

ESKİŞEHİR İLİ MANAV AĞIZLARI

Fatih DOĞRU

(Doktora Tezi)

Eskişehir, 2017

ESKİŞEHİR İLİ MANAV AĞIZLARI

Fatih DOĞRU

**T.C.
Eskişehir Osmangazi Üniuersitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

DOKTORA TEZİ

Eskişehir, 2017

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Fatih DOĞRU tarafından hazırlanan “Eskişehir İli Manav Ağızları” başlıklı bu çalışma 02/03/2017 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan .....

Prof. Dr. Semra GÜNAY AKTAŞ

Üye .....

Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Danışman

Üye .....

Prof. Dr. Nurettin DEMİR

Üye .....

Prof. Dr. Can ÖZGÜR

Üye .....

Yrd. Doç. Dr. Dilek ERENOĞLU ATAİZİ

ONAY

.../ .../ 2017

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ADALIOĞLU

Enstitü Müdürü

02/03/2017

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin/projenin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Fatih DOĞRU

ÖZET

ESKİŞEHİR İLİ MANAV AĞIZLARI

DOĞRU, Fatih

Doktora-2017

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

Bu çalışmada; Eskişehir ilindeki Manavların, nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu yerleşim birimlerinden derlenen metinlerin çevriyazısı yapılmış, alt ağız bölgeleri tespit edilmiş, bunların ses bilgisi özellikleri art ve eş zamanlı olarak incelenmiş ve derlenen metinlere dayalı olarak bağlamsal sözlük ve dizin oluşturulmuştur.

Çalışma; Giriş, Birinci Bölüm (Eskişehir İli ve Manavlar), İkinci Bölüm (Dil İncelemesi), Üçüncü Bölüm (Metinler), Dördüncü Bölüm (Bağlamsal Sözlük ve Dizin), Değerlendirme ve Sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde araştırmanın amacı, problemi, kapsam ve sınırlılıkları ve yöntemine yer verilmiştir. Birinci bölümde Eskişehir ilinin coğrafyası ve genel özellikleri; iklimi ve bitki örtüsü, nüfusu; tarihi; Manavlarla ilgili genel bilgiler ve Eskişehir ili ağızları hakkında bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde Eskişehir ili Manav ağızlarının ses bilgisi incelemesi yapılmıştır. Üçüncü bölümde Eskişehir ilinde Manavların nüfusun çoğunluğunu oluşturdukları yerleşim yerlerinden derlenen metinlerin çevriyazısı yapılmış ve bu metinlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise bu metinlere dayalı olarak oluşturulan bağlamsal sözlük ve dizin bulunmaktadır. Değerlendirme ve sonuç bölümünde ise Eskişehir ili Manav ağızlarından tespit edilen genel özellikler gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eskişehir, Türkiye Türkçesi ağızları, Manavlar, bağlamsal sözlük ve dizin.

ABSTRACT

MANAV DIALECTS OF ESKİŞEHİR

DOĞRU, Fatih

Phd. Dissertation-2017

Department of Turkish Language and Literature

Field of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Erdoğan BOZ

In this study, the texts which compiled from Manavs who live in Eskişehir are transcribed; sub-groups are determined; their phonological features are analyzed synchronically and a contextual dictionary and index is prepared depending compiled texts.

This study consist of the introduction chapter; chapter one, city of Eskişehir and Manavs; chapter two, language analysis; chapter three, texts; chapter four, contextual dictionary and index and summary and conclusion chapter.

The introduction chapter contains the aim, problem, scope and limitation and method of this research. Chapter one contains geography and general features of Eskişehir, climate and vegetation of Eskişehir, population of Eskişehir, history of Eskişehir, general informations about Manavs and informations about Eskişehir dialects. Chapter two contains phonological analysis of Eskişehir Manav dialects. Chapter three contains the texts which compiled from Manav regions in Eskişehir. Chapter four contains contextual dictionary and index which prepared depending these texts. In the summary and conclusion chapter, general features of Eskişehir Manav dialects tried to be shown.

Keywords: Eskişehir, dialects of Turkey Turkish, Manavs, contextual dictionary and index.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER	xx
HARİTALAR	xxi
KISALTMALAR	xxii
İŞARETLER.....	xxiii
ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ.....	xxiv
ÖNSÖZ.....	xxvii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

ESKİŞEHİR İLİ VE MANAVLAR

1.1. ESKİŞEHİR İLİ COĞRAFYASI VE GENEL ÖZELLİKLERİ.....	6
1.2. ESKİŞEHİR İLİNİN İKLİMİ VE BİTKİ ÖRTÜSÜ	7
1.3. ESKİŞEHİR İLİNİN NÜFUSU	8
1.4. ESKİŞEHİR İLİNİN TARİHİ	9
1.4.1. Selçuklu Dönemi Öncesi Eskişehir.....	9
1.4.2. Selçuklu Dönemi’nde Eskişehir.....	11
1.4.3. Beylikler ve Osmanlı Dönemi’nde Eskişehir	12
1.4.4. Milli Mücadele Dönemi’nde Eskişehir.....	14
1.4.5. Cumhuriyet Dönemi’nde Eskişehir	14
1.5. MANAVLAR	15
1.6. ESKİŞEHİR İLİ AĞIZLARI.....	21
1.5.1. Eskişehir İli Yerli Ağızları.....	24
1.5.2. Eskişehir İli Manav Ağızları.....	24

2. BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

2.1. SESBİLGİSİ.....	33
2.1.1. Sesler.....	33
2.1.1.1. Ünlüler	33

2.1.1.1.1. Ölçünlü Ünlüler	33
2.1.1.1.2. Ölçün Dışı Ünlüler	34
2.1.1.1.2.1. Sık Görülenler	35
2.1.1.1.2.2. Seyrek Görülenler	37
2.1.1.1.3. Uzun Ünlüler	40
2.1.1.1.3.1. Birincil Uzun Ünlüler	40
2.1.1.1.3.2. İkincil Uzun Ünlüler	45
2.1.1.1.3.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil Uzun Ünlüler	45
2.1.1.1.3.2.2. Kullanıma Bağlı İkincil Uzun Ünlüler	47
2.1.1.1.4. Kısa Ünlüler	48
2.1.1.1.5. Çift Ünlüler	49
2.1.1.1.5.1. Birincil Çift Ünlüler	49
2.1.1.1.5.2. İkincil Çift Ünlüler	50
2.1.1.1.5.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil Çift Ünlüler	50
2.1.1.1.5.2.1.1. Yükselen Çift Ünlüler	50
2.1.1.1.5.2.1.2. Alçalan Çift Ünlüler	51
2.1.1.1.5.2.1.3. Eşit Çift Ünlüler	52
2.1.1.1.5.2.1.4. Birincil Çift Ünlülerin Tekleşmesi	54
2.1.1.2. Ünsüzler	55
2.1.1.2.1. Ölçünlü Ünsüzler	56
2.1.1.2.2. Ölçün Dışı Ünsüzler	57
2.1.1.2.2.1. Sık Görülenler	57
2.1.1.2.2.2. Seyrek Görülenler	59
2.1.1.2.3. Zayıf Ünsüzler	66
2.1.2. Ses Değişmeleri	70
2.1.2.1. Ünlü Değişmeleri	70
2.1.2.1.1. Ünlü Uyumları ve Uyumsuzlukları	70
2.1.2.1.1.1. Damak Uyumu	70
2.1.2.1.1.1.1. Kök ve Tabanlar	71
2.1.2.1.1.1.1.1 İlerleyici Benzeşme Yoluyla	71
2.1.2.1.1.1.1.2. Gerileyici Benzeşme Yoluyla	73

2.1.2.1.1.1.1.3. İki Yönlü Benzeşme	74
2.1.2.1.1.1.1.4. İki Yönden Benzeşme.....	74
2.1.2.1.1.1.2. Biçimbirimler	75
2.1.2.1.1.1.3. i- Ana Yardımcı Eylemi.....	76
2.1.2.1.1.1.4. ver- Yardımcı Eylemi.....	76
2.1.2.1.1.1.5. Bağlaçlar ve Pekiştireçler.....	77
2.1.2.1.1.2. Damak Uyumsuzluğu	77
2.1.2.1.1.2.1. Kök ve Tabanlar	77
2.1.2.1.1.2.2. Biçimbirimler	78
2.1.2.1.1.3. Dudak Uyumu.....	85
2.1.2.1.1.3.1. Kök ve Tabanlar	86
2.1.2.1.1.3.1.1. İlerleyici Benzeşme Yoluyla	86
2.1.2.1.1.3.1.2. İki Yönlü Benzeşme Yoluyla	87
2.1.2.1.1.3.2. Biçimbirimler	87
2.1.2.1.1.4. Dudak Uyumsuzluğu	87
2.1.2.1.1.4.1. Kök ve Tabanlar	87
2.1.2.1.1.4.2. Biçimbirimler	89
2.1.2.1.1.4.3. II. Alt Ağız Grubu Temel Özelliği.....	92
2.1.2.1.2. Artılılaşma	93
2.1.2.1.2.1. /e/>/a/	93
2.1.2.1.2.2. /e/>/á/	94
2.1.2.1.2.3. /e/>/ı/	95
2.1.2.1.2.4. /i/>/ı/	95
2.1.2.1.2.5. /i/>/í/	97
2.1.2.1.2.6. /ö/>/ı̇/.....	98
2.1.2.1.2.7. /ö/>/o/.....	98
2.1.2.1.2.8. /ö/>/ó/.....	98
2.1.2.1.2.9. /ü/>/u/.....	98
2.1.2.1.2.10. /ü/>/ú/.....	99
2.1.2.1.3. Önlüleşme.....	100
2.1.2.1.3.1. /a/>/á/	100

2.1.2.1.3.2. /a/>/e/	101
2.1.2.1.3.3. /a/>/i/	103
2.1.2.1.3.4. /ı/>/i/	104
2.1.2.1.3.5. /ı/>/i/	104
2.1.2.1.3.6. /o/>/ó/	105
2.1.2.1.3.7. /o/>/ö/	105
2.1.2.1.3.8. /u/>/e/	106
2.1.2.1.3.9. /u/>/ú/	106
2.1.2.1.3.10. /u/>/ü/	106
2.1.2.1.3.11. /o/>/ú, ü, e, è, i, í/	107
2.1.2.1.4. Daralma	107
2.1.2.1.4.1. /a/>/à/	107
2.1.2.1.4.2. /a/>/ı/	109
2.1.2.1.4.3. /a/>/i~/i/	114
2.1.2.1.4.4. /a/>/u~/ü/	115
2.1.2.1.4.5. /e/>/è/	118
2.1.2.1.4.6. /e/>/ı/	120
2.1.2.1.4.7. /e/>/i/	120
2.1.2.1.4.8. /è/>/i/	125
2.1.2.1.4.9. /o/>/ò/	126
2.1.2.1.4.10. /o/>/u/	127
2.1.2.1.4.11. /o/>/ü/	128
2.1.2.1.4.12. /ö/>/i/	128
2.1.2.1.4.13. /ö/>/ö/	129
2.1.2.1.4.14. /ö/>/ü/	129
2.1.2.1.5. Genişleme	130
2.1.2.1.5.1. /ı/>/a~/à/	130
2.1.2.1.5.2. /ı/>/o/	132
2.1.2.1.5.3. /i/>/a/	132
2.1.2.1.5.4. /i/>/è/	133
2.1.2.1.5.5. /i/>/e/	133

2.1.2.1.5.6. /i>/o/.....	134
2.1.2.1.5.7. /u>/ò/.....	134
2.1.2.1.5.8. /u>/o/.....	134
2.1.2.1.5.9. /ü>/o~/ó/.....	135
2.1.2.1.5.10. /ü>/ö/.....	135
2.1.2.1.5.11. /ü>/ö/.....	136
2.1.2.1.6. Yuvarlaklaşma.....	136
2.1.2.1.6.1. /a>/â/.....	136
2.1.2.1.6.2. /a>/o/.....	137
2.1.2.1.6.3. /a>/ö/.....	138
2.1.2.1.6.4. /a>/u/.....	138
2.1.2.1.6.5. /a>/ü/.....	141
2.1.2.1.6.6. /e>/ê/.....	141
2.1.2.1.6.7. /e>/o/.....	141
2.1.2.1.6.8. /e>/ö/.....	142
2.1.2.1.6.9. /e>/u/.....	142
2.1.2.1.6.10. /e>/ü/.....	143
2.1.2.1.6.11. /ı>/î/.....	144
2.1.2.1.6.12. /ı>/u/.....	144
2.1.2.1.6.13. /i>/ö/.....	145
2.1.2.1.6.14. /i>/u/.....	145
2.1.2.1.6.15. /i>/ü/.....	145
2.1.2.1.7. Düzleşme.....	147
2.1.2.1.7.1. /o>/a/.....	147
2.1.2.1.7.2. /o>/â/.....	147
2.1.2.1.7.3. /o>/ê/.....	148
2.1.2.1.7.4. /o>/e/.....	148
2.1.2.1.7.5. /o>/ı/.....	148
2.1.2.1.7.6. /o>/i/.....	149
2.1.2.1.7.7. /o>/î/.....	149
2.1.2.1.7.8. /ö>/a/.....	149

2.1.2.1.7.9. /ö/>/ê/	149
2.1.2.1.7.10. /ö/>/e/	150
2.1.2.1.7.11. /ö/>/î/.....	150
2.1.2.1.7.12. /ö/>/ı/.....	150
2.1.2.1.7.13. /u/>/a/~/â/.....	150
2.1.2.1.7.14. /u/>/e/~/ê/.....	151
2.1.2.1.7.15. /u/>/ı/.....	151
2.1.2.1.7.16. /u/>/î/.....	153
2.1.2.1.7.17. /u/>/i/.....	153
2.1.2.1.7.18. /ü/>/ı/.....	154
2.1.2.1.7.19. /ü/>/î/.....	154
2.1.2.1.7.20. /ü/>/i/.....	154
2.1.2.1.8. Sıra Değişirme.....	155
2.1.2.1.8.1. Ön sıradan art sıraya geçme.....	155
2.1.2.1.8.2. Art sıradan ön sıraya geçme.....	156
2.1.2.1.9. Türeme.....	157
2.1.2.1.9.1. Ön Seste	157
2.1.2.1.9.2. İç Seste.....	158
2.1.2.1.10. Düşme.....	159
2.1.2.1.10.1. Ön seste.....	159
2.1.2.1.10.2. İç Seste.....	159
2.1.2.1.10.3. Son Seste.....	160
2.1.2.1.11. Geçişme	160
2.1.2.1.12. Alıntı Sözcüklerdeki Birincil Uzunlukların Kaybolması	161
2.1.2.2. Ünsüz Değişmeleri	161
2.1.2.2.1. Ünsüz Uyumu (Ötümlülük-Ötümsüzlük Uyumu).....	161
2.1.2.2.2. Ünsüz Uyumsuzluğu	163
2.1.2.2.3. Ötümlüleşme-Yarı Ötümlüleşme	165
2.1.2.2.3.1. Ön Seste	165
2.1.2.2.3.2. İç Seste.....	172
2.1.2.2.3.2.1. Kök ve Tabanlar.....	172

2.1.2.2.3.2.2. Eklenme Yoluyla.....	178
2.1.2.2.3.3. Son Seste.....	188
2.1.2.2.3.3.1. Ulama Yoluyla.....	188
2.1.2.2.4. Ötümsüzleşme -Yarı Ötümsüzleşme.....	196
2.1.2.2.4.1. Ön Seste.....	197
2.1.2.2.4.2. İç Seste.....	200
2.1.2.2.4.3. Son Seste.....	205
2.1.2.2.5. Düşme.....	208
2.1.2.2.5.1. /b/ Düşmesi.....	208
2.1.2.2.5.2. /ç/ Düşmesi.....	208
2.1.2.2.5.3. /h/, /h̄/ Düşmesi.....	209
2.1.2.2.5.4. /k/, /k̄/ Düşmesi.....	209
2.1.2.2.5.5. /m/ Düşmesi.....	210
2.1.2.2.5.6. /s/ Düşmesi.....	210
2.1.2.2.5.7. /t/ Düşmesi.....	210
2.1.2.2.5.8. /v/ Düşmesi.....	211
2.1.2.2.5.9. /y/ Düşmesi.....	211
2.1.2.2.5.10. /z/ Düşmesi.....	211
2.1.2.2.6. Erime.....	211
2.1.2.2.6.1. İlk Hecede.....	211
2.1.2.2.6.2. İç Seste.....	216
2.1.2.2.6.3. Son Hecede.....	218
2.1.2.2.7. Yutulma.....	221
2.1.2.2.8. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi.....	222
2.1.2.2.9. Türeme.....	224
2.1.2.2.9.1. Ön Seste Ünsüz Türemesi.....	224
2.1.2.2.9.1.1. /g/ Türemesi.....	224
2.1.2.2.9.1.2. /ğ/ Türemesi.....	224
2.1.2.2.9.1.3. /h/ Türemesi.....	224
2.1.2.2.9.1.4. /v/ Türemesi.....	226
2.1.2.2.9.1.5. /y/ Türemesi.....	226

2.1.2.2.9.2. İç Seste Ünsüz Türemesi.....	227
2.1.2.2.9.2.1. /c/ Türemesi.....	227
2.1.2.2.9.2.2. /h/ Türemesi	227
2.1.2.2.9.2.3. /n/ Türemesi	227
2.1.2.2.9.2.4. /r/ Türemesi	227
2.1.2.2.9.2.5. /t/ Türemesi	227
2.1.2.2.9.2.6. /v/ Türemesi	228
2.1.2.2.9.2.7. /y/ Türemesi	228
2.1.2.2.9.3. Son Seste Ünsüz Türemesi	228
2.1.2.2.9.3.1. /n/ Türemesi	228
2.1.2.2.9.3.2. /v/ Türemesi	229
2.1.2.2.9.3.3. /y/ Türemesi	229
2.1.2.2.10. Benzeşme.....	229
2.1.2.2.10.1. İlerleyici Benzeşme.....	229
2.1.2.2.10.1.1. İlerleyici Yarı Benzeşme.....	229
2.1.2.2.10.1.2. İlerleyici Tam Benzeşme.....	231
2.1.2.2.10.2. Gerileyici Benzeşme	237
2.1.2.2.10.2.1. Gerileyici Yarı Benzeşme	237
2.1.2.2.10.2.2. Gerileyici Tam Benzeşme	242
2.1.2.2.10.3. Uzak Benzeşme.....	249
2.1.2.2.11. Benzeşmezlik.....	253
2.1.2.2.12. Dudaksıllaşma	256
2.1.2.2.13. Dişsilleşme	259
2.1.2.2.14. Damaksıllaşma	260
2.1.2.2.14.1. Ön Damaksıllaşma.....	261
2.1.2.2.14.2. Art Damaksıllaşma	267
2.1.2.2.14.3. Dip Damaksıllaşma.....	268
2.1.2.2.14.4. Gırtlak Patlayıcısına (') Dönüşme	269
2.1.2.2.15. Süreklileşme	269
2.1.2.2.15.1. Sızıcılaşma.....	269
2.1.2.2.15.1.1. Ön Seste Sızıcılaşma	270

2.1.2.2.15.1.2. İç Seste Sızıcılaşma.....	272
2.1.2.2.15.1.3. Son Seste Sızıcılaşma.....	280
2.1.2.2.15.1.4. Sızıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	282
2.1.2.2.15.2. Akıcılaşma	288
2.1.2.2.15.2.1. Ön Seste Akıcılaşma	288
2.1.2.2.15.2.2. İç Seste Akıcılaşma	289
2.1.2.2.15.2.3. Son Seste Akıcılaşma.....	292
2.1.2.2.15.2.4. Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler	293
2.1.2.2.16. Süreksizleşme	296
2.1.2.2.17. Süreksiz Ünsüzler Arasında Gerçekleşen Değişmeler	302
2.1.2.2.18. İkizleşme	304
2.1.2.2.19. Örneksime.....	307
2.1.2.2.20. Göçüşme	308
2.1.2.2.20.1. Yakın Göçüşme.....	309
2.1.2.2.20.2. Uzak Göçüşme.....	311
2.1.2.2.21. Yarı Ünlüleşme.....	314
2.1.2.2.22. Çoklu Kullanım	314
2.1.2.3. Ünlü-Ünsüz Değişmeleri.....	316
2.1.2.3.1. Büzülme.....	316
2.1.2.3.2. Derilme	321
2.1.2.3.3. Kaynaşma	324
2.1.2.3.4. Toplaşma	324
2.1.2.3.5. Hece Tekleşmesi.....	325
2.1.2.3.6. Hece Düşmesi.....	326
2.1.2.3.7. Ünlü-Ünsüz Uyumsuzluğu	326
2.1.2.3.8. Bozulma.....	327
KAYNAKÇA	328

3. BÖLÜM

METİNLER

I. ALT AĞIZ BÖLGESİ	334
II. ALT AĞIZ BÖLGESİ	836

4. BÖLÜM
BAĞLAMSAK SÖZLÜK VE DİZİN

A	982
B	1059
C	1173
Ç	1182
D	1225
E	1319
F	1368
G	1378
H	1527
I	1574
İ	1579
J	1620
K	1621
L	1672
M	1677
N	1715
O	1734
Ö	1788
P	1807
R	1824
S	1829
Ş	1893
T	1922
U	1965
Ü	1985
V	1994
Y	2019
Z	2112
ŞAHIS ADLARI	2122

SOYADLARI	2135
YER VE KURUM ADLARI.....	2140
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	2164

ŞEKİLLER

Şekil 1: Ünlü küpü	55
--------------------------	----

HARİTALAR

Harita 1: Eskişehir'deki Manav Yerleşimleri	20
Harita 2: Eskişehir'deki Yerli ve Göçmen Yerleşimlerinin Dağılımı.....	23
Harita 3: Eskişehir İli Manav Ağızları Alt Ağız Bölgeleri	25

KISALTMALAR

bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
EİMA	: Eskişehir İli Manav Ağızları
ETT	: Eski Türkiye Türkçesi
haz.	: Hazırlayan
Gör. Tar.	: Görüşme tarihi
IPA	: International Phonetic Alphabet (Uluslararası Fonetik Alfabe)
Mah.	: Mahalle, mahallesi
MBTS	: Misalli Büyük Türkçe Sözlük
MÖ	: Milattan önce
MS	: Milattan sonra
OT	: Osmanlı Türkçesi
ÖTT	: Ölçünlü Türkiye Türkçesi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TS	: Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük
TTA	: Türkiye Türkçesi Ağızları
TTAS	: Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü (Derleme Sözlüğü)
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğer
yy.	: Yüzyıl

İŞARETLER

V	: Vokal
K	: Konsonant
:	: Uzunluk (ünlülerden sonra)
/	: Veya
˘	: Ulama ve ünlülerde diftong
'	: Vurgu (ÖTT'den farklı vurgulanan hecelerden önce)
..	: Metinde yarım kalan sözcük veya tümce
...	: Metinde anlaşılmayan yer
/.../	: Metinde yazılmayan yer
x	: Kimlik bilgileri eksik kaynak kişi
//	: Sesbirim
[]	: Alt sesbirim
ϕ	: Sıfır biçimbirim
*	: Tahmin, tereddüt
~	: Veya
>	: Sonraki şekil
<	: Önceki şekil
?	: (Dizinde) Bilinmeyen ya da şüphe duyulan anlam

ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ

Eskişehir İli Manav Ağzları		IPA
ā	“uzun a ünlüsü”	ɑ:
ē	“uzun e ünlüsü”	ɛ:
ē̄	“uzun kapalı e ünlüsü”	e:
ī	“uzun ı ünlüsü”	ɯ:
ī̄	“uzun i ünlüsü”	i:
ō	“uzun o ünlüsü”	ɔ:
ō̄	“uzun ö ünlüsü”	œ:
ū	“uzun u ünlüsü”	u:
ū̄	“uzun ü ünlüsü”	y:
ă	“kısa a ünlüsü”	ǎ
ĕ	“kısa e ünlüsü”	ĕ
ĭ	“kısa ı ünlüsü”	ɨ
ĭ̄	“kısa i ünlüsü”	ĩ
ǒ	“kısa o ünlüsü”	ǒ
ǒ̄	“kısa ö ünlüsü”	ǒ̄
ǔ	“kısa u ünlüsü”	ǔ
ǔ̄	“kısa ü ünlüsü”	ǔ̄
á	“a-e arası ünlü”	a
í	“ı-i arası ünlü”	ɨ
ó	“o-ö arası ünlü”	ɛ
ú	“u-ü arası ünlü”	ɥ
â	“a-ı arası ünlü”	ɤ
ê	“e-i arası ünlü (kapalı e)”	e
ô	“o-u arası ünlü”	o
ȫ	“ö-ü arası ünlü”	ø
â	“a-o arası ünlü”	ɑ
ê̄	“e-ö arası ünlü”	ɛ̄
î̄	“i-ö arası ünlü”	ĩ̄
ä	“açık e ünlüsü”	æ

b	“b-v arası ünsüz”	bβ
ç	“c-ç arası ünsüz”	ç̥
f	“f-v arası ünsüz”	f̥
k	“g-k arası ünsüz”	ç
ķ	“ğ-ķ arası ünsüz”	ķ
p	“b-p arası ünsüz”	p̥
s	“s-z arası ünsüz”	ş
ş	“j-ş arası ünsüz”	ş̥
t	“d-t arası ünsüz”	t̥
ğ	“art damaksıl g ünsüzü”	g
g	“dip damaksıl g ünsüzü”	g
ķ	“art damaksıl k ünsüzü”	k
ķ̇	“dip damaksıl k ünsüzü”	q
h	“art damaksıl h ünsüzü”	χ
η	“damaksıl n ünsüzü”	ɲ
r	“titrek r ünsüzü”	R
v	“çift dudak v ünsüzü”	β
ḋ	“belli belirsiz d ünsüzü”	d̥
ḣ	“belli belirsiz h ünsüzü”	h̥
ķ̇	“belli belirsiz k ünsüzü”	ķ̥
l̇	“belli belirsiz l ünsüzü”	l̥
ṅ	“belli belirsiz n ünsüzü”	n̥
ṙ	“belli belirsiz r ünsüzü”	r̥
ṡ	“belli belirsiz s ünsüzü”	s̥
ṫ	“belli belirsiz t ünsüzü”	t̥
v̇	“belli belirsiz v ünsüzü”	v̥
ẏ	“belli belirsiz y ünsüzü”	j̥
ż	“belli belirsiz z ünsüzü”	z̥
ḋ	“ön damaksıl d ünsüzü”	dʲ
ġ	“ön damaksıl g ünsüzü”	gʲ
ķ̇	“ön damaksıl k ünsüzü”	ķʲ
l̇	“ön damaksıl l ünsüzü”	lʲ

ń	“ön damaksıl n ünsüzü”	n ^j
ř	“ön damaksıl r ünsüzü”	r ^j
ť	“ön damaksıl t ünsüzü”	t ^j
’	“tonsuz, patlayıcı gırtlak ünsüzü”	?

ÖNSÖZ

Ağız araştırmaları Türk dili araştırmaları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Yaşamaya devam etmekte olan ağızların tespit edilmesi, yazıya aktarılması ve korunması, söz varlığının ortaya konulması, dil özelliklerinin incelenmesi ve tasnif edilmesi dil araştırmacıları için olduğu kadar halk kültürünü, bölge tarihini, gelenek ve görenekleri, sosyolojik durumu vb. yansıtmaları bakımından diğer bilim disiplinleri için de kuşkusuz çok değerlidir. İletişim ve eğitim imkanlarının her geçen gün gelişmesi sonucu dil konuşurlarının kullandıkları ağız özelliklerini hızla terk ettikleri ve söz varlığının unutulmaya yüz tuttuğu düşünülürse, bu işin yapılmasında zaman kaybedilmemesi gerektiği görülmektedir.

Bu çalışmada da hakkında yeteri kadar akademik çalışma yapılmamış olan ve aynı zamanda konuşuru olduğum Manav ağızlarının derlenmesi, yazıya aktarılması, dil özelliklerinin tespit edilmesi ve bağlamsal sözlüğünün ve dizininin oluşturulması amaçlanmıştır. Kendisini Manav olarak tanıtan herkes Manav olarak kabul edilmiş ve çalışmada bu adla yer almıştır. Çalışmada kullanılan derleme malzemeleri Prof. Dr. Erdoğan BOZ'un yürütücüsü olduğu 112K405 numaralı TÜBİTAK destekli ESKİŞEHİR İLİ DİL ATLASI projesinden temin edilmiştir.

Böyle bir çalışmayla memleketime ve yaşamakta olduğum çevreye katkıda bulunabilmek benim için ayrıca gurur verici olmuştur.

Bu çalışmanın yapılabilmesi için gitmiş olduğumuz köylerde bizleri güler yüzle karşılayan, konukseverlikleri ve cömertlikleriyle bizlere her konuda yardımcı olan, ağırlayan, çalışmamız için bize bilgi veren ve metinleri oluşturmamızda katkı sağlayan bütün kaynak kişilere;

Kayıtların yazıya geçirilmesi, bağlamsal sözlük ve dizinin hazırlanması ve dil incelemesinin yapılması esnasında bana kolaylık sağlayan, yol gösteren, yanımda olup destek veren tüm hocalarım, dostlarım ve akrabalarım;

Çalışma süresince bilgi, birikim ve tecrübeleriyle desteklerini gördüğüm Prof. Dr. Nurettin Demir'e;

Derlemelerin yapılması esnasında özverili çalışmalarıyla katkılarını esirgemeyen Prof. Dr. Semra Günay Aktaş ve Okt. Songül İlbaş'a;

Doktora devre arkadaşlarım Dr. Ferdi Bozkurt, Dr. Serdar Karaoğlu, Dr. Bilal Uysal ve Dr. Nazmi Alan'a teşekkür ederim.

Tezin her aşamasında bana yol gösteren, lisans, yüksek lisans ve doktora dahil akademik yaşamım boyunca yanımda olan ve desteğini her zaman tam ve tereddütsüz gördüğüm değerli danışman hocam Prof. Dr. Erdoğan Boz'a teŝekkürlerimi sunarım.

Bu zor süreçte bana sabır ve anlayış gösteren, desteğiyle güç veren, her durumda yanımda olan eşime, haklarını ödeyemeyeceğim anneme ve babama minnettarım.

Fatih DOĞRU
Mart, 2017 - Eskişehir

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı; Eskişehir ilinde Manavların nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu yerleşim birimlerini tespit etmek, buralardan derlenen metinlerin ses bilgisi incelemesini yapmak ve Eskişehir ili Manav ağızları söz varlığını ortaya koymaktır.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Manavlar ve Eskişehir ili ağızları ile ilgili kapsayıcı akademik çalışmaların sayısı oldukça azdır. Doğrudan doğruya Eskişehir ili Manav ağızlarını ele alan akademik bir çalışma ise henüz yapılmış değildir. Eskişehir ili Manav ağızlarını bilimsel yöntemlerle tespit edip kayda almak ve incelemek hem özelde Manavların ağız özelliklerini, kullandıkları söz varlığını, kültürünü, yaşayış biçimlerini vb. ortaya koyma hem de Türklerle ve Türk diliyle ilgili yapılacak başka çalışmalara yardımcı olma açısından oldukça önemlidir.

ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Bu çalışmanın evrenini, Eskişehir ilinde yaşayan, kendilerini Manav olarak tanımlayan, yerleşik hayatı benimsemiş Türk dili konuşucuları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Eskişehir ilindeki nüfusun tamamını ya da çoğunluğunu Manavların oluşturduğunu tespit ettiğimiz 191 kırsal yerleşim yerinden derlenen toplam 200 metin teşkil eder.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Derlemede ve Çevriyazıda Kullanılan Yöntemler

Çalışmada öncelikle 112K405 numaralı “Eskişehir İli Dil Atlası” adlı TÜBİTAK projesi kapsamında yapılan saha çalışması sonucu Eskişehir ilindeki bütün yerleşim birimlerine gidilmiş, bunların arasından nüfusunun tamamı veya çoğunluğu Manavlardan oluşanlar tespit edilmiştir. Bu yerleşim birimlerinde kendilerini Manav olarak tanıtan kişilerden ses kayıt cihazları ve video kameralar yardımıyla ses ve görüntü kayıtları alınmıştır. Derlemeler kırsal yerleşim yerlerinden

yapılmış, il merkezi, mahalleleri ve ilçe merkezleri kapsam dışında tutulmuştur. Derleme yapılan kişilerin bölgenin ağız özelliklerini daha fazla korumuş olacağı düşüncesiyle yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu vb. etkenler dikkate alınmış; daha çok bulunduğu kırsal yerleşim yerinden çok fazla ayrılmamış, eğitimsiz ya da daha kısa süreli eğitim almış, yaşı ilerlemiş ve kadın konuşurlara öncelik verilmiştir. Ağız özelliklerini derlemekle birlikte Manavların ve bölgenin kültürünü, yaşayış biçimini, tarihini, gelenek ve göreneklerini vb. ortaya koyabilmek amacıyla derlemelerde düğünler, yemekler, günlük hayat, eski hayat, köy hayatı, köy hakkında bilgi, tarım işleri, tarım aletleri, hayvancılık, mutfak aletleri, bayramlar, ramazanlar, doğum, çocuk bakımı, ölüm ve cenaze, ad koyma, kız isteme, söz, nişan, çeyiz, doğal afetler, aile ilişkileri, kış hazırlıkları, evin bölümleri, gelenek ve görenekler vb. konulara yer vermeye özen gösterilmiştir.

Elde edilen ses ve görüntü kayıtları yukarıda (s.xx) yer verilen çevriyazı işaretleri kullanılarak yazıya aktarılmıştır. Yazıya aktarılan metinler konuşurun ağız özelliklerini temsil durumu dikkate alınarak seçilmiş, bazı kayıtlar bu sebeple yazıya aktarılmamıştır. Yazıya aktarma esnasında bir takım nedenlerle anlaşılamayan ya da yazılmayan yerler “...” ve “/.../” işaretleri kullanılarak metinlerde gösterilmiştir.

Bağlamsal Sözlük ve Dizin Hazırlanmasında Kullanılan Yöntemler

Çalışmanın sonunda bağlam sözlüğü ve gramatikal dizin yer almaktadır. Dizde, metinlerde yer alan bütün sözcükler, anlamları ve çekimli biçimleriyle alfabetik olarak sıralanmıştır. Dizin hazırlanırken Türksözdiz adlı dizin yapma programından faydalanılmıştır. Dizini hazırlarken şu hususlar dikkate alınmıştır:

1. Dizde verilen anlamlar, Misalli Büyük Türkçe Sözlük (<http://www.kubbealtilugati.com>) ve Büyük Türkçe Sözlük (Güncel Türkçe Sözlük ve Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü) (<http://tdk.gov.tr>) dikkate alınarak yazılmıştır. Bu sözlüklerde tespit edilemeyen tanımlar bağlamdan hareketle tarafımızca oluşturulmuştur.

2. Dizde birbirinin sesbilgisel değişkesi olan sözcüklerin anlamları, varsa ölçünlü dildeki şekli yanında; bu şekliyle kullanılmamışsa Eskişehir İli Manav ağızlarında karşılaşılan en yaygın söylenişleri yanında (birinci anlamdan önce

ölçünlü dildeki şekli yazılarak) verilmiştir. Söz konusu sözcüklerin değişkeleri alfabe sırasında gösterilmiş ve yanlarında anlamın verildiği madde başına gönderme yapılmıştır.

Örnek:

aparlō : bk. aparlō -1-

a. I/104/47

aparlō : Hoparlör, elektrik enerjisini sese çevirmeye ve bu sesi istenen yüksekliğe çıkarmaya yarayan âlet. -2-

a. I/104/45

3. Madde başının metinlerde kaç kez kullanıldığı bilgisi, birinci anlamdan sonra iki çizgi arasında verilen sayılarla gösterilmiştir.

4. Aldığı eklerden dolayı kökünde değişme olan sözcükler metinde geçtikleri şekilde dizinde yer almış, bu sözcüklerin yanında, tanımlanmış biçimlerinden önce “<” işareti konulup ve aldığı biçimbirimler “+/-” işaretinden sonra gösterilerek dizinde yer verilmiştir. Eğer bu sözcüklerin tanımlanmış biçimleri dizinde yoksa, bu işaretlerden sonra aynı madde içinde anlam verilmiştir.

Örnek:

adā : <adağ+a -1-

a. I/91/34

büyükklū :<büyükklük+ü : Büyük olma durumu, ölçüleri, yaşı bakımından benzerlerinden büyük olma. -1-

b.+ nde yapıyosun I/111/56

5. Eşsesli özellikteki sözcükler yanlarında Romen rakamları verilerek birbirlerinden ayrılmıştır. Eğer eşsesli sözcüklerden herhangi birinin yanında anlam verilmeyip başka bir madde başına gönderim yapılmışsa bu sözcüklerin yanında Romen rakamına yer verilmemiştir.

Örnek:

aralık I : 1. Birbirine bitişmeyen iki şey arasında kalan mesâfe, iki şey arasındaki açıklık. -1-

a.+ ğan II/28/38

2. Bir şeyin kesilmesiyle yeniden başlaması arasında geçen zaman fâsılası, zaman içinde verilen fâsıla. -1-

a.+ ları I/22/16

aralık II : Yılın, kasım ve ocak ayları arasındaki 31 gün çeken on ikinci ayı, kış aylarından ilki. -2-

a. I/53/40

a.+ Tağ II/36/09

ala : Karışık renkli, alaca, benekli. -1-
a. I/12/06

ala : bk. hala -1-
a. I/65/31

6. Bir sözcüğün gönderimde bulunduğu madde başının eşsesli olması durumunda hangi maddeye gönderimde bulunulduğu, ilgili maddenin yanında bulunan Romen rakamı gönderim sözcüğünden sonra verilerek gösterilmiştir.

Örnek:

çāy : bk. çay I -1-
ç. II/11/64

çāy : bk. çay II -2-
ç.+ dan I/39/46
ç.+ dı II/08/49

7. Bir sözcüğün gönderimde bulunduğu madde başının çokanlamlı olması durumunda hangi anlama gönderimde bulunulduğu, ilgili anlamın numarası gönderim sözcüğünden sonra üst simge şeklinde verilerek gösterilmiştir.

Örnek:

arı : bk. ara⁴ -5-
a.+ yı giriş II/02/57
bi a. II/30/56
a. soğağı II/18/22
şu a. II/09/60
bk. ara² -2-
bi a.+ ya II/10/83
bi a.+ yı II/10/75
bk. ara³ -1-
a.+ lādı II/30/16

8. Madde başı olarak yer alan sözcüklerin altında madde başıyla ilişkili atasözü, deyim, birleşik söz, birleşik fiil vb. alt madde başlarına yer verilmiştir. Madde başının ilk sözcüğünü oluşturduğu alt madde başları 1cm içeriden tanımlanmıştır. Alt madde başlarının tümü tanımın yapıldığı (gönderimde bulunulan) madde başının altında verilmiştir.

Örnek:

asgeri II : En az, en aşağı. -2-
a. I/53/34

asgeri ücret : Bir işçinin beslenme, konut, giyim, sağlık vb. ihtiyaçlarını en az seviyede karşılamaya yetecek şekilde belirlenmiş olan en düşük ücret.
a. ücretle I/92/55

9. Dizinde yer alan biçimbirimler de kendi içlerinde alfabe sırasına göre sıralanmışlardır.

10. Genel amaçlı sözlüklerde yer verilmeyen ancak Eskişehir İli Manav Ağzlarında sözlükselleştiğini düşündüğümüz sözcükler dizinde madde başı yapılmıştır.

Örnek:

alan I : Alıcı, bir şeyi satın almaya istekli ve tâlip olan kimse, müşteri. -3-
a. I/01/61, I/62/34
a.+ ā I/62/34

11. Çeşitli ses olayları sebebiyle değişen sözcükler metinde yer alan biçimiyle madde başı yapılmış ve yanlarında asıl şekle gönderimde bulunulmuştur.

Örnek:

as - : bk. aç⁻¹ -1-
a.- salar I/11/77

12. Metinde tek başına bir anlamı olmayıp ikileme içerisinde anlam kazanan sözcükler madde başı yapılmış ve ikileme oluşturdıkları sözcüklere anlamlarında yer verilerek tanımlanmışlardır.

Örnek:

ar : *Ar zor* ikilemesinde geçer. -1-
ar zor : Zorlukla, güç halle, dara dar, ucu ucuna, zar zor.
a. zor II/09/13

13. Şüphe duyulan veya bulunamayan anlamlar için (?) işareti kullanılmıştır.

14. Metinlerde geçen özel adlar (şahıs adları, soyadları, yer ve kurum adları) için ayrı bir dizin yapılmıştır.

1. BÖLÜM

ESKİŞEHİR İLİ VE MANAVLAR

1.1. ESKİŞEHİR İLİ COĞRAFYASI VE GENEL ÖZELLİKLERİ

Eskişehir ili İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatısında, Yukarı Sakarya bölgesinde bulunur. Kuzeyinde Karadeniz, kuzeybatısında Marmara ve güneybatısında Ege Bölgeleri yer alır. Ankara, Konya, Afyonkarahisar, Kütahya, Bilecik ve Bolu illeri ile komşudur. 29-32 derece doğu boylamları ile 39-40 derece kuzey enlemleri arasında yer alır. Yüzölçümü 13.925 km²'dir¹.

Eskişehir, Sakarya Nehrinin bir kolu olan Porsuk Çayının ve ona dökülen Sarısu Çayının geçtiği geniş bir ovanın kenarında, Porsuk Çayının sağ tarafında kurulmuş eski bir yerleşim yeridir (Doğru, 1992: 45). Şehir zamanla genişlemiş ve Porsuk Çayı şehrin merkezinde kalmıştır. Şehir merkezinden geçen Porsuk Çayı, Eskişehir'de bulunan akarsuların en büyüğü olan Sakarya Nehrinin başlıca koludur. "Sakarya Nehri Çifteler ilçesinin 5 km güneydoğusunda (Sakaryabaşı) çıkar ve ilin güney, doğu ve kuzey kısımlarını dolaşarak Bilecik sınırına girer. Sakarya'nın en büyük kolu olan Porsuk Çayı da Kütahya sınırından Eskişehir'e girer; merkezden geçerek Alpu, Beylikova, ilçelerinden sonra doğudan Sakarya ile birleşir" (Pilancı, 1991: 2).

Eskişehir ilinin kuzeyinde Bozdağ ve Sündiken Dağları, güneybatısında Türkmen Dağı bulunurken orta bölgelerinde ve doğusunda Sivrihisar Dağları yer alır.

Eskişehir topraklarının %25.8'i ovadır ve doğu-batı doğrultusunda uzanan 170 kilometrelik çöküntü alanı üzerinde İnönü Ovası, Eskişehir Ovası, Alpu Ovası ve Beylikova ovası olmak üzere dört büyük ova vardır (İleri, 2008a: V). Yalçın (1962: 25) ise biri Porsuk Ovası ve diğeri Yukarı Sakarya Ovası olmak üzere Eskişehir'in belli başlı iki ovası olduğunu söyler.

Eskişehir ilinde on baraj vardır. Bunlardan Gökçekaya Barajı ve Hidroelektrik Santrali, Kargı Barajı ve Hidroelektrik Santrali ve Yenice Barajı ve Hidroelektrik Santrali enerji üretmek amacıyla; Beylikova Barajı, Kaymaz Barajı,

---

¹ Eskişehir Valiliği, (Çevrimiçi), <http://eskisehir.gov.tr>, (Erişim tarihi: 03.01.2017)

Kunduzlar Barajı, Kuzfındık Barajı, Musaözü Barajı, Porsuk Barajı ve Çatören Barajı sulama, taşkınları önleme ve içme suyu temini amacıyla kullanılmaktadır.

Eskişehir’de içme suyu olarak da genellikle Atatürk’ün emri ile Yukarı Kalabak Köyü’nden getirilen Kalabak suyu kullanılır (Ada, 2012: 30). Sakarı Ilıcaları, Kızılınler Kaplıcası, Yarıkçı Hamamı, Aşağı ve Yukarı Ilıca, Uyuzhamam Kaplıcası, Çifteler Hamamı, Hamamkarahisar Kaplıcası, Hasırca Kaplıcası vb. birçok ılıca ve hamam bulunan Eskişehir yer altı su kaynakları bakımından zengindir.

Maden yönünden de zengin bir bölgede olan Eskişehir’de Amyant, Bor tuzları, Demir, Krom, Maden Kömürü, Lületaş (Magnezit), Miken işlenen madenlerdendir (Ada, 2012: 30). Eskişehir için daha özel bir yeri olan Lületaş madeni, önemli bir bölümü Beyazaltın (eski adıyla Sepetçi) köyünde olmak üzere 8 ayrı köyde çıkarılmaktadır.

1.2. ESKİŞEHİR İLİNİN İKLİMİ VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Eskişehir ilinin İç Anadolu, Batı Karadeniz ve Akdeniz ikliminin etkisinde olması nedeniyle kendine has bir iklimi vardır (Güngörür ve Conker, 1952: 39). Yıllık ortalama sıcaklık 10.9°C’dir. En soğuk günler Aralık ayında başlayıp Şubat ortalarına kadar sürer ve ısı genellikle -10°C’nin, bazen -20°C’nin altındadır. En sıcak günler, Temmuz ayının ikinci yarısı ile Ağustos ayının ilk yarısı arasındadır ve sıcaklık 30°C’nin üstündedir. Gece ile gündüz farkı 12-29 derece olup bu kara ikliminin özelliğidir (İleri, 2008a: IX). Özellikle Sarıcakaya ve Mihalgazi ilçelerinde Sakarya Nehrinin oluşturduğu vadide Akdeniz ikliminin etkisinin yaşandığı ve bitki örtüsünün de buna bağlı olarak geliştiği görülür.

Eskişehir’in iklim özelliklerinde görülen farklılıklar yağış rejimi ve bitki örtüsünde de görülür. Yıllık yağış miktarının %65’i ilkbahar ve kış aylarına düşerken, yaz ve güz aylarına düşen yağış miktarı %33.8’dir (Tunçdilek, 1953: 61).

Daha çok kuzey ve güney bölgelerdeki ormanlar, arazinin %22.08’ini teşkil eder ve 303.426 hektarlık bu ormanlarda çam, meşe, gürgen, ardıç, katran, köknar gibi ağaç türleri yetişir. Çatacık ormanları, Mihaliçcik ormanları, Kalabak ormanları, Mihaliçcik Atatürk ormanları, Yusufklar Köyü Atatürk ormanları olmak üzere 6

orman vardır (Pilancı, 1991: 4). Ormanların bulunduğu bölgeler dışında su kenarlarında kavak, söğüt, ahlat vb. ağaçlar da görülürken orman olmayan bölgeler genellikle bozkırlarla kaplıdır.

1.3. ESKİŞEHİR İLİNİN NÜFUSU

Eskişehir, Selçuklular Dönemi'nde Türklerin Bizanslılarla barış içinde birlikte yaşadığı bir uç kenti olarak dikkat çekmektedir. 1250'den sonra kentte Türk yerleşmesinde önemli bir artış görülür (Koylu, 2008: 384). Osmanlı Dönemi'nde mahalle ve hane sayısı dikkate alınırsa Eskişehir'in kalabalık bir şehir olmadığı görülmektedir. Kanuni Dönemi'nde (1530) yapılmış olan tahrirde şehir toplam 172 haneden ibaret görülmektedir (Doğru, 1992: 50-51). II. Selim Dönemi'nde (1566-1579) mahallelerde hane artışı yönünden büyük bir değişiklik gerçekleşmiştir; çeyrek asır zarfında şehrin hane sayısı üç kat artmıştır (Doğru, 1992: 51). 1530'da 172 hane olan mahallelerin toplam nüfusu $172 \times 5 = 860$ kişi bulunur; II. Selim devrinde ise $517 \times 5 = 2585$ kişi olduğu görülür (Doğru, 1992: 52). 1860'lı yıllarda şehir, batılı gezginler (Tehikateheff ve H. Hart) tarafından fakir, kirli ölü bir kasaba olarak anılırken 1877-1878 Osmanlı-Rus harbinden sonra gelen muhacirlerle beraber kalabalıklaşmaya başlamış ve aynı zamanda gelişmiştir (İşcan, 2008: 12). 1885 yılında Eskişehir'in nüfusu 58.122 olurken Kurtuluş Savaşı yıllarında bu rakam Yıldırım'ın (1998: 4) tahminine göre 90.660 olur. 1893 *Hüdavendigâr Vilâyeti Sâlnâmesi*'nde Eskişehir'de 57.420 Müslüman'ın yaşadığı, toplam nüfusun ise 59.657 olduğu belirtilmekteyse de aynı yıl Eskişehir'in Müslüman nüfusunun 48.200 iken toplam nüfusun 67.074 olduğu da belirtilmektedir (Ulu, 2003: 150). 1893'te Eskişehir merkezinin toplam nüfusu 17.131'i Müslüman, 1.147'si Rum Ortodoks, 583'ü Ermeni Gregoryen, 132'si Katolik Ermeni ve 30'u da Latin olmak üzere toplam 19.023'dir (Ulu, 2003: 150). Cumhuriyetin ilanından sonra şehrin nüfusu hızla artmıştır. Türkiye İstatistik Kurumunun 31.12.2016 tarihli adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarından alınan verilere göre Eskişehir ilinin nüfusu 421.580'i

erkek, 423.262'si kadın olmak üzere toplam 844.842 kişidir.² Bu nüfusun çok büyük bölümünü il merkezinde yerleşmiş olanlar teşkil eder.

Eskişehir'de ikisi merkez ilçe (Odunpazarı ve Tepebaşı) olmak üzere toplam 14 ilçe (Alpu, Beylikova, Çifteler, Günyüzü, Han, İnönü, Mahmudiye, Mihalgazi, Mihaliççık, Sarıcakaya, Seyitgazi, Sivrihisar) ve bu ilçelere bağlı 552 yerleşim yeri³ bulunmaktadır (İlbaş, 2015: 6). 6 Aralık 2012 Perşembe günü yayımlanan 28489 sayılı Resmî Gazete'de yer alan 12 Kasım 2012'de kabul edilen 6360 sayılı "on üç ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi altı ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun"a göre Eskişehir'deki bütün köylere "mahalle" statüsü verilmiştir.⁴

1.4. ESKİŞEHİR İLİNİN TARİHİ

1.4.1. Selçuklu Dönemi Öncesi Eskişehir

Eskişehir, Sakarya, Porsuk, Sarısu gibi akarsuların çevresinde yer alması, geniş bir ovada bulunması, topraklarının verimliliği, ticaret yolları üzerinde yer alması ve sahip olduğu sıcak su kaynakları nedeniyle çok eski çağlardan beri yerleşim yeri olmuştur. Günümüzde Eskişehir olarak adlandırılan il, ilk ve orta çağlarda Yunanca Dorlylaion, Latince Dorlylaem ismi ile anılırken, Arapça kaynaklarda Darauliya, Adruliya ve Drusilya isimleri ile anılmaktadır; antik çağda önemli bir kavşak noktası olan Eskişehir ili sıcak su kaynakları ile ünlü ve ticaret ile zengin bir Frigya şehri olarak karşımıza çıkar ve şehrin kurucusu ise Eretrialı Doryleos olarak bilinmektedir (Yıldız, 2014: 103). Arkeolojik çalışmalar ve buluntular üzerine yapılan incelemeler Eskişehir ve çevresinin daha Paleolitik Dönem'de iskân edildiğini göstermektedir ve ilk yerleşim merkezinin bugünkü kent merkezine 3 km. uzaklıkta, Porsuk vadisinin kuzeyinde yer alan ve halk arasında Şarhöyük adı ile anılan yerde olduğu sanılmaktadır (Doğru, 1992: 19). İlk ve orta çağda Dorlylaion olarak bilinen yer de burasıdır. Yazılı tarih öncesinde Eskişehir

² Türkiye'deki illerin nüfus bilgileri için bk. Türkiye İstatistik Kurumu, (Çevrimiçi), <http://www.tuik.gov.tr> (Erişim tarihi: 02.03.2017).

³ Bu bilgi 112K405 numaralı TÜBİTAK destekli Eskişehir İli Dil Atlası projesi kapsamında MapInfo programı veri tabanından elde edilmiştir.

⁴ Resmi Gazete, (Çevrimiçi), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206.pdf> (Erişim tarihi: 4 Ocak 2017).

ilinde yerleşmenin *Kalkolitik (Bakır) Dönemi*'ne uzandığı, ilin kuzeybatısındaki “Demirci Höyük” kazı çalışmalarıyla kanıtlanmıştır (Doğru: 1992: 20). Kronolojik anlamda Eskişehir'deki politik ve kültürel dokunun ikinci katmanını Hitit Dönemi oluşturmaktadır ki Şarhöyük olarak adlandırılan bölgede yapılan kazılarda ele geçen buluntular ışığında buranın bir Hitit şehri ve çevresindeki topraklarla Büyük Hitit krallığının bir parçası ve Hitit krallığına bağlı bir ülke olduğu düşünülmektedir (Güneş ve Yakut, 2007: 1). Hitit krallığının dağılmasından sonra bölgede Friglerin yerleştiği görülür. Yazılı tarih döneminde Eskişehir yöresinde kalıcı olarak yerleşenler batıdan gelmiş göçmenler olan ve MÖ 900'lerde Kızılırmak'ın batı yakasında hâkimiyet kuran Friglerdir (Doğru, 1992: 21). Han ilçesi Yazılıkaya köyü çevresinde bulunan Midas anıtı ve çevrede bulunan diğer kalıntılar ve Sivrihisar ilçesinin yakınlarında bulunan *Pessinus (Ballıhisar)* bu bölgenin Friglerin önemli bir yerleşim merkezleri olduğunu gösterir. MÖ VII. yüzyılın ilk çeyreğinde Kimmer istilalarına maruz kalan Frigler güçlerini yitirmişler; daha sonra MÖ 546'da Pers istilaları ile egemenliklerini tamamen kaybetmişler ve Lidya krallığının hâkimiyetine girmişlerdir (İşcan, 2008: 6). Lidyalılar devrinde, Eskişehir'in çevresi ile siyasi ve iktisadi bağıntısının kurulması sonucunda bölge daha da önem kazanmıştır (İşcan, 2008: 6). Pers kralı II. Kyros'un Lidya kralı Kroisos'un başkenti Sardes'i (Salihli/Sart) yakıp yıkması sonucu Lidya krallığı sona ermiş ve bu olaydan sonra bölge iki yüzyılı aşkın bir süre Pers İmparatorluğu'nun bir parçası olmuştur (Sivas vd., 2014: 30). Pers egemenliğini MÖ 333'ten itibaren Makedonya Kralı Büyük İskender'in hâkimiyeti izler (Sivas vd., 2014: 30). İskender'in imparatorluğunun kumandanları arasında parçalanması ile meydana gelen Helenizm devri bölgede yaşanmış ve bu dönemde tarihi kayıtlara göre Anadolu'ya Greklerin kitleler halinde gelip yerleştikleri anlaşılmaktadır (İşcan, 2008: 8). Eskişehir ve çevresi antik dönemdeki en hızlı gelişimini ise Roma'nın bölgede egemenlik kurmasının ardından gerçekleştirmiştir; zira özellikle Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihli birçok mezar steli, sikke ve mil taşı bu durumu açıkça ortaya koymaktadır (Güneş ve Yakut, 2007: 2). Doğru'ya (1992: 21) göre ise Helenistik Dönem ve Romalılar Dönemi'nde bölge sıradan bir taşra vilayeti olarak görülmüş, yöneticilerin ilgisini çekmemiştir. Roma İmparatorluğu MS 395'te Doğu ve Batı Roma olmak üzere ikiye ayrıldıktan sonra Eskişehir ve yöresi Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu sınırları içine girmiş ve

Bizanslılar Dönemi'nde Orta Anadolu'da ticari merkezlerin gelişmesi sırasında Eskişehir ve yöresinde *Justinianopolis (Sivrihisar)* vb. yeni yeni kasabalar kurulmuştur (Doğru, 1992: 21). İslâm ordularının VIII. yüzyıldan itibaren yoğun bir şekilde fetih hareketlerine girişmeleri Bizans'ı da etkilemiş ve Dorylaeum 708'de Emevi halifesi I. Velid Dönemi'nde Mesleme bin Abdülmelik, 778'de de Hasan bin Kahtabe tarafından işgal edilmiştir (Oğuzoğlu ve Emecen, 1995: 398). Bu savaşların birinde şehit düşen efsaneleşmiş Seyit Battal Gazi de kendi ismi ile anılan Seyitgazi ilçesindeki türbede yatmaktadır (İşcan, 2008: 9). Arap işgalleri sürekli olmadığı hâlde XI. yüzyılda Anadolu'ya gelen Selçuklular burayı istila edilecek topraklar olarak görmemişler ve bu toprakları yurt edinerek yerleşmişlerdir (Doğru, 1992: 22).

1.4.2. Selçuklu Dönemi'nde Eskişehir

1071'de Büyük Selçuklu Hükümdarı Alparslan'ın, Malazgirt Savaşında Bizanslıları yenerek büyük meydan savaşını kazanmasıyla bütün Anadolu ve çevresi Türklerin eline geçmiş, Türk akıncılarının 1073 yılında Ankara'yı ve bir yıl sonra da Eskişehir'i almasıyla şehir doğudan gelen Türk boyları için yerleşme noktası olmuştur (Saray, 1989: 11). Başkent'in İznik olmasıyla yol kavşağında olan Eskişehir, Kutalmışoğlu Süleyman Şah Dönemi'nde Selçuklular için önem kazanmıştır (Doğru, 1992: 22). Eskişehir Anadolu Selçukluları Dönemi'nde, Selçuklularla Haçlılar arasında yapılan kanlı savaşların bir kısmına da sahne olmuştur (İşcan, 2008: 10). I. Kılıç Arslan Dönemi'nde 1097 yılında Haçlıların yolunu kesmek üzere Eskişehir ovasına çıkan vadiyi kesen Sultan, ovaya hakim bir tepenin üzerinde karargâhını kurmuş ve bu tepe daha sonra Sultan Öyüğü" (Sultanönü) adını almıştır (Doğru, 1992: 22-23). Dorylaion Meydan Savaşı olarak bilinen bu savaşta Türkler yenilgiye uğrasa da bölge tamamen kaybedilmemiş; 1147'de Selçuklu Sultanı Mesud yine Dorylaion yakınlarında yapılan savaşta bu kez II. Haçlı ordularını büyük bir bozguna uğratmıştır (Sivas vd., 2014: 32-33). II. Kılıç Arslan (1155-1129) ile çağdaşı Bizans İmparatoru Manuel Komneos (1143-1180) arasında yapılan saldırmazlık anlaşması çerçevesinde bölgede uzun bir süre barış olmuş, ilerleyen zamanlarda anlaşmanın ihlal edilmesiyle üstünlük savaşları yeniden başlamıştır (Sivas vd., 2014: 33). Bizans

İmparatoru Manuel, Miryokefalon Savaşında II. Kılıç Arslan'a yenilir ve Dorylaium'da yaptığı tahkimatları yıkarak burayı boşaltır (Güneş ve Yakut, 2007: 4).

1.4.3. Beylikler ve Osmanlı Dönemi'nde Eskişehir

XIII. yüzyılın ortalarında ve sonlarında Anadolu'da bulunan Moğol baskıları ve iç karışıklıklar sonucu Selçuklu topraklarının büyük bir kısmında otorite boşluğu oluşmuş, özellikle de uç bölgelerde bu otorite boşluğu kendisini daha fazla göstermiştir. Kaderine terk edilen bölgelerde bu boşluklardan yararlanan aşiret reisleri kendi beyliklerini ve hâkimiyet alanlarını kurmakta gecikmemişler; bunlar arasında Eskişehir ve dolaylarını yakından ilgilendiren iki beylik kurulmuştur: Germiyanogulları Beyliği ve Osmanogulları Beyliği (Doğru, 1992: 32). Doğudan gelen Kayı boyu tarihi geleneklere göre Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaattin Keykubat (1219-1236) tarafından Ankara'nın batısındaki Karacadağ yöresine yerleştirilmiştir; bilahare reisleri Ertuğrul Bey Dönemi'nde Bizanslılardan Söğüt ve Domaniç bölgesini alarak oraya yerleşmişlerdir (İşcan, 2008: 10). XIII. yüzyıl sonunda Eskişehir Sultanönü-Kütahya arasında 200.000 çadırlık Türkmen nüfusunun da yerleşmesiyle bir Türk kenti olarak Mahsure-i Sultanyüği adı ile uça Anadolu Selçuklu Devleti'nin Sultanyüği (Sultanönü) Sancağı'nın merkezi olur (Sivas vd., 2004: 33). Karacahisar'ı fetheden Osman Bey aşiret reisliğinden uç beyliğine yükselerek bölgedeki hâkimiyetini sağlamlaştırır. Osman Bey uç beyi olduktan sonra 1289 yılında hâkimiyet sahasına Eskişehir ve İnönü'yü de katmış; bilahare Samsa Çavuş, Konuralp, Akçakoca, Aygıtalp ve Gazi Abdurrahman gibi kumandanların sayesinde Seyitgazi-Sivrihisar ve Mudurnu üzerinde bulunan Sakarya vadisindeki Sarıcakaya'nın Osman Bey'in topraklarına geçtiği anlaşılmaktadır (İşcan, 2008: 10). Osman Gazi adına Karacahisar'da Cuma, Eskişehir'de bayram hutbesi okunması Osmanlı Beyliği'nin ilk ele geçirdiği yerler arasında Eskişehir'in de yer aldığını (Güneş ve Yakut, 2007: 4) ve devlet olma yolundaki ilk adımların Eskişehir ve çevresinde atıldığını gösterir. Osmanlı Devleti batıya doğru genişledikçe Sultanönü askeri-politik önemini yitirmişse de Türk-Müslüman değerlerin etkin olduğu bir yerleşim alanı olarak varlığını sürdürür (Güneş ve Yakut, 2007: 5). 1402'de yapılan Ankara Savaşı'na dek Osmanlı toprağı olan bölge I. Beyazıd'ın Timur'a yenilmesi

ve Anadolu beyliklerini tekrar teşkilatlandırmasıyla el değiştirmiştir. Bir süredir Osmanlı sınırı içinde olan Sivrihisar ve dolayları Karamanoğulları topraklarına dâhil edilmiştir (Doğru, 1992: 41). 1415'te Çelebi Mehmed tarafından geri alınan bölge bu tarihten sonra Osmanlı Devleti sınırları içinde savaştan uzak güvenli bir vilayet olarak kalmış, sefere çıkan ordunun konaklaması dışında herhangi askeri bir faaliyete sahne olmamıştır (Doğru, 1992: 41). Eskişehir ve Sultanönü sancağı en büyük imar faaliyeti Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde yapılmış, daha sonra *Kurşunlu Camii* adı ile anılan (*Çoban*) *Mustafa Paşa Camisi*, Seyitgazi yakınında Sücaeddin köyünde *Şeyh Sücaeddin türbe ve külliyesi*, Yazılıdere köyünde *Üryan Baba Türbesi* yaptırılmıştır (Doğru, 1992: 43). Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde sakin bir taşra kenti yaşamı sürdüren Eskişehir'de, Sultan, Irak seferine giderken ve dönüşte konaklamış, yanında sefere çıkmış olan Matrakçı Nasuh da son minyatür olarak Eskişehir'i çizip eserini tamamlamıştır (Doğru, 1992: 44). Uzun bir süre Kütahya'ya bağlı bir sancak olan Eskişehir, Osmanlı Devleti'nin duraklama devrinde çıkan Celali isyanları zamanında Celali Deli Hasan tarafından 1601'de işgal edilmiştir. Şehri işgal eden Deli Hasan kuvvetleri, buradan Kütahya'ya geçerek Kütahya kalesini kuşatmışlardır (İşcan, 2008: 11). Ünlü tarihçi Naima, tarihçi Aşık Mehmet B. Ömer, Seyahatname yazarı Evliya Çelebi, Cihan-nüma yazarı Katip Çelebi eserlerinde Eskişehir'den bahsetmişlerdir (Sarar, 1989: 5-6). 1831-1841 yılları arasında *Miralaylar* tarafından idare edilen Eskişehir, 1841 yılında ise Hüdavendigâr (Bursa) eyaletine bağlanmıştır (Şahin, 2009: 6-7). XIX. yy.'ın ikinci yarısından itibaren Kırım, Kafkasya, Romanya ve Bulgaristan'dan gelen yoğun göçmen akınlarının artmaya başlamasıyla, bölgede tarımında büyük bir atılım sağlanmış, İnönü, Alpu, Çifteler ovalarındaki bataklıklar kurutularak tarıma açılmış; yeni bitki türleri yetiştirilmeye başlanmış ve tarım tekniklerinde ilerleme sağlanmıştır. 1892'de hizmete açılan İzmit-Eskişehir-Ankara demiryolu ile gelişmesi bölgenin önemini daha da artmıştır (Şahin, 2009: 7). 1860 yılından itibaren, şehrin görünümü yavaş yavaş değişmeye başlamıştır. Bu değişimdeki başlıca etkenlerden ilki buraya yerleşen göçmenlerden, diğeri 1894 yılında işletmeye açılan Berlin-Bağdat Demiryolu'nun Eskişehir'den geçmesidir. Demiryolu inşa edildikten sonra önem kazanan Eskişehir, şaşılacak şekilde canlanmış, hızla yeni yerleşim alanları ortaya çıkmıştır (Önder ve Kırılı, 2005: 130).

1.4.4. Milli Mücadele Dönemi'nde Eskişehir

Milli Mücadele Dönemi'nde Eskişehir ili büyük savaşlara sahne olmuş ve mücadelede önemli rol oynamıştır. I. İnönü Savaşı, II. İnönü Savaşı ve Kütahya-Eskişehir Savaşları bu bölgede gerçekleşmiştir. Demiryolunun Eskişehir'den geçiyor olması ve başkent ilan edilen Ankara'ya komşu olması Eskişehir'in bu dönemde kilit rol oynamasında etkili olmuştur. Eskişehir halkı savaşlarda Türk ordusuna yardım etmiş ve bizzat cepheye giderek savaşa katılmıştır. Bunun yanında bazı yerli iş birlikçiler de Yunanlılara yardımcı olmuştur (Güneş ve Yakut, 2007: 249). Merkez Eskişehir'de muharebe olmamıştır fakat düşmanın yaklaşması üzerine bir kısım halk Ankara ve Konya istikametinde göç etmişler; şehir 20 Temmuz 1921'de işgal edilmiştir (İşcan, 2008: 14). 23 Ağustos-13 Eylül 1921'de Atatürk'ün idare ettiği Sakarya Meydan Savaşı'nı kazanan ordularımızın ilerlemesi üzerine düşman geldiği yerlerden geri çekilmeye başlamış ve Eskişehir içerisinde bilhassa Hamidiye-Mahmudiye-Çifteler istikametinde düşman çekilip Eskişehir topraklarını terk etmiştir (İşcan, 2008: 14). Kurtuluş Savaşı sırasında kent Yunan işgali altına giren kent geri alınırken de pek çok yeri ve özellikle Hristiyan mahallelerini ve çarşıları yakarak kaçmaları yüzünden kent merkezinde bulunan Taşbaşı Çarşı bölgesi de bu durumdan etkilenecek büyük ölçüde zarar görmüştür. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra son derece kötü durumda olan Eskişehir, ortasından çamurlu bir suyun aktığı, etrafta yangından kalan birkaç yapının bulunduğu bir görünüm sergilemektedir (Koca ve Ilgar, 2006: 1). Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadele'de büyük acılar çeken Eskişehir halkının gösterdiği özveriye takdirle karşılaşmış ve Eskişehir halkı için çok anlamlı bir konuşma yaparak halkı tebrik etmiştir (Güneş ve Yakut, 2007: 244-245). Bir yıl bir ay on üç gün devam eden (İşcan, 2008: 14) Yunan işgalinden sonra Eskişehir 2 Eylül 1922'de işgalden kurtulmuştur.

1.4.5. Cumhuriyet Dönemi'nde Eskişehir

Kurtuluşu sonrası çekilen düşman birlikleri tarafından yakılıp yıkılan Eskişehir için Cumhuriyet Dönemi her açıdan yeniliklerin ve ilerlemenin yaşandığı bir dönemdir (Ada, 2012: 16). Fatih'in ilk zamanlarına kadar Ankara Beyliğine bağlı

sancak olan Eskişehir 1451-1831 yılları arasında Bursa'nın Hüdavendigâr eyaletine bağlanmış, kaymakamlıklarla idare edilip Bursa'ya bağlanan Eskişehir Cumhuriyet'in ilanından sonra 1925 yılında il olmuştur (Pilancı, 1991: 11).

1924'te vagon tamir atölyesi, çırak okulu, cer ve tamir atölyeleri, TCDD işletmesine devredilir. Adı Eskişehir Lokomotif ve Motor Sanayii Müessesesi (ELMS) olan kurum daha sonra daha da genişleyerek Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayi Şirketi (TÜLOMSAŞ) adını almıştır. 1926'da Tayyare bakım atölyesi, 1927'de Eskişehir Bankası, kiremit fabrikaları, 1929'da Devlet Hastanesi, 1933'te Şeker Fabrikası açılır (İleri, 2008a: XXXIII). Bu yıllardan itibaren Eskişehir'de pek çok sanayi kuruluşu açılmış, bunun dışında şehir, bir eğitim, kültür, spor ve turizm şehri olarak tanınmaya başlamıştır. 1958 yılında kurulan Anadolu üniversitesi, 1993 yılında Anadolu Üniversitesi'nden ayrılarak kurulan Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 1965'te kurulan Eskişehirspor şehri başarıyla temsil etmektedir. Ayrıca şehirde Cumhuriyet Dönemi'ndeki pek çok ilk yaşanmıştır. 1923'te ilk temyiz mahkemesinin açılması, 1925'te ilk tarımsal araştırma enstitüsünün kurulması, 1936'da ilk eğitim kursunun açılması, 1940'da ilk köy enstitüsünün açılması, 1961'de ilk Türk otomobili Devrim'in üretimi, 1961'de ilk Türk lokomotifi Karakurt'un üretimi, yine 1961'de dünyada öğrencilerin ve oyuncuların kanlarını satarak kurdukları ilk tiyatro, ilk akülü yük aracı, cadde süpürme aracı, otobüs yıkama aracı, damperli kamyon, kantar, F-16 motoru, helikopter parçası üretimi, ilk jet motoru yenilemesi, 1970-1971'de Türkiye Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı kupalarını kazanan ilk Anadolu takımı (Eskişehirspor), 1982'de ilk Açıköğretim Fakültesi, 1989'da ilk lületaşı müzesi, 2009'da ilk Türk 4x4 ticari araç (Türkar) üretimi, 2009'da Türkiye'de yüksek hızlı tren seferinin yapıldığı ilk şehir, 2013'te ilk Türk Dünyası Kültür Başkenti ve yine 2013'te ilk Somut Olmayan Kültürel Miras Başkenti Eskişehir olmuştur (Boz ve Turan, 2014: 138).

1.5. MANAVLAR

Anadolu kapılarının Türklere, Malazgird Savaşı'ndan sonra açılmış olduğu ve Türklerin Anadolu topraklarına bu savaşın yapıldığı tarih olan 1071 yılından sonra geldikleri görüşü pek çok araştırmacı tarafından söylenegelmektedir. Ancak savaş

esnasında Bizans ordusunda bulunan Peçenekler'in ve Oğuzlar'ın (Uz=Guzz) bir kısmının veya hepsinin soydaşlarının tarafına geçtiği (Sümer, 1999: 124) de bilinmektedir. Şüphesiz Malazgird Savaşı, Anadolu'nun fethinin sağlanması ve Oğuz Türklerinin yurdu hâline gelmesi bakımından önemlidir. Ancak Bizans ordusunda bulunan Türk varlığı, Anadolu'da bu tarihlerden önce de Türklerin bulunduğunu göstermektedir. Bu Türklerin varlığı Bizans Devleti sınırları içinde yalnızca Rumların değil, bunlarla birlikte farklı etnik grupların da bulunduğunu gösterir. Malazgird Savaşı'ndan sonra ise Anadolu'nun demografik yapısı önemli ölçüde değişmiş, Oğuzlar başta olmak üzere çeşitli Türk boyları bu bölgelere yerleşmişlerdir. Bugün yoğun olarak Batı Anadolu'da yaşayan, Manav olarak adlandırılan yerli grubun da bu bölgelerde çok daha önce yerleşmiş Türkler ya da Malazgird Savaşı'dan hemen sonra bölgeye gelerek yerleşen Türkler olabileceği düşünülmektedir.

Manavlar, Oğuzların çok önceden beri yerleşik hayat yaşayan (Acar, 2010: 2), maddi ve manevi kültürleriyle yerleşik hayata erken zamanlarda geçen (Öçalan, 2004: 35) ve başta Türkiye'nin kuzeybatısı olmak üzere Orta Karadeniz (Samsun, Sinop), Güneydoğu Anadolu (Diyarbakır) gibi yerlerde var olduğu bilinen (Acar, 2010: 2) koludur. Manavlar için “çoğunluğu Batı Anadolu yöresinde yaşamakta olan, yerli, yerleşik ve Türkçe dışında bir dil bilmeyen Yerli Türk topluluğu” (Aktaş, 2006: 35) tanımı yapılmaktadır.

Manavların XVI. yüzyılda yerleşikliğe geçtiği, konargöçerliklerini söndüren oymaklardan oluştuğu ve 1862 yılında Zoraki İskân Harekatına gelinceye kadar geçen yüzyıllarda toprağa bağlanmış olan diğer Oğuz boylarının da 1862'de konargöçerlikten çıkarılanlar tarafından bir ayırım olsun diye Manav adıyla anıldığı belirtilir ve bu adın tarıma bağlı olan ve iyi toprakları işlediği için gittikçe zenginleşen Manavlar tarafından gittikçe fakirleşen Yörüklere karşı bir asalet unvanı gibi kullanıldığı iddia edilir (Ayhan, 1999: 37). Bazı araştırmalarda yerleşik hayata geçen Yörüklere Manav denildiği ve onlar için “Yörüklükten çıktı.” dendiği görülmektedir (Doğan, 2007: 135).

Bugüne kadar Manav adıyla ilgili ve Manavlarla ilgili çok fazla çalışma yapılmamış, bu adın nereden geldiği, kimlere Manav dendiği tartışma konusu olmuştur.

Manav sözcüğü kimi kaynaklarda “(taze) meyve ve sebze satan yer ya da kişi” olarak tanımlanmaktayken kimi kaynaklarda da sözcük bu anlamıyla ilişkilendirerek aynı madde başı altında topluluk adı olarak da tanımlanmaktadır. Bazı kaynaklar ise bu iki kavramı birbirinden ayırır ve bu kavramların aralarında herhangi bir anlam ve köken birliği olmadığını, sadece eşadlı sözcükler olduğunu gösteren tanımlar yapar. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük (TS)’de “Manav” sözcüğünün tanımı, eşadlısı olan “manav”dan farklı bir madde başı altında verilmiş ve bu iki sözcük anlam ve köken olarak birbirinden ayrılmıştır. TS’nin Manav tanımı şöyledir:

“Manav öz. a. top. b. 1. Balkanlardan göç etmiş, genellikle Marmara bölgesinde yaşayan bir topluluk. 2. Yerli halk.” (TS, 2011: 1618).

Nişanyan ise iki sözcük arasında bağlantı kurarak Manav sözcüğünün kökeni ile ilgili şu açıklamayı verir:

“öz. Manav Batı Anadolu’da sebze tarımıyla uğraşan bir halk grubu (Yörük zıddı). Manav etnoniminden türemiş olması güçlü olasılıktır. Özel ad olan Manav’ın kökeni muammadır; Orta Asya Türkçesine dayandırılması spekülatiftir.” (Nişanyan, t.y.).

Manav adının Kazak-Kırgız ve Sibiry’a’daki Yakut Türklerinde görülen, “koruyucu, soylu kişi ve boy beyi” anlamındaki “Manap”⁵ veya “Manağ” sözcüğünden (Yaşa, 1999: 290) geldiğini söyleyen araştırmacılar olduğu gibi bu adın göçerlik-yerlilik tezatından hareketle Göçerevli karşıtı olan ve yerli anlamına gelen “Banevli” sözcüğünden gelmiş olabileceğini söyleyenler de vardır.

Manav adının etnik bir ifade olup olmadığı da tartışmalıdır. Bu sözcüğün farklı kaynaklardaki tanımlarında ağırlıklı olarak “Türk, Türkmen, Yörük, yerli, göçmen” sözcükleriyle beraber anılmış olması bu tabirin bir etniklik ifadesi olmadığını, durağanlık ve hareketlilikle ilgili bir tabir olduğunu düşündürmektedir (Öçalan, 2004: 34).

Manavların kendilerine has bir görünüşü ve karakteri olduğu da söylenir. Genellikle kaynaklarda sakin, barışçıl, güvenilir gibi tabirlerle anılırlar. Eskişehir Şehrengizi’nde Manavlarla ilgili şu ifade geçmektedir: “İzbandut gibi çocuklardı.

---

⁵ Manaplarla ilgili geniş bilgi için bk. Ölçekçi (2013).

Boylu posluydular. Tertemiz insanlardı. Tipik Manav karakteri ve görünüşündeydiler.” (Uğurlu ve Ençevik, 2011: 94).

Çalışmamızın konusunu oluşturan Manav ağızları, Eskişehir ili yerli ağızlarının en büyük kolunu oluşturmaktadır. Eskişehir ilindeki 424 yerleşim yerinden 195’inde en çok konuşur oranına sahip olan unsur olarak Manav ağızları tespit edilmişken bunun dışında başka yerleşim yerlerinde de diğer ağızların yanında ikincil olarak Manav ağızlarının da var olduğu görülmüştür. Çalışmamıza esas olacak olan dil malzemesi Manavların, nüfusun tamamını ya da çoğunluğunu oluşturduğu yerleşim yerlerinden derlenmiştir.

112K405 numaralı “Eskişehir İli Dil Atlası” adlı TÜBİTAK projesi kapsamında yapılan saha çalışması sonucu, Eskişehir ilinde Manav ağızları konuşulan yerleşim yerleri şunlardır:

Alpu: Ağaçhisar, Başören, Belkese, Bozan, Bügdüz, Dereköy, Gökçekaya, Özdenk, Sakarıkaracaören, Uyuzhamam.

Beylikova: Akköprü, Aşağı Dudaş, Doğanoglu, Doğray, Gökçeayva, Halilbağı, İkipınar, İmikler, Kızılcaören, Okçu, Sultaniye, Süleymaniye, Yalınlı, Yeniyurt, Yukarı Dudaş, Yukarı İğdeagaç.

Günyüzü: Atlas, Ayvalı, Beyyayla, Bedil, Çakmak, Çardaközü, Dutlu, Gecek, Gümüşkonak, Kavacık, Kavuncu, Kayakent, Kuzören, Mercan, Yazır.

Han: Gökçekuyu, Kayı.

İnönü: Dereyalak, Esnemez, Erenköy.

Mihalgazi: Alpagut, Bozaniç, Demirciler, Karaoğlan, Sakarılıca.

Mihaliççık: Adahisar, Ahırözü, Ahurköy, Akçaören, Aydınlar, Bahtiyar, Beyköy, Çalcı, Çalkaya, Çardak, Çukurören, Dağcı, Diközü, Dinek, Dümrek, Gözeler, Güce, Güreş, Gürleyik, İğdecik, İkizafer, Ilıcalar, Karageyikli, Kavak, Kayı, Kızılbörüklü, Korucu, Koyunağılı, Kozlu, Mahmuthisar, Narlı, Obruk, Otluk, Ömerköy, Sarayköy, Sazak, Seki, Sekiören, Sorkun, Süleler, Tatarcık, Uşakbükü, Üçbaşı, Yalınkaya, Yaylaköy, Yeşilyurt, Yunusemre.

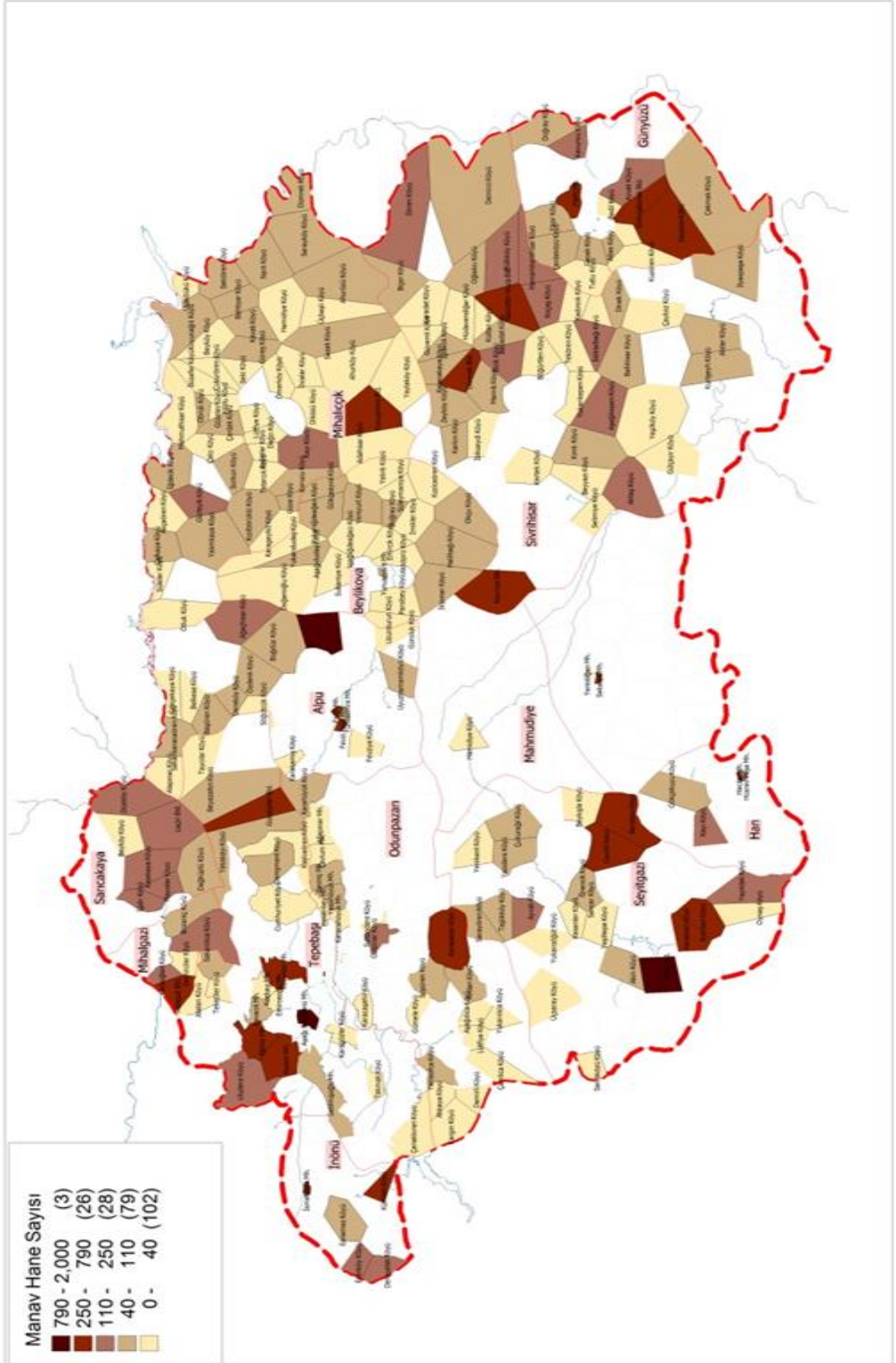
Odunpazarı: Akkaya, Aşağı Ilıca, Avdan, Çamlıca, Demirli, Gülpınar, Karacahöyük, Karahöyük, Karapazar, Kargın, Süpren, Yassihöyük, Yeni Sofça, Yukarı Ilıca.

Sarıcakaya: Beyköy, Dağküplü, Düzköy, İğdir, Kapukaya, Laçın, Mayıslar.

Seyitgazi: Akin, Ayvalı, Bardakçı, Beykışla, Cevizli, Çukurağıl, Karaören, Kesenler, Kırka, Kümbet, Örencik, Sancar, Sandıközü, Sarayören, Taşlık, Üçsaray, Yapıldak, Yeşiltepe.

Sivrihisar: Ahiler, Aktaş, Aşağı Kepen, Babadat, Ballıhisar, Beyyazı, Biçer, Çaykoz, Demirci, Dinek, Dümrek, Elcik, Hamamkarahisar, İbikseydi, İğdecik, İlören, İlyaspaşa, İstiklalbağı, Kadıncık, Karaburhan, Karacakaya, Karaören Yaylası, Karadat, Kargin, Kaymaz, Kertek, Kınık, Koçaş, Koltan, Kurtşeyh, Memik, Mülk, Nasreddin Hoca, Oğlakçı, Sadıkbağı, Sarıkavak, Tekören, Yenidoğan, Yeniköy, Yeşilköy, Yukarı Kepen, Zeyköy.

Tepebaşı: Aşağı Söğütünü, Atalan, Atalantekke, Beyazaltın, Cumhuriyet, Çukurhisar, Danışment, Eğriöz, Gündüzler, Kavacık, Keskin, Muttalıp, Takmak, Taycılar, Tekeçiler, Uludere, Yakakayı.

Harita 1. Eskişehir'deki Manav Yerleşimleri

1.6. ESKİŞEHİR İLİ AĞIZLARI

Karahan'ın (2011: 150-151) yapmış olduğu Anadolu ağızlarının tasnifinde, Eskişehir ve yöresi ağızları (Afyon, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Burdur, Bursa, Çanakkale, Denizli, Isparta, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak ve Nallıhan ağızları ile birlikte) Batı Grubu Ağızlarının alt gruplarından 1. grupta yer almaktadır.

Eskişehir ilinde yerli ve göçmenlerin oluşturdukları topluluklar tarafından birbirinden pek çok yönden ayrılan farklı ağızlar konuşulmaktadır. Bu yerli ve göçmen ağızları da kendi içlerinde farklı ağızlar barındırırlar. Eskişehir ilindeki tespit edilen yerli ağızları Manav, Yörük ve Türkmen ağızları; göçmen ağızları ise Balkan Muhaciri, Kırım Tatarı, Kazan Tatarı, Nogay Tatarı ve Karaçay-Malkar ağızlarıdır.

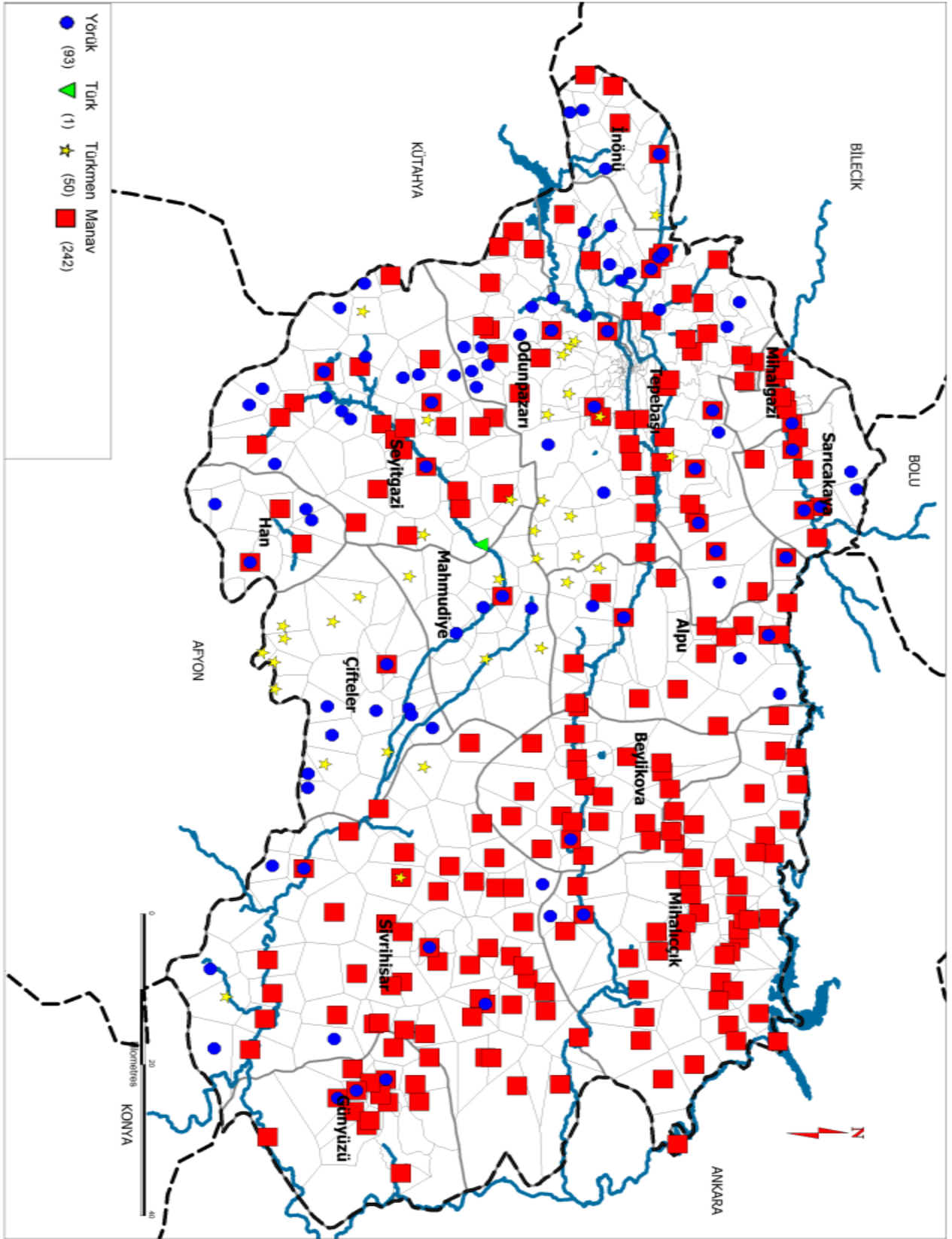
Eskişehir ili ağızları üzerine yapılan ilk önemli bilimsel çalışma, Caferoğlu'nun (1995: 109-154) "Eskişehir İli ve Yöresi Ağızlarından Örnekler" adlı çalışmasıdır. Bundan kısa bir süre sonra Caferoğlu (1950), Eskişehir ağızları üzerine bir denemesini yayımlamıştır. Bu çalışmalardan sonra bugüne değin Eskişehir ağızlarıyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Eskişehir ağızlarını, ilk kez bir yüksek lisans tezi olarak Pilancı (1991) hazırlamıştır. Son olarak da 2016'da Boz'un yürütücüsü olduğu ve bu çalışmada verilerinden faydalanılan "Eskişehir İli Dil Atlası" adlı TÜBİTAK projesi tamamlanmıştır. Bunların dışında Eskişehir ağızları üzerine yapılan diğer çalışmalar şöyle sıralanabilir: Eskişehir Konuşması Üzerine Bir İnceleme (Duru, 1946), Eskişehir Ağzı (Aşan, 1960), Sivrihisar Ağzı Üzerine Bir İnceleme (Kalyoncuoğlu, 1967), İnönü Ağzı (Özkan, 1967), Eskişehir Ağzı (Erdir, 1969), Sivrihisar Ağzı (Kırıcı, 1973), Büngeşik ve Kadıkuyusu Köyleri Ağızları (Taşçı, 1976), Eskişehir Sivrihisar Kazasının Dümrek Köyünde Ağız Araştırması (Seven, 1980), Yıldızören Ağzı (Günşer, 1992), Eskişehir Türkmen Ağızları (İleri, 1993), Eskişehir Diyalekçesi ve Yer Adları (Gülmeden, 1996), Sarıcakaya Ağzı (Bağcı, 1998), Eskişehir ve Yöresi Kırım Tatar Ağzı (Baydar, 1998), Beylikova Ağzı (Üner, 1999), Eskişehir Ağızları Üzerine Tespitler (Boz, 2005), Eskişehir İli Mihaliççik İlçesi ve Yöresi Ağızları (İleri, 2008b), Eskişehir Alpu İlçesi Merkez Ağızları (İleri, 2009), Eskişehir İli Balkan Muhacir Ağızları (İlbaş, 2015), Eskişehir

İli Yörük Ağızları (Sert, 2015) ve Ağız Atlasları Hazırlama Yöntemleri ve Eskişehir İli Türkmen Ağızları (Yıkılmış, 2015).

Eskişehir ili yerli ve göçmen ağızları üzerine yapılan araştırmalar sayıca çok olmakla birlikte henüz yeterli düzeyde değildir. Eskişehir ağız çalışmaları için hâlâ bakir bir yöredir (Boz ve Günay Aktaş, 2013: 2).

Eskişehir ilinde asıl etnik yapıyı teşkil eden unsurların bugünkü durumu aşağıdaki haritayla gösterilmiştir (Boz ve Günay Aktaş, 2015: 27).

Harita 2. Eskişehir'deki Yerli ve Göçmen Yerleşimlerinin Dağılımı

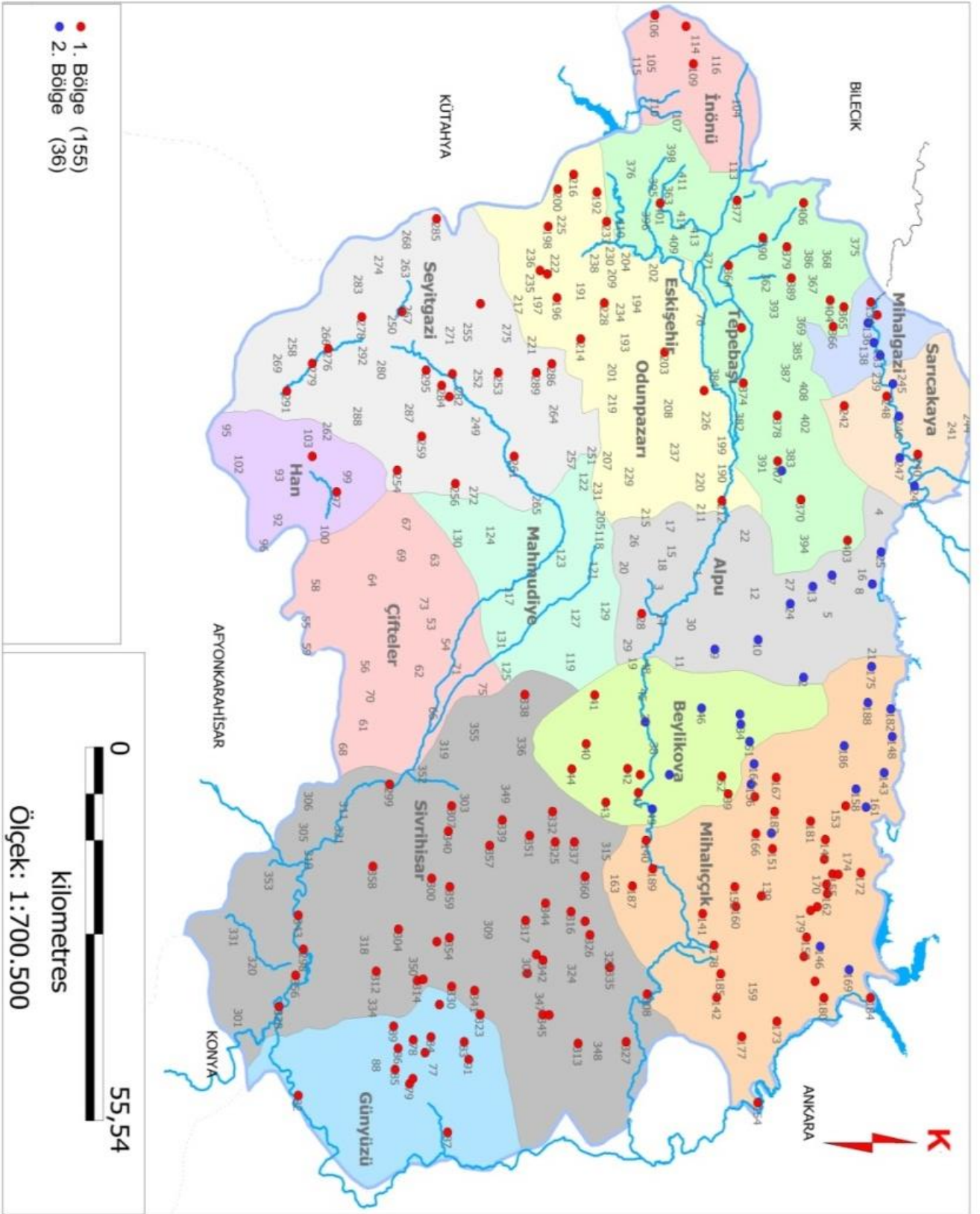
1.5.1. Eskişehir İli Yerli Ağzları

Tarihî bir yerleşim yeri olan Eskişehir, Selçuklulardan başlayarak çeşitli Türk boylarının uğrak yeri olmuştur. Tarih boyunca Anadolu'ya göç eden 24 Oğuz boyunun hemen hepsinin yerleşim yeri olan Eskişehir'de, ağzların temelini teşkil eden boyun tespiti oldukça zordur. Bu gerçeği göz önünde bulundurarak Türk boylarının yerleşim yerlerine göre yapılacak olan derlemeler, yöre ağzlarının tespitinde daha doğru bir ölçüt olacaktır (Boz ve Günay Aktaş, 2013: 2). Eskişehir ili yerli ağzları, başta Manavlar olmak üzere Yörük ve Türkmen topluluklarının konuştukları ağzlardan ibarettir.

112K405 numaralı "Eskişehir İli Dil Atlası" adlı TÜBİTAK projesi kapsamında yapılan saha çalışması sonucu Eskişehir ilinde toplam 424 yerleşim yerinin 195'inde Manav, 49'unda Yörük, 28'inde de Türkmen ağzlarının nüfusun tamamı tarafından konuşulan ya da yerleşim yerindeki nüfusça en çok konuşulan ağız olduğu tespit edilmiştir.

1.5.2. Eskişehir İli Manav Ağzları

Manav ağzları, Eskişehir ilindeki toplam 424 yerleşim yerinin 195'inde yerleşim yeri nüfusunun tamamı ya da çoğunluğu tarafından konuşulmakta olup ildeki en fazla konuşur oranına sahip olan ağızdır. EİMA, son ses /A/ > /I/, /I/ > /A/ ses değişiminin kullanım sıklıklarına bağlı olarak iki alt ağız bölgesine ayrılır. Birinci bölgede 155 yerleşim yerinden derlenen 161 metin, ikinci bölgede 36 yerleşim yerinden derlenen 39 metin bulunur. 1. alt ağız bölgesinde; son seste /A/ ve /I/ sesleri yaygın olarak korunuyorken, 2. alt ağız bölgesinde; son seste /A/ > /I/, /I/ > /A/ değişimleri görülür.

Harita 3. Eskişehir İli Manav Ağızları Alt Ağız Bölgeleri

I. Alt Ağız Bölgesi		II. Alt Ağız Bölgesi	
1.	Uyuzhamamköyü Mah. Alpu	Ağaçhisar Mah.	Alpu
2.	Doğray Mah. Beylikova	Başören Mah.	Alpu
3.	Gökçeayva Mah. Beylikova	Bozan Mah.	Alpu
4.	Halilbağı Mah. Beylikova	Büğdüz Mah.	Alpu
5.	İkipınar Mah. Beylikova	Dereköy Mah.	Alpu
6.	İmikler Mah. Beylikova	Gökçekaya Mah.	Alpu
7.	Kızılcaören Mah. Beylikova	Özdenk Mah.	Alpu
8.	Okçu Mah. Beylikova	Sakarıkaraören Mah.	Alpu
9.	Süleymaniye Mah. Beylikova	Akköprü Mah.	Beylikova
10.	Yukarığdeğacı Mah. Beylikova	Doğanoğlu Mah.	Beylikova
11.	Atlas Mah. Günyüzü	Aşağıdudaş Mah.	Beylikova
12.	Ayvalı Mah. Günyüzü	Sultaniye Mah.	Beylikova
13.	Bedil Mah. Günyüzü	Yalınlı Mah.	Beylikova
14.	Beyyayla Mah. Günyüzü	Yeniyurt Mah.	Beylikova
15.	Çakmak Mah. Günyüzü	Yukarıdudaş Mah.	Beylikova
16.	Çardaközü Mah. Günyüzü	Bozaniç Mah.	Mihalgazi
17.	Gecek Mah. Günyüzü	Demirciler Mah.	Mihalgazi
18.	Gümüşkonak Mah. Günyüzü	Sakarılıca Mah.	Mihalgazi
19.	Kavacık Mah. Günyüzü	Akçaören Mah.	Mihalicçık
20.	Kavuncu Mah. Günyüzü	Aydınlar Mah.	Mihalicçık
21.	Kuzören Mah. Günyüzü	Bey Mah.	Mihalicçık
22.	Tutlu Mah. Günyüzü	Çalkaya Mah.	Mihalicçık
23.	Yazır Mah. Günyüzü	Güce Mah.	Mihalicçık

24.	Gökçekuyu Mah.	Han	Gürleyik Mah.	Mihalıççık
25.	Kayı Mah.	Han	İğdecik Mah.	Mihalıççık
26.	Dereyalak Mah.	İnönü	Karageyikli Mah.	Mihalıççık
27.	Erenköy Mah.	İnönü	Koyunağılı Mah.	Mihalıççık
28.	Esnemez Mah.	İnönü	Otluk Mah.	Mihalıççık
29.	Alpagut Mah.	Mihalgazi	Süleler Mah.	Mihalıççık
30.	Karaoğlan Mah.	Mihalgazi	Yalınkaya Mah.	Mihalıççık
31.	Adahisar Mah.	Mihalıççık	Yeşilyurt Mah.	Mihalıççık
32.	Ahur Mah.	Mihalıççık	Düzköy Mah.	Sarıcakaya
33.	Ahurözü Mah.	Mihalıççık	İğdir Mah.	Sarıcakaya
34.	Bahtiyar Mah.	Mihalıççık	Kapıkaya Mah.	Sarıcakaya
35.	Çalçı Mah.	Mihalıççık	Laçın Mah.	Sarıcakaya
36.	Çardak Mah.	Mihalıççık	Gündüzler Mah.	Tepebaşı
37.	Çukurören Mah.	Mihalıççık		
38.	Dağcı Mah.	Mihalıççık		
39.	Diközü Mah.	Mihalıççık		
40.	Dinek Mah.	Mihalıççık		
41.	Dümrek Mah.	Mihalıççık		
42.	Gözeler Mah.	Mihalıççık		
43.	Güreş Mah.	Mihalıççık		
44.	Ilıcalar Mah.	Mihalıççık		
45.	İkizafer Mah.	Mihalıççık		
46.	Kavak Mah.	Mihalıççık		
47.	Kayı Mah.	Mihalıççık		
48.	Kızılbörüklü Mah.	Mihalıççık		

49.	Korucu Mah.	Mihalıççık
50.	Kozlu Mah.	Mihalıççık
51.	Mahmuthisar Mah.	Mihalıççık
52.	Narlı Mah.	Mihalıççık
53.	Obruk Mah.	Mihalıççık
54.	Ömer Mah.	Mihalıççık
55.	Saray Mah.	Mihalıççık
56.	Sazak Mah.	Mihalıççık
57.	Seki Mah.	Mihalıççık
58.	Sekiören Mah.	Mihalıççık
59.	Sorkun Mah.	Mihalıççık
60.	Tataarcık Mah.	Mihalıççık
61.	Uşakbükü Mah.	Mihalıççık
62.	Üçbaşı Mah.	Mihalıççık
63.	Yayla Mah.	Mihalıççık
64.	Yunusemre Mah.	Mihalıççık
65.	Akkaya Mah.	Odunpazarı
66.	Aşağılıca Mah.	Odunpazarı
67.	Avdan Mah.	Odunpazarı
68.	Çamlıca Mah.	Odunpazarı
69.	Demirli Mah.	Odunpazarı
70.	Gülpınar Mah.	Odunpazarı
71.	Karahüyük Mah.	Odunpazarı
72.	Karapazar Mah.	Odunpazarı
73.	Kargın Mah.	Odunpazarı

74.	Süpüren Mah.	Odunpazarı
75.	Yassıhöyük Mah.	Odunpazarı
76.	Yenisofça Mah.	Odunpazarı
77.	Yukarılıca Mah.	Odunpazarı
78.	Beyköy Mah.	Sarıcakaya
79.	Dağküplü Mah.	Sarıcakaya
80.	Mayıslar Mah.	Sarıcakaya
81.	Akin Mah.	Seyitgazi
82.	Ayvalı Mah.	Seyitgazi
83.	Bardakçı Mah.	Seyitgazi
84.	Beykışla Mah.	Seyitgazi
85.	Cevizli Mah.	Seyitgazi
86.	Çukurağıl Mah.	Seyitgazi
87.	Karaören Mah.	Seyitgazi
88.	Kesenler Mah.	Seyitgazi
89.	Kırka Mah.	Seyitgazi
90.	Kümbet Mah.	Seyitgazi
91.	Örencik Mah.	Seyitgazi
92.	Sancar Mah.	Seyitgazi
93.	Sandıközü Mah.	Seyitgazi
94.	Sarayören Mah.	Seyitgazi
95.	Taşlıkköy Mah.	Seyitgazi
96.	Üçsaray Mah.	Seyitgazi
97.	Yapıldak Mah.	Seyitgazi
98.	Yeşiltepe Mah.	Seyitgazi

99.	Ahiler Mah.	Sivrihisar
100.	Aktaş Mah.	Sivrihisar
101.	Aşağıkepen Mah.	Sivrihisar
102.	Babadat Mah.	Sivrihisar
103.	Ballıhisar Mah.	Sivrihisar
104.	Beyyazı Mah.	Sivrihisar
105.	Biçer Mah.	Sivrihisar
106.	Çaykoz Mah.	Sivrihisar
107.	Demirci Merkez Mah.	Sivrihisar
108.	Dinek Mah.	Sivrihisar
109.	Dümrek Mah.	Sivrihisar
110.	Elcik Mah.	Sivrihisar
111.	Hamamkarahisar Mah.	Sivrihisar
112.	İbikseydi Mah.	Sivrihisar
113.	İğdecik Mah.	Sivrihisar
114.	İlören Mah.	Sivrihisar
115.	İlyaspaşa Mah.	Sivrihisar
116.	İstiklalbağı Mah.	Sivrihisar
117.	Kadıncık Mah.	Sivrihisar
118.	Karaburhan Mah.	Sivrihisar
119.	Karacakaya Mah.	Sivrihisar
120.	Karadat Mah.	Sivrihisar
121.	Karkın Mah.	Sivrihisar
122.	Kaymaz Mah.	Sivrihisar
123.	Kertek Mah.	Sivrihisar

124.	Kınık Mah.	Sivrihisar
125.	Koçaş Mah.	Sivrihisar
126.	Koltan Mah.	Sivrihisar
127.	Kurtşeyh Mah.	Sivrihisar
128.	Memik Mah.	Sivrihisar
129.	Mülkköy Mah.	Sivrihisar
130.	Nasrettin Hoca Mah.	Sivrihisar
131.	Oğlakçı Mah.	Sivrihisar
132.	Sadıkbağı Mah.	Sivrihisar
133.	Sarıkavak Mah.	Sivrihisar
134.	Tekören Mah.	Sivrihisar
135.	Yenidoğan Mah.	Sivrihisar
136.	Yeniköy Mah.	Sivrihisar
137.	Yeşilköy Mah.	Sivrihisar
138.	Yukarıkepen Mah.	Sivrihisar
139.	Zeyköyü Mah.	Sivrihisar
140.	Aşağı Söğütünü Mah.	Tepebaşı
141.	Atalan Mah.	Tepebaşı
142.	Atalantekke Mah.	Tepebaşı
143.	Beyazaltın Mah.	Tepebaşı
144.	Cumhuriyet Mah.	Tepebaşı
145.	Çukurhisar	Tepebaşı
146.	Danişment Mah.	Tepebaşı
147.	Eğriöz Mah.	Tepebaşı
148.	Kavacık Mah.	Tepebaşı

149.	Keskin Mah.	Tepebaşı
150.	Muttalıp	Tepebaşı
151.	Takmak Mah.	Tepebaşı
152.	Taycılar Mah.	Tepebaşı
153.	Tekeçiler Mah.	Tepebaşı
154.	Uludere Mah.	Tepebaşı
155.	Yakakayı Mah.	Tepebaşı

Tablo 1: Eskişehir İli Manav Ağızları Alt Ağız Bölgeleri

2. BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

2.1. SESBİLGİSİ

2.1.1. Sesler

2.1.1.1. Ünlüler

Eskişehir İli Manav Ağızları'ndaki (EİMA) ünlüler, ölçünlü ünlüler ve ölçün dışı ünlüler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılarak ele alınmıştır.

2.1.1.1.1. Ölçünlü Ünlüler

Eski Türkiye Türkçesi (ETT), Osmanlı Türkçesi (OT), Ölçünlü Türkiye Türkçesi (ÖTT) yazı ve konuşma dili ve Türkiye Türkçesi Ağızlarının (TTA) tamamında görülen ölçünlü ünlüler şunlardır: /a/, /e/, /è/, /ı/, /i/, /o/, /ö/, /u/, /ü/.

Ünlüler	Özellikler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
/a/	düz, geniş, art	az (I/01/64)	mal (I/24/65)
/e/	düz, geniş, ön	en (I/03/105)	şey (II/34/36)
/è/	düz, yarı geniş, ön	bèl (II/20/61)	Çèkèt (I/146/58)
/ı/	düz, dar, art	ķış (I/36/44)	fiçı (I/51/23)
/i/	düz, dar, ön	iki (I/51/74)	kil (I/58/31)
/o/	yuvarlak, geniş, art	top (I/69/34)	robot (I/103/55)
/ö/	yuvarlak, geniş, ön	öz (I/115/18)	köy (I/103/14)
/u/	yuvarlak, dar, art	ulu (I/95/32)	ğuruş (II/34/22)
/ü/	yuvarlak, dar, ön	yüz (II/38/50)	şükür (II/32/138)

Tablo 2: Ölçünlü Ünlüler

[è]¹ (4542)[•] : Düz, yarı geniş, ön ünlü. /e/~i/>[è]

Kapalı e, EİMA'da Türkçe sözcüklerde genellikle kök ünlüsü olarak karşımıza çıkar. Ayrıca az sayıda iç seste ve daha seyrek olarak son seste de görülebilmektedir. [è] ünlüsünün değişim yönü büyük ölçüde /e/>[è] olmakla birlikte az sayıda örnekte /i/>[è] değişimi de görülmektedir.

Konum	Türkçe Sözcüklerde
kök ünlüsü	él (I/125/40), bél (I/144/49), dé (I/86/39)
iç seste	ğardêş (I/86/78), közlème (I/95/07), işlèmesî (I/89/15)
son seste	ölè (II/31/25), hadè (II/04/94) işdè (I/78/09)

Tablo 3: [è] ünlüsü-1

EİMA'da kapalı e'nin sayısı alıntı sözcüklerde Türkçe sözcüklere göre daha azdır. Sınırlı sayıda kök ünlüsü konumunda ve iç seste bu ünlü görülürken son seste daha az örnek bulunmaktadır.

Konum	Alıntı Sözcüklerde
kök ünlüsü	éveli (I/121/17), hêç (I/26/65), êrözyonuş (I/39/92)
iç seste	telêfon(I/143/69), mesêlá (II/39/90), talêbeye (I/121/111)
son seste	zebze (II/09/26), belkè (I/01/36), tecellè (I/88/33)

Tablo 4: [è] ünlüsü-2

2.1.1.1.2. Ölçün Dışı Ünlüler

TTA'da daha sık görülmekle birlikte çok seyrek olarak ÖTT konuşma dilinde de görülebilen ölçün dışı ünlüler şunlardır: [â], [á], [â], [ä], [ê], [í], [î], [ï], [ó], [ò], [ô], [ú].

EİMA'da görülen ölçün dışı ünlüler bu çalışmada sık görülenler ve seyrek görülenler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılmıştır.²

¹ Geniş bilgi için bk. Yılmaz (2007: 521-539); Erdem ve Gül (2006: 111-148).

[•] “Ölçün dışı ünlüler” ve “ölçün dışı ünsüzler” için EİMA'daki toplam sayıdır. [è] ünlüsü ölçünlü ünlüler başlığı altında; [η] ünsüzü de ölçünlü ünsüzler başlığı altında ele alınmıştır.

2.1.1.1.2.1. Sık Görülenler

[â] (1197) : Düz, yarı geniş, art ünlü. /a/~i/>[â]

EİMA'da [â] ünlüsünün değişim yönü büyük ölçüde /a/>[â] olmakla birlikte az sayıda örnekte /i/>[â] değişimi de görülmektedir. Alıntı sözcüklerde ön seste yalnızca bir sözcükte bu ünlüye rastlanmaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	ârabasınnan (I/71/16), âyağ (I/144/39), âlırdık (I/152/113)	âma (II/35/12)
iç seste	arķâdaşlar (I/09/31), baķlâva (I/129/61), allahâma (I/145/19), adâm < adım (I/150/18)	jandârma (II/04/17), tamâm (II/01/41), zumân (I/01/07), hâsılâ < hâsılı (II/09/71)
son seste	ğarâ<ķara (I/95/64), başķâ (II/04/58), yuķarâ (II/10/40)	fazlâ (I/54/18), ğurnâ (I/05/67), ĺambâ (I/80/32)

Tablo 5: [â] ünlüsü

[á] (642) : Düz, geniş, yarı art ünlü. /a/~e/>[á]

EİMA'da [á] ünlüsü /a/>[á] değişimi ve /e/>[á] değişimi sonucunda ortaya çıkar. Alıntı sözcüklerde ön seste yalnızca iki sözcükte bu ünlü görülmektedir.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	áy (II/39/170), átmiş<<atmiş (I/58/03), ásgi (I/149/04)	álettiriK (I/45/49), ámma (I/155/100)
iç seste	arķıdâş (I/75/72), buydáy (II/01/31), ğánç (I/44/67)	evlát (I/37/44), sahat'<<saat (II/39/103), berikát (II/39/133)
son seste	atmayá (I/64/126), bōlá (I/06/34), ná<<ne (I/44/64),	illá (I/07/37), meselá (I/46/97), sená<sene (I/43/01)

² Bu bölümde sıklık sınırı 350 olarak alınmıştır. Bu sayı, kullanılan bütün ölçün dışı ünlülerin ortalaması alınarak belirlenmiştir.

Tablo 6: [á] ünlüsü

[í] (640) : Düz, dar, yarı art ünlü. /ı~/i/>[í]

EİMA'da [í] ünlüsü /ı/>[í] değişimi ve /i/>[í] değişimi sonucunda ortaya çıkar. Bir örnekte /u/>[í], bir örnekte de /ü/>[í] değişimi görülmektedir. Türkçe sözcüklerde ön seste az sayıda sözcükte görülürken alıntı sözcüklerde yalnızca marka adından sözlükselleşmiş bir örnekte bu ünlüye rastlanmıştır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	íp (II/24/60), için (II/11/05), iyi (I/24/10)	ísuzılā (II/26/43)
iç seste	acık (I/146/84), ğarışdiriyöŋ (I/09/34), āşlıyoz (I/84/40),	badılcan (II/38/102), mínasıb (I/60/88), mísTive (II/39/167)
son seste	sancı (I/08/18), yirmí (II/02/87), şıncı (II/01/69)	razí (I/14/12), ğayrı (I/84/22), camí (II/02/44),

Tablo 7: [i] ünlüsü

[ò] (510) : Yuvarlak, yarı dar, art ünlü. /o~/u/>[ò]

EİMA'da [ò] ünlüsünün değişim yönü büyük ölçüde /o/>[ò] olmakla birlikte az sayıda örnekte /u/>[ò] değişimi de görülmektedir. Alıntı sözcüklerde ön seste yalnızca bir örneği bulunurken son seste bu ünlüye rastlanmamıştır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	òdun (I/136/12), òdídı (II/33/34), òmuzdan (I/17/22)	òrganizèyè (I/149/34)
iç seste	yeŋidòĝanda (I/140/13), bombòş (I/86/72), bòrda (I/147/12)	motòllā (II/24/25), limòn (II/39/75), yònan (I/99/54)
son seste	diyò (I/98/77), yò (I/156/66), şò (I/27/57)	-

Tablo 8: [ò] ünlüsü

2.1.1.1.2.2. Seyrek Görülenler

[ä] (49) : Düz, geniş, yayvan, ön ünlü. /e/>[ä]

EİMA'da [ä] ünlüsü /e/>[ä] değişimi sonucu ortaya çıkmaktadır. Türkçe sözcüklerde büyük oranda ön seste bulunmaktayken alıntı sözcüklerde ön seste ve iç seste yalnızca bir sözcükte bu ünlüye rastlanmıştır. [ä] ünlüsü EİMA'da son seste bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	ätli (I/32/66), ävli (I/72/14), älti (I/73/14), älli (I/101/01)	älbisesi (I/26/17)
iç seste	kändi (I/33/75), bänim (I/39/09)	mämet (I/133/53)
son seste	-	-

Tablo 9: [ä] ünlüsü

[å] (149) : Yarı düz, geniş, art ünlü. /a/~o/>[å]

EİMA'da [å] ünlüsü /a/>[å] değişimi ve /o/>[å] değişimi sonucunda ortaya çıkar. Bir alıntı sözcükte /u/>[å] değişimine rastlanmıştır. Türkçe sözcüklerde ön seste iki sözcükte bu ünlü görülürken alıntı sözcüklerde ön seste bir, son seste ise iki sözcükte bu ünlüye rastlanmıştır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	åndan (I/48/71), ålsa<<olsa (I/53/44)	ålmenyada (II/29/17)
iç seste	burdån (II/01/45), yåk<yok (II/02/35), kovålambaç (II/15/57)	çoråp (I/07/14), kcompåsta (II/31/48), yaḥåT (I/74/75)
son seste	burdå (I/28/25) govå (I/39/81), beyliḳovå (II/10/35)	oTå<<oto (I/53/44), zurnå (II/13/07)

Tablo 10: [å] ünlüsü

[ê] (132) : Yarı yuvarlak, geniş, ön ünlü. /e/~ö/>[ê]

EİMA'da [ê] ünlüsü /e/>[ê] değişimi, /o/>[ê] değişimi ve /ö/>[ê] değişimi sonucunda ortaya çıkar. Bir Türkçe sözcükte /u/>[ê] değişimi görülmektedir. Alıntı sözcüklerde ön seste ve son seste yalnızca birer sözcükte bu ünlüye rastlanmıştır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	êbir<<öbür (I/03/48), êldünjü (I/20/90), êviñ (I/25/10)	êvelü (I/63/24)
iç seste	gözlême (I/04/37), çekdim (I/27/29), dêverbiçer (I/150/11), okêyyo (II/38/97)	dêvlet (I/46/61), diplêması (I/48/26), otêbis (I/160/31)
son seste	şöle (I/02/66), göçübê (I/46/21), bölgê (II/06/51), gid-iyê (II/10/10)	banyê (I/48/56)

Tablo 11: [ê] ünlüsü

[î] (168) : Yarı yuvarlak, dar, art ünlü. /ı~/o~/u/>[î]

EİMA'da [î] ünlüsünün değişim yönü büyük ölçüde /u/>[î] olmakla birlikte az sayıda örnekte /ı/>[î] değişimi ve /o/>[î] değişimi de görülmektedir. Alıntı sözcüklerde ön seste bulunmazken son seste ise yalnızca bir sözcükte bu ünlüye rastlanmıştır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	ından (I/40/19), irdan (I/02/61),	-
iç seste	ğavırmalı (I/07/39) çamır (I/155/53), bîrda (I/155/105)	fasille (I/04/35), ğalbırınan (), mecbîr (II/01/59)
son seste	ğavinci (I/23/50), hāvli (II/13/33), kâni (I/68/69)	yahit kı (II/37/91)

Tablo 12: [î] ünlüsü

[ï] (60) : Yarı yuvarlak, dar, ön ünlü. /i~/ö~/ü/>[ï]

EİMA’da [i̇] ünlüsünün değişim yönü büyük ölçüde /i/>[i̇] ve /u/>[i̇] olmakla birlikte az sayıda örnekte /ö/>[i̇] değişimi de görölmektedir. Alıntı sözcüklerde ön seste ve son seste bu ünlü bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	ıçün (I/05/22), iki (I/20/56), ile<<öyle (II/07/64)	-
iç seste	bitüm (II/08/97), başiren (II/07/21), (I/60/101), sizer (I/100/32)	tecribeli (II/08/36), fasilye (I/71/22), polis (I/67/28)
son seste	yeni (II/35/19), diyi (I/64/22), bi (I/49/74)	-

Tablo 13: [i̇] ünlüsü

[ó] (193) : Yuvarlak, geniş, yarı art ünlü. /o~/ö/>[ó]

EİMA’da [ó] ünlüsü /o/>[ó] değişimi ve /ö/>[ó] değişimi sonucunda ortaya çıkar. İki Türkçe sözcükte /u/>[ó] değişimi, bir Türkçe, bir alıntı sözcükte de /e/>[ó] değişimi görölmektedir. Alıntı sözcüklerde ön seste bir sözcükte bu ünlüye rastlanırken son seste bu ünlü bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	ótür<<otur (II/12/03), óterlerdi<<örterlerdi (I/04/29), óbür (II/09/08)	ótóbüsler (I/16/57)
iç seste	şóle (I/01/43), góz (II/21/31), bóyün (II/05/67)	şóForluđ (I/64/04), sıřórtayı (I/145/18), cómāti<<cemaat (II/03/23)
son seste	ereyóró (I/51/10), şđló<<şöyle (I/09/10), āriyó (II/35/66)	-

Tablo 14: [ó] ünlüsü

[ö] (188) : Yuvarlak, yarı dar, ön ünlü. /ö~/ü/>[ö]

EİMA’da [ö] ünlüsü /ö/>[ö] değişimi ve /ü/>[ö] değişimi sonucunda ortaya çıkar. İki Türkçe sözcükte /u/>[ö] değişimi görülmektedir. Türkçe sözcüklerde yalnızca bir sözcükte son seste bu ünlü görülüyorken alıntı sözcüklerde ön seste ve son seste bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	ölmüş (I/113/121), özlēne (I/121/05), önemli (I/23/54)	-
iç seste	böyök (I/25/24), inönü (I/66/35), böyün (I/72/03)	köye (I/140/24), növus (I/147/12), darakTörü (I/158/45)
son seste	bö<bu (II/30/78)	-

Tablo 15: [ö] ünlüsü

[ú] (280) : Yuvarlak, dar, yarı art ünlü. /u/~/ü/>[ú]

EİMA’da [ú] ünlüsünün değişim yönü büyük ölçüde /u/>[ú] ve /ü/>[ú] olmakla birlikte az sayıda örnekte /o/>[ú], /ö/>[ú] ve /i/>[ú] değişimi de görülmektedir. Alıntı sözcüklerde son seste yalnızca bir sözcükte bu ünlüye rastlanmıştır.

Konum	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	úç<üç (I/01/06), úçún<< için (II/32/53), üstün_körü (I/01/100)	úmüt (II/09/93), úmid (I/64/96), úcrā (II/30/56)
iç seste	bugún (I/01/12), güzel (II/08/58), búyrún (II/38/54)	televúzon (I/08/47), cúma (II/35/31), húkümet (II/38/116)
son seste	gidiyú (I/01/29), kótú (I/21/04), buzú (II/37/28)	şünkú (II/30/81)

Tablo 16: [ú] ünlüsü

2.1.1.1.3. Uzun Ünlüler

2.1.1.1.3.1. Birincil Uzun Ünlüler

Türkçe Sözcüklerde

ETT’de bulunan (ÖTT’de bulunmayan) birincil uzun ünlülerin bazıları EİMA’da korunmaktadır. (Uzun ünlülerin korunduğu tespit edilen örnekler EİMA metinlerinde normal süreli şekilleriyle ve ikili biçimleriyle de bulunmakta olup burada sayıları az da olsa korunduğu tespit edilen örnekler dikkate alınmıştır.) EİMA’da korunduğunu tespit ettiğimiz birincil uzun ünlülerin bulunduğu sözcüklerden bazıları Ana Türkçe, Eski Anadolu Türkçesi ve Batı Anadolu Ağızları ile karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

EİMA	ATAÜÜ ³	EATAÜÜ ⁴	BAAVU ⁵
ācısı (I/08/62)	hāçığ		
āç (I/152/51)	āç	āç	
ādı (II/24/83)	āt	ād	
āl (I/146/57)	āl	āl	āl
ālt (II/33/13)			ālt
āltı (I/01/04)			āltı
āltını (II/23/05)			āltın
ārdı (I/60/15)	hārt		
āsmışın (II/22/25)		ās-	
āş (I/58/26)	āş	āş	
ātmiş (I/08/97)	āt-	āt-	āt-
āz (I/03/23)	hāz	āz	
ā_ızlānı (II/12/59)	āğız	āğız	
bāk (I/47/55)		bāk-	
bāstı (I/54/26)			bās-

³ Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler (Tablodaki veriler Tekin (1995; 171-186)’dan alınmıştır.)

⁴ Eski Anadolu Türkçesinde Aslı Ünlü Uzunlukları (Tablodaki veriler Korkmaz (2005a; 448-456)’dan alınmıştır.)

⁵ Batı Anadolu Ağızlarında Vokal Uzunlukları (Tablodaki veriler Korkmaz (2005b; 125-127)’dan alınmıştır.)

çā_ırđıķ (I/58/63)	çākır-	çāğır-	
çāldı (II/05/13)			çāl-
dāğ (I/81/68)	tāğ	tāğ	
ğādın (I/08/126)	kātun		
ğār (II/16/81)	kār		
ğāş (I/81/17)	kāş	ķāş	
ķālmış (II/23/139)	kāl-	ķāl-	ğāl-
pāmıķ (I/37/05)	bāmuk		
sāndıķ (II/05/67)		sān-	
tāş (I/120/52)	tāş	dāş~tāş	
vār (I/01/91)	bār	bār~vār	
vārdım (I/04/04)			vār-
yāğ (II/15/110)	yāğ		
yānda (I/58/91)	yān		
yāri (I/23/48)	yār		
yārın (I/20/71)	yārın		
yāş (I/93/33)	yāş	yāş	
yāz (I/62/38)	yāz	yāz	
yāzdı (I/39/08)			yāz-
yāzı (I/60/87)		yāzı	
bēn (I/62/19)		bēn	
bēri (I/137/43)	bēri		
bēy (I/126/70)	bēg		
bēz (II/07/124)	bēz		
gēnç (II/11/36)	kēnç		

gētcez (II/38/45)				gēt-
kēndimiz (I/94/27)				kēndi
kēsiyóz (II/11/26)				kēs-
nē (II/16/39)	nē			
sēn (II/05/100)				sēn
vērdiler (I/35/37)				vēr-
vērdi (I/27/16)	bēr-	vīr-		
bēş (I/155/18)	bēş	bīş		bēş
dērdi (II/17/60)	tē-	dī-		
gīz (II/27/59)	kīz			gīz
īç (I/40/38)		īç		
īş (I/102/67)	īş	īş		
bīr (I/101/61)		bīr		
bīt (I/136/34)	bīt			
bīz (II/12/49)		bīz		
gībi (I/45/19)		bīgi~gībi		
gīrmiş (I/136/14)	kīr-			
şīş (II/22/29)	sīş			
yīcek (II/20/43)		yī-		yī-
ōdun (II/21/79)	hōtuŋ			
ōluyo (II/15/18)	bōl-	ōl-		ōl-
ōn (I/10/81)	ōn	ōn		ōn
ōy (II/22/81)	ōy-			
ōyun (II/14/38)	ōyun			
bō (II/10/20)	bō			

bōş (II/26/02)	bōş		
döldular (I/35/51)	tōl-		
dōlu (I/21/26)		tōlū	
sōrdu (I/112/58)	sōr-	sōr-	sōr-
tōz (I/63/49)	tōz		
yōķ (I/02/13)	yōk	yōķ	yōķ
yōl (I/41/62)	yōl	yōl	
ōldü (II/12/49)			ōl-
ōrdüle (I/79/68)	hōr-		
bōldük (II/12/36)	bōl-		
dōn (I/47/56)	tōn-	dōn-	dōn-
dōrt (I/159/06)	tōrt		
gōlmüştüĸ (II/10/42)	kōl		
gōrmedim (I/34/20)			gōr-
sōndü (I/65/46)	sōn-		
sōz (I/42/72)		sōz	
ūn (II/15/24)	hūn		
bū (I/56/01)		bū	bū
sū (II/39/33)	sūb	sū	
yūrduĸ (I/47/42)	yū-	yū-	
ūç (I/89/12)		ūç	ūş
düşmüş (I/101/57)			düş-
gūn (II/12/23)	kūn	gūn	gūn
gūz (I/94/42)	kūz		
sūT (II/25/28)	sūt	sūt	

tūysü (I/25/25)	tū	
yüz (II/10/63)	yüz	yüz

Tablo 17: Türkçe sözcüklerde birincil uzun ünlüler

Alıntı Sözcüklerde

Alıntı sözcüklerdeki uzun ünlülerin durumu ÖTT'den çok farklı değildir. EİMA'da uzun ünlülerin korunduğunu tespit ettiğimiz alıntı sözcüklerden bazıları konumlarına göre aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

	/ā/	ādet (II/35/47), āzā (I/65/39), āhiretTe (I/154/10)
ön seste	/ī/	īcar (I/136/20)
	/ū/	-
iç seste	/ā/	vallāhi (I/124/08), idāre (I/130/45), dāvet (II/03/21)
	/ī/	hazīne (II/30/22), vazīfeñ (I/79/73), halīme (I/112/16)
	/ū/	nüvūsa (I/92/48), huzūr (I/69/92), tūba (I/80/17)
son seste	/ā/	deFā (I/126/59), şifā (I/01/96), cezā (II/24/05)
	/ī/	ekSerī (II/30/64), anēnevī (II/23/125), ezeli (II/34/39)
	/ū/	-

Tablo 18: Alıntı sözcüklerde birincil uzun ünlüler

2.1.1.1.3.2. İkincil Uzun Ünlüler

2.1.1.1.3.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil Uzun Ünlüler

İkincil uzun ünlüler başta “erime, büzülme, derilme, ünlü kaynaşması ve ünsüz düşmesi” olmak üzere çeşitli ses olaylarına bağlı olarak görülürler. EİMA'da görülen ses olaylarına bağlı ikincil uzun ünlülerden bazıları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Ses olayı	Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
erime	/ā/, /ē/	yāmur (I/131/21), gēmiş<gel- (I/06/73)	tāta “tahta” (II/22/24), mēmet (I/138/117)
	/ī/, /î/	varīsañ (I/39/37), īri<<eğri (II/08/45)	ītiyaç (I/75/31), īşat (II/33/09)
	/ō/, /ö/	sōra (II/31/12), dōdūñ<döv-(I/58/16)	cōrafyasını (I/95/88), kōlü (I/03/90)
	/ū/, /ü/	yūka (I/125/62), yūsek (II/33/51)	tūla (I/121/09), gūşen (I/39/01)
büzülme	/ā/, /ē/	çārılır<<çağırılır (I/131/21), dēl<<değil (I/85/23)	rāt<<rahat (I/141/30), şerde<<şehir (II/32/120)
	/ī/, /î/	çīrdı<<çığır- (I/13/33), īleşmiş<<iyileş- (II/09/19)	fitīndan<<fitik+ından (II/25/78), zīni<<zihin (I/17/84)
	/ō/, /ö/	yōrdumuzu<<yoğurt (II/20/13), bōründeysi (I/20/44)	tōm<<tohum (II/38/16)
	/ū/, /ü/	ūda<<orada (I/10/35), dūnde<<düğün (I/04/21)	gūmüynen<<güğüm (II/21/73)
derilme	/ā/, /ē/	dā<<daha (I/08/98), güvē<<güveyi (I/114/23)	vallā<<vallahi (I/99/45)
	/ī/, /î/	aldī<<aldığı (II/07/94), bildī<<bildiği (II/07/06)	-
	/ō/, /ö/	boyamō<<boyamıyor (I/94/50)	-
	/ū/, /ü/	çocū<<çocuğu (II/24/77), güççū<<küçüğü (I/63/16)	-
ünlü kaynaşması	/ā/, /ē/	-	inşāta<inşa_at (I/40/52) •, sāt<sa_at (II/21/39) •, itāT (II/08/29) •,

			menfât (II/04/83) •
/ā/, /ī/	-		
/ō/, /ō̄/	-		ķōparatifi (II/04/21)
/ū/, /ū̄/	-		şūru (I/15/77) •

Tablo 19: Ses olaylarına bağlı ikincil uzun ünlüler

• İşaretli sözcüklerde, köken dilde korunan ayın ünsüzü ÖTT’de olduğu gibi EİMA’da da kaybolmuştur.

2.1.1.1.3.2.2. Kullanıma Bağlı İkincil Uzun Ünlüler

İkincil uzun ünlülerin ortaya çıkmasında rol oynayan etkenlerden biri de seslenme/hitap, heyecan, öfke, sevinç, üzüntü, hayıflanma gibi sebeplerle dil kullanıcısının vurgu ve tonlamalara başvurmasıdır. Böylece dil kullanıcısının edimine bağlı olarak birincil olmayan uzunluklar ortaya çıkar. EİMA’da görülen edime bağlı ikincil uzun ünlülerden bazıları konumlarına göre aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Konum	Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
ön seste	/ā/, /ē/	āncaķ (I/03/39), ēv (I/68/60)	āvluda (I/34/25), ēlbise (I/02/19)
	/ī/, /ī̄/	īslanmıř (I/60/10), īyi (I/74/26)	īlēniņ (I/70/58), īdrarı (I/123/45)
	/ō/, /ō̄/	ōrtanca (I/64/40), ōpmez (II/25/73)	- ōmrü (I/59/13)
	/ū/, /ū̄/	ūv (I/152/58), ūřümüř (I/22/13)	-
iç seste	/ā/, /ē/	bulārsıņ (I/96/53), ēvēt (I/03/67)	māntı (I/31/15), hēvla (I/30/46)
	/ī/, /ī̄/	ġacīr (I/121/117), ġitTi (I/46/133)	fīrīn (II/30/74), sīrke (II/15/112)
	/ō/, /ō̄/	biřiriyōrum (I/09/46), ġōřdü<<ġōç- (I/51/58)	çōrbasınī (I/49/25), çōp (I/02/67)

	/ū/, /ū̄/	oķūŋ (I/138/74), üzūlmi (II/05/80)	tūrp (I/100/16), mūhtaşlīm (I/135/60)
	/ā/, /ē/	arpā (I/51/12), ötē (I/91/06)	sofrā (I/91/36), perşembē (II/21/89)
son seste	/ī/, /ī̄/	yıġılı (I/94/49), şimdī (II/35/11)	hacī (I/133/04), yanī (I/95/62)
	/ō/, /ō̄/	abō (I/86/53), şordō (II/02/12)	mantō (I/08/27), -
	/ū/, /ū̄/	uslū (II/10/102), tūlū (II/39/189)	- Çünkū (I/11/94)

Tablo 20: Kullanıma baġlı ikincil uzun ünlüler

2.1.1.1.4. Kısa Ünlüler

Dil kullanıcısının bazı ünlüleri normal süresinden daha kısa olarak söylediği görölmektedir. ÖTT’de diğer ünlülere göre daha kısa söylenen /i/ ünlüsünün yanı sıra EİMA’da kısa söylenen başka ünlüler de tespit edilmiştir. Bu ünlüler genellikle akıcı ve sızıcı ünsüzlerin (/l/, /m/, /n/, /r/, /y/, /z/) yanında görölmekteyken bunun dışında dil kullanıcısının konuşma anında gerçekleşen (konuşma hızı, vurgusuzluk vd.) farklı nedenlerle de ortaya çıkabilmektedir. EİMA’da Türkçe ve alıntı sözcüklerin bazılarında tespit edilen kısa ünlüler konumlarına göre aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Konum	Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
	/ā/, /ē/	ātası (I/107/30), ētti (II/32/84),	āşık (I/82/09), ēyer (I/98/122),
ön seste	/ī/, /ī̄/	īke<<iki (I/63/50)	īstambuldan (I/07/74), īşē<<şey (II/32/113)
	/ō/, /ō̄/	ōrdan (II/38/16)	-
	/ū/, /ū̄/	ūfaķ (I/85/46)	
iç seste	/ā/, /ē/	hāni (I/83/34), ōlēçe<<öylece (I/52/22)	bāli<<bari (I/33/117), ādēt (II/19/14)

	/ĩ/, /ĩ/	bāyĩllara (I/37/21), segĩzen “seksen” (I/158/29)	aķĩllarĩ (I/20/100), kilometĩre (II/04/10)
	/õ/, /õ/	gõrdum < gör- (I/06/110)	mõtur (II/34/67)
	/ũ/, /ũ/	yumũşak (II/39/64), yümũsek “yüksek” (I/45/14)	veyavũt (II/39/48), şũķũr (I/148/39)
	/ã/, /ẽ/	burã (II/19/26), õtẽ (I/87/43)	siķortã (I/64/63), senẽ (II/19/31)
son seste	/ĩ/, /ĩ/	altĩ (I/22/30), yẽnĩ (II/05/57)	lãmbĩ (II/05/51), idãrĩ (II/02/86)
	/õ/, /õ/	sıķılıyõ (I/37/50), geliyõ (I/05/55)	ķompostõ (II/34/106),
	/ũ/, /ũ/	ġutlũ (I/101/67), gõrũcũ (I/53/11)	ķũnķũ (I/154/49)

Tablo 21: Kısa ünlüler

2.1.1.1.5. Çift Ünlüler

Aynı nefes baskısı altında boğumlanan, tek bir ünlü değerinde olan (Korkmaz, 2010: 127) ve herhangi bir nedenle yan yana gelen ünlülerdir. Aynı ses değerine sahip ünlüler yan yana gelebildiği gibi birbirinden farklı ünlüler de yan yana gelerek çift ünlü olabilirler. Buradan doğacak anlam karmaşasını önlemek için alanyazında yaygın olarak kullanılan “ikiz ünlü” terimi yerine çalışmamızda “çift ünlü” terimi tercih edilmiştir.

2.1.1.1.5.1. Birincil Çift Ünlüler

Birincil çift ünlüler (difting) ses olayları yoluyla meydana gelmeyen, alıntı sözcüklerde görülen ünlülerdir. Türkçede birincil çift ünlü bulunmamaktadır. EİMA’da tespit edilen birincil çift ünlülerden bazıları (eşit çift ünlüler, yükselen çift ünlüler ve alçalan çift ünlüler) aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Çift Ünlüler	Alıntı Sözcüklerde
a_a	sa_at (II/02/86)*, zira_at (II/10/73)*, ma_aş (I/24/51)*

a_ā	ķana_āt (I/85/16)*
ā_a	īṣā_ātı (II/33/04)*
a_ı	isra_ıl (I/14/20)*, ezra_ıl (I/15/22)*
ā_ı	vesā_ıt (I/64/117)*
e_ı	re_ısicumur (I/66/44)*
e_o	arke_olog (I/57/30)
i_a	ķatli_am (I/46/19)*
i_ı	ṣı_ır (I/95/40)*, tabı_ı (I/32/69)*
u_a	mu_ayını (I/41/65)*, du_a (I/107/52)*, pu_an (II/28/09),
u_ā	du_ā (I/57/23)*

Tablo 22: Birincil çift ünlüler-1

* İŖaretli sözcüklerde, köken dilde korunan ayın ünsüzü ÖTT’de olduğu gibi EİMA’da da kaybolmuştur.

2.1.1.1.5.2. İkincil Çift Ünlüler

2.1.1.1.5.2.1. Ses Olaylarına Bağlı İkincil Çift Ünlüler

2.1.1.1.5.2.1.1. Yükselen Çift Ünlüler

EİMA’da iki ünlü arasında yer alan /ğ/, /h/ ünsüzlerinin kaybolmasıyla veya ulama sonucunda birinci ünlüsü normal süreli söylenen, ikinci ünlüsü ise uzun ünlü olan çift ünlüler görölmektedir. Bu tarzda oluşan çift ünlüler, yükselen çift ünlüler olarak adlandırılmaktadır. Yükselen çift ünlülerin EİMA’daki örnekleri aŖağıdaki tabloda sunulmuştur.

Çift Ünlüler	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
a_ā	da_ātdım (I/105/61)	ķa_āt (II/07/133)
a_ī	a_ıl (I/51/21)	-
a_ō	ķāra_ōlu (I/37/04)	-
e_ā	-	Ŗe_ādetnāmesini (II/20/73)
e_ē	de_ērli (I/85/35)	Ŗe_ērde (I/04/11)
e_ī	de_ıl (I/75/46)	-

e_ō	köse_ōlu (I/70/01)	-
ı_ī	sı_īr (I/70/63)	-
ı_ō	sarı_ōlu (I/31/02)	-
i_ā	-	devri_ālēm (I/01/11)
i_ī	di_īl (I/85/07)	tari_ī (II/02/14)
o_ā	ço_āldı (I/72/45)	-
o_ū	do_ūmnuyun (I/59/03)	-
u_ā	şu_ān (I/15/92)	allahu_ālem (I/14/03)
u_ū	yu_ūrdu (II/34/99)	-

Tablo 23: Yükselen çift ünlüler

2.1.1.1.5.2.1.2. Alçalan Çift Ünlüler

EİMA'da iki ünlü arasında yer alan /ğ/, /h/, /y/ ünsüzlerinin kaybolmasıyla veya ulama sonucunda birinci ünlüsü uzun ünlü olan, ikinci ünlüsü ise normal süreli söylenen çift ünlüler görülmektedir. Bu tarzda oluşan çift ünlüler, alçalan çift ünlüler olarak adlandırılmaktadır. Alçalan çift ünlülerin EİMA'daki örnekleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Çift Ünlüler	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ā_a	yā_aşlı (II/30/15)	şikā_aT (I/02/55)
ā_ı	aşşā_ı (I/48/80)	-
ā_i	-	sā_i bi (I/46/07)
ā_u	-	veyā_ut (I/122/10)
ē_e	dē_el (I/69/02)	ē_er (I/66/06)
ē_i	dē_işik (I/32/103)	şē_irdede (II/17/71)
ī_ı	sī_ırımıS (II/03/08)	-
ī_e	-	tāri_ēser (I/149/20)
ī_i	yī_ıtler (I/01/46)	şī_irdede<<şehir (II/08/03)
ō_a	dō_a (I/69/81)	-
ō_u	dō_umlu (II/20/72)	tō_um (II/38/19)
ō_ü	ō_ün (I/37/26)	-

ū_a	-	selamū_alēkūm (II/38/64)
ū_u	yū_urt (II/15/112)	-

Tablo 24: Alçalan çift ünlüler

2.1.1.1.5.2.1.3. Eşit Çift Ünlüler

EİMA'da iki ünlü arasında yer alan /b/, /f/, /ğ/, /ğ/, /h/, /k/, /k/, /m/, /r/, /y/ ünsüzlerinin kaybolmasıyla veya ulama sonucunda her iki ünlüsü de normal süreli söylenen çift ünlüler görülmektedir. Bu tarzda oluşan çift ünlüler, eşit çift ünlüler olarak adlandırılmaktadır. Eşit çift ünlülerin EİMA'daki örnekleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Çift Ünlüler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
a_a	a_acı (II/23/134), ba_aşlan (I/05/72), da_a (I/06/70)	ta_am (II/19/16), ra_at (II/24/40), ma_allemizde (I/27/58)
a_e	a_eşdan (I/70/27)	ceza_evine (II/19/28)*
a_ı	a_ırla (I/72/68), a_ıl (I/104/16), da_ıldı (II/06/39)	va_ıt (I/159/24)
a_i	-	ceva_ır (I/47/76)
a_o	orta_oğul (I/32/12), kara_oğlu (I/142/01), ana_oğulu (I/149/14)	-
a_ö	ba_özü (I/41/43), kara_ören (I/92/03), musa_özü (I/156/67)	-
a_u	da_ıldu<<dağıl- (I/64/102)	ya_ıt (I/48/09), a_usdos (I/81/62)
e_a	göççe_âyvanıñkı (I/10/117)	-
e_e	be_endi (I/138/103), de_el (II/15/77), de_eri (II/17/85)	şe_er (I/14/59), e_er (II/11/63), me_ersem (I/59/80)
e_ı	olce_ı (I/86/12), bēsemetle_ı (I/154/45)	-
e_i	de_ıldı (I/81/47), de_ışTi (II/29/87), de_ırmen (I/02/42)	şe_ıt (I/79/68), şe_ır (I/38/40)

e_o	dere_o_tu (II/12/59)	-
ı_a	āzı_a_çık (I/71/35), datlı_a_ş (I/125/64), yaslı_a_ç (I/130/78)	cenābı_a_allahān (I/06/72), cı_a_arayı (I/33/12)
ı_ı	sı_ır (I/46/63), ı_ına ı_ına (I/58/49), yokarı_ılıca (I/69/61)	-
ı_o	yapmı_o_la (I/69/68)	-
ı_ö	ğarıcı_örēn (II/01/82), ğızılıcı_örenĩ (II/39/129)	-
i_a	elli_ıaltıda (I/64/51), yirmi_ıaltıya (I/91/82), bi_a_ra (I/142/52)	fāti_a (I/06/124), li_a (II/12/77), ci_a_ara (I/12/35)
i_e	yi_enim (II/14/70)	ci_erin (I/54/06)
i_ı	di_ıl (I/02/67), çı_ıl (I/60/69), dedi_ım (II/08/132)	tari_ı (I/46/46), zi_ın (I/79/73)
i_o	bilmi_o_m (II/15/43)	-
i_ö	seki_ören (I/149/05), bilmi_ön (I/10/37)	-
i_ü	elli_üş (I/73/06)	-
o_a	do_al (I/40/15), ço_aldı (II/01/72), bo_azlarım (II/25/89)	mo_abbet (II/23/125)
o_o	yo_ordu (I/05/47), do_onö_lunuñku (I/10/119), orto_o_ğulu (II/02/38)	no_ot (II/02/53)
o_u	do_udan (II/02/93), ço_u (I/01/31), do_um (I/48/03)	to_umu (I/49/34), no_ut (II/01/12)
ö_ü	bö_ün (I/08/120), sö_üt (I/81/48), ö_ün (II/11/61)	ö_üs<<ofis (I/03/100)
u_a	şu_an (I/15/92), ğarabu_a_z (I/110/71)	mu_ammed (I/04/69), mu_a_kağ (I/05/11), mu_abbet (II/16/50)

u_ı	su_ışlerinde (I/95/04)	
u_ö	ulu_önder (I/86/62)	bu_öz (I/18/56)*
u_u	yu_uruz (I/98/80), u_urlardık (I/126/24), dödu_u (I/03/80)	bu_uz<<buğz (I/45/17), hu_ubat (II/10/12)

Tablo 25: Eşit çift ünlüler

* Türkçe + alıntı veya alıntı + Türkçe sözcükler tablonun bu sütununda gösterilmiştir.

2.1.1.1.5.2.1.4. Birincil Çift Ünlülerin Tekleşmesi

Alıntı sözcüklerde görülen birincil çift ünlülerden bazıları EİMA'da ünlü kaynaşması yoluyla tek ünlü hâline gelmiştir. EİMA'daki tekleşen birincil çift ünlüler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Çift Ünlüler	Alıntı Sözcüklerde
a_ıa > ā	menfāt<<menfa'at (II/04/83)*
a_ā > a~ā	māş<<me'āş (I/68/33)*, faliyete<<fa'āliyyet (I/99/33)* sāT<<sā'at (I/85/20)*, zirāt<<zirā'at (I/129/50)*
ā_ıa > ā	zanātıñız<<zanā'at (I/144/55)*, itāT<<itā'at (II/08/29)*
ā_ā > ā	inşātı<<inşā'āt (II/33/82)*
ā_ıi > ā	havā_ıfişē<<havā'ı fişek (I/106/71)*, itfāye<<itfā'ıye (II/31/12)*
e_ıi > ē	kelimē_şādet<<kelimeişahādet (I/155/99)
o_ıo > o	ķoparatifi<<ķooperatif (II/04/22)
u_ıa > ā	māmeleyi<<mu'āmele (I/113/93)*
u_ā > ā	māyene<<mu'āyene (II/16/103)*

Tablo 26: Tekleşen birincil çift ünlüler

* İşaretli sözcüklerde, köken dilde korunan ayın ünsüzü ÖTT'de olduğu gibi EİMA'da da kaybolmuştur.

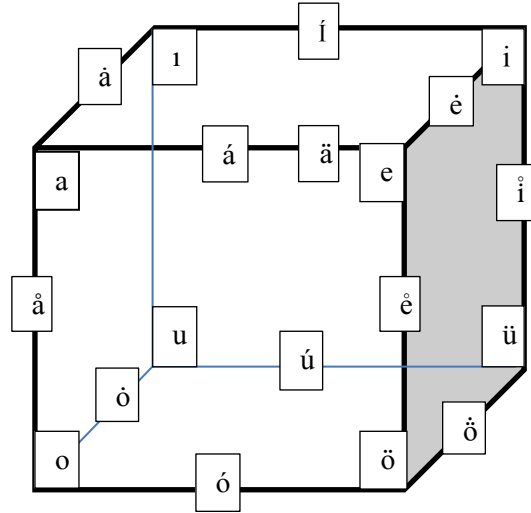

Ünlüler Çizelgesi

	Düz				Yuvarlak				
	geniş		yarı geniş	en geniş	dar		geniş	yarı geniş	dar
	d	yarı yuv.			d	yarı yuv.			
art	a	â	ã		ı		o	ô	u
yarı art	á				í		ó		ú
ön	e	ê	ë	ä	î	ï	ö	ô	ü

Tablo 27: Ünlüler

Ünlü Küpü

Şekil 1: Ünlü Küpü

2.1.1.2. Ünsüzler

EİMA'da kullanılan ünsüzlere, ölçünlü ünsüzler ve ölçün dışı ünsüzler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılarak yer verilmiştir.

2.1.1.2.1. Ölçünlü Ünsüzler

ÖTT, ETT ve TTA'nın tamamında görülen ölçünlü ünsüzler şunlardır: /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /ğ/, /h/, /j/, /k/, /k/, /l/, /m/, /n/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /v/, /y/, /z/.

Ünsüzler	Türkçe Sözcüklerde	Alıntı Sözcüklerde
/b/	ben (I/02/01)	berber (I/55/32)
/c/	acı (I/52/78)	cevap (I/56/01)
/ç/	çiçek (II/23/188)	çay (II/30/01)
/d/	dil (II/05/55)	devām (I/41/17)
/f/	ufacığ (I/61/09)	fırın (I/160/11)
/g/	gümüş (I/26/36)	gül (I/11/86)
/ğ/	yorğan (I/12/11)	ğaz (I/15/50)
/ğ/	düğün (II/39/153)	eğer (I/89/08)
/h/	hani (I/46/13)	hayvan (I/159/19)
/j/	üj (I/111/93)	jandırma (I/69/72)
/k/	tek (I/122/68)	keşkek (I/151/15)
/k/	ilkoğul (II/11/01)	dağıkā (II/02/87)
/l/	evlilig (I/110/44)	helāl (I/143/86)
/m/	bilmem (I/114/26)	tamam (I/112/06)
/n/	babannenin (II/19/103)	memnunun(II/29/79)
/p/	hoppā (I/160/15)	para (I/161/21)
/r/	ara (I/06/20)	hürriyet (I/155/28)
/s/	yassı (I/08/49)	hissesini (II/19/94)
/ş/	eşşek (II/34/83)	eşya (I/100/21)
/t/	atTıtTırlādı (I/73/74)	patetes (I/92/41)
/v/	var (I/92/42)	evvel (II/12/66)
/y/	yazayyon (II/27/06)	köy (II/33/07)
/z/	az (I/120/03)	lezzeti (I/105/52)

Tablo 28: Ölçünlü Ünsüzler

Bu ünsüzlerin yanında görülme sıklığı bakımından kısmen ölçünlü sayabileceğimiz, Türkiye Türkçesi ağızlarının ve Türk lehçelerinin önemli bir

kısımında yaygın olarak görülen [ŋ] “damaksıl n” ünsüzü de vardır. Bu çalışmada [ŋ] ünsüzü ölçünlü ünsüzler başlığı altında ayrıca değerlendirilmiştir.

[ŋ] (7967) : Damaksıl /n/

EİMA’da karakteristik bir ünsüzdür. Bir alıntı sözcük dışında Türkçe sözcüklerde ve biçimbirimlerde görülmektedir. Soru ekinin ilerleyici benzeşme yoluyla değişmesi dışında [ŋ] ünsüzü ön seste bulunmaz.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	gördüŋ_ŋü<gördüŋ mü (II/32/83)	-
iç seste	ğoŋşu<<komşu (I/142/56)	çeŋiz<<cihaz (II/37/33)
son seste	soŋ (I/125/36)	-

Tablo 29: [ŋ] ünsüzü

2.1.1.2.2. Ölçün Dışı Ünsüzler

EİMA’da kullanılan, genellikle TTA’da ve çok seyrek olarak ÖTT konuşma dilinde görülebilen ölçün dışı ünsüzler şunlardır: [b], [Ç], [d́], [F], [g], [ǵ], [h], [K], [Ḱ], [ḱ], [ḱ], [Í], [ín], [P], [r], [ŕ], [S], [Ś], [T], [t́], [v], [’].

Bu çalışmada ölçün dışı ünsüzler, sık görülenler ve seyrek görülenler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılmıştır.⁶

2.1.1.2.2.1. Sık Görülenler

[T] (3540) : /d/ - /t/ arası yarı ötümlü ünsüz. /d/~t/>[T]

EİMA’da Türkçe sözcüklerde ön seste, iç seste ve son seste, alıntı sözcüklerde son seste /d/>[T] değişimi örneği bulunmamaktadır.

⁶ Bu bölümde sıklık sınırı 954 olarak alınmıştır. Bu sayı, kullanılan bütün ölçün dışı ünsüzlerin ortalaması alınarak belirlenmiştir.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	Tilki (I/33/80)	Toğdur (I/58/75), TaraF (II/12/77)
iç seste	işTe (I/01/51)	baTına<<badana (II/19/128), hasTa (I/63/20)
son seste	annaT (I/128/04)	saháT<<saat (II/05/26)

Tablo 30: [T] ünsüzü

[K̄] (2897) : /ğ/ - /k̄/ arası yarı ötümlü ünsüz. /ğ/~ /k̄/>[K̄]

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön seste ve son seste, alıntı sözcüklerde son seste /ğ/>[K̄] değişimi örneği bulunmamaktadır. Bir alıntı sözcükte /h/>[K̄] değişimine rastlanmıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	Qazan (II/21/73)	Qurbet (I/15/63), Qadar (II/38/86)
iç seste	doQuz (I/13/30), yuQarı (I/156/09)	mısQalı (I/111/63), siQorta (I/60/57), muQdar (I/24/51)
son seste	daşlıQ (II/03/63)	mutfaQ (II/33/05)

Tablo 31: [K̄] ünsüzü

[K] (2116) : /g/ - /k/ arası yarı ötümlü ünsüz. /g/~ /k/>[K]

EİMA'da Türkçe sözcüklerde son seste, alıntı sözcüklerde iç seste /g/>[K] değişimi örneği bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	Küzel (II/08/66), Küççük (I/28/42)	Kübre (I/85/32), Köy(I/108/12)
iç seste	hanKini (II/34/06), esKi (I/90/42)	asKer (I/01/90)
son seste	peK (II/11/24)	renK (I/08/63), patiK (I/03/58)

Tablo 32: [K] ünsüzü

[Í] (1672) : Ön damaksıl /l/ ünsüzü.

Bu ünsüz daha çok alıntı sözcüklerde görülmektedir. EİMA'da bazı art ünlülü Türkçe sözcüklerde özellikle eklenme sonucunda yer aldığı tespit edilmiştir.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	lāçınlı (II/30/47)	lāzım (II/28/12)
iç seste	yapallá (I/10/45), tallá (I/35/07)	meselá (II/38/39)
son seste	ilkođú (I/05/05)	normal (I/16/14)

Tablo 33: [Í] ünsüzü

[S] (1600) : /s/ - /z/ arası yarı ötümlü ünsüz. /s/~z/>[S]

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön seste /z/>[S], son seste /s/>[S] değişimi örneği bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	Sor (I/20/89)	Sini (I/114/21), Sor<zor (I/51/15)
iç seste	iStiSen (II/19/167), yaSık (II/02/60)	ekSerī (II/30/64), đāSteyē (II/31/50)
son seste	đıS (I/19/29)	domatiS (I/84/05), kiraS (I/149/29)

Tablo 34: [S] ünsüzü

2.1.1.2.2.2. Seyrek Görülenler

[b] (156) : /b/ - /v/ arası ünsüz. /b~/v/>[b]

EİMA'da söz sonunda bulunmamaktadır. İç seste ise yalnızca /b/>[b] değişimi görülmekte, /v/>[b] değişimi örneği bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	başKı (II/03/36), barıydık (I/88/18)	beyaz (I/127/22), ballā<<vallahı (II/08/26)
iç seste	buḫa (I/55/27)	tabī (II/09/63)
son seste	-	-

Tablo 35: [b] ünsüzü

[Ç] (410) : /c/ - /ç/ arası yarı ötümlü ünsüz. /c/~ç/>[Ç]

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön seste ve son seste /c/>[Ç] değişimi örneği bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	ÇıKardım (II/33/06)	Çetvel (I/44/36), Çünkü (I/11/94)
iç seste	iÇin (I/06/43), birinÇisi (I/36/24)	hoÇā (I/90/69), kepÇe (II/23/198)
son seste	kaÇ (II/38/12), saÇ (II/32/109)	TaÇ (I/02/25), felÇ (I/52/16)

Tablo 36: [Ç] ünsüzü

[d'] (4) : Ön damak /d/ ünsüzü.

EİMA'da art ünlüler yanında bulunmakta olup söz başında ve söz sonunda görülmemektedir.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	ulláda (I/152/62), parılardan (II/03/38)	adnan (I/78/06), haTdā (II/24/112)
son seste	-	-

Tablo 37: [d'] ünsüzü

[F] (272) : /f/ - /v/ arası yarı ötümlü ünsüz. /f~/v/>[F]

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön seste ve son seste /f/>[F] değişimi örneği bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	Furdu<vur- (I/138/102)	Fazla (I/106/03), Fardiye (I/40/67)
iç seste	uFağ (II/04/69)	mesaFe (I/95/15), keFkir (I/100/28)
son seste	manaF* (I/73/55)	pılaf (I/49/74), tesādüF (II/16/45)

Tablo 38: [F] ünsüzü

[g] (9) : Dip damak /g/ ünsüzü.

EİMA'da yalnızca Türkçe sözcüklerde iç seste görülür.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	bulgur (II/19/72), tıngır (I/59/15), yorgan (I/76/40)	-
son seste	-	-

Tablo 39: [g] ünsüzü

[ğ] (47) : Ön damak /g/ ünsüzü.

EİMA'da bir Türkçe örnek dışında alıntı sözcüklerde art ünlüler yanında görülür. Türkçe ve alıntı sözcüklerde son seste bulunmamaktadır.

* “Manav” sözcüğünün kökeninin Türkçe olduğu görüşü kabul edilerek “Türkçe Sözcüklerde” başlığı altında ele alınmıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	ğavır (II/39/167)
iç seste	bulgúl (I/152/113)	rüzgâr (I/141/10)
son seste	-	-

Tablo 40: [g] ünsüzü

[h] (86) : Art damak /h/ ünsüzü. /k/~h/>[h] veya alıntı [h]

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön seste, alıntı sözcüklerde ise son seste görülmemektedir. /k/>[h] ve /h/>[h] değişmesi şeklinde görülebildiği gibi alıntı sözcüklerde [h]'nin korunduğu örnekler de mevcuttur.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	hârman (I/155/19), hutulâda (I/131/40)
iç seste	saşım<sakin (II/30/72)	lahap (II/23/134), taşıl (I/64/23), ahırında (I/46/64)
son seste	yoğ (II/26/18)	-

Tablo 41: [h] ünsüzü

[k] (9) : Dip damak /k/ ünsüzü.

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön, iç ve son seste görülürken alıntı sözcüklerde görülmez.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	kırık (I/53/06)	-
iç seste	goğmaz (I/40/56)	-
son seste	yazdıķ (I/39/06)	-

Tablo 42 [k] ünsüzü

[k'] (124) : Ön damak /k/ ünsüzü.

EİMA'da iki Türkçe örnek dışında yalnızca alıntı sözcüklerde, son ses dışında ve art ünlüler yanında görülür.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	k'azan (II/21/61), k'asdirisiñ (I/31/13)	k'a_at (I/53/23)
iç seste	-	be'kar (I/44/29)
son seste	-	-

Tablo 43: [k'] ünsüzü

[n'] (8) : Ön damak /n/ ünsüzü.

EİMA'da bir Türkçe örnek dışında yalnızca alıntı sözcüklerde ve art ünlüler yanında görülür.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	numune (I/42/18)
iç seste	hanım (I/67/09)	ma'nasıyla (I/147/22)
son seste	-	ad'nañ (II/13/21)

Tablo 44: [n'] ünsüzü

[P] (868) : /b/ - /p/ arası yarı ötümlü ünsüz. /b~/p/>[P]

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön seste /p/>[P], iç ve son seste /b/>[P] değişimi örneği bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	Pütüm<<bütün (II/07/10)	Peşin (I/06/117), Padılcan (I/32/50)
iç seste	yaPışdır- (II/11/29)	faPrika (II/10/70),

son seste	toP (I/80/17)	duPleks (I/36/29) heP (I/15/22), çoraP (I/08/53)
-----------	---------------	--

Tablo 45: [P] ünsüzü

[f] (8) : Ön damak /r/ ünsüzü.

EİMA'da yalnızca iç seste bulunduğu örnekler vardır, ön seste ve son seste bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	u <u>r</u> a (I/153/12)	lifa (I/75/28)
son seste	-	-

Tablo 46: [f] ünsüzü

[ɾ] (12): Titrek /r/ ünsüzü.

EİMA'da yalnızca iç seste bulunduğu örnekler vardır, ön seste ve son seste bulunmamaktadır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	b <u>ɾ</u> az (I/68/35)	fak <u>ɾ</u> rlık (I/76/22)
son seste	-	-

Tablo 47: [ɾ] ünsüzü

[ʃ] (35) : /j/ - /ş/ arası yarı ötümlü ünsüz. /j/~/ş/>[ʃ]

EİMA'da son ses dışında alıntı sözcüklerde görülmez. Türkçe sözcüklerde hiçbir konumda /j/>[ʃ] değişimi örneği bulunmamaktadır. Alıntı sözcüklerde /ç/>[ʃ] ve /s/>[ʃ] değişimi örneklerine de rastlanmıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	Şurda (I/02/17)	-
iç seste	dıŞarı (II/33/06)	-
son seste	bêŞ (II/10/18)	baraŞ (I/127/41), hiŞ (I/14/57), herkéŞ (I/145/54)

Tablo 48: [Ş] ünsüzü

[tʃ] (8) : Ön damak /t/ ünsüzü.

EİMA'da Türkçe sözcüklerde görülmemektedir. Alıntı sözcüklerde ön seste bu ünsüze rastlanmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	-	eʃud (II/04/82)
son seste	-	sa_aʃ (II/39/106)

Tablo 49: [tʃ] ünsüzü

[v] (51) : Çift dudak /v/ ünsüzü.

EİMA'da her konumda örneği vardır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	vāşında (I/07/68)	vāla (II/29/66)
iç seste	daʃar (I/46/58)	dövlet (I/64/37)
son seste	manav (I/58/42)	pilaʃ (I/60/44)

Tablo 50: [v] ünsüzü

[ʔ] (34) : Tonsuz, patlayıcı gırtlak ünsüzü.

EİMA'da her konumda örneği vardır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	'erkenden (I/32/49)	'çaşamba (I/32/59)
iç seste	e'meK (I/22/17)	ğur'ān (I/14/15)
son seste	yo' (II/08/56)	direk' (II/19/113)

Tablo 51: [ʔ] ünsüzü

2.1.1.2.3. Zayıf Ünsüzler

Çoğunlukla ünsüz düşmesinden bir önceki aşamayı gösteren veya zayıf bir ünsüz türemesi meydana getiren, belli belirsiz bir şekilde telaffuz edilen ünsüzlerdir. Zaman zaman yanlarında bulunan ünlülerin uzamalarına sebep oldukları da görülmektedir.

/ḍ/ (276) : Düşmek üzere olan /d/ ünsüzü.

EİMA'da bu ünsüz birkaç örnek dışında daha çok biçimbirimlerde görülmektedir. Türkçe sözcüklerde son seste ve alıntı sözcüklerde ön seste bu ünsüze rastlanmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	ḍöşenmīycek (I/47/47)	-
iç seste	onḍan (I/115/44)	ğadır (I/128/50)
son seste	-	fağad (I/05/13)

Tablo 52: /ḍ/ ünsüzü

/ḥ/ (375) : Düşmek üzere olan /h/ ünsüzü.

EİMA'da her konumda örneği vardır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	ḥavlı (II/32/85)	ḥerif (II/38/39)
iç seste	daḥa (I/50/40)	baḥçe (I/80/57)
son seste	nāḥ (I/65/61), ḥaḥ (II/05/40)	allah (I/78/52)

Tablo 53: /ḥ/ ünsüzü

/k/ (63): Düşmek üzere olan /k/ ünsüzü.

EİMA'da ön seste bir alıntı örnek dışında bu ünsüze rastlanmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	ki (II/25/103)
iç seste	seksen (I/38/58)	vaķıt (I/15/07)
son seste	dıķanıķ (I/12/33)	hendek (I/95/10)

Tablo 54: /k/ ünsüzü

/l/ (560) : Düşmek üzere olan /l/ ünsüzü.

EİMA'da Türkçe ve alıntı sözcüklerde söz başında kullanılmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	oļsun (II/39/183)	feļan (I/05/15)
son seste	de_ıļ (II/26/32)	helāl (I/37/56)

Tablo 55: /l/ ünsüzü

/n/ (446) : Düşmek üzere olan /n/ ünsüzü.

EİMA'da ön seste iki Türkçe örnek dışında kullanılmamıştır. Alıntı sözcüklerde ön seste bu ünsüze rastlanmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	naşı<<nasıl (II/05/07), bilyon nı (I/21/93)	-
iç seste	geņş (II/33/23)	piriņş (II/26/37)
son seste	beņ (I/41/41)	iņsaņ (I/40/73)

Tablo 56: /n/ ünsüzü

/r/ (1320) : Düşmek üzere olan /r/ ünsüzü.

EİMA'da ön seste bir alıntı örnek dışında kullanılmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	rahat (I/92/29)
iç seste	dört (II/19/117)	zātüre (I/22/15)
son seste	her (II/07/35) büber (II/39/100)	

Tablo 57: /r/ ünsüzü

/ş/ (9) : Düşmek üzere olan /s/ ünsüzü.

EİMA'da /ş/ ünsüzünün görüldüğü dokuz sözcüğün yedisinde bu ünsüz ikiz ünsüzlerden biri olarak yer almaktadır. Türkçe sözcüklerde ön seste ve son seste, alıntı sözcüklerde ön seste bu ünsüze rastlanmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	yaşsaK<yasak (I/40/80)	güşşüm (I/40/01)
son seste	-	patetiş (I/88/67)

Tablo 58: /ş/ ünsüzü

/t/ (51) : Düşmek üzere olan /t/ ünsüzü.

EİMA'da ön seste kullanılmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	Kitti (I/52/21)	patetiş (I/88/68)
son seste	dört (I/58/94)	dürüşt (I/53/60)

Tablo 59: /t/ ünsüzü

/y/ (116) : Düşmek üzere olan /v/ ünsüzü.

EİMA'da ön seste üç alıntı örnek dışında kullanılmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	yağıt (I/15/05)
iç seste	yâyırım (I/120/36)	eyeli (II/38/93)
son seste	ēy (II/14/96)	köy (I/99/73)

Tablo 60: /y/ ünsüzü

/y/ (432) : Düşmek üzere olan /y/ ünsüzü.

EİMA'da her konumda örneği vardır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	yüz (II/04/39)	yemme<<amma (I/49/09)
iç seste	būyday (I/115/54)	cumhuriyet (I/149/11)
son seste	āy (I/54/39)	şey (I/68/69)

Tablo 61: /y/ ünsüzü

/z/ (42): Düşmek üzere olan /z/ ünsüzü.

EİMA'da Türkçe sözcüklerde ön seste, alıntı sözcüklerde ön seste ve son seste kullanılmamıştır.

Konum	Türkçe sözcüklerde	Alıntı sözcüklerde
ön seste	-	-
iç seste	ağıcığ (I/71/38)	bağilári<<bazıları (I/147/21)
son seste	yannız (II/01/86)	-

Tablo 62: /z/ ünsüzü

Ünsüzler Çizelgesi

	Süreksiz				Sürekli							
	ötümlü	ötümsüz	yarı ötümlü	patlayıcı	Sızıcı			Akıcı				
					ötümlü	ötümsüz	yarı ötümlü	nazal	yanaklı	titrek	yarı ünlü	
dudak	b, b̥	p	P					m				
diş-dudak					v, v̥	f	F					
diş	d, d̥	t, t̥	T		z	s	S	n, n̥				
diş-damak	c	ç	Ç		j	ş	Ş					
ön damak	g, g̥	k, k̥	K		ğ	h			l, l̥	r, r̥,	y	
art damak	ğ	ķ	Ķ			ħ		ŋ				
dip damak	g	ķ										
gırtlak				'								

Tablo 63: Ünsüzler

2.1.2. Ses Değişmeleri

2.1.2.1. Ünlü Değişmeleri

2.1.2.1.1. Ünlü Uyumları ve Uyumsuzlukları

2.1.2.1.1.1. Damak Uyumu

Kaynaklarda önlük-artlık uyumu, kalınlık-incelik uyumu, büyük ünlü uyumu olarak da geçen damak uyumu Türkçe bir sözcüğün yalnızca ön damak ünlülerinden veya art damak ünlülerinden oluşmasıdır. Eklenmede, sözcüğün son hecesinde bulunan ünlünün ön damak ünlüsü veya art damak ünlüsü oluşuna göre sözcüğün aldığı ekin de bu ünlüyle uyuma girmesi sonucu gerçekleşir. EİMA'da ÖTT'de olduğu gibi genel olarak Türkçe sözcüklerde damak uyumu bulunmaktadır.

2.1.2.1.1.1.1. Kök ve Tabanlar

Daha çok Türkçe sözcüklerin kök ve tabanlarında olmakla birlikte bazı alıntı sözcüklerin kök ve tabanlarında da damak uyumu görülmektedir. Bu uyum gerçekleşme yönü bakımından ilerleyici benzeşme yoluyla, gerileyici benzeşme yoluyla olmak, iki yönlü benzeşme yoluyla ve iki yönden benzeşme yoluyla olmak üzere dört başlık altında ele alınmıştır.

2.1.2.1.1.1.1.1 İlerleyici Benzeşme Yoluyla

Bir hecenin sonrasındaki bir hecede bulunan ön damak veya art damak ünlüsünün, önceki hecede bulunan ünlünün niteliğine göre önlüleşerek ya da arthlaşarak kendinden önce gelen hecedeki ünlüyle uyuma girmesi sonucu görülür.

Önlüleşme

Ön ünlülü bir heceden sonra gelen art ünlünün kendinden önceki ünlüyle damak uyumuna girmesi sonucu görülür.

Alıntı sözcüklerde

ezen<ezān ⁷ (I/22/39)	hemen<hemān (I/28/46)
dünye<dünyā (I/27/02)	hevle<<helvā (I/30/43)
lire<lira (I/52/29)	miyöm<miyom (I/54/07)
röpörtaj<röportaj (I/121/120)	kirez<kiraz (I/158/60)
mezer<mezār (II/20/65)	küsür<küsur (II/23/11)
fiyetlendi<<fiyat (II/27/17)	kenere<kenar (II/32/129)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde önlüleşme ilk heceden sonraki hecelerin etkisiyle görülmektedir.

tansiyön<tansiyon (I/01/58)	dornavididen<<tornavida (I/33/05)
-----------------------------	-----------------------------------

⁷ Doğu kökenli (Arapça Farsça) sözcüklerde gerekmedikçe çeviriyazı işaretleri kullanılmamış olup yalnızca uzun ünlüler gösterilmiştir. Batı kökenli sözcüklerde ÖTT; Doğu kökenli (Arapça Farsça) sözcüklerde orijinal biçimler dikkate alınmıştır. (Batı kökenli Cumhuriyet Dönemi öncesi girmiş Ermenice, Rumca, İtalyanca. vd. sözcüklerde eski biçimler (EAT, OT) dikkate alınmıştır.

ķamereye<kamera (II/05/20)

Türkçe sözcüklerde

EİMA'da Türkçe bir birleşik sözcükte ilerleyici benzeşme yoluyla damak uyumu görülmektedir.

birez<biraz (I/19/17)

Artılılaşma

Art ünlülü bir heceden sonra gelen ön ünlünün kendinden önceki ünlüyle damak uyumuna girmesi sonucu görülür.

Alıntı sözcüklerde

sikā_aT<<şikāyet (I/02/55)

afat<āfet (I/03/25)

habar<haber (I/39/51)

sıhıyalar<<sıhhiye (I/48/67)

ataş<āteş (I/58/89)

susa<<şose (I/61/74)

hayınnıK<<hāinlik (I/69/90)

seydigazıdan<<seyitgāzi (I/87/44)

ķuvaT<<kuvvet (I/88/39)

ğabır<<kabir (I/95/22)

vaķıt<vakit<vakt (I/124/47)

sahı<sahi (I/142/60)

amaliyaT<ameliyat (I/148/42)

hanı<<hāne (II/02/26)

ķōparatifi<<kooperatif (II/02/47)

saķhabısı<<sāhip (II/39/95)

ÖTT'de ön damak ünlüsü ile kullanılan ve uyumun bozulduğu bazı sözcükler EİMA'da damak uyumu korunmaktadır.

ğardaş ÖTT “kardeş” (I/21/74)

hangı ÖTT “hangi” (I/63/19)

hana ÖTT “hani” (I/79/86)

2.1.2.1.1.1.1.2. Gerileyici Benzeşme Yoluyla

Önceki bir hecede bulunan ön damak veya art damak ünlüsünün kendisinden sonra gelen hecede/hecelerde bulunan ünlünün niteliğine göre önlüleşerek ya da artlılaşılarak sonrasındaki ünlüyle uyuma girmesi sonucu görülür.

Önlüleşme

Ön ünlülü bir heceden önce gelen art ünlünün kendinden sonraki ünlüyle damak uyumuna girmesi sonucu görülür.

Alıntı sözcüklerde

şöförüdü<şoför (I/39/49)   hüviyet<<huvviyet (I/64/127)
māmidiyide<<mahmudiye (I/122/57)   patetis<<patates (I/152/111)
dene<<dāne (II/37/29)

Aşağıdaki örnekte gerileyici benzeşmede ünlü atlaması olmuştur.

ezra_ıl<azrail (I/15/22)

Türkçe sözcüklerde

EİMA'da Türkçe bir birleşik sözcükte gerileyici benzeşme yoluyla damak uyumu görülmektedir.

bü_öz<<bu kez (I/22/40)

Artlılaşma

Art ünlülü bir heceden önce gelen ön ünlünün kendinden sonraki ünlüyle damak uyumuna girmesi sonucu görülür.

Alıntı sözcüklerde

mısāfirin<misāfir (I/52/39)   patıska<patiska (I/77/02)
dağarımış<dekar (I/87/28)   zaval<zeval (I/112/75)
zırātımız<<ziraat (I/129/51)   sıhat<<sihhat (I/64/89)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerdeki uzunluk kaybolmuştur.

mubareK<mübârek (I/26/51)

nuFus<nüfûs (II/02/68)

Türkçe sözcüklerde

EİMA'da Türkçe bir birleşik sözcükte gerileyici benzeşme yoluyla damak uyumu görülmektedir.

bıraz<biraz (I/42/52)

2.1.2.1.1.1.1.3. İki Yönlü Benzeşme

İki hece arasında bulunan bir hecedeki ünlü, öncesinde ve sonrasında bulunan hecedeki ünlüleri etkiler ve iki farklı hecede benzeşme görülür.

Artlılaşma

barabar<<beraber (I/90/54)

2.1.2.1.1.1.1.4. İki Yönden Benzeşme

İki yönlü benzeşmeden farklı olarak iki yönden benzeşme, bir hecenin öncesi ve sonrasında bulunan hecelerdeki ünlüler, aralarında bulunan bir hecedeki ünlüyü etkiler ve bunların arasında kalan hecede benzeşme görülür.

Artlılaşma

matamatiK<matematik (I/29/07)

fabrıķaydıķ<fabrika (I/87/107)

ķamara<kamera (I/90/43)

tansıyon<tansiyon (II/29/78)

Önlüleşme

ekönümü<<ekonomi (II/04/77)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerdeki uzunluk kaybolmuştur.

terefide<<terāvih (I/74/44)

hükümet<hükümet (II/32/44)

2.1.2.1.1.1.2. Biçimbirimler

ÖTT’de +{ki}, +{leyin}, +{(I⁴)yor} ve +{(y)ile} biçimbirimlerin damak uyumunu bozduğu görülür. EİMA’da bu biçimbirimler damak uyumuna girer. (Uyumu göstermek için yalnızca ÖTT ile farklılık gösteren örnekler verilmiştir).

+{ki}

sandıkdağı<<sandıkdaki (I/11/76)

vaqıtıtkı<<vakitki (I/58/26)

yazınkı<<yazınki (I/62/40)

aşâkı<<aşağıki (II/09/79)

sonkulâ<<sonkiler (I/48/45)

zımankı<<zamanki (I/59/33)

yukarķı<<yukarıki (I/81/05)

+{(I⁴)yor}

ediyö<ediyor (I/01/29)

vermiyöz<vermiyoruz (I/40/78)

gidiyöllər<gidiyorlar (I/46/118)

ekiyöllē<<ekiyorlar (II/01/12)

bilmiyöm<<bilmiyorum (II/10/89)

pişiriyöz<pişiriyoruz (I/09/40)

getiriyöz<getiriyoruz (I/40/79)

eylenmiyör<<eğlenmiyor (I/132/60)

diyöz<diyoruz (II/15/10)

giyiyöllē<<giyiyorlar (II/12/26)

+{leyin}

zabalayı<<sabahleyin (I/11/49)

+{(y)ile+(n)}

allahınan<<allah ilen (I/14/15)

hanımıla<<hanım ile (I/64/102)

davulunan<<davul ilen (I/90/51)

āşamnan<<akşam ilen (I/161/50)

yatmayınan<<yatma ilen (II/39/84)

toķacılan<<tokaç ilen (I/14/47)

tırpanıla<<tırpan ile (I/73/08)

hocayınan<<hoca ilen (I/107/51)

suyınan<<su ilen (II/21/69)

2.1.2.1.1.1.3. i- Ana Yardımcı Eylemi

EİMA'da i- ana yardımcı eylemi (ek-eylem) ile oluşturulan sözcüklerde damak uyumu yaygın olarak görülmektedir.

-{i-DI}-

zorudu<<zor+idi (I/15/24)	çoğudu<<çok+idi (I/35/42)
ğızıldık<<kız+idik (I/39/29)	yoğudu<<yok+idi (I/59/61)
sağıldı<<sağ+idi (I/64/84)	yağınıdı<<yakın+idi (I/134/18)
boludu<<bol+idi (II/23/48)	emsalydın<<emsal+idin (II/29/37)

-{i-mİş}-

doğdurumuş<<doktor+imiş (I/63/30)	lâzımımış<<lazım+imiş (I/55/12)
dağarımuş<<dekar+imiş (I/87/28)	varımışımış<<var+imiş+imiş (I/108/05)
yoğumuş<<yok+imiş (II/03/81)	âltınımış<<altın+imiş (II/05/30)
tansiyonumuştı<<tansiyon+imiş+idi (II/25/80)	varımış<<var+imiş (II/32/36)

-{i-sA}-

varısa<<var+ise (I/07/45)	ğolayısa<<kolay+ise (I/46/107)
hazırısa<<hazır+ise (I/59/87)	ilâzımısa<<lâzım+ise (II/29/90)

-{i-ken}

çamırıkən<<çamur+iken (I/10/14)	ğızıkən<<kız+iken (I/25/37)
muhTarıkən<<muhtar+iken (I/47/45)	hastayıkən<<hasta+iken (I/125/03)
ğaynarıkən<<kaynar iken (I/128/18)	varıkən<<var+iken (II/27/34)

2.1.2.1.1.1.4. ver- Yardımcı Eylemi

EİMA'da -(y)i-ver- yardımcı eylemi ile oluşturulan sözcüklerde damak uyumu görülmektedir.

+{(y)i-ver}-

ufalıyıvıdı<<ufala-yıverdi (I/54/66)

yapıvırdı<<yap-ıverdi (I/107/24)

yatıvırdım<<yat-ıverdim (I/133/06)

çıkıvırdım<<çık-ıverdim (II/25/04)

salımayıvıdiler<<salma-yıverdiler (I/22/09)

2.1.2.1.1.1.5. Bağlaçlar ve Pekiştireçler

EİMA'da "ki" bağlacı/pekiştireci kendinden önce gelen sözcükteki ünlülerin etkisiyle yaygın olarak damak uyumuna girmektedir.

"ki" Bağlacı

Cümle veya cümleleri birbirine bağlayan ve bağlı cümleler yapan "ki" bağlacının EİMA'da damak uyumuna giren örnekler şunlardır.

diyor ƙu<<diyor ki (I/108/46)

alıyo ƙu<<alıyor ki (II/38/116)

"ki" Vurguç/Pekiştireç

Pekiştirme edatı bir sözcüğü, sözcük öbeğini yahut cümleyi çeşitli açılardan tamamlayan, bu biçimbirimlere değişik anlam ilgileri katan sözcük türüdür (Delice, 2012: 198). EİMA'da "ki" sözcüğü daha çok bu göreviyle kullanılmakta olup bu görevde damak uyumuna giren örnekleri şunlardır.

yō ƙu<<yok ki (I/01/24)

gitmiyo ƙu<<gitmiyor ki (I/23/13)

olmoyo ğu<<olmuyor ki (I/32/25)

bilm̄yon ƙu<<bilmiyorsun ki (I/161/09)

yetmeyyo ƙu<<yetmiyor ki (II/20/33)

zormuş ƙu<<zor imiş ki (II/29/26)

çıkımıyo ƙu<<çıkıyor ƙşı (II/29/31)

2.1.2.1.1.2. Damak Uyumsuzluğu

2.1.2.1.1.2.1. Kök ve Tabanlar

EİMA'da damak uyumunun bazı kök ve tabanlarda geri olduğu görülmektedir.

Türkçe sözcüklerde

a_leş<<ağaç (I/81/48)

göce<<köca (I/112/65)

bure<bura (I/87/42)

buydey<<buğday (I/115/07)

Alıntı sözcüklerde

normel<normal (I/03/82)

ambeles<<ambulans (I/37/15)

çameşir<<çamaşır (I/152/54)

zena_ati<zanaat (I/27/36)

barej<baraj (I/150/58)

Kök ve tabanlarda eklenmeye bağlı görülen damak uyumsuzluğu örnekleri şunlardır:

Türkçe sözcüklerde

odiye<odaya (I/07/79)

doleşdırı<dolaş- (I/70/80)

oyneycıK<<oynayacak (I/87/77)

üşeşdik<<uşraş- (I/94/16)

hazırlaycen “hazırlayacağım” (I/123/77)

suluğareşdan<<sulukarağaç (I/153/74)

ğaynediyoS<<kaynatıyoruz (II/29/72)

dizamın<<teyzemiş (I/47/07)

bobeş<<babaş (I/80/34)

yaşeyip<yaşayıp (I/93/52)

anneycān “anlayacağın” (I/109/55)

buleşığ<<bulaşık (I/152/19)

yıkeyyōduş<<yıkıyorduk (II/21/62)

Alıntı sözcüklerde

hoceydi<hoca (I/71/51)

lireye<lira (I/149/45)

ğamareye<<ğamera (II/39/01)

bursiye<<bursaya (I/72/04)

çapeye<çapa (I/153/102)

2.1.2.1.1.2.2. Biçimbirimler

Türkçede biçimbirimler genellikle eklendikleri sözcüklerle damak uyumuna girerler. EİMA’da bazı biçimbirimlerin (ÖTT ve ETT’de damak uyumuna girdiği hâlde) inceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda veya kişisel tercihler nedeniyle bu uyuma girmediği görülmektedir.

-{y)AcAk}-

EİMA'da -{y)AcAk}- gelecek zaman biçimbiriminin bünyesinde bulunan inceltici ünsüzler (/c/, /y/) etkisiyle ve kişisel tercihler sebebiyle damak uyumuna girmediği görülmektedir.

Aşağıdaki örneklerde ünlü art sıradan ön sıraya geçerek damak uyumu bozulmuştur.

nābıcek “ne yapacak” (I/03/44)	yapıcekla “yapacaklar” (I/18/22)
olucek “olacak” (I/32/51)	alacek “alacak” (I/32/51)
yapdirecek “yaptırarak” (I/46/61)	yudacen “yutacağım” (I/62/30)
soKecen “sokacağım” (I/63/51)	bağıcek “bakacak” (I/66/09)
doldurceğ “dolduracak” (I/109/44)	yapaceksán “yapacaksan” (II/15/119)

Aşağıdaki örneklerde ünlü ön sıradan art sıraya geçerek damak uyumu bozulmuştur.

yetişmiyıcığ “yetişmeyecek” (I/47/09)	geçiciK “geçecek” (I/87/77)
getiricāndı “getirecektim” (I/109/10)	

-{(I⁴)yA/I}- / -{(I⁴)yö}-

EİMA'da -{Iy(I)}- ve -{(I⁴)yö}- şimdiki zaman biçimbiriminin bünyesinde bulunan inceltici ünsüz (/y/) etkisiyle damak uyumuna girmediği görülmektedir.

geçiriyus (I/101/20)	ğacıyü (I/05/27)
yapiyüz (I/40/11)	yapiyöller (II/10/84)
çıkariyöller (II/17/66)	

-{mA}-

EİMA'da -{mA}- olumsuzluk biçimbiriminin eklenmeye bağlı olarak inceltici /y/ ünsüzü komşuluğunda damak uyumuna girmediği görülmektedir.

yapmeyiz<<yapmayız (I/70/34)	ğomeyo<<koymuyor (I/70/75)
doldurmeycen “doldurmayacağım” (I/72/01)	ğorumeyo<<korumuyor (I/85/34)
ğonuşmiyen “konuşmayayım” (I/87/97)	inanmeyyollā<<inanmıyorlar (I/152/38)
yapmēyos<<yapmıyoruz (I/154/58)	ğatmiyüS<<katmıyoruz (II/11/32)

hatırlamıyom<<hatırlamıyorum (II/17/57)
kıyaslamıyom<<kıyaslamıyorum (II/21/42)
gullanmiyyorun<<kullanmıyorum (II/33/50)

-{mIş}-

EİMA'da -{mIş}- öğrenilen geçmiş zaman biçimbiriminin bünyesinde bulunan inceltici ünsüz (/ş/) etkisiyle damak uyumuna girmediği görülmektedir. Aşağıdaki örnekte ünlü art sıradan ön sıraya geçerek damak uyumu bozulmuştur. uyumuşen “uyumuşum” (II/39/165)

Aşağıdaki örnekte ünlü ön sıradan art sıraya geçerek damak uyumu bozulmuştur. gelmiş<gelmiş (II/25/14)

Aşağıdaki örneklerde -{mIş}- biçimbirimi komşuluğundaki biçimbirimlerde (inceltici /ş/ ünsüzü etkisiyle) damak uyumu bozulmuştur.

ğalmışiS “kalmışız” (II/05/06)   yıkamışin “yıkamışım” (II/22/25)
ğalmışen “kalmışım” (II/39/165)

-{dI}-

EİMA'da -{dI}- görülen geçmiş zaman biçimbiriminin kişisel tercihler sebebiyle damak uyumuna girmediği görülmektedir.

Aşağıdaki örnekte -{dI}- biçimbirimi damak uyumuna girmemiştir. salmayıverdiler<<salmayıverdiler (I/22/09)

+{dAş}+

EİMA'da +{dAş}+ addan ad yapan biçimbirimin bünyesinde bulunan inceltici ünsüz (/ş/) etkisiyle damak uyumuna girmediği görülmektedir.

arkadeş<arkadaş (I/155/01)   gardeşi<<karındaş (II/39/186)

-{mA}+

EİMA'da -{mA}- ad-eylem biçimbirimin eklenmeye bağlı olarak inceltici /y/ ve /c/ ünsüzü komşuluğunda damak uyumuna girmediği görülmektedir.

yıkanmeye<<yıkanma (I/01/96)	oğutmeye<okutma (I/46/14)
yapmeyĩ<<yapma (I/46/62)	ğaşmeyi<<kaçma (I/61/60)
TuTuşturmiye<<tutuştırma (I/72/42)	oğumeye<okuma (I/80/27)
ğonuşmeyi<<konuşma (I/95/79)	yolmecimiz<<yolmacı (I/153/103)

-{mAK}+

OT'de -{mAK}+ biçimbiriminin çoğunlukla uyuma bağlı olduğu ancak bazı örneklerde uyumsuzluk görüldüğü gözlemlenmiştir (Kartallıoğlu, 2011: 90). Doğu ağızlarında da uyumun bozulduğu örnekler vardır ancak bunlar art damak ünsüzü etkisiyle meydana gelen ünlü artlılaşması yoluyla gerçekleşmektedir (Karahana, 2011: 58). Bölgeimizde ise uyumsuzluk artlılaşma değil önlüleşme yoluyla ortaya çıkar. EİMA'da -{mAK}+ ad-eylem biçimbirimin kişisel tercihler sebebiyle damak uyumuna girmediği söylenebilir.

a_ırlamak<<ağırlamak (I/72/67)	ğonuşmek<<konuşmak (I/69/96)
--------------------------------	------------------------------

+{IIK}+

Gülsevin (1997: 117) bu ekin ETT'de uyuma girmekle birlikte yuvarlak ünlü tabanlarda düz ünlü ile geldiği örnekler de bulunmakta olduğunu söylerken Kartallıoğlu (2011: 83) da OT'de de büyük oranda dil uyumuna bağlanmaya başladığını belirtir. EİMA'da +{IIK}+ addan ad yapan biçimbirimin bir örnekte damak uyumuna girmediği görülmektedir.

ırāmetlıK (I/115/36)

-{A}-

EİMA'da -{A}- 1. tekil kişi istek biçimbiriminin eklenme yoluyla inceltici /y/ ünsüzü komşuluğunda damak uyumuna girmediği örnekler görülmektedir. EİMA'da -{A}- biçimbirimi 1. çoğul kişi istek biçimbirimi olarak da kullanılmaktadır ve bölgeimizde daima çokluk şekliyle uyuma girdiği görülmektedir. Uyuma girmeyen

örneklerin 1. tekil kişi istek biçimbirimleri olması, bu biçimbirimim eşseslisi olduğu 1. çoğul şahıs biçimbiriminden ayrılması amacıyla uyuma girmemesinde bir etken olduğunu da düşündürmektedir.

ğonuşen “konuşayım” (I/72/11)	alēn “alayım” (I/72/11)
ğoyen “koyayım” (I/79/28)	annadeyin “anlatayım” (I/80/50)
ğoduren “koydurayım” (I/110/71)	anladem “anlatayım” (II/08/43)
yapem “yapayım” (II/12/85)	oğudeydi “okutaydı” (II/39/08)
oğuden “okutayım” (II/39/13)	napeyın “ne yapayım” (II/39/131)

-{AmIn}

EİMA’da -{AmIn} 1. çoğul kişi istek biçimbiriminin bünyesinde bulunan kalınlaştırıcı ünsüz (/ŋ/) etkisiyle damak uyumuna girmediği görülmektedir. Bu biçimbirim diğer 1. çoğul kişi istek biçimbirimi deşikelerinden farklı olarak ikilik bildirmeyip ikiden fazla kişi için kullanılan çokluk biçimbirimidir.⁸

gidemın (I/89/29)

-{ArAk}

EİMA’da -{ArAk} zarf fiil biçimbiriminin kişisel tercihler sebebiyle bir örnekte damak uyumuna girmediği görülmektedir.

bağalek<<bakarak (I/72/29)

-{AsIyA}

EİMA’da -{AsIyA} zarf fiil biçimbiriminin derilme yoluyla ve kişisel tercihler sebebiyle bir örnekte damak uyumuna girmediği görülmektedir.

gelesā<<gelesiye (I/104/37)

---

⁸ -{AmIn} 1. çokluk kişi istek biçimbirimiyle ilgili geniş bilgi için bk. ; Demir, Nurettin (2000), “Anadolu Ağızlarında Birinci Çoğul Kişi İstek Eklerinin İkilik Bildiren Bir Değişkesi”, *Türkçenin Ağızları Çalıştay Bildirileri*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, s.65-71; Gülsevin, Gürer (2013), “Tarihî ve Yaşayan Türk Dialektlerinde Emir-İstek Kipinin Birinci ‘Çokluk’ ve Birinci ‘İkilik (Tesniye)’ Çekimleri Üzerine”, *Prof. Dr. Leylâ Karahan Armağanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 533-560.

+{A}+

EİMA'da +{A}+ yönelme durum biçimbiriminin /c/, /n/, /ŋ/ ve /y/ ünsüzünün etkisiyle ve ön damak ünsüzü (/t/) komşuluğunda damak uyumuna girmediği görülmektedir.

Aşağıdaki örneklerde eklenmeye bağlı olarak (/c/, /n/, /ŋ/ ve /y/ ünsüzünün etkisiyle) damak uyumu bozulmuştur.

şöriye<<šo+ara+ya (I/17/24)

göciye<<kocaya (I/52/15)

āşamecek<<akşam+a+cak (II/07/54)

ğapiye<<kapıya (II/25/102)

seña<<saña (II/29/03)

une<<oña (II/29/102)

bena<<baña (II/39/125)

Aşağıdaki örnekte ön damak ünsüzü (/t/) komşuluğunda damak uyumu bozulmuştur.
sahate<<saate (I/98/103)

+{cAk}

EİMA'da +{cAk} eşitlik biçimbirimin bünyesinde bulunan inceltici ünsüz (/c/) etkisiyle damak uyumuna girmediği görülmektedir.

ğonşucek (I/72/71)

yaşcek (I/61/52)

+{dA}+

EİMA'da +{dA}+ bulunma durum biçimbiriminin eklenmeye bağlı olarak inceltici /y/ ünsüzü ve ön damak ünsüzleri /l/ ve /t/ komşuluğunda damak uyumuna girmediği görülmektedir.

Aşağıdaki örneklerde eklenmeye bağlı olarak (/y/ ünsüzünün etkisiyle) damak uyumu bozulmuştur.

uradeyken<<orada iken (I/78/11)

oğuldeyken<<okuldayken (I/87/47)

yāndeydi<<yanındaydı (I/70/27)

Aşağıdaki örneklerde ön damak ünsüzleri (/l/ ve /t/) komşuluğunda damak uyumu bozulmuştur.

sa_ıtde (I/41/69)
nrmaıde (I/151/35)

haıde (I/129/30)

+{dAn}+

EİMA'da +{dAn}+ ayrılma durum biçimbiriminin bnyesinde bulunan inceltici nsz (/n/) etkisiyle ve eklenmeye bağlı olarak n damak nsz (/l/) komşuluğunda damak uyumuna girmediği grlmektedir.

Aşağıdaki rnekte +{dAn}+ biçimbiriminin bnyesinde bulunan inceltici /n/ nsz dolayısıyla damak uyumu bozulmuştur.

burden<<buradan (II/22/07)

Aşağıdaki rnekte n damak nsz (/l/) komşuluğunda damak uyumu bozulmuştur.

isaıden (I/48/71)

hava_ıkmaıden (II/20/34)

+{(y)I}

EİMA'da +{(y)I} belirtme biçimbiriminin bnyesinde bulunan inceltici nsz (/y/) etkisiyle ve eklenmeye bağlı olarak inceltici /r/ nsz ve n damak nsz (/t/) komşuluğunda damak uyumuna girmediği grlmektedir.

Aşağıdaki rnekte +{(y)I} biçimbirimi inceltici /y/ nsznn etkisiyle damak uyumuna girmemiştir.

hazınıyi<<hazineyi (I/95/23)

Aşağıdaki rnekte +{(y)I} biçimbirimi eklenmeye bağlı olarak inceltici /r/ nsznn etkisiyle damak uyumuna girmemiştir.

sarıyari<sarıyeri (II/24/103)

Aşağıdaki rnekte n damak nsz /t/ komşuluğunda damak uyumu bozulmuştur.

zena_ati<zanaati (I/27/36)

+{(s)I}

EİMA'da +{(s)I} 3. tekil kişi iyelik biçimbiriminin eklenmeye bağlı olarak inceltici /n/ ve /y/ ünsüzü komşuluğunda damak uyumuna girmediği görülmektedir.

atiynan<<atı ilen (I/11/42)

barajından<barajından (II/10/32)

+{In(Iz)}

EİMA'da +{In(Iz)} 2. çoğul kişi iyelik biçimbiriminin bünyesinde bulunan inceltici ünsüz (/n/) etkisiyle ve eklenmeye bağlı olarak inceltici /t/ ünsüzü komşuluğunda damak uyumuna girmediği görülmektedir.

hayatiniz<hayātınız (I/37/17)

+{Im}

EİMA'da +{Im} 1. tekil kişi bildirme biçimbiriminin eklenmeye bağlı olarak inceltici /n/ ve /r/ ünsüzü komşuluğunda damak uyumuna girmediği görülmektedir.

Aşağıdaki örnekte +{Im} biçimbirimi /n/ ünsüzünün etkisiyle damak uyumuna girmemiştir.

urdanim<<oradanım (II/10/33)

Aşağıdaki örnekte /r/ ünsüzünün ön damak ünsüzüne örneksenmesi yoluyla damak uyumu bozulmuştur.

varım<varım (II/10/31)

2.1.2.1.1.3. Dudak Uyumu

Kaynaklarda düzlük-yuvarlaklık uyumu ve küçük ünlü uyumu olarak da geçen dudak uyumu, “bir kök ya da tabanın son hecesinde düz bir ünlü varsa ondan sonraki hecede de ancak düz bir ünlü; yuvarlak bir ünlü varsa da ondan sonraki hecede dar-yuvarlak veya geniş-düz bir ünlü bulunması” (Demircan, 2009: 82) sonucu ortaya çıkar. Dudak uyumu daha çok dudak ünsüzleri olan /b/, /f/, /m/, /p/, /v/ etkisiyle ikinci hecedeki yuvarlak ünlülerin ilk hecede bulunan düz ünlülerle uyuma girip düzleşmesi ve bazı alıntı sözcüklerin ikinci hecesindeki yuvarlak ünlülerin (/o/,

/ö/) daralarak yuvarlak-dar ünlülere (/u/, /ü/) değişmesi sonucu görülür. EİMA'da ÖTT'de olduğu gibi genel olarak Türkçe sözcüklerde dudak uyumu bulunmaktadır.

2.1.2.1.1.3.1. Kök ve Tabanlar

Daha çok Türkçe sözcüklerin kök ve tabanlarında olmakla birlikte bazı alıntı sözcüklerin kök ve tabanlarında da dudak uyumu görülmektedir. Bu uyum gerçekleşme yönü bakımından ilerleyici benzeşme yoluyla ve iki yönlü benzeşme yoluyla olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır.

2.1.2.1.1.3.1.1. İlerleyici Benzeşme Yoluyla

Türkçe Sözcüklerde

ETT'de dudak uyumuna girmeyen veya ikili şekilleri bulunan bazı sözcüklerin EİMA'da dudak uyumuna girdiği görülür.

çapıt<çaput (I/14/30)	ğavırma<<kavurma (I/41/89)
yamık<yamuk (I/48/35)	alpıyı<alpu ⁹ (I/65/33)
ğarpız<<karpuz (I/80/12)	çamır<çamur (I/139/35)
ğavışmasın<<kavuş- (I/143/22)	ğabığ<<kabuk (I/151/16)
ğavın<<kavun (II/07/81)	havlı<havlu (II/08/60)
tapı<tapu (II/09/67)	yāmır<<yağmur (II/19/147)
tavık<tavuk (II/31/16)	çavışlık<<çavuşluk (II/39/119)
yavrim<yavru (II/39/182)	

Alıntı Sözcüklerde

ğabırğa<kaburga (I/39/104)	ğabıcağ<ğabucak (I/41/69)
doğdur<<doktor (I/63/09)	istanbıla<istanbul (I/66/50)
armıt<armut (I/81/24)	hamır<hamur (I/87/81)
motur<motor (I/99/14)	alpımız<<alpunuz (I/99/54)
maydunus<<maydonoz (I/111/48)	ünüvēsTe<<üniversite (I/121/121)

⁹ Bu yer adıyla ilgili bazı araştırmacılarca *altı>altu>alpu* şeklinde bir gelişim öne sürülmüşse de bunun halk etimolojisi olduğu ve adın etnonim kaynaklı olabileceği görüşü de ayrıca ileri sürülmüştür (Ada, 2012: 24).

ğalbırınan<<kalbur (I/123/32)

sabın<sabun (I/126/63)

ğavırdan<gāvur (II/02/07)

samıt<samut (II/23/112)

çabıK<çabuk (II/30/01)

2.1.2.1.1.3.1.2. İki Yönlü Benzeşme Yoluyla

İki hece arasında bulunan bir hecedeki ünlü, öncesinde ve sonrasında bulunan hecedeki ünlüleri etkiler ve iki farklı hecede dudak uyumu görülür.

ünüsün<<insülin (I/28/54)

2.1.2.1.1.3.2. Biçimbirimler

-{(i)yor}-

EİMA'da -{(i)yor}- şimdiki zaman biçimbiriminin (ÖTT'nin aksine) dudak uyumuna girdiği örnekler görülmektedir.

duruyu “duruyor” (I/01/57)

gidiyi “gidiyor” (I/05/49)

geliyi “geliyor” (I/05/56)

durdurmuyur “durdurmuyor” (II/22/68)

yalabuduyuduğ “yalabuduyorduk” (II/22/73) oluyudu “oluyordu” (II/25/54)

2.1.2.1.1.4. Dudak Uyumsuzluğu

2.1.2.1.1.4.1. Kök ve Tabanlar

Türkçe sözcüklerde

ETT'de dudak uyumunu bozan veya ikili şekli görülen bazı sözcüklerin EİMA'da da ikili şekle sahip olduğu veya dudak uyumuna girmediği ve ETT'deki şekli koruduğu görülmektedir.

çaPut (I/14/40)

yavru (I/23/51)

yāmur<yağmur (I/30/48)

ğarpuz<karpuz (I/91/75)

havlu (I/114/21)

ğavun<kavun (I/125/55)

tapu (II/09/93)

ğabuK<kabuk (II/24/87)

tavuk (II/39/24)

Aşağıdaki örnek için Yeni Tarama Sözlüğü'nde (Dilçin, 2013: 212) “tabur” biçimi görülmektedir.

taburcu (II/22/33)

Aşağıdaki örneklerde orta hece konumundaki geniş ünlüler (/a/, /e/) daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

ꞥutliyyóS<<kutluyoruz (II/12/84)

külliyyip<külle- (II/14/30)

toplıyan<toplayan (II/14/93)

ufilāsıñ<ufala- (II/39/30)

Aşağıdaki örnekte benzeşmezlik nedeniyle dudak uyumu bozulmuştur.

otırıydıñ<otur- (II/23/118)

Aşağıdaki örnekte /b/ ünsüzü komşuluğunda /ı/ ünlüsü yuvarlaklaşarak dudak uyumu bozulmuştur.

alabuñardan<alapınar (II/08/118)

yalabuduyuduğ<yalabıt- (II/22/73)

Aşağıdaki örnekte /ç/ ünsüzü komşuluğunda /e/ ünlüsü daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

gökçiğayı (II/09/25)

Aşağıdaki örneklerde eklenme yoluyla, /y/ ünsüzü komşuluğunda orta hece ünlüsü /a/ daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

buriya<<bu+ara+ya¹⁰ (I/13/38)

urıya<<o+ara+ya (I/49/67)

Alıntı sözcüklerde

Aşağıdaki alıntı örnekler kaynak dilde uyum dışıdır. EİMA'da da kaynak dilden gelen biçim korunmuştur.

yahuT (I/69/17)

macur<<muhacir (I/92/21)

babuç<pabuç (I/144/37)

porığıramları “program” (II/03/16)

sabun (II/21/60)

Ꞥabul (II/34/49)

¹⁰ “bura, şura, ora” sözcükleri için bk. Gülsevin, (2010a; 33-39).

Aşağıdaki örnekte orta hece konumundaki geniş ünlü /a/ daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

mutluka<mutlaka (I/42/75)

Aşağıdaki örnekte ilerleyici benzeşme /o/-/u/ >/o/-/o/ yoluyla dudak uyumu bozulmuştur.

nohoT<nohut (II/30/43)

2.1.2.1.1.4.2. Biçimbirimler

EİMA'da orta hece konumundaki geniş ünlünün daralması yoluyla, daraltıcı ünsüzlerin etkisiyle, dil sürçmesi, kişisel tercihler vd. etkiler sonucu biçimbirimlerde dudak uyumuna girmeyen örnekler görülür. ETT'de uyum dışı olup ÖTT'de dudak uyumuna girdiği görülen bazı biçimbirimlerin EİMA'da da ETT'deki gibi uyuma girmeyen örnekleri vardır.¹¹

-{A}

Aşağıdaki örneklerde orta hece konumundaki geniş ünlü -{A} istek biçimbirimi daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

dutuyın “tutayım” (I/67/21)

götürüydün<götüreydün (II/39/167)

göriyin “göreyim” (I/52/39)

-{dI}

Aşağıdaki örneklerde dil sürçmesi veya kişisel tercih nedeniyle dudak uyumu bozulmuştur.

Çavuşdı (I/78/08)

vurdu (I/96/88)

çoğdı (II/06/07)

-{AcAk}

¹¹ ETT'de uyuma girmeyen biçimbirimler için bk. Gülsevin (1997); Gülsevin, ve Boz (2004).

Aşağıdaki örneklerde /c/ ünsüzü komşuluğunda /a/, /e/ ünlüleri daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

nölcığ<<ne olacak (I/03/42)

götüriceñ<<götürecek (I/05/26)

bulcıñ<<bulacañ (I/15/41)

-{Iy}

Aşağıdaki örneklerde /y/ ünsüzü komşuluğunda /a/, /e/ ünlüleri daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

savurıydıK “savuruyorduk” (I/87/41)

döniyiñ “dönüyorsun” (II/05/55)

-{mA}

Aşağıdaki örneklerde /y/ ünsüzü komşuluğunda /a/, /e/ ünlüleri daralarak dudak uyumu bozulmuştur.

ğurutmıyılar<<kurutmuyorlar (I/26/75)

ğuyminca<<koymayınca (I/42/49)

soğulmıyoruz<<sokulmuyoruz (I/51/55)

dıtmıcağ<<tutmayacak (I/65/58)

ğoyımıycıK<<koymayacak (I/96/39)

ğonuşımıyan<<konuşmayan (II/23/118)

-{sIn}

-{sIn} biçimbiriminin bünyesinde bulunan daraltıcı /n/ ve /s/ ünsüzleri etkisiyle aşağıdaki örnekte dudak uyumu bozulmuştur.

ğonsıñ<<konsun (II/05/25)

+{çIk}

+{çük} biçimbiriminin bünyesinde bulunan daraltıcı /ç/ ünsüzü etkisiyle aşağıdaki örnekte dudak uyumu bozulmuştur.

sö_ütçigden<<söğütçük (II/06/46)

+{IIA(n)}

Aşağıdaki örneklerde +{IIA(n)} biçimbiriminin bünyesinde bulunan düz/dar ünlü /ı/ dudak uyumuna girmemiştir.

davulınan<<davul ile+n (I/25/08)

usüliyen<<usülü ile+n (II/12/08)

+{II}

ETT’de +{II} biçimbirimi bir karakteristik vasfı olarak çok büyük oranda yuvarlak ünlülüdür (Boz, 2012b: 178). EİMA’da da bu biçimbirim büyük oranda uyuma girerken bir örnekte uyum dışı kaldığı görülür.

Aşağıdaki örnekte eklenmeye bağlı olarak daraltıcı ünsüz /c/ komşuluğunda dudak uyumu bozulmuştur.

dumlıca<dumluca (I/05/59)

-{Iı}

Aşağıdaki örnekte dil sürçmesi nedeniyle dudak uyumu bozulmuştur.

ğıyıyorı “kıyıyorum” (II/32/73)

-{mI}

ET’de bu ek daima –mu şeklinde olduğu halde ETT’de düz ünlülüdür (Timurtaş, 1994: 37). OT’de de XVIII. yüzyıldan önce çeviriyazılı metinlerde daima düz ünlülüken XVIII. yüzyılda uyumlu olarak gösterilmektedir fakat imla sebebiyle Arap harfli metinlerdeki uyum süreci takip edilememektedir. XVIII. yüzyıldaki iki metin bu ekin konuşmada uyumlu olduğunu; fakat imlanın kalıplaşması nedeniyle yazıya yansımadığını gösterir (Kartallıoğlu, 2011: 232). EİMA’da -{mI} soru biçimbirimi yaygın olarak dudak uyumuna girerken aşağıdaki örneklerde uyuma girmediği görülür.

nuvus mi (I/56/67)

re_ısi_cumurudu mıydı (I/66/35)

olur mı (I/110/62)

do_uncu mı (II/24/76)

2.1.2.1.1.4.3. II. Alt Ağız Grubu Temel Özelliği

II. alt ağız grubunu oluşturan temel ölçüt olan son sesteki daralmalar sonucunda dudak uyumunun bozulduğu görülür. Bu durum EİMA I. alt ağız grubu metinlerinde de kısmen karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıdaki örneklerde sözcük kök ve tabanlarında son seste daralma olayı görülmektedir.

urı<<o+ara (I/71/75)	sulımı<<sulama (II/04/22)
ğoci<<ğoca (II/08/12)	odi<oda (II/09/43)
sonı<<sonra (II/15/122)	burı<<bu+ara (II/19/49)
öti<öte (II/39/09)	öli<<öyle (II/39/146)
zobı<<soba (II/21/72)	

Aşağıdaki örneklerde son seste daralma olayı gerçekleşmiş, daha sonra sözcüğün üzerine bir biçimbirim gelmiştir.

hocıyı<<hoca+yı (II/02/21)	beyliğovıyı<<beylik+ova+ya (II/04/81)
soridān<<sonradan (II/06/61)	oğumıyı<<oğuma+yı (II/08/15)
yumırtıynan<<yumurtaylan (II/17/39)	odıdı<<oda+da (II/33/21)

+{A}

boydan_boyı<boydan boya (II/12/76)	ğonşuyı<<koşşuya (II/24/97)
------------------------------------	-----------------------------

Aşağıdaki örneklerde son seste daralma olayı gerçekleşmiş, daha sonra sözcüğün üzerine yönelme eki de daralarak gelmiştir.

beyliğovıyı<<beylikova+ya (II/04/81)	urıyı<<o+ara+ya (II/16/94)
--------------------------------------	----------------------------

+{dA}

ısdanbuldı<<istanbulda (II/05/24)	ordı<<orada (II/06/61)
oğuldı<okulda (II/07/17)	salondı<salonda (II/12/42)
durumdı<durumda (II/21/07)	ondı<onda (II/21/39)

televizondı<televizyonda (II/28/89)

doğuzdı<dokuzda (II/23/02)

2.1.2.1.2. Artılılaşma

Dilin arka tarafında teşekkül eden ünlülere art ünlüler, dilin ön tarafında teşekkül eden ünlülere de ön ünlüler denir (Ergin, 2002: 99). Artılılaşma, ön ünlü niteliğindeki bir ünlünün art ünlü niteliğindeki bir ünlüye değişmesi olayıdır. EİMA'da çok sayıda örnekte ön ünlülerin art ünlülere değiştiği görülür.

2.1.2.1.2.1. /e/ > /a/

i. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;

son seste; biyla<<bu+ile (I/86/32)

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; amānet<<emānet (I/77/23), beraber<<beraber (I/14/39) iç seste; amaliyaT<ameliyat (I/148/42) son seste; mayana<<muayene (I/47/09), dana<dāne (I/102/79), suvra<<sufre (I/120/62)

ii. Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler

Türkçe sözcüklerde;

na var<ne var (I/08/97)

na ğadā<<ne kadar (I/55/73)

na _hapacādıñızdır<<ne yap- (II/25/02)

iii. Benzeşmezlik ile

Türkçe sözcüklerde;

ginā<<gine (I/18/60)

sürma<sürme (I/67/06)

ışdā<<işde (II/14/09)

Alıntı sözcüklerde;

maselā<<meselā (I/10/119)

aletTirig<elektrik (I/17/51)

sēman<<seğmen (I/101/36)

fanni<<fennī (I/146/16)

iv. *Bıçimbirimlerin eklenmesiyle*

Eski Türkçeden beri “ben” ve “sen” şahıs zamirlerine +{ğa} bıçimbiriminin eklenmesiyle artılılaşma olayı görülmektedir.

saña<<sen+ğa (I/56/12)

baña<<ben+ğa (I/61/65)

v. Çıkış noktasının değişmesiyle

Aşağıdaki örnekte ünlüler, /h/ ünsüzünün çıkış noktasının art damağa kaymasıyla ön sıradan art sıraya geçmiştir.

havas<heves (I/94/46)

2.1.2.1.2.2. /e/>/á/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

ilk hecede; yár<yer (II/29/37), son seste; bōlá<<bu+ile (I/06/34), gecá<gece (I/154/47), sādacá<<sadece (II/19/11)

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; cānābı_allahıñ (I/64/08), iç seste; ğıymátı<<kıymet (I/64/90), selbás<<serbest (I/03/96)

ii. *Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler*

ná ğadan<<ne kadar (I/44/64)

iii. *Benzeşmezlik ile*

Türkçe sözcüklerde;

gelmá<gelme (I/95/86)

ásgı<eski (I/149/04)

Alıntı sözcüklerde;

sená<sene (I/43/01)

meyvá<meyve (II/07/36)

memnikátıñ<<memleket (II/07/42)

iv. *Artılaştırıcı ünsüzlerin (ğ, k, l, n, ŋ) etkisi ile*

Türkçe sözcüklerde;

desánǎ<<desen+a (I/06/31)

ǵánç<genç (I/44/67)

gelsánǎ<<gelsen+a (I/67/37)

2.1.2.1.2.3. /e/>/ı/

i. *Benzeşme ile*

Alıntı sözcüklerde;

iç seste; kōpıratif<<köoperatif (II/02/45), sayısında<<sāyesinde (II/09/89), son seste; hazını<<hazīne (I/95/23), hanı<hāne (II/02/26), ğāfi<<ğahve (II/05/14), zatı<<zāten (II/17/48)

ii. *Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler*

nı kıdār <<ne kadar (II/05/53)

iii. *Benzeşmezlik ile*

esgidın<<eskiden (II/01/43)

iv. *Kişiyeye bağılı kullanım¹²*

Birkaç kaynak kişide “ver-, de-” sözcükleri kişiyeye bağılı kullanım olarak ön ünlülü biçiminin yanında art ünlülü biçimleriyle de kullanılmaktadır.

vırdı<ver- (I/15/55)

vırdımız<ver- (I/15/63)

vıremezsem<ver- (II/22/53)

dır<de- (II/22/54)

2.1.2.1.2.4. /i/>/ı/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

¹² Kişiyeye bağılı kullanım, bir veya birkaç kaynak kişide, bir veya birkaç kez görülen; sesbilgisel olarak açıklanamayan; dil sürçmesi, konuşma hızı vd. sebeplerle ortaya çıkan örnekler için kullanılmıştır.

ilk hecede; biraz<bir+az (I/42/52), iç seste; sōnağından<<sonraki (I/61/58), son seste; ğalmadı kı<ğalmadı ki (I/84/35), şurdaki<<şuradaki (I/150/59)

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; sıhıyalar<<sıhhiye (I/48/67), mısāfir<misāfir (I/52/71), sığara<siğara (I/53/60), sıma<sīmā (I/64/29), ıstanbıla<<istanbul (I/66/50), nışan<<nişān (I/95/126), sıhat<<sihhat (I/112/39), zırātımıS<<ziraat (I/129/50), şımal<şimāl (I/133/51), filan<filan (I/147/25), iç seste; mācır<<muhācir (I/02/36), tayır<<tāhir (I/08/113), mağınaya<makine (I/26/59), tayını<<ta'yīn (I/68/77), hayınnıK<<hāinlik (I/69/90), maşandıznan<<marşandiz (I/74/47), patıska<patıska (I/77/02), fabrıqaydıq<fabrika (I/87/107), ğabır<<ğabir (I/95/22), hazınıdan<<hazīne (I/95/23), hazını<<hazīne (I/95/23), bahşışımı<bahşış (I/153/66), dağıka<dağıka (II/02/88), tansıyon<tansiyon (II/29/78), nāsıbımışdı<<nasīb (II/29/96), fağır<fakir (II/32/134), son seste; ancı<<anjiyo (I/17/22), sahi<sāhi (I/142/60), yamı<<ya'nī (II/14/51), yanı<<ya'nī (II/15/56)

ii. Benzeşmezlilik ile

Türkçe sözcüklerde;

hincī<hinci (I/75/57)

ince<ince (I/109/20)

şincilig<<şimcilik (II/01/24)

kimısı<<kimisi (II/11/20)

şindiysē<<şimdi (II/14/57)

Alıntı sözcüklerde;

hızmet<hizmet (I/93/30)

mercimē<<mercimek+e (I/153/31)

iii. Kişiyeye bağılı kullanım

İki kaynak kişide “pis ve hiç” sözcükleri kişiyeye bağılı kullanım olarak ön ünlülü biçiminin yanında art ünlülü biçimleriyle de kullanılmıştır.

pıs<pis (I/98/115)

hiç<hiç (II/29/36)

iv. Artılıştırmacı ünsüzlerin (ğ, k, l, n, ŋ) etkisi ile

ğırız<<ğriz (I/91/23)

ğırıpın<<ğripin (II/25/84)

v. Ulama ile

Kış için<<kış için (II/21/94)

vi. Sebebi belli olmayanlar

üreşdik<uğreştik<uğraştık (I/94/16)

2.1.2.1.2.5. /i/>/i/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

son seste; ħayní<<hani (I/06/41), harbí<harbi (I/06/63)

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; ístambula<<istanbul (I/03/75), son seste; gerçí<gerçi (I/01/20), yānı<yāni (I/02/23), tabí<<tabī'ī (I/32/28)

ii. *Benzeşmezlik ile*

Türkçe sözcüklerde;

íçin<için (I/05/02)

hepsí<hepsi (I/06/22)

kendí<kendi (I/06/75)

íyi<iyi (I/24/10)

ēltí<<elti (I/55/38)

íşí<<işi (I/64/63)

şincí<<şinci (II/01/69)

yirmí<yirmi (II/02/87)

birí<biri (II/05/70)

birísí<<birisi (II/10/08)

íçini<<içini (II/11/06)

yení<yeni (II/11/39)

íki<iki (II/29/28)

iii. Ulama ile

şīynín_ıdı<<şeyin_ıdı (II/01/22)

iv. *Kişiyeye bağlı kullanım*

bí<<bir (II/05/51)

íp<ip (II/24/60)

2.1.2.1.2.6. /ö>/ü/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

ilk hecede; biyla<<böyle (I/86/32)

2.1.2.1.2.7. /ö>/o/

i. *Benzeşmezlik ile*

Türkçe sözcüklerde;

yorücek “yürü-”¹³ (I/22/03)

oleydi<<öyle (I/96/65)

oPmiden<öpmeden (II/01/37)

şoyle<şöyle (II/22/08)

doğöntürü<<döküntülü (II/29/47)

ii. *Ulama ile*

olan_olmadı<<ölen_olmadı (I/155/92)

2.1.2.1.2.8. /ö>/ó/

i. *Benzeşmezlik ile*

Türkçe sözcüklerde;

óterlerdi<<ört- (I/04/29)

óküzümüz (I/22/43)

ólúrsē<öl- (I/69/07)

2.1.2.1.2.9. /ü>/u/

i. *Benzeşme ile*

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; nuFuz<<nüfūs (I/20/67), mubāreK<mübārek (I/40/62), zulum<zulüm (I/52/78), mucādele<mücādele (I/63/11), kısur<küsür (II/09/16)

¹³ Bu sözcük Yeni Tarama Sözlüğü'nde (Dilçin, 2013: 267) ve 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı'nda (Tulum, 2011: 1913-1914) hem “yürümek” hem de “yürimek” olarak yer almaktadır.

ii. *Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler*

uçā ğada<<üçe ğadar (I/42/09)

o ğun<o ğün (I/75/26)

iii. *Benzeşmezlik ile*

Türkçe sözcüklerde;

turlü<türlü (I/01/11)

ğuder “güder” (I/18/20)

ğuççük<<küçük (II/11/27)

dökuldüne<<dökül- (II/22/38)

ölçu<ölçü (II/22/53)

Alıntı sözcüklerde;

eylulda<<eylülde (I/87/30)

2.1.2.1.2.10. /ü>/ü/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

ilk hecede; úcrā<úcra<uç+ra (II/30/56)

ii. *Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler*

bu túr<bu tür (II/21/92)

iii. *Benzeşmezlik ile*

Türkçe sözcüklerde;

ğúnaşdan<<ğüneş (I/54/47)

túkettik<<tüket- (I/63/58)

ğúççüg<<küçük (II/10/62)

ğúrültü<ğürültü (II/29/40)

Alıntı sözcüklerde;

şúnkü<<çünkü (I/06/81)

şúkür<<şükür (II/38/97)

iv. *Ulama ile*

yúk_olurmuş<yük_olurmuş (I/01/41)

v. Sebebi belli olmayanlar

sús<süs (I/54/65)

2.1.2.1.3. Önlüleşme

Art ünlü niteliğindeki bir ünlünün ön ünlü niteliğindeki bir ünlüye değişmesi olayıdır. EİMA'da çok sayıda örnekte art ünlülerin ön ünlülere değiştiği görülür.

2.1.2.1.3.1. /a/>/á/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

iç seste; bilgisâyardan (II/23/134)

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede ; tábi<<tabī'ī (II/36/15), iç seste; iláci<<ilaç (I/63/53), son seste; illá<illā (I/07/37)

ii. *Benzeşmezlik ile*

dáha<daha (I/23/54)

báŋa (I/114/44)

iii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

ġonuşmíyacáŋ “konuşmayacaksın” (I/06/89) bulursáŋ “bulursan” (I/07/20)

sarıyárda (I/09/03)

tokáşlāmız<<tokaç (I/28/35)

napcáŋ “ne yapacaksın” (I/45/06)

hālā'á<<hālā (I/53/76)

sufráye<<sofra (I/55/29)

ayná<ayna<āyīne (I/60/05)

yárenneri<yārān (I/101/44)

bulcáŋ “bulacaksın” (II/10/103)

sakleryoz<sakla- (II/21/94)

baqsáŋ “baksan” (II/38/117)

iv. *Biçimbirimlerin eklenmesiyle*

urdá<<orada (I/01/60)

v. */ŋ/ ünsüzü komşuluğunda*

napáŋ “ne yaparsın” (I/49/61)

2.1.2.1.3.2. /a/>/e/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

iç seste; birez<biraz (I/19/17), son seste; elme<elma (II/30/25)

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; tenesi<<dâne tebi<<tabî'î (I/48/53), (I/56/67), teze<<tāze (I/79/96), ePdes<<ābdest (I/133/04), ehenKlê<<āheng (I/148/29), peketlere<paket (II/32/62), iç seste; kiteplerin<kitap (I/10/13), dünyeye<<dünyā (I/27/02), feyyez<feyyaz (I/39/54), İtiyelleri<<ihtiyār (I/46/113), entereme<<entāri (I/47/36), ezen<ezān (I/64/17), terefide<<terāvih (I/74/44), merhemeti<merhamet (I/77/59), şefteli<şeftāli (I/100/12), tirektör<<tıraqtör (I/108/41), zerdelileri<zerdāli (I/128/75), merescilē<<mīrāşçı (I/145/91), göperetif<<kooperatif (II/02/57), kenere<kenār (II/25/70), fiyatlandı<<fiyatlan- (II/27/17), mezer<mezār (II/28/63), patetiS<<patates (II/30/36), kamereye<kamera (II/33/06), son seste; hevle<helvā (I/30/43), romatizme<romatizma (I/33/18), lire<lira (II/39/133)

ii. *Benzeşmezlik ile*

Türkçe sözcüklerde;

yaşamek<yaşamak (I/79/24)

Alıntı sözcüklerde;

ambeles<<ambulans (I/37/15)

iii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

Türkçe sözcüklerde;

oye<oya (I/03/57)

zopeye<sopa (I/26/51)

oğutmeye<oğutma (I/46/14)

yayléye<yayla (I/46/18)

yapmeyi<<yapma (I/46/62)

yen yana<yan yana (I/47/10)

ğaynellāmiz<<kayın+ana (I/58/63)	ğaşmeyi<<kaçma (I/61/60)
yabeyinen<yaba (I/68/39)	būdey<buğday (I/69/24)
ğayneşdırmakdan<<kaynaştırmak (I/69/68)	doleşdırı<dolaş- (I/70/80)
hanne-<<anla- (I/72/01)	bağalek<<bağarak (I/72/29)
oreye<ora (I/72/33)	yıkameye<yıkama (I/74/82)
oveye<ova (I/75/28)	zopeye<<sopa (I/75/71)
yaleyceğ<<yala- (I/79/59)	yardımleşme<<yardımlaşma (I/80/25)
doğreyoruz “doğruyoruz” (I/84/06)	hoğumeyi<<oğuma (I/87/14)
doğumeye<doğuma (I/87/101)	yaşeyip<<yaşa- (I/93/52)
ūreşdik<<uğraş- (I/94/16)	ūreşcaz<<uğraş- (I/94/18)
ğonuşmeyi<<konuşma (I/95/79)	boyeyoğ<<boya- (I/96/04)
ğoce<<ğoca (I/112/65)	hazırleycen<<hazırla- (I/123/77)
suleyo<sula- (I/149/22)	ğayneycak<<ğayna- (I/132/27)
buleşığ<<bulaşık (I/152/19)	hatırleyyödum<hatırla- (I/152/40)
oynameye<<oynama (I/153/63)	ğapeyince<<ğapa- (I/153/89)
soğmeyè<soğma (I/158/34)	oğlaveş<<oğlavaç (II/14/33)
yolleyon<yolla- (II/20/32)	yameç<yamaç (II/20/65)
yuvállemeye<<yuvarlama (II/32/55)	boreniğ “bura” (II/35/60)
ğovaleyodu<<ğovala- (I/38/20)	vameye<<varma (II/38/100)
topleyyo<topla- (II/39/51)	ez<az (II/39/125)

Alıntı sözcüklerde;

ğade<<ğadar (I/03/21)	ezra_ğil<<azrail (I/15/22)
heyal<hayāl (I/27/12)	şerampoluğta<<şarampol (I/33/63)
tāgeti<<tāğat (I/61/60)	hoceydi<hoca (I/71/51)
haşeş<<haşhāş (I/73/12)	ğareriğiz<<ğarar (I/86/55)
ğoley<<ğolay (I/95/80)	ğīnèn<ğīna (I/101/72)
dāmet<dāmād (I/114/04)	ekrannarımmnan<<akran (I/129/06)
rebbim<<rab (I/138/31)	mūteç<<muhtāc (I/145/14)
redīyo<<radio (I/145/96)	mesal<masal (I/157/60)
maye<maya (I/157/64)	ğanel<<ğanal (II/26/49)

iv. *Ön damak /k/ ünsüzü komşuluğunda*

Alıntı sözcüklerde;

kezim<<kāzım (I/86/24)

keh<<kāh (I/98/06)

v. *Ön damak /l/ ünsüzü komşuluğunda;*

Alıntı sözcüklerde;

normel<normal (I/03/82)

hellerim<<hāl (I/42/77)

mesele<meselā (I/62/26)

hale<<hālā (II/37/71)

vi. *Ön damak /n/ ünsüzü komşuluğunda;*

Alıntı sözcüklerde;

maneylen<<manaylan (I/98/126)

2.1.2.1.3.3. /a/>/i/

i. *Benzeşme ile*

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; ihenkli<<āhengli (I/146/63), dine<<dāne (II/14/46), iç seste; dornavididen<<tornavida (I/33/05), liriye<lira (I/69/17), ğarintili<ğarantili (I/123/44), patitiS<<patates (II/21/92), kiriz<kiraz (II/32/49)

ii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

yaraliyi<<yarala- (I/05/40)

odiye<oda (I/07/79)

yaşiyip<yaşa- (I/10/37)

yazdırmiye<yazdırma (I/43/02)

ğaynatmiye<<ğaynatma (I/59/48)

ğayniyodu<<ğayna- (I/71/47)

bursiye<bursa (I/72/04)

TuTuşturmiye<tutuştırma (I/72/42)

otumiye<<oturma (I/75/55)

sulamiye<sulama (I/87/62)

ūrlamiye<<uğurlama (I/123/17)

oriye<ora (I/128/13)

çiniliyeççe “çinlayasica” (I/138/122)

buriye<buraya (I/159/42)

anğāri<<anğārya (II/09/43)

kutliyyóS<<kutla- (II/12/84)

başliyöz<başla- (II/15/75)

hatırlıyın<hatırla- (II/16/71)

hazılliyem<<hazırla- (II/18/24)

oğutmiyi<oğutma (II/27/29)

dolişmaz<dolaş- (II/39/86)

yolliyoru<yolla- (II/39/168)

2.1.2.1.3.4. /ı/>/i/

i. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ř/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

hayırlı<hayırlı (I/01/72)

nası<<nasıl (I/04/75)

ayrı<ayrı (I/06/149)

yazı<yazı (I/08/07)

hāsılı<hāsılı (I/08/77)

razı<<rāzı (I/14/12)

ısparta<ısparta (I/23/16)

açıldı<açıldı (I/63/07)

polatlı<polatlı (I/64/53)

ğayrı<ğayrı (I/84/22)

yoğarı “yukarı” (I/149/10)

yabancı<yabancı (II/02/17)

yapı<yapı (II/02/18)

vardı<vardı (II/06/47)

ğıymısını<<kıyma (II/12/57)

ısuzılā<ısuzu (II/26/43)

başı<başı (II/34/16)

urāsı<<orası (II/38/70)

2.1.2.1.3.5. /ı/>/i/

i. *Benzeşme ile*

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; tirektör<<tırağtör (I/108/41), iç seste; ketile<ketil (I/96/42)

ii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ř/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

saşgiyinen<<sağı (I/02/67)

ğāniyi<<kağnı (I/05/42)

yariyi<yarı (I/35/41)

nası<<nasıl (I/40/64)

izdıraP<<ıztırab (I/50/59)

hayır<hayır (I/52/37)

ğāyi<<ğayrı (I/62/20)

yıkēcen<<yığa- (I/70/68)

salı<salı (I/72/66)

kezim<<kāzım (I/86/24)

sancileşmiş<<sancılaş- (I/98/114)

yil<yıl (I/102/64)

razi<<rāzı (I/107/30)

aynı<aynı (I/159/26)

ğasit<<kaşıt (II/03/62)

yıldızı<yıldız (II/05/12)

hayıylı<<hayırlı (II/05/82)

yāřliyi<<yāřlı (II/10/103)

il<<yıl (II/14/21)

kūlbardi<<kūlbastı (II/28/87)

ecik<<azıcık (II/39/186)

2.1.2.1.3.6. /o>/ó/

i. *Benzeşme ile*

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede ve iç seste; ótóbüsler<<otobüs (I/16/57)

ii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

Türkçe sözcüklerde;

ótür-<<otur- (II/12/03)

Alıntı sözcüklerde;

şóForluğ “şoförlük” (I/64/04)

motóllár<<motor (II/10/49)

ÖTT’de uyuma girmeyen –(I)yor biçimbiriminin EİMA’da benzeşme yoluyla ve inceltici /y/ ünsüzü yanında önlüleşerek –(I)yór biçimine dönüştüğü görülür.

çalışíyó “çalışıyor” (I/01/42)

diyó “diyor” (I/05/47)

geziniyór “geziniyor” (I/20/46)

denéyó “deniyor” (II/35/06)

2.1.2.1.3.7. /o>/ö/

i. *Benzeşme ile*

Alıntı sözcüklerde;

ilk hecede; ö_üs<<ofis (I/03/100), şöförüdü<şoför (I/39/48), iç seste; érozyonuñ<erozyon (I/39/92), miyöm<miyom (I/54/07), röpörtaj<röportaj (I/121/120), ekönömik<<ekonomik (II/04/61)

ii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

tansiyön<tansiyon (I/01/58)

öyün<<oyun (I/26/40)

ÖTT’de uyuma girmediği görülen –(I)yor biçimbiriminin EİMA’da benzeşme yoluyla ve inceltici /y/ ünsüzü yanında önlüleşerek –(I)yór biçimine değiştiği görülür.

ērmıyyör “ermiyor” (I/51/06)	geliyör “geliyor” (I/53/82)
eylenmiyör “eğlenmiyor” (I/132/60)	diyör “diyor” (II/01/58)
şetmeyyö “şey etmiyor” (II/29/74)	gidiyö “gidiyor” (II/29/75)

2.1.2.1.3.8. /u>/e/

i. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/)* komşuluğunda
ambeles<<ambulans (I/37/15)

2.1.2.1.3.9. /u>/ü/

i. *Benzeşme ile*

Türkçe sözcüklerde;

iç seste; yeniyúrdá<yeni+yurt (I/03/67)

ii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/)* komşuluğunda
kútū<<kutu (I/02/57)   ilkoğúl<<ilk+oğul (I/05/05)
dúyúyolar “duyuyorlar” (I/05/36)   súyú<su (I/06/103)
koşúyá<koşu (I/06/115)   búyrūñ<<buyur- (I/07/44)
zollúk<<zorluk (II/08/44)   cúmā<<cumā (II/11/06)

uykúñ<uyku (II/01/68)

2.1.2.1.3.10. /u>/ü/

i. *Benzeşme ile*

Alıntı sözcüklerde;

iç seste; ünüsün<<insulin (I/28/54), meşgül<meşgöl (II/21/11)

i. *Benzeşmezlik ile*

Alıntı sözcüklerde;

mūhtaşlīm<<muhtāclık (I/135/60)

ii. *İnceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /y/, /z/) komşuluğunda*

yürdüK<yu- (I/20/61)

dümbök<<dunbek (I/126/29)

ótür<<otur- (II/12/03)

süyünen<su (II/22/73)

Fasüllüdür<<fasulye (II/30/35)

ii. *Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler*

bü şölü<bu şöyle (I/06/95)

iki büçük<<iki buçuk (I/133/31)

2.1.2.1.3.11. /o>/ú, ü, e, é, i, í/

ÖTT’de uyuma girmeyen –(I)yor biçimbiriminin EİMA’da inceltici /y/ ünsüzü yanında ve benzeşme yoluyla önlüleşerek –(I)yür, –(I)yür, –(I)yer, –(I)yér, –(I)yir biçimlerine dönüştüğü görülür.

gidiyú “gidiyor” (I/01/29)

ğaçiyü “kaçıyor” (I/05/27)

yaşiyé “yaşıyor” (I/05/45)

geliyü “geliyor” (I/05/60)

ediyelar “ediyorlar” (I/05/66)

diyi “diyor” (I/20/24)

gidiyüz “gidiyoruz” (I/40/06)

yapiyüz “yapıyoruz” (I/40/11)

bilmeyi “bilmiyor” (I/58/94)

otlatiyi “otlatıyor” (I/81/07)

yatırılıyi “otlatıyor” (I/81/07)

biliye “biliyor” (I/155/77)

2.1.2.1.4. Daralma

Yanlarında geniş ünlüleri daraltma etkisi yapan bazı ünsüzlerin etkisi altında geniş ünlülerin *a>ı, o>u, e>i, ö>ü* biçimindeki daralma olayıdır (Korkmaz, 2010: 226). EİMA’da yaygın olarak görülmektedir. EİMA’nın alt ağız bölgelerinin belirlenmesinde bu olayın özellikle son sesteki durumu ölçüt olarak alınmıştır. II. alt ağız bölgesinde son seste görülen daralmalar bu bölge için karakteristiktir.

2.1.2.1.4.1. /a>/â/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Türkçe sözcüklerde;

arkâdeş<<arkadaş (I/69/11)

anâya<ana (I/136/24)

yarárlanımıyō<yararlan- (II/02/66)

atālāmızıñ<ata (II/07/89)

başlâycağ<başla- (II/03/04)

olmázlarıdı “olmazlar idi” (II/08/50)

Alıntı sözcüklerde;

hağrâbâ<<ağrabâ (I/48/61)

çârşamba (II/03/18)

arâba<araba (II/07/25)

badâna<badana (II/20/03)

salâta<salata (I/78/22)

jandârma<jandarma (II/04/17)

amânîn (II/07/76)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

sōnâ<<sonra (I/08/98)

yâş<yaş (I/150/02)

yâşam<yaşam (II/23/20)

çâ_ırıyon<<çağır- (I/32/90)

ğâlcâğ<<ğalacak (II/09/69)

oļsâ<<olsa (II/38/39)

-ınca zarf fiil eki (-IncA>-Incâ)

varıncâğ<<varınca (I/08/03)

oğumayıncâ<okumayınca (I/119/26)

olmayıncâ<olmayınca (II/27/03)

bağıncâ<bakınca (I/114/53)

alıncâ<alınca (II/09/65)

Alıntı sözcüklerde;

hâyatı<hayat (I/01/28)

sâtın<satın (I/152/112)

âşâm<<akşam (II/07/70)

çâyı<çay (I/33/144)

hocâyı<hoca (I/158/62)

nâzar<nazar (II/35/73)

iii. Kişiyeye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

vâr (II/02/48)

bâğın<bak- (II/03/05)

Alıntı sözcüklerde;

ğâdar<<kadar (I/155/04)

amma (II/02/55)

iv. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA’nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa sözcük sonunda vurgusuzluk sebebiyle daralma örneklerine rastlanır.

Türkçe sözcüklerde;

burdá<<burada (I/01/87)	urdá<<orada (I/23/08)
sorâ<<sonra (I/65/16)	ğalmâ<<kalma (II/03/67)
vâ<<var (II/04/22)	yaşındâ<<yaşında (II/09/42)
taĺĺâ<<tarla (II/10/42)	ğatınâ<<katına (II/15/118)

Alıntı sözcüklerde;

hatTâ<hatta (II/01/14)	Ķınâ<<kına (II/03/11)
parâ<para (II/09/92)	fâzla<<fazla (II/11/22)
amâ<<ammâ (II/20/65)	havtâ<<hafta (II/25/75)

iv. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Türkçe sözcüklerde;

biğâş<<birkaç (I/01/30)	ğızılıcâ_ören<<kızılcaören (I/06/58)
sarığávaĶ (I/117/52)	sarıcâğâya (II/35/61)
ĶaPıĶâya (II/37/03)	alıcâĶsı<<alacaĶsa (II/38/67)

Alıntı sözcüklerde;

patlıcân<<bādincân “patlıcan” (I/54/10)	merdimâna<<nerdubân (I/76/51)
ırâ_atsıñız<<râhat (I/135/37)	hafızâñâ<<hâfıza (II/03/34)

2.1.2.1.4.2. /a/>/ı/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Türkçe sözcüklerde;

haşlıma<haşlama (I/97/48)	
ortıdaĶı<<ortadaki (II/08/97)	oĶlıvaynan<oĶlava (II/15/117)
zorlıma<zorlama (II/26/12)	ufilâsıñ<<ufala- (II/39/30)

Alıntı sözcüklerde;

ķamıraya<<ķamera (I/04/73)	tātıdan<<tahta (I/08/64)
baķlıfā<<baķlava (I/29/21)	mutlıķa<mutlaka (I/42/75)
sāvırıdan<<safrā (I/43/04)	hāvtıda<<hafta (I/54/16)
māydınozları<maydanoz (I/54/61)	jandırma<jandarma (I/69/72)
ķatırāķ<<ķatarāķt (I/119/05)	ķafıtası<ķafatası (II/02/19)
ġavınōzlara<<ķavanoz (II/18/06)	ġaymıķam<<ķaymaķam (II/28/07)
daķķıdı<daķķada<daķķāda (II/30/80)	salıtalıķ<salatalıķ (II/39/100)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

ġurumıya<<ķuruma (I/01/90)	oynıtma<oynatma (I/04/20)
ġaynatıynan<<ķayın+ata (I/10/81)	sırsınca<sars- (I/17/25)
yazmıya<yazma (I/25/20)	yukıyı<<yufķa (I/26/50)
ortıyı<<orta (I/35/54)	sıtardı<sat- (I/39/90)
yapmıya<yapma (I/50/02)	toplamıya<toplama (I/50/60)
ūrıřmaz<<uġrař- (I/66/04)	vurmıya<vurma (I/74/39)
ġardıř<<ķarındař (I/80/58)	doķumıya<doķuma (I/87/106)
ortancı<ortanca (I/89/17)	yayınmıya<yayınma (I/96/19)
oyulġıya<oyulġa- (I/102/73)	so_utmıya<<soġutma (I/106/18)
ışılamıya<ışılama (I/116/38)	oķumıya<oķuma (I/130/06)
ġuymıya<<ķoyma (I/133/16)	salġarıya<<salġara (I/138/135)
yolmıya<yolma (I/140/47)	oturmıya<<oturma (I/143/30)
taşınmıya<taşınma (I/149/54)	hatırlıyımadım<hatırla- (I/157/59)
sanı<<saņa (II/01/39)	māņı<<baņa (II/01/39)
yabıynan<yaba (II/06/28)	ġarıncı<<ķarınca (II/07/75)
olmaSsı<<olmazsa (II/07/126)	ġocı<<ķoca (II/08/12)
sıġıcı<<sıkıca (II/08/41)	satmıyı<satmaya (II/09/26)
ıřřā<<ařaġı (II/10/05)	sōrī<<sonra (II/15/25)
haşlıyon<haşla- (II/15/26)	şurıyı<<şura (II/16/105)
yımırıtıyı<<yumurta (II/22/75)	yaķılıyamaz<<yaķala- (II/28/85)

ġıısı<<kısa (II/30/17)
hurıyı<<ora (II/33/20)
yımışıcık<<yumuşacık (II/39/29)

-inca zarf fiil eki (-IncA>-IncI)

başlayıncı<başlayınca (I/34/42)
olmıyıncı<<olmayınca (II/07/26)

Alıntı sözcüklerde;

romatizmiyā<romatizma (I/20/18)
sobıyı<soba (I/65/15)
urbıyan<urba (I/77/23)
taḳıya<<taḳka (I/115/20)
torbıyı<torba (II/01/48)
vatındaş<vatandaş (II/02/65)
lambıyan<lamba (II/11/19)
baTına<<badana (II/19/128)
zaminındı<zaman (II/21/14)
hocıyı<hoca (II/30/65)

iii. Kişiyeye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

mırdı<<var (I/01/72)
hasdalındım<<hastalan- (I/131/56)
ġonuşmıların<<ġonuşma (II/03/13)
ı_aşları<<ağaç (II/24/86)

Alıntı sözcüklerde;

mıhakkık<<muhakkak (I/01/70)
ġıdaḳ<<ḳadar (I/10/27)
rıhatız<rāhat (I/59/52)
fuḳarıya<<fuḳarā (I/134/63)

tanı<<dana (II/32/87)
tallıya<<tarla (II/38/109)
ġaynıyandan<<ḳayna- (II/39/33)

varıncı<varınca (II/01/33)
yapıncı<yapınca (II/18/29)

bursıya<bursa (I/64/101)
taharnıyı<<tarhana (I/70/33)
dombıy<dombay (I/102/22)
sofrıya<sofra (I/132/18)
esıS<esās (II/02/20)
mayış<<me‘āş (II/09/18)
siġortıyı<siġorta (II/12/13)
massıyı<<masa (II/20/81)
ġapıyorsunuz<<ḳapa- (II/22/44)

ilaşlırı<<ilaçları (I/50/02)
bıḳı<<baḳa (II/01/06)
ōlınnā<<oġlan (II/08/133)
ġullanmı<<ḳullanma (II/39/17)

tımam<tamam (I/10/03)
ḳamarıya<<ḳamera (I/53/52)
ġıdar<ḳadar (I/75/56)
ġamerıdan<<ḳamera (II/07/98)

mukTır<<muhtar (II/17/09)

dıvar<davar (II/25/53)

ğıdā<<ğadar (II/39/41)

zıman<zaman (II/23/17)

ıraħımnarı<<rağam (II/32/15)

fağıt<fağat (II/39/121)

iv. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA’nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa sözcük sonunda vurgusuzluk sebebiyle daralma örneklerine rastlanır.

Türkçe sözcüklerde;

sarmı<sarma (I/33/155)

urı<<ora (I/71/75)

bıñī<<baña (II/01/06)

sulımı<<sulama (II/04/22)

odı<oda (II/09/43)

ğārı<<ğara (II/16/100)

şurđı<<şurada (II/17/58)

dolmı<dolma (II/18/25)

yarı<yara (II/28/67)

burı<<bura (I/47/56)

şākı<şāka (I/155/98)

dı<da (II/02/22)

ğayınmı<<ğayın+ana (II/08/22)

toyğī<toyğa (II/15/22)

yaylı<yayla (II/17/37)

arı<ara (II/18/22)

ordı<<orada (II/19/22)

hordı<<orada (II/32/141)

Alıntı sözcüklerde;

hırğı<hırğa (I/03/61)

vāsıtı<vāsıta (II/01/69)

ğını<<ğına (II/03/21)

mārı<<mağara (II/05/22)

halı<<hala (II/05/98)

pastı<pasta (II/08/43)

zobı<<soba (II/21/72)

fazlı<fazla (II/26/40)

nişasdı<<nişāste (II/39/69)

paçı<paça (I/97/47)

faydı<fayda (II/02/100)

loğantı<loğanta (II/04/29)

ğadı<<ğadar (II/05/28)

hastı<hasta (II/05/100)

çarşambı<çarşamba (II/11/02)

parı<para (II/25/42)

suntı<sunta (II/26/23)

tası<tasa (II/39/152)

iv. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Türkçe sözcüklerde;

sırıy1<sıra (I/27/05)	ğaldırmıya<<ğaldırma (I/28/17)
buydıyın<<buğday (I/74/95)	yıkıyō<yıkā- (I/104/33)
sıqlıncāsa<<sıqla- (I/125/05)	sıvıllar<sıva- (II/02/76)
ğıymısını<<ğıyma (II/12/57)	ğayıntım<<ğayın+ata (II/16/95)

Alıntı sözcüklerde;

maşınğıya<maşınğa (I/29/17)	haftıdır<hafta (I/39/102)
şırıy1<şıra (I/152/110)	lırıy1<lira (II/04/76)
ırmızan<<ramazan (II/05/39)	patısgıdan<<patışka (II/07/140)
belçıkıdı<<belçıka (II/28/89)	ıspınā<<ıspanak+a (II/38/39)
faPrıkılana<<fabrika (II/39/123)	

EİMA’nda yönelme ve bulunma durum biçimbirimlerindeki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa bu biçimbirimlerdeki daralma örneklerine rastlanır.

vi. Yönelme durum eki (-A>-I)

taravı<<tarafa (II/01/02)	sañı<saña (II/01/34)
māñı<<baña (II/01/39)	yanı<yana (II/01/53)
mālıcı<<mihalıççıka (II/01/78)	ğızı<<ğıza (II/03/21)
atı<ata (II/03/35)	añlımı<<añlıma (II/03/45)
pazarı<pazara (II/03/46)	ıcarı<<ıcāra (II/04/59)
ğasabı<<ğasaba (II/04/75)	kāzımı<<kāzıma (II/05/14)
saçını<<saçına (II/06/42)	ağşamı<ağşama (II/06/42)
burıy1<<buraya (II/07/18)	urıy1<<oraya (II/07/32)
yapmıy1<<yapmaya (II/07/33)	hocıy1<<hocaya (II/07/107)
dünyayı<<dunyāya (II/08/69)	olmıy1<<olmaya (II/08/73)
āvlıy1<<avlıya (II/08/95)	satmıy1<<satmaya (II/09/26)
beylikováyı<<beylikovaya (II/10/11)	tarláyı<<tarlaya (II/10/55)
almacıy1<almacıya (II/16/25)	taváyı<<tavaya (II/18/01)
yabancıy1<yabancıya (II/19/33)	yımirtıy1<<yumurta (II/22/75)
arabayı<<arabaya (II/23/101)	yapmıy1<<yapmaya (II/24/41)
ğocáyı<<ğocaya (II/27/50)	hocıy1<hoca (II/30/65)

hurıyı<<ora (II/33/20)

beyyaylayı<beyyaylaya (II/37/03)

vii. Bulunma durum eki (-dA>-dI)

hāndı<<handa (II/01/50)

yukādı<<yukarıda (II/01/81)

yanındı<yanında (II/02/12)

avlıdı<<avluda (II/03/20)

şu_andı<şu anda (II/04/39)

tarafındı<tarafında (II/05/49)

oğuldı<oğulda (II/07/17)

anğaradı<anğarada (II/08/07)

dāmdı<<damda (II/09/04)

fırındı<fırında (II/11/29)

salondı<salonda (II/12/42)

ōlandı<<oğlanda (II/14/69)

civardı<civarda (II/16/44)

ocağdı<<ocağta (II/18/33)

durumdı<durumda (II/21/07)

bahardı<baharda (II/22/43)

esnafdı<<esnafta (II/23/03)

dādı<<dağda (II/24/32)

istambuldı<<istanbulda (II/26/24)

belçıkıdı<<belçıkta (II/28/89)

dağkıldı<<dağıkada (II/30/80)

ramazandı<ramazanda (II/31/08)

odıdı<<odada (II/33/21)

tarladı<<tarlada (II/35/16)

saşdı<<sacda (II/37/52)

2.1.2.1.4.3. /a>/i/~/ı/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Alıntı sözcüklerde;

patitiS<<patates (II/21/92)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

yaraliyi<<yarala- (I/05/40)

odiye<oda (I/07/79)

yaşiyip<yaşa- (I/10/37)

yazdırmıye<yazdırma (I/43/02)

ğaynatmiye<<ğaynatma (I/59/48)

ğayniyodu<<ğayna- (I/71/47)

TuTuşturmiye<tutuşturma (I/72/42)

otumiye<<oturma (I/75/55)

sulamiye<sulama (I/87/62)

ūrlamiye<<uğurlama (I/123/17)

oriye<ora (I/128/13)

çiniliyeççe “çınlayasica” (I/138/122)

ğardışım<<ğarındaş (I/153/42)

buriye<buraya (I/159/42)

elmiyi<elma (II/10/57) kutliyyóS<<kutla- (II/12/84)
dine<<dāne (II/14/46) başliyöz<başla- (II/15/75)
hatırlıyın<hatırla- (II/16/71) hazılliyem<<hazırla- (II/18/24)
oğutmiyi<oğutma (II/27/29) dolişmaz<dolaş- (II/39/86)
yolliyoru<yolla- (II/39/168)

Alıntı sözcüklerde;

bursiye<bursa (I/72/04)

angāri<<angarya (II/09/43)

iii. Kişiyeye Bağlı Daralma

Alıntı sözcüklerde;

iheñkli<<āhengli (I/146/63)

iv. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA’nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır.

Türkçe sözcüklerde;

tallí<<tarla (II/08/102)

iv. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Alıntı sözcüklerde;

dornavididen<<tornavida (I/33/05)

liriye<lira (I/69/17)

ğarintili<ğarantili (I/123/44)

kiriz<kiraz (II/32/49)

2.1.2.1.4.4. /a/ > /u/ ~ /ü/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Türkçe sözcüklerde;

ğodumannā<<ğodaman (II/02/61)

toğuları<toğa (II/08/57)

ürüyü<<oraya (II/17/19)

ğoyuları<<ğova (II/21/70)

odudā<oda (II/28/57)

ğocuman<<ğocaman (II/39/04)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

boyuyodu<boya- (I/27/53)	yumuya<yuma (I/47/43)
hazırluyundu<<hazırla- (I/52/36)	zolluyo<<zorla- (I/63/52)
ğumnuyon<<kıumla- (I/87/41)	dōruyoŋ<<doğra- (I/111/24)
foğurduyor<foğurda- (I/123/51)	oruyu<ora (II/02/105)
şuruya<şura (II/08/56)	ovuydu<ova (II/09/27)
oturmuydu<oturmaya (II/11/23)	oynullardı<<oyna- (II/14/92)

-ınca zarf fiil eki (-IncA>-uncu)

sovuyuncu<<soğuyunca (II/07/86)	oluncu<olunca (II/07/143)
ğonuşuncuyu<<konuşuncaya (II/30/01)	

iii. Kişiyeye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

örtulumō<<ortalama (II/02/52)	zuman<zaman (II/19/47)
buba<baba (II/28/69)	ğaynıbuba<<ğayın+baba (II/30/64)

Alıntı sözcüklerde;

sulaTa<salata (I/69/29)
----

iv. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA'nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır.

Türkçe sözcüklerde;

uru<<ora (II/02/09)	ğocu<<ğoca (II/05/46)
soru<<sonra (II/08/11)	bōyunu<<boyuna (II/10/20)
buru<bura (II/10/43)	ğoşmu<<ğoşma (II/14/45)
ürüyü<<oraya (II/17/19)	doğumu<doğuma (II/24/55)
sonu<<sonra (II/25/73)	burdu<<burada (II/30/27)
urdu<<orada (II/33/28)	ordu<<orada (II/33/53)
yumurtu<yumurta (II/39/49)	şurdu<<şurada (II/39/88)

yoksu<yoksa (II/39/106)

Alıntı sözcüklerde;

kötü<kota (II/10/16)

zurnu<zurna (II/16/18)

ğudu<<kadar (II/16/88)

zobu<<soba (II/17/80)

roğu<<roğa (II/18/35)

hurdu<<orada (II/33/28)

v. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Türkçe sözcüklerde;

uru<<ora (II/02/09)

çocuklu_um du<da (II/06/79)

toplumu<<toplama (II/08/106)

şurduKi<<şuradaki (II/08/125)

uzumâz<<uza- (II/16/08)

urdu<<orada (II/33/28)

yumurtu<yumurta (II/39/49)

Alıntı sözcüklerde;

poropuğanda<<puropuğanda¹⁴ (I/64/132)

EİMA’nda yönelme ve bulunma durum biçimbirimlerindeki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa bu biçimbirimlerdeki daralma örneklerine rastlanır.

vi. Yönelme Durum Eki (-<y>a>-<y>u)

buruyu<<buraya (II/02/23)

oruyu<<oraya (II/04/94)

ğonşuyu<<konşuya (II/09/22)

oturmuyu<<oturmaya (II/11/23)

suyu<suya (II/21/61)

salunu<<salona (II/39/155)

vii. Bulunma Durum Eki (-<da>-<du>)

oğuldu<oğulda (II/07/114)

durumdu<durumda (II/10/72)

salundu<<salonda (II/39/137)

bursudu<<bursada (II/39/161)

¹⁴ Batı kökenli sözcüklerde yazım değil sesletim dikkate alınmıştır.

2.1.2.1.4.5. /e/>/è/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Türkçe sözcüklerde;

gelişivèrdi “gelişiverdi” (I/01/29)	ekerlèrse “ekerlerse” (I/03/89)
gözlème<gözleme (I/04/37)	cúmārtəsi<<cuma+ertesı (II/12/23)

Alıntı sözcüklerde;

malzème<malzeme (I/23/72)	mahkémeye<mahkeme (I/78/44)
zèlzile<<zelzele (II/05/83)	

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

ipinèn<<ipinen (I/08/62)	yèçirdi<<geçir- (I/52/51)
yètişmiyū “yetişmiyor (II/02/84)	yèyenimiñ<<yeğen (I/87/37)
inèyi<<inek+i (I/152/129)	ğaragèyik<<ğara+geyik (II/28/64)
vicèm “vereceğim” (II/39/90)	

Alıntı sözcüklerde;

çèşmelerin<çeşme (I/01/81)	sèbze<sebze (I/09/79)
medrèselèr<medrese (I/56/22)	belediyè<belediye (II/04/16)
batTaniyè<<battāniye (II/07/139)	senè<sene (II/09/16)
tencèrede<tencere (II/32/75)	mesèlā<<meselā (II/39/111)

iii. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA’nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa sözcük sonunda vurgusuzluk sebebiyle daralma örneklerine rastlanır.

Türkçe sözcüklerde;

diyè<diye (I/86/18)	işdè<işde (I/114/01)
ötè<öte (I/161/15)	bilè<bile (II/09/78)

incé<ince (II/32/73)

Alıntı sözcüklerde;

sadé<sāde (I/97/30)

desTè<deste (I/130/11)

kilé<kile (II/02/81)

zebze<<sebze (II/09/30)

meşé<meşe (II/21/81)

iv. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Türkçe sözcüklerde;

nèyé<nèye<neye “niye” (I/64/06)

ébè<ébe<ebe (I/64/88)

dédé<déde<dede (II/21/52)

v. Kişisel Tercihler Nedeniyle

Türkçe sözcüklerde;

tègnelēde<<tekne (II/12/35)

vi. -ınca zarf fiil eki (-(y)ince>-(y)incé)

diyincé<<deyince (II/09/84)

EİMA’nda yönelme ve bulunma durum biçimbirimlerindeki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa bu biçimbirimlerdeki daralma örneklerine rastlanır.

vii. Yönelme Durum Eki (-(y)e>-(y)é)

işé<işe (I/40/52)

şehiré<şehir (I/78/04)

ğāSteyé<<gazeteye (II/31/50)

yerliyé<yerliye (II/35/06)

tepsiyé<tepsiye (II/39/43)

ikiyé<ikiye (II/39/104)

viii. Bulunma Durum Eki (-de>-dé)

esKişērdédi<<eskişehirdeydi (I/01/12)

asKerdéydi<<askerdeydi (I/25/07)

öndé<önde (I/52/89)

şhirdé<şehirde (I/60/90)

meleşīKdēydi<<meşelikteydi (I/71/77)

evdēyse<evdeyse (I/156/60)

eskişe_irdé<<eskişehirde (II/26/39)

heveldé<<evelde (II/30/55)

yemeKdélēdī<<yemekterdi (II/35/95)

2.1.2.1.4.6. /e/>/ı/

i. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA’nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır.

Türkçe sözcüklerde;

heraldı<<her+halde (II/03/40)

ii. Kişiyeye Bağlı Daralma

vıremeSsem<ver- (II/22/55)

iii. Ayrılma Durum Eki (-den>-dén)

esgidın<<eskiden (II/01/43)

iv. Tezlik Eylemi (-(i)ver->-(i)vır-)

dolduruvırır (I/128/21)

ğanayıvırır (I/128/22)

yatıvırdım (I/133/06)

ğakıvırdım (I/140/55)

2.1.2.1.4.7. /e/>/i/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Türkçe sözcüklerde;

ōretminnē<<öğretmen (I/42/10)

nerilisiñ<nereli (I/63/47)

bēbidik<<bebek (II/05/87)

ōritmēn<<öğretmen (II/08/80)

temizlime<temizleme (II/22/51)

ğaybide<<kayıp+et- (II/22/53)

Alıntı sözcüklerde;

mahallide<mahalle (I/03/74)

herkijij<<herkes (I/10/83)

hariket<hareket (I/35/64)

tenceride<tencere (I/42/34)

muğābile<<muğābele (I/53/10)

beriket<bereket (I/88/68)

zātüriden<<zātürre (I/95/125)

telifon<telefon (I/112/43)

talibelē<talebe (I/121/11)
telimesi<teleme (I/129/14)
artizen<<artezyen (I/142/57)
talebilē<talebe (II/06/08)
pembileşdi<penbeleş- (II/39/73)

malzimeyi<malzeme (I/121/84)
sosyeteleşdik<sosyeteleş- (I/130/38)
zēnzilidi<<zelzele (II/05/83)
rendilersin<rendele- (II/39/35)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

yilīk<<yelek (I/03/61)
öldürmiye<öldürme (I/11/81)
gezmiye<gezme (I/15/93)
sirkiye<sirke (I/18/74)
biyenmiş<<beğen- (I/25/17)
yiñi<yeni (I/39/92)
ekmiye<ekme (I/41/82)
yüzmiye<yüzme (I/48/74)
şettirmiye<<şey+ettir- (I/73/75)
türbiye<türbe (I/79/63)
yiyiciK<<yiyecek (I/96/32)
dökmiye<dökme (I/98/81)
pişirmiye<pişirme (I/129/30)
üzülmiye<üzülme (I/143/59)
tenegiSi<<teneke (I/155/32)
işletminiñ<işletme (II/01/85)
gerçik<gerçek (II/02/58)
nerisinde<nere (II/05/21)
gelmiyi<gelme (II/10/57)
külliyp<külle- (II/14/30)
dediyi<dede (II/22/43)
ünniyon<<ünle- (II/39/184)

çinniyōñ<<çiğne- (I/10/53)
ōrenmiye<<öğrenme (I/14/12)
ipiy<<epeyi (I/18/03)
görmiye<görme (I/25/13)
izlemiye<izleme (I/34/44)
siniñki<seniñki (I/41/58)
zabāliyin<<sabahleyin (I/44/21)
kesiye<kese (I/58/72)
döşīye<<döşek+e (I/77/72)
isdemiye<<isteme (I/94/78)
sökmiye<sökme (I/96/70)
diyiriviri̇<<değir- (I/126/18)
girmiye<girme (I/134/12)
yelleşdirmiye<<yerleştirme (I/144/22)
iyence<<eğlence (I/157/26)
yidi<<yedi (II/02/28)
ünüvēstiden<<üniversite (II/02/99)
önciden<önceden (II/06/08)
söyliyom “söylüyorum” (II/10/66)
yi_enim<<yeğen (II/14/70)
teriyā<<tere+yağı (II/33/72)

-inca zarf fiil eki (-ince>-inci)

gelinci<geline (I/10/01)
gidinciSi<<gidincesi (II/02/37)
bitinci<bitince (II/07/26)
çekilinci<çekilince (II/23/21)
işinci<<işince (II/35/65)

Pişinci<pişince (I/60/13)
ininci<inince (II/05/40)
girinci<girince (II/23/11)
dinnendirinci<<dinlendirince (II/23/200)

Alıntı sözcüklerde;

iyer<<eğer (I/10/15)
iliyen<<leğen (I/33/06)
hastānisine<<hasta+hāne (I/42/18)
ğırırKğaliye<<kırık+kale (I/50/68)
şişiniğ<şişe (I/87/61)
şilik<<şeylik (I/92/38)
mağaniye<<makine (I/96/40)
yimeniylen<yemeni (I/98/119)
kefenniyollar<<kefenle- (I/104/34)
mahkimiye<mahkeme (I/126/22)
penÇire<<pencere (I/133/20)
mesilāsı<<meselā (I/137/64)
sandalyiyi<sandalye (I/155/106)
belgiselleri<<belgesel (II/03/15)
fasülyiyi<<fasulye (II/06/30)
şiytan<şeytan (II/07/15)
lisiyi<lise (II/07/103)
dericiye<<derece (II/09/78)
isdimiye<<isteme (II/16/78)
tiyiplē<<teyp (II/23/61)
malzemiyle<malzeme (II/23/171)
miselā<meselā (II/25/76)
ileyīniğ<<leğen (II/32/85)
mākimiyyi<<mahkeme (II/39/174)

ğayfiye<<kahve (I/29/18)
şiger<<şeker (I/39/89)
ziytinya_ı<zeytin+yağı (I/48/12)
işiy<<şey (I/52/30)
melemin<<menemen (I/91/77)
marliyeri<marley (I/94/50)
peşembiye<<perşembe (I/98/16)
kefinnedik<<kefenle- (I/104/27)
patatis<<patates (I/120/64)
māmidiyide<<mahmudiye (I/122/57)
köşiyē<köşe (I/135/28)
lisdiyi<liste (I/155/81)
ğalisi<<kale (II/02/10)
mināriyyi<mināre (II/05/52)
eskişi_irdi<<eskişehirde (II/06/76)
memnikātıñ<<memleket (II/07/42)
şi_irē<<şehir (II/08/03)
zātin<<zāten (II/14/56)
biygirleri<beygir (II/20/46)
kilisiyi<kilise (II/23/169)
hīyet<<hey‘et (II/25/23)
hice<hece (II/32/13)
seviyisi<seviye (II/38/50)

iii. Ulama Yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

hemen_ımen<<hemen hemen (I/04/09)

iv. Kişiyeye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

dide<dede (I/10/38)

d̄izem<<teyze (I/52/61)

tizek<tezek (I/152/15)

egmig<<ekmek (II/12/33)

girek<gerek (II/17/72)

Alıntı sözcüklerde;

tomatiz<<domates (I/79/79)

kimre<kemre (I/121/10)

vifāt<vefāt (II/16/54)

v. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA'nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa sözcük sonunda vurgusuzluk sebebiyle daralma örneklerine rastlanır.

Türkçe sözcüklerde;

b̄öli<<böyle (I/04/26)

gini<<gène (I/93/26)

küllümi<<külleme (II/08/94)

nerdisi<<nerede+ise (II/08/96)

n̄eyisi<<ne+ise (II/10/53)

nerdi<<nerede (II/10/103)

didi<<dede (II/17/06)

ibi<<ebe (II/17/06)

Kini<<gene (II/30/57)

öti<öte (II/39/09)

önci<önce (II/39/48)

gözelci<<güzelce (II/39/29)

Alıntı sözcüklerde;

ilāvi<ilāve (I/31/21)

eyrendi<<rende (I/33/150)

mu_ayini<<mu'āyene (I/41/65)

tenciyyi<<tencere (I/98/50)

müsādi<<musā'ade (II/02/25)

metiri<<metre (II/03/79)

tani<<dāne (II/08/122)

zebzi<<sebze (II/09/22)

idari<<idāre (II/09/62)

sāTi<<zāten (II/20/09)

seni<sene (II/20/73)

etfāyī<<itfā'iyye (II/30/78)

soti<sote (II/39/24)

kepçi<kepçe (II/23/14)

emi<emme<ammā (II/39/12)

köfti<köfte (II/39/56)

vi. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Türkçe sözcüklerde;

dimin<demin (I/15/65)

isgiden<<eskiden (I/57/07)

irimez<eri- (I/60/110)

imriniyorum<imren- (I/120/29)

kimsi<kimse (II/04/81)

bi tik<bi tek (II/12/36)

dili_ıñ<<delik+iñ (II/25/41)

īdilē<<ığde (II/29/33)

iniklerimiz<inek (II/33/14)

işlimisini<<işleme (II/39/160)

ığrip<<eğir- (I/27/42)

işdi<işde (I/57/48)

incilleniyo<<incelen- (I/62/24)

bili<bile (II/01/15)

īğri<<eğri (II/07/120)

diyil<<değil (II/22/45)

niyi<niye (II/29/19)

inci<ince (II/32/73)

ingilizci<ingilizce (II/38/97)

Alıntı sözcüklerde;

vāzifñiz<vazīfe (I/01/01)

inişdem<<enişte (I/86/11)

iliğen<<leğen (I/130/79)

ğanevici<<ķaneviçe (II/11/46)

makini<makine (II/18/07)

şömini<şömine (II/30/74)

mercimik<<mercimek (II/39/25)

pişmāniyi<pişmāniye (I/36/64)

tavsiyi<tavsiye (I/87/03)

kili<kile (II/01/26)

bidi<<pide (II/16/68)

ğuzini<<ķuzine (II/18/12)

fidi<fide (II/38/36)

vii. Tezlik Eylemi (-i)ver->-(i)vir-

diyirivirī (I/126/18)

ésgiyiviridi (I/144/37)

sı_aşlıyiviriS (II/08/54)

silkevirdim (I/140/55)

gitmeyivirsin (I/144/60)

inivirincisi (II/23/106)

EİMA’nda yönelme ve bulunma durum biçimbirimlerindeki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa bu biçimbirimlerdeki daralma örneklerine rastlanır.

viii. Yönelme Durum Eki (-(y)e>-(y)i)

ğayfiyi<<kahveye (II/01/33)	mināriyi<mināre (II/05/52)
yeri<yere (II/07/33)	özelleşmeyi<özelleşmeye (II/09/65)
düşmiyi<<düşmeye (II/09/87)	neriyi<nere (II/10/26)
emekliyi<emekliye (II/12/12)	şişiyi<<şişeye (II/18/08)
kimsiyi<<kimseye (II/23/127)	māyeniye<<mu‘āyeneye (II/23/36)
işlimisini<<işlemesine (II/39/160)	mākimiye<<mahkemeye (II/39/174)

ix. Bulunma Durum Eki (-(y)e>-(y)i)

yērdi<<yerde (II/05/73)	zēnzilidi<<zelzelede (II/05/83)
fasilyēdi<<fasulyede (II/06/44)	özdendi<özdende (II/06/53)
yerdi<yerde (II/07/37)	eskişi_jirdi<<eskişehirde (II/06/76)
hastanidi<<hasta+hānede (II/07/67)	belediyidi<<belediyede (II/08/18)
şiydi<<şeyde (II/08/18)	tarihdi<<tārihte (II/09/10)
heraldi<<her+halde (II/17/38)	ilēdi<<ileride (II/38/14)

2.1.2.1.4.8. /è/>/i/

Tarihi kaynaklardaki biçimi kapalı e (è) ünlülü olan bazı sözcüklerde EİMA’da hem bu ünlünün korunduğu hem de daralarak /i/ ünlüsüne değiştiği görülmektedir.¹⁵

yiter<yéter (I/03/61)	virimsiz<vèrim (I/23/44)
yir<yèr (I/39/104)	niden<nèden (I/45/16)
giçen<gèç- (I/46/131)	yimiş<yèmiş (I/54/22)
irişemedilē<<èriş- (I/54/71)	ivit<<èvet (I/57/06)
yinge<yènge (I/59/37)	gini<<gène (I/93/26)
gice<gèce (I/97/55)	iderlerdi<<èt- (I/98/125)
diyirmene<<dèğirmen (I/126/54)	alışvirişi<alış+vèriş (II/23/23)

¹⁵ “Kapalı e” (è) ünlülü olarak kabul edilen sözcükler için bk. Erdem ve Gül (2006).

yimiye<<yeme (II/23/71)
timiş<demiş (II/25/23)
ivlenceK<evlen- (II/29/65)
yimine<yem (II/32/101)

giri<geri (II/24/101)
niriye<<nere (II/27/53)
biş<bėř (II/31/21)
ni<ne (II/34/56)

2.1.2.1.4.9. /o/ > /ò/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Alıntı sözcüklerde;

motólá<<motor (II/24/26)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ř/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

göca<<çoca (I/14/59)

çocukları<çocuk (I/17/45)

ön<on (I/22/30)

oluyò “oluyor” (I/12/07)

yıkılıyò “yıkılıyor” (I/161/28)

yòk<yok (I/161/35)

öndân<o (II/09/49)

çòk<çok (II/24/10)

sóna<sonra (II/37/95)

diyò “diyor” (II/39/158)

Alıntı sözcüklerde;

çörba<çorba (I/28/46)

limòn<limon (II/39/76)

paydòs<paydos (II/39/105)

ğazòz<gazoz (II/39/186)

iii. Kişiye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

ölan<ol- (II/09/07)

ödídı<<oda (II/33/34)

iv. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Alıntı sözcüklerde;

ömuzdan<omuz (I/17/22)

2.1.2.1.4.10. /o/ > /u/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Alıntı sözcüklerde;

balkunda < balkon (I/52/42)

kartunnar < karton (I/116/26)

televuzun << televizyon (I/138/12)

betundan < beton (II/33/12)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

unardıla < onar- (I/46/118)

gucası << koca (I/83/15)

suvan << soğan (I/144/74)

yuk < yok (II/02/47)

ucaklı < ocaklık +1 (II/32/113)

Alıntı sözcüklerde;

salun < salon (I/51/73)

susa << şose (I/61/74)

şuForudu << şoför (I/64/38)

telefon < telefon (I/65/29)

suvra << sofrası (I/120/62)

maydunus << maydanoz (I/121/83)

tansiyun < tansiyon (I/133/12)

suKağ < soğak (II/08/62)

iii. Kişiye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

toplardı < toplar- (I/01/20)

uluvurdu < ol- (I/25/21)

hurasını << ora (I/36/38)

hullara << oralara (I/38/18)

guvaladılā << kovalar- (I/57/46)

guva << kova (I/109/26)

uğulu << okul (II/01/06)

urman < orman (II/02/47)

hu << o (II/07/09)

u < o (II/30/43)

Alıntı sözcüklerde;

kımpustu << komposto (I/07/39)

PaTuz < patoz (I/21/55)

kılestere << kolesterol (I/37/37)

mazut < mazot (II/10/22)

mudernleşdi << modern (II/15/48)

iv. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA’nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. Buradaki örnekte daralma olayı I. alt ağız grubunda sözcük sonunda vurgusuzluk sebebiyle gerçekleşmiştir.

Alıntı sözcüklerde;

ğumpustu<<ğomposto (I/07/39)

v. Ünlü Uyumu Nedeniyle

Alıntı sözcüklerde;

ğompustu<<ğomposto (I/26/03)

foturaFını<<fotoğraf (I/95/62)

horuzların<horoz (I/101/25)

motullē<<motor (II/01/27)

doğdur<<doktor (II/24/70)

romuğ<<römork (II/33/46)

vi. Tezlik Eylemi (-(I)ver->-(u)vur-)

ğoyuvurur<<ğoyuver- (I/11/73)

ğoğuvurudu<ğoğuver- (I/13/12)

duruvuruğ<duruver- (I/20/82)

vuruvurur<buruver- (I/21/32)

uluvurdu<oluver- (I/25/21)

ğuruvurduğ<<ğuruver- (I/63/26)

soğuvururun<soğuver- (I/109/40)

oturuvururduğ<oturuver- (I/126/60)

2.1.2.1.4.11. /o/ > /ü/

i. Ünlü Benzeşmesi Nedeniyle

Alıntı sözcüklerde;

otübüs<otobüs (I/69/42)

ii. Kişiyeye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

ü<o (I/61/59)

2.1.2.1.4.12. /ö/ > /ı/

i. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

b^oyla<<böyle (I/86/32)

2.1.2.1.4.13. /ö>/^ö/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Türkçe sözcüklerde;

inönü<inönü (I/66/54)

ağca_özeni<ağça+özen (II/26/53)

Alıntı sözcüklerde;

darakTörü<<trahtör (I/158/45)

i. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

önemli<önemli (I/23/54)

şöle<<şöyle (I/25/65)

K^öç<<göç (I/68/26)

Alıntı sözcüklerde;

köylerde<köy (I/21/44)

ii. Kişiyeye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

ölmüş<öl- (I/113/121)

öteki<<öteki (I/113/137)

özlēne<öz (I/121/05)

böle<<böyle (I/130/78)

dövmedim<döv- (I/140/33)

göl<göl (I/147/28)

ö_üdüb<<öğüt- (I/155/36)

öküzlere<öküz (I/157/74)

2.1.2.1.4.14. /ö>/^ü/

i. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Daralması

Türkçe sözcüklerde;

biçerdüver<<biçerdöver (I/74/53)

ii. Daraltıcı Ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ş/, /y/) Komşuluğunda Daralma

Türkçe sözcüklerde;

düydürüdük<<dövdür- (I/02/41)

üle<<öyle (I/45/49)

süver<söv- (I/128/53)

ünnēnde<<önlerinde (II/32/78)

ūleniyin<<öğlenleyin (I/41/87)

sūletTiler<<söylet- (I/48/80)

hüyük<höyük (II/23/151)

Alıntı sözcüklerde;

küylerde<köy (I/48/78)

iii. Kişiyeye Bağlı Daralma

Türkçe sözcüklerde;

dūme<<dövme (I/02/44)

ü_üdüldü<<öğüt- (I/41/37)

dürt<dört (I/143/58)

ūtülmüş<<öğüt- (II/37/116)

übür<öbür<o+bir (I/03/12)

ūrendim<<öğren- (I/48/30)

ügüdüür<<öğüt- (II/37/111)

güzünü<göz (II/38/102)

Alıntı sözcüklerde;

tıraqtür<tıraqtör (I/41/66)

2.1.2.1.5. Genişleme

Kelime içinde dar sıradan, /ı, i, u, ü/ ünlülerinin çeşitli nedenlerle boğumlanma özellikleri bakımından geniş sıradan /a, e, o, ö/ ünlülerine dönüşmesi olayıdır (Korkmaz, 2010: 227). EİMA'da görülen genişleme örnekleri aşağıdaki gibidir.

2.1.2.1.5.1. /ı/>/a/~â/

i. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;

iç seste; allaham<allahım (II/05/81), son seste; hana<hanı¹⁶ “hani” (I/159/39)

¹⁶ Bu sözcük Yeni Tarama Sözlüğü'nde (Dilçin, 2013: 136) “kanı”; 17. Yüzyıl Türkçesi ve Sözcüğü'nde (Tulum, 2011: 822) “hani” biçimiyle yer almaktadır.

Alıntı sözcüklerde;
iç seste; kâhatları<<kağıt (I/88/58)

ii. Örneksene ile

Alıntı sözcüklerde;
hasımına<hısım (I/77/30)   hasılâ<<hāsılı (II/09/47)

iii. Büzülme yoluyla¹⁷

Türkçe sözcüklerde;
oncā_uz<<oncağız (I/60/69)   yā_aşlı<<yağışlı (II/30/15)

Alıntı sözcüklerde;
lā_am<<lağım (II/23/14)   kâ_at<<kağıt (II/25/22)

iv. Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler

Türkçe sözcüklerde;
aşā yukara<aşağı yukarı (II/10/33)

v. Belirtme Biçimbirimi (-<y>I>-<y>a)

EİMA’nda yönelme durum biçimbirimindeki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. Yönelme durum biçimbiriminin daraldığı durumlarda belirtme biçimbiriminin de genişlediği örnekler vardır.

meyvaya<meyveyi (II/09/28)   tarlaya<tarlayı (II/10/22)
suya<suyu (II/21/56)   ğardaşa “kardeşi” (II/05/34)
çaya<çayı (II/29/39)   hamura<hamuru (II/33/65)
sādıÇa<<sağdıçı (II/34/74)   başa<başı (II/37/25)

¹⁷ Demircan (2009: 72) genişlemeyi yalnızca “ilk hecesi +art, +geniş, bir ünlü içeren yalın ya da türemiş iki heceli bir sözcüğün, ikinci hecesi /ğ/ ile başlıyor ve uyumsal, dar bir ünlü içeriyorsa, özensiz, hızlı sesletimde o tür bir sözcüğün ikinci ünlüsü genişler, ya da eskilere göre bir hece düşmesi oluyor denir.” şeklinde tanımlamaktadır. Buradaki tanım ileride ele alacağımız büzülme olayının tanımına uymakla birlikte genişleme içinde yalnızca bir bölümü kapsamaktadır denilebilir.

vi. Diğer

Türkçe sözcüklerde; iç seste; mandara<mandıra (I/21/69), son seste; nişannası<<nişanlı (I/08/122), altâ<<altı (II/10/03), apalâ<apalı (II/10/10)

Alıntı sözcüklerde; ilk hecede ; daradörüm<<tıratör (I/158/40), iç seste; ayası<<ayısı (I/100/16), aharsız<<ahir (II/05/79)

2.1.2.1.5.2. /ı/>/o/

i. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Alıntı sözcüklerde;
porasa<pırasa (I/121/66)

2.1.2.1.5.3. /i/>/a/

i. Örneksene ile

Alıntı sözcüklerde;
hālâhazır<<hālihazır (I/01/98)

ii. Büzülme yoluyla

Alıntı sözcüklerde;
sa_ıabı<<sāhib (I/119/27) iltā_ıab<<iltihāb (II/25/87)

iii. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;
ana<<hani (I/123/29)

iv. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Alıntı sözcüklerde;
maane<makine (I/51/35)

2.1.2.1.5.4. /i>/è/

Türkçe sözcüklerde; iç seste; son seste; ötekè<öteki (I/11/14), şimdè<şimdi (I/32/54)

Alıntı sözcüklerde; ilk hecede; èytiyar<<ihtiyar (I/88/32), son seste; fennè<fennî (I/67/71), eKSerè<<ekserî (II/02/93), yanè<<yâni (II/21/98)

EİMA'da, (ÖTT'nin aksine) ETT'deki geniş ünlünün korunduğu örnekler de vardır.
yèyeyörüs “yiyoruz” (I/51/56) gèyiyolár “giyorlar” (II/03/42)
dèyo “diyor” (II/20/69)

2.1.2.1.5.5. /i>/e/

i. Örneksime ile

Alıntı sözcüklerde;

guzene<<ğuzine (I/51/48)
sineniğ<sini (II/08/126)

penselin<<penisilin (I/154/60)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

eşte<<işde (I/45/63)
besbellè<besbelli (II/10/54)

kende<kendi (I/58/62)

Alıntı sözcüklerde;

veran<virân (I/17/75)
ezeyetleri<eziyyet (I/64/125)
tecelle<<tecellî (I/88/42)
ortopedè<ortopedi (I/104/10)
etfâyeyi<<itfâ‘iyye (I/126/09)
hesseme<hisse (I/140/42)
entereme<<entâri (I/47/36)
belke<belki (II/02/20)
èvelè<<evveli (II/10/34)

tabe<<tabî‘î (I/53/43)
sevtâ<<siftâh (I/72/82)
eḡtiyacımı<<ihtiyâc (I/88/69)
ètibar<<i‘tibâr (I/107/29)
dekḠatli<dikḠatli (I/138/08)
heş<<hiç (I/144/35)
èhtiyaT<<ihtiyât (I/153/03)
şehir<şehir (II/05/43)
temez<temiz (II/29/42)

tepseniḡ<tepsi (II/33/70)

iii. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Türkçe sözcüklerde;

İke<iki (I/63/50)

hincē<hinci (II/05/77)

hade<hadi (II/08/43)

Alıntı sözcüklerde;

nincerlēden<<incir (II/29/32)

bāyē<<bāyī‘ (II/38/19)

2.1.2.1.5.6. /i>/o/

i. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Alıntı sözcüklerde;

ḡozonelēmiz<<ḡuzine (I/44/78)

Aşağıdaki örnekte ÖTT’de daraldığı görülen ünlü, EİMA’da geniş ünlü olarak korunmaktadır.

oşdā “işde” (I/73/37)

2.1.2.1.5.7. /u>/ö/

i. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Alıntı sözcüklerde;

ḡaböl<ḡabül (I/93/20)

yönanni<<yunanlı (I/150/40)

nohöd<nohüd (I/152/111)

2.1.2.1.5.8. /u>/o/

i. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

yo_ordu<<yoğurt (I/05/48)

Alıntı sözcüklerde;

gozene<<ḳuzine (I/51/48)

mo_abbet<<muhabbet (II/23/125)

ii. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Türkçe sözcüklerde;

dovaḳ<duvaḳ (I/10/50)

osandım<usan- (I/22/40)¹⁸

dōro<<doḡru (I/60/31)

Alıntı sözcüklerde;

goya<<ḡüyā (I/06/19)

dova<<du‘ā (I/30/17)

yahōt<<yāhūd (I/101/44)

alimüyon<<alüminyum (II/05/15)

yonan<yunan (II/03/66)

2.1.2.1.5.9. /ü>/o/~/ó/

i. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

otobos<otobüs (II/28/78)

ii. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Türkçe sözcüklerde;

şōnkü<<ḳün+ki (I/06/136)

2.1.2.1.5.10. /ü>/ö/

i. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Türkçe sözcüklerde;

sōrmelidir<sürme (I/95/121)

Alıntı sözcüklerde;

nōvus<<nüfūs (I/138/123)

---

¹⁸ ET’de *osanmak* olarak geçmektedir.

2.1.2.1.5.11. /ü>/ö/

i. Kişiyeye Bağlı Genişleme

Türkçe sözcüklerde;

öleşiliyó<üleş- (I/01/40)

gönkü<günkü (I/39/93)

döven<düven (I/141/09)

Alıntı sözcüklerde;

kötāya<kütahya (I/79/08)

hökümet<<hükümet (I/136/12)

löküs<lüküs (I/146/38)

2.1.2.1.6. Yuvarlaklaşma

Kelimede ön ve iç ses konumundaki düz ünlülerin çeşitli fonetik etkenlerle yuvarlak sıraya geçmeleri olayıdır (Korkmaz, 2010: 230). EİMA'da son seste de örnekleri görülür. EİMA'da dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda, ulama yoluyla, benzeşme yoluyla, eklenme yoluyla, sık olarak birlikte kullanılan sözcüklerde ve kişiyeye bağlı nedenlerle yuvarlaklaşma örnekleri tespit edilmiştir.

2.1.2.1.6.1. /a>/â/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;

bâbam<baba (I/22/06)

mâzotlu<mazot (I/28/13)

ğovâ<<kova (I/39/81)

beylikovâ<beylik+ova (II/10/36)

kovâlambaç<kovalambaç (II/15/57)

olmâyo<<ol-ma-yor (I/32/95)

Alıntı sözcüklerde;

zâman<zaman (I/05/17)

tâbi<<tabî'î (I/11/25)

vâllâ<<vallâhi (I/21/76)

sobâyı<soba (I/121/13)

fâyavlâ<<fayton (II/14/86)

dâvullan<davul (II/34/87)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

sonâ<<sonra (I/13/35)

ğocâ<<koca (I/40/37)

ocâk<ocak (II/29/87)

urdâ<<orada (I/15/16)

burâ<bura (I/56/15)

Alıntı sözcüklerde;

sunâ<suna (I/06/02)

sâlonnâ<<salon (I/146/61)

çorâp<çorap (I/07/14)

zurnâ<zurna (II/13/07)

Eklenme ile

unâ<ona (I/05/55)

ğumâ<<kum+a (I/64/78)

olâ<ola (I/08/64)

iii. Sık olarak birlikte kullanılan sözcükler

Türkçe sözcüklerde;

o dâ<da (I/06/68)

iv. Kişiyeye bağılı olarak

Alıntı sözcüklerde;

nirâynağ<lira (I/64/57)

âlmenyada<<almanya (II/29/17)

ğâzâsını<<kazâ (I/110/64)

2.1.2.1.6.2. /a/ > /o/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Alıntı sözcüklerde;

ğovanozlara<<kavanoz (I/32/35)

tobaK<tabak (I/119/48)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

toygo<toyğa (I/40/19)

ortolumū<<ortalama (II/02/43)

sono<<sonra (II/23/111)

burdo<<burada (II/23/139)

sonocum<<sonracım (II/29/57)

Alıntı sözcüklerde;

maydonos<<maydanoz (II/29/08)

roko<<roka (II/36/12)

Eklenme ile

ono<ona (II/13/11)

iii. Sık olarak birlikte kullanılan sözcükler

Türkçe sözcüklerde;

gidiyō do<da (II/29/86)

iv. Kişiyeye bağılı olarak

Alıntı sözcüklerde;

filor<<fular (I/106/78)

2.1.2.1.6.3. /a>/ö/

i. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

şordō “şurada” (II/02/12)

ii. Sık olarak birlikte kullanılan sözcükler

Türkçe sözcüklerde;

buvöz dō<da (II/16/99)

2.1.2.1.6.4. /a>/u/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;

buba<baba (II/28/69)

qaynıbuba<<qayın+baba (II/30/64)

Alıntı sözcüklerde;

zobu<<soba (II/17/80)

zuman<zaman (II/19/47)

ii. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;

buru<bura (I/03/16)

yumuya<yuma (I/47/43)

ğumnuyon<<kıumla- (I/87/41)

foğurduyor<foğurda- (I/123/51)

örtulumō<<ortalama (II/02/52)

oruyu<ora (II/02/105)

toğuları<toğa (II/08/57)

şurduKi<<şuradaki (II/08/125)

oturmuyu<oturmaya (II/11/23)

uzumāz<<uza- (II/16/08)

odudā<oda (II/28/57)

ğocuman<<ğocaman (II/39/04)

boyuyodu<boya- (I/27/53)

zolluyo<<zorla- (I/63/52)

dōruyoğ<<doğra- (I/111/24)

uru<<ora (II/02/09)

ğodumannā<<ğodaman (II/02/61)

şuruya<şura (II/08/56)

toplumu<<toplama (II/08/106)

ovuydu<ova (II/09/27)

oynullardı<<oyna- (II/14/92)

ğoyuları<<ğova (II/21/70)

urdu<<orada (II/33/28)

yumurtu<yumurta (II/39/49)

-ınca zarf fiil eki (-IncA>-uncu)

sovuyuncu<<soğuyunca (II/07/86)

ğonuşuncuyu<<ğonuşuncaya (II/30/01)

oluncu<olunca (II/07/143)

Alıntı sözcüklerde;

poropuğanda<<puropağanda (I/64/132)

roğu<<roğa (II/18/35)

iii. Sık olarak birlikte kullanılan sözcükler

Türkçe sözcüklerde;

çocuklu_um du<da (II/06/79)

iv. Sözcük Sonunda Vurgusuzluk Sebebiyle

EİMA’nda sözcük sonundaki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır.

Türkçe sözcüklerde;

uru<<ora (II/02/09)	ğocu<<koca (II/05/46)
soru<<sonra (II/08/11)	böyünü<<boyuna (II/10/20)
buru<bura (II/10/43)	ğuşmu<<koşma (II/14/45)
ürüyü<<oraya (II/17/19)	doğumu<doğuma (II/24/55)
sonu<<sonra (II/25/73)	burdu<<burada (II/30/27)
urdu<<orada (II/33/28)	ordu<<orada (II/33/53)
yumurtu<yumurta (II/39/49)	şurdu<<şurada (II/39/88)
yoksu<yoksa (II/39/106)	

Alıntı sözcüklerde;

kötü<<kota (II/10/16)	zurnu<zurna (II/16/18)
ğudu<<kadar (II/16/88)	roku<<roka (II/18/35)

EİMA’nda yönelme ve bulunma durum biçimbirimlerindeki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır. I. alt ağız grubunda da sayıları az da olsa bu biçimbirimlerdeki daralma örneklerine rastlanır.

v. Yönelme Durum Eki (-(y)a>-(y)u)

buruyu<<buraya (II/02/23)	oruyu<<oraya (II/04/94)
ğonşuyu<<koşuya (II/09/22)	oturmuyu<<oturmayaya (II/11/23)
suyu<suya (II/21/61)	salunu<<salona (II/39/155)

vi. Bulunma Durum Eki (-da>-du)

oğuldu<oğulda (II/07/114)	durumdu<durumda (II/10/72)
salundu<<salonda (II/39/137)	bursudu<<bursada (II/39/161)

vii. Kişiyeye Bağlı

Alıntı sözcüklerde;

hazırluyundu<<hazırla- (I/52/36)	sulaTa<salata (I/69/29)
----------------------------------	-------------------------

2.1.2.1.6.5. /a/ > /ü/

i. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

ürüyü <<oraya (II/17/19)

2.1.2.1.6.6. /e/ > /ê/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;

beyliġövaya <<beylik+ova (I/04/68)

göçübê <<göçebe (I/46/21)

bêş <beş (I/54/50)

ölüvêrinci <<ölüverince (I/64/88)

vêrsün <ver- (I/104/68)

bêbeK <<bebek (II/08/37)

sêvüp <sev- (II/12/08)

Alıntı sözcüklerde;

kümêse <kümes (I/61/55)

êvêlü <<eveli (I/63/24)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

şölê <<şöyle (I/02/66)

gözlême <gözleme (I/04/38)

bölgê <bölge (II/06/51)

Eklenme ile

ködê <<köyde (I/01/20)

ölösünê <<öylesine (I/03/75)

dökêñ <dökeñ (I/04/58)

gündê <günde (I/05/55)

öñcüdên <<önceden (II/02/59)

2.1.2.1.6.7. /e/ > /o/

i. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

õlo <<öyle (I/53/60)

ii. Kişiyeye Bağlı

Alıntı sözcüklerde;

metro<<metre (I/27/40)

2.1.2.1.6.8. /e/ > /ö/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;

böbeK<bebek (I/58/51)

Alıntı sözcüklerde;

dövlet<devlet (I/52/22)

dümbök<<dunbek (I/126/29)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

şölö<<şöyle (I/02/64)

bu_öz<bu kez (I/18/56)

ötökü<<öteki (I/101/39)

bölö<<böyle (I/139/29)

göndörüyö<gönder- (II/02/98)

ölö<<öyle (II/10/52)

iii. Sık olarak birlikte kullanılan sözcükler

köy yüründe<yer (I/48/45)

iv. Kişiyeye Bağlı

Türkçe sözcüklerde;

öñ<eñ (I/39/30)

2.1.2.1.6.9. /e/ > /u/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Alıntı sözcüklerde;

zuval<zeval (I/39/36)

2.1.2.1.6.10. /e/>/ü/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;

göçüb̈<göçebe (I/46/21)

övu<<üvey (I/55/77)

üvyü<üvey (I/55/74)

küpü<küpe (II/17/55)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

gözlüme<<gözleme (I/04/38)

göcüyü<göce (I/26/68)

bölü<<böyle (I/41/24)

törüyü<töre (I/47/13)

döşüyo<döşe- (I/56/72)

ötü<öte (I/70/04)

bülü<<böyle (I/84/12)

kücülüyöz<kücüle- (I/96/08)

ötükü<<öteki (I/145/09)

şölü<<şöyle (II/02/80)

küllüme<külleme (II/08/95)

öncü<önce (II/11/17)

kürtçüyü<kürtçe (II/17/91)

ölü<<öyle (II/18/13)

sürmüymüş<sürme (II/25/17)

ölmüyü<<öl-me-yor (II/28/91)

yüklümesini<yükleme (II/30/39)

ünnüyö<<ünle- (II/37/119)

görü<göre (II/38/92)

Alıntı sözcüklerde;

gülüdö<<ğule (II/01/89)

Fasüllüdür<<fasulye (II/30/35)

iii. Sık olarak birlikte kullanılan sözcükler

Türkçe sözcüklerde;

güz dü<de (I/94/42)

EİMA'nda yönelme ve bulunma durum biçimbirimlerindeki daralmalar II. alt ağız grubu temel özelliğini oluşturmaktadır.

iv. Yönelme Durum Eki (-(y)e>-(y)ü)

yüzü<yüze (II/02/51)

üçü<üçe (II/03/02)

kövlüyü<<köylüye (II/03/24)

günümüzü<günümüze (II/08/108)

önümü<önüme (II/16/82)

üstünü<üstüne (II/16/89)

v. Bulunma Durum Eki (-de>-di)

üşdü<<üçte (II/02/81)

ködüyüS<<köydeyiz (II/08/04)

dü_ündü<<düğünde (II/11/05)

ködü<<köyde (II/21/25)

kömürdü<kömürde (II/23/17)

gündü<günde (II/33/47)

inönüdü<inönüde (II/39/161)

2.1.2.1.6.11. /ı>/î/

i. Kişiyeye bağılı olarak

Alıntı sözcüklerde;

tırfannan<<tırpan (I/135/29)

2.1.2.1.6.12. /ı>/u/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;

suviyacaK<<sıva- (I/124/45)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

Eklenme ile

da_uldu<<dağıl- (I/64/102)

Alıntı sözcüklerde;

muzur<muzır (I/35/44)

iii. Kişiyeye bağılı olarak

Alıntı sözcüklerde;

turpannan<tırpan (I/124/11)

iv. Büzülme yoluyla

da_ultu<<dağıl- (I/64/102)

2.1.2.1.6.13. /i>/ö/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Alıntı sözcüklerde;

böber<biber (II/21/92)

2.1.2.1.6.14. /i>/u/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Alıntı sözcüklerde;

televuzonda<<televizyon (I/26/30)

ii. Benzeşme yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

halbuķu<<halbuki (I/44/96)

Alıntı sözcüklerde;

hidroluķ<hidrolik (I/17/24)

iii. Ulama yoluyla

Alıntı sözcüklerde;

olmoyo ğu<<ki (I/32/25)

iv. Kişiyeye bağlı olarak

Alıntı sözcüklerde;

macur<<muhacir (I/92/21)

2.1.2.1.6.15. /i>/ü/

i. Dudak ünsüzleri (/b/, /f/, /m/, /p/, /v/) komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;

dübek<dibek¹⁹ (I/152/114)

Alıntı sözcüklerde;

televüzunda<<televizyon (I/26/42)

büber<biber (I/101/21)

alimüyon<<alüminyum (II/05/15)

müllet<millet (II/07/47)

êvêlü<<eveli (I/63/24)

müzük<müzik (I/137/09)

ekönömü<<ekonomi (II/04/77)

ümüdü<ümîd (II/09/81)

ii. Benzeşme yoluyla

Alıntı sözcüklerde;

muhütün<muhîr (I/01/39)

ğuzüne<<ğuzine (I/116/19)

ünüvêste<<üniversite (II/02/99)

hürtös<<firitöz (II/30/84)

polüs<polis (I/15/67)

hususü<<hususî (I/154/61)

ekönömü<<ekonomi (II/04/77)

iii. Ulama yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

ükü_üş<<iki üç (I/70/47)

Püs_ürü<<bir+sürü (I/161/22)

büs_ürü<<bir sürü (I/96/75)

iv. Büzülme yoluyla

Alıntı sözcüklerde;

ö_üs<<ofis (I/03/100)

v. Kişiyeye bağılı olarak

Türkçe sözcüklerde;

hindükilêden<hindiki (I/10/25)

esgü<<eski (II/02/16)

Alıntı sözcüklerde;

ünüsün<<insulin (I/28/54)

mevlüt<<mevlid (II/39/118)

¹⁹ Bu sözcük 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı'nda (Tulum, 2011: 586) "dibek" biçimiyle yer almaktadır.

2.1.2.1.7. Düzleşme

Çeşitli fonetik etkenlerle ve genellikle dilimize geçmiş yabancı sözlerde, ilk hecedeki yuvarlak sıradan bir ünlünün düz sıraya geçmesi olayıdır (Korkmaz, 200: 227). EİMA’da diğer hecelerde de örnekleri görülür.

2.1.2.1.7.1. /o>/a/

i. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;

sāna<<sonra (I/58/88)

Alıntı sözcüklerde;

nahat<<nohūd (I/33/154)

afyan<afyon (I/87/17)

depāsını<depo (II/30/39)

taprağ<toprak (I/81/20)

diplomamız<diploma (I/153/10)

ii. Kişiyeye bağılı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

yağ<<yok (II/29/44)

2.1.2.1.7.2. /o>/â/

i. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;

laylān<<naylon (I/20/86)

oTā<oto (I/53/44)

afyān<afyon (I/87/51)

ğompāstamuz<<ğomposto (II/31/48)

ii. Kişiyeye bağılı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

bālatlıdan<<polatlı (I/18/08)

āndan<ondan (I/48/71)

āldı<oldu (I/45/28)

sāna<<sonra (I/64/08)

yâķ<yok (II/02/35)

Alıntı sözcüklerde;

nâhudû<<nohud (I/44/42)

2.1.2.1.7.3. /o>/ê/

i. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;

diplêması<diploma (I/48/26)

otêbise<<otobüs (I/160/31)

ii. Kişiyeye baēlı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

êbir<<o+bir “öbür” (I/03/48)

2.1.2.1.7.4. /o>/e/

i. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;

ekenömisî<ekonomî (I/23/58)

ķulestere<<ķolesterol (I/37/37)

ēavanezlere<<ķavanoz (I/40/69)

kilemetire<<kilometre (II/01/70)

2.1.2.1.7.5. /o>/ı/

i. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;

diplıması<diploma (I/10/03)

sıfra<sofra (I/80/53)

mazıt<mazot (I/116/46)

paytın<<fayton (II/01/57)

pırıttez<<purotez (II/22/11)

salın<salon (II/27/48)

ēaplı<<ķablo (II/30/71)

ii. Kişiyeye baēlı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

ından<<ondan (II/37/95)

ı<o (II/39/153)

Alıntı sözcüklerde;

tırınım<<torun (I/48/54)

2.1.2.1.7.6. /o/ > /i/

i. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;

eğonimi<<ekonomi (I/09/55)

2.1.2.1.7.7. /o/ > /ı/

i. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;

eğinimig<<ekonomik (II/02/74)

ii. Kişiyeye bağlı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

ından<o (I/08/96)

sıvan<<soğan (I/111/24)

hırdan<<oradan (II/07/125)

2.1.2.1.7.8. /ö/ > /a/

i. Kişiyeye bağlı olarak

Alıntı sözcüklerde;

ğar<kör “mezar” (I/113/130)

2.1.2.1.7.9. /ö/ > /e/

i. Kişiyeye bağlı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

ebır<<öbür (I/03/48)

eldüñü<<öldüğünü (I/20/90)

encé<<önce (I/32/30)

etē<öte (II/01/65)

g t r l  g t r- (II/23/75)

2.1.2.1.7.10. / / > /e/

i. KiŖiye bağlı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

ele  oyle (II/32/82)

AŖaęıdaki örnekte bir mani içinde kafiyeye uydurmak amacıyla / / sesi /e/ sesine deęiŖmiŖtir.

 ez-  z- (I/132/79)

“mezerliKde gezerin
 ıķı bulsam  ezerim
vallah billah ęaynana
ben  l.undan g zelim”

2.1.2.1.7.11. / / > /i/

i. KiŖiye bağlı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

 le  oyle (II/07/64)

b yla  b yle (I/86/32)

2.1.2.1.7.12. / / > /ı/

i. BenzeŖme ile

Alıntı sözcüklerde;

ķonveyır ķonvey r (II/23/18)

2.1.2.1.7.13. /u/ > /a/ ~ / /

i. BenzeŖme ile

Alıntı sözcüklerde;

yaĥ T  y h d (I/74/75)

ii. Kişiyeye bağlı olarak

Türkçe sözcüklerde;

durāldı-<durul- (I/33/55)

doğanıyo<doğun- (II/19/73)

Alıntı sözcüklerde;

nahat<<nohūd (I/33/154)

2.1.2.1.7.14. /u>/e/~/ê/

i. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;

béyez<<bu+kez (I/143/46)

be_éz<<bu+kez (I/143/56)

Alıntı sözcüklerde;

ambeles<<ambulans (I/37/15)

ii. Kişiyeye bağlı olarak

Türkçe sözcüklerde;

ęurē<<ęuru (I/03/102)

okéyyo<<oğu- (II/38/97)

Alıntı sözcüklerde;

useli<<usūlü (II/15/60)

2.1.2.1.7.15. /u>/ı/

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna göre düz ünlülerden sonra düz ünlüler gelmektedir. Bu bakımdan düz ünlülerden sonra gelen yuvarlak ünlülerin düzleştii örnekler EİMA'da oldukça yaygındır.

i. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;

ęabbıę<<ęabuę (I/10/102)

ęapıt<ęaput (I/14/30)

yımışadı<<yumuşa- (I/33/47)

ęavırıydıK<<ęavur- (I/47/35)

yamık<yamuğ (I/48/35)
ğavışıP<<ğavuş- (I/62/14)
savırıydık<savur- (I/70/28)
ğabıklar<<ğabuk (I/81/64)
ğavışmıya<<ğavuşma (I/94/60)
yāmíllā<<yağmur (II/01/90)
tavık<tavuk (II/20/10)
ğavırillādī<<kavur- (II/23/105)

hatına<hatun (I/52/32)
havıc<<avuç (I/58/77)
yāmır<<yağmur (I/79/40)
yavırım<yavru (I/82/12)
tapı<tapu (I/143/80)
havlı<havlu (II/08/60)
yımirtamızı<yumurta (II/21/22)

Alıntı sözcüklerde;

fasillā<<fasulye (I/04/34)
ğabilımsıñ<<ğabul (I/08/128)
bāsırdan<bāsūr (I/42/40)
bayıl<bavul (I/61/46)
davıl<davul (I/76/94)
ğalbır<<ğalbur (I/98/85)
lahmācın<lahmācun(I/125/11)
alpiya<alpu (II/08/87)
dāvlımbazından<davlımbaz (II/30/84)

halbıķı<<halbuki (I/06/133)
ğabırğalār<kaburga (I/39/104)
māsım<ma'süm (I/48/18)
ıstambıla<<istanbul (I/65/22)
māmıdiyada<mahmudiye (I/88/21)
mazlım<mazlüm (I/104/26)
ğavır<gavur (II/02/07)
māsıs<<mahsūs (II/28/86)
mejbır<<macbūr (I/116/32)

ii. *Sık olarak bir arada kullanılan sözcükler*

Türkçe sözcüklerde;

bı yıl<bu yıl (I/45/65)

iii. *Kişiye bağlı olarak (ilk hecede)*

Türkçe sözcüklerde;

bırçağ<burçağ (I/39/73)
sıyıñ<su (I/58/64)
bızāya<<buzayı (I/152/18)
yımışıcık<<yumuşacık (II/39/29)

bıra<bura (I/46/04)
bīdeyi<buğday (I/68/39)
doğıyan<doğu- (II/24/68)

Alıntı sözcüklerde;

mıhakkık<muhakkak (I/01/70)
tırınım<<torun (I/48/54)
mıška<muška (I/111/12)
mısdıvā<<mustafa (II/39/166)

mırat<murat (I/18/64)
mıhdarīm<<muhtarlık+ım (I/68/02)
mıntazam<muntazam (II/09/47)

iv. /k/ ünsüzü komşuluğunda

Türkçe sözcüklerde;
bıçık<<bıçuk (II/22/02)

2.1.2.1.7.16. /u/>/i/

i. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;
gomşılar<<koşu (II/06/60)
aviş<<avuç (II/32/74)

yavrim<yavru (II/29/12)

Alıntı sözcüklerde;
fasıleyi<fasulye (I/03/48)
nüfıs<<nüfıs (I/61/67)
mecbir<mecbūr (II/01/59)

ğalbır<<kalbur (I/49/15)
yavıt<<yāhūd (I/153/34)
ālpıda<<alpu (II/32/120)

ii. Kişiyeye bağılı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;
şınnar<şu (I/32/50)

bırda<<burada (I/155/105)

Alıntı sözcüklerde;
mıtfaK<mutfaK (I/160/15)

2.1.2.1.7.17. /u/>/i/

i. Benzeşme ile

Alıntı sözcüklerde;
fasille<<fasulye (I/27/20)

ambileş<<ambulans (I/45/36)

serim<serum (I/104/09)

mālim<ma'lūm (II/05/105)

mahrīmat<<mahrūmiyyet (II/33/43)

ii. Kişiyeye bağlı olarak

Alıntı sözcüklerde;

donduruciye<dondurucu (I/26/74)

fil'or<<fular (I/106/78)

otobis<otobüs (I/161/39)

husisī<<husūsī (II/23/50)

2.1.2.1.7.18. /ü>/ı/

i. Ulama yoluyla

Türkçe sözcüklerde;

āşam_ısdı<<aķşam_üstü (I/140/45)

2.1.2.1.7.19. /ü>/ı/

i. Kişiyeye bağlı olarak (ilk hecede)

Türkçe sözcüklerde;

bıtüm<<bütün (II/08/97)

sipülceK<<süpür- (II/23/181)

kindür<<gün (II/23/181)

Alıntı sözcüklerde;

mısāde<<mūsā'ade (I/153/88)

2.1.2.1.7.20. /ü>/ı/

i. Benzeşme ile

Türkçe sözcüklerde;

kōliyis<<köylü (I/10/39)

Alıntı sözcüklerde;

kāḫkil<<kākül (I/77/18)

tenezil<<tenezzül (II/01/39)

ii. Kişiyeye bağlı olarak

Türkçe sözcüklerde;
bitün<bütün (II/13/38)

Alıntı sözcüklerde;

mige<müge (I/47/33)

mināsiP<<münāsib (I/119/64)

zilib<<züluf (I/159/11)

otobis<otobüs (I/161/39)

birodan<büro (II/02/21)

2.1.2.1.8. Sıra Değiştirme

Art sıradan ünlülerden oluşan bir sözcükteki bütün ünlülerin art sıradan ön sıraya geçmesi veya ön sıradan ünlülerden oluşan bir sözcükteki bütün ünlülerin ön sıradan art sıraya geçmesi olayıdır. Ulama, inceltici ünsüzler (/c/, /ç/, /d/, /l/, /n/, /r/, /s/, /ř/, /t/, /y/, /z/), artılaştırıcı ünsüzler (ğ, k, l, n, ŋ), sık kullanılan sözcüklerin bir araya gelmesi ve kişisel tercihler sıra değiştirme olayında etkili olabilir. EİMA'da aşağıdaki sıra değiştirme örnekleri görülür.

2.1.2.1.8.1. Ön sıradan art sıraya geçme

Türkçe sözcüklerde

Aşağıdaki örneklerde ulamaya bağlı olarak sözcükler ön sıradan art sıraya geçmiştir.

olan_olmadı<ölen (I/155/92)

Kış_ıçın<<için (II/21/94)

Aşağıdaki örneklerde kişisel tercihlere bağlı olarak sözcükler ön sıradan art sıraya geçmiştir.

hıncı<<hinci (I/08/66)

soylamış<<söyle- (I/140/68)

Aşağıdaki örneklerde artılaştırıcı ünsüzler /ğ/ ve /k/ komşuluğunda sözcükler ön sıradan art sıraya geçmiştir.

ğúnařdan<<güneş (I/54/47)

kışıda<<kişi (I/78/15)

kuçucuK<<küçücük (I/14/05)

Alıntı sözcüklerde

Aşağıdaki örneklerde /h/ ünsüzünün çıkış noktasının art damağa kaymasıyla sözcükler ön sıradan art sıraya geçmiştir.

hızmat<<hizmet (I/88/53)

havas<heves (I/94/46)

Aşağıdaki örneklerde artlılaştırıcı ünsüz /k/ komşuluğunda sözcükler ön sıradan art sıraya geçmiştir.

ibrī<<ibrīk (I/72/55)

ğırız<<kırız (I/91/23)

2.1.2.1.8.2. Art sıradan ön sıraya geçme

Türkçe sözcüklerde

Aşağıdaki örneklerde inceltici /c/ ünsüzünün etkisiyle sözcük art sıradan ön sıraya geçmiştir.

ecig<<azıcık (I/05/56)

cennī<<canlı (I/08/115)

Aşağıdaki örneklerde inceltici /y/ ünsüzünün etkisiyle sözcükler art sıradan ön sıraya geçmiştir.

öyün<<oyun (I/26/40)

meleyi<<mala (I/87/107)

nesiydi<<nasıl (I/58/20)

Aşağıdaki örneklerde inceltici /ç/ ünsüzünün etkisiyle ve sık kullanılan sözcüklerin bir araya gelmesi sonucu sözcük art sıradan ön sıraya geçmiştir.

bi büyük<<bir buçuk (II/08/52)

iki büyük<<iki buçuk (II/08/52)

Alıntı sözcüklerde

Aşağıdaki örneklerde inceltici /c/ ünsüzünün etkisiyle sözcük art sıradan ön sıraya geçmiştir.

cúmá<<cum‘a (I/02/10)

cüme<<cum‘a (I/82/15)

Aşağıdaki örnekte inceltici /s/ ünsüzünün etkisiyle sözcük art sıradan ön sıraya geçmiştir.

misir<<mısr (I/02/48)

Aşağıdaki örnekte ön damak /k/ ünsüzünün etkisiyle sözcük art sıradan ön sıraya geçmiştir.

kezim<<kāzım (I/86/24)

Aşağıdaki örneklerde benzeşmezlik yoluyla art sıradan ön sıraya geçme olayı gerçekleşmiştir.

hevle<<havla (I/30/43)

emme<<ammā (II/32/59)

2.1.2.1.9. Türeme

EİMA'da ön seste ve iç seste ünlü türemesi görülmektedir. Türeyen ünlüler genellikle düz-dar ünlülerdir ve sözcükle bir bağları yoktur.

2.1.2.1.9.1. Ön Seste

Aşağıdaki /l/, /r/, ve /ş/ ünsüzleriyle başlayan alıntı sözcüklerde ön seste ünlü türemesi gerçekleşmiştir.

/φ/->/l/-, /i/- (l)

ilehen<<leğen (I/59/48)

ilimon<limon (I/94/30)

ilâzım<lâzım (II/33/50)

/φ/->/l/-, /i/-, /ö/-, /ü/- (r)

ırâmetlik<<rahmetlik (I/14/48)

iramazan<ramazan (I/28/55)

irahat<<râhat (I/58/29)

irahatsız<râhatsız (I/63/19)

irêsim<<resim (I/67/29)

irendeleyoñ<rende- (I/76/33)

ireçel<reçel (I/71/59)

üryamdâ<<rü'yâ (I/80/50)

ırazı<razı (I/88/58)

ireñkli<<renkli (I/94/35)

ırza<<râzı (I/108/47)

örüzgâr<<rüzgâr (I/124/35)

ürüzgâr<<rüzgâr (I/130/14)

irezil<rezil (II/16/43)

ıraḥım<<raḥam (II/32/15)

/φ/->/ı/-, /i/- (ş)

işey<şey (I/31/48)

2.1.2.1.9.2. İç Seste

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde iç seste ünlü türemesi gerçekleşmiştir.

-/φ/->/ı/-, -/i/-

ëkişitidiyodu<<ekşit- (II/15/84)

titirer<titre- (I/137/28)

-/φ/->/u/-, -/ü/-

yümüşek<<yüksek (I/45/14)

günüük<<günlük (I/120/56)

havulu<havlu (I/114/07)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde iç seste ünlü türemesi gerçekleşmiştir.

-/φ/->/a/-, -/e/-

çadıravannar<<şādurvān (I/25/66)

cümeleye<<cumle (I/145/23)

şehir<şehr (II/05/43)

taḫdirēsi<<taḫdīri (II/10/61)

masaraf<masraf (II/16/25)

bāmēya<bamya (II/29/44)

-/φ/->/ı/-, -/i/-

modirenneşdi<<modernleş- (I/30/53)

satırañç<satrañç (I/31/59)

fitire<fitre (I/43/33)

ediraf<etraf (I/49/58)

kemire<kemre (I/121/11)

kilometire<kilometre (I/142/38)

redīyo<<radio (I/145/96)

porıgıram<purogram (II/03/16)

metire<metre (II/03/80)

litirē<litre (II/10/24)

arımüt<armüt (II/19/163)

gāmıyon<kamyon (II/26/41)

-/φ/->/u/-, -/ü/-

kontrol<kontrol (I/01/52)

löküz<<lüks (I/146/38)

2.1.2.1.10. Düşme

EİMA’da ön seste, iç seste ve son seste ünlü düşmesi görülmektedir. İç ve son seste düştüğü tespit edilen ünlüler genellikle düz-dar ünlülerdir.

2.1.2.1.10.1. Ön seste

sıcak<ısıcak (II/11/66)

2.1.2.1.10.2. İç Seste

i. Türkçe sözcüklerde vurgusuz orta hece konumundaki ünlüler düşer.

ordan<oradan (I/05/23)

ğaynana<<kayın+ana (I/07/43)

pişri<<pişirir (I/07/58)

ğarnı<<karını (I/20/91)

giyyorlar<giyyorlar (I/21/47)

orlar<oralar (I/23/51)

yağcağ<<yakacak (I/73/63)

böyna<boyuna (I/93/38)

burda<burada (I/94/78)

durla<<durula- (I/97/10)

içersine<içerisine (I/98/14)

satlık<satılık (I/106/11)

azcık<<azıcık (I/110/29)

ğārsı<<ğārisı (I/159/43)

ilersi<ilerisi (I/161/10)

çatçığ<<çatacık (II/01/85)

birsi<birisi (II/19/82)

gersi_geri<<gerisin geri (II/24/94)

ğayntası<<ğayın+ata (II/25/67)

ğaynımı<ğayınımı (II/28/41)

yiycēğ<yiyeceğ (II/32/138)

ğayınnamığ<<ğayın+ana (II/35/116)

iyce<iyice (II/37/64)

ii. Alıntı sözcüklerde vurgusuz orta hece konumundaki ünlüler düşer.

Takğası<<dakığa (I/20/90)

emne<<emine (I/33/133)

seyyāta<<seyāhat (I/64/104)

ğaste<<ğazete (I/71/05)

ğatyen<<ğat‘iyyen (I/108/52)

annat<<anadut (I/130/11)

penselin<<penisilin (I/154/60)

ırmazan<<ramazan (I/159/40)

ğapsēniden<<ğapis+hāne (II/01/07)

ğayınvaldem<<ğayınvālide (II/19/115)

hāslat<<hāsīlāt (II/20/17)

arbāynan<<araba (II/21/15)

daḳḳı<<dakika (II/30/80)

Aşağıdaki örnekte akıcı ünsüzler komşuluğundaki düz-dar (/i/) ünlü düşmüştür.

āṣamneyn<<akşamleyin (II/07/96)

2.1.2.1.10.3. Son Seste

i. Türkçe sözcüklerde vurgusuzluk sebebiyle son sesteki dar ünlüler düşer.

dıṣar<dıṣarı (I/36/40)

iy<iyi (I/43/38)

yūḳar<yukarı (II/38/81)

ii. Türkçe ve alıntı sözcüklerde sözcüğün, son sesindeki ünlüye benzeyen bir ünlü ile başlayan sözcüğe ulanması sonucu son sesteki ünlü düşer.

mayan_etti<<mu‘āyene (I/37/35)

oy_özerdiK<<oya (I/87/72)

ḡar_arpı<<ḡara (II/01/20)

yirm_ıaltıdı<yirmi (II/07/96)

yid_öldü<<yedi (II/24/88)

ḡay_arkāsındı<<ḡaya (II/35/20)

iii. Belirtme durum eki almış ünlü ile biten sözcüklerde son sesteki dar ünlüler yerine seyrek olarak sıfır biçim birim (Ø) kullanılır.

çarṣafın<çarṣafını (I/33/48)

étiṅ<<etiṅi (I/49/26)

2.1.2.1.11. Geçişme

Türkçede iki ünlü yan yana gelmez, böyle bir durumda ikisi birleşerek tek ünlü olurlar (Ergin, 2002: 118). Ünlüyle biten bir sözcükten sonra yine ünlüyle başlayan bir sözcüğün gelmesi sonucu birinci sözcüğün sonundaki ünlüyle ikinci sözcüğün başındaki ünlü birleşir (ulanır) ve bunlar tek bir ünlüye/uzun ünlüye dönüşür. EİMA’da çok sayıda örneği bulunmaktadır.

nolceK<<ne olacak (I/03/04)

ortoḡul<<orta okul (I/05/10)

nasıl<<ne asıl (I/17/42)

annanne<<anne anne (I/41/45)

neyse<<ne ise (I/45/56)

nolur<<ne olur (I/76/47)

cümertesi<<cuma ertesi (I/82/20)

ḡahvaltı<<kahve altı (I/116/56)

netceñ<<ne edeceñ (I/161/37)	ortõkuldand<<orta oğul (II/07/28)
havālanına<<hava alanı (II/19/98)	babanne<<baba anne (II/19/98)
bõyle<<bu õyle (II/22/08)	ik_üş<<iki üç (II/24/20)

2.1.2.1.12. Alıntı Sözcüklerdeki Birincil Uzunlukların Kaybolması

EİMA'da ÖTT'de olduğu gibi bazı alıntı sözcüklerde birincil uzun ünlüler kaybolarak normal süreli söylendiği örnekler görülür.

hiç (I/03/59)	namaz (I/04/26)
kenar (I/67/76)	selam (I/80/66)
kitap (I/125/94)	ezan (II/13/34)
nişan (II/17/51)	zaman (II/20/04)
rahat (II/29/78)	beyaz (II/37/125)

EİMA'da bazı örneklerde ÖTT'de korunan birincil uzun ünlüler normal süreli ünlüye dönmüştür.

ñumune<numüne (I/42/18)	rica<ricā (I/67/41)
şikāyet<şikāyet (I/69/69)	fatiha<fātiha (I/91/09)
niḥayeT<nihāyet (I/95/59)	ğayet<gāyet (I/102/72)
sadık<sādık (I/112/80)	kiracı<kirācı (I/131/59)
usuł<usūl (I/155/79)	razı<rāzı (II/19/82)

2.1.2.2. Ünsüz Değişmeleri

2.1.2.2.1. Ünsüz Uyumu (Ötümlülük-Ötümsüzlük Uyumu)

Türkçe ve alıntı sözcüklerde eklenme yoluyla komşu ünsüzler arasında görülen uyumdur. Buna göre ötümsüz ünsüzler (/ç/, /f/, /h/, /k/, /p/, /s/, /ş/, /t/) ötümsüz ünsüzlerle, ötümlü ünsüzler (/b/, /c/, /d/, /g/, /ğ/, /j/, /l/, /m/, /n/, /r/, /v/, /y/, /z/) ötümlü ünsüzlerle ve ötümsüz ünsüzler ötümlü karşılığı olmayan (/l/, /m/, /n/, /r/, /y/) ile yan yana gelebilirler.

Alıntı sözcüklerin kaynak dildeki uyum dışı biçimlerinin EİMA'da uyuma girdiği görülür.

i. Ötümsüz ünsüzlerden sonra ötümsüz ünsüzlerin gelmesi

/ç/-/ç/: ğaçÇaz<<kaçacağız (I/66/06), mi_alıççık (I/35/03)

/ç/-/k/: gençken (I/33/100)

/ç/-/t/: avuçtan (I/95/43)

/f/-/ç/: hafifçe (II/29/105)

/f/-/t/: sınıfta (I/24/24)

/h/-/t/: tārihti (II/02/06)

/k/-/ç/ - /k/-/ç/: dökÇen (II/39/44), sālıkça (II/21/24)

/k/-/k/ - /k/-/k/: günnükken<günlükken (II/19/47), cıvıkka<<cıvıkken (I/33/95)

/k-t/ - /k-t/: dümrekte (I/46/27), çıktı (II/19/123)

/s/-/ç/: temiŞçe (II/32/137)

/s/-/t/: sestem (II/20/63)

/ş/-/ç/: işçen<<içceñ (I/45/01)

/ş/-/t/: ateşte (II/15/76)

/t/-/ç/: etçek<<edecek (II/30/35)

/t/-/k/: vakıtıkı (I/58/26)

/t/-/t/: dövletten (I/52/85)

ii. Ötümlü ünsüzlerden sonra ötümlü ünsüzlerin gelmesi

/l/-/c/: bolca (I/119/59)

/l/-/d/: doldu (I/64/47)

/l/-/g/ - /l/-/ğ/ - /l/-/g/: ilgilenir (I/03/37), çalgı (I/04/20), bulgur (II/19/72)

/n/-/c/ - /n/-/c/: ğadancık (I/143/62), öñce (II/34/19)

/n/-/d/ - /n/-/d/: seksende (I/64/64), öñde (I/85/58)

/r/-/c/: pişircez (I/10/31)

/r/-/d/: biberdir (I/143/72)

/r/-/g/ - /r/-/ğ/ - /r/-/g/: niğārgilde (I/09/49), yorgun (I/07/75), yorgan (I/76/40)

/y/-/c/: eyci<<iyice (II/18/01)

/y/-/d/: koydum (II/13/29)

/y/-/g/ - /y/-/ğ/: yiygilikleri (I/87/121), yayğı (I/98/81)

/z/-/c/: birazcık (II/19/166)

/z/-/d/: olmazdı (II/20/55)

/z/-/g/ - /z/-/ğ/: düzgün (II/08/41), gızgın (I/48/17)

iii. Ötümsüz ünsüzlerden sonra ötümsüz karşılığı olmayan ünsüzlerin gelmesi

/ç/-/l/: geçlikde (I/145/27)

/ç/-/m/: içme (I/142/37)

/f/-/l/: çiflikmiş (I/156/03)

/f/-/n/: eriFne (I/115/33)

/k/-/l/ - /k/-/l/: yimekleri (I/03/106), ayaklānı (I/04/46)

/k/-/m/ - /k/-/m/: demekmiş (I/156/02), çokmuş (I/28/53)

/k/-/n/ - /k/-/n/: eşekneğ (I/157/32), torķnan (II/38/31)

/k/-/r/ - /k/-/r/: çıkırıkdı (I/87/100)

/k/-/y/ - /k/-/y/: büyükyayla (I/92/24), tırakya (II/10/88)

/s/-/l/: serşisle (I/156/23)

/s/-/m/: kesmiş (I/156/63)

/s/-/n/: kāsnaķ (I/19/23)

/ş/-/l/: işlē (I/157/75)

/ş/-/m/: yētişmiyū (II/02/84)

/ş/-/n/: zengişneşdi (I/159/37)

/ş/-/r/: pişri (I/07/58)

/t/-/l/: ayıtlēyöler (I/03/102)

/t/-/m/: saķatmışdı (I/18/06)

/t/-/n/: sūtnen (I/01/59)

/t/-/y/: yaşıtyız (II/20/50)

2.1.2.2.2. Ünsüz Uyumsuzluğu

Türkçe ve alıntı sözcüklerde eklenme yoluyla yanyana gelen ünsüzler arasında görülen uyumsuzluktur. Buna göre ötümsüz ünsüzler (/ç/, /f/, /h/, /k/, /p/, /s/, /ş/, /t/) ötümsüz karşılığı olan ötümlü ünsüzlerle (/b/, /c/, /d/, /g/, /ğ/, /j/, /v/, /z/) yan yana geldiklerinde ünsüz uyumsuzluğu ortaya çıkar.

Alıntı sözcüklerin kaynak dildeki uyum dışı biçimlerinin EİMA'da korunduğu örnekler de görülür.

/ç/-/c/: içig<<içecek (I/21/91), ıçcağ<<sıcak (I/140/35)

/ç/-/g/: geçgi (I/94/34)

/f/-/c/: çifci “çiftçi” (II/10/28)

/f/-/d/: esnafdı “esnaftı” (II/23/03)

/h/-/c/: ahcı<ahçı (I/131/26)

/h/-/d/ - /h/-/d/: muhdar<muhtar (I/137/54), ğahdı “kalktı” (I/21/17)

/k/-/c/ - /k/-/c/: inekcilig<<inekçilik (I/101/22), ğorğcâm<<korkacağım (I/91/86)

/k/-/d/ - /k/-/d/: elekdirik<elektirik (I/36/46), çıkıdı “çıktı” (I/93/48)

/k/-/ğ/ - /k/-/ğ/ - /k/-/ğ/: düğgân<dükkan (II/27/52), hağgete<<hakikaten (I/74/35),
toprağğarı<toprağları (II/25/18)

/p/-/c/: hepce “hepsi” (I/03/86)

/p/-/d/: dipden “dipten” (II/25/27)

/s/-/c/: kescem<<keseceğim (I/112/56)

/s/-/d/: tasdan “tastan” (I/105/48)

/s/-/g/ - /s/-/ğ/: esgiden<eskiden (I/106/34), başğın<başğın (II/23/163)

/ş/-/c/: yaşcek<<yaşçak (I/61/52)

/ş/-/d/: çalışdığ “çalıştık” (I/61/69)

/ş/-/g/ - /ş/-/ğ/: işgici<<içkici (I/70/84), başğa<başka (I/72/37)

/t/-/c/: ğaynatacen<<kaynatacan (I/72/56)

/t/-/d/: hatdā<hattā (I/35/55), dörtde “dörtte” (I/72/02)

/t/-/g/ - /t/-/ğ/: yetğın<yetkin (I/46/127), dutğın<<tutkun (I/55/21)

/v/-/ç/: soğça<<soğça (I/79/11), çivçi<<çiftçi (I/01/13)

Aşağıdaki örneklerde ünsüz uyumsuzluğu, birleşik sözcükte ve ilaveli tekrarda görülmektedir.

ayağğabı<ayakkabı (I/43/32)

ğosğoyu<<koskoyu (I/21/92)

2.1.2.2.3. Ötümlüleşme-Yarı Ötümlüleşme

Ötümlüleşme, ötümsüz bir ünsüzün ötümlü hâle gelmesi olayıdır (Demir ve Yılmaz, 2015: 95). EİMA’da ön seste, iç seste ve son seste ötümlüleşme ve yarı ötümlüleşme ÖTT’de de olduğu gibi ileri durumdadır; ÖTT’de ötümsüz kalan bazı ünsüzlerin EİMA’da ötümlüleştiği görülmektedir.

2.1.2.2.3.1. Ön Seste

i. Tamamlanmış (art zamanlı, ETT’de olmuş bitmiş) ses değişimleri:

Türkçe sözcüklerde

Türkçe sözcüklerde görülen ötümlüleşme/yarı ötümlüleşme örneklerinin önemli bir bölümü uzun ünlü etkisiyle, bunların dışında kalan uzun ünlü komşusu olmayan örnekler de örneksime yoluyla gerçekleşmiştir.

/k/ > /g/

gezerek (I/08/91)	gerek (I/36/07)
gibi (I/45/49)	giyeņ (I/47/47)
gemi (I/66/17)	göl (I/95/18)
gözledi (I/122/73)	güz (I/130/38)
güvercin (I/132/59)	gölge (I/143/27)
gömēdiK (I/146/47)	gece (I/150/44)
gelin (I/159/28)	geri (II/04/76)
girdi (II/09/72)	gün (II/19/149)
göçüg (II/22/12)	geçiyor (II/22/23)
gümüş (II/23/05)	geç (II/24/07)
geldi (II/25/33)	geyik (II/28/44)
genç (II/34/34)	görünüyom (II/36/02)
göz (II/38/51)	

/k/ > /K/

Kitişatımıza “gidişāt” (I/01/36)	Keldim “gel-” (I/37/45)
----------------------------------	-------------------------

Kittim “git-” (I/38/03)

Keri “sonra” (I/59/46)

Küsel “güzel” (I/71/57)

Küme “güme” (I/81/61)

Küş “güç” (I/88/39)

Kini “gene” (II/30/57)

Kün “gün” (I/42/62)

Köç “göç” (I/68/26)

KidiyoS “git-” (I/76/80)

Kébertmiye “geber-” (I/87/122)

Kütmē “güt-” (I/155/47)

Aşağıdaki örneklerde ötümlüleşmiş/yarı ötümlüleşmiş biçimler yanında ötümlüleşmemiş biçimler de görülmektedir.

kölge “gölge” (I/28/40)

kün “gün” (I/46/40)

közlēme “gözleme” (I/95/07)

kütcek “güt-” (I/33/35)

keperdir “gebert-” (I/87/120)

körennen “gör-” (II/39/12)

kümüş “gümüş” (I/153/61)

keri “sonra” (I/25/07)

kidellē “git-” (II/23/164)

/t/ > /d/

dal (I/01/11)

dolmuş (I/06/105)

dolanır (I/08/20)

döşşek (I/12/11)

doğurudu (I/15/62)

deve (I/26/20)

dökülmüş (I/38/18)

diye (I/47/77)

dur (I/49/22)

dizi (I/54/57)

damar (I/60/04)

deri (I/74/14)

diri (I/79/27)

doyuyo (I/96/79)

dilerin (I/107/10)

devirdi (I/113/73)

dúyúyolar < duy- (I/05/36)

dilēmiz < dilek (I/06/133)

diken (I/08/100)

deli (I/15/58)

delinirdi (I/24/46)

doğum (I/27/02)

domuz (I/39/98)

değirmen (I/49/02)

dul (I/50/24)

demek I/56/56)

daldıñ (I/69/48)

derin (I/76/81)

düzcez (I/82/29)

dizdi < diz- (I/99/57)

damla (I/111/55)

donar (I/121/56)

dayanmıyor (I/124/38)
dürülmüş (I/128/26)
dibinden<dip (I/135/13)
değişmedi (I/142/40)
dişi (I/148/24)
döl (I/157/68)
dar (II/03/77)
dePrem (II/05/93)
dışarı (II/20/50)
davar (II/25/38)
düştü (II/30/14)
danışıyor (II/38/19)
doğuz (II/39/168)

dünür (I/125/33)
diz (I/133/36)
devrildi (I/138/97)
dolu (I/145/89)
demir (I/155/52)
dört (I/158/24)
dil (II/05/55)
darılmadım (II/19/111)
dikiyoz (II/24/39)
daş (II/26/46)
dökeriz (II/37/123)
duman (II/39/139)

Aşağıdaki örneklerde ötümlüleşmiş/yarı ötümlüleşmiş biçimler yanında ötümlüleşmemiş biçimler de görülmektedir.

tiken “diken” (I/08/98)
temin “demin” (I/47/65)
tayalallādı “daya-” (I/64/110)
turuyo “dur-” (I/153/53)
tana “dana” (II/27/65)

temek “demek” (I/10/114)
tolu “dolu” (I/69/101)
tikilinmezdī “dikil-” (I/146/25)
timiş “de-” (II/25/23)

/t>/T/

Turuğan “dur-” (I/52/61)
Tüzköyü “düzköyü” (I/83/48)
Tışarıya “dışarı” (I/153/118)
Tü_ünnē “düğün” (II/16/14)
Tal “dal” (II/23/57)
Tuvak “duvak” (II/34/36)
Tikecez “dik-”(II/36/08)

Tikirdi “diktir-” (I/76/40)
Turumu “durum” (I/131/18)
Tālānda “dağ” (II/09/90)
Toğuz “dokuz” (II/19/23)
Tüştü “düş-” (II/28/73)
Tolaşırılā “dolaş-” (II/34/73)
Tanışmanī “danışman” (II/39/129)

/ç/>/c/

Tamamlanmış ses değişikliği yoktur ancak aşağıdaki örneklerde EİMA'daki ötümlüleşmiş/yarı ötümlüleşmiş biçimler yanında ötümlüleşmemiş biçimler de görülmektedir.

ançı “anca” (II/06/03) sançım “sancı” (I/25/32)
birinçi<birinci (II/35/85)

/ç/ > /Ç/

Aşağıdaki örneklerde EİMA'daki ötümlüleşmiş biçimler yanında yarı ötümlüleşmiş biçimler de görülmektedir.

beşinÇi<beşinci (I/01/08) oyunÇü<<oyuncu (I/10/59)
önÇe<önce (I/39/31) üçünÇü<üçüncü (I/78/37)
firenÇi<firenci (II/08/131) okunÇusunu<<okuntucu (II/16/25)
birÇiK<<biricik (I/53/12)

ii. Diğer (eş zamanlı EİMA'da devam etmekte olan) ses değişimleri:

Türkçe sözcüklerde

/ç/ > /c/

cıKartmışlar<çıkart- (I/11/77) çizgi<çizgi (I/31/27)
cıplah<<çıplak (I/43/28) cılgı<çılgı “patika” (I/61/72)
cizerdi<çiz- (I/74/39) cığa<çığa “tüy” (I/101/27)

/ç/ > /Ç/

panÇar<pançar (I/14/42)

/k/ > /g/

geçe<keçe (I/20/60) gişiyiz<kişi (I/30/08)
güçük<küçük (I/37/30) gendimiz<kendi (I/62/11)
güçükbaş<<küçükbaş (II/21/09) geçisi<keçi (II/25/31)

/k/ > /K/

Küççük<küçük (I/28/42) Kēndi<kendi (I/54/17)

Keçi (I/148/46)

Kişi (I/156/12)

/ğ/>/ğ/

ğısa<kısa (I/01/45)

ğardaş<<karındaş (I/03/87)

ğaba<kap (I/31/13)

ğova<kova (I/117/45)

ğızıl<kızıl (I/155/49)

ğızardıyóz<<kızart- (II/11/29)

ğomşu<komşu (II/19/80)

ğolay<kolay (II/35/12)

Kesilirdi (I/148/46)

ğız<kız (I/02/29)

ğayını<kayın (I/24/51)

ğaçdım<<kalk- (I/39/20)

ğuzu<kuzu (I/119/04)

ğoyup<koy- (I/157/44)

ğol<kol (II/17/74)

ğız<kız (II/34/50)

/ğ/>/Ğ/

Ğaķıñ<<kalk- (I/07/50)

Ğırķ<kırk (I/14/73)

Ğaldı<kal- (I/22/35)

Ğayını<kayın (I/24/51)

Ğatır<katır (I/49/66)

Ğısķanıyollar<kıskan- (I/55/22)

Ğaldırız<kaldır- (II/37/122)

Ğolundan<kol (I/12/44)

Ğış<kış (I/15/39)

Ğaş<<kaç (I/24/36)

Ğaya<kaya (I/28/15)

Ğoymuşlar<koy- (I/53/05)

ĞuSum<<kuzu (I/58/11)

Ğız<kız (II/38/77)

/t/>/d/

duz<tuz (I/10/30)

dırnaķ<tırnak (I/18/72)

dadı<<tat (I/78/26)

dutuşunca<tutuş- (I/93/09)

davşan<tavşan (I/121/48)

dutadı<tut- (I/152/64)

dıķanıķ<tıkanık (I/12/33)

daban<taban (I/28/48)

datlı<tatlı (I/79/80)

düy<tüy (I/101/24)

dıķadı<tıka- (I/135/07)

deyze<teyze (II/29/03)

/t/>/T/

Toz<toz (I/04/55)

Tilkilē<tilki (I/33/80)

Tutulmuşun<tutul- (I/112/07)

TutTu<tut- (I/148/38)

Tutuşmuş<tutuş- (II/30/78)

Toprā<toprak (I/48/23)

Tuz<tuz (II/25/91)

Taradī<tara- (II/37/50)

/s/ > /z/

zararız<sar- (I/48/19)

zopa<sopa (I/75/73)

/s/ > /S/

Sor-<sor (I/20/89)

Sen<sen (I/134/47)

Sona<<sonra (I/48/24)

SeKizen<<seksen (II/24/02)

/p/ > /b/

birtı<pırtı (I/98/19)

Alıntı sözcüklerde

/ç/ > /c/

cıngānnā<<çingāne (I/65/21)

cünKüm<<çünkü (I/124/23)

cerez<çerez (I/72/80)

/k/ > /g/

gere<kere (I/21/81)

görmedig gi<ki (I/58/61)

/k/ > /K/

Kübre<gübre (I/85/32)

Kirbit<kibrit (I/130/66)

Köy<köy (I/108/12)

dedi Ki<ki (I/139/38)

/ḳ/ > /ğ/

ğadar<kadar (I/01/06)

ğāfile<kāfile (I/28/49)

ğabul<kabul (I/56/80)

ğader<kader (II/07/42)

ğāfe<<kahve (II/27/21)

ğurban<kurban (I/06/94)

ğavanez<<kavanoz (I/40/69)

ğuzine<kuzine (I/96/65)

ğafa<kafa (II/16/01)

ğadīfe<<kadife (II/34/39)

ğıravat<<kıravat (I/118/12)

/k/ > /K/

Ƙadar<kadar (I/07/23)

ƘuvaT<<kuvvet (I/88/39)

Ƙamare<<kamera (II/39/01)

Ƙuran<kur'ân (I/29/13)

Ƙusur<kusûr (II/38/120)

/f/ > /v/

vilân<<fulân (I/153/89)

/f/ > /F/

Fasille<<fasulye (I/08/40)

Faƣırlıƣ<<fakirlik (I/45/40)

Fırın<fırın (I/97/29)

Faƣılaşdı<<farklılaş- (I/144/49)

Filmi<film (II/22/16)

Fistan<fistan (II/37/31)

Fotoraf<<fotoğraf (I/23/30)

Fıçı<fıçı (I/51/24)

Fazla<fazla (I/106/03)

Falan<fulân (I/155/66)

Faydalı<fâ'ide (II/32/52)

Fide<fide (II/38/40)

/t/ > /d/

dornavididen<<tornavida (I/33/05)

dabi<<tabî'î (I/115/17)

dânsiyon<<tansiyon (II/25/03)

delevizzon<<televizyon (I/41/19)

darafđör<<tıraktör (I/158/40)

/t/ > /T/

Tamam<temâm (II/08/14)

Torunnâmıza<torun (II/12/84)

TaraF<<taraf (II/12/77)

/s/ > /z/

zabah<sabâh (I/02/34)

zini<sini (I/36/66)

zebeb<sebeb (I/113/16)

zever<<sefer (I/121/33)

zâb<<sâhib (I/18/55)

zoba<soba (I/80/35)

zıFra<<sofra (I/119/51)

zebze<sebze (I/143/39)

zalata<salata (II/35/44)

/s/ > /S/

Sabā<sabah (I/02/33)

Sufrá<sofra (I/55/29)

SefilliK<sefillik (I/70/64)

Soba<soba (I/143/81)

Sini<sini (II/34/94)

Sene<sene (I/03/26)

Sifil<<sivil (I/68/79)

Sebze<sebze (I/85/36)

Sa_an<<saħan (I/105/41)

/p/ > /b/

badus<patoz (I/115/14)

bosta<posta (I/91/32)

baħmāya<pakmaya (II/15/68)

bancır<<pancar (II/10/17)

beynir<peynir (I/31/06)

bide<pide (I/104/41)

bul<pul (II/39/179)

/p/ > /P/

Pilav<pilav (I/49/20)

Perşembe<perşembe (I/90/47)

Pātesis<patates (II/10/13)

Pullu<pullu (II/39/139)

PesTil (I/84/19)

PıraTig<<pıratik (I/97/38)

Pide<pide (II/15/64)

Pancar<pancar (I/73/14)

2.1.2.2.3.2. İç Seste

EİMA'da iç seste sözcük kök ve tabanlarında ve eklenme yoluyla ötümsüz ünsüzden sonra ötümlü/yarı ötümlü ünsüzle, ötümsüz ünsüzle veya ünlüyle başlayan bir sözcüğün gelmesi sonucu ötümlüleşme ve yarı ötümlüleşme görülür.

2.1.2.2.3.2.1. Kök ve Tabanlar

EİMA'da Türkçe ve alıntı sözcüklerin kök ve tabanlarda iç seste ötümlüleşme ve yarı ötümlüleşme görülür.

i. Tamamlanmış (art zamanlı, ETT'de olmuş bitmiş) ses değişimleri:

Türkçe sözcüklerde

/ç/ > /c/

nice << neçe (I/01/46)

ucuz < uçuz (I/120/29)

güvercin << kögürçgün (I/132/59)

ocağ << oçak (I/04/40)

acıkmazdığ << aç- “acı-” (I/131/36)

acı < aç- “acı-” (I/134/57)

/ç/ > /Ç/

uÇuzudu < uçuz (I/143/38)

/p/ > /b/

ğabarTma << kāpar- “kabartma” (II/15/111) ğabuğ << kapık “kabuk” (II/24/87)

/t/ > /d/

ğadınnar << katun “kadın” (I/06/53)

odun << otuğ “odun” (I/09/43)

gündüz << küntüz “gündüz” (I/153/70)

ödeğ < öte- “öde-” (II/23/05)

yedi << yiti “yedi” (II/34/46)

ad << āt “ad” (I/06/57)

ğandırdığ << kantur- “kandır-” (I/95/123)

yıldız << yiltız “yıldız” (II/05/13)

ödüç << ötünç “ödünç” (II/24/94)

/t/ > /T/

aTını << āt “ad” (II/11/36)

ğaTındı << katun “kadın” (II/19/90)

oTunpazarında << otun “odunpazarı” (II/19/107)

ii. Diğer (eş zamanlı, EİMA’da devam etmekte olan) ses değişimleri:

Türkçe sözcüklerde

/ç/ > /c/

küçüç << küçücük (I/111/20)

güçcūken << küçükken (I/35/07)

/ç/ > /Ç/

gerÇékTen << gerçekten (I/60/91)

/k/ > /g/

segiz <sekiz (I/04/15)

segizen <<seksen (II/16/03)

esgi <eski (II/12/13)

/k/ > /K/

esKişērdēdi <<Eskişehir (I/01/12)

PeKmez <<pekmez (I/60/06)

öKüz <öküz (II/28/71)

teKne <tekne (I/07/103)

çeKiciK <çekiç (II/26/10)

eKşili <ekşili (II/32/23)

/k/ > /ğ/

ağdāra <<aktar- (I/01/11)

doğuz <dokuz (I/56/06)

argıdaşlāmıs <<arkadaş (II/08/11)

çuğur <çukur (I/56/06)

oğudu <okut- (I/122/60)

sağızı <sakız (II/25/88)

/k/ > /K/

aKdāra <<aktar- (I/01/11)

doKuz <dokuz (I/13/30)

doKuma <dokuma (I/08/57)

oKumadan <oku- (II/32/14)

/p/ > /b/

debrem <depem (I/27/56)

tesbi <<tepsi (I/111/29)

sübürmeye <süpürme (I/44/70)

/p/ > /P/

çaPut <çaput (I/14/40)

KaPağ <<kapak (I/60/27)

ğarPuzu <<karpuz (I/91/75)

kaPına <kapı (I/123/57)

toPraK <<toprak (I/133/29)

süPürüyoğ <süpür- (I/44/70)

soPa <sopa (I/61/26)

köPeklerin <köpek (I/120/59)

arPa <arpa (I/133/17)

/s/ > /S/

aŞında <<aslında (I/46/132)

/t>/d/

yasdığ<<yastık (I/12/02)

büdün<bütün (II/23/04)

/t>/T/

aTmış<altmış (I/33/130)

öTe<öte (I/36/17)

arTık<artık (I/105/22)

Alıntı sözcüklerde

/ç>/c/

bāce<<bāğçe (I/03/50)

/ç>/Ç/

iÇin<için (I/06/43)

baÇa<<bāğçe (I/67/39)

kepÇeci<kepçeci (II/30/21)

/f>/v/

misavirlēη<misāfir (I/08/34)

suvra<<sufre (I/13/11)

havta<hafta (I/31/50)

tüvē_e<<tüfek (I/39/98)

ğava<<kafa (I/41/21)

savra<safra (I/43/04)

devteri<defter (I/75/72)

tıvtik<tiftik (I/87/48)

tıravik<<tırafik (I/125/15)

mutvağ<mutfak (I/130/93)

ziyāvet<ziyāfet (I/131/22)

kıyāvet<kıyāfet (I/146/22)

çivt<çift (II/12/17)

fotorav<<fotoğraf (II/14/87)

sever<sefer (II/17/47)

hāvızlı_ı<<hāfızlık (II/26/10)

/f>/F/

haFta<hafta (I/08/10)

şeFKat<şefkat (I/14/71)

nuFuz<<nüfus (I/20/67)

dāFe<<defā (I/30/27)

kıyaFedi<kıyafet (I/76/15)

keFkirden<<kefگیر (I/100/28)

neFise<nefise (II/11/40)

halıFileksder<<halıfleks (II/17/01)

çiFt<çift (II/20/05)

tevFiK<<tevfik (II/23/144)

teleFon<telefon (II/38/44)
musTaFa<<mustafa (II/39/79)

köFtē<<köfte (II/39/25)

/k~k̄/>/g/

igimiz<ikimiz (I/10/39)
şiger<<şeker (I/39/89)
işgembe<işkembe (I/97/47)

keşge<keşke (I/12/39)
tāgeti<<tākat (I/61/60)
asger<asker (I/113/99)

/k/>/K/

eleKdirig<<elektirik (I/07/66)
miKserinen<mikser (I/62/22)
asKeri<asker (II/26/10)

çünKü<<çün ki (I/56/42)
şúKür<<şükür (I/63/45)
belKi<<belki (II/33/50)

/k̄/>/ğ/

fağad̄<<fakat (I/05/13)
bangasī<banka (II/04/21)
fabrığasındı<fabrika (II/08/131)
anğarada<ankara (I/18/14)

bağğal<bakkal (II/02/49)
şúğur<<şükür (II/05/58)
şapğılı<şapka (II/27/13)

/k̄/>/K̄/

aKlımda<<akıl (I/06/22)
doK̄durumuza<<doktor (I/63/37)
sāK̄at<<sakat (I/67/01)
mısK̄a<<muska (I/111/15)
baK̄ğal<bakkal (I/156/50)

haK̄ğında<hakkında (I/06/08)
faK̄aT<fakat (I/64/91)
şiK̄ayed<<şikāyet (I/69/69)
dekK̄atli<<dikkatli (I/138/08)
taK̄dirnāme<takdirname (II/28/11)

/p/>/b/

babuç<<pāpūş (I/144/37)

/p/>/P/

ğapdan<<çaptan (I/06/64)
şaPK̄alı<<şapka (I/15/17)

çaPaya<çapa (I/13/25)
siPor<<sıpor (I/120/56)

ķomPile<<komple (I/131/59)

esParķda<espark (II/39/116)

ısPanaķ<ıspanak (II/34/98)

sePetÇiye<<sepetçi (II/39/128)

/s/ > /z/

mezēlā<meselā (II/10/41)

/s/ > /S/

faSilleyi<<fasulye (I/08/42)

ünüverŞiTeden<<üniversite (I/44/82)

meSele<mesele (I/64/96)

meSel<mesel (I/145/27)

husuSi<hususı (I/154/59)

balıkeSir<balıkesir (I/15/66)

meSēlā<meselā (I/64/18)

ekSerī<ekserī (I/73/39)

hıSım<<hısm (I/148/07)

/t/ > /d/

elekđronig<<elektronik (I/01/27)

asdar<astar (I/08/10)

ihdiyarladım<ihtiyarla- (I/16/18)

isdikbalı<istikbal (I/56/51)

desde<deste (I/70/08)

isdimlağ<<istimlak (I/86/20)

padik<patik (I/102/86)

badus<<patoz (I/115/21)

doğdor<doktor (I/139/33)

lisdeye<liste (I/155/82)

tırağdörüm<tıraktör (II/02/80)

nişasdı<<nişasta (II/39/69)

edırafiņ<<etraf (I/01/53)

hasda<hasta (I/12/37)

ğollesder<<ķollesterol (I/51/13)

isdanbuldan<istanbul (I/56/55)

a_usdos<<ağustos (I/81/62)

besdeyi<beste (I/95/116)

ilisdirden<ilistir (I/103/56)

basdonunan<baston (I/134/57)

pilasdiK<pilastik (I/152/92)

keresdeci<keresteci (II/02/62)

muķdarı<<muhtar (II/18/30)

mısdıvā<<mustafa (II/39/166)

/t/ > /T/

pāsTadır<<pasta (I/29/09)

müfetTiş<müfettiş (I/75/69)

havTada<<hefte (I/94/71)

elekTirik<elektirik (II/38/94)

paTedisī<<patates (I/41/87)

desTek<destek (I/92/55)

seyTinyā_ı<<zeytinyağı (I/109/16)

ünüversiTinde<<üniversite (II/38/104)

hindisTan<hindistan (II/39/77)

saTen<zāten (II/39/176)

2.1.2.2.3.2.2. Eklenme Yoluyla

Ötümsüz ünsüzle biten bir sözcüğe ötümlü/yarı ötümlü bir ünsüzle veya ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde sözcüğün son sesi ötümlüleşir. Bu olayın EİMA'da örneği çoktur.

Türkçe sözcüklerde

/ç/ > /c/

İki ünlü açıklığında:

çeKicinen<çekiç (I/27/10)

sādıcı<<sağdıç (I/31/52)

amacı<amaç (I/37/36)

gücü<güç (I/60/37)

göveci<<güveç (I/105/54)

genciken<genç (I/113/97)

sucu<suç (I/115/48)

icine<iç (I/119/58)

kerpicinen<kerpiç (I/126/76)

ağacı<ağaç (II/30/28)

Ünlü komşuluğunda:

sévincine<sevinç (I/25/51)

avcunнан<avuç (I/31/47)

dincin<dinç (I/131/02)

özencimiz<özenç (II/33/13)

/ç/ > /Ç/

İki ünlü açıklığında:

sıÇan<sıçan (I/08/104)

seÇim<seçim (I/64/109)

geÇiceK<geç- (I/66/50)

a_ aÇımız<<ağaç (I/123/71)

ğıÇııı<<kıç (I/140/58)

saÇılıp<saçıl- (I/155/15)

genÇiken<genç (II/08/111)

aÇıK<<açık (II/23/101)

sādıÇa<sağdıç (II/34/74)

iÇindi<iç (II/39/127)

/k/ > /g/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

mezerligde<<mezarlık (I/06/107)

gözlüglü<<gözlük (I/42/21)

elegden<elek (I/42/46)
inegleri<inek (I/152/124)
sö_ütçigden<<söğütçük (II/06/46)

diyelegden<<diyerek (I/68/67)
süzegden<süzek (I/154/59)

İki ünlü açıklığında:
büyügüdü<büyük (I/135/16)

Ünlü komşuluğunda:
özdenge<özdenk (II/06/06)

/k/ > /K/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

tezeKleri<tezek (I/06/46)
erKeKlerde<<erkek (I/15/33)
birliKden<birlik (I/18/50)
geciKdi<gecik- (I/19/29)
silKdik<silk- (I/139/08)
ilKden<ilk (II/13/63)
deliKli<delik (II/15/65)
beKledim<bekle- (I/04/14)
emeKliler<emekli (II/27/11)
ilKden<ilkten (II/35/79)

döşşeKden<<döşek (I/12/14)
bebeKlere<bebek (I/16/43)
eleKler<elek (I/19/23)
kipriKli<<kirpik (I/95/104)
çöKdü<çök- (II/10/20)
ipeKden<ipek (II/15/41)
gönüKde<<göynük (II/26/22)
yüreKden<<yürekten (I/79/51)
şenliKliydi<şenlikli (II/27/34)

İki ünlü açıklığında:
köKündé<kök (I/45/25)
gözüküyodu<gözük- (I/142/29)

soKecen<sok- (I/63/51)

/k/ > /ğ/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

ocağda<ocak (I/04/40)
ufağlādan<ufak (I/28/42)
bacalığda<bacalık (I/34/56)

çocuğlu_unda<çocukluk (I/08/118)
ağmış<ak- (I/33/138)
yatağlara<yatak (I/88/43)

çığdıñ<çık- (II/05/39)

çoğdan “çoktan” (II/25/07)

İki ünlü açıklığında:

yoğdu<<yok+idi (I/07/25)

çocuğuz<çocuk (I/88/09)

bardağa<bardak (I/98/101)

bağam<bak- (I/147/02)

sığıcı<<sıkıca (II/08/41)

uşağla<<uşak+ile (II/28/23)

çoğunca<çok (II/30/46)

Benzeşmezlik ile:

çoğca<<çokça (II/05/81)

Birleşme ile (Ünlü komşuluğunda):

ilğokulu<ilkokul (I/32/07)

/k/ > /K/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

ḲuraḲlıklā<<kuraklık (I/01/24)

soḲmazdığ<sok- (I/01/55)

çıḲdım<çık- (I/06/87)

ğalḲdı<kalk- (I/30/51)

aylıḲcı<<aylıkçı (I/145/16)

ğabaḲlar<<kabak (I/154/21)

topraḲdan<toprak (I/155/52)

çoḲduk<<çok+idik (I/158/29)

oraḲlı<orak (II/21/16)

ğırḲda<kırk (II/32/127)

İki ünlü açıklığında:

soḲar<sok- (I/02/72)

toḲacınan<tokaç (I/141/17)

ÇıḲardım<çıkar- (II/33/06)

/p/ > /P/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

yaPmayı<yapma (I/22/17)

İki ünlü açıklığında:

ğaPadırlar<<kapat- (I/03/51)

tePesine<tepe (I/05/26)

/s/ > /S/

İki ünlü açıklığında:

seSiñ < sesin (I/15/74)

keSin < kesin (I/126/23)

Benzeşmezlik ile:

yaSsĩ << yassı (I/02/65)

/t/ > /d/

İki ünlü açıklığında:

ğaPadırlar << kapatırlar (I/03/51)

ğanadından << kanat (I/16/09)

südü < süt (I/53/69)

ısıdııcılar < ısıtııcı (I/96/41)

gider < git- (I/145/82)

ediyo < et- (I/146/31)

dadı << tat (I/146/62)

döşedem < döşet- (II/33/13)

Ünlü komşuluğunda:

yurda < yurt (I/15/06)

ğurdun << kurt (I/33/80)

dördü << dört (II/08/129)

yördumuzu << yoğurt (II/20/13)

üsdünü < üst (II/39/72)

/t/ > /T/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

ē ĭTmen << eğitmen (I/01/06)

dörTde (I/149/09)

anlaTcıız < anlat- (II/34/52)

unuTmuşum < unut- (II/37/18)

daTlı << tatlı (II/39/60)

İki ünlü açıklığında:

çapıTını < çaput (I/12/22)

süTün < süt (I/33/97)

sö ĭüTe << söğüt (I/81/48)

ıslaTırsıñ < ıslat- (II/39/48)

Ünlü komşuluğunda:

örTeğörduķ (I/10/31)

üsTünde < üst (II/39/104)

Aşağıdaki örneklerde Türkçe eklerin bünyelerinde eklenmeye bağlı olarak ötümlüleşme/yarı ötümlüleşme görülür.

/ç/ > /c/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

yazlıgıcı << yazlıkçı (I/158/09)

Benzeşmezlik ile:

de_ışTıkce << değıştikçe (I/10/07)

lafcı < lafçı (I/47/62)

gökce < gökçe (I/81/42)

aylıKcı << aylıkçı (I/145/16)

çifci << çiftçi (II/10/28)

yunatcı << onatça (I/35/50)

müddetce << müddetçe (I/75/18)

aÇca << açıkça (I/122/13)

meresci << mirasçı (I/145/91)

aÇcılı̄ << aşçılık (II/39/173)

/ç/ > /Ç/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

dibÇine << dipçik (I/05/40)

Benzeşmezlik ile:

uñatÇa << onatça (I/06/02)

ırātÇa << rāhatça (I/14/59)

aletTirikÇi << elektrikçi (I/17/51)

mihālīÇıKı << mihalıççık (I/44/39)

bekÇi < bekçi (I/161/35)

güvelīkÇi << güvenlikçi (II/09/72)

işÇi < işçi (II/39/162)

yūsuFÇuK << yusufçuk (I/08/83)

lōbetÇi << nöbetçi (I/16/26)

türkÇē << Türkçe (I/29/07)

e'mekÇi << ekmekçi (I/67/52)

ēšekÇi << eşekçi (II/07/21)

gitTikÇē << gittikçe (II/35/12)

/k/ > /g/

İki ünlü açıklığında:

nētegin << nitekim (I/05/31)

ötegi < öteki (I/119/79)

bidigi < bidiki (I/106/20)

Benzeşmezlik ile:

saşgiyinen<<saçkı (I/02/67)

işgici<<içkici (I/70/84)

yétgin<<yetkin (I/46/127)

düşgünnük<<düşkünlük (I/91/05)

/k/ > /K/

İki ünlü açıklığında:

öteKileñ<öteki (II/39/190)

/k/ > /ğ/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

bubenıñğı<<babanınki (I/99/26)

İki ünlü açıklığında:

unüduğāldım<<unutakal- (I/04/05)

deliğannı<<delikanlı (I/11/77)

dediğodu<dedikodu (II/08/101)

bēyliğōvaya<<beylikova (I/04/68)

alığoyam<alıkoy- (I/15/58)

Benzeşmezlik ile:

alışgın<alışkın (I/03/85)

çalışğan<çalışkan (I/24/66)

başğanını<başkan (I/56/03)

başğa<başka (II/37/40)

/k/ > /K/

Benzeşmezlik ile:

başKa<başka (II/27/26)

şaşKın<şaşkın (II/30/61)

/s/ > /z/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

bağırzın<<bakarsan (I/05/05)

İki ünlü açıklığında:

cumartezi<cumartesi (I/114/41)

Benzeşmezlik ile:

hepziñ<hepsi (I/41/38)

/s/ > /S/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

kimSeyi<kimse (I/45/08)

İki ünlü açıklığında:

diyemiyoSun<<diyemiyorsun (I/23/55)

hepİSi<<hepsi (I/27/18)

yōSa<<yoksa (I/53/53)

oynuyoSa<<oynuyorsā (I/64/18)

erteSi<<ertesi (I/114/59)

/t/ > /T/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

ğabarTma<<kabartma (II/15/111)

Benzeşmezlik ile:

karışTırI<karıştır- (I/62/26)

Alıntı sözcüklerde

/ç/ > /Ç/

İki ünlü açıklığında:

oruÇİseñ<<oruç+isen (I/76/38)

/f/ > /v/

İki ünlü açıklığında:

sınıvı<sınıf (I/01/08)

edravı<<etraf (I/41/21)

taravı<taraf (I/93/19)

masravı<masraf (II/02/39)

heriviñ<herif (II/17/59)

/f/ > /F/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

harFleri<harf (I/138/09)
çarşaFlara<çarşaf (II/22/74)

çiFcilik<<çiftçilik (I/154/55)

İki ünlü açıklığında:

taraFında<taraf (I/03/48)
 heriFinen<herif (I/15/11)
 eTraFa<<etraf (I/23/55)
 şeFe<şef (II/01/58)

tāriFi<tārif (I/04/34)

laFı<lāf (I/15/89)

foturaFını<<fotoğraf (I/95/62)

Benzeşmezlik ile:

yüşuFÇuK<<yusufçuk (I/08/83)

/k/>/g/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

mercímeğlí<mercimek (I/04/61)

Ünlü komşuluğunda:

köşgü<köşk (II/26/06)

/k/>/K/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

sivereKde<siverek (I/138/126)

ehenKlê<<āhenk<āheng (I/148/29)

/k/>/ğ/

Ünlü komşuluğunda:

aşğına<aşk (I/01/99)

haKğında<hakkında (I/06/08)

/k/>/K/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

biloKdan<bilok (I/52/67)

boşnaKlar<boşnak (I/60/83)

esParKda<spark (II/39/116)

ufuKdan<ufuk (I/95/58)

Ünlü komşuluğunda:

aşKına<aşk (I/24/02)

hakKını<hakk (I/132/05)

farKındı<fark (II/30/28)

/s/ > /z/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

patetezdir<<patates (I/103/25)

İki ünlü açıklığında:

esazını<<esas (I/05/05)

atlazmış<<atlas+imiş (I/11/15)

mühendizi<<mühendis (I/149/67)

herkeziη<herkes (I/07/11)

löküzünen<<lüks (I/145/79)

tomatizi<<domates (II/18/06)

/s/ > /S/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

esaSdan<esas (I/15/74)

İki ünlü açıklığında:

herkeSiη<herkes (I/07/46)

mü_endiSi<<mühendis (I/44/55)

lüKüSünen<<lüks (II/11/19)

otobiSe<<otobüs (I/18/25)

tomatiSi<<domates (I/45/74)

/ş/ > /j/

İki ünlü açıklığında:

herkijiη<<herkeş<herkes (I/10/83)

/t/ > /d/

İki ünlü açıklığında:

teKadım<tākat (I/15/44)

vesā_idinen<vesāit (I/62/34)

sünedine<<sünnet (I/88/29)

poşede<poşet (I/54/46)

berekeci<bereket (I/80/13)

Ünlü komşuluğunda:

vaqıdımız<<vakt I/146/40

/t>/T/

Ötümlü ünsüzler komşuluğunda:

duTdan<dut (I/19/14)

tabiloTlara<<tabildot (II/34/105)

İki ünlü açıklığında:

memlikeTine<<memleket (I/03/104)

milleTij<millet (I/10/52)

serveTi<servet (I/14/71)

dévleTe<<devlet (I/23/55)

peTe<pet (I/40/37)

sa_aTi<saat (I/72/52)

ÇekeTimiz<<ceket (II/34/44)

Ünlü komşuluğunda:

vaqTımız<vakt (I/15/48)

dosTa<<dost (I/54/31)

Benzeşmezlik ile:

müddeTce<müddet (I/06/131)

Aşağıdaki örneklerde ötümlüleşme sonrası sızıcılaşma olayı görülmektedir.

/k>/g>/ğ/

dediğim “dediğim” (I/27/47)

yidiğin “yediğin” (I/62/27)

örenciğe “örencike” (I/83/50)

dirliğin “dirliğin” (I/101/68)

ēşiği “eşiği” (I/101/69)

öllüğün “ölünün” (I/113/130)

pikniğe “pikniğe” (I/135/12)

/k>/ğ>/ğ/

çocuğunu “çocuğunu” (I/11/31)

çoğudu “çoktu” (I/37/22)

yāsTığa “yastığa” (I/77/72)

aylığı “aylığı” (I/88/39)

ğaşığı “kaşığı” (I/101/70)

yoğudun “yoktu” (II/27/18)

2.1.2.2.3.3. Son Seste

2.1.2.2.3.3.1. Ulama Yoluyla

EİMA'da ulama yoluyla son sesteki ötümsüz ünsüzden sonra ötümlü/yarı ötümlü ünsüzle veya ünlüyle başlayan bir sözcüğün gelmesiyle ötümlüleşme ve yarı ötümlüleşme görülür.

/ç/ > /c/

Türkçe sözcüklerde

hapıc_arasına<apıç<apış (I/08/92)	a_ac_oluğlar<<ağaç (I/11/45)
uc_ucuna<uç (I/23/46)	genc_ışı<genç (I/23/67)
annac_annaca<annaç<alın+aç (I/47/75)	havıc_avıc_ilaç<<avuç (I/58/77)
sādic_olurdu<sağdıç (I/125/81)	bazlamac_êderiz<bazlamaç (I/130/76)
gec_evlendi<geç (I/153/45)	gırac_olan<kıraç (II/09/30)
saklāmbıc_oyñeyoduĶ<<saklambaç (II/12/65)	

Alıntı sözcüklerde

hic_elenemen<hîç (I/14/13)	felc_öldü<felç (I/08/84)
mūtac_olmadım<<muhtaç (I/45/48)	ilac_ışmedik<ilaç (I/131/37)
harc_alınır<harç (I/148/13)	ihrāc_olur<ihraç (II/30/20)

/ç/ > /Ç/

Türkçe sözcüklerde

suÇ_êdêrdiĶ<suç (I/115/46)	öndüÇ_êderdik<<ödünç (I/130/44)
sādiÇ_olurdu<sağdıç (II/34/74)	kerpiÇ_evler<kerpiç (II/37/06)
pisirgeÇ_olur<pişirgeç (II/37/94)	kaÇ_adetsi<kaç (II/38/12)

Alıntı sözcüklerde

hiÇ_aramazlar<hîç (I/08/32)	satranÇ_ışde<satranç (I/31/59)
harÇ_evi<harç (I/73/68)	felÇ_öldü<felç (I/119/36)
îlêÇ_ediyoduĶ<<ilaç(II/29/91)	

/f/ > /v/

Alıntı sözcüklerde

tarav_ekilirdi < taraf (I/13/24)

/f/ > /F/

Türkçe sözcüklerde

yuFkaları << yufka²⁰ (II/37/91)

Alıntı sözcüklerde

şeF_olaraK < şef (I/50/65)

tāriF_etTiñiz < ta‘rif (I/98/13)

aF_edersin < af < aff < afv (I/125/22)

heriF_ışlerdi < herif (I/135/27)

eliF_aba < elif (I/145/29)

/k/ > /g/

Türkçe sözcüklerde

gerçeg_olmuş < gerçek (I/08/118)

döşşeg_olur << döşek (I/12/02)

eşşeg_arısı << eşek arısı (I/17/69)

pişig_olmaSsa < pişik (I/123/72)

çeg_elini < çek (I/132/71)

ekmeg_almā < ekmek (I/145/76)

gitTig_amma < gittik (I/147/08)

goleylig_oldu < kolaylık (I/150/09)

teg_inegleri < tek (I/152/124)

yapceg_olmuşlā << yapacak (I/153/88)

belediyelig_olunca < belediye (I/154/68)

bebeg_oynārdıg_ < bebek (I/157/68)

peg_uygun < pek (I/159/22)

derneg_oldu < dernek (II/17/30)

değişig_oluyō < değişik (II/19/61)

çelig_adım < çelik (II/28/24)

ecig_ecig << azıcık (II/39/30)

Alıntı sözcüklerde

elekdironig_eşyāları << elektronik (I/01/27) terg_ediyeleler < terk (I/05/36)

tevFig_āga < tevfik (I/145/59)

²⁰ Bu sözcüğün ET’deki şekli çeşitli kaynaklarda (Gülensoy, 2007: 1170; nisanyansozluk.com; Ayverdi, 2010: 1365) “yuvğa” olarak gösterilmekte olup Yeni Tarama Sözlüğü (Dilçin, 2013: 263) ve 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı’nda (Tulum, 2011: 1909) “yufka” biçimleri görülmektedir.

/k/ > /K/

Türkçe sözcüklerde

denK_olur < denk (I/06/149)

beşeÇeK_okudum << beşecek (I/23/05)

kemiK_erimesi < kemik (I/88/21)

güççüK_olsun << küçük (I/20/82)

bebeK_olan < bebek (I/48/37)

kekiK_atarlar (II/15/29)

Türkçe + alıntı sözcüklerde

desteK_onnāda < destek (I/53/82)

Alıntı sözcüklerde

terK_et < terk (I/05/36)

dōmbeK_oylanır < dümbek (I/148/28)

matamatiK_işde << matematik (I/29/07)

tevFiK_amcam < tevfik (II/23/144)

/k/ > /ğ/

Türkçe sözcüklerde

ufağ_ufağ < ufak (I/02/34)

bağ_öleliğce < bak- (I/06/72)

tavuğ_eti < tavuk (I/13/16)

bırağ_öle < bırak- (I/35/61)

dırmığ_édērdik << tırmık (I/70/08)

yazığ_oldu < yazık (I/03/40)

ğavağ_alıcı < kavak (I/06/84)

sucuğ_olursa < sucuk (I/28/58)

bağ_jyi < bak- (I/58/82)

çoğ_eziyed < çok (I/150/12)

Alıntı sözcüklerde

çabiğ_ol << çabuk (I/01/05)

ıspanağ_ekēdin < ıspanak (I/32/20)

aşğ_olsun < aşk (I/67/26)

findığ_olmuyo < fındık (I/100/42)

haluğ_annaşamadınız < haluk (I/24/36)

mutfağ_etTiler < mutfak (I/36/43)

isdimlağ_édiyo < istimplak (I/86/20)

/k/ > /K/

Türkçe sözcüklerde

yalabıK_olu < yalabık (I/60/67)

donaraK_öldü < donarak (I/138/118)

sıcaK_olur < sıcak (II/24/13)

kırK_üş < kırk (I/129/03)

buçuK_jki < buçuk (I/123/43)

yoK_işTe < yok (II/37/88)

Alıntı sözcüklerde

farK_eder<fark (I/56/28) manyaK_adam<manyak (I/69/55)
möhakğaK_olur<<muhakkak (I/69/100) ıspanaK_ossuñ<ıspanak (II/19/142)
soğaK_oyunu<sokak (II/35/105)

/s/ > /z/

Alıntı sözcüklerde

herkez_ışine<herkes (I/07/31) löküz_orta<<lüks (I/145/78)
domatiz_ekdik<<domates (I/35/43) patetez_ekiyoz<<patates (I/103/37)
esaz_adım<esas (I/147/12)

/s/ > /S/

Alıntı sözcüklerde

aTlaS_olmuş<atlas (I/11/17) herkeS_o_zaman<herkes (I/33/41)
havaS_ıtmedim<<heves (I/95/91) domatiS_oluyo<<domates (II/20/21)
patetiS_ekmiyoz<<patates (II/22/69)

/t/ > /d/

Türkçe sözcüklerde

çivd_ala (I/12/06) eved_eveT<evet (I/113/23)
dörd_ölan<dört (II/14/67)

Alıntı sözcüklerde

ameliyed_idem<<ameliyat (I/17/28) afiyed_olsun<āfiyet (I/23/30)
rahmed_eylesin<rahmet (I/23/60) nöbed_alırdığ<nöbet (I/47/43)
mahabbed_etTiK<<muhabbet (I/59/83) eziyed_unu<eziyet (I/68/53)
şıKayed_öldü<şikāyet (I/69/69) nāsiyed_etmiş<<vasiyet (I/122/27)
berbad_ediyor<berbat (I/132/77)

/t/ > /T/

Türkçe sözcüklerde

yo_urT_özeñ<<yoğurt (I/21/91)

dörT_arabā<dört (I/76/75)

üsT_üsde<üst (I/155/91)

eveT_eveT<evet (I/121/15)

giT_urıyı<git- (II/04/91)

Alıntı sözcüklerde

sikā_ıT_ēdiK<şikāyet (I/02/55)

memlekeT_orası<memleket (I/60/16)

dikKaT_ıet<dikkat (I/66/28)

ameleT_ıoldum<<ameliyat (I/67/01)

minneT_ıetTi<minnet (I/78/42)

sa_ıaT_ıon<saat (I/90/17)

vaKiT_ıısladınız<<vağt (I/102/60)

ādeT_ıışde<ādet (I/04/42)

deveT_ıındirdi<<devlet (I/65/33)

milleT_ıālaştı<nillet (I/66/51)

ğaba_ıaT_ıışlemeseñ<<ğabāhat (I/74/23)

mefaT_ııtTi<<vefāt (I/82/06)

rahaT_ıalıyo<rāhat (I/96/78)

mesuT_ıol<mesut<mes'ūd (I/15/73)

Aşağıdaki ulamalı örneklerde ötümsüz ünsüzle biten sözcükten sonra ötümlü/yarı ötümlü ünsüz gelmesi veya ötümsüz ünsüz gelerek benzeşmezlik sonucu ötümlüleşme/yarı ötümlüleşme görülmektedir.

/ç/ _ç/ > /Ç/ _Ç/

Türkçe sözcüklerde

heÇ_ıçalışırđı<<hiç (I/64/63)

/k/ _g~ğ/ > /g/ _g~ğ/

Türkçe sözcüklerde

pişiridig_ıgözlēme<<pişirirdik (I/04/42)

ēvedig_ıgodu<<everdik (I/52/50)

büyüg_ıgız<büyük (I/62/06)

yirdig_ıgışın<<yerdik (I/68/45)

etTig_ıgelen<ettik (II/05/66)

senelig_ıgün<senelik (II/22/17)

şıPleg_ıgibi<şiplek (I/22/24)

görmedig_ıgi<<görmedik ki (I/58/61)

hepceg_ıgebereceK<hepcek (I/64/08)

teg_ıgatlılār<tek (I/149/57)

giderdig_ıgece<giderdik (II/11/23)

inmelig_ıgelin<inmelik (II/25/71)

/k/ _g~ğ/ > /K/ _g~ğ/

Türkçe sözcüklerde

deK_ğeldiñ<denk (I/47/62)

deK_ğetirmiş<denk (I/48/58)

seneliK_ğazanâbilirse<senelik (II/24/48)

girdiK_ğızım<girdik (I/50/11)

/k/ ğg~ğ/ > /ğ/ ğg~ğ/

Türkçe sözcüklerde

bağ_ğalbinizi<bak- (I/06/81)

yoğ_ğâli<yok (I/47/61)

durduğ_ğırıkğaliye<durduk (I/50/68)

yapıyorduğ_ğışın<yapıyorduk (I/57/54)

çoğ_ğüzel<çok (I/74/92)

yasdığ_ğılıfları<yastık (I/90/71)

olcağ_ğız<<olacak (I/101/40)

ğabığ_ğalmazdı<<kabuk (I/151/16)

bilmiyoduğ_ğece<<bilmiyorduk (II/25/96)

sabādağ_ğına<<sabaha dek (I/101/44)

besleyoduğ_ğurbannıK<<besliyorduk (I/72/30)

/k/ ğg~ğ/ > /K/ ğg~ğ/

Türkçe sözcüklerde

ğaynadırdıK_ğöce<<kaynatırdık (I/87/32)

çoK_ğüzel<çok (I/68/42)

topraK_ğetiridiK<toprak (I/123/31)

ufaK_ğeldiñ<ufak (I/152/67)

çoK_ğonuşTum<çok (II/23/176)

cacıK_ğibi<cacık (II/34/103)

/t/ ğd/ > /d/ ğd/

Türkçe sözcüklerde

eved_ğöru<evet (I/65/04)

dörd_ğene<dört (I/64/99)

Alıntı sözcüklerde

amilēd_ğđ<<ameliyat (II/08/73)

/t/ ğd/ > /T/ ğd/

Türkçe sözcüklerde

dörT_ğene<dört (I/06/105)

Alıntı sözcüklerde

hayaT_ğaha<hayat (II/22/61)

milleT_ğē<<millet (II/35/26)

Aşağıdaki örneklerde ulama olmaksızın son sesteki ötümsüz ünsüzler ötümlü/yarı ötümlü ünsüzlere değişmiştir. Bu ötümlüleşme/yarı ötümlüleşmeye sözcük içindeki uzun ünlüler, komşu ötümlü ünsüzler veya ünlü açıklığı neden olmuş olabilir.

/ç/ > /c/

Türkçe sözcüklerde

yaslāc << yaşlığaç (I/45/19)

genc < genç (I/85/56)

Alıntı sözcüklerde

kirec < kireç (I/60/10)

hic < hiç (I/60/90)

/ç/ > /Ç/

Türkçe sözcüklerde

ğazanÇ << kazanç (I/23/45)

genÇ < genç (I/26/65)

güÇ < güç (I/101/05)

güveÇ < güveç (I/121/74)

āÇ < aç (I/152/51)

ğaÇ << kaç (II/24/02)

sādıÇ << sağdıç (II/34/76)

pisirgeÇ < pişirgeç (II/37/94)

Alıntı sözcüklerde

hiÇ < hiç (I/06/98)

/f/ > /v/

Alıntı sözcüklerde

masrāv < masraf (II/02/39)

fotorav < fotoğraf (II/14/87)

/f/ > /F/

Alıntı sözcüklerde

teF << def (I/15/86)

taraf < taraf (I/122/21)

tesādüF < tesādüf (II/16/45)

/k/ > /g/

Türkçe sözcüklerde

geldig<geldik (I/01/47)
deg<dek (I/39/71)
senelig<senelik (II/22/20)
güççüg<<küçük (II/25/105)

yemeg<yemek (I/03/37)
dövceg<<dövecek (I/75/66)
böceg<böcek (II/22/68)

Alıntı sözcüklerde

eleKdirig<<elektirik (I/07/66)
mēcimeg<<mercimek (II/17/41)

peteg<petek (I/116/10)

/k/ > /K/

Türkçe sözcüklerde

gerçeK<gerçek (I/08/118)
teK<tek (I/111/60)

çeliK<çelik (I/105/54)
getTiK<<getirdik (II/07/16)

Alıntı sözcüklerde

organiK<organik (I/18/76)

mercimeK<mercimek (I/71/33)

/ğ/ > /g/

Türkçe sözcüklerde

yaşlılıg<yaşlılık (I/14/27)
so_ug<<soğuk (I/36/63)
çoğ<çok (II/06/19)

yazıg<yazık (I/30/59)
çoluğ çocuğ (I/39/15)
yoğ<yok (II/17/89)

/k/ > /K/

Türkçe sözcüklerde

oraK<orağ (I/01/19)
baK<bağ- (I/144/84)
bastıK<bastık (II/07/73)
ılıK<ılık (II/15/81)

ocaK<ocağ (I/04/40)
bolluK<bolluğ (I/161/23)
çoK<çok (II/08/62)
hayvancılıK<hayvancılık (II/30/36)

Alıntı sözcüklerde

tabaK<tabak (I/60/44)

halK<halk (II/17/32)

/s/ > /z/

Alıntı sözcüklerde

herkez<herkes (I/05/39)

tavuz<tavus (I/12/24)

patetez<<patates (I/103/37)

māsuz<<mahsus (II/39/20)

/s/ > /S/

Alıntı sözcüklerde

domatiS<<domates (II/20/21)

/t/ > /d/

Türkçe sözcüklerde

eved<evet (I/10/69)

dörd<dört (II/12/32)

Alıntı sözcüklerde

eziyed<eziyet (I/150/12)

milled<millet (II/11/22)

/t/ > /T/

Türkçe sözcüklerde

eveT<evet (II/33/32)

yo_urT<<yoğurt (II/39/110)

dörT<dört (I/38/24)

Alıntı sözcüklerde

milleT<millet (II/35/10)

2.1.2.2.4. Ötümsüzleşme -Yarı Ötümsüzleşme

Ötümsüzleşme, ötümlü bir ünsüzün ötümsüz hâle gelmesi olayıdır. EİMA'da ön seste, iç seste ve son seste ötümsüzleşme ve yarı ötümsüzleşme ileri durumdadır; ÖTT'de ötümlü kalan bazı ünsüzlerin EİMA'da ötümsüzleştiği görülmektedir.

2.1.2.2.4.1. Ön Seste

i. Tamamlanmış (art zamanlı, ETT’de olmuş bitmiş) ses değişimleri

/b/ > /p/

Aşağıdaki örnekte “pek” sözcüğü EİMA’da 199 yerde ötümsüzleşmişken 2 yerde ötümsüz ünsüzün korunduğu görülmektedir.

pek < bek (I/01/64)

bek (I/48/79)

Korunduğu biçimler:

biş- “piş-” (I/100/29)

bişiceñ “pişir-” (I/30/45)

bişik “pişik” (I/100/30)

bişmiş “pişmiş” (II/16/09)

buñar “pınar” (I/134/49)

bazardan (I/140/39)

barmaq (I/88/08)

/b/ > /P/

Pek < pek (I/08/24)

ii. Diğer (eş zamanlı EİMA’da devam etmekte olan) ses değişimleri

/b/ > /p/

Türkçe sözcüklerde

pinēr < bin- (I/01/52)

purıyá < < bura (I/52/12)

pireş < bir (I/51/18)

piçiyoS < biç- (II/02/54)

Aşağıdaki örnekte “piş-” sözcüğü EİMA’da 29 yerde ötümsüzleşmişken 55 yerde ötümlü şeklini koruduğu görülmektedir.

pişer (I/27/77)

bişceK (I/100/28)

Alıntı sözcüklerde

panğı < banka (II/20/30)

/b/ > /P/

Türkçe sözcüklerde

Pazlama < bazlama (I/09/39)

Pen < ben (I/52/57)

Pöle << böyle (I/70/18)

Piçiyö < biç- (I/103/24)

Pardağ < bardak (I/135/03)

PuçukTā < buçuk (I/147/53)

Pütüm << bütün (II/07/10)

Pis << biz (II/08/07)

Pi << bir (II/25/73)

Pu < bu (I/35/38)

Pesbē << besbelli (I/58/82)

Pindiriydik < bindir- (I/101/33)

Puriya << bura (I/112/44)

Pirlik < birlik (I/143/29)

Peş < beş (II/01/17)

Pitirdi < bitir- (II/07/102)

Pitti < bit- (II/21/85)

Alıntı sözcüklerde

Pāça << bahçe (II/07/85)

/c/ > /ç/

Alıntı sözcüklerde

çamızı < camız (I/120/14)

çeyiz << cihaz (II/24/55)

çam < cam (I/133/19)

çeket < ceket (I/61/44)

/c/ > /Ç/

Alıntı sözcüklerde

Çanīm < can (I/71/28)

Çeket < ceket (I/161/33)

Çamekāna < camekan (II/20/16)

Çāmisi < cāmi (I/156/38)

Çetvel < cedvel (I/44/36)

Çuma < cuma (II/23/59)

/d/ > /t/

Türkçe sözcüklerde

süd < sūd²¹ (I/35/09)

²¹ ET’de uzun ünlülü “sūt” biçiminde olan bu sözcük Yeni Tarama Sözlüğü’nde (Dilçin, 2013: 207) ve 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı’nda (Tulum, 2011: 1622) uzun ünlüsü kısaltarak normal süreli

Alıntı sözcüklerde

tefter<defter (I/35/60)

toğdora<doktor (I/147/08)

tomates<domates (I/84/17)

tenesi<<dāne (I/56/67)

tef<def (II/34/21)

têstek<<destek (II/38/115)

/d/ > /T/

Alıntı sözcüklerde

Terelere<dere (I/01/101)

Tükkanı<dükkan (I/53/45)

Tepo<depo (I/142/39)

süT<süd (II/39/66)

Tağkası<<dakika (I/20/89)

Toğdur<<doktor (I/123/58)

TomatiS<<domates (II/20/41)

/g/ > /k/

Alıntı sözcüklerde

kübre<gübre (I/85/31)

/g/ > /K/

Alıntı sözcüklerde

Küna_ı<<günah (I/154/49)

/ğ/ > /K/

Alıntı sözcüklerde

Ḳurbetere<ğurbet (I/15/63)

Ḳali<<ğayrı (I/152/58)

Ḳaliba<gālibā (I/98/14)

/v/ > /f/

Alıntı sözcüklerde

fişne<vişne (I/88/66)

“süd” biçimiyle yer almaktadır. EİMA’da da bu biçiminden hareketle son ses /d/ ünsüzünün yeniden ötümsüzleştiği düşünülmektedir.

/v>/F/

Türkçe sözcüklerde

Furdu<vur- (I/138/102)

Furuldu<vurul- (I/138/117)

Alıntı sözcüklerde

Fardiyesinde<vardiye (I/40/67)

Fallā<<vallahi (II/14/24)

/z>/s/

Alıntı sözcüklerde

sor<zor (I/14/36)

sadeṅ<<zāten (I/121/69)

seytinnen<zeytin (I/154/17)

seyTinyā_ı<<zeytinyağı (I/109/16)

/z>/S/

Alıntı sözcüklerde

Sengin<zengin²² (I/25/08)

Sararlı<zararlı (I/48/64)

Sordu<zor (I/141/21)

Sāmet<<zahmet (I/156/62)

Sati<zāten (II/23/190)

Samannāda<zaman (II/39/145)

Siyāreṭe<<ziyāret (I/01/54)

2.1.2.2.4.2. İç Seste

i. Tamamlanmış (art zamanlı, OT’de (XVIII-XIX. yy) olmuş bitmiş) ses değişimleri

Türkçe sözcükler

/b>/p/

keperdir “gebert-” (I/87/120)

/d>/t/

i. Görülen geçmiş zaman biçimbirimi

tuttu (I/33/69)

so_uttuḳTan “soğuttuḳtan” (I/106/19)

²² Bu sözcük kaynak dil olan Farsçada “sengin” biçimiyle görülüyor olsa da 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı’nda (Tulum, 2011: 1943) “zengin” biçimiyle yer almıştır.

büktün (II/07/32) oğuttuğ (II/07/103)
koptuttuğTan “koptuttuğtan” (II/15/70) setti (II/17/55)
ğuruttuğ “ğuruttuğ” (II/32/34) yoktu (II/34/08)

ii. Ettirgenlik biçimbirimi

annattırcağ “anlattıracağ” (II/24/53) ayıtlattırıldı “ayıtlattırıldı” (II/25/37)

iii. Bildirme biçimbirimi

bölüktür (I/92/25) çoğtur (I/92/31)

iv. Bulunma biçimbirimi

ocağta (I/32/35) gençlikte “gençlikte” (I/96/62)
sağatti “saatte” (II/01/71) tārihtı “tārhte” (II/02/06)
enniliKti “enlilikte” (II/11/28) taraftı “tarafta” (II/31/19)

v. Ayrılma biçimbirimi

ğaştan “ğaçtan” (I/24/36) deliKten (I/95/21)
taraftan (I/160/14) şaştan “şanstan” (II/09/74)
toprağtan (II/09/81) sınıftan (II/34/16)

/d>/T/

i. Görülen geçmiş zaman biçimbirimi

unutTum “unuttum” (I/34/37) yontTular “yonttular” (I/38/15)
eziyetTi (I/68/53) ĞardeşTik “ğardeştik” (I/85/09)
ğorğTuğ “ğorğtuğ” (II/20/70) ğonuşTuğ “ğonuştuğ” (II/23/117)
ğopTu “ğoptu” (II/29/40) otTuğ “oturduğ” (II/34/44)

ii. Ettirgenlik biçimbirimi

boşatTırabıldım “boşattırabıldım” (I/18/66) yıkatTırdım “yıkattırdım” (I/21/09)
oğutTurulardı “oğuttururlardı” (I/80/28) daratTırı “tarattırır” (I/94/28)
avutTuracam “avutturacağım” (I/123/76) serinnetTiriz “serinlettiririz” (I/129/64)
çıkātTırmıya “çıkārttırmaya” (I/144/65)

iii. Bildirme biçimbirimi

ğarışikTır “ğarışıktır” (I/92/24)

purutTur “puruttur” (I/152/95)

de_şikTır “değişiktir” (I/94/53)

iv. Bulunma biçimbirimi

memleKetTe “memlekette” (I/11/22)

milletti “millette” (I/64/14)

ōkarTa “yukarıda” (II/07/48)

paketTe “pakette” (I/26/64)

ğurbêtTilē “ğurbetteler” (II/05/70)

arçelikTi “arçelikte” (II/38/95)

v. Ayrılma biçimbirimi

robotTan “robottan” (I/103/55)

sınıfTan “sınıftan” (I/122/13)

mālışTan “mihaliççiktan” (II/07/46)

sabahTan “sabahtan” (I/120/21)

fidannıgTan “fidanlıktan” (II/01/79)

başTan “baştan” (II/30/43)

/z/ > /s/

iStiSen “iste-” (II/19/167)

ii. Diğer (eş zamanlı EİMA’da devam etmekte olan) ses değişimleri

/b/ > /p/

Alıntı sözcüklerde

hapis<<habs (I/57/49)

pempe<<penbe (I/113/56)

kiprit<<kibrit (I/96/47)

/b/ > /P/

Alıntı sözcüklerde

duPleks<dubleks (I/36/29)

faPriğalara<fabrika (I/46/100)

ePdes<<abdest (I/133/04)

mu_ aPbet<<muhabbet (I/155/89)

yärePbim<<yārabbim (I/36/83)

pemPe<<penbe (I/113/56)

otoPislere<<otobüs (I/154/17)

taPlanıg<tabla (II/29/62)

/c/ > /ç/

Alıntı sözcüklerde

pençereden << pencere (I/121/27)

/c/ > /Ç/

Türkçe sözcüklerde

dilenÇi << dilenici²³ (I/10/41)

olunÇa < olunca (I/79/07)

Alıntı sözcüklerde

tenÇiride << tencere (I/98/90)

seÇcāde << seccāde (I/102/83)

/d/ > /t/

Türkçe sözcüklerde

işte < işde (I/02/15)

/d/ > /T/

Türkçe sözcüklerde

onTa < onda (I/37/45)

işTe < işde (I/46/59)

burTu << burada (II/05/107)

Alıntı sözcüklerde

paTişā << pādişah (I/11/15)

/g/ > /K/

Türkçe sözcüklerde

hanKini “hangi” (II/34/06)

/ğ/ > /k/

Alıntı sözcüklerde

---

²³ Kaynaklarda -{IcI} biçimbiriminin -{GU} sıfat fiil ekinin -{çI} isimden isim türetim ekiyle genişlemesi sonucu -{GUçI} şeklinde görülen bir ekten türediği ve çeşitli ses değişiklikleri ile Batı Türkçesinde ekin -{(y)IcI} / -{(y)UcU} olarak görüldüğü (Karaoğlu, 2016: 161) geçmektedir.

siğorta<sigorta (I/53/24)

/ğ/>/K/

Alıntı sözcüklerde

siğorta<sigorta (I/60/57)

/v/>/f/

Alıntı sözcüklerde

ğayfe<<kahve (I/46/41)

Sifil<<sivil (I/68/79)

/v/>/F/

Alıntı sözcüklerde

mahFetmiş<mahvet- (I/108/20)

ğafaltı “kahvaltı” (II/29/38)

/z/>/s/

Türkçe sözcüklerde

Aşağıdaki örnekte benzeşmezlik nedeniyle ötümsüzleşme görülmektedir.

güsel<güzel (I/34/30)

Aşağıdaki örnekte son sesteki ötümlü ünsüz ötümsüzleşmiş ve eklenme sonucu bu ünsüz iç ses konumuna gelmiştir.

ğısım<*kıs<kız (I/153/35)

/z/>/S/

Türkçe sözcüklerde

Aşağıdaki örneklerde benzeşme nedeniyle ötümsüzleşme görülmektedir.

olmaSsa<<olmazsa (I/01/43)

şükretmeSseñ<<şükretmezsen (I/01/03)

uyuShámam<<uyuzhamam (I/01/76)

yaSık<yazık (I/08/121)

hatılÍlamaSsıñıs<<hatırlamazsınız (I/52/97)

bilmeSsiniz<bilmezsiniz (I/124/34)

teySemdi<teyze (II/06/83)

Aşağıdaki örneklerde kişisel tercihler nedeniyle ötümsüzleşme görülmektedir.

güSel<güzel (I/40/80)

ğuSum<ğuzu<kuzu (I/51/02)

diSēdiK<diz- (I/152/116)

üSümü<üzüm (II/29/35)

Alıntı sözcüklerde

Aşağıdaki örnekte benzeşme nedeniyle ötümsüzleşme görülmektedir.

meShēḡ<mezhep (I/74/101)

Aşağıdaki örneklerde kişisel tercihler nedeniyle ötümsüzleşme görülmektedir.

ğaStesinde<<gazete (I/60/38)

aSime<azime (I/154/01)

2.1.2.2.4.3. Son Seste

EİMA'da, ÖTT'de olduğu gibi yaygın olarak alıntı sözcüklerin son sesindeki ötümlü ünsüzler ötümsüzleşir. ET'deki birincil uzun ünlülerin normal süreli ünlüye dönüşerek yanlarındaki ötümsüz ünsüzü ötümlüleştirirdiği bazı Türkçe örneklerde bu ünsüzlerin yeniden ötümsüzleştiği görülür. Bunun dışında bazı Türkçe sözcüklerde de son seste benzeşme yoluyla /z/ > /s/ ve /z/ > /S/ değişimlerine rastlanmıştır. ÖTT'de son seste ötümlü ünsüz bulunduran doğu kökenli sözcüklerin büyük oranda son sesinin ötümsüzleştiği görülür (Boz, 2012a: 28). EİMA'da da ötümsüzleşen örneklerin de yaygın olarak doğu kökenli sözcükler olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe sözcüklerde

/c/ > /ç/

saç<sac²⁴ (I/10/15)

/c/ > /Ç/

saÇ<sac (I/04/38)

/d/ > /T/

aT_ışdi “ad”²⁵ (II/28/62)

²⁴ ET'de “sāç” biçimiyle görülen bu sözcük 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı'nda (Tulum, 2011: 1522) uzun ünlüsü normal süreli ünlüye dönüşerek “sac” ve “saç” biçimleriyle görülmektedir.

/z/ > /s/

uymas<uymaz (I/10/118)
imkânsıs<imkansız (I/35/25)
satmayıs<satmayız (I/62/42)
buralıyıs<buralıyız (I/98/09)
kıs<kız (I/118/13)

olmas<olmaz (I/24/20)
ğalırıs<<kalırız (I/36/19)
biras<biraz (I/97/05)
evdeyıs<evdeyiz (I/103/25)
bis<biz (II/15/65)

/z/ > /S/

deriS<deriz (I/01/60)
di_iliS<<değiliz (I/55/14)
çalışırıs<çalışırız (I/134/44)
ğıS<<kız (II/05/44)
biS<biz (II/28/60)

imkânsıS<<imkansız (I/35/25)
yaS<yaz- (I/86/46)
sekiS<sekiz (I/154/59)
biraS<biraz (II/09/50)
uvaS<<üvez (II/32/26)

Alıntı sözcüklerde

/b/ > /f/

hoşaf<<hōş āb (II/32/59)

āşaf<<aḥşāb (II/33/09)

/b/ > /p/ ²⁶

harap<<harāb (I/01/99)
hap<<habb (I/21/83)
hesap<<hisāb (I/51/72)
ayıp<<‘ayb (I/58/31)
celep<celeb (I/103/02)
nasip<<nasīb (I/143/83)
dolap<<dūlāb (I/160/27)
laḥap<<laḥāb (II/23/134)

hep<heb (I/03/20)
zebep<<sebeb (I/47/07)
cevap<<cevāb (I/56/01)
ızdırap<<iztirāb (I/63/11)
kitap<<kitāb (I/125/94)
rap<<rabb (I/154/48)
acap<<‘aceb (II/09/92)
çorap<<cūrab (II/25/64)

²⁵ ET’de “āt” biçimiyle görülen bu sözcük Yeni Tarama Sözlüğü (Dilçin, 2013: 14) ve 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı’nda (Tulum, 2011: 249) uzun ünlüsü normal süreli ünlüye dönüşerek “ad” biçimiyle görülmektedir.

²⁶ Doğu kökenli örneklerin ÖTT’deki durumu için bk. Boz, Erdoğan (2012a), “Doğu Kökenli Kelimelerdeki Kelime Sonu (/b/, /c/, /d/, /g/) Ünsüzlerinin Türkiye Türkçesinde Ötümsüzleşme Sorunu”, *Türk Dili Araştırmaları (Makaleler-Bildiriler)*, Gazi Kitabevi, Ankara, s.17-30.

merkep<merkeb (II/34/84)

arap<<'arab (II/38/77)

/b/ > /P/

sevaP<sevāb (I/06/85)

cevaP<<cevāb (I/48/20)

nāsiP<<nasīb (I/87/21)

mināsiP<<munāsib (I/119/64)

hēP<<heb (I/147/26)

ḳasaP<<ḳassāb (II/04/26)

hesaP<<hisāb (II/10/53)

ayıP<<'ayb (II/23/121)

laḥaP<<laḥab (II/23/143)

merkeP<<merkeb (II/24/27)

tērtiP<<tertīb (II/32/117)

/c/ > /ç/

muṭtaç<<muhtāc (I/01/41)

taç<<tāc (I/02/24)

felç<felc (I/30/16)

satıraç<<satrenc (I/31/59)

piringç<<birinc (I/118/18)

ilaç<'ilāc (II/38/16)

/c/ > /Ç/

TaÇ<<tāc (I/02/25)

satranÇ<<satrenc (I/31/59)

felÇ<felc (I/52/16)

harÇ<harc (I/73/68)

müteÇ<<muhtāc (I/145/14)

īlēÇ<<'ilāc (II/29/91)

/d/ > /t/

sert<serd (I/05/71)

mesut<<mes'ūd (I/15/73)

yahut<<yāhūd (I/48/46)

evlat<<evlād (I/79/53)

dülbent<<terbend (I/98/53)

dāmat<<dāmād (I/114/52)

armut<<emrūd (I/146/46)

kāt<<kāğıd (II/30/04)

/d/ > /T/

mesuT<<mes'ūd (I/15/73)

cilT<cild (I/20/18)

evlaT<<evlād (I/51/15)

yahuT<<yāhūd (I/69/17)

dāmaT<<dāmād (I/76/55)

haseT<hased (I/80/22)

dülbenT<<terbend (I/98/53)

nohuT<<nohūd (I/103/20)

armıT<<emrūd (I/133/27)

hüduT<<hudūd (I/138/107)

b nT<<bend (II/08/111)

serT<serd (II/22/23)

/v/ > /f/

pilaf<<pil v (II/23/49)

/v/ > /F/

pilaF<<pil v (I/08/31)

manaF<manav (I/73/55)

/z/ > /s/

maydonos<<maydanoz (II/29/08)

temmus<<temm z (II/30/16)

/z/ > /S/

kiraS<kiraz (I/149/29)

maydonoS<<maydanoz (II/36/13)

2.1.2.2.5. Düşme

Sözcükteki bir ünsüzün çeşitli etkilerle (herhangi bir iz bırakmadan) kaybolmasıdır. EİMA’da bu ses olayına sıklıkla rastlanmaktadır. Alıntı ve Türkçe sözcüklerde  n seste, iç seste veya son seste  ns z düşmesi olayı görülebilir.

2.1.2.2.5.1. /b/ Düşmesi

Üç seste;

Alıntı sözcüklerde

inmem<<bilmem (I/74/12)

hu_ubat<hub bat (II/10/12)

2.1.2.2.5.2. / / Düşmesi

Son seste;

Türkçe sözcüklerde

sa lamba<sa lamba  (II/12/61)

2.1.2.2.5.3. /h/, /ħ/ Düşmesi

Ön seste;

Türkçe sözcüklerde

anım<hanım (I/59/03)

anna<<hani (I/87/39)

ani<hani (II/21/43)

Alıntı sözcüklerde

eybeneniğ<heybe (I/05/55)

emen<hemen (I/21/52)

ep<hep (I/21/56)

erkeş<<herkes (I/33/16)

asTalī<<hastalık (I/50/09)

asdası<<hasta (I/62/20)

āsılı<hāsılı (I/64/35)

āstalandı<<hastalan- (I/64/85)

asılı<<hāsılı (I/64/102)

aparlö<<hoparlör (I/104/45)

eriFne<herif (I/115/33)

ayvannan<hayvan (I/135/22)

ele<hele (I/148/08)

ēpsi<<hepsi (I/152/23)

apsānidiydi<<hapishāne (II/01/05)

oca<hoca (II/07/108)

āni<<hāne (II/10/10)

ōşbeş<<hoşbeş (II/16/50)

ēr<her (II/22/80)

Son seste;

Alıntı sözcüklerde

mes<mesh (I/102/87)

2.1.2.2.5.4. /k/, /k̄/ Düşmesi

Son seste;

Türkçe sözcüklerde

anca<ancağ (I/03/23)

gücü<<küçük (I/24/40)

ba<bağ- (I/56/69)

ço<çok (I/50/61)

bolu<<bolluk (II/01/22)

2.1.2.2.5.5. /m/ Düşmesi

İç seste;

Alıntı sözcüklerde

ta_am<tamam (II/19/16)

2.1.2.2.5.6. /s/ Düşmesi

İç seste;

Türkçe sözcüklerde

ekişer<<eskişehir (I/01/13)

2.1.2.2.5.7. /t/ Düşmesi

İç seste;

Türkçe sözcüklerde

assubay<astsubay (I/119/22)

ıslsın<ıslıt- (II/19/154)

Alıntı sözcüklerde

dōsları<<dost (I/64/95)

çifçi<çiftçi (II/04/62)

doslukkarı<dostluk (II/23/31)

rasgele<rastgele (II/38/51)

Son seste;

Türkçe sözcüklerde

üs<üst (I/160/20)

Alıntı sözcüklerde

abdes<abdest (I/14/62)

katırak<<kataraqt (I/119/05)

dos<dost (I/123/18)

ePdes<<abdest (I/133/04)

serbeş<<serbest (I/138/90)

ātis<<artist (II/08/46)

ras<rast (II/22/89)

mefā<<vefāt (II/29/17)

dürüs<dürüst (II/34/81)

2.1.2.2.5.8. /v/ Düşmesi

Son seste;

Türkçe sözcüklerde

civci<civciv (I/35/37)

2.1.2.2.5.9. /y/ Düşmesi

Ön seste;

Türkçe sözcüklerde

ürüyerek “yürü-” (I/41/90)

üz<yüz (I/53/34)

il<<yıl (II/14/21)

illēne<<yer (I/48/19)

apceŋ<yap- (I/71/42)

ōqarTa<<yukarı (II/07/48)

2.1.2.2.5.10. /z/ Düşmesi

Son seste;

Türkçe sözcüklerde

ğı<<kız (I/158/50)

2.1.2.2.6. Erime

Bir sözcükte ünlüden sonraki ünsüzün, o ünlünün açıklığı etkisiyle niteliği silinerek ünlü içinde onu uzatmak suretiyle kabolması olayıdır (Tuna, 1986: 42). Bazı araştırmacılar tarafından ünsüz düşmesi olarak kabul edilen bu terim, ünsüzün konumu ve kaybolmaya bağlı olarak gerçekleşen uzun ünlüye işaret açısından oldukça önemlidir (Boz, 2001: 858). Bazı örneklerde daha sonra erime sonucu ortaya çıkan uzunluğun da kaybolduğu ve ünlünün normal süreli söylendiği görülür. EİMA’da Türkçe ve alıntı sözcüklerde sık görülen bir ünsüz değişmesidir.

2.1.2.2.6.1. İlk Hecede

EİMA’da ilk hecede çok sayıda örnekte erime olayı gerçekleşmiştir.

-VfK->V:K / VK

Türkçe Sözcüklerde

yūka<yufka (I/09/63)

yūka<yufka (I/125/62)

Alıntı Sözcüklerde

çit<<çift (I/39/33)

çitleşdirdi<<çiftleştir- (I/58/79)

çitlig<<çiftlik (I/134/14) kōte

-VğK->V:K / VK

Türkçe Sözcüklerde

uraşiyóm<uğraş- (I/01/32)

öretmene<öğretmen (I/02/55)

dūme<<düğme (I/11/91)

ūraşdıq<<uğraş- (I/19/28)

tūla<<tuğla (I/30/59)

yāmur<<yağmur (I/32/24)

dōma<<doğma (I/35/03)

dōra<<doğra- (I/40/40)

dōru<<doğru (I/40/81)

buday<buğday (I/49/32)

bōçaları<<boğça (I/52/96)

īde<<iğde (I/59/57)

ūramadan<<uğra- (I/68/72)

ūrasını<<uğra (I/73/69)

bōdu<<boğ- (I/75/42)

ēleniyon<<eğlen- (I/93/62)

ālar<<ağ (I/95/85)

yēni<<yeğni (I/97/12)

ārıdı<<ağrı- (I/120/28)

tūlalı<<tuğla (I/121/05)

ğānı<<kağnı (I/121/116)

ōle<öğle (I/125/78)

çinedimiz<<çiğne- (I/128/70)

ūramazdı<<uğra- (I/131/36)

ōrenci<<öğrenci (I/146/05)

sālık<<sağlık (I/146/15)

dēnek<<değnek (I/153/106)

sālamışlar<<sağla- (II/10/95)

yīdim<<yığ- (II/12/35)

yālı<<yağlı (II/16/68)

bā<<bağ (II/17/37)

āzı<<ağız (II/28/18)

ārı<<ağrı (II/22/15)

çīneriz<<çiğne- (II/23/189)

bākurda<bağkur (II/27/11)

yālā<<yağla- (II/33/62)

bāladım<<bağla- (II/38/56)

Alıntı Sözcüklerde

bāçala<<bağçe (I/70/75)

cōrafyasını<coğrafya (I/95/88)

rāmen<<rağmen (II/09/22)

-VhK->V:K / VK

Alıntı Sözcüklerde

ītiyācı<<ihtiyac (I/05/16)
tēlikeli<<tehlikeli (I/12/42)
mūtac<<muhtaç (I/45/63)
itiyallar<<ihtiyar (I/65/24)
şēriye<<şehriye (I/87/117)
zāmet<<zahmet (I/96/33)
bāşış<<bahşış (I/153/66)
tāsīlim<<tahsīl (I/158/37)
tālīli<<tahlīl (II/25/114)
āşaf<<aşap (II/33/08)

ğāve<<kahve (I/07/71)
yāni<<yahni (I/26/10)
mūtar<<muhtar (I/46/36)
mākeme<<mahkeme (I/83/12)
ramet<rahmet (I/88/16)
ēliyet<<ehliyet (I/139/59)
ētiyar<<ihtiyar (I/155/55)
tāta<<tahta (II/22/24)
ğaFaltı<<kahvaltı (II/29/38)

-VkK->(-VğK-)>V:K

Türkçe Sözcüklerde

yōsa<<yoksa (I/01/43)
ēşimik<<ekşimik (I/33/96)
ōsürü<<öksür- (I/58/69)
yūse_ıdı<<yüksek (I/93/60)

ēşi<<ekşi (I/08/41)
tūsinirim<<tiksin- (I/52/94)
ēsig<<eksik (I/92/07)
ōsüz<<öksüz (II/16/36)

Alıntı Sözcüklerde

bēsemet<<peksimet (I/154/43)

-VķK->(-VğK-)>V:K / VK

Türkçe Sözcüklerde

aşam<aķşam (I/04/26)
yosa<yoksa (I/48/65)
yōsa<<yoksa (I/84/25)
çōdu<<çok (II/08/102)

āşam<<aķşam (I/10/84)
yōķan<<yok (I/50/74)
ōşama<<oķşama (I/101/60)

-VIK->V:K / VK

Türkçe Sözcüklerde

ādın<<al- (I/04/66)	gēmiş<<gel- (I/06/66)
dōduru<<doldur- (I/10/24)	ğakdı<<ğalk- (I/21/33)
eksisi<eksil- (I/56/66)	adık<al- (I/82/03)
ğuplu<<ğulplu (I/105/40)	osun<ol- (I/136/22)
ōsa<<ol- (II/02/78)	ōmüŝ<<öl- (II/05/95)
gemiŝlē<gel- (II/06/52)	ēbise<<elbise (II/12/27)
dōması<<dolma (II/12/56)	ōdüŝeñ<<öldür- (II/14/63)
yañız<yalñız (II/17/90)	atmış<altmış (II/38/13)

Alıntı Sözcüklerde

feşliydi<<felçli (I/40/03)	bēki<<belki (II/32/78)
----------------------------	------------------------

-VñK- / -VñK->V:K / VK

Türkçe Sözcüklerde

geş<<genç (I/64/23)	sora<sonra (I/65/11)
ēsiz<<ensiz (I/94/26)	ğōŝu<<ğonŝı (I/119/32)
sōra<<sonra (I/139/37)	geçlikde<gençlik (I/145/27)
yyitini<yyiyinti (II/01/16)	evledim<evlen- (II/16/29)
uluyoduñ<<unla- (II/22/77)	

Alıntı Sözcüklerde

buraşit<<bronŝit (I/20/56)	lēs<<lens (I/42/27)
antireman<antirenman (I/69/34)	īsan<<insan (I/96/25)
rekli<renkli (I/101/25)	işallah<inşallah (I/123/14)
alimüyon<<alüminyum (II/05/15)	deK<denk (II/22/55)
tāsiyon<<tansiyon (II/24/107)	īŝat<<inşaat (II/33/09)

-VrK->V:K / VK

Türkçe sözcüklerde

atık<artık (I/01/13)	ğādaŝımıñ<<ğardaş (I/04/67)
----------------------	-----------------------------

vadı<var- (I/10/109)
v̄esem<<ver- (I/56/12)
biçok<birçok (I/71/21)
b̄ıcık<bircik<biricik (I/146/79)
s̄aḡa<<sarḡa (II/12/14)
çikin<çirkin (II/16/80)
t̄alay<<tarla (II/24/96)
v̄adık<<var- (II/28/32)

dūdum<<dur- (I/45/21)
vedile<ver- (I/64/57)
ḡumadan<<ḡur- (I/91/35)
āpa<<arpa (II/09/07)
d̄ōde<<dört (II/12/36)
d̄öt<dört (II/19/95)
yēde<<yer (II/25/43)
s̄ēpēsij<<serp- (II/39/52)

Alıntı sözcüklerde

ḡāpız<<ḡarpuz (I/01/61)
p̄eşembe<<perşembe (I/32/63)
h̄ekesiḡ<<herkes (I/126/43)
ētesi<<ertesesi (I/154/14)
ātis<<artist (II/08/97)
çōbası<<çorba (II/15/20)
hafl̄ene<harf (II/32/14)

d̄ēd<<dert (I/09/74)
ōf<ōrf (I/41/17)
çobası<çorba (I/152/85)
ātık<<artık (II/07/129)
ḡūban<<ḡurban (II/14/91)
m̄ēcimeḡ<<mercimek (II/17/41)

-VvK->V:K / VK

Türkçe sözcüklerde

deşiri<devşir- (I/24/59)
s̄emiyō<<sev- (I/65/59)
d̄ōdürü<<dövdür- (II/30/49)

ēmiz<<ev (I/49/39)
yārım<<yavru (II/12/03)
d̄ōmesine<<dövme (II/32/04)

Alıntı sözcüklerde

t̄ōbe<<tövbe (I/72/34)
ȳōmiye<<yevmiye (I/146/68)

t̄ōbe<tövbe (I/106/34)
ȳōmiye<<yevmiye (I/146/71)

-VyK->V:K / VK

Türkçe sözcüklerde

ōle<<öyle (I/03/26)
seritcen<<seyr et- (I/38/70)

t̄ōḡa<<toyḡa (I/29/21)
ēler<<eyle- (I/47/63)

ēce<ēyce<ēyice (I/70/03)
ġanayıvırır<<ķayna- (I/128/22)
ġanatamıñ<<ķayın ata (II/06/58)
bōle<<bōyle (II/22/21)
tēze<<teyze (II/25/101)
bōle<<bōyle (II/35/80)

ōle<ōyle (I/111/100)
deze<<teyze (I/145/28)
ġīdi<<ġiy- (II/19/13)
şōle<şōyle (II/24/03)
sōle<<sōyle- (II/25/65)

Alıntı sözcüklerde

kōlü<<kōylü (I/03/90)
pēnir<<peynir (I/90/09)

cēran<ceyran<cereyān (I/24/39)

-VzK->V:K

Türkçe sözcüklerde

ācıķ<azcıķ<azıcıķ (I/62/19)

acıK<azcıķ<azıcıķ (II/32/74)

-V'K->VK

Alıntı sözcüklerde

tatil<<ta'til (II/37/34)

2.1.2.2.6.2. İç Seste

EİMA'da iç seste sınırlı sayıda örnekte erime olayı gerçekleşmektedir.

-VġK>-VK

Türkçe sözcüklerde

olan<oġlan (I/120/42)

Alıntı sözcüklerde

fotoraf<fotoġraf (II/14/85)

-VhK>-V:K

Alıntı sözcüklerde

terāvimize<<terāvīh (I/38/21)

anātari<<anahtar (II/28/45)

-VrK>-V:K / -VK

Türkçe sözcüklerde

yo_ut<<yoğurt (I/09/33)

otumuş<otur- (I/28/25)

ğaçılar<<kaçır- (I/26/18)

évedig<<ever- (I/52/50)

otuma<oturma (I/75/23)

yuvalardı<<yuvarla- (I/121/07)

doyūduğ<<doyur- (II/08/64)

ōdüseñ<<öldür- (II/14/63)

ta_ana<<tarhana (II/29/37)

ğızātırıs<<kızart- (II/39/43)

çıkadırdıK<<çıkart- (I/18/20)

gösdedir<<göstert- (I/20/54)

ğurtattīdim<<kırtart- (I/33/66)

évēdim<<ever- (I/64/58)

getimiye<<getirme (I/94/14)

hatılayór<hatırla- (I/121/33)

pişidim<pişir- (II/12/35)

yımtıyı<<yumurta (II/22/77)

ğuşbūnu<<kušburnu (II/32/26)

Alıntı sözcüklerde

selbes<<serbest (I/03/96)

ünüvēsTe<<üniversite (I/121/121)

tıraqtölēnen<tıraktör (II/21/78)

ünüvesTeden<<üniversite (I/99/24)

pancādan<<pancar (I/75/39)

mezalīg<<mezarlık (II/02/16)

ķonsēve<<ķonserve (II/22/84)

mudunu<modurnu (II/26/22)

-VyK>-VK

Türkçe sözcüklerde

buydásını<<buğday (I/33/42)

Alıntı sözcüklerde

ğireder<ğireyder (II/32/43)

-V'K>-V:K/-VK

Alıntı sözcüklerde

vaz<<va'z (I/30/54)

tēsir<<tes'ir (I/45/60)

2.1.2.2.6.3. Son Hecede

EİMA'da son hecede sınırlı sayıda örnekte erime olayı gerçekleşmektedir.

-Vğ>-V:

Türkçe sözcüklerde

dā<<dağ (I/81/60)

sā<<sağ (II/16/56)

Alıntı sözcüklerde

fī<<fiğ (I/39/73)

-Vğ>-V

Türkçe sözcüklerde

ya<yağ (I/70/39)

ba<bağ (II/25/50)

sa<sağ (II/30/50)

-Vh>-V:

Alıntı sözcüklerde

tembī<<tembih (I/45/55)

allā<<allah (I/107/12)

-Vh>-V

Alıntı sözcüklerde

inşalla<inşallah (I/95/15)

alla<allah (II/19/104)

-VkK>-VK

Alıntı sözcüklerde

duPles<<dubleks (I/36/29)

-Vl>-V:

Türkçe sözcüklerde

gē<<gel- (II/02/105)

-Vl>-V

Türkçe sözcüklerde

ge<gel- (I/04/73)

nası<nasıl (I/69/06)

değē<<değil (I/33/152)

-VlK>-VK

Alıntı sözcüklerde

asfat<asfalt (II/01/57)

-Vn>-V

Türkçe sözcüklerde

esgide<<eskiden (I/07/102)

úçu<<için (I/20/72)

öla<<oğlan (I/134/07)

āşamne<<ağşamnen (I/152/24)

be<ben (II/06/48)

Alıntı sözcüklerde

iṅsa<<insan (I/03/96)

zama<zaman (I/39/56)

haḡgete<<hakīḡaten (I/74/35)

zaTe<<zāten (I/150/24)

-VnK>VK

Türkçe sözcüklerde

ğısKaş<<ğıskañç (I/55/22)

inaç<inanç (I/79/72)

ğazaş<<ğazanç (I/112/40)

ödüç<ödüñç (II/24/94)

Alıntı sözcüklerde

lek<<reng (I/08/70)

satraç<satranç (I/31/56)

ambeles<<ambulans (I/37/15)

firek<<frenk (I/78/54)

piric<pirinc (I/121/82)

ayek<<āheng (I/145/70)

-Vr>-V:

Türkçe sözcüklerde

yē<<yer (I/02/60)

vē<<ver- (I/145/60)

vā<<var (II/01/80)

Alıntı sözcüklerde

fenē<<fener (I/64/74)

aparlō<<hoparlör (I/104/47)

eyē<<eğer (II/05/25)

bübē<<biber (II/29/51)

zarā<<zarar (I/75/18)

seFē<<sefer (I/155/14)

ğdā<<ğadar (II/07/139)

-Vr>-V

Türkçe sözcüklerde

va<var (I/01/15)

ye<yer (I/10/106)

du<dur- (I/112/23)

hēçbi<<hiçbir (II/04/45)

Çamı<<çamur (I/10/10)

işbi<<hiçbir (I/35/06)

ve<ver- (I/155/105)

Alıntı sözcüklerde

ğada<ğadar (I/46/96)

aparlō<<hoparlör (I/104/45)

hara<harar (II/07/49)

şeke<şeker (I/75/24)

seFe<sefer (I/122/49)

-VrK>VK

Alıntı sözcüklerde

romoğ<<römoğ (II/33/45)

-VsK>VK

Alıntı sözcüklerde

anaşit<anarşist (I/28/01)

-Vy>V:

Alıntı sözcüklerde

kō<<köy (II/17/31)

şē<<şey (II/19/165)

-Vy>V

Alıntı sözcüklerde

kö<köy (I/56/15)

işe<<şey (I/67/55)

2.1.2.2.7. Yutulma

Bir ünlü ve bir ünsüz arasında bulunan bir ünsüzün kendinden sonraki ünlünün içinde kaybolmasıdır. Erime ile arasındaki fark yön farkıdır (Tuna, 1986: 43). Bazı araştırmacılar tarafından ünsüz düşmesi olarak kabul edilen bu terim bu olayın içindeki bir ayrıntıya işaret etmektedir (Boz, 2001: 859). EİMA'da rastlanan yutulma örnekleri aşağıda verilmiştir.

-KdV->KV-

Alıntı sözcüklerde

efeñim<<efendim (II/02/91)

tabiloTlara<<tabildot (II/34/105)

-KhV-> KV:- / KV-

Alıntı sözcüklerde

mēremet<<merhamet (I/05/48)

aleyinde<aleyhinde (I/06/89)

isalden<<ishal (I/48/71)

re_ısi_cumur<re'ıs-i cumhur (I/66/44)

haşaş<<haşhāş (I/73/12)

tarana<tarhana (I/87/85)

velasılı<<ve'lhāsıl (I/91/73)

meraba<merhaba (I/104/01)

pèriz<<perhîz (I/112/23)

bilassa<bilhassa (I/122/48)

şarapana<<şaraphāne (I/139/50)

meşur<meşhur (II/11/24)

-KIV-> KV:- / KV-

Türkçe sözcüklerde

āñadıñ<<anla- (I/05/53)

dīneniriz<<dinlen- (I/32/38)

ānatma<<anlat- (I/109/45)

gōnünce<<gōnlünce<gōnül (I/119/30)

ānaşamadılar<<anlaş- (I/119/33)

anadıñ<<anla- (II/02/09)

bazamaş<<bazlamaç (II/21/85)

Alıntı sözcüklerde

deveT<devlet (I/65/33)

-KrV->KV:- / KV-

Alıntı sözcüklerde

ğāyi<<gayrı (I/15/33)

dipfize<<dipfriz (I/127/28)

dehinde<<dehr (II/12/76)

-KyV->KV:- / KV-

Alıntı sözcüklerde

fasilemiz<<fasulye (I/07/62)

televizon<televizyon (I/38/70)

sandelelerimiz<<sandalye (I/106/59)

radō<<radio (I/138/12)

artizen<<artezyen (I/142/57)

angāri<<angarya (II/09/43)

2.1.2.2.8. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi

Çoğunlukla Arapça, yer yer hem Türkçe hem de diğer yabancı dillerden alıntı kelimelerdeki ikiz ünsüzlerden birinin kaybolması olayıdır (Boz, 2001: 860). EİMA'da büyük çoğunluğu alıntı sözcüklerde olmak üzere sınırlı sayıda Türkçe sözcükte de görülmektedir.

-/bb/->-/b/-

Alıntı sözcüklerde:

muhābetler<<muhabbet (I/157/30)

-/ff/->-/v/-

Alıntı sözcüklerde:

tenevüze<<teneffüs (I/75/73)

-/hh/->-/h/-

Alıntı sözcüklerde:

sıhıyalar<<sıhhiye (I/48/67)

sıhat<sıhhat (I/64/89)

-/kk/->-/k/-

Alıntı sözcüklerde:

teşekür<teşekkür (I/143/27)

-/kk/->-/k/-

Alıntı sözcüklerde:

mu_akağ<<muhakkağ (I/05/11)

-/ll/->-/l/-

Alıntı sözcüklerde:

vālā<<vallāhi (I/01/02)

zēletli<zelletli<lezzetli (I/40/39)

mahālede<<mahalle (II/24/28)

ilā<<illā (II/38/68)

alahın<allah (I/14/16)

valaha<<vallāhi (I/123/36)

milet<millet (II/35/75)

Türkçe sözcüklerde:

bolu<<bolluk (II/01/22)

-/nn/->-/n/-

Alıntı sözcüklerde:

muhanede<<muhannet (I/01/41)

süned<<sünnet (II/08/99)

feni<<fennī (I/85/18)

-/rr/->-/r/-

Alıntı sözcüklerde:

mārem<<muharrem (I/66/23)

zātüre<zātürre (II/24/106)

-/vv/->-/v/-

Alıntı sözcüklerde:

münever<<munevver (I/15/15)

ğuvetli<< kuvvetli (I/72/50)

hava<havvā (I/47/02)

evel<evvel (I/83/29)

-/yy/->-/y/-

Alıntı sözcüklerde:

seyar<seyyar (I/138/111)

gatiyen<<kat‘iyyen (II/08/101)

-/zz/->-/z/-

Alıntı sözcüklerde:

tenezil<<tenezzül (II/01/39)

-/zz/->-/l/->-/l/-

Alıntı sözcüklerde:

zēletli<zelleli<lezzetli (I/40/39)

2.1.2.2.9. Türeme

2.1.2.2.9.1. Ön Seste Ünsüz Türemesi

2.1.2.2.9.1.1. /g/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcükte ön seste i- türemesi sonrasında konuşma esnasında kişisel tercihler nedeniyle ön seste g- türemesi olmuştur.

giliyeni<<leğen (II/08/58)

2.1.2.2.9.1.2. /ğ/ Türemesi

Türkçe sözcüklerde:

yērdig_ğazcığ<<yerdik_azıcığ (I/07/49)

2.1.2.2.9.1.3. /h/ Türemesi²⁷

Türkçe sözcüklerde:

hadına “ad” (I/08/10)

ħelli<elli (I/08/111)

²⁷ Bu ses ile ilgili olarak geniş bilgi için bk. Gürer Gülsevin (2003: 129-146).

ḥapıc<<apış (I/08/92)	haşıladı<aşıla- (I/17/63)
ḥanca<<ancağ (I/19/11)	hilkoğul<ilkoğul (I/36/11)
haz<az (I/40/22)	hisdellersi<<iste- (I/42/53)
ho<o (I/43/07)	hōle<<öyle (I/49/16)
hinne<<iğne (I/58/44)	havıc<<avuç (I/58/77)
hebelē<ebe (I/61/12)	heved<<evet (I/65/04)
hara-<ara- (I/65/14)	hadam<adam (I/65/49)
hetiñ<et (I/74/16)	hüstünde<üst (I/74/79)
hat<at (I/77/08)	hanalāna<ana (I/77/34)
hoğumeyi<<oğuma (I/87/14)	hoynarken<oyna- (I/87/14)
hayvayı<ayva ²⁸ (I/88/64)	hev<ev (I/97/04)
hōlan<<oğlan (I/125/58)	haTladilla<atla- (I/125/88)
hiki<iki (I/133/30)	huzak<uzak (I/144/45)
hişde<<işde (I/153/28)	hasılı<asıl- (II/07/118)
hayām<<ayağ (II/22/06)	ḥaḷtında<<alt (II/22/53)
hin<in- (II/25/67)	hay<ay (II/27/39)
horman<orman (II/30/43)	hönden<önden (II/32/11)
hö<<öyle (II/32/56)	horaya<ora (II/32/82)

Alıntı sözcüklerde:

heyvah<eyvah (I/03/40)	hallā<<allāh (I/08/14)
hastar<astar (I/08/10)	hārmıdın<<emrūd (I/08/96)
hamma<<ammā (I/18/16)	haḫrābā<<aḫrābā (I/48/61)
hemme<emme (I/58/76)	hāynı<<aynı (I/60/30)
hāmin<āmin (I/63/56)	helbet<elbet (I/75/08)
hasgerden<<asker (I/86/67)	heveli<<evveli (I/96/61)
haḫlı<<‘aql (I/144/13)	hamān<<emān (I/144/20)
hataş<ateş (II/07/72)	hacaba<<‘acebā (II/22/52)
hācil<<ācil (II/25/101)	hambar<ambar (II/33/37)

²⁸ Gülsevin (2003: 134) bu sözcüğün eskicil biçiminin ön sesinin *p- şekline gidebileceğini söyler.

2.1.2.2.9.1.4. /v/ Türemesi

Türkçe sözcüklerde:

voturuz<otur- (I/113/76)

Alıntı sözcüklerde:

yömür<<ömür (I/50/28)

2.1.2.2.9.1.5. /y/ Türemesi

Türk dillerinde sözbaşında y- sesinin olup olmaması hakkında farklı görüşler bulunmakta, kimi araştırmacılar bu sesin türeme olduğunu düşünmekte, kimileri ise bu sesin birincil ses olup daha sonra düşmüş olduğunu söylemektedir. Tekin (2003: 308) ön seste y- türemesinin uzun ünlülerle ilgili olduğunu ileri sürer. Ön seste y- türemesi, yani ünlü ile başlayan sözcüklerin başında yarı-ünlü /y/ sesinin belirmesi Türk dillerinde örneklerine çok rastlanan ve iyi bilinen seslik bir olgudur. Türeme /y/ sesi, daha çok düz dar /ı/ ve /i/ ünlüleri önünde türer; seyrek de olsa, öbür ünlüler önünde de görülür (Tekin, 2003: 308). Diğer taraftan ön seste /y/ türemesi “sandhi” ile ve söz başı zayıf/vurgusuz ünlülerin ses değerlerinin korunmasıyla (Özek, 2014: 671) da ilişkilendirilir.

EİMA’da ön seste /y/ ünsüzünün daha çok “sandhi” ile ve söz başı zayıf/vurgusuz ünlülerin ses değerlerinin korunması sonucu türediği söylenebilir.

Türkçe sözcüklerde:

yöyleydi<<öyle (I/06/40)

yeKmek<<ekmek (I/29/10)

yēsgiden<<eskiden (II/22/65)

Sandhi ile:

şisini yunatçı<<onatça (I/35/50)

günümüzde yüç<üç (I/153/10)

aşımı yöncü<<önce (II/21/25)

bişirillē yüstüne<üst (II/32/58)

Aşağıdaki örnek için Gülsevin (2010b: 51) sözcüğün yaşayan lehçelerde “cüzüm / jüzüm” olarak da tespit edildiğini, kelime başında bir “c-” türemesinin

gerçekleşmesinin imkansız olduğunu, o halde bu tür kelimelerin başında eskiden beri bir ünsüzün olduğunu belirtir.

yüzümü “üzüm” (I/67/69)

Alıntı sözcüklerde:

yertesi<<ertesi (I/06/51)

yemme<<ammā (I/51/60)

2.1.2.2.9.2. İç Seste Ünsüz Türemesi

2.1.2.2.9.2.1. /c/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

tecāvcüz<<tecāvuz (I/24/52)

2.1.2.2.9.2.2. /h/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

ahlatları<<ālet (I/123/62)

2.1.2.2.9.2.3. /n/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

fursantımız<<fırsat (II/35/95)

2.1.2.2.9.2.4. /r/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

tırnāz<tınaz (I/39/77)

havruzu<havuz (I/68/59)

murtfaḲ<<mutfaḲ (II/33/20)

2.1.2.2.9.2.5. /t/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

elbiştem<elbise (II/30/60)

2.1.2.2.9.2.6. /v/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

ğuvatırdan<<ğuatır (I/51/04)

2.1.2.2.9.2.7. /y/ Türemesi

EİMA'da iç seste /y/ türemesi daha çok yardımcı ünsüz olarak karşımıza çıkar.

billeşmiyimiş “birleşme imiş” (I/10/89)   öleyidi “öyle idi” (I/25/06)

gibiyidik “gibi idik” (I/35/54)   sıkıyıldı “sıkı idi” (I/104/25)

hāneyidik “hāne idik” (II/21/32)

EİMA'da yardımcı ünsüz dışında iç seste /y/ türeme örnekleri aşağıda verilmiştir.

Türkçe sözcüklerde:

ğıydım<ğıdım (I/66/21)

Alıntı sözcüklerde:

mayşallah<<māşallah (I/48/54)

haylā<<hālā (II/02/17)

Sandi ile:

Alıntı sözcüklerde:

cumayertesi<<cuma ertesi (II/10/99)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde bulunan ayın sesi /y/ sesine değişmiştir.

dayvetcilere<<dāvetçi (I/26/09)

mayış<<ma‘aş (II/09/17)

2.1.2.2.9.3. Son Seste Ünsüz Türemesi

2.1.2.2.9.3.1. /n/ Türemesi

Türkçe sözcüklerde:

iyin<iyi (I/74/25)

2.1.2.2.9.3.2. /v/ Türemesi

Alıntı sözcüklerde:

alōy<<alo (I/15/64)

veyay<<veyā (I/60/63)

2.1.2.2.9.3.3. /y/ Türemesi

Türkçe sözcüklerde:

dahāy<<daha (I/41/37)

Alıntı sözcüklerde:

cumay<cuma (I/09/19)

fāzlıy<<fazla (II/11/21)

emmey<<amma (II/25/41)

2.1.2.2.10. Benzeşme

Bir dil biriminde yer alan seslerin çıkış yeri veya çıkış biçimi bakımından birbirine yaklaşmasıdır (Karaağaç, 2013: 189). Yan yana bulunan sesler arasında olabildiği gibi komşu sesler arasında da görülür (Korkmaz, 2010: 41). EİMA'da kök ve tabanlarda, ekleşme yoluyla ve ulama yoluyla görülen ilerleyici, gerileyici ve uzak benzeşme olayları ileri durumdadır.

2.1.2.2.10.1. İlerleyici Benzeşme

Sözcük içinde yan yana bulunan ünsüzlerden öncekinin kendinden sonrakini etkileyerek boğumlanma niteliği bakımından kısmen veya tamamen kendisine benzetmesi olayıdır (Korkmaz, 2010: 128). EİMA'da ilerleyici yarı benzeşme ve ilerleyici tam benzeşme örneklerine rastlanmaktadır.

2.1.2.2.10.1.1. İlerleyici Yarı Benzeşme

Sözcük içinde yan yana bulunan ünsüzlerden öncekinin kendinden sonra gelen ünsüzü kısmen kendine benzetmesidir. EİMA'da aşağıda yer alan ilerleyici yarı benzeşme örnekleri görülmektedir.

2.1.2.2.10.1.1.1. -çc- > -çÇ- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

ğaçÇaz<<kaçacağız (I/66/06)

2.1.2.2.10.1.1.2. -fv- > -fF- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

of_ Fallā<<of vallāhi (II/39/164)

2.1.2.2.10.1.1.3. -ml- > -mn- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

memneketine<memleket (I/137/37)

istimnaḲ<<istimlāk (II/07/38)

Eklenme yoluyla:

devamnı<devamlı (I/01/93)

simnīydi<<simli (I/02/23)

adamnar<<adamlar (I/06/54)

yardımaşırđıḲ<<yardımlaş- (I/09/61)

do_umnuyum<<doğumlu (I/11/03)

bayramnaşırđıḲ<<bayramlaş- (I/13/21)

kilimner<<kilimler (I/21/33)

dedemner<dedemler (I/40/74)

damnası<damla (I/50/79)

çamnarda<çamlarda (I/79/19)

ğumnardıḲ<<ğumla- (I/87/41)

dilimnerdik<<dilimle- (I/106/21)

durumnarı<durumları (I/115/06)

önemni<önemli (I/135/19)

geyimnilē<<giyimli (I/154/22)

bobamnar<<babamlar (II/06/35)

annemner<<annemler (II/06/82)

demnedimdi<demle- (II/29/39)

virimni<<verimli (II/32/96)

çimnendiriyoz<çimlendir- (II/38/31)

2.1.2.2.10.1.1.4. -nb- > -nm- Benzeşmesi

Birleşme yoluyla:

binmaşı<bin+başı (I/11/32)

2.1.2.2.10.1.1.5. -ñl- / -nl- > -ñn- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

diñnemiolar<<diñle- (I/20/99)

yisiñnē<<yesinler (I/28/19)

añnaşmışlar<<añlaş- (I/48/60)

götüsüñner<<götürsünler (I/144/30)

añnadırdı<<añlat- (I/150/40)

visiñne<<versinler (II/05/71)

2.1.2.2.10.1.1.6. -pv- > -pb- / -Pb- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

kitap_bardı<<kitap vardı (I/11/19)

ekip_barmışdı<<ekip varmıştı (I/42/79)

ğalp_barımış<<ğalp var imiş (I/64/84)

merkeP_barıdı<<merkep vardı (I/66/39)

2.1.2.2.10.1.1.7. -tl- > -td- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

ırâtdıkdan<<râhatlıktan (I/126/81)

2.1.2.2.10.1.2. İlerleyici Tam Benzeşme

Sözcük içinde yan yana bulunan ünsüzlerden öncekinin kendinden sonra gelen ünsüzü tamamen kendine benzeterek aynılaştırmasıdır. EİMA'da aşağıda yer alan ilerleyici tam benzeşme örnekleri görülmektedir.

2.1.2.2.10.1.2.1. -kl- > -kk- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

erkekkē<<erkekler (II/27/52)

2.1.2.2.10.1.2.2. -kt- > -kk- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

bişdikken<<piştikten (I/36/55)

2.1.2.2.10.1.2.3. -kl- > -kk- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

soğakḳāda<<soğaklarda (I/32/05)

çocukḳara<<çocuklara (I/53/48)

doslukḳarı<<dostlukları (II/23/31)

uşakḳā<<uşaklar (II/27/12)

2.1.2.2.10.1.2.4. -lh- > -ll- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

mellem<melhem<merhem (I/45/18)

2.1.2.2.10.1.2.5. -ly- > -ll- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

fasulle<fasulye (I/33/154)

millar<<milyar (I/53/26)

tirillonarınan<<tirilyon (I/144/10)

millon<<milyon (II/01/52)

sandalle<sandalye (II/39/21)

2.1.2.2.10.1.2.6. -mb- > -mm- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

lamması<lamba (I/57/17)

peygammer<<peygamber (I/69/91)

Birleşme yoluyla:

dammaşlara<dambaş (II/22/74)

Ulama yoluyla:

nem_ḳme<<ne bileyim ben (I/10/119)

güderdim_ḳmen<güderdim ben (I/87/57)

geliyorum_ḳmen<geliyorum ben (I/35/12)

urdanim_ḳmen<<oradanım ben (II/10/31)

varim_ḳmen<<varım ben (II/10/33)

saymıyom_ḳmen (II/10/66)

gitTim_ḳmen<<gittim ben (II/37/03)

bindim_ḳmen<<bindim ben (II/37/58)

deyiverem_ḳmen<<deyivereyim ben (II/37/102)

2.1.2.2.10.1.2.7. -mn- > -mm- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

memmunus<<memnün (I/01/15)

2.1.2.2.10.1.2.8. -mv- > -mm- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

evlādım_ḡmār<<evlādım var (I/01/12)	bizim_ḡma<<bizim var (I/03/73)
inancım_ḡmar<<inancım var (I/06/123)	evim_ḡmar<evim var (I/11/36)
çocūm_ḡmar<<çocuğım var (I/11/96)	eltim_ḡmarıdı<<eltim var idi (I/13/26)
ğaynım_ḡmardı<<ğaynım vardı (I/16/42)	işim_ḡmar<işim var (I/18/30)
ķum_ḡmar<ķum var (I/19/09)	kim_ḡmar<kim var (I/21/59)
babam_ḡmerdi<babam verdi (I/25/47)	sarmam_ḡmār<sarmam var (I/36/67)
ōlum_ḡma<<oğlum var (I/39/14)	annem_ḡmefat<annem vefāt (I/40/03)
fırınım_ḡma<<fırınım var (I/51/39)	dam_ḡmerdi<<dam verdi (I/61/63)
bilmem_ḡmallā<<bilmem vallāhi (I/69/08)	annem_ḡmerdī<<annem verdi (I/113/13)
ğızım_ḡmallāhi<<ğızım vallāhi (I/113/66)	ğızım_ḡmallā<<ğızım vallāhi (I/120/51)
evim_ḡmar<evim var (I/127/53)	bizim_ḡmahtımızda (I/138/96)
bobam_ḡmefāt<<babam vefāt (I/139/20)	dedirdim_ḡmallāhi (I/144/80)
benim_ḡmā<<benim var (II/05/36)	hamam_ḡma<<hamam var (II/14/23)

2.1.2.2.10.1.2.9. -nd- > -nn- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

kennimizden<kendi (II/08/85)

Eklenme yoluyla:

onnan<ondan (I/07/53)	birinnen<birinden (I/39/81)
ğocasınnan<<ğocasından (I/66/10)	bunnan<bundan (I/74/15)
etinnen<etinden (I/105/62)	azınnan<azından (II/25/110)
suyunnan<suyundan (II/35/83)	

2.1.2.2.10.1.2.10. -ḡl- / -nl- > -nn- / -ḡn- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

yannış<<yaḡlış (II/23/128)

Eklenme yoluyla:

yağınna<<yakınlık (I/03/37)
naylonnuK<<naylonluk (I/16/31)
ünnemiş<<ünlemiş (I/25/52)
modirenneşdi<<modernleş- (I/30/53)
öretminnē<<öğretmenler (I/42/10)
pilannama<<planlama (I/56/73)
insannıK<<insanlık (I/61/10)
şennīdi<<şenlik (I/79/17)
ramazannık<ramazanlık (I/103/10)
zenginnik<zenginlik (I/112/68)
ziyanrı<ziyanlı (I/138/01)
dinnemiyo<dinle- (I/146/85)
yönannı<<yunanlı (I/150/40)
yorgunnuK<<yorgunluk (I/156/64)
zuminnā<<zamanlar (II/01/56)
tırpannadılar<<tırpanla- (II/10/20)
günnük<günlük (II/16/44)
gerdannıg<<gerdanlık (II/17/55)
serinnerse<serinle- (II/22/48)
ünneş<<ünle- (II/25/66)
ünnēnde<<önlerinde (II/32/78)
yannāndan<<yanlarından (II/34/74)

cenni<<canlı (I/08/115)
üsdünnükle<<üstünlük (I/17/56)
uzunnuğu<<uzunluk (I/27/40)
nişannanınıcı<<nişanlan- (I/34/07)
kesinniklē<<kesinlikle (I/42/66)
sabınna<<sabunla- (I/59/46)
göşmennik<<göçmenlik (I/79/06)
nişannı<nişanlı (I/94/86)
kefenniyollar<<kefenle- (I/104/34)
innīinde<<enlilik (I/130/61)
ğarannıkda<<karanlık (I/146/43)
ünnü<ünlü (I/148/51)
gelinniK<<gelinlik (I/151/27)
zenginneşdirdi<<zenginleş- (I/159/36)
yeminni<yeminli (II/02/21)
kökenni<<kökenli (II/14/19)
hormonnu<hormonlu (II/16/63)
anna<anla- (II/18/27)
güvennik<güvenlik (II/23/13)
tonnuK<tonluk (II/26/44)
samannık<samanlık (II/34/27)

Ulama yoluyla:

biş_nira<<biş lira (I/64/57)

2.1.2.2.10.1.2.11. -nm- > -nn- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

ben_ni<ben mi (I/04/02)

gün_nü<gün mü (I/50/39)

oņaran_ıı<<oņaran mı (I/57/40)

annadın_ıı<<aņladın mı (I/122/17)

diyın_ıı<<diyeyim mi (II/39/110)

olıon_ıı<<orlon mu (I/73/77)

içinden_ıısin<<içinden misin (I/137/10)

2.1.2.2.10.1.2.12. -ıı- > -ııı- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

sonna<<sonra (I/85/23)

2.1.2.2.10.1.2.13. -ııı- > -ıııı- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

biliyoıı_ııı “biliyor musun?”(I/04/07)

görüyoıı_ııı “görüyor musun?” (I/48/64)

istediıı_ııı “istediıı mi?” (II/08/23)

āıadııı_ııı “aıladııı mı?” (I/05/53)

bilmeıı_ııı “bilmez misin?” (I/116/28)

dökdüıı_ııı “döktüıı mü?” (II/39/74)

2.1.2.2.10.1.2.14. -sıı- > -sııı- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

*yassāşda<<yasıııııç (II/22/78)

Eklenme yoluyla:

pissikleri<pislik (I/77/68)

2.1.2.2.10.1.2.15. -sııı- > -sıııı- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

essişeyirde<<eskişehir (II/19/19)

2.1.2.2.10.1.2.16. -şııı- > -şıııı- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

ķardeşşııı<<ķardeşlik (II/10/33)

2.1.2.2.10.1.2.17. -şy- > -şş- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

eşşām<<eşyā (II/30/72)

2.1.2.2.10.1.2.18. -td- > -tt- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

yo_urt_tomatiz<<yoğurt domates (I/79/79)

2.1.2.2.10.1.2.19. -tl- > -tt- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

çittik<çitlik<çiftlik (I/142/20)

2.1.2.2.10.1.2.20. -vb- > -vv- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

év_vacım<<ev_bacım (I/86/29)

2.1.2.2.10.1.2.21. -vl- > -vv- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

evvele<<evlere (I/77/12)

2.1.2.2.10.1.2.22. -zl- > -zz- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

yüz_zira<yüz lira (II/39/125)

2.1.2.2.10.1.2.23. -zs- > -zz- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

biz_zebzeyi<biz sebzeyi (I/33/108)

biz_zobayı<biz sobayı (I/138/97)

bişiriz_ ziniyen<<pişiririz siniylen (II/08/127)

buramız_ zebzè<<buramız sebze (II/09/27)

aldımız_ zebzelè<<aldığımız sebzeler (II/16/62)

ğoruz_ zobanıñ<<koyarız sobanıñ (II/33/71)

2.1.2.2.10.1.2.24. -zy- > -zz- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

televizzon<televizyon (II/11/50)

2.1.2.2.10.2. Gerileyici Benzeşme

Sözcük içinde önce gelen sesin, sonraki sese, boğumlanma niteliği bakımından kısmen veya bütünüyle benzeşmesi; sonraki sesin geriye doğru etki yaparak önceki sesi kısmen veya bütünü ile kendine benzetmesi olayıdır (Korkmaz, 2010: 105). EİMA'da gerileyici yarı benzeşme ve gerileyici tam benzeşme örneklerine rastlanmaktadır.

2.1.2.2.10.2.1. Gerileyici Yarı Benzeşme

Sözcük içinde yan yana bulunan ünsüzlerden sonrakinin kendinden önce gelen ünsüzü kısmen kendine benzetmesidir. EİMA'da aşağıda yer alan gerileyici yarı benzeşme örnekleri görülmektedir.

2.1.2.2.10.2.1.1. -sc- > -çc- / -Çc- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

ıÇcağ<<ısı+cağ (I/12/12)

çiniliyeçce<<çinlayasıca (I/138/122)

2.1.2.2.10.2.1.2. -şç- > -Çc- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

aÇcılı<<aşçılık (II/39/173)

2.1.2.2.10.2.1.3. -zc- > -çc- Benzeşmesi

horuÇcuk<<horozcuk (I/08/99)

2.1.2.2.10.2.1.4. -zc- > -çc- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

açcıyı<<azıcığ (I/15/39)

2.1.2.2.10.2.1.5. -hç- > -çç- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

bāÇçede<<bāhçe (I/154/18)

Eklenme yoluyla:

tāriÇçi<<tārihçi (II/02/22)

2.1.2.2.10.2.1.6. -sc- > -çç- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

ıçÇā<<ısı+cağ (I/144/04)

2.1.2.2.10.2.1.7. -şç- > -çç- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

diÇçi<dişçi (I/67/23)

2.1.2.2.10.2.1.8. -zc- > -çç- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

açÇığ<<azıcığ (I/111/89)

2.1.2.2.10.2.1.9. -nb- > -mb- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

isTambul<<İstanbul (I/03/80)
dolambâç<<dolanbaç (I/09/29)
tembî<<tenbîh (I/45/55)
kümbet<<künbed (I/92/10)
dümbök<<dunbek (I/126/29)
kovâlamaç<<kovalanbaç (II/15/57)
işKembe<<işkenbe (II/39/25)

sağlambac<<sağlanbaç (I/07/22)
cambazlık<<cānbāzlık (I/17/50)
ambar<<enbār (I/68/44)
pembe<penbe (I/94/32)
tembelliye<<tenbellik (I/152/55)
çemberimiS<çenber (II/30/60)

Ulama yoluyla:

om_bir<<on bir (I/37/14)
om_bêş<<on beş (II/01/28)

em_büyük<<eñ büyük (I/45/58)

2.1.2.2.10.2.1.10. -md- > -nd- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

hindi (II/35/65) ~ şindi (II/28/77) “şimdi”

2.1.2.2.10.2.1.11. -lm- > -nm- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

inmem<<bilmem (I/74/12)
yayınmıya<<yayılmaya (I/96/19)

binmeycın<<bilmeyeceğim (I/87/63)
genmezler<gelmezler (II/25/76)

2.1.2.2.10.2.1.12. -rm- > -nm- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

ğadanmış<<kadarmış (I/11/08)

2.1.2.2.10.2.1.13. -ng- / -nğ- > -ng- / -nğ- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

mañgal<mañgal (II/14/32)

yênge<<yenge (II/37/51)

Eklenme yoluyla:

yağın<yanğın (I/03/32)

yoğğa<yongğa (I/96/64)

2.1.2.2.10.2.1.14. -fb- > -Pb- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

şoPbeni<şofben (II/21/75)

2.1.2.2.10.2.1.15. -hb- > -Pb- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

soPbet<sohbet (I/155/89)

2.1.2.2.10.2.1.16. -tb- > -pb- Benzeşmesi

Birleşme yoluyla:

ipburnu<itburnu (I/80/06)

2.1.2.2.10.2.1.17. -rs- > -Ss- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

biS_sen<<bir sen (I/07/58)

2.1.2.2.10.2.1.18. -zs- > -Ss- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

şükretmeSseñ<<şükretmezseñ (I/01/03)

almaSsıñız<<almazsıñız (I/14/62)

çıkamaSsıñız<<çıkamazsıñız (I/17/88)

bilmeSse<<bilmezse (I/76/95)

vıremeSsem<<veremezsem (II/22/55)

ğılmaSsıñız (I/14/62)

durmaSsıñız<<durmazsıñız (I/14/62)

olmaSsa<<almazsa (I/18/51)

gelemeSsıñ<<gelemezsıñ (I/153/101)

dikimeSseñ<<dikemezsen (II/24/40)

Ulama yoluyla:

atarıs_sabā<<atarız sabaha (I/02/33)

biS_saşda<<biz sacda (I/09/49)

iyiyiS_sizler<<iyiyiz sizler (I/07/01)

seKiS_sıfır<<sekiz sıfır (I/69/04)

doğuS_sene<doğuz sene (I/16/50) evimiS_sen<evimiz sen (I/72/22)
diyoS_soba<<diyoruz soba (I/76/85) beS_sereriS<<bez sereriz (I/116/26)
ölmeS_silānaḡ<<ölmez silahlan (II/28/72) kiraS_satTı<<kiraz sattı (I/149/29)
tertemiS_sineniḡ<<tertemiz sini (II/08/126) biS_soy<<biz soy (II/23/134)

2.1.2.2.10.2.1.19. -hd- > -td- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

şart_damarı<<şah damarı (I/12/39)

2.1.2.2.10.2.1.20. -ht- > -td- / -Td- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

muTdar<<muhtar (II/05/63) mutdarıḡ<<muhtar (II/25/42)

2.1.2.2.10.2.1.21. -kd- > -td- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

ḡirt_dokuzda<<kırk dokuz (I/64/45)

2.1.2.2.10.2.1.22. -kt- > -td- / -Td- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

eletdirik<elektirik (I/87/88) beTdaş<<bektaş (I/57/22)

2.1.2.2.10.2.1.23. -pd- > -Td- Benzeşmesi

Birleşme yoluyla:

deTdevir<tepdevir (I/80/40)

2.1.2.2.10.2.1.24. -td- > -Td- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

nohuTdur<<nohutdur (I/02/14)

çapıTdan<<çaputdan (I/15/25)

devleTdē<<devletde (I/43/09)

ıslaTdım<ıslatdım (I/127/46)

do_ubeyazıTdan<<doğubeyazıtıdan (II/10/79) eTdim<<etdim (II/13/29)
giTdi<<gitdi (II/17/87) oTdün<<oturduğun (II/19/154)

Ulama yoluyla:

milleT_ dışarlara (I/03/05) dörT_ dene (I/06/105)
yo_ urT_ dün (I/07/75) eveT_ dü_ ün (I/106/57)
ānnaT_ dırmık (I/130/09) hayaT_ daha (II/22/61)
eveT_ do_ um (II/39/07)

2.1.2.2.10.2.2. Gerileyici Tam Benzeşme

Sözcük içinde yan yana bulunan ünsüzlerden sonrakinin kendinden önce gelen ünsüzü tamamen kendine benzeterek aynılaştırmasıdır. EİMA'da aşağıda yer alan gerileyici tam benzeşme örnekleri görülmektedir.

2.1.2.2.10.2.2.1. -hb- > -bb- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

sobbetten<sohbet (II/23/126)

2.1.2.2.10.2.2.2. -pb- > -bb- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

heb_ bōleler<<hep böyle (I/10/88) heb_ bi<<hep bir (I/36/18)
gidib_ bi<<gidip bir (I/74/30) heb_ bitTi<<hep bitti (I/87/113)
heb_ bēşe<<hep beşe (II/25/10) heb_ bunnā<<hep bunlar (II/29/03)

2.1.2.2.10.2.2.3. -sc- > -cc- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

ıccak<<ısı+cak (I/08/39)

2.1.2.2.10.2.2.4. -zc- > -cc- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

accıġ<<azıcık (I/14/30)

2.1.2.2.10.2.2.5. -hç- > -çç- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

baççalar<<bahçe (I/64/87)

2.1.2.2.10.2.2.6. -kç- > -çç- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

göççe_ayvanıñkı<<gökçeayva (I/10/117)

2.1.2.2.10.2.2.7. -zc- > -çç- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

aÇÇıK<<azıcık (I/08/08)

2.1.2.2.10.2.2.8. -td- > -dd- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

çığaddırmıyollā “çıkarttırmıyorlar” (II/02/61)

Ulama yoluyla:

dörd_đene<<dört dāne (I/64/99)

eved_đöru<<evet doğru (I/65/04)

2.1.2.2.10.2.2.9. -vf- > -ff- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

pilāf_đasillē<<pilav fasulye (I/157/15)

2.1.2.2.10.2.2.10. -hk- > -kk- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

maḳkemeye<<mahkeme (I/47/58)

2.1.2.2.10.2.2.11. -r1- > -ll- / -l' - Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

o'llon<<orlon (I/73/77)

tal'lalara<<tarlalara (II/32/136)

Eklenme yoluyla:

yillërde<<yerlerde (I/01/23)

memullar<<memurlar (I/01/33)

tellik<terlik (I/03/61)

fakillere<<fakirlere (I/06/45)

mācillā<<muhacirler (I/10/102)

mezellik<<mezarlık (I/10/105)

çamaşilları<<çamaşırıları (I/41/76)

kenallarındı<<kenarlarında (I/42/43)

nèllere<<nerelere (I/45/63)

ītiyelleri<<ihtiyarları (I/46/113)

tekelleme<tekerleme (I/47/37)

azallāyiviriydi<<azarla- (I/48/47)

bayıllarda<<bayırlarda (I/51/16)

péynilli<peynirli (I/51/50)

yelli<yerli (I/53/15)

devillē<<devirler (I/53/31)

billikde<<birlikte (I/55/14)

birbillēni<<birbirlerini (I/55/22)

şē_illërde<<şehirlerde (I/61/13)

çayillere<<çayırarla (I/61/30)

zolluyo<<zorluyor (I/63/52)

ilelledirsēñ<<ilerlet- (I/63/55)

yelleşdiridik<<yerleştir- (I/106/22)

asKellē<<askerler (I/107/52)

cıllarşa<<cırlarsa (I/154/46)

şalválları<<şalvarları (I/154/69)

muhtallıg<<muhtarlık (II/01/77)

bullādı<<buralarda (II/02/74)

misāviller<<misāfirler (I/125/69)

hasılları<<hasırları (I/145/78)

şekellē<<şekerler (I/146/50)

motullēr<<motorlar (II/01/27)

bübelleri<<biberleri (II/12/56)

uynallā<<oynarlar (II/16/17)

çamıllı<<çamurlu (II/18/23)

davállāmız<<davarlarımız (II/20/70)

muhtallarıñ<<muhtarlarıñ (II/28/79)

incilleri<<incirleri (II/29/05)

kenellēde<<kenarlarda (II/32/42)

yuvallámá<<yuvarlama (II/32/55)

2.1.2.2.10.2.2.12. -nm- > -mm- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

bütüm_ç_millete<bütün millete (I/148/28)

2.1.2.2.10.2.2.13. -ğn- > -nn- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

inne<ığne (I/21/84)

hinne<<ığne (I/58/44)

2.1.2.2.10.2.2.14. -lñ- > -nn- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

yannız<yalñız (II/02/84)

2.1.2.2.10.2.2.15. -rn- > -nn- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

önneklerimiz<örnek (I/27/48)

Eklenme yoluyla:

ğannı<<ğarını (I/48/28)

2.1.2.2.10.2.2.16. -çs- > -ss- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

assalar<açsalar (I/11/77)

2.1.2.2.10.2.2.17. -ks- > -ss- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

yüsse<yüksek (I/58/14)

2.1.2.2.10.2.2.18. -ks- > -ss- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

assatTı<ağsat- (II/22/29)

2.1.2.2.10.2.2.19. -ls- > -ss- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

güssün<<gülsüm (I/30/04)

Eklenme yoluyla:

ossa<olsa (I/91/71)

ossuñ<<olsun (II/19/142)

2.1.2.2.10.2.2.20. -ns- > -ss- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

īssannar<<insan (I/01/26)

2.1.2.2.10.2.2.21. -rs- > -ss- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

küssüde<kürsü (I/01/53)

Eklenme yoluyla:

ğırılıssā<<kırılırsa (I/01/70)

yarılıssā<<yarılırsa (I/01/70)

olussa<olursa (I/74/99)

Ulama yoluyla:

büs_ürü<<bir sürü (I/46/28)

2.1.2.2.10.2.2.22. -şs- > -ss- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

bes_şenedir<<beş senedir (I/142/43)

2.1.2.2.10.2.2.23. -ts- > -ss- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

yassıñ<yatsıñ (I/06/24)

gissem<gitsem (I/10/94)

gessin<<getirsin (II/22/90)

2.1.2.2.10.2.2.24. -zs- > -ss- Benzeşmesi

Eklenme yoluyla:

olmassa<olmazsa (I/41/68)

bilmessiğiS<<bilmezsiğiz (I/56/45)

götürmessez<<götürmezsez (I/48/29)

artmassı<<artmazsa (II/38/17)

Ulama yoluyla:

yaparıs_sudī<<yaparız suda (I/03/107)

doğus_sene<doğuz sene (I/23/08)

bis_saman<biz saman (I/90/14)

bis_salçalı<biz salçalı (I/132/28)

sekis_senedir<sekiz senedir (I/12/36)

otus_sekis<otuz sekiz (I/23/07)

biras_sosyal<biraz sosyal (I/97/05)

2.1.2.2.10.2.2.25. -çş- > -şş- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

hiş_şīyi<<hiç şeyi (I/06/78)

üş_şiyidig<<üç şey (I/126/26)

hiş_şēyi<<hiç şeyi (II/38/72)

güleş_şimdi<güleç şimdi (I/40/66)

hiş_şöle<<hiç şöyle (I/152/70)

2.1.2.2.10.2.2.26. -kş- > -şş- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

eşşimig<<ekşimik (I/33/98)

2.1.2.2.10.2.2.27. -kş- > -şş- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

aşşamnēn<<aķşamleyin (II/16/55)

2.1.2.2.10.2.2.28. -nş- > -şş- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

işşallah<<inşā‘llāh (I/98/131)

2.1.2.2.10.2.2.29. -rş- > -şş- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

biş_şē<<bir şey (I/68/26)

2.1.2.2.10.2.2.30. -sş- > -şş- Benzeşmesi

Birleşme yoluyla:

eşşēre<<eskişehir (I/58/51)

Ulama yoluyla:

herkeş_şimdik<<herkes şimdi (I/97/50)

2.1.2.2.10.2.2.31. -ht- > -tt- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

muṭṭaç<<muhtāc (I/01/41)

muttarı<<muhtar (I/03/78)

2.1.2.2.10.2.2.32. -kt- > -tt- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

ālettiriK<<elektirik (I/45/49)

2.1.2.2.10.2.2.33. -nt- > -tt- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

zımat_ṭelevizzonnā<<zaman televizyon (I/59/61)

2.1.2.2.10.2.2.34. -pt- > -tt- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

zattedemiyon<<zapt et- (I/37/35)

2.1.2.2.10.2.2.35. -yv- > -vv- Benzeşmesi

Ulama yoluyla:

köv_ϋva<<köy var (II/07/49)

2.1.2.2.10.2.2.36. -ny- > -yy- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

bayyō<<banyo (II/21/76)

2.1.2.2.10.2.2.37. -cz- > -çz- Benzeşmesi

Kök ve tabanlarda:

eçzāneler<<eczāhāne (I/40/05)

2.1.2.2.10.3. Uzak Benzeşme

Bir sesin sözcüğün içinde bulunan uzağındaki başka bir sesi kendisine benzetmesidir. EİMA'da sınırlı sayıda örnekte görülür.

-/v-p/ > -/b-P/

Kök ve tabanlarda:

esbaPlānı<esvap (I/08/04)

-/c-y/ > -/c-c/

Birleşme yoluyla:

sacicaḲ<<sac+ayaḲ (II/18/11)

-/d-f/ > -/d-v/

Kök ve tabanlarda:

devter<defter (I/134/13)

-/h-k/ > -/h-h/

Eklenme yoluyla:

hindihi<hindiki (I/58/52)

-/n-l/ > -/l-l/

Kök ve tabanlarda:

laylun<<naylon (I/121/05)

lormal'<<normal (I/126/80)

-/r-l/ > -/l-l/

Kök ve tabanlarda:

ilezil<<rezil (I/124/26)

ileçili<<reçel (I/128/73)

Eklenme yoluyla:

indililedi<<indirirlerdi (I/77/45)

leşbellik<<rençberlik (I/150/03)

-/l-r/ > -/l-l/

Eklenme yoluyla:

olalağ<olarak (I/42/51)

-/m-l/ > -/m-n/

Kök ve tabanlarda:

temenni<<temelli (I/18/44)

mesnek<meslek (I/64/04)

Eklenme yoluyla:

damatnıĶ<<damatlık (II/23/92)

-/b-m/ > -/m-m/

Kök ve tabanlarda:

mayrama<bayram (I/63/30)

-/m-v/ > -/m-m/

Kök ve tabanlarda:

merdimannı<<“merdivenli” (I/76/49)

-/r-m/ > -/n-m/

Kök ve tabanlarda:

tenekeme<terekeme (II/23/147)

-/n-d/ > -/n-n/

Kök ve tabanlarda:

annat<<anadut (I/130/11)

-/n-l/ > -/n-n/

Kök ve tabanlarda:

nasın<<nasıl (I/11/51)

Eklenme yoluyla:

genennikle<<genellikle (II/17/37)

-/l-n/ > -/n-n/

Eklenme yoluyla:

onnarnan<<onlar ilen (I/15/73)

beygırlernen<<beygırler ilen (I/87/19)

tātalarıynan<<tahtaları ilen (I/106/43)

hayvannarnan<<hayvanlarilen (I/115/54)

izniynen<<izni ilen (II/19/30)

oyananırsām<oyalan- (II/29/27)

zornan<<zor ilen (I/67/53)

öküzlernen<<öküzler ilen (I/103/30)

üzünürün<üzülürün (I/109/58)

çıırıynan<<çıra ilen (II/11/21)

bobasıynan<<babası ilen (II/23/31)

atnan<<at ilen (II/37/58)

-/n-m/ > -/n-η/

Kök ve tabanlarda:

nētegiñ<<nitekim (I/05/31)

-/r-n/ > -/n-n/

Kök ve tabanlarda:

tānananıñ<<tarhananıñ (II/29/56)

-/c-s/ > -/s-s/

Birlikte kullanım:

gürüsü usülüyle<gürücü usülü (II/13/04)

-/t-s/ > -/s-s/

Kök ve tabanlarda:

Pātesis<patates (II/10/13)

-/n-ş/ > -/ş-ş/

Eklenme yoluyla:

zengişneşdi<zenginneş-<zenginleş- (I/159/37)

-/ş-ç/ > -/ş-ş/

Birlikte kullanım:

iş güş<iş güç (I/56/20)

-/t-k/ > -/t-t/

Kök ve tabanlarda:

etmet<etmek “ekmek” (II/05/07)

-/v-f/ > -/v-v/

Kök ve tabanlarda:

vāzivesi<<vazīfe (II/23/85)

-/v-h/ > -/v-v/

Birleşme yoluyla:

nevşevir<nevşehir (II/24/45)

-/ğ-y/ > -/y-y/

Kök ve tabanlarda:

buyday<buğday (I/83/38)

-/y-n/ > -/y-y/

Eklenme yoluyla:

yeyilememesiᅇ<<yenil- (I/30/41)²⁹

-/y-ɾ/ > -/y-y/

Kök ve tabanlarda:

hayıyᅇli<<hayırlı (II/05/82)

-/z-ɾ/ > -/z-z/

Birlikte kullanım:

gezelim gözelim<gezelim görelim (II/03/16)

2.1.2.2.11. Benzeşmezlik

Bir dil biriminde yer alan seslerin çıkış yeri veya çıkış biçimi bakımından birbirinden uzaklaşmasıdır (Karaağaç, 2013: 165). Kaynaklarda “aykırılışma” olarak da geçmektedir. EİMA’da sınırlı sayıda örnekte görülür.

-/bb/ > -/Pb/

Kök ve tabanlarda:

yārePbim<<yā rabbim (I/36/83)

mu_aPbet<<muhabbet (I/155/89)

-/bb/ > -/bv/

Kök ve tabanlarda:

buva<<baba (II/32/122)

-/cc/ > -/Çc/

Kök ve tabanlarda:

seÇcāde<<seccāde (I/102/83)

-/çç/ > -/şc/

²⁹ Bu sözcükte iç seste bulunan /y/ ünsüzünün, uzak benzeşmeye dayalı değişim dışında yardımcı ünsüz olarak da kullanıldığı değerlendirilebilir.

Eklenme yoluyla:

bilişcik “piliçcik” (I/08/94)

-/k̄k̄/ > -/k̄ğ̄/ ~ -/k̄ḡ/

Kök ve tabanlarda:

mohak̄ğaK̄<<muhak̄k̄ak̄ (I/69/100)

hak̄gete<<hak̄k̄aten (I/74/35)

bağ̄al<bağ̄k̄āl (II/02/49)

tağ̄alı<tağ̄k̄alı (II/02/72)

Birleşme yoluyla:

ayağ̄gabı<ayağ̄kabı (I/43/32)

ağ̄yalık<ağ̄k̄yalık (I/81/02)

Eklenme yoluyla:

ğ̄onuşturduğ̄ğ̄ānı<ğ̄onuştuk̄ğ̄ānı<ğ̄onuşturduğ̄larını (II/27/06)

-/k-k/ > -/m-k̄/

Kök ve tabanlarda:

yümüşek<yüksek (I/45/14)

-/k-k/ > -/n-k̄/

Kök ve tabanlarda:

yünseg<<yüksek (I/130/05)

-/b-n/ > -/b-n/

Kök ve tabanlarda:

barnaK̄<<barmak̄ (I/130/61)

-/l-l/ > -/n-l/

Kök ve tabanlarda:

sinsileden<silsile (I/69/87)

zēnzilidi<<zelzele (II/05/83)

-/mm/ > -/mb/

Kök ve tabanlarda:

mahamber<<mu_ammer (I/52/32)

mışamba<<muşamma (II/07/126)

-/m-n/ > -/m-t/

Kök ve tabanlarda:

zamat<zaman (I/42/12)

-/n-n/ > -/l-n/

Kök ve tabanlarda:

melemin<<menemen (I/91/77)

-/n-m/ > -/l-m/

dölümünen<dönümünen (I/87/28)

-/n-n/ > -/n-d/

Kök ve tabanlarda:

tandır<<tennür (I/02/63)

-/nn/ > -/rn/

Kök ve tabanlarda:

arnat<annat<anadut (I/41/39)

-/n-ŋ/ > -/y-ŋ/

Eklenme yoluyla:

ğarnıyıŋ<<ğarnınıŋ (I/113/130)

-/r-r/ > -/l-r/

Kök ve tabanlarda:

belber<berber (I/20/63)

leşber<<rençber (I/100/19)

lapor<rapor (II/26/28)

-/ss/- > -/sd/-

Kök ve tabanlarda:

hisdemize<<hisse (I/39/75)

-/tt/ > -/td/- ~-/Td/-

Kök ve tabanlarda:

haTdā<<hattā (I/01/38)

mutdar<muttar<muhtar (II/05/63)

eletdirik<elettirik<elektirik (II/25/34)

-/v-f/ > -/m-f/

Kök ve tabanlarda:

mefāt<vefāt (I/61/54)

-/z-z/ > -/S-s/

Ulama yoluyla:

koğmaS_sadeñ<<koğmaz zāten (I/121/69)

Ötüm bakımından benzeşmezlik gösterenler:

Eklenme yoluyla:

çekdiridig “çektirirdik” (I/02/42)

hepziññ<<hepsi (I/41/38)

geçgi “geçki” (I/94/34)

tavuçculuğ “tavuççuluk” (I/101/10)

merescilē “mīrāsçı” (I/145/91)

aşcılığ “aşçılık” (I/152/89)

çoğca<<çoğça (II/05/81)

işci “işçi” (II/39/89)

2.1.2.2.12. Dudaksıllaşma

Yuvarlak ünlüler komşuluğundaki ünsüzlerle dudak ünsüzleri yanında bulunan ünsüzlerin boğumlanma noktaları bakımından dudak ünsüzüne dönüşmesi olayıdır (Korkmaz, 2010: 73). EİMA’da dudaksıllaşma ileri durumdadır.

-/k/->>-/m/-

Türkçe sözcüklerde:

yümüşek<<yüksek (I/45/14)

mozalağ<<kozalağ (I/51/22)³⁰

-/n~ŋ/->-/m/-

Türkçe sözcüklerde:

ğavum<<ğavun (I/01/61)

sağlambac<<sağlanbaç (I/07/22)

dolambaç<<dolanbaç (I/09/29)

binmaşı<binbaşı (I/11/32)

komşuya<<koşuşu (I/32/05)

om_ beş<<on beş (I/49/31)

tembelliye<<tenbellik (I/152/55)

em_ iyî<<eñ iyi (I/156/29)

kovâmbaç<<kovalanbaç (II/15/57)

Alıntı sözcüklerde:

cambazlığ<<cānbāzlık (I/17/50)

tembî<<tenbîh (I/45/55)

ıstambulda<<istanbul (I/58/50)

ambar<<anbār (I/68/44)

kümbet<<künbed (I/92/10)

pembe<penbe (I/94/32)

dümbök<<dunbek (I/126/29)

çemberimiS<çenber (II/30/60)

işKembe<<işkenbe (II/39/25)

-/t/->-/p/-

Türkçe sözcüklerde:

epmek<etmek “ekmek” (I/134/45)

-/g/-, -/ğ/-, -/ğ/->-/v/-

Türkçe sözcüklerde:

dövellerdî<döğ- (I/01/21)

erdovandan<erdoğan (I/01/31)

avır<ağır (I/05/40)

övēsîñ<ög- (I/30/24)

bavıra<bağır- (I/64/125)

davıdır<<dağıt- (I/64/127)

övün<ögün<öyün (I/72/77)

doval<doğal (I/81/25)

savardığ<sağ- (I/120/23)

sav<sağ (I/140/59)

üvütmēyolā<<ögüt- (I/153/25)

düyüncü<<düğüncü (I/153/73)

çüvdüklēmîz<çüğ- (I/155/21)

sovuğ<soğuk (II/19/150)

³⁰ Bu örnekte dudaksıllaşma olayı dışında kişinin ağzında “kozalağ mozalağ” ikilemesinden “kozalağ”ın düşmesiyle “mozalağ”ın sözlükselleştiği de düşünülebilir.

düven<<döğen (II/22/60)

sövyüō<söğ- (II/28/37)

sovan<soğan (II/32/55)

Alıntı sözcüklerde:

avustos<ağustos (II/30/16)

-/h/->-/v/-

Alıntı sözcüklerde:

vayavut<<veyāhūd (I/74/98)

savura<sahur (I/91/65)

nevşevir<nevşehir (II/24/45)

mevşur<mehşur<meşhūr (II/30/27)

-/n/->-/v/-

Alıntı sözcüklerde:

tavsiyon<<tansiyon (I/58/78)

-/r/->-/v/-

Türkçe sözcüklerde:

vāydı<<var (I/86/13)

-/y/->-/v/-

Türkçe sözcüklerde:

tüvem<tüy- (I/138/132)

Alıntı sözcüklerde:

köv<köy (II/03/76)

-/' /->-/v/-

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcükte bulunan ayın sesi /v/ sesine değişmiştir.

dova<<du‘ā(I/30/17)

2.1.2.2.13. Dişşilleşme

Diş ünsüzü olmayan ünsüzlerinin diş ünsüzlerine değişmesidir. EİMA'da sınırlı sayıda örnekte görölmektedir.

-/k/->-/ç/-

Alıntı sözcüklerde:

moça<moça (I/154/37)

-/k/->-/n/-

Türkçe sözcüklerde:

yünseg<<yüksek (I/130/05)

-/l/->-/n/-

Türkçe sözcüklerde:

zorna<zorla (I/58/49)

inmem<<bilmem (I/74/12)

ğumnardıK<<kıumla- (I/87/41)

gününüK<<günlük (I/120/56)

yazını<yazılı (I/64/129)

böyne<böyle (I/87/12)

öyne<öyle (I/102/87)

Alıntı sözcüklerde:

māndız<<maltız (I/34/57)

göynekcek<<gönlek (I/74/12)

zēnzilidi<<zelzele (II/05/83)

menámin<<melamin (II/34/105)

mesnek<<meslek (I/64/38)

memneketine<memleket (I/137/37)

istimnaK<<istimlāk (II/07/38)

-/m/->-/n/-

Türkçe sözcüklerde:

parnaqlā_ı<<barmağ (I/08/64)

-/r/->-/n/-

Türkçe sözcüklerde:

tenekeme<terekeme (II/23/147)

Alıntı sözcüklerde:

mēncimeklī<<mercimek (I/31/15)

-/h/->-/ş/-

Alıntı sözcüklerde:

mēnşur<mehşur<meşhūr (II/23/53)

-/k/->-/t/-

Türkçe sözcüklerde:

emetlileri<emekli (I/64/05)

-/v/->-/m/-

Alıntı sözcüklerde:

mesā_ıtler<<vesā'it (I/62/34)

-/v/->-/n/-

Alıntı sözcüklerde:

nāsiyed<<vasiyet (I/122/270)

2.1.2.2.14. Damaksillaşma

Damak sesi olmayan bir sesin ön damak veya art damak sesi hâline gelmesi olayıdır (Karaağaç, 2013: 263). EİMA'da sınırlı sayıda örnekte görülmektedir.

/r/>/ğ/

Türkçe sözcüklerde:

işbîğ<<hiçbir (I/07/39)

/h/>/k/

Alıntı sözcüklerde:

tesbik<<tespih (I/06/132)

/r/ > /l/

Türkçe sözcüklerde:

sipülceK<<süpür- (II/23/181)

olalağdar<<olaraktan (I/73/34)

Alıntı sözcüklerde:

selbes<<serbest (I/03/96)

çellebül<<çernobil (I/39/86)

ilezil<<rezil (I/124/26)

ķonselve<ķkonserve (II/26/32)

EİMA'da /r/ sesi ile biten bir ünsüz /l/ sesi ile başlayan bir ek aldığıında sözcük sonunda bulunan /r/ sesi çoğu zaman /l/ sesine değişir. Bu uyum II. alt ağız bölgesinde ileri düzeydeyken I. alt ağız bölgesinde uyuma girmeyen örnekler daha fazladır.

orlalla<<oralarla (I/37/22)

yilleri<<yerleri (I/38/18)

çamaşılıları<<çamaşıruları (I/41/76)

ītiyelleri<<ihtiyarları (I/46/113)

motullēř<<motorlar (II/01/27)

şe_illēde<<şehirlerde (II/03/42)

biçeller<biçerler (II/25/40)

incilleri<incirleri (II/29/05)

bübellē<<biberler (II/29/52)

mēmúllári<<me'múrları (II/29/77)

kenellēde<<kenarlarda (II/32/42)

pēynilllerimiz<<peynirlerimiz (II/33/61)

2.1.2.2.14.1. Ön Damaksıllaşma

Dilin ön tarafının ön damağa doğru kabararak, havayı engellemesiyle oluşan sesler ön damak sesleridir (Demir ve Yılmaz, 2015: 26). Ön damaksıllaşma, ön damak sesi olmayan bir sesin ön damak sesine dönüşmesi olayıdır. EİMA'da çok sayıda örnekte görülmektedir.

/d~t/ > /d'/

Aşğıdaki örneklerde /d/ sesi ön damak /d'/ sesine değişmiştir.

Türkçe sözcüklerde:

ulúada<<oralarda (I/152/62)

parılardan'<<paralardan (II/03/38)

Alıntı sözcüklerde:

adnān<<adnan (I/78/06)

haTdā<<hattā (II/24/112)

/ğ/ > /ğ/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcükte /ğ/ sesi ön damak /ğ/ sesine değişmiştir.

bulğulları<<bulğur (I/152/113)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /ğ/ sesi kaynak dilde olduğu gibi EİMA'da da korunmuştur.

niğārgilde (I/09/49)

ğādına “kağıt” (I/20/67)

tezgāhda (I/87/100)

rengāne “rengārenk” (I/98/40)

ğavur (I/156/62)

yadiğar (II/20/71)

rüzgār (II/23/179)

/ķ/ > /k/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcükte /ķ/ sesi ön damak /k/ sesine değişmiştir.

ķazan<ķazan (II/21/61)

Aşağıdaki Türkçe sözcükte ünlü yarı artılıştığı halde bu ünlü komşuluğundaki ön damak /k/ sesi korunmuştur.

ķásdirisiñ<<kes- (I/31/13)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde /ķ/ sesi ön damak /k/ sesine değişmiştir.

lókum<lókum (II/17/50)

fükārıya<<fukārā‘ (I/79/56)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /k/ sesi kaynak dilde olduğu gibi EİMA'da da korunmuştur.

dük'kandı (I/04/06)	rik'ât (I/06/104)
k'âse (I/07/43)	k'âbe (I/11/84)
zek'ât (I/14/24)	k'âmiller (I/50/77)
şik'ayet (I/69/69)	k'âh'kil (I/77/18)
camek'ännâ (I/85/36)	nik'ah (I/94/88)
k'âzım (I/95/64)	k'arını (I/107/61)
k'ah ... k'ah ... (I/119/39)	mek'ân (I/122/72)
zek'âm (I/125/96)	k'âfi (I/148/41)
k'âTibi (II/06/51)	imk'ânı (II/09/94)
bek'âr (II/23/98)	k'a_at (II/25/22)
fedâk'ârlık (II/38/38)	gerizek'âlının (II/39/173)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ünlüler ön sıradan art sıraya geçtiği halde bu ünlülerin komşuluğundaki ön damak /k'/ sesi korunmuştur.

k'âriber (I/113/40)	memnik'âtın (II/07/42)
---------------------	------------------------

Aşağıdaki alıntı sözcükte EİMA'da korunan kaynak dildeki ön damak /k'/ sesinin etkisiyle sözcükteki ünlüler sıra değiştirilerek art sıradan ön sıraya geçmişlerdir.

kezim<<kâzım (I/86/24)

/l/ > /l'/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /l/ sesi ön damak /l'/ sesine değişmiştir.

Kök ve tabanlarda:

il'ko'kúl (I/05/05)	al' < al (II/03/52)
bal' < bal (II/03/53)	du'l' < dul (II/05/79)
dol'âşır'dım (II/39/86)	

Biçimbirimlerde:

mâmi'şsar'lí (I/45/41)	hastal'ándídí (I/58/09)
burl'ádâ (II/07/26)	ya'kıyor'lâ (II/07/71)
yapılıyon (II/19/73)	u'rl'ádâ (II/20/24)

hazır'lamış (II/20/81)
doğur'lar'ıdı (II/24/54)
danışır'lā (II/30/64)

çalışıyor'larımıştı (II/21/20)
bā'lar'lar (II/24/100)

EİMA'da iç seste /l/ sesi (-r+l->-l'í-) eklenmesine bağlı olarak ön damak /l/ sesine değişmiştir. Çok sayıda örnekte eklenme yoluyla (-Iyor+lAr>>Iyollā), (-Ar+lAr>>AlíA), (-r+lIK>>l'íK), (-r+lAr>>l'íAr), (-r+lA>>l'íA), (-r+lI>>l'íI) vb. biçimlerde görülmektedir.

ısmal'lasaŋ<<ısmarla- (I/45/54)
sivr'isall'í<<sivrihisarlı (I/48/62)
dul'lāsıŋ<<durularsıŋ (I/152/58)
ull'ada<<oralarda (I/152/62)
fil'lāt<<firlat- (I/152/135)
bek'al'lık<<bekarlık (I/155/05)
san'illā<<sanırlar (II/05/92)
bullā<<buralar (II/16/05)
viriyollā<<veriyorlar (II/25/70)
yuval'lema<<yuvarlama (II/32/22)

azallāy'iviriydí<<azarla- (I/48/47)
hay'ill'í<<hayırlı (I/66/01)
bulg'ull'arı<<bulgur (I/152/113)
pañçall'arı<<pancarları (I/152/106)
cillā<<cırla- (I/154/46)
muhtall'íg<<muhtarlık (II/01/77)
bāğ'ull'üduğ<<bağkurluyduğ (II/12/12)
tutallā<<tutarlar (II/24/103)
ğöyuyollā<<koyuyorlar (II/30/40)
hazill'arız<<hazırlarız (II/33/47)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /l/ sesi kaynak dilde olduğu gibi EİMA'da da korunmuştur.

Ön seste:

lāhana (I/106/09)
lāçınıllā (II/30/47)
lāyık (I/148/55)
lāylon (I/70/58)
lōrnān (II/37/91)

lāmba (I/07/67)
lākin (I/99/49)
lāzım (I/69/97)
lōkum (II/17/50)

İç seste:

telāšemiz (I/03/85)
hālāŋ (I/06/40)

silāh (I/05/24)
ğal'pliymiş (I/06/69)

şalvar (I/09/11)	heralde (I/14/03)
evlâdım (I/15/29)	halsiz (I/16/13)
Pilavı (I/18/74)	sülâleleri (I/23/14)
ilâvi (I/31/21)	pilanı (I/38/08)
millóna (I/40/13)	selâmı (I/44/85)
halbüsem (I/45/56)	ilâş (I/45/57)
delâlet (I/56/11)	selâmet (I/64/85)
cela' (I/64/107)	vallâ (I/69/09)
balle<<balya (I/69/53)	şelâle (I/81/53)
orlonnâdan (I/94/52)	melâkele (I/98/103)
filor (I/106/78)	istiklâlbaşı (I/108/04)
telâşeleri (I/112/82)	selâmi (I/116/54)
helâl (I/119/83)	mesilâsı (I/137/64)
selâvatlan (I/138/95)	filân (I/139/48)
istiklâl (II/04/02)	malzimeyi (II/15/27)
mihağgazili (II/19/27)	halcimiz (II/38/15)
mahâlde (II/38/81)	

Son seste:

morâl (I/05/58)	isal (I/48/66)
helâl (I/50/85)	isdikbal (I/56/51)
hal (I/66/39)	ipdal (I/69/54)
alkol (I/86/12)	normal (I/106/01)
usul (I/155/79)	zeval (I/159/36)

Aşağıdaki alıntı sözcükte ünlü ön sıradan art/yarı art sıraya geçtiği halde bu ünlünün komşuluğundaki ön damak /l/ sesi korunmuştur.

hılmi<<hilmi (I/147/12)

/n/ > /l/

Aşağıdaki alıntı sözcükte /n/ sesi ön damak /l/ sesine değişmiştir.

laylon<<naylon (I/96/17)

/r/ > /r̄/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcükte /r/ sesi ön damak /r̄/ sesine değişmiştir.
talá<<tarla (I/52/20)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcükte /r/ sesi ön damak /r̄/ sesine değişmiştir.
olón<<orlon (I/73/77)

/n~ŋ/ > /n̄/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /n/ ve /ŋ/ sesi ön damak /n̄/ sesine değişmiştir.
hanım<hanım (I/67/09)   ūyññ<<şeyiñ (II/01/22)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /n̄/ sesi kaynak dilde olduğu gibi EİMA'da da korunmuştur.

ñumune<numune (I/42/18)   mañāsıyla<<ma'nāsıyla (I/147/22)
adñañ<<adnan (II/13/21)

/r/ > /f/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /r/ sesi ön damak /f/ sesine değişmiştir.

gidiyoflá<<gidiyorlar (I/149/33)   yapıdırládı<<yaptırırlardı (I/152/90)
pañçalları<<pancarları (I/152/106)   ufa<<ora (I/153/12)
düzeldiveriyofla<<düzeltiliveriyorlar (I/159/13)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde /r/ sesi ön damak /f/ sesine değişmiştir.

líra<lira (I/75/28)   huzufları<<huzurları (I/152/80)

/t/ > /t'/

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /t'/ sesi kaynak dilde olduğu gibi EİMA'da da korunmuştur.

hattā < hattā (II/03/66)

e'ud << etüt (II/04/82)

sa'at << sā'at (II/39/106)

2.1.2.2.14.2. Art Damaksıllaşma

Dilin arka tarafının kabarıp yumuşak damakla birlikte soluğu engellemesi sonucu oluşan sesler ön damak sesleridir (Demir ve Yılmaz, 2015: 26). Art damaksıllaşma, art damak sesi olmayan bir sesin art damak sesine dönüşmesi olayıdır. EİMA'da çok sayıda örnekte görülmektedir.

/g~ğ~k/ > /ğ/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /g/, /ğ/ ve /k/ sesi art damak /ğ/ sesine değişmiştir.

buğun < bo+gün (I/01/44)

pişTi miydığ << pişti miydik (I/07/96)

ğánç << genç (I/44/67)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcükte /g/ sesi art damak /ğ/ sesine değişmiştir.

cinğán << çingâne (II/05/34)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /g/ ve /k/ sesi art ünlü komşuluğunda art damak /ğ/ sesine değişmiştir.

ğavurlar (I/24/52)

düğán << dükkán (II/27/52)

/k/ > /k'/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /k/ sesi art damak /k'/ sesine değişmiştir.

gitcák << gidecek (I/39/105)

aşşādaķı << aşığdaki (I/64/53)

kóydákını<<kóydekini (II/07/49)

ğarşıkı<<karşıkı (II/15/55)

döğuldüne<dökül- (II/22/38)

doğóntürü<<döküntü (II/29/47)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /k/ sesi art damak yarı art ünlüler komşuluğunda çıkış noktası geriye kaydığı için /k/ sesine değişmiştir.

şükúr<<şükür (I/01/12)

mākímēm<<mahkeme (II/01/47)

şünkú<<çünkü (II/30/81)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde ön damak /k/ sesi art ünlüler komşuluğunda ünlü-ünsüz uyumunda girerek art damak /k/ sesine değişmiştir.

riğat<rekat (I/06/125)

qāmīl<kāmīl (I/46/72)

zeğālī<zekā (I/120/11)

şikāyet<<şikāyet (II/05/66)

2.1.2.2.14.3. Dip Damaksillaşma

Boğumlanma noktaları art damak olan seslerin dip damakta boğumlanarak söylenmesidir. EİMA'da sınırlı sayıda örnekte görülmektedir.

/ğ/ > /g/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /ğ/ sesi dip damak /g/ sesine değişmiştir.

tingır<tingır (I/59/15)

yorgan<yorğan (I/76/40)

bulgur<bulğur (II/19/72)

/k/ > /k̄/

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /k/ sesi dip damak /k̄/ sesine değişmiştir.

yazdığ<yazdığ (I/39/06)

ğoğmaz<<koğmaz (I/40/56)

çığar<çığar- (I/48/01)

ğırğ<ğırğ (I/53/06)

bağam<bağ- (I/64/12)

arğadan<arğadan (I/75/74)

2.1.2.2.14.4. Gırtlak Patlayıcısına (') Dönüşme

Soluğun gırtlakta bir tıkanmaya uğramasıyla çıkarılan sesler gırtlak sesleridir (Demir ve Yılmaz, 2015: 26). EİMA'da sınırlı sayıda örnekte gırtlak sesi olmayan bir sesin gırtlak patlayıcısına dönüştüğü görülmektedir.

Türkçe sözcüklerde:

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde /k/ ve /k̥/ sesleri gırtlak patlayıcısı (') sesine değişmiştir.

e'meK<ekmek<etmek (I/22/17)   getce'miş<<getirecekmiş (I/33/13)
kes-ce'miş<<kesecekmiş (I/33/15)   yo'<yok (I/51/44)
ya'<<yok (II/07/84)

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde /h/, /r/ ve /t/ sesleri gırtlak patlayıcısı (') sesine değişmiştir.

ğada'<<ğadar (I/47/60)   direk'<direkt (II/19/113)
bēliqā'rda<<beylikahır (II/28/59)

2.1.2.2.15. Süreklileşme

Sürekli ünsüzlerin (/f/, /ğ/, /h/, /j/, /l/, /m/, /n/, /r/, /s/, /ş/, /v/, /y/, /z/) süreksiz bir ünsüzün yerine geçmesidir. Süreksiz ünsüzler, oluşumları sırasında, hava için bırakılan geçidin genişliğine göre akıcı ve sızıcı olmak üzere ikiye ayrılırlar (Yıldırım, 2006: 124). EİMA'da süreklileşme olayı sızıcılaşma ve akıcılaşma başlıkları altında ele alınmıştır.

2.1.2.2.15.1. Sızıcılaşma

Sızıcı nitelikte olmayan bir ünsüzün herhangi bir nedenle sızıcı bir ünsüze (/f/, /ğ/, /h/, /j/, /s/, /ş/, /v/, /z/) dönüşmesidir. EİMA'da ön seste, iç seste ve son seste çok sayıda sızıcılaşma örnekleri görülmektedir.

2.1.2.2.15.1.1. Ön Seste Sızıcılaşma

/d/ > /h/

Türkçe sözcüklerde:

höküldi << dökül- (I/33/06)

/g/ > /h/

Alıntı sözcüklerde:

hübre < gübre (I/137/26)

/k~k/ > /h~h/

Türkçe sözcüklerde:

hez < kez (I/114/55)

Alıntı sözcüklerde:

here < kere (I/37/35)

hi < ki (I/64/06)

hurşun < kurşun (I/58/46)

hutulāda << kutu (I/131/40)

/p/ > /h/

Alıntı sözcüklerde:

hoşet < poşet (I/73/32)

/y/ > /h/

Türkçe sözcüklerde:

hüzleri < yüz (I/159/22)

/ç/ > /ş/

Türkçe sözcüklerde:

şoğ < çoğ (II/29/79)

Alıntı sözcüklerde:

şönkü << çünkü (I/06/136)

şuvallara < çuval (I/07/94)

/b>/b/ (Yarı Sızıcılaşma)

Türkçe sözcüklerde:

birbiriniḡ<<birbiriniḡ (I/05/52)

baḡ<baḡ- (I/15/16)

biricik<biricik (I/15/55)

böle<<böyle (I/55/01)

besbē<<besbelli (I/58/95)

biz<biz (I/80/18)

baḡlavalar<baḡlava (I/91/27)

boḡ<boḡ (I/100/05)

belli<belli (I/126/83)

bindi<bin- (I/143/53)

bulduḡ<bul- (I/143/84)

bārdaḡ<<bardaḡ (II/29/40)

ben<ben (I/10/116)

burda<<burada (I/15/31)

bunu<bunu (I/15/58)

bi<<bir (I/58/92)

beḡ<beḡ (I/61/23)

bacım<bacı (I/86/75)

beklerdiK<<bekle- (I/91/76)

bardā<<bardaḡ (I/100/10)

beyim<bey (I/139/11)

bilmen<bil- (I/143/68)

baḡKı<<baḡka (II/03/36)

Alıntı sözcüklerde:

beyaz<beyaz (I/127/22)

/b>/v/

Alıntı sözcüklerde:

vaḡındā<baḡ (I/07/68)

vrda<<burada (I/65/39)

vacım<bacı (I/86/29)

voḡ<boḡ (I/104/49)

veḡ<beḡ (I/143/58)

vilen<bil- (I/43/36)

venim<ben (I/65/43)

vū<<bu (I/86/58)

völe<<böyle (I/127/14)

Alıntı sözcüklerde:

vidonu<bidon (I/130/86)

varaj<baraj (II/09/24)

/l>/z/

Alıntı sözcüklerde:

zira<lira (II/39/125)

2.1.2.2.15.1.2. İç Seste Sızıcılaşma

Kök ve tabanlarda:

/p/ > /f/

Alıntı sözcüklerde:

tırfannan<tırpan (I/135/30)

/k/ > /ğ/

Alıntı sözcüklerde:

lağap<laķap (I/128/47)

/k/ > /h~h/

Türkçe sözcüklerde:

ihı<iki (I/24/49)

Alıntı sözcüklerde:

pehmez<pekmez (I/131/44)

şeh̄er<şeker (II/19/74)

/k/ > /h/

Türkçe sözcüklerde:

doğurduğ<doķu- (I/21/17)

oğul<oķul (I/78/37)

oğudum<oķu- (I/131/10)

oğşayıp<oķşa- (I/135/20)

yağında<yaķın (II/19/54)

doğanyo<<doķun- (II/19/73)

toğat<toķat (II/23/127)

yağaladıġa<<yaķaladılar (II/26/35)

sağın<saķın (II/30/72)

Alıntı sözcüklerde:

vāğtığ<<vaķt (I/58/64)

ağşamdan<aķşam (I/64/127)

ağlımdı<<aķl (II/03/45)

lağap<<laķab (II/23/134)

ırağımınarı<<raķamları (II/32/15)

/y/ > /h/

Alıntı sözcüklerde:

mihane < miyāne (I/132/42)

/ʾ/ > /h/

Alıntı sözcüklerde:

Aşağıdaki alıntı sözcükte bulunan ayın sesi /h/ sesine değişmiştir.

sahatlik << sa‘at (II/05/106)

/c/ > /j/

Türkçe sözcüklerde:

ğoja << koca (I/150/14)

Alıntı sözcüklerde:

mejbir << mecbūr (I/07/52)

viydānı << vicdān (I/124/31)

/ç/ > /s/

Türkçe sözcüklerde:

assalar < açsalar (I/11/77)

/k/ > /s/

Türkçe sözcüklerde:

assatTı < aqsattı (II/22/29)

/t/ > /s/

Türkçe sözcüklerde:

eskiliyoru << etkile- (I/37/38)

/c/ > /ş/

Alıntı sözcüklerde:

leşbellik << rencberlik (I/150/03)

/ç>/ş/

Türkçe sözcüklerde:

işin<için (I/41/19)

Alıntı sözcüklerde:

miḥalışşıqdan<<mihalıççıktan (I/14/48)

bāhşeye<<bahçe (I/37/50)

peşete<peçete (I/40/51)

/b>/b/ (Yarı Sızıcılışma)

Türkçe sözcüklerde:

biḫbiḫiniḫ<<birbiriniḫ (I/05/52)

buḫası<<baba (I/10/73)

gibi<gibi (I/15/32)

tāḫan<<taban (I/139/31)

āḫim<<aḫabey (I/139/40)

Alıntı sözcüklerde:

daḫī<<tabiī (I/07/42)

zeḫeḫī<<sebep (I/57/48)

araḫa<araba (I/74/60)

çorḫası<çorba (I/78/22)

kezḫan<kezban (I/96/01)

tabaḫlānan<tabaḫ (I/105/10)

büḫerimiz<<biber (II/08/86)

/b>/v/

Türkçe sözcüklerde:

buveḫe<<baba (I/72/23)

giviyydi<gibi (I/79/25)

/g>/v/

Türkçe sözcüklerde:

üvey<<ögey (I/08/86)

güvey<<küyegü (I/59/24)

/m>/v/

Türkçe sözcüklerde:

gövnek<<gömlek (II/07/125)

/n/ > /v/

Alıntı sözcüklerde:

tavsiyon < tansiyon (I/58/78)

/r/ > /v/

Türkçe sözcüklerde:

vāydı << var (I/86/13)

/y/ > /v/

Türkçe sözcüklerde:

ȫvle < öyle (I/33/119)

tüvem < tüy- (I/138/132)

/n/ > /y/

Türkçe sözcüklerde:

iyan < inan (II/22/62)

Aşağıdaki örnekte çatı biçimbiriminin değişmesi sonucu sızıcılaşma görülmektedir.

yeyilememesiñ << yenil- (I/30/41)³¹

Aşağıdaki örneklerde 3. tekil kişi iyelik biçimbiriminin değişmesi sonucu sızıcılaşma görülmektedir.

bēyñiye << beynine (I/133/07)

üsTüye << üstüne (II/18/25)

/c/ > /z/

Alıntı sözcüklerde:

mezbur << mecbūr (I/58/11)

/d/ > /z/

Alıntı sözcüklerde:

³¹ Bu sözcükte iç seste bulunan /y/ ünsüzünün, çatı biçimbiriminin değişmesi sonucu sızıcılaşmanın dışında yardımcı ünsüz olarak da kullanıldığı değerlendirilebilir.

bazılcanı<<bādincān “patlıcan” (II/29/83)

/s/ > /z/

Alıntı sözcüklerde:

esaz<<esās (I/147/12)

Eklenme yoluyla:

/b/ > /f/

Alıntı sözcüklerde:

dolafa<dolaba (I/134/30)

/p/ > /f/ (Yarı Sızıcılaşma)

Türkçe sözcüklerde:

saFları<sap (I/55/04)

ğaflları<<ğaplları (I/134/40)

/k/ > /ğ/

Türkçe sözcüklerde:

ekmeği<ekmek+i (I/33/91)

yemeği<yemek+i (I/33/148)

örenciğe<örencik+e (I/83/50)

böceği<böcek+i (I/85/16)

dirliğin<dirlik+i (I/101/68)

ēşiği<<eşik+i (I/101/69)

yörüğü<<yörük+ü (I/111/1203)

öllüğü<<ölük “ölu” (I/113/130)

emeğim<emek+im (I/139/26)

böyüğim<<büyük+üm (I/143/07)

ineğimiz<inek+imiz (II/20/12)

göğüne<gök+üne (II/32/90)

Alıntı sözcüklerde:

pikniğe<piknik+e (I/135/12)

/k/ > /ğ/

Türkçe sözcüklerde:

çocuğunu<çocuk+unu (I/11/31)

uzunnuğu<<uzunluk+u (I/27/40)

holluğun<holluk+un (I/32/46)

yoğudu<<yok+idi (I/37/08)

çoğudu<<çok+idi (I/37/22)

yāsTığa<<yastık+a (I/77/72)

aylığı<aylık+ı (I/88/39)
yapıldıđıñ<yapıldığ+ıñ (I/95/120)
tuluğu<tuluk+u (I/98/57)
uşağıyız<uşak+ıyız (II/05/98)
çoğu<çok+u (II/38/34)

bayrağımıS<<bayrak+ımız (I/95/49)
orağı<orak+ı (I/95/120)
yağışağı<yağışak+ı (I/101/71)
đarıđdırıP<<karıktır- (II/29/52)
bardağı<bardak+ı (II/39/66)

Alıntı sözcüklerde:

sokağı<sokak+ı (II/18/22)

/y/>/ğ/

Alıntı sözcüklerde:

köđuñ<köyüñ (I/64/51)

/k/>/h/

Türkçe sözcüklerde:

hindihi<<hindiki (I/58/52)

/k/>/h/

Türkçe sözcüklerde:

çıhsıñ<çık- (I/41/18)
yanımdağı<yanımdaki (I/64/40)
tağallar<tağ- (I/131/14)
uFağtım<<ufağtım (II/01/10)
ağtı<ağ- (II/19/25)
tağı tađalláadı<< tağı tağ- (II/23/104)
ucağda<<ocağta (II/32/36)

đahdı<<kağk- (I/21/17)
dağdırmam<<tağtır- (I/104/08)
yaşlandıđıñ<yaşlandığ (I/137/42)
yađarkān<yağ- (II/03/46)
đalhá<<kađk- (II/21/05)
sağın<sağın (II/30/72)

/ñ/>/ğ/

Türkçe sözcüklerde:

bağa “bağa” (I/37/56)

sağa “sağa” (II/32/25)

/s/>/j/

Alıntı sözcüklerde:

herkijî<herkesî (I/10/83)

/c/ > /ş/

Türkçe sözcüklerde:

dünürşü<dünürcü (II/34/66)

Alıntı sözcüklerde:

pirişden<<pirinc (I/105/37)

saşlarda<saclarda (II/37/70)

/ç/ > /ş/

Türkçe sözcüklerde:

geşlig<<gençlik (I/06/48)

aşdığ<<açtı (I/12/07)

ğazanşlarını<<ğazançlarını (I/14/45)

şeşmen<şeçmen (I/46/16)

göşleriğ<<göçleriğ (I/56/44)

üşde<<üçte (I/63/29)

a_üşdan<<ağaçtan (I/70/27)

işini<içini (I/71/41)

ğaşTı<<kaçtı (I/108/44)

felşliydi<<felçli (I/136/05)

ölşmeK<ölçmek (I/155/30)

geşim<geçim (II/01/12)

bişer<biçer(II/01/30)

ğılınşdır<<ğılınçtır (II/02/08)

göşdü<<göçtü (II/05/88)

işmediğ<içmediğ (II/13/49)

geşdi<<geçti (II/16/11)

işgi<<içki (II/23/75)

süzgeşden<süzgeç (II/32/34)

aşTım<<açtım (II/39/23)

Alıntı sözcüklerde:

ilaşlırı<<ilaçları (I/50/02)

vinşler<vinçler (II/23/150)

/b/ > /b/ (Yarı Sızıcılaşma)

Alıntı sözcüklerde:

zebebi<<sebep (I/57/48)

/y/ > /v/

Türkçe sözcüklerde:

tüvem<tüy- (I/138/132)

Alıntı sözcüklerde:

kövlü<köylü (I/32/64)

/ç/>/z/

Türkçe sözcüklerde:

geziyo<geç- (I/122/11)

/d/>/z/

Türkçe sözcüklerde:

eskizēn<<eskiden (II/14/44)

/s/>/z/

Alıntı sözcüklerde:

esazını<<esāsına (I/05/05)

Birleşme yoluyla:

/g/>/ğ/

Türkçe sözcüklerde:

böğön<<bo+gün (II/29/31)

Birlikte kullanım yoluyla:

/c/>/s/

Türkçe sözcüklerde:

görösü usülüyle<görücü usülü (II/13/04)

/r/>/z/

Türkçe sözcüklerde:

gezelim güzelim<gezelim görelim (II/03/16)

2.1.2.2.15.1.3. Son Seste Sızıcılaşma

/p/ > /f/

Türkçe sözcüklerde:

saf < sap (I/132/74)

/k/ > /ğ/

Ulamaya bağlı

Türkçe sözcüklerde:

yicēğ_ekmek << yiyecek ekme (II/16/99)

/k/ > /ğ/

Ulamaya bağlı

Türkçe sözcüklerde:

duvağ_açılır < duvak açılır (I/26/46)

çoğ_öldü << çok oldu (I/86/57)

yicēğ_ekmek << yiyecek ekme (II/16/99)

çoğ_analār << çok analar (I/101/57)

uşāğ_okūcak << uşak okuyacak (II/27/41)

so_uğ_öldü << soğuk olduğu (II/30/15)

/k/ > /h/

Türkçe sözcüklerde:

şóForluğ << şoförlük (I/64/04)

/k/ > /h/

Türkçe sözcüklerde:

atıh << artık (I/06/60)

/k/ > /h~h/

Türkçe sözcüklerde:

doğurduğ << doğurduğ (I/21/17)

bastırđıđ << bastırđrdđđ (I/33/49)

bağ < bağ- (I/43/23)

cıplah << çıplak (I/43/28)

tağ tağ tağ < tağ tağ (I/56/48)

olarah < olarak (II/03/05)

çđğ < çığ- (II/03/14)

kđrh < kıđđ (II/14/59)

artıh<<artık (II/19/25)
çoğ<çok (II/30/15)
ufah<ufak (II/32/123)

yoğ<yok (II/26/18)
nohutluğ<<nohutluk (II/30/82)

/ç/>/j/

Türkçe sözcüklerde:

üj<üç (I/111/93)

/ç/>/s/

Türkçe sözcüklerde:

ğas<<kaç (II/19/22)

/c/>/ş/

Alıntı sözcüklerde:

saş<sac (I/09/52)

satraş<<satranc (I/31/60)

/ç/>/ş/

Türkçe sözcüklerde:

topaş<topaç (I/02/57)

geş<geç (I/07/59)

aş<aç (I/28/51)

geş<<genç (I/56/42)

borş<borç (I/69/91)

ğıraş<<kıraç (I/92/42)

üş<üç (I/111/94)

tutmaş<tutmaç (I/132/12)

inans<inanç (I/152/38)

yameş<<yamaç (II/20/65)

bazlamaş<<bazlamaç (I/04/41)

a_aş<<ağaç (I/08/75)

güleş<güleç (I/40/66)

döneş<döneç (I/62/08)

ağdarmeş<<ağtarmaç (I/70/20)

salınğaş<<salınğaç “salıncak” (I/111/85)

ğısKans<<kıskanç (I/120/48)

güş<güç (I/143/34)

ğazanş<<kazanç (II/04/78)

ğaş<<kaç (II/37/60)

Alıntı sözcüklerde:

felş<felç (I/12/33)

hiş<hiç (II/39/179)

kireş<kireç (I/67/13)

/t/ > /ş/

Türkçe sözcüklerde:

biş_şē << bir şey (I/68/26)

/s/ > /ş/

Alıntı sözcüklerde:

serbeş << serbest (I/138/90)

/y/ > /v/

Alıntı sözcüklerde:

köv < köy (II/03/75)

2.1.2.2.15.1.4. Sızıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Sızıcı nitelikteki bir ünsüzün yerine başka bir sızıcı ünsüzün geçmesidir. EİMA'da ön seste, iç seste ve son seste sızıcı ünsüzler arasındaki değişme örnekleri görülmektedir.

/h/ > /f/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

furma < hurma (I/110/13)

/v/ > /f/

Ön seste:

Türkçe sözcüklerde:

Furdu < vurdu (I/138/102)

Furuldu < vuruldu (I/138/117)

Alıntı sözcüklerde:

Fardiyesinde << vardiya (I/40/67)

fişne < vişne (I/88/66)

Fallā << vallāhi (II/25/13)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

bağlıfā<<bağlava (I/29/21)
terefide<<terāvihte (I/74/44)
tāsfiye<<tavsiye (II/13/57)

sifil<<sivil (I/68/78)
pēlifannā<<pehlivān (I/153/68)
ğayfeyi<<kahve (II/39/170)

Son seste:

Türkçe sözcüklerde:

manaF<manav (I/79/09)

Alıntı sözcüklerde:

pilaf<pilav (I/51/71)

/h/ > /h/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

hılmi<<hilmi (I/147/12)

/ğ/ > /h/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

yohurT<<yoğurt (II/39/100)

Alıntı sözcüklerde:

ilehende<<leğen (I/59/48)

kāhatları<<kağıt (I/88/58)

/f/ > /h/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

hadime<fadime (I/159/01)

hürtös<<firitöz (II/30/84)

/ʃ/>/j/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

herkişin<herkeş<herkes (I/10/83)

/ʃ/>/s/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

sikā_aT<<şikāyet (I/02/55)

susa<<şose (I/61/74)

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

herkiş<<herkes (I/09/55)

/z/>/s/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

Siyāre<<ziyāret (I/01/54)

sor<zor (I/14/36)

Sararlı<zararlı (I/48/64)

seytinyā<<zeytinyağı (I/109/13)

Saman<zaman (I/143/28)

Senginneşdikcī<<zenginleş- (II/01/39)

Sāmet<<zahmet (I/156/62)

satēn<<zāten (II/08/24)

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

KuSum<<kuzu (I/58/11)

teySemdi<teyze (II/06/83)

yüsük<yüzük (II/17/55)

güsel<güzel (II/19/77)

üSümü<üzüm (II/29/35)

Alıntı sözcüklerde:

mahsuru<mahzur (I/19/13)

meShēḡ<<mezhebiḡ (I/74/101)

Son seste:

Türkçe sözcüklerde:

uyuShamamı<<uyuzhamamı (I/01/83)	toS<toz (I/04/58)
otus<otuz (I/23/07)	sekis<sekiz (I/112/63)
as<az (II/14/65)	siS<siz (II/13/67)
bis<biz (II/15/65)	doğus<doğuz (II/25/109)
uvaS<<övez (II/32/26)	

Alıntı sözcüklerde:

badus<<patoz (I/115/21)	ceviS<ceviz (I/139/55)
hürtös<<fritöz (II/30/84)	

/j/ > /ş/

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

silaş<silaj (I/96/89)	baraŞ<baraj (I/127/41)
ğaraş<ğaraj (I/160/03)	mesaş<mesaj (II/16/105)

/s/ > /ş/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

naşi<<nasıl (I/10/21)	gülşevim<gülsevım (II/19/43)
-----------------------	------------------------------

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

ambileş<<ambulans (I/45/36)	herkeş<herkes (I/58/40)
-----------------------------	-------------------------

/z/ > /ş/

Son seste:

Türkçe sözcüklerde:

biş<biz (II/29/11)	aş<az (II/39/109)
--------------------	-------------------

/f/ > /v/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

vilân<filân (I/153/89)

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

uvâdı<<ufağ (I/63/42)

Alıntı sözcüklerde:

övüs<<ofis (I/03/96)

kövte<köfte (I/26/70)

tüvê_e<<tüfek (I/39/98)

tevek<tefek (I/41/92)

sever<<sefer (I/65/16)

suvra<<sofra (I/120/62)

tıravik<<tırafik (I/125/15)

ziyâvet<ziyâfet (I/131/22)

kıyâvet<kıyâfet (I/146/22)

heriviñ<<herifiñ (II/17/59)

mutvağ<mutfağ (II/32/112)

ğavtannardan<<kaftan (I/12/23)

televon<telefon (I/37/44)

ğavasınâ<<kafa (I/41/21)

savra<safra (I/43/04)

sevtâ<<siftâh (I/72/82)

misāviller<<misāfir (I/125/89)

ladive<<latife (I/128/20)

devter<defter (I/134/13)

nüvus<<nüfūs (II/10/64)

vāzivesi<<vazife (II/23/85)

taravından<tarafından (II/32/44)

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

tarav<taraf (I/13/24)

fotorav<<fotoğraf (II/14/87)

/ğ/>/v/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

erdovandan<erdoğan (I/01/31)

övēsij<öğ- (I/30/24)

bavıra<bağır- (I/64/125)

dovan<doğan (I/66/25)

avır<ağır (I/05/40)

ōvle<öğle<öyle (I/33/119)

davidır<<dağıt- (I/64/127)

övün<öğün<öyün (I/72/77)

doval<doğal (I/81/25)
üvütmēyolā<<öğüt- (I/153/25)
çüvdüklēmīz<çüğ- (I/155/21)
düyündü<<düğün (II/11/04)
düven<<döğen (II/22/60)
sovan<soğan (II/32/55)

Alıntı sözcüklerde:

avustos<ağustos (II/30/16)

Son seste:

Türkçe sözcüklerde:

sav<sağ (I/140/59)

/h/ > /v/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

vayavut<<veyāhūd (I/74/98)
nevşevir<nevşehir (II/24/45)

savardıK<sağ- (I/120/23)
düyüncü<<düğüncü (I/153/73)
sovuyuncu<soğu- (II/07/86)
sovuK<soğuk (II/19/150)
sövüyō<söğ-<sög- (II/28/37)

savura<sahur (I/91/65)
mevşur<mehşur<meşhūr (II/30/27)

/s/ > /z/

Ön seste:

Türkçe sözcüklerde:

zopa<sopa (I/47/51)

zararız<sar- (I/48/19)

Alıntı sözcüklerde:

zaba_an<<sabah (I/02/34)
zābı<<sāhib (I/18/55)
zıFralara<<sofra (I/119/51)
zerhoş<<serhōş (I/145/69)
zini<sini (II/34/91)

zebze<sebze (I/04/56)
zebeb<sebeb (I/113/16)
zever<<sefer (I/121/33)
zobu<<soba (II/17/80)
zalata<<salata (II/35/44)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

domatizi<<domatesi (I/40/39)

tenevüze<<tenefüse (I/75/73)

patetezdir<<patateştir (I/103/25)

mezelâ<<meselâ (II/10/41)

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

nuFuz<<nüfûs (I/20/67)

domatez<domates (I/103/08)

patetez<<patates (I/103/37)

herkez<herkes (I/133/38)

löküz<<lüks (I/145/78)

2.1.2.2.15.2. Akıcılaşma

Akıcı nitelikte olmayan bir ünsüzün herhangi bir nedenle akıcı bir ünsüze (/l/, /m/, /n/, /r/, /y/) dönüşmesidir. EİMA'da çok sayıda ön seste, iç seste ve son seste akıcılaşma örnekleri görülmektedir.

2.1.2.2.15.2.1. Ön Seste Akıcılaşma

/b/ > /m/

Türkçe sözcüklerde:

mayrama<bayram (I/63/30)

munnan<bu (II/01/17)

men<ben (II/37/03)

/k/ > /m/

Türkçe sözcüklerde:

mozalaK<kozalağ (I/51/22)

/v/ > /m/

Türkçe sözcüklerde:

merdi<ver- (I/25/47)

mar<var (I/144/26)

Alıntı sözcüklerde:

mesā_ıtler<<vesā`it (I/62/34)

mahtımızda<<vaqt (I/138/96)

mallāhi<vallāhi (I/144/80)

/v/>/n/

Alıntı sözcüklerde:

nāsiyed<<vasiyet (I/122/27)

/g/>/y/

Türkçe sözcüklerde:

yəcirdi<<geçir- (I/52/51)

yelēn<gel- (II/08/116)

yönendilē<<göner- (II/20/38)

/h/>/y/

Türkçe sözcüklerde:

yöyüK<<höyük³² (I/147/37)

Alıntı sözcüklerde:

yeP<<hep (I/36/05)

2.1.2.2.15.2.2. İç Seste Akıcılaşma

/b/>/m/

Türkçe sözcüklerde:

binmaşı<binbaşı (I/11/32)

gimi<gibi (I/61/34)

dammaşlara<dambaş (II/22/74)

Alıntı sözcüklerde:

temeşir<tebeşir (I/61/50)

/k/>/m/

³² ET'deki biçimi "öyük" olarak da belirtilen (Ayverdi, 2010:) bu sözcüğün ön sesi için Gülsevin (2003: 136) *p- şekline gidebileceğini söyler.

Türkçe sözcüklerde:

yümsek<yüksek (II/22/13)

/v/>/m/

Türkçe sözcüklerde:

mardı<var (I/01/73)

Alıntı sözcüklerde:

mesā_ıtler<vesāit (I/62/34)

mallāhi<<vallāhi (I/113/66)

mefāt<vefāt (II/10/61)

/ğ/>/η/

Türkçe sözcüklerde:

yuşuruz<yuğur- (II/37/69)

/ğ/>/n~η/

Türkçe sözcüklerde:

denişik<değişik (I/01/75)

değişig<<değişik (I/83/29)

/h/>/n/

Alıntı sözcüklerde:

mēnşur<<meşhūr (II/23/53)

/k/>/n/

Türkçe sözcüklerde:

yünseg<<yüksek (I/130/05)

/ğ/>/y/

Türkçe sözcüklerde:

düydürüdük<<döğdür- (I/02/41)

düyen<<döğen (I/87/40)

eyitmiş<eğitmiş (I/05/11)

bay<bağ (I/20/15)

eylence<eğlence (I/26/21)

eyitim<eğitim (I/35/55)

eyiyoru<eğiyor (I/60/05)
yeyenimiñ<<yeğen (I/87/37)
deyi<<değil (I/98/117)
bayışlasın<bağışlasın (I/113/52)
diyiriviri̇<<değiriverir (I/126/18)
eyilir<eğilir (I/153/66)
deymezđi<<değmezdi (I/152/93)
beyenirlerse<beğenirlerse (II/13/56)
deyneyi<<değnek (II/35/29)

deyişmedi<değişmedi (I/75/01)
eyleştim<eğleştim (I/88/63)
deyişiklik<değişiklik (I/105/06)
eyitmen<eğitmen (I/122/56)
deyerli<değerli (I/139/61)
doyumnuyun<<doğumluyun (I/152/02)
deyirmen<değirmen (I/153/30)
buydaylarımız<buğday (II/33/35)

Alıntı sözcüklerde:

ciyer<ciğer (I/90/77)
ileyiñiñ<<leğen (II/32/85)

diyer<diğer (I/117/41)
eyer<eğer(II/34/32)

/h/ > /y/

Alıntı sözcüklerde:

tayır<tāhir (I/11/83)
sāyibi<<sāhib (II/08/113)
essişeyirde<<eskişehir (II/19/19)

şayid<<şāhid (I/126/22)
şeyit<<şehiḋ (II/09/14)

Aşağıdaki alıntı sözcüklerde son seste bulunan /h/ sesi, sözcüğe ünlüyle başlayan bir ek gelmesi sonucu akıcılaşarak /y/ sesine dönüşmüştür.

tesbiynē<<tesbihne (I/06/133)

sabaycek<<sabah+acağ (II/07/51)

/k/ > (/g/ > /ğ/)> /y/

Türkçe sözcüklerde:

biyez<<bu kez (I/120/62)

/k~k̇/ > (/g~ğ/ > /ğ/)> /y/

Türkçe sözcüklerde:

ayşam<ağşam (II/16/15)

Aşağıdaki Türkçe sözcüklerde son seste bulunan /k~k/ sesi, sözcüğe ünlüyle başlayan bir ek gelmesi sonucu (/g~ğ/>/ğ/) sürecinden geçerek akıcılaşmış ve /y/ sesine dönüşmüştür.

olduyunu<<olduk+unu (I/01/63)

doyduyu<<doğduk+u (I/03/80)

mezerliyē<<mezarlık+a (I/06/120)

çalabalıyız<<çalabalık+ız (I/19/11)

ölayı<<oğlak+ı (I/33/69)

süzeye<<süzek+e (I/31/13)

ğundayā<<kundağ+a (I/33/86)

gözlüyü<<gözlük+ü (I/48/02)

ğatıyını<<katık+ını (I/50/46)

müdürlüye<<müdürlük+e (I/78/21)

inēyi<<inek+i (I/152/129)

yideyne<<yedek ile (II/21/72)

tavıyı<<tavuk+u (II/39/34)

Aşağıdaki alıntı sözcükte de aynı durum söz konusudur.

keleyi<<kelek+i (I/87/37)

/z/>/y/

Türkçe sözcüklerde:

āycığ<<azıcık (II/05/18)

2.1.2.2.15.2.3. Son Seste Akıcılaşma

/ğ/>/y/

Türkçe sözcüklerde:

bay_ekerdiK<<bağ (I/20/15)

yāy_ekēlēdi<<yağ (II/34/103)

day_eri_ı<<dağ (II/32/51)

/h/>/y/

Alıntı sözcüklerde:

allay<<allah (II/05/81)

/k/>/y/

Türkçe sözcüklerde:

göy<<gök (I/96/15)

2.1.2.2.15.2.4. Akıcı Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

Akıcı bir ünsüzün başka bir akıcı ünsüz yerine geçmesidir. EİMA'daki örnekleri şunlardır:

-/l/->-/n/-

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

nira<lira (I/64/56)

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

yazını<yazılı (I/64/129)

Aşağıdaki örneklerde çatı biçimbiriminin değişmesi sonucu akıcı ünsüzler arasında değişim gerçekleşmiştir.

yayınmıya<<yayılmaya (I/96/19)

üzünürün<üzülürün (I/109/58)

Alıntı sözcüklerde:

sinsileden<silsile (I/69/87)

zēnzilidi<<zelzele (II/05/83)

Son seste:

nasın<nasıl (I/15/70)

-/l/->-/r/-

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

arın<alın (I/58/40)

-/l/->-/y/-

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

ayetdirik<<elektirik (II/05/51)

-/m/->-/n~η/-

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

parnaķlā_ı<parmaķ (I/08/64)

nètegiñ<<nitekim (I/05/31)

basanaķ<basamaķ (I/45/17)

ānadıñ_ı<anladıñ mı (II/29/12)

-/n/->-/l/-

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

löbeTci<<nöbetçi (I/16/33)

lormalı<normalı (I/126/80)

laylān<<naylon (I/20/84)

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

dölümünen<dönüm (I/87/28)

Alıntı sözcüklerde:

melemin<<menemen (I/91/77)

-/n~η /->-/m/-

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

saķlambac<<saķlanbaç (I/07/22)

cambazlıķ<<cānbāzlıķ (I/17/50)

ķovālambaç<<ķovalanbaç (II/15/57)

dolambāç<<dolanbaç (I/09/29)

ķomşuya<<ķoñşu (I/32/05)

Alıntı sözcüklerde:

bamyō<banyō (I/20/28)

ıstambulda<<istanbul (I/58/50)

tembī<<tenbīh (I/45/55)

ambar<<enbār (I/68/44)

kümbet<<künbed (I/92/10)
dümbök<<dunbek (I/126/29)
yamı<<yāni (II/14/51)
işKembe<<işkenbe (II/39/25)

Son seste:

Türkçe sözcüklerde:

ğavum<<ğavun (I/01/61)
em_ıyî<<eñ iyi (I/156/29)

-/n/->-/r/-

Son seste:

Türkçe sözcüklerde:

gür<gün (I/41/86)

-/r/->-/l/-

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

leK<<renk (I/08/70)

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

öletici<<öğretici (I/01/50)
buñallara<<bınar (I/47/42)
bağalek<<bağarağ (I/72/29)
yaplağlar<yaprağ (I/109/04)
ğıcılđağ<ğıcırdağ (II/14/40)
elken<erken (II/30/80)

Alıntı sözcüklerde:

selbás<<serbest (I/03/96)
köllē<<körler (I/77/57)

pembe<penbe (I/94/32)
tembelliye<<tenbellik (I/152/55)
çemberimiS<çenber (II/30/60)

om_ıbeş<<on beş (I/49/31)

ıçır<ıçın (I/128/23)

leçberidi<<rençber (I/143/12)

beli<beri (I/39/86)
bulalārda<<buralarda (I/51/19)
indililēdi<<indir- (I/77/45)
ğızaldırsın<<ğızart- (I/121/75)
sıpülceK<<süpür- (II/23/181)

kilt<kirt (I/60/08)

bilāder<birāder (I/149/45)

-r/->-n/-

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

tenekeme<terekeme (II/23/147)

Alıntı sözcüklerde:

mēncimeklī<<mercimek (I/31/15)

rengāne<<rengārenk (I/98/40)

-r/->-y/-

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

yüzgāriṅ<<rüzgār (I/49/18)

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

vaylıklā<<varlık (I/39/87)

āyıydık<<ayır- (II/23/129)

Alıntı sözcüklerde:

hayıylī<<hayırlı (II/05/82)

bibeylēṅi<<biber (II/29/02)

2.1.2.2.16. Süreksizleşme

Süreksiz ünsüzlerin (/b/, /c/, /ç/, /d/, /g/, /ğ/, /k/, /k/, /p/, /t/) sürekli bir ünsüzün yerine geçmesidir. EİMA'da ön seste ve iç seste çok sayıda örneği varken son seste sınırlı sayıda örnek bulunmaktadır.

/h/>/b/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

sobbetlē<sohbet (I/28/33)

/m/ > /b/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

billeT<<millet (I/145/57)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

mahamber<<mu_ammer (I/52/32)

mışamba<<muşamma‘ (II/07/126)

/v/ > /b/

Ön seste:

Türkçe sözcüklerde:

bardı<<vardı (I/11/19)

Alıntı sözcüklerde:

ballā<<vallāhi (II/08/26)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

esbaPlānı<<esvap (I/08/04)

mābi<māvi (I/153/106)

/v/ > /b/

Ön seste:

Türkçe sözcüklerde:

barıydık<var- (I/88/18)

berirlēdi<ver- (II/08/23)

/j/ > /c/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

cenatör<<jeneratör (I/64/73)

candarma<jandarma (I/64/130)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

ancı<<anjıyo (I/17/22)

enercisi<enerji (I/126/40)

locman<lojman (II/07/18)

baracıñ<baraj (I/64/47)

ğaracı<ğaraj (II/02/102)

bicamañ<<pijama (II/18/31)

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

barac<baraj (II/07/32)

/s/ > /c/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

ıccak<<ısı+cağ (I/08/39)

/ş/ > /c/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

ciye<<şey (I/59/30)

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

günece<güneş (II/08/50)

Alıntı sözcüklerde:

pocetlere<poşet (I/08/44)

/y/ > /c/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

sacicağ<<sac+ayak (II/18/11)

/z/ > /c/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

accığ<<azıcık (I/14/30)

/h/ > /ç/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

bağçalar<<bahçe (I/64/87)

tāriÇçi<<tārihçi (II/02/22)

/s/ > /ç/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

çiniliyeçce<<çinlayasıca (I/138/122)

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

herkeç<herkes (I/94/47)

/ş/ > /ç/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

aÇcılī<<aşçılık (II/39/173)

Alıntı sözcüklerde:

çadıravannar<<şādurvān (I/25/66)

poçular<poşu (I/90/58)

/z/ > /ç/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

aççık<<azıcık (I/115/30)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

horuÇcük<<horozcuğ (I/08/100)

/l/ > /d/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

ırâtdıkdan<<râhatlıktan (I/126/81)

/s/ > /d/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

hisdemize<hisse (I/39/75)

/z/ > /d/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

damağ<<zaman (II/08/76)

/h/ > /ğ/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

haşğaş<<haşhaş (I/27/73)

/h/ > /k/

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

tesbik<<tespih (I/06/132)

/h/ > /k/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

maḳkemeye<<mahkeme (I/47/58)

muḳdar<<muhtar (I/157/06)

/l/ > /k/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

erkekḳē<<erkekler (II/27/52)

/l/ > /k/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

soḳaḳḳāda<<soḳaḳlarda (I/32/05)

çocukḳara<<çocuklara (I/53/48)

dosluḳḳarı<<dostluḳları (II/23/31)

uḳaḳḳā<<uḳaḳlar (II/27/12)

Alıntı sözcüklerde:

haḳḳaḳı<<haḳḳaḳ (I/26/50)

/r/ > /k/

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

ḳıdaḳ<<ḳadar (I/10/27)

/f/ > /p/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

pistan<fistan (I/61/42)

pantāze<<fantezi (I/125/71)

pilim<<film (II/22/31)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

ḳoPbeni<ḳofben (II/21/75)

/h/ > /t/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

tateşlanır<hateş<ateşlen- (I/98/110)

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

muṭṭaç<<muhtāc (I/01/41)

muttarı<<muhtar (I/03/78)

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

şarṭ_damarı<<şah damarı (I/12/39)

/n/>/t/

Son seste:

Alıntı sözcüklerde:

zamatlā<zaman (II/17/73)

2.1.2.2.17. Süreksiz Ünsüzler Arasında Gerçekleşen Değişmeler

Süreksiz bir ünsüzün başka bir süreksiz ünsüz yerine geçmesidir. Aynı zamanda ötümlüleşme (/p/>/b/, /ç/>/c/, /t/>/d/, /k/>/g/, /ḳ/>/ğ/) ve ötümsüzleşme (/b/>/p/, /c/>/ç/, /d/>/t/, /g/>/k/, /ğ/>/ḳ/) başlığı altında ele alınan değişmelere ve EİMA'daki örneklerine burada tekrar yer verilmeyecektir.

/k/>/ç/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

göççe_ayvanıḳı<<gökçeayva (I/10/117)

/ḳ/>/ç/

İç seste:

Alıntı sözcüklerde:

moça<moğa (I/154/37)

/t>/ç/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

çencèreye<<tencere (I/128/22)

/c>/ğ/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

sağılaşdım<<sancılaş- (I/133/12)

/t>/k/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

bişdikken<<piştikten (I/36/55)

/k>/p/

Ön seste:

Alıntı sözcüklerde:

pile<kile (II/06/17)

/t>/p/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

ipburnu<itburnu (I/80/06)

epmek<etmek “ekmek” (I/134/45)

/k>/t/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

betdaş<bektaş (I/57/21)

emetlileri<emekli (I/64/05)

Alıntı sözcüklerde:

álettiriK<<elektirik (I/45/49)

Son seste:

Türkçe sözcüklerde:

ğırt_đokuzda<< kırđ dokuz (I/64/45) etmet<etmek “ekmek” (II/05/07)

/p/>/t/

İç seste:

Türkçe sözcüklerde:

zattedemiyon<<zapt et- (I/37/35) deTdevir<tepdevir (I/80/40)

2.1.2.2.18. İkizleşme

İç seste iki ünlü arasında bulunan bazı ünsüzlerin boğumlanmalarındaki tekrarlanmadır (Korkmaz, 2010: 127). EİMA’da çok sayıda örneği bulunmaktadır.

-/b/->-/bb/-

Alıntı sözcüklerde:

çabbığ<<çabuğ (I/10/102) sabbādađ<<sabaha+dek (II/01/73)

-/ç/->-/çç/-

Türkçe sözcüklerde:

küççük<küçük (II/11/27)

-/d/->-/dd/-

Alıntı sözcüklerde:

addetlēmiS<<ādet (I/157/45)

-/h/->-/hh/-

Alıntı sözcüklerde:

noħħodu<<nohūd (I/134/46)

-/k/->-/kk/-

Türkçe sözcüklerde:

ikki<iki (I/125/44)

-/k/->-/kk/-

Türkçe sözcüklerde:

baĶĶayyon “bakıyorsun” (II/27/32)

Alıntı sözcüklerde:

faĶĶat<<fekāt (I/122/36)

-/k/->-/kk/-

Türkçe+Alıntı sözcüklerde:

neĶĶa<<ne+Ķadar (II/19/97)

-/l/->-/ll/-

Türkçe sözcüklerde:

incilleniyō<<incelen- (I/62/24)

öllüĶün<<ölük “ölü” (I/113/125)

Alıntı sözcüklerde:

Ķollesder<<Ķolesterol (I/51/13)

allerci<<alerji (I/93/54)

Ķollesto<<Ķolesterol (II/19/75)

-/r/->-/ll/-

Türkçe sözcüklerde:

kelli<<keri (I/90/65)

Alıntı sözcüklerde:

höşmellim<<höşmerim (I/40/20)

-/n/->-/nn/-

Türkçe sözcüklerde:

yanna<yana (I/04/72)

yannıK<<yanıK (I/52/95)

inniyoduK<<iniyorduK (II/14/28)

yunnag<<yunaK (I/06/34)

anna<<hani (I/87/39)

yönnendilē<<gönen- (II/20/39)

Alıntı sözcüklerde:

merdimannı<<merdiveni (I/76/49)

-/r/->-/nn/-

Türkçe sözcüklerde:

bisünnü<<bir sürü (I/08/20)

-/p/->-/pb/-

Alıntı sözcüklerde:

tayyipbīn̄<<tayyipin̄ (II/38/85)

-/r/->-/rr/-

Türkçe sözcüklerde:

kerri<<keri (I/90/08)

-/s/->-/ss/-

Türkçe sözcüklerde:

yüsseK<yüksek (I/58/14)

yassak<yasak (I/75/29)

yazışsı<yazısı (I/58/41)

Alıntı sözcüklerde:

missir̄<<mısır (I/87/38)

massıyı<<masa (II/20/81)

-/ş/->-/şş/-

Türkçe sözcüklerde:

ışşıK<ışık (I/27/18)

ğaşşıK<<kaşık (I/40/22)

döşşek<döşek (I/27/28)

başşak<başak (I/50/60)

eşşek<eşek (I/52/20)

aşşa<<aşağı (I/156/04)

Alıntı sözcüklerde:

maşşalla<<māşallah (I/15/64)

günaşşīdır<<günāşık (I/92/41)

köşşe<köşe (I/152/62)

-/t/->-/tt/-

Türkçe sözcüklerde:

büttün<bütün (I/91/71)

Alıntı sözcüklerde:

ğattiyen<<kat‘iyyen (I/138/105)

-/y/->-/yy/-

Türkçe sözcüklerde:

olmayyo “olmuyor” (I/38/49)

varamıyyōduñ “varmıyordun” (I/47/08)

yıkeyyon “yıkıyorum” (I/148/49)

ıyyidi<iyi (I/152/35)

yaşeyyoS “yaşıyoruz” (II/12/13)

2.1.2.2.19. Örnekseme

Dilde var olan bir ses, biçim, birleşik söz veya söz dizimi yapısına benzetilerek, bu yapı örnek alınarak, yeni biçim veya söz dizimi yapılarının elde edilmesine örnekseme denir (Karaağaç, 2013: 624-625). Kaynaklarda “yakıştırma” ve “analoji” olarak da geçmektedir. EİMA’da /η/ ünsüzüne örnekseme, +{sIz}+ yokluk ekine örnekseme, ön damak ünsüzlerine örnekseme ve sözcüksel örnekseme örnekleri görülmektedir.

i. /η/ Ünsüzüne Örnekseme

“n” sesi bazı sözcüklerde ve biçimbirimlerde “η” sesine örneksenir. Eylem çekimlerinde zamir kökenli ikinci tekil ve çoğul kişi eklerinde bulunan “n” sesi iyelik kökenli biçimbirimlerde bulunan “η” sesine örneksenmiştir.

nerelisin (I/05/37)

salıyosun (I/105/49)

kimsin (II/28/16)

nasısınız (I/07/01)

annamaSsınız (I/155/18)

oturusun (II/37/13)

ii. +{sIz}+ Yokluk Ekine Örneksene

“yoğluk” ve “yoğsulluk” sözcüklerinde sözcük anlamı +{sIz}+ yokluk ekiyle ilişkilendirilerek bu ek örneksenmiş ve “yoğluk” ve “yoğsulluk” sözcükleri “yoğsuzluk” biçimine dönüşmüştür.

yoğsuzlu_a<<yoğsulluk (I/14/65)

yoğsuzluk<<yoğluk (I/55/36)

yoğsuzluk<<yoğluk (I/135/38)

iii. Ön Damak Ünsüzlerine Örneksene

Aşğıdaki örnekerde /r/ ve /t/ ünsüzleri ön damak ünsüzlerine örneksenmiş, böylelikle sözcük bu ünsüzlerden sonra ön sıradan ünlülerle devam etmiştir.

hayatiniz<hayätınız (I/37/17)

varım<varım (II/10/31)

iv. Sözcüksel Örneksene

Bazı durumlarda konuşucu, telaffuzunu bilmediğı veya karıştırdığı bir sözcüğün yerine, sesletim açısından benzerlik kurduğu başka bir sözcüğü örneksereyerek onu kullanır. EİMA’da kullanılan aşğıdaki örneker böyledir.

şarT_damarı<<şah damarı (I/12/39)

hemşeri<<hemşire (I/37/15)

hasımına<hısım (I/77/30)

intizar<<inkisâr (I/112/52)

2.1.2.2.20. Göçüşme

Kelime içindeki komşu veya uzak seslerin yer değıştirmesi olayıdır (Korkmaz, 2010: 107). Yan yana bulunan seslerin birbiriyle yer değıştirmesi yakın göçüşme; birbirinden uzak seslerin sözcük içinde birbiriyle yer değıştirmesi ise uzak göçüşme olarak adlandırılır.

2.1.2.2.20.1. Yakın Göçüşme

Bir sözcük içinde yan yana bulunan seslerin birbiriyle yer değiştirmesi olayıdır. EİMA'da aşağıda bulunan yakın göçüşme örnekleri bulunmaktadır.

i. Ünsüz-ünsüz göçüşmeleri:

-/br/->-/rb/-

Alıntı sözcüklerde:

talba<<tabla (I/15/86)

-/br/->-/rb/-

Türkçe sözcüklerde:

orbuq<<obruq (I/39/65)

Alıntı sözcüklerde:

irbet<<'ibret (I/06/140)

irbām<<ibrāhim (I/113/49)

kirbit<<kibrīt (I/126/16)

ırbıq<<ibrīk (I/136/04)

-/fr/->-/rf/-

Alıntı sözcüklerde:

sīrfada<<sofra (I/101/70)

-/ks/->-/sk/-

Türkçe sözcüklerde:

eskik<<eksik (I/03/109)

-/lv/->-/vl/-

Alıntı sözcüklerde:

havla<<helva (I/87/81)

şavlar<<şalvār (II/03/37)

-/ml/->-/lm/-

Türkçe sözcüklerde:

çölmek<<çömlek (I/62/05)

-/mr/->-/rm/-

Alıntı sözcüklerde:

kermesini<<kemre (I/130/42)

-/nh/->-/hn/-

Alıntı sözcüklerde:

tehne<<tenhā (II/33/80)

-/pr/->-/rp/-

Türkçe sözcüklerde:

torpaқта<<toprak (I/14/33)

-/ps/->-/sp/-

Türkçe sözcüklerde:

tespi<<tepsi (I/116/12)

-/rp/->-/fr/-

Alıntı sözcüklerde:

dıfran<<tırpan (I/130/11)

-/rp/->-/pr/-

Türkçe sözcüklerde:

kipriKli<<kirpik (I/95/104)

-/sh/->-/nş/-

Alıntı sözcüklerde:

mēnşur<mehşur<meşhūr (II/23/53)

-/sh/->-/vş/-

Alıntı sözcüklerde:

mevşur<mehşur<meşhūr (II/30/27)

-/vs/->-/sf/-

Alıntı sözcüklerde:

tāsfiye<<tavsiye (II/13/57)

ii. Ünlü-ünsüz göçüşmeleri:

-/is/->-/si/-

Alıntı sözcüklerde:

sitanbul<istanbul (I/60/77)

-/rɪ/->-/ır/-

Alıntı sözcüklerde:

ırzasıynan<<rızā (I/17/40)

-/ru/->-/ür/-

Alıntı sözcüklerde:

üryāmdā<<ru'yā (I/80/50)

-/su/->-/üs/-

ünüsün<<insulin (I/28/54)

2.1.2.2.20.2. Uzak Göçüşme

Bir sözcük içinde birbirinden uzak seslerin birbiriyle yer değiştirmesi olayıdır. EİMA'da aşağıda bulunan uzak göçüşme örnekleri bulunmaktadır.

i. Ünsüz-ünsüz göçüşmeleri:

-/b-s/->-/s-b/-

Alıntı sözcüklerde:

esbi<<elbise (I/43/06)

-/c-y/->-/y-c/-

Türkçe sözcüklerde:

sayacak<<sac+ayak (I/23/22)

-/d-ç/->-/c-T/-

Türkçe sözcüklerde:

öncüT<<ödünç (I/96/66)

-/d-n/->-/n-d/-

Türkçe sözcüklerde:

öndüÇ<<ödünç (I/130/44)

-/l-r/->-/r-l/-

Türkçe sözcüklerde:

irēlde<<ilerde (I/49/11)

ireli<ileri (II/01/80)

-/l-z/->-/z-l/-

Alıntı sözcüklerde:

zelleli<<lezzetli (I/49/38)

-/m-n/->-/n-m/-

Alıntı sözcüklerde:

intāma<<imtihan (I/68/09)

-/n-l/->-/l-n/-

Türkçe sözcüklerde:

gelende<<genelde (I/07/68)

biliniyodū<<biniliyordu (I/80/16)

ğazalındī<<ğazanıldı (II/09/09)

-/r-h/->-/h-r/-

Alıntı sözcüklerde:

taharna<<tarhana (I/79/15)

-/r-y/->-/y-r/-

Alıntı sözcüklerde:

ceyran<<cereyān (II/30/72)

-/ş-l/->-/l-ş/-

Alıntı+Türkçe sözcüklerde:

meleşikdedydi<<meşelik (I/71/77)

-/y-n/->-/n-y/-

Alıntı sözcüklerde:

fanyas<<fayans (II/33/12)

-/y-r/->-/r-y/-

Türkçe sözcüklerde:

rèye<<yere (I/113/95)

ii. Ünlü-ünlü göçüşmeleri:

-/e-a/->-/a-e/-

Alıntı sözcüklerde:

dāFe<<defā (I/30/27)

saletTin<<selahattin (I/86/70)

kāriber<<kehribār (I/113/40)

-/i-e/->-/e-i/-

Alıntı sözcüklerde:

hemşeri<<hemşire (I/37/15)

iii. Ünlü-ünsüz göçüşmeleri:

-/l-n/->-/n-l/-

Türkçe sözcüklerde:

ḳaynıbuba<<ḳayın+baba (II/30/64)

Bunların dışında EİMA'da sınırlı sayıda sözcükte bir sözcükte bulunan bir sesin sözcük içindeki konumunun başka bir sesle karşılıklı olmayacak şekilde değişmesi şeklinde gerçekleşen yer değiştirme örnekleri görülür.

Alıntı sözcüklerde:

hallā<<allah (I/08/14)³³

şarpa<eşarp (I/14/65)

2.1.2.2.21. Yarı Ünlüleşme

Sürekli ünsüzlerin (ya da sürekli olmayıp süreklileşmiş ünsüzlerin) yarı ünlü olarak adlandırılan /y/ ünsüzüne değişmesidir. EİMA'da çok sayıda örneği bulunmaktadır. (EİMA'daki örnekleri için bakınız 2.1.2.2.15.2. Akıcılaşma bölümü /ğ/>/y/, /h/>/y/, /k/>/y/, /ḳ/>/y/, /v/>/y/ değişmeleri).

2.1.2.2.22. Çoklu Kullanım

Kaynaklarda ses nöbetleşmesi, ikili şekil, alternans olarak da geçen çoklu kullanım (alternans), “bir kelime kökündeki anlamı etkileyen veya etkilemeyen ses değişmesidir” (Korkmaz, 2010: 184). Aynı sözcük için iki veya daha fazla ünsüzün birbiri yerine kullanıldığı durumlarda ikili kullanım ortaya çıkar. EİMA'da ikili kullanım görülen örnekler şunlardır:

r~l

Türkçe sözcüklerde:

beri (I/57/07) ~ beli (I/39/86)

keri (I/125/82) ~ keli (I/26/13) ~ kelli (I/90/22)

Alıntı sözcüklerde:

bāri (I/98/136) ~ bāli (I/102/18) ~ bāliminē (I/145/87)

³³ Bu örnek için /h/ türemesi de düşünülebilir.

ğāri (I/83/65) ~ ğāli (I/10/80) ~ ğārik (I/53/61)

serbesT (I/44/95) selbes (I/48/34)

r~k~n

Alıntı sözcüklerde:

ğadar (II/14/69) ~ ğadağ (I/132/40) ~ ğadan (I/125/98) ~ ğadara (I/114/16) ~ ğadana (I/72/59)

n~l

Türkçe sözcüklerde:

dönümü (II/09/92) ~ dölümünen (I/87/28)

Alıntı sözcüklerde:

nöbetçi (I/121/17) ~ löbeTci (I/16/33)

naylon (I/02/32) ~ laylân (I/20/84)

normal (II/37/69) ~ lormal (I/126/80)

m~n

Türkçe sözcüklerde:

bile (I/01/08) ~ bilem (II/39/110) bilen (I/90/37) ~ bilene (I/55/63)

şimdi (I/27/06) ~ şindi (I/28/22)

d~c

Türkçe sözcüklerde:

şimdi (I/28/33) ~ şimci (I/53/66)

ş~h

Türkçe sözcüklerde:

şimdi (II/06/77) ~ şindi (I/36/62) ~ şinci (II/11/46) ~ şimdik (I/36/35) ~ şindik (I/18/16) ~ şincik (I/02/60) ~ hindi (II/34/15) ~ hinci (II/20/06) ~ hincik (II/21/51)

2.1.2.3. Ünlü-Ünsüz Değişmeleri

2.1.2.3.1. Büzülme

Çoğunlukla *ünlü-ünsüz-ünlü* yapısındaki bir ses öbeğinin kısa veya uzun bir ünlüye dönüşmesidir (Demir ve Yılmaz, 2015: 97). Tuna (1986: 42) büzülme için “iki vokal arasında (genellikle kelime içinde) bir sürekli konsonun, bu vokallerle birlikte tek bir uzun vokal hâline gelmesi” olarak tanımlayarak büzülme ve derilme arasındaki farkın kelime içinde ve kelime sonunda bulunma olduğunu belirtir.³⁴ EİMA’da çok sayıda örneği bulunmaktadır.

-VbV- > -V:-

meShēḡ<<mezhebiḡ (I/74/101)

-VfV- > -V_V-

ö_üs<<ofis (I/03/100)

-VgV- > -VḡV- > -V_V-

bö_ün<<bugün (I/08/120)

bü_ün<<bugün (II/25/81)

cı_ara<<sigara (I/89/20)

-VḡV- > -V: / V-

ōdüllēdeg<<ōḡüt- (I/01/23)

ābim<<aḡabey (I/01/69)

ōlu<<oḡul (I/03/76)

ēḡ<<eḡer (I/07/61)

dūn<<dūḡün (I/08/24)

dīmen<<deḡirmen (I/10/23)

çīḡıḡı<<çaḡır- (I/13/33)

dēḡḡıḡı<<deḡirmen (I/18/56)

yaslāç<<yaaslıḡaç (I/19/20)

ācı<<aḡaç (I/21/30)

bōrümde<<bōḡür (I/27/05)

adamcāz<<adamcaḡız (I/30/02)

dūnü<<dūḡün (I/32/60)

ōlu<<oḡul (I/33/113)

sōyuncası<<soḡuyunca (I/44/78)

ēlib<<eḡil- (I/52/70)

dīḡme<<deḡiḡme (I/57/07)

ītim<<eḡitim (I/57/54)

³⁴ Bu ses olayları arasındaki farkla ilgili bilgi için bk. (Boz, 2001: 858-859).

kādı<<kağıt (I/85/06)
māra<<mağara (I/95/25)
yōruz<<yoğur- (I/129/62)
buzāsi<<buzacağı (I/152/124)
gördün<<gördüğün (II/02/11)
gümüynen<<güğüm (II/21/73)
bārışırız<<bağır- (II/23/22)
yiyceñ<<yiyeceğın (II/32/138)
yört<<yoğurt (II/37/81)

dēl<<değil (I/85/23)
ilāniyle<<leğen (I/106/42)
çārılır<<çağırılır (I/131/21)
yazarlām<<yazarlığım (I/161/02)
āzını<<ağız (II/07/79)
bārımı<<bağır (II/22/37)
yenim<<yeğen (II/28/68)
dātıyoz<<dağıt (II/38/17)

-VğV- > -V V-

e_ıtmenimiz<eğitmen (I/01/07)
dü_ün<düğün (I/02/12)
ba_aşlañ<<bağışla- (I/05/72)
bö_ürlerine<böğür (I/26/41)
ö_ün<öğün (I/34/16)
do_al<doğal (I/40/15)
bo_uldu<boğul- (I/48/74)
sa_ır<sağır (I/52/94)
ya_ardı<yağ- (I/55/55)
da_ılan<dağıl- (I/57/28)
ci_erlēr<ciğer (I/63/48)
da_ılım<dağılım (I/69/60)
a_ālā<ağa (I/75/27)
o_ulsuz<oğul (I/79/70)
a_usdos<<ağustos (I/81/62)
ğıra_ıdan<<kırağı (I/96/72)
so_uk<soğuk (I/102/87)
sa_ım<sağım (I/110/32)
u_urlasağ<uğurla- (I/126/25)
yı_ar<yığ- (I/141/13)
o_ursağ<<oğursağ (I/152/125)

bo_uşuyóz<boğuş- (I/01/14)
do_uran<doğur- (I/03/71)
de_irmen<değirmen (I/07/93)
de_ıştiriyoñ<değıştir- (I/31/67)
de_ıl<değil (I/34/72)
a_ır<ağır (I/41/82)
do_uda<doğu (I/49/54)
sı_ıllara<<sığır (I/55/01)
bo_azı<boğaz (I/56/71)
ça_arı<<çağır- (I/58/64)
de_irmenne<değirmen (I/68/41)
yı_ılırdı<yığıl- (I/74/78)
k_a_at<kağıt (I/76/71)
sö_üt<söğüt (I/81/48)
ayçiçe_ı<ayçiçeği (I/86/34)
de_işik<değışik (I/97/37)
so_an<soğan (I/103/54)
e_er<eğer (I/111/72)
ba_ırsakları<bağırsak (I/128/38)
ço_alcağ<çoğal- (I/147/45)
ö_ütTük<öğüt- (I/155/36)

a_aş<<ağaç (I/156/60)
a_aç<ağaç (II/02/03)
do_um<doğum (II/08/34)
ü_ütüyo<<öğüt- (II/15/67)
ō_ün<<öğün (II/16/26)
de_eri<değer (II/17/85)
a_ızıma<ağız (II/22/54)
ba_ır<<bağır- (II/25/103)
yo_urt<yoğurt (II/29/57)
yo_un<yoğun (II/38/42)

yı_ın<yığın (I/158/44)
a_ıl<ağıl (II/02/103)
de_ı<<değil (II/13/47)
sı_ınman<sığın- (II/16/07)
da_ıdılyō<<dağıt- (II/17/50)
gü_üm<güğüm (II/21/73)
lā_am<<lağım (II/23/14)
me_erse<<meğerse (II/28/13)
yo_uru<yoğur- (II/33/78)
da_ınık<dağınık (II/38/120)

-VhV- > -V: / V-

zīni<<zihin (I/17/84)
esKişēr<<eskişehir (I/23/65)
mālleden<<mahalle (I/33/114)
rāt<<rāhat (I/43/05)
mēndisi<<mühendis (I/64/36)
mārem<<muharrem (I/66/23)
saletTin<<selahattin (I/86/70)
sivrisarıñ<<sivrihisar (I/133/55)
kelimē_şādet<<kelimeişahādet (I/155/99)
şēri<<şehir (II/02/37)
pālı<<pahalı (II/04/75)
āret<<ahiret (II/15/09)
hastāneni<<hasta+hāne (II/25/110)
tōm<<tohum (II/38/16)
ibrām<<ibrāhim (II/39/184)

zābı<<sāhib (I/18/55)
imtānnara<<imtihan (I/24/66)
māfaza<<muhāfaza (I/35/19)
mālede<<mahalle (I/43/21)
yazānesini<<yazı+hāne (I/64/36)
ğabētım<<ğabāhat (I/75/66)
macur<<muhacir (I/92/21)
tarīnde<<tārīh (I/133/59)
allāmıza<<allah+ımız (I/135/23)
māllesi<<mahalle (II/04/01)
mālışdı<<mihaliççık (II/14/74)
veyāt<<veyāhud (II/23/109)
ilkbārı<<ilkbahar (II/36/11)
māsebeciye<<muhasebeci (II/38/113)

-VhV- > -V_V-

mu_akağ<<muhakkağ (I/05/11)
bismillā_ırahmanirahīm (I/30/31)
mü_endiSi<<mühendis (I/44/55)

ma_alleimizde<mahalle (I/27/58)
cā_ıl<cāhil (I/37/09)
şe_er<<şehir (I/46/128)

ya_ut<<yāhūd (I/48/09)	to_um<tohum (I/54/68)
ġaba_at<<ḳabāhat (I/74/21)	şe_it<şehīd (I/79/68)
zi_in<zihin (I/79/73)	ra_at<rāhat (I/92/51)
sa_ami<<sahan (I/105/52)	sa_ab<<sāhib (I/119/27)
veyā_ut<<veyāhūd (I/122/10)	şā_itlik<şāhitlik (I/155/01)
şe_ādetnāmesini<şehādetnāme (II/20/73)	no_ut<nohut (II/01/12)
mo_abbet<<muhabbet (II/23/125)	ra_at<rāhat (II/24/40)

-VkV- > -V-

memletimiz<<memleket (I/122/43)

-VkV- > -VğV- > -V:-

küç_ūdüm<<küçük+idim (I/39/27)	günn_üdü<<günlük+idi (I/63/16)
göç_üdü<<göçük+idi (I/63/65)	böy_üdü<<büyük+idi (I/88/17)
eş_āmiştik<<eşsek+imiştik (II/07/46)	

-VkV- > -VğV- > -V_V-

bu_öz<<bu kez (I/18/56)	geldi_ince<geldik+ince (I/32/37)
dübe_imiz<<dibek+imiz (I/70/27)	

-VkV- > -VhV- > -V_V-

va_it<<vakit (I/159/24)

-VķV- > -VğV- > -V:-

ārmıyoru<<aķ+ar- “aġar-” (I/21/09)	ayām<<ayaķ+ım (I/52/55)
barmānda<<barmaķ+ında (I/58/09)	yatāñ<<yataķ+ıñ (I/59/16)
ġucāna<<ķucaķ+ına (I/135/19)	ufādım<<ufak+idim (I/135/27)
yazarlām<<yazarlık+ım (I/161/02)	toprāmız<<toprak+ımız (II/09/60)

-VķV- > -VğV- > -V_V-

ada_ım<adaķ+ım (II/05/105)	yo_udum<<yok+idim (I/88/62)
----------------------------	-----------------------------

-VIV- > -V-

kitlerlermiş<<kilitlermiş (I/28/27)

çalkanır<<çalkalanır (I/132/58)

bakıcık<<bakıcılık (II/16/86)

evcik<<evcilik (I/58/90)

ğapıcıK<<kapıcılık (II/02/74)

-VmV- > -V-

basak<<basamak (I/130/50)

-VmV- > -V_V-

ta_am<tamam (II/19/16)

-VnV- > -V:-

bēm<<benim (II/39/20)

-VnV- / -VηV- > -V_V-

se_enki<<sen (I/119/12)

dü_ür<dünür (II/17/43)

sö_üdö_üne<<söğütöñüne (I/159/31)

be_im<benim (II/24/96)

-VrV- > -V:- / -V-

dışādan<<dışarıdan (I/10/01)

diyom “diyorum” (I/35/26)

mayalıyoz “mayalıyoruz” (I/44/13)

ğızlām<<kızlarım (I/132/10)

yaşıtlām<<yaşıtlarım (II/19/16)

haşlıyoz “haşlıyoruz” (II/22/81)

bicik<<biricik (II/39/113)

samsak<<sarımsak (I/33/90)

ğānıñı<<karınıñı (I/44/11)

içēde<<içeride (I/56/36)

pilavlām<<pilavlarım (I/152/92)

ilēde<<ileride (II/21/47)

vicem<<ver- (II/39/89)

-VrV- > -V_V-

li_a<lira (II/12/77)

oluve_inça<<oluverince (II/29/17)

bēzle_inđden<<bezlerinden (II/24/55)

-VvV- > -V:-

ğölarđı<<kovala- (I/151/40)

püsküt<<bisküvit (II/37/12)

telōzonumu<<televizyon (II/29/80)

-VvV- > -V_V-

u_ulur<<ovulur (I/02/35)

dö_üş<<dövüş (II/08/65)

dö_ülmüyor<<dövülmüyor (I/49/01)

-VyV- > -V:-

ērilir<<eyir- (I/12/02)

cēran<cereyān (I/24/39)

yıkēcen<<yıkayacan (I/70/68)

yıkōduđ<<yıkıyorduk (I/94/17)

dutmañ “tutmayıñ” (I/123/60)

demeñ “demeyıñ” (I/152/76)

āyreten<<ayrıyeten (II/10/81)

boşlēp<<boşlayıp (II/27/41)

insānitlilerdi<<insāniyetli (I/20/77)

īyin<<iyiyim (I/44/06)

alçalmañ “alçalmayıñ” (I/85/65)

nen<<neyin (I/122/81)

gelmeñ “gelmeyıñ” (I/138/60)

yicek<<yiyecek (I/155/47)

şikāt<<şikāyet (II/25/113)

mahrimat<<mahrūmiyet (II/33/43)

-VyV- > -V_V-

kö_ünj<köyünj (I/01/11)

n_apcan<<ne yap- (I/83/62)

gürle_ik<gürleyik (II/26/01)

şē_aparkā<<şey yap- (I/33/95)

bö_ödü<<büyüdü (I/135/34)

2.1.2.3.2. Derilme

Bir ünlüden sonraki sürekli bir ünsüzün ve bu ünsüzden sonraki ünlünün, kademeler hâlinde ilk ünlüye toplanıp onun içinde erimesi ve bir uzun ünlü hâline gelmesi olup çoğunlukla sözcük sonunda bulunur (Tuna, 1986: 42). Büzülme ile arasındaki fark sözcük içinde bulunduğu konumdur.³⁵ EİMA'da çok sayıda örneği bulunmaktadır.

-VğV > -V:

³⁵ Bu ses olayları arasındaki farkla ilgili bilgi için bk. (Boz, 2001: 858-859).

namazlā<<namazlağı (I/12/04)

-VğV > -V: / -V

ā<<ağa (I/01/39)

bā<<bağa (I/37/50)

silbā<<istiklalbağı (I/108/54)

buzā<<buzağı (I/152/124)

ğırā<<kırağı (II/07/86)

bayā<<bayağı (II/11/29)

aşā<<aşağı (I/13/17)

yapā<<yapağı (I/77/71)

seytinyā<<zeytinyağı (I/109/13)

aşa<<aşağı (II/02/11)

ışşā<<aşağı (II/10/05)

teriyā<<tereyağı (II/33/72)

-VğV > -V_V

ço_u<çoğu (I/01/31)

dō_a<<doğa (I/69/81)

zēytinya_a<<zeytinyağı (II/08/55)

da_a<dağ (II/28/44)

aşşa_ı<<aşağı (I/56/26)

sa_a<sağ- (I/104/16)

ā_a<<ağa (II/10/51)

do_a<doğa (II/33/57)

-VhV > -V:

sabā<<sabah+a (I/70/45)

ilā<<ilāhi (I/157/12)

vallā<<vallāhi (II/12/38)

billā<<billāhi (I/109/36)

dā<<daha (II/11/12)

allā<<allah+a (II/15/62)

-VhV > -V_V

da_a<daha (I/06/70)

tari_j<<tārīhī (I/46/46)

vallā_j<<vallāhi (II/28/14)

fati_a<<fātiha (I/06/103)

küna_ı<<günah+ı (I/154/49)

-VkV > -VğV > -V:

pislī<<pislik+i (I/35/43)

köpē<<köpek+i (I/120/25)

meslē<<meslek+i (II/09/57)

çiçē<<çiçek+i (I/54/12)

çörē<<çörek+e (I/148/11)

gelinnī<<gelinlik+i (II/39/146)

-VkV > -VğV > -V_V

yeme_ē<yemek+e (I/02/14)
bileci_ī<bilecik+i (I/28/04)
mercime_ī<mercimek+i (II/39/39)

ekme_ī<ekmek+i (I/09/37)
eri_ī<erik+i (II/32/21)
ine_ī<inek+i (II/39/110)

-VķV > -VğV > -V:

tabā<<tabak+a (I/33/140)
ğalabā<<ğalabak+a (I/81/34)

ba_īrsā<<bağırşak+ı (I/63/27)
ayā<<ayağ+ı (II/22/35)

-VķV > -VğV > -V_ V

sayaca_ī<<sacayağ+ı (I/23/21)
oca_a<ocağ+a (II/14/97)

ora_ī<orağ+ı (I/150/09)

-VIV > -V: / -V

mesā<<meselā (I/32/33)
yatı<<yatılı (I/93/35)

mesa<<meselā (I/68/44)

-VnV- > -V:

bā “bana” (I/45/09)

sā “sana” (I/50/84)

-VnV- > -V_ V

sa_a “sana” (I/04/52)

ba_a “bana” (I/10/93)

-VrV > / -V: / -V

eksē<<ekserī (I/08/42)
kē<<keri (I/25/21)

dışa<<dışarı (I/12/46)

-VrV > / -V_ V

būdayla_ī<<buğdayları (I/07/93)

ařşāla_ī<<aşağları (II/08/110)

-VyV > -V: / -V

ortē<<ortaya (I/02/02)
piřmāne<<piřmāniye (I/36/48)

ī<<iyi (I/06/69)
dē<<diye (I/51/53)

dī<<diye (I/87/12)

gezmē<<gezmeye (I/147/40)

gelesā<<gelesiyē (I/104/37)

güvē<<güveyi (I/125/76)

2.1.2.3.3. Kaynaşma

Daima birlikte kullanılan ve birleşik kelime niteliğinde olan kelimelerden birincisi ünlüyle biten ve ikincisi ünlü veya ünsüzle başlayan kelimelerin, yalnız konuşma sırasında kaynaşmış olan şekilleri ve bu olayın adıdır (Tuna, 1986: 43). EİMA'da sınırlı sayıda örneği bulunmaktadır.

keminērmiş<<kemik eri- (I/33/18)

beyfendin<bey efendi (I/64/09)

n_āpcan<<ne yap- (I/83/62)

hocānım<<hoca hanım (II/07/44)

nas_olşsa<<nasıl olsa (II/27/54)

noluyo<<ne ol- (II/39/141)

Aşağıdaki kaynaşma örneklerinde birinci sözcüğün ünsüzle bittiği görülür.

şāptıķ<<şey yaptıķ (I/32/35)

şepā<<şey yapar (I/33/95)

nas_olşsa<<nasıl olsa (II/27/54)

şetTi<<şey et- (II/39/73)

2.1.2.3.4. Toplaşma

Biri ünlüyle biten, biri ünlüyle başlayan ve yan yana bulunan iki heceden birindeki ünlünün süreki bir ünsüz hâline gelerek korunan heceye bağlanmasıyla oluşan değişmedir (Tuna, 1986: 43). EİMA'da sınırlı sayıda örneği bulunmaktadır.

i. Sağa toplaşma:

manyaķ<<maniak (I/69/55)

poyraz<<boreas (I/74/69)

ii. Sola toplaşma:

böyle<<bu ile (I/26/10)

ayle<<aile (I/92/51)

paytın<<faeton (II/01/57)

2.1.2.3.5. Hece Tekleşmesi

Sesçe birbirine benzeyen hecelerden birinde (genellikle ikincisinde) bir ünlü ve bir ünsüzün söylenişten kalkmasıdır (Tuna, 1986: 43). EİMA'da çok sayıda örneği bulunmaktadır.

-/rɪ⁴rɪ⁴/- > -/φrɪ⁴/-

goparız<<koparıyoruz (I/30/30)

verim<<veririm (I/40/37)

çeviriz<<çeviriyoruz (I/62/10)

yatırız<<yatırıyoruz (I/98/80)

bişirim<<pişiririm (I/125/55)

veriz<<veriyoruz (I/148/27)

varız<<varıyoruz (II/01/75)

çıkaram<<çıkartıyoruz (II/08/14)

çekdiriz<<çektiriyoruz (II/18/07)

geçiriz<<geçiriyoruz (II/32/35)

indiriz<<indiriyoruz (II/33/79)

birleştirez<<birleştiriyoruz (II/39/43)

geçiriz<<geçiriyoruz (I/31/22)

ayırız<<ayırıyoruz (I/48/23)

basdırız<<bastırıyoruz (I/70/36)

geydiriz<<giydireyoruz (I/114/05)

Pişirle<<pişiriyorlar (I/145/75)

çalışdırım<<çalıştırıyoruz (I/155/103)

emzirim<<emziriyoruz (II/07/146)

çārız<<çağırıyoruz (II/17/26)

kaldırız<<kaldırıyoruz (II/20/02)

yidiriz<<yedireyoruz (II/33/64)

getirim<<getiriyoruz (II/38/67)

gızdırıS<<kızdırıyoruz (II/39/72)

-/ürür/- > -/φül/-

götüllēdi<<götürüyorlardı (I/77/09)

-/nana/- > -/φna/-

ğayna “kaynana” (I/44/52)

-/tete/- > -/φtē/-

patēs<<patates (I/83/24)

patīs<<patates (II/07/82)

patē<<patates (I/98/122)

-/onun/- > -/on/-

onla<<onunla (II/19/109)

2.1.2.3.6. Hece Düşmesi

En az bir ünlü ve bir ünsüzden oluşan hecenin zamanla kaybolmasıdır. Hece tekleşmesinden farklı olarak düşen hece kendinden önceki veya sonraki heceyle benzer değildir. EİMA'da çok sayıda örneği bulunmaktadır.

besbē<<besbelli (I/01/33)	bahçelik<<bahçecilik (I/09/78)
öleliK<<öylelikle (I/15/26)	ismi̇<<ismihan (I/15/98)
debeliyor<<debelen- (I/16/09)	arılığ<<arıcılık (I/39/103)
esbi<<elbise (I/43/06)	so<<sonra (I/49/06)
ğollesder<<kolesterol (I/51/13)	başlı<<başlıca (I/56/44)
ğaleferi<<kalorifer (I/67/43)	tāna<<tarhana (I/70/34)
tārna<<tarhana (I/70/40)	hamırs<<hamursuz (I/72/80)
oTmuş<<oturmuş (I/75/12)	da_ırlāmiş<<dağıtırlarmış (I/75/26)
pate<<patates (I/79/23)	televizlēde<<televizyon (I/79/89)
oğuşum<<oğumuşluk (I/83/08)	topaycıq<<toparlacıq (I/86/13)
aÇca<<açıkça (I/122/13)	ğanalson<<kanalizasyon (I/135/05)
çarşam<<çarşamba (I/145/72)	genişmiş<<genişle- (I/147/09)
hōy<<öyle (II/01/29)	yim<<yirmi (II/01/50)
ecābın<<icābında (II/01/61)	bullādı<<bulurlardı (II/02/74)
ameyed<<ameliyat (II/05/95)	herā<<herhalde (II/12/49)
ayrımlık<<ayrımcılık (II/17/27)	tomat<<domates (II/18/08)
hinkilē<<hindiki (II/20/07)	hazlā<<hazırla- (II/21/08)
şim<<şimdi (II/23/03)	getTim<<getir- (II/23/116)
pāntol<<pantolon (II/24/58)	götüñ<<götür- (II/24/108)
sōm<<sonra(m) (II/29/06)	

2.1.2.3.7. Ünlü-Ünsüz Uyumsuzluğu

Türkçenin hem ön hem art damak ünsüzleri vardır. Ön damak ünsüzlerinin ön damak ünlüleriyle, art damak ünsüzlerinin de art damak ünlüleriyle çıkarılır. Bu uyum Türkçenin en büyük ses uyumu olup istisnası yoktur (Karaağaç, 2013: 835). Ancak ünlü-ünsüz uyumunun kimi alıntı sözcüklerde bulunmadığı ve EİMA'da da

kaynak dildeki biçimlerin korunduğu görülür. (EİMA’da ünlü-ünsüz uyumunun bulunmadığı, ünlü ünsüz uyumuna girmemiş örnekler için bk. 2.1.2.2.13.1. Ön Damaksıllaşma, ğ, k, l).

2.1.2.3.8. Karmaşık Ses Değişmeleri³⁶

Bazı sözcükler ağız bölgesinin bir özelliği olmadan, kişinin kendi bireysel dilinde (idiolect) veya dil sürçmesi sebebiyle herhangi bir sesbilgisel ölçüte uymaksızın aslından uzaklaştırılarak kullanılmaktadır. EİMA’da karmaşık yapıda ses değişmesi görülen sözcükler şunlardır:

ekişēr<<eskişehir (I/01/13)	ambeles<<ambulans (I/37/15)
mayan<<mu‘āyene (I/37/35)	halbūsem<<halbuki (I/45/56)
ğaleferi<<kalorifer (I/67/43)	televizede<<televizyon (I/79/17)
televizlède<<televizyon (I/79/89)	besiniñ<<bestesinin (I/95/84)
ğanalson<<kanalizasyon (I/135/05)	yū<<höyük (I/147/38)
ğanıvelli<<kaloriferli (II/17/80)	ķōfer<<kuaför (II/37/49)

³⁶ Bazı araştırmalarda “bozulma” başlığı altında da incelenen bu tarzdeki değişimler için çalışmamızda bu başlık uygun görülmüştür.

KAYNAKÇA

Ada, Ebru (2012). “Eskişehir İli Yer Adları”, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Lehçeleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Acar, Kenan (2010). “Kuzeybatı Anadolu Manav Türkmen Ağzıları Üzerine Birkaç Not”, *SAÜ Fen-Edebiyat Dergisi*, http://www.fed.sakarya.edu.tr/arsiv/yayinlenmis_dergiler/2010_2/makale_1.pdf, (Erişim Tarihi: 25.12.2013).

Aktaş, Ali (2006). “Toplumsal ve Ekonomik Yapı” *Irmak Dergisi Kaynarca Özel Sayısı*, Nil Ofset Matbaacılık, Adapazarı.

Aşan, Ayten (1960). “Eskişehir Ağzı”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Mezuniyet Tezi, Ankara.

Ayhan, Aydın (1999). *Balıkesir ve Çevresinde Yörükler, Çepniler ve Muhacirler*, Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı, Balıkesir.

Ayverdi, İlhan (2010). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul.

Bağcı, Hasan (1997). “Sarıcakaya Ağzı”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.

Baydar Ertane, Arzu Sema (1998). “Eskişehir ve Yöresi Kırım Tatar Ağzı”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Boz, Erdoğan (2001). “Ünsüz Düşme ve Kaybolmalarında Terim ve Tasnif Sorunu”, *Türk Dili*, S. 600. s.856-864, Ankara.

Boz, Erdoğan (2005). “Eskişehir Ağzıları Üzerine Tespitler”, *I. Uluslararası Düünden Bugüne Eskişehir Sempozyumu Bildirileri, (12-15 Mayıs 2004)*, s.233-247, Eskişehir.

Boz, Erdoğan (2012a). “Doğu Kökenli Kelimelerdeki Kelime Sonu (/b/, /c/, /d/, /g/) Ünsüzlerinin Türkiye Türkçesinde Ötümsüzleşme Sorunu”, *Türk Dili Araştırmaları (Makaleler-Bildiriler)*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Boz, Erdoğan (2012b). “Eski Anadolu Türkçesinde +IU Eki Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları (Makaleler-Bildiriler)*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Boz, Erdoğan ve Günay Aktaş, Semra (2013). “Eskişehir İli Dil Atlası Çalışmaları (Yerli ve Göçmen Ağzıları)”, *Diyalektolog*, Yaz 2015, S.10, s.1-34.

Boz, Erdoğan ve Turan, Feride (Ed.) (2014). *Eskişehir Rehberi*, Sistem Ofset Yayıncılık (Eskişehir Valiliği Yayını), Ankara.

Boz, Erdoğan ve Günay Aktaş, Semra (2015). “Eskişehir İli Kırsal Güncel Etnik Yapı”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Özel Sayısı*, C.14, Eskişehir.

Caferoğlu, Ahmet (1950). “Eskişehir Ağızları Üzerine Bir Deneme”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. IV, S.1-2, s.15-33, İstanbul.

Caferoğlu, Ahmet (1995). “Eskişehir İli ve Yöresi Ağızlarından Örnekler”, *Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler (2. Baskı)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s.109-154, Ankara.

Delice, H. İbrahim (2012). *Sözcük Türleri*, Asitan Kitap Yayınları, Sivas.

Demir, Nurettin (2000). “Anadolu Ağızlarında Birinci Çoğul Kişi İstek Eklerinin İkilik Bildiren Bir Değişkesi”, *Türkçenin Ağızları Çalıştay Bildirileri*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.

Demir, Nurettin ve Yılmaz, Emine (2015). *Türkçe Ses Bilgisi*, (Editör: Hülya Pilancı), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Demircan, Ömer (2009). *Türkçenin Ses Dizimi*, Der Yayınları, İstanbul.

Dilçin, Cem (2013). *Yeni Tarama Sözlüğü (3. Baskı)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Doğan, M. Said (2007). “Tarihsel Gelişim Sürecinde Yörükler”, *Anadolu’da Yörükler Tarihi ve Sosyolojik İncelemeler* (Ed.: Hayati Beşirli ve İbrahim Erdal), Phoenix Yayınları, Ankara.

Doğru, Halime (1992). *XVI. Yüzyılda Eskişehir ve Sultanönü Sancağı*, Afa Yayıncılık, İstanbul.

Duru, Cemal (1946). “Eskişehir Konuşması Üzerine Bir İnceleme”, *Halkevi XIII/93-94 Ocak-Şubat 1946*, s.14-16; *VIII/97-98 Mayıs-Haziran 1946*, s.12-13.

Erdem, Mehmet Dursun ve Gül, Münteha (2006). “Kapalı e (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi”, *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı 11, s.111-148.

Erdir, Fadime Gül (1969). “Eskişehir Ağzı”, İstanbul Üniversitesi Türk Dili Mezuniyet Tezi, İstanbul.

Ergin, Muharrem (2002). *Üniversiteler için Türk Dili*, Bayrak Yayınları, İstanbul.

Gülensoy, Tuncer (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Gülmeden, N. (1996). “Eskişehir Diyalekçesi ve Yer Adları”, *Emre 2 (22)*, s.9, Eskişehir.

Gülsevin, Gürer (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Gülsevin, Gürer (2003). “Türkiye Türkçesi Ağızlarında h Sesi Üzerine”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 2001 I-II, s.129-146, Ankara.

Gülsevin, Gürer ve Boz, Erdoğan (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.

Gülsevin, Gürer (2010a). “Ağız Araştırması İncelemelerimizde Yaygınlaşmış Yanlışlıklar (1): ‘bu+ra’ mı, ‘bu+ara’ mı?” *Yaşayan ve Tarihî Türkiye Türkçesi Ağzları*, Özel Kitaplar Yayınları, İstanbul.

Gülsevin, Gürer (2010b). “Ağız Araştırması İncelemelerimizde Yaygınlaşmış Yanlışlıklar (3): ‘üzüm/yüzüm; öllük/höllük’ türeme mi düşme mi?” *Yaşayan ve Tarihî Türkiye Türkçesi Ağzları*, Özel Kitaplar Yayınları, İstanbul.

Gülsevin, Gürer (2013). “Tarihî ve Yaşayan Türk Dialektlerinde Emir-İstek Kipinin Birinci ‘Çokluk’ ve Birinci ‘İkilik (Tesniye)’ Çekimleri Üzerine”, *Prof. Dr. Leylâ Karahan Armağanı*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Güneş, İhsan ve Yakut, Kemal (2007). *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Eskişehir (1840-1923)*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Güngörür, Avni ve Conker, Kemalettin (1952). *Eskişehir Kılavuzu*, Anıl Matbaası, Eskişehir.

Günşer, A. (1992). “Eskişehir Yıldızören Ağzı”, Cumhuriyet Üniversitesi Türk Dili Lisans Tezi, Sivas.

İlbaş, Songül (2015). “Eskişehir İli Balkan Muhacir Ağzları”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

İleri, Canan (1993). “Eskişehir Türkmen Ağzları”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

İleri, Canan (2008a). *Eskişehir Türkmen Ağzları Söz Varlığı*, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Lefkoşe, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

İleri, Canan (2008b). *Eskişehir İli Mihaliççik İlçesi ve Yöresi Ağzları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

İleri, Canan (2009). *Eskişehir Alpu İlçesi Merkez Ağzları (Metinler, İnceleme, Dilbilgisi, Ayrışım Dizin)*, Ürün Yayınları, Ankara.

İşcan, Nejat (2008). *Anadolu’da Eskişehir*, İşcan Yayınları, Eskişehir.

Kalyoncuoğlu, Sevgi (1967). “Sivrihisar Ağzı Üzerine Bir İnceleme”, İstanbul Üniversitesi, Türk Dili Mezuniyet Tezi, İstanbul.

Karaağaç, Günay (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Karahan, Leylâ (2011). *Anadolu Ağzlarının Sınıflandırılması (2. Baskı)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Karaoğlu, Serdar (2016). “Eski Anadolu Türkçesinde (14. yy.) Türetim Ekleri ve Söz Yapımı”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.

Kartallıoğlu, Yavuz (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Kırıcı, Özgül (1973). “Sivrihisar Ağzı”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Mezuniyet Tezi, Ankara.

Koca, Güler ve Ilgar, Evren (2006). “Bir Anadolu Türk Kentinde Koruma Sorunları: Örnek Eskişehir”, *VII. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi*, (27.06.2006), Gaziantep.

Korkmaz, Zeynep (2005a). “Eski Anadolu Türkçesinde Aslı Ünlü (Vocal) Uzunlukları”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I. Cilt*, s.443-358, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (2005b). “Batı Anadolu Ağızlarında Aslı Ünlü Uzunlukları Hakkında”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar II. Cilt*, s.123-127, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (2010). *Gramer Terimleri Sözlüğü (4. Baskı)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Koylu, Zafer (2008). “XX. Yüzyılın Başlarında Eskişehir”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, C. XXI S. 71.

Nişanyan, Sevan (t.y.). *Sözlerin Soyağacı: Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü*, <http://nisanyansozluk.com/> (Erişim Tarihi: 27.12.2013).

Oğuzoğlu, Yusuf ve Emecen, Feridun (1995). “Eskişehir”, *İslam Ansiklopedisi*, C.11, Türkiye Diyanet Araştırmaları Merkezi, İstanbul.

Öçalan, Muharrem (2004). “Sakarya İli Ağızları”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kayseri.

Ölçekçi, Tamara (2013). “Manaplar ve Kırgız Tarihindeki Rollerini”, *Bilig*, Güz 2013, S. 67, s.111-128.

Önder, Selahattin ve Kırlı, Engin (2005). “Osmanlı Döneminde Eskişehir’e Göçler”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6, S. 1, s. 129-144.

Özek, Fatih (2014). “Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ön Ses y- Türemesi”, *VI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri (03-07 Aralık 2013)*, (Editörler: Şahin, Hatice ve Karahancı, İbrahim) s.671-681, Bursa.

Özkan, İ. (1967). “İnönü Ağzı”, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Mezuniyet Tezi, Ankara.

- Pilancı, Hülya (1991). “Eskişehir ve Yöresi Ağzları”, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- Sarar, İsmail Ali (1989). “Eskişehir ve Selçuklu Devri Eserleri”, *Eskişehir Edebiyat, Tarih, Kültür, Folkloru Üzerine Bildiriler*, Çınar Yayıncılık, Eskişehir.
- Sert, Göksel (2015). “Eskişehir İli Yörük Ağzları”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Seven, Murat (1980). “Eskişehir Sivrihisar Kazasının Dümrek Köyünde Ağız Araştırması”, İstanbul Üniversitesi Türk Dili Mezuniyet Tezi, İstanbul.
- Sivas, Taciser vd. (2014). *Eskişehir Rehberi (Editörler: Boz, Erdoğan ve Turan, Feride)*, Sistem Ofset Yayıncılık (Eskişehir Valiliği Yayını), Ankara.
- Sümer, Faruk (1999). *Oğuzlar (Türkmenler)*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Şahin, Halil (2009). “Eskişehir Kırsalında Ekonomik ve Sosyal Yapı: 1844/1845”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Taşçı, Mehmet Ali (1976). “Burunarkaç Köyü (Afyon), Büngeşik Köyü (Eskişehir) ve Kadıkuyusu Köyü (Eskişehir) Ağzları”, İstanbul Üniversitesi, Türk Dili Mezuniyet Tezi, İstanbul.
- Tekin, Talat (1995). *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Simurg Yayınları, Ankara.
- Tekin, Talat (2003). “Türk Dillerinde Ökseste y- Türemesi”, *Makaleler I Altayistik*, Grafiker Yayınları, Ankara.
- Tulum, Mertol (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tuna, Osman Nedim (1986). *Türk Dilbilgisi (Fonetik-Morfoloji)*, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Ders Notları, Malatya.
- Tunçdilek, Necdet (1953). “Eskişehir Ovası”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Türkçe Sözlük (TS) (2011). 11. baskı (haz.: Şükrü Halûk Akalın [ve diğerleri]), TDK Yayınları, Ankara.
- Uğurlu, Kâmil ve Ençevik, Zâkir (2011). *Eskişehir Şehrengizi*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Ulu, Ali (2003). “Eskişehir Kentinin Cumhuriyet Öncesi Mekânsal Gelişimi”, *Kebikeç*, S.15, s.147-154.

Üner, Süreyya (1999). “Beylikova Ağzı”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Tezi, Afyon.

Yalçın, Osman (1962). *Eskişehir*, Özyürek Yayınları, İstanbul.

Yaşa, Rercep (1999). “Adapazarı ve Çevresindeki Manavlar”, *I. Sakarya ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu (Ed.: Mehmet Alpargu ve Enis Şahin)*, Sakarya Üniversitesi Yayınları, Adapazarı.

Yıkılmış, Sezergül (2015). “Ağız Atlasları Hazırlama Yöntemleri ve Eskişehir İli Türkmen Ağızları”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Yıldırım, Faruk (2006). *Adana ve Osmaniye İlleri Ağızları I (Giriş-İnceleme)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Yıldırım, İsmail (1998). *Milli Mücadele'nin Başlangıcında Eskişehir (22 Ocak 1919-20 Mart 1920)*, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Yayını, Eskişehir.

Yıldız, Fikret (2014). *Kültür ve Sanat Başkenti Eskişehir*, Atalay Matbaası, Ankara.

Yılmaz, Emine (2007). “Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü”, *Turkology In Turkey, Selected Papers, Studia Uralo-Altaica* 47: 521-539, (Editörler: László Károly, N. Demir, E. Yılmaz) Szeged.

Elektronik Kaynaklar:

Resmi Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206.pdf> (Erişim tarihi: 04.01.2017).

Eskişehir Valiliği, <http://www.eskisehir.gov.tr> (Erişim tarihi: 03.01.2017).

Kubbealı Lugatı, <http://www.kubbealtilugati.com> (Erişim tarihi: 01.01.2017).

Türk Dil Kurumu, <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim tarihi: 01.01.2017).

Türkiye İstatistik Kurumu, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 (Erişim tarihi: 04.01.2017).

3. BÖLÜM - METİNLER

I. ALT AĞIZ BÖLGESİ

I/1

ALPU - Uyuzhamam

Kaynak kişi : Beyhan Okçu, 76, İlkokul 3

Derleyen : Erdoğan Boz

Derleme yeri : Avlu

Kayıt türü : Video

Konu : Eski hayat, Sohbet, Hamam

- 1 **BO:** vâzifiñiz ne siziñ? **EB:** Biz üniversitede hocayız. Köylerde sizin gibi teyzelerden eski
2 **gelenekler hakkında bilgi alıyoruz.** **BO:** vâlâ şükret.. şükretmesini bilenê kendi zamânını
3 kendi ayallâr güzel olur dî mé? şükretmeSseñ bi şîler ... kötü olur. **EB:** Adınız neydi teyze?
4 **BO:** adım bêyhan. **EB:** Yaşınız. **BO:** yétmiş âltı. **EB:** Yaşınız kaç? **BO:** yétmiş âltı yaşım.
5 **EB:** Soyadınız neydi teyze? **BO:** okÇu. ha ölüm çabığ ol a. **EB:** Okul okudunuz mu teyze?
6 **BO:** üç. ė ėTmen okulunda. üçe ġadar ė ėTmen okulunda. **EB:** Öyle mi okumuştunuz? **BO:**
7 ėvėT. ė ėtmen vâdı burdu u ġumân bêşinÇi sınıf gelmediydi kö ė dâ. ama ė ėtmenimiz de
8 çoğ ėydi. sönadan gelen bêşinÇi sınıvı geşdiK bile biS. bil.. şîsinde. ė u ġıman ėleydi
9 tabî. sönadan geldi bêş. babam da beni ġocaya saTdı. ġülüşiñin diye sėlüyün. çoğ küçüdü.
10 on on bêş yaşında ėvlendirdilė. şu büyük ėvlerde o kö ėñ ė asıydı bobam. burası dı
11 kö ėñ ė asıydı. ama devri ėlėm ė ġdâra aġdâra aġdâra turlü turlü daldan dala ġonduk.
12 allahñ bugüne şükür ėsun âltı ėvlâdım ġmâr. birisi ... biri esġiġerdėdi adliyede dâ mėmur.
13 adliyede dî mi atıġ şaşırıyum. ėndan sėna biri de çivçi burda. iki ġızım ġa esġiġerde ėvli.allñ
14 bugünñe şükür ėolsun tabi çivçili ėe alıġdık. çivçilėnen bo ġuşuyöz, ölüm çalıġıyö biz yėyöz.
15 üş bêş ġuruş dı aylımız va. allah devletimize zeval vermesin. devletimizden çoğ memmunus.
16 çoğ ġünner yayaġ yapıldaġ ġünner geşdi. ġara yollardı búllâr búkün. çeşmeler yėdu sular
17 yėdu allaham soñundan hėpsi geldi hepsi oldu biz bunnarı ġördük yânė. **EB:** Yokluk vardı
18 deġil mi eskiden? **BO:** evet. ekinner ėllė yolunúyödü. veyâhud orānan biçiliyödü benim
19 ġeñçlimde. **EB:** Nasıl yapıyordunuz? **BO:** bölö oraġlar varıdı oraġ tırpān oraġ piçiliyödü. şu
20 ködė belki bizimkiler ė aydı gerçi de bazı aylėlėr şėyden geçiniyėdu, başaġ tuplardı.
21 makinelė oraġ makinesėne bişdi ėi ėkini dėkünennėni toplar çuvallan, sopaynan dövellėrdi
22 şu ġoşmat kövü var yakında urda de ėrmen vāmiş su dėrmeni. eşşeklerė af ėdersin sarar
23 ġötürülerdi çuvalnan, onu ödüllėdeg şė yıllėrde. ġuraġlıkde yavrum çoğ ġuraġġıġ oluyodu.

24 şimdi yō ku KıraKlıklā. maşalla her şey_oluyú, ekiliyú, biçiliyú her şey_olúyo. şükretmeyi
25 bilirsenj. kö_ümüz yakın zımana ğadar çoK ğöz.. gözde ileri bi kövdü. geriledé. eskişere
26 hücum_etdiler İssannar deñişiyō ne bilim e şey hāvāsına geşlik. aslında kōmüzde her şey var.
27 elekdironig_eşyaları hepsi var şimdi bizim_evimizde. undan sōna hayvannarımızı
28 kendimiz_üretiyuz ... yapıyöz yiyöz. tavıymızı yımirtası güzel köv hāyatı emmē sosyal şey
29 yaşantı biráz gelişivērdi geşler hāvas_ediyo, şe_ire. kimisi okumeye gidiyú. bu şekilde
30 köv_azaldı. bu çeşmiler şarıl şarıl_ağardı. şindi bigaş hāne ğāldı. bāçe yapıdlā.
31 sulāmız_azaldı, kesildi. hāTtā bēn erdovandan çoğ memnunun. ço_u kişilerne yağa paça
32 gidiyom bōle. hükümetdēn çoğ memnunun. bildim ğadarınan Pi şiler uraşıyóm. ilerde
33 şurıya memullar geldi büle isim veremicim bilemiyóm. yaşlandıımızdan besbē acık kafala
34 sulandı. Pi şiler ğonuşdüm seni götürcez eskişere dediler bāña. partiye götürSez
35 ğonuşTuttursāz. seni otuttursāz şuraya benim_unnar geşdi benden dedim. biraz dā ēveli
36 olaydı belkē. tabi bilişli āyilelerde yerişdiK. kendi çapımızda kendi Kitişatımıza uygun.
37 gelenimizī gidenimiz çoğ_olurdu āmirimiz mēmorumuz heP gelirdi ekmēmizi yirdī. **EB:**
38 **Ağa mıydı babanız o zaman? BO:** bobam_ā_adı. haTtā şu vaziyetTe eskişērdi yaşlılar bilir
39 ārif_ā diyince. muhütün_ā_asiydı bobām. e buráyā geldim burası da iyīdi. amma burā
40 ğaPdan ğaba ğurtarıldı da_ıldı paylaşıldı mallar_öleşiliyō ya evlatlara. köreldi. ama gine
41 af_edersiz deveniñ silKintiSī eşşē yük_olurmuş diye çoK şükür muhanede muттаç di_iliz.
42 kendimiz yapıyöz ölümüz çalışıyō. üş beş ğuruş_aylımız va iyi. ra_atımıS_iyi. hani
43 şükretmeyi bilceñ. yōsa şōle olmaSsa şōle ōsun şōle ōsun diye ileriye atılım yapāseñ geride
44 ğalırıñ. bugün_üçün yidī_ñ_ekmēñ ğıymetini bilceñ şükretmeyi bilceñ yavrim. hah dünyā
45 yalan, ğısa. neler gördüm geçirdim burdan ne_ā_ala ne bēylē bu avlu āzınacaK davar
46 doluydu āzınacaK sı_ır doluydu. on dene bekār çalışıyodu. nice yī_ıtlar geldi gitTi görseñ.
47 yāni bōle çaK dōne dōne dōne dōnē bugüne geldig bin kere şükür. şimdi.. **EB: Kahyanız var**
48 **mıydı? BO:** nasıl? **EB: Kahya tutar mıydınız? BO:** ā olmaz_olur mu hiç? hepsi vārdı. **EB: Ne**
49 **iş yapıyordun onlar? BO:** sürüynen çoban, davarımıS vādi çobanıms vārdı. e_ineklerimiz
50 vardı bulłar ahırdı bütün. e tabī ki ōletici vardı. ğahyā denirdi esgiden. **EB: Ne yapardı onlar?**
51 **BO:** e ğumanda veriyollādi işTe çalışannara. şōle yapıñ bōle yapıñ, at, at vardı eşgi.. esgiden
52 bōle at_araba vardı. ata pinēr meselā ğırağ, ğırda ğoyunū kınturola gider. sı_ır gitTiyse onu
53 kınturola gider, tākip. ā_alar da oturur küssüde. edırafıñ şileri ileri gelenleri ā_alara gelir
54 Siyārete. sofraları çıkarıS. esKī şey biraz dā bereketliydi gidişat dā bereketliydi. yāni
55 kıtiyyen şī_ı sıvı ya_ı filān ēve soKmazdığ. hep sāde yā. gözlemeyi de sāde yānan,
56 börekleri de sāde yānan. **EB: Bakkal diyor ki şimdi herkes bakkaldan ekmek alıyor. BO:** evet
57 şimdi. baK benim fırınım duruyu burda. şu hambarda bēn iki sene ēveliyātınacaK kendim

58 bişirdim_ekmē_e. ama fūlan fırın b́iraz_ırdı_üçün yaşlandım. tansiyön vā.
59 PıraKdım. sütnen yuñürduk. yānan yuñuruduk. ya_ı tereyā_ıñ suyu olur ğu.. yā ğuyusu
60 deriS. unnan yunuruduk. urdá ekmek pişēkēn burda ğoķusu duru.. duyulurdu. hattā
61 eskişērden bi ğāpız_alan geldi bōle bizim ğavum satTık dī koķuyó dedi burda çoK
62 güzel_ekmek koķuyó dedi. bayramá Pişirdik. hamırsız deriz bōle sulaKlı ğırmızı ğırmızı.
63 koķusúndán bildi ev_ekmē_e olduyunu. özkan geTir bi dene bu amcāya ve ekmek dedim
64 bēn, bēn bu bi dene ekmēnen mi gitcem şehiri didi bi daha deTi. hadi gideli vallā peK_az
65 dedi bu tuh az zamāna dek geldin dedim_emme memnuniyetle vērdim. yāni kendimiz yapıp
66 kendimiz yidik çoķ şükür. sōna yāvırım sayğı sevgi var aylelerde. benim_iki dene
67 ğızım_eksişērde ēvli. ēvlenesiyciğ ēvlendikleri kişilerin yüzünü görmeden vardılā. biz_ōle
68 isTediK. beni bobam buráyā verdi köv_çindeydim. ēvlendim kişinin yüzünü görmeden
69 āltı Tāne ābim vārdı. ēvlendim ğún gördüm. u da iyi di_ildi çoğ_emmē illā ki geçiniyoduñ
70 yāni. mihaķķık geçincēñ geri dönmeK yok. hurda ğolın ğırılıssā yēñi_çinde, başın yarılıssā
71 ōrtünün_çindi ēsği ğānun. baķ āltmış sene tam_atmış sene adam_öldü. bēn de hişTe u
72 yolda hazırım ğāli allah hayırlı ömürler nasīb_ētsin dīy mi? ğayınmam mırdı
73 ğaynatam_ıardı hepsi vārdı. hepsine bōle durduK, saydık sevdiK. çocuķlarını bazı kişiler
74 taķdir eder baña. çocuķlarını nē güzel yeriTirmişin yalan yok düzen yok hile yok diye. biri
75 va şide ōle. köv yani kōv diyince tabi deñişik deñişik kövler var. /.../

76 **EB: Bu hamam nasıl bir hamam teyze bize anlatır mısın? BO:** şindi bu uyuShāmam var ya
77 tārīhi benim dedemden ēveli, de bobamın dedesi. burda b́ ğaynağ_akıyomuş. ortā_asyadan
78 göç geliyó. paşa olarak dedemiS, bobamın dedesi. göş geliyó hārā var bu hay.. şiyē devletin
79 hārā deriS. esgiden_asıgeriyiye at_üretiyomuş hayvan_üretiyomuştu, görevli olaraK geliyo
80 urda bayırın_arkasında. paşā bullara savaştan sōna yerleşmeK_istiyō. ğonağlamağ_üçün.
81 seçi.. geziyo asKerlen bi yerlere araşdıryó. burda b́ datlı su akıyo bizim çeşmelerin suları.
82 bura yaylā çoķ bi savaştan sōna milet da_ılmış her yerē. buráyā ğonağlamáyā ğarar veriyó.
83 ğonağlıyo burıyı. hayvan_üretiyo hayvannar_ıyus hasTalına dutuluyo. uyuShamamı dellē.
84 şindī bu porsuğ_akıyo, porsuğ_u zaman bembeyaz bōle çay hālinde akıyomuştu. şimdi
85 eskişērin bulanığ şiyēsi. urıyā hayvannā yıķamıya götürüyolāmışTı. hayvannānan
86 geliyolar_askerlē u hamamın yoluna. hamam da bōle ğaynağ hālinde akıyómüş tertemis.
87 paşa bi koķüluyo su diyo bu suda bi_ış var güzel bi sū. burdá kō varmışTı ilerde. bulları
88 gören bile yōmuş gene akıP gidiyomuş suyu. undan sōna asKeri deşTiriyo b́ hamamın şeye
89 ğaynā. hayvannarı yıķıyo. keçiymiş, keçi hayvannarı uyuz_oluyo, ekserī olur. yıķatdıryō
90 asKere hayvannarı ğüneşe yatıyó başlıyó ğurumıya, uyuzları. diyó allahañ bi hikmeti diyó
91 bunda bi_şiy vār. bu sū şifālī. asgere ezdiriyó eşdiriyó kenarlanı ōrdürüyo bōlō bōlō

92 daşlānna esgiden_unnar hayvannā nası getirmişler bilmen. şü.. büyük
93 daşlarınan_ördürmüş. undan sōnı horul horul devamnı aķıyō. bizim çocuklūmūze
94 geşlīmizde urda oķul vādı oķula gidēdik, edraf köyler bütün yıķanmeye gelirdi. esgiden
95 ğaşıntıya filān doķtor üş dene mi bi dene mi eskişerde doķdur vārdı, yoktu bile. devamnı
96 arabalānan yıķanmeye gelirlerdi şifā bulurlardı. **EB: Buluyorlar mıydı? BO:** bulurlarmıştı
97 tabī. ēvet_ēvet. esgiden de illet hastalıkġār ço_udu kī. kaçıntı maşıntı doluydu. undan sōna
98 sōna sōna yapırdılar_ışte millet yapırdı, yapıdı allah rāzı ōsun. yalnız şimdi hālā_hazırda
99 harap. harap_unnan.. allah_aşġına baķ beni.. benim şu ğadar nasīb_olcaġ_allahdān. eme
100 heP nasīb_olcaġ buyur. hemen_üstün_körü baķ ... şurda yıķa işte suyumuz ğıt bizim.
101 Terelere aķıp gidiyo suyumuzu yapan yok. undan sōna..

BEYLİKOVA - Doğray

Kaynak kişi : Rukiye Çeliköz, 62, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Kış hazırlıkları, Çocuk oyunları

1 **Sİ: Adın ne teyze senin? RÇ:** rükîyê. **Sİ: Soyadın? RÇ:** çeligöz. **Sİ: Kaç yaşındasın? RÇ:** ben
2 âlTmiş_iki. **Sİ: Okula gittin mi? RÇ:** ortê şiyê gâda bêşe gâda. u_zıman yōdu bizim
3 zâmanımızda oğul. bêşe gâda gittim. **Sİ: Bize eski geleneklerinizden, düğünlerinizden anlatır**
4 **mısın? RÇ:** e dü_ünümüz cûmâ gün başlardı pazara gâda. pazar gün òliye gâda. çalâ
5 sōlellerdî. yemeklerimiz de pilay. **Sİ: Ne çalarlardı? RÇ:** e işde ... çî getirilerdi çalgıcı
6 getirirlerdi unnâ ne bilise unu çalardı gızım. oynarlardı êrkekler gâ.. bizim
7 gâdınnarımız_oynamazdı u_zıman. gâdınnar_êrkek.. **Sİ: Hiç oynamazlar mıydı? RÇ:**
8 oynamazdı. ayrı oynallardı. gâdınnar_ayrı oynardı êrkekler_ayrı ayrı oynardı. işTi gelin
9 gelirdi. pazar gün getiriydik gelini. hinciki gibi bōle pêrşembe gün cûmâ şiy gün di_ıl.
10 pêrşembe başlâr, cûmâ başlâdı cûmârtesi pazâr pazar günü òlenneyin gelin gelirdi. pilavım..
11 yememiz de.. **Sİ: Ne yemek yapırdı? RÇ:** pilaF pilay. êtli_pilaf. yanınâ âyran. işdi u gâda.
12 yememiz_u. dü_ün yememiz_u bizim burda. **Sİ: Buranın başka meşhur yemeği var mı? RÇ:**
13 yōk bilmen ki. hiş meşur yeme_eni bilmen. pilaf. bi bû hêr mevlitlerde, dü_ünnerde heb òle
14 işde. êv yeme_ê yaparlar da hani dōlmadır fasilledir, nohuTdur fâlan yaparlar dü_ünde hani
15 êvde misâvirlerê vermeg_çin. êt unnar_ışte. **Sİ: Düğünde oynanan özel oyun var mıydı?**
16 **RÇ:** yō aynı oyun. aynı bi gâdınnar_oynardı kendi_aralarında êrkekler_oynardı Şurda şîde
17 meselâ. òleydi. **Sİ: Buraya ait bir kıyafet var mıydı? RÇ:** yoK yoğ. herkesiñ_aynı. **Sİ: Gelin**
18 **ne giyiyordu? RÇ:** gelinne gelinniK giy.. nişannık. **Sİ: Eskiden. RÇ:** hê bizim günümüzde
19 mi? u_zaman_êlbise dikiliyudu şōle fistan deriz biz_unnara. biz gelinnîmizi undan unnan
20 yaptık. gelinnîmizi unnan_oldu nişannık yoğ yâni. **Sİ: Sade elbise mi bütün? RÇ:** hê
21 elbiseydi bütün şōle. gelin biz_unnar_olduk. gelinnik yōdu bizim zamânımızda. **Sİ: O**
22 **kiyafetin adı var mıydı? RÇ:** fistan derdik biS. şōle şuralara gâdâ boydan_boya fistan. fistan
23 dēdik yâni una biS. unna.. unnan gelin_olduk. simli bi yeşil yeşilidi, simniydi benimki.
24 gōğşulariñ da òleydi. bi şiy vardı taç âldık. biz_âldık beş dene dü_ün_oldu unnara heP
25 gitTi u Taç. bi de duvaqlı_ı va arğasında işde òlü. başga bi şiy yoğ. işdi bizim òleydi. damat
26 giydirilēdi câminiy_önünde. **Sİ: O gelenekleri söyle. RÇ:** damâdı siyde giy..

27 cāminin_öğünde giydirilerdi. öleydi. benim_olanı götürülerken beğ peK_āladım burda.
28 cāminin_öğüne götürüken. bi deneciğ_olum bi deneciğ_olum va vardı āylesi. bu da bu da
29 torunumuS. iKi dene gızım vā ikisi de şe_ırde bi tenecúK gelin. başğa yok bi dene. **Sİ:**
30 **Burada oturuyorsunuz değil mi? RÇ:** burdayız hē. bu āğrıdan geldi.

31 **Sİ: Kış için tarhana falan yapıyor musunuz? RÇ:** yaparız. tabi. **Sİ: Tarhanayı nasıl**
32 **yapıyorsunuz? RÇ:** taranayī yo_urt, yo_urdu süzeriz göriz şēniğ_çine naylon_ile_eniğ.
33 biraz da süt. bi kilō ğada da süt. unu curulduruS unnān ğararıS. içine de duz_atarıs. Sabā
34 ğada u ēşır. zaba_an bōle elimizinen dókeriS ufağ_ufağ şōlü. biz mācır taranası va u
35 elinnen_ü_ulur da bizimki öle di_ī. bōle elimizinen dókeriS. **Sİ: Siz Manav mısınız? RÇ:**
36 vallā bēn hem manav hem mācır. ğocam anası mācır bubası manav. benim_anam bubam da
37 mācır. ben de mācırın Ta manavlara da ğarıştık_ışti. **Sİ: Nereden gelmişler? RÇ:**
38 bulğaristandan gelmeymiş_anam bubam. u yandan gelmişlērdi. burda eyitmennik yapıyo
39 bubam. işti ben de burda ğapdım bu adamı. başğa yere de gitmediK zāten bubam devamnı
40 burdaydı. **Sİ: Burada doğdun büyüdü sen değil mi? RÇ:** tabi burda dōdum büyüdü. işti
41 taranamız dı öle. ēveli bulğur ğaynadırdık. búydayī ğaynadırdıK gider düydürüdük.
42 çekdiridig. de_irmenner vardı. şindī u ğaKdı u ādet. de_irmen bile ğalmadı. şindi pirinç.
43 āslında bulğur daha güzel_ama. **Sİ: Daha sağlıklı. RÇ:** tabi dā_ā sālıklı ama şindi işTe
44 makineler kılTī dūme makinesi yuğ çekme makinesi ğalmadı. **Sİ: Var mıydı eskiden? RÇ:**
45 vārdı vārdı vārdı tabi. dā bundan üş dört sene ēveli vardı.şindi ğaKdı şu yunusemre var ya
46 urdāydı de_irmen. hem düvērdi hem çekērdi. şindi u da ğapanmış. başğa daha ne deyiğin.
47 **Sİ: Çocuklara diş bulguru yapıyor musunuz? RÇ:** yapmayız yaş_ğünü yaparıS sādece. yaş
48 günü yap.. **Sİ: Eskiden yapılıyor muydu? RÇ:** ēveli yapārdıK ya misir pişiridik misir
49 ğaynadırdık tabağ tabağ da_ıdırdıK millete meselā. yāvut búyday bişiridik. unu da_ıdırdık.
50 ama şindī ğaKdı u dē. **Sİ: Ne diyordunuz adına? RÇ:** yaş_ğünü şisi diyi. **Sİ: Eskisine. RÇ:** hī.
51 işdē dişleri çıkdı diyē da_ıdıyoduK yāni. şindi yaş_ğünü çıkdı ğāli. hinci yaş_ğünü yapallar
52 herkes.

53 **Sİ: Çocukken ne oyun oynardınız? RÇ:** ēvcig_oynādığ bis daşınan, çanağ çölmeK
54 toplādığ_oynādıK. oğulda oynādığ bi çocuk varıdı bizim oyüncağlarımızı bozadı
55 gidediK_öretmene siğā_āT_ēdediK. bizim_oyüncağlāmızı bu bozuyoru diyī iki dene
56 vuruydu şī öretmen, geri gene biz yapıncıya ğada gine gelir ... **Sİ: Oyuncaklarınız ne? RÇ:**
57 öyüncağlarımız daş topaş kütü tenekē. oyuncāmız böbeK mi vādı ēveli? öle hinÇikinnēriğ
58 böbekleri va. u_zāman böbek möbeK yōdu. **Sİ: İşte o zamanı anlat. Şimdikini boş ver. RÇ:**
59 işde tāmam hē diyom yā. tenekē çanağ çölmeğ_ışde toplādığ. év yapārdığ daşlardan. da év

60 diye yaPardıĝ işdi õle oynadıĝ biS éveli. bizim yõdu şinciki gibi. şincik asiri her yē.
61 oyuncāmız dı oydu işte. gidēdig küllüklēden buluduĝ_unnarı da ģa. õle irdan bırdan de_ıl
62 küllüklere gidēdiK. yā küllüklēden buluduĝ ğızım vallā. õleydi. **Sİ: Sizin evlerinizde fırın var**
63 **mı? Ekmek yapıyor musunuz? RÇ:** bizim fırınımıĝı fırın yok bizdē. tandır varıdı_urdaKi
64 evde vārdı vārdı yapādıĝ_éveli. **Sİ: Nasıldı ekmeĝiniz? RÇ:** şõlõ Pazlama yapādıĝ_ince. şu
65 ğada şu ğada dö.. şu ğada dõkēdik. yaSsi yapādıĝ. saşda bişiriydik. éveli vardı. **Sİ: Tandır**
66 **dediĝin oda gibi mi? RÇ:** baĝ şõlõ şõlē bi köşesi şiyinde ortada bacası va. şõle ğazārdıĝ hani
67 tāndır. samannan saşgiyinen bişiriydik. õyle odunna ne di_ıl. hani saman saşĝı, õt, çõp
68 neyinen. yıķıldı u_évler ğaldı ğāli bişirmeyiz de hindi teneke.. **Sİ: Bu evi sonradan mı**
69 **yaptınız? RÇ:** bunu sōnādan yapıĝ. sōnādan yaPdıĝ burdā oturuyõ.. unuĝ_évlēde
70 oturuyoduĝ. e undan sonı uralar aķmıyā yıķılmıyā başladı çoraĝdı ye urılar ğāli burayı
71 yaPTıĝ buráyā geşdik_işte. bu ğız_ellerini yalar bõle soĝar_āzına. sōĝma deriz gine
72 soĝar. ne õrenir_u ellerinden bilmiyorun. daha va mı soracaĝ?

BEYLİKOVA - Gökçeayva

Kaynak kişi : Havva Bilir, 64, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Balkon
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi, Sohbet

- 1 **EB: Adınız neydi? HB:** hava bilir. **EB: Yaş kaç? HB:** eğli beş. **EB: Okul okudunuz mu? HB:**
2 okuduk okuduk. **EB: Kaça kadar? HB:** beşe ğada. hani öle bubam ğrahmetliK cāhildi. ğadın
3 ğazancı istemem ben dedi sen sanceğ öretmen oluP da çıKıb da gidivericen zannedēdi.
4 cāhildi cāhil ğınsan nolceK ya. ē yaşlılıK yā cāhilliK. **EB: Kaç hane bu köy? HB:** valla ātmış
5 yetmiş ğada bi hane. ço_udu ama doğsan ğada gitTi. da_ıldı milleT dışarlara. **EB: Bu köy**
6 **Manav köyü deĝil mi? HB:** manāv. **EB: Manav'dan başka Muhacir, Pomak, Çerkez var mı?**
7 **HB:** hāyır. yok yok. vağla bi kürtēden gelin geldi yuk. **EB: Kürt'den gelin geldi mi? HB:** geldi
8 geldi. üş dört tane.. **EB: Nereden geldi? Hangi şehirden? HB:** şeden geldi. **EB: Kars, İĝdir,**
9 **Urfa? HB:** hāyır hayır. oralādan gelmedi. hāyır. yok ya şu eskişe ğirin şēsindē bi şe kö_ü va
10 ya. **EB: Sevinç? HB:** seviş kö_ü de de_il. şeden dönöyoğ ya çavlımdan dönöyoğ dá öbür
11 tarafTa. ğızılıcören ğızılıcörenden getdile. **EB: Kürt mü onlar da? HB:** kürt ya. eskişerden ça..
12 işi varmadan seviş kö_ünün çavlımdan giri dönüyörlā u übür tarafa ya u tarafTı. urda bi tane
13 ğızılıcı_ören dā va. **EB: Kaç tane gelin geldi buraya? HB:** vallā iki dene geldi. **EB: Diĝer**
14 **hepsi Manav mı o zaman? HB:** manāv. bi tane diĝeKden geldi kürt gelin. kürt gelin. o da
15 diĝeKden geldi. **EB: Gökçeayva adı nereden geliyor? HB:** vallā bu gökcü_ayva da neĝden
16 geliyō benim duyuşum hani yaşlılarımızdan sorĝundan. buru çukur_ayvalımişTı.
17 unuĝ_uçún buranıĝ işēsini adını gökcü_ayva ğomuşla. **EB: Ayvalık mıydı burası? HB:**
18 ayvalımişdı. yani yaşlılar öyle diye annadırdı. dā yaşlılarıĝ sekSen doĝSan yaşındaki
19 inşannar. bura_ı sorĝundan gelmiş bölünmüş de. **EB: Kim gelmiş oradan buraya? HB:** vallā
20 duydum_ami yaşlılardan ben hep unnar öldüler unna ğaldı mı? tabi. ta ileriki zaman_onnar.
21 ben_o ğade çoĝ_ilerleri bilemem. çok yani ĝeriden gelen bi şey. **EB: Köyün geçim kaynaĝı**
22 **nedir? HB:** valla leşbellik. ... ekerler ... ekerler gelir. işdi öle. pancar. pancar zaten iki_üş kişi
23 anca ekeyō yok ki eken yok. su_āz_öldü üçün_eken_az. ivet ivet. ğayvanına herkes
24 yoncı_eker biraS. işde biraz bāçe müçe anca. **EB: Köyde büyük bir olay olmuş mu? HB:** vāla
25 sel_afat_oldu mu_olur. geçen ... çoK felāket_oldu tabi. bu sēne ölmadı. **EB: Nasıl**
26 **oldu? HB:** e dolu yādı her taravı sel basdı. bu Sene ğani olmadı şükür_allaha. bu Sene öle

27 afat_olmadı. **EB: Eskiden haydutlar eşkiyalar var mıymış buralarda?** **HB:** hāyır hayır bizim
28 kōmüzdö_öle bi şeler yok. **EB: Kurtuluş Savaşı yıllarında falan?** **HB:** öle hani harpten gelen
29 ğalannar_öldü. öle de hani kōmüzde şelik yok. benim bilcēm yok. unuttuğ yaşıyıS. insan ...
30 u_zamanı bilmesi lāzım. **EB: Eskiden komşuluklar nasıldı?** **HB:** vallā eyiydi yani ĩnsannar
31 birbirinē yani şe gidiP gelmeK yani daha şeyidi. **EB: Birbirlerine yardım ederler miydi?** **HB:**
32 evet evet. şindi herkes kendi çapında. hani öle bi yanğın muğgun bi olmıncası cenāze filān
33 gibi herkes kendi şeyinne döner. **EB: Yardımlaşma nerede olurdu? Camilerde mi olurdu?**
34 **Düğünlerde de oluyor muydu?** **HB:** dü_ünnerde di olur canım. ğoğşuya bütün köv hālķı
35 gider. hizmet_ēdē dü_ünü şesinde urdī ğalabalıKda bulunullā. herkes_elinden gelen
36 hizmetı yapar. **EB: Ne yaparlar mesela cenazelerde?** **HB:** cenāzelerde mi? valā cenāzelerde di
37 aynı yemeg yapallā bide da_ıdıllā hani herkes kendi hālince. yakınnınna ilgilenir. **EB:**
38 **Eskiden cenaze evleri nasıldı?** **HB:** vallā aynı. aynı herkesiñ hataş düştü_ü yiri yağar_ancā
39 herif kendi hālince kendi acısına kendi yanār. kim kimiñ_acıısını.. e ben_āncaK yansam kaç
40 gün yanarım? aqşama ğada yanarım tamam. e heyvah_eyiydi çoK yazığ_oldu derim. ē
41 ondan sōna aynı_şime devam. ... ki? e ğardeşim_öldü biri āhyınca yandım tütTüm e gini
42 hayat devam. nolciğ dünyā hāli. **EB: Düğünlerde yardımlaşma olur muydu?** **HB:** valā
43 dü_ünnēde ya.. hısım_akrābāsı olursa yardımlaşır. e ğoğşuları anca bi çarısı dü_ünnerde
44 ... tabi nābıcek ki başka? **EB: Köy düğünlerinde birlikte yemek yapmak yok mudur?** **HB:**
45 hāyır şindi her şē şeye döndü ... yimekcisi ayrı_olūr bulaşıkçısı ayrı_olūr. senne daķıntısı
46 olmaS dē. /.../ **EB: Fırında ekmek yapar mısınız? Fırınımız nasıl?** **HB:** bizim_ayrı bi tane
47 fırın_evimiz_olur. sorğundan bi tane sorğun ğalıbı getirilē. onu tūladan yapırıS. böle pazı
48 sereriz. pazı dā yazarız. deligleriS. üz taraFında şöle hateş yanar. biz_ordē yağarıs. ēbir
49 taravına dı sallarıs. habire çekeris. bizim_ekmeK yōdu ğız bi ekmeğ_alıñ geliñ hele. /.../
50 **EB: Dolaştığımız köylerde hep dışarıda fırınlar.** **HB:** ō bāce fırınıdır unnā somun_atar āzını
51 ğaPadırlar. öle biz gibi işey yaPmazlā tek teK_ufağ yaPmazlā. onnā bi tane şölü üş dört tane
52 saláyörler. samannan yağayörler āzını ğaPadayöler öle mācır fırını işey ğoca ğoca zo.. somun
53 oluyor_unnar büyü_ekmek. bizimki öle de_ıl. **EB: Sizinki nasıl oluyordu?** **HB:** biS şöle
54 şöle yumağ gibi pazı yaparıS şöle. döşeriz örtü sereriz örteriz_üstünü. bi kişi yazā bi kişi
55 fırında pişiri. bizim_ekmeklerimizi gelsiñ ... de bağ bi. biz_öle yaparıS. /.../ **EB: Köyde**
56 **çiftçilik dışında kadınlar oya, yazma gibi şeyler yapıyorlar mı?** **HB:** yapallā herkes kendi
57 hālince kendine yapar. öle satmāyā yaPmazlar. **EB: Ne yaparlar?** **HB:** oye yaparlar iş yaparlar
58 ğazāķ_örerler her şey_öre.. patiK_örerler, çorāp_örerler her şey_örerler. **EB: Eğirme şeyi**
59 **de var mı?** **HB:** hāyır öle bi şele ni yok. öle bizim burda hiç yok. ā şindi kim yapsiñ ki unna
60 tā ezelden yaşlılar yaparsa bilmem. şindi bizimkinde herkes satın. herkes satın kendine

61 yazma yapılı oye yaparlar. böle hırkı yilîk òle patik. tellik_ayāna şòle. vallāhi yiter pek
62 buḡaltdıñ. /.../ SGA: Hayvan olarak köyde ne var teyze? HB: vallā ḡoyunu_olan vā, sı_ırı
63 olan vā. herkesiñ hayvancılınan çiçilinen dimiş vahtını geçireyörü. SGA: Madende çalışan,
64 fabrikalara giden var mı köyde? HB: canım heP dışarda yavrum genşler heP dışarda. SGA: Şu
65 okul mu? HB: hāyır. SGA: Okul hangisi? HB: òkul yok. yök. SGA: Eskiden de mi yoktu?
66 HB: varıdı esgiden. SGA: Ama şimdi kapalı mı? HB: kapalı. ḡaş senelēdir çocuklar heP
67 yeniyürdā gider. oḡul yuk. SGA: Taşmalı mı gidiyorlar? HB: ēvēt. SGA: Kaç çocuk gidiyor
68 yaklaşık? HB: vallā bilmem kaç çocuḡ gider. araba gelib_alıb gideyörü. SGA: Çocuk çok mu
69 köyünüzde? Başka köylerde hiç çocuk görünmüyordu. HB: bizim burda da çoḡ yok.. da gine
70 de var. otuS ḡada va. hani ezēlden beş_älti tani olurdu bi_ḡānenin e şindi eñ nādir ya bi ya
71 iki yok. genşleden do_uran yok fazla. /.../ SGA: Eskiden daha kalabıktı. Çok mu göç ettiler?
72 HB: tabī ya genşler gitTi yavrum hani yaşlılarıñ da dimiş ḡalannar kim sen ben ... òle. SGA:
73 Çocuk olduğuna göre hepsi de yaşlı deḡil. HB: vallā geñş gelin_āS. az_az. bi bizim_ıma. şu
74 mahallide üş dört gelin va. başḡa yanī çoḡ yoḡālādī üş dört de. nādir, yoḡ. bizimki de giTdi
75 de bi geri getTi bobasıgile anam bizimkisi òlösünē. bizimKi de istambula giTdiydī. hanī bi
76 eviñ bi òlu diye adam dı hasta oluvurdu. durdurmadıḡ getTik girisin_giri. de gine de eyī
77 bizimki. bizimki ködö durmaz zati. ... eskişeriñ zaten havtanıñ_üş günü eskişerde dursa iki
78 burda duru. bi gün_ānḡarada duru bizimki òle. köv muttarı bi bī /.../ SGA: Göç edenler
79 Eskişehir'e mi gidiyor Ankara'ya İstanbul'a mı? HB: vallā yavrum herkeş hanī çevre köylere
80 beyliḡova yeniyürT dimiş òle ēskişehir, isTambul. hani herkes dödu_ı yire doyduyu yire
81 gideyörü. SGA: Niye gittiler? HB: e nābıceg ki genşlē zamanlan ḡoPdu. tabi burda maddi
82 durumu normel_olannar gidēr. nolcek ki? biz de çoḡ ... biz de şē_ere gitTik dē şeherde
83 satTıḡ da giri köve geldiK. SGA: Gittiniz ve geri döndünüz. HB: bizim şe_ırde iki dene
84 evimiz varıdı. çocuklar_okurḡan giTtik çocuklar_okıdu biz yaPamadıḡ e nīdem?
85 alışḡın_olmayınca. burda da telāšemiz ço_ıdu giri geldik nāpcañ. /.../ SGA: Gidenler
86 evlerini ne yapıyorlar? HB: vallā bi_kisininki.. hepce boş. SGA: Boş olan eve bakıyorlar mı
87 harabeye mi dönüyor? HB: vallā dā anam_öldü ḡardaşım_ıstambula gitTi. benim
88 ḡızlar_ıstambulu gitTi boş. SGA: Arazilerini ne yapıyorlar? HB: vallā arāzilerini ek.. ĩcarı
89 ekerlerse ekerler ekmezlirse ... /.../ SGA: Köye ne sıklıkta geliyorlar? HB: vallā hani bayram
90 seyran_olur ölüm zulum_oluP da dimiş kölü gelillē. òle başḡa türlü napsınnar ki? /.../ SGA:
91 Mevsimlik işçi geliyor mu? HB: işçi mi? e gelir tabi her sene gelir haşeş va çünkü. haşaşları
92 ayıTlār. SGA: Haşhaş mı var? HB: ēvet ēvet bura çoḡ haşeş_eker. beyaz haşeş siyah haşeş..
93 EB: Başka hangi köylerde var? HB: gökçü_ayvada va işde gücē ḡörcu gibi oralar ekērse
94 oralarda peK çoḡ_ekmeyörü eñ çoḡ bura ekeyörü. EB: İzinli bu deḡil mi? İzin almıyor

95 **musunuz? HB:** bura işde undan şē çıkayörü yā ğabını cizeyorular dā.. **EB: İzinli mi bu yani?**
96 **HB:** hı hı hī selbās dī ğaş senelerdir selbes. ğabını şey_alayörü övüs_alayóru. inşa içinī de
97 almağa inşan geleyörü kıonyādān şeden afyondan kütahyadan ekib öle satayöller dışarı,
98 izmire. **SGA: Haşhaşı nereye satıyorsunuz? HB:** vallā dışTan gelir bunuñ_alıcısı gelir.
99 avusTosda gelir_alıcısı. ğabı dī övüs_alır. **SGA: Ne alır kabuğunu? HB:** övüs, övüs_alır.
100 **SGA: Kabuk kısmını ofis alıyor. HB:** éveT hı hī ö_üs_alır. /.../ **SGA: Mevsimlik işçiler ne**
101 **kadar kalıyorlar? HB:** uzun süre ğaleyolar. şindī nisanda gelirler tā kıasım da giderler. çünkü
102 haşş_ayıtlēyöler pancır_ayıtlēyöller ğurē sovan_ayıtlēyöler. **SGA: Kuru soğan da mı var?**
103 **HB:** var var sovan_ekeller burda. **SGA: Beş ay kadar kalıyorlar? HB:** éveT_ondan sonu tam
104 sezon sonu bitTi mi kıasım gibi döneyöler memlikeTine. /.../ **SGA: Bize meşhur bir Manav**
105 **yemeği tarif eder misin? HB:** biS kendimiS di vallā bizim hānemizde en çok_eti beyenirler.
106 ēn çok_eti yirlē başğā hani öle ki yimekleri sıra.. **SGA: Güzel bir et tarifi ver. HB:** valā heP
107 manğal yaparıs. **EB: Eskiden yapılan... HB:** ğavrıklārı.. sudī ğavrıklarıs su ğuyarız_öle olü.
108 sade tiki ğavrıklarıs. bizim_ev hani eti et_olmadan ğarınnarı doymaz bu hāneniñ. çünkü bu
109 bizim_eviñ eñ süreklisi et. bu hāneniñ_et yime_ı eskik_olmaz. **SGA: Eti nereden temin**
110 **ediyorsunuz? HB:** alırıs hayvanımız kendimiS keseriS. alırız. **SGA: Köyde ne zaman**
111 **satılıyor? HB:** hāyır herkeşin hayvanı var. kendiniñ kesiciğ hayvanı var. /.../

BEYLİKOVA - Halilbağı

Kaynak kişi : Hürmet Özdemir, 70, Okumamış; Mehmet Özdemir, 76, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş, Yıldız Yanar
Derleme yeri : Bakkal
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Düğün, Yöresel yemekler

- 1 **Sİ: Adın ne teyze? HÖ:** hürmet. **Sİ: Soyadı? HÖ:** hē hürmet. özdemir. **Sİ: Kaç yaşındasın?**
2 **HÖ:** ben_ıı? bēn_ııtmış yeTmiş yaşına varıyon_ıı. altmış yeTmiş yaşım. **Sİ: Okula gittin**
3 **mi? HÖ:** okula gitmedim ē gö.. iveli bizim a günümüzdö okul vādı de emē ben de kendim de
4 gitmedim yolladılar_ııemme gidemedim. **Sİ: Hiç gitmedin mi? HÖ:** gidemedim_ıışTe vārdım
5 geri döndüm. bi.. bilmiyodum kī harfleri bilirdim hindi bilmiyon. unūduğāldım ōle burda
6 dükkāandı bekliyorum bi de. **Sİ: Sen mi bakıyorsun dükkana? HÖ:** ben bakmıyon. ben bakmıyon
7 dī şindi bak adam bakıyo beñim_ııadam ğırda işe gitTī. hē biliyon_ııı? şiydē şurda
8 mādeñ_ııaçıldı yā kıymazda mādeñ_ııaçıldı yā urda. ırıya girdi bu Pi_ııseñe oluyō işTe gireli
9 hemen_ııimen. **Sİ: Kaç çocuğun var teyze? HÖ:** dört tene. dört tāne. **Sİ: Buradalar mı? HÖ:** bi
10 tāneSi burda ğız. birī_ııeskişe_ııirdi birisi_ııçorluda ōlanıñ. bi denesi uráyá çalışmeye gitTi u de
11 şe_ııerde. bu sene gitTi hī.
- 12 **Sİ: Bize biraz eski geleneklerinizde, düğünlerinizden, kına gecesinden anlatır mısın? HÖ:** tabi.
13 ānadabilirisem. **Sİ: Nasıl oluyordu düğününüz? HÖ:** dü_ııünnē mi? ēveli bēn bēn va ya beñim
14 günümdü dört sene gelin ğız beKledim bizim günümüzdü_ııöleydi. nişanı bekledim bēn. ōle
15 a undan sōnı dört sene sōna işTe dü_ııün_ııöldü. on dört yaşımızda nişannandığ on segiz
16 yaşımızdı ēvlendiK. **Sİ: Sen de çok küçük nişanlanmışsın. HÖ:** on segiz yaşımızdı ēvlendiK.
17 ōlediK ğızım. **Sİ: Nasıl oldu düğünün? HÖ:** dü_ııünüm mü? ā bōle iyi bi dü_ııün_ııöldü. **Sİ:**
18 **Kaç gün oldu? Neler yaptınız? HÖ:** şiy_ııederdi işde cuma gün başlardı cumartesi ğün olurdü.
19 pazar gün ğelin ğelin gidēdi işTe üleydi. **Sİ: Cuma ne yapıyordunuz? HÖ:** cuma mēselā cuma
20 gün de işde oynallar çalgı çalgıcı gelirdi. ēveli bēm günümde de bī ğız_ııoyıtma vārdı ya
21 kōçek dērdik. ğız_ııoynadıllardı hē u dü_ııünde bēm dūnde geldi. **Sİ: Kadınlar ayrı erkekler**
22 **ayrı mı oynuyordu? HÖ:** ğadınnar_ııayrı erkeklē ayrı oynadı tabi ōle di_ııildi bu hinciki gibi
23 di_ııilidi bu. u_ıızāman_ııöleydi. sōnadan çıkdı bōyle oynama. hē hē ğarışTı. **Sİ: Cumartesi ne**
24 **oluyor? HÖ:** cūmartesi mi? yimeK dökülürdü cumartesi. bēm günümdē ğız_ııēvi dökērdi bi
25 yemeK. bi di ertesi ğün_ııolan_ııēvi dōkerdi bu şī_ııgünde gelin çıkacā ğün. iki kere yimek
26 dökülürdü. bēm günde işTe şī_ııaşam ēveli ... hani bōli di şī_ııyli günnēde namaz derlerdi hani

27 bñle meselâ gāndil gūnnērdē heb gelin ğıza gidilirdi. ūledi bizim_adetimis. **SĪ: Hediye mi**
28 **götürüyordunuz?** HÖ: hē hediye götürülēdi. **SĪ: Ne götürüyordunuz?** HÖ: yēmeK götürülēdi
29 yirlēdi hediye götürülērdi. ūleydi. **SĪ: Ne giyiyordu gelin?** HÖ: gelin_ıni? yazma óterlerdi
30 giysi giyeşlerdi. ōleydi yāni. **SĪ: Elbisesi nasıldı?** HÖ: hē elbisē. elbise giyeledi bizim
31 gūnümüzdü bñle řalvar vardı işde. **SĪ: Üstünde?** HÖ: hē řalvā üstünde de bñle ... ūlēdi. **SĪ: Ne**
32 **yemek yapılıyordu?** HÖ: her yemeklēr yapılırdın. fasillē undan sōna sārma. bu hinci baņa mı
33 söyleņ?

34 **SĪ: Bir yemek tarifi ver bize.** HÖ: yēmeg tāriFi mi? fasillā. undan sōna sārma. **SĪ: Birini nasıl**
35 **yaptığınızı anlat.** HÖ: hāñī nası yaPdīmızı ānadıcām. fasilleyi ğoņ_ışTe indan sōna
36 biřiriņ_ınu te.. tencirede meselâ. ya_ıni ataņ duzunu ğataņ. ōlü yapılırdı. **SĪ: Hamur işi falan**
37 **yapıyor musunuz?** HÖ: hinci hamır_ışı yaPmıyoduğ_ıvelī. hamır_ışı yapılıdı. gözlēme
38 bişirişTi gözlüme hē. gözlēme PişirilirTi. hamıru yo_uruņ. undan sōna saÇ ğuran bizim_ılt
39 köy yerinde saşlâ ğurulurdu bacalā vār ya. **SĪ: Fırın mı oluyor? Nasıl oluyor o ocak?** HÖ:
40 ocaK fırın_ōmaz. saÇ. ocağda bñle tāndır vā tāndırdı ... tandırda a saman_atar bişiriz biz_ā
41 ōley ... **SĪ: Şimdi yapıyor musunuz?** HÖ: hindi gine yapıyoş. bazlamaş yapıyoş. hī bazlamaç
42 yapārıS. dā ōle ādeT_ışde devam_ēdē. saÇda pişiridig gözlēme bişiridig_ışde. gine ōdu
43 o_ādet bizdi. **SĪ: Hala devam ediyor mu?** HÖ: hālā devam_ēdē. **SĪ: Küçükken ne oyunu**
44 **oynardınız?** HÖ: ğüççūken_ıni? oynādığ_ıemmi ğızım benim_ıaqlım başımdı yoK hani.
45 oynādığ_ışde. atlama oynānıdı. sōna bñle dizēdig cāmi gibi hani hoplārđıK. ōle oynanırdı
46 iveli. **SĪ: Atlama ne?** HÖ: bñle ayaklāni yaņ_yaņa getiridiņ üstüne hoplanırdı yā bñle
47 biliyoņ_ınu bilmen bilmiyoņ ne bilēceņ sen_ınnarı. ōleydi işde. **SĪ: Kışlık bir şey yapıyor**
48 **musunuz? Tarhana, turşu...** HÖ: hē tārhanā turşū her řī yapılır. **SĪ: Tarhanayı nasıl**
49 **yapıyorsunuz?** HÖ: tarānayı yo_urdu süzdürüz. kēsellē. indan sōna ğatıca řī_ı de süzeç_o.
50 unu ilēne ğuyarız. un ğata_ız duz ğata_ız yō_ururuz_ınu. giden beze.. yuvarlaņ yuvarlaņ
51 bñle unu da ... keseņ bñle tarana ōyle bizim getirin de gösterin_ıni saņa. **SĪ: Burada mı?** HÖ:
52 hı burda vā. tābi gösderecēn sa_ı ben. yıldız_anaņ şiye oKçuya gelmez ğāri. baK taranalar
53 bölē oluyō. al da yīņ hele. **SĪ: Toz gibi olmuyor mu?** HÖ: toz gibi yapmıyoş. al da yiyiņ aha.
54 **SĪ: Böyle de mi yiyorsunuz bunu?** HÖ: bölō de yiniş. aļ da yi hele. bizim taranalā bñlō oluyō
55 işde kesme_ıaranā diyi buna deriz. al da yi. **YY: Bazıları da toz şeklinde oluyor.** HÖ: hē Toz.
56 Toz řek.. toz řeklinde de onū da řī taranası deriz bız kúrt_ıaranası deriz yā una řē zebze
57 ğataņ. zēbzē ğataņ tomātis Taze bibeř, bibeři meselâ her řiyi dōraņ_ınu dī gine ūle
58 beKlediņ. onu da ōle dōkēņ bñle unu da sürteņ toS tarana u da ūyle olu. **SĪ: Nasıl piřiriyorsun**
59 **bunu?** HÖ: bunu ısladıņ suyuna. mercimē_ıataņ ğaynar_ū mercimeg ğaynar hē mercimē
60 ğaynayıncā bunu da ēzeņ unuņ_üstüne salaņ piřiriņ bñle çorba gibi yapaņ. **SĪ: Mercimekli**

61 **ilk defa duydum.** HÖ: hē mercimeglī çoğ gōzel_olū. sen duymadıñ_ñıydı onu? al da yiyeñ.
62 **Sİ: Eline sağlık.** HÖ: da şıy_ğola veriyin_ñi? içer mi? ğola veriyin de içer_ğız. õsá bi bī
63 istēñiz vāsa getiriyin. **Sİ: Yok otur sen.** HÖ: oturacā yoğ canım. size iğrām_ıdiyim bi şılē.
64 hē õleydiK_ğızım ēvellē. **Sİ: Turşu yapıypr musunuz?** HÖ: turşu yapıyóz. salata_turşusū
65 kelem_turşusu. āynur peK yapārdı şey_ğızım āynur peK yapardı. hē her şe yaPādı. /.../ **HÖ:**
66 nāpar_anneñ? anneñ nāpar? hadi ādıñ_ñı? hadi bağam bi gidecēñ_ñi anneñ va mı gelsin_ğ
67 bađ. hē? bu da bēm şıy. yiyeñ_ğādaşımın_ğocūnuñ geliniñ_ğocū_ıu o da benim. bēm_ışde
68 kimse yoğ_ēvdē. bó_ün şıye gitTilē. bēyliğōvaya gitTile urdan moturlāna muhammēT vā.
69 mu_ammed yeñi motur_āldı. **YY: Burada mı Muhammet şimdi?** HÖ: mu_ammed burda
70 çalışmāyá girdi. geri_çıkdı geldi. **YY: Okumuyor değil mi?** HÖ: oğumadı iştı. līseyi bitirdi
71 tamam. işe girdiydi_nisanda_çıkartılā. **Sİ: Oğlun mu?** HÖ: torunum. **YY: Dedemiz geldi.**
72 **HÖ:** hāni? hā bağam bilebilecēñ_ñi? bilemiyecēñ. kim? du bağam bi. gel şu yanna geş
73 bağam_ğamıraya_çıkacāz bağ. ğamıraya_çıkıcız. ge şurıyá ge bağam_ğamıraya_çıkıcā.. al da
74 yiñ_ğız. /.../ **MÖ:** so_uk bi şıler_işin_ğızım. nāpan yıldız_nerde_duruñ? **HÖ:** hadi_ğonuş_bağam
75 bi_ğamıraya_eveli_dü_ünnē_nası_olūdu_dellē. söylesaña ... **MÖ:** ā benim_aklım_başımda_yō
76 ğu_ben_ölürüm_yay. /.../

BEYLİKOVA - İkipınar

Kaynak kişi : Mustafa Yıldırım, 82, İlkokul 3

Derleyen : Erdoğan Boz

Derleme yeri : Avlu

Kayıt türü : Ses kaydı

Konu : Kurtuluş Savaşı, Köyün adı

- 1 **MY:** bahrinin nesışiniz siz? **EB:** Biz arkadaşınız Bahri'nin. **MY:** hī eveT. ... yanī gönlünü
2 almáyá allah rızāsı için baş_sālına geldiniz. **EB:** Biz burada tanıştık kendisiyle. Baş sağlığı
3 diledik. Bu köyden misin dayı? **MY:** tabī. **EB:** Adınız neydi? **MY:** adım mıstafa yıldırım. **EB:**
4 Yaş? **MY:** yaş.. **EB:** Var mı seksen? **MY:** iki. **EB:** Seksen iki. Maşallah. Okul okudunuz mu?
5 **MY:** ilkökül u_zamanıñ_behrinde. **EB:** Nasıl oldu okul? Kaç yıld? **MY:** yā esazını bakırzın
6 dā eveli ilkökül üş seni ydı. sōnıdan beş sōnıdan çıkdı. ben_ilkökül. **EB:** O üç sene kim
7 okuttu sizleri? **MY:** u_zamanıñ_günündē öretmēn yoktı zaten. eyitmennik vardı bizim
8 şēmizde. eyitmenniK varıdı. sonnadan_u oldu unuñ_üçün_okul mu_kul_u zımannār e
9 gericilik çok güvettiydi. adām eyitmennik diyelimkini şeyde okumuş okumuş o beş senē yok
10 u_zamāna beş üş seneniñ_arğasından ortokul vārdı. ortokul_okumuyınca dā
11 devam_ētmeyeleK mu_ağak eyitmenniK geliyor. yani u şekilde eyitmiş ētilmiş
12 öretmēnner_oluyudu u_zıman. çekim mi yapıyó? **EB:** Beş yıl nasıl oldu? **MY:** e sōnıdan
13 devleT uyguladı yānī. üç seneyi beşe çıkar.. fağad_ıradan üş seneyi bitirdiKTen ben
14 bitirdim mēzun_olduKTan segiz_on sene geşdiKden sonī beş uygulanđı. bu aradā köy
15 yerleri çivçisiñ çivçiniñ köy_yerindē malı maşağı oluyō hayvan feñan çevrēndē diyelim
16 mutlakana İtiyacı oluyü böyükleriñ güççü_e. sō_umuş_oluyösün_u_zāman. beşe
17 okumamınsa u_zāman u da bi sebeb_oluyō yānī. **EB:** Eskiden olan yangın, deprem, sel gibi
18 büyük bir afet var mı? **MY:** sen sen onu boş_veş de yunanıñ gelmesinden bāhsedeyin. **EB:**
19 Tamam. En güzeli o. Nasıldı? **MY:** ēved_ēved_ēved. böyüklerimiz_annatırdı tari_ı
20 zāmannā. yunan budan anğaraya gidişini siz dē dā iyi bilirsiniñ benin gibi duymanıñ
21 sonuñda. siz gençsiniñ dā iyi örenmişsiniñdir. büyükleriñ_annadışı burdan geliğken
22 anğarayā ulaşmağ_çün zarar yapmamışla. benim bi amcāmı meselā bu yandan gelđisiñiz ...
23 şurda bi ğumlu ... bacısar köyü var goşmat var. bizim gibi bi küy. ordan bi kişi alıyólar mış
24 tanıdı_ğadarı biz_ı anğaraya götürün. yānī silah zoru_ile. bizim kö_ümüzden bi amcayı
25 alıyólar. biz_ı anğaraya götü. bu ĩ anğarayā gidişimizde bi halibā köyü va. oráyā ğada
26 götüriceñ bi bayırıñ tePesine varıncı dā halibā_ına varmadan tasarlıyöle nası ğaçacām diye.

27 gacıyö. öle arķasından silah milah atiyolar anadıñ_ñı? vuramiyöler. gacıyü. neteKim
28 benim_annem_annadırdı gece, giceleri suya geliyoruS gündüzleri_ gacıyörüz derdi
29 yunandan. annem gerisini fazlı annaTmazdı ölüm derdi_ sabahları derdi_ ğıra gacıarken ...
30 çalıyór derdi. yāni bunu anna. yunan ... soķulmasın yanınıza hanı buldu.. bu durumları
31 görmüşlē. bu durumları görmüşle. nētegiñ anķarayá giremidi geri dönüşlerinde bōle bōle
32 harman zamānımış. bütün harmannarı harman_gerinde sapları vā.. hasılatı yaķıyólá. tabi
33 yaķıyóler_ıšte. çoğ zarar vermişler köyü. yaķmaz olasıca Őu bacısar köyü_ yunanıñ bi
34 asgerini saķlıyólá. bizim_asKerler āriyólár bulamıyolar ... üstüne öt mōt_atıyólár. bū asger
35 ķomutannāna annadıyē diyö bōle bōle beni ķorūdular. u köye zarar yapmiyür yunan. bizim
36 kö_ü de bu hādiseyi_ dúyúyolar burdan burayı terK_et diyēler. terg_ediye_eler. nerelisiñ?
37 bacısar kö_ü. geÇ. nerelisiñ? bu kölüyün. geÇ. zarar vermiye_eler. bizim köy burdan taşınıyı
38 burdan. benim dedem yunan cāmıyi yaķar diyeleKTeñ gitmiyi. yunan bōle her kö.. hāneleri
39 geziyi_ dedemi buluyi. sen diyö hemen burdan_ı herkez gitTi sen niye gitmediñ? sende para
40 var. dedem İtirāz_etse de dedemi tūfē_eñ dibÇ_ine düve düvē düvē yaraliyi avır yaraliyalar.
41 bıraķıyalar ölüceg diyeleKten. uñü evlatları_ urıye gacıyi_ ya köy ... köye gacıyi haber ...
42 yunan dedeñi çoK dövmiş a_ır yaralı. u_zamanıñ günün_nde ğānı varmış. ğāniyi çabıd
43 bāliyalar. ses yaPmasıñ gice geliyalar dedeynen köyün kenarına bizim sırtına ... köye ...
44 köyde vār ya. u Şurdı dedeyi sırtına alıyálar götürüyülár kö_ün kenarına ğāniyi bindiriler
45 götürüyalar köye üş gün orda yaşıyē or.. bizim dede urda ölüyö. çoK büyük hādisele_ yāni
46 çoK zarar yapmış ... bir de fakiriñ bi inē_ē varmış. kö_ün sı_ırını toplıy yunan burdan
47 götürüP götürüyü. bi fakiriñ dē annē diyö_ölu. anne di ki ölüm Şu yo_ordu götür yonā..
48 yunan mere.. mēremete gelir mi? işāret bu yo_ordu ... yiceg biteneceg Őōle. yunan āynısı
49 oliyi_ yunan undan sōna yo_ordu alıyá olana bi gö.. inek mi verir, alıp gidiyi. yāni eñ çoK
50 yunan Őelennen benim duymalarım bōle. çoğ büyük zararlar yaPmış bōle çoğ zarar yaPmış
51 hani bōle. **EB: Eskiden komşuluk nasılmıştı? MY: ğoñşulúğ esgiden çoK_ıyidi yani Şindi ...**
52 yāni esgiden fakirlikdi huzur vārdı. sen ben hepsi bırıbıriniñ derdini biliyö birinde bi Şey
53 vārsa āñadıñ_ñı? benim fakirlik bobam bōle yayaK dört beş sa_ıtlıķ bi yerde deyirmen var.
54 fakirlik ün yoK u köyde dedi dermenē çoluķ çocu_ıa diyo_ıımı siz diyö ocā sacı ğöyün_ yuķa
55 yapılır. ben Şindi gelirin diyö_eybeneniñ_ına de_ermene gidiyö. üş günde geliyö. valla üş
56 günde geliyi. gelince ğoñşular çay_bardānın su_bardāñnan bōle hepsi un_alıyalar ecig
57 Ķarışdıralım da yiyelim çorba yapalım diye.. heybenen getirdi_ı şeyi ğoñşular hep
58 toplanıyalar una geliyalar. yani siz ocā_ıa sacı ğuyun_ hemen gelirin diye morál_ veriyi üş
59 günde geliyi_ vallā yayaK. bōle bi dumlıca dēnen köyümüz vār. urā.. urda ānadıñ_ñı?
60 beş_ıtlı sa_ıat yayaķ yayaķ gidiyi_ sāten üş günde geliyi. yāni esgiden ğoñşulúğ çoK_ıyiydi

61 yani bölüşme vârdı elinde varsa şunna buna saygı hürmet vardı. şimdi hepsi gâıktı. isminiz?
62 **EB: Erdoğan benim ismin.** MY: erduvânım. õle. yâni güzêl çok şey yâni insanın_ıaqlına gelî
63 gelmez. hanî..

64 **EB: Bu köyün adı nereden geliyor dayı?** MY: bu kö_ümüziñ aşığıda esâs şey bî çift ğurnası
65 vardı, ikipınar. iki dene.. hê o ismi urdan geliyê hê õle geliyödü. çoğ sivrisineK_evelde
66 olurmuşTu acig çökêdi şê orâyı terk_ediyele şõle bi üç dört kilometire uzaKda. sonı burıyı
67 ... gele.. iKiPınar_ismi urdan geliyö. çiftpınar da hani çift ğurnâ oldu_unda pınar. hani
68 çeşme demeK_istedi_ı pınar. iki yana_ıaıyı delikden. yan_ıana bõle aıardı. ismi benim
69 bildi_ım kadarı urdan geliyî. çeşmenin_ı ... geliyêdü evet. ikipınar isim ele. **EB: Allah razı**
70 **olsun dayı.** MY: amin_amin. **EB: Müsaade isteyelim biz.** MY: oldü. peK güzel bi şesiniz. bi
71 bilgi õrenmeg_ısderseniz áig sert ğonuşur benim bu ... hani le bi şey_olüsa kusurunu
72 ba_ışlan ...

BEYLİKOVA - İmikler

Kaynak kişi : Suna Kalender, 70, Okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Çocuk oyunları, Eski yaşam, Halk inanışları

- 1 **SK:** ... getitdiri misin unnarı? a bën şuriya oturuyun benim maşsi ne kötü canım siz oturun
2 şöle uñatÇa bi yere yavrım. ne haKğında baKam bi. **EB:** Teyze adınız neydi? **SK:** sunâ. **EB:**
3 **Soyadınız?** **SK:** ğalender. **EB:** Yaş? **SK:** yaş yetmişe girdik. **EB:** Okul okudunuz mu teyze?
4 **SK:** yok yok hiş bi şiy yok yavrım. hiş bi şiy yok. **EB:** O zaman okul yok muydu sizin bu
5 köyde? **SK:** oKutmamışlar zamānında yavrım. ben hinci sōleyim. nişannısına şiy yazacak
6 mektup yazacak diye bōle cāhillig_eksi ğafalā yavrım ya. **EB:** Kim yaptı bunu? **SK:**
7 oKutmamışla bubamız_ata mıS ya. olannarı oKutmuşla bizleri oKutmadılar. hinci oKumadıK
8 yok yavrım. ya. işde ne haKğında soracañız baKam? **EB:** Bu köyde kaç hane var teyze? **SK:**
9 hiş bilemiyecen yavrım benim ğafa. saten heP yaşlılar. **EB:** Nerede gençler? **SK:** gençler dē
10 şē_erde ğoyan gitTi ğoyan gitTi yaşlılar_artıK. yaşlılar duruyor yavrım. **EB:** Onlar nasıl
11 geçiniyor? **SK:** unnā nası geçineceK_ışTe tarlaları bi_diki unnādan ēKdiriler ğaldırılar bën
12 de öle. hani şiy_ediyoruz yavrım. kimisininin bākır_aylı_ı vār. unnāñ yapıyorlar. bōle bōle
13 şiy_ediyorlar_ışde. günneri geçirdiler yavrım. **EB:** Çoluk çocuk var mı? **SK:** var. **EB:** Kaç
14 tane var? **SK:** iki dene. bi ğızım bi ölüm va unnar da şe_erdeler. **EB:** Eskişehir'de mi? **SK:**
15 eşkişērdeler. **EB:** Sizin zamanınızda oynadığınız oyunlar var mıydı? **SK:** ne biliyin yavrım hiş
16 ğafa da gitTi unnar heb gitTi yavrım. **EB:** Hiç aklına gelmiyor mu? **SK:** yo_unnar çoluğ
17 çocuğ_anca bōle gelin_valesi oynārdıK bilmen şunu bunū. **EB:** O nasıldı? **SK:** öle işdē ne
18 biliyın bi yapırdıĝ segseg_oynārdıĝ. ā unnarı.. **EB:** Gelin valesi nasıldı? **SK:** gelin_valesi
19 dedi_ım ğoya hani bōle böbeK yaParız bi şiler_aynı hinciki giderler gibi. unnarınan
20 yavrım. **EB:** O nasıl bir oyundu? Kaç kişi oynardınız? **SK:** e bölō arkadaş_ara yerinde olurdu
21 bōle ne bilen? ev yapādın_ışde demek ki ta şiyini āynı bö hayvanın hesaP hayvannar dı öle
22 öyniya öyniya şiy_ede şiy_ede. hinci aKlımda ğalmadı yavrım hepsı, gitTi.
- 23 **EB:** Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz? **SK:** geçimim hinci benim_aylı_ım var_adamımdan.
24 aylı_ımınan şiy_ediyon. şukūr_allā_ı nurda yassın. beş ğuruş da oİsa yavrım bi yüz lıra da
25 ellı_lıra da oİsa evlat_eline bakmayyorun. bu yönü çoĝ_ıyi. e u herkeşin geçimi kendine
26 göre yavrım. hadi şöle bi düşünürsen bak hepiñiziñ çolū_ı vārdır çocu_ı vardır. geçim hāli

27 anca kendinze göre ya. iki de tarla taban_ekerdig galdırdıg_ışde unnāřına. hinci adamım
28 benim çalışırdı beton dıráKde ūrdan_emeKli. urdan_unu da bāķurla ayrıldı bōle. tamca da
29 ödemedi. yetiyor ūkür_allā_a yavrum nāpam? bi yüz lıra da olřa yetiyo bu kō yerinde.
30 yetiyó ya. nerelisiniz sız? **EB: Eskiřehirliyiz biz. Bu arkadaş Beylikovalı. SK:** ōle mi? aynı
31 yaķadan desāņā baķ bēyliģova bizim ūimiz. **EB: Sütçūlūk yapıyordu burada. Var mı ūimdi**
32 **sūt? SK:** sūT mūT yapaman yavrum ben_ōle tavū_ım bile yoķ hiř bi ūiyim yoķ. ěmeKliyiz
33 ya ĝālik hazır yiyoruz. hazırđan heP. hazırđan. **EB: Eskiden nasıldı sūt iři? SK:** hayvan ne
34 varıdı ěmme bōlá saĝım sa_ılırdı. ineK çanaĝ yunnaĝ hePsi yoķ ĝali yoķ_oldu ĝālik.
35 anamız_atamız_öldūkden sona hePsi bıtTi iřde. çoluķ çocuķ da oķudu hadi ĝodu gitTi iře
36 girdiler. iřde bōle. ěmeKli oldula mı gine dōneceKler yavrım burıya. gine dōneller. çolu_ı
37 çocu_ı yerleřdirdile mi gine dōnerler yā. iřde bōle yāvrim bilmen. **EB: Eski kış ĝūnleri**
38 **elektrik yokken ĝūnleriniz nasıl olurmuřtu? SK:** nası olacaĝ_aha bōle hayvan ūiylēne dā hālā
39 toplā da yaķarım beņ baķ bōle. kemre olur. unnarı ne bōle kenarda heb ĝaraltılara yı_arız.
40 kōmūr yerine de ā unnarı yaķarız yavrım yōyleydı dā hālāņ ben_esKi_ĝideri sūrdūrūyōrum
41 bōle yā. **EB: Nasıl yapardınız yani? SK:** yō hayvannarı ĝazarlar bōlē ĝaynı hinci ĝuruturlar
42 baķ_a_ıllārda. unu yaķarıS_ışde bōle. **EB: Evlerde mi? SK:** ěvlerde. **EB: Işık olarak mı**
43 **yoksa ısınmak için mi? SK:** yoķ yoĝ bayā bōle hanı yimeĝ_aş Pişirmeg_ıin hem_ısınıņ
44 hem ūiy_ediņ bōle bu yōnneri yapāriS. aynı ěsĝi ĝideri ěsĝi ĝafalar sūrdūrūyoru. **EB: Hala**
45 **var mı? SK:** vā vā. hinci yalnız kōmūr mūmūr de var. hani vēiyorlar fakillere kōmūr
46 mūmūr. kōmūr vā ūi var ya gine dı bōle yaķıyoruz. aha baķ řu tezeKleri bile ū_ūt ū_ūtler
47 de yaķarız yavrım. ya. sen_ěsĝi ūiyleri sorarsaņ yā. **EB: O zamanlar akřamlar nasıl geçerdi?**
48 **SK:** akşamnar nası geeceK_anca yorulunĝ ĝırılıņ da āyřamđan yatıņ yavrım. hiş_ōle geřliĝ
49 ūiyi mi ĝalıyōrū. ĝalmaz, yorulunĝ, ĝırılıņ dā. baķ řu adamā da sorarsınız bi soru. **EB: Eskiden**
50 **dūĝūnler kaç ĝūn sūrerdi? SK:** ūř ĝūn sūrerdi. bi ĝına_ĝeesi olurdu. iřdı yidiriņ iiriņ. ne
51 bileyĝim_ışde yertesı ĝūn de bi dāmad burıya inērdi. cāminiņ yanıđda hem dūzūlūrdū esKi
52 ĝafalar_ōle hinci bōle salun gibi di_ıl yavrūm. urlarda yapıldı. ama hinci.. **EB: Erkek kadın**
53 **karışık mıydı? SK:** di_ilidi. ayrı durularıdı ayrı. **EB: Nasıl olurdu o? SK:** ĝadınnar bi kenarda
54 adamnar bi kenarda bōle ūynadıKları zāman ūiy_ettikleri zāman bile ūiy_ědirlērdi. ayrı ayrı
55 bōle. ĝarıřmāzlārđı. emme hinciki asır di_ıřđı yavrım. di_ıřđı hiniki asır. **EB: Bu kōyūn**
56 **adı nereden geliyor? SK:** imikler kō_ūi dē_ı esKiden sivrisara bālyıdı hinci bēyliģovaya
57 geřđı yavrım bēyliģova.. **EB: Adı nereden geliyor? İmikler ne demek? SK:** nē bilen_ışde adı
58 ūlū ĝonmuř yavrum baķ dōray kō_ūi, bōlē heP bōle ĝızılıcā_ōren, ūKcu dedı gibi burıyı da
59 imikler dēnmiř. **EB: Ne anlama geliyor İmikler? SK:** nē bilēn ěsKiden ta bizim ĝūnūmūzden
60 ěbelērdēn dedelerden bōle, bōle ĝalmıř yavrım atih ne bilēyin?

61 **EB: Yunan zamanını anlatırlar mıydı? SK:** annatırlardı emme öle baK şile sōna baK
62 dedelerimiz vā burada yatırlarımīS. **EB: Yatırlar nasıl? SK:** çoK_jiyī bunnār. bunnar şehit
63 yavrım tabī şehid. baK bi göre harbī olmuşdu. olunca bunnarı biS heP ebelerden dedelerden
64 ölü biliyoruS. hiş bilmeyyōruS ku. biri geliyoru ğaPdan bōle mazıtı ğalmamış_uçakda.
65 ğalmayınca geri dönmeK zorundayız demiş. banı yalnız bunu bōle sōlerler. unnan sona
66 şaşırmiş ā bu ğaPdan. dēvām_eTmiş bōleci gēmiş. ta varmışla_urıya sen kimsiñ demiş.
67 hemen_jiner_jinmez_ıña. öle ya merāk_etmiş benim mazutum bitdiydi demiş. bi de
68 şiy_edince ben demiş bēyliğovanıñ imikler kö_jünde oturuyorum demiş. o dā cannı gibi
69 dīyoru. gelmiş_u ğaPdan da ī ğalpliymiş. burıya ben demiş bōle bōle ziyāret_edecēn demiş.
70 biz demişlē ölü biliriz aha şurdaKı şu adam baK yok hinci da_a ğaç yaşına ğirdi sen nasī biz
71 ebelerden dedelerden bunnar_ölü demiş. ama demeK şehitler_ölmeyyōru yavrım.
72 ölmeyyōru. cenābı_allahāñ sevgili ğulu. da bağ_öleğice hemen nāpar bu ğaPdan bi
73 davar_alır, kēser, da_ıtır ğor gider şaşırmiş. u da iyi ğalpliymiş. baK demiş gēmiş burayı
74 ziyāret_etmiş baK ziyāret_ediñ yavrım_urayı. **EB: Ettik. SK:** etdiñiz mi? iyī. **EB: Evet.**
75 **Kimler geliyor buraya? SK:** amanıñ her yerden gelırler yavrım bilmen ki aha kendī başına
76 yazıK perişān da dışarları şiyleri. bi di içellerini gider temizleyiverirīS. hani bōle geliP giden
77 oldu mu. **EB: Ziyarete ne için geliyorlar? SK:** duvā ediyorlar yavrım. fatihayı okuyūP ğoyuP
78 gidiyorlar. ziyāret_edib_edib ğoyuP gidiyorlar. hiş şiyi yuğ. ilk peşin allah yavrım. tabi
79 allahdan. her şiy. ama bunnar da işde sevgili ğulu öle şehid, ērgin bilemen. bōle baK
80 inanmıyan şiy_etmiyen ğapısı açılmaS. bu siziñ ğālbini bilir baK ne niyetine geldiñiz sizi
81 bütün bilir_u bağ. ğalbiñizi bilīr yā. şūnkü bilir. biri bōle inanmamış_ışde aman bunnara ne
82 bōle şiy_edirler demiş. bi dē aÇık_jileriye varı ğazā geçiri yavrım_alah ğorusun yā. ğālik ne
83 düşündüyse bilemen. baK bi de yavrım ben_āltmış yaşıma girdim şunu hani añıldı da
84 söylēyorun. burıya bi ğavağ_alıcı geldi bōle ğavaK kesēr şı keser. ābim rāmetlik sā_ıdı
85 burada oturu. baK burayı bi ziyāret_et. hani bī şı sevaP çoğ ğavaK ne keseñ öle dediK de ne
86 ben dedī siz de aklıñızı mı ğāçırđıñız dedi unnara öle şı oluş mu dedi. bi dā adam napdı
87 āyşam_üstü çıkıP gelir ha ... burada ğavaK kesēdi. ben dedi siziñ_u yatırlarınıza çıkıdım
88 ben sın size dedi öle dedim_emme dedi onar lira para ğodum dedi. yalnız_ayāmı ğopatırıp
89 da atıvereyazdım dedi. baK aleyinde de bōle laf ğonuşmıyacāñ yavrım. unu allah biliyoru
90 biz bilmeyiz yavrım. kimiñ ne ğabiliyet ne şiy_öldünü bilmeyiz. öle ya çıkıb da gelib de
91 sōlemāsaña bize niye söyleyyōrū? geldī dá sōledi biyez de. demeK ki sōleTdiren kim? baK
92 bizi de bāyā bi şiy_ediyor. siz de diyo urıya tapmışıñız_ölülere diyō. ölüleri demiyecēñ.
93 öle ya unu allah bilir. canābı_alah vasıta olmuş şī ö. bilemen. da hani bi de bōle çocū_u
94 olmadığlar bi çukura çekeñ gine allah rızāsı_için kıl gelirse ğurban kēser. aha bu vā bi de.

95 burada bü şölü bi geliniñ şeyinde çukur vār şöle. urada da böle çocu_u olmadıKlar giná de
96 ilk peşin_allahdan_ısdıycañ yavrum yatırlardan bi şey_ısdenmez. u unnarıñ sevgili u.
97 demek ki cenābı_allah vasıta etmiş_ınu. yā biz böle biliriz yavrum. bilmen. ama bilemen.
98 inanmāyuru kimisi der. hele çoK_okuyannā çoK şey_edenne. hiÇ hani bilirsiz_asırı gālik.
99 ama öle demiyecañ. neredede olursa osun böle ille baKacañ yapacañ. baK şu odunbazarınıñ
100 şeyini ben saña ğısaca bi sōleyiveriyim. hinci böle severiz bizim dá birda yatırlarımız va. biz
101 cāhil ğāfayız_emme yavrım. gidem dedim şurdan bi şey_ediyeñ. ilkin bi su_aradım. bu
102 odunbazarındaKı u baKanı di_ı de bi gücüçüñ bi yēde var bağ. gücüçüñ bi yēde. ha didim
103 bēn sūyú nēreye aradım bi i.. baKam bi fati_a mı okuyum susadım_ışde ne biliyin yavrım.
104 hemen fati_ayı okudum. iki rikāt allah rızāsını nāmaz ğıldım. bi dey yavrım baK dedim
105 dōrT dene tas dolmuş. baK. hiş buna kimse inanmaz dı baK_allah depede. **EB: Nerede oldu**
106 **bu? SK:** odunbazarında. **EB: Nerede o? SK:** gücüçüñ bi yēde tek böle yatıyuru. **EB: Buraya**
107 **uzak mı? SK:** burıya uzağ di_ıl de mezerlikde vār. bi de ğadınnar_oturuyuru böle şeyli.
108 ğadın baKıyuru. biri ölüye ğada birı şeyinde. ya bunnarı heb gezdım kendı başıma yavrım da
109 baK bi de bu odunbazarındaKına giderken ne_öldu yavrım baK_ınu da sōleyin. şünkú
110 gördüm bunu. siz dedilē yanımda bi arkadaş varıdı. hiş gitmeñ mezerlikdeki u yatır kitli
111 dedilē. yō dedim. bēn ta dışarısında namaz ğılacam dedim_ına geldim burıya ğada dedim.
112 yavrım baK_inanmañ depede allah var. bi de vardıydım ğapı açık. ama geñşden bi şey şölē u
113 ğaşlar ğurum gibi. selāmı_aleyküm dedim böle. dēdim hiş cevab vermedi. demek ki ölü.
114 baña öle mi göründü bilmiyom yavrım. allahdan başKa kimse bilmez. böle allah_allā dedim.
115 halā yanımda koñşúyá dedim hani burayı bize kitli dedilērdi. demek ki unnar ne fikirinen
116 geldini bilmez. inancı iyi olacáK yavrım. inancıñ_ıyi oldu mü inanalāğ yapacañ. ziyāretini
117 de yavrım ilk Peşin_allahdan_ıste. unnar da heb du_ā eder yardımı olūr. böle bu işler
118 yavrım. ben saña ğocağarı şeyli bi.. **EB: Allah razı olsun. Çok teşekkür ederiz. SK:** u üç yerde
119 baK_ınu öle gördüm. bi de uluyınan yatan vār ya u da olundan_ışiri ğazanmış. böle uradan
120 mezerliyē şey_ederke baK yavrım bunnarı baK yeminnen de sōlerin şünkú duydum. u çocuK
121 da özürlü çocuK ğulāma özürlü çocuK sesi gitTi. ben urdan geçerke. demek ki oluyınan da
122 yatan özürlü. una ğatlanmış demeK cenābı_allah şey_etmiş yavrım. baK_ınu da öle
123 gördüm yavrım. hani inancım_mar yavrım allah rızāsı için. ilk peşin_allah yalnız bunnarı
124 gördüm yavrım ya. aha bü yatırlara ... bi ziyāret_ediñ bi ši.. fāti_a okurlar gelēn. kimi iki
125 rikāt_allah rızāsı için namaz ğılār. işde böle. ğıyāmete ğada demek misāfiri çoK
126 severlermişTi yavrım. böle gelen_okur. **EB: Çok gelir mi? SK:** ē? **EB: Çok gelir mi insanlar?**
127 **SK:** gelir. ilediya.. ileriye dōru baK bu yönis_ēmredēkī ū yönis_ēmre gibi bura da bi olur
128 baK göreceñiz yavrım hay biz görmeyiz_ı başKa. belediye alır buraları da. bilemen. da hani

129 bõle Şiyleri górdúK yavrum ne biliyĩn hincikiler inanmaz. sen dā annatdĩn Ğı sen aqlııı mı
130 ğaçırdıı derler. u yatırdan ne umut edeı derler. õle demiyiceı yavrum. bağ sa oldú unuz
131 müddeTce ğalbiniziı inancını hiş ğaybetmeyıı yavrım. yā. ne Őiyine olursa õsun. urıya
132 lambanıı ğüstüne tesbik atarlar. yavrım bizden atan yok. gelenner genşlerden bizim
133 dilēmiz ğabil olur mu diye. halbıķı allahdan isdeyiı sız. u tesbiynē Őunnā bunna.. baıa
134 ziyāretinde biri dedi ki bu tesbikleri niye burıya.. kimseniı haberi yok ğu dediK unu
135 genşlerden nē yaparlar. unu da bilmeyiz yavrum ya. diyecēm bõle işde yavrım.
136 seni Ğccān altında ğoduğ Őõnkü kölgēye gidēydik. yā işde bõle yavrum. işde yaşıadı Ğıız
137 müddeTcē ne olursa õsun inancınızı ğaybetmeı. ilk peşin allahtan kesmeı.
138 dönüşümüz una yavrüm. dönüşümüz una. kimisi der Ki ā siz u yatırlādan nē õle demiyıı.
139 demeK cenābı Ğallah vasıta etmiş. bilemeyiz biz unnā. ziyāret edeı sōna Şiyinen yatıyoru.
140 irbet alacaı biz de yarım soıunda bõle olacāz diye unu alan alır almıyan almaz yavrum
141 ya. işde bõle köyde her yer baıımsız Őısız. **EB: Manav köyü mü burası? SK: manav köyü.**
142 **EB: Manav'dan başka Muhacir var mı burada? SK: yok başKa. hiş yabancı yok. yok yok**
143 yabancı yok. **EB: Boşnak, Arnavur, Pomak... SK: hiç hiç hiç ĞıĞı. unnārdan bi dene yok**
144 buralarda yavrum. heP yērlisi. **EB: Kürt gelin var mı? SK: kürt gelin var. olabilir. EB: Kaç**
145 **tane var? SK: unu bilemen dē.. EB: Birkaç tane var galiba. SK: heral bi bu yanda var. bağ bu**
146 hinciK ğonuşdı unuS u, u da var. hani getiriyorlār bõle heP. oııun hepimiziı Ğallaha bir
147 yavrum hinci isim āyırılmış. bēn õle hani ayırtım yok bizde. yā isim āyırılmış. sen kürtler
148 dāha Şıy. müs.. tabı müslümanı çoK müslüman yā. bilemeı. manavıı da iyisi var kötüsü var.
149 hēPsiniı bi ayrı ayrı inancı olmaz kimisiııı. beş barnāı beşi denK olur mu yāvrim? olmaz.
150 ıccaKda ğodum seni yavrım. yā. diyecēm õle işde. **EB: Allah razı olsun. Çok teşekkür**
151 **ederiz.**

BEYLİKOVA - Kızılcaören

Kaynak kişi : Şaziment Akpınar, 68, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Çocuk oyunları, Eski hayat

- 1 **ŞA:** çok şükür, alla, a güzüm, iyiyiS sizler nasısınız? **EB:** İyi Allah'a şükür. Köyleri
2 dolaşyoruz da. **ŞA:** nē? ne hizmet ne ha? **EB:** Hizmet şu. Hizmet değil de. Köylerin
3 geleneklerin görenekleri unutuldu gitti ya. Bilenler de gidiyor öbür tarafa. **ŞA:** eveT. tabi
4 kimse gal.. **EB:** Bilenler de gitmeden derleyip topluyoruz. Adımız neydi? **ŞA:**
5 şaziment, aKpınar. **EB:** Şaziment? **ŞA:** akpınar. **EB:** Yaş? **ŞA:** aTmış sekiS. **EB:** Maşallah.
6 **Okul okudunuz mu?** **ŞA:** beşi gadar. diplomam var beşTeñ. **EB:** Beşe kadar iyi yine. **ŞA:** e
7 köy yerinde saten en büyü, okumaK beşe gadar, öydu. **EB:** Öyle mi? **ŞA:** tabi bizim
8 zamānımızda öleydi. beşi bitirdiñ mi iş bitTi. **EB:** Ne olur ondan sonra? **ŞA:** hiş bi, şsi. **EB:**
9 **Kızlar ne oluyor beşi bitirince?** **ŞA:** beşi bitirince bekliyolar, evlenmeyi. dā nābicāKlā? ama
10 şindi okuyolar hep. **EB:** Şimdiki kızlarla o zamanki kızlar arasında fark var mı? **ŞA:** çok, çok.
11 **EB:** Nasıl mesela? **ŞA:** nası olacāğ o, zaman biS herkeziñ babası annesi ne derse o olurdu.
12 ama şimdi gızlar ne derse o olur. de, il mi? dorusu bu. **EB:** O zaman kızlar iş olarak ne
13 yapardı? **ŞA:** eñ çok ganeviçe yapıyoduk. ben çok yaptım. kaneviçe, çorab, örüyodüğ
14 çeyize çorap yapıyoduk. dantel pek yokTü ama ganeviçe çok önemliydi bizde. çeyiz, için
15 ganeviçe çok, olüdu. **EB:** Hava karardıktan sonra evlerde ne yapılırdı? **ŞA:** bi dene misāvir
16 geldi, i zaman toplanır orda bayā bi şenniK yapar oynallardı. def çalib, oynalladı. eveT.
- 17 **EB:** O zamanlar çocuklar ne oynardı? **ŞA:** saKlambac, oynalladı çorap, yüzü, ü oynalladı. ne
18 bilem her şeydi o, zaman, oyün. **EB:** Çorap yüzüğü nasıldı? **ŞA:** herkeziñ, ayānda yün çorab
19 varıdı. çıkarı dizellē böyle elinde bi şey biri saKlādı onu. ya başTa bulursāñ öbürü yanıyodu ya
20 da sonunda bulursāñ. ortada buldūñ zaman sayı onuñ, oluyudu. **EB:** Çorap yüzüğü mü? **ŞA:**
21 çoraP, yüzü, ü. o öleydi. **EB:** Çok güzelmiş. Başka ne vardı? **ŞA:** başKā ne biliyim
22 saKlambac, oynallardı akşāmnarı. şindi gızlar nērde hiç kimse oynamıyo. met, oynādık
23 çeliK, çumak. **EB:** O nasıldı? **ŞA:** şu Kadar bi sopa bi de çeliK vārdı ucunda. onunna
24 oynuyoduk. **EB:** Eskiden kızlar çeşmeye, çarşı pazara gidiyorlar mıydı? **ŞA:** yok biz pazara
25 gitmezdik. bizim zamānımızda pazar yoğdu. yani erkeklē giderdi gāđınnar gitmezdí pazara
26 peg.

27 **EB: Kızlar evde ne yaparlardı sabah erkenden kalkıp?** **ŞA:** sabah gâkTıñ mı oca_a bi çorba.
28 biti. tarana çorbası ya un çorbası sabah gâ.. ilk_çişimiz_u olurdu. ya êmek yok hamır
29 yu_rurduğ birimiz hamır yu_rurur biri çorba pişirir. goyunnar varısa unnara bakmıya gide
30 tabî ki herkesiñ varıdı geyun. **EB: Çorbayı pişirdikten sonra?** **ŞA:** çorbayı pişiridig toplanıdıg
31 yirdig herkez_çşine. **EB: Herkes kalkıyor mu o zaman?** **ŞA:** tabî. yoğ yoğ hiç kimse
32 galmadan sofrta tam_olâcaK. **EB: Yatmak yok yani.** **ŞA:** yok yuk. **EB: Ne çorbası yapıldı o**
33 **zaman?** **ŞA:** tarana çorbası un çorbası şeriye çorbası ne biliyim sütlü çorbalardan. çorba
34 çeşidi çoK. biz hazır çorba bilmezdiK_o zaman. herkes kendi çorbasınnan yapadı. bildi_ç
35 çorbadan. **EB: Çorba yapıldı. Herkes geldi, oturdu.** **ŞA:** herkés geldi otTu bi sofraya
36 görüdüK. toplanıdıK herkez yir. **EB: Tek kaptan mı?** **ŞA:** teK gâPdan. teK gâPdan. meselâ
37 iramazandâ geceleri pilaf illâ dē bulgur pilavı olacığ. ya piriç ya bulguş o zâman şē
38 gāvurmasız_olmazdı. gış gış geliyō gâli herkes geyununu kesēdi üş dört Tane bēsler.
39 gāvırmalı olüdu. yanında kumpustu. hēr gün_olürdu. ama bēn çoK pisidim. iş big gâşımı
40 salmazdım şu şēye kōpostuya. gūru gūru pilavı yerdim u kōpostuyu sōradan_ççerdim.
41 ēvimizde de burda da. **EB: Niye? Herkesin yediği yerden yemez miydin?** **ŞA:** ca.. yâlı gâşık
42 be u pilafdan çıKıP kōpostuyo sokuyosuñ_oñu. nası yudeciñ? yudamazdıñ dabî. bēn
43 yutmazdım ye yâni gâynanam bilirdi o_zaman sōradan baña verirdi bi kâse. ben kendim
44 galkırb_alamazdım da. kâseye gūyar verirdi. búyrūñ. sen de hoş geldiñ hacı. **EB: Sonra ne**
45 **oluyor?** **ŞA:** herkes_çşine gider. çapañ varısa gâdinnâr çapaya, adamnar biri geyuna gider,
46 biri çifte gider, herkeSiñ_ayrı işi var. **EB: Öğleye kadar mı bu?** **ŞA:** ölüye kadar_olü mu
47 ölüye gâdar şimdi çıKTık. akşama gâdardı u_zımañ ölenen bi sa_at ya dinnenin ya
48 dinnenmen. bu benim_âbim. ırğatlık zamanı giderdiñ oraK zamanı. dırmıK çekēdig meselâ
49 annatına o_zaman bi şey yoğ. gölgeye gelir bi bulgur pilafı bişirir_ayrannan yērdig. gâzcığ
50 yatârdig. biz yatTık mı âbim de KaKıñ çabıK. yeter_artık. gâk dedi mi gâkacañ. tabi. u en
51 büyüg_âbēmizdi o. **EB: Kötü müydü?** **ŞA:** yok kötü de_ıl. Kötülünden de_ıl iş var
52 yatarsañ_ış gâlıcaK. mejbir. çalışma zōrdu o_zâman. **EB: Bulgur pilavıyla ayrı**
53 **içiyordunuz. Sonra?** **ŞA:** biraz dinneniyōduK yarım sa_at nēyse işTe onnan sōna gâk ginē
54 akşama gâdar. **EB: İkindiye kadar mı akşama kadar mı?** **ŞA:** akşama gâdar. öle yarım gün
55 yoKdú bizdē. şindig yarım gün_öldü. herkez_ölenneyin geliyō. **EB: Sonra. Akşam oldu.** **ŞA:**
56 akşam_oldu gel_ēve gel. ēvde yemeK yi. **EB: Akşama olunca hayvan gelmiyor mu?** **ŞA:**
57 inek varsa inē_e baKıcıñ. ēvde gene de bi kişi olürdüK onnara baKıcaK ... **EB: O ne yapardı?**
58 **ŞA:** yemek pişri tavıklara baKır ine.. inekler gelir ineklere baKır_afedersiñ sa_ar. e biS sen
59 tarlıdan biraz geş gelebilirdiñ tarlılar_uzağ. at_arabasıynan gidip geliyosuñ. evdeKi_çş
60 yapıldı yānē. **EB: Herkes geldi eve.** **ŞA:** herkez geldi yine toplandıK. **EB: Genellikle ne**

61 **yemeği olurdu?** **ŞA:** ēr ğış zamānında olursa bizim gelen_ışde yēmēmiz beyaz lahana
62 sarması bizde çuK meşur_olur. acılı, ētli, içi ğıymalı. bizde her şey_olurdū. ğuru fasilemiz,
63 sēbzemiz. sebzeleri ğurudurduğ_o_zāman şindiki gibi dondurucuya fālan ğoymazdıK.
64 ğurutulmuş sebzelerimiz_olurdu. fasillenin fasilyen her şeyen_olū. domatisi bile
65 ğurudurduK biz ğipğırmızı olūdu. ama şindi donduruculā çıKdı hepimiz ona ğoyūyuS. **EB:**
66 **Sonra. Akşam yemeği yediniz.** **ŞA:** yedig. **EB: Bitti. Sonra. Elektrik yok.** **ŞA:** tabi eleKdirig
67 yuK. lāmba. lāmba vārdı ğaz lāmbası vardı. biraz_onuğ başındağ ğızlar meselā işi varısa
68 biraz lāmbanın vāşında oturlardı ben gelende çoğ_otururdum. **EB: Ne yapıyordun?** **ŞA:**
69 ğaneviçe. **EB: O yorgunluğun üzerine mi?** **ŞA:** unuğ_üzerine tabi. başKā özel ğünüm mü vār
70 ğaneviçe işleme_e? araya unu da sıkıştırıcaktın. **EB: Çeyiz mi?** **ŞA:** tabi. **EB: Sonra?** **ŞA:**
71 baK ben_unutTum sizē ne ikrām_edyim? ğāve, çay? **EB: Hiç gerek yok. Bu saatten sonra**
72 **çay olmaz.** **ŞA:** nē olur? kola olur mu meselā? **EB: Kola hiç olmaz. Ne olur biliyor musun?**
73 **ŞA:** nē olur? **EB: Ayran varsa olur. Yoksa o da olmaz.** **ŞA:** āy.. nē yazıK ki ayran yoK. **EB:**
74 **Yoksa tamam.** **ŞA:** dün ğalabalıKdı misāvirllerimiz varıdı İstanbuldan çocuklār geldile. ēveT.
75 bi kuva yo_urT dün bitTi. **EB: Sonra yatar mı herkes?** **ŞA:** tabi. Sāten yorgun_erkēs. **EB:**
76 **Kışın geceler uzun. Adamlar ne yapıyor?** **ŞA:** adamnar oda oda varıdı esğiden, odalara
77 giderdi yaşlılā. ğenşler de ne bilim ne yaparlardı ğāve, ğāve varıdı ama ōñceden var mıydı
78 bilmiyorun_u. berāber_ış yaparlar, el_ışı yaparlar, oturūlar. **EB: Kadımlar mı?** **ŞA:**
79 ğadınnar. adamnā da ğāvēye odiye gidellerdi. **EB: Odada ne yapıyorlarmış? Bir şey okurlar**
80 **mı?** **ŞA:** hiş bi şey_okumazlardı. so.. ğonuşurlar. yaşlıları ğonuşu besbelli ğenşlē dinne
81 bilmiyoz_artık_oraSını. **EB: Çay kahve var mıydı o zaman? Ne yiyip içerlerdi?** **ŞA:** ōñceden
82 ğāve meşurmuşTu. ğāveyi herkeS kend.. bi ğaş kişi kendi çekiyomuşTu makinelēle.
83 sōradan çay çıKdı. çay_ōñceden mēşur de_ildi o ğadar. şimdi çayın_üstüne daha bi_şey
84 yuK. çorba da yoK. çorbaları da unutTuK. **EB: Eskiden komşuluk nasılmıştı?** **ŞA:** komşuluğ
85 çoK_iyidi. bizim kö_ümüzün ğomşulu_u çoK_iyidi. meselā bi cenāze ōsa biz sizinen
86 darğınız. oldu tarla kenarından darıldıK bī sebePden. ama o cenāzeye giderdig. dü_ün_ōsuğ
87 gene ōle. hiç kimsē u toplumdan_ayrılmazdı. hālā da u gelenēmiz gine sürüyo. selā verilsin
88 selāyı duyan tarlasında çiftini bırakır köye gelirdi, cenāze vā diye. yine de ōle. az ğaldı kōde
89 kimse ama olsun gene ... herkeS toplanır. **EB: Eskiden kış hazırlıkları nasıl olurmuştu?** **ŞA:**
90 yani bizim zamānımızda peK de_ışık bi şey yoKTu. **EB: Neler mesela?** **ŞA:** yāni yiyeceK
91 bakımından mı ōle? ōñceden_unumuzu hazıllādık. harmandan ğaKTıK mı ğırK_elli kile
92 būdayı yıkar ğuruTurduK bōle yıkanıcāk būdayın_ekmēni yimezdiK biS. çaya gider çayda
93 yıkardığ būdayla_ı. bu sever serer ğurudurduK. undan sōna de_irmen. ābeyim yazıK
94 ğüz_oldu mu de_irmenden gelemezdi. ğocā çuvallar_olur şuvallara depēdig_u.. **EB: Su**

95 **değirmeni mi kara değirmen mi vardı buralarda?** ŞA: su de_irmeni vardı. şimdi yok
96 hāmırlarıñ da bu ékmēñ de ğoķusu bile yok. esgiden bi ekmeK pişTi miydığ öbür ğoņşu
97 ğoķusunu duyādı. şindi ne hamırıñ yüzü vār ne ekmē_ēñ ğoķusu var. çüñgü makinede yanıp
98 çıkıyê un da būday da. su de_irmeni gibi olur mu? **EB: Ekmeđi bazlama mı yapıyorsunuz**
99 **yoksa fırına mı atıyorsunuz?** ŞA: baz.. biz genelde bazlama yaparız_ama bir_ıKi senedir
100 saTın_alıyóz. ekmeKçi geliyó kö_e. bazlama da bitTi. arada özledimiz zāman gene
101 pişiriyóz canım. **EB: Tandır mı var?** ŞA: tandır vār. **EB: Fırın yok mu sizde?** ŞA: fırın yoK
102 tandır var. bizim kōde de vardı. iki kişide fırın vardı esgide uráyá herkes sırayla hamır
103 yu_rurdu. teKne götürürdüK sen ayşeniñ peşine ben fatmanıñ peşine. çörek yapādıK.
104 hamırsız deriz haşaşlı biz ğat ğat_üstünde bölü. onnādan yapardıK. somun yapmazdıK. **EB:**
105 **Bu köyde Manav'dan başka Tatar falan var mı?** ŞA: yok. yok yok. **EB: Muhacir falan da mı**
106 **yok?** ŞA: yok. bi teK benim_annem varıdı çerkez. **EB: Çerkez mi Karaçay mı?** ŞA: karaçay
107 çerkeSi. **EB: Nereden gelmiş o?** ŞA: bēlpunardan. **EB: Nereden bulmuşlar onu öyle.** ŞA:
108 ertende oturuyomuşTu dedem rahmetli. **EB: Oradaki Çerkezler Yakapınar'a ve Belpınar'a**
109 **gitmişler değil mi?** ŞA: ço_u ameyıkayā. ço_u amarıkaya gitTi. çokları geri döndü
110 ameyıkayā.. **EB: Erten'in şimdiki adı Süleymaniye mi?** ŞA: süleymāniye. **EB: Biliyorum her**
111 **şeyi ben de.** ŞA: e heralde araşdırmacılar bilmeli. dē mi? bilmeden_olmaz. şindi kimse
112 ğalmadı. **EB: Bak Çerkez dedin Karaçay mı diye sordum.** ŞA: yoksa siz de mi öle?

BEYLİKOVA - Okçu

Kaynak kişi : Meliha Türkyılmaz, 78, Okumamış; x
Derleyen : Songül İlbaşı, Yıldız Yanar
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Yemekler, Çocuk oyunları, El sanatları, Masal, Türkü hikayesi

1 **MT:** báyā hincī dü_ünnerden_üni soracañ nasıl? **Sİ:** Eskiden gelenekleriniz nasıldı? **Düğünü**
2 **nasıl yapıyordunuz?** **MT:** valā ğızım_ışTe nişan şeyden ğız_evından sözünü aldıK söz_ü
3 nişannardıĸ. undan sona dü_ünün başına varıncak bi asTar diyi asTar kesellerdi heP
4 büsbütünü esbaPlanı böyle ne varısa böyle çevrelēde görüñ şunu var şonu var dēyē. ondan sōna
5 biyez de dü_üne başlalaldı. ilKnur ānadıvá ğı. **Sİ:** Sen anlat güzel anlatıyorsun. Adın soyadın
6 ne? **MT:** meli_ā türkyılmaS. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **MT:** yetmiş sekis. **Sİ:** Okula gittin mi? **MT:**
7 gitmedim. bi_kī bigaş gün_ışde burda hocaya gitTim esKi yazı_çin hiç yeñi yazıya
8 gitTmedim. **Sİ:** Okula hiç gitmedin mi? **MT:** hiç gitmedim_okula. ğurana aÇÇıK gitTim
9 şeyde bu hocalāda. **Sİ:** Şimdi devam edebiliriz. Bitti mi düğün? **MT:** yō bitē mi dā yeñi
10 başláyce.. bir haFta ēveli ezeli hastar dēyi olē toplamıdı millet. hadına asdar denirdi nē varısa
11 gelin ğızıñ sandıKta sepetTe getirī böyle hortala çevirilērdi. şunu var şonu var işde
12 bilmen_nesi var onnarı ondan sōna Çeviri millet toplamıdı şenniK yapardıĸ_oynarlardi. e
13 sōna baş_derisi olur. hincig_öle de_ı yalınız. **Sİ:** Şimdiyi anlatma boş ver. Eskiye anlat. **MT:**
14 hallā ağıllıca adam ilāzım_unu_annat... e undān sōnā ne biliyin bi dā şeyē neyse baş_derisi
15 olurdu. baş_derisi derlerdi dü.. dü_ünden bi gün_ēveli. ğına_gecesi ğına. ğına_gecesi.
16 toplamıdı millet geline ondan sōna ğına yaĸarlardı āşamna_ı. u dü_üne gideceKlē canı
17 istiyenner de yaĸıdı. ē zabah_oluncaĸ da gine toplāñılardı gelirlerdi işde gelin ğızı da
18 alırlardı āriPıya bindiri alır geli eve yıĸarlardı ēveli. bi de bizim sancı mezarı var_orda.
19 kö_ön dışında şöle ğabir. böyle at_arabaları sıra sıra dü.. sırya dizilirdi. peK çok on_on beş
20 yirmi arıba. dolandır heP bisünnü ğarılar giyinir ğuşanırdı onnar_arabalara binērdi. gelini
21 arabasına bindirilerdi. gelin_arabası öñde ötekiler_arkāda dolaşır gelirdi o mezere. üş kere
22 dolaşardı ondan sona köve gelirdi nereye inecēse gelin urıya indirilēdi. undan sona herkeş tā..
23 bezi ortalā getiri una şeyi dikerlēdi. gelini para mıra daĸarlardı. damaTı daĸıb damadı getirilē
24 para daĸarlardı. sōna ... işdi dūn_öle böyle olurdu ne bilem Pek hinçilēde bi ayrı. **Sİ:** Ne
25 giyiyordu gelin? **MT:** gelin nī? elbise nē giyerdi. bölē başına al dutallardı. **Sİ:** Adı var mı
26 elbisesinin? **MT:** o ... esKiniñ tā elbiseleri ne bilin mānto derlerdi. manto. ēveli yōdu hēs bi

27 dene bi ğara mantō vardı bōle gelin ta geŝgiden ğalmış. heb gelinnere unu giydirilerdi bi
28 denecíK. ğara gózel bi mantō varıdı ŝōle ğadifeden. hinÇi herkeŝiñ dolū hiŝ bunnarı
29 aramazlā.

30 **SÍ: Düĝünde ne yemek yapıyordunuz?** MT: hēr türlü yimeK yaParlardı. **SÍ: Düĝün yemeĝi ne**
31 **oluyordu?** MT: vallā pilaF piŝirilērdi yavıt da meselā gelin ğıza giderken boş gitmezlerdi
32 o_ zaman. hinci hiÇ_aramazlar. yemek yapar ellēne alır gidellerdi gelin ğıza gitmiye. boş
33 gitmezlerdi. ne varısa. nēmiŝ meselā datlı patetis her nē varısa herkeş bi tabağ_ alır giderdi.
34 **SÍ: Yemeĝi düĝüne misafirler mi götürüyordu?** MT: vallā misavirlēñ ... kendimiz ğı..
35 olan_ evi ğız_ evine. **SÍ: Onlar da getiriyor mu?** MT: valā onnar da bazı getiri bazı
36 getirmezdi. vallā öle işde ne biliyñ geldi geşdi ğızım heP ğayb.. unuTduğ. aklıda duru mu?
37 **SÍ: Sen yaptığın yemeklerden bir tanesini anlatır mısın?** MT: nası yaPacān ne bilin ... āynı biz
38 di yaparız. **SÍ: Buranın en meşhur yemeĝi ne?** MT: vallā fasüllē. **SÍ: Onu tarif et hadi.** MT: e
39 fasilleyi ... iccağ suynan bi ğāynadiveririz. undan sōna da düdüklüye ğoñ hemen tēzdin biŝēr.
40 çoğ_ güzel bizim Fasillelerim bu bili dē. **SÍ: Gelirken gösterdi o bize.** MT: gösTerdi mi?
41 PaTedis yimē yapardığ. badılcān ne varısa ēŝi ğabağ. **SÍ: Kışlık ne yapıyordunuz?** MT: ğışlık
42 dā heb ğurudurlar ğızım. eksē tāze fakil.. faSilleyi meselā ğurudurlardı ēveli. hinci ğuruTma
43 yoğ_ dolaba ğonur. dizērdiK bōle ipe dizērdiK_ ipli_ e sererdiK dağadığ ğururdū. unū da
44 bişirim biŝirip yirdik. hinÇi isdiyēn de gine ğurudur dā dolaplara ğorlar pocetlere ğuyar
45 ğuyar.

46 **SÍ: Küçükken ne oyun oynuyordunuz?** MT: ne bilin ne oyunū oynuyōduğ_ geceleri ŝey yōdu
47 bōle televúzonā hani bağmazdığ. hiş durmadan dıŝallarda bastım_ başı oynardığ. daş daş
48 toplā.. **SÍ: Nasıl o?** MT: bi dene ŝōle do.. tombağcı ŝōle daş dikerdiK. danaydı o unuñ_ adı
49 dana. ellēmize de birer dene bōle yassı daş_ alırdığ. una vurardığ giderdi ondan sōna ēbe
50 onu getirirdi biz daŝımızı alır ğaçardığ. sōna ... o hemen ... saña diyeŝe deydi mi sen_ ēbe
51 oluñ. u şı danayı getiriP di hemen dikerse sen daŝıñı ālmadan yerine gelirseñ bōle deydi mi
52 biyez de sen_ ēbe oluñ. öteki çıkā sen gečeñ. öyle oynadığ_ işde bis.

53 **SÍ: El işi yapıyor musunuz?** MT: yapardığ_ Tābī. çorab_ öreŝdik. ipden. ipden çoraP.
54 davarlarıñ yününden eyirirdiK. aha bunnarı yapardığ. **x:** doğuma yaparlarmıŝtı. pala
55 doğurlarmıŝTı. ā bağ_ ŝu tülülēri bağ_ ŝu tülüyū_ öle doğurlarımıŝdın. **SÍ: Bunun boyasını nasıl**
56 **yaptınız?** MT: boyacı gelir boyacıya boyatTırdığ. o_ zamannar boyacı gelirdi. ğoca
57 ğazannarı ğurardı boyadırdığ. hincī doğuma bunnar doğuma da geşdi ğāli. doğuyan yoğ. **SÍ:**
58 **Sen örmüyor musun hiçbir şey?** MT: hiş bi şiy_ örmüyorun men hinci men hazır yiyeP
59 yatıyorun. gelin Pişiri ben yirin. hePisi geşmiş. pala doğurduğ_ yā. hiÇ ip_ iyirdiK. **SÍ: Pala**

60 **ne? MT:** aha bõlê gôcāman palayı ipine eyiridig_eyiridig bõle boyadırdıg_aha bunnarıñ
61 boyasından sarı ğara derdiK sánki sarı ğara nerden ... bèn bâK bèn doKudum bunu áha. a bu
62 ğada vā u şede. hēr türlü. aha bunu eyirin_eyirin_ipinèn bõle ip_ācısı varıñ ip_ācacı
63 bõle ipliK dağılı. renk renK. unu getiriP kérkitinen bõle kirkitlerdiK. **Sİ: Neyle? MT:** kirkit
64 vārdı bõle a_aşdan yaPmışlar tātıdan parnaqlā_ı var_şõle. ipi geçirirdig_õle. ā bõle olā olā
65 oldu baK. ğocaman_aha bu éve göre bundan bõyõk. **Sİ: Kullanmıyor musunuz? MT:** ğız
66 hıncı bunnā çıKdı ğullanmazlar da geline verecen_ē ğabul_idēse. **x:** kullānırın dā hiş
67 ğıyamayorun. **MT:** ben buna veririm hinci doKumazlār. bu da geline vērceK kimisi de
68 gelinner hiç ğabul_ētmēS. kimisi de ğabul_eder eskinıñ dēye. baKam bizimki nası olacaK?
69 çoK gózel_ō. el_ēmē_ē va ğolaynan_olma. heb bõle bõle eyirin_eyirin_undan sona
70 boyadıñ yıkañ ğaş kere yıkañ. biyez de boyacılar boyadıñ. renk leK bõle gečeñ. **Sİ: Kaç**
71 **günde yaptın onu? MT:** ne biliyim ben. bir_ay ... baya bir_ay. yirmi gün bir_ay ...
72 ğolaylan_olmāz. benim bi ğaynınam vardı yaşlı barabar aha u da yardım_ētti doKuduK_õle.
73 kirkitler_olur şeyden yaPmışlar ğoca ğoca. ayānı oymuşlar. undan_ipe bõle doKaşlārdıK u
74 gečeñdi undān sona üstünüñ bilmen şeyi vara geleni va bilmeden bõle basdırdıK a_aşlā. **Sİ:**
75 **Neyi var? MT:** iplē iplerin_arasında bõle a_aş ğorlardı onu bi ğaldırılardı bi ğondurulardı.
76 ériş deriz_iplere. ipler bi bi yanna bi bi yanna gečeñdi õle yapınca. aralāndan biz de
77 gečeñdik. hāsılı_ışde õlê o günner geldi geşdi. **Sİ: Komşularınızla birleşip birlikte yapıyor**
78 **muydunuz? MT:** yapardıK ya gelir_oturulardı.

79 **Sİ: Akşamları ne yapıyordunuz? MT:** āşamnarı mı oca_ñ başına toplāşırđıK mesel satışırđıK.
80 eskilēri ānadırdıK. eski olannā bizi.. **Sİ: Masal mı anlatırdı? MT:** masal_ānadırdı. **Sİ: Bir**
81 **tane anlatsana bize de. MT:** nası annadıyın ğālī masalı? **Sİ: Bir tane aklına geleni anlat. MT:**
82 bilmen, hangisi gelir ki? adını da unutmuşum baK. çoK biliydüm_ēmmē. fatmacık varmış bi
83 denē yūsuFÇuK varmış derdiK biS. fatmacānan yusufcūñ anası õlmüş. ē sōna ne_olmuş?
84 hadi bul baKām. u gózeldi emme. **x:** meyrem yengem bilirdi emme peK u da felc_õldu
85 ğonuşamaS. ço_u_ğo.. şeyerdı bilirdi. sen de bilirdiñ ne_çin ... **MT:** ... sõlerdiñ. andon sōna
86 anası õlmüş bobası évlenmiş. bi dene üvey nene varımış. fatmayı ondan sōna bi yere
87 ğapamış. bi dene de kedisi varımış fatmacı_ñ. tandıra ğuymuş fatma_ābam tandırda iki
88 elleri kendırde deñmiş kedi. hani undan sōna õle dēken deriken yusufcuK ğārdaşı ānamış.
89 undan sōna babası da ānamış çıkarTmışlar_urdan. ū şiyi ğarıyı nineyi ğuvalamışlā.
90 ananın_ēvine demiş ğatırınan_ı gideñ demiş_ādam satırınan_ı gideñ demiş. hanı_neden
91 satırınan giden demiş ğatırınan giderin binerin demiş gezerek giderin_urıya demiş. ğatıra
92 bindirmişle undan sōna ğapıc_arasına bi çalı ğıstırıvermişlē ğatırın. ğatır_almış gitmiş
93 bilmen nerelere atmış başKa ben peK çoK bile.. ama ... **x:** hurütcūnan bileÇciK var bi dē.

94 unnarı ānatırdıñ. **MT:** bi dene de horuTcuğ varmış bi dene bilişcık. ĩndan sōna adlā ōlemiş.
95 hadi demiş armıda gidēm dēmiş horuTcuğ. gidēm demiş biliÇcık de gitmiş horutcuğ da.
96 ĩndan sōna hārmıdıñ dibine varınca horuÇcuğ ... çıkmış dalā. başlamış Ąarmıtları yimeye.
97 biliÇcık demiş ki bi dene baña at na var demiş. ātmış yimiş. peK datlıymış bi dā at demiş. bi
98 dā atmış undan sōnā u dā neresine batmış ğız tiken? ayāna tiken batmış undan sōna ağlayalağ
99 hemen anasına gitmiş. annē anne horuÇcuğ beni dōvdü horuÇcuğ beni dōydü. undan sōna
100 horuÇcuğ da aşşā inince ayāna diken batmış. horuÇcük niçin dōvdüñ biliÇci dēmiş. ayāma
101 tikenner batmayaydı demiş. tikencik sen ne Ąiçin batdıñ demiş geçiciğ beni yimeyēdi demiş
102 hiÇ ōle yalan Ąolur mu? keçiciK demiş neden yidiñ demiş ah ah çoban beni iyi güdeydi
103 demiş iyi güTmedi demiş. çobana varmış. çoban nēdig ne diye gütmediñ demiş āblam baña
104 bağmadı kı napıyın demiş. ablasına varmışlar. sıÇannar demiş unnan kediler di benim
105 şiyimi yimeyēdi yā Ąımı yo urdumu demiş. kediye varmışlar yiyecēm sıçancığ demiş
106 sıçacām samannıK demiş ğırnav ğırnāv demiş def olmuş gitmiş.

107 **Sİ: Mani biliyor musun? MT:** bilmen. **Sİ: Söylemiyor muydunuz mani? MT:** ne bilen ...
108 televizzonnāda dinneriz. **Sİ: Televizyondan değil eskilerden. MT:** māni ne ... ne ... āy hic
109 ğafamda yok. dē bi dene bisim ā bu eskişerde gōzel bi ğız varmış. adı ... nāzīmīş. ĩndan sona
110 ğavır gelmiş. ğavır unā nāzi Ąı almış gitmiş esgiden. da una türkü yaPmıslā. gül nāzig adıñ
111 nāziK. satından bāğrıñ ezig. ħelli biñ yonan sarsa gel ğabilımsıñ gül nāziK demiş bi de
112 nişannısı varmış nāzi Ąiñ burdā. türkiyede. ğavır almış gitmiş. ĩndan sōna gül nāziK yüzüñ
113 gúlmeS vallā hadi bağam yoK peK ... araya arayı buldulā zindannara ğuydulağ benim tayır
114 ğārdaşımı benim Ąiçin vurdular demiş nāziK bi dene ğārdaşı varmış unuñ unu da vurmuşlar.
115 cenni cennī cannı cannı mezará gömmüşler. unu da hoca deyiverivermiş bulmuşlar. anam
116 rahmetlik ōle söylerdi. dē u nāzi Ąiñ ... yo yō sen otu ğız kendi getiri. **YY: Ben götürürüm**
117 **olur mu öyle şey. MT:** nēye ōlmasıñ? ğı ... va alıb getiriy. **Sİ: Gerçek mi olmuş bu? MT:**
118 gerçeğ olmuş gerçeK. ħanamgilıñ çocuğlu unda hōyle yemen götümüşler Ąişde ğavır
119 bozğununda. ... sōna ğarışmış ya u zamannar ... /.../ **Sİ: Var mı başka aklında? MT:** peK
120 ço udu unuñ türküsü dē unuñ ğafamá gelmedi ne Ąiçin gelmedise bö ün. /.../ **Sİ: Kardeşini**
121 **vurmuşlar dedin. MT:** hī vurmuşlar ğardaşını yaSığ. **x:** ū evlenmiş ğalibā yonannan. **MT:**
122 yonannan evlenmiş de nişannası da arğasından gitmiş. ōle satıcı olālaK
123 varmış unnarıñ ēviñ ğapınığ dibinē, kendini tanıtmış. ğucasınığ tābī habarı yok. ĩnnan sōna
124 çocukları vārmışımış çocuğları da almış. çocuğları da denize ativermiş adam gelirken
125 hiÇ ōle olu mu? yā. biyez de acısından ğahrinden ölmüş acısından nāzik çoK yaşamamış.
126 **Sİ: Geri mi getirmişler buraya? MT:** geri ge.. yo ğaçırmış tābi ğadın nişannısı. gül nāzig
127 yüzüñ gülmez ... olmaS heb demiş ... ben seni geri yollarıñ emme nişannın geri almaz

128 demiş. e nişannısı dā elli biñ yonan salsa gel ğabilımsıñ gül nāziK demiş_emme ğoyveri mi
129 adam hıÇ? öle türkü yaPmışlar ğoyā.

BEYLİKOVA - Süleymaniye

Kaynak kişi : Düriye Öngel, 60, İlkokul, x
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Düğün, Kız isteme, Çocuk oyunları, Yemekler

- 1 **DÖ:** düriye öngel. **SGA:** Düriye teyze kaç yaşındasın? **DÖ:** atmış. **SGA:** Okul? **DÖ:** il..
2 ilkuşul. **SGA:** Bu köyde mi doğdun büyüdü? **DÖ:** hayır başka köde dödüm. burda dōmadım.
3 **SGA:** Hangi köyde doğdun? **DÖ:** sarıyārda dōdüm. ankaraya bālı. **SGA:** Kaç senedir
4 buradasın? **DÖ:** bayā ğırk_elli oldu heralda dē mi? **x:** elli bēş elli altı senedir üş dōrt
5 yaşındaymışTı burıya geldinde. **DÖ:** işTe dōt beş yaşımdaydım geldimde. burdan gērisi
6 burda. **SGA:** Gelin olarak gelmedin, dōrt beş yaşında geldin. **DÖ:** hayır hayır hayır. **SGA:**
7 Ailen gelmiş. **DÖ:** āyilemnen küçükken geldim burayā. burda gelin_oldum. **SGA:** Manav
8 mısın sen de? **DÖ:** manav. **SGA:** Ne manavı? Özel bir şey var mı? **DÖ:** hayır yerli manavız
9 biz.
- 10 **SGA:** Buranın Manav düğünlerini merak ediyoruz. **x:** yani şöló yani ne gēyiliyor ne ēdiliyor
11 şalvar mı anadıñ mı? kınalāda ne oluyo kına_gēcelerinde. unnarı sorúyo yāni. unnarı
12 araşdırırlar. añađıñ mı meselā bayannar ne giyiyo ğınalarda ne oynannar_oluyodu? **DÖ:** e
13 şalvā.. yā ğına gicelerinde.. aqşām gelinnik gēyiyo undan sona ğına yaqılçī zaman ğına
14 elbisesi giyiyo. **x:** esgiden dī mi? **DÖ:** şindī. **SGA:** Şimdiyi sormuyorum. **x:** şindiye sormuyo.
15 u_ızımannar hañī āllı pullu bi şile vārđı ya. **DÖ:** ēsgiden. hī. eveliyi. **SGA:** Eveliyi anlat. **DÖ:**
16 esgiden şalvar giyiyolardın. üzerine sarğa giyiyolardı. **SGA:** Sarka nasıl bir şey? **DÖ:** böyle
17 çizgili çizgili oluyo yā unu giyiyolardı şalvarıñ_üzerine. yüzüne al_örtüyolardı. öle. bi de
18 başına sarıyolardı fes sarıyolardı. öle. **SGA:** İşte onları anlat. Nasıl oluyordu düğünler? Ne
19 gün başlıyordu? **DÖ:** işTe öle oluyodu. cumay gün_akşām_oyunuyodu cumay
20 gün_akşām_oluyodu başlıyodu. cumārtesi gün ğına gicesi pazar gün dē alınıyodu.
21 gelin_alıyoladı.
- 22 **SGA:** Kızları nasıl istiyorlardı? **DÖ:** e kıızı nası isticekler ğızım işte allahān_emriyle
23 istiyolardı. **SGA:** Seni nasıl istediler? **DÖ:** bilseydim gelmezdim. **SGA:** Başkalarını anlat o
24 zaman. **DÖ:** e yā bir gün geldiler_ışTe bobama, isTedilēr. bobam_ölmez dedi sōna bi sefer
25 daha geldiler. sōna biz de beyimle isdeşiyōduđ bobam verdi. **SGA:** Aynı köyden mi? **DÖ:**

26 aynı kövdeniS. **SGA: Tanıyor muydunuz birbirinizi?** DÖ: tanıyoduk. akrabamız olur.
27 ölelikle oldu. **SGA: İyi mi oldu?** DÖ: iyi oldu. **SGA: Allah mesut etsin.** DÖ: âmin ...

28 **SGA: Eskiden çocukluğunuzda ne oyun oynardınız? Kızlar ne oynardı erkekler ne oynardı?**
29 DÖ: saqlambaç oynardı. bölē dolambaç oynadı arkadaşan. öle oynadık. **SGA: Dolambaç**
30 **nasıl bir oyun?** DÖ: gelir bi dolanıyolā da arkadaşaya bez göyuyolar yā körēbe gibi. öle
31 oynıyoduk. ip hopluyoduk arkadaşlar arasında. öle oynıyoduk.

32 **SGA: Düğünlerde ne yemekler yaparlardı eskiden?** DÖ: esgidēn şimdiki gibi işTe pilāv, ğuru
33 fasillē, çorbā yapıyoduk. **SGA: Ne çorbası yaparlar düğünde?** DÖ: toyġa ço.. yo ut çorbası
34 yaparlar. **SGA: Toyġa çorbası nasıl olur tarif eder misin?** DÖ: yo urdunan unu ġarışdırıyoġ.
35 bi tāne de yımırta ġırıyoġ bir iki tāne dē. unu ġarışdırıyoġ özüyoġ. undan sona ġuyuyoġ
36 suyunu. kekig atıyoġ nānā atıyoġ. ġarışTırıyoġ bişiriyoġ. pirinc atıyoġ. **SGA: Ekmeġi nasıl**
37 **yapıyorsunuz?** DÖ: ekme ġi bazlıma yapıyoS. **SGA: Bazlama nasıl?** DÖ: unū güzelce
38 hazırlıyoS. mayasınī da ęritıyoS. duzunu atıyoS hamura. suyunu atıyoS, mayasınī atıyoS.
39 yuġuruyoz undan sona ġoPdū mu geldi mi ġarışdırıP Pazlama hamırına döküyoS. undan
40 sōna o pişiriyoS bazlama. **SGA: Fırınlarınız nasıl sizin?** DÖ: biz saşda bişiriyoS fırında de ġil.
41 **SGA: Bahçenizde fırın için bir yer var mı?** DÖ: yok. ęvde benim ekmeg evim vā fırın yōk.
42 **SGA: Ekmek evin mi var?** DÖ: ekmek evim var. tāndırım var benim. unuġ altına
43 odun atıP bişiriyordum. **EB: Evde fırın evin mi var?** DÖ: ękmeġ hē fırın evim va.
44 ekmek evim fırın evim yok. ekmek evim var. **SGA: Orada hamuru mayalıyorsun,**
45 **kopturuyorsun.** DÖ: ęveT. kopturuyom. **SGA: Ondan sonra yazıyorsun.** DÖ: koptū mu bi şı
46 şıy ediyom döküyom bölē bölē pazı pazı. undan sōna bişiriyoS saşda. **SGA: Sacda**
47 **pişiriyorsun.** DÖ: saşda bişiri.. **SGA: Böyle başka bir şey.** DÖ: yok hāyır ça.. duvārda de ġil
48 ben bazlama bişiriyoS. **SGA: Başkalarının var mı öyle fırını?** DÖ: yok burda yok. bī
49 niġārgilde vā urda varīsa. burda yōk. biS saşda bişiri.. **SGA: Burada tandır mı var?** DÖ: burda
50 tāndır vār. başKa köylerde var ū da. bölē somun yapıyolar onnā. **EB: Siz de yere**
51 **kazıyorsunuz tandır gibi mi?** DÖ: hı hī bölē ocaK gibī. **EB: Ocak gibi yerde yani.** DÖ: eveT.
52 üzerinde saş va. **EB: Görebilir miyiz öyle bir tane fotoğrafını çeksek.** DÖ: görersiniz.
53 görersiniz. **EB: Eskiden komşuluk nasılmıştı tezye?** DÖ: ġoġşuluK esgidēn çoK güzēldi.
54 evlerimis sık oldū u için birbirimizi ġeliġ gidēdik. şimdi milleT hanī ne bilem televizzonnā
55 çıkınca komşuluk da öldū. x: şindi herkiş ękonimi derdine dūşTū. DÖ: ęvet. komşuluk
56 güzēldi evelde. **SGA: Uzun kış gecelerinde ne yapardınız küçükken?** DÖ: e küçükkēn tabī
57 soba yakārdıK evelī. ġuzine soba yakārdıK. mısır patladırđıK otururduK komşu komşuya
58 toplanırdıK dā. ęlenirdik. hı ġide vārđı mısır patladırđıK. ama ęvēlden güzēldi şimdiden

59 güzēldi eveli omşulu. **EB:** Nelere yardım ederdiniz birbirinize? Doğumda, kına gecesinde,
60 cenazede, düğünde... Öyle miydi? **DÖ:** öle gidērdiK birbirimize tabi. yardım_ederdik.
61 yardımnaşırđık. yua yapāđık toplanīrdı da. maārna kēsērdik. tabē. **SGA:** Delikanlılar
62 odun mu topluyordu? **DÖ:** odun getirilērdi. kimiñ dü_ünü olca şindi meselā unuñ_odununu
63 getirilērdi. kōde yardım_ederdi. biz de yua yazārdı. bulğurdan dökerdiK pilavı. **SGA:**
64 **Bulgur pilavı.** **DÖ:** bulğur pilavı. **SGA:** Tandır evde mi bahçede mi? **DÖ:** ēvde. eviñ_çinde.
65 **x:** ēv, āyrı bi ev vā. şēde. eKmeg_evi. **DÖ:** gözleme yapıyōz bazlama yapıyōz yapıyōz yāni.
66 vār bazlama. **SGA:** Sizin bazlamanın ortası delik mi? **DÖ:** hayır. de_ıl. bazlama deliK de_ıl.
67 **EB:** Bu köy Manav mı Muhacir köyü mü? **DÖ:** manav. **EB:** Siz Manavsınız değıl mi teyze?
68 **DÖ:** ēvet. **SGA:** Ama teyzem iki yaşımda gelmiş. **DÖ:** ben başa yerden kōden geldim sarıyār
69 tarafından geldim. nallıhan tarafından anara taraFindan. āma küçük geldim. **SGA:**
70 **Akrabasıyla da evlenmiş teyzem.** **DÖ:** teyzemin torunu. hı hī. **EB:** Siz de bu köydensiniz
71 **herhalde.** **x:** bu köydeyiz. de işde bizim de dedelerimiz otuzlāda dineKden gēlmiş. mi_alıçıñ
72 dinek kö_ünden gelmişler buraya. **SGA:** Gelinler nasıl? Dışardan gelinle anlaşabiliyor
73 **musunuz?** **DÖ:** annaşıyōS ya. **EB:** Eskiden babanız anneniz anlatır mıydı geçim derdi
74 **nasılmıştı?** **DÖ:** geçim dēdi esgiden çok zorumuşTu tabi şindiki gibi di_ıl. ğara gücüynen
75 hepsi şindī.. **SGA:** **Bazlama.** **DÖ:** bazlama bu. esgiden benim bobamıñ bāları vārımışTın
76 üzüm bāları. onnarı işTe tabi hayvannarın üzümneri satmāya gidermişTi kōlere. çok bāları
77 varımışTı arıları varımışTı. satmāya giderimişTi balī. **EB:** **Nasıl geçinirlermiş?** **DÖ:** işTe
78 unnarınan bahçelik yaparak şı yapā sebze yaparak, unnañınan geçinirlerimişTi annatırlardı.
79 sēbze yapmayan yāni arıcılınan. kendi yetiştiriyōmuşTu her şēsini. kendi dikiyōmuşTu
80 içinin meselā. **SGA:** **Kızların knada giydiğı kıyafetlerden hiç var mı köyde?** **DÖ:** bilmiyon
81 yavrım şindi kimde oldunu bilmiyom bayā. kirālıyolā şindī kütahyadan falān. kütāhyada
82 çoK_oluyō ya. **SGA:** **Kütahya'da mı çok var?** **DÖ:** hī. kütahyadan kirālıyolar. **EB:** **Allah razı**
83 **olsun teyze.** Sizi çok meşgul ettik kusura bakmaym. **DÖ:** oşun.

BEYLİKOVA - Yukarığdeağacı

Kaynak kişi : Mukaddes Yalçinkaya, 75, İlkokul; Gönül
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Gönül
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Ad koyma

1 /.../ MY: biz_annamıyoz da bölö dışādan bunnā gelinci be_enmiyolā. SGA: **Kaç yaşındasın**
2 **teyze?** MY: ben_ni? yetmiş beş_öldüm. SGA: **Okula gittin mi?** MY: ben_ni? beşe ğada
3 gitTim. SGA: **Köyün okuluna mı gittin?** MY: ... ından sona beş diplıması āldık tınam bitTi.
4 ēveli ōlüydü. SGA: **Göndermediler mi?** MY: neriyi? SGA: **Okula.** MY: aman_ēveli
5 gönderilmiyi bilī miydin köv ğt? çıkan ğalīdın çıkan ğalīdı. ğıs çocū_u olū mu kı a a ōle
6 denidin. şindi zoran_okıtcaz diyi ūraşı u_zaman dī ōliydi. git_ğide git_ğide ğızım devir
7 de_şTıkce tabi köv de açıldı eski işi ğalmadı. SGA: **Hiç genç kalmamış zaten.** MY: yo yo
8 dedim ye heP benim gibilē. benden_ġitiyallā. çoluğ çocuk ğeņşler bunnar_ā heP ğoyan
9 gidiyo ğoyan gidiyo. de benim gibilēr va. bis ... SGA: **Teyze siz çocukken nasıl oyunlar**
10 **oynardınız?** MY: nası oyun_oynuyam? top_oynārdığ Çamı ğarar ekmeg yapardık. beni
11 oğula ğuymuşlar dā ğıs çocu_u dīl mi dimiş İdris varTın çabık çıkar demiş. kitaplarınan āy
12 emek çeker_okul da yakın yollallā az sonra arğamdan bağallarımışın urıya çamırı ğārmış
13 kitepleriņ_üstine ēkmek yaparın. hālā yaparın_o ekmē_e dā. SGA: **Hala yapar mısın?** MY:
14 yaparın. hālā u ekmek yiniyō. demek ki ta çamırığan ğızışmış. kö_ünj şı_ı dī mi? SGA:
15 **Fırınınız nasıl sizin?** MY: iyer şū ğoņşunuğ va bölö bacā ya ĩ arğıya o açarıs ğalīb diris saç.
16 unu dışarı bi yere otutturuyorus hā öreris. kürē_e va çekeli va. SGA: **Fırın evi gibi bir yer mi**
17 **var?** MY: hē aynı év meselā bölē bi év. televüzzonuğ bacası bi meselā. unuğ_çine sacī..
18 SGA: **Dışarıya doğru çıkıntılı oluyor?** MY: eveT. āzı ēviņ_olur yalınız hē. ōteki ā dışardı
19 örülür ğāli bölē. çoğ güzel_ekmēmiz_olur_emme ben yapamıyon ğāli. SGA:
20 **Yapıyormuşsun işte bak. Küçükken başlamışsın.** MY: yā çamurunan başlamışın_emme
21 yapamıyōn. SGA: **Ekmeği nasıl yaparsınız bir tarif et.** MY: naşi yapıyin. bi ta yuņurmadan
22 başliyin_nı? SGA: **Yuğurmadan başla hatta unu yapmadan başla.** MY: unnarı satın_alıyos
23 canım. SGA: **Eskiden de mi satın alıyordunuz?** MY: dīmenner vardı. ēsgi dīmen. buydayları
24 yu.. ğurudurduğ çalkadığ çovallara dōlduru atlarına yakın kölerde va de hindi yok ğāli.
25 faPriğalā çıkTı. urda ūdüdü pek de ğadın_ekmeklerimīs_olūdun hindükilēden. ke..
26 kepeksiS_öldü için. şindi ne bilin a içi ağcıcık bi şī var hıSı yok. unu bisim unnarı biz yidik

27 mi şöle şu gıdaķ tāmām. āyşama ğada doyardıñ. besbe kepekli oldün mı bilmen. hindī yeni
28 şīler çıķdı südünen yuñurus patatis ğuyarıñ. u_ızıman suyunan yuñuru olüdu. **SGA: Mayasını**
29 **nasıl yapıyordunuz? MY:** mayayı satın mayalar va. **SGA: Eskiden? MY:** esgiden_üredirdik.
30 baķ ha şu ğadā pazınıñ biri ğalı u duru õbür_ekmek bitince ... ecig duz_eke
31 õrTeğorduk_unu. unu ğarı āşamdan yarın pişircez de yeniden_un ğuyar üred.. ...čanā_ā
32 doldurağordun unnan yuñuruduk çabıķ ğopsun diye. e şindi satınarı ğuyēyoz_oluyo. **SGA:**
33 **Eski ürettiğiniz mayaya ne diyordunuz? MY:** a maya deriz_aynı yi.. bişirdimizden ğalīdin.
34 yuñurdūmuzdan_ā ginē bi pazı alağorduk_ā undan ğālī. **SGA: Onu odaya koyuyordunuz...**
35 **MY:** hē ğabımızın_acıķ üstüne acıķ duz_ekē de õrTeğorduk. durudun_ūda ēşirdin_īyce.
36 çabıķ ğopudūdu. şindi satın ğuyveriyoruz hepsi oluyor_emme yine esgiyi gine dutturamıyoy
37 di mi? ēsgi başğıydın yavrum bilmi_ön. ā õle õle yaşıyip gideris. **SGA: Seni nasıl istediler?**
38 **MY:** kīm? **SGA: Dede. MY:** āmanın. dede mī? dide ğelmedi bile. **SGA: Görmemiş miydiniz**
39 **birbirinizi hiç? MY:** igimiz de bi kōliyiñ ğı sāten bilirdi. babasıyan_ā ābisi geldi isteditē.
40 õldu işdi. **SGA: Sana sordular mı? MY:** ēveli sormak vā mıydı? ana buba ne derse u olurdu.
41 isdersen dilenÇi olsun istersen başğa bi şi õsun ā hē de.. dēse bi şi diyemezdin. hindi õle bi
42 şi va mı? ... sormadılar. evet dīcen kız çekeñ_ñi beni? zere bē. **SGA: Sonra düğünün nasıl**
43 **oldu? Eski düğünleri de anlat. MY:** hē u esgi dü_ünneri ā şunda yapallār ğı. televizonda. ğına
44 gecesi yapallā. āynısı āynını biS gibi yapıyõller_unnar da. dü_üne ... aynı ğına_gecesi
45 yapallā hindi u da bitTi de şeherde salonda alıb geçiveriyollā. eşkininki yānī bö bi hafta
46 sürerdin_ēveli. **SGA: Ne gün başlardı? MY:** cumā güne ğada pēşembe çārşamba ğınacı
47 çıķardı. peşembe de dü_ün_olu cuma gün de duvāmıs_olūdun. gelin süzülür. **SGA: Gelini**
48 **oynatmıyorlar mıydı? MY:** oynadīdik canım. **SGA: Oynarken üstünden bir şeyler atıyorlar**
49 **mıydı? MY:** ı ı. çıķ. bizde bõle ādet yok. ğına_gecesi yalnız bi ğırmızı ğoyverīdik bõle şöle
50 başına. **Gönül: Niye böyle bulgur, buğday... MY:** he dovaķ günü mü dī.. ū dovaĶ günü
51 oluyõdun hē unu mu sorā? ecik buyday ğuyar_undan sona bi ğoçam şēkēr. saçallārdın ğālī
52 nēmiş ğünah_u buyday heb milleTiñ_ayānıñ_altında. dişin_ārımasın diyi bir_ara
53 çıtladırdın ... ğı çinniyõñ yidi_ñ_ekmēğ. işdē õlü dini mi hindi bunnā ğaķdı. ğaķdı ğaķdı.
54 esgi ādetdin_u. hindi ... ğına bile yapan yok ğı. **SGA: Kız evindeki düğüne kına deniyordu**
55 **oğlan evindekine de gelin çıkarma mı deniyordu? MY:** évēT. gelin_ālma. **SGA: Düğünlerde**
56 **oynanan özel oyunlar var mıydı? MY:** oynardīn herkekler bi yanda ğı ğına gecesi
57 ğadınnar_oynardın sāten gece. **SGA: Ne çarlarlardı? MY:** çok. el davılınnan ğālī nē ne
58 denirse. **Gönül: Erkekler kadın kılığına girer miydi? MY:** girērdin. hālā yapallār_arada.
59 meselā iki oyunÇū ergen çocuĶ bõle benim don gibi giyēdin bõle giyē yazma
60 õrtünür_oynullā hālā. bi de_ışikliĶ yapıyollā ille. yānī sürüyo adet gine de. de hindi kō

61 dü_ünü ğalmadı ğısım dē ğoyup gidiyöllē šerá. **SGA: Eskiden geline ne giydirirlerdi? MY:**
62 uzun bōle burıyı ğada. uzun bōlü ta boydan boya õñden di dutduruduk ē? **Gönül: İsmi neydi**
63 **onun? MY:** nem ben emme ne denirdin ğı? unuTum. ben giymedim ki u uzunu. **SGA: Niye**
64 **giymedin? MY:** benimkini fistannan götTülē nem. he undan sona da ādet_ oldu sāten köve. ū
65 uzunu atdılar. **SGA: Köyde şimdi o kıyafetlerden hiç yok değil mi? MY:** yo yo giydirmezler
66 hindi. hindi dē bitTi. hep mi benim kötü laflā çekilir ğız?

67 **SGA: Çocukların isimlerini nasıl koyardın? MY:** ē mēmed āmeT hasān hüsün çuğ_ali velī.
68 **SGA: Hep oğlan ismi verdin. MY:** āyşa ziynēb hanım bi de hanimini ğörduk. u nīdi.. Siyneb
69 ziynēb zīnep hanım dērdik meselā. eved hindi siyneb deniyo ya bi de hanım ğonurdu ne ...
70 sinep hanım. ā u adlarıdı heb. sālī. ēsgiler_ēsgili ölenneğ_adımlı ğollārdı. hindi ğomuyo yeni
71 yetmelē. **SGA: Kayınpeder mi koyuyordun? MY:** e u da ğör. rāzısı varsa ēvdeki de ğör.
72 ğollārdı ases dedīn gibi büyüklē sōlerdin unu ille bi ... **SGA: Senin çocuklarının adlarını**
73 **kimler koydu? MY:** dedeğ ğarışdı mı ğarışmadı mı bilmen. hē bütün buḡası ğodu heralda.
74 ğarışmadılar_unnar. benim hanī ğarışmadım ben de hişbirine ğarışman kı. **SGA:**
75 **Çocuklarının isimleri ne? MY:** say ğıs. bahatTin va. hayāti, nizāmetTin, hāsan, demiyin_onu,
76 onu demiyin. çekme ğı ōldü u. he. hasan soņu bu, gönül. **SGA: Hepsini oğlan sonuncusu mu**
77 **kız? MY:** hī ā bunu yapcām deye ben_üş dene dört dene ōlan yapTım. bağ ēsgiden ğısım
78 hindiki gibi hanı peK meşur di_ildi. ē şindi her çocuK yap.. habı vā doğduru vā her şiyi va.
79 u_ızınan_öle bi şı yōduñ ku. ēsgilēden ğördük ... canım evelce. hindikilē ra_at hebsi. biz
80 de ra_atladiğ ğāli emmē yaş gitti. **Gönül: Kayınvalidenle ne kadar yaşadın anne? MY:** bağ o
81 ōn senē bēş sene ēltiyen ğayınnyan ğaynatıyan ğeçindim. on sene de zır ğāyınnyan
82 ğeçindik ēlti ayrıldı. hindi ğeçinen va mı ğāyınnyā? **SGA: Kaynananla eltinle eskiden bir**
83 **bahçenin içinde mi oturuyordunuz? MY:** hē bi ēv bōle ēvdē herkijñ_odası āyrı. iş billimiS.
84 işimiz bīr herkeş yīr_ıçer āşam_ oldu mu ēvine çeker sabahın_ oldu mu topladırdığ gine.
85 **SGA: Yine böyle bir bahçenin içinde. MY:** ēveT. ... iş billi_ı vardın ğıra giderdiK
86 ğızım_eveli peK çoę pancarına ūraşrdığ. **SGA: Şimdi pancar yapmıyorlar mı? MY:** var da
87 çoğ_azalmış. üş kişī mi dört kişī mi ēkerimiş gönül? /.../ yapsa da gönül ben_ıni yapcan
88 hinciden sona heb bōleler. bi de yāni tallaları heb ... ya ekemedile bile bu yıl tallalāñ ne olcā
89 belli di_ıl bi di u adet ğodu hükümeT. /.../ billeşmiymiş ğoya hē. bi hindi billeşme ōlcaę
90 yeniden unnar kendi ğāfalarına ğöre bōlceklē tapu verceklerimiş. hē eveT billeşdirdilē ōle
91 ufağ defē_ē ğatıyollā büyüğ_oluyo. /.../ **SGA: Teyze sen Manav mısın? MY:** ne bē hangısına
92 benzē bi baęıñ bağam. manav mı mācır mı? **SGA: Muhacire benziyorsun. MY:** aman gönül
93 herkeş ba_ā ōle der ğı. ğı bē mācır da de_ilin daha dē ğaş ğöbek_öte yanda. bobamıñ
94 bobasī mācır gelmiş. **SGA: Muhacir canım. MY:** ōle mi? nireye hanęı yabancıya ğissem āynı

95 sen gibi sorarlā sende mācırılığ va mı? mācır mısıñ diyı. e besbē aÇcık gēldı. **SGA: Köyde**
96 **başka Muhacir var mı?** MY: ū şīdelerden başka yok. unnar da yeñi gēldı bis dōrdü oğurğan
97 sāten hindi u yandan yukardan indıK geldık ya ta mezerlīñ yanında ēvleri va. çıkdınız mı
98 bilmen. çıkmadıñız mı? unnā biz dōrdü oğurğan geldilē. hindiki gibi aklımda dōrdüncü
99 sınıfdıydım. iki arabaynan geldilē. **SGA: O zaman bin dokuz yüz ellilerde gelmişler.** MY: ğālı
100 unu ... bilemiycen ğā.. dōrdüncüydüK. dōrdü oğuyyoduğ u sene geldilēdi. **SGA: İki araba bin**
101 **dokuz yüz elli Muhaciri geldi buraya.** MY: arabıynan kōlü gitti de getti ne yanda tirenden_ñı
102 indilē bilmen. bize õretmen bi ba_ırdı dōrtlerin ğızları sıS çabbığ_okulu temizleñ. mācillā
103 geliyo. okula indilē. sonu bu taraFa daşındılā yer yapıldı da. **SGA: Köylü olarak hep birlikte**
104 **mi yaptınız?** MY: hē ğızlar temizlediK dōrt beş ğızadıK Sāten okulda oğuyyoduğ da. sōna yer
105 yapıldı urda otdulā epēy bi daha sonra mezelli_ı sürdürler. şindi mezellik düpedüz ēv, dām,
106 her ye ēv dam_õldu unnar yapıldı ... hükümet mi yapıydı ğalı urasını bilemicen kendileri mi
107 yapıldı. **SGA: Kaç aile geldiler?** MY: iki ā_ıle. **SGA: Çocukları da vardı.** MY: vardın. iki
108 ā_ıle. **SGA: Onlar karıştılar şimdi köye.** MY: hē aynı biz gibi. ğarışdılar. büyükleri õldü
109 güççükleri hani büyüdü ğocıya vadı ēvlendi çıkdı. ilk gelennē õldü ğalmadı. **SGA: Doğudan**
110 **gelin alıyorlar mı?** MY: bura mı? ı ı. alan va mı gönül? yok yuk. do_uya ğiden di yok
111 do_udan gelen de yok. /.../ MY: hālā unutmadı geldim bobanne e ben ne
112 yapcā_ıdım_ıunuttum der benimle dalğā geçerdı. tūnguluveğ diyōm ben de bi soluk ... **SGA:**
113 **Bokluk dediğiniz ne?** MY: şī damı kürüyoS hanı sı_ılların şisi. tezek. dışarı atiyōz ya. **SGA:**
114 **Onun belli bir yeri mi var?** MY: he he tañi. bōle temek diye una derin. camdan dışarı atiyōz
115 İşiyi. alçağ_ıura da düşceñ_olum diyorum bokluk yakın urdan tūngülüve dediydım iyer ğaş
116 sene õdu ğaç yaşına geldi unutmadı ğı. vadım mı sōler. babanne der ğen nerden
117 tūngülcēdim_ıunutTum. bi de aha bō hoş hoş da dilimiz va yāni. u bığ göççe_ıayvanıñkı da
118 bize uymas. unnāñ ğonuşması vā ğıTıñız mı? unnar yaydıra yaydııle. bi hoş ğonuşullā.
119 do_onōlunuñku da bi āyrı ğısığ ğısığ. idiviTTı masefā. nem_ıme bi hoş bis ne idi.. idiverdi
120 deris unnar dı idividi yāni ğısa ğısa her kö_ün şesi.. **Gönül: Gökçeayvalılar da geleyoru**
121 **gideyoru.** MY: hē gideyōrū unnā da õle ğonuşu. ne ğada yakınız ... **SGA: Gerçi onlar da**
122 **Manav köyü.** MY: eveT. hē heP bi. /.../

GÜNYÜZÜ - Atlas

Kaynak kişi : Zeliha Atlas, 75, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Köy adının kaynağı, Kış hazırlıkları, Masal, Çocuk oyunları

- 1 /.../ **EB: Adınız neydi?** **ZA:** ben benim_ adım zeliha atlas. ünüvesTede ölüm hoca, doçent.
2 māmud_atlas. **EB: Nerede?** **ZA:** büyü_ ünüvesTede. **EB: Anadolu'da mı?** **ZA:** anadoluda.
3 **EB: Yaş kaç teyze?** **ZA:** benim mi? yetmiş beş. otuz seKiz do_umnuyum. **EB: Okudun mu**
4 **hiç?** **ZA:** okudum. beşinci sınıfa ğadan_ okudum. **EB: Okul var mıydı o zamanlar?** **ZA:** vardı.
5 bizim kōmüz esgi köv_ oldū uçun o_ kul vādı. civar kōlerden burıya gelirdi o_ kumıya kō şiler.
6 bizim kōmüzde vardı o_ kul. büyü_ o_ kul vardı şurda. o sōna çatladı yeni o_ kul yaptılar. sāTi
7 talebe ğalmadı. **EB: O zamanlar vardı yani.** **ZA:** vardı vardı var. **EB: Üçe kadar okumak yok**
8 **muydu o zaman?** **ZA:** evelde üçe ğadanmış da bizden evel meselā aPlam benden ğaç yaş
9 büyüK, altı yaş büyüK, aPlamgildē üçe o_ kumuş_ ama bizlev de beş_ o_ kuduk. ābiyimne ben
10 beş_ o_ kuduk.
- 11 **EB: Sizin soyadınız köyün adıyla aynı.** **ZA:** aynı. **EB: Nereden geliyor bu isim?** **ZA:** şey şindi
12 şöle bi sōlenti var. ilkin bizim kö_ümüzün aTlar kö_ü diye geçermişdi. aşşā bayıra
13 vardıysanız bāçalar var. ha. ordāmışdı. ordan sel dālādan geldī_ uçun burıya çıkmış. atlas.
14 şōrda.. **EB: Atlas neydi anlayamadım.** **ZA:** atlar. ötekē a_klar. a_ç. a_klar kö_ümüzdü, şō depede
15 o_ğuz türklerini, selçuklu türklerini paTişā oturmuş. onun ğızı ölmüş. adı atlamış. şu
16 bayıra dimiş burlara sel geldī_ uçun bayıra gömün boba dimiş annacıñıza beni. köv burıya
17 çıkınca_ a_klar kö_ü o ğızın_ jsmine almış. aTlaS, aTlas, aTlaS_ olmuş. orda sel gelirmişdi
18 bāçaların_ içindeymişdi şeyler, köv. sōna burıya çıkmış. o_ kudu_ ydu o benim_ ölümü_ şiyi
19 vardı da, kitap_ bardı da, tarihlerini bile o_ kudu_ ydu bu kövün de unudu_ ğaldım. yanē öretmen
20 şey_ jsdemiş. **EB: Soyadınız da aynı zaten.** **ZA:** he soyadımız sōna aldık. sōna aldık. ilkin
21 silmezdi de sōna babası.. **EB: Bu köy ne köyü? Manav köyü mü, Yörük köyü mü, Türkmen**
22 **köyü mü?** **ZA:** tür.. manav bura. bizim burda hiç bu memleKetTe ğarışık_ yok. **EB: Hiç yok**
23 **mu karışık?** **ZA:** hiç yok. sōnadan_ jşde şeyler geldi mācırlar geldi. unnar ğarışdı. kürt mürt
24 öle bi şey yok. manav bizim burla. hep. **EB: Kaç hane Muhacir var?** **ZA:** valla heP ğa_ğdılar
25 gitTiler. bu köv bizim çocuklümüzda altı yüz haneydi. tâbi tabi. tabi. **EB: Nasıldı o zaman**

26 **hayat burada? Canlı mıydı? ZA:** cannydı. **EB: Neler vardı o zaman? ZA:** neler vardı neler
27 yokdü. bâçalarda ekilirdi, meyvalar, ayvalar boldü. insannar birbirlerine şurda ğavıncı diris
28 yaylası va saġarı köprüsünüĝ yanında. ura burdan bölünme. ura bize āġit. yaylamızdı da
29 şindi ayırıldı ğavıncı köġü diye geçer. orda bizim mesela toprāmız var. tarlamız var. ev
30 yerimiz var. onnarıĝ da burda var. işde bñ yıķılan verāneler onnarıĝ, ğavıncıda olannarıĝ.
31 sona çoĖġ uyanıķ köydü. bütün herkeş çocuĝunu oğutTu. herkeş çocuĝunu ya bi işe ğuydu,
32 ya bi oğutTu. yüzbaşı var binmaşı var bizim kömüzde. ĝari subayıĝ haddi hesabı yok. çoğ
33 uyanıķ çıķdı ve çolunu çocunu oğutTu. bi denese de oğutTu çocunu, iki deneyse de oğutTu.
34 yavut oğudamadıysa işe ğuydu. e bölē kimse ĝalmayıncaĖġa ā ben yalnızımġişde bu ĝoca
35 verānede oturuyom. yazın. yazın geliyom ĝışın gidiyomġeskişērdeyin. ēveT. ertūrlĝazide
36 evimġmar. urda otururun. olum da urda.

37 **EB: Kış hazırlıkları neler yaparsınız? ZA:** her şiy yaparıS. patlıcan ĝuruduruz. fasille
38 ĝuruduruz. betmez yaparıS. her şī turşularımızı yaparız. **EB: Ne yaparsınız turşulardan? ZA:**
39 sirke turşusu yaparız biz çoĖçoĝu. **EB: O nasıl oluyor? ZA:** sirkeyinen ĝurarıS. sirkeyinen
40 ĝurarıS. sirke turşusu olur. bizim üzümümüz çoğ boldu bu bā, çoğ baĝ vardı bizde. buranıĝ
41 esası gelir ĝaynā baĝıdı. tabī yā üzüm baĝıdı. **EB: Baĝdan ne yapardınız? ZA:** satıyolardı
42 aşşalara polatlıya, haymanāya, o tarafTa baĝ yōdu. bütün atıynan, öküzüynen, arabasıynan o
43 tarafa satıyollardı. adamna yiyintisini topluyordu. **EB: Başka ne yapardınız? ZA:** tatlı
44 yapardı, betmez yapardı. betmez yapardıķ. **EB: Pekmezi nasıl yapardınız? ZA:** betmezi
45 oluğlarımız vardı, aġacġoluĖlar. hale bi ara geldiler ünüvesTeden de aġacġoluĖlarıĝ
46 filimini çekdiler gitTiler. unnā da māmūT di.. benimġolum dimiş de māmūt hoca. burıya
47 geldiler de olūkları nēyi filimini çekdiler gitTiler. işTe u oluĖlarda yıĝıyoŗduĖ çiyiniyoŗduĖ.
48 toprağ çalıyoŗduĖ şeylere, o ĝazannara suyuna, topraĖġonuĝ ēşisini acısını alıyoŗdu. onu
49 zabalayı ĝaġan, süzen, teşlerde güzelceceğ ĝaynadıĝ tertemiS. mis gibi olur betmeSler.
50 buranıĝ betmezi gibi hiĖġolmas. /.../

51 **EB: Nasıl eğlenirdiniz? ZA:** ē nasınġelenirdi? mesel ĝonuşurduĖ aşamnarı. **EB: Ne**
52 **konusurdunuz mesela? Ne meseli vardı? ZA:** benġsaġa tayırınan zohre, Ėırızmalı güzel diye
53 onnarı bilirdiğ, bizlere sölelerdi. bi ĝatır şiyi vardı bobamġonu sölerdi. **EB: Sen bir tanesini**
54 **söylesene teyze bize. ZA:** yā bēn, unuduğaldım bēn. **EB: Bir tanesini söyle. ZA:** bağ
55 unuduğaldım bēn. **EB: Yarım da olsa söyle. ZA:** ya kitapları var şindi unuduğaldım hay
56 yavrum. tayırınan zohrē iki emmi çocū varmış, emmi ĝızları. biriniĝ olu varmış tayır, biriniĝ
57 ĝızı varmış zohre. bunnarġekisi oğula gidellermiş mesela. ekisi oğula gider, yolda bī cazı
58 ĝarı varmış yaşlı. zohre baĝırırmiş tayīr ābī diye. u seniĝġābīĝ dēġel sevgiliĝ derimiş.

59 sen_ona varcañ derimiş. onđan sonna yoğ_ö benim_ābiyim derimiş. ondan sonna bi gün
60 böle iki gün böle ebe heP okula giderkene unnarıñ_öñüne geşmiş yaşlı biri. unnarı öle
61 beyinnerine girmiş. ezelden yasaK ya büyüyünceK ben zohreyi alcan dimiş dikilmiş tayır. o
62 da vermen dimiş bobası. bobası vermen dimiş ve ğarđeşini ça_armış. dimiş ölunu nāp yap
63 burdan_uzaklaş. çocuK yazık bubası üş denē deve verir. öñüne şey verir. üsdüne duz_atar. o
64 buñuyunan şeyini yicēni topla kendini hani, besle. gider. ve ğız ağlıya ağlıya vereme ğarar.
65 ğız. o olan gider. o cazı ğarı gine yaşlı ğadın olanıñ peşine düşer. bi odada bulur. tayır dir
66 zohre dir vereme ğardı. ölüceK seni bekliyor dir. bi ānıñ_odasında ğor o eşyāsına develerini,
67 geri gelir. ğız dā kimseye ğapıyı aşmazmışdı. öle ālarmışdı. ğız onđan sona, gülcēme gitTi.
68 aşmış. ğız olanıñ sesini duyuncaK_aşmış. ğıS her gün feryad_edermiş ya evde yalnız
69 başına, o gün sesi kesilmiş. allah_allah dimişle bu ğızın büyüñ niye sesi kesildi? bobası
70 dimiş ki hizmetçilerine şu ğıza bi baķın dimiş. pençereden ğapıdan bi şey_ediñ. bi de ordākı
71 hizmetçiler baķar tayır_içerde. hemen ğızın babasına gider. sizin_kiler_onnar de mi? de_ıl
72 mi? ğızın odasına gider. bobası öluñ dir gelmiş dir, öldürücen unu dir. nāp yap dir uzaklaş
73 burdan dir. tayırnı çıkardılar. gine bobası bi sandık yapar. saķarıya ğoyuvurur tayırnı. mesela
74 biS saķarı deriS şurda saķarı var da, denize mesela. bizim bildimiz bi saķarı. saķarı
75 yakın_öldü_uçun. saķarıya ğoyuvurur. bī balık dutallarmış. dalğalanıP gelirmiş böle sandık.
76 iki arkadaş balık dutallarmış. eğer demiş sandıkdaķı malsa seniñ dimiş cansa benim dimiş.
77 çocū olmamış biriniñ. assalar kı deliğannı olan. çıkartmışlar. unu ordan cıKartmışlar. ondan
78 sona gine bu olan orda unnarıñ ölu olmuş ve unnarnan durmuş ama ğönü zohrede ğalmış.
79 büyüñ_öle yarın böle bi dimiş gine bi gidiyin zohreyi görürün. bi gün gece gine varır. zohre
80 gine feryatler_içinde ālarmış ālarmış. ğannı gömlēni getirmişler zohreniñ, şeyiñ tayırın.
81 suya ğoyullar ya. ondan sona bū öle oluncaK öldü diye ğız kendini öldürmiye ğaķmış. o gece
82 gine tayır gelmiş ğızın yanına. ğapıya aşdırmış gine girmiş_içeri. ğızın feryadı gine kesilmiş.
83 ondan sona gine bu olunda tayır geldi dimiş. bobası gine hizmetçilere baķdırır, tayır gine
84 içerde. onđan sona bunnarıñ_ıkisini de öldüTtürür bobası. kābe yolunda iki dene şey
85 varımış. o ğadın var ya bunnar_ölüncek varı başlarına daş vurur. o ğanayıncaK o daşlar ikisi
86 de gül_olur. o yaşlı ğarı da orda ölür. o ğarı çalı olur. böle tam o güller ğaķarmış böle
87 birbirine ğavuşca zaman o çalı ordan fırlarmış o çalı ortada gine ğalırmış. yimiş_işmiş
88 muradına geşmiş, böle olmuş. dā çödu, türküsü nēyi vardı da unuduğaldım. unuTtum.
89 unuTtum yavrum. öle diye ğonuşullardı. annemgil de iyi annatıldardı da onnarı
90 dinnerdig_işde. oturdumuz yerde ğodumğaç oynardık.

91 **EB: O nasıl bir şeydi? ZA:** hē işTe bi dūme şorda. ğodum ğaş ğodum ğaç al da ğaç. şu orda
92 biz burda adımızı ğonuşurduK. onđan sōna bilirsē gelirdi, bilmese ikinci ğodumğaça gine

93 giderdi orıya, sağlanırdı. öle oynardıĸ, oturdumuz yerde. şeyi oynardıĸ kimiñ_eli var
94 el_el_üsdünde? hē. davul zurna yapırdıĸ sırtını. Çünkü oturdumuz yerde, évde. anamgil di
95 ra_atsız olmasın diye, çocuğlümüS. öle, işde öle günümüS geçerdı geceleri. onđan sōna da
96 evlendik. hayat sürdü işde. şindi bu hāle geldik. üç dört dene çocüm_mar. hişbiri yok. /.../

GÜNYÜZÜ - Ayvalı

Kaynak kişi : Hatice Yılmaz, 66, İlkokul; x
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Yüncülük, Hastalık

1 **HY:** bu hayvandan gırkılır gırkılınan, gırkılık maķasıynan böle. undan sona yıķanır. yıķanır.
2 ondan sona didilir. yorġan_olur, yasdıġ_olur, döşşeg_olur. **EB: Başka ne olur?** **HY:** ēirilir
3 çorab_olurdu, Şindi olmāyor ġayrı da. biz_ōnce ıslar doķurduķ bunnardan, ġoca kilim
4 namazlā. eyiridiP bunu boyardıK. **EB: Kepenek mi yapıyordunuz?** **HY:** hayır hayır u kepenek
5 başKa olurdu. **EB: Keçe bundan olmuyor mu?** **HY:** keçe de bundan_olur. benim Şindi Şu
6 ēvde bi çivd_ala pala var bundan doķunma. eyirdiK, doķutTuķ, boyatTıķ kilim boydan_aya
7 ġoca aşdıġ_ēve. **EB: Çorap oluyor mu?** **HY:** çorap da oluyō. Şindi olmāyor da oluyordu. **EB:**
8 **Onu nasıl yapıyorsunuz?** **HY:** eyiriyōS. örüyōz. **EB: Nerede?** **HY:** ... var böle kirman varıdı.
9 onnarınan. Şindi eyirmeyōz ġayrı geşdi de. ōnce eyiriyorduK. ġazak_örüyōrduķ eyirip böle
10 süveter, çocuklarā, Őeyimize. Şindi ġaġdı olmayor_unnar. hazır yünner çıkdı ya iPler. **EB:**
11 **Başka ne yapıyordunuz?** **HY:** yataķ yapıyōz_ġşde. yorġan, yasdıķ, döşşek yaparıS. **EB: Sıcak**
12 **mı tutar o?** **HY:** tabi ıCcaķ dutar. bizimkiler bütün yün yataķlarımıS. **EB: Yere yatak**
13 **seriyorsunuz deġil mi?** **HY:** yere seriyōz yerine ġöre tābi. **EB: Ne kadar zamanda yapıyor?**
14 **HY:** bu çoK durdūna yapışdı bū. döşşekden çıkıdydın. her sene sırıķlayacaġ, ġabardacaġ
15 döşşekleriġi, yasdıķlarıġi. yorġannarı ētmeġ de bunnarı ġabardıġ. **EB: Her sene bunu mu**
16 **yapıyorsun?** **HY:** tābi. hoş geldiġ. otur Şurda. x: hoş geldiġiS. geçiġ_otururġ Şurda acıK. çay
17 demliyorum çay_çiġ birer bardaķ. **EB: Yorganlarda olmuyor mu?** **HY:** yorġan dikildī için
18 olmaz. **EB: Toparlak olmuyor mu orada?** **HY:** dikiliyor ya bu yorġanı böle içine ġoyuyōġ
19 bunu böle. bunun_arasına üsdüne de bunu ġoyuyōġ böle. böle ġözelce bunu di.. sırıyōġ,
20 dikiyōġ. hiş topallaK ne olmāyor_u. yorġancılar diker. üsdüne de bi nevsim geçiriyōġ. onu
21 yıķāyōġ, bu duruyor_çiġinde. **EB: Yorgan dikme var mı sizde?** **HY:** var. bizim gelinimiz diker
22 bolatlıda büyüK gelinimiS. **EB: Tezġahı mı var?** **HY:** yoK bunu makinede dikiyor çapıTını
23 döşēyor. oturdū yerden böle dolanıyo, dikiyor desenni desenni. ġavtannardan
24 dikiyor_ġstedīġ de.. desen. tavuz_ġuşū nem ben neler peK ... **EB: Bir yorganı kaça diker**
25 **şimdi?** **HY:** Şindi elliydi altmış_olmuş. **EB: Dikmesi sadece.** **HY:** sade at.. dikmesi atmış.
26 **EB: Peki bir yorgan kaça mal olur teyze?** **HY:** vallaġi ne bileyin ķumaşını ne biz_almāyōz

27 çoKdan. benim çoluK çocuK güçç̄iken alıyoduK dikiyoduK da. yetmiş mi oluyór?
28 yetmiş_oluyõmuş. **EB: Kumaşı tiftiği hepsi kaç mal olur?** **HY:** onu bilmeyon ben valla
29 gâç_oluyorsa. gâça alıllarsa asdarı yüzü bilmiyon ben. **EB: Bu tiftik atmıyorlar mı burada?**
30 **HY:** burda atıyorlar da bizim yaylada atıyorlarmış da. iyilerini alcaz da şunnarı atTıracâz bi
31 dâ işTe. **EB: Kötüsü ne oluyor?** **HY:** êsgimiş zamannarıñ yorḡ.. şiyi yünneri. /.../

32 **HY:** baK bizim, bizim hasdaya baK. bizimki de başladı soñu soñu. aslında yasaK. **EB: Amca**
33 **sizin neyiniz oluyor?** **HY:** b̄eyim. **EB: Hastalandı mı?** **HY:** damar dıkanıK felş geçirdi. felş
34 geçirdi. üş kere felş geçirdi. beyin damarı dıkanıK, gılcal damarımış. buna yüz bin kere
35 şükür. iki d̄eneynen yörüyyor da aKsi amca işde. ci_ara işme diyon, çekişiyoz. garişma
36 garişma içiyor. u da zarar_eder. gâş kere gitTiyseK doKdurlar işmeyeK d̄edi. sekis senedir
37 böle hasda bu. şindi bu cıgara olmāyor_ama ayakları ney şişiyor. içiyor ḡabul_etmeyor.
38 eline galdım d̄iyor. isdediñi yap diyor. içiyor. **EB: Ameliyat mı oldu amca?** **HY:** olmadı.
39 keşge olaydı. burdan bu gılcal damar dıkalıymış ya bu şarT_damarı kesilec̄emiş. gorkduK.
40 sırası ney geldi de götürmedik. anKarada olac̄adı. torunumuz doKdur bizim. gelinimiz de
41 doKTur. konyada. **EB: Amcayı ameliyat mı ettireceklerdi onlar?** **HY:** etTirec̄ediğ_ışde sırası
42 ney geldi de torun r̄azı olmadı. soruşdurmuş. t̄elikeli dimişler de. ne yaşarsa yaşasın ... olur
43 diyi gorkdular. belli ki o damardan gorkdular_ışde. iyi yüz bin kere şükür. arısı sancısı yoK
44 dâ işde b̄u ci_araynan tersiS. içiyor gine. K̄olundan dutar buraya otutTuruz. aşam dutar
45 götürürüz. **EB: Akşama kadar burada mı böyle?** **HY:** üle zorunan_açık gıyarin yatām diyi
46 baKarin hemen zıK hemen ḡakar. ḡak gid̄em dışa çıkam diye. **EB: Kışın ne yapıyor?** **HY:**
47 ḡışın da evde ā u pençereniñ dibinde baK duru yazıK yola. yā. ḡışın kötü. **EB: Kışın kimse**
48 **gelip geçmez buradan.** **HY:** gelip geçmese de işde yol ya. durmaz olannar var bolatlıda gid̄em
49 dirler. durmāyor, gitm̄iyor. işde öle geçiyor. bu gelinimiz var, torunnarımız var. onnar gelip
50 gidiyor.

GÜNYÜZÜ - Bedil

Kaynak kişi : Zeliha Fidan, 65, Okumamış; Ayşe Ergün
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Bayramlar, Sohbet

- 1 **SGA: Soyadın ne? ZF:** fidan. soyadım fidan. **SGA: Kaç yaşındasın Zeliha teyze? ZF:** ben_ ni?
2 vallā yaşımı ben bilmem gūzum. hiç_ o_ kume.. o_ kumadım hiç. **AE:** atmış_ atmış beş varsın ha
3 deyze. **SGA: Hiç mi göndermediler? ZF:** hiç göndermediler. **SGA: Niye göndermediler? ZF:**
4 ne biliyin? kötüyün heralda da onun_ için. kōmüzde o_ kul yōdū. bobam_ rāmetliK dē
5 ayvalıya gideller bilir misiniz_ ayvalıyı şurda? orayā beni götür.. herkeş gitTi, beni babam
6 salmadı. /.../ **SGA: Siz ne yapıyordunuz bayramda? Senin zamanında nasıldı? ZF:** hē benim
7 zamanımdan bizim.. eveli bi de gına varıdı neyse o? evelī gelene gidene yemek verilişdi
8 şindi o yemek gāğdı şindi. kim bayramnaşa gelirse yemek varıdı eveli. şindi o galdırılar onu.
9 şindī şeker gōlonyā alıyollar, datlı yiyolar gidiyōllar. eveli şindi ölēdi eveli ölēdi gūzum.
10 **SGA: Yemekler nasıl yapılırdı? ZF:** valla zabana gāğkardık yemekleri yapardık meselā kim
11 bayramnaşa geliřse ona suvra gūrulurdu. **AE:** ezeli yemekler taze bişerdi balım şindī
12 buzdolapları var. ezeli ēşir ko_ kuvurudu. ne olursa tazeciK bişiriğ meselā. buzdolabı
13 olmayınca. şindi buzdolabı var dünden_ evela dolmasını sarıyoğ. bir haFta eveli sararlağ
14 dolmayı neyi şindi. **ZF:** pocetinen gōyuyoğ. hazır hemen çencērēye. **SGA: Ne pişirirdiniz**
15 **bayram için? AE:** aynıkı şindiki yemeklerden u fasillesiydi işde patetesiydi. **ZF:** fasillesi
16 ondan sona baklāva yapardıK. datlı yapardıK. **AE:** ezeli tavuğ_ eti yōdu. şindi her şiyler
17 gōlaylaşdı. şindi tavuğ_ eti hemen al, sucuğ. **ZF:** eveli de davar_ davar kesilirdi ašā. eveli de
18 davar ço_ udu. davar varıdın o davar kesilidi olannar davar keserdi. **AE:** bence şinci iyi
19 canım. u_ zam.. şindi her şiy hazır. **ZF:** tabi şindi her şiy bōl. u_ zaman o gadan bolluK
20 yoKdu. şükür_ allā. **SGA: Sabahleyin ne zaman kayınvalidenle kayımpederinle**
21 **bayramlaşırđın? ZF:** e cāmiden gelince. caminden gelince hē. ordan gelince bayramnaşırđıK
22 büyüKlerle işde. evelkinleri boş_ ver şindi şe_ et.. hatırlama bile. çok çile çekdim yavrum
23 çok.
- 24 **SGA: Ne çektin? ZF:** ohō. ekilirdi her tarav_ ekilirdi çaPaya git bağam. oruş tutardım hem
25 çaPaya git. gelirdig_ ayğaz yoğdu ocağlarda yemek pişiridik. çoluğ_ çocuğ_ gāynata çōğ her
26 şiyi.. **SGA: Eltilerin var mıydı? ZF:** vardı bi dene eltim_ marıdı. on denesine bedel_ oldu u

27 da. da hālan da ōleyiS. **SGA: Arsız mıydı? ZF: dā da hālā küsüS. barışıK de_iliS. AE: ōle**
28 hırsızlı mursuzlū yōmuş da böyle annaşamazlıK geçinimezlerimişdi. **ZF: biraz yanaz_olunca**
29 her şeye şiy.. **AE: beş barnān beşi deK mi yā hebcē de aynı olcaK de mi? ben_on dene ēltiyiz**
30 biS. doKuz_ēltiyiS bi de görümcem_mar. on dene ğayınnamıñ çocū. **ZF: vallā on denesine**
31 de beTel_oldu muydu bi denesi yeter de artıyor bile. **SGA: Ne yapardı mesela? ZF: ohō**
32 saymayna ... boş_ver. **SGA: Kaynanan ne diyordu? ZF: ğayınnam ne disin? AE: una sōlese**
33 gelini. buna sōlese gelini. bi şiy diyemez ki. ortāda ğalır. **ZF: bazı yer ğızardı. bağırdı çırdı**
34 amā gine yapcāna yapardı. **SGA: Ayrılmak da yoktu. ZF: ayvalıya gitTi u. sonradan sonradan**
35 ayvalıya izi ğazındı da gitTi. undan sonā küsdük şindi o da gelmez ben de gitmen.
36 ğurtuldum. gine de dü_ünnerde bayramlarda bulur. çatıdā zamanı bilir. bunnarıñ
37 dü_ünnerde nede çatar canım. şindi dā sālām bi şiy_olmamış. hanı hastaydı doñuz gibi geldi
38 o ğun buriya. **AE: napsan gine de hasda ğız. ğolu neyi ğırılmış ya. ZF: hasdalık pağlar.**
39 ölemesin. cannarı veremesin_āzına ... zeliħa diyi ba_ırsın. çok çekdim. **AE: yok be öle**
40 dime. boş ver. **ZF: derin vallā. niye dimeyin? onu çeken bilir kimse bilmeS. AE: onuñ**
41 yanında yanında olmayınca boş ver günā gireñ. **ZF: allah bilipduru. hağsız yere édersem ben**
42 çekerin. bi şiyden canıñ yandıñ_ıydı canıñı alır mı? almaz dē mī?

GÜNYÜZÜ - Beyyayla

Kaynak kişi : Mustafa Uğurhan, 79; Fatma Uğurhan, 73, İlkokul 4
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Kıyamet alametleri, Çocuk bakımı

- 1 **SGA: Adın ne?** **MU:** burda kemal hoca diller ama esas adım musTafa. musTafa uğurhan.
2 **SGA: Niye Kemal Hoca diyorlar?** **MU:** ben otuz dört do umnuyum. o zaman da işde
3 atatürk neşri nümālydı ya heralde allahu ālem bobamgil falan öle gömuşlar. hani
4 şiy olarak. kimse benim musTafa ūrhan oldūmu bilmezler. kemal hoca bililler. hatTā
5 ayıp olur söylemesi sivrisarııçından dut da şu saçarı kenarınıı u taraFındākı kuçucuK
6 çocu a sorsan kemal hoca kim diyi, bililleş. ben otuz dört sene va zlik imamlık yapTım.
7 hani şiyden mēmur emeklisiyim senin annıcan. evet, başKa. /.../ **SGA: Adın ne teyzeciğim?**
8 **FU:** faTma uğurhan. **SGA: Kaç yaşındasın?** **FU:** yetmiş üç. **SGA: Okula gittin mi?** **FU:** dört
9 sınıfdan ayrıldım. gine bilirin. yeni yazıyı da bilirin esgi yazıyı daha çok bilirin. esKi, yeni
10 yazıyı okuyamıyon da esgi yazıyı çoğ okurun. **SGA: Eski yazıyı dedem mi öğretti?** **FU:**
11 dede öğreTiydi evet. **SGA: Evlendikten sonra mı öğrendin?** **FU:** tabi tabi. evlendiKden sona
12 öğreTi. bi ğarılar örenmiye geldi. unnanan yanı sıra örendim allah razı olsun. çoğ iyi oldu
13 yā. onu olmasam hic ēlenemen yavrum. kim kimse yoK bak heP. onnan ēleniriS heP
14 āşamları zabahları ğakar onnan ēleniriz. yā. allah size de nasīb etsin okumayı. çok datlı
15 bi şiy o okumaK. allahınan ğonuşmaK. allahınan ğonuşmaK. **MU:** tabi. ğur'an oku demek ve
16 alahın kelāmı. yavrum benim çok yetiştirdim müftü var. ayıp olur söylemesi. çok talebem
17 var. ğur'anın lisanından annarın. **FU:** arapça bilse bili de. **MU:** arapçayı neyi bilirin. haÇca
18 falan segiz on sefer gitTim geldim. bunnarı söylemek günah olur ayıp olur da. **FU:** şey
19 arapça bildinden vazifeli gitTi. on beş kere gitTi.
- 20 **MU:** benim dediklerimi dinne. bir gün geleceK isra il yoK olucaK. unutma bunu.
21 hıristiyanlarla müslümannar isra ili yoK edecekler yahudi milletini. daşıı ardına
22 saklancaK sanKı yahudi var bende diyeceK. ğuyuya ğırceK yahudi var. zaten türkiyeyi de
23 bölē eden mason dedikleri yahudiler bunu yapan yavrum. dünyayı bölē eden yahudiler,
24 başĝası de il. hıristiyan ālemi böle bu kadar şid.. şı olamaS. /.../ **MU:** zekāt vereceK kişi
25 bulamıyacaKsın. herkes zengin olucaK. kime verceı zekātını? ā bizim kōmüzde herkesiı
26 māşı var. **FU:** herkesiı māşı var. hēP. bi māşsız yoK. bak eı azıı bākır parası var. bi de

27 yaşlılık māşu aliyollar. **MU:** ama beni üzen bi tek şey var. o da ne biliyon mu? sen anaña
28 bobana malı var bi şey veriyö diyi mi bakıcaksın? anañ boban seniñ yāv /.../

29 **SGA: Nine eskiden bebelere bakmak nasıldı?** **FU:** allah_u günneri bi dā verme. yavrum bez
30 bulamazdıK altTan_aşı.. bi de çapıt para çıkdı o_zâman. accıg_esgilerimize çapıt paşa edir
31 de altımızı açardık şindi halılar yı.. yoşarda dolu dolu durur. ğup.. ğuplu bez dutardık bi şey
32 bulamazdıK çocuklara ... e ağıdır, pisler. allah u günneri vermesin. torpānān yatırdık
33 çocukları. beşiyē ya, beşiyē sērerdiK şiyē aķ.. torpaķta çıkmasın diyi. u torpāna sarardıK
34 aķşamadağ_u çocuk u torpān_üsdünde yatırdı. hemen_altını alır şöle edivirirdig sidini
35 atıvırdık. gine bālardıK. dışa çıkısaK aķıtsa bi şey yoķ. ne bez yoķ. şindi amanin hazır bēzler.
36 **SGA: Bu toprağı nasıl hazırladınız?** **FU:** u çocuk torpāları yavrum bi sor herkeş çocuklara
37 getiridi. her torpaK_olmaz. ēlerdik. un_elēnen_elerdiK. pa.. tandırın_üsdünde
38 ğurudurduK. dā haftāda bazlāma yapardıK, yuķa yapardıK. ğalabalıdıK. on beş kişi bu
39 sufriya oturuduK biz ğaynımına baraber. ōrda ğurudurduK, bi de aÇıK şe_ētcez zāman
40 ısıdırdıK_altına dōkerdik bēziñ_üsdüne, çaPut pala şe bēzleriñ. sarardıK. aķşama ğadağ o
41 çocuğ_orda yatırdı. āladı mı emzirirdiK. sallardıK. ōle ğucāmıza alıP da iş çoķ. davar var
42 sı_r var neler var. çapa var. a bu hali ğalim benim panÇar yapıdı yavrum bōle. **SGA:**
43 **Sabahleyin kalkardın tarlaya giderdin.** **FU:** tarlıya giderdik. tarlada çapa yapardıK. undan so..
44 kimyon yolarđık. neler yavrum neler. yavrum şindiki şu ğarılar baķ şu ğarılar e_ēr
45 ğocalarınıñ ğazanşlarını har būr harman savı.. savurularsa allah sorar depede. şindi ra_atlı_a
46 göre dē mi ya? şu raşatlı_a baķ yā. çamaşır yumaķ yoķ. bi de çamaşır yurduK mu ōñümüz
47 buz dutardı buz buz, dışada. toķacınan tā ta.. **MU:** şiyenen. toķacılan hā. daş vu.. şiyiñ dışında
48 daş duruyor baķ çeşmeniñ_orda. bobam_ürāmetlik şiyden mişalışşıkdan kil getirirdi,
49 satardı. **FU:** kil getirirdi. sabun da yoķ. kilinen yıķardıK. /.../ **FU:** ama bizden ēvel gelenner
50 hiş bi ğün görmümüş. biz gine aÇıķ ceyrana baya ğırķ senedir görüyoruz ceyranı. biz
51 gördüK allahıma bin kere şükürler_olsun. ama bizim ebelerimiz dēdelerimiz, analarımız hiş
52 görmemiş. bōle toķacınan yıķallarmış yavrum zabah erkenden ğaķar yolmiya gidellermiş.
53 ğün ğızasıyadaK yolma yolallarmış bōle ekin. unu düvennen sürellermiş. onnar daha bizim
54 bizden şey_oldu. biz gene aÇıķ ğün gördüK. biçer ni gördüK. **SGA: Siz tarladayken bebekler**
55 **ne oluyordu?** **FU:** bazı ğayınımız baķardı, bazı bēn eltimin çocu_a baķardım o giderdi ... a
56 bazı ōñden ğürenner aÇıķ büyōrdü ğızlar, benim ğız. benim büyōk ğız_oldu üş iki dene.
57 onnar baķardı buna. hele bunu bütün benim büyōK ğız büyōTü. ben hiŞ_evde durmazdım.
58 allah o günneri vermesin yavrum. de ben de una diyorun ya ğadın yavrum allah_aşğına
59 ğücenmeş söledimize. şindi şe_er yerinde baķ çamaşır yōķ, ğocaların ırātÇa getiriıyorlar
60 yiyollar piknē gidiyorlar şe.. bi de beş vaķıt namazlānı ğılmıyollar. allah bunu emretmiş.

61 emretmiş ğıl diyi. onu ğılmıyor ben_ona ğanıma gidiyo. Şu ırahatlā göre niye allah
62 Peyğamber biliP de namaz ğılmaSsınız abdes_almaSsınız allahın divanına durmaSsınız?
63 ben_ā una Őaşıyorun. Şu ırahatlā göre. hem de bi de nāpıyollar yavrum. modası geşdi mi unu
64 atıyollar. unuĝ modası geşdi mi unu atıyola. baĝ benim gelinim çok severin, çoĝ_ıyi,
65 hatır_elli, bundan bi sene ēvel yirmi dene Şarpa almış gelmiş. ana bunnarı yoĝsuzlu_a ver.
66 ğız bu yirmi dene Őarpayı niye alın yavrum baĝ ğocaĝ ne al.. tırın_altına yatıyor. niye alın
67 ğı? sōlemen_ışde hani ara aĝılmasın diyi. dēycēm ğalı yavrum bōle bōle ğozaŐlı.. ğocaların
68 ğazaŐlarını da bōle savurullar. yā, vay yavrım. /.../ **MU**: baĝ sen bi yaramazlıĝ_edeĝ. anaĝ
69 der ki len ğocasına bobaĝa, ōlum bana Őōle etTi de bōle etTi de, bobaĝ gelir bi tene vurur
70 sana, ulen niye bōle etTin_anána? amā ben sana Őıĝāt_etTiydim yavrumu dōy mü dedim?
71 alır hemen ğucāna basdırır. o ne? beŐ ŐeFĝat fazla oldū için. ĝardaŐlarım ĝeŐŐlimizeĝ serveTi
72 samā.. sāmānımızın ğıymetini bilelim. allaha ğul peyĝambere ūmmet olalım. vaĝıt yakın
73 çocuklar. isder_inanın isder inanmayın. yahudi yoĝ_olduĝdan sonra kırĝ seneĝiz var Kırĝ.
74 kemal hoca bunu dedi ydi deyiĝ. ben giderin yetmiş doĝuz yaşımdayın. yahudi yoĝ_olacaĝ.
75 ĩran da harap_olcaĝ ĩran. ĩran da harab_olacaĝ. u da çoĝ sūrmeyeceK. baĝ bunnar hepsi
76 oldu. /.../

GÜNYÜZÜ - Çakmak

Kaynak kişi : Sultan Bozkurt, 83, Okumamış; Münevver
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Eski hayat

1 **SGA: Adın ne nine? SB:** tatlı gızım adım sultan. **SGA: Soyadın ne? SB:** bozKurt. **SGA:**
2 **Çakmak köyü değil mi burası? SB:** he çakmak köü. **SGA: Doğma büyüme Çakmak köylü**
3 **müsün? SB:** tâbi tâbi tâbi. **SGA: Burada evlendin. SB:** burda evlendiim, burda dünyaya
4 geldim burda göcadım bu hâle geldim. **SGA: Seni okula gönderdiler mi nine? SB:**
5 göndermediler yayrum. o_vakıt yōdu. oğul yōdu bilene. büyüK kōlerde hani eñ büyüK
6 kōlerde varıdı oğul. onū tâbi kim kimde yük_olur? şindi yolladıı_ıydı yurda gıyuvurduğ_ā
7 çocū diyyōrlar. o_vakıt yurt nerdeydī? gitmedik. bi de emmimiñ gızı vardı o buruya geldi.
8 onannan öle diyi atTıK biz babalarımıza töbe esdāfurulla esdāfurulla tö.. bizi oğutmadılar
9 diyi. hē yavrum. ā öle bi ha.. günner geçirdiK. gelin_öldüK, olan do_rduK, gız do_rduK
10 gāninen. iki dene gızım var. dört dene ölüm var. her birisi her bir dāda. ā burda böle
11 heriFinen biz galdıK bu evlerde. **SGA: Kağnyla mı doğurdum dedin? SB:** gānynan de_ıl bi
12 araba çocuk do_rduğ_ışde. **SGA: Çok mu oldu? SB:** tâbi tâbi. **SGA: Hepsi yaşadı mı? SB:**
13 allah ben_ölüyün unnarıı yerine. hepsi yaşadı. kimisi neyse ta şō uzaK kōlerde, kimisi
14 esKişerde, kimisi sīrisarda, kimisi kimse yoK bu gelinden başKa yanımda. **Münevver:**
15 balıkesirde polis_ölunuı biri. onu dir ta uzaKda diye. **SB:** aklıma geli mi ā münever? **SGA:**
16 **Dedem ne yapıyor? Münevver:** dede diri. **SB:** dedeye baK oturu ... gibi urdā ħaK. **Münevver:**
17 şaPKalı dede. dede diri. yaşıyola dedeynen. **SB:** o olmasa ben yaşıyaman, ben_olmasam o
18 yaşayamaS. birbirimizi sürüyoru bu.. ne vakıt baKam allahım ömrümüzü ne vakıt bitirdiyse
19 o_vakıt gidicēz. bu yıl bizim burda göcağarılar_öldü. ben_onnara öle diyi şaKa yapTıydım.
20 **SGA: Ne dediydin? SB:** bu yıl göcağarılar_ölüceK didim. evelā bunıı_anası da öldü,
21 immān_ölceK. ondan sona güllü şükriye ölüceK. ondan sona ben, saydıydım_öle. unnar
22 heP gitTiler, ben galdım_a. ikisi gitTi. **Münevver:** ezra_ıl seni de çarıı bi gün. **SB:** tabi
23 çarırık ħurban_öldümün rabbim bi bi.. **SGA: Nine eskide hayat çok mu zordu? SB:** çok
24 zordu evladım. neler çekmedīk, neler çekmedik? söleşem tükenmes. çok zorudu. bi kötü éve
25 gelin girdik kötü bi éve gelin_öldüK güvey_öldüK. üsdümüzüı yorğani çuldan çapıTdan bi
26 şiy. év de öleliK. ondan sona öle örda iş yapa burda iş yapa açık topladıK. çocuklarımız

27 büyüdü, aÇıK_elimize bi şey bulaşdı, kendi kendimize buriya ev yaptırdıK. oraya yavruma
28 yaptırdıK buriya gendimize yaptırdıK. öteKiler gödu gitTiler. şindi de onnarıñ saqāmiTini
29 çekiyoruz, oturdumuz yerden ğakamayoz_ evlādım. öle günner geçirdiK. sizler geçirmeyiñ.
30 güle_ güle geçiriñ gününjüzü ā şindiki gibi böle güzel güzel gün geçiriñ. öle vaqıtlar geçirdik.
31 boba bulucuK ter.. size ayıP gelir burda ben dursunuñ toqatlıda, toKata benim herif didi
32 gibi ğoyun kermesi yaqardıK. elimizinen çoralarda ğırlardan odun ğazar gelirdiK yaqardıK.
33 şindi gēlinlerde erKeKlerde bey gibi yaşıyollar. ğāyi ben de yaşıyon. **Münevver:**
34 şe_ irdekiler ğaleferli evde kōdekiler kömür yaqıyor. **SB:** ğalever.. şindi bu günnerimiz
35 çok_ iyi evlādım Tābi ğuzum. hasdalıK yōdu, şindi de hasdalıK çok. ben vay vay vay dirin,
36 benim gelin de vay vay dir. benim gelin dir o da vay vay dir emmimiñ gelini. dünya böle
37 ğurulmuş dimeK böle gidiceK datlı ğuzularım. allah ğülüceK gün vırsin hepiñizi. iyilerinen
38 ğarşılaşñ kötülerinen ğarşılaşmayiñ. **SGA: Eskiden kış mevsiminde iş az olmaz mıydı? SB:**
39 Kış mevsiminde az_ olurdu da ğarnımızñ da açcıyı aç ğalırdı ama. **SGA: İş az olurdu ama.**
40 **SB:** tābi. iş de yok aş da yok dirim. olurdu da işde havayı. şindi vay_ amanın_ o yinir mi?
41 onu yicem. o yinir mi? ī ī çocuklar ālallar bize yımırta ğırıñ sarı yağñ_ içini. nerde bulciñ da
42 nerde yiyiciñ u_ vaqıt_ onnarı sen_ evlādım? öle vaqıtlarınan günümüz geşdi. gine de
43 iyiydim. düşdüm. bacaqlarım bō.. acıtım buralarımı ğarnımı nēyi acır ğarñım. sennen
44 ğonuşmaya teKadım yok. **SGA: Ne zaman düştün sen? SB:** ā bayramdan evel düşdüm
45 bayramda. **SGA: Nasıl düştün? SB:** hiş bilmen nası düşdümü ki. **Münevver:** şöle yerleşeyin
46 diyē oturun dirken devşelenir, yan_ gelir merdimannardan_ aşşā. **SGA: Çok mu acıdı canın?**
47 **Münevver:** güvermiş beli nēyi. **SB:** her yerim güverdī de geşdi. göklū geşdi de acısı geşmiyor
48 acıyıyor böle etlerim_ acıyıyor. nereme deyellerse acır. öle vaqıtımız geşdi yavrum. allah
49 sizden_ o.. size gösderTmesin u günneri yavrularım. **SGA: Kış gecelerinde ne yapıyordunuz?**
50 **Elektrik de yoktu eskiden. SB:** eletTiriK yōdu. lamba yaqardıK ğaz lambası. yaqardığ_ onu
51 şuriya ğorduK şöle bi sandallenin_ üsdüni. onun_ ardına öñüne oturuduK. ezeli
52 çorab_ örülürdü. çorab_ örerdiK. ip_ eyiridik. ip_ eyiridiK. çocuklarımızı çorab_ örerdiK.
53 adamlarımıza çorab_ örerdiK gücücüK yavrularım. oh. işTe öle öle geçirdiK günnerimizi, iyi
54 günnerimizi. aÇıK iyi oluncaK gözde.. allah davar da vırdı daş da vırdı çocuK da vırdı, vaqıt
55 zaman da vırdı biricik yavrum. buğez de ğocalıK ğeldi başımıza çok. dē şu şu çocuK çocüm
56 da bildik bi çocuk gibi de ona baqıpdurun ikidir. undan sona bildim çocuk gibi sivrisarda
57 böle bi ğız çocü.. hē tanıdık o ğıza benziyō. **SGA: Eskişehir'den getirdik onu. SB:** oralarda
58 da.. **Münevver:** alığoyam buriya biz bunu. **SB:** onnar buralarda deli olullar. **Münevver:** e biz
59 de gideriz evleninceK. onnan biz de şe_ ire gideriz. şindi milleT ğış bütün şere aqışıyor. kim
60 ğalıyo kölerde? **SB:** hē. he biz burda dururlar. a şindi benim bunuñ bi ölu var evlendi yēñi.

61 gücücük bebesi dömuş. ille orıya gidicen dıyor bu şindi. çocu_a baķıcāmiş, geline
62 baķıcāmiş. ğocaņa kim baķıcaķ? ondan sona vaķıtlar öle geşdi ğuzum. ezeli çocūņ doğurudu
63 büyürdüņ de öle duyardıņ çocūnū yabana vırdımız kıızlarıņ, Ķurbetere vırdımız. şindi hemen
64 çocuĶ dünyaya geliyo alōy ey, şiyiņ, ōlanıņ_adı neyse söle sezeriņ ğızı olmuş. maşşalla.
65 benim de bi tam.. dimin didiņiz yer nēreydi? āh. aķlımda ğo.. **SGA: Sivrihisar, Eskişehir. SB:**
66 de_ıl de_ıl. tā uzakta. **Münevver:** balıkeSir balıkes.. **SB:** balıkesir. balıkesiriņ kövü var
67 savaştepe. benim_olum_urda polüs. ā alō ana ey yavrum. napaņ eyi misin? ēyiyin. ā benim
68 ğız geldi iyī, benim_olan geldi geçemedi meselā oķulda. ezeli de bir_ayda biriciK iki ayda
69 bi meKTup gelirdi. onū da bilmezdik bi dene herif vardı, orıya oķutmiya giderdiK de. o
70 adam da kendi kendini ōrenmişimiş zamānında nasın_ōrendiysi. öle vaķıtlar geçirdiK
71 biriciK ğuzularım. āllah ğurban_öldüm_allah bu ğünümüzü araTmasın. aha böle işdi
72 vaķıtımız geçip gidiyor bi tāne. evli misin beķar mısın? **SGA: Evliyim. SB:** allah ğocanınan
73 mesuT_ol. çocūņ çolūņ varısa onnarnan mesut_ıtsin. ne ğüleņ ğız ğülme başını ...
74 **Münevver:** seSiņ bütün_alındı haberiņ yok. **SB:** ana. esaSdan_ıı aldı ana ğı? zere ğız bu
75 baņa ne ... öñceden söle hortlāņ ğızı. hı hı dī zere ğāresiz ğāresiz ğüleņ sen usulca usulca,
76 alınısa alınsın ğahPe dimedim geşmiş ğünnerimi söledim. alınsın varsın. **Münevver:** ebeņiņ
77 şūru yerinde dē mi? **SGA: Evet maşallah. SB:** şūrum yerimdi. hiş hiç bi.. hiş şūrum..
78 **Münevver:** esgiyi yēņiyi annadır. dā bi de yas_ıder, türkü sölēr, yalnız ğaldī bille. **SB:** urda
79 yalnız ğaldım bille buņalrın da. **SGA: Bana türkü söyleyecek misin? SB:** ne dēyiP de
80 sölēyin? **SGA: Yalnız kaldığında söylediğini söyle. SB:** sölerdim de şurda herifler var.
81 ayıb_olur_öle ğarıyı ğo.. ğocaman ğarı türkü sölēr di.. **SGA: Usul usul söyle. SB:** ne biliyin
82 ne diyin fatma bi dene bul. kıız yapamaycan_ıı napcan heralda. **SGA: O kadar ta**
83 **Eskişehir'den geldim nine. Bana bir türkü söyle. SB:** isdersen burdan gel ğuzum da aķlımdan
84 çıkıvrıyor böle. esgiler_aķlımdan çıkmıyor yēņiler_aķlımdan çıkıyor. yēni şi bu nasır
85 aķlımdan gidiviriyor ne diycēsem. neyse bilemedim. bēn_öñceden çoĶ talba çalardım. şindi
86 aķlımda birisi ğalmadı. tef çalardıķ biS. tef çalardıķ. bi de ğaķardıĶ meselā iki kişi talba
87 çalardı leylim laylım nēyse bu da ğızlar da genşler de ğaķallar oynardıķ bi di, ğaşınan caĶ
88 caĶ caĶ çaķ sen baņa ğaşı ben saņa ğaşı, oynardıĶ. öle vaķıtlar geçirdiK datlı biriciK
89 yavrum. şindiyē gelinceK söyleyecēm laFı söyleyon da öle türkü mürkü o ğün ğü.. biz burda bi
90 dü_ün_öldü da baņa ille ğardaşdıĶ arķadaşdıĶ o ğarıynan da. gel deyo ğardaşım didim
91 dökülmüş de toplayamayorum ğayı dedim. evde tāne ğalırsam yalnız hiş ğonuşmadan
92 ğalırsam o vaķıt gelir bi dene iki dene aķlıma. şindi şu şu_ān_ıçün, şu_an_ıçür aķlıma bi
93 şiy gelmiyor. allā çoķ şükür aķlım yerimde. evime ğitmiye yerinde. çıkımiya ğezmiye
94 yerinde. öle işlere.. **SGA: Şu ev mi senin? SB:** o ev benim o ev de gelinimiņ şo yukardaķı.

95 **SGA: Akşamları buraya gelip oturuyor musunuz? SB:** tabi tabi. burda oturuz. o evine gider
96 ekme_ı yiriz. biz de evimizde ğalırız. allaĥa Şükür yatırız ğaĥarız dedeninen. **FD: Selamun**
97 **aleyküm. SB:** aleyküm ğuzum. u da mı yaPıcaĶ olannara bi Şiy? **SGA: O da oĝlanların**
98 **resmini çekecek. SB:** öle mī? de usulcana.. memedinen ğız benim başımda ismī, ğız ğulāmda
99 ğarınca mı vār?

GÜNYÜZÜ - Çardaközü

Kaynak kişi : Nurcan Ceylan, 63, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Köpekler, Köy okulları, Çocuk bakımı

- 1 **NC:** siz nasısınız? ay āzıma bi de şeker_aldıydım. **SGA:** **Bu köpek kimin?** **NC:** bizim. hı hı.
2 **SGA:** **Çocukların değil değil mi?** **NC:** ya eviñ köpeyi işde. **SGA:** **Bak nasıl dinliyor.** **NC:** orda
3 kardeşi var, şu évde. bi de şu évde kardeşi var, üç kardeşler. he geçen sene eskişehirden
4 getirdi şurda eltimin torunu var, bunnarın_annelerini. o dā anneler de burda onnādaydı işde
5 burda bu yāni bu kövün köpe_inden hāmile kaldı. do_um yapTı beş kardeşlerdi. beş mi altı
6 mı? ikisi burda birer tānesi, öbürlēni de başKa yere vermişler. **SGA:** **Ama bu cins köpekmiş.**
7 **NC:** yā bu şindi de_ıl. bu şindi bu tavuqlara şey, zıt böle. hiş durmu.. eğer bi sal hemen
8 tavuqları dutar. böle yimēz de yāni. onnan_oynaşmağ_ılder. öle hayvanı şe yapa yapa
9 hayvan debeliyor_öldürüyor tavū. oynarken. yāni ğanadından dutuyor şeysini édiyor. ā
10 tavuk tabi hāliyle şe yapıyor hani, hayvan, halsiz ğalıyor. eher bir sal şindi allahım u işde
11 kümes deriz ya kümesi böle varı ğulāynan civcileri dinner. hemen bi salsan yāni unnarı böle
12 oynaşır onnānan şe yapar, āziynan ne bi şeyler yapıyör. ondān sona tavuk hayvan şey
13 yapınca ölüyor halsiz ğalınca. yani av köpe_ı gibi bi şey diyiyin hani av köpe_ı gibi. böle
14 normal.. **SGA:** **Cins köpek o.** **NC:** işde cins köpek. normal böle ev köpeyi de_ıl. şışt. ne var?
15 ne diñ? şeye suvan sökülüyor da bizim tarlada işçiler var da orıya gidēm diye ona şe yapar.
- 16 **SGA:** **Nurcan yenge soyadın ne?** **NC:** ceylan. **SGA:** **Kaç yaşındasın?** **NC:** atmış_üç. elli
17 do_umnuyun. **SGA:** **Göstermiyorsun.** **NC:** amā ğızım gösdermez_olur muyum? bağ
18 ihdiyarladım. siz nerelisiniz? **SGA:** **Biz Eskişehir'den geliyoruz. Üniversitede çalışıyoruz.**
19 **Okula gittin mi?** **NC:** gitTim. ilkoğula gitTim, beşinci sınıfa ğadar. **SGA:** **Burada var mıydı**
20 **okul?** **NC:** vār.. o_ zaman vārdı. biz beş sınıfa bi öretmen_okudurdu o_ zaman. beş sınıfa
21 hani beşe Ķadar bi tāne öretmenimiz vardı. üç tāne ayrı ör.. erkeğ_öretmende okudum. **SGA:**
22 **Değışti.** **NC:** hē de_ışdi işde beş seniye ğadar üç tāne öretmen de_ışTirdim yāni. **SGA:** **O**
23 **zaman okula gitmek nasılmıştı?** **NC:** iyī güzeldi. **SGA:** **Yani şartlar.** **NC:** ya oğula gitmenin
24 şartları o_ zaman tabi meselā nası bi şartlar? **SGA:** **Nasıl ısınırdu okul?** **NC:** ya oğula
25 u_ zamandan soba Ķuruluyordu. e soba Ķuruluyordu. bāzı hani şey dutuluyordu yağmaya

26 meselâ temizliKci bâzı çocuklar kendisi biz löbetÇi diyorduK hana löbetÇi ğalıyorduK.
27 sınıfı temizliyorduk. yakıyorduK. hani şey bulundü zaman da dutuluyordu oğula bi
28 temizliKci meselâ tutuluyordu. **SGA: Yakıt nasıl? NC:** yakıt da odun yakıyorduğ_o_zaman.
29 **SGA: Herkes kendi mi getiriyordu? NC:** herkes kendi getiriyordu. köyün şelerinden ne
30 kesiliyordu böyle hani ortak mallarından, odunlarından ne. evimizden getiriyorduK.
31 o_zaman naylonnuK gübre naylonları vardı. ona dolduruP dolduruP sırtımızınan ne
32 götürüyorduğ_odunu. **SGA: Kim yakıyordu sobayı? NC:** işde diyom ya bâzı çocuklardan
33 ğalıyordu iki üş kişi löbeTci. bâzı tutuluyordu hani bi kişi meselâ kadın_olsun erkeğ_olsun.
34 her zaman da şey_olmuyordu. kendimiz de hani yakıyorduK. cāmiye gidiyorduK meselâ
35 kıran kırsılāna kendimiz götürüyorduğ_odunları kıran oğumağ_çin. cāmide bi bi ayrı yer
36 var hani cāmi dışında. orda yakıP orda ısınıP orda oğuyorduk. hoca meselâ oğutuyordu bizi.
37 kendimiz_odun götürüyorduK. **SGA: Kuran kursuna kaç yaşlarında gittiniz? NC:** oğuldan
38 çıktım gitTim beşinci sınıftan. ya oğuldan_önce hiç gitmedim. amâ oğuldan çıktım çok
39 gitTim. evlenene ğadar gitTim. zāten_on beş yaşımı evlendim ğızım. on_altı yaşında
40 çocuğ_aldım ğucāma. **SGA: Çocukken. NC:** heh. çocukken. on_altı yaşında çocuk geldi.

41 **SGA: Nasıl baktın teyze? NC:** ē işde ğaynanam_mardı. beyim_ışde bi de bi tāne de
42 ğaynım_mardı evde dört kişiydik burda, bu evde. işde ğaynanam tabi yardımcı oldu.
43 bağdık_öle. **SGA: O zamanlar bebeklere nasıl bakılırdı? NC:** ya o_zaman var ya bebeKlere
44 hiç biz mama ne bilmezdiK. hani şimdi hazır mamalar veriliyor ya. kendimizi emerdi. işde
45 yemek sularınnan ne besliyorduK. hiç benim birinci çocūma hiç aslā şehirden böyle mama
46 geliP de yidirmedik. sāde kendi südümler, yimek sularından_ışde verdik. hep kendi
47 südüümüzü emerdi. **SGA: İlaç verir miydiniz? NC:** ya hasda oldü zaman verirdiK tabi doğtora
48 götürüP de. **SGA: Nereye götürüyordunuz? NC:** sivrisarı. sivrisara götürürdüK hep. hiç
49 eskişehir bilmezdim ben hiç. hiç ben bu torunnar oğuyana ğadar eskişehir nere bilmezdim.
50 şimdi artık doğuS sene olduK iki torun var_olanığ. unnarı, eskişehirde duruyoz. üç_ay
51 buriya geliyoz yazları tātile. doğuz_ayı orda geçiriyoz. **SGA: Çocuklar okula giderken. NC:**
52 çocuk he he. **SGA: Başlarında duruyorsunuz. NC:** evet. **SGA: Eskiden Sivrihisar'a nasıl**
53 **gidilirdi? NC:** araba gelirdi. her haftada çarşamba ğünneri araba gelirdi. gelmese bu yol yola
54 çıkardık şu yol. ordan arabalağnan giderdik hani. ordan aşşādan anğara polatlı arabaları
55 gelirdi. esgiden yol burdaydı. burdan geçerdi anğara polatlı arabaları. şimdi öbür taraftan
56 eskişehirin ordan dönüyor ya, bādemlik diyolar ya işde ordan. ordan gidiliyor şimdi. bizim
57 zamanımızda biz_oğuldayken yol burdaydı. heP otóbüsler burdan giderdi. o yol sōnadan
58 yapıldı. hı, sōnadan_oldu ordan dönüyo. **SGA: O zaman kolaydı yani. NC:** o_zaman
59 kolaydı. burdan her an_çin yani el kıldırdı zaman orıya gidebilirdik sivrisara. araba çokdu

60 yāni. Şimdi de var_ama Şimdi ancak kōylere gelir. peK Şimdi polatlı an_ara o taraftan gider
61 temelli. bu yanna gelen_arabalar hep bu kōylere gider. **SGA: Teyzeciğim sağol. Ağzına**
62 **sağlık.** NC: teşekkür_ederim.

GÜNYÜZÜ - Dutlu

Kaynak kişi : Fatma Kaptan, 67, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Kaza, Evlilik

- 1 **FK:** fatma kaptan. **SGA:** Kay yaşındasın teyze? **FK:** atmış yedi. kırk_çaltı do_umnuyun.
2 **SGA:** Doğma büyüme Tutlu köyünden misin? **FK:** tutlu köden. evet. **SGA:** Teze burada incir
3 ağaçları var. **FK:** geç.. evel sene gurudu da gerisin geri patladı. incir_ğacı var ba_çiki tâne.
4 bunnar gurudu yeniden patladılar. **SGA:** O zaman burada kışlar soğuk geçmiyor. **FK:**
5 geçmiyor. iyidi geçen sene evel sene çok_ğış_öldü ya ondan_öldü. **SGA:** Herkesin
6 bahçesinde var mı? **FK:** herkeziñ bahçesinde yok. **SGA:** Ama oluyor demek ki. **FK:** oluyor.
7 bizim yokardaki hêsar va hêsar dedimiz yerde senelêrden bêri o daşda oluyor. incir. guzeyi
8 kapalı, güneyinde. bizinki de un_đan ba_ğ guzeyi u ğadan fazla dutmuyo, u hani biz de dikdik
9 u yörede. **SGA:** Eskişehir'de incir ağacının olması, iklim yumuşak demek. **FK:** var işde gece
10 kö_ünde ne var, bizim burlāda var. **SGA:** Kim bakıyor bu bahçeye? **FK:** biz bakıyoz. biz
11 burda duruyoz. **SGA:** Eskişehir'e nereye gidiyordun? **FK:** eskişeriye kütahyada ğızımız var,
12 unuñ ğızı gelin_olca_ğ. eskişêrde bu ölumuz var. unu gitcez. ordan da kütahyaya geçcez.
13 **SGA:** Torunun evleniyor. **FK:** torun_övlüyor. **SGA:** Hayırlı olsun. **FK:** sa_oluñ. allah razi
14 ossun. **SGA:** Ne mutlu sana. **FK:** ğâri ğaş dene oldu torun_övlennesi. **SGA:** Kaç torunun
15 var? **FK:** çok. on beş on_çaltı dene var. beş dene hanî kendi çocüm_mar. ondân sona var
16 on_çaltı on_çaltı ğadā var torun. **SGA:** Eskişehir'e nasıl gidiyorsunuz? **FK:** işde arabayna_ğ
17 gitcêz. **SGA:** Araba olmazsa. **FK:** araba olmasā aşşā ğarasar kö_üne incêz. ğarasar
18 kö_ünden de aşşidan günyüzünden şide_ğ arabalar geli_ğ, holantadan, gümüş_kona_ğdan. orda_ğ
19 arabalar geli_ğ ordan beraber gidiyoz orda. **SGA:** Durduruyor musunuz arabaları? **FK:** onnar
20 duruyollar. biz_öriya inince onnar mejbur ğalıyo duruyo. gitcêmiz yeri biliyo onnar da. /.../
21 **FK:** ben bakaman. ben hasdaydım. undân sona.. **SGA:** Neyin var geçmiş olsun. **FK:** işde ğalp
22 ğırizi ne geçirdim. ancı oldum. düşdüm moturdan düşünce ğolumu çıkartTırdım. ömuzdan
23 çatlaklık var ğolumda hālā dutmuyor. öle fazla dutmuyor şu sağ ğolum. **SGA:** Motor kazası
24 nasıl oldu? **FK:** motur ğazāsı şöriye motura bindim hidrolu_ğ ğolları var böle pullu_ğ da_ğılan
25 yerleri, öriye ayaklarımı basdım. amca_ğ da moturu çalışdırıvırınca o beni sırsınca ayaklarım
26 ğaydı git.. birisi ğaydı. birisi de mejbur ğaldı ğaymıya. ğolum moturu_ğ şu bindimiz yerê

27 oturaKdan dutununca burdan şe_etti, attı işde omuzdan. liflê atmış. heP parçalanmış bura
28 altı senedir dā yeni yeni ... yön dutTu. doKdura da de şe_idem hani ameliyed_idem dedi. o
29 da allah razi osun etmiyem dedi. belki dā eskinkinden kötü olur dedi. etmedi. kendi kendine
30 bu toparlar deđi. çıkī yok dedi. ondān sonā toparladı şindi ... galKar buña ama zor tabi
31 mejbura. **SGA: Osmangazi'ye mi götürdünüz?** **FK:** osmanġāziye de_i, millet hasdanesine
32 gittik. millet hasdanesinden ordan doKduruñ adamıñ_ismini unuduġaldım. ordan kendi şeye
33 gitTik ġali şeyini ġuydular millet hasTanesinde şu filimlere ġuydular ne diyolar o filme? ona
34 ne ġuydular. iyi dedi, çıkī yok dediler. kendi kendine toparladı. **SGA: Geçmiş olsun. Büyük**
35 **tehlike atlatmışsın.** **FK:** atlatTık çok şükür gine iyi şindi. **SGA: Kalp ameliyatını ne zaman**
36 **oldun?** **FK:** ameliyet_olmadım, ancı oldum. **SGA: Ona ne dediler?** **FK:** ona baKam
37 şindikalıK bi şey yok. iki üş sene oldu una da. şindikalıK bi şey bi sorun yok.

38 **SGA: Oġlun mu var kızın mı var?** **FK:** dört tāne ġız bi ölüm va. **SGA: Siz nasıl kız**
39 **istiyorsunuz? Nasıl buluyorsunuz?** **FK:** nası bulcaz? gidiyoz, dünür gidiyoz. ondān sona
40 allāñ_ırzasıynan varıyoz. hani şe_điyoruz. eyer olullalsa ġöñü alıP geliyoz. olmaSsa ne
41 diyem? nişan_oluyor, dü_ün_oluyor. ha ip.. ġş.. sorun_oluyo hep herkeSe. sizinKiler
42 nasıl_oluyo? **SGA: Bizde artık şehirde yapıyor. Hiç anaya babaya kimse sormaz oldu artık.**
43 **FK:** ana baba ġarışmaz_oldu de. **SGA: Gelinini sen mi buldun?** **FK:** kendim görümcemiñ
44 ġızı oluyor gelinim. görümcemiñ ġızı. işde kendimiS kendimize işde dünür gitTik, şetTiK,
45 aldık. şindikalıK iyilê mutluLā. dört dene üş dene ġızı bi ölu var, dört dene çöcuKları var.
46 iyiler allā şükür. **SGA: Kızlarını nasıl verdin?** **FK:** ġızları da hani dünür geldi. yani yerini
47 buldūna veriyoS. unnar da öle. **SGA: Nasıl anlıyorsun yerini bulduġunu?** **FK:** hani insan
48 annayışlı insan birisi ā burda evimiziñ_altında. ay bileme mi insan kendi şeyisini? unu biliriz.
49 birisiniñ de amcāñ arKadaşı vardı ayvalı kö_ünde. ona verdiK. onun ġocası da dāmat şeyde
50 hoca. birisiniñ de aşşāda yaylala vār. cambazlıK yapallar. birisi de silibān kö_ünde ġızıñ.
51 aletTirikÇiydi. sona da aletTirig_ışini şetmedi olmayınca dönüvürdü şeye, köy_ışine. köye
52 döndü. hem aletTirig_ışı yapıyor hem ġoyunu ġuzusu var_ışde. onnana ūraşyo u da.
53 ileşbelliK yapıyollar. işde öle. **SGA: Doğru mu karar vermişsiniz?** **FK:** e dōġu iş.. dōru
54 olmasa nabıcaK? mutlu olsunna hani birbirine bā.. bi bāriş çirişları olmasın, kendi huzurları
55 iyi olsun, dōru. eveT. e elinnen ayāna veriyola, seviyolla, sayıyollar varıyollar a bizim
56 üsdünnükle iki dene ikisi de boşandıla. i ā_ile boş hani vardıla kendilê isdedile kendilê
57 vardıla. ikisi de boşandıla gerisin geri. ya işde öle. zor. kōde de ġün geçirmek zor, şerde de
58 ġün geçirmeK zor. ikisi de şerde unnar kendileri buldular. zor_oldu işde unnara. zor. **SGA:**
59 **Eskiden daha mı kolaydı?** **FK:** esgiden dē hani anamız babamızıñ_isTedī yere verilerdi. urda
60 baK dē ġaş sene olduK, ġırK yedi ġırK seKiS sene oldum dā hālā biz iyiyiz. bārişımız

61 çırışımız yok. bi şımız yok. bizim kōmüzde öle bi şey yok. kōmüz_ıyî. **SGA: Dut ağaçları**
62 **çok mu bu köyde? FK: ā** bak Penim évimizîñ öñünde var. ahacığ_aha aha bu. **SGA: Üstünde**
63 **dut kalmış mı diye bakıyordum. FK: dut duT** ğalmadı. ortıya da amcañ yeñi şey haşıladı iki
64 sene oldu. ğara dut haşıladı. évet. **SGA: Tuttu mu? FK: dutTu.** bayā böyôdü bu sene iki se..
65 iki tâne işıysı vardı. bizim torun vardı, onu olduruP da ... ali. üzümnerde hām gök mük yir
66 misiñiz? **SGA: Teşekkür ederiz. Üzümleriniz güzelmiş güle güle yiyin. FK: sa_ol** allah razı
67 ossun. āmin. cümlemize. **SGA: Bunları niye torbalara takıyorsunuz? FK: şindi biz bunna**
68 torbalancağlar var dā. biz ... ğuşlar_onu heP bitiri arılarının beraber. **SGA: Bal arısı mı eşşek**
69 **arısı mı? FK: eşşeg_arısı. bal_arısı hiÇ** yoK. o Ta kōmüzde bal_arısı yoK ku. **SGA:**
70 **Olgunlaşıyor mu? FK: olgunnaşiyor.** bayā doluyor torbılara göre ço_u oluyor. gelin..
71 nasīb_olursañız ekim_ayında ne gelirseñiz o_zaman dā iyi yirsıñıS kütür kütür. **SGA:**
72 **Kısmet belli olmaz. Biliyor muyduk buraya geleceğimizi? FK: tabi nasīb dī** mi?
73 nasīPden_ıleri yol gitmez. **SGA: Sağolasın teyze ağzına sağlık. FK: sa_ol** siz.. **SGA: Sen**
74 **manavsn değil mi teyze? FK: manav. /.../ FK: şura ... kō** var şurda a derenîñ_ıçinde böle
75 ören veran_olmuş yıkılmış savılmış herkeS gitmiş bütün. ora orta kōmüş. yedi denemiş
76 buranıñ edrafı, bu kö_ün eTra.. **SGA: Yedi haneymişti. FK: yedi hāne de_ı** yedi dene kō.
77 **SGA: Yedi köymüştü. FK: yedi kōmüştü.** işde yedi köymüştü. orıya da orta kō dimişle
78 ortada ğalıyomuşdu da orıya da orta kō dimişler. hani eccī.. öle şeysi yoKdu. kō esgiden dā
79 fazla ğalabalımış_ama şindi yoK ğalabalıK. **SGA: Köyler birbirliyle iyi mi geçiniyor? FK:**
80 şindikālıK iyi hani biSim köylerimizde bu.. buralarda öle bi şımız yok. **SGA: Eskiden**
81 **nasılmıştı? FK: köylerde öle esgiden beri ilişKiler_ıyî.** hani şeyler yoK_üle, ğavgamız ... öle
82 bi şeyımız yoK edraf kōlerimizde. bizim bu yannımız bu taraFımız dā öle birbirine düşgün,
83 sarğın. **SGA: Oranın iklimi de burası gibi mi? FK: o kō** de yeñi yapıldı bizim buranıñ da.
84 oranıñkı da dā burdan dā açık zīni. **SGA: Eskiden kışlar nasıl geçermişti? FK: esgiden ğışlar**
85 ğara ğış_olurdu. bayā hani çoK ğar ya_armışdı. **x: hadi yeterîñ ğāli** gidicez biz ya. **SGA:**
86 **Bitiyor amca az kaldı. x: hadi hadi. yeter. FK: ğar ya_armışdı.** bu hep tūla de_ılıdi
87 esginiñ_évleri. böle ğara damdı. üstlēnde birer dene yuvaK. onu yuvardıK ... қақardıқ. **x:**
88 her her kōde her_evde böle beklerseniz siz bi günde çıkamaSsıñız burayı. **FK: o da**
89 çıkamaycağlar zāti. **x: her_evde bu ğada beklicēseniz e_er** siS. **FK: tabi bekleycekler de. x:**
90 biS eskişere gitÇez.

GÜNYÜZÜ - Gecek

Kaynak kişi : Sultan Ünal, 71, Okumamış; Nazlı İyigün, 47, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Eski hayat, Sohbet

- 1 **SÜ:** sultan_ünal. **SGA:** Doğma büyüme Gecekle misin? **SÜ:** gecekliyin. **SGA:** Başka yere
2 **gittin mi hiç?** **SÜ:** gitmedim. hiç bi yere gitmedim. döma böyüme buralıyın. **SGA:** Kaç
3 **yaşındasın Sultan teyze?** **SÜ:** vallā var ipiy be. kaç yaşında varın? **SGA:** Epey. **Okula gittin**
4 **mi?** **SÜ:** gitmedim. cāhilin. nē söliyeyin? **SGA:** Cahilim deme. **Okumam yazmam yok de.** **SÜ:**
5 **okumam yazmam yok.** **SGA:** Niye göndermediler? **SÜ:** o_zaman fakirlik varıdı. bobam
6 **godū, yaylamız varıdı. Nİ:** babası da ra_atsızmışTı, saKatmışdı. **SÜ:** bobam ayā gākamazdı.
7 **şeyidi. ondān sonā anam rāmetliK aşşā indi. yaylamız va bizim saķarı. saķarıdan geçilir ya**
8 **şeyde, bālatlıdan gelirken. orda şey yapardık. o senden saklı de_ıl gızım dana mına**
9 **güderdiK. anca ē şeyimizi yapardık böle. /.../ SGA:** Babanın nesi vardı? **SÜ:** bobam ayā
10 **gākamızdı. bobamı şöle küt gibi bi şeydi. bobām ğardaşlarımı şey yapıdı gākamadı böle. ben**
11 **dē anam rāmetliyne aşşā yaylamız vardı. orda dana mına söz geçimi dana güderdiK. şeyimizi**
12 **idāremizī şey yapcaz nāpam? döma böyüme buralıyım ben. SGA:** Kaç kardeşiniz? **SÜ:**
13 **ben_ıni? bi olan ğardaşım_mar, gız ğardaşımınĝ da biri öldü. ondan_annadıyın. biri de**
14 **anĝarada. biri de eskişerde büyüümüz he. SGA:** Sen en büyük müsün? **SÜ:** ben_örtanca. eĝ
15 **böyümüz eskişerde. SGA:** Öbür kardeşlerin de mi gidemedi okula? **SÜ:** onnar gitTi. onnar
16 **gitTi bi ben cāhilin. hē hamma şindik söz geçimi seniynen gidiyom bazarımı şerimi yapıyon.**
17 **allah buna şükür_ediyon. hē.**
- 18 **SGA:** O zamanlar dana gütmeye işini nasıl yapıyordun? **SÜ:** canım böle danalar böyüdü, söz
19 **geçimi şu gızınan gidē, anam varıdı. anam rāmetliK varıdı. ū sazlık var ō, o yanni bütün**
20 **sazlıdı. öñceden sı_ırları gi.. amā anaları giderdi. sōna danaları çıkadırdıK. onnarı güder**
21 **getiridiK evlere ğorduĝ. nāpam? ekmek parası. SGA:** Sütleri ne yapıyordunuz? **SÜ:** südü
22 **herkez yaĝı yapallardı ne yaPıckla? satlık yō. sātmazlardı. şindik satıyollar. o_zamat yaĝ**
23 **yapallardı. davallarımız varıdı. ĝıra giderdi. ölele gelir sardı. burda da öle. beş_alTı davarım**
24 **var. şindiK ĝırda. öleleyĝ gelir sa_ardıK. a öle oluĝ idāre olurduK. SGA:** Buradan şehire
25 **gitmeniz gerektiĝi zaman nereye gidiyorsun? SÜ:** nahiye günyüzüne iniyōz. otobiSe biniP
26 **o_yanña gidiyoz. SGA:** Günyüzü'ne nasıl iniyorsunuz? **SÜ:** arabalarınān. **SGA:** Var mı

27 **köyde öyle arabalar?** SÜ: tabî. belediye arabası gelir. sabānan ē şere gitçemize belediye
28 arabası gelir burıya. so.. gelmese muğdarın arabasıynan inerin. **SGA: Muhtar her**
29 **istediğinde götürüyor mu?** SÜ: götürür tabî. he şindiK söz gesimi ben muğTara geleyim o
30 bağ şindik şeyde nāhiyede. gelincek muğdar benim bi işim mar nāhiyede dedi mi götürür
31 beni. niye.. tabî götürür. niye götürmesin? o da benim olum yerine. götürür. **SGA: Eskiden**
32 **nasıl giderdiniz?** SÜ: esgiden bi denē eşek vardı ... şıjiderdiniS biz eşek deriz. eşşē
33 binerdiK burdan bazara giderdiK. eşeklerleñ. kimisi motura binellerdi. moturlları vardı.
34 zenginnerin moturu var, faKiller eşşēnen giderdi guzum. **SGA: At arabası falan var mıydı?**
35 **SÜ:** varıdı. bun.. söz geçimi bunnarıñ varıdı. bu muğdallarıñ vardı, bizim marıdı. mälleniñ
36 gönşularıñ hepciniñ atı varıdı. varıdı yā. **SGA: Şimdi ne oldu o atlar?** SÜ: atlar gitTi. şindiK
37 motur oldu. ondan sona tağsi oldu ne olcağ? **SGA: Köylere elektrik gelmeden önce hayat**
38 **nasılmıştı?** SÜ: lambaynan yağardık kızım. lambaynan hepcemiz bir yere toplarırdık. ortada
39 bi lambaynan iş yapar iş işledi, iş yaPmayan böyle oturdu. lambaynan. lamba yağardık.
40 **SGA: Komşuluk?** SÜ: gelirdi. gönşumuz iyidi. şindiK gönşuluk yok. evler suya gitTi, evler
41 suya alındı, şindiK gönşü birbirine gitsin sö.. birine çok sık gitsin aman bu ne çok gidē ezeli
42 gönşuluK iyidi. bi şeyi bişen şeyi hep barabarlıkda hePcemiz bi oturuduK yirdiK
43 mällemizde. şindiK gönşuluK yok. hepcē yaylıya gitTi beş altı hāne var burda. **SGA: Yazın**
44 **mı gidiyorlar yaylaya?** SÜ: temelli gitTiler. evi barğı yaptılar. yazın gitmeyollar. temenni
45 orıya yerleşdiler gızım sağa.. yaylamız şu şiyde. u amān dōra köyü var ya bi sağarı orayı
46 bolatlıdan geliken o annaşda. **SGA: Annaçda mı?** SÜ: annaşda annaşda. urıya gidē.
47 herkez orıya gitTi. ev yaptı barğ yaptı. orıya gitTiler. **SGA: Komşu kalmadı.** SÜ: koñşu
48 galmadı. gine gönşuluk yapıyō. bunnara geliyon. u mällemizde var. onnarınan gönşuluK
49 yapıyoz gine. birbirimize gidip geliyoz. **SGA: Eskiden birinin bir işi olduğu zaman hep**
50 **birlikte mi yapardınız?** SÜ: yapılıdı. birliKden herkeS gelirdi yapardı. şindiKi söz geçime
51 burayı ne aşmaya geldi mi gönü olursā biri gelir. gönü olmaSsa boş ver der gider. ezeli öle
52 de ilidi. ezeli billiK varıdı, dilliK varıdı. **SGA: Ne yapıyordunuz mesela birinin duvarı**
53 **sıvanacağı zaman?** SÜ: sıvā. yardım edellerdi, sıvardı. **SGA: Bulguru?** SÜ: bulguru bi yerde
54 gāynadırdıK. ondān sona gālburlarnan serediK yoğarda gāynadırdıK. hē. getiridiK burda
55 burda lik varıdı. burda düverdi bu eviñ zābı. ondan sonā götürüdüK harman yerine seredik.
56 bu öz de gece onu ayıtladıK bu öz de el dērmeni varıdı gızım. el dērmeninnen çekēdiK
57 mälledē arkaşağlar toplardıK gönşuları, çekerdik. şindik hePcē şey oldu. **SGA: Tavanlar**
58 **nasıldı eskiden?** SÜ: tavannarı esgiden şeyidi sōnadān şey yaptılar, çatı yaptılar. tavanı böyle
59 sıvādık. ilkin gāra örtüydü gızım. **SGA: Kara örtüydü.** SÜ: gāra örtüydü gamışı vardı. gāra
60 örtüydü böyle, ondan sōna.. ginā benim evimē görseñ gāra örtü. yılān, çiyān dolu

61 benim_evde. **SGA: Hadi ya. SÜ: vällä. SGA: Nasıl yatıyorsun? SÜ: nāpiyin? SGA:**
62 **Korkmuyor musun? SÜ: nere kaçān ğīz? kimsem yōķ. nere gidiyīn? ğaymaķama çıķdım. ben**
63 de derťliyim. ğaymaķama çıķdım Őey yapām, ev yapām deyē. seni_eviņ var dedi ondān
64 sōna öteKi ğaymaķam mirat ğaymaķam ğodu gitTi. ben nāpiyin? iki ğız çocūnan ğalağaldım.
65 beyim_öldü. **SGA: Yanında mı duruyorlar? SÜ: yanımda durulā. biri ğocadan geldi. ne**
66 boşatTırabıldım ne Şey yapabildim. ā böle ... **SGA: Öbürü? SÜ: öbürü de öbürü de dā**
67 vermedim_onu da, duru. bi ölüm_mar_eskişerde. **Nİ: teyzeyiņ kimi kimsesi yok. bi ğardeşi**
68 var. **SÜ: bi ğardeşim va. çok çōnu bu bunaldı mı burıya gelirin. SGA: Yenge sen ne iş**
69 **yapıyorsun? SÜ: yün yapıdı dā yorğan dikicek yorğan. /.../ SGA: Senin annen zamanında**
70 **nasılmıştı? Nİ: annemin zamanında da öleydi. heP yolma yolunurdü, Şey_olurmuŐdu. o elāķ**
71 var Şeyin polatlının Şeyi, ordan yayan ğüzörene gelillermiŐ ta ... otuz beş kilometre. yayan
72 gelir yayan gidellermiŐdi. ama Şimdi hani hepisi hasda. dırnaķ ğadar çocuklar da hasda Şimdi.
73 yidimiz_öle iŐdimiz_öle esgiden heb_örğaniK. **SÜ: baķ ğızım Şindik makinē biçer yō. Nİ:**
74 sirkiye banallarımıŐ, ekmek yıllermiŐdi. bulğur Pilāvı yapar onu yıllermiŐdi. ondan sora
75 pekmezimiz_olur bizim buranıņ. pekmez yıllermiŐdi. Şimdi hiş bi Şiy yok ķu onnardan_eser
76 yok. ğübreli_örğaniK hebīsi öle işde. **SGA: Yenge senin adın ne? Nİ: nazlı. SGA: Nazlı,**
77 **soyadın? Nİ: iyigün. SGA: Sen de doğma büyüme buralı mısın? Nİ: yok ben ğüzörendenim.**
78 gelin geldim. evet. **SÜ: bū ğüzörenden gelme. gelin geldi. gelin geldi. SGA: İkiniz de Manav**
79 **mısınız? Yörük müsünüz? Nİ: évet. manav. évet. SGA: Kuzörenden gelin geldin ama artık**
80 **buralısın sen. Nİ: tabi canım. SÜ: o da burali. manav delleyorlar. Nİ: ğüzören_işde bitTi. on**
81 seKizimde geldim tamam. **SGA: Çok teşekkür ederiz. Ağzınıza sağlık.**

GÜNYÜZÜ - Gecek

Kaynak kişi : Hatice Şişman, 64, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Kiler
Kayıt türü : Video
Konu : Mutfak eşyaları

- 1 HŞ: bunnar kuru yaprak. bunnār kuru bibē patlıcan. SGA: **Kuru yaprak asma yaprağı mı?**
2 HŞ: eveT. asma yapraklarını biz böyle seriyoruz, böyle yapıyoruz. SGA: **Nasıl yapıyorsunuz**
3 **bunu?** HŞ: bunnarı çiziyoruz, gölgede kurutuyoruz. ondan sonra bunu kışın haşlayıp biz_öle
4 sarıyoS. amā sarma yidiñ zaman bunu yiceñ zāten. o sizin şeydeKi tuzlama yapraklar sarma
5 de_ıl, aldatma. biz bunu yiriz kendimiz. gölgede kurutursañ böyle yeşil kurur. SGA: **Şunlar**
6 **ne?** HŞ: bunnar süpürge. SGA: **Şu kaplar?** HŞ: onnar da işTe şu şey, küpecik. pekmez
7 koyuyoduk önceden. hā onnar da esKi lüküsler. cennet bunnarı topladı benim gīz, götcēdi. dā
8 götürmedi işTe, götürceK. baK_o şeyleri çöKeleKleri ordan_aldıKdan sōna suyunu ondan
9 sōna bu ğaplara basıyoS. bunun_ı altında kum_mar baK. kuma yatırıyor. x: u suyunu çekiyor,
10 acı suyunu. HŞ: orda suyu çıktı gibi bi de burda suyu çekiyō. işTe peynirlerimizi falan da
11 burıya koyüyōS. biz biraz kalabalıyız da, hancası, herkeze, hanca. bunnar da
12 bulgurlarımız_ışTe. EB: **Dut kurusu bile var.** x: hā var ya. bu da duT Kurusu. alıñ paylaşıñ.
13 vallā burda burda çok var. burda çok var alabilirsiniS. mahsuru yok. her şeyi yapıyoS
14 biz_ışTe. yapdın_ni pekmez_ıbla, duTdan? x: yapdım yapdım. HŞ: bēn de bayā yapdım.
15 bayā çok_ı oldu bu sene benim de. ama bitirdile bile. x: çok güzel_ı oluyō ya. HŞ: ya alın
16 üleşin_ınu. x: vidonu götürebilirsiniz. HŞ: hā götürün. zāten ben hediye veririm, bilmem ne
17 ederim birez fazla Tutarım her şeyi. /.../ HŞ: baK bunnar da amcaıñ yapıdī peynirler. amcañ
18 yapmış ben_iki gündür yokdum. hı hı. peynirleri kendimiz yapıyoğ biz, onu da bunu da.
19 etimizi kendimiz. güzel de işTe yapıcaK_ı adam yok. SGA: **Teyze bu bazlama tahtası.** HŞ: he,
20 bazlama tahtası. SGA: **Şu yaşlığaç.** HŞ: yaşlāç. SGA: **Şu ne?** HŞ: saç. SGA: **Ne saçı?** HŞ: et
21 sacı, et sacı. SGA: **Şunlar?** HŞ: yuKa sacı. SGA: **Bu?** HŞ: onnar çevirmeg_ıçıñ yarıyan..
22 SGA: **Neydi adı?** HŞ: bis buna şē diyoS. ātaraÇ. SGA: **Pide pişirdiğın ne?** HŞ: o da salğı.
23 SGA: **Şunları bir daha söyler misin?** HŞ: o da gözēř. o da kasañ, kalbūr, bunnā da eleKler.
24 SGA: **Şu ne?** HŞ: süzeç. SGA: **Şuna ne diyorsunuz?** HŞ: bū esgiden_ışTe gullandımız sofra
25 tātası bu. sofra tātasıydı bu, şindi burda böyle bi şeyler seriyor_üsTüne kurutuyoruz. SGA: **Şu**
26 **taşlar ne içindi?** HŞ: o taşlar onnar makineyi ğıynaTmaması için. onun bi özelli yok. SGA:

27 **Gıynatmaması için. HŞ:** hı hı gıynaTmaması için. özelli̇ yoK. **SGA: Şunun adı neydi? HŞ:** bu
28 fıçı. **SGA: Bunlar ferik. HŞ:** bunnar ferik ferik. bunnarı şindi sabah ũraşdıK ya k̄avaltı ondan
29 gecikdi. **SGA: Şu neydi? HŞ:** o sütlü pilav tavası. hē bu da hōşmerim tavasī. **x:** gıS tavuKlar
30 da mı çekildi şindi? **HŞ:** hē tavuKlar da çekildi. **x:** bunnarı ne zaman kesdiK?

GÜNYÜZÜ - Gümüşkonak

Kaynak kişi : Sultan Belber, 79, Okumamış; Bahar Ercan, 56, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Hamam, Sohbet

- 1 **SGA: Köylerle ilgili bilgi alıyoruz. BE: ne gibi yâni? SGA: Eskiden hayat nasıldı? Şimdi**
2 **nasıl? Değişiyor ya her şey. BE: tâbi de_şiyö. esgiden varlık yokluK vardı. şindi her şey**
3 **bolalaTdı. SGA: Şimdi mi daha iyi? BE: şindi iyi dē hasdalık ço_aldı şindi de. SGA: Sen**
4 **doğma büyüme Gümüşkonaklı mısın? BE: hı hı buralıyın. SGA: Kaç tane mahallesi var**
5 **buranın? BE: mahallesi valla bilmiyon. SGA: Çok güzelmiş ama. BE: hī. biñ hane mi dille,**
6 **yedi yüz hane mi didilerdi bi. hānesi öleydi esgiden. şindi da_ıldı çoluK çocuK. SGA: Şurası**
7 **ne? BE: ura sālīg_ocā. doKdur_u. SGA: Hergün geliyor mu doktor? BE: her gün doKdur**
8 **burda évi zāten. SGA: Büyük burası çok. BE: tâbi belediyeliK bura. SGA: Bu cadde ne**
9 **caddesi? Adı ne? BE: gümüşkonağ_ışTe. hē gümüşkonak. gümüşkonak diller, gümüşket**
10 **diller. SGA: Eski adı Gümüşkonak mı? BE: hē konādı şindi ket gödular. SGA: Bu senin**
11 **torunun mu? BE: torunum. otobüs bekleriz. araba geliceK de. SGA: Nereye gideceksiniz?**
12 **BE: yâni gız éve gelceK eşya getirceK polatlıdan. SGA: Adın ne teyze? BE: bahar_ercan.**
13 **SGA: Doğma büyüme Gümüşkonaklısın. BE: hı hı buralıyız. SGA: Eskiden nasıldı burada**
14 **hayat? BE: esgiden belediye yōdu. kō muhTarlıdı. işdē esgiden bütün bahçā tarla ekerdiK**
15 **bütün, öz bay_ekerdik. eskiden_öleydi. şindī eken ğaldıran_öle bi yok. SGA: Neyle**
16 **geçiniyor herkes? BE: bahçē ekiyō. sulu yerleri ekiyollar. su oldū ... hamamı neyi var**
17 **ğordüğüz mü? hamamı neyi var bu.. SGA: Suyu şifalı mı? BE: hı hı şifalı. SGA: Nelere iyi**
18 **gelir? BE: romatizmyā, şey cilt ğanserine. hı hī. cilt ğanserine ne ta anşaradan**
19 **geliyollarmış. da bütün suyunu götürüyollar, çamırını götürüyollar. SGA: Çamuru da var.**
20 **BE: hı hī. çamırı var çamırını topluyolla. o ciltiñ neyiñ geçiyormuş. şu öz_çindá, yakın.**
21 **SGA: Öz dediğın kaynak mı? BE: işde ğaynaK su. SB: gelmedi mi yosa araba dā? BE:**
22 **gelmedi. hē üş buçū buluyo. SGA: Senin bildiğın hamama gidip iyileşen var mı? BE: tâbi**
23 **canım. ğoya hamamımızı sorar da hamamımız_ıyi dırin. SB: iyi iyi hamamımız bi de**
24 **so_uK.. şifā buluyolla ne bilim gelenner_öle diyi. BE: hē gelen, uzaKdan gelenner bütün**
25 **şifāsını buluyor. SB: siz ni yandan geliyorsunuz? SGA: Biz Eskişehir'den geliyoruz. Ben**
26 **üniversitede hocayım. SB: öle mi? SGA: Köylerle ilgili araştırma yapıyoruz. Eskiden nasıldı**

27 **şimdi nasıl diye.** BE: esKiden hamamıdı şindi hamamıñ_çini yapırdılar. şindi içinde
28 adamnar parasıynan şiy_çiyor bütün gelenneri parasıynan hanı bamyo banyo idiyollar. her
29 yerden geliyor. SB: dörde giriyön. sen bi dört lirā viriyön giriyön. dört bin dört yüz.. SGA:
30 **Teyze bu hamamı bana anlatır mısınız? Nasıl bulunmuş?** BE: ā bu ebem bilir_ışTe. SB: ē
31 aqlım_ermez benim_anamdıñ bobamıñ gününden bēri bēn varıdı. varıdı aqlım_ermez
32 benim. BE: vardı da böyle giderdiK su böyle aqardı, şindi hamama iş.. çevirdiler_ suyu. SB:
33 ordāken pılı pırtıyı yurduķ. çocuk_çoluķ girinirdī. şindi_hamamı düzelTdiler, özelleşdirdiler.
34 dutuyollar. çalışdınyollar guzum. SGA: **Evde su yokken.** BE: hı hī evde su yōdu esgiden. SB:
35 évde esgiden sular_ yōdu. pırtı yumaya gidellerdi. çocukları alıllardı. orda bi de gözlük
36 çamırı biliyön mu? elleriñ böyle eliñ yüzün_çıban_oluşdu. dā orda duruyör. u gözlük çamırını
37 arķaņa bakmadan orda çalınıyoduķ_ève de suyunu getirib_çiyoduķ. SGA: **Nasıl anlamadım.**
38 SB: şöle bī şöle havuz var şöle, çamırlı. çamırlı havız var. orıya varıyön. oķuyön dinneyön.
39 ondān sona alıyön_çamırını, eliñi yüzüne_çalıyön. eliñe de bi ğap_alıyön. dolduruyön. o
40 suyu getiriyön évde içiyön. BE: arķaņa bakmadan gidiyön dē mi hē. SB: he arķana he öle
41 dillerdi. SGA: **Bir daha dönmüyorsun.** SB: yō böyle bakmadan biniP_ğō.. Tō.. dişeK geliyön.
42 SGA: **Dua ne okuyorsunuz?** SB: ne.. ne gelirse oķu duva. ne oķursañ. öle iderdiK bis. BE: bi
43 de balıķ yiyor böyle balıķ_ayaķlarını_ yiyor. öle diye balıķ yeri de var. balıķ yeri de o
44 bacaklarıñdan_ yiyor SB: aman sen de. amanıñ orda onuñ bōründe yidi işde. aynı yerde, aynı o
45 da. aynı o çamırını aldıñ yerde yapıyolar, ayakları uzadıyolları. balıķlar vardı orda hani
46 geziniyör ya. SGA: **Ne oldu onlar? Duruyor mu şimdi?** SB: tabi. dolu balıķ. olmaz_oluş mu?
47 duruyo balıķlar. şöle şöle. BE: yani ayaķlarıñdan böyle hasdalığ_olanı böyle balıķlar
48 şiy_çiderimiş. o şifā derdini giderimiş. SB: ... şindi hamama gidiyolar. biz_ordākan_öle
49 éderdiK geñşlimizde. giderdiK biz pırtı yurķan yannarımız hoşlaşırdī. yannāmız şiyini aldı
50 dirdiK, sancısını dirdiK. SGA: **Eskiden romatizma yoktu değil mi?** SB: yōdu ya. şindi
51 çō_aldı guzum. SGA: **Ama o suda yunmuyorsunuz.** SB: şindi suya da giremēyöz. o sular da
52 bi ğapandī. aldılar şiyá, ğapalıya aldıla. isdesen girin isdersen girme. üsdünü de örtTüler
53 guzum. şindig_çamır gel.. durur böyle havızlı yer_öle aynı durur. bōründe hamamıñ
54 bōründe. orda sen hamamcıya söyle de saña gösdedir. SGA: **Suyu soğuk diyorsunuz. Eskiden**
55 **ateş mi yakıyordunuz?** SB: yō yo. kendi o ılmanıdı. şindi diyolar so_uķ diyolar. ben hani
56 buraşit var girmen de. BE: so_uķ de_đ dā iki üş gün_ol.. evel gitTik biS parasıynan da,
57 girdik. peK so_uķ de_ıl bu sıcā.. SB: ēle diyolar. bēn giremen şindi alaf ... muydu biyeS şiy
58 var ya bende. BE: şiyden eskişerden gelmişler hamama da girdiK hePimiz. SB: çoğ_gelen
59 var çoK canım. çoK gelen var. SGA: **Eskiden banyonuzu da mı orada yapardınız?** SB: yo yo
60 yo yo. BE: esgiden böyle aķar gibi aķardı. SB: aķardī. yün yurduķ. BE: pala geçe yıķardıķ.

61 **SB:** pala KeçerdiK, yürdüK. yannarımız hoşlaşırđı. öle gitmek var mı şindi? şindi her taraF
62 hamam_ oldu ğızım. datlı ğızım allah seni..

63 **SGA:** Adm ne teyze senin? **SB:** sultan. **SGA:** Soyadın ne? **SB:** belber. **SGA:** Sen doğma
64 büyüme buralı mısın? **SB:** he he buralıyın. **SGA:** Teyzem de Gümüşkentli. **SB:** buralıyız
65 datlım. **SGA:** Siz Muahcir misiniz Manav mısınız? **SB:** yo yo yo məcır ne de_ il. **BE:** yök yok
66 biz buralıyız. hē. məcır ne de_ iliz. **SB:** məcır de_ il, məcır ne de de_ iliS. **SGA:** Kaç
67 yaşındasın ninediğim? **SB:** ben_ nī? yaşımı bili.. al nuFuz ğādına bak bi. **BE:** yetmiş vardır.
68 **SB:** al bak. **SGA:** Bin dokuz yüz otuz dört doğumlu. **SB:** üş dene bacım, üş yaşında bacım
69 varmış. üsdüne geçirmiş beni a babam, silmeden. **SGA:** Bu bacımın nüfus cüzdanı. **SB:** ğāli
70 bilmēyon. yaşımı da bilmem. okumuşlüm da yok datlı ğızım. **SGA:** Göndermediler mi okula?
71 **SB:** gönderdiler de anam hasdaydı. büyüün gitTim yārın gitmedim. okumaya da
72 devam_ itmedim. a öle ğabān.. ğayseriliyiz biS. ğayserili dille baņa okumadım_ uçu. öle dille
73 ğayserilisiñ sen dille. ğayserililer_ okumamaz mı de? okur. **SGA:** Kayserilinin kafası
74 çalışmayanımı okuturlar. Akıllısını okutmazlar. **SB:** okudullağ okudullağ. ğayserililer maşalla
75 akıllı. her şeyden annāyollağ. boyası boyasını neyini. benim_ eltim vardı da vallā her
76 şeyden_ annallağdı maşalla. çoK da inşānetli çoK da inşan. ... Kaysirililer. **SGA:** Ben de
77 oraya yakınım. **SB:** öle mi? **SGA:** Nevşehirliyim. **SB:** hani çoK insānitlilerdi. gücüüg_ ad..
78 büyüğ_ adam gücüüg_ adama yer virilir. vallā böle hömetlilerdi. **SGA:** Eskiden burası da
79 öyledir. **BE:** esgiden_ öleydi de şindi.. **SB:** şindi_ aklı_ ağıdı bereket ğağıdı ğızım. gençler sen
80 şurdan meselā sen yürüp geçiyon. bēn şu yaşına girdim dā şu adamlā erkekler bi seFer geşdi
81 miydi öñünden geşmedim. şindi vurup geçiyollar. şindi sayğı sevgi yok bēnce. vurup
82 geçiriviriyollar yā. bi açık beş dağKa duruvuruñ nölcaK? senden büyüK. ... gücüüK_ olsun
83 nölcaK? erkeK geliyor erkēñ ardından ğarı da geçse öñünden geşmeyiñ nölcaK? amma şindi
84 ğağıdı yavrum ğağıdı her şey ğağıdı. laylāñ laylān ğızlar çıkıcaK diyi türkü çārılardı yā
85 bizim_ esgiden günümüzde. şindi laylon ğızlar çıkıdı. öñceden türkü çārıllardı bizim genç..
86 yaşlılarımız biliyoñ bizim günümüzde. laylān tür.. şeyi ğızlar çıkıcaK diyi bizim_ adam da
87 çocuklar da dir_ ana laylon ğızlar çıkıdı dir. **SGA:** Var mı bildiğın türkü eskiden? **SB:** vallā bi
88 şeyimi bilemen şindi. hePicē unuduğaldım. ğızım_ öldü, bacım hasdā derdimi sorma.
89 güldüme bakma sen. /.../ **SB:** sa_ ati Sor şeyi Takğası zor_ una. sancılaşıyor öle ğıvır ğıvır
90 ğıvırdanıyor. Takğası zor işTe. adam_ öldüñü isder mi? biz_ evlādımızñ öldünü isdediK.
91 ğarnı ... şişTi sancılı. öldünü isdediK. allām şunu çekTirme de avuç_ aştığ. de üş dene çocü
92 ğaldı. ikisi evlendi birisi.. **BE:** adam_ evlendi mi? **SB:** evlendi de ğarısı çıkmış bile. **BE:** öle
93 mi? **SB:** hē. çıkmış. **BE:** şindi durmazlar gençler. **SB:** vallā ne biliyin nēden durmadıysa da.
94 öñceden gelip gitmeS. dāmadıñ hanī gelir gider diyi aklıñıza gelmesiñ. gelmez. öle dirdi. sağ

95 dalımdasa sağın dayın dirdi sol dalımdasan soluñdayın dirdi dāmat. **SGA: Ne derdi**
96 **anlayamadım. SB:** sağ dañımısa salımdasın sol dalımdasa solumdasın dirdi. ben sizi
97 göyüvirmeyin dirdi. vallā ölceK diyi ğapıñdan bile baqmaS. ay ğızım. **BE:** ğızın, ğızın
98 baqdıru onu. **SB:** ay ğızım. kimseden kimsiye fayda.. **BE:** hani geliniñ hayırlı olsa gene oluñ
99 baqdıru, ğızın hayırlı olsa ğızın baqdıru. **SB:** vallā şindiK olannarı da diñnemiolar avrat o
100 şiler. **BE:** şindi ğarılarına hep.. **SB:** vallah aqılları çıKıcaq. aqılları çıKıcaq. ğorqallar,
101 ğarılardan bile ğorqallar. bizim zamānımızda nāpallardı erkekler? durusañ dur si.. ol git
102 dillerdi. **BE:** hē dā olmasSa sopa. **SB:** sopā, giT çık git. ğafañ yarılı gözün yarılır. aman_üş
103 dene çocüm_mar dört dene çocüm_mar..

GÜNYÜZÜ - Kavacık

Kaynak kişi : Ayşe Güneş, 75, İlkokul 3
Derleyen : Semra Günay Aktaş; Erdoğan Boz
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Dokumacılık, Sohbet

- 1 **AG:** ayşa güneş, nabıcaңыз? **SGA:** Doğma büyüme bu köyden misin? **AG:** ben buralıyım.
2 **SGA:** Eskiden beri yapar mısınız bu işi? **AG:** yaparız ya çekişiyollar. şindi pamık yorğanımış
3 pamık yatāmış. ben Sēmen. **SGA:** Pamukla farkı ne bunun? **AG:** bu iyi. pamık topaklaşıyor
4 kótú_oluyo. **SGA:** Bu topaklaşmıyor mu? **AG:** çık. iyileri ayırıyoñ yorğan ditiçēn. ğırıklā da
5 yasTık. **SGA:** Nasıl ayırılıyor iyisi kötüsü? **AG:** yā işde ğarışdırmış bunnarı. ben
6 kendim_olaydım ğuzu yünneri nē var da. ayrı ayrı ğuyardım. yuyuncaĶ ğarışdırmış gelin.
7 **SGA:** Kuzu yünü mü iyi olur? **AG:** ğoyun yünü. ufaĶ_olur_o ğızım. **SGA:** Şu iyi mi mesela?
8 **AG:** bak şunnar. amān tozu öldürüyor. **SGA:** Bunu yıkadınız önce. **AG:** iki kere ne
9 yıkatTırdım da işde ārmıyor. yatakları da atıvrıyollar. siz_atmıyor musunuz? **SGA:** Atma
10 dediĝin ne? **AG:** yā çöPe ğoyuvuruyollar. **SGA:** Şu konur mu? **AG:** vallā ğoca ğoca yatakları
11 yavrum ğomuş. **SGA:** Bunlardan çeyiz mi yapıyorsun ebe? **AG:** hē nişanni ğız var da. yorğan
12 diKdircēz. nişanni ğız var da oña yorğan diKdircēz. **SGA:** Bu kız mı nişanlı? **AG:** bu di_ıl. o
13 şeyde, hasTānede çalışır. **SGA:** Bu nişanlanınca buna da yapacaksın. **AG:** ona da yaparıs.
14 ebesi ölmeden yapıyor. bu gitmiyoru bu nabıcam_ıdemem diyi. **SGA:** Ayşe ebe kaç
15 yaşındasın? **AG:** yetmiş beş. otuz sekizli ğaç_olurmuş bilmiyom ben. yılbaşından bu yanni
16 yetmiş beşim işde. **SGA:** Eskiden bu yatak işini nasıl yapardınız? **AG:** İşde dā bi de ısdar
17 doĝurduĝ. ısdar ğaĝdı. kilim halı doĶurduĝ, bunnarı eyirir. /.../ **AG:** yavrum şindi bunu, bunu
18 eyiridig_ince incē, eriş yapardıĶ. eyiridiK, boyatTırır kilim hā.. ... doĶurduĶ. şindi ğāri
19 yapamıyoS. **SGA:** Nasıl eğiriyordun Ayşe ebe? **AG:** bunu didenĝ didenĝ yavrum şöle sündürü
20 sündürü kirmanı var. iyesi var büKdürü büKdürüvériñ. sōna dolduruncaĶ sarañ. Pi dā bi
21 başlañ. **SGA:** Ne? **AG:** bunu bi dā başlañ. dölduruñ kirmanı. Kırmannā nerde ğaldı oralarda
22 nerde ğaldıysa. hebisi o. **SGA:** Sonra? **AG:** işTe ğāli yapmıyoS. **SGA:** Sonra dokuyor
23 muydun? **AG:** boyatTırıyorduk. hē şindi ğāri halılaĝ çıkdı kimse ... gitmiyö. **SGA:** Bunun
24 boyasını nasıl yapıyorlardı? **AG:** vallā boyacılar yavrum boyasını alıyolar tenekelerinen. pālı
25 da boyatTırıyorduĶ. şindi yök. **SGA:** Sen dokumayı nereden öğrendin? **AG:** anamdan,
26 ğayınnamdan. hepsinden örendik. **SGA:** Ne kadar dokudun? **AG:** dōlu doĝuñ doĝuyabildiñ

27 ğada. doğuyamaSsağ Şindi gzmz grmyoĝ ğli, ellerimiz dutmuyor. **SGA: Eskiden**
28 **herkes dokur muydu?** **AG:** doğuyan doğur doğumayı bilmiyen doğumaS. **SGA: Çeyiz için de**
29 **dokuyor muydunuz?** **AG:** doğuruz ya niye doğumıyam? **SGA: Halı dokumayı anlatır mısın**
30 **bana?** **AG:** anlatsam nabıcaĝ? acı var ble indiriĝ ğaldırı indiriĝ ğaldırıĝ. geçeĝ bi, biricik
31 biricig oyulĝaĝ oyulĝaĝ eriŐden dene iki dene iki dene, uŐ dene uŐ dene kirkidi var_onuĝ.
32 Őuralanan vuruvurur. Şindi ğli ğaĝdı. **SGA: Desen.** **AG:** desenneri yok. kilim dirdiK_işTe.
33 kilimner milimner ğaĝdı ğayrı. Şindi yapamıyoruS. bi Şiy yapmayorus Şindi. **SGA:**
34 **İŐlemelerini, sslerini nasıl yapıyordunuz?** **AG:** kilim Şindi gsdersek yok. baĝarŐaĝ baĝ.
35 **SGA: Giderken bakalım senin dokuduklarına.** **AG:** baĝ. ğayınnamınan doğuduk. Şindi
36 doğumayız ğayrı. ğayınnam da ld. d ğayınnamdan sona da doğudum da doğumyon
37 yapmyon. yaşlandım nıyım ben Şindi? bi Şiy_demen. Şindi isdemeyollar ğayrı ğızlar
38 gelinner. halı isdiyollar. Şey_işdiyollar, ĝarepe isdiyollar yn mn isdemeyolar. ben
39 npcan? vall bunu da zorunan yapıyorun. dermanım yok yok. Şindi atıvırıyollar bunnara
40 pe. **SGA: Kıymetini bilmiyorlar mı bunun?** **AG:** isTemiyollar ğayrı bunnarı, isdemiyo
41 ğaĝmıŐ. davarları da ĝomadı lan satTı da bunnar durur. yapıvıram d. iki uŐ val ditTik.
42 **SGA: Bir yorgana ka val gidiyor?** **AG:** bay dikennere gre yavrum. beş kil, nce altı
43 yapıdırıyoduK. ĝalın_oluyodu Şindi di isdemiyyolar ĝalını. yuĝa isdiyollar. yuĝa.. isdiyolar.
44 **SGA: Kim yapıyor yorgan iŐçiliĝini?** **AG:** baŐĝa kylerde bilen yapıyoru. dikiş naĝıŐa
45 gidennerden. ben bilmiyorum ĝuzum. /.../ **SGA: Eskiden çeyiz ne yaparmıŐtınız?** **AG:**  n
46 yapcaz_işde? Őavlarları varıdı. entrileri vardı. ğaĝdı onnar ğayrı. televzonda da grkyor
47 ya ĝiyorlar ya. t benimkiler duruyor, skimedi. dizliK diriz, ĝuŐgz diyoruS ĝuŐgzy
48 biliyoĝ_ĝu? **SGA: Bilmiyorum. Nasıl bir Şey?** **AG:** gili gili gzleri oluyo ble ıbıĝlı ıbıĝlı.
49 /.../

50 **SGA: Ebe bu ky ne zaman kurulmuş?** **AG:** bilmiyom bn yavrum. ne zaman ĝuruldnu bn
51 peK oĝuma yazma bilmem bilmen. **SGA: Okula gndermediler mi seni?** **AG:** gitTim de u
52 ğada bilmem bi Şiy. nc uŐde ıĝardıK. uŐde_emen. renmeden ıĝıyorduK. Şindi oĝuyan
53 oĝuyor. **SGA: Ka kardeştiniz siz?** **AG:** yedi. **SGA: En byk kimdi?** **AG:** bn. **SGA:**
54 **Kardeşlerine baktın mı?** **AG:** baĝTıĝ y. **SGA: Nasılmıştı eskiden?** **AG:** aman_egileri
55 sleme amn yola yola yola canımız ıĝardı. dırmıK_ala, eke, annat_ala, PaTuz yapa
56 ğaĝdı onnar_ep Şindi ĝri bieller geldi aman yavrum ... esgileri sleme. **EB: Kyde**
57 **Manav'dan başka kimler var?** **AG:** kimse yok. **EB: Yrk var mı?** **AG:** yrk d yok. **EB:**
58 **Çerkez de yok. Krt de yok.** **AG:** yok yok. bi manavdan başKa Şindi kimse yok burda. amn
59 Şindi kim_mar bizim gibi klsdrler dolu. ĝanı kim_mar? evler gŐd yavrum. hep
60 Őrdeler. benim ocuklarım hep Őrde. /.../ **AG:** ebe_eĝ bi yere deydimin_ le verin_

61 ölelikÇe. bi yere deyivırsın üveri üveri gider /.../ **SGA: Kızlar köye gelin oluyor mu? AG:**
62 gelin_olullar gideller. durmazlar. benim gibi takindirikler, benim gibi yaşlılar, ebeler var.
63 kimse yok. vallaḥi beş_ıaltı dene erkek var mı yok mu bilmen. yok. **SGA: Kızlar kocalarını**
64 **alıp götürüyor mu? AG:** yā zāti yabana veriyon, burda veriyon. işleri olan gitTiler yavrum. işi
65 olan gitTi. şeye çekTiler de beni da benim çullarınan niye çekersiniz? çul her yerim.
66 soyunduydum şavları mıvları. **SGA: Güzel işte bu ne? AG:** bu kötüyü giydim ḥanā bütün
67 gıl_olcaK diyi. /.../ **SGA: Eskiden böyle miydi bu ev? AG:** aynı böle guzum. o yanda mallar
68 var. o yannı ayrı. **SGA: Mallar burada duruyor. AG:** hē o yanda gelille. **SGA: Malların**
69 **durduğu yerlere ne diyorsunuz? AG:** mandara. ahır. öle deriz. **EB: Mandaraya süt mü**
70 **koyuyorsunuz? AG:** mallar var_ışde. öle diriz yavrum. hē sütlerini satıyolar orda ineKler
71 var. **SGA: Şu yandaki yer ne? AG:** orıya da işde ekin_ekmeK gıyarız. dā yukarda da
72 var_evlerimiz. bura vā. dolu da kötü. şimdi kimse beyenmiyo. çocuklar hep şerden_ev_aldı.
73 **SGA: Şuraya ekmek mi koyuyorsun? AG:** a_ā goman yavrum. tandırlıg_ora. **SGA: Şurası.**
74 **AG:** orıya.. o yannı bizim de_ıl. he o yannını üleşdiK iki ğardaş. orda eltım de öldü, ğaynım
75 da öldü. ben ğaldım. **SGA: Eskiden eltin kaynın birlikte miydiniz? AG:** on_iki sene durduK
76 vallā, on_iki sene. **SGA: Eltinle aran nasıldı? AG:** iyiydi. iyiydi ğayınnam, ğayınnamız vāllā
77 beni çok severdi. o ğardaşının ğızıydı bēn ğaynının ğızıyın. aqrābayız biz. **SGA: Seni daha**
78 **mı çok seviyordu? AG:** onnan zırtlaşıyordu işde ben hiş söylemiyordum, onun_ıçuru. bizim
79 kökümüz dē sivrisardan gēlmış burıya imam, ğalmışlar yavrum. burda ğalmışlar hocaydı. /.../
80 **AG:** hepsini bilirin dē buram buruK ğırık yavrūm. a burda şöle süsdüm gitTim. bura da
81 pilatin, bura da ğırıldı ē bura da. belim_ıki gere ğırıldı. öte sene şu bacām ğırıldı, geçen
82 sene de bu bacām heP ğırık heP ğırık kemig_erimeden. **SGA: Nasıl süstün şuraya? AG:** yā
83 işTe ayām daııldı başım dönüvürdü müydü olan_angaraya götürdü de işde hap eyce bi şey
84 yapmış. o hapın tēsir_ıtıydı de şimdi burdan senelig_inne vurdular. çocuK_angarada
85 götürdü atatürk hasTānesine. yine iyi vāllā. bu ösürük hiş gitmiyor. hiç_öldürceK ğa..
86 bunnar da varmıyoru başına işTe. **SGA: Eskiden koyun çok sığır çok. Sen süt yoğurt yemiyor**
87 **muydun? AG:** hāna guzum çok çalışdığ_ıccaKlāda bilmiyom vallāhi yüz dene yüz_elli
88 davarımız vardı. iki dene ineK vardı. şimdi de yedi seKiz dene inē var. aldı devlet şimdi. hep
89 satTıK hep satTıh. **SGA: Yedirmezler miydi bol bol? AG:** yā yirdiK yirdiK. bulamayı bilir
90 misiniz siz ğoyunnarın bulama yapardıK. **SGA: Bilmem ben. Bulama ne? AG:** ğoyunnarın
91 geçilerin_olmaz da ğoyunnar ğoyuluncaK südü içciğ yo_urT_özeñ, ğatañ, onu bulayı bulayı
92 ğosğoyu olur. siz bilmeyor musunuz? kōlü ğızı dē misin sen? bilmiyon_ınu? **SGA: Hayır.**
93 **AG:** ineklerin_āğızını da bularız, ğuzulayıncaK. onu biliyon_ınu? unu da mı bilmen? hepsini
94 yapıyoduK. a ineK de buzāladi üyle. u da ... südüne aÇık ağız ğatıyañ şöle. **SGA: Sonra. AG:**

- 95 unū kesdirméden unu çürüTmédén söndürüyeñ tüpü. oluyor_u. **SGA: Karıştırıyor musun**
- 96 **sürekli?** **AG:** ğarıřdırmaSsañ o oturur_o. **SGA: Şeker.** **AG:** şeker ğatmayız_ona. canı isdiyen
- 97 ğatar da biz ğatmayız. **SGA: Koyulaşıyor mu o?** **AG:** ğosğoyu olur.

GÜNYÜZÜ - Kavuncu

Kaynak kişi : Ayşe Silmez, 80, İlkokul 1; Cennet Ersoy, 42, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat

1 /.../ **AS:** ğız yavrum, dün en ğapıyı yapTırđık. ğapının_ altı açık_ olmuş üş dene satın tavuK
2 aldım çıkallar gideller. āşamaca bi de tavuK_ aradım. sāti hālim yoK seKsen yaşındayın.
3 yorücek hālim yok. şu ğoņşu ünnēđi de şorda tavuKlarıñ diyē, üne gittim. iki dene dutTuK
4 biri yoK gine. ne yazarsınız ğuzum? **SGA:** Ben üniversitede hocayım. **AS:** hē ğuzum. **SGA:**
5 **Köy köy geziyoruz. Bir tane yaşlı ebeden köy hayatını anlatmasını istiyoruz.** **AS:** hē. vallā
6 yavrum ne annat.. **CE:** bābam gelsin_ ği yavaş yavaş? **AS:** bābañ üşür burda. ēve giremiñ yā.
7 **SGA:** Ebe adın ne? **AS:** ayşe. **SGA:** Soyadın? **AS:** silmeS. **SGA:** Ayşe Silmez. **AS:** ēvet.
8 **SGA:** Kaç yaşındaydın? **AS:** seKsen. **SGA:** Seksen yaşındasın. **AS:** ēvet. **SGA:** Okula
9 gönderdiler mi seni? **AS:** vallā bēn bi sene gitTim, anam_ölünce salmayıdıler yedi dene
10 erkek başıma ğaldı da. onnāñ yemēni pişircēm diyē doKuz yaşında seKiz yaşında oKuldan
11 çık.. aldılar. iri böle büyüK yazıları oKurun da ... gözüm görmez. eçig de sen ğonuş datlīm.
12 **SGA:** O öğrenci. Konuşmaz, yemez, içmez. **AS:** öle mi? hē. öh. **SGA:** Annen niye vefat etti?
13 **AS:** benim_ annem işde üşümüş, hasda olmuş, öldü ğırK_ üç yaşında. yedi seKiz dene
14 çocuK ğaldık. bi de abam_ mardı on seKiz yaşında, anam_ölünce u da açıdan_ öldü. bir
15 haFTa sonña. birer haFTa araları. **SGA:** Neden öldü? **AS:** saPlıcan_ oldu zātüre oldu noldu
16 nolduysa işde üşüdü öldü. arKa arKaya öldüle birer haFta aralıkları. yedi seKiz_ erkeK ğaldı
17 ben de hiç e'meK yaPmayı bilmen, iş yaPmayı bilmēn. neler çeKdiK şöle. **SGA:** Sen onlara
18 **sekiz yaşında anne oldun.** **AS:** yā. bi de.. yā biri bi yaşındaydı hasan dayıñ. bi yaşındaydı
19 ğardeşim almanyada ölüsü geldi urdan. **SGA:** Almanya'ya işçi mi gitmişti? **AS:** işçi gitTiydi.
20 çalışdı çalışdı gelTirdi parayı sana bana böle da_ıdırdı. hiş bi cebinde ğomazdı parayı da. bi
21 başğaydı. köyde ğaş dene dul ğarı varsa yas_ etTiler_ u ğardaşıma ... tutTula böle ālaşdıla
22 hepimiz iñ bubasıydıñ diyē. **SGA:** Allah rahmet eylesin. Nur içinde yatsın. **AS:** bi başKa..
23 āmin. bi başKaydı ... **SGA:** E sen bebeğe nasıl baktın küçükken? **AS:** ā öle baKdığ_ işde.
24 bubamınan yapardıK şipleg_ gibi böle ocaKlık yapardıK yaKardıK. u saşda pişiridig_ onnarı. o
25 çocuKlara yidiridig_ altı yedi dene olan çocūna. hepisi olan çocūydu. biricig ben ğız
26 çocūydum. neler çekildi ay yavrum neler çekildi. **SGA:** Baban evlenmedi mi? **AS:** evlenmedi.

27 elli beş yaşında bubam_öldü. anam ırK_üç yaşında öldü. bi bıçuK sene sōna da
28 bubam_öldü. bubam durmadı kı. **SGA: Sonra sen ne yaptın? AS:** a öle büyü.. büyüdüg_ışdē.
29 hepimiz da_ıldıg_ışde. **SGA: Kimin kapısında durdun? AS:** on_iki on_üç
30 yaşındaydım_ışde altı_ay biriñiñ ğapısında durdum, ön beş gün biriñiñ ğapısında ön beş
31 gün biriñin ğapısında durdum_ışde, öle öle günümüz geşdi. bi dene ğardaşımıñ birini yarı
32 köyüne bekar verdim. birini geceK ... bi de u bi yaşında anasından ğalan ğardaşımı da
33 evlâTlıK verdi acıbéye. a böyle böyle günümüz geşdi. kepāzelineñ günümüz geşdi. **SGA: Kaç**
34 **yaşında evlendin ebe? AS:** on doKuz yaşında evlendim. **SGA: Sonra? AS:** sōna
35 evlendiK_ışTe buriye geldik. beş_altı dene çocūm_öldü. üç denesi öldü, beş Tenesi Kaldı.
36 e'mek yapmayı bilmezdim. çamaşır yıkamayı bilmezdim. neler çekdim. bi de sopa çekellerdi
37 bana. ğarınıñ biri şiy didi, sen ğonuş bali de ğonuşmayam. e hiç_e'mekleri yōmuş baña
38 acıK_un ver dedi size e'mek yapıyın didi yerine dedi. bi döküm_e'mē verdim gine unu bana
39 yardım_etÇek diye aÇık çok yuñurduydum. kendi e'mēni yapınca benim verdim hamuru
40 ğağdıyan godu gitTi. bü_öz de ben yapTım yapTım_āşam_ezeni osandım ğağTım. çocūn
41 dā. hamırı götürdüm sakladım. bunu ğavuncu da biS köyde duruz burda bubam burda. ğeldi
42 ta urdā hamırı gördü bubam. bana bi sopa_atTı sen bu hamırı buraya sakladın diyē bi
43 sopa_atTı. şindi sōlesem ğülüşcēñiz durcāñız. iki dene öküzümüz vardı sözüm burdan dışarı,
44 bi dé eşşēmiz vardı. hamırlā böyle üleşdirdim unnar yisin de buñam görmesin hamırları diyi.
45 büyü de buñam geli büyü de hamırı bunnarı öküzlere eşşeklere mi verdiñ baña bi sopa dā
46 atıvırdı. aha böyle kepāzeynen günüm geşdi ay yavrum. neler çekildi nelē çekildi işde. ā böyle
47 böyle günüm geşdi. /.../

GÜNYÜZÜ - Kuzören

Kaynak kişi : Mukadder Kızılkaya, 58, İlkokul; Mustafa Kızılkaya, 60, İlkokul; Hüseyin Şahin, 62, İlkokul; Hatice Uslu, 49, İlkokul

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Fırın önü

Kayıt türü : Video

Konu : Tanışma, Geçim kaynakları

1 /.../ SGA: Yenge adın ne? MK: muKadder. SGA: Mukaddes. Soyadın? Mustafa K: muKadder
2 muKadder. Mukadder K: ğızılğâyâ. SGA: Kaç yaşındasın? Mukadder K: elli sekiS. dur
3 yazmamı düzeldiyim de. SGA: Düzgün yazman. Mukadder K: düzgün mü? nerelisiniz? SGA:
4 Biz Eskişehir'den geliyoruz. Mukadder K: eskişe_jrdi çocuklarımız var. SGA: Okula gittin
5 mi? Mukadder K: gitTim. beşeÇeK_oğudum. SGA: Burada mı gittin? Mukadder K:
6 şiy_atlasda gitTim ben. he buriye gelin geldim. SGA: Atlas köyde mi doğdun sen? MK: urda
7 dödüm. SGA: Kaç senedir bu köydesin? Mukadder K: otus_sekis. otus_sekiz de mi? SGA:
8 Sen bu köylü olmuştun artık. Mukadder K: hē urdâ on doqus_sene durdum. burdâ
9 otus_sekiS. SGA: Bu köy Yörük köyü mü, Manav mı? Mustafa K: yörük. manav da yalınç
10 bû ta esKiden şeyden gelme bu yâ. Mukadder K: manav manâv. Mustafa K: buranın yerlisi
11 hititler zamanından. HŞ: yörük diyin şimdi var mı hiç? hayır yörük dedîñ çıkdı mı? Mustafa
12 K: hayır şimdi yörüklē şey de_ışdiriyor yâ. devamlı şekil de_ışdiriyö. eħilleşiyö. yani bi
13 ırç_olarak devamlı sürdürüp gitmiyo ku. yörük kötü bi şey de_il. Mukadder K: osmanın
14 sülâleleri ne varımış yörüklük. de mi osmanın.. HŞ: onun sülâlesi ta doğudan kırsdan
15 kürtTen gelme yâ. Mustafa K: ordan gelme de_il canım yörük. Mukadder K: dedeleri ne
16 yörük. Mustafa K: yāy_akdeniz, ısparta burdur o yanna ege bütün yörük. Mukadder K:
17 o_zaman sizin dedelerde de vardır. HŞ: aynı_ışde. ā aqrābayız_ışde. Mukadder K: dedeleri
18 ğardaş şe.. SGA: Bu soğuyunca mı paylaşıyorsunuz? Mukadder K: şu ğastēye sarıyın diyē ...
19 da. sıcak şiyē veriyin Kırtıyın diyē onun_üçün ğastēye.. SGA: Şunun adı ne? Mustafa K:
20 fırın kürē. bû bunun sen gördün mü eskişerde fırınnarda bölē çöreKleri süreller yâ. HU: bak
21 şöle de bi tane sayacaK va şöle ederiS bak. ... baK sayaca_ı da bölē çörē üsTüne
22 koyuyoz_ekmē, şöle dutuyoz fırının_çine koyuyoz. SGA: Bunun adı ne? HU: bu sayacaK.
23 SGA: Buna kürek diyorsunuz. HU: bu kürek. valla ā bunna tek tek döşüyöz_çine
24 fırının_çine. Mustafa K: siz nerelisiniz? SGA: Biz Eskişehir'den geldik. HU: a bölē çekeriz
25 biz. Mustafa K: dur baKam siz bize sorduğuz kürt müsünüz manav mısınız. siz nesiniz?

26 **SGA: Kürt müsünüz demedik ki.** HU: kürT_olsun. ben kürdüm. ben polatlılıyım. **Mustafa K:**
27 hayır bura manav mı kürt mü didiñ. ben de diyom siz.. **SGA: Manav mı Kürt mü demedim.**
28 **Mustafa K:** bu da yörük didi. **SGA: Yörük köyü olabilir.** **Mustafa K:** yo yo yörük de_ıl.
29 **Mukadder K:** so_usun da yiyiñ_e mi? **SGA: Sağolun, teşekkür ederiz.** **Mustafa K:**
30 afiyed_olsun. afiyed_olsun. neriye ne götürüyorsunuz meselâ bu Fotorafı çekiyosunuz
31 nêrden geliyosunuz nere.. /.../ **SGA: Çok güzel olmuş bu.** **Mustafa K:** güzel tâbi şimdi bu
32 bizim şe_irden ekmeK geli bizim buriya devamlı da mümkün de_ı bunu dutmas. **SGA: Bu**
33 **varken şehirden ekmeK alınıyor mu?** **Mustafa K:** a iş Samanı bunu yapmâ zaman bulamıyoz
34 ku. **SGA: İş çok mu oluyor?** **HŞ:** esKilerin at koşan yerleri biliyor muyduñuz? aT goşan
35 yerleri. **SGA: Buranın mı?** **HŞ:** buralarda_ışde at goşardı. ... **Mustafa K:** şimdi bundan
36 bundan on beş sene önce burda at öKüz goşulurdu. şimdi bizim kö_ün_ıltında derin gıyular
37 var_iki tâne. sulama oldu. sulama oluncaK iş ço_ı aldı. sebze işi oluyor. haşaş oluyor. arpa
38 buyday da suluyoz_ırada bi de. yalnız sebze işi ço_ı unnuKda gidiyor. bu da oldü zaman bu
39 devamnı çocuK gibi devamnı ilgi isdiyor, sebzê_ışı. onuñ_ıçin iş zaman bulamıyoz bu
40 ekmê bişirmê. **SGA: Yengem çok güzel yapıyor ama.** **Mustafa K:** yapar. ô işi iyi. birez kendi
41 tiPi bozuK ya işi iyi. **SGA: Tipi de güzel.** **Mustafa K:** ya baña güzel sen_öle dime ben..
42 baña.. **SGA: Ben de kadını. Bir şey olmaz.** **Mustafa K:** ô baña güzel. şimdi kôlü kôlü
43 oldümüzdan pek kendimize İtibar gösTermiyöz. **SGA: Eskiden nasılmıştı? Bu tarla bağ işi su**
44 **gelmeden önce nasılmıştı?** **Mustafa K:** esKiden bütün ğara işdi zor_ışdi yav. u sona virimsiz
45 bi işdi. çoK zor şartlarda ğazanÇ sâliyoduK. birez ğoyun_ıdiniyo birez sı_ır, birez tarladan
46 geliyo uc_ucuna uc_ucuna ĩ kötü zor geliyoñ. şimdi öle oldü için bizim bu köv esKide yüz
47 hânedan aşKındı. şimdi köv patlama yapTı. u yenidoğan kövü var şede, sivrisara bālı şu
48 da_ıñ_ırdı sağarı boyunda. ... var yüz hâne var. ora orıya ayrıldı. şurda ĩ mercan yâri
49 yaylası var. şimdi günyüzüne bālandı orlar belediyesine ora da yiri beş otuS hâne var. ora da
50 burdan giTdi aşşâ ğavıncı köprüsü var urda elaK yaylası var. ora da burdan gitTı. derken bura
51 şimdi ana buraydı yavru orlardı. şimdi orlar ana oldu bura yavru_ıldı. yani o tiPe düştü.
52 nüFus düştü burda. şimdi burda bi seksen yüz nüFus var. he ğalmadı. öle oluncaK şimdi
53 devlet buriye hizmet veriyor, sa_olsun yani hizmeti de va da. bāzı hizmetlê de az_oluyo.
54 isTedimiz hizmeti alamıyoz. yavut da nüFusa göre viriyolar devlet hizmeti. dāha önemli
55 yerler_ıldü_ıçin. onuñ_ıçin de devleTe de bi_ıy diyemiyoSun devlet yatırımı eTraFa
56 çoK. e oldü gibi şimdi ya oranıñ nüFusunu da buriye getir dimeniñ de bi annamı yok. e burayı
57 da unutTuğlāna da biz bāzan sitem yapıyoz. bāzan_ınuTuluyor. şimdi beriket ku bu
58 seKiz_on seneden bu yanmı biraz de_ışTi yani devletiñ_ıkenömisi düzelinek tâbi bizlere
59 de yansıyor. ē bizler de birez işye döndük, aylı_ı döndük emeklî_ılduK. allah razı olsun

60 allah rahmed_eylesin u özal bu bizim Şiye girmemizi bākura girmemizi zorunnu ğıldī.
61 bāzıları_çin zorunnu oldu. bizim bizim gibiler de_ıl. ben kendilimden gitTim uriye
62 ğayıt_ıldum. mürācad_êTdim. hasılı Şindi birez davardan birez sı_ırdan birez bu tarlıdan
63 bādan bosdandan iyi kötü geçimi sālīyoS. ama sizlerden de bū ilgilen..
64 diĝer_ılgilenenlerden, hizmet vérenden_ıllaĝ razı ossun. hizmet vérenlerden, bozmıya dēl.
65 bozmıya ūraŝannar da var. /.../ bunnar esKıŝēr ünüvesTelēnden geliyollar. hasılı bōle. **SGA:**
66 **Sulu tarıma geçince gelir arttı mı? Mustafa K:** arTtı. **SGA: İşi çoĝaldı. Mustafa K:** işi ço_ıaldı
67 işde bi diyom Şindi bunna heP genc_ışi. adamnar_olacaĝ. Şindi bizim_evde de genç
68 ğalmadı. benim_üş dene hani allah herkezi yine sizleri de allah ba_aşlasın dā ī çocuĝlar
69 gitTi. üş dene ōlan var üçü de biri anĝarada ikiSi eskişerde. herkezden her hānedan genşler
70 gidiyōr. niye gidiyōr? iŝde burda sıkıntılı oldūndan. ama burdāki iŝ de Őindi bize fazla
71 geliyōr. tamam. hasılı işimiz_ıyi hamdolsun da suyumuz da var. ē Şindi bu suyumuz var
72 dirkene iş birez dā geniŝliyor. tıraĝTör_alıyoĝ, malzēme alıyoĝ, sulama alıyoĝ. bunnar heP
73 ekenōmi bālī. **SGA: O yenge bize ne dedi? Mustafa K:** şiyde ĝarPız var verivir dir.

GÜNYÜZÜ - Mercan

Kaynak kişi : Kaymak Yalçın, 58, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Hac ziyareti, Eski hayat, Yunan harbi

1 **SGA: Yenge hanım adın ne senin? KY: ğaymaK. SGA: Kaymak. Ne güzel isim öyle. KY:**
2 aman güzelli dursun allah_aşKına. ğaymaK didi mi ā dünēn doKdura gitdim bolaTlı can
3 hasTānesine. ğaymaK yalçın didim. şöle bi baKdı. ondan sona amāñ ne güzel_ismi aman
4 neresi güzel didim. anġaradan.. **SGA: Kim koymuş Kaymak adını? KY: ebem, annannem**
5 ğomuş. aK ğızım, ğaymaK ğızım, aKbacıK_ oldu benim ğızımın_adı ğaymaK_ olsun. adıyanan
6 geldi diyi adımı ğaymaK ğomuşlar. hic_ısdemeyyon. hayır tamam çocukān ğaymaK ğızım
7 güzel ğızım seven_ama e bunun yaşlılı var. dē mi? eveli ben şindi ğosgocaman bobanneyin,
8 adım ğaymaK. hiç olmāyor. **SGA: Şimdi çok uymuş. Kaymak nine. KY: yā. SGA: Asıl şimdi**
9 **uymuş. KY: ameliyet_oluқан doKdurum_öle dēdi. ay ne ġadar güzel_ismini var. aman ben**
10 hiş sevmen hay doKdur bey. hiş memnun dēlim. samimi sölüyon çok_ıyi, beyazlıK, aKlıK,
11 paKlıK didi ğaymaK didi. u_ızıman acıġ_ısdım. **SGA: Benim de şimdi çok hoşuma gitti.**
12 **KY: haticē_olaydı, ayşē_olaydı, fatma_olaydı torunumuñ benim biriniñ_adı ayşenur,**
13 biriniñ_adı faTmanur. **SGA: Senin adını koyarlarsa torunlarına. KY: ğodurmām. kendim**
14 sevmēyom ki. iki dene torunum_ oldu ğız. ikisinē de aman_aman benim_ adımı ğoman. bi
15 ayşenur biri faTmanur. **SGA: Kaç yaşındasın Kaymak yenge? KY: elli sekis. SGA: Kaymak**
16 **gibisin hiç yaşın belli deġil. KY: yā. elli sekiz yaşımıdayın. SGA: Okula gittin mi Kaymak**
17 **yenge? KY: gitTim gitTim. SGA: Bu köyde mi? KY: bu köyde gitTim. beşinÇi sınıfaÇaK**
18 **gitTim. SGA: Neydi bu köyün adı? KY: merÇan. mercan kövü. SGA: Mercan köyünde gittin.**
19 **KY: gitTim. SGA: Sorun olmadı deġil mi, göndermeyeceġiz diye? KY: hayır hayır hayır**
20 hiç_olmadı. bizim burda olmas. daha ilkinlerde olduysa bilmen de yāni bizim zamānımızda
21 olmadı. hiç yok. olmadı olmadı, olmadı. **SGA: Sizin annenizin zamanında nasılmıştı? KY:**
22 benim_annem hiş gitmemiş. Penim_annem de_ı benim ondan sona ābilerimin ġanımları da
23 gitmemiş_okula. Penim_ abam bile üçüncü sınıfTan çıktı. ben beşeceK gitTim. **SGA: Ama**
24 **üçüncü sınıfa kadar olduġu için mi? KY: yō gitmedi. sınıfta ġaldı, sınıfta ġaldı, sınıfta ġaldı**
25 ondan sō da nişannanıvırdı. aldılā oKuldan. **SGA: Sınıfta kaldı. KY: sınıfTı ġaldı. SGA:**

26 **Okumayacağım dedi. KY:** hē hē. ā birisi de annāşda. sarar_ımam haTibini okudu, anadolu
27 bölümünü. hoş geldinş, hoş geldiñ hacī_ābi hoş geldiñ.

28 **SGA: Hacca gittin mi? KY:** hī. **SGA: Ne zaman gittin? KY:** iki biñ yédide gitTim. **SGA: Nasıl
29 oldu? Nasıl gittin? KY:** yazıldığ_ışde. bi sene beklediK. ikinci sene de beklediK. üçüncü
30 sene çıkdıK. ondān sōnā üçüncü senē yazıldıK. şı.. şirketinen giTtik. önce mediniye indiK.
31 ondan sona mekkiye, ciddiye, gezdiK geldiK ğırK_ıaltı gün. **SGA: Kırk altı gün. Kurbanınızı
32 kestiniz. KY:** ğurbanımızı kestiK geldik. **SGA: Farketti mi hayatın gidip geldikten sonra? KY:**
33 e tābi. gitTiK. ... orlarımızın başġa orlarıñ dadı başġı, orlarıñ duzu başġa. bis_şene yatTım,
34 bis_şene gelenden sōna uçā binerdim, mediniye inerdim, mekkiye giderdim, ciddiye
35 giderdim. bis_şenē yānı hayaliyle ... bi_şene rüyā gördüm, orlarda gördüm kendimi. noldu
36 haluğ_annaşamadınız mı? öle mi? niye? Kaştan? é ğurbanacaK baçcāñız mı göTcekler mi?
37 /.../

38 **SGA: Kaymak Yenge eskiden annenın zamanındaki hayat nasılmıştı? Anlatır mısın? KY:**
39 televizyon yōdu cēran yōdu. öñkü anamın benim çocuklūmda biz ē.. ekseri yaylada dururduk.
40 at_arabasıyan giderdīm gelirdīm, giderdīm gelirdim. öñümüze bi gücü ġara köpēmiz
41 vardı. a öyle köy hayatı öñce zebillidi. ineK güderdig_orlda. saşarınıñ yanında evimiz
42 vardı. saşarı vardı saşarı nehri geçiyor ya, onuñ yanında evimiz vardı. orda inēmiz
43 camımız vardı. ğoyunnarımız vardı. ben_orda çobannıK yaparTım. ya. **SGA: Kız çocuġu
44 zor olmuyor muydu? KY:** zor_olurdun_amma. ayakKabi bile yoK ayāmda, yalınıyaK.
45 bñ_ayağlarımın_ıaltıda da bütün böle yergapan çıkardı. **SGA: Yer kapan. Nasıl bir şey o?
46 KY:** çıban_olurdu ġocā ġoca, ayaklarımın_ıaltı delinirdi. **SGA: Nasıl basıyordun? KY:**
47 basamazdım. basamazdım. yōriyemezdım topāl topal inek güderdim_orlda. **SGA: Şimdi
48 çocuġumuz hasta olsa hemen yatırıyoruz. O zaman o halde... KY:** tābi tabi de inek gütmē.. /.../

49 **KY:** ihi ġardaş gitmiş dedesiynen_ıamcası, ihi ġardaş da çanağkale harbinde ġalmış. iki dene
50 gelin ġalmış. biriniñ ġucānda bi dene olan biriniñ ġucānda bi dene ġıS. iki élti ġalırlar burda.
51 birine öteKi acıK uyanımışTı. onu Kayını alır. ġayını ona muKdar_olmuş. ġayını ma_aş
52 bālatmış. u rāt_ıetmiş_ama bunun_ıebesine ġavurlar tecāvcüz_ıetmiye ġakmışlar. o da ġafayı
53 oynatmış. yunan gelmiş bizim_ıev bēzim_ıevimiz benim bobamın_ıevi ebemiñ_ıevi yunan
54 harbinde doK.. ġavurıñ hasdānesiymişdi. giderken üş ġatlı evimiz varımış dā temāmen
55 camımışdı. yakmışla gitmişler çatır çatır. ta arayikden görülmüş bizim_ıeviniñ yandı,
56 bobamın_ıeviniñ, ebemiñ_ıeviniñ yandı ta ordan ... benim dedem de daha önceki harplerde
57 ġalmış. o nērde ġaldıysa. ebem ġalmış_üş çocūnan. öñcü öleymişTi. onnarıñ hayatı dā
58 zebilimişTi. **SGA: Sonra ne olmuş? O çocuk nasıl büyümüş? KY:** ē büyütmiş iyi kötü ā

59 senden benden toplayı deşiri. yā öle büyümiş işTe ğaynatam benim. doğsan yedi yaşında
60 öldü ğayınnam. otuz altı sene barabar durduğ, ğayınnayna. geliniminen de yirmi senedir
61 barabarıS. gelinim şindi deñizde. **SGA: Gönderdin onu denize. KY:** he güççük çocumuz var.
62 on dört sene sōna bi ğızımız daha oldu. o da ayşenur. onnan ikisi gitTi. orda bacısı var. üç
63 beş bacı toplaşdı gitTiler. biz de yolladık. o deñizde. bu çocüm izine işTe ğali geldi oğulu
64 bitirdi. u sağıyor inekleri. **SGA: Sen beceriyorsun demek. KY:** sağar sağar. bağar çıkar otuz
65 ğırğ dene malaz kürür. iki dene hatlımız var böle ahırda. bu yanda mal duru, bu yanda iki
66 taraFı da kürür, yemler, sağar, çıkar. ya. öle çalışğan. oğulda da başarılıydı. imtānara
67 yansıdamadı. nası oldu bilmen. eskişerde bunun birincilik valini elinden altın aldı. yā.
68 **SGA: Yine olur. Sınav bu. KY:** inşallah inşa.. vallā biz de bırakmadık Peşini. büyöz bobası
69 bolaTlıya yazdırdı, dersāniye. nāpam büyöz de dedik orayı ... **SGA: Bir sınavdan bir şey**
70 **olmaz. Bir daha girsin. KY:** bi dā gireğ. hē inşallah inşallah. ora yağın ya ders.. derdimiz
71 eskişē..

GÜNYÜZÜ - Yazır

Kaynak kişi : Nazife Özdemir, 71, İlkokul; Cennet
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Nişanlılık

1 **SGA: Nazife Teyze soyadın ne? NÖ:** özdemir. **SGA: Yetmiş. NÖ:** anam ğı bi de buna
2 çekçekler mi beni? ā. **SGA: Sesini kaydediyoruz. Güzelsin güzelsin. NÖ:** du baĥam yazmamı
3 mızmamı de_ıseyi.. **SGA: Yok. Uyumlu çok. NÖ:** ben hacıyın bi de televizona ne ğorsunuz
4 dā. **SGA: İstiyorsan koyamayız yani televizyona. NÖ:** bizim de ilkin bēn bōle de hanı on_ıaltı
5 yaşımızda gelin_olurduĥ. bōle belekçilerden ne heP ğaçardıĥ. öle ğaçılırdı bizim
6 nişannılarımız hiş görmezdi bize. ben hacı dedeĝe hiş görmiye görmiye vardım. öleyidi
7 dü_ünümüS. ondan keri bi sene di nişannı durduĥ ó asKerdēydi. geldi, biribirimizi gördük.
8 çıvt davulınan, iki dene davul vardı ondan kēri ğaynatam çok Senginidi, benim ğaynatam.
9 sekiz dene şādiye bi beşi birliK bi daĥTı. sekiS sarı lira bi daĥdı baĥa beş şādiye bi daĥdı.
10 ben bu bi ēviĝ bi ōluyudu. benim gelin ğızım da iyidi ben gece kōsünden geldim burıya.
11 ondan keri dōrT dene bilezig o_ızaman_ıncili küpeler vardı, benim ğulāmda. herkeS bi
12 dü_üne gitTim miydi amanın bu kimiĝ gelin ğızı derlerdi baĥa. ben de oynardım bōle
13 dü_ünnerde. amanın bu ğız pek güzel_oynaĝ dellerdi. ğayınnam görmiye gelmiş bi dene
14 ōluma ğız_araycan diyi. ondan kēri sekiz yüz hāne gecēĝ_ıçinde beni seşmiş. bu ğızı
15 alıĥān_ōluma demiş. aman ğız cenneT bunnar bana ğonuşduruyolar. **Cennet:** anne annat
16 diyolar_ışTe esKiniĝ dü_ünneri nası evlendin diyereKden. bunnān da işi bu. sen_annat.
17 **NÖ:** ondan kēri ğayınnam beni dü_ünde biyenmiş. beni görmiye geldiler bunnar şindi. bi
18 dene bōle kirlı yazmıya bi üzüm ğuymuş, o_ızaman ilkin_öleyidi ğızıl_üzüm. unnarın
19 seksen davarları vardı. ço_ıudu zenginnerdi bunnar. valla ben bu ğarıya ğarınıĝ_ōluna
20 varman dedim. yazmıya üzüm mü gireĝ dedim. kirlı yazmıya üzümü ğuymuş dedim. burıya
21 almış gelmiş dedim. ondan kē gēldi amanın ğurbannar_ıluvurdu ğuzum. geceleyi
22 rüyāmdasın gündüS heyālimdesin ben seni alıĥān. bu da asKerdē. ondan kēri baĥa dūĝır
23 geldiler. ben bunnara ōldum. bizim ğapınıĝ_arkasına bi bōle meKtub_ıtmışlar. o ōlana
24 varma o ōlanıĝ bi yüzü bōyök bi yüzü ğüççüK, bi yüzünde bütün_ınek tüysü var diye. bēn
25 de āladım. varman dedim. ben_ınek tūylü ōlana, yüzünde inek tūysü dolu niye varıyın
26 dedim. varman_ıallah varman dedim. ğaynatam bi teneke peynir ğötürü ĥomutanına,

27 ankaradaydı askerliği. ... olduğ hiş biribirimizi ilkin öleyidi. şindi ğızlar çıkıyor ğonuşuyor
28 söyleşiyor, annařırsā oluyor annaşmazsa olmayıvırıyor. öle. ondan kerı bi de bu ğeldi. bizim
29 köye geldi. ya.. akrābaların ğoluyına. amā dedim pek güzelimiş nişannım dedim. niye
30 varmayım ben buna varırın dedim. ondan kēri bu şindi zabānađ bi gece yatTı bizde. zabah
31 ğağıp gelceK gitceK ankarāya, iki ğünnüne izin almış. bunun cebinde bi para var, benim
32 de bi sançım mar tam burda. yazmaları arđıya bāladım zabah nemaza ğağdı. beni ğörüyün
33 diyi perdeyi aşdı. bu dedim gitcek dedim. şunuğ yanına giriysin dedim. ābiyim de bölē yatır
34 yanında hiş duymaz. ben girdim yanına hoş geldin dedim. benim saşlarımdan bi dutTu bölē,
35 ben sene dedi hiş ğıyamayyon dedi. çapaya gitme aman dedi. çapa deriz ya ğazmaya
36 giderdiK ya. gitme dedi. cebinden bi para çıkattı. aha bō bi ğa.. o zamanın parası da bi
37 ğıymatlıydı. iki yüz elli ğuruşa çapaya giderdig o zaman, ben ğızıkān. on altı yaşımda
38 gelin oldum şindi yetmiş bir yaşımdayın. baK ğaş sene oldu. ben de alman dedim
39 asker adamdan para mī alınır dedim. bēn bunu alman allah alman dedim. baK bi dā
40 çapaya da gitTini duymaycān dedi. şey etmeycen dedi. şindi bu parayı aldım ğalan. u
41 bayram. öğ gelen bayram. u ğızın demiş sevisi bende olaydı demiş akrābaları var o yapTı
42 beni bu bağa iki satır mektup yazardı demiş. ē ben mektup yazcān emme hadi asker adam
43 ölüvürdü. o zaman da o ne der? mektuplaşdı söyleşdi der akrābaları. bi dā beni alan olmaz
44 dedim. yazmam bēn mektup dedim. yazmadım unna ğarı derdi u ğarı akrābaları ğız bi dene
45 sū.. yazıvır da atıvıram mektup derdi. atman allah atman dedim. benim abam mardı kōde.
46 bunnar inne vurunmıya gelilleşdi ğünyüzüne. ğız abā dedim benim nişannıya dedim şu
47 mektubu dedim atıvırcāmıřım babam merdi dedim. bi döşendim bölē. bayrama da bir
48 hafta ğaldı. komutanının ğeline geçmesin bu mektup da. uzu.. usul usul bas da gel dedim,
49 tahtalar oynamadan, sevgilim bayrama ğaş da gel, çavuşların duymadan dedim. amanin
50 komutanı okur bu mektubu. ğara ğabağ kök atmış, ğoyun yola yan yatmış, bir
51 dānem ikimizi, allahım çift yaratmış dedim. allāh dünyalar bunun olmuş bölē sevincine.
52 bağa mektup geldi diye komutanı da ünnemiş ge burıya len āřık sen ge burıya demiş.
53 bildim diyo yürēm cızadağ yandı diyo. bi de elinde mektubu ğörüncek diyo zabahlara
54 ğadar uyumadım diyo. ilkin öleyidi. şindikiler başgalaşdı. yā ondan kerı bir.. at arabā
55 motur arabasıynan gelin getTiler. o zaman moturlar varıdı. şey mi varđı? bölē başları
56 düzülürdü bölē. öle gelinniK milinniK yōdu. yeşil bi dene elbise, öleyidi ādet. başımı da bölē
57 düzdüle. motur arabasına bindim ondan kēri burayı da sıkarlardı öleyidi ādet gelin şeyikeğ.
58 burāya geldim ğalan gelin geldim. başım saçım buralarda. āllah bi bitlendim, bi bitlendim
59 burda su yoğ. hiş bi şiy yoğ su mu yoğ. arđlardan gider su getirirdik oralardan. başımda
60 buranın suyuynan yurdun allāh o başımda bitler bölē ğıvırdadı yeği geliniken bölē.

61 açamadılā saçım da burda, saçımı kesdilē. bi dene bi dene böle allāh burıya geldim seksen
62 davar benim babam hocaydı, hiç_ışimiz gücümüz yōdu bizi.. benim. bu dı barnaqlarımda
63 bütün dolamba çıkdı. heP dolamba çıkdı böle barnaqlarımda. ālardım böle. barnaqlarımı
64 sekisen davar altı yedi çobān, iş pek çōdu. amanın bi iş vardı bi iş va.. ğaynatam böle bi
65 titizidī. şōle ğaynatam dokdurlara hākimlere dur derdi. eyitmenimişTi öretmenimişTi ilkin.
66 çoK_akıllıydı. çok cāmiler yapdırdı, çadıravannar yapdırdı. çok zenginidi ğaynatam. benim
67 çoK_akıllı bi adamıdı. ğı.. ilkin düğünner öleyidi. başKa türlü olmazdı. teşlārınan pilav
68 bişirillerdi. e ğarılar bişirirdi amma.

HAN - Gökçekuyu

Kaynak kişi : Gülten Babalık, 67; Zeliha Kurnaz, 78, İlkokul 3
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Ekmek yapımı, Kış hazırlıkları

1 **SGA: Düğünlerde hangi yemekleri yapardınız? GB:** dü_ünlerde bulğur pilavı olur.
2 kebab_asılr eve.. evelde, evelden kebab_as.. evelden kebab_asılr. havla basılırdı ğara
3 helva. ondan sōna kōmpustu yapılır yanına. gelen dayvetcilere vērilir. çorba yapılır. bunnar
4 vērilir. **SGA: Ben isminizi sormadım sizin. GB:** gülten. **SGA: Soyadınız? GB:** bobalık. **SGA:**
5 **Kaç yaşındasınız? GB:** atmış yedi. **SGA: Doğma büyüme bu köylü müsünüz? GB:** buralı.
6 gökceğuyulu. **SGA: Manavsınız değil mi hepiniz? ZK:** iki bacı. **SGA: Bacı mısınız siz? ZK:**
7 eveT. **SGA: Kebap basılır dediğın nasıl oluyor? GB:** köv kebaP hayvanını keserler. hateşi
8 yaqarlar_ocā. kebabı bōle hayvanı asarlar, kebaP bişer. undan sona indiriler, doğrarlar. yuqa
9 yapılır. yuqaya bōle sararlar. gelen dayvetcilere vēriler kebabı. undan sona sulu yāni ēden
10 sulu yāni ēder. kebab_ēden kebab_ēder. böyle dayvetcileri dü_üncüleri savlaşdırılar. gelin
11 gelir. gelini indiriler. **SGA: Kara helvayı nasıl basıyordunuz? GB:** ğara helvāyī böyük ...
12 ğorsuñ. yağı ğuyarsıñ. unu atañ_çinē. unu ğarışdırısıñ. ğızar_ō İyice. şerbeti de ayrı
13 ğaynadırsıñ. şerbetinen ondan keli indirenden keli şerbeti deviri ğarışdırı ğarışdırı ğara helva
14 olur datlı. **SGA: Düğünlerde onu veriyorsunuz. GB:** dü_ünlerde u verilir helva yerinē u
15 verilir helva, datlı. **SGA: Başka neler yapılır düğünlerde? Oyunlarınız var mı? GB:** başğa
16 oyunlar_olur tābi. ğız yaparlar ōlan yaparlar. **ZK:** deve yapılır. **GB:** dü_ünlerde deve gelir.
17 **SGA: Kız yapmak oğlan yapmak nasıl bir şey? GB:** ğız yapmaK ōlannā ğız_es.. ālbisesi
18 geydiriler, ōlannara. unnar ğız_olur geri çıkarlar. **ZK:** ğaçırılar. **GB:** ğız ğızları ğaçılar. urları
19 ōlannar. ōle yaparlar_ışde. **ZK:** seyirciler. **SGA: Deve nasıl yapılıyor? GB:** devēyi o unu da
20 ōlannar yapar. aynı deve şeklinde yaparlar. altına girerler üsdünü deve şeklinde yaparlar,
21 dü_ün alanında oynadırlar. **ZK:** ğaçırılar, seyir_olunur işdē. **SGA: Eğlence. GB:** eylence,
22 eylence öyle olur. **SGA: Kınalarda ne yapıyorlar? GB:** ğınalarda ğına_ğecesi olur ayşamınan.
23 ūlan_evi ğız_evine gider ğına yaqarlar, orda gelin ğıza. ağıd_āğlar gelin ğıS. **SGA: Sahiden**
24 **ağlıyor muydu eskiden? GB:** essahdan_āğlar. uluboydan_āğlar baya sesli. sesli āğlar. anası
25 başına oturu āğlar. ertesı gün de bazar gün de gelin getiriler, ōlan_evine. **SGA: Kına? GB:**
26 ğına yaqarlar. eline ğına yaqarlar, ayaklarına ğına yaqarlar, başına ğına yaqarlar. **SGA: Kına**

27 **gecesinde yanında kızlar mı kalır?** GB: gızlar gelir. gece gızlar galır zabaha
28 gadan_arkadaşları galır. unnar da zabahı ederler sabānan da gelin çıkar. SGA: **Eskiden**
29 **gelinlere ne giydirirlerdi?** GB: gelinnere esgiden duvaK vurulurdu. savıyı enteriler var hindi
30 geyiyolar ya şeydē televizonda görünüyo yō. SGA: **Nasıl bir şey?** ZK: okullarda nede
31 geyiyoğuz ya ğumaş. GB: ğumaşdan ğumaşdan. ğumaşdan unnarı geydirilerdi gelinnere.
32 hindi beyaz gelinniK geydiriyolar. SGA: **Kumaştan nasıl?** GB: ğumaş_enteri diP_boyunca
33 bōle geyēr. başına da cığadan bōyle cığa vurulurdu. üsdü örtülür geliniĝ, al_ēmir_örtülür.
34 ZK: al_örtülür ğafasına. SGA: **Al örtü.** GB: al_örtülür, emir_örtülür. yüzü ğapalı. SGA:
35 **Cığa dediĝiniz ne?** GB: cığā tavuK cığalarından boyarlar türlü türlü. ZK: yeşil, ğırmızı, hepsi.
36 GB: onu geliniĝ başına vurular bōyle. gümüş başlı olur onu dağarlar. gelin u_zaman çoK
37 güzel_olurdu tābi. hindi gelinni geydiriyolar. SGA: **Beline?** GB: beline de ğumüş gümüş
38 ğuşaK Tutarlardı. onu şey_iderler. sarğa geydiriler sırtına. ertesı ğün.. SGA: **Sarka nasıl?**
39 GB: u da bōle allı pullu şeyleri, baĝırları. ZK: televizunnarda geyiyolar yā, yeşil. GB:
40 Sabānan da duvāsını açarlar geliniĝ. saya geyidirlēr. öyün_oynadırla dāmadına. SGA: **Saya**
41 **ne?** GB: saya_ı bōle bö_ürlerine serperler_arkaya, bö_ürlerine de öneceK tutar_öñüne. öle
42 şey_idirler. televizunda çıkıyo ya. sen görmemişin. televizunda çıkarıyola. baş_altınarı
43 oluyo, unnār çekidirler bōle al_ēmirinen. gelin güzel_olur Sabahāna. SGA: **Babasının**
44 **evinden çıkarken özel bir şey yapıyor mu?** GB: yoK. hoca ge.. şey_ēder. bobası girer,
45 ğardaşı girer ğoluna, hoca da duya yapar gelini bindiriler. SGA: **Ama gelince ertesı ğün**
46 **duvak açılır.** GB: ertesı ğün de duvaĝ_açılır. bōlelikce işde olur.

47 SGA: **Bir de bana ekmek yapmayı tarif et.** GB: ekmeK yapma, ekmē biS hamırı mayalarıS,
48 göde yapacıysaK fırına götürüseK fırındı ideriz, ocaKda ideciyeK zobamız vardır ekmeK
49 zobası, onda göde_ideriz. yağlı iderseK yağlıyı da, hamırsız deriz biz, hamırsız_ederiz yağı
50 çalarıS, haşkaşı çalarız. onu düreriz geri yazarız, fırında bişiririz. yukā_ideriz, yukıyı
51 biliyoñ_ñu bilmen. yukā_ideriz oturuz bōyle mubareK günnerdē, bayramlar gelirkenē,
52 oruşluKda yukā_ideriz. bazlama ayrı ideriz. sacı külleriz, saşda bazlamā_ideriS.
53 gözleme_ideriz, yağlı gözleme. onu da saşda bişiririz, güççük saşlar_olur. ZK: hamur
54 keseriz. GB: onda ideriz. hamur keseriz.

55 SGA: **Kış için hamur mu kesiyorsunuz?** GB: ğış_çin hamır keseriz. ğış_çin.. SGA: **Ne**
56 **yapıyorsunuz? Ne diyorsunuz ona?** GB: onu da bişiririz. hamırı yuñururuz yumurtıyan. unu
57 yazarız. ZK: mağarna. SGA: **Makarna demezsiniz ona.** GB: mağarna demiz baya biz hamır
58 deriz. mağarna ayrı hamır_ayrı tabi. ZK: hamır da satıyo ya. GB: ocaKda bişiririz ondan
59 keli de keseriz. elde keserseg_elde mağına var hindi. mağınaya ideriz. öle keseriz ğışlık

60 hamır. ğış.. **SGA: Yeni mi yaptınız?** **ZK:** yeñi yaptı dā bu. **GB:** onu da õle şey_ideriS. hamır.
61 ğışlık. ğuruduruz. **SGA: Kışlık başka ne yapıyorsunuz?** **GB:** ğışlık hepsini yaparız. ğo..
62 k̄onserve yaparız. turşu ğurar̄iz. her şey ğışlık ney ilāzım_olursa hepsini yapar̄ıS. **SGA:**
63 **Bulgurunuzu falan.** **GB:** bulġuru eveli ġaynadıyoduĶ ya hindi satın_alıyoz. **ZK:** yaşılandıĶ
64 hindi ġayrı. paketTe aynı siziñ yidiñiSle, biz de onu alıyoS. **GB:** bulġur, yuvalaklık alıyoS.
65 **SGA: Gençlerden yapan yok mu?** **GB:** hēç yapan yok. hēPi satın_alıyo. genÇ seyreK burda
66 ğıSım. **SGA: Salça malça yapılır mıydı eskiden?** **GB:** yapılırdı. esgiden kendimiz yapam diye
67 yapardıĶ. eme hindi_yapa.. tarana yapar̄ıS. **SGA: Bir tarhana tarif edin. Sizin tarhananız nasıl**
68 **oluyor?** **GB:** tarana biz göcüyü taladınız. **ZK:** dövürürüz di. **GB:** deyirmenner_olur ...
69 dövülür göce. undan sona yuruz. ğuruduruz. deyirmende taladınız. şeyi yo_urdu süzdürürüz,
70 unnan ġararız. dökerdig_eveli bõle şey_idediK. hindi olmuyõ. hazır yiyoS. **ZK:** kövte gibi
71 döker ğurudurduĶ, ġuyardıĶ. **GB:** ğışlık. ğışlık. **SGA: Parça parça deġil mi?** **GB:** ha parça
72 parça, parça parça ġorduĶ. temiz bezleriñ_üsdüne dökerdiK, ğurudurduĶ. ğışlı_a ġorduĶ.
73 **ZK:** hindi de ġarıyoz, bõle poşetlere ġuyuyoz yazıP yazıP şeye ġoyuyoz. **GB:** buzlu..
74 donduruciye. **ZK:** donduruciye ġoyuyoz ġışın ordan çıkarıyoñ ġarışdıyoñ ço..
75 **SGA: Hiç kurutmaya gerek kalmadı.** **ZK:** işde ġalmadı yā, Kalmadı. **GB:** ġurutmıyılar, ġurutmıyılar
76 hindi. õle işde. **SGA: Sağolasın.** **GB:** siz de sen de sa_ol ġızım.

HAN - Kayı

Kaynak kişi : Kezban Akdemir, 75, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Köy kahvesi
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Dokumacılık, Eski hayat, Bulgur ve ekmeğin yapımı

1 **EB: Adınız neydi? KA: kezban. EB: Soyadınız? KA: akdemir. EB: Yaş kaç? KA: yaş yetmiş**
2 beş. doğum Atatürk'ün öldü gün dünyeye gelmişim. otuz sekizinde on kışım günü. **EB:**
3 **Okudunuz mu hiç? KA: ben okulda birinci çıktım. EB: Nasıldı? KA: pek iyi. EB: Kaça**
4 **kadar okudun? KA: beşe. EB: O zaman beşe kadar mıydı? Üç kadar değil miydi? KA:**
5 **diildi. beşidi. ben beşe kadar okudum. çocuklar bõrümde sıyrı ... o derdi ben oturuyun o**
6 **derdi ben oturuyun. matematikten birinciydim. okumadan şeyden yana birinciyim. ā şimdi**
7 **oldu şu yazıyı okurum. her bi süs yapıdım zenaatlar doğduğum ağaşlar halılar, kilimler iki**
8 **yüz otuz yedi tane oldu şu köve doğduğum, parıyan.**

9 **EB: Dokuyor musun? Var mı hala dokuma? KA: var da şinci dokuyamıyom. EB: Nasıl**
10 **dokurdun o zaman? KA: çekicinen dokurdum ö. örneği çıkarı bi şey geçirdim kirkidinen**
11 **dokurdum. öyle yapıdım. EB: Onların modelleri var mıydı? İsimleri? KA: vardı. EB: Ne**
12 **onlar? KA: halı barmaklı derdik. heyal derdik, heyal. valla hatırlay.. şeyimden geçti de. var**
13 **canım birkaç şey. püsküllü çalkalar dokurdum. bu ga. gayının ayaş se bu işini almaya**
14 **mēmur geldi buraya. çanta istemiş süslü. urada da bizim muhtarımız vardı. muhtar benim**
15 **şeyi torba götürdü altı dört kişiden. altı dene torba getirmiş benim torbayı beyendi içinden. bu**
16 **ışıklar o zaman hediye verdi muhtar, hediye verdik. bu ışıkları ondan getti, sevtesi. EB:**
17 **ışıklar geldikten sonra ne değişti köyde? KA: köyde her şey yapıldı. ne her şey oldu. ne**
18 **olacak? millet ışık gördü, her zenaatını yaptı. hepisi çıktı. vallaha.**

19 **EB: Bir günün nasıl geçiyor? Sabah kalkıyorsun akşama kadar ne yapıyorsun? KA: akşama**
20 **gadar vallā gıkdım mī fasille çapalamaya gidērdik. sırtımda çocuklar biri sırtımda biri**
21 **gucāmda ta şu şeye giden bahçeler vardır, yazılıya giden. o bācelere gadar götürdüm**
22 **sırtımda. öle çekdim ben bu yokluk çok çekdim. yokluk çok çekdim. gelin oldum**
23 **gelin oldümü gayınım ücretini aldı benden, bizden. düün etTim dedi bi tek öküzümüz**
24 **varıdı yirmi yedi hayvanımız vardı. yirmi yedi hayvanı üleşdiler. biriciK geçi canavar**
25 **duttuydu unu bize göydular. arabanın önünü biri aldı ardını biri aldı, tekelēni. öküzün bi**

26 tekini biri aldı bi tekini biri aldı bize yok. elimizi goynumuza soKdük beyimnen dikildik.
27 altımıza yazacaK pala yök. vallahi hasıra, hasıra dikildik. gelin_ oldum biricik altımā minder
28 varıdı, döşsek deriz biz. yorğanım yok, aldılar. êlden geldi êrtesi gün_aldı gitTi. ben bôle
29 yokluk çekdim. şimdi allā şükür çocuklarım da iyi olannarım da, üç_olum üç gızım var.
30 çok_êyi. her şeyi evimi de yaptım. harman_yerine dikiltTim. harman_yerine dikilince
31 bir_araba daş getiriviren_olmadı başa. mahallemiz getirdi, gayınnarım getirmedi. iki tâne
32 gayınım varıdı. getirmedi. kendimiz yaptık. mahallemin daş çekdi şu galeden. u galeden
33 gelen daşınan evimiz yapıldı iki göz. bôle yokluk çekdim guzum. allā şükür şimdi ise iyi.
34 çok şükür yalnız aya_ım felşli. **EB: Ne zaman oldu? KA:** üç sene oluyo. mayıs şē ha..
35 mayısın yirmi yedisi gün dutuldu. üç sene oluyo. ayāmın_altı keçe gibi bôle geziniyon
36 guzum. iş yaparım dā doğuma da yaparım. her zena_ati yaparım yalnız bu hasdalık var.
37 çekiyon. **EB: Dokuma yapan var mı hala köyde? KA:** yok. bitTi. hęc yapan yok guzum. **SGA:**
38 **Bilen var mı? KA:** var. **SGA: Öğrettiniz mi? KA:** õretTiK_amma hindi unnar heP da_ıldı
39 ğırdalar. bi kişi var burda. unuğ_adı da kezban. amma örnekli u adamın daha doğudünüz
40 yerin_örnekli şeyisi var. üç metrō õle dört metro uzunnuğu, bi iki metrō eni. bôle
41 doğuduğ_amma görseñ ayrılamañ. çok güzeldir. elde doğuma. **SGA. Yünden. KA:** yünden.
42 **SGA: İpini nasıl hazırlıyordunuz? KA:** iğiriyoduğ. kirmannan_ğiriyoduğ. kirmannan_ğirip
43 yapıyoduğ. **SGA: Koyunları ne zaman kırkıyordunuz? KA:** mayısdā mayısın_onunda on
44 beşinde ğırkılr yünñē. **SGA: Sonra? KA:** sonra yuruz, dararız darağdā, elimizde kirmannan
45 eyiri eyiri el beceri yapardı. **SGA: Nasıl boyuyordunuz, renklendiriyordunuz? KA:** burada
46 boyacısı varıdı. boyacı yapardı. **SGA: O zaman çok dokuyan varmış. KA:** çok dokuyan
47 varıdı. sōna biz bu dediğim doğumada ā hindi satılan_örneklerinen yaptık. satılannan. **SGA:**
48 **Eski örnekleriniz nasıldı? KA:** esgi esgi önneklerimiz gönşudan_alırdıK_örne_ine bakar
49 yapardı. **SGA: Eski örnekler daha güzel değil miydi? KA:** güzelidi. şimdi daha güzel var dā
50 meydanda olsa var bi kişide var da. görseñiz. **SGA: Yakında mı? KA:** yakında de_ı uzak. evi
51 ötede. **SGA: Boyacı hangi malzemeyle boyuyordu? KA:** yeşil, kırmızı, sarı her rengi
52 boyuyodu. **SGA: Neyle boyuyordu? KA:** suyuñ_ıçine atıyodu toz gibı onu goyulduP şeyi de
53 basıP boyuyodu, yünü. çıkarıyo ğuruduyō ğoparıp ğoparıP u ... **SGA: Bitkilerden miydi**
54 **yoksa satın ilaç mı? KA:** satın_ilacını alırdı. /.../

55 **EB: Sizin zamanınızda burada bir sel, yangın, deprem oldu mu? KA:** yangın_oldu dā
56 debrem_olmadı. **EB: Nasıl oldu yangın? KA:** yangın çocuk şey yakmış içerde ateş ğalmış.
57 ateşlendi ev yandı, şō mahallede. iki kere yandı bi yerde iki kere yandı. bi onu biliyom.
58 bizim ma_alleimizde filan yanmadı. yangın.. **EB: Nasıl söndürdüler? KA:** onu hêrkes gayılı
59 ço_udu o zaman. bakırlarınan sularınan sövündürdüler. ğırda õle bi gelen yo_udun.

60 k̄ölümüs sövündürdü. varıverdi milleT belki üç yüz dört kişi üç yüz dört yüz kişi varıdı.
61 varıverdi sövündürdü. baqırınān şeyinen giden su dökü.. götürdü, çēŝmelerden. öle vaqıt
62 geçirdik. /.../

63 **SGA: Bulguru nasıl yapıyorsunuz? KA:** bulguru evelā ğaynadırız ... yuruz. ğaynadırız. ondan
64 keli ğuruduruz. dübekde döydürürüz. handa dübek dü.. va. döydürürüz ondan keli ğurudur,
65 ayıtlar, deyirmene veri çekdiririS. **SGA: Değirmende çektiriyorsunuz. KA:** deyirmene
66 çekdiririz tabi. **SGA: Siz modern olmuşsunuz. Handa dibeğe götürüyorsunuz, değirmene**
67 **çektiriyorsunuz. KA:** burada adam ço_udu ğızım da burdaqılar hindi heP deliğannı ğaldı.
68 yaşlı çok yaşlı da va_amma deliğannıların becerem demiyo. ğoyan_ısdanbula gitTi.
69 ğoyan_ekiŝe_ire gitTi. burda yok beceren. **SGA: Ekimeği de mi bakkaldan alıyorsunuz**
70 **artık? KA:** ekme_e kendimiz de ediyoz baq_Kaldan da çıkışmadı gün alıyoz. **SGA: Fırınınız**
71 **nasıl oluyor? KA:** fırın böyle büyük olur. yaqarız. içini süpürü içine şey_atarız. ekme_i döşer
72 āzını ğapıyiveriz bişdi mi ğızardı mı çıkarırız. çok güzel_olur. /.../ **SGA: Gözlemenin içine**
73 **ne koyuyorsunuz? KA:** haŝĝaŝ ğuyuram. hı. haŝĝaŝı ekerim. ben seniĝ gele.. geleceñizi
74 biliydim vallā iderdim. tü. **SGA: Böreğın içine ne koyuyorsunuz? KA:** heş ğomuyöz. böyle
75 yağı şey_ideriS, saçalarız. yazar_üsdüne bi dā yazar_üsdüne bi dā on_iki dene bi ğoduñ
76 mu, on_ikiyi ğoduñ mu ondan kelli fırına salıver, sen beş daq_Ka bu lafi açıP da ğonuŝasıya
77 ğada pişer. tıqır tıqır dı. **SGA: Tıqır tıqır oluyor. KA:** yumuşaK, tıqır tıqır, üsdü tıqırdar altı
78 tıqırda. ortası yumuşacıK yi. öyle güzel_olur.

İNÖNÜ - Dereyalak

Kaynak kişi : Mustafa Bodur, 73, İlkokul; Ümran Bodur, 70 İlkokul

Derleyen : Erdoğan Boz

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Video

Konu : Köy adının kaynağı, Değirmencilik, Eski köy yaşantısı

1 **MB:** şindikiniñ anarşiti va ya usura alman. başıbozu u ızman eski adamlā, dedelēmiz
2 başıbozu diyolā, toplu halde de ilken mallānı melanını almayı, öldürmeye alkmıřlā. yav
3 diyolā bōle olmeycēK. dōrt yerden toplanıyo bu kōv. toplanalım bir yere hic olmazsa
4 birbirmize dayanağ olalım diyolā. şu aşşada danni biz danni, osmaniye va bileci ı bālı
5 osmaniye kōvü vā, danni kōvü vā, ... şurda mezarcı amları va bizim esgi kōlemiS. dōrt
6 yerden toplanıyolā şureye kōv uruyolā, depeniñ dibine. önü aı. adını nē vercez dereyalak
7 kō ü köyü dēyem diyola. durum bundan ibāret. /.../ **EB: Adınız neydi? MB:** mustafa bodur.
8 ba burda pürüz va ba. ha burda pürüz va. ha ha hā oldu u ızman. **EB: Adınız neydi? MB:**
9 mustafa bodur. **EB: Yaş? MB:** yetmiş üç. **EB: Okul okudunuz mu? MB:** ilokul beş. **EB: O**
10 **zaman burada ilkokul var mıydı? MB:** ço eski. otuz beřdē, otuS altıda urulmuş bu.

11 **EB: Bir mesleğiniz var mıydı? MB:** meslēmıS yo. oul.. oulumuzdan başa bi şi yo.
12 dērmencilik yapTı. otobüsülük yaptı. āve āve zāten ... geliyo. **EB: Değirmencilik**
13 **deyince ben bunu merak ettim. Nasıldı değirmencilik? MB:** dērmenīmiz motōr. māzotlu. el..
14 ellide buam urdu. şimdi motur hālā duruyo da biti dērmencilik almadı. **EB: Nasıldı o**
15 **zaman? MB:** mazotlu alışıyodu u motor. mo.. moturu alıştırıyodu aya, atmışlı aya
16 varıdı. **EB: Köyde miydi? MB:** kōvde kō ün içinde. ōřTü binā. yardımsız olmuyo,
17 genşler almadı. daşı diředīmiz zaman ekişden ya inşan lāzım daşı ayıyı aldırımıya. inşan
18 yo. unnā bitti biz de bittik. ge ge āri ge. **ÜB:** hoş geldiñiz yavrum. geti yımırta ne de
19 bişirivereyin aı yemē. yisiñnē. **MB:** hadi bişir ge. bişir ge bişir ge ālī. **ÜB:** ořuñ yavrum
20 āı dā bi şey bişirivereyin giden de, yiñ yemē. hē oldu. hadi orbayı geti o ayaza mādem.
21 ben hacı ābeñ orba istedi aı tārna orbası yapdıydım una. **MB:** amāñız va mı? **EB:**
22 **akmak yok. Biz sigara içmiyoruz. MB:** řindi ısım sen bunu fotūraf alcıñ. řurda bi eski
23 yapımız va bizim. uñu österiverem. şindi evlēñ şeklini österivecen yani yapılan evlēñ.

24 **EB: Onları ben merak ediyorum. MB:** yonan buraya geldi zıman buranıñ altı āırdı. a ıları
25 sermiřlē, yunan asKeri burdā otumuş. dedem ızmış, ıarımış, o ün de bozuluyo asKer.

26 dedemi öldürceklēmişti. burayı göçürdük. āl.. üstü ev altı ahır. yukardan sürgüyü
27 sürüyolamış damıñ ğapısını kitlerlermiş ğoca a_ışla. dörtleme ev. yapı yapılan ilk yapılan
28 bu bōle. binā orman ya burlā, orman_ıçı, çamları a_ışları kesmişle, dörtleme yapmışla.
29 sence. /.../ **EB: Kim gelir kalırdı burada? MB:** şimdī böyüklē odalāda otu.. biz yetiştik yāni
30 odalara. odalāda oturulādı. sōna ğavele olmiya başladı oda.. odalā ğapandı. **EB: Ne yapardı**
31 **büyükler odalarda? MB:** şindi biz baca..bacalıK deriS. odunnan.. baK_ēski fener. bu bu bōle
32 de de_ildi da idāre şeyi_ufaK ğazı ğaz lāmbasınnan vakit geçirilēdi işti. oğulladı ... dīnī
33 sobbetlē de edēlēdi. esgiden, şimdi ya ğusura ğalmañ ğonuşmamı cāhil cehāletliştik. bu
34 ğavğalāmız_urdan geliyo. gençliK cehāletlişTī rabbim dīni ... ğaybetTik. /.../ **ÜB:**
35 tokāşlāmız vadır. hā tarna unna ğarışdıra ğarışdıra lōP lōP ğaynā. undan sonra unu basarız
36 hacı ābeñ ğarā zati bunu da. ēyce pişiriz_unu. undan sōna ufağ_ufağ dökeriS. aynı
37 yudum_ekmeK gibi şōle. bōle bōle dökeriS bunnarı, undan sona bunna acıK yellendi mi
38 deliKlilēden geçiriz bōle. telāşası çok. **MB:** gözerlen ellēni ufalağla. **EB: Sonra? ÜB:** undan
39 sona ğuruduruz ā baK. sērdim hinci aÇcık bunu güççük tencirede ya.. **MB:** güneş güneşde
40 ğuruduruS. **ÜB:** güneşde ğurud.. acıK güneşledi mi hinci kölgede oldu mū acıK siyağ_olur.
41 güneşde ğurudulsa beyaz_olur tarna güzel_olur. bunu hinci gözer deriz. gözelleden geçirdiñ
42 mi öle olur. benim Küççük tel ğalbırlam vadı. tellēden_ufağlādan geçirin inci_olur.
43 dişlēm_acıyo dedi baña çorba yaPve sen dedi. ne varsa yiyiverem dedim hinci bēn. Sati ğeş
44 geldi burdan yidik yeme_ı davşandan gelinÇe. ğāvaltı yapTıK hem hanı muK_Talāla ne. u
45 çorba isdedi hacı ābeñ ben de mādem dedim yeñi tārnadan çorba yaPvreyiñ geleyiñ. isdē
46 sevērşen al dā va çórba. al. al_olum. ben hemen_āz yaptım. benim sizden habarım yok.
47 gōzel baK_alıñ, çorbamız gōzel. hē. ... ben bunu bi dē inci inci sarımsaK şī_ıderin_ıçine
48 bişirişkene. dabanına sovannı yā ğavuruşuS. /.../ **ÜB:** biz bu sene burdıyız. biz_ōn senedir
49 geliP gidiyoz_urlara. unnā da barabar gelir gidē. barabar gideriz gine aynı ğāfilelēmiz_aynı
50 dā. /.../ **ÜB:** yavannāna baKmañ yiñ ğıSım hiş ū ğalı yi baKam peyniş yisiñ baK
51 yumurtıdan_al. zeytinden_al. yi yavrum, aş ğalmañ kō yeri günnē uzun. benim_aşlığ geliyo
52 hemen kıomaya giriyom ben.. hemen ğalı sati yidiklēm işte bu domatiS, bibēr, mārul, duzsuz
53 peynir, duzsuz zeytin kendim işē va ya şekerim çokmuş. e beni şeker çok şaşğın_ediyo.
54 ünüsün_alıyon. ünüsün de aldı mı kıomayā ğuyuyo. ğan şekerı düşüyo biyez de. doKdur_ōle
55 dedī. /.../ **ÜB:** iramazanda maşalla her ğün gelenimiz_olur. misāvir gelir hemen_ēzēnde.
56 hemen_ā burıya getiriz_acı datlı. dovā idelek gider yazık. u kārımız. /.../ **ÜB:** buvaları da
57 yimez. benim ğıS sati yimēzdi. bi şey beyenmezdi eñ güççük ğızım. ōle varız ğurban kesellē
58 işēle bi da elē kövte kövte olursā sucuğ_olursa acığ_ınnarı berenarı yirler. hic_etleri

- 59 hic_āzına ğuymazlā. ben di ōle derin. et giren yire dert girmez a ğızım yiı yiverisiņiz
60 derin. aman_annāne derlē. yimezlē bi şey.

İNÖNÜ - Erenköy

Kaynak kişi : Bahire Akgün, 73, İlkokul; İbrahim Bakkal, 53, İlkokul; x
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Hıdırellez, Ramazanlar, Bayramlar

- 1 **İB:** örf ve adetlerī, esgiden meselā dü_ünnēñiz nasıldı diyō. dü_ünnēde ne yeme_ı
2 yapıyoduñuz unnarı soruyolā. **EB: Adın ne teyze?** **BA:** bāhire. **EB: Soyadınız?** **BA:** akgön.
3 **EB: Yaş kaç?** **BA:** yētmiş_iki, yetmiş_üç. **x:** örtmeñ ğafana geldi şurıya da unu indiri.. **EB:**
4 **Okul okudun mu teyze?** **BA:** okudum. **EB: Kaçınıcı sınıfa kadar?** **BA:** bēşden. urdaydı işde
5 okulumuz. **EB: O zaman nasıldı okullar teyze?** **BA:** nasıldı? bi öretmen vardı. dē yüz yirmi
6 çocuk vardı. e unnā ğörkuyōduK heP ğörku vardı. hinciK ğörkan yok_ıku. **EB: Dersler nasıl**
7 **oluyordu?** **BA:** işde āynı. türkÇē matamatiK_ışde unnā vardı. **İB:** kaçınıcı sınıfdan çıkdıñ?
8 **BA:** bēşden. **İB:** beşden mi çıkdıñ. beşe ğada okuduñ_u_zāman sen. **EB: Köyde hıdırellez**
9 **oluyor muydu?** **BA:** yımırta ğaynadırdığ. nē yapcāsıñ_ēvde nē vāsa pāsTadır ğurābiyedir
10 yeKmek öle şeylēnen gidēdiK. yımırta ğaynadırdığ. **EB: Nereye gidiyordunuz?** **BA:** kepeze.
11 **EB: Ne yapıyordunuz orada?** **BA:** arkağascaK_oturuyduğ. yirdiğ. **EB: Ne oyunları**
12 **oynardınız?** **BA:** hiş bi oyun şārķı sōlēlē, türkü işdē oynayān çocuklā hoPladı. ip_atlālādıñ,
13 sancağ ğurālādı, sallanırlādı. hē oğurduK. Ğuran da oğurduK. **x:** mevlid yapılırdı. **BA:** ü işēde
14 yapı.. hıdırellezde de olurdu. yaşlılā oğurduñ. biz_u_zımān çocuKduK. ğinē bizden sōna
15 ğine oğudulā. ğuran_oğurlādı. ilā_ı sōlēlēdi. **EB: Eskiden Ramazanlar nasıl olurdu?** **BA:**
16 ramazanna nası olurdu? hincig_ēyi. e patetizi ğaynadırdıK. üstüne bībēr düz. yā yok.
17 u_zıman ğıtlıK va öle fakirlik va. ya hamırsız ğorduK maşınğıya. e adamnā götürüydü
18 ğayfiye. **EB: Nereye koyardınız? Maşınğaya mı?** **İB:** maşınğa dedī soba yāni. **BA:** soba yāni
19 he. hē maşınğa dērdiğ. fırını vā. maşınğa dēvam_ēdiyo. sōna erkeklē alır götürüydü. odalāda
20 ğayfelēde yirlēdi. zeytin ğorduK. hinci bunnā ne ğağdı ğāli. **EB: Bayramlarda ne yapardınız?**
21 **Ne pişirirdiniz?** **BA:** bayramnarda bağlıfā, tōğa çorbası deriz, yo_urt çorbası. ē uña yimek
22 yapādıK ya nohut ya patetiS, fasille. işde unnādan bişiriydiK, hoşāf. u ğadannıK.

İNÖNÜ - Erenköy

Kaynak kişi : Gülsüm Erik, 70, İlkokul 2; İbrahim Bakkal, 53, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Ekmek yapımı, Düğün, Yağmur duası

- 1 **İB:** ē ā va urda tūla on_iki dene ālsıñ. **GE:** nerde? **İB:** deyrirmende. yeñi yapdımız bināda.
2 sellekdör makinesiniñ_urda. **GE:** bili miyo yazıg̃ gēldi ayakda ğaldı adamcāz. **EB:** Teyze
3 nasılsın? İyi misin? **GE:** İyiz_olum. bu ğadālı_ā şükür sālı_ā dēyoz nāpcem? **EB:** Adımız
4 neydi teyze? **GE:** güssündür. **İB:** güssün_erik. güssün güssün. **GE:** gülsüm_erik. hē. **EB:** Yaş
5 kaç? **GE:** yētmış. **EB:** Okul okudunuz mu? **GE:** canım ben_ikiden çıktım. gine u_ğadācıK
6 biliyon ēveli yō_udu. gine u_ğadācıK biliyoz nāpcem? **EB:** Okuyor musun yani az çok? **GE:**
7 āz çok. **İB:** şimdi firinnā falan var dā. firinnā artık esKisi gibi çalışmıyo. bi hāne iki hāne işde
8 bī dede bi nine. çoluK çocuk yōk. **GE:** hē. iKi gişiyiz. **EB:** Kaç çocuk var? **GE:** üç çocuk va.
9 **EB:** Büyüttün mü onları? **GE:** hērkeş böyüttüK, sāldıK, itdik. ğāli bi dedeyle bi nine duruyoS.
10 **EB:** Yaşıyor mu dede? **GE:** dede yaşēyo. **İB:** köyün_ēñ yaşlısı dede. **GE:** yaşlısı. şindi beni
11 ālatcıñ. **EB:** Yok ağlama. **GE:** ben_āların. neden de. anamı ben hiş bilmen. anamı
12 bilmedim_çiñ övey_ana yāndıydı. ikiden çıkardılā bunnara gelin_itdilē beni. e.
13 nāsib_ōlemiş. geçinemediK. acıK nineññ cıdavı çıktı. undan sōna nēse bubam beni buña
14 vedi. benden böyükdür. on beş yaş büyüK. günüm de gēşdi. günüm de gēşdi. çocukları
15 böyütTük. ikisi bozüyüKde biri şeherde. bi didi işde ğāli. ğāri biz de ezanna yatsınıñ_arası
16 ğadā gün. ben bi de hasTalandım. bu ğadālığa çok şükürün, çok şükür. felç geçirdim.
17 çoğ_eyiyin. allāma dova idiyon. ōle günümüz gidiyo işde nāPıcık? **EB:** Eskiden ekmekleri
18 nasıl yapardınız? **GE:** ekmē hazır yiyoz_iki senīdir. **EB:** Eskiden nasıl yapardınız? **GE:**
19 yapadım_ekme_.i. bayā hamırı yuñuruydum. atādım kēndim. bi de ğoca kö_ü ben biniye
20 alışdırdım. **EB:** Nasıl oldu o? **GE:** heP ğāli benim dedim gibi yapıyo, binék. **İB:** pasā yāni.
21 hani hamurları dinnendirmeK_çiñ pasa.. **GE:** hamurları bineKden şōle alıyon gözlēnden.
22 gözleri va bōle teknelē, alıyoz, ğabarıyoz, fırına atıyoz. ōle oluyo. heralda buña mı, buña mı
23 alıyoñ? **EB:** Söylediklerini not alacağım. Hamuru yoğurdun, sonra? **GE:** teknedede yuñurusuñ.
24 hamur ğopā. undan sōna bōle övēsiñ övēsiñ bineklere alırsıñ. undan sōna fırına atāsıñ bişē.
25 **EB:** Her evde fırın var mı? **İB:** aşsā yukarı vadır. **GE:** vadır. burada vadır. benim bi de gücük
26 fırınım vadır. ben_eyīdim ğoca_erenköye fırın yapadım. ē bōle cahildīme baKma emme

27 oldu bi dāFe. **EB: Fırına kaç ekmek atardınız?** **GE:** buña on sekiz_atarın şindi ötekine
28 on_atarız. **EB: Dağıtıyor musunuz ekmeği?** **GE:** e canım çocuklara gıyüyom. undan
29 sōnacāzım gış gününde yapıyon yazın_älti yedi eKmek yaptık. hē. gün geldi de uña
30 şiy_etTiK. ibrā_ım sen kirez gopar dē urdan be. **İB:** otu baķam goparız. kiraz gōlāy. **GE:** te
31 ōle iderdiK. vay bismillā_ırahmanırahım. **EB: Sizin düğünler nasıl olurdu?** **GE:** ēsgi
32 dü_ünnē üş gün_olurdu. şimdi gālī avlīlāda oludu. şindi çalgı oluyō. şēre gidiyo, öte gidiyō.
33 **EB: Eskisi nasıl olurdu onu anlat sen bana.** **GE:** ilk gecesi gına_gecesi olurdu. **EB: Ne**
34 **yapardınız?** **GE:** oynā gülēlēdi. **EB: Nasıl kına yakarlardı?** **GE:** u gına adı gına_gecesi.
35 oynālādı. undan sōna kıS hamamı dērdik. gine geşlēmiz heP_oynādı. **EB: Hamam var**
36 **mıydı burada?** **GE:** yoK canım_emme adı ōle. undan sōna gecesine gine gālī ōlan gınası
37 dēdik. gine oynālā gülēlēdi ertesi gün herkeş gelinini alırdı. ah_ı.. ibra_ım
38 mēmed_āgañ_olcaK da kepeziñ_ışēsini bi annadıvercēdi vāy. yatırlānı. dediñ mi? şindi gālī
39 salonnāda oluyo dü_ünnē. salonnāda oluyo. hē. ōle ōle. **EB: Düğün yemeği yapar mıydınız?**
40 **GE:** yapādıK. bōle olalı benim gūlaķlām da a_ırlaşdı. neden de. haP çoK_ıatıyon. bēş dene
41 altı dene hapım va günde. unu yeyilememesiñ diye. çoK_eyiyin_allā şükür. çoK_eyiyin.
42 **EB: Düğünde ne yemeği yapardın?** **GE:** nohud bişiriydig, et bişiriydig, çorba çevirisiñ pilav
43 yapāsıñ. böreK gākdı hevle yapāsıñ. **EB: Ne?** **GE:** hevle hevle. **EB: Ne helvası yapardın?** **GE:**
44 un helvası. **EB: Onu nasıl yapıyordunuz?** **GE:** gārışdırsıñ gārışdırsıñ miyāne geldi miydī
45 şekerı suyu gıyāsıñ. hē. bişiceñ gālī. **İB:** gārabasma deriz biz_ıña. **GE:** gārabasma deriz.
46 hēvla. **İB:** helva işde. biraz_esmer_olur helva biliyon nu? onuñ_ıçin gārabāsma. **GE:** şey,
47 yapabilene. do_ānıñkı ne gözeldi. do_ānıñkı peK gözeldi. **İB:** mayısıñ on beşide otuzu arası
48 yāmır du_āsına çıkarız. beş tane sı_ır keseriz her sene. gārışıda u dedīm yerde. bi buçuk ton
49 falan gāba et_olur. bütün kōleri eskişe_ır bozüyüK dāved_ederiz hepsini. **GE:** bizim
50 çoKdur çoK. gırk gırk beş köv_okurlā. mūtārımız_okur. gālabalıg_olur. **EB: Dua mı olur?**
51 **Ne duası olur?** **GE:** yāmır duvāsı. **EB: Nasıl olur?** **GE:** e evelki gibi gālKdı. eveli şindi
52 gıyunnā bu yanda gızulā burdāydı. çocukları burdan süřēğ götürülēdi. āmin_āmin_āmin
53 deřlēdi şindi unnā gālķdı gālī. bi kepezde duyā tamam. **İB:** şindi modireñneşdi. **GE:** arabalā
54 va çünkü. hē. āmin_āmin_āmin dēye dēye gidellē. hocamız vaz_ıdē ōleni gılālā dovā idēlē
55 herkeş yimēne oturu. **EB: Ne yaparlardı yemek?** **GE:** çorba çevirdilē, eT bişirdilē, pilav
56 yapdılä. **EB: Ne çorbası olurdu?** **GE:** yo_urt çorbası. **İB:** yo_urt çorbası. bizim buranıñ
57 yo_urt çorbası meşurdur. tōga çorbası. **GE:** meşurdur. güzel_olur. **EB: Ne çorbası? Toga**
58 **mı?** **GE:** tōga çorbası dēnir, yo_urt çorbası dēnir. ay_ıbrā_ım. başga bi gōcağarı bulama..
59 haniFe dē gitTi yazıg mezarlı_ı da urdan tūla alıñ dedi. şētse mēmed_aliye getitTircēz de.
60 ōlelēmiş.

İNÖNÜ - Esnemez

Kaynak kişi : Ayşe Sarıoğlu, 63, İlkokul; Selim Gökdere, 72, Ortaokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Sokak
Kayıt türü : Video
Konu : Yöresel yemekler, Çocuk oyunları, Düğün, Yöresel kıyafetler

1 **SGA: Kaç yaşındasınız? AS:** ben_ atmış_ üç yaşındayın gızım. **SGA: Adınız? AS:** ayşe
2 sarı_ ölu. **SGA: Ayşe hanım. AS:** efendim. **SGA: Okula gittiniz mi? AS:** ilkökulu bitirdim. hē
3 ilkökulu bitirdim. **SGA: Sizin yemekleriniz neler var? AS:** bizim yemekli.. mēşur
4 yemeKlerimizi, yo_ urtlu çorbamız vadır. un helvamız vadır. börekli tabi güzel böreklerimiz
5 vadır. **SGA: Yufka böreğini nasıl yapıyorsunuz? AS:** yuKa bōrēni işde yaylımına açıyoz. unu
6 şeyde bişiriz gızinede. undan sona ... tepsiye döşeriz tabi beynir gatarız_ içinē, ekşimik filān
7 gatarız. unu ocaKda gızartırız. **SGA: Yufkayı tek tek önce pişiriyor musunuz? AS:** tabi
8 önceden yufkayı bişiriz. daha sōna guruduyoz. undan sōnacıma işederiz. ıslatırız e.. ekşimik..
9 ekşi hē dōşēsini_ unu bī şeye. **SGA: Yörükler de yapıyorlar onu değil mi? AS:** eved_ öle. **SG:**
10 yörüklēnki bu bizimki gibi de_ il_ u. unnā gātmer derlē una. **AS:** hē gātmer de yaparız
11 biz_ öle gātmeri de yaparız. duru ū yuKa duru öle hani ... **SGA: Ekşimikler köyde mi oluyor?**
12 **AS:** tabi. şı_ ideriz_ unu şimdi ineKden süT süT sa_ arız. südü sā_ arşın, bişirisiñ. unū duz
13 atāşın_ içine kāsdirisiñ ekşimig_ olur_ u. süzeye şı_ idiriñ, boşaldırsın_ unu bi ğaba dōkesin.
14 şey naylon_ ilisTirlēmiz_ olur bōle bizim. bi ğaba dōkeriz. süzeg_ ince süzeklēmiz_ olur.
15 undan. unda şıy_ edin börek yaparıs. māntı da yaparız mēncimeklī, dolama. tabi ya. hani
16 habarımız_ olaydı yapādıK ... sizin geldiñiz.. haberimiz_ olaydı yapādıK niye yapmı.. hani
17 bōle bi dā gelcēñiz zaman şey_ idirse haberimiz_ olusa yaparız niye yapmayam? yeter ki
18 haberimiz_ olsun. **SGA: Kışlıklarınızı nasıl saklıyorsunuz? AS:** biz_ işde bizim köy tārnamız
19 vadır. unu da yo_ urtTan şe_ ideriz_ işde südü çalarız. yo_ urt mayalarız. unu şı_ ideriz. üş
20 dört günde bī şeye irkeriz ğazana bōle. undan sōna ā urıya bi ğazan ğoruz. unu ğararız bōle
21 ununan ilāvi_ ideriz. hōşlemelim şēsi hamırı gibi bi şede. unu sōna şēden geçiriS. **SGA:**
22 **Hōşlemeli mi dediniz? AS:** hōşlemelim hamırı gibi yaparız_ işde. unu şē_ ideris geçiriz ğālī
23 gözerden. şe gözerlēmiz vadır bizim, ekin gözerlēmiz vadır. unnādan geçiriz ğuruduruz bōle
24 güneşde. temisÇe bi yere dolduruz bī şeye. bezden şeylēmiz_ olur bizim. kese deriz biz_ una
25 bezden. mis gibi yēriz, ğışın. bi sene yiriz. /.../

26 **SGA: Siz küçükken ne oynuyordunuz? AS:** ne oynuyoduk ne bilen işde şe_ıdediK bī üş
27 beş_arkıdaş_olurduK bōle cizgi çekēdig bōle kendimize bōle kareli kareli. bōle enni
28 daşlādan şe dēdiK bōle dımba derdiK biz_una. dımba dēdiK unnan bōle oyun yapādık,
29 oyun. **SGA: Seksek gibi mi? AS:** hē aynı sēksēk gibi yapādıK bi de nokuš dēdiK bōle üş beş
30 kişi yokārda bōle şeyde de şōle sopalā olurdu. undan sōnacıma nokušu bōle daşa ğordun
31 bōle. nokuš dedim şōle gine baya va şey. unun vurduñ mu bōle gidēdi u nokuš ğālī.
32 unun_ardınđan hadi. **SGA: Nokuş nasıl bir şey? AS:** nokuš_ışde ōle adı nokuš. ōle nokuš
33 derdiK. ārkıya bōle durdurulādı bıkaç_ısan. unu hadi şe_ıdediK ğālī unu atTılā mı biz hadi
34 ğālī şe_ıdediK gine, bu yanna geçēdiK üş beş kişi bu üs yanda oludu, üş beş kişi aşşāda.
35 oyun deyi mi işde? oyun yapādığ_unnādan_ōle. **SGA: Top gibi bir şey mi nokuş? AS:** yō ha
36 bu şeylēden_olurdu şōle şeylēden keserlē şu yuvarlaK şeylēden, sopalādan. **SG:** onun dımba
37 dımba dedī baK aha baK aha. ayānı bu ayānı ğaldırı, ğare cizgi vadır. bōle yapdın vakit
38 cizgide ğalmaycaK yani. cizginiñ öbür ğarede ğalcaK. o kareden_ō ğareye o kareden_ō
39 kareye geçilir. **AS:** şu enni o düzgünnēden_olur şōle. aha şōle, şōle enni daşlādan_olurdu
40 bōle. **SGA: Nokuş mu enli taşlardan olurdu? AS:** yō yō u dımba. **SGA: Nokuş nasıl bir şey?**
41 **SG:** odundan yani. şōle şu ğadā bi şey. odundan düz kesilmiş her taravı. böyük bi dāş.
42 daşın_üzerine ğorlā. şōle de sopa vadır. burdan sopayı vurdū vaķıt u bacınıñ biraz dā bōle
43 şēli, bōle vurdū vaķıt nokuš gidē ileri. o sopayı gitceK ğapıcı, sopayı atan, öbür ğarşıda dā bi
44 kişi va. bī kaç kişi va. onnā nokušu atcaKlā burda dikilene. ondan_önce urda öme va öme.
45 noķta bura. burāya noķTāya ğeldī şēden_önce ši_ıdirse sopayı atan şeyden önce ğelişē u
46 oyunu şēsi oluyo yanī. **SGA: Sopayı atacak, nokuşu kapıp gelecek. SG:** hē şimdi bu nokušu
47 öbürü atTı burdan_arkadaş_atTı nokušu dē mi? urdaki dutTu avcunnan. ğeldi burda ömeye
48 basTı mī işey de_ışıyo. bu seFē de onnā geçiyo zaten alt taraFına. nokuš_oyunu bu. /.../

49 **SGA: Düğünde şakalı adetleriniz var mıydı sizin? AS:** vardı ya evelden bizim şeyimiz vardı
50 ōle. bizim havta e.. evelden bizim günümüzde bi havta şe dü_ünnüg_olurdu. bi şimci
51 olan_evi gelirdi ğız_ēvine. ğa.. aķrabālana bōle gidelleđdī undan sōnacıma şe_ıdellēdi.
52 uyarmāya gidellēdi bōle dāmādı ğaldırmı_ā undan sona sādış dellēdi sādıcı ğaldırmıya. unnā
53 da şey ücret verilēdi unnara beş_on ğuruş neyese işde u_zamānıñ günü bizim günümüzde.
54 hanı ōle para baya paramız da olurdu. çoK_olurdu u_zamannā aķrabālara gidēdiK. /.../
55 **SGA: Buna ne diyorlar? AS:** bu bizim_ışde ğıyāfetimiz bōle soķaķlara çıķtım zaman bi
56 ğoñşuya gittimiz zaman bunu alıyo. **SGA: Bunun adı ne? AS:** satraş derdi satraç. satraç
57 deriz. bunu biz şeyden getiriyoz. bunu şeyden getiTiriyoz biz, bullāda yokdur bu bizim.
58 şeyden, kütāhyadan getiTiriyoz. kütāhyadan o.. bulunuyo bunnā. **SGA: Kumaşına mı**
59 **üstünüze attığımıza mı satraç diyorsunuz? AS:** satranç_ışde hēpsi bu satranç deriz. adī, ismi

60 satraş deriz. kütāhyadan getitTiriyoz. bizim bullāda olmaz. **SGA: Bu şalvar mı dizlik mi ne?**
61 **AS:** bŭ şalvā deriz. şalvā eveT. bizim ğıyāfetlēmiz bōle ge.. geyimimĭz dā evelden_eshiden
62 ferecelēmiz vardı işde unnarı ğeyēdig bōle siyah, ferece deriz biz_unnara. unnarı şimdi ğāli
63 biz_ınu ğali ğaldırdıK bizim_analāmız, annelēmiz, bobannelēmiz unnarı ğeyerdi. biz şimdi
64 biz de ğeyēdiK de biz ğa.. şimdi ğaldırdıK bōle ğeyiyoz ğali zor geliyo. bunu al..örtmeyi
65 aliveriyoz bōle örtmeliyoz_ışde. aliveriyoz bĭ ğoņşuyā gidēken bi yere gidēken. bunu
66 almadan çıkmayoz_ışde. ille bunu alıcaz. hani bi yere gidēseK eskişere gibi bi yerlere
67 gidēseK tabi ğıyāfetlēni de_ıştiriyoņ. şimdi bō.. **x:** yalnız benim hanım dā de_ıştirmede.
68 siyah ū ferece dedĭne biz killiK deriz, ara sıra ğeyer_onu dā ... **SGA: Siz ne diyorsunuz?**
69 **Kırlık mi? x:** kırık derlē. manav dilinde killik. **SGA: Ayşe yenge sağol, ağzına sağlık. Çok**
70 **şey öğrendik. AS:** sa_oluņ. siz de sa_olūņ. siz de sa_oluņ. geldĭniz_ıçin teşekkür_ıderiz.
71 giriş baķam buyuruņ bi çayımızı içēsiņiz.

MİHALGAZİ - Alpagut

Kaynak kişi : Hasbiye Erdoğan, 51, İlkokul; x
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Bahçe işleri, Kışa hazırlık, Dügün.

- 1 **EB: Sizin yaşınız kaç teyze?** HE: ben elli bir yaşımdayım. **EB: Elektrik kaçlarda geldi buraya?**
2 **HE: bilmiyom ku gâşlâda geldi ki.** **EB: Ama sizin çocukluğunuzda yoktu herhalde?** HE: yok
3 yok tabi yoktu. **EB: Peki nasıldı o zaman?** HE: lâmbalânan, fenêlênen. **EB: Çıra falan yakmış**
4 **mıydınız o zaman?** HE: yok ben çıraları bilmem. **EB: Lambaları mı bilirsiniz?** HE: lâmba.
5 fener lâmba işTe öle. el fenerleri olurdu soçakçâda gezêken komşuya gidêhen_el fenerinnen
6 gidêdik. evlerde gaz lâmbası yakâdık. öleydi. e sônadan cêrannâ geldi işte. **EB: Peki siz okul**
7 **okumuştunuz değil mi?** HE: okudum. ilgokulu okudum. **EB: Beşe kadar okudunuz mu?** HE:
8 evet hı hı. **EB: Daha önce anne ve babalarınız okumuş muydu?** HE: okumuş. **EB: Beşe kadar**
9 **mı yoksa üçe kadar mı?** HE: beşe gâdar beşe kadar. **EB: Eskiden üçe kadar da okuyorlarmış.**
10 **HE: evelêden vâmışTı öleymişTi canım. benim annem meselâ beşe gâdâ okumuş.** **EB: Daha**
11 **eskiler mi üçe kadar okumuş?** HE: tabi. bilmezlêmişti sınıfları geçiri geçiriverilêmişti
12 u_zümannâ ölêmişti. şimdi öle de_İL. şimdi éyi. mesalâ orta_oçul baç bunnâ orta_oçula
13 gidiyoşlâ. ından sonâ liselere gidiyoşlâ. mihalgâziye gidiyolâ oçuyola gâzaniyola başça
14 köylere gidiyolâ. sivrisâr seytigâzi heP_orlara dağıldı çocuklâ. oçuyorlâ şimdi maşşallâ éyi.
15 **EB: Eskiden yoktu değil mi okuyan?** Azdı. HE: yok yok yok eskiden nerden_olcek. şimdi
16 şimdi yeñice çıkmâ başladı bizim kövden hocadır, doçturdur, öretmendir meselâ. **EB: Var**
17 **değil mi?** HE: tabi şimdi var. hocamız da vâ öretmenimiz de var. **EB: Polis de var.** HE: hepsi
18 var. hanımlâmızdan da gızlâmızdan da vâ polis_olannâ. tabi_ki.
- 19 **EB: Eskiden bahçe işleri bu kadar çok muydu?** HE: de_İL de_İL nerden_olcek? **EB: Neler**
20 **vardı?** HE: u_zümannâ sovan Tikêdin ıspanağ_ekêdin. bõle roço tere öle nerden_olucêk.
21 **EB: Kışın yoktu değil mi?** HE: kışın_olur. devamlı. gışın, yazın, bizim_işimiz devamlı. **EB:**
22 **Eskiden de var mıydı?** HE: tabi. eskiden de vâ. öncelêden öncelêden buydây
23 falan_ekerlêmişti. dağlara çıkarlâmıştı. tabi. şimdi yok. dağlara çıkmak yok şindi. şimdi
24 seralâ oldu. gışın meselâ gar yâmur yâdı mı gitmezdin bâce arasına. soğuk, gidemezdin.
25 şimdi seralâ olunca evde galan_olmoyo_ğü, herkes gidiyo. seralâ sıcacığ_çi. **EB: Daha mı**
26 **çok şimdi işiniz?** HE: şimdi iş tâ çok. çok tabi. **EB: O yüzden mi kızlar köye gelin gelmek**

27 **istemiyorlar? HE:** nē_bīlim? **EB: Köy kızları hep şehre gitmek istiyorlar, niye? İş çok burada.**
28 **HE:** iş çok. iş çok ekmek de çok. bol bol her şey bol. **EB: Bol değil mi? HE:** tabi kı bol. **EB:**
29 **Eskiden kıtlık vardı ama. HE:** eskiden gıtlık vārđı. ōledi. **EB: Elbise yoktu. Ayağa giyilecek**
30 **bir şey yoktu. HE:** yamalı elbisele giyerlēmīşti ěncē. ŗimdi ōle yamalı giyen vā mı? ŗimdi her
31 şey hazır. iyi. çok güzel.

32 **EB: Kış hazırlıklarımı nerede yaptınız? ŗimdi neler yapıyorsunuz? Kışa ne hazırlıyorsunuz?**
33 **Gerçi burada her zaman her şey var ama... HE:** hazırlarız. biber ğurusu, patlıcan ğurusu mesā
34 bađ kınsERVE yapıyōS. bū barbunya meseġa. bu barbunya. meseġa ŗū biber. bađ ğırmızı biberi
35 ocağta ŗāptık. pŗpüledik. ondan sonra ğovanozlara ğŗyduđ. **EB: Bağka ne yapıyorsunuz?**
36 **HE:** bağka ne olursa yapıyoS. salça yaparıs. tarhana yaparıs. turşulāmızı hazırlarıs. hepsini
37 yapıyoS. elimizden geldi_ince. **EB: Ömrünüz çalışmakla geçiyor. HE:** ömrümüz çalışmağla..
38 **EB: Hiç dur durak var mı? HE:** dīneniriz. gezmesini de biliriz. yimesini de bilir bizim köv.
39 gezmesini de sever, yimesini de sever çalışmasını da sever. dere boyunda bēġki bizim köv bi
40 tānedir. bizim bi ŗimiz.. x: eŗimiz çalışır. **EB: Sizin o zaman işiniz iyi. HE:** biz_āvdeyiS. **EB:**
41 **Şey olanların işi kötü. HE:** yo onnān da işi ēyi be. ōyle zorluk yok. ŗimdi zorluk yok.
42 herkesin_ altında tarlalā vā, arabası vā. ŗimdi ēyi. önceden meseġa merkeplēlen, atlānan yük
43 taşırdın, deklēnen, ğoca ğoca deklēmiz_ olurdu bizim. iki yüz_ālli, üç yüz kilo yük
44 sarardın_ atlara, sarar getiridiñ. **EB: Allah Allah. HE:** tabi kē. ŗimdi ōle de_ġil. ŗimdi herkesin
45 bāçasının yanında bŗle şey ... ŗŗle holluk deriz biz bağ_öyle yapıyo herkes. ıslāyon, sovanı
46 yıkāyon, roġoları zaten sandıklara yapıyorla, ħemen holluġun_çine soġāsın çıkarısın.
47 sovanları da ōyle meseġa. ŗimdi ğolaylık. çok ēyi. **EB: Para kazanıyor mu peki insanlar? HE:**
48 ğazanır. berekāt vesin. ēyi. **EB: Herkes dert yanıyor, kurtarmıyor diyor. HE:** ğurtarmadı
49 zaman_oluyo. meseġa bu sene ŗimdi yazın tomatēslēmize ğurt geldi. 'erkenden ğurudu.
50 bibērlē, Padılcanlā, Tomatis, bi_ŗi ġalmadı. **EB: Bitti yani. HE:** bitti bitti. ŗınnar para yaparŗa
51 ŗñnādan_ alırsa millet, olucek. ğurbanımı alacak, kömürünü alacak. bağ bu sovanlā hep
52 dikilecek ŗimdi. tabi bağ ŗimdi bu sovannāř bütŗn dikilecek ŗimdi. ŗubat mart aylānda
53 u_ zāman yeŗil sovan_olcek. **EB: Bunlar nerden gelme? HE:** bunnār ŗimdi ġaracabeyden,
54 yeñiŗehir, 'eskiŗehir civarlāndan ŗyle orlādan getiriyola işTe. bunnar dikilecek ŗimdē. ŗŗle
55 ŗŗle topağ yapārsın, hemen ne ġadaġ_ olursa işte ŗu ... ġadaġ lastiklen bālayon.. **EB: Bir tane**
56 **soġandan kaç tane soġan çıkacak yeŗil soġan? HE:** bi tāne çıkā. çatal oluş çatal çatal gider_ o.
57 **EB: Alpagutta düġünler kaç ġün sürerdi eskiden? HE:** eskiden bir hafta sürēdi. **EB: Ne ġün**
58 **başlardı? HE:** ŗimdi meseġa 'çaŗamba ġün falan başlādı. 'çaŗamba ġün çŗrek 'piŗirilēdi. çŗrek
59 daġıdırlādı. İsanlara oġurlādı. ŗindē u_ zūmanla çarŗamba ġün pēŗembe yoktu. u_ zamannā
60 bizim kövün dūnū pēŗembe ġün gelin çıkādı. cuma ġün duvađ olūdu. ŗimdi ōyle dīl. ŗimdi

61 iki gün, bi gün. **EB: Çarşamba günü çörek yapılıyor dedin ya. Çörek nasıl yapılıyor?** **HE:**
62 mesela hamırdan. haşaşlı falan işte yapasın. unu köylüye dağıdırsın, düne çağırısın.
63 pēşembe gün pirinç ayıklāsın. mesela ev süslēsın. cuma gün de kövlüye yimek verisın. ğavil
64 deriz biS. böyle yāni kövlü bütün yimeye gelir. cuma günü. **EB: Ne pişiriyorsunuz**
65 **yemeklerden?** **HE:** mērcimek çorbası, 'pilavımız olur, fasilyemiz olur. şimdi türlü yimek
66 yapmā başladık. Patatesli, bezelyeli, ātli işte. tavuk ātli. **EB: Cuma günü yemeğe mi**
67 **geliyor herkes?** **HE:** cuma gün yemeK olur. bāzen kimisi cuma gün yapar kimisi pazar gün
68 yapar. **EB: Peki kına gecesi ne zaman olur?** **HE:** ğına gecesi cumartesi akşamı olur. **EB: O**
69 **gün de yemek var mı?** **HE:** tabi ğız evinde yimeğ olur. olan evi de orāya gider.
70 ğız evinde yimek verilir, çalgılar dövülür işte orda düün olur. pazar gün de
71 gelin alınır. cumartesi günü baĸ mesela gelin şimdi kövden alınıyōsa cumartesi günü
72 ikindinnen bizim borda ğız hamamı deriS düün olur. yani oyun. **EB: Hamam var mı**
73 **burda?** **HE:** yok hamam yok da öncesi vāmıştı öle ğalmış. ğız hamamı dēye. ğız hamamı
74 olur. ondan sōna işte millet dağılır. akşama tekrar ğız evinde toplaşılır. yimek verilir.
75 oyun oynanır urda. pazar gün de gelin alınır. bizim gelinimiz borda ikindinnen çıkā.
76 eskişerden geliyosa ölennin veyahut eskişere gidiyosa ölennen götürüle, kendi
77 kövümüzün içindēse ikindinnen çıkar. **EB: Akşama evinde olur yani.** **HE:** evet. ikindinnen
78 çıkar. öle. **EB: Akşam yine yemek veriliyor mu?** **HE:** yok yok. ölennin verilir pazar gün. **EB:**
79 **Son. Bitti artık.** **HE:** tamam bitti. pazartesi günü duvaĸ oluyodu önceleri, şimdi u da ğalkdı
80 duvaĸ da yok. yani çeniz baĸılırdı. **EB: Şimdi çeyiz bakma yok mu? Bitti mi çeyiz?** **HE:**
81 şimdi yok. şimdi çeyiz mesela gelen misafirle cumartesi gün baĸıdıyon herkese öle oluyo.
82 zāten çeniz sermē kövlyü çağırıyon kü. **EB: Ama şimdi bitti artık.** **HE:** yok. duvaĸ yok
83 şimdi. **EB: Düğünler de bir güne indi.** **HE:** hē. burda iki gün dā iki üç gün oluyo burda.
84 mesela cuma gün çeniz serilir bizim burda şimdi pirinc ayıklanır, çeyiz serilir. cumartesi
85 gün de yine ğız evinde işte yimek verilir. ğına gecesi olur. pazar günü
86 ölennen olan evinde yimek verilir, ondan sōna ikindinnen de gelini alırıs. akşama da
87 damat salınır tamam. u ğadaĸ. öle. **EB: Oĸlan evi de kız evi de buradaysa her ikisi de yemek**
88 **veriyor mu?** **HE:** tabi. ikisi de veri. mesela şimdi cumartesi akşamı ğız evi veriyosa pazar
89 günü de olan evi veriyo. Saten cuma günü çeniz seriliyō, pirinc ayıtlanıyo ya u zāman
90 zāden ğonşuları çağırıyon herkesi çağırıyon. öyle. **EB: Şimdi bir düğün masrafı kaç**
91 **patlıyor?** **HE:** elli milyar diyorlā. evet. kimisi seksen gitti dēyō. şimdi şöle, seksen gitti
92 dēyenne olan tarafını ğız tarafını olan evi alırsa eşyasını iki tarafınā u zuman seksen
93 gitti diyorlā. **EB: Her şey tam tekmil olmak zorunda mı?** **HE:** oluyo. **EB: Niye? Siz öyle**
94 **miydiniz?** **HE:** bizim zamanımızda öle de ğil. şimdi öyle. **EB: Her şey olsa ne olacak ki? Bir**

95 **şey de eksik oluversin.** HE: yok. olmâyo işte. hepsi öcek. seninki va benimki yok öle olmâyo
96 işte. EB: **Ondan sonra çocuklar evlenemiyor.** HE: evleniyolâ. EB: **Öyle mi?** HE: evlenir. EB:
97 **Düğün yapan adam kaç yıl geriye gider?** HE: bilmem. bayâ da gidî. EB: **Başlık parası var mı?**
98 HE: yok. öyle bi şēmiz yok. EB: **Hayırlısı olsun, ne güzelmiş.** HE: öyle işte meyvalāmız,
99 zebzelēmiS allā şükür hepsi olur. EB: **Ne var? Yemiş var meyvalardan.** HE: narımız var,
100 yemişimiz va, dut vā baḡ, zeytin_olur. şimdî şu anda nar. ceviz_olur, elma olur, ne is..
101 üzüm_olur, hepsi olūyo. cennet hurması diyolâ şimdi baḡ tırabzon hurması,
102 onnardan_oluyo, şeftalimiz_olur hepsi olur. EB: **Bizim için bunların hiçbirisi yetişmez.** HE:
103 havası tabi oranın şe.. biraz dē_şik. EB: **İyi. Allah razı olsun. Çok teşekkür ederiz.**

MĪHALGAZĪ - Karaoğlan

Kaynak kişi : Cemile Kaymaz, 71, Okumamış; Mustafa Kaymaz, 78, İlkokul 2, Muhtar
Derleyen : Erdoğan Boz, Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, obanlık, Pekmez yapımı, Eski yemekler

- 1 **CK:** hořgełdin yavrım. **SĪ: Hořbulduk. Muhtar:** ama siz ārtık Őe_ırlleřmiřiniz, ben size bađ dā
2 hālā eski köylülēden diyom_amma siz Őe_ırlleşmişiniz. **CK:** yo yō öt_ıan_ēvmizi bi gōr,
3 hiç yayđı yok. ağdı_ō. **Muhtar:** kiremit ektirem. **MK:** kiremit_ıstemeyom ben yav, tımışka
4 ektir yeter bene. mūktarlıktan bırađmāđan valla. toprak_üstü toprak ğardařım. **Muhtar:** bu
5 eviņ_üstü toprak, orağ. **EB: Akıyor mu? MK:** ağıyo. **CK:** bōle dornavididen kā_dı, laylonu
6 dełdik, yarım_ıliyen su ğöküldi. **MK:** hiç ađmōdu yay. **Muhtar:** otur bađ.. cemile abla osun
7 Őurayā. **CK:** oturum ben, otur.. **Muhtar:** ge sen Őuna otū. **MK:** buyūrun hanımefendi otu. sen
8 de alaņ mı Őekē. **CK:** yo ben_ıstemem. **MK:** gōlonyā? **CK:** sa_ol yo onu da almıcan. **MK:**
9 sen bilirsin. **EB: Artık evde Őeker kolonyayı amca mı tutuyor? CK:** hē tutāđ. onūn bacađarı ēyi
10 maşallağ. **EB: Ona o ğörevi mi verdin sen? CK:** sen tut dēyon bazi. ben bacağamde
11 romatizmē, bi_ıde birinne_ıamēlit_ıoldum hiş yōriyemedim. **MK:** ben bu ci_ıarayı bırağtığ
12 ya ben de oturamadım. cı_ıarayı bırağtığtan sonā, biraz yarım sat bi sat gittimde, uyuşuyo
13 bacām. **Muhtar:** ğarnıņız_ıa mı? **EB: Asla. CK:** Őē, abbaS ğurbanını getce'miş banı da.
14 **Muhtar:** ğurbanı gine abbaS mı alıyo? yō, kendi ğurbanını.. **CK:** kendi ğurbanı, ufācıkłādan
15 bi amış da kesce'miş Şeye. **Muhtar:** siz ne aldınız? **CK:** biz Tē dōrt yüz yetmiş beřē Őe_ıaldığ,
16 erkeş. **Muhtar:** iyi hadi hayırlı olsun. **CK:** yetē bisē. /.../ **Muhtar:** siz napıyosuņuz. iyisiniz
17 dē_ımi? **CK:** ēyiyiz dē ben bacađłāmdān ğidemeyon. **EB: Hastalıđın ne teyze senin? CK:**
18 romatizme. kireçlenmiř bacađłām. keminēmiř. Tođdora ğidiyon kirecin diyo keminēmiř
19 diyo. romatizme. bu parmađłām.. Őu parmām_ārır bōle ıkađ gibi ārır bu.. Őu Parmām. bu
20 elim Őiřē. ā öle hastalığ. romatizme. **EB: Adınız neydi sizin teyze? CK:** benim_ıadım? cemile.
21 **EB: Soyadınız? CK:** ğaymaz. **EB: Yaş kaç demiştin amca? Yetmiş bir mi demiştin? MK:**
22 yetmiş bir. ğırđ_ıki dō_ıumlu. **EB: Maşallah. Sizden yaşlı mı yoksa ğen mi? MK:**
23 ben_ıoğdan yaşlıyın. ben yetmiş sekiz. **EB: Maşallah. Okul okudunuz mu teyze zamanında?**
24 **CK:** yō ben hiç oğul yüzü ğörmedim. **EB: Niye? CK:** anam yollamadı iřTē. **EB: Okul yok**
25 **muydu o zaman burada? CK:** vardı. ğöndermedilē. **EB: Demedin mi beni niye ğöndermiyonuz**
26 **diye? CK:** ğızlā da mı oğur dedilē. ğöndermedilē. **EB: Ama okuyanlar vardı değil mi sizin**

27 **akranlarınızdan?** CK: var canım. va. ben ecik eski yazıyı öğrendim de atmış yaşımdan sona. a
28 unu okuyabiliyon. **Muhtar:** eski yazı kuranı mı? CK: gurānı he. **Muhtar:** hiç yeni yazı
29 okuyamıyorsun değil mi? CK: yo yō. hiç bilmen. bu da bilmez ben de bilmen. **MK:** ben de
30 ikiye gadağ gittim. ğuzu ğütmē yolladılā o zaman.. **EB: Senin adın neydi amca?** MK:
31 mīstafa. **EB: Mustafa Kaymaz. Yaş yetmiş sekiz. Okul yok.** MK: hē. okul ikiye gadağ gittim.
32 **EB: Niye ikiye kadar gittin?** MK: babam ğuzu yolla.. çobān. ğuzu küttüm ben. olağ küttüm
33 beğ. çok kişiler va benim gibi çok. ikiden ayrıldık numaraları harfleri bilin, vurTuramayon.
34 ğafa almayo ğali. **EB: O zamanlar fakirlik vardı tabi.** MK: evet, evet. fakirlik vardı o zamat.
35 bābam altı aylığ çobanlığ yapadı iki yüz elli ğayma. altı ayda ğoyun kütcek ya iki yüz elli
36 ğayma para alcağ. **EB: Yokluk vardı öyle mi?** MK: tabi canım.

37 **EB: O zaman böyle sebzeçilik yok muydu burda? sizin zamanınızda meyve sebze yok muydu?**
38 **MK:** āzdı azdı. **EB: Seralar yok muydu o zaman?** MK: yok yok sera mera yok. **EB: Ne vardı o**
39 **zaman?** MK: hayvancılık. sıır. ğoyun. **Muhtar:** yapmayanlar? **MK:** yapmayanlā bayıra çıkıP
40 bā Tikti bā. bā Tikti herkes. **Muhtar:** meyvacılık var mıdı? **MK:** ğayısı, zerdali, ayva,
41 nar olurdu nar. **EB: Para kazandınız mı o zamanlar?** MK: tabi herkeS o zaman üzüm
42 bunun muhtarın dedī gibi üzümünü falan sa'tardı. şere arpasını alır buydāsını alır kışın bā
43 çapalamaya gider bayıra. yemiş yapādık yemiş. yemişleri batırdık sandıya, kışın yirdik. böyle
44 çay nerde bulcan çayı. **EB: Yemiş batırmayı nasıl yapardınız teyze onu anlatır misin bize?**
45 **CK:** yemişi napādık suyu ğaynatırdık. şeden ğāzandan. ğāzan dēdik biz. ondan ğaynadırdık.
46 ğaynadı mı şeye çuvala ğuyādık. içine basādık. **EB: Suyun içine mi?** CK: hē suyun içine.
47 **EB: Suyun içine bir şey konmuyor mu?** CK: yo yō hiçbişey ğonmuyo. yımışadı mı
48 çıkarırdık. onū iki gün sōna serēdik. çarşafın ... serēdik. bezin ... ğali urda öle ğururdu undan
49 sonña bastırıdığ. bastırıdığ. undan sonña apağ şekērleşirdi. **EB: Sonra ne yapıyordunuz**
50 **onları?** CK: kışın yirdik işte. kışın yirdik.

51 **EB: Peki pekmez yapar mıydınız?** CK: bekmez dē iki defa üç defa yaptık. ğāli yapmadık biz.
52 **EB: Nasıl yapıyordunuz?** CK: nası yapādık. üzümü getiridik. holluğ deriS biz. o holluğda
53 depēdik. suya atTın mı o suyu ēşidir, kestiridik. bi dē bekmez toprā ideriz. o toprā.. **EB:**
54 **Onu nerden buluyordunuz?** CK: dē uzakta vā ordan getiridik. **EB: Sonra?** CK: undan sonā u
55 su durāldı mı ğorduk işē tavalara, ertesı sabā. undan sona ğaynadırdık. u ğāli ğaynāya
56 ğaynāya ğoyulurdu. ğoyuldu mu alırdık. başka bi ğaba alırdık. sovudu mu u ta iyice ğatılır.
57 Pekmezi öle yapardığ... şe ğoyam çay ğoyam. **EB: Yok çay içtik biz. Hiçbir şey içmeyeceğiz**
58 **biz.** CK: ē öle olur mu? **MK:** yiğ ğızım yiğ. **EB: Şimdi ne yapıyorsun dayı sen? Emekli misin?**
59 **MK:** bāğur emeklisiyin. bu yapTı emekli. muhtar yapTı allah razı olsun. **EB: Peki hayatın**

60 **nasıl geçti dayı?** MK: hayatım vallā çobanlıklar geçti benim otuz sene. EB: **Hiç başına bir şey**
61 **geldi mi senin? Hatıra böyle. Kötü bir şey? Diyelim ki kurt kapmıştır, domuz gelmiştir.** MK:
62 yok. hayır. EB: **Hiç mi hatıran yok?** MK: yok. EB: **Düz, gittin geldin? Otuz sene?** MK: evet
63 ğurt geldi. bizim burayā akşam gelirken bölē iki ğurt bölē şerampoluğa yatıyōlāmıştı.
64 bahtım. iki dene sarı bi_şey. Tā hiç ömrümde ğurt görmedim ben. bi sarıldılā keçinin
65 boynuna. biri bu yandan biri bu yandan ... köpek var enik dā yeni yetişTiriyoz. hav falan
66 hov falan dērken ğurtattıdım keçiyi. burda Tişledilē. şimdi yani biri bu yanna gitti biri bu
67 yanna gitti silah da yok yanımda. önümde bir sürü davağ. o keçi de akşamı yavrulācağ. gece
68 yavruladı. bayıra gitti benim küçüg_olan vā, orda ğuzuladı bayırda. olayı emzirmiş ğuytuya
69 ğuymuş olayı emmiş, ağız_emmiş. keçiyi gine aynı canavāla tuttu ya ğurt tuttu ya, gine
70 āşamı biz gelirken gine ğurt yemiş. ğurt yirken görmedik. bahtıktı gerisi orda meydandamış
71 olāyı torbaya ğuyduğ geldik. başka keçilere emişTirdik. EB: **Kurt yakaladı götürdü mü**
72 **hayvanı? Aldı, kaçırdılar mı?** MK: ğaçıdılā ğurtattıdım tekrar gine ğurt_eline geçti o keçi.
73 EB: **Nasıl geçti bi daha?** MK: artık bilmiyon. ben ğoyunun yanındayım. bu olāğ yaptı ya.
74 olanın yanında onlar emişirken orda olay olāyı gör ... bi_de gece bizim bi arğadāş vā.
75 mīstafa ben giden dedi cuma gün ğoyuna. bizim kāndi ğoyunumuz ğuzulamış, vadık
76 ğoyunun biri yok. lē sülēman ğoyunun biri yok dedim. mīstafa dayı geldi dedi gelse ğoynu
77 ısdırcağ. orda ğuzulamış yemişin dibinde, boynunda çan vādı. küçük_olanla beraber ğitTik
78 akşam_ekmeni yedik. ğapız deriz biz u ğayanın_orda bahtık tıktıdağ sesi ğulāma gitti. bürr
79 dedim geldi ğoyun, arğam sıra geldi, ğuzu yok. ğuzuyu çağallā yemişlē. EB: **Çakal dediğın**
80 **kurtlar mı?** MK: Tilkilē hē. Muhtar: ğurdun küçü. EB: **Peki ne oluyor? Geldin, akşam sahibi**
81 **ne diyor sana?** MK: mal benim canım. EB: **Sürüyü güderken sürünün sahibi olsa ne**
82 **diyecektin?** MK: sürünün sahibi benim, ben kendi malım ya. EB: **Olmasaydı ne olacaktı? O**
83 **zaman ne diyorsunuz sahibine?** CK: nasīp. napcağ. nasīp. yapcağ bi şe yok.

84 EB: **Eskiden mi hayatnız daha iyiydi şimdi mi daha iyi teyze?** CK: eski hayatım_eyi. EB:
85 **Yapma ya. Nasıldı?** CK: ben yirmi bir sēne ğoyun başına çıktım, indim. yirmi bir sēnē. MK:
86 yaylaya çıkTık beraber. CK: dedim küçük_olan tā ğundayā sardım götdüm. yirmi bir sene
87 çıktım, indim. EB: **Naptın yaylada?** CK: naptım. hayvan sādım. hayvan sādım peynir yapTım
88 peynirin bulaşıklānı yıkadım ondan sōna sayayı süpürdüm, Kübürü yīdım. ōle onlāda
89 ūraşırkan bunlā geliřlēdi doğādan, hadek çorba pişirīdim. EB: **Ne çorbası yapardın?** CK:
90 tārna çorbası. içine bi de samsağ dövēdim. güzel_olūdu. o_zuman hayatım çok_eyīdi. EB:
91 **Ekmeğı ne yapardınız?** CK: ekmeğı ğayınnam gönderidi. EB: **Somun mu yapardınız yoksa**
92 **pide mi?** CK: yō ekmeg, fırında ekmeg yapādık. he undan hamur yumurulādı ben ğali
93 dālardayım ğayınnam yollādı. işTe onnarı yapādık. EB: **Sadece peynir mi yapardınız? Sütten**

94 **başka ne yaptınız?** CK: yört çaladım. yört yapardık. hoşmerim yapadık. peynirden. EB: O
95 **nasıl oluyordu?** CK: peyniri biraz şe aparka cıvıkka şepā şeker gātadık. ğarıştırdık.
96 yiyoduk. EB: **Höşmerim var peynir var. Başka?** CK: yört vā. ğaymak vā. çök. eşimik vā.
97 sūtün ne ğadağ işesi vā bak. o zuman çok eyidi. EB: **Nasıl ekşimik oluyor süt?** CK: şindī
98 yört tutmadı mı eşşimiğ olur. ğāri onu da keş yaparsın keş. keşi bilir miñ? EB: **Duydum**
99 **ben. Biraz daha şeye mi yakın oluyor?** CK: ufālādık ğali, o ğururdu, u zuman keş olurdu
100 mağarnanın üstüne sepelēdik. işTe öle. Tā gençken ben dālara çıkmadan bā çapalamaya
101 giderdim. ĩnsanlarlan ğubāşırdım. ā u zumanlā çok eyīdim. hindi bacaqlām tutmayo.
102 **Muhtar:** köv hayatını bunlā yaşamış. şimdiki gençler biraz.. CK: her şey gördük biz. EB: O
103 **zamanın üzümleri kalmadı bir sürü üzüm çeşidi vardı değil mi? Neler vardı o zaman üzümler?**
104 CK: üzümlēn cerez yapālādı. EB: **Ne?** CK: çerez. MK: ğuru üzüm, ğuru üzüm. CK: ğuru
105 üzüm. ğuru cereS. EB: **Üzüm çeşitleri vardı, adları vardı bir sürü. Neydi onlar hatırlıyor**
106 **musun?** CK: he rıvzık vadī, bēlerce vadī, siyah üzüm vadī, çavuş üzümü vadī. ā öle unlā
107 vadī. amasya üzümü vadī. EB: **Başka ne yetişiyordu burada? Üzümden başka?** CK: başka ne
108 Kāli bilemicen. **Muhtar:** sebze? CK: zebzē.. biz zebzeyi çok yapmazdık biz. biz hayvancılık
109 yapıyoduk ya. hayvancılıklān uğraşdık biz. çok Sebze.. bizim bahçamız çok yokTu. ebeden
110 dedēden hanā unlā almamışlā yoktu. malcılık yapmışlā almamışlā bāçe. EB: **Siz bu köyden**
111 **misiniz yoksa başka köyden mi gelin geldiniz?** CK: biz kövdeyīz. kövdenyiz. EB: **Siz de bu**
112 **köydensiniz amca zaten.** CK: benim bu amcamın olū. EB: **Öyle mi?** MK: benim dedēmin
113 babası bu yānna gelmiş. EB: **Nereden?** MK: doğu tarafından. anasının olu derlemişti. bu
114 yukar mālleden bīr hō hō dermişti dedemin babası. bi ondan ğızı vāmıştı. bi de yakın
115 babamdan amcama bunun babasına mektup geldi eyi bilişim ben. aliden abbaS gelşin,
116 sı r sovanı götsün dēye. ne babam gitti ne amcam gitti. ağam vādī bunun abəsi unun adı
117 da mīstafa, benim adı da mīstafa, babamın adı da mīstafa, ağa ikimiz bāli gidem dedim
118 boş vē yav dedi. CK: beni öldürülē dedi abīm. MK: kürtlē orlāda bizi öldürülē dedi. yani
119 dedemin babası doğudan gelmiş. yalan yok. CK: övle. **Muhtar:** seni zorla mı vedilē yoksa
120 buna? CK: yok babam vemiş. EB: **Zorla mı?** CK: babamī.. MK: ... başka ğız ğaçırdım ...
121 CK: kim bakcağ sene.. MK: ğaçırdım deyōm. CK: çoban dēlēdi vāmazlardı. yo yo yo çoban
122 dēlēdi vāmazlardı. MK: ... yakışaklıdī. CK: yakışaklı mī? MK: şimdi bile yakışaklıyın ben
123 görmōñ nu? CK: bizim anam şe yaşar bubam hindi ben bi ğıza dūnüre gitcem demiş sende
124 de vā ğız vē derlē demiş. elim gölum sıvıcam ben ğız bulcam ğardeşim.. MK:
125 amcamdan allah razı olsun. CK: çok şükür yaşar. bu halın da gördük. **Muhtar:** şu an
126 memnun muñ hayatından? CK: ben memnunun. EB: **Kaç çocuğunuz var?** CK: üç. EB: **Ne**
127 **yapıyor bunlar?** MK: biri ğız. ikisi çocuk, olan. EB: **Neredeler bunlar?** MK: eşkişērdelē ikisi

128 de. anadolu üniversiteden ğarı_ğoca ikisi de emekli oldulā. **EB: Ne iş yapıyorlardı?**
129 **Çalışıyorlar mıydı orada? MK:** misafirānededi. iki dene ōlu vağ, ikisi de askerden geldi.
130 **Muhtar:** emekli oldular çünkü aTmiş do_umlulu mu? **MK:** atmış_iki doğumlulu. biri yetmiş bir
131 do_umlulu biri atmış_iki do_umlulu. **EB: Diğeri? CK:** küçük çalışıyō Tā o yeñi evlendi. **EB: O**
132 **daha küçükmüş o zaman. MK:** yetmiş bir do_umlulu. **EB: Bir tane daha var. Diğeri kim? MK:**
133 ablaları var. ğaş do_umlulu emnē? **CK:** elli doğuz do_umlulu. **MK:** elli doğuz do_umlulu. abalā.
134 **EB: O da Eskişehir'de? CK:** izmirde u. **MK:** izmirde. torbalıda u. **EB: Peki gelirler mi? Arar**
135 **sorular mı sizi? CK:** gelirlē gelirlē. telefon da çekēlē. telefon_āçālā. her cumā gün
136 telefon_āçālā. cumānız mübarek_olsun derlē. **MK:** benim torunnā gelceklē ya büyük ōlanıñ
137 torunu. evleri bādānı onlā yapTılā. torunla ikisi geldile. **CK:** bādānā yapTılā emme aqtı ē. ā u
138 sundurma ağımış, ūndan sōra..

139 **Muhtar:** eskiden ne yimeklere vādı bundan kırk sene önce? sabahları ni yirdiniz ōlen aqşam?
140 **CK:** ne yimē.. çorba. çorba bekmēz. **Muhtar:** bekmēziñ_çine bōle tabā ekmeği dōrayıp
141 çorba gibi bekmēzi yirdiñiz dē mi. **CK:** şerbet. **Muhtar:** o_zamannā bōle pek şē yoktu dē_mi
142 bōle çay bulamıyoduñuz dē_mi? **CK:** çay yoktu. **MK:** bunun_anası bu ğurū_üzümnen çay
143 içmiş, cerezden yāni. **CK:** şekēimiz yokmuş ya yaşar. çay yapmış başı ārıyomuş.
144 undan_anam çayı bi çekmiş ğuru üzüm yimiş. bi çekmiş ğuru.. **Muhtar:** bi çay.. yani ğuru
145 üzümü şeker_olarak ğullanmış, çayıñ yanında. şeker_olmadığı için. **CK:** hē. **EB: Sizin**
146 **zamanınızda ve annenizin zamanında ne varmış? Kahvaltı var mıymış o zaman? CK:** yok yok
147 ğāvaltı yok. **EB: Napiyorlarmış? CK:** çorba yiğler. tārna çorbası. /.../ **Muhtar:** düğünlerde ne
148 yemeği yapılırdı bundan kırk sene önce? **CK:** dü_ünlerde ne yapādık, yuğa yapālādī. bōrek
149 yapālādī. **EB: Ne bōređi hangi bōrekten yaparlardı? CK:** ğabağlı bōređi. **EB: Nasıl yaparlardı?**
150 **CK:** ğabā eyrendelēdi. **EB: Nasıl? CK:** eyrendiden dē urda bağ_eyrendi vā undan. eyrendi ...
151 yuğanın_çine sepilēlēdi undan sōna Siniye dōşēlēdi. yā dōkēlēdi. hataşta pişirilēdi. **Muhtar:**
152 fırında. **CK:** fırında değe, ateş. ā unda ateşte pişirilēdi. keşkek yapālādī. dolma yapālādī. **EB:**
153 **Onu nasıl yapıyordunuz teyze? CK:** keşkek ā göceye düvēlēdi. işede, dibekde. göce. u
154 göceden yardırlādī keşkek yaparlādī. içine nahat ğatarlādī, fasulle ğatarlādī. hoşaf yaparlādī.
155 dolma 'sarmı yaparlādī. ā ōle şēle yaparlādī. /.../

MİHALIÇÇIK - Adahisar

Kaynak kişi : Şennur Ön, 45, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Düşün, Eski hayat

- 1 **SGA: Kaç yaşındasın? ŞÖ:** ben kırk beş. **SGA: Maşallah. Mihaliççik'tan mı geldin? ŞÖ:** evet
2 mi_alıççı_ı köyündenim. **SGA: Hangi köyünden? ŞÖ:** gözlu. **SGA: Siz de mi Manavsınız?**
3 **ŞÖ:** eveT. **EB: Sizin köyde ceviz var mı? ŞÖ:** var. çok güzel kö. cevis, kirās. çok güzel köy..
4 her şey var. meyvamız bol kö_ümüziñ. **SGA: Enişte bey sizi nasıl buldu ta ordan? ŞÖ:** onu
5 ne o beni buldu ne ben_onu buldum. o āsgerdeydi. benim halam vārdı. onnarıñ_aracılıyla
6 oldu. **SGA: Birbirinizi görmediniz mi? ŞÖ:** görmedik. **EB: Görücü usulüyle mi evlendiniz?**
7 **ŞÖ:** evet. **EB: Ne zaman gördünüz muhtar dayıyı? ŞÖ:** nişannanını. nişannanını gördüm.
8 asgerdeydi izine geldi. öyle görüşdük. **EB: Diyelim beğenmedin ne olacaktı? ŞÖ:** nolcağdı
9 bozulurdu nölçik? **EB: Öyle miydi yani? ŞÖ:** öle di_ildi dē işte. olmasaydı ölmazdı. **EB:**
10 **Eğitim durumunuz ne? ŞÖ:** ben_ilkoğul. ilkoğul. **EB: Kendi köyünüzde mi okudunuz? ŞÖ:**
11 kendi köyümüzde oğudum. **SGA: Kaç senedir bu köydesiniz? ŞÖ:** yirmi beş yirmi āltı sene
12 oldu. **EB: Eskiden komşuluklar nasılmıştı? ŞÖ:** güzēldi çok güSēldi. ama şindi ö eski şeler
13 gālmadı. şindi bizim bi işimiz_ oldu mu çārırdık heP gelirdi gômşular. bis heP giderdik. **EB:**
14 **Cenaze olduğu zaman o eve neler yapılırdı? ŞÖ:** o éve bi cenāze oldū zāman sofralā gidēdi.
15 şindi o yok. her_evden bi gômşu bir_iki sofrā hazırlanır gidērdi. şindi cenāze evi veriyo
16 sofrayı hazırlayıP da. unnar öleydi yāni bōle bizim köyde de bayramdā cāmiye üç_ö_ün
17 günnük sofrā gidēdi bayramlarda şindi onnar hiç gālmadı tabī. **EB: Ramazanda mı? ŞÖ:**
18 ramazanda di_ı bayramlādı ramazān gurbān bayramdı gidērdi yani sofrā her_evden. orda
19 yinirdi. şindi onnar gālmadı. **SGA: Sizin köyde değil mi? ŞÖ:** bizim köyde burda ben
20 gōrmedim. bizim köyde oluyodu yāni. cenāzelēde bizim_orda da öleydi. her_evden sofrā
21 gidēdi u cenāze ēvine.
- 22 **SGA: Düğünlerde nasıl yapıyordunuz? ŞÖ:** dü_ünner_aynı da şindī dü_ünner gādın_erkek
23 heb ğarışık ama esgiden_öle di_ildi gādınnar ayrı yerde ēylencesini yapıyodu erkekler_ayrı
24 yerde yapıyodu. şimdi ğarışık. gādın_erkek hepsi bi arada. **EB: Köyde nasıl bir arada**
25 **yapıyorsunuz? ŞÖ:** köyde de şindi bi arada esgiden_öle ölmuyodu. nası yapıyöz āvluda
26 gādınnar bi yanda ērkekler bi yanda. **EB: Beraber mi oynuyorsunuz? ŞÖ:** evēt. berāber heP

27 berāber_ama esgiden_öle de_ildi. kadınların hiç eylencesini görmüyodu erkekler
28 görünmüyodu. **SGA: Tef falan mı çalışıyorlardı eskiden? ŞÖ:** davul vārdı. davul çalādı. **SGA:**
29 **Kadınlara da mı vardı? ŞÖ:** tabi kadınlar çalışıyodu ama erkeklerin hani davılcısı sāzcısı her
30 şey gelirdi. **EB: Kınanız nasıl olurdu? ŞÖ:** çok güsel_olurdu. kadınlar gelirdi güsel_olurdu
31 yāni eylence olurdu. **EB: Ne yapardınız? ŞÖ:** eylence olurdu gelinnen_ınerlērdi ğına
32 yaķallardı. şindi unnar yōķ. **SGA: Kına yakmıyorlar mı? ŞÖ:** yaķıyolar_ama eskinki gibi
33 di_ıl. **SGA: Ne giydiriyorlardı geline? ŞÖ:** aynı gelinnik. **SGA: Eskiden de var mıydı**
34 **gelinlik? ŞÖ:** tabi. gelinnik ta eskileri de pek bilemem. bizim zamānımızda vārdı gelinniK
35 vārdı. **EB: Anneniz nasıl anlatırdı? Onların zamanında nasılmış? ŞÖ:** vallā onları artık
36 ben_unutTum ki. **EB: Anlatmadılar mı? ŞÖ:** anlatmışlardır da ēsgiden de ben
37 pek_unutTum_ārtık_ınnarı.

38 **EB: Peki onların zamanında köylerde elektrik yokken günler nasıl geçermiş? ŞÖ:** lāmbā, ğaz
39 lāmbasī. ğaz lāmbası vardı. ğaz lāmbası yaķıyoduķ. ben biliyom. **EB: Nasıl oluyordu?**
40 **Geceler nasıl geçiyordu? ŞÖ:** oturuyoduķ rādyo dinniyoduķ. radyolāda temsiller_oluyodu
41 onları dinniyoduķ doķuz gibi herkes yata_a, yatıyodu. e nōlcık? sōna sōna işde biz_ıķula
42 gitmiye başlayıncı bu siyah beyaz televizzon çıkdı öretmen_āldı bizim_öretmenimisi bizi
43 çā_ardı havtada bir gün izlesin diye. havtada bir gün_öretmene gidērdik.
44 televizzon_izlemiye. orda gördük_ılk kez televizyonu siyah bēyaz. sōna kö_ün hocası āldı.
45 sōna herkes te āldı. bunnarı izlemiye gidērdik öretmen bizi çā_rırdı havtada bir gün. **EB:**
46 **Babanızın annenizin zamanında köylerde okullar var mıydı? Kaça kadar okuyorlarmış onlar?**
47 **ŞÖ:** annem üçe ğadar_ıķumuş. varımışdı. varımışdı. **EB: Ne anlatıyordu anneniz? Kalem**
48 **defter bulabiliyorlar mıymış? ŞÖ:** vallā onu hiç bilmiyom ki. bahsetmeyince. **EB: O günkü**
49 **şartlarda daha zor muydu acaba? ŞÖ:** tabi zordur. zor_olmaz_olū mu? **SGA: Annen gitmiş**
50 **mi okula? Kaça kadar? ŞÖ:** gitmiş. üçe ķadar gitmiş. **SGA: Baban da. ŞÖ:** bubam bayā
51 bilir_ıķumayı falan. bubam bēşe ğadar da ıķumuşdur herālde. annem kız_ıldū için tabi üçe
52 ğadar gitmiş. bubam herālde bēşe ğadar_ıķumuşdur. bobamıñ_ıķumuşlū çok_ıyidir. ğāste
53 falan hiç_elinden düşmeS. ıķur_u sürekli. dā bu yaşdı ıķucān diye ūraşır gözleri de PeK
54 görmez de ıķur yāni. **EB: Onların zamanında mutfakta kullanılan ev eşyaları neler? ŞÖ:**
55 mutfakda ne ğullanırdık? **EB: Neler vardı? ŞÖ:** bacalımız vārdı mandızımız vārdı sobamız
56 vādı. onnāda olurdu bizim_ışimiz. bacalığda māndızda ayğazla sōna sōnu. **EB: Mandızda ne**
57 **yapardınız? ŞÖ:** şindi mañgal diyolā biz māndız deriz_ıona. kömür ğoyardığ_ıçini yemeK de
58 bişirirdig_üzerinde ekmek de ısıtırdık. her_ışimiz_olurdu yāni. kömürü ğoydum mu içini
59 bōle alev_alev_alevlenir. biliyo musunuz siz_ıonu bilmiyom. bilmiyosunuzdur. mañgalıñ
60 de_ışī o. ama güzel_olū yāni. bu kōde yok. onu bilmiyolar bu köyde māndız. **EB: Bu köyde**

61 **fırın mı var?** ŞÖ: bu kōde yok da onu ben nasīb_olursa yapırcām. EB: **Tandır mı var?** ŞÖ:
62 yoḲ hı hı tandırımız vār burda. EB: **Yani yerde mi burada?** ŞÖ: hı hı yerde. oyūyo. hı hı
63 burda tāndır. EB: **Onun üzerine şeyi koyuyorsunuz.** ŞÖ: sacı ğoyuyo. hı hı sacı ğoyuyo
64 üstünde ne lāzımsa yapıyo. EB: **Süleymaniye köyünde gördük onu.** ŞÖ: hı hı burdı da var.
65 biz bōle yeri oyuyo. duvarı oyan fırındır. SGA: **Ama oradaki yerde çukur değildi.** ŞÖ:
66 bizimki yēde. EB: **Bacası yok mu?** ŞÖ: var. yerde oyuk bacı çıkıyo. sacı ğoyuyo bazlamayı
67 üstündü bişiriyosu. EB: **Bazı köylerde camilerin mihrabı gibi çukıntı oluyor.** ŞÖ: hı hı çukıntı
68 olur yaparsa_olur. burda yok PeK bilmezler. hı hı burda bizim kōyde var_amma. bizimki
69 ōle çukıntılı sizin dedīñiz gibi. köyde annemgiliñki bōle dıñında. hı önüne şōle örülü. hı hı
70 bizimkisi ōle. bizimkisi bacalığ bōle oyuk de_ıl_altı düz. ama burda tandır var. āltı oyuk hı
71 hı oyuk. yalınını da ōledir. hı hı yalınını da ōledir. hı hı buralar_ōle. bizim kö_ümüzde işde
72 bacalar_öyle düz_oluyo oyuk de_ıl. /.../

MİHALIÇCIK - Ahurköy

Kaynak kişi : Serpil Eren, 68, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Emine
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Eski hayat

1 **SE:** esgiden ū sorma ğısım. u ğadā çileliydi ama genç ço_udu ve yapılyodu beceriliyodu.
2 **SGA: Teyze adın ne? SE:** benim_adıım serpil. **SGA: Soyadın? SE:** éren. **SGA: Doğma**
3 **büyüme Ahurköylü müsün? SE:** ahurkōnden mi_alıççık_ahurkō. hı dōma éveT dōma da
4 burdayın évlendim. esgi hayaT ğızım inek sav ğoyun sā hamır yuñur ekmē_e kendiñ yap
5 suyu çeşmeden çek. ondan sōna bulaşığ makinisi yōk çamaşır makinisi yōk çamaşırı
6 yunağda yurduğ. İşey yōk ne diyecen iş bi hazır bez yōk çocuklara. bezleri yıkā ğurutur
7 kullanırdık. yāni dā yiri geldi miydi tallāda çalışdık çapa yapıdık. çocuklar güccūken hadi
8 gidemedik belki emmē e damı dama bağıdık hayvannara bağıdık. sādık sūdülēni makinede
9 çekdik sūd makinesi dirdik ğaymāni ayırı yo_urdunu sūtünü ayırı. ōle bi çilē yāni ūraş. ōle
10 geşdi benim ğünüm. undan sōna ben mihalıçcı_a çıkdık biz dört sene urda ğaldık. esnaflık
11 yaptı ābin. urdan da şehire indī. ama bēn dönüb dönüb geliyom kö_üme. şehirde ğapalı
12 sıkılıyorum ve alışğannı_ım herālde. bi hareket_ısdıyorum geliyorum men köve yazları
13 geliyorum. bi üş dört sene torūna bağıdık gelemedig ōle. **SGA: Eskiden ama kalabalıktı**
14 **diyorsunuz. SE:** ama ğenş varıdı şindi İyi ki diyörüm_allaha şükür sulā çeşmede ōsa
15 getiremiyces. bōle elekdirik yokdu. telefon yokdu. ulaşım_ōlesine. çok yāni şimdikine
16 rāmen zor bi hayatTı u_ızımın. ama insannar mutluydu şindikinden dā iyiydi bence. **SGA:**
17 **Ben de onu soracaktım. Eskiden daha neşeliymiş değil mi? SE:** evet mutluydu be u
18 alışğannı_ı alışmışdı insannar hiş de zor gelmiyodu. şindikileri beş paralığ_ış yapmada ū u
19 çoğ_ış yapmış_oluyolār çoğ yoruluyolār. şindiki ğenşler allah māfaza bi bayramdan
20 bayrama bile temizlīni yapmağdan_ācizler. yā kendim bu yaşımda badanasını kendim
21 yapıyom. /.../ hē üç_ēlti. eveT şurdā dediynen_ebenin halam oluyodu ... şisi sā_ıbi unuñ
22 ğarısı halam_olurdū. ābinin da amcasının yāni akrabā evi bizim bura. burda büyük gelin
23 şurda ortanca gelin şu mutvağ didimiz yerde de küçük gelin ama aşşā da mutFağ ha. yi
24 yirmiyi geçik belki torun varıdı sōna yāni epiy bi bu sūrdū ama ayrıldılar ğāli da_ıldılar da
25 şindi ōle zapdedebiliñ_ıni bi arada bi imkānsıS imkānsıs şindikilē. ōle bi arada üş gelin bi
26 arada geçincēk bi sürü torūn ū allah māfaza. İy_ki diyom şindi evler_āyırı. ōlüyken bile

27 tasalar var. sen eşkişellî misin gızım? **SGA: Yok ben Nevşehirliyim. SE: nevshe_ır. nevshe_ır.**
28 ne tarafdıydı? **SGA: İç anadoluda yine. Kayseri tarafında. SE: e sen_eşkişerde görevli misin?**
29 **SGA: Anadolu Üniversitesi'ndeyim. SE: hē işde öleydi yavrum. SGA: Kızınız dedi ki bu evi**
30 **Kurtuluş Şavaşı'nda Yunan önce... SE: yakmış. burdaki evleri heb kö_ü yakmış. savaştan**
31 sōna yapılmış bunnar. yāni kırtuluş savaşından sōna yapılan_evler bunnar. /.../ iminē u ğapı
32 açılmıyyo. sū getir mādēm. işde aşşā ocağ_ıminē u ğapī şētmiş yılmış. açamadım ben_o
33 ğapı sıkışık. dā yukarılā çekebilir. bak tavıkları gine içeri ğuyduñ heb işedir. **SGA: Siz**
34 **gidince tavuklar ne yapıyorlar? SE: aman yavrum unnarı kesecez biz taviğ mıvığ_ısdemedik**
35 bi canımıza da yetTilē bizim_iki torun vā hayvan hastası. kö_ün tavını civcisini topladıġa
36 topladıġa geldiler. ğutuya ğuydulā bunnā ne buy.. ne ... ni yir. herkez_arımıya geldi malını.
37 gelin ğı hadi veriñ didim. veriñ vērdiler_iki dinnedile anaları bunnarı dursun diye civci. ē
38 ālmış yā u güzün keseriS. a_Pu_sene de hasTa oldu ılığ duttu işde bi şı olmadı canımıza
39 yetTi. bi_daha mı bi daha didim iki tāne alıñ çolūñuza çocūñuzu undan sōna da napeāsarız
40 yapıñ kime vercēsēñiz viriñ baña getirmiyiñ. ē ğāyet pisli_ı yitioru undan sōna unca
41 ekin_ārpa yidiler. hiç_olmadılar_öldüler yariyi da geşdi. tam_otus tānedi ğaldı on ğāda bi
42 şı. ya çekdīn.. **SGA: Çokmuş da otuz tane. SE: hē çoğudu. amā olmadılar hasTa oldular**
43 heb_öldüler. yāni ve pisli_ı de çoğ canıma yetiyu. ğapı açamıyyon. biraz domatiz_ekdik
44 bāçiyi unnarı yidiler, zalatalıkları yidiler İyce bi muzur yāni. sen ne için gelmişdiñ burıyı?
45 **SGA: Biz köylerle ilgili bir araştırma yapıyoruz. Emine: Mağaralarımız falan var. SE: iminē.**
46 māralara da mı götceñ_ağşamnin? māralar şey gızım şu ğārşı depelerī ... şeyine düşē
47 yunusemriye gidēken. **SGA: Yunusemre'ye giderken gördük biz mağaraları. SE: ha işdi unna.**
48 he o_zaman yunusemreden bu yanna geliyosunuz. tabi görmüşüñüzdür gelīken sa_ıñıza
49 gelir bi depē. **SGA: Ay kediye bak çok tatlı. SE: vallā u da bizim de dī_ı. soğā_ı ativeriyöllē**
50 hayvannarı unnar dı bi burıyı bulur gelir. imine vallā timin tavıkların ğışisini yunatcı ōrtmediñ
51 ğapılarını. döldular her yer ne olduğ_imine. **SGA: Teyze kaç yaşındaydın? SE: ben mi?**
52 atmış sekis. **SGA: Okula gittin mi? SE: gitTim. SGA: Burada mı gittin? SE: eveT burda**
53 gitTim. **SGA: Şimdi de var okul. Sizin köyün okulu var. SE: vār. bigaş sene ğapandı da var**
54 şindi. bizim bizim günümüzde bēn beşden çıkdım_ama ortıyı bitirmiş gibiyidiğ bizim
55 çoğ_ıyi eyitim_ōretim vardı. ben yatılıyı ğazandım hatdā dī bobam yollamadı sōna. bolu
56 ğız_ōretmen_okulunu ğazandım da bobam_uzak diyi yollamadı biyez de vāzgeşdi. yāni bī
57 ōretim vārdı ğızım kōdiydik ta u_zaman_çin çoğ şindikiniñ orta_okulundan çıkmışdan biz
58 daha iyi bilgilydik. bebekleri ōretmiyyollā mı bebeklerde mi ğafa yok ben_annamıyodum e,
59 e paralı şey dut baķam ōretmen dut baķam bilmen nāp bilmem nap yāni. dı u bizim
60 günümüzde dōru düzgün ğalem teftir bile bulunmuyodu alınmıyōdu. şu ğadarcık

61 ğālemnerlen yazcaz diye ūraşırđık Őindi ziyan dūnyayı dutuyo bırağ_ōle. bir tek dolma
62 ğalemlemiz_olurdu. unuĝ dışında ğara ğalem bile bi ğırıcık. silĝi_ōlesine zor bulunurdu. çoĝ
63 yāni mihalıçı_a_çıķılmazdı ğazāya. vesā_it yok. hayvannāna arada bi. çoĝ yāni zor Őartlardı
64 ama Şindikinden_ĝiyiydi bi yerde di. Şindi hasdalıĝ_çoĝ. yatmaĝdan_oluyo biraS da. hariket
65 yok her Şiy hazır. makinelē_ĝamaŐırđı yuyo bulaşı_ı_yuyō.

MİHALIÇÇIK - Ahurözü

Kaynak kişi : Asuman Üstündağ, 58, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Köy evleri, Yöresel yemekler

- 1 **AÜ:** āsuman üstünda. **SGA:** Kaç yaşındasın yenge? **AÜ:** bēn elli sekiz yaşım. **SGA:** Maşallah.
2 **Okula gittiniz mi?** **AÜ:** İlkoğula gitdim ilkoğula. **SGA:** Bu köyde mi? **AÜ:** he he burdā.
3 devamını bu.. **SGA:** Bu köyde doğdun. **AÜ:** bu kōde dōdum bu kōde büyüdü. ahırözü
4 kö_ünde. **SGA:** Güzel köy ama, büyük. **AÜ:** vallā kö_ümüz güzel, büyüğ_emmē fazla İsan
5 ğalmadı ki. heP yeni yetişenler heP gitTi okulumuz yok. oğul_olmıyınca yeP
6 çocuklar_oğula şiy_eden gitTi. **SGA:** Taşımayla olsa... **AÜ:** vallā taşımā
7 şiy_edyollar_emme bazıları gerek görmüyoru gidiyoru. heb_eskişere gitTiler. **SGA:** Şu
8 bina ne? **AÜ:** ora okul. **SGA:** Eski okul. Şimdi boş mu? **AÜ:** şindi bōş. ora okul bura
9 sālīk_ocā_a heb. **SGA:** Doktor geliyor mu? **AÜ:** doğdur gelir_ayda gelir. **SGA:** Ayda bir
10 kere mi geliyor? **AÜ:** ayda bi kere geliyoru. **SGA:** Eskiden nasıldı köy? **AÜ:** vallā eşgiden
11 kö_ümüz çok_jiydi. çoğ_jiyī ğalabalīk. orta_oğulumuz varıdı, hilkoğul varıdı. burdā
12 hēmişremiz varıdı ebe_hanım deriS hani hemşirē o varıdı. on_on beş ğada õretmenimiz
13 varıdı. e şimdī hiş ğalmadı. **SGA:** Çocuk çoktu o zaman. **AÜ:** çocuğ çōdu. bundan_üş beş
14 sene eveliye ğadar varıdı hebicek. şimdī nesil gücıldükÇē çocuğ dı ğalmadı. heb bi évde bi
15 ebe bi dede. **SGA:** Eskiden komşuluk nasıldı? **AÜ:** koñşulūmuz çoğ_jiyīdi. hiş hani
16 birbirimizden hiş ğavğa dövüş hiş bi şiyimiz yoğ olmazdı. bizim burda zātī hiç_õle ğavğa
17 dövüş_olmas. çoğ_jiyīydi. şimdi gine de iyi. hani õle kimsē birbirini õTe git demes.
18 bayramnardā çoğ_ğalabalığ_olūr. heb bi şē_jirdekiler heb gelir. bi iki gün_eveli gelir çoğ
19 ğalabalığ_olur. çoğ_jiyi oluruz_emmē kimse ğalmıyınca da bõle ğalırıs tehnece. benim
20 torunnarım_mār. onnar geldilēr bayramda. de bayram tātīl bitince gitTiler. **SGA:** Kaç torun
21 var? **AÜ:** bēş. iki õ.. üç_olumuñ va iki ğızımıñ va. benim torunumuñ biri dē sizin_oğula
22 gider anadolu ünüversitesine. **SGA:** Hangi bölüm okuyor? **AÜ:** vallā oy cumartesi pazar
23 gidiyoru õyle oğuldā sınavlara girdi. ilkoğul yeni tā orta_oğula gider orta ikiye gider dē
24 sınavlara girince ğazandī oğul birinÇisi õldu ğazandī. u anadolu ünüversitesinde de iki gün
25 orda ders görüyoru. yāni nası tullū oldūnu pek be ben bilemem dē. aleynā üstündağ. belki
26 hani şiy_olūsa. **SGA:** Bu evler... **AÜ:** vallā u evlerin_ınsannarı hiş ğalmadı gitTi.

27 heb_çeskişere gitTiler. **SGA: Böyle boş ev çok mu?** AÜ: çok. çok boş_ev. heb yıkılıyor.
28 **SGA: Ne kadar güzelmiş ev ama.** AÜ: evleri güzelidi emmē şimdi heb yıkılıyor. **SGA: Bu**
29 **ev kocamanmış.** AÜ: evleri göcaman dō iki gatlı altlı üslü duPleks de deriz eveli duPles denir
30 ya şimdi bizim heb_çevlerimiz_ōle. **SGA: Bütün evler öyle iki katlı mı?** AÜ: öle iki gatlı.
31 **SGA: Alt katta?** AÜ: alt gātta da āynı oturulur. **SGA: İki tarafta oda var.** AÜ: hı hı iki taraftı
32 odalı āltlı üslü. **SGA: Ortaya hayat mı diyorsunuz?** AÜ: orta salon deris hayat der hayat
33 dērdig_çevli şimdi salona döndük gāli. **SGA: Bahçeye avlu mu diyorsunuz?** AÜ: hē.
34 bāhçemiz va āvlumuz var. **SGA: Eskiden bahçede hayvanlar var mıydı?** AÜ: vār, vārdı
35 canım. göyunnarımız güzularımız varıdı. şimdik gamadı. **SGA: Şu binalar bir tanesi samanlık**
36 **mı?** AÜ: dē hū alt taraftakı mutfağ oluyorudu. **SGA: Mutfak dışarda.** AÜ: mutfa_ç dışarı
37 aldılardı emme şimdī gullanılmıyyor gāli bayā on senedir gullanmazla. şuralarda işdē dē dē
38 hurasını dam ētTilerdi şurıyı da garaş yetTilēdi moturunā şisine. **SGA: Köyün bütün evleri**
39 **böyle mi? Bunlara mı benziyor?** AÜ: bōle bōle. ge.. genennikle çö_ç bölö. **SGA: Çoğunda**
40 **böyle mutfak dışarda mı?** AÜ: yok canım mutfak dışar bunnar şimdī ēbe dede oturuyorudu bi
41 de yannarında meselā olan gelin_çoturuyorudu öle olūncā bi tarafa ayrıldılar olannan gelin ...
42 ayrıldı ēbeynen dede mi ayrıldı gāli urasını peg_çiyice bilemiycem. öle olūnca orıyı
43 mutfag_çetTiler. hani galabalıg_çoluyunca.

44 **SGA: Eski kış geceleri nasıl geçirdi?** AÜ: vallā ēsgi kış geceleri çoK_çiyi geçirdi. çoğ
45 neşeliydik. şennikliydī. çoK_çiyidi. **SGA: Hep öyle anlatıyorlar. Hayat çok zor eskiden ama**
46 **herkes daha neşeliydi.** AÜ: vallā ēsgidēn şiy yōdu. elekdirikler yōdu gaz lāmbasiyanan
47 çoK_çiş görüdük çoK_çiş yapardık. eveli gāneviçe işi vardı ya gāneviçe işlērdik. gālķıveridik
48 pişmāne çekerdik. gālķıveridik bizim_çarab_çası deriS bilir misinçiz bilmen ondā.. ondan
49 yapardık. **SGA: Duydum da nasıl bir şey bilmiyorum.** AÜ: hamırdan_çarab_çası yapardık
50 çorbasını yapar_çıçērdik. **SGA: Arap aşısı nasıl yapıyor?** AÜ: arab_çası bi şiy_e tenceriye unu
51 kıuyaris. undan sona ısaçķ_çılık suyunan bōle şiy_ēde ēde ēde göyulduruz_çonu İycene.
52 **SGA: Altı açıkken.** AÜ: āltı açık pişer. ından sōna zinilere dökeriz, baklıva keser gibi keseris
53 so_çuduğdan sōna. **SGA: Sadece un, su, tuz mu?** AÜ: hı hı. çorbasını dā genellikle tavıķ
54 etiynen tavıķ suyunan yaparis. **SGA: Şimdi onu tepsiye döktünüz, kestiniz.** AÜ: onu keseris
55 so_çu.. o so_çur burda. ayırdıg_çehe bişdikken sōna. **SGA: İyice bulamaç gibi pişiriyorsunuz.**
56 **AÜ: he İyice bulamaç gibi bişiriz gātıldırız_çonu.** onu ziniye dökeriz bōle sereriz. o
57 düzgüncene olur. **SGA: Kesiyorsunuz soğuyor.** AÜ: hı o so_çuyoru. so_çuduğdan sōna
58 keseris. undan sōna da çorbasını yapariS. tavıķ suyunan tavıķ_çetiynen. öle içilir. ēşi ēşi deriz
59 biz. bizim şeyimiz vār dālarda day_çeri_çi var. bilir misinçiz bilmen. hī unnardan ēyiş
60 gāynadiz bişiriz. unnarınan içilir_çişte. **SGA: O ekşiyi içine mi döktüyorsunuz?** AÜ: ekşiyi

61 içine dökeris çorbanıñ içine. çok güzel olur. ah bi pişirivësem de yiseñ şindi sen.
62 arab aşını bişirimen şindi dē çorbasını. **SGA: Zor mu oluyor arap aşı? AÜ:** arab aşı bayā
63 sürer hani so umasī çok sürer. so uğ so uK ğış günnerinde çok yapılır. **SGA:**
64 **Pişmaniyeyi nasıl yapıyorsunuz? AÜ:** e pişmāniyi de şekerden çay şekerini ğoruz. ğaynar. **SGA:**
65 şey olduĝdan sōna bōle ellerimizin şey ğede ēdē unnan sona iki üş kişi ziniye ğōr. çeviri
66 çeviri çeviri bi zini pişmāne olur. **SGA: Eskiden kalabalıkta olacak işte. AÜ:** ğalabalī
67 ğalabalıĝ oluyunca iki kişi olyunca bēn.. var vār yemēm mar, sarmam mār,
68 çorbam mar. yaparıs ... **SGA: Eskiden kalabalıkla güzel oluyordu deĝil mi? AÜ:** vallā
69 ğalabalı her şī ğālabalīnan olur yavrım. tehnedede bi ēbede bi dede ğaliyinca yidi ğiñ yimēñ
70 bile dadı yok. şimdi ğalā.. çocuklā ne gelivēdi midī ēmiz bi şennikleşir. unđan sōna
71 şiy olur. **SGA: Buranın arap aşı, pişamniyesi meşhur. Başka? AÜ:** vallā bizim buranıñ ğēn
72 meşuru ēt, ēti. buranıñ davallarınıñ ētine doyum olmas. çoĝ iyi buranıñ ētleri. ēti bis
73 şimdi kesdik miydi bī ocaĝ yakarıs. ondon sōna közbasdı ū u. **SGA: Nasıl oluyor o? AÜ:**
74 mañĝāl mañĝal yapılır ya. onu biz mañĝalda yapmıyız. ataşıñ üstünde. ona yimiye doyma.
75 bayramda geliveridiñiz keşke. bizim şimdig iki tāne kesdik bī biS kesdik bi di ölüm kesdī. dē
76 ilkin bizimkini kesdik allah ğabul etsin hemen yüzüldū sıırım yaptık. ben dī ataşı yakdım
77 üstüne bi ğoca saş ğodum. o saşda bi ta davarıñ bi taraFı tamāmen yindi. allah ğabul etsin bi
78 de misāFirimiz varıdı. hēPsi bi tamāmen yindi hemen bi zabahda kesilir kesilmeS. ondan
79 sōna da bi de gelib gidennere şī yaptık. ē nē olcaĝ işde. **SGA: O öyle hemen olacak zaten
80 tadı öyle çıkar. AÜ:** hemen zāti ataşı şīye gidince ben yapaĝodum. bayram namazına gidince
81 yakdım hemen keser kesmeS bi taraftan ğoduĝ bi taraftan yindi. ben hepsine külledim
82 külledim vedim bi ... **SGA: Allah kabul etsin. AÜ:** allah ğabul etsin işde. **SGA: Allah
83 kalabalıkla ağız tadıyla yemeyi nasip etsin. AÜ:** āmin. āmin cümleyen yārePbim. her şī
84 ğalabalīnan olur. **SGA: Sağol teyzeciĝim ağızına saĝlık. AÜ:** bēn hemen yemek yapıyin,
85 şēdiñ, yemek yiñ onđan sona gidiñ.

MİHALIÇCIK - Bahtiyar

Kaynak kişi : Havva Karaoğlu, 85, Okumamış; Muzaffer Karaoğlu, 90, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Eski hayat

- 1 **SGA: Ebeciğim iyisin, seni iyi gördüm. HK: ē. SGA: Ben misafir geldim köyünüze. HK:**
2 **pek_ıyi etmişij sa_ol gızım. MK: yanında arkadaşısı dı var. o da ordalā. SGA: Dedem**
3 **sağolsun getirdi beni. Seninle konuşayım ben. HK: sa_ol gızım ğonuş. SGA: Adm ne**
4 **nineciğim? HK: haıa haıa. SGA: Soyadıñ? MK: ĳara_ölu. HK: ğara_ölu ğara ğara aĳ de_ıl**
5 **de ğara. SGA: Ak gibisin ama pamuk gibisin. HK: ē? SGA: Pamuk gibisin. HK: pāmıĳ**
6 **gibiyin di ayakTa duramıyon düşüveriyon. hē düşüveriyon. MK: baca_a ğırıldı da. SGA:**
7 **Kemik erimesi mi varmış? HK: bacaĳ ğırıldı bacaĳ ta şurdan şırdan. SGA: Kaç yaşındasım?**
8 **MK: seksen beş. HK: sekizen sekzen. SGA: Okula gittin mi? HK: yo. oĳul yoğudu. MK: biS**
9 **cā_ıl bizim zamānımızdı oĳul mu varıdı? HK: bizim zamānda oĳul yoğudu. MK: doĳsan**
10 **yaşıma girdim ben. SGA: Maşallah dede, senin adm ne? MK: muzafFeç. SGA: Havva nene**
11 **bacaĳın ne zaman böyle oldu? MK: geĳen sene, bi sene oluyō. HK: pi sene oluyō. ğapıdan**
12 **ĳıĳarĳa düşüverdim_öle ta şurdan ta çoladan ğırıldı. pi sene oluyorı bi sene de acıyoru.**
13 **SGA: Hala acıyor mu? HK: yā acıyo. MK: üç_aya ğada iyi olur dedilēdi emme**
14 **om_bir_ay_ı oldu. SGA: Pilatin falan koydular mı? MK: ĳoydulā. hiĳ elimizi deyirmedilē**
15 **sa_olsunnā. ambeles ğeldı dōrt hemşeri ğeldi bi doĳTur, hemen sedyeye ğuydulā aldıĳar**
16 **ğitTilē. ĳoĳ_eyi baĳdıılā yāni. buráyá ğelene ğada baĳdıılā. bi buĳuĳ_ay ğaldı burda.**
- 17 **SGA: Havva nineciğim eskiden köy hayatı nasıldı? MK: ēskiden köy hayatınız nāsıydı dēr.**
18 **unnarı sorā. HK: iyıydı iyıydı. SGA: Sabah kalkınca ne yapardıñ anlat. HK: ēh? SGA:**
19 **Eskiden sabahları kalkınca ğünün nasıl geĳerdi? MK: sabālen ğāĳıncá nāsı geĳēdi? HK:**
20 **iyıydım ğızım o vaĳıt yimēmi ne yapardıñ her_ışimi dutādım bi senedir şı zobıyı**
21 **yaĳamıyon. MK: o_ızımā_öleydi tabi. ırĳatlımız vardı ta bāyıllara tallalara giderdiK.**
22 **orlalla ūraşırdıĳ. SGA: Tarla işi ĳok muydu? MK: talla işi çoğudu ya. HK: varıdı ya tallá ekēr**
23 **dikērdik, dırmıĳ çekērdik, döven sürdük. hindi o bişere öle sevinirin, bişeri ğördükÇe neşe**
24 **duyarın. o bişerle alıyoru ekinneri. SGA: Dede şöyle otur da seni de ĳeksin. MK: ĳektin beni**
25 **emme. SGA: Hem tarlaya gidip hem yemek mi yapıyordunuz? MK: burda yapıyōdu yimē**
26 **tallaya ğótürüyōdu. HK: yapardıñ. ırĳata, sekiz_on_ırĳata yimeK dōrd_ö_ün_etmek**

27 verirdim. **SGA: Yemekleri sen mi yapıyordun? MK:** yapardı hē. **SGA: Çocuklara nasıl**
28 **bakıyordunuz? MK:** onnar dı ufādı onnarı doyuruyōduĶ onnar gö.. gidiyōduĶ. **HK:** böyütTü,
29 onnarı dı böyütTüm beş dene. **SGA: Neredeler şimdi? MK:** biri eşkişerde, ikisi eskişerde, biri
30 almanyada, biri burda olannā, ğızlāñ_jüçü de başka yabanda. biri almanyada güçük ğız. işte
31 om_beş yirmi sene oluyo gideli. **SGA: Havva nineciğim eskiden bebekler hastalanınca ne**
32 **yapardınız? MK:** sıtma hapı dellērdi sıtma hapı ğırıpın ha.. aspirin dillērdi, unnādan veridi,
33 unnarı yut baĶam dērdi unnarı ha ğırıp gēsiñ geĶerē dērdi hāsta denirdi. ĶoĶ doĶTura
34 gidemēzdik. yoĶudu elde avışda, yoĶudu. elde avışda yoĶudu. ĶoĶ bunĶunnuĶ geşirdik. **HK:**
35 ihi here beybazarın ToĶdura gitTik. bōle kendimi zattedemiyon ToĶdur mayan_etti bi, bi tā
36 geliñ dedi. ikinciye gitTik. toĶdur bēy dedim benim hastalīñ_amacı ne? bēn düşüveriyon
37 kendimi zattedemiyon dedim. tēyze dedi sende dedi şeker yok dedi, Ķulestere de yok dedi,
38 seni tansiyon eskiliyoru dedi. o hapını da ğullanıpdurun köyde yuduyon. hiş fayda étmez
39 şuriya yapışa yapışa zor varıyon_uriya. ğalkıp da yörüemiyon. nası olcaĶ bilmem hālim.
40 üzülyon, āliyon kendi kendime yimeĶ yapamiyon. ğapıya baĶıyōn. bōle işTe yavrım bōle
41 nolūcaĶ? **SGA: Yemekleri kim yapıyor? HK:** getirilēr yemek. **MK:** şu gelin vār, torun vār,
42 torunnā onnar getiriyo. **HK:** unnar va unnar getiriP baĶıyōllā işTe. **MK:** olanıñ biri burda o
43 getiriyor_unnā getiriyor. evleri o kövün girişinde aşşāda. getiriyor baĶıyolla sa_olsunnar.
44 allah herkese ōle evlāt verşin. televon_edellē.. **HK:** bi āy bi hāvta anĶarada durdum yeniñ
45 Keldim on beş gün_oldum geleli. onTa torunum va ğızıñ ğızı, o baĶTı. bayrama geldik
46 buriya areFe gün, da hindi baĶam birī de götcek_ışte. ğızıñ biri eskişerde götcekler hāvtiya
47 gelip de baĶam. onnar baĶacaĶ. **MK:** de götceklēr ille geliñ. ben de şerde duramıyom. bu
48 ğada zor geliyo baña. bu duruyo haz_jdiyo, şerde haz_jdiyo bu. ben duramıyom. gidiyom
49 geziyon her yeri geziyon ya o cāmide olması bi o cāmiye gidiyon bi o cāmiye gidiyon gine
50 vaĶıt geĶiremiyon. canım sıkılıyō bullarda tallāya gidiyom bā bāhşeye gidiyom vaĶıdımı
51 geĶiriyom. ōle bi bun geliyō baña ullāda havā alamıyon güneşi göremiyon. bi güneşi görü..
52 şerde başka nereyi görcen? şeriñ_jçine girdiñ_ñi nereyi... **SGA: Ben de sevmiyorum. MK:**
53 öle mī? nābacāñ ğurulmuş memlēket. yerine göre ē hiç yoktun tabī. alışana ēyi. **SGA: Çok**
54 **teşekkür ederim dedeciğim ebeciğim, ağzımıza saĶlık. Allah razı olsun. MK:** sa_ol sa_ol
55 ğızım. **SGA: Hakkımızı helal edin. MK:** helāl_ōlsun yavrum. **HK:** helal_ōlsun yavrum siz de
56 ediñ. siz de baĶa ediñ. **MK:** sen de helāl haĶķını helāl_et. **SGA: Bir de bana dua edin. MK:**
57 Ķay verin di iĶiñ.

MİHALIÇCIK - Çalçı

Kaynak kişi : Gülsüm Özerez, 61, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Cami avlusu
Kayıt türü : Video
Konu : Köy camisi, Eski hayat, Hastalık

1 **SGA: Gülsüm abla kaç yaşındasın? GÖ:** atmış bir. **SGA: Göstermiyorsun. GÖ:**
2 do_umum_elli ama ne bilem? benim_ayallāminan_öldü için ell_i do_umno görünüyom
3 ... ar_adaşlānnan dedem büyük yazdırmış_öle. **SGA: Okula gittin mi? GÖ:** Kittim. il_ko_ulu
4 bit_idim. burda bitirdim. **SGA: Do_ğma büyüme buralı mısın? GÖ:** buralıyım_ıştē. evimiz
5 burası, şurası. **SGA: Ne köyüdü burası. GÖ:** çalçı. çalçı köyü. **SGA: Burayı bir anlatır mısın**
6 **nasıl yapıldığını, restore edildiğini, çocukluğundaki halini...** **GÖ:** benim ge.. şēttim
7 āklı_ı_ı zamannā bōle ba_ıyodu_ evimizin ğapısından çık_tımız zamannā bu cāminin
8 şū şēsi, pīlanı bū ğarşı taraftāydı. on_đan sona buray_ı restore edellēken bu _akmaklar_ı almışlā
9 uray_ā ğoymuşlar. alır_ıkan da ğırmışlā. benim bi dāne burda çeşme vārdı. burda bōle
10 çeşmemiz vārdı. şōle devamnı a_ıP duruyodu. herkes ge_ıen bi elini yüzünü yı_ıyodu. eski
11 yazı vārdı. onu da yeni üş dōrt sēne bēş_ıltı sēne önce ğāldırmışlar. **SGA: Nereye**
12 **kaldırmışlar? GÖ:** şū aşşāya almışlar onu da. onu dı orāya almışlā. **SGA: Suyunu mu**
13 **kesmişler? GÖ:** evet suyu kesmişlē burāya almışlā. **SGA: Bu taşlarını nasıl yaptılar bunun?**
14 **GÖ:** bu taşlar_ı çıkattılā ēskiyen taşları, yērine āynı oraya ğöre ölçü alıP o taşları oraya
15 yerleştirdile. ğakmak.. yontTular çekişlerinen. **SGA: Yeni taş mı yoksa eski taş mı**
16 **düzeltiler? GÖ:** ēski ye.. ēski taşları çıkartılā yeni taş getirdilē. bunnarı yıktılā bōle. unnarı
17 şōlē düzeltTilē ulları yeniden şē_yaptılar, restore ettiler_ışTe. öncēden yokTu. kö.. şē.. kimi
18 yılleri bōle çürümüş, dökülmüş bōle hullara. dökülen yılleri bōlē düzeltTilē yāni. **SGA:**
19 **Seviyor musun bu camiyi? GÖ:** seviyuz. çocukken hep burāya geliyodu_ı. şurdan_ıevimiz
20 burası hēmen. yüzümüzü ... yı_ıama_ı urāya iniveriyodu_ı. hoca bizi _ovaleyodu _açeyodu_ı
21 çocukken. sōnā işTē terāvimize geliyodu_ı devamnı cuma işē.. ramazannāda. mevliTlēde her
22 şēlede burdayız_ışTe. cāmimizi seviyoz. cāminin_ıavlısında büyüdük sayılır_ıS hemen
23 hemen. çocuklūmuz bullāda geşdi. **SGA: Bir evin bir kızı mısın? GÖ:** bi evin ben_ıkinci..
24 ben büyük kıızıyım, bi de küççümüz va en küççümüz. biz dōrt ğardeşiz burda. bura be_ım
25 dedemin_ıevi. amcamgillē beyli_ıovay_ā taşınmışlar, ev bize ğālmış, bobam burda ğālmış.
26 burda böyüdü_ı. **SGA: Camiyle ilgili bir anım var mı? GÖ:** mināreye çıkardı_ı. ba_ıardı_ı,

27 gezerdik. hocanın.. hoca indi mi biz çıkardıK_arkasından. hiç düşmēzdi ... ğoşa ğoşa inē
28 ğoşa ğoşa çıkārdık mināreye. günde iki üş devā inē çıkādık ğardeşlēmīnen, ğomşulān
29 çocuklarıynan. burdan, şurdan çıkādık_ēle, bi de yukārdan ba_ırydık birbirimize. **SGA:**
30 **Şimdiki çocuklar hiç öyle değil.** **GÖ:** geçen gelmişlē de çıkamadılā ālmanyādan mı geldilē
31 eskişe_ırden mi, teyzesigile gelmişlē heralda. çıkamadılā, ğorKTulā. güvercin_ölüleri
32 görmüşlē, amā öñcēden hocalā cāmīden, minārede oğurdu ezanı. hinci minārede
33 oğunmayıncası ğorğmuşlā çocuklā, çıkamımışlar. biz ğorğmāyoduğ. hoca iniyodu çıkıyodu,
34 biz dē inip çıkıyoduğ. **SGA: Burada oturacak yerler de var.** **GÖ:** evet, onnarī cāmīden
35 çıkannar, namaza gelip de oturannār oturyollar.

36 **SGA: Bu köyde eski hayat nasılmış? GÖ: nē gibi? SGA: Yani eskiden şimdikinden farklı**
37 **yaşanıyordu değil mi? GÖ: e bizim çocuklūmuzdā harman sürülürdü, düven sürü.. dü..**
38 harman savrılır şēde düven_olurdun. işTi çocuKken onnā, şindī ēkili_ışlē döverbiçer,
39 çabıK_oluyo. evlēmizdī suyumuz yoKTu, çeşmelēden taşırdık çocukken. şinci her şē
40 var_evlēde aynı şe_ır hayatı gibi evlēmizde çamaşır makinesi bulaşık makinesi
41 ço_unuñ_evindē her şē var. **SGA: Köylerde eskiye göre işler çok kolay değil mi? GÖ: evet.**
42 **SGA: Ama eski hayat daha mı güzeldi? Şenlikli miydi? GÖ: tabī köylē çok ğalabalıKTı**
43 öñcēden, bizim çocuKlūmuzda ğalabalıKTıñ. çeşmeye gidiyōduK burda sırayā giriyōdu
44 herkeş. o ğadar su çokken millet sıra oluyōdu, oluyo ğalabalıKTın. hayvannā urdan
45 sulanıyōdu. insannā urdan suyunu taşıyōdun. **SGA: Neşeli miydi insanlar? GÖ: neşeli olan dı**
46 oluyo neşesiz_olan dı oluyo gülüm. **SGA: Eskiden nasıldı? GÖ: esKiden_ışTe. eviniñ**
47 huzurunu göre, şēsine göre kimisi çok neşeli, kimisi neşesiz_oluyo. insanıñ yaradılışına ğa..
48 şē di oluyo bazı insan çok neşeli oluyo her şeyi aldırış_ēTmiyo, bazısı her şeyi içine atıyo,
49 öyle olmayyo.

50 **SGA: Sen her şeyi içine mi atıyorsun? GÖ: ben atarım, üzülürüm her şeye ama, dışarı pek**
51 şe_yapmam, herkeşe de bildirmeK_istemem. hinci benim_annem de ra_atsız, ba_ıryō öle
52 durmāyo. uyutmāyo da bizi. gece bayā uyumadım disem yeri var. **SGA: Alzaymır falan mı?**
53 **GÖ: alzaymır de_ıl de beyinde açılma ğapanma vārmış annemiñ işte üş senedir temelli**
54 şe_yapmayo. şinci evde ba_ırıp duruyo gēl gēl gēl diye. uyumuyo geceleri. **SGA: Ağrısı mı**
55 **oluyormuş? GÖ: şindi dizlerinden_ārım var diyo, her yanım_arıyo diyo artık otūra otūra dı**
56 hiş ğağkmıyo bu sene, üş dörd_aydır hiş ğağkmāyo. kendimiz götürüyoz getiriyoz
57 ğardeşimīnen, ābimnen götürüp getiriyoz tuvaletine, şēsine işTe. **SGA: Geçmiş olsun. Kaç**
58 **yaşında? GÖ: sekşen_üş sekşen dōrt_oluyo heralda, sekşen_üşü bitirdi heralda. üş senedir**
59 bi bacānı ğırdı. inđan sōna kenđini toparlayamadı Sāti. **SGA: Yaşlıya bakmak da zor olur,**

60 **bilirim. GÖ:** zur. ama napcán_ata. uyūsa, gēce uyumuyo. hic_uyutmuyo. senī_uyudūnu
61 gördü mü ille ğalk diyo. sen_otur benī bekle diyo. **SGA: Gündüz uyuyor mu? GÖ:** yok
62 gündüz de uyumuyo. sen yanında otursañ bōle otTū_u yērde uyuyo. sen_oturmazsāñ
63 ba_ııP duruyo. **SGA: Korkuyor mu acaba? GÖ:** kendim durmaycān diyo, ben yalnız
64 ğalmaK_ıstemēyon_ışTe ğorksa dā ğörkmasa da geliñ diyo burda duruñ diyo,
65 yapmáveñ_ışñizi diyo napcağsñız déyo. **SGA: Bir ilaç falan verseniz geceleri uyuması için.**
66 **GÖ:** vērdik. biraz vērdiK vedik onūn da faydası ōlmadı. vūcut_alışeyo devamnı. **SGA: Hani**
67 **uyusa o da rahat eder dinlenir, siz de dinlenirsiniz. GÖ:** alzaymır de de_ıl işte ne_bilem. heğ
68 şeye de aklı eriyο, heğ şeyi de biliyo, herkesi de tanıyo ama ille ba_ııyo. **SGA: Yalnız**
69 **kalmak istemiyor. GÖ:** gēce sen.. ben yanında yatıyom, gene ba_ııyo. gel de gel, gel de gel,
70 burdayın, ğalk, televizonu aş ben televizon seritcen diyo. gēce sa_ad_iki üç. **SGA: Çok**
71 **geçmiş olsun. GÖ:** sā_ol. benim_ocaK_Ta şēm va yanağalır dā ğuzineniñ üsdünde. **SGA:**
72 **Tamam, sağ ol. Ağzına sağlık. GÖ:** hadi sen de helāl..

MİHALIÇCIK - Çardak

Kaynak kişi : Gülşen Çınar, 76, İlkokul; Fatma Mangaltepe, 80, Okumamış; Şaziye Mangaltepe, 81, İlkokul 3, Nur, 52, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet

1 GÇ: benim adı mı? güşen, güşen çınar. SGA: Kaç yaşındasın Gülşen ebe? GÇ:
2 yetmiş ağı. SGA: Maşallah göstermiyorsun. GÇ: nerde yavrüm. hasTa oldum baksa a
3 dünden beri yatırın. SGA: Neyin var? GÇ: yuğa yapıdığım işde iki gün yorulmuşum bu
4 kemiklerim arıdı da galıamadım yarım yo yo. gitmedim. SGA: Yufkanın neresini yaptın
5 sen? GÇ: yuğa yazdığım işde gurban bayramına yuğa yaparız biz bayramnara guzum.
6 dün işde eveli gün dün iki gün yuğa yazdık. unü da yorulmuşun hasTa oldum. SGA: Sen ne
7 iş yaptın? GÇ: yazdım. he ben yazdım. SGA: Kim pişirdi? GÇ: biri bişiri. iki üç kişi de
8 yazarız. işde beşe yarım. FM: benim gız bişirdi bu yazdı. SGA: Gençler yazamıyor mu senin
9 gibi? GÇ: geş yok kü. hani geş? eñ genci nurā işe nür. yā yok. Nur: eñ genci bānim elli iki
10 yaşında. elli iki yaşında. yok ki kōde yok. GÇ: geş yok yavrım hep yaşliyiz işde böle. SGA:
11 Gençler nereye gitti teyze? GÇ: e gidiyollā şehire gacıyollā yārum gelinnē osun gızları osun.
12 ēskişē rde ne varısa bilmen yarım. ... gōyan gidiyo gōyan gidiyo işde bizi yaşlıları. isdē
13 ölün isdē galıñ diyolla burda gōyub gidiyolā. SGA: Bayramda gelirler mi? GÇ: gelillē. gelillē
14 guzum. ölüm ma iki olannarı va üç tane ölüm ma üç tane gelinim ma. yedi sekiS tane
15 torunum ma yāyrum. torunnā bile evlendi de çoluğ çocuğ sā jibi oldulā. FM: benim tā fazlı
16 on sekiz tane torunum. hē. GÇ: bu da benim görümcem. gelin görümceyiz biz bunna. SGA:
17 İyi anlaşıyor musunuz? GÇ: iyiyiz vallā hiş bi gāvga étmedik. ünneyip duru sabahdan beri.
18 FM: ... galma ben dayanaman dīyuru ben de uña dayanaman gāli ikimiz ... GÇ: Sabah bēri
19 ünnē baña. gülşen gelin hadi gēl nērdesiñ diye. yatıyon görümce hastayın didim gine de
20 bak onu gırmadım gēldim. yataKdan gākdım da gēldim. SGA: Teyzeciğim senin adın ne?
21 FM: faTma. SGA: Soyadı mı? GÇ: mañgātepe. FM: mañgaltepe. SGA: Sen kaç yaşındasın?
22 FM: sēkzen. SGA: Büyük müsün sen gelinden? GÇ: benden büyüğü. SGA: Okula gittiniz
23 mi? FM: yō guzum gitmedim. SGA: Göndermediler mi? FM: bubam ölünce gārdaşlarım
24 yollamaTı. SGA: Sen küçük müydün öldüğünde? Neden ölmüş dede? FM: hē. dedeñ vuruldu
25 asgerde gāzi öltü. GÇ: o zaman işdē yazıg gözünden girmiş gülāndan çıkmış gaynatamıñ.

26 gāziydi. **SGA: Nerede, hangi cephede olmuş?** **GÇ:** vallā hiş bilmen yavrum bēy.. bēn
27 gelmeden_ölmüşdü u. **FM:** de bi tā ben küççüdüm evlenmeTim. küççüken_öLTü. **SGA:**
28 **Köyde babasız büyüme zor olmadı mı?** **FM:** gārdaşlarım_marıdı. **GÇ:** olan gārdaşları varıdı
29 dört dene olanıdı. **FM:** dört tene olan bi gızıdık. **SGA: Küçük müydü oğlan kardeşlerin?** **FM:**
30 yō deligannıydı öñ küççükleri benidim. **GÇ:** evliydi dī mi ağam? umur_āğamınan
31 cemānetin_āğam evli mīdi bubāñ_ölmeden_önÇe? **FM:** yō evlen.. evlenmedīdi. **GÇ:** bi
32 ağam_evli di dē mi umur_āğam? büyükleri. **SGA: Sonra annen nasıl büyüttü sizi?** **GÇ:** eveli
33 iş mi varıdı yavrım? āylık mı varıdı? çalışılādı ekin_ekellēdi. çit sürellēdi birē çit öküz
34 varıdı herkeşin_ıvılsında. ekin_ekēdig arpı ekēdig_ışdı onnānan geçinilidi. öle aylıg yıllıg
35 yo_udu yavrum. sōna peK yoğ. şindi herkis_emekli yavrum. yoğ. allaha çok şükür. allah
36 biñ biñ bereket virsin yavrım. devletimize zuval virmesiñ ğuzum. gine üş beş ğuruş viriyo da
37 hani onnan neriye varısañ hani geçiyöz. ēbe buyuruñ_ēbe dimeye yitişemeyollā yayrım. bu
38 vā ya ēlinde. unuñ_çin_ışde. yā. geçen de geldilē yā bize. hālen aysel abañ di.. baña niye
39 çarınadıñ yenge didig unnān heP üstünden gelirdim didi. **Nur:** şey_amā yaşlı isdiyolā
40 geçmişi hani böle bağ meselā bobasī gāzi olmuş şe olmuş öle şeleri ben bilmiyom meselā.
41 ondan yaşlı isdiyolā geçmişi şelerini şindi. **GÇ:** ben dē dokuz yaşım dādım bubamdan
42 ğaldım da. beş gārdaşıdık. iki ğıs iki ğız. **Nur:** sarıyer barajı vār ya ordan gelin gelmiş. sarıyer
43 barajı duyduñus mu? **GÇ:** sarıyer baracı duyduñ mu hiç? dā ilk barac oraya ğuruldu zaten ta
44 bēn on_altı yaşım dādım da oraya ğuruldūnda baracıñ. urdan burıya gelin geldig_ışdı. **FM:**
45 ağamı yazık sēvmiş urdan binmiş yallah bu yanna. **SGA: Ben de şimdi onu soracaktım. Nasıl
46 aldınız bu gelini?** **FM:** o gelin_ō çāydan geçirdig_aldıg geldig. **SGA: Çaydan nasıl
47 geçirdiniz? Kim kimi bulmuş?** **FM:** ağamı buldu bū. orda bulmuş burıyā aldı geldi. **GÇ:**
48 şöförüdü ağası. **Nur:** cibi vādı. **GÇ:** benim ābiminen de deyişillēdi arabalara ha. gice biri
49 gidēdi gündüz de birī. sabālen_evin_önüne gelirdi arabayı teslim_ıtmē_e. işde urda
50 görmüş bi allah yazdı besbē birbirimizi isdedik. vadiğ geldik yavrım. **SGA: Siz nasıl istediniz
51 bir anlat. Kız istemeyi anlat bana.** **FM:** isdemedik ki. ğaştı gēlTi. **GÇ:** bu hiş bi habarı yoğ ku
52 bunnāñ. bunun adamı dı orda çalışırdı enişte. görümcemiñ ğocası da orda varıdı. işde unnā
53 dōrā aldılā geldilē beni. **Nur:** bizim kö_ün_ısanı genelde hep_or da çalışıyōmuştı de mi?
54 **GÇ:** he hē ordalādı ya ğuzum. burdan ço_u du. bubāñ varıdı Feyyez varıdı. ğaynatam varıdı.
55 çoklarıdı hep çardağlı hep çardağlılā ordadı. **SGA: Teyzenin adı neydi?** **GÇ:** fatma. **SGA:**
56 **Fatma teyze eskiden bu köyde kışlar nasılmıştı?** **FM:** o_çama tabi ğuzum ben güççüm. **Nur:**
57 kış çok_olurmuştı ... esKiden yā. biz_okula gidemezdik. **GÇ:** ğış çoğ_olurdu
58 yavrum_u_zamān ū. evlēde su yo_udu böle çeşmelere gidēdig. bizim erkeklēmiz
59 yol_açıvırıdı bize sabālen ğalkallādı küreklēnen ğuzum. beline çıkādı o ğar. di şindi ğış mı

60 va yāvrum. şindi ğış yoķ. şāziye nineñ dā ē sini bilīr. burda dōdu burda böyüdü. **SGA: Şaziye**
61 **nine soyadın ne? ŞM:** mañgaltepe. **SGA: Kaç yaşındasın? ŞM:** sekzen bīr. **SGA: Sizin**
62 **soyadınız aynı. ŞM:** aķrībā ām.. amcı uşakları benim_adamınan bunun ğocası amcı uşakları.
63 amcısı olur bunun bëyi benim bëyimiñ. **SGA: Sen okula gittin mi? ŞM:** gitTim. üçe ğada.
64 **SGA: Niye üçe kadar? Aldılar mı? ŞM:** oķul yo_udu. õretmen yo_udu burdā beşe ğada
65 oķutcaķ. orbuķ kö_ünde varıdı beşe ğada oķutcaķ. ğız_uşā dı urıya ğış ğününde oķula
66 gidebilir mī? u yüzden ben beşe ğada oķumadım üçe ğada oķudum. **SGA: Kardeşlerin**
67 **okudular mı beşe kadar? ŞM:** kardeşlēm gitti ğēldi. oráyā yayaķ gittilē geldilēr. oķulu beşi
68 bitirdilē urda. **SGA: Karda kışta yayan mı gitti. ŞM:** ēvet. **SGA: Kız çocuğunu göndermediler.**
69 **ŞM:** ğız_uşā gidemezdi ki ğardan nası gitsin fırtınā ğarda. gidemezdiK. ben de ya zāti yarım
70 cannıyım. hē. **SGA: Çok kar yağınca karı ne yapıyorlardı? ŞM:** iriyinceye ğada bekley
71 nābicāñ? nāpılı? ēriyinciye ğada yatırdı. **GÇ:** erir gidēdi. erinceye deg yatırdı ğār. aylarca
72 yatırdı. eriyinciye dek. **SGA: Eskiden ne ekerlerdi biçerlerdi köyde? ŞM:** ārpa. ekin. ilk yazın
73 yiri olan birçaķ fī ekērdi. yiri olmyan_ekmezdi. **SGA: Şimdi değişt i mi? ŞM:** ēved şimdī bi
74 iki kişi vār moturu olān benimkinī de eker ĩcarlı şunuñkunū dı ekēr. şimdi biS çoğ ĩrahatız ne
75 ekin biçeriz ne dırpan biçerīz. onnār biçerler ğaldırılar getiriler silkiviller_ekini hisdemize
76 düşenī. herkeşin ħa harbinnān ğapı_olu. iki üş ğünde kö_ün ĩr ... ğalkar. ēveli aylarca
77 ũraşırđık. düven sürēdik. düveñ sürērdik. düveni tırnāz yapārdıķ savırıyđık. getirir çēşmelēdi
78 yıķardıķ. çoğ_eziyetlīdik. şimdi õle de_il_emme bizimki bizden gitđi. **SGA: Ne ayıkladın**
79 **sen? ŞM:** ceviS. **SGA: Var mı ceviziniz? ŞM:** vār ki tā dalında dün bi_ķī_ındirdig ırakdı
80 bizim cevizim õrda ar.. ğabıķladım serdim de geldim. **GÇ:** şe ğapıcı_ā gelmiş mi? **ŞM:**
81 ğēlmīş. **GÇ:** iyi bāli. **ŞM:** iki şükürden bozduķ. iki ğovā birinnen iki ğovā birinnen_orda
82 ğabıķladım serdim geldim. **SGA: Nasıl yapıyorsunuz cevizi? Kabuklarını çıkardın. Sonra?**
83 **ŞM:** sererīz. **SGA: Ne kadar duruyor? ŞM:** ğuruyıncıya ğada duru ğüneşe baķār. işde içi çitir
84 çitir ğuruyıncıya ğada duru ğünēşTe. **SGA: Gölgeye koymuyorsunuz. ŞM:** yo yō. gölgede
85 ğurumās. **SGA: Başka neyiniz var köyde? GÇ:** ālyān vār bādem var. **ŞM:** bayam ceviz va
86 emme ğaş senede bī ĩşe patladı ē u_zamandan beli çellebül şeşi patladı bi. o_zımandan beli
87 bayam_olmas. çoğ bayam_olurdu. herkeş bayamınan geçinirdi. u vaylıķlā üş beş_ay
88 yo_udu. bu şeylē yo_udu. **SGA: Bayam ne? Nur: bādem. ŞM:** bādemneri heP satardı dā çay
89 şiger bırası yapardı bubalāmis. bubamnā ara sırā da bal sıtardı. anam yımirtı sıtardı yo_urt
90 yā sıtardı. geçimneri oyudū. oyudu geçimneri. **SGA: Şimdi badem çıkmıyor mu? ŞM:** bayam
91 olmuyo şimdī. **GÇ:** geçen sene vardı bayam. **ŞM:** bu yıl da tek tüğ. yarısı ğuru yarısı yaşıdı. o
92 dı yiñi olmya başladı ğāli ērözyonun şēsi geşdikçe. **GÇ:** peK ğafalı maşalla şāziye nine. **ŞM:**
93 ğünkü gibi aķlımda bi şey yoķ şimdi ğōnkü gibi nerdē. namaz ğılāķan oķuycāmı unudurun. ...

94 sen yaş belli gülüm. yaş tabî. **GÇ:** ayşam_ünnedîmi duyduñuz mû? ğı benúm su patladı da
95 ayşamnēn amān erol da hilminin yanına gitTîdi. erol diye bi ba_ırdım şurdan_éviñ_öñden.
96 köv ğağdı. u du duydu helesi çıkmış dı geleyomuş. durmuş da gēldi. ğāli vanaya eşdıK
97 ğāpatTıK da ōle durdu. amān varıdan_ışde. vallā her şeylē batTı bōle sucuk gibi
98 suyuñ_çinde ğādık. **FM:** bi domuz girmiş ayşām ...davut dī tüvē_e almadan gitmişdi éve
99 geldi ōlanı ğaldırdı gitTiler_emme çıkmış_undan sōru. **Nur:** vurmuş bi tāne durmuş
100 telefon_ettiydi. **FM:** hē eniyi vurmuş durmuş bi tenē. gine āyşimnen bayā ōn on beş varıdı.
101 hē bāçeye girmiş. biberleri ne heb ğırmış diyip duru. **Nur:** hilmi ābi duvarı bitirecek bugün.
102 bitTi mi ... **GÇ:** ne duvarı örēyo? **Nur:** arğı tarafa ğarajıñ_oldū yere duvar_öreriz bir haftıdır
103 bitiremedik bitirsek civizi bu yaylıyı ğitçez ceviz bozmaya. **FM:** bizim de arlığ yapallā.
104 arılara yir yapallā. **Nur:** iş çoğ yā. ā çatınıñ şēleri de_ışceK bizim kıbirğalār kış geli. **FM:** bu
105 havta ğitcāk ōlan ğız anāsı. davudunan biz ğalcaz.

MİHALIÇCIK - Çukurören

Kaynak kişi : Gülsüm Sakçı, 64, İlkokul

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Video

Konu : Tanışma, Yöresel yemekler

1 **SGA: Adın ne?** **GS:** güşsüm sakçı. **SGA: Kaç yaşındasın?** **GS:** atmış dört. **SGA:**
2 **Göstermiyorsun maşallah.** **GS:** āy göstermez_olur mu? on dokuz sene anam feşliydi benim.
3 bābam çok yatmadı ğırķ gün yattı da o da feşliydi. ondan sōnā annem mefat_etti, yeni
4 mefat_itti bi senesi olmadı. **SGA: Başın sağolsun.** **GS:** siS sā_oluñ. ōle hanī bīz, biz de
5 eskişērdiyiz, huzur ma_allesindeyiz. ezzāneler var ya, ordayım. yaz yaz gelüyüz, kış kış
6 gidiyüz. **SGA: Annene Eskişehir’de mi baktınız?** **GS:** yo yo burda. onnar burda, ikisi de.
7 bābam da annem de. sen nerelisin? **SGA: Ben Nevşehirliyim.** **GS:** ōsun_ama ora da çoK
8 güzel nevşēr. evet. evlisin? **SGA: Evliyim.** **GS:** çoluk çocūK? **SGA: Yok.** **GS:** yok mu? ōsun.
9 allah veri. bizlerin de o_lmadı, ilerde oldu. tabi.

10 **SGA: Gülsüm abla buranın hangi yemekleri meşhur?** **GS:** ay sarmamıS, kavurmamıS, undan
11 sōnā, hepsinden yapıyüz. **SGA: Kavurma tarif eder misin?** **GS:** kavurma mı? saşda ğavurma
12 da yapıyōS, biz kendimiz di ğavruklüyōS. **SGA: İkisini de anlat.** **GS:** ikisinden de yapıyōS.
13 **SGA: İkisini de bize tarif et.** **GS:** şindi bēn, ğavırmayı dā saşda olan yirmi millōna āmış
14 ğēlmiş küçük_olum_etide çalışıyo tam ğıdada, ī ō domatizlice biberlice yapıyo, kavırmayı
15 yapıyo burda yīyō. bura havādar biS kendimiz de ğurban felān baķıyoS. do_al bizimkile.
16 ondan sōnā ōbür kavırmayı de kavırlüyōS bi yeriye koyuyom kışın yiyöz. geçen sene ineK
17 baKıydıķ bu sene acik ev de aldın kü.. büyüK_olan va da, durumum_ıyi de_ıl diye şey
18 yaptım. ğuzu āldıķ geldik ğuzu baķarıS. çocuklarıma kendime bi tāne de annelere kesceS.
19 ōle yapıyöz yāvrim. toyĝo çorbamız vār, toyĝo á ı şey unnan, yo_urdunan, ĩndan sonī piriş
20 de ğatıyōz, göce de ğatsañ_olu da piriş ğatıyōz biz_ey çoķ. hōşmellim yapıyōz. **SGA:**
21 **Hōşmellim nasıl?** **GS:** ğaymaķtan yapallār_onu. **SGA: Baştan soan tarif et.** **GS:** baķ ğaymā_ā
22 ğuyuyon_ā iki ğaşşık. haz da bi duz_ıtıyon. undan sonā dā ğaymā_ā eridikTen sōnā az da
23 bi su gene ğatıyūñ, un ğatıyūñ ğā.. güzelce çeviriyūñ, u ğaymağ_o.. şē hōşmellim_oluyu.
24 onu biz bi de ğızardırız. yanmaz tavalar var ya, unnarda ğızardırız. **SGA: Sizin hōşmeriminiz**
25 **tatlı mı tuzlu mu?** **GS:** tatlı. **SGA: Şerbet?** **GS:** üstüne, üstüne yok, ince şeker_ıtıyōS. ince
26 şeker_ıtarıS biS. āltını üstünü hōşmellimiñ yaparıs. çoķ güzel_olur. ğaymā_ā yok şimdi

27 olsa yapardım sana. **SGA: Höşmellimden başka ne var?** **GS:** dolmamız vār. bübēr yapraḲ
28 doldurus. ğıymalı da oḷsa ğıymasız da oḷsa yaparıs. dün yapraḲ doldurduydum varıdı.
29 dün_öleñnēn yaprā_am_mardı ama çoḲ güzeldi. zeytinyānan dolduruyom. bize doḡaniyē
30 diye biz zeytinyānan dolduruyoruS. **SGA: Yaprāğını siz mi topluyorsunuz?** **GS:** ben kendim
31 yapıyōm do_al. do_al yavrım. **SGA: Bahçeden mi? Bağınız mı var?** **GS:** bā_amız var.
32 ullādan topluyoS. bi tāne saḡa veriyim, varınca kendiḡ yapa'bilij? **SGA: Yaparım ben.** **GS:**
33 yapāsaḡ çoḲ.. **SGA: Parasıyla alayım.** **GS:** ı? **SGA: Parasıyla satın alayım.** **GS:** yoḲ
34 benim_öle sa_a hediye veriyim dedim ben. **SGA: Ben parasız verirler diye isteyemiyorum,**
35 **satarsan sevinirim.** **GS:** yoḲ yoḲ. ben_öle sana hediye diye verirım yavrım nolcaḲ domatiS
36 toplayıvūrún. büber toplayıvūrún nolcaḲ. **SGA: Yaprak var, en kıymetlisi o.** **GS:** işTe
37 yaprā_a verim ben peTe ğuydum. pet şışıyi. o sana iki gi.. ğarı ğocā iki sefer bişirişiniz. ben
38 dün acik poşede ğuyduydum. kendimize göre yapTım. artTı iç, içi de domatiS ğuydum
39 yanbaşına. domatizi öydum, kendi domatislēmizden. koydum, çoḲ_ğü.. zēletli PişTi.
40 üstüne di domatiz dōra. **SGA: Benim eşim çok seviyor sarmayı.** **GS:** hā bi araba geldi o siz
41 misiñiz? **SGA: Evet bizim ekip.** **GS:** tamam. **SGA: Bir hoca daha var Osmangazi'den. Bir de**
42 **öğrencimiz var. Üç kişi geldik.** **GS:** tamam. işte de öle yapıyoz biz. niye ālmıycāksınız köy
43 yerinde burda her şey_olur yavrım. verce.. verişiz nolcaḲ ki? bāzlama yaparız. bazlamamız
44 çoḲ meşur, gözlememiz. **SGA: Gözlemeyi nasıl yapıyorsunuz?** **GS:** gözlemēyi haşġaşlı da
45 yaparız ġaymānan da yaparız. ġaymānan yapdīñ zaman sıpır sıpır dōkülür. **SGA: Mayalı**
46 **hamur mu yapıyorsunuz?** **GS:** yō yō mayalı.. mayasıS. acik cıvıḲ yuñurusuñ. o güzel_olur.
47 **SGA: Un, su, tuz karıştırdım. Sonra?** **GS:** tamam. başḲa o aciK dinnenir. dinnendiKTen sona
48 yazarsın. açasın şöle, onū haşġaş sürcēsen sür, kes_onu şöle şöle. undan sonā tekrarda yaz
49 incēciK yapāsın tavada. **SGA: Yazdım, kaymağı sürdün, katladım.** **GS:** he üş dört ġatlı ġātlāsın
50 baḲ bōle bōle. ondan sōna dı şey kesersin. tekrar yazıyōm. gözleme o. al. ama tek tek
51 yapāsaḡ tā güzel_olur. tek teki de şöle. peşete getiriyim de öle gösteriyim. **SGA: Hadi göster.**
52 **/.../ GS:** beyim_jši mālıca gittiñden. inşāta işē getmiye gitti dē. ben de hadi de.. baḲ bunu bōle
53 yaparsın, baḲ baḲ bunu bōle yaz.. yazarsın bōle. bu ġadar yaz, ölü çoḲ de_il. bunu da bōle
54 yap. bunu dı bōle ḡatla yāvrim. baḲ bunu bōle ḡatla bunu bōle ḡatla bunu dı bōle yapTı_ın
55 zaman bū kendini ġöyuvermez, da_almaz. hani eviñ ġokmaS. do_alġazlı yā şimdi evler.
56 ġokmaz yanmaz tavada yap. ama toḲ tutar. çoḲ ġüsel_olur. hā bōle yaparıS bis. hanī
57 vaḡtiñiz_olsa yaparım. **SGA: Yok gideceğiz saḡol.** **GS:** ya vallā e nolcık? bāzlama yapıyōS,
58 saşda. saşda yapıyōm ben bāzlamıyı. **SGA: Evde sac ocağımız mı var?** **GS:** sacımız va. **SGA:**
59 **Mihaliççik sacı mı? Sorkun sacı mı?** **GS:** sorḡun sacı. onnardan. vallā çoḲ güzel ne bilim?
60 pişiriz ġuyuverim ben_ekmek. ... iki tāne dey mi ne_olcık yayrım? **SGA: Saḡol zahmet**

61 **edersin. GS:** yo ben büber de topleyüvürüm sana şurda. domatiz de güyuvurum nolcağ
62 yavrım mubāreK gün. añarsın ne var. yine geldi_jin zaman da ben yaS günneri burda olurum.
63 yaz günneri burda olurum. çocuklarım da gelir canım, biri etide biri işede devlet su işlende,
64 güvennikci. nasi tārif_etsem, havā şeden tarafa. yaz.. işe piknik yeri felān var. orda durū
65 benim_olum. devlet su işleri var, onuñ hemen ałt.. **SGA: Kütahya yolu tarafında mı? GS:**
66 tamam_orda. orda, murat sağÇı dediñ mi bulursuñ. genç_o da yüzü güleş. şimdi işte o.
67 sabah Fardiyesinde. öbürkü gececi. **SGA: Eskiden bu köyün hayatı nasılmıştı? GS:** valla
68 eskiden çok, eskilerde çok_ıyīdi. bekmezler ğaynār, köy bekmezi. biz salçamızı dorū
69 kendimiz yapıyöz. bağ ben heP gelinnerimiñ felān yaPdım. ğavanezlere ğaynatTım
70 ğuydum_amma. ğaynatTığ ğuyduğ. bi bulğur yapmiyöz, bulğuru da gelin_emirdālī o ordan
71 getiri emirdā bulğuru güzel_olur. mağarnasını keser gelir_u, olıarda. çok güzel. **SGA: Ama**
72 **eskiden işler çokmuştu değil mi? GS:** esKiden çoğudu annemleriñ. ğoyun sa_ılırdı, geçiler
73 sa_ılırdı, peynir yapılırdı, yā yapılırdı. eski inşañ şu bizim göçürdümüz_evde yedi sekiz
74 dene davar asılı olurdu. benim dedemner, dedemneriñ zamānında. e biz_öle ğördük. ama
75 biz_eti gene birağamiyöz. **SGA: Değil mi? GS:** evet birağamiyöz. geçen sene inek bağTım,
76 çocuklāmınan annemlenden kestik yedik şı kesTik. bu sene de ğurban ğuzu āldığ kendimiz
77 hiş çıkartmadığ öle bağTığ. do_al. yoncā.. **SGA: Suni yem yemediği için kokmaz da o. GS:**
78 tabi. çok güzel. biz yem felān vermiyöz hani öle. **SGA: Hazır yem yiyen kokuyor ama**
79 **buğday, yonca yiyorsa kokmuyor. GS:** koğmaz. meşe getiriyöz pelit vār. ğndan sōna çam
80 getiriz. çam yassağ_ama osun gine getiriyöz kaçağ muçağ. kuzular yiyö. çok güSel_oluyó.
SGA: Yiyor mu onları? GS: yir yir. kuzulāmız dōru yir. çay yapıyım ben sana.

MİHALIÇCIK - Dağcı

Kaynak kişi : Perihan Bal, 63, İlkokul; İbrahim Bal, 67, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Köy hayatı, Eski hayat

- 1 **SGA: İsminiz? PB: perihan. SGA: Soyadınız? PB: bal. SGA: Kaç yaşındasın perihan teyze?**
2 **PB: atmış üç. SGA: Maşallah. Okul? PB: okul beşinci sınıf. SGA: Burada mı okudun? PB:**
3 **hayır. SGA: Nerede okudun? PB: yunusémre. yunusémrenin adaşısı köyünde. SGA: Sen**
4 **Adahisar'dan bu köye gelin mi geldin? PB: éved. SGA: Kaç senedir buradasın? PB: gâş sene**
5 **oldum geleli? elli. kırk beş. atmış dokuzda bak gelmişiz. gâş sene olmuş? kırk dört senedir.**
6 **/.../ SGA: Teyzeciğim sen Manavsın değil mi? PB: évēT. SGA: Eskiden bu köyün düğünlerini**
7 **nasıl yapardınız anlatır mısın? PB: şindī ēsgidēn perşembeden başlar düğünner. he perşembe**
8 **gününden başlar ta pazara gadar devām eder. cumā gün yimek verilir. x: perşembe günü**
9 **nölur onu annat. önce kıza kına yakılı başına. PB: hē gına yakılır. gız gınası olur perşembe**
10 **gün. cumā gün di işdi oğuncular gelir geleceKler gelir. cumādan başlarız yimeK vermiyē.**
11 **cumārtēsi gınacı deriz biS dışarı gitcēse gınacı gider burıya köyün içinden bi yerden bi yere**
12 **gine gidē davulnān. pazar gün de gelin alıcı olur. pazar gün dē gelin alıcı olur. işdi**
13 **düğünner ezeli davullū zurnalī şimdī salōn hē. öle ēsgiden öle olur düğünner canım millī**
14 **kıyafetler geyilirdi. bi gına gün başga bi hani pazar gün başga bi geyilirdi. öle yāni esgiden.**
15 **SGA: Eski düğün kıyafetleri nasıldı? Gelin ne giyerdi? PB: vallā bindallı giyerdi de mi?**
16 **bindallı diyyollar bindallı giyillerdi. başına da fes geyerlerdi. bak benim gızım dı sekōrene**
17 **gelin gitTi bak bizim burdı öf ve ādetler galmadı bak bunnāñ köyünde daha devām ediyō.**
18 **şimdi bura gızım salon. yāni bi olan evlensin bi gız çıışın ille salona gidiliyo. yanī güçük**
19 **köy oldū için. SGA: Fes vardı başka? PB: fes var. hani delevizzonnarda gösteriyolla ya biz**
20 **gıyāFetine bakıyōz aynen öle geyinirdi yāni gelin. öle süslenürdi. şimdi yok artık. İB:**
21 **tepelik vardı şöle el gibi gümüşlü edravı gümüšten. unu gōrlardı gavasınā sarallardı bō. şöle**
22 **şöle zincirleri var zincirlēne ucunda dı gümüş paralar var u paralar dı.. altına şalvar. gutmi**
23 **şalvar dillerdi. SGA: Ne şalvar? İB: kütmi şalvar dillerdi u nē işi o zaman. ipēk. öle şalvar**
24 **giydirilirdi geline. üstünē bölü elbise gibi sarğa diye bi şey giydirilir uzun. ipekden o dı**
25 **ipekli bölü işlemeli. PB: yani bizim köde yok da bak burda daha adet ü esginin elbiseleri**
26 **ben burıya geldim yāni ü uzun uzun giyilen u bindallı didiklerī ötekilērden bizim adahisar**

27 kö_ünde yoğ meselâ öle hiç görmedim ben geyinmediler de. burda vârdı geldimde. **İB:** aha
28 burda vârdı. gümüş ğuşağ. acep gibi ... bêlini gümüş ğuşağ şu ğalınığda şöle. her geliniğ
29 gümüş ğuşâ olurdu. bu ğadağ toğalı meselâ önünde toğası. gümüş ğuşağ annemiğ de varıdı.
30 **SGA:** Ne oldu şimdi onlar? **İB:** unnar heb.. **PB:** vallâ olsa iyi olur_amma işde yok şimdi.

31 **SGA:** Eski köy hayatı nasıldı? **PB:** sabah ğalkağ yimek hazırlancâsa yime_eji hazırlağ. ahıra
32 gidersiğ inekleri sa_arsığ. südüñü biz makinede çekiyoz südüñi çekersiğ. sōna tırpannān
33 biçilirdi ğızım buralar hep. şindiki gibi ne makine vardı ne biçer vardı. bağ burda bu ğada
34 arāzi tırpannan biçerdik bis. yirmi tāne işçi olurdu en_azından. birbirimize yāni
35 yardımnaşma deriz birbirimize u seña gidēdi sen_ona gidēdiğ. tırpannān biçilirdi dövennēn
36 de sürülürdü. dövēni biliyoğ mu? tahta. unnan da sürülürdü. undan sona makinelē çığdı işde
37 patozlār. patozda ü_üdüldü. şimdi de dahāy samanı būdayı ayıran çığdı. nohudu bi ayrı
38 yapan çığdı. her şeyi şindi her şeyiğ makinesi va hepziñiğ. ezelden yāni biz_öle. dırmığ
39 çekerdik. arnat deriz arnaT_alıñr. arğasından toplardığ tırpan biçenneriğ. esgiden
40 çoğ_a_ırdı. **SGA:** Çocukları ne yapardınız? **PB:** çocuklar_arkamızda öñümüzde gezēdi
41 nāpceğ mejbur. öle geze geze büyüdüler dört dene büyütdüm beğ. **SGA:** Siz sabahleyin
42 kalkıyorsunuz işe gidiyorsunuz. Çocuklar? **PB:** tabi tabi. işi gidiyüz. hē götürüydüğ sancağ
43 sancağ yapıyoduğ_a_açlara. ben bunu hē ba_özü diriz uzağ yire bile götdüm altı aylı_ıdı.
44 batuhana gösterivirdim yatdı_ıñ yēri. bunun_ölu va şiyē ortıya lisiye başladı. bağ_ölüm
45 dedim_anneğ burıya geldı dē ğıra ekin_ekmiye ğıTık. annanne diyü burda diyü böbek
46 büyüür mü burda böbek_olur mu diyyu. olur_olmaz_olur mu heb ğızım nē bilin yürüyi
47 yürüye gidērdik yürüye yürüye gelirdik. bi sa_atlık yol. yani a_ırdı. **SGA:** Çocuklar sırta,
48 kucakta. **PB:** tabi tabi. a_ırdı amma şimdikinden de iyimişdi yāni o_zaman. yardımnaşma
49 vardı birbirininēn ğaynaşma vardı. iyi ğomşuluk vardı. ilgilenirdi ĩnsannar birbiriniñēn. şimdi
50 şimdi bu televizyonnar çığdı hiç bi şiy yok. aç televizyonu ğarşısına. **SGA:** Yardımlaşma
51 yok. **PB:** yok yok yok. biz bu kö_ünğ tarlalarıñıñ heP nohut_ekilirdi mercimeğ_ekilirdi
52 yardımnaşa yardımnaşa yolardığ yani biterdi. şimdi yok. azcık_iki dönüm yer_ekseğ
53 buruyu nası yolcan nası yapacāz nası bitirecēz? yok. ezeli bitiriydik. ben diyom_ezeli
54 bunnar hani bu tarlalar yoluna yoluna bi kö_ünğ_adamıynan_olurdu. şimdi dışardan_işçi
55 getiriyollar. tabi tabi işciyñen yapıyolar. **SGA:** Parasız yardım da edilmiyor artık değıl mi?
56 **PB:** edilmes. parasız yardım_edilmes. parıyla. **SGA:** Eskiden hadi şunun işini yapalım diye
57 çıkarlarmış. **PB:** tabi tabi sen_ona gidēdiğ o saña gelirdi çoğ iyi de olurdu yāni
58 yardımnaşma. siniñki biter onuñki bitēr. işde çocuklarımız dı öle büyüdü. iki ğızım_ma iki
59 ölüm_ma benim. **SGA:** Hasta olduklarında ne yapardınız? **PB:** vālā hasda olduklarında
60 doğdura götürüydüğ. **SGA:** Nasıl gidiyordunuz kış günü? Mihaliççik'a mı götürüyordunuz?

61 **PB:** éveT. ya yürürdüg şurda dörudan yol va. **İB:** vesa_ıt yokdu gızım. **PB:** vesā_ıt yokdu.
62 kesdirmeden. **İB:** bi gün gece gitTik gar tam bu gadardı. çocuk gücāmızda. taşıt yok. yol yok
63 güreyder gelmez. açık yol_olmaz. yürüyü yürüye gitTiK burdan. gece vardık bi tâne
64 doğdur_urda hastanada. şindiki gibi beş_altı tane doğdur yok. açık hastāne yok.
65 doğdurun_evine, gönlü olursa galğar. mu_ayini_ıder. öleydi yāni. yürüye yürüye gidilirdi.
66 şindig yok. **PB:** altında vesā_ıt. gāzāya varmadan şehire de varabilirsın. **İB:** şindi tıraktür
67 aldığ undan sōra tıraktör_alınınca uçağ_almış gibi oldu. tıraktör_alınınca. hani her yire
68 hiç_olmassa on dağkada varı tıraktör burdan mālıca meselā. biz yürüyerek gēsek ya da
69 çabıcağ gēseñ bi sa_ıatde gidersın. **SGA:** Tabi o da sağlıklıysan. **İB:** tabī sālıklıysañ. **PB:**
70 sālıklıysañ. şimdi çok ulaşım_ıaracı çok şimdi. **İB:** şindi hēmen hēmen hayvannara kadınnar
71 bile bakmaz_ıoldu gızım. inekleri de erkekler sa_ıar. **PB:** hē makine sā_ıa. çamaşırı makine
72 yıkar. **İB:** makine. makiniyi dağarsın. **SGA:** Eskiden kadımlar çok çalışıyormuş. **İB:** éved.
73 gadınnar çok çalışır. **PB:** tabi canım bi dē ilimizde yıkādık_ıo gadar çamaşırı. u gadar
74 çocu_ıun çamaşırı. évlēde de su yo_ıudu. şindiki gibi ōsa şindi her yerde suyuñ var
75 eletdiri_ıñ var. élinde bi fenēr fener diyoz biS. şimdi_ı lambalar var eleTdirikler
76 var_ı_ızman bi şey yo_ıudu. **x:** annem heb gece dullāmış çamaşırıları de mi? **PB:** hē gece
77 yıkādım ben bunnān çamaşırını. hē gece duşlar serārdım. **İB:** kızım şimdi yedi.. yetişen nesil
78 var ya yāni dūnyā bōle geldi biliyo. biz dāda yatırdıđ bi ... gene gelemeSsıñ her gün. şu
79 yunusēmreniñ_üstünde bizim_ıarāzimiz var. yatırız_ıorda bir haFta on gün. ... ağşam tallıya
80 yat bir_ıiki yatağ yorđan yatağ yok yorđan. heb şu kilimner var ya onnardan sererdiñ_ıaltıña
81 orda yatırsın. neyner gelcēñ burıya vesa_ıt mi vār? bi merkeP var. **PB:** şimdi yāni moturu dā
82 a_ıır gider diyi arabā arıyollā da_ıa hızlı gitme. tabī canım moturā şeyi ekin_ıekmiye gidiyöz
83 yā tıraktör gaş günde varacağ ya gaş günde.. ezeli hani şe merkeplēnen gidilirdi. **İB:** yani
84 şindi yetişen nesil bōle sanıyo gızım. bōle di_ıildi. taşıdı_ıñ orda gūllancāñ_ıalet sırtında
85 omzunda gidēsın. iki sa_ıat iki bıcuğ sa_ıat gideriz_ıorıya. bi de ağşam gün_ıaşırı gelcēsēñ
86 gün_ıaşırıya gada çalışılır sa_ıatlı di_ıil. güş_ıaşcağ tallıdan çıkcañ. yice_ıñ neydi?
87 Saba_ıan bulğur pi.. sulusu bulğuruñ. ūleniyin gātısı. ağşıma varsa adamıñ paTedisi_ı kendi
88 yetişdirisē. ōle gelib de satılmazdı ki. varsa. hē şu ekisi vardı ki tereyā ét yinirdi
89 gavırma_ıularağ yāni yemeklēden. hayvan boludu yāni. u vardı. **PB:** tavı_ıñ_ıolurdu
90 yımırtası bōl. tavık kesebilirsın. **İB:** ama taşımāk_ıimkānıñ imkānıñ sıfırdı yāni. ürüyerek. bi
91 tani merkebiñ var. oña da suyunu mu gıoycañ orda yiycēñ_ıekmē_ıe mi gıoycañ? her
92 şeyiñ_ıonuñ_ıüzerinde sāten bi hayvanıñ. çocūnu bindirir misin öleydi. şindi gızım_ııfağ
93 tevek arabıyı da beyenmezler. şurda minibüs va minibüs çalışdırı minibüs şe diyi bi araba dā
94 aldılar. dā iyi. **SGA:** Amca adın ne? **İB:** ibrahim bal benim_ıadım gızım. **SGA:** Kaç

- 95 yaşındasın? İB: atmış yedi yaşındayım. SGA: Sen nerede okudun? İB: ben bu köde okudum.
- 96 dācı kö_jündü okudum. bēşe ğada okudum.

MİHALIÇÇIK - Diközü

Kaynak kişi : Güldane Şen, 68, İlkokul 3; Süleyman Şen, 75, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Kuşburnu yapımı

1 **SGA: Güldane teyze soyadın ne? GŞ: şen. güldâne şen. SGA: Kaç yaşındasın? GŞ: ben_ ni?**
2 **ğırk beş do_umnuyün. atmış sikiz yaşımıdım. ha. SGA: Maşallah. Okula gittin mi Güldane**
3 **teyze? GŞ: üçe gada gitTim_ emme gızım benim gözümde_ arızalı oldü uçun gözümē yedi**
4 **yaşımda öküzün_ gıyru_ u_ gışdı. o_ zamat da tam babamgil götürdüler ameliyet_ ittirdiler.**
5 **hiceyi sökemedim. okumasını pek bilmen de yazma_ gârşıdan ne gada harf verse hepce onnarı**
6 **taniyorum. heh_ öle taniyorum. SGA: Diközü köyünde mi doğdun büyüdün? GŞ: burda**
7 **doğdum büyüdüm. annem bobam buralı eşim de buralıydı burıyın_ dı eşiminen evlendig**
8 **eşimdinē_ burduyuz şimdi. heh_ öle. öle_ gızım. SGA: O zaman burada okul üçe kadar mı**
9 **vardı zaten? GŞ: uça_ gada yōdu beşe_ gada vardı ya_ gāli gözümde_ ameliyet_ olunca_ çıkdıg**
10 **gitti_ öretminnē_ didi.. de bizim sōnadan bobamgil_ öretmennen_ şı_ müdürünen_ gonusmuşlar**
11 **gözünden_ arızalı oldü uçun_ bırakıg_ dimişlē. SGA: Nasıl oldu gözün? GŞ: gızım_ böle**
12 **hayvanınnān_ ahıra_ gıycağ_ zamat. SŞ: ... öküzün_ gıyrūnu_ salınca_ ... onu da zamanında**
13 **götürmüyöllār. götürmincā_ orıya_ boz_ getiriyoru. GŞ: en_ ilkin_ bābamgil_ bağ_ ahara_ gıyarğan**
14 **hayvan_ gıyrūnu_ çāpdı. gıyrūnu_ çārpınca_ beş_ santim_ nāzlınıg_ içine_ gıl_ batmış_ gözümün_ öle**
15 **batınca_ bobamgil_ bilmedilēr_ sōna_ hani_ fen_ bu_ gadağ_ ilelli_ di_ jldi_ gış_ sene_ ēveliydi_ u. ben**
16 **yedi_ yaşımıdıkān_ gırk_ beş_ gāç_ sene_ ēveli. öle_ olunca_ yavrum_ şindī_ bi_ bābamgil_ sōna**
17 **götürdüler_ doğdurā_ doğdur_ dedi_ has.. eşkişēre_ götürdüler. orda_ ben_ yaTdım_ inne_ ilağ**
18 **veriyöllār_ eme_ faydası_ yok. anğırıya_ nūmune_ hastānisine_ götürdüler_ ordā_ bu_ gılı_ āldılar.**
19 **beş_ santim_ olan_ gılı_ içerden_ āldılar_ nāzlınıg_ içinden. aldıgdān_ sōna_ unū_ didiler_ iki_ ay**
20 **sōna_ gēl_ bōz_ gelceg_ didiler. sēni_ didiler_ bozunu_ alalım_ gözlük_ vercez_ didiler. ağıl_ işde**
21 **gözlüglü_ olunca_ nē_ olcādım_ bilmiyom. şindi_ de_ oldum_ gözlüklü. bobamgil_ beni_ götürmediler**
22 **öle_ kıldım_ gızım. eme_ bir_ gözümünen_ beş_ dene_ bēbēmi_ de_ büyüdüm_ eşiminen_ çok_ mutluyuz**
23 **hiç_ öle_ bi_ hani_ görmedig_ bi_ şiyim_ olmadı. bu_ gözümünen_ çok_ şükür_ allā_ a_ ēl_ işimi_ de**
24 **ēv_ işimi_ de_ dutdum. heh. sōna_ da_ on_ ikisi_ on_ bir_ doğus_ sene_ öldü_ bu_ fen_ jlērlidi_ didi**
25 **dāmatlarım_ çocuklarım_ ille_ didiler_ seni_ tıpa_ götürecēz_ didiler. tıpta_ didilēr**
26 **ameliyet_ itdirecēz. lēs_ godutduracāz_ didiler. birazını_ sıyırdılar_ bağ_ gözlūmü_ çıkarınca_ bēlli**

27 olur. u gözümün yarısını almışlar. tepsini almamışlar, emme büyük lēs yelleşdirdiler. şimdi
28 onnan yaşıyorum doḡus senedir di. öle ḡızım günümüz, öle geldi geşdi gitTi. beş Tane
29 çocūmuz var. yuvalarında evlerinde biz de buriya geldik, işdi evimizi yaptık oturuyos çok
30 şükür, allaha. **SŞ:** biz de şe, erde bi yirmi yıl ḡaldık. andan sōna dönüş yaptık. bu evi
31 yaptık. bi uriya yaptık bi ev dē. uriya da olanıḡ dü, ününü yaptık. olanı ḡuyduk geldik. **GŞ:**
32 öle ḡızım, işde. hē öle hē.

33 **SGA: Güldane teyze o ezdiğin ne? GŞ:** bu şindi ḡuşburnu. hē biz bunu bēn ocaḡda ḡāynatTım
34 bu tenceride ḡāynatTım. getirdim buriya silkdım. bunu bōle çıkardacam baḡ, ikinci
35 çıkarışım. bi çıkardım ḡoydum. ikinci çıkarış şindi bunu da bu eleKden geçircem. undan
36 sona ocā, a ḡoyub ḡaynadacaz şişelere ḡuyub ḡapatacaz. hē bu ḡuşburnu. **SGA: Şu kevgir**
37 **mi? GŞ:** bu kevgir. evet. bu kēvgir. bunnan yapıyorus. bu da élek. bunnānan bōle yapıyorus
38 ḡısım, işdi. ha öle başḡa olanı bu. ḡa.. ḡaynatdıḡdan sona ḡonserve şişelēne ḡuyub, āzını
39 ḡapadıyoz. bi sēne dursa dı iki sēne de dursa dı iyi oluyō. biz bēn
40 ba, rısaḡlāndan, ameliyet, oldūm, uçun bāsırdan bunu çoḡ ḡullanıyon kış, oldu muydu.
41 ḡış, oldu muydu bunu ḡullanıyorum. yīyorum öli ḡullanıyorum. **SGA: Kaç kilodan çıktı bu**
42 **şimdi? GŞ:** bunu ben ke.. kilōsunu bilmiyom ta kendimiziḡ ta şi bāçelēmiziḡ yanında var.
43 aşşāda bāçemiz var damadıḡ bāçesi var. onuḡ kenallarındı olannarı topluyuruz. şullāra da
44 dikdi dēde unnardan dōrū topladım. hiç kilōsunu bilmiyom hanı tārıtılı de, il. hı eveT. tārıtılı
45 de, il ḡülüm he. **SGA: Onu süzeceksin bir daha mı kaynatacaksın? GŞ:** evet. şindi bunu şu
46 elegden geçircem. ḡılları var ya o ḡıllarını o élek geçirmicek şindi. bunu bi daha ordan
47 geçircem. bunu da yeḡi ḡatdān bit.. hepsini bi ḡat dā, a geçirdim bu tencirimi ocā, a
48 ḡoyacam bu tenciremde ḡaynatcam soḡunu. **SGA: Şeker? GŞ:** şeker de ḡuycam. éved biraz
49 ḡuycam. şeker ḡuyminca ölmıyyō. he ékşıyo bōle hanı dursa dı ékşi tipini aldtırdıyyō. şeker
50 de ḡuycam öle. **SGA: Çocuklara da vereceksin. GŞ:** çocuklarā çocuklar ḡō.. ḡurusunu verdig
51 çocuklara. onnar çay, olalaḡ ḡāynadıb, içiyollēr. ḡurusundan bēn hani hiç ḡaynatmadān
52 bayramda geldiler toplamıştık dedıyne hepsine birer bir biraz biraz vērdig āldılar
53 gitdiler, onnar şindi. hı onnar ḡötürdüler. hisdellersi çoḡ, olursa verin çoḡ, olmasa kendim
54 ḡullanırın. isdiyen, olusa alır. isdiyen, olmasa almas. he öle. öle ḡısım he öle. **SGA: Amca**
55 **senin adı ne? SŞ:** sülümān şēn. **SGA: Süleyman amca sen kaç yaşındasın? SŞ:** yetmiş beş.
56 otuz sekiz do, umnuyum bēn. **GŞ:** baḡam sen dē şuriya bi otu. ben yapabilir miyin? **SGA:**
57 **Sen yap teyze ikinizi de alıyor. Kaç yaşındasın amca? SŞ:** yetmiş beş. **SGA: Sen de burada**
58 **doḡdun büyüdü. SŞ:** ben de burdā dōdum burda büyüdü. **SGA: Burada mı okudun**
59 **ilkokulu? SŞ:** burda okudum ilḡokulu. **SGA: Teyzemi nasıl aldım? SŞ:** teyzeḡi mi? tızeḡnē
60 tanıştık manıştık. kövde. ölelikle, u iş öldü. düḡür yolladık. işi bitirdik. **SGA: Siz kendiniz**

MĪHALIÇÇIK - Dinek

Kaynak kişi : Zekiye Civek, 80, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ofis
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet

1 **ZC:** ... o elli senā ödum ğalalı. nedēn bi cezā başğa bi şeler yazmaņ da ben cahilīn. **SGA:**
2 **Senin neyin var niye geldin buraya? Hasta mısın? ZC:** hap yazdırmiye ğedim tokdurları. hē.
3 hab ğullanıyon. ĩne ğullanıyon. **SGA: Neren ağrıyor senin? ZC:** bacaklām ğollarım
4 sāvırdan_amelıyet_öldüm. **SGA: Nereden ameliyat oldun? ZC:** savra alındı. **SGA: Safra**
5 **alınca rahat ettin mi biraz? ZC:** ya rāt_olmayyi doğunayo bi şey ğatı bi şeler doğunayoru.
6 çorba yirin boyuna. baya da yidiņ mi şişeyoru bağsıņa. ğaş ğad_esbi vā içinde bi ğöseņ. hı hī
7 bi dā va. **SGA: Üşüyor musun? ZC:** üş. **SGA: Safranı neden aldılar? ZC:** āırdı. ho ğuda daş
8 çıKdı. bu ğada bi ğısım. dāř. ... daş çıKa. a çok_āırdı öldüm_öldüm de cannandım. vāmadım
9 doğdur ğāmadı. nallıhana gitTim mālıca gitTim şere gitTim. eņ soņ ğaldı devleTdē. amelāt
10 didilē öldüm. ... iki sēne oldum hē. **SGA: Rahat mısın şimdi? ZC:** hē ra_atın. āıımıyo işde
11 ğatı doğunu onu da yimēyorun. çorbu içerin. **SGA: Dizlerin niye ağrıyor? ZC:**
12 bacaklām_āıryo. ... bunu niye ğoduņ_urıya ben ... **SGA: Yazacağım sonra. ZC:** hē a_ır bi
13 şey cezālı bi şey yazdırman dovāmı alıņ şeyimi almaņ. **SGA: Kaç yaşındasın teyze? ZC:**
14 yetmiş, yetmiş doğuz, segizen beş. öle bi_şe heralda. bilmiyon hē. **SGA: Okula gittin mi hiç?**
15 **ZC:** hic_oğumadım cāhilin. **SGA: Göndermediler mi? ZC:** dē evelkilē oğur mūdū?
16 oğumazdığ. ēvelden ğalma oğumuşum yök. **SGA: Niye göndermediler seni okula? ZC:** valā
17 hiç göndermedilēdi işde. **SGA: İş mi çoktu evde? ZC:** iş di çödu ta göndermedile. ēveli oğul
18 öretmennē nē yödun. oğumuşu yödu ēveli. **SGA: Dinek'te yok muydu okul? ZC:** yoKdu. sen
19 beni bunu niye ğoņ? benim laflāmı āsın diye mi ğösuņ bunu? **SGA: Evet. Yazacağım senin**
20 **söylediklerini. ZC:** söledim ya unnā. yoK başğa. ... ölüm ... baņa urıya. ... ğoņřum. **SGA:**
21 **Kızın nerede? ZC:** ğızım ikisi şerde. biri burda dē yeņi mālede. ben bi gelin bi olan oturuyon.
22 olanı_aylını yıyon. hē bi olan bi di şerde işde. hē. hinci ne dīcēsiņiz? ne dīcēsiņ baņa hindī
23 hunu alayoru. ğoduņuz bağ lafımı alayor ben biliyun. **SGA: Almıyor demedim zaten.**
24 **Yazacağım dedim söylediklerini. ZC:** ne yazayōņ? **SGA: Adın ne teyze? ZC:** zekiye civek.
25 zekiye civēk. **SGA: Zekiye teyzem ne anlattı bize diye oradan yazacağız. ZC:** valla işde böle
26 ... işde bi olan bi gelin va yanımda. **SGA: Dedem niye vefat etti? ZC:** ğalp vardı. **SGA: Sen**

27 **çok genç mi kaldın? ZC:** otuz yaşımıdî gâTım. **SGA: Nasıl büyüttün çocukları? ZC:** vallâhi òle
28 cıplaḡ cıplaḡ ayāna ayaḠḡabı yōdu ... gidellēdi. ... hōlü ... olu hōle ... oludu. òle òle
29 böyütTüm beş dānesini. biri dē yeḡi mālledē. biri şerde üş ḡız. **SGA: Çalıştın mı sen? ZC:** yō
30 çalışmayoz ... oturıyoz ... **SGA: Eskiden. ZC:** esgiden çalışdım tabî. çocukları neyten
31 büyüden? ayānda yōḡ sırtında yōḡ başında yōḡ. başıma yazmam yōḡ. ālıyı ālıyı unnā da
32 ayāma ayaḠḡabı yōḡ diye. ... yā elli sene oldu yōl gibi geşdi. **SGA: Allah o günleri aratmasın**
33 **teyzeciḡim. ZC:** ... allah_aratmasınḡ. fitire virilē bise fitire mitiri virillē hanî zengin_olannā
34 beş_on ḡuruş da unnāna idāre iderin. idāre itdim. hindi vimezlē ... hadi ḡızım_oldu. **SGA:**
35 **Aḡzına saḡlık teyze. Hakkımı helal et. ZC:** halal_olsunḡ. ... olsun. sen de bunnarı yāz. bi şēler
36 mi şēler çıḡatdır. hē yīcek bi şēler vilen. ama òle cezālî şey yazma. òle olmas yāni viremen.
37 **SGA: Yok teyze ben üniversitede hocayım zaten. ZC:** hē hoca mıSınḡ? òle bi şēle yaz òldu
38 hadi iy ḡünne bāḡām. cezālî bi şey_olmadı mı.

MİHALIÇCIK - Dümrek

Kaynak kişi : Menşure Erbek, 62, İlkokul; Fadime Erbek, 46, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Fırın evi
Kayıt türü : Video
Konu : Ekmek yapımı

- 1 **SGA: Şimdi söyle bir çek bakalımı. ME: çek bakalım. SGA: İşte oldu. Kolay gelsin. İsminiz**
2 **ne? ME: ben muhtarın hanımıyın. SGA: Biz muhtarı arıyorduk. ME: siz muhtarı arıyorsunuz.**
3 **hı muhtarın_evi bura. adım méyşüre. SGA: Menşure teyze. ME: he buyur canım. SGA:**
4 **Kolay gelsin. Geldiler zaten, tarif ettiler herhalde muhtarın evi diye. Kaç yaşındasın? ME:**
5 **âtmiş_iki. SGA: Maşallah. Göstermiyorsun. ME: göstermiyon_nu? otdüm yerde iyî ayā_ı**
6 **ğālķaman. otTüm yerde çoK_ıyın. SGA: Doğma büyüme Dümreкли misin? ME:**
7 **dümreKliyin. SGA: Buraya gelin geldin, burada gelin kaldın. ME: tabî bu köve gelin gēldim.**
8 **SGA: Siz nesi oluyorsunuz? FE: ēltiyiS. SGA: Eltisiniz. ME: biz_iki elti bi yerdı yîyoS.**
9 **SGA: Ne güzel maşallah. Sizin isminiz ne? FE: fadime. gel bazlama yi. yālıyalım da onnar dā**
10 **yisiñ. SGA: Siz Dümreli misiniz doğma büyüme? FE: dümreKliyiS. āyniyiS. SGA: Muhtar**
11 **evde miydi Menşure teyze? ME: evde evdē. şindi muhtara iki etmek yāladık hadi sen gānıñı**
12 **dozur dediK siz gēldiñiS. SGA: Nasıl yaptınız bu ekmeği, bazlamayı? FE: mayalıyyoS.**
13 **mayalādıktan sōnı.. mayalıyoz geliyo. ufağ_ufadı döküyo hazır hālinde. yapıyoZ_ışTi.**
14 **yaPıyoZ. SGA: Altta un mu var? FE: evēt. yaPışmamāşı için. ME: u_ı zaman da bōle**
15 **bişiriyōduđ. köve õretmen gelmiş. şu depeniñ_ırdına gēmişlē. demişle ne güzel kemre**
16 **goķuyo demişle onnar da sivrisārliydī. tam biz de bōle etmek PişiriyōduK.**
17 **õretmeniñ_ınesiye tēyzeşi varıdı. SGA: O tahtanın adı ne? ME: bunun_ıadı yaslı_ıaç.**
18 **bunun_ıadı pislī_ēç. bu saç. SGA: Ne güzel siz ekmeğinizi kendiniz yapıyorsunuz. FE:**
19 **bir_ıay gidiyo. bir_ıay iki ay gidiyi ama. SGA: Biz bir çok köye gittik. Hiç kimse ekmeğini**
20 **yapmıyor. Hep hazır. ME: bizim buranıñ bu. şēr_ıuzak, gelip gidilmez. SGA: Bu daha iyi**
21 **ama. ME: bu tā iyi. zabāliyin ısıtırın yumuşacıķ. sēñiñ_ısmiñ ne? SGA: Ben Semra. ME:**
22 **semrā. FE: bursa yolunda anadol_ünüversisi taravında di mi bursa yolunda señinki de. SGA:**
23 **Benimki Bursa yolundaki değil. Havaalanımın karşıındayım ben. FE: yeñge bi tāne şōle**
24 **şēy_ıet de gızart da yālıyām dā yisiñ. SGA: Menşure teyze. Eskiden bu ekmekleri nasıl**
25 **yapardınız? Düğünlerde nasıl paylaşırdınız? ME: eskiden de bōlē yapādıķ. dolaP yo_ıudu iki**
26 **gündō üş gündō bi etmek yapādıķ. ... şindi dolaplı oldu_ı uçun bişir dolaba dōldur. aynı**

27 bõle yapādıķ_ışTi. annelēmizden_unu gõrdüK, õle gidiyoz. **SGA: Okula burada mı gittiniz?**
28 **ME:** burda gitTik. beşi burda bitirdim. beşe ğadar burda oğudum yānı. **SGA: O zaman köy**
29 **okulu nasıldı? Öğretmen nasıl davranırdı? ME:** iyidi õretmennēmiz. õretmēn bekār_õldu_õ
30 zāman gelirdī, yemek veridig_õnā. üç_õ_õn yēmēni veridig, çamaŝırī yıķārdıK. õretmene
31 āyilelē bakārdı āyilelēmiz bakārdı biz_õKurduĝ. **FE:** iletişim_ıyidi u_zāman. **ME:**
32 çoK_ıyidi. çoK_õretmeniĝ yanı.. hanımınıĝ yanında yatTı bābam muhtarıdı rahmetlig, ikisī
33 de rahmetlig_õldu. annem bēklerdi hanımınānı õretmen bi yere gidiP gelemedī zaman. eski
34 ŝēler tā_ıyidi de ŝindī de_ışTi. **SGA: Eskiden õğretmenler tırnak kontrolü falan yapıyorlarmış.**
35 **ME:** yapallardı. **SGA: Anlatır mısınız? ME:** bazartesinen bazartesiye ŝõle etdirirdī,
36 dırnaĝlāmıza bakārdı tēmiz_õolannara tāmam derdi tēmiz_õolmıyaĝnara bi Çetvel vurudu
37 tertemiz edērdik. **FE:** şindi yok de mi? **ME:** ŝēylēĝ yaķasına bakādı õnnüklēĝ ŝõlē hani kir mi
38 tēmiz mi bānyo etdiĝiz mi etmediniz mi hāvtada bānyo edilirdi hani oĝul çocu_õna. **SGA:**
39 **Burası Manav köyü mü? FE:** dümreK. dümreK köyü. **ME:** eskişehir mihālıçÇıK dümreK
40 köyü. **SGA: Halkı Manav mı Yörük mü? FE:** manav. **ME:** manavız biz manav. **SGA: Sizin en**
41 **ünlü yemekleriniz neler? ME:** de bizim yēmeklēmiz aynī şey yēmē_õ işTe iç_õanadolu
42 yēmē_õ. ğuru fasillesi, nāhudū, yapraķ sārmasī, hõŝmellimī. **SGA: Hõŝmellimi nasıl**
43 **yapıyorsunuz? ME:** hõŝmelīmī yağınī şey ğaymānı ğuyarıS südüĝ_õçini. süt ğaynar ecig de
44 duz_õatarız_õonu indiriz ğararız_õununan yumuŝācıĝ. ğardıKTan sōna tavaya ğoruz
45 ğızardırız. ğızartTıktan sōnada üstünū ŝõle bi tabaĝlara çeviriĝ. üstüne de bi ... bāl ğoĝ.
46 buyur yi. **SGA: İyiymiş. ME:** hõŝmelīmiz_ıyī. **SGA: Balla yapılıyor. ME:** ē üstüne bāl ğonur,
47 sıcāķa. **SGA: Siz eskisi gibi iki elti mi yaşıyorsunuz evde? ME:** ēvet. ğayınnāmız yeni õldü
48 bizim. **FE:** yirmi iki sēne õ.. yirmi sekiz sēne õldu. **ME:** ... ğayınnamız varıdı. saĝa õmür
49 hişTe iki ay_õolduĝ ğaybedeli. **SGA: Başınız saĝolsun. İyi miydi saĝlıĝı? ME:** iyiydi bi saFra
50 kesesinden daş düşTü iŝTē, şey_õõldu gitTī. ... bī ... bēn gitTim şindi de fadime gidiyo işde.
51 çocuklāmızı oĝutTuĝ allā_õa şükür. **SGA: Eskiden gelin kaynana ilişkileri nasıldı? FE:** çoK
52 güzēl. ğaynaya sāyĝı ğaynataya sayĝī. hiş ķārŝısından gelmēĝ. ērken ķalkāĝ, ğörevini yapāĝ.
53 ğaynanayı ğayınmayı yatırın_õõle çıķaĝ yatırmā.. yatmaya. şindi ğayınna ğaynata yanda duran
54 yok. **ME:** şindi de iyi geŝlere. hiç çolu_õu çocu_õu oĝutTuĝ benim bi õlan varıdı āldı gitTi
55 mēselā beybazarī ... mādēn mü_õendiSi. ēsgiden beylēmiziĝ_ışi yo_õudu mējbur. hindi işleri
56 oldu miydu çoluK çocuK nābıcaĝ? hõlū hiŝ ğeŝ ğālmadı ŝindi. **SGA: Kalmadı deĝil mi?**
57 **ME:** tabi heP_õoĝudu etmēni āldı eşini āldı allā_õa şükür kimseye yükü yok. **FE:** sen de yāz
58 da ben de seni çekim ŝõle yazdīnı ğörsünner. ŝõle yap ta. köye gitTim de bazlāma yapTim
59 baK de. **SGA: Tamam. Köylerde ğeņç yok köydeki tarım işlerini kim yapıyor? ME:** Peylēmiz
60 yapıyo işTi bizimkilēnden sōnā zōr, kim yapacaĝ? ğeņç ğālmadı işTi yaŝılā da iyice

61 yaşlılıkTan sōna ne olcāsa sonu biz de bilmīyoz. emekli oluP da gelise çoluğ çocuğ geli,
62 gelmeSsē unnā da gelemeS çolu_u çocu_u okuycağ. **SGA: Gelseler bile köy işini bilmiyor**
63 **olacaklar ki. ME:** yo bilillē allā_a şükür hanı gördülēr ya. **SGA: Bilirler mi? ME:** bilillē.
64 yazın gelincesi hep yapallā bobalāna yardım_edellē. alıyollā ná_ğadan_olısa bilillē. **FE:** sen
65 de çıkaydın. sen de çıkaydın mutTarın yanına yukarı. **ME:** zamānında gēldi üç ğızınan u da
66 öle ünüvestede hocayın dedī. u_zaman da bōle tomatis zamānydı bizim. ğalebaşına gitTilē,
67 ğalebaşı deriz bizim şey vā. urda resimlēni çekmişlē. üç ğánç ğızıdı. hani geldi, halā
68 bizim_ēve yakınımıştı évi di. dediydi ismini nīy di. **SGA: O kuş tüneği mi? ME:** bū
69 culuğlān ğanadı. hindilēn. culuğ diyivēriz biz, hindilēn. hindiyi kestim_ımyıdı bu ğanadını
70 alırız ğuruduruz bōle saş sübürmeye de iyi oluyo. bezinen de süPürüyoz āma bu tā iyi oluyo.
71 **SGA: Culuğu nasıl pişiriyorsunuz? Eti çok mu güzel oluyor? ME:** çoğ güzel_oluyō. do_al.
72 zamanı gelse de bi yiseñ. **SGA: Kışın mı olur? ME:** kışın. ğar yağınca kesilir ğar yādıktan
73 sōna datlı oluğ. öğretmenimiz varıdı ğulağları çınnasın şındı şeydeyīmiz tokidēymiz. benim ğız
74 va urda unuğ çocu.. ğızı okur da iki.. birinci sınıflara öğretmen burda öğretmennik yaptı. burda
75 bi hindi yimiş. gönüle demiş annenē baña bi hindi ayarlayagosuñ ğaş lira olūrısa ösun dimiş. bi
76 de temizlensin dēmiş. yidi.. burda yāni öğretmenlik yapāka. **SGA: Nasıl pişiriyorsunuz**
77 **hindiye? ME:** hindiye yolağ temizleñ yıkadıktan sōnı tēncereye ğoñ. suyunu da ğuyañ. bizim
78 ğozonelēmiz olu ğazannāda unuğ_çine ğuñ. bişer_urda. bişTikten sōnı sōyuncası didekleñ
79 bōlē. suyunu āz ğuyarıS, hemen servis yapañ suyuna barāber şōle bişer. **SGA: Haşlanıp**
80 **suyuyla yeniyor. Başka? FE:** suyunu az ğuycaşın kendi yağıyna güzel bişiyō. **ME:** faTime
81 nērdēn aşcādım ğafa döndü. alō. hē etmek pişiriyodum ğı. siz nāpTıñız? he? he he
82 böyün_eciK etmek yaptık dī āz ğāldı. acığ. ünüveşTēden bi hanım ğelmiş dī acığ dedik
83 ecig dedik di ona güler ... ecig dedim ... oldu. hē ünüvesteden ğelmiş şey_örenme_e.
84 bēn_āyşeniñ yanından vāzgeşTım ... ğēce ön birde bincēmişin ta sabah_āltı yedi gibi
85 incēmişin ğēceye dayanaman dedim. /.../ **ME:** selāmı var. bi tanışın bağam hadi.. **SGA:**
86 **Sorkun sacı mı bu? ME:** sorgun sacı bu. unnān sacı gelir bōle, alırıS. ekinē parayınan satā.
87 biz de alırız_unnarı. **SGA: İki elti şimdi hiç kimse geçinmiyor. ME:** hē tabī geçinmeyen
88 geçiremiyē ... allā şükür biz geçindik yaradana bin şükür. **SGA: Maşallah. Allah nazardan**
89 **saklasın. Kayınvalideniz sayesinde her halde. ME:** tabi ğayınnamız da iyīdi allah razı ösun
90 sizlēden_ıyi olmasın hani. **FE:** önce sayğı. onđan sōna herkeş tutulcağ_ışini biliyo,
91 yapılcağ_ışini biliyo. ona ğöre geçiP oluP gidiyo. bu ğadā. **ME:** bize imriyen çoğ.
92 ğoñşulāmız da iyiler_allah var hani. geçinmesini yalan dünyāda ne diye geçinmiycen_ışte
93 nōlacağ? **SGA: Eskiden siz de kayınvalidenizin, kayınpederinizin yanında çocuğunuzu**
94 **sevemez miydiniz? ME:** sevemezdiğ ya. benim_ēşim_asKerden gēldi iki tane çocumuz

- 95 varıdı çocunu ğucana alamazdı. sâyğı varıdı ğoya bõlê. hindi hani hindi herkes serbesT
- 96 istedini seviyo istedini.. halbuķu bunda hişbi_şiy yõdu_emme işTe.

MİHALIÇCIK - Gözeler

Kaynak kişi : Fatma Aslan, 83, Okumamış

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Bahçe

Kayıt türü : Video

Konu : Yaşlılık, Hastalık

- 1 **SGA: Andaçtaki.** FA: dā annaştaķı, üstündeki, hē hē. bāçede diye oraya girdi çay işçen di..
- 2 **SGA: Teyze sen yalnız başına domates mi doğruyordun şimdi?** FA: napám? **SGA: Boş**
- 3 **durmuyorsun.** FA: yō na.. boş durmáyon_ışTe. sālça yaPacan. **SGA: Salça mı yapacaksın?**
- 4 **FA: yıķayıP yıķayıP da dōrāyon_ışti.** **SGA: Maşallah, şimdi gençler bile yapmıyor, sen hiç**
- 5 **durmuyorsun.** FA: genclere bakma sen. ben_esKi adamım, sekzen_iki, üç yaşıma girdim.
- 6 dede öldü yirmi sene oldu öleli. ne gızıñ yanında öldüm, ne olanıñ yanında oldum napcāñ
- 7 eñ_ıyi yiriñ bu kötü_év. kabirinen_év. kabre girersen_ilişñ kesilir yavrım. évinde olursan
- 8 kimse ğarışmaz. çok zor. allah kimSeyi çoluK_çocuK_eline ğomasıñ. bi di yandım geçēn
- 9 sene. nası yāndım. bōle iş yaptırđım. olan bā iki çuval_odun ğoyurdu işci. zobanıñ yanına
- 10 ğodu. gicelēn televon geldi seřt ğalkınca nası bi gitTim yanımıñ üstüne, bu ğoluñ_üstüne
- 11 gittim. odunnāñ_üstüne bu ğol ğeldi. zabādaK_öldür_allah ğalkamadım. zabādaK_āladım
- 12 ba_ırdım. hinci eve gittiydin nēreye gittiydin çatlaK. onūñ dı ğaFa esirekli.. **SGA: Yanık**
- 13 **nasıl geçti?** FA: ğıza televon_ettilē ğız geldi götTü, toķtura çıkardılar. ūlan geldi götTü.
- 14 ğürcan dedi ki benim_év yümüşek dedi ābēsiniñ_évde üç gün durağodu onnan_aşşā év. bēn
- 15 götürün_annemi dedi. vay ğodu da gitTi bizi. e gice su dōkuncēm geldi taķ.. ğapıyı taķlattım
- 16 ğüröl yavrım tuvaletiñ_ışını bi yaķ. amanıñ ba_ırđı ba_ırđı bizi niden ra_atsız_ıdiyon sen
- 17 diye. zabādaK_ōlana bu_uz yaptı. ābiSi dimiş sandalyeye oturttu basanaķ basanaķ çıkarı..
- 18 ... ūlana bu_uz yaptı. gittim de ğızda durdum. ğız_ıyi yaptı toķdura çıkardı mellem_aldı
- 19 işte ūle ūle, ēkmek yaslāc_ıbi yandı şu bacām. yok mu? onūñ da ğafa esirekli. **SGA: Bu**
- 20 **köyün adı neydi?** FA: gözeler. **SGA: Teyze sen doğma büyüme Gözelerli misin?** FA: hē burda
- 21 dūdum ben. **SGA: Köy çok güzel ama.** FA: köy ğuzel de insan ğalmadı, heP de şe_erde ne
- 22 varsa şēre atallār kendilēni. benim_ulan da şe_erde ğız da şe_ere gitti zāti. **SGA: Senin**
- 23 **gelinin nereli? Bu köylü mü?** FA: sivrisarlı. **SGA: O da mı manav?** FA: manav besbe bilmen
- 24 ki. **SGA: Kim buldu aldı onu?** FA: amān. halası burāya gelirdi abanıñ ğızını āldı ūlana da
- 25 ĩsayā. dūñür dedi ekindē köKündē éyi bi_şđ yok mu dedi adam. sülāle aradı. burda ābimiñ
- 26 ğızđı var_emme köye vimeddi. kōydü ğalan mı var hinci ūlan eskişērde işdi. hemen bi

27 vardīmda virivirdile ... başıma ... adam_üzüle.. bi olanı māvettik diyē üzüle üzüle
28 ğanser_aldı adamı. **SGA: Kaç sene oldu dedeyi kaybedeli?** FA: yirmi sene oldu. yirmi
29 senedir bayğuş gibi bu yuvada dururum ben_ışte. napam? **SGA: Her işini yapıyor musun?**
30 **FA:** yo yukarı çıkaman. merdimenleri çıkaman ğali badāna yapdırdım da. ambalacı
31 yapdıracān da yukallárá fāre doru gelmesin. bu aşşada oturun_ışte. bi_tan_dā mı_mar
32 yanında eş. **SGA: O da öğrencimiz. Ben Anadolu Üniversitesinde hocayım. Hoca**
33 **Osmangazi'de. Bir de öğrencimiz var. Böyle bütün köyleri geziyoruz.** FA: sağ_oluñ allā_razī
34 ösuñ. oğulları mı gēziyosun? **SGA: Köyleri.** FA: köyleri. aşşā ... unđān sōna çardağ var çalçı
35 kövü var māmıtsarı var_ışte. **SGA: Gittik onlara.** FA: gittiñiz mi? **SGA: Dün gittik.** FA: hinci
36 ambileş geşdi o yanna. māmıtsarında bi gelin ğadın hasta ya. döşşekli. heralda uña ilaş
37 vėrmeye gittiler. kıomada. **SGA: Doktor geliyor mu böyle ambulansla hastalara?** FA: yo hiş
38 geldī yok. māmıtsarınıñ mūtariñın_anası. bir_áy oldu yatalı, dö.. çürüdü onuñ ... çürük. ...
39 eli ayā bālymış yolar alırmış_āzından mama verilermiş burnundan. allah kimsiye dert
40 virmesin yavrım. o ğadın da çok Faķırlık çekdi. āltı yedi bebē_e ğolay büyütmedi emme
41 işde ne yapacan? büyüdü mü herkeş benin diyoğ. artık ... māmıtsarlı onu çalıştırdım ben dün,
42 ödunnarı ğıydıK_ğoyduK. ğız_āladı. hepci herkeş ğāştı didi. onnar gün baķallarımışTı. abam
43 hiş gelmedi dēdi. gelinner sen ben davāsına ... āltına git.. tez döndüle. **SGA: Yukarı**
44 **çıkacaklar.** FA: he yukarıya muhTara. uña o çēşmeniñ yanından bōle dönüyördün_mü
45 mūtariñ_ēvi. annacındaki_ev. **SGA: Bulurlar onlar.** FA: işte būle yāvırım. ētiyarlıñ soñu
46 būle. **SGA: İhtiyarlık zor deĝil mi teyze?** FA: hı çok zor. el_ētē ğomasıñ kimsēyi. yarışıñkan
47 çağırışkan heybeler torbalar dolaşkan pek dat.. biriciK_anasın da ondan sōna gücün yitmedi
48 mi aķlāña bur.. ğaķılır. kimsēye çok yaş virmesin, kimsēye mūtac_olmadım. yarıştım,
49 uyumadım, dūmadım. gice iki lāmba yaķadı hinciki gibi ālettiriK yōdu. evleri üle badana
50 yapadığ gündüz ... hinci noldu? çok zor. **SGA: Bu domatesler kendi bahçenin mi?** FA:
51 kendimiñ kendimiñ. **SGA: Nasıl yapıyorsun bahçe işini?** FA: napan diynē dayana yapdırdın da
52 otuna kimse ğuymam bu diynē dayana dayana yoların. **SGA: Sonra kendin mi topluyorsun?**
53 **FA:** hē topların. ğuváyı getiremedim de şōnuñ_çine ğudum ata ata ata. ūle ūle çıkar. bugūñ
54 de ğoñşulara ünnerim çıkarıvırın diye nāpan? ismallāsañ getirivirin_olmaz yavrım nāpan?
55 bi_şē tembī ēttin mi herif mırın ğırın yapıyoru mālıştan kim gitÇek getÇek onu diye.
56 halbūsem gidiyoğ iki kilō üş kilō neyse at alıvır geşdi. **SGA: Evet, ambulans geçti.** FA:
57 bilmen hasta var bilmen_ona ilaş virmeye gitTi. **SGA: İyi maşallah teyze her şeyini yapıyon**
58 **kendin.** FA: yaparın yavrım. yükümü atıyon em_büyük tasa yük. yükünü atTıkdan ğeli
59 yalıñız dört senedir_ıdrar durmāyoru, aķıyoru. e toktura g.. hap veriyo günü geliyo hap da
60 tēsir_etmiyoru ayaklām şişip ... ödem yaparımış. bi o buñum var başka buñum dizlēm bi

61 tūrsa idrām_ākmasa hiş bi buñ yoķ. narpın? **SGA: Her şeyini yapıyorsun çok şükür Allah'a.**
62 **FA:** tarana baķam yapıp yiyon. yükümü de atıyon. o eñ büyük tasa yük Sāti, kimsiye
63 mūtac_olmadan. eşte burda soķulupdurun bildir ğızıñ yanında ğışı çıķtın bu yıl nellere
64 gitcēmi bilmen. **SGA: Kışın kızının yanına mı gidiyorsun?** **FA:** he ğışın ğızıñ yanına gitdim
65 bildir, hastalandım da. bı yıl évimden gitmeK_istemeyyon. odun mudun yapırdım para da
66 kömür_alıñın yaķarın, nāpan? bullāda kimse yoķ yarın bunnā şe_ire gidelle şe_irde dururla.
67 bulları ekellē ğaldırılā toplallā ... alıllā gidellē. yoķarda abamın ğızı va o da hasta gine hasta
68 oldu, bedi_a hasta olmuş bu yol da şe_ire gitti. tıpta yatırımış. olmuş olşsa hiş ğı.. bi yana
69 gitmen. **SGA: Doğru. Ama kışın köyler boşalıyor. Adın neydi teyze?** **FA:** fatma. fatma aslan.
70 **SGA: Fatma teyze, ağzına sağlık.** **FA:** yıķıyan da güzellēnden tomatiz ğuyuyēren de varınca
71 yin. **SGA: Yok teyze sağol.** **FA:** darılıñım baķ. **SGA: Darılma sen zor zahmet taşıyorsun,**
72 **getiriyorsun. Ben nasıl alırım.** **FA:** yō bēn ēkerin de kendim de yirin. olmyannara da_ıdırın,
73 gelene gidene ğuyum. **SGA: Ama teyze o sıkıntıyla ot yoluyorsun, taşıyorsun...** **FA:** olşuñ
74 vasıñ ğuyuyēren de köy tomatıSi bēn bi poşet bulan da ğuyan. **SGA: Yok teyze kalkma,**
75 **yorulma. Ben kıyamam sana.** **FA:** ā bēn de ğıyaman saña güzelim, datlı dilije ğıyaman
76 yavrım.

MİHALIÇCIK - Güreş

Kaynak kişi : Hatice Avdan, 66, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Köy hakkında bilgi

- 1 **SGA: Adın ne yenge? HA: hatice. hatice avdan. SGA: Kaç yaşındasın Hatice yenge? HA:**
2 **ben_çatmış_çaltı yaşımıdayım gızım. SGA: Okul? HA: okul, ilköğul mēzunuyum. SGA: Bu**
3 **köyde mi okudun? HA: evet, bu köyde okudum. SGA: Köyün hane sayısı kaç? HA: şindī**
4 **yirmi bira var, on da aşşā mā_alle otuS hāne. evet, kırkīdi ona düşdü şe yani otuza düşdü**
5 **yani yarıdan ço_u gitti yāni şıye eskişehire orıya orıya işe girincesi urlara yerleşdile. SGA:**
6 **Yaz kış değişiyor mu? HA: yo, de_ışmez. devamnī evet öle. SGA: Köy ne zaman kurulmuş?**
7 **HA: vallā gızım köyün ğali ne zamat ğuruldūnu pek bilemiycem ben bu yaşım sā_ıbi oldum,**
8 **dā undan da ēvelisi besbē zaman_ı oldu. bayā bi hemen hemen. SGA: Ne zaman kurulduğunu**
9 **bilmiyor musun? HA: bilmiyon_emme var gine ātmış yetmiş hani sene var yāni, u ğadar var.**
10 **çünkü bēn atmış_çaltı yaşıma girdīme göre ondan da eveli dā_a ğalabalīdi meselā,**
11 **çoğ_ınsannar vardı tabi. SGA: Nüfusu ne kadar biliyor musunuz? HA: şindi valla nüvusunu**
12 **sayıyollar_emme şimdi ne ğada eksildī, bi de ölen di öldü. yetmiş beş mi seksen beş ve..**
13 **seksēn veyā doksan_ı kesiT seçmeni çıkıyōdu yāni öliydi herālde. hani dışarı şeye ğidennē**
14 **çocuğ mucuğ_okutmeye şeye ğidennē yāni şey_atılmıyo sayılmıyo. o şeden o kadar var**
15 **seşmeni. SGA: Seksen, doksan. Yüze yakın var o zaman. HA: evet. şindi u_ğadar var**
16 **seşmen. SGA: Köyün adı hiç değişmiş mi? HA: hiç de_ışme.. ben bileli güreş. SGA: Güreş**
17 **adı nereden geliyor? HA: güreş adı nē bileyīn ēveli işte meselā tā eveli benim bildim ğada**
18 **ğonuşuyollādi ğoyun_alı bu ta.. şu karşıda urdalarımıştı bureye yaylēye çıkallāmıştı, bōle**
19 **buralar heP_örmanımıştı. işte onnā yayladıykan ordā bi katli_ı olmuş. bi göçebe mi bi**
20 **kişi mi ölmüş ... ğorķmuşla bizim_üstümüze gitcek, burda yelleşme burda kālmişlā. ordan**
21 **orıyī da bī göçübē üslenmiş. ölelikle urası koyun_alı ğalmış, burası güreş_ıştı ordan kimisi**
22 **bacı güreşine gitmiş bacı güreş diyollā şı tarafında polatlı tarafında, işte öle burda**
23 **ğalmışlar_ışte. SGA: Burası Koyunağılı'nın yaylası mıymış? HA: evet yaylasıymıştı ēveli. ta**
24 **çok ēveli işte büyüklēden duydu_ıum ğadarıyla öle yāni. SGA: Koyunağılında biri ölmüş.**
25 **HA: işte şī insan ölmüş kimise adam ölünce inmemişlē yāni burda kalmışla. yerleşmişlē**
26 **ondan sonā örmanı kırmışlar_ışte buraları şıy_yapmışlar. ölelikle tarla taban sāhibi olmuşla**

27 işte ölelikle böyümüş gitmiş işte. évet. ... tā dümrek kövü va dümrekte ta şīylerim.. tarlamız
28 sabanımız varmıştı évelki büyüklēmiziñ yāni. meselā gemni ğaşı deriz büs_sürü yerlērımız
29 var oralāda, ora.. heP eski talālāmız_ullādıymıştı. işte bullāri ğırıncası da oralara bakmış
30 vermişle oralar_orman_olmuş buraları ğırmışlar_işte öle zaman geçirmişle. **SGA: O zaman**
31 **köy yüz yıllık falan.** **HA:** bayā var. évet var. bildim ğadarıyla var. hacı oluydu o bilirdi dē
32 urda şindi unuñ da işi düşüP gidincesi, évet, işte öle. **SGA: Köyde muhtarlık binanız var mı?**
33 **HA:** yoK_ğızım. yoK_işte onu yapamadıK bī istedik oğulu dedi yapıñ dedi. oña da gücümüz
34 yetmez kövümüzün bi geliri yoK. hani fazla bi şisi olmadı_ndan_işte mütariñ_éşyāları
35 benim kendi évimde duru işte, öle. **SGA: Caminiz var mı?** **HA:** var cāmi. **SGA: Eski bir cami**
36 **mi?** **HA:** cāmimiz_éski. yeñi şiy_yaptıK işte bēm beyim mütar_olalı on sēne öldü bu
37 sēniyne. ilk durdu_ü sēne cāmiyi sıvadıK. mināresi yoğudu mināresini yaptırdıK. yaptı
38 bayā bi hani şî hizmet verdi. éski cāmi cāmimiz évet. **SGA: Köyde kıraathane, kahvehane,**
39 **bakkal var mı?** **HA:** éveli vardı áma şindī yoK. şindī işcilē madene gidiyo İtiyacını ordan
40 getiriyö. künde mi_alıç_ık yakın_öldüna işti on on bēş kilometire. her gün_şimiz düşüyo
41 gidiyö. İtiyaçları urdan getirincesi éveli vardı ğayfe de vardī, meselā öle bi dükkanna vardı
42 ama onna şimdi unna yoK. yoK. İtiyaçları mi_alıç_ıktan görüyo. **SGA: Okul?** **HA:** oğul da
43 kava_ı gidiyo. **SGA: Kaç çocuk gidiyor?** **HA:** şindī geçēn sene on_on_ikiydi de bu sene
44 sekiz mi gitÇeK, işte o kadar bi çocuK ğaldı. **SGA: Sekiz on çocuk taşımaya Kavak'a**
45 **gidecek.** **HA:** évet, évet kavaKta oğul. kava_ı gidiyo. **SGA: Bu çevrede arkeolojik yapı,**
46 **tarihi anıt, türbe, yatır gibi şeyler var mı?** **HA:** yatırımız ī türbemiz yoK. tari_ı hanī bi meselā
47 şu kārşıda bi ağtepe deriz ura va. ura sit_alanı. sit_alanı urası. türbe dēriz çocuğ
48 mezarlı_ımız var orası. tabi büyüklerimiz öle dellēdi oralāda ta évelden hani yatır şī boş
49 di_ıl dellēdi onu bilirin ğızım. **SGA: Çocuk mezarlığı mı?** **HA:** hē. şindi biz orayı
50 çocuKlāmızı gömüyo, büyüK_ınsannarı bu taraftaKı mezarlı_ımıza gömüyo. işte oralāda
51 yāni ta ébelerim vardı benim, o ébem bayā bi şīdi, kızım derdi seki köyünün mezarlıynan o
52 köyün mezarlı_ı çok zengin derdi. ğeñş gelinnē var_orda, yatırlar var_urda. o köyünen
53 oranıñ_arasında payıtāt yol va derdi. tabi biz bilmiyo da o görüdü onnarı. hani ébem öle
54 şeydi yāni benim annemiñ annesi. benim_annem seki kövünden gelmemiymişti. işte öle
55 yāni. başKa türbe yoK yatır, yatır_olaraK. öle yoK. **SGA: Köyün geçim kaynağı ne**
56 **teyzeciğim?** **HA:** vaĴla köyün geçim kaynā ğızım ğeñşlerimiz hepceK kavaK kıromda
57 çalışTılar. ordan émekli oldulā. benim beyim dāhi de ordan_émeKli öldü. işte ordan
58 çıkıncasıda mala bakıyo, dañar, sı_ır, onnarı yapıyo. geçim ğaynāmız_ı. ékil_ış
59 yapıyo_ışTi, ékin_ārpa meselā onnarı ékip ğaldırıyo_ışTe. **SGA: Buğday ekiliyor, başka?**
60 **HA:** évet, ārpa ekiliyo. başğa bi_şi su yök, olmayıncası hani kirezçiliK su mu yapamıyöduK.

61 şindi inşalla dēvlet gölet yapdireceK_işte, onnan_ūraşyolġā. ōle bi_şe olursa meyva
62 dikmeyġ de öte şġ_yapmeyġ de düşünüyöz yāni. **SGA: Köyde ne kadar büyükbaş hayvan**
63 **vardır? HA:** şindi yetmiş tāne sı_ır salinġlyo sı_ır çobanı Tutuyöz yaylıma giden herkesiñ
64 aħırında meselā olan mal hariç. şindi benim_ōlanıñ damında va beş tāne bakılısı ħurbana
65 dōru satacaK. işte herkeSiñ aħırında öle üçer, dōrder, beşer tāne bakılısı var. **SGA: Ayrıca da**
66 **yetmiş tane çobanda... HA:** tabġ sı_ıra çobanıñ_ōñünde inekleri var. **SGA: O zaman yüzü**
67 **buluyor mu? HA:** bulur. bulur. **SGA: Küçükbaş? HA:** şindi küçükbaş hayvan bi ġoñşunuñ
68 var_işte onuñ_ōñde de yüz_elli mi ne daıarı var_unuñ da başġa ġoñşuda yok. **SGA:**
69 **Madende çalışan var mı? HA:** şindi var. **SGA: Kaç kişi çalışıyor madende? Burada oturup**
70 **ama... HA:** tabġ burdı oturuP şindi benim yġ_enimiñ biri emekli oldu o da çalışır madende
71 gine, e lōkman vār, urdan giden yġ_ennē var, ferāt va murat var bildi_ım ġadarıylā, başġa
72 Tā kim var? şġ_yemek.. ġāmīl var, hāġan_emekli oldu o geldi işte ġinē azından on kişi var.
73 **SGA: On kişi madende çalışıyor. HA:** evet çalışıyo. **SGA: Diġerleri de emekli zaten. HA:**
74 evet, unna da emeklġ. işte benim_ōlum_emekli oldu. birisi de şġ_yde çalışır, adılāryada kö..
75 şe_ire gitTiydi év_āldı işte onu ödıycēn diye burıyā geldi urıyā gitti u da mā_aşı düşüydü.
76 **SGA: Adalarya ne? HA:** adılārya. şu ġārşı, kömür. adalarya diye geçıyo. işletme yāni. orıya
77 şey_yapıylar. sant.. santıral mı diyōġā böyük bi_şi yapılcáK hani şey_yapmaġ_ıçün.
78 kömür yanı. **SGA: Kaç kişi çalışıyor orada? HA:** vāla orda ġaş kişi çalışıyo bilmiyon. ura
79 ārġalı. **SGA: Yok, buradan. HA:** burdan uráyā giden bi benim_ōlanı biliyon burdan_uráyā
80 giden, başġasını şı mālışdan dōru çoK gidiyo servis.. **SGA: Yok burası. HA:** sade burdan
81 benim_o.. kendi ōlum gidiyo onu biliyom başġa da yok. öte yañnı ġroma gidiyo. **SGA:**
82 **Sizin köyde el sanatı falan var mı? HA:** şindi el sanatı yok. var dēsem yalan
83 söylemiş_olurun, yōġ. **SGA: İpek böcekçiliġi, arıcılık... HA:** yō ōle bi_şimiz de yok. onu
84 yaPmıyöz. **SGA: Bu köy Manav köyü mü? HA:** manav_ēvet. **SGA: Yabancı var mı içinizde?**
85 **HA:** içimizde hiç yabancı yok. hiç yok. **SGA: Gelin? HA:** gelin var bi iki tāne şġ_ēden
86 küřtlēden gelme. iki tāne. **SGA: Nereden geldi? HA:** ārıdan getTilē heralda. **SGA: Süt**
87 **parasıyla mı getirdiler? HA:** valā işte biráz para vērmişlē, getmişlē onu biliyon_işte. ne
88 ġadāysa işte uralān ġızına kimisi üş vēriyo kimisi şġ vēriyo. birisini ōle getTilē birisinġdē hani
89 eskişerden dünür_olaraK_aldılā. işte unuñ_ıviniñ_eshyāsını her_şġisini buvasınıñ_ēvinden
90 gelin_olaraK getTi. getTi, ōle oldu. iki tāne vār başġa yabancı yok hani dışardan
91 gelin_alıyöz da ġavaġdan, bātiyardan, sekiden meselā, ... **SGA: Yok öyle deġil, ben yabancı,**
92 **uzaktan diyorum. HA:** yok, yabancı olaraK bi tek_unnar var. dur şġ getirem hele dur. **SGA:**
93 **Köyde on hane gitti dedin. HA:** ondan fazla bile gitti de benim hani bildi_ım ġadarġle
94 sōnadān hani ġenşleri gidip içinden yaşlıları ölüp de yani gidenleri diyom yani ġenşlēden

95 çoK gitti Şindi saysam yetmiş hāne vā Őe_ırde meselā giden. tabi olunuŕ ocu_u o.. yāni
96 ilk benim bildi_ım ğada ilk bi de kırk kırk bēŐ hāniydi. azalı azalı o ğada indi yāni. kim_isi
97 çoK olunuŕ ocu_u ocunuŕ ocu_u meselā orda Şindi de insanımız çoK. **SGA: oĒunlukla**
98 **Eskişehir’e mi gidiyorlar?** **HA:** o_ınnuĒnan baya bi eskişe_ıre gidiyo_ılla işte uralāda işe
99 giriyo_ıllē, alıŐıyo_ıllē. **SGA: Neden gittiler?** **HA:** işte genŐlē Şindi kimisi madende
100 yer_ıltında alıŐmaK_ıstemiyō. Şindi tabi kolay_ıŐlere meselā faPriĒalara Şunnara bunnara
101 işte Ölece gittiler_ıllārá. emekli olannādan gidip yerleşen_ıldu meselā, çoK. o y_ızden yāni
102 emekli de giden çoK_ıldu. ēv_ııldı adamnā insannā meselā, Öle de giden_ıldu. işte nap_ıcān
103 āltı yedi ocu_un_ıoluyo, e ğız ocu_u_ıoluyo ıĒarıyo gidiyo urāya. Ölu_ı gidiyo işte Öle.
104 **SGA: EĒitim için gidiyorlar mı?** **HA:** e tabi gidiyo_ıllā. Şindi biraz ocuĒlāmız ŐeTincesi
105 yatılılara da yat.. Şediyo meselā, pansiyonnarā oĒuyyo. ıllāra Ēuyuyoruz_ışte oĒuTuyoz da,
106 başında gidebilirŐen, gidemezsek Öle yıllere Ēuyuyoz oĒuduyoz napĒa_ı yavrım? naşi
107 imĒānı_ı Ēolayısa o Şekil. **SGA: Gidenler evlerini sattılar mı?** **HA:** vallā bi_ıki satan da Öldu
108 boş duran da Öldu yıĒılan_ıevler de Öldu baya Őōle Ēorm_ış_ın_ız yıĒık da var. bi ĒıŐımı satTı
109 işte harābe Öldu insannar_ıalıncası satmıyo dursun yıĒılsın diyo bōle işte. işti Öle. **SGA:**
110 **Arazilerini ne yaptılar?** **HA:** duruyo arāzilē. **SGA: İŞletiyorlar mı icara mı veriyorlar boş mu**
111 **duruyor?** **HA:** ĩcara veriyō_ıllā, boş duran da vār. boş duran da vār. Örman_ıolan da var. tabi
112 yapmadı_ı_ı. **SGA: Gō edenler kōye ne sıklıkla geliyorlar?** **HA:** Öle Şindi meselā
113 mezarlıKda yatannar_ı oluyo, bayramnāda gelip ziyaret_ıedip gidiyo_ıllā. ēveli ĩtiyelleri olannā
114 bayramnāda hep toplaŐıyodu baya ĒalabalıĒlaŐıyodu. e tabi onnā da gidince hāliyle
115 mezarlıĒlārá gidiyo_ıllā ziyāret_ıedip geliyo_ıllā işte Öle. bi d_ı_ın dernek meselā bi cemiyet
116 yapāŐa_ı, ŐĒursā_ı Öle geliyo_ıllā. **SGA: Kōy dışında oturup da buraya gelip evini onaran, yeni**
117 **ev yapan var mı?** **HA:** meselā, vār. meselā bu ĒomŐulām gitTiydi Şindi ēki senedir geldilē
118 ēvlēni unardıla, yaz yaz duruyō_ıllā, ĒıŐın gidiyo_ıllē. işte Öle de vār. **SGA: Evlerini onarıyorlar**
119 **mı?** **HA:** ēvet. bazı Şi.. arāzisini iÇliyo. işte Öle de vār. aŐŐā mallede de vār_ıle geliP giden
120 oturuP yazın ĒıŐın giden. **SGA: Emekli olup temelli dōnen var mı?** **HA:** o gidennēden temelli
121 dōnen yoĒ. bi ĒiŐi geldi Ő_ıyden temelli kōyden aŐŐā māĒalleden. **SGA: Bir hane var. O da**
122 **emekli olup mu geldi?** **HA:** işte ordan_ıemekli o_ımuŐ dā ... anımı emekli o_ımuŐ hanımı burda
123 işte undan sona u da bēyi de ērtesi sene Ēelcek baŐĒa yoĒ. **SGA: Dışarıya kız veriyor**
124 **musunuz?** **HA:** veriyōS. **SGA: Dışarıdan da alıyor musunuz?** **HA:** dışardan dı alıyorS. **SGA:**
125 **Kōy kızları kōye gelin gidiyor mu?** **HA:** allaha_ı yazışı yazarsa gidiyo yazmāzsa dışarı. **SGA:**
126 **Bazı kōylerde biz kōye gitmiyoruz, kōye gidecek hiç kız yok evlenmeye, burada var mı?** **HA:**
127 Őlē vār yani Şindi var da Şindi Şu durumda Ēız da Ēalmadı kōyde yēĒgin. Şindi Ő_ıĒki gibi de
128 de_ıil ne diyen ŐindiĒı Ēızlā da rahat yer_ıarıyo tabi Őe_ıer_ıstiyoru bilmen bazı ben de

129 çekişiyon şe_er_olmıyınan huzuruñ_õlmazsa köynen şe_er hiş farketmiyo diyon. evelā
130 huzur lāzım. tatlı geçim lāzım. işte õle. **SGA: Sağol yenge. Sağolasın, Allah razı olsun.**
131 **Ağzına sağlık. HA:** meselá giçen bēm yĩ_eniñ ğızı diñē_e gitTi gelin bëyi şide, ankarada
132 çalışıyo õlan. işte orda çalışır diye verdiler, dinē_e gelin gitti. aŞında hiş biz diñē_e gelin
133 vermediydiK ğız. kavağtan çõK_aldıq. kavā_a ğitTi. mihalıçÇı_ā, sekiyē, işTe oralara işTe
134 õle.

MİHALIÇCIK - Ilıcalar

Kaynak kişi : Havva Kaya, 82, İlkokul; Hatice Eşme, 67, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Sokak
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Halk hekimliği, Maniler

- 1 **SGA: Sen kime benzettin beni? HK:** ğız.. olan ğardaşımın ğızınā. yā yā yā beņzetme yāpdık.
2 yā ĩsannar çift_olur yavrum. **SGA: Teyze adın ne? HK:** hava. **SGA: Soyadın ne? HK:** kıaya.
3 **SGA: Kaç yaşındasın teyze? HK:** sekzen_iki. mutdara mı ğidēsiniz? /.../ **SGA: Okula gittin**
4 **mi Havva teyze? HK:** ... ğitTim. beşTen çık.. **SGA: Burada mıydı? HK:** yō sazağda. **SGA:**
5 **Nasıl gidiyordunuz o zaman okula? HK:** sazağ ē bizim kō_ümüz yağınıdın ođulā ēvmiz.
6 **SGA: Sen bu kōyden değil misin? HK:** di_ilin. ben burıya ğocıya ğēldim. **SGA: Nasıl**
7 **buldular istediler seni? HK:** vallā nası isdediler yavrum dīzamanı_oluydu aha ğul ğula zebep
8 isdedilē geldim. ōle yanma ütünme yoğ. ēzeli yo_udu ōle bi řī. isdedīne de varamıyyōduņ.
9 ōlelikle ğēldik. **SGA: Hiç mi görmedin? HK:** hiş görmedim. mayanada ğördüm. ēveli mayana
10 ikisī yenyana oturulā resim çekilēr. ōrda ğördüm. /.../ **SGA: Eskiden kōy hayatı nasıldı anlatır**
11 **mısın? HK:** kōv hayātında bēn pancar talıasına ğiderđim burda da davar ğüderdim yavrum.
12 **SGA: Sazak'tayken pancarda mı çalışıyordun? HK:** burıya gelincig de davara da ğitTim
13 ırđatlı_a da ğitTim pancara da ğitTim her tōrüyü dutTum. **SGA: Çok çalışılıyordu değil mi?**
14 **HK:** tabi. çok çalışılırdı hindi rahat. **SGA: Çocuklar nasıl büyütilüyordu? HK:** çocuklar
15 sırtımıza sarārdık. şu tāta beşik vardı una sarār ğuyārdık. talıalāda sallangaca ğurārdık.
16 ullāřda böyütTük. iki ōluminan bi ğızım va. /.../ **HK:** manāv delle. manāv manāv. e hani dē
17 ğızılbaş va araplar vā undan sōna ĩsan üş türlüye ayrılı. bi bura manāv. sazağ da manav.
- 18 **SGA: Eskiden çocuklar hasta olduğunda ne yapıyordunuz? HK:** iyesine bağardık. iyēesine.
19 iyēsi batmış derdik. toğdur tođdurlā ğötürebilirseņ ğötürüņ ğötümezseņ_ölürdü. dōrT dene
20 ōldü. yā doğuS sene de ōlmadı. **SGA: Çocuk olmayınca ne yaptınız dokuz sene? HK:** vallaha
21 yavrum hēr her_ışleri yaptık. **SGA: Ne yapılırdı o zamanlar? HK:** yer_ılması suyunū
22 içērdik. yer_ılması vardı ēzeli talıalādan aē onuņ suyunu içērdik. **SGA: Bildiğimiz yer**
23 **elmasından farklı mıydı? HK:** u farklıydı. acı suyu. ğaynadırdık ayazladır_ıçērdik. tamam.
24 **HE:** neriye ēbelenmediņiz mi ēbelenirmiřiniz_ēveli. **HK:** ğali ullā ta derin ğitme yā. **HE:**
25 hele o ēbelenirmiřiniz ēveli. **SGA: Ebelenmek ne? HK:** ebe ebemğömece ğollādı āzında. /.../
26 **HE:** hatice eşme. **SGA: Kaç yaşındasın? HE:** ātmıř yedi. **SGA: Göstermiyorsun maşallah. HE:**

27 e ben bi éviñ gızıyın dí göcamadım. **SGA: Gelin geldiğin yerde?** **HE:** hiş gelin gelmedim.
28 burda dōdum burda da öleceñ_aha. **SGA: Okula gittin mi?** **HE:** gitTim. **SGA: Burada mı?**
29 **HE:** hē dahacığ_okulumuS. **SGA: Eski köy hayatını bir anlat.** **HE:** esgi köy né annadam?
30 aha araba mıraba yōdu eşşāne gidēdig_bazara. başğı_ırgatlıK tırpan biçērdiK yolma
31 yolārdıK. şindi unnā yok bağ biçēr çıkdı. hē hindi irātız. teleFon yo_ūdū, televüzyon
32 yo_ūdū, buzdolabı yo_ūdū. şindī. **SGA: Televizyon çıktı iyi mi oldu?** **HE:** e gine iyi ya bize
33 ārkađaş. kōde kimse yoğ_una bağarız mige ānnıya. **SGA: Ama eskiden ne yapılıyordu?** **HE:**
34 masal satışıılādı. ébelere masal satıverıñ bize masal satıverıñ başlānı ğurudurduğ, ğavırğa
35 ğavırıydıK. şindī. /.../ **HE:** tekellemeyi çoK ğonuşur_emmē.

36 entereme yeş bu ne peş bulamadım

37 yanıma eş bulamadım. dēp çoğ tekelleme bilir. çoğ bilir.

38 **SGA: Eskiden televizyon yoktu elektrik yoktu ama insanlar birbirleriyle konuşuyordu değil**
39 **mi?** **HE:** ō çoK ğoñşuluğ_ıyīdi ğızım. hindi ğoñşuluK yok. hindi yekmēñ tükendi mi bazara.
40 eveli öndüş gidēdin ben_ülviyeden_alıñ gelirdim. yo_urduñ biter yo_urt çalacāna buña
41 gidēm hindi bazara giderin. ğoñşu ğalmadı. yoK yoK_öldü ğoñşuluğ. /.../ **HE:** şindi hēr şey
42 satın. marketTen_āl ge. esgi yürduK ğazan ğurādık buñallāra. arifelēde
43 nöbed_alırdığ_odun soğārdık. sāhurda giderdig_esgi yumuya. şindi gelin_ōsa küsēr benim
44 makine iki üş kere yur yazıK hiş küsmezdi. bulaşık makinesi çıkdı. **SGA: Su ne zaman geldi**
45 **köyde evlere?** **HE:** bayā benim_adam muhTarıkan girdik. ğaş sene ōldu. bu yollānı heP
46 kendimiz ğāzdık ğanalları. **HK:** ğız yavrım. u ğalan yelleri yapcağ mı seniñ alākanız_olur
47 duyārsıñız. **HE:** seniñ_eve dōşenmīycek. şimdi don giyeñ mākxi giyeñ tellik giyeñ ğısa
48 bacağ da giyeñ kimse bi şey dimes. eveli nērde ğara örtme sıkı sıkı bürünürdük. bazara bile
49 yollamazlādı hū. bazara gider ğız gitmez gelin gelin gitmezdi. şindī kimse ğarışamaS. başı
50 ğabağ gitseñ de kimse dimeS. **HK:** yāvırım ğadın hağKı tanıdıla da ğa.. heriflēr ğalıları
51 düvemīyibileyoru. **SGA: Dövmesin zaten.** **HK:** yā ben pek çoğ zopa yidim_emme. **x:** u
52 ğāvğa yüziünden boşanıyō herkes. ā_ile da_ılıyo meselā. **HE:** emme
53 terbiyesiz_oluyor_ü_zaman da ğarī. isTedī yere gidiyoru. **HK:** hindi de işTe ğadın hağKı
54 tanıdı emme çoğ_ıyi yapmadı. çoğ tabī çoğ_ıyi yapmadı yavrım. **SGA: Dövmesinler ama**
55 **teyze.** **HK:** emme yāvırım dövülür de. dövülmedig ğöceneñ_aşı yinmeS. **HE:** bāğ benim ğız
56 hindi şu ōlannan gitcen didi mi yō dōñ burı yanna didik mī diyemeñ. ya asācağ ya küsecek
57 ya gidecek ya ōlannan gezecek. **HK:** diyemeñ. mākemeye vēri bubasınī. bubasını
58 mağkemeye vēri. **HE:** éveli yo_udu. nişannı duruyduğ. ben_iki sene durđum_iki sene hiş
59 ğörmedim. évlēñ_aralāndan ğaçārdım ğörcek diyi. **x:** ğörmedıñ_ısannan_évleniyōmuşduñ.

60 şindi òle di_đl. dü_ün_olasıyı ğada' görmezmişdi. **HK:** şindi yavrım finō ile élele_kinto ile
61 élele. **SGA: Ne?** **HK:** finō ile élele_kintō ile élele. òle oldu. **HE:** şindi hēr şiyi ayıb yoğ_ğāli.
62 **HK:** yavrīm sen çārşınıñ_ortasında lafcı yere deK_gēldiñ. öte.. giridiñ bu lafları
63 bulamazTıñ. **HE:** bu iyi bilīr. bu ēler bizi hep. **HK:** muttāda napcaqlar yavrım
64 sormağ_ayıb_olmaŞşā. /.../

65 **HK:** bizim lafları nabcañ temin keşke gidiydiñ_a yavrım. **SGA: Sen bana mani söyleyecek**
66 **misin?** **HK:** ne manisi sōlüyün? **SGA: Bildiğim manilerden bir tane söyle.** **HK:** iyi bilir.

67 maniyī başdan sōle

68 ğalemi ğaşdan sōle

69 ğarnımıñ_aşlını

70 ékmekden_aşdan sōle. annacında o desiy. maniyin_ézelden dé.

71 maniciyin_ézelden

72 ğönüm ğêşmez gözelden

73 ğönümün ğözü çıksın

74 sévmeseydim_ézelden.

75 **HE:** bañ sen biliñ bēn bilmen hacı unnāri. **HK:** òle annac_annaca dērdig_éveli taállārda.
76 **HE:** sōle tā tā vadur sēnde. manici başı mısıñ ceva_ır daşı mısıñ benim manilerden cebinde
77 daşır mısıñ diye.

78 **HK:** maniye mayırāma

79 yolunu ayırāma

80 nīdi ardī?

81 ahan da ğaldī.

82 **HE:** ben_unnarı bilemen. **HK:** işde gine heriflē yōñan diyivēri iki üş dene yavrım. **SGA:**
83 **Herifler yokken rahat mı oluyor?** **HK:** ayıb_ölur tabī. ğocaman ğarı. ayıb_olur. ğaş çocūñ va
84 seniñ?

MİHALIÇCIK - İkizafer

Kaynak kişi : Zekiye Çelikkan, 63, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Çocuk bakımı

1 **ZÇ:** şu gözlünü çıkar gözlerini göreyin ha. öle, öle çıkar. ben görmeyince konuşaman. ne
2 diyecen? di bakıyım. ben zaten gözlüyü çıkarmadan bildim. **SGA: Adın neydi yenge? ZÇ:**
3 zekiye. **SGA: Eskiden bu köyde çocuk büyütme nasıl olurmuştu? ZÇ:** nasıl olur üstē. do um
4 yaparıS. ēbe dede yanında duruS. ēbe dedeyi bebelere bakar ē bobannesı. biz gider ırda
5 çalışırıS, geliriS, gücü yitirse yemek yapar gücü yitmezse gelir yememizi yaparıS. bāzlama
6 bişiriS. bebelerimizi bōle büyödürüz. bobası mādende çalışır. **EB: Ama eskiden bez yoktu**
7 **mesela, bebek bezi. ZÇ:** bez hā bez yok nerde gızım alırız işiden pa.. patışka nēse gumaş.
8 ordan dikeriz bezlerini, bezlerini öle yaparıS. **SGA: Eskiden toprak falan koyuyorlarmış. ZÇ:**
9 görduK. dē gızılcabelen diriz o māraya giderken ordan giderdik, merkebinen ya ut motur
10 yōdu o zaman. motur olsaydı onnan getiriydik. ē merkebinen alır gelirdik kü.. toprā āltı
11 ıslanmaycaK da bebe in altı bişmeyceK diye. **SGA: Toprağı ısıtıyor muydunuz? ZÇ:**
12 ısıdırız. bi kilölük şöle ziytinya tenekelēnde, hinciki gibi gābı nērde bulcan?
13 zobanın üstüne görduK. o orda gavrılurdu sanırdı bōbēni ... yapar diye. onun so onun So bi
14 bēze dōkeriz bēz vār bōle bebē āltına göre, onu so uduruz golumuzunan bakarız ÇcaK
15 mı diye. bizim bobānnesi vardı rahmetlik pek şey, sinçelemezdi. birinde ben yoğudum
16 gomuş toprā ben golumunan bakarın ıCēasa bebē yatırman. yatırmış öle gēldim
17 bebe en altını bi aşdıydım içiniñ nēyi o daşlar gızgın so umamış, bebe en gelmiş ollāni
18 yakmış. anā dedim niye didim bunnarı bōle didim niyi yaptın yazıK bu māsım ay.. āltı
19 aylā a gada gundaKlarıS. undā sıkı sıkı bi de zararız toprā an içinde. illēne eT dolār didi,
20 nābican didi, ācısın varsın iyi olur didi. vallā öle tērs cevaP viriydi. yi.. yillēne didi et
21 dolar o deliklerin didi, oşsun varsın didi baña. iyī ya işte öle sāten sıcacıK sarañ altına. o tā
22 toprā zıyan olmāycaK diye ıslāni alırız atarız, sıydı ini alırıs. kaKasız olursa gurusunu
23 ayırız topraK getiren olmaz diye. gışın nērde bulcañ Toprā. gışın da yatırıyor çocu a.
24 anđan Sona işte o toprā an içinde o bebeler pamık gibi bōyürdü. vallā i bebeler ama
25 çita gibi maşalla. dōrd olum mar, biri anğarada öretmen, biri şēde, eskişerde öretmen. hem
26 de avukatlı bitirdi diplēması cebinde. ī ikisi de oğumadı. biri sanāyide taKsi işisi. ne

27 yapallā taksiye? firenci. biri de ğaynaKcı. ikisi oğumadı. ... **SGA: Bebeĝin karnı falan**
28 **aĝrıymca ne yapardınız? ZÇ:** bebe_ę ğannı ārıyınca mı? nāparız, ba_ırı duru ğızım. Pi_şī
29 yapamayıs ki kūdē. doĝtura gōtürüysez gōtürüz gōtürmessez_alar. ğazını attırmayı
30 bilmezdik. bilmezdiK ğaz_attırmayı. bilmezdiK_onu sōna ben gelinnēde ürendim. hani
31 bizim yaşlılāmız bize diyinmezdi ki. hinci o ğaz_attırma o bēbeK ba_ırı ba_ırı duruydu.
32 durmadan beşikTe sallārdık. bebek durcaĝ diye. bi_de bālardık beşi_ı. bebē düşürmeycez
33 diye ba_ırdaĝ dillēdi hōle.. beş_e sarardı ... o bebe_e ne bileyiniĝ sıkılma_ıymıydı_ıkı?
34 hinciki bebekler selbes yazık hiş_o bebeK gibi ıÇcaĝ sıkıcaĝ ğol bacaĝKarı
35 yamık_ōlmaycaK, ğolu yamık_ōlmaycaK diye āltı_ay ğundaĝlardık. benim
36 bebeklerim_olurdu bōle bi ğucaK_olurdu hiş hastalanmazlardı. hiş hastalanmazlardı. **SGA:**
37 **Ateşi falan çıkınca ne yapıyordunuz? ZÇ:** hateş bilmezdiK ki. bilmeyiz ğızım. bebeK_olan
38 ğız mı olacaK_ōnu bilmeyiz, hateş bilmeyiz. e işte olurdu bu bebek, olan_olcāsa da
39 ğız_olacāsa da. hinci u ōlu ğızı ōlmadan_ōreniyoru. hişe bilen yōĝūdu onnarı. āynıydı işte
40 ğızım_esKiden. **SGA: Yemek ne veriyordunuz, mama? ZÇ:** vallā ben heb_emzirdim ğısım.
41 hanı anne südüyner büyüdüler. **SGA: Ne kadar emziriyordunuz? Kaç sene? ZÇ:** ē ikişer
42 yaş_arası var_üçünün. ikişer yaş_arası olunca bebek hāmile ğaldıĝ mı birini ayırıydıĝ.
43 o_zāmāna ğada ēmerdi. o_zāmāna ğada çocuK_emerdi andan sōna ayırıydıĝ birī hāmile
44 ğaldıĝ mı birini emzirmezsın ğāli. ını ayırıydıK ikişer yaş üçünün_arası,
45 biriyner_ıkisiniĝ_arasī sonĝulā dōrt yaş_aralı. kōy_yöründe zāten neĝeyē gidecen
46 gōtüren_olmazdı getiren_olmazdı bi toĝtura moĝtura nēreye gideceĝ? ārılānsaĝ yahut şu
47 bebeK saĝat_olcāmış yā ŝōle olcāmış, onnarı bilen yoĝ. bizim_ēbe vallā azallāyiviriydi
48 beni. ğayınnam çok çiyidi. **SGA: Sert miydi? ZÇ:** sert_ıdi. u dā una anam diye bi_şey
49 diyemez, baĝa dā hanımım diye bi_şey diyemez. öyle durduK_ölünca_ı ğada yanımda,
50 baKTım. helālı hoş_ōsuĝ. **SGA: Onun kaynanası sert miymiş? ZÇ:** yoĝ öksüzümüştü u.
51 ğaynanam_öksüzümüştü ğayınna hiş görmemiş. **SGA: Ondan sana yaptı, kendi çekseydi**
52 **yapmazdı. ZÇ:** vallā beĝ hindi gelinnēmnen paylaşırım bōle bōle yapTı ēbeniz ğızım diye tī
53 Pi de paylaşırım_onu. deĝtlēmi yanısırın gelinnēmneĝ. hindi tebi sekiS torunum var dōrt ğıs
54 dōrd_olan. sekiS tāne tırınım va. ikişer hepsiniĝ, mayşallaĝ allah ömürlēni vırsın. **SGA:**
55 **Maşallah, Allah ömür versin. ZÇ:** işTe bōle bōle böyütTüK ğızım. napıcaĝ? yapcaK bi_şiy
56 yoĝ. pek çok du_āsını aldım_emme ēbeniĝ. banyē yapırdıydım ğızım, ğızım yoĝ dērdi.
57 allaham saĝa da hayıllı gelinner vırsiĝ de sen baĝa nası baĝdıysān unnar da saĝa baĝsın
58 dērdi. hinci gelinnēmiĝ dōrdü de iyi. deK_getirmiş_allah. gelinnēmiĝ dōrdü de iyi, ikisi
59 ārtvinni. **SGA: Artvinli mi? Ben çok severim Artvinlileri. ZÇ:** artvinni ikisi. ēle mi? çoK_ıyi
60 niyetliler biliyon nu? biri oĝulda buldu. ikisi aĝnaşmışlar. birini de halasınıĝ ğızı hala dayı

61 uşakları birini de birine alıvurduK. õretmennēnki hanımnarı ikisidē haķrābā. ikisi de
62 sivrisallı. **SGA: Allah ۆmür versin. Acılarını göstermesin. ZÇ: āmin. āmin yavrım_āmin. x:**
63 baķ baķ görüyöŋ_ŋu beni ķameraya almadı seni ... bantı aldı Şindi orda ifādeŋi alır yarın bu
64 seFer de māhkemeye gideŋ orıya görüyöŋ_ŋu? **ZÇ: niye ğı ben bi Sararlı bi_şey dēmedim**
65 Ki. mākimeye.. bizi ķamerada başķa yillere mi ğōcaŋ yosa? televizona durū. ollārá.. birinde
66 çocūmuŋ biri hāsta oldu o ikinci ۆlum, āların_ısal_öldü. bayā heralda üç_aylıķ mıdı
67 neydī? Şu odada oturuydum ben. hanı ālarım böle bullārdā sıhiyalar gezerīdi, ğapı
68 numaralānı oķurdu taķ taķ vuruydu. Őullārdā numaralar var ya o numaraları oķurdu. taķ taķ
69 vuruydu ğapıyā, ۆle çıkar baķaŋ işti nēyse Őē.. o ğün de ğapı açımıŐtı Şu ğapı. çıķtı
70 merdimene ğada geldī evde kimse yok ālarım bebe_ēŋ dudakları duru böle morarı gibi öldü
71 isalden gideceK bebek. ya hateŐi varımıŐ. āndan sōna kimse yok mū? dēyen_öldü baķTım
72 biliriS ğara sıhiye diye bi sıhiye geliŗdi. adī ۆle deyiveriydiK biz. āndan sōnacıma, hastaŋız
73 vār mı dēdi, yaşlı var mı, hasta var mı? çocu_um dēdim ābi dēdim bisāl dēdim durumu çoķ
74 kötü dēdim. benim de dedi ۆlum dēdi suya dedi yüzmiye gitTiydi didi, bo_ıldu öldü yitTi
75 adam_āladı. anā acısı varımıştı yazıķ. ben dēdi seniŋ çocu_ıŋa dēdi bi_Şı virēn dēdi, fitil.
76 fitil virdi. izin_ıllahTan fitili ğodum hateşi düştü. bebeK_emmeyivirdiydi.
77 bebeK_emmeyivirdiydi izin_ıllahTan_ıllah saldı heralda ihi_ıo ğurtardı u sebab_öldü.
78 küylerde böle büyütTük ğızım. **x: siz_ıosmanğāzi ünıversitesi mi? SGA: Ben Anadolu**
79 **Ünıversitesi'ndeyim. Diğer hoca Osmangazi'de. ZÇ: gečen de geldilerdi ben bek**
80 **beceremen_ıaşşā_ı mahalleden bi gelen_ıldu ilāhi sūletTiler, esKi gidiŐatlardan bi_sürü**
81 **sordulā. siz gibi iki ğız geldi de. SGA: Sağol yenge. Ağzına sağlık. Hakkini helal et.**

MİHALIÇCIK - Kavak

Kaynak kişi : Fatma Özgün, 60, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Bulgur yapımı

1 **FÖ:** dibeKde dövüyöduK da hindi.. yā hindi dö_ülmüyor_ışte. eşgiden dövüyoduğ
2 dibeKlêrde. ondân sōna da bóyle çekiyöduK, şīde, değirmende. değirmende
3 çekiyoduğ_ayıtlıyöduK_çiniñ şiyini. ama hindī orda uyutTurduK yāni. **SGA: Yenge adın**
4 **ne?** **FÖ:** fatma hanım. **SGA: Soyadın?** **FÖ:** soyadım_özgün. **SGA: Fatma yenge.** **FÖ:**
5 efendim. **SGA: sen Kavak köylü müsün?** **FÖ:** evet. **SGA: Bize bulgurun nasıl yapıldığını**
6 **anlatır mısın?** **FÖ:** e ilkin biz bunu yıkarız. süzeriz. ondan so ocā_ā goruz. ocaKda
7 ğaynadırıS. ğaynīnca bōle sereriS. ğuruduruz_iki gün. ğuruyūncā āyıtlarız_çini ne varsa
8 bōle hani tallādan ğalkıyor meselā ārpa olur hanī bōle ğara bī ot va onun tohumu olur meselā
9 onnarı āyıtlarıS. ondân sōna şēde dibeKlêde bōle dövēdiK_esKiden_ō yemme, tokmānan.
10 tokmānan_ıslādık. dövēdik kepēklensin diye bōle. şindi amā o ğālī ğalmadı köylēde, hindi
11 deyirmeni va yakın Sekerīyā kövümüz va de irēlde, ōrda. oña götürüyoZ ōrda yapıdırıB
12 geliyoS. **x:** dövme işini yapamıyörüz yāni kendimiz. **FÖ:** hī dövme işini yapamıyöz. **SGA:**
13 **Peki şimdi ne yapacaksınız?** **FÖ:** şindi ben bunu ğalbırınan bōle yüzğādan dutacam. kepe_ē
14 gidecek, bulğuru ğalacaK. ĩndan sōna pilavını bişir hī baK_ōle. he ōle savurcās hindi baK.
15 **EB: Nasıl sauruyorsunuz? Elinle mi?** **FÖ:** yō ğalbır getTim baK. hı ğalbıra ğöycāz şōle şurıyı
16 baK biz hindi ğızışcadık da ecik dā hōle toplıycaS. şōle bi temiz yere. hindi bū temiz yērde
17 şey_ēdecēs. bu yanna itTirme pek urda tutcāz ya. hı şurda temiz yere şurıya dutacās. şindi
18 şōle doldurcāz bunu, bōle yüzğarıñ şeyini, baK. ğaç_ordan. şiyi, kepē ya zarārsız da. bōle
19 dutacāz baK, denelē çıkıyo ğördün_ñü? temizleniyo. işTe bō. bōle dutacāz_ışTe. burdan
20 ğuyām size, poşet getirem. bi Pilavını bişir. **SGA: Yok sağol bir sürü emekle, zahmetle**
21 **yapmışsın.** **FÖ:** hāyır hāyır. poşeTiñiz vār mı arabada nè? **EB: var.** **FÖ:** varı mı geti. burdan
22 ğuyam hazır bulğur ya. **x:** kime nasīb kime ğısmet. **FÖ:** tabī canım. **x:** dur, dur_ēsmiyor. **FÖ:**
23 ēsmiyor. ēsīnce kepē yani sen bunu pilaF pişirike bōle yıkıyıversen de kepē üstüne gelir.
24 süzecen, pilavını Pişir. biz bi de çorba Pişiriyoz_amma biliñ_ñi bilmem. **SGA: Nasıl**
25 **pişiriyorsunuz çorbayı?** **FÖ:** çōrbasınī tomatizlī, bulğur çorbası deriz. ét ğatabiliñ, sō_ān
26 ğatabiliñ_āz bi şī, ondān_ētiñ va.. sevērsen_ētinen Pişir. sevmezsen yağınan, normal

27 yağınan, sâde yağınan. ondan sōna eciK sulu bōle öteki çorbalā nası Pişiriseñ òle. òle Pişer
28 yāni, güzel_olur. biz_az_levli yidiydiK, az_levli geliydiñiz_onu da datTırdım. **SGA:**
29 **Karnımız tok ama ben onu yapacağım.** FÖ: Taha yap sen_onu hiş bi şisi yok. esen_olmınca
30 dutunmaz bu da, ececeK bōle. alınacaK_ışTe. gaFama da ğına yapıdımıdı bēn, ğavada. biz di
31 eskişerde oturuyoz da burduyuz_om_bēş gündür. pazar gün baķam götceK_ōlan. **SGA:**
32 **Buğday sizin buğdayınız mı?** FÖ: buday talladan ğaļķma. **SGA: Sizin tarla mı?** FÖ: bizim
33 tallālāmız vā meselā teyzemiñ ğızı va burda, o ekiyoru. ondan veriyóllā bize cara deriz
34 biz_ona biliñ_ñi bilmem. bilmeñdur işte tallanınñ şiyini veriyóllár, to_umunu. ekdī to_umu
35 bize veriyóllár yāni, fazlası onnara ğalıyor. teyzemiñ ğızı ekiyo burda. ordan geliyo,
36 tallālāmızdan geliyo kendi tallālāmızdan. bu bāça.. /.../ FÖ: üç senedir biz de
37 ğaynatmıyoduK_ışTe. biz de buña alışķınıyız ya, ōrda mārketlērden āldımızı yiyemīyoS.
38 bununñ bi zelletli ayrı yāni. ne bilēm_alışķınıñ ya da. **SGA: Şu tarlalar mı sizindi?** FÖ: hı hı
39 bu bāçe bizim. yel kesildi. şu év de bizim. ama emiz çok_eski yāni. tā ğaynatamıñ
40 bubasından ğalma év. ama işTe şere gitTiK biz çoluK_çocū āldıK, gitTiK yirmi iki sene ōldu
41 gideli orıya. işTe bōle geliP gidiyóS. çocuklar geldi yok, onnar da geliyō da yāni bü_gün
42 duruyo gidiyo. orda bi kimisi çalışır kimisininñ_ñi va hi. dişlēmĩ de taķınmadım. dişlē de yok
43 ... burda. **SGA: Köyün arazisi baya engebeli.** FÖ: köy bayā va canım. esKiden_üç yüz
44 hāniydi heralda bizim köy_eme hindi ātmış kişi var. yāni kimse ğalmadı köyde. **SGA:**
45 **Eskiden neşeliydi ama değil mi?** FÖ: ōhō esgiden bullarda ĩsan ğaynādı hindi yok_ķu kimse.
46 tam ğafa dinnendirceñ burda oturacañ_ķimsiyi görmen ārada bi tıraķtör geçer, araba geçer.
47 ōylē yāni. esgidenki ğalabalıK yok. évler hep boş. évet, hep boş_evler. **SGA: Kışlar nasıl**
48 **geçermiştı eskiden köyde?** FÖ: esgiden nası geşsiñ ğışlar sen meselā talladan ğāldırıyōduñ
49 onu yiyoduñ ğışın ğuruduyodūñ meselā ğış çok_ğatıydı éveli. benim ğüççüklü_ümde bi
50 buz_olurdu şu çeleyen deriz biz bunnāda évlēñ çeleşi deriz biz ollāda bōle buzlā sarķardı hindi
51 ğaş senedir ğış_olmüyor. tabi canım ğardan geçemezdiK bi bu.. buzda biS. çok_ğış_olurdu.
52 **SGA: Çelen dediğiniz neresi?** FÖ: çeleyen baķ bizim dē meselā şu doruKlara deriz. éviñ
53 depesine de. he u depelēde bi buz gelişdi bōle baş_aşşā. şōle şōle bazı televizyonnāda
54 gösteriş do_uda ya āynı òle ğışımız_olurdu bizim burda, çok_ğışımız_olurdu. ama şindi
55 olmaz_oldu ğaş senedir. e ben_atmışıma girdim meselā benim on_ķiki on_üş yaşımdıyķan
56 çok_ğış_olurdu. o_zaman ğışlar e o_zaman_ışTe ileçbellik varıdı burda. çalışanı, bizim
57 mādanimiz va şurda biliñ_ñi bilmem yakın hemen, o mādenden hep_emekli bizim
58 buranın_ñisanı, buranın dī_ıl ediraf kövün de hep_emeklilē işte orda yer_āltı. ordan şey
59 çıkıyor.. **SGA: Krom mu?** FÖ: ha kırom çıkıyor. hāle çalışıyōr_ora. benim beyim de
60 ordan_emekli işTe. **SGA: Emekli olunca mı Eskişehir'e gittiniz?** FÖ: hı hı emekli olunca

61 gitTik. SGA: **Kışın hastalık falan olursa ne yapıyordunuz?** FÖ: ē ğışın hasta oşañ napán?
62 mi_alıçı_a çıkañ_anca. ğışın nēřde bōle araba benim bobam ben güççūke ben bi buçuk
63 yaşımıdyka ōlmüş benim bobam. hastalānmiş bobam mādende çalısrka ben bobamı bilmem.
64 o_zaman ... annem_annadırdı da bōle araba ne arasın dērdi o_zaman deřđi mi_alıççı_a
65 yayak. hayvannānan gider gelirdiK yāni. hani hayvannā biliñdur sözüm_ona eşşek meselā,
66 Ktır mı at mı de biz_onnarı, onnānan gidellēmişti. mi_alıçıktan geşmişñdur gelirken. hā
67 urıya yayak gidellēmişti bu köyden_urıya. annem_ōle dērdi rahmetli. bobañ hasta oldu da
68 dērdi orıya bile dērdi zor götürüdük_ēşşeklēnen hayvannānan nērde araba dērdi araba yōdu
69 derdi. sırtlāyınan daşılāmıştı hastaları. çok zāmetliymişti esKiden ya. évet çok
70 zahmetliymiş. şindi o_ğada ğālmadı ğāli köyümüz iyi gine kılannar da āz zāti. bu
71 bulğur_esKiden çok zahmetliydi şindi ğolayladı. ē veriveriyorun şeye bak_üğüTüp geliyor
72 biz buna hō ğalbullıycādık, deyirmenden çekecēdik, elekliycēdik. ğaş dene ēlden geçiyor,
73 beş_ıltı kere ēlden geçiyō. şindikini_ordan geldim bak bōle yele dutuyoz, temizce şunu
74 ğuycan gitceK. pılaF ne bişirike de bi ğat baķacāñ_çine, ondan sō yıķan_eciK bı süzüveriy
75 suyunu. fazla da yıķamaya gerek yok bu zelleti de gider hani vitamini ne gider. ondan sō
76 bişircēñ ama dadından yiyemeñ_ama mārketlēden_alıyoS āynı buyday meselā ğaynaması
77 nasıl bişmesi nası bilmiyiS yā. SGA: **Bu komşun da deĝirmene götürüp kurutacak mı?** FÖ: bu
78 da götcek_ışte. bu dünkünü ğaynatāyı ondan yinir ondan da ğuyām ecik de yi. SGA:
79 **Komşununmuş ama.** FÖ: osun varsın ğomşumuz şurda bi_şi demez. şiyi ceviz, fındık
80 bādemenin yīcen bunu. tabi. yanına cevizi ğırcan, bādemi de ğoycañ, fındı_ı da ğoycañ onnā
81 yīceñ. yā çok güzel. SGA: **Aĝzına saĝlık yengeciĝim. Allah razı olsun. Hakkını helal et.** FÖ:
82 sā_ol, sen de sa_ol. helal_ōlsun. sen baķam ecik de sen annat kendiñi, tanıt, iyice tanıyām.

MİHALIÇCIK - Kayı

Kaynak kişi : Sultan Kışlak, 76, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat

1 **SK:** erkenden gitTiydim sālīg_ocāna. e tā_arqıya da ğalıyon_amma. tā_arqada.. ĩne
2 yapmıya elleri ĩrmiyo ilaşlırı yazıyolar yazıyolā. **SGA: Doktor her gün geliyor mu? SK:** yok.
3 on beş günden_on beş güne gelir. **SGA: İğneyi nasıl yaptırıyorsun? SK:** ĩneyi mi? o
4 benim_āyılık. aylığ_inne. āyda vurduruyun. günnüklē bitTi hāvıtlı bitirdim. **SGA: Neyin var**
5 **teyze? SK:** vitaminsiz ğalıyomuşum ne biliyim bē vitamini yetişmiyo sıFırlanıvırıyo.
6 sıFırlanıvırıyo. **SGA: B vitamini mi alıyorsun? SK:** hē bē vitamini alıyom. habını da
7 ğullanıyom_onu da ğullanıyom. işte yaşlılık besbē. **SGA: Nasıl bir etkisi oluyor B vitamini**
8 **eksikliĝinin? SK:** e şindi ğalkıb ... oturdüm yerde ğalıyon ğafam dönüyō. ōle bayĝınnık
9 geliyo devamnı hanı ... taşları altındā sara_ασTalı gibi elimi ayāmi titreme alıyo.
10 unu_çin_işde ĩnneyley ĩnneynen ilacınan yaşıyuz u_ğadar. **SGA: Olsun bu güne şükür.**
11 **SK:** şükür. çok şükür. yetmiş_āltı yaşına girdiK_ğızım yetmiş_āltı sene daha mı yaşıycaz?
12 elimiz_ayāmız tutar bi ğaşıĝ çorbumuzu bişiriyo. yiyoz_işTe. döverin_amma giT det.
13 çekişti mi gide.. **SGA: Sözden anladı. SK:** işde bōle. **SGA: Adm ne teyzeciĝim? SK:** sultan
14 kışlak. **SGA: Doğma büyüme Kayı köylü müsün? SK:** yok. sorğun köylü. **SGA: Sorkun'dan**
15 **buraya gelin mi geldin? SK:** gelin ğelmedim. altı yaşında ğeldim. bobāmı bilmem dā ābemiñ
16 yanında ōksüz_olarak ğeldim_onuñ yanında işde. **SGA: Annen vefat etti. SK:** annem de
17 yōĝ bobam da yok. ābimiñ yanında işdē ğeldim burıyı işde ābim bu kü.. burıya göç_edincesi
18 ben de onnarıñ yanında ğeldim. **SGA: Altı yaşında mı kaybettin anneni babanı? SK:** annemı
19 on yaşında ĝāybētTim de bobamı hış bilmen. bilmen. **SGA: Aĝebeyinin yanında büyüdüñ bu**
20 **köyde. SK:** ābimiñ yanında böyüdüm. on dört yaşımığ evlēndim. çocuk oĝul çocū. o_ğadar
21 sıdırabildi ābim geliniñ yanında işde. o_ğadā sıdıĝ on dört yaşında gelin_öldüm.
22 adam_öldü onuñ ōn yedi sene öldü öleli. işdi gine kendim Kaldım. ginē ikinci bi ōksüzlü
23 gine yaşıyon. allah kimseniñ başına vırmesin. yirmi yaşı.. yirmı_bēş yaşında dāmadıñ biri
24 öldü yim.. yirmi altı yaşında birisi öldü. iki tāne dul ĝızım_mar. bi de ben_üş tāniyis. birini
25 anān.. ĝızlar dillēr_anamı alanı biS hediye gitcēz diye bi ēleniller benne. napÇağ_işdi. birini
26 anārşitler vurdu ērzincan yaylıbaşında biri de ğalbi de_işdiydi ğalp ĝapāndan u du

27 ondon_öldü iş.. insanölu yaşadıKca yaşadıKca nelērinen ğarşılaşıyó yavrum. çok her ūinen
28 ğarşılaşıyur. allah sizlere yömür vesin kölgeñizi kesmesin de. sizin sāyenizde biz de taķıl
29 tuķul idāri itcez besbelli. **SGA: Burada kiminle yaşıyorsun teyze? SK:** olan vā ūu
30 büyük_olan_oturū. óbür tarafTa ben_oturun. ikimiz_oturuyó_ıūde. hē işdi unnarınan
31 oturuyom. başġa kimim_ma?

32 olan_aldı oyuna gitTi

33 çoban_aldı göyuna gitTİ.

34 ġızlar ġoyan gitTi ġoyan gitTİ.

35 işde bölē.

36 **SGA: Sen küçük yaşta büyük sorumluluklar almışsın. Nasıl büyüdün sen? Ev işleri yapar**
37 **mıydın? SK:** işe de gitTim. işe de gitTim. yatılı işe gitTim. altımızdā birer_ot yataķ
38 yapārdık. üstümüze birēr batTaniye yo_udu o_ zamannar kötü bi yorġan virilērdi yorġanınan
39 gider bir_ay mı ġalcañ on beş gün_nü ġalcañ gittimiz_ışlēde öyle gezēdiK_ışdi ne
40 annatcan ġızım? bizim çekdīmizi kimse çekmedi. annem bizē daġa dōrusunu ben
41 diyom_annēm baña diyōn āltı yaşındaki çocu_a āltı tāni odun bāliyırıydı sırtıma
42 getiriydim_onu. altı tāne. yaşımıza göre üş ġız ġardeşidik u yaşımıza göre odun sarādı
43 sırtımıza. kendi de getirebildi ġada getiriydi. yanī bobam yoġ. ābim dört sene asKellik
44 yaptı. beş de bi gelin, üş ġız, bi kendisi beş dene ġadın bi evde ġaldık. sorumunuz buzum
45 yanī çilemiz çok. çilemiz de çoġdu da ūindi ben diyōm annem diyōm ba.. bize bóyle bóyle
46 rāmazan ekme_ı çoġ_alın da dirdi ġatıyını bóyle āz damın dirdi. yoġTu besbē ġadın beş
47 dene kişiyen ne yapsın ki? ūindi u ekmē alıūmıūız biraķamıyoz biz de. ekmēñizi yavrum
48 dirdi çoġ_alın da dirdi bandınız yeme_ı az banın dirdi. idareli yanī ġadın_ıdāre.. amā ūindi
49 ben dē o ekmē alıūmıūım biraķamıyom_u ekme_ı. illā ki ne olursa ōsun_ekmeg_elimde
50 olÇaķ. **SGA: Ne yapsın kadıncaġız nasıl yetirecek? O kadar kişiyi nasıl doyuracak? SK:** bēş
51 Tāne ġadın nası yetişTi? ġece kendi işimizi yapardı gündüz başġasının_ışine gidēdi. çok
52 ūükür_aş susuz ġomadı yerde yatmasın nurda yatsın. hiş bi aş susuz ġoymadı beş ġadını.
53 dört sene de ābim asgellik yaptı. **SGA: Nereye gitti askere? SK:** ābim anķara.. anķaradıydı.
54 dört sene boyunca anķaradıydı. iki tāne çocū vardı iki çocūñ_ıkisi di öldü o asgerdiyken.
55 baķamadık ki ġadın nası baķsın? dıūarı hani vesā_ıt né olmıyınçı götürüp getiremedik. biri
56 ġızamıķdan_öldü birisi diyeniñ hesabı baķımsızlıķdan_öldü. iki çocūnu asgere gitmeden bi
57 ēviñ bi ölu diye evlendirmişlērdi. ē onu dā çocukları olmuş_iki tāne unnar da u gelinciyi
58 ġada gine aynı vaziyete girdi çocuksuz ġēldi. öldü çocuklār da. baķamadık ki. baķamadık

59 yanī esginiñ işleri çok çileliydi yanī bis çoğ jzdıraP çekdik. ayaklarımızda ayakğabı yōk.
60 tarlıyı başşak toplamıya gidērdik. ekin kellesi. bōle toprā açārdıg açārdıK da yanī esgiden
61 bıtıraK nē ço olurdu rāmazan. onnar ayāmıza batcağ diye bōle açādıg açādıK dı orıyá bi
62 basādıg orıyá toplār bi dā gidēdig ācık bi dā eşini bi da giderdiK yanī biz çocuKlūmuzdan
63 bu yanna çoK çile çekdik. çoK çile çekdik. buriya da geldim yicē çekmek yok. adam goydu
64 gitti işe. bu şu inşātı eliminen çēke çēke yapTım. tenekeynen ğiki çekti.. iki tenekeynen çēke
65 çēke yaptım. zonguldağ erēlidiydi. sarıyar baracını o yapTı. şeF olaraK her yirdē
66 ğireyderiñ ğireyderi olmadıyi zamannarda usTa olmadıyi zamannarda ğireyderi ta
67 ğırıKğaleyi gitTim işeye malatyıya gitTim. ben de gitTim malatyıya. malatyanıñ
68 do anşērine gitTik. orda durduğ ğırıKğaliye geldiK dedim ben burda ğırıK.. durmam
69 giredim kö üme memleketime gelisin geli gel.. işte öle ğısım. **SGA: Eşin inşaatlarda işçi**
70 **miydi? Baraj inşaatında mı çalıştı? SK:** barac ğinde heb şeF olarağ çalışTı. şeF olarağ
71 ğireyder usdası olaraK çalışTı. evet. esgiden usTa yōdu şoför yo udu ğireydellerde.
72 heb usTa olarağ çalıştı. buriya da geldik çocuklar yetişince didi ben kö üme gelcem ārtık
73 dedi bi tıraKTör aldık. kendi işimize başladık. **SGA: Eviniz yaptınız. SK:** hē bu evi ben o
74 yōkan yapTırdım. u yannını da ārtık çocuklar ço aldıKca sı amadıKca gitTig o yanna. bu
75 yannı kendim yapTırdım ben. ablam mārđı ablamınan ğikimiz böyle aqşama ğada iki dōrt
76 tenekeynen su çek.. yapTık. şu yanna gitTik çēşme bu yanna dōru su aqıdam diye rāmazan
77 kāmiller ... geçirmedilē ta bu çēşmeden su getidik. ğoca tenekelēn on on sekiz kilōluğlānan.
78 ırāmetlikin şiyi yetmedi dē getti di ğuyu ğazıvırdı unu aqşamdan dōlduruñ dırdı gelseK
79 baqsaK suyuñ damnası ğalmamış toprak çekmiş gitmiş. **SGA: O kadar doldurup taşıdığın**
80 **boşa gitti. SK:** boşuna gidiyo işTe. başında hadamıñ olminca ērkēñ olminca hōle işdi bizim
81 çile çilēnen geldiK çilēnen gidiyōS. şükürler olsun gine. şükürler olsun. adamıñ üş ğuruş
82 ğodu gitTı unnāna idāre ediyom çok şükür. **SGA: Allah bereket versin. SK:** āmin āmin.
83 cümlemize. olmyannara da vırsiñ. olmyannara da vırsiñ ğısım. işde bōle ne annadıyım ben
84 sā? **SGA: Sağol teyzeciğim. Ağızına sağlık. Allah razı olsun. Hakkımı helal et. SK:** helal osuñ.
85 siz de bize helāl edin. **SGA: Ne hakkımız var teyze? SK:** osuñ. gülēr yüz daTlı dil. gülēr yüz
86 daTlı dil.

MİHALIÇÇIK - Kızılborüklü

Kaynak kişi : Fatma Erol, 71, İlkokul 3
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Sokak
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Çocuk oyunları, Ekmek yapımı

- 1 **EB: Adınız ne teyze?** **FE:** fatma érol fatma ... **EB: Yaş kaç?** **FE:** yétmiş bir. **EB: Maşallah. İyi**
2 **iş yapıyorsun ama.** **FE:** e napcañ ğuSum. **EB: Dede yok mu yoksa?** **FE:** va. dède de dē urda
3 çalışır. dède de vā. gelinim_ma yēñi ameliyet_oldu da çalışamaz_o. **EB: Niye?** **FE:**
4 ğuvatırdan burdan. ğuvatırdan_oldu. hasda. **EB: Yaşınız kaç teyze?** **FE:** yétmiş bir. **EB:**
5 **Okudunuz mu?** **FE:** para oğudum para oğumadım yarı oğudum yarı oğumadım. **EB: Niye**
6 **öyle?** **FE:** bilmen_ağlım_ērmıyyör ğāli ğuSum. **EB: O zamanlar okul var mıydı?** **FE:** vardı
7 ya. **EB: Kaça kadar okudunuz?** **FE:** üçe ğada oğuduydum. **EB: Niye?** **FE:** e undan sōna çıkTİ
8 ğızlār çıKdıydı biz de çıKdığ. ğadınnarı çıkarıvırdılar ğızları yetişince çıkarıvırdılar biz de
9 çıKdığ. öle. **EB: O zaman eğitmen mi vardı?** **FE:** hē. **EB: Ne okuttular size?** **FE:** ne biliyin ne
10 oğudunu ağılm mı ereyóró yavrum? ērmıyyóru ğāli dē tasa çok ğördüme ğafa da yok. **EB:**
11 **Çok mu çile çektin zamanında?** **FE:** çok. **EB: Hayat zor muydu zamanında?** **FE:** zorudu yā
12 yıceg_ekmek bile yōdu yā. vallaha. öışa da ölesine. arpā arpıynan būdayı ğatardığ da öle
13 ö_üdüşdüğ_éveli. ölüydü. hincī ... ērdiñ_emmi yıceg_āzım ğalmadı tavsiyem vā ğollesder
14 vā hepsi va ğāli. vallā hepsi va yavrum hinci ğāli geçim ğolaylandı emme eveli zormuşdu.
15 dörd_evlaT büyüTüm_emme nası büyüTüm? elleriyle.. **EB: Zor muydu?** **FE:** pek Sor. böyle
16 bayılılarda çalışırdım bayılılarda davar ğütTüm de öle ğazandım para. öle oldu. ya öle öle oldu
17 yā. **EB: Şimdi çocuklar torunlar var mı?** **FE:** vā vā torunnarı vā. çocukları ölannarı
18 éverdik_iki pıreğ torunnarı va. torunnar va birēr. hincik_jyiler ğuzum bağam hinÇi. ē?
- 19 **EB: Sizin zamanınızda çocuk oyunları var mıydı?** **FE:** bis bulalārda böyle küllü.. küllüklerde
20 oynallardı ğuzum. yellerde oynallardı böyle évde oynamazlardı. **EB: Ne oyunu oynardınız?**
21 **FE:** ē ne oyunu oyna.. ne oyunu oynu.. böyle çomāk çağallardı a_ıl yapcāz bi şiy yapcāz diye
22 oynallar daş mu.. çamlardan mozalağ gelidi éveli o mozalağlardan davar yapcaz_ölağ
23 yapcaz diye urıya ğuyallardı a_ıl yapallardı da éveli çocukla. onnan_oynardığ. fiçı
24 döndürüz diye Fiçı yapalladı dambaş toprādı éveli. toprağtan fiçı oynallardı. met, met
25 oynalladı. şaP_oynarız diye bi şaP ğollardı böyle dinēnen vurulardı o şaP şaP diye oynallardı.

26 bi o vardı bizim günümüzde yavrum òlüydü gusum. **EB: Kışın geceleri ne yapardınız?** FE:
27 kışın geceleri èvelî lâmba yōdu. bi çıra getiridiK dādan bacā vardı gara bacı gara bacıya bi
28 ço.. çıra görduK. unnan para ip.. tiftikTen_ip_èyiri çorab_örèrdig_ayağlarımıza. unu
29 yapardıK geceleri. gündüzleri de işimize gidēdiK ihi bōle kıvır zıvıra yapardıK. davara
30 gitcēseñ davara gidērdiñ, bayıra gitceseñ bayıra gidērdiñ yav.. **EB: Bayırda ne iş yapardınız?**
31 **FE:** bayırda davar güdērdim. davañ. sürü vardı èveli, sürümüz vardı unu güde.. **EB: Onları**
32 **sağyardunuz tabi akşam.** FE: hı, akşamnen gelirdik. zabān gine zabah_oldu mu gāktıK mı
33 torbamızı daKınırdıK omzumūza vurduK mu bayıra gidēdik yine. akşamnen gelirdik yavrum.
34 **EB: Kim sağardı onları?** FE: kendim sa_ardım. kendim. **EB: O sütler ne oluyordu?** FE: u
35 sütleri çekēdiK maKara ... maKane olurdu èveli süt maKanesi unda çekēdik yā yapar yirdik.
36 sāde yā òle yapardıK yavrum. hinci süt çıkı.. **EB: Satmıyor muydunuz?** FE: sat.. satanı satādı
37 satmıyanı kendi yirdi. **EB: Yoğurt mu yapardınız?** FE: yo_urt yapadıK he.

38 **EB: Siz burada bazlama ekmeği mi yapıyorsunuz somun ekmek mi yapıyorsunuz?** FE: fırın
39 yaparız biz. fırınım_ma benim. **EB: Nerede?** FE: dē urda fırın va şū tarāfdā. fırınā.. u fırında
40 bişiriz biz somun yapmıyız. **EB: Ne yaparsınız? Bazlama mı yapıyorsunuz?** FE: bazlama da
41 yaP.. bazlama yaPdīmız zāman bazlama yaparıs bazlama yaPmadīmız zāman fırınımız va
42 fırında pişiri.. **EB: Ne yaparsınız fırında?** FE: çöreK gibi bişiriz_ıhi. somun gibi dökeriz,
43 yazarız, fırına süreriz, çıkarız. òle yaparız. **EB: Herkesin kendi fırını mı var?** FE: herkeşin
44 kendiniñ va. olanıñ va herkeşin va fırını. **EB: Köyün ortak fırını yok mu?** FE: yo'. yok
45 herkeşin kendi éviniñ_ōnde fırını va. **EB: Olmayan komşuya mı gidiyor?** FE: o.. olmıyan
46 gomsuya geli gomsuda Pişiri. òle olu guzum. **EB: Herkes yapıyor mu? Yoksa şimdi bitti mi?**
47 **FE:** ekmē olmıyan yapar bişiri. içini yaKar bişiri. yoñuran bişiri. òle bişiri hinÇi. **EB: Börek**
48 **falan yapar mıydınız?** FE: yapardıK yā. yapar.. gözene zobamız vārdı gūzene zobalara
49 sürerdik tepsilere görus. **EB: Ne böreği yapardınız?** FE: ē. patetizli yapardıK haşğaşlı
50 yapardıK. pēynilli yapardıK pēyniñ yapıp da. unnan yapardıK. zobabımıza sürēğ pişiridik.
51 **EB: Anneniz zamanında daha mı zormuş hayat?** FE: annemiñ bi gāli bilmiyyorun_unu.
52 aKlım_ermiyor_annemiñ zamānına. **EB: Ne anlatırdı anneniz?** FE: annemiz ne derdi ihi
53 gızım bunu yapıñ şunu yapıñ bōle yapıñ dē òredirdi. gösteridi. **EB: Şimdi gençler yapacaklar**
54 **mı senin yaptığımı?** FE: gençler gāli kendi ne bili.. biliñse onu yapar. gençler bizim
55 bildimizden hiş gālmadı gāli. òle yavrum. bizim bildimiz gāli şurda gāldı. biz soKulmıyoruz
56 gāli. gençler yapayörü biz yēyeyörüS. èveliymişTi. **EB: Dibekte şey döver miydiniz?** FE:
57 haşğaş. **EB: Haşğaş mı yoksa bugur döver miydiniz?** FE: bulgur göca dik vārdı èveli. diK
58 göşdü hinci èvlē göşdü év yapıdılā binā yapıdılar yerine. èveli atınan şōle dövēdiK bulguru
59 savırī şiderdik. yeñi gātTan bi dīmen_oludu dīmende çekērdik. òleydi èveli yavrum. **EB:**

60 **Dibek yok muydu vurduğunuz?** FE: vurdumuz böyle dübeK güççüK dübeK va yemme unda ē?
61 güççük.. ē? **EB: Ondan var mıydı?** FE: yok hinci yoğ_öle dübeK. göca dübeK yok ğāli.
62 bozuldu muzulu gitTi u dübeK mi ğodular ğāli yavrum? bi şey ğomadılar hinÇi. hinci para
63 ne varısa unu yapayöllē ğāli gençler hinci çekilmiş haşgeş muşgeş öle alayöller. **EB: Haşhaşı**
64 **nasıl çekerdiniz?** FE: haşgaşı biz ēveli dübeKde döverdig ihi göca dübeKlērde hē hē. unnarda
65 döverdiK hinÇi. hinci çeki.. **EB: Yoksa taşta mı yapıyordunuz?** FE: yo yō daşınan
66 yapmāzdıK. dübeKde dövērdiK hinci dī şide çekilmiş_alayöller hanımlar. yā. iyi yavrum.
67 iyi. **EB: Köy büyükmüş.** FE: zarar yapıyo işde hē. giden gitTi ğalan ğaldı gençlerden
68 ğalan_olmayıncısı. **EB: Fırında ekmek yapan var mıdır şimdi?** FE: nēm ben va mı? bulamağ
69 hinÇi. dün ço_udu fırın_emme büyüün yok. dün yapıldıydı. dün biş.. dün yapıydıK biS. dün
70 dün dē urda bī a ğoşşunun fırını yanārdı. urda yapıdğ_ekmekleri. yā u yāndı urda.. **EB: Ne**
71 **verdiler yemek olarak düğünde?** FE: yemeK_olarağ_ışı pilaf viriler_ışde. fasille viriler.
72 çorba, salata diyeniğ hesap_unu verilē. he. dü_ünde üle hinÇi hiç dü_ünü burda yapan yok
73 kōlerde yapan yoK. salun va hinÇi ğāli. salunda bi āyran bi de bide, unu vireyöller. he ēveli
74 bizim dü_ünümüzde göca davul vādı davulunan muvulunan. bēn_iki torun_ēvērdim ikisini
75 de davulunan_ēvērdim burda. ikisi de bi ğārdaş bi ēvden_āldım torunnarıñ hanımnarı ikisi
76 de bi ēvden. **EB: Allah razı olsun. Çok teşekkür ediyoruz teyze. Çok sağol.** FE: siz de sa_oluğ
77 yavrum ha. hadi.

MİHALIÇCIK - Korucu

Kaynak kişi : Solmaz Bodur, 82, Okumamış

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Ses kaydı, Video

Konu : Sohbet

- 1 **SB:** sen burda ğalırsañ ğarıya baK. sen de biznen gitÇeñ. ge õse ge. ge. **SGA: Gençliĝin bu**
2 **kõyde mi geçti teyze?** **SB:** bēn kendim mihalıççıKlıyın. burıya gelin geldim yavrum.
3 siñeñ_ıyisi ĝonarımış kövden mālıca giderimiş, mālıcıñ kö.. kötü siñeK de burıya gelirmi..
4 iyi siñeK de burıya gelirmiş. bizi.. ben de burıya geldim. ziyan_ıoldum yavrum. ya geñşlīm
5 geşdi nerde geşdi bilmen. **SGA: Mihaliççik'ta durumunuz iyi miydi?** **SB:** e bubamıñ_ıevi tabi
6 iyi_ıolur. biz di leşberidiK ĝuzum. annem bubam_ıöldü ben yedi yaşımdıydım.
7 bubamıñ_ıöldünde bi_ıki para vırıvırdiler herkez_ıalar ben de para vırıldı diye ĝülerin_ıaKıl
8 mı erer? yarın_ıoldu para yok. amān didim keşke bubam duruydu didim. ben_ıu parayı õle
9 vırılıp durcaK sanırım. õle õle işde burıyı Keldik. **SGA: Yedi yaşımda kimin yanında büyüdüñ**
10 **sonra?** **SB:** anamıñ. dul ĝaldı dörd_ıuşānan. yā. bi üş ĝız bi olan. onuñ_ıda kimi evlendi kimi
11 asgere gitti işdi. gelin_ıalınınca dillik bozuldu ĝısım. gelin bizim yidimizi işdimizi çekemeTi.
12 **SGA: Sonra seni evlendirdiler.** **SB:** bēn purıyā ĝeldimde ĝaynatamıñ_ıdı õlu varmış bēn de
13 ĝaynatamıñ_ıöluna vardım. işli dışlı olduĝ_ıanamınan. gelin ĝayınna olduK. ha. u daha kötü
14 aman yavrum. **SGA: Daha mı kötü oldu?** **SB:** Taha kötü. anama sōlesem_ıanam. ĝaynataya
15 sōlesem herifin_ıbubası. ĝociye hiş sōliyemen yudā yuda yirmi sekiz yaşımda bu dişleri
16 dahtırdım bēn baK. otus_ısēne vaKıt geçirdiysem anca. felÇ_ıoldu adam. on sēne beş_ıay
17 saKat sırtımıSda gezdirdik. hiş ĝün ĝörmedim yavrum bēn. ēbēñ beli bükülmesin de napsın?
18 dumannı kü.. ĝördüm dumannı_ıbi ĝün ha. allah ĝösdermesin kimsiye. elimizde avcımızda
19 bi_ıki varıdı. adam_ııyi olcaK diye biz ne bilen? ayaklar dutmıyırınca onu iyi olcaK sandıK.
20 talıā taban, āt, eşşek sōzüm keneri saTdıK. kendimiz ĝaldıK tı tıtır. ha. ĝāli iki ĝıS pi ana
21 çalışa çalışa ĝazandıK. Kittı bunnarı çıkardım, olanı ēvērdim. kendim bi ēvde bi hāniyin baK
22 bi kişiyin. ĝocā õlēçe oturup yatıpdurun. şindi allah bin ĝātından rāzı oşsun yavrum. dövlet
23 para ve.. para virdi de unnan geçinip giderin. nuşda yatsın unu çıkaranna. yerde yatmasın ĝül
24 döşşēñ_ıüstünde yatsın. du_ıām_ıõle benim. bir bēn başĝasını bilmen. u da olmuyudu
25 nāpardıK bis? allah razı osuñ kömürümüzü viri bi de dullar_ıaylı çıkıvırdı şindi. bēn
26 dullar_ıaylına ĝayıd_ıoldum. iki_ıayda bi alırız diriz_ıemme gine üç_ıayı buluyoru. yirmidēn

27 yirmiye alınca üç_ay_oluyoru. yine aynı hiş bi de_işen bi şey yok. **SGA: Doktora falan**
28 **gidebiliyorsun ama değil mi? İlacımı alıyorsun. SB:** ilācımı dullar_aylīna geçince ilacım işip
29 bēn kendim_alıyorun. aylık yükseldi ya. iki ayda bēş yüz lire oldu. a şīden çıKdım bēn
30 kendim_alıırım para şīmi aylīmı. hiş paramı işiyi ilaşlarımı büyüün geldi de gidemedim. yud
31 yud ... ölmek çok hayırlı sürünmeden yavrım. hā şura baķam muķTariņ_ēvi emme varısa.
32 ğapı açık. mahamber de gitmiş geri. şī yapam bi soram hatına. ha mahammer burda. hay
33 mahammer_aradīmızı bulduķ. hayır_ōļsun. baķ saņa bēn işi getTim müsāfir getTim. /.../
34 **SGA: Teyze adın ne senin? SB:** solmaz bodur yavrım. ha yavrım bize de gideļim bi
35 çay_ıçem baķ sa.. balkunda oturam. **SGA: Ben sana nasıl kıyarım da çay yaptırırım? SB:** yō
36 Pen_onnarı çalışannara bile her gün yaparın. vālla. ölenneri hazırluyundu ğuzum. unna da
37 hayir_ısTer. bōle olur. bēn de severin bōle ūraşmasını. **SGA: Allah razı olsun senden. SB:**
38 senden de rāzı ōļsun yavrım. sizden de rāzı ōsun. geçiņ ğusum geçiņ. **SGA: Sen çık teyze.**
39 **SB:** bēn arķadan çıkarın siz çıkıņ. baķam mısāfirin çıkđını bēn bi göriyin. ben di unnā gibi
40 basıyın. ha geliņ ğuzum bāķa.. /.../ **SB:** yaPdı mı yaPmadı sormadım. şindi varcan da
41 bidonnariņ hālını de sōlicen. ēbē bize bi çay yaP. yapıyın yavrım yapıyın çay deyi mi va
42 ōļsun diyyorum bēn. gelir bi çay yapıvırın zabā balkunda içirdim. amanın diller,
43 ğız_ēbeniņ_ēvi vallaha ğadınımış diller hebisi. amanın yavrım beni bi şī mi alır yōsa? **SGA:**
44 **Evet. Pek tatlısın ebe ne yapayım? SB:** amanın yavrım beni deli deli sōletme baķam. **SGA:**
45 **Deli deli konuşacağımız ne var ki? SB:** hani āzımdan çıkıvırı belli kōlüyūs. yā işde bēņ bi
46 kendimin. devlet para kōmür viri. aha para da āylīm_ıma. uşaklar bayramda gelirsē bēş_on
47 ğuruş getirir virilēřse viriler virmezlerse unnar dı oldu bi hāne yavrım nē diyīn? unnar dı ana
48 bubā ōldu. burda ğalsa malımız yoķ_ıdāri_ıtcek. kōlelik yapcaķ birine de undan sōna da
49 herif seni gidip de ekecek. e u adam da alışmadı eņ_ılkden kōle olur mu? bi ōlum vardı
50 oķutTum. sanāt_ōķulunda eletdirikçi.. sana geldi heral. ōlanı ēvedig_ğodu KitTi. bubası
51 trafik ğazāsı yeçirdi. unnan_ışde bi_ķi malımız vardı elimizde leşberin hem de para da
52 faķırlarıdı. iki tallā varıdı satıvırınca ğalağaldıķ. ōlan neyinēn_ıdāri_ıtsin burda? bubası
53 yatır. ğızıņ biri dul ğaldı, geldi. bōle etmek yiris, laf vaķtında mıdır ōlum didi sen
54 benim_ōlan ğardaşım mısıņ didi. bu ētmē yidiņ_ıni bi dā girme ēve didi. git işini bul
55 benim_ayām mı va didi iş_arıycaķ didi. baķ vallāhi ğuyman didi. ben dedim ki niye ōle
56 ediņ didim. ayıb de_ıļ mi saņa? sen ğocaman bi adamsın. ğarī uşanı seven işinnen sever didi.
57 işini bu.. bilmezse diği_ıuşaķ sevlmēz. sōna aş ğalır didi soķaķlarda ālan didi. ē nāpin didi
58 çıkarı mıvıram biz bunu? gitsin neriye giderse didi, ... bulsun işini didi. abamıņ_ōlu vardı da
59 işī ğızı vardı. ta istanbula gitmişimiş nası gitmiş bilmem parası da yōdu. isdedi mi ullāda
60 naptı? urda gitmiş bubanıņ ğōñünü al da ōle gel dimiş sebattin inişdesi. bēn dimiş u urda

61 āláyıp Turuḡan seni burda işe ġuyaman dīzem_urda ālar duru dimiş. urdan geri ġeldi. işi
62 ġızıböklünüñ_uşaḡları didiler bozūye işe girermiş vārdı mı girermiş vardı mı gireremiş didi.
63 burda bi yaşar vardı rahmetli eşgiden süreyya atālay burda muḡtarıdı. unuñ bubası didi ki aba
64 dēdi dö_üşüp durmañ didi aḡamınan diği bēn_ālayın gidiyñ dēdi onu da ġayını vardı
65 vēysel. bēn didi işiye gidiyñ didi bōzūye bunnarı alıyñ da gidiyñ didi. ōlan ġitTi aldı gitti
66 urıya ġuymuş. allah rāzı ōsun nurda yassın_ı da nurda yassın. faḡır bubasıydı u çocuk da.
67 urda ġāldı. urdan mēzun_ı oldu işi yōdu. emekli oldu. alça biloḡdan_ōlan. urdā alça biloḡ
68 unnarıñ şīsinen parasıynan ēv yapırdı. ġurā çekdiler bi ēv çıḡdı birinci ēv ōlana. urda ayda
69 yüz lira kesilir_aylından, ayda yüz lira kes.. anā didi bu serḡan didi ēvlenincē ġada bu
70 boḡş_anca bitcek didi. ōlsun yavrum yüz lira ne didim ēlib_almıyuru yüz lirıynan nōlur
71 didim. orda oña ödēdi. ödedikden sōna bēn dedi bi ēve daha ġircēn didi. una mısāfir vardım
72 bēn de içeli dıḡarı ġirip çıḡıvırıp durđular_emme baña dimiyyóllār. yavrum sizıñ bi sāncıñız
73 va dēdim. bi diyiviriñ baḡam da benim de aḡlım_ērerse size bi laf diyiviriyin didim. ērmezse
74 ne diyin didim. ana didi saḡlısı yoḡ didi. ōlā.. ōluñ didi bi ēve daha ġircēmiş didi. yavrum
75 seniñ_anañdan yoḡ bēnden yoḡ siz bu ēve yeñi oTduñuS. dā ōlan asgere ġitcek de gelecek de
76 ōle ēvi bitircēz diyōrsunuz. siz birini ödemededen birini nası olcaḡsıñız? ana didi bēn didi ōsüz
77 ġaldım da diği buriya geldim de didi sırtımınan didi daş daşıdım didi. o da zōr didi. iki
78 ōlum_ıma didi ben_ölürsem birelleş ġālsın bēn ġircen acı zulum buña ġircēn didi. hadı ġiriñ
79 baḡām didim. ġirdiler. allaham benim gelin de para sancıdı. romatizme anasıñı_ēvinde
80 ġazanmış pancar késerke. allaham bu ikinci ēv baña düşse, allaham bu ikinci ġat baña düşse
81 dirken_ikinci ġātıñ ġurāsı uña düşüvürdü. hadi iyi peg_ıyiler. peg_ālālār da bize faydaları
82 yoḡ. an.. emme gelin_aldı herif biri de ōretmen_ōḡuluna ġitti iki ōlu va. ġızı yoḡ. allah ġız
83 göstermedi uña. niye göstermedi biliñ mi? ġızlarıñ va dī.. diyivirdi. allah saña ġız yüzü
84 vırmesin didim bēn de. ġız yüzü olmadı. /.../ baḡıve izmirde manisada aydındā. işi gemileride
85 sunta gelirmiş dıḡ dövletten de buriya yıḡılırmış. unu yıḡallār geminne. nerde su varsa urda
86 gezerimiş benim_ōlan bēn vallah kendim de bilmen. yalnız düne, hindi dün di_ı esdafulla
87 tōbe. telefonu ġeldi. nerdesiñ yavrum didim. izmirdiyin bu yanna iş.. bayramdan bu yanna
88 didi. eh baḡam didim tē_ḡhavalār pek ġözel ura nasıl didim. bura da peḡ ġözel_ana didi. bu
89 ġözeliñ soñu yavan yavrum didim. bu ġözeliñ soñu yavan para didim. öñdē ġonuştuk da para
90 urda āladım. da odun ġırārdım. bi araba geldi ġördüm_emme bēn siz aḡ_arabıynan siz mi
91 ġeldiñiz? baḡam didim zebzeci ġelcēdi zebzeci mi geldi yōsa bi dıḡarı çı.. /.../ siz de bēn ġibi
92 olunca hatıllārsıñız bu lafları. bize de ōle dillerdi amān ge.. ĩtiyallā.. vallā bēn hiç bōle olcām
93 aḡlıma gelmezdi ġızım. bi basdım yere bi dā basmazdım bēn. şu saşlar on sekiz_örü örerdı.
94 sa_ır_ayşiyi sen biliñ. sa_ır_ayşa dırdık şu başıñızı yūcam diye vallā tīsindir bēn sizden

95 dirdi. öre öre baş_olmāz dirdi. ōlüydü. hindi yannıK_ot bitēr mi? saşlām deli gibi çıkar da
96 bi de şu bōçaları ğıl mıl_inivirir bi şī yaparķan diye. amān_aman aman. biz ğada olmıyınca
97 siz hatıl_lamaSsıñıs. biz_olabilir_u zāman. **SGA: Ağzına sağlık. Allah razı olsun senden. SB:**
98 senden de rāzı ōsun yavrım. **SGA: Hakkımı helal et. SB:** vah helal_ōsun yavrım. ben
99 nāpıvırdım sa_a bi bardağ çuyumu say.. çayımı işmediñ suyumu işmediñ. gitcēz, gitcez.
100 **SGA: Karşıladın, güler yüz gösterdin, buraya kadar getirdin. O hak değil mi? SB:** gitcēz. urda
101 da otcaz ha. ōsun. haķım mı ğalal_olsun benden.

MİHALIÇCIK - Kozlu

Kaynak kişi : Yaşire Güneş, 47, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Evlilik

- 1 **SGA: Beşire mi adın?** YG: yaşire. **SGA: Yaşire?** YG: evet. yaşire güneş. **SGA: Ne demek**
2 **Yaşire?** YG: yaşire ne bileyin. annemgil çocu_u olmamış, durmamış. yaşasın diye yaşire
3 koymuşlar. **SGA: Sen ilk yaşayan çocuk musun?** YG: ilk çocu_uyun. **SGA: Senden sonra var**
4 **mi?** YG: benden büyü_üm var ābim de ğızları durmamış_ışte. ben_olunca kız, onun_çin
5 yaşasın diye kız_ı koymuşlar yaşasın diye işte yaşire koymuşla adımlı. **SGA: Kaç yaşındasın**
6 **Yaşire yenge?** YG: ben, elli yedi, şe.. kırk yedi. ellime girmedim daha, kırk yedi. **SGA: Belli**
7 **zaten yoksun. Okula gittin mi?** YG: gittim. beşe ğadar_okudum. **SGA: Burada mı gittin?** YG:
8 yo. ben sekiden geldim burayā gelin. hī sekiden geldim gelin. **SGA: Nasıl buldular seni**
9 **aldılar Seki'den?** YG: beni işte görümcem ğurana gidērdim cāmiye, cāmılarda
10 ğuran_okurduK, muğābile. urda görmüş_ıştē, ābime yapam dimişler.
11 allahān_emriylen_ışte dūñür geldiler_öldü. görücü_olarak. **SGA: Camide görümcen gördü.**
12 **YG: hē görümcem gördü.** **SGA: Seviyor musun görümceni?** YG: severin tabi birÇiK
13 görümcem va. bi evin bi ölu benim_adamım. benim de kendim_ñ bi evin şe.. bi ölüm bi
14 ğıSım var. ğızı çıkarttım_ölan var.
- 15 **SGA: Kızı nereye verdiniz?** YG: kız_ı eskişēre, buralı unnā da, yelli. de_eskişērde çalışıyo
16 dāmādım, apartmennēde çalışıyo.**SGA: Siz de mi köye kız vermiyorsunuz?** YG: yō. **SGA:**
17 **Var mı köyde köye kız veren?** YG: ğız yok yok ğız yok. ğız yok ölan da birÇiK benimki var
18 yetişgin_ışte askerden ğēldi ğoyun yapıyoS. **SGA: E senin oğluna da kız vermezler.** YG:
19 virmezler_emme nāpayım ben de zati gittim yok. işte ben de ölane diyon ölüm sığortalı işe
20 gir diyōrun. işti ğoyun_olunca şēdemedi gitmedi. gidiceK daha dā bi sene oldu geleli
21 askerden, ilk yaza çıkarıysak satcaz herālda, sığortalı işe gir dīyyom_ışte. **SGA: Sigortalı**
22 **işten daha iyi değil mi bu koyun işi?** YG: iyi ama işti köyde köyde oldū için kız virmiyollā.
23 sığortalı iş istiyollā şu ğadarcıK k_a_at_istiyor hinciki ğızlā. **SGA: Bağkur'unu yatırırınız**
24 **canım.** YG: bākurunūda işti yatıramıyon ... yatılmıyo, sığorta gibi olmūyuru. kendin
25 yatıramıyon_ışti, ēliñ_adamı yatırıyo sen yatıramıyon. **SGA: Anladım. Yoksa buradaki gelir**
26 **daha iyi değil mi?** YG: iyi emmē işti. gelir_ama iyi, ölan da biliyo iyi olduyūnu. beş millar

27 liralıK ğuzu satTıK. işte atmış ğoyunumuz var. işte olan_ilerletcēn dīyor biz de ben
28 mādēn_açıldı şurāya orāya gir dīyon, nāpacağ bilmem yāni qararsıS. ben di il_ocā yaċacān
29 dīyon bi diyon ... kızlā gelmiyo şinci ayrı ev_ister, anne baba istemiyo. işti bōle başımızı
30 biriciK_olan o.. ön tāne olan nası ēvermişler ēveliki insannā bilmiyyon. biz bi tāneyi
31 ēveremiyēz. devillē çok kötü. vallā çok kötü. sālıK_çin bi hasta olsa gidemez, çolu çocū
32 biz bāki de_iliz devamnı başına. **SGA: Doğru ama şehir hayatında da asgari ücretle gidiliyor.**
33 **YG:** u du öle diyo ben_ile diyor paramı ğazanıvircān diyoru. ēvimiz yok, kirā ullāda dīyor
34 anne dīyor, sekiz_üz millon asgeri ücretinen geçim_olmaz dīyor çocuğ. çocūn_aklı iyi ama
35 işte ē.. birine çıktın mı herif simitçi olsun şe_erde olsun dīyoru. şinciki gençler. **SGA: Kaç**
36 **yaşında oğlun?** **YG:** ölu yirmi, yirmi_iki. dā bi sēne oldu daha askerden geleli_işte. **SGA:**
37 **Daha küçükmüş canım.** **YG:** küçük_emme işti köy yirinde dē ēver_olanı ēver_olanı dillē,
38 asgerli gelen bizim buralarda öle yāni, asgerlini yapan ēvlendirir hemene. **SGA: Daha yirmi**
39 **iki yaşındaki erkek evlenir mi?** **YG:** işti öle işti askerden yeni geldi işti bi sēne oldu geleli.
40 aralık_alsa iki sēne olucağ. aralıkta geldi. **SGA: Eskiden ama nasılmıştı?** **YG:** hē
41 ērkēden askere gitmeden_ēverilēmişdi_ēveli. **SGA: Sen nasıl evlendin?** **YG:** ben di
42 yirmimde ēvlendim. ğızımı da yirmide çıkardım. okumadılar biz de çıkarttık_işte ğızı da
43 allah nasībini kesinmiş. **SGA: Eşin evlendiğinizde askerliğini yapmış mıydı?** **YG:** yaptı tabe.
44 u benden büyük, on yaş büyük. büyük yaptı. u da oTā tāmircisiymişti işte biz di mādēnde
45 diye viridydiler_annemgil ğāli borda mādēnden çıktı mālıca tāmīrāne Tükkānı aşdı. orda da
46 yürütemedik. burāya mūtar seşdiler, bu āmediñ bobasıgil, unnar getirdilē burāya biSi. biSim
47 di ēvimiz damımız vā burda zatı. seni köyü götürem demişler köyü geldiK_işte öle.
48 çocukċara da servis viridi hōkūmet. burdan servisinen gitti geldile bunnarın_arabasıyan. işti
49 öle okudular. lisiyi örtayı okuttuK ikisine de. **SGA: Senin kocan otuzunda evlenmiş, oğlun da**
50 **evlensin.** **YG:** öle olcaK besbē ne_bileyim ben bulamaSsaK_öle olcaK iş. **SGA: Çerkezler**
51 **kırkıdan önce evlenmiyor.** **YG:** sen nerelisin? **SGA: Ben Nevşehirli'yim.** **YG:** neşe_irlisin.
52 **SGA: Evet.** **YG:** işte bōle. **SGA: Sağol, ağzına sağlık. Teşekkür ederiz.** **YG:** oldū. ċamarıya
53 çektin. **SGA: Çektim.** **YG:** televizona mı çıkacāz yōSa? **SGA: Yok televizyon değiliz,**
54 **üniversitedeyiz. Biz bunları yazmak için çekiyoruz.** **YG:** hē yazmaK_çin yapıyosunuz. oldu.
55 **SGA: Okulu nerede okumuştun?** **YG:** okulā sekiniñ_okulunda okudum. **SGA: Beşe kadar**
56 **okudun mu?** **YG:** beşe ğadar_orda okuduk. hē lise dōru okumadım yāni. beşe ğadar,
57 bizim_urda öleydi o_zamannā bizim yaşımızdı. biSden sōnaki okuyannā okudu tabi. **SGA:**
58 **Senin çocukların okumuş maşallah.** **YG:** çocukċarı okuttuċ canım, hem ğuranını hem şēsini
59 yolladım yāni okuttum. da okumaz, ğız_okur da olan_okumaz ğuranını dōru yāni cumāsınā
60 gider bi. ölo sığara bile yok. sığarası işkisi yok_ama çok dürüş çocū_um_ama işte nasip

61 ğārik. **SGA: Acele etme. YG:** étmiyoS_eme işte biS de ne bileyin işte ğō.. ğorkuyoz yani
62 ğālir diye. veren_olmaz çünkü köy_yirī diye. bizim köyde burdan_ayrı bi benim_olan var,
63 ğız da yok. hani bi ğomşunuñkuna varsañ çocu_ñ dürüşt diyē viren_olur belki
64 köy_yirinde ama ğız yok. benim ēñ sonu benimki vārdı işte ben de köyde diye vir.. dışarda
65 diye virdim ben, burda o_ısa gine vērmezdim. **SGA: Sen de mi vermezдің. YG:** vērmezdim
66 tabi. benim şimci olum, bu olan başKasınıñ_olsun benim ğızım ğızım o_ısuñ vermem. niye
67 vireyīm hayat boķuñ_çinde pisli_ñ_çinde temizlik varıķan. o_ıle dēl mi? o_ıle. şu hālimize
68 bi bağ her yirimiz pisliK yāni hammalıñ_oldu mu. işte o_ıle. **SGA: Canım evinizde ne var ki?**
69 **YG:** o_ıle emme işte aşşādan koķusu oluyorū pisli_ı olu.. eti bol südü bol peynirini
70 yapıyoñ_ama işte o_ıle dimez_ēliñ_ınsanı. **SGA: Şehirde bu bolluk yok ama. YG:** yok_o
71 bolluK_ama işte o_ıle dimez herif. **SGA: Para da daha az. YG:** o_ıle. olan dı o_ıle dīyorū. anne
72 diyor bu bollu_ı bulamaz dīyor. bulamaS_emme işte el ğadar k_a_ıter hinci sıķorta.
73 çolū çocū olcāk, sıķortası yok bi hasta o_ısa biz bāki de_ıliz. çalıřırķan çalıřırķan
74 çalışamaz_oluyoz. **SGA: Bağkur'unu yatıracaksınız o zaman. Düzenli yatıracaksınız. YG:**
75 o_ıle. vallā hiş babasınıñkını zor yatırdıķ da yeni emekli oldu. ğaynatam sa_o_ısuñ
76 onuñ_aylīynān ğayınnam devāmını destekler. tā hālā destekler ğayınnam arķamızda yāni. tā
77 şu ğún_ı oldu torun sā_ıbi olduk tābi o da bi eviñ bi olu, ğayınnam devāmını destekler. ğızını
78 tutmaz bağ bizi tutar. hinci o ğadar yāni iyi ğayınnam. o da mālīşda oturu. ğaynatam hasta
79 oldu gittī, orda oturuyo. yazın yazın gelīr, bayramnāda gelir bizē. bizim malımız_ıldū için
80 biz gidemiyīz. aslında biz_ına gitÇez_ama. büyü_ı. biz_ınu burāya getiriyoz ğalik.
81 burda bērāber bayram yapam diye. kīrazlāda gelir elmalāda gelir_ıştı bāhçemiz var.
82 desteK_ınnāda var canım geliyor, gelirimiz var_ıllāda. elmalādan_alıñıyoñ bēş milyār,
83 kīrazlēden_alıyoñ bi iki milyar. kiraz bahçemizi az tā yeni Tiktik. hī işti milletin çok, borda
84 bāhçe yapıyōller_ıştı. bizim bahçeciliK hayvancılıK bullāda o_ıle yapıyōllā. ēlmacılıK, o_ıle
85 yapıyōllē işti. **SGA: Allah rızkınızı bol versin. YG:** āmīn. āmin.

MİHALIÇCIK - Mahmuthisar

Kaynak kişi : Ayşe Ceylan, 61, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Bahçe işleri

1 **SGA: Yenge adın ne? AC: ayşa. SGA: Soyadın ne? AC: ceylan. SGA: Kaç yaşındasın? AC:**
2 **ātmiş bir. SGA: Var mısın o kadar? AC: varın. SGA: Maşallah hiç göstermiyorsun. Bugün**
3 **kaçıncı köy oldu hep yaşlarımı duyunca şaşırıyorum. AC: onnān nası? SGA: Onlar da genç**
4 **gösteriyor. Ben şaşırđım, seni elli falan düşünmüştüm. AC: aTmiş dā hastalıklā dertlē**
5 **yaşlandırdı. SGA: Ne oldu? Geçmiş olsun. AC: beş kere ameliyet_oldum. SGA: Ne ameliyatı**
6 **oldun beş kere? AC: idrā torbasından, ci_erin, ğaraci_eriminġ yarısı kesildi. iki tāne**
7 **gözümnden_oldum. ondan, miyöm ur_alındı, yımırđalıklar_alındı. miyöm_alındı. SGA:**
8 **Geçmiş olsun. AC: sa_ol. SGA: Bana bahçeyi bir anlatır mısın? Gezelim. AC: sen beni heP**
9 **dē çekiyoduġ_orda. ge gidem ... bāçanıġ nesini ānatçan? SGA: Hepsini anlat. Mesela**
10 **şunlardan... AC: şunnā patlıcān. ediraFındaķılā mısır. şunnā domates. SGA: Bunlara kim**
11 **bakıyor? AC: bēn. SGA: Nasıl bakıyorsun? Ne işi var? Nasıl dikiliyor mesela? AC: ilkin**
12 **kimiġiġ to_umunu ēkiyoruz. meselā bu ğabaķlarıġ çiçē to_umunu ēkTimiz gibi bunnarı**
13 **ēkiyoruz. aÇcık şōle para böyüdü miydi onnarı alıP ēkTimiz yirden bulları āşlıyorus,**
14 **ēkiyorus tek tek. SGA: Aşılıyorsunuz. AC: aşılıyorz. mısılları zāti tek tek dikiyoruz. sōnā**
15 **çepinniyoruz, duTTuKdan sōnā. çepinediKTen sōnā ğuruya çekeris. patlıcan dökülür.**
16 **döküldükTen sōna çapıyı keseriz. undan sōna hāvtıda bi, dōġt günde bi suyunu viriz. ōle olur**
17 **ġāli işte Kēndi. SGA: İyi patlıcan veriyor mu bu bahçe? AC: bu sene iyi ōlmadı. geçen sene**
18 **burıyınan burdan bi çuvaldan fazlā toplāđım bi toplıyımda. bu sene rāndıman virmedi. havā..**
19 **iklimlēden mī nēden bilmen, olmadı bu sene. SGA: İncir ağacı var. AC: incir. u da incir.**
20 **SGA: Kışım donmuyor mu? AC: dōndü_u zāman, bu ayaz çoK_olūsa doġar. doġunca ğurur.**
21 **u sene incir virmez, yimiş virmez. geçen sene dōġdu, bu sene dōġmadı, baķ bu sene**
22 **yimiş_āldıķ, yidik. tamam çok çektiġ ġāli beni sen. SGA: Gel şu fasulyelere de bakalım. AC:**
23 **fasillelē de güzlük. ikinci fasille ēkidişim, ēkişim bunnarı. SGA: Bu sene mi ikinci? AC: bu**
24 **sene. hana bi boyunu ilk.. ilk_ēl ēkTik. bunu güzlük_ōlşun diye sōna ēktim. temmuSuġ**
25 **sonuna dōru ēktim. dā bi kere topladıġ_ışTē, ikinciye toplıycaġ. SGA: O erken ektiklerin**
26 **kurudu mu? AC: u ilk_ēl_ektiklerim yoķardıyđı. onnara davar bölündü üş kere davar bāstı.**

27 ğurudu unnar. hinci bunnara bağıyozur ğāli. **SGA: İyi ki sonradan ekmişsin.** AC: hē, iy Ğki
28 ēkmişin sōnadan. ğalmıcāmişTı hiç. māyTınoz biçiviriyin. **SGA: Ben maydonoz çok severim.**
29 **Bu maydonoz nasıl ekiliyor?** AC: bu māydınuz da tō Ğmunu alıyozur. tōhumdan
30 ēkizozur Ğştē. ğırĞ ğünde bitiyozur, zōr biter biraz, ğēş biter. ōndan sōna işTe sulıyıp sulıyıp
31 yiyozur. ēşe dosTa ve sāten yimiyiz de. kōve virin herkeşe allah dilime ĞKetmesin. **SGA:**
32 **Nane? Naneyi nasıl yapıyorsunuz?** AC: nāne de aşlanıyozur. aşlandıĞtan sōnu o hı yırı kēndi
33 satı alı. ğāli. şōle meselā köklerinden üş dōrt dene burıyı āşla her yeri dolduru o, seniye
34 ğadā. **SGA: Doğma büyüme bu köylümüsün?** AC: ēvet. bu kōliyin Ğama biz şe Ğire gideli
35 ğırĞ bir sene ōlduĞ. benim Ğadam say ĞōsuĞ kōsüz duramadı, beni gine ğētTi buralara. **SGA:**
36 **Sen istemiyor muydun?** AC: istemiyor Ğdim ilk ğelişimdē. senden Ğayrılacān gine ğitcēn
37 didiydi. şimdi de benim ğāli her bi Ğşey yiTişTi mēyvalā né, bu sefē de kendimiĞ KitmeĞ
38 canım Ğsdemiyozur. ğidip geliyozurun çoluĞ çocuĞ yurt dışında çocuĞlān yarısı, onnā ğēldi
39 bir Ğāy durduĞ ğēldik KitTik. onnarı yollıyınca bēn gine ğēldim. salça yapıyozur Ğştē,
40 Ğışlık, turşu yapacām allāh nasīb Ğiderse. **SGA: Birazcik nane istesem ayıp olur mu?** AC:
41 ayıb Ğolmaz. şuraya ğoyam da, poşete ğuyam. hiç yimen ben, yaparın da yimen. **SGA:**
42 **Sahiden mi?** AC: hı hı. zēvĞ Ğalırın yapmadan. ēşe dōsta vimeĞden zēvĞ Ğalırın. **SGA:**
43 **Çocuklar yurt dışında nerede?** AC: çocuĞların biri almanyada. biri bursa orhangāzide.
44 torunum Ğaskerde. **SGA: Senin askerde torunun da mı var?** AC: torun.. doĞuz tāne
45 torunum Ğmar. **SGA: Maşallah, askere gidecek kadar olmuş.** AC: ē dōrd Ğay oldu gideli.
46 **SGA: Allah hayırlı tezkereler nasip etsin inşallah.** AC: āmin. şe ye, poşede ğuyam. **SGA: Bu**
47 **salçaya bakayım ben. Açayım mı örtüstünü?** AC: aç aç. ğunaşdan zabah yıĞadım ben
48 buĞnarıĞ Ğüstünü, baĞ Ğgine ne biçim Ğolmuş ğunāş Pişirmiş de. bu biber salçası. her ğün
49 bezlēni yıĞar ğorun, üsTüne. ğarıştırın. bezlēni de yıĞar ğapadırın. **SGA: Kaç gündür bekliyor**
50 **bu?** AC: bū on bēş ğün bekler. bu da domatis. makineden çekerin, hemen dalından topların,
51 yıĞarın tērtemiz dōrarın, makineden çekerin, hemen buraya dōkerin, üslēni ğapadırın. bunnā
52 toplana toplana bu ğada ğāldı. iki seFē çekTik. on teneke domatis çektik bu Ğadā ğāldı işTi.
53 suyunu çeke çeke u ğada ğaldı. bibeĞ yarım çıvalıdı o ğaldı. birazını buĞa ğatTım. **SGA:**
54 **Biber hazır ama deĞil mi?** AC: yok kendim yapıyozurun biberi de. **SGA: Biber de mi sizin?**
55 **Domates de sizin deĞil mi?** AC: domatiz de.. **SGA: Çocuklara da veriyorsun.** AC: hepsine
56 viriyozur. **SGA: Torunlara da.** AC: torunnara da. hepsiniĞ ğışlını yapıyozur. almanyadaĞı
57 oTuz Ğüş dizi biber ğurusu ğötTü. şunnarı āyırı ğuyam bāli. orda ayıĞlaması zāhmet Ğolur
58 saĞā. **SGA: Ben diĞer arkadaşlara da bölüştüreceĞim.** AC: ya nāneyi az bişTirdin. **SGA:**
59 **Naneyi bir tek ben alırım.** AC: nāneyi tek sen Ğal u Ğzaman. unu āz bişTirdin. nāneler Ğiyice
60 büyümedi daĞa da. /.../ hālā çekeĞ mi ğı? ne hep çekē bu ğadın ğı. beni ğonuşTuruP

61 ğonuŖTuruP çekiyoru. mèyrám Ŗu mǎydinozları ŖuŖa bi ğuyuve ğı. /.../ to_um kesmediK Ŗu..
62 dur burda var baĶ. **SGA: PaylaŖırız biz yeter.** AC: bi tǎ kesem oŖa da. **SGA: Ŗunu arabaya**
63 **koyalım da.** AC: ay_araba yoĶǎrda mıymıŖ hǎ burdıymıŖ. ben sizi Ŗey keseyĭn Ŗuraya
64 ğoyıyĭn da. bi çiçek de oŖa kesem, arĶadaŖıŖıza. /.../ baĶ burdǎ dǎ varımıŖ ... **SGA: Bunu**
65 **Ŗimdi ne yapacaĝız biz?** AC: arǎbanıŖ_öŖüne ğoŖ. hem sús_olur, u ğuruduĶTan sōnǎ Ŗöle
66 ufalıyıvıdı mǐ dǎ içinden to_um bü_sürü çıkar_onuŖ. ince ince simsiyah_olur. **SGA:**
67 **Kuruyuncaya kadar bekleyeceĝiz bunu...** AC: ĶuruduĶtan sōna. Ķurudu mu Ŗöle ufalaŖ u
68 ğaralǎnı ekivırırĭ. dŭnyǎ to_um_olur_onda. pek çok to_um_olur. bēn sús yapsıŖ dēye
69 üŖüŖüze āyırı kesdim. arabanıŖ_öŖe gelip geçenner_ister bōle de böyün ğaŖ kiŖi istedi
70 ğoparĝdıla Ŗu ğabaĶlǎdan. **SGA: Biz de geçerken kabaklara dikkat ettik.** AC: bura dŭnyǎ ğabaĶ
71 vǎdı geĶēn geçēn burıyı bitirdile öle. āŖsinnǎ varsinnǎ dı Ŗurıyı tarava pēĶ_iriŖemedilē. ...
72 simitçi gelib o da ordan_ǎldı ğǎli. çayını_içen ğöyem gidēm de çay_ıç. bi yandan da beni
73 mi çēktin sen?

MİHALIÇCIK - Narlı

Kaynak kişi : Ayşe Özer, 73, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Sohbet

- 1 **SGA: Bu nasıldı teyze? Anlat. AÖ:** ü bõle esKiden öküzlē öküz dērdiK sı_ıllara işTe onu
2 şey_edeller bõle daşlar va bũ, bu daşları ekiniñ sapınıñ bõle kese kese saman yapar. incicik..
3 **GA: Saman için mi kullanılır? AÖ:** saman_çin ğullanır bu. şinci yok ğali. şinci döverbiçer
4 va. **SGA: Şu taş mı hâlâ? AÖ:** taş. taş bunnā. bağ şõle keskin_olur bunnār. saFları bõle kese
5 kese kese saman yapar_ınciciK. **SGA: Bu ne teyze? AÖ:** bu tel. tel_alacān şurdan da. lâzım
6 da. tel. éve götçen. bağ muttarıñ yolu vā gidēsen. **SGA: Onlar gidecekler. Ben seninle**
7 **konuşurum. AÖ:** hā şurdan_ışTe gide dē beyaz_ėv muttarıñ_ėvi. **SGA: Adm ne teyze? AÖ:**
8 ayşe özer. **SGA: Kaç yaşındasın teyzeciğim? AÖ:** yetmiş_üç. **SGA: Maşallah. AÖ:** ben
9 yetmiş_üç yaşındayım. **SGA: Burada mı okudun teyze sen? AÖ:** ben burda okudum beşden
10 çıktım. **SGA: Doğma büyüme bu köylü müsün? AÖ:** hē bu kōlüyün ya ğızım_ışte. bu
11 kōlüyün. yetmiş_üç yaşımdayıñ işdi şu tel lâzım da. darı Künde gelirdi bunnar_emme
12 böyün gelmedi. kesilmedi bi. ablam_ıstedı lâzımımış da ona götçen. **SGA: Ablan yakında mı**
13 **oturuyor? AÖ:** ablam dē otē tarafta. mezarlıñ yanında. **SGA: Birlikte mi oturuyorsunuz? AÖ:**
14 yō billikde di_ılıS de billiK di_ılıS. bēylerimiz_öldü benimki dört sene öldü öleli. unuñku
15 da on_iki sene öldü. **SGA: Allah rahmet eyesin. Birbirinize gelip gidiyorsunuz. AÖ:**
16 birbirimizi geliP gidiyoruz işde. **SGA: Kardeşlik iyi bir şey değil mi teyze? AÖ:** ā
17 ğardeşliK_eyi bi_şiy ya. çoğ_eyi bi_şiy ğızım ĩ. **SGA: Siz kaç kardeşsiniz? AÖ:** biz dört.
18 iki ğız iki olan, olannar_öldü. ābim hocuydu benim güççüm de hocuydu.
19 öldüler_onnar_ışte. **SGA: Ama şimdi kardeşler eskisi gibi mi? AÖ:** yok canım şinci nērdē
20 õle ğardeş birbirine dutğun õle hiç. şinci ğardeşler_õlesine işte. eskiden tā iyidin birbirine
21 dutğunudun. õlê. **SGA: Şimdi kardeşler birbirlerini kıskanıyor. Kardeş çocukları öyle... AÖ:**
22 he Kıskanıyollar_õle çocukları Kıskanıyor birbillēni. bizlērde ğısKaş yok. **SGA: Kardeş gibi**
23 **büyürdü değil mi kardeşlerin çocukları. AÖ:** tabi tabi õle. biz çoK_iyidiK_emme ğali zaman
24 geçiyor_ışTe. **SGA: Eskiden bir evde bir sürü gelin yaşarmış, elti. AÖ:** ü benim güççüklümde
25 yirmi kişiydiK. yā benim_annem_öldü yā analıK_aldığ. onuñ da üş varıdı. ē bābam_õñden
26 bi evlenmiş u ölmüş anamı almış anam_öldü tekrar bi tā evlendi tekrar sonnadan bi tā

27 evlendi. de ğali buğa da öldü anne d  öldü işTe. **SGA: Yirmi kişi mi?** A : yirmi kişi. **SGA:**
28 **Kaç çocuktu  yle?** A :    le çok gelin v r. gelinner  bimin  çocukları vardı işTe ğalabal dık
29 hanı. Sufr ye zor sırdı.  le oturuyduk. **SGA: Ama yediğin tatlı.** A : y  yidimiz datlı  le
30 ğızım işTe. Şinci ğali ne bilem başındağı da gidinci işTe çok zor. kendi başıma durun Şu
31  vde işTi. u  v benim. **SGA G le g le otur teyze.** A : saol. d  benim  lan eşkişerde
32 berber de onun yanına gitcen. ğışın ğışın urda durun yazın burda durun. biri de anğarada.
33  veli sene anğarada durdum geçen sene eşkişerde, bu yıl gine eşkişere gitcen.  le işTe ğızım.
34  le  le işTe günümüz baŐolup geçiyo. **SGA: Eskiden bu kadar  ocuk bir aradayken düzen**
35 **nasıl sağlanıyordu?** A :  y esKiden nasıydı  yiydig emme. tabi böle aylık yoğudu
36 yoŐsuzluk vardı emme geçim Öle iŐT , olurdu  le. **SGA: Evde kavgasız gürültüsüz düzen**
37 **nasıl oluyordu?** A : yok yo oysun v rsın heP birbirine b li. Çok iyidiK biz işte  nden. y .
38 **SGA: Kayınvalidelerle gelinler nasıldı?** A :  yidiK. benim bi  lti vardı o ecik naŐalıdı. u
39   ay durdu anğaraya gitti.  ocasını aldı gitTi. iki senedir de bur y  gelir bura ğayınnamıŐ
40 ... işTi unnarı yapTı iki senedir burda duru. da ğışın ğışın anğaraya gider, yazın bur y  geli
41 benim  lti. **SGA: Kayınvalideyle aranız nasıldı?** A : e iyidiK bazen ğavğa eden işte işi sen
42 dutcaŐ ben dutcan diye  le işTe ğızım. **SGA: İŞ yüzünden mi?** A : iş yüzünden başa bi Şiy
43 di il hiç. iş çoğudu. piric ek rdik, nohud ek rdik. arpa, ekin ek rdik işti  le.  le
44 günümüz baŐoldu gitti. Şükür  llaha Şinci İyim baş. **SGA: Niye bu köye Narlı demişler?**
45 **A : ne biliyin işTe  nden narlı demiŐl  n r da hiç yok. yok.  le adını ğomuşlar işTe.**
46 **SGA: Piriş mi ekilirdi?** A : piriş  kilirdi. pirinc eke.. **SGA: Şimdi niye yetiŐtirmiyorlar?**
47 **A : Şinci hani hep yaşlı ğaldı geŐŐ ğalmadı hi. geŐŐler hep Şehire gidiyoru. heP bi ebe bi**
48 **dede. Çok  unca dul ğarı. hep ğocaları ölen ğaldı ölen ğaldı iŐt . ya. SGA: YalnıŐlık da**
49 **zor.** A : z r iŐT , ğışın k de de kimse ğalmıyord  herkeş  lunun ğızının yanına gidiyoru.
50 yazın geliyo onn . **SGA: Yazın kalabalık oluyor mu? Çoluk  ocuk geliyor mu?** A : olur.
51 gelir. gelenner geliyor  işTe. **SGA: Köy ğibisi de yok zaten değil mi?** A : köy iyide yazın
52 benim torunn  geliyor işte duruyoru, oŐkullar  aŐılınca gidiyoru.  le ğızım işTe. ya. **SGA:**
53 **Köpek geliyor kocaman.** A : g sin.  le işTe. **SGA: Eskiden kışlar nasılmıştı?** A : ğış
54  oğudu. esgiden ğış çoğudu. c nde ğar ğaÇardık. böle hinc  hiş kiremitli ev yoğudu hep
55 topraŐ  vidi. biz bi yandan ğarı k r rd k bi yandan ğar ya rdı. esgiden ğış  oğudu. **SGA:**
56 **Nasıl ısınıyordunuz?** A :   odun gelirdi. bolca odun. **SGA: Odun ısıtıyor muydu?** A : ısıdır
57 y . biS meşe deriz meşe. ısıdır y  Şinci de kömür va. kömür. **SGA: Kömürü nasıl**
58 **alıyorsunuz?** A : e kömürü d  m denden geliyor işTe. kömür m deni va burda. **SGA:**
59 **Telefon ediyorsunuz.** A : y  mesel  birine deş ğoŐsunuŐ başa Şu ğad  bi ton iki ton kömür.
60 alır gelir parıynan d  mi?  le. **SGA: Eskiden  oktu. Şimdi o kadar kar yağmıyordu değil mi?** A :

61 hinci hani ğış yok_ķu. **SGA: Peki kışın eskiden çok kar yağdığında hastanız olunca ne**
62 **yapıyordunuz? AÖ:** e nası olur? ölür_ışTe heP. doķTura eleş.. gidemeS. hem hinciki gibi
63 doķTur bilene yoğudu. nası gitceņ burdan_eşkişere. araba yoķ. şinci herkeSiņ_ıltında taķsi.
64 **SGA: İşte bir hasta, doğum olduğunda. AÖ:** benim_anam do_ımdan_öldü işte ekiz çocū_u
65 öldü. çocuklar bi yanna gitTi anam bi yanna gitTi. yā anam_ekiz do_ırdı son ğaldı ya. biri
66 ğız biri olanıdı. anam öldü. do_ımdan gitTi. u sene yedi tāne gitti do_ımdan. hele bi çit
67 ğardaş vardı bi gün biri öldü bi gün biri öldü. ikisi de işte. **SGA: Çocuklar kaldı. AÖ:**
68 çocuklar biri saķat ya biri dē öldü. çocū_uņ biri öldü. öle ğızım_ışti. **SGA: Kışın o zaman**
69 **hiç şehire gitmeden geçiyor muydu? AÖ:** öle geçiyordu. emme sālıklydı herkeş hinci geşler
70 de yaşlı şey hastalıklı, yaşlılā da. şinci de dert ço_ıaldı. bi de ğanser. yā. **SGA: Eskiden daha**
71 **mı neşeliydi? AÖ:** ā tābi neşeliydi, sayğı sevgi varıdı. şinci hani hiç. öle ğızım_ışti. **SGA:**
72 **Teyze sana annen ölünce annelik gelmiş ya, zor oluyor muydu analık? AÖ:** e olur taņi kendi
73 anneņ gibi olur mu? kendi anneņ gibi olmaz. na ğadā desen öyü öyü. yā. **SGA: Köy yerinde**
74 **de... AÖ:** köy yerinde. **SGA: Köy yerinde de üvey anne... AÖ:** üvüy_āne öle. yengē.
75 yengem_marıdı iki tāne. unnar da öldü. ābilerim_öldü. hepsi öldülē. **SGA: Allah rahmet**
76 **eylesin. AÖ:** sa_ol ğıSım. **SGA: Ama o zaman da zor dedin çocukluk. Öyle mi? AÖ:** e
77 u_zaman tābi canım zor ya, zōr. kendi anaņınan övü ana bi olur mu? olmaS.

MİHALIÇCIK - Obruk

Kaynak kişi : Haşim Kılıç, 60, Lise
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Köy hakkında bilgi

1 **HK:** valla siz, siz de bû muhtalanan görüşü.. ne sorarsanız ben net cevap verin. sizin
2 sordünüz soruya verin ben cevap. **EB: Adınız neydi?** **HK:** hâşim kılıç. yani anıyasa mākemesi
3 başganını biliyo musunuz? **EB: O da mı Haşim Kılıç'tı?** **HK:** hē u da hâşim ğılış_şdı
4 aynısını yazarsınız. ne sorāsanız cevap verin. **EB: Yaşınız kaçtı?** **HK:** ātmış. **EB: Öğrenim**
5 **durumunuz ne?** **HK:** lise. **EB: Köyün adı nereden geliyor?** **HK:** adı ēs.. ēsgiden bolluĝ vādisi
6 deyi geçiyomuşdu. hē vadisi yāni bölē çuĝur_annamına geliyomuş. yāni bu çukur özelti
7 annamına geliyomuş. unu izmir doğuz_ölül ünüvesİtesiniĝ bi hocası geldi buriye. unu
8 biliyomuş_araşdırmış geldi sōledi. yāni bolluĝ da verim_annamına geliyomuş yani iyi bi
9 annamı var didi bi şeler didi ... **EB: Obruk mu?** **HK:** obruĝ. ha obruĝ_olmuş. **EB: Eski köy**
10 **mü burası?** **HK:** esKi köy. **EB: Eski olduğuna dair neler var?** **HK:** cāmimiz_esgi.
11 cāmimiz_esgi. yapı esgi yapı. yeni yapı cāmilerden de_ī. başKa esgiye burdā esgiye delālet
12 yanı nası nesī vēsem saĝa? **EB: Eski cami, eski çeşme, Osmanlıca kitabesi olan var mı**
13 **mesela?** **HK:** unnādan yoĝ. unnādan yoĝ hayır hayır. unnādan yoĝ hayır. **EB: Köyün yeri ve**
14 **adı deĝişt mi hiç?** **HK:** hayır hayır. baĝ_u köy şemşileri.. obruĝ şemşi denirmişdi obruĝ
15 minetde burā merkezimişdi. u kö ayrılmış bizden. **EB: O köyün adı ne?** **HK:** gözeler şimdi.
16 gözeler köyü. urıya da ūrarsıĝız yarın. **EB: Köyün yeri deĝişt mi?** **HK:** de_şmedi.
17 de_şmedi. bu kō burda sābit ĝalmış. esgiden çok büyük bi köyümüşdü. aşşa yukārī bütün
18 bizim_İlçeniĝ şeylēni buĝa..bura ĝarşılarmışdı. çalışma alanı vādi.. yani tallılar_arāzilerē dē
19 saĝarya barajı var. urdan dı on beş kilometire aşşa_ıda. u vādilēden çalışıllarmışdı. ĝışın
20 burda konaklarmışdı yazın_urda ĝalıllarmışdı iş ĝüş davāsından. esgiden ben bilmiyom.
21 andan sōna dā bi şe dā sōleyin unu dedem_annatırdı. burda esgiden yüksek_ōrenim
22 durumunda medréseler varmışdı. bizim bu köydeymişdi u. unu dēdem meselā u_ızman
23 seksen beş yaşında u bile bilmiyu unu da esgilē biliyomuşdu yani unu annatırlarmıştı. yani
24 esgiden burda yüksek_ōrenim sı_ında medréseler varmışdı şimdi hiş bi ibāresi yoĝ. unnā
25 bitmiş geşmiş yāni. e şimdī şimdiki hāli hazır e kimse yoĝ. şūda on beş hāne var yoĝ yāni.
26 **EB: Kaç haneydi?** **HK:** aşşa_ı māllem_ımar canım ĝinē mālilenilen on.. **EB: İki mahalle**

27 **beraber kaç hane ediyor?** HK: otuz beş hāni var. gırķ hāne diyiveriñ ğiŝde gırķ hāne. **EB: Yaz**
28 **kış fark ediyor mu?** HK: farķ eder. yazın biraz dā ço alabilir. ğışın gelmezle meselā herkeş
29 gider yāni burda ĩtiyallar, ōlu neŝde istanbulda orıya gider. nēde eskişerde ırıya gider. ğızı
30 nēde ırıya gider hesābı ama yazın geliyu yāni. a otuz beŝle gırķ yazıvırıñ yāni siz kö ün
31 hānesini. **SGA: Yazın ama. Kışın daha az.** HK: ğışın dā az olur. **EB: Kışın kaç iner?** HK:
32 ğışın ōtuz beş. he yazın yani atmıŝa vurabilir yāni. ... **EB: Nüfus ne kadar o zaman?** HK: vallā
33 ben son seçimde ėlli beş seşmen vādı üş beş de çocuk çıkāsañ atmış kişi ancaķ çıkā. he
34 atmış kişi ancaķ çıkā. **EB: Resmi bina olarak köyde muhtarlık var.** HK: muhtallıķ binañıñ
35 biri ŝū. ŝu ğarŝıda gördün bina. faķat u bināyı iPdāl etTim burıyı ğullanıyorum. a ğem
36 burda ğem ğçēde muhtallim mar yāni. zaten de içeri giren yok. gelen bütün mēmurlar
37 mü endizleŝ burıya oturu bennen ğonuşur gider. bu mütallıķ şu gördün ėv. ā defter
38 kitap ğçerde yanı. /.../ **EB: Köy manav köyü, yerli köyü deĝil mi?** HK: manav yerli. **EB: Hiç**
39 **yabancı var mı? Muhacir, Tatar, Çerkez...** HK: hayır hiş yok. hayır. hiş bi şiy yok. tam bi
40 manav yelli. mācır hiç yok. tam bi manav. /.../ **HK: e çocuklarımız da durmaz zāten.**
41 bayramda iki ğün zor duru yāni bu.. bullāda yanī. bullar yāni ėmekli yāni ĩtiyar adam ğin.
42 ha isder misiñ ben burıyē elli tāne elli hāne geş gelsin ğsderim ama gelmeS. çünkü burda
43 çalıŝım aır, ŝartlar aır yani ū ŝeler aır yāni. /.../ **SGA: Neden göç ettiler?** HK: hē ŝindi
44 burada göç.. göŝleriñ başlı sebebi ben sana şöle başdan bi aÇık.. ben atmış yaşındayım. siz hiş
45 biriniz dā düveni felān bilmessiñiS. burda bis hani o zamannar tıraĝdör yok bilmem ne yoķ
46 öküzlēne ekerdik de buyday ğaldıracaz, buydayı ūdecez, ekmek yapıp yicez. ŝu gördün
47 yükseg alanda herkeŝiñ harman deriz harman yelleri vardı. dā biz şu mevsimde dā süreriz
48 devamnı. düven dedimiz şey dē bi tātaniñ altındā u çakmāķ daşlarını çakallar taĝ taĝ taĝ
49 soķallar ū u sapı ēzer u. buydayı ayırır yāni u ŝeleden. e u geñç burda diyelim ki bi
50 hāneden on tene geñç çıkıyo. ne yicek? bi işdi ėvde iki inē var iki inēniñ ürününi yiceK. e
51 baĝdılar burda isdikbal yok bi baŝladılar burdan bēn baŝdayım ben ğistanbuldan geldim.
52 beñ ğistanbulda polisdim. ēve geldim burıya mūtār oldum ŝindi bunu da bıraķacan belki
53 giderim ğistanbula. yani burıye geldiler ada.. hā burda rızık yok. burdan bütün gidenner vār
54 ya hepsi arabaynan geliyo hemŝerim. burda ğalsalādı hepsi boşdu. valla baķ. hēpsi arabaynan
55 gelir. benim ōlum ğsdanbuldan arabaynan geliyo. o zamannar bize arāba hayaldi hayaldi
56 sa a diyiverem yani. demek kī burda rızık yo umuş yāni. dar çevrede ğalınmıŝ. belli
57 adamnar belli şeylere getmişler yāni. e şimdi gence sen nē dēŝiñ? şindi gitmiş burdan gitmiş
58 eskişerde ėvini almış burıya niye gelsin yā? niye gelsin ki ėvimi almıŝım ben niye geleyim?
59 ancaķ ğiŝdi şura mezarlıķ. şırıya geliyo arabayı şu benim burıya durduruyo mezarlı a
60 gidiyo du āsımı yapıp gidiyu. u ğada. ya bi atasözü var yāni dō.. dōdün yer deyi de doydün

61 yer. /.../ **HK:** u işdi unu hesaplıyan yoq demek unnada o durum yōq. bizde ōsa hesaplā. bizde
62 vallā manava gelsin unuġ_étini hesaplar, süTünü hesaplar, altına girer, üstüne girēr. ya
63 olmaz bizde zāten_öle bi şey_olmaz da yāni yorar édēr ama unnaġda oluyor_ġabi unnarı ben
64 bi sordum da, ben şurayı imam_ėvi yapTırdım ārıġlara. çok güzel_ustalā. ... güzel yāni
65 güzel bi binā yaptılar şurıya. sordum_unnara. valla benim bobam bile dedi biz_ön yediyiz
66 didi, évden bi nüvus_eksisi baġ.. ġararı buva veri diyo. vallā. ġarara ana hiş ġarışamaz diyo.
67 ġararı buva veri diyo. évden bi nuvus_eksi.. mi tamam. bizim kōden bi tenesi geldik diyo
68 diyō ben amca didī şu ġızlān_ġadlarını bi say falan diye sordum da ġarışdırmış sayamamış.
69 boba ġızlarının_ġadını bilmiyo ba düşün. bōle bi türkiyede yaşıyoruz. e u_ızman bana o ...
70 benim, benim manav köyüne geliyo diyo ki ġardeşim baġ ben bunu toplantılarda eskişerde
71 sōlüyorun. ya ben_iki çocū zor baġarım. işdi üş nası baġacam? unuġ bo_azı va işēsi va. e
72 öbür adam urdan yir̄mi yir̄mi beş dene döşüyo. e arġadaş buna da uygula devletsiġ yā urıya
73 da bi nuvus sayımı ġoy pilannama ġoy_arġadaş yā. yarın bizi geçecēġ. o sa.. orda saşmalıġ
74 va siyasilerdi hata var yā. olur mu ōle şey yā? adamıġ beş dene ġarısı varımış bizim niyī
75 yoġ_ābi? fatma bugün sen ge yat yanıma ay.. ayşe bugün sen ge. ōle şey_olur mu lē? andan
76 sōna niye u.. andan sōna çıkallā başımıza biz kürt sorunu gelir_ābi. nasōsa unnada oy fazla
77 işde ūraşır duruz. ūraşır hepsi bütün işde bu. /.../ ġırġ doġuz çocū varmış. évēT. bi altı ġarısı
78 varımış. birini sordu. ... ustaya sordum didim kī arġadaş bu çocuklān_ġadını sayaġ mı? valla
79 sayaman didi. ġırġ doġuz baġ altı ġarıdan. e şimdi siz bunu sorun bana bu dinimizde
80 ġabul_ėder mi? medeni huġuġ ġabul_ėder mi? ġsannıġ ġabul_ėder mi? siz bana una cevap
81 verin. ben de burda ūraşıyon kī ben diyom_üş çocūma nası istikbal virecem_una ūraşıyom.

MİHALIÇCIK - Ömerköy

Kaynak kişi : Gürsel Özkale, 70, İlkokul 3
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş, Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi, Eski hayat

- 1 **EB: Yaşınız kaç amca? GÖ:** yetmiş. **EB: Okul? GÖ:** üç. **EB: Nasıl üç oluyor? GÖ:** üçe gada
2 okudum. **EB: Sizin zamanınızda beşe kadar okumak yoktu değil mi? GÖ:** yō yōdu. beşe gada
3 vardı canım. beş üçe gada okudum. **EB: Niye? Okuyamadınız mı? GÖ:** okuyamadık.
4 okuyamadığışlēmiz vardı unuñ uçuñ gitmedik. **EB: Ailede ekonomik olarak sıkıntı mı**
5 **vardı? GÖ:** eveT sıKınTı varıdı. **EB: Kaç kardeşsiniz? GÖ:** beş. /.../ **EB: Köyün eski adı var**
6 **mı? GÖ:** İski adı işdi ömerköv. **EB: Eski yeni hep aynı mı? GÖ:** ivit. **EB: Köyün yeri değişmiş**
7 **mi? GÖ:** yō dīşme yoK. **EB: Eskiden beri böyle mi? GÖ:** isgiden beri bōle. **EB: Bu köy ne**
8 **köyü? Manav mı Muhacir mi Yörük mü? GÖ:** manav manav. manav. **EB: Kaç hane köy? GÖ:**
9 on beş kişi, on beş kişi va mı hoca? on beş kişi anca. on beş yīrmi kişi anca. **EB: Bu on beş**
10 **hanenin tamamı Manav mı? GÖ:** manav manav manav. yoK yoK. heP manav. heP manav.
11 **EB: Muhtarlık var mı? GÖ:** mutarlıg var. mutTarıñ ... **EB: Köy konağı var mı? GÖ:** yoK yoK.
12 toplanma yeri? yoK. **EB: Sizin küçüklüğünüzde dışardan gelen misafirler nerede kalırdı? GÖ:**
13 oda odamız va canım. odalāda galırdı. odamız da va. **EB: Ne yapardınız? GÖ:** yemek
14 yedirilēdi ... ğarınnāni doyurulārđı. **EB: Yatarlar mıydı? GÖ:** yatırdı. yatıllardı. **EB: Kaç gün**
15 **kalırlardı? GÖ:** bir gün galıllārđı gidelleğı. **EB: O zaman elektrik var mıydı? GÖ:** yoK yoK
16 yōdu canım. eleTtirik yōdu u zımannar. **EB: Ne yapıyordunuz o zaman? GÖ:** lamba
17 yakıyoduK. **EB: Nasıl lamba? GÖ:** işdī ... ğaz lamması. **EB: O karanlıkta nasıl gidip**
18 **geliyordunuz? GÖ:** vallā işde geliniP gidiyordu. geliniP gidiyordu işde ğarannıKda. u zıman
19 lammayı.. **EB: Kadınlar lambayla iş yapabilir miydi gece? GÖ:** lāmbıynan yapārđı canım.
20 lāmbıynan yapārđı. lāmbıyı yanına ğordu yapardı. **EB: Doğal yer var mı? Şelaledir, nehirdir,**
21 **piknik alanı... GÖ:** pindih pindik mi? /.../ **EB: Bektaş Dede Türbesindeki zat kim? GÖ:** beTdaş
22 didē, beTdaş dede diye gečeř işde. **EB: Oraya gidip ne yaparlar? GÖ:** du ā idellē canım.
23 du ā idellē. **EB: Başka ne yaparlar orada? GÖ:** do ā yapārđıK. yimek ... yinir hindi u da
24 ğaKđı. esgiden yimeklē yinirdi urda. ... ğaKđı. **EB: Daha eskiden nasılmıştı? GÖ:** ēsgiden ğni?
25 gidellē tabi. gidellēdi. ēsgiden gidellēđı. hindi giden yoK. dī mi? ēsgiden ēsgiden gidellērdi.
26 kō ğalabaliken gidellēdi. bu kō ēsgiden yüz elli hanyıdı. **EB: Yüz elli hane miydi? Büyük**

27 müydü o kadar? GÖ: büyüdü yā. adam ğalmadı. yüz_elli haniydi bu kō ēsgiden. EB: O
28 zaman kalabalıkmış. GÖ: ğalabalıydı hindi adam ğalmadı. da_ılan gitTi da_ılan gitTi. EB:
29 Niye gidiyor insanlar peki? GÖ: buyur. iş, işi yōķ. iş_aramiye gitTi. kōler zati çoğ_azaldı
30 yav. /.../ EB: Arkeolojik alan var mı? GÖ: arke_olog mu? EB: Köyün geçimi neyle oluyor?
31 GÖ: geçim_ışdı hāyvancılıķ. EB: Ne ekiyorsunuz? GÖ: ekin, ārpa buyTı.. buyday. unnarı
32 ekiyōS. EB: Büyükbaş hayvan var mı? GÖ: büyüķba.. var. EB: Kaç tanedir? GÖ: vallā nē
33 biliyīm? çıkā mı hoca? yirmi otuza ğada çıkar. EB: Küçükbaş? GÖ: küçükbaş iki yüz ğada
34 dört yüz ğada var. /.../ EB: Göç var mı? GÖ: göş mü? vā tabī. ço_uş eşkişere göşdü. ... gitTi.
35 ayrıldı gitTi genşle. EB: Neden gidiyor insanlar? GÖ: iş_aramıyı gidiyola. İtim. EB: Gençler
36 mi gidiyor? GÖ: genşler gidiyoru canım tabi ane boğa bırakıP gidiyo giden çoķ. meselā
37 bendi iki dene olan va o du gitTi. /.../ GÖ: çalışacāñ geçeceñ. /.../ Sİ: Göç edenler ne zamanlar
38 gelirler? GÖ: işde genşle u_ızımanna.. bayramlarda gelille. ğurban bayramı ramāzan
39 bayramına geli.. /.../ Sİ: Köyden göç edip burda ev alan ya da evini onaran var mı? GÖ: evini
40 onaran_ını? evini onaran yok bayā öle hoca di mi? EB: Kürt gelin var mı? GÖ: kürtleden_ını?
41 yok bayā di mi? yok bayā. kürtlerden gelin yō va mı? kōde yok kōde. SGA: Boş hane çok
42 değil mi? GÖ: boş hānē çok canım. EB: Mevsimlik işçi geliyor mu? GÖ: işde u kirezçile geli..
43 kirez toplımaya gelille. EB: Nereden geliyorlar? GÖ: ālpıdan gelir. şe_irden_ullādan
44 gelir_ışde. ālpıdan gelir ālpı. ālpıdan gelir_eñ çok. /.../ kirēzcilē getireyō. /.../ ēveli sene
45 ēveli sene. EB: Ne oldu orada? GÖ: pıçaķlatTı. pıçaķlatTı ... bu mālışda bi çocuķ
46 pıçaķladılā. undan sōna ğavğa yapıdılā ğuvaladılā gitTi. işçileri ğuvaladılar. EB: Öldü mü
47 adam? GÖ: yoğ_ölmedi canım. yaralandı. yaralamış. EB: Kavga sebebi neymiş? GÖ: ğavğa
48 zebeğī işdi kirezī toplıyamıyoñ dimişlē bilmem ne dimişler. āz toplañ çok toplañ.. sōnası işdi
49 öle. yaralanı gitTi hasTanide iyi oldu geldi. EB: Hapise giren yok mu? GÖ: buyur. hapise zo..
50 yok yok hapis yok. /.../ EB: Ne kadar sürüyor kiraz toplama? GÖ: bir_ay sürer di mi? serāda
51 sürer canım. SGA: Askerliğini nerede yaptın amca? GÖ: sarığamışda. SGA: Ne zaman? GÖ:
52 ğırķ sene oldu. SGA: Nasıldı askerlik bir anlatsana Sarıkamış. GÖ: sarığamış uzaķ. üç günū
53 üç günde vardım_uş sarığamışa. uzaķ yer sarığamış. SGA: Soğuk muydu? GÖ: so_uş_ayyas,
54 çoğ_ayazdı. SGA: Ne yapıyordunuz kışları? GÖ: ğışın_ışde İtim yapıyordug_ğışın. unnā
55 idiyordug. SGA: Ne giyyordunuz? GÖ: uyķu tulumu, unnarı giyerdik. uyķu Tulumu.
56 unuñ_ıçine yatırdığ. ... gidērdik. uyķu tulumunuñ_ıçine yatırdık.

MİHALIÇCIK - Sarayköy

Kaynak kişi : Nafiye Özcan, 64, İlkokul 3
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Sohbet, Doğum, Halk hekimliği, Çocuk oyunları

1 NÖ: nāfiye. SGA: Soyadın? NÖ: özcan. SGA: Nafiye teyze kaç yaşındasın? NÖ: atmış dört
2 ğuzum. elli do_umnuyün_atmış dörd_olmaz mi? SGA: Evet. Maşallah sana hiç
3 göstermiyorsun. NÖ: átmiş dört. ē ne olcaK ğuzūm? peK_ezildim dāda. SGA: Doğma
4 büyüme Sarayköylü müsün? NÖ: sárayköyü ğızım sáráy. SGA: Okula Sarayköy'de mi gittin?
5 NÖ: tabi ilkökúl zāten de üçe ğada KitTim fazla beşe ğada bile Kitmedim. annem_ışTe
6 hastalanıvērdi bābam çıkartTı. eveli ğuzum_okumaK nēydi? bābam_ışten tut da çıkar..
7 yaşımı böyütTürdü de. beşe ğada bile okutmadı üşden çıkartTı beni yaşımı böyütTü eveli ölö
8 ediliyödu ğız_uşā amañ naPcaK_okuyúp da diye bi de annem hasta olu.. oluverincesi
9 bābam çıkarttı. SGA: Nesi vardı annenin? NÖ: işTē hastalándídí barmānda ēveli bi bi şiy
10 çıkartTıydı ēveli bi_şiy bi hastalıK_öle kötü bi dedilēdi. annem bi iş yapamıncası bubam
11 mezbur beni çıkartTı yavım. SGA: İş mi yaptın? NÖ: iş yapTım ya onuñ_çin K_uSum.
12 SGA: Kardeşlerine baktın. NÖ: Kardeşlerime.. doKuz ğardaşım_mar. doKuz ğardaşız_evet.
13 SGA: En büyük sen misin? NÖ: ēñ büyükleri benim. beş_ölan üş ğızıldık ğardeşimin benim
14 güççü_üm öldü. te.. yūssek tansıyöndan ğuzum. ē işte öle annem derin. iki ğız ğaldıK
15 beş_ölan ğardaşım_mar. SGA: Sen onlara küçük yaşta annelik yaptın. NÖ: annelik yapTım.
16 tā ölanıñ biri dēr ki aba vāllā sen beni pek çok dōdüñ der. e u dēyİ ğardaşım dedim
17 vermiyİncesi hani dövmiyincesi dedim_adam olunÇu ileriye ğeriye gittiñiz dedim. ... beri ...
18 ama ... annem gibi çok dōdüñ sen dēyİ. SGA: Ama küçük yaşta annelik yapmışsın. Kolay
19 mı? NÖ: yā dābī, dābī ğuzum derin. öle yavrum derin. tā ne soruyum ben saña? SGA: Eski
20 köy hayatı nasıldı? Bana onu anlatır mısın? NÖ: eski köy hayātı nesiydi? ēveli tırmā gidērdik.
21 burçaK yolmāya gidērdik. sıra yolmāyā gidēdiK_annecīm. ondan sōna şindiki hayāt_ıyi.
22 şindī biçerinen hani tallalā biçiliyōru. iramīnan gelip yıkılıyōru. ēveli ğadinnā çok_ezilirdi.
23 şindiki hayāt eskinki hayatTan_ıyi annecīm. SGA: Eskiden kadınlar çok çalışmış. NÖ: ā
24 sen ne deñ ğuzum kıT? adamnāmızı hani biçerimiz vār bizim biçerinen gidērdi biz de meselā
25 üş beş ğālī ğadın toplārdık. ğadinnānan gider sıra yolārdık. ğadinnān ğünnūnen
26 götürüdüK_ışTe yolda āş bişiridig yemek yapārdık. u vaKıtkı hayāt tā bi kötüydü. e şindi de

27 hani o işler ğalmadı. hani erkeklēmiz çalışıyo meselâ kürtleri getiriyoruS hani meselâ
28 sermiden çekirdek vâ şindi günâşık. günâşâ onu doru yapıdırıyörüz hani biçerlere çıkârtıp
29 savırıp ğuyuyoruS. êlkinke hayâtta şindiki hayâtırrahat. **SGA: Eskiden kadınlar erkeklerden**
30 **çok çalışıyormuş. NÖ:** erkeklēnen bari çok çalışrdı. eveli ufaK çocūmuz olur, çocuklāmıza
31 bağamâzdık. unu derin sōlemesi ayıp derin kil sabın bile u bebeklēmīn bezlēne soğuk
32 suyunan çırpıştırdık, tekrar zabah bi dâ sarârdık. onu yıkıyamadın gün bile olurdu işe
33 gidecēn diye. sırya gidērdiğışdē ğayınna ğaynata varıdı anam derdin hani onuğ yanında
34 çocuklar ğalıdı dı ğadın dâ ğem bize yemeK hazılladı biz ğor gidērdik. ğayınna ölüydü. işTe
35 öle öle çok kötü durumnar geçirdiKannem de şindiki günner rahat. şindiki günner
36 seniğanneğ de mi kölü? **SGA: Benim annem babam vefat ettiler. NÖ:** heböldülerölü mü
37 kıSım? ğenciken mi öldüler? nolcağöle bi ğaza mızâ mı öldi annecim? **SGA: Öyle oldu.**
38 **NÖ:** öle olu ğuzum ğı anam sağa deyceğ sabır vērsin. ğaş ğardaşığ? **SGA: Kardeşim yok,**
39 **tekim. NÖ:** seğ Pi eviğ teki misiğ? öle mi ğıS? ē yavrum derin ēy. herkeş ğardaşığ seniğiyi
40 olTuğdan sonâ anam herkeş ğardaş olur. sen yalnız ki iyi öl her şeyine napacağ? arın
41 yazışsı. **SGA: Manavsınız değil mi teyze? Bu köy manav mı? NÖ:** manavuz tabi manavuz.
42 manav manavıS, manavıS.

43 **SGA: Eskiden çocuklar hastalanınca ne yapardınız? NÖ:** şindi êskiden ğuzum deri
44 köyğılaşları olurdu. meselâ bî hinne minne bi dorü dörü nerde hi ondan sōna bi saplicān
45 gelmiş anî şunu yapām bunu yapām. meselâ bebeK bi hasta olur sıçırardı. Kırşun dökērdik.
46 ondan sona êski bî şilerden bükü.. fişekli şilēnden onnānan getiri hurşun dökeriz hani adam
47 gibi olü işTe şu nazaröldü bu nazaröldü u şekilli. ondan sona onnarı yapadığ köyğılaşları
48 yapılırdı eveli. şindi kimi nerde toptan gitmeK nērdiydi? kendiğ bile hasta oğsağ
49 doğumnāmızı sōlemesi ayıp yavrum de zorna ıına ıına kö hibelerine doğuruduğ bağ bî
50 yavrılām hepce biriciK bi şerde ölüm, eskişerde ölümüğ biri biri ıstambulda ölümüğ biri bu
51 ölüm da eşşere işTe çocūn okutmayâ gitTiler. ondan sōna ıına ıına böbeK doğuruduğ
52 hindihi gibi ki.. şiyi doğTura yarışvermen ki anam dērdi. köyebeleri doğutTurudu. hep bu
53 çocuklām köyebeleriyle doğutTurdum ğuzum. hepimizöle. hani hebî hep köyle ölüydü
54 emme ölüydü emme adam ğadınnar sâlıklydı. şindi ğoy.. şere ğideğ meselâ doğuma
55 gidenezig_ezig_eziliyoru. öle ki bu yatTıın yerde ğuzum sancı çekmeK ğolay mı? adam
56 gine bı ğalkān gezinirdin hani köyebeleri hani şiyiğe ğöre sağalına ğöre ölece şiy veridi
57 ondan so.. yüzüğe ğüle ğüle şiyede. hindi elinğ ayāğı bālâ ondan sona doğuma yat. allahū
58 ebeler tâ bi zor hindi ğö.. gelinnēm dōru diyiveri de anne dēr köy hindi eveliniğ
59 doğumnarı tâ iyi derle. e öle anacim derin şu horda hemenāna horda da öle elinğayāğ
60 diyollar bālyıp dı sancı çekTiriyōrun yatTıın yerden diyollar doğumdediyoru diyollar. e

61 biz görmedig_ği bizler hep köy_ebesiylen do_urtuğ. **SGA: Bu köy ebesi kendi köyde.** NÖ:
62 tabi kende. **SGA: Öğrenmiş.** NÖ: öğrenmiş_anam der ni ik_üş gadin vāridı. ondán sóná
63 çā_ırdıK meselá hasta oldūmuzı gāyinellāimiz gidēdi meselá gece ōsun gündüz_ōsun
64 çā_arı gelirdi onnarı. ki.. vāhtıñ geldi mi suyuñ geldi mi sıyıñ geldi mi hemen Te işTe
65 do_urūTuğ. **SGA: Peki çocuk ateşlenirse ne yapardınız?** NÖ: çocuğ_ateşlendi_ı
66 zaman_anam derin_ışde mejbıra kılısın bi doğ_ıta gōtürüdüğ_ışte. mejbıra gālırısak hani
67 ōlücü bi şiy_edesen doğ_.. di_ılise ondan sona ya bi sırtına kepek sarārdıñ ya bi duz sarārdıñ.
68 **SGA: Kepek. Nasıl oluyordu?** NÖ: ya sırtına şiyi bulğur kepekleri vardı onu gāvırdıK şōle.
69 ondan sōna bi de kese dikellēdi sırtına gollārdı. ondan sōna içcıcık dutsun diyi işti ōsürü
70 müsürü olurdu ataşlı diyē. u şekil_ışte şey_ederdik. āspirin_olurdu undan yutTuruduğ_ışte.
71 **SGA: Tuz nasıl oluyordu?** NÖ: bi de duz gāvırlurdu. onū da duzu da gāvırdıK. unu da aynı
72 ōle kesiye gūyādıK. unu da gōduğ_sırtını ılımāncācıK. hani sırtınıñ terini alır su şiyi olur
73 ci_ellēniñ şiyini alır diyereK. işti ōle bī şile ilaşlar yapardıK köy_ılaşları yapılrđı. ōlüydü
74 anacim. hani hep köy şiyi eveli yo_udu ōle toğ_Tor muğtur. yo_udu. hep köy şileriynen hani
75 şey_ettik. hindiki şeye hemen bi_ki dağğa hasta oldūñ zaman gidiyorun Toğ_dura. ōle çok
76 şili. hemme ēvelikiniñ_ādamnarı sālāmdı yavrum derin. **SGA: Şimdi gidiyorsun avuç avuç**
77 **ilaç içiyorsun.** NÖ: havic_avıc_ilaç_ıçiyorun o da soñunda hiş gāfanı işde.. de.. deli
78 oluyōrun. deli ediyōrū seni. meselá ben tavsiyon ha.. hastasiyın yüzlüK haP yuduyōrūdüm
79 da.. tavsiyona, hindi beş tā gōdu yüz beşlig_ıçiyorun tavsiyon hapını çitleşdirdi. hani u dedi
80 gāransız geliyorū saña dedi. ā yüz beş_ō yelti iki dene haP yudarın. emme şükür_āllahıma
81 faydası ōldu. ay_ısmiñ ne gūzum derin? **SGA: Semra.** NÖ: semrā mı derin. dēm.. şimdi
82 bağ_ıyi ōldu. yalnız şu Kıyıları baK Pesbē şekēden bu āzımıñ gıyıları şiyi su ağıyōru. eciK
83 de şekeri de sınırda dedi_emme heralda şekē va gine gidecēm bi doğ_Tora. hu şekē de va
84 dedi vārdı şekē sınırda seniñ şekeriñ dediydi. nōlcāğ_ışte yaşıñ_ātmiş_olunca gūzum her
85 dert çıkıyōr. her dert çıkıyōr yavrum.

86 **SGA: Teyze küçükken oyun oynar mıydınız?** NÖ: oynārdıK. oynārdıK. evÇiK_oyndıK. üş
87 dōrd_arkadaş toplanırdıK, evcig_oyndıK_ondan sōna. meselá koyun sa_ar gibi gūzu
88 sa_ar gibi inek sa_ar gibi herkejiñ bi teşkilāt yapārdıK. hondan sāna honnarı heP_ıyiye
89 şey_ederdik hatta urıya ataş yakārdıK. bulğur getiridiK_evlerden āş pişiridiK. ... u şekilli üş
90 beş_arkadaş yapādıK evcik_oyndıK hattā bēnim şōlá ētēm mi varımış nēmiş şētmiş de
91 hatdā bu taraFım yānmıştı benim_arkadaşlāmiñ yānda. annem_ōle dērdi gızım dērdi bayā
92 bī_şiden gūrtulduñ yāndı bi tarafıñ dērdi. oynārdıK. üş beş_arkadaşım toplanırdıK
93 evcig_oyndıK. oynārdıK_evcig_oyndıK. **SGA: Şimdi çocuklar oynamayı da bilmiyor.**
94 **NÖ:** he bilmeyi benim bebeler vārdı mīskēt_oyndıK. üş dōrt tāne benim bu ōlannā ne.

95 gidellerdi üş beş onü da çuval dolusu misket besbē arķadaşlā nası oyun yapallārsa misketleri
96 toplıyan gelirdi. benim üş tāne ölüm_mar_ışte. gidellēdi. biri eñ güççük. güççüK_ışte
97 hep_evliler. ēvlēncēmiz çıkcamız de bi de ğızım_ma ğızım da şehirde. o da ēvli. hep de āltı
98 dene şiyim_ma, ğız torunum_ma. ondan soñā birisi de bu ölumuñ_ōlu va işte. ya ğızım.
99 **SGA: Teyzeciğim sağol. Ağzına sağlık. Hakkını helal et. NÖ:** sen de sāl ol ğızım sen de
100 yāvrum.

MİHALIÇCIK - Sazak

Kaynak kişi : Alime Özkan, 76, İlkokul 4; x, 40, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Çamaşır yıkama, Bilmece

- 1 **SGA: Alime teyze doğma büyüme Sazak köylü müsün?** AÖ: hayır. mihaliçcikda. **SGA: Sen**
2 **Mihaliçcik'tan mı gelin geldin?** AÖ: eveT. **SGA: Kaç sene oldu geleli?** AÖ: Kaş sene
3 oldum_āyşa_ānım bēn on biş yaşında gelin gēldim. otuz do_ūmnuyun. otuz do_ūmnuyun.
4 bin dokuz_üz_otuz yēdi do_ūmnuyun. **SGA: Sen atmış senedir bu köylüsün.** AÖ: burduyun
5 hē. **SGA: Sazak köylü olmuşsun sen artık.** AÖ: tabi canım tabi tabi. **SGA: Gelin mi geldin?**
6 **AÖ: gelin buriye gelin geldim.** ēvet, ēvet. **SGA: Mihaliçcik'ta okudun mu?** AÖ: okudum.
7 **SGA: Kaça kadar okudun?** AÖ: dörde ğada okudum. **SGA: Seni nasıl istediler? Düğünün nasıl**
8 **oldu?** AÖ: ē dūñür geldilē. e annem babam da verdi. ben di isdiyodum_ōlanı. tabi tabi.
9 aqıl_olmıyınca kō isdedig_ışde. köve geldik. **SGA: Sen nasıl gördün köyde?** AÖ: çoğ_iyi
10 gördü bi yavrum. iyi.. iyi günümüz geşdi iyi ğarşılaşdık. ēvet. **SGA: İstiyordum dedin ya**
11 **demek ki görmüşsün daha önce.** AÖ: tabi canım. buriye gelir gidēdim bēn ēvlenmeden
12 evēltide. burda aqrabalām_marıdı. tēyzelēm_marıdı. unnara gelir gidēdim. ōlan da burdan
13 annaşdığ_ikimiz_ışdi. ēvlendik. ōmrü azımışdı ōldü başğa. **SGA: Allah rahmet eylesin.** AÖ:
14 sa_ol. **SGA: Düğün törenleri nasıl olurdu?** AÖ: dü_ün töreni ēveli a yavrım öküzleri
15 ğoşallādı. şurasına da şōle bi tıngır tıngır tıngır şi daqallādı, çan. ğınacı gelirdi. yani
16 gelin_almadan bi gün_ēvēlsi yatāñ yorğanıñ gelirdi. ondan sōna ertesi gün de dü_üncüler
17 gelirdi. gelin_almıya gelillēdi. **SGA: Kınası falan nasıl olurdu?** AÖ: ēveT ğına aqşam ğına
18 olur zabālin de gelin_almıya gelillē. **x:** esgiden ādetlerimiz çok de_şikTi. şindi onnarı
19 yapmıyolar. esgiden_ādetlerimiS şōleydi. cumā günü kıız_évinde ilgi qurulurdu. ilgi dēdiK
20 yani kıız_arqadaşları toplanır gelinnen ēlence yaparlardı. ondan sona cumārtesi günü de
21 kınacı gidērdi kıız_évinē. kınacī ōrda qalırdı u kınayı yapardı kıızıñ kınası yapılırdı. ama ōlan
22 tarafından gidellerdi kınacılar. ē cumartesi aqşam hem kıız_évinde kına yapılırdı hem erkek
23 taravında şennik düzennenirdi. ondon sonā pazar günü dē ōlan tarafindā gelin_almaya
24 hazırlanılır hem de güvey başı dirilir dāmāda. güvey başı dirilmesi de şōle ē yāni ōlan
25 tarafında siniler süslenir. tepsiler bōle ziniler süslenir. urdā davuļ şēy şennik yaparaq cāmiye
26 gidilir. dāmad_ālbisesi falan qonur. her zini ayrı ayrı çeşit çeşit. ondan sōra da cāminiñ orda

27 du_āası yapılır hoca damādı giydirir. du_āası yapılır sonra heP birlikte toplanır kıız_ēvine
28 gelin_almaya gidilirdi. esgiden bizim dü_ünnerimiz daha güzel_olurdu. esgi ādetlerimiS
29 daha şennikli olurdu. AÖ: hah. oldu. şinci nēde salon. hinci salona gidiyollā yāni. salonda
30 yapılıyor hiş bi ciye beñzemez. görebilirseñ görebiliyoñ boynunu uzada uzada, göremezsen
31 diñniyoñ seslēni ğalkıp geliyoñ. başğa nābıcañ? yā. SGA: Eski mi arıyorsun teyze? AÖ:
32 eski tabī gözeli. SGA: Hayat zormuştu değil mi teyze? AÖ: tabī. tabī ço_umuşdu. SGA: O
33 zaman mı tatlıydı şimdi mi tatlı? AÖ: u_zımanķı datlıydı. şinci nerdē? saluna toplanıyoñ. hē
34 işde dedim ya bizden şey gitsek bile nerde görcez? ya imiñi uzada uzada görebilirseñ
35 görebiliñ. göremezseñ salon biteğ ğalkā geliñ.

36 SGA: Bu köye su ne zaman geldi? AÖ: ēvlere vāllā ğaş sene oldu bayā.. x: ēvlere mi? şeyde
37 geldi alime yinge. bis genç on beş yaşında falandım bēn geldinde. yirmi seneyī geşmiştir.
38 yirmi beş sene olmuştur. AÖ: tabi. baya yirmi sene oldu heralda. SGA: Su eve gelmeden önce
39 ne yapıyordunuz? AÖ: çamaşılıklāmız vardı yunaķlıK deriz. orlara ça.. oriya gider orlāğda
40 yurduK. kösel.. köslerimiz_oluğdu köslere çamaşır ları döşerdiK. vur debmiyi vur debmiyi
41 debmelēnen yurduğ. şimci her şiy bol. çamaşır makineñ var. atıvėriyoñ hiş sa..
42 habarıñ_olmıdan yunuP çıkıyoñ. SGA: Suyu ısıtır mıydınız? AÖ: ğazan ğaynı.. ğo..
43 ğurardıK. yunaķlıklāmız va hinci tā yıķıldı ğali yunaķlıklā da yunaķlıK deriz böle örtülü
44 üsdü örtülü içindi çamaşırāne ğāzannañ dizēdig_üş dört dene ğāzān. üş dört kişi bir den
45 çamaşır yurduğ. kösüre de esgilēmizi döşerdik. hadi vur debmiyi vur debmiyi. onđan sona
46 dePme bittikden Keri āz çamaşır ları sabınna kille kilimiz_olurdu kil. kil dēdik killeri
47 dökēğ dōke de çamaşır ları sabınna yeni ğatTan döşer bi dā çıkādığ_üstüne debmele, ondan
48 sona sabınnı sabınnı at ğazana ğaynatmiye. SGA: Çocukları nasıl yıkadınız? AÖ: ilehende
49 yurduğ. SGA: Evde mi orada mı? AÖ: çamaşırānede di_il evimizde yurduK ilehenne. bi
50 banyoluK doru yo_udu nerden gelceK banyoluK u_zāman. ilehennere yūnurdu. kendimiz
51 de ilehennerde yunurduğ. SGA: Sular gelince hayat kolaylaştı. AÖ: ā hePsi ğolaylaştı
52 yavrum. su ayāmıza geldi ēvlere suyu āldık. çamaşır makinesi āldık. oh şinci rihatz. SGA:
53 Su sorunu var mı köyde? AÖ: oluyor bazı yā. patlıyoñ borulā patlıyoñ. sulā gelmiyoñ üş
54 beş ğūn. bir_ay gelmedi ğūnnē oldu. SGA: Ama arıza nedeniyle. Susuzluk yok değil mi? AÖ:
55 yo yō yō. boru patladı mıydı yapıyoñ mütar_ışde. hī.

56 SGA: Eskiden kış gecelerinde ne yapardınız? AÖ: ohō ğış ğecelēnde mısır mısır patladırđıK.
57 her şī yapardık. ĩde deriz ĩdelēmiz_olurdu. onnarı yirdik. işde bulundūnu yapādıK. SGA:
58 Birbirinize gidip geliyor muydunuz? AÖ: tabi tabi tabi. u_zamatķı ... dā bi ēllerimizde bi
59 fener_olūdu. fenellēnen gidēdiK. bölü ışık nerde bulcañ? ōlüydü. SGA: Sürüyor mu? AÖ:

60 tabi sürē ... **SGA: Televizyon engel olmuyor mu artık?** **AÖ:** televizzōn olur olmaz_olu mu
61 şinci tabi u_zımat_tvlevizzonnā yokudu bile. nerde ışık yo_udu yavrum_u_zımad.
62 u_zımat lāmbalāmız_oludu lōküslēmiz_oludu onnarı yaqardıq. ışık yo_udu. bizim_o
63 devrimizde yo_udu ışık. **SGA: İşte o zaman komşuluk daha iyi değil miydi?** **AÖ:**
64 çoğ_jiyīydi. hem de çoğ_jiyīydi. vallā çok muhabbetli olurdu. o zamat sık da yo_udu. sende
65 varisā bende yok. dē şu ā gōnşi televizon_almış. gidēmīñ bi baqāmīñ diye gidērdik. herkesde
66 yo_udu u_zamat. **SGA: Eskiden çok neşeliymiş. Şarkılar söylerdiniz.** **AÖ:** ō tabī ō
67 dü_ünnēde davılları alıvırıydik kömbodo tombodo vallaha bi oynardık bi oynardık. tabī
68 şinci nēde? şinci anca dans_edelle. biz_oynadıg_o_zamat vallāhi. oyuna çıkdık mıydı
69 şahırdıq dikileğalırdı oyunna hinci vinci bunnā da şıklamaz baqsaña. u_zamat ne biliyim bu
70 çok şıkladı bu barmaqlā hinci niye şıklamaz kı? İtiyalladık ğāli de oña. **SGA: Masal biliyor**
71 **musun teyze?** **AÖ:** valla yavrum bilmem masal şinÇi. **SGA: Hiç masal kalmamış biliyor**
72 **musunuz?** **AÖ:** nē naPcañ masal? televizzonnā va işde. **SGA: Çocuklara anlatacak hiç masal**
73 **yok.** **AÖ:** yoK yoK yoK yoK yoK. **x:** emmim_annatıverirdi, bëyi. emmim, emmi deriz.
74 emmim_annatıveridi bize çocuklūmuzda. a u_zımanar bizim çocuklumuzda tabi ışık
75 yokdu şey yokTu yā televizon da yokdu. u_zıman_annatırdı emmim bize masal
76 falan_annatırdı. esgilē bilirdi kerim_emmi falan. şindi hiç yok yok.. yok kine. hatırlamıyo
77 işdi unutulmuş. esgilē de unufTu. **AÖ:** unutuldu unutuldu ē ne masallā bilirdik.
78 keşim_enişTeñ bi dedi şī diye bi size dedi bi masal satıvercem baqam bilebilir misiniz dedi.
79 anası dedī gızınıñ sırtına binmiş dedi. biliñ baqam bunu dedi. unū dediK bunu dedik. allah
80 sōnadān çaydannīmış. anası gızın sırtına binmiş. çaydannīmış me_ersem o da. yā bu
81 masalcıg_aklımızda ğalmış baq. **SGA: Başka var mı teyze?** **AÖ:** yok. başga da hiç yok. **SGA:**
82 **Ağzına sağlık Alime teyze. Hakkını helal et.** **AÖ:** helal_ōsun yavrum. sa_ol nolcıg_baq
83 mahabbed_ettik_ışdi burda. tabī ōle mahabbeti nerde bulcañ? **x:** şindi bizim māllemiziñ
84 heb_bōle yaşlılar hepsi gelirler biraz sōra burıya dizelinirler. burası qadınnar qāvesi diye
85 söylenir. oturlar ondan sōnacıma maqabbet bi_ki oturlar bi_ki çorap_örerler ondan sona
86 gider.. **AÖ:** e nolacağ_hinci oturuyoruz yavrum. adamnā yok. aş_ısdıyen yok ekmeğ_ısdıyen
87 yok. he çocuK_yōk. varīsek görsak bi çorba ğaynadırın oturuz yiriz. yimēmiz hazırısa oturuz
88 yiriz. yimek yōsa işde bi çorba bişiriz ne allah ne verdi.. yiriz. oh. televizonuñ ğarşısına
89 geçeris. baqarız_ışde. uyqumuz gelesiye ğada. allah da ğābil_etsin ğılāsaK namazımızı
90 ğıllarız. İşde.

MİHALIÇCIK - Seki

Kaynak kişi : Nazife Çakır, 57, İlkokul; Vahide Karakoç, 66, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Pekmez yapımı, Yöresel yemekler, Eski köy hayatı

- 1 **SGA: Teyze bana bunu nasıl kaydattığını anlatır mısın? NÇ:** annatırım. **VK:** üzümün suyu.
2 **NÇ:** önce üzümü çuvala güydüm. ayaklarıma poşet bāladım, çinnedim. bunun toprā var
3 bizde. u topra_ı ğazana ğuyduĝTan sōna toprānan ğarıĝTırdım. bi gün saba_ā ğādar durdu.
4 ğaynadırken bōle baĝıyoĝ suyu. damar damar çöküyo. o_żaman ğazanı indiriyoĝ, āltına
5 bi odun ğoyuyoĝ çukur, ya eyiyoru, duruluyo, aynā gibi duruluyo. onu alıyo ħariĝ
6 ğazana, ğaynarken ğaynarken ğoyuluyo. o pekmez_oluyo. bunu da ğo.. ğo.. PeKmez
7 ğıvama gelceK zaman hindi ayrı bi tabā ğuyuyo, badılcannarı dōrarsın, kireciĝ suyu
8 yatırdıĝ zaman bōle kilt_olur. cıvıK cıvıĝ_olmaS. pekmeze döndü mü patlıcannarı içine
9 ğatarın onđan sōna ğaynarken ğaynarken bu şekili alı. **SGA: Patlıcana kireç suyunu nasıl elde**
10 **ediyorsunuz? VK:** İslanmış kirec, topak kireci islān ya. **NÇ:** topak kireci suya attı_ıĝ zaman
11 o üstüne dumduru su getiri. a buĝalır.. dı onı da yıĝaması güç_olur, bunalıĝ_olur bekmezi. o
12 suyuĝ_çine dōradı_ıĝ bekme.. ĝi.. patlıcannarı atārsıĝ. onđan sora yıĝa, temiz bi bezinen
13 ĝurula, bekmez ğıvamını aldı_ı zaman içine sıkıĝ sıkıĝ ĝurular, atarsıĝ.Piĝinci bōle olur.
14 **SGA: Adın ne teyzeciĝim? NÇ:** nazife. **SGA: Soyadı? NÇ:** çakır. **SGA: Kaç yaşıdasın? NÇ:**
15 elli yedi. **SGA: Doĝma büyüme Sekili misin? NÇ:** bi tepe_ardı ikizaferliyin. **SGA:**
16 **İkizafer'den mi? Biz oradan geliyoruz şimdi. NÇ:** òle mi? hē benim memlekeT_orası. **SGA:**
17 **Gelin mi geldin buraya? NÇ:** burıyı gelin geldim. **SGA: Okula gittin mi? NÇ:** KitTim. **SGA:**
18 **İkizafer'de mi? NÇ:** tabi. **SGA: Teyzeciĝim senin adın ne? VK:** vahide ğaraĝoç. **SGA: Sen**
19 **kaç yaşıdasın? VK:** atmış_āltı. **SGA: Sen Sekili misin? VK:** dōma büyüme buralıyın. **SGA:**
20 **Okula gittin mi? VK:** gitTim. **SGA: Burada mı gittin? VK:** burda gitTim.
- 21 **SGA: Siz de yapıyor musunuz Vahide teyze böyle? VK:** hē. yaparın, yaparın yavrım benim de
22 var baĝım. üzüm baĝından, üzümde yaparıs. **NÇ:** ünüversiTe hocası gibi onuĝ bilmedi_ı
23 bi_ıy yoK. **VK:** zır bōle düz.. şe.. baTlıcansız da yaparıs. **SGA: Başka neler yaparsınız?**
24 **NÇ:** domates salçası yaparıs, tāze fasülye kōnservesi yaparıs. fasülyeyi ayıklaıız, temizleriz,
25 ister u işi òrtasından dıl istersen hanı parçala. unı dı ĝi.. biraz ğavriĝlarız. **VK:** tūrşu yaparıs
26 işte yaptıkłamız ne yapcaz ĝimdi derin doĝduruculā çıktı tā ... **NÇ:** ĝimdi derin doĝduruculara

27 goruz. eveli k̄onserve yapardıK̄ şişelere, K̄aPaK̄ TutturuyduK̄. **VK:** hinci, hinci ḡali derin
28 doḡduruculara ḡoyuyorlar. **NÇ:** guruduruz. gurumáyí t̄a doḡturl̄ar şey görüyoru. **SGA:** **Evet,**
29 **daha doḡru görüyorlar.** **NÇ:** tabí. **VK:** t̄a doḡal_oluyoru. **SGA:** **Vahide yenge, eskiden bu köy**
30 **nasılmıştı köy hayatı? Sizin anneniz zamanında köydeki işler nasılmıştı? VK:** h̄aynı b̄öle eker
31 ḡaldırıydıñ, çifçilik yapardıñ. emeklilik d̄oro ȳodu s̄onadan herkesi çalıştı emekli oġdu. şindi
32 h̄erkes_emekli. **SGA:** **Herkes emekli mi köyde? VK:** tabí. ařř̄a yukarı. hepce
33 kıromdan_emekli millet. **NÇ:** kırom m̄adeni emeklileri. aşş̄a şu k̄avaK̄Tın kırom
34 m̄adeninden. bu kövün baȳa hepsi K̄romdan_emekli. **VK:** hepsi ordan_emekli. **NÇ:** ben de
35 çoK̄_oldum geleli buraya ȳani. **SGA:** **Krom madeninden emekli olunca kimse çalışmıyor**
36 **deġil mi tarlada, baġda? VK:** ȳo ekeceK̄ ȳiceK̄ ḡada bahçel̄emiz.. **NÇ:** genşler gitti, yařlılarıñ
37 da gücü yitmez. **VK:** genşler yok.genşler heP gi.. benim_iki oġum var eskişerde.
38 büyüK̄_olum türkiye ġaStesinde çalışır, güççüK̄ faPriK̄ada çalışır. ġızım da bu sene daşındı
39 eskişere. ben bi kendimin hinci. **SGA:** **Eski köy hayatı nasılmıştı bi anlatır mısınız? VK:**
40 esKiden çay ȳodu yavrum. sab̄alin ç̄orb̄a içilirdi. bu bekmezl̄eden_esKiden t̄a çok
41 ġaynadırdıK̄ b̄öle toprak küplere ḡoyardı anal̄amız. sab̄alen ç̄orbanıñ_arK̄asından_onu
42 ġoyarl̄a yill̄edi. şindi ise şindi çay var bu datlıñıñ yüzüne baK̄an yok şindi. **SGA:** **Ama çok**
43 **güzelmiş.** **NÇ:** dört beş kile bulġur ġayn̄ardı. **VK:** beş kile bulġur ġaynadıll̄adı. **NÇ:** iki üş
44 kile göce. göce ç̄orb̄ası biş̄erdi. bulġur pilavı biş̄erdi. sab̄alin de bi tabaK̄ bekmeS. Çay_adedi
45 yoġudu. **VK:** çay_adedi yoK̄du esKiden. **SGA:** **Ama herkes saġlıklıydı.** **NÇ:** çoK̄. **VK:** s̄alıK̄
46 ço_udu şindi de s̄alıK̄ ġalmadı. şindi köyl̄e şe_ir_oldu eme bizim haȳat bitti. ȳa. **NÇ:**
47 bi gün_önc̄eden yir bell̄erdiñ çamaşırları sırtına vuru gid̄erdiñ. şu çımk̄ıl̄adan ġazan
48 ġ̄aynadırdı. orda depine depine yıK̄arız biz, ayaklarımızınan. tabí. öle yıK̄ardıK̄ öle gelirdi.
49 **VK:** kil_olurdu çamaşır kili eskiden. baK̄ burda bizim burda. **NÇ:** bilirsiz belki. şeye yaK̄ın.
50 kırom m̄adenine geç̄eken. **VK:** şurda burıya yaK̄ın bi sa_at benim_adamım orda öldü. **SGA:**
51 **Nasıl öldü? VK:** K̄alp K̄rizinden. orda çalışırK̄an_öldü. yirmi beş sene oldu. **SGA:** **Allah**
52 **rahmet eylesin.** **VK:** işte o çamaşır kiliylen kilinen yıK̄adıK̄. **NÇ:** inek saġılırdı ġoyun
53 saġılırdı. **VK:** şindi inekleri makine s̄a_ar. esKiden herkes kendi eliylen s̄a_ardı. şindi her
54 bi_şe ġolaylandı da duta.. yiye.. ȳıyceK̄_a_az ġalmadı yavrim. **NÇ:** ömür dedi_ĩnde çıK̄al̄l̄a
55 da ben Pek baK̄arın. k̄anal ikide de. **SGA:** **Yok biz televizyon deġil, üniversite için çekiyoruz.**
56 **NÇ:** annadım. şe.. ihi onn̄a dı b̄öle bizim gibi annaTıll̄ar. hal̄a geç̄en bekmeziñ aynı biz gibi
57 s̄ölediler. **VK:** hast̄aneye gid̄erken anadolu ünüversitesi yoluñ ġıyısında ya. siK̄orta
58 hast̄anesine giderken. **NÇ:** s̄öylüyoru z̄ate ř̄e.. tramvay. esKib̄al̄a, ç̄arşı, her şiyi s̄öleye
59 s̄öleye gidiyo. **SGA:** **Sizin böyle güzel bir yemeġiniz var mı? VK:** s̄armamız meşur. **NÇ:**
60 yaprak sarmamız. **SGA:** **Nasıl yapıyorsunuz? Bana saracakmışım gibi tarif edin.** **NÇ:** önce

61 yaprağ toplarsın. sıcağ suda güzel şetmesi için hani ğavışması için. haşlarsın.
62 dolmanın ğiçine sovān, önce sovanını yağını ğavriđlārsın, salçasını. **VK:** ği yapcāsađ ği
63 yapan ğle ğavriđlāsađ ğavriğla.. **NÇ:** pirincilen bulğur ğātarsın veyā sıf piriņ ğātāsın
64 arzuña ğöre. **VK:** ğıymāynan da olabilir. **NÇ:** ğalem gibi dolduruS. **VK:** onu bğle ğalem gibi
65 ĩnciciK sararız bğle. **NÇ:** bizim buranın meşur yemē o. **VK:** yaprağ sarması. **NÇ:** yayla
66 çorbası onnar ğikisi. **SGA:** **Yayla çorbası nasıl oluyor?** **NÇ:** o da yoğurdunan un, bi de
67 yımirtanın beyazını ğatsan dā güzel_olur, yalabığ_olu. onu çırpārsın. **SGA:** **Yoğurt, un bir**
68 **de yumurtanın beyazı...** **VK:** unu çırpacāđ bğle ğondan sōna azcını yapacağ yapacağ, onda..
69 tā ōlmaSsa süzgeçTen süzüvircen çil çil ğalıvrı. undan sōna oncā_az da
70 pirinc_atacağ ğiçine, çoğ de_ıl. tereyānı da üstüne dōkecēn. bi de kekik ya nāne, çoğ
71 güzel_olur. **NÇ:** ēvli bekar? **SGA:** **Evlüyim.** **NÇ:** çocuğ var mı yāvrım. **SGA:** **Yok.** **VK:** sen
72 de dōma büyüme řē.. eskişerli misin? **SGA:** **Yok, ben Nevşehirliyim. Eskişehir'de**
73 **çalışıyorum. Kocam Eskişehirli.** **VK:** ğocağ da mı ōretmen? **SGA:** **Yok, o ticaretle uğraşıyor.**
74 **NÇ:** nası bulmuş seni yāvrım? **VK:** yazı. **NÇ:** altın yumurtlıyan bi tavuğ, tabı ki. **VK:** yazı
75 yazı işte ōle yāvrım.

76 **NÇ:** üç_olum bi ğızım_ımar. ğızımın bi.. ğızım, büyüK ğızım burda eskişerde adliyede
77 çalışı. ōlannā_ıkisi keskindeler. nōman çağır hüseyin çağır soyaTdan gine bilirsın çağır
78 didiğ mi. küçük_olum da yeni paşabahÇe açıldı ya sitanbuldan geldi orda çalışır. üç de
79 ēvliler. köylerden ğötürdük gelinneri. **SGA:** **Köylerden mi aldınız?** **NÇ:** tabı. **SGA:** **Ama**
80 **şehire gidiyor değil mi gelinler?** **NÇ:** hı hı. **SGA:** **Hiç köye gelin gelen var mı?** **NÇ:** yōđ yok
81 yok. **VK:** benim gelinim de birisi ğözlulu, ikizaferiğ_üstünde bi köy va. **NÇ:** ğözelerli
82 benim_eğ ğüççüK gelinim de. **VK:** ğözlulu ğüççüK gelinim, böyüK gelinim de içeli
83 yāslanı. lütfiye kövü dillē de yāslandı. dē u yanda ta mācır. mācır böyüK gelinim benim.
84 **SGA:** **Oraya da gittik.** **NÇ:** lütfiye boşnağlar vāđdı bá. **VK:** yō uráyā de lütfiye denı. **NÇ:** ōle
85 mı? **VK:** hı. de şindi mācır işeyi yāslan diyivirlē de oña. adı lütfiyi. uráyā de lütfiye köyü
86 dillē. **NÇ:** geliyorıkan ğarageyikli yazar, büyüK gelinim_oralı. ğüççüK gelinim de
87 mi_alıçıklı, ortanca gelinim. eğ küççüK de ğozlunuğ bi altında ğözeler var, orda. **SGA:** **Nasıl**
88 **buldunuz o kadar gelinleri?** **VK:** ē yāzı işTe, sorā sorā. **NÇ:** tavsiyeynen, hani şindi bağ
89 geldin ğörüşTüK. ōlumuz va baya mınasib orbuğda da işTe ađrabā ğız viriyoru, dü_ünnere
90 gidiyōrsun. işti ōlelikle buluşuluyoru. heP.. **SGA:** **Ama kızlar köye gelmeyiz diyorlar değil**
91 **mi?** **NÇ:** ēvet. **VK:** ğızlā gelmezle řehirdē olmāynca yāvrım hic. **NÇ:** yavrım şe_ır
92 hayātında çalış.. durannar gerÇekTen_asil. köyden gidenner bozar şeriğ hayātını. e tabı ki.
93 **SGA:** **Ama köy hayatı daha güzel.** **NÇ:** e_ışte. **VK:** köyleri beyenmezleş ne bilem yavrım,
94 bizle heP burda böyüdüK burda ğaldığ_ışte. **NÇ:** napcaşsınız nēye geldi bunnar? **SGA:** **İşte**

95 köyler hakkında bilgi topluyoruz. Kitap yazacağız inşallah. NÇ: iyi. iyi iyi. SGA: Teyze sizin
96 eliniz hep böyle açık mı? Herkesi çağırıp gel ye mi dersiniz? VK: tabî. yenen yire virî işeyi
97 bereketi allah. gelen nasîbiyinen gelir. gelen nasîbiyinen gelir yâvrîm. allâh_unun bereketini
98 viri. NÇ: şimdi ebeğe getirdi ben yidirdim herkese ünne dim hele gelin bi bakın. nolcâK
99 yâyrım. iyî iyi her zıman_ıyilig_anılr. çingeneleri bile geçirme de bazısından dı görkaram
100 bi_şiler gökuTurlar da evden_ımevden_şideler diye. VK: o eveli gün şeye, eveli gün cingân
101 varıdı ya, emrah pek çekışti beğe annanne sen ne onnân yanına ne oturduñ? urdan sônacîma
102 diyo. NÇ: evlere girip de bi_şiyü gökladıp da bi_şiler götürüyöllar ondan görkarın. VK:
103 hurdacının ğârısı sokakları hepce gezdi aşşalarda, bōçasıyla. SGA: Teyzeceğim sağolun,
104 ağzınıza sağlık. Hakkınızı helal edin. VK: helal_olsun yâyrım sen de bize helal_et. NÇ: sen
105 de sa_ol. pek datlı gülyüzlümüşün sen de. /.../ SGA: Ayvayı da mı kireçte bekletiyor? VK:
106 āyvayı da ince ince dōrarsın, uña göre ğatārsın_ıçine. SGA: Kireçte bekletiyor musun
107 ayvalıy? VK: bek.. o ğatı oluyo ya onu pek bekletmen. SGA: Haşlıyor musun? VK: yō,
108 direg_atıyoñ, direg_atıyoñ. NÇ: yō āynı böle ğatāsın bekmeziñ_ıçine. SGA: Kabaklı? VK:
109 kabaklı dî āynı öle. ğabaklıyı āyciK kirece batırısın pağbağ_erir ya. NÇ: tā bi güzel_olur u
110 dā. VK: u da tā bi güzel_olur. u erir ya ğabak yı mısağ_oldü için onu kirece batırırısın, ayva
111 irimez.

MİHALIÇCIK - Sekiören

Kaynak kişi : Necati Erol, 70, İlkokul; Ömer Erbek, 80, İlkokul 3; Süleyman Çelik, 75, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Sohbet

1 **SGA: Bu köyün adının nereden geldiğini öğrenmek istiyorum.** NE: lē yavrum bilemuyoz u
2 biz di bilemuyoz u. nerden geldi_ini bile.. **ÖE:** yani ören. **NE:** ören_eyi bi m n  de_ıl
3 biSçe de  le ören almış ismi nası ise. ören veran demek bizim bildimiz o. bi de seki
4 var_ıl rde mesela bi de burda seki_ören var_ışte. ne bilem işTe benim bildim adarınna  le
5 ... sonu veran demek yani ören demek ören yani ören. **SGA: Dede adın ne?** **NE:** necatı. **SGA:**
6 **Soyadın?** **NE:** erol. **SGA: Kaç yaşındasın?** **NE:** yetmiş yaşımdıym. **SGA: Doğma büyüme bu**
7 **köylü müsün?** **NE:** eveT. bu kövlüyün. **SGA: Okul?** **ÖE:** ilokul m zunú. **SGA: Bu köyün ne**
8 **zaman kurulduğunu biliyor musunuz?** **NE:** bilemiyiz y vrım onu da bilemiyiz. biz.. ben
9 yetmiş yaşımdıym bilmem_ışte ... bu köv_ufacık bi kövdü yalnız bizim bildimiz ır
10 h niydi şindi yüzü de geşdi iki yüzü de geşdi amma şindi köydü de insanlık almadı. **SÇ:**
11 Tışarda da Tışarda va ızım yüz_elli h ne de Tışarda hi geşle. sen yüz_elli h ne va dışarda,
12 burdan f zla. **NE:** dışarda idenner ızım. burda hep böle bir   hebel  dede alıl r. ol k
13 ocuk herkes ekildi ... şe_ill rde, istanbul, anara, bursa.. herkeş n rde işini buldu oralara
14 yerleşdi olunu ocunu or.. götürdü. hepimizi ocuklarımız va hepsi de dışallarda
15 ocuklarımızı. e bizl  de buralada baam bacaları t tec z t tt rcez ... burda bi apı v 
16 bizim şurda g rd j m  şu duvarı_inde. ordan arırılarsa o z mana ada.. ordan geli
17 baam yeter sizi yaşadıız dell  ı zaman teslim_edi gitcez ... memleket nere ızım sizi?
18 **SGA: Ben Nevşehirliyim.** **NE:** nevşe_irli. nide felan mı? **SGA: Nevşehir.** **NE:** nide başka
19 nevşe_ir başa. **SGA: Evet. Dede senin adın ne?** **ÖE:**  m r. **SGA: Soyadın ne dede?** **ÖE:**
20  rvek. **SGA: Sen kaç yaşındasın?** **ÖE:** seksen. **SGA: İlkokula mı gittin burada?** **ÖE:** evet. ...
21 yo_udu u bizim günümüzde. beşe beşe ada yo_udun. uşe v dın. **NE:** ondan sıra da beş..
22 biz beşe ada oudu. unn  uşe ada. **SÇ:** bu uşe ada oudu. **SGA: Dede senin adın ne?** **SÇ:**
23 süleyman elik. **SGA: Sen kaç yaşındasın?** **SÇ:** ben de yetmiş beş yaşımdıym. **SGA: Sen beşe**
24 **kadar mı okudun uşe kadar mı?** **SÇ:** ben de beşe ada. ilokul beş. **SGA: İlkokulda**
25 **yaramazlık yapıp retmeninden dayak yiyen var mı aranızda?** **NE:** ok yidik ok. oh . **ÖE:**

26 çok. **SÇ:** hepimizi dövdüler. **x:** u_zamat öretmēn_şşi gücü soPa atmā_ıdı. şindiki gibi ...
27 şimdi sıkı mı bi çocu_u soPalamaK? **ÖE:** bodüruma güyälladı bodüruma. oқullāda
28 bodürum_olurdu ya, uráyá güyälladı. **SÇ:** bi dísiplin, eski oқullāda bi dísiplin vārdı.
29 sıkıştırırlardı. **ÖE:** böyle hocalā şe dellē. **NE:** soқақlāda buralāda gezemezdiK biz. **ÖE:**
30 gezemēzdin, çayıllere şedellē. **NE:** böyle böyle öretmennē hocalar gezer, yaқaladıqları yerde şu
31 mezarlıK duvarı vā bizim uráyá daş sarárladı sırtımıza götürürlērdin. bi de arқаdaşlā hepsi
32 yalan sōlerse. dī mi? öle olurdu. **SÇ:** öretmenneden çok görқardıқ canım. **NE:** böyle aқşımı
33 dōru ... **SGA:** **Sen anlat sonra bu dedeye anlattırcam.** **NE:** buralarda şimdi bi talebe gezemezdi
34 yani yavrum. öretmen saқlı saқlı tākiP_ederdin. yaқalardı işTe dedī_ım gimi, dutardı
35 şurdan gel baқam eņseye iki tane çaқtı mıydın dōru eve hadi baқam ders çalış derdin aқşam.
36 gündüze yaқaladı vaқıt daş sarardı sırtımıza götürüdük dē şu duvardan. öle böyle yaşadıқ
37 yāni. **SGA:** **Ben şöyle bir yaramazlık yaptım diye hatırlayanınız var mı içinde?** **NE:**
38 yaramazlığ çok yaptıK ğızım çok yaptık dā ne bilem ne yaramazlıK_ısten? işte
39 arқаdaşlar_arasında yaramazlığ_oluyodu olmaz_olu mu? **SGA:** **Kızların saçını çeken var**
40 **mıydı?** **NE:** efendim? **SGA:** **Kızların saçını çeken?** **NE:** o zaman tā nerde? kimse bi_şi
41 bilmezdi. ğárnımız doymazdı kı saç çeksen baş çeksen. yalın_ayaқ baş_açıқ gezēdik
42 yavrim. **SÇ:** fakirlik vārdı yokluk vārdı. **NE:** piston giyellērdi o zaman piston bilin mi sen
43 pistonı? **SGA:** **Pistan?** **NE:** hā. **SGA:** **Elbise mi?** **NE:** elbise olarak piston tābi. böyle pantolon
44 efendim çeket, ayakkabı nerde bulacaқsın? piston dikiverirlēdi bullāra ğadā inērdi,
45 tāmam_öle gezēdik. ayānda ayakkabı da yok. ayakkabı da yokTu. yalan yāқ allahTan. **ÖE:**
46 çapıtTan bi çanta dikellē kitabı oņa ğordun bayıl mıyıl yok. **SGA:** **Kalem, silgi?** **NE:** çok zor
47 çok. **SÇ:** tek tük birer tāne. **NE:** hali vaқtı yerinde olan vārisa ğızım, vārdın. biz hep
48 soқақTan toplārdıқ oralarda atallardı. ben bi de öksüzlükde büyüdüм_üçün, annem yoktu.
49 ben çok sopa yidim yā. hē vay vay vay vay. seņāñ_atTī_ın şu ğadancıK kalem parçasını
50 yazamadıñ beņ_onu alırdım. temeşir_atallardı. bi defter yaprā senden_alır ben_onu
51 yazardım. ... şo arğadaş benim eyi ğoņşum işde ĩ bilir yalan sōlersem. dī mi arқаdaş? aynısı
52 yani ğonuştuklarım. bu da benden iki üç yaşcek güççüK_ışte bu da ğırk beş do_ımmu.
53 **SGA:** **Kaç yaşında öksüz kaldım dede?** **NE:** üç. **SGA:** **Ne oldu annene?** **NE:** ölmüş işte
54 mefāt_etmiş. /.../ **SGA:** **Anne olmayınca baba da olmuyor değil mi?** **NE:** ana olmadı mı
55 bubası olmaz yavrim. aқşam_oldu mu ğurt tavıқ topları deriz biz. civciyi alır girer kümēse.
56 u yōk. soқақlāda ben_ıavlulāda yatTım yā. ... a şu soқақlāda şullārda yatTım ben hep ölö ölö
57 böyüdüm. **SGA:** **Kaç kardeşiniz siz?** **NE:** biz dōrT ğardaşız. iki önden iki de
58 sōnaқından_ışte. ğalan.. **SGA:** **Vefat eden anneden iki kardeş misiniz?** **NE:** iki ğardeş iki
59 olanıdıқ. **SGA:** **İkinizde mi öyle büyüdüünüz?** **NE:** aynı aynı. benten büyük ü. u benim

60 büyüüm. biraS hani unuñ ğaşmeyi tāgeti vardı ğaçıyodun sopasından misal ğurtuluyodu
61 bizde u yoktu. hepsini çekTik biz de. çökTük yāni, çekTik de çökTük. **SGA: Herkes çöküyor**
62 **be dedeciğim. NE:** çöküyo da bōle çökmék vā bi de bizim dedimiz gibi çökmék vā. şimdi
63 allah hepsini verdi yīyoz_çiyoruz ev_verdi dam_merdi çoluk çocuk ... var da şimdi de
64 vaqtımız ğalmadı. dīnēnen gezer_adam_olduk ... işte aynen yanı ğonuştuklarım hiş bi tānā
65 yalan yoK bu benim şimdi ğonuştuklarımdañ sōlesinner baña. hele şu arkadaş şurda ğonşum
66 benim. ğapıda ... çok çekTik ğızım. **SÇ:** yakınımızda bi iş yeri var, şurda. kırom mādēni. o
67 mādēnde hepimiS çalıştık. bu kövdē ğaş dene nüfīs varısa erkeK_olarak hērkes_emekli.
68 emekli olmadıK_adam çok aS. yok yāni. herkes_emekli. bu kırom iş yerinde ekserī
69 kırom_ış yerinde çalışdık. oradan_emekli olduk hePimiS. şükür_allā üş beş ğuruş_ışte
70 çoluk çucuk bereket vērsin. allah devlete bōl versin, çok versin. üş beş ğuruş alıP bi emekli
71 māşıyla idāre ediyoS. /.../ **NE:** bu ğadar bizim bildimiz yaşadımız yaşantılar_ışte bu.
72 şükürler_olsun. şimdi ēyi. **ÖE:** u geldīñiz yol cılgıydı. biz merkebinen gidēdiK de çok zaman
73 çaylādan geçemezdiK. soyunur da afedēsiñ_ōle geçēdik. ēy gidış olmuyodu geliş olmuyodu
74 şindikilē ne vā? susa gibi yol araba burda. tabī. ordan_üstTen gelince bük deresi va
75 çēltik_ekēdik bīz oráyá gidēdik. /.../ **NE:** dā evelden bir_ayımıştı bir_ay ... uyku arası ver..
76 /.../

MİHALIÇCIK - Sorkun

Kaynak kişi : Meryem Yanık, 76, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Çömlekçilik

1 **SGA: Teyze adın ne? MY: meryem yanık. SGA: Doğma büyüme Sorkun'lu musun? MY:**
2 **sorkunnuyun. SGA: Okula gittin mi? MY: gitTim. beşden çıktım. SGA: Çömlek yapmayı ne**
3 **zaman öğrenmeye başladın teyze? MY: e oğuldan çıkınca. oğuldān çıkıncī anneme getirīken**
4 **götürūken. SGA: Anneniz mi yapıyordu? MY: hē annemiz yapārđı. getiriirken götürūyken**
5 **ōrendim. zāten de burda çölmek yapılır. SGA: Nasıl öğretiyorsunuz çocuklara? MY:**
6 **çocuqlār_ōreneyoru mū? bađ bizim bunun büyüg_ğız va ōrenmez yapman diye. nāpcen?**
7 **SGA: Çömlek nasıl yapılır anlatır mısınız? MY: e annaTmanan_olmaz ki yavrum. hē**
8 **yaparken_ōsa. bōle ğalıbı va onun. dōneş diriz dōneci va dōnēr çarđ gibi. onun_üsdüne**
9 **ğalıbı ğoruz. ācık çamurunu yassıldırız bōle şeysinen düzeldiriz. edravına çevre gibi halka**
10 **çeviriz. unđan sōna ğāldırız yükseldiriz. yapılır. SGA: Çamuru nereden geliyor? MY:**
11 **gendimiz yūruz. SGA: Kendiniz mi yođuruyorsunuz? MY: Kendimis. makinelē çıktı**
12 **makinede yu.. ğālim ğarīlayōru. makineye_ātīlayōru. SGA: Eskiden nasılmıştı? MY: esgiden**
13 **ayağlarımızınan depēdik bōle. özleşdirīdik. SGA: Çok mu yoğrumak gerekiyor? MY: tabī. ī**
14 **özleşmedi mi ōlmaz. ğavışıP da yapılmaz. özleşTirīdik. SGA: Nereden çıkıyor bu çamur?**
15 **MY: iki türlü toprak ğatarıS. birini bi yerden birini bi yerden o da olacağ gibi olacağ**
16 **topra_ı. olmīcađ toprak de_ıl. mēselā bu yirlerdeki topraklardan de_ıl. x: ğızıl dedīimiz**
17 **ğırmızı ayrı topra_ı var ğız.. top top_ölür_u toprak toprak. MY: unu yerindiriz. x: güneşlēde**
18 **ğuruturus. her_ēviñ dört beş tāne dört beş tırađtōr ğurutur her_ēv. MY: ōnū ezilir. o sū**
19 **ğoyulur ācık. ō ğoyu suyu toprāñ_çine ğoyarıS. unđan sōna ğarışdıı ğaralır. eveli bēn**
20 **ğarārđım. sezā_ı ğarārđı. hinci bu da ğalP_ısdası oluncā ğarıcı bulayorus ğāyi benim**
21 **gücüm yitmez_ōldu. sezā_ı de sağatlaşdı. çam_āltında ğāldı. bōle burdan bōle ...**
22 **vuramaz_ōldu. ancağ_ışde ğızılları ğarışdııvırāyōru şeyinen, miKserinen. ğarıcı buluruz**
23 **da parāna ğārdırız. ondan sōna makineye atılır ğāli. SGA: Önce kırmızı toprak geliyor. x:**
24 **incilleniyo. şindi toprak va gösteriris sa_a orda. ōle olmayınca anniyamassın. MY: o ğırmızı**
25 **toprakları ğurumayınca ērimez. ğurudurūz. çuvallara ğuyarız yığarız. ğışın bile yūrulur**
26 **mesele. varil ğazannar var ya, unnara eridiriz bōle işde miKserinen çarışTırı. u ğoyulaşır gibi**

27 olur. unnan ğararız. u dı ā.. işde yidiĝin gibi tertemiz_olacık. talaşı malaşı
28 gitmeyeciK_çine. dē tüpü geti de ğoy.. zōr_ekmeK ğızım_emme ğolay_ekmeK de yok.
29 hani neriye varısan ille seni ... x: sen haP yuTduĝ nu? MY: yō. yutmadım. zabah dört dene
30 haP yudacen. õle õle çalışılayor_ışde. çalıřıcıĝ ... x: işi biraz yavaşlaTdı ben hastalanınca
31 mejbır, mejbır ğaldı. yazık napsın? SGA: **Gençliğinde nasıl yapıyordunuz? Hep böyle**
32 **yapılınca satıldı mı çömler?** MY: évelı hayvannan bubamıĝ benim bubamıĝ ğünündē
33 burda da ğitTik sōna burda arāba āldıK. arābınan ğidildi. at_arābasınan. sōna işde
34 mesā_ıtler_aldı. biz gitmeyiz vesā_ıdinen de burda alan va. u alanā biz teslim_ıderiz. u
35 ğötürü satar. x: yaban, yabana gideriS dellēmiřdi esĝidın üç_ayda gelinirmişdi. evēt.
36 üç_ayda gelinirmişdi yaban diyolāmiřdi uña. MY: yetmiş ğündē, segizen ğündē. x: bayram
37 geliyomuřdū çolū çocū burda ğurbanını bařĝası keserimiřdi insannan. SGA: **Eskiden yazın**
38 **yapıp kışın mı satıyorlardı?** MY: yāz ĝiř. ĝiřin da yaparız ihi. yāz ĝiř yaparız ğuzum.
39 ğonacaK yerlerimiz va uralara ğoruz ĝiřin. undan sōna şuba.. mart nışan mayıs_aylarında
40 ğāli çıķa ĝiř yapıdımız. yazınkı ayrı. napceĝ? SGA: **Eskiye anlatıyordun yarım kaldı.** MY:
41 eşşek diriz hayvannar varđı. unnarınān çuvala ğuyā dutarlarıdı ğamışınan. sarar giderleridi.
42 şindı işde kendimiz de satmayıs burda alıcısına veriviriz. ğötürüP satayoru.

MİHALIÇCIK - Tatarcık

Kaynak kişi : Gülizar El, 66, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet

- 1 **SGA: Gülizar yenge soyadın ne?** **GE:** ėl. ėl. **SGA: Kaç yaşındasın?** **GE:** atmış, ėlti. **SGA:**
2 **Doğma büyüme Tatarcıklı mısın?** **GE:** tatarcığılıyım ğuzum tatarcığılıyım. burda ėlduđ burda
3 böyüdüğ, ėvlendik. undan sėnā işde adamınan yirmi sene de ğün geçirdiğ, ėldü adam. **SGA:**
4 **Allah rahmet eylesin.** **GE:** allah rāmet, ėylesiđ. beş çocumuz, ėldu. unnarı ėverdik, çıkārdık.
5 şindi biyez de kendim ğāldım. yalnız ğāldım. **SGA: Okula Tatarcık'ta mı gittin?** **GE:** hiç ğö..
6 cāhilim bėn. **SGA: Göndermediler mi?** **GE:** bizim ğünümüzde yoğdu burda oğul. sėna benim
7 ğardeşimin şisinde bi açıldı işde beş, on sene sürmedi gine ğapandı. cāhilin hiş bi şiyi
8 bilmen. **SGA: Öyle deme teyze. Hayat tecrübesi var.** **GE:** var canım. ėle va da işde ğani
9 oğuma yazma yoğ dimeğ, isdiyorun. oğuma yazma ėlsa dā iyi olur. e sen burda doğdur
10 musuğ? **SGA: Ben doçentim.** **GE:** valla işde ėle biraS hasdalıklar va mādenden, ni bilmen.
11 işde unnānan bu şile ŗraşıP, durun. çōđ mucādele çeKdim bėn. çōđ, ızdırap. burı da kė yeri
12 e hayvannān ğünümüz geşdi. aylımız yo, udu adamığ, ėldünde. işTe kė yeri ... az az ğaldı
13 ğāli evelden gine bayā varıdı ilkin. şindi on on hāne yoğ dī mi? bėş. bėş, ėlti hāne va. işde a
14 u ğada ğāldık ğızım. başğa.. **SGA: Niye çok sıkıntı çektim diyorsun?** **GE:** e dul ğaldım. çocuk
15 bėş tāniydi. aylım yo, udü. ė yüzden şe, ettim. **SGA: Çocuklar kaç yaşındaydı?** **GE:** eğ böyü
16 on, iki yaşındaydı. **SGA: Küçüğü?** **GE:** eğ ğüççü dė ğırđ ğünde ėlti ğünnüdü. yani do, um
17 yapTım, adam hasTāniye ğitTī. işde undan çekdim sıkıntı daş başı yerde. e biyez de işde
18 çalışırđan mı oldu nası olsuysam ci, erlerime bi duman ğeldi benim. undan hālā da geşmiyo
19 işde u hanđi doğdura gidersem diyolar bunun çāresi yoğ. undan mı irahatsız, oluyon, artığ?
20 bi ėyī ğünüm yoğ. burda olmasam, ėskişerde olsam dā hasTa oluyon. çocuklarığ yanına
21 bāzen gidiyėn. urda a, ıllığ basıyo üstüme. işde başğa bizim burda bėle geşdi
22 ğünümüz, işde. allah başğa bī keder virmesin diyem ne diyem? **SGA: Hasta mıydı amca?**
23 **GE:** āmcađ ba, ırsağları dolāşdı. ğani bi rāmazan bayramıynan bėle cumđuriyeT bire dek
24 ğeldiydi. hiş de bi şisi yo, udu emme işde bi havta ėvelü bi ğözleri acıdı. ğitmedi doğdura
25 Filān. a zabāđ ğalđdıđ namazı ğıldı ğeldī. şurda çocuklar bizim dė oynardı esgiden bi
26 genelde kėleriđ ğani şisi oluğ. ārmutda sancağ ğuruvurduyduğ çocuklar sancağ düşellėr.

27 urda hoPlamış didilēr. ba_ırsā dolaşdı işde gece gitTi ameliyet_ oldu. kimisi didi ğarnında
28 maķas ğalmış didi kimisi.. emme bēn gidiP de baķmadım_ adama. şindiki gibi hasdanēlēr u
29 ğada şiy di_ıldı esgiden. ğırķ sene ōldu adam_ōleli. yetmiş_üşde ōldü. işde u gece eyi de bi
30 doķdurumuş didiler_ ama ğomuş doķdur gitmiş mayrama. ben de burda çocuğ_ oldu yatıdım.
31 su işmiş didiler_ işde ōldü bi havta sōna. undan sōñā bēn yükü daşıdım. çay ğayve yapam
32 mı? **SGA: Yok teyze sağol. GE: niyē?** **SGA: Yok gideceğiz. GE: iyi sa_oluñ baķam_ işde**
33 ōle dērdimiz tasamız çocuklar_ işde şe_ırde biz burda. günümüS tükeniyo ğuzum napceñ?
34 **SGA: O zaman maaşm yokken çocukları nasıl geçindirdin?** **GE: ma_aş yokdu canım. ben**
35 kendim segizen beşde girdim bāķur ōzalıñ gününde bi bāķur çıķdı çiFcilerē. u vaķıt kendim
36 girdim de ben yatırdım_ on_āltı sene on yedi sene. bāķurdan_ emekli oldum. he he oldum
37 çoķ şükür gine āz çoķ hani sālīmıza doķdurumuza gidiyōz. ē unu da alıP yiyon. çocuklar
38 bāķ sāña víremez ki şindi. hani fazla oķudamadım çocuklarımı. herkeş kendi işisinde. **SGA:**
39 **Sen nasıl geçindirdin? Tarlalarda mı çalıştın?** **GE: yok davarımız varıdı. davar güTüm davār.**
40 hani ayıP ayıb_ olmasın da. da.. bu gelin bilir geldi. yüz_elli ğada davar yapıdıĶ güde güde.
41 ğızlarım da yardımcı oldu canım. hani ben ğıra davara gidersem évde çocuklar çocu_a
42 baķdı. çocuk uvādı. birisini éve ... bu ğızım_ u çocu_a baķardı. ōteki yanımda gidēđi. geşdi
43 de zor geşdi gün. acılı geşdi. gülüm beñanırsam ğat ğat baş_olmaz_ o gülüm de.
44 yavrum_ işdi ōle. inşallah soñumuz hayır gelir. işde bāķur_ ayılınan_ idāri_ itcez diye
45 ūraşıyoz ğāli işđē. nāpiyım başğa? yatırmasa_ allah çoķ şükür buna diycez_ otÇeS. ne
46 diyek? ğolanyā dōküvu ğı gelin yanıñda. şeker dut bi_ de bağ_ırda yanımızda yakın ğa. ha
47 sen nerilisiñ nerde nā.. nerilisiñ sen? bi de sen beni.. /.../ başıña vurmazsa didi bōle
48 gidersen_ ēyisiñ didi. başıña vursa kötü oluñ didi. bu kireşlemeler. ci_erlēr toprak dolmuş
49 diyō. toprak. aķ paķ toprak çıkıyoru ... tōz. āsbes diyolar ya. āsbesde adamınan da biz birāz
50 ĩke_sene çalışdığ_ırda. /.../ bu bināyı yeñiden yapma ğolay_ umudum_ ōlsa esgi
51 genşlīm_ ōlsa soKecen heP diyon yeñiden sıvıycıñ. ama geşdi ğāli çalışamıyon şüñgü
52 ci_ellerden heral hālsiz ğalıyon_ āycıĶ çalışdım mı dıķanıyon. artık zolluyo ... hiş bi
53 dōķdur dimiyo ki şu ilacı vıriyin de seniñ bu dērdiñ bu ğitsin bunnan. e bu hani bulaşıcı bi
54 hasdalıĶ de_ il diyo bu. toprak diyo ci_elleriñ zarınā yapışmış diyo. yapışđına göre bunu da
55 napcaz biz diyo. illedirsēñ üşüTmiyceñ. işeyli yerde durmıycāñ rutubetli yerde.
56 yaşarsañ_ u ğada yaşıcañ_ işde. **SGA: Allah sağlıklı ömür versin. GE: hāmin cümlemize,**
57 cümlemize ğuzum. işde ōle başğa bi sıkıntılar başğaları ğāli yōķ. unnarı annatmıyan
58 baş_olmaz_ o. baş_olmaz yetTi. bu ğadasıyan tükettik günümüzü. **SGA: Daha dert çok**
59 **değil mi?** **GE: ha çekdımız çile. derd_oluP da ēkmek dāvāsı canım. kötü bi şī de_ j hani**
60 davar güTük sı_ır güTük. çocukları nīnen_ ēverces? dü_ün derneğ_ asgere gitTilē.

61 oꞗutTuꞗ gine  lannarı  ld y  gada. niynen  aylıꞗ y kdu. dav , sı_r_ışde sözüm yabana.
62 onn n günüm tükendi. /.../ g li kendisi g yırcaꞗ benden medet yok. /.../  ř g n_amel 
63 gitTim ben başga bi yere gitmedim.  ř gün bi  am_ şlandı bullarda hepc  hayvannan
64 beslediK çocukları. allah da yardım_ıtTi. y sa hani bi yerin ... işine gidiP de para gazanma
65 yok. satTık, yidik, ev yapdır.. zır g  d  bull . /.../

MİHALIÇÇIK - Uşakbükü

Kaynak kişi : Mehmet Aslan, 93, İlkokul 3
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat, Eski seçimler

- 1 **MA:** mēmed_ aslan. **EB:** Yaşınız kaçtı? **MA:** yaş biñ doқuz yirmi. **EB:** Yirmi doğumlusunuz.
2 **MA:** do_umluyun. doқsan_üç. **EB:** Yüze az kalmış. **MA:** bilmem baқam yüze varacāz mı?
3 **EB:** Nasıl geçti amca yüz sene? **MA:** şimdi ben şeyde ī seksen seksen_ıkide mi seksen_üşde
4 emekli oldum biliyoñ mu? biraz bi_ylēde mesnek şóForluñ. mete_ada şurda burda
5 şirketlēde. bēn_emekli oláyında lüzūm_ōldu. para ğredi veriyóllá hani emetlileri, müdür
6 dedi hi yāşlılara dedi ğredi yok dedi. néyé? sen dedi büyüñ_öleceñ yārın_öleceñ. sen dedim
7 dünyāya bāki mi ğalacañ? dēdi sen beni ne ğarışdırıñ yāv dedi. nīye ğarışdırmıcan bu bañğa
8 dedim hepceg geberecek ben_ölö öleceñ dēdim. ğndan sāna güldülē ēle diyince. işte cānābı
9 allahıñ şey beyfendin ya sizıñ nerden gelisiniz, isminiz? **EB:** Erdoğan benim ismim.
10 **Eskişehir'den. Yüzyıl nasıl geçti amca? Neler çektin? Neler gördün?** **MA:** ben neler ye.. işTe
11 şeyden bēri efendime söyleyen on bir on_iki yaşımdan bēri nelē gördük her şeyleri gördük.
12 nelē geçirdik ne dövletlē gördük ne seçimlē gördük hepsini gördük. çok şükür baқam. **EB:** O
13 zamanlar mı iyi şimdi mi iyi? **MA:** şimdi u_zamannarıñ huzuru bundan_ıyıydı. şimdi
14 huzursuzluқ çok. her şey var. yoқ deyi bi_şiy yoқ. huzur yoқ milletti. kimisinin_olu dē
15 efendim hayırsız çıkay kiminiñ ğızı hayırsız çıkay kimi di boşanır bilmem nápar kimisi
16 bilmem kaçır. hiç huzur yoқ. sayğı muygu ğalmadı. öle büyük böyümüş, efendim şurda
17 ğuran_okunuyo ezen_okunuyo şu ezeni bi dinniyem. dinniyen yoқ. kendi bildine herif,
18 oyun_oyunuyoSa oyun_oyunuyo hiç_ezeni dinnemiyo. hoca meSelā şey_ēdiyo, selā veriyō
19 cumāya çarıyo, hiç_umrunda di_ıl. ē şōle huzur_olu mu? huzur yoқ. her şe var. esgiden
20 yoğudu huzur varıdı. bi insan sayğı sevgi varıdı ğonşu haқkı varıdı hani. şı bi ğonşuynun
21 ğtibar varıdı bi yāşlı geldi_ı zaman yāşlıya hörmet varıdı, soruludu. şimdi tā herif şaқа
22 yüküne getiriyı dı ta_a ne zaman gideceñ sen heP_emsallāñ gitTi diyi bağa. ... ölüm ne
23 zararım vā saña dedimidi şeyde beybazarda ğomşunun birisi böle geş tañlı baña hani. ēy
24 ölüm size ne zararım vā da sen beni yollıyacān diye ũraşıñ dedim. hani diyi bobāma mektup
25 yollıyacān diyo. ben dedim düşünüm düşünü git başğasınnan yolla dedimidi böle gösTeriyo
26 valla ğönü yoқ kitmeye herifin gördün_ñü diyi. yāni işTe bēyefendi işTe allah ne_zaman

27 emredese o zaman çok şükür allaha işTe otdüm yerde gılıyon namazı dōru. şedemiyon
28 secdeye gidemiyōn. sandalyede gıların. ondan sōna yalnız şey, gözlēm, gözlē gāldı. bēn
29 hepiñizi görüyon dı sima, simada göremiyēm meselā şunnān gādın oldūnı ēvet keşfediyon.
30 seni meselā şey ediyon, görüyon. faķat simadan bilemiyon, şindi tanıdım adamları bilemen
31 soruyō. işte gāli o Kadā olacağ naPıcañ? yā görü.. görme şeyi buñaldıyo beni yōsa çok
32 şükür allā ma akıl mikil yerinde. dē eski şeyleri bazıları dellē afēdeşin do um olunca
33 çocu duzlala goķmasın deyi biliyōñ? ē şindi bazıları dellē ki bu herif duzlandım da bili
34 dellē baña. allahıñ verimi o dedim. şindi bazıları var şurdu gonusanı unudur. ben şindi ātmış
35 yetmiş senelik şēleri unutman. işte u hafızam ēyi çok şükür allā a. āsılı işTe üç olan
36 vardı, birini oķutTum maķıne mēndisi oldu. tam ĵini āldı efendime sōlen yazānesini aşdı.
37 ē dōvlet ĵişı yapırdıyodu galp gırızında onu bi ĵaybettik. biri de.. **EB: Başınız sağolsun. MA:**
38 dostlā sa olsun. biri de onu da işTe iyi kötü onu da mesnek yapTık. şuForudu
39 mete adan emekli oldu. evini aldı. iki ĵızı bi ōlu vardı onnarı everdik etTik falan. o da
40 düşTü bēyin ĵanamasından gitTi. şindi üç olanıdı ōrtanca yanımdaħı. burdaķı bu gāldı.
41 ĩndan sona ārķasından tabi ōtekilē ōlünce ebe de bizim hanım da o da gitTi. ben yalnız
42 gāldım. şindi işTe bi ōlan var o da beybazarda oturulla. burıya yazın burıya gelirin burda
43 işTe ēlenirim ĵki ederin iş. Ķasımda götürüllē. onnān yanında dururun bēyēfendi. bōle.
44 nābıcañ işTe. başa geleni göz çekeceK. yā. **EB: Barajın kurulduğunu hatırlar mısın dayı?**
45 **MA:** hatırların tabi. barac, barac şindi ĵırt doķuzda başladı. efendime sōlen elli üşde bitTi
46 dōrt senede. dōrt senede o sarıyār baracı. ellĵüşde bitTi ĵapatdılā ellĵüşde. üş senede
47 doldu saħa, atmış beş kilometire. baracıñ bu dolĵu yatānıñ şeyi ta yoķarı ĵadar atmış beş
48 kilometire. üş senede doldu. **EB: Nereye kadar gidiyor? MA:** baķ ĵişte şu şu üçünden u
49 sarıyārđan geli. buralar he dē ilēde beybazara a ĵit o köylē. iki üş köyün arazisini ordan
50 basTı. efendime sōlen bizim burayı basTı. şu yoķarda sōkōren köyü var. oranıñķını basTı.
51 ĵāsılı bōle on köĵün arazisini basTı. bunnar heP çekildi sa a sola. efendime sōlēñ elli altıda
52 tamam ōldı. elli altıdı tam doldu. hiş kimse gālmadı heP da ĵıldı millet. atmış hāneydi
53 aşşadaķı köy. atmış hāneydi herkeş işTe beyPazar, anķara, eskişe ĵir, polatlı, efendim heP
54 istambul, bursa, heP da ĵıldı millet. gitTi kimi çolūnu çocūnu oķutTu. kimisi ōretmen oldu
55 kimisi efendime sōlen parayı alan gitTi. tükenmeyeceK sandı heP tükettik paralarā. para mı
56 gördü milleT çōmeli zati arazi de azıdı. ben yĳirmi biñ nira para vedile baña aşşada. dōrt
57 biñ nira da ēve vedile yĳirmi dōrt biñ nira. yĳirmi dōrt biñ nirañnañ ancak ĵişte üç olan
58 bōyütTüm, oķutTum. onnarı asKerlik yapTırdım, düĵün etTim. ēvēdim, baķlandırdım.
59 efendim iyi kötü işTe bi mesnēmiz vardı. işTe çalışTık onnāyĳi geçindik. işTe kimisi
60 ĵayboldu hani zeybeklēñ alayınıñ bozuldu ĵu gibi ōlüm girince bizim iş bozuldu.

61 ordan_oraya ordan_oraya ordan_oraya hāsılı yani u huzurū yaşamadık. ya şindi emekli
62 ellide rāhmetlik mendires emekliyi ellide o çıkādı. elliden_önde emekli mēmekli yoĝudu.
63 sıko.. sıkortā_ışı ne arasıñ? heÇ. çalışırdı elliden_önde, ellide o çıkartdırdı. şey_ışı sıkorta
64 işini. ĩndan sōna işTe yetmiş seksende sōnadan bi di bākūr şeyi çıkTı_hani. bākūr_emeklisi
65 şindi yaşlı emeklisi bilmem ne emeklisi saĝat_emeklisi heP_emekli millet. mādur yok.
66 baĝam çok şükür dövlēt şindi yapıyo, çalış diyō. **EB: Eskiden bu köyde elektrik yokken hayat**
67 **nasıldı? MA:** lamba yaĝadık. lāmbalar varıdı idāriler. **EB: Daha önceden nasılmış? MA:** tā
68 esKiden lamba da yoĝudu da ufaĝ idāre dērdik bōle şeyden, tenekeden yapılmış. bi fitili
69 varıdı bōle içinden şeyden, çabıtTan bi fitil, ona şōle kirbidi de_ıridiñ, o bōle gübil kipil
70 kipil yanārdı. ocaĝlarda odun yaĝardık. şindi şura ocaĝ, ĝadınnār şurıya oturudu
71 çoraP_örērdi ışı_ıñ şeyile oca_ıñ ışıyla ışıĝ yok. çıra yanar, u idāre yanārdı. öleydi esKi
72 devir. ĩndan sōna işTe şeye ĝadar bu baraca ĝadar efendim şey yoĝudu. ē ceyran yoĝudu. dā
73 eveli ĝazāTa bu ... o zaman yoĝudu şey, ĝazāda cenatōr çalışırdı, on_ikiye ĝadar, on_ikide
74 sōndürülēdi. şindi şu köşede dī o eviñ köşesinde bi eski lāmbalādan, fenē dēriz hani, o
75 camekaniñ_içine otuTduruiñ u yanar. dē ordaĝı köşede u yanar. bekçiler devriyeler hani
76 gezē, çārşıda. u devillē de ĝōdük. ondan sona şindi her taraf saba_ı ĝadar_ışıĝ. her tarafta
77 ışıĝ. evlēde buzTolabı. buzTolabı yok bureyi eşedik bōlē, şeyi, desTiyi otutTuruduk. ĝenişce
78 eşedik eTrafına ĝum dōkērdik. o ĝumā su dōkēdik öle içēdik suyu. yā so_ıuk su. dolaP yok
79 şey yok. yimekler mesela, yimekleri mutFaĝlar bōle topraĝ, toprākdan. eşērdik. o yimeK
80 ĝaplānı aynı o çukurlara edellēdi, ĝorlādı, edraFına su dōkellēdi, o orda bozulmazdı yani
81 yimeK_ırtan yimek. bitirene yirdiK öle hayatı geçidik. yā. öle öle büyütTük çocukları da
82 tam_ekmēni yiyeçemiz zāman ... sevdi_ım otuz beş yaşında u mü_ēndis. boba buñalma
83 ölüm bi év_alamadım dedim bi év yuva kirādan bıĝTıĝ falan dēdim ben, hepıSini alacan
84 dediydi. ĝalp_barınımış_eki seFeĝ geçirmiş, üçüncüde işTe ben rāmetlik hanım saĝıdı,
85 āstalandı, anĝaradayıS. doĝdur dedı Ki bunu dedi selāmet yere götürişen yaşar. ölelikçe
86 ĝeldik de yapırdık bu évleri burlāra. ĝırıldı bullā. ellēñ yeri aşşāda ĝaldı hebıce bāla
87 baççalar. işte sōnadan çevirdik işte bi_ıki dal daş dıkdik falan, on beş sene bi yat.. yaşadıĝ
88 ebēyle burda. ebē de işTe olannā ölüvērinci birbiri arĝasına ölüm_ölüm_ölüm_ö dā, o da
89 gitTi. biz ĝaldık. hāsılı ille, ille sālĝ sıhat huzur. huzuruñ_olmazsa, sālı_ıñ_olmazsa hiÇ,
90 dūnyā seniñ_ōsuñ ne ĝıymatı va ya? hiÇ, çok şükür_allaha yoĝluĝ görmedim, şey
91 görmedim ama faĝaT son zāman tam yaşıycāmız zaman huzur görcēmiz zaman işTe yuvalar
92 bozuldu çocuklar torunnar_öle ĝaldı, ösüz. efendime söyleyiñ gelinner ĝaldı. **EB: Onlar gelip**
93 **gider mi? Seni ararlar mı? MA:** gelirlē ara bayramlāda falan. bāzı gelirle bāzı gelmezlē
94 aĝıllāna gelise geliñle. şindi eskilerin sözleri var bēyefendi emmim dayım hepsiniñ_aldım

95 payım diyi. unnarı eskilē gonusullādi. **EB: Ne demek yani? MA:** bütün dōstlānda dōsları
96 meSele úmid_eder_adam hani emmisi geleceK dayısı geleceK akrabāsı gelceK. de bunu
97 sölellēdi bizyim ... yaşlılā. işte felān geliyo mu gidiyo mu tāmam tāmam geliyo gidiyo
98 emmim dayım hebesinden_aldım payım diyi bunu sōlēdi. **EB: Gelmiyor yani. Gelen giden**
99 **yok. MA:** gelen geliyo gelmeyen gelmiyo naPıcañ? yā. on dörd dene torun murun vār_ışTe.
100 annan sōna kimisi anKarada duru kimisi beybazardı. kimisi akrabālāñ_eskişerde. kimisi
101 bursada öğretmen varıdı u bursiya gitTi rāmetlik şey gulakları çınnasın şindi sā orda.
102 öğretmen_orda emekli oľdu. akrabālā hanımın amca çocukğarıydı hanımıla. de_asılı da_ıldu
103 millet. işTe ara sıra geliyollā çok şükür. beybazardağılā gelir. ankaradağılā dōru gelir.
104 bayramnāda zāten şeye çıkıyollā ya seyyāta. seyyāta çıkınca dellē bi amcamızı yoğlıyam
105 dayımızı yoğlıyam diyi gelillē. şükür, nābam? gelene de allah rāzı osun gelmeyene de. yāğ
106 yavru. ēğ e bin doKuz yüz otuz sekizde öldü atatürk. efendime sōlēyın otuz sekizde
107 atatürk_ölünce inönü geşdi tabī. şey celāl bayar şeyidi, başbakanıdı o_zaman. belki
108 okuduñuz bilisiñiz hani. hāsılı onnā devam_etti gırk_ıltıya gādar, on_iki sene. kırk_ıltıda
109 işTe bi gānun çıhardılā şēde olurdu ya o_zāman seÇimim meclisTe yapallādi ya kendileri
110 hani tayalallādi milletekillēni dōru. demi.. demişlē goya bunu haļğ seçsin yā biz kendimiz
111 kendi şē.. çıkarımıza yapıyomuşuz dediğodu çō_aldı falan dēyi gānun çıhardılā. gırk_ıltıda
112 seçim yapıdlā. şindi gırk_ıltıda benim bü_ölan şeyēdi, gırk_ıltı do_ımmu. gücāmızda
113 çocu_ıdu. şurda bēyköy vā on bēş hāne, koyunālının_öte yanda heralda bilmezsiñiz
114 siz_oráyı. **EB: Biliyorum. MA:** efendim, biliyoñ? hī. o bēyköyüne bi sandık gödulā.
115 gırk_ıltıda seçim_olacak ya. bi sandık gödulā. sarāy, narlı, sēkōrēn, baytiyār, māden,
116 Kavāk, güreş, goyunā_ılı bizim köv on kō. on kövü o sandı_ın başına şey_atmıya
117 çardıla, rey_atmıya. geceden gāğdıķ vesā_ıt mi var? öküz goşarıdıķ gānılar hani.
118 esKiden gıcırdağlı gānılā vardı büyüklē anar bilmezsiñiz siz. onnara goşTuğ Ta çocukları
119 bindīdiK urdan gıcır gıcır sa_at_üşde. üşde çıkdıķ orıya ancaK seçim başlıyincaya gādar
120 anca vardıķ. on köv oráyá toplandı. ā urda rey_atıldı nēyse gine haļğ partisi gāzandı.
121 demuğratı gırduydu ya mendires_o zaman. demuğratı gāzandıramadılā. efendime sōlēyēn
122 şeyē gādar işTe elliye gādar devam_etti. efendim kırk_ıltıdan_elliye her dōrt senede olu..
123 ellige bi seçim tā oldu mendires gāzandı. tēk. mendires gāzanınca her köve sandık verdi
124 adam. vatandaş dedi ne işi var bi köyde yā? hep toplu işini gücünü bebēni bölü la gücānda
125 bēbeK āleye āleye urıya rey_atmaya mı gide? ya bu ezeyetleri de yapıdlā. bēbeklē bavıra
126 bavıra bavıra uralara rey_atmayá gitTik. innan sōna rey zamānı başlamış, rey pusulalānı
127 aļşamdan davıdır herkeş rey_atacak ya sandı_a varacak. ayriyetTen hüviyet gibi pusula
128 veriyollā ya. orıya varın sandı_ın başına onu verin oráyá çetelē felān işTi ismiñ yazılı

129 do_umuñ yazını şunuñ yazılı, reyini ğullanmışTır. uráyá yazı yazılı geçer Şeye. ā bi de
130 bağdıydık iki candarma. bařđan ben de bařđan yardımcısıyın u zāman, ğırđ_ıltıda. efendime
131 sōleyin bi de bağTık candarmalā ğolumuzdan dutTu dipçi_ı belimize bi vurdu. rey başladı
132 siz poropuğanda mı yaparsınız? yā. bilēmize kelepçē vurdulā, cāmiye atTılā. orda biz
133 ikindine ğada durduğ rey miy atTırmadılā bize. ikindiyn bēle ğoyunālında ğarağol vā
134 ğarağola yolladılā bunnā poropuğanda yapTı, herkeş rey_ıtıyodu bōle bōle diyi. ē le burda
135 āřamdan davıTırmadıñız siz. orda davıtcāñız dediñiz pusulayı. bu ezeyetleri de ğördük biz.
136 yaşadık ya.

MİHALIÇCIK - Üçbaşı

Kaynak kişi : Züriye Özgür, 83, İlkokul; Hülya
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet

1 /.../ SGA: Züriye teyze soyadın ne? ZÖ: özgür. SGA: Doğma büyüme bu köyden misin? ZÖ:
2 ben burda dōmadım. gelin geldim ben burıya. SGA: Kaç yaşında geldin? ZÖ: yirmi yaşında
3 gēldim. yirmi yaşında gēldim. gelelī burıya geleli atmış sene oldum. SGA: Sen bu köylü
4 olmuşsun artık. ZÖ: evet. eved_dōru. üşbaşı köylü oldu beñ. heved_dōru. Hülya: üş kişi
5 gelmiş burıya. unuñ_uçün_üşbaşı göymuşlar. bunnān sülālē, bizim sülāle zāten_akrābayız
6 biz. bizim_evimiz de burası şurası. üş kişi gelmiş üşbaşıyı unuñ_uçün göymuşlar. ZÖ:
7 dōru. üş ki.. üş kişi. SGA: Manav köyü değil mi burası. Hülya: manav manav. öle mācır falan
8 yok. ZÖ: manav. manav köyü. mācır mācır di_jil. manav köyü. SGA: Senin gözlerin pek
9 güzel. ZÖ: ben tatarın_emme. ben tatarın. SGA: Tatar mısın sen? ZÖ: ben tatarım. Hülya: bu
10 bizim gelinimiz tatār. alpıdan geldi bu tatar. ZÖ: alpıdan geldim ben. gelin geldim burıya.
11 undan so.. ātmış sene oldu. beyim_öleli undan sora yirmi beş sene oldu. kendi başıma
12 burdıyın. ölüm var bi tāne. iki tāne ölüm var. bi tāne di_jil. bi gızım var. undan sora da
13 ölüm_eskişe_jrde duru büyüğ_ölüm. güççüg_ölüm_jzmirde duru. gızım_ıstambılada duru
14 her bisi her ğırda. hara da bul hepsini. SGA: Kışım gidiyor musun yanlarına? ZÖ: vallā her
15 sene gitmiyodum. geçen sene gitTim gızımın yanına. bu sene gine gitÇem. sobıyı yakması
16 zor_oluyor_artık. unnān sorā ölüm da ba_ırdı. bu sever gine ba_ırdı. gelinim de ba_ırdı
17 sen vay köye gidiyoñ da hasTa olcañ diye. bana heP bārişiyolar. havālar_jiyi de ben de
18 havālar_jiyiyken de dedim. bāçem var bellenceg_ışTe. undan sō urası vağ bellenceK. allah
19 ırazı oļsun şura dedim ğız undağı domatisler dedim topla, al, yiyenim yok göre yok dedim.
20 unu bekledim. unnan yap.. dedim_unnarı yap. SGA: Seni Tatar köyünden mi aldılar? ZÖ: ē
21 ālpı da tatar di_ji midi? şimdi tatalā ğalmadı. cıngannā dōldu ūrıya da. hep çingene. dōru di_y
22 mı? hep çingene oldu şincī. ur.. alpınñ yellileri ğalmadı. eskişere daşındı kimisi ıstambıla
23 gitti kimisi bī her yere gitti. e bırda da öle. heb_esgişe_jilli. heP güççüklerimiz_esKişēli.
24 burda da iki ğadın, iki ğoca ğāldı. ğocalı ğarılā ğaldī. itiyallar. gençler heP gitTi. Hülya:
25 dullā, dullā ğaldı. ZÖ: he. dullār, dul ğalılar ğaldı. dul ğalılā kāldı. e dul ğalılā da
26 gidivēceK_eme gızımın yanına usandırmıyalım, bıKdırmıyalım gelinneri diye gidemiyorus.

27 unuñ için bi yere gidemiyorus. dē_acıK dediK ğış çoK_ōlsun da o_zaman gidelim. ē
28 durulmuyoru. e urdaķı bāçe, meyva falan undan sora her Şiy oluyor. undān sora da unnarı
29 yetişTircen diye ... telefon çalıyuru. /.../ **ZÖ:** geldim zamanda bu köy çoğ_ğalabalıdı. herkez
30 varıdı di mi hülyā? çoluğ çocuğ bōle heP doluyduķ. her yer doluydu. ē bi de undan sora
31 ala_ōlannardan gēldile. **Hülya:** işTe hala_ōlan dedimuz gitcēñiz yer. hala..
32 depeniñ arķasındıydı unnā. urıya Şey devlet_ındirdi urıya unnarı. ayrıca ... ayrı māhalle gibi
33 urası. deveT_ındirdi unnarı. **ZÖ:** ama alprıyı verdilē de beyenmedilēdi sora pişman_ōldular.
34 alprıyı vēdilerdi unnara. eveT urdan_aldılar da ormanıñ içinindiydı ya orman_çinde ōldü için
35 yañgın mañgın yapmasınnağ diyē alprıyı vēdilēdi. alprıyı bē.. almadılādı burıya geldiler.
36 pişman_oldular sora almadıķlarına. çoK pişman_oldular. unuñ_üçün artıķ dedile bōle bōle
37 ... sırā. řindī unnā da ğalmadı. kimse ğalmadı urda da. üş kişi var_urda da. /.../ **ZÖ:** iki tāne
38 itiyarı ğāldı. bi ařřāda mēyrem_anım_mar. bi de ben varım. ötekisi doķsan yedi yaşında
39 mıymış nımiş şu ařřādaķı. ōlece yatıyo ğızı baķıyo. **Hülya:** āzā kim vurda? **ZÖ:** āzā mu..
40 nā_ıl. birinci nā_ıl. ikinci evet ikinci undan sora řē. ne onuñ_adı? ibrā_ım. üçüncü şu
41 mollalar. **Hülya:** ben bilmiyodum_āzāyı da. **ZÖ:** hē. birincinen şi.. nā_ıl. **SGA:** **Sizin isminiz**
42 **neydi? Hülya:** hülyā. **SGA:** **Hülya yenge eskiden burasının çok kalabalık olduğunu söyledi.**
43 **ZÖ:** eveT. çoK ğalabalıdı diyorum ya. çoK ğalabalıdı bunnar çocüdu venim gelin geldimde.
44 **Hülya:** biz doķuz ğardeşiz. ğoyunnarımız vardı ineklerimiz vardı. otuz doķuz yaşında
45 ğardeşim_ōldü. şu év_unuñudu işTe. annemleriñ_ēvi de āltTa. otuz doķuz yaşındı ğalp
46 ğırızinden ōl.. ōlünce anne baba da ğayıb_olunca burası sōndü. işde geliP gidiyoz geliP
47 gidiyoz. bu sene ben geldim biraz ğaldım. **ZÖ:** ama emeKli olduñ da geldiñ. emeKli olmaşa
48 sen de gelemēđiñ. /.../ **ZÖ:** urıya Fişne dikmişler. kiraz dikmişler. ay dedim_unnar yapTı da
49 ben niye yapamıyorum? ben tā yapcaKdım hadam bulamadım bōle ğazmıya. ğazmıya adam
50 bulsaydım onu ğıştan ğazallāmiř. bi_ķi dedim meyvalar ğurumuş. unnarıñ yerine de
51 dikiveriyim dediydim. kimse olmıyınca geledim yapamadım. ihtiyarım kendim
52 yapamıyorum. **SGA:** **Kazacak adam mı yok köyde? Hülya:** parāynan da yapTırmañ adam yoK.
53 **ZÖ:** ā adam bulamañ. parıynañ yaptırmañ da adam yoK. hiç yoK. vallā řōle ölüyom deseñ yoK.
54 yoK kü. herkes kendiniñ_ışinde gücünde. kimisininiñ davarı var kimisininiñ sı_ırını var. kimisi
55 pancarda kimisi so_an daşır. ōlesini yā. ne yavrım köyümüz_jyıdı. baķ şu év boş.
56 urdan_ötē yannı heP boş. ōldüler_öldüler heP boş. heP boş köy. şindi kimse ğalmadı. eski
57 zamanda oynamaklar, ğülmekler, bāçalar, u meyvalar yetişirdi üzümner yetişirdi. üzüm
58 yetişdiridiK bālarda. undan sora bekmez yapādıķ. /.../ **Hülya:** kendi salon dutmıcaķ. hiş
59 sēmiyō. **ZÖ:** ōle mi? sevmiyor_eme meĵbur dutcaK. ğız_ısTiyince meĵbur meĵbur tutācaķ.
60 **Hülya:** ğız_ısTiyincesi tutacaK tabi. /.../ **ZÖ:** heP_ōle. benim şi de ōle, ğōkan. āmedin

- 61 byg_lan. nh bu gda sana veriyim. vlen.. gcmz_vlendi ba lu oldu mesel.
62 dedim gan sana geldi. ama bobanne diyo ne o slyp duru diyor. vlenmcem
63 diyoru. vlenmiyc. vlenmen diyoru. bu vlendi de npT bana diyoru. u da dru. /.../

MÍHALIÇÇIK - Yaylaköy

Kaynak kişi : Mehmet Doğan, 80, Okumamış

Derleyen : Erdoğan Boz

Derleme yeri : Otomobil

Kayıt türü : Ses kaydı

Konu : Sohbet, Eski hayat

- 1 **MD:** u bakıyor ... ğız ölandan hayıllı ama bizde hayat yok. hani ölandan barabar ... bak bak.
2 ölandan barabar ... ğıza bi dene inne alırsañ ölanda da alıyoñ. yō. bu bakıyo. **EB: Hep öyle**
3 **değil mi?** **MD:** hah. öle dē mi? ölan çocū ēl ğıza başdan onna so_ç_olu. ama kenđi
4 evlādın_ōlsa biri ... biri ... dā benim_ēbe dizleri yürümez. ē geliñ ürişmaz. ama évde bi ğız
5 çocū var böle allah_razı osuñ u bakıyo. ölandan da var benim. hepsiniñ altında böle araba var.
6 ama ama. eŞkişere ğaçırı diyi böle ğorğuyola. şere ğaçÇaz. ē_er burāda ğız çocū olmasa ha
7 böle allah_ömür versin cümlemizinKini vallāhi ben şaşırıP ğalıcām. ğaldırmañ, indiremeñ.
8 dili ğonuşmaz. böle bakıp duru. ... ğadın. yā. ğız çocū, ğız çocū deyip de atıverme bunnara.
9 baK_ğız çocū allah_ömür versin hepsine de ğız çocū öz çocū. aha bu bu bakıceK belki size
10 allah bilir. vallāhi bu bakacak. hē duyduñ nu? aha bu bu bu.. baK benim ğız çocū ğocasınan
11 ayrıldı ğēdi. fatu.. fatma da fatuş deyiveriz. hē iki çocukdan sōna. ... ğız çocū olur. hē. nēyse.
12 şinci benim_ēbeye u bakıyo. u olmasa Kurt e vücuTlu ğadın. ben ğaldırmañ, indiremeñ. ğız
13 çocū bakıyo onu ğaldırıp indir.. ğız çocū dēyip de atma. altın bunnar. ilkin_allah sōna
14 bunnar. ölan çocū allah_ömür versin ölan çocū ē sağarı buzu gibi so_ç_oluyo düşer ama
15 ğız çocū öz çocū. **EB: Niye soğuk peki oğlanlar?** **MD:** bak benim_ēbe acıdan_olmuş. ē bu
16 yanna bi dene akrábāsınıñ dizlē dutuldu öldü. ken.. emme yakın_akrábaya. uña acılañmış.
17 acı adamı götürü. ben varım_allāma şükür. vallāhi aqdenizde gemim batısın istēse. allah
18 saña bu arabayı gine veri. seniñ canıñ sa_olsun allah bu arabayı gine veri. allah bunnara
19 görü. allah belādan ğazādan cümlemizi ğorusuñ. ha işlē böle işTe yēnim. **EB: Ebe anneniz mi**
20 **sizin?** **MD:** hava. hava hava. **EB: Eşiniz mi?** **MD:** hī. öle a bunnarı ā bunnara bakıyo böle
21 bunnara. bi ğıydım su verecekler_ekmek ve.. ... ğız çocū var benim. ğocasından boşandı
22 ğēldi. **EB: Kaç çocuğın var senin?** **MD:** benim_ē iki ölan iki ğız var. ölandan_ēşkişerde. **EB:**
23 **Kızın biri nerede?** **MD:** ğızın biri de burda boşnaqlāda. ē mārem şī ādem keskin va. unuñ
24 gelini olur. **EB: Adın ne amca senin?** **MD:** mēmet. **EB: Soyadınız?** **MD:** mēmet mēmet.
25 soyadım da dovan. **EB: Yaş kaç amca?** **MD:** doğuz_otuz_üşlüyüm beñ. bi dē bi dā böle ğız
26 çocū var benim bundan biraz böyüK. ebiye de bakıyo ba_a da bakıyo. bak_ğız çocū allah

27 hepsine ömür versin baK ... ğız çocū olan çocūndan ğıymatlı. ilkin ... niye? ... baK
28 dikKaT_et. bende var iki dene olan eşkişerdele. **EB: Hiç gelip gitmezler mi?** **MD:** āyda yılda
29 senede bir yalnız_u gelen çocuk ğocasınđan boşanıP da gelen çocuk o baKıyo. **EB: Gelinler**
30 **nasıl?** **MD:** onna da gelmez. **EB: Bakmazlar mı gelinler?** **MD:** yo yō. eşkişerdeki adamı sen
31 şindi unu gelir bayramda yā bi ā.. ēki ayda üç_ayda bi. işimiz var gücümüz var diye urası
32 şe_er yeri ya hı unu_çin gele miyo. yalnız burda bi dene bo.. bobasī şē ğocasınđan
33 boşanmış ğız çocū varıdı o baKıyo. **EB: Okula gittin mi sen?** **MD:** ben_ ni? yōk yok yok. **EB:**
34 **Niye okumadınız?** **MD:** yō_udun. ekmek yōdu u_zaman ... o_kude miydi bubam. vallā
35 ekmek yōdu. inōnū o_zamān re_ jsi cumurudu mıydı başbakan_ıydı? yalnız candarmada bi
36 telaş varıdı. ā burda seni_ araba dursun şurđan çıkıyo niye bu araba orda duruyo yā? vallāhi
37 öle çoK fenāydı eskile. ekmek yo_udū. ē şiniK deriz dört şinik būdey bi sarı lirāydı. nerde
38 bulum ben sarı lirāyı? çocuklar_ aç. ben nelēni gördüm allah o günleri ... baK allah ömür
39 versin allah belādan ğazādan ğorusun. ne hal. esgiden bu yo_udu. sözüüm ... merkeP_barıdı.
40 burdan binellerdi babadāt hōrtu birer gün yata yata, yata yata sivrisara gidellerdi. merkeP ne
41 yürüceK? bīlse yürümez bīlse yürü. fakillik varıdı fakillik. ē şinik deriz şöle şiniK_ olur. dört
42 şinik būdey bi sarı lirāydı. sarı lirā. baK baK çocuk bilir. bi sarı lirāydı sarı lirā. u dört şinik
43 buydey. onū da yarısını dermenci alırdı. heh. haK yerine. yarısını üdük_ëve. ē gel_ëve öle
44 üş dört tene çocuk var aç. ō o_zaman kimidi bili_ ni? ī re_ jsi cumur? atatürküdü.
45 atatürküdü. ne demiş asKer? atam! sen ğaK da ben yatam demiş. asKer gelmiş böle kābrine
46 atam demiş, sen yat da ben ğaK.. şē sen ğaK da ben yatāyem demiş. asKer diyo bunu atatürke.
47 ī biz burdā yōnusemredeydiK. onun cenāzesi anKāradan_ıstanbula gitti. millet_ālaştı ...
48 u_zıman tirenner şeyidi. ī kömürnen çalışırdı. kömürnen çalışırdı. **EB: Tren buradan mı**
49 **geçti?** **MD:** ī bu yōnusemre var ya ben_urda altı sene ğaldım ufādım ā bu çocuK gibiydim.
50 dede_ebelē büyüün dediler atatürküñ cenāzesi geÇiceK ī ıstanbıla dedi. her gelen bi gēlsin
51 ziyārete dedi. bi dē milleT_ālaştı ālaştı ālaştı ālaştı. tiren çıkıdı geliyo. anKāriya gidiyo
52 cenāze. atām atam diyor ... sen ğaK da ben yatām diyo baK. ā bu çocuK o_kuldu o_kulda. yā.
53 allah o günneri size göstermesin yā rabbi. ā buriya arabaynan durdum. iki candarma çıkıdı.
54 neci bu araba be? neci bu ğadınnar? bi şiy dēmeycesen inōnü inōnü re_ jsi cumurudu
55 o_zāman. gitcen_ ni halīle şinci? hadi. sen dōru git. hōp hop hop.

MİHALIÇÇIK - Yunusemre

Kaynak kişi : Satime Demir, 70, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Kış hazırlıkları

- 1 **SD:** ameleT_ oldum her yerim sāKāt çöcum. vallā baK_ırātsıS. **SGA:** **Dizinden mi rahatsız**
2 **oldun?** **SD:** dizim çoK kötü. yürümüyor_ışde. valla yürü.. **SGA:** **İşlerini nasıl yapıyorsun?**
3 **SD:** işdi topallaya topallaya emeK.. eline bi davıl_alıK. kına gecesini çalañ çalañ bi ğına
4 yaKañ. örteñ_alı. şoraya otutTuruñ öñünde oynallar_oh. **SGA:** **Eski kınalar mı kaldı**
5 **teyzeciğim?** **SD:** amma o_ zaman niye sorañ? **SGA:** **İşte biz de o yüzden soruyoruz.** **SD:**
6 yapmıyor. herkez_eline ğına yaKıyor mu? yaKmıyor. baK gözüñe sürma sürcēñe ğına sür
7 başıña. **SGA:** **Kınayı da poşete koyup veriyorlar.** **SD:** biz_öle vermeyiz. hē. ğocā ēlēne
8 ğararlardı bizde bunun_anası bilir. urda heP da_ıdırlādı. geliniñ güvēniñ_eline böle
9 yaKarlardı. ō ne e'mek vermek var ne ğına var. táمام herkes hañım_olmuş. **SGA:** **Torbaya**
10 **koyup veriyorlar.** **SD:** torba da yoK yoK bi şı yoK ğali táمام bitmiş. **SGA:** **Kımanın içine ne**
11 **koyarlardı?** **SD:** bi şiy ğuymazlar. **SGA:** **Çay falan koyulmuyor mu?** **SD:** hāyır hayır hayır.
12 ēveliniñ ğınaları güzel. ğuymazlar. hinci bi para ğoyüyollar, ğapadyōlar. **SGA:** **Eskiden**
13 **sürerdik ellerimize.** **SD:** ō o kireşlerinirdi. kireş vārdı. bunun bobanesi bilir o ğaş.. siz_onu
14 bilmeSsiñiS. **SGA:** **Anlat da öğrenelim işte.** **SD:** vallā ben_annadaman dikilmiye vāhtım yok.
15 yemek yapcam bēn. çocuklar.. **SGA:** **Ne yemeği yapacaksınız?** **SD:** allah ne verdise. büyrüñ siz
16 de yiñ. bulğur pilavı yaPacan. **EB:** **Bulguru dibekte mi dövüyorsunuz yoksa hazır mı**
17 **alıyorsunuz?** **SD:** hincī unnar çekilir u taraFTa bizim sivrisar taraFında. ğaynadılır ğazanda
18 unu ğurudūñ, çekēñ, savırıñ, u zahmetli. **SGA:** **Şimdi kaldı mı öyle yapan?** **SD:** var var.
19 yapannar yapār. yapar. siz nāparsıñız? **EB:** **Adınız neydi sizin?** **SD:** satīme. **EB:** **Satime?** **SD:**
20 demir. **EB:** **Yaşınız?** **SD:** kırk. **EB:** **Kırk doğumlu musunuz?** **SD:** yetmiş yetmiş yetmiş.
21 yetmiş_ışiñ bitmiş. şeker dutıyın ... **EB:** **Okul okudunuz mu?** **SD:** heral.. **SGA:** **Satime ne**
22 **demek?** **SD:** vallā yavrum hinci benim_anamıñ çocukları ōlmüş işTi adımı satmış ğomuşlar.
23 /.../ **SD:** benim_üş dene ğızım_ımar. tıpta doKdur. biri diÇçi. biri év hanımı, burda dört de
24 ōlum_ımar bilir şu göbekleriñ_ōlan. al baKām alıñ. alıñ_alıñ ğuzum_alıñ. **EB:** **Selamün**
25 **aleyküm.** **SD:** aleyküm selām yavrum. **SGA:** **Teyze evin şehir evi gibi.** **SD:** e zati şe_erliyiz
26 biz. aşğ_olsuñ. kendiñ şe_er_ol yavrīm. şe_eri nābıcañ? **SGA:** **Buradaki çocuklar uzakta mı**

27 **oturuyor?** SD: unnarıñ biri yō yō bilir şu olan. hani u gelmedi mi ğız? aşşada mı? alıñ. biri
28 pancarda çalışır, biri demir yolunda, biri polis. biri tireni çalışdırır. tabī. bu tirenneri
29 hareket_etTirir. ankarada. baĸ irēsımmneri heb_oralarda. ah çocuklar_ah çocuklar_ah
30 çocuklar. SGA: **Torunun var mı?** SD: olmaz_olū mu ğız? gelin_oldular. işde bū maĸasÇı.
31 dolū. torun dolū. işde torunnar. işTe polis. u benim ğıralıçēm. Kırbān_olurum_ınuñ gözünē
32 ben. çakır. SGA: **Kızları mı seviyorsun oĸlanları mı?** SD: ē? hepsini severin. SGA: **Hadi**
33 **canım şimdi.** SD: vallā ben çocuĸ_ayırman. ayırsam zāti do_rman. ayırsañ zāti do_rman.
34 yō yō. hinci benim çocuklar bayramda gelir ya sorallar hanĸımızı. heşbiriniñizi sevmiyon
35 diyon. SGA: **Sen de tersini söylüyorsun.** SD: hē hinci öle desem yalan_o ayrı. güveni çoĸ
36 seviyon ya. güven heşbirinizi sevmiyon diyōn. SGA: **Polis olan mı Güven?** SD: ötekī.
37 güççük polis_olan. ğız_o adam hayaTda ğaldı ğī. len gelsāñā çocūm. vay vay çocuk çocuk.
38 otur. çay yapam mı için? şu ğadınıñ bi şīsi varıdı da unu vermiye gitTiydim ya allah ī baÇām
39 baÇam. dedēñ yerine otırıyım baĸam. aha bura iyi. beni çekcēñiz_öle mi? çekme. baĸ vallā
40 çekme darılırın. ben çirkin_üstüm baĸ. çekme beni, çekme. hāyır hayır çekme yavrum.
41 SGA: **Ben ikimiz çekinelin diyecektim zaten.** SD: çekme baĸ ben saña rica ediyon. EB:
42 **Gençler hep Eskişehir'e mi gidiyor?** SD: allā çoĸ şükür şe_er heP götürüyor. vallā. işleme.
43 SGA: **Sen mi işledin teyze?** SD: e heral. yakmıyon ğaleferi de üstünü örtüvürdüydüm_ölē.
44 zoba yakıyom bu yıl. SGA: **Onun fotoğrafını çekeyim mi?** SD: çek. ... çek. canım benim.
45 nāpiyım yavrum gidiyolar şēre ben nāpiyın? siz şēerden_ni geldiñiz? EB: **Evet.** SD: a
46 çocuklarım heP şēerde heP şēerde amanīn. SGA: **Kızlar gelin olmuyor köye. Burada da mı**
47 **öyle?** SD: vallā burda diyi bi şī yok. yalan. baĸ bunıñ hanımı kōden burdan. ğız_ırāt herkez
48 yavrum vallā şēerden_ırāt bura. her şey bol. yiyene içene bol. amma ha şuna sorsañ ben
49 şēr_ısdēyin diyor. yörükleriñ dedī gibi. e gidiyolar nāpem ben? ne va şēerde simiTden başĸa?
50 burda her şey burda da vār. durmuyor milleT. baĸ gide gide burá demin ben_ıacansı
51 dinnedim bu köy harab_olacaĸ. essaĸ harbi de çıĸaracaĸ_o adamlar çoĸ şükür. neden desē
52 ayaşam_ıvlenilir zabāna ayrılıllar. şēerde de öle işde. ne vār? işisa var. üş dene e'mekÇisi var,
53 dükkānı var, bāĸĸalı her.. ama durmuyolar zornan_nı durdurcen he? SGA: **Burada tarlaya**
54 **gitmek mi zor geliyor?** SD: vallā giden gider ā çama gidelleş. para ğırıyoru milleT. gidēseñ
55 gideñ yā seni zornañ nı götürēn var? e orda da işe gidelleş şēerde. SGA: **Çama mı?** SD: çam
56 çam. çam dikilirmiş. yollarıñ ğıyılara sivrisar tarafłāna. SGA: **Gidince orada da çalışılıyor.**
57 SD: ben bilmen. aĸlım_ıermēz. ben ğız da oldum kōden o yandan gelin geldim ben. SGA:
58 **Nereden geldin?** SD: sivrisarıñ_o yanda ğaracaĸayā diyi bi köy va. bilmen_orada da
59 çalışmadım. ā ēviñ_ışı kendi işimiz. ne çalışcām? yidiñi yumıyaç nī? ay ben.. kendimden
60 çoĸ memnunun. şu ayām_ıacımasa. çalışmayı çoĸ severim ben.

61 **EB: Kış hazırlığı ne yaparsınız?** **SD:** beni çekiyonj dé mi? fasille ğuruT, biber ğuruT, turşu
62 ğur, ğuruT.. ğur. **EB: Başka ne yapıyorsunuz?** **SD:** başğa ne yapan hi? ne õ? bâçaında ne
63 varısa, zerdâli varısa aç. undan sōna kımpusdu yâp. her şey yaparıS varısa. **EB: Pekmez**
64 **yapıyor musunuz?** **SD:** vallâ hinci bekmezi ben ırâtsızın ya bağ_üzüm ... ur.. şeyde bekliyor.
65 yapamam ben_ırâtsızın. **EB: Çekirdeksiz üzüm mü yetişiyor?** **SD:** çekirdekli. çoK
66 güzel_oluyor. şu yukarda ğadirgil vār. unnar_ışTe ben_aldım halâ üş kilo çocuklara şõle
67 şõle şişelere. kıynadaydım benim de olurdu amma kim ğaynatsıñ? ben ğaynadaman. éziyeti
68 var_onuñ. ne güzel kendiñ ğaynatsañ_olur. benim_annem ğaynadırdı kōde bõle bõle
69 tenekelere. aK_üzümü ayrı ğara yüzümü ayrı. ēsıranannan ğopardırdı ekmē çalınırđı. u datlıla
70 nerde işdi bu bilir ğöbekliniñ_õlan. unnarıñ şurda évleri var ya. hepsi yavrım hinci her şey
71 fenné. fenné fenné yiye yiye hasda oluyoñ_ışde. hep satın. satın. ğız ben size bi
72 şey_ıkram_ediyoñ. **SGA: Yok teyze daha ne olacak? Konuştuk, şekerimizi aldık. SD:**
73 şekerinen ğarın_ını doyar? datlı ğuyun geliyoñ. valla datlı var ğuyun geliyñ de yiñ. **SGA: Sen**
74 **mi yaptın?** **SD:** ē? kö_ünj hocası. **SGA: Teyze şu ne?** **SD:** nērde? onnar esgiden işde heybēydi
75 u. unu nuray kesmiş. şõle ğillet yapmışđı. almış da gelmiş. annē asacam hē. işde bunnar
76 kenarı biri õ orta yeri. ben de ātmadım dursuñ diyin. bunnarı isdiyen çoK. bi dene var ya
77 halî. unu ver de diyoru halıcı. vallâ bobam gelse gine vērmen, anamıñ hediyesi u dedim.
78 dursuñ_õtsuñ.

ODUNPAZARI - Akkaya

Kaynak kişi : Çetin Bozkaya, 75, İlkokul; Ahmet Bozkaya
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Köyün kuruluşu, Eski hayat

1 **SGA: Akkaya köyünün yerlisi misiniz? ÇB:** evēt yellisiyim. burda dōdum, burda hiş bi yere
2 gitmedim, burda emekli oldum. on beş sene mihdarlīm var. urdan_emekli oldum, bākurdan.
3 hiş bi yere gitmedim, burda çalışdım burda dōdum. **SGA: Soyadınız ne? ÇB:** buyur. **SGA:**
4 **Soyadınız? ÇB:** bozkaya. çetin bozkaya. **SGA: Kaç yaşındasınız? ÇB:** yetmiş beş. **SGA:**
5 **Okul? ÇB:** ilkoğul. **SGA: Var mıydı burada okul? ÇB:** oğul yoğdu. ben dışardan diploma
6 aldım. girdim, ğursa girdim biraz_oğudum dışarda falan. **AB:** yāni yetmiş yaşında
7 olannar_oğudū. unna ğōrmüş. **ÇB:** hē. bizim günümüzde oğul yoğdu burda. **SGA: Daha**
8 **sonra mı açıldı? ÇB:** evet. daha sonra açıldı. bi gece mece bōle bī şey geldi, hoca geldi.
9 oğudurdu filān, işte orlan bi şeyle òrendig_undan sona ilkoğul şeyini gitTik intāma girdik
10 ğazandık. ilkoğul diplomam va. **SGA: Köyün kuruluşu hakkında neler biliyorsun anlatır**
11 **mısın? Güzel bir köymüş burası. ÇB:** burası güzel bi kō. buranın ē bi kısmı emirda_undan
12 gelme bu kō_ün bi kısmı emirda_undan gelme, bi kısmı da haymana, ançara, daha daha şeye
13 anadıñ maraş tarafından gelme. maraş, u yandan göç_etmiş bizim hē dulğadiro_ulları diyē u
14 sülāle maraşda òle geçer. yanı bu yanna göç_etmiş gelmişlē. benim dedem yāni bobamıñ
15 bobası. bobamıñ dedesī buriya gelmiş. undan sorā şeyden gelennere dē, ē emirda_undan
16 gelennere dē.. burda da bi dē germiyano_ulları varmış kütāyadan. çoK_eski yani iki
17 hāneymiş_unna da. iki hāneymişdi burda çiFdikleri varmışdı. iki, üç hāneden_ürüme.
18 çanağkale harbinden sōrā Kadınna dul ğalincā üş tāne tatar gelmiş buriya iş güveline girmiş.
19 yāni ğadinnarıñ_üzerine, eskişe_irden. odunpazarı nē onun_adı alanönü diyola alanönü
20 māllesi bi şey māllesi urdan geliyolā. **SGA: Sizin babanızın dedesi mi gelmiş? ÇB:** eveT.
21 daha unna daha evel gelmiş. hē bu şe tatarlardan_evel. çōğ_evel. tatarla sonra, yōnandan
22 sōra unna. **AB:** germiyano_ullarının emirdādakileriyle emirdānıñ buriya göç_edenleriyle
23 aşşā yukarı tahmīnen bin sekiz_üz_ellilerde falan tahminen. biz sekiz_üz_ellilerde buriya
24 ger.. u emirdāndan geldīnde ger.. şēdekinner de dulğadiro_ulları da aşşā yukarı aynı
25 senelerde burda buluşuyolar. **ÇB:** emirdā hamza_acı cāfer hoca imam_olları. urdan
26 Kōç_itme. hamza_acı. he hamza_acı cāfer_olu imam_olları. çoğ yāni biş_şē tāsilli bi

27 şeymiş. unna zaten peK da_almışla burdan, çoK köklü bi şemiş ayle yāni şe anne
28 taraflarımız bizim. eveT. hē. eveT başğa yok.

29 **SGA: Eski hayat nasıldı bu köyde? ÇB:** esgi hayaT ğızım işTe at_öküz, ānadım_mı
30 unnān_eker biçer, davar çoKdū. hayvancılıklar geçinirdī. tiftik hayvan, keçi. çoKdu yāni üç
31 yüz, dört yüz, beş yüz böle hayvanı olanna vardı. anadıñ mı? herkeziñ meselá bu kōde on on
32 beş tāna sürü vārdı zāten bu köy ufaK hāne. meselá hiç_olmıyanıñ_elli tāna, otuz tāna
33 hayvanı vardı. bunnan geçinillerdi. u_zaman māş, aylıK yok. meselá on tāne keçi satardı
34 adām, ğışlını alırdī, unnan ğışı çıkarıdı. undan sora pancar çıktı. pancar_ekmeye başladı. ē
35 işTe pancardan ğazanıldı biraz. bi dā arpa bīday herkeS kendi yicēni çıkarıdı anca. tarla fazla
36 yokdu zaten_arāzi. e u da öküznen, beygirmen sürüb_ekemezlerdi işTe gübürü yok ilaç yok
37 şu yok bu yok ot_olurdu bilmem nē olurdū. elnen yolarlardı işTe harman yerinde düveninen
38 çevirilērdi. savurulārdı ufaK yabalānan. esgiden_ōleydi her taraFda. samanı bi yanına denesi
39 bi yanına ayrılırdı hanı yabeyinen. undan sōna milleT_ōle geçinirdi. unu yıkallardı bīdeyi
40 tertemiz, tabi hayvanna siyērdi içine, düveninen meselá at_öküz siyerdı içine. undan sona
41 bīdayı götürü suyuñ ğıyında yıkarlardı. ğuruturlardı tertemiz. ğara de_irmenne vārdı esgiden
42 bōle dermen yōk. unnan_ūdūrlērdi unu kepe_ı içinde. āma çoK güzel_ekmeg_olurdu. hē.
43 şindi uña çevirmiyē üreşiyolā işTē bütün kepekli un çıKsıñ diyeleKden. biS heP_unnan
44 bōyüdüK. bi ambar üdürdüK, mesa ğırk_elli kile nēse. dolduruduğ_ambarā, onu
45 yirdiğ_ğışın. bi de herkez ya_ı şekeri şe_ırden_alırdı işTe bōle. **AB:** kile demek yāni iki
46 teneke. bir kile iki teneke. **SGA: Kara değirmen kalmadı hiç değil mi? ÇB:** ğalmadı. şurda
47 yakınnarda ğoca suyuñ boyunda dermenne vardı ōle, anadıñ, suyunan dönē. he suyunan
48 dönēdi çarklı bōle. ğıldır ğıldır üdürdü unnara ğaya vardı. şeye ezērdi bīdayı, un yapārdı.
49 **SGA: Şimdi tarımla uğraşmıyorlar. AB:** şimdi ābim dört beş kişi var. ābem seksen dörtTe
50 traktör_aldı seksen dört yılında. **ÇB:** bu kōde hiç traktör yōdu. ben_aldım. bu civarda yōdu
51 u_zaman. işte unnan devam_ediyo. bi de hērkez özenen baħdı bu iş dā göleymiş, u āldı u
52 āldı, şindi biçerle çıktı, getirip döküyo arabaniñ_çine, alıp götürüp satıyoñ. esgiden sap
53 geti, sap yık pū eziyed_unu ... şeyinden_ayırana ğada heb_eziyetTi. yōktu ki edīraf_ōleydi
54 yani memleket_ōleydi. /.../ **ÇB:** durum_ōle ğızım. ōle geçim. undan sōna hayvancılıK_ıştē
55 bītTi bütün oğulla açıldı çocukla oğumiya gitTi, ölu ğızı herkez çiftçilig_az diye işe girdi.
56 işde ço_u şe_ırde herkeziñ. bazar cumartesi günneri yazın geliyo herkeS, ğışın gidiyola
57 şe_ıre işde azalıyo burda yāni. bi on on beş hāne duran va on hāne ğadara, kış yaz burda
58 duran. /.../ **ÇB:** on_iki tāne bina var yirmi dört hāne şeyi filān var havruzu mavruzu
59 ortasında. yüzme havruzu yapıdıla. su çoK. vurdulā mı yere su çıkıyo bizim burda. /.../ **AB:**
60 işde bū iki hāne dedimiz şu tepeniñ_üzerindeki ēv. en_esgi evlēden, yerleşim. birisi de bū.

61 bi de hemen Şu alt yanda vār, yıķıldı orıya yeni yapıdılar. üç hāne onnar ilk burıya
62 germeno_ullarınnan ilk_olan_üç hāne burda. üç hāne o tepenin_üstündeki év. unnar
63 o_ zaman özel_ıdāre müdürü falan.. o üç hāne onnar burıya germiyano_ullarının çitlīmıŐıŐı
64 burası. bu kö_ün onnarın_ o tarlalarında bütün Şey var, nē onun_ısmı ābē, vaķıf var. bütün
65 tarlalarında vaķıf var_ onnarın. **ÇB:** u_ zaman vaķıfa geçermıŐlermiŐdi vaķıf daha Őē ğarantili
66 diye. /.../ **AB:** bizim burda meselā mināre deresi dedīmiz bi yer mevķimiz var. orda da
67 tārihini biliŐmiyo çoğ_ eski. **ÇB:** Őe_ ğirimiŐ_ ura. mināre deresi diyelegden. **AB:** beylik gibi
68 bi yermıŐ_ urası. osmanı zamānında mı deyim veya daĥā orda Şindi ōle ilginç ki
69 ormanın_ içersinden çalışmışlar, at_ ara.. Şey_ kānılarınan. Şindi gitTīn zaman_ o
70 kayaların_ ğizinden, taķriben taşlar yirmi santim, yirmi santim yirmi santim_ oyulmuş
71 kayalar. ara.. araba tekerlīde gelē gidē gele ordan direğ_ esğişe_ ğire gidip geliniyomuŐmuŐ.
72 buralara ūramadan direğ_ ordan ormanın_ içersinden dik_ aŐŐā.. **ÇB:** ğānılā, ğānıların
73 tekerlerin_ dışında demir vadır demir, yani teker da_ lmasığ diye. u demirle bōle geçe geçe iz
74 yapmış, yarmış Kayalarā. **AB:** çoğ_ esği bi beyliğ_ urası. **SGA:** Neresi dediniz? **AB:** mināre
75 deresi dedīmiz bi yer va. burası üş kilometire falan, üş üş dōrt kilomet.. Şindi orda gelip gelip
76 batırdılar_ urayı. yıķıldı zāten kaza kaza Şey_ arıyola, hazīne arıyola urıyı kızıdılar, burıyı
77 kızıdılar, bi sürü.. /.../ **ÇB:** tayını çıkđi burdan göndermedile dışarıya tayını çıkđi, do_ uya
78 falan göndermiyola unu. bi ... urda bi ekibiğ başında zaten ekiP_ başı o. sifil_ arabeynen
79 geziyorla bütün. tābi araba Sifil kendileri Sifil hiç ōle resmi yōķ. /.../

ODUNPAZARI - Aşağılıca

Kaynak kişi : Murat Çiftçi, 80, İlkokul; x
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Köy hakkında bilgi, Alevilik

1 **EB: Köyün durumu, göç durumu, eğitim durumu, geçimi gibi sorular sorup gidiyoruz. MÇ:**
2 köv sıfır. **EB: Bitti. MÇ:** yā bitTi dē_el. dana besléyoz para yaPmıyò. süt viriyoz para
3 yaPmıyò. buydey satıyòz para yaPmıyò. deycēm bu yāni. **EB: Adınız neydi? MÇ:** murat
4 çiftçi. **EB: Yaş kaç? MÇ:** seKiS sıfır. nası oluyò? **EB: Seksen yani. MÇ:** yaşa vallā. sen bāli
5 hocam sen bāli bil. **EB: Doğma büyüme bu köydensiniz değil mi? MÇ:** tabi tabi. şindi baK
6 kövleriñ, kölerde bi kere şindi üş kişi çalışan va. geri ğalanı nası biliyon mu? ğarı ğocá, ğarı
7 ğocá, ğarı ğocá. adam_öldü mü ev gine göçüyò. ğarı ólürsē adam ğalırsa gine ev göçüyò.
8 hadī bi hāne siliniyo yāni. şindi kōdē heP yaşlı, genşlēden yok işde. bilmem_mallā nası olu.
9 **EB: bu köy kaç hane? MÇ:** vallā bu köv seksen şē yetmiş beşte ben muKdar_öldüm. elli_iki
10 hāneye salma salıyodum. şindi ne ben deminden ne saydım? ğarı ğocá, ğarı ğoca, ğarı ğoca.
11 başka bi boK yoK. şurda baK şu aşşā başdakē arKādeş hayvancılık yapıyò, benim_işde olan
12 muKdar, bu yapıyò, bi de kendi çalışıyò yani kö_ün dē içinde bi hāne dā va, undan geri
13 ğalanı sıfır heP. aşam sabah. **EB: Gelip gidiyorlar yani. MÇ:** yav gelip gitmece yoK. çalışmā
14 yoK bi şey yapmıyo. hele bī zaman bi bāKur çıKdı da emekli oldula da vallā o emekli
15 parasınnan köy yerindē işde unnan haşır neşir oluyola. vallā bizde sıkıntı çekiyoz baK. bi
16 çöval yem elli lira, hayvan beslersen. ē undan sōna arpa būdeydan fazla, altı yüz_ötuz lire
17 yahuT altı yüz_ötuz beş liriye arpa satılıyò, arpañ varısa, altı yüz liriye buydeyi veremiyoz.
18 şurda bizim ğarabazar kōparatifi va sabālen işde sütçü geliyo, seksen ğuruşa südü veriyoz,
19 segSen ğuruşa. segSen lire oluyo he.. biz bunnan nası.. **EB: Köyde hayvan var mı? MÇ:** var.
20 iki sürü ufaK hayvan va. **EB: Kaç tane yapar o? MÇ:** vallā hayvannarı baya ğalabalıK yā. **EB:**
21 **Var mı beş yüz tane? MÇ:** yoK canım. var var u ğadara var. iki dene iki sürü iki arKādeşde vā.
22 undan sona işde ginē du baKam, hadi elli diyem, yetmiş.. yetmiş beş sekSen ğada da
23 büyükbaş va. yani sāmısalısı anası danası yāni. **EB: Tarım olarak arpa var, buğday var. MÇ:**
24 arpa būdey başğa yoK. **EB: Sulu tarım yok mu? MÇ:** sulu tarım var da.. **EB: Pancar mancar**
25 **yok mu? MÇ:** pancar yoK. **EB: Ayçiçeği? MÇ:** yoK yoK. unnarı nerēye? ya doñuzdan dā
26 buydeyları yidi be. doñuz çoK bizde. **EB: Sulu tarım yok mu burda? MÇ:** yā bizde su çoK.

27 **EB: Ne ekiyorsunuz? MÇ:** ekmiyoz. kim yapcek yā? yapceg_ adam yok. şindi hayvancılık
28 yapan da zaten malınan maşadınan üreşcen diye eli ermiyo zaten. ānca şöle üş beş, ğarığ
29 deriz biz yani. üş beş ğarığ ğarığ şē ekeriz, domatiz, biber, işde salata sulaTa. o da yazın, şu
30 anda işte yeñice oldu yīyoz. domatisle dā olmadı da biberi salatasī bi şeler_ oldu işde. başğa
31 bi şı yok. **EB: Toplam kaş hane var köyde şu anda? Yirmi otuz hane var mı? MÇ:** u ğadara va
32 canım. **EB: Daha mı fazla? MÇ:** yō yō fazla. **EB: Kırk hane var mı? MÇ:** yok yok da otuz
33 ğada var_ işde. otuz ğada va da hep ğarı ğocá ğarı ğocá. genş yok yā. **EB: Hepsi göçtüler.**
34 **MÇ:** ā şu meselā şinci sıporcuymdu işdē top_ oynuyodu. antiremanda dē bacā çatladı. undan
35 sona bunun_ işi bitTi. yok yā bū şetmez ya. şindi benim şindi olanıñ, muğdarıñ iki dene ölu
36 va. ikisi de eskişerde çalışıyola. ondan sonā benim iki olan vā, kö_ün muğdarı,
37 muğdar_ olmasa u da ğaşcek şere de. birī şerde duruyo işde bū.. **EB: Okul var mı köyde?**
38 **MÇ:** oğul va oğul bitTi. tā ne bilem ben yav şu, le siz batTalğaziye kaşda girdiñiS? belki
39 yirmi senedir bizim_ oğul ğapalı yā. servisinen, servis vardı. işde benim muğdar_ olan işde
40 bī altı yedi senē servisinen daşdı. daşıyınca belediye otübüs getirince bizim dē araba duruyo
41 bağ dā. iki senedir_ urda duruyō. servis de bitTi. bi şey ğalmadı. e şindi mi hepsī çocukla
42 ama otübüs gelen gelene. yine aqçağāyaya otübüs geliyō iki çocuk gelip gidiyō. bizim buriyā
43 da geliyo amma talebe yok bizim burda. talebe yok. **EB: Burada ılıca var değil mi? MÇ:** ılıca
44 bura. **EB: Hamam diyorum. MÇ:** hamam mı ā şurda hamam va. **EB: Girip çıkılıyor mu oraya?**
45 **MÇ:** girilir. **EB: Şifalı mı yoksa Eskişehir'deki hamamlar gibi mi? MÇ:** eskişeriñ hamamları
46 da hep şifalı. **EB: Belli bir hastalğa iyi geliyor mu? MÇ:** yō yō şöle bunun şifası ne biliyōñ
47 mu? hani böle vücutTa böle ürperik bī gidişme olur ya. ā öle oldu mū burda bikaş bi şe
48 bir_ iki seFer, üş beş seFer daldıñ çıkdıñ yıkandıñ mı unu kesiyō yāni. şifası o. **x:** murat
49 dedem. nāsıñ? **MÇ:** éyiyim. e hanī balyeci gitTī. balyeci gitTi. **x:** né yapam_ össen bi dene
50 dā gelir ya. **MÇ:** hamdiye tembih_ etmişñ. muğdar şimdi sapa gitTi ... **x:** yā şindī şü şeyde
51 elimiz boşalmıyınca gelir bi dā össen kim yapıyō? **MÇ:** yā dē şu ğaralannı yusufulñ
52 ğardaşımış. **x:** kaça yapıyomuş? **MÇ:** bilmiyōz. ālem nāpıyosa.. **x:** hamdi nerde? **MÇ:** ā
53 şurda. yirmi yirmi beş_ otuz ğada dē u şede ballē ğalmış da ona gittile. he baya on dağğa, yo
54 yo on dağğaya ğada gelir. buyur. **EB: Okul yok dedin. MÇ:** oğulumuz yok. oğul iPdal_ oldu.
55 oğul da şindi şē de bakmıyo oğula. şu arabeyi ... şöfor hanğıñız? yāv manyağ_ adam yā. **EB:**
56 **Cemeviniz var mı burada? MÇ:** var. alevi kö_ü bura. **EB: Yukarıda mı cemeviniz? MÇ:** yok
57 kö_ün_ içinde. içinde. **EB: Yukarıdaki tekkedeki zatın adı ne? MÇ:** bu kövün ğurucusuymuş
58 bu adam, hacı baba diyola. hacı baba adı. bu kö_ün ğurucusū. buranıñ_ ilk_ adī esgiden
59 işemiş, ılıcayı kebir. **EB: Büyük ılıca yani. MÇ:** hē. sōnadan kerī aşşā ılıca ğomuşla. üs yanna
60 dā ginē işde bū ilk oturan zamānında işdē göş da_ lımında şu üsdümüze bi köv dā ğurulmuş.

61 u kövün_ adına da ılıca vemişle. ılıca verince urasına demişlê bizim burası yoğarı ılıca olsun
62 sizinki aşşâ ılıca olsun. bizimki aşşâ ılıca. urda bi köy dâ va. orası da işde eli gulânda. **EB: O**
63 **da boşalmış. O köyde de kimse yok. MÇ:** yoğ yâ kimse yoğ yâ. biz de işde â.. **EB: Peki geri**
64 **dönen var mı? MÇ:** vâ bıkaç dene va. **EB: Kalıcı mı yoksa gidip geliyorlar mı? MÇ:** keşke
65 gelmeyelerdi. **EB: Niye kızdın? MÇ:** yav gelenne dörü durmuyo kine. dē şeyden_ uçuyolâ,
66 gökden_ uçuyolâ. **EB: Niye? MÇ:** yav niye diyoğ. şerden gelenden_ adama hayr_ olmuyô.
67 acığ_ orda ısaç sū özür dilerim_ af buyuruğ deyincê buriya da geldi mî işe oluyola, her biri
68 paşâ, vezir_ oluyô. hē. kö_ü gayneşdırmağdan başğa bi şey yapmı_ola. â iki üş kişi va.
69 kö_ün_ âlâkıını bozuyo. eveli bizim kömüzde bir tek şikâyet_ olmazdî. bi şikâyet_ oldü
70 zâman iki üş yaşlı gel len buriye, seniğ gafañı ğırarım bağ hâ. hani bi dâ bôle bi bi
71 şiy_ oluğsâ undan sonâ muğdar çekerdî bunu bi dayağ döşerdî u_ zâman, dâ olmadı mî
72 jandırma hazıra bağardı. jandırmanın_ eline geşdiğ mi ğurtuluğ yoğdu. olmuyôdu yâni. şindi
73 meselâ bağ bizim bu kömüz burdâ şöle bi şey zağun vardı. kati suretle ben hani bağ demin
74 saña ne dedim, sekiS sıfır dedim, bôle bi milleT meselâ şindi şurdan şöle gidiyoğ. de şu
75 ğapıdan bî bayan çığdı, seni burda gördü dî mi? seni geçesiye ğada orda dikiliğdi, öğ kesme
76 yôdu bizim şelerde. bôle bi zağon vardı yâni. ondan sôna bi ayıp zayıp vardı. çoluğ çocuk bî
77 birbirinen nê ben dö_üş biliriz bağ ben seksen yaşıma girdim. hiş kimseynen ne dediğodu
78 yapığ ne şu ne bu. he bu köv bambaşğa bi ködü amma şindi köv çekdi, de_ işdi. yani köle
79 bozuldu hocam. hanî ğörüyoğ işde. eskişerde bilmem a_ıcım söküldü len belediye söküyosa
80 diksiğ len. bi dâ böyür. ğörmüyoğ mu dâ hâlâ dâ bilmem nâpiyola yâ. başbağan_ u_ zaman
81 hatâ yapTı unu dâ össen şindi dö_ a dedi emme ortalî ğarışdırdı âTı. hocam başğa emriğ?
82 **EB: Bu kadar. Allah razı olsun. Çok teşekkür ederiz, sağ olun. MÇ:** siz de sa_ oluğ.

83 **FD: Burası Manav köyü değil mi? MÇ:** yerli manâv. burasî şindi bağ alevi demek nê demek
84 ben saña onu annadıverem. şindi alevi dediğ ni bôle bi çok bî kötü mânâya giriyoğ, ğızılbaş
85 meselâ, alevi. çok kötü bi mânâye geliyoğ. şindi alevilerin_ tâ peyğamber_ efendiden on_ iki
86 imamnardan bu yanna, siz unnarı bilirsiniğiz. on_ iki imamnardan bu yanna unnardan ğopan
87 sinsileden alevilerin_ dedesi gelir hocam. éyer bağ dede gelince toplantı oluğ cemevi va işTe
88 cemevi diyem_ u_ zâman cemevi yoğ böyök bôle hânelere toplanırlâ, yâ şindi sen burda
89 hağsızlık mı yapığ? unu ç_a_ırı ge bağam buriya. ge buriyâ. unğan sona alevilerden bi
90 söz_ alır. bağ u sözü de nasıl alıyo alıyo biliyoğ mu? şindi sen bi hani î hırsızlık, hayınnığ,
91 ırz, namus, borş bilmem nê falan filân bunnarı yavrum yapmıyciña peyğammer_ efendimizin
92 huzûrundâ, cenâbı allâğ huzurunda éyer bunnarı yapmıyciña töbe eder misiğ? töbe etTirilê
93 bâğ. hâ. ğndan sôna adam gider nerêyse memleketi. amma bi sene ammâ iki senede gine
94 geldî zaman o o yemini bozdu mu unu bi dâ u topluma soğmazlâ. bâğ. yêdi sene soğmazla

95 topluma. ā muḳdar geldi. baḳ yedi sene soḳmazla. kimse selām vemez_una. sen bi dā bu
96 suçu yapabilir misin? bōle bi toplum_mārdı. amma ūimdi bozuldu hocam ya. dōru ğonuūmek
97 lāzım. İtikāt bozuldu. bunnar_İtikāt demek bi baūġa bi ūe yok. baḳ ūindī ben demin sekiz sıfır
98 dedim. ūurda bizim tūrbemiz va işde hacıbaba va. adam gelir ey yā_rabbi allāham
99 ya_rabbim sen bunu bize ... olarak burıya gelmiş, burıya yatmış işde bunun suyu yüzü
100 hōrmetine bize işde baḳa ūunu ve, bunu ve. mōhaḳġaḳ_olur baḳ. bütūn kōlere işey_olur
101 tolu olur ūu olur bu olur. dā ben hiū bizim kōmüzū hasar yapıdını bilmen. allahümme sallā..
102 baḳ burda va bi dene. ūū ūu depenin_üstünde va bi dene, bi de ūu köprüyü geūmeden bi de
103 yolun_üsünde va bah. bunna sac_ayaḳ bacādır. bizim her senē bōle hādirellez dedimiz
104 buna çıkarlā. ziyāret_ederle yani. undan sonā urıya çıkarla burıya her sene adaḳ yaparla
105 ğurban keserle, yāmur dō_āsı yaparlā, urdā işde eū dost, kūs dargın varsa sarılır barıūır
106 gūzēlce tertemiS da_ılır. undan sona yemeKle biūer yemē yirsin hadi yavrum eviġe.

ODUNPAZARI - Avdan

Kaynak kişi : Fadime Köseoğlu, 67, İlkokul 2
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski köy hayatı, Bulgur yapımı, Tarhana yapımı, Makarna yapımı, Peynir yapımı, Gelin kıyafeti

- 1 **SGA: Teyzeciğim isminiz?** FK: fadime köse_ölu. **SGA: Yaşınız kaç?** FK: atmış yedi. **SGA:**
2 **Okula gittiniz mi?** FK: valla ikiye ğada gittim başKa gitmedim. **SGA: Okur yazarlık var ama.**
3 **FK:** bilemiyon_ēce. ēce bilemiyon. bereňarı şöle duttura Tuttura ođıyon. dē şu sandalyeyi
4 ğosaň dā ēyi olcağ. başğa bi şe ğoyēdınıS. dedeye de ötü yanda soruyola. **SGA: Yörük köyü**
5 **değil mi burası?** FK: evet. **SGA: Eski köy hayatı nasıldı?** FK: valla esKi köv hayātı bōle biçer
6 yōdu bilmem şu yōdu heP düvennen, beygirnēn, öküzünen unnānan_ederdik. annaT dırmık,
7 unnānan_ederdik harmannarı. eme şindi biçerle çıkdı, biđerlerē götürüyola. biz hiş gitmiyoz
8 eveli biz āşama ğadağ desde dırmığ_ēdērdik, tārлада ıscakda. gelirdik hayvan sa_ārdık.
9 tınaz yı_ārdık, sap saçādığ Punnānan_üreşirdık. şindig_eyi. eski zaman işleri hep Pōledi.
10 **SGA: Çamaşırı nasıl yapardınız?** FK: çameşırı elimizde yurduğ. suyumuz yōdu. ğırlara
11 gidēdiK ğali ğoca ğazannānan, ğırlardā çameşır yıķardıĴ daşlāñ_üsTünde. **SGA: Su**
12 **kenarına mı giderdiniz?** FK: evet. u geçerken görmüşünüzdür, urda bi Kıru çeşme va. u
13 çeşmenin başına gidēdik. ğışın bile ğārda süpürüydük, ğışın_urda yurduğ çameşırlāmızı.
14 **SGA: Köyün çamaşırhanesi yok mu?** FK: urd.. varıdı, uranıñ suyu dā bitTi, āzcıĴ_akıyodu
15 köve getTile cāminiñ yanında şurda. başğa suyumuz yok. bi işTe mezeriñ yanından su
16 çıkarTdıla, ēvlere vedile u va. **SGA: E skiden tarlada ne ekiyordunuz? Buğday mı?** FK: āynı
17 bōle. būdey_arpa. **SGA: Hasatı yapıyordunuz. Getiriyordunuz.** FK: evet. āynı bōle
18 getiriyoduĴ_ışTe yalnız beygir_arabalānan getiriydik, saçārdık Pōle, sürēdik
19 düvennēnen, beygırlēnen. öle yapārdık, bōle de_ildi şindiki gibi. **SGA: Sonra ambarlara mı**
20 **koyuyordunuz?** FK: sürüyoduğ, savıriyoduğ, yiygilimizī aĴdarmeş vadır şu yanda. ta urıya
21 götürüyoduğ çuvallānan yikiyoduğ, aħarıñ_çinde. ğuruduyoduğ, üdüyoduğ. şindi ğalık
22 götürüyoz, urda hem yikiyo hem_üdüyo. deyirmen hē yolda gelirke vadır_urda. **SGA:**
23 **Burda gelirken var mıydı?** FK: ğō.. hemen çöplü_ü bi geçince. **SGA: Kara değirmen değil**
24 **mi?** FK: yō yō. de_ıl.

25 **SGA: Bulguru nasıl yapıyordunuz? FK:** bulguru da aynı bũ yĩkardĩk. ğoca ğazannara ğöruz.
26 ğaynadırız ğoca ğazannarda. undan sona onu sereriS, ğuruduruS palalarda. ğurutTuğdan sōna
27 bi Şöle dübe_imiz vardı eveli, bu cāminiñ yāndeydi daş dübek. a_eşdan da toğmağlāmız
28 vardı. unnānan dövēdik bōlē bulğurları. tekrar_unu serērdiK, savırıydĩk, sürgüye götürüydük
29 Őũ burda da vārdı sürgü ya. sürgüde bunu tekrar bōle çevir_ bi eşŞenen hana sözüüm burdan
30 dışarı, eşŞenen çevire çevire çevire unu dövērdik, Őēsini çıkarıydĩk, ğabĩnı. undan sōna ğabĩnı
31 çıkarTĩktan sona yĩkardĩk, yĩkadĩkdan sona tekrar ğurudurduĶ çekerdik. ğöcemizi de aynı
32 edēdiK, bulğurumuzu da aynı edērdik .

33 **SGA: Tarhana yapıyor muydunuz? FK:** yapıyōz. taharnıyı Şindi de yaparıS. baĶ_arkānda
34 duruyō. **SGA: Un tarhana değil sizin de. FK:** un tāna yapmeyiz biS. yo_urdu alıruz, keselere
35 dolduruz bōle, ğaymānan berāber. undan sōna Şindi harman ğağdı mı u yo_ürdu basdırız,
36 üsdünü duzlarız, basdırız. bir haFta duru. undan sona bunu tekneniñ_çinde yuñuruS. yuñuru
37 yuñuru Şöle bi Őē ğoruz, tāta. tātanıñ_üsTüne dē beyāz bi bi Őē sereriz. unuñ_çine sararız,
38 yo_urdumuzu. u ĩkĩ_üş ğün bekler_urda, yarılır bōle. undan sōna da unu acığ_acığ
39 tekneniñ_çinde ellēmizinen bōle bularıS. ya_ımı üsdüne getiriz bōle topaĶ topaĶ ya_alırız.
40 āltınıñ_ayranımı tekrar keseye ğuyarız, süzmene. süzdürüz. tārna yaparıS. tārnıyı da ğöceyi
41 bişiriS. undan sona unnan ğarıŐdırız_unu yerde bōle so_uyana ğada, ēyice so_uyana ğada
42 ğarıŐdırıs. Saten de yo_ürdumuS süzēr süzmēnde bōle dāŐ gibi olur. unu tekneye deviris.
43 yımırta ğırarıS_çine ğırĶ dene mi ğırceñ, yirmi dene mi, otuz dene mi ğālĩĶ ne ğada
44 ğırarsañ. unu ğırarız. ğöceyi bişiriz. işTe bişirdikTen sōna dökeris, so_uduruz. undan sōna
45 ğālē Şeyi tārnıyı ğararız. āŐam_üsTü bu vakitle ğararıs. sabā ğada bekler_o. sabālen beyaz
46 çarşaf gibi bōle Şeylere topaĶ topaĶ sereriz bōle ğālī, dökeriz. tārnıyı ōle_çderiz. **SGA: Kaç**
47 **günde kuruyor? FK:** valla ükü_üş günde ğurur canım, u ufaĶ_oluyo Şöle Şöle tarana. incē..
48 yapmeyiz bis.

49 **SGA: Makarna kesiyor musunuz? FK:** keseriz, maĶarnamızı da keseriz_aynı unü da. bi dene
50 burda Őe ğadın vadır. ü piŐiriveri. bereñārı Şöle bişiriz. undan sōna keseriz_unu da aynı
51 yımirtasını ğuyarız keseriz. **SGA: Nasıl pişiriyorsunuz? FK:** saş va bōle saç. āltına samān
52 atar. bi bi yannı çeviri bi bi yānnı. hana berenarı Şöle çĩ yapmeyiz da. u_uzaman dā iyi oluyo
53 kesmesi. **SGA: Önce hamuru pişiriyorsunuz, sonra kesiyorsunuz. FK:** tābi. sōna keseriz.
54 elimizinen keseriz. /.../

55 **SGA: Peyniri nasıl yapıyorsunuz? FK:** peynirĩ dē ineklēden sa_ıp geliyōz hayvanımız yok.
56 ineklerden sa_ıyoz_āŐamdan. sabālin de sa_arız, yetmiş derecedē ısıdıyoS. undan sona unu
57 so_uduyoz, otuz derecede de çalıyoz, pēniri. içine damızlını ğuyüyoç çalıyoz. dutTu mu

58 süzeklere ğuyarız bi laylon_ılēniñ_ıçine otutduruz bi ziniyi. Sininiñ_üstüne de süzēnen
59 pēyniri ğoruz. u daş gibi_olur. undan sona keseriz, duzlarız, bi ziniye döşeriS. undan sona
60 tenekelere. **SGA: Annenizin zamanında daha mı zormuş? FK:** tâbi. bizim zamānımızda da
61 zorudu da unnāñ zamānında daħa zōrdu. **SGA: Hatırlıyor musunuz annenizin zamanını? FK:**
62 ya benim_annem fakiridi. buvam da fakirdi. sı_ır güdēlerdi. boħam ğorucu duruydu bōle
63 hanā ğorucu olur şindi beKÇi dēyoz ya, ōle beKcilik yapārdı. e anam da sı_ır güdēdi buvam,
64 ārķasında bōyna dālarda gezēdi, çok SeFilliK çekdi unna. eveli dā zorudu. şindi gine iyī.
65 bizim çocuklūmuzda çok zorluk çekdik. fakirlik vārdı. hē ayaĶġabı bulamıyoñ sāten. e don
66 bulsañ_ıçine bicama bulamıyōduñ. ōndüç aħara giderlerdi anamgil_eveli işde bōle çameşır
67 yumıya, meselā sen dedīme ğanma senden bi don_ısdelerdi donumu yīkeycen donuñu vē de
68 ben donumu yikēcen derlerdi. şindi eyi şindi nē va? vallā iyi şindik. ōle zebillīdi eveli. ōle
69 bōyüdük hep. **SGA: Eski hayat mı güzel şimdi mi güzel? FK:** esKi hayat dā güzeldi. birbiriñe
70 çok mutuyduñ. şindi acıķ zengin_oluvēdile mi ğafaları daġ.. dā şeyi gözetliyo bōle. ōle
71 şindi evelī fakiridiñ_emme çok mutluyduñ. **SGA: Herkes öyle anlatıyor. Eskiden daha**
72 **neşeliydi diyorlar. FK:** tâbi. eveli eyiydi diyon_ışde. e şindi ğoñşu ğoñşuya varamıyo. eveli
73 ğoñşu ğoñşuyā gece ōsun gündüz_ōsun otumiye gidēdiñ bōle. şindi fesaTlıĶ vā. ā seniñ vā
74 çoġ_oluyo benim_olmasın_ñı? seniñ şu oluyo benim_olmasın_ñı? aletTirīmiz de ġēdi,
75 telefonumuz da vā şindik, suyumuz da vā. yalnız bāçala suyu ğomeyo. /.../

76 **SGA: Neler giydirdiyordunuz geline? FK:** eveli bizim günümüzde hinci geline bī şe şālvar.
77 üsdünde aynı ğōm.. bōle deyildi de eveli basma enteri derdik bis. unnardan_olurdu. ğafaña
78 bi dene sahan geçirilerdi bōle. sahanıñ_üsdüne telleri, yāzmaları bōle burlāña ğada
79 sallarlārdı. yüzüne al_örtü. ōleydi eveli. undan sōna beygir_arabasına bindirilērdi bōle
80 aşşādan mezeriñ yanından doleşdırı gelirlēdi. şindik, gelinnik ġeyiyola ġāli. **SGA: Burada da**
81 **giyiyorlar değil mi gelinlik. FK:** ġeyiyola ġāli şindi ādet. benim_ā torunuñ biri yeñi evlēndi,
82 ğız. unu vEDIK, ōlan_evercez bayramdan sōna, torun. sa_ol hē torun_evlendirceS. şindi
83 gelinniK ġeyiyola. /.../ **SGA: Hangi ilden buldunuz doğudan? FK:** do_udan zāten burıya bi
84 tarafā neyidi şū seydiġazi tarafındıydı, gelin gelmişimiş. urdı da ğocası işgici çıķmış.
85 durmamış yānda. bi ğızı olmuş. ġālī duyduġ_unu aldıĶ geldiK. ğızını da aynı kendi ğızımız
86 gibi bōyüttük. hiç_ayırmadık. deliġannı şindi oķıyo. işTe torunuñ ğızı vedik, birini, ōlanı dı
87 işdi evercēs. /.../

ODUNPAZARI - Çamlıca

Kaynak kişi : Emine Tunca, 63, İlkokul 3
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Yöresel yemekler, Kış hazırlıkları

- 1 **ET:** geleli ğışın gidiyoS, yazın geliyoZ, ekiyoS bi şeler. **Sİ:** Adın neydi teyze? **ET:** imine
2 tunca. **Sİ:** Tunca mı? **ET:** tunÇa. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **ET:** atmış üç. **Sİ:** Okula gittin mi? **ET:**
3 okula yarım gitTim yarım gitmedim yâni. öle sayılır esKiden kızları pek göndermiyoladı okula,
4 üş gün gitTim beş gün gitmedim üşTen bırakTık. hanı pek fazla oku.. okuyamam öle fazla.
5 öle fazla.. **Sİ:** Okuma yazman var mı? **ET:** vār. biraz var tabi öle şeyleri var da yâni çok ğaste
6 falan böyle bi şey fazla okıyamam. ama ğuranı çok güzel okurum. hē. ğuran okurun. **Sİ:**
7 Sizin eski düğünleriniz nasıl oluyordu? **ET:** düğünlerimiz nası oluyodu? **Sİ:** Kaç gün
8 sürüyordu? Neler yapılıyordu? **ET:** bizim düğünümüz iki gün sürerdi. cumartesi pazar. **Sİ:**
9 Köyde doğup büyüdüün değil mi sen? **ET:** ben köyde büyüdüm hı hī. ğına ğeçesi yaparız. hā
10 ğına ğeçesi yaparlar. ē ertesı gün gelin yaparla. geliniğ yüzünü yazarla böyle şeylerlen
11 pullarılan. hī geliniK falan yokdü. geliniK yōdu. **Sİ:** Ne giyiyordu? **ET:** böyle elmāsiye
12 deris, ipek. ipekli elmāsiye ğeyilirdi. unna ğeyilirdi. **Sİ:** Elbise mi? **ET:** he, gömleK, şalvar
13 gömlēk. kısa gömlēk bi de şalvar. öle gelinnik falan yokdu. sona sona çıkdı bu. **Sİ:** Kafasına
14 ne takıyorlar? **ET:** tabi ğaFasına ğaFasına örtlerdi böyle. ğaFaSına da güzel bi örtü örtlerledi.
15 al örterle. öle yapılırdı. **Sİ:** İki günde bitiyor mu? **ET:** iki günde biterdi. at arabasına ğo..
16 bindirilērdi. at arabasınnan, at arabasınığ üsüne çü.. çuvāl, çul deris şöle meselā kilim.
17 kilimneri gerēlerdi. at arabasını dı otutTuruladı yengele girerdi içine, gelini girerdi.
18 at arabasınan götürülerdi. **Sİ:** Götürünce sonra ne yapıyorlar? **ET:** götürüncē götürünce gine
19 hiç kimse görmēzdi böyle kilim gerelerdi adamnā, gelin gelini indirile ğuyarlardı böyle eve. **Sİ:**
20 Saklıyorlar mı? **ET:** tabi. hiÇ erkek falan görmezdi. yā. şindiki, esKiden bi se Kalmadı. **Sİ:**
21 Ne yemek yapılıyordu? **ET:** zaTen öle bi çok yemek şesi yokdu ēsgiden. gelin indikden sona.
22 āynı gine yo urt çorbası, fasılye, ha çok bi yemek verilmiyodu köylerde. ne u ne vārisa.
23 köyde ne olcāK zāten? esgindenki böyle şerlerden gidip de yapılmıyodu ki. kōde ne varısa
24 uñu yapıyoduğ. öle.
- 25 **Sİ:** Az önce bir yemek söylediniz, hamursuz. **ET:** hamursuS. **Sİ:** Ne o? Nasıl yapıyor? **ET:**
26 sodalı. acığ yo urt ğuyarız, acığ ğı yā ğoyarız. esgiden onna girmiyodu, biz şindi ğuyuyoz

27 yāni unnarı. yu_urusuñ. hiş bi şisi yoķ yāni. şöle bi tekeş gibi siniye ğoyarsıñ bişirisiñ
28 hamursuzu. **SÍ: Ekmek gibi mi?** ET: tabi Çanīm, tabi. ama u mayasız_u. ekmeK mayalı
29 oluyo. öle. **SÍ: Başka meşhur yemeğiniz var mı?** ET: yuķa yaparız. **SÍ: Manavdınız değil mi**
30 **siz?** ET: manavız biS. **SÍ: Manav yemeği böyle meşhur?** ET: manáv, manáv yeme.. biz pek
31 çeşitli yemek bilmiyóS yārim. hamur_ışi bilimiz. āzı_açıK bilimiz. **SÍ: O ne?** ET: āzı_açıķ.
32 mērcimekli. **SÍ: Mantı mı?** ET: yō. mantı da biliris. mantı yaparız. āzı_açıķ deriz biz hamırı
33 bōle şe_ıderiz, yeşil mercimeK pişiriz. hamuru yu_uruz. açarız bōle böyükcene açarız. iki
34 yumak yaparız şöle şölē. açarız. unu haşeslarız bōle. kıatlarız, tekrár_çarız. unu bōle Küçük
35 küçük keseriz, ğatlarıS. unū āzı_açıķ deriS. ama güzel_olur. **SÍ: Mantıyı da mercimekli**
36 **yapıyorsunuz değil mi?** ET: tabi biz mantıyı dā merçimeKli yaparız. pateTisle yaparız da
37 pateTisle hemēn yinmesi için. merçimeKli duru. pateTisli durmas. yuķa yaparıs. yuķa bōrē
38 yaparız. **SÍ: O nasıl?** ET: işde yuķayı ıslaTırıs ğuru yuķáyī. ıslatırız. bōle sereriz. urda aź_ıçık
39 duru. ondan sonā né yapcēsāñ peynirli mi yapceñ, ēşimikli mi yapceñ? biz ekseri haşeslan
40 yaparız, ekmeK_ufacīnnan yaparız. ekmēñ_ıçini çıkarırız İyici ufalarız, ıçini de haşes
41 ğoyarız. haşeslan işini yā ğoyarız_acıK, bi yuķa ğoruz, bi haşes ekmeK_ufacī yaparız. bī
42 yuķa ğoruz bi ekmeK_ufacī yaparız. öle. üsTüne dē né yapcesāñ yo_urt mu apceñ né
43 yapceñ yālırsıñ. fırında pişirisiñ.

44 **SÍ: Kış için hazırlık ne yapıyorsunuz?** ET: ğış_ıçin mākarna keseriS. bi mākarna
45 keseriz_ışTe, he ğış_ıçin.. **SÍ: Eskiden?** ET: ēsgiden yoktu unnar. ēsgiden hiÇ_öle hazır
46 mākarna kesiP, yuķa yapıp da ğoya.. ğonmuyōdu. ya bilmiyolardı. bilmiyolardı a_ıağ. **SÍ:**
47 **Kışın ne yiyorlardı?** ET: tūrşu, bekmēz, pekmez pancar ğayniyodu. paTedis ğaynatılırdı. öle
48 yinirdi. ēsgiden bü.. bōle. ēsgiler daha çoK ğaripmiş yāni. şindi her şe va. **SÍ: Zor muydu**
49 **eskiden?** ET: e herāldaki tabi zōrdu. **SÍ: İş çok muydu?** ET: iş çōdu, yice.. yiceK yō_ıdū. **SÍ:**
50 **Bir gün akşama kadar ne iş yapıyordunuz?** ET: saTen ben pek fazla kōdē durmadım. ābim
51 hoceydi gülü.. yavrım. haceydi ābimiñ yanına gittim ben. urda durdum fazlalıklan. çoK.. **SÍ:**
52 **Anneleriniz ne yapıyordu?** ET: e annelēmiz de işde tarlıylān, inēlen, çocuklarlañ doķuz
53 ğardēsiz biz. çocuklarlañ_ıreşiyodū. nāpcıķ? yoķluK. öleydi. işle öle. bizde şindi rahāt.
54 ramazan geliyōdu mesela, bi şey ğışa āda tatlısı alıyolardı hē baK. şöle bī tenēkede āda tatlısı
55 alınırdı. yīcek yōdu. **SÍ: Satın mı alıyorlar?** ET: tabi. tabi. āda datısını biliyoğdur. **SÍ:**
56 **Bilmiyorum.** ET: bilmiyoğ mu? şöle şindi ğabıçıklāda falan oluyo şöle ğaP, tāhta ğaPda
57 oluyo şindi unnār. bi kilōluk falan_olur, iki kilōluK_olur. çoK_Küsel_olur. **SÍ: Nasıl bir şey**
58 **o?** ET: tatlı tatlı. tatlı. **SÍ: Nasıl yiyorsunuz? Ekmeğe mi sürülüyor?** ET: ekmē sür, kıaşılān yi.
59 tabi çatallān_ıal ye. **SÍ: Reçel gibi mi?** ET: ireçel di_ıil kıatıdır_u da, eriy yāni, erir. **SÍ: Neden**
60 **yapılıyor?** ET: ne bilem ben bilmiyom ki nerden yapıldını. ama çoK_Küseldir. āda tatlısı

61 diyo.. **Sİ: Siz evde yapmıyorsunuz o zaman.** **ET:** a_ah biz yapmıyöz_unu. hē u satın_alınır.
62 hı hı biz yapmıyöz. biz sāde pancar bekmezini biliris, ğaynaTırıs. **Sİ: Kışın onlar mı yeniyor?**
63 **ET:** hē, ğışın_unnār. turşu, pateTis_ışdı ōle, tatlı. **Sİ: El işi yapıyor muydunuz?** **ET:**
64 yapıyoduğ tabi canīm. **Sİ: Neler yapıyordunuz?** **ET:** işleme yapıyödük. çorab_örērdik. çorap,
65 örme çorapla var ya, unnarı örēdik. hı hı yün çorap. başKa pek_ış yapmıyoduğ. **Sİ: Çeyiz**
66 **hazırlıyor muydunuz?** **ET:** tabi. yō esgiden_u ğadar çok da de_ilidi yāni. çok dedīme
67 bakma. çok yokdu ōle çeñiS. şimdi var. vārdı da şindi de yok yāni. vārdı da şindi gine azaldı
68 gine. hē esgiden hiç yokdu ōle bi çeñiS fazla. azıdı. **Sİ: Kız hiçbir şey götürmüyor muydu?**
69 **ET:** nē götürcek kī? ēski.. şindiki gibi yatağ_odası bilmem makinedir bilmem şudur budur
70 yokTu ki. hiç bi şey yokdu. yo_udu. gitmiyodu. ancı kendini götürüyoduğ. işTe bi_ki örerse
71 a ōle çorāp, yāzmadır, yani şöle baş_örtü bi şēle ōle ufağ tefeK. ōle çok bi şey yokdu. **Sİ:**
72 **Sen nerelerde durdun ağabeyinle?** **ET:** ben başören kövü var şurda. başören kövünde durdum.
73 eveT, urda durdum. undan sona ābim hocalıKdan şe_jdincē, bur.. emekli oluncā, emekli
74 olmādan şe_jre gitTi şērde başKa işe girdi. urda da iki başKa ābilēm vardı iki dene. sona gi..
75 urı yanna urıya götürdüle beni. urda durdum bi de, şe_jrde, esentēpede. **Sİ: Kaç yaşında**
76 **evlendin?** **ET:** ben yirmi. yirmi. **Sİ: Evlendin şehire mi gittin?** **ET:** hı hı. hı hı şe_jre gitTim.
77 hacı_ābiñ şe_jrdeydī. ben_esentepedeydim. u meleşiKdēydi. esentēpede oturdum ben. **Sİ:**
78 **Düğününüz de orada mı oldu?** **ET:** hı hī urdu oldu. dü_ünümüs_urdu oldu. **Sİ: Anne baba**
79 **burda mıydı?** **ET:** ben buralı de_ilim. ben kendim buralı di_ilim. ben seyitġāzi tarafındanım.
80 bilmezsiñ yāni. Pi sanTıġözü deris, ğırça tarafı. u yandanım ben. ayrıyız yāni. **Sİ: Amcanın**
81 **köyü mü burası?** **ET:** hē bura amcanıñ kö_ü. ğayinnā da gine yakın yāni bizim kö_e dōru
82 yakın da, ōle yāni, ğayınnam. ğayınnam da buriye ğēlmiş, u köy tarafından. hē u dā buriye
83 gelin ğēlmiş. yāni kölemis yakın unna. **Sİ: O tanıyor muymuş seni?** **ET:** tanıyodu canım tabi
84 tabi.

ODUNPAZARI - Demirli

Kaynak kişi : Hasibe Öztürk, 82, İlkokul 3, Zeynep Atalay 73, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Çeşme başı
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Eski hayat, Düğün

- 1 **HÖ:** yō doldurmeycen ben_acıK, şe sahat durmuş da büyüün, unu hanneycen. cāmiye şe
2 ğurana gidiyoS ya. durmuş da ölen iki.. dörtde bulda bulunceS. **Sİ: Pili bitmiştir.** **HÖ:** yo yō.
3 hacı ğuruyodu böyün hacı yoğ dā ğurulmamış. **ZA:** nêrde enişTe? enişde şêrde filan_ı?
4 **HÖ:** şêre gitTi. ārif bursiye götürceKdi dede.. **ZA:** nê_olcemiş? **HÖ:** dedelēni unnāñ hat..
5 fatmāniğ dedesinnen bizim dedesini götürüyo, ārif. **ZA:** hē nerēye gitÇikler? **HÖ:** bursiye
6 bursiye. e sen nē? seniğ arķıdeşlēñ kim? **Sİ: Hocalarımız var. Onlar muhtarla konuşmaya gitti.**
7 **HÖ:** hā tāmam. oldu sa_oluñ yavrum. **ZA:** ā hacı abam_annadivesin ēsKi şêleri dā iyi bilir.
8 **HÖ:** he ne ne soruyōñ? **Sİ: Adın neydi senin?** **HÖ:** benim hasībe öztürk. **Sİ: Kaç yaşındasın?**
9 **HÖ:** seksen_iki. seksen_üşün_çinde. **Sİ: Okula gittin mi sen hiç?** **HÖ:** gitTim. işe bizim
10 zamanımızdī üçüncü sınıfa ğada oğuyolardı, öretmenimiz de kövdeydī. üçe ğada oğuduk.
11 ğırğ bir, ğırğ birde girdiK, ğırğ dörtde çıktık. ben şurda ğonuşen. acık su alēn de. böyün ... şi
12 misāFirlēmiz, olannāmız. çay ğaynatmışlar_āygazdā, şe aşşādā. bunu dı ğoyvemişle içē,
13 hem burda sahat bekleycen hem bunu ykēcen. he. bismillārahmanira.. sen kaç yaşındasın
14 baķam? **Sİ: Ben yirmi yedi yaşındayım.** **HÖ:** yirmi yedi yaşında ävlenmeñ geşmiş össen. ävli
15 ävli misin? **Sİ: Yok değılim.** **HÖ:** niye ävlenmiyon? **Sİ: Evleniriz daha** **HÖ:** ävleñ ävleñ. **Sİ:**
16 **Senin kaç çocuğın var?** **HÖ:** benim mī? üç_olan bi ğıs. **Sİ: Neredeler?** **HÖ:** şeşerdele. dē ğız
17 ğız olunu oğutTü. şeyde oğutTü. diyemedim. aman yā rabbim dilimiñ_ucunda da
18 diyemiyom.. bu şeyde, mevlānā nêrdē? **Sİ: Konya'da.** **HÖ:** hah ķonyádā oğudu. dört sene
19 oğudu. bitTi okulū. istambolda uçak tāmircisi nē. götTü ğızı anasını da götTü. biz yalnız
20 ğaldık, bi ğızımız vārdı. işde yalnız duruyozduK. çocuğlāmız şêrde. çocuğlāmız şêrde, hepsi
21 de bi ğat.. üş dene ğaç ğat ävimiz va bizim dedeniğ_evi vā. üç ğatını üçü de urda duruyo.
22 ğerçi, işē iller bankasıniğ yanında bizim_evimiS. sen eskişêrli misin? **Sİ: Yozgatlıyım ben de**
23 **Eskişehir'de oturuyorum.** **HÖ:** oğuyōñ. hē. sa_ol yavrum. allah_aneñe buveñe ba_ıslasın.
- 24 **Sİ: Eskiden köy nasıldı teyze?** **HÖ:** ne işi? **Sİ: Köy nasıldı eskiden?** **HÖ:** äskiden bu köy
25 yetmiş hāneydi. işde oğulları āldıla ur.. burdān. çocūnu oğutcen diyen gitti oğutcen diyen
26 gitTī. şindī sekis hāne ğaldık. şindi harman ğaldırmeye gelenne va şêrden. **Sİ: Yazın gelip**

27 **gidiyorlar. HÖ:** geliP gidiyola ya üş denesi dört denesi de motör_aldı temelli duruyolā. unna
28 da emekli olmuşla şerde. öle. **Sİ: Neler yapıyordunuz? HÖ:** kim? biz mi? bizim kömüz, bizim
29 kö_ümüzde zayıf köv ellere bakalek. ğurban besleyoduK. ğur.. hayvan
30 besleyoduğ_ğurbannıK ginē. büyük hayvan başı bekliyo.. şe_ldiyoduK. kimimiz bizim şu
31 ğırlāmız şu şu taraf çok ğuvvetli bizim. toprāmız kimsiye benzemez. bu kenarlādā bu kö, bu
32 köden eyisi yok. şurda başören kövü vā mācır, u da bitTi. şurda ğarğın diyoZ ura vā ğızılbaş.
33 **Sİ: Biz oradan geliyoruz şimdi. HÖ:** yō. siz_urdan geliyoñuz, ğarğından. tiren gelir_oreye.
34 ha. undān sona tōbe ya ğızılbaş diyoZ bize nē ālemin şesi amma herkeziñ_adınnan_anılıyo.
35 soruyo bu çocuk da ben dēveriyon. undan sōna da biz çocū okuda.. okutcen dēyen gitTi
36 okutcen dēyen gitTi. e hinci emeklilerden çocuklānı evērennē geliyola. geliyola geliyola. **Sİ:**
37 **Geri mi dönüyorlar? HÖ:** geri dönüyola hē geri dönüyola. işde öle ğızım. dā başğa nē sorcēñ?
38 /.../ **Sİ: Elektrik yokken akşam olunca ne yapıyordunuz? HÖ:** ğāz. ğaz yakıyoZ lāmba
39 yakıyōz. ğaz yakıyōz lāmba yakıyōz işTē. daha āşğilēde lāmba da yokmuş. bizim_analāmız,
40 bubilāmız lāmba da görmemiş. **Sİ: Onlar ne yapıyormuş? HÖ:** unna çıra yakıyolārmış, dādan.
41 şindi yakış veriyolā, gidērsiñ bi arabā, undan sōna çıra dērsin, çıra, sen çıra annayoñ mu?
42 **ZA:** odunnārā TuTuşturmiye. **HÖ:** he unnān çıra getiridiK. undān sona bi ğōñşulā bizim
43 çıramı.. bizim çıramız bitTi diyenne vārdı. sen beni ğonuşdurceñ heral ya. **Sİ: Ne güzel**
44 **anlatıyorsun. HÖ:** bizim e hē bizim çıreye öküzlēmiz, öküz Koşārdık. beygir yokdu bile. sōna
45 sōna beygir ço_aldı. undan sona ocaKlıklāmız vārdı, ocaKlıkları doldurulardı anamgil
46 bubamğil, undan sona işde öle ocaKlık yakālādı. ben_okula girdim senē lāmbala çıkdı.
47 lāmbala çıkdı millet durdu ğaz yakıyoduK ğāz. el lāmbası vārdı biliyoñ mu bilmiyon. el
48 lāmbası vārdı. unnarı yakıyoduK. öle öle kimimiz hayvan ğurbannı beslerdi, kimimiz
49 şēr_uzak gelirdi. kimimiz dana ğurbannı besledi. noğōd_ekēdik şurlara. şu ğırımız bizim
50 çok bōyök çok ğuvvetli. bunuñ_üsdü dūs, başdan başa düz. bizim kö_ümüz hēpsinđen bu
51 kövlēñ hepsinden_eyi. bi ekinnēmiz_olur, bi ekinnēmiz_olur ğuvvetli ğuvvetli. sa_at kaç?
52 /.../ **HÖ:** bōyün hacı, bōyün hacı yok yōk. sa_aTi ğurmaya unutmuşun. de dūrmuş u da ben
53 de bunu hem üven dedim hem ğuranıma gidēn dedim undan çıkdım. dā nē sorceñ? bi şēle dā
54 sorcēseñ. **Sİ: Bunlarda yemek çay yapıyor muydunuz eskiden ateş yakıp? HÖ:** yok bizim bū
55 ocağ_ıbrī diyoZ biz buñū. bizim ... vardı ya āşām çocuklāmız vardı. bunu aşşādı ayğazdı çay
56 suyu ğaynatcen diye ğoyvemiş. evde ayğaz vārdı, ayğazı ğāli şe_ıtmemişle. manğal
57 yapıyoduK ğocā manğal va. çocukla geliyo diye manğal yapıyoduK, unu da ya.. māñalı
58 yarmış bu ıbrī ğoyvemiş. misāfir diye seslenemedim. olan, benim_olan_u da. öle. /.../ **HÖ:**
59 ğerçi ocaKda duruyo bu dā. yine bu ğadana killi de_ildi. **ZA:** e islēniyō. islēniyo. /.../ **HÖ:**

60 baḳ ŧede allah arḳıdeŧ veriyo. ben burda yalıñız oturuyödum. gördüñ mü? **Sİ: Ben de**
61 **konusacak birini arıyordum. HÖ:** ben de ğonuŧ.. ğonuŧivedim işde.

62 **Sİ: Bir de sen anlat eski düğünleri. ZA:** hē baḳam. eski düünne nası oluyo, eski düünner
63 nası ğeyim kuŧam soruyolā. **HÖ:** ē äsgiden né vādı ğızım bi ŧey yokdü. äski düzēn äski ŧey.
64 köy yeri, ŧēr yeri gibi de il ki. **Sİ: ŧehir yeri gibi olmasın zaten. Burada nasıldır? HÖ:** burdu
65 işdi äsgiden hē äsgidēn ŧinci neğden annatsam ben saña? **Sİ: Kaç gün oluyordu düğün? HÖ:**
66 baḳ ŧin.. ŧindi say sen. salı ğünden baŧlıyodu biSim düünnē. salı hē benim
67 bizim ufaqlımızda. bir hāvta sürmüyosa da salı ğün ğoñŧu aırlamek deriz biz. ğoñŧu
68 aırla bi çay verisiñ. odamız va bizim burda cāminiñ yanında odamız vā. u düün saıbi
69 undan sōna he odun, bi çay verile düün dāvetiyesi dēyē. una ne dēyola, ğoñŧu aırlaması
70 dēyolā. undan sona bu ğoñŧulā sabahın hērkez arabasını ğoŧan odun getiridi pınar deriz. hē
71 ğoñŧucek, bedāva. undan sōna u salı çarŧamba ğün ğāli ğızıñ baŧı bozulurdü, davulcu gelirdi.
72 işde öle baŧladı ğāli u düün. salı ğün ŧe çarŧamba ğün. hē undan sōnā çarŧamba perŧembe
73 geliyo dē mi? çarŧamba perŧembe ğün ğāli gelin inērdi. bi de cumā ğün paçā yapārdıñ biS.
74 paçā pilavı derlēdi. paça pilavı. paça Pilavı dēye ne hē düün saıbi yinē pilav veridi baya,
75 sabālen bir öün. **Sİ: Niye paça pilavı diyorsunuz? HÖ:** paça pilavı, geliniñ paçası diyoz.
76 paça, paça öle añılıyo işte. äski zamannarı ğonuŧTuruyoñ sen baıya. paça pilavı derlēdi
77 unuğadına. undan sona bir övün verilerdi, undan sona hāftıya gelini suya çıkarıdık biS.
78 hāftıya. haftāya ğadana gelin çıkmaz.. çıkmaz.. çıkmaz. Tıŧarı çıkmaz. undan sōna da ğāli
79 ğoñŧu de böyün böyün fatma abā, āmed ā bilmem néydi adınnan añılır gelini suya
80 çıkarıyolāmış. toplanırdı kövlü kim gelirsē bi dene hamırs ğömērdiK ocā. undan sona cerez
81 yérine u da. acıñ da lēblebi, üzüm ŧe idēsiñ. undān sona gelini de geydirisiñ. undan sona da
82 anne destileri verisiñ, sevtā suya çıkār u ğün. **ZA:** bi de ısladabiliseñ ıslatceñ gelini. **HÖ:**
83 hē. suya çıkaryoz ya gelini adı. unđan sona unu heP de ğoñŧula destileri alır alır varıdı. gelin,
84 geline döldürmiya. gelin dolduruverir suyunu. öle öle işde düün yapardıñ yā. he ğınagēcesi
85 olurdü. äsgi zaman. siziñ nası oluyödu? **Sİ: Ben bilmiyorum ki? HÖ:** öle mi? āneñ bubeñ
86 nası seniñ? **Sİ: İyiler. HÖ:** vay yavrum vay. oğul dērdine kāndi baŧını yaŧıyo çocuk.
87 allah aḳıl fikir vesin de emeñ boŧa gitmesin.

ODUNPAZARI - Gülpınar

Kaynak kişi : Dursun Çiftçi, 51, İlkokul; Zehra Konuk, 60, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Eski hayat, Ekmek yapımı

1 **SGA: İsminiz ne? DÇ:** benim ismim dursun. soyadım, gızlık is.. soyadım ileri. şindiki
2 soyadım çiftci. **SGA: Kaç yaşındasınız? DÇ:** ben elli bir. elliyi doldurdum yâni elli birden
3 gün alıyorum. **SGA:Okul? DÇ:** ilköğul mezunuyun. **ZK:** ben atmış yaşındayın. **SGA: Sizin**
4 **isminiz ne? ZK:** zõhre. zehrâ geçiyo nüFusumda da. **SGA: Soyadınız? ZK:** ço.. konuğ.
5 ben ayrıldım için gızlık soyadımı gullanyón. eşimden ayrıldım için. **SGA: Kaç**
6 **yaşındasınız? ZK:** ben atmış yaşındayın. elli üç do umnuyun. **SGA: Okul? ZK:** ilköğul.

7 **SGA: Eski hayat nasıldı? ZK:** tabi burdaki hayat, eskiden iş çokdu. harman vardî hanē
8 biçerle yokdū makinalā vardı. tabi bizden önce dā tırpanla biçilirmişdi, el tırpanla. e şimdî
9 hani biçellē oldu tabi bizim zamānımızda da makinalā vardı. biçer makinaları vardı. hani
10 öleydi iş çokdu, harman. annem dırmı a gidērdi. biz evde galırdıK yeñi yetişip gelirken. e
11 bullāda fazla bi ortü oğul filān da olmıyınca ilköğuldan çıkartılā, devamlı biS iş. hārman,
12 pancar olurdu, haşaş olurdu benim zamānımda. sōradan haşeşi yasaqladılā burda. haşeş
13 yoK şimdî. öle işTē. **SGA: Siz? DÇ:** ben çiftçiydi bobam. bî bobanın dört ölu bir kıızıydı. biz
14 dē üç älti bi arada otururdu annemgil. beş çocuk bi arada büyüdüK. Pancar ekerlēdi, unnā
15 annemgil çapeye gidērdi, ben de evde unnāñ yimeyini yapardım. hem bi dam dolusu hayvana
16 bakardım. unnā gelesiye bi teknē hamur yuğuruydum. aqşamacaK çapa yaparlardı üç elti,
17 aqşamnen de gelir u benim yuğurdūm hamırı yaparladı gider fırında. tandır deriS. şindi dā
18 hālā var. hem küçük çocuklara bakardım ben yeñi yetişip gelince on iki yaşımdan sonra
19 oğumadım. eviñ işini yapardım işde. ceyran yokdū, lāmbanın gazından dut kömürü
20 daşırdım, eve su dā dışardan taşınırdı. şindiki gibi evde yoktu sular. şindi evde sulāmız. **ZK:**
21 şimdi raatlıK oldu hani köy yeri oİsa da şimdi köy gibi de il hani. **DÇ:** yâni bi inek
22 sāmazdım. her işi yapardım. unnāñ dört dōrtlük yeme ğini yapardım. unnā hazır gelir yirdi,
23 bulaşayı yıkardıK. bi de ineklerī sāmıya girērdim annem gızardı. biz üç dene gelin, biz
24 sa arız sen girme diye. baña gıyamazdı. biz de unu yaparız gelince diyē, ineklerī unnā
25 sa ardı gelince. işde öle. ben dışarı işine gitmezdim, eviñ işini yapardım. **ZK:** şimdiki
26 genşlēmiz oğūyyo, lıseyi gideyi. bizim zamānımızda yokdu. hani öle ilköğul vārdı burda.

27 /.../ **DÇ:** çalar diyo bobanne seniñ türkçeñ zayıf diyó. öle de_ıl bobanne bõle benim
28 ğonuşdümü düzeltiyó. ben de oldüm gibi ğonuşmak_ıstiyom bõle yāni. oldüm gibi
29 görüneyim diyom ben de õle. **SGA: Biz de konuşmanın bozulmamasını istiyoruz. ZK:** e biz
30 kibarlaşamıyöz. ben şindi bi şey di.. bardaK ğırıldı mı çinçi ğırıldı diyóm. e çocuklā da anne
31 çinçi nēmiş cam de diyollā. e çinçi ğırıldı deyiveriyoz biz di. ē ānnem de baK poşet dēyemiyo
32 hoşet der annem de. e benim bizim çocuklā da ğülüyurlar ona. annanne diyórlar niye poşet
33 dēyemiyoñ diyollā hoşet diyon. e õle dēyeveriyo işde, eskikinnē. annem_olsaydı. ğız
34 ğardeşimin ğızının dı bī nikā var dā u unu götürdü büyük_olalaKdar. **SGA: Sizde mi kalıyor**
35 **anneniz? ZK:** gelinde ğālıyó. küçükde ğalıyó. ben kendim_üç_ölum şe iki ölumnān bi
36 kendim ğalıyom. olannarı da eversem unnā da gitcek bi kendi başıma ğalcam. **SGA: O**
37 **zaman da torun torba gelir. ZK:** hē e oşdā ğıSıñ vārdır dedi. acıK ben sōleniyom o da peK
38 gelmek_ıstemiyo evlēnden. **SGA: Doğudan gelin getiriyor musunuz? ZK:** yok dē mi
39 do_udan. yok. ekSerī bizim kö_ün ğızları da hep şe_ire gitTi işdī õle hani peK köve filān
40 gitmedi. e biz de başKa yellēden getiriyoS_ışde. baK bizim bu ğüççüK gelin afyonuñ tā şu
41 şe ğayabelen kö_ünden. şuhutu da geçiyon da afyonu geçiyon şuhutu geçiyon da ... **DÇ:**
42 afyondan var da iki üş tāne yok do_udan getirmediK hiç. **SGA: Nasıl buldunuz Afyon'dan?**
43 **ZK:** e ablasī burdıydī ablasının vasıtasıyla getirdi annemler burda.

44 **SGA: Ekmek falan yapıyor musunuz? DÇ:** evet. evimin_öñüne fırın yapTırdım yeñi ben. **ZK:**
45 baKabilirsiniS de. ā baK bizim ğarşıda da var fırın. **SGA: Ekmeği nasıl yaptığınızı anlatın**
46 **sonra fırınınızın fotoğrafını çekelim. DÇ:** eñ.. öñce yuñuruz hamırı. aKşamdan maya tutarıS.
47 patetiz ğaynadırız. çakmak daşı gibi duz_olur bõle iri duz, peynir duzu. u duzdan_atarım
48 hamıra. yuñurum. üsdünü örteriS, bi sa_ıt sōra gelir hamır. fırını hazırlarız. dökeriz_öñce
49 hamırı bi de yer mayasını alır. undan sona.. **ZK:** ekmek mendilimiz_oluyo. **DÇ:** ekmek
50 mendiliniñ_üsdüne dökeris. undan sorā yāni üş kişiyen_olur. birin ğüre_ı tutār fırına
51 götürü, birin burār, bükemiz biz. bāzen ğapama yaparız bāzen bükemiz. bi kişi kūrē veri, bi
52 kişi fırına götürü. **SGA: Kapamayı nasıl yapıyorsunuz burmayı nasıl yapıyorsunuz? DÇ:**
53 burmayı baya elimize alır bükemiz. **SGA: Öbürü? DÇ:** öbürü dē yāni yerde dökülüyse ters
54 çeviriz, ortasını deleriz_éyce ğabarmasın diye. barmāmıSı batırırız, bu beş barmāmıSı.
55 **ZK:** su çalarıs_üsdüne. **DÇ:** sū süreriS. **SGA: Siz Türkmensiniz değil mi? DÇ:** biS manaF.
56 aleviyis bis. bizim kö_ümüz_alevi. **SGA: Manav köylerinde mi ortası delikli ekmek**
57 **görmüştük. ZK:** u arabörende de oluyo. maPğula diyöllē una. bõle orta.. **DÇ:** arabören yapar,
58 çālan yapar. **ZK:** he ekseri türkmen kısmı dē mi? õle şe_ıden. maPğula deriS bis. unu küçük
59 küçük bõle döküyöllē, ortasını delellē onuñ da üstüne ya su çalar, kimi süt çalıyó, kimi
60 yo_urt çalıyó. **SGA: Siz de mi ortasını deliyorsunuz? ZK:** delen deliyo da delmiyen fazla õle

61 bi_şî yapmıyò. **DÇ:** fazla gābarmasın diye şõle barmānı batırıs, beş barmāmızı. isdē bi
62 barmānı. undan sora küre_ı gör fırına götürürüz. fırının ateşi de alevi de güzēlse güzel_olur.
63 azsa ortasına tekrar yaKcağ_atarıs, gābarmazsa. işde pişesiye. **SGA: Köyün ortak fırını var**
64 **mı? DÇ:** var. **SGA: Üç tane mi ortak fırın? DÇ:** bayā hemen hemen herkesin_evinde va gibi.
65 köyün_ortak bi aşşāda cāmınıñ yanında va bi de şurda va. bak burdan bacası görünüyò.
66 **SGA: Evlerinizde fırın evi, tandır diye adlandırdığınız bir yer var mı? DÇ:**
67 ben_evimin_önüne yaptım. isderse gelin bakın. **SGA: Ona bir şey diyor musunuz? ZK:**
68 kimisī hani böyle eviniñ şēsine harÇ_evi gibi diyölle meselā, Kış yicēni goyuyo. ununu
69 ūrasını patetisini sovanını goyuyo hani harÇ_evi gibi diyoz. kimi fırın_evi dēyo. /.../ **ZK:**
70 annem_olsāydı a gızım derdī bicit gündi.. gündüz çalışıyodum der çī.. çapa, pancar der. gece
71 de dēr lāmbanın_altında dēr siz çorap yetiştirsem, yün çorap_örērdi giyēdiK gışın_esgiden.
72 bobam rāmetlik filān olan gārdeşim filān. burası olan gārdeşimin_ēvi. bi de dērdi
73 ben_uyuyen diye size bi çit çorap bitiriyodum derdi annem. Kirman_eyirilēdi yünđen.
74 atTıtTırlādı onū paqlardı annem yapāyı, yünü. tabi öñceden yıkanırđı, yapāyı ayıqlardı undan
75 sonu eskişēre eyitdi.. şettirmiye gönderiydi deyi, eyitTirmiye. undan sona da
76 kirmannan_eyiriydi annem. bak ben bilemem kirmanı eyirmesini. undan sona da
77 çorap_örçen diye ūraşırđı. böyle olłon_nu vardı esgiden. annem şey yapardı, ev yünđenden
78 bañā yelek_örērdi, ilk çocū bendim. /.../

ODUNPAZARI - Karahöyük

Kaynak kişi : Kadir Kurt, 80, Okumamış; Nezahat Kurt, 78, Okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Bayramlar, Çiftçilik, Değirmen

1 **KK:** burası nası? **EB:** Çok güzel. **KK:** yok yā. hava almıyo. **EB:** Niye hava almıyor? **KK:** ne
2 bilen ben? fidan çoK da undan mī? **EB:** Adınız neydi amca? **KK:** benim mi? ğadir. **EB:** Kurt
3 mu? **KK:** ğurt_olcaK. **EB:** Yaş kaç? **KK:** seksen. **EB:** Okul okudunuz mu? **KK:** okumadım.
4 **EB:** Teyze de okumamış. **KK:** u da okumadı. **EB:** Niye okumadınız? **KK:** ya biz böyle gitsin
5 günümüz dedik. okumadık. cahillik tā ēyi dedik. **NK:** ama o oKulda bi hocaya gitti de
6 öretmene, biraz_örendi o. muKdarlık felan yapdı. var_onda okumak. **EB:** Okur yazarlık var
7 değil mi? **NK:** va va. **KK:** yok. va deme. yok. adam dē yirmi yaşına ğadar oKulda okuyo. unu
8 oKul va de. biz_urda üş gün gitmīnen_oKul mu va dicez? **EB:** Anlamadım amca. **KK:** üş gün
9 hocaya gitTik kaşdıK. okumadık ki. **EB:** Niye kaçtınız? **KK:** okumadık. u_ızman yokluk
10 vardı. fakirlik vardī. ē yumruk ğadar çocuklar_ış başındıydı. ben_on yaşında işdiydim. on
11 yaşındā ata binip makine biçiyoduK. burlarım bütün ğayış sürterdi yara olurdu,
12 ğannar_akaardı böyle. yā. don yok, inmem ne yōK, göynekcek. ayaKğabı yok. **EB:** Nasıl
13 ayakkabı olmadan yere basıyordun? **KK:** af_idersiñ merkeb_ölürse meşi ölür de yer.. şēde
14 bulursaK derisini kafasınıñ derisini yüzerdiK, undan çarık yapardıK. yā. şindi ne va? hepsi
15 va_allā şükür. yalnız_u_zaman yok. var, u_zaman yok. u_zaman bunnan Tā iyidi. **EB:**
16 Niye? **KK:** yokluk vardı. istediñ zaman hetiñ yarısını alıp geliyoduñ_af_idersiñ yiyoduñ.
17 şindi bi kilo et_alan yoK. hadi aışñ da görüyim bi. alamıyo. yā. adam şindi git baK bin ton
18 pancar teslim_idē, pancar parasına gitmez. e ne o? borcum va yāv yok. nereye gitti bu biñ
19 ton pancar yā? betbereket yok. yok. büyük yok, küçük yok, sayğı yōK. yōK. hişbiri yōK. **EB:**
20 Eskiden var mıydı? **KK:** esgiden vardı. biz büyükleriñ yanından geçemezdik. şindi büyük
21 mesela bi ğaba_ıt yapıdık mesela hani şurda. bi toKad_ıtTı dē mi gelip dē boğa
22 benim_amed_agaaya, mēmed_aga bi toKat vurdu ba_a da bilmem naptı diyemeziK. dedik
23 mi u da dövceK. boban da dövceK. sen bi ğaba_ıt_ışlemesen_ıvurmaz, dövmez derdi. şindi
24 bi çocu_a bi toKat vuruvē, hepsi gelir. sen niye vurduñ bu toKadı benim çocūma. sen_ıni
25 vediñ_ekmēni? böyle şindi bu vaziyet_öle. çok kötü. allah soñunu iyin_etsin. biz bu zamana
26 ğadan gúnümüz getTi İyi kötü de, bundan sōna ğarı allah bilir. zor. allah_ıyi yapsın. **NK:**

27 hanımınar_erkeklerin_öñünü kesmezdi. bi_erkek gelirken ğadın böle kenara geçerci, adam
28 geçer de öle giderdi. **KK:** esgiden sayğı vardı. böyük, hal hatır sorulurdu.

29 **EB: Bayramlarda nasıl olurdu? KK:** bayram ğali şindi bayram yok. yok. şindi adam, ben
30 evlatlarımı ğardaşlarımı bilemiyom. görmüyöz ki. gidib_bi ni ğardaşımı görebiliyom ne
31 meselâ evladımı görebiliyom. zamanî geliyo tanımıyoñ bile. u_zaman_öle di_jildi. sōna
32 şindi mubârek gün_ıramazan, akşam_ödu mu eñ yakın ğoñşu benim meselâ uğur, urda
33 âmet falân. böyün ben_ünnerdim_onnarı yâ geliñ akşam yimēne. ertesi gün mesa onnarı
34 ünnersin yimē gidersin. şindi yimek de_ıl seniñ_ıadını bile añmıyō, bırak yimē. yok, gitTi
35 unnar ğağdı hepsi. allah soñumuzu iyi yapsın. **NK:** hağgete ğağdı yâ. bulğarlar ... eñ
36 çoK_u_ur aklıñ_eriyo mu bobanneni. esas ... bulğarlar götürüdü. bilmiyoñ di mi
37 aklıñ_ermiyo. **EB: Bayramlarda nasıl olurdu? Gelir miydi herkes? KK:** bayramnarda böle
38 toplasırdık_af_jdersiñ biS cêviz_oynardık. para dikilirdi cêviz_oynanırdı. **EB: O oyunun**
39 **adı neydi? KK:** cêviz_oynuyoduğ_ışTe para Tikerlerdi parayı vurmıya. cizgî cizerdi
40 oynardıK. çeşit çeşit şeler. şindi hiş bi şey yöK. şindi bayramı bile gelip de adam cāmide
41 namaz kılamıyo, tarlada. **EB: Niye? KK:** tarlada. işi va. bizim burda şindi on kişi yañut_on
42 beş kişi zor çıkar_oruç tutan_ıadam, erkek. **EB: Niye tutmuyorlar? KK:** yok. yök.
43 adam_ışim_ma diyo işTe benim şeyim va dē bi şelē diyō bi şelē diyō tamam, bitTi. u
44 cāmiler dolardı terefide. dün sordum ben bi arğadaşa da, biz gidemiyöz. ğadir_ıağa dedi anca
45 dedi bi sıra zor_oluyo dedi, bazı olmuyo dedi. hesâb_ıt bi kövde bi sıra. allah_ıyi yapsın.
46 çoK zor. **EB: Askerliğı nerede yaptın? KK:** ıstanbulda. **EB: Nasıl gittin buradan? KK:**
47 burdan_ını? şinen gitTim, maki.. şē tirennen gittik, maşandıznan. ... **EB: Kaç günde vardınız?**
48 **KK:** yö aynı günde vadıK_emme yani maşandızla gitTik. şindi istediñ şekilde git hanği
49 arabıyan gidersenğ git. /.../

50 **EB: Eskiden çiftçilik nasıldı? KK:** esgiden evelâ beygirmen öküznen_af_jdersiñ_ekerdik
51 ğaldırıldı. sōna moturnānan şı_yapTık. **EB: Beygirle nasıl yaptınız? KK:** bi tek tekerli derdik
52 biz_unnara. unnan sürerdik. üş demirli sandıkla olurdu. unnan_ekerdik. e u_zaman böle
53 biçerdüver yoktu. yokTu. makine vardı, makineniñ_öñünü de hayvan ğoşardık. af_jdersiñ
54 hayvannan biçerdik. arğada bi kişi oturu, sapı deste deste böle atardıK.
55 her_ıadam_oturamazdı. ekin ğuvvetli olurdu, adam_oturamazdı. şindi bağıyom ben şöle de
56 le ölüm yâ bizim tarlanıñ yanına makine ğeldi. arabıyı götürüve. götürüz be. şindi öle. **EB:**
57 **Ektiniz, nasıl biçiyordunuz? KK:** işTe diyom ya ekin makineleri vardı. tırpannan da
58 biçiyoduK. **EB: Tırpanla biçiyor muydunuz? KK:** biçiyoduK. **EB: Onları nasıl topluyordunuz?**
59 **KK:** topluyoduK, dirgenne. dirgennen toplanıyodu. **EB: Sonra onları nereye atıyordunuz? KK:**

60 deste yapıyoduk böyle. undan sona derece arabası deriz biz hayvannara, araba. u dereceye
61 yanaşTırı sarārdık, harman_yerine. harman_yerine geri yıkardık. harman_yerinde yaz
62 da_ıdırdıK, düvennen sürerdik. **EB: Ne koşardınız? KK:** işdi beygirler_ışde. hē öküz, beygir
63 ne varısa unnarı goşardık. **EB: Dönüyor düvenle. Ne oluyor orada? KK:** düvenne dönērdik.
64 malabı oluyó. eziliyo ya. ondan sonā_ākdarıyoñ, tekrar hayvannan çinnedıyoñ, tekrar gine
65 sürüyoñ. **NK:** öküz biliyo mu bākam? öküz biliyoñ_ñu sen? **KK:** bilir tabi canım bilmez mi?
66 hē undan sōna.. **EB: Bir şeyi kaç defa dönüyordunuz? KK:** ya unu saman_olana ğadan_üsTü
67 saman_olana ğadar sürersin. he altınıñ samanını sapını çıkardırsın, yine da_ıdırsın. tekrar
68 çinnēceñ tekrar başlarsıñ. u saman_olana ğadan gine. tam saman bitti miydī yı_ārsıñ.
69 yı_arsıñ, urdan poyraz gelecek diye bakarsıñ. örüzġar. örüzġar_ağşamı çıkar yabalarının
70 savırısıñ, deneyi ayırısıñ. undan sona bi ğoca bi ğalbir, gözer, çalkarsıñ. şindi bi şey yok.
71 u_zamandı iş. şindi iş yok. fennī, iş va da fennī. u_zaman heb_elden geçēsıñ. **EB: Kenara**
72 **ayrıdıktan sonra. KK:** ayırısıñ, çuvallāsıñ. şindiki çuvallar gibi di_ıl. dört kilelik beş kilelik
73 doġuma çuvalı olurdu. her_adam sırtına alıp gidemezdi. yā. **EB: Bir tarafta buğday diğer**
74 **tarafta saman mı oluyordu? KK:** bi yannı saman_olur bu yanda buyday. **EB: Sonra çuvala mı**
75 **dolduruyordunuz? KK:** getirip hambarına ġuycañ yaġaT satcāsañ götürü satarsıñ. **EB: Siz**
76 **buğdayı yıkar mıydınız? KK:** yıkardık. **EB: Niçin yıkardınız? KK:** hindi buydeyi yıkaması şu,
77 esgiden kes deriS bis. kes biliyoñ_ñu? kes. harmanıñ meselā topra_ı savırđıñ ya u
78 harmanıñ_ıltını süPürüdük. u yı_ılırdı. hambara, şe harmanı ğaldırđıkça unu yı_ıdırdı
79 böyle. undan sona kes deriz u çalkadıñ ya, u çalkanıñ hüstünde saplar ğalırdı, ezilmēdik.
80 unnāna ġarışdırdıñ düvennen sürülürdü. tekrar_unu savırđıñ topraġdı daşdı hepsi var_urda.
81 undan sona suya götürüdük. suda yıkanırdı. yani bu ğaldırđıñ buydey di_ıl. temiz buydey
82 di_ıl. kesi. harmanıñ_ıltı. unu yıkameye götürüdük. unu da yiyinti yapardık, yiyinti
83 yapardık, ġış yiyintisi. **EB: Ekmek mi yapıyordunuz? KK:** ekmek yapıyoS. dīrmene gider
84 üdüdük.

85 **EB: Deġirmen var mıydı buralarda? KK:** doġuz dene daş dönerdi burda dīrmen. **EB: Nerede?**
86 **KK:** şurda hē. **EB: Kara deġirmen mi vardı? KK:** su dirmēniydi. su dirmēniydi u_zaman ūrda
87 aharı vārdı, dükkānı vārdı, yatacāk yeri vārdı. tabi. bu köler heP gelirdi, bir havta
88 yatan_adam_olurdu burda, bir havta, sıra gelecek. ğocā dirmen böyle boydan boya buyday.
89 herkeşıñ yerē çuvallanmış duruyo, çuvallarınan. sırası geldi mi u adam üdüdü, doġuz dene
90 dīrmen döner daş. doġuz dene daş dönērdi. **EB: Sonra o ne yapıyordu? KK:** unnar gitti. unnar
91 bi_öldü işTe bittī gitti. şindi ne dīrmen ğaldı ne yeri ğaldı. u dīrmeniniñ so_ğ_öldü için
92 çoġ_ğüzel_ekmē olurdu. so_uk un çıkardı, ġızmazdı. suyunan dönerdi. unuñ_üçün bu
93 köyle bütün bu civar bütün_urıyā gelirdi. öte yaġı yaġıyodu buydayı. özünü ġacırıyódu. **EB:**

94 **Değirmenci ne hak alırdı? KK:** u işte unnarıñ şeleri vardı böle kepçeleri. bi kilölük mu iki
95 kilölük mu dicez ğali u zaman. ğaş kile buydıyıñ va mesa on kile. on tâne kepçe buydeyi
96 alırdı seniñ hana buydıydan, ğördu. haq uydu. kilésine göre bi kilō mu ne işte buydey alırdı.
97 /.../ **EB: Başka köylere mi kaçılırdı? KK:** vardı her tarafta vardı. şindi ěsgiden bobañ annenñ
98 vayavut mesa aqrabañ büyüklerden giderleğdi, dññür. dññür deriz. isdēmiye. yalnız isticē ğız
99 tarafı veyāt olan taraFı osun, hañğısı olussa osun birbirlēniñ kökü ne, neyiñ nesı,
100 unnar evelā sorulurdu. af idersiñ alevi mi, cıñgan mı, manav mı, tatar mı, kürt mü ne?
101 undan sona éyer u mesā seniñ meShēñ şeyindense giderdiñ. anañ buvañ seniñ için alırdı,
102 urdañ mendilini, sözü. gelirdi olum falancañıñ ğızını seniñ nişannadıq dērdi. ole
103 habarıñ olurdu. /.../ u zaman olıydı. /.../

ODUNPAZARI - Karapazar

Kaynak kişi : İbrahim Sarı,77, İlkokul; Sıdıka Sarı, 76, İlkokul 3; x
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Yunan işgali, Köy odaları, Eski hayat

- 1 /.../ **İS:** bura deyişmedi bak yalnız. e çok yerin mesâ melemen do_ angaya mı oldu ne oldu.
2 esgi melemendi. şurdâ alpunuS köyü derdiK sarâyören_ oldu. çok böyle köylē_ ismini
3 de_ işdi işdi bu. **EB: Köyün yeri de_ işti mi? İS:** yō. **SS:** aynı, kökten bura gelmiş ... gömuşla.
4 u böyle gidiyo. **EB: Tarihi eski mi bu köyün? İS:** tabi canım ço_ esgi canım. **EB: Ne kadar**
5 **eski? İS:** bilmiyoz ki bi asır vadır ginē. ırıya gir. gelive de orā gir. **EB: Ben dedenin yanına**
6 **geleyim. SS:** ge otū. **EB: Köyün tarihi ne kadar eski? İS:** e onu bilemeyiz ki yāv. **EB: Ne**
7 **diyorlar? Bir asır, Yunan zamanında var mıymış? İS:** tabi tabi tabi. yonanda vā. **SS:** yonan
8 zamānında mı? helbet vā. yonan zamanında var. dē ondan_ eveli kaç sene eveli gönüyorlā.
9 **İS:** yonan zamānında vā yonān dē şu aşşā binada durmuşla Tē unnāḡ ḡomutanı. da
10 yalnız_ işdē iyi ḡarşıladıkları için bizim kö_ ümüze zarar yaPmamış hiç. **EB: Neden zarar**
11 **yapmamış? İS:** yani başKa yerlēde ḡadına ḡızına şe_ itTī burda etmemişlē onu. **SS:** burda iki
12 sene iki buçuK sene oTmuş, iki sene mi bi buçuK sene iki sene oTmuş yonan. **EB: Adın**
13 **neydi amca? İS:** ibrā_ im sarı. **EB: Yaş? İS:** otuz_ altı do_ umnu. **EB: Okul okudunuz mu? İS:**
14 hē. beşden çıkTım. **EB: Bu köyde mi doğup büyüdüünüz? İS:** bi dā o_ umadım. evet burda
15 doğdum, evet. **EB: Yunan zamanında nasıl olmuş burada? Neler yapmışlar? İS:** işTe
16 anamızdan buvamızdan burda büyüklēden diḡneyişimiS iyi ḡarşılanmış bizim kö_ ümüze
17 zarā vememişlē yāni. **EB: Ne yapmışlar burada? İki sene kalmışlar mı? İS:** tabi canım. yani
18 tarih_ olarāḡ_ iki sene bilemiycin de yalnız ḡaldī müddetce bizim kö_ ümüze zarā vememiş,
19 büyüklēmişin annatışı.
- 20 **EB: Burada köy odaları var mıydı? İS:** ō kaç dana. halimelē_ urda cevālāḡ_ urdā, ve_ is
21 dayınıḡ_ urdā, küllülēḡ_ urdā, hacı_ ellēḡ_ urdā, hacı ḡaranıḡ_ urdā, ali.. çenteḡelēḡ_ urdā
22 kaç Tana sayan dā? **EB: Kim kalıyor oralarda? İS:** orlā şindi veran_ oldu veraḡ. **EB: Eskiden**
23 **diyorum. İS:** o_ zamannā büyüklē böyle ḡāve yok şe_ yok ortalāda otuma. fakırlē bi yandan
24 fakirlik ne oturā oturusun_ işTe anca o ḡun_ u_ çün ço_ ḡısitli yāni odalāda çay şeke etmek,
25 çay_ işmek. işTe evlēde ne bulunsa odalara getirile herfene gibī helvā gibī, unnaḡı yapālā

26 yirlē da_ırlāmıŝ. **EB: Ne konuŝurdunuz orada?** **İS:** o ğun_uçün né olceK yetmedi bitmedī.
27 aman_a_alā diycene aman dālā. urdan bu yannı bizim çoğ_ormanımız va. adam sa_a aman
28 ā ba_a beş lifa ve diycēne gidiyō urdan bi araba odun çalı sarıp geliyō, u oveye, aŝŝā kō ova
29 kōlēnden satādıñ. **EB: Yasak deĝil mi? Ormancı yakalamaz mıydı?** **SS:** u vakit yassaK
30 de_ıildi. **İS:** peK sıkı de_ıildi u_zamannā. yaKalā yaKalama de_ıil de yani görmez yandan
31 gelirdi. mecbūri İtiyaç. **EB: Ormancılarla aranız nasıldı?** **İS:** o ğünneri bilmiyom. o ğünnēñ
32 ormancılānı. ŝindilē, ŝindikilē iyi. **EB: O zamankiler kötü müydü? Ata mı binerlerdi?** **İS:** hē
33 onnā atınandı. bizim kö_ümüzden Kaçta dēyem, işTe atmiŝa yaĝın senelēde dōrt dene
34 ormancı varıdı bizim kö_ümüzden u_zaman tahsil_aranmōdu. eli tutān ayā Tutān biçimlisī,
35 aĝıllısnı acıK bulūrlā götürülēdi. **EB: Ormanda ne keserlerdi? Hangi aĝaçtan keserlerdi?** **İS:**
36 bizden yoĝarı türkmen dālānda a_ış kesēdi, tabi ŝunnā.. **EB: Ne aĝacı kesiyordunuz?** **İS:**
37 çam_a_acı. çam. baŝĝa orlāda onu kesēsiñ, baŝĝa yoĝ. bizim burlā bizim dālāda meşe
38 odunū, ardıç, ardıç ŝe_etTik, unnan kesērdik. **EB: Köyde ne ekip biçiyordunuz?** **İS:** köyde
39 arpa, buydēy, pancar yoĝ. suyumuz yoĝ. vaŝ, evelden_ekiyoduĝ. şindi vazgeçildi pancādan.
40 **SS:** no_ud_ekiyolā. **İS:** iki senedir no_uda dadandı millet. bu sene pek bi
41 randıman_alamadıK no_utlādan. **EB: Geçim durumu nasıl? İyi mi?** **İS:** ēyi ēyi şindi geçim
42 durumū iyi. erdo_an paraya bōdu herkeŝi. nere geçi.. **EB: Herkeste para çok mu ŝimdi?** **İS:** e
43 aylıK ecini çocūnu aylı_a bāladi dā napsıñ? **EB: Herkesin maaŝı var mı yani?** **SS:** va va, vā.
44 **İS:** va va. yani ya üş kişi va iki ĝadın üş ĝadın va, üş dene de erkek va heral aylıksız. onnarı
45 da yaş_aylına bāladi. **EB: Herkesin durumu iyi o zaman.** **İS:** ēyi ēyī. iyī. **EB: Kimse**
46 **kimseye muhtaç deĝil mi?** **İS:** de_ıl de_ıl. zaten ben_ışTe benim gibi yüz kırık hāne bu köy.
47 hemen yüz hānesi bi edi bi bīdi, bi edi bi bīdi yōĝ. **EB: Köy kaç hane demiştin sen?** **SS:** ŝē
48 yüzden hinci fazlālaŝdı şerden de gelennē oldu. **İS:** şindi elli atmiş hāne şerden, işden emekli
49 olannā geldi burlāda kimi satın_aldı kimi bobasınıñ_anasınıñ mülküne yer yapıdı, oturuyō.
50 **EB: Onların köye faydası var mı?** **SS:** herkeş kendine. herkeş kendine şindi. **İS:** var tabi
51 canım va_olmaz mı?

52 **EB: Eski komşuluk kaldı mı peki?** **İS:** yo yo esgi ĝoñŝuluk ĝaldı dince, e ben şurda gidemōn
53 gelemōn kime gitcen gezcen? üsdeĝik bir_iki ĝenŝlē çoluĝ çocuk gelebilirŝe gelir. gelmezse
54 yoĝ. āynı. **SS:** len_ölum hinci televüzōn, televüzonnā vā. hinci televüzonnā va ĝızım.
55 herkeş_evdenden çıkmayo. evelī televüzonnā yodu birbirini otumiye gidiyoduñ, ĝonuŝuyoduñ
56 ŝōledi bōledi. hincig.. **İS:** u ĝıdar hānelē boş, yoĝ. **SS:** hebiçin çocukları şeherde. böyüklē
57 ğün.. ōldü. ĝüççüklē de ŝeherlēde. şeherde çōĝ. yeñi yetmelē kōde arama. hincī çocuklā işe
58 giriyo, evlenceĝ_oldu mu seniñ çocūñ né iŝte diyolā, soruyolā. iŝiñ varısa ĝız veriyolā.
59 iŝiñ_olmaŝsa ĝız vemiyolā. **EB: Adın neydi teyze?** **SS:** sıdıĝa sarı. **EB: Yaşınız?** **SS:** āynı. hē.

60 benden_acıK_ıştē bi yaş bōyüklū vadır bunuŋ. **EB: Okul okudunuz mu?** **SS:** ben_üşden
61 çıkdım. beşi bile tamamlımadım. **EB: Amca tamamlamış sen niye tamamlamadın?** **SS:** beni
62 õretmen bi dövüdü. şeysiz, ğabētsiz yerine yitmedim kendi õretmenim de ğeldi, işde işgūzar
63 ğafam_õlsa u vakitler, çocuk de_ıl miŋ? Kitmedim. e o õretmen beni niyi dövē,
64 benim_õretmenim deyil_o dedim. kendi õretmenim de ğeldi hadi ge diyelek. Kitmedim.
65 Kitmedim dē kendime etTim kime etÇen? hinci di çat pat. ē? **EB: Niye dövüdü seni?** **SS:** nē
66 dövceg. hiş bi şeye ğabētim yo_ukan dövüyo. nē dövceg. **x:** nē annadıveriyon? **SS:** misāvir
67 ğēlmiş de sorġu soruyolā. **EB: O zaman eġitmenler mi vardı?** **İS:** eyitmennē arada sırada
68 gelir. buraya õretmen varıdı. müfettiş gelirdi ayda bi. **SS:** arada sırada gelirlēdi. eveli
69 müfetTiş gelirdi. böyle devamnı yok zaten iki üç_õretmen_iki õretmen_olurdu. ikisini üçünü
70 bi õretmen_okuTurdu ikisini üçünü.. ikisini de bi õretmen_okuturdu. õretmen şeyidi. õlēdi.
71 **İS:** o günnēde o günnēde zopeye bi şey diyemezdin. dövēdi. **EB: Dayak çok muydu?** **İS:** õ.
72 õretmeniŋ masada not devteri va. unu başKa bi arġıdāş ğarıştırmış aynī hanımıŋ dedī gibi,
73 ben de bi arġıdāş şeyine zopa yidim. tenevüze çıkdık sınıf tenevüsden girēken not devterini
74 aşmış. ben de ğapayivēdim. arkadan girēken benim ğapadımı görmüş. kim ğarışdırdı bunu?
75 ben_etmedim hocam başġası etmiş de.. ben ğapayivēdim fılan de.. çekdi dinnemedi bizi
76 uydurdu. ben de o yapanı biliyon ben de onu uydurdum. ondan sona tekrā şikāt_etTi. /.../

ODUNPAZARI - Kargın

Kaynak kişi : Dursen Çelik, 55, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Yöresel kıyafetler, Yöresel yemekler, Kış hazırlıkları, Çocuk oyunları

- 1 **Sİ: Adın neydi teyze? DÇ:** dursen çelik. **Sİ: Dursen Çelik. DÇ:** evet. **Sİ: Kaç yaşındasın? DÇ:**
2 elli beş. elli beş yaşımdayım. **Sİ: Okula gittin mi? DÇ:** Kittim_ilkokul. **Sİ: Bu köyde mi**
3 **gittin? DÇ:** evet. burdu_okudum. **Sİ: Beşe kadar bitirdin mi? DÇ:** beşe ğadā Pitirdim. on beş
4 yaşımıdın gelin_öldüm. şē_ire gitTim. ōlanı ğızı évērdim, gelin_etTim. **Sİ: Eskişehir'e mi**
5 **gittin? DÇ:** eskişē_ire. ōlanı ğızı évērdik burıyı geldik on sene olduk. emekli olunca burıya
6 ev yaptık. bēyim de muğdar_öldü. burdıyıs, gidıyoz geliyoz köye ço.. şē_irē, çocukların
7 yanına. e burdayız, iyi rātımız_ıyı köy yirindē. **Sİ: Memnun musunuz köyden? DÇ:** tabi tabi.
8 memnunun ğısım. **Sİ: Burada doğup büyüdüñ değil mi? DÇ:** evet, evet. burda dōdum
9 büyüdüñ. **Sİ: Amca da mı buradaydı? DÇ:** evet u halam_ōlu saten halam_ōluna vardım.
10 akrabam. **Sİ: Eskiden köyde düğünler nasıl oluyordu? Kaç gün sürüyordu? Neler yapılıyordu?**
11 **DÇ:** işde bir havta sürüyōmuş. ē perşembiden şē_iderler, toplasırlarmış. odun modun
12 getirilēmiş dādan_erkeklē. ğadınna da yuğa yaparlarmış. iki üş gün sürermiş dü_ün.
13 topluluk da olurumuş gelinner. üş dört tāne gelin dü_ünner bir_oluyo, gelinner tabi herkeş
14 evine yāni gelin_almıya evine götürüyōlā. üş dört gelin bi arada dü_ün_olurumuş.
15 cumartesi günū ateş yağarlarımış köye, ateşdā atlarlarmış. erkekle ğadın kıyaFedi
16 giyerlermiş. oynarlarmış, oyun yaparlarmış. bizdē bizim zamanımızda de_ıl de
17 analarmızıñ_annatTını sōlüyom ben saña. bizim zamanımızda ōle bi şey yok. cumārtesi gün
18 perşembe günū ğına yağılırdı bizim_ōle oldu dü_ünnerimiS. **Sİ: Sizin düğününüz de köyde**
19 **mi oldu? DÇ:** tabi bırdā oldu. bırdan gelin gittim ben şē_ire. perşembe günū ğına yağıldı.
20 cumartesi günū e tabi dāvet filān geziyōñ. cumartesi günū dē ğına_gecesi oldu. pazar günü
21 gelin gitTik_amī esgilerimiziñ_analarımıñ zamānında bir haFta dü_ün_olurmuş. yuğa
22 yaparlarmış hanı.. ğadinnā. yuğa böre_ı yaparlarmış. esgiden yıcek işcek yok kī. fakirlik.
23 **Sİ: Düğün yemeği yuğa böreği miymiş? DÇ:** hayır yemek oluyomuş. helvā basarlarmış. pazar
24 günneri yemek verilermiş köylüye, gelen giden misaFire. tabi esgiden dā güzelmiş
25 dü_ünner. şimdi hemen_aceleden şimciki dü_ünne güzel di_ıl. esgiden annadıyola işde

26 çoK güzelmiş_esgi dü_ünnerimiS. **Sİ: Börekten başka ne yemek yapılıyormuş? DÇ:** fasillē,
27 yo_urt çorbası yaparlarmış. piriş pilavı yokmuş heral bulgur pilavı yaparlarmış. öle yaparlar
28 kumpustu gaynadırlarmış, erik merik gaynadırlāmış_ışde. öle olurmuş dü_ünner_esgiden.
29 güzel_olurmuş.

30 **Sİ: Köyünüzün meşhur bir yemeği var mı? DÇ:** tabi mantımız vār. meşur mantı hamur_ışı
31 tabī, hamur_ışleri yemeklerimiz vār. **Sİ: Birini tarif eder misiniz? DÇ:** sıkıcamız var bak
32 sıkı.. işdi tarana dolmasī. bulğurunan taranayī ısaç suynan ısladıyoñ. ğabarıyo. yımırta
33 ğırıyōñ bi tāne, un ğuyuyōñ. sovan irendeleyōñ_çine, baħaratlanı atıyoñ, yuñuruyōñ_unū.
34 bölē dolma şeklindē yāni şöle şöle köfte şeklinde yapıyoñ. salçalı su ğaynadıyoñ, unu içine
35 atıyoñ. u bişiyō da_ılmıyo hiç. üsdüne de sarımsağ dövüyoñ. yiniyō. māntılarımız mēşur öle.
36 mantımız da güzel_olur. **Sİ: Neli yapıyorsunuz? DÇ:** patetizli mēşur. eskişe_ırde ğıymalı
37 mercimikli yapardıĸ da burdā dā alışğın, bizim ğursaK_alışğın_olduna patetizli çok
38 güsel_olur. yaparız mantıyı. üsdüne de sarımsağlı yo_urt, oruÇiseñ canıñız isder.

39 **Sİ: Düğünde gelin ne giyiyormuş? DÇ:** dü_ündē né giyerlermiş? **Sİ: Eskiden annelerinizin**
40 **kıyafeti nasılmış? DÇ:** ha ha. bölē cizgili cizgili. yorgan Tikdirdi an.. annem sōnadan. üsdüne
41 sarĸa, ipek şalvar, bölē cizgili cizgili. şimdi olşā bicama gibi esgiden hana bicamalar_olurdū
42 yolağ yolağ biliyoñ_ñu bilmem sen de. unnardan, ö.. u gibi yāni. öle cizgileri varmış
43 şalvarlāñ. üsdüne de sarĸa. sarĸa üsdū şimdī sarĸalar var ya alth üstlü ğadife. işdi üstüne de
44 onu giyerlermiş. peşdemal. cizgili ğırmızı. örtme gibi cizgili. onu da üst örtünürlermiş.
45 gelinner taĸsiyenen Kitmezmiş, öküz_arabasınnan gidermiş. öküz_arabasıñā bindirilermiş
46 gelini, üsdünü örterlermiş kiliminen çarşafınan. kimse görmecek. üsdüne de ğırmızı
47 alı_örterlermiş u gelin_çinde nolur bilmem, bo_ulceK. u gelin_ınermiş olan_évinē. unu
48 hiş ğī.. alı kimse ğaldırmazmış, baĸmazmış. ilkin dāmat aşcekmiş. esgiden ölēmiş. bi di
49 erkekle görmesin diyē bölē yümsek merdimannı olannā gelin_ındiriyola ya
50 öküz_arabasındān, gü.. görmeycekle, ğiysisini bile görmiceK, yüzünü göremezle saten, üsdū
51 ğapalı, yüzü. bi de bölē merdimāna kilim gererlermiş çarşaf görmesinle diye. şimdi ā, şimdi
52 diyola tabi gelinnēñ yüzü yırtıK_olur diyolā esgilē. heP şıdı şıdı baĸıyo her yaĸāya diyola,
53 yüzü yırtık geliyo diyola. esgiden bizim ğapalıydı diyola ğayınanadan ğaynatadan ğorĸardıĸ
54 diyola. şimdi cek cek cek cek ötüyō diyola. gelinneriñ yüzü açıK geliyo diyola. esgilerimiz
55 öle diyo. işde dāmaT_açarmış. ertesı ğün sarĸasını yaparlarmış. ğana sarĸa, biz şe_ırde paça
56 deriS, burda sarĸa işTe de_ışik. ēlence. dü_ünün_ertesı ğün gelin görmeye geliyolā,
57 oynadıyolā. bir havta sona dā gelin hiş çıkmıyō bir havta. bir havta sona dā toplasıyola u
58 geliniñ_évinē, giydirdiyola geline, suya götürüyola. çeşmeyē, dereyē, ağan suya türkū sōliye

59 sōliye götürüyola. urdan geliyola misir ğaynadiyolā. hamırsız yapıyolā. misir uvalanmış
60 misirlerden. bōle kıoanının de_ıl. ğaynadiyola unū hamırsız yapıyola bōle řede. **Sİ:**
61 **Hamursuz ne? DÇ:** hamursuz ekmek gibi bōle büyük. ekmek gibi yāni, biz hamırsız
62 diyoz_ama sen annıyamadıñ. annıyanna_olur. unđan hamırsızı bōle parçalıyola bölüyolā,
63 misirinen bōle gelen misafirlere da_ıdıyolā. undan sonā bir havta sona gelin çıkabiliyō yani
64 isTedī yēre. bir havta çıkmāyomuř. şimdi yok_ama tā annelerimizñ zamanını annadıyon
65 ben. annelerimiz bize annaTdını saña annadıyon. şimdi nerēye, paçası ertesı günū çarşıya
66 gidiyolā gelinnik verem, şunu verem bunu verem. benim de gelinim va. biz de olē esgi
67 gelinnerden_olmadık yani. **Sİ: Sen de mi olmadın? DÇ:** tabi canım. esgi gelin ben şe_ire
68 gelin gitTim saten. ōle yüzü ğapalı mapalı de_ıl benim de yüzüm açık gitti, şe_ire. şe_irde
69 on beş yaşımdıydım saten gelin_oldumda, Küçüktüm. halamıñ_ōluna vārdım. işde öle.

70 **Sİ: Kış için ne hazırlık yapıyor? DÇ:** kışın ī işTe eylülde ēkimdē biz anğaz diyōS, şe
71 ormancı şe verī, kesim veri. bis anğaz diyoz köy dilinnen ğonuşuyon saña. veri ká_ıat getirī.
72 bir havta kesıñ, iki gün kesıñ, üş gün kesıñ. ne ğadar kes.. izin verise ormancı gider köylü
73 ormandan hazırlar odununu, getiri. kışın_onu yaķarıs. meşe yaķarıs, çam yaķarıs. yani
74 kömür yaķmāyıs. mis gibi odun yaķarıs. güzün doldurus. **Sİ: Yetiyor mu? DÇ:** tabi canım,
75 yetiyo. üş dōrT_arabā getiriyōs, meşeler. kışın meşe yaķıyos sıcıcık. kömür ğoķusu yok
76 temiz hāvā. /.../ **DÇ:** ğaynadırlarmış kışın_unū, gelennere tabaķlānan ikrām_ederlermiş
77 esgiden. hinci cerēz her şe bol. eken yok. emekli olanna bütüm şe_irden geldi biS gibī. vere
78 ev yapıyola kimi yaptı kimi yapıyo. ay başında herkeřıñ_aylī var. gidiyos ay başında her
79 şimiSi alıp geliyoS. köyē baķğalımıs geliyō. ondan balıķÇımız geliyō, manavımız geliyō.
80 saten ço_ınuñ da altında arabası. yarı.. ğırķ beş daķķa eskişe_ır. KidiyoS bazar harcımızi
81 görüyo, her řēmizi alıyoS. aynı şe_ır gibī. televizyonumuz vār, buz.. derin dondurucu,
82 çamaşır makinemiz, bulaşık makinemiS. yāni biz köy hayātī yaşamıyoz yāni āynı şe_ır gibi
83 bizim. sa.. herkeş_ōle köyde. **Sİ: Onlar yokken anneleriniz babalarınız akşamları ne**
84 **yapıyormuş? DÇ:** akşamnarı ışık da yokmuş, ğaz lambasınan, çireynan, çırayı yaķarlarmıř,
85 şeye ğorlarmış, küreye. tava dēyoS, kürek diyoS soba şesine. una yaķarlarımıř saña baña
86 soķā gelirlemiş onu işīna gelirlerimiş. televizyon yok esgiden dā güzelmiş.
87 muhabbet_ederlermiş. şimdi televizyonu açıyoñ esgi muhabbetle yok tabi kimsi kimsiyē
88 gidilmiyo. giderseñ de teleFonsuz gidilmiyo. **Sİ: Size hikaye, masal anlatıyorlar mıydı? DÇ:**
89 tabi tabi tabi. tabi annadırlardı. **Sİ: Var mı aklında? DÇ:** hiç yok ğızım_aklımda. yok.
90 masāl_annadırlardı, ğonuřurlardı esgiden. esgiden çocūķan hana saten büyükleriñ sözüne
91 ğatılınmazdı. çocukla ğonuşulmaS, çocuklu laf dinnemēS. heP_ōle derlerdi analāmiS
92 řeylēmiS. dinnettirmezlerdi hana. onnā mu_abbet_ederelerdi biz de oynardıķ çocuklānan.

93 **Sİ: Ne oyun oynardınız? DÇ:** saqlambaç oynardık. undān bölē şē iderdik yatārdık hana
94 üstünde arı mı va davıl mı va dēye altındaki yatādı bölē el el üsdüne gorduk. bilirsē
95 galqardı başğası yatarđı bilmeSse gāli arı mı davıl mı va kütledirdig öle oynardık. dışarda
96 gündüzlēn di şē oynardık, longus. longus. bölē cizgi cizērdik daşı atardık seke sekē
97 oynardık. ip atlardık top oynardık. öle çocukluk şemiz öle geşti. **Sİ: Köyde çocuk çok**
98 **muydu? DÇ:** tabi canım. kiminiñ beş dene kiminiñ altı dene kiminiñ üş dene kiminiñ dört
99 dene. biz dört gardaşız iki gız iki olan. benim kendimiñ dē iki gız bi olan. **Sİ: Burda değıller**
100 **değıl mi? DÇ:** de il tabi evlēnde. yedi dene torunum va. sekizinci de gelecek işTe. işde öle.

ODUNPAZARI - Süpren

Kaynak kişi : Nuriye Yılmaz, 70, İlkokul; Şehriban Kaya, 76, İlkokul 3

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Video

Konu : Düğün, Gelin ağıdı, Gelin-kaynana ilişkisi

- 1 **SGA: O zamanlar ne çeyiz yapardınız çocuklarınıza, şimdi ne yapıyorsunuz?** NY: hinci çok.
 2 eveli āzdı. elimizde işleme işlēdik patıška maket_örtüsü işlēdik. şu minder, mindēr bi
 3 işlērdik. yasdık gılfı işlērdik. unnā vardı eveli. hinci fāzla. hinci çoK. her şe va hinci.
 4 u_zaman_ōleydi. **ŞK:** dört maket ... kilimi, bi ğat yataK bi yōrgan. unnan gelin_olduK. **NY:**
 5 hē ōleydi eveli. undan hazırlık yapıyoz bāk. her şiy. eveli yokdu yavrum bi şiy yokdu eveli.
 6 **SGA: Eskiden kızın çeyizi nasıl giderdi?** NY: arabıyan götürülēdi. at_arabasınnan. **SGA: Ne**
 7 **içine koyarlardı?** NY: bayā tātali arāba vardı öle at_arabası içine kıyarlardı. **ŞK:**
 8 hat_arabasının_üsdünü döşerlēdi yatā yorganı minderi. çeñizlē sandıKda. sandıK_olurdu
 9 sandı_a_guyarlardı. bi_gün_eveli götüllēdi ertesi gün gelini götüllēdi. hışde çeñiz sererlēdi
 10 bizim günümüzde. **SGA: Çeyizi nereye seriyorlardı?** **ŞK:** even birine. bi göz_oda vellēdi,
 11 ğayınna ğaynata. bi odanın_çinē zāti ne va? urıya serellēdi. bi odanın_çinde dururduK.
 12 **SGA: Herkes gelip bakar mıydı?** **ŞK:** bākardı. herkeş kōlü gelir bākā. **NY:** evvele ... içini
 13 sererlēdi eveli çaKarlādā. emme hinci yok_ōle. **ŞK:** yāzmā, şalvar. eveli bizim günümüzde
 14 gine şalvar geyiyoz ya şalvar geymeden durameyis. işde ōle yazma, örtme ōle olurdu. **SGA:**
 15 **İşlediğiniz işler vardı, kıyafetler vardı.** **ŞK:** şalvarnan_örtme. başğa bi şē yok. hinci böle
 16 maKsi filān yokdu bizim günümüzde. **SGA: Gelinler ne giyiyordu?** **ŞK:** sarğa gēyerlerdi
 17 gelinnē. eveli sarğa olurdu. **NY:** urba dellē ya. **ŞK:** urba dellēdi şōle çeket, sarğa diyī, undan
 18 giyelle. urba giyellēdi üstüne sarğa giyellēdi. şōle kākil kesellēdi. şōle ğireplērden bi şey
 19 yapellēdi dePeñe. öle gelin_olduK bis. **NY:** burlarda kākil ğorlādi böle. gelin_olurduK ğoya.
 20 öte yannı do.. toKaları daKallādi burlara. eveli ōlēdi. **SGA: Sarka nasıl bir kıyafet?** **ŞK:**
 21 işlemeli işlemeli. Kadife de_ıl. Kadifelē yenji çıKdı. kōtāyalılā filān geyiyo ya, şē çeket gibi
 22 şōle. unnādan. **NY:** yō yo. bizim günümüzde ğadife vādi şavrebegiliñ gününde yokdu gine.
 23 bizimki ğadifīdi gine. ğadifēdi bizimki. **ŞK:** beni amānet_urbıyan gelin_aldıla. **SGA:**
 24 **Düğünün nasıl oldu?** **ŞK:** Kışın_ōldu. beş dene gelin bir_olduK bis. bēş ğışı bir_olduK beş
 25 dene gelin, sēn, bū, bēn. topleşdi ōlan_evi yēmek dökdülē. davılcı ğētTilē kō davılcısı. ğār,
 26 fırtına gelin_olduK. **SGA: Düğün nasıldı?** **ŞK:** iyī. oynallādi. adamnā oynardı ğalılā oynādi.

27 bize birer peçe örtellēdi, hacıdan gelme peçelēden. biz gelin ğāli bōle sorudurduĝ ğıyıda
28 bōle. **SGA: Şimdi gelinler oynuyor. ŞK:** hinci gelinnē oynūyo, ğızınĝ_anagerı oynuyō. bizde
29 oynımaĝ_ayıPdı. ğız_anası oynımazdı. sōna geyidillēdi bizi. ğali gelin çıķcasa arabalā
30 geliyo, millete hılımıña hasımıña sarılıllādı yas_edellēdi. ālt_ēşin..
31 ālt_ēşin āltın_ōsun
32 üst_ēşin gümüş_ōsun
33 bēn gidiyom dar_evlēñ geniş_ōsun
34 dellēdi. ğız ğardeşlēne sarılıllādı ōle, hanalāna sarılıllādı.
35 sabah_erken ğaķmadım mı?
36 sıyırıp külünjü atmadım mı?
37 anam saña evlatlık yapmadım mı?
38 derlēdi.
39 sabah_erken ğaķdınĝ ğızım
40 sıyırıp külümü attınĝ ğızım
41 baña evlatlık yapıdınĝ ğızım
42 unnā da analā da ğızılāna dellēdi ōle hişde. bōle bōle gelin_olduĝ yā. hinci gelinnē gülü,
43 biz_āliya āliya geldik. āliya āliya. ğaynatalā burıya ğēldi mi, ğaynatam yaşlıdı. inişdemiz
44 görümcemiñ ğocası beni sırtına āldı, indirdi. **NY:** ğaynatalā sırtında indiridi eveli gelinneri.
45 **ŞK:** sırtında indirilēdi gelinneri ğaynatala. **SGA: Neden öyle yapıyorlardı? ŞK:** ādetmiş_ışdı
46 ōle nası ādetse evelden_ādetmiş. ğaynata indiriydi. **NY:** ğaynata indiriydi. ğapısının_önüne
47 gelini eletirdi, sırtına bindiri ge.. eve ğuyardı. **ŞK:** indirilēdi şu ğapıya geldi mi eline yā
48 veridi ğayınna. ya_ī ğapınınĝ depesine çalārsın. ğayınna aha.. şēsini bōle uzadırdı.
49 ayānınĝ_altından geçērsin. ğayınnanınĝ sözüne baķcañ. ğayınnıynan_ēyi geçinceñ. bōle iki
50 dene ğayınnam vardı benim. birininĝ çocū olmamış, ğayınnamı ālmış da. u da yedi dene ōldu
51 işde. yedi deneden bi dene ğalmadı. ğaldı ya, bi ... bōle yavrum. ā burıya gelin geldim ben.
52 **SGA:İki kaynanayla geçinmek zor deĝil miydi? ŞK:** biri peK_ēyiydi. **SGA: Çocuksuz olan**
53 **mı iyiydi? ŞK:** çocuksuz_olan_ēyiydi. kendi ğayınnam aÇık huysuzdu. ğızardı bize.
54 biz_üç_eltiydik. ğızardı, çekişirdi bize. kaç sene geçindik üç_ēlti. undan sona ayrıldık, ayrı

55 ayrı işde. òle yavrım. ne diyem başka? aÇık Ta şuna sor. **SGA: Eskiden kaynanalar gelinlere**
56 **kızınca ne derdi? ŞK:** her şeyi dērdi. **SGA: O her şeyi bir öğreneyim.** NY: òrenip de napcañ
57 buriya alıyoñ sen. **ŞK:** biz_üç_eltiydiK. üçümüze dē ğayınnam rahmetlik üç köllē dērdi.
58 **SGA: Üç? ŞK:** üç dene kōrdü, üçümüze de kör dērdi. urda üç köllē dērdi. acık bizim kör
59 merhemetli ya dērdi ötükülēñ hiç merhemeti yok dērdi bēnden_ötürü. acık ben hısımları
60 oluyōdum. òle dērdi. ğızıvedi mi her şeyi dērdi. ne anañ ğalırdı ne buvañ ğalırdı.
61 seslenmezdik. biz ğorkārdık_eveli ğayınnalādan. hinci gelinnē ğayınna ğayınnalā ğēlin.
62 hinci ğayınnalā gelinnēden ğorkuyo. ya yavrım işdi bōle nē diyem ki yā rabbim? başğa nē
63 diyi.. **SGA: Kaynanan sana kızınca dede ne yapardı? ŞK:** napsıñ? anasına bi şe diyemezdi ki.
64 **SGA: Diyemez miydi? ŞK:** ı ī diyemezdi. dā saña çekişirdi, anamı dinne, anamıñ sözüne bağ,
65 sabālen ğalk, ğış günü anamıñ zobasını yāk. sabalēn ğalkardık ğayınna yatārdı. ğayınnanıñ
66 zobasını yakārdık. yatānı yorğanını ğaldırırdık. bi ğākma bağam. yatağta kendileri yatardı bizi
67 ğaldırılādı, ğak_anamıñ zobasını yak. **SGA: Kendi yatarken. ŞK:** kendi yatardı bize òle
68 dellēdi. ğayınna da yatādı. hinci òle yok. òle günnēmiz geşdı, geşdi gitti. bu pissikleri atam
69 halime. unnarı yakıverem. bunnā da pis ya. acık_ıyilēni ayırıñ da şuna ğuyuveñ. amān
70 şulāda oturuz ğī. **SGA: Bu yaptığınız iş ne? NY:** yasdığ dolduruyoz_ışde. **ŞK:** yanak yasdı
71 dolduruyōz. **NY:** bu yapā deriz biz. ğoyunnāñ_üsTünden ğırparlā, yuruz, yıkarız, işTe bōle
72 ayıtlarız döşīye, yāsTığa. yorğan dikdiriz. **SGA: Yunmuş yıkanmış mı bu şimdi? NY:** ta andı..
73 bi dē makinede de yıkanmış emme hē. bu öteki ēyīydi bu kötüymüş. **SGA: Bunu satın mı**
74 **aldınız siz? ŞK:** kendi ğoyunnāmız vardı. kendi ğoyunnāmızdan ğırkallādı, yürduğ
75 yıkardık_ışte yatağ yorğan yapardık. eveli òlēydi. yorğan Tikdiriydik. iki dene yorğan
76 Tikdirdik ğıza, bu yapādan. hinci dört Tene dē ğirlenti dolduruyoz_ışte. geliniñ ğızı
77 gelin_etez, torunu gelin_etez. **SGA: Hayırlı olsun. ŞK:** āmin amin. āmin. **SGA: Sağ olun.**
78 **Ağzımıza sağlık.**

ODUNPAZARI - Yassihöyük

Kaynak kişi : Ayten Atkı, 70, İlkokul 3
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Düğün, Sohbet

- 1 **AA:** köye gelin geldim. şu yandaki evden burıyı gelin geldim. ondan sonra şeydi yāni,
2 suyumuz en başTa yokdu ama şēdik bölē çok özgürdük. güzel büyüdüK. öle hani başğa dē
3 bölē yaban kōler var ya unnar dahā bi mahrumiyet oluyo. **Sİ: Şehire yakın burası.** **AA:** he
4 burası şehirē yākın. mesēlá her bakımndan ben çok özgürdüm bi eviñ bi kıızıydım. ondan
5 sonra yalnız suyumuz yokdu hiç. dē aşşāda ğuyu vardı oraya suya giderdiK, gidilirdi. urda
6 bi çēşme vardı bölē, u çēşme de şōle aciciġ_ākardı. şey ġabri cennet_olsun adnān menderes
7 buriye işde dōrT dāne çēşme yapırdı, üş dāne. biri burası, biri kö_ün_ortası, biri de
8 aşşādaki işde. millet_ışte suya Kavuşdı. çok sa_olsun ondan sonra evlere su şe_ıtTi alındı.
9 unuñ_ için rahat_etTik. işdē esgiden ġoyun, inek vardı. şeyimi de çekiyon_ıu yoksa? **Sİ:**
10 **Evet.** **AA:** ay e televizyōna çıkar mı? **Sİ: Yok.** **Üniversite için.** **AA:** he. aman çıkmasın. eveT.
11 undan sonra işde öle şey tutulurdu, sá_ımcı meselá. bu annemgilde de ben uradeyken de öle
12 sá_ımcı tutuluyodu annemnen beraber sá_ılıyodu. burıyı geldim burada da aynı öle. bāzı
13 sene iki dāne sá_ımcı oluyodu. ġoyunnarı sá_ıyoduK. şimdi ġoyun ġuzu hişbi şey ġalmadı.
14 **Sİ: Şimdi ne yapıyorlar?** **AA:** şindi rahat. modern_ışde. herkis işTe çifçiliknen geçiniyō yāni.
15 bāzı üş kışıda mı ne bi hayvan ġaldı. süt bulamıyoz. u ġün ben şe_irden satın_aldım da
16 geldim. öle yavrum. başğa bi esKi geçmişlerden pek bi şey yok. /.../ **Sİ: Sizin meşhur manav**
17 **yemeklerinden birini anlatır mısın?** **AA:** manav yemeyi yavrum bizim_ışTe şe_irde nasılsa
18 aynı burada da öle. pilavımız, etimiz çok meşur.
- 19 **Sİ: Düğünlerde ne yapılır?** **AA:** dü_ünnerde işTe aşÇı geliyo. **Sİ: Eskiden, şimdi değil.** **AA:**
20 eskiden. şindi de_ıl. şindi salonda yapılyō. meselá geçēn ġünü amcanıñ dayısınıñ_ölunuñ
21 dü_ünü oldu burda. olan kendisi istambulda bankada işTe, müdürlüye ġadar yükselcek āma
22 köy dü_ünü isTemişler. aşÇı geldi. işTe şē, mercimeK çorbası, ondan sona pilāv, salāta, ét,
23 kebaP, öle. heP_benim bildim bileli öle oldu yāni. pilav Pişirilir. esgiden ġazannānna bölē
24 pilav pişiyodu. o étleri ġoyun_eti, dana kesilmezdi heP ġoyun çünkü burda ġoyun çokdu
25 u_zamannar. ġoyun_etleri aқşamdan_ışTe unnarı keminden_ayırb bölē didip ó
26 pilavıñ_üsTüne ġonuyodu ama u pilavıñ dadı başKāydı. mis gibi bi de bahārat atılıyodu.

27 şimdiki pilavları aşÇılar kendi bildikleri gibi pişiriyolar. işde esgiden öle yapılyödu yani
28 dü_ünner. şindi milletin işine göley geliyo salonda yapıveriyo işde bu. **Sİ: Kaç gün**
29 **sürüyordu düğünleriniz eskiden? AA:** dü_ün işTè cumārtesi pazar. pazar günü gelin_alındı
30 mı bitiyodu. cumartesi akşamı kına gècesi meséla kız_evinde gına_gecesi oluyodu
31 olan_evinde de erkeklere dü_ün_oluyodü. ertesi gün sabäléyin de işTè gelin_alınyodu,
32 sa_at_on bir on_ikide yemekler hazırlanıyodu. ama gine çalgılar çalıyodu. undan sona
33 millet yeme_ini yidi mi da_ılıyo artık. öledi. **Sİ: İki günde bitiyor. AA:** iki günde bitiyö.
34 hani bi hafTalık dü_ünner unnar başKa kölerde. /.../

35 **Sİ: Adın neydi teyze? AA:** benim_adıam ayten. **Sİ: Ayten? AA:** atkı. **Sİ: Kaç yaşındasın? AA:**
36 hemen yetmiş_oldu artık. yani şindi şu_annarda yetmiş yaşıma girdim. **Sİ: İlkokul mezunu**
37 **musun? AA:** hē ilkökul. üçünÇü sınıfdan hem de. ē esgiden burda oğul yoğdu. şe_jre çok
38 yakın ama oğul yoğdu. ben de ille āladım ille ben ş_i_etcem oğuycam diye. şe_jrde évimiz
39 vardı. urada işTe bu amcamıñ hanımı da unuñ da torunu vardı. bizim_evde galcáKdık. işde
40 unnan berāber benim de oğ.. doğuz yaşında hiç_oğula yazdırılır mı? urda akrābāmız vardı u
41 da esgiden baş_öretmen deniliyodu. meséla şimdi müdür deniliyo. unu tanıyomuşdu, una
42 rica minneT_etti. benim yaşım ābème olmuş, unuñ yaşı da bana olmuş. ben doğuz yaşında
43 gözükiyom. doğuz yaşında birinci sınıfa gidilir mi? gidilmeS. néyse bobam_ışde işler çiñçi
44 ya işler bitince mahkémeye vedi. yaşlarımız düzēldi. işde ama ille ğariplik çöküyödu
45 akşam_oldu mu. aráyodum_annemi. āladım giderken heP ille ben oğuycam, ille oğuycam
46 diye ama sōnadan da ırıya varınca pişmān_oluyöñ. /.../ **Sİ: Üçüncü sınıfa kadar alışmadın**
47 **mı? AA:** alışmadım. mesélā annem de kendi başınaydı. aslında kışın şe_jre gidilebilirdi ama
48 tabi bizim de hani böle ğoyun falan_oldü için hayvan haşat, bekarlar vağ unnara yemeyi kim
49 hazırlıyceK? tabi annem_unnara yemeK hazırlıyodu u yüzden gidemedi. ben de ş_i.. anne
50 sonradan bu amcanıñ hanımınıñ yanında ğalıyodum sonra u.. urdan KitmeK_ıstedi. sonra
51 annemiñ dayısının kızları evleri yıkılınca bizim evde kaldılar. ben de unnāñ yanında işTe üş
52 sene oğudum. allah rāzı ōsun her zāman_una du_ā idiyom. ne güzel ben şimdi her şeyimi
53 oğuyom ve benim her şeyim hemen hemen şe_jrde geşdi. oğul bitti undan sona annem beni
54 terziye yolladı. terziden sonra firek gömle_ine gittim. undan sonra nakışa gittim. yāni öle
55 boş zamānım buralarda pek fazla geşmedi. ama çiñçiyen_evlendim_u başka. /.../

ODUNPAZARI - Yenisofça

Kaynak kişi : Ayşe Söylemez, 77, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Köy parkı
Kayıt türü : Video
Konu : Halk inanışları, Tarhana yapımı

1 **AS:** hincik ğāli her şeyle ğoláyláşdı. yā bizim yıllāmızda ū orağ bişmeklē, harman sürmeklē
2 ōle hincik ğāli ğoláy. ninele de ra_ata erdi, genşle de yaşayo. bōleyiz_ışde. ne bilen? neler
3 yaşadık neler yaşadık ğızım. varlık yokluk. ōle. **SGA: Adın ne nineciğim?** **AS:** ayşe. **SGA:**
4 **Soyadın ne?** **AS:** sōlemez sōlemez. soyadım sōlemeS. **SGA: Kaç yaşındasın?** **AS:** yetmiş
5 yedi. **SGA: Okula gönderdiler mi seni?** **AS:** yōğ yōğ oğul yōğ. bizim günümüzde oğul
6 yo_udu yavrum. kö_ümüzden göşmennik yaptık. kütāya tarafından geldik bu yanda. oğulu
7 da u_zamanna ... yokdu. göşmen ... olunÇa. **SGA: Siz doğma büyüme bu köylü değil**
8 **misiniz?** **AS:** kötāya do_umluyuz biz. **SGA: Bu köy yörük köyü mü?** **AS:** yörük sāki. yörük.
9 manaF. manav yörük hē. **SGA: Sen kaç yaşında geldin buraya?** **AS:** altı yaşında. dē kaç
10 seneler_oluyō ya. **SGA: Niye geldiniz Kütahya'dan?** **AS:** baraç_ayırđı. kütāya tarafında
11 barāş va ya. u ayırđı bizi. yarımız_u yanda ğāldı, esKi sovça deriS. bura da yeñi sovça deyoZ
12 hinci ğāli. göşdüK geldik ğızım. işđi böle yaşeycen diye ūrašıyōZ. fağırılık yokluk dērken
13 günümüz geldi geşdi yavrum. **SGA: Şimdi çok şükür Allah'a.** **AS:** çok şükür. çölümüzüñ
14 çöcümüzüñ ğanadınıñ_ altında yaşeyoS. allah_ömürlēmizi versin. siz nērelisiñiS? memlikēt?
15 **SGA: Ben Nevşehirliyim.** **AS:** taharna ğuyverem de götüñ yiñ. köy taharnası. bilir misiniS?
16 **SGA: Teyze sen eski bayramları, ramazanları anlatır mısın? Köyde ne yapardınız?** **AS:** ne
17 biliyin güler_oynardığ_eveli şennīdi yavrım. hinci ğāli ... televizede diyola ya esgi
18 bayramla yok diye. ğayalāñ_üstlēnde oynardık. türkü çı_ırıydık. sancağ sallanırdık dē u
19 çamnarda. ğoşma_ātārdık. evelki yıllāmız şenidi. hincik ğāli kōdü genşlē da_ıldı. ... bazara
20 gidiyo da ..., ninele de işde böle ēvde oturduğ ğaldık. bōle gidiyōZ. serdiñ_ñi he. günnēmiz
21 böle böle geldi geşdi yavrım. hadi. esgi bayramnār esgi günne yıllā nērlēde unna. **SGA:**
22 **Eskiden hayat zor değil miydi?** **AS:** zor_olmaz mī? ne yilla nası günle geçirdik. düvenne
23 orağ bişdik, harman_ahdardık, sap sardık. pancar_ekerdik. pate fasille bi soluğ_aylak
24 durmazdık. hincik her şeyle ğāli ğoláyláşdı. hincik yaşamek ağalık, hanımlık. bizim yıllāmıS
25 ölüm giviydi. u ğada kötüyduk. irezilliydi. otu, otuñ bağam. otu ha otcez bağam oturabilisez.
26 dizlē otumayō. hōlü bü yaşam yaşıyoz ğızım. ayak baş dutmāyō ōf yavrum ge. hah otu. ha

27 böle bi gül, isder yaşa isder_öl. ölmeyince de ölmeyö. diri diri mezere girilmeyö. otu
28 oturabilin mi? ... bi şey bāli göyen. **SGA: İstemeyle ölüm gelmiyor teyze. AS:** gelmeyö
29 yayrım. vakıt gelmiyinÇe. allaħaħ_emiyle beklidyöS. oturamadın mı? olsa baħam. allah
30 yatırmasın. yatırmasın yavrım. yā hanım ğısım benim. allah ömrünüzü uzun_itsin de güzel
31 güne görün, yaşān. **SGA: Ben hiç uzun ömür istemiyorum. AS:** tövbe dē. tövbē. niyē? daha
32 yavrım genşsin. şinciĎen kerı gün güneş görceñiS. doĎuzan yaşında ön.. annemi gömdük on
33 gün_eveli. doĎuzan yaşında. hē una baħıyodum kaç sene otuS senedir_una baħıyodum. ...
34 berimde duruyödu. ğardaşlām şehirde. on gün_eveli yolladıĎ. **SGA: Allah rahmet eylesin.**
35 **AS:** sa_ol. yaşeycēñ daha çok güne görceñiz ğızım hincen kerı daha baħam. niye
36 ölmek_istiyoñuS? ne gün ğuynuĎla çekiyöñuS hincik ne va a ğızım sizin gününüz yaşama
37 günü. yapmadın mı dā çocuk? olmayı miyo? tuh niyē? baya da yaşına vasın he. kendin mi
38 yaPmayöñ_olmadı mı? allah_allah. ... veri allah dā veri. türbelere satıl bi. türbelere
39 satılırsāñ burdā veri gözünü sevdimin. **SGA: Buralarda türbe var mı? AS:** olmaz mı? yuĎada
40 dē yuĎarda va baĎ. pamık dēde deris. ta yuĎarda. kö_ümüzün_ıçındı bi her sene yāmır
41 duvasına çıkarız başına unuñ. urdan toprak_alırsın, başından gidersin. ayaklām yörüse ben
42 seni götürün. ayakla iyi di_ı. çık_ırıya toprak şeden türbenin başındı şey vadır, bu
43 tarafında, delik yer. urayı eş. üş sefer çek. ben vekilin sağa kefilin. ne çıkarsa sıçan boĎu,
44 böcü, börtü, yicēñ. u toprānı yala. he ben gelinimin torunumu da satTım baĎ_urdan_oldu.
45 toprak çekceñ. böle şı.. türbe vadır türbē. türbenin başı böle oyukdur, yer dabanı. dabanı
46 öyukdur he urdan böle toprak çekērsin, üş sefer çek. ne çıkarsa toprānı yala. cöferinden de
47 acık çıkıla. çantāna ğuy bi çekmēcene dursun. ne çıkarsa yuT burıya bebe_ın_oldu mu
48 ğurban kes. ben kefilin. ara bul beni ölmeSsem. ben ölsem gelinnēm va. allah veri. türbiye,
49 emme canıyürekden şıtcēñ_unu yutceñ, yıceñ. geçen yine ben gelinimi gine satıvedim,
50 ğüççü. ğöñünü Çürüklemēycēñ. ilaş ilaş.. bi olmadı işde gözünü sevdim ya düşüyo u, öle
51 şı_ıdiyö. ya olmayo, yaşamayo. öle inaşlıca yürekden şe_ıtdin mi çıkın üşenmeñ urdan
52 toprak_ıal. üş sefer çek. aÇcık aÇcık_ıal çek toprā eş, ne çıkarsa. cöp, sıçan boĎu, ne
53 çıkarsa. diri böceg bile yuduyola evlat_ıçin. cenābı_allah vercen dedi mi bi şey çıkar. satıl
54 bi. belki de oluveri yavrım. kaç sene olduñ_evlēneli? dā yēñiymişin tā da. gine de kendin
55 bilirsin. inancın varsa böbe_ın_oldu mu geliyola burıya ğurban kesip gidiyola başına. fakire
56 fükārya da_ıdıyola yidiriyola. öle idiyola bizim_öle ideriz. yāmır duvası filān_oldu mu
57 ğurban keseriS. oldu mu tekrar da_ıdıñıS. pişirisin fakire fükārya yidirisin. inaş_ışTe.
58 gözünü sevdimin vemēn demeyö, veriyö da. inancın ne_ıise canıyürekden gitceñ iştcēñ
59 cüferini yaleyceñ. cüfer derle uña toprā. yala. üş seferse dē yala, yedi sefer yala. aÇcık acık
60 barmāñı bandır bandır yala. çık. üşenmeyin de çıkın. burda vadır türbē. iki üş dene türbe va.

61 ā dā ğarşıda dē urdan çıkarsıñ. **SGA: Araba çıkıyor mu? AS:** çıkar. çıkar çıkar. araba çıkar.
62 şurda şöle yol va baq. urdan gidērken şöle çıkdıñ mı urdan yol gider bi de şöle tekrar tekkiye,
63 türbiye dōru çıkar yol. araba kendi_ıñ mi? he he baq burdan git çıkmeK_ısdıyoseñ, bōle
64 vadiñ mı zaten bu yanna gitmeyceñ, bu tarafa sapcık. bu tarafta yolu vadır, türbeniñ. ā
65 urdan arabıynan çıkıñ. yarı yerde ğorsun_arabañı āz bi şēsi va, arası. çıkarsın_urda
66 ziyāret_ıdersin, öpersin gözünü sevdimi. vēmēn dimes. pamık dēde derle uña. pamık dēde
67 derle. **SGA: Pamuk dede burada mı yaşamış bilir misiniz? AS:** e ğāli uñu gömülmüş_ışte unu
68 urıya şe_ıtmişle de. dē belli di_ıl. şe_ıtTi işde ū. şe_ıt vaziyet_ışte néyse u. edrafını ōrdüle
69 her sene yāmır duvāsına çıkarız_urıya. üşenmeSseñiS çıkıñ_arabañıznan beş daqkada vañ
70 geliñ. çıkıñ. allah vemen demez gözünü sevdim o_ulsuz ö_ünsüz ğomasın yavrum. çok
71 yabandan gelen_olur burıya bizim satārla bōle büyüklēmiz satıveri. eli başında olanna gider.
72 toprak çekerle ōle. işde inaş bi atālārdan dederden duydūmuz bi inaç. baqam seniñ_ış..
73 vazifeñ ne? iyi baqam allah zi_ın_açıklı vesin, hayırlı ğazanş vesin. allah evlat da vesin.
74 eviñi doldursūñ, şen_olsun eviñ. evlatsız_olmuyo yavrum, ille bi ōlandan ğızdan
75 virceg_olcık.

76 **SGA: Bu tarhanayı nasıl yapıyorsunuz? AS:** bu tarhanayı buydeyi döveriz biS. deymende
77 üvüdüriS. he he al ge. deymende üvüdüriS. yo_urt_alırız ğatı yo_urt. maya dutarıS. bişme
78 yaparıS bilir misinñiz bilmem. bilmeSsinñiz siz. acık süT ğuyarız acık su ğuyarıS. ğaynadırız
79 suyu. bu hamırı salarız_ıçine. acık bişiriS. bōle ğuyarız_ıçine. yo_urt, tomatiz, biber_ışde
80 ne gelise ğuyarıS. köv taħarnası bōle olur biSim. bu datlı olur. kö.. şērlerde de unna da un
81 taħarnası yapıyolā unna da herkeşin kendine göre bilgisi va. biz bēyaz taharna bu, bōle
82 yaparız. göce taħarnası derle buna. göce taħarnası. eyi olur bu. süt ğuyarsıñ. salçalı bişirisinñ.
83 **SGA: Bekletiyor musunuz bunu? AS:** bi gece beklediyōS. he aşam_üstü u_zamanna ğārdık

84 sabāliyin dōktük. mayada va oluyō ya maya, köv mayası. unnan bis yuñurus sı.. ğatıca
85 şı_ıderiz ununa ğuyarız içine ğatıca. şī Tekneniñ_ıçine bastırıS. üsdünü de örteris
86 saba_aceg durar gelir_u, ğabarı. undan kerı dökeris. e u bişmesini filān hana
87 büyüklēden_olmıyınca ayarlayamazsıñız, bişme olcık_ılle. bişmesiS_olmas. ōle işde
88 göreneklēmis ihi gördūmüzü yapıyoz bi köv bura büyüklēmizden bildimizi yapıyōz yavrum.
89 her şeyiñ dadı başKa hincik ğāli şēde de bōle televizlēde de diyola ya bunu tarana çorbası
90 diye. unu ... tutuyōla yarayışlı gibi. ğararız_ā bōle bişiriS sabāleyin bişiriz, işden geldik mi
91 bişiriz, bi canımız_ısdedi mi bişiriS, hazırceciq, sālıklı. dö_üyon, yıkıyon, üdüyon,
92 ğuruduyon bi çok telāşesi va mübārēñ_ışde emmē illa.. **SGA: Epey çok yapmışsınız ama**
93 **çocuk çok heralde. AS:** yō ... yok çocuk da yok da seneye ğada yiyoz_ışde bunu acık acık.
94 ara ara canıñ_ısdedikÇe bişiriyon. yinmeyenı döküveriyoz ğoyunnara filān. mallara veriyoz.

95 hē napcıŋ? teze.. yiŋiden tezece bi dā. hē hē yo_urduŋa telāşeŋe ŧetmiyoŋ ğāli dōküyoŋ,
96 tezece bi dā yapıyoŋ. harman geldi mi teze ŧeyinen. ōle yiyoS_ıŧde yavrum. /.../ **SGA: İyi**
97 **annenize de bakmıŧssınız. AS: bakTım. SGA:Yatıyor muydu yürüyor muydu? AS: yōk hiç**
98 yatmadı. kendi süŋgünü kendi daŧıdı. bi havtanıŋ_çinde āldı safTı_ŧŧe ön_ön beŧ gün
99 yatTı yatmadı da hasTāniye yatTı iŧde dizleri ŧiŧdi. ārısı sancı derken ansızda, iki günde
100 bozuldu, gitTi. /.../

ODUNPAZARI - Yukarılca

Kaynak kişi : Mübeccel Doğru, 75, İlkokul 3; Ummuhan Özben, 73, İlkokul 3

Derleyen : Fatih Doğru, Tuğba Önce

Derleme yeri : Yol

Kayıt türü : Video

Konu : Eski hayat, Bayramlar, Rüya

- 1 UÖ: nereye gidiyorsunuz? gış yuvalāna mı gidiyorsunuz? TÖ: **Sizinle konuşmaya geldik. FD: Biz**
2 **köyleri geziyoruz yenge. MD: ē? ēyi olmuş. hē. FD: Köylerde köyü bilen teyzelerle**
3 **konuşuyoruz. Bir de sizinle konuşalım dedik. MD: sa_ol_ölum. ēyi olmuş_ışTe. eyer başKa**
4 **yerde görsez biliriz_inan. FD: Bilir misin? MD: tabi bilirin yā. bobeņe benzetTim_ölum.**
5 **FD: Benziyor muyum? MD: benziyoņ benziyoņ. UÖ: biz de acık şöle dolanam dedik. şurdan**
6 **ipburnu toplıycez. FD: Bizim işimiz kısa. Köyün eskilerini siz biliyormuşsunuz. MD: ēyi**
7 **baķam. tabi biliyoz tabi yā. bilmeyiz mī esgilerī? biliriz tā še bobañgilden_önÇeki halini**
8 **biliyoS tabi. FD: Nasıldı köy eskiden? MD: kōde ēsgiden eyīdi. OÖ: esgiden kō çoK güselidi**
9 **ölum. şindi kö_ün dadı ğalmadı. MD: şindi köy dadı yoķ. eveli birbirinē hizmete varyoduņ**
10 **şindi varılmāyō. FD: Nasıl hizmete varıyordun? MD: bōle nē olursā bi şe ye varyoduņ,**
11 **alıyoduņ, veriyoduķ. şindi va da vemezle. UÖ: esgidēn bi tarlıyā še de ēkerdiņ,**
12 **ğarpız_ekersin, salata ēkersin, domatis biber_ekersin, patetis_ekersin, fasille ekersin bi di**
13 **unnardan satarsin. şimdi on tane de tarla satsen bereketi yoķ. MD: berekedi yoķ berekedi**
14 **yoķ.**
- 15 **FD: Bayramlar nasıl geçiyordu eskiden? UÖ: bayramna çoK güzeldi. dē şurda biz çoK sancak**
16 **binerdik. MD: eveli sancak biliniyodū birbirine mutuydūņ. UÖ: ğız. şeyi de boyuna çekiyō**
17 **ħizi. MD: tūba dı mı? FD: E sancak biniyordunuz. UÖ: olannar boyuna toP_oynarlardı.**
18 **ümnet_oynarlardı. ħiz de sancak binerdik. MD: öleydi eveli ölüm işde. FD: Birbirine gitme**
19 **daha mı çoktu? MD: dā çokdu. UÖ: hinci yoķ. MD: birbirini her yere soķulurduņ. şindi**
20 **soķulamıyoņ ya ölüm. telefon_etmēnce kimseniņ_evine varılmıyo. UÖ: şindi dediğodu çoķ.**
21 **FD: Eskiden habersiz gidiyordunuz. MD: hē habersiz gidiyoduņ_eve. UÖ: seniņ_adıņ nēdi?**
22 **FD: Fatih. UÖ: fātī. şindig_ölum herkes haseT. kimse kimseyi çekemeyō. MD: her şey**
23 **çoğ_emme faydası yoķ. tabi. parāylan_alıyoņ. eveli kime varseņ bi ğuyuveriyodu ya**
24 **veriyolardı. yoK şindi parāyla alceņ. UÖ: baķ herkeziņ_araba.. FD: Yardımlaşma daha çoktu**
25 **değil mi? MD: dā çokdu tabi. FD: Şimdi yok mu? MD: yoķ yoķ yardımlēşme yoķ. FD:**
26 **Eskiden köylü özel günlerde toplanır mıydı? UÖ: toplanmaz mī? benim_annem_oķumuşTū**

27 her gün_akşamnen anneme okutmē gelirlerdi, okumeye gelirlerdi. annem_esgi arapÇâ
28 okurdu. esgi yazıyı üstünsüz esiresizleri heP_oKırdı āşam_oldu mu anneme okutTurularđı.
29 **MD:** Şimdi yok yavrum. evelki Şey yok. **UÖ:** dedeğ vardı. undan sona cāmiye gelirdi. hele
30 bağ Őē, ne vā dayı ne vā? hadi ğāli sōna derdi. **MD:** mustafa dēdeđ. bizim dayımız_oluyo.
31 bobamgillēđ halalānıđ ğocası. halalarınığ_olannarı unna. **UÖ:** hadi ğāli sona deyveren dērdi.
32 **FD: Elektrik yokken ne yapıyordunuz?** **MD:** yok. ĩambā yakıyoduğ. **FD: Ne yapıyordunuz**
33 **evde? Akşam oldu.** **MD:** ğa.. ğāS. āşam_oldu çıra yakārsıđ, çıreylen gidersığ dışarı. **UÖ:** her
34 gün_āşamnen.. soğā giderken çıra yakārsıđ. **MD:** ōle dādan çıra getirildiğ, diler diler bobeğ,
35 undan sona bi ğıyıya doldurusuğ. ōlē. zoba yokdu eveli ōlum. ocağla yanıyodu. **FD: Ocağı**
36 **nasıl yakıyordunuz?** **MD:** ocā deTdevirleri ğorduĶ ğoca ğoca deTdevirleri. unnāđ_ōđüne de
37 Őē ğorduğ incelēden. **FD: Neyi koyardınız ben anlamadım?** **MD:** Őōle Őōlē Őē ol.. çamlāđ
38 kütükleri olur. unnarı dayar.. **FD: Ne diyordunuz onlara?** **MD:** deTdevir derlerdi. **FD:**
39 **Detdevir. Hiç duymadım ben onu.** **ÖD:** hē. ōle derlerdi. deTdevir derlerdi. **FD: Büyük çam**
40 **kütüğü.** **MD:** hē kütüklere deTdevir derleğ. unnarı dayarsığ iki dene üş dene, ōđüne de
41 inceleri ğorsuğ. unna farıl farıl yanar. evi de aydınnadır. evi de ısıdırdı eveli. he ğücücüK
42 kötü kötü zoba ğururlardı eveli. altına çamırlan Şi iderleri ōle ğorlardı kötü kötü zobaları.
43 yokdu eveli bi_Şi yavrum. yā ōlēdi eveli. Őindī.. **FD: Masal anlatıyorlar mıydı? Babaannem**
44 **anlatırdı. Siz bilirsiniz masalları.** **UÖ:** ğesnā yengem mi? **FD: Evet anlatırdı.** **MD:** biz
45 bilemiyoz_olum. **FD: Yok mu anlattıkları. Gödenezleri falan bilmiyor musunuz?** **MD:**
46 annaTđi.. bi.. bilmiyoz_ōle. **FD: Köyden savaşa gidenler bir Şey anlatmaz mıydı?** **MD:** işde
47 annadırlarmıŐdır_emme biS çocūduĶ bilmiyoS_iŐde. **UÖ:** mustafa dayı rāmetliK savaŐda
48 ğözünü ğaybetTi. **FD: O yaŐadıklarımı anlatmaz mıydı?** **UÖ:** urda āvlenmiŐmiŐ saTen. bi dene
49 çocū.. bi dene çocū varmiŐmiŐ.

50 **MD:** büyüñ üryamdā savaş ğördüm ğörüyoğ mu bunu annadeyin. savaş_oluyomuş kövde.
51 **FD: Hayır olsun.** **MD:** ay allah razı osun. amanın herkez gidiyo gidiyo beğ amceçe diyon
52 bekir_amceçe bi geliP de diyon bizi aramadı diyon. āy diyon né olcek ki biz napcez ki
53 diyon. bōle sıfra hazırlamıŐın. yemek yidirmiŐın. elle heP gidiyo da biz ğalıyoz. ōle
54 ğörmüŐün sabā namazından sōna. savaş_anılcēmiŐ bağseŐa. iŐdē eveli çoĶ_ēyīdi ōlum Şindi
55 yok. Őē yok. bōle ğonuşma yok birbirinēn. dē varceğ undan sonā telēfon_etceğ varıceğ
56 benim_ŐiŐim va bōyün gelme yarın ge. ōle. annēđil bilirsığ. nāpıyo anneğ nāpıyo? burdala
57 mı? **FD: Buradalar. İyiler çok Şükür.** **MD:** hē ēyi. bağçe va mı? **FD: Var küçük.** **MD:** e Őuriyē
58 nohud_ekmiŐiđiz heralde. ē hic_olmamış_u da. benim ğardış mustafa dayığ_ōle diyōdu.
59 hiç nohud_olmadı sezāyiniđ_ekđi de yazıĶ diyōdu. **FD: Ummuhan yengeydi değil mi?** **MD:**
60 benim mübeccel_adığ. **UÖ:** benim_ummān. **MD:** ben ī ğardeşim ben bōyü_ün u ğuçük.

61 **FD: Senin yaşın kaçtı? MD:** benim yetmiş beşe girdim ben. **UÖ:** metin_ābiñi biliyon_ñu?
62 do_an_abiñi? **MD:** bilmez. bilemez, bilemez. görmedi ki çocuk. **UÖ:** görmedi ki çocuk
63 nerden bilceK? **FD: Ummuhan yenge senin yaşın kaçtı? UÖ:** benim_çëşim nēcmi. **FD: Yok**
64 **yaşın. UÖ:** benim yaşım mı? yetmiş_üçe basTım. **MD:** iki yaş_aramız va. **FD: Soyadınız?**
65 **MD:** atağ. atağdı öñden. şindi benimki dōru oldu. **UÖ:** benim_özben. **MD:** ha. biz dōru sizle
66 aynı. **FD: Sağolun. Allah razı olsun. MD:** hadē. sa_ol gūzum. **UÖ:** selam sōleyiñ anneñgile.
67 sōna esgileri ğonuşuruz. bağ biz bi başladık mı āşam_olur. **FD: Tamam. Hadi**
68 **Allahısımarladık. UÖ:** hadi güle_gülē.

ODUNPAZARI - Yukarılca

Kaynak kişi : Sabri Önce, 76, İlkokul; Mesure Önce, 70, İlkokul 3
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme yeri : Balkon
Kayıt türü : Video
Konu : Köydeki yer adları

- 1 **FD: Pınarburu var. SÖ:** eskiden p̄ınar varmış demek ki. unuñ için isim almış tabî. **MÖ:**
2 demek ki p̄ınar varmış da p̄ınarburu denmiş. **FD: Başka? SÖ:** aḡḡayalık de. aḡḡayalık u
3 köñ ḡayalık va ya yol geçeḡ. ura aḡḡayalık derl̄edi u yolā. öt yannā kömür ocakları. **FD:**
4 **Orada kömür ocakları mı varmış? SÖ:** u kömürü yaḡıyoduḡ. kömür va urda. **MÖ:** ērekle nere
5 oluyo ērekl̄e? **SÖ:** ērekle yuḡarkı al osman aḡagiliñ urlā. ērekle. **FD: Eğrekler. SÖ:** ēḡrek,
6 ēḡrek. **MÖ:** hayvan ēḡrenirmiş urlarda. hayvan ēreniyomuş ērekle derlerdi. **FD: Hayvan**
7 **otlatılıyor mu? MÖ:** otlatıyı yatırılıyı urlara. hē sicaḲda getirip yatırıyor ya kölgede.
8 hayvan ērekl̄eri derleḡ. **SÖ:** ērekl̄erden sonā çalcā. çalca derlerdi. **FD: Niye Çalca demişler?**
9 **MÖ:** urıya niye õle demişle çalca d̄eye bilmen. **SÖ:** çalcādan sona ḡarapın̄ar. **FD: Orada pınar**
10 **mı varmış? SÖ:** çeşme va urda pek datlı hē. hayvan güderken ta urlara gid̄edik bis. hayvan
11 güderken oralara giderdik ta oraya ḡadā. **MÖ:** suyu heralda ḡara suyu da undan ḡara
12 ḡarabın̄ar denmiş işte. çeşme oldūna göre uriye ḡarabın̄ar. **SÖ:** ondan sona aşşā ... dutlu
13 derdik ya ḡāl̄i urıyı bōş ve. **FD: Dut mu var orada? SÖ:** dutlu derler, dut varmış demek ki.
14 **MÖ:** adı dutluymuş işte. n̄e diye dutlu deniyo bilmiyom. **SÖ:** t̄arlamız v̄ardı urda.
15 aşşā ḡlıcadan satın aldıydık sona satTık gine. ondan sona güççüK ḡa.. yataḡ yeri. hı. **FD:**
16 **Dere mi var orda da? Dere yataḡı mı? SÖ:** dereye ḡada yataḡ yeri işte ha. undan soña
17 Küççük ḡāş, ḡoca ḡāş. **FD: Kaşa mı benziyor onlar da? MÖ:** he ḡāş ḡoyā bütün bōle depe
18 oldū için heralda ḡāş denmiş urıya da. **FD: Küçük olana küçük, büyüḡe büyük iki tane tepe**
19 **mi? SÖ:** he şu ḡāş bōle ḡāşla şōle yōḡardaydı ya şōle. **FD: Başka? MÖ:** adı õle başḡa adı olan
20 yer.. **SÖ:** ḡarāyer. şura ḡarayerdir. **FD: Niye karayer? SÖ:** taprak siyah ya. õle demişle una.
21 undan sona ḡayanıñ üsdü var. biliyon de mi ḡayanıñ üsdünü? ura düS bōle. ekin ekiyoduḡ
22 tarla yani. u tarlala va urda. düzdü urası. **FD: Adı ne oranın? MÖ:** adı n̄e? ḡayanıñ üsdü. **SÖ:**
23 ḡayanıñ üsdü. u ḡadar. yāni ḡayanıñ üsTü derle urasına. **FD: Başka? Darıbüktü var. SÖ:** he
24 Pitmedi dā, dā bu yanda çōḲ. **FD: Buralarda ne var başka? SÖ:** armitlıdere. armit varmış bōle
25 doval şōle. hē. **MÖ:** dereniñ içinde. dereniñ içinde armit varmış ki armitlıdere. **SÖ:** eskiden
26 õle armit varmış tā isim almış. urdan soña bu yanna geçem isTersem. dā bu yannı Pitmedi

27 ya dā boş_ve gālē. **FD: Olanları söyleyeylim yine de.** **MÖ:** aşşā_ıliceye dōru, aşşā_ıliceye
28 dōru gidiyo u yanna. **FD: Aşşāğı Ilıcaya gitmeyelim. Bizim köyün mevkiisi.** **SÖ:** he hē
29 tamam. burdan şindī bucaķ. harman_ yerlēni yazdınız mī? yazıldı mı? **FD: Yazmadık.** **MÖ:**
30 yaz, harman_ yerlēni yaz. **SÖ:** yazılmış mı? harman yeri hē. **FD: Orada harman mı yapılıyor?**
31 **SÖ:** harman sürüyoduĶ düve.. düvennēnen. ondan sonā dereden_öte geştik mi bucaķ. bucaķ
32 diyoz örmān.. **FD: Niye Bucak?** **SÖ:** neyse ğali öle. unu bilmīyom. bucaķ derdik yā neyse
33 bucaķ. **MÖ:** ēşi armitlāñ yanī. **SÖ:** eķşi armitlāñ.. bucaķ ğālī geçiyö urla. **MÖ:** bucā geçiyö
34 tabi ēşi armitlāñ yanī. **SÖ:** bucāĶ, undan sōnra ğumludērē. tarlā ğalabā giderken yol va ya,
35 yolun bōle bī yannarī Ķumludere. **FD: Dere mi var orada kumlu?** **SÖ:** kumlu işde acıķ ha acıķ
36 Ķum da vā. **MÖ:** tarla ğumlu ya heralda ğumludere urdan mı ğalma? **SÖ:** derē aķarken Ķumlu
37 oluyo urda. ğumludērē. ğadiriñdēre. urdan ğalabaķ yolunun solu ğadiriñdēredir. **FD: Kadirin**
38 **toprağı mı orası?** **SÖ:** heral_ urda ğadiriñ ma.. **MÖ:** ğadiriñdēre neden ğalmış_ işde hadi
39 bilmiyöz ki. yā. **SÖ:** dā evelden ğadir_ismini almış_ işde, ğadiriñdēre ğadiriñdēre diye öle
40 aldıķ. **FD: Başka?** **SÖ:** ğadiriñdēre ordan darībükü dē.. **FD: Gökçe?** **SÖ:** he gökçe şurda ğaldı.
41 **FD: Gökçeyi atladık.** **SÖ:** gökçe su aķancı gökmüş suyu, gökdü. **MÖ:** gömgök de unun_ için
42 gökçe ğalmış. **FD: Su kaynıyor değıl mi orada?** **MÖ:** ğaynıyo. **SÖ:** aķar bōle çeşme yoĶ dā
43 yerden ğaynıyodu suyu gömgüKdū. ramazanda ta urdan su getiriyoduĶ oruç tutarken. a
44 öleydī. **MÖ:** gidersiñ destiyenen sırtlanır gelirsini_ urdan suyu. **FD: Darībükü?** **SÖ:** undan sonā
45 darībükü işde o fidannıķ yapTımız yerle va ya. darībükü geçiyö ondan sona.. **FD: Niye**
46 **darībükü onun adı?** **SÖ:** bük, bükle var ya bōle sōrĶun, unnarāñ_ismi. darī bük derkē darī
47 bük demişle işdē. **MÖ:** urla tarla bile de_ildi gülüm bizim çocuklūmuzda biz biliyöz. sādece
48 bükdü bōle. **FD: Bük dediğimiz ne oluyor?** **MÖ:** sö_üt gibi. sö_üTe benzer a_ēş gibi unnarı
49 baya köylüceĶ ğāzdıla. urlar_ öle tarla çıkarıldı. **FD: Darī ne?** **MÖ:** darībükün.. darī demek
50 ne demek? darībükü. **FD: Orada arpa, buğday, nohut, mısır mı oluyor?** **SÖ:** belki darī derken
51 ekin_ekince darī bükleñ yanī darībükü undan_ isim_ almışdır. tabi tarla ekiyola, bükle de
52 yanında. darī bükü işde hē. darībükü derle undan_ işde. **FD: Başka var mı?** **SÖ:** ondan sora
53 şe.. şelāle işde. yō şelāle di_ il_urasī eskiden beşikTeresi geçer. he beşikderesi geçer. **FD:**
54 **Beşik ne demek? Niye beşik?** **SÖ:** ura şindi dere derken bölē şēli beşik gibi yerle vārdı bölē
55 oturcek gibi ... unun_ için beşik demiş. setli bölē merdiven şeklinde diyem. undan sona
56 harharğaya. şelāle aķardı. şelāle de harhar derdik bis_ eskiden. **FD: Har har diye ses çıkardığı**
57 **için mi?** **MÖ:** hē. ses çıkardī için_ u da. **SÖ:** bölē yüksek ya. su aķardı bölē, harhar derke har
58 har ses yapınca, ses yapınca una harharğaya. şindi.. **MÖ:** şelāle deniliyo da şindi şelāle.
59 u_ zaman_ öle midi? harharğaya. **SÖ:** şindi şelāle deniliyo u başğa. kirāzlı derle undan sona..
60 **FD: Kirazlı da kiraz mı var?** **SÖ:** kirazlı yoķarda dā. **FD: Orada kiraz mı oluyordu?** **SÖ:** vardı

61 vardı bis yazın bölē urıya giderdik hayvan varқан Küme yapārdıķ bōle yazı urda iki üç ay
62 duruyduk. ekin_olasıya a_usTusa ğada meselá. a_usdos bir dedi mi gelirdik. işde.. **MÖ:**
63 çok kiraz vardı urlardā. **FD: Güme ne? SÖ:** güme derken Kılube. a_aşdan böle yaparıdık.
64 üsTüne çam ğabıķları var. ğabıķlardan kiremit yōķ. unnardan yapārdık. ğoyunnarı urda
65 güderdik, ğuzularī. rāmetli dedeñgil_urda ā unu yapārdık. urda yatārdık. çocuklümüzda
66 bütüm_urlardaydı. **MÖ:** yaylalā. yaylada işde yayla. adı yayla. **FD: Bitti deĝil mi? Başka**
67 **isim kalmadı.** **MÖ:** bitTi. **SÖ:** undan sona somaķ derdik. somaķ. **MÖ:** ū u ğāli dālāñ_adı. **SÖ:**
68 ğali unna dāĝ. **FD: Köyün mevkiisinde olan yerler bitti mi? SÖ:** köyün mevkiisi tamam. bitTi.

SARICAKAYA - Beyköy

Kaynak kişi : Cevriye Akın, 68, İlkokul; x
Derleyen : Songül İlbaşı, Sibel Er
Derleme yeri : Bakkal
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün

1 CA: ben büyüdüm gelin_oldum, buráyá gelin_oldum buráyá geldim. bu eve geldim. tā
2 baĸKaldı. Sİ: Bu köyden gelin ama... CA: bu köyden gelin_oldum. undan sona, ben
3 geĸdikten sonrā araba maraba aldık. ĸapattık düĸkanı. Ÿerlere gittik, ev_adıĸ. Ÿerlerden
4 döndük dolaŸTık geĸdik. tekrar gene bunu açTık. Sİ: Amca? Amcam yok mu? CA: amcaĸ dá
5 gitTĩ, aĸan çocuk da gitTĩ, ĸayınna da gitti, ĸaynāta da gitti hepsi, ben ĸādım. tek başıma.
6 SE: Kendin burayı iŸletiyorsun yani. CA: kendim_iŸleTiyon. çocuk mefaT_ıtTi. bura aĸan
7 çocuk. on_üŸ sene.. o aŸTıktan sona on_üŸ sene u devam_ıtTi beraber. on_üŸ seneden
8 sonra da u mefaT_ıtTi. ben devam ediyon_iŸTe. öle. benim.. buranın kökü de, ĸaynata da
9 sarıĸayalı.. o da unuĸ kökü de sarıĸayalı. tabĩ aŸık hasannā derle bu aŸık hasannā hep
10 buranın_aĸrabası. ben kırsadan... unna. ĸāveci hasan.. ĸāveci hasan vā ya hasan dē mi
11 unuĸ_adı? unuĸ_iŸTē annannesĩ, dedesi hep bizim buranın kökü. SE: Ben o kadar bilmem
12 de... CA: sen ne bilceĸ, ben bile bilmen yavrım unnarı. ben de buraya gelin_olup geĸdikTen
13 sona örendim kimin kim_öldünü. öle. SE: Burada düĸünler nasıl olur? Sİ: Eskiden ama...
14 CA: eskiden mi? Sİ: Evet. CA: vaĸtı olan bi hafta davul dövdürüdü. bi cümeye baŸlardın, bi
15 cüme biterdi vaĸtı olan. emmē vaĸtı olmayan salı baŸlārdı, çarŸamba, peŸembe, cümeye
16 duvaĸ_olūdu. bōle. Sİ: Neler oluyor düĸünde? Birinci gün ne oluyor? İkinci gün ne oluyor?
17 CA: birinci gün çeĸiz serilirdi. keŸkek dövülürdü. oduna gidilirdi. x: yā çevirilēdi eskiden
18 yādanda, ā_aĸ yādanda. yā çevirilēdi. ā davulları döye döye döye, davul çala çala. millet
19 oynādı. eski dü_ünnē çok iyidi bē, Ÿimdi dü_ünnē hiç.. CA: ondan sōrasĩ ertesĩ gün ĸına
20 olacaĸ, ikinci gün ĸına olacaĸ, cümertesi gün. o gün de gene keŸkek dövēlēdi dibeklēde. gine
21 tekrardan gelini almaya gidēdi, ĸına götürülēdi depelene ĸorlardı Ÿēleri, Sinilerĩ, her Ÿēleri.
22 keŸkek götürülēdi, bilmem nāparlādı, yaĸ götürülēdi, duz götürülēdi, u Ÿekil u gün de öle
23 olurdu. gece de ĸınayı yaĸālādı. ertesĩ gün de gelin çıkarılādı dünürŸü yapālādı. gelin
24 çıkarılādı. unuĸ_ertesĩ gün de duvaĸ yapırlādı. Ÿimdi ne çeĸiz sermek vā, ne urdan sora
25 gelin_almak vā. gelini bi düzüyola, gidiyo yetiyo. gidiyolā Ÿēre. ne 'va? ā gittilē Ÿēre bi
26 düzen, ben dēyon gelin çıkTĩ gün oĸan hoca geydiŸcek diye baĸıyon. ne hoca geydiren vā,

27 ne şe_yapan vā. /.../ **SE: Mesela kınada ne giyerlerdi gelinler eskiden? CA:** yayrım hişbi_şē
28 gèymezlēdi. eskiden hişbi_şē gèymezdin, üstlēlen başlālan ğınayı yaqınırılādı. undan sora
29 sabālīn düzēlēdi ğalik, ğün dōmadan gelini düzcez deḡlēdi. sabālīn düzēlēdi gelini. şinci ōle
30 de_ıl, şinci çok deñiştī artıq. gelinñik_ayrı oluyo nişanlıq_ayrı oluyo. geçennē dū_ünde
31 gelivereydiñiz görüdüñüz. işTe eñ_eskilē bizim ōle olur yayrım. çeñiz cūme ğün serilir. **SE:**
32 **Düğünlerde ne yemekler verilirdi? Hangi yemekler? CA:** eskiden ğabaḲTan ğalye yapalādı.
33 urdan çorba yapālādı, yo_urt çorbası. fasille yapālādı. börek yazılırdı. bekmez ğatālādı
34 şekeri nerde bulcaqla. bekmez ğatālādı. hāni böreklē yazılırdı. hoş geḡdiñ hoş geḡdiñ gel. **EB:**
35 **Hoşbulduk. Nasılsınız? İyi misiniz? CA:** èyiyiz allā şükür annadeyoz.

SARICAKAYA - Beyköy

Kaynak kişi : Dursun Kalyoncu, 68, Okumamış
Derleyen : Songül İlbaşı, Sibel Er
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Eski yaşam

1 **DK:** ... va ya iyi olmāyo. bi yüzüldü urası, amanın ne biçim. artık_öt'_yandan şe_yapıyolar
2 ben de ā burda biğaş, amanin Kıra.. ā bunu ğıra ğoyup gidiyolā, yapıyolā, anasıgile yeni
3 geldilē. öt'_yandan. öt'_yanna gideydiniz temizÇe u yanda çay Felān yapveryolardı ğī. **Sİ:**
4 **Gideceğiz başka köye.** **DK:** amanın ne ğonuşen yayırım. **Sİ: Adın ne teyze?** **DK:** dursun.
5 dursun kalyoncu. **Sİ: Kaç yaşındasın?** **DK:** ben şe, atmış sekiz yaşımıdayım. atmış sekiz
6 yaşımıdayım dá.. **Sİ: Okula gittin mi hiç?** **DK:** okula hiç gitmedim, hiç_okumuşum yok.
7 benim.. bizim kövümüz, bizim köv burda değıldi, beni hiç_okula yollamadı anam. **Sİ: Niye**
8 **yollamadı?** **DK:** yollamadı. ā hinci okuşum_olsa dedim başıma beceririm. hiç_okula
9 yollamadı. **Sİ: Niye? İş mi yaptırdı sana?** **DK:** yō, iş yapTırmağ de_ıl de, hinci bizim kövde
10 örencikTe duruyoduğ biz. buraya işTe olanları fālan_everince geldik. urda şe yokTu. okul
11 yokTu. undan, urda dedi evi olan çocuğlālan ben buraya yollaman seni dedi. geliP giderken
12 n_ölur olmağ dedi. ebe inaTdı. mākemeye vēcēz, şunā vēcēz dedilē emme yollamadı.
13 okumuşum olşsa dedim kendi başımı beceririm, okumuşun ne iyi oluyo emme. artık tokTora
14 gitsen şuraya gitsen. **Sİ: Sonradan öğrenseydin birinden.** **DK:** öğrensen ğızım da artık şu yaştan
15 sonra nesini öğrenem. bağ bu ğızın ğucası öldü, yalnız_urdan ğaç senedir ğocaya gitmedi.
16 amanin her şeye üzüle üzüle akıl mı ğalıyo ah ğızım be. artık ğocaman ā ev de ... yanında
17 duruyoz ğocaman ismayil_ābin vardı bilir midin? dē u kövün_çinde boyalı evlē va. onlē
18 ayrıla artık. onun_olan falan_evlendi. banıyı biliyon mu? bilmezsiniz sen_engini. sen
19 bilmen buvan_anan bilir de. de ūrdan kerde, ... yanında duruyoz. ğızın. **SE: Burada düğünler**
20 **falan nasıl olurdu eskiden?** **DK:** esKiden düğünlē nāsı olcağ ğızım ā davullā oluyodu.
21 yapıyodu. urdan kēri, ben acığ.. amanın bu yıl burda da ğaçıncı dū_ün_oldu emme hiç, aha
22 bi yāS şu şabangillēn_oldu ya, hiç canım_acıısından çıkmadım. dū_üne mū_üne çıkmadım
23 hiç. bu ayām noğduysa oğdu. **SE: Ne yemekler olurdu mesela eskiden?** **DK:** düğünde né
24 yemek_olcağ ğızım, fasille olurdu yapālādı gene pilav yapālādı. patēs yēmēdir şudur.. e
25 hinci biliyon_a kendin de. **SE: Şimdi biliyoruz da eskiden neydi?** **DK:** yo yo yo esgiden
26 bi_şē yapmazlādı. **SE: Ekmek falan kendiniz mi yapıyordunuz düğüne?** **DK:** düğüne mi? yo

27 yo. eveli yapıyoduğ da. kendimiz yapıyoduğ da, hinci satın getitTiriyolā. şinci yemeķānede
28 veriyolā ğızım. n_oldu ğızım, ğorĶTu mu? ğorĶTu. **SE: Kına gecesi falan nasıl oluyordu?**
29 **DK: he? SE: Kına gecesinde falan neler yapılyordu değişik? DK: değişig_arıTıĝ_ıvel şelere**
30 aķlım_ıermez de ğına_ıgecesi de işTe nāsi olcaķ ğızım_ıişTe ğına yaķıyolādı, yapıyolādı. **SE:**
31 **Ellerine, ayaklarına mı yakıyorlardı? DK: hı hı. ayaklāna da yaķālādı, başlana, ellēne. ē**
32 hinciki gibi, hinciki evvelki gibi ... ğızım. unu da ōle..

33 **Sİ: Kōy eskiden daha güzel miydi? DK: güzel_ıolsa da ğızım eveli hastalık yokTu da yime**
34 iĉme de hāni bu ğadaķ yokTu. hinci her şē vā emme hastalık da çoķ. dē mi? hinci aķıl_ıartTı
35 ... ĉocuklā baķsana büyük küçük bilmiyo. bizim ğünümüzden çoķ bi_şē yokTu da,
36 benim_aķlım_ıereli. bi pamıķ vādı, bi ĉeltik vādı. hincik ā buļasıķ da bitmiyō ... allān şēsi
37 de bitmiyo. ōnden gene borĉ dert de olmuyodu. biz benim bildim_ıörencikde duruķan biz
38 pamıķ yapıyoduğ. buyday yapıyoduğ. urdan pirinĉ_ışte ĉeltik deyiverem, unu yapıyoduğ.
39 **SE: Pirinci nasıl yapıyordunuz? DK: ekiyoduğ. suyun_ıĉinde oluyodu ğızım, onu biĉiyolā,**
40 aynı bayā bu harman sürer gibi sürüyo, onu da işte ğötürüp ... makinesi va ĉevirip piriĉ
41 oluyodu. sinek çoķ_ıolunca şēy etTile yasaķladıla. **SE: Pamuk nasıl yapılyor? Ekiliyor? DK:**
42 e pamıķ da ekiliyo işte, tarlayı ğazıyon, ğozası oluyo yoluyon. aĉılıyo. yā.. **SE: Topluyorsun.**
43 **DK: topluyon. hiç görmemişindir. anan bilir de. anneni de hiç görmeyom ne vaķıttan beri,**
44 eveli sene bi Tüzköyüne dū_ıüne giderken buraya vardılardı. **Sİ: Şunun adı ne teyze? DK:**
45 sancaķ. ya bunu beşik yok da, ben burda hinci bunun haķından gelemiyom ya, bunu artıķ, ā
46 bunu ğoyup gidiyolā ... sallıyom yapıyom, herkeş yidimi evine dā_ılıyo. bize baĶıyo.
47 ğaĶTın mı ğızım hı? abalā ğelmiş ğī. ... bu da oķula gidiyodu iki ğündür, sarıcağayaya, Ķız
48 Ķocaman hāsta olunca gitmedi. ğırıplēde böyle hiç gitmiyo ha bizden. sen bi de Tüzküyüne
49 felān gidēsın. **SE: Gideceğiz. Örencik’e gideceğiz. Düzköy’e gideceğiz. DK: āşam_ıolsa... ā**
50 örenciĝe ğapĝayadan hoca vemişle. oranın çoĝu cingen de. ā şeyin, dē u ğapĝayada ...
51 uranın şēsi nerde diye sordu da, deyvedi ā uraya gidiyo o ğız da. ... buraya geliyo da. ... her
52 şeyden çoķķan ğötürüveriyodu ğarıya. geĉen düĝünde o da ğelmiş, kendi takşi almış da
53 sürüyo. ... **SE: Mesela düĝünlerde gelin ne giyerdi? Gelinlik mi giyyordu eskiden? DK: evel**
54 ğadife giyyolādı ğızım, hinci artıķ gelinlik giyyolā. **SE: İşlemeli mi yani? DK: ğadife. Sİ:**
55 **Kendileri mi işliyor onu alıp? DK: kendileri işlemiyō. satın_ıalma ğadife giyyolādı, ōnden.**
56 hinci atıķ veya sān kendin ğörüyon ya hincik_ıōle ğızım. hinci.her_ışeler deęişiyō atıķ. **SE:**
57 **Mesela kışlık hazırlıklar ne yapılyır? Ne yapıyorsunuz? DK: şeye mi? evlere mi? SE: Evet**
58 **evlere? DK: evlere ne yapcan ğızım, ā Ĵonserve yapan yapıyo. bu yıl hiç Ĵonserve de**
59 yapamadıķ ... bi ... Ĵonserve yapTıķ. unnan bizim_ıanam iş pek çoķ. seralān_ışi şu. urdan
60 kerem, salĉanı yaptın, şunu ben öldüm. Ĵonserve yapmaya da elleri ermiyo bu yıl, baķ çoķ

61 buz olcaķmıř, her şeler hep buz. ... fasilye vā da ğorkuyorla ğirā vurusu sen ... pek ğuzel
62 diyo gelin. bi ğun toplāyām demiş de unu da dayın da dedi ğok dedi ya u n_apcan dedi. bu
63 yıl diyorlā ğır.. tā ğırķ senedir bu yıl bōle don_oluyo diyorlā. her řē ā ğarnbārlā fālan_ışte
64 bizim hep_ōle. hincik de mısırı bitirdilē. ğaç ğundür_o mısır Kırıp yapıyorlā da. onu
65 bitirdile. ā bi_de, yā. her yerde bu ğadaķ ēlencek olsanız āřam oldu. tā ğāri hep bu evlere
66 varcınız mı burda? **Sİ: Yok yok, hepsine gitmiyoruz. DK:** örenciğe gidirsiniz de ordan
67 Tüzköylēne geğersiniz. örenciğe ūarsınız. örencikTeydi bizim_ev_evel de.burayā
68 geldik_ışte. satTıķ da. **Sİ: Köy kalabalık mıydı eskiden teyze? DK:** yo yo ğalabalıķ de_ildi
69 ğızım. bura az işte. evel anamgillē ordaymışTı. dē bařķa yerde vāmiřtı, urdan da artıķ uraya
70 geğmişle. örencikden de artıķ örenciğe cingen köyü diye ğız veren_olmadı. ondan ker de
71 artıķ buraya ev yapTırdıķ. **Sİ: O ğingeneler ne zaman gelmiş oraya? DK:** onnā eskiden
72 yerleřmiřle, dē biz bile dūnyada yokmuřuzdu. evel bi köv.. Ğarřılāda köv vāmiř harp
73 zamanında oraya gelmişle, yerleřmiřlē. ebegillē de bizim gelmiřlē oraya ... artıķ biz_urdan
74 buraya işte ev yapTırdıķ. ğoca ōlan Saten_evlendiydi.ya.Tüzköyünden aldı o. ... ğülcē
75 geliyo. ay yavrım vay! hā yeni ğaķtı u. ğıdem ğıS. abalā mı ğēmiř ğızım. ā? abalā ğēmiř ğı.
76 vay yavrum bu pek_akıllı emme benim ğızım hasta oldu. onu toķTor da pek sever.
77 sarığāyanın toķTorları va yā. meltem gitti de. ötekilē va, ötekilē ğarşamba ğun gele bunu
78 pek severle. bunā her şeyi ğötürüveri dedesi. una ğay yapaş odada, şe_yapaş, oturuveriz.
79 mısır felān ğaynatmadıķ. ğötürüp biraS yaylaya gitcem dedi, telefon ağTı da. hep de bu hafta
80 gelirlē buraya.

SARICAKAYA - Dağküplü

Kaynak kişi : Fadime Sevim, 67, İlkokul; x
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Salça yapımı

- 1 **EB: Domates sulanıyor mu bu kadar böyle?** x: tabi ya zaten su domatesin çoğu. buranın
2 domatesi tatlıdır, ekşi değildir, güzeldir. **EB: Devamlı karıştıracak mısın böyle?** FS: hē,
3 devamnı ğarıştırırcan böyle. **EB: Anlatsın teyze bize nasıl olduğunu.** FS: baķam zeynep gelsin
4 de öyle telefon_açıve. **EB: Hayır siz anlatın teyze.** x: salça nası yapıyoņuz yeņge onu soruyo.
5 **EB: Onu bir anlat ya nasıl yaptığını, tā toplamaktan başlayarak teyze.** FS: domatiSi
6 toplēyoŗuz. doğreyoruz. undan sona ğaynadıyoruz. ēlekTen ... ēlekTen geĉiriyoruz. ēlekTen
7 geĉirenden sona da bunu bōle Ķarıştıra Ķarıştıra yapıyoruz. **EB: Eskiden beri yapar mısınız**
8 **yoksa?** FS: eskiden yaparız. **EB: Hep böyle mi kaynatıyorsunuz altını?** FS: hep bōle. **EB:**
9 **Güneşte kurutmaz mısınız siz?** FS: yok. ğurutmayız. **EB: Peki başka ne kış hazırlığı**
10 **yapıyorsunuz teyze? Kışa?** FS: ğışa bekmez yapıyoruz. **EB: Onu nasıl yaparsın? Dut**
11 **pekmezini nasıl yaparsın?** FS: dut Pekmezini de ĉarşafa ırğalıyoruz. ĉarşafa.. büyük ĉarşafa
12 ırğalıyoruz. undan sona da eziyoz. undan bülü ğaynadıyoruz. ĉuvala ğuyup süzdürüyoruz.
13 süzdürenĉen sōna aha bōle ğarıştıra ğarıştıra, unu da ōle yapıyoruz. **EB: O zaman buranın dut**
14 **pekmezi meşhur.** FS: bizim kövüğ bekmezi mēşur. bekmezde hiç bi hīle yok. ne salçamızda
15 ne bekmezimizde. **EB: Satıyor musunuz bunları sonra siz?** FS: yō fazla olan satā. **EB: Peki**
16 **başka ne yapıyorsunuz teyze? Turşu falan yapıyo musunuz?** FS: yapıyoz. **EB: Onu nasıl**
17 **yapıyorsunuz? Ne turşusu yapıyorsunuz?** FS: biberden, içine tomates_اتیyoz,
18 sāmsaķ_اتیyoruz. işTe suyunu Tuzunu, suyunu ğuyuyoz, biz, turşu oluyo. **EB: Pestil yapar**
19 **mısınız?** FS: PesTil yapmayız. **EB: Dut pestili yok yani. Eskiden de böyle miymiş teyze?** FS:
20 esKiden de bōle. bōle yapıyoduķ esKiden de bōle yapıyoduķ. **EB: Bu sene kış erken geldi**
21 **galiba.** FS: evet_erken geldi. **EB: Kış olur mu burda?** FS: geĉen sene fazla yokTu emme bu
22 yıl_erken geldi. ğayrı allah bilir. **EB: Teyze adın ne senin?** FS: fadime sevim. **EB: Yaş kaç?**
23 **FS: yetmiş_iki.** **EB: Okul okudunuz mu teyze?** FS: oķumadım. annelēmiz napcaķlā oķup da
24 dedilē. oķutmadılā. **EB: Niye okutmadılar?** x: ih vāhtında aha bu ĉilemizi ğörmediņ_ni? FS:
25 ğamera mı ğōcasınız yōsa? **EB: Yok yok.** x: televizyonda ĉıķcaņ gelecek hafta. **EB: Biz bunu**
26 **ders için çekiyoruz teyze. Koymuyoruz internete.** SGA: Teyze bu domatesler sizin bahĉenin

27 mi? Bunun adı ne? Karıştırdığımız şeyin? FS: kürek. SGA: Onun fotoğrafını çekebilir miyim?
28 Değişik bir şeymiş. Bak ağzı değişik. Şuraya ne diyosunuz? FS: buraya da kepçenin yüzü. hē.
29 x: bu ne? kepçe mi bunun adı? bunun adı ne? FS: kepçe deyiven, ben ne_bilem, öle
30 yapıyoz kendimiz işTe. kürek, kepçe ikisi de olur. SGA: Amca ne zaman vefat etti? FS:
31 amcā, on sene oldu. SGA: Hasta mıydı? FS: iki sene hasTaydı. SGA: Nesi vardı? FS: nefes
32 darlīna tutuldu. iki senē yattı. SGA: Sen mi baktın? FS: evet. ben baQTım. SGA: Allah rahmet
33 eylesin. FS: āmin. SGA: Teyze kaç çocuğun var? FS: iki. iki ölüm va. dört torunum va. SGA:
34 Dört torunun var maşallah. Burda torunların düğününü dedeler yapıyomuş. Doğru mu? FS:
35 dedelē mi? dede ğalmanı k1. SGA: Dede kalmadı, siz nasıl yapacaksınız? FS: dedelē öldü.
36 mefāt_ētTilē. SGA: Teyze, eskiden salça yapmak daha mı zordu? Nasıldı? Eskiden ne
37 yapıyordunuz? FS: hep böyle yaparız. SGA: Ama eski hayat daha zordu. FS: ē zordu işTe öle
38 geçirdik. zor mur geçirdik. çekiyoñ mu? SGA: Teyze eskiden bu bahçe işleri falan nasıl
39 oluyodu? FS: 'esgiden de aynı böyle. SGA: Nasıl? Şimdiki nasıl? FS: Tomatēsi, çimeni
40 yetişTiriyos. bāçeyi āřlıyoz. yetiştiriyoz, işTe Tomatēs oluyor. Tomatisiñ de satTımız ğadā
41 satıyoz, satmadımızı da böyle salça yapıyoruz. SGA: Ne kadar kaynayacak o? FS: olasıya ğadā
42 ğaynıyacak, iyice ğatılacak, ğoyulacak. SGA: Dibi tutmuyor mu hiç? FS: işTe ğarışTiriyoz ya.
43 SGA: Bu ateş yetecek mi? FS: yetmezse tā odun atcaz. bunna yancák hepice. Sİ: Ne kadar
44 salça çıkacak ordan? FS: ne_bileyin. ne çıkcanı ne_bilen. SGA: Şu kova dolusu çıkar mı?
45 FS: fazla çıkā. x: amān ne çileli salça be. SGA: Çileli mi? FS: çilesiz_ış va mı? her şe çileli
46 olur. çilesiz yemek_olur mu? çileli olur.

SARICAKAYA - Mayıslar

Kaynak kişi : Nimet Deren, 77, Okumamış

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Avlu

Kayıt türü : Video

Konu : Pamukçuluk, İpek böcekçiliği

- 1 **SGA: Teyzecim adın ne?** NS: nimet deren. **SGA: Nimet nene yaşı kaç?** ND: yetmiş yedi.
- 2 **SGA: Maşallah. Okula gittin mi?** ND: hiç gitmedim. **SGA: Oh, iyi olmuş.** ND: iyi mi olmuş?
- 3 **SGA: İyi olmuş. Bu yaşa kadar gelmişsin. Biz okuyup duruyoruz canımız çıkıyor.** ND: çok
- 4 pişmanım_ evladım. tabi ğardeşlēm oğu.. ikĩ_üç dēye, ğardeşlēmē bağmağTan, annem
- 5 babam ğıra gittilē tarlada ğalıřTılā. ōle olunca ben.. oğutmadılā. oğula ğöndermedilē.
- 6 u_ zaman mecbur dá yoğTu. emme ne ğadā pişmanyım şimdi aldım mı kādı oğuyamıyon.
- 7 **SGA: İşte o zaman bilmiyorlardı ki lazım diye.** ND: o zamanlā ...ğız di_ ğil mi yemek
- 8 Pişircēk, eviniñ_ ğiřlēni yapıvecek ... **SGA: Kardeşlerine baktırdılar sana. Onlar okudu mu?**
- 9 ND: oğudu. birisi oğudu ... birisi de tiren, şef ... gerikilē de ilk oğulu oğudu. beş ĶardeřTik.
- 10 **SGA: Beş kardeş. Dördüne de sen mi baktın? En büyük sen miydin?** ND: en büyük bendim.
- 11 işTe bağabildīme, ben.. benim küçūme di_ ğil de ondan sonnasına ben bağTım. üç tānesine.
- 12 **SGA: Daha küçük yaşta annelik yaptın.** ND: tabi. yedi yaşımdāğan annelik yaptım. **SGA:**
- 13 **Annen baban kıra mı gidiyordu, tarlaya?** ND: pamūkTa, ekinde, ökülē vādı o_ zaman, tarla
- 14 da sürüyölādı, ekiyölādı. tabi biz de ğücümüzün yetTiği bi_ şeylere yardım_ ediyoduğ. ne
- 15 becerebilīřsek öyleydi u_ zaman. **SGA: Pamuk mu ekilirdi eskiden?** ND: pamık_ ekilişdi.
- 16 Sebze yoğTu hiç. pamık, ekin, ipek böceği. **SGA: İpek böceği.** ND: unlā olurdu. kıt ğana_ āt
- 17 geğiniyoduğ biz sanki bi yeñice bi_ řē de ğiyemiyoduğ. anca bo_ az toğlūna ğalışıyoduğ.
- 18 **SGA: Boğaz tokluğuna.** ND: feni kübür yoğTu ki. ğübre olmayınca, ilaç_ olmayınca.. ...
- 19 **SGA: Pamuk tarlasında ğalışmak nasıl olsun?** ND: ... böle arğlā yapıyon ellen pēk ğoğ pek
- 20 ğoğ arğTan sonra sulēyon üç dōrt sāt. bi_ de topluyosun. bi_ de yumru Ķozaları oluyo,
- 21 unnarı alıyosun, getirip temizliyosun, eviniñ_ üstüne seriyosun. u gine açılıyo pamūk_ oluyo
- 22 işTe ōle ekiyoñ. **SGA: şimdi arğları kazıyorsun...** ND: evelā ekiyosun tarlayı ökülē. ondan
- 23 sonna üç defā Ķazıyosun. áma bi yer dēl ki büyük tarla. ōndan sonna onnarı büle su ğiTcek
- 24 arğlā yapıcım, kil deriz biz_ onnara. suluyosun. eskiden dolaplā vādı küçük, motur da yoğTu.
- 25 sağaryada dönüyodu. atlan ğötürüyoduğ şurda şeye, işTe ōleydi yavrım_ esKiden be.
- 26 susam_ ekiyoduğ. yāy diye onu yiyoduğ. **SGA: Susam yağını.** ND: hē. üzümnden bekmez

27 yapıyoduğ tārnamız, bulğurumuzu kendimiz yapıyoduğ, unnarı yiyoduğ. **SGA: Teyze o**
28 **pamuk tarlalarında pamukların toplanması zor mu olurdu?** **ND:** zor_olmaz dı işTe, bundan
29 sonna oldū için so_ukTa. **SGA: Soğukta olurdu yani.** **ND:** tabi. bu zamana ğada anca açılıyo.
30 bu zamanā ğadā da tabi havā ğışlāyo ğışTa, ğarda, yāmırda ıslanā ıslanā topluyosun.
31 atamazsın ki. ne ğazanabilirseñ kár_oğda. o da onu da kár yapmāyodu kübre yokTu. toprak
32 ne verecek saña ilaç yapmazsañ Kübre yapmazsan. şindi ilācımız vā, Kübremiz vā az yerden
33 çok her şe alabiliyoz. u_zaman_alamıyodu. işTe öleydi u_zaman. **SGA: Teyze pamuk niye**
34 **ekmiyorlar artık?** **ND:** şētmıyo, emēniñ hiç ğorumeyo. sekiz_ay ūraşıyosun, alacāñ kaç para?
35 pamık de_erli de_ıl. **SGA: Değil mi?** **ND:** di_ıl di_ıl çok_ucuza geliyo, o da bizim şim�e
36 ğorumeyo. verimli Sebzeyi döndük_ondan sona. dā şimdi camekānnā veya her şey
37 fenniynen_olmaya başladı. işTe öle yavrım. **SGA: Susamı da mı ekmiyorlar artık?** **ND:** hiş
38 bi_şe ekmiyolā. **SGA: Sadece sebze.** **ND:** sebze.

39 **SGA: İpek böcekçiliğini nasıl yapıyodunuz?** **ND:** Tā yapıyon. **SGA: Hālā yapılıyor mu?** **ND:**
40 yapılıyo. **SGA: İpek böcekçiliği nasıl yapılıyor?** **ND:** Tut yaprāndan_oluyo. **SGA: Hı,**
41 **buranın dutları meşhur.** **ND:** hē. Tut yapraklāndan_ipek böcē_ı oluyo. eskiden tā
42 çok_oluyodu, kökledik. o da batTı. ipek böcē_ı de batTı. emek ğorumadı. kökledik. başka
43 asma, nār, üzüm, öle.. onnā da ğış geldi mi isTedīn verimi vemēyo ámmā işTe kövdesin ğali
44 ... işTe bu. eski buydu. **SGA: Teyze, ipek böcekçiliği nasıl yapılıyo? Siz hiç yaptınız mı?** **ND:**
45 ałtı sene yapTım. **SGA: Yaptın.** **ND:** yapTım, hē. **SGA: Nasıl oluyor?** **ND:**
46 ufacığ_ufacığ_onnar, ... onnarı sıcacık, nemli bi yerde çıkartıyosun. ēñ_üfağ ğarınca
47 ğadā çıkıyo. onu yaprāni yemleye, ğavlāyā ğavlāyā ... bōle oluyo, öndan sonra Kozaya
48 geliyo Kozaya ... **SGA: Şimdi sen tohumlarını koyuyosun, dut yapraklarını getiriyosun...**
49 **ND:** unu ilkTen bōle parçalāyoz, Kıymıklıyoz, ūle veriyoz. böyüdü mü böle böle filiz
50 veriyoz böyüdü mü dā böle böle veriyoz, öle öle bitiyö işTe. **SGA: Ondan sonra bir odaya**
51 **koyuyorsunuz bunları.** **ND:** kaç tane odaya parçalıyosun.sēyrecik_olmazsa olmāyo. hemen
52 hepsi alınmāyo ufağlı oluyo, kimi büyük kimi küçük oluş sēyrecik bırakıyosun. işTe her şe
53 zor yavrüm, yaşamağ zorundasın. yok çare yok. şimdi çok şükür hepimiz_ufağ tefek
54 pirim_ödedik, emekli olduğ. ek gelir tarlada çalışıyoz_ışTe üç beş parça
55 yimeğ_çemek_çin. **SGA: Sen şimdi ne yaptın tarlada? Ne yapıp da geldin?** **ND:** iki parça
56 fasulye yolduğ yalnız yanıma ğenc birisini göTTüm. u Taşdı ben de kıpartTım dalından
57 Taze fasulyeyi. **SGA: Satacak mısın onları?** **ND:** ā bugūn satTım kırk beş lira olmuş hepsi.
58 **SGA: Hē iyiymiş. Bana satsaydın keşke.** **ND:** ácık öñde ğelsēdiñ sen alcáktıñ. ğarajdan_ıl.
59 çok taze, ğüzel. **SGA: Güzel mi, kılçıksız mı?** **ND:** çok ğüzel, kılçıksız, hem de çok taze.
60 zamanı gelip yetişmiş di_ıl. iki üş ğün ğeşÇekTi de öle toplayıcıydığ. havā soyūyunca so_uk

61 yapcağ diyelek topladım. ziyān olmasın dēye. işTe bu yāyrum başka hiç bi_şē yok. **SGA:**
62 İyi teyzeciğim, ağzına sağlık. **ND:** başka bi_şē bilmēyom zāteñ. **SGA: Ben bunu istiyorum**
63 zaten. Sağ ol, Ağzına sağlık. **Hakkımı helal et.** **ND:** sen de sa ol. helal olsun yayrüm sen de
64 helal et. **SGA: Dua et bize olur mu? Bize dua et.** **ND:** allah sizi hiç yere düşürmesin. dā
65 yükseliñ, bi yükseliñ. alçalmañ. sālīñizī da eliñizden almasın. du am o. ömrünüzde Tā
66 istediñiz bi_şēlē vāsa onnā da ... **SGA: Sağ ol. Allah razı olsun. Sağ ol.**

SEYİTGAZİ - Akin

Kaynak kişi : Evriye Çimen, 49, Okumamış; Kazım Çimen, 54, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü :Ses kaydı, Video
Konu : Köy hakkında bilgi, Sohbet

1 /.../ SGA: Köyün adı nereden geliyor? KÇ: şimdi bacım kö_ün_adı burası inmiş. bö..
2 ğayalardan filân eşgiden filân şelerden beyaz beyaz daşlar, inner varmış. aķ in demişle. aķ.
3 EÇ: yāhu ine nē_đdiceñ ğızım sen? KÇ: undan yā undan alıyó işde. EÇ: akin dé geç yaz
4 bacım sen. ini filân bırak. SGA: Adı nereden geliyor? EÇ: ya biz ba.. burıya ğonduķ
5 bōrdayız işde. benim bobamın_evleri bora. gelin_adıñ nē seniñ? SGA: Ben Semra. EÇ:
6 semrā bacım bizim geliniñ_adıñmış şeyiñ bizim gelinimiz vārdı bizim sülāleniñ bunun sülāle
7 ayrıdı da. KÇ: yā biraķ ğonuşma dā. EÇ: çavarıñ ğızınıñ_adı semrā. şē biz ki akinde
8 oturuyóduķ bōrıya yerleşdik. aha bi ölüm deyem beş ğoyun_aldı. beş ğöyundan_elli
9 ğoyunumuz_öldü. ben şindi güdüP geliyóm bu güdēr geliğ böyün bu gitmedi yo.. hasdaymış
10 da. olan ğardışımıñ_eveli gün_ayā gırıldı ğolu gırıldı alçıdıydı. ğazā geçirdiler şeherde
11 sa_ol. inişdem_öldü. zerhoş saķarya caddesine gitmişlerimiş, orda ğazā yapıyolar. KÇ:
12 alķol_alırsañ olce_ı u. üç_arķadaş gidiyó alķol_alıyılar. e nölceK ğazā yapıyó. EÇ:
13 yıldıztepede haticē şöle evi vā aynı bizim şuna beñzer, ğara givi. topaycık hē. bi resimi vāydı
14 gösteriverin de şindi iresimner nērde kim bilsin? KÇ: sen çayı yapıve çabıķ oyalanma hadi.
15 herkeşin_ği gücü va. EÇ: oyalamıcın oyalamıcın. he yok yok yaparız. oturuvesinner. iyi ben
16 bi dolama bi şe_ıtcen. SGA: Eskiden köy yukarıda mıymış? EÇ: hep burdu hep burduydu.
17 KÇ: yok. da_anıkmış bu köy_eshgiden. EÇ: dāğanā bakma sen. KÇ: hē da_anıkmış da burıya
18 yerleşim yeği yapıyola ... hē işde innerden adını alıyó bu. aķ in diyé. EÇ: da mıķTā da yeñi.
19 benim_aķrābam mıķdār. dayımız_olur. KÇ: burıya yerleşmişle. ama devlet ğenē burdan
20 ğaldıreceK filân diyolar. SGA: Niye? KÇ: etibañķ burları isdimlağ_ediyo ... ama zamannan
21 kaç sene sürer, beş sene mi sürer, on sene mī? bilmiyöz yani. /.../ SGA: Şu inlerde insanlar
22 yaşamış mı eskiden? EÇ: gediklède mi? yok bacım yok gedikde. esKi gediklède ğışlalar
23 yaylalar_oluyo hē. yazın ben ğışlada duruyon gelin. KÇ: yayla vadır saracıķda yedi hānelik.
24 EÇ: hā unu da de kezim hē. ğaynadı dē mi su le? ben de bakmadım ya. ğaynar_ı dı ya
25 getcen. KÇ: yedi hāneliK saracıķ yani şu üç, altı yedi kilometire yānı. SGA: Adı neydi? KÇ:
26 saracıķ. EÇ: sareciķ. gemiş, gemiş vā. KÇ: gemiş di_ı. gemiş köv yā. SGA: Sallacık mı?

27 EÇ: saracıĸ. SGA: Saracıĸ. KÇ: saracıĸ diyolā. urda yedi hāneliK milletin Şeyi va. SGA:
28 Kōyde tarihi, eski bir bina var mı? KÇ: vallā esgi yapı filān yoĸ. hep āynı. EÇ: yeni binā.
29 evleri diyesaŋ heP yeni ēv_vacım. KÇ: Şimdi esgileri de_ŐiŐdiriyōlar yeni yapıyōlar
30 iŐēdiyōlar. ōle bi_Őē esgi binā yoĸ yanı. SGA: Kōyün geċim kaynaĝı ne? KÇ: hayvancılıĸ.
31 tarımcılıĸ. SGA: Tarımda ne yetiŐtiriyorlar? KÇ: Őimdi gūmiŐi ēkiyōlar. pancar_ēkiyōlar.
32 ondan sona silaş_ēkiyōlar. he hē mısır_ŐiŐTe. baŐĝa biyla. yonca ekiyōlar malını maşadını
33 baŐĝa bi Őey ... SGA: Bir de ne dedin? Gūn ıŐıĝı mı dedin? KÇ: he gūn_ŐiŐi ēkiyōla. SGA:
34 Ayċiċeĝi mi? KÇ: ayċiċe_Şi işde unuŋ ya_ından faydalanıyoŋ_ŐiŐde. /.../ SGA: Bu kōy ne
35 kōyü? Manav kōyü mü Tūrkmen kōyü mü? KÇ: alevi. alevi manav dı iŐde. EÇ: bizim kōv
36 mü? alevi. SGA: Manav mı? KÇ: he manav. EÇ: manav de_Şi ĝızım_alevi deyivē. KÇ: alevi
37 alevi manav yā. EÇ: manav mı diyoŋuS_alevilere? KÇ: hem_alevi hem manav. alevi kō_Şi
38 iŐde bura. SĬ: Alevi ama Manav mı Yōrük mü Tūrkmen mi? EÇ: tūrkmen de_Ői biSim
39 tūrkmen de_Ői vacım. biz manav. manav dē. manav dēye yazıve hē. hē nē_Őise. KÇ: tūrkmen
40 de_Ői. manav sayılır. alevi ... SGA: Manav'dan baŐka var mı? EÇ: yo yo yo. yoĸ. Őē kūrter
41 felān va ya unnar ēvli. kūrden geldi ēvli. SGA: Kūrte hane var mı burada? EÇ: va va. olma mı
42 erolĝiliŋ ĝarı va. KÇ: va dā Şimdi gelin gelmiş. SGA: Gelin gelerek var, hane yok. EÇ: hē
43 evlendi hē. KÇ: gelin geliyō. Şimdi benim_ōlum mesela do_ıdan ĝız_alıyo. SGA: Öyle mi
44 var? KÇ: hē ōle va. SGA: Kaċ tane var Öyle doĝudan gelmiş gelin? EÇ: dur baċam bir
45 za_Şide, iki kibar, ũç za_Őideyenen_ayten, dōrt bēŐ. bi de ... gelin varıdı āltı. bi dē bizim
46 vekdeŐiŋ gelin va yedī. on kişi vādır. on kişi diye yaS. SGA: Nerelerden geliyorlar? KÇ:
47 do_ubeyazıtdan. EÇ: do_ubeyazıtdan. hē kimi de soyup gidiyō. bābamı soydulā gitTile.
48 bayramı da Őe_Őirde soydula gitTile. KÇ: baċ ĸırŐe_Şirden de va. EÇ: ĸırŐe_Şirden de va.
49 SGA: Kūrte mü o? EÇ: u da teyzēmi.. kūrte de_Őil_ı. unnara manav dīyola. getimiŐ_ı olan.
50 SGA: Bir tanesi ċalıp gidenlerden. EÇ: soyan gitTi Şeye, ċingennēden hē. bi denesi
51 ōlemiŐimiŐ. ta biS eskişerde oturuċa babamı filān soydular gitTiler. ha bacım. ha
52 ĝurban_olıyın ha iċ. ben de diyōdüm amanın bi Kelen_olsa da ċay demlesem_ŐiŐsem.
53 temiŋden_ŐiŐdiydik ya. KÇ: benim hanım misāFiri sever. EÇ: abō ōlürün. KÇ: baċ ċoluĸ
54 ċocuĸ baċ. baċ ċoluĸ ċocuĸ. EÇ: hīŐ kim kim geliŐe ĝēŐsin. Şekeri de ne var mı sen kendiŋiz
55 ben bilmēyom ĝareriŋiz ĝadan ĝuyuŋ. SGA: Biz Şekersiz iċiyoruz zaten. EÇ: obiyo. ŐekersiS
56 ċay mı iċilirmiŐ? /.../ SGA: Kōyden ċok ĝōċ var mı? EÇ: nası ĝōċ bacım? SGA: Şehire. EÇ:
57 ĝōċen ċoĝ_ōldu canım. hē he he. ċoĝ_ōldu ċoĸ. hē. SGA: Hanesini kapatıp topyekūn giden
58 oldu mu? EÇ: he, hē. tābi. SGA: Kaċ hane gitti? EÇ: he orıya mı? iki yūz ũç yūz vadır. hē. vū
59 ĝazā da ĝeydim yanıyom ben de. /.../ EÇ: tatarlardan hep Şerden gidenner_aldı meselā. hē
60 vacım. /.../ EÇ: esgiŐeriŋ niresinden geliyoŋuS siz? odunbazarı? odunbazarında mı

61 oturuyonus hangi mallede oturuyon? **SGA: Tepebaşında oturuyoruz.** **EÇ:** obiyü
62 bizim_evlerin ğıyında. **KÇ:** şeyde. hasdanenin ulu_önder malleşi var. ulu_önder. ha urda.
63 **EÇ:** devleT, tepebaşının hasdanesi var ya. he unu_çalt yanda da bizim_evlerimiz va. **KÇ:**
64 baĸ birinci ğurup de_çil de ikinci ğurup dā ōrda bizim_evle. **EÇ:** hē. annemle bobam_öldü
65 de biz bunnān_ayrıldıdık seni_annıycē. sōna birleştik biz doĸuz seneden sona ğocam bu
66 veni atdı deli diye hasTa diye, manyaĸ kendi manyaĸdır. sōna birleşdiK. ōlan ğardışım
67 hasgerden gelincek ōlumuz ğızımız böyüdü. da baĸ u ōlum. bi dene de ğızım_çma şorda
68 aşıada oturuyō. evi va ğāşdı ğocıya. amcamın_öluna ğaşdı. /.../ **SGA: Burası çok mu**
69 **kalabalık oluyor?** **EÇ:** he vacım olma mı? aha dü_ün va işTe cumartesi ğün. büyü_n_oku
70 yazıldı meselā. şeyin saletTin gelin getiricig_esKişerden. şe gelin semra, dadı yavan mı?
71 acık ğuy hadi ne vasa, hadi dolamadan_çal. /.../ **KÇ:** belki yirmi dene ēv boş çıkı. yirmi otuz
72 dene ev boş çıkı. boş çıkı. eşyāsını aldı götürüyō bombōş. /.../ **SGA: Köyünüze mevsimlik**
73 **işçi geliyor mu?** **EÇ:** he hē. meci gelin, meci gideriz. paņara gideriz ben kendim de gidiyon.
74 **SGA: Dışarıdan geliyor mu?** **EÇ:** geliyō geliyō. hē vacım gelme mi yazın? /.../ **EÇ:** kö_ümüz
75 beter zengindir. atmış yüz dene isana baĸıcıĸ. oraya da bī oturan bilene oTsa ĸacım
76 hiç_oduna filān para vemeSsin semra. baĸ bizim_çavlıyı gördün dē mi gelirke odunu? /.../
77 **EÇ:** niye yimediniz a gelin? **SGA: Az az ver. Çok yiyemiyoruz biz.** **EÇ:** orda açılıncaĸ.
78 çaylan yiyivereydiniz ğardēş. bunun yüzleri aĸ, aĸ diye atıvemeĸ e mi. beter ğüzel hē. **SGA:**
79 **Tamam yeter o kadar bize.** **EÇ:** ōsun vasın. ıÇcacık. ha. şindi_çitdim ben de ekme_çim_çazıdı
80 da. /.../

SEYİTGAZİ - Ayvalı

Kaynak kişi : Ayşe Gülten, 85, İlkokul 3; Yakup Gülten, 55, İlkokul; Medine
Derleyen : Fatih Doğru, Songül İlbaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Çocuk oyunları, Eski hayat, Düğün, Tarhana yapımı, Dokumacılık

1 **FD: Eskiden köylerde yaşam nasıldı onları soracağz. Medine:** unnā mı sorceñ sen? ğānıları
2 sorceñ, öküz_arabasını, ... eşşeg_arabasını, beygir_arabasını sorceñ. **AG:** hē öküz_arabasī,
3 beygir_arabası ğoşardıĶ. öküz_arabası.. **Medine:** baĶ bunu tavsiyi_ıden memed_ali
4 aĝam_etmiş heral. ayşe nine de yaşlıymış deyyo. **AG:** öle mi? hē tamam. annadım. oraĶ
5 biçerdik. yonĝa yolardıĶ. çatal geti yavrum. al da geļ. **YG:** baĶ ben_ıryı, yanıña oturucun.
6 getiricin getiricin. **FD: Ayşe teyze soyadın neydi?** **AG:** benim soyadım mı? ayşa gülten. he
7 ayşa gülten. **FD: Yaşın kaç?** **AG:** segizen beş. ya yavrum segizen beş. **FD: Okul okudun mu?**
8 **AG:** okudum_emme okuyamadım şindi. **FD: Kaça kadar okudun?** **AG:** üçe ğadar_oku.. eveli
9 üçüdü. hasılı ğafa almamış. saklımayan şindi. e harfleri biliyon da birbirini vurduramamışın.
10 ha tamam mı? u_ zaman oyun ğani. top_oyneyoz. **FD: Ne oynuyorsunuz?** **AG:** tōp. öküzlerin
11 tüyünden top_ediyo. tüyünden. oynēyo. kıbıdeg_oyneyo. çamırdan ne çömlek yapıyo.
12 **FD: Kıbıdık mı?** **AG:** kibidig dī böyne ... kibidig_oynardıĶ daşlarınan. aşıĝ_oynardıĶ. **FD:**
13 **Aşık.** **AG:** aşık. undan sonācīm çamırdan çölmek yapardıĶ. ğoyun yapardıĶ. aşıā oĝuluñ
14 yanıñde özlü çamır vâdır. he işde unnañdan hoynarken hoĝumeyi düşünmemişin. ha yavrum.
15 oĝumeyi düşünmemişin. şindi baĶ yaza çıĶdık mī evelā tivtiĶ ĝırĶardıĶ, keçilerin tivtini.
16 ben sa_ annadan. undan sōna haziran geldi mi ğoyunlarınkıñı ĝırĶardıĶ. ha. unnan sona
17 afyan_alırdık haşaşın_afyanını. dilēdig_afyonu unu alırdıĶ. undan sona harman gelirdi.
18 ora_ gıderdik, oraĶ biçerdik, dırmīnan, annadınan. undan sona harman_yerine gelirdiĶ
19 harman yerinde bi yandan öküzlēnen beygırlernen düven sürerdik a yavrum. hē gelin yavrum.
20 baĶ size de nāsibimiş. şindi ben ğalkamadım tabī taranayı dokünce. tarana ğardıĶ. hadi
21 buyurun. size de nāsıP. **FD: Afiyet olsun.** **AG:** de āfiyet deme ge berāber yīciz. tamam. **YG:**
22 sen hanĝısının_olusuñ? **AG:** sezāyinin, sezāyinin_u. sen kimsin ĝızım? **Sİ:** Ben öĝrenciyim.
23 **FD: Yozgatlı.** **AG:** hē össun. yozgatlı benim melām_ıardı. **FD: Neyin vardı?** **AG:** melām.
24 oĝul_öretme.. burda öretmenidi ğocası. yozgatlı. unnā şindi ıstambuldalar. ilerde geldi
25 emme öte sene geldi. kaç sene durdu burda? çocuĝları da varıdı. çocuĝlarınan ğāli gitTī
26 ıstambulda çalışıyo. ğardaşlānın saĝız_ışı varımış. ... varmış uriye gitTi urda da çalışacıĶ.

27 hadi buyrun. hadi yavrım. baK sızıñ de nāsibiñiz hadi hadi buyrun. gelin yavrım. hadi
28 yavrım ge. /.../ **AG:** ğara dölümünen altı daKarımış. değarnan ne ğadar_oluyo? segiz_olur.
29 olur segiz_olur. **YG:** ismiñ ne? **FD: Fatih. AG:** hadi yavrım he. dā bennen di şe_ıdenner de
30 olur. sorarsızıñ herKeze oldu mu? hı, ben bildimi deyveren size. unnan sōna bu eylulda ğāli
31 buñarda yunaK yıKardıK. **YG:** yigilik. **AG:** yigiliK. bunnarı yıKardıK. unnan sona çayırdı
32 serērdiK. bulğur ğaynadırdıK, göce ederdıK, lik dōndürüydüK. her şe. **YG:** bu alı mıyo? alı
33 mıyo bu? **Sİ: Şimdi almıyor. /.../ FD: Bütün köylere gidiyoruz biz. AG:** gidiñ. bildini
34 deyiverile. **FD: Eskişehir'deki bütün köyleri gezdik. AG:** öynedir. burada bi gelmişler
35 tandırdı işde. bizim kezbannarıñ geline filān sormuşla, ekmē_ederken. işde böyne
36 ekmeg_ederiz, tandırı yaKarız. **YG:** böyün_ummān da ekmeg_ıdiyo heralde. **AG:** öyne mi?
37 nērde idiyo? éder. yavrım yin yavrım yin. köy şeyisi. köylü ğa.. keleyi. benim yēyeni miñ
38 ğızı getTi. unu kendıları ekiyolar. unnarı ekerdiK her şey. ayçiçe_ı, missir. yi ğızım. niye
39 yimōñuz? yimēdiñiz. yiñ_allah_ášğına baK çekinmeñ yiñ. anna kimse kimseniñ nāsibini
40 yimeS. beni de añarsızıñ ayşa gülten deyzem. düyen sürerdıK harman_aKdarıydıK. badaS
41 savırıydıK. ğum ğumnardıK. **FD: O nasıl oluyor? AG:** ğalbırınan ğumnuyon_ıltınıñ ğumları
42 geçıyo, buydey_üsdüne ğalıyo. bure harman_yeriydi. elli beşde çıKdıK bi hep. dayımgil de
43 biz de. şu susa yolunđan bu yannı yeñi çıKdı. öte yannı esgi binā. esgi binā. bura sāten
44 seydiğazıdan geliyo. doKuz hāne geliyo. bure unnan sona arKası üreyyo. ğoyun güdü çıKır,
45 öküz güdü.. buriye yaylıya çıKıyolar. unnan sōna ürēyo. doKuz hāne geliyo. **FD: Hangi tarihte**
46 **gelmişler? AG:** hiş bilmōn tārifi. **FD: İki yüz yıl olmuş mu? AG:** yoK. dē üç yüz sēne oldu.
47 biz_okuldeyken iki yüz_elli seniydi yavrım. esgi. setğāzi aha şurcı annıŞdı. **FD: Oradan**
48 **buraya yaylaya mı geliyorlarmış? AG:** hı hı hı yaylıya geliyola. keçi güdücükle, tivtik
49 ğırKıcıKlar. **FD: Nasıl? AG:** tivtik. ha. ğırKıcıKlar satıcıKlar. Pahalıydı tivtig_ıveli. afyōn,
50 tivtik. haşēş dövedıK şindi böyne böyne. ya yavrım. unuñ_ıvelā afyanını alırsıñ. şindi ğāli
51 afyān_ıldıñ mı ular.. haşāşlarıñ şeyini yiyemişyon bilene. doKanıyı isana. a_ır geliyō. āyşam
52 dē añdım. bıçaKlar duruyo, dilgiler duruyo. haşāşı dutarsıñ böyne sıyırısıñ. afyon saKız_olur
53 bildiñ. işdi nolū işgi mi oluyō ğāli noluyo onu bilmen tabi ben. ilac_oluyo he. yalnız böne
54 dizleriñ filān haşāşıñ_ıçinde otTuñ mu dizleriñ_ārısı filān giderdi. yā. yaKıb sıyır ğālē.
55 yimediler nāpam. beyenmediler heralde ne. baK zeytinden_alıñ. yaKıb çatalı düşürdüm.
56 neyse düşsün vasin düşsün. temiScecik. ne bilem ben, pilav saldırcıdım gelmedi.

57 **FD: Başka ne yapardınız eskiden? AG:** esgiden_öküz güderdim_ımen. buvamgil oraK bıçerdi
58 ben_öküz güderdim. duyduñ_nu? he. on beş gün bi tarlada oturuyduK on beş gün bi tarlada.
59 tırpannār_ā böne. undan sona dırmına, annadına. **FD: O ne? AG:** işdi sapları. **FD: Annat ne?**
60 **AG:** annaT böyne dalına alırsıñ sapı. ha, yā yavrım. unnan sōna böyne desTe_ıdersiñ. **YG:**

61 şişiniñ büyü_ ulur_ unnar, annaTlar. **AG:** he ya yavrum. öküz güderdim bir_ ay. bi de
62 sulamiye giderdim buñara. helbet, merkebinen, sözüüm yabana. **FD: Biniyordun merkebe sen.**
63 **AG:** hevēT. ō. nası binmeycın? e dört dene öküz va. unnarı neynen ça_ırıcın? suya
64 götürücün dē ordağı buñara. ya. buvamgil de ayran_ederlerdi. arabaniñ_ altında işde ayrān,
65 pilāv, bilmen ne yir ğalkardıñ. şindiki gibi nerde yavrum. dōrusu bu şindi. şindi ā_alık,
66 paşalık. ya. **YG:** yāyan da yürümüyöz yavan da yimiyoğ bağ fāti. **AG:** he he yayan da
67 yürümüyöz yavan da yimiyoğ. /.../ az_ eveli geleydiñ pilav bişdiricidim ge de. yetişmiyicığ
68 ğāli. ben hazırleyiveriyom u bişiriyō. bulğur pilavı. piriş de de_ i. bulğur pilavı.

69 **FD: Eskiden düğünlerde ne yapardınız? AG:** dü_ ünnerde mi? iki gün davul çalınırdı, üç gün
70 davul çalınırdı. helke gezerdik. **FD: Ne gezerdiniz? AG:** helkē. bağ çorab_ örerdik. **FD: Ne**
71 **oluyor helke gezmek? AG:** sen dāvet_ ediyōñ dēy mi? bi on beş yirmi kişi uriye yemeye
72 giderdik. çorab_ örerdiK şavlar dikedıK, oy_ örerdiK ğız_ evine, hı ye.. geline. undan sona
73 ğali bi havta ğali unnan yemeye ge.. giderdiK. unđan sona ta cūmertesinđen başlar cumādan
74 başlardı, bazar ğüne ğada davullar çalınırdı. efeler_ oynardı. unnan ğabran yağarlardı. **FD:**
75 **Kabran ne oluyor? AG:** ari ğovanı va ya. hah. a unu yağarlarđı. odunnarı getirilerdi. kapıyı
76 çerçeveyi heP ğabrana bağma ğāli. ha bu ğapıları söker yağarlarıdı. helbet. e ğāli efeler ğāli
77 oyneycıK. u yanna geçiciK bu yanna geçiciK yā yavrum. **FD: Sonra? AG:** ē ğāli ertesı gün
78 gelin_ arabalarınan ğāli binerdiK ğāli gelin_ indiriydiK. ... **FD: Eskiden yaptığınız başka**
79 **adetleriniz var mıydı? AG:** başğa ādetimiz yo_ udu. yōdu.

80 **FD: Ne yemekler yapardınız? AG:** şindi aş kesiyoz ya eveli unlu ēderdiK. he. şindi ğāli..
81 hamır_ aŞı. hayvan kesiyoz, havla basiyoz, hoşaf_ ediyōğ. öyne yāma yoğ. dolma olurdu,
82 kelem dolması. hıh ya yavrum. **FD: Tarhanayı sen mi yaptın? AG:** e? hē yo_ urdunu ba..
83 ğızım yapvedı kendim de ğārdım. dōktük şindi. ğurucuğ. **FD: Nasıl yaptığını biraz anlat bize**
84 **tarhanayı. AG:** taranayı mı? bağ un ğuyarsıñ. yo_ urdu ezersıñ. unnan sonacım yumurta
85 ğırarsıñ. duzunu atarsıñ. yo_ urdu ğuyduñ göceyi ğuyduñ tarana oldu. bi de yuñuruyōñ.
86 hamur yuñuru gibi yuñuruyōñ. taranayı da ōne ediyōS. ... he sabānan da dō.. ayşamdan
87 ğabarı. göceynen. gelmiş havuz. **FD: Sizin zamanınızda elektrik yoktu. AG:** ū. seKizen üşde
88 geldi eletdirik. hah. **FD: Önce ne yapıyordunuz? AG:** naPıyoğ? idāreynen. lāmba. ha. ğaz
89 lāmması. ğazı ğuyuyoduñ böyün ğuyuyoduñ yarın gine lāmbayı siliP gine ğuyuyoduñ.
90 camını he is_ oluyō. çıra yağardıK. ocaıklıklar vadı çırayı giderdiK.. ya yavrum. **FD: Gece**
91 **olduktan sonra sohbet yapıyor muydunuz? AG:** ō soğā giderdik birbirimizē. dü_ ün_ evi
92 olurdu. ğoñşular gelirdi dü_ ün_ evi iderdik. oynar gülerlerdi. hasılı eveli toprak bundan
93 eyiydi. dü_ ünner bundan eyiydi. seyir çıkattıranı mı arıñ. görseñ bi. yā. **FD: Nasıl seyir**

94 **çıkıyorlar?** AG: ğabran yaqıyò edrafında geziyolar. ğarı ğılına giriyola, erkek ğılına
95 giriyolar. efeler ğāli oynēyo. FD: **Masal bilir misin Ayşe teyze?** AG: mesalı bilmen yavrum.
96 unu bilmen. bilirsin desem yalan olur. FD: **Eskiler savaşlara gittiklerini anlatırlar mıydı?** AG:
97 e? annatırladı emme benim ğulāmda ğalmadı u zaman. hani şimdi yalan ğonuşmiyen. şimdi
98 benim hava.. savaş řēsi yok bende.

99 **FD: Başka dedelerinin ninelerinin anlattıklarından hatırladıĝın şeyler var mı?** AG: hē ninem
100 çilte doğurdu tezgāhda. bōyne çıkırdı ip bükerdik. ben kendim de doğurdum. kilim
101 doğurdum. duyduĝu? ninem çıkırdı mı tezgāha ben girerdim doğumeye bōyne ayaklarıĝ,
102 tefeyi de bōyne bōyne ğatardıĝ çekersin. FD: **Hala dokunuyor mu?** AG: hālā olsa doğurun.
103 **FD: Ama yok.** AG: yok. bitTī. belki ālli sene kilim doğudum. FD: **Bu köyde mi?** AG: bu
104 köde. ha bi şurda dā baĝ yayılı. bilmıyosañız baĝıĝ bi dene. FD: **Tezgahlar ne oldu?** AG: tez..
105 benim tezgām yōdu, elim vari.. ğaynatamgilde ğaldı. ayrılınca ben burıya çıkırdım. ğonuma
106 ğonşuya gitTim. elimde kirkit kilim doğumıya. FD: **Kirkit nasıl bir şey?** AG: işde bö.. a işde
107 bōne. erişini bōyne bōne vurusun. meleyi geçirisin. fabrıkaydık biz u zaman. sen bi
108 geleydiĝ u zaman bi, bi ğoreydiĝ a yavrum. yā. hiş de beyenmezdiĝ dođuyannarıĝını.
109 get, bōyne doğunur muymuş? niye öyne doğuyonuz? şunu sök. ipini ... FD: **En iyi sen mi**
110 **yapıyordun?** AG: hePimiz yapardıĝ. sāde ben kendimi met etmeyen. allah va ğāniydik. belki
111 elli kiřiydik. ū u. he alıĝ. al hadi yavrum al. kilimneri dođuduĝ yavrum, tezgāha bilirsin,
112 çıkırdı bilirsin. ip iyirmesini, yūĝ daramasını. yūĝ atardım yayına dangır dangır. gitTi unnar
113 heb bitTi. baĝırsaĝdan bükersin, hayvan baĝırsaĝından. FD: **Neyi?** AG: kirişini. hī. şey
114 yaya gerdirışsin, eline de toĝmā alırsın. aha bunu. ha. bunu bōyne bōyne bōyne vurusun.
115 daĝır dangır öter. ah olsa ben sa a ğoğeriverin emme yok. yā. düzen yok. FD: **Başka ne**
116 **işler yapıyordunuz?** AG: işde bařĝa ğali leşberlik yapıyoz ğāli. harmana geliyoz, düyen
117 sürüyöz, yunaĝ yıķıyoz, bulĝur ğaynadıyoz, ğöce ediyoz, tarana ediyoz, řēriye ediyoz. işde
118 bunnarı ğāli. likler dönerdi. FD: **Ne o dönen?** AG: daş dönerdi bulĝur keperdiciK. FD: **Adı ne**
119 **onun?** AG: lik. işede va üşsareyde va giderseĝiz ha. tamam üşsareyde.. beygir döner, u da
120 ğarışdırı bōne bōne keperdir. bulĝuru ğöceyi keperdir. undan sona da yıķarsın. ğalbırı ğorsun
121 uña süzer. suda yıķarsın. heP bu yiyilikleri otuz kilo ĝırĝ kile yüz kile yıķadıĝ. şimdi ne va
122 etmek Kēberťmiye. un hazır bulĝur hazır hep hazır. YG: harar. çuvalları da harar. on iki kile
123 on, yirmi kilelik bi harar yāni. harar cuvalı, doğuma. AG: he harar. saman çekerdik.
124 samannarı samannı a deperdik. mallar yiyicik. ya yavrum. hı tamam mı ğāli ayşa deyzeĝ.
125 **FD: Tamam Ayşe teyze. Çok saĝol. Allah razı olsun. Aĝzına saĝlık.** AG: hem sizden de allah
126 rāzı ōsun. memed aliye çok selam.

SEYİTGAZİ - Bardakçı

Kaynak kişi : Emine Pek, 70, Okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Ekmek yapımı

1 **EP:** hasdayın, dün geldim dā. hasdayın_āşam ... **EB: Geçmiş olsun. Nasılsın? İyi misin? EP:**
2 eyiyin ğuzum. **EB: Adın neydi teyze? EP:** ěmine, ěmine benim_adı. **EB: Soyadınız neydi?**
3 **EP:** pěk. ěmine pěk. **EB: Yaşınız kaç teyze? EP:** yaşım çok, yaşımı Filan bilmiyöm, ğafa
4 kādımı getiriydim keşKe. yetmiş va. benden.. **EB: Okul okudunuz mu? EP:** hěç_okumadım a
5 güzel_olum. hěç_okula girmedim. **EB: Niye? EP:** e buvāmın_anamın_çocu_çokdu. esgiden
6 de yo_udu öle bi. hana sıkısdırma filan yō_udu. anamın da çolū çocu_çodu beş
7 ğardaşidik biz_altı ğardaşidik. unu_uçun bobam hana beni hěç_okula yollamadı. hiş
8 gitmedi. şöle okulu_ğapısından atımadım. adıma soyadıma yazamıyom. barmağ basıyom hi.
9 ya. hiş bilemem valla ğurban_olıyın. **EB: Demedin mi beni okutun diye? EP:** çocuğuz ne
10 děyem. unnağ nereye deyosa biz_urıya gidiyoduğ. anne baba ne derse urıya oluyodu
11 esgiden. hindi öle de_ı. hindi ğızlā bile kendi istedine varıyō olannar kendi istedine varıyo.
12 bizler_öle de_ildig. anamız bubamız kime verise biz_unu varıydık. **EB: Eskiden öyle değıl**
13 **miymiş? EP:** esgiden_ö.. esgiden_öleymiş. buğamız anamızın_ğünündē ana baba kimse
14 verise una varıyoduğ temsil. benim bu adama geldimde ikinci ğarısıydı bunuğ. ilk ğarısı
15 ölmüş soğuna ben geldim. bi di unuğ on_altı on yedi yaşında ölu varıdı, uğu da bēn
16 böyütüm. o dā hana allah ramet_eylesin yaşamadı on_altı on yedi yaşında öldü. adam
17 kendi di öldü. bēnden otuz ğırğ yaş böyüdü benim bu adam. tābi. anamız buğamız verdi mi
18 ğarıydık. bi de dul herifidi. **EB: Niye öyle verdiler seni? EP:** vediler_ışTe. buğam hayır
19 diyemedi ki. anamız buğamız kime verise biz_unu varıydık. öleydi ğurban_öldüm ğuzum.
20 ıramazan_u kömürler gelecek mi ki? İşallah gelir. **EB: Ne hastalığın var teyze? EP:**
21 kemiK_erimesi va bēnde. şeker de va. ben māmıdiyada ... hasdalına gitTiydim. bi de
22 görümcemini_ölu öldü. uğa da başsālı_ı dēledik şeerde. olan da hindi davar Filan_aldı.
23 ilkin ğayınnasının yanında duruyodu. ğayınnası ğovunca bana geldi. işte aha ramazan.
24 ğovaladı ğayınnasıgil. ğayınatası ölünce ğayınnası ğovaladı ... ol git dedi. ilkin ğan.. ğocasına
25 bağıpdı, kendine bağıpdı, malına bağıpdı. undan sona çık git dedi olana. olan da ... dedi

26 buriya hayvannarını nesi varsa toplamış geldi. anayım bi şe diyemedim ki. olan da birciK
27 çocuk, olan. dört dene gızım, gızım çok da ölüm bi dene. **EB: Oğlardan torun var mı?**

28 **EP:** olanıñ dört denē olan_everdi. geçen de unuñ sünedine gitTim_işTe torunuñ, unuñ
29 olanıñ sünedine. hāsılı gızum böle. çok çekdim bēn peK çok çekdim. vallā çok çekdim
30 gurban_olan. dört çocu_a ā böle fırın yaqđım ha yavrum deyivesin. fırınınan
31 böyütTüm_unnarī. heriF_éytiyarıdı çalışamadı. ben soñ ğarısıydım ya. ilkinginde de dört beş
32 dene çocuğ_ölmüş. ne bobamina beni vériyoñuz böle bi éytiyar_ada ma. unuñ vallā evledī
33 sene benim anam yeñi evlenmişmiş. işde. taqđir tecellē, yazı mı? undan sona adam
34 éytiyarladı. e bi de çoluK_çocuğ_ oldu tābi. e ben geliñce nōldu? fırın yaqđım senelēr boyu
35 fırın yaqđım. **EB: Kime? Başkalarına mı? EP:** hē herkeziñ_ekmēni pişirdim. **EB: Nasıl yaptın**
36 **onu? EP:** işde ğonu ğoñşu odununu getTi. bēn böle unnar dōkTü bēn saldı. bişirdim vedim
37 bişirdim vedim. ğoca kö_ün_ekmēni Pişirdim. yā. hinci işdi iki senedir çalışamayon ğāli.
38 allah razı osun hōkümetimiz de bağıyō. allah bin kere rāzı olsun aylīm filān yoK. atmış beş
39 aylığı_alıyon. hiç_aylīm filān yoK. allah allah hōkümetimizi Küş KuvaT vesin yā rabbi. u
40 bağıyō biSi. kimse baqmaz, ölüm gızım baqmaz. **EB: Bakmıyor mu oğlanlar kızlar? EP:** ne
41 baqcaK_ gurban_olan. herkeş kendi derdinne ūraşıyō. ōle deyyolā. biz de aynı sen gibi
42 ūraşıyoz deyyola hanı çolūmuz çocūmuz_ oldu deyyola. nē diyceñ? eh napam? taqđir tecelle
43 bölēmiş. allah yatağlara düşürmesin. allah_ıman ğuran nasib_etsin. **EB: Siz burada bazlama**
44 **mı yapıyorsunuz yoksa somun ekmek mi? Tepside mi yapıyorsunuz? EP:** böle.. yō tepside
45 de_ıldı gurban_olan. ğapıyı bi açam dı gösterelim mi? buyruñ gösderem. olan işdi gökünü
46 yükünü aldı geldi buriya. bi şey diyemiyōñ_anasıñ. dayanamayyoñ, ğatiyen dayanamıyoñ.
47 unnā saña.. ... ā bu çöñge_ı suladım suladım bu küreklerle. ğoca kövü bişirdim ā böle. ya.
48 **EB: Şuradan mı yakıyorsun? EP:** burdan yaqđıK. devamlı burda yaqđıK. böle süPürdüK.
49 odunna. böle ça.. **EB: Kaç ekmek alıyordu bunun içerisi? EP:** bayā on beş yirmi alıyordu. **EB:**
50 **Somun mu yapıyordunuz siz? EP:** somun de_ıl, deliKni deliknī pide. **EB: Pide mi diyorsunuz**
51 **ona? EP:** pide dēyoz he bide de deliyoduğ_ortalarnı biS. ortalağını böle deliyoduK. buriya
52 ğoñşulā dōkerdi bēn burda boyūna bişiri bişiri unnara veriydim. ah ıramazanım da bili.
53 ben_unnara devamnı hizmat_ederđim. gelene gidene amanın makine gibi çalışırdım. hindī
54 işde böle oldum. nāpam? **EB: Bunlar kürekleri. EP:** he kürek. sıyırıKa. çöñge ā bunnā. **EB:**
55 **Bu ne? EP:** bunnā çöñgü işde. bunnānan süpürüyodum böle. çapıdı dolayıp dolayıp
56 süpürüyōdum. küreklēñ dahacıdı içerī ğoduK. yah ā bunnarı ğilī ğirtī esgiden bi de gider
57 çarşıdan k_a_ıat filān toplar gelirdim indi gidemiyōn ğāli. unnarı yaqđıdım. aha ıramazanım
58 bilir. kağatları getiri getiri yırtar, ğışın_unnānan yaqđıdım hükümet de allah ırazı olsun
59 kömür vériyodu. inşallah gine veri. nāpan hişde olan geldi baqam. işallah ya rabbim. işallah

60 ana der. **EB: Oğlan karısını alıp mı geldi?** EP: ğarısı burundaydı bēn geldim u zabahdan gitTi
61 ğarı. řērde dōrt dene çocū va ğarınığ. **EB: Bahçede ne yetiştiryorsun teyze?** EP: bāçada her
62 şey varıdı. işde ben gitTim ya on beş yirmi gündür, bir_aydır yo_udum baya. şu cevizidi
63 ğurumuş. iki gün eyleştim_emme pek baċan_olmamış. ben de yo_udum_ışde bunnar bōle
64 şi_olmuş ğurumuş. bi di suladığ. **EB: Bu ne?** EP: hē bu ayva. bu hayvayı da valla ...
65 soċduydum bōle buña barı_olsun diye, allah vedi oldu kendi başına ... bi dāne ayvası va. şu
66 da fişne. u da ceviz. inşallah_olur ... şunnar yer_elmāsı. **EB: Yer elması mı bunlar?** EP: hē
67 hē unnar yer_elması. **EB: Yerin dibine gidiyor. Aşağı doğru gidiyor.** EP: hē ařřā patetiş gibi
68 çıķıyō. patetişs gibi çıķar bu da. bu da erik şu. erik. **EB: Asman var.** EP: vā vā. beriket vesin
69 hepsi va. amanın_elime geçen eĥtiyacımı ... hepisini ne etcēmi şaşardım řōle. eme hindi dün
70 geldim va.. artıķ va yavrum dedim ... ē ğā.. temsil ğarı toplamış fasilleleri filān yimişle.
71 hec_olmazsa sulayıvreydiņiz_a ğuzum bi. bir_iki çiçeKler filān heP ğurumuş.
72 kendin_olmayınca ğurūyo. allah sizden ırāzı osun. gelin yoċarı çıķamıđ da bi çay demlediņ.
73 otTum muydu demledirin vallā. çıċām bi. **EB: Çok teşekkür ederiz teyzeciğim.**

SEYİTGAZİ - Beykışla

Kaynak kişi : Fadime Sarı, 80, İlkokul 2; x
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Çeyiz

1 **FS:** sarı. **EB:** Yaş yetmiş var mı? **FS:** seksēn. nē yetm.. **EB:** Okul okudunuz mu? **FS:** valla
2 u zamannar işde ikinci sınıfdan ayrıldım. okurum, her şeyi okurum. hē. /.../ **EB:** Burası
3 Beykışla köyü değil mi? **FS:** beykışla. **EB:** Eski bir köy mü? **FS:** eski köv tābi. daıldı kimse
4 ğalmadı bura çerkez kövü. /.../ **EB:** Eskiden düğünler masraflıymış o zaman. **FS:** çok çok. bi
5 de başlık vardı hindi burların başlı ğalktı ğali. **EB:** Neydi başlık? Çok muydu? **FS:** çok
6 tābi. **EB:** Ne isterlerdi mesela? **FS:** ... işde parı geline altın gümüş nēse. elinden geldī ğadā
7 yapıyordu işde. **EB:** Çok mu isterlerdi para? **FS:** bizim burlāda çok yok yayrum. kürtlerde
8 çok. şu cevzli köü var ora.. eğer bi ğız ğaçır ordan tamam, işin, ocān söndü. **EB:** Ne
9 istiyorlar? **FS:** ū ğaş milyar isderler. altın. yandı. ... **EB:** Şimdi başlık parası bitti değil mi?
10 **FS:** bizim burlarda hiş yok. olan evine isdedini aldırı ğız evi, altınını gümüşünü çenizini
11 kendi de yapar yapıcığını. **EB:** Çeyize ne yaparlarmış eskiden? **FS:** valla esgiden.. **EB:** Siz ne
12 yapardınız? **FS:** biz esgiden işde iki ğat yatağ, ūç yorgan, ğıza işde öle ceyrannı bi
13 şey alınmazdın eveli burlarda. hindi ceyrannı öteberi de alınıyo. çamaşır makinesiymiş,
14 buzdolabıymış, hindi çoğ alınıyo. **EB:** Eskiden ne olurdu başka? **FS:** çenizi ğızın yapıdıkları
15 işlēmē, oyaş, yazması, her şeyi olurdu işde. sandık çenizi. halısını alırsın. yapıcıklarını
16 yaparsın yollarsın. iki dene ğız gelin çıkardım şerdeler. bi de ölüm mar şerde güççüg ölüm.
17 biri bŭ, böyüK bu. bi de şurda, şu evde o, orta.. ortancı da şu evde. beş dene çocuK. bobaları
18 erkenden öldü. unnar böyüdüdü ikisi asgerden geldi. evlenmedilerdi hiç. ikisi asgerden
19 geldilēdi. hiç evlenmediler birini everemedi yāni. iki dene gelin birden alcādı birini de
20 alamadı. cı ara çay, cı ara çay işde bobasının ğoyununu güdēdi. ğırda bayırda cı araynan
21 çaynan ömrünü bitirmiş işTe. elli bir yaşındı öldü. **EB:** Nasıl büyüttünüz çocukları? **Zor
22 olmadı mı?** **FS:** çok şükür heş unna birbirleni everdiler. tābi unnar ğızları da çıkardı kendileri
23 de evlendiler. işgisini de verdiler düğününde, düğünlerinde. yemēni de verdiler. evlendiler.
24 **EB:** İçki var mıydı burada düğünlerde? **FS:** vardı vardı. **EB:** Çerkezler içer mi? **FS:** işme mi
25 unnar hiç? su gibi içerler. **EB:** Şimdi kalktı ama içkili düğünler. **FS:** ğalkdı. ğalkdı hindi. çok
26 dabancı atılırdı, dabanca da atılmıyo hindi dābi. ū. **EB:** Yasak artık. **FS:** yine kövlerde atılıyo

- 27 da, asabalarda sētazıda filān atılmıyō. mahmudiyede, iftelerde alabalı yerde atılmıyo.
- 28 kōvlerde yine atılmıyō. kōvler ssız oldūna. azā oluyoru işde... he dabancadan azā oluyo.
- 29 x: eve gidemıy yā burası ok rüzarlı yā. **FS:** ok rüzarlı sati otTūmuz aba atindeydi. **EB:**
- 30 **Allah razı olsun. Biz sizi rahatsız etmeyelim. FS:** bi ay ıersıyız, gidersıyız.

SEYİTGAZİ - Cevizli

Kaynak kişi : Hatice Çavdar, 48, Okumamış; x
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Ekmek yapımı, Düğün, Yemekler

- 1 **Sİ: Adın neydi teyze? HÇ:** hatice çavdar. **Sİ: Kaç yaşındasın? HÇ:** kaç yaşımıydım? **x:** kırk
2 sekiz. **HÇ:** kırk sekiz yaşımıydım. **Sİ: Okula gittin mi? HÇ:** hayır gitme.. okuma yazma yok.
3 **Sİ: Hiç mi gitmedin? HÇ:** hiç gitmedim. yo yo okumam yazmam yok. okul gelişē yaz..
4 giderim, öğrenirim. **Sİ: Şimdi gider misin? HÇ:** giderim tâbi. öğrenmeg_ısdeyorum. **Sİ:**
5 **Öğretecek kimse yok muydu sana? HÇ:** burada yok hocalar. **Sİ: Okulda öğretmen yok mu?**
6 **HÇ:** okulda vardır da ben.. **Sİ: Öğret desen öğretirdi o. HÇ:** öğretir_amma ben gitmiyōm.
7 gidebilsem_ışlerden bırakıp gidemiyom. iş çok. **Sİ: Ekmeği nasıl yaptığını anlatır mısın?**
8 **HÇ:** ben şimdi bunu ē.. eleyom. eledikten kerri maya gıyuyōm patetis kıyuyōm. pēnir ...
9 kıyuyom. pēnir. inekden yapıyom. undan sora yuñuruyom. fırına götürüyom. yapıp geliyom.
10 **Sİ: Fırın nerede? HÇ:** fırın şu karşıda, komşumuzuñ. **x:** yuñurma şeklini annat. **HÇ:** yuñurma
11 şekli yuñuruyom tâbi. **Sİ: Ne kadar yoğuruyorsun? HÇ:** bi sa_ıt yuñuruyom. bi sa_ıt
12 yuñurduktan kerri hamırımız geliyo. geldikten.. geldikten sonra döküyom. tepsilere
13 döküyom. tepsilerden sonra fırına veriyom kıbarıyo aS tepsilerde. ğabardıķTan sonra fırına
14 salıyom. fırını hataşlıyom otlandırıyom. hataşı bis samannan yaķıyoS. samanna yaķıyos.
15 samanna yapıyom. samannan hataşladıktan kerri fırınıñ_odunu òrendikten kerri kendim
16 biliyom. yaptıktan kelli şē_ediyo fırına veriyom pişiriyom. u da güzēlce bişirdikten kelli
17 getiriyom dōşüyom. **x:** kaç sa_ıtTe bişiyō? **HÇ:** bi sa_ıtde bişiyō. bi sa_ıt_on daķķada
18 bişir. hem de hamur_olmaS. güzelce yapıyom, getiriyom. çolumnan çocūmnan yiyom. **Sİ:**
19 **Ne kadar yiyorsunuz onu? Sonra bir daha ne zaman yapıyorsun? HÇ:** e u gidişe ğōre.
20 çocuklarıma yollarsam bir havtada yirin. çocuklarıma yollamasam on gün, on_iki gün,
21 kendim_olursam_emme çocuklarıma da yollarım ben. **Sİ: Bozulmuyor değil mi bu? HÇ:**
22 bozulmuyolar. buzdolabına ğorūm ilkin, bişdikten kelli. unnar bozulmaz. götürüm getirim.
23 çocuklara yollarım. işde bōle. dā şeylerim çocuklarsız dı olmayo. çocuklara da va.. **Sİ:**
24 **Nerede çocukların? HÇ:** çocuklarımız dı setğāzide, ikisi de. ayrı ayrı evleri va. **Sİ: İki**
25 **çocuğun mu var? HÇ:** iki.. üş dene çocūm va, ikisi ğıS, biri òlan. bi di biz ortak duruyoz bi de
26 ğa.. eltimin òlan da var o da biz berāber durdūmuz_üçün berāber yollayoS. u da idiyo. inek

27 sāyoz. ineklerimiziñ südünden yollarız çocuğlarımıza. her şeyi yollarız unnar da yir_çerler.
28 unnar da bize yollarlar. birbirimize bağıyoz. **Sİ: Onlar size ne yolluyor?** **HÇ:** onlar da biz de
29 ne isderseK unnarı yollarlar. yolladığdan kelli.. **Sİ: Gelip yardım etmiyorlar mı?** **HÇ:** ederler.
30 gelinneri biS yeñi yolladığ. iş yapıdılar bizimnen beraber. bu ē bu havta gitTiler. bu havta
31 gēri gelcikliēr. biz tarlıya gidersek unnar da evleriñ_ışlerini yapıyolar. bi ninemiz va yaşlı
32 una bağıyolar. ebemize bağıyolar. **Sİ: Amcanın annesi mi?** **HÇ:** annesi var. una bağarlar.
33 ōlelikde.. **Sİ: Sizin tarlada ne işleriniz oluyor?** **HÇ:** nohud yaparız, nohud yolarıS, harman
34 ğaldırıS, buydey, arpa başKa işimiz yok suyumuz yok dā dōrusu. suyumuz_olsā patetis,
35 şunu bunu da ekeriS. su olmadı için hiş bi şe. suyumuz yok. suyumuz_olsa her şeyi,
36 patetis_ekeriz. **Sİ: Muhtardan isteyin su.** **HÇ:** mutardan.. mūtār bizi kimseye.. eviñ suyu
37 bilen_az geliyo. bi yukarısı çıkmıyo suya, buraya. burası bilene eve bile zor çıkıyo su.
38 isdesek napsıñ? isdedimiz gelmiyo ki. **Sİ: Memnun değıl misiniz muhtardan?** **HÇ:** mūtardan
39 memnun.. memnunum. ē işleri va geş geliyo. benim_ışim_oluyo u yerişemiyo. ōlelikdē
40 geçinip gidiyöz ğāli. **Sİ: Evin işi sana mı kalıyor?** **HÇ:** eviñ_ışı baña ğalıyo tābi. mal vār
41 unnara bağıyom.

42 **x:** dü_ünnerden bahseT boş ver sen esKi geleneKleri. **Sİ: Şikayet etme diyor.** **HÇ:** şikāyet mi
43 ē dü_ünnerimiz de çoK güzel_olur. **x:** ... bağ kıamaraya alıyo bağ. **HÇ:** ālsın ben
44 ğorqmuyom ki. olucū işlerimi şe_çdiyōm. şeyē dü_ünnerimiz çoK gözel_olur. **Sİ: Eskiden**
45 **nasıl olurdu? Şimdi değıl.** **HÇ:** esgi dü_ünnerimiS şimdi üş, üş gün dü_ün ça_arır. üş gün
46 yime işme hazırlarız. ğına yakārlar ğızā.. **x:** bazartesinden perşembeye ğadar beş gündü esgi
47 ... **HÇ:** Perşembeden hē cumaya ğadağ dü_ün_çderdik. esgiden_ōledi. şindi tātillerde oluyō
48 iş sahabı şe oluyo. şindi esgiden üş gün dü_ün salarlardı. **Sİ: Neler yapılırdı?** **HÇ:** ğız_evine
49 gidilirdi. ğız_evine gidilirdi, ğız_evinden ōlan_evine gelinirdi. undan sorā ğız_evinde.. **Sİ:**
50 **Niye gidiliyor? Ne yapıyorlar gidip?** **HÇ:** ğız_evine şe hazıllık yaparlar ğız_evinde. şe
51 davulunan zurnayınan gelir giderler. çarşımızda davul çalınırđ esgiden. satılık da_çdırlardı.
52 **Sİ: Ne?** **HÇ:** satılık eşya hediye verilerdi. eveli davulunan hediye da_çdırlardı. **Sİ: Köylüye**
53 **mi dağıtıyorlar?** **HÇ:** hī köylüye veriydik_ışTedimiz_akrabalarımıza filān götürüydük. ğoca
54 bıçakçı olurdu. unnan barabar gider da_çdırdıK. **Sİ: Koca bıçakçı.** **HÇ:** hī. efe başı.
55 da_ıtıyoduğ. **Sİ: Sonra?** **HÇ:** sōra işde üş gün dö.. dört gün dü_ün çalıyudu, bitiriyoduğ.
56 bölelikde bitip gidi.. **x:** hediye da_ıtTīñ kişiler de sana tağırđ ādeti. ğoyun ğuzu verilerdi.
57 **HÇ:** bunnā da bize hediye getirirledi. ğoyun getirilerdi, ğuzu getirilerdi. **x:** sen mesela
58 gömlek verisin esgiden yaşmağlar da_ılılırdı, u gömlekler da_ılılırdı. poçular bölē işlemeli
59 yazmalar. onnar da karşılında hediyelerini getirilerdi. **HÇ:** her şe unnar da getirilerdi. çoğ
60 ēyiydi, ... gelenemiz çoğ_ēyiydi. şimdi tābi taTile giriyō işe girdiler, kimi geliyo kimi

61 gelmiyo. tabi şeyler iyi olur. gine de şimdi güzel oluyo her şemiS. şimdikinne tabi i.. bi
62 cumartesi bazar çalıyo işTe bu. iki günde bitiyö. davul gezerdi köçün içinde. **Sİ: Birkaç**
63 **düğün birlikte mi oluyor? HÇ:** bıkaş düün birlikTe oluyo. /.../ **Sİ: Kızlara ne çeyiz**
64 **yapılıyordu? HÇ:** kızlara çeniz her şey yapılıyo şimdi. **Sİ: Eskiden? HÇ:** esgiden işlemler
65 yapılırdı, halı kilim dokunurdü. gızlar da yapardı. undan kelli şı Poçu yaParlardı. e çorap
66 yaparlardı, patik yaparlardı. o yazma oyalar yaparlardı. her şey, basma, gâşmer her şeyi
67 şey ederlerdi. şimdi elbise çıkdı her şey de işti tâbi. himdi heP ... **Sİ: Kıyafetiniz nasıldı?**
68 **HÇ:** gıyâfetimiz gadife geyerdik, işlemeli gadifeler giyerdik. **Sİ: Nasıldı o? HÇ:** unnağ böle
69 gırmızı, kendimiz yapardık. **Sİ: İşliyor muydunuz kendiniz? HÇ:** işleriS tâbi. iş şeyli o hoÇâ
70 geldi. hoca geldi öretTi gızlarımızı. unnarı yaparlardı. unu şimdi cenizi yapmıyolar. şeyden
71 şerden bazardan alıyolar. hazır danteller örerdik, oya yapardıK. yasdığ gılıfları yapardıK,
72 işlerdik. dantelerini yapardıK ayrı ütüler gördük. her şeyimizi çok güzel yaparız. ta şimdi
73 tabi kimisi okuyyo. çocuK galmadı bizde. üç gı.. iki gızım vardı, evlendiler. bi ölüm
74 evlendirdik. şimdi unnar setgazide oturuyolar biS burdayız. işdi ölelikle sürdürüp gidiyoS.

75 **Sİ: Ne yemek yapıyordunuz düğünde? HÇ:** düündē şey fasille yemeyi yaparıS. ... pilav
76 yaparıS. hayvan keseriz. inek dana keseriz, et bol olur. undan sorâ eskiden şey topaş derler
77 topaş yapardıK. **Sİ: O ne? HÇ:** topaş işTe böle eli göceyle ciyer yaparız, içine gıyarız. sovan
78 dōrarız. unnan sona biber gıyarız, baharat, gı.. şē gali nāne gıyarız. her şēni gıyarız dolma
79 ya.. topaş yaparız. topaşlar şindī unnar da yapayolar. gerekdī yerde yapıyoS. sarma yaparız.
80 **Sİ: Dolma gibi bir şey mi o? HÇ:** u da topaş da hī dolma gibi oluyo böle ufağ ufaK. böle
81 şeyde atarıS. tencireyle gōruz. bi herene atarlar böle ocaqlarda. şimdi gız yārenimiz gelirdi.
82 unnar yārende u topaş isderlerdi. u topaş olcığı ille olmasa olmayo. olmayodu düünne.
83 şimdī şey ediyoz, unnarı yaparız. şimdi dē pilav yaparız, fasıl.. no.. nohud gıyarız pilavlara.
84 fasille yemeyi yaparız. gerekdī yerlerde her şey isde.. helva basarıS gāzannarna. unnarı
85 yaparız. bazan yerişmedī yerde satın alıriz. ölelikde gider. salata yaparıS. her şey gerekdī
86 yerde şeyler yāni yaparız her şeyi. **Sİ: Tamam teyze, ağzına sağlık.**

SEYİTGAZİ - Çukurağıl

Kaynak kişi : Havva Kurt, 71, İlkokul 3; x
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Bayramlar, Eski hayat

1 **HK:** hamur yapveriydim. **Sİ:** Havva yenge soyadın ne? **HK:** kırt. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **HK:**
2 yetmiş bir. **Sİ:** Okula gittin mi? **HK:** üçeceK gittim ilkoğula. **Sİ:** Bu köyde mi gittin? **HK:** hı
3 hı buradā biz_emsallar üşdē biraKdık. o zamannar ne biraKdın diyen yoK, ne gelmiyon
4 diyen yōdu yavrum. bōlē on ğadar emsalımız vardı, hepimiz de biraKdığ_üşden.
5 ó_zaman_okula òle bi düşgünnük mü yōdū, arıyan soran mı yodu? bōbam da eyitmedi
6 yavrum. **Sİ:** Baban eğitmenmiş. O seni okutsaymış. **HK:** ē öte öğretmen_istemedi, ünnemedi.
7 **x:** bobamın resmini çıkarmadım o böyle eski tip şapkalı mupkalı. yirmi dokuz yaşındı ölmüş.
8 mezar daşına böyle yazdırdım kendi ğafamdan. isim yazılı bu daşda, ecel geldi yirmi dokuz
9 yaşda, insanōlu bi fatiha okumadan geçme, hepimize burası son posta diye. anneme de şöle
10 yazdırdım. hāsıl_olduğ toprakdan, sanki yeşil yaprakdan, dünya size de ğalmaz, geçme bi
11 fatihā okumadan. bağa diyolar kı bunnarı kim yazdırdı filān. şimdi dört yaşında bobamdan
12 ğaldım. bobam beni çok severmiş. ah şöle olsa böyle olsa. baya bi şeyler_olcağımıymış. şā_ır
13 de olcağımıym. /.../ **SGA:** Çiböreği nasıl yapıyorsun? **HK:** he çiböre_ī hamırını yuñuruyōn. bi
14 ğaşşık iki ğaşık şöle yo_urt ğoyuyōn, yo_urduñ suyundan ğuyuyōn. ğıyma, sovan
15 rendeliyon. sū. unnan ē şöle şe_ediyoñ, alışdıyoñ. sonra hamırı yāzıp pişiriyōñ yavrum
16 çibörekde bi şiy yok da.. **Sİ:** Kolay değil mi? **HK:** kolay yavrum da.. /.../ **Sİ:** Amcanın
17 babasından mı öğrenmiştin çibörek yapmayı? **HK:** şe bobalından. tatarđı da. anasıgil filān
18 gelir giderdi. òrenirdim. şe òrendim yapardım_ışde. **Sİ:** Şimdi onlardan güzel yapıyorsun.
19 **HK:** gözel yaparım dā keşke yapıydım da yiyiydiñ. ā şura ā bura şey_ıtTik vallā eylendim.
20 de şey_oldum yavrum āncı muncu oldum. hasTanedeydim. bir_ay filān_oldu geldim. şeker
21 var şeker_ışde ğalbe vurmuş. ğalP Kıızı geçirdim. **Sİ:** Geçmiş olsun. **HK:** sa_ol yavrum
22 sa_ol allah iyiliñizi virsin. **Sİ:** şimdi iyi misin? **HK:** şükür_eyiyim de doğdur ğayet kendini
23 ğolliceñ dedi. bi dā ya ğırız geçirisiñ ya geçiremeñ ya felc_olusuñ ya ölürsün ... **Sİ:** Kendini
24 yorma mı dedi? **HK:** hı hı yorma dedi de hadi bağam. ğızlar vardı, gelin ğız evleri filān
25 suğadılar yavrum. /.../

26 **Sİ: Esi bayramlarda, ramazanlarda neler yapıyordunuz? HK:** kızım gine biz_aynı yemekler
27 yaparız, baklavalar yaparız. qurbannıq baklavayı bile yazdı gitTi gızlar hadi dedim ben ... x:
28 şindi şöledir baq. Küççük çocuklar adaq_etTiñiz mi diye arife günü adaq topladı. bayram
29 günü şeker toplardı. **HK:** çoluq çocuq.. x: büyükler harman_ yerine sancaq gurarlardı. **HK:**
30 sen_annaT. x: böyle oyun oyna.. baq onnar ilāzım gızıma. **HK:** zabāh_ oldu mu bu pek
31 şiy_ ider erkenden çocuklar gelir diye acıq gözleme çörek geş yapTım mı ba_ırırđı baña.
32 sabālen qağar hemen ... yapardım. çocuklar yıgın yıgın bosta bosta gelillerdi guzum. **Sİ:**
33 **Çocuklara çörek mi veriyordun? HK:** çocuklara gözleme veririz_ işde. x: arife günü adaq
34 diyöz_ işde una. **HK:** hı hı ō adā toplallar bayıra çıqallardı yıllerde urda, üleşirlerdi. biz de
35 ōlüydük de. e bayram günü de gine yemeklerimiz_ olur gelene gidene sövra gumadan
36 savışdıramıyız yavrum gitmez. **Sİ: Her gelene sofrı mı? HK:** her gelene sofrā, yemeK goruz.
37 baklavamı goruz, golanya dutarız, şekerini dutarız. hey maşalla ramazanda bu yıl pek çoqdu.
38 geziyolar geziyolar. bayramlaşmaya geliyolar sa_olsunnar.

39 **Sİ: Kalabalık mıydı köy eskiden? HK:** esgiden galabalıdı guzüm. bi dü_ün_ oldun mu bir
40 havta helke derdiK biS. bir havtā gıza gına yakılırdı. aqrabalar_ heb_ünnerdi ünnerdi urda
41 dü_ün gurulurdu. dāvet gezellerdi. ē şimdī iki günde dü_ün_ oluyō. bi gün gınagēcesi ertesı
42 gün gelin_ oluyō işde bu. bitTi. **Sİ: Şimdiyi boş ver eskiyi anlat. HK:** ēsgiden güzel_ olurdu
43 yavrum. Qalabalıq, ne güzel_ olurdu. **Sİ: Sen amcamla nerede tanıştın da evlendin? HK:**
44 gayınnam_ anam_ rāmetliK_ jsdedi bu beni isTemedi. **Sİ: Bu mu istemedi? HK:** yok yanı
45 hani isdiyeleg_ olmadı. biz birimizi görüb_ edib bi şey_ olmadı. anası rāmetliK burdan
46 pancara giderdi. su getirdim, yemek götürüdüm, yemek gelirdim, anası rāmetliK_ jsdediydi.
47 **Sİ: Seni görüp beğenmiş mi? HK:** hı hı. dü_ün_ olduydu şurdu işde āhmediñ
48 dü_ün_ olduydu yā a urada dü_ündē gördü. x: çocūqan biz bunnara oturmaya gelmişiz de
49 bu golumu çıkartmış benim di. di. di di. **HK:** hē hē. biliyom bereñarı biliyom_ onu da. gece
50 vakit bu gomsumuz vardı sarıñanda uña gitTim bölē, götürdü anam sırtında. elimi sardıydı.
51 x: dövmüşüm ben bunun_ golumu çıkartmışın. **HK:** yok canım dövme deyī
52 oynaşıyoduq_ össen bilmiyom gāli noluyōdu. düşdüm mü ... hē. **Sİ: Çocukken ne oyunlar
53 oynuyordunuz? HK:** saqlambac_ oynanıyodu, daş_ oynuyodūñ. x: emen. emen. **Sİ: Emen ne?
54 HK:** işde daş_ oynardıñ şē seksek. Pek datlıydı esgiden. televüzyon filān yōdu yavrum. **Sİ:
55 Ne yapıyordunuz akşamları? HK:** Qomşular galabalıdı. Qomşular bizē, biz gomsularā
56 ayşam_ oldu mu, ayşam_ oldu mu böyle herkeş birbirine giderdi. valla, bi güzeldi bi datlıydı.
57 goyun, güzü, sa_ardıq. inek sözüüm yabana inekler sürürdüK girā çoban_ olurdu. danaları
58 sürürdüK. āy esKiki geri gēlse. vallā. e sonra yerişdig_ etTiK burıya geldim ben.
59 anam_ rāmetlik pek temizdi ōle beni süde yo_ urda hiş soqmadı. burada da inēk, danā,

60 oyun, uzu, hēş yāni bilmiyom Öle ne yo_urt urtlandırdım ne peynir bitlendirdim, ne
61 Çocuklarımı kel_etTim, ne çocuklarımı kōr_etTim. dōrt dene u iŐiņ_arasında dōrt dene de
62 ocuk bōyūtTüm, ūrāŐdım. helal_olsun. gelēn gidēn gelen giden_amcaņ da titizdi ha. kendi
63 unnarnan gezer tozar, ay Şunu hazırlamadıņ_ı bağırır, bunu hazırlamadıņ_ı bağırır. Çok
64 datlı unnerim geşdi buvamıņ_evini hic_unutmam. hē buvamıņ_evini de hic_unutmam.
65 yağa yatırsın bala batırsın ī, buvamıņ_evi dā datlıydı. gece savura kağardık bōle.
66 anam_ŗāmetlik yālı yūzlū yapardı. yālı yūzlū yapardı, davul alana verirdiK gece. ıķardık
67 bāŐiŐ verirdik ginē, yālı verirdiK. **Sī: Davulcuya yemek mi veriyordunuz? HK: iŐdē yapdı ek**
68 yapdı ya, yoğ bazlama yapdı ozleme yapdı verirdig_ıņa. siz dā bu apıya geliyo ađıņ diye
69 ba_ırıyo ya, verirdiK. yalıņız.. **Sī: Her un mū? HK: yo her un vērmeyiz de arada verirdiK.**
70 dē yalıņız_esgi unner Őōle ah geri gelse. esgi unner geri gelse. ay milletler cecelē, tınaz
71 savırīr, būttūn omŐular bōle īamba filān ossa, fenerleri yađardı millet, dađardı harman
72 yerinē herkeŐler kimi sap getirī kimi ... buvam_ŗāmetlīn de ... sapa giderdi. sıdıķa rāmetlik
73 Kitmezdi abam_mardı. velasılı çoğ datlıydı esgiler. **Sī: Çok iş vardı ama çok tatlıydı. HK: e**
74 varlān.. hiç hiç iş doğanmazdı. Őindī biz buvam_ŗāmetlik bōle bibēr domatis ekerdi bi
75 tarla, onnarı toplardık, sōna arpuz_ekTi, arPuzu topladık. gece buvam burda harmanda
76 durudu, biz_ırlarda arpuz beklerdiK. rāmetlik, buvam_ŗāmetliK biz varasıya ayī mıyı
77 demledirdi. bi de ulube yapdı urda. fasille biŐiridī, melemın yapardı. bī hatice abam vardı
78 da dā valla ūlmeden_eveli aņdı. allah_ōņūne varsın dedi ... saba gidiyolarmıŐ.
79 buvam_ŗāmetlik de arpuS toplarmıŐ. sırtındaķı arPuzu dedi getTi dōktū dedi, hadi gidıņ
80 āli dedī dedi. harmanıņ bi hora geşti ha_ıa bi hora geŐdī. e uņa varsın diyē buvam da pek
81 Őeydi canım. bol_elli, eli_açdı. verirdi ūle. bi de alabalıdı. pek alabalıdı u harman yerleri
82 hani elnen gelen dū_ūn bayram hiŐ dođanmaz ki uzum. dođanmaz. **x: anal yirmi altıya**
83 ıkınca dēzene telefon_et de bağsın he mi ızım. **HK: he yoğ ıkınmam. Sī: Yok biz**
84 **televizyon değiliz. HK: he aman ıkınmıyım. diycēm ya esgi unner peK datlıydı, pek datlıydı**
85 āli ūtemizi vērsin_allah, ūtemizi vērsin uzum. **x: ūtede bi Őey yođ orđma canım. HK: yō**
86 ne orđcām, allahaņ dedī olcāğ_ölcez_ışde. orđunun_eele faydası var mı? yōđ. sıdıķa
87 abam on seKiz yaŐında ūldū. yedi aylık gelin_öldū allah_evladı. hiç kimse almadı anām,
88 buvām..

SEYİTGAZİ - Karaören

Kaynak kişi : Ramazan Topal, 51, İlkokul
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Köy hakkında bilgi

1 **RT:** isterse buyruñ_oturamıñ, istersem siz bilirsiniñiz. **FD: Adımız neydi?** **RT:** ramazan topal.
2 **FD: Yaşınız?** **RT:** yaş_elli bir. **FD: Öğrenim durumunuz?** **RT:** ilKokul. **FD: Köyün adı**
3 **nereden geliyor?** **RT:** kara_ören kövü burası bi taşlık yer_öldü için ören demişle, örennik
4 varmış. undan ğalmış yani. **FD: köyün hane sayısı kaç?** **RT:** şu_anda üç yüS kırk doñuS. üç
5 yüz_elli hane de. hana hâne olunca Pi kişi de bi, on kişi de bi. **FD: Yaz kış değışir mi?** **RT:**
6 ya kış üç yüzdür. tabi. yazın yine üç yüz_elli u rahat yani. şimdĩ geliP
7 gitmeler_ēsig_olmuyo yani. **FD: Nüfus kaç?** **RT:** şu_anda yedi yüS on_iki mi ne olması
8 lazım şu_an, toplam. **FD: Köyün kuruluş tarihi hakkında bilginiz var mı?** **RT:** köyün
9 kuruluşü_ışde bir_asıñı geçik de bizim kö_ümüz göç_etme yani bñ kümbet tarafından
10 gelme. şurda bi kümbet kövü var ya, urdan gelme yāñı. sāde yāñı başlangıcı urdan_amma
11 öbür tarafđan da gelmeler var yāñı. **FD: Yüz yıl önce mi gelmişler?** **RT:** tabi bi asır_önce
12 tabi canım. bi asırdan dā fazladır yani. **FD: Manav değıl mi?** **RT:** manav. bizim burası
13 manavdır. **FD: Üç yüz elli hanenin tamamı manav mı?** **RT:** hepsi, hepsi de manavdır. tabi.
14 bizde ma.. macır yokdur. yörük.. **FD: Yörük, Muhacir, Çerkez, Kürt...** **RT:** hayır. yav
15 gelenner var da unnar da manav şu_anda. mesa çerkezler var kö_ümüzde. ama manav yāñı.
16 **FD: Yani Çerkezliğini kaybetmiş.** **RT:** tabi canım, tabi tabi. yitirmiş_ü dedesiniñ dedesiniñ
17 dedesi, bilmem neyi. **FD: Kaç hanedir öyle?** **RT:** yav öle iki üç hāne filān çıkar yā yani öle
18 fazla şey yok burda. tabi canım. iki üç hāne çıkar. **FD: Çok mu eski gelmiş onlar?** **RT:**
19 çoK_esgi yā. yani unnar şim.. ya dedesiniñ dedesiniñ dedesi yāñı. bu.. **FD: Yüz yıl var yani.**
20 **RT:** vardır tabi canım. **FD: Kürt var mı?** **RT:** kürt yok. yok. **FD: Tatar?** **RT:** tatar da yok. **FD:**
21 **Muhacir?** **RT:** macur da yok. **FD: Yörük de yok. Türkmen de yok.** **RT:** yok yok. unnarıñ
22 köyleri ayrıdır zaten. unnarıñ köyleri ayrıdır yani. **FD: Sadece Manav ve İki üç hane Çerkez**
23 **var. Daha önce gelip de Manavlaşan var mı başka?** **RT:** yok yok. yok. bağ şu fethiye vadır,
24 macurdur. büyükyayla vadır mācurdur, bires de alevi şē de ğarışıkTır_urası ikiye.
25 yarbasan_ikiye bölüktür_ayñı. unđan sonra şu kümbet manavdır. yapıldaK manavdır.
26 gökbāçe var, yörükdür. tabi. ya türkiyeyi ğurtarannar yörükler_ışde biliyoñ yani. dī mi

27 hal_ibrām_ā. /.../ **FD: Cami iki tane mi var?** RT: evet, iki tane. **FD: Eski mi camiler?** RT: bi
28 tanesi esKi bi tanesi yeni. **FD: Eski olan ne kadar eski?** RT: valla ū heralda yüz yüz,
29 yüz_otuz yıllık filân vadır rahat yā. aşşā de_ildir yāni. yāni rahat vadır. **FD: Onun dışında**
30 **türbe, tekke, yatır var mı?** RT: ya türbemiz de var canım. yunus dedeniñ türbesi va. evet.
31 zaTen ġarā_örende yunus çoktur yanı. baġ bu şahsıñ da bu_ası yunusdu. he. öle dī mi? he
32 ölu da yunus_ışde, bunun_ölunun_ölu da yunus. **FD: Başka var mı?** RT: yok_ābi. yatırımıS
33 filân yok. yāni bizim kö_ümüzüñ tarihi ve kültürel bir yapısı yok_ābi. hani yeni yerleşim
34 yeri oldū için. ama kümbetde o_şun yapıldaġ da esKī yerleşimdir. urlarda bi kıaya mezarlıklar
35 şudur budur var yāni. **FD: Burada ören yeri var deġil mi?** RT: tābi canım önceden örenmiş
36 burası yā. **FD: Sit alanı mı?** RT: di_ıl. di_ıl di_ıl. öle Kıara taşlık bi yerimiş yani. **FD:**
37 **Höyük, eski mezarlık var mı?** RT: yok. ya var da bi tuz tepesi var. bi dē şū ne diyolar_ū
38 ibilleriñ_aġanıñ ġarşısı inönü mü ne diyolar_urıya yā? inönü mevkī. iki yerde bi şilik var
39 yani. iki tane kıaya, ġazılmış ġayanıñ_ortası. tuz tepesi mevkisi. **FD: Sit alanı mı orası?** RT:
40 sit_alanı. ya şöle tepē, kıoruma bi mezar va başKıa da bi şey yok. /.../ **FD: Ne tarımı yapıyor**
41 **burada?** RT: būday, arpa, yani patetes fasülye işde aġlıña né geliyosa. pancardır, ġünaşşīdır.
42 **FD: Sulu tarım var yani.** RT: var. sulu dā tabi ġıraş da var sulu da var. /.../ **FD: Yakın**
43 **zamanda göç eden var mı?** RT: göç_edenner ya var tabi. şimdi göç_eden néden? şu adamıñ
44 mese_á üş tane çocū var, hepsi de şe_ırde. néden? işsizlikten dolayı. bunun mese_á nüvus
45 burda olmuş_olsa yirmi kişi dā olcaġ bunun_evinde. **FD: Hane sayısı azalmayıp çocuklar mı**
46 **gidiyor?** RT: ya bizim baġ baġ şimdi. bizim nüvusumuS baġ hayır. baġ bizim nüvusumuS üş
47 biñ üç yüz kırık yedi mi ne. bizim_araşdırmamıza ġöre. üş biñ yōsa altı yüz öle bi şey de ben
48 de tam_aġlımda ġalmadı. o nüvūsa teġabül_ediyo. üş biñ bēş yüzlerde de ortalaması. işde
49 bu da göç, néden? işsizlikten dolayı. yani bir_ayleniñ üçü burdıysa otuz tanesi esKişe_ırde,
50 afyonda, bilmem şurda burda yani. **FD: Son on yılda kaç hane gitmiştir?** RT: son on yılda, e
51 nerden baġsañ yanı yüz_ayle ra_ıat gitmiştir. tabi, tabi, rahat rahat yanı. yanı evlenen,
52 evlenen gidiyo. evlenen gidiyo yanı. **FD: Eskişehir'e, Afyon'a...** RT: eskişe_ır, afyon_ışde
53 bu yöresel yā, yani nerde iş bulursa. ya bursa olur, nerde iş bulursa. tabi nerde iş bulursa yā.
54 **FD: İş için gidiyorlar bir de evlilik için mi?** RT: ya evlenen ya ġardeşim şimdi sen bu adam
55 ġızını veriyo. işi va mı diyo. adam asgeri ücretle de olsa gidiyo urda çalışıcıġ. bobası desTek
56 yaPıcıġ. ö_ē ġeçimini sālıycıK. **FD: Kızlar köye gelmem mi diyor?** RT: ya bi daġka şimdi.
57 şimdi baġ ben bi şey diyeyim saña. şimdi köydeki ġenşlerimiz ben dernē varıyo. hep
58 memnun de_illeġ. ama a_ılesini getirebilse. getiremiyo ki. yani ġoley de_ıl_ı ġadın
59 gelmeS. urıya giden gelmeS. şe_ıre giden gelmez yanı. **FD: Gidiş sebebi o olan var mı?** RT:

60 ya u olan di_ıl. yani gi.. yāni iş_olanā yok. mecburen çalışıcı. çalışmak zorunda. burda
61 köyde bi iş yok. /.../

SEYİTGAZİ - Kesenler

Kaynak kişi : Hacı Kamil Akkaya, 86, İlkokul 3; Saadet Akkaya, 77, İlkokul

Derleyen : Erdoğan Boz, Songül İlbaş

Derleme yeri : Avlu

Kayıt türü : Video

Konu : Tanışma, Köyün geçmişi, Sohbet

1 **EB: Nasıl işleriniz? İyi mi? Durumlar nasıl? HKA:** durumlarımız işde ileşberin işini
2 biliyosunus, çalışmayla. **EB: Zor mu? HKA:** e seksen altı yaşındıym dā çalışabiliyoS.
3 kimse yok. iki kişiyiz. **EB: Bir dede bir nine mi kaldı artık? HKA:** evet. o da yaşlı. işde şimdi
4 gış şeylēni şiy ediyoS. şunnarı kesem de hazırlıyem aha gışın kesemiyiz diye. da unnara
5 hazırlık yapıyöz. evet hayır ola. **EB: Muhtarla görüşecektik. Bunları ormandan mı**
6 **kesiyorsunuz yoksa kendi ağaçlarınızdan mı? HKA:** evet canım. yok. şimdi şu ganallar
7 yapıldı ya genişledi ya. urda bizim söütlerimiS, herkeşin söüdü varıdı. bunnar annadı mı
8 çıkar.. kesdik de unnarı gettik işte. odun yapıcāz. **EB: Dayanıyor mu bunlar? HKA:** e şimdi
9 kömür alıyöz biliyön mu hana şimdi kömürün arasına bunnar çıra gibi dutuşunca kömürü
10 vuruyosun. yani yanıyö. şimdi kömür yanmaz kına hana yanındaki dutuşmayınca odun.
11 unun için hazırlık yapıyorS.

12 **EB: Bu köy Manav köyü mü? HKA:** manav. bu köyü guran benim dedem. ... gelmiş evet. **EB:**
13 **Nereden gelmiş? HKA:** bñ kütāya tarafından gelmiş. bunnar çok zenginmiş yani, üç yerde
14 kışlamız, şurda çukurtepe, şurda sarıbayır gışlası şu ... Tā aılları varımış yani. e ben de tabi
15 göyün güttüm aılımız varıdı. şimdi ormana bıraktık burları. öti yan da orman. burası
16 yalnız çukurtepesi duruyo yalnız aşşā süüt tarafında. şimdi dedem şindi sōnıdan
17 gelmişler şurlar öti yandağı dere tarafı oyneş. oyneşē oyneş yaylasından geldi. oyneş
18 yaylasında o yanda unnar āciz mēciz galmış da yāni çok ā.. şey yapmışlar milletē hana, bñ
19 devlet sürgün ediyö. bi jandarma gumandanı alıyo her taravı gezdiriyö kimse gumanda
20 yapmamış. yāni almamış kimse. kaböl etmemiş. buriya geliyo. buriyü diyo kına dedeme,
21 hacı musa dedem için hacıda galyo onun bobası yani ... dedem. bi diyo misavir var diyo
22 alır mısıңыз ağa diyo. tabi diyo alırız, bizim gōnşumuz yoK. dē şuriya bunnar otusun diyo.
23 şimdi ya dēyo annadı mı şey olursa size zarar verirse, bi şey yapmaz. neler oldü neler
24 geşdi. kabristandan adam ... bilmem neler geşdi yaşı.. şeyden yalnız birlik yoKdur. birlik
25 yoK. onun bunun aliyinde, öteki de berikini annadı mı seyire bakmak, dutuşTurmaK. evet bu

26 vaziyetTe ğalmadı genşler de gini aynı olannardan gini aynı devam ediyolā yani birbirine ...
27 yoğdur yani, ... e biz_ōle ben_ōle dē_ĵilin yāni kim gelirse gelsin evet veya ne olursa olsun
28 yani. emme bureyi demiyorS. ğoruluğ var canım hana. ötekinin beriKininin malını hana
29 ırzına böyne şey_ĵidennere māni_oluyoz, kötü biz_oluyoruz. **SA:** nerden geliyoğuz? **SĪ:**
30 **Eskişehir'den.** **SA:** hızmet? **SĪ:** **Köyleri geziyoruz.** **EB:** **Kızı sevdiğin galiba.** **SA:** sevdim. benim
31 ğızım_ōsun bāli. benim ğızım yoĶ, oluvesin ne va?

32 **EB:** **Amca sizin adınız neydi?** **HKA:** ğacı kāmil. **EB:** **Soyadınız?** **HKA:** aĶğaya. **EB:** **Yaş?**
33 **HKA:** yāş segĵizen_altı. **EB:** **Doĝma büyüme bu köyde misiniz?** **HKA:** bu köydeyin. **SA:** bu
34 kōde dōmuş böyümüş, buralı. **EB:** **Okul okudunuz mu?** **HKA:**
35 o_żamat_okul_üçecik_okuyoduĶ. ben yatı.. kırĶa yatı meKdebine vedi bobam. bi
36 ābēyim_marıdı u da.. şindi ben_āĝnandım ābēy_urdan ğaçırdı bi sene okudum. ğardeşim
37 bobam yalnız ğaldı, anam yalnız ğaldı ālar, eder. beni ğaçırdı. kendisi öretmen_oldu ben de
38 bōyna çifçilinen sürünüyom_ışde bōle çalışıyoruz ğali. kendi de şindi seyitĝāzide.
39 benim_üş dene olan va biri subay, biri edirne de subay_olan. biri de yūnus_emde posTane
40 memuru. biri de ayvalıĶda. işde biz yalnız_iki kişi. çalıřıyōz, traktörümüz va şeyimiz va
41 nābıcnı? ileşbellik yapıyoz. bi annadı mı iki bē olan yerleri satTı devlet. Ķaş senelik.. undan
42 keri.. **SA:** bu Ķıř_odunu hazırlıyoz baĶ ... **EB:** **Adı neymiş teyzenin öğrensene.** **SA:**
43 benim_adı m sādēt. seniñ_adı ne? **SĪ:** **Songül.** **SA:** kendiñi çok bilīr kendiñi ... hanım ğızım
44 benim. **SĪ:** **Kaç yaşındasın teyze?** **SA:** ben mi? yetmiş yedi yaşındayım. **SĪ:** **Okula gittin mi?**
45 **SA:** bēş.. u_żamanna beşe ğadandı. benim zamanımdı beşden diploma aldım. beşinci sınıfıdı
46 u_żaman. bundan dē yet.. atmış sene eveli. yet.. yetmiş yedi yaşımıdyım yetmiş sene eveli
47 nerdeyse. u_żaman ēyitmenner varıdı. üçüncü sınıfa ğada. biz_üçüncü sınıfı bitirdiK
48 öretmenner çıĶdı. iki sene dī yeñi çıĶan_öretmende okuduĶ. undan sona işdi beşden diploma
49 aldık çıĶdık. bi den dā da ğoceye geldik. **SĪ:** **Nereden geldin?** **SA:** dē şurda yeşildepe köyü
50 va, urdan. ben burada, buralı de_ĵilin. **SĪ:** **Kaç yaşında geldin?** **SA:** on yedi. ben geleli
51 tam_atmış sene oldu. elli üç, elli üşde geldim. atmış sene oluyō işde. atmış sene doluyo
52 bilene az ğaldı. ĩşde. yaşeyip gittik burda. İtiyarladık. bōle işde. hasdalandık. tansiyon
53 hasdasıyın işde. **SĪ:** **Geçmiş olsun.** **SA:** sa_olun. kemik_erimesi va diyolar. böbrekler ğan
54 yapmıyō, ğan veriliyo. u da allerci yapıyo. bilmiyon_ışdi gidiyoruz baĶam ğuzum.
55 ölmeyince ölünmüyō da, iyi olunmuyō da. ōle, yaşlandı mı her şe ayaĶda. e kimse yoĶ, Ķıř
56 yaĶcīmızı hazırlıyoz. ğış gününde çıĶamayĪz, götüremiyiz, getiremiyiz. yaşlılıĶ. kōleri ne
57 diye geziyoğuz? **SĪ:** **Araştırma yapıyoruz.** **SA:** hē. iyi baĶam iyi. sa_oluñ da yapıñ baĶam.
58 allah genşlere uzun_ömür vesin biže de iman ğuran nāsib_etsin. **HKA:** ğız hanĝı şeyde
59 sādēt, ğacı? benim torun_ū.. onur hanĝı ünüversitede şey? **SA:** şey bileciKTe. hē şe..

60 mesleK ȳse_ıdı ya. bilgisayar_üzerineydi. iki senedir_ıŖde urda, bileciKde. **EB: Ne**
61 **yapıyorlarmıŖ diye sordun mu? SA:** ıŖde kendi yemeyimizi biŖiriyöz, kendi bulaŖımızı
62 yıkıyoz. köy burası. köy burası ıŖde bağ, bāça.. bāçe ekdim bureylan_eleniyon. **EB: Ne**
63 **yetiŖtiriyorsun bahçede? SA:** bāçede Ŗunnar fasilleydi ğuruyo ğāli. ötekiler domatis, dē
64 Ŗunnar pırasa. öle bi Ŗeyler_ıŖde. hē. ıŖde biz unnarınan ğünümüzü geçiriyöz. dede gidiyo,
65 hacı amcağ tarlalara sürüyō, ēyi kötü ekiyoz, ekin_ekiyoz. baŖĝa bi Ŗēy_ekmiyoz.
66 Ŗükür_allā allah bugünümüzü aratdırmasın. dā elimiz_ayāmız bağam ... dutuyo. kendi
67 kendimize bağıyoz da.

SEYİTGAZİ - Kırka

Kaynak kişi : Pakize Baskal, 66, İlkokul 1; Hüsnü Uysal
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Dokumacılık, Düğün

- 1 /.../ SGA: Ablacığım adın ne? PB: pāgize. SGA: Soyadın? PB: başkal. SGA: Kaç yaşındasın?
2 PB: atmış bēş atmış_ı altı filān_ı şte. SGA: Okula gittiniz mi? PB: tek bi sene bire gitTim.
3 SGA: Niye öyle oldu? PB: e ne bilem? yollamadılā o_ zaman bī bōle mejbır dutmōladı. bi
4 sene gitTim bire undan sona yollamayivedilē, gitmedik. hiş de arıyan soran_olmadı yavrum.
5 SGA: İş mi çoktu? PB: iş ço_udu. iş ço_udu anam ğıra giderdi. evde çocuklā vardı.
6 hayvan_ınek mal vardı. yollamadılā gitmedim. bi dā da heş de hanā şindiKi gibi o_ısa u zor..
7 zora ğoşcaklar belKi, arıyan soran yo_udu. gitmeyivedik kaldık. HÜ: bi de ablam_ on dört
8 yaşında evleniyo bak. on dört yaşında. PB: on_üç. on_üç on_üç. on_üç yaşında evlendim.
9 SGA: Okula gitmediniz kardeşlerinize mi baktınız? Neler yapardınız o zaman? PB:
10 ğardeşlāmıza, ğardeşlāma bakdım. eviñ_ekme_ıni iderdim, esvabını yıkardım her_ışini
11 görüydü. on_üç yaşımıydım_amma her_ışı görüyodum. e unnara bakcan dēyē evde
12 anam ğıra gidērdi. ben_ evde iş görçen, aş yemek yapcān diyē yollamadıla. SGA: Yemek
13 yaptın. PB: yemeK yaptım. SGA: Eskiden çok mu zordu hayat? PB: zorudu yā. zorudu. çoK
14 zorudu. dağa gidērdiK odun getimiye. kömür yo_udu. sapa gidērdiK tarlıya gidērdiK.
15 tarlıdan sap getceS, harman_yerine di.. ğoycaz, düven sürcez derkene iş ço_udu.
16 unnānan_üreşdik. işTe. eveli bi ekmeK, fırında ekmeg_eTme yo_udu bōle. satın_alma
17 yo_udu. kendimiz buydeyi yıkōduK, ğuruduyoduK, gidib_ūdüb geliyoduK deyirmende.
18 etmek yapıyoduK. her şeyi kendimiz yapıyoduK. işTe öle üreşcaz diye o_ı.. yollamamışla.
19 SGA: Dokumacılık biliyor musun? PB: ben bunnarı kendim doKudum. biliyodum. SGA:
20 Nasıl dokunuyor bize tarif eder misin? PB: bunnāñ işde bōle cezmi a_ıecı vardı. yannānda
21 vardı, üsdünde altında vārdı. biz_ınnarı ipini evelā erişini yele iki dene ğazık çaKardık bōle.
22 uña çezerdik bōle dolana dolana dolana. urdan sona ğaldırıydık, a_ıacıñ birine sarardık, geri
23 bi yol da birine indiriydiK, unu ğālī doKurduk. iki kişilise iki kişi doKurduk, üş kişilise üş kişi
24 doKurduk. kendimiz doKurduk. SGA: İki kişilik, üç kişilik büyüklüğüne göre mi? PB:
25 böyüklüne güççüklüne göre. böyüklüne. bu eviñ boyunca vā olurdu, enince olurdu.
26 böyüg_olurdu. üş kişi doKurduk. a birāz e şü ğoridorlā gibi ēsiz_olurdu iki kişi doKurduk.

27 enine böyüklüne güççüklüne göre. **SGA: Bunun ipleri nasıl? PB:** ipleri yün. yün. kēndimiz
28 daratTır gelirdiK şērde yapāyı. undan sonā işlērdiK, boyārdıK kendimiS. undan sona
29 doğurduğ. **SGA: Boyamasını nasıl yapıyordunuz? PB:** boya toz boyalā olurdu. toz boyalānan
30 kendimiz boyardıK. içine ilimon Tuzu atardıK. bi şeler sirke ğuyardıK solmasın diye. unnānan
31 boyardıK. toz boya. **SGA: Ağırıklı olarak mavi görüyorum ben. Renkler... PB:** her çeşit vardır.
32 mavi de her çeşit. mor vardır, sarı vardır, pembe vā, māvi va, yeşil va, her çeşit vardır. **SGA:**
33 **Peki ziliyle bu kilim arasındaki fark ne? PB:** bunna ağ namazlā derdik. hē. ziliye bu ğaralara
34 zili derdik. bunun erişi, argācı beyazdı. ağ namazlā derdik sāde geçgi ipleri boyalı hanı
35 irenđli. ötekininki siyahdı, argācı, erişi. uña zili derdiK. **SGA: O kadar kıra giderdiniz bir de**
36 **bunu mu dokurdunuz? PB:** bi de doğurduğ. bi de iplēni kendimiz işlerdik bōle kirmanda.
37 kendimiz işlerdik. undan sona kendimiz boyardıK. urdan sona bi de doğurduğ. uña buña
38 meci gidērdiK birbirimize ödüş. ben uña gidiveriydim u baña geliveriydi, doğurduğ. ā şindi
39 dā ğış hālinde hana hevālā iyice ısınmadan doğzan başı başlardıK doğumıya bunnarı. ēyice
40 yazı çıkasıya, yaz işleri çıkasıya çapalā, yolmalā çıkasıya ğada bunnarı doğurduğ. unnar
41 çıkdı mı ğāli yazın ğıra giderdik bi yol da. Pancar çapalādıK, haşeş çapalādıK. unnarı
42 ğaldırıydıK ya.. ğūz dü işde. undan sona eve girerdik tā son zaman Kāli. **SGA: Kışın da**
43 **oturmazdınız. PB:** Kışın ğışın da bunnarı doğurduK, işlērdig ipini iyiriydiK bōle kirmanda.
44 undan sona boyardıK, ğatlarıK, bükerdiK. ğışın da unnānan üreşirdiK, unnarı doğurduğ. u
45 ğidā iş ço udu ki eveli nereye oğula filān gitciñ? **SGA: Çocuklarınıza öğrettiniz mi? PB:**
46 örenmedilē bunna ikisi de benim ğızlām. örenmedilē. yeñi yetişenne hiç havas etmedi,
47 hiç örenmedi. hele hele şindi ğali esgilē de yapmō. herkeç halıya döndü ğāli yapmōla kime
48 yapmō. **SGA: Ama bunlar daha güzel. PB:** e unnā daha güzel tābi daha ğıymatlı ama
49 yaymōla. yığılī demet demet, yaymōla bunnarı. dođumōlađ da yaymōlā da. e bu yıkandı ama
50 yıkandı yıkanmışkana kendi kendini boyamō ama altını marliyeri boyayo diye yaymōlāmış,
51 boyuyomuş bilmiyon. sōna ormana çevirdik. ormandan dođuyyolā kimisi. unnā yayıyo hana
52 bu ēsizleri bu kü.. ğoridoğlara filān doğunannarı şilerden orlōnnādan dođuyolā. **SGA: Hep**
53 **aynı desen mi değişik mi? PB:** de işik. de işikTir bununđu. bununđu aynı olur bu
54 siyah olanınđı. siyah olanınđī aynı olur da bunun de işikTir. ortasındaki ğocamana ğöl
55 derlēdi. şu aradağı berideki acığ böyüye, şuña ğatırannı derlē. undan sōna eli bōründe derlē,
56 ayı göbe ği derlē, fircan ğayma derlē. unuñ heP de işiK de işiK desenneriniñ adı vardır. şu
57 kenardan ğidennere ceviz derlē. unnāñ de işiK adları. **SGA: Kağıtlarda mı var ezbere mi?**
58 **PB:** yōđ yōđ ezbere. herkeş ğafadan eder. unu ezbere bilirsin. kāattan filān de ğil, ğafañdan.
59 örendikTen sōnā ğafandan bilirisin sāten. **SGA: Ama böyle muntazam muntazam çıkıyor. PB:**
60 tābi. unuñ sāten biri ğavışmıya başladı mı biriniñ yeri açılır. unuñ yerine de unu ğorsuñ.

61 **SGA: Böyle bir sürür renkli ip oluyor. PB: hē. renkli ip. SGA: Bir ondan bir ondan. PB: ...**
62 **renklerini hangından guycāsa birbirine uydurusun_ışdē. undan görsun gafandan. /.../**

63 **SGA: Eskiden düğünler nasıldı? PB: esgiden dü_ünnē on kişi yavuT beş kişi Kaş dene**
64 **dü_ün_olcēse hepsi bi havtaya toplanırdı. havtada bōle havtada bi dene dü_ün_olmazdı**
65 **şindiki gibi. ğış_ayları olurdu yazın iş Çok_oluyo dēyē heP ğışın_ıderlerdi dü_ünneri. heP**
66 **on beş kişi bir_araya gelirdi gelin dü_ünüyse on beş dene gelin bir havtada biterdi. seninkī**
67 **bi tek davulcu olurdu. seniñ_evin_öñünde varıydı davul çalardı benim_evin_öñüne gelir**
68 **çalardı öle öle bir havtanıñ_ıçinde on dana gelin_inērdi. perşembe gün, pazar gün ğına**
69 **vurulurdu gelinnēñ başına eveli ğına yakılırdı. ũ ğına yakılırdı pazar gün, perşembe gün**
70 **gelin_inērdi, dü_ün biterdi. bi dā dü_ün mü_ün yok. bir havtanıñ_ıçinde on beş dene gelin**
71 **bitērdi. öle olurdu. şindi havtada bi dene dü_ün_oluyo, havTada bi dene dü_ün_oluyo. öle**
72 **de_ıldı herkes bir havtada etcek. çünkü iş çok. iş çok nerden dü_ün_etteK. yazın**
73 **zāten_olmazdı ğışın ğarda çamurda. öle olurdu dü_ünnē. SGA: Abim seni nereden gördü de**
74 **istedi? PB: u anası buvası isTedi ābeyiñ_ısTemedi. SGA: Görmemiş miydi? PB: hiş**
75 **görmedik. eveli ken.. sen beni isTemezdin, ben seni. hiş haberiñ bile olmazdı. anası isTedi**
76 **alcañ dedī ā bu da almaycān diyemedi. almasa bile almaycān diyemedi. eveli analāñ bubalāñ**
77 **sözüne bakılıyodu. şindiki gibi di_ıldı, isTediñ_olmōdu. hiş haberim bile yok benim.**
78 **isdemiye gelmişle, isdemişlē. burda bunnāñ_ev de benim ğız bunun ğardeşi de arkedeşimdi**
79 **sāten. bunnāñ_eve bizim_arkedeşlāmız ğızlā gelmişle. ben de gördüm_unnarı aşşādan. ben**
80 **de gelcen yannarına gelmeg_ısdedim hana geldim. yōğardan bi bunnāñ_ıçinde bizim**
81 **dayımızñ ğızı vardı. indi geldi yüzüm_anneş ğız sen nereye geliyoñ dedī. siz de geldiñiz**
82 **dedim ben de gelcen. ğız el yāri saña söz yapceK dedi ā valla vaman dedim. valla vaman**
83 **dedim. ne sözü yapceKlāmış dedim. ben de gircem mu_ağKaK siz ne geldiyseniz gircen**
84 **dedim. girdim_ırıya ğāli unnāñ_eve. urdā arKıdışlānan filān_otTuK gitTiK. értesi gün_ñü**
85 **unuñ_értesi gün mü söz yapıdlā. on_üç yaşında on_iki yaşında, on_iki yaşımıydım**
86 **belki. on_iki on bir, iki sene söz.. nişanı durduğ biS. on bir. iki sene nişanı durduK**
87 **güççük diyē, güççün diye. e on_üç yaşında evlendim nikāh_olmadı bizim. yaş tutmıynca**
88 **nikāh_olur mu? olmadı. /.../**

SEYİTGAZİ - Kümbet

Kaynak kişi : Hüseyin Daşgın, 90, İlkokul; Seydi Kanat, 53, Lise
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme yeri : Muhtarlık
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Eski hayat, Mani, Şiir

1 /.../ **SK:** sanā arķıdışlar bi şeyler sorıçıkla. **EB:** Amca adın ne? **HD:** adım hüseyin daşgın. **EB:**
2 **Yaş kaç?** **HD:** yaş doķsan_ oldu. **EB:** Maşallah. Bir şey değil daha. **HD:** hı niye? **EB:** Bir şey
3 **değil daha.** **HD:** hē. şiydē tıpta yatıyon. iki toķTör baķıyō bānjā. biri şey ... birisi bülenT
4 doķdur. niyē? benim olan su işlerinde çalışıyo ikisine de para basdırı buvama baķıñ diye,
5 yōsa öle olsā baķarlā mı? bülenT doķdur geldi. amca sen kaç yaşındaydın? doķsan
6 yaşımıydın. sen nē yirşin dedi. ben ormanda gezdim. ciyerlē temiS hava aldım dedim. çam
7 suyu işdim. ēkmek yerine sulu sulu közlēme et yidim ben didim. amca vallaħi pravo didi. yā.
8 insannar doęduęu bōyüdū yeri benimsemeli. şehirde eksozlařdan çıkan duman faPrıķalardan
9 çıkan kirlı duman ķadınnara dūşık yaptırı, bōle temiS hava nerde buluyon? yā. ĩsannarı
10 yaşıtan havāynan su. ā dūn muķtara dedim benim tarla va. tarlada ğıyılarını hendek
11 ğazdırdım da su aķıyo şindi. yerinde aķıyo su. hē tatlı su. valla şıye yapıldā gidiyon insannarı
12 yaşıtan su. ne güzel su valla görseñ bi. ne datlı su. vallaħi baķ. yalnız_ işde benim gücüm
13 yoķ da muķTara dedim yāv dedim bu goñşuyu dedim kövlüyü dedim kireçli sudan ğurtaram
14 dedim ya. az bi mesāfesi va dedim bi yardımcı ol da hemen yoluñ_ üsdüne ğoyverem dedim
15 ya. iki yüz metireliK bi şēsi va ya, mesaFesi va. vallā baķ ha. yā. **SK:** yaPııcız_ inşalla unu
16 yaPııcız. **EB:** Bu köy eski bir köy mü? **HD:** bu köy selçuklu zāmanı kö_ üdür bu köy. he. **EB:**
17 **Eskiler köy hakkında ne anlatıyor?** **HD:** burda mı? burda az bi hāne varmış. ķorķu varmış
18 u_ zamanıñ bēħrinde. undan sona şēden bura bu gölü deñiz gibi doldurmuş. bi ğapı
19 yapmış_ urıya. mezerlīñ yanında da asger işey oķtūnan şe nōbeT dutmuş. kendi
20 ķordon_ altında yaşamış. burda şindi esgiden bizim tekKe vaş ya şindi burdā bi deliK vardı
21 deliKten_ urģanı salladıñ mı dēymēyo. daşı attıñ mı tañ ğafaña gidiyo. ızģara üsdünde.
22 asgerde saña derler sıķışdıñ zāman ğır yaķ dūşmana ğalmasıñ derler. içinde iki dene ğabır mı
23 oļsa türkler hazınıyi ellemesıñ diye anñıyon mu? ha. de şindi u yer_ altında hazınıdan ne
24 çıkar ora açılsa, orıya bi nōbetlig_ olsa, urda bi beKÇi gelen gidenden ... göstermeden parı
25 alsa ... **SK:** şindi şurda hūsēn_ emmi şurda bi māra vardı unu annatsaña. şu ğadınıñ_ evi
26 urdan_ urıya gitTini falan. **HD:** ha ha baķ o.. baķ şurda bi māra var. yani ğırıñ ... gidiyo.

27 niye? bu deñiz gibi su va. su ... götümüş. su ... almış. ha. yā. bi de şindi urda bi de mazgal
28 delikleri vardı. oK, oK ğullanmış u_zamanıñ bērinde oK. silah yok. silah_undan sona körölu
29 zamanında çıKdı, delikli demir çıKdı mertlik bozuldu diyo görüyün_ñu? hē.

30 **EB: Mani bilir misin? HD: bilmemin? çok. çok. EB: Söyle bakalım iki tane mani. HD: şey. ne**
31 diyem_ñā?

32 hey dağlār ulu dağlār,
33 etrafınī zümrü bağlar,
34 herkes sevdiyinin_ārār,
35 coşan qalbīm uña yañar.
36 şu dağlār olmasaydı,
37 lāleleri_ solmasaydı,
38 ölüm_allāhıñ_ emri,
39 bu ayrılık olmasaydı.

40 **EB: Başka söyle. HD: ben mi? EB: Şiir söyle istersen. Şiir var mı? HD: şir de va canım.**
41 meseLā. unutma! yāni nēyi unutma. qadınar çocūnu bırakıp da atıp da ğaşdı günneri, u acı
42 günneri unutma. ismi annıyoñ mu?

43 bir_avuçtan fazla insan de_ildik
44 bize dünya düşman_ oldu yeni_ildik
45 bilirdiler şan vermişti esKi türk
46 esKi türk topumuzu süngümüzü aldılar
47 ülkemize düşmannarı saldılar
48 anadolu başdan başa heP yandı
49 bayrağımıS siyah kana böyandı
50 mināreler duyguları var gibi

- 51 bizi urtar! bizi urtar yā rābbi!
52 deyip yanā Őērlere apandı
53 o yıılan başdan başa vatandı.
54 her yer siyah hatTā siyah gibī
55 iin_in yanıyordu gōnlümüzde bi ateş
56 yandī yandī bi_aleyi bekledi
57 bu yanan Şey gōnüllerini ekledi
58 bir gūn yanar dađ gibi ufudan
59 alevlendi eŐ niayeT bi isyan
60 yandī yandī bir_aleyi bekledi
61 bu yanan Şey gōnüllerini ekledi.
62 Őindi bū iŐde atatürk yanī onyadan gelirken u tūyleri ũrpermiŐ. tirenden foturaFını
63 ekmiŐler. bi de otuz sekizde ōldū. ben bayraqları yarıyı indirdim. anadıŐını? hā. atatürkün
64 Şindi Şeyde anđara polatlıda benim bubam asger. ğarā kāzım Paşa yanında bi ... rütbesi neyse
65 paşa varımış. ne demiş? ocuklar biz bunnā saaryaya dōk.. dōkemedik anđaradan yer
66 dutmuş_aramıŐ, allah yardımcısı allah taravından bir rüya gelmiş. suyu ... saaryaya
67 dōkūvemiŐler. yanī
68 saarya saarya aman saarya
69 dađlardan sūrūP aan saarya
70 coŐduŐ dūŐmannarı bārında bozduŐ
71 aŐ ... aman saarya
72 kōr_olsun sūrūnsūn tedirgin_olsun
73 saŐa bi yan gōzle baan saarya
74 sulā bile yardım_etti bizē. ha. yā.

75 **EB: Yunan geldi mi bu köye? HD:** gelme mi? dört sene duruyo. **EB: Ne yapmışlar? HD:** ne
76 olcuK? dē şindi kırkız va. arabörende niye anıyon kırkızlık ne u? biliyon_nu? anasının
77 bubasının yanında gızını gelinini urdan götürü ... daş yaparlarmış biliyon_mu? vemedi mi ya
78 bi süngü sopa ya bi gurşun. hadi veme. bu günneri bu acı günneri demin_uña deyindim ...
79 gonusmeyi. hē. u acı günneri yaşa.. yaşıyan var mı? bilen va mı? he? ergene ğarı dövmesi
80 göley geliş bu vatan nası ğurtuldu? he? niye millet undan sona benimsemeli? cumur.. burda
81 atatürkün ğurdū cumhuriyeti. he? sen undan sonā allahın_aşğına urda. körölu belinde yanī,
82 sabā yakın toplarıñ çelik_āzı
83 çaldı bi hücum marşı
84 bu ölüm besiniñ içinde yandı dağlar
85 alt_üst_öldü eridi demir_ālar.
86 /.../ **EB: Bu köye gelmiş mi Yunan? HD:** gelmá mı? dört sene ğalmış diyom görüyon_mu hē.
87 yā. ben bórda cannı tarihim ben cannı. **EB: Okul okudun mu amca? HD:** kīm? ben mi? ben
88 ĩsanın_organlarını, moturuñ_organlarını, türkiyenin_cōrafyasını, dünyanın_cōrafyasını
89 bilen_adamım ben. hē. **EB: Senin zamanında burada okul var mıydı? HD:** ilkökul vardı. üçe
90 ğadağ okunuyodu. onuñ da kimsiye faydası yok. ben dördü beşi okudum. ben genşlimde
91 sipor havaS_ıtmadım, avcılık havas_ıtmadım. ... kendim şarkıcıyın saz havas_ıtTim.
92 benim böyüm vardı. çukurcıya yolladım. git burdan başa bi saz_al ge dedim. u da gitTi
93 geldi. len nérde saz dedim. bi ğoyun_ısdedile. len veriydiñ_undan sona bi ğoyun doñuz
94 sürüsü benim_çin dedim e. veriydiñ bi ğoyun dedim. ... u saz dı başa ğaldı. bēn saz
95 havas_ıtTim valla genşlimde. kendim, kendim besTe yazarım ben. tabi. izmire gitTim bak
96 beni izmirde şindī urıya bi beste izmir_çin ... bi besTe yazdım.
97 sabah güneşi dömuş denizi üsdüne ...
98 leylek gözlü sevgilim pençereden gel gel_ediyo
99 mehtaplı bakışları beni veran_ediyo
100 in de gel leylek gözlüm kōnağlarından
101 ben de seni sevem dudaklarıñdan.
102 dan kelimesi yansımali sāluyo. annıyon_mu? ha. ... nölucuK? yansım olucuK. şindī leylek ...
103 deniz sakiniken fara gibi fara gibi fārlans yapar. uña billur denir. leylek gözlü

104 kadınların içinde gözleri yarma gözleri su.. uzun kipriKli ğarâ ğaşlı bu gözlere de leylek
105 gözlüm denir.

106 in de gel leylek gözlüm ğonağlarından

107 ben seni sevem dudaklarından

108 dan kelimesi yansmalı sâliyo. yazsañ iki sö.. göre.. görüverem bi. hē. varsa yazıcıñ.
109 yazamañ vallâ. ha. sonra deñiz suları girmiş sularıñ ğarâya girdi yere körfez denir. ğara
110 parçasınıñ deñize giri de burun denir.

111 deñiz suları girmiş izmir içinde körfez ediyö

112 leylek gözlü sevgilim ğordon boyuna tâlim ediyö.

113 izmiriñ güzel yeri.

114 in de gel leylek gözlüm ğonağdan

115 ben seni sevem yanağlarından

116 dan kelimesi de yansmalı sâliyo. gördüñ mü besdeyi? he? yaz da bi görem bağam bi. yok hē.
117 vallâ. dâ çok. **FD: Masal da bilir misin amca? HD: masal mı? ne masalı bilmiyom ... /.../ HD:**
118 ben de şimdi hayvandan geldim. şe çiftte va. unnâ mani vericiK ben tüfeg atcın. unnar hiş
119 mani vemedi. ben şimdi ğâli maniye başladım yapıldâñ ğızlarına.

120 şu yapıldağıñ özleri,

121 sôrmelidir şu yapıldâñ ğızlarıñ gözleri,

122 hiş mâni bilmiyo şu yapıldağıñ güzelleri.

123 /.../ **SK:** sen zeyneb abayı, ninēyi bôle mi ğandırdıñ yâni? **HD:** kimi? **SK:** ninēyi. **HD:** zey..
124 zeyneb abañ baña ğırış geldi. **EB: Ne geldi? SK:** yâ o dedi dedi deyciñi. he açıklama boş ve.
125 hē eveT. **HD:** şimdi bağ bi benim böyüme nişannıydı. o şimdi zâ.. üşümeden zâtüriden öldü.
126 öldünü dayanamadılar tekrar baña nişan yaptılar. ha. /.../

SEYİTGAZİ - Örencik

Kaynak kişi : Kezban Akkaya, 68, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Dokumacılık, Yemekler, Eski hayat

- 1 **Sİ: Adın neydi teyze? KA:** kezban. **Sİ: Kezban? KA:** akkaya. **Sİ: Kaç yaşındasın? KA:** atmış
2 sekiS. /.../ **KA:** satın almaya çok gelen va da vemiyoS. **Sİ: Nasıl yaptığını anlatsana teyze.**
3 **KA:** buyur anam. **Sİ: Nasıl dokuyordun bunu? KA:** vallâ nası dokuyucun işTē. ipini
4 éyiriyon. undan sonra boyeyon, ipliklerini. undan sona erişini ayrı iyirisiñ, bükēsiñ unu bōle
5 şēde, çıkırıkda. undan sonam ağāca çekersiñ şōle büyüK aşşadan yoqarıya bi ağāc olur.
6 böyük bu kilimnere göre. ağāca çekersiñ. undan sona kücüleriS orasından. bōle indiriP
7 galdırma.. **Sİ: Ne yaparsın? KA:** kücü kücü. kücü yaparıS. **Sİ: Ne o? KA:** işte ağāca bōle ipi
8 kücülüyoZ yāni şey etmeK için. hara.. dinneriñ ğarışmaması için, ipleriñ birbirine. undan
9 sona ğali işde başlıyon, kirkidinen dokuyup gidiyon bōle. dört kişi oturuyō. ekiyon yapıyon
10 gidiyō. **Sİ: Kirkit ne? KA:** bōle vuruyon ya otutturuyon ipleri. unnar. kirkit deriz biS. halı
11 dokuyannarda görüyonzdur belki. de unnarıñkılar demir kirkit. bizimKiler ağācıdı. **Sİ: Kaç**
12 **günde dokuyordun bunu? KA:** yedi günde filan yapıyoduğ dört kişi. **Sİ: Bu kadar bir halıyı**
13 **dört kişi. KA:** evet. dört kişi. **Sİ: Sadece halı mı dokuyordunuz? KA:** halı dokuyoS. halı,
14 çapıtTan pala doKurduK eveli çuval doKurduK içine arpa buydey ğuymağ için. emme şindi
15 çok ğoleleşdi. çuval mı dediñ yer göy çuval oldu. yāni beş altı dene çuvalı olan ğoñşu yā
16 böyük zeñgin. ğāli bi araba olurdu ğoñşu yetmezdi undan alırdı bi çuval. ğuyardı bolca
17 yetmedi geti bi dene çuval vē. ōleydi. şindi her taraf çuval oldu ğāli. laylōn çuvallar
18 çıkıverince millet çuvalı muvalı atTı. her şey hazır. çapıtdan pala dokuyuyoduK, altlarımıza
19 yayınmya. şindi ğāli halı yayıyo millet. unu beyenmiyo unu atıyo unu beyenmiyo unu atıyō.
20 **Sİ: Pala mı diyorsunuz ona? KA:** unnara çapıt pala derdik. bunnara kilim diyoS. bunnar
21 kilim. **Sİ: Başka el işi ne yapıyordunuz? KA:** el işi çorab örüyōduK. elimizde dikiş
22 dikiyoduğ. eveli gömlek ğeyilirdi, iş donu derdik bōle beyaz, bēzden. unnarı elimizde
23 dikedik. makine yok. **Sİ: Kumaşı nereden alıyorsun? KA:** ğumāşı bazardan,
24 bazardan alıyoduğ topunan getiriyodu satıcılar. meselâ bu hāniye bi top mu bezi lâzım? kaç
25 dene İsan varısa ikişer ğat giyisi meselâ bi de işdirimnen de işdirim eveli ōlēdi.
26 de işdirimnen de işdirim iki ğat elbisesi oluyodu adamıñ. iki enteri, gömlek. ōle oluyodu.

27 **Sİ: Alıp dikiyordunuz onları. KA:** hē. unnar kirlendi mi yıkayıp ğuruduyoduñ, ötekileri
28 ğeydiriyoduñ adamnara, kendine. undan sona unnarı bi dā çıkarıp bi dā ğeyiyoduñ işde.
29 öleydi evelilerden. emme şindi devir çoğ ğiyi. yāz gelirdi u işiñ arasında millet yolmaya
30 gider ekinneri yolarlardı böle çöteynen. şöle şöle olurdu. ğübre yo ğudu bi şey yo ğudu. **Sİ:**
31 **Neyle? KA:** çöte derdik çöte. el orağı éyer biliyosañ. he. unnan ğāli böle yolarдық.
32 saman ğolsun mallara yiyiciK diye. elimizinen yolarдық. şindi geliyo biçerler oh ne ğüzel.
33 alıyo buydeyi getirip yığıyolar. eviñe bile zāmet ğolmuyo. bi eve ğuyarsıñ bi satıcığ ğolursuñ
34 hadi geri çıkar sırtıñan. şindi biçerden ğalan motura sarıyo hadi bağam satan satıyo.
35 tohumunu ğoyuyó, yiygisini ğoyuyó malınıñ. ğalanını götürüp satıyo. eveli öle de ğil zaten
36 yiyiñ zor çıkıyodu. öküz arabasınnan, at arabasınnan. kepāzelīdi. vallā bu devirleri ben
37 çoK beyeniyón çünkü çok süründük. iş ğünündē çamaşırıñ kirlenir. yıkayan dersin yerine
38 ğöre sular ğalmadı kōde. yıkıyamazsıñ eliñ ğermeS. gece eviñde su filān ğolsa gine işden
39 gelince sabācaK da çamaşır yıkaşañ ğoymıycıK. emme şindi ne ğözel. geliyo ğırdan depiyó
40 üsdündekini atıyo mağaniye. bi yandan yemēni bişiriyo bi yandan çamaşırı yıkanıyo. bi de
41 enerjiler şey ğoldu. ircat ğoldu, ısıdıcılar. oh haşıl haşıl ğayniyo su. bulaşına, yemeyiñe,
42 çayıña hemen geti ā ā u ğo bī şey ketile su. beş dağkada tamam. çay ğoluyó. yoñğa toplıycıñ
43 dışarlardan ğuzine yaķıcıñ da ğuzine bilir misin sen? ha. ā unnara yaķıcıñ yoñğaynan,
44 odunna dālar yassaK. yaz ğünündē.. **Sİ: Yonga ne? KA:** yāni odunnañ ğırıkları.
45 hayvannañ tezekerini yapardığ. boķlarında. tezek yapardığ samanna ğarışdırdıK.
46 yazın unnañla süT pişiriydiK, yemek pişiriydiñ. emme şindi ayğazlar filān çıkdı hemen
47 çalıyoñ bi kiprit her şey ayānda. gine öleyken millet dā iş çoK diye ölüyo ölüyo. valla. hazır
48 yemeyi yemek deseñ bol. her şē unū yāni ğıyıp pişirip zorlarına geliyo. dā yani loķantadan
49 gelse bi de memnun ğolucuklar.

50 **Sİ: Ne yemek yapıyordunuz eskiden? KA:** ēsgiden yavrum ne yapıcıñ işde tarana çorbası,
51 bulğur çorbası, işde ğuru fasille, patetis yemēyi, hamır işi. **Sİ: Hamur işi ne? KA:** ğāli börek,
52 ğözlemē, hoşmerim yapardığ. **Sİ: Nasıl yapıyordunuz? KA:** tereyağınıñ suyundan. **Sİ: Nasıl
53 oluyordu? KA:** unū şey yapıyoñ. yağı bulārsıñ. yağını alırsıñ. unuñ ğoyu suyunu bi tencereye
54 ğuyarsıñ. ğaynadırsıñ. ğaynayınca getiri unu içine atarsıñ. ğārişdırsıñ unu böle bişiresiye
55 hamır. undan sona bişirisin. Sininiñ altına tereyağını sürērsin. undan sona unu dı üsdüne
56 böle ğaşşın ğötünnen ezersin ğorsuñ. ğızardırsın undan sona ğali ēsıran deriz ēsıranndan da
57 parçalarsın, hamır ufağ ufağ böle. **Sİ: Esıran. KA:** ēsıran. undan sona üsdüne ğāli tereyağı
58 dökērsin. şekerlisini seven şeker ğekerdi. yirdik. küpeciğ gibi millet çalışrdı. **Sİ: Ne gibi?
59 KA:** küpeciK gibi yirdi adam çalışrdı. ğözleme yapardıñ. şindi sabāna bi ğözleme yap
60 bağam hemen millete doķanıyo. allah midem ğallah. demek ki millet çalışyomuş,

61 eridiyomuş. şindi eridemiýolar çünkü yiyen_oturuyó. heveli bölēdi şindi bölē. şindiýi
62 seviyom ben. hele ki diyon genşlikte gelmiş başımıza ne geldise, hinci hiç_olmaz sa ra_at.
63 banyo yapıcıñ kimseye zararın yok. grip banyoñu yapıyoñ. undan sona canıñ çay_ısdıyosa
64 varıyoñ_urdan aygazdan bi çay yapıyoñ_ıçıyoñ. emme eveli dē odun yarıcın, yoñga
65 getiricin, ğuzine yakıcın, çay yapıcın. çok zorudu çok. bölē rahat_oleydi esKimezdik bis.
66 çapı olurdu heP kendimiz çapalardık. işci bilinmezdi. öncüT yapardı millet birbirine. iki gün
67 saña gidilirdi, iki gün baña gidilirdi. öle çapalādıñ. emme şindi getiyiyó adam_ışciyi. bi
68 günde ğarı yüzünü bile görmüyóñ. çapalatTınyó yallāh. pancar sökümneri gini öle. u
69 so_uklarda yüz deKar pancar_ekēdiK. benim_adam_öldü, sağıkañ. dē u seydigazınıñ_öte
70 tarafları u sabāñ so_unda ayazında ğırāsında hadi baKam pancar sökmiye.
71 erkenden_ışciniñ_aşını yeme_ıni hazırlarsın. ğuyarsın çantana, hadi baKam. varısın tam
72 dutmuşlar bölē ğıra_ıdan daş gibi pancarlar. so_üg. poyraz_esēr. şimdi hiş bi şey görmüyó
73 gelinner. öle ğazandık. ya yavrum bölēydi işTe. şindi rahat vallā. fakir fuçarā da yok. ğurban
74 kesiyóñ da pay vericig_adam bulunmuyó. çünkü herkeş ğurbanını da kesiyó, aş da yōK.
75 çalışan_ışini bilen ra_atı iyi. devlet_olmıyannara da yardım_ediyo büs_sürü. saKatlara
76 ediyó, fakirlere ēdiyó, dul ğarılar ēdiyó. çoğ_ıyi. eveli dul ğarılar yazık mecbur ğociya
77 varıyodu. yok, beslenemiyó adam. şindi varıyo mu alem? genş bile ğalsa vamiyola.
78 rahaT_alıyo ğocanıñ_aylını yiyip yatıyo. eveli ne arasın_öle? şindi ráhat. ya. /.../

79 **KA:** ekmeg_alırdı millet birbirinden dardardı. şindi vallā ğırda hayvannarda doyuyo. ğurtlar
80 ğuşlar da doyuyo, ĩsannar da doyuyo ğırk bir kere maşallā şēler dē, ofisler de doyuyo
81 arpıyan buydayınan. çok verim va çok. u patetiz, u fasille, köpe_ine dök hiç. para de_ıl.
82 eveli millet şu ğadacıK patetise aş_eredi olsa da yisek diye. şindi de yimiyolar ğāli. bolluK.
83 allah veriyo. ğubre atıyo milleT, su vā. bizim_ışdi u ğuyu dedīñ yer_ābēyiñ ā u tarafta hiş
84 bölē bozdü kötü bī tarafıdı, semtidi yāni. ekin bile zor biterdi. şimdi u suyu bulunca neler
85 bitiyó neler. u domatisler, u zalatalıklar, u büberler. ne diyen saña u patetisler. yani varıyon
86 da diyon burlarda hişbi şey bitmezdi. hey_allām diyon şu verime baK. patetisler tas gibi.
87 ğabaKlar.. dün_nü ğardaşimgil benim şurda getimişler bi motur_arabası aha. bi ĩsan zor
88 ğaldırıcık. ā u beyenmedimiS kötü yerlēden. allah rāzı olsun baK devlet_ırlara su vurdı,
89 ğuyu çıkardı. bolluK. herkeş kendi kendini idāre ediyo. misiriñ malıña meselā silaş_ekiyóñ.
90 u sēyitğazi tarafına gidiyoduñ adamıñ_elinden icarınan parasınnan nazınan_alıyoduñ,
91 tarlayı meselā. e şindi burlādan su çıkdı allah bi misir vedi bu yıl ā bölē dēdiler ev boyu. iki
92 tāne yīdılar, birini şırıya birini aşşā avluya, mallara. öle olmasa nerden mala maşada
93 baKıcıñ? ā unnarıñ yüzünden. sulamanıñ yüzünden. e tabi acık millet ğızıyo parı alıyo devlet.

- 94 e devlet niye almasın para? tabi u dā aldī yerden_alıyo mecbur sağa paraynan vericik.
- 95 vallaha çok rahat yavrum bence bu devir.

SEYİTGAZİ - Sancar

Kaynak kişi : Seyhan Uysal, 49, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Çamaşır yıkama, Ekmek yapımı, Kış hazırlıkları, Düğün yemekleri

- 1 **SU:** seyhan_uysal. seyhan_uysal. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **SU:** kırk dokuz. **Sİ:** Okula gittin mi?
2 **SU:** gitTim. ilkököl. **Sİ:** Kesenler'de mi gittin? **SU:** urda gitTim tabi. **Sİ:** Kaç yaşında
3 gelmiştin buraya? **SU:** buraya yirmi yaşında geldim. **Sİ:** Senin geldiğinde nasıldı köy? **SU:**
4 aynı hiş bi de_şiklik yok. sâde biraz her yerde hev yapıldı de_şiklikK_u. aynı yöre aynı
5 töre gine aynı devam_édiyo. tabi biras sosyal hayata alışdılar, yaşantı hani. **Sİ:** Eskiden
6 yoktu. **SU:** esgiden tabi yokdu. su yokdu ni kim ... nê yapacakTı? bi defa su yokdu evlêde.
7 şimdiki evlêde su olunca de mi selver her şey_otomatikleşdi meselâ. **Sİ:** Nereden
8 getiriyorlardı suyu? **SU:** kö_ün_çinden. sulâ çeşmeler vardı açar çeşmeler, urlardan
9 getiriyödu. **Sİ:** Zor olmuyor mu öyle? **SU:** olmaz_olur mu? çamaşır yıkarğan yürêmiz
10 sızlıyödu. hem geti, yıka, bi de götü durla veya geti durla arıtmıya. öleydi yâni. ğazan
11 ğurulurdu de mi selver çamaşır yıkâkan. çamaşırâne vardı evi yakın_olannar çamaşırâneye
12 inerdi, bizim_evlerimiz_uzaKdı urıya, inemiyödu. giğerken yükü yēni oluyodu
13 gelirken_a_r_oluyödu, ıslaK çamaşır getircin. **Sİ:** Orada kurutsanız. **SU:** yer yoktu kini öle.
14 öle açık bi yer de_ilidi. bi de ĩsan el_çine çamaşırını seremiyö kine, iç çamaşırını va dış
15 çamaşırını va. şimdik bi çamaşır yıkıyo hiç nası ğurudunu bilmiyo. tellere
16 daķıviriyoz_evin_çine, çamaşır telini açıp da işde hepsi ... ğadar çamaşır yıkıyon bi
17 telin_üsTünde. hepsi otomatik gibi oldu.
- 18 **Sİ:** Ekmeĝi anlatsana nasıl yapıyorsunuz. **SU:** valla ekme_im_işde mayamı
19 dutTum_akşamdan burda. şu. paTeTisimi de rendeledim_işde şırıya ğoydum şimdi. unumu
20 da eledim dışarda, yuņurcam_işde. yuņurcam, hamırım ğabarcık. e biz gözeneK yapığık
21 esgiden yerlere döküyödu bõle tek tek. mendili seriyödu yere, una döküyödu. biz
22 şimdik bõle bi gözenek yapığık. gözeneklere tek tek döküyöz. hiç_elimize almadan da fırına
23 atıyo küreynen. **Sİ:** Orada pişiyor. **SU:** orda pişiyö. fırınım da evin_öñünde. **Sİ:** Herkesin
24 var mı fırını? **SU:** ço_unuñ va. bu yanı mälleniñ ölecene öbür mälde yok. **Sİ:** Köyün ortak
25 fırını var mı? **SU:** var. **Sİ:** Onlar orada yapıyor. **SU:** unnar_urda yapıyolar_işTe. unuñ u

26 taraftakıların fırınları yok_evinde ço_unuñ. baya da yok dey mi selver? bi bizim bu taraflar
27 va. öbür tarafta hiç yok. bizim bu tarafta da her gápıda va. göñşuda va berimde va,
28 arķamdaķında, öñdekinde, öbür taraftaķı hepsiniñ va bu tarafta. u tarafta yok. urdā bi köy
29 Fırını va. unnā da urda ediyolar. **Sİ: Mayalı ekmekten mi yapıyorsunuz sadece?** SU: hē.
30 başķa paķmıya falan ğatmıyöz. sadē ev mayasınnan yapıyoz. **Sİ: Başķa bazlama, yufka falan**
31 **yapmıyor musunuz?** SU: yapıyoS, yapıyoz. ramazan yuķası yaparıS. ramazan yuķası yaparız,
32 maķarna yaparız. kendimiz ev maķarnası yaparıS. bizim ço_umuz heP taranamıSı falan
33 evimizde yaparız. hiç kimseden satın_alıp da yimesini sevmiyoz. hepsi do_al bizimkiler.

34 **Sİ: Kış için hazırlıyorsunuz onları. Neler oluyor?** SU: tābi. taranamızı un taranamızı ayrı
35 yaparız. göce taranamızı ayrı yaparız. **Sİ: Farkı ne?** SU: biri undan yapılıyo, biri göce yo_urt
36 yapılıyo. un dedīmiziñ_çinde de domatis, kırmızı ĩ biber. **Sİ: Biri kırmızı oluyor biri beyaz**
37 **oluyor.** SU: hē. biri beyaz_oluyō biri kırmızı oluyō. de_şiK de_şiğ_oluyō. öbürkü dā
38 PıraTig_oluyo meselā hazır_oluyo birisi geldi zaman. birisini meselā isder yazın ufala ğoy
39 hani hazır olsun veya topaK ğorsuñ ğırasıñ_onu. aKşamdan_ısladırsıñ sabahleyin de
40 hemen yemēni yaparsıñ. **Sİ: Biri çabuk pişiyor.** SU: biri çabıK pişiyō. /.../

41 **Sİ: Düğününüz olacakmış. Düğün hazırlığı neler yapıyorsunuz?** SU: valla dü_ün hazırlımız
42 aynı normal yemeklerden. öle töre yemeyi yokdur, hana geleneksel. çorba, pilav, et, salāta,
43 tatlı. **Sİ: Eskiden de mi öyleydi? Köy düğünü nasıl oluyordu eskiden?** SU: esgiden kemikli
44 etler vardı dey mi selver? kemikli et yaparladı hayvan keserlerdi. kemikli et deriS ya biz
45 hana, haşlama. öliydi. şindik ğaba et_oldu. dana kesiliyo. ğuşbaşı yapılır, unuñ haşlaması
46 yapılır. pilav_aynı normal, çorba isdedi şekilde. mesā pacı çorbası yaparsıñ, yo_urt çorbası
47 yaparsıñ, mercimek yaparsıñ, işgembe olur. bizimki bu sever paçı olcaķ. kemikten_olcaķ,
48 kemik suyundan. **Sİ: Senin düğünün nasıl olmuştu?** SU: benim dü_ünümde haşlıma et vardı.
49 **Sİ: Köy düğünü aynı mı eskiye şimdi?** SU: aynı aynı. bī ğınalarımız de_şdi dey mi selver?
50 **Sİ: Eskiden de mi bir geceydi?** SU: esgiden yā herkeş şimdik ... ğaçam diye çalışıyo. mesā
51 dü_ün aslında böyün cumartesi pazar. böyün bitmesi lāzım. ğına_gecesi olurdu ğı..
52 olan_evinde ğız_evinde. ertesini gün de gelin_alınırdı. gelin_aldıķdan sona yemek yenir
53 da_ılırdı, pazar günü. şindi cuma günü ğız_evinde ğına_gecesine gitceS, sabahleyin
54 gelin_almıya gitceS, ondan sona u gece de gelin_aldımızıñ günü de gecesine ğına gicesi
55 yapcāz u da urda gice bitiyō. pazara bi şiy ğalmıyo. pazar gün mesā sabālin_esgiden
56 gelin_almıya gidilirdi dē mi selver? şimdik yok. uzaķdaķılar da getiriyōlar_urdan gelini.
57 burda bi gece dü_ün diyolar u da öle bitiyō. **Sİ: Almaya gitmiyorlar hiç gelini.** SU: bi

58 gün_öncesi geliniyö yani uzağda olana bi gün_öncesi getiriyolar gelinnēni. a_ile
59 taraFından gelen olursa geliyo, gelmiyen_olmaSsa gelmiyo. geliniyo yalnızs genellikle. /.../

SEYİTGAZİ - Sandıközü

Kaynak kişi : Ayşe Ünlüce, 72, İlkokul 3; Huriye Ünlüce, 85, Okumamış; Fadime Türeyen, 51, İlkokul; Muhsin Ünlüce, 45

Derleyen : İrem Yalçın

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Video

Konu : Düğün, Peynir yapımı, Kış hazırlıkları, Halk hekimliği

- 1 **İY: Teyzeciğim senin adın neydi? AÜ: ayşe. İY: Ayşe? AÜ: ayşe ünnüce. İY: Kaç yaşındasın?**
2 **AÜ: ben yaşımlı bilmiyom. kırk bir do_umluyum. hē. HÜ: ba_unu biliyo bu. İY: Sen onu**
3 **da mı bilmiyorsun? HÜ: ben_unu da bilmem. bizim güççük çocuk dēyivēsın. İY: Küçükler**
4 **biliyor mu? AÜ: güççükle biliyo canım. HÜ: biliyola. okuyanna bilir. biz_o.. okumayı**
5 **bilmedimize bilmōm ben. İY: Okula gitmedin mi teyze? HÜ: ben_o_ula gitmedim. bu gitTi.**
6 **AÜ: gitTim mi gitTim ya. u va_ıttla pek be_ē gada yōdu. üçe gada git.. keh belledik keh**
7 **bellemediK ā böle yalım yamalak bi şey_oldu. HÜ: ha _ındi okul çok. AÜ: hinci şükür**
8 **okuyyola. hē. İY: Doğma büyüme buralı mısınız? AÜ: buralı, dōma böyüme buralıyız gülüm.**
9 **buralıyıs. İY: Ben köyleri dolaşıyorum. Eski düğün dernek kalmadı. AÜ: ğalmadı canım u iş**
10 **bitTi. İY: Burası da Manav köyüymüş galiba. AÜ: manav hē. İY: Sizin düğününüz nasıl**
11 **olurdu? Senin düğünün burada mı oldu? AÜ: burda oldu. FT: ā geliyola aslında heralde.**
12 **geliyola geliyola. abdulla ā içeri ğuyun da. AÜ: içeri ğuy da. HÜ: çay_i_şmiye geliyola**
13 **heralde. AÜ: tabi canım işsinne yā. nasip. MÜ: a şu yemekleri tārif_etTiniz mi? AÜ: yo yo.**
14 **yemek tārifi ğenşlere verceK. içersine diyodu_ğ Kaliba. hır_kasını alca_ğ. İY: Hadi sen bana**
15 **anlat teyze. Senin düğünün nasıl oldu? AÜ: nası olcā_ğ çarşamba ğün başlıyodu. HÜ:**
16 **çarşamba deme. AÜ: tabi çarşamba. HÜ: hē peşembiye midi? AÜ: tabi peşembiye canım.**
17 **çarşamba ğün başlıyodu. ğına ya_ğarlardı. ertesı ğün de çeniz_asarlardı eveli oluyodu eveli.**
18 **cumā ğün de zaten peşembe ğün iniliyo ğā.. iniyon cumā ğün işiy_oluyon. İY: Ne asıyorlardı**
19 **dedin teyze? AÜ: aha ğeydīmiz pırtıları. çeniz_asayın birtı. eveli öle oluyodu. hinci öle bi**
20 **şiy yok. İY: Kız tarafı mı çeyiz yapıyordu? AÜ: he ğız tarafı. karışık beraber_olur. ber.. olan**
21 **tarafı dı yapar ğız tarafı dı yapar. ğāli peşembe ğün di indiriyola işte. İY: Bir adetiniz var mı?**
22 **AÜ: hic_adetle tōre di bitTi canım işTe. İY: Eskiye anlatacaksın sen bana, şimdiiy de_ğil. AÜ:**
23 **esgiyi annatcān ğızım hē. esgiyi annatıyon da. ē diyon_i_şde davul_olurdu. bi de davul u**
24 **ğınagēcesi yaparlardı. hana esgiyi de unuTuyon be. dēmeK_ınsan işēy_itmiyince. FT: işde**
25 **bī köv meydanına ateş ya_ğarlarmış. urdan ğenşlē adamlā.. AÜ: köv meydanına ateş ya.. hē.**

26 İY: Sizin adınız neydi ablacığım? FT: fadime. İY: Soyadımız? FT: türiyen. AÜ: u da türiyen.
27 FT: türeyen ben hē. türeyene gitTim ben. İY: Yaşımız kaçtı? FT: elli bir. İY: İlkokul mezunu
28 musunuz siz de? Kızı mı oluyorsunuz? FT: hī. benim halam_oluyo. u güççük halam bu
29 büyük halam. AÜ: ābi, ābīmiñ kıızı. ğardeşimiñ ğızı. dē u da ğa.. ŧi ěltimiñ ğızı. İY: Sen
30 hatırlamazsan kim hatırlayacak düğünleri? AÜ: ne bilen? İY: Ne giyerdiniz ne takardınız? FT:
31 bindallı mıydı giyiyoduñuS? AÜ: yōK. ... ipek incelerden. FT: elmāsiye mi deniyo? AÜ:
32 elmāsiye derlerdi. ... bi şey de de_ıldi. tüleridi bi de. tüleridi. /.../ İY: Gelin kapıdan girerken
33 bir şeyler yapar mıydı? AÜ: ğapıdan girerken bi u adet hindi de va işde bi ğapınıñ ... her
34 yerde va bi yā sürerle. İY: Başka? AÜ: başğā. ne bile.. işde acık da siz hatırlayıverince ben
35 hatırlıyon. FT: gelinnig_esgiden pululan yüzünü yazarlar başğa bi şey yapmazlar. AÜ: hē
36 tamam tabi u da vadı tābi canım tabi. İY: Anlat. AÜ: yüzünü baya her yanıñde pululan
37 yapışdırlardı güzel_olcādık. sanki nolcādı bilmem. emme, emme çeke çeke.. FT: ŧindi de
38 boyanıyola işde. AÜ: ğız boyanmaK basit fadime. öteki bayā ... ediyōdu. İY: Yapıştırıyorlar
39 mıydı? AÜ: yapışdıriyolardı hinci de her yerine bi eriklēñ ŧeysi olur saKızı. eriklēñ saKızını
40 eriTirlerdi. eriñ saKızından zamK gibi bayā yapışdırlardı her yanında. FT: rengāne. ğıyısınī
41 ğırmızıysa ortasını acık renk, ōle ōle yaparlardı bōle. AÜ: hī hī. ... baya. çiçek gibiydi. HÜ:
42 benim yaşımı sorcēsañ ā ŧu çocu_a soram. ğēħ. erKān. erKān. ōle mi? seKzen beşimiş ben de
43 bundan ...

44 İY: Burada hayvancılık mı yapıyordunuz? AÜ: hayvan da vardı, sığır da va, hepsi va. büyük
45 hayvan hepsi va. İY: Sen yaptın mı hayvancılık? AÜ: yaptım yaptım hālā da yapıyon. İY:
46 Peynirini sütünü kendin mi yaptın? AÜ: hē kendimiz yapıyoZ. İY: Peyniri nasıl yapardın anlat
47 bakalım. AÜ: peynir basit. hemen_ıldıyoZ. çalıyōZ. he ıldıyoZ canım ŧey_ıldıyoZ.
48 hayvan_olsa hemen hayvanı sādıñ gibi memesinden çıKdı gibi çalarsıñ, unu süzērsiñ u ēyi
49 olur. inēñkini acığ_ıldıyoS, ısıdıyoS, çalıyoZ. undan sona.. FT: mayalayoz de. AÜ:
50 mayalyoz başğā çalıyoZ dince ŧi tenciyi aldı götürüyüş diye çalıyoZ deyince. mayalayoz
51 dencek. undan sona da basdıriyoS, duzlayoz. hazır, hemen yimē. İY: Üstüne taş gibi bir şey
52 mi koyuyorsunuz? AÜ: he he. ŧiye palaya ğoyuyoZ. palanıñ_üsdünde bi de basdıriyoZ. FT:
53 beyaz dülbent gibi bi ŧey. AÜ: dülbentT gibi bi ŧiye. undan sona yimēye hazır. İY: Bir de
54 tuluk gibi bir şey diyorlar. AÜ: tuluK_levli oluyodu ya ğülüm biz hinci yoK. hinci ōle bi şey
55 yoK. ama ekseriyetle peynir çalıyoZ. başğā hiş bi ŧey.. İY: Tulukun nasıl yapıldığını
56 biliyorsun galiba. AÜ: biliyon canım. biliyon tuluK. anamgil yapardı. İY: Sen anlat da
57 dinleyeyim. AÜ: tuluK, asarlardı tuluğu. uña at baKam āt baKam ğoca yaS atarlardı, yo_urdu.
58 undan sona tā ğali u emme duzlayoñ tabi. unu atTıKca bi de duz da ēkiyola. duzlu oluyo.
59 urdan sona sōnadan ğali ğüz geldi mi ay bōle zaman geldi mi ğāli u yo_urdu ayā getirisiñ

60 şurıya. hē ğarışdıra ğarışdıra unuñ yağını düşürüsün. ... undan sona yağını bi yanna ayranını
61 bi dışarı. şey_edersin. undan sona işde yo_urt oluyo. ayran_olursa káh satılır káh kendi
62 yiyen_ışde seniñ dedñ gibi eveli bi de tulu_á deperlerdi unu, ğatık diye. ğalabalıķan_unna
63 devamını hana satılmıyodu ki. bi evde u da ğalabalığ_olunca yiniyodu.

64 **İY: Kışlık ne hazırlarsınız? AÜ:** ğışlık gülüm ben bana bunnarı şunnara sor. **HÜ:** yağı ne,
65 yağını da diyediñ. **AÜ:** ya yağı da tabi çıkdı mı ğāli yağı da yıķarsın eyıce. duzlarsın. yā unu
66 da yağ_ıdersin. evelī ğuzunuñ ğarnına şe ğoş.. hayvannāñ ğarnına deperlerdi. hinci ğāli u
67 ğada olmuyō Piz de ā urda yi.. yidiP Kidiyo hinci ğāli. eveli ... ğarnına deperlerdi ğoca ğoca
68 ğāli ğarınna şu Kıada ğada ğarın_olurdu. hayvannāñ ğarnına. **FT:** büyük sı_ır ğarnına. **AÜ:**
69 hē bōyüg_oldu mu tabi dā büyük_oluyo. **İY: Tarlaya tapana gider miydiniz? AÜ:** tarlıya
70 tapana giderdiK gülüm, gidiyoduķ. **İY: Neler ekiyordunuz? AÜ:** mercimek de ekiyoduķ
71 fasille de ekiyoduķ ğabaķ da ekiyoS. burçaķ. hin.. eveli dā hepsi ekiliyodu hinci.. **FT:** ekinne
72 yolunuyōdu. **AÜ:** ekinne yolunurdū. orālan şöle yolārdık. **İY: Başka? Mısır falan? AÜ:** misir
73 de ekdik. işde misir ğabaķ hana hālā ekiliyo da u vaķıt u vaķıtķı gibi olmuyo hinci ğāli. **İY:**
74 **Kışlık tarhana gibi bir şeyler... AÜ:** yapıyoz canım kışlık taharna yapıyoz. **İY: Onu da anlat.**
75 **Sen ben sormadan anlat sen. AÜ:** sen sormayınca ben bi şey bilmiyon ki ğızım. sen sorarsen
76 ben acığ_oldū ğada cevap vercen. bilmeyon ki. tarhanayı yapıyoS hē. **FT:** taranayı nası
77 yapıyoñuz diyo yāni. **AÜ:** he nası yapıyoñuS diyō. aha yo_urdu irkeriz. yo_urduñ_ıçine
78 biber ğuyarız, sovan ğuyarız undan sōna bұлğur, bulğuru ğāli hē bulğur ğuyarız. ğō.. ğōce de
79 oluyo tabi de, unu ğali ğırma derle bi şey derle ya. kıırma diyola. **İY: Yarma diyorlar. AÜ:**
80 yarma diyola hē yarma diyola. unu unulan berāber yu_uruz. bi ğün yatırız de şu şeyde. ertesı
81 ğün sabağ_ezeninde gideriS dōkmiye. **İY: Dışarı mı dōküyorsunuz? AÜ:** dışarı yayğı
82 yayarız. ... **FT:** çadırıñ_üsdüne nama.. şey, sofrā_altı. **AÜ:** sofrā_altına hōle panolara
83 dōkeriz ğāli urda. undan sona unu da ğözerlē sürte sürte.. ğözeri sen biliyoñ mu? **HÜ:** nerde
84 ğörcek ğı ne bilcek? **AÜ:** ilerde kimīdi ğı şu ğözer şu ğalbır deyvediydik. **HÜ:** biz bile
85 bilemiyoz ğözeri ğalbır. **FT:** ya büyüK ğasnaķlı bi şey içinde ... yok. **İY: Delik gibi. HÜ:** evet
86 delikli. **AÜ:** he he elek gibi he. ā bunnan sürte sürete.. undan taharna olur. **İY: Salçalı tarhana**
87 **yapmıyor musunuz? AÜ:** yapmıyoz. başğa başğa yapmıyoz biz ... yapmadık hiç hē. bi unu
88 yapıyoz_ışde. bi unu biliyoz bi unu yapıyoz. /.../ **İY: Ekmeğinizi de kendiniz yapıyordunuz.**
89 **AÜ:** kendimiz yapıyoduķ. **İY: Onun hamurunu nasıl yaparsın? AÜ:** unuñ hamırını da bi
90 ğün_eveli zaten mayasını ürediriz_aķşamdan. Pi tenÇiride pate ğaynadırız. unu basit
91 deyveriz canım u iyi. patetisī sürteriS. káh şeyden sürteriS káh bu makineden geçiriS.
92 ğatarız_unña, yuñuruz ğözelce. u ğabardı mī fırına ğötTük mü ğāli ekmeg_olur. **İY: Fırınımız**
93 **nasıl? Taş fırın gibi mi? AÜ:** taş fırın hē taş. odun. **İY: Bizim tandırımız var mesela.**

94 **Yapıştırıyoruz biz.** AÜ: hē tamam. he siziñ yapışdırıyola bu televüzyonda görüyöz. bizim
95 fırın. şeye nazife yengeylen şe bilmece dedimiz gibi anamın_eskisi bubamın küsküsü suvan
96 şeyden süpürüyös. /.../

97 **İY: Çocuk doğduktan sonra lohusa kadma yaptığınız bir şeyler var mı?** AÜ: lohusa ğarıya pek
98 sâde ğavırıla mıçır içirilerdi, tereyâ. hē tereyâ içirilerdi. **İY: Başka?** AÜ: başğa undan sona
99 ğalî devam_êdersin esgile.. **FT:** ğadına böle peK şey önem vemiylâmiş. **AÜ:** yōdu yōdu.
100 **İY: Çocuğa yaptığınız bir şeyler var mı?** AÜ: baĸ bî çocuğa yapıñız bi şey deyincesi çocuĸ
101 aha bu çocuĸ şu benim bi dene, ğızıñ. tam on kaç ħâne olursa çocuĸ böle bardağa çırpındı
102 vaĸıt aha u bardağa çırpınasıya ğadâ su vemedik biz buña. össen amanın_eyer suyu da mı
103 saĸınırın. neymiş hinci buña su verisek melâkele vemezmiş. susuz ğalırmiş. tam u sahate
104 ğada ne bi dene su vemedig_â buña. yazığ diyo susuz ğalmışın da undan ba_ırmışın diyo.
105 pek ba_ırdı. **İY: Kundaklama, tuzlama.** AÜ: he ğundaklama vadı duzlama va. unna bi ayrı..
106 **İY: Onu nasıl yapıyordunuz?** AÜ: gülüm sıkı sıkı bālyoduĸ. **HÜ:** ellēni felān sıkı sıkı
107 bālardıĸ. **AÜ:** ellēni.. **İY: Tuzlamayı niye yapıyordunuz?** AÜ: Tuzlamayı işTe pişmesiñ
108 derlēdi. ğoltuĸlānıñ_ıltı şey duzlamaĸ u da duz_ekdik sünnet_ıldu diye bi şey ğonuşulur
109 ya, össen_undandır. **İY: Çocuk ateşlendiğinde, hastalandığında.** AÜ: amanın_ıyer hasTalanır
110 tateşlanır unu kimse bil.. bilmiyo bi de. doĸdur da uzaĸ neriye? doĸdur da uzaĸ. **İY: Başımız**
111 **aĸrıdaĸında mesela?** AÜ: başımız_arıdında ya ğiripin yudarız ya geĸiverise geĸer, geĸmeSse
112 ĸek.. ĸekersiñ ne olceñ? **İY: Ot falan bir şeyler?** **FT:** eşşek bōĸu içiriyolâmişmiş. **AÜ:** e
113 canım u san.. sancılaşınca seni pis bi şey dedi deyir dediydi deyo. /.../ **AÜ:** ay, ay başında
114 sancilemiş bunun ğızı. **İY: Ot gibi bir şey mi yapıyorsunuz?** **AÜ:** ot da de_ıl. eyi canım ğālî
115 ne sacı.. gitmiş ... gelmiş her neyse ilaç yapmış. ğı pıs bi şey de_ıl demiş. **HÜ:** pis bi şey
116 de_ıl dedim. bēn bēn yapTım_ınu tarlada. benim ğız vadı. yatTı ĸimene, yuvarlanıyo. **AÜ:**
117 sancı. **HÜ:** ben de ... gitTim eşşek bōĸu buldum. **İY: Ot mu yani?** **AÜ:** ot deyiĸ ot deyi. **HÜ:**
118 eşşek bōĸu eşşek bōĸu. yemeniye sıĸtım tarlada. bi şey yok ĸalgının_ıucunnan. içive didim
119 yimeniyleñ_ıçirdim. undan sona ıratlaşvėdi. mercimeĸ_ıtu atladıĸ. aha bu. **İY: İyi mi**
120 **gelirmiş?** **AÜ:** iyi gelirmiş sancıya. sancıya sancı. **HÜ:** hasdalanmış çocuĸ da biliyoñ mu?
121 hasdalānca unu yapmış ilaç yapınceĸ çocuĸ_eyi olmuş. /.../ **İY: Başımız aĸrıdaĸında.** **AÜ:**
122 ārıdında gülüm bi_eyer biz yapmadıĸ ya anam yapıydı patē sen biliyoñ mu? sen
123 bilirsıñ_ışTe. anamın başı ĸoĸ_arıyodu da pa.. bi ayakĸabı bi şey yaĸdıla. eyer patetis bi
124 şeyle anamın başına sardıladı. **HÜ:** hē pate vurarlâ. **AÜ:** pate vurār patetis diyince baĸ u
125 aĸlıma.. **HÜ:** şuncacıĸ patē işey_ıderlerdi acıĸ duz_ekerlerdi uvarlardı. baya geşdi derlēdi.
126 hindi bilmiyom faydası oluyo mu? **AÜ:** oluyomuş besbelli. zateñ maneylen_ıoluyo fayda
127 olcū biz ya.. doĸdur yok yok öle fazla fazla ilaç işē_ıtTimiz yok. **x:** ebegūmeci felān ĸoĸ

128 faydalı ... AÜ: faydalı emme u olmuyo, yapmiyòS. İY: **Yine her şey doğadan fayda.** AÜ: tabi
129 tabi. tabi. İY: **Ağzınıza sağlık teyzeciğim. Çok teşekkür ederim. Hakkımı helal et.** AÜ:
130 helâl_olsun gülüm helâl_olsun. bilseK gülüm biz acık çok gonusmasını bilseK bi olur da..
131 İY: **Senin dediklerin de bize fayda oluyor.** AÜ: hē işşallah. İY: **Hakkımı helal et.**
132 **Allahısmarladık.** AÜ: helallar_ōsun ğızım sağ_ol. hadi güle gülē. güle_ğüle. sağ_ol, allah
133 rāzı ōsun. İY: **Senin adın neydi babaanne?** HÜ: huriye ünnüce. İY: **Kaç yaşındasın?** HÜ:
134 demin dedi ydi u da. segzen.. seksen beş mi dedi ğı? İY: **Huriye Ünlüce mi?** HÜ: huriye
135 ünnüce. İY: **Sen de teyzenin kız kardeşi misin?** HÜ: u güççük ğardeşim ben büyük. AÜ: u
136 büyük. İY: **Allahısmarladık.** AÜ: bi bardak çay_çeydiñ bāri.

SEYİTGAZİ - Sarayören

Kaynak kişi : Mehmet Ayan, 84, İlkokul
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Köy hakkında bilgi

1 **MA:** hoş geldin baķam. ne diyon sen baķam bi deyve. **FD:** **Amca ben Osmangazi**
2 **Üniversitesinden geliyorum. Bütün köyleri geziyoruz, sizin gibi büyüklerimizden görüşüp**
3 **bilgi alıyoruz. MA:** ne deycez? **FD:** **Adınız ne amca sizin? MA:** memed_ayan. **FD:** **Mehmet**
4 **Ayan mı? MA:** memed ayan dört harf. ayan dört harf. **FD:** **Yaşınız? MA:** bin doKuz yüz
5 yirmi dokuz. seksen dört seksen beş. **FD:** **Öğrenim durumunuz ne? MA:** beş. **FD:** **İlkokula**
6 **kadar okudunuz. MA:** eveT beş beş. ilkoķul beş. zaten bizim köyde en õnden bizim
7 ben_oluyon yāni. **FD:** **Daha önce üç müydü? MA:** üçüdü. abamgil_üç_öldu ben bizim şede
8 dörd_öldu, işde beş_öldu yāni. **FD:** **Eğitmen mi geldi yoksa öğretmen mi? MA:** õretmen
9 õretmen. **FD:** **Size öğretmen gelmiş. MA:** tabi canım õretmen varıdı. **FD:** **Başka köylerde hep**
10 **eğitmen. MA:** bura ğalabaydı canım. yüz_elli beş çocuk varıdı. yüz_elli beş. bu köy çoK
11 ğalabaydı yā. **FD:** **Şimdi o zaman küçülmüş. MA:** canım şimdi heP genşle gitTi. benim gibi
12 emeklile ğaldı. e söyle. **FD:** **O zaman köy çok mu değiştı? MA:** ğalmadı yā. ā şimdi ismiñ ne
13 seniñ? **FD:** **Fatih. MA:** fātih benim torunumuñ şeyimiş. şimdi moturculā da olmasa bunun
14 adam, benim_olan, işde moturculā yāni on beş yirmi dene motur va. o deliğannına da
15 olmasa tamam. geri yanı heb_emekli. tamam hapı yutTu yāni. şeyi mezer ğazmayā bilē
16 kepci geliyo. adam yok yā. **FD:** **Genç yok. MA:** işte moturculā va işTe moturu sürennē va
17 işTe. başğa yok. e sen hinci ne demesini isdiyon? **FD:** **Bu köyün nüfusu kaç? MA:** yetmiş
18 dedilē. **FD:** **Kaç hane var? MA:** elli bilmem kaç dedi muhdar. elli iki dedi baya. o gün yemek
19 varıdı ğayvede de muķdarıñ_āzından duydum yani yetmiş nüFus, elli iki hāne mi hāne. sor,
20 sor ... **FD:** **Kışın kaç düşüyor? MA:** ğışın_aynı aynı aynı. heç de_ışen yok. **FD:** **Elli iki**
21 **hanede yetmiş kişi. O zaman bir hanede iki kişi yok. MA:** şimdi köyde ötü yanda bölündü ya,
22 girişde. o da yapTı yāni birāz. köy hindi ikiye bölündü yāni. hī ikiye bölündü. **FD:** **Köy**
23 **taşınmış mı oldu şimdi? MA:** birāzı emme onnar ço_u şehirli. burdan gidennē şimdi sen
24 gitTiñ. ordan_emekli olduñ urıya ev yapıñ. bĩ_ışe girdiñ. sen ünüvesTeden geldim diyon
25 ya. meseğa emekli olduñ orıya geldiñ ev yapıñ. burda bubasınıñ yurdu yıķık. burıyı
26 temizleycen deye sona bi de veresi va. sen mesā üş dört ğardeşsin, bubeniñğı yıķıldı veran.

27 verana şimdi geldiñ sen ğonduñ mu dört ğardeşiniñ üçü rāzı olmaz. olmayo yāni. dā işde
28 yıķıkla heP duruyo. unnāñ hebīsiniñ de saħibi va urda, yeñi yapılan yerde. burıyı temizleycen
29 o ğardaşlar alcıK. o ğardaşlar alcáK. öteki yapma deyceK. ölelinen orayā şey oldu yāni.
30 **FD: Köyün yeri deĝiřti o zaman. MA:** işte yarısı oraya gitTi şerden gelennē oraya ev yapTı
31 yāni. hafTa biz rāzı olmadık. o vakit hayvan çoĝudu, hayvanıñ yayılcek yeri falan dedik. işte
32 oraya şerden gelenne ev yapTı. şimdi bi di cāmi isdiyolā yāni, orāya. **FD: Cami yok deĝil mi**
33 **orada? MA:** yok yok. ora iki üş senedir faliyete girdi. acık mākemedeydi yani. mākimede
34 ğazandıla. köy rāzı olmadı urıya. bu köy rāzı olmadı. **FD: Niye olmuyor? MA:** hayvanıñ
35 yayılcaK yiri ura. eveli sürü ço udu şimdi sürü ğayboldu yāni sürü ğoyun ğalmadı işde iki
36 üş sürü ğaldı. evelde yirmi sekiS sürü varıdı köyde. köy ğalaba dedim ya. ē kimse. ğenşle
37 heP gitTi şere, işe gitTi yāni. e cünkü üş ğardeş burda. bobasiniñ malī az gelceK. o dedi ben
38 gidiyon o dedi ben gidiyon. heb ocaqlā böle söndü yāni. **FD: Manav köyü deĝil mi burası?**
39 **MA:** manav. **FD: Manavdan başka var mı köyde? Muhacir var mı? MA:** yō yō. mācır varıdı
40 gitti. bursaya gitti. **FD: Tatar var mı? MA:** yo yō hişbi şey yok. **FD: Kürt? MA:** kürt de yok
41 canım. **FD: Çerkez? MA:** yō yō öle bi şey. hepisi manav. şeyden gelme bunnā. afyondan
42 gelme bizim köy. **FD: Afyon'un neresinden gelmiş? MA:** bizimki idemir. bī kısmı siPsin,
43 sipsin. biri de ğaracı āmet. bizimki idemir. **FD: İĝdemir? MA:** iyidemir he. yani şimdi köy
44 de işmiş. bilgisayaĝdan baķmıřla da bilmem ne köyü olmuş dedile. **FD: Ne zaman gelmişler**
45 **buraya Afyon'dan? MA:** vallā yiyen bilemeycen yav dedilēmiz gelmiş emme. **FD: İki yüz**
46 **yıl olmuş mudur? MA:** olmuşdur ya bilmōn. benim varıdı dā unutTum yāni. **FD: Bu köy ne**
47 **zaman kurulmuş. MA:** şindi benim aqlımda ğaldī öretmennen deyişinde buraya hacilā
48 türbeli gelmiş. burıyı o bulmuş yāni. yalnız tārihini unutTum ben. tātıya yazdıydı öretmen.
49 İakin unutTuK. **FD: İki yüz yıl olmuş mudur? MA:** olmuşdur yāni iki yüz yıl olmuşdur
50 canım tabi. **FD: Niye Sarayören demiş buraya? MA:** ālpu.. şe alpunuS. alpunuz ... ya şindi
51 ben sañā uzun uzun bi hikāye deyveren. hī ařşāda örennē va, řöseniñ altında. bura
52 rummuş. bu hamamı falan onnā yapmış. bunnā burdan göç ediyō. eyer ēyi dinnerseñ. ne
53 oldū? göç ediyōla de mi rumla? ondan sonā on dörtde mi başlıyo savāş. on dörtde başlıyo.
54 burıya yōnan şu doruĝa geliyō, yunan. ī len diyolā bu köy ne köyü diyolā. alpınız diyo. len
55 diyo benim annemiñ köyü diyo subay. anasiniñ köyümüş bura. alpunuS. gidiñ diyō orıya
56 diyo bayrak çeksinne mināreye beyaz bayrak. hiş kimse burıya bi şey diyemedi diyo. burdan
57 yōkarı köyleri heP ğurşuna dizdi, dizmiş yani. heP duyduK da gö.. yāni şey itTik işitTik
58 yani. ondan sona bu köye bi zārar vemeyō yani. yalnız sı ırı götürüyo. ğoyunnarı götürüyo
59 yani. annemiñ köyü demiş o subay. **FD: O zaman Alpunuz Rumca. MA:** alpunuzmuş. işde
60 örennē. örennēñ adı bizim köve geliyo. bizim köy de onnāñ mezerlī bile ayrıydı. şimdi

61 doruqdā yarma vadır, yarmanın yanı bōle allıydı allı. o ō rumlāñ mezeri. deyiş köyü vadır
62 aşşāda deyişören. ū daşı çekdilē, mezeriñ daşını. bi dene gomadıla yani. şey köy yani, ova
63 köy, daş yok. her yaqadan ōle oldu yāni. ordan deyişTi işTe. **FD: Alpunuz'un ne demek**
64 **olduğunu bilmiyorsunuz değil mi? Rumca. MA:** ālpunuz işdi rum rum. alpunos, punus, punus
65 işde oqumuşuñ işde punus gāvır. punus gāvır işde. **FD: Örenlerden dolayı da sonradan**
66 **Sarayören demişler. MA:** he hē sarayören demişlē. yok hē şimdi hökümet de işdirdi bunu.
67 bunu hökümet de işdirdi yiyen. bunu yeñi de işdirdi yani hemen hemen de on beş yirmi
68 sene oluyō. yirmiye vama da. u arada de işdi. evelden dā bizim nüvus kātlarından alpunuz
69 yazılıdır. eme evde nüvus kādı. **FD: Rumca diye değiştirmiş hükümet. Örenler var diye de**
70 **Sarayören olmuş. MA:** sarayören ol.. emme deyişören va. emme ōle yakın bōle dedile,
71 emme bu örennēden dedile işde sarayören oldu yāni. bi yönden de sen haqlısın. Çünkü belki
72 ordan tutTurdulā bunū büyükle, hökümet yani. /.../ **FD: Köylünün toplandığı sosyal bir alan**
73 **var mı? MA:** tamam işde köy odası va işde. hem gāyve hem köy odası. **FD: Kahve olarak**
74 **mı kullanılıyor? MA:** şeker yiyen şindi birī, odanın biri muhdār odası. muhdarlık diye
75 yazıyo. biri di gāyve. bi binā bi çatı altında. **FD: Ama iş yeri değil değil mi orası? MA:** nası iş
76 yeri de iş? **FD: İşleten kahveci var mı? MA:** gāve yok da gışın deligannılar toplanıyo, sona
77 bōle bi toplandı oldu mu orayā muqdar der gāveye toplanamıñ der. şu şōle şōle olcek der. /.../

SEYİTGAZİ - Taşlık

Kaynak kişi : Naciye Selver, 75, İlkokul 3; Bedriye Selver
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Bahçe işleri

1 NS: malcılıK va. bācevancılıK va. dāhā? Sİ: Adm neydi? NS: nāciye selver. Sİ: Kaç
2 yaşındasın? NS: yetmiş beş. Sİ: Maşallah. NS: yā gözlerim şey_ışde bakşaņa. aÇık ğulağlar
3 duymuyo. Sİ: Okula gittin mi? NS: Kittik. üşden çıkıdım ben. benim bobam eyitmendi.
4 undan çıkdim ben. bizim zamanımızda üçecēdi. undan sona beşe çıkdı. Sİ: Köyde miydi
5 okul? NS: hī vardı ya tabi. gine yeņi yapıldı devlet de boşaldı işde boş ğaldı. Sİ: Yukarı gittik
6 biz, boş orası. NS: he boş. ū yukardakı gine demir ğapılı evleğ gine bizim_urda. Sİ: Eski
7 köyde mi? NS: hē. esgi kövde. arkasında çeşme va. hē? Sİ: Bu işlerini bir anlat hadi. NS:
8 peynir yaparın. yo_urt yaparın. yā yaparın. salça yaparın. pesdil yaparın. ğayısı ğurudurun.
9 erik ğurudurun. dāhā? tavuğlarımız va yumurta yaparıS. Sİ: Bir de pazara mı
10 götürüyorsunuz? NS: hē bazara da hē. şey bakam ğıza şeyden ğuy da işsin. ićer_ćer. bardā
11 acık şeker_āt. ğaldı da yeņiden bi dağa ğaynatTım. tepsilere döküyoğ, ... üsdüne. şı arabağ
12 va mı? elmāmız vā, kirezimiz vār, fişnemiz vā, şefteli vā. var_ölu va. büberi va, fasillesi va.
13 bağ bi fasille va. /.../ Sİ: Bunu nasıl yapıyorsun onu anlat teyze. NS: hangını? Sİ: Şu erik mi?
14 NS: hē erik. bāce eri_ći. işde yıkayoz, ğaynadiyoğ, so_uyunca kēfirden geçiriyoğ. undan
15 sona götürüp tepsilere döküyoğ. dökTük geldik şindi de. Sİ: Ne oluyor o? NS: pesdildir_ü.
16 /.../ NS: pırasā, türp. bağ şunnar da ğayası ğurusu zerdelileri. ğuyam da annengile götü
17 bundan. bakam bi datsınna. bi poşede ğuyam. Sİ: Tamam. Otur da sen biraz anlat. Eskiden ne
18 yapıyordunuz şimdi ne yapıyorsunuz? NS: esgiden aynı şey_ışde. gine malcılığ, tarlā, ćapa,
19 yolma hePisi bu. leşber. leşbellik.. Sİ: O zaman nasıl yapıyordunuz? NS: bāçamız da vardı.
20 motur va. moturumuz da va hepsi va da bizim_ćisanımız yoğ. bi ölan va u da ćekdi gitTi şere
21 şey_aldı, eşya indiren bindirenden. bize hiş faydası yoğ. torunnar hiş faydası yoğ. bağ peK
22 ğüzel_oluyo. da unnarı rećel yapıcın. unnarı şindi ğaynatTım da. şı ğız süTler ısındıysa
23 bedriye şunnarı ğönem de böyün tencire yoğ, peynir ćalam. süT de bişmiş_oluydu ğuyar
24 ićerdiğ. aha ğıSım böle. kölü de kö. her şey yapıyoğ. köde durdūņa ğöre eliğ boyņuņa soKup
25 da oturamıyoğ ku. valla bi yimeKden yimeye oturuS. bi yimeKden yimeye başğa türlü hiş
26 vağdimiz yoğdur. dedemiz_öldü. o bi ölan ğodu gitTi. bu ğızınan biz ğaldık. domatiz de

27 guyverem, götü. **Sİ: Onu salça mı yapacaksın?** **NS:** he he. şeyde ceyrannı şey va unnan
28 eziyoz. undan sona keFkirden geçirip tepsilere döküp güneşe goyveriyo. **BS:** bişceK mi bu
29 süT ğı? bişceK mi bu süT? süT diyom bişcek mi? **NS:** bişmiş mi? **BS:** bişcek mi işde çi süT
30 mü? **NS:** bişiK ğız. u şey tencirēdeKini peynir çalcāz şunnānan_ıladıP da. öteki bişiciK. **Sİ:**
31 **Peyniri nasıl yapacaksın?** **NS:** hē şindi peynir südü ısıdırıñ. mayasını atarsıñ. ğarışdırıñ,
32 ğaparsıñ. u dutar. dutunca ğırarsıñ undan sona süzē ğuyarsıñ. süzeK sizer basdırıñ.
33 sabaleyin de kesersıñ. tepsilere duzlersıñ ğorsuñ. öte.. ertesı günü şey_ıdesiye unda duru.
34 bist pist. unu ğaldırısıñ unu ğorsuñ. biz_öle şeyi bilmöz, do_ıulularınğını bilmöz.
35 do_ıuluların başğa çeşit yapıyo ya. unu bilmiyoz biS. biz kendi bildimizi yapıyo. şu
36 elmaları da şe malların şesine atıve, dökülmüş. dün götTü elmā satılmış mı? **BS:** işde peynir
37 böle olur. çeksin kemera. çekti mi dā gösterişli olur çüñgü. kō şesi de. **NS:** u tazedir ğı. a bak
38 dadına bak. **BS:** sana böyün her şeyden datTırıcız. ne bulursaK. bayāT tāzesini, salamırını
39 almış demek. **NS:** e kōde yaşlı ğalmadı kı. **Sİ: Genç kaldı mı?** **NS:** var canım genş va. **Sİ:**
40 **Nerede yaşlılar?** **NS:** kimi burda yaşıyo, kimi kōde yaşıyo, kimi şerde yaşıyo. **Sİ: Eskiden mi**
41 **çok iş vardı şimdi mi var?** **NS:** bunnar mı? esgiden yaparıS. ben_esgiden bāçavancıyıdır. bi
42 de kōde de vadır bāçamıS. ceviz_āğışlarımız va. bi findığ_ılmuyo. fistīnan findığ_ılmō.
43 geri yanı oluyo da. **Sİ: Denediniz mi?** **NS:** denedim. /.../ **NS:** bi dene u ğazannardan_ālsaz
44 iyi olucuK biz ğı. valla u evdeki u u esgi zobalar horda ne varsa verem de. gelmō bakıyon da
45 ğazannı geşmiyo. ya gidip yerinden_ıalcın. olmeyıcık böle. éyer şu ğoñşunuñ_ıoldu bi
46 tomatizlē hī allām ne bileyin canım suyu salı salıvedin dedī suyu salı salıvedik. allaham bi
47 böyümüş. valla ğarı ğucānan böle, ğaş ğucağla ğucağlamış da gid.. arabayı getTi. /.../ **Sİ: Ne**
48 **yapıyorsun da böyle güzel oluyor?** **NS:** valla bi şey yapma.. ne biliyin ğızım. suluyoz
49 çapalıyōz. üsdüne çoK dönerim bēn. bu da bennen çekişir baña. sen_eve bakmıyoñ dışarı
50 bāçiye bakıyoñ diye. vay evleri süpürmiyoñ vay silmiyoñ. bādem hē bādem. böyün bādem
51 toplayıp geldik. /.../

SEYİTGAZİ - Üçsaray

Kaynak kişi : Güldane Tepe, 59, İlkokul 4; Hasibe Yüksel, 72, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Kuruluk
Kayıt türü : Video
Konu : Ekmek yapımı, Düğün, Türkü

- 1 **Sİ: Adın ne teyze?** GT: güldâne tepe. **Sİ: Kaç yaşındasın?** GT: älli doğuS. **Sİ: Bu köyde**
2 **doğdun büyüdüün değil mi?** GT: evet. **Sİ: Okula gittin mi?** GT: gitTim. üşden dörtten
3 terk_etTim_oğulu. beşedeK de oğumadım. **Sİ: Niye terk ettin?** GT: ē terk_etTik.
4 fakirli_jidi. annem şey_jidi. ösüzüdüK şey_jidik. gāldıq oğul Peni bi üşden dörtten çıkardıla.
5 **Sİ: İş çoktu.** GT: iş güÇ köy yerinde. **Sİ: Ne işler vardı?** GT: e göyunumuz gūzumuz varıdı.
6 inek danā ē beş ğardeşidık. kim bakıcık? hē bobamız fakiridi. oğudamadı bizleri,
7 şey_jidemedi netceğ? **Sİ: En büyük müydün sen?** GT: benim böyüm_ābim_marıdı erkek
8 çocū. ben_onuğ küççüdüüm. üçümüz üçü ... ölelikde ihi dünyamızı baş_etTik. on de.. on beş
9 yaşında göciya vadım. gelin_öldüm. **Sİ: Bu köyde mi evlendin?** GT: hē burda evlendik.
10 burda burda böyüdüK. burdayıS hana şindi gine öle inek tavuğculuğ_ediyoS. tarhana
11 bulğur_ederiz böle hamır yuğuruz ekmek yaparıs. **Sİ: Nasıl yapıyorsunuz?** GT: öñce hamırı
12 yuğuruS. patesini ğatarız, duzunu ğatarız, su dökeriS. yuğuruz. hamır_olduğdan kerı fırına
13 ğatarıs. böle dökeriz. dökdükTen kerı fırıncımız fırını silēr. bıraKır. **Sİ: Fırıncımız mı o?** GT:
14 hē. bu da fırıncımız. bu dēzemiz, göñşumuz, bu göñşumuz, bunlan ben ihi ekmek yaparız ...
15 **Sİ: Hepiniz birleşip mi yapıyorsunuz ekmeği?** GT: yō bēn bunnān yaptım. bēn bunuğ
16 yanında üş dene ekmek yaptım. bu bizim_aldımızı da bu yaptı. **Sİ: Heresin evinde fırını var**
17 **mi?** GT: evimizde yoK fırınımıS. fırıncı bū. bi aşşada vardı fırıncımız o şehire göşdü gitTi.
18 bi yoğarda va. biz burıya geliğ burda yaparıs. bizim herkeşin_evinde yoğ. başKa yerlerde
19 vadır da bizim burlarda herkeşin yoğ. buna gelir bu yapar. bu fırıncımız. ne_ıtcin işde
20 ölelīnen vakit geçiriyus. tavuğ culuğ ävdē tārna bulğur_ederiz, bōsdan_ekeris, fasilledir,
21 nohōd, şe domatiS, salatalık büber unnarnan ūraşırız kō yerinde. göyunculuğ_edilēr.
22 inekcilig_edilir, Pisim göyun. ne_ıtcin?
- 23 **Sİ: Düğünleriniz nasıl olurdu eskiden?** GT: dü_ünnerimiz_ēsgidēn gelinnerimizē āl duvaK
24 ... cığa dağardıq. **Sİ: Çıra mı?** GT: cığa cığa ē. tavuğ düyünden cığa dikilirdi. çeşitli çeşitli
25 boyardığ, reklı. onnarı dikērdik gelinin başına, dağardıq. horuzlarığ güzel tüylerinden
26 şilerinden. yüzüne al_örtēdik. **Sİ: Adı ne onun?** GT: cığa deriz cığa. **Sİ: O taktığınız şeyin**

27 **hepsinin adı cıla mı? GT:** cıġa. he. **HY:** bende vadır_o. **GT:** bunda vadır. bunda bulunur. onu
28 geliniġ başına daġarıS. dikeris çapıda. çapıda diker geliniġ başına bālarıs. süslü olur. **Sİ: Ne**
29 **giydirdiyorsunuz? GT:** Şelvar, ġadifē. Şelvar ġeydir.. **Sİ: Şimdi deġil eskiyi soruyorum. GT:**
30 esġi Şelvar ġeyerdik ġadifeden. bulüz ġeyērdik temsil ġömleK ġeyiliř. onnarınan
31 gelin_olurduġ. eveli ōledi. Şimdi gelinnik ġeydiriyoz ġāli taġsiyenen ġezeyi. eveli
32 at_arabasinā kilim çatārdıġ at_arabasinıġ_üsdünē kilim gererdik. onuġ_çine gelini
33 Pindiriydik. geliniġ yanına yengeleri binerdi. aġrabası binerdi. onu at_arabasıynan gelini
34 dolandırıydı köy_çindē öbür tarafa dōru ġötürü getiriydik. **Sİ: Kaç gün sürüyor düġün? GT:**
35 iki gün üş gün sürerdi. üş gün de tem.. perşembe ġelin getiriydik. bir havta sürērdi. ġına
36 yaġardıġ. çarşamba günü ġına yaġardıġ. pazar günü gelin_ındiriydik. sēman gelinirdi
37 eveli. üç sıra dōrt sıra sēmanımız_olurdu. sēmana üş gün ġına gel.. dü_ün_eden_ınsan
38 baġardı boġazına. doyuruyduġ, yediri içiriydik. ġına ġızımız_olūr, çeniz_asarız. ġına
39 ġızlarī dāvete gider. böyün Şu ġoġşuya gelir yarın ötükü ġoġşuya gider bir gün berikine
40 gider. bir hāvta üş gün dōrt gün ġına ġızı gezer. gelin başınıġ ġınasıynan gelin_olcaġ_ġız a
41 yanında arġadıřları dāvete gideriS. dāvet gezeriz ondan keri dōrdüncü beşinci gün ya pazar
42 günü ya perşembe günü gelin_ıner. ġına_gecesi yaparız. **Sİ: Kına gecesi nasıl oluyor? GT:**
43 ġına gecemiz dē.. **Sİ: Şimdi deġil ama eski. GT:** āřgiden gine ōle başına toplaşılırdı ġarı ġoca
44 gelin_olcāġ_ġızın ā yārenneri, yaşıtları, yahōt ġoy.. ġocasıynan ġarısı gelir sabādaġ_ġına
45 gecesi ēderle, türkü çıġırıla, oyun_oynarla. sabā ġarşı ġızı suya ġötürülē, sudan getirilē. **Sİ:**
46 **Ne türkü söylediniz? Bir tane söyle. GT:** nelē çıġırız. ne a yalıġız_edemem. türküyü çıġırın.
47 Şü Şiy_etsin ...

48 **HY:** ġoyun saġā zīlli de çānnar daġıyın
49 āmān daġıyın ē
50 sen salın ġel bēn boyūna baġıyın ē hēy

51 **HY:** ā böle çıġırın.
52 seniġ_çin dāġa dāşı yaġıyın
53 āmān yaġıyın hēy
54 meleme de ġoyunūm meleme de vāz ġeç
55 ġuzūġdān ēy ēy ēy
56 yavrıġ dā ānām ēy

- 57 çoğanalār ayı da dūşmūş ğızīndān ēy ēy
- 58 ğızīndān anam anām anām
- 59 **GT:** yalan deyi ğına gibi oldu. **HY:** ğınā bi de nēna vurulurdu. **GT:** nēnala vurudu çala çala
- 60 ğīz. **HY:** ğız_ōşama denirdi. **Sİ: O nasıl?** **HY:** o onu da mı sōliyet? **Sİ: Senin adın ne teyze?**
- 61 **HY:** hasibe. **Sİ: Hasibe?** **HY:** hasibe yüksel. **Sİ: Sen kaç yaşıdasın?** **HY:** yetmiş bir
- 62 yetmiş_iki va. **Sİ: Sen de mi buralısın?** **HY:** hē /.../ **Sİ: Hadi bir de onu söyle.** **HY:** o çala çalā
- 63 dü_ün başlamadan_olur. ğına_ğècesinde başladır_ō. meselā tefi alırsın.
- 64 çatılār ğāzan daşınī nē nē nē na nē
- 65 vurdular dūğün_aşımı nē nē nē na nē
- 66 ğız_evleriñ yaşısağı nē nē nē na nē
- 67 ğız_ānam ğīnāñ ğutlū_olsun nē nē nē na nē
- 68 dirliğın bāldan datlı_olsun nē nē nē na nē
- 69 atladı çıkdı eşiği nē nē nē na nē
- 70 sīrfada ğāldı ğaşığı nē nē nē na nē
- 71 ğız_evleriñ yaşısağı nē nē nē na nē
- 72 āteşin ğīnēn ğutlū_olsun nē nē nē na nē
- 73 dīrliğın bāldan datlı_olsun nē nē nē na nē
- 74 **HY:** ondan sona ğızın başını açarla, ğına yaşısağı. ğına_ğècesi öle.

SEYİTGAZİ - Yapıldak

Kaynak kişi : Gülsüm Güder, 73, İlkokul
Derleyen : İrem Yalçın
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Düğün, Peynir yapımı, Tarhana yapımı, Dokumalar

- 1 /.../ İY: Bura ne köyü diye geçiyor teyze? Manav mı? GG: yapıldağ. yapıldağ. İY: Yok yani
2 göçmen mi oluyorsunuz? GG: manıv manıv. göşmen de_ıl. yerlisi de. İY: Amca da mı? GG:
3 amca da. yalnız işde insan ğalmadı. yaşlılar heP ęytiyarlar_öldü. İY: Bu köyün hepsi mi
4 Manav? GG: hepsi de. İY: Başka göçmen falan var mı? GG: yok burdan daha gidiyolar başğa
5 yere gidiyolar göşmen. gençler gidiyö işde. yerışen gençler heP gitTi. İY: Ne yapıyorsunuz?
6 Ekip biçiyor musunuz? GG: bizim_acığ tarlamız va kendimiz ekiyoz biçiyoz ğali gücümüz
7 de yetmeyo da. zor şer_ışde ekip ğaldırıyoz. idâri ediyoz. İY: Neler ekiyorsun teyze? GG:
8 buydey_ekiyoz. eveli fasille ekerdik, pate ekerdik. nohud, çiçek. hindi ekemeyoz_unnarı. ā
9 şurda acığ yerimiz va eviñ_öñünde ırıya bi şeyler_ekiyoz kendi ev.. İY: Yakınmış. GG: hē
10 bura aha aha ğapınığ_öñünde. çoK de_ıl hemen aÇcık kendimizi idâri etcik ğadaK. büber,
11 Tomates.. İY: Buranın suyu var mı? GG: bizim bāçamızda ğuyumuz va. iki tâne ğuyumuz va
12 bāçamızda. unnan sulayoS. İY: Hayvancılığınız var mı teyze? GG: eveli vardı şindi yok bizde
13 ğızım. olanığ gine va. İY: Siz yapmıyorsunuz. GG: biz yapmayoz. bizim vardı çoK inēmiz,
14 hayvanımız, ğoyunumuS, hepsini satTığ. İY: Zamanında yaptınız. GG: zamanındı yapTığ
15 hindi ğali yapamayoz. İY: Sen bu köyden miydin başka köyden mi gelin geldin? GG: bu
16 kövden geldim ğızım. bu kövden. İY: Akraba değilsiniz. GG: de_ıl. bu kövden. yā bōle işde.
17 hadi sen de geç. İY: Geçerim ben seninle sohbet edelim. GG: u_zâman bi şey ğoyam_ıltına
18 da otu bāli şurıyı. buz gibi, buz gibi daş so_uk. İY: Sen bana anlat. Eskilerden bahset. GG: ne
19 annadam ğuzum esgilerden?
- 20 İY: Düğünleriniz nasıl oluyordu? GG: dü_ünnēmiz_evelde çoK ğözel_olurdu. İY: Nasıl
21 yapıyorlardı bir anlat. GG: evelde bi haFta dü_ün yaparlardı. seyman cizilirdi.
22 dombıy_arıbasını ğoşarlādı, bayrak ğaldırılādı. dē dereniğ_azı dēriz ya u yandan getirilēdi
23 bayrağı ya şu yandan çalcadan dōru getirilēdi. gelin_alıcınığ_eviniğ_öñüne dikerlēdi.
24 ğasnağ dağarlādı undan sona alma portakal una dağarlādı. bi havta seymanın davulnan
25 dü_ünnen gelin_olurdu. indi unnar ğalkTı. İY: Kına gecesi. GG: ğına_gecesi olurdu. hindi

26 böyün ğına_ğecesi oluyo yarın gelin_oluyo işde bu. İY: **O zaman kaç gün kına oluyordu?**
27 GG: u_żaman bi havta deyon ya. bi havta seyman cizilirdi. dü_ün_olurdu. meydan hateşı
28 yaqarlardı bõle bi alannara. urda oyun çıkarılardı, topleşirlardı. hindi esgi âdetler ğağdı ğızım
29 da hindi zâten gelin burdu gelin_alan da yok. hep çoluğ çocuk şerde, dışarlarda. benim_üş
30 dene ğızım va. biri eskişerde iki denesi izmirde. õlumuz_ısTanbulda. biz de burda ebe dede
31 işde bõleyiS. İY: **Gelip görüyorlardır arada bir seni.** GG: gelip görüyolar arada bayramnarda.
32 telefonnan ğonuşuyoS.

33 İY: **Kendi peynirini yoğurdunu yapar mısın teyze?** GG: hin.. yapardım bèn de hindi yok.
34 satın_alıyoz da yapıyoz. süd_alıyoz yapıyoz yavut çalınmış_alıyoS. kendimiziñ. İY:
35 **Peynir nasıl yapılıyordu eskiden?** GG: esgiden mi? esgiden çoğ_olurdu hana hayvan. ben
36 yedi sekiz deneke peynir_alırdım kendi şeylerimden, ineklerimden, ğoyunnarımdan. ğoca
37 ğazana devirisiñ südü. ılıdırsın bereñarı. undan keri peyniriñ suyunu ğoyarsıñ, hateşıñ
38 ğıyısına ğõrsuñ. u dutTup suyu çıkdı mı undan keri so_udursuñ. so_utTuğtan kerı temiz bi
39 beze devirisiñ. u süzer_undan keri ğoca ğayraK ğõrsuñ bõne ğayrāñ_üsdüne basdırısıñ. İY:
40 **Kayrak taş gibi bir şey mi?** GG: daş daş. daş baya düzgün daş. uña basdırısıñ undan sona
41 ertesı gün ğāli unu dilim dilim kesersiñ. salamura yatırısiñ ğocā bi iliyene. duzlarsıñ,
42 yatırısiñ. u dõldu mu undan kerı tenekeye mi ğuyucıñ vidona mı ğuyucıñ õne ğuyarsıñ. bõne
43 yapardık. yo_urtlarımızı dağarcı_ıa ğuyardık. İY: **Dağarcık dediğın?** GG: dağarcık dedim
44 baya hayvan derisi. İY: **Çanta gibi mi?** GG: çanta gibi. tērtemiz. unu bi şiy_ıderdiK biz,
45 yurduK, arıdırdıK, ğar gibi çıkardı u. undan keri unu du yo_urtlara ĩrkerdiK
46 ĩrkerdig_üsdünün ğayma_ını. u oldu mu baya şõne yarılırdı yo_urt, yağınnan barabar. unu
47 çıkarı yumruklādık teknelēde ğāli bulardık. üsdünün yağını ayrı ğuyardık. İY: **Yağın**
48 **tereyağına koyuyorsunuz.** GG: yağı tereyağı ğuyardık. altına da keş peynir_ıderdig_ışdı
49 depērdik. İY: **Tulum peyniri gibi bir şey.** GG: tulum peyniri. evet_õle iderdiK. İY: **Zamanı**
50 **var mı onun?** GG: tam bu zamannar_ışde peyniriñ şeyi depilicī dā bi şey_olucū zaman. İY:
51 **Ne kadar kalıyor içinde?** GG: dağarcıñ_ıçinde bi yazdan başlarsıñ. bu vakide ğadar hana
52 alırsıñ, eyice ğatılır. yumruklarsıñ, duzlarsıñ ğatılır ğatılır_undan keri unuñ zamanı ğeldi mi
53 ğāli çıkarısıñ. yumruklar yo.. yo_urdu yumursuñ. yağını ayırısiñ. pe.. şeysini ayırısiñ.

54 İY: **Tarhana yapıyor musun teyze?** GG: tarana da yaparıS. İY: **Onu nasıl yapıyorsunuz?** GG:
55 taranayı da ğa.. yo_urdu ba.. şiy_ıderiS. eyice ğatıldırıS. ezeriz. undan sona içine yımırta
56 ğırarız, süT ğuyarıS. büberini atarız, duzunu atarız undan keri göcesini ğuyarız göceyinen
57 ğararız ayşamdan. hē zabağdan da dokeriz günece. sereriz temiz bi bez. sabahdan da dokeriS.
58 undan keri ğāli iki_üş gün ğurur. İY: **Onu sonra ufalıyor musunuz?** GG: ufalamıyız biz.

59 topağ yaparıS. ufalıyannar_oluyo da biz ufalamıyız. topağ yaparız. bişircimiz
60 vaKiT_ısladınız_acığ_eveli. İY: **Açılıyor zaten o.** GG: açılır_u kendi. İY: **Salçalı olanını**
61 **yapmıyor musunuz?** GG: salçalı olanını da yapıyoS. unu bën yapmıyon da gızlar yapıp
62 yolluyolar başa. unu da yapıyoZ. İY: **Başka kış hazırlığı yapıyor musun?** Turşu falan. GG:
63 turşu filan güruyuz. İY: **Biber.** GG: bibēr, tomatıs, salatalık. İY: **Kurutma yapıyor musun?**
64 **GG:** gurutma da yapıyoduğ da yapmadım heş bu yıl. yemiyoZ yavrum. bi ebe dede ne
65 yiyiciK? yemiyoZ da gurutmadım bu yıl hiç. geçen sene gurutTuğlarım duruyo da yemeyoz.
66 yeyemiyöz gāli evelki gibi vaKidimiz gālmadı. ya. İY: **Eskiden iş de çoktu yemek de çoktu.**
67 **GG:** ĩş de ço_udu yemek de ço_udu. üş dene gızım_mardı bi de ölüm_mardı. çok
68 gelenimiz gidenimiz_olurdu allah_ēsig_etmesin. e hindi hepsi da_ıldı bitTi. /.../

69 İY: **Kilim dokuyan var mıydı buralarda eskiden?** GG: çok doğunurdu. çok doğunurdu. İY:
70 **Sen dokur muydun?** GG: ben doğumazdım ya çok doğuttum. hep çocuklara doğuttum. İY:
71 **Motiflerin adı var mıydı?** GG: çeşit çeşit yavrum. hepsini iderlerdi. İY: **Zile mi diyorlardı?**
72 **GG:** zile dērler, ağıtey derlerdi. İY: **Ağıte mi?** GG: ağıteyi. ağıteyi gāyet_ağır_olurdu. unu
73 şīli. çeşit çeşit_ıplernen unu bōne oyulğıya oyulğıya ōle iderlerdi. kilim de olurdu. İY:
74 **Ağıteyi dediğın modelin adı mı?** GG: adı ağıteyi. doğunūdu bōne böyüKce doğunurdu da
75 modelleri başğa olurdu unnarıñ. İY: **Onu nerede kullanıyordunuz?** GG: yayādığ_evlere. İY:
76 **Sermek için.** GG: sermeK_çin gızum. sermek_çin evlere yayādığ, serēdik. İY: **Gelin**
77 **çıkarken at arabasına da gererlermiş.** GG: hē. eveli at_arabasının üsTüne bōne gerge gibi bi
78 şey yaparlardı da gelini ōne getirilēdi. üsdüne bōne şey çadır gibi gırarlādı. üsdüne de
79 kilimneri dağarlādı. beş_altı dana gādın binerdi, yenge binerdi. urdan kerı gelini ōne
80 getirilēdi. İY: **Eskiden başkaymış.** GG: ēsgiden başğaydı a_guSum. İY: **Çeyize bir şeyler**
81 **koyuyorlar mıydı?** GG: çenize gırlardı. gımazlar mı? İY: **Kızın çeyizinde ne olurdu mesela?**
82 **GG:** gızın çenizine ne yapıcıñ gızım? işleme yaparlardı devamnı. çok_ışlediler gızların_üçü
83 de. İY: **Seccade falan.** GG: seÇcāde de işlediler bōne divannarıñ şeylerine, garyola
84 dağımnarına. işlediler hep. İY: **Artık senden geçti ama. Sen örmüyorsun.** GG: gēçti Kāli
85 benden. İY: **Patik falan örer miydin?** GG: gine de örüyön gücümün yetTī gadağ. gēycimi
86 örüyön. bağ ēvet. padik de örēdiK, çorap da örēdiK_eveli hepsine yapardı. hindi geşdi.
87 İY: **Soğuk geçiyor kışlar.** GG: öyne. so_uk geçiyō gıSım. mes geyiyoz gāli
88 çorapların_üsdüne. fazla aramıyoZ patı matı. İY: **Abdestini tutuyor.** GG: eveT_ōne oluyo.
89 ōne oluyo gıSım. İY: **Sen mi ekip biçiyorsun teyze?** GG: eveT_aha bosTan bunnar bizim. İY:
90 **Amca da yapıyor. Maşallah dinç amca da.** GG: amca yapar. amca benden sālām. ben inip
91 çıkamıyoZ fazla. İY: **Aranızda yaş var mı?** GG: bi yaş böyüK benden. İY: **Aynısınız.** GG:
92 aynı. biS çok çalışdıK gızım. çok yoklüduğ fakiridik.

SEYİTGAZİ - Yeşiltepe

Kaynak kişi : Gülten Celep, 51, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Kış hazırlıkları, Düğün, Günlük köy hayatı

- 1 **Sİ:** Adın ne teyze? **GC:** gülten. **Sİ:** Gülten? **GC:** soyadımı da söyleyem mi? **Sİ:** Söyle. **GC:**
2 celep. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **GC:** elli bir. **Sİ:** Okula gittin mi? **GC:** evet. **Sİ:** Kaça kadar? **GC:**
3 beşe. **Sİ:** Bu köyde mi gittin? **GC:** hı hı burda gittim. **Sİ:** Peyniri nasıl yapıyorsunuz teyze?
4 **GC:** valla peyniri göyunnardan sağıyoz. süzüyoz. mayasından mayalıyoz. undan sora
5 mendilinen şey se.. süze_jine döküp, süzdürüp, kesip duzlayoz. işde öle gışlıg_oluyo. **Sİ:**
6 Bozulmuyor değil mi? **GC:** hayır bozulmaz. bozulmaz. **Sİ:** Bu süzme yoğurt mu? **GC:** bu
7 süzme yo_urt_olcağ. böyle kesesinde süzücük, süzme yo_urT_olucuk. **Sİ:** Kışlık turşuları
8 mı yaptın? **GC:** evet. kışlık. **Sİ:** Ne turşusu onlar? **GC:** domatez, biber, salatalıK garişik. **Sİ:**
9 Ekmek yapıyor musunuz fırında? **GC:** tabi. **Sİ:** Somun ekmek mi? **GC:** eveT. **Sİ:** Başka yufka
10 falan yapıyor musunuz? **GC:** yapıyoz da biz sadece ramazannık. sadece ramazannık yaparız.
11 öle hani sürekli yiyemiyiz yukı.. yukıyı. biz somun_ekmek yaparıs. **Sİ:** Kendiniz
12 yapıyorsunuz. Satın almıyorsunuz. **GC:** yok almıyız.
- 13 **Sİ:** Eskiden nasıldı bu köy? **GC:** yavrum esgiden tabi dā güzeldi dē e bizim
14 benim_aklım_erdı köy da_ıldı yāni. şindi heP_aynı. **Sİ:** Sizin annelerinizin babalarınızın
15 zamanında kalabalık mıymış? **GC:** tabi öncelerden kalabalıkımış. e şimdi yirmi hane köy. o da
16 hep genç yok ki. benim yaşında bile bir_iki kişi meselā. hep yaşlı. yok_öle insan yok. **Sİ:**
17 Düğünleriniz nasıl oluyordu eskiden? **GC:** esgiden dü_ün.. **Sİ:** Siz küçükken. **GC:**
18 dü_ünnerimiS ne bilem_ışdē gız_evinde gına_gècesi olurdu. işTe erkek tarafında da çalgılı
19 dü_ün_olurdu, yemekli. **Sİ:** Ne yemekler yapılıyordu? **GC:** yemeklerimiz et, çorba, pilay,
20 Kuru fasulye veya nohuT öle olur. işde önceleri komposTosu oluyodu şimdi dē işde şuruplā
21 çıkdı unnar_oluyo. **Sİ:** Kaç gün sürüyordu eskiden? **GC:** üç. şimdi bi gün. **Sİ:** İş çok muydu
22 köyde? **GC:** e tabi yavrum_ış_ço_udu. **Sİ:** Neler yapıyordunuz? **GC:** önceleri tırpannan
23 biçiliyodu meselā. annat dırmıklan toplanıyodu ekinner. e taşınıyodu patoz yapılyodu. iş
24 çokdu ama şimdi yok. şimdi biçer gelip Piçiyö. erkekler denesini getiriyö biz de evde işde,
25 evdeyis hep yani Kıra gitmiyöS. pancarımız yok bizim, ekilmiyo artık. hani öle bi patetezdir
26 şu bñ da yok artık ehen yok cüngü insan yok kī. öle. **Sİ:** Tarlaya gidiyor muydunuz gençken,

27 **küçükken?** GC: tabi. tabi gidiyoduK. aylarca gidiyoduK yavrum. çapıyı gidiyoduK meseLa
28 sulamıya gidiyoduK, ekin bişmiye gidiyoduK. her şiyi gidiyoduK. **Sİ: Kaçta kalkıyordunuz?**
29 **Nasıl gidiyordunuz?** GC: sabah_ezanında ğalkıyoduK. yürüyerek gidiyoduK. yāni söylemesi
30 ayıb_olmasın eşşeklerle gidiyoduK, öküzlerle gidiyoduK. e artık şimdi vasıtalar hani
31 motörlar, takşiler çıkalı hepsi bitTi. **Sİ: Kaç saat sürüyordu iş orada?** GC: e aKşama Kadar.
32 gün_inesıye tabi. gün_inesıye sürüyödu. yedi buçuk segize ğadar çalışıyoduK sabahdan
33 gitTik mi. **Sİ: Sonra eve gelince evde ne işler var?** GC: evde dē insanığ_olmaSsa ine_ığ
34 sağılıcık. yeme_ığ yapılcık. evde de iş bitmiyödu ki. **Sİ: Nasıl yetişiyordu hepsi?** GC: e
35 napçağ yavrum bizim_öle. de çıvtceniğ_öle. hani yine de öle mesā ğırdan geliyön bi de
36 evi_ığ_ışı oluyo. yine de aynı. dē şimdi iş yoK. çünKü her şey motoran_öldü için_ığ yok.
37 hindi herkes erkekler yapıyo şimdi meseLa patetez_ekiyoz unu bilene motor ekiyo, motor
38 çapalıyo, u ilaşıyo, u söküyo, biz de sadece topluyoz, bu. **Sİ: Size iş kalmıyor.** GC: hayır.
39 sadece evdeyiz biz. ineklēmiz var_ışde unnara bakıyöz. öle. **Sİ: Herkesin fırını var mıdır**
40 **köyde?** GC: var. herkesiğ fırını var. bizim böle. **Sİ: Herkes kendi evinde yapıyor.** GC: hē
41 kendimiz yapıyoS. kimse kimseye vamayo. **Sİ: Ortak firm yok köyde.** GC: yok. öncelerden
42 vardı ama şimdi yok. şimdi herkēs kendi eviniğ_önüne yapTı.

43 **Sİ: Peynirden başka kışlık ne hazırlıyorsunuz?** GC: e peynir, turşu, taranā, fasülyemiz
44 noğudumuzu zaden kendimiS_ekiyoduK da şimdi ekmiyoz_u başğa. fazla bi kōnserveye
45 filān yimiyoz yavrum yā yinmiyō yapmıyöz. öncüleri yapıyoduK_ama. şimdi biz işde ben
46 bunu tarana yapcam bak biz böle bundan tarana yaparız göceylen. **Sİ: Nasıl yapıyorsunuz?**
47 GC: aKşam_üzē mesā bū süzceK. aKşam_üzeri ben bunu tekniye ğorum. üsdüne
48 yumurtasını ğırarım on, on beş. göcesini ğor_aKşamdan ikis.. hepsini ğarışdıı ğararım sabah
49 şeyleri de mendillere dökerim. öle ğurur_u. e kışın dı işTi ıslatıyöz. çorbası çoK güzel_olur.
50 bu āz da ben bunu hani birikdircem dā şey_olasıya yirmi yirmi beş kilo olasıya undan sona
51 biz bunun taranasını yaparız. un taranası yaparız. **Sİ: O öyle bütün bütün mü kalacak?** GC: ha
52 işde şöle şöle olcāk. **Sİ: Parça parça.** GC: parça parça küçük küçük_olcāk. **Sİ: Diğeri, un**
53 **tarhanası dediğin başka mı?** GC: un taranası dedim başğa tābi. unu salça büberi, sā.. şe
54 domates, so_ān, yo_urt, yumurta öle undan yapıyos_unu da. on on beş gün bekliyo, undan
55 sona geçiriyoz. **Sİ: Onu ufalıyor musunuz?** GC: hı hı. robotTan geçiriyöS. veyā
56 kevgirden_ışde geçiriyöz, ilisdirten. **Sİ: Peki bunu pişirirken farklı mı pişiriyorsunuz?** GC:
57 tabi canım u ayrı bu ayrı. öteki ğırmızı tarana. bu beyaz tarana. bu güzel_olur.
58 yo_urtlan_öldü için. e ben bunun şimdi ğaymānı almıyom, yağığ_çinde yo_urt. bu on, on
59 beş gün böle süzdü müydü taş gibi oluyo. undan sona işTe yumurtasınnan, göcesinnen,
60 duzunnan aKşamdan ğarıyoz. sabah da mendillere ufaK ufaK parÇa parÇa ğoyuyoz, öle

- 61 ğuruyyo. ğurumadı mı olmaS küflenir. **Sİ: Dayanmaz.** **GC:** tabi hayır dayanmaS. bu
- 62 ğuruycıĶ u bi sene di iki sene bile duru. taĶır taĶır böle taş gibi ğurur_o.

SİVRİHİSAR - Ahiler

Kaynak kişi : Cemile Turan, 76, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat, Gelin kaynana ilişkisi, Cenaze, Düğün yemekleri

- 1 **SGA: Koca anne merhaba. CT:** meraba ğuzum hoş geldiniz. **SGA: Hoşbulduk. CT:**
2 nāparsınız_ıyî misiniz ğuzūm? **SGA: Çok şükür sen nasılsın? CT:** hē ben de ēyiyim ğuzum.
3 **SGA: Bu tatlı çocuk senin torunun mu? CT:** torunum. **SGA: Biz onu çok sevdik. CT:** ōle mi?
4 torunum ğuzum torunum. ha. **SGA: Koca anne adın ne? CT:** cemile turan. **SGA: Kaç**
5 **yaşındasın? CT:** yetmiş_altı. **SGA: Maşallah göstermiyorsun. CT:** ā bacaklar.
6 bacaklardan_algınım. **SGA: Niye algınsın? CT:** bacaklarıma қо.. pilatin dağcağlar. a şuriya
7 otur a. dağ.. dağdırmam dedim. dağdırmam dedim. pilatin hemen_ameliyet_etcceklerdi.
8 dağdırmam dedim. **SGA: Okula gittin mi koca anne? CT:** gitTīm eşkişēre dē sivrisarı da
9 yatTīm doğuz ğūn. serim ne dağındım gitTim ğuzum. gitTim. **SGA: Eskişehir’de hangi**
10 **doktora gittin? CT:** şe_ye KitTim. ne deller? çekiyollar filmimi nē çekdiler. ortopedē. dōru
11 ameliyet dedi ikisini de. **SGA: Sen tıp fakültesine git. Ameliyet ettirme. CT:** ēttirmem.
12 ēttirmem dedim. **SGA: Eski köy hayatı nasılmıştı anlatır mısın? CT:** eşkişe_ire nē? **SGA:**
13 **Eski köy hayatı nasılmıştı? CT:** esgi köv hayātı dā güzel. dā güzel. şe_ır yerinde a_ıa. **SGA:**
14 **Nasılmıştı? CT:** köv yeri çoğ güzelđi. hayātı çoğ güzel. şe_ır yerini isdemen. isdemen şe_ır
15 yerini. köv hayātı bi başKa. **SGA: Ne yapardınız eskiden? Nasıl geçerdi? CT:** esgiden_ıni?
16 davar, inēk, sa_ıa çobān, bekār, mayıs yapmak, kömür yo_udu, odun yo_udu. a_ıl
17 süpürmek, mayısları yapmak, çinnemek, esKi hayātımız şindi dā iyi. o onnar bitTi. onnar
18 bitTi. adam da gitTi. şimdi hayātımız dā güzel. ammā yaş gitTi. yaş gitTi. yaPıcağ hālim
19 ğalmadı.
- 20 **SGA: Eskiden gelin kaynana ilişkileri nasıldı? CT:** dā güzelidi. şimdi ōle de_ıl. **SGA:**
21 **Nasıldı? CT:** ğayınnayı gelin sayardı, ğaynatayı sayardı. ğayını görümceyi sayardı. şimdi
22 sayğı sevgi ğalmadı. ğalmadı ğuzum. büyüğ küçüğ kaçdı. kağğdı. şimdi böyū güççū
23 isdemiyo. böyüKleri isdemiyoğlar zātî. yaşlanınca hele hic_ısdemiyoğlar. **SGA: Kaynanan**
24 **sana nasıl davranırdı? CT:** kaynanam bana kaynanam sıkıydı amma ağır ğadınıdı. iyiydi.
25 ğavğacı de_ılıdi. mazlımıdı, ğayınnam. sıkıydı esgiden ōleydi de şimdî ōle dē_ıl. amma

26 ağır ğadınıdı, mazlım ğadınıdı. benim yanımda on sekiz sene durdu ğayınnam, berāber tabī.
27 ğayınnamı on sekiS sene sona kefinnedik. tabī.

28 **SGA: Cenazeler nasıl oluyor bu köyde? Kaynanana ne yaptın mesela vefat edince?** CT: hē
29 ilkin evde yıkanıyōdu, ğazan ğuruyōduK. şindi şey var şō ne unuñ_adı? ya ğuzum? **SGA:**
30 **Morg.** CT: ha. şimdi onda yıkıyollar. esgiden ğazamı ğuruyollar. cāmiden getiriyollar.
31 yıkıyollar eviñ_çinde, hayatTa. şimdi ā u morĝda yıkıyollar. şimdi onda yıkıyollar. **SGA:**
32 **Kim yıkardı?** CT: esgiden yıkıyannarımız vardı. şimdi gine yıkıyannarımız var. gençler
33 yıkıyō, okuyō, yıkıyolar, õreniyollar. yıkıyollar. morĝda da yıkıyollar. õreniyollar. **SGA:**
34 **Sonra kefeniyorlar.** CT: hah kefeniyollar. gözēlce erkeklere te.. şeyini içine ğuyuyolar
35 batTāniyelerin_çine. erkekler_alıyo omuzlarına götürüyollar, yerine defnediyollar. **SGA:**
36 **Cenazeye erkekler gidiyor.** CT: tabī erkekler gidiyō. **SGA: Kadınlar?** CT: gitmiyō. **SGA:**
37 **Evde mi bekliyorlar?** CT: evde bekliyollar. erkekler gelesā ğadınnar bekliyo. erkekler geliyo
38 ondan sona evde şey_ıdiyollar. okuyo hoca erkeklene beraber ğadınnarla ondan sona
39 ğoyuP gidiyollar. yedisini okuru.. okurus. yedisini gençlē toplanır. yedisini okullar,
40 cenāzeniñ. e bōle ā işde ğuzum. **SGA: Yemek ne yapılyordu?** CT: yimeK işde cenāze
41 gitTikden sona zati bide veriyollar. **SGA: Eskiden pide mi vardı?** CT: yo yo yōdu yōdu.
42 yimek vardı yimek. eve yimēnen gelinirdi. yōdu. gine geliniyo yimēnen de yedisindē bide
43 veriyolar, ayran veriyollar. ondan sona ğırkında gine bide ayran. ondan sona böyök mevlidini
44 okuduyollar, okuduyoS. etrafı okuyoS. bōle geçiyō işde ğuzum. **SGA: Nasıl okuyorsunuz**
45 **gelecekleri?** CT: ē aparlō ba_ırıyo ya. **SGA: Camiden mi?** CT: hē cāmiden_aparlō ba_ırıyo
46 ya. **SGA: Eskiden de mi öyleydi?** CT: yōdu. esgi okunuyodu esgiden. **SGA: Tek tek mi?** CT:
47 hē çarınıyōdu. şindi çıkdıK ē aparlō. **SGA: Kapıyı çalıyordu. Ne diyordu?** CT: hē. böyön
48 şeyimiz var, mevlidimiz var. buyrun gelin. hē. **SGA: Herkes boş mu geliyordu bir şey mi**
49 **getiriyordu?** CT: yok yok voş voş voş. voş. voş gelinir. cenāzeye voş gelinir. dü_ün_olursa
50 giden tābi çe.. şeyininen giden, hediyeninen giden, paranınan giden. cenāzeye git..
51 gidilmez_ōle. **SGA: Yemek falan götürmüyorlar ilk yedi gün.** CT: ye.. a_ah. yedi gün yimek
52 mimek yok. **SGA: Götürmezler mi komşular?** CT: a_ā cenāze ēvi vērir. **SGA: Cenaze evi**
53 **yapıyor.** CT: vērir tabī. cenāze ēvi vērir. götürmeñ.

54 **SGA: Düğünlerde nasıl yemek veriliyor?** CT: dü_ünnerde nası yemek vericeK ğuzum?
55 çorba, bamya çorbası, pilav, ēt, helvā, ğarpız, ayrān, sū, kolā, dü_ünnerde de cerēz,
56 dü_ünnerde de bu bütün. **SGA: Eskiden de böyleydi.** CT: esgiden de bōleydi canım. esgiden
57 de ēt, bōle yimeK döküvüdü. gine õle, gine õle. unđan bizim şeyimiz_õle. şe_ır yerinde de
58 zati şey de veriyolar da. **SGA: Boş ver şehir yerini.** CT: hē onu baĝma. köyde õle. **SGA:**

59 **Köydekini anlat sen.** CT: he köydeki bõle işde. bõle işde ğuzum. SGA: **Koca anne biz**
60 **gidiyoruz.** CT: hadi ğüle_ğüle ğuzum. SGA: **Bize dua et.** CT: tamam ğuzūm. siz de bana
61 du_ā edin de el_ēetē dūşmeyim. he allah yatırmasın. hah. ben de size duvā ediyīn siz de bana
62 duvā ediñ. SGA: **Sen bize dua et. Bak gidiyoruz koca annelerin duası tutar.** CT: işşallah.
63 işşallah ğuzum. siz de bana duvā ediñ de el_ēetē dūşmeyim bēn. hıh. SGA: **Amin. Ne diye**
64 **dua edeceksin bize?** CT: allahım yatırma şu ğadını. el_ēetē dūşürme. üş ğün yatağ dõrdü ğün
65 toprāk. SGA: **Diyeceğiz biz sana. Sen bize ne diyeceksin?** CT: tabī. ben de size allahım
66 uzun_ömür versin şu çocuklara déycem. SGA: **Uzun ömür vermesin.** CT: vēr.. vērsi.. a a a
67 ğuzūm. SGA: **Hayırlı kısa ömür versin.** CT: hayıllı ğısmēd_ayrī. unu allah hayıllısını versin,
68 bi de uzun_ömür versin. SGA: **Yok teyze ya.** CT: hayır hayır. allah hayıllısını vērşün ğuzūm.
69 hayıllı na.. yazılar yazsın. ğaderiñiz ğözel_ossun. hı.

SİVRİHİSAR - Aktaş

Kaynak kişi : Gülay Gülcan, 55, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Bayramlar, Köpekler, Yöresel yemekler

- 1 **SGA: İsminiz?** GG: gülay gülcan. **SGA: Kaç yaşındasınız?** GG: elli beş. **SGA: Doğma**
2 **büyüme Aktaşlı mısınız?** GG: hayır. benim köüm sadıkbağı köü sivrisarıñ öbür tarafında
3 sadıkbağı köü. buriya gelin geldim ben. **SGA: Kaç yaşında gelin geldiniz?** GG: on sekiz
4 yaşında gelin gēldim. **SGA: Epeydir buradasınız.** GG: tabi tabi. ordan çok burda durdum.
5 **SGA: Okula gittiniz mi?** GG: eved ilkökulu bitirdim u zaman öleydi. **SGA: Bu köyde**
6 **bayramlarda ne yapılır? Eskiden nasıldı şimdi nasıl?** GG: valla, valla pek deyişiklik yok gibi
7 esgikiyenen şimdî. işde geziyolar, bayramnaşıyolar. hāni temizliñi yapıyosun. fisTıK şeker
8 Tutuyolar. bōrek baklava gıuyuyolar. öle bi adeti var. **SGA: Eskiden de böyle miymiş?** GG: he
9 esgiden de öleymişmiş. **SGA: Yemek verilmez mi?** GG: he yemek verilmiyö. yani
10 tabaklānan böle baklava.. bōrek, su bōrē filān böle getiriyolar. yemeK gönuyodu burda.
11 benim kendi köümde gönuyodu esgiden yemek. gurban mesa et pişiyodu. şey yapılyodu
12 yemek bölē gönuyodu. dolma filān yourt filān çalınıyodu u zaman bizim köde üzüm
13 vardı, bā. orda bölē gönuyodu her şey ama burda öle bi şey yok. burda hafifTen geçiriyolar
14 yāni. **SGA: Siz geldiğinizde de öleydi.** GG: benim geldimde de aynıydı şimdi de aynı yāni
15 peK deyişen bi şey yok.
- 16 **SGA: Köpek akbaş değil değil mi?** GG: de_ıl_ö de_ıl. var akbaş da var da u de_ıl. **SGA:**
17 **Akbaş nereden alıyorsunuz?** GG: vallā sivrisarda var heralda ordan getiriyolar. **SGA:**
18 **Çiftlikten mi?** GG: heralda oralardan buluyo çobannar. onu bilmiyom artık. **SGA: Akbaşla**
19 **bunlar arasındaki fark ne?** GG: valla unnar dā şey oluyo bölē hanī adama olsün göyuna olsun
20 dā işeyli oluyolar. farklı yāni. **SGA: İnsanlara çok saldırmıyor ama değil mi onlar?** GG: yoK
21 yoK pek bilmem bizim bunnar saldırmıyolar öle. **SGA: Koyunu nasıl koruyorlar?** GG:
22 görüyolardır gırda onu bilemem ben_arTık. onu çobannar bilir yāni. ben bilemem_onu.
23 **SGA: Nasıl besliyorsunuz köpekleri?** GG: ĩ şey topluyolar ya top ğarlıyo işde u şeyden,
24 arpadan un yapılyo ya onnan top ğarlıyo onu götürüyo çobannar. öle besleniyo. **SGA: Suyla**
25 **mı karıyorsunuz?** GG: eveT suyla. **SGA: Yiyor mu köpek onu?** GG: tabi. onu yiyo. **SGA:**
26 **Akbaş da mı onu yiyor?** GG: hePsi hePsi onu yiyo. **SGA: Arpadan un yapıyorsunuz.** GG:

27 arpayı ütüyolâ un yapıyo onnan ğarıyosun bõle top gibi. onu yiyola. **SGA: Siz de kariyoru**
28 **musunuz her gün?** **GG:** vallahi çobannar yapıyo. biS peK õle dışarı işi yapmıyoz. bizim
29 çobannarımız bekarlarımız yapıyo yâni. biz_õle şey dışarı peK ğarışmıyöz.

30 **SGA: Eskiden bekarların yemekleri de verilirmiş değil mi?** **GG:** biz veriyoz_ışde çobanın
31 yemē. çobanın hanımı yok ki bizde kim verecek? biz veriyoz. bekar_olsa ona da biz veriyoz.
32 eğer bu kōden değilse. ama bu kōdensē evinde de yiyebiliyor_ama bu kōden değilse mejbur
33 sen bakmaK zorundasın. hani bi sâdece onnara mı bakıyoruz ama onnar da seni_ışişi
34 yapıyolar. **SGA: Siz ne yerseniz onu veriyorsunuz öyle mi?** **GG:** tabi pişirdimizden_onnara
35 da veriyoz_ışde. yâni ğoyoruz sofrâ ğuruyom ... pişirdimizden. **SGA: Yemek olarak nesi**
36 **meşhur buraların?** **GG:** buraların bamyâ çorbası sivrisarın. şey kelem dolmasi, ğapaması,
37 buraların. **SGA: Kapamayı tarif eder misin?** **GG:** kapama. o pirişden_oluyō. o çok..
38 ördeg_etinden güzel_olur en çoğ_ördeg_etinden. tavuğ_etinden tabi yapıyoz da. hindi
39 etinden de olur. eñ lezzetlisi ördeg_etidir. onu pişiriyosun biraz. pirinci ıslıyosun. onu
40 ğapama sa_annarı var zâten bõle iki ğuplu yayvan. **SGA: Sahanı farklı mı onun?** **GG:** tabi
41 sa_anı farklı onun. õle tencerede olmaz. iki ğuplu bölē Sa_anı var. onda yapıyoz_unu.
42 ilk_önce ıslıyosu_ışde. yağını ğatıyoz. ortaya eti ğoyuyosuñ, nohudunu ğoyuyosuñ, sovan
43 ğuyuyosuñ ortasına bõle. ona bi tas ğapıyosuñ. etiñ suyūnan o pilavı pişiriyosuñ. kenarından
44 o tasın_üsdüne de bi daş ğapıyosuñ. ū kenarında suyu ğuyuyosuñ ya kenarına o şeyin
45 Sa_anın. unu pişiriyosuñ pilav_oluyo. o çok lezzetli oluyo. nohudū sovanı şeyi unuñ farkı
46 pilavdan. çok lezzetli oluyo o. **SGA: Soğanı kavurmadan mı?** **GG:** hayır hayır sovanı bütün
47 ğoyuyosuñ. ufaK sovannardân. ortasına nohuduñ, etiñ sovan ğuyuluyo onun. tası tas
48 ğapıyosuñ ya ortadaki etē, bi tas ğapıyosuñ. üsdüne de bi daş. u tasdan da zaten et dışarı
49 çıkmıyo undan. kenarına da pilav salıyosuñ suyuñ hē pirinci salıyosuñ, şeyin, et suyuñ,
50 ğuru nohuT. onun da edrafına pilavı salıyosuñ o pişiyō işde aynı pilav_oluyo yâni. ama
51 ortasında et. o çok..
52 **SGA: Tası kaldırırıyorsun.** **GG:** tası kaldırıp yerken. o çok lezzetli oluyo.
53 aynı pi.. yani pilavdan_ayrı bi lezzeti var_unun. **SGA: Sahanı yayvan mı?** **GG:** sa_anı
54 yayvan. iki ğuplu oluyo onun bõle. **SGA: Topraktan mı?** **GG:** hayır hayır bakır da olabilir,
55 ğali ... çelik de olabilir. hepsi olabilir. göveci şeyde yaparlar çömleKde yapıyolar. **SGA:**
56 **Güveç nasıl yapılıyor?** **GG:** vallâ göveci biz_etleri şölē ufaK ğuşbaşı yapıyoruz. onu
57 döşüyoruz şeyine patlıcanı, patetisi, bezelye filân ğatıyoz, tomatēs, bibēr. hepsini
58 malzemesini ğarışık döşüyoruz_etinen berâber ğat ğat. içine de yağını ğuyup_onu
59 çömleKde pişiriyoruz. õle pişiriyoruz göveci. ğuzu etinden dâ güzel_olur tabi ki eti her
60 şeyin_eti önemli. hanı her_etiñ lezzeti başğa. geçi etini mesâ bizim buralarda yimezler. biz
geçen kedik yiyemedik. **SGA: Dışisini mi erkeğini mi?** **GG:** ikisini de yemiyoruz yâni.

61 ben_ona buna da_ãtdım. ğuzu eti dā iyi oluyor her şeyde. toğlu diyoz toğlunun_eti de
62 güzel_olur. biraz hani ğuzudan ğartalmıŝı bõle. biz_onnarı yiyoz peK õlē ğoyun_etinnen
63 geçi etinden pek bi şey_etmiyoz. ya bizde çoğ_oldū için heralda. /.../ **SGA: Kaz da mı kışın**
64 **kesilir? GG: o da ğışın kesilir. o mırık yidī için_ondan kōkardır onnar. SGA: Mırık ne? GG:**
65 içindeki yõsunnarı yiyo, mırıkları yiyo işde. onnarı yiyo onnarla besleniyo onnar. /.../

SİVRİHİSAR - Aşağıkepen

Kaynak kişi : Suzan Yuvalı, 60, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat, Hastalıklar, Ekmek yapımı

- 1 **SGA: Eski hayat nasıldı bize anlatır mısın?** SY: normal_ıyi bi hayatı vardı yāni. **SGA:**
2 **Sabahleyin kalkardınız.** SY: evet. bağımız bāçemiz_olurdu. göyümüz gūzumuz vardı
3 meselā, yiyēmiz çanāmız vardı. yāni öle bi şeyler_oluyodu yāni şindī yāni ne diyim Fazla da
4 öle bi şey yok yāni. **SGA: Kaynanayla, kayınpederle mi oturulurdu?** SY: evēt. oturuyordum hē
5 on beş, on beş sene benim ğayınnamgiline ā hayat geçirdim yāni iyi bi durumumuz vardı.
6 **SGA: Tarlaya bağa giderken çocukları ne yapıyordunuz?** SY: ē ona göyüP gidiyoduğ hāliyle.
7 bakıyorlardı tabī. ğayınanam_ıardı ğāynatam_ıardı zāti biz bi tekiz. yāni öle şey_olurdu
8 onnar bakıyordu yāni bebeKlere. **SGA: Tarla işine siz gidiyor muydunuz eskiden?** SY:
9 giderdiK tabi. **SGA: Nasıl?** SY: biz lahana deriz ō lahana ğazmāya giderdiK böle yāni. pırasa
10 derdig_öle, tomatis biber dikedik. onnarı ne ğazmāya nē giderdig_ışde. olduğdan sona
11 gider toplar geldik. kendimize yāni öle satlık yōK. yimemize içmemizeydi. u kesim yāni.
12 **SGA: Hayvan ürünlerini mi satıyordunuz o zaman?** SY: hayvanıñ_ürünlerini hiş
13 satmıyoduğ. eskiden bölē sütcü mütcü yōdu toplantı yōdu. biz kendimiz_elimizinen
14 yapıyoduğ_ē süt makineleri oluyodu çekiyoduK. yağımī yağımı biz kendimiz_alıyoduğ
15 yiyoduğ. ke.. kel peynir derdiK onnarı da böle bi yerē götürüdüK. satardıK yāni onu öle bi
16 sivrisarda bi. **SGA: Peynir nasıl mayalanıyor?** SY: ī peynirē südü göyunnarı sādığdan sōna
17 hemen_onu ılınan bi çay ğaşşı atıyodun eyer südüñ çoğ_olursa. südüñ_az_olursa yarım
18 çay ğaşşı ğatıyodun. o dutuyodu kendi bildīne. onu dutTuğtan sona so_utmıya bırakıyodun
19 unu so_uduyoduğ. so_uttuğTan sona teř çeviriyosun_onu. onu suyunū süzdükden sona
20 başkıya veriyosun bi başKımız var_uzunca şöle bidigi. onun_üsdüne daş ğordū ū kendi
21 kendine suyunu süzerdi dilimnerdik. duzlardıK. tespīlere dilerdik. ondan sona da ē bi gün
22 dururdu dolaPda. ondan sona yerine yelleşdiridik. e onu bēzle ayriyetTēn bidonnara alırdıK.
23 üç_ay şöle mikrobi ğırılması için beklediyyorduK. salama yatırıyorduK yāni. bu kesim yāni.
24 **SGA: Eskiden hastalık çok muydu?** SY: yokdu bu gibi bu ğadār. yokdu. yāni şuralarda bi
25 segiz_on senedir bi hasdalığ_öle bi ço_aldı. ilkinen böle hasdalıK yōdu. yāni ğanser türü

26 olsun allah göstermesin yāni öle başğa bî tür hasdalıklar yokdu. şinci şu sıralarda yāni
27 ço_aldı bu hasdalıklar yāni. **SGA: Eskiden insanlar daha kısa yaşıyordu. SY:** uzun yaşıyordu.
28 evet. uzun yaşıyordu şimdi ise yani böyle bu hasdalıklar çıkalı amma üç_ayda amma
29 beş_ayda yāni mefāt_edip gidiyordu. **SGA: Yaşlıların dizleri falan ağrıyınca ne yapırdı? SY:**
30 ĩ doğdora gidiyodun hāliylē. evet. şimdi de āynı gine öle dizlerin neyin_āridī zaman gine de
31 doğdura gidiyosun_amma yāni bōle gibi ūrüsüm yokdu yāni. şimdi çoğ_ürüsüm_mar yāni
32 doğdura gidiyosun ya innesini veriyodu ya topunu hapını veriyodu ya ameliyet_oluyoñ öle
33 bi çıkıyo_du. yāni şindiki dā fazla yāni. **SGA: Şimdi daha mı çok hastalık var? SY:** şimdi çok
34 yāni. her türlü hasdalık var şimdi töbe allah göstermesin yāni. o esgiden bu ğadar yokdu yāni.
35 **SGA: Ama eskiden de iş çokmuş. SY:** yaparsan çokdu. gine de hālā da öle eyer yaparsan gine
36 var. ama yapmaSsan yok benim şimdi hiçbir şeyim yok. yapmıyom yāni. u_ zaman gençlikde
37 hepsini yapıyodum dediniz gibi ğıra bayıra gidiyoduğ meselā bu çocukları ğayınvalideye
38 ğoyuyoduğ çapāyā şeye gidiyoduğ. amma şimdi yok. şimdi öle yāni bi şeyimiz yok yāni.

39 **SGA: Sizin tandır eviniz var mı? SY:** yok. **SGA: Fırın nerede? SY:** fırın ta bi komşunun
40 birinde var. oraya dē üş beş kişi topluyoruz bōle. biz tezek diyoz biliyosunuz ğoyunnarın
41 şēsinde. unu götürüyoğ Fırına ğalayōz bōle topluluğla. o yandıktan sona o kadın kendisi
42 toplayō, siliyō. e biz de hamırı ilāniyle götürüyoğ böyle yumaklayoS. unnarı yumāyınan
43 tātaları vār tabī. tātalarından ūsdünē yımırta cılası yapıyoS. onu çalıyoS fırına salıyoğ. o da
44 ğabarıP çıkıyo yāni. öle oluyō şeyde. **SGA: Fırın sahibine veriyor musunuz ekmek? SY:** tabī
45 tabi. iki deneyi veriyoz yāni. ē biz ağız vaşı deriz bi fırına saldın zaman o_ zaman_iki dene
46 ekmek veriyosun. eyēr yani bir_ağız deriz biz_u_ zaman ne bişirisen haşğalı bide ne
47 veriyōsun. yāni öle oluyor yāni. **SGA: Sizin ekmekleriniz nasıl? SY:** bi dene altā gülseren.
48 burda yok aşşāda var. orda dolaPda var_ekmek. al da ge. /.../ **SY:** ekmēmiz bu kesim.
49 ekmēmiz bū. **SGA: Bunu nasıl mayalıyorsunuz? Nasıl pişiriyorsunuz? SY:** e ha..
50 yunuruyoñ_ışde mayasını ğatıyoñ_çine. mayası geliyo. mayası geldikten sōna bunu işdē
51 fırına götürüyoğ. fırını ğalayoz. fırın yanıyo bitiyō. işdi bunu böyle yumaklayoz. hafifÇe şōle
52 yassılayōz. ūsdüne cıla ediyoz. cıla etTikden sōna fırına salıyoğ_ışdē bu kendi kendine
53 bişiyō. **SGA: Sünnet düğünü için kaç tane böyle ekmek yaptınız? SY:** çok. yāni otuz dene de
54 desem olabilir. otuz beş dene de desem olabilir yāni. çarşıdan geliyo. **SGA: Ama eve gelenler**
55 **için. SY:** tabi eve gelenler_ için bunnarı veriyoruz. dāvetimizē ayriyeten çarşı ekmē dedī
56 gibi de yetişmez yāni imkānımız yok yetişTiremeyiS. **SGA: Davet yemeğini nerede**
57 **veriyorsunuz? SY:** salonumuz var bizim. eveT dü_ün salonumuz var. ğızım yavrum şōle otur
58 annannem. dü_ün salonumuz var. dü_ün salonumuza masalarımız var böyle iki boy.
59 sandelelerimiz var tabī. ilk_ovelā erkeklere yidiriyoruz. erkekle çıkdığTan sōna da

60 bayannara veriyoruz. yemēmizi yidikden sōna ocū taķıya dutuyoruz. ne taķarsan. amma
61 altın Taķ amma bileziK daķ, amma para daķ. ne daķarsan ocūnı bağırına bir dene ğurdāle
62 ediyoruz. o ğurdalēyī ocuķa herkez daķan daķıyo iŗdi. ismini yazdırıyor, bağırttırıyoru
63 yāni filāncadan āltın veyāhūt kı bileziK veyāhūt kı yirmi lira otuz lira filāncadan para taķtı
64 diyerekden ediyoruz. ondan sona taķı bitTikTen sōna ocū indiriyorlar. oynuyorla.
65 oynadıķTan sona ğına_gecesi yapıyo. mumlarınan ocu_a giydiriyoruz gerisin geri giyisi.
66 onun gibi mumlarınan ķarşılıklı Őu Őekildē ocuķlar_altından geçiyor. anne vayāhūt kı bi
67 baŗķası dutuyor. önündē ğına ilēni oluyor. ilēnnerimiz var ğına ilēnnerimiz bizim. ğülserēn
68 ilēni bi al da ge ķalk ğuzum bi ğına ilēnnerimizi al da ge bi. hadi ğına ilēnini al da ge bi.
69 onnara ğınayī ğuyuyoruz. onnarı üsdüne de mum dikiyoruz. mumunan dā ocū ıķarıyoruz.
70 ocūnı avucunun_ortasına ğınayı yakıyoruz. elinē eldiven giydiriyoruz. ğülseren ıķartma.
71 ondan sona ölelikÇe oluyor yāni. havā fiŗeklerimiz var havā fiŗē atıyo bōlē. asriniğ dü_ün
72 gibi de_ı yāni asrī dē, yāni asrī gibi Őē gibi oluyo yāni dü_ünnerimiz. cumartisi ğün gelseñiz
73 dā ğüzel_olur. **SGA: Sünnet düğünü de mi üç ğün sürüyor? SY:** aynā. aynā. biz meselā kī..
74 **SGA: Salı ğünü okudunuz. SY:** hē salı ğü.. Şindi okunuyō meselā ki. heh_iŗTe. ğına, ğına
75 ilēnimiz bū. bunnan dā cerez ğuyuyōruz bōle Őey gibi. ğınaları ğuyuyōruz bōle
76 paKetletTiriyōruz ğınayı. onnan da ğına da.. da_ıtılıyor. ocūnı_annesī sana mē.. size meselā
77 kı bi baŗķalarına dūlbenT yapıyo. o dūlbenTlere çocuķlarını yāni kimi ... hadi al da gir
78 ğuzum. onnarī veriyor. ğenŗlere filor dedimiz Őōle uzun bi Şey ğenŗlere onu daķıyoruz.
79 ellerine mendil veriyoruz. yani ölece yāni ıķıyoru ... oluyor gidiyo yāni bi Şekilde. **SGA:**
80 **Sünnet evi çocuklara hediye mi veriyor? SY:** hē aynan, aynan_oluyo oluyor yāni. **SGA:**
81 **Onlar da taķı takıyor. SY:** evet. de altınımızı bilēzimizi yani bōle bu Şekilde yapıyo iŗTe.
82 **SGA: Teŗekkür ederiz.**

SİVRİHİSAR - Babadat

Kaynak kişi : Naciye Ertuğrul, 71, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Telefon görüşmesi, Tanışma, Eski hayat, Çamaşır yıkama, Sohbet

- 1 **NE:** vallaḥi şey ayhan_ābiniñ ğapınıñ_öñüne bi ğız çocū geldi yanına çı_ırdı. soru soruyo
2 baķam ne diycem bilmeyorum. hē beni çı_ırdı. kövde ne var ne oldu diye ānycā bene bi şey
3 bilmeyorum ğızım dēyorun. bilmeyorum. vallā yabancılı ğızım ben bilmeyorum. **SGA:**
4 **Üniversiteden.** **NE:** ünüvēsedeymiş. **SGA:** Anadolu Üniversitesi. **NE:** anadolu ünü..
5 ünivestesiymiş. şey nāpā çocuk nāpā? iyi oldu mu olan? iyi allah dā iyiliK versin. iyi allah da
6 ĩliK sıḫat versin ğızım. vallā iyiyiz_ıŷde ğapınıñ_öñündeydiK. soru sorcaķ baḅa ama ben
7 heÇbirini bilemen. yan_yana getirip de ğonuşaman. şē va fadime var gülümser vār. hava
8 yengeñ de dizinden_ameliyet_öldü. yā. aysun_aysun. geçmiş_olsun der. **SGA: Ben de**
9 **geçmiş olsun diyorum.** **NE:** ğız u çocuk da geçmiş_olsun diyor aysunum. hadi iyi günner
10 ğızım. iyi gününü dilerin. ben de seni öpdüm hadi anam. unnā ... aba gelin_annatTı ... kimse
11 yödu ğayınna ğaynata yāndaydıķ unda u günnerimizi geÇirdiK. şimdi de adam_öldü on sene
12 de böyle allā günē güne geçiyo işTe. vallā ikimiziñ üçümüzünki de öldü. ğanserden_öldü. yā.
- 13 **SGA: Allah rahmet eylesin. Hepsini mi kanser?** **NE:** beñemki ğanserden_öldü vallāhi. **SGA:**
14 **Naciye ebe soyadın ne?** **NE:** nāciyē ertürul. **SGA: Kaç yaşındasın?** **NE:** ğırķ_iki
15 do_umnuyun. **SGA: Maşallah çok dinçsin. Okula gönderdiler mi seni?** **NE:** cāhilin ğızım.
16 ğafam_almadı gönderdiler de. **SGA: Okuma yazma bilmek değıl ki cahillik.** **NE:** vallā almadı
17 napiyin almiyana? **SGA: Nice okuma yazma bilen cahil var. Sen hiç cahilim deme. Okuma**
18 **yazma bilmiyorum de.** **NE:** e işde cāhil cāhil demek yerine. **SGA: Eskiden nasıldı?**
19 **Kaynananın kaynatanın yanında mı gelin gidiliyordu?** **NE:** hē gelin gidiliyō. çoğ_eyiydi
20 ğayınniylan ğaynataya baķdıķ. baķdıķ. baķdıķ tabi helāl_olsun. ğat ğāt helāl_olsun. ikiSine
21 de baķdıķ kefinnediK bunnā da öle ben de öleyin. **SGA: Sen kaç yaşında gelin oldun?** **NE:**
22 yirmi_birimde.**SGA: Kaynananın kaynatanın yanına oturdun.** **NE:** oturdum tabi.
23 esgiden_öldü ay ğızım. **SGA: O daha mı iyiydi?** **NE:** o dā iyiydi. baķardı tābi, yimēni ne
24 yapıvırdı sen ğıra bayıra gitTikde. ğapılarımız_aÇığ_olurdü. ğonuşan da ğızım. unnā da
25 eskişehirde ikisi de eskişerde. iki ğızım iki ölüm_mar zati. **SGA: Eskiden kaynıpederinin**
26 **yanında nasıl davranırdınız?** **NE:** iyi davranırdıK. ayakKıabıyı çevirizdiK. yataklānı serēdiK.

27 vällâhi öleydiK. şindi yemē bi misāvîr geldi hemen_ayağKabısını ... şey_iderin. **SGA:**
28 **Çeviriyorsun.** NE: çeviriyurun. āynı dābiyetim. **SGA: Konuşabiliyor muydun kaynatanın**
29 **yanında?** NE: ğonuşurdum. paylamaycız. yaTāni yorğanını serēdiK. ētibar_ēdērdiK.
30 şindikiler de bizlara ēdiyor. allah razi olsun. ana_ātası nurda yatsın. /.../ **SGA: Ne zaman**
31 **öldü dedem?** NE: vällā on sene oldu. **SGA: Ne yapıyorsun on senedir yalnız?** NE: e yalnız
32 yaşāyorun_ışde. çolūm çocūm bağıyoru. ölüm_ōmār güçüg_ölum. onun yanına giderin.
33 böyüK bağār. böyün gitTiler dā. yimek ne getirilēr. **SGA: Sık sık geliyorlar mı?** NE: geliyolar
34 sık sık geliyor.. **SGA: Kışın sen gidiyor musun yanlarına?** NE: gidiyon. güççūñ yanına
35 gidiyodun böyūñ yanına da giden. dü.. böyüK güçük sivrisarda yağın. ğızlām_ıhisi
36 eskişerde. bulaman yā. **SGA: On senedir öyle mi?** NE: hē on senedir_öleyin. **SGA: Doktora**
37 **gideceğin zaman ne yapıyorsun?** NE: e ğı.. olannarım götürüyoru. büyüğ_olan götürüyoru.
38 güççüK de haPım nēñ gönderiyor_urdan getirir. yā.

39 **SGA: Köye su gelmeden önce çamaşırı nasıl yıkıyordunuz?** NE: çamaşırānemiz var şurda.
40 çamaşırānemiz vādı ğazan ğurādık. heb_urda banyo iderdik. **SGA: Ne kadar çamaşır alıp**
41 **götürüyordunuz?** NE: çoK götürüdüK. tokaşlādık, ısıdırdık çamaşırın suyunu, onnan ıÇcağ
42 suynan tokaşlādık. **SGA: Nasıl ısıtıyordunuz?** NE: ā odun_odūn. odun. **SGA: Odunu orada**
43 **mı topluyordunuz?** NE: evden götürürüz. içinde hazırlık yaparız. **SGA: Odunu götürüyordun.**
44 NE: ğazanı da götürüyōrduK. ısıdırdık suyu evelā kendimiz banyo iderdik sona çamaşır
45 yıkādık. **SGA: Soğukta ne yapıyordunuz?** NE: vällā so_ukda gidērdik birbirimizin ıÇcānda
46 yıkanırđık. yā. **SGA: Çocukları ne yapardınız?** NE: çocukları da evde yapardık. **SGA:**
47 **Getirdiğiniz suyla mı?** NE: tabī. zobanın_üsdünde ne. **SGA: Ama su taşıyordunuz.** NE: hē
48 daşırız tabī. ğāli bu.. **SGA: Ne zaman geldi evlere su?** NE: vällā ben bilemeycen_onu. **SGA:**
49 **Hatırlamıyor musun?** NE: hatırlayamāyorun. onu geşdi. /.../ segzende ğēlmiş. **SGA: Eskiden**
50 **çocukları nasıl askere uğurlardınız?** NE: välla u_urlardıK herkez_evlere ne oğurdu.
51 hocayınan ne du_āsı buyrulurdu, giderdi. hē du_aynan çıkardığığ. yā. yola bōle aşşāda şey
52 vardı ırıya şe_iderdiK. yā. ğonun ğonşu toplardı. du_a idellēdi. son sōna asKellē elimizi
53 öperdiK, u_urlardıK. yā. **SGA: Senin annen nasıl çamaşır yıkarmıştı?** NE: o u da kırkıya
54 gelirmişmiş, çamaşırāniye. yā. **SGA: Hatırlıyor musun anneni?** NE: hatırların tabī. **SGA:**
55 **Annen nasıl birisiydi?** NE: benim_annem de iyiydi. kendim gibidi iyiydi. herkeziñ_annesi
56 kendine göre iyiydi. **SGA: Yok canım.** NE: varlık yokluk vardı ezeli. şindi her şey bol.

57 **SGA: Annenin kaç çocuğu vardı?** NE: altı deneyiS. **SGA: Altı kardeştiniz. Yaşıyorlar mı?** NE:
58 vällā iki.. iki denesi öldü. dört dene ğaldık. ya iki olan iki ğız ğaldık. **SGA: Annen sizi nasıl**
59 **büyütmüştü?** NE: välla varlınan yoklūnan böyütmüş_ışte. yā. esginiñ yoklū dā zorudu. yā.

60 **SGA: Annen karderşlerini okula gönderdi mi?** NE: vällä onnar da şey_ıtmezle a gine ya
61 sayımızı hesábımızı biliyoruz. kárını zararını yapıyoruz. **SGA: Yok o zaman okul hayatı**
62 **nasıldı?** NE: varıdı esgiden_amma yollamadılar_ışTe. cāhilidi. kendi.. kendimizi daşıyoruz.
63 **SGA: Annen kaç yaşında vefat etti?** NE: vällä bilemeycen. **SGA: Senin yanında mıydı?** NE:
64 òlunuñ yanıñdaydı. kendi başına durudu aşşāda evlerimiz vardı. birimizin yanına gelmedi.
65 kendi başına hayaT geçirdi. geçirdi. **SGA: Baban?** NE: babam de es.. anğarada öldü geldi.
66 **SGA: Nasıl?** NE: u da şeyden felşden_öldü. **SGA: Ankara'da mı çalışıyordu?** NE: hayır
67 hayır. çalışmāzdı. burdan gitTi. hasda oldu burdan gitTi. ordan cenāzesi geldi. **SGA: Sen**
68 **küçük müydün o zaman?** NE: PeK de güççük de_đdim ğocamanıdım. **SGA: Evlenmiş**
69 **miydin?** NE: evlendiydin tabī. bi senelik mi iki senelik miydin? hı hı. **SGA: Küçük çocuk**
70 **kalmadı.** NE: ğalmadı. heç ğalmadı. akrābayız. bu da ğoñşunuñ.. **SGA: Senin en güzel**
71 **pişirdiğın yemek ne?** NE: vällä bulunanı bişiriyoruz. sa_olsun gelinim gönderir. peK ben
72 yapmayorum gelinim gönderi ā bõyün gine yapmış geldi. ğı şımşek çaқdı. vällä ... **SGA:**
73 **Gelinin her zaman gönderiyor mu yemek?** NE: gönderi getiri. getiri. **SGA: Nerede oturuyor**
74 **gelinin?** NE: sivrisarda. **SGA: Kiminle gönderiyor yemeğı?** NE: òlannan geliyor. òlumunan
75 getiriyor. **SGA: Sağolun. Ağzımıza sağlık.**

SİVRİHİSAR - Ballıhisar

Kaynak kişi : Gülşen Kılıç, 66, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Yunan işgali, Arkeolojik kazı

- 1 **SGA: Teyze adın ne? GK: gülşen kılıç. SGA: Muhtarın annesisin. GK: evet evet. SGA:**
2 **Doğma büyüme Ballıhisarlı mısın? GK: evet evet. ebemiz dedemiz oralıymış da ordan**
3 **burıya gelmiş gávurda. şimdi burda yerlisiyiz gáli. SGA: Neredeymiş ebeniz dedeniz? GK:**
4 **istiklalbağı, sizin geldiğiniz yer. SGA: Ha oradan gelmişler, İstiklalbağı'ndan. GK: zamânında**
5 **gávur bozgununda esgiden varımışımış gávur ya. tabi hinci orıya orıya daılmış. SGA: Kaç**
6 **yaşındasın teyze? GK: atmış altıya gidiyon guzum bu yıl. kırk yedi doğumnuyun.**
7 **atmış altı ol.. atmış altı oluyor dē mi? atmış altı. SGA: Okula gittin mi? GK: gittim.**
8 **ilkokulu bitirdim. SGA: Burada mı gittin? GK: tabi tabi burda okudum. berāber eşimne**
9 **berāber okuduk. amcamın olu olur bu. SGA: Amcanın oğluyla evlendin. GK: evet. SGA:**
10 **Zaten tanıyordunuz birbirinizi. GK: tabi canım. tanımaz mı? tanıycan Tabi. ē? SGA: Eskiden**
11 **Ballıhisarda hayat nasılmıştı? GK: aķarsuyumuz varıdı böyle yoğudu evlere gelen milen.**
12 **çeşmemize. büyük çeşme dēdik dört dene gurnası var da idāre iderdik göca Köy idāre**
13 **olurdu. hayvannarımızınkı ayrıydı. ura ayrıydı. göyün guzu sulanırdı inek tana işde undan**
14 **sona harmanımız varıdı harman dōkērdik. düven sürellerdi sap çekerdı daha iyisini bilir**
15 **erkeğoldü için. ev hanımnarı da kendi işimizinē üraşırđık. SGA: Sen kadın işlerini anlat**
16 **bana. GK: göyün sārız. süt çekeriz. makine yıkarım başka nābıcağ? inek sārı,**
17 **ürün alıñ. bunnarı iderdig işde. ... kalmadım gari yapamayom gāri.**
- 18 **SGA: Yunan bu köye gelmemiş mi? GK: gelmiş gelmiş. yonan zamanında gelmiş. SGA:**
19 **Zulmetmiş mi çok? GK: işde milleT bütün harman zamānı ... gāşmışla. yunan geliyor**
20 **deyince. hep silbānı mahFetmiş. sizin yemek yidiğiniz yer. orayı yakmış yıkmış. anam ole**
21 **derdi. burayı pek yakma.. SGA: Buraya çok hasar vermemiş mi? GK: vermiş mi osman**
22 **vermemiş heralda. vermemiş dellērdi. vermemiş. orayı pek fenā etmiş diñē, satıkbāna, işde**
23 **silbā ... bağ şimdi bura nası gāçar suriyeli. o yana o yana ā u zaman da öleymişimmiş**
24 **guzum. tabi gāçıyo. mecbur gāçıcağ. ekmezsiz aşsız gāçallarmış bi eşyalarıyan işde.**
25 **aldıkları da birer çanta giyim. başga bi şey yok. ne alabiliğ? SGA: İstiklalbağına çok eziyet**
26 **etmişler mi? GK: orıya etmişle. orıyı mahFetmiş. bağ bahça gōmamış. rāmetlik anam ole**

27 yaqđıla yıqđıla ğuzum derdi. adamları bütün cāmiye doldurdular derdi. ateşleyeceklermişimiş
28 de sona yoğ demişle nası etTiler ğurtulmuşlar_ışde bi zaman bi. yā. **SGA: Zor ğünlermiş.**
29 **GK:** ne biçim hem ne biçim ğolay mı? **SGA: Eskiden köy hayatı da zormuş.** **GK:** tabı zor
30 ğuzum. şindi ne va? inek sā makiniyenen. bi de ğoyunnarı şindi bi kere sa_ıp
31 savıdırıvırıyollā ... emziKli olurduñ hamile olurduñ harmana giderdiñ ğolay bi şiy mi? hadi
32 o çocuk dört beş dene olur. şindi bir_iki çocuk ğolaylık her şey. şindi ğızları köye bile
33 bulamañ bağ hep şe_ire gidelle. **SGA: Burada da kızlar köye gelin olmuyor mu? GK:**
34 olmuyor ğuzum olmuyor. ğalmadı. **SGA: Kızlar nerede? GK:** zamānında bundan_on beş
35 yirmi sene evel do_up da böyün_onnā gitTi. i ondan sonakile işde şindikiler de ğali
36 ğurtulmuyor ... şerden şere giden şerde ğurtuluyor. burıya yođ. bađ şurda beş_altı tene çocū
37 da asgerden geldi u da akrābamız. vallā kız yoğ ğuzum. aşşāda yunā munā gidēsen aşşa öle
38 oralarda bulu bulābilisen dā onu da. ço_u vallahi do_udan getiri silbāniñ ço_u dille. yirmi
39 yirmi beş dene olmuş getirdikleri. bizim bura bile bi dene getirdi dē mi ... başġa var mı? bi
40 dene getirdiK. u da bulamadı vālla ğırđ beş elli yaşında geldi ... /.../ **GK:** şindi bağ bu kövdē
41 at bile ğalmadı. hep tirektör ğuzum. **SGA: Eskiden çok muydu at? GK:** çokdu tabı canım.
42 bayā yirmi_ beş otuz kişide vardı dē mi osman dā fazlaydı bile. yirmi_ beş otuz kişide vardı
43 dē mi? at at. āt, araba. esgiden bu ka.. köy yūs hāneden fazlaydı ğuzum. şimdi ğavur_ışde
44 ğazı yapıyor. ço_u köve şere ğaşıTı.

45 **SGA: Kazı yapıldığı için tarlalarda çalışmanızda sorun var mı? GK:** yoğ yoğ yoğ. ğırı bayır
46 depeleri ğaza. yavrum bi de şu durum var. bu şindi diyor ku ben siziñ_ evleriñizi yıkıyın siz
47 baña yer tāyin_ediñ. ben size ev yapıdırıyın yalıñız_ödemeli yirmi sene. milleT de ona ırza
48 dē_ıl. şurda benim dört_ölum bi ğızım_ımar meselā dē mi? hep şe_ir yerinde kendini zor
49 besliyor. ğağar da benim_ödemeli yapırdım ya heriFe bi şey_olsa bana bi şey_olsa kağar
50 öder mi beş dene ğardaş? milleT bunu isdemiyor_ışde. biz kendi kendini zor geçiniyor diyor
51 zateñ. yirmi beş otuz dene dul ğarı vā. unnar zāti ğocasınıñ şeyiyenen geçiniyor, aylynañ. o
52 nāpsıñ u ğarı? yıkdıñ yeri ödesiñ kendini mi bađsıñ dē mi? bađ benim çocūm muhdar kıtyen
53 rāzı gelmedi ona. olmaz dedi. milleT de rāzı olmaz. milleT perişan_oluruz amma isdediñ
54 yeri altın_ara, arā bul götür dereyi depeyi. kö_ümüzü elleme dediK. a u silbā vermedi bağ
55 soğmadı. esgiden bi muhtarımız vardı u soğdu bunu. ölumu işe ğuycan milleTiñ başına belā.
56 ne dam ğaldıtTırı ne ev yaptıTırı ğuzum. ne saña bi iş yaptıTırıyo. o yüzden çocuklarımız
57 ğoyan gitTi ğoyan gitTi. /.../

SİVRİHİSAR - Beyyazı

Kaynak kişi : Sevgi Koç, 63, Okumamış; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Salça yapımı, Kış hazırlıkları

- 1 **SK:** sevgi koç. **SGA:** Kaç yaşındasın Sevgi teyze? **SK:** ĩ işde atmış_üç. **SGA:** Bunu nasıl
2 **hazırladın?** **SK:** önden börtTürdüm. süzēni süzdüm incēcik ā. hē yudum o.. orda da var dā.
3 onu da ēzdim şöle incēcik. bi denē dā ūz.. suyu çıkdı. ğodum_ocā. baķ ame alıyorun şu hani
4 yaplaķlarını. yaplaķlar var hani ili.. üsdü yiyemiyoruz hani būna. uni_ēp süzdüm, ğodum
5 ğaynatmā. çok da duruyōru. o gün ben şerde ğaynadı.. evimiz var şerde de üş çeşit_urdu
6 bundan. ille kendin ğaynatcan ğuzum. kendī_ınKi iyi. ele ğutularını alıyoruz heP ne oldūnu
7 bilmeyiS. dē mi ama? işinde her şey mi vāř ne? tēviz Tēviz ğaynatcaņ ne güzel baķ. bunu
8 ğaynaya ğaynada ğaynada ğaynada u belli ediyo ğu.. ğurusunu. he. **SGA:** Buraya çok odun
9 **gidiyordur ama.** **SK:** gidē gidē nabcaņ var_odunum. oduna gidiyorun da aldım da sizden
10 haberim yodu da odun getiricāndı. çok gitmēz. gitmez. var o ... de varsa onda da bişirilir
11 hani. doldurun yani urdaķında da bişirir. ne olucaķ bi şiy_olmaz. ama çok duruyor.
12 kendi_ıñ ... alışız valla ğutu ğutu da alışız. dadı duzu yoķ ğuzum. duzu da aTma. valļa ben
13 bunu yanī incē incē yā, de seytinyā atcan de curu yā atcan. iyi olur işinde. aTacān he iki
14 ğaşıķ atan dā gözēl_olur. **SGA:** Pişince mi atacaksın? **SK:** hē ğo.. ğonuyōr hani gitğide hani
15 az bi şey dā da var baķ burda da var. alma da üsdüne dōkücen dā hani. **SGA:** Çekince mi?
16 **SK:** heh çekincek. ... Tabi de. ondan sona da seyTinyā_ımnı aTarın. ğaynar_az bi şe de indir.
17 ondan sona da ğoron hani. çapıT ğoron a so_usun hani bōle çamıņ varsa ğo. unu öñüne ince
18 çapıT suyunu aldırırın. çapıdıñ suyunu alırın. ne gözēl_olur āma ne olur ... olur. çok
19 gözēl_oluyō ğısım. hah annadıñ_ıñı sen?
- 20 **SGA:** Başka ne yaparsınız kış hazırlığı? **SK:** ğış hazırlı bibēř dōrarız hani dolaplara ince ince.
21 dē mi ... bö_ün_etTi benim ğızım çocūm_etTi ama bu hanife abamnan_abam. **SGA:** Biber
22 yapıyorsunuz başka? **SK:** başķa hēr şeyi yapaņ. da.. da.. hāni hēr şeyi yapaņ. **SGA:** Makarna?
23 **SK:** onu yoğ_olmas. keserin dē ğuvalarına doldurun şişelerime doldururun. kēsTim baķ.
24 kesdīm. **SGA:** Onu nasıl yapıyorsun? **SK:** ğızım_onu açacāņ. yazacāņ. burda olmaz baş
25 benim şerde evimiz var ğocaman. urā şe çapıt.. ğoron. yazarın. ğurur_az bi şey_u da çok
26 ğurūtmacēņ, ince ince keserin. kesTim de yolladım bi ğuva. kendime de. **SGA:** Salçayı

27 **yaptın. Makarna kestın. SK:** he kesdim. **SGA: Tarhana? SK:** tarana evde yimezler. tāze
28 yo_urtlarda yiyiler bunnā. kendimiziñ inēmiz var ya. tāze yo_urdunu özeriz hani bi ğaşığ da
29 un_atarın. onu nāne atarın. va başğa ne neyi ... ama bi de sen bene öret. sen benden çok
30 genşsin yanī. **SGA: Biz öğrenmeye geldik. Biz büyük olsun diyoruz gençleri ne yapacağız.**
31 **SK:** dē genşlede ben de genşlerden_öreniyorum orda. ğızlā da ... anne der bağ der sen ben
32 bizden_ıyi bilirsñiz bilir der. ne biliyim hani ben de bildimi hani ğocalımdan öle gitTi
33 gidiyön. anamdan babamdan ben böyle örendim öle gidiyoruz ne biliyin? **SGA: Ben annenden**
34 **babandan öğrendiğini istiyorum. SK:** he aynı öle. vīy ğız datlısıñ. aynı benim çocūma benzēř.
35 vallā erza.. **SGA: Tarhanayı yemiyorlar mı? SK:** yimezler vallā āma tāze yo_urtTan yaparsāñ
36 Şöle hani atañ yani onu yıllē vallā billā o hani ğuruyu yimezle bizimkiler. şişelere ğuyarız
37 da valla yimezler de bi denē dā da ğōTdük_attık. yapmayorun ama tazedden yaparıs tāze tāze
38 yiyollar. **SGA: Yaprak ne yapıyorsunuz? SK:** yaprā da şişiyē iderin. **SGA: Nasıl yapıyorsunuz?**
39 **SK:** şişiyē böyle nerde unna, hē ā böyle kola şişesi var hani onā ī bunnarı buna açarın bī ğe ne
40 şölē hē. dürerin böyle. soğu soğuvururun. ondan sōna da keserin_ā.. alcāmız ğışın şurda.
41 **SGA: Sen bunu doldurdun. Tuz, su bir şey katmıyor musun? SK:** yoğ. yoğ. a su da yaptım.
42 onu da yaptım da. hē ona su ğuyülmez de şişeyē de şişem_ıardı böyle hani çinçinesi. unnara
43 efTim su efTim u dā durmuyor. bu duruyor. bunu böyle keserim burdan böyle hanı yi..
44 doldurceğ ya. burdan keserin yani böyle. doldururun. /.../ **SGA: Senin annenin zamanında**
45 **hayat nasılmış? SK:** vay ğıSım ānatma çok çile çekdik. ö sizleri de Sor büyüTüm der vallāhi
46 Sor böyütTüm der. bağa giderin de dēr hamıllar varđı ya hani böyle. hamır_ıderiz ... bunu
47 soğarın aha ne o, loğum. adı ne loğum dē mi ğız_o? loğumu bulaman da deyor hamırı böle
48 soğarın da meme.. dēyor_ına mēmē ben gelēne der bağa da çapala çapala sen dā uyūñ dērdi.
49 ben_öle böyütTüm çocuklarımı çok çile ... böyütTüm dēyor. ay_ınam_ıolsa da anam_ıra..
50 anam gitTi size ömürler. vallahi boba.. bobām yoğ, anam yoğ, abam_öldü, ğarđeşim_öldü
51 aha bağ dēsıñ benim ğız dēsıñ öle. nābıceğ? ölüm ayāmızıñ dibinde. **SGA: Baban yeni mi**
52 **vefat etti? SK:** yo yō epiy_ıoldu ğız vallā ben belliyemen ğızım. **SGA: Küçük müydün sen? x:**
53 cahil_ıoldü için u şey seneleri bilemiyo. oğumadı onun_ıçin. **SK:** oğumayı hani oğulum
54 yoğdu allah va. **SGA: Küçük müydün baban öldüğünde? SK:** yo yō büyü_ıünde. büyü_ıünde
55 beni seniñ_ıanneycān öñden_ıoğullařā oğul yoğ diyi ğuyamadıla. sona da gitmedim. ben
56 ğāldım. he ama nābıceğ? iyi kötü işimi görüyön. /.../ **SK:** bu hasta çocūm hasta. hē oda dā dağ
57 var düşeme.. düşüremedi. çocūm gidir gider gelir. ā buna çok_üzünüyörün āların. bi
58 dene çocūm_ımar. üzünürün_öle seniñ nōlcağ böyle dī. /.../

SİVRİHİSAR - Biçer

Kaynak kişi : Gülnaz Özcan, 61, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Ad koyma, Eski hayat

1 **SGA: Teyze doğma büyüme Biçer köylü müsün? GÖ:** hē sivrisar. hē. **SGA: Gelin gelmedin**
2 **yani. GÖ:** yok yok burdayız ğızım. **SGA: Adın neydi? GÖ:** gülnaz özcan. **SGA: Sivrihisar'da**
3 **yaygın mı Gülnaz ismi? GÖ:** peK yoK peK yoK āS benim_ismiden. valla āS. **SGA: Dün de**
4 **bir teyzeyle görüştü. O da Gülnazdı. GÖ:** ben gō.. duyunca yadırgıyom bi de ismimi. peK
5 yoK. dedem ğomuş beni, abamın_adı gülhan, benimki gülnaS. a ğuranda falan geşmiyomuş
6 heralda. **SGA: Nasıl ad konuyor sizde çocuklara? GÖ:** ē esgidēn hanife, alī, āmet, benim
7 çocuklarımın_ismi meselā hülya ilkinki. arkasından derya ğodu dede. ondan sona
8 anasının_adıni ğodu feride. ondan sona eñ sonunda ikisi bī işde esgi isim_oluyo. biri de
9 zeliha. ğālibiñ hanımı o sivrisarda. bi de erguncāzım vardı işde ergunum bi tane u
10 mefāt_etti. o gün_arkadaşı gēldi çoğ_uzakdan yirmi sene sōna. hasda oldū görünce unu. ā
11 işde ōle hē ōle girmiyem hē. **EB: İsim nasıl veriliyor çocuklara? GÖ:** şindi baK_esgi nesile
12 göre yeni nesil esKiyi tākib_ediyo. siz de biliyosunuz_az çoK. meselā ğuranda geçiyor
13 beyzā, sona furma a_aşlarımızdan_olan_ismnerden_egiler onnarı okuyamıyo ama ali,
14 veli, āmet hepsi varmışdı esKiden. vardı. **SGA: Büyükler mi koyuyordu isimleri? GÖ:**
15 büyüKler ğordu. ana baba ğomazdı. bizim mēmediñ tōrunu var meselā sabri, ābisi
16 mefaT_etti. olcaK dedi buna acıK bi bi şey yapTılar. ğondu yāni isim. iyi de oldu amma
17 iyi de oldu valla. bōle u ğadar seviliyor ki. **SGA: Hala büyükler ne derse o oluyor. GÖ:** tabī
18 tabi. tabi. olması da lāzım yāni. heh. darılır yāni sormaSsa darılır. ōle yāni. **SGA: Anne**
19 **babaya da soruyorlar mıydı beğendiniz mi diye? GÖ:** ğoma.. sormazlar. çocūnu bile ğucāna
20 alamazımış bobanın yanında benim bobam. vallā ōle derdi saKlıca gece sev.. gece severmişdi
21 bizimki. bobam_öle derdi anneminen ğonuşurken duyardıK biz. hiç_alamadım derdi
22 anneme. biz de Küçü_üz ya gece seviyo gece sevem bāli derdi bōle ikisi ğonuşurdu. ōle ōle.
23 bobanın yanında çocunu sevemeSsin. ne ğadar yaşı da ilerlese ōleydi yani. ama şindi
24 ğörüyoñ_ışde evleniliyor hanımı çocūna bōle u çoK aşırı yāni çoK bōle aşırı oluyor dē mi?
25 yadırganıyo yāni bence. ha büyüye şindi bi ğörev ğalmıyor gibi, sevgi azalmış gibi. ōle
26 hissediyoz yāni. ōle hissediyom ben. hani meselā bunnardan_olannar, meselā

27 çocuklarımızdan olannar bizi dā çok sevsin isdiyoz. ama göpuğ o nesil. göpuK çünkü
28 anne baba çoğ ilgileniyo ya bize böle yaşlı olunca böle şey görüyor. esgiden öle de jildi ki
29 ebiye, tepiye, dediye tapılırdı. öpülürdü yalanırdı. şimdi öle di jil böle azcık görüp gidiyor.

30 **SGA: Eskiden siz tarlaya falan giderken çocukları ebeye dedeye bırakıyordunuz. GÖ: tabi**
31 canım. tabi öleydi guzum. **SGA: Onlar siz gidince çocuklara nasıl bakıyorlardı? GÖ: unnar**
32 uyur durudu valla anası gelesiye gadar. annemgil giderdi meselâ davar sa ımı olsun şu bu,
33 Küçük gârdeşlerimize de biz baKardıK. öleydi yani bi āzına verilcek bi şeyler oluyodu
34 veriyoduñ. yatıyodu sallıyoduK işTe. öleydi. yedi seKiz yaşımda ben tarlıya işe başladımı
35 bilirin. bobām demir yolunda çalışsa bile annem inek sağardı göyün sağardı yetmiyo diye
36 biz de işe başladıydık yani. giderdik yêvmiye alırdık. ev alırdık buralardan evler aldıydık
37 fazlaca öle. yaptık yāni çalıştık bi şeyler de yalnız ben dün gine dedim çocuklüm geşdi bak
38 bobam demir yolunda oldü için az buçuk ma aş alıyodu ya ma aş almıyannar yavan
39 galıyodu. biz iyiydik. bizim böle her şeyimizi bobam alırdı çuvalınan, teneke inen. yavan
40 galadıK biS. işde u demir yolu sāyesine. urdan emekli bubam. annem de becerikliydi
41 hiç öle yavan galmadık. da çocuklümüz yani öle geşdi heP şe yapıyorum. ama
42 erken öldüler. bobam elli doKuz olmadıydı bile. annem de bi sene sona öldü işTe undan,
43 mefāt etti. annemiñ kökü uşbaşlı kö ü. sivrisinek yok bizim kö ümüz çoK iyi. üzüm
44 kö ü, bālar ne var urda. sona bobamnan burıya yerleşmişler gelince. evlilig ānında işde
45 burda galmışıS işde buralarda. **SGA: Çocuklukta tarlada çalışırken tarla işçiliği nasılmıştı?**
46 **GÖ: talla işçilī bi çavuş olurdu guzum valla bāzan da yevmiye indiriveridi çıkariveridi. beş**
47 yüz altı, altı lira olmaz o zaman. gurus mu olurdu ki? beşlen başladımı biliyom. beş, altı,
48 yedi, yediye çıkdı sevindik. u arada yāni. öleydi bizim zamanımızda. ama dedeniñKi Tabi
49 daha, on yaş fark aramız var. u dā esKileri bilir de benim işime gelmez bāzan. benimki
50 biraz dā bölē rahat şeye geşmiş. on seneniñ farkı var tabi. **SGA: Çavuşlar nasıl**
51 **davranıyordu? GÖ: çavuşlar çavuşlar iyi davranmazdı gızım. hiş vallañi bak şindi, ā bak**
52 **şindi olmadı. a ben çaydanni göyduydum emme. SGA: Nasıl davranırmıştı? GÖ: e**
53 sıkıştırınlardı, oturtmazlardı. ā gızıveri ā geliveri diye. çocuKtuK biz. altı yedi yaşımda
54 çocuğ işçi olur mu? oldü. oldü. içeri göyam içeri. çaydanni göyduydum amma. masāya
55 göyamıñ şeyi ya rahatÇa. sen sorarsañ ben de ö.. u gadar cevaPlarım. **SGA: Yani tarla işi çok**
56 **zordu. GÖ: zor, zor olmaz olur mu? hem bi de gün doğunca binerdiK şindi sa at seKizde**
57 **gidilir. beşde gelinir. biz öle de jildig. altı buçuk yedide çıkardıK. çok sa aT çalışırdık hem**
58 **de yevmiye ucuzdu anām. a şindi ev alıyo milleT işe gidiP de. ne iyi. ne iyi. SGA:**
59 **Sabahleyin çocuk da olsa altıda çıkılıyor muydu tarlara? GÖ: tabi çıkılıyodu. SGA: Nasıl**
60 **gidiyordunuz? GÖ: moturu olan moturunan götürüdü. böle biraz yakın olan yürürdük. dē şu**

61 bu semtlere yürür de gidērdiK. şöle ğarabu_uz taraFı var bizim_oriya moturunan giderdiK.
62 ğaş kişi öldü u geçitlerde ne tabī tabi. **SGA: Öyle kazalar da mı oldu? GÖ:** e olmaz_olur mı
63 guzūm. tiren ğaş kişiyi çarpTı o_uzaman. yā. /.../ **SGA: Motor kazaları dediniz az önce. Tren**
64 **çarpması mı? GÖ:** valla motur ğāzāsını işde dedeñ dēyiversin baK işci getiriken
65 ben_uzaman dā üş dört yaşımdaydım aqlım_eriyo ğardeşi öldü hālā ğazanıñ birinde. bu
66 refiğ_ānıñkı.. ğaraca kö_üne işci almıya gider gelirken geçitlerde falan da õle şey_oldu amā
67 artık cenāzeler çobandı, yabancıydı onnar. oluyodu yāni. ē heb_ineklerimizi ğoyunnarımızı
68 keserdi ğī. tabī. aqşam beş moturdu sulārdı. hiş tirenı görmemiş bile. ğamyona yetişcen
69 ğarşıda ğamyon beklemesin diye. **SGA: Yayayken. GÖ:** yayayken canım. ğoşarken hiş tirenı
70 görmemiş bile. yā. **SGA: O zaman hiçbir güvenlik yoktu. GÖ:** yōk yōk. hiş bi şiy de kimse
71 de bi şiy.. bu ğarabu_uz tarafında yalñıS. ben_oz bazlamayı da ğoduren dē..

SİVRİHİSAR - Çaykoz

Kaynak kişi : Ayşe Gündoğmuş, 48, İlkokul; Gürbüz Gündoğmuş, 52, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Yöresel yemekler, Bayramlar, Manav

1 **SGA: İsminiz neydi? AG:** ayşe gündömuş. **SGA: Kaç yaşındasınız? AG:** ben kırk yedi kırk
2 sekiz var. **SGA: Okula gittiniz mi? AG:** ilköğül mēzunuyuz tabi. **SGA: Burada mı okudunuz?**
3 **AG:** qaracā_ören kö_ünde oğudum. **SGA: Bize güzel yemek yaptığınızı söylediler. AG:** yok
4 canım sen de. yemeK_ışde. **SGA: Bize bir iki tane yemek tarif eder misiniz? AG:** valla ne
5 bilem buraların_ışde kelem dolması, yaprāk sarması, onnar. **SGA: Kelem dolmasını nasıl**
6 **yaparsınız? AG:** ne bile hani sivrisar dolmaları gibi işde yaparıS ğıymayı neyî, dene
7 ğatarız_ışde unda başğa ... **SGA: Kıyma, dene, başka? AG:** he he. so_an
8 dōrarız_onu_çine bi tâne. biz_öle yaparıS. çî etle hani deneyi ğararız. öle sararız. yaprā
9 da bōrtTürürüz. öle sararız_onu yāni. **SGA: Kelemi de mi bōrttürüyorsunuz? AG:** tabi kelemi
10 de bōrttürüS. sıcak suya atıyon bōrtTürüyosuñ_unu. **SGA: Bütün mü atıyorsunuz? AG:** ...
11 yapraklarını ayırıyon. kelemiñ yapraklarını sıcak suya atarıS, e biraz da iki üş dene de duz
12 ğatarız bōrtTürürüz_onu. bōrtTürünce de mıska şeklinde sararıS. **SGA: Muska sarmak için**
13 **yol yol mu kesiyorsunuz? AG:** e kesēseñ kesēsine kesmeSseñ şöle dideklersin_onu una göre.
14 hani kesince dā düzgün_oluyo tabi. dā küçük_oluyo kesince şöle şekil şekil kesince. küçük
15 küçük şöle mısKa mısKa. tabi köylüle büyüK dolduru ama çocuklar şindi inceldi artık küçük
16 küçük dolduruyoñ_onu. ğaynatam rāmetlik vardı da büyüK dolduruñ ben büyü severim bi
17 dene alrın büyüKden amma güçük doldurusañız beş dene beş dene alrın derdi. tabi şöle şöle
18 dolduruyoduğ_onu çocuklar küçük sever deyi. evet. **SGA: Yaprığı nasıl yapıyorsunuz? AG:**
19 yaprā da kalem gibi işde a yaprāñ sarması da aynı bi tâne so_an dōrarız ona. arasına küçük
20 kü.. kücüğü_et ğorus tabi büyüK ğorsan büyüK_oluyō. küçük ğorsan küçüK_olur kalem
21 gibi küçük küçük şöle. öle sarar gidersin onu da. salça ğatarsın so_an dōrarsın. dene, et.
22 zeytinyālî da ayrı olur tabi zeytinyālîsı ayrı etlisi ayrı olur. **SGA: Zeytinyağlının içini nasıl**
23 **hazırlıyorsunuz? AG:** valla ona da aynısını ğatıyosun da onu sāde pirincinen doldurum ben
24 denelisini yimezler. hani tabi ğuş_üzümü ne ğatıyosuñ_ona. piriş ğatıyosuñ. sivan dōruyoñ,
25 nāne, maydanos, qarabiber, da acı da isterseñ acı kıtañ., istemeSseñ öle hani yiyeñ_oluyo
26 yimiyeñ_oluyo tabi unnara. **SGA: Başka buraya özgü bir şey var mı? AG:** su böre_ı var

27 başKa. sarma, biber dolması epey yāni yöresel buralar zati eskişe_jir bura de_çişmez
28 yemeKleri aynı sayılır. **SGA: Su böreği nasıl yapılıyor? AG:** su böre_ine de işde üç tane
29 yumurta gırarız tesbi başına. hamurunu yuñururuz_onuñ duS gatarıS. açañ onu şöle şöle pazı
30 gibi pazı gibi açarsıñ. ondan sona su ğaynadıp suyuñ_çine atıyoñ. ğaynatı..
31 ğaynadıyoñ_onu evice böle tepsıye göre açılıyo o. küçüg_açıyoñ ya ğaynadıkça açılıyo o
32 inceliyo. onu suya atmaSsan daha zelletli olur tabi. so_uk suya atıyoñ ya urdan çıkarıp da.
33 atmaSsañ sāde kevgiriñ_üzlerine ğor da yaparsañ beziñ_üsTüne o daha zelletli oluyo. so_uk
34 suya atıyoñ_elimiz yanmasın diye. o_zaman tabi birez dadı dā azalıyo onuñ. sıcağ_olsa
35 daha güzel_olur. **SGA: Küçük açıyorsunuz o kaynarken büyüyor. AG:** büyüyo tabi. o
36 inceliyo böle inceciğ_oluyo. zati incelen güzel_olur eyer şe olmaSsa şe olmaS. tadı olmuyo
37 ğalın_oluyō. güSel_olmuyo yāni. **SGA: Kendi kendine nasıl açılıyor? AG:** ğaynadıkça
38 açılıyo u işde. **SGA: Unuyla mı ilgili? AG:** yok yā. un un farketmiyo. biz_ave çoKçō
39 ğırtızan_ederiz böreKlig_almayız yāni. bazlama yapıdımızdan yufKa yapıdımızdan yapıyoS.
40 bayramlarda üç dört tesbi yaparıS hep. **SGA: Her bayramda yapıyor musunuz? AG:** her
41 bayram yaparıS. su böre_ı yaparıS. su böre_ı, baklava hanı, ğuru baklava. bāzen ğuru yirsen
42 yin, şerbetlersen şerbetli yersin_onu. şerbetlisi dā güzel_olur tabi. **SGA: Haşladın. Hamuru**
43 **diziyorsun üst üste. Soğuyor. AG:** so_ü haşladın hamır suya atıyoñ ya onu çıkardıkTan sonā
44 tespiyi yālıyosun. tespiye her her seFer hamırın_üsdüne yā sürüyosuñ onu. arasına ğıyma mı
45 yapcañ peynir mi yapcañ? yumurtalı da yaparız bizim çocukla yumurtalıyı sever tabi. **SGA:**
46 **Yumurtalı nasıl oluyor? AG:** yumurtayı sovanı ayrı ğo.. ğavıriyoñ yumurtayı da ayrı
47 şe_ıdiyoñ, eziyoñ çatalınan. onu arasına yapıyoñ. sovanın karıştıriyoñ. nāne ka.. ya
48 maydunus ya nāne hanğısını seversen_undan gatarıñ tabi. de tabi u kıymalıS güzel_olur.
49 ama benim çocuklar yimez. yimedı için peynirli yaparım, yumurtalı yaparım. u dā
50 güzel_oluyo. bunnar_onu sever. olannar da aynı bunnar da aynı. **SGA: Baklava nasıl**
51 **yapılıyor? AG:** baklava da aynı televizonnaıda da gösderdiyo ama yo_urt, yağ, nişasTā,
52 birazcık şeker gatarıñ bi ölçek. u daha güzel_aşdıri tabi hamurunu yuñuruyoñ da bekletiyon
53 ya unu. süt de ğatan ğatıyo, ğatmasañ ğatma hani u eliñde. **SGA: Una nişasta mı**
54 **katıyorsunuz? AG:** nişasta bi çorba ğaşı nişasTa gatarım. bi çorba ğaşı da şeker gatarım.
55 azcık iki üç damla limon sıkırım. undan sōna unu yuñuruyoñ. bi bardak yağ, bi bardak
56 yo_urt, onu yuñuruyoñ. yumaklarını yumurtā büyüklünde yapıyosun. biraz bekleyince u dā
57 tabi çarşaf gibi güzel_açılıyo u da. açā.. açıyoñ bireS tabi havalanınca o güzel_oluyo. **SGA:**
58 **Kabartma tozu koyuyor musunuz? AG:** ğoymayız biS. kimisi sevmiyo unu. televizonda da
59 ğatıyolar ğabartma tozunu eme. ğatan ğatar ğatmayan ğatmaS. **SGA: Üst üste koyup mu**
60 **açıyorsunuz tek tek mi? AG:** teK teg_açıyoS. bis teK teg_açarız burda. onu yapıyola

61 nişastalı açıyolar_üsd_üste beş dene hamırı göyuyollar. aralarına nişasTa. unu öle açannar
62 da var_ama ben hiç yapmadım_onu. unu yapmadım hiç. öle yapıyoS. **SGA: Dizdiniz.**
63 **Kestiniz. AG:** şindi biz tesbiye yapmıyoz_onu. misKalı yapıdımız_çin ayrı bi sî..
64 zinini_üsdüne onu tek tek nişasTâ hafif un, saçıyoz böle arasına hani havalandırıyon ya
65 onnarı böle serdik. onu bu_ez de tek tek Sinini_üsdüne böle katlarız. on beş mi yapcan
66 yirmi mi yapcân? unu yaparız ondan sona dileriz_onu şöle şöle. üşgen şeklinde olcağ
67 şekilde. keseriz. ondan sona onu_arasına ceviz Koyarız. katlarız. böle şekil yapar_o. **SGA:**
68 **Sivrihisar baklavası. AG:** evet. **SGA: Yedik biz onu. Çok güzel o. AG:** u öle küçüg_ö.. olurşa
69 dâ güzel_olur tabi. **SGA: Üçgen üçgen nasıl kesiyorsunuz? AG:** kare kesiyon da katlayınca
70 üçgen_oluyo tabi o. **SGA: Manti gibi kesiyorsunuz. AG:** he mantı, mantı küçüK_oluyo hē.
71 kare kare kesiyon_ışde cetvelinen şöle veyāT_oklavaynan_ölçüyösün büyüK_olmasın diye
72 küçük küçük. kimisi arasına saçıyō böle gıvırıkan gömuyo. e_er gıvırıkana
73 goycāsa_arasına saşmıyō. öle hani dökülmüyo cevizleri arasına saşdīn zaman öle dâ
74 güzel_oluyo. **SGA: Şerbetini nasıl yapıyorsunuz? AG:** şerbetini de dört bardağ şeker yaparıs.
75 beş bardağ su yaparıs. ondan sona da aÇık gaynar ondan sona limon sıkarıs. o da tabi
76 gıvāmına geliyo şöle akmaycağ şekilde oldü zaman döküyoS. şēy baklava so_uk. şerbet
77 gan_ılıman. sıcakda acık sıcak_oldu muydu hamur_oluyo o güzel_olmuyo. tabi gıvāmında
78 olurşa daha güzel_olur. **SGA: Bayramlarda su böreğiniz var. Baklava var. Sarma? AG:**
79 baklāva var. sarma da olur.

80 **SGA: Eski bayramlar nasılmıştı? AG:** esgi ba.. esgi bayramlā daha güzeldi şimdikinden.
81 **SGA: Nasılmıştı? AG:** yā u_zamannar her gitTimiz yerde sofrā açılırdı. guru fasillesinden
82 dut, çorbasından dut, dolmasından dut, baklaydı, valļa her şēysi olurdu. ondan sona soFradan
83 gağ geriye çekil. ikramın gāli kōla mı guycağsın meyve suyu mu guycağsın. ondan sona
84 fisTıklar gelir, şekerler gelir. dâ güzel_olur onnā tābi. büyüKlerin_esgi bayramnar daha
85 güzeldi. ip_atlallarmış. salınğış gurallarmış gidellermiş_esgiden. biz_onnarı bilmiyoz
86 annemler_annatırdı tābi. daha güzel_olurmuşumuş. şinci ğız çocuklar_evde bekliyo
87 bayram bile gezemiyolar_ortalık kötü oldu bilmen. öle de_ıl mi? şimdi çocukları yanında
88 gezdiriyō. köy yeri ossun şe_ır yeri ossun fazla göyamıyō ki. **SGA: Eskiden her yerde**
89 **sofra kurulunca nasıl yiyorlarmış? AG:** her soFrayı yō aÇığ_uçÇuğ_alıyoduñ mejbür.
90 darılmaycağ aman küserin yi di.. diyollardı yani yiyoduñ. mejbür yiyeceksin yāni unda
91 evinde yimezdin. orda orda aÇığ_aÇıK aÇığ_aÇıK aqrabalar bütün gömşu gezilirdi,
92 aqrabalar gezilir, büyüKler gezilirdi. şinci hani? yok fazla gezmeler yok. çocuk bile yok
93 şindi. üç beş dene mi üş dene mi çocuk var bizim köyde gelille şeker_alırla. āşama ğada
94 ertesı gün bi dâ gezerle bayram_üş gün. biz gine geldik şeker_alcaz. alıñ ğuzum çocuk yok.

95 meşbur verceğ_unnara üş beş veriyon. tabi buralarda şeker veriyoz veren para da veri de.
96 **SGA: Eskiden çocuklar çıkar mıydı? AG:** çıkardı. şeker toplalladı büyüK çocuklar ğurbanda
97 da bi de et toplamaya çıkallardı. deyneklerinden böle dağallar dı et, iyi et dağan dağadı. böle
98 bi de bi yumuşağ_etler_olur. onnarı şōraya gider atallar o iyilerini annelerine ğavıfTıııllardı
99 çoK güzel_olurdu onnar_amma. esgi bayramnar daha güzeldi. bi de sıran sıran söğütler
100 birbirine ütler. olan çocukları şey sölerdi. unnarı bağıırlardı öle. güzel_olurdu. **SGA: Ne diye**
101 **bağıırlardı? AG:** neydi ğurbüz ne derdiñiz le? unudulur mu lē? **SGA: Sıran sıran söğütler.**
102 **AG:** birbirini öğütler. ne ... et toplāmaya geldik diye işde öle sölellerdin. bizler gitmezdiK de.
103 unnar.. hē esgiden öle cığırdıklar_olurdu şu a_aşdan. şindi köyde kimse yok. ā bizim burda
104 on beş hāne. bizim ğaraca_ören de öle. yazlığcılar çoK. şe_ırde duruyolar ğışın, yazın
105 rahata geliyolar ğoyun ğuzu sā bize. bizim_ışimiz çok. bura da benim ura da benim bağ.
106 **SGA: Orada mı oturuyorsun? AG:** orda oturuyoS. şindī urayı yaptık. burayı hükümet
107 yapmışımış. şurda iki yanda tam da_ıre var. so_uk pirket binā. **SGA: Burayı niye hükümet**
108 **yapmışımış? AG:** yoK esgi kö_ü burıya indirmiş. devlet şe. bayırmış_uralar, arabalar zor
109 geçermiş. yukarı köyde esgi ğörükür burdan bağdıñ_ııydı. orda, orayı burıya indirmiş
110 devlet. kaç ha.. otuz hāne mi yaptı ğırk hāne mi? pirketTen yapmış_ışde būnnar da
111 takşidinen_ödemişler köylüler. biz üç dört sene olduk burayı yapalı. **SGA: Köy yeni taşındı**
112 **buraya. AG:** evet. **SGA: Köy planlı gibi, yolları geniş. AG:** düzlük bura. ora bayır diye
113 buraya indirmişler. **SGA: Belli, sonradan yapılmış gibi. AG:** bura güzel. köde ora bütün bayır.
114 at_araba çıkmazımış. yollar hani soğağlar dar. bağ buralar geniş iki araba yan_yana geçer
115 meselā şurda. güzel kö_ümüz güzel burası.

116 **SGA: Yenge Manavsın değil mi sen de? AG:** manavıS. biz buralar manav. **GG:** siz
117 nerelisiniz? **Sİ: Yozgattlıyım ben. AG:** yozğat. ora ne? manav mı? mācır mı? çerkez mi?
118 **SGA: O da Manav. AG:** ben polatlıda manavız dedim de alla alla manav meyve ama şey
119 satar dedī. manav_oluş mu dedi. e mācır var, çerkezi var bunun de mi? biz de manavız.
120 manav diyollar yani türklere manav. yürüğü var bunun. e çoK yetmiş_iki millet var de mi?
121 **SGA: Öyle. Ben de Nevşehirliyim. AG:** nevşehir. o ne tarafa düşer ğurbüz? **SGA: Kayseri'ye**
122 **yakın. AG:** kayseriye yakın. sen böle köyleri mi gezen? devamlı ama ne güzel de mi her yeri
123 ğörün.

SİVRİHİSAR - Demirci

Kaynak kişi : Hamide Çelik, 74, Okumamış; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Eski hayat

- 1 HÇ: suyumuz ğalmamış. bi araba ğaP getmişler de doldurmuşlar dedi undan ağıldık yāni.
2 SGA: Hamide hala doğma büyüme Demirci köylü müsün? HÇ: evet. SGA: Soyadın ne? HÇ:
3 çelik. SGA: Kaç yaşındasın? HÇ: elli, altmış, yetmiş dört yetmiş_üç. SGA: Allah sağlıklı,
4 hayırlı, uzun ömürler versin. HÇ: āmin āmin ğuzum cümlemize. SGA: Okula gittin mi hiç?
5 HÇ: cāhilin ğuzum. oğumuşlüm yok. SGA: Cahilim deme. Okumak cahilliği almıyor.
6 Okumuşluğum yok de. HÇ: tamam. oğumuşlüm yok. ama cāhil, oğumadıK_adam
7 cāhil_olur. ben gitTim. benim böbrek hasdalına Tutulmuşun. bobam beni oğuldan bi tāne
8 doğdur vardı sivrisarda onu iyi ağıl_ediyorun. bobam beni urya doğdura götTü. bobam
9 doğTur oğuldan_alcān dedi. bobam beni āldı oğula ğuyamadı. undan sona oğuyamadım cāhil
10 ğaldım. SGA: Hastalandın doktor izin vermedi. HÇ: hasda.. tabi doğdur_izin.. esgiden
11 nērdeydi bōle? yo_udu bōle. bi tāna doğdur vardı sivrisarda, urya götürdü bobam. doğdurda
12 oğuldan_alcān bunun böbrekleri şişiyor, ğorğuyoru dedi. ben de çoK ğorğardım. çoK
13 ğorğādım. SGA: Doktordan mı korkuyordun okuldan mı? HÇ: hāyır oğuldan, ğretmenden
14 çoK ğorğādım. SGA: Öğretmenden niye korkuyordun ki? HÇ: ğretmenden niye mi
15 ğorğardım? esgiden oğullarda bōle ğuyu gibi bi yer vardı āzı tātaynan ğapalı. bodurum
16 derlerdi. urya bōle oğuyamayannarı bilmiyeneri ğapardı ğretmen. halīmeynen de ge..
17 fadimeye, habeşin ğarıyı ğapadı. ben_ā unnardan çoK ğorğdum. undan sona ğorğuyunan
18 şişdim. böbreK hasdalına dutuldum. ölelikce çıkdım_oğuldan. SGA: Eskiden öyle kuyuya mı
19 kapatıyorlardı? HÇ: tabi tabi. dā avcunu açardın dı sopayı vurulardı. düverlerdi
20 esginiñ_ğretmenneri. SGA: Hiç yaramazlık yaptın mı okulda? HÇ: valla ne bilin? SGA:
21 Yedin mi eline cetvel? HÇ: valla unutTum. ağıl_edemiyorun. yidim mi ... yalnız birisini
22 dōsün_undan çoK ğorğardım. SGA: Böbrek hastalığın nasıl tedavi oldu hala? HÇ: böbrek
23 hasdalını u doğdur pēriz vērdi bana. du bağam pērizlerimi sen beni ğonuşdurcan. SGA:
24 Konuş diye geldim zaten. HÇ: pērizlerimde nē vērdi? esgiden hāmır, dēne, dū bulğur bunnar
25 varıdı. nerdeydi bōle türlü türlü yemek? bunnarı yimeycēn dedi. ēt, sūvān, sarımsak. benim
26 yo_urt, süt, bi de bi yemek vērdiydi u_zaman ağıl_edemiyorun. başğa bi şiy yōdu. ben

27 unnarınan altı_ay mī beş_ay mı p̄eriz tutTum. undan sona da u doḡdura giderdik bana inne
28 vururdu òle òle iyi oldum. **SGA: İyileştin. HÇ: iyileşdim. SGA: Bir daha hiç sorunun olmadı.**
29 **HÇ: bi dā sorunun_olmadı. çoḠ şükür bugünümüze. hinci de doḡuz tāne çocūm_ımar kendi**
30 **başıma dururun. SGA: Çok çocuk evde yok çocuk mu diyorsun. HÇ: çok çocūm çok çocūm**
31 **yanımda yok çocūm. ilkinci bēyim ḡaza yaptı öldü. iki òlu iki ḡızı varıdın. ḡāyinatam**
32 **evlad_acıısıyla feleş geçirdi. feleşlendi yatalaḠ feleş varıdı ḡaynatamda. yatalādın.**
33 **ḡayınnam_ımarı öldü. bēyim de öldü. bi ḡaynatam_ımarı evde bi de görümcem_ımarı.**
34 **görümcemi de vērdiK bi ḡaynataynan dört çocūnan kendim ḡaldım. beyim ḡaza yapandan**
35 **sōna ḡaynatam sekiS sene yatTı, yatalaḠ. ben ḡaynatama sekiS sene atardım, dönderdim,**
36 **toḡdura götTüm doḡdurdan getTim. u_ımar da bölē aşırı araba muraba yo_ıdu. undan**
37 **sona ḡaynatam sekis sene sōna ḡaynatam_öldü. beş sene durdum gine. beş sene sōna**
38 **vārdım. dört ḡız bi òlan da undan_ıdu oldular doḠuz denē. allah_ömür vērsin çocukḡarım**
39 **şindi heP şerde bazarda. allah cümlemize yavrum saḡlık sıhat versin. ḡazā belā vermesin.**
40 **hayırlı iş hayırlı ḡazaş versin. şimdi de kendim burda bölē kendi başıma duruyon. SGA: İlk**
41 **kocandan olan çocuklarıyla ikinci kocandan olan çocukların anlaştılar mı? HÇ: ay şunnara sor.**
42 **SGA: Sevdiler birbirlerini. HÇ: çok. çok severlē birbirlerini. şinci telefon ḡeldi bi denesi**
43 **hantalyada. telefon ḡeldi. sonḡu ḡocamdan. annē ābimgil telefon_ıfTi mi ābimgil_ıyı**
44 **mīmış? unnar büyüK ya. büyüK ābēy dedī de eskişerde. ḡızım ā Purıya da dü_üne geldiler**
45 **KitTiler beni aramadılar ḡızım dedim. ābingil beni hēc_aramaz_ıdu dedim. sen bi ara da**
46 **bana bi cevap ver dedim. hani telefonu da bilemiyon cāhil_ıdüm_üçün oḡumuşlüm da yok.**
47 **e cebi de yapamayorun. kendi kendime buḡalıma giriyorun. ta.. tamam dedi kim_ıma dedi.**
48 **misāfirlerim_ımar dedim ḡomşularım. iyi òliyse sen ḡomşularınınan_ıotur ben seni ābimnen**
49 **ḡonuşuyun sa_ı haber veriyin. allāma çok şükür çocuklarım da çok güzel_ıannaştılar. SGA:**
50 **İkinci kocanın var mıydı çocukları? HÇ: hayır. ilk deliḡannılına vardım ben. fakiridī. buraya**
51 **ḡēlmiş. bobası da biS çoban dutTuyduḡ. işde allāḡ taḡdiri yazısı ḡaynatam bana çok duvā**
52 **ēderdi ḡızım ḡayınnadın ḡaynatadan anadan bobadan intizar_ıalma. allah ḡızım sonḡunu iyi**
53 **getsin derdi. çok şükür sonum İyidi amma unuḡ da öḡ.. zormuş. yirmi yedi yaşında dul**
54 **Ḡaldım. ilkinden. ondan sona.. x: ben ḡaḡıcan. HÇ: hadin güle_ḡülē. güle_ḡüle. gine geliḡ**
55 **gine buyurun. SGA: Yirmi yedi yaşında dul kaldın. Sekiz sene baktın. HÇ: hesapla. SGA:**
56 **Otuz beş yaşına kadar kaynatana baktın. HÇ: ḡuzum ben seniḡ lafını kescem. ben bi şeyler**
57 **hazırlayın da.. SGA: Yok biz yeme içmeye gelmedik. HÇ: hāyır ossun canım. hic_ıolmasa bi**
58 **çay_ıç. hinci baḡ bu niye sōrdı? biS yaş_ıylī alırıS da acaba bizinen_ılgisi var mı yok mu**
59 **diye. SGA: Yok üniversitede hocayım ben. HÇ: tamam_ıannadım. hē dedi. bizinen..**
60 **kōnen_ılgisiymiş. bizinen_ılgisi yōmuş. hadi sen git ben saḡa sōna sōlerin. şurıya yanıma**

61 otur ğızım. ben yoğardan minder getiriyin sana. **SGA: Beş yıl da bekledin kırk yaşında**
62 **ikincisiyle evlendin. HÇ:** vallāhi ğuzum bilmen ğırK yaşında mı evlendim. **SGA: Sekiz sene**
63 **kaympederine baktın. HÇ:** sekis sene evet. beş sene de öle oturdum ğaynatam_öldükTen..
64 **SGA: Kırk olmuş. HÇ:** kırk mı olmuş? otuS sene de sonğuynan geçindim. bundan ne
65 örendim? **SGA: Hayat zor. HÇ:** hiç de bi şey_örenmedim. asıl ba_şinci ğoce lāzım. **SGA:**
66 **Yaşlılıkta lazım. HÇ:** evet. amma hinci ğocalarda da hayır yoğ yavrum. érkeğ_ossun
67 ğadın_ossun. esgiden biSler ğorğardık ğaynatadan ğayinnadan ğocadan. hinÇi hiç ğorğulcuğ
68 kişi yoğ. çoğ şükür ırātım_ğiyi. çocuğlarım kendi hāline. yāni böyle aşırı zenginnik dingünnüK
69 ānca kendi idareleri. evet. **SGA: Fazlasına da gerek yok teyze. HÇ:** çoğ şükürler_ossun allah
70 fazlayı da veriP de āzdırmasın. kendim de yaş_aylī alıyorsunuz. a öle iyi kötü ğünümü
71 geçiriyorsunuz. alırım_abdesimi ğıların namazımı. ğalkarīn, ğeçe ğakarīn ğündüz.. ā böyle ğonum
72 ğomşu gelir oturular ğāve gibi. ezan_okundu namaza gitTi bunnar namaz ğılcāz diye
73 giderler. bi de ikindileyin geliller oturullar. böyle ğomşularla gelip geçiyoz yavrum. **SGA: Ne**
74 **güzel çok şükür. HÇ:** çoğ şükür çoğ güzel_ırātımız var. çoğ_ğiyi rātız. allah hōkümetimize
75 milletimize zaval vērmesin. **SGA: Senin annen zamanında fakirlik çok muymuş? HÇ:**
76 annemin_annesi de dul ğalmış. annemiğ_annesi esgiden tırpan deriS bis. acabā seniğ_anağ
77 bobağ da tırpannan_ış yapTı mı? yapması lāzım heralda. benim_annemiğ_annesi ğocası
78 ölmüş de ellere tırpan çalarımışdı da ekmek parası alırimışdı. öle deye annaTırdı. beğem
79 torunnar da var şinci geldiler miydi bobanne hadi bize dedeminden hıdır dede, sonğunun,
80 ölenin_adı hıdırırdı. önkü öleniğ_adı sadīdı. sadık dedeminden ne iş yapıysağ, hıdır
81 dedeminden ne iş yapıysağ bize annaT. ā böyle oturulağ. çoğ şükür ğuzum yāni ne biliyin
82 doğuz çocüm var_amma doğuS kere telāşeleri yoğ. allāma çoğ şükür. ... allahım. bi de
83 sen_annaT bağām.

SİVRİHİSAR - Dinek

Kaynak kişi : Fatma Ayhaner, 87, İlkokul 3; Gülizar Karabayır, 78, İlkokul; Pembe Yalçın
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Kız isteme, Nişan, Sohbet

- 1 **FA:** fatmā ayhaner. **SGA:** Ayhaner. **FA:** fatma ayhaner. **SGA:** Fatme ebe kaç yaşındasın? **FA:**
2 seKsen yedi. **SGA:** Okula gittin mi? **FA:** oğula üşden çıkdım. üçe ğadar gitTim. **SGA:** Niye?
3 **Okutmadılar mı seni?** **FA:** ezelden üçüdüñ oğullar. sōnadāñ beş_öldü. biS çıkdıkdāñ sōñā
4 oğuldāñ beş ādet ğaldī. şī beşinci sınıf. ben_üşden çıkdım. ben_üçüñcü sınıf mēzunuyun.
5 **SGA:** O zamanlar okula gitmek zor muydu teyze? **FA:** zorudu tabī. zorudu. hē hanī iki
6 kitabımız varıdı bi oğuma kitabı bi yurt bilgisi varıdı benim gitTīm zaman. işde onnarınāñ
7 oğuldāñ çıkdım. ondan sōñā da hiç bi_yeriye gitmedim. evimizde ğaldım. **SGA:** Burada
8 kaldın. **FA:** bēñ şeyde üçünde ğaldım üşden. ēvlendim. **SGA:** Hep Dinek'te yaşadın. **FA:** heP
9 diñekde yaşadım. beş dene çocūm_öldü. üç_ölüm iki ğızım_öldü. ölüm kırk sekiz yaşında
10 öldü böyüg_ölüm. **SGA:** Allah rahmet eylesin. **FA:** sa_öl. oñāñ sōñā işde çocuklarıñı
11 böyütTüm, ēvērdim. **SGA:** Ebe seni nasıl istediler? **FA:** beni mi? baña düñür geldiler.
12 allāñ_emriyñen peyğamberiñ ğavliyñen ğızıñızı isdēyecēz dediler. isdediler.
13 bobam_annem_merdī. ēvlendim. onñāñ sōñā seksen yedi yaşıma ğirdim. tamam. **SGA:** Sen
14 daha önce görmüş müydün dedemi? **FA:** tabī. **SGA:** Biliyordun. **FA:** biliyordum. o da bu
15 kövlyüdü buralıydı. **SGA:** O da seni biliyordu. **FA:** o da beni biliyordu. birbirimizi isdedik.
16 **GK:** yanmışlar birbirine. **FA:** birbirimizi isdedik. allah yazmış. ğul da zebēb_öldü.
17 ēvlendiK_işTe. çolūmuz çocūmuz_öldü. **SGA:** Allah'ın emriyle istediler. **FA:** hē olduğ.
18 **SGA:** Verdiler. **FA:** vērdiler.
- 19 **SGA:** Yüzük ne zaman takılıyor? Nişan? **FA:** olduğñāñ sōñā işlē tamam_olduğñāñ sōñā nişāñ
20 ğodular. **SGA:** Nişan koymak nasıl oluyor? **FA:** nişāñ işde aqrābalarıñı nē toplallāñ. şennik
21 yapallāñ. oynallāñ. nişāñ ğonur. nişāñ biter. işde u_zamanda işde yüzük müzüK dağallāñ,
22 altın dağallāñ. **GK:** urba çeviriller. **FA:** ēlbīse ğöşderiller. **SGA:** Urba çevirmek. **FA:**
23 eved_ēveT. elbise yāñi urba. onñāñ sōñā işde bi sene mi durucağ iki sene mi durucağ
24 nişāñı durucağ. durduğ. unñāñ sōñā ēvlendik. **SGA:** Nişanlıyken görüyor muydunuz

25 **birbirinizi?** FA: saklıdan. saklıdan görüşme yapardıK başka yerlerde. **SGA: Nasıl**
26 **ayarlıyordunuz? Telefon yok bir şey yok.** FA: teleFon yoK bi şey yoK. aramızda bî meselâ ya
27 ğîz aracı olurdu. he aracı olurdu. u mi.. haber getiridi meselâ baĵa. nişannıĵ şuriya gelecek
28 sen de urıya varacaĵ diyi. õle olurdu ğuzum. **SGA: Annen göndermezse oraya.** FA: unı saklı
29 giderdik. saklıdan. meselâ bēn meselâ annē evde meselâ hayvan_olurdu. bēn_ona ota
30 gidiyorun derdim. habarlaşırdıĵ işde u ur.. gitdīm yere de o da gelirdi. orda bi Kaş kelime
31 ğonuşurduK. ayrılırdıĵ. yā. bõle işdē. **SGA: Bir sene böyle geçiyor. Sonra?** FA: sonra
32 dü_ün_oldu. **SGA: Düĵün nasıl yapılıyor?** FA: dü_ün de işdē geliyollar. anneye bobaya
33 sõleyollar. şu günde şu şeyde dü_ünümüz var. baha keseller para veriller bilmen nāpallar.
34 baha kesilīr. onĵan sona.. **SGA: Baha kesilmek ne demek?** GK: baha kesilmesi başlıK
35 verilerdi. meselâ olan_ēvi ğız_ēvine başlıK bellerdi para veridi. **SGA: Baha kesilmek başlık**
36 **mı?** FA: õle hē õle õle. ezeli õleydi. **SGA: Ebe sana kaç lira baha kestiler?** FA: vallā
37 o_ zamanıĵ parasıynan ne bilen? **SGA: Ne kadar eder mesela kaç koyun ederdi?** FA:
38 o_ zamanıĵ parasıynan_ işde kırk lira mı elli lira mı. o ğadar. o Kadar. **SGA: Kırk elli liraya**
39 **ne almırdı o zaman?** FA: o_ zaman para ğıymathıydı işde. /.../ **SGA: İki altına mı gittin?** FA:
40 bi teK. bi teK sarı liram_ marıdı. sarı lira altın. kāriber varıdı bõle iri iri. on dene
41 onun_ ucuna altını daKtıK. boynuma daKdım. boynuma daKdım. ēvlencēm zaman babam onu
42 leşber_ altınına çevitTirdi. olan_ēvine leşber_ altınına çevitTirdi onu atatürklü. onĵan sona
43 o altından şimdi meselâ kōmüzde dü_ün_ oldū zaman ğızlar heP onnardan_ işderdi. bõle
44 oldu. **GK: bilezik yōdu. burma varıdı bu gümüşden. burma yapılırdı. burma dellerdi bõle**
45 **gümüşden. altın bilezik yok. PY: ğayınımız ğaynatamız onnarı alırdın. o_ zaman altın ne**
46 **yo_ udu. bileziK ne yo_ udu ğızım.**

47 **SGA: Teyze senin adın ne?** GK: gülizar qarabayır. **SGA: Sen kaç yaşındasın?** GK: ben_ nī?
48 yetmiş seKiz yaşımdayın. **SGA: Sen okula gittin mi?** GK: gitTim. **PY: hadi iyi**
49 **gēceler_ olsun. FA: gidiyōĵ_ nu?** **PY: iyi günner_ olsun. abdes_ alacan şimdi irbām ğısar.**
50 **hadi iyi günner_ olsun. SGA: İbrahim kocan mı? Dedem. PY: hē. ... dede. GK: bunun dedesi**
51 **var bizim dedelerimiz yōĵ. FA: bizim dedē bi sene oldu õleli. GK: benim dede õldū. bunun**
52 **dedesi õldū. SGA: Allah rahmet eylesin. FA: sa_ ol ğuSum. PY: ē siziĵ de geşliĵizi bayışlasın**
53 **ğızım nāpan? ölüm hepimizin. benim de ölüm õldū çam dalı gibi. SGA: Ne zaman? Çok oldu**
54 **mu? PY: oldu. baya yirmi sene oluyo. yirmi sene oldu emme da yirmi daKKa aklımdan**
55 **çıkmadı ğuzum. SGA: Çıkmıyor değil mi? PY: çıkmāz. SGA: Teyze senin adın ne? FA:**
56 **pembe. soyadı nēdi? GK: pempe. pempe yālçın. PY: pemPe yalçın benim_ adım da ğusum.**
57 **GK: sõleyemedi bak. SGA: Allah sabır versin. GK: õldū ğızım benim de ğızım_ õldū yirmi**
58 **beş yaşında bi ğızı ğaldı. bunun da õlu õldū. FA: kırk dokuz yaşında ölüm_ õldū. GK: heP**

59 dertliyiz ha yavrum. hep dertliyis. **FA:** hep dertliyiz guzum dertliyiz. **PY:** vallā gızım anam
60 da öldü, bobam da öldü, ğayınnam da öldü, ğaynatam da öldü emme çocūm bi başkaydı.
61 ölüm bi başğaydı. bizi öldürdü. **GK:** gid_ālama giT. vallā heP dertliyiz hep dertliyiS. benim
62 de yırmi beş yaşında gızım_öldü. eskişerde gelindi. beni altı yaşında ğızı ğaldı. ē dede de
63 öldü. kimsem ğalmadı. çocuklar şerde. bi kendi başıma evlerde ğaldım. yanımda şindi
64 kimsem yok. kendi başımayın. çocuklarım_mar_amma eskişerde, sivrisarda gelir gideller.
65 kışın_onnarıñ yanına giderin. yazın böle burda kendim dururun. işTe öle gelip günümüz..
66 **SGA: Kızının nesi vardı?** **FA:** ğızı_ıñ nesi varıdı der. **GK:** gızım_mallāhi bu bi şisi yo_udu
67 amma ğalpden_öldü dediler. burdayқан bi şeyi yo_udu. gelin_olunca çocuğa ğalp dediler.
68 ondan sona işde altı sene durdu. altı seneden sona bi dene çocū oldu ğızı oldu. urdan
69 hasdaneye yatırdılar. çocuk teleFon_ederdi öldü dediler. orda eskişerde ğaldı. o da orda
70 ğaldı işde bi dene eskişerde torun var. u da dayısı ne var ona gide başa hiş gelmeS. buriya
71 gelmeS. işde öle heP derdinen böle oturuz derTleşiriz burda. bu da öle. bunun da ölü öldü.
72 benim de gızım_öldü. onuñ da ölü öldü. onuñ da ğardaşı öldü. heP genç ölenner. **SGA:**
73 **Teyzemin oğlu nasıl öldü?** **GK:** onuñ_ölu ğazā yaptı. motur devirdi. onuñqu motur devirdi u
74 moturuñ_altında ğaldı. benimki de hasdānede öldü. bununKu da hasdānede bununKu da
75 ğalpden_ölmüş. işde öle öle bunun ğardaşı da ğazādan_öldü heralda. vallā heP dertliyiz
76 guzum_işde ā böle voturuz. namazları ğıların otururuz. āşam_olunca kaçırız. bunun ölü var
77 yanında benim kimsem yoK. onuñ da ğocası var. benim kimsem yoK. ben kendi başıma
78 şindi yalnız_ëve girerin. **FA:** bē_ēm torun. bu benim torun. annesiynen bubasī şeye
79 gitTiler, başğa yaban köve gitTiler bugün. bu bennen duruyor. unuñ yanında duruyon yāni.
80 kendim de duraman_évde. gelmediler bağ_annesigil gelmedi. gelmediler. allah sizin
81 gençliñizi ba_ıslasın. sen evli misin guzum? **SGA: Evliyim.** **FA:** neyse allah mesud_oluñ.
82 **GK:** allah mesud_éTsin, başadaK mesid_oluñ. allah eşinizden_ayırmasın
83 ğurban_öldüm_allah. çok zor çok zor. /.../ **SGA: Eski zamanlara göre rahat değil mi?** **GK:**
84 esgi zamannarda işde ā bunun dedī fadime abanıñ dedī gibi aynı işde öle on seKiz yaşımızda
85 gelin_oldum. ğayınna varıdı, ğaynata varıdı ğahir çekdik. başıma neler geldi de neler gitTi
86 ay guzum. dē vallā başıma geleni sōlesem mesel_olur mesel. neler geldi de neler gitTi ay
87 yavrum. **FA:** şindi irātu iyi amma. **GK:** şindi irātım_ıyi. **SGA: Çok mu kaynanan...** **GK:**
88 ğaynanam_marıdı ğayınnam_marıdı, iki dene görüncem_marıdı, bi dene ğaynım_marıdı.
89 **SGA: Zorluk mu verdiler?** **GK:** yā başa çok_eziyet yaptılar. **SGA: Ne yaptılar eziyet?** **GK:**
90 çoğ_eziyet yapallardı başa. **SGA: Niye ki?** **GK:** yapallardı işde. **SGA: Nasıl mesela?** **GK:**
91 bana yaptılar_ama buna yapmadılar. bağ bu éltim. buna yapmadılar. benim_éltim buriya bi
92 bu yabāncı. nāhiyeden. bu nāhiyeden geldi. ben de buralıydım. başa çoğ_eziyet yaptılar

93 ğuzum. **SGA: Ne yaptılar teyze? GK:** her her türlü mâmeleyi yaptılar. ne yapıcıklar? **FA:**
94 dövellerdī. ekmek virmezler. öleydi çok şeyler çekdi zavallı. **GK:** dövellerdi. ekmek
95 virmezlerdi. urıya bi çalışmıya bi rēye giderdim. öle yayağ yobuldağ. neler peK çok
96 çekdim ay yavrum. amma şindi irātım. jyi. şindi ğalanım yok ğarışanım yok. **SGA:**
97 **Yemekleri kendileri yiyip sana yeme mi diyorlardı? GK:** etmez unnar dā ben genciken unnar
98 kendileri bişiridi yēmē. ben yimeK başına varmazdım. ben. on sekiz yaşında gelin. oldum.
99 üş sene asKer yoluna bağdım. ğocam. asgere gitTi. üş sene asger yoluna bağdım. öle işde
100 gelip gidiyordum. burda çalışırdım. bi. yeriye de gitmedim. dedīm gibi işde bu vağıda
101 geldim. çocuklarım. oldu. **SGA: Düğünü yaptılar, seni eve bıraktılar. GK:** dü. ünü yaptılar
102 éve ... ondan sona işde. **SGA: Kocanı askere gönderdiler. GK:** u asgere gitTi bi sene sōna. bi
103 sene sōna mı iki sene sōna gitTi. ben. on sekiz yaşında geldim. yā u da yirmi yaşında asgere
104 gitTi. **SGA: O da on sekiz yaşındaymış o zaman. GK:** u on sekiz de. ilidi. u benden. iki yaş
105 büyük. u yir.. ben. iki sene durdum on sekiz yaşında geldim u da işde ondan sona yirmi
106 yaşında asgere gitTi. üş sene durdu o ben burda. undan sona böyle burda ğaldım. işde.
107 çekdim. o çileleri bu zamana geldim yavrum. çok çekdim ben vallāhi. hani şindi tü.. şey.. ya
108 peK çok çekdim. **SGA: Kocan askere gittiğinde çocuğun var mıydı? GK:** yōdu. beş sene
109 olmadı. **SGA: Üç senesi yokmuş zaten. SK:** beş sene olmadı. beş seneden sōna oldu. üş sene
110 urda durdu. iki sene de gelen iki seneden sōna gine olmadı. beş sene çocūm. olmadı. beş
111 seneden sōna bi çoğ. oldu. iki dene, dört dene ölüm. oldu. iki dene ğızım. oldu.
112 olannarım. öldü iki denesi öldü çocuklarımıñ, olannarımıñ. ikisi ğaldı olannarıñ. iki ğızım
113 iki ölüm ğaldı. biri sivrisarda ğız, büyük ğız. öteki güççük de eskişērdeydi. işTe eskişērdēki
114 öldü. altı yaşında çocū ğaldı. iki dene ölüm. mar. işde biri sivrisarda biri êskişērde. işde öle
115 olarak unnan.. **SGA: Senin annenin zamanında nasılmıştı? GK:** annem de buralıydı.
116 annemden. jsdediler. işde aynı fadime abanıñ dedī gibi. aynı eveli öleydi. gelillerdī, dü. ün
117 yapallarıdı, nişan yapallardı. şindi ana esgiden. ana buba nēreye verise orda ğa.. ona varıdıñ.
118 ananıñ bubanıñ lafi atılmazdı. burıya varcañ varacañ vereceñ vericeK. öleydi. **SGA: Senin**
119 **annen de çekmiş mi? GK:** ben bilmen ki onuñ. annesini. **SGA: Senin annen anlatmadı mı**
120 **benim kaynanam şöyleydi diye? GK:** annatmazdı. benim ğayınnam şeyidi. annatmazdı. unuñ
121 da işde anası bo.. şeyi ölmüş. **SGA: Kaynananın mı? GK:** ğayınnamıñ da anası ölmüş. u da
122 öle bobasıñ yanında ğalmış. u da çok çile çekmiş. kendi çekdī çileleri başa da çekdirdi. yā.
123 kendine ğayınnası vardī ne itTiyse u da başa yaptı. u da başa yaptı ama bēn şindi bağ
124 gelinnerime hiç yapmadım. ya. u yapTı başa amma. ğayınnam çok yaptı ama ben
125 gelinnerime hiç yapmadım hiç. iki dene gelinim. mar hiç çekişmedik. hiç öllüğüñ karı
126 ğannı. n. arısı dimedim. onnar da başa dēmedi. geliller.. **SGA: Ne demedin anlayamadım.**

127 **GK:** ben_unnarıñ ğayınnanıñ_etTini ben gelinnerime etmedim derin. **SGA: Başka bir şey**
128 **söyledin. Karnının ağrısı demedim dedin. GK:** hayır yani gelinnerimnen hişbirine.. **SGA: Sen**
129 **dediğin gibi de. Deyimi anlayamadım ben. GK:** né dedim? unuduğaldım. unuduğaldım né
130 dediysem. hē ben gelinnerime öllüğüñ qarı ğarnıyıñ_ārsı öllüğüñ körü demedim dedim.
131 demedim hiş demedim. hiş kötü laf sölmedim. onnar da baña sölmedi. şindī iyiler ğali allah
132 var gelinnerim giderin ğışın_işde iki ay birinde bir_ay birinde. Kışın götürüler. yazın
133 gelirim burıya. çocuklarım gelir giderler. bayramda geliller. öle bakmaya geliller. işde öle
134 öle günümüz geçiyör. **SGA: Sen dedin mi gelinlerine ölünün körü karnının ağrısı dedin mi?**
135 **FA:** demedim. beñim beñim gelinnerim_ikisi ğardeş. ikisi ğardeşler. böyüg_ölumu
136 éverinceK Küçük_ölum da unuñ ğardeşini aldı. şindi ikisi évde şeyde, güçük benim
137 yanımda burda, köyde. ötekī büyüğ_ablası eskişe_ırde. öle işTi geliyollar bāzen burıyā.
138 ikisi bi hiç a ğardeş mi şey mi hiç şey_etmezler biribirine çoK böle yangınnıklılar. beñem
139 gelinnerim çoK iyī. /.../

SİVRİHİSAR - Dümrek

Kaynak kişi : Ülkü Demir, 66, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Dükkan önü
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Yemek dökme

1 /.../ ÜD: vallā ğuzum_ışde ğına gecesi olur, ilgi gecesi olür. SGA: Ne gecesi? ÜD: ilgi gecesi
2 dëlle ilgi gecesi olur. ilgi gecesi evelâ gideriz ğına yağa.. ğına yakılmaz dâ öteSini berisini
3 götürüz ğızīñ. onđan sonā şey götürüz, cerez götürüz orda yiller. ondan sona gelille
4 da_ıllıllar. ondan sona eli.. ertesı gün duva.. şey_olur ğına_gecesi olur. gündüz dāmet
5 geydirme olur. damadı geydiriz, şırıya çıkardırız. SGA: Nasıl giydiriyorsunuz? Nereye
6 çıkarıyorsunuz? ÜD: işde ā şırıya çıkardırız orda baK tekKe var tekKenin_önüne çıkardırız.
7 ondan sona hocalar gelir dāmādı geydiriler. sādıcı geydiriler. birer de ikişer dene havulu
8 verirler. SGA: Ne verirler? ÜD: a havlu mavlu. havulu verirler ... dāmaT Siniye ğorlar onđan
9 sona öteberi cerez ğorlar. onu saçallar. çoluğ çocuk_alıır gider. resim çekeller filān
10 fişman_ışTe. ğına_ğecesinde dē ğıza ğına yağallar. eline yağallar, ayāna yağallār. üver
11 götürülēr. SGA: Ne götürürler? ÜD: üveller ğızı üveller hani şeyde üvüyollar ya ğına
12 yağarğan çalgıcılar ne üvüyor ya. ā öle üvüyollar. ğına yağallar. ğıza ğına yağallar, olana
13 ğına yağallar. oynallar, güleller, da_ıllılla onđan sona zabāleyin gelin çıkar, gündüz, ölennēn.
14 dā gelini çıkardıllar onđan sona geliniñ_évine gelir para dağallar. evinde oynallar, güleller,
15 para dağallar, altın dağallar geline olana dāmada. onđan sona da_ılandan sona bi_ez de
16 ölennen yemek veriler millete u ğadara millete. o ğadarı dü_üne giden hēp ğoca köye yimeK
17 dökeller. yiller da_ıllılla. bu ğadana. SGA: Damadı ortada nasıl giydiriyorlar? ÜD: işTe
18 burıya dü_ündekiler gelille bōle oraya götürüler dāmadı. dāmaT_öñdē onđan sona biğaş
19 kişi de elinden dutarlar dāmadı şırıya götürü dikeller. burda ğadınnar bōle bekler cāmiden
20 hoca çıkasıya. cāmiden hoca çıkınca geliller dāmada ... gireller. urıya da zini dutallar dāmat
21 Sinisi olur sādıç sinisi olur. unuñ_üşdüne işde dedim ya cerez ğollar. havlu ğollar. ū hoca
22 gelir u geydirir. cā.. dāmadiñ_ēlbisesini geydirir, ğırvatını tağar. onđan sona geydirdikten
23 sona āmin delle hoca bi dene du_ā ider gelin güvē işde mutlu olsun filān_olsun
24 fişman_olsun allah mutlu yuvalar ğurmaK nasib_etsin. hayıllı evlatlar nasib_etsin. bōle bi
25 du_ā eder onđan sona da_ıllıllar bu ğadara. SGA: Kuzu doğunca ne yapıyorlarmış? ÜD: ğuzu
26 do_unca unu bilmem ğuzu nası? SGA: Çocuklar gezdirir dedi doğan kuzuyu. ÜD: u

27 esgidendi bē şinci yoḲ_ōle. **SGA: Sen küçükken yapar mıydın?** **ÜD:** yapardığ_emme ben
28 unud_aldım gitTim ne bilen ğaç yaşımıdayım gülüm_altmış_altı yaşımıdayın ne bilmiyom.
29 **SGA: Adın neydi teyze?** **ÜD:** ülkü. **SGA: Soyadın?** **ÜD:** demir. **SGA: Doğma büyüme**
30 **Dümreklî misin?** **ÜD:** dümreklîyin. **SGA: Okula gittin mi?** **ÜD:** gittim. ilḲoḲula burda gitTim
31 ilḲoḲula hocıya gitTim hatime.

32 **SGA: Biz gelirken şey vardı. Yemek dökme mi deniyor?** **ÜD:** var var. hē yemek döküyolardı.
33 cāmide hatim_ediyoullar ğuran_oḲuyollar üş dört ğız meselâ bû, sēn, bēn, dört kişi ...
34 oḲuyollar. ona şeker veriler, ğolonya veriler millete. onđan sona ēvlēne geliller yemek
35 dökeller gelene. ben de Kitmedim dā şimdi oḲudulađ da gitcem. yemek gelennerē.. **SGA: Biz**
36 **yedik yemeklerini.** **ÜD:** yidiñiz mi? hıh ā ōle işde baḲ. **SGA: Başka ne için yemek**
37 **döküyorlar?** **ÜD:** işde o hatim yemē oluyo. varannā para para daḲıyoullar. oḲudū ... bizi
38 oḲudular dāvet_eteriler bizi dē biz daḲı götürceS, para götcēS, yazma ... götcez ne ... erzak
39 götür ne ... ne ēlinden nē gelirse ne ğoparsa ... götür. verin ğıza daḲar yemek ye ğo ge. **SGA:**
40 **Başka ne için yemek veriliyor?** **ÜD:** bi de baş_derisi deller. baş_derisi dēriz_işde dāmaT
41 çıkıca gün bö.. yarın cumartezi bes.. be.. cumartezi var. yarın ğız_ēviniñ ceyizi daḲılır.
42 ğızıñ, gelin_olcaḲ ğızıñ ceyizi daḲılır ēve. otur ğızım sen de otur. ay beni dutaḲ_ñı sēn?
43 amān. vay ben nābıyın? ay ğuzum dutmasaydıñ ğız. amanın ğuzum ... **SGA: Bizim**
44 **televizyonla işimiz yok teyze.** **ÜD:** bunu bāña gösderebiliñ_ñı şinci? **SGA: Gösteririz sana.**
45 **ÜD:** vay ben nāpıyım? vallah_onu heş farketmedim. ben nāpıyım? **SGA: Dedim ya ben sana**
46 **televizyona veremeyeceğiz diye.** **ÜD:** yā televüzona ben vērceñizi bildim de zāten bunu
47 bilmedim ahluma gelmedi bû. **SGA: Neydi o? Baş derisi?** **ÜD:** işde bōle damat çıkıcaḲ
48 gelin_olcaḲ ğızı cumartesı gün ceyizi daḲılır_ēviñ_öñünde. **SGA: Asılıyor.** **ÜD:** asılıyo
49 ceyizi. ne olursa yazma çevre işde elbise gelene ne olursa daḲallar. veyahut dā bōle masaya
50 serellē. gelen baḲar gelen baḲar. ondān sona gelen baḲar eve girer. eve girer yemek yir
51 oḲuncuları. oḲuncuları işde yemek veriler. u da_ıllıla ertesı gün de işde dedim gibi
52 gelin_olur dāmat çıkar. **SGA: Baş neydi?** **ÜD:** ceyiz. **SGA: Damat için baş...** **ÜD:** baş_derme
53 baş_derme. baş_derme. **SGA: Bu kız evinde verilen yemek mi?** **ÜD:** ceyizde baḲıncā
54 ğız_evinde verilir. onu.. ğız_evinden sona bōle cumartesinde işde ikindilēn yemek verilir bu
55 hez ōlan_evinde. ōlan_ēvine da.. oḲuncular gidēr evinde yemek veriler. ... yemek veriler
56 onđan sona dāmat da_ıllıandan sona dāmada geli.. girmeden. şinci ēvlēne gideller yemē
57 yiller. ikinci oḲunasıya yemek yiller. ēvde oynallar. oynallar güleller onđan sona ikinci
58 oḲununca dāmadı burıya getirirler. unu unutTuḲ. yā. dāmadı burıya getiriler geydiriler
59 da_ıllıllar_işde. erteSi gün de gelin çıkār pazar gün. gelin çıkār gelin de oynallar güleller

- 60 para dağallar dāmaTı ... gelin ... geline para dağallar ū dāmada para dağallar. geliniñ_öñünde
61 oynallar güleller da_ılıllar bu ğada. **SGA: Sağol. Allah razı olsun.**

SİVRİHİSAR - Elcik

Kaynak kişi : Fatma Çelik, 59, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat, Sohbet

- 1 **FÇ:** fatma çelik. **SGA:** Kaç yaşındasın? **FÇ:** elli ye.. elli doğuS. **SGA:** Okul okudun mu? **FÇ:**
2 okudum. **SGA:** Nereyi okudun? **FÇ:** beşe ğadana okudum ... ezeli. öle. **SGA:** Bu köyde
3 miydin? **FÇ:** bu köyde okudum. **SGA:** Eğitmede mi okudun öğretmede mi? **FÇ:**
4 öğretmenlerde okudum. **SGA:** Anlat hadi dün anlattıklarını. **FÇ:** ne deyen de annatēn? **SGA:**
5 Eski nasıldı? Şimdikini anlat. **FÇ:** yāv_ esgiden nasıydı? esgiden_öle işde şeyleridi. esginiñ
6 durumnarı hani şincikine bakarsañ ezeli meselâ ğaldırıldıĸ harmanımızı murmanımızı. āz bi
7 şiy ğaldırıldıĸ yeterdi. şinci saman ğadana arpa buydey ğaldırıs hēş bi dene şeyini görmeyiS.
8 ezeli meselâ çolūmuz çocūmuz iyiydi meselâ öle bī şennik yu.. ama şey yōdu ğaçardıĸ.
9 açımız saçımız yōdu. şinci hep açık saçık. ezeli meselâ atalarımızdan ğorĸardıĸ.
10 ğōñşularımızdan ğorĸardıĸ. şe_ıderdiK de ne o sen meselâ böyüKlerimiz bi suç_ışledimiz
11 zaman düvellerdı meselâ. anamız bubamız ğızmazdı. şinci birisine sōle ya ğavġaya ğaĸar ya
12 şiyē ğaĸar. öleydi işde esginiñ durumu ne bile.. ezeli iyiydi. şincikinden şey. vallâ
13 bilmen_ışde öle. **SGA:** Nasıldı eskiden hayat? Tarlaya falan giderdiniz. **FÇ:** tabi tallıya
14 giderdiK meselâ ırġatlık_ışlerdiK. harman sürerdıK. badus yapardıĸ. çapa ğazardıĸ. davar
15 sa_ardıĸ. şinci hēç. tallada amele gelir biçer ġelir alır gidēr. ğayfelerde oturuz, ēvde oturuz
16 bakārın seniñ tallada biçēr, yolmacı seniñ tallada ēvde oturuS. ondan sona nāparsañ
17 o_ zaman da biçerci paraya gelir, onđan sona yolmacı paraya gelir. elde bir_elde. dabi ezeli
18 kendimiz ğaldırıldıĸ kendimiz āz ğaldırıldıĸ_ama öz ğaldırıldıĸ. meselâ hayvannarından
19 ēderdiK. benim günümde ġı.. meselâ ġenşlīmde günümdeykene öleydi. ama şinci şey. heş bi
20 dene öle bi ġıyasıya öle bi çalışma yoĸ. hani ezeli çapa ğazardıĸ meselâ tallıya taĸĸıya
21 giderdik. harman sürerdıK, şeylerin badus yapardıĸ. oraĸ makinesinen_ışlērdiK. benim
22 günümde öleydi. ama şinci biçer geliyor_alıp gidiyor. onđan sona yolmacılar gelir
23 yolmacılar_alıp gidiyōr. öle. **SGA:** Eskiden evin erkeġine sayġı gösterilirdi deġil mi? **FÇ:** tabi
24 canım tabi. ēvimiziñ erkē ne dērse aynı u olurdu. meselâ nē nē dērse, paramız pulumuz
25 meselâ yicēmiz işcēmiz bi ēvden bi ēlden çıkardı. tābi şinci öle bi hani şiy_etmezdik ki.
26 erkēmiz tabi başımızın tācıdır. **SGA:** Şimdi? **FÇ:** şinci vallâ af_ēdersin herkes kendisine ġöre

27 hani para da bōl. yiyim de bōl. meselâ ezeli heş para görmezdik. şere bazara êreklerimiz
28 giderdi. şindi ğarılarımıS hepimiS şere bazara gider. vallâ şinci gideriz meselâ. elimizde para
29 meselâ nerden_olsa geçiyor ğarıya para. meselâ bêylerimizden_alıyöz adamnardan_alıyöz.
30 geçiyör. öle. **SGA: Kayınvalideyle, kayınpederle ilişki nasıldı? FÇ:** vallâ ğayınnam aççık
31 ğaynatam şeyidi amma huysuzudu amma ğayınnam peg_ıyidi. hē. ğayınnam peg_ıyidi. onu
32 da şeyē tûp patladı. tûpde yāndı ğayınnam. ā bōle şurda êvi vardı işde. ğayınnamıñ. tûP
33 patladı ğaynatam heş bi dene hayâtında şey_êtmezdi, tûp dağmazdı. bizim irâmetlik eriFne
34 şere gitTiydi. şerden de cāmiye çimentō sardı geldiidi. onu dā ben dēdi hava da yağardı bōle
35 cāminiñ dēdī çimentolarını yıkıvırıyın geliyin tûPü dağıyın. ğaynatam da zabağ namāzına
36 gider. ordan gelir. tûbün başını kesēr. onū da kesince onu dā tûbü açar. irâmetliK ğayınnam
37 da ra_atsızıdı. yatırdı. onđan sona onu da şey_êder. tûbü patladır. yakdı atTı. öldü.
38 ğaynatam yedi sene şey_êtmedi. durdu. u şey_êtTi ğayınnam yandı. öldü. ğaynatam da yedi
39 sene sona öldü. her taravı yandı bağ ğayınannem de sağalları yanmadı. başınıñ her taravı
40 bōle yāndı sağalları yanmadı, ğaynatamıñ. **SGA: Kaynatan yedi sene daha yaşadı. FÇ:** yedi
41 sene daha yaşadı. **SGA: İşte vade yetince. FÇ:** öle anam_ışTe napÇağ? allah ğurban_ıoldum
42 kimsiye vermesin artık öle yangın da kimsiye vermesin. ğayınnam çoğ_ıyidi. çoK_ıyiydi.
43 bōle bi gidene bi a.. bōle giden_ıadama yönünden yolları bōle illâ ona yemek yidiridi,
44 onđan sona yolcudan geçen yolcuyu çeviridi. ta öle iyidi. elindeki yarım_ekmēni bōle
45 ğoñşunđan yimeye şey_ıderdi, isderdi. ğayınnam çoğ_ıyidi. **SGA: Allah rahmet eylesin. FÇ:**
46 ā allah rāmet_ıylesin. bağ bi dene suÇ_êdērdiK. ezeli bōle lāmbalar varıdı. şe ışık lāmbası.
47 ğaynatamnan lāmba getiridi. o gelidi āşe ba_ıa bi dene lāmba vēr. āşa ba_ıa bi dene şey vēr
48 dir. ğıradıK lāmbaları ğayınnam şey_ıderdi, sucu üsdüne alırdı şey_ıtme diye. hani ne o sen
49 getir_ıadını. ben ğırdım dērdi. rāmetlik ğayınnam. öleydi. peg_ıyidi. ğız valla ğa.. bağ
50 ğameraya ne o ğızım_ıalma. **SGA: Biz bunları yazacağız. FÇ:** hē öle ğuzum_ıışde hē. /.../ **FÇ:**
51 işde öle annem_ıışde nāpÇın? **SGA: Sizin annenizin zamanında nasılmıştı buralar? FÇ:** vallâ
52 annemiñkinde de öle işdē. varlından yoğlıından onnar da öle zebillinnen gelip geçērdik.
53 deyirmenlerde meselâ şinci heş satın_ekmek ne yimezdik. deyirmenlerde üyüdüdüK.
54 buydeyi yığallardı. şeyini hayvannarnan dūrēz.. düvērdik so.. şeyi, būydayı. onnarınan da
55 döydüKTen kerı şey_ıderdiK. ne_ıo sen geTin_ıadını yığardıK buydayları un yapardığ
56 unnarđan yirdik. heş bōle satın_ekmek ne yimezdik ki. çarşı ekmē. kendimiz yapardıK.
57 **SGA: Ama sağlıklıydı herkes. FÇ:** tabī. sālıklıydı öle yapardıK_ıışTe. meselâ fasilleimizi
58 zebzemizi misirimizi ne olursa ösun kendimiz üredirdiK. öli_ıışde. **SGA: Sağolasın teyze.**
59 **Ağzına sağlık.**

SİVRİHİSAR - Hamamkarahisar

Kaynak kişi : Ayşe Kılıçaslan, 45, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Tandır evi
Kayıt türü : Video
Konu : Tandır evi

1 **SGA: Yenge adın ne? AK:** adım_ayşe. **SGA: Ayşe yenge soyadın? AK:** kılıçaslan. **SGA: Sen**
2 **doğma büyüme Hamamkarahisarlı mısın? AK:** buralıyın ben. hamamkarahisar kö_ünden.
3 annem bobam da buralı. gayınbobam da eşim de buralı. biz buralıyız. **SGA: Şu tandırdan**
4 **küllesinden başla da biz öğrenelim bunu. AK:** şimdi tan.. tandırı yaqdımız zaman içinde bak
5 burda küllesi var. bu külleyi ğapat.. aşdımız zaman burda ekmek yaparız inşa.. bi nasīb_olu
6 da bi denk gelseñiS. burda heP bazlama deriz ekmek yaparıs. bu fırın dedımızde de altına
7 ateş yaķarız üsTüne yaķarız_ateşi. hamuru içine salāz altıynan_üsdüynen bir ķabarır ekmē.
8 tamam. **SGA: Bir şey söylemiştin orada. AK:** burda delī var şu yukadā. ateş_ordan çıkıyor
9 dumanı. bu naylonuñ_altından çıkdī gibi de ekmēñ tabi o isi içine vermez. içine vermedī
10 gibi de ekmeg_altıya üsdüne ğıpgırmızı olur. bi görseñ fısır fısır, peteg peteg_olur.
11 nasīb_ola da bi denk gelseñiz de bişirseκ yiseñiz. bu ğuziniye de geldımız zaman ğuzinede
12 de üsdünde yemek yaparıs. börek çıkarı içinde haşĝaşlısı, hamırlısı, tespi ekmē deriz, su
13 bōrē deriz onnarı baķlava her şey ğızarı yani fırın gibi ğullanıñ bunu da. **SGA: Nereden**
14 **yakıyorsunuz onu? AK:** şimdi bunu burdan yaķarıs. baķ burdan yaķarız burdan altına depesi
15 var baķ bunun. bu depesinen ğalañ, yaķañ. altınan külünü de burdan_aldım zātēñ. burda
16 tesbilerimiz de burda. burdan pişiriz. bu ayarlama da yeri var ekmēñ. **SGA: Sıcaklıĝını. AK:**
17 tabī sıcaklıñı derin ya aynı fırın gibi. mesēlā fırınıñ_altı yandı zaman_altını söñden_üsdünü
18 ğoñ ya. bunu şimdi bunu bi baķam ayarsız_oldu altını şı_yapdı. üsdünü taķıvırın altı üsdü
19 ğızarır. ... normala çekdīñ zaman altıyna üsdüne bi ğızardır. bu ğuzüne. bu da hamır
20 makinesi. fişi daķdīñ zaman içine suyunu atāñ, duzunu atāñ, ununu makineyi ğalışdırıñ onu
21 döñderiken eliñine şey ēsıran deriS. bu biz bu demire ēsıran deriz. bunu böyle ğarışdırıñ o
22 döñerken hamırını ğarışdırıñ ya hamırın ğōsa bi sa_āt. bi sa_āt yoñutdururuS. hamırı
23 eĝer_azsa kırķ beş dakika yoñurdur üsdünü ğapadır bu demiri burdan sökeñ yalıñız bu çıkar
24 burdan. böyle etdīñ zaman bu çıkar. ğaķarlı. hıh baķ. bu burdan çıkdī zaman bu makine
25 buraya ğaķar. hamırın_üsdünü yoñurandan sona ōrteñ, mayası gelir. o sa_ā tandıra yumā
26 dökeris seniñ_öldüñ yere ķartunnar var baĝ_orda. o ķartunnarıñ_üsdüne de beS sereriS.

27 beziñ üsdüne de yumā yu.. ufağ_ufağ da yumak dökeriz biz bazlamanıñ hamırını bilin_ñi
28 bilmeñ_ñi bilmem. he. de o da õle oldū zaman bi tāne bi tane alır_alır bişiriz. beş tāne alır
29 sacımız da, bazlama saçımız. onda bişiririz. ısıd_ısıd yi şey makinesinde tost.. **SGA:**
30 **Bazlamayı şunda mu yapıyorsunuz?** **AK:** he he onda yap.. tandırda yapıyoruz. ötekinde de
31 çörek deriS, fırın çöre. fırın çöreyi deriS. bunda da yoğutdururuz. ben hasdalanınca muhtarın
32 hamırı makineye mejbır ğaldı almıya. õnden elimizinen yoğuruduk. **SGA: Kırk beş dakika,**
33 **bir saat elle nasıl yoğurulacak?** **AK:** bu şey elinen kırk beş dakığıya ğalmas hamır. **SGA: O**
34 **daha mı çabuk oluyor?** **AK:** şindī hamır bu böle böle ider içinde. amma elinen yoğurdūñ
35 zaman insan gücü hiş durmaz_çinde depiniyo. çarpınıyoñ hamırınan. bađdıñ hamır kenarına
36 ğavuk yapar böle ufağ_ufağ. ondan sona çıkañ hamırdan. hamırın_öldü belli olur. elin
37 hamır_öldü zaman eline mesa ğararķan yapışır. hamırın kendi oldū zamañ elinden hamır
38 çıkar. ıslamıya başladī zaman tamam hamırın_öldü. ondan sona çıkañ üsdünü örteñ. **SGA:**
39 **Ekmek hamuru sulu mu oluyor biraz?** **AK:** hayır. pek cille.. ğatı de_ıl. yuķa hamırı gibi
40 de_ıl. yuķa hamırı gibi de_ıl. yanı ondan sıvı olur. ondan sıvı olur eğer_õle olsa bazlama
41 ğabarmaS. o da nāpār? eÇiK ... alırsız yumā dökenden sõna. o da napar? fısır fısır_olur. iki
42 yüzlü bişiririz ekmē de, bazlamayı. altına üsdüne bi ğızarrı. /.../ **SGA: Buraya ne diyorsunuz?**
43 **AK:** bura tandır_evi deriS. tandır_evi. şindi burda yemek yaparım. bura ocağ. bēn şuraları
44 bi hallediyim de. biz şindī selmāydı de mi adın? **SGA: Semra. AK:** semrā hanım biz şindi
45 köy yerinde oldūmuz içiri ocā yaķmayı odun tutuşturmayı mejbır poşet ğoycañ_üsdüne
46 yaķacāñ. u da õle oldū gibi hē.. mazut dedīñ para. mazutu para. şindi mazıt dökmeS bu
47 odunnāna yaķarım ben tutuşturum poşetleri, poşedinen tutuşturum bura ocağ bağ. bu
48 ocāñ_çi. burda burdan yemē yapañ burda da yapañ burda gö.. üş tāne gözü var bağ. buniñen
49 yemē yapdīñ zaman suyūñ her şeyiñ hazır. seniñ_ayğazıñdan çoğ_jyī. **SGA: Bunun**
50 **yemeğıyle bizimkiler bir mi olur?** **AK:** tabī. hem_ānında bağ. Sabānan yaķdım, ğı.. ğızartma
51 yapdım. çayı demledim gitTik sa_at_on gibi gitTik burdan. geldim sıcacık su. çayı da
52 hemen di ğaynadı. tabī. enerji ısıdıcı muhtarın_alcağ da çatıyı ... oñarmayınca aldırman
53 çatıyı. çatımız_akıyoru u eviñ çatısı büyü_eviñ çatısı. ađdī gibi dē enerjini ... o da aķar. yā.
54 dā yeni ğırdan geldiK. selāmi teleFon_eder mi yāmır burda yok yāmır. anam bāçada bi
55 yāmır varıdı. öldüK gelesiye deK. bütün_ortalıķ çamır_öldü. semrā hanım siz bi oturuñ ben
56 size bi ğahvaltı hazırlayın. elimdē tesbileri nereye ğodum?

SİVRİHİSAR - İbikseydi

Kaynak kişi : Eyüp Kurt, 37, Lise

Derleyen : Erdoğan Boz

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Ses kaydı

Konu : İbikseydi menkıbesi

- 1 **EB: Adınız neydi? EK:** eyüp Kurt. **EB: Yaş? EK:** yetmiş yedi işTi döma. **EB: Bu arkadaşlar**
2 **sizin çocuğunuz mu hepsi? EK:** şu ikisi benim. **EB: Şu arkadaş. EK:** ü benim baca.. şe bal..
3 ğayınınñ yāni. unnar misāvir geldiler. **EB: Okul durumu ne? EK:** lise. **EB: Köyün adı. EK:**
4 ibikseydi. **EB: Nereden geliyor? EK:** köy seydi ibrā_ımden gelmiş. burda bi yatır var seydi
5 ibrā_ım diye. **EB: İbrahim'den İbik'e mi dönmüş yani? EK:** heralda öle olmuş yāni. seydi
6 ibra_ımiñ zamanında şey_olmuş ta. **EB: Seydi İbrahim hakkında nasıl bir bilgi var? Kimmiş**
7 **bu zat, ne zaman yaşamış? EK:** valla bu adam bu timuçin paşanın zamanında yaşamış. hıh.
8 buriya orduynan bi ordu asgeriyen gelmiş. u_ zaman ğarķına gelmiş bñ asgeriyen.
9 ğarķınnan da bizim köyün_arası öle bñ arazi yönünden annaşmazlık varmış. u ğarşı
10 gördüğüz tepeden bu taravı bizim, öbür taravı ğarķınınñ. bu dede bu tarava ğarķınnınarı peK
11 geçirmezmişdi. burdaki ğarķınnınar da ge.. hani orduynan gelince paşā, buna demişler ki ya
12 burda bi dene adam_ımar. bizi böle ediyo böle ediyo demişler. o da iki dene asger yollamış
13 gidin demiş şunu çārın geliñ. iki Tane asger gelir buriya, u dedeyi ça_ırılar. dede demiş ki
14 siz gidin, ben geliyom demiş. bunū yollamışlar. tābi asKeller geri gider. dede bi bayKuş
15 kılında gelir çadırın ğazına böle ğonar. ğonar_urda mu_abbet_ediyoumuşdu. asKerñ biri bu
16 ğuş burda n_ārar diye ğovalayıverince geri uçar geri gelir. tabi padişah baķar bu adam
17 gelmeyince yā demiş baķ seni sayıp da gelmedi görün_ñü demişler köylüler, urdakılar. bu
18 kez iki dene dā asKer yollamış gidin demiş dutuñ geliñ_onu buriya demiş. geri gelir
19 asKeller dutar geri getiriler bunu. bu dedeyi götürüler. demişler ya ben geldim. hālā siz
20 demiş şunnarı şunnarı ğonuşuyodunuS o anda burda. asgerñ biri beni ğaldırdı ben gittim. öle
21 deyince tamam demiş. adam_öle deyince padişah biraz ürpermiş yāni neyin nes bu diye.
22 demiş benim_ asgerñ ğarnı aç, hayvannarıñ da ğarnı aş demiş. bunnarı u da demiş ki siz şu
23 çayıra iniñ demiş yuKarda bizim bulğuluK çayıra var. çayıra ya getirin demiş hayvannarı
24 doyuralım. bi tarana çorbası yapmış şöle bi tabaķ. bi tabaķ da işde şöle ufaK bi şeyde de arpa
25 götmüş. arpayı çayıra dökmüş. üzerine bi tane çul örtmüş. arpa başlamış böle ğaynamāya
26 yerin_ altında. ondan sona bulğuru da u çorbayı da bölē ocā ğoymuş. çorbadan da hanğı

27 asgere verdiyse ne yēmē isderse adam o yemēñ lezzetinde yemeg_almış yani tadı. u
28 çorbaynan u as.. şeynen arpaynan bu a bütün_orduyu doyurmuş. ama pādişah tabi
29 huylanmış. bakmış şindi bunda ne kerāmet var diye. demiş ki yav demiş dile benden ne
30 dilersen demiş. o da demiş ki yav sālını dilerin demiş. olmaz demiş. dile benden demiş ne
31 dilersen. o da demiş şu a_aşları atiyim. atTīm_a_aşların düştü araziye bana ver yeter demiş.
32 üç dene a_aç varmışdı biri ardış biri ālat biri de şey, ālıç, ālat, ardıç. üç dene a_aç ocağda
33 yanyomuş böle ğafaları ğalmış. bunnarın_üçünü atiyim demiş. düşen_araziye bana ver
34 yeter demiş. o da at demiş. otTüm yerden_atiyin demiş. o da ayā kaļk da at demiş padişah.
35 yok demiş, otTüm yerden_atarın. düşdü yeri bana ver demiş. ordan bi atar çayırdan,
36 sarığavānan bizim kö_ün_arasında bi ardış var yoluñ kenarında. giderken duruñ bi baķıñ
37 baķ. kökü böle bi acayıp bi şekilde. se şeklinde dā hālā duruyo a_aç. ve ben bildim bileli bu
38 a_aç ne büyür ne küçülür. baĶın on senede bi a_aç fidan dikTiñiz. on sene sona bu fidan ya
39 kaķar bu ğadar olur ya da ğurur yok_olur. baĶ u a_aç ben bildim bileli baĶ benim yaş da
40 bu zamana ğadar dā yaşlılara da sorabiliriz. elli atmış yaşında olannara da sorarsınız. aynı
41 şekildedir_a_aç. hālā duruyo. diyer_iki tānesi bi bu yana biri tarava düşmüş. onnar yalnız
42 ğavur burdan polatlıda sıkıyı yiyip de geri döndü zaman ... giderken o iki a_acı yakmışlar,
43 kesmişler. bu aradaķı araziye bana verin yeter demiş ve yāni dede u_zamannar yaşamış. hālā
44 bu kö_ün suyunu da u dede getirmiş. u_zaman su yokmuşdu burda. milleT sırtında
45 ğovalarñan u çayırdan su çekiyomuştı burıya. onnarın o haline acımış. gitmiş bu taraFdan
46 suyu getirmiş, burdan çıkartmış hālā bu su, aĶan su o su. ta o_zamandan beri ne azalır ne
47 ço_alır. suyumuz_aynı sıtandartTa aķar. **EB: Mezarı nerede? EK: ibiK dedeniñ yaturı orda.**
48 orda bi kendi bi de gelini çocukları var. **EB: Nerede? Görmedik onu biz. EK:**
49 mezarlıñ_üsdünde siz türbiye girmediniz. hā türbiye girmediniS siz. hā yeri bu. yani burdan
50 gelme. bu kö_ün tarihi çoğ_esKi. ta bu ğavuruñ şeýe gitTinde hanı polatlıdan ta burda
51 anķaradan geri döndüñde ta u_zamannarda bu köy varmışTı. baķ sarığavaķ yokmuştu
52 köyde. sarığavaķ ondan sona ğurulmuş sarığavaķ köyü. yani ğavur gittikten sonra
53 ğurulmuş_ama bizim bu köy ta undan_önceden varmışdı burası. ta undan_önceden yani
54 buranın şeyi varmışdı ama tābi haliyle kimi gelmiş kimi gitmiş. Ķala ğala seKiz_on hane
55 ğaldıķ. /.../

SİVRİHİSAR - İğdecik

Kaynak kişi : Döndü Has, 54, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün

- 1 **SGA: Döndü hanım doğma büyüme bu köylü müsün? DH: évet. SGA: Şehire falan gittin mi?**
2 **DH: gitTim. SGA: Ne kadar kaldın? DH: bu sene geldim. yirmi yaşında çıktım bu sene**
3 **geldim. SGA: Kaç yaşındasın şimdi? DH: şimdi elli dört. SGA: Okula gittin mi? DH: gitTim.**
4 **ilkoğul beşden çıktım ben. SGA: Bize eski İğdecik düğününü anlatır mısın? DH: ya**
5 **dü_ünden_ni başlayalım? SGA: Kınadan başla. DH: cumā akşamı. cumā akşamı ilgi gècesi**
6 **olurdu. ilgi gècesi derlerdi eyvence yapılırdı. cumartesi günü sabah işde kızlar toplanır.**
7 **dü_ün sahibi önceden yufKa yapılırdı. cumartesi saba_ı da kızlar toplanır dü_ün sahibi un**
8 **verirdi, yağ veridi, haşaş veridi gözleme yapılır hep dü_ünde eyvence olsun diye dü_üne**
9 **gelennere sa.. öle hani bi şey_olarak satılırdı yāni. gızlar_alırdı parasını. aralarında**
10 **paylaşırlardı. işde odun parçalarlardı yēmeKleri bişirmeK_çin genşler. işde öle olurdu**
11 **ölenneyin yemek pişirilirdi. yenirdi bütün köy. ondan sona dāmat geydirirlerdi. damadı**
12 **ortıya çıkartırlar hoca ceketini gıravatını işde öle bi şeyler yapallardı. ondan sona damada**
13 **taķı olurdu. sōna ikindileyin kıS tarafına gidilirdi. şey götürülerdi çizme derlerdi adına,**
14 **ayaķķabı gorlā çerez gorlardı. kıS tarafına gidilir. akşam kına gecesi olurdu işde. x:**
15 **esgiden_ikindiden yapardık ya. DH: şey kınayı mı? x: dāmadı. DH: yakılsa da hani hē**
16 **dāmada kına yakılırdı ikindileyin. ondan sonra da işde akşam da kıS tarafında kına gecesi**
17 **olurdu. pazar günü dē gelin_alınrđı. ondan sonra tamam yemek verilirdi tekrar. SGA: Neler**
18 **pişirilirdi? DH: ya isdiyen bamya çorbası, isdiyen bulğur isdiyen pirinç pilavı hani ne isderse**
19 **una göre yapılır yāni. dü_ün sahibine bālydı. işde öle. SGA: Tamam. Çok sağolun. Ağzınıza**
20 **sağlık.**

SİVRİHİSAR - İlören

Kaynak kişi : Zehra Görgün, 90, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Sunnet düğünleri, Yöresel yemekler

1 **ZG:** benim çocuklümde şöle çocuk an atatürk_ö hocaları asardı. oğulları şiy_etTi dîni
2 dersleri ... ğaldırdıydı. ben hic_okula gitmedim. hiş ne türkçe bilirin ne ğuran bilirin. böle
3 böle yetiştim_ışde. **SGA: Zehra teyze soyadın ne?** **ZG:** ... ilkin demiridi. şimdi görgün. **SGA:**
4 **Görgün. ZG:** éveT. **SGA: Kaç yaşındasın?** **ZG:** doksan yaşında varım ğuzum fazla de_çlisem.
5 **SGA: Maşallah göstermiyorsun doksanın üstünde zaten.** **ZG:** ama gözüm gözüme kıtırak
6 geldi mi, dizlerim dutmaz mı? perişan_ışde öle. **SGA: Sen duaları nasıl okuyorsun?** **ZG:** nası
7 du_aları? **SGA: Okuma blmiyorum dedin ya.** **ZG:** evet. işde bir_iki tâne biliyorun unnarnan
8 namaz ğılıyordum_ama şimdi ğılamaz_öldüm. dizlēm heş dutmaz. **SGA: Dizlerin mi**
9 **ağrıyor?** **ZG:** dizlerim arımaz da dutmaS. göçürür böle giderken. boşadıvrır. doğdura ğitTik
10 o ğün doğTur dedi ebe seniñki geşmiş ğali dî. saña bi şey yapamayız. ameliyet_eTseK dedi
11 masadan ğalkcāña söz vermen dedi. ha masadan ğalksañ yürücēne yine söz vermen. ğalik
12 böle ğitcek se_enki dedi. geri geldiğ_ışde arı dindirici verdi. ğoduğ geldiK_ışTe ...
13 ğitTiydiK. **SGA: Ağrı kesici verdiler.** **ZG:** hē arı kesici verđiler. ğoduğ geldik. **SGA:**
14 **Maşallah iş yapıyorsun.** **ZG:** yatTım yatTım yeni ğalkđım bu dē bobanne şunu yap dedi. ben
15 de yapıyin dedim_ışde oturdum. **SGA: Torunlar çok tatlı değil mi?** **ZG:** çoK datlı. peni de
16 unnar sever ben de bunnarı canım gibi severim. ci_erimin yarısı derim bunnara. çoK
17 severin. dört tâne bunnar. dört tenē başda var da ille bunnarın yanında bunnarı bēn
18 böyütTüm yanımızda bi evde oldūmuz_çin bunnarı dā çoğ severin. iKi dene ğızıñ biriniñ
19 var üş dene. üş dene de biriniñ var ğızıñ_altı dene de unnar var_amma ille bunu çoK
20 severin. bunnarı çoğ severin. **SGA: O da seni seviyor belli.** **ZG:** u da be.. he u da beni sever.
21 afedersiñ çiş_edin gelir arđamı yıkayıvrır. allah var peg_çyi öteKi de öle böyüK KıZ var. bi
22 dē olannarı vā olan ğadır assubay dē bi şey bi yellerde. bi denesi de eşkişe_ırde. işde öle.
23 **SGA: Sen gelin olduğunda kaynanan kayınbaban var mıydı?** **ZG:** ğayınbobam yōdu da
24 ğayınnam varıdı. u da dul ğalmış yazık geş yaşında. üş tâne cocū varımıştın. bi ö.. iki ölu bi
25 ğızı. e ğızlarını şiy_yapTı. ben de böyüdüüm a beñem_adam da ğüççüdü. buña beklēñ_çji sen
26 dediler. ço.. Çāhillî işde işTe cāhil_okumayınca hiş bi şiy bilmen. beklerin dedim. yedi sene

27 bekledim. **SGA: Büyümesini. ZG:** büyümesini. o büyüdü. everdiler. çoluğ çocuk sa_ıabı
28 olduğ_ışte. birİıdiK. biz de üş ğardaşız. õsüz ğaldığ. kimsemiz yok. de ğaynanamız da
29 teyzemiz_olur. bizi aldı geldi. bobam da öldü anam da öldü. biz_üş çocuğ ğaldığ. getirdi bu
30 neyse bi dene dā ğızı.. ğız ğardaşım varıdı. onu da ğõnünce böyütTün dediler. onu
31 küçük_ölana al dediler. onu da küçük_öluna aldı. bi de ğızı vādı unnarığ_öluna da bu ğızını
32 vēr dediler. ğonun ğõşu neyse bağam vērđi. amma pek hora geşmedi. biz_jyiydiK de onnar
33 ānaşamadılar pek. benim_olan ğardaşım. onnar da öldü. hebisi öldüler hebisi. bi dene ben
34 ğaldım bi dene dā olan ğardaşımın_olu var. öldüler geş geş ne hiKmetse. işde õle ğünümüzü
35 baş_ıetTik. iyiydig_amma adam_öldü adam da ğalpten_öldü. ğayınım vardı o da
36 ğalpten_öldü. işde benim ğardaşlarım_öldü. ğız ğardaşım felÇ_ıoldu. olan ğardaşım da
37 gine felşden_öldü. de õle ğünümüzü bu ğüne getirdiK iyi kötü. çoluğ çocuk böyütTüK.
38 everdik barğardığ_ışde bõle olduğ. adam_ölüvürdü. bunnarığ yanında ğaldım_ışTe.
39 káh_jyi káh kötü. káh ğünüm_jyi geşđi káh kötü geşđik ... bağam. geçiyoz bağam nası
40 bulcāz soğumuzu dizlerim dutmadı yarām çoğ_ıoldu. yatır ğalışam biyez de kiloluyun
41 ğuzum napÇan bilmen.

42 **SGA: Teyze köyde sünnet düğünleri nasıl yapılır? ZG:** dü_ünneri mi? burda mı? bi gece ğına
43 gecesi yapallar. erŞesi ğün de çocü kesdiriller. arğasından da mevlid_ıokudullar, yimek
44 veriler o ğada işde õlê. **SGA: Ne tür yemekler verirler? ZG:** pilāv, et, bamya çorbası, hoşāf o
45 ğadar_ışde. bi de arğaya tatlı veriller helva mēlva. **SGA: Bamya çorbası nasıl pişirilir? ZG:**
46 bamya iplikte dizili olur bilirdiğiS. onu börtTürüller. bi.. süzelle ipleri çekeller ğollar geriye.
47 soğan dōrallar çoğca. sovanı yağınan bõle öldürüller. salça ğatallar biber ğatallar. sovan
48 ğaynayınca şeyi salallar, bamyayı salallar. o da bi so_ıuğ ğaynar. içine bi tobağ limon
49 atallar şõle, erimesin diye iri dursun bamya diye. **SGA: Limon. ZG:** limon. limon duzu.
50 limon tuzu ğatıyollar. sona da limon sığallā ... dek gelmeSse. u ğadar_olur_ışde. bişiyor.
51 yimeklere da_ılıyo zıFralara. **SGA: Salça falan konuyor mu? ZG:** ğonur tabi salça ğonuyor.
52 bolca salça ğonur. **SGA: Soğanla mı kavruluyor? ZG:** sovannan ğavruluyor. **SGA: Nasıl**
53 **börttürülüyor bamya? ZG:** tallıya ekiyon aynı fasille ğibi toplayon. şu ğadar şu ğadarğan şõle.
54 ipli_ıe diziyon, dağıyon, ğuruduyon bõle. onu dışā mışā ğoyuyollar işde. **SGA: Kurutmaya**
55 **mı börttürmek diyorsunuz? Suda haşlamaya mı? ZG:** he. suda haşlarız_ıevelā ona bõt.. börtēn
56 deriz biz. börtmesi o. ondan sona suyunu süzellerğ, so_ıuğ suya atallar. o so_ıuğ suyu.. iplini
57 çekeller. kevgire ğoyallar suyu ağar. onu şõle ğollar ondan sona sovanını biberini
58 ğatallar_ışde. biber salçası, sovan, tomatıs salçası edeller. icine et ğollar ğuşbaşı şõle küçük
59 küçük bolca. õle olur_ışde u ğada olur. **SGA: Sünnet düğününe konu komşu nasıl okunuyor?**
60 **ZG:** okuyon_ışde. kart da_ıdıyollar şindi esğiden kendimiS sõler.. **SGA: Eskiye soruyorum.**

61 **Şimdiyi boş ver.** ZG: şindī oğullar sünedimiz var buyruñ sünedimiz var buyruñ. yarın da
62 mevlidimiz var yimēmiz var buyruñ diye oğullar işde öle. SGA: **Kapı kapı mı geziyorlar?**
63 ZG: kapı kapı gezeller. SGA: **Kim söylüyor? Aileden birisi mi?** ZG: aileden biri ... ğali
64 yaşısan adam işde mināsiP adam. emmi kızını emmi dayı gelini işde öle öle yaşınnarı
65 oğuyor. SGA: **Kına da mı dağıtıyorlar?** ZG: düjünde daıldılar ama şindi sünetTe bilirin
66 daıldılar mı daıtmazlar mı bilmen ğuzum. SGA: **Düğünde nasıl okuyorlar?** ZG: düjünde
67 de öle kart bastırıyorlar. SGA: **Eski.** ZG: eski şe, esgiden esginden şe yapallardı.
68 büyüñ aşama ilgi gecemiz var ilgiye buyruñ dellerdī. erıesi ğına geceSi böyün de ğına
69 gecemiz var ğına gecesine buyruñ künde oğullardı. SGA: **Kına gecesine kına mı**
70 **dağıtıyorlardı?** ZG: daıtmazlardı. sāde oğullardı. SGA: **Gidiyor kapıyı çalıyor.** ZG: tabi. tabi
71 çalı.. düjünümüz var böyün ğına gecemiz var ğına gecesine buyruñ. de kö.. şerlerden ta şey
72 gelir çalgı gelir. bi denē esgiden oynardı ya ğarılar böle şindi oynar mı oynamaz mı? ğadın
73 ... kimisi ğadın getirir kimisi getirmez kendileri çalar kendileri oynar. böle olurdu esgiden.
74 SGA: **Bu fasüleyi ne yapacaksın?** ZG: fasülleyi e vallā bişiricekler besbē. bunu dün talladan
75 getirmişler de ayıtlayı.. şindi geti.. yatırdım öle ebe yatıp durma da ğalk da şunu ayıtlayıve
76 dediler. ayıtlayyon. SGA: **Sen tarif ediyor musun nasıl pişireceklerini?** ZG: ğarışman. SGA:
77 **Karışmıyor musun?** ZG: ğarışman kendileri yapallar. SGA: **Öğretmişsindir ama zamanında.**
78 ZG: örendiler tabi canım ... ikisi gelin heP gelin oldular. SGA: **Onlar gelinin mi?** ZG: biri o
79 geliniñ gelini u Küççüg olan. o böyüK ... ğızı bunun ğızı. benim torunum. ötegi de
80 torunumuñ ğarısı. hē. olan aslan gibi bu emme biraz gelin ufaK tefeK. SGA: **Gelin ufak**
81 **olsun. Gelinin ufağı makbul.** ZG: ufaK tefeK gelin ufaK tefeK. de öle dek geldi allah öle
82 yazmış nāpcañ? SGA: **Teyzeciğim sağol. Ağzına sağlık. Hakkımı helal et.** ZG: helāl olsun
83 ğuzum helāl olsun. ğat ğat helāl olsun. sen de ğız mısıñ gelin nisiñ allah sa da güzel
84 günner versin ğuzum.

SİVRİHİSAR - İlyaspaşa

Kaynak kişi : Şerife Avcıoğlu, 66, Okumamış

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Video

Konu : Sohbet, Top tutmak

1 **SGA: Şerife abla soyadın ne? ŞA:** şerife avcı_ölu. **SGA: Kaç yaşındasın? ŞA:** kırk yediliyim
2 kaç_olur? atmış_altı mı oluyom? ben gayseriliyın zaten okumuşlüm yok benim hiç. gayse..
3 hiç_okulum yok benim. **SGA: Göndermediler mi? ŞA:** bizim az köy oldü için yengem dā
4 dipden söyleyim ben şaņa. köyümüz_azcī yayla gibiydi burıya õretmen gelmedi. bu amcaņlan
5 yaşıt_ama bu erkek cocü oldü için gayakent var yanımızda şu yanda biliņ ya. ha. bu orda
6 okudu. dayısıgil vardı. benim babam beni göndermedi. okuluņ_açıldında ben_on dörT on
7 beş yaşında geldi burıya okul geldi ama ben_on beş yaşındadı. benim babam titiz bi
8 adamıdı. sen_okula õretmene gidicen de õretmeni mi seviceņ diyī bölē dedi benim bābam
9 beni salmadı. on beş yaşındasın ğızım sen ta õretmen ğadar_olduņ didi. nāpıcaņ_o okulda
10 sen dedı? ben hiç_okulu görmedim ğızım. ama hesabım da düS. geç.. okumuş gibi yāni
11 ondan baņa gayserilisin dilleş. ğayseliler çok zeķālı olurmuş. sen nērelisin? **SGA:**
12 **Nevşehirliyim. ŞA:** ğayseriye yaķın. nērde oturuyosuņuz? **SGA: Eskişehir'de oturuyoruz. ŞA:**
13 hī ... ya. **SGA: Okula gideceğim demedin mi? ŞA:** ama babalāņ sözü dutuldü için gitcem
14 dedim ama salmadı babam. malımız da çödu yengem banā af_ıdersin sı_ırımız vardı çamızı
15 vardı babamıņ. zenginđi buranıņ_asıydı babam. geçisi vardı ğırķTırıldım cıba ğütTürü biz
16 geçiyi cıba diriz hani. ğırķınca cıba ğütTürüdü bubam baņa. biz altı ğardaşız. üç iki olan ü..
17 dört ğızız. büyü_abam_ımar benim bi onnan cıba ğüderiz. abam da bilméz hiç. ben ğü..
18 ğüççükleriyin_ama benim büyüklerim hiş bilméz. ābilerim biliyo işde bunnar gibi yabana
19 ğitTiler okudular biz ğız cocü oldümüz_uçun bizi göndermedi buņamız hindi. ismiņ ne
20 ismiņ ne? **SGA: Semra. ŞA:** semrā ğüzel. özalıņ hanımıņ_adından. **SGA: Demek cıba**
21 **ğüttünüz. ŞA:** evet. **SGA: Sabahleyin kalkardınız. ŞA:** sabahTan kaķkardıķ yengem cıbaları
22 ğüder geldirdik. gelirdik bi_hez de anamız_evinde üç yüz dört yüz davarı vardı ğoyunu vardı
23 anamıņ. onu savardıķ hani ... yardım_ıde.. üş dört tane çobanı beķarı oluyodu baņamızıņ.
24 valla da çobannıra yimek hazırla af_ıdersin köpeklere top dü. bölē top dutardıķ köpeklere.
25 beş_altı dene köpē olurdu yengem bubamıņ. ne diyim_esgileşi öle annadiyom ben size.

26 **SGA: Top tutmak nasıl bir şey? ŞA:** kö.. şi, arpayı un yapıyollar yengem bizimki buyday
27 yiyoz meselâ. köpekler_af_idersin arpa unu yiller. unu gâtıcana garañ böle yengem taş gibi.
28 vallahi gollarımız_arırdı semrâ gızım gollarımız_arırdı. ne çileleri çekdik. şindiki gelinnere
29 bakıyom da imriniyorum. gızların_ucuz_öldü zamanda gız_öldük. gayınnanın_ucuz_öldü
30 zamanda da gayınnâ öldük. şindi de bubanne oldum bunnarın_anası yok ben bunnarın
31 başındayın gızım. üş dene çocuk var başımda bi dene olum_mar üş gızım_mar
32 gızlarımın_üçü de eskişêrde olan da yanımda olanın bunnarın_anaları bıraktı gitTi ben
33 bunnara bakıyorum şindi. iki dene gızı bi de gızım var bi dē olan var. gızlām büyüdü birisi
34 orta_okul ikiye üçe geçdi. biri de lîsêye gıydum gızım geçemedi iki sene bi sene ... aman
35 yavrum bana da adam lâzım didim. eskişêrin_ö taravına gitTim gördüm yengem içim
36 götürmedi. gel yāyırım didim. şindi gızlar yanımda. böle yāni yengem birini gıyuyom birini
37 sölüyom lafların benim çilem çok büyük. nelerlen gârşılaştık. amcamın_ölu ben ā şo şo
38 gördün gonağ benim bobamın_êvi baK. a u gonaK benim bubamın_êvi şu gonaK da
39 amcamın_ölu oldu uçun bu benim bobam dutTu amcasının gârdaşının_öluna verivirdi biyez
40 de beni. yā. dā ben bu amcaña dünjür gittim emmimin_ölu ya. gârdaş gibi geçiniyoduğ yāni
41 ben buna dünjür gittim. ben dünjür gidenden sona bobam benî benden habarsız bana bunu
42 verivirmiş. baK. olan_ışe baK. şindiki gızlar_olsa öle nāneyi yir mi? yimez. yimez.
43 biz_onnarı bobamızın kesdi gıyuyā kesdi gıyuya gızım biz gurban_öldük. bizim bubamız
44 çok titizdi. benim bobam çok titizdi. çobanımız bekarımız hiÇ_êsig_olmazdın.
45 şükür_allāma hiş bi lâ.. der.. çobannan lafımız sözümüz_olmadı gızım baK. çünkü bobadan
46 çok görkardık bis. ... erkeklerin yanına girmezdik biz hiÇ. üç dört tane çobanımız_olurdu
47 amma şindi çobannan bekarla oturulā etmek yille ben saşyom. esgiden bizim bobamız
48 çobanın bekarın yanına soğmazdın. şüle eTe.. gısKanaş iki barnāmi iki gözünü çıkardırın ha
49 aynı böle yapardı barnāni da. iki barnāmi iki gözünüze soğarın dirdi. ay lafınızı duyuyun
50 çobannan dirdi allā şükür_olmadı gızım. ama allah rāzı olsun o terbiye bizde gidiyo daha.
51 yani o görku o saygı o sevgi gidiyo. şimdi saygı sevgi yok gızım_mallā kimselerde. yok.
52 yok yok. /.../ **SGA: Top tutmak nasıldı? ŞA:** top mu hē. topu dutuyon sıKıcacık tās gibi
53 dutan_onu. yuñuruyon gızım vallañi burlarımız_acırdı. köpek beş dene büyüün bi gün beş
54 dene top tutardık. yani aynı gine beş dene daha. **SGA: Köpek onu yerdı. ŞA:** onu yerdı gırda.
55 çobanın heybesine gıyardık gızım_urda topları. ama toplar da inşan gāfası gibi olur tabi
56 böle büyü_oluyor. siPor toPu gadar_oluyo top. onu hayvan yiyo gırda yengem. gününüK
57 dutuyoduğ biz_onu günnüK. günde bi.. **SGA: Arpa unundan. ŞA:** arpa unundan bi
58 iliyenin_çinde yengem gâradıK taş gibî. onu çobanın heybesine gördüK çoban_onu gırdā
59 kendi yiycē zaman köPeklerin de toPunu atıyodu. ertesi gün āyni beş dene top daha. āyni yā

60 senelerce böyle geşdi ğızım. **SGA: Çobanlara yemek yapıyordunuz. ŞA:** köpekle çobannara
61 yemeK yapıyoduK. çoban ğırda yeme davarı götürüyodu. yimēni yiyodu. zabahdan geliyodu
62 ge.. biyez de çobanınğ_öñüne suvra açıyoduK ğızım bi de. tabi ğırda yiyip geliyo bi de evine
63 öyleye gelince yimeg_acıyoduK, yimek hazırlayoduK. gine aynı toPu ğuyuyoduK.
64 çobanınğ_ėvine allah nē verdiyse yālıyo pişiriyoduK yengem ğuyuyoduK. bulğur_aşī, patatis
65 yimē meselá badılcan yimē ne allah ne verdīse unnarı. hani ğünde her ğün ğumañ da. /.../

SİVRİHİSAR - İstiklalbağı

Kaynak kişi : Cevriye Özdemir, 57, İlkokul; Mehmet Karadeniz, 63, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Köy okulları, Avcılık, Et yemekleri

- 1 **SGA: Tekrar isminizi alayım sizin. CÖ:** cøvriye özdëmir. **SGA: Kaç yaşındaydınız? CÖ:** elli
2 yedi. **SGA: Bize eski çatıların yapılışını bir daha anlatır mısınız? CÖ:** şeyden, esgi
3 şeylënen_ñi? **SGA: Eski anlattığınız şeyler vardı ya. CÖ:** he esgiden_ışdë lâylon sererlerdi
4 dam topraklarına. şey yuvağ yuvānan yuvallardı ağmasın diyi. ĩ tūlası olan Sātin bi şey
5 yapmazdı. tūlalı olur dam_özlëne laylun sererdi yuvağ yuvallardı ūle şey yapallardı. **SGA:**
6 **Saman mı demiştiniz? x:** saman, tabi saman_edellerdi. samanıñ_üsdünü yuvānan
7 yuvalalardı devamlı. **SGA: Kar yağdığında? CÖ:** kar yādında da tabi çıkallar damnara
8 kürüllerdi. damnarıñ qarını kürüllerdi tabi çıkınca da. **SGA: Eskiden okul binasının bakımı**
9 **nasıl olurdu? CÖ:** yoğ_unnā şey_olurdu tūla olurdu. **SGA: Kışın nasıl ısınırdı? MK:** ısı
10 hayvan gübresi. hani şu tezek tu.. şey kimre mimre yapıyoz ya. **CÖ:** mayıs deriz biz. **MK:**
11 eveli ununnan evlerden gidëdi. talibelë götürüdü birer dene. u ödun kemire işTe unnānan
12 şey_ıderdi yani. **CÖ:** odun götürüdüñ këmire götürüdüñ. **SGA: Kim yakardı sobayı? MK:**
13 sobāyı mı? **CÖ:** hadëme. **MK:** hadëme yağar bi de şeylë var ā_ile şeyleri yağardı. **CÖ:**
14 çucuğlarıñ_anneleri bobaları yağardıñ. bi de şey tutardığ. paramızınan hadëme tutardığ.
15 **SGA: Odunu, mayısı siz götürüyordunuz. MK:** eveT_eveT. evet. **SGA: Temizliği, badanası,**
16 **boyası nasıl oluyordu? MK:** oğuluñ_ū ā_ile birli yapardı çocuklar şë talebeler de şey_ıderdi
17 éveli. kendileri süpürüdü. nöbetçi Qordu te.. öretmen kendi arasında. kendilë öle sıraynan
18 pağlallardı. **CÖ:** sıraynan pağlanırdı. bi gün birimiz galığ bi gün_übürümüz galırdığ mesa
19 talebeler. ölö süpürüdüñ. soğ soğ zaman dā para toplanır şey hadëme tutulurdu. **SGA: Bir de**
20 **düğünlere gidemiyormuşsunuz. CÖ:** hë düğünnerë tabi derslere çalışmazsınız diyi
21 öretmen_ızın vërmezdi. hani geceleri neyi bağamazdığ_öle. bazan selbes_ıdillerdi bazan
22 da kısalardı. **SGA: Nasıl anlıyordunuz sizin düğüne gittiğinizi? MK:** a gezërdi öretmennë.
23 goymazlardı öle e dūne mūne. **CÖ:** yā. ondun sona biriniñ meselā biriniñ meselā talebe bën u
24 beni götüse öretmene gidë muştılardı. öretmenim_ıo dü_ündeydi dërdi. **SGA: O da**
25 **düğündeymiş ama. CÖ:** tabi. o dü_ündëdi dir cezā veri sağa. niye oğumadıñ dër ya gulānı
26 çekecek ya şeyini çekcek. **MK:** öle ders mirs yapamadığ mī şeyi gördü gece. yassıya gādā

27 yu.. şey iderdi biz yā.. şey idemedi mi pençereden atlar gacardık, esgi şeylere. **SGA:**
28 **Okula kapatıyor muydu öğretmen?** **MK:** gapatıyodu. **CÖ:** gapardı. vāllā bizi godu da biz ... de
29 aş durduğ öleye gadan dı merdiyanınan ölen yemē getirdilē de merdiyannan okula vērdilē
30 cezalandırıldı. **SGA: Annen baban ne dedi?** **MK:** āma anne boba eti seniñ kemī bizim dēllēdi.
31 ğarışmazlardı öretmene. **SGA: Ama sen cazaya kaldın diye getirdi yemeğini.** **CÖ:** hē getirdī.
32 Kardeşin olusa okulda kardeşlerin getirir. getirmese öleden sōniya aş dururduK o zaman
33 merdiyannan bi zevel ... vērdiklerini gö.. biliyon. aqlım hatılayör yāni, gördüm ben o işleri,
34 tanıdık. **MK:** ... şeyē evli ğızlar evli olannar olurdu, nişannı, okulda. esgiden öleydi. **x:**
35 esgiden büyük büyüğ olullarmışımış. **CÖ:** göca göca gittik. şindi ufağ ufağ ne arasın öle.
36 **MK:** şindi nē şindi hiç. göca göca talebeydi. **x:** bağ bunnarın bī bunnarın okudūnan
37 beñem okudūm de işiyo mesa bizim zamanımızda öle yōdu. bağ bizim üçümüz de
38 ğardaşız şindi en küçükleri benim. **CÖ:** ğardaşız un.. üçümüz de. **SGA: Kızlar nişanlandığı**
39 **zaman okul yasak demiyor muydu?** **MK:** de il de i okurdu. okurdu.

40 **SGA: Eski kışlar nasıl olurdu?** **MK:** esgi ğışlar ā gö.. çoğ olurdu şeyi böle kürtük yapardī,
41 kürtü ün altından işlellēdi. böle damdan dama kürtünen geçellerdi ğonşu ğonşuyā. **CÖ:** ay
42 bi di sırıklar anneğe böle keklikle uçamazdı ya. keklig avına niye giderdi erkekle
43 o zamannā? keklik dutallardı. **SGA: Bir anlat hele.** **CÖ:** yā işde böle.. **MK:** şindi burda unna
44 u bilmez ū keklik işi. **CÖ:** ā bu bu ābim bu benden dā iyi bilir bağ. **MK:** ğar yağdı mı şindi
45 her taraf ğapanī. burdan on on beş kişi giden dağ avcı ğulübü dēriz biz unya. dağılıllā böle.
46 her bir bıçık bağallar böle dağın devri.. ğu.. şeylēne. bi alay ğağdı mı u alayın ardına
47 düşellē. bi on on beş dene keklig olur bi aradā. izi ğarda belli olur Sāti. izinen bulurlar.
48 urdan.. **CÖ:** davşan vururlardı, keklik vururlardı. **MK:** urdā şeyē ğağdı mı böle gitTī burdan
49 ğay.. ardından ğoşmadan öle gitTī düşTū yire bağallardı geriden gözüne tākib edelle. urya
50 gidelle urdan bi denē dā ğağardı. ikinci ğağışdan ğakamazdı. böle ğaya göltūna girir, ot
51 göltūna. böle girdi mi urdan dutardık cannı cannı.

52 **SGA: Keklik nasıl pişirilir?** **CÖ:** u çoğ güzel olu ay unun bi suyu zelletli olū bi di şeyi o..
53 arabaşı yapalladı esKiden unya. aynı tavuğ bişirir gibi bişirisin unū. hamırını da dōkersin bi
54 dene ziniye. unu ğaşığ ğaşığ unun suyunan yudarsın berāber. **SGA: Arapaşını tarif etsene.**
55 **CÖ:** unu özersin şeyi hamırını ziniye dōkecek ğada. hamırını özēndan sona ğaynar suya sıcak
56 suya salārsın. onu bişinciyesiye ğadā bişēnden sonna ziniye dōkersin. u so ukta donar.
57 donunca da aqşamnarī o tavuğ suyu osun şey suyu osun davşan suyu osun başka su osun
58 unun alıllar ortaya tası da ğollar, ğaşığ ğaşığ yutallar. **SGA: Yani keklikten arapaşı güzel**
59 **mi oluyor?** **CÖ:** yuduluğ. davşandan da yudulū horuzdan da tavuğdan dā. **MK:** bildi..

60 bildircin. CÖ: hindidēn. meselâ unnarıñ hep sularından arabaşı yudulur. SGA: **Keklik başka**
61 **nasıl pişirilir?** MK: keklik suda bişirilir. CÖ: suyūnan bişirili başKa ne şe bişirilcek? SGA:
62 **Tavşan?** CÖ: davşan da üle. davşan da bāzan hanı dolmasını da yapabili.. SGA: **Tavşan**
63 **dolmasını anlatıyorsun. Tavşanı avlıyor musunuz?** CÖ: he vurullar bunnar silānan vurullar.
64 unu tūfēnen vuruldup.. SGA: **Geliyor.** CÖ: geliyo. yüzersin. ğanını neyin yıkarsın. etini
65 alırsın. onu çekersin makinede. etiyne otuna pirinciñen doldurusun. porasaynan olur meselâ
66 porasa sarmasıynan. SGA: **Pırasayla nasıl oluyor?** CÖ: hani yidimiz pırasalar var ya. lahana
67 olur. MK: börtTürülē. yaprak, bübēr, patlıcan. CÖ: yapraK olur. SGA: **Yaprak sarar gibi.**
68 CÖ: hē hē unnarı sarağ meselâ şeyi pırasayı da öle sarāsın. unnan olur işde. SGA: **Tavşanın**
69 **eti kokmasın diye bir şey yapıyor musunuz?** MK: koğmaS sadeñ tāze olur canım. CÖ: yok bē
70 koğmayoru bi şey. MK: şeyde yüzdün mü böle şeye ğara yatırdın mı ğar tā şeyini alır unuñ.
71 CÖ: ğanını alır. MK: ğanını alır. SGA: **Karda yatacak değil mi?** MK: ğar. ğara yatırdın mı u
72 ğar emer unuñ ğanını. SGA: **Ne kadar yatırılıyorsunuz karda?** MK: yā bi sa aT iki sa aT bi
73 şey. CÖ: on on beş dağKa yatsa çıkar unuñ ğanı. MK: ğanı çıkar undān sona yıkarız
74 şey ider. etini alır şey ider yani kēmīne de güveÇ müveÇ yapar. öle şey ider yiniyor yani.
75 CÖ: yağda sarı yağda meselâ bi açık duru yā açık sarı yağ şey ider unuñ etini ğızaldırsın.
76 öle ... çayıñ ya.. arkasına, şeyiñ yanına diyen, arabasının arkasına. öle de yirsin. MK: ...
77 yatannar çok zelletli oluyō unuñ eti. do al yayıyor. SGA: **Kaldı mı hiç tavşan avlamak için?**
78 MK: var tabi var. CÖ: var ama ba.. başKa horā başKa yellēden avcılā geliP vuruyollā
79 buralarda. vurup götürüyollar. MK: bālāda nede oluyo çıkar yāni. SGA: **Dolma için tavşanın**
80 **olur dedin. Kekliğin olur dedin. Başka.** CÖ: hindi var. SGA: **Hindinin etini de mi kıyma**
81 **çekiyorsunuz?** CÖ: vay o da aynı öle. SGA: **İçine ne koyuyorsun?** CÖ: vallā denē yaparsın ya
82 ince dene yapar ya pi.. piric atarsın. salçasını büberini ğarāsın unuñ. SGA: **Soğan?** CÖ:
83 suvan da yapar. maydunus atar. MK: içiniñ malzimesini atar canım işde. CÖ: unnarı
84 malzimeyi ğarabiberī. acıbüber, ğarabiber, maydunusu, sovanını hepsini yaparsın. SGA:
85 **Pırasayı nasıl sarıyorsunuz?** CÖ: porasayı da acık aS suda börtTürüsün. haşlarsın.
86 haşlayandan sona doldurusun onnarı harman eden. yaprak gibi mesā yaprak yapar ya.
87 SGA: **Uzunlamasına mı?** MK: bak böle bak. bu böle ğısa ğısa keseller böle. aynı şu şekilde.
88 bunū şey ider, suda börtTürüler. börtün mü o ğat ğat ayrılır. ondān sona böle arasına
89 ğuyar böle sarā gider ö böle. bölecene ğoñ te.. te.. CÖ: ā öle sarāsın ... döşēsın. haş.. ataşda
90 suda az bi suylan bişer. MK: onu da yidikten sona yi.. yimiye yakın üsdüne bi limon edēsın.
91 öle yirsın unu. SGA: **Amca sizin adınız ne?** MK: mehmeT ğaradeniz benim. SGA: **Kaç**
92 **yaşındasınız?** MK: ben ni? atmış üç yaşımdıym. SGA: **Abiniz.** CÖ: ābiyim. bunuñ küçü bi
93 de ablam mar eşkişe irde. bi de benim güççüm muhtarın hanımı var. muhtarın hanımı

94 benim şeyim. bu da benim şeyim. bi olan gârdeşim dā va. o da.. bu da acıyaylasında duruyor,
95 yeşilköde. he u yeşilköyde duruyo biz di burda duruyôs. **SGA: Siz hep buradasınız. CÖ:** hē.
96 **SGA: Mehmet amca okul ne? MK:** ilkökul. **SGA: Sen de mi köyün okuluna gittin? MK:** eveT
97 ben de bu köyün.. hep burda okuduk. **CÖ:** burda biz de okuduk bu da burda.. hep burda
98 okuduk. **SGA: Hanginiz daha çok ceza aldınız? MK:** valla cezāya ğalisa çoK. **CÖ:** cezā.. valla
99 beş_altı dene öğretmenimiz_olurdu bizim_u_zaman. tabi burda duruyolardı évde,
100 köy_évlerinde. lojmannarı vardı lojmannarında oturuyolardı. **MK:** valla cezāya ğalırsa çoK.
101 ayağ_üsdünde dutallardī, ellēmizi böyle éderdik cetvel vurulardī, yi.. ölen yémēne
102 salmazlardı, akşam yémēne salmazlardī. öğretmen gördük mü biz böyle pınık pınıK_olurduK.
103 ğaçardık. öğretmen bizi ğorecek dü_jün deri görmezdiñ. yasak. okuycañ. **SGA: Sizin**
104 **anneleriniz gitmiş miydi okula? MK:** benim_anam cāhilidi okumamış, göndermemişle. **CÖ:**
105 bobası ölmüş. āmca da ğız cocū de_él mi diyi annemī okula bırakmamış. **MK:** ösüz ğalmış.
106 **CÖ:** onun_çin ben Kitmedim dērdi annem. he bobam okumuş da annem_okumamış. **SGA:**
107 **Baban köy okulunda mı okumuşmuş? CÖ:** tabi köy_okulunda. **MK:** tabi köy_okulu. a..
108 amcamız vardı hasan Şi. u eğitimcidi. öğretmenidi yānē, eyitmen. ğaraca_ören kö_ünde
109 balsar kö_ünde bunda buralarda eğitimcennik yapıdı. urda hem_ēğitmennik yapıdı meselāi on
110 beş yirmi kilometire var_u köy. u köyden_akşam talebeyi da_ıttıkTan sōna bizim kendi
111 kömüze gelir burda ğoyunu ğuzuyu halledeğ. emişini Şi dölünü alır, gelir talēbeye ğidēdi
112 esgi.. meselā eşşē binērdi. **SGA: Nasıl gelip gidiyordu? MK:** hē eşşekle gelip gidiyōdu işTe.
113 **SGA: Eskiden Sivrihisar’a nasıl gidiyordunuz? MK:** eşşekle. eşşēk, öküz_arabası, at_arabası
114 varıdı eveli. sōna sōna ğamyona döndü. **CÖ:** sōna moturlā va. **MK:** şey varıdı. motur
115 sōnadan_oldu. **SGA: Yol kapanınca nasıl giderlermişmiş? MK:** pek pek gitmezlerdi öle
116 hasTa musTa oldu mu zor ğidērdig_eveli. böyle sen ğanı varıdı dā, iki tekerlekli ğanı,
117 a_aşdan, üsdüne şey_ıderdi unu yālalladı, ğacır ğacır_ötēdi böyle. unuyna sap getirilēdi,
118 düven sürellēdi. **CÖ:** siz yemek yidiñiz mi? **SGA: Biz yedik. Nerede yedik? CÖ:** dāvette.
119 davetTe né yidiñis? **SGA: Ne yedik? x:** bamyā çorbası, pilav, helva. **CÖ:** herKeze
120 nasib_öldü baK. **MK:** siz hangı ğanaldan röpörtaj yapıyosunuz? **SGA: Biz kanal değıliz.**
121 **Üniversiteden geliyoruz. MK:** ünüvēsTe. hangı ünüvēsTe. **SGA: Ben Anadolu**
122 **Üniversitesinde hocayım. MK:** anadolu ünüvēsTesi eşkişe_ır. **CÖ:** televizona çıkcaK mı
123 bunnā? **SGA: Yok vermeyeceğiz. CÖ:** vermeyeçis mi? **SGA: İstiyorsan bulayım mı kanal?**
124 **CÖ:** eşkişe_ır ğanalı çıkıyor ya. onnara né adam atıyolar ondan dirin.

SİVRİHİSAR - Kadıncık

Kaynak kişi : Osman Yaman, 85, İlkokul 3
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Çayır
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi

1 **OY:** hoş geldiniz. hayırlı işleriñiz hayırlı günneriñiz_olsun. gel gel_oturuñ gel. hayır bi siz
2 de şöle oturuñ geliñ. oturuñ gine on dağKa oturuñ. bağ hele bu araba adamıñ buralarını
3 yoruyoru. ben_uzak yere gitTim mi yoruluyom. amma yaşlı oldūma amma nē ne. oturuñ siz
4 de oturuñ şöle. gel sen bu yanna gel. **SGA: Ben çok oturdum. Biraz ayakta durayım. OY:**
5 dōrudur da. **EB: Eski mi demiştin sen? OY:** çoğ_esgi. giriñ bağıñ yāni eski tarihi bilirseniz.
6 **EB: Çeşme için ne dediler? OY:** aha çeşme bu çeşme. **EB: Ne dediler o gelenler? OY:** vallahi
7 dediler de ben_unutTum. tutaman dedim ya tutaman. hatTa ondan ... tekrar_aşşā gitTim.
8 aşşāda da va çeşme burıyı eñ_esgi dediler. eñ_esgi kü.. bura dediler. buranıñ_ismi esasen
9 kadıncuğ di_ı hatuncuK. hatuncuğ buranıñ_ismi heralda şeylerde de hatuncuğ geşmesi
10 lāzım esgi şeyde, kütüklerde. hatuncuK ya burda bi kadın heraldā bulunmuş veyā_ıt
11 yaptırmış çeşmeyi. hatuncuğ diye geziyo bu kö_ün_ismi. **EB: Bu köyün adı o kadından mı**
12 **verilmiş? OY:** ğali bilemeycen_ışTe ben. o ilersini bilmem. ben fazla oğumadım
13 ben_üçüncü sınıfTan mezun_öldüm. ben_ileriye geriye bilmem. aÇca ğonuşuyun. ya..
14 yalnız ne derse onu bi dutuyon. bi di yaşlandım şimdi dutamayon. bağ_o adamnāna urda
15 oğudulā yazdılar. en geç şeyini söylediler, kö_ün yaşlı oldūnu. hē. ēyer bilebilirsen gidēm
16 çeşmeye ğadar, tarihini. **EB: Mezarlık var epey eski görünüyor burası. OY:** bağ diñne. en eski
17 mezarlık karşıyağa. karşıyağada bi mezarlık var annadın_ını? dā ta u yandan başlar bōle gelir
18 urıya ğadan. burā benim_ufağlīmda yalnız benim_ebem dedem burda. annadıñ? undan
19 sōna benden gelenlerden sōna yukarı geşdiler. doldu burası. daha evelden biz tel
20 çevirmezken bunun_ortasından sı_ır gelir giderdī. davar gelir giderdi bu aradan. teli
21 çevirdiK şimdi gelen giden yok. kapandı yāni iki taraF ta. **EB: Burada mezarlık vardı**
22 **diyorsun. OY:** bağ şindī mezarlık ta u karşıdan_alıñ da bağ_o depede dağlar görünüyor ya.
23 mezer dağları ordan bōle gelir. ... şu karşıda da var. depede düzde dé_ıl, bu bayıllarda. eveT.
24 hatTa şu annaşda bi denē mezer görünür bağ. o mezer bizim_akrābalardan evi aşşādaydı
25 biraz genc_öldü adam. benim demiş mezarımı karşıya ğazıñ dēmiş. unu urıya çıkartTılar
26 gömüldü o. orayı isdemiş. hē benim dayımınğ bubāmınğ dayısınınğ_ölu olur u adamınğ. bobām

27 da halasının çolu olur dicem nāsıyed etmiş. evi de aŝŝāda. evini anacına gömdüler oriya.
28 orıyı isdemiş o adam. şindi ordan alır da mezerlik ordan böle gelir ondan sona burıya atlar.
29 burada da doldu. şindi bu arada ba. evet. **EB: Burada yatır var mı, tekke?** **OY:** tekke yok.
30 tekKeyi le tekkeyi.. **EB: Türbe yok mu türbe burada?** **OY:** bilmiyorum ben duymadım
31 başKa bi şey. **EB: Şu karşıda mermerci mi var?** **OY:** şindi uriye mermer ocā aŝıyolardı.
32 aŝdılar niTekim ba alıŝdılar biraz. anaradan durdurmuŝlar devlet. **EB: Niye?** **OY:** şindi bu
33 aŝŝāda hamam var ya geŝdiniz yerde. hamamkarasar dediniz hemen siS hamam bu yana
34 geŝdiniz bizim yola ayrılmadan şurda binalar var, esgi cāmi var. fehmetTin ordun dē mi
35 cāmiyi. cāmini altında hamam. demişler hamamın suyu burdan gider. durdurmuŝlar,
36 anaradan durdurmuŝlar bu şeyi, mermeri. faKat çok da güzel. ben de bi Ki ziyaret etTim
37 vardım. inanır mısın altı dzlemiŝler mermer böle dpeduS. vallāhi dpeduS. nasıl da
38 düz le adamnar çünkü neden eden kertikli kürtüklü olsa ben diyorum şey çıkmaz. a ũ
39 seviyesi düz böle, düpedüz. birez yer aŝmıŝlar. le duydum ben ama ilerisini gerisini
40 bilmem. **EB: O hamam nasıldı eskiden dayı?** **OY:** esgi.. **EB: Hatırlıyor musun? Sen gittin mi?**
41 **Girer miydin oraya?** **OY:** diğne ben hamama o KitTim, girdim, gezdım, tezdım. hamam
42 bizim hdudumuzda. köprü var ya köprü su açıyor ya, hamamın suyu, bizim hdudumuz o
43 köprüden geçer faKat bizim memletimiz faır memleKed old n hamam
44 sahib olmamıŝ, belediyeliK sahl olmuŝ hamama sahl olmuŝ. **EB: Nasıldı hamam**
45 **eskiden?** **OY:** hamam çok güzel. suyu çok güzel. adınnar hamamı ayrı efendim erkekler
46 hamamı ayrı. iki gS böle. su.. haykırır. **EB: Neye iyi geliyordu? Sen gider miydin oraya?**
47 **OY:** şindi diğnē. ben de kendim giderdim hamama. niye? bāzı böle çıban yara mara olannara
48 ŝifālı oluyormuş o su diye duydum. meselā bir adamın bilassa çıban ... Çıkdı yara oldu allah
49 taraFindan. oriya gitTi bi Kaç seFe yıkandı mı tēmizlenine yunur yunduğtan sona iyi
50 olurmuş diye duydum amma orasını tecih edemen hani başıma gelmedi, görmedim. yalnız
51 duydum le bi şey. yalnız kmz çoğ esgi köy diyollar, burayı. **EB: Manav köyü m**
52 **burası?** **OY:** manav köyü. manav. ēski manavlardan. ta ēski manavlardan. **SGA: Dedemin adı**
53 **neydi?** **OY:** osman yaman benim ismim. hatTā o adamnar da yazdı gitTi ismimi. osman
54 yaman benim. **EB: Yaş kaç Osman dayı?** **OY:** yaş aŝŝā ykarı seksen beş. **EB: Okul**
55 **okudunuz mu?** **OY:** ben üçüncü sınıf okudum. **EB: Niye? Okul yok muydu o zaman?** **OY:**
56 eyitmende işde bizim zamānımızda yeni açıldı. eyitmen kömüzde eyitmen dellē
57 u zaman retmen mretmen geŝmiyordu. adam gitTi efendim şeyde māmidiyide okudu
58 geldi ay mı ne ondan sna eyitmen olarak çıkdı eyitmen diyı geçerdi. ben  sene
59 okudum. ıŝ ŝ unu da yazın di il. yā u zıman hem iftiydiK. adam kendi de çiftçiydi.
60 bizi sa at sa at seKizden toplardı ona adā oğudu ondan sona işine giderdi. bleydi. biz bu

61 ğadār_oKuduK bu ğadā bilirim ben. **SGA: Okuyorsun ama değil mi? OY:** şindi aqlan ğarayı
62 seçerin. yazıyı okuyabilirin. kendi işimi kendim görebilirin. zaten_ aradım da o. ben bo.. ha.
63 ama u_ zamannağda olsaydı biz_ okurduk bi şey sahibi olabilirdik. he bobam da biraz zayıfıdı
64 bütçesi. okutmadı. okuldan çıktım şurda alanya köyü diyi yazar. biz_ esgiden babıl diye
65 geçerdi. alanya diye duydum. her nēse de orda zengin_ ā vardı iki ğardaş. hē on yaşında
66 gitTim_ oraya ... ondan sona ne? yokluk var etmek yōk. hē etmek yok. ondan sōna biS sa_ a
67 sola çoban_ olaraK, asgerlikten çobannıkTan gitTim ben. ānladığ mı? etmek yok. ben diğne.
68 okuldan çıktım baK kırk beş lira o_ zamanığ parası kırk beş tek kırk beş lirıya a.. beş ay
69 ğuzu çonası yapTı yanımda. allah nurda yatisın adam da çoK de_ erli bi adamıdı. dā bi de
70 kōrkardım. on yaşımda var yo_ un yā. Kōrkardım_ ešşē binerdim. adamınan ğuzunun_ içine
71 gezerdig böle ya arğadan gezerin. adam bi yandā ben bi yanda. hē yanda üşde o ğadā bī altı
72 yedi ay bi şey ğaldım. hī okuldan çıkandan sōna. cennet mekān_ olsun adam yāni çok beni
73 gözledi. ufaK çocuk diyē. neriye gitmeycen? etmek yok. bobam_ rāmetliK o_ zamannarda
74 meylik ahar deller var. ordan misir da_ tTı devleT. bi sitoğ yapmış zamānında. onda ne
75 yapmış? ambarlamış, misiri şey yimiş. hāliyle kendi halinde kurt yapar yimiş bi
76 şey_ olmamış. getirdiler burıya üğütTüler. unnan bunnan ğarışdırTılar da öle yidiK. vallāhi
77 kōkardı misir. baK_ inan bunā sōna etmē olmazdı. biz bu günneri gördük yaşadıK. ismiğ ni?
78 **EB: Erdoğan benim ismin. OY:** erduvan. eveT erduvan. allah hayırlı vesin ... bu hanımığ mı?
79 **EB: Yok arkadaşımız. OY:** arğadaşsınız. bi yerde çalışıyosunuz. bu işiğiz urda çalışıyosunuz.
80 hā. iyi çoğ_ iyi. hePiğize allah_ ömür vērsin. hePiğize ömür vērsin. ya biz bu günneri
81 yaşadığ. yāni şindi nen bağıyom da benim bi köpēm_ mar. ölüm_ esKişerde var iki tāne. birī
82 eskişerde küpelilerde çimento arabalında çalışır. yağıb_ isminde. aynī yağıb
83 yaman_ onuğ_ ismi de. urdan gelirken giderken etmek toplar gider. biri de emekli oldu dāvit
84 yaman. u da yalnız sāda solda geziyordu. u şeye gitTi. ağşere gitTiler bayramda. mersinde
85 né de durdular da o emekli. halı vahtı onuğ_ iyi. öteKi de év de aldı şindi. rā_ atları iyi. allah
86 cümleynen bi kederliK göstermesiğ_ iyiler. ben kendim de burda duruyon. hanımı da
87 ğaybideli iki buçuK_ üç seniye yağın_ oldu. işdi ben devamnı kōde dōdum kōde bōyüdüm.
88 durum böle. gidelim_ isdersen daşı görcēsen gör çeşme daşı.

SİVRİHİSAR - Karaburhan

Kaynak kişi : Emine Öz, 86, Okumamış; Fahrettin Öz, 60, Lise
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Asker uğurlama, Bebek bakımı

- 1 **SGA: Teyze ver elini öpeyim.** EÖ: ben de seni öpüyün güzum. allah murādını versin güzum.
2 **SGA: Adm ne teyzeciğim?** EÖ: imine öS. **SGA: Kaç yaşındasın Emine teyze?** EÖ:
3 seksen_altı. **SGA: Maşallah sana.** EÖ: yaş seksen_altı güzum. bu da ölüm benim. **SGA:**
4 **Oğlunla birlikte mi oturuyorsun?** EÖ: yok. ölüm gölcüKde. urda dērsānede çalışırdı emekli
5 oldu ēvi barķı var. orda beş dene de gızım_marıdı bi denesi sizlere ömür. ötekiler gelir
6 gider. bu çocūm gelir. **SGA: Yalnız mı kalıyorsun burada sen?** EÖ: burda yazın yalnız galırın
7 yannarına giderin sōna. **SGA: Kışın Gölcük'e gidiyorsun.** EÖ: giderim gölcü_e giderin
8 gızım. burda ğardaşım_mar olan ğardaşım. gız ğardaşım_mardı sizlere ömür pērşembe gün
9 ... mefāt_etTi. ona gelirler. yā. **SGA: Allah rahmet eylesin.** EÖ: sa_ol güzum allah size ömür
10 versin. **SGA: Sen bu köyde mi doğdun büyüdün?** EÖ: burda doğdum böyüdüm yavrum. **SGA:**
11 **Evlendin.** EÖ: tābī. **SGA: Çocukların oldu.** EÖ: hē. burda ğaldım yerleşTim. gitTim miydi
12 çocuklarıñ yanında salmayız derler duraman_ille burayı isderin. **SGA: İnsanın evi gibi**
13 **olmaz.** EÖ: tābī güzum. seniñ ğaş dene çocūñ? ēvli misin bekar mısın? **SGA: Benim**
14 **çocuğum yok teyze. Evliyim.** EÖ: olur_ışallah güzum. allah murādını versin. olur_ışallah
15 güzum. **SGA: Bu köyde büyük bir olay oldu mu?** EÖ: çık. olmadı dē mi güzum? olmadı
16 yavrum. benim_aqlımın_ērdinde olmadı.
- 17 **SGA: Burada asker nasıl uğurlanır?** EÖ: asger_ūrlamiye esgiden hoca gelirdin. burdan ğonuñ
18 ğonşu toplanırdı eş dos. tekbir_ala ala geçirillerdi. undan sona oğurlardı arķasından o asger
19 de gelir ğucaķlaşır, ellerimizi öper ğor ge.. götürüllerdi anası babası teslim_etmeye sivrisara.
20 öyle ūrlanırdı. hinci de ğālī o geşdi. etmezler zabahdan kaçan eşi dosTu yanına varı arabıya
21 biner allasmaladıķ der ğor gider. **SGA: Hoca okumuyor mu artık?** EÖ: yok yok. yok hinÇi. ā
22 öyle olur güzum. **SGA: Dualarla falan gönderilmiyor artık.** EÖ: yok yok. eden yok hinÇi. yā.
23 kimisi eşini dostunu bi görü bi görmez. emmisi ... görüşü ğor gider biner_arabıya. **SGA:**
24 **Eskiden askere gidenlere hediye verilir miydi?** EÖ: verilirdin. **SGA: Ne verilirdi?** EÖ: bu

25 evlerine getirillerdi baya yimek ne yidirillerdi. para verilerdi. başKa bi şey bilmen. **SGA:**
26 **Şimdi o da yok.** EÖ: hindi o da yok heralda. gini yakınnarı veri para ne ya. yā.

27 **SGA: Teyze eskiden çocukları büyütmek nasıl olurdu?** EÖ: hiÇ aklım ermez. nası olacak?
28 ğıra bayıra giderdiK ğuzum. köyde emziriyon çocūġ evde adamıġ olusa ğayınna ğaynatanı
29 yanına otutturu giderdik. yolmya orā giderdik. **FÖ:** ana şeyneri diyo. bez ğullanmıyordunuz
30 hani toprak altına ğoyār da toprakla şey yapıyordunuz ya onnarı yani. **EÖ:** he onnarı mı
31 der? hē. şu görünen yoġarlarda bayırlar var ya orlar oralardan toprak getiridiK. eleKlerdiK
32 ğalbırınan. onu burda çanaKda ısıdırdıK beziġ altına bi ayaK bezi sererdiK bōle. üsdüne
33 toprak bezi derdik. bi de ğasık bezi toplar ğorduk beS. ğasına ğorduK kaşı peK olur diyi.
34 ıÇcaġ topraġ üsTüne yatırdıġ çocū. işedi miydi altına işderdin. onu beziġ topraġı alır döker
35 berilēni yıġar ōle ğullanırdıġ. kirli topraġı. **SGA: Topraġı beşiġe mi sarıyordunuz?** EÖ: de il.
36 ā yere, beze sererdiK. ğundaġlayınca sıkı sıkı sarardıġ. valaha bōle.. **SGA: Kundaġm içinde**
37 **yani.** EÖ: ğundāġ içinde. essahdan ... sıkı sıkı sarardıġ ğızım. dā bi de laf ğonuşullardı.
38 anam babam darılsa birbirine de sıkıca sa.. baġlasa ğundāmızı diye. baġ hinci selbes
39 böyüdürsünüS çocukları. hēç hinci ğundaġ bilmez beġem torunnar. yā. **SGA: Ne diyorlardı?**
40 **Anam babam darılsa...** EÖ: darılsa da beni sıkıca ğundaġlasa deller diyi. biz de sıkıdırdıġ
41 çocukları. ya bu buġalacaġ yok. etmezdik. **SGA: Yaz kış sıkı sıkı kundak.** EÖ: he ā ōle
42 ğundaġlardıġ ğolları ne içine ğuyardıġ. yā. **SGA: Kaç ay dururdu öyle?** EÖ: öyle bi
43 buçuK iki ay sene ğullanırdıK. ay de il. he ğullanırdıK ōle ğuzum. eġ fazla hiş
44 ğullanmasaġ bi buçuġ sene bi sene ğarintili topraġnan yatırdı çocuk. **SGA: O topraġı sık**
45 **sık deġiştirir miydiniz?** EÖ: her ōünde de işdiriS. İdrarı gelir çocuk siyer pisler, onu alır
46 temiS toprak ğorduK. bezlerini de de işTiridik tabī. temisÇeciK öyleydi. ... beze geşmedi
47 emme kirli beze sarmazdıġ çocuklarımızı. temiSceciK ğullanırdıK ğızım. **SGA: Nasıl**
48 **besliyordunuz?** EÖ: memeylen. hiş mama verdimi bilmem ğuzum. ben bi çocūmu altı dene
49 çocuk böyötdüm. mama vermedim. memeynen böyötdüm. tam bōle elinde ğaşı çocuk
50 ğüdesiye ğadar, aklı başına gelesiye dek. **SGA: Kendi kendine yiyene kadar.** EÖ: kendi
51 kendinē.. **FÖ:** ana bu foġurduyor ama ğapadıyım mı altını? EÖ: ē? suyu ğalmamış mı? **FÖ:**
52 suyu var. EÖ: varısa bidiKi dā çeksın. çeksın. ğabaK ğoduydum ocā da. aha öyle
53 böyödürdüK ğızım. **SGA: Kendi kendisine yiyene kadar meme.** EÖ: hē ondan sōna da aşıġ
54 suyundan yimeklerin, şeyinden verirdiK ġāli yirdī. eline ekmek veridik sorardı. ōle böyötTük
55 yavrım. **SGA: Diş çıkaracağı zaman ne yapardınız?** EÖ: diş çıkaracā bille de ğölle vururduk.
56 buydey ğöllesi. içine misir, baġla, nohōd atardıġ. unġan sona ğonşuları da ıdırdıġ diş
57 ğolay çıkarımış diyi. onnar dı kaPına para ğuyar getirillerdi. diş başı peK olsun öyleydi
58 yavrum. ādetimiz öyle. **SGA: Dişi çıkarken ağlayıp ateş yapınca.** EÖ: yapınca tokdur ne

59 bilmezdiK ğuSum. kendi kendimize ā burda baġar ebe ġarı ilacınyan_ıyi olurdu ġocuk.
60 **SGA: Ebe karı ilaçları nasıl oluyordu? EÖ:** ebe ġarı ilacı dedīm so_uk dutmaġ ġocukları,
61 ıCānan Şeynen_ışde baġardıġ. **SGA: DiŐini kaŐısın diye ne yapıyordunuz? EÖ:** hēŐ bi Şiy
62 bilmediK ġuzum. hincikilere baġ beġem torunnarıġ ġeŐit ġeŐit diş ġaŐıma ahlatları var. onnarı
63 ben hiş ġörmedim. ā bu ġo.. torunnarımda ġördüm. yapmadım yavrum. **SGA: Soġan falan**
64 **vermiyor muydun? EÖ:** vermedim vermedim. vermedim, verenner de olurdu emme ben hiş
65 vermedim. **SGA: Emeklerken? EÖ:** emeklerke ġolaycadıK_emekler kenġisi. öġüne öteberi
66 ġoyverirdiK. dūŐe ġaġa alıŐırdı. öleydi. **SGA: Baġa bahġeye gittiġinizde ne oluyordu? EÖ:**
67 gitTīmizde yanına adam ġorduġ. kendisine ġoyar Şey_ıderdim. oyuncaK_ ne veridim_eline
68 oynarsā. yatarsa beşik ġötürüdük onda yattırdı. öleydi. **SGA: Yanınızda ġötürdüġünüz oluyor**
69 **muydu? EÖ:** olurdu. yalnız_adamnar ġötürüdü ġvinde adam_olmaSsa ġomasıġ napsıġ
70 ġötümesıġ de? **SGA: Nereye koyuyordu? EÖ:** kölge yapardık. kölge üsdüne ġocukları
71 a_acıımız_olursa ġırda a_acıġaltına ġorduK. kölgede öleydi. yā a_acıġ dalına sancaġ ne
72 ġurardık. pişig_olmaSsa. **SGA: Okula nasıl ġönderdin teyze? EÖ:** ġurban_olıyım_allah bi
73 dene dermanım yok. peK_üzüntülüyn darılma. ġocuklar Şey_etti mi de aġlı erdiler mi ...
74 giderlerdi. hiş dermanım yok ġuzum. **SGA: Saġol teyzeciġim. Bir de sen okula gittin mi onu**
75 **söyle. EÖ:** ben kendim gitmedim. anam yalnızıdı. babam köy muhdarıydı. ġalabalıdıK.
76 ġocuklarımız vardı. anam rahmetliK onnarı ġocuK_avutTuracam ben de yimek ne
77 hazırleycen yalnızıdı. işe niye giderdi. beni hiC_okula yollamadı. benden böyök
78 ġardaŐlarım_mardı onnar hePsini okutuyollardı. öyleydi ġuzum. ... namaz ne ġıların_emme
79 aġızdan_örenme. ben_ā demeyi bilmen. bilmen ġuzum. ya unnarı yaparın ġuzum. **SGA:**
80 **Saġol teyzeciġin aġzına saġlık. EÖ:** sen de sa_ol ġuzum. allah murādınızı versin.

SİVRİHİSAR - Karacakaya

Kaynak kişi : Rukiye Sivaslıoğlu, 71, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat

1 **RS:** sivaslı_ölu. **SGA:** Doğma büyüme bu Karaca... Köyün adı neydi? **RS:** ğaracağaya. **SGA:**
2 **Karacakaya köyünden misin?** **RS:** ben_ıni? ben sarıgavaKdan doğdum böyödüm.
3 sarıgavaKlıyım. **SGA:** Sarıkavak'da mı Sivrihisar'ın? **RS:** sivrisara bālı Şu
4 dümreKden_öte_anna. **SGA:** Buraya gelin mi geldin? **RS:** burıya gelin geldim. **SGA:** Kaç
5 senedir buradasın? **RS:** elli iki sene oldu. **SGA:** Yaşın kaç? **RS:** kırK_ıKi do_umnuyun.
6 yetmiş birin_ıçındeyin. **SGA:** Okula gittin mi? **RS:** gitTim. **SGA:** Sarıkavak'ta mı? **RS:** evet.
7 **SGA:** Var mıydı o zaman köyde okul? **RS:** varıdı. varıdı. **SGA:** Karacaköyündeki hayat
8 eskiden nasıldı? Şimdi nasıl? **RS:** vallāhi ēsKisi yeņisi ğuzum burıya geldim geleli iş. başKa
9 bi Őē dé_ı. davar sı_ır daşın. unnarınan_ūraşın. ğır_ıŐı ileşbelliK var meselā de dē evelden
10 elimizinen turpannan ne işlerdiK hinci makineye döndü, düverbiçere döndü. evelden heP
11 turpannan, orānan yapardıK. Şindi isen düverbiçere döndü. hindi ğāli heP ālāta döndü Şindi.
12 öle. başKa ğanı Şey_edecek.. **SGA:** Eskiden daha mı güzeldi ama? **RS:** çilesi çödu. hindi
13 masraf çoK o_żaman çilesi çödu. o_żaman baK bizim buranın_ādeti ğaracağayanın_ādedi,
14 davar, sı_ır daşırdıK. davarı sı_ırı ayşam zabah sa_ardıK yaz gelincek. ondan Sona sütü
15 çeker, bulaş_ı yıkar, yemē yapar, adama iş yapmıya giderdik. meselā dırmık, ananaT, onu
16 yapmıya giderdiK. ayşam geliñ gine aynı iş. öleydi. hinci erkeklerde çile masraf. paraynan
17 dönüyor hindi heP. düverbiçere veriyon. meselā yolmacı geliyor nohudu ona veriyon. Şindiki
18 ğarılarnın rātı bizimkinden_ıyi. bizimki heP kendimiz yapardıK, ārtıram, yetirem diye. artık
19 arttırabilirsek. sen nerelisin? **SGA:** Ben Nevşehirliyim. **RS:** nevşerli mi? sivrisarda mı
20 durusunuz? **SGA:** Yok Eskişehir'de duruyoruz. **RS:** öle ğuzum_ıŐde dün.. dūnyānın
21 çilesinden başKa bi Şeyisi yoK. biS heP_ömür tüketTik. Şindiki ğadınnar_ışdi bidiki yemē
22 yapar. bulaş_ı yur. ēvini temizler tamam bitTi. ğır_ıŐiyen_ılgisi yoK. **SGA:** Köyde bile yok
23 deĝil mi? **RS:** köyde. ha cünKüm Şeyden kürtlēden geliyor Şey, yolmacı. noĝodu kimyonu
24 ona yolduruyollar. e adamnar makineynen ğıyıyor e ğarılar gitmiyor. evelden meĝbur bizi
25 dedeņinen meselā heP benim emsalım, beņim yaşıtlarım benden daha böyükleri
26 heP_erkēynen berāber gidellerdi. **SGA:** Çocuklar ne oluyordu? **RS:** vallā çocuklarımız ilezil

27 böyüdü ğuzum. baK benim günümde meselâ bizim işimiz seniñ sordüña göre şura şu
28 camınan şuralar yo_udu. bura açdı. benim biz ğırdan geldik mi çocuklarım_ā burda di..
29 şeyde yatır_olurdu. geş gelirdiK hani. ā buralara uzanırıldı yazık. öle çileli böyüdüler. é
30 başKa ana baba yok. ğayınna da her gelini dutmaS. **SGA: Çocuklar kendi torunu. RS:** torunu
31 õsun. dutmaz. dutmāncek nāpcık? allah hayıllısını versin işde vijdāni olmayındeK hi.. a
32 meselâ evelden buranıñ şeyidi. şurayı açıyın da bi ğat yataK seriyin de çocukları oraya
33 yatırırırın demezdi. elimizinen s.. harman savırıldıK yabaynan. belki hani resimlerde
34 görüñdür. kendiñiz yapmadıñız da onnarı bilmeSsiniz de biz böle yabayna böle savıra savıra
35 meselâ örüzğar bu yandan_eserse dene burıya düşer saman bu yanna düşerdi, ayrılırdı. öle
36 ayırcāz diye undan sōna gözerinen çalkardık. üsdünüñ çeperi gitsiñ diyi. çuvallara dolduru
37 arabıya atar bi adamınan berāber çuvallāra ğuyardık. unnan_elleşir_ıatardıK. hinci ğali bel
38 bıkın ğalmadıK. bi yu.. bi bardaK suyu getirmiye belim dayanmıyor. /.../ **RS:** şu palanıñ
39 ğıyısını yamardım_ortalıkda ama. amcāñ ğızıyor. nābıcañ da esgiyi üsKüyü yamāycan diyi
40 ūraşıñ? alām yeñisini alām. nābıcañ diyo. ben de acelece şuriya oturular bazı şu biz sizlerde
41 ne geçer bilmen kimisi ğaş der. **SGA: Nereye kaş diyorlar? RS:** meselâ tavana. **SGA: Şuraya**
42 **mı? Kaş mı diyorsunuz? RS:** hē. biz ğaş deriz_uriye burda. **SGA: Çatı. RS:** hē çatı. çatıya
43 meselâ şu alt yanda tūla var ya çatı diye uriye deriS. böle düz yere de ğaş deriz. **SGA:**
44 **Kiremitsiz düz olunca kaş deniliyor. Bizde kıran denir. RS:** hē. tabi de_ışıK de_ışıK. onu da
45 işeyi aKıyor da çocuK ğum getirdi de bi dā ğı.. ğalın suvıyacaK. u oriye a_acıñ dibinē
46 çocuklar biri eşkişerde, biri sivrisarda, biri de gülçer diye şeyi var emirda_ına giderken. orda
47 ğızımınñ biri. unnar geldī vaKıt orda a_acıñ dibinde kölgede yiyem diye şey_edeller. orada
48 diyo onnā açırırıyoruS. **SGA: Teyze senin gözlerin ne güzelmiş öyle. RS:** niye? **SGA:**
49 **Güzelmiş. Kime çekmiş gözlerin? RS:** ne bileyin? vallā kime çektiñi bilmiyorun. allāñ veramı
50 besbē. annemiñ gözü çakırıldı. bābamınñ gözü ğaraydı. işde ikisinden ğarışmış o da e.. öle
51 olmuş. /.../

SİVRİHİSAR - Karadat

Kaynak kişi : Ayşe Keskin, 60, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Cenazeler, Düğün

- 1 **SGA: Ayşe abla soyadın ne? AK: kesKin. SGA: Kaç yaşındasın? AK: ben bu sene atmış.**
2 **SGA: Mesela bana cenazelerde ne yaparsınız anlatır mısın? AK: cenâzede selâ verilincē**
3 hastayıkan gideriz hani ağır hasda olunca gideriz yataKda yatınca. aniden_ölenlere de işde
4 selâ verilir köylerde selâ verilir. hoca der_ışde falanca fişmanca erkekse ğadınsa ölmüş diyi.
5 ğoñşu şey görevimizi yaparız abdes_alırdır gidáriz_ışde cenâzeynen ālancāsa ālarız. sıklıncāsa
6 sıklarız_ışde. cenāze ğağandan kēri üzüntü paylaşıyoruz u evdē. geliriz_ışde cenāzeye
7 götürüler_erkekler. ğadınnar yakın_akrābaları işde ğalır bi iki gün gider gelir_ışde. **SGA:**
8 **Yemek falan götürüyor musunuz? AK: götürürüz eñ yakınları götürür. hazıllık yapıp gelen**
9 dışarıdaki misāvirlere. öñden_öleydi de şimdi vallā götüreni gine götürü de şimdi dā
10 ğolayına gitTi millet hani. herkez esgiden yokmuşdu milletTe. bi dē hinci herkeziñ_altında
11 seri arabası var. gidiyör lahmācın yapıyor, ayran getiriyor bütün misāvirlēne onu şe
12 yapıyor yāni. hinci gerekmiyor yemeK mimeğ_ışde öle. **SGA: O yüzden yemek**
13 **götürülmüyor artık. AK: he götürene gine götürüyor da öle olunca heralde peK yani**
14 **götürülmüyor yāni. SGA: Eskiden ama yemek yapıp götürülüyordu. AK: hē hē esgiden**
15 benim_ābīm_öldü yirmi doğuz yaşında. evi barķı ğaldı tıravik ğazāsınan da bize
16 yakın_akrābalarımız_öle Pişiri bişiri getTiler yāni. biz dört gün beş gün_ö mayıs_ayında
17 öldü de hani bir şey yimedig_ölēm biz de diye amma ölünmedi allahañ hani öldürmediñi
18 kimse öldürmedi. peK genç gitTi de. **SGA: Çocuĝu kaldı mı? AK: vārdı evi vardı. SGA: Ne**
19 **oldu onlar? Büyüdüler. AK: vallāhi siz ne soruñ. büyüdüler de bi de bize sor. eñ büyü yedi**
20 yaşındaydı. iki ĝızı bi ölü vardı. ğarşıya ev ne yapırdıydıK da bizden_ayrı ğaldıydı ğālik
21 de. ğarısızdı, vardı işde. karısı da gebegenş ğaldı. olan vardı iki buçuk iki iki iki yaşındaydı
22 işde iki yaş deye. aF_edersin dā donuna işerdi böyle haber_etmezdi. geçen_erkeklere
23 sarılırdı boba diyi. hiş bilmez_ö. büyüdüler. vallā ... genşline oldu hanı ğalan da çile çekdi
24 dē anası da onları ğanadına aldı işde ğoçeye ne varmadı. anam bobam çok teklif_etTi gelsin
25 bi şey diyemeyiz vār.. hani benim çocūmdan sa_ı da fayda yok ba_ı da fayda yok diyi.
26 çocuklarım_mar dēdi vārmadı. sōna da burda dēzamızın_ölu vardı, dēzamızın ĝızı vardı,

27 ğızı da öldü. iki ölu vardı onun da. ğızları urıya verdi ikisini de. biri ğızının yedi yaşındaydı
28 bobasının öldü sene oğula ğayıd etTirdik böyle oğullar açılca zaman. ikinci ğızı dört buçuk
29 yaşındaydı. olan iki yaşındaydı. demek istedim de unnar büyüdü gelin olma çağına
30 gelince iki ğızı bi eve verdi iki olan ğardaşına. sōna dēzamızın ğızı öldü. verdī ğayınna öldü.
31 yirmi dört sene gelinimiz durdurdu yāni. onun bunun işÇisi oldu, çaPacısı oldu. eliñ işi
32 bitmeS. bitmeS. dā bağ çalışırın değ bağ biter mi bitmez dē sōna ğaynata evlenmek zorunda
33 ğaldı. dā altı ay olmadı. ğırğ gün olmadan hayır ekmēni yaptılar. una buna dünür çık..
34 vay benim ğızlāñ içine el gelceK dē açık da hāli vaķıtları iyiydi. benim ğızların şeyine
35 ğoncağ dağılcağ diye yirmi dört seneden sona ğızlarının ğurbanı oldu vardı urıya u ğayıntıya.
36 vardı. **SGA: Kendi çocukları için. AK:** kendi ğızları için kendini yakTı yāni. soñ ğarı buñ ğarı
37 soñ herif buñ herif amma yirmi dört sene hani üsdüne bi kirlilik getmedi. biz de ğol ğanat
38 ğerdik. elimizden geldī ğadar da yāni vardı. olan da sōna evlendi olan hinci anķarada
39 çalışır işde. oğ.. oğutamadı yāni ğızları da oğutamadı olanı da. e nası oğutsun bi de hani,
40 Kōlay de el. hep el ... biz de yardım etTik etTik seneden seneye açık geldi hani bizde de
41 açık geldi, edemedik dē kendine verdi gücü ğuvveti, hani unnarı kel etmedi kör etmedi
42 büyüTü amma yirmi dört seneden sona vardı işdi. aylık da yo udu hinci bağ gine
43 devlet olsun yardım ediyor böyle kömüründe mömü.. u zaman bu devlet yokdu besbē. u da
44 yōdu o zaman. u da yōdu. ikki ay ikki ay bağ ikki ay biter mi? ikki ay biçer dedimiz küve
45 pancar ğışmasına çapıya gidilirdi. köv ğalabalıdı dı öle öle işde yirmi dört sene idāre etTi.
46 yirmi dört seneden sōna ğızların işde şeyi oldu. hem ğayınnası oldu hem ğurbanı oldu
47 ğızlarının. nası annatıyım dā işde sa a böyle. allah ğenşlere ğenc ölümünü vermesin hani bi
48 de ğazā ölümü çok zor. **SGA: Değil mi beklemeden. AK:** efendim. **SGA: Beklemeden oluyor.**
49 **AK:** tabi. u öle oldu bi de dā benim büyü.. Küççümü verdiK dē kö üñ içine. u da bi āz bi
50 zaman durdu işde beş dene ğız çocūnuñ öñünde u da ğamyonuñ altında ğaldı Polatlıda. beş
51 dene ğıS çocūynan. bi medersiS. aylī var onun dā esnaf bāķuruna yazılmışdı. u da maddi
52 durumdan hani ölünce yatırdılar muturdular onu dı vallā beş dene ğıS çocūñ öñünde ğaldı.
53 allah yeter ki vermesin bi şey yapamadı. bi şey yapamañ alahdan gelene. valla hani benim
54 dert böyle işde. **SGA: Sağol Ayşe abla. Hakkımı helal et. Ben seni yordum, üzdüm. AK:**
55 nāptım? bi şey yapmadım. otur ben sa a bi ğāve bişirim çay bişirim valla bi ğavun
56 kesiyim allah aşğına. **SGA: Biz yiyip çıktık. Daha dokuz köy var.**

57 **AK:** giden dā. valla anam dü ünümüz de işde annatıyım. dü ünü de annatıyım.
58 dü ün esgiden hōlan evi ğız evi burda nişanni olunca annaşınca işde yemek veriler bizim
59 burda. ilkin bazar gelin olcāsa bazar gelin olcāsa bazar, bazar.. salī, bazartesi, salī yō. salı
60 çarşamba yuğa yazılırdı öñden. böyle hazır ekmek bilmezdi herkez. yok bi de vesā it de

61 yo_udu almıya. yu_ka yazılırdı. gongşular_arasında üş dört yaslāş bōle. bilin_ñi yaslāş delle
62 işde bizde. yū_ka yazılırdı dü_ün_évi olcāna. bayrak da_ılırdı olan_évinē. yani dü_ün_évi
63 oldū belli olsun diyē. nēyse u_şe yapılırdı. iki gün yu_ka yazılırdan kerı perşembe gün
64 datlı_aş olurdu. yu_ka yazar_kan millet o_ğ.. kö_e o_ğunurdu bōle herkeS. un gūyardı dat..
65 olan_évine, datlı_āşa gelillēdi. urda da ye.. bamyā çorbası bişerdi. helva basılı_ğdı. gelen
66 bōle yirdi. gelen yirdi. gādınnar gelirdi Sadice. erkekler de_ıl_u gün. sōna işde un getirilerdi
67 taba_ğlara gūyallardı yu_ğacılar para getirilerdi bi lira iki lira o_ğamannar_işde ge_çer hinci
68 de ōle de. neyse bunu yu_ğacılar_üleşirdi u parayı. iki günden sona cumā gün de gūyunnar
69 muyunnar kesilirdi. misāviller gelirdi işde dışardan. u hazıllı_ğ_olurdu. cumartesi gün olan
70 giyimi olurdu burda dāmat giyimi. yemek verilirdi bütün köve, misāviline, dışardan gelen
71 kōlüye yemek veridi. ö_ğden bul_ğurudu şindi piriş müriş ... şinci pantāze çok yāni āyranından
72 dut hēlvasından, kōmpostusundan ne verebilirse_ğ yāni. dā ba_ğ ö_ğkü hafta geleydi_ğ güzelce
73 görüdü_ğ. dü_ün vardı olan_évinin_ğ. vallā. şimdi peK milleT salunnara gā_ğık düştü hani
74 köylerde de kimse gālmadı da gır_ğ yılda bi dene oluyor köyde işde bu
75 köy_i_çiden_ğalabilirsen ya_ğinnardan_ğalabilirsen ya_ğın köylēden ōle bu köy dü_ünü oluyor.
76 řindī ekseri salonda oluyo dü_ünnē. demeg_ğsdedīm sona gūvē giyimi olurdu.
77 gūvēni_ğ_arkadaşları işde genşler olan_évinin_ğ şeyinde giyinirlēdi. çalgı_ğ_çır_ğı dāmadı giydiri
78 meydan yērine çıkarlardı. hoca gelirdi ōle namazını gıldırandan kēri. ōle namazına
79 giden_ğ_erkekler yaşlılar gelirdi meydan yērine. dāmadınan arkādařları davulnan zurnaynan
80 dāmaT meydan yērine çı_ğardı. yaşlı bobalā ne beklēdi. hoca tekbir_ğ_ala tekbir_ğ_ala dāmadı
81 gēydiridi. yanında bi de sādıc_ğ_olurdu ya_ğın_ğ_akrāba olan_ğ_çocu_ğ_ya_ğıřdırılādı. ba_ğ_ğ_ö_ğkü hafta
82 geleydi_ğ ne güzel görüdü_ğ cumartesi gün. nēyse bu işde giyinenden kerı dāmat u meydan
83 yērindeki adamnarı_ğ_ya_ğinnarın elini öperdi, sı_ğardı. unnar da hayıllallardı. erteSi u gün gına
84 gēcesi olurdu. dāmada gına ya_ğarlar_işde. çalgıynan_ğ_çır_ğıynan millet gider, oynar, güler,
85 gına ya_ğılır meydan yērinde. ertesı gün gelin_ğ_almā gideller arabaları hazıllallar.
86 gelin_ğ_arabası süslenir. gelinin yanına işTe yēnge bincēse dāmat bincēse gideller gelini alır
87 geliller. geline gurban kesilir. gūyunsa da ge_çiyse de ne ke.. tokluysa da işde. gelini
88 haTladılla üş sever gurbanı_ğ_etrafindan. gelini ři da.. ēve girer dāmat ēve gūyar. řerbet
89 mirbeT_i_çilir. meydan yērine çı_ğa da_ğısını da_ğar dāmat. sona ya_ğın_ğ_akrābaları, misāviller
90 da_ğıcāsa varı dāmada da_ğısını da_ğallar. u gün_işde gine meydan yērinin_ğ_yemē verilir_ğ_urda
91 misāvillēne kōlūsüne dü_ün_évi gine yemek verir. dü_ünü hayıllalla yemek veri ondan
92 sona bōle biter dü_ün. **SGA: Okula gittin mi? AK: he. SGA: Ne kadar okudun? AK: beş sene**
93 **o_ğudum keşke ilerli o_ğuyaydım. SGA: Sen okusaymışsın. Maşallah. AK: anām ben bōle ba_ğ**
94 **şurda kitap par_çası gōreyin so_ğa_ğTan_ğ_alır gelirin. alır gelirin. ço_ğ_ğ_sderdin o_ğumayı. dā**

95 şuan için eğer imkânım olsun girip başvurucam bi yerlere. **SGA: Okusaymışsın sen**
96 **başbakan olurmuşsun. AK:** uğadā olamazdım da hani zekām iyiydi allā şükür. zekām
97 çoğ iyiydi. çoğ iyiydi amma hani acı keder de gördüm amma zekām çoğ iyiydi. **SGA:**
98 **Sağol Ayşe abla. Ağzına sağlık. Hakkımı helal et. AK:** yō bi şey yapmadım. o kadan oturduk
99 kola ne getire..

SİVRİHİSAR - Kargın

Kaynak kişi : Nazife Tural, 61, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Köydeki afetler, Asker uğurlama, Eski hayat

- 1 **SGA: Teyzeciğim adın ne?** NT: nazifē. **SGA: Soyadın?** NT: tural. **SGA: Kaç yaşındasın?** NT:
2 atmış bir. elli ikiliyin. **SGA: Maşallah gençsin.** NT: nerde anām. tek genc_olsam_ama hani
3 ne bileysin. otu şurıya ğız yanıma. ē. **SGA: Bu köyde mi doğdun büyüdün?** NT: bu kōde
4 dōdum böyüdüm. **SGA: Okula gittin mi?** NT: gitTim. **SGA: Bu köyde miydi okul? Eskiden**
5 **var mıydı okul?** NT: vardın şu harmı_yennerde oğullar dā var hālā yapırdıla. pençireleri ne
6 ğırılmış da. **SGA: Bu köyde eskiden büyük bir olay oldu mu?** NT: yangın_oldüdu sen de
7 biliñ_ñi? hanı ğızılđakların_evi yandı ya. **SGA: Nasıl oldu o olay?** NT: olay böle ōlan vardın
8 hinci o subay. dutmuş da kirbidi di_ırvimiş bobasına anasına ğı.. ğızmış da. u da yandı ā şu
9 depedeydin böle. allāhım her yerleri dumannar бүрүdü ğoca kōlü etfāyeyi de çārmadılā. hep
10 helkelerinen kōde evlerde su yōdun. buñarlardan çekdik de söndürdük. **SGA: Birine bir şey**
11 **oldu mu?** NT: olmadı hani. olmadı anam. olmadı. nurtene ünne ğız. vallā unu ünnē. **SGA:**
12 **Evi ne yaptınız sonra? Tekrar siz mi yaptınız hep birlikte?** NT: işTe ot mut vādın eveli
13 çayır_otu dellerdin. unnar munnar böle yōkarlara қat yandı da évleri hemen söndürdüler.
14 yangın_oldu da ğoca kōlü toplaşdılār, söndürdülē. öle pek fazla eve zarar vermedi. hē he.
15 avlular muvlular yandı böle bacı. bi de şu év yandı. adamın biri ğızı alcāmışdı. siz başa
16 vermediñiz diyi kirbit diyiriviri. di mi şī? öle derlē. hē hē. ā şu évler baқ ā şu évlere.
17 ğız_alm.. sen de benim bize vermediñiz ğızı siz ba_a vermediñiz diye deli ğadın birez de
18 kirbidi diyiriviri. hadi u da bi yanar bi yanar bi bāriş bi geće yarısı. ğālī urayı da söndürdülē.
19 **SGA: Epey yangın olmuş bu köyde.** NT: oldu oldu ğuzum_oldü. oldü. **SGA: Bu köyde bir**
20 **kızı isteyip de vermeyince büyük olaylar çıkıyor mu?** NT: ōle yoқ bizim. ū do_uda oluyor_o.
21 buralarda ōle yoқ. işde ū çocuқ ataşlayıvirmiş_ēvi. öle dövüşüp çeki.. gine de undan hani
22 bilemediler unuñ yapıdını. ğarağola mahkimiye véremedilē. hanı şayid_olmayınca. **SGA:**
23 **Kesin de değıl yani.** NT: hē keSin de dī. tabi.
- 24 **SGA: Siz eskiden gençleri askere nasıl uğurlardınız?** NT: nası u_ırlardıқ? ölumuz yo_ıudun
25 kı bizim u_ırlasaқ. **SGA: Kaç çocuğın var?** NT: yoğ_annecim benim. üş dene biz dā u

26 taraftan bu yanna gelin geldim. üş şiyidiġo hic_ölumuz molumuz yo_udun k̄i.
27 hic_u_uramadık. he toplasıllar hocalar böle işde, gitcē gün araba gelir. u çocuğ hēP ellerini
28 öper ġarılariġ_olsuġ böle sırya diziliriz. o asgere gitcēden de haşılık veren haşılık veri
29 ėline. helallaşır. arabaya biner ġoġ gidē. öle davul dümbök yok. kimileri şiy yapar dü_ün
30 yapar. ya da şiy çalalla. ölü yoğ. mevlid_okutmak da yok. eveli öleydin ġuzum. **SGA:**
31 **Gelince ne yapıyorlar? NT:** valła gelince bi şiy yapmazla. hiş duvā muvā bi şiy.. kesen kesēdi
32 do_uda oldu mu do_uda oldu mu geldi mi ġurban keser da_ıdır milletē. ... geldi zarāsız
33 ziyansız diye. **SGA: Senin oġlun yok mu? NT:** var_anam. eřkişērde. **SGA: Gelinle aran**
34 **nasıl? NT:** vallā bi zaman ġillikleri bozulduydun hincig_ıyi oldulā bi dene çocū oldu. **SGA:**
35 **Senin gelininle aran nasıl? NT:** hincik al iyi baġam bi.

36 **SGA: Eskiden kaynanaya karşı adetler nasıldı? NT:** e eveli annecīm sayġı vardın dedīn ġibi
37 böle eli öpellēdin yavut dā. āzını sarallarmış ta vahtında biz ġüççükene. hinciğ nerde öle?
38 hinciğ_öle yok. hincik gelinner benin diyō. sen ġayı.. ġı.. gelinsin ben ġayinnayın diyollar.
39 öle öle ġöġu vardır. biz çalışırdık böle. yokluk vardır. yimek yōdun. hincik herkesiġ_évinde
40 her şiyi var. dolabıymış, ıÇcaġ suyūymuş, enercisi nē. eveli yokluk vardır yavrum. bitTen
41 bol ne vardın? insannar bitlenirmişdi böle yuyamaz yıġayamazlādın. şurda bi yunaġ var. bi
42 ġoca ġoza.. ġazan ġurardıĖ. dařlāda toğacı elimize alırdığ küPbüdü küPbüdü küPbüdü
43 çamařırlarī toğacınan toğaşlardığdı tātaynan. hincik nerde ġuzum_öle? hēkesiġ_évinde
44 makinē, hēkeş hep Senginnedi hēkeŞiġ moturlār. hiş fakir yok kōmüzde. herkeş heP dōrt
45 dōrtlüĖ zengin. **SGA: Su yokken nasıl yapıyordunuz? Orada yıkıyordunuz. NT:** işde urda
46 böle şey ā şurda çeşmeler var şu kö_ün_ortasında řurdā. urda oluğlar vardın böle,
47 urdan_alış_alış ġazannara, ġara ġazannar vardın. unnaşda yıġadırdıĖ basardığ ġazannara,
48 öle yıġardıĖ. **SGA: Evin suyunu nasıl kullanırdınız? NT:** işde ırıya giderdiğ. hē baġ bu
49 cāmide de var burda. şurda cāmide de var. isdiyen_urdan getiridin isdiyen bu ġarabataġ
50 deriz iki dene ġurnaları vardın böle şırıl şırıl. oluğlar var eyer_ordan geçerseniz ġörüsünüz.
51 şu hemen şurda. urdā yıġardıĖ çamaşırı. herkeş böle daş ġordun daşlar vardın. nebet
52 derdig_ırıya. böyōn sen yıġan yarın ben yıġarın arġa arġaya dā hele bayram geldi mi di mi
53 ayşe? hiş bi dene yer bulunmazdıġ. biz gece yıġardıĖ. de eveli u şeyi yicēimiz unnarı
54 yıġardıĖ. yıġardıĖ palalara sererdiğ savuruduğ diyirmene ġötürüdüĖ. ġara un delleşdin_unā.
55 bū oluĖda yurdūĖ. allah arabalara he kepekli un kepekli un. kepekli un yirdig_eveli. **SGA:**
56 **Banyonuzu nasıl yapıyordunuz o zaman? NT:** ā urda yapardığ daşıġ_üsdündē. soyunurduğ
57 cış cılbāk, daşa oturuduğ. so_ug_olsa so_uğda gine oturuduğ. ā fırtına dışaşda dönüyōř.
58 öle banyo yoktun k̄ū. évde ne su vāř, ne banyo va. gelirdig_ırıyā, bi dene ġoca ġazan,
59 eġ_ıġk deFā baş daranırdığ. başımızı böle bi saşları öreşdiğ böle bu çocūġu gibi. buralara

60 böle ince ince döşēdiK. unu çezēdiK_ aralarına bitleḡ girērdin. ġazana oturuvurduK
61 eḡ_ jİK deFā analarımız bizi darardın. ondān sonā kendileri daraḡ hadi ā üsdümüzüḡ
62 başımızıḡ ıslaḡlīna böle çamaşıra ġızışırđıK. āyşāma ġadar_ ūraşırdıK. böle omō momō da
63 yōḡ. ġalıp sabın, kil getirilēdin o mālışdan_ eveli. ısbab kili diyollar böle mavi gök. unnānan
64 yıḡardıK ġızım. çirtli olurdun_ u da. banyoyu da urda yapırdıK. ā şurda hemen. **SGA:**
65 **Çocukları falan da mı orada?** **NT:** heP heP heP he so_ uK_ Çcaḡ. otutTurula bi de sırtına
66 küm kümbüde yumḡuḡ vurular. çocuklar_ ālardın üşürdek yaḡardın. valla ōleydin yavrum. ne
67 rezilliKler ġuzūm. **SGA: Su ne zaman geldi köye, evlere?** **NT:** yirḡmi sene oldu mu nācide?
68 oldu. oldu. yirḡmi sene oldu. **SGA: Nasıl deġiştı deġil mi hayat.** **NT:** dā hem de nası. hincik
69 nereye varsaḡız su. avluda ineklere hortumu dutuvuruyorum. eveli su çeke çeke yavut da bu
70 şiy ölürdüK. hincik bu çeşmeye daḡıyuru.. sen_ āl. he oldu hadi. beḡēm bēy ā bu baK nası
71 yaḡışaḡlı. antalyıya ġöçen di ġandırdı da ā bu beni ġötümeyoru da. valla pek çoK rezilliK
72 çekdim yavrīm, pek çoK irezilliK çekdim. üş dene çocūm_ mar. ā burıya aldı geldi. bi iş
73 ġüveline ġötTü beni urda bu hora geçirmedi. bobam_ anam_ öldün ben kıra vadım kendi
74 başıma bobamla. hadi urıya ġötTü mü ā bu bacaḡsız beni hadi urda birini hora geçirmede mi.
75 hadi burıya geldik mi. év yapıdık böle iki ġatlı. hāmileydim_ ōlana. hāmile olunca beslenemiş
76 çocuk. év yapTım böle çamır çekdim çamırnan yapıdığ_ eveli évlerē. kerpicinen bölē,
77 çamırınāḡ. hāmile hamile çalışdım ben. ā bu deli herif beni antalyaya ġötcen dedi de
78 ġötümeyivirdi. vallā ne çilelē çekdim pek çoK çalışdım. bacaḡlarım dutmaz ā bilir ġoḡşu.
79 ben gibi rezil dā kōde yoḡ. depelerde ā şu depeler var ya inek ġüderin. yaz_ altı ay vallā inek
80 ġütTüm depelēde. bacām dutmaz. hava da lormalı. pek çoK çile çekdik. hinciki ne var
81 ġuzum? hincik beḡēm ġızlara baḡarın gelinnere baḡarın dā işlerinde ırātđıḡdan_ ırāt yoḡ.
82 herifleri yollayıvırıyollar. ġarılar da ge.. bi yidī bi giydī. ē siz bi de siz_ annaT. évli misin
83 yavrım? **SGA: Ben evliyim.** **NT:** belli.

SİVRİHİSAR - Kaymaz

Kaynak kişi : Medine Ulucan, 61, İlkokul 3
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Fasülye

- 1 /.../ **EB: Siz Kaymazlı mısınız teyze?** **MU:** kaymazlıyız yavrum. **EB: Manavsınız değil mi?**
2 **MU:** eveT_çevet. siz nâpıyonuz? nerelisiniz? **SGA: Ben Nevşehirliyim. Bizim oralarda**
3 **fasülye pek yetişmez.** **MU:** öledir. yāvrum işdi nası ek.. ekeñ? **SGA: Teyze adın ne?** **MU:**
4 medîne. **SGA: Soyadın ne?** **MU:** ulucan. **SGA: Kaç yaşındasın?** **MU:** elli iki do_umnuyun.
5 **SGA: Okula gittin mi?** **MU:** o_ula mı? gitTim_üşden çıkdım. **SGA: Kaymaz'da mı gittin?**
6 **MU:** eveT. **SGA: Burada mı doğdun büyüdün?** **MU:** eveT. **SGA: Anlatsana bu nasıl ekiliyor?**
7 **MU:** nası ekilir yayrum_ışde sürülür meselâ bâce sürülür. ondan sona barana çekilir. barana
8 çeKildikden sona ğarığ_aş isder şölē meselâ şöle şöle isder ğarı.. ğarığ_aş bi o yanna bi o
9 yanna. isder şöle düz diK. emennēni aç_aç böle, şöle şöle sırayınan. böle böle işTe iki tâne
10 iki tâne atañ böle. ondan sona üsTlēni örteñ_ışde. bunnār hani gönenni olursa on beş gün
11 sōna çıkarlar. çıkınca çapalañ_ışde. şölē bi ğavağ meselâ şu ğavağ kımçılarında kesē.
12 **SGA: Anlamadım.** **MU:** ğavağ kırpı.. meselâ kımçılādan şöle dikeñ. **SGA: Kavak kımçısı.**
13 **MU:** he he Kavak kımçısı ā şu ğavağların KıMÇılarında. şē hani sarā gider_ō böle. e
14 çiçeK_açar_ışde. şey_olur, dōkēr şey_olur da vōle vōle dōkerleğ. **EB: Ekim hangi ayda**
15 **başlıyor?** **MU:** hangi ayda? hangi ayda işdē şeyden nisanın onunda nede ekilir. sona da on
16 beş gün hıdırellezden mayısın_altısından on beş gün yirmi gün_çeveli ekilir. onu ...
17 şē_yapın siz de. yirmi gün nē evel_ekilir. işde. **EB: Çapaları ne zaman oluyor?** **MU:** çapas..
18 çapası işdē eçiK_otlanmaya başlan diplēnde ince ince ot_olur. çapaynan başlañ_ışde ça..
19 bıyığ_attım_ımydı çapalamañ iki sever mi çapaladım_ımydı şey_olur. iki sever ne
20 çapaladım_ımydı bi den dā bıyığ_attım_ımydı buyöz Çalar gider. ondan sona şē_yapañ.
21 **EB: Ne zaman olur en son?** **MU:** şeyi mi? bizim bu şey ayşe ayşe ğadın fasillesi deriz buna. u
22 beyaz fasillē ū şey_olur hani çorbalıK şeylik ğaymaz fasillesi denir ya. u bıyığ_atmaz. oldū
23 yerde ğalır. bıyığ_atmaz böle o. **SGA: Bıyık atmıyor o.** **MU:** he bıyığ_atmıyo. **SGA: Bu**
24 **büyük atıyor.** **MU:** bu bıyığ_atar. **EB: Ne demek bıyık atmak?** **MU:** meselâ sarā gidē
25 upuzun_uzā gider. **SGA: Ama Kaymaz fasülyesi böyle...** **MU:** oldū yerde ğalır_ō.
26 şey_étmez bölē meselâ böle şey olur bıyığ_atmaz_ō. oldū yerde böle şey dōkē. bunnādan

27 dökē gidē meselā böle. öle olur. **EB: Ne zaman oluyor bunlar? Bu yeni mahsül değil mi?** MU:
28 bu yeni māhsül_ışde bu benim bunnar_eçik gılÇııklı oldu da eciK şöle şe_etTiydim. dipfize
29 göyacan çocuklar çocuklara işde böle birer gu.. şeyliK görun. iki dene gızım_ma benim de.
30 birer poşeT görun. onnara gıyarin_ışde. ondan sonacıma geldim miydi götürürlər. **EB:**
31 **Fasülyeyi nasıl topluyorsunuz?** MU: bunu mu yāni? tāzesini mi? yā bu bayā bir_aydır
32 toplanıyoru bunnār. hi.. benim hinci gurudu gāli bu da. eçik şöle ekdiydim bāçēye. gurudu
33 da. hadi dedim şunu toplayan da çocuklara iki_üş bişirim_olsun. **EB: Ayşe kadın ne zaman**
34 **toplanıyor diğeri ne zaman toplanıyor?** MU: u işde dā oldū yoğ_o gıymaz fasillesi, beyaz
35 fasille oldū yoK dā. hindi dā sulālā boyuna işde döküyor şeylēni. **EB: O ne zaman olur?**
36 **Eylül'de mi olur?** MU: eylülde nede heralde olur. **SGA: Kaymaz'm fasülyesinin lezzeti daha**
37 **mı farklı?** MU: gıymaz fasillesi dā iyi olur. farklı olur. **SGA: Yemeği aynı pişiyor mu?** MU:
38 aynı pişēr aynı pişer. siz ne eskişerde mi oturusunuz? **SGA: Eskişehir'de oturuyoruz. EB:**
39 **Bunu topladıktan sonra içlerini ayıklıyor musunuz?** MU: ayıt.. ayıt.. ayıtlamayız yavrum
40 ayıtlamayız_onu. şı olur yolunuyoru kökūnnen böle yolunuyoru. kökūnnen yolunuyoru
41 ondan sonā baraŞ va bilirsinizdir baracı. baracı_urada böle şı_yaparlā, sürerle. motur
42 gezdirile. ondan sona çalkarlā, savırlā, ayıtlālar, satālar. /.../ **EB: Kuru fasülye yemeğini nasıl**
43 **pişirirsiniz?** MU: kıuru fasülleyi nası yaparıS? biz_ışdē suyu görüz. hemen_çine atarız
44 ısınmadan hani küseş dēler, bişmez. ıÇcağ suya girdim_miydi bişmez. hemen suyu
45 godum_muydu üsdüne atarıS şeyi, fasilleyi. yahid_ağşamdan kimileri ıslaTır. kimisi
46 kimileri ıslaTmaz. ıslaTdım_mıydı dā tez bişer. **EB: Islatmadan nasıl yapıyorsunuz?** MU:
47 ıslatmadan da suyu görüz_ışde. suya atarız fasilleyi. undan sonacıma eciK bişdim_miydi
48 süzeriz kevgirde. undan sona yağını suvanını meselā salçasını atarız meselā pişmiş_et,
49 gıymadır, pişmiş_et atarız. ... bi de meselā tavuğ suyu meselā atarsanız_atarsınız hanı şey
50 ufağ pakatlēden. **EB: Düdüklüye koymuyor musunuz?** MU: düdüklüye de tabi düdüklüde tez
51 bişēr. **EB: Ama beyaz fasülyede gerek var mı? Düdüklü iyi bir şey değil.** MU: vallā işde tez
52 bişmesini isderseniz düdüklüye vuracağsınız. e ayğazda dünyanı_ayğazı yanar_öle de.
53 ayğaz túbü bitiri. yā. tābi. /.../ **MU:** bizim de gökmeydanda da. benim de üş tane evim_mar.
54 biri şeyde yimpaşın yanında. hinci müdür_otTu öretmen. unuñ da kıoştaydaymışımı_evi.
55 hırsız girmiş. yā. una verdiK biz de beş yüz_elliye. kirāda mı oturuñ kendi eviñ mi? /.../

SİVRİHİSAR - Kertek

Kaynak kişi : Kezban Desticioğlu, 90, Okumamış; Naile Desticioğlu, 56, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Eski hayat, Yöresel yemekler, Pekmez yapımı

1 /.../ **ND:** dā esgiden bura otuz beş kırk haneymişTi. şindi onnarı sana annatır. annatsın da
2 esgiden_öleydi, öleymişdi. benim geldimde de çok kalabalıktı. sonradan şiy_olduk. /.../
3 **ND:** annē. şimdi sana esgileri sorcağ bu bayan öğretmenmiş öğretmen. sana seni esgileri sorcağ
4 sen_annaT tamam mı? hıh. esgi gömşuluklar esgiden nası yapardınız falan hıh. **SGA: Teyze**
5 **adın ne? KD:** sıkı sōle yanıma gel duyman. **ND:** kezban. adın ne diyo. kezban. şuriya otur
6 canım sen. **KD:** yanıma ge. **SGA: Kezban teyze. KD:** ēy. **SGA: Doksan yaşında mısın? KD:**
7 ben_ni? doKuzan yaşımdayın guzum. **SGA: Okula gittin mi hiç? KD:** kādım da vardı da. ben
8 yüz yaşımdayın dedim de doKuzan yaşındasın dediler. onun_çin ben hiç yürüyemen bu
9 dizlerimden.. **ND:** anne sana ne sorsa onu cevapla. **SGA: Eskiden bu köy nasıldı? KD:** köv
10 mü? **SGA: Sen gençken nasıldı bu köy? KD:** otuz hāneydi bura. otuS haneydi. ulunu oğudān,
11 gızını vērēn, ölen da_ıldı üç haniye galdı.

12 **SGA: O zamanki köy hayatı nasıldı? KD:** ā u_zamankı hayat bi kereydi. göcağarılar varıdı
13 şurđı çeşme varıdı. oriye işini alan çıkardı. orda gölle mölle bişirillerdi. yıllerdı oturullağı
14 ekmeK bişerdi. böle çaya yōdu. datlı pēynir getirile yıllerdı. şindi sōnādan çıktı çay. ...
15 onnanan yıllerdı āşam.. sı_ır gelesiyedeK_oturudu millet. ip_ēyiridi, çorab_örellerđi.
16 çoK_ıyıdı. **SGA: Gölle nasıl bir şey? KD:** gölle bişirilerđi. et pişirillerdi. **SGA: Tarif et**
17 **gölleyi. KD:** gölle buydeyi bi.. buydeye āyıtıllardı suyu da ğaynardı. nohudunu bağlasını
18 içine atallardı. u ğaynardı. ğaynarıkan da buydeyini atallardı. oldu bi gölle. urıya alıllā
19 gidellēdi böle göca çencereynen. herkezlere verillerdi. bi de ğaynım_ımarıdı, görümcem. ū et
20 kestirilerdi şerde. şirden getirmiş göcası. şirdeni doldurmuş. şurda benim ladive vardı
21 arğadaş bi. u usulca ben urda oturuğan getiri benim_ēve ğapar. unuğ ucā da su dolduruvırır,
22 çencereye. altında ğanayıvırır. bi de āşam_olur herif dēr ki yimē ğuy dı yiyēmiğ dir. varsala
23 bağsala foş su. ba_ırmıya başlar. bunu deller benden_çir_ıo yapıdı deller. ben de inek
24 sāmaya ğitTim. on dene ğarā ineK vardı. geldi görümcem bizim gelin dedi. ğız dedi şeyi
25 getirdiğ_ni şirdeni dedi. ā görmedim. ah dedi vallā getirin. ane ben getirmedim ladive
26 getirmişTir dedim. zere_monu urıya örteğomuş yo_urd_örter gibi dedim. üsdüne dürülmüş

27 dëdim. güldü gitTi. ladiviye gitTi. ladiFe dëdi vallâ ba_ırıpdu ru herif dëmiş nereye
28 göduñuS? kepenniye git dëmiş. ben kepeniydim. kepenniye örtTüm de geldim yo_urt gibi
29 dëmiş. esgiden böle ... vardı. her şey boludu. yıller_ıçellerdi. zabānan kaçallaıdı uraları
30 ğarıları sübürüdü tertemiz_olurdu. õle şindi kimse ğalmadı ğuzum. bi dene ben ğaldım
31 doKuzan yaşımıdı işdi. allah beni de yatırmasın. güzelim. **SGA: Şırdan nasıl bir şey? KD: ē?**
32 bilmen ne der? **ND: ğumbar nasıl yapılır diyor, şirden. şirdeni nası yapardın diyo. KD: he**
33 yimeKleri mi? etleri mi? **ND: annē. şirden doldururduK dedin ya. bulğur ğaynadırdıK şirden**
34 dolduruduK dediñ. onu nası yapıyodun diyor, şirdeni diyor. **KD: şirdeni mi? eti çekdiri**
35 gelirdiK. ğasaba şerde. onu deneyen ğarardıK. biberini, ondān sona her şisini atar
36 dolduruduK ğüçük küçük küçük Põle böle böle. ondān sonā çenÇireye ğorduK ğaynar
37 bişerdi. çõban çoluK yirdi onu ğāri, u şirdeni. **ND: anne. ğoyunuñ ba_ırsānı temizlerdik dere**
38 çeşmede onu niye demiyon? ba_ırsağları böle ğazırdıK ya temizler. ē içine doldururduK. **KD:**
39 ğazırdıK ğazırdıK. ilk dëfa unnarı ğazırdıK da tertemiS, u eti ordan çeker gelillēdi. burdan
40 şirden yollardıK et yollardıK. ondān sonā dolduruduK ğoca çencireylen çõban, beKār bol bol
41 yıllerdi böle her şileri. esginiñ ne diñ sen, esginiñ bölē. tadı damāndaydı herkeSiñ. ya. **ND:**
42 harmanı annat harmanı. nası düvenner sürülürdü harman yerinde? **KD: harman yerinde mi?**
43 nāşide vardı beñem ğıs. dört dene atı yan_ıyana getiridi, viridi ğamçıya, viridi ğamçıya. ah
44 böle fırl fırl fırl. u da ēsgiden süverdi abasına. **SGA: Nasıl söverdi. KD: ğıs süverdi. SGA:**
45 **Ne derdi? KD: a.. ğodumuñ çocū u atları çevir. u atları da õle dönerdi u da dırmığ_atardı**
46 böyük ğızım_ımarıdı bi dene. manēklerde. o da bölē atardı ğıyısı kenarına. veridi ğamçıya
47 veridi ğamçıya. **SGA: Maniklerde? ND: lağaPları. lağaP. KD: oldurudu. beKār gitTi sapTan**
48 gelesiye ğada unu oldurudu beKār. çobana derdi bi dene bizim_õlağ varımış, õlaK. şu õlā
49 dëmişler dutuñ da geliñ. lēyn dëmiş. vallahi ... õlağ benim dëmiş. bırakıñ_õlā dëmiş. sövmüş
50 yine. adamıñ_aklı çıkmış. len ğız çocū niye söv.. ğüççükler a bu ğağar_alışdı sövmeye.
51 **SGA: Kız çocuğu gönderilir miydi o zamanlar? KD: hē ğüççüdü böle. hiç_ālamazdı veridi**
52 ğamçıyı veridiğ_atlara. āzı ğıza da ğızınan da döyüşürdü ğıza da düvēdi ğızı ğamçıyı. sen su
53 getirmedin_ıni una süver sayardı, ğıza, böyüg_abasına. abasına. başKa etmezdi. kimsiye
54 etmezdi de ona ba_ırı çārıdı süverdi. avradını si.. çocū bi suyumı getirmedi. o da getirmez.
55 şurda ğoñşumuz pempe vardı. ğız bağ saña ünner ülviyē. niye götürmeñ_ına suyu dērdi. o
56 da gülērdi bayılı bayılı. söverdi herkeze söverdi. **SGA: Söven kızın mı kocan mı? ND: ğız**
57 ğız. **KD: yā ullara õle herkez alışTı da, alışTıydı. SGA: Kolay evlendi mi? KD: evlendi.**
58 verdim_eskişer burıya verdiK de eskişere gitTiler ğocasıyla. iki dene õlu var. geşdi ğāri
59 unnardan sövmeden saymadan. ğocaman ğız_olunca ğāri. o_zuman_ā böle çocūdu. veridi
60 ğamçıyı veridi ğamçıyı atlara. beKār da hic_aramazdı. beKāra da söverdi. len_ıa.. ğodumuñ

61 çocū nāpaṅ? ben_öldurdum sap_öldurdum sen nāpaṅsıṅ_aTa dērdi. çok sertidi bu gibi.
62 ondan sona da ā bu ğadanı bundan ... böyüdü. vallāhi éderdi de. sōna sōna geşdi ğāli. **SGA:**
63 **Geçti değil mi büyüünce? KD:** geşdi. böyüyüncē. herkeze ... ūlā ūlā vērmezdi çobannar
64 bilirdi ğāri. gülerdi ona. onnara küFūr_éderdi. **SGA: Kızdırıyorlar mıydı? KD:** ğızdırıllardı
65 valla. ... getirin şu olā kesem de yiyem dellerdi. len_a.. ğodumuṅ çocū başKa kesin. u olāḳ
66 benim benim dērdi. atları ğor da dızırdı olā. onnar da ğucāna alırdı olā, kesēm dellerdi māsiz.
67 onu ğızdırıllardı.

68 **SGA: Pekmez nasıl kaynatırdınız? KD:** betmez mi? ba_ı bozaḡ gelirdik. ilēnnere ... ordan
69 üzüümü getiridik. bē_em ğazannar vā unna ğorduk. çinnerdiK. ā buḡda ḡalā şeyimiz var,
70 üzüüm çinedimiz yer şaraphana. oruya çinnērdik. a, ona topraḳ çalardıḳ aşırıldıḳ. aşırıldıḳ
71 Sabādaḳ çökerdi o. çökdü müydü onun üsdünḡen böle ğarı süzerdiK kesēyner. iki kere üş
72 kere onḡān sona ğaynadırdıḳ. oldu ğāri datlalıyorḳan tamam. ğıpgırmızı
73 oluyorḳan_ındiridik. ondā u datlıyı eġer etcēsēṅ ğabak yapcāsāṅ badılcan ileçili yapcāsāṅ
74 onnara hazıllardıḳ. ğayınnam_ṛāmetliK_ayva yapardı. küFeciklere böle dizerdi ayvaları
75 zerdelileri. böle dizerdi. biz de geliniz ya baḡardıḳ. yā. ōrenirdiġ_urdan. **SGA: Sağol**
76 **teyzeciġim. Aġzına saġlık. Teşekkürler. KD:** hadi gözelim. gine ...

SİVRİHİSAR - Kınık

Kaynak kişi : Sevim Ertaş, 70, İlkokul; Yaşar Ertaş, 70, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat, Börek tarifi

1 **SGA: Doğma büyüme. SE:** buralıyım. **SGA: Neydi bu köyün adı? SE:** kınık. **SGA: Çok köy**
2 **gezince şaşırıyorum. SE:** evet tabi ki guzum tabi ki. **SGA: Yaşınız kaç Sevim teyzeciğim? SE:**
3 kırküş do umnuyum. yetmiş yaşında heralde. **SGA: Okula gittin mi? SE:** beşe
4 gadar okudum. **SGA: Bu köyde mi okudun? SE:** bu köde okudum. **SGA: Zor olmadı mı kız**
5 **çocuğunu okutmak? SE:** bizde zor deildi bura pegöle geri köv deildi. geri deildi bizim
6 köümüz yani heP benim ekrannarımnan dā büyüKleri okudu. beşe gadār okudu ama şimdi
7 heP ünüvesTe okuyollar. benim iki torun var ikisi de ünüversite meselā iKi dene var orıya
8 gir.. girip çıkıP duruyolar ünüvesTe okumağ için. ikiS torunnarım mar böyle bu gıS hanım
9 gızım gibi. **SGA: Sevim teyze. SE:** efendim canım. **SGA: Bize eski köy hayatını anlatır**
10 **mısın? SE:** esgiden çamaşır yıkadımızı, etmek pişirdimizi.. **SGA: Onları istiyorum. SE:**
11 fırınlarımız var böyle şu şurda da var hafTā. böyle tandırlarımız olur orda bazlama yapardık.
12 hamırı yuğururuS bazlama yaparıS. yuğa yaparıS. ne bilim dā her şey süt mayalarız. peynir
13 yağı yaparıS. yalnız bizde süt makinesi böyle makineyken yaparız. şimdi ceryan fişe
14 sokuyosun. ceryanda sen duruyosun süt ayrılıyō süt telimesi gaymā ayrılıyor şimdi öle oldu.
15 esgiden biz böyle gol çevirelek yapardık, süt makinalarında. tabi çamaşırı bi gāzanı gurardıK
16 büyüKce. altını yakardık. daşa meselā çamaşırı döşerdiK. tahta tokaşlarımız olurdu öle
17 tokaşlardık. **SGA: Su? SE:** suyumuz çeşmiye giderdik. çeşmelerimiz var akarsularımıS. öle
18 harıl harıl su akardı suyumuz vardı şimdi azaldı. yeraltı suları çok amma şeyleri santrafişler
19 ya pancar sulamaK için. o sula.. moturlar o suları çekdi. esgiden öle motur yokdū her
20 yerden su gelir su fişKırdı. /.../ **SE:** su çeşmelerimiz öle güdretTen yāni kendimiz yapıyo
21 muhdarımız tēميز. bi yol veriyo çeşme dondurduK böyle. palamıS kilimnerimizi orda
22 yıkardık. çamaşırımızı orıya gider orda gāzanı gurar dedim ya tokacına. orda yıkardık yani
23 öle gördük öle şimdi herkesiñ evinde makina var. çeşmiye de giden yōk. makinada, süpürge
24 makina her şey makinalaştı şimdi işde. inekler makiniynan saılır. eveli böyle bi saardıK.
25 şimdi makinada saılır. **SGA: Eskiden kadınlar çok mu çalışmıştı? SE:** çok çileli tabi
26 guSum çileliydi. şimdi gādınara ne var kı? etmek pişirmiyolar şimdi kırkda bi etmek

27 yapıyollar. esgiden elde ekme.. ğınanırdı esgiden_ etmek alannara çarşıdan. e bi etmē
28 yapamıyo da çarşıdan_ alır dellerdı. şındı herkeS çarşıdan_ alıyo yiyōr. her şey hazır geliyōr.
29 çoK şındı çoK şey_ oldu hani. **YE:** sivrisarda bu çocukları oğudurduK. çocuklar_ urda
30 oğurdu. biz gider gelirdiK. yanī sivrisarda etmek fırınarı oldū halde burıya etmek pişirmiye
31 köye gelirdiK. **SE:** havtada cumartesi günü etmek pişirmiye gelirdim bōle ğoca bi ilēn bişirir
32 götürüdüüm. **YE:** burda etmeni haftalık_ etmē bişiri götürüdüük. şındı sivrisardan burıyı
33 getiriyoruz etmē. **SE:** şındı poşet poşet_ etmek daşırıS. **SGA: Evde pişirilen ekmekle fırın**
34 **ekmeği bir değil ki.** **SE:** de_ il_ amma işde şındı nesil_ öle. ben Sāten yapamıyom.
35 gelinnerim_ mar sa_ olsun gelin_ arada yapar. biz de yiriz. bu hava_ kmalde biri de burda
36 çifçilik yapar, hayvancılık_ çifçilik. bura benim diğnenme yerim ğışın_ eskişere giderim.
37 şeyde, nereydi evimizin yeri bayram? kırtuluşda evimiS var. urıya gideriS ğışın. birez bi
38 işde baK tomatisimiz neyimiz birez yeşillig_ ekeriz burda. hava alırız kövümüS bura. do_ up
39 büyüdüüm köy ya. geliriz burda hava alırız, gideriz. hem çocukları görürüz yardımcı oluruS.
40 ğışın gideriz. **SGA: Sizin annenizin zamanında köy hayatı nasılmıştı?** **SE:** onnarınKı bizden
41 dā çileliydi. **SGA: Eski zamanları anlatsana.** **SE:** esgi zamannarda ne benim bildim ğadarıyla
42 onnar da biz gibi etmek etmek yapmışlar tarlada yolmā, ekinner yolunurmuş_ esKiden. ne
43 bilim ben_ işde kimyon_ ekili.. **YE:** biz_ unnarı görmediK. şındı ğuraıklıK çoğ_ olurmuş
44 yiyenim_ esgiden. yolmaya giderlermişimē bi dē ağan sular_ oldū için avara deriz biz bōle
45 sebze bahçe yapallardı. bahçe çapasına gidellerdi falan fişman yani bi şey onnar_ biraz dā
46 çileliydi. erkeklerinKi çalışması olsun dā çoğ_ çileliydi ğadınnarınKı daha Fazla çileliydi. **SE:**
47 hayvanınan çalışılırdı atlarının_ af_ edersin. i şındı moturlar var. **SGA: Avara neye**
48 **diyorsunuz?** **SE:** bu yeşillik domatise biberē. baççeye. he mısır, fasülye, fasülye mısır ne
49 eke.. aklıña ne gelirse sebzelerden ekene ona biz avara deyveririz. **SGA: Ekene mi**
50 **diyorsunuz?** **SE:** ekilen yire avara dēriz he. u zirāt ğuru zırātımıS_ ayırı. **SGA: Sulu ziraate**
51 **diyorsunuz.** **SE:** ğuru zırātımız arpa, būday, nohuT, mercimeK unnar yani. mercimē de peK
52 bizim kōde ekmezler de nohudu çoğ_ ekeller. nohut, arpa, būday, yulaf, çavdar, yani bunnar,
53 pancar, bunnar yerişir kōmüzde. **SGA: Eskiden gelin kaynana ilişkileri nasıldı?** **SE:** iyiydi
54 yavrum. sarğındık dutğunduk birbirimize. bēn bağ ğayınnamınan on beş sene durdum. benim
55 gelin de büyük ābīsiniğ hanımıynan da unnan da durduK hālā da bağ birliyiz. sarğınıK
56 buralarda bilāhire eskişe_ ire orıya orıya bağarğan buralardan sarğınıK var. uralarda büyük
57 ne bilim pek bu ğadar de_ el heralde. burda dā iyi ilişKiler. /.../ **SGA: Bayramlarda yemek**
58 **verilir mi?** **SE:** vermiyoruS. tatlı. **SGA: Eskiden de mi vermiyordunuz?** **SE:** esgiden
59 veriliyomuşdu. şimdi tatlı, bōrek bi de yaparsağ bu sarma yapılıyo yanına. hani sarma bōle
60 meşrubāt veriliyōr şimdi, şeker, çukulata.

61 **SGA: Börek ne yapıyordunuz?** **SE:** baklava. bi de su böremiz var bizim sivrisariğ. **SGA: Bize**
62 **tarif edecek misin?** **SE:** su böreni evet. yumurtaynan ğararız_unu. yörüz hamırını. ğulağ
63 memesi.. onu hamır yu_ruruz bölē ğulağ memesinden biraS sertÇe. ufağ bezeler yaparıs
64 unu açarıs bis. biraS serinnetTiriz ğuruturuz. onu sudā haşlarıS hamırı. suda haşladımızı
65 tespiye yayarız. az yağ_êkerıs. içine ğıyma atarıs ortāya. yani onu da bölē ateşde esgiden
66 şindi fırına sürüveriyoruS. esgiden bölē ateşlerdē odun_ateşinde tezek derıs biS hayvannarığ
67 bu kemreleri olur. bilmem siziğ_asılığS kōde bi nesliğiz var mı bilmiyom. kemreler_olur
68 onnarı yağarız bölē. ateşinde ımıl_ımıl bölē bişer_o su böre, ğırmızı ğırmızı. o dā çoğ
69 lezzetli olur. **SGA: Teyze suya koyunca büyür diyorlar.** **SE:** büyür. büyür. hı hı. büyür. büyür,
70 incelir. **SGA: Dedemin adı ne?** **SE:** yaşar_ertaş_u da. **SGA: Kaş yaşında dedem?** **SE:** o da
71 berāber yaşadıS. **SGA: Okula o da gitti.** **SE:** o da beşe ğadar. **SGA: Sağol teyzeciğim.** **SE:** bi
72 şey di_ıl yavrum. siz de sa_olun.

SİVRİHİSAR - Koçaş

Kaynak kişi : Melike Kızıl, 65, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Sokak, Tandır evi
Kayıt türü : Video
Konu : Çiftçilik, Eski hayat, Tandır evi, Kış hazırlıkları, Evin bölümleri

1 **SGA: Adın ne? MK: melike. SGA: Soyadın? MK: kızıl. SGA: Kaç yaşındasın? MK: atmış**
2 **bêş. atmış bêş. SGA: Maşallah göstermiyorsun. MK: essah mı? genç miyin gız? ben göcadım**
3 **deyyorun gız. SGA: Yok göstermiyorsun. Okul? MK: okul ilkoğuldan şey itTim. SGA:**
4 **Burada gittin mi okula? MK: he ilkoğul varıdı esgiden, urda oğudum. gitTim, beşden çıkıdım.**
5 **beşe deg oğudum fazla oğuyamadık yünseg oğulları. o zaman bi cāhillik varıdı. e bizi**
6 **oğutmadilā. sōnadan gızlā ne oğumıya başladı amma bizim yaş geşdi. büyüdüK, evlendiK**
7 **olmadı oğumamıS. fazla oğuyamadık dışarılarda nede hani. SGA: Sen doğma büyüme**
8 **Koçaşlı mısın? MK: burdayım. koçaşlıyım. SGA: Manavsın. MK: hī manavın. leşberin. SGA:**
9 **Eski rençberlik nasıldı? MK: ěsgiden ileşbellik çok kötüydü. ānaT, dırmık,**
10 **makineynerişlenirdi bōle at eşşek goşardık. e unnarı goşardık şindi iyi oldu ama eveli**
11 **annat dırmık alıdık dıfrannan çalādik bōle dıfran çalādik. arçada desTē olurdu annadınan**
12 **toplardık. dırmık çekerdig ardınan namnı idēdik bōle uzun uzun. onnarı bi ez de**
13 **arabalannan atlarınan çekerdik harmana, düven sürerdik. ondan sōna tınaz yığardık bōle**
14 **şeyleri, toprak yığını gibi. onnarı ürüzgar çıkdı zaman savırırdık. çeÇini bi ayrı samanını bi**
15 **ayrı ederdik. yabalarınan savırıdığ onu. ondan sōna çuvallaırdık. samannarı hayvannara**
16 **vērmiye getirirdiK. bu arpayı buydeyi de evimize gıyardığ unnuğ ederdik, davara sııra**
17 **yem ederdik. öle olurdu şindi gölaylık. şindi heş gıra gitmeyiz. biçer geliyor işleyor. bayā**
18 **makinesi geliyor yapıyor. moturlara sarıP getirib eve gıyuvuruyoruz deneyi neyi. şindi**
19 **gölaylaşdı işler. SGA: Tohumunuzu ne yapıyordunuz eskiden? MK: tuhumu tuhumumuzu**
20 **goyuyorduK tuhumumuzu ayrı gorduK davarıñ, sam.. sıırañ yiyecēden hāriç. onnarı geri**
21 **ekiyoduK bōle havalar yağdının hani. eylülde ekimde ekiyurduğ unnarı. taşlaları**
22 **hazırlayyorduk. şindi gine aynı öle ediyörüz. gıyuduK şindi, bi ez de ekecez. bi yandan**
23 **topladıK, bi yandan geri saşcāz taşlalara. /.../ SGA: Eski kadınlık çok zormuş. MK: çok**
24 **zorudu. çok zorudu. çok çileliydi. bi de dā yaşı yetmeSse sırtına çocū vuruduñ hadi ırğatlık**
25 **tarlasına. uralara sancaK gurardıñ çocuklara, dallara. uralarda bařardıñ çocuklara. şindi**
26 **gölaylık. şindi doğcāmışımışız amma erken dömuşuz. SGA: Senin annen de bizim**

27 **zamanımızda hayat zordu demez miydi?** MK: d̄erdi. d̄erdi. unnarıñkı da daha zorudu.
28 unnarıñkı da daha zorudu. **SGA: Nasıl anlatırdı annen?** MK: işTe gelmiş geşmişler hani
29 çocuklarıynan çoluqlarıynan anamıñ ğayınnası neyi de yõmuşumuş. ğayınnam yanında
30 götürü anam yanında götürürmüşümüş çocukları. ē urda da hem iş yapar hem çocūñ keyfini
31 görürdü. unnarıñkı daha şeydi. bizim de ğayınmalar olunca biz ğayınnalara ğorduĶ hani.
32 çocuk telâşemiz olmazdı. ğayınnam baĶardı. unnarınan öle gün geşdi gitTi. /.../ **SGA: Bu**
33 **köyde kış çok zor oluyor mu? Sert geçiyor mu?** MK: vallahi.. sert geçiyoru da e er odunuñ
34 çırañ olursā iyi. odunuñ çırañ olmaSsa fakir olursañ halıñ haraP. ğış çoĶ oluncaĶ odun
35 çıra bulamaSsan nerden yaĶıcāñ? odun kömür alamaSsañ. **SGA: Odunu nereden**
36 **getiriyorsunuz?** MK: tarlalardan işde ğuruyannardan, burşlulardan kesiyoruz. getirib
37 yaĶıyoruz ğışın. **SGA: Kömürü?** MK: kömür de alıyoruS. **SGA: Hayvan gübresi yakıyor**
38 **musunuz?** MK: yaĶmayoruz. şindi derin ya sosyeteleşdik diye. eveli de güz gelincek şeyleri
39 mayısları çinnerdiĶ içine girer, şey yapardıĶ tezek d̄eriz. tezek yaPardıĶ. şindi yok ay
40 ğızım onnar. yok. **SGA: Tezek ineĝin mayısı mı?** MK: inekleriñ. inekleriñ. **SGA: Koyun**
41 **mayısına ne deniyor?** MK: ona da kemre denir. o basıyoru ya onunĶu daha iyi. **SGA: Şimdi**
42 **yapmıyor musunuz?** MK: şindi yapmıyoruz. davarlarıñkıni kermesini ĝaldırırız da
43 inekleriñkini yapmayıS şindi hayvannarıñkıni. eveli yapılırdı hani birbirimize
44 öndüÇ ederdik. böyön saña yarın baña yapardıĶ. yapardıĶ ğışın unnarı yaĶardıĶ. şindi
45 unnar ĝaĶıdı. **SGA: Kömür yakıyorsunuz.** MK: kömür odun unnarınan idāre oluyoruz işde.
46 yapmayoruS. **SGA: Odunları toplayıp getiriyorsunuz.** MK: he he tarladan getiriyöz kesiyuruz.
47 kömürü de sivrisardan neden alıyoruz. unnānan idāre oluP gidiyörüz. **SGA: Eskiden çok**
48 **kar yağar mıymış?** MK: yağardı yağardı. ben anamgildeyken o zamannā da b̄n b̄le ufaĶ
49 yeñi yetme ĝızıdım. ta çatılarıñ depesine çıkTı ĝar dā merdiyan deriz biz hani basak bas..
50 basak basak ȳr ĝazdılar da o daracıĶdan, daracıĶdan öle çıkdılar herkeS yoĶarıya.
51 çıkamadıla damnarıñ depesindeK çıkdı ĝar. **SGA: Eskiden böyle çatı yokmuş deĝil mi?** MK:
52 yōdu. ĝara örtüydü bi de damları ĶaĶallardı şeyler. bobalarımız analarımız dam ĶaĶardı bi
53 de. **SGA: Kar olunca.** MK: h̄ ĝar oluncaĶ çoĶ olurdū. az oluncaĶ pek şey edilmezdi de
54 çoĶ olurdu. onnarı da b̄le dirmāna, sıyrıgıynan ĶaĶardıĶ. **SGA: Buraya inerdi.** MK: he yere
55 inerdi, soĶā inerdi. **SGA: Onun üstünden giderdiniz.** MK: h̄ urdan erir gidēdi. ev boyunca
56 olurdu. **SGA: Şimdi öyle yağmıyor deĝil mi?** MK: şindi yoĶ öle bi. yağmıyor şindi o ĝadā.
57 yağmıyor. /.../

58 **MK: yaĶarız altını, sacı üsdüne ĝoruS, bazlamaş bişiririS. içindē mayalı deriz mayalı bişiriz**
59 **şöle el gibi uzun uzun ederiz, mayalı bişiririS.** **SGA: Buraya ne diyorsunuz?** MK: tandırılıĶ
60 deris. he tandır evi bura. he tandırılıĶ deriS burıya. **SGA: İçi çukur deĝil mi?** MK: çukur

61 çuğur. elde yapma içi. çamırınan yaparıs, urya gömeriz böle üş dört barnağ innilinde bak
62 belli kenarları. buriya gömeriS. küllesini görüS. üsdüne dē sacı görüz, yağarız_ıaltını,
63 çatarıS. üsdünde bazlamacımızı bişiririS. odun yağarız az şeylere gızıncağ tandır. mayalı
64 bişiririS. mayalı yaparıS. **SGA: Şu girinti ne? MK:** burası bişiri. buriya böle ben şey
65 gıoyuvurdum kirpit şeyi gomāya, görün diye. buriya şeyleri sağı görüz bişiririz_ıurada kirpiti
66 ni görün diye çakmak Kirbit, urya unu ider etTim_ıurya. **SGA: Burada hep bazlamağ**
67 **yapıyorsunuz. MK:** hep bazlamağ yapıyoruz, mayalı yapıyoruz. yuğa bişiririS. **SGA: Burada,**
68 **tandır evinde. MK:** he tandır_ıevinde. **SGA: Peynir, süt, yoğurt için ne yapıyorsunuz? MK:**
69 onnarı çekeriz makinēde peynir yaparız. **SGA: Onlar için peynir eviniz var mı? MK:** yok.
70 burda çekeriz. he burda çalarıS. basdırırıS şey_ıideriS hani vidonnara görüz. makineynen
71 çekeriz.. **SGA: Şu ne? MK:** o da yuğa yaslācı. yuğa bişiririz onuynan. he yazarız onu..
72 onun_ıüsdünde yazarız. **SGA: Şu ne? MK:** o gasnağ yuğa yazdıımız zaman onun_ıaltına
73 görüz. bunun_ıaltına görüz, otururuz, onun_ıüsdüne unu görüz, yazarıS. **SGA: Şunlar ne**
74 **teyze? MK:** bu da yuğa bişirmiye. bişirgeç deriz bunnara da. he. böle yuğa çeviririz vaziyet
75 sacı_ıüsdünde. şu da yuğa sağı. yuğa sağı o da. onu buriya gıaparıS, onun_ıüsdünde
76 bunuynan çeviririS. **SGA: Şu toprak şey ne? MK:** toprak sağ bu. bazlamac_ıederiz bunda. he
77 bazlamac. öteki de yuğa sağı. **SGA: O da neydi? MK:** bişirgeç. bişirgeç bu da. **SGA: Şunlar**
78 **ne? MK:** yaslı_ıaç bu da. bunda da bazlımacı yassılarız böle. sacı_ıüsdüne salarıS.
79 bunuynan da çeviririS şöle altını üstüne. he bazlımacı. **SGA: Şu ne? MK:** bu da iligen.
80 bunda hamır yuğururuz. yuğa görüz bunun_ıçine. bişirdiniyin hamır yuğururuz yuğayı
81 gödümüz zaman bunun_ıçine görüz yuğayı gırılmasın_ııç.. hani sıçan falan_ıolur da
82 şey_ıiderse diye, çıkmasın diye una görüz basdırırız. **SGA: Çıkamıyor mu bunun üstüne**
83 **sıçan? MK:** çıkamas. çıkamas. onnarınan_ıederiz_ıışde. leşberin_ıışı öle. **SGA: Şu ne? MK:** o
84 süt makinesi işdi onda çekerıS südü. **SGA: Yağ mı çıkarıyor? MK:** he yağınan südü
85 ayırıyorur, yağını döndürürüz de yimeklere niye gıatarıs. südünü de peynir çalarıS, satarıs.

86 **SGA: Şunlar ne? MK:** unnar turşu vidonu. hē turşu vidonu unnar da. **SGA: Yaptınız mı bu yıl**
87 **turşu? MK:** yapmadık da yapcāz dā yeñi başlaycāz dā. hē. yeñi başlayacaz dā. yeñi
88 başlayacaz dā. unnar_ıesKi sirkeler bunnar. **SGA: Sirkeyi nasıl kuruyorsunuz? MK:** şindi
89 işTe satın_ıalınır sirke. bağlarımız varıdı eveli. onnā da şindi haraP göduğ_ıolmadı. onnādan
90 sirke çıkarı da yapardığ şindi satın_ıalıyoz hani bağlā bozuluP dā sirke çıkasıyadağ so_ıuğ
91 ne vuruyorur. onnardan so.. turşusuz galmıyam diye satın_ıalıyoruS sirkeyi. onuynan
92 gıuruyorıS. o_ızaman bi dā gıuruyoruz oldū zaman.

93 **SGA: Burası ne? MK:** ora mutvaḳ. **SGA: Burası mutfak. MK:** hē mutvaḳ_urası. **SGA: Şurası**
94 **ne? MK:** oturma yatma evimiz. otururuz yatırız_orda. **SGA: Mutfağın yanındaki yer ne? MK:**
95 orıya da otururuz_orda da şindī. eve çıḳmayız. yemēmizi ney burda yiriz, otururuz, yatmāya
96 ēvlere çıkarız. he. **SGA: Şurası ne? MK:** ora aṣṣā, samannıḡ_ahar_orası, ahır. hayvannarıḡ
97 durdū yer. **SGA: Öbür taraftan mı girişi? MK:** he öbür tarafTan girilir_ura unnarıḡ ḡapısı
98 aṣṣāda. **SGA: Buraya ne diyorsunuz? MK:** buriya hayaT deriS. he hayat deyyoruz buriya.
99 **SGA: Hayvanların olduḡu yere. MK:** ahır deriS. orıya da samannıḲ deriS samannānı
100 ḡoyuyoruz ya urıya. **SGA: Bahçesine ne diyorsunuz? Avlu mu hayat mı? MK:** avlu.
101 oranıḡkına avlu, bura hayat. **SGA: Burası hayat orası avlu. MK:** avlu deyyoz. **SGA:**
102 **Hayvanların orada ne var? Aḡıl var, ahır var. MK:** he ahır var. samannıḲ var. **SGA: Ambarınız**
103 **nerede? MK:** u da urda. urdan_alırsız ordan veririz_ambar da. hē ambar da urda. **SGA: Garaj**
104 **var mı orada? MK:** yoḳ. yoḳ. **SGA: Sağolun. Aḡzınıza saḡlık.**

SİVRİHİSAR - Koltan

Kaynak kişi : Hakkı Akay, 67, İlkokul; Hanife Akay, 66, İlkokul

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Avlu

Kayıt türü : Video

Konu : Tanışma, Nişan, Yağmur duası, Eski hayat

1 **Hakkı A:** haKı aKay. **SGA:** Kaç yaşındasın? **Hakkı A:** atmış yedi. **SGA:** Maşallah çok
2 **dinçsin.** **Hakkı A:** dincin tabi ebeñ bakıyor başa. ... gençler bize bakmaz da amma ebe
3 bakıyor devamını. **SGA:** Bizim adamlar da bize bakmıyor. **Hakkı A:** baKallardır. **Hanife A:**
4 baKmaz olur mu canım? **Hakkı A:** baKallar. **SGA:** Ebeñ iyi bakmış. **Hakkı A:** baKtı
5 sa olsun. **SGA:** Ebe gözlerinin rengi çok güzel. Kime çekmiş? **Hanife A:** ne biliyin kime
6 çekdiyse çekmişin. beñem torunnar da der duru. heşbirimiz saña çekmemişiz bobanne diyi.
7 **SGA:** Senin adın ne ebe? **Hanife A:** haniFe. **SGA:** Kaç yaşındasın? **Hanife A:** altmış altı
8 yaşında. bi yaş var aramızda. **SGA:** Doğma büyüme Koltanlı mısın sen de? **Hanife A:**
9 buralıyın. **SGA:** Okula gittin mi? **Hanife A:** gittim. **SGA:** Burada mı? **Hanife A:** burda
10 oğudum beşden. beşe gada.. /.../

11 **SGA:** Söz nasıl oluyor? Sizin söz adetleriniz nasıl? **Hanife A:** bizim âdetlerimiz hısmımızı ...
12 çarırız. aħşam yemek yıller. bizim burda ağız dadı deller. söz evelâ olur. anaynan boba gelir,
13 söz verilir. ondan sona ağız dadı yinir. o zaman işde hısm âkraba heP toplarız yüzük
14 taħallar. yemek yinir. çalar oynallar tamam. **SGA:** Nişan nasıl? **Hanife A:** nişanı da
15 sönadan işdellerse gönur. o zaman bütün millet çarılır. elbiseñ ne varısa alıllar. **SGA:** Siz
16 elbise mi diyorsunuz? **Hanife A:** biz elbise diyoiz. herkeziñ kendi bi âdeti olur. alınır işde
17 altınıñ ğuruşuñ. **SGA:** Altın ne takılırdı eskiden? **Hanife A:** altın herkeziñ ğudreti nêye
18 yeterse. Turumu iyi olannar seKiz on tene daħar. iyi olmyannar dört beş dene. evelden
19 büyük nuşâdiyeler varıdı bilişsen. onnar daħılır. şindi bilezik. /.../

20 **SGA:** Dede yağmur duasını nasıl yapıyorsunuz? **Hakkı A:** şimdi halk olarak köy olarak
21 karar verilir şu gün yâmur duvası va. çevre kövlere çarılır. herkez buriya gelir. o gün
22 mevlid okunur. ğurannar okunur. halk duvâ ider. yemekler veriz. ziyâvet çekilir. herkez
23 duvâynan yapılır u iş. **SGA:** Eti kim veriyor? **Hakkı A:** bis herkeS hayrına veri. hayrına
24 veriyör. ben çıkarıyum meselâ malım mar gidiyorum bi ğoyun veriyorum. öbürü toklu
25 veriyör, öbürü bulgurunu yağını veriyor. toplarıyoruz veriyoruz. **SGA:** Kim pişiriyor? **Hakkı**

26 **A:** ahcı getiriyöz, ayrıca. **SGA:** Tabak çanak nasıl ayarlıyorsunuz? **Hakkı A:** köçümüzün
27 kendi tabā çanā vardır. var tabi. **SGA:** Yağmur duası için mi? **Hakkı A:** yāmīr duvası için,
28 düñner için dernekler için öle şeyler var. /.../

29 **SGA:** Ebeciğim senin annenin zamanında köy hayatı nasılmıştı? **Hanife A:** beçem annemin
30 zamānında o zaman heş kötüdü. bizlerin zamanında gine iyiydi. o zaman heş kötüyümüştü.
31 **SGA:** Nasılmıştı? **Hanife A:** o zamannarda öle bi hepisi bol deçildi kine hepisi ğıt. şindi
32 yidiñ öñünde yimedīñ arkañda. **Hakkı A:** ama hasdalıK şindi bol. o zaman hasdalıK
33 yoKdu. baK şimdi şimdi sö.. bizim evde kōpile hiş sālām yoK. herkez
34 torbıyanan ilac içer. amā bizim zamanımızda öle deçildi. sabānan biz ğalkdımız
35 zaman annemiz bize bi ğoyun veya sıır tereyānı doldurun ekmēñ işine ğuyarıdın
36 üzerine bi tatlı ekerdin. bi yidik mi üş dört saad açık mazdıK. hasdalıK hayatTa ūramazdı.
37 şimdi her gün hasda millet. hic ilac işmedik var mı? bizim evde torbaynan ilac. şimdi
38 herkez dokdurlar yasağ etTi. siziñ gibi hocalar yasağ etTi. şu yasaK bu yasaK bura yasaK
39 bu yasaK. bilmem. o yasaK bu yasaK ondān sona tamam. /.../ **SGA:** Tereyağının üstüne ne
40 tatlısı koyardınız? **Hanife A:** datlı evelden şeylēdē hutulāda ādalā satılırdı ğaticacık biliñ ği
41 sen unu? ondan şalardığ işde. yaz datlısı. **Hakkı A:** ğoca on seKiz yirmi kiloluk tenekeler
42 varıdın āda datlısı. onu biz evde bitiridik. **SGA:** Ağda gibi kaynatılmış şeker mi? **Hanife A:**
43 şeker diçil. datlı. bildiñ bal datlısı gibi. **Hakkı A:** tatlı. pekmez. ... üzüm tatlısını biliyoñ ğu?
44 üzüm tatlısını biliyoñ ğu? **SGA:** Pekmez değil mi? **Hakkı A:** pehmez. onuñ biraz dā katası
45 olur yani. **SGA:** Neyle yapılyordu o? **Hakkı A:** onu bilmiyiz ki. şeçirden satın alıyoduK.
46 **Hanife A:** neden yaPıldını bilmeyiz. şeçirden satın aldırıldıK. eveli bōle da.. kendiñ
47 ğaynadıñ datlı bol muydu? satın aldık, yinirdi işde. zabahdan erKenden ğaKdıñ
48 zabah ezāmı ğıra şıye gitceñ tarlıya, sap getircēz iki arāba. ekmē, yarım ekmē böldüK,
49 içine ğaymaK, datlı, yi yörü. **SGA:** Güldür güldürdü değil mi herkes? **Hanife A:** tabi.
50 o zaman öleydi. yiniyödu, kendimiz yerışdiriyöduK. inēmiz vardı, davarımız vardı heP
51 yaPardık. genşliKde oluyor da ğızım ğocayınca aah. hePsi bitiyor. ben atmış yetmiş davarı
52 kendim sağar şuriya ğördüm. şindi bi deneyi dutamam bi deneyi. yaş yetip geçince aah. /.../
53 **SGA:** Bu sene mi aldınız evinizi? **Hakkı A:** evimiz ta ben yetmiş yēdide yapırdımşım iki ğat
54 yetmiş yēdide yapırdımşım. **SGA:** Bahçeli mi? **Hakkı A:** bahçeli. bahçeli kendim
55 yapırdımşım yetmiş yēdide. o günden bu taraFı hic öle bi durum lüzum edip de pek
56 gelmedim. bu sene hasdalındım ben biraz. ondan sona da hasdalındıKTan sōna olanıñ da ayrı
57 evi var ona da ayrı ev çalmışdım. ölüm ge burıya dedim. bu bōle hasdalığ el üzerinde
58 olmuyor. ben kendi evimi de açıcan kendi evimi döşeycen. para maddi durumumuz ğiyi ne
59 giderse gitsin kiracıyı çıkardım. sıfırdan ne varsa kōpile aldım. ādan zeçe. **SGA:** Yaşlılıkta

60 **lazım değil mi rahat? Hakkı A:** tabi. ompile aldım bağcemde o ve vardık ęurulduę. o
61 gn_ilk devā gitTik bi törenini yapTık bağye ęurulduę. Çoluk ouk topladığ ompİle
62 orda bi eylenti yaptık. dnen dolaplar Şunnar bunnar geldi. pazartesi gün de bütün mobilya
63 geliyormuŐ. aldım hepsini, aldım dŐedim. dnen heP döŐemiŐler. onđan sona bir_ay sona
64 gideriz yāni nasiP_olursa. /.../

SİVRİHİSAR - Kurtşeyh

Kaynak kişi : Haziran Demir, 70, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Arabaşı ve helva tarifi, Maniler

- 1 **Sİ: Adın ne teyze? HD:** adım haziran demir. kurtşeyh kö_ü muhtarın hanımıyım. **Sİ: Kaç**
2 **yaşındasın? HD:** ben yetmiş yaşındayım. **Sİ: Okula gittin mi? HD:** beşi bitirdim. köyde anca
3 beşi bitirebildik. eveli dışarda okumak hõle peK ürsüm_âdet de_ildi. **Sİ: Burada okudun**
4 **değil mi? HD:** burda okudum. burda okudum. eşim de burda okudu. o da beşi bitirdi ama
5 unuñ bobası haKını yidi. onu göndereydi hem hâfiz çıkçâdı hem õretmen_okuluna nêye
6 gitTi babası göndermedi. **Sİ: Niye göndermedi? HD:** ē köv_ak.. ğafası işde. göndermedi.
7 eşim çok ğafalı maşalla. heP görenner hocam diye hitâb_ıdeller. o beyni çok güzel
8 çalışır_onuñ. her_işden_annar şey_ıder. şurda da o. şu da kardeşi u tıraFiK
9 ğazasından_öldü. u da eşim. bunnar torunnarım. o gelinim. üş torunum_mar_ölandan,
10 ğızlarım_mar ... ğızımıñ biri burda Kerime bursa gemliKde oturu ğızlãm. üş ğızım_orda bi
11 ğızım burda. bursa gemliKde oturuyor. ğışacı.. maKarnamızı kesdik. yo_urtlu hamır deriz
12 unu, unu kesdik yo_urtTan tutmaş deriz onnarı kesdik. şimdi de biber almışlar, acı. arabaşı
13 yaparıs siz de yapar mısınz arabaşı?
- 14 **Sİ: Yaparız. HD:** hıh. arabaşı derdig_unu. unnarı ğırmızılarını ayırdım. salatıya ğatmıya
15 yeşilleri ayırdık. onnarı izbede onnarı ğış hazıllı yapıyoduK. **Sİ: Nasıl yapıyorsunuz**
16 **arabaşını? HD:** arabaşını tavuKla yapıyorus. hindiyle, Kazınan. köyde ğazlar_olu ya, unnānan
17 yaparıs. suyunan eti içine isdersen_çine ince ince ğıyarsın isdersen tereyāda ğızaşdırsın
18 bişmiş_etini. arKasına öle ğoñ sofrıya yinir. arabaşı da unnan yapıyoz_işde. **Sİ: Çorbanın**
19 **içine koymadan mı? HD:** çorbanıñ_çine de ğoyuyorus. yani isdersen_öle ğorsun içine
20 ufağ_ufaK ğıy.. isderşen_arKasına böle ğızardır terayānan yani öle de yiller, öle de ğonur.
21 arKasına helva yapar un helvası. ben güzel yaparım_un helvasını. **Sİ: Arabaşı tarif et sonra**
22 **da helvayı. HD:** ha arabaşını u suyunan buluyorus şindī ben göz ğararı öle bardāna falan
23 ölçmem hani şimdikiler bardaKla ne ölçüyo suyunu. altı bardaK su, iki su bardā un diyor hani
24 benim ğızım. büyüK ğızım_öle şey_ıder. ben göz ğararına. güzel_arabaşımız_olur. **Sİ:**
25 **Nasıl? HD:** e unu ... buluyoz hani o duru şeyini hālini getiriyoz. ondān sona ğoyuluyo

26 ğaynatca ğoyuluyor. arabaşı halinde bişiyö. çoK bişiriler_arabaşını. ğaynatcan. böyle faķır
27 faķır ğayneycak. unu zinilere dökeris, orda donar. suyuna dā salça ğorus. kimileri sāde
28 yapıyor bis salçalı yiriS. içine acı biber_atarız bu acı biberden. **Sİ: Un katıyorsunuz. HD:** e
29 şindiler satın tavuķ ya peK dadı olmuyor. bi de tekrar_ışine biz ķınor ğoyuyorus. hanı
30 arabaşı ķınorlar şe tavuķ ķınorları var ya. ondan ğoyuyorus. onu suyla çoK ğaynatcan. e_er
31 çoK ğaynamaSsa suyu ham_olur. ham ham koķar yani böyle suyu bayā çoK ğaynıycık, onun
32 suyu. un helvası yaparıs, onu.. **Sİ: Nasıl içiyorsunuz peki? Bazıları üstüne döküyor. HD:**
33 hāyır. hayır. herKeziņ tabāna ayrı şeylerē porselen taslara ayrı ayrı ğoyuyorus sularī. hani
34 seniņ ğaşıņ bana benim ğaşım sana girmeS. hamırđ da diliyoruz arabaşını, zinide böyle büyük
35 şū zinilere dökeris. ve ufā dökersek herkezin_önüne ordan hēkez ğaşınaņ alır hamırđ dileriz
36 güzelce şey baklava dilimi gibi hamırđ. ordan ğaşınaņ limon atan limon_atar_ışine suyuna
37 limon sıkıyorus yicēmiz zaman. arabaşını öle yudarđS. öle ziniye dökme ziniye dökün
38 zaman o su so_ur. onun suyu sıcak_olcak. sıcak_oldu mu dā iyi dadı olur. **Sİ: Biz de öyle**
39 **içiyoruz. HD:** eveT. onun_ için yaparıs. **Sİ: Helvayı anlatıyordun. HD:** helvayı da yağı
40 ğızdırırım. onu da göz ğararıyan. güzelce mihanesini ğızarıyasıya ğadaķ ğarışdı ğarışdı
41 mihanesini ğızardırđS. ondān sonā.. **Sİ: Neyini? HD:** helvanıņ helvanıņ mihanesi denir
42 mihane. onu güzelce ğızarıyasıya ğadaķ şey_ıder böyle ğarışdırısın_unu. unu ya_ı ğuyarsın.
43 o cos diye ğabarđ böyle yağ olunca. o helvanıņ mihanesi ğızardı mı onu ondān sonā şerbetini
44 döken_üsdüne. indirin_ocaKdan. şerbeTini ğarışdı üsdüne bi bez_örtersin sofrā bezi
45 helvanın_üsdünü ğapānı ğapatman. orda u kendini çeker, ğabarır. o da öle olur ya şekerini
46 neyini ben hic_ölşmem, heP göz ğararına yaparım. /.../ **HD:** çoK güzel_oldu. hoşuma gitti.
47 dedim bēn de yapıyım ğülsüm bundan ... hani benim hamırđ kesiyom do_ıal dā bizim hacı
48 onu yo_urtlusunu sever. o yo_urdu ķatı bişirim_ına ben. ... üsdüne de bol tereyā dökürü u
49 una sever. ben de sever yirim de benim mīdemī ğıyar_ı yo_urtlu. yo_urdun tāzesi yapmaS
50 yo_urtlu hamırđ yapar. de işde atmışar yumaķ kesdik gelinnen. atmış_ına atmış_ına. unā
51 işde on yumānı u çorbadan yapığ. ben de dün kesdik. biz de şeyi, o dutmaşlī. ğızı va ... bi,
52 ğızım bu da ğızım_ı da. ona kesdim biraz_ışde o dutmaşdan. on yumaK. on yumaK bana
53 on yumaK ... ğızıma kesdim_orda. e bu şeyē meral ğızım dedi geçen sene ona o
54 böbrēnden_amelet_ı oldu dā hamırđ burda ben kesmişdim u kesemez diyi. de anne
55 maķarnam_ımar da dēdi baņa şey kesem yo_urt hamırđ kesem dēdi. zuhāl. annem bi nesķafe
56 falan pişirem yavrım. /.../

57 **HD:** manicīm ellerde

58 su çalķanır göllerde

- 59 gönlüm güvercin_olsa
60 eylenmiyör çöllerde.
61 maniye maraz deller
62 güzele beyaz deller
63 seniñ gibi çirkine
64 küllüKde horâz deller.
65 manici başı mısın
66 cefâ_ır daşı mısın
67 sana bir mani vërsem
68 boynunda daşır mısın? /.../
69 maniden masdım_olan
70 güççüKden dostum_olan
71 çeg_elini goynumdan
72 ben sana küsTüm_olan.
73 neydi başğa dâ vardı amma..
74 saf ğânısı geliyor
75 saPı saman ediyor
76 şu ulu yoluñ çocukları
77 yari berbad ediyor.
78 mezerliKde gezerin
79 çıkı bulsam çezerim
80 vallah billah ğaynana
81 ben_ölundan güzelim. /.../

82 **HD:** evet. ben_evlenden sona gzelleŒdi ğıS. Œindi bağ hanım_ımdır ğarıyı Œe ğocayı
83 genc_eden, ğoca vardır hanımı ğocadan. kaç ğidm.

SİVRİHİSAR - Memik

Kaynak kişi : Emine Çalgın, 77, İlkokul; Selahattin Çalgın, 76, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet

1 /.../ **EB: Çok mu yer peki teyze? EÇ:** e biraz yiyo, gacıryo. seviyo yi.. ekmē yimē seviyor.
2 doğtur da öle dedi zati. ben_öle yirin sālıklıyın maşallah yalnız ben de dünēnin ah_uh
3 dedim şöle tükürdüm bi ba.. āzıma ılığ_ılıK bi şiy geldi, ğan geldi. tükürdüm tükürdüm
4 ğan. tükürdüm ğan. ePdes_alcādım. hacī gel dedim. bak ba_a nöldü dedim. bakdı
5 allah_allāh. çocuklara duyurmuş ta. aman gel doğdura aman gel. sālıklıyın, iyiyin. ıÇcaKda
6 yaprak topladım geldim de bidiki şuraya yatıvırdım. hadi éyiyin nesine gidiyin dedim. u
7 ē_er_çerde duraymışdı o ğan peltelenirmişdi, bēyniye. gitTī çıkđı için İyimiş. geçen sene
8 de oldum_öle. sālıklıyın. **EB: Teyzenin adı neydi? SÇ:** ğulaKları a_r. imine çalgın. **EB: Yaş**
9 **kaç Emine teyze? EÇ:** benim ben_ondan böyü_ün. hacıdan böyü_ün iki yaş böyü_ün. **SÇ:**
10 bi yaş ... yetmiş yēdi yaşında o, yetmiş_altı yaşında benim. **EB: Okul okudun mu? EÇ:**
11 okudum. tansiyunumdan_olurumuş ğulaKlarım dıKanıKlı varımış. tansiyunu damar dıKanıKlı
12 yaparımış. tansiyun hapı ğullaniyun_ama bu sene sanğılaşdı. buna da şükür. nāpam?
13 allahañ derdi verecek tabī. vermese biz yıKılır mıyız? dert vermese biz yıKılır mıyız? verecek
14 rabbım da ne isdēse onu verir. **SGA: Emine teyze burası ne rahat yer. EÇ:** eh? **EB: Ne**
15 **diyosunuz buraya? SÇ:** buraya biS şinci, bura esgiden açđdı ğuzum. **EÇ:** ğuzum_ambar
16 yapdıK biz burayı. buydey ğuymıya. ora bi ayrı bura bi ayrı. ... böyle olmadıydı burda burda
17 pislig_oluyor_ev dediK. a buydey_arPa ğuymadıK. hacı burayı denKledi, maKat yapTı
18 bōle. bura da bōle açđdı bōle. yav öle açığ_olmaz dediK. biz burayı dediK ğapadam. pençere
19 édem de bi de şurıyı mutfaK yapām. burada oturam toz toprak doluyo çam_olmayınca
20 penÇire olmayınca. yapığ_ev gözel_oldu. öte yanda usta geldi. bu üsdünü yapığ. camlara
21 ğapıya sineklik yapTı ... dağdı işde. sinekler giriyo kör_olasıcalar. **SGA: Buna makat mı**
22 **dedin? EÇ:** maKat. maKat gibi oldu. oturuyoz burda işde iyi kötü. yazın burda duruyoz ğışın
23 sivrisarda duruyoz. yā urda ğaymaKamlıKda torunumuz var da, unuñ yanında duruyoruz. işde
24 gidiyoz geliyoz. burda şimallara dayanamayoz. **SÇ:** birez burda a_aşlarımız va
25 şimallarımız va. elma armıd ... **EÇ:** yirmi ğadara a_aş şı.. elma şimalı var. e unnara
26 ilaç_ediyo. toplayıp gidiyoz bi araba. **EB: Elmadan başka ne var? EÇ:** elma var, erik vār,

27 armıT vār. da bu sene armıT_olmadı. ceviz var her şey var. **EB: Bahçede neler ekiyorsunuz?**
28 **EÇ:** baK ā hayaT. **SÇ:** gel de bi gör. **EÇ:** gidēm gezēm. kaK. hayaTda nāpTıK? toprak çekdik
29 ğaya ā bu hayadı gördün nası ğaya, aynı urā da ğaya. toPraK çekdik. bāçe yaptık. şimali
30 dikTik. şimal oluncü biber baTlıcan_olmadı. az bi yanna baĝ diKdiK hiki sıra üş sıra. az bu
31 yanna gine toPraK çekdik bi den dā biber balcannıK yer_etTik. hayat geniş iki büyük deKar
32 var. valla böle böle yapıyoz_ışde. **EB: Ne ekiyorsunuz? Biber var.** **EÇ:** biber var. **SÇ:** var.
33 domates var. **EÇ:** badılcanı hasdalıK dutTu. Tomatis var. erik vaĝ fasille var. **EB: Salatalık**
34 **var mı? EÇ:** zalatalık var. hepsi var. **EB: Biber var.** **EÇ:** var var. yapıyoz ā e burdan çeşmeden
35 sulāyoz. **SGA: Hayvanların var mıydı teyze? EÇ:** hayvan varıdı ğuzum dā baK
36 dizimden_ameliyet_öldüm ğurban_öldüm ğuzum baK. u diz kapānı aldılar bolatlıda da
37 ğıvrıP dā inē minē memeli_ı daKamadım. etmek pişiremedim. dedeĝ dedi ki
38 herkez_aç_öldü de dedi biz to.. herkez toĝ_öldü de biz_aş mı ölücez dedi gitTi benden
39 saklı sivrisardan_ev_aldı, iKi ğatlı. gittig_oriya ğāli de ğışın ğışın gideriz yaz yaz..etmeKçi
40 de geliyor_allā şükür, alıyoz burda. rātımız_ıyi de işde ne bilen? şurda bobamın_evi varıdı.
41 almıya ğaKdılar satmıya ğaKdı. vay sadıcaK diye dün_üzüldüydüm. başıma bi ārı çöKdü.
42 āzımdan_undan ğan geldi, üzülnünce. yā hePimiz_ölcez. heP bu evler heP ğalıcaK da işde
43 dayanılmıyor bobamın yurduna dayanamadım. āladıydım, üzüldüm. **SÇ:** u bobasının yurdu
44 di_ıl benim bobamın yurdu. bura bura bunun bobasının yurdu. **EÇ:** ğaynatamın yurdu. bura
45 bobamın. benim_anam seKiz yaşımdayKan_öldü. anam yeni yürürken_öldü. yā. ben hiş
46 bobamı bilmem. anamı bilmem. u da ölüvürünce ben bayā seKiz.. yedi seKiz yaşımdıydım.
47 abam böyötTü ğocaya verdi. bolaTlıya ğaKdılar_unnar. u da öldü do_umdan. anam da
48 do_umdan_öldü. bēn bi deneciK bēn ğaldım. bi ğız ğardaŞım da oKula giderkene böle
49 ğüççüken_oKula giderken_öldü. bi dene bēn ğaldım. bobamın yurduna bu ev yapdırdı
50 buriya geldiK. yirmi sene bubam ğaynatamın_evinde durduK ondān sona buriya geldiK.
51 çoK şimal mimal dikdig_ışde dayanamayoruz yazın geliyoruz. ğışın da gidiP o
52 torunumuzun yanında duruyoruz. **EB: Burada şey varmış, Mehmet.** **EÇ:** memed_özengüş.
53 **EB: Mehmet dede mi ne var burada? Yatır var ya yatır.** **EÇ:** hē. māmēt dede. **EB: Ne diyorlar**
54 **onun hakkında? EÇ:** vallāhi ğuzum onu biS peK bilmeyis hani. /.../ **SGA: Alandan taşındı**
55 **dediler.** **SÇ:** baK baK alan alan alan bizim dē_ıl. alan sivrisarın. yalnız bizim köy
56 aslandōmuşdaymış. aslandōmuş dedimiz yer var. sen_urayı görseñ bi çevrili yer, ğocā
57 mezerlik.. esgiden çoK ... bizim. **EÇ:** aslan_iresimi varıdı. ğavur gelmiş de ğırmış da almış
58 içine altın doluymuşTu. ya aslanın_iresimi varıdı ben de biliyodum. ğırmış ortadan_ama ne
59 bilem biS. o tarinde bilirmiş_altının nēre oldūnu icatınan bilirmiş. gelmiş sormuş bile buĝa.
60 yā. baK ğavurunan_annaşmış bu ğonuşmuş da. /.../ **SÇ:** işde biz bunnarı biliyoruz. esgiden

61 bizim köy aslandõmuşdamış burıya inmiş gelmiş. orıya ordan da burıya gelmiş. **SGA: Yunan**
62 **zamanı mı gelmiş? SÇ:** eveT. bizim, bizim bura bura yeTĩ hãne yedi yedi hãnemişmiş. bize
63 düpler deller. bizim burıya yedi kişi gelmiş. bize esãs düpler deller. **EB: Düpler mi? SÇ:**
64 düpler. yani buranıı yani dibiymiş yani. ebem_ırãmetliK baıa bunu çoğ_annaTırdı
65 ırãmetlik. ... kö_üı hem_ebesiydi hem cenãzeleri yıkardı hem de urda bi ocaK vardı ... ocã.
66 üş dört de şeyi vardı.

SİVRİHİSAR - Mülk

Kaynak kişi : Cennet Kaya, 79, İlkokul 1; Mustafa Kaya, 80, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Eski hayat

1 **CK:** dikiliyin_ñi? **SGA:** Otur otur. **CK:** öle mi? **SGA:** Ben de senin karşıma oturacağım. **CK:**
2 nası otcaz? dönüyün_ñü? **SGA:** Cennet ebe adını kim koydu? **CK:** ebemiñ_adıymış. kendi
3 ebemiñ_adıymış anamıñ_anasınıñ. yasTık dayağ ğı yassı.. ya yasdık ya sandalye getiriy ya
4 yasdık getiriy. ğuzum benim dizlerim dutmāz zır kütüm topalın. **SGA:** Dizin mi ağrıyor? **CK:**
5 her yerim hasTa da işdi dizlerim dē yürüyemeyorün gezemeyorun. ğaş senedir ğapa.. getTi
6 getir. **SGA:** Ne güzel torunun var maşallah. **CK:** ğızım mī? **SGA:** Kızın da güzel torunun da
7 çok güzel. **CK:** öla mı ölüm mu? **SGA:** Torun. **CK:** hē torun. **SGA:** Adı da güzelmiş. **CK:** hē
8 besde. **SGA:** Sen doğma büyüme Mülk köyünden misin? **CK:** mülk köyünden ğuzum. **SGA:**
9 Burada doğdun büyüdüñ. **CK:** burda dōduğ. anamız babamız hep Puralı. kökümüS buralı
10 ānacāñ. **SGA:** Kaç yaşındasın? **CK:** vallañi yetmiş geşdi de dedeñ var dedeñe sor ğıS. x:
11 dede işde seKsene girdise arañız kaç yaş var? **CK:** yok yok dā iki sene va. iki sene var
12 segizene girmiy. dedeynēn o benden_iki yaş böyüK_āna. **SGA:** Okula gönderdiler mi seni
13 hiç? **CK:** gitTim. gitTig_amma ilkökula gitTik seyretmekçe. bi dene kiTaP bi dene devter.
14 çitlig_aldıydıK gitTik çitli_e geldik buriyā. āna oğuyamadık. gine de hesabım kitabım āz
15 çok da iyi yapar imzayı ne elde ataman da. a u ğāda. **SGA:** Çok mu zormuştu eskiden? **CK:**
16 yōdu ya. bizler burda okul vardı bi de hortulu öğretmen bi de sivrisarda öğretmen vardı. **SGA:**
17 Eskiden çok mu zormuştu? **CK:** zor mu dēdiñ? **SGA:** Hayat çok mu zormuştu? Okula gidip
18 gelmek? **CK:** ğolaydı. bura yağımdı kö_ümüzdeydi. kö_ümüzün_çindeydi āna. **SGA:**
19 Defter kitap bulabiliyor muydunuz? **CK:** e öğretmen kendisi veridi deFteri
20 babamız_anamız_alırti. kiTabı da onnar veridi. işde onnarı oğuduğ. si.. birinciden çıkTim
21 bēn ānayıcāñ. birden birden. **SGA:** Sadece bir sene mi gönderdiler? **CK:** vallā āz yuz da onu
22 da gitmedim ğuzum. āz yuz iki.. ... ya çitlig_aldık ... geldik buriya gitTig_oriya. anamgil de
23 ğalabalıdı. āna. o erkek çocü heP. anam da yalnız. ā u yana gitTim babamıñ yağına
24 yardım_ettim buriya geldim. burda bişirdim ğurtardım unnara, erkekleri ā bu ğadan cāñilin
25 cāñil. **SGA:** Cahilim deme, okuma yazmam yok de. **CK:** he oğuma yazma yoğ_ışde. cāñil
26 demeK sayılır. **SGA:** Eskiden nasılmıştı hayat? **CK:** hayat_o_ızım bundan_ıyyıdı ne var.

27 **SGA: İyi miydi? CK:** tabi iyidi. **SGA: Neresi iyiydi? CK:** zabağan ğağdıĸ mı aşımızı ğörduĸ,
28 bişiridik, yirdik, içerdik çay yōdu çeşme yōdu. ğayınnamız verise bi bardaĸ çayı ğöñüllü,
29 işerdik. vermeSse o da yōdu ānacañ. **SGA: Vermediĸi oluyor muydu? CK:** vallā vermezdi
30 tōbe esdaFa.. baĸ. ā şu dolafa ğördu bi bardaĸ a benim_adama ayırıldıĸ bi dene bardaĸ
31 ğaynıma ayırıldıĸ. iki bardaĸ da kendi içerdik. iki ğarı baĸardık biz canımız çekilirdi. şindi her
32 ōde. yā. ya neler çekdik ... **SGA: Sen hamileyken de mi varmezdi? CK:** ğız anam hāmile
33 oluyor_ışde verise ğönünden ğoparsa sayılı ğordu. ōlçerdi dört bardaĸ çay ğordu. beş bile
34 ğomazdı. çaydannı_a ölçer ğordu. bi ğutu şöle çay_alırdık bi haFta içērdi ānacyāñ.
35 dünyanıñ hāli bōleydi āna. varlīmız varıdı allah var. anamgilde de varıdı burda da varıdı
36 amma ğöreneĸ yōdu besbē ānacyāñ. şindi ğöme kilō kilō getiriz. çuval çuval şekerimizi alırız.
37 her şimiz bol_allah var. fakiriz_amma ğörenēmiz şindi var. **SGA: Eskiden gelin kaynanana**
38 **nasıldı? Yanında konuşabiliyor muydun? CK:** ğonuşurduĸ canım. **SGA: Konuşturuyordu. CK:**
39 ğonuşurduĸ. ğayınnam dul ğarıydı. ğonuşurduĸ_allah va. ama gelin ğız ğali söylemezdi mi
40 yap.. yapardıĸ hebicēmiS, bi ben di_il, köv böle ahāli. ğafları geçiridik, söylemezdi mi
41 yapardıĸ. ğayınma sayırdık. ğaynatamızı sayırdık. ğaynatam yōdu da ğayınımı sayırdım. ā
42 ğa.. duvar duvarayız ğayınım bolatlıya ğitTi. dā ğayınım baña öllüĸüñ körü dēmedi dā
43 ben_onuñ hatırını yıĸmadım. baĸ bunu böle bil. **SGA: O zamanlar tarlada mı çalışıyordunuz?**
44 **CK:** tarlada çalışırıs, çapa ekerdik pancar_ekerdik suvan_ekeriz. suvanı gine ekeller de.
45 her şeyi ekerdik. zıra ekerdik noĸōd_ekerdik ğıra bayıra ekin epmek ekeller. tabi onnar
46 erkekler yapardı da noĸōdu yolmıya giderdik, zırayı yolmıya giderdik tābi. **SGA: Kendiniz**
47 **yoluyordunuz deĸil mi? CK:** öndüş yapardıĸ Pirbirimizē yapı.. yolardıĸ. Sen nerelisin ğuzum
48 bi de seni soram. /.../ **SGA: Su gelmeden önce nasıl yapıyordunuz? CK:** suyu mu?
49 buñarlarımız varıdı ya, üş dene dört Tene buñar. ordan helkelēnen çekerdik suyu, burada da
50 işimizi yapardıĸ. ā dedeñ geldi. /.../ **SGA: Eski hayat mı güzel şimdi mi güzel? CK:** şindi
51 gözel yavrum. parası pulu olana şindi gözel. parası olanā. **MK:** ğızım şimci güzel de masārf
52 çoĸ. masārf çoĸ. yetmiyör. meselā adam bazıları aydā beş_altı yüz lira alıyör, gine
53 yetiremiyor. ōle ya tomatis_oluşsa şimci inmiş ğāliba bi.. bi buçuĸ millon_nu ne. esgiden
54 millonu millonu bilmezdik yav. üç yüz, üç yüz_elliynēn ben_asgerlik yaptım. **CK:** lēn. saña
55 diyon saña ğo.. ay seniñ yaşıñ şindi segizen_ōle mi? **MK:** hē. **CK:** beninkī? **MK:** yetmiş
56 doĸuz. **CK:** yetmiş doĸuz dir. **SGA: Allah sağlıklı ömür versin. MK:** ama yürüyemiyoz ğızım
57 bacaklā acır. bu hiş yürüyemiyō. iki basdonunan anca mutFā gide.. **CK:** vallā bi ğoñşuya
58 gidemen inan bāña. baĸ bu hayatdan bıldır çıĸdım bi o ğun didim inincēn didim.
59 merdiyandan_arĸa arĸa indim apıldıyalaĸ çıĸdım. ondan sonā bu da inme düşēñ didi
60 ğaldıraman yatıraman ğaldıraman gelin di şērde duru. ine.. besi al.. ineg_aldılar da burda iki

61 aydır, üç_aydır burda durular. ... şerde çocukları oğutullar. üç dene, iki ölu var bi ğızı var.
62 benim beş dene çocūm var. **MK:** yalnız şu başbakanımız çoğ_jyi. allah rāzi olsun bin ğatını.
63 fakire fuqarıya az buçuk bakıyó. yaşlıya bakıyó. esgiden esgiden esgiden soğarlardı
64 başdağılar yirdi. kimse davar sayımı varıdı. meselā bi adamın beş_altı dene çocū olmaSsa
65 yol parası varıdı. tarla vergisi varıdı. varıdı da varıdı. allah bin ğatınan ırāzı oğsun. /.../

SİVRİHİSAR - Nasrettin Hoca

Kaynak kişi : Nursel Korkmaz, 58, İlkokul 3
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Su, Eski hayat, Eski kışlar

1 /.../ NK: hē öle āzımdan çıkıvırdı zabah filtıSı. oturduK. bunnar oturmıuş ben de suya diye
2 çıkdım oturuverdum yannarınā. SGA: İçme suyu mu bu? NK: eveT. SGA: Güzel mi? NK:
3 güzel güzel. Pardağ getirēm iç işdersen işcēsen. SGA: Muslukta akan sudan daha güzel.
4 NK: bū su tam biz dōduğ doğalı bu su aynı kōde ahar. bizim aklım erele benim. bāk şurda
5 meydan yerindeydi bu soğaklara da vėrdiler. şindi buralara şey altı dōşediler. ganalson
6 dōşedile onun için dıkanı dā az az geliyoru. borular yeñiden de işcēmiş. boruları şey
7 dıkadı, kepçe. patlıyan yellerden çamırlardan dıkanı yosa buramız çok güzel akardı. şindi
8 acıcık sızma geliyoru. SGA: Öyle koyuyorsunuz yavaş yavaş. NK: ağır ağır bu ben çamaşır
9 ne ettim bi dolduruyun diye goyuvurdum. evlerimizde var sularımıS hep. makinelerimiz,
10 evlerimiz. SGA: Bunu içmeye mi kullanıyorsunuz? NK: içmiye de gullanırız çaya da
11 gullanırıS. bizim su.. bizim öle köv, gāya dibinden çıkar bizim ahan aşşāda suyumuz var.
12 gāyaların dibinden ta yokarda gitsen de görşen oralar, pikniğe çok gelen olur. uralar çok
13 güzel. gāyaların dibinden çıkar, sızar. ta şū aşşāda şeyimiz var, ahan yerimiz. özleri
14 uralardan sularız, arKımız. SGA: Kayada kaynak var diyorsun. NK: her gāyanın dibinden
15 böyle açÇığ açÇık çıkıyorū. ondan birikiyor epiy var böyle baK göca özümüzü
16 sularız onnan. bizim kōmüz azaldı ondan bura çok büyüdü. /.../ SGA: Titiz miydi senin
17 kaynanan? NK: gāynanam titizidi. gāynatam çoğ jiyidi de. yazıK o da açık göca heriFidi.
18 üçüncüyü evlenmişmiş. gāriya mezbur boynunu veridi. dünyā geçimi nābıcañ? SGA: Ama
19 çocukları sevmeden büyüdüler. NK: çocukları öle eyice tabi bunun böyle önemni gibi gücāna
20 alıP oğşayıp dükkān ne bi öle bi yokdu kına yokdu ezeli bu gısaydı her şey. bölē bolavatlı
21 kendi bildiñe yaşıyamazdık biz u zıman. bi şey alamazdık kına biz. onnar giderdi şerden
22 eşşenen gidelleri şere, ayvannan. at arabasıynan gidellerdi. vesā it bile yōdu. daha ne oldu
23 çıkalı? ölelikÇe ama şukūr allāmıza gine aş ğalmadıK susuz ğalmadıK. bin kere
24 şükūr allāhımıza.

25 **SGA:** Eskiden hayat zormuştu. **NK:** esginiñ çok zorudu. ırğatlı_a giderdik
26 makineynen_ışlerdik. ben bi gün namnının dibine uyuyağalmışın. geşlik. şeyde sen bilin
27 güvemcide böyle makineynen dobayların sıtTı_ıñ heriF_ışlerdi. e ufadım da. işleriken şöle
28 yatTım bi köşiye uyuyağalmışın. e geşlik. yörulduK dırmıK çekerdiK onuñ_annadınnan.
29 ānnad_alıllardı namnı yapar giderdik. tırfannan_ışlellerdı. boyu boyuna tarlayı dırmıqlardıK.
30 zorudu tabı. özlere ne bütün tırfannan_ışlellerdı giderdik. zorudu ezgi. şindi çok gölāy.
31 yaşıyana iyı. az buzduK çalışıP işiñi bulana çalışana, yaşıyana tam yaşancaK gün. allāmıza
32 şükür gine bu günümüze de şükür, bin kere. işde rāzı gelmeyör bañ. amma ırāzı
33 gelcēñ_allahıma böyün yicēmiz var mı yarın_allah bi kere şükür, bin kere şükür ne
34 zebillikler her şiler gördüm. bizim anamız bobamız dā bizden çileli bö_ödü görmüş.
35 annadıllardı. bizler gine o ğadan de_ıldık. bizden daha böyöklerimiz annemiz babamız daha
36 çileli. çok çileler çekmiş annadıllardı dıñnerdik. çok zor. **SGA:** Siz rahatsız derlerdi değil
37 mi? **NK:** tabi siz ırā_atsıñız, siz cennetTe yaşar gibisiñiz dellerdi. böyle dellerdi tabi. biz de
38 şindi bunnara deriz. cennetTe gibi yaşarsıñız baK giyim böl, yiyim böl, yoksuzluk yok
39 çalışırsañ. ama valļa bura bizim köşe iyi dēr de oturusañ allah vermez. vermez_allah.
40 mezbur çalışcāñ. allahıma bin kere şükür. çolumuza çocumuza her verdi nimetlere şükür. /.../

41 **SGA:** Çok kar yağıyor mu buraya? **NK:** bildir yāmadı geçen sene yādı dā. bildir yāmadı eyıce
42 hemen yādı eridi. **SGA:** Eskiden nasıldı teyze? **NK:** esgiden ğara damnarımız varıdı, böyle
43 kaKdık mı üsdüne inerdik, karıñ_üsdüne. yıgılırdı düz, toprak damıdı. belki üsdüne damdan
44 burdan_inseñ_inerdıñ böyle alçaK yellerden. **SGA:** O kadar mı dolardı? **NK:** o kadan do.. hem
45 de bi çok ğış_olurdu. şindi mevsimner çok de_ışTi. esgiden çok kötü o.. **SGA:** Ne kadar
46 kalırdı kar yerde? **NK:** iki ay üç_ay ğalırdı. iki ay iki ay ğalırdı normal. erimeden. buralardan
47 geçemezdik sular bu çeşmeler yōdu. meydan yerinden çekerdiK suyu heP. bi de aşşā
48 aKarsuyumuz varıdı. aKarları çamaşırhānelerimiz varıdı. ğazannarı vuruduK dalımıza,
49 çamaşılıları vuruduK orıya giderdiK bi gün_öñce bēllerdig_o ocā. oraya ğazanı ğalardıK. o
50 so_uKda ā u daşda böyle yıkanırdık. ezeli banyōluk yōdu, gö.. yapmak.. çamaşırhāne bi dene
51 aşşāda varıdı bi dene yokarda varıdı. oralara giderdik. /.../ **NK:** bunnarıñ böyle datlı
52 gelib_oturuP ğonuşup yidıne ben ğovanırın. memnun ğalırın ne mutlu. allahıma bin kere
53 şükür. o orda misāvir gelir bi bayramnarda bi dü_ünnerde öle bi çok bi gelemez. **SGA:** Bu
54 yerli malı. **NK:** bu benim yerli malım. varım yoğum. yerli malım. nerden? baya elmalara
55 gitTiñiz_öse. /.../ **SGA:** Baban okula git diye dövdü mü? **NK:** dövdü. tam öretmenneriñ oraya
56 ğadan sürüdü, oKula ğadan beni. oKūycān dedi baK allah var onnarıñ hēşbir suçu yok. benim
57 kendi hatām. oKumadım. şindi pişmanın. **SGA:** O zaman öyle kız çocuğunu döve döve okula
58 götüren baba... **NK:** götürdü benim bobam götürdü. hebicini oKutTu. hēPicini oKutTu. bi

- 59 ben_oğumadı. beşi de oğudu ben_oğumadı_ışte. amâ kendim_ışimi kendim beceririn
- 60 heÇ ele mühtaşlîm yok. /.../

SİVRİHİSAR - Oğlakçı

Kaynak kişi : Fatma Gökçe, 85, Okumamış; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Hırsızlık, Eski hayat

- 1 **SGA: Ebe adımı söyle önce.** FG: fatma gökçe. **SGA: Kaç yaşındasın?** FG: ben
2 bilemeyon_adımlı. **x:** seksen beş. **SGA: Seksen beş yaşındaymıydın. Var mı o kadar?** FG:
3 vardır belki de gızım. **SGA: Okula gittin mi?** FG: Pir_ay_okula KitTim. bir_ay bir_ay.
4 anam çivte yolladı. anam bi elimde ekmek verdi bi elimde ırbık tallıya çivte giderTim
5 babamınan. babamın felşliydi babam. sahat goluyna ben de babama yardım_etmiye
6 giderdim gısım. e öle okula gitmedim. esası bu_öretmen de bu sedaTıñ babası mapise girdi
7 ya onuñ_üçün gidemedim. orda burda bu_öretmenidi mutdarın babası.
- 8 **SGA: Hırsızlığı anlatır mısın nasıl oldu?** FG: vallāhi paramı eve Kõdum. işde nası etTiysem
9 çaldırdım, parayı. gitTi gidenner de. adamnarı görmedim ki ben. **SGA: Ne dediler sana? Nasıl**
10 **girdiler eve?** FG: görmedim ki diyom ben. **x:** hayır sana ne dediler geldikleri vākit? kömür
11 getTik demişler ya. **FG:** hē hē. baK kömür getTiK dediler. ben de dedim ki baña dedim niye
12 yollasın hōkūmet kömürü dedim. getTik dedi ebe ödun da getcēz dedi. biri burda
13 oturduğ_ikimiz baK. şindi aklım başıma birimiz burda oturduK ikisi adamlā bi denesi öte
14 yanna tuvālete girdi. tuvalete girince Kıpıyı aşdı. ordan g̃irmiş. parayı almış. ne biliyin?
15 çıktılar gitTiler hemen baKdım. e ğarışmış Çünkü. unnar gidince sālamdım_o_zaman,
16 hemen şurda érdal var. érdala koşTum érdāl érdal benim ev soyulmuş parayı almışlar dedim.
17 érdalı arabaya bindi amma kim bili ne tarafa gitTi hırsız. giTen bulunur mu gızım?
18 bulunmadı. **SGA: Çok mu karıştırmışlar evi?** FG: yok çok ğarıştırmadı. parayı u açıK
19 bulmuşlar ğarıştırmamışlar. **SGA: Kolayda mıydı paran?** FG: ğolaydaydı. üç yüz lira mı
20 nēydi u_zaman. bidiki arpa buydey gelirseK o buna buna icar verdiK işdē undan_alırdım.
21 aylım günnüm yok yavrum. kendim böleyin. gızım baK ar baña da. **SGA: Allah razı olsun**
22 **ondan.** FG: allah bin ğatından rāzi osun. allah torpaK diye avuşladı sarı_altın_olsun
23 gızım_ölmasaydı benim dört dene ölüm_mar. **SGA: Ama kız gibisi yok değil mi?** FG: tabı
24 yok. anāya babaya merhemetli olan gız gibisi yok. allah rāzi olsun. ne deyim başka? **SGA:**
25 **Ne güzel duasını ediyorsun ya.** FG: ediyorum ediyorum. su verse suvāsını.. so.. yimeK bişiri

26 gelir bulaşık yuyaman, iş dutaman. bi iş duta ā bōle yir_çer_oturun. şükür_olsun bu
27 günüme gine. nāpıyın?

28 **SGA: Senin gençliğinde nasılmıştı? FG:** genşlīmde iyī. işde deligannılıK o_ızıman ōleydi. **x:**
29 o_ızaman da hasTamıştı. hastalınan büyümüş. yokmuştu annesi, felşli baba oldū için hep
30 kendiymişti, hem_erkēmişti hem kadınımıştı. bunun göbek yerlerde sürünürmüştü.
31 gülisan_ölceK dellermişTi. işdē ebese şeyinen büyütürmüştü ne o bezi sararlarmıştı önceden
32 de, sormaynan büyümüş_ışTe. gülisan_ölceK dellermişti heP. bobā sakat, felşli. dayım
33 güççümüşdü u ufāmışdı oğula gidermişti dayınnan bu. hep_öle der necāti abi devamnı der o
34 gülistan_o_ğırlarda bit düşmüş ğafalāna bīt, bit. tarlada yatıp ğakıcaz diye ikki ay tarlada
35 yatır ğalkın bit düşmüş ğafalarına da orda yıkanmışlar. ōlēmışdi önceden. işde bu evi anası
36 yaptırdı Sāten kendinde bobamda bi şey yok. anasının_evlerinde u anası yaptııırdı işde,
37 çok çalışmış diyē işde burayı yaptırmış. heP dört tāne ōlunun dördüne de çocuklarına
38 vermiş_ışde bobada ğalmayım diyē. günnük yok aylık yok. **FG:** hele herkes benim_çin,
39 beni kim_olsa sorsañ söleller, çok çalışdı diyē. ... çoK çalışdım ben babamın ğapısında dā
40 çalıştım vardım yerde de çalışTım. ğader bōle getirdi, adam_öldü. kendim ğaldım. dört dene
41 ōlan bi dene ğız. allah_ömürlerini günnerini versin, acılarını vermesin ğızım. acılarını
42 vermesin.

SİVRİHİSAR - Sadıkbağı

Kaynak kişi : Cemile Yaman, 82, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Eski hayat

1 /.../ SGA: Ebe adın ne? CY: cemile. SGA: Cemile ebe soyadın ne? CY: yaman. SGA: Doğma
2 büyüme Sadıkbağı köyünden misin? CY: sadıkbağı köyünden güzum. SGA: Bir önceki
3 köyde konuştuklarımızın soyadı da Yaman'dı. CY: nêrde? SGA: Kadıncık. CY: unnar da mı
4 yamanımış? SGA: Orada konuştuğumuz amca da Yaman soyadlıydı. CY: allah Allah. SGA:
5 Kaç yaşındasın ebe? CY: seKsen_jiki. SGA: Okula gittin mi? CY: hêş gitmedim. bilmen.
6 SGA: Niye göndermediler seni? CY: gızım fakirliğ_işde okudamamışlar. evelden e..
7 evelden_öle çok bi öğretmen müretmen yōdu ku bizim kö_ümüzde. SGA: Köyde okul var
8 mıydı? CY: varıdı ya. olmaz_olur mu? SGA: Ama seni göndermediler. CY: üseyin_erbayı
9 müzük hocası bilir misiniz? bilme misiniz eskişêrde? SGA: Yok. Bilmiyorum ben. CY:
10 sen_eksişêriñ içinden_nisin? /.../ SGA: Eskiden bu köyde hayat nasıldı teyze? CY: esgiden
11 çoğ_eyiydi hay güzum kōmüz peg_jiyiydi. vallah peK galabalıdı. bi dü_ünner deriler olurdu
12 peg_jiyiydin_ama kōmüz da_ıldı gitTi genşler godu gitTiler. SGA: Nasıldı düğünler? CY:
13 üş gündü. çalgı çalınırdı üş gün. yā. gelin gelirdi kōden yabandan, üş gün çalgı çalınırdı. ne
14 için gezersiniz siz şindi? /.../ CY: benim gi.. torunum da öksüz ğaldı. anası öldü babası öldü
15 tamam benim dört dene cenāzem_öldü hay gızım_üç_ayın_çinde. SGA: Nasıl oldu öyle?
16 CY: gızım_marıdı kütayada. si.. gePegenc_öldü. bi dene çocū ğaldı. u ğalPden_öldü. iki
17 gelin bi olan bi gız_öldü dört dene öldüler. yā. SGA: Gelinler niye öldü? CY: gelinlerin ikisi
18 de şeyidi. ğanserliydi. olan da ğanser olanda da ğanser vardı. gız da ğalPden_öldü. SGA:
19 Torunlar? CY: torunları olanıñ_işde böyüg_olanıñ bi gızı ğaldı seniñ gibi öksüz, anası öldü,
20 bobası öldü annenesiniñ yanında duruyor. seniñ gibi annenesiniñ yanında duruyor. yā.
21 ikisini gelin_etTi üş gızı varıdı. ikisini gelin_etTi u bi denesi ğaldı. bobası anası ölüvürdü.
22 yā u da eskişêrdeler. benim altı dene çocūm_marıdı dört denesi dördü de eskişêrdeleridi.
23 şindi üçü ğaldı orda. üş dene olan ğaldı bi de gız ğaldı orda. gız da eskişêrde. bēn de
24 burdayın_işde ben de ğış ğış giderin_onnarıñ yanına, yaz yaz burda dururun. SGA: Ebe
25 parmağına ne oldu? CY: barnāmı, ğazā yapdım_ay güzum. yumak şey ekim makini şeyi olur
26 ya hübre makinesi. moturda giderkene şōle gıyısına ğomuşum barnāmı, makine üsdüne

27 düşüncē ğıyısı dek geldi ğopdu barnām. yā. **SGA: Çok acıdı mı? CY:** acımaz_olur mu? baĶ
28 ğorĶusundan titirer. yā. titirer yā baĶ ā bōle tit.. orda görünür mü? yā ā bōle ğorĶusundan
29 titirer. sen nāsısın? **x:** seni dinniyom ebe işde. **CY:** yā. hocayı çok severin. hoca evlādım
30 olsun çoĝ_ıyi çocuĶ. len_ölum çekinme gel bende yimek ne yi derin de gelmez. yā. seniĝ
31 gibi şey geldi ō müzük hocasıynan ğız dā iresimimi ne çekdi ğitTi. teyzecim eskişere
32 gelirseĝ ille bēnde dur diyi vallaĥi herkeşinen ğonuşurun ā ben bōle. /.../ **SGA: Eskiden**
33 **kaynpederinin yanında yemek yemiyormuşsun ya kaynanana da öyle mi davranırdın? CY:** öle
34 davranırdım tabī. yā öle davranırdım ya. amma beni çok sevelledin_onnar da. yā. **SGA:**
35 **Eltin var mıydı? CY:** varıdı ama durmadı benim gibi. o ğayın ğaynata ğaĥri çekmedi. aldı
36 ğocasını ğitTi. **SGA: Aynı eve gelmedi yani. CY:** geldi geldi ama durmadı. bi sene durdu
37 durmadı aldı ğitTi ğocasına anasının bubasının kö_üne memneketine. **SGA: Başka yerden**
38 **miydi? CY:** yā yabandan geldiydin_u. ben kö_ün yerlisiydim, burdan, beni çok sevelledi
39 hani sayĝılı diye. de çok durdum yāni ben yoklū çok çekdim. benim bi ğenşlīm_marıdı
40 herkeş bōle hayran_olurdun. **SGA: Yaşlıĝına da hayran kaldık ebe. CY:** vallāhi benim bi
41 ğenşlīm_marıdı aklı dur.. damdan düşsem_ayāmın_üsdüne düşerdim şu omuzlarıma
42 birer_adam_oturudu. öleydim_ama şı.. işde yaşlandıĥ. acı tasa gördüm. anne boba onnarı
43 unuTum bunnar_ölenden bēri vallā unnarıĝ_acısına ā böle dışada durur içerimde
44 şey_ederin de āların da ya. baĶ mēsāFir geldi gördün_ñü? /.../ **SGA: Ebe torunlarını seviyor**
45 **musun? CY:** sevmez_olur muyun heÇ? severin tabī. **SGA: Evlat mı tatlı torun mu? CY:** vallā
46 bobalarından ğıymatlı torunnar. severin. sevmez_olur muyun? **SGA: Sen hiç büyüttün mü**
47 **torunlarını? CY:** hēs bö.. böyötTüm ya şey, unnar çok durdular öteki böyüg_olanıĝ ğızları
48 burda. eskişerdeydilerdin. bobaları emekliye ayrılınca burıya geldiler. burda on_on beş sene
49 durdular onlar. öteKiler de o ğadar çoĝ_emēm yok yalnız hani ben burda durudum
50 onnar_eksişerde durulādı. **SGA: Yanında duranları daha mı çok seviyorsun? CY:** seniĝ gibi
51 başları a_ırdı gelinnē de heb_ışimi yapallādın. yā. severin onnarı da severin de onnar
52 yabandalar. severin. sevmez_olur muyun? hepsini severin. ya. hepsini severim ğızım. **SGA:**
53 **Şehire gitmek isterseniz nasıl gidiyorsunuz? CY:** araba var canım. arabalar, taĶsiler var.
54 muhdarıĝ taĶsisi var bunnarıĝ taĶsisi vār. biner gideriz. **SGA: Her istediĝinde binebiliyor**
55 **musun? CY:** bindiriyollar. allah rāzi olsun bindiriyorlar. **SGA: Götürüyorlar mı? CY:** he
56 götürüler allah_ömür versin hangısına varsam binerin. ikisi de aĶrābam. allah rāzi olsun.
57 **SGA: Sen mi diyorsun şehire gideceĝim beni götür diye? CY:** e tabi ben derin ya ne bilsinner
58 seniĝ gitcēni? **SGA: Onlar gidecekleri zaman haber vermiyorlar. CY:** hē ben derin onnar da
59 götürüler allah rāzi olsun. götürüyorlar. **SGA: Otobüs yok. CY:** eveli varıdı da şindi
60 gelmiyor ğāli. eveli varıdı. **SGA: Köy kalabalıkken mi? CY:** hē ğalabalıĶan varıdın_eveli.

61 **SGA: Kışları nasıl geçiyor bu köyde?** **CY:** ne geçicek qarınan kışınan geçer. **SGA: Soğuk mu**
62 **oluyor?** **CY:** tabi. olmaz_olu mu? so_ğğ_olur. **SGA: Evi nasıl ısıtıyorsun?** **CY:** ben_ni?
63 evde durman ki ğışın. **SGA: Eskiden nasıl ısıtıyordunuz?** **CY:** e odun çıra çok bağ. odun çıra
64 çok. kömürü tezek mesilâsı hayvan bı şeyisi. odunu modunu ğalardıK ıÇcacıK_oturuduk.
65 gir de bāçeme bağ bi hadi.

SİVRİHİSAR - Sarıkavak

Kaynak kişi : Emine Can, 81, İlkokul 3; Saliha Kaya, 76, İlkokul 3; Hasan Hüseyin Kaya, 79, İlkokul 3; Mustafa Sarıca, 60, İlkokul; Cafer Sarıca, 71, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Sokak
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Söz, Nişan, Köy okulları, Anı

1 /.../ **SGA: Teyzeciğim adın ne?** **EC:** ne bilim bi zararlı mı ziyannı mı? nē? diyēm mi
2 adlarımızı? **CS:** sōle tabi canım araşdırı.. **EC:** emine benim_adım. **SGA: Emine teyze kaç**
3 **yaşındasın?** **EC:** segizen bir. **SGA: Maşallah göstermiyorsun.** **EC:** niye gösdermeyyōn_nu?
4 segizen bire devrildim_işde doldurdum mu doldurmadım mı? **SGA: Okula gittin mi teyze?**
5 **EC:** gitTim_emme üş senē hinci ğafada bi şiy yok. **SGA: Gazete görseñ?** **EC:** he
6 okuyamayyon beñ okuyamayyon. harfleri biliyon da okuyamayyon. biz
7 eyirtmen_okutTuydu bizi. eyirtmen. **SGA: Nasıldı o zamanlar okul hayatı?** **EC:** iyiydi emme
8 bō iyi dikKatliydi eyirtmenidi amma dekKatli oKudurdu amma biz unuduğaldıK gitTik
9 çolu_a çocu_a daldıK kō yerindē. harFleri biliyoruz da çarpışdıramayyoruS. **SGA: Ama o**
10 **zaman okuyordun.** **EC:** ē o_zaman okuyyōdum. **SGA: Unuttun.** **EC:** unuttum. çocuklara
11 daldıK. yedi dene çocuk var böyüdecēz diyē. ē nōlcağ? vallā kō yerinde iş, āş derken hēş ne
12 gazete var, ne televizun var, ne radō var. hinciKi gibi olsa unuduğalmazdı. hiş bi şiy yok.
13 o_zaman hiş bi şiy yōdu ku, o_zamannar. **SGA: Kaç çocuğun var?** **EC:** yedi dene. **SGA:**
14 **Nasıl büyüttün onları?** **EC:** a vallā başı gele götü göle böyōdü gitTiler. böyōdü gitTile.
15 birbirlerini böyōtTüle. hinci de kimse yok kendi başıma dururun. **SGA: Yedi tane var,**
16 **yalnızsın.** **EC:** yalnızsın hinci de ya. kendim dururun. **HHK:** çok çocūñ yok çocūñ. **EC:** yō
17 çok çocuk yok çocuk. u da ğardaşım benim. bu da gelinimiz. **SGA: Onlara da soracağım**
18 **şimdi.** **EC:** hē he iyi bağām, sor bağām ha. **SGA: Kendi kendine büyüdü dedin. Çocuklara ne**
19 **yapıyordunuz?** **EC:** çocukları gine okutTuK canım bis, sivrisarda. olannā biri müdür_oldu
20 biri de şeyde devlet derümüzonda iKi dene ölüm_mar beş dene ğız. onnar_okudu kendini
21 ğurtardı yāni. **SGA: Oğlanı bulacağım diye mi yedi tane çocuk doğurdun?** **EC:** besbē. dört ğız
22 bir bir ... oldu tābi olan_olacak diye besbē. ondan sona da bi den dā ğız_oldu bi den dā
23 olan_oldu soñ_oldu işde u da ğali. emme dā nolcaK? yedi dene. **SGA: Kızlar mı iyi oğlanlar**
24 **mı?** **EC:** vallā hebicini severin. hebicini iyi. **SGA: Benim annem oğlanları seviyor.** **EC:** ben
25 evlad_ayırd_etmen. hebicini severin. allah_acılarını göstetmesiñ mevlam.

26 allaham_acılarını göstermesin. ā miḳdarın ğarısı da benim ğızım. öteKi de ğardaşım. ikisi
27 elti onnar, hinci miḳdarın_olannar. bi dene ğızım_mar burda bi de ğardaşım_mar. öteKiler
28 heP ğurbetTe. eşkişerde sivrisardā. **SGA: Gelinlerinle aran nasıl? EC: iyi. gelinnēm de iyi.**
29 **SGA: Köyden mi dışarıdan mı? EC: kōden kōyden. kendī bildik hısımnarımızdan. SGA: İyi**
30 **yabancı değil. EC: ēyi yabancı de_ıl. iyiler yāni. ğızlarım da aynı olannarım da aynı. hiş**
31 birini ayırd_edenen_allah_acıısını gösdermesin yā_rebbim. evlat. **SGA: Teyze senin adın**
32 **ne? EC: bēn benim_adıımı dedir misiniz? Sali_a adı. SGA: Saliha teyze soyadın ne? EC:**
33 **ğaya. SGA: Kaç yaşındasın Saliha teyze? SK: yetmiş_ıltı. SGA: Sen okula gittin mi? SK:**
34 **gitTim. EC: o da gitTi işde üş sene. benden sōna canım bunnar. ben böyüm. SGA: Okulda mı**
35 **aldınız? HHK: yoğ_o_zaman ufādı bu yā benden. ben yetmiş doKuz yaşımdayın. u benden**
36 **güççüg_üş se.. üç yaş. SGA: Sizin isminiz ne? HHK: hasan hüseyin. SGA: Soyadınız?**
37 **HHK: kıya. SGA: Yetmiş üç yaşındasınız. HHK: yetmiş doKuz. SGA: Aynı okula gittiniz.**
38 **HHK: ēvet. aynı oKula.**

39 **SGA: Sizde kız isteme nasıl oluyor? HHK: o_zaman o_zaman kōde oldū için olan ğız**
40 **birbirini görüyo zaten, dışardan_olmayınca. ondan sona görücü usulüyen isdetdiriyon. zāten**
41 **görüyon birbiriñi. ama dışardan getireni görmezlerdi. hēş görmeden gelenner vardı. hēş**
42 **görmeden gelenner vardı. meselā başKa köyden_alınca hēş görmüyo. SGA: Siz Saliha**
43 **teyzeyi gördünüz. HHK: tabī. ... oKulda görelek. SGA: Teyze sana sordu mu gönün var mı**
44 **diye? HHK: ya anası babası sormuşdur. SK: danışma yōdu ku o_zaman. SGA: Görüp sordu**
45 **mu sana? SK: sormadī. nē soracak? nerde görcek? anasını babasını yolladı. ana babā güççük**
46 **müççük dediler vēriler gitTi işde. EC: güççüg_ōsa da böyög_ōsa da.. öle öle. HHK: ya biz,**
47 **bu on beş yaşında ben_on yedi yaşımdaydım ben. SGA: Çocuklarla mı büyüdüñ teyze? EC:**
48 **çocuklarıñan böyödüler. SK: dört dene ölüm_mar dört dene gelinim_mar. EC: hē bunun**
49 **dört dene ölu var ğızı yok. SGA: Nasıl gelinlerinle aran? SK: iyi. SGA: Sen oğullarını nasıl**
50 **evlendirdin? SK: niye? ne gibi? SGA: Nasıl istedin? Nereden buldun? SK: e isdediler. burda.**
51 **kōmüz isdedi olannar biz de gitTik, aldık. gitTiK_ısdıyoruz ğızı dediK şeyden anasından**
52 **babasından, vēriler. SGA: Oğlanların mı istedi? SK: tamam tamam. tabi isdedi mī ana baba**
53 **da bi şey yapamayyor. SGA: Oğlanların dördü de kendi istedi. Gittin istedin. SK: tabi tābi**
54 **tabi. gitTim_ısdedim. SGA: İsteme töreni nasıl oluyor? SK: hiş bi şeysiz gideriz. EC: sōnā**
55 **şey şeker meker götürün. bi ilkin bi duyuru giden. duyurun şey böle patadaK şeker_alıp**
56 **gidilmez tabī. önnden giden bi duyurun bī sizin ğızınızı bizim_olana şey_ıdiyoruz,**
57 **isdeyyoruz diye allāñ_emrinnen peygamberin ğavliynen diye deyyon. onnarı da yumuşaK**
58 **görüsen o_zaman yine şekerini şerbetiñi götürün ne götcēsen. emme vermeyiz ne dellerse**
59 **ne götceñ şeker? götmeyiz şe_er yeri gibi olmaz tabi. SGA: Duyuru gittiğinde bir daha**

60 **bekleriz diyorlar ya da gelmeyin diyorlar.** EC: tābi tābi. ōle ōle veremeyiz evet. **HHK:** gelmeñ
61 dedi mi zaten vermiyciK yani. gelme dedi mi vermez. **SK:** düşünem bi derler. biz de
62 düşünem derler. siz de düşününj. EC: ōle dediler. ĩ öñden biz vardık vermediler soñunda gine
63 verdiler bi sene sōna. ikisi de benim gelinneriñ. **HHK:** i isdeyo ōlanna ğız. EC: ōlan
64 ğız ğisdeyince nabcağlar? mezbur veriler bi_ez de. geri nābıcağlar? **SGA: Bir daha gelin**
65 **dediklerinde nasıl gidiyorsunuz?** EC: e o_ zaman bi dā geliñ déyince o_ zaman_alıñ gideñ bi
66 datlı bi şeyler. **SGA: Neler?** EC: ē ne götüren? çuğulatā, meselā şeker ğutuynan ne_ise. ōle.
67 işde helvā, kō ādeti. **HHK:** ondan sona ... yemeK Koyar. EC: onnar da ağız datlılı ğorlar
68 vereceg_olunca ordan söz_etmē, yīyoñ. o böyök söz_etmēnden hāriş saña bi yidiriler düñür
69 varana. **SGA: Yemek çıkarırlarsa vereceğiz demek.** EC: hē datlı mutlu helva melvā
70 ğoyuyorlar datlı ğoyuyorlar. **SK:** yemē yidiñ mi tamam, aldıñ. EC: e tabi. ağız datlılı
71 veriyollar_ışde. **HHK:** o nişan_ayrı. nişan sōna. EC: tabi o sōna olur.

72 **SGA: Sonra ye yapıyorsunuz? Yüzük ne zaman takılır?** EC: sōna e napcıñ? nişan
73 ğodurullardī. dü_ün_ayrı olurdu bizim şeylerde. **SGA: Nişan koydurmak nasıl bir şey?** EC:
74 aynı dü_ün gibi olur. dū.. bütün ğoñşularā şey_edeñ, oğūñ. ondan sona yemeK dökēñ.
75 çevirgi çevrilir. oynañ gülēñ. çalğı dutañ çalğı dutāñ. nişanı bi ayrı aynı dü_ün gibi olurdu
76 oldu bizim burda. ōlannarıñ_ikisine de biz_ayrı nişan ğoduK. ondan sona dü_ünü de aynı
77 ōle olur. **HHK:** dü_ün sōna. **SGA: Nişanı oğlan evi mi yapıyor?** EC: tabi tabi. **SGA: Çevirgi**
78 **çevirmek ne?** EC: ĩ işdī dağı dağı. çevirgi dedimiz dağı. **HHK:** çevirgi çevirme de ... dağı
79 dağıyor yāni. altın_olur başKa bi şeyler dağar. para dağar. EC: altın ğumüş. para dağar o..
80 oğudūñ_adam. **MS:** çevirgiyi bu, bu filāncanıñ diyi yazdırılar. **CS:** pırtı çeviriñ. **SGA: Ne?**
81 **CS:** pırtı çevirilir meselā. **SGA: Pırtı çevirmek ne demek?** **HHK:** yāni ēlbise. **CS:** elbise. **SGA:**
82 **Geline mi?** **CS:** he geline. geline. āltın, para, hep toplanan geline toplanır. **SGA: Nişana**
83 **gelenler mi getiriyorlar?** **MS:** tabi tabi. oğudukları. **CS:** he meselā şu kövü oğursuñ sen.
84 hısıminı akrābañı içini ğompile oğurlar. geliller, yemēñ.. yemek yirler. şey_ederler. ondan
85 sona oynarlar, gülerler, çevirgi çeviriler_orda. ondan sona biter. bi senē eñ_az bi sene duru.
86 **HHK:** bi sene sōna dü_ün. EC: bi sene de durmaz belki. kimisi hemen içcāynan_eder,
87 kimisi durū. **SGA: Nişanlılar birbirlerini görebilirler mi?** **SK:** hayır. o_ zamanKı yōdu. EC:
88 pek köy yerinde peK göremezler. **CS:** kaçak_olalaK görünü. kaçak_olalağ görürüz EC:
89 kaçag_olalaK görürüz diyoz da böyle açıKdan görü.. göremezdi birbirini. hinci ğāli
90 serbeş_oldu. **SGA: Şimdi değil o zaman.** EC: o_ zaman ōleydi. o_ zaman sağılıdan
91 görüürsen ... bōle açıKdan yōdu. **HHK:** o_ zaman nişannısını gördü mü oturudu, hiş
92 ğımıldamaz. bürünü. gözükme yoğ. EC: boyunu ğaçırı yāni. **HHK:** boyunu ğaçırı. EC:
93 ğayınnadan ğāli şeyden ğayından, ğaynatadan ōleydi esgiden bizimki. ē suya gidem si.. évde

94 çeşmeler yōdu bi dene yum.. şeydi çeşmeydi. hısım ğa_ām gelirdi ōlan_ėviniğ_onu
95 dolduruğ selavatlan bōle hōrmed_edeğ, elini ōpeğ. aÇıķ ğabını gōtūrūğ veriğ biz_ōleydiK
96 o bizim_mahtımızda. o_zaman_ōleydi. /.../

97 **HHK:** biz zobayı yıķdıķ zobayı, ataş. sobaya yanā ataş da devrildi mi. yanacaķ bütün
98 tahtalar. süPürdüK müpürdüK_amma duman tütüyor. ōretmen geldi. deyivedile ne bu len
99 duman dedi. çocuklar sōledi. **SK:** sōler tabi ğuramadığız kı zobayı. **HHK:** ırāmetlik bayram
100 āynan bağa. üçer dene şōle tersleyi toķat vurdu dā acır yüzüm gibi geliyor. ōle toķadı ben
101 asgerde de u toķadı yimedim ben. ... tersleyi bōle vurdu mu yüzümü ğızardır. bi denesi
102 gelmedi nuritTin_ırāmetlik. bi de o da tıķ tığ_etTi gel dedi. dūr dedi. üş dene de ona Furdu
103 allah da be_endi ğul da. yav çoķ disiplin vardı. biz kına gecesı oluyor ya şeyde,
104 dü_ünnerde, ğına_gecesine çıkamazdıķ biz ğorķumuzdan. ōretmeniğ ğorķusuna.
105 ğattiyen_okuycanğ_ille ėvde. çıkma yoķ. çoķ disiplin vardı yani. ōret.. ėyitmenidi amma
106 çoķ disiplinliydi. valla çoķ ğüzel_okutTu. ōretmenden_ıyi okutTu. /.../

107 **HHK:** neş_e_ır nereynen hüduT? ne hanğı illerinen? **SGA:** Kayseri Kırşehir arası. **HHK:**
108 yozğatı ğörmez. **SGA:** Yozgat'a da yakın. **HHK:** zerem yakın_olmalı yāni. **SGA:** Kuzeyde
109 Yozgat, ğüneyde Aksaray var. **HHK:** aķsaraya vardım. şeyden gelirken, urfadan
110 gelirken_aķsarayda ğonaķladı araba. urfadan gelirken. **SGA:** Urfaya niye gitmiştin? **HHK:**
111 urfada be_em_olan ceylanpınarda seyar jandarmaydı. ırıya gitTim. hüduTda. hüduTda
112 hüduTda. **CS:** çatışma olmuş_u_zaman.. **HHK:** şindi şeyler var ya, urda, suriyeden
113 gelenler_urda ya şindi ā ırıya. bomba atılıpduru ya ā ırıya gitTim, ceylanpınara ben
114 hüduda. **SGA:** Orada askerdi. **HHK:** asgeridi ama hüduda zor gitTim. gitTim_ama bi de bağa
115 sor. **SGA:** ğörebildin mi? **HHK:** yav sağ sol davası vardı be_em gitTim zaman, türkiyede.
116 u_zaman gitTim. anarşi dalğası var, sağ sol dāvası var. ben çoķ zor gitTim_ırıya. **SGA:**
117 ğördün oğlunu, döndün. **HHK:** ėvet. yav Furuldu diye ō.. **SK:** mēmet kıaya doğaraķ_öldü
118 dediler. **HHK:** donaraķ_öldü diye bi yayın_öldü. ... o dā çanaķķaleliymiş u çocuk,
119 vurulmuş. memet kıaya dēyince bizimki ōlan diye gitTik biz. üş kere telğıraf çekiyoruz
120 şūbeden, üş kere telğıraf çekdik cevab_alamadıķ. cevab_alamayınca meğbur gitTik. **SGA:**
121 **O yol bitmemiştir.** **HHK:** ... şindi tunceline ğadar vardık. diz boyu ğar var. emmimiğ
122 çocuğ_urda asgerlik yaptı unu göttüydüm ben ramazanı ğulaķları çiniliyeçce unu. u da
123 nōvus kādını almamış. orda başçavuş onu sen şeysin sağ sol davası var diye anarşi diye
124 alığodu onu. alığoyunca ben yalnız ğaldım. elazī, diyarbaķır, urfa kendim gitTim_ama zor
125 gitTim. oralar çoķ yanniş. o_yanniş o_zaman çoķ ğaynaşdı, sağ sol dāvāsında. bağa gerçi
126 bi şey yapmadılar da bizden_ėvel yalnız postayı soymuşlar, sivereKde şeyi geçince,

127 diyarbakır. ikisinin arasında sivereg ilçesi var şeyin, urfanın. urda soyğun. soymuşlar
128 postanın birini bizden evel. yav soyan oranın halkı gafaya çarşafı doluyor, soyuyor.
129 soymuşlar. biz bi buçuk saat garın içinde arabanın içinde beklediK. jandarma götürdü
130 bizi, arabaynan önünde jandarma, urfiya. értesi günü ben urda garağol varımış seyyar
131 jandarmanın vardım. sen urıya dedi çıkıp gitme salğaraya Furular dedi başa. ceylanPınara
132 gidecem ben hüduda. tüvem, ceylanpınarı bi de tüvem ta, bölük. zır dağda bölük. yāni urda
133 hiş cannı guş yok. orıya gidecen bölü_e ama nası gidecen? salğarıya çıkıp gitme Furular
134 dedi ... ben salğaraya çıkar gider miyin? dōru jandarmanın yanına vardım yāv. jandarma beni
135 aldı gitTi orıya, bölü_e. nāpcağ ben salğarıya gider miyin? tābi vuru. yāni çocū
136 buldum_or da ben.

SİVRİHİSAR - Tekören

Kaynak kişi : Sevgi Çubuk, 63, İlkokul; Ramazan Çubuk, 82, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet

1 **SÇ:** çarşamba günneri onnarı götürür satarız. ba.. şey tarlası olān, ekin buydey kaldırır.
2 hayvancılık yaparıs. **SGA:** Teyze adm ne? **SÇ:** sevgi çıbuğ. **SGA:** Kaç yaşındasın? **SÇ:**
3 atmış üç yaşındayım yavrum. kırk do.. kırk dokuz do umluyum. **SGA:** Göstermiyorsun
4 atmış üç. **SÇ:** hı hı eved atmış üç yaşındayım. kırk dokuz do umluyum tam yavrum.
5 **SGA:** Doğma büyüme Tekörenli misin? **SÇ:** dōma büyüme buralıyım. burası babamın mekânı
6 benim. babam öldü, iki ğardeş ğız ğardeş biz burayı aldıK. ğız ğardeşim almanyada. ben
7 de burdayım. **SGA:** Kız kardeşin Almanya'da. **SÇ:** hıh. ō urda. onunan beraber.. bunnā da
8 torunnerim yukardakılā. unnā da şimdi mersine gitcekler. unu üçün badem ... silKdik.
9 dedim hadi biraz göyuyum diye onnarı ayıtlıyorum ona. ist.. şöle bi bi şey koy. bak şu
10 masaya koy. hayır hayır şuna şuna. **RÇ:** ney ō? **SGA:** Kamera. **SÇ:** kamera kamera. yavrum
11 şu karpuzları bi alıver ya. bu da beyim. **SGA:** Ramazan amca. **SÇ:** evet. **SGA:** Ramazan amca
12 sen kaç yaşındasın? **RÇ:** seKsen iki. **SÇ:** o da seksen iki yaşında. işTe böyle hayatımız böle
13 geçiyo ğuzum. **RÇ:** siz nerden? **SGA:** Ben Anadolu Üniversitesi'nde öğretim üyesiyim. **SÇ:**
14 ne tarafta kendinsin ğuzum. **SGA:** Eskişehir'den. **SÇ:** eskişerli misin? bizim burıya
15 eskişer yakın. bizim sivrihisar bitin eşkişerli. bizim sivrisarda da va evimiz. **RÇ:** bi
16 çay mıy için. **SÇ:** dā ben saña ora.. hasTanenin altında yeni ev aldım ben. ama çok güzel.
17 böle her yeri açık. **SGA:** Güle güle oturun. **SÇ:** hı sa ol yavrum. ō yāni oralara da gelsen
18 oraları da tanıtırsın. ben esgiden sivrisāda örgücülük yapardım. örgücü sevgi dellerdi bana.
19 bēn hem satıcı yapardım dükkanım vardı. ondan sorā işde örgücü, satıcılık yapardım. onnāna
20 ūraşırdım. sōradan buriye geldim bobam mefāt edince buraları şı yapdık, düzelttik. şimdi
21 hacıya gitmek için, hacıya gitmek için bi tāne koyun aldım ben. dedim bu koyunnā
22 dedim büyütücem ço altıcam ben hacıya gitcem. yazıldım ama hacıya, çıkmadı. seKiS
23 sene oldü. çıkaramadık hacıyı, çıkmadı. allāhım yā rebim. **RÇ:** sen benim teleFonumu
24 neriye ğoduñ? **SÇ:** içerdē takılı. **RÇ:** ölüm arāmış. **SÇ:** içerde takılı. İşallah çıkar ğuzum
25 hacı işimiz de. işde onu için davarımı da satmadım hacıya koydum. hacı çıkarşa
26 koyunumu satıp hacıya gitcēm helal parayna. hiş kimsenin parasını katmadan kendi emeğim,

27 onuñ için ūraşıyorum işde. bõle ūraşırım hiş durmam. hiç yarım sa_ at durām yoKdur. gır
28 bayır baK gitTik bunnarı heP gırdan_aldıK geldik. baK_ unnarı hadi yi. yāni şē.. ramazan bi
29 tāne tabaK getir suyunan da çocuK yıkasın da yisin. ā işde bõlõ hayat. çocuKlarını gezmeye
30 gelir yazın. burda serin küFūr küfür. hiç_ esentimiz_ eKsig_ olmaS. kö_ ümüz çoK güzeldir.
31 benim bobamın iki yüz, üç yüz, dört yüz beş yüz tāne a_ acı var. bu şimdi özdēn, ta tāban
32 deriz bõle, dabandan dutarız te yukarıda bi ālarKaya diye suyumuz var ğuzum. çoK güzel
33 suyu var. ben bi doK_Tura gitTim. o doKdor bana dedi kinē teyze sen bu suyu neñden_ işdiñ
34 dedi. benim safra kesem çoK raĥatsızdı. bõle nasıl o kadeñ çoK raĥatsızdı. ondan sona
35 ameliyet de olamıyodum çamır hālinde oldū içiñ. bu suyu ben gitTim babānmem rahmetli
36 bizē kovaları veridi desTileri sırtımıza veridi ordan bize su getitTiridi. orda ondan yāni
37 görenēmiS ordan gördük, ben de bu suyu gidiP ordan_ aldım geldim, işdim. ondan sōra
38 doKdura gitTim. doKdor dedi Ki teyze dedi eşkişe_ irin siKorta hasTānesiniñ doKduru. ben
39 kendim_ emekliyim. artıK o doKdor dedi ki banā sevgi teyze dedi sen dedi bu suyu
40 nerden_ işdiysen bu suyu bana al gel dedi. tamam getiriyim dedim. götürdüm_ ama ābim
41 benim_ eşkişe_ irdeki büyük_ ābim var. **RÇ:** şey filān yi, bosdan, üzüm. **SÇ:** tamam sen bi
42 tabaK getir de üzüm yesin. **RÇ:** siz neyine geldiniz? **SGA:** Arabamız var. **RÇ:** ne arz_ ediyī?
43 siz yardım mī? **SÇ:** yoK yoK. kōden tanıtım_ isTiyo ta ben de ona annatıyom kö_ ümüzü.
44 kö_ ümüzü annatıyorum. yalnız çoK burası sit_ alanı. sit_ alanı. bizim_ evimizin üsdünden
45 yukarısı ... kıral yolu geçer burdan. evet. anKarađān gelēn kıral yolu va anKa.. esġiden burdan
46 geçellermiş şeye, len zuhalgiliñ kö_ ünü aradıñ nerēdi? **RÇ:** balasar. **SÇ:** balasar. balasara
47 burdan kıral orıya geçerilmiş. burdā gösderirim ben sana ama şindi çocuKlar burda,
48 gidicekler. hı. orda, şurda ev kayası filān var. orda ev kayasınıñ yanında ğuzum kıral ğoltū
49 var. kayadan. kayadan. u şeyden. şeyimiz vār, bõle merdivennen çıkılān, o ezan_ okunan
50 yerimiz var urda. ondan sōrā esgiden bõle evlerde şarapana gibi ney gibi bi şey yoKmuş.
51 kayayı oymuşlar, üzüm çinnemiye yer yapmışlar. urda u var. yāni esKi tarihī eserimiz çoK.
52 **SGA:** Sizin evlerde var mı şaraphane? **SÇ:** var. şarapana burası işde benim. burda üzümü
53 çīneriz, şurda olūmuz var, kapalı. üzümü çīneriz, sōra gideriz evimizin_ içersinde güzel
54 kaynatırıs. üzümümüzü kendimiz yaparıs her şēmizi. **SGA:** O zaman üzüm çok köyde. **SÇ:**
55 tabi çoK. üzümü her şēsi çoK_ olur. bādem, üzüm, ceviS, her hangi meyva varsa biter. baK
56 şimdi bahçede gösdercem. **SGA:** Kışları sert olmuyor mu? **SÇ:** hayır. çoK yumuşaK bi
57 yer_ olur. kış yāsa, kar yāsa bile çoK yumuşaK_ olur. sert_ olmaS. **RÇ:** eşkişerde beş KAtlı
58 da_ ire versen burayı dutmaS. baK ben seKsen ... bıldırçm gibiyim. **SÇ:** yürüye yürüye gider
59 gelir sivrisara. arabamız var_ amā ēliyet_ alamıyoruz. yaşlandıK. onuñ_ için sürenimiz yoK.
60 işde gelirse dāmatlā, ğızlā, benim ğızım dā şey_ ğder sürer. onnā sürer. bizleri götürürler

61 yavrum. õle işde. hani buranın çoK güzel bi deyerli yeri var. **SGA: Çok teşekkür ederim**
62 **Sevgi teyze. Ağzına sağlık. SÇ:** bi ben sána gene de şurdan şeyler veriyim. bak içeri girelim
63 meyvaları çek. ğáli şeFtáli var, hep şev.. dā kıyısım bak kıaysı oluyor dā bende. evet. ā şu
64 a_aşda..

SİVRİHİSAR - Yenidoğan

Kaynak kişi : Naciye Yaman, 66, İlkokul; Fevkiye Yıldız, 68, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Düğün, Dokumacılık, Sohbet

- 1 **SGA: Adın ne yengeciğim?** NY: nāciye yaman. **SGA: Kaç yaşındasın?** NY: atmış_ıaltı
2 yaşımıdayın. Kırk yedi do_umnuyun atmış_ıaltı yaşımıdayın. **SGA: Hangi köyde doğduydun?**
3 NY: günyüzünün ğavacık kö_ünden dōdum. atmış beşte buriya gelin_ıoldum. atmış beş
4 senesinden bēri burdayın. otur sen de. **SGA: Atmış beşten beri buradasın.** NY: burdayın
5 ğuzum ben. atmış beşden bēri. **SGA: Kaç yaşındaydın gelin olduğunda?** NY: işde kırk
6 yediliyin. atmış beşde gelin_ıoldum. ğaç yaşında olurun? **SGA: On sekiz.** NY: on yedi
7 yaşında gelin_ıoldum_ıişde. **SGA: Burada Günyüzü'nden farklı adetler var mıydı?** NY: aynı.
8 uraynan bura aynıydı. zāti günyüzünü biliyor musun_ıuS siz hı? uraynan bura aynıydı. orda
9 hasır do_ıurduK, yolmıya giderdik. burda da aynı. şindi o hasır masır ğalmadı. şindi rātız
10 ğayrı. **SGA: Hasır yok.** NY: hasır yoK. önce hasır do_ıurduK bōle. şindi yo_ıo hasırlar. şindi
11 emekli olduK. emekli_ıimizi dedeyne yiyip yatıyor_ıuS. /.../ **SGA: Teyze senin adın ne?** FY:
12 benim_ıadım fevkiye şēy, yıldız. **SGA: Sen kaç yaşındasın?** FY: atmış sekiS. kırk beş
13 do_ıumluyun. **SGA: Doğma büyüme Yenidoğanlı mısın?** FY: yeñidōğanda dōdum büyüdüm
14 bēn. **SGA: Burada gelin oldun.** FY: buriya gelin geldim. **SGA: Nasıl buldurlar istediler seni?**
15 FY: aha ura da bizim kö_ümüz. ordan bölündüK geldik. orda evlendik buriya geldik. NY:
16 ğüz_ıörende dōmuş. FY: hē ğüzörende dōduK evlendiK buriya geldik. NY: bura oranı_ı
17 yaylası. /.../
- 18 **SGA: Vermediler mi?** FY: vallā hiç bilmiyom_ıurasını. unudu_ıaldım elli elliyi de geşdim
19 varalı. çok küçük vardım. **SGA: Evden mi kaçırıldı?** FY: bayā evden gitTim. ot bükerdim. ot
20 bükerdik biz ğo_ışuynan, hasır do_ıurduK ya. ot bükerkene gitTim_ıişde. allah şeytana
21 uydurmasın. /.../ **SGA: Senin düğünün nasıl oldu?** NY: benim dü_ünüm ğayınnam
22 ğaynatam_ıölmüş. iki tāne ğız görümcem_ımardı biri sekiz yaşında biri on yaşında. beyim de
23 on_ıaltı yaşında ğalmışlar. beni sōna buldular günyüzünden. mazlım iyi bi çocu_ılarā ba_ıacaK
24 mazlım bi ğız vara.. arıyor_ıuS dimişler. o köye gelmişler bizim köye. urda beni
25 tariF_ıetmişler. mazlım dimişler. benim de anam yoK bobam_ımar. urda biri söylemiş
26 kōmşunun_ı biri, pek_ıyi mazlım dimiş, iki yetime ba_ıacaK dimiş. var dimiş. ğayrı beyimin

27 halasının ğocası geldi, isdedi bobamdan. verdi. bizim dü_ünümüz_ oldu. **FY:** düğün yaptık
28 buna canım. **NY:** dü_ün_ oldu geldi. o yetimleri büyütTüm iki tene görümcem_ marıdı.
29 birini_ çaqmā satTım. birini de burıya verdim. analık yaptım_ onnara büyütTüm. şindi beni
30 çok seveller, ana diye, yā. **FY:** anaları gibi seveller yané, sayğısı var unnarıñ da. **NY:** çok
31 seveller beni. abam de_ il de abā diller şindi hani esgiden abla dillerdi, abam de_ il unnar
32 annem dēr şindi unnar. çok severler. çok muTluyum_ onuñ_ için hani, bir toğat
33 vurmam_ onnara, dövmedim. yetişTirdim. onnar da benim çocuklarıma bağardı. ben
34 çapaya néye giderdim. bağardı benim çocuklarıma. **FY:** bi senede yirmi yedi dene kilim
35 doğurdum bi sene. u yolma iççağlarda yānī yolma yōdu esgiden. kilim doğurduğ o
36 yazın_ içcānda. ele durudum. vallā çocukları da acımaz düşürüdüm giderdim doğurdum.

37 **SGA: Nasıl kilim dokuyordun teyze? FY:** bayā böle ipin.. ipinen yörüdereK kirkidinen
38 kirkitlerdik yānī. kirkitlerdik zınk zınk zınk öterdi. **SGA: Yüntünü kendin mi eğirirdin? FY:**
39 yüntünü onnar veridi. şerden getirilerdi, bazardan şerden getirilerdi. biz de burda onnar
40 boyardı biz doğurduK. **SGA: Deseni falan. FY:** iki kişi iki kişi gider doğurduğ. deseni allı
41 bayrak mı arañ ğara kilim mi arañ, hepsinden doğuduğ. güllü, ğocabaş, ā öle çeşit adları
42 unnarıñ. doğurduK_ onnarı biz. u adam da şere götürü, parasını alır gelir, hesleme düşeni
43 verilerdi. **SGA: Bir senede yirmi yedi tane kilim dokudun. FY:** vallāhi bi senede doğudum ā
44 onu. **SGA: Yazın mı dokuyordun? FY:** yazınna ğış bi sene olur yā. onu kesdi miydi
45 āşam_ dsı ayānı doğurduK ete.. günü hemen doğurduğ. **SGA: İki kişi birden. FY:** iki kişi
46 birden. bi yannını o bi yannını bēn doğurdum. yarıya bölerdik. **SGA: Yolmaya gidiyorsun.**
47 **FY:** bu ondan sōna yolmiya ğitTik. hasır kilim batTı o_ za.. bunnar pağlandı. hasır kilim
48 batTı o_ zaman. şēr gibi oldu. yolmiya giderdiK. pancar çapasına giderdiK. hiş boş
49 durmazdıK. üş senedir ben boş duruyorum. hasdayın. dā ēveli gidiyordum. /.../ **SGA:**
50 **Kamışları kim getirirdi? Toplar mıydınız? FY:** kendimiz_ işlerdik. vallā şırıyacak suya
51 girdim de işledim. sülükler_ ayāmı yidi ğanardı. allām bu gününe şükür. bi belki şinci hasda
52 oldum bağ. emeklilim_ mar. kendim_ emekli.. /.../

53 **SGA: Sen biliyor musun kaynanasını? FY:** o amcamıñ ğarısı. **NY:** emmisiniñ ğızı olur benim
54 beyimiñ. **FY:** bilmez miyim? başında bizidik. biz fatiħa oğuduğ. benim_ adam ... bāladı
55 çenesini ne. kilimden ğağıvırdım da geldim hasdalanmış. valla kilimi silkivirdim geldim.
56 dünyada çocüm yōdu da boyumda varıdı çocüm. yānī o gece orda yatTık. o ölü ölü yanında
57 durduK, bekledik. immān geldi gece. getirdiler arabaynan. so_ udun hava. pek de so_ uğ
58 de_ ilidi de gine de so_ udu. esgiden dēyorum yōdu araba_ at. ğıÇıñı çeke çeke öl. gidersenğ
59 git gitmeSsenğ_ öl. /.../ **FY:** ne güzel ğarıydı ya. ğızı sav şindi onuñ. bununğku da sav. ... öldü

60 ... nürşeniñki sav şeyinki, üveyiñki. ğocaman ğız, évlenmiş barķlanmış. şeyinen
61 ğonuşurumuş. alismangiliñ ğozācında ğız var ya néydi onuñ_adı ğī? nurħannan
62 ğonuşurumuş. yav ğozā.. ğocası da ğozācınıymış_aslī. anası bubası bu ğozācından
63 ğiTmeymiş. burıya gelmēyuru ğız ... ebesi u ğadan hacıdan öteberi getirdi. kilimini altını
64 ğodular da almadı ā öle duru. bubası vardı bubası da genc_öldü. kıızım ben seniñ bobañın
65 dimiş de bobamsın da niye verdiñ diyī ğolundan bile dutTurmamış. emmis.. hüsnünñ
66 ğayınnası de ben_amcañın dimiş de uzak duruvurmuş. ālardı heP zatī_annaçlarda. /.../ **FY:**
67 aradılar_ō çoK_aradılar. bulamadılar. sona ali buldu unu asıl. mēmetgiliñ_ali bulmuş. gelin
68 ğızıñız burda iplik dükkānında çalışıyoru dimiş. ali onu soylamış öñüne düşmüş, söletmiş.
69 bēni evlatlık verdiklerini biliyorum dimiş. /.../ **FY:** anası bubası zenginimiş. onnar da
70 ölmüşler yāni. o ğız bakmış_onnara. onuñ_évinde ğalmış bināsında. bi ... ğoñşusu, şe diller,
71 şeğilin ğoñşularımışımış. ğız ğoñşusuymuş. /.../

SIVRİHİSAR - Yeniköy

Kaynak kişi : Zeynep Gökdelen, 55, Lise
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski köy hayatı

1 **SGA: İsminiz?** ZG: zeynep gökdelen. **SGA: Yaşınız?** ZG: elli beş. **SGA: Okula gittiniz mi?**
2 **ZG:** gız meslê bitirdim polatlıda. **SGA: Maşallah. Eşiniz de üniversitede.** ZG: yetmiş yédide
3 bitirdik. **SGA: Eski köy hayatı nasıldı burada?** ZG: hı esKi. hani şey işleri mi yani? meselâ su
4 yokdu. gıyulâdan_ alırdık. iş desen hani harman zordu. harman dökellerdi esgiden bobamgil
5 hani. atınan, moturunan, böyle düven yapırdık bizim zamanımız, esgiden_oydu ya. ha bizim
6 günümüz_ okulda geçdi ama yaz yaz çalışmaya gelirdik hani. yurtlâda büyüdüm_ için ben
7 hani. e zordu yani. su çekmesi vardı. évde işme suyu yokdu. gıyudan getiridik. gıullanmiye
8 de gine çeşmeden_ alırdık. çok zordu yani su çekmesi. gıyunculuK yapalladı
9 işde tarım, şê sapınan esKiden ... sap getiridik çok zorudu. bi de onu aynı böyle döven gibi
10 yapırdık. hanı hayat şartları zordu. rüzgâr çıkıcak da savurcaK hani esgileri biliyoz biz
11 yani. öle büyüdük yani. şindi kolay. şindi her şey fen uyandı hani motur bi gündê harmanı da
12 galdırıyon şeyi de galdırıyon. **SGA: Eskiden ne kadar sürerdi?** ZG: bir_ay harman dan
13 gelemezdik. ta bir_ay. rüzgâr çıkıcak bobamgil yı_ar meselâ arkıya hani deneyi samanı
14 savuruladı. yani esgile yenile bilmez tabi. rüzgâr gelirse savırcaK deneyi çıkıcak ki hanı ayrı
15 deneyi bi yanna şeyi bi yanna samanı bi yanna çok zordu. çok zordu yani. hayat şartları ama
16 şindi.. **SGA: Su yokken ev işleri nasıl yapılyordu?** ZG: év_ işleri meselâ suyu getiriyoz
17 toKacınan çamaşır yıkanıyodu. toKaş marKa vardı. vur vur toKacı. ya gıyuya giden gıazan
18 gıurular. çok zordu. su yok hani köyün suyu olsâ, bi tane gıyuy vardı işmiye. onu da
19 beklersen geceden herkes çekerdi. mesa sözüüm yabana hani merkebinen çekelleğdi. biz
20 zabâlen gittik mi su yok. bekle bekle eşarplânan süzerdik öle su getiridik yani gıyudan. çok
21 Sordu yâni. irkilcek de su yâni. a şindi hayat çok kolay yani. ben evlendim, bobam_ eve
22 tanker_ aldı. ben çok zor çekdim yani. yani boyum da ondan büyümedi. ufaKca annem
23 tenekeleri veridi rahmetliK hani. o çeşmeden su götürmesi çok zor yâni. bi de eviñ bi gızı,
24 başKa yok. harmana da götürüyodu bobam, motur sürmeye de götürüdü tarlıya. heP
25 giderdim yani. gelir gıyun sa_ ardım. hani çok çalışdık yani. çalışdım. hani okuduğ da yani
26 mesa anKarada büyüdüm ben. teyzelêm de meclisdeleğ_ unnar. gıışın giderdim de yazın

27 meşbur çalışırdık hani. hani işe de sağ soldan giremedig_o_zaman řeylė vağın parti
28 yu_zuenden. işe de guymadılā bi eviņ bi gızı tallan tağkan çok dedile. işe de girydim_o_zaman
29 emekli ne olurduğ da. işe de ikimiz de hayat, çok zorlandık yāni. burda goyun guzu yapTık.
30 Çocuklar rāt_ama şindi hani bi şiy diyemem. /.../

SİVRİHİSAR - Yeşilköy

Kaynak kişi : Mustafa Karaoğlu, 56, İlkokul, Serdar Karaoğlu, 28, Yüksek lisans
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Köy hakkında bilgi

1 **FD: Adınız neydi? MK:** musdâFa kara_oğlu. **FD: Yaşınız? MK:** bin doKuz yüz_elli yedi
2 doğumlu, elli alTı yaş. **FD: Öğrenim durumu? MK:** ilKoKul. **FD: Köyün nüfusunu biliyor**
3 **musunuz? MK:** nüFus_olarak bilmöz da.. **FD: Hane sayısı olarak? MK:** otuS hane kaldı. **FD:**
4 **Otuz hane yaz kış değişir mi? MK:** değişmeS. **FD: Sürekli aynı. MK:** evet. esKiden seksen
5 hane falan_olmuşTu ama da_ıldı şimdi. **FD: Köyün kuruluş tarihi ne? MK:** burá bizim
6 atmış_alTıda bobam rahmetliKil burayı aldılar, ondan_ovel yedi hâne varmış buranın
7 yerlisi. o şahıslardan şimdi kimse ğalmadı. şimdi burda otuz hane yirmi_beş hanesi
8 isTiklalbağı kölü, üç tane çayKoz kö_ünden var, iki tane de çerkez var, çiFtelerin
9 çerKezlerinden. **FD: Manav değil mi burası? MK:** isTiklalbağı manav, aynı. **EB: Manav ama**
10 **devamında şey yaz, İstiklalbağına kaç tane? MK:** yım_beş hâne. **EB: Diğerleri? MK:** diğerleri
11 üç hâne çayKozlu var hocam. **EB: Çaykoz. MK:** kö_ü. **EB: Nerede o? MK:** şeyde, hanı
12 ğaracá_ören ... u kö_ün_annacında. **EB: Oradan kaç hane? MK:** üç. üç hâne urdan. **EB:**
13 **Başka? MK:** iki hâne de çiFteler köylerinden var çerkeS. **FD: Kaç hane dediniz? MK:** iki
14 hâne var. iki hâne kaldı. bi_ará elli hâne varlardı, da_ıldılar. **FD: Bin dokuz yüz atmış altıda**
15 **İstiklalbağı'ndan gelmişler. MK:** evet. **FD: Ondan önceki asıl yerleri ne zaman kurulmuştur**
16 **köyün? MK:** onu kesin bilemeyon hindi. ne desem yalan ğonuşmuş_olurun. yaşlılara
17 soralım_olmaSsa. bin doKuz yüz_ellide burayı ğuran_esaS abidin bey varımış,
18 milleTvekili, abidin potölu. araziniğ ço_unnü onuğdu. o_zaman_ellide
19 milleTvekiliymişmiş, arâziniğ ço_unuğu hocam_onuğ. satTı soğradan. aşá yukarı beş bin
20 deĝar_arâzi Tutmuş. sat.. satTı soğradan. kimsesi ğalmadı burda. onnadan bi de çittik
21 dutmuş şeyde, şimdi bilvanis kö_ü geçer, bosdannar çitli geçerdi. bilvanis de.. çitTi var,
22 mutTarlığ_oldu hocam_ura. **FD: Muttalip yazıyor, orası mı? MK:** o dé_il, u aşşâda. **EB: Adı**
23 **ne? MK:** bilvanis kö_ü, abidin bey potölu çitli diyi geçerdi önciden. **EB: Daĝın içerisinde.**
24 **Buhara değil mi orası? MK:** bilvanis geçiyor hocam. **EB: Bilvanis. MK:** saĝarya nehriniğ
25 kenarında var hocam. buzlucadan soĝra sı_ırcı_a gidēKen. **EB: İçinde nehir, şey camileri**
26 **var. MK:** yakın ğuruldu hocam_orâ, beş_altı seneliK bi şey. adıyamannı şıh.. **EB: Bilvanis**

27 **tamam. Ben oraya gittim. Ne ara oldu adamın ismi? MK:** ismini bilmiyoz hindi. **EB: Ben**
28 **gittim oraya. MK:** son mahalli seÇimnerden üç_ay sonra öra köy_öldü. aşşakePen yaylası
29 gözüKüyodu. **FD: Buraya Yeşilköy denmesinin sebebi ne? MK:** e esKiden buraSı acibaşı
30 derler, aciyaylaSı derler buranın suyu aci, tuzlu su. **FD: Köyün adı değışti yani. MK:**
31 kö_ün_adı değışTi. **FD: Acibaşıydı. MK:** eveT, acibaşıydı önceden. **EB: Acibaşı yaylası.**
32 **MK:** aciyaylası geçerdi. **EB: Aciyaylası mı Acibaşı yaylası mı? MK:** aciyaylası geçerdi,
33 aciyaylası. aciyaylası geçerdi. **EB: Başı yok. MK:** başı yok. yani öbür gömşular acibaşı değler
34 bize. **FD: Ne zaman değışti köyün adı? MK:** doksan birde muhtarlığ_öldü burası. **FD:**
35 **Doksan birde muhtarlık olunca... MK:** evet, yeşilköy_olarak ismi de_ışTi. **SK:** u da şe,
36 baharın hocam buralar yemyeşil_oluyo hani. **EB: Acı da şeyden geliyor. SK:** su acı, su çok
37 tuzlu. **MK:** su tuzlu, aci su. o yukarı yayladan gelir bizim_çime suyumuz. uranığ tatlı.
38 asfaltTan_ilk döndüğüz mü bi kilometire inince. ordan gelir bizim suyumuz. o yukarıya
39 Tepo yaPıldı. elettirikle şebeke evlere basıyo, işme suyu kullanım suyu. **FD: Yeri değışti mi**
40 **köyün hiç? MK:** değışmedi. biz atmış_altıdan sonra değışmedi. öncesini bilemiyoruz. **FD:**
41 **Resmi yer olarak ne var? MK:** ilkoKul var. muhtarlık binası var. **FD: Kapalı mı okul? MK:**
42 kapalı. kö.. köy gönāni imama verdik yañı köy Kōnā yaPmışdıķ, imam_evi olmadından öra
43 tam da_ire oldu, imam_oturuyo bes_senedir_altı senedir. o da oKuluğ bi odasını
44 muhtarlığ_olarak_ıkullanıyo lāzım_öldü zaman. **FD: Özel bir muhtarlık binası yok yani. MK:**
45 yok_ışTi, köy gönā yaPmışdıķ, imama verdimiz_çin özel yok şindi. **FD: Dini yer ne var?**
46 **MK:** bi cāmi var. **FD: Bir tane cami. MK:** evet. atmış doKuzda.. **EB: Yatır tekke var mı? MK:**
47 yok. atmış doKuzda cāmisi yapıldı buranın da. cāmi biz gelenden sonra yapıldı. önce cāmi
48 fālan yokdu. atmış doKuzda yapıldı cāmi. **EB: Etrafta arkeolojik alan var mı? MK:** yok. **EB:**
49 **Höyüktür şudur budur. MK:** burda yok. balihisara ūradiysaņız balisarda var. **FD: Mağara,**
50 **şelale var mı? MK:** düdān deriz bazı kēndilīnden açılır bazı toprak göçer tekrar Kāybolur.
51 düden deriz öle bi_şē oluyör. ... bayā_aşşā gidiyo şurdaņ a_aşlāņ_altından. bāzen de
52 kendī_kenđine kapanıyor hocam yani, bi ara oluyör. **SK:** hocam su gēliyo, kayboluyo su.
53 sonra bāzen orası.. **MK:** göçüyo, ğa.. ğapanıp gidiyö. **SK:** sonra başKa yerden teKrar göçüyö.
54 suyun gidişi.. **MK:** govaşak toprak yanı devamını yapıyö de_şik yerlerde, suyu_öldü
55 yerde. /.../ **FD: Tarım olarak ne yapılıyor? MK:** tahıl, ğuru tarım, arpa būday. pan..
56 pancar_ekiyor gönşular. bizim arazimğ burda yok da kepenniler var. gönşu kōleę ekiyor bu
57 arazide. **EB: Pancar suyunu nereden buluyorlar? MK:** yer_altı suyu, artizen hocam. /.../ **FD:**
58 **Emekli olup ya da iş bulamayıp şehirde geçim sıkıntısı çekip geri dönen oldu mu hiç köye?**
59 **MK:** hiç burıya dönen_ölmadı yani. **SK:** hasan döndü. **MK:** he hasan.. bi kişi, bi arKadaş işe
60 girmişTi saht_ö döndü geri. **FD: Niye döndü? MK:** sévmedi şe_ir yerinde çalışmaya

61 faPrikalarda. polatlya gitti, hoşlaşmadı, eşkişere döndü tekrar hoşlaşmadı geri burıya geldi.

62 /.../

SİVRİHİSAR - Yukarıkepen

Kaynak kişi : Fatma Seler, 75, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Kış hazırlıkları, Sohbet

- 1 /.../ **SGA: Adın ne ebeciğim?** **FS:** fatma seler. **SGA: Doğma büyüme Yukarı Kepenli misin?**
2 **FS:** dōma böyüme buralıyın yavrım. **SGA: Hiç çıktın mı şehire?** **FS:** hiç çıkmadım. burda
3 dōdum burıya evlendim burda ğaldım. **SGA: Kaç yaşındasın?** **FS:** yetmiş beş. **SGA: Çoluk**
4 **çocuk nerede?** **FS:** vallā çoluğ çocuK evlēnde da_ıldı gitTiler. iki tāne bi ğız bi ōlan
5 sivrisardalar. ōlanıñ biri di tavşanlıda. biri esKişērde. **SGA: Okuttun mu hepsini?** **FS:**
6 oğutTum sayılır. bi tanesi işciydı emeKli oldu şindi. fabrikada nede çalışdı. ... **SGA: Kaç**
7 **yaşında çocukların?** **FS:** eñ böyüğim elli dört yaşında mı ne. elli dört yaşında. **SGA: Kaç**
8 **yaşında kurtuldun?** **FS:** ben_ıni? ben yirmi üç yirmi dört yaşında ne şey on seKiz on doKuS
9 yaşında evlendim_ışde. bu zamana ğadar böyötTüm besledim da_ıldı gitTiler. işini bulan
10 gitTi. **SGA: Gelinler buraya gelmeyiz şehire geliriz mi diyorlar?** **FS:** bayramnarda ne
11 geliller_ışde, bir_ıki gün durur gideller. öle fazla gelmezler. çocuğlar çalışıyor. kimisinin
12 çocū oğuyor işdı. **SGA: Dedem rençber miydi?** **FS:** leçberidi. çivtçiydik. mefāt_etTi. kendi
13 başıma ğaldım. ben de bağ burıya bāçe yapTım. **SGA: Her gün nasıl bakıyorsun bunlara?** **FS:**
14 domatis var, bibēr, patlıcan işde hepsinden birer diki dikTim burıya eylence yapmağ_ıçin.
15 **SGA: Bu patlıcanlar senin mi?** **FS:** kendimiziñ. **SGA: Nasıl kurutuyorsunuz bunları?** **FS:** orıya
16 ğışlık dizdik. ğışın yicēz_ömrümüz varısa.
- 17 **SGA: Kışlıklar nasıl hazırlanıyor?** **FS:** kışlıK_ışde ğuruduyoz_ınnarı kışın_ına yiyoz. **SGA:**
18 **Patlıcan kurutması nasıl hazırlanır?** **FS:** onnarıñ dolmalıklarıñ_ıçini oyulduyoz. honnar da
19 bayıldanığ bağ_ıuzun_ıuzun. unnarı da suda börtTürüP kışın neyin içine ğıyma felān
20 ğoyuyoS bayıldan diyi yapıyoS_ışde. ğannıyarıK bayıldan_ışde ikisi de aynı. **SGA: Nasıl**
21 **hazırladın bayıldanlıkları?** **FS:** bayıldanlıkları dildim şōle ortasından birer dene bıçak
22 vurdum. ortalarına birer dene ğavışmasın çürümesin diyi a_ıaç uzatTım şōle. ōle ğuruyollar.
23 **SGA: Kabuklarını soydun mu?** **FS:** ğabūnu soymadım. **SGA: Tuzda beklettin mi?** **FS:** hiç
24 bekletmedim. dildim_ıoriya dağtım. **SGA: Oymalıkları ne yaptın?** **FS:** onnarı da ōle içini
25 oydun dağdım_ıonnarı. **SGA: Neyle oyuyorsunuz?** **FS:** bıçāna. altıñ da so_ıuK üşüyecek

26 yavrum. şurda şeyler varıdı, sergi getireydiK. **SGA: Sergi nerede ben getireyim.** **FS:** a urda
27 baK. urya gölge basdı mı çıkar_otururun dışarıya. sa_ol teşekkür_ederim.

28 **SGA: Çocuklar varken köyde hayat nasılmıştı?** **FS:** o_ zamannar çoğ_ıyiyTi. o_ Saman
29 eskinki şeylê nerde? hiÇ ğalmadı şinTi. ğomşuluklâr, Pirlık beraberLİK, hep birbirimize
30 ğışları neyi oturmıya giderdiK, ğavurgalar gölleler vururduK. şindi onnar kaçtı. şindi hêç
31 ğapıyı açap da baċan yok yâni. esginkiler nerdê? esginki hayad hêç ğalmadı. **SGA: Ne**
32 **yapardın sabahleyin kalkınca?** **FS:** e zabahdan kaçınca nâpardıK işte inek saċar, süt çeK, inek
33 saċ, ğıra çapıya niye giderdiK. işimiS çödu evelden. e şindik adam_öldü, çocuklar da_ıldı,
34 iş ğüş ğalmadı. **SGA: Çocuklar birbirleriyle nasıl geçinirdi?** **FS:** iyileridi. çoğ_ıyileridi.
35 şindiKi çocuklar gibi õle şey_ıtmezlerdi ha. çoğ_ıyileridin_evelde. gine iyiler de heP
36 birbirinden_ayrılar_ışde. bi dē bayramda nede yaz_ızinnerinde nede berāber_olabilillerse
37 oluyollar. olamazlarsa heb_ış Saċabı. e ortalıK bahalaşdı. millet şey derdine düştü, geçim
38 derdine. **SGA: Eskiden pahalı deĝil miydi?** **FS:** esgiden_uÇuzudu. e şindi her şey de bahalı,
39 meyve zebze de bahalı. esgiden bu ğadaċ bahalı de_ılıdi. uÇuzudu. **SGA: Çok muydu?** **FS:**
40 yıĝmi beş lırıya otuz lırıya elli lırıya fasille misille satTımız olurdu. şindi nerdê iki yüz_ü..
41 iki millon üş millon deller fasüllêye. ama her şey bahalandı. şindiKi nesil her şey bahalanTı.
42 **SGA: Eskiden süt çoktu.** **FS:** eveli bõle süt toplıyannar nelê yõdu ku süt. süTü her ğün çekdik
43 miydi şey ineKden saċdıċ mıydı yo_urt çalardıK peynir çalardıK, satardıK bazarda. e şindi
44 sütÇü çıkdı sütÇüye inekleri makiniyner saċıp veriveriviriyollar. iş yok. **SGA: İş de azaldı.**
45 **FS:** iş_azaldı tabi. **SGA: Eskiden kadımlar çok mu çalışırdı?** **FS:** çalışırdı.
46 zabahdan_erkenden kaç, inek saċ, süt çek, yo_urt çal bēyez de ğıra çapıya git. şindi çapıya
47 bile giden yok. sivrisardan nēden getiriller başKa hurdan şeyden neden doğudan
48 mūdān_ışde geliyollar. onnardan getiriP ğazdırıyollar. eveli onnar yõdu. hep kendimiz
49 ğazardıK. **SGA: Ama şimdi de onlara para verince size bir şey kalmıyor.** **FS:** işte ne bilen?
50 hayat çok zoraldı yavrum. çok zoraldı hayat. **SGA: Hastalıklar arttı.** **FS:** hasdalıklar_artTı,
51 işler azaldı amma insannar çürüdü. nēden_oluyor bilmiyom. eveli çalışırċanā hani sözüm
52 yabana at gibi ğopar ğaçardıċ. şindi oturdümüz yerde né bilēn bõle bi hastalık. sanki
53 oturunca rahatlaycādıċ. tansiyon vindi şeker ģindi bilmem ne ģindi işde. **SGA: Doktor perhiz**
54 **verdi mi?** **FS:** verdi. **SGA: Neler yeyip içiyorsun?** **FS:** tatlı duzlu yõċ. şeker var tansiyon var.
55 işdi datlıya varısaċ şekerden yiyemeyon. duzluya varısaċ tansiyondan yiyemeyon. eveli
56 bulu.. bulamazdıċ. şindi buluyoz_amma be_ez de yiyemiyoz dadı yok. a bayram şeyinde
57 biraz datlı mutlu ğaçırdım heralda şindi başım şõle ğazan gibi bõle haşır haşır öter. yarın
58 dedim bi sivrisara gidiyin de tansiyonumu şekerimi ölçdürüyüm baċam. bāzı dürt yüze veş
59 yüzü çıkıvırıyır. ne üzülmiye geliyõr, ne datlı ēşi yimiye geliyõr. dört yüze nēye çıkıvırıyır.

60 **SGA: Nasıl gidiyorsunuz Sivrihisar'a?** FS: vallahî taksi çağırır. herKeziñ arabası var biniP
61 gidiyör. bizim gibiler galyos. taksi çağırıyor. on lirya götürür on lirya getirir. ā şu
62 gadancık yere on lira alır. ama bahalandı her şey bahalandı. mazöt du meselâ doğalgaz,
63 unnar heP bahalandı. unnara da bahane yoK. unnar da ekmek gazanıcaK. **SGA: Bekliyor mu**
64 **senin işin bitene kadar?** FS: götürüyor urıya indirir. meselâ gelcēm zaman telēfon ederin.
65 gelir ordan alır beni burıya evime gadan getirir. telēfon ederin gelir gitÇēm zaman.
66 götürü sivrisara indirir. urdan gelcēm zaman da gine telēfon ederin. alır gelir beni burıya.
67 **SGA: Ne yapıyorsun Sivrihisar'da?** FS: e doKTura gidiyon. alışverişim oluyor tabî.
68 yo urtdur sütdür bilmen nedir böle market şeyleri, peynirdir. alıncaKlarımı alıyon, işim
69 bitTi miydi telēfon ediyon. alıp geliyor burıya indiriyor beni. **SGA: Hep aynı şoförle mi**
70 **gidiyorsunuz?** FS: heb öle. **SGA: Eskiden nasılmıştı arabalar yokken?** FS: e arabalar yōken
71 kendimizi vesā idimiz vardı. evelden atımıS arabamız vardı. sōnadan
72 motur aldıydı işTe. onnan gidip geliyorduk. tabî baKçeden toplayorduk fasilledir biberdir
73 domatisdir, unnarı götürüP satıyorduk āşıma gadar. akşam oldu mu binip
74 geliyorduk evimize. e şindi çocuklar da aldı. adam mefāt etTi derKene galmadı. ...
75 vesā idi yok burıya dolmuş mulmuş yok. çok yakın bi yer amma gitmesi çok zor sivrisara
76 işTi. ya. vesā it yok. **SGA: Dedem kaç sene önce vefat etti?** FS: yirmi dört sene oldu. **SGA:**
77 **Yirmi dört senedir yalnız mısınız?** FS: atmış yaşında öldü. genc öldü amma ömrü o
78 gadarımış işde deyem. **SGA: Sen yalnızsın hep.** FS: ben yalnızsın. u ölmeden evel işdē bi
79 olan bi gız evlendirdi. olanıñ iKi denesini ben ev.. kendim evlendirdim. bi denesi
80 tavşanmıda tapı mēmırı, tapıda çalışır. bi denesi de işdē polatlıda çalışıydı önden, hemada.
81 sōnadan hema gapandı eskişe ire geşdi. eskişerde sobadan, Soba faPriKasından emeKli
82 oldu. öle işde. **SGA: Gelinlerin bu köyden mi?** FS: gelinnerim köyden de jiller. heP ordan
83 burdan aldığı işde nasip. **SGA: Oğulların mı buldu?** FS: de jil. kendimiz bulduK yavrum,
84 kendimiS. dünürücü olduk, bulduk. gonun gōşunun yardımınan meselâ şurda şu gız var
85 dediler gitTik. isdedik. evlendirdik. çok şükür iyiler. iyiler. **SGA: Ebe sağol ağzına sağlık.**
86 **Hakkımı helal et.** FS: sa ol guzum. siz de helāl ediy yavrum.

SİVRİHİSAR - Zeyköy

Kaynak kişi : Gülnaz Bilgen, 67, İlkokul; Asiye Kaplan, 76, İlkokul 4
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Sohbet, Çavuşluk

- 1 **SGA: Kelem yaprağını ne yaptın?** **GB:** depeme ıçcağ geçmesin diyi. **SGA: Sıcaktan koruyor**
2 **mu?** **GB:** tabî. tabî. çapa ne ğazarķana biz bunnardan bõle kelem yaprā osun ğabak yaprā
3 osun yo.. yeşil sığotlardan ne ğoruz buralara. yā. **SGA: O sicaĝı tutuyor mu?** **GB:** tabî. hēş
4 bak başımınĝiçindi serinceciK. valla bu olmasa nāpañ? allah ğorusunıçÇā bak. yanıyōruz.
5 **SGA: Teyze adın ne?** **GB:** be_em_adım gülnaz. **SGA: Soyadın?** **GB:** bilgen. **SGA: Doĝma**
6 **büyüme Zeyköylü müsün?** **GB:** zeykõlüyün. **SGA: Kaç yaşındasın?** **GB:** ātmış yedi. **SGA:**
7 **Okula gittin mi?** **GB:** ohõ. gitmez_olur mu? türkiyiye başbakan bile olurun da olamadım.
8 **SGA: Niye?** **GB:** işde olamadık. köy yerinde okuyaydıĝ_olurduk. **SGA: Okutmadılar mı?**
9 **GB:** vay ğızım vay. ne okuyacañ? yirmi sekis sene çavuşluK yaptım. işçi götTüm.
10 millarlarınan tirillonarınan para da_ıtTım. okumuşlün_olmasa nası da_ıdacañ? **SGA: Her**
11 **okuyan da yapamıyor ama.** **GB:** vallāhi ĝari bilmen. derim bāzı e_er türkiyiye
12 başbakan_olurdum derin. e_er bidiki de oñuyaydım derin. dıĝalar gülüşeller bi. ā õle işde
13 köydesin. köy yerininĝişi bõle. **AK:** haķlı başındā her şey gelir_elinden.
14 herkeşden_õñ_eker herkeşden õñ ğaldırır. **GB:** ğurudu hay ğuzum baK bütün bu yıl. bütün
15 ğurudu. **AK:** su yok suyumuz_az. **SGA: Teyze senin adın ne?** **AK:** asiya. **SGA: Soyadın ne?**
16 **AK:** kaplan. **SGA: Sen kaç yaşındasın?** **AK:** ben vallā bilemen de heralda yetmiş_ıltı var
17 ğalibā. otuz yediliyin ğızım hesab_et. **SGA: Sen okula gittin mi?** **AK:** gitTim. dörde ğada
18 gitTim. **SGA: Sen de Zeyköylüsün deĝil mi?** **AK:** ben de buranın yellisiyin. **SGA: Nereye**
19 **gidiyorsun?** **GB:** o yanna dolancan da baK selā verilir. **AK:** yanıña gelceK. he urdan çıkar. yā
20 hamān ne biliyin ĝısım_ışde õle. otuz yediliyin. başKa bilmen de çocuklar der. ölüm gelinim
21 ğızım_ışde der. yā sen gibi torúnüm_mar. böyõn_ınnarı götürdü bi çiftv. ölümün ĝızı var.
22 biri bilge biri asiya benim_adım. onnarı yelleşdirmiyeye götürdü urda güççüK ĝıs şeye
23 gidiceK de, ğursa. orıya git.. götürdü. geleceKler geri u gelinnen_õlan. emekliye ayrıldı
24 ölüm da, şekerde çalışırdı ayrıldı emekliye. ben_ayrılmadım. benim_ış tükenmeyor. şindi su
25 sulamıya giderin motur çalışdıracan. yā şurda ā şu.. **SGA: Bahçen mi var orada?** **AK:** urda
26 bāçem_mar_ā şu ikinci üçüncü ĝapıda benim. anca geldim bu zamana deK. **SGA:**

27 **Dinleniyorsun. AK:** he otura otura bu dayana dayana geldim. gitme dediler. Kitme
28 dediler_ama baklayı tam zamānında sulamadılar. kö_jüñ suyunan bi suladılar. bi da
29 sulamıyıvırdılar. deme gitme dediler. hōle olum bidiki sulayın da uşlarında ōsuñ_olur.
30 nāpacañ? ğışın yisiñner. götüsüñner dē mi? yā ğızım. sen gibi benim asıyam da ... ne ura
31 deñizlide okur. maşalla u iyi okur da güççüK_açÇIK şey onu ğursa muşsa yolluyor şindiK
32 başlıyacaK ğursa gine. bilge baK. biri ad.. asıya biri Pilge. yā çocuklar_ışde ōle.
33 benim_urda zalatalıK ne var_amma giderseñ veriyin. **SGA: Sağolasın. AK:** var. urdā
34 tallada. topladıla gitTiler_ama dā var. **SGA: Teyze tülbentin bembeyaz nasıl yıkıyorsun? AK:**
35 çamaşır makinesine atıyoruz. **SGA: Eskinden? AK:** amanın esgiden heş sōleme. şuramıza
36 ğada ıslanırdıK. yunāmız varıdı. burda ğar var burıya yaılın_ayaK basardıK ayakKabilārumız
37 eşgiyiviridi. ya güllü babuç çıkādı ilk yazın. unu da giyerdiK buraları ot gülünü alıvırdı
38 yas_ederdim. bizim gelin de çıkartTı gülünü be_a daKdı. ālaya ālayordum bi gülü gitTi
39 diyi. ōleydi. yaılın_ayaK yurduK çamaşıruları. şindi allāma şükür şunnarı çıkardannara ōmür
40 versiy allah ğurban_öldüm. uzun_ömür versiy. ğızın_ama_n_jyi_etdiler? u çamaşır
41 makinesini nēyi derin çıkartTını derin.

42 **SGA: Teyze sen çavuşluğu anlatsana bana. GB:** ğocamazdıK ğocamazdıK. vallaha
43 ğocamazdıK yā. baK kese ıçÇaKdan kese bile ğocamış. biz ğocamayam mı? yırtılıvırdı baK
44 baK. baK baK. kese bile ğocamış. biz ğocamaycaz mı vāllā derin cenābı allah bize ōle bi
45 sālām can vermişimiş baK. biz ğıymatını bilmedik. bi günde dağa giderdiK. huzak tē uzak
46 dağımıS. ordan eşeklere sözüüm yabana odunu dutardıK. birerdeK de ğu.. sırtımıza alırdıK.
47 günnāz bu canı arañ dedi. hele bi ğırK yaşıña gir hür. aman dedim ğırK yaşıma girdim len
48 neymiş ğırK yaş dedim. hele ellite bi gir de bi dā deyin dedi. hē elliye girince bidiki
49 FaKklaşdı, FaKklaşdı. hele atmışına gir bi de dedi. vāllā inşan ... seniye geçiyo. bēl fiti oldum.
50 yirmi dört sene oldum buralara vurdu bi_ez de dizlerime. ā şunu hinci aldımı zarar_eder.
51 nābıcañ? hadi göTme hadi göTme nası nābıcañ göTmeyip de? bi dene güççüK moturumuz
52 var gücüçük. amma adam hasTa şeker hasdası. on seKiz gün yo_un bakımında yatTı.
53 getirdig_évde. hinci évde. süren yok şiy_eden yok. ba_a vermez bi yere mi yere vuruñ
54 gözleriñ görmez diyi. gözlerim de peK görmeyyo. sen nerelisiñ? seniñ_asıñ nesliñ? **SGA:**
55 **Ben Nevşehirliyim. GB:** ōle mi? ... gine bizim şu yaKınnarda. yaKın topraKlarda. zanātıñız?
56 **SGA: Ben üniversitede hocayım. GB:** çok çekim. iyi iyi ğuzum. aman_jyi etmişijiz
57 okumuşuñuz vallah kendiñizi ğurtardıñız. **SGA: Çavuşluğu anlatsana. GB:** hē. işde tarlalara
58 kimyon yoldurdum, nohōd yoldurdum, pāncar, sovān, ne varısa işde bōle. seksen
59 doKsan_ışci ğamyon.. **SGA: Nereden buluyordun işçileri? GB:** ğamyona ā köyden. köyden.
60 köyden vallah yağım ğararırdı bōle ğamyonda o ona o ona yer vermezdi. gitmeyivirsin. o

61 almayıvırsın. len_o da āsın ne var iki üş ğuruş o da āsın da zebeblensin. vallā hasetimiz
62 çoğ_çinde hasedimiS. biliñ_ñi? yā. bi gün gidecēs ondan sonacıma unnar dediler ğocağarı
63 gitmesin dediler. adamıñ yiceğ_ekmē yoğ_evinde yā napsın gitmesin de adam? vallāhi
64 buralarımda götTüm ā buralarımda. biliñ_ñi? önnā da biri o gün unuñ u aldı paraynan aylıK
65 çıkātTırmıya gitTiler, aylıKları geldi yaşlılığ_aylı. biri de évde bi ısırım_ekmek yōmuşdu
66 un_almış vallah öldü gitTi du_a idellerdi. ay ğızım ne var? vallā hani ā baK bilir. yalanımı
67 yalan söylüyor desiy. çoğ_adamıñ duvāsını aldım. aklım_ereleK kimseniñ ğalbini
68 yıkmadım. elimden geldi ğada ūraşdım. /.../ **GB:** şey der ayşamnayın, gine işde poşeTlere
69 doldurun dolaba ğumaya da. a, ana diyor dā bi çoK bazlamaç varımış diyor. allah_onu yetiri
70 bitiri. yeter ki Kışkanma. vallā ğışkanırsañ bi şeyi unuñ_ucu ğız.. hem de ben yirmi beş
71 senedir ā bilir, cenāze yurun. baK. sıkrā adamıñ_elleri ā bōle yumulu olur. yumulu olur.
72 anñadıñ_ñi? canābı allah veren ğullardan_etsin. veren ğullardan_etsin. allaham bize versin
73 biz de ğullara, tabi ālem bize bi şey verdi mi nası ğuvanırıS? sen de unu ğuvandıracañ. dē
74 mi? suvan veriyin. suvan veriyin suvan. baK suvan. suvan götürürün suvan. bāK. suvan
75 ğazdım. tarlıya ekdim suvan bitirdi yidi suvan. /.../ **GB:** şey mi onnar ğazar mı hindi?
76 erkenden gidiyollar. **AK:** ğazallar ğazallar ğazallar. **GB:** zerem gidiyollar_erkenden. **AK:**
77 ğazallarımış da çocuklar demişler bize üş çuval ver diye. biz gelinnen_ikimiz hanī buriya
78 buriya geliyoZ. irezil_oluyoru sovan. yükümüzü üleşem ğızım dedim. bi çuval_alam dedim.
79 **GB:** hem de unnarıñ suvanı ğatiyen şey_étmez. ğurumaz. şey çürümez ğurumaz
80 dedirdim_mallāhi ğatiyen. alimē suladıñ_ñi yōsa? /.../ heç baKma heç baKma. **AK:** şey imine
81 var bizim. kázımıñ ğızı var unnarda. **GB:** ya ya. onu getmişle. **AK:** né iş yaPcaKla? **GB:** şey
82 baKla toplatmışla. **AK:** hē zere. **GB:** baKla yarın satmıya gidecek baK. yarın satmıya gitceK
83 ya baK baKla toplatmışlā da onu gelivir dedik dediler. ben de şey_et dedim, bi kilō biber, bi
84 iki yarım kilō acı biber ğoyuvuruñ da dedim turşu ğuruyun dedim. sulanmayınca ā baK
85 var_amma ne ğıymatı var? /.../

TEPEBAŞI - Aşağı Söğütünü

Kaynak kişi : Nazmiye Tınaz, 75, İlkokul 3
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat, Düğün

1 NT: unuñ halası da vādı, una gidēydiniz. u benden yaşlı. SGA: Güzel anlatan istedik biz. NT:
2 ne annaTcam ben size? SGA: Nazmiye teyze soyadın ne? NT: benim mi? benim soyadımı
3 alcān da kaçırcañı yōsa beni sen? benim soyadım tınaz yavrum. SGA: Kaç yaşındasın?
4 NT: yetmiş beş yaşımıydım. SGA: Okul okudun mu? NT: okudum işde üçe gadar KitTim
5 Kitmedim işde. buñamız bizi on iki yaşında dutTu göcaya verivedi işde bu. SGA: On iki
6 yaşında mi evlendin? NT: tabi on iki yaşında nişanlandı on dört yaşında gelindim ben.
7 SGA: İki sene beklediler. NT: hē bekledi beklemedi işde öle bi hemen gelin yapma a.
8 ufaKdım aklım ermiyo ben gelin oldūma. tabi. SGA: Kaç çocuğun oldu? NT: o çocu
9 sorma. SGA: Sordum. NT: sorma gızım. beş dene dünyāda beş dene ötüki dünyāda. SGA:
10 Allah rahmet eylesin. NT: hē. işde öle. SGA: Okutmadı mı anne babanız sizi? NT: fakillik
11 vādı gızım. fakillik böyle hinci zenginliğ olıydı çalışıyladı buñacāzım benim beylēde yirmi
12 beş sene, yirmi yēdi sene aşcılıK yapıdı. buñam undan sōna beş dene altı dene çocu a
13 baKdı. nine de bobannem mardı, annem mardı. annecāzım da fırın yaKdı. bizi kimselere
14 mūteÇ yapıdırmıyam diyeleKden bizi böyütTülē işde. hī. dört dene gızdıK, iki dene olandık.
15 yedi ğardeşdıK. yo altı ğardeş dī mi? ismā il dayın, ali rıza dayıñ, dört dene de gız dī mi?
16 işde öle gıSım. yā böyle hinciki gibi inek çanağ olāydı varlığ olāydı, aylıKcı adam olāydı
17 can baş üstünedi. yā. adam nerde iş buldusa yalabığ yalabığ işlēde çalışTı çalışTı gēldi,
18 siKörtayı yaPmadı görmedi işde bā. yā. işde benim olannām bana baKıyo çok
19 şükür allahāma, gelinnēm. he bin şükür allahāma hesapsız şükür. hē. siz nerden geldiniz?
20 SGA: Biz Eskişehir'de oturuyoruz. NT: neresinde oturuyonus? SGA: Tokide oturuyorum.
21 NT: toKyo toKyo dā dün oldu baKam toKyodan eskişerin neresinden geldin? SGA:
22 Nevşehirliyim ben. NT: neşē illisin. hē. ēyi baKam gızım. doy.. dōdün yere baKmıcan
23 doydün yere baKıcan. ēyi olmuş ēyi olmuş. allah cümeleye hayıllı işlē vesin en başı u. SGA:
24 Eski masallardan biliyor musun? NT: nası masal? nē masalı? SGA: Eskiden çocuklara
25 torunlara ne anlatıyordunuz? NT: o masāl dinnicēz diyeleKden bizim hasan ağalā vardı,
26 ğadir ağalā vardı unnara gidēdiK. unnān sōledī masallā bizim bu ğulāmızdan girēdi bu

27 gulāmızdan çıkādı geçlikde çocukları eylesinnē diyeleKdē. ne u mesel nē meSel deyi bi şey
28 bilmem yavrum ben. **SGA: Hiç hatırlamıyor musun? NT:** yō. şu şeyi binnaz deze rāmetlik
29 vardı u söyleyiverī, eliF_aba vādı u sōlerdi. işde öle çoluqlan çocuqlan biz soğā mı gidēdik?
30 yā tenekeyi ğordun orta yere, ġambayı da üstüne ğörduñ. kendin_oturudun otumaKcı gelirse
31 çocuqlar o.. olurdun sen de olurdun. çocuqlāñ kimisi uyurdu, yatıriveridiñ_ışde bu. bi
32 hincikilē gibi bōle işi gören şıarmazdı. yā çolūmuz çocūmuz bizim. sıFrada eKmeK
33 yiceK_ullādı yatırı yatıriveridik hemen. yā ya. vay vay vay vay vay. nē günnē geşdi. es..
34 āşgi günneri anıP da benim başımı döndürme ğızım sen. **SGA: Eski günleri anlat biraz.**
35 **Sabahleyin kalkardım. NT:** sabālen ğalkardıñ sabālen ğalkđın gibi namaz ğılabilirsen ğılārdın.
36 ğılamazsān yok. çocuqlān bezlēni toplādın aşşā çeşmiye, çeşmenin_ıltında yıkamā gidēdin.
37 undan sōnacāzım bezleri yıkadın, geldin_ıni hemen bi ğaşığ çay mı işcen çorba mı işcen
38 içēdin hadi bağam pancarğ tallāsına. yā. āşama ğada anam bellenirdi günün ... pancar teklīcez,
39 pancar çapalıycāz diye ya. yā ğızım nē çilelē çekdik. u çilelēnen bu çilelēme hinciKi şü..
40 şindikine yetmiş kere bin kere şükür. ya. **SGA: Şimdi daha mı rahat o zaman? NT:** tābi rātım
41 çoğ şükür gelinnē bağıyō, olannā ğazanıP geliyo, ekmekse veriyola, aşsa veriyolā sıFrayı
42 ğuruyolā, yatāmı yayyolā, yatırıyolā ğaldırıyola. esgiden nerdeydi? hemen bi yatağ
43 yaydıñ_ıñı çolū çocūğ hemen kendi bi ğıyına ğıvrılıSıñ çocuqlā bi ğıyıya ğıvrılırdı. öyle
44 ğolay mıdı vay vay vay ğızıma. çilelēmi annatmıyen yavrum ha. **SGA: Kaynanan var mıydı?**
45 **NT:** yokdu ğayınnam yokdu emme kendi anam buvam vardı. adam süPürenden geldi
46 bubecāzım beni dutTu verivedi işde bu. buvan seni bi dene çerkez_öluna veceK, pe..
47 çerkez_öluna vēceK dellēdi. on_iki yaşımnda pancara gidērdim. illē ne illē hızlı hızlı gidērdi
48 ben hızlı gidemezdim bana yađdıñ_ıdellēdi çocuğ diyeKten. hızlıca yürüsün diyeleKden.
49 undan sona öleliknen_ışde para ğazansa ev sa_ıbi yer sa_ıbi olamadığ Tā işde öle ğızım yā.

50 **SGA: Eskiden düğünlerde ne yapıyordunuz? NT:** dü_ünnēde esgiden dü_ünne.. esgi
51 dü_ünnē bir hafta olurdu ğızım. bir hafTa dü_ün_olurdu. hinci ğapalı Pazar günū Pazārtesi
52 gün sabālēn, sabālēn başlādı dü_ün, bazar gün çeniz serilirdi bazar gün bazartesi gün ğālī
53 dü_ün_oludu. bazartesi gün bi gün_olan_evinde olurdu bi gün ğız_evinde olurdu dü_ün.
54 ğızı.. ğız_evinde çarşa.. şey salı günü olurdu. çarşamba günü herkeş arabalara binellēdi
55 ğızlā gelinnē, şere gelin ğamamına gidellēdi. olannağ gelin ğam.. dāmāT dāmāda gidellēdi
56 unnā da. ğızlā da gelin ğamamına gidellēdi. şeyē, çarşı cāmisinin yanında ines hanı vardı
57 eveli hinci ines hanı Filān ğayboldu bitTi yitTi. urıya arabalā sıralanırdı, billeT ğālī bōle hāP
58 ğara örtmeli ğız, gelin. çengiceK ğamamına koşallādı. çengiceK ğamamından çıkınca ğālī
59 undan sōna nēydi u? tevFig_āğa su ve bağām, hasan_ābē su ve bağām, undan sonacāzım
60 biri Tā vardı unnā bilemicen hincik, su vē daşıya daşıya işleri bitēdi milletin bize. urda heP

61 yillēdi içelle hevlānan zeytini yirdik, bazar_ekme_çini. arabalara binēdiK ikindīnen_eveli
62 çıkār gelirdik. at_arabasınnan, at_arabasınan. hincī şeye bazar ğurulurdu, hamamyoluna.
63 bazar ğurulurdu. patetislēñ_ufaqılānı, mandalinneñ_ufaqılānı hinci olannānan ğızlā yan
64 yana gelillē arabıynan beygir_arabasınan yarış yapallā. olannara verisiñ gitsin, yavut ğızlara
65 verisiñ gitsin pateTisleri ā.. ada.. şēde. onnā da sa_ç atar, sen_çunnara atāsiñ öle bi_çayekli
66 gelir giderdi işde öleliknen geşdig kō dü_çünneri ğızım. davullā çalar ğalē, mezellīñ yanından
67 eveli böle yollā mı vādı? bu asfaıtlā mı vardı? arça yollā mı vardı? bu mezellīñ yanından
68 beygir_arabaları gelirdi. ğālī davulculā ta urıya çıkardı milleti ğarşılāmā. olannā
69 zerhoş_çolurdu. ... bi şişe şarab_çişmişlē. zerhoş_çolunca hadi birbirlēne sarılıylādı.
70 davulculāñ_çöñünde ayek yapa yapa gelillēdi. ğızlā da arabada gelilledi beygir_arabalānda.
71 beygillē hay hāy davulcuları gördü mü ürkellēdi. bi ayeklidi eveli. ğālī hinci çarşamba ğün
72 geldiK mi uh içirim ğonuşma diyō. çarşam ğün geldiK mi ğızlā heP böle ğına_çgecesinde
73 ğalır. ğına_çgecesinde ğalır ğızlā, ğız_çevinde ğızıñ ba.. ğızıñ başında. ğālī olan_çevinde ğālī
74 haşşeli böreklē Pişēr. gene fasillelē bişēr, tavuqlā. olannā tavuqları toplallā, gelillē tavuqları
75 Pişirlē ğālī. sa_çat_çon_çiki bir_çoldu mu ğālī davullā gelir şi ğızlarıñ_çoldu yire, gümbür
76 gümbür çala çala ğızlā zerhoş_çolur ğālī. gelin ekmeg_çalmā gidiyoz_çolan_çevine. ayeklice
77 olan_çevinden_çekmeg_çalırđıK gelirdiK ğinē. undan sona ğālī oturu böle avlılara ye.. bullādı
78 hasılları yayallādı, avlıda oturulā herkeş. bi de löküç_çorta yirde, löküçünen gezellēdi, böle
79 aleKdiriklē mi vardı? löküçünen gezellēdi herkeş ekmēni aşını yirdi undan sōnacāzım
80 ğızlan_çoyınıyan oynādı oynamıyan, yetişen yetişirdi, yetişmiyen_çoturudu. u unu ğaralādı, u
81 unu ğaralādı, u una yaK.. ğına yaKādı, u una ğına yaKādı. sabağ namazı oçundu mu davullā
82 gelirdi. ğızā ğınalānı yıkamā gider çeşmiye. burda çeşmēmiz vardı, ğoca çeşmēmiz_çakar
83 durudu. urıya gidēdiK ğınayı yıKādıK. davullā çala çala getiri ğızı eve ğuyādıK tamam. undan
84 sōna ğālī gelin_çalıcı gelirdi herkeş da_çlıdı ğızlā herkeş_çevine da_çlıdı. öle. öle geşdi
85 ğünnē hinci nē, hinci dü_çün nü yapıyola? bi gece yapıyolā, ne ğına_çgēcesi va, ne ekmek va
86 ne aş ma? ekiciK vēdī şēy, çekirdekleri ğuyuyolā millete, al_çal, al_çal, al sana al. hiş de öle
87 olmazdı. yā vay vay vay. fakilliK vādı emme bolluğ da vādı bāliminē hiç_çolmaSsa
88 kö_çümüzde. hinci kimselē ğalmadı baK, bī geceleri oluSa bi teneke alsan çalsan baçam
89 kōde kimlē çıkār acabana? yā. yoçallā dolu toçye taraFı dolu dā, bullāda ğalmadı kimse.
90 bullā boş hep. **SGA: Nerede bu evlerin sahipleri?** NT: de ü şeyin ğadir_çaganınkılā öldü. ğızlā
91 ğu.. kimi ğociya gitTi merescilē dutTu satTı. bunu da satan yoğ_çişde bunu da imine öldü
92 memed_çemin duruyo. olannā gelinne her biri şērde duruyo bilmen nerde duruyo işde. öle
93 ğızım_çişde. de biz burda bi kerimnen biz varız, bi de zeynep va işde bu. üş dene ğoñşu va
94 işde. **SGA: Eskiden komşuluk nasıldı?** NT: ā esgiden hekēş birbirlēne bi dutğun ğoñşudu

95 ğızım. **SGA: Televizyon yoktu o zaman.** NT: ne yō.. televizon tabi yoķdu. redyo vārdı,
96 olanda vardı redıyo, olmıyanda redyo bile yoķdu. yā. redyoyu nerde görceņ? **SGA:**
97 **Televizyon olmayınca herkes birbirine mi gelip gidiyordu?** NT: hē tabi. o zaman geliş gidēdi.
98 bizim halĝ_evin_önüne şey gelirdi, bōle yazın. sinema gelişdi. sinema geldi diyeleKden
99 herkeř_o ĝāli minderini alan қоşardı, çocūnu alan ĝoşardı halĝ_evin_önüne. unnā urda
100 oynadılġadı, biz baķadıK_una. şeytan_işine işde. hinci şeytannā geldi evimize girdi baķ. ya
101 işde òle. ay_ay ay_ay ay. **SGA: Sağol teyzeciğim, aĝzına saĝlık.** NT: ē. ğızım vay vay vay.

TEPEBAŞI - Atalan

Kaynak kişi : Şükran Yalçın, 57, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Eski hayat

1 /.../ **ŞY:** nolcağ_öle ü? ben ne deýverem bilmen. **EB:** Adınız neydi sizin? **ŞY:** benim_adıım
2 şükren. **EB:** Soyadınız. **ŞY:** yalçın. **EB:** Yaş? **ŞY:** yaş elli sekiS heral. şu mu? ē? **EB:** Okul
3 durumu ne? **ŞY:** ilkökuldan çıktım. hē ilkökuldan çıktım_ama nasī ne okuduğ bilmen.
4 hiç_aklım_ermeS. **EB:** O zaman okul var mıydı köyde? **ŞY:** vardı. bizim_u_zamannār
5 nuvusumuS çoKdu. ğırk_örenci vardı, otuz_örenci varıdı tabi u yaşlāda. bū köy yeñi
6 da_ıldı biSim. hē. genşlēmiz hep şere gitTī. yetişen ğız Kitti, yetişēn olan Kittī. işTe senni
7 benni İsan ğaldıK. işTe bıkaş kişi ğaldıK. esgiden ğalabalıKdı. **EB:** O zaman öğretmen var
8 mıydı? **ŞY:** bilmem bayā öretmennē geldi Kitti emme. bayā ne bilem bayā öretmenne geldi
9 gitti. ... şindi ğaş senedir alpağīta gidiyo çocuklā okula. işde genş ğalmıyınca çocuk da yōk.
10 işde öle. **EB:** Siz okurken kitap, defter, kalem gibi şeyleri nasıl alıyordunuz? **ŞY:** ne
11 bilen_alıyodu işde yaSık_almasa nāPcek? **EB:** Nereden geliyordu? **ŞY:** şerden ge..
12 öretmennē getiriyodu para mı veriyoduK, öle bi şey_oluyodu ğālibā. ēyice de aklım erme..
13 siz hindi bunnarı ben desem napcesiñiS? **EB:** İşte o günün hayat tarzını öğreniyoruz. Eskiden
14 yokluk yok muydu? **ŞY:** vardı, olmaz mı? **EB:** Nasıldı hayat? Her şeyi bulabiliyor muydunuz?
15 **ŞY:** her şe bulunur mu? hēr şe ğiti ğitına. esgiden öle ... yoKdu sālīk yoKdu meselā bi ekim
16 saçım_öle fanni de_ildī. e bī sadecē ekin has.. ... ekip ğaldırılıyodu. bi kaş ğarık yīcek
17 ğadar domatis biber ekiliyodu. ordan sonacıma ama bōle bī şey yoKdu yāni. hē elátdirik
18 yoKdū, ışık yoKdu hanā hiş bi şiler yoKdu. bu çesmelē evde yoKdū. e şindi çesmelē vā,
19 alátdiriklē vā, yolumuz vā çok şükür hēr şimiz va şindī. yeñi bi şe yoK. mayışlāmızdā bālandı
20 çoK allah razı osun devletTen. ordan ... ē az buçuk geçiniyoz. çolumuz çocumuz da şerdē, ev
21 köv sa_ibi oldū, evlendi KitTī. şindī öle. **EB:** Yokluk zamanında kılık kıyafet ne
22 giyiyordunuz? **ŞY:** kılık kıyāvet aynı bōleyiS. he öle bi şe yoKdu. şindi maksilē yeñi çıktı.
23 āsKiden biz ğara örtmenen gezerdik. ordan sona ayıplallā ğınallādı. e şindi baş_örtüsüceK
24 geziyoz. nereye gideseK baş_örtülü meselā. esgiden_öledi, ğara örtmeyi boynumuza
25 dolādıK. erkekden ğonuşulmazdı. iki kişi ti.. ğonuşurğān yanına tikilinmezdi. bōle şedi. e
26 şindī her şe açık. çoluk çocuk billik meselā saklı ... bi şey yōk öle. ne bilin? şindi çok durum

27 çok tā bī fenni tā bī işe, éyi. **EB: İyi mi şimdi?** **ŞY:** tabi. şindi tā éyi. çolümüz çocümüz uyan..
28 uyanıyo. ondan sona bildine okuyō yapıyo. ben_ esgiden_ okuluñ bēle dē_ erli olcanı
29 bileydım tā çok_ okurdum. biz_ okula KitTiK, okuduk_ emme niçin_ okuduk_ bilmeyoz.
30 okula gitTik yalnız. okula gidēyoz. e şindi meselâ şindi bu çocū sor okuduñ nu nōlceñ
31 dedim diye bak şimdi filim seyredir ben serdar kıomutan_ olcen der bu. ta unu merāk_ ediyo
32 meselâ. e biz_ okurduk_ ama niçin_ okurduk_ bilmiyodum ben. geliP gidiyoduK_ okulâ ğoca
33 ğocadıķ. şindi âltı yaşında çocuk beş yaşındaķı çocuk_ okula gidiyo. ben yedi se.. yedi yaş..
34 yedi mi segiz yaşında mı ne girdim_ okula. u_ zamannâ öle peK şı yokdu. **EB: Kış günleri**
35 **elektirik yokken nasıl aydınlanıp nasıl ısıyıordunuz?** **ŞY:** lambâ. **EB: Nasıldı o zamanlar?**
36 **ŞY:** ilkden idāremişdi. u idāreleri biS peK görmedik. sōna ufaK lambalâ çıkdı. ufaK
37 lambalādan sōna on beş numara derdik bi ğoca lambalâ çıkdı. undan sona ayğazlâ çıkdı tā bi
38 lōküs_ oldu. u ğoca lambalâ çıkınca tabi aydınmıK lōküz_ oldu. ayğazlâ çıkınca tā fazla
39 aydınnıķ_ oldu. e u idāreleri peK biz görmediK. anamız bubamız ğullanmış gerçi de.
40 biz_ unnādan_ öle vaķıdımız geçēdi. gece ğoñşuya gidēdiK_ otumâ. ğoñşudan ... çıra isi
41 yakādı. u çıra isinen bōle götürelek soķâ gidēdik, aydınnatırdı yolu. şindi öle mi? şindi
42 elâtdiriklê gitti mi çıldırıyo. nası durcez, nası gelcez eletdiriklê gelmezse nāparız,
43 ğarannıķda nası duruz? ama u_ zaman_ öledi. hic_ öle bi şiy_ aranmıyodu. umut yokmuşTu
44 o_ zaman umut_ olmıyıncâ hiş bi şe.. **EB: Kadınlar bir araya geldiğinizde ne yapardınız, ne**
45 **konusurdunuz?** **ŞY:** ne ğonuşiyin işdi. hē iş el_ işi yapādıķ. sohbet_ idēdiK_ işte. esKilēden
46 öle armut falan ğurūsu falan çok_ yapıldı. ... ekilirdi. unnâ pişerdi, yapıldı. patetislê küle
47 gömēdiK şindi ğuzineye atāyoz meselâ. **EB: Ne yapardınız?** **ŞY:** patetisi küle gömēdik. unu
48 dī fırında ğurudullādı, ekmek pişirdikten sona. undan sona unu da şe yapādıķ, pişiridik, unuñ
49 denesini öle yirdik. öle hem sohbet_ idēdik hem_ unnarı yirdiK. ğabaķ pişiridik meselâ. **EB:**
50 **O nasıl pişirilir?** **ŞY:** tatlı şe, bāçe ğabâ. bayâ ğırādığ_ öle şekellê Pişiridik. e şindi tā tāne.
51 u_ zaman_ öledi. ama u_ zamanıñ_ işesi şindikinden tā işe, de_ erli, maķbul yani. tā
52 u_ zaman tā éyidi. a şindi her şe fenni ışıK_ emme u_ zamanıñ_ sohbeti,
53 u_ zamanıñ_ insanıñ_ tā başķadır. samimiyetlĪK, bālılıK tā éyidi. işte bu da benim gelinim.
54 bunnâ ekiz ikisi. bunnarıñ_ annesi bu. **EB: Eskiden düğünlerde nasıl kıyafet giyerdiniz?** **ŞY:**
55 esgiden ğıyafetleri de_ işiKti tabi. şiy de_ İldi. gine öle oluyo emme tabi u_ zamanıñ_ kılan
56 modeli başğa şincilēniñ modeli başğa. **EB: Ne giyerdiniz?** **ŞY:** hē a_ır. alTıbarmaķ. ...
57 u_ zamannar. **EB: Altıparmak nasıl bir şey?** **ŞY:** u işde öle bi ... bi āl şe, a_ır yāni. ordan sona
58 altı taķım dikilirdi bōle Çeketleri felān şeli Çekēt, desenni Tikilirdi. u_ zaman öle ğeyilirdi.
59 şindi öle yok. şindi ginē televizzonnāda meselâ çıkıyo emme tabi modeli şeleri tā de_ işik.
60 u_ zaman_ kılan tā de_ işik. ama o_ zamanıñ_ dü_ ünneri tā güzel_ olurdu. çalgı olurdu bōle

61 ehenkli oluyodu ... ocaK yaKılıyodū. Őindi peK nādir yoK. her Őey ğaKdı. Őindi sālonnā çıKdı
62 dadı yoK duzu yoK. tabıdı tungudu. **EB: Oyunlar olur muydu dūğünlerde?** ŐY: olurdu. olurdu,
63 olurdu. **EB: Hangi oyunlar olurdu?** ŐY: ne bilen_ışde. ōle yapallādı. āskilēmiz çoK ihenkli
64 her Őeyī ōle çoK bilillē yapallādı. arap_oyunu ... ne bilen_ışde. ōle her Şey yapallādı. Şindi
65 git_ğide git_ğide her Őē de_ışıyo. u_ zamanıñ Şeyleri tā bī Şeyidi yāni Şindikine baKāsaK,
66 baKalaK. he he. **EB: Komşuluk nasıldı?** ŐY: ğoñŐuluk da ne bilen_eyidī meselā bi tallāya nē
67 ekin_ekēdik biz_āsgidēn, yolmayı elimizden yolarız. seninki yetişmiyo yapamadıñ mı biz
68 yardıma varıdık. ama Şindi parañ varsa yōmiye verisēñ ōyle oluyo. yolması olmuyo.
69 esKiden_ōle de_ı. seniñ ğoñŐunuñku başda ğaldı mı yapamadı mı ōküzünü alan, eŐŐeni alan
70 gidēdi meselā esgiden arabalānan daŐırdık ōküz_arabalānan sapı baKdıK ū yapamıyo hemen
71 gidēdiK yaşdım idēdik. ōle, Şindi ōle yoK. Şindi parañ varsa yōmiye verisēñ yapceñ.
72 u_ zaman_ōledi Şindi ōle yoK. Şindi para. ufaK_ıŐiñ olursa meselā iş ğördürceñ yōmiyeñi
73 verisēñ alıŐtırabiliyoñ yāni. ōle ... ÇoK aS. ama esgiden_ōle de_ildi. siz ğasteci misiñiz?
74 **EB: Yok. Biz üniversitede hocayız. ŐY: e bu arKıdaş ayakda ğāldı. Şöle ot.. EB: Şimdi**
75 **Atalantekke'ye gideceğiz. Orası buradan mı ayrılma?** ŐY: he o da bōranıñ bōrdan Kitme
76 orası. orası sonadan ŐetmiŐ. asıl bōrdan gitmemiş oranıñ_ıŐesi. işde bōra da nası oldu
77 bilmiyon ku bōle az bi ğoñ.. ama bayā da ğalabalıKdı canım āsgiden. Şindi çoluK ocuK
78 da_ılınca, ğinē Őilē geliyo emeklilē. baK ... evlē yapılmış urıya. hē unnā yeñi olannā işde
79 Őērden gelen_ emeklilē. Şindi oKula giden bu yıl bīcik mi ikicik mi ocuk va. meselā hiş
80 ocuk yoK. benim ğünümde otuz beş_ōrenci vadı oKulda. de undan_ōnce ğırK_ōrenci
81 meselā. ōretmennemiS çoK idđidī ōle çoK Şedi, disiplinlidi. Őindilēñki gibi de_ıl. Şindi bu
82 ocū azallādıñ mı hemen_ōretmeni ŐiKāt.. varyōllā, Őē, ōretmeni ŐiKāt_ıdıyolā. e bōra.. bu
83 ocuK azallāmasañ, sıkıŐdırmasañ oKur mu? ōretmenleri hemen suŐluyollā hāni ben çoK
84 ğızıyon_unnara. olur mu ōle? acık de ocuk kısmī iŐētmek lāzım. Őindikiniñ çocukları ta
85 işey. hē dinnemiyo hiç. āsgidēn ne bilen_ğorKādık biS. ōretmennēmiz çoK disiplinlidi.
86 neymiş_ölum_o? **EB: Çok teşekkür ediyoruz. Çok sağolun. ŐY: sa_ol. benim bildim bu**
87 ğadā tā bildim vardır da ne bilen_ışde u ğadā.

TEPEBAŞI - Atalantekke

Kaynak kişi : Abdullah Aydın, 85, Okumamış
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme yeri : Sokak
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Tanışma, Tekke, Ramazan ve Bayramlar, Düğün

- 1 **FD: Selamün aleyküm amca. AA: aleyKüm selām. hoş geldiniz. FD: Hoşbulduk. Nasılsın**
2 **amca iyi misin? AA: iyiyiz. siz de iyi misiñiz bağam? FD: İyiyiz çok şüktür. Bu köyden misin**
3 **amca sen? AA: bu köydenin. FD: Bu köyün yerlisisin değil mi? AA: yellisiyin. FD: Biz**
4 **üniversiteden geliyoruz. Köylerde gelenekler görenekler hakkında bilgi alıyoruz. AA: benim**
5 **böle bi bilgim yoğ_ölum. kendime işeyim ben. ğonuşmaKıtan ācizin zaTen de hastayın. FD:**
6 **Geçmiş olsun amca. AA: yavaş yavaş ā böle yürüp duruyon. bazı göçüyon bāzı düşüyon.**
7 **böle on senedir böle yāni. FD: Geçmiş olsun amca. AA: ünüvesteden_ñi geldiñ? FD:**
8 **Üniversiteden geliyoruz. Gittin mi doktora? AA: hē tokdora gitTig_amma bacaqlādan fañan**
9 **çaresi yoğ bu damallā genişmiş dedi. çaresi yoğ dedi. böle işde sennen barabağ hapları dedi**
10 **yimek yerine yuTup durceğ fañan dedi. bi tā de dünyāniğ hapını veriyollā günde. FD: Yaş kaç**
11 **amca? AA: seksen beş. hē seksen beşim. FD: Adın neydi amca? AA: benim_adam abdulla.**
12 **esaz_adam hılmi bōrda, köyde hılmi diye geçē de. nōvusda abdulla yani. FD: Soyadın? AA:**
13 **aydın. FD: Okul okudun mu? AA: oğumadım. FD: Hiç mi? İlkokula gitmedin mi? AA: hiç**
14 **hiç. yo yo hiş_oğumadım. oğul yoğtu ki zaden_u_zamatla. ezelden_oğul yoğtu yāni. FD:**
15 **Okuman var mı amca? AA: yā zaTen ğara.. ismimi zor yazıyon. oğulda görmeyincesi**
16 **asgerdeken biraz_ōrendik. dē sene_ellide asgerden geldik. hepizi bitti yāni. FD: Nereye**
17 **gittin askere? AA: uzunköPrü. yani yunan.. Kıarağollāda bekledik biS. piyādedik. öledi yāni.**
18 **FD: Eskiden bu köy nasıldı? AA: esgiden_eyidi. bu.. bundan_eyidi esgiden. şindi insanñıK**
19 **ğalmadı ya milletTe. ... FD: Şimdi Atalan'dan geliyoruz. Bu köy oradan mı kopmuş? AA:**
20 **ordan kıopma. ordan ğoPma. dedelēmiz boraya gelmişlē. arāzileğ zaten_orda duruyo. unnān**
21 **tā arāzisi va böle her yerden_ekmē gelillē bağılārı arāzılāna. duruyo yāni topraKlar.**
22 **bizimkilē de gelmişle bōraya yellemişlē. orda da tekke vā. tekkeniğ mañāsıyla işde her sene**
23 **toplantı olur yāni.**
- 24 **FD: Tekke ne tekkesi? AA: atalan tekke tekkesi yāni. memed_efendi tekkesi delle**
25 **memed_efendi yani ismi de. tarihini filan_aradığ_emme bulamadıK yāni. bu saten**
26 **alpatTan çıkmamış, alpatTa ğırk sene durmuş. ğırk seneliK_ımanı bōraya gelmiş hēP ğüneş**

27 dōduktan sonra derede şüngü güneş geş do_uyyo ya. ğırķ seneliK_ımanı geri çevirmiş falan
28 dedilē. u_ zaman_ōle. hani asgeriye falan göl va öte tarafta. u giden_ asgerlē gelmiş ...
29 bizim_atlāmıza yem vēceñ falan demişle. olur demiş gelmiş. torbadan yem doldurmuş yani.
30 hiş bi şey yoK_ undan sōna yimeK_ıstemişle bu sefer de. baķıllānızı getiriy falan demiş. yani
31 bi kepçe alıb_alıP ne tükeniyomuş ne şey_ ediyomuş. āşamki işiñizi yarına bırakman demiş.
32 savaşa gidēseñiz ben size yardımcı olurum falan demiş. savaşı falan girmiş yāni. aşşā gökçe
33 erennere savaş va. orda ğumları aha ğavurcuķlā ğavurcuķlā diye u ğumlā saşma oluyo tüfeķ
34 şe oluyo yani, ölenen_ışde. ölerden sōna ğumandanı yapıdirmiş bu tekkeyi buriya. ōle yāni.
35 **FD: Yunan zamanında mı daha mı eski? AA:** yunandan çok dē üç yüz seneliK_falan bi mesele
36 bu yāni. tārihi bulamadıķ yani esaSen kötāyada falan eskişerde aradıK_eme bula..
37 çıkātTıramadıķ yāni. yāni yūye baK_ eskişerde de ğayıya geliken orda yū va. ōle bi yöyüK
38 borda da va yū yani. arāzide yāni. **FD: Höyük mü? AA:** hē hē. ē bu araba siziñ mi yosa? **FD:**
39 **Bu araba bizim amca. AA:** ē sen yalnız mıñ? **FD: Yok hocalarımızla beraberiz. AA:** e bu
40 yanna mı gittiñiz? gezmē mi geliyoñ? **FD: Muhtarın evindeyiz şimdi. AA:** he iyi hadi baķam.

41 **FD: Eskiden bayramlarda ne yapardınız? AA:** bayramnarda meselā ramazan bayramı olur,
42 ğurban bayramı olur her evlēden yimek ğelirdī. toplumda yimek yirdīk. bayramnaşırdīk.
43 meselā esgiden bizim cumā ğün oldu mu misāviř gelişdi. cumā ğün yimeK_ çıkādı kōde.
44 toplanī yimek yişdik yāni. şindi hepsi ğalkdı. **FD: Eskiden daha mı iyiydi? AA:** iyidi yā.
45 u_ zaman da yetmiş hāne falan vādı bu kō. şindī yap.. ço_alcaK_ heralde. yine bayā ço_almā
46 başladı. bazar ğün_olun.. her yēr_ınsan_oluyo. şüngü pazar cumartesi tātıl oldū_ için
47 şerdeKi evleri yapıdıranna gelip bölāda oturuyo yani. her şey yenilendi yāni. **FD: Ramazan**
48 **nasıl geçiyor amca? AA:** ramazan_ēyi güzel yāni. **FD: Eskiden farkı var mı şimdiki**
49 **Ramazanların? AA:** bencē hiş bi farkı yok. **FD: aynı mı? AA:** aynı aynı devam_ediyo.
50 muğābele falan_okuyoz meselā, ğuran_okuyoz. hepsi tam tekmil yani. saşurda davulcu
51 tutuyoz milleTi uyarması için. ölē yani. **FD: Köyde geziyor mu davulcu? AA:** geziyo kö_ü
52 herkeşi ğaldırıyo yāni. **FD: Şimdi de geziyor mu? AA:** geziyo geziyo. gece saşurda meselā
53 sa_at üçe çe.. üşü geşenTan sona işēdiyo işTe. iki PuçukTā davul çalıyo. seni ğaldırıyo işñi
54 yakıyoñ. işñi yakmadan geri gitmiyo yani. **FD: Işığı yakana kadar çalıyor mu? AA:** çalıyo.
55 āmeT mēmeT meselā ğalk hadi falan diyo. ōle yāni. ...

56 **FD: Düşünleriniz nasıldı amca eskiden? AA:** esgiden dē aynı şinci gine ay.. esgiden
57 bundan_ēyiydi yāni böyle şinci davullu çalgılı dü_ün ... bütün dü_ünne oluyo. ... şindi
58 ğurannı murannı mevlit dü_ün_olmuyo yāni. bazı oluyo bazı olmuyo. sen ğız_evisiñ mesa
59 hani ben çalgı istiyon diyon ben ōlan_evi.. ben_ıstemiyon diyon. istemeSseñ ğızımı vēmen

- 60 diyō. öle oluyo yāni. hadi alasmāladıq. **FD: Hadi güle güle amca sağol. Allah razı olsun. AA:**
- 61 sen benim ğonuşduqlāmı mı aldıñ şindi? **FD: Aldım amca sağol.**

TEPEBAŞI - Beyazaltın

Kaynak kişi : Birnur Karahöyük, 60, Okumamış

Derleyen : Songül İlbaş

Derleme yeri : Ev önü

Kayıt türü : Video

Konu : Düğün, Yöresel yemekler

- 1 **Sİ: Adınız ne? BK:** birnur karahöyük. **Sİ: Kaç yaşındasın? BK:** atmış. **Sİ: Okula hiç gitmedin**
2 **mi? BK:** hiç gitmedim yavrum. hiç gitmedim. irâmetlig_anam yatdı yer nur_olsun
3 yollamadı. bobamız_almanyadıydı. ben didi üçünü yolların da didi sen didi gitme didi. öle
4 diyincē biz de anamızın sözünçen u_zaman çıkmazdık. anamız şurda otu desin üş
5 gün_oturuduk yavrum. bi dene böyle saygısızlık yapmazdık. u_ğadağ_anamızı sevēdik
6 sayādık. eme hinçikilē torunnām bile bēni dinnemēyo. unnān dedī olūyo. yavrum hinci bağ
7 sen dü_ünneri soruyon. bağ bazar gün hıSım_ākırabayı ünneriz, dü_üne buyrun dü_üne
8 buyrun diye bağ_ğapalı bazar gün. dē bundan hani on_iki, on beş, yirmi sene ēveli dur_ele.
9 undan sōna yavrum ertesi gün iki tekne hamur yuğuruz, çörek pişiriS. fırınımız va bağ_aha
10 burda āltimiñ. urda çörek pişiriz. undan sona iki yenge çıkarız kö_ün_çine, bazarertesi gün
11 ğāli, çörē buyrun çörē buyrun. bütün herkeş bi tabağ_un_alan çörē gelir. āşam da oldu mū
12 ğalan çöreklēden ğonur ğız_ēvine dürü alınır dürülē ğonur. on beşē yirmişē kilo nese beşē
13 onā kilo harc_alınır, unnā ğonur. olan tarafı ğız_ēvine götürü bağ_unu. yarım, yarım
14 hayvan ğonur u harcın_üsTüne. ğız_ēvinē. dü_ün başladı gün bağ_bunnā. undan sona
15 āşam_olur gine hısım_ākırabā heP toplanır, davulūnan dōmbeknen hadi ğāli ğız_ēvine
16 gidiyoz ğāli ğız_ēvine. undan sōna ğāli varyyoz yavrum ğız_ēvine nise ğızı çeviriyola, ğızın
17 başına ğınā çırma.. çeviriken ana gelin buva gelin diyi ilāhī sōlenir. ah ğardeşim_oleydi
18 bağ_sana söyleyiveridi unu. **Sİ: Biliyorsan söyle hadi biraz. BK:** ah söyleyemen ben hinci. ah
19 şarkı söyleyemen kusura bağma. ah ğardeşim_olaydı pek sōlēdi ya. şehirde ğulaqları
20 çınnyasıca. undan sōna yavrum_ışde bi hāvta böyle ğıza gidilir gelinir. ğına yakılır, ğına
21 ğonur, cumā gün de_olur davullāmız gelir. çeniz gezē kö_ün_çine, kōde oldu mu. ğız
22 tarafı olan tarafına ana pilavı deriS tavuklu pilav pişiriS. yuğa ğaparız_üstüne. gine de va.
23 pilavın_üstüne yuğa ğaparıs, heP gelen ğonşulara herkeşe çoluğ_çocuk iki ğazan pişē u
24 tavuklu pilav hērkeş yir erkek dişi ne_ise, dü_ün_ahalisi. undan sona da cumā gün gine
25 āşamnen_olur yavrum ğına_ġecesi olur. geline sarğa ğeydirilē işde. telini duvānı dağarlā.
26 āşamnen de ğına_ġecesi olur cumā gün. cümērtesi gün de ğazannānan yavrum yimeK bişē.

27 kōlü yāqaboyu hēr yerden oꞑuncu işgili yimeK veriS. işkili yimeK veriz yavrum_u
28 gelen_ahaliyē bütüm_millete. işde kō dü_ünü davıl dömbek_oylanır gülünür ikilerecek,
29 üşlerecek. ehenklē yapılır. undan sōna bazar gün oldu mu yavrum gelini çıkarılā. işde sunġu
30 olur kōmüzde. meselā nesli_ān abanın elli lirası va, yıldızın yirmi lirası va, şōretin on lirası
31 va, bōle diye hep hısım_āqrabānıñ vedī āltın ōlan taraFına ġalır_u yavrum, bütüm. aha bōle
32 olur yavrum_ışde. bu ġadaK_olur ġuzum. **Sİ: Senin düġünün de böyle mi oldu? BK:** hē
33 benim dü_ünüm de bōle oldu. benim dü_ünümde bi de cenāze oldū. amanın çōrēmin bişdi
34 gün_āqrabāmız yanımızda ġonşu ölüvedī. amanın beni ... hani bōle çevirceklē bile
35 bulamadıla. ġayıntam_āllah rāzı ōsun iki kere davul TutTu benim dü_ünümde ġayıntam.
36 cenāze va dedilē, davul çalınmasın dedilē, davulu geri çekdilē, dutTuġları davula. ā ben de
37 dedim ben bi kere gelin_olcān. on kere mi gelin olcan? dutsunnā davulu dedim. ġayıntam
38 gitTi tekrar gine davul TutTu dü_ünümüze. allaha şükür halāmin_ōlunnan da evlendim. üş
39 dēne de çocūm va. allaha çok şükür bin şükür geçinip gidiyoz yavrum. bu günümüze şükür.
40 emme işde tarlamız yoġ çok çile çekdik ġocamla. yapām, idēm, çalışām, şiy_ēdem diyesiye
41 ömrümüz kāfi gelmedi yavrum. ben_öldüm ġālī tansiyon, şekēr. o oldu şeker hasTası,
42 dizlēmden_āmalıyaT_öldüm yavrum. ā bōle günümüz geçiyo işde. nāpceñ? **Sİ: Ne yemek**
43 **yapıyorlardı düġünde? BK:** ā ilkin baġ ġoca ġazan toyġa çorbası olur. hinci ġırmızı
44 mercimeK de mēşur. **Sİ: Eskiden diyorum şimdī deġil. BK:** e u_zamaT_da. u_zamaT_da
45 ōle. toyġa çorbası, ġuru fasūlye, pilāv iki ġazan_üş ġazan gelen misaFirine ġōre. undan sonā
46 ik.. hayvan beş_āltı dāne ġoyun Keçi Kesilirdi. ē dü_ününe ġōre. on kesen de olurdu. ben
47 hem de dü_ünnēde yēmek.. ben yimeK de yaparın dü_ünnēde.

48 **Sİ: Bir yemek tarifi ver o zaman sen. BK:** ā ġuru fasülle işde çorba, pilāv, yēmek tārifi unnā
49 oluyo yavrum. salatası.. **Sİ: Bir tanesini anlat. BK:** e ġuru fasilleyi işde pilavı, yıkeyyon. **Sİ:**
50 **Meşhur yemeġiniz neyse onu anlat. BK:** mēşur yemeK o işde. pilāv, dü_ünde pilāv, fasille. e
51 ünnü eme ünnü yimeKlē dolma oluyo yaz günü yavrum. ġarnıyarıK_oluyo her yerin bildī
52 yimeKler. özel bi yimēmiz yoġ dī mi aba? **Sİ: Hamur işi falan yok mu? BK:** hamur_ışimiz..
53 zini mantısını işde mērcime_ı bişiriz. undan sona şōle şōle iki pazı üş pazı āylene ġōre hamır
54 açāsm büyüK. zinē döşeriz, ġızārdırız. e çıkārdırız suyunu veriz_ışde u pişince çıkārdırız.
55 üstüne samsaġlı yo_urt, üsdüne sos. āzına lāyık buyur deriz işde ā bōle yavrum. işTe bu
56 ġadaġ ġuzum. he hōşmelim yaparız pēynirden. inē_ı sabālin sādık mı temiz süzeriz yavrum.
57 damızlı va unun, çalarız. süzekleriz. suyunu süzdü mü tenciriye boşaldırın_unu, gözēlcē,
58 ēyice ezerin kendi suyunna. undan sona alabilesiye un, içine. undan sona unu ēyice tavada
59 bōle ġōzel nar gibi ġızardırız. iki dene de yımırta ġırar_unun_ıçine yımırmanın sarısını. unu
60 ġōzēl bōle ġızardırın ġālī tepsiyi ġızaranı dökerin, ġızaranı dökerin. üstüne de şekēr. bunnā

61 da gelinnēm de ğarışdırı unu õle eridirlē. u bõle datlı olur. hē āfiyetnen de yiriz. nasīb_olıydı
62 da yiyēydiñ keşke. işte bõle yavrum ğı. ā bullāla. hõşmelim_unuñ_adı da. hē. tabi isTiyen
63 reçel dökē, bal dökē. bizim yoK_õle şēmiz. şeker döküyōduk. hē arılāmız va işde
64 bizim_inek va yavrum. ğoyunumuz filán yoK. bayā yirmi ğadağ ine_imiz va. buyur gidem
65 de yo_urt ğaşkılayam bizde. **Sİ: Niyetliyim ben sağolun. BK:** āllah ğabil_ıtsin yavrım. allah
66 ğabil_ıtsin. iFtara ğal, aqşāma.

TEPEBAŞI - Cumhuriyet

Kaynak kişi : Mehmet Yeşilçay, 68, İlkokul
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Köy hakkında bilgi

- 1 **FD: Adınız neydi? MY: mēmet yeşilçay. FD: Yaşınız kaç? MY: atmış sekiS. FD: Okul**
2 **okudunuz mu? MY: ilğokul. FD: Bu köyde doğup büyüdüünüz değil mi? MY: evet.**
3 **seki_örende. seki_örende dōdum büyüdüüm. bura cumhūriyet, evet. FD: Siz bu köyün yerlisi**
4 **değil misiniz? MY: yerliyiz canım. bizim āsgi adımız bizim şu da_ın_üsTündedi,**
5 **seki_örendi. FD: Köyün eski adı mı Sekiören? MY: esKi seki_ören şimdi cumhūriyet_ōldu.**
6 **FD: Köyün adı değışti. MY: de_ışdi. he benim do_um yerim seki_ören köyü. FD: Aynı köy**
7 **yani. MY: aynı kō, şimdi cumhuriyet. FD: Köy yer değıştirdi, yukarıdaydı. MY: yer**
8 **de_ışdirdi. indi. yukarıdan_aşşā indi. FD: Ne zaman yer değıştirdi? MY: yetmişden yetmiş**
9 **dörd_arası. yetmişde başladı yetmiş dōrtde indi bu kō burıya, yerleşdi yerleşim yerine. FD:**
10 **Köy kaç hane? MY: vallā yüz dōrt hānedi ama biraS ço_aldı şimdi. aşşā yoğarı yüz yirmiye**
11 **yağlaşdı. /.../ FD: Köyün adına niye Cumhuriyet demişler? MY: yā cumhuriyetin_ğaçıncı**
12 **yılıdı o sene yetmiş, yani yetmişlere mi geliyo? yetmişlere geldi için.. /.../ MY: ha òretmene**
13 **ça_ırın_òretmene. òretmen dā iyi bilir. /.../ MY: okulumuz da var taşımali da var. okul da**
14 **vār. il.. ilğokul, ana_okulu burda, ilğokul. bi de ana_okulumuz vā. o odā cāminin yanında**
15 **okūyo çocuklar. altı yaş gurupları orda okūyo. burdan beşe_ğada okūyo burda, ilğokulumuz**
16 **var bakşa, bura okul. FD: Açık mı yani okul? MY: açık canım, açık açık. tabi canım açık.**
17 **iki tāne òretmenimiz va. bi tānesi tāTilde biri burda_ğalyō. malatyalı çocuğ. malatyalı**
18 **oldū_çin burda_ğalyo. FD: Taşımali eğitim yok mu? MY: gidiyo şe_ire gidiyo canım**
19 **çocuklāmız gidiyo. orta_okul, līsē ònнар şe_ire gidiyo. /.../ FD: Köyde tarihi eser var mı?**
20 **MY: tāri eser yok yāv. bi şey vardı bizim òlan getmişTi_ğapının_önüne aldılā gitTilē müze**
21 **müdürlū. FD: Ne vardı? MY: bōle aslan_ğafası sekiS tāne çoğ_ğuzel bi taş vardı amma müze**
22 **müdürlū göTü. var, òrennikler var burda. ā òretmeni_ana_çıkdı. bāçe suleyo. FD: Òrenlik**
23 **ne var? MY: var, òrennik var. ārkada òrennik var. karşıda òrennikler var. òrennikler_ama bi**
24 **şey.. FD: Adı var mı onların? MY: küldüren mevkisinden getmişTi benim_òlan, küldü..**
25 **küldüren. küldüren. eveT küldüren mevkisinden getmişdi u taşı. muğTara vasağz**
26 **muğTarin_evin_... sāten, benim_òlanın_evi de urda. FD: Tarımla mı geçiniyor köy? MY: kō**

27 tarım tarım tabi. **FD: Hayvancılık var mı? MY: vār vār. hayvan var. FD: Ne tarımı yapıyor?**
28 **MY: arpa, bûdey, panÇar, domaTis. mıkTar şey bile yapıyo meyvecılıK. tabi bu sene çok**
29 **kiraS satTı. FD: Başka meyve sebze var mı? MY: vallā yiceK ğadā işde u depemizde göçüyo**
30 **yiceK ğadar her şey va da ticāreti yok yok. ticārī yok. /.../ FD: Köyde oturup da sanayide**
31 **çalışan kimse var mı? MY: var canım. çocuklar heP sabālen şe_ire gidiyorlar_ama.. FD: Bu**
32 **köyde mi oturuyorlar? MY: tabi bayā yirmi ğadar deliğannı şe_ire gidiyör, sanāyiye**
33 **gidiyoflā. FD: Şehirdeki fabrikalara mı? MY: faPriĳalara, sanāyiye, orğanizēye. ekserisi**
34 **örğanizēyē giTiyō. /.../ FD: Köy manav köyü değil mi? MY: manav kö_ü manav, yerli. FD:**
35 **Onun dışında kaç hane Kürt vardı? MY: yā kürt işdē evleniyorlā çolū çocū geliyo. iki hāne**
36 **şindilik üç hāne kürt va. yani do_ulu. FD: Hangi şehir? MY: ārılı, ārılı, ārılı. üç hāne va. FD:**
37 **Muhacir, Tatar, Çerkez? MY: mācur yok. yok yok yok. yō hēç yoK. yo. tebī amma**
38 **vatandaşımız_unnā da canım, dē mi? aĳıllancaĳlādır_össe ben du_ā ediyon aĳıllansinnā**
39 **yani, insan_olsunna. FD: Göç var mı köyden? MY: yok. bizim kö_ümüz göç vermīyo. FD:**
40 **Hiç mi? MY: yō. esgiden bizim genşlīmizde gidiyoduK, evlenen şe_ire ğacıyoduĳ_amma**
41 **şimdi gitmiyo genşle. FD: Son on yılda hiç göç olmamış mıdır? MY: vallā bilemīcem ki. FD:**
42 **Hane olarak şehire giden olmuş mudur? MY: heralda olmadı. FD: Şehirden köye dönen oldu**
43 **mu? MY: vallā bi mıkTarın_olan geldi benim bildim şu ara emme. FD: Onun dışında? MY:**
44 **unun dışında peK yok. FD: O emekli olup da mı döndü? MY: yō yō. bobası getirdi. orda biĳ**
45 **lireye çalıścāna ge burdā işimizi yapam dedi. evēT şimdi bi de bizim bu bilāder geldi,**
46 **emekli. yeşilçay mandırāsı var, unun sa_ibi. /.../ FD: Askerliği nerede yaptın? MY:**
47 **ben_asgerlī ankarada, etemesutTa. çavuşdum bēn. bizim zamānımızda baya bizi adam**
48 **sırasına ğodula. şimdi ünüversīte okuyannā çavuş_olamıyo. FD: Kaç yıl yaptın? MY: bin**
49 **doğuz yüz atmış_altı, atmış yedi atmış sekiz_üş, üş sene. bizim zemānımızda tabī öledi. iki**
50 **sene iki buçuk senedi asgerlik. şindiki gibi on beş gün de_ı. şindi gidiyo adam**
51 **depesi_aşmadan bacaklā geriden nōldu le bitTi asgerlik.. FD: Tepesi ne dedin? MY: yāni**
52 **başı. tepesi aşmadan ayaklā geri.. asgere gönderiyon, üş gün sōna bakmışın_asgerlik bitiyō.**
53 **/.../ FD: Köyün kuruluş tarihini de bilseydik iyi olacaktı. MY: buranıĳ? he buranıĳ ğuruluş**
54 **tarihi yetmişde temeller_atıldı. yetmiş dörtTe taşınmıya başladık. FD: Sekiören'in diyeyim**
55 **ben. MY: seki_öreniĳ, he cumhuriyet kö_ünün yāni burāya inişi bin doğuz yüz yetmişde**
56 **temeller bu atılmıyı başladı. dēvlet yapTı bu evleri o_zaman. esgi evleri biz kendimiz**
57 **yapdıĳ da şunnā kendimiz yapTık. dēvletiĳ yapıdī evleĳ şu ilerde var_ışde. şu teg_atlılār**
58 **yüzde doğuzanı dēvlet yapıdī. sōna herkes kendisi de_ışdirdi bi şēlē yapıyo da. burıyı yüz**
59 **dört hāne üzerine dēvlet yapıdī. yüz dört hāne üzerine dēvlet yapıdī undan sōna yirmi sene**
60 **vādeli verdi. u_zaman_esKişe_irdedik. yazılmadıK biS. eskişerde benim_inşātım_mardı**

61 bobam rahmetliK dedi ge ölüm yazıl. dedim benim burda inşatım va sâten_iki elinēn
62 çalışıyon. undan sona peder_ölünce köve geldik bu seFer kendimize ev lâzım_oldu yapTık.
63 ahır lâzım_oldu yaptık. yetmiş dörtTe. **FD: Sekiören çok mu eski? MY: sekı_ören tabi**
64 çoğ_esgi. unu ben bilmen. unu dē tārīhÇiler bilir. va mı yā mihtallıgda va mı bilmiyon.
65 bēlki de miğdar bilirdir. bi çocuk va bizim bu işēnen_İlgilenen basrī köselerden_o
66 arâşdırmış. hālâ esKi köyle aynı odunbazarı evleri gibi iki ğatlı topraK_evlerin resmini falan
67 yaPmışdı çocuğ_amma makine mühendizi şimdi eskişerde oturuyo. **FD: Dedelerin ninelerin**
68 **masal anlatır mıydı amca? MY: ben nine ebe görmedim bē. bende şaıns yoğ. dedēm biz**
69 dünyāda yoğğan_ölmüş. dedeniğ birī sene bin doğuz yüz kırğ_ıkide ölmüş. ... bobannem de
70 dā erken_ölmüş. bobam_ösüz böyümüş benim üş ğardeş dört ğardeş ğalmışlā. bize
71 nasīb_olmadı. şindi bizim torunnā şaııslı. on tāne torun va benim. /.../

TEPEBAŞI - Çukurhisar

Kaynak kişi : Hüseyin Özer, 81, İlkokul
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Eski köy hayatı, Bayramlar, Doğal afetler

1 **FD: Amca sizin adınız neydi? HÖ:** hüseyin_özer. hüseyin_özer. **FD: Yaş kaç amca? HÖ:**
2 yaş, otuz_ikiliyiz_ışde. seksen_iki mi oluyo, seksen_iki mi oluyo? çalışıyöz. leşberlik,
3 leşbellik yapıyoz biz anamızdan do_alıdan beri. iyi iyi benim yerim_ıyi. **FD: Okul**
4 **okudunuz mu? HÖ:** okul beşe ğadar_okudum. beşe ğada. **FD: Burada mı okudunuz? HÖ:** he
5 burda okudum. **FD: Doğma büyüme hep buradaydınız değil mi? HÖ:** do_um büyüm bura
6 evet. çukurhisar. do_um büyüm burası. **FD: Gençliğiniz burada mı geçti? HÖ:** gençlimiz
7 burda geşdi eveT. **FD: Nasıl, çok değişme var mı? HÖ:** de_ışme vār ya. bizim zamanımızdā
8 öküzlen beygirmen_af_ıdersin_öle çalışıyoduk. şindi düzenni her taraf traktör_öldü
9 bilmem ne oldu. göylelig_öldü yani. biz çoğ_eziyeT çekdik. hayvan haşatdan. şimdī ora_ı
10 falan biz kosalanan biçēdik böle. desTe dırmık yapardıK. harmana getiriydik. düvennen
11 sürērdik. şimdi unnār yok ğali. şimdī şiy biçiyō, dēverbiçer biçiyō, arabıya döküyolā, getirip
12 yıkıyola. çoK göylelik. ama bīz iş.. bizden geşdi başKa. genc_oleydig, çoğ_eziyed çekdik
13 biz. düven sürdük, sap getTik omzumuzunan böle. tırpannan oraK Pişdik. vay vay vay vay.
14 pancar sulıycaz diye ğoja ğoja boruları tatar vardı şurdā unnarla sulardıK, a_ır borulā. şindi
15 de urıya ğuyu.. ğuruyo moturu, dabanaları daķıyo, bırakıp geliyo. şimdi ra_ıat çok ra_ıat.
16 şindi çok ra_ıat. şindi ra_ıat. gençlē şindī ēyi. vasın ra_ıat_olsunna. traktörnān biz böle
17 hayvannan da çıyt sürdük. cizi cizi dolancaz diye. bi de adımlardıK kaç_ıadım sürdük diyē.
18 şimdi bi pulluk vā iki adām yer götürüyo. şimdi düzenni be her taraF. dīcen bizim ömrümüz
19 yanī çalışmaknan geşdi yēp. buralıyız_ışde burlara geldik baK burlarā ūraşıyoS hālā
20 ūraşıyoS. çocuklā sanat_okuluna gitTi okudula. iş buldulā işe gitTilē, işden gelince de
21 çalışıyola. traktörümüz vā. işimiz_ēyi yanī biras tarlamız va. işde böle. **FD: Yenge duruyo**
22 **mu? HÖ:** yenge öldü. şimdi işde ah yenge olsa işde şimci burda vallā bi a_ırlardī. yengeñ
23 çok yamandı. vallā kö_ün kö_ün şesini yapardı u. **FD: Kıymetini bildin mi yengenin. HÖ:**
24 çoK bildi. zaTe esgiden bilirdig de ğurtula.. ğurtaramadıK yanī. aKÇi_er ğanseri oldu. çok
25 çocuklā ūraşdıla yani para döküdüle emme ğurtaramadıK. ğurtaramadıK. **FD: Kaç çocuğun**
26 **var? HÖ:** beş dene. ikisi ğız, üçü ölan_ışde. üç_ölan.

27 **FD: Bayramlarda neler yaparsınız? HÖ:** toplanırıs. toplanırıs hep bi yeşe. gelirle. ğoca bi ev
28 benim_urda bi ev va. ırıya ğepsi toplanır, hazırlarlā, yiriz içeriz. ōle. **FD: Sizin gençliğinizde**
29 **nasıldı? HÖ:** yenim genşlimizde daha mı ěiydi acaba? Őimdi biraz aÇık hısım_aķrıba
30 sollāşdı. esKiden daha bī iscaķlıK vardı bōle, gelme, gitme. Şimdi biz dayılāmızın yanında
31 fālan bi bōle ğonuşamazdıķ buvalāmızın yanında. Şimdi genşle dayısının yanında
32 oyun_oyneyiviriyo urda. bizim yi_ennē va ya.. dē urda oyun_oynula. hiş bi Şey diyemiyon
33 ķu. ... her taraf. hī ōle. **FD: Dedelerin ninelerin bir Şeyler anlatır mıydı sana? HÖ:** nineler bis
34 çok dede mede görmediK de bi ninem vardı rāmetlig. ninem_ağnadırdı. işTe u ğavurlāğ
35 buriya geldini. ğavuruğ bī işesi a_ilesi varmışdı. tāķ tuķ bu yandan bi Şeyle olmuş.
36 ninemin_adı kerimiydi, kerime kerime gelin, kerime gelin kemalınız geliyo. biz kemalı
37 bilmiyoz diyō, kemalın nē oldunu. baK_unnā biliyolāmıŐdın yaşlı ğarı. kemalınız geliyo. da
38 burdan toplanmıŐla hālā nineme Őōle bi ekmēk Őēsi bu dēmiş hatıra benden ğullan demiş.
39 tencire vemiş Őōle. unđan sona burdan toplanmıŐla sıra sıra sıra ğarşı bayırdan gitmişle. unu
40 ağnadırdı. yōnannı yōnannıla. çambayırından ... çıķmış gitmişle. baK_unnā biliyolāmıŐdı
41 demek kemalı. ninem yaŐlı oldū halde kemalı bilmiyō. ... kemal atatürkmüş diye dērdi. **FD:**
42 **Sonradan anlamıŐ. HÖ:** sōnadan_annamıŐla.

43 **FD: Senin bildiğin büyük bir olay var mı Çukurhisarda yaşanan? HÖ:** debrem_ōldu. ā buriya
44 tam ev yapıdydıK bis. gece yatıyoduķ bi sallantı oldu. e milleT ğorķTu bütün dışarı çıķdı dē
45 u bayıra gitTik. buralara giremēdik evle ğōşcek diye. yeğice yapığ_u sene girdiK ev de
46 ğōşdü. ya çatladı yani ğōşmedi de. ğorķduķ. undan sona dē u bayırlara gitTik_işTe urlāda
47 yatTıķ matTıķ. devlet burlara ev yapTı. keşke yapmiyeydi ya bundan_ēyi olurdu. olan kürtlē
48 doldu buriya. emirdālilā, kürtlē doldu. kōy de bozuldu yani. ğarıŐdıķ. esKiden bī sāde
49 bōyüklē vardı, birbirini tanırđı, giderdi. Şindi tanıyamıyosuğ. kō bütün yabancı. bōyün
50 ğördün yarın başKa bi insan geliyo. emirdālđ da geliyo iŐē de geliyō. kō ğarışdı Kitti işTe.
51 **FD: Komşuluk nasilde eskiden? HÖ:** esgiden ğōnşuluK dā ěiydi. Őindi ğonşuluk da so_udu.
52 bōle bī birī ev mev yapicā zaman varıveridi, toplanıdı, yaparlādı. Şimdi unu yapan yoK.
53 Şimdi herkēS kendi hālinde ōle dē mi? hē. Şindi ōle. bōle toplanıp da yapma falan yoK.
54 herkēS kendi hālinde ge.. başını beceren ğapdan. ē bi de ōle oluyo ara sıra. seKzende mi
55 geldi? seKsende burlara bi sel geldī. burları āldı ğōtTü. burlarda u_zaman kötü mütü evle
56 vardı. burları aldı ğōtTü. evleri sürükledī Őileri de sürükledi. burłāda yani ğorķulcaķ bi
57 hal_ōldu burla. unđan sonā burlara yukarıya bī bareŐ diye bū Ői_yapdıılā iŐdē mūtaran. bi
58 bare_ōldu Şindi gelmiyo artıķ. sel gelmiyō. burda īsannarı falan burdan topladı geldi,
59 Őurdaķı evlēden nē varısa eŐyā burdan buraları yıķdı ğitTi sel. bi dā dā ōle olmadı ğaliba hē?

- 60 burda bī natonuŋ yolu vardı bōle ... burdan gelen iki dereden geliyor sel. buriya yolu
61 doldurunca bi tarafdān gelmiyo. bu taraf geliyo u dā zarār yapmıyo. /.../

TEPEBAŞI - Danışman

Kaynak kişi : Zeynep Eker, 51, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Yöresel yemekler, Düğün, Çocuk oyunları

- 1 **ZE:** ben burayı bilirsin canım. gelip gidiyon yâni siS sorun. siS sorun. **SGA: Kaç yaşında gelin**
2 **gittiniz?** **ZE:** ben on segiz yaşında gittim de geliyom yâni. bilirim yâni örfünü âdetini
3 bilirsin. **SGA: Kaç yaşındasınız?** **ZE:** elli elli. atmış ikiliyim. elli bir oluyo işde. **SGA: Okul?**
4 **ZE:** ilkököl. **SGA: Burada mı gittiniz?** **ZE:** hı hı. şu karşıda. şu karşıda binâ. gözüküyo bāk
5 şurda. şu karşıda sarılı bina. he orıyı gitTiK ilkökula ğadâ okuduK Ta u zamannâ pek böyle
6 yokdu ğızlara neriye götürceklē güvenceklēdi? istedik heP okumak da. annemiz bohamız
7 hani şe yapmadı, kalcağ yer yok diye. yurt murt bilmezdik ki eveli. şimdi hēr şey ço aldı.
8 **SGA: Eskiden okumak zor muydu?** **ZE:** vallâ esgiden okumak ne bilen çocuklümüzda işde
9 gidē gelirdiK. isTeklidik okumaya. **SGA: Defter, kitap, kalem...** **ZE:** alırladı, rāmetli
10 bobamgil. hē alırladı. **SGA: Bize düğünlerde pişirilen yemekleri anlatır mısınız?** **ZE:** hı.
11 düünnerde bizim buranın gelene ğini soruyosağız he, keşkek dövülürdü. dibeK var hatTa
12 bāk, şu arabanın altında. şöle bi tenike alır, büyüK tenikeyle. unu döverlēdi. sütlü çorba
13 yapılırdı. fasülye bişērdi. et bişērdi, hayvan bol olunca davarlardan falan, keçi ğoyun. et
14 pişēdi işde. unnar olurdu. helvası, kompostosu, esgiden unnâ olurdu. **SGA: Sütlü çorbayı**
15 **nasıl pişiriyordunuz?** **ZE:** işde u keşkek dedim denesi olurdu. buydeydan döyülürdü İyice
16 kabığ ğalmazdı, kendi şesi ğalırdı... unu bişiridiK. u böyle aşılırdı. şimdi şey yapılyo ya
17 undan aşüre. açılırdı böyle. süt ... çorba olūrdu, un yapılırdı bulamaç. biraz hē cüru olmasın
18 diye. u olurdu işde. öle Pişirilirdi. üstüne ğarabibeğ dökülü..
- 19 **SGA: Eski düğünleri anlatır mısın bize?** **ZE:** valla esgi düünner işde nasıl olacak? peK esgi
20 düünne tā esgiden bizim çocuklümüzda, yani kız erkek böyle bi yerde oynamazdı. kadınâ
21 başKı yerde oynardı, erkeklē ayrı oynadı. gelinnē inerken benim çocuklümde erkeklē
22 görmesin diye böyle şe çekilirdi, büyük bı ... gelin gösterilmezdi erkekle tarafına. öleydi ben
23 çocukğan. ama şimdi bu dāmat ğoluna dağıyo götürüyo. ğızlan olan ğsdiye isdiye varıyo,
24 ben de iki tâne ğız evlendirdim iki ölüm allah ömürler vēsin. hē okudulâ işde.
25 ölüm ünüversite mēzunu. biri tā okūyo, çalışıyo. **SGA: Düğünde gelinlere ne giydirirlerdi?**

26 **ZE:** bizim burda şey olur_ü a_ır set şe işlemeli bõle kadife, a_ır. a_ır dellēdi õle. işlemeli.
27 õle geyilirdi. daha sōna sōna gelinniK çıkdı. ben meselā gelinniKlen gitTim. **SGA: Daha**
28 **eskisini soruyorum.** **ZE:** dā esgisini işde õliydi. sırmalı gadife. annemlerin meselā şeyleri
29 vardı bõle ipekli gibi kendinden desenni, pembeli yeşilli. unnā vardı. alt_üst dikilirmişti
30 bõle. hatTa benim sandımda va annemiñkiler. benim gız dā okulda oyun yaparken hocalā
31 isdedilē õretmenne. götürdüm dü bende galdı. şalvarı var, üstünün şesi va entāri denirdi.
32 yaķaları bõle güzel, ... kurdālesi var şurasında. güzel yāni güzel bi dikilmiş õle. annemiñ
33 çeyizinden var, saklıyom ben.

34 **SGA: Çocuk oyunları ne oynardınız? x:** çocuK_oyunu ne oynallā? seKseK_oyna.. **ZE:** şeyde
35 de mi? bayramnāda mı? **SGA: Yok yok.** **ZE:** nōrmaalde. nōrmaalde işde seKseK dedī gibi,
36 daş_oynadıK. şeye odundan bi şey yapallādı olan çocukları bī odunu çaķarlādı unu depesine
37 vurulādı. oduna vurulādı, giderlēdi, sayarlādı. biz gızlā ne oynadıK ne bileyin? dombala
38 oynādık. bõle daşı dizēdik, topu vuruduK, u yıkılırdı gaçadıK. beş_ön kişi bi tarafta beş_ön
39 kişi bi tarafta okulda. u güzel_olurdu bi. dombala derdik_una biS. ha topnan vuruduK_işTe
40 gaçanı. bi taraf vurudu bi taraf gölardı. u gölanan taraf geliP daşı dizēdi yani vuruluncā gadā
41 Pitmezlerse. vurulan dizemezdi u daşı üstüste, şõle olurdu Taş bayā çoK_olurdu. şeye bi
42 baķ yemeye. **SGA: Teşekkür ederiz, çok sağolun.** **ZE:** işTe õle ne bileyin? bi süt guy da ge
43 hadi. gızım süT.. **SGA: Biz orucuz.** **ZE:** õle mi? oruş musunuz? **SGA: Teşekkür ederiz,**
44 **sağolun.** **ZE:** bi şe de_ıl.

TEPEBAŞI - Eğriöz

Kaynak kişi : Hatice Şişman, 75, İlkokul 3; Ayşe Koyun, 49, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Günlük hayat

1 **AK:** çeki miyosun? **Sİ:** Adın ne teyze? **HŞ:** hatice şişman. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **HŞ:** ben ne..
2 kaç? otuz sekiz doyumnuyun. **Sİ:** Okula gittin mi? **HŞ:** gitmedim. **Sİ:** Hiç gitmedin mi? **HŞ:**
3 gittim, üçe gada gittim okuyamadım bobam çıkarıvedi. **Sİ:** Okuman yazman yok mu? **HŞ:**
4 yok. **Sİ:** Hep bu köyde miydin? **HŞ:** hep burda, burda burda. **Sİ:** Burada mı evlendin? **HŞ:**
5 evet burda. arşada bobamgiliñ_evleri va işde arşadan burıya geldim. **Sİ:** Senin düğünün
6 nasıl oldu? **HŞ:** Penim dü_ün nası_öldü işTē gü.. on yedi yaşında gelin_öldüm. on yedi
7 yaşında arabaya bindim. geldim burıyā. geldim çocüm_öldü. doğuz_ay didik ... çocuk düş..
8 doğuz_ay dedi çocū gücāma aldım. al_u öldü bir_ay durdū al_arşadan bi daha öldü. u da
9 öldü. undan sona beyim gödu asgere gitTi. asgerden gelenden sora Tekrar bi daha öldü.
10 arşadan bi daha öldü derken_ışTe öldü da öldü ha. **Sİ:** Kaç çocuk oldu? **HŞ:** hinci ikisi öldü.
11 dörT denē ... öldü iki dene de dünyāda va. bi olan bi gıs. görümcem vā āltim vādı dayım vādı
12 gáyınnam_mādı, gáyınnamıñ gáyınnası vādı heP bi arada duruduK. ā burda duruduK heP.
13 birer göz_evlēmiS va odalāmız vār. **Sİ:** Bir gün sabahtan akşama kadar ne yapıyordunuz?
14 **HŞ:** sa.. āyşamá gada nāpādıq? galkādıq sabālin_erkenden. gáyınvālidem baK şurda o
15 guzineniñ arşısında ocaKbaşımız va. ben_urıya odunū, odunū böle tizek deriz biz kemrele
16 derlē goyun.. onnarı yı_ādim. gáyınnam_urda yimeK yapadı ben davarā gidēdim. unda u
17 unnarı yapādı ben de damda inek sa_arım, segiz_on dene inek. sa_ādim südü süTÇüye
18 götürüdüm. sı_ırları salādım. bızāya baqādım. dışār bāçeyi süpürü eve girēdim,
19 gáyınvālidem dışarı çıkadı gāli ben bu eviñ_ışini yapādım. buleşig, gāşşık, silerin, süpürün,
20 öleye ne olcasa sölēdi bana, ben yapādım. gelillēdi bi adamnāmız, yir_ıçēdik. bēkār, çōbān,
21 göyün, guzu çōkdu. hadi baqam goyuna gidēdik. goyunnarı sa_āğ gelir peynir yapādıK.
22 undan sona çapamız varsa fasille ekēdiK, nohōd_ekēdiK, paTedis_ekēdiK, garpız_ekēdiK,
23 pañar_ekēdiK, hepsine gidēdi u gıSım. **Sİ:** Şimdi yok heralde onlar. **HŞ:** yok. ēpsi bitTi
24 gāli. yōğ gāli gıSım yōğ. ekmiyoS. hepsini ekēdiK PitirīdiK. ta aşamne gine on dene inek
25 gelecek gine sācañ. e görümcelerē gelin yapdıq ben gelenden sōna. iki dene görümcem varđı
26 ikisini yapdıq. undan sona gáyınım_mardı unu evērdiK. unuñ dü_ününde ölumu sünet

27 yapdım. **Sİ: Kalabalıkmışsınız. HŞ:** çok alabalıkdık. saa ne diyon ayınnamı ayınması
28 vādı benim geldimde. çok alabalıktık. le işde. undan sōna lumu da evē.. bi yaada
29 durdu gine ayınımınan berāber ālti falan. bi burda otTu işde ayınnam da vardı heP
30 burdu otdu. benim olanı evērdi, ayınımı ızını ıkārdı. benim ızı ıkārdı. onu
31 ızı bi dahā nu da ıkārdı undan sona ayrıldık. bāh şu bāede unnā oturuyō burda
32 ben oturuyōn şde. bi bāada ikimiz oturuyōs. unnā ışın şere gidellēdi ben burda kendim
33 dururdum. benim beyim ldü. kimse almadı. benim.. he bunnā ... dēze nāpıyon dedi,
34 ēyiın derim. yetē. u da baa yetiyordu. bu soframız orta yerden hiş almazdı ızım. biri
35 gidē biri gelir oturudu. biri gidē biri gelir oturudu. emmē u gūnnēmizde ço ıyyidi
36 biSim. ben u gūnneri arēyyom ben. ben arēyyon. **Sİ: Daha güzeldi deil mi? HŞ:** ā. bōyüye
37 sāyı vardı, gūü e sevgi vardı ızım. çok hinci sē kimsin? sen bōyü müsü? allah seni
38 hiş hesaba atan yo. bi řē de u bātıl ınanş seni u dediklē deyollā. inanmeyyollā. bōle
39 işde. esgi gūnnēmiz ben areyon. hinci ben derin de bařa benim aık da bi ki āyellēm ma
40 ne areyo dele arēyon dedim. esgi gūnnū ben çok hatırlıyyōdum e řinci oturuyo oturuyo
41 oturuyo ızım kilōlu, bu ayaklā şişiyo ba. bacaklā şişiyo. e şu bāeyi süpürmek nē demek
42 şu ısada. süpürüdüm bi de uvala uyādım da sırtıma vurudum dereye gōtürü dōkēdim.
43 el arābası yō bi řē yo. ya tenikilēnen dōkce ya sırtıa vuruP uvallan gōtürüp dereye
44 dōkcen. fırın vārdı ekme yapādı, otuz ır deni hamur elli denē ekme olurdu. hamırını
45 kendim yu urdum, gōtürüdüm, ayınvālidem bıra rdı fırıncı vādı tabi. e hinci ālī unnā
46 fırıncı dā almadı ekmek de yapamı.. aha bi bu āřa yapā ekme i kimse yapmāS. ē olcāıza
47 baı ızım. bi fatmıyna, bi fatmıynan sen aldı. siz de yapameycāşıız zāti hē. hiş
48 kimseni bi řēsini beyenmezdim ızım ne ekmēni yirdim ne tārnasını yirdim nē.. daha dur
49 baam bi. unū řē dirdim. hinci le didim oluma geen. ay olum dedim hiř kimseni bi
50 řēsini beyenmezdim hinci hepsini yir oldum dedim. e ācı anne yapamıyınca yicē dedi.
51 yıyon ızım. allah ēsiglini gōsdermesi yalıız. ā susuz oması. hā gelelim ameşıra.
52 şurda ameřirānemiz vardı. azanı āřamdan ordum. unnarı heP bi elden geiriydim. **AK:**
53 beyazlara. **HŞ:** beyazları uvādım uvādım. bi kirini aıdırđım. undan sona tekrardan
54 kil olurdu, killēdim. ah o killē ołsa da hinci ameřır yıasa. vardır. vardır emme ali
55 alışdı tembelliye. unnan sora unu doldurudum, gelirdim eve, hadi gine on dene ine
56 sāca. hadī sabālen akca yine on ine i sāca, hadi gi.. ineklē gitmeğen gidē ı..
57 azanı altını yaādım. Pen burdān arnımı doyuru varıdım, azan aynıyıpduro lōpür
58 lōpür ār gibi. ali unnarı ūv baam bi uvādım. undan sona dullāřı, yeiden bi daha atādım
59 azāna. iki sefer. al aradan bi řōle solmazlanı vesin. undan sona tekrar bi aralıla minder
60 yūzlēmiz olur bōle kōkleme mindē dellerdi evelē. nerde anepe? orta yerde bi hasır, kilim

61 yōK. ğıyılara bōle yayallādı, zobuya şuriya ğurādıK gelen_onu köşşeye geş köşşeye şu
62 köşşe işde şullā köşşē. aha ōle yapādıK. ullāda yurdum. bi ğazan su ğordum. ğayınvalīdemi
63 yıkādım, kendim yıkınırdım, görümcēlē yıkânır_ışde ğor gelirdik. banyoluK yoKdū, banyō
64 yoK bi şē yoK. ğışīn buz dutadı. buzu ğirādıK ğirādıK ğiradık çameşir yıkardık. çocuklamızıñ
65 bēzini yıkādıK. hinci bēz mi yıkeyyollā? bunu be.. bezden çatır çatır çekēsın, yarısı Taşda
66 ğalır. hadī ya. işTe nāpāsıñ? isdēseñ_āzına ğuy. ğuyabilīñ. yaşāsıñ yaşāsıñ, az çoK yaşa. baK
67 ben bile yaşayıp da on yēdi yaşımdā sen de ufaK geldıñ ben de ufaK geldim. ğızma derin
68 ben bunnarā hē ğızma derin. ğızsañ nāpcēñ? olcaK. āşa.. emmē benim ğayınımı sen bilmeñ.
69 benim ğayınām vāy vāy vāy. sen senī hacı dēzemi her şeyi dēyoñ. sen bi de baKam ğızım.
70 ōle bi osmanı, sen bi laf sōle baKam seni dövēdi. hiş şōle olan lafı sōleđi ben ğık āzımı
71 açama.. bōle āzlā çekedim benim ğık sesim çıkar.. ne adama deyebilīrsıñ ne bi gidib_anaña
72 deyebilīrsıñ? sen bi de baKam sıkısa. ōle olımsa geçinilir mi ğızım bi āvde? iki dene
73 görümce, al arKadan bi de ālti getTi. geçinilir mi? geçinilmez ōle hē.. adam her duydūñu
74 adama dersēñ, her duydūñu gide anana dersēñ, gide ananıñ_evinde oturuş geçim_olmaz.
75 undan_oluyor hinci. e bis hiş bōle çekē durūduK. başıñız yarılırsa örtmeñiziz_çinde dellēdi
76 bize, yeñi.. ğoluñuz ğırılma yeñiñiziz_çinde dellēđi, ğoluñ burda dursun hiş kimsiye demeñ
77 delledi, demēzdik. bōle bōle ğün geçirdik ğızım. emme çoK_eyi, çoK ra_ıTım. neden?
78 çalışır gelirdim, üzüntüm yoKdu, ğafāmda ilgim yoKdu. çocūmu sancā sarādım, yatırdım
79 ğocam gelecek de ōh. üş ğat dōşē_ı yı_ādım bōlē ... Pıra_ırdım. ğaryola nērdē? hē ğaryola
80 olsa. emme ēyīdig_emme inci hincikilēñ her şēsi bōl rıhatları va da huzurları yoK dē mi?
81 biliyoşuñuS siz hep. inci genşlē hep_ōle eme. ne seniñki ne benimki. hepsi ōle. işde bōle
82 ğıSım. **Sİ: Ne yemek yapıyordun? HŞ: yimeyi evde kendim yapādım. ne yapādım? fasillē,**
83 nohōT, mērcimēk, paTetīs, undān sona tarana çōrbasī, yo_urt çorbası yapādım, süzme
84 yo_urtdan. **Sİ: Buranın meşhur bir yemeği var mı? HŞ: buranıñ ye.. mēşur yimē**
85 dü_ünnēmizde yo_urt çobası. yo_urdu süzüyuz daş gibi. undan sōna yımırta ğırarız, un
86 ğuyarıS, unu çırpırıs çırpırıs çırpırıs, pirinci de ayrı yerde bişirisıñ. unu ōle bişirisıñ. fasille
87 yapāsıñ. hinci et_oluyo. eveli fasille olurdu, ğuru_fasille, ētli ğuru_fasille olurdu. undan
88 sona pilav_olurdu, hēlva olurdu. yō alınırđı, hāzır_alınırđı kim ğarcık? beñ ō köve çoK
89 yimeK yapdım. köv aşcılığ ğayınām yapadı. sonra unuñ_elinden ben_aldım, ben de çoK
90 yapdım. **Sİ: Güzel yapıyormuşsun demek ki. HŞ: e güzel yapıyōdum yapıdırılādı hep. hinci**
91 işde dedim ya kimseniñ baK yimēni baK aşcıla.. yimeklēni beyenmem. pilavları ayğazda
92 bōle ilas.. pilasdiK gibi oluyo. benim pilavlām bōle pirişlēm dāne dāne dōkülür, hiş birbirine
93 deymeşđi. āltına bōle odun ğorduK, purut derdiK süpürge deni hinci. purut dē dālādan
94 getiridik. **Sİ: Ne derdiniz? HŞ: süpürge, süpürge. urdan sōna unū ben ğali yıkīyon, āşa sen**

95 bunun ğıyılānı purutTur ben ğāli ğārişdır baċan ğarişdır dibine dutTurmīcın. hemen baċdım
96 Pi hadī indirin bunu. unū ōrteċ, ōn ğazan, on_iki ğazan bōle dōşēdim ğara ğazannān.
97 undan sona ūsdünū ōrtēdim. acıċ su.. şēleri geşdi mi hemen ğarabīber_ekēdim_üsTüne.
98 ğarişdırdım yapāđım bōle silkim silkim silkilirdi. yime de yanında yat. hinci bu ayğazlāċ
99 yimeklēni ben sevmeyon_emme napcān? kimse yabmeyo hinci odunnan_ōle. yō yo yo
100 buzdolabı nērde? ğurban gelir etleri yiyebilirseċ yiceċ, ğavırısāċ ğavırcāċ, ğavıramadıċ nı
101 ğoċā hadi götü dereye at köpeklē yirdi. /.../ **HŞ:** fatmā ābemgile dedi gitTik de baċdıċ dedi.
102 amanıċ bi gör_anne dē.. aman bi gör ģacı_anne deyō, ūlkü de dēyo, ta aċlında gidēken deyo
103 hasdaymışdı amcam deyo. u vakit deyē bōle hasdaymışdı, ummahanıċ dü_ünde oynadı
104 başġa abdilla gidēken başġa dēyo. /.../ **HŞ:** bek.. hē bekmez ğaynadırdıċ pañçardan. bi araba
105 pañçar getiriz unu ğāli ğoċsulā gelir soyādı. makine vārdı. makinēyner bōle ğıy.. çekēdig_ō
106 pañçalārı. iki dene ğazān ğorduċ. bu yannı şı.. beKme.. şıra ğollādı. burıyı da beKmezi ğo..
107 u yanda içiriK ğaynar, bu yanda da şıra ğaynādı beKmēS. bekmez_olu bi.. görmediċ ni? heP
108 buġarda falan ğaynad.. bizim bu aşşāla şēdi, fırın_ēvi denilirdi eveli, ullāra yapādıċ, iki dene
109 ğazanı ğōrdüċ, bi de buriye ğorduċ uriye burdan_alır şırayı süzēsıċ, ōtegi bekmez_öldü
110 mu unu alırsıċ u şırayı ğuyasıċ. ōte yanna u içiri_ alırsıċ başġa yeċiden pañçar ğuyā ğorsun.
111 nohōdumuS kendimiziċdi baċ, fasille kendimiziċdi, patetis kendimiziċ, sovan kendimiziċ.
112 hinci heP sātın. bi ğula şu Kādā bi şē verceg_evde bi şey yok ğıSım, hepsi sātın. bi
113 pirinÇ_ālırdıċ. e bulġulları çuvallānan yapādıċ. dē altı yedi kile bulġur ğaynadırdıċ. oturu
114 bi de bōle el dermeninde çekēdik. elimizde toċmaċlā olurdu bōle dübeK vardı. unda
115 dövēdik. dövēdiK. /.../ **HŞ:** undan sona iki ālti girēdiK ğāli çinne baċam çinne şu ğazannarı
116 bōle diSēdiK buġara. unnarı süzēdi. unnan sona tekrardan_unu keselēdiK daşlāċ_üstüne
117 ayrı ğazıK ğorduċ bōle iki dene üstüne keseleri yatırdıċ, süzēdi. varıdıċ, altını üstüne
118 çevirēdiK, daş gibi olmuş sabālin_alır gelirdik dambaşlāna bōle kiremit dē_ildi, topraċdı.
119 ullāra bōle bōle bōle bōle bōle bōle ğōrdüċ. undan sona acıK ğurudu mu hadi oturuduċ ğali
120 elimizilen bōle uvalādıċ_unu. uvalā uvaladıċ bōle yı_ılırdı. /.../ **HŞ:** hem baċ bu
121 ocaċbaşınıċ ğayı.. şē ğaynatam_ölenden sona ğayınbabam, annē ğayınvalidem bunu burıya
122 ocaċbaşı şı_yapdı. yoċarıya çıkarēdım ben baċılārı, suları. /.../ **HŞ:** benim geldimde bura
123 çoċ ğalabalıċdı, bu ēv, bobam aman dimiş yapabilceK mi yapamıycaċ mı dēmiş, ğüççüK ya
124 on yēdi yaşında. hiÇ_ineċ sāmādim. ğēldim. bi teg_ineċleri va burda da. u dā buzāsı yoċ,
125 o_ursaċ delle. sabālin ğāċdım. nē duvaċ dellē işTe ērtesi ğün ha. büyün geldim ertesı ğün
126 ğāċdım. urdan sonı u ğün ekme_ı yidiK, daha ertesı ğün ğāċdım, anam, ğayınnam dedi ċını,
127 gelin hadi ine_ı sā da ge değı. ineK nērden sa_ılı, nası oturulu hiş bilmen. ğaynatam dedi ki
128 yā hakimē değı adı hakimiydi, yollama dēmiş. eliniċ ğınısınnan, sen ğarışma dēmiş. böyün

129 gitmeŞşe u bi dā gitmez dimiş. gidişim gidiş_oldu. bi ineKden on ön inèyi doĸuz_ineyi
130 kendim sa_ādım. **Sİ: Öğretmediler mi sana nasıl yapıldıĸını?** **HŞ:** evde mi? kendi evmiSde
131 mi? **Sİ: Yok burada.** **HŞ:** yō gid_ine_ı sā gel dedi işde. gitTim sağdım geldim. gidişim
132 gidiş_oldū. ēmizde bi sağıyın diye otTum, hana ābem amān yengem, abam vardı sa_ā.. bi
133 gün hadi dedile sen sāy dedile. sol tarafından_otumuşum, nè bilem ben? binnā baņa
134 gülüşdüle. hē siz mi bākırı alı da ... ta ĸoca ĸapıladan dışarı fillādıvèdim. undan sona gitTilē
135 bākırı getTile. bākam bi de burda fillāt. dē mi? ananıĸ_évinde yapıyoduņ burda yap hadi.
136 bōle bōle geşdi eme çoK_éyiydim ĸızım, çoĸ rāhatTim. òle nè.. şedīm, huzullūdum. hinci
137 ĸafamda biņ bir türlü işēlē va. namaza durun, ĸaş dene ĸıldımı bilemen. tekrardan gini
138 ĸıların. unuduyon. ĸafama bi şe daĸdım mı unuduyon. daĸmıyen diyon namaza durdum mu
139 geliyo. emme eveli hiş ĸafamda bi şey yoktu. işde bōle.

TEPEBAŞI - Kavacık

Kaynak kişi : Müzeyyen Oflaz, 70, İlkokul 3
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Balkon
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Günlük hayat, Düğün, Yöresel kıyafetler, Mani

1 **Sİ: Adın neydi? MO:** adım benim müziyen. **Sİ: Müzeyyen? MO:** oflaz. **Sİ: Kaç yaşındasın?**
2 **MO:** ben yetmiş yaşındayım. hē. hinci bak ben dā yetmiş yaşından belki büyüyündür de
3 esgiden ben dünyāya gēlmişim, bobam_rahmetlik ēhtiyaT_asgerlīne gitmiş. ben dünyāya
4 ğal.. gelmişin. ē şē_olmamış, adım ğonmamış benim. adım ğonmēyince e ev sa_ibi kendi
5 kövlümüzmüşTü benim_adımlı ğoyvemmiş. baqam benim nūFus kādım né zaman_alındı? ē
6 hincī günü gününe alınıyo çocuklā dünyāya geldi mi. evelī bi sene sōna, iki sene sōnā, üş
7 sene sōna dünyāya şē nūvus kādı ōle alınır mıydı. ē hinci baqa deyolā yetmiş yaşındasın.
8 belki ben yetmişimden fazliyin. **Sİ: Nūfus cüzdanına göre yetmişsin. MO:** hē nūvus
9 cüzdanıma göre yetmiş yaşındayım. **Sİ: Okula gittin mi? MO:** okula gitTim. bizim
10 günümüzde yūç senēydi okullā. üşten diplomamız vārdı. sōnadan beş çıkdı. ē_ışTē unda
11 sōna burlān_okulları ğapandı. **Sİ: Siz burada gittiniz değil mi? MO:** biz burda gitTik. burda
12 okulumuz vardı. hinci urā yıkıldı. sōnadan_okul yapıldı. İşte bōle. **Sİ: Eskiden bir gün**
13 **akşama kadar ne işler yapıyordunuz? MO:** bak hinci bir gün_āşama ğadar ne iş yapam? hinci
14 işlē yōķ, döverbiçerlē va. bizim günnēmizde elnen oraķ biçerlēdi, tırpannan. e bizlē giderdik
15 desTe yapardık, dırmıķ yapardık, çekerdik. çocuklāmız vardı çocuklāmıza bakamazdık.
16 çocuklāmızı ğıra götürüyduk. arabalān_altında dört tekerli köv_arabaları, at_arabaları.
17 undan unnān_altında çocuklāmız, biz işTe bōle yarışrdık. urdan gelirdik āşamnen, bizi dē
18 tarlanıñ bi başında indiriveriydi adamnā, burçaķ yolardık. bostan_ekērdiK, bostan ğazardıK.
19 undan sōna ayçiçē ğazardıK ekērdik. haşēş ekērdik, mısır ekērdik. bunnarı heP kendimiS
20 elimiznen ğaldırıydık. undan biçērdik. hinci döverbiçere vēriyolā. bizlēñ günneri zordu
21 ğızım. tekne dolusū ekmek yapardık, sabāleyn gün dōmadan ğalkardık. fırına getiriydik
22 tekneyi, otuz dene bi tekne hamur, otuz dene ekmeğ_olurdu. ya bi havta yirdik yā dahā
23 haftadan_az yirdik. İşTe bizlē bōle hinci bazar_ekme_ı yīyoz, şunu yapıyoz hinci. **Sİ: Hiç**
24 **ekmek yapmıyor musunuz? MO:** yapmı.. yapmēyoz. bir_ki yapannā ba ğışın. ē hinci
25 un_üvütmēyolā. evelī harmanı atdı mı harmanı ğaldırdı mı de_irmenniK yıkdık. buydey
26 yıkdık. avluñda ğuyun varısa ğuyun başında, yōksā bu çeşmelēde buydey yıkdık,

27 de_irmennik. undan bulğur yapardıK, tarna yapardıK. undan bekmez ğaynadırdıK,
28 pancar_ekerdik. undan bālāmız vardı şu yanda üzüm bekmezī ğaynadırdıK. hişde bōledik
29 hinci yōk hincī zengini de gidiyo bi çuval_un satın_alıyo, fakiri de gidiyo bi çuval
30 un_alıyo. eveli fakir bile buydey_alırdı da deyirmene giderdi. hambarlānı dolduruydu,
31 çuvallānı dolduruydu. ē hincī mercimē, nohudū, fasilleyi satın_alıyos. eveli kendi
32 tarlamıznan ğalkardı. kendimiz ğaldırıydıK. çuvallarā doldurū hambar_evinē şē_ıderdiK,
33 çuvallardıK. bi misāfirimiz gelsin amanın ğayınnam_ırametliK_ōle derdi, ğız_āccıK fasille
34 ğuyuveñ, mercimeK ğuyuveñ yavıt nohuT ğuyuveñ derdi. e hinci ōle denmēyo. hinci yōk.
35 hinci herkes satın_alıyo. tarlası va toğadı va emme satın_alıyo ğısım. yōk. **Sİ: Tarla boş mu**
36 **duruyor? MO:** boş durmēyo. ekiyo ekin_ekiyo. bōle nohuT fasillē eken yōk ğāli. ğırkda bi
37 nohud_eken_olursa oluyo olmaSsa u da yōk. yoK unnarı ekmeyo milleT hinci genşlēmiz
38 ekmeyo. bizlē ekdik, bizlē yarışdıK. bizlē.. **Sİ: Gençler var mı köyde? MO:** kōde ōle bi
39 gencimiz de yōk. kö_ümüz azaldı bizim kö_ümüz çoKdu. e milleT şēre KitTī.
40 şherden_işde emekli olannā geri geliyo, olmāyannā gelmeyo. ōle gencimiz de yōk. işTe
41 bōle biz de burda yaşēyoS. **Sİ: Kaç yaşında evlendin? MO:** ben_on_ıaltı yaşında evlendim.
42 baK, on_ıaltı yaşında evlendim. benim ğız ğardışlām, iki dene ğız ğardışım_ıardı unnar da
43 on_ıaltı yaşında evlendi. ben kendī iki dene ğızım_ıardı unnarı da ben_on_ıaltı yaşında
44 vedim. **Sİ: Küçüklermiş daha. MO:** e baK u_zaman ne bilen u_zaman_ōlēdi, ōle veriyoduK.
45 ōlannām gec_evlendi emme ğızlāmı ōle vedik. **Sİ: Nereye evlendi kızların? MO:** u_zaman
46 şherde duruyoduK. burdan biz de şhere gitTikdī. şherden geri buriye geldik dedemiz şeker
47 hasTası ōldu. buriye geldiK. buriye gelince çocuklāmıS şherde ğaldı. undan ev.. everdiKdi
48 çocukları da. şēre vedik. unnā da kōden, büyük dāmādım afyondan. döverden, afyon
49 döverden. u ğızım da hinci buriye geldi. undan üş dene ğızı va. ğızını çıkartTı ğızlānı
50 çıkartTı u da burda duruyō. undān ōlum şē.. ğızımın biri de bekdeş kövü vadır bu tarafda
51 çerkes. uriyē unnā da ğoñşumuzdu. u da ğaşdı unnara. hinci u boşanıyo. hinci u boşanıyo. üş
52 dene ğızı va. boşanıyō. unnā da buriye ev yapıdıla. bobaları yer vediydi. uriye biri yapıdı,
53 güççük de yapıdı. hinci bëyi turuyo, bëyi kövüne gitcēmiş ğāli. unnā da buriye gelceklē ğızım
54 da. bura da KüççüK_ölumuñ. ğızlādan büyüK_olan da birin dē dē hu yanda arsası va
55 büyüK_ölumuñ da. işde u da urda, unnā da gelceKlē, hepsi Te geri gelceklē işTe. kövden
56 gitTik gerisin geri geldik. /.../

57 **Sİ: Ne giydin? MO:** ben ğaTiFe geydim. eveli bizim günümüzde ğaTiFēdi. e bōle dallı
58 elmāsiyelē vardı ğaTiFelē vardı simni. bizim günnēmizde ōlēdi. bu gelinniklē nişannıkla
59 sōnadan çıkdı. bizim gelinnimiz nişannımız bi ğaTiFēdi. eveli bōle şe bilezikkē olurdu,
60 savatlı bileziK bōle burları şēli, siyahlı beyazlı ōle şēli. işTe ōle bilezikkē olurdu, altın

61 yaparlādı. ğuşak yaparlardı, altın Kuřaklā olurdu kümüşlü altınmı. işTe ā bōle işTe bizlē de
62 ōle gelin_olduğ. cilid_oyarlādı. hinci baĶ_unnarı ğaldırdılā. esgiden gelin gelcē vaĳıt
63 gelin gelir de yemeyi yiyenden sōna bī Şeye cilid_oynameye ıĳarlā atlānan. birbirlēne
64 atarlā. urdan atları ğoyverilē hadi yallah Şeye, ōlan_evine. ōlan_evinden bu merdimenden
65 hinci biĳ Őurdan ıĳdıĳ burdan taĳır taĳır taĳır taĳır at ıĳar, ūsTünde insannan buriye girer.
66 bu eyilir ūsTündeki insan buriye girēr, bahşışımı isdeyyon dēr, bāřıř. ne vercēř, para mı
67 vercēř, bāřma mı vercēř, eveli bōlēdi. e ōle verilēdi. hinci baĶ_unnarı ğaldırdılā
68 bizim_unnā yoĳ. pēlifannā gelirdī yālī. u dē Şurıya cāmi yapıldı. urda oynarlādı. milleT
69 toplanırdı. tenekelēnen yāları ğorlādı ōle oynarlādı. hi hinci yoĳ Kālī unnā bitTi. unnarı
70 bitirdile yapmeyyola. hinci ĳalğı geliyo, bir Şesine. hani bi gece bi ğündüz ōlene ğadar alıyo
71 gidiyo. eveli ōle de_ıldı. cumā ğünden gelirdi, sabā ğadar da u alğıcılاری uyutmazlādı. aş
72 dene kō_ümüzdē oda vardı kōv_odaları vardī. urlara ūnnerlēdi deliğannılā, ē hepsini ayrı
73 ayrı. Őurdan bi dūyüncü gelsiņ hinci dūyüncü ıĳıP geliyō avlıya. eveli ōle de_ıldı. mezer
74 dōrundan, ōrezden, suluğareřdan dūyüncü gelirken daha kōvün_icine girmeden taĳır taĳır
75 taĳır taĳır silāh_atarlādı, dabanca atarlādı. undan sōna burdan sēman dutuřurlādı. hadi yallah
76 urda dūyüncüyü ğarřırlādı. alırlā gelirlēdi, her taraftan. eyer bōle habersiz geldi mi kōvün
77 eşmesine basarlādı. işgi isderlēdi. undan bōle ādetlēmiz vardı. hinci baĶ_unnarı ğaldırdılā,
78 unnā yoĳ ğālī. dāmāt yıĳarlādı, pazar ğün. **Sİ: O nasıldı? MO:** e işde unu da bōle dāmādī
79 sabālen_alır burdan Őēlē, arĳadeřları. türkü sōleye türkü sōleye u çeşmeye ğötürülerdi.
80 Çeşmede, urda işde içeriye ğuyarlā, yıĳamazlā da hamama varı gelir ğoya yıĳēyolāmiř gibi,
81 urda ūsTünü deņiřdiri u çeřmede. urdan ıĳar. undan ilkin_ahara atarlā, dāmādı.
82 urdan_eriye girer, ūsTünü soyunur, ıĳar. türkü sōleye türkü sōleye sen_āĳrabasıņ saņa
83 gelirle. senden bi taviğ_alırlā. türkü sōleye sōleye şu āĳrabasına giderlē, undan bi şişe işgi
84 alırla. bıldır ğörümcemiņ_ōlu eskişerde dūyün yapıdı, yeşiltepede. ğızı da odunpazarı
85 tarafından_aldılā. ğız da kōylü de urıya āĳrabaları varımış uriye getimiřlē, urdan_alceklē.
86 odunpazarına varıyolā gelin_almaĳcılā iniyo arabadan. bi sēman dutuyolā urdan yolları
87 ğapēyolā. türkü sōleye türkü sōleye ğız_evine varıyola. urda oynēyolā. urdan gelini alıP
88 geliyolā. esKi ādeti ğoya yapceg_olmuřlā emme e uriye uņa da mısāde itmemiřlē urlāda.
89 yolları vilān ğapeyince izin vēmemiřle. İşde eveli bōle ādetlēmiz vardı hinci baĳ yoĳ_ōle
90 ādetlēmiz bitTi ğālī. **Sİ: Mani sōylüyor muydunuz? MO:** sōlerdik. **Sİ: Aklında var mı? Bir**
91 **tane sōyle. MO:** nası sōleyen? hinci bōle řē yapardıĶ, tarlalāda bu dē u tarladan ta şu tarlaya
92 māni atardıĳ, birbirimize.

93 su gelir gelin mi?

94 daş duvar deleyin mi?

95 eyer işi yapameyyosañ

96 yardıma geliyin ni?

97 e u da urdan derdi:

98 su gelir gelemeSsiñ

99 daş duvar delemeSsiñ

100 dōru sōle sözüñü

101 yardıma gelemeSsiñ.

102 bōle birbirimize māni atardık. hinci baḲunnā yōḲ. eveli çapeye çapecimiz olurdu.

103 yolmecimiz olurdu. yolmeye giderdiK genşleri, eveli genşler çoḲdu. bizlēñ akrenneri,

104 bizlēden böyüḲolannā çoḲdu genş gencimiz. undan böyün saña yolmeye giderdiK. böyün

105 bu tarla bitcēk. sen bi yeşil yazma geti. ebeli Kırep derdik, ipeklī şeylē, yazmalā bardı, pullū.

106 undan bi ğırmızı, bi yēşil, bi mābi, bi beyaz nēse al da ge, uzun bi dēnek geti, sopa. undan

107 sōna unnara bālarlādı. bāleyince ğāli deliĝannılāñ haberi olurdu. deliĝannılā böyün saña eveli

108 öküz güdürlēdi, beygir güderlēdi ğırlarda. birbirlēne ğoyan işde filāncanıñ yolmecisi varmış,

109 burdan öti yanna gidiyomuş. deliĝannılā heP bōle taḲır taḲır biz ğāli genşlē türkū sōleye

110 sōleye arabalā bōle yan yana gidēdi se.. at arabaları, sen beni geşceñ, ben seni geşceñ.

111 undan türkū sōleye sōleye giderdik uriye. u genşlēde bütün dabanca atarlādı taḲır taḲır taḲır

112 taḲır hiş durmadan dabanca atarlādı. işde ebeli baḲ hinci u ādetlēmiz bizim ğalmadı. unnā

113 ğalmadı heP PitTi. yōḲ. **Sİ: Güzeldi deĝil mi eskiden? MO:** e esgiden sen nerem dēyoñ

114 ğızım? gözeldi tabi. esgiden hePsi gözeldi. yōḲ hinci. hinci her şeyi satına bindi her şē işde.

115 esgi ğünnē yōḲ. esgi ğünnē yōḲ, ebeli de bōle hasTa olmazdıḲ. hinci ğāli genşlēmiz bütün

116 hasTa niçin? çalışmeyyolā. ... yapıyola, ölüyola. şuriye çıḲ ay ıscā çıḲmeyiz yō. aha baḲ ben

117 ğocaĝarıyın dē şurda sarımsaḲ çıkardıyodun siziñ geldıñizde. ē ben şu ğoñşu dēyo Ḳu unnā

118 şherden gelme şu arḲadaḲınnā, ıscāḲda Tışarıya ne çıḲıyoñ yaşlı hāliñde hasTa olursuñ. bu

119 ıscāḲlā ıscāḲ de il. eveli aha şuriye ğöremezdıñ bōle allı yeşilli ıscāḲ. ōle ıscāḲ vardı eveli.

120 hinci ıscāḲlā yōḲ. hinci ıscāḲlā yōḲ. hinci işlē yōḲ. döverbiçernen bi ğünde harmandan

121 ğalkıP atıyo işTe. ebeli bōlēdik bis. eveli at arabalānnan şere giderdik. baḲ hinci vızır vızır

122 her yaḲamıs, arabalāmız dolū. her yaḲa inesar belediyesi burdan geçer, çalkarā şē burdan

123 geçer, avlamış burdan geçer. kendi belediyemiz va. e hinci her yaḲamıs çoḲ araba. eveli

- 124   yoğdu. dē burlara gitcēz de urlāda araba bulcēz daş_ocađlānda da biniP de şēre gitceS. iŞTe.
125   eveli ōlēdik. hinci yođ. atnan, ōkūznēn iş yapārdıđ. hinci yōđ.

TEPEBAŞI - Keskin

Kaynak kişi : Azime Kayhan, 66, İlkokul; Nursel Kula, 50, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Tanışma, Düğün, Çocuk oyunları, Ramazanlar

- 1 **SGA: İsminiz ne? AK:** aSime kayhan. **SGA: Kaç yaşındasınız? AK:** atmış_älti yaşımıdın
2 yavrum. **SGA: Okula gittin mi? AK:** beşTen çıktım. beşe ğadā gittim. **SGA: Bu köyde mi**
3 **doğdun büyüdüñ? AK:** burda dödum böyüdüm. beşe ğadā gittim. beşde Kārñemi aldım.
4 nişannandım beşinÇi sınıfda, on bir yaşında. on_älti yaşında gelin_öldüm. **SGA: Dört sene**
5 **beklediler mi? AK:** dört sene nişannı bekledilē. bi eviñ bi ölüydu. biz de birbirimizi sevdik,
6 bekledik. e işde böle, eveli böledi yavrum. hinÇikilē geziyō şangada şıngada arabalāda ... ne
7 geçim va ne huzur va. allaha şükür yavrum. ön bir yaşında nişannandım, atmış beş yaşımıza
8 ğadar sürdürdük. beyim_öldü atmış sekiz yaşında. **SGA: Allah rahmet eylesin. AK:** āmin,
9 āmin yavrum. çok mutlūduk. dört çocūmuz vardı. çok huzullūyudum. güzel vakit geçirdim.
10 inşallah yaşılılīm da vakit güzel geçir. āhiretTe öbür dünyadı dı güzel geşsin yavrum. böle
11 günnēmiS geşdi. **SGA: Siz Manavsınız değil mi? AK:** eveT, eveT manav.
- 12 **SGA: Düğünleriniz nasıl olurdu eskiden? AK:** bizim esgiden dü_ünnēimiz yavrım biS ba.. bi
13 bazar başlardık. ğına ğorduk. başımızı, saşlāmıza ğına yaķallādı. üş.. iki kere ğına yaķılırdı.
14 bi gün duru ētesi gün yaķılırdı. dēsana ği. **NK:** yaķılı işTe bi hafta öñü başlārđı. bi hafta
15 dü_ün yapādıķ. bi hāFta sonu da elimize ayāmıza ğına_gecesi.. **AK:** bi hafta dü_ün
16 yapārđık. pēşembe gecesi çeyiz serilirdi çeyiz_älti yapılırdı genşlere dāmāT. cumā gün gelin
17 hamamı olurdu. otoPislere binērdiK gelin hamamına gidērdik. urda seytinnen hevla yicēz
18 ekmek yicez diye ğırılmış gibi bāÇçede bı.. ekmek yirdik, bāñyonūñ, banyonūñ bāçasında
19 sofrā ğurallādı. ... gidērdik ekmek zeytinnen_ekmek yicez. bazar_ekme_ı yiceS. kendimiz
20 köy_ekme_ı yapıyoS. cümertēsi gün de kıS hamamı dērdik. gelir ... olan tarafı ğız tarafı
21 evde yuķaları yapardā, yuķalādan börek yapallādı. ğabaKları ğaynadıllādı, yuķa
22 böre_ıñ_üsdüne bölü tabaķları ğuyallā geyimnilē, geymeyenne, oynıyanna yemek yirdi. bi
23 güzeldi. hinci hiş dadı yok yavrum. bāzar gün gelin_almā gelillēdi olan tarafı. ğāli yataķlā,
24 yorğannā at_arabalāna gelillēdi at_arabalāna sara, filānca pek güSel yorğan yapmış, filānca
25 yasTıK çoK doldurmuş öle baķışırđık. hinci bir_ay_eveli gidiyo çeyiz. kimse görmēyo.

26 olannan ğız dāmáT götürüyolar çeyizi yayıyollā kimseniğ haberi yoĶ. ... şennik vardı.
27 bizimkilē de yapıyolā ama şindiki ādeti. biz bölēdi bizim zamānımızda yavrum. **SGA:**
28 **Düğünlerde özel oyunlar, şakalar var mıydı? AK:** vardı olmaz mı? yapallādı genşlē. **SGA: Ne**
29 **yaparlardı? AK:** asıl bu yapādı şenniK. geyinirdī. **NK:** yavrum şakalā yapādı. mutlū olunca
30 bölē genşlē, erkeK_ēlbisesi gēyērdiK genşlē gülüşün diyelek. unnara oyun çıkarıveridik
31 işde bölē gülüşüllēdi, oynādık. yani muTluluĶ vardı.

32 **SGA: Çocuk oyunu ne vardı? AK:** met_oynārdık. böyle moĶu oynārdık. **SGA: Neymiş onlar**
33 **biz bilmiyoruz. AK:** baĶ şindi bu.. meselā bi Ķutu dikēdik burıya. unu gelirdik vuruduĶ burda
34 ... bekleyenimiz vardı. hanĝımıSı şē_ıTer devirise ū yenilirdi. **SGA: Bu hangi oyun? AK:** bu
35 moĶayıdı de mi? **NK:** bi Ķutu ĝorduĶ meselā Ķonserve Ķutusu meselā on_ıadım_ıleriye.
36 daşlā da alırdık bölē. kim devirise u yanārdı. **AK:** ebe bu Ķutuyu dikēdi sāna yarışmā, vurmā
37 varıdı. **SGA: Bu oyunun adı ne? AK:** moĶa. **SGA: Öbürti neydi? AK:** met. met deriS,
38 deyneklēĝnen. u da deyneklen_oynanır. **SGA: Deĝneklerle ne yapıyordunuz? AK:** şindi
39 ĝārşıya böyük deyneklēnen bölē dikilillē. bu ortáyā da iki daş ĝoruz, bu deyneyi de bölē
40 ĝollādı. burdan bunu findırdı mı ĝāşıdaĶı çatdaĶ vuruyduĝ. annadın mı? **SGA: Findırıyordun.**
41 **AK:** findırıyōdun. ĝārşıdaĶı vurabilse vuru, vuramadı mı yenilirdi.

42 **SGA: Eskiden Ramazanlar nasıldı? NK:** caminin_ıavlısına meselā zenginē hamır
43 yumuruduĶ. bēsemet deris bölē. bēsemetleri getirilēdi. bis çocukĶar dikilirdik bu
44 cāminin_ıavlısına. gelen çocu_ıa bēsemet verilirdi. nası bi şēdi adı vādı. ramazannā çoĶ
45 gözel geçēdi. **AK:** bēsemetle_ı alır heybeyē doldurulādı. bēsemet şōle şōle yapallādı.
46 davılcımız_ıolurdu hinci hiş davıl yoĶ, teleFon sa_ıTi cıllēcaĶ da cıllārsa cıllā cılamaSsa
47 uyuyaĝalıyoS. davılmıS çıkādı manilē sōlerdī, gecā. biz de çıĶādıĶ_ıunnara bāşış veridik.
48 yemekler_ıalınırdī. yani çoĶ_eyidi. hinci oruş tutan bile yoĶ a yavrum. tōbe yā_ırap, tōbelē
49 yoĶ.. görüyōn çünĶü küna_ı fılan yoĶ. oruş tutan bile yoĶ. **SGA: Köyde de mi tutmuyorlar?**
50 **AK:** köyde de yoĶ. yāni dutuyollā canım var dā ço_ı. esKisi.. **SGA: O peksimet nasıl**
51 **yapılırdı? NK:** bayā mayalı hamırdan yumurulurdu fırinnāmız_ıolurdu bölē saman fırını.
52 fırinnāda ufaĝ_ıufaĶ bölē hamılları küçüĶ küçüĶ_ıekmeklē yapādıĶ. getirilēdi zenginē bölē
53 ūdüllēdi unnarı. burda köylüye da_ıdıllādı. sıraya girēdiK çocukĶan_ıā şu
54 cāminin_ıarĝasında. **AK:** şindi bide da_ılıyo işde u_ızaman begsimeTdi. /.../ **AK:**
55 kö_ıümüzde çiFcilik de va, leşbellig de va hepsi va. hayvan haşat da yapan çoĶ. meselā bū
56 inek hayvan haşat da yapan var. süt, yo_ıurt, sütçülēmiz gelir. **NK:** şindi eveli kendimis
57 yapıyoduĶ her şeyi. şindi sütçülē ĝapıya geliyo alıP gidiyo. ya_ı kendimiS çekēdik
58 makinelēneĝ. şindi yaPmēyos. süTçülē geliyo ĝapıdan_ıalıP gidiyo südü. hem de upucuz

59 sekiS yüz bin liraya. öldü fiyata. /.../ **AK:** husuSi taze peynirâ çalardım. süzegden açardım.
60 ğalıP ğalıP yirdim. penselin yerine geçeş dellēdi. a hinci mikroplu. duzunu ālsın, şōle yap
61 salamurunu ālsın. hususü çalardığ süzeĝlēnen bōle tazesini yimē. hiş de bi şey olmadığ
62 maşalla. /.../ **SGA: Sizin isminizi almadık biz.** **NK:** benim nursel Ėula, nursel Ėula. **SGA: Kaç**
63 **yaşındasınız?** **NK:** ālli. **SGA: Okul?** **NK:** oğul ilĖoĖul. **SGA: Siz de mi burada doğup**
64 **büyüdüünüz?** **NK:** ben de burda dōdum işde şura annēmgilīñ evi. bu köye vādım. ilēde de
65 kendi ēvim. /.../ **AK:** Ėadifeleri geyellēdi eveli, sārĖaları geyellēdi, dü ünnēde Ėadife
66 yannarı işlemeli simni Ėadifeleri. sarĖaları geyellēdi. ĝironnar, ĝiron derdik unnarı geyellēdi.
67 hīnci zangıdı zıngıdığ şullānda elbise /.../ **AK:** siyah örtme örtünürdük bağ hiş
68 siyah örtmeleri Filān atdığ. bi de belediyelig olunca kö ümüz ĝāli hanım olduğ. **NK:**
69 yağında şalvālları dı atcız. **AK:** e genşlē geymeyō emme bizler bōle bi yağalara çıkarıken
70 geyyoz. evde biz de geymeyiz, mağsinen duruS. ya yavrum. **SGA: Saĝolun, aĝzınıza saĝlık.**
71 **Çok teşekkür ederiz.** **AK:** bi şı di il.

TEPEBAŞI - Muttalıp

Kaynak kişi : Süleyman Yıldırım, 76, İlkokul 3
Derleyen : Fatih Doğru
Derleme yeri : Köy kahvesi
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Çiftçilik, Çocuk oyunları, Bayramlar, Düğün, Deprem

- 1 **SY:** arkadaş şâ_ıtlik ma_ıtlikse.. **FD:** Yok amca sadece sohbet edeceğiz. **SY:** iyi hoş ge..
2 hoş geldiñ. **FD:** Hoşbulduk. Nasılsın? Elini öpeyim. **SY:** sa_ol. allah rāzı osun. çok yaşa hadi.
3 **FD:** Adın soyadın ne amca? **SY:** süléyman yıldırım. **FD:** Yaşın kaç? **SY:** yétmiş_altı. **FD:**
4 Okul okudun mu? **SY:** üçe ğadar. **FD:** Ondan sonra? **SY:** undan sōna kendi kendimizi
5 örettik_ışte, yetiştīdik. **FD:** Ne iş yaptın? **SY:** çivçiliK yapıdık, çobannık yapıdık, bekállık
6 yaptık. āmette mēmette çalışdık hizmeTçiliK yapıdık. undan sona kendi işimizde çalışdık
7 filān. ortakçılıK yaptık, icārçılıK yaptıK, bü güne geldik yani. **FD:** Doğma büyüme bu köylü
8 müsün? **SY:** yō. on_iki yaşında başğa bi yerden geldik. bozdā kö_ünden şurda. sēne kırk
9 seKizde. hesāb_ıt. ben otuz yēdi do_umnuyun. kırk segizde geldiK, on_iki yaşındağan
10 buriya gelmişTim_ışTe. atmış atmış beş sēne oluyo. hē nē sorcañ? bi şē mi sorcañ? örencēm
11 bi šē mi?
- 12 **FD:** Eski gelenek görenekleri soracağım. Ne yapardınız eskiden? **SY:** esgiden nāpam_ışte. bu
13 zamannār var ya, bu zamannā yani su dōkmē gidemezdik. şu ayıñ şu günnende. harmancılığ
14 vardı, tırpaTlan biçēdik. tırmıklan toPlardıK. bi tāne dē urda başağ bulursağ urıyı iki seFē
15 dolanīdık. şimdi hic_arçamıza baqmıyoz. tallāda dōkülüp gidiyo saÇılıp gidiyo hiç. olursa
16 da olur, nē olursa tamam_ōldu mu arçamıza bile baqmıyōS ki. şindi bōle. şimdi zaten
17 sabahTan_akşama ğadar ğosa sallardık. āşāmdān sabā ğadağ dırmıK yapardık, deste
18 yapardık. tabi desteden dırmıKdan siz annamaSsıñız da. on bēş, yirmi gün orağları bitīdi mi
19 undan sona sap daşıma başlağdı ħarman yerine. harman_ yerine sap daşırdık, düven sürēdik
20 āşama, sabā ğadan sap getiridik, ākşama ğadan da düven sü.. u düven de bitTikden sonā u
21 çüvdüklēmīz, yīdıklāmızı, tınaz derdik biz_unnarā, unnara savurmā başlarTık. bi yandan
22 düven sürēđdiK, bi yandan_ unu savırđdıK. gece hem saman daşırdık, savurdümüS samanı
23 denēsini ayırdımıS samanı, hem de sabā iki araba bi iki araba, üç_araba nēse işde gücümüz
24 yetTī ğada sap getiridik gene, tallādan getiridik. unu döverdiK falan filān derken işTē iki
25 buçuK_ay ūreşirdık yani ğırda. yani zeman gelī çameşiri yıkama yerinde de_ışdiridik bōle.
26 Çuma namazına gelemezdik yani, elimizinen şe_yapardık bōle. günde iki sa_aT üş sa_aT,

27 dört sa_aT_uykumuz vardı yani. u da gırda yani tallada. bu güne ğadar bōle amma Şimdi
28 allā Şükür Şimdi ... hürriyet va. esgiden emir_altındadık Şimdi hürriyet va. Şimdi baċ..
29 sen_ası nerelisin? **FD: Ben Eskişehirliyim. SY:** sen kileyi biliŋ mi ne oldūnu? **FD: Nasıl**
30 **oluyor kile? SY:** bu arpa būdey kilesi deriz. ölçmeK_çin. biliŋ mi? **FD: Yok ben bilmem.**
31 **SY:** kiledir. buydey otuS kilo gelir bi kile deris. arpa yirmi beş kilo gelir uĝa da bi kile deriS.
32 iki tenegiSi bi kiledir. buydeyiŋ de arpanıŋ da. unnāŋ_ölçüsü vadır tabi ölçē_ı var. biz Kırk
33 kileye yarısı arpa yarısı buydey iki ay çalıŐıyoduċ. gece gündüS çalıŐıyoduċ hem, gece
34 gündüS. Şindi u günnē geşdi Kitti. yetiyodu ama. yetiyodu. nası yetiyodu biliyōŋ mu? ōle
35 sosyeTe yokdu. biz yirmi kile buydey_alıyoduċ iki çocūŋ üŐ çocūŋ varsa unnarı u yirmi kile
36 buydeyi ö_ütTük mü bize bi sene gidiyodu. dērmende ö_üdüb geliyoduċ öle.. u kepēni
37 mepēni biz kendimiz_ayırdık içinden. tamam mı? kepekli ekmek yirdik. u arPıyı da
38 satardıċ da udun kömürü idāreyi de alırdıċ_ışde bōle bōle geçinidik. bōle bōle bōle bōle
39 bōle bu güne geldik. dā başKa? **FD: Bozdaĝ'dan niye geldiniz? SY:** urdan burayı
40 göç_ettik_ışte. annem bobamnan geldim hepimiz göç_ettik ... **FD: Manavsınız deĝil mi?**
41 **SY:** tabi. yörüklēden yani yörük dellēdi. bi ucumuz manav yani bi. esKi dedelemiz burdan
42 Kitme. manav bi ucumuz yörük dellēdi ōle. dē bi buçuċ_iki asırlıċ mesele. **FD: Siz buraya**
43 **sen on iki yaŐındayken geldiniz. SY:** ben_ufaĝ gelmişim bilmen. urda dōdum, burda
44 bōyüdüm yāni ha.

45 **FD: Burada çocuk oyunları oynuyor muydunuz? SY:** çocuĝ_oyunu oynıyamaSsıŋ Kı
46 eliŋ_çirmeS ki sāten. eliŋi soPa dutTuŋ mu hadi baċam bi çivt hayvanıŋ_oludu hayvan
47 meselā sı_ırıŋ, öküzüŋ, mandaŋ her nēse veyā iki inēŋ_oluŋdu hadi Kütmē git. yicek yoċ
48 işcek yoċ napcaŋ? oyun_oynamā işde oyun_oynarsa gırda arKıdaŐlarnan_oynardık. **FD:**
49 **Ne oynuyordunuz? SY:** yā Şimdi hepsini unuttuċ hep. ... oynardık. undan sona ğızıl çıbık
50 derdiK. efendime sōlēŋ, fiçi derdiK bilmem mile derdik. ċaz.. iŐē zerdāli çeKirdeklēni
51 toplardıĝ_unnarı Őe_yapādık, mile yapadık hep bōle. Őindi ne diyolā unu Őindī ū Őindi
52 misKetleri adamnırı atıyolā, demir misget_atıyolā Şindi. biz u_ zaman topraċdan yapādık
53 çamırdan. yani bōle. **FD: Masal anlatırlar mıydı eskiden? SY:** masal ne demek yāni Şindi?
54 **FD: Masal işte, büyüklerin anlattıkları hikayeler. SY:** biz masal dinelemeg_çin
55 ētiyar_arardıċ bōle bi. vay vay vay vay vay. **FD: Var mı aklında? SY:** yo. ĝalmanı yā.
56 ĝalmanı. esgi.. esgilē üreTirdi yav_ışde padişah varmış, vezīri varmış efendime Şunu varmış,
57 bī adam varmış_ışTe Şunu ... birez de yana, eklēllēdi ... biz bōle.. **FD: Biz masal**
58 **dinleyeceĝiz, hiç eskiler anlatmıyor bize masal. SY:** ārkıdeŐ, masalıŋ ne masalıŋ nası oldūnu
59 bilen va mı? masalıŋ nası oldūnu bilen yoċ Őimdi. biz masal dinnemeK_çin yani bāzi
60 ilkoĝul_üçe ĝadā gittik bizim burda ilkoĝul_üçe ĝadādī, be yoċtu. hacı kim_ölmüş bē?

61 **FD: Bayramlarımız nasıldı eskiden? SY:** eski bayramnā şimdi yok. burda da yok yani eski
62 bayramnā. biS_ eskiden burda aqlımız_erdinde, aqlımız_ ermeden kōde hiç hāne
63 bırakmadan ... çocuk olarak da yāni on_iki yaşıma gādā da segiz_on yaşı.. bizim
64 kö_ümüs kırk beş_elli hāne bi kō. hiç hāne hānesine girmediğimiz hane galmazdı.
65 hepsini_ elini öpēdiK. öñümüze bi şē torba verilēdi, bez torba. undan_ alırdıK_ iki fisTık,
66 bundan_ alırdıK_ iki şeKer Falan derken dolanır gelirdik. hiş ūramadımız yer galmazdı.
67 ğurbanda ōsun ramazanda ōsun. şimdi burda da vardı bī eskiden. ōle bī ramazan bayramı
68 ğurban bayramı, Kurban bayramında pek şey_olmaz da ramazan bayramında heP cāmileri
69 gezēdik böle hocaları gezēdik, büyükleri gezēdik. gezēdik yani şimdi saygı, hasTaları
70 gezēdik, ziyāret_ iderdik. ... gezerdik. şimdi adam_ evinden çıktı mı dōru ğayfeni_ önüne
71 geliyo, çekiyō çayı bırakıyo çayı.. ğonşusu hasTa bilē yaTsa nāpiyuñ diyen yok yani şimdi,
72 arıyıp soran yok. şimdi böle.

73 **FD: Düğünler kaç gün sürüyordu eskiden? SY:** esgiden bir hafta sürüyodu yā. bir hafta
74 sürüyo.. **FD: Ne yapıyordunuz bir hafta? SY:** ē hani dü_ün_ elnen harman yelenen dellē de,
75 bir hafta eveli gādinnā başlar dü_ün, böyün dü_ün gecesi yarın sunğu gecesi bir gün
76 hamam gecesi şunuñ gēcesi, ertesi gün bū.. böle unnā sıralallā bütün. oğuncu tutāsıñ, yimeK
77 pişirmek_ için tutallā, yimek.. yani yimek pişirmeK_ için. unnā, biliye unnā çünkü. bir hafta
78 eveli başlālādı unnā. **FD: Şimdi değişt mi? SY:** şimdi de_ işdi. hebzi hazıra bindi şimdi.
79 şimdi de_ işmedi gine esKi usul_ gidiyo da e şimdi apallō ba_ırıyo herkes, oğuncu çıkārđı
80 herkes oğuncu kimi oğursa u gelirdi. oğunmıyan_ insan gelmezdi. ğonşu da olsa gelmezdi
81 yani. oğuncu kimi oğursā oğuncu ... yazardı lisdiyi veridi adam. Koca köyde kaç ... ismi
82 varsa. u lisdeye göre yimeK hazırlardı. u lisdeye göre yimek hazırlar, oğuncu kime sōlirse u
83 gelirdi yirdi. ama şimdi apallō ba_ırıyo, yani şimdi duyuyoz apallıdan, oğuncu yok. adamın
84 ğönü isderse gidiyo. sevdī saydı vayavuT tanıdı kişi olursa gidiyō, yimēni yiyip geliyo
85 hemen yoksa ... başğa? /.../

86 **FD: Eskiden köyde bildiğin yangın deprem gibi büyük bir olay olmuş mu? SY:** debrem_ oldu
87 burdā da. elli altıda debrem_ oldu. fāKāt ölen_ olmadı. şurda sırada ufaK ğāyvelē vardı, ben
88 ğāyvede oturuyudum. ben debremiñ ne oldūnu bilmiyom da dā yeñi girdimdi hafTā ğāfe_ de
89 herkez_ oturuyō kimisi oyun_ oynuyo kimi mu_ aPbet soPbet yapıyo. bi sallantı oldu
90 duvar_ elendi böle gözümüñ_ önünde. ğarşıkı duvar böle elendi sangi ğalbur gibi elendi.
91 herkez_ Tışarı attı kendine. üst_ üsde Kıpıdan çıkđık. undan sōna bu burdā şey_ olmadı.
92 burda olan_ olmadı şurdağı ğayı kö_ü var_ işte urdan bi ğocağarı bi çocuklan berāber
93 duvarıñ altında ğalmış. ilk dePremde öldü dedilē işde. bizim burda ölen_ olmadı. fāKāt

94 sallandı. baya devam_itti. bir_ay bir_ay bir buçuk_ay devam_itti. sallandı. bõle arada
95 sırada salladı durdu yāni, gör_du_ğ yāni. undan sona alış_Tık ğāli girdik_evlēmize. hatTā,
96 at_arabası, öKüz_arabası ğoşuyodu_ğ ya u_zaman dışarda arabıyı ... üzerine çadır çek_Tik
97 bõle bi, kilim çekdik. arabanın_çinde yat_Tık. **FD: Bir ay yattınız mı? SY:** hemen hemen
98 yatmışızdır. belki bir_ayı yakın yatmışızdır. bāzī şākıyı sevensē de ... akşamnen gelirmiş,
99 gecē tekeri sallarmış_Tı. güleyim mi āla.. u da bõle içerde şey kelimē şādet getiriyō. yā
100 ar_ıdeş çok günümüz şey geşdi āmma allā çok şükür yā rabbim yā. yalnız hareketlik
101 hareketlik ben ā şimdi cāmiden çı_ğdım, ikinci namazı ğıldım mı tarlıya gidiyom ben.
102 ākşam_ezeni yarım sa_at kılınca_ğā gādar tarlada çalışıyon şimdi vazifem bu. boru
103 de_şdirim, motu_ğ çalışdırım. kendime iş buluyom yani. İtiyacım de_ğil dokuz yüz lira
104 aylı_ğ_alıyom başa yatiyō. fāKāt yetmiyō, vücuta yetmiyo. vücuta dedīm yatamıyom ben.
105 yatamıyom. şindi genşlē ā boş_ve diyo yā. olursa olsun diyo. adam bîrda gezip duruyo da şu
106 sandalyiyi alıp Ta dē şuriya ğoymuyo. nēse ne. kim_ölmüş lē?

TEPEBAŞI - Takmak

Kaynak kişi : Sadık Düzarat, 85, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme yeri : Sokak
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Köy adının kaynağı, Eski hanlar

1 **EB: Takmak adı nereden geliyor?** **SD:** çoğ_ esgiden beri taKmaK yavrum. taKmaK dā
2 geçmek demekmiş. taKmaK geçmēk demekmiş. esgi çoK_ esgiden amma. çoğ_ esgi buranın
3 ismi, esgiden çiflikmiş burası. **EB: O ismi niye vermişler?** **SD:** vermişler_ iŞde. de u_ zaman..
4 takmak demişler. **FD: Ne kadar eski?** **SD:** şimdi eñ_ aşşa iki yüz senelik, dā fazla belki de.
5 **FD: İki yüz seneden çok mu?** **SD:** şimdi zaten bu şimdi bura çiflikmişdi zāten. esgiden
6 çiflikmişdi. bi kişiniñmişdi. burasī, musa_ özū, ğızılinnēr bi kişiniñmişdi. **EB: Sadık amca siz**
7 **misiniz?** **SD:** sādıK eveT benim. **EB: Köyün adı nereden geliyor bulamadık. Sadık amcaya**
8 **gidin o bilir dediler.** **SD:** vallā çoğ_ esgiden yāni ben de bilmiyon çoğ_ esgiden takmaK köyü
9 olarak ğurulmuş yani. çoğ_ esgi. valla aşşa yuKarı iki yüs seneden belKi fazla yāni. **EB:**
10 **Sizin büyüdüğünüz zamanlarda bu köy nasıldı, kaç haneydi?** **SD:** u_ zaman on be.. yirmi
11 yirmi_ beş hāne falan vardı yani. sōnadan da_ ldı. ... okuyan gitTi, yetişen gitTī. bu a..
12 burası bi kişiye bakıyo. yani iki Kişiyē baKamıyyo. tabi ... gidiyo. meselā esgiden
13 ğalabalıkmışdı. bi hāneniñ beş_ altı tāne, on tāne çocū varmışdı. **EB: Sizin soyadınız neydi?**
14 **SD:** sādıK düzarat. **EB: Yaş kaç?** **SD:** yaşı sōlemiyon_ ama nazar_ ereğ diye. seksen bēş. **EB:**
15 **Öğrenim durumunuz nasıl? Okul durumu?** **SD:** okudum tabi. **EB: Kaça kadar okudunuz?** **SD:**
16 beş beşden terk. **EB: Beşi niye bitirmedin?** **SD:** bitirdim beşi dē bit.. undan sona okumadıK
17 yāni. okumadıK. **EB: O zaman okul var mıydı köyde?** **SD:** o zaman köyde okul yokdu. **EB:**
18 **Nereye gittiniz?** **SD:** eskişērde okuduK yi_ enim. **EB: Nasıl gidip geldiniz?** **SD:** eskişērde
19 odu.. odunPazarında otu.. esaS. odunPazarı evimiz var bizim. osmanġāzi ünüvesTe
20 satın_ aldı urayı bi_ iki sever Kittim de. biz dē tekrar fişneli_ e indik fişnelikTen yer_ aldık.
21 **EB: Siz okulu Eskişehir'de mi okudunuz?** **SD:** esgi esgī eskişērde oKudum. yalnız benim
22 çocuKlarım burda okudu. unġan sōna kimisi ünüversiteye Kitti kimiSi şiye Kittī. yani
23 yetişen gidiyō, okuyān. şimdi ğapatTılar_ okulu servis va servisle eskişēre gidiyo. **EB: At**
24 **yetiştiriciliği buraya yeni mi geldi önceden de var mıydı?** **SD:** dā esgiden, on sene filān var
25 yāni. **EB: Çok eskiden yok muydu?** **SD:** çoğ_ esgiden yokdu. esgiden vādı da mesā biz ... at
26 māt ğoşarken vardı esgiden. yāni tıraKtör miraKtör yokKā atlanan ğoşuyoduK. u_ zaman

27 vardı yānī. unđan sōna tıraqtōr.. **EB: Daha eskiden yok muymuş?** **SD:** esgiden yoktu tabi.
28 esgidē gine her hānede at bulunurdu. ama u iş görüyodu at. çifte gidiyoduğ, şe_jre
29 gidiyoduğ, pazārā gidiyoduğ. em_jyī hızlı vesā_jT_atdı esgiden yāni. **EB: Buradan**
30 **Eskişehir'e nasıl gidiyordunuz? Atla mı?** **SD:** atnān, arabāylān meselā at_arabasılan atlan.
31 **EB: Ne kadar sürerdi buradan?** **SD:** vallā dē sabah ... eskişerde ğalcīn, ertesi gün gelceğ, dā
32 ertesi gün gelcen. her gün geri dönemeSsin yāni. e tabī. hatTā ökü_z_arabasına gidenner bi
33 gece yolda yatar.. **EB: Nerede yatıyordu?** **SD:** ha.. yolda. şimdi orman fidanlık var ya,
34 onun_orlarda şey yeri vardı.

35 **EB: Han mı vardı?** **SD:** han de_jil de, geçici açık yani. urda ğalınır ertesi sabā erğenden
36 şe_jre gider handa ğalınır dā ertesinde de üş dört günde anca gelir_eskişerden. esgiden
37 bölēdi. **EB: Eskişehir'de nerede hanlar vardı?** **SD:** eskişe_jir ben sene nereyi tarif_edeğim?
38 reşādiye ça.. Çāmisi var mı? onun karşısında hannar vardı işde urda. şeytan ... derler. da öbür
39 tarafTa varsa bilmiyorum da, ... hannar vardı. **EB: Ne yaptınız orada?** **SD:** bütün_jhtiyācın
40 néyse urda görmē gidiyosun. ne lāzım ne alcān ne satÇan. unnarı işini görüp gel.. dönceksin
41 yani. **EB: Arabayla varıyor hana. Arabayı park ediyor.** **SD:** tabi arāba park_jider. kendi
42 hayvan kendi hayvannāni ahıra çekiyōn. kendin handa yatıyōn. **EB: Yeme içme nasıl oluyor?**
43 **SD:** yēme işmē herkes kendinden. **EB: Para var mı para?** **SD:** var para da yoğ_esgiden. para
44 ne gezer? para da yoğdu. öle uzun boylu bi şey götürüp satāsa unu da ğaça satcek? ... satan
45 unu bitirdi gelir. yetmez zāten. alcāna yetmez götürdū şey. yā. **EB: Hancı para alır mıydı?**
46 **SD:** alı.. alcek tabi herkeziğ geçimi u yüzden. hanığ geçimi u yüzden. **EB: Kaç kuruş alıyordu**
47 **bir akşam için?** **SD:** vallā bilemēcem_ama u_zaman para da ğıymetlīdi yani. alıyodu ğaş
48 para aldīnı bilemēcem. bi lira mı aldı elli ğuruş mu aldı beş ğuruş mu aldı? esgiden beş
49 Ķuruş, beş para bile iş görüyodu beş para. beş para iş görüyodu. **EB: Ne yapıyordunuz beş**
50 **paraya?** **SD:** beş parayı ben veridim bana dört dene şeker veridi bağğal. dört dene ufağ
51 şekerlerden veriydi beş paraya. yā. **EB: Şimdi beş para yok.** **SD:** şindi beş parā. şe pa.. para
52 var var dā artığ yü.. yukarıya çı.. yükseliyō para. beş para filān_jiş görmüyō. beş ğuruş beş
53 ğuruş ... **FD: Manavsınız değil mi?** **SD:** manav. şu ğarşı taraf mācır. eveT. unnā da doğsanda
54 gelmişler ta yāni. ğonşu olarak gelmişle para pul vermeden, kendiğ biliğ esgiden bura
55 çiftlikmişdī /.../ **FD: Boşnaklar varmış bir de.** **SD:** boşnağ var bi tāne boşnağ ta var. boşnağ
56 var. **EB: Boşnaklar ne zaman gelmiş buraya?** **SD:** unnar da es.. esgi esgī, unnar da esgi. eski.
57 unnar da esgi. **EB: Kaç hane var Boşnak?** **SD:** bi hāne boşnağ var. belki orda çekdiyseniz
58 onun_ōlu var_ama. şimcī eyer görcekseniz ben size tarif_edeğim. burdan geçceğ. şimdi şey
59 hafif rampayı çıkdıktan sōra sol taraf de.. a_aş Ķapılı ev. sol tarafta, a_aş Ķapılı. ... araya
60 dönmeden a_aş Ķapılı ev. eyer yı.. şēse bobası evdēyse, evde yoğSa ğızı çıkar. ğızı var

61 bobası va. sana annadır_u, bořnān nerden geldile nerden gittiler. ben nerden geldiklerini ēyce
62 bilemēcen. hem çok Sāmet çekmişle unna gelecekleri zāman ... ğardeşlerin birini ğavur
63 kesmiş. undan gelmişle. kesmiş. ... bobaları annatırdı da şindi yani acāyip ya bizim sefilliK
64 acāyip yani yorgunnuK, durgunnuK, para yok pul yok. aç aç ğaldıla çokları. aç açız dir çok
65 zaman_aç ğaldık dir. şe nasılSa getirmiş artık kendini. benim ğardeřimiñ birini diyō ğavur
66 kesdi diyō. gelmedi diyō. **EB: Çerkez de var değil mi burada? SD:** yō burda çerkez yok.
67 musa_özü var burda, çerkez_orası çerkeS. uluçayır va çerkez, gökçeķısıK va çerkeS. **EB:**
68 **Allah razı olsun, sağolun. SD:** sizden de allā.. isderse yāni sorabilirsiz boşnağ_olarāę_u var.

TEPEBAŞI - Taycılar

Kaynak kişi : Emine Üner, 50, İlkokul; Celal Üner, 55, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Düğün, Türkü, Kış hazırlıkları, Çocuk oyunları

1 EÜ: buyur. Sİ: Adın ne teyze? EÜ: adım emine üner. Sİ: Kaç yaşındasın? EÜ: elli yaşı diyem,
2 elli. evet. Sİ: Okula gittin mi? EÜ: okula ilköğümü bitirdik. Sİ: Burada mı bitirdin? EÜ: burda
3 bitirdik. burda bitirdig_emme bi işe yaramadı kı. bildimizi unuttuğ. dört çocuğuma. ikisi
4 evli, biri nişanlı biri evleneceğüm işde u. e işte hayatımıS, iyiyiz şükür allā. Sİ: Burada
5 doğup büyüdün değil mi? EÜ: burda büyüdüm. eşim de buralı ben de buralıyım. CÜ:
6 hoşgeldiniS. EÜ: git bakam be u da eşim. e eşim otuS senelik muğdar. allaha şükür her şiden
7 memnunuz yāni. dā nē diyem?

8 Sİ: Eskiden düğünleriniz nasıl oluyordu? EÜ: önden düğünümüz işte i öküz arabasına
9 süslüydük, süslüydü. bizim zamanımızda öle gelin geldik biS. süslüydü. arabaya öterldü
10 üstüne, ğali namazla filan ayna filan dağarlardı. gelini içine ğuyarlardı olan evine
11 götürüldü ğız evinden alırlardı da. Sİ: Kaç gün oluyordu düğün? EÜ: bi hafta. Sİ: Bir hafta
12 boyunca neler yapıyorlardı? EÜ: bi hafta boyunca işte ğız evi ğına yakardı. ğıza ilā söyler,
13 annesinden hani şe diye çıkarırkân ondan sönacāzım ğına başlar. işte düğün başlar.
14 çalgıcımız gelir. bir ki gün sönā. ondan sönā işte böyle ... köye yimeK veriz
15 oğuncumuz olur. Sİ: Ne yemekler yapılıyordu? EÜ: ne yemeKlē, ét, pilāf, fasillē, çörbā,
16 salata, unnā ... olurdu yāni. bi hafta sürerdi. Sİ: Yörtük müsünüz siz? EÜ: yörtük.. manavız
17 bis. manavız bis. biz manavız yavrum. işde böyle. düğünümüz böyle. söz yapılır. nişan yaptık
18 ğızıma bi havta eveli. ondağ edrafa bütüm okuduk yāni, çok güzel oldu, çalgılı şeli.
19 geleneğe soruyo düğünde hatırağ varısa diye soruyō hanım ev.. hanım ğızımız. ben de
20 acıK bi şey bildime annadıyon_emme uydur.. ē? hē düğünleri biz.. yavrum işte böyle
21 çalgıcımız olur. önkü günleri ağnadıyon. aklımızda.. hē odun unnā bizim günümüzde
22 odun yōdu hē. sen de diyivē sen dā iyi ağnadırsıñ unuttuğ bak. uydur_uydur bi şī. hē ğınacı
23 hē ğınacı olurdu. Sİ: Sizin adınız neydi? CÜ: ben celal üner. ben muğtarıyın buranığ. EÜ:
24 yavrum ben sanā oruş dıseñiz bi şī.. Sİ: Orucum. EÜ: oruş musuñ? oh yavrum āziña seviyin
25 oh maşalla. annaT annad. bi di sen ağnaT bakam uydur_uydur. CÜ: ğına geceleri
26 düzenniyo herk.. her yer beldede oldü gibi. yani burlā da ğırsal oldü için burda iyence

27 daha güzel olurdu. insannā. EÜ: hataş yaqarlardı yāni orta yere. şinci ışıklā vā düjünnē bir
28 havta boyunca çalgıcılā çalardı. öle öle işde sorgumuz içinde. CÜ: hepsi, şinqi biz biliyoz.
29 bizden sonraki bilmiyo artık. sa.. dört duvar arası güldürtü. bizde çok şeler yani güzel
30 muhabetler olurdu düjünnēde. Sİ: **Eskileri soruyorum ben zaten.** CÜ: eskilere soruyosañ
31 yayaK toplanırdı isannañ ya at arabasınan falan, şe olmadı için, ulaşım olmadı için
32 o zamannāda, at arabasınan, yayaK, aTnan eşekneñ afedērsiñ. toplaşılardı yani günnerce
33 bi eylencē yaParlardı. Sİ: **Teyze o düğün yemeklerinden bir tanesini tarif eder misin?** EÜ:
34 düjün tarifi mēşur.. Sİ: **Ya da sizin Manavların başka meşhur bir yemeği varsa onu da tarif**
35 **edebilirsin.** CÜ: yoK bizdekī heP āynı. bi de işen peK bi şı yoK yav yemeK üzerine
36 bizdeKi.. Sİ: **Sizin hamur işleriniz falan.** EÜ: hē hamır işi yaparız. o yaparız unnarı. meselā
37 yuğa yaparız yāne. hē yuğā şı düjünde bizim şimiz olurdu emme şinci adetle bi laylon
38 çanaqlā gibi oldu yā. şinci bi şı derledi ilk günü yu.. şiniñ düjünüñ başlangıcında iki yenge
39 gezerdi yāni köjün içinde gezerdi, gōşularla ünnerledi. bi kendirik yayarlādı. āyna, elmā
40 dağılırdı yāni şıye, kē.. ü şisinē. u gelen una urıya dökerdi. bundan sona bir dağka ben bi
41 dağka.. CÜ: şindi bunnā şeye çarırlā bi dağka baK bunnā va ya bütün düjüne dā..
42 çarırlardı. onu anlatmıya çalışıyo. herkes unnan geliyō. EÜ: unnan geliyo undan sona biz
43 yuğa açıyordā yengelē yavuT gōşulā yengelē oluyo, olan yēngeleri. ondan sōna pilāf
44 yapıyōz u günü. yuğalān üsTüne gōyup gōyup da dıdılyōdu. şinci bitTi u adetle yāni, bitTi
45 addetlemiS. Sİ: **Ne giyiyordu eskiden gelinler?** EÜ: oñden şalvar vārdı işde. meselā giysimiz
46 aynı şalvar giyedik. al yeşil örterledi yüzüne. işde bōle bōle olurdu yāni. insannā unuduyo
47 giT git heralda sen söyledikin biraz hatırladım. Sİ: **Mani, türkü söylüyor muydunuz?** EÜ:
48 sōleledi sōleledi. Sİ: **Var mı hatırladığın?** EÜ: sōlemiyen unnā. sōlemiyen. sen isdersen git
49 arkaşaşların yanına sen. hadi sen de giT. he olsün seniñ de bi gatKıñ olur. mani şisinde gına
50 şisinde undan git dedimdi ya.

51 anam çıkışın yaylalara yaylası

52 anamın gızı çok baña nēylesiñ?

53 ana türküsü.. hatırlamıycam. CÜ: sen bi üzerine de işdireydiñ. çekim yapıyo haberiñ yoK
54 seniñ yav. EÜ: çe.. üzerim olsun, iyi benim üzerim. şalvar olsun canım şinci gāli şalvar
55 bitTi gāli. Sİ: **Hayırlayamadın mı?** EÜ: hatırlıyım. gına tutarlādı yēngelē. undan sōna
56 işde gınacımız olurdu. bi havta sürerdi. gızı ivden ilk sevtā çıkarırkan ilāhinen çıkarırlādı.
57 anam çıkışın yaylalara yaylasıñ, anamın gızı çok baña nēylesiñ diye bi ilā sōlelerdi. undan
58 sona ālediceK bi şilē olur yāni. Sİ: **Hatırlayamadın herhalde.** EÜ: hatırlıyım. çok

59 düşündüm hatırlıymadım. bi şiler söylemeK_istērdim, ğafam durdu. **Sİ: Masal biliyor**
60 **musun? EÜ:** masāl.. biz de mesal bilmiyōm. unnar urda ğāldı. mesal bitti.

61 **Sİ: Kış için bir şey yapıyor musunuz? EÜ:** ğış_çin yaparız yā. fasillē, taharna, bulğur
62 yaparlār yāni, yaparız yāni. işimiz u şittik mi. **Sİ: Taharna dediğini nasıl yapıyorsunuz? EÜ:**
63 taharna didimiz şinci yo_urda süzdürülē, yo_urda süzdürülē, un_đan ğatılır yo_urt. urda
64 göce, un ğuyarlā, yuñururlā. biraz maye ğatarlā. bi ğün durur_ı, ğopar yāni. ğoptuğ_Tan sōna
65 ertesi ğün dökeriz, bi ōrtünün_ısTüne. u ōlece ğuruduruS. ğışın ğuru şimiz_olur,
66 erzāmız_olur yāni. u da bu ğada.

67 **Sİ: Çocukken ne oyun oynardınız? EÜ:** çocuk_đan met_oynarlā, şiy_oynarlādı
68 bebeg_oynārdığ meselā. döl ğüderdik. döl biSim zamanımızda çok mēşur döl vārdı. ōlağ
69 yāni. davar oluyōdu. köy yerleri yā undan sōna o ğüderdik. analāmıS sa_ardı sütlerini. yā
70 yaparlādı yo_urt yaparlādı işde. ğışlık yaparlādı. o da ōle olurdu. **Sİ: İş çok muydu eskiden?**
71 **EÜ:** esgiden_ış tabī ēkin orağları olurdu. ēkinnere Piçilirdī. ēkin biçilirdi. patoz yokdū
72 düvenle sürülürdū, u şeyi atladısāz yāni. u dönemi atladısāz. una da sorarısāñ köy yerlēniñ
73 çilesi bölüydü işde. şinci pat.. **Sİ: Tarlaya gidiyor muydunuz siz? EÜ:** tabī tarlıyı gitmez_olur
74 muyüz? düven sürērdiğ. düvennē tātadan ōküzlere ğoşulurdu. bölē dōne dōne dōne saman
75 dene olurdu, savururlādı yanī. ōle işlē yapardığ. bizim zamanımızda biz çocūduK. ama
76 anamız bu_đamız_ōle yaptılar yāni. e hinci hincī on sene ēveli diyem ğāli u işlē PitTi yāni.
77 hinci patōz yapılyō. ōle işTe. ağılına seniñ de gelirsē bi şiy sor. **Sİ: Ne yemek yapıyorsunuz**
78 **burada? EÜ:** ben böyün tavuğ vurdum. tavuğ vurdum ğalırsañ berāber yiriS. ğalırsañ berāber
79 yiriz. **Sİ: Bu fırında hala ekmek yapıyor musunuz? EÜ:** ēkmek tabī hālā yapıyōs. evet.
80 bazlıma yaparıS. urdan ēkmek de yaparıS. yāni yuñururuS. ondan sōna ğopār. dökeris. fırın
81 hemen_acığ şidebatır_đa ğop_batır_đan hamırımız analāmızdan_ōle gördük yā. ğopunca
82 ğāliK acığ ğopā_đan fırınımızı ya_đarıs. hamırımıza dökeris, fırınā büs.. bezlēden süngē
83 yapılır. una çalınır yāni. kürekle atarıs hamırımıza. işde u da bu ğadana. **Sİ: Buralar hep size**
84 **ait değil mi? EÜ:** hep kō_ıe a_ıt yāni. kō_ün ğoñsulāñ, merā.. **Sİ: Şunları diyorum. EÜ:** unnā
85 bize ā_ıt. **Sİ: Ne diyorsunuz oraya? EÜ:** biz urıyā dam deriS. hayvannara ğuymaK_çin, dam
86 deriS yanī.

TEPEBAŞI - Tekeçiler

Kaynak kişi : Mehmet Yayla, 77, Okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi

- 1 **MY:** burda hoca. dē u yandan da bi yerde. hē sōliyen_onu. **EB:** Adınız neydi? **MY:** mēmet
2 yayla benim_ismim. **EB:** Yaş kaç? **MY:** yetmiş yēdi oluyō. **EB:** Bu köyden misiniz? **MY:**
3 dōma bōyüme köküm burdan. ben ōñkü devirdē bu bacām ğırılmadan_önce muğdarın
4 yanında esKi muğdarın yanında iki dēvir_āzālık yaptım burda. emeklī çıktıkdan sōna. hē
5 anadıñ mı? bu köden benim. **EB:** Bu köy kaç hane? **MY:** yok yok ğalmadı segizen doğsan
6 hāneydi. **EB:** Şimdi kaç hane? **MY:** beş hāne mi altı hāne va burda. altı hāne va burda. **EB:**
7 Manav köyü mü burası? **MY:** hē manav. bizde yabancı yok hiç. hiç kürtdür tatardır çerkez
8 yok yok. hep yelli. yelli hē kök heP. yokāda da va yabancıla va yokāda. gine bize a_ıt
9 bureye de, yabancı unna yazlığcı, ğışın yok. **EB:** Kaç hane orası? **MY:** vallā bilmiyon Ku
10 şindi ğaç hāneSini? yazın hadi cu.. cumartisi bazar duruyolā, orda āltı hāne mi nē va temelli
11 duran, buranıñ yellisinden. geri_yannı gelip geçici heP. adlānı bile bilmiyoS. **EB:** Kürtlerden
12 gelin var mı? **MY:** yok yok va emme şe_ırde va. şe_ırde durannāda, genşlēde. aha sizin gibi
13 genşlēde va bi iki. **EB:** Köyün geçimi nedir? Nasıl geçiniyorsunuz? **MY:** yav geçimi işTe hā
14 leşbelliK yapıyolar. bi iki hayvan var. **EB:** Ne ekip biçiyorlar? **MY:** ārpa buydey bu. **EB:**
15 Başka bir şey yok mu? **MY:** yok. sulanı bi yer yok. unnā da işdē bākur_emeklisi. bōrdakılā
16 da siKorta emeklisi bi şe_ile. /.../ **EB:** Hayvancılık var demiştin değil mi? **MY:** he bi ikisi
17 hayvannarı var başKa bi şey yok. **EB:** Büyükbaş hayvan ne kadardır? **MY:** vallā bilmiyon.
18 otuS sı_ır va dedile, çoban da durmuyo. bi aylık çoban dutuyola çoban ... gidiyo teKrar bi dā
19 buluyolā. esgisi gibi de_ıl, bulunmuyo kimse. **EB:** Küçükbaş hayvan ne kadar? **MY:**
20 bilmiyom ben āz bi hayvan va eme. şordā bi kişide va, bi iki dī ğonşulāda va hemen ... /.../
21 **EB:** Köyün adı nereden geliyor **MY:** vallā bilmiyon dē bobalāmız dedelēmiz derdi ki
22 yeñibazar tarafında tekiciler vāmiş de eveli. yeñibazarda. ordā bi cināyēt yapmışla dedilēdi,
23 u_zaman bilmiyōs. şu kö_ün_ılt yanna ki bōle şe bōle eşğıyā zamānında orāyā iki kişi mi
24 dōrt kişi mi gelmiş bi dā ordan_üremiş. ōle derler ta bobamgil, dedemgil ōle derlēdi.
25 doğuzan yaşında dedem_öldü. yetmiş beş yaşında bobam_öldü. ōle derlēdi biz_ōle
26 duyduK derlēdi. bilen yoK_ışTe u yandan gelmiş kökü. derebeylik eşKıya zaman. **EB:**

27 **Tahsiliniz var mı?** MY: yok_ölum. **EB: Hiç mi yok?** MY: yok. yok. **EB: Sizin zamanınızda**
28 **köyde okul yok muydu?** MY: elli bēşe gādā oğul yokdu. sene elli bēşe gādā. elli beşden sona
29 oldu bōrda oğul. çoğduğ biS. segizen dene talebe vādı. emme biz_ön yedi on segiz
30 yaşımızdıydıK_çaıldi zaman. bi gün bi gitTik ikinci gün gitmediK, gāşdıK_oğuldan. on
31 segiz yaşında adam on segiz yaşında gızlā var. ē, gāccēñ belli. gızlara dağılıyoñ bilmem
32 nāpiyoñ. yalan mı sōleycem hē? tāsiliM yoğ_ölum. o_ zamanna benim çoğ, segizen dene
33 çocuk vardı burda. iki dene õretmen vādı. ek_õret.. bi oğul yapıldı burāya. da_ıldı millet.
34 bū gāra keçiyi Filān ormana soğmadılar ya devlet soğmeye işTe çoğ gāra keçi vardı bōrda,
35 binnēnen. onnan_ıdāre oluyodu segizen hāne. e undan sōna ... da_ıldılar ... benim dört dene
36 üş dene ölum va. üşü de şerde emekli. benim bi evim var aha yarın gitcen_ėvime yazın
37 bōrda duruyon bigaş gün, Kışın şere. heb_õle. üç yüz yetmiş beş hāne bizim köv eskişerde.
38 nerden biliyoñ dersēñ āzākan lisTe yapığđı, õrda duran bōrda duran. gālī ... arTdığsa
39 bilmiyon. üç yüz yetmiş beş hāne eskişerde. /.../ **MY: bak üş dene ölum var benim, yüz**
40 **dönüm kendi yerim var, eñ güççüK de emekli oldu darağdörüm vardı benim emekli çıkıncısı**
41 **tabi bacağ gırıldı gāydım şeden, buzdan. õlanı dedim ölum sen bāli yap dēdim, o da emekli**
42 **çıkıncısı geldi gōcamannā gelmeyō, emekli. biriniñ hālā şerde durağ_ arabası vādı geçen**
43 **satmış durağ_ arabasını, durāni da. ya üç_ölum üçü dē, biri bōrda yalıñız. şu girişde çoğ**
44 **yı_ın_ødun gördüñüz mü? ordaKu benim güççük_õlanıñ_unnā, odunnā dı unuñ ev di**
45 **unuñ_orda. darağTõrū Filān var. EB: Gidenlerden geri dönen oldu mu?** MY: aha yazın bi iki
46 **gelennē burları uFağ TeFeg yerlere bi şe ekip gidiyorlā. durmuyolā, duran yok hē. bobalāniñ**
47 **dedelēniñ.. EB: Ne oldu o evlere? Yıkıldı mı?** MY: yıkıldı yıkıldı heb yıkıldı bōrlā verān, ...
48 **verān. EB: Gelip tamir eden var mı?** MY: bi kişi geldi tamir_ıtmē. **EB: Tarlaları ne**
49 **yapıyorlar?** MY: gōnuñ gōmşuñ ekiyō. ĩcarını veriyorlā. hē gōñşulā. **EB: Kızlar daha çok**
50 **şehire mi gelin gidiyor?** MY: hē gā.. gālī gız yoğ_ğū ā hāne yoğ_ğū ğı bī bi õlan va zati
51 **burlāda gezip duru başga yok. yok. õnce yabancıya kimse vemezdi bizim. bu şere ağın mı**
52 **yapılısī e urda kendileri buluyo şindi gızlā. õlannā filān yabancı bambaşga bilmiyōğ.**
53 **buluyolā evleniyolā işde. ya. benim torunnam dā üş dene gelin vār üş torunumda üçü de**
54 **yabancī, kimi çiftelēden kimisi bilmem şordan bōrdan_emme eskişerdelē. yalnız**
55 **çocuklāmda hiç kirada gezen yok. heç. bizim kölede on hāne anca çıkā kirāda gezen. on hāne**
56 **anca çıkā üç yüz yetmiş beş hāneden. geri yannıniñ hepSī evi var ğatı var da_iresi var.**
57 **çalışıyorlā. hē şünKū fakillikTen gitti bōrdan. EB: Keçi yetiştirdin mi sen?** MY: eveli vardı
58 **vardı. vardı emme gōcağarı gitTī keçi bōrda ineklē vardı benim, yirmi beş kilo süt çıkādı**
59 **mandıra vādı. emekli çığdığdan sōna. fağat gōcağarı gitTī ne inek galdī ne keçi galdı ne bi**
60 **şi. sōna arıcılığ yapıdım ben hemen şorda. kirez bāçesi va benim şorda. aha ordan geliyom**

- 61 ğalmanı kirezlē filan bitTi de elli tene arı vādī, arıya baĳādım. /.../ **MY:** hocalā gidi miyoĳuz
- 62 Şindi? ē āŐama getirioĳ mu hocayı?

TEPEBAŞI - Uludere

Kaynak kişi : Fadime Babacan, 86, Okumamış

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Ev önü

Kayıt türü : Video

Konu : Düğün, Eski hayat

- 1 **SGA: Adın ne teyze? HB: fatma aman hadime. SGA: Kaç yaşındasın? HB: segizen_ıltı.**
2 **SGA: Okula gönderdi mi annen seni? HB: a_āh. gö.. SGA: Annen mi göndermedi baban mı?**
3 **HB: gitmedim. gide.. gölama.. yollamamışlardır_össe. gitmedim a oğulu bilmeyyon. SGA:**
4 **Okuma yazman var mı? HB: yok. hē yok. okumuşluğ_olmēnca okuma yazma olur mu?**
5 **SGA: Kaç yaşında gelin oldun? HB: yirmi iki mi ne. SGA: Kaç tane çocuğun var? HB: e?**
6 **dört. SGA: Onlar neredeler? HB: üçü.. unnā şē olannā şeherde. ğızım tā sepe.. ne derlē ğayı**
7 **derlē, ğayı kövünde. he ğızım da ta ğayı kövünde. ā ben kendi başıma. SGA: Eski hayat nasıl**
8 **şimdiki nasıl? HB: esgi hayatlāmız bundan_eyi gibi gibi geliyo ba_a. SGA: Nasıldı biraz**
9 **anlat. HB: evelī dü_ünnē olurdu dē işeyde. bi havta dü_ün_olurdu. bī bi ğavil_alınrđı. üş**
10 **gece de ğına olurdu. undan sōna gelinnēn yüzlēni yazarlādı, burlānı yazarlādı, burlānı**
11 **yazarlādı buriye buriye buriye bōle zilif de keserlēdi ğaş da yağarlādı. bi ğadın gelin_olurdu.**
12 **hincikilēn_ay ne yüzü. geline baċcēn gelmeyyō. yazması yoċ şe_ıtmesi yoċ. parā saşlānı**
13 **düzeldiveriyofla işde bu. eveli yazılırdıċ biz hana. e uzun_etek derledī öle öle geyēdiK hana**
14 **bōle fistan geymezdik. deycēm bōle dü_ünnēmiz bōle olurdu. işde gelinner_aldıċ gelinnēm**
15 **de.. dā ölēdi, bizim vaziyetimizde gidiyōdu. emme hincī dü_ünnē bi hoş_oldu. bi gece ğına**
16 **oluyo ertesi gün dū.. gelin çıkıyo işde tamam. SGA: Eskiden kaç gündü düğün? HB: esgiden**
17 **dō.. dört gece ğına olurdu. biri ğavil_olurdu yimekli olurdu hana suņġusu olurdu. üş gece dē**
18 **geyinip de oynamāċ_olurdu. hatTā bōle meydanda bile oynamazdıċ. dam damda dam**
19 **boşaldırlādı, hayvan dam boşaldırlādı. ğışla işTe hayvannar çıkarlādı. dā delikleri dıċādıċ**
20 **deliġannılā baċā diye. hinci ohō geline adamnān ğarılān_çinde süslēp püslēP_oturduyorlā**
21 **işde bū. dē mi? hē hinci ne hinci dü_ün mü va? hinciki gelinnere baċcēn bile gelmiyo.**
22 **ah_esgi gelinnē peg_uyğun_olurdu. hüzleri yazılırdı. ziliflē kesilirdi burıya burlāna hana**
23 **bōle. ğaşlā yağılırdı. e zāten_evelden düzgünnü yoġ bi olmazdı hana. gelini düzgünnük**
24 **yapınca u va_ıt gözel_olurdū, düzgün. hincī düzgünnü.. boyuna düzgünnük. gelin_olsaņ da**
25 **aynı düzgünnük gelin_olmadan da düzgünnük. ... gidiyorlā düzelTiyorlā düzeldiyorlā işey**
26 **ya güzelleşiyorlā, da ayni gelinnikler de ayni oluyō şelikler de ayni oluyō işde. bizim_eveli**

27 süs yōdu püs yōdu ğızlāmız da hana õle çalışırdık. pañçā ğazmā gidēdig bilmen nerlere
28 gidēdiK. süsümüz yōdu püsümüz yōdu. gelin_olurķa süse ğuydulā mıydı nası güzel_olulu..
29 olurdu. geline baķcēñ gelirdi. işde bõle ne biliyn?

30 **SGA: Eskiden pancara nasıl gidiyordunuz? HB:** sabālen yedidē götürülēdi, altıda getirilēdi,
31 moturunan aşşā köve, sö_üdü_üne, kesgine, urlara gidēdik. dā bi de hamzakövü de.. dedi..
32 denilirdi ta ırāk. bi de urlara gidēdik ğamyonnan götürüydü u da. emme hindi hiş bi řē
33 ğalmadı. iş de ğalmadı hinci. biz çekdik çillē. orāk, dırmık, harman derman tozuñ
34 küngenin_çinde çalışırdık. hinci ğarıları da iş yok. adamnāñ işi bile ğoleylandı hinci. hinci
35 ne va? e işeyi biz çekdik çillē. orā, dırmı her bi yaķāye biz çekdik. fakirlik vardı eveli. e
36 hinci allah hōkūmete hōkūmetimize zeva_ı vemesin hōkūmetimiz milleti zenginleşdirdi. aylık
37 vedi, aylık veriyō hana milleti zengişleşdi. benim de bi yaşlı aylım va işde. üç_ayda bı
38 üçel.. üç yüz lifā para veriyolā işde, unnan geçineyon_ışde. hē hē õle. aÇçık bi ırmazandā
39 bõle aÇçık bi_ki de fitre veriyorlā hana. işde bõle geçinip gidiyoz_ışde. õlannāmız
40 kendimnēni anca idārē ediyorlā. baķ bu gelen yok giden yok. baķ_ırmazan girdi gireli
41 hiç_õlannādan gelinnēden gelen yok. kendi başıma işde. ya, õle. bu da ğızımın torunu, õlan
42 burda buriye ğuyduķ ğızımın torununu buriye ev yaPvediK, unuñ ğārsı bu da. he torunumuñ
43 ğārsı u da. **SGA: Hayat eskiden mi tatlıydı şimdi mi tatlı? HB:** esgidenki hayatı seviyom ben.
44 hinciki hayātın.. emme ğocadım da uña, tābi. hinci hayaT_eyi. iş yok güç yoķ_emme hinci
45 bizē esgidenki hayātımız_eyi. yatā.. yatsaķ yatameyyoz. otusaķ_oturameyyoz. káh bi
46 yatıyoz káh bi ğalkıb_oturuyoz_ışde bõle hayat geçiriyoz hinci. hē iş yoķ güç yoķ. eveli
47 örgü ör baķam. ğışın_örgü ör baķam. yazın işlere git baķam. õle õlēdik. hinci bi řē yok
48 ortada. **SGA: İş olmadığı için daha çok kavga olmuyor mu? Eskiden iş yaparken kavga**
49 **etmezlerdi. HB:** yō. bu ellē ne iş yaptı ne iş yapıdı. aha baķ. emme hinci de çekiyoz baķ
50 bitTim. hindi de esgi yapıđıklāmızı çekiyoz hindi de. hasdalıķdan ğurtulameyyoz. yā işTe
51 bõle. **SGA: Teşekkür ederiz, ağzına sağlık. Allah sağlıklı ömür versin. HB:** āmin āmin işde
52 nāpam? ne vaķıTa ğada ömrümüz varısa u va_ıTa ğadā yaşēcez_ışde. hē hē işde bõle diye
53 geçim geçiniyoz_ışde. yatıP ğalkıb_otura motura, hep yatıyos.

TEPEBAŞI - Yakakayı

Kaynak kişi : Ayşe Kirazcı, 51, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Evin bölümleri
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Evin bölümleri

- 1 **AK:** arpa bûdey ğuyuyuz burē, hayvannara ... veriyos. **Sİ:** Ambar mı diyorsunuz? **AK:** ambar
2 dēyos. **Sİ:** Şurası ne? **AK:** urası ahır. işde burası dī ğar.. ğaraş. ha şı araba ğoy.. ğomak için
3 ğaraş. **Sİ:** Şuraya ne diyorsunuz? **AK:** işde bura ğaraş deniyo. **Sİ:** Hepsi garaj mı buranın?
4 **AK:** hı ğaraş. **Sİ:** Odun falan koymuşsunuz ya başka bir adı var mı? **AK:** he işde odunnuĶ
5 kömürlüğ olursa şura taraFda bilmeyyon. işde böyle ğoyuyos. **Sİ:** Bu? **AK:** balkon. **Sİ:** Bu
6 eski ev mi? **AK:** esgi ev, evet. yıkmadıĶ hiç esgi aynıdır duruyo. **Sİ:** Oturmuyorsunuz ama.
7 **AK:** oturuyoz işde biS şindi burası ekli berāber. içine bakāsañ bak ge. esgī tarihi ēser. **Sİ:**
8 Bunu sonradan mı yaptınız yoksa bu da mı eski? **AK:** hangısı? şu aşşası mı? **Sİ:** Bu evi.
9 Oturduğunuz yeri. **AK:** oturdümüz evi sōnadan yaptık. bele.. orlā da ambardı burası gibi,
10 çoĶ insan olunca işde eve döndürdük. **Sİ:** Şurada fırın var galiba. **AK:** ura fırın va urda da.
11 **Sİ:** Buraya fırın mı diyorsunuz, fırın evi mi? **AK:** fırın evi, fırın evi dēyos. **Sİ:** Buraya ne
12 diyorsunuz? **AK:** avlu. avlu bahçe bi şelē dēyos. **Sİ:** Ayrı bir bahçeniz var mı? **AK:** yok hepsi
13 a işTe tē şē va urda. yatır va dedik ya. **Sİ:** Evin arkasında bahçe var değil mi? **AK:** evet, bahçe
14 va, yatır va urda. **Sİ:** Buradan mı çıkılıyor? **AK:** ge ğısım. ge hē hē iki taraftan da gidilir.
15 Ķapıyı örtem de kedi girmesin. burası mīTfaĶ. hoppā bak girmiş bile. burası mīTfaĶ. ge. **Sİ:**
16 Şurası eskiden var mıydı sonradan mı yaptınız? **AK:** sōnadan yaptık. sāde bu taraf esgi hāli.
17 **Sİ:** Adın neydi teyze? **AK:** benim mi? ayşe kirāzcı. **Sİ:** Kaç yaşındasın? **AK:** elli bir
18 yaşımıydım. **Sİ:** Okula gittin mi? **AK:** ilkoĶul bitirdim. **Sİ:** Buraya ne diyoruz? **AK:** buraya
19 ara yer, arā, hayat denir. esgiden hayat denirmişTi. **Sİ:** Sağda solda odalar mı var? **AK:** evet.
20 iki tāne oda va. ēy? dur tamam, evleri ciziyo. **Sİ:** Üst kata mı çıkılıyor? **AK:** evet, üs Ķata
21 çıkılıyó. **Sİ:** Üstte ne var? **AK:** iki tāne böyle va, āynı. bak çıkāsañ çık. **Sİ:** Çok güzelmiş bu ev.
22 **AK:** hiç bozmadıĶ ğızım esgi düzenī. burası işde esgiden bū misavir odası denirdi. böyle
23 şédēn ta yirmi yirmi beş sene evelsi burası. vitrini ğoltū yirmi yirmi beş senelik. bozmadıĶ
24 hiç duruyo. **Sİ:** Banyonuz dolaplı mı? **AK:** hāyır. **Sİ:** Nasıl? **AK:** banyo, bu evde yok banyo
25 hiç. hiç yok yapmadıĶ öle bi şey. aşşada va banyomus. burası da yataĶ odası. burası da
26 yirmi yirmi beş senelik. hiç ā.. şē etmedim, bozmadım bak halilā né tā dü ünümden böyle

27 duruyo. **Sİ: Şu ne? Ne için?** **AK:** u işTe dolap. esKiden varmışTı urda, bozmadık. bi şelē
28 ğomaK_çin. ğurū yaş İtiyaç. **Sİ: Özel bir şey için değil mi?** **AK:** yok. de_ıl. de_ıl. gitmedise
29 çeksin şeye olan. geçen şelē de geldi de peK sevdilē. belediyeden tokdörlā geldi. yemē
30 geldilēdi. **Sİ: Buraya giriş mi eklediniz sonradan?** **AK:** burāya ek sōnadan, bu taraf hep
31 sōnadan_eklendi. yōqarları cizdi. eski şey.otēbise mi yetişceklē?

TEPEBAŞI - Yakakayı

Kaynak kişi : Münise Arat, 70, Okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme yeri : Yol kenarı
Kayıt türü : Video, Ses kaydı
Konu : Tanışma, Eski hayat, Yol tarifi

1 **EB: Sizin zamanınızda okul var mıydı? MA:** vardı yâ. **EB: Kaça kadar okudunuz? MA:** ben
2 hiç Kitmedim. **EB: Niye? MA:** yollamamışla. ben hiç bilmen_ölum. oğur yazarlãm yok. **EB:**
3 **Babanız niye göndermedi? MA:** nè bilen? göndermemişlê beni. ben kendim_örenememişim
4 bi şîle. ben oğuyup imzãmî bile ataman. **EB: Kızmadınız mı babanıza beni niye**
5 **göndermediniz diye? MA:** ne bileyin yavrum? öle işTe. **EB: Okul vardı değil mi? MA:** vardı.
6 **EB: Gidiyor muydu herkes? MA:** évet. **EB: Kaça kadardı okul? MA:** beşe ğada. **EB: Adınız**
7 **neydi teyze? MA:** münise. münîse. **EB: Soyadınız? MA:** arat. **EB: Karat mı? MA:** arat_arat.
8 **EB: Yaş? MA:** yetmişden fazla. **EB: Bu köyden misiniz? MA:** burdanım. **EB: Neydi bu köyün**
9 **adı? MA:** ğayı. yaĶağayı. **EB: Nereden geliyor köyün adı? MA:** bilmîyon Ķu yaĶağayı
10 deyyolâ işde. şurası ğızılçörên, şurası gündüzlêr, ilersi. undan sona sepetçi va margî vâ. öle
11 va işde öle.

12 **EB: Eskiden elektrikler yokken akşamları ne yapardınız? MA:** lamba yakādık. **EB: Ne**
13 **lambaları yakardınız? MA:** ğaz lambası. unnarı yakardık. **EB: Nasıl oluyordu? MA:** uriye
14 daĶādî duvara, şurlara oturuğ_ışde kenardaĶı ğarannıĶda ğalır. **EB: İş yapar mıydınız? MA:**
15 yapalladı ya ğenşlê. kenarına iş yapcaĶlâ yanına oturu, yapmıycaĶlâ de_ötê yanda oturu.
16 **EB: Ne işlerdi kızlar? MA:** ğaneviçê, ğıráp, her_ışı yaparlardı. **EB: Başka? MA:** başğa nè
17 yapcaĶ? işe gidellêdi hinci işe giden bile yok, bâçaya mâçaya. **EB: O zaman iş var mıydı?**
18 **MA:** ğenşlê gidêdi emme hinci giden yok. ğenş de ğoca da giden yok. ĩsan yok_Ķu kövde
19 kim gitÇek? heP şe_ırde urda burda. bi biz gibilê beklêyo burıyı, yaşılâ. **EB: O zamanlar**
20 **yokluk çok muydu? MA:** hem nası. **EB: Hiç mi bir şey yoktu? MA:** yokdu yâ ôsa bile
21 nênen_alcağ para olmıyınca? fakillik_ışTe. ben kendim çalışTım. margî mädende çalışdım,
22 da_ında mâ.. mädende. gitmiyidim napcädım çoluĶ çocuk Püs_sürü? **EB: O zamanlar ne**
23 **yoktu mesela? MA:** bôle bolluĶ yoĶTu. öle hani ôsa da nênen_alcağ? para yokdu. **EB: Ne**
24 **ziyiyip ne içerdiniz? MA:** é buldünju ziyon_ışde nè varsa. **EB: Bayram geldiğinde nasıl olurdu?**
25 **MA:** parağ varsa alıyon çölünju çocünju, yoĶsa işde alamıyyon. bi aldımıznan üş dört bayram

26 geçiridik hinci ðle mi? bi geydini bi dā geymeyyo di mi gızım? mıqđarı napcādıñıS? **EB:**
27 **Ona da köyde okul durumu nedir onu soracaktık.** **MA:** oğul yoğ hinci burda. gidēn yoğ daha
28 oğul yıkılıyo. öteki köve gidiyo çoluğ çocuk. burda ... çocuk yoğ_đu burda. çocuk yoğ.
29 ğoca ođullāmız va emme hani hiş çocuk yoğ_đinde ðle. öretmen gelip de napcek? bir_đki
30 çocuk va unnā da u köye gidiyo. **EB: Eskiden Manav kadınları, kızlar düğünlerde ne**
31 **giyerlerdi?** **MA:** dü_ünnēdē bu telli sarđa mı ne dellē unnardan giyellēdi. **EB: Başka ne**
32 **giyerler?** **MA:** ðle gelinniK melinniK yoğtu_đu esKiden_ðle. ðle esKi düzennen gidiyodu.
33 **EB: Sarkanın yanında neler olurdu?** **MA:** altı şalvar_olurdu, üstü de Çeket gibi bi şiy_olurdu
34 telli. biz_ðle etek mitek geymeyiz burda. şalvar va burda. bekÇi ohydı şurlāda sizi
35 götürüveridi emme bekÇi de yoğ. **EB: Yukarıda mı ev?** **MA:** onuğ direk yoğarda. urda bi
36 çeşme va, urıya varınca bi sorsañız unnā bi Tā gösteriveriş size. direK gidēdiñiz_urıya. **EB:**
37 **Çocukluğunuzda şehire gelip gider miydiniz?** **MA:** nēnen gitÇeñ yoğ para netceñ şe_ire nē?
38 bōle otobüs bile yođdū. arabalānan giderlēmişdi. hē bōle hinci ayānda biniyoñ ayānda
39 iniyoy. esgiden_ðle nerde otobis mutobis? böyüKlē gidēdi işdē varsa para bi şe_le getiri,
40 yoğsa çoluğ çocuk nē işi va şerde? **EB: Neyle giderdi onlar şehire? At arabasıyla mı?** **MA:**
41 at_arabasinān ... hasTa olsañ nası KitÇeñ? a şu binsin de götürüvese ya sizi. yaşár. ge bi. ā
42 yaşar. ge şuriye bin dē muğTara bi götürüve le. bin de yannāna muğTara bi götürüve.
43 muğTarı bilmeñ_đi sen, évinī? le bizim kö_üñ muđTarıñ_évini bilmeñ_đi sen? annā, sen
44 bu kōlü dē misiñ? allah canını almasıñ seniñ le. sevilgiliñ_évini bilmiyoñ nu
45 unnāñ_arđasında işde. şı aleksāngiliñ_évini bilmiyoñ_đu u darađlāñ? e unnāñ_öñünde
46 işdē. ay_amanin işde görüyoñ_đu ğu. kö_üñ de evini bilmiyo. **EB: Yabancıysa nereden**
47 **bilsin?** **MA:** yoğ canım u bizim kōlüleden dē hani almanya mulmanyada.. bizim kōlü aslında.
48 **EB: Üç dört sene geçmiş daha muhtarı tanımamış.** **MA:** muğdarı de_đil de evi bilmēyyo. evini,
49 muğdarı biliyo. bayā benim_đevi de sorsalar bilemiyceñ sen, benim_đevi. bitişik ikimiz de, u
50 burası unuğ burası bēnim. unnā āşamnan_đişleri yoğ, unnā muğtarı görüp gitÇek.
51 ğāyfenen_đişi yoğ. dōru ya ğayfenen nē işi va? bu muğtarı görcek nēse nē. e binerin tabi
52 nē_olcağ? yani sen ğayfede hani bi şiy satsañ dediñ dōru kimse yoğ. emme satılcağ bi şiy
53 yoğ. hadi git hadi. ğıran girmiyesice. benim_đevi de sorsalā sen bilemiyceñ. bi şōle bi çoluğ
54 çocuk dā olsa bindircen yanıñıza ben yavrım da. u çeşmeniñ yanına varınca siz bi Tā soruñ.
55 urdan deyverilē. bi çocuğ_ōsa bindireēdim yanıñıza, yoğ baksā_đa. **EB: Allaha ısmarladık**
56 **teyze.** **MA:** hadi yavrum allah_đişiñizi ras getsin. hadi yavrum benim. **FD: Sağol teyze. Allah**
57 **razı olsun.** **MA:** hadi siz de sa_oluñ yavrum. **FD: Sen bu köyde doğdun büyüdün değil mi?**
58 **MA:** he ben bu kōlüyün. ā u çeşmeniñ yanına varınca bi Tā soruñ siz. **EB: Teyze, bir**
59 **fotoğrafımızı çeksin arkadaşlar.** **MA:** aman yo yō. bi de ğa.. ğasteye mastiye çıkāsađ valla

60 vallaha ğızā bağ benim_ölum. **FD: Yok yok, hatıra olarak. MA: yo yō bağ vallā çekmeņ**
61 yavrum. ğasteye masteye çıķā da benim_ölum ğızā oldu mu yavrum.

METİNLER

II. ALT AĞIZ BÖLGESİ

II/1

ALPU - Ağaçhisar

Kaynak kişi : Mevlüt Gökçe, 88, Okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Otomobil
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Sohbet, Yolculuk

- 1 **MG:** hağan bey siz niyi geldiñiS? siz niyi, iş? **EB:** İşiz vardı burada. **MG:** tamam. **EB:**
2 **Nereden gidiyoruz?** **MG:** bu yolda bu yolda dōra. dōru. sol taravı devām_ıt ğali yol. **EB:** **Sen**
3 **bu köyden misin dayı?** **MG:** he bu kōdenim. **EB:** **Dayı adınız ne?** **MG:** mevlîT. hacı mevlîT.
4 **EB:** **Soyadımız?** **MG:** gökÇe. he mevlüt gökÇe. **EB:** **Yaş kaç dayı?** **MG:** sekzen sekiz. **EB:**
5 **Okul durumu ne?** **MG:** okulumu cā_ilim. **EB:** **Niye okumadın?** **MG:** buvam apsānidiydi.
6 bēn_ufāmişdim. bñī davar güTürçen diyi dedem_ırāmetlik bañā_ükulu ğuymamış. buvam
7 ğapsēniden bēş seni yaTtī. ī ğēldi biz büyü tabī şītmedi yāni. okulu ğuymadı. **EB:** **Niye**
8 **hapishaneye girdi baban?** **MG:** buvām_ıadam_öldürdü. dö_üşdülē. dö_üşdēn işdē ... derken
9 Pi sñkdı dabancıynan_ıadam_öldü. **EB:** **Beş yıl yattı yani.** **MG:** he bēş seni o bī iki günnüK
10 sayılan yeri KitTī. Kitmiş ben_ıFahtım urdī sayı.. bēş seni bitirdi bugün_ıçin yani.
11 çoğ_ıoldu emme dē buvam bēlkē yetmiş sekSen sene oldu öldürelı. **EB:** **Köyde geçim nasıl?**
12 **MG:** geşim_ışte ... zedeb veriyöllē ekiyöllē. buydey_ıarpı ğaldırıyo.. no_ıut ğaldırılā. başkı
13 bi_ışiy ğaldırmazlā. bizim kōmüzdü su yoK. su olmadı için başkı bi_ışiy_ekimiyöllē. su ğıT.
14 suyumuz ğıT. şu görmüş_ıoldu_ıuñ ğarızādan geli sulāmız. yete āncı köyü yetelle hatTā
15 yetmiyo bili. çoğ.. **EB:** **Ne yapıyor insanlar? Nasıl geçiniyor?** **MG:** işdı su.. idāriyne suyına
16 işdı bu ēkin alıyöllē satıyöllā. Pi şilēndēn yiyitini alığodukTan sonu malıñ yiyintisini kendi
17 yiyintisini satıyöllē, unnan munnan geçiniyöllē yāné. üş Peş davar_ıoluyoru, davārdan
18 satıyuru. unnan bunnan geçiniP gidellēr_ıışdı. **EB:** **Zor yani işleri.** **MG:** zor tabī. **EB:** **Eskiden**
19 **mi daha zordu şimdi mi zor?** **MG:** esgiyi baKılag şindi_ıiyī. benim bi ğeñşlımdē misir_ıekmē
20 yidik. arpı şı.. sarı_ıarpı yidik. ğar_ıarpı yidig höKümetdēn_ıaldığ. muktāllāmız_ıaldı. allah
21 bu günümüzü şükür. ha bu ... ğazā oluyor. sērt giriyoru herif hasılı işdı şinçikī durumu ğarşı
22 çok bolu çok bollu bollūmız va. çoK bolluk. şiy_ıōle çaylā şıynıñ_ııdı. izā ğabı diyverız izā
23 ğabınıñ_ıçini ğuyellēdi dı ölü verilērdi ēvelī_ıēveli. son deñ.. mendiresden bu yana bolardā.

24 mendiresden bu yanı bolardı. **EB: İyi mi yani şimdi? MG:** şincilig çoğ_ıyi. çok bol. bolluk va
25 yani. **EB: Eskiden ne bulamazdınız? MG:** esgiden_ışdı ne biliyin bēn? öküzünen bī bi arabı
26 sap getirilērdi, öküzünen düven sürērdiK. iki gündü āncı yirmi kili buydey
27 ğaldırırđıđ_ınnan geçinirdiğ. şinci motullēř çıkıncī biçellēř çıKTİ innān bir_ayıñ_ıçērsindi
28 om_bēş günün_ıçindi ğaldırıyōllā ğuyuyōllē erzā bıķ segizinci ayıñ böyün_on_āltısī.
29 hōy_onuncū_ayı ğada sap harman sürērdiK. onuncū_ayı ğadā. şinci şükūr mevlā pı..
30 motullēř çıKTİ bi gündü dē yüz dönüm_ıki yüz dönüm yer sürüyoru sañı baña. bişer
31 geliveriyoru oldī zāmana buydáy_arpı. bi havtanıñ_on günün_ıçindē alıP gidiyoru. **EB:**
32 **Eskiye göre şimdiki gençleri nasıl buluyorsun dayı? MG:** genşlē mi? genşlē sañı bañı
33 tanımazlā. sañı bañı bilmezlē. bi ğayfiyi varıncı bu mısāvır gelmiş, ben bu sandalyiden
34 ğalkıveriyīn demezlē. anasını buvasını tanımıyōllē sañı mı tanıycığlā? ha bölü dēvir_ışdı
35 dēvir kötū. **EB: Gençleri beğenmiyorsun o zaman sen. MG:** he ta.. yō. biz_ēvelī yaşlılāñ
36 yandan geçimēzdik. hatā işledik mi yaşlılā hemen ça_ırır bi_ıki toķat vurudu sen, sen burdan
37 bo.. selām vēmiden veyāvuT elim_ıPmiden geşdiñ diyī. **EB: Eskiden gençler böyle değildi**
38 **değil mi? MG:** esgiden bi iyīydi. şindī sān.. buvasını tanımıyōr sañı mı tanıyacķ? mīllet
39 Senginneşdikcī böyüdü. zenginneşdikcī alçāķan böyüdü. sanı māñı tenezil_ıtmez şinci,
40 genşlē. siz_āldırıyósuñuz herāl telivonu ya. **EB: Eskileri bilmediğimiz için onları sana**
41 **soruyoz ki öğrenelim. MG:** hıh tamām. **EB: Onları yazacağın çünkü biz. MG:** ēvet. **EB: Senin**
42 **yaşın sekseni geçmiş. Eskileri biliyorsun. MG:** bēn segizen, segizen segiz yaşındıyın.

43 **EB: Eskiden köyden Alpu'ya, Bozan'a nasıl gelirdiniz? MG:** şinci esgiden esgidin bu yollā
44 yo_udu. bu yollā yo_udu ğarı yoldan gidērdiK. haTtā bēn u_ıumannā genciken işdē on bēş
45 yirmi yaşlānda iki sever_ēşkişēre yayaķ Kittim, burdān. **EB: Nasıl gittin dayı? MG:**
46 gittim_ışdı. bölü ğarı yoldān alpyı vadıķ. alrıdan tireni yetişimediK. tireni yetişimīnci
47 sabāndı māķimēm va. bi gün ēvelā gidēdiK. ētmek yōdu. burdan şēre KitÇeS mākemiyi
48 KitÇeS diyilekden ayıb_olmaSın hāltı pişirilērdiñ, ētmet pişirilērdiñ. torbıyı
49 dōlduruduğ_ōlē gidērdig_al.. şē_erden_ētmek yok. parı yok. hadi burdā götdümüz
50 ētmēnen mākimemiz görüdü ge.. hāndı yim_bēş ğuruşu yatırdıķ, yim.. hannāda. ... hanı
51 diyiveriz biz. urdū bi hasırıñ_üstünde yimi bēş ğuruş veridiK bi gecı yatırdıķ. ērtesi gün
52 tirene bin bi lire veridiK bīr millon, alpyı gelirdiK. bīr millon nedi? bi lire. alpyı
53 gelirdig_alrıdan bu yanı gini yayaķ gelirdik. **EB: Kaç günde gelirdin buraya? MG:** iki üş
54 sa_ātı çıkārdıķ. **EB: Peki Alpu'dan Eskişehir'e kaç saatte gittin yayan? MG:** ğa.. u_ıumonnā
55 sādımız yōdu şinci sa_atlē bolardı. **EB: Ne kadar zamanda gittin yani Alpu'dan yayan? MG:**
56 u_ıum.. hanī, yayan_alrıdan düşüvedim_u_ıumannā susu yok. u_ıuminnā ēşkişērdi
57 bütüm paytın_arabasıydı. ğaldı.. ğaldırımıdı bölē asfat yōdu. burdan temsil āşamnēn tireni

58 açırdıñ diyelegden poli.. varıyoñ Őe, ŞeFe. Şef diyör tiren yoğ diyörú. a bağam
59 düşüveriyon ęalı sabā mecbır māħkiméyi yetişen. düşüveriyon ęali sabādađ. gün do_ulođ
60 varyion ęalı eşkişere. **EB: Yürüyerek nasıl gidiyorsun korkmadan?** **MG:** yürüyéleg yürüyeliK
61 vasıti yoğ kī. yürüyéleg. **EB: Tek başına mı?** **MG:** he te.. ārkadaŐıñ_oluyō kendin_ecābın tek
62 baş_oluyon. **EB: Korkmuyor musun?** **MG:** ni ęorđcıñ baba yav? ni ęorđcēñ_allah vā. **EB:**
63 **Yani gece karanlıkta.** **MG:** yo gidiyon ęalı yol boyū gidiyon. ıŐıklā va olúyé yā tirenin_ı
64 yolunun ıŐı. **EB: Tren yolundan mı gidiyorsun?** **MG:** tiren yolunū tākib_édērdim bilassı.
65 bilassı tiren yolun tākib_édērdiK. **EB: Trenin yolundan devam ediyorsunuz.** **MG:** éveT étē
66 dévām_édēdiK. **EB: Sabaha kadar yorulmuyor muydunuz?** **MG:** e sabādađ gidiyōrduk yani
67 uyukluyu uyukluyu uyukluyu. **EB: Yatıyor muydunuz yollarda?** **MG:** yo yō yatTimiz yoğ.
68 yatmazdım, gidērdim. uyđunđ geliyōdā. iŐdi allah sabıllıđ veriyorū. dévām_édiyon yoluña.
69 Őúkür_állā mı Şıncı. vāsıti çōđ. iki sever eŐkiŐeri yayağ gitTim ayaklarım bölü vasır vasır
70 ęabardı. ęolay dí_ıl. Şındı yetmiş kilemetire. burdan Şu fidannığdan eŐkiŐer tam yetmiş
71 kilemetire. yayağ gidiyon tabı. évēt. atığ_unuñ sā_ati ęalı ęaŐ sa_atti varyion bilmem. Şindi
72 sa_atler ço_aldı. **EB: Sabaha kadar mı gidiyorsun?** **MG:** sabādađ gidiyon bayā. évet. hiç
73 uyumıdan sabbādađ gidiyōñ. burası fidannığ u iŐletmenin. mālıca ... bu yani. **SGA: Amca**
74 **yarım saatte gider miyiz Şimdi?** **Dede.** **MG:** ēy. **SGA: Yarım saatte gider miyiz Şimdi?** **MG:**
75 burdan mı? ı hēmen hēmen yarım sa_aT ęırđ beş dađđıdı vāyā on.. varız yāni. muhtarımız
76 va a Şu işde. **EB: Nasıl muhtar? İyi mi?** **MG:** iyi, mazlım_adam. āz ęaldı günü dü. altı_ayı
77 ęaldı. beş_älti kişi beş_älti tani muhtallığ aday ęomuŐlā, bağam kim ęazancāđ? belli ol..
78 **EB: Bu Mihaliççik yolu mu?** **MG:** he bu mālıcı ęeç.. mālıcı gidē bu yōl dirt diri. burdān du bū
79 fidannığTan dı bizim_açsara_ay.. orman_ay.. yani örmān.. **EB: Oradan nereye gider yol?**
80 **Ağaçısar'dan gider mi?** **MG:** burdu mu? **EB: Orada?** **MG:** vā vā ireli va. ca.. vā. **EB:**
81 **Ağaçısar'dan nereye gidiyor yukarı devamı?** **MG:** urda yukādı köylē va oTluğ, oTluğ,
82 yumaklıcı, sasā, ęarıcı_örēn, úllēdi dā çoğ kō. **EB: Geyikler var mı orada?** **MG:** ęeyik çoğ.
83 ęeyik Çoğ. **EB: Çıkıyor mu?** **MG:** allāđ nasıb_ıdēsi bi dek ęēŐe di bi gitse sennen. hem di
84 ziyāret_ıderiz_ullādı emme. ... alı gideriz emme aÇığ böyün ērken geliydin Őanı götürüdüğ.
85 **EB: Geyikler geliyor mu?** **MG:** ęeyiklē ū çatçıđdı va çatçıđ_ıŐletminin tel çevirdilē di içeri
86 ęuydulā. va örmāndı dı vā dı örmāndı peK dek gelmiyiz. yannđ çatcı_ı ziyāreti gidellē bolu
87 tā bursudan gelillē bilmem nērdēn gelillē, ziyāret gi.. yapallā urdu yimi iŐmı yapallā.
88 dērenin_ışi çatçığ dedi_ım. **EB: Ne? Çatçık mı?** **MG:** çatçığ diyiviriz biz_orayı. hē çatıcığ.
89 hāttā benim_olan va ęulüdü. asallıđ ęulesindı hasan ęökÇē, ęulüdü, ęulüdü. onuñ onuncū
90 ay ęenē. yanđunlā yāmıllā başladı mı onucū_ay. **EB: Bura nere?** **MG:** buru bozan.

ALPU - Ağaçhisar

Kaynak kişi : Mustafa Ağır, 68, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında genel bilgi

- 1 **EB: Mustafa Ağır. MA:** évet. **EB: Yaş kaç?** **MA:** át.. bin doꞑuz_üz kırk beş do_umnuyum.
2 **EB: Atmış sekiz. MA:** a işTe. **EB: Okul durumu nedir?** **MA:** ilkoğul mēzunu. **EB: Köyün adı**
3 **Ağaçhisar değil mi?** **MA:** ā_açisar. **EB: Nereden gelme bu isim?** **MA:** bū a_aç yanı
4 a_aç_ormannıĝ_öldü için a_aç_ismíní urdan_almış. hisar_ismínídí baK_şurdu ğale vār.
5 /.../ duvarıñ genişli_đ dört beş metri vār genişli_đ daşla çevrılmış. içidi bütün yani yüzlerce
6 bina yeri. eşgi bina yeri tarihi. he. eski tārıhtı urá.. **EB: Ne anlatıyorlar size?** **MA:** ğale diyorlā
7 işdi buruyū, ğale. kim bi.. ğavırdan ğālmiş bi ğale. hangī şīden ğāmışsı ğāli. ... nı?
8 unūñ_çıındı esgiden çobannā içindi ğılınşdır şudur budur asgerī māl bi şilē bulullādı yāni
9 bölü. anadıñ nı? işTi urasī ... uru ğali urdu ğāmış. meselā dā burdū bursa burdu biĝaş tanı
10 ğali tā var_öle. **EB: Ne var mesela?** **MA:** meselā baK_ğarüren ğalisi deriS şu dā vār ya hanı u
11 gördün da_ıñ u şöliü aş_ıa dō uzanur öbür ğallön ğarrön ğalisi vā. u yüksek bi duvar vār
12 şordō ğule vār ğuleniñ yanındı ō asalıK_ğalesī. ... fırınıK_ğalesi vār. bölē gelir sıvrılı ğalisi
13 vār. yedi ğale birbirini bakıyo burdu. **EB: Yedi kale var.** **MA:** évet yedi tāni ğale birbirini
14 bakıyo. esgi ğale, tari_đ. **EB: Bu kalelere giden var mı? Bir şey oluyor mu o kalelerde?** **MA:**
15 bi şī oldū yok şindi. **EB: Eski bir köy burası değil mi?** **MA:** esgī bū.. **EB: Çok eski ama.** **MA:**
16 çoĝ_esgi. mezarlı gördün nü gelikēn? u mezalig mesilā dā yabancı daşlar mermer daşlā
17 yazılı yabancı latünci yazılı. **EB: Öyle mi?** **MA:** tabī haylā ū mezaylıñ_ıurdu çoĝ_esgi bi
18 tarihe dayanıyo unnar. esgi kö_ün_öldü yellēden yapı yapāken_esgi şı çıkıyō mezar çıkđđ
19 kafıtası insanıñ ... **EB: Ne kadar eski diyorlar bu köye?** **MA:** bu kö_ün ömer_ıusman hocu vā
20 bilindir belke. seniñ_esiS do_ım yeriñ neresi? **EB: Eskişehir.** **MA:** eskişir. ömer_ıosmān
21 hocıyı tanıñ mı? unnā yeminni birodan_ıunnā şıncı arşivlerē.. **EB: Osman Yener mi?** **MA:**
22 yok. ömer_ıusman diyi geçē vallā adı dı soyisini bilmiyum. tārıÇçi şī bu ađām. ölü şiler
23 çıkıyor tarihçi yeminni bölē hākimler mahkime oluyo buruyu sorúyū ... falan girer. ben diyo
24 bu kö_ön ğuruluşunu diyō gittim genel ğurmáy arşivinden diyo bizi diyo selbes bizi, araşdıı
25 bizi müsādi idellē diyo. ırnyı araşTırdım diyo bu kö_ün diyo esis yerleşimi diyo bu künku
26 yerleşim yani on_iki hanı olaraK_ diyo bu osmanlıñ diyo asil kişilerden yerleşirdī bi kō

27 diyō. ş̄n̄n̄n̄ diyō ğayı köyünnen burasını diyo osmanlı diyo kendi iliyle yerleşirdi āsil
28 kişilerden yerleşirdi bi k̄ȳ diyu. yerleşim.. yidi hāni olarağ yerleşdirmiş_una diyu
29 bēn_ūna ārşivlerinden baĶdıydım diyu. yedi mi dedi on_iki mi dedi pek bilimicen_on_iki
30 hāni mi dedi yedi hāni mi dedi. **EB: Eskiden daha mı şenlikliydi bu köy? Daha mı çok nüfus**
31 **vardı? MA:** bu k̄_ūn̄ tabi biñ sekiz_iki biñ nüFusü vardı iki binĩ geçik nuFus var bu kōde.
32 /.../ **EB: Bu köy ne köyü dayı? MA:** ağaç hisār. **EB: Ne köyü? Manav köyü mü? MA:** manāv
33 kö_ü. **EB: Kaç hane demiştin? MA:** burası üç dört yüs hāni var_ami şindi burdu yüs seksēn
34 hāni falan_oturuyu. **EB: Hepsi Manav mı? MA:** ... manāv. **EB: Başka bir şey var mı? MA:**
35 ölü törük m.. başğı yâĶ. **EB: Çerkez, Tatar, Karaçay, Pomak... MA:** yō yō ölü bi ş̄i yōĶ. yok
36 yok. buranın_ēski yerli mānav kö_ü. **EB: Okul var mı köyde? MA:** var. oĶul ş̄imiS falan va.
37 ortōĶulumuz filan_urdu oĶullar var. var fağad şimTi talebe ş̄eri gidinciSi azalincasi
38 daşımacılı Ćivirdilē õretmen_orto_ogulu burdu çoğ_õretmen işleri görüldü için õretmen
39 masravı dā masrāv bu kō daşımacılığ_undan dā hesaplı gelir diyi burdanı daşımıyō ilĶoĶulu
40 burdu oĶu.. **EB: Nereye gidiyorlar? MA:** bozan kö_ü. şu ... **EB: Kaç öğrenci gidiyor**
41 **tahminen? MA:** bayā yirmi beş_otuz_õrenci gidiyu heral. yirmi beş_otuS ğadā õrenci.. **EB:**
42 **Şu anda köyün nüfusu ne kadar tahminen? MA:** ... tahminēn gini vadır bi yüz_elli ya. **EB:**
43 **Her hanede kaç kişi olur? MA:** ortolumū üş kişi beş kişi altı kişi çocuĶlınan_olur. **EB: Kaç**
44 **tane cami var? MA:** bi tani cāmi va. **EB: Eski mi cami? MA:** cāmi di eski camı. **EB:**
45 **Muhtarlık var. MA:** muttarlık vār. **EB: Resmi yer olarak başka ne var? MA:** Ķõpiratif vār.
46 ğuran ğursu va talebe yurdu var. Ķõpiratif vār. ēvet. **EB: Ne kooperatifi? Sulama kooperatifi**
47 **mi? MA:** yuk. urman tarım.. tarım ve orman ĶalĶınma Ķõparatifi. **EB: Köy odası, köy konağı**
48 **var mı? MA:** vār. **EB: Bakkal var mı? MA:** var. **EB: Kaç tane var? MA:** şimdī baĶgal bi tek
49 baĶgal ğaldı ya baĶgalıñ biri hacıyı gidiyun diyē iki tane baĶgal vā dōru. **EB: Kahve var mı?**
50 **MA:** vār, iki tani dı ğave var. **EB: Ne kadar büyükbaş hayvan var? MA:** şindi burdu büyük
51 baş hāyvan iki yüz_elli üç yüzü yakın hāyvan var yani. büyükbaş. **EB: Küçükbaş ne**
52 **kadardır? MA:** güççükbaşın̄ né ğidā oldū tam sayı vēremen_ama sañı õrtulumō dört beş bin
53 çıĶadır. **EB: Ne ekip biçiyorsunuz? MA:** biz burđū ārpa, būday, no_ot, unnē ekiP
54 piçiyoS_ışTi. **EB: Ormandan faydalanıyor musunuz? MA:** yā ormandan faydılanıyoduĶ bu
55 kō esis_ormannan geçiniyōdu āmma ormanı yanĩ bi di ayakdan satımı çıĶardılā Tikilĩ satış
56 yapıyollā. dikili satışı şirkeT_aldiyi zāman dı orman kōlūsü pek faydılanımıyo. hē adam
57 né_āpiyō dikili āldı mıydı diyer yani bu şirketlē di arıyı giriş dise ğõperatif başğannanı falan
58 dı ēle alıyorlā şimdī işin gerçik yönū. né_āpiyo vatandaşın̄ faĶır fuĶarānın̄ haĶĶını
59 sōmürüyörlā yanĩ işin̄ mēn, ben yēdi sēni mesilā õñcüdēn ğõparifcivik yaptım. faĶır fuĶarā
60 yaSıĶ ğariban dı sesini çıĶarmiyō: ileri gelen büyükle bunu kesdiryō yanĩ. ses

61 çığaddırmıyollā, ğodumannā. eskişerden mesilā büyük nē_ıpdī? de başındı tēmsil bi
62 yunuslā diyi bi ſi va keresdeci vār. nē_ıpyıo bizim ğōparitif başğannā ele_āmış bizi ğa
63 bunnānān, yeri geliyo işleTmeniñ_ıadamnāni ele_alıyolā adamnādi parı va yidiriyslā
64 ōrmanı sōmūrıyolā yanē. sōmūrücülüg vār yāni ormandı. bizim ğōparitifci.. ğōparitifciġkdi
65 vatındāşı pek faydılanımyo. Tikilī satıldıyi zāman ğōparitif yarar ſidimiyo yani vatındāş
66 yararlanımyō. onun_ıçin di hani burdu biraz_orman gelirlēnden kıstılma vār yāni. ēvet.
67 **EB: Buradan ſehire ğoç var mı? MA:** ōıdu canım bizim burası ben sañı dedim yı iki biñ üş
68 biñ nüfus vardı mesilā yūs sēksen hanimiş burası dōrt yūs haniydi meselā. **EB: Tahminen**
69 **son on, on beş yılda kaç hane gitmiştir? MA:** yüz_elli iki yūs hāni Kitmiştir. **EB: Yoksa**
70 **daha önceden mi gitti? MA:** yo yō hani biğaş seni_arasındı ſurdu bi bēş, on seni arasındı.
71 **EB: Nereye gidiyorlar daha çok? Eskişehir’e mi? MA:** eskişe_iri gidiyu. **EB: Eskişehir’de**
72 **hangi mahalleye gidiyorlar daha çok? MA:** eñ çök ſiyē, tağğalı. ēmeg, tağğalı. **EB: Ğoç**
73 **edenlerin çoğu işsizlikten, eğitimden dolayı mı gidiyorlar? Ekonomik sebeplerle mi? MA:**
74 eġnımiğ yönden_ıadām burdu iş bulumuyō. el yardımını işsizlikden iş bullādı ğapıcıK
75 yapıyō işde ullādı iş bulur dī gidiyōr. **EB: Gidenler evlerini ne yaptılar? Terk mi ettiler? MA:**
76 ēvlē duruyū işTi. **EB: Kendi haline mi bıraktılar? MA:** hē bayrāmdı bi geliller sıvıllar
77 bayrānmışmaýe geliyollā i.. üş beş ğün duruyolā gidiyolā yini. **EB: Evleri satan var mı? MA:**
78 kim_ıalcık? herkişin_ēvi satılığ_ōsa hanı_ıalan mī vār? nē kim verciK? **EB: Alan yok yani.**
79 **MA:** ōle. **EB: Tarlalar ne oluyor? İcara mı? MA:** tařlılarī ekdiren_ekdiriyo ekdirmiyen dī
80 diyō mesilā benim tırağdōrüm va ſölü diyīm. aşkıdeş ēk sen diyo bañı nē veriñ diyo mesilā
81 temsil on kili veri üşdü birini verin diyon ben. temsil_on kilē ğalırsī üş kilesini unu veriyün.
82 āltı kilesi benim_oluyō. on beş kilē gelirsi beşini unu veriyom_onu benim_oluyō. ben
83 nadās_ediyo biz_ıki sēnidi bil_ekiyoz. yanī ğıraç_öldü_ıçin sulu yāli de_ııl bizim.
84 yannız susuzluğdan bız biraz_ıişimiz vār, derdimiz vār. he su yuk. su yetişmiyū. su ğıt. **EB:**
85 **İçme suyunuz var ama deĝil mi? MA:** işme suyumuz dī yirmi dōrt sā_ati on beş yīmi dağKı
86 alıyoS undan sonı yirmi dōrt sa_ıat dı aldımıS sulāni idārī_ıidiyuz. **EB: Su yok devamlı yani.**
87 **MA:** su yuk. devamnı yok. çēşmilēmız eñ çok eñ çok yirmi dağıka. ğünde. yirmi dōrt sa_ıattı
88 yirmi dağıka. **EB: Kim veriyor suyu size? MA:** burdan_ışdı depōlā va urdı ki buñarcı va
89 buñarcı açā on beş yirmi dağKıdı herkeş suyunū_ıalır, tağ buñarcı ğapidır. depolā dolā undān
90 sōnu. **EB: Köyde doğudan gelin getiren var mı? MA:** var. **EB: Kaç tane gelin var? MA:** ī.. **EB:**
91 **At mı var burda? MA:** efeñim. **EB: At mı var inek mi var? MA:** inek vādır ya. **EB: Kaç tane**
92 **gelin var doğudan? MA:** yā kütlērdin ğini vādır seKiz_on tanē. **EB: Nereden gelme bunlar?**
93 **MA:** ā do_ıudan do_ubayezit_ekseri eKSerē. **EB: Köye yatırım var mı? MA:** nē gibi? **EB:**
94 **Yani gidenler dönüp yatırım yapıyorlar mı buraya? MA:** ne yatırım yapıcıK burıya? **EB: Köye**

95 **döner var mı hiç? Eskişehir’de emekli olup gelen var mı? MA:** vār, iki_üş kişi vār. unnā
96 geldilē işdi u dū ēskişe_irdī adam_ölunu évermiş, temsil olan_ışı girmiş. ē bi évi vārsı unu
97 du olanı bira_ılmış. baş_đ kendini oTceg_év bulumīncāsı geliyō buruyu. iki_üş tanı.. siSi
98 kim göndörüyō kimler tara_ından geliyosunuz? **EB: Biz üniversiteden geliyoruz. Osmangazi**
99 **Üniversitesi’nden. MA:** ünüvēsteden. osman_āzi ünüvēstesi. ünüvēste ünüvēstiden bi faydası
100 oldūnu görcez mi yani yazıb da. **EB: İnşallah. MA:** nası bi faydı görübiliriS? **EB: Biz**
101 **Eskişehir’in bütün köylerini dolaşıyoruz. Rapor yazaca_ız. MA:** rapurū.. **SGA: Şurası kuruluk**
102 **mu? MA:** urıyı traktörle _uyulur. **SGA: Garaj mı? MA:** _arāş. traktörün _aracı. **SGA:**
103 **Garajın yanındaki yer ne? MA:** o dā _oyunnarı moyunnırı va. _ışın a_ıl gibi işTī hayvan
104 ba_ıyo. **EB: Şu dayı mı sahibi? MA:** hā o ... dayı işdi. **EB: Eyvah, dayıma ben arabayı**
105 **çekyim. MA:** gē gē oruyu durdurūvası_ vası_ ge. ge ba_ıam iş PittikTen sonu çek..

ALPU - Başören

Kaynak kişi : Zeynep Acar, 53, İlkokul 3; Ahmet Önal, 64, İlkokul; x; xx
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Kına gecesi, Türkü, Köy adının kaynağı, Manavlar

- 1 **SGA: Zeynep teyze, soyadın ne? ZA: zeynep_acar. SGA: Kaç yaşındasın? ZA: ellüç. SGA:**
2 **Okula gittin mi? ZA: okulu gitTim. üçü gâdar gitTim. SGA: Niye üçe kadar? ZA: annem**
3 **mefât_etti. on bir yaşında annem_öldü. okuldan_aldılar. üçü dü tam gitmedim. ē, tam üçü**
4 **başlaycaK zaman okuldan_aldılar. SGA: Niye okuldan aldılar? ZA: e işTē ğardeşlerimi**
5 **bâkan_olmadı. SGA: En büyük sen miydin? ZA: eñ büyük kız_olarah bendim. eñ güççük**
6 **ğız ğardeşim bi bucuK yaşındıydı. SGA: Sen onları büyüttün, annelik yaptın yani öyle mi?**
7 **ZA: evet. SGA: Nasıl oldu anlatsana. Zor olmuştur. ZA: e zor_olmaz mı? zor_oldu tabî**
8 **gülüm. zor_olmaz mı? buvamn işTē, davarımıS vârdı, sî_ırımıS vârdı. bobamnan bahtıK**
9 **çocukları. bobam_onnarı gütdü, ben_ēvdi yimekleri yaptım. çocukları bahtım.**
10 **çocuklarınan ilgilendim. işTe öle. semiz geşTi. SGA: Baban evlenmedi mi bir daha? ZA:**
11 **evlenmedi. SGA: Burada kına geceleri nasıl oluyor? ZA: Kına gicileri. kövün_âdetleriñi**
12 **unutdum ben gülüm. biS, yirmi sene geşdiK gideli eskişē_ire. eskiden tā öncē, burdî aldırıyo**
13 **mu? aldırıyon. ē, ben. vallâ benim ğonuşmılarım hiç_ıyi dē_ıl, siz neye aldırısıñız? SGA:**
14 **Bize konuşman lazım deĝil, ne anlattıĝın lazım. ZA: ne anna.. televizona çıKıcam. xx: yâ çıh**
15 **ba tā ĩ ya işTē biz nasî televizōnu kanal.. teretî_ıkide beĝiselleri bakıyoğus. kövlēde.**
16 **aynısı, gezelim gözelim porıĝıramları var. kañal_adı ni. heb_ızleyuz unnara. bölü señ gibi**
17 **yaşlılâ annatıyodu işTe. ZA: şey.. tā öncüden burdı ben gitmeden, eskişē_iri gitmeden, şölü**
18 **olurdu. çârşamba günü yimeK işē ekmeK yapılırdı burda. fırınnarda ekmeK pişirirdiK.**
19 **peşembe gün başlıĝ_ekmē virilirdi burda. ğadınnâr cā.. işēde, avlıda, erkeklere cāmide**
20 **virilirdi. cāmiyi gidellēdi sabahları. sabāli. cāmiden gelinci ēvde, avlıdı yimek verillēdi, yimē**
21 **dāvet_ıdellērdi. ğız ēviniñ avlısındı ğızı ĝını yakılırdı. ğadınnañi yimeK virilir, yimeKTen sō**
22 **ğını yakılırdı. ĝınadan sōra oynanılırdı, dālışılırdı ğızı ĝını ğodukTan sōra. cumā günü gine**
23 **şî.. cuma günü mevlüd_okulud.. okudülürdü. okudullârdı cāmide. gini ōlen cōmāti getiriller**
24 **avlıdı yimeK verillērdi. cumārtesi âkşama cumā gün davul, çalgıcılar gelirdi. kövlüyü yimeK**
25 **verilirdi cumā_akşama. cumārtesi gün dē şeye, gelen oğunculara, davetlileri yimeK virilirdi.**
26 **şindi atıK bilimiyom gülüm. gelin_alı.. işTē bazar gün di gelin_alıdı. ōlü olurdu. şindi**

27 bilmiyom burda_ani.. bōleydi işTe. **SGA: Bize zaten eskisi lazım. ZA: köylerde ĩsan ğalma..**
28 geñş ğalmadı zātī burdā dū_ün yapıcık kimse ğalmadı. **SGA: Kızlar köye evlenmiyorlar deĝil**
29 **mi? ZA: evlenmiyō. ōlū olurdu. ũe_ılleriñkini biliyōsuñuS. bi ğnā gicesi oluyo. ērtesi ğün**
30 ĩũe alınıyo, gelin_alınyo. bi dū_ün bitiyō. **SGA: Yok, biz burada eskiden nasıl yapıldıĝını**
31 **soruyoruz. ZA: esKiden aħā benim_annatTīm gibi olurdu. bēlki tā benim_aklımā gelmeyen**
32 vardır bi_ũiler. ō.. aqşam.. **xx: tā eskilē, sen poltiqacı olımcān, senđen poltiqacı olmicāq.**
33 sen tā ēskileri annatsaņa. **ZA: tā eski nası olurdu? xx: annengiliñ ebileriñ geydī ũileriñi**
34 annatıvı unnarı. unnarı soruyor_unnā. ē sen aqlıñ küçü hafızāñā getirivē hē. **ZA: u, biz**
35 u_ıamannār atı binilirdi, atnan gelin gelinirdi. tā eskiden, benim çocuklūmda. **xx: hāh.**
36 unnarı annat. **ZA: gelinneriñ başıñı ğaũKı düzelēdi, gelinniK_olmāzdi. gelinniK**
37 geymezlērdi, ũavlar geyilirdi o_ııman. ũavlar_olurdu, ğadife, ũavlar. gelinneriñ başını
38 yapallardı, düzellerdi bullarını bōlū parı marı daqallardı. ũe eski parılardañ. ōlū olurdu. atı
39 bindirillēdi atnan giderdi. ũindī de_ıũti her_ũey de_ıũti. **SGA: ũimdi bu eski ũalvarlar**
40 **giyilmiyor mu? ZA: u ũavlarlar mı? u ũavlarlar.. ne biliyim? yoq heraldı ğülüm. unnardan**
41 yoq. hinci sırmalı ğadife geyiyollār_ıama ğına gicelerinde. iũlemeli ğadifeler var ya, sırmalı.
42 unnarı ğeyiyollār ũe_ıllēde ōsun burdā ōsun ğına gicesinde. u ũavlarlar yoq ũindi. yoq. **SGA:**
43 **Tamam teyzecim saĝolasın, aĝzına saĝlık. ZA: ben o_ıadar bi.. /.../**

44 **ZA: aklımda ne bilēyin hiç.. televizonu çikarmāzsañız. SGA: Çikartmayacaĝız. ZA:**
45 **çikardırsıñız. SGA: Aũk olsun. Yalan mı söyleyeceĝiz. ZA: hiç ahlımdı yoq_ıku. ahlımı ğēũsi.**
46 **kıSları ğına yaħarqan bobam pazarı vardı mı saņa, al, yeũil_aldı mı? sen geydiñ bobañ ğördü**
47 **mü? diye söylenilirdi. ōle sōleniliyodu. SGA: Onları yazacaĝız. Hatırlıyorsan söyle yazalım.**
48 **ZA: nası diyim?**

49 bobāñ pāzarā vardī mī sañā āl yeũil

50 aldī mī sañā āl yeũil aldī mı?

51 bu dā ğızımīñ dedī mī bu dā ğızımīñ

52 dedī mi al yeũil ğınāñ al_ōlsun

53 burdā dillĝiñ bal_ōlsun.

54 atlādīm çikdīm eũiĝi atlādīm çikdīĝīm

55 eũiĝi sofrādā ğaldī ğaũiĝi

56 sofrādā ğaldī ğaũiĝi

57 ğız_ānānīḡ yaķīṣī ğız_ānānīḡ

58 yaķīṣī al yeṣīl ğināḡ al_ōṣun

59 burdā dillīġīḡ baḷ_ōṣun.

60 tamam. /.../

61 **EB: Bu köyün adı nereden geliyor? Başören. Ören mi var buralarda? AÖ:** şindig_ören
62 demeKten ğasit urası bi ī şöle şöle bi dālīK bi yerimişTiK. dālīK mālīK şöle çel çepel bi
63 yerimişTi. örennik derler şöle bī daşlıK ğayalıK yellere. bi dere şurda bi dere şurda u sulardı
64 ullara öle gördükçe ören, başören demişler yani. ören demeKten ğasit öle yellere_ışTe.
65 ilerden bi yıkıntılı Kılan yellere. bullar şiyden tā ğalma, u ermenilerden ğalma bi yer bullar
66 ya. hattā yonan bile gelmiş bū şulları ğadar, şurdı bi adam öldürmüş. işTe ermenilerden
67 ğalmā yıkıntılıK olunca başören demeK veran bi yerimişti. dolayısıle adını başören ğalmış,
68 ta ilerden beri. /.../ **FD: Şehit mezarı mı var? AÖ:** ya bu zamanında ğalmış bu asfalt geçince..
69 **x:** derideymişTiK. dereden işe almışlar üze yuķara. **AÖ:** deredemişTiK. una almışla. orıyı
70 yaptılar. **x:** urayā_alandı. mezār derideymiştik. /.../

71 **FD: Köyün hepsi Manav mı? x:** manav manav. **AÖ:** manav. **FD: Muhacir, Kürt, Çerkez,**
72 **Tatar... x:** yōķ yok. ğavır bi_şiy yok tā. **FD: Hiçbiri yok mu? x:** yok. **AÖ:** hepsi manav.
73 aķġö.. aķġöz manav. **FD: Aķġöz ne oluyor? AÖ:** avınaķ demek yāni. **x:** hanı dil bilmiyēn, şiy
74 bilmiyen_ışde. **AÖ:** avınaķ demek yani. ya siz? **EB: Ben Muhacirim. AÖ:** mācır mı? arķıdaş
75 manav mı? yā baķ hele. siz ... ben bile gezdīm yellere hangi köv manav kövü hangi köv
76 tatar kövü heP bilirim. hangi köv mācır kövü? manav kövlerindē aha böle ... bi yol. ğalanı
77 dar_olur. unnar cünKū gerizeķālıymış ki unnarı ğurāŗkan soŗunda bū ī şī arıbarıḡ
78 marıbarıḡ çıkıca çalışca aķıllānı gelmemiş. öKüz_arıbası geşceK ğadar bi yer. atatürk
79 demiş ki hanı anķarada ulusuḡ_oriya, atmış metiri yapıverıḡ. ulen_atmış metiri yolda ne
80 gezdıriceK bu dimişler. şindi atmış metire idāre etmeği dē mi? dolayısıle manav milletindi
81 böle bi düşünen_adam yoġumuş. u mācır_oldūndan bilmiş. unuḡ_ıçin unuḡ_ıçin manavları
82 aķġöz dememiş sebebi avınaķ. sen nesin? **FD: Ben de Manavım. AÖ:** manavmışın hani
83 neŗden? hangi kōdensin? **FD: Yukarı İlca. AÖ:** hē yuķarı_ılcı kövündēn. /.../

ALPU - Bozan

Kaynak kişi : Mehmet Emin Erkal, 63, İlkokul; x; xx
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Kahvehane
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Belde hakkında bilgi

- 1 **MEE:** atatürk mällesi. bozan beldesi atatürk mällesi. **EB:** **Bir Atatürk Mahallesi var bir de ne**
2 **var?** **MEE:** isTiklál mällesi var. **EB:** **Adınız neydi sizin?** **MEE:** mehmed_emin_erkal. **EB:**
3 **Siz hangi mahallenin muhtarısınız?** **MEE:** atatürk mällesi muhtarı. **EB:** **Yaşınız kaç?** **MEE:**
4 atmış_üç. /.../ **EB:** **Bozan adı nereden geliyor? Bu konuda bilginiz var mı?** **MEE:** bürası bin
5 yıl_önce do_u do_ulular taraFından aslındı bozhanmışdı burası. **EB:** **Bozhan.** **MEE:**
6 bozhanmışdı. bozan diyi geçmiş yāni bū ... **EB:** **Öyle deniyordu değil mi?** **MEE:** öle de.. **EB:**
7 **Bozhan'dan Bozan olmuş.** **MEE:** bozan_öldü. **EB:** **Çok eski bir yer.** **MEE:** ēski bi yerleşme.
8 **EB:** **Ne kadar diyorlar mesela?** **MEE:** biñ senelik. evet. **EB:** **Peki yer değişmiş mi? Hep burası**
9 **mı?** **MEE:** hēP burısı. şey yā yer de_ışıklī derken şurdī gedīn_örenindīmişdi burayı
10 de_ışmiş. iki kilometire bu tarafı gelmiş. **EB:** **Önce neredeymiş orada?** **MEE:** şu gedig_öreni
11 deriz asfaltıñ ... **EB:** **Gedi?** **MEE:** gedik öreni ... **EB:** **Gedik ören.** **MEE:** hē. ki orası kendili
12 şehri diyi geçiyomuşdu. u şekil yani. biñ senelik do_kuz yüz do_kuz senelik burası.
13 **EB:** **Peki ona dair bir şey var mı, eski yapı?** **MEE:** yapı yok ölü bī şesi yok da, yıkılmış
14 tüneller, temeller var yani. tünel ... **x:** mesela bu taraf şey geçiyo, ā nē sit_alanı. bi_şe
15 yapamıyosuñ yani. **MEE:** işti sit_alanı bi şey yok ğalmadı bi. **EB:** **Resmi yer olarak ne va?**
16 **Belediye var değil mi burada?** **MEE:** belediyē var tabi bozan belediyəsi. **EB:** **Başka resmi**
17 **kurum be var? Jandarma var herhalde.** **MEE:** jandarma alpuda, ilçemizde var. yok. jandarma
18 burda.. **EB:** **Ne var burada?** **MEE:** bi belediyemiz var burda. **EB:** **Okullar var tabi.** **MEE:**
19 o_kullar var tabi. o_kullā var. **EB:** **Muhtarlıklar var değil mi?** **MEE:** muhtarlıklā va tabi. **x:**
20 şeyler var ba_k. önnar_oluyo mu, ğöparatifler, tarım ğiredi? **MEE:** tarım ğiredi k_öparatifī
21 falan bangası falan yok yanı. **EB:** **Kaç kooperatif var?** **MEE:** pancar k_öparatifi var, süt
22 k_öparatifi var. üş täne k_öparatif vā, tarım ğiredi k_öparatifi. sulımı k_öparatifi vā bi di işdi.
23 dörT Tane. **EB:** **Kaç cami var?** **MEE:** iki cāmimiz var. **EB:** **Sosyal yer var mı?** **MEE:** yok.
24 yeni dā işleTmēye açılca_k yeni belediyemiz yapTı bi. **EB:** **Park var mı?** **MEE:** park var. **EB:**
25 **Kahve kaç tane var?** **MEE:** k_āve sekiz, do_kuz täne ğāve var. **EB:** **Bakkal, market?** **MEE:** var.
26 beş täne de ba_kkal var. **EB:** **Kasap var mı?** **MEE:** altı täne k_asaP_bar. **EB:** **Berber?** **MEE:**

27 berber üş tãni berber var. **EB: Terzi?** MEE: bi tãne. **EB: Benzinlik kaç tane var?** MEE: î iki
28 tãni benzinnik var. **EB: Başka ne var?** MEE: tērzi, baĶal başĶı şey yoĶ_õle, Ķoparatifler
29 va işdi, belediye binãsı va. Ķasaplar var başĶı õlü bi_şey yoĶ. **EB: Lokanta?** MEE: loĶantı
30 va tabi he. u aĶlımızı geldi. üş tane di loĶanta va. **EB: Meşhurmuş buranın lokantaları,**
31 **duyuyoruz.** MEE: meşur. eti mēşur buranıĶ. **EB: Beylikova'da anlatıyorlar da eskiden daha**
32 **meşhurmuş buralar.** MEE: siz nerden sorması ayıb_ol.. **EB: Ben Eskişehirliyim.** MEE:
33 eskişeriĶ içinden, içinden misin? **EB: Ever. Doğal yer olarak etrafında mağara, şelale, koru**
34 **alanı, ormanlık gibi doğal güzellik var mı?** MEE: õlü bi_şey yoĶ bozanda. yoĶ. **EB: Okul kaç**
35 **tane?** MEE: oĶul bi tãne oĶulumuz va işTe. ilkõretim ortã_oĶul_ışTe. **EB: İlkokul, ortaokul.**
36 **MEE: hē. beraber.** **EB: Öğrenci sayısı ne kadardır tahminen?** MEE: vallã tahminen beş yüz
37 õrenci va ya. yanē şeylē di geliyo, taşımalı. taşımalı dı var. **EB: Hane sayısı ne kadar toplam?**
38 **MEE: hãne sayısı sekiz yüz. büyük nüFus. ilkin iki biĶ yedi yüz nüFusu vardı yalnızS biraz**
39 **düşTü tabi. hē he şimdi şu_andı biĶ seĶiz yüz biĶ doĶuz yüz nüFus var.** **EB: Sekiz yüz**
40 **hanenin ne kadarı Manav?** MEE: nası? hepsi manav. Ķarışık yoĶ bizde. çoĶ.. **EB: Tatar yok**
41 **mu mesela hiç?** MEE: yoĶ tatar yoĶ bizim burda.. **EB: Çerkes?** MEE: çerkez di yoĶ. hepsi
42 yerli. **EB: Pomak.** MEE: hepsi de. hepsi manav. **EB: Arnavut, Boşnak.** MEE: yoĶ, yoĶ. **EB:**
43 **Ben soracağım çünkü hepsini.** MEE: hē tamam sor. yoĶ yoĶ. **EB: Kürtler?** MEE: var tek, î üç
44 hãne kürt va işTe. **EB: Nereden bunlar?** MEE: bunnar urfãdan. doĶubeyazıd, urfa. /.../ **EB:**
45 **Beldede tarihi anıt, tarihi bina, çeşme...** MEE: onnar ĶaĶTİ. hepsi yıĶıldı, yoĶ yãni. heĶ
46 bi_şey yoĶ. tarihî bilmem ne hiç_õlü bi_şey yoĶ. şimdi çeşmilē falan vardı aslında hepsi
47 yıĶıldı. **EB: Arkeolojik alan şurası mı var demiştiniz?** MEE: evet. **EB: Ören yeri var. Neydi**
48 **oranın adı?** MEE: evet. sit_alanı gedik, kendili şehri dedimiz yer. **EB: Gedik ören. Kendili**
49 **mi?** MEE: gedig_õren mevkisini kendili şehri denirmişti. eşgiden_ordaymışdı, kendili şehri.
50 doĶu doĶulular tarafından_oluyõ. ... boS bozhanmışdı. bozan deyivemişlē nēyinen
51 Ķaldırılmışlã şeye, ... **EB: Tamamı Manav diyorsun.** MEE: manav, aşşã yukarı. **EB: Göç var**
52 **mı?** MEE: var, var. **EB: İki binli yıllardan itibaren yani yaklaşık on on beş yıl içerisinde**
53 **tamamen giden hane var mı?** MEE: var. var. sayısını sayısını bilimiycem di var tabi. x: iki
54 yüz_otuS. **EB: Yüz otuzsa iki yüz elli hane falan göçmüş o zaman.** MEE: göştü tabi ya. iki
55 biĶ yılından bu taraFı göştü tabi. **EB: Üç yüz hane göçmüş mü?** MEE: aşşã yukarı. x:
56 her_üç_evden biri boş ya. MEE: boş. **EB: Bu göçenler evlerini ne yapıyorlar?** MEE: satan dı
57 olu müşTeri bulan_oluşu satıyõ işTe öteki õluna aliveriyo beriki Ķızına aliveriyo burdu
58 Ķalan. u_şekil_oluyo. başĶã tüllü õle yabandan gelib di ev_alan falan yoĶ yãni. **EB:**
59 **Tarlalar ne oluyor? İcara mı veriliyor?** MEE: tallılar dı işTi satılıyõ, icarı verili. patronuĶ biri
60 geliyo, topluyõ. bayã bi toplıyannã oldu. **EB: Göçün sebebi işsizlik mi daha çok? Ekonomik**

61 **durumlar mı?** MEE: ekönömik durumnā tabi, işsizlik. x: göçüñ sebebi ne biliyoñ_ñu sen baķ
62 ne yazcıñ? çifçi parı ğazanamadı için çifçilik bitTı için nöluyo burda? halinnen göç_oluyo
63 de mi? MEE: borç. fa_iz_ışinden ğurtulumuyo vatandaş. ölü gidiyo işTe. EB: **Peki bunlar**
64 **köye gelip gidiyorlar mı arada bir, bayramda seyranda?** MEE: bāyramdı gelir tabi. anası va
65 bubası va, cenāzeleri va geliyo gidiyo. EB: **Köyün göçü daha çok nereye?** MEE: eskişe_ır.
66 vilāyátá. EB: **Köye yatırım var mı peki?** MEE: köyü hiş bi yatırım yapan yoķ. /.../ EB:
67 **Eskiden nasıldı burası? Çok hareketli miydi?** MEE: hareketliydi. yā bī topluluk berāberlik bi
68 ha.. hareketlilik vārdı yāni her yönüyle. meselā kendi işiylerimizi kendimiz yapıyōduķ. şimdi
69 ğāli herkes gidincē boşaldı. ölü bi_şey yoķ. uFaķ tevek hayvancılınan işTi bir_iki ğalannā
70 geçiniyo işTi. az_öñcü siz gelmeden_levli_ayçiçeni ğonuşuyoduĶ_arĶadaşınan. yāv dedi
71 ayçiçem_ıma dedı, para ğazancaz diyi ekTik dedi, ā dedi doķuz yüz lirıyı düşmüş_ekin dedi,
72 ğazanamıycız falan dedi. x: geçen sene biñ dört yüz lirıyı saTılmış bu sene doķuz yüz lira.
73 ben mālİYeti doķuz yüz.. MEE: öle diyi ğonuşuyōduķ. āynısını ğonuşuyoduķ_ışTe. EB:
74 **Daha eskiden nasılmıştı geçim burada? Hayvancılık nasılmıştı daha eskiden?** MEE:
75 hayvancılık pirim yapıyōdu şindi. esKiden. şindi satTıñ_ucuS aldıñ pālı. şindi ğasabı
76 veriyoz_eti, hayvanı, diyelim_on beş lirıyı, geri dönüş_otuz beş liradan_alıyōS. bi
77 dengesizlik va, istikrar bozuklū va. ekönümü bozuk yāni. şölü bozuk_ışTe adam yetişTircen
78 diyi ūraşıyō, yetişTirdı malı işTi aracı teFeci alıp gidiyo işTe. ğazanş sālāyımıyo. kendi
79 kendini yağını ğavuruyo işTi başĶā hiş bi şiy yoķ. bāzısı dı emekli. /.../ MEE: ğazanan
80 geliyōdu işde. parası olan burda her şiy vardı, boludu hepsi. hē boludu. şindi durumnā yoķ.
81 hiş kimsi yoķ. hani.. x: biz burdan beyliğovıyı gidiyoduĶ beyliğova urdan buryı geliyōdu.
82 MEE: yoķ yāni hiş bi şı yoķ. soruñ baķam Tā bi va mı yoķ mu? bizim bū etūd
83 yapmamızdaki şiydeki bī menfāt_olan bi şiyler diyen hic_olmaSsa. varsı bi_şē? nası olsun
84 ki? bī yarar, zarar, ziyan mesā ne şekil ğonuşuyum unu du ölü.. menfāt meselesi olsun_acıķ
85 dı köy köy_adına. tabi siz bütün_olarak göndercez diyoñ meselā, bunū şey yaptıktan sonra.
86 diyom mesa acıķ yarar görülsün yani bı yerde. ekönümü bozuk diyoz_ışTe. haķĶaten di
87 bozuk. x: ne yararı görölcek? MEE: lē yarar_ışTı.. le ābi bildirdik ki malımızıñ gi.. girdisi
88 pālı çıkTısı ucuz diyom meselā. xx: hastaneden mi geliyoñuS? x: bunnā hasTaneden dē_ıl.
89 MEE: bunnā hasTaneden bunnā pasTāneden geliyō, devletiñ pasTānesinden. hasTāneden
90 dē_ıl. xx: ben doķTur sandım da. MEE: yā doķTur dē_ı. x: doķTur sālığ_ocanı gelceK az
91 sonna. xx: gelecek mi? x: giT_urıyı baķ. MEE: ā bunu arabı lāzım bi dēne arabı yoĶ_ışTe
92 aha ğaldı bu. ... arabı lāzım. x: bunnā arabı da_ıdıyō. MEE: arabı da_ıdıyōlle di baķam
93 seniñkini eñ soñ_alcāz baķam, yazdırdım. büyüñ_akü parasını toplıcız memēd_ali bunnā

94 başKa. başKası hadé. **xx**: ben ayā gösTercekTim. **MEE**: hē hadi sen bi git. oruyu bi
95 gösTer_ayāñı undan sona görüşürüS. /.../

ALPU - Būğdüz

Kaynak kişi : Zeynep Kenar, 80, Okumamış; x, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Köy tarihi ve sosyal hayatı

- 1 **SGA: Seksen yaşında mısın sen? ZK:** tabı. **SGA: Adın ne teyze? ZK:** zıȳnep kenār. **SGA:**
2 **Okula gittin mi Zeynep Teyze? ZK:** Kitmedim yaırım cāhil ġaldım, ösüz ġaldıġ dı oġulu
3 oġumadım. saıı baıı iş dutcāz diyi dē çoçukān. **x:** ... yoġluġ vādı ilġoġuldan çıġdım bēn de.
4 **SGA: Teyze senin adın ne? x:** bēn hacıyın. çekinmin. **SGA: Tamam peki. ZK:** beni çekin siS.
5 **SGA: Niye öksüz kaldın? Ne oldu? ZK:** bobam_ölmüş. bi yařlāndı iki yaşındı üç yaşındı bēř
6 yaşındı ö ġalmıřıS. bēř Tāni çoçuk. aıam dı oġudumamıř. **SGA: Nasıl okutsun? ZK:** hē ıaşı
7 oġutsūı yūġ. etmet bili yūġ. yā bēř Tane ösüz ġalmıř hinci gelinnē řincilē böllu hepıSi böl
8 yimeK bol giymeK bol. řullāmızı ġıstırıġodıġ_aıam bire fistan giydirdi ġörünçıK diyi.
9 yoġluġ varıdı ēveli yāyırım. hinci va ēmmē çoluġ çucuġ, çoluġ çoçū oġutTuġ_ēmme
10 kendimiS_oġumadıġ. ya yavırım.
- 11 **SGA: şu camii neymiş bir anlatsana. ZK:** camı tārihi_ēsēr. oġul dē ta ġavur_oTmuş ġālmıř.
12 kim yaPTıysı yapmış bunu gitmiş. bunun baġ yāyırım āltınna yıldızı āltınnan_ayıdı. bunu
13 adam yaptı çāldı dı gitti. hē başı taġınmıř bāġ. mināriniġ depisi ayınan yıldız va baġ.
14 āltınımıřdı unnā. ēsKiden_adamnādı ġāfi mı va? adam benim kāzımı ġırġlıydım yapākan
15 yapTı unnarı āmiř bi gecidi gitmiş. alimüyon daġınmıř. /.../ şu tarafTı şısi va mārası va bu
16 tarafta. u tarafta mārası va. ne ucu va ne örtası va iyer ġirsēı ġapısıdan baġ bulumaı nērdiysi
17 ucu. bu taraftı yāylı deriS u yānda. biz çoġ sı_r ġütTük dü bilirin ben_ullāda. bu ... nēse
18 ġēmiř köy.. āycıġ āycıġ köyden toplanı toplanı buruyu oTmuş. köyü ġēmiř buruyı oTmuş
19 cāminiġ sévisine. cāminiġ sévi. /.../ varımış dı neresindi? ġař dene hırsız ġēdi yārim.
20 ġamere ġamere ġodulā hinçi ġamere va. halılāni yēıı alındı ġörmüşündür. tā bi yerden geldi
21 u.. /.../ tārihi isēr. ariyóllā nerisinde ne bilçeı? hē her yer demir ġapıla eme giriyo eliı herıFi
22 uyduruyō dā. **SGA: şu yayladaki maġaralar? ZK:** yāylıdı mārı vā ġidēken beyli. unu
23 ġösterivellē dē ... ġavur_urdu ġāmiř. sünnü bobu va. sünnü bobu dēllē. urdu yāylıdı sınnı
24 bābyı ġidevdi ġavır çekmiş gitmiş. ullādı ġāmiř. urdan_ısdanbuldı deniz dökülmüş. urdu
25 çoġ_oTmuş. yāylıda hē yāylıdı ġāmiř. sünnü bobu dēllē una. eyē bi ġuř ġonsııı bi vur, u

26 saháT saqat gálıñ. **SGA: Orada yatır mı var? ZK:** yatır va urdá. sünnü bobu dellē. **SGA:**
27 **Kimmiş bu sünnü baba? ZK:** sünnü bobuymuş ésgiden gāmiş bilmiyyōS. ōlmüş, uráyá
28 gōmmüşlē. mezeri vā mināriyinen buru gadı va uzunnū. u gudu büyük. bi sünnü bobuyu
29 gidē.. burdan gāvır bu yanı çekmiş gitmiş. āltın saban_āltın buyunduruğ vārimiş urdu
30 bulunmiyyō. āltınımış. bulunmiyyō bulunmuyyollā. gömülü mü? hē arıyollā da gömülü
31 bēsbē. gāvır zīnginimiş né gōduysu gōmuş. gōmuş gōmuş gōmuş gitmiş gāvır. **SGA: Burası**
32 **eskiden Rum köyü müymüş? ZK:** ēsdē ēsgiden bi mināriymişdi buru cāmiyinen gelen_ōTmuş
33 gelin_ōTmuş yāvırım. kimisi ötü yüzden gēmiş kimisi yabandan gēmiş. **x:** yabāncımız yok
34 çağır_ābā a bu gārdaşa kōlü kōmüzdü hiÇ yabāncı yoK. cingán mingán hiÇ yabāncı yuk.
35 emmim dayım emmim dayım. **ZK:** şinci yozgat kō_ünden.. baK cingán yuK. köylēden
36 toplanmışlā hepsi tūremiş naPcaK seniñ va bēş çocuK benim_āltı altı çocuğ. ölü ölü ürē,
37 nolcıK? esginden çocuK çoğ_oludu. /.../ hē ō yōK. hep yellisiyiS. çolūmuz çocūmuz anamız
38 buvamız yelli. /.../ şōlü hani çolūmuS çocūmuS şherdi yā şullār halı yayallē di gılallā. ālmaz
39 cāmi. bağ_üş deni yarā üş gādın her_ırmızan dōlduK. yoKardı dı çığdıñ nı bilmen mērdimeni
40 yoKarı çıKmadıñ? hañ urdu va. gālilā urdu gılā. mērdimen va urdu gılā hani ininci yer va
41 çadır çekeriz urdu gılā gālilā. baK_üçü dü ullār dolā. cāmimiS peK iyi. peK gādın. /.../
42 ālmaz dışallāda gılallā hinci bizim şherdi çolūmuz çocūm benim bēş dani bi şherdi. bunun
43 va üş dōrt şherde. hinci bütüm millet şher dü_ün va dı undan toplandı. **SGA: Düğün mü**
44 **var? ZK:** he. ğını gēcesi vā dē urdu. bursuyu giTceK ğıS. gelin KitÇek. böyün gecı yapcāS
45 yarın yimeK yīceS. bazar gün gelini bindirciz. undan sonı gelin gitTi mi haÇı pilafı yīÇiS. ya.
46 hacıyı gitÇiK gādın pilaf dōküya ğocu köyü. **x:** hinci baK şu dönēn va yā bizim cāminiñ
47 dönēnnēnde camnā vārdı. camnarı ğapatTılā cāmiyi ge Peh yaPTını sēs yapadı. hinci sēs
48 yapmıyō. baK bu dönēn va ya. **ZK:** inilē. inilēdi. cāmi inilēdi. **x:** inilēdi. camnarı ğapatTılā.
49 şō şō üş dōrt tarafındı cam vārdı, unuñ. camnarı ğapadıncı sēs yāñkı yapmıyō. **ZK:** mināriyi
50 çıKımañ. bu mināriyi çıKımañ ... sanıñ bō bō çıKañ, bō bō bō bō çıKañ. çıKımañ. eline
51 ayetdirik alıñ ya bı lāmbı_alıñ otuz bēş seni hocamız_okumuş burdu oKudu. çıKa.. **x:** otuz
52 bēş seni tallılādān bozāndan duyuludu. mināriyi çıKdı otuz bēş seni undan sōni sōlendilē
53 hocamız fēlç_öldü kōmüzüñ hocasıydı. bu kōde nı kıdār ğurān dutan vārsa hocamızıñ. **ZK:**
54 hocamızıñ bu didi unnā. bitün ğurān dutan oKuyanı hocu hocamızıñ. hocamızı burdan sürdılē
55 u dı dil fēlci öldü ōldü. otuz bēş seni bi çıKsañ ... ğolay_olu. şō dönıyñ dönıyñ dönıyñ
56 elinde çıKdı. iyilni mi bildi ki_ön hērkiş. İylenim dedıñ şherden_okur_ezennē. ya gādın
57 yāvırım. şherden_okunu hinci ezennē. yērden_okunū hocu oKun hocamız yēñi gēdi iki_üş
58 seni ōdu gelili. iyi allahā şüküller_olsun he iyiyiz çok şükür. çōK şūğur_eme okumuş çok
59 kōmüzdi yāvırım. okumuş çok. adam.. bütün bō gādinnā okumuş elleri ğuran. biz dinneriS

60 bilmiyennē. bilenner hocu oKur. /.../ **ZK:** hocamız dı temiz dutıyo peK cāmiyi. **SGA:** **Zaten**
61 **gittik hemen gördü geldi.** **ZK:** baK şordan gidiyōdu. baKQaldan çıkıp gidē, hocam dēdim dē
62 cāmiyi ğadinnā girdi didim. hocam didim cāmiyi ğadinnā.. **SGA:** **Bizi şikayet mi ettin?** **ZK:**
63 hē. undan sōnı o muhdar vardı soğunda. **SGA:** **Onu biz telefonla çağırđık.** **ZK:** ā muTdar
64 geliyō geliyōn didi. hoÇam neriye gidiyōĝ dē baK taKsi gēlđi cāmiyi ğadinnā girdi kime
65 diyon burdan çıkđında. ... u taKsinin edrafını bi dolāndı, girdi içere. **SGA:** **Demek siz bizi**
66 **şikayet ettiniz.** **ZK:** hē biS şikāyet_etTig. gelen_ōldu dediK. bizi toKdur geli yavrım burıyı
67 ToKdur sāndıK sana. tabı. yō bōyün bu toKdur dıyıl dedim ben. cāminin_āvlısını girinÇi.
68 nāpcaĝ yāvrim işdi bi ōmrümüS bitTi yēTti giTti. bunnā bütün toprādı hep yeni ōldu hani
69 kim ğāldı içindi. hēb_ēski toprādı toprak bināyıda. bēn kendim durum baK burda. binā
70 beklerin nāpcaĝ? yā çocūm va ğāş dene her birı bi ğırdı, ğurbēTilē. sa_ōsuĝ_allah_ōmür
71 visiĝne. bēlā ğazā vēmesin çümle yārabbi yārasulallahām bēlādan ğazādan. **x:** resmını
72 gösterivesā çağır_ebe. **SGA:** **Göstereceĝim. Daha fotoĝraf da çekeceĝim.** **ZK:** āy_ā bēn bü..
73 **SGA:** **Beraber ama. Beraber.** **ZK:** ā. amanıĝ bēn ğorĝarın bi yērdi nē çıkarın da. **SGA:** **Yok.**
74 **Televizyoncu deĝiliz biz. Hocayız.** **ZK:** çıkman nı? ēyi ēyı. seniĝ va mı çoluĝ çocuk? **SGA:**
75 **Yok.** **ZK:** sen_ēvli di_ĝi misiĝ ta? **SGA:** **Evliyim.** **ZK:** ēvli misiĝ? olu olu olu. ōn dōt, on bēş
76 sēne ōlanıĝ çocū_ū ōlmadı. ōldu, uşdum. dōrT bēş_ay yanındı bēkledim çocuK_ōldu diyi.
77 veri veri allah büyük yavrım. allah büyük veri. ōsuĝ yavrım ēvlat_ōsuĝ, a ğuzum. hincē
78 toKdur nē çuK. gidin_ōĝa. /.../ **ZK:** bi_ĝi ālarıS bi_ĝi güleri nāpcaĝ yavrım. bi_ĝi ğonuşuĝ
79 bi_ĝi çay_ıçel dul çuĝ. e nāpcaĝ yāvrim nāpcaĝ dūnyā ō ğurulmuş gidiyō. yā. ğaharsız
80 ğayıTsız.. **x:** misāfiriyiS biS bu dūnyāniĝ. yalnız.. **ZK:** hē misāfiriS. yalnız_üzūlmi. allā
81 ecir sabır vesin yavrım çoĝca. veri allā. allayĝ hayıylı ōmüllü bi ēvlat dā vesin yētē. allaham
82 hayıylı ōmüllü vesin. veri yāvrim_allah büyük veri ğuzum. /.../ **ZK:** saçılı ğāmiş, ... biliyōdu
83 ēvimiz ğōşdü zēlzile ōdu da. **SGA:** **Zelzelede mi ōlmüş?** **ZK:** hē zēnzilidi ōldu du ğōşdü dē
84 urdu ēvimiS vārdı ğoĝşular çıkardı āltından. bi_şig_ōmadıK bēş Tene ōlan bi ana. bēş
85 ğardaş ātından çıkđık. ehe buru dayımıdı benim. bunun_ēvindi duruduK. nāpÇaĝ yanı oluyō
86 īsan. **SGA:** **Zelzele olduĝunda sen kaç yaşındaydın?** **ZK:** ben ğüççūdüm ğızım. biz ğüççūdük
87 bēbidik. ēvēlden ta ōlmuş. biz ğüççūdük. tā ēvēlden_ōmuş. ğüç.. biz bilmiyyoz da. sōnu bizi
88 çıkardılār çıkıĝ_ēyiniz ğōşdü diyi bunun buvası nēy yapvedilē. hē burdan benim dayımıdı
89 ğāli bu āldı geldi urdu baKdıK. yapvedilē ēymizi bi ēv iyi kötü. girdi ğāli. sōnı benim_āĝam
90 yetişdi ēv yapıdı. ēverdi anam ... on bārmānan_ēver āş dı ğāldık. āş dı yatđık açık dı ğāldık
91 napam? ğoĝşu diyo.. **SGA:** **Baban deprende mi vefat etti?** **ZK:** yō yō buvam_ōlmüş ta.
92 ōlmüşdü debremden_ēveli ōlmüş buvam. /.../ hē benim çocuklā mesel sanıllā hinÇi.
93 dePremden_ēveli ōlmüş. buĝam mīde hastalındın āmelit_olmuş su içirmişle urdu ōlmüş

94 ğālmıŝ_ullāda. **SGA: Nasıl olmuş anlayamadım. Ne hastalığından ölmüş?** **ZK:** mīdesini ...
95 ameyed_ōmuŝ su içirivimiŝlē. ā u buvam ōmuş, urdu ğāmiŝ. biz nē bilem. bilmiyiz_ōlmüş
96 ğalmış_ullāda. anā herkeş cāmiden çıķā. bu bizim buvamız yoĶ mu dērsiz anam hadi
97 dayıngili gidiş dēdi. hani hērkiŝ buvu buvu dedikçi biz bakınıdıķ buvu kim nē ki diyi. /.../
98 halı dayı uŝađıyız_ıkimiS. halamıŝ ğızı bu benim. dertleŝceK_ınsan yoĶ yārim dērdiŝ dert
99 mer.. yoĶ. çoluķ çocuk ğeli bi_ķi dērdiŝi di aŝnadımıŝ amanın yavrım peg_ıyiyin amanın
100 ğuSum ğēldiŝiz mi gülü gülü gidiş napcaŝ? hastı sāyırı ōlmadıķTan sōna çoluķ çocuk yā. sēn
101 işi_ıt allaha du_ıa it yāvrim. sēlbes dur. a ğuzum. allah veri ğini ōldu_u yerden veri ğini.
102 allah hayilli ōmüllü bārından bi Tā vesin di.. /.../ **ZK:** ğēl burıyı dermiŝ, anamı_ünnerimiŝ.
103 ğōluna bēn_adaĝ_ıdadım ya. anamıŝ üryasını ğirmiŝ. adını ğodum, isminur. ğızış_ıadı.
104 adaĝ_ıdadım ğēseŝá dēmiŝ osman nūriyi. ōlanı ōldü hanı kēndi ōlu. anā ben vamiŝ ğe
105 ōlum_ıadaĝ_ıdadım. baĶ benim_ıada_ım dı ta anamı mālīm_ōmuŝ. çocuĝ_ııscaĝdı, ıscaĝdı
106 ıscaĝdan ğelimedilē. uzaĶ yer sekiz sahatlik. ğurbanda nēy ğelillēsi oĶutÇan. burdu
107 mēvlid_oĶutÇān ğocu köyü yimek vērcin. ōlan kesdi ğurban. burTu hēmen kesTi da_ıtTı.
108 allāh vesin ğızım dı ōsuŝ_ēvlat. hē vesin. sen_ıonu üzülüb durma allah unu ālmıŝ kī..

ALPU - Dereköy

Kaynak kişi : İklime Ceylan, 68, İlkokul; Ferahgül
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Köy hayatı, Çiftçilik

1 **Sİ: Adın ne teyze? İC:** iklime. **Sİ: Soyadın? İC:** ceylan. **Sİ: Kaç yaşındasın? İC:** ellī ye.. ātmış
2 yedi. ğırk beş do_umnuyun ātmış yedi mi oluyōm herāldım ātmış sekiz mi? **Sİ: Okula gittin**
3 **mi? İC:** beşe ğadā. ilkōğul biTirdim_ançı. **Sİ: Burada mı gittin? Bu köyde mi gittin? İC:** şurdī
4 özdenĝdi oĝidum_o zıman_ōrdı vārdı oğul burda yōKTu. şurdı depōda oturyōduĝ biz
5 bobām depō mēmuriydi. ōrda vardı oğul. burasī önciden yāyliydı. sonrıdan ĝeldī köv burıyı.
6 u özdenge oğudum. **Sİ: Nasıl gidiyordun? Zor oluyor muydu? İC:** zor_oluyōdu yā yürüyereg
7 gidiyōduĝ. **Sİ: Kalabalık mıydı? Öğrenci çok muydu? İC:** tabī çoĝdı u_zıman. şındı yok hāni
8 ĝenşlē hepsi şe_jrdī ya o_zıman çoKdu. **Ferahgül:** hep talebilē bi aradı oğunuyōdu önciden
9 bi sınıfdıydı. **İC:** hēpsi bi sınıfdıydı yāni beşi ğadā hēpsi bi sınıfdı. bi ōretmen. **Sİ: Nasıl**
10 **yapıyordu öğretmen dersleri? İC:** ne biliyin hepsini yapıyōdu işTe beşe ğadar hepsini
11 oKuTuyōdu. **Sİ: Karışmıyor muydu? İC:** yō. **Ferahgül:** bölüm bölüm_ayrıydı. **İC:** he Tabi.
12 **Sİ: Burada fasulye ekiliyormuş galiba. İC:** hē bizim fasilyēmiz mēşur, güzel_olur. beyaz
13 fasilyiyi çoK_ekeriS. **Sİ: Nereye satıyorsunuz onu? İC:** dabī hani bilenner alıyō
14 ōrendiler_ārtıK. istiyennere veriyoz geliyō ālmıya ayāmıza. **Sİ: Toptancılar falan mı alıyor?**
15 **İC:** toptancılarā vermiyiz hanē kilō kilō alannā dı çoK_olur. **Ferahgül:** iskişehīr eskişehir
16 çevresī, yani kēndi akrābālāmıS duyan geliyo herkis geliyo beş kilō on kilō yirmi kilō. yanī
17 ōle ellī atmış pile deriS biS yāni ōli gelir. ōli kilōynan satılır. **Sİ: Nasıl peki? Diğer**
18 **fasülyelerden farkı ne? İC:** biz bōle iri fasülye ēkeriS. şındı ufaĝ_ekiliyū. onuĝ tadı olmuyō
19 diyolādı ziyennē meselā bizimki dā_a güzel_oluyō. hani çoĝ sularız beş_altı sever_ sularıS.
20 **Sİ: Fasüleyi nasıl yetiştirirsiniz onu anlatır mısınız? İC:** ōncedēn hanı atı.. atınan sürēdiK
21 bōle cizi yapādık. şındī hinci ilk_önce ot_ılacı yapıyōs ot çok çıkmasın diye.
22 motorlan_ekiliyō. bitdikden.. biz ĝaş sēne bir_āy iki ay sonā çapāsını yapıyōz_ışTe iki
23 seFer çapılarıS. ondan sonā sularıS. beş_ālTı seFer sulanır. ĩndan sonā işTē başladı baK_ōle
24 alacalı alacalı olmáyā.. ĝuruyuncı sabah_erken ĝalkā yolarıS. sā_aT_ona ğadā falan u
25 dökülür_ından sonā, ĝuruyuncı dökülür. hePsi bitincī götürüyoz hārmana motorlarınınan
26 eziyo, savırıyo, ondan sōnu, ayıtlarız. işde ōlū. u ğadār. çilesi çok tabī de. **Sİ: Eskiden**

27 **daha zordu tabii, makineler yoktu.** İC: dabî dabî maKine yoKdû. düvennen sürêrdik.
28 yabıynan savırıldılâ büyüklê meselâ. çalgâdıK şeyne. şindî gôlay yâni makinelên savıruyoS.
29 motornan_éziliyo. Sİ: **Size pek iş kalmıyor mu?** İC: hê bize di işdî ayıtlamaK ğalıyo ârtık.
30 **Ferahgül:** yôlmasınna, sabah_êrkên namaSdan sônı yatmâyız, gideriS fasülyiyi ona ğadâ
31 yolarıS. ondan sonı geliriS. u bitmez. êtesi gün gini gider yolarız, bitesiyi, bitTi miydî
32 motur_arabasını yüklenir harman_çerinde moturunân ezilir çıkar.

33 **Sİ: Teyze sen biraz da köyün eski halini anlat. Senin küçüklüğünde köy nasıldı?** İC: vallâ ben
34 burıyî on yedi yaşımıdî gelin_öldüm gêldim ben. Sİ: **Buralı değil misin sen?** İC: buralı
35 diyilim. bobamnar bulġaristandan gelme bobamnar. o ğadarını biliyom_ışde. on yedi yaşındı
36 evlendim u ğadarını biliyom undan sôraSını işde. Sİ: **Nasıldı geldiğinde burası?** İC: işti burası
37 yâyhıydı yâni üç hâne vardı. iki ğomşıynan ğayınnamgillê vârdı. sônı bu köy yukardıydî. sel
38 geldî evlêni sel basannâ burıyî gêldilê. hüKümeT_onnarı yârdım_çetTi, burıyî gêldilê. şindi
39 di kimse ğâmadı da_ıldı yâni ğenşler hepsi şe_çiri gitTi. çoluġ çocuġ_oġutcaz, sigortalı
40 ôlcaz, işe ğı.. işi gircez diyi. yaşlılâr vâr, emekli olannar. Sİ: **Düğünün nasıl oldu senin?** İC:
41 dü_ünüm şe vardı işTî ônceden çarşamba günü başlıyôdu dü_ünnêr, bazar gün bitiyôdu.
42 çarşamba gün bî saçını ğına yakılıyôdu undan sôra cümertesi akşamı dı eliniġ_ellêni
43 yakılıyôdu. çalgıcılâ geliyôdu işdi ğomşulâ. yemeklêr bişiyô, eġ çoġ_ışdî çôrba, ğuru
44 fasilyêdi, ét falan bişirilêdi. bazar gün gelin_alıcı gelir meselâ gelin_alı.. gelin gelirsın.
45 ôlêydi. Sİ: **Nereden geldin sen?** İC: şurdâ, aşşadan mı geldiñiz siz_özdençden? Sİ:
46 **Söğütçük'ten geldik.** İC: hê. sö_ütçigçden_çininci şurdî bi orman depôsü vâr. Sİ: **Özdenk'e**
47 **gittik ama, orayı biliyorum.** İC: özdenne buranıġ_arasındı şurdî evlêr vârdı orası orman
48 depôsuydu önÇeden. ôrda depô mêmuruydu bobam benim. orda büyüdüm be işTe bêşe ğadâ
49 özdende oġudum. ondan sônâ.. Sİ: **Köy değil miydi orası?** İC: kô di_ildi. urası bi orman
50 depôsuydu. bêş_altı kişi vârdı yaşa.. bêş_altı kişi yaşıyodu. ormancılâ vârdı, depô mêmuru,
51 kâTibî, bölgê şefî. u ğıdârdı. Sİ: **Babanızın memleketi, köyü neresiymiş?** İC: bobamıSın..
52 babam bulġaristandan gêlme. bulġaristandan mâcur_olaraK gemişlê elli ikidi. ben_ältı
53 yaşındıydım geldîmizdi. işTe özdendi başladım_ılkoġula yidi yaşındı. ôrda bitirdim bêşi.
54 ĩndan sonı tâyini çıkđı bobamıġ bi gezdiK geldiK başġı yerlere gitTi. gêldik ni benim nasîb
55 burdıymış sônı evlêndim ben burda. Sİ: **Baban bulgaristandan gelişlerini anlatıyor muydu?**
56 İC: annatırdı ama bilmezdim ben hiç_urasını. ... annatırdı ama. evlendim sôra bën. bi ôlum
57 bi ğızım_oldü. olan_askerdîken babası vefât_çetTi ġalp ġırizinden eşimi ğaybetTim. o Kırk
58 yaşındıydı. undan sonı ğayınvâlidemnen ğanatamıġ yanında ğadım. büyüdülê çoÇuklâ işdi.
59 ôlumu evlendi ğızımı evlendi. halâ dâ burdayım. Sİ: **Memnun musun burada?** İC:
60 memnunüm, allah razı ôsun ğomşılâr_akrâbâlâr, iyiler. ğidê geliriS. Sİ: **Sizin akrabalarınız**

61 **kalmış mı Bulgaristan'da?** İC: tabi tabî. bâbamıñ ğardeşleri amcaları vār, ordı. sorıdān
62 bir_ıKisi geldi dî ordı dı ğalannar var. ğaldılā ordı. Sİ: **Gelip gidiyorlar mıydı buraya?** İC: hî
63 giderlê gelirlêdî bâbamıñ sālındı. bobam_ölünÇe şindi gelmez_öldülā artıķ. Sİ: **Siz gittiniz**
64 **mi hiç?** İC: gitmedim hiş bulğarıstana. Sİ: **Oranın adetleriyle buranınkiler farklı mı?** İC: tabî
65 oranıñkıñı bilmiyum da tabî farklıdır yā. Sİ: **Annen baban orada ne yaptıklarını anlatıyor**
66 **muydu?** İC: annem pek_annatmazdı dā bobam_anlatırdı yāni. şōle olurdu bōle olurdu diye
67 anlatırdı u ama. şimdiki ādetlêr başķa. o_żaman başķa şindikiler başķa tabî. Sİ: **Sizin**
68 **meşhur bir yemeğiniz var mı?** İC: ne bilim. meşur bîlmiyōm. ferahğül. meşur yemēmiz vār
69 mı bizim? ğuru fasilye mi? Sİ: **Sen bunlardan farklı Muhacir yemekleri yapmıyor musun?** İC:
70 bilmīyom ki. hani börek yapar mâcurlar sen niyi yapmıyōsuñ bizi diyō bunnā banā. ben dē
71 burdu manavlarıñ_çinde büyüdüm_ancı onnarı biliyom ben diyum. Sİ: **Senin annenden**
72 **öğrendiĝin yemekler yok mu?** İC: yō āynıydı yāni. annem de burıyı gelinci örenmiş, onnar
73 vārdı yāni āynı bizimki gibi, şindiki. Sİ: **Fasüyeniz meşhurmuş onu öğrendik.** İC: fasilyemiz
74 meşur. **Ferahğül:** ğatmerimiS var. yani Kātmer deriS, börek_olaraKTan unnar var.
75 baklāvamıS var. mântımıS vār. Sİ: **Varmış teyze, çokmuş.** İC: yā yā, var. Sİ: **Siz buralı**
76 **mısınız?** **Ferahğül:** hı hı. Sİ: **Burada mı doğup büyüdünüz?** **Ferahğül:** évet. bēn_eskişi_ırdı
77 duruyum şimdi di. yazın yazın geliyoS, kışın gidiyoS_eskişe_ıre. Sİ: **Ne zaman gittiniz**
78 **Eskişehir'e?** **Ferahğül:** KırK, kırk beş sene oğdu. kırk beş senedir_eskişi_ırdıyım. yani
79 benim çocuķlu_um du ço_u eskişi_ırdı geşdi. halamlāñ yanındı çoK durdüm. annemlê
80 burdıydı. annemlêr burdáydı işTê. aslındı burası dedemiñ çiftli_ımiş burası öncüden. İC:
81 yāylā dēlêmişTi. **Ferahğül:** yāylā dēlêmişti_ışTi dedemiñ çiftli_ı vārmıştı. davarlarî ineklerî.
82 yāni dedem_ōğdükten sōni hepsi da_ıldı. ölu du yokTu üş kızıldı annemner. birî işTi annem,
83 birî kıyınası teySemdi. üş kızıldı. İC: benim ğaynınam. biri di şehirdiydî, şehirdi.. **Ferahğül:**
84 yani ben buranıñ pek gelir giderim de.. yeñgem yāni çok bilir. yeñgem yāni. İC: u dî, u dî
85 pek kötü bi şey bilmez.

ALPU - Gökçekaya

Kaynak kişi : Esmâ Ay, 60, İlkokul; Naciye; Hesna Güneş
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Eski yaşam, Çiftçilik, Doğum, Çocuk bakımı

- 1 **EA:** adımı ni napcañ? kötü bi_şi mi va yayğım? **SGA:** Yok teyze, biz araştırma ekibiyiz. Biz
2 muhtarla konuştuk. Muhtara bu köyde doğmuş, büyümüş, şehre gitmemiş bir teyzeye eski
3 günleri, şimdiki günleri anlattıracağız dedik. Onlar da bize karşı komşuyu söylediler. **EA:** ivet.
4 onuñ yaşı tā yaşlı eme unna bi yerden tabi mālış mı bi yerden göşmen gibi gelmişlê. **SGA:**
5 **Yok. Mihaliççik değil, burada doğması lazım teyze.** **EA:** bēñ burdı dödüm emme bēn bildim
6 ğadā va. benden tā bi yaşlılā tā bi bildi ğadā. **SGA:** Yok yaşlı olması çok önemli değil. Atmışı
7 geçsin yeter. **EA:** he ātmış yaşımdı.. ělli doķuz ātmış. **SGA:** Adım ne teyzeciğim? **EA:**
8 esmā_ay. esmā_ay. **SGA:** Esmâ Ay. **EA:** evet. **SGA:** Okula gittin mi? **EA:** gittim ... **SGA:**
9 **Nerede gittin?** **EA:** hu depêde bi oķulumuz vārđı urayı gittim_ışTê. hu yukardıydı oķulumuz
10 esKiden. **SGA:** İlk iki sınıfa mı gittin? **EA:** yo, Pütüm bēşinci sınıfı Pitirdim canım. üniverste
11 Piti..üniverste di_ıl ilkoķulu Pitirdim. evet. yürüyülek gidēdik ilkoķulu ğızım. silgimiz yok,
12 ayakkabıdan silgi yapādıķ. õynük yōdu. tā bi dördüncü, beşinci sınıfı geçtımiz zamannar
13 õynük giymiye başladık iki seni. sōna undan soñā yörürdük, odunumuzu
14 kendimiz_ındirirdik. u ğayıdan. **Naciye:** ğız ğamerıyı çekiyosañ yazmamı_ıñarayın. õlü
15 çıkmayın şiytan gibi vallā bi çekiyō habarıñ yok.
- 16 **EA:** undan sōna gülüm, odunumuzu kändimiz getTiK. suyumuzü bu çēşmiden götürüdük u
17 oķul su yōdu ordā. biz Pitirdik undan sona bu āşāyı oķul_ıldu. ğalan nê insannā u oķulđı
18 oķudulā. hani o burıyı indikten sōna oķul işi ğavuştı hani iyileşti. demiş locman yapılcı
19 oķul. eskiden bizim günümüz çiliyendi. ğalem yōdu devter yōdu diyenciliyin. yoķsuzluķ
20 vādı. at yōdu arabı yōdu. **Naciye:** hu ğıdar dı ben hoķuydum. hiç hiç bilmen. **EA:** ben hiç
21 bilmen diyo, cā_ilin diyo. at yōdu arabı yōdu. ēşekÇilē dē bu memnıket bu başıren
22 kövünden binēlēdi otobosā yürüyülek gidēlēdi. **Naciye:** tam_ārķādan tam_ārķādan ne
23 başıren gülüm. **EA:** ēvelcesi tā õlümüştü emme köv ğalıbalımıştıķ sekisen doķsan
24 hāneymişTiK, köv_õndēn tabi. undan sōnā baraş gelđi. baraş gelinci Pi_ki yōl yolaķ_ıldu,
25 at_ıldu, arāba ıldu herkeş demiş iyileşdi. di ço.. baraş Tı gidinci çoluķ çocuk gitti
26 iş_olmıyıcı, baraş bitinci. şe_iri daşındılā. ā bizim gibi yaşlılā ğāldı işti burlādā, tangıl

27 tungul. **SGA: Eskiden seni okula iyi göndermişler, kız okumaz dememişler.** EA: yo yo Kittik
28 canım. göndērdilē di baḳ bütün deḡslēmiz bi di iyiydi. bu ilk ēveli ort_ōḳuldan bi_ḡi
29 olunuyodu. tabī. yollımadılā bizi, kim baḳcaḳ ḡērde, alpıda diyenciliyin kim baḳcaḳ dedilē
30 līsıyi oḳutcāz dı ōrt_ōḳulu ḡuycaz cāhillik_ḡiḡti ana baba dı cāhil. u baracın_öldü yerlē,
31 aḡḡāla büklēmiz vardı urlādı duruduk. aḡḡāladı. **SGA: Bük mü vardı?** EA: ēvet. tabi.
32 baracın_öldü yere, barac_aldı hindi. büktün, ırıyı inērdik biz hindī yaz geldi midi her_ḡē
33 boḷ bōstan ḡavun ḡārpız yapmıyı u baracın_öldü yeri inēdik. **SGA: Bük mü dedin oraya?** EA:
34 hē, bük. **SGA: Ne oluyor bük? Yayla gibi mi?** EA: yāylı gibi işte tābi. her_ḡiḡiyi yaptımız yeri.
35 her_ḡi olurdu. **Naciye:** her_ḡi yapılrđı.büber, domatis, ötübötü, her_ḡi ḡavın, ḡārpız, üzüm.
36 i dē neyi sayāsaḡ, bin türlü meyva vādı. evi vardı ta yerlē vardı. barac_aldı. EA: meyvā ötü
37 beti vardı u baracın_öldü yerdı aḡḡāsı dere boyu. herkeḡiḡ yeri vardı. herkeḡiḡ yeri vardı.
38 baraḡ gelinci barac_aldı işte dēmiş kiminiḡ istımnaḲ yapıdı, kimini diyencili olan yerlēn
39 parılānı vedilē işte ne dutuyosa. barac_aldı. baraḡ ḡēldikten sōna yoḡarı çıḡtıḡ. bi tā inilmedi
40 urları. inilceḲ yer ḡalmadı. ḡayıb_öldü. **SGA: Baraj gelince mi taşındı bu köy buraya?** EA:
41 yō biz yazın inēdik ḡışın çıḡādıḡ. **SGA: Burası ḡışın daha soḡuk olmaz mı?** EA: olur_emme
42 memnikātın napcāḡ ḡülüm. **Naciye:** o bizim ḡaderimiS. EA: olur, olmaz_olu mu ḡar ḡış. tabi
43 olur. **SGA: Yollar nasıldı? Nasıl gelip gidiyordunuz eskiden?** EA: eḡekle, mērkeple. **SGA:**
44 **Karda, buzda?** EA: tabī. merkebinen. bi ... ebi hanım gelirdi. **Naciye:** baḡa baḲ hocānım. yüz
45 yük saman çıḡādı hararlānan bölü merkebinen. e hayvanı.. ökü, ēḡek ḡalışmazdı. benim bu
46 kövde heb_ēḡḡāmiḡtiḡ. benim buvam, biz mālıḡTan geldik, mālıḡ ḡarca_örendin.
47 öḡ_arabasınan, urdan urdan ḡētiriken ḡētiriken müllet, kimi yol yaptı kimi yolaḲ yapıtı.
48 undan sona ökü, ēḡeḲ sahabı oldula. duydun? hep hararlānan çoḡal..belḡise deriz öḡarTa bi
49 köv va. urdan buḡ_aḡḡayā iki bi.. ḡu ḡādar hara, saman. buru aḡḡādan kōydāḡını buruyu
50 çıḡar. ḡışın yidir, yazın_indir, bi ayrı ḡilesi vardı. ḡimdi yüz_atmıḡ hāniymiḡTi köv.
51 arḡalıydı. a ḡimci ḡızım sabaycek yiyoduḡ_ḡiḡte. EA: hēḡ yer_öldüydü canım, baracın_öldü
52 yeḡ di öldüydü. ḡalbalıdı. canım ēveli ö.. davar, sı_ır, çoḲ ḡalbalıdı. öldüydü emme millet.
53 davarınan, sı_ırınan demiḡ, her ḡēyiḡnen ūraḡıyōdu millet. hinci ḡülüm kimsi ḡālmadı ḡāli.
54 genc_olan Kitti. **Naciye:** āḡameceḲ ḡazanıp sabāyceḲ yiyoduḡ_ḡiḡde. **SGA: Genç olanlar**
55 **gitti deḡil mi?** EA: ēvet gitti. genc_olan gitti. yaḡlı_olan Pi_ḡi tanḡul tuḡul ḡalıyo işte
56 ā_burda.

57 **SGA: Teyze ne dedi? “Eskiden sabah kazanır akşam yerdik” mi dedi?** EA: tabī ya. tabī. bi yēr
58 mi, parı ḡazancı mı vārdı? ā ekdiḡ_ekin bili olmāzdı. tayır tayır_ōrānan yolādıḡ,
59 ekdimiz_ekini de. **Naciye:** ōn kili buyday_ekēdiḡ on beḡ kili ḡāḡādı. EA: mērkebinen
60 Kitceḡ dē.. ayakḲabın_ēskiyivēreḲ diye ayakḲabları millet sırtını sarārdı. **Naciye:** üḡ dōrT

61 inēñ_olurdu yavrım, çalı ğırādık. saman yetmiceK, eşē, sözüüm_una eşē anca yetē, öküzlere
62 anca yetēdi. dal ğarādık işte. **EA:** esKi günnē gidi.. hindi çoK_ıyī, çoK çoK. allah bañ_uy.
63 başbakanımızı dı uzun ömür visiñ. çoK_ıyī, çoK. **Naciye:** ğız bāki de ötekilēden sus
64 başbakanı ile şitme. **EA:** oısun, allāhım_uzun_ömür vesin her hepsini di allāhım. devlet
65 düzennī visiñ. baK_Kırılannarı bi baK bi. **Naciye:** geçen sene benim şe_erde di evim va. urda
66 oturuyom bōle geziyollā sizin gibi. ından sōna ölü, şōlü bōlü diye, benim parti dedi benim
67 ğoñşu. ötegi. **EA:** hastanidi di dedim ben bōlü araşTırdıldı. allah başbakanımızı
68 uzun_ömür vesin dedim. çoK bolluğ dedim hindi bi_şē yoK. parti. parti şiyi boş_ve. **SGA:**
69 **Bizim partiyle falan işimiz yok. Biz araştırma yapıyoruz.** **EA:** hı tabī. allāh diye.. allah devlet
70 düzennī vesin gülüm. baK hu ölenlere āşām_ālaştık, ālaştık hu mısırdı ğırılannarı. vallā
71 üzöldüK. üzülüyo. **Naciye:** ğırılıyorlā ğırılı.. allāhım_orda ölcēmişlēdi cenāzileri yaKıyorlā
72 ğörüyon ya. baKmamışınızdır. sarı hastanesini cenāzeyi doldurdulāğ dı öti yanı bi hateş
73 bastıK. benzini mazut mu döKTü napTıysı, cenāzilē yandı. **EA:** üzülüyo gülüm, üzülüyo.
74 biz di üzülüyo. aynı kī burdaKı o kändimizi olmuş gibi oluyo. üzöldüK. **Naciye:** unna dı
75 can. ğarancı bili can. allah fazlası.. kesmiş di fazla.. **EA:** allah devlet düzennī vesin. esKi
76 günneri götürtüp hu işi çayı saKlarlādı dā amānīn, herkeş bi dē āşamdan ğurudurdu dı işTī
77 çayı sābalin teKrā içēdi. **SGA: Şeker?** **EA:** şeker hiç yo. şeker.. üzümünen içelēdi. **SGA:**
78 **Pekmezle mi?** **EA:** yō. dene üzümünen_ıçellēdi. ğuru üzümünen. **SGA: Erimiyor çayın**
79 **içinde.** **EA:** āzını cerezi alırdın, çay_ıçēdiñ. **SGA: Kıtılama şeker gibi.** **EA:** tabī, tabī gülüm.
80 **Naciye:** bizim atılāmız çoK çekti çoK. çoK çekti. bizlē ginē.. **SGA: Aşağıdan samanları alıp**
81 **getiriyordunuz. Hayvanları besliyordunuz. Bükleriniz vardı.** **EA:** yapıyōduK_ışTī, ğavın,
82 ğārpız, bōber, domatis, patıs, sovan, patıs oldū ğadā yapılyōdu. hinTiki gibi ölmuyōdu bili,
83 ölmazdı bili çoK. hırtıl kübür mü vārdı iveli? ilaş mı vārdı? **SGA: Bu ilaçlar, gübreler iyi mi**
84 **oldu?** **EA:** ya'. iyi ölmadı. herkeş hastalıK_öldü. biz baK hin.. tomatisimiz, böber
85 tomatis_öldü kändi Pāçalamızdan çıkıncı ğadar bilmezdiK, seniden seniye. iki ay
86 yirdiK_ışti ğırā düşüncü ğadā, havā soyuyuncu ğadā. ondan sōnu Pitēdi ertesini senēyi ğadā.
87 **Naciye:** turşanī ğurādın, domatisinī ğurudurduñ, böberinī ğurudurduñ, fasillenī kendin
88 yapıdın, buydáyı kendin ğaldırı unuñu ö_üdüdüñ az çoK. ölü ölü bizim_ışti
89 bizim_atalāmızın günü ölü geşdi. **EA:** kepekli un işti kepekli un. kendimiz ēdēdik fırınnāda
90 yapıpān, hamır yuñuruğan. kepekli un olurdu, ğara ... unu. gidē.. dīmende ö_üdüdü gelirdik.
91 kepekli unumuz_olurdu. **SGA: Ama o zaman insanlar sağlıklıydı.** **EA:** evet, tabī. sālıklıydı.
92 **Naciye:** sālamıdıK_emme. vallā sālamıdıK. **EA:** hindi gülüm unu baK bī elli yaşımızdı
93 dizlēmizden.. yürüyümüz bütün diz hastalī millet bütün. ni bu? genci ğocası ayānı sürüyo.
94 **Naciye:** benim_anam atmış yaşındı ğıyıyı ğıynıK iki kere inē çıkādı şu baracıñ_aldı yeri.

95 **HG:** kimmiş unnā ği? **EA:** u dı bizim gibi bi şī işTi. **Naciye:** vallā biri hurıyı duTTu ğamarıyı
96 biri hurıyı duTTu. āşamneyn eskişēr ğanalındı bağarız Kendimizi. yirm_aldıdı. āydınıñ
97 yanına Ğoma, āydın va ya haniK eskişēr ğanalında, her yeri da_ıdır. **EA:** bağ u du benim
98 ğamerıdan çekipduru. ben bilmiyon çekimiyon nerde nē olcanı. **Naciye:** ay ben bi
99 pişman_öldüm hacıya gidēken götümedimi, āllah bi pişman_öldüm. u_arkıdaşlarım_ep
100 çekerdi yanımızdı genş çocuĞ vādı.

101 **SGA:** **Sen çocuklarını nasıl okuttun?** **EA:** ē ben_okuttum dī, kıızı dı ilkoğuldı okuttum, olanı
102 hadi burıyı Pitirdi, bēşinci sınıfı ğełdı, oğul PitTi. iki dene Sati. göçü sārduĞ eskişēre.
103 şe_ırde okuttuĞ olanı. **Naciye:** şe_ırde de anca lisiyi oğudula, ileri oğumadıla. **SGA:** **Kız için**
104 **niye gitmedin Eskişehir'e?** **EA:** ē kıızınan nası gitÇem ben burdu malım melalım urdı evim
105 yoĞ damım yoĞ orda. nası gitÇe.. **SGA:** **Oğlan mı küçüktü?** **EA:** olan Küççüdü. **SGA:** **Kızı**
106 **evlendirdikten sonra mı gittiniz?** **EA:** nişannıydı ğālī, gitTik, unu da āldıĞ gitTik. everdik.
107 unuñ dı şānsı varmış. hocıyı vedim u du hocı.. her_şēyi öretti u tā üstün_öldü. **SGA:** **Ne**
108 **hocasıyla?** **EA:** bayā. cāmi_ocası. sarıcığayadalā. **SGA:** **Niye iki tane? Çok değil.** **EA:** ī yoĞ,
109 iki dene öldü. **Naciye:** bi de öldü. **EA:** hē öldü ğadınım, öldü. ürüyamdı baĞ u ölen_olanı
110 yirm.. otuz seneden geşdi. bi yaslā idiyon bi yaslā idiyon. hiç_unutmadım diyom. Tā unu
111 ālıyon_ürüyamda, ürüya gördüydüm. öldü gülüm yedi yaşındı ānīden. aha bu cahillīm bu
112 kövdü işti gitmezdiñ bilmezdiñ yani şēri bilmezdiK. ben eşkişēre vadım dı bilmedim şēri.
113 ulanı du şe_götTümdü bilımedim oğulu gittim di. ğomşunun ço.. ğızınnan gittim ğēldim olanı
114 oğulu yazdırdım dı. ğālī örendim u dı bañı.. bekledim_onu bi haFta oğuldu ölenci oldu. bi
115 haFta oğuluñ_önündi bekledim. olan oğuldan çıktı, āldım, geldim_undan sona götTüm
116 ēlitdim. hindiki gibi olsa. hindiniñ cāhilimişiz işdi cāhil ...

117 **SGA:** **Eskiden doğumlar nasıl oluyordu?** **EA:** köv_ıbesinne do_urdum ben büttüm.
118 hēpimiz_ölü do_urduĞ. biz hiç hastāne bilmedik ki. **Naciye:** hasılı ğasılı çıkarıdı, ēbe vardı.
119 ebeyle.. yani ğoñşu vardı. **SGA:** **Ebe dediğiniz de komşu yani?** **Naciye:** ğoñşu. **EA:** biz hiş
120 olan mı olcāĞ ğız mı olcāĞ, undan sonī, bi ğri mi, söbü mü, kel mi diyenciliyın, kör mü, bi
121 şīsi mi va, hiç bilmedik ki. allaha da şükür hiç.. hepsi de hani sālıklı_öldü. sālıklı_öldula. hē
122 oturuvidiK ğī ister çardā çıkıydıK keşke. burıyı oturuvidiK. **SGA:** **Onları nasıl**
123 **besliyordunuz?** **EA:** nası beslediK? **SGA:** **Nasıl kundaklıyordunuz? Anlat.** **Naciye:** ilērsini
124 gitmi ğamara alıyō baĞ fazlā ğonuşuP durmā. **EA:** nası ğundaĞlıyoduñ diyo. bēz mī vārdı?
125 çulunan sarıyoduĞ. **Naciye:** adamlāñ gövneklēni hırdan ğoparıdıĞ, eskiyennerī. götlēni
126 bālādıĞ. altını bī pöstekiden mışamba. **EA:** yo yo pöstekiden olmaz canım ğālī. hiç_olmaSsı
127 elin ayān düz.. hindi hemen bi ... **Naciye:** sus yalansın u ğadā. **EA:** ğız, hindi ēl çıktı çıktı biz

128 yini iyi kötü baqtıK. **Naciye:** yoK yavrım u ğadar dı de_ıl baK ben yedi deni uşak
129 böyütTüm. yedi deni biz_jyyidik. benim ğocam dışada çalışdı. bu ātıK baraş ğēldi, mādennē
130 ğēldi, bi dene hōlü bütüm_oyalı bēz yapTım_altını. yō u_ğadā de_ıl emme
131 bizim_atalāmız çok çekdi, bizim bildimiz ğadara. vay nelē çektilē. **EA:** körlük vārdı. körlük,
132 cāhillik. **Naciye:** körlük, cāhillik. biz di çekTiK di unnā ğadarı yoKsuzluK çekmediK. unnar
133 ğadarı ğōrmediK. **EA:** ká_āt bez mi ğullandıK? ká_āt bez hiş ğullanmadıK ki. yini dī
134 bezinen yapTıK canım ācıcık diyenciliyin hani hāldır huldur diyildi. tērtemiz gini di tertemiz
135 böyüttük. /.../ **HG:** hadi çıkamıñ dı bir birē ğazoz_ıçimiñ. **SGA:** İşimizi bitirelim de teyze...
136 **HG:** ni işiñiz va? **SGA:** Bu iş işte. **Naciye:** ğameralā çekiyo ğameranı çekiyo. dön benim
137 görümceyi çek, dön. **SGA:** Çekeceğim, çekeceğim sırayla. **Naciye:** sırynan çekicek ayōl.
138 **SGA:** Kundak yapıyor muydunuz? **EA:** yapTıK. işlēdik canım ğāli onnarı dı bēyaz bēyaz.
139 hazırlanırdıK canım ğāli u ğıdā dı diyil. batTaniyē yapādık, işlimeli ğundaK yapādık canım
140 bēyaz, patısğıdan, tabi. **SGA:** Gazı olunca ne yapıyordunuz? **EA:** ğazı, ğazını şēsini bilir
141 mīdiK baKam? **SGA:** Ağlıyordur çok. **EA:** ālmazlādı be. valla ğōzel di böyürlēdi. **HG:** hi.
142 ğoñşu ālmazdı eski çocuklā hinTikilē gibi, kimisi kusurlu oluyo şimTiki çocuklān ço_u...
143 **EA:** nasī oluncu duzu belēdik yini bitērlēdi nē bi Pişēdi. **Naciye:** bağa baK, ben soñ.. soñrı
144 do_urdüm olanı dōrT_aylık ōldu ğōbēniñ_akışı diñmedi. bölü aKadı. māmūt becik vādı
145 eskişēr do_um hastānesindi duruydu. ğōbē_i ıslanı ıslanı ğālidi. şimdī hepsi meydānda
146 do_urdūñ yapTıñ. hanım de.. çocū_un ne veñ dedi. ana sütü emzirim bi_şey vimem dedim.
147 mama vīmediñ mi dedi, hayır dēdim. sen diyō, āslan do_urmuşuñ ... amanın ben bi utandım
148 doKTurdan do_urmuşuñ diyince. do_urmuşuñ diyince ben bi utandım. İşē gibiydi.
149 dōrd_aylīkan sanKı iki doKuz_aylık çocuk gibiydi.

ALPU - Özdenk

Kaynak kişi : Ayten Ketçalan, 75, İlkokul 3; x; xx
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Doğum, Bebek bakımı

- 1 **SGA: Teyze adın ne? AK:** ayten kêtçalan. **SGA: Kaç yaşındasın? AK:** yetmiş beş yetmiş beş.
2 **SGA: Bu köyde mi doğdun büyüdü? AK:** kōdü dōduķ böyüdüK. **SGA: Şehire de mi**
3 **gitmedin? AK:** yō. şe_iri gitmediK. çocuklāmız gitTi şi_irē. dōrdü dü ōlannāmızıñ şi_irde.
4 bis kōdē_iz ēbi dide. **SGA: Ebeyle dede. AK:** hē ēbiyenen dēde kōdüyüS. **SGA: Misafirlerin**
5 **mi bunlar? AK:** bunnā benim_ēltim_öldü de unnarı baş sālını gelmişlē, anķarada. **SGA:**
6 **Başınız sağolsun. Ankara'dan mı geldiniz? AK:** sizler.. anķara.. yo yu bunnā bürda.
7 ēltim_öldü uruyu defnedildi. x: ēltisi vādı anķaradı. u öldü unu imrallahını gēldiydik Pis.
8 **SGA: Okula gittin mi teyze? AK:** oķul üçüncü sınıfı girdik. hinci bizim_emsallāmız beşi
9 oķudu. bizim annelēmiz bobasız böyütmüş bizi. buvamız güçükTen_ölmüş biz
10 güçüken_ölmüş. hinci bunnā yürēniñ ya_ı yok diyi bizi şey_etmemişlē. iki seni sōru
11 guymuşlē. iki seni soru guyduķTan sōna argıdaşlāmıs çıķdı, biz_üçüncü sınıfdı gālдық. goci
12 goci gız_ōduķ. utanır_ōduķ gālđi kendimis. undan sōmı biSi çıķādı yüksek_ayaķgabı giydik,
13 şalvā giydik. ... çıķTıķ bölü bölü bo.. annelēmiz bölü bizi geş guymuş, emsalımız çıķTı biz
14 galdıķ diye. Tamam sizi bēn ... çıkarım dedi çıķdıķ. üçüncü sınıfdan çıķdım_emme beşinci
15 sınıFıñ oķuyannarıñ_oķudūnu bilirin. ğastiyē devam_ētTik oķumıyı her şeyi. bilirin
16 oķumāya. oķumāye biliris. e kōy hayātı işTe. evelden_ineg mineg sā_ıyōduķ. tallāda ekip
17 tallıya gidiyōduķ. e şinci yaşlandıķ gidemiyuz. evlatlām bütüm şe_irde, kim.. ērkēş kime
18 sanāyide firenci ōldu kimē belediyidi firenci. kimi şeydi, kā_at fabrikasındı. kimi elekdirik
19 şisinde, bölümünde. ōlannāmız şi_irde, biz burduyuS. **SGA: Dedemle nasıl evlendin sen? x:**
20 sevdilē birbirlēni. **AK:** biz gōrdüK, isTedik, ēvlendıķ. **SGA: Gördünüz, istediniz. AK:** tabē.
21 **SGA: Eski zamanda nasıl oldu o iş? AK:** gızım_ışdi isTediķ nāpām? **SGA: Köttü bir şey**
22 **değil. Ama nasıl oldu? x:** esgiden nasiydi diyi soriyillē. **AK:** ēsgiden mük.. ēvelē ğayınrı
23 ğaynıtı gelē istēdi. sen_ıstedin_ñi berirlēdi mendilinēn. **SGA: Dedeyi nerede görmüştün?**
24 **AK:** dēdiyi sa.. saten kōmüzdē görüP duruyōduķ. harman ğaldırıyōdu sap getiriyōdu. **SGA:**
25 **Kaç yaşındaydın? AK:** bēn nı? on_älti. on_älti yaşımdıydım, on_älti. **SGA: İyi ki evlendim**
26 **diyor musun? AK:** e gızım u gālđi kendi şāşsıñ seçişin ballā. **SGA: İyi olmuş mu? AK:** tabē

27 iyi, iyî gördük iyi vadiķ. x: iyi güzel yaşadı ya. ... yaşadı baya. **AK:** ğayıntam dı mēmurudu.
28 āylıKlıydı mēmurudu ūidi ormancıydı, ormancı mēmuruydu. iyiydi allah rāmet_eylesin.
29 ğayınnam ğayıntam vārdı. unnarı itāT_ıtdiK güzel ūitTik, rahat_ıTirdik. **SGA: Onlarla**
30 **birlikte mi yaşadınız?** **AK:** tabi unnānan yaşadık. amcañ bēn geldikTen sōnu seKiz_ay sōnu
31 asgeri gitTī. unnānan, asgerden gelesiyi ğadā unnānan durdum ben. **SGA: Sonra ayrıldınız**
32 **mi?** **AK:** yoğ_ayrılmadığ. unnā ölesiyi ğadā baķdım beñ. ikisini di ölesiyi ğadā baķTım. allā
33 rāmet_eylesin_jyīlēdi. **SGA: Eskiden bebeklerin doğumu nasıl olurdu? Şimdiyi sormuyorum,**
34 **eskiden.** **AK:** ğıSım ūinci doķTura gid.. biS hiş do_um do_uma né ūi_iri gitTik né
35 ūi_irdin_ēbi gettīdik. kendi başımızı do_um yaptık. bi kōv_ēbesinnen. hē. **SGA: Köy ebesi**
36 **tecrübeli değil mi?** **AK:** yo tabi tecrībeli, tabi. tabi yaşlı ğadinnā. **SGA: Bebek doğunca ne**
37 **yapıyordunuz? Nasıl yapıyordunuz?** **AK:** e alıyōdu ārı çekiyōduñ bēbeK_oluyodu. nolÇek
38 do_uyodu. he. **SGA: Loğusalık falan...** **AK:** yo hişbi ūiy yōdu unuñ ğalkā işimizi dutādık
39 gine. tallıyā gitcēSiK inek sēcāsıK gidē sa_ā gelidik. **SGA: Bebeği nasıl besliyordunuz?**
40 **Altını falan nasıl yapıyordunuz?** **AK:** ğızım_āltını güzel tēميز ğundaķlıyōduķ. elinī ayāñi
41 sığıcı bālyōdu düzgün_ōsun diyi. hinci goyveriyōllē çocukla ayā bi ya.. ūisi bi yanı gidiyo
42 ğolu bi yanı gidiyō yörürkēn. allā ūükür hişbi saķatlı kimsi yuk. **SGA: Kundaklıyordunuz.**
43 **AK:** hē. İş muķaddis çay ğuyuñ geliñ baķ hem_ānladem hem_ıjšinnē hade. pastı dı getiriy.
44 ğızım hişbi zollúk çekmediK bis. āhā baķ_ocaķlāmız vādı. ocaķdı bişiridiK her ūiyi. /.../ **AK:**
45 çocuklāmızıñ né va ayakları ĩri olur né dilleri saķad_olūrdu ... gibi büyüdülē. hep resimlē va
46 baķ güzel güzel ātis gibile ğōrdüñ_ñü ğāşıda ha. bōyütTük. hıh dē unnā baķ_ışTi bütüm
47 ğa.. bunnā torunnā olānnā. ūunnā dı torunnā gini. gelinne. bēş çocüm va dört Tāne ūiy va,
48 gelinim va. bi dī torunum ğarısı va bēş Tāni gelinimiS hinçi. bayrāmlāda gelillē, hazılālīlē
49 bişiri.. u_ızım hazır bēz yōķdu Kısım. de çaydı yıķıyıp geliyōduķ hēh yīķiyōduķ,
50 yīķiyōduķ ğaynātmez, geti yıķā serēdiK günece. getiri dutādık. hiş di hasTa olmāzlarıdı. hañi
51 ölü yüzleri bölü paķlı pa. ölü toplu olūllādı. **SGA: Emziriyor muydunuz?** **AK:** tabi
52 emziriyuS, emzirdik. emziriyōduķ. iki yaşın.. bi bücük yaşını ğadā iki bücük yaşını ğadā
53 emziriyōduķ. **SGA: Gaz sancısı tuttuğu zaman ne yapıyordunuz?** **AK:** olān do.. yatırdık yüzü
54 ğabaķ sı_aşlıyiviriS sırtına tamam. **SGA: Bir ūey içirmiyor muydunuz?** **AK:** yo yō içirmin
55 içirmēzdig. eñ çok ba_ırıb_acığ zēytinya_ā içiriverīdik. geçēdi. **SGA: Ateşi çıkarsa?** **AK:**
56 ateşi mideşi hiç_ölmāsdı. yo', hiÇ_ölmāz çocuklāmızıñ. ūuruya sancağ sa.. atādık, sālīladık.
57 ā rahad_uyūllādı. ya tā toķuları bili Turuyō baķ. /.../ **SGA: Banyosunu falan nasıl**
58 **yapıyordunuz?** **AK:** ğızım bol giliyeni içini güzel bi_şiy yayādık güzel banyu yaPdırdık.
59 nērdi bölü banyō ūiyi nērdi ğörçēñ? yo_udu ki unnā. saten_ādeti di_il. güzel banyo
60 yaPdırdık sarādık havlı ... yatırdık. unğan sōni ūetti mi giyinirdik. hiş di hasTa olmāzlarıdı

61 baĸ hiĸ. allā ŗükür. **SGA: Çıkıp emekledikleri zaman geziyorlar mıydı? AK:**
62 yoĸ_emeKledikleri zāmān gezillēdi ŗōlü gidē gezē gelillēdi ŗo hēmen. ŗlü çoĸ suĸaĸ
63 ĸēzmizlerīdi. **SGA: Ama ŗimdiki gibi dokunma etme yok. AK:** yō yō di_ıl. ŗlü ŗelē dēciK ...
64 yōdu. ĸōzel ĸārinnānı doyūduĸ mu bi di aciĸ_oynā gelillēdi ŗōlē bi. ondān sonū oturuĺladı
65 ŗlü dō_üş çekiŗmēzlēdi. **xx:** derim ŗimdikiē aynı zirāt civcileri gibi. ne boĸ_olduĸını
66 belirsiz. **AK:** hacı baĸ Kūzel ĸonuŗ sesiņi alıyo. **xx:** ālsıņ vasıņ canım. zirāt tavū yīyosuņ ne
67 olduņū biliyo musuņuz? yo. aynen_öle. e ŗindī ŗimdiki ĸızlār ben felenciniņ heP ŗimciki
68 ŗlannār ben felenciniņ ĸızını eletTiriĸ_āldım dī. cēyran nı bu ĸötümlüce eletTiriĸ_ālcāĸ?
69 undān sonu bi sene sonu dūnyayı çocuĸ getiriyōĺlē çocuĸ_aradı ĸālıyo işTi ŗī gibi. eme
70 esĸiden ana buĸa ŗi bulurdu ŗiy yapārdı. ŗindi ana buĸa ŗā_ıtlik yapveriyo baŗķı bi ŗiy yoĸ.
71 ben bunu ēve gelesiyi ĸadā yüzünü ĸōrmedim yüzünü. ŗeker dut yidiņiz mi ŗeker burdān he?
72 /.../ **AK:** allā ŗükür bu ĸūnümüzi. bu ĸūnümüzi araTmasın_allā. e dizlēmiz ŗiy_ĸde mi ĸālī
73 yōrüyü yōrüyü aŗınmıŗ. amilēd dī olmadıĸ. amilēd_ol.. olmıyı baĸtıĸ narĸozdan çıĸamāņ
74 dedi. narĸozdan çıĸamıncısı bēn didim.. /.../ narĸozdan çıĸamāņ dīncesi bēn dedim.. /.../
75 yōrürkēn zōr yōrüyöz ĸālī ŗīlē biTmiŗ dīyōllē emmi biTmez ne bit.. bitsin sāten yōriyemen.
76 /.../ hē īniynēn. kendi ĸanını verüyō. /.../ emmi bēn ĸan_alıĸan bayılıyon u_damaņ nōlcıĸ?
77 /.../ he ārı geçiyō. benim_arı fāzlı yoĸ du bölü yōrürkēn aciyo. inŗalla baĸam. he ben_unu
78 ŗīdiyin, ŗlannā bulur bunu. **SGA: Gelelim bebek büyütme. Okula gelene kadar böyle**
79 **büyüttünüz. Sonra ne yapıyordunuz? AK:** oĸulu yollādıĸ. saban ĸiyindiri ĸuŗandırı ŗlü
80 yaĸalını daĸādıĸ, oĸulu yollādıĸ. ĸālī ŗiritmēn ŗīdirŗī urda ŗretmen ĸarışırđı. **SGA: Ne**
81 **yedirirdiniz? Nasıl beslerdiniz? AK:** vallā hepcēni yillēdi. ĸōzłümü yapādıĸ. yillēdi çayınan
82 demliyiveridik. yillēdi hepcēni yillēdi. vārdı hepīcē vārdı. tallıdan pateTisimizi ĸāldırđıĸ.
83 kübürsÜ fasilleimizi. e biŗiridik. u ĸāda ĸūzel yillēdi Ki. bēŗ dāne böyütTük hiĸ_allā ŗükür
84 bi ŗiĸātimiz yoĸ. /.../ **AK:** kōdü hindi yapıyōduĸ tavuĸ yapıyoduk kesiveriyōdu çocuĸlā bol
85 ĸani yīyōdu. ŗlü satılmıŗ bilmiyōdu ki satın. bostan kennimizden yapādıĸ. tomatismiz
86 büberimiz ĸāldırđıĸ. fasilyemiz patetisimizi ĸāldırđıĸ. pancār yapādıĸ. amcaņ arabıyan
87 ĸötürüdü alpıya. ŗlü ĸamyonuņ_üst ŗīyi yōdu. vesa_ıt yōdu. at_arabasınnan ĸötürüdü
88 tēslim_ĸdē gelirdi. hani oĸul hayātımız_ıyīdi memmunduĸ hāyātımızdan allā ŗükür. gine di
89 memmunuz baĸ_ışTi amcaņnan bēn biŗirim ileri geri ŗē_ĸdirin, yiris yıĸarıs tāmam. tavımı
90 dı biraĸman. keçi āldırın ĸoyun_āldırın amcaņa. iki ĸoyun pi keçi bu sēne yirmī_ bēŗ kilō
91 pēynir_ālTım. satı kend.. eme unuņ bi ŗesi yoĸ_ışdı ĸatķısı yuk. çocuĸlā torunnā geliyo on..
92 on_āltı on yedi ĸiŗi oluyuz bayramda. torunnā dı baĸ bēŗ dene ŗlan torunum va. ĸız ĸızlā dı
93 vā. hinÇi gelinim.. gelinimiņ gelini vā. u dı gelir. allā ŗükür toplāŗıllā. ĸurbannādı hepcē_e
94 birer ĸurban kesē. ŗñden bizimkini küllümi yapāllā. undon sōn birer ĸōl yarım davarı alan

95 getiri gör, küllüme. avlıyı ataş yaqarıs, küllüme. hanı rātımız_ıyı allā şükür. gāli yaşlandıq,
96 olceK_u gādā yaşlılık. çocuqlamız yaşlanıyo nerdisi. baq_olannā maşşallı şey gibi daha baq
97 ātis gibile baq. u gārşıdaqlılā bitüm. dē ū pilōt ortıdaqlı. unuq_üS yanındaqlı bizim lévnt. u dē
98 u dı amcasınıq ğızı gine. hinci di şunnā süned_olcığ şu bu havta. şunnan şu. şunnāq_ıkisi
99 süned_olcık. de unnā torunumuq. şunu şu dı torunum. şu dı asgerden gēldi bi tā va böbē
100 gelin, torun. ta şıyden nīdiden_u gelin. nasīb cenāb_ı allā nasib_oluncısı. nīdiden ta. allā
101 şükür ēyi dedigodu olmaS evimizdi hiç. ölü bi şıy_olmaz ğatiyen daqlılık. **SGA: Eskiden**
102 **tarla işi falan çoktu değil mi? AK:** tallı işi çödu. eme hinci bēn gini duramıyon. gārşıdı şurdū
103 ğarşıdı tallamız va. ēkiyon. SalatalıK_ekerim, misir_ekerim, pat.. şı bi çim_aşların domatis,
104 bübēr_aşların. kendimizden yalnız beyaz fasilliyi satın_aldırın. ēkmem_una. on
105 gever_eken çoluk çucuk bōl ğanı yirin. misir_ısiv zalatalısı. ēkerin gine. yavaş yavaş
106 giderin toplumu zımanı da amcāniq_arabıynan gideris, toplā geliriS. motur, baracıq suyu va
107 ya ondan biz_ālmıyoz. motur yeriq_āltından çıkātırıyuS moturu. suluyoS. allā şükür
108 rātımız_ıyı bu günümüzü şükür. **SGA: Her gün gidiyor musun tarlaya? AK:** giderin yavaş
109 yavaş yakın şurda. usul_usul giderin. hincī toplumu zāmanı da arabıynan gideriS taqsiyenen,
110 amcañına. **SGA: Eskiden de sabah çıkıp gidiyor muydunuz? AK:** gidēdik ğızım dē aşşāla_ı
111 ēkēdik. u dı çaydan sulanırdı gine. bēnT tutallā sulallādı sulanırdı. gidēdik. genÇiken tā çok
112 çalışırdık. hinci yaşlandıK yapamıyuz fazla. **SGA: Sen tarladayken çocuklar ne oluyordu?**
113 **AK:** e bobanesi baqādı bobanne baqādı. ben gelesiyi gādā. bobanne baqādı unnā sayıbi
114 olurdu. ēkmēmisī kendimiz bişiridiK fırını gidē yo_uruduq. hinci hepcē satın. bi tā içiq,
115 çay_ıç. şindi bayramlādı yaqıyos fırınıımızı kendi fırınıımız va. gelinnē iki tekni yo_urullā
116 üçü bölellē böle. bişirillē. bol ğani yelēn giden di yir. gidēken di bēşē āltışā ğuyuverim.
117 çünkü dö.. dōrt bēş hānilē. **SGA: Gelinler yapmasını biliyor mu? AK:** bilir, gelinnē bilir. unnā
118 dı kōden_āldım bēn. üçünü kōden_āldım birini ta alabuñardan_ālTım. bilillē. biri bişirir,
119 biri getiri götürü, andon sonu bişirdimizi döşeriS. oñdon sōnu kendimizden_o ekmēmiz.
120 güzel_olu. istēsem getiriyin di yi he? **SGA: Var mı? AK:** va. **SGA: Bir lokma alayım yanına.**
121 **Çok değil ama. AK:** al. unutdurmu hinci gidēken hatırlat. **SGA: Giderken bir lokma alayım.**
122 **Bu kızımız var ya bizim, o çok seviyor köy ekmeğini. AK:** köv_ēkmē_e. tamam. bi tani
123 sarıyın göTü. bayramdı buzdolabını ğodüm, buzlugdan getTim_aşşādı da. gine dolaPda.
124 çıngü durmüyo dışarda. çilleniyo. **SGA: Fırın için bir eviniz var mı fırın evi diye? AK:** baq
125 fırın_ēvimiz va urda avlıda. edraftı gerili. hinÇi urdu şurduKi beton şimiS va ēviñ_āltı.
126 uruyu güzēl yayarız şidirin. uruyu dökeriS tertemiS. sineniñ_ıçini gollā ziniyenen götürüllē
127 bişiriz ziniyenen getirillē döşellē urıya. çünkü bēn_amcañ bunuñ ākasını is.. bāçiyi yapıyın
128 dedi de ben yapTırman dedim hinÇi gelen pişirir ben yüzüm dayanmaz yapamayıS dedim.

129 bayramdan bayrámı yaqarıS fırına. bişirillē. gollā gidellē bayram bitti mi. dōrdü dü şe_ırde
130 olannāη. **SGA: Bir tanesi? O bekar mı? AK:** yoğ bi tānesi sanāyide firenci. bi tānesi
131 belediyidi firenÇi. bi tānesī eletdiriKci, u du şe_ırde. bi danesi di kā_at fabriğasını eη
132 güççük. loKman_u dedi_ım. kā_at fabriğasındı_u. unuη resmi dē güççüklü_ü va de şu.
133 şunnā işdi bağ. olınnā şunnā. olanıη_olu bu Ta güççüklü. şu yanımızdaηı da oladı bizim
134 işde. u de ū du torun. şu kuççüklü. işti şu hindi süneT dü_ünü yapcađ o tāy asgerken
135 çekdirdi. şu geliniη biri bu. gelinnēm çoK güzel. şu dı geliniη gelini. o dı güzel. heη.
136 gelinnēm çoK güzel. şu şiyi alıvēcem de. /.../ **SGA: Bir de fırınm olduğu yere bakabilir**
137 **miyim? AK:** bağam gızım bağam. fırınıη_öldü yeri bağam. hadē.

ALPU - Sakarıkaracaören

Kaynak kişi : Münevver Güneş, 63, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Köy hayatı, Çiftçilik

1 **SGA: Adınız ne teyzeciğim? MG: münevver. SGA: Soyadınız? MG: güneş. dişlêmden_çecik**
2 **ğonuşma zorlüm var da iki üş gündür dişlerim ra_atsız, diş_çetlerim dè. gullanımıyon dèyi**
3 **çık_ardım dâ onu_şin biraz zor, annatmam zor dâ, gonusmam. işte, atmış üç yaşında oluyon.**
4 **benim güççüklümde leşbêlikmişti köyümüS. hani haç_çaten dè ben dè biliyon çalaç dâmdı**
5 **hayvancılık, leşbêlik. yalnız böle bi môtur, hani makine, tarım_âlâtlândan bi_şiy**
6 **yoğmuşTu. af_çdêsiñ öküzünen, merkebinen, daşınan, şey_öküz_çarabalânan, işte onnânan**
7 **çift sürülürdü, öküzlênen, atınan. êkim_çapa ôle şeylêdi. benim dèdem, bobamıñ bobası olan**
8 **dèdem, gâzi. asKerden, nè harbinden diyem gâli işde, ondan sôna, óbür ikinci dèdem,**
9 **annemiñ bobası da şe_çit düşmüş. çanaç_çale savaşınıñ gâzalındı günden bi gün iki**
10 **gün_önce, gâzanıldı gün diyem. çok bi asKerimiz zayi olmuş ya, o tarihdı yâni. unuñ_ölüm**
11 **târihi çanaç_çale zaferiniñ gâzanıldı gün.. annem iki aylık bebekmişdi. görmemiş bobası.**
12 **ondan sona u nenem_çişde, annennem diyem, iki gız çocu_çunnan, biri üç dört yaşında, biri**
13 **iki aylık bebek, dul gâlmış. ondan sôna unnarı ar zor böyütmüş. hiç şeysi yok. u şeyit**
14 **dèdemiñ, ismi, künyesi. işte bi künyesi gelmiş. şeyit düştü, urdu ölmüş, askerlî çanaç_çalêde.**
15 **undan bi faydalânmamış nenem. bi hani mayış bālanmış ya soñ yıllâda. araş_çırılmadı mı**
16 **nölduysa. annem yirmi kusun senè dul gâldı. u da bî faydalânmadı yâni. devletten**
17 **mayış_çalınıyô ya. dedem soñ yıllâda bilâhirê dè bizim tabî ben evlendikten sona u yıllâda**
18 **azcık bî emekli şe aldı, emekli de_çil, mayış_çaldı, gâzilikden. gâzilere mayış ve.. madalya**
19 **âldı. hani bobamıñ bobası. ama vurulmuş da yâni îleşmiş. polatlıdı zannedêsem birazlâni**
20 **unutTum. hâsılı ü dèdem çok leşbêlik yaptı. atıç gâzilikten gurtulup da iyîleşdiKden sôna**
21 **biraz dı cêsurmuşdu, ağıllıymışdı. işte davarımız vârdı çokca. sığır hayvanımıS.**
22 **leşberli_çimiz bigaş gônşuyu rāmen gaviyîdi. u_türdü geçimlere zebzi meyva yapılyodu**
23 **ama satış için hiç imkân yokdu. şünkü yol yokdu. artık işdi ben on yaşlarımdâ.. on_çüç**
24 **yaşlarımdâ falan bu varaj gêldi. baraj geliyômuş, baraj yapılcağmış denildi, bu baracımız.**
25 **gökçeğayı baracı. undan sôna o yıllâdı işTe dedem_çannatıyôdu, bu siziñ geldîñiz arâba**
26 **yolundan kîsesinden hayvannânan bostan, zebzè satımıyı gomşu köylere gidiyorlâdı. urlâ dâ**

27 köylüKTü. ovuydu eme dā köylüKTü. bizim buramız zebzè güzel_oluyōdu. Şimdi bu
28 gölün_aldı yer tarlılıkTı, bāçalıkTı. üzüm, ĩncir, ārmit.. hā iŐtē benim dedem de meyvaya
29 zebzeyi çok seven, beceren, yapan birisi idi. arāzimiz vardı sekiz on dönüm, dālādā,
30 ğırac_olan yerlē ekin, ārpa, urlā zebzè, bostan_olurdu. yāni yiyicek her Şisini sāllyōdu.
31 nenem dē çok güzel ğuru bi_Şeler yapādı, ev harŐları. undan sona her tür meyvadan dā
32 zebeblenyōdu az çok. tabı fakirlik di vārmıŐtı ğoņum ğoņsuda. yapımıyan dı var. dul çok
33 ğalannā olmuş. askeri gide.. u yıllādā dedemlerin_akrennerinden, geŐŐlēden, erkeklēden çok
34 zayı olmuş. hāliyli bāyā bi kō Şa.. annamıŐ ya. benim_artık bı iş yapıcām yaşları dōru bir_ki
35 millet hayvancılıK, işte ekin, arpa bi_Őelē yapmaya başladı yıllādā bu baraj yapıldı. ondan
36 sōna bizden azcıK bōyök_olannā diyem ŞimTiki yitmiş yaş üzerinde olannā burdān
37 zebeblēndi. baracı girērdi. işçiliK, italyan ğeldi. devlet su işleri çalaŐdarıyo. undan sona bu
38 lojmannā yapılırķan işte oķulumuz buruyu ōldu. ondan sōna barajın yapımından u
39 yaşların_altında olannar zebeblēndi. oķulumuz dı geş ğeldi. ben kövümüzin ilk talebesiyin.
40 on bir yaşımda, on yaşımdı yāni ilk.. üş ğardeş berāber. bobam heyetmiŐTi o yıllādā. u
41 isdemiŐ iŐde. undan sōna rāmetliklē ūraŐmıŐlā. otuz çocū dōlmuyōmuŐdu, Küçük kō. sōna
42 iŐte benim demiŐ üŐ tāne çocūm va oķul yaŐındā. nēden ōretmen vēmiyosunuz falan.
43 kōy_imecesinnen hemen bi odı yapıldı. anğari köy hālķı. ōretmeni istedilē, unu atlānan,
44 merkeplēnen TaŐıdıllā, ēŐyāsını, kendisini. hāsılı ben çat pat bi iki sene, üş sene oķulı gittim.
45 hem_ēv_ŐiŐi, yaŐ ğali yā köv çocū_uz. hāsılı bēn, allah rāzı olsun hani u hoca..
46 ōretmen_istiyiP dē buruyū bi_ōretmen getirennēden. adıml_adresimi yazcaK ğadā. bubamı
47 sōnı taķdir_ittim yāni u yaŐlıların_iyilini. hāsılā buruyū mıntazam_oķulumuz yapıldı,
48 ğarŐıya artık. bū lojmannarı oturan mēmurlā ğeldi. lojmannarı dōldu herkeŐ, iŐçilēden,
49 mēmurlādān, mühendizlēden. ōndān sona bizim köyümüzün çocū_u zebeblēndi urda,
50 oķulda. teŐkilātı uyğun_ōldu. ama Şimdi biraS çocuk_azaldı. ondan sona ortā_oķul
51 kapancaK gibi ōldu. hāsılı da Őimdi uryı geçince leŐbēlik biraz dūŐdü. Őünkū eli iŐ dutan
52 uryı girdi. emekli baya ōldu urda. benim beyim dē son devlet su işleri tek ķurumu geşdi,
53 uranın. benim beyim de urdan_emekli, tekden_emekli. hāsılı baracdan zēbeblēndi,
54 kövümüzün Őānsı u ōldu. yāni bi barac_olmuyōdu Şindi iki senedir köyümüz da_ılıyo bizim
55 oķul nedeninden, işsizlikten. u_ızman tā çok da_ılabilirdi. iŐtē bı, otuz, otuz beş sene, yāni,
56 bi iyi bi geçim diyem_artık. en_ızından çocuklāmız_oķudu. undan sōna iŐsizlē iş buldu.
57 meslē olan zebeblēndi, olmiyan da işçiliKTen zebeblēndi baracımızdān. ondan sōna aŐŐā
58 köye baraj başladı. oru da arāzimizi āldı ōbür baracı dayadı. Şindi bu ğördünüz ğöl bizim
59 sulu arāzimizdi. urası baracı zarar vercek.. vēmicek Şekili ğadā burası Şeyimiz gitti, toprāmız,
60 sulu toprāmız. hemen Őōlü Şu arı ğāldı işde ğēzdiniz mi bilmen. ha Şindi Şu arı ğāldı. āz bi

61 bācı, bācı ğālmadı, sulu ğalmadı yāni. sağarıdan, moturlānan, su moturlānan sulanıyōdu.
62 bölü hal' mal' yapıcağ satışı, ticarī yoğtu diye hani herkeş idari olcāğ ğadā. buruyu çoĒ
63 ğalabalıĒ núvus ğeldi tabī, baracı. unnarı satış yapılıyodu, étten, süttten, zēbziden bi_şeylē.
64 undān dı zebebleniyōduĒ. hāsılā u baracdan biraz millet çekildi tabī, işÇi azāldı. teki ğeşdi.
65 özelleşmeyi falan ğeçiliyo. iyice ötesini bilemīcēn. aşşāsı dı u şeyimizi alıncā köyümüz
66 dālādā tarlası olan az. yani köyün yarısının var dā tarlası. urları dā şindī ēkilmiyyo. herkeşin
67 moturu yoĒ. hāsılā leşbelinen ğeçim yoĒ köyümüzdi. urları da bī tapı sorunu çıktı dā tārılası.
68 şimdī parsel başına bir milyar bī yatırım istedi dēvlet. hāsılā alan_ālcāĒ. birazlarī örmanı mı
69 ğālcāĒ, bi_şiylē, dāvālı olannā öldü yāni iptal_olannā oldu. hāsılı dā işTē unna dı hiç su
70 imkānımız yoĒ, dālāmızdā. suyumuz uzaĒ da_ıımızdan geliyo bu işme sulāmız. her ğün
71 sorun. hāsılā dā şu yıllāda ğeçim darāldı. ğēncimiz de da_ııldı. ğēncimiz de da_ııldı. u seniñ
72 ğonuñ gibiydi, çocūn yetiřdī, ğüvelīkÇi girdi, beyī işsizdi. çalaşımıyōdu, yenīden geldi. ū öle
73 öldü da. yāni ğēncimiz ğinē_āllaha şükür oĒudu çocuklā. işTe bu oĒul teşkilātından bēlki.
74 ondān sōnā bēlki bi_şanstan. belkī hani ğeçim olmıycaĒ ümüdü var ğenşlēde. köyün ğeçimi
75 yoĒ. e şurda bī yoncañ, otuñ, yeşilin, mısırın olmıyınca hayvan bakımını gitdi. daĒı salsañ ğurt
76 ğuş. aĒşamlēyīn ğütme şēsi va. ... diyenin hesap hayvancılık dūrdu. benim bī
77 küçücüK_ınēm va. yāni bi_ki ğoñu ğoñşu sattı, çoĒ_azāldı. köyün_nuyusunu idāre étcek
78 ğadā süt yo_urt bilē olmıycaĒ dericiye ğeldi. üş beş hayvanı olannā dı sāldıĒ dāda āllaha
79 emanēt. ā ğöl dāyandı köyümüzün_āltını hindi. aşāĒı barāĒdan yenice barāĒından bizim
80 burıyı ğadā su boyu geliyo. hiç sulu arazī yoĒ, otlākiyi yoĒ. sādī örman ğāldı. örmanımız dā
81 uzaĒ dā_ıınıĒ. hāsılı bu yıllāda ğenşlē topraktan ümüdü kesTi. işini bulan, acıĒ_okuyan
82 gitti. hāsılı dā yaşlılā ğāldı. bi_ğüzel tarafī ortā_okuldu köyümüzün. ortā_okulu dā işTē
83 muĒtar benim_ābēm. ondān sōna.. /.../ **MG:** işTē ğenşlē oĒuyan bayā bi da_ııldı edraftı Küçük
84 köy_amma. şimdīden sōnā ortā_okul ğeçen sene işdē ğaldırılcaĒ, taşımāl olcāĒ diyince
85 hemen bugünnēde bir_iki dene tā va gitcek. ön hāne öldü ğini köyden ğiden... **SGA:**
86 **Ortaokul taşımāl olacak diye. MG:** ortā_okul şe.. ortā_okul hadi bi_de līsem va diyen. amā
87 ğardeşi varsa ilĒokulu unu du ğötürdü. bu sefer dē ilĒokul dūşmiyi başladı çocuk sayısını.
88 hāsılā işTē yaşlımīz ēmekli. biz_ākrenden aşāsı benden yukārsı yaşımız. işte baracıñ
89 sayısında ordan bīrdan dıřārdan hani işÇiliKTen_ēmekli olundu. ama yāzlıĒ köyü gibi
90 bi_şi oldu işTe. ārtık bundan sōnasını u şeylēdē Tālānda parı yatırdıĒ. dönüm başı nē
91 ğelicekse hani dönüm başı ölçülcekmiş sōna. dōnüm bēdēli nē olcaĒsa. āltı aydan bu yannā
92 parsel başı parā yatıyo dā tarlālāna. millet bi tedirĒinniK_ıçinde. acap ēlenilcek mi? dönümü
93 pālı mı ğelcek? işTē biz burıyı ğullanımıyoz, ekimīyoz. tapu ölmīncā ümüt pek yoĒ. hani
94 fidannandırılmadı zēbzē meyvē yapıcaĒ su imkānı zaten yoĒ da_ıımızdā. hāsılı işTē burıyū

95 ğadā bilgim. **SGA: Yani teyzeciğim ayağınızın dibinde su var ama sulu tarım**
96 **yapamıyorsunuz. MG:** şimdi sū şey.. evlēmiziñ_altında diyem. ama toprak yok. sulu toprak
97 yok u neyle sulaycān? iřtē evlēn kenarlānda, ordā burdā hemen řōle u geçtiñiS köprüden
98 urlāda üş beş kiřiniñ, benim va hemen řōle üç yüz metiriymiş āz bi yer, orāyı biş iki domātiS
99 biber yapıyōduķ. toprak dōlđu, dōlđutTurduķ. yāni uncāz yeri bi buçuk iki milyar toprak,
100 çakıl, Taş parası vėdik çayıñ kenarında. bir milyar dā parsel parası vėdik. parsel denildi ya.
101 şimdi üç yüz metiriymiş otuz usuru va heral_üstünde. aha orıyı bir milyar parsel parası
102 yatırdıķ. dönüm nē olcāsā. dönüm dē yok. yarım dönüm bile di_ıl. hāsılı iřtē durum bōlü
103 bilmen řimdīden sōna yařlılā ğalcaķ kōyde. **SGA: Teyzeciğim sağol, ağzına sağlık. MG:** tā
104 bařķā bī sorcāñız hani bilmedim bi_şi vasa..

BEYLİKOVA - Akköprü

Kaynak kişi : Mevlüt Erkan, 63, İlkokul; x
Derleyen : Erdoğan Boz, Süreyya Üner
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi

- 1 **EB: Adınız neydi? ME: mēvlüt. EB: Soyadınız? ME: erkan. EB: Yaş? ME: atmış_üç. EB:**
2 **Eğitim durumunuz ne? ME: benim_ē ilköğul. EB: Beşten mi çıktınız? ME: éveT. EB: Bu köy**
3 **kaç hane? ME: kırk_altà. EB: Yaz kış fark ediyor mu? ME: yō yō. aynı sitandart. EB: Bu köy**
4 **ne köyü? Muhacir, Manav, karışık? ME: karışık. EB: En çok ne var? ME: ī manav. EB: Kaç**
5 **hane Manav? ME: ī işşā yukarā otuS hānesi manav. EB: Geriye kalan on beş hane ne oluyor?**
6 **ME: mācir. mācir, ī dōrt_ānesi de boşnaK. EB: Boşnak var mı bu köyde? ME: vār. EB:**
7 **Muhacirler Pomak mı yoksa Bulgaristan muhaciri mi? ME: bulğaristan. EB: Doğudan gelen**
8 **var mı? ME: üç_āne vār. EB: Hangi şehirden? ME: ī çars. sarıgamış gālībā şī birisī. ötekilēr**
9 **de ārınığ_ā.. do_ubeyazıtı benzer bi isimī var_oranığ. EB: Diyadin mi? ME: há hē. urdan.**
10 **iki_ā.. iki_āni di unnādan var. /.../ EB: Okul var mı köyde? ME: kapalā. ilçeye gidiyē,**
11 **taşımā. EB: Nereye gidiyorlar? ME: beylikovayı. EB: Kaç çocuk var? ME: ī burdā yirmi**
12 **çocuk vār. EB: Köyün geçimi nereden oluyor? ME: burdā burda şimcī hu_ubat_ekiyóS.**
13 **gündöndü_ekiyóS. sovan_ekiyóruS. Pātesis, buydáy_ışdi ārpā, aklıñı ne gelisē unnarı**
14 **ekiyóz, yōncıdır. iste bunnar yani bizim burda ekilenner. pāncār. pancarı ekiyoz_ama pancar**
15 **dı artık_azaldı. kōtā çıkardılar bī zati kōtayā vura vura vura vura indirdiler geldiler onar tonu**
16 **yirmişer tonu. EB: Kurtarmıyor sizi yani. ME: nē gūrtār.. ben yapmı.. zāten_ū_zıman kōtu**
17 **çıkardıkları zıman_ī deva.. derhal bıraktım bancırı. EB: Sıkıntılar çok mu? ME: yā yüz**
18 **yirmi bēş yüz yirmī_beş dönüm pancar_ā eken indi geldi yetmiş bēşē. ertesı sēnē elliyi**
19 **düşTü. ī o_ertesı sēnē otuz beşi düşTü derken eñ sona yirmī_bēşi_indirdiler_ölü**
20 **çoğ_olannarınñınī. yani bō iş de_ıl ki bu yā. bōyunu tırpannadılar tırpannadılar çifçī çöKdü**
21 **gāldı baqam nē_olıcığ sonu. şu durumda yani çifçinin durumu zōr. zor_ābi. dört buçu_ū**
22 **mazut_alıcāñ, tarlaya suluycañ ī bī yirmi litri bi mazut_alıyoñ yüz millon. gaş dönüm yir**
23 **suluycañ yē.. unna yüz millonnan? sulicāñ_ā_ā on dönüm yer. suluyımañ bile yani. yirmi**
24 **litirē mazit ancaK_ī dōrt dönüm_ī bēş dönüm yer sular. iki haT çalışdırsañ_onā litri**
25 **ğuysañ_ī depōya motullarıñ o yāni. çoK zor yani bizim çifçilñ şisi çoK zor burdā. millet ölü**
26 **eli göynündü duruyo baqam. sabır sabır neriye gādā sabır_olcuK? EB: Arpa buğday da para**

27 **etmiyor değil mi?** ME: itmiyo yavrim_ā ārpa şinci bēş yüz lıra. ī bundan sōru işdē
28 çifciniñ_elinden giTtikden sonrā_āltı altı buçu_u çıkıcāsı çıkıcağ. çifciniñ_elinden
29 giTtikten sonra çıkar yalnız. ondan_önce çıkarmazlar. **SŪ: Buranın ilk yerleşkesinde**
30 **Muhacirler mi vardı Manavlar mı?** ME: mācır. EB: **Siz Muhacir misiniz?** ME: çık. beñ
31 manavın. gökçüKaya baracını gitTiñ mi hıç? EB: **Yok gitmedim.** ME: ben, urdanım men.
32 gökçükaya barajından. EB: **Buranın halkı oradan mı gelme?** ME: yō yō. ī urdan gelme aşā
33 yuğara on hāne varım men burda. āyni ğā.. İşeden, kardeş_o kardeşşig_olarag yani. EB:
34 **Köyün adı nereden geliyor?** ME: burasī ēvelē beylik_ī hayvan yetiştiriyöllárimıştık_ī bu
35 beylikovada. işte_ū beylikovā şincī şī_ōldo. beyliğa_ırdı öncesi. anadıñ mı? soñuñdan da
36 deyişme_ōldu şinci beylikovā_ōldu. EB: **Köyün adını diyorum ben.** ME: buranıñ_ī bu
37 kövün_ıadı dā ī işti. ākköprü ākköprü adı ñonmuş buranıñ. onuñ ben işisini bilmiyyom
38 detaylarını. x: eskiden ta.. taş köprü varmıştı şurdā. eski şeyinnen.. EB: **O taş köprüden mi**
39 **geliyor adı?** ME: heraldē urdan burıya.. işti_u öle ākköprü dımişler_öle ğalmış burası yani.
40 EB: **Peki köyün tarihi eski mi?** ME: ī bū aşşā yuğarā yüz_elli se.. seneye geçik burası. EB:
41 **Ne anlatıyor eskiler köy hakkında?** ME: yā şimdi urdān_ā mezelā bulğaristandan gelmiş
42 buruyu mācılar, yellemişler burda. burası zaten bütün gölmüştüğ burası. tallā arāzi bi şey
43 yokmuşduğ. buru Ğamışlığmışdığ. su varmışdı burda. şurdan bi yol gelir şōlū
44 kö_ün_üstünden şurdan gelir yol, urdan geçer tā şeyi dōray tarafına. bulları ğadā
45 suyumuşTuğ. bu ğanalā mendires_ā rāmetlik_ī u_zumannari burıyı āşdırmış anğara polatlı
46 tarafını ğadara. undan sōra sū ğanalı çekilmiş yüz suyu yanı yüzdeki su. undan sō arāzi
47 açılıyō burda, ğāmışlığ. ĩndan sōra burdağı vatandaşlar tırağtör yoğ. at_arıba da yokmuşTuğ.
48 işde burdā dırpanna bilmen neyle ğamış biçmişler bilmen_öt yımışlar tarlılara hayvancılığ
49 yapmışlar bi derken_īleri dōru dē şı motóllár çıkmış case motullár farb motullár esKi
50 motullár yanı unnādan motur_almışlar deriken birazları çifçili_ı başlamış deriken bi ğaçā
51 işini ilerletmiş ā_ı olmuş burda. eyüb_ā_ı varımışdığ mēmed_ā_ı varımışdığ bullāda
52 meselā. bu kö_ün_ā_ılarıymışdığ_ınnar. hani biliñ ya ölö do_u tarafı dı bölō ā_ıalar var
53 ya unnarıñ hesaP. çalışdıryōmuşTuğ burdā işcilerē üş ğuruş beş ğuruş nēysi meselā
54 emeklerini veriyudu besbellē. kimisini ğoyun güTürüyōmuşduğ burdu kimisini sı_ır
55 güTürüyōmuşduğ. derken soñundan bura tarlıyı dönüştürmüşler_artığ. ī ölü ölü
56 derken_ılerlemiş burasā heP_ıarāzī sürmüşler tarlı yaPmışlar anadıñ mı? dicēm orda şinci
57 bunnarā edraftan da tek tek, tek tek, tek tek hāneler gelmiyi başlamış burıya. ī bölō bı meselā
58 ben gelmişim. benim_ī arğamdan da başğı biri tā gelmiş banı burıyı geldi diyā ölö birbiri
59 vasıtasını ārtığ gelen gelmiş ğarışmış burası. hā mācırlarla ğarışmış. öleliklē devām_ediyo
60 şımcī, mācırlādan dı azaldı zaten burda kimisi ğıtTī göç_etTi burdan. yāşlandılar kimisi.

61 kimisi dē allān şēsine taķdirēsi ōldüler gitTiler mefāt_etdiler. ya işdē zaten_ī şimci bizden
62 güççüg_olan gençlerden hiç kimisi kalmadı burda. hēpsi gitTī iş sahibi ōldu İşi girdiler.
63 ōlelikle yani bi orta yaşlar kaldı burdā. u durumda bu kō. **EB: Nüfusu ne kadar? ME:** ī yüz
64 otuz beş nüvus vār burda. **EB: Büyük hayvan var mı? ME:** var. **EB: Ne kadar var? ME:** büyük
65 hayvan sayısı_ıştē yüz_elli felan çıkār. **EB: Küçük hayvan? ME:** çif.. ē şurda çiftlig var
66 çitli_ç saymıyom men sadī hānelerdekileri söyliyom. **EB: Küçük hayvan ne kadardır? ME:**
67 güççük hayvān ancı bin çıkı.. bīn, bin_iki yüz, biş beş yüz. ēñ fazla biş beş yüz çıkār. **EB:**
68 **Köyden gidenler ne sebeple gittiler? ME:** ī şimci bunnar şimci oķudula oķumáyā gitTiler
69 eskişērī meselā yükseg_ohullara oķudu kimisi, kimisē liselere oķudu derken urdu oķuldan
70 çıKdıktan sōna ileri devam_etmediyse adam bi_ış sā_çbi oldu. gitTī faPriķalādı işe girdi.
71 şirketleri girdiler. ōlü ōlü ğaldılar gitTiler_ullādı gençler yani. u nedenle. **EB: Köyden göç**
72 **var mı? ME:** şu durumu yok. **EB: Ama gençler gitti, anne babaları burada. ME:** évet. **EB:**
73 **Köyde tarım dışında arıcılık gibi geçim kaynağı var mı? ME:** unnar yok bizde. sādē zira_çat
74 işinden ğalan bi şey yok burda. bu seni işTi toplılaştırmı geldi buraya işdi. tallılara yol
75 yapıdılar tallılar şindī bi arıyı toplımeye ūraşdılar. u çalışmılar var kōde. başka bi sorun yok
76 yani başka çalışma. **EB: Gençlerden doğudan gelin getiren var mı? ME:** getirenner vār_öle.
77 **EB: Burada var mı? ME:** burdı da vār_öle bi iki hāne burdu dı var ullādan getiren. **EB:**
78 **Nereden getirdiler onlar? ME:** şī ārıdan ārının neydi? şiy yā u.. urası yāy? **x:** tatvandan geldi.
79 **ME:** tatvandan. do_ubeyazıTdan var. **EB: Mevsimlik işçi geliyor mu? ME:** gelir. urfadan.
80 urfa, konya. iki iki ilden geliyo yani. **EB: Kaç hane geliyor onlar? ME:** şimci onnarī geliyō
81 biz_unnarı āyreten hānelerini sormıyoz burda ğaş kişi gelmiş burda bi çadırā Kıruyōller
82 meselā üş beş çadır ğuruyōller bi yere. u bi kabile oluyo yani. emmisi geliyo dayısı geliyō
83 demiş amcası geliyō gibi bölü kişiler geliyo. bi arıya oturuyoler_unnar_urdā. alıyōllár bī
84 kişiniğ_ışini burdı, yapıyōller yani. ōlü kişiler geliyō. ēsKi biçer bu mu? yeni biçer bu be.
85 tabī. sarıyī yeni aldı ya. /.../ **EB: Eskiden bu ağalarla ilgili ne anlatırlardı? ME:** şimci unnarī
86 biz bilē burıyı ge.. benim yetmiş_üçde geldim ben burayā. ben bile bilmem_unnarā.
87 çocuklarını biliyom_unnarıñ ben. biz yō_ukān_adamnar mefāt_etmişler, u adamnar. ilk
88 gelennēden_unnā yanē. ī bılğaristan tarafınñan_ā ī tıraķya taraflarından gelmişler burıya. ī
89 unnarı ben bilmiyōm yaşlı kişileri yanē. ben yetmiş_üçde geldim burıyı yetmiş_üçden beri
90 di burdayın. **EB: Eskilerden bir ağa, bir bey hakkında arkasından anlatılanlar var mı? Bazen**
91 **vurup kesen. ME:** yō yō ōlō, ōlō vurup kesme yok burda. ōlē ōlō bi şey yok. şimci burdā
92 olannar_ışdē tā yararlı_ış yapmışlar yanē. meselā şimci burda fakir_ç kesim_öldü gibi
93 u_çımannarī adamnar bi ğa.. demin dedim ya ben sanā iki üç ā_ça varımışTık burda dedim.
94 unnara meselā yokluķ_olan kişiler çalışmışlar. kimisi ğoyununu ğütmüş kimisi ğuzusunu

95 gütmüş kimisi inēne tanasını gütmüş burdá. hañı geçimine sālamişlar ōlü ōlü
96 derken_ilerlemişler gitmişler yani. u durumdo burası ōle ōmuş. **EB: Köyde eski kına**
97 **gecesidir, düğündür, yemek tarifleri falan teyzeme de sorabiliriz. ME:** unnā ulē
98 becerimez_unu da. şinci şinci burdu şölō bizim burdá biz cumáy günnē başlar bizim
99 dü_ünümüz burda. cumayertesı pazār son_erer. kına gecemiz_olur. aynen yanī hani
100 bildi_ğ gibi bu işler. aynı burdı dā.. **EB: Sana sorduğumuz gibi soruyu cevaplayacak bir**
101 **teyze bulamaz mıyız? ME:** e sor bana sor yā. **EB: Yemek tarifi, kına gecesi soracaklar. ME:**
102 kına gecesē oluP du işde.. /.../ yāy şinci burdı ōle ağıllı uslū kim şitceg āynısını biz burdu..
103 bizim bildim_ğonuşTümuzu aynısını sōlerler. /.../ yāşliyi nerdi bulcāğ? eñ eñ yāşlı ben varım
104 burdu. **EB: Sen daha gençsin. ME:** tābi. ū yaşlıları öldürdüK biz. şindi biz burda ilac
105 yaramaz_oldu mu adam hemen sabinnā. gāydırıyöz_emen. bēn di günneri sayiyóm gayrı.

BEYLİKOVA - Aşağıdoğanoğlu

Kaynak kişi : Nuray İncekara, 50, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Yöresel yemekler, Ad koyma

- 1 **SGA Okul? Nİ:** ilkököl. **SGA: Eskiden Manav düğünleri nasıl yapılırdı? Nİ:** ēsgı düğünē
2 dāhā ta salı gün çarşambı gün başlardı meselā. çarşambı gün odunu çıkādı erkekler
3 dādan odun getiridi gādinnā dı köğünğini bölü gezē parı toplāllādı. gārışığ alıllā yillēdi
4 bölü çerez. öynāllādı. **SGA: Odunu niye topluyorlardı? Nİ:** ödunu düvündü hārcasıñ diyi
5 düğündü gāzannānan pişer pilavlā yemeklē onunğ için. onunğ için çıkādı erkek gēnçlē. genç
6 gızlā dı biz di köğünğini gezēdik. çerez alır yirdig öynār gülērdig. cūmā günü işdi
7 davılcılā gelirdi. ta cūmādan gelirdi. e akşam gını gecesi olur cūmertesi gını gecesi olurdu.
8 pazar gelin alıcı olurdu işdi iki üş gün düğün olurdu. **SGA: Neler pişirirdiniz düğünlerde?**
9 **Nİ:** e takım yemek bişer çörbu, fasüllē, pilāv, et olurdu. tatlı olurdu. **SGA: Tatlı ne yapıyordunuz? Nİ:** hēlva olurdu genelliKle. **SGA: Anlat bana helvayı. Nİ:** yok satın
10 helva alıllērdi çoğ unnuKla hē hē. **SGA: Satın mı? Yapma değıil mi? Nİ:** yok yapma değıil.
11 dā esgiden yapellārdı mī bilmiyóm bizim hani çocuklúmúzdān genşlīmizden öo satın helva
12 olurdu. kōpostı yapāllārdı. bazı gelinğindīği gün pilav verilēdi sādice. pilav verilēdi.
13 **SGA: Bulgur pilavı mı? Nİ:** yuk pi.. piriç. piriç hı hı. ölü işde cūmertesi gün akşam takım
14 yemeK verilērdi. pazar gün pilav verilēdi. **SGA: Özel oyunlar falan var mıydı? Nİ:**
15 yok özel oyunumuz yokdu. tā esgiden oynnā yapāllārmıştı tā bizim dēdelēmizden tā
16 öncü işdi unnar falan yaparmışdı ama biz unnarı bilmiyöz. bölü gecileri oyun falan
17 yapāllārmışdı. **SGA: Eskiden kış gecelerini nasıl geçiriyordunuz? Nİ:** esgiden bız ellē
18 segizende şeyğtdü elekdiriklē gēldi lāmbıynan oturuğu lüküSünen oturuğu. işdi ölü
19 lāmbıynan oturuğu ĩ oturmáyā falan gidēken fenellē vādı bölē onnan gidērdiK. kimısı çırı
20 yakādı bölü çırıynan gidēdi oturmıya. ölü. fāzlıy otur.. gidilmezdi yani gārannıg neriği
21 gitceğ? şinci milled meSelā geÇİ gidiyó gündüz gidiyó dı o gecı gidilmezdi esgiden fāzlā. bi
22 akřābālar öölö oturmıyü giderdig gece.
23
24 **SGA: Sizin en meşhur yemeğiniz nedir? Nİ:** bizim meşur yemēmiS peK yok burdā. genēldi
25 şiydī çoğ māntı yaparız rāmazānda. māntımız mērcimekli mantımız meşur. hē. **SGA: Anlat.**
26 **Mercimekli mantıyı ilk defa duyduk biz. Nİ:** e ne yazıyöz işdi bölü. şō şōğü kēsiyöz. bu

27 mercimē bōlü gıyüyoZ. gıvırıP gıvırıb bōlü bōlü kuççük küççük şō şōlē kesiyós. **SGA: Önce**
28 **kıvırıp sonra mı kesiyorsunuz? Nİ:** baK şu enniliKti kēsiyóz bōlü uzun. İndan sonu bunu bōļü
29 depesini yaPışdırıb gidiyoZ bōle. sōnu şōļü şōlü kesiyóz. onu gıZardıyóz fırındı. bayā yedi
30 segiz_on tespi yapıyóz ramazandı yıyoS. **SGA: Mercimeđi nasıl pişiriyorsunuz? Nİ:** haşlıyóz
31 biS. **SGA: Sadece haşlıyor musunuz başka bir şey katıyor musunuz? Nİ:** yoK ğatmiyóz. bazısı
32 sovān falan ğatıyo ama biS hiş ğatmiyüS sovan ğōkar diye. hani bēKlediKci. sādı mercimeK
33 ğatarıS.

34 **SGA: Eskiden bebeklerinize nasıl isim koyardınız? Nİ:** esgiden nāsı_ısim āmeT mēmed_ıesgi
35 isimlē ğonurdu şimdi di yiņi isimleri ğoyüyölle. benimkile heP_ısimneri meselā
36 ölenneğ_ıadlānı ğoyduK. bobannesiniğ_ıaTını halası öļdü ğēnç unuğ_ıadını ğoyduK. bobanne
37 öļmüşdü tā bobanneniniğ ğayın_ıanası unuğ_ıadını ğoyduK. bi sōņķunu kendi adımi ğoydum.
38 dōrt ğızım va benim. **SGA: Kendi adımı mı verdin? Nİ:** yoK kendi_ıadımi di_ıļdi yāni
39 kendim cānsı ğoydum yeni_ıisim diyi_ıu zımaņ. otuz_ıüş sēnē öduğ ēvleneli. **SGA: İsimleri**
40 **ne çocukların? Nİ:** neFise, hatıce, hāvvanur, cānsu. **SGA: Allah ömür versin. Nİ:** āmin
41 cümleniğkīnī. **SGA: Diş buğdayı yapıyor muydunuz? Nİ:** hı hī yaP.. **SGA: Nasıl yapıyorsunuz**
42 **onu? Nİ:** e şıydı göllü ğaynadıydıK biz mısıR. mısıR ğaynadırdıK. **SGA: Göllü mü diyorsunuz**
43 **mısıra? Nİ:** hı hī göllü dellē unu. mısıR ğaynadırdığ da aKrabaları da_ıdırdığ. he çocuk
44 dişileri şıdıncı. ölü_ışdi. bizim bildiklēmiz_ıonna. **SGA: Özel bir işlemeniz, örgütünüz var mı?**
45 **Nİ:** ğanevicimiz vārdı bizim zamānımız biz ğanevici işlerdik. dāntel_ıörēdig da_ıa çok hani
46 dāntēl ğanevici işlerdig. çoğ_ışlerdiK. şinci_ıama hiç yoK şinci. ğanevici şiy yoK. dāntel di
47 yoK. ölü işde. **SGA: Masal falan biliyor musunuz eskilerden? Nİ:** yoK yo ben hiş bilmem
48 māsāl. bobannelēmiz bizi āņnadırdı masal dı. **SGA: Nereye gitti bu masallar? Nİ:** unutTuK
49 ğitTiK hiç hani şimci hiç masal_ıaņnadılmaz kı çocuklā televizzondān başkı bi şeyi
50 şetmiyyo. eveli biz televizzon yoKdu. biz İşi_ıı oturuduK bobannelēmiziğ yanıņı bizi
51 masal_ıaņnativē unu unnarı dinnērdiK. ama çok du_ıyıdi. sohbetliydi. ama şinci çolüyan
52 çocūnnan hiş sohbeT_ıedimiyyoğ hiç. işleri ğüşleri bilgisayar televüzzon. hiş çocuklānan
53 sohbet_ıdimiyyoS. **SGA: Eskiden kısım ne yapardınız. Nİ:** ğışın_ıoturuduğ meSelā mısıR
54 patladıllādı annemgillē. mısıR ğaynadırdı. ēveli biS eşkiden kendimiz_ıekērdiK tarla.
55 patetislerimizi kēndimiz yetiştiridik fāsillerimiS kendimiz yetiştiridik. şu sobanığ_ıçini
56 patetis_ıatārdığ_ıunnarı yirdig. mısıRı ğaynadıR_ıunnarı yirdığ ğabaK bişiridik
57 Sobanığ_ıüstündü onnarı yirdik meselā. **SGA: Kabağı nasıl pişiriyordunuz? Nİ:** bōlü bōlü
58 büyüg ğarı ğabağ deriz biS hani bi beyaz bal ğabā_ıa va bī şiyi siyah ğabaK var. unnarı bōlü
59 biS yarēdig_ıortaSınan bōle bōlü kesēdik. şōlü şōlü kesēdig. unnarı tencereniğ_ıçinde
60 bişirdig. şekerde ya dı ğaşınan yirdik bōlē, unnā. içini di bi di annemgil çörek salārdı

61 ğuzineniğ_çine. unnā yirdig yāni. unnan ö_ün savardığ_esgiden nērdi bāzar nērdi ŧēy.
62 **SGA: Sobanm içine attığımız patatese ne ad veriyordunuz? Nİ:** pateTis küllēdig diyi ōlü
63 sōlerdik. küllēdig dērdik. patetis küllērdig. **SGA: Teŧekkür ederiz. Ağzımıza sağlık. Nİ:** e_er
64 zamānımız yoğ_olāydı ēve çāy_çıi.. **SGA: Geliriz yine inŧallah. Nİ:** gini geliğ buyuruğ baĶ
65 bu sırdı ēvimiz var ŧu tātali ğapılar, ilērde. buyuruğ geliğ_oldu mu? ŧinci biz bālİ getircēz
66 de, sıcağ çökmüden getirelim. hadi ğolay gēlsın. hadi güle gülē. gini buyuruğ geliğ_oldu
67 mu?

BEYLİKOVA - Aşağıdudaş

Kaynak kişi : Nihal Altıntaş, 64, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Ad koyma, Yemek tarifi, Çocuk oyunları

1 **SGA: Buraya hayat mı diyorsunuz?** NA: he buriye háyát diyóz he. burı mutfāmız bulıá
2 évimiz. haTı hoş geldiñiz başam. **SGA: Hoş bulduk.** NA: hınci mutfaşdan çışdım bēn de.
3 ótür başam_orya. /.../ nasısıñız_eyisiñiz? **SGA: İyiyiz siz nasılsınız?** NA: éyiyiz yārim biz
4 di ūraşıpduruz mallānā her şeynē. **SGA: Siz doğma büyüme buralı mısınız?** NA: ivet. **SGA:**
5 **İsminiz?** NA: nihaá_āltıntaş. **SGA: Kaç yaşındasın?** NA: atmış dōrt. **SGA: İlkokul mu?** NA:
6 ilkoçul bizim. başgá yoş. **SGA: Burada doğup büyüdüñ, burada evlendin.** NA: heP burdıyın
7 yavrum burdá gāldım burda işde. **SGA: Nasıl evlendin bir anlatır mısın?** NA: ben mi? görücü
8 usūliyen_ēvlendik. ōle hani sēvüp müvmedik. görücü usuliyen_ēvlendik. iyi mařalla iyi
9 geçindik. hiş birbirimizē hani kötü bi şe sōlemedik. bi şamarını yimedim hiş. ōle bis
10 birbirimize danışı danışı her_şişimize yapığ. řocūmuz_ōldu. birı eskişerde işdi arçeliKde
11 gālip. biri yanımızda gelinnēn torunnā bunnā ikisi. unnā mal yapıdlā moturumus va talıamıS
12 va. unnar řalıllā biz_emekli ōlduđ. bařullūduđ sōnu emekliyi geřdi dedē. ōrdan şeyi geřdi
13 siğortıyı geşdi. ōle işdi yaşeyyoS. **SGA: Eski düğünleri bize anlatırver.** NA: esgi dü_ünnēmiS
14 be.. işde ğırmızı yeşil bōle başıma yapıdlā. gelin yapıdlā sāřa geydirdilē. **SGA: Sarka nasıl**
15 **bir şey?** NA: hani bōylē su.. daşlı bōylē süslü güzel. ğolları hani şile giyēy ya zeybēklē, ōle.
16 alt yanıma üç_ētekli şe geydirdilē būle. ından sonı yüzü ğapalı bōle pullānan gēldim
17 arabada, atlāda bi řıvt_āt üstünū de allı yeřilli bōle süsledilē arabamıza içine ğuydulā beni.
18 işde ōle yuşalı dü.. yuşa yazağıS. dü_ünümüz başladı mı dōt beş dekne ekmek bişiridik. şini
19 yoğ_ama. şindi salon geñşlē u_řāman. ōle gēldim ben buruya ārabanıñ_çinde
20 gēldim_çşde. cūmārtesi ğün řindi bı biz dü_üne gēldilē mi bizim dü_üne, cūmārtesi ğün
21 gelilēdi cūma ğün_akşamdan, ā pazar ğün gidellēdi pazartesi ğün. bi de duvaş yapığığ.
22 pāzārtesi ğün bi de duvāmız_olu beni süsledilē orıyı çıřadıdlā. oyun yapıdlā. iki ğün_ekmek
23 vériř_çşTe bi ğı.. iki ğına ğicemiz_oludu iki üř ğün. cūmā cūmārtesi iki ğün. işde ōle gēldik.
24 **SGA: Eski kıyafetlerden hiç var mıdır?** NA: yoş yoş yavrum yoş. ben di ōle kirālamıřtıđ bize,
25 kirālamıřtıđ. **SGA: şu anda giyiliyor mu köyde?** NA: yoş şindiki ha.. hayır. he ğınada hani
26 ğına el.. elbiseleri salondā giyiyöllē. hinci burda yoş gāli kōde. yuş yuş **SGA: Eski**

27 **elbiselerden giymiyorlar mı?** NA: eski ēbise giymiyöllē hani u ğına gicesi ŧesini giyiyöllē
28 yuĝ yā esgi elbisi ŧindi. yoĝ yoĝ. biz gibi yoĝ. ōle bōle ħani baŧımızı burıyī būle bi fes
29 daĝallādı bullara pul daĝallādı būle hani pullu. çoĝ güzel_oludu ama hinci yoĝ_unnā. **SGA:**
30 **Düğünde ne piŧirirlerdi?** NA: dü_ünde mi? sārma, dōlma undan sōna ğuru fasūlye, pilāv,
31 beyāz çōrba yo_urt çorbası kō çorbası, iŧde baĝlāva yapādıĝ. **SGA: Sizinkiler zahmetliymiŧ.**
32 **NA:** çoĝ zahmetli. baĝ dōrd bēŧ bi büyüK lāylun bōle bēŧ tekne bēŧi.. ama bütün_oyinidi
33 biz hiÇ_egmig_ālmazdıĝ bazlıma Piŧiridik biS. ben_olannarı ōle yapdım heP_ēki.. ikisin di
34 yuĝa yāzdım. ekmeK biŧidim cūmērtesi ğün heb gelenlere vidĝ_u yeKmēk yetiyō dōrt bēŧ
35 bōle büyüK Tēgnelēde hani ivēlde tahta teknelē oludu. unnāda piŧidim cūmērtesi ğün yīdım
36 bōle bōle būle unnarı kesTik kesTik bi tik dōde bōldüK bōldüK heP_ōle viridig. ... bō
37 yapādıĝ dedelēmiz ēbelēmiz heb_ōle yapādı. ben di ōle yapdım_ıŧdī. ŧindi yoĝ ğāli. ŧindi
38 yoĝ. heb salon. **SGA: Eskilerden masal biliyor musun?** NA: māsāl ne biliyin vallē ħiŧ aĝlımda
39 ğālmeyyo bi ŧe ğāli bi unuĝannıĝ va bende. māsāl aĝlımı getiremem. **SGA: Biraz düşün.**
40 **NA:**peK biliyōdum_ama bizi bi ğoca ğadın vādı eskiŧērdin_oyannadırdı amma hic_aĝlımdı
41 ğālmadı masal. ē unu ōle heb_āldırdıñıS beni. ōle yabdıĝ_ōle ōldüĝ ğuzum ŧindi
42 çocuklāmız bizim ōlē torunnā bi torun çıĝādıĝ ğāli bi eskiŧērde u. salondı yaptıĝ ğēdik
43 bir_ay ilēcesi. **SGA: Siz de mi salon düĝütüne dōndünüz?** NA: tabi bura da salon dü_ünü
44 ŧindi. salona ğidīyō burdan bi ğına gicesi oluyo. ğndan sōnı gecı iŧdi pazā ğün ne ğüne
45 deK_ gelirse.

46 **SGA: Çocukların isimlerini nasıl koyuyordunuz?** NA: ğoyüyōduĝ_ıŧTe. ğurandan ğoyam
47 diyi ğoyüyōduĝ. benimki nihaĝ dēdem ğomuŧdu. nihaT, nicāti, necib benim ğardeŧlēm,
48 nedim nedim ŧehid_ōldu. **SGA: Nerede?** NA: si_irtde. iŧdi bi bēn ğızdım dōrt_ōlanıdı,
49 bēŧ_ōlanıdı biri ōldü. **SGA: Sizin çocukların isimlerini kim koydu?** NA: herā bīz ğoyduĝ
50 heralda dediyne. bunnāñkını yāren halası ğoydu bēlçıĝada bi ğızım va bēlçıĝada u ğōydu.
51 bunu kendimiS ğōyduĝ. **SGA: Bunun adı ne?** NA: yāmur, u yāren, āylin va āyline bobannisi
52 ğōydu. büyüK bobannemiS vārdı. ibirāhimme dēdesi ğōydu büyüĝ_ōlanıñ. dēdeniñ_adı
53 ibrāhim. ğndan sonı ğızıñĝılānı kendileri ğoydular bēlçıĝada. tunahan, ğencáy, āĝtı torun va.
54 üŧ çocuk.. **SGA: Allah baĝıŧlasın.** NA: āmin. cūmleninkini yāyrum.

55 **SGA: Bize bir tane Manav yemeĝi tarif eder misin?** NA: meselā ne biŧi.. büber dōlması mı
56 patlıcan mı ğuru fasūlle mi nası? **SGA: Biber dolması.** NA: biber dōması. bübelleri açıyom
57 ğüzēlce. yīkiyyom. pirinç ğōyyom. ğıymısını āz ğavırıyom sovanınan yā_atiyom bi Ta. az
58 ğavırıyōm ğıymasınā. undan sonı pirinciñ_ıçine dōküyum sālçasına ne. ğndan sona

59 dölduruyum. ā_ızlānı domatis gıoyuyum. bişiriyum_az suyunan. dere_otu gıoyüyom. nāne
60 gıoyüyum. gırmızı büber gıoyüyum. õle işde yāvırım.

61 **SGA: Eskiden çocukken ne oyunu oynardınız?** NA: gıncırdağ binēdik. saqlamba oynādıg.
62 şindi biS bölü bi āylınıñ_orta yérine bi şē oyub bi a_ış gıoyüyoduğ. üstüne bi
63 a_ıç_oyuyoduğ üstüne gıoyüyoduğ bölē biniyōduğ_una, gıncırdağ biz çok biliyōduğ. on bēş
64 on_ıaltı yaşlāmız.. **SGA: Dönüyor muydu?** NA: dönüyōdu. bölē, çoğ güSel.
65 saqlāmbıç_oyneyoduğ_ışde. bölē cizgi cizēdiğ_atlāma oynādıg urda. çoğ biz gız_ıuşānı
66 çok çıkarmazlādı evvel. acığ bayramnāda sancağ biniyōduğ_ı çoğ. otuz gız toplandıg bizim bu
67 kōmüzde çok gız vārdı. otuz gız toplandıg bayramnāda. bi yeri bi sancağ gurādıg bölı tahta
68 gıorduğ tahtanıñ_üstüne ön gıS sallanı türkü sōlēdik. türkü sōlēdik onda binēdig türkü
69 sōlēdiK sallandıg. õle işdī toplanıdıg_oynardıg. davul vuruduğ_oynadıg_ı işTe kendimiS şī
70 ama şindi yok şindi. **SGA: Düğüne özel oyunlar var mıydı?** NA: çoğ_oynadıg biS toplānda.
71 **SGA: Nasıl oynardınız?** NA: bizim geşlīmizdi çoğ.. bö bölē oynādıg kendimiz davıl
72 çalādıg_oynadıg. **SGA: Kendi kendinize mi?** NA: he kendi gına yapādıg kendimiz yaPādıg.
73 sōra sōra teyip gıoydulā ama biS kendimis. bi goca gıadın vādı u sōlēdi. hani gara gıoyun vārdı
74 her tüllü türkü sōlēdi. unnā dı oynādıg. ĩndan sōna cümertesi gün olan gınamız_oludü.
75 buriyē gelinimize düzēdik bi gını gicesi şēsi giyēdik. meselā beni geydirilib bütün para
76 yapādıg. o zamanıñ dehinde gız_ırkıdaşları çoğ_oludu bölü boydan boyı para dağadıg.
77 cümertesi gün her TaraFına. on lira bēş li_ı u günün dehrindi bizim günümüzün dehrindi
78 meselā. bölō toplanıdı u para şindi yok. vār mı? hinci dağmazlā. heP salonda dağālā. bi de
79 pazār gün durdurulādı damāda çok dağālādı. õle yārdım_olurdu. **SGA: Çocuklar dış**
80 **çıkınca ne yaptılar?** NA: nāpālā? hiçbi şiy yapmazlā işdi dış çıkarğan_amel_olullā.
81 hasTa olullā_azcıK. **SGA: Siz dış çıkardı diye dua okutur muydunuz? Mısır, buğday yapar**
82 **mıydınız?** NA: hāyır hāyır. u bilmiyoduğ_una. bilmiyoduğ_una. yaş günnēni işde gutlüyoS
83 şinci. pasta yapıyoS. he şindi. bizde yōKdu yavırım_unnā. évelde bilmiyodu
84 annemgil_unnara. şindi yapıyöz biz Torunnāmıza. pasta yapıyöz. yaş günnēne kutliyyoS.
85 çay yapem size acıK.

BEYLİKOVA - Sultaniye

Kaynak kişi : Sebahat Azak, 60, İlkokul, x
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Minta Sıkı, Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Ad koyma, Kız isteme

- 1 **SA:** hadi sen şe_et. oldu ben çola dolduraym. **SGA:** Bize eski gelenekleri görenekleri
2 anlatacak biri lazım. Mesela eskiden düğün nasıl olurdu? **SA:** hī. eski dü_ünneri soruyu.. eski
3 dü_ünner şindikinden çok de_şik yāni. **SGA:** Anlatıver bize. **SA:** ne nası annateyim ne
4 bilem nerden_annatáyım? **MS:** Senin düğünün nasıl oldu mesela? **SA:** görüsü usülüyle oldu.
5 önceden nişan_öldü sōna dü_ün_öldü. yāni dü_ünnē şindiki gibi di_ıl İşi davılluydü şēlīdi
6 şindiki gibi hanī sestem bi durulmuyo. ne diyoñuz şindī şēleri sāzları şēleri bizim günümüzde
7 öle de_ildi. sāde zurnā davul oluyōdu. öle oluyōdu alay_oluyodu. moturlarınan gidiliP
8 geliniyōdu. takşiler yokTu cipnen gēldim ben. öleydi yāni. öle oluyodu esKi dü_ünnerimiS.
9 **SGA:** Alay dediğiniz neydi? **SA:** kōnvoy. şindi kōnvoy diyolar. o_āman bizim bu mācır
10 dilinnen de alay diyo_ladı. **SGA:** Siz Muhacir misiniz? **SA:** eşim mācır ben mācır
11 de_ilim_ama uydum_unu yāni. ben di ono uydum. **MS:** Hasan enişte Tatar değil mi? **SA:**
12 de_ıl de_ıl de. **MS:** Ben onu Tatar biliyordum. **SA:** yo. filizleriñ ğaynataları tatar. **SGA:** Siz
13 Muhacirsiniz. Eşiniz? **SA:** eş.. ben manavım. **SGA:** Siz Manavsınız eşiniz mi Muhacir? **SA:**
14 eveT. hē. mintāniñ bubası benim_ı unuñ_annanme annesinnen benim bobannem ğardeş.
15 şimdi bunuñ bubannesinnen benim bubannem ğardeş. biz torun_oluyoz_ıkimiS. ikimiS
16 torun_oluyoS.
- 17 **SGA:** Eskiden çocuklara nasıl ad konurdu? **SA:** esgidēn çocukları ğaynatalarımıS kōrdü bizē
18 gelinneri söz düşmezdi yāni. gelinnere çocuklara sorulmāzdı. ben koca.. biS ne ğoyarsañız
19 ğoyuñ dērdiK yāni geleneK göreneK_öleydi. kēndimiS ğoycaz diyemezdik. hani
20 diyemezdik onnar ğaynatam ēltimiñkileri kōymuş. birine dedi ben dedi sinan ğoycam dedi.
21 mīmar sinan dedi şimdi eski şeyleri hat.. şēdiyó birisine dedi adñañ mēndires ğoydum
22 birisine kemal paşa ğoydum dēdi. seninkine de dedi celāl bayār ğoycam dedī. e u_āman da
23 bizde bi celāl diye çobanımız vardı. ben de dedim çobanıñ_adıni istemiyom boba dedim.
24 ben çobanıñ_adıni istemiyom diyince şöle bi düşündü. görümcemiñ kōcası eniştemiS vārdı
25 leyli.. ileri gelennēdendi. onu dā çok sayārdıK. ben dedi benim dedi bi arkadaşım var dedi
26 tuncāy mataracı diye dedi milleTvekili ben_onu ğoycam boba dedi ğaynatama. tamam seniñ

27 dedi_ñ_ösun mēmet dedi u_ķöydu. ikinci ölümā da ērturul. ērturul gāziniñ_adıni_ koycam
28 dedi unuñ dedi_ñ_ oldu yāni. unnar_öldü sōna üçüncüyü on sene sōna kızımı
29 do_um_eTdim. kızımı da kendim_istedim kendim_ koydum. hē onnar_ıkisi dē
30 mefat_etTilē. öle. unu da āylin_ķöyduķ. allaha şükür şimdi bī_şeyimiS_ yōķ. **MS: Ezan**
31 **okunarak konurdu değil mi?** **SA:** évet. ezan_okunaraK_ ħulāna ezan_okudu heP
32 ħaynatam_ezan_okudu. sōna āyline de bū filiziñ_dēdeleri vārdı unnar_ölünce dede sādı
33 u_zāman, u gelib_okudu. unu kim adını_ koyarsa eski geleneKde bi_ hāvlı_ verilirdi. u_ ħulāna
34 ezan_okurdu unu bi_ hāvlı_ verilirdi yaşlı olarak elinji_ yüzünü_ silērsin_ diye
35 geleneklerimiz_öleydi. şimdi hişbiri_ ħalmadı. filiz bi_ ħola doldursaña abam. şöle.. **SGA: Biz**
36 **içmiyoruz.** **SA:** dışardaħıları bāli ve. şu teK_ gözden al da gē. du baħ_ dē ya yanınħa filiS_ āl da
37 ge baħ. he he unnā. dolaPda_ şeydē_ soyuķ da var filiS. ben bi_ baħıP_ da.. **MS: Sebahat abla**
38 **eskiden burada Tatar çoktu.** **SA:** tatar_ çokTu. tatar_ kö_ün_ tatarnan_ mācırdı. sōna bitün
39 diñeKdēn_ filān_ urdan burdan_ manāv_ geldi üç_öldü_ şey. üç_ırķ_ oldu. yedi_ hāne_ mi_ ħaç
40 hāne_ filizler_ var_ işTe_ bunun_ ħaynataları_ bu_ dı_ mācırdı. bu_ mācırdı_ dī_ tatar_ olaraK_ unnar_ vā.
41 bizim_ biħaş_ tāne_ de_ şey_ var. /.../ **MS: O eski evlerin içine de girebilir miyiz?** **SA:** girceksin_ is
42 tābī. girin_ çekin_. birisi_ şārk_ odası_ unu_ da_ çekin_. eski_ şey. **MS: Odanda şey var mıydı banyo**
43 **yapmak için?** **SA:** eski_ banyolā. vārdı_ ama_ onnarı_ heP_ yıkdıķ_ ki. yıkdıK. /.../ **SA:** şēdersin_ is
44 çekersin_ is. **MS: Mürvet halam götürür.** **SA:** he_ mürvetlē_ de_ badana_ yapıyolarımış.
45 aħşam_ aradılā_ dı_ ħandili_ hayırladılā_ da. siS_ tā_ nāpıyon_? dāmat_ nāpıyo_ ħocukla_ iyile? **x:** hacı
46 yenge_ seniñ_ yuħārda_ yüklü_ ün_ duru_ muyo? **SA:** duruyo. **x:** onnarı_ çeksinner_ banyoluħla
47 berāber_ de_ ħi_ mi? **SA:** banyoluħ_ yok_ yüklük_ var. unnarı_ çekebilirlē_ tāhtadan_ yāni. şeyē_ böle
48 şey_ ħoyma. **SGA: Yüklük çekeriz.** **SA:** hē_ çekebilirsin_ is. **x:** doħanıyo_ mu? **SA:**
49 nēden_ işmediñ_ bi_ bardaħ_ ħıçeydin_. **SGA: Mideme dokunuyor asitli olduğu için.** **SA:** hē_ filiS
50 sen_ ħiç_ gülüm. **SGA: Adınız, soyadınız?** **SA:** sēbā_ at_ azak. **Sİ: Azak mı?** **SA:** azak_ azak.
51 sebahat_ azak. **Sİ: Yaşınız?** **SA:** āltmış. elli_ üşlüyüm. ātmış_ oluyo_ dı_ mi? **SGA: Doğma**
52 **büyüme bu köylü müsünüz?** **SA:** deyil. ħarageyikli_ köyünde_ dōdum. **SGA: Karageyikli**
53 **köyünden gelin mi geldiniz?** **SA:** gelin_ gēldim. **SGA: Nereye baħlı?** **SA:** mihalıcık.

54 **SGA: Nasıl buldular sizi ta oralardan?** **SA:** esgiden_ gidiliyodu_ işdē. hē_ ħız_ aranıyodu. şindiki
55 gibi_ de_ ħildi_ ki_ köv_ köv_ gidiyolādı_ ħız_ görüyolādı_ benden_ çıkıp_ saña_ giriyolārdı
56 senden_ öbürüne_ giriyolārdı. kime_ beyenirlerse_ onu_ dññür_ oluyōdu_ şimdi_ öle_ de_ ħil. öleydi.
57 öle_ gelinirdi. bi_ dē_ şey_ deriş_ felancanin_ ħızı_ var_ yāni. **MS: Şey tavsiyesi.** **SA:** tāsfiye_ üzerine
58 giderlerdi_ unu_ şey_ ederlerdi. **SGA: Sizi kaç kişi geldi görmeye?** **SA:** ne_ bilem_ ħaş_ ħişi?
59 ħaynanam_ geldi_ görümcem_ geldi_ ħaynım_ geldi_ rahmetli_ etem_ ābi. **MS: Yok yok Hasan**
60 **abiden önce kaç kişi istedi?** **SA:** o_ ö. sizin_ şi.. ħadiriye_ şabana_ bile_ istedilē_ baña. ħoħ

61 kişiler_istedi hangısını şey_ideyim? nasīb buraymış_ışde. **SGA: Eşiniz gelmedi mi**
62 **görmeye?** **SA:** eşim gelmedi. sōnadan_olduğTan sōna geliyo eşim. esgiden_ōleydi yāni
63 şimdi ilKden dāmat geliP görmezdi. mintā da bilir yā her şey bitērdi verilirdi sözlü
64 şey_edilirdi sōna dāmat gelir görüdü. ōleydi. **Sİ: İlkokul mezunu musun teyze?** **SA:** eveT.
65 ilkoğul mēzunu.. **x:** emine yengē tatar_emine yengeniņ burda yerli mi o? **SA:** ı ī. şeyden. a
66 şu tatar kö_ü.. /.../ **SA:** şey fatma ablaya gidiylēdi fatma abla tā şeydirdi fatma abla. tatar_ı mı
67 arıyoņuS siS? /.../

BEYLİKOVA - Yalınlı

Kaynak kişi : Mehmet Taş, 68, İlkokul; Alime Taş, 65, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Fatih Doğru
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi, Çocuk oyunları, Ad koyma

- 1 **SGA: Kaç yaşındasınız? MT:** kırk beş do_umnun.. ana yaşım kırk dört. **AT:** hoş geldiñis hele
2 yavrılarım. **MT:** kırk beş do_umnuyun ta.. şî nüvus kádındı. **SGA: Okul? MT:** okul_ilkokul.
3 **SGA: Tarımla mı geçiniyordunuz? MT:** éveT. **SGA: Neler yapıyordunuz? MT:** işTe arpa
4 búdey_ekiyoduğ. şimdĩ unnar dı ğayıb_öldü. **SGA: Muhtarlık yapmışsınız eskiden siz? MT:**
5 yapTım. on_iki sene yaptım. **SGA: Şimdi konuştuğumuz arkadaş köyde yirmi hane var dedi.**
6 **MT:** bēñēm zamāñimda atmış hāneyđi şimdi yirmiye indi. **SGA: Siz muhtarlığı bırakalı kaç**
7 **sene oldu? MT:** yetmiş_üşde āldım seksán dörTde bırakđım. **SGA: Yani hane sayısı otuz**
8 **senede atmıştan yirmiye inmiş. MT:** he hē. **SGA: Çiftçilik geçindirmedığı için mi gittiler? MT:**
9 bayā öle yā. İşdā kimisi öldü. köyñ hāne de_ışTirdi heP_öldü. **AT:** İtiyallar da öldü
10 yavrum. **FD: Bu köy hep Manav mı? MT:** manav manav. **FD: Başka hiçbir şey yok mu?**
11 **Muhacir, yörük... MT:** yoK yok. x: konyalı var bi iki. **MT:** konyalı dı manay unna da mānav.
12 **FD: Konyalı gelin mi yoksa hane mi? MT:** yoK bir_iki hāne gēldilē. **AT:** ikĩ hāne göşmen
13 gibi pancar yapma_a geldilē burdu ğaldilā. **FD: köyün adı yalınlı değil mi? MT:** yalınlı.
14 **SGA: Adı nerden geliyor? MT:** vallā tey ilkin_ismi yeşil bursa diye duydum ben
15 büyüklēden. ondan sōñi bu yalınını dı yılannıdan yalınnyıya dönmüş. **SGA: Yeşil bursadan**
16 **niye yılanlıya dönmüş ki? MT:** vallā bilmiyom_orasını. **SGA: Köyün kuruluşu ne kadara**
17 **dayanır? Buraya Manavlar ilk ne zaman gelmiş? MT:** valā hiş bilmiyon. **SGA: Nereden**
18 **geldiklerini biliyor musunuz? MT:** vala burıya eñ çoK ğayıdan geldi. başKĩ başKı yēden
19 gelmedi heb ğayı kökenni şey. **SGA: Konyalılar ne zaman geldi pancar için? MT:** bayā
20 şiy_öldü evelā on beş sene oldu ya. **FD: Köyün kuruluş tarihini bilmiyor musunuz? MT:** beş
21 yüz il diyolā. **FD: Beş yüz yıl olmuş mu köy kurulalı? MT:** ömuş. **FD: Köyde tarihi eser var**
22 **mı? MT:** tārī_ı eser.. yoK yoğ_öle bi şē yoK. **FD: Bir hamam var dediler bize. MT:**
23 hamam_ma şurdı bi hamam_mā. **SGA: Hamam eski değil herhalde. MT:** u dı ēski. **SGA:**
24 **Yılanları çok muymuş buranın? MT:** Fallā bilmem o_zımañ öle ğomuşla işdi yalınnyā
25 şiy_etmişler. var yā yılan her yerde var canım. **FD: Eski geleneklerinizi biraz anlat bize.**
26 **Neler yapardınız eskiden? MT:** valā na.. bō herkeŞiñ yapTıñı yapıyódúğ yā. **FD: Bayramlarda**

27 **falan.** MT: bayrámnardá dē toplanıP bi ēlence yapıyódúk şindi unnar ğayīb_öldu, toz_öldu.
28 **FD: Nasıl eğleniyordunuz? Ne yapıyordunuz?** MT: mēsa şu çayıllara inniyodúk çalıyolardı
29 oynuyolardı bi şile yapıyolardı. ēt küllüyolardı bayramlarda. bi şiler yapıyoladı şindi unnar
30 ğāhtı. **FD: Nasıl oluyor et küllemek?** MT: yav bi etlē topluyoladı bērāber külliyp yiyolardı.
31 gençler yani. şindi unnar ğāhtı. **AT: çocuklar çocuk gençler deliğannılar ēt besbē ğurban**
32 bayramında çocukla yimē_e besbē_et_alıyolardı gidiyolardı. şindi maᅅgal diyolar ya unnar
33 da külleme diyoladı besbelli. **MT: yāv_esgiden ilā denī çocuk oᅅlaveş_alıllardī. et**
34 toplallardı. ēskiden mesele yi.. yāz günneri ēt verilerdi çocukᅅkara. onnarı toplallar yirleᅅdi.
35 ... meselā biz çocuk bizidik biz toplādık.

36 **SGA: Ne tür oyunlar oynardınız? Erkek oyunlarını siz anlatın kız oyunlarını da teyzem**
37 **anlatsın.** MT: ā bū bilmez yā bu. **SGA: Bilir canım kızların oyunlarını.** **FD: Siz ne oynardınız?**
38 **MT: yāv_ışTe uzun_eşşeg_oynullardı bilmem şunu yapallardı bunu yapallardı öyun**
39 **çıkaryolardı.** **SGA: Uzun eşşek eski oyun değil ki.** **MT: ēski oynnardın şey yapallardı.**
40 **ğıcılđak yapallardı.** **FD: Gıcırđak mı? O nasılmış?** **MT: hı hı. yā şimdi bi ā_aş dikelle,**
41 **üzerindē bōle dōndüre dōne cayası dikileğalır. ōle oynuyolardı.** **SGA: Tarlaya bağa bahçeye**
42 **nasıl gidiyordunuz?** **MT: yayān yayan. ā bahçelēmiz di aşşāda yā.** **SGA: Atla falan gitmez**
43 **miydiniz?** **MT: hē esgiden_at dı ğoşuyodúk canīm. esgiden_at ğoşuyuduk.** **SGA: Kaç atnız**
44 **vardı sizin?** **MT: bizim_üş dene atımız vārdı. bizi eskizēn üç_atı yan_yana ğo.. ğoşamazdı**
45 **manavlar. mācirlā geldi unnar_ōretTi. üç_atı yan_yana ğoşmuyu. iki dene ğoşallardı bi de**
46 **önnen_iki dene yapallar dōrt dene hayvan ğoşallardı. şindi üş dine hayvana işi bitiriyolla.**
47 **SGA: Muhacir köylerinden mi öğrendiniz?** **MT: bulęaristandan geldi burıya ēllide.** **SGA:**
48 **Burada Muhacir yok demiştiniz.** **MT: mācir gitTiler. burdı tallā taban vediler_ama durmadıla**
49 **gitTiler. ta manısıya uşdula.** **SGA: 1950’de yerleştirdiler ama göç edip gittiler.** **MT: ... on beş**
50 **sene durdulā gitTiler.** **FD: On beş sene mi durdular köyde?** **MT: baya on beş sene durdula yā.**
51 **SGA: Beğenmediler mi burayı?** **MT: bēlki de biyenmedilē yamı çalışķannardı yā. niye gitTiler**
52 **gittiler.** **SGA: Eskiden birarada kaç hane yaşardınız?** **MT: vallā bu ēvde biz_on kişi yaşıyöz**
53 **şindi dōt kişiyiz zor yaşıyöz. sı_amıyoz.** **SGA: On kişi kimler vardı?** **MT: ābimgil vardı beş**
54 **çocuᅅaᅅ beş çocuᅅaᅅ da bēn vardım on çocu_a burda oTuruduğ. şindi de sı_amıyoz_ive.**
55 **AT: ya şimdi esKi ... yavrum mesele ētilē ğalabalığ bi ālede duruyoz. şimdi gençlē durulur**
56 **mu eltiler? biz zātin_iki ēltiydiK benim burıya geldīimde. iki ēltinin beş tāne çocu_u benim**
57 **vardı beş tāne unuᅅ vārdı. ᅅayınboba ᅅaynana e bi ara.. aylede duruyodulār. şindiysē ū**
58 **genşler bi arada nādir az duruyolar.** **SGA: Adın ne teyze?** **AT: alime.** **SGA: Yaşın kaç?** **AT:**
59 **yaşım_atmış beş do_umnuyun ben yavrum.** **MT: kırh sekiz do_umnusuᅅ.** **AT: kırh sekiz**
60 **do.. ğafa daldı benim ğafa ātıķ.** **SGA: İlkokul bitti mi?** **AT: ēvet yavrum.** **SGA: Burada mı**

61 okudun? AT: hāyır ğıSım beyliġuvada oġudum ben. SGA: Sen buraya gelin mi geldin
62 Beylikova'dan? AT: gelin geldim. ēvet. SGA: Şimdi kōye gelin gelmiyorlarmıŐ. AT: ē. MT:
63 ōdūseġ gelmez yāv. SGA: Senin kızlar kōye varmayacaklar mı? MT: beġem ġızım yok. SGA:
64 Bunlar? MT: bunna gelinim. /.../ SGA: Kaç çocuk var sizin? AT: benim beş_ōlum_ıma. MT:
65 beş_ōlan var dī torun_ıas. beş_ōlanda yedi torun va. AT: tamām be boş lafīnı beş_ōlanda
66 yedi torun.. MT: e beş_ōlanda yedi torun va yā. AT: e tamām_ıyi canım ēsġi de.. Őēleri
67 ġarıŐtırma artık yā. SGA: Kız torun var mı? MT: ġız var üş ġız dōrd_ōlan. SGA: Kız olmuş
68 torunlarımız da var daha ne istiyorsunuz. Beş kız beş oġlan. yedi tane torun maşallah. MT: ē iki
69 ōlandı on tānā bōbeK vadi. AT: ay memet ne ġadar çoK Şiy ġonuŐuyoy yā. SGA: Öyle mi
70 istiyorsunuz siz? MT: hiç_ōmaza üşden_ıaŐŐā olmasın yi_ıenim. iki ōlan bi ġız_olsuy.

71 SGA: Eskiden isimleri nasıl koyardınız çocuklara? MT: anamız_bubamız ġoyvedi yā. SGA:
72 Size sormadılar mı? MT: sormazlardıġ hiç. SGA: Çocukların adları ne sizin? MT: hasan, ali,
73 zeki, ādem, ārif. SGA: Babanız Hasan'a nasıl isim koydu anlatır mısınız? MT: bunnar bē_ıim
74 dūnüŐūme ġüre anamdan bubamdan.. x: bobam_ıasKerdēmiŐTi herālde. MT: yo yō. mālıŐdı
75 dōdu u. at_ıarabasıġan ġeliġken ġavġa etmiŐlē. AT: kim ġavġa etmiş yā. boşā.. MT: anamnan
76 bubam. dūr bi sen ġarıŐma ben duydum_ıunu. AT: hāyır yā ben vardın annesi benin yā. MT:
77 bi Őī dicen. ū u olcaK ū u dēken anamın bubası da hasanmıŐtı. bi de kim hasan ġız? AT: çoġ
78 sıcaġ var dī mi yā? MT: hasandī bādaŐıyolā yānē. ē bunun bubası da hasan. mādem hasan
79 ġoyam demiŐlē. te yolda ġomuŐla. bize danışma yōK. SGA: Kulaġına ezanı kim okudu? MT:
80 bubam_ıokudu. SGA: Sabah ezanımı bekliyor muydunuz? MT: yo yō. SGA: Eskiden nasıl kız
81 istiyordunuz? MT: ġidib_ısdıyoduġ yā allāġ_ıemri peyġamberiġ ġavli diyip_ıstıyoduġ.
82 SGA: Yengemi nasıl buldun? MT: yengeni ben ġörmeden_ıaldım. ġörmeden_ıaldım. SGA:
83 Kim ġördü? MT: anam bubam. SGA: Ne dediler sana anlatır mısınız? Nasıl gittiler beġendiler?
84 MT: vallā bilmem_ıışTe ġitmiŐlē bulmuşlar. SGA: Sormadılar mı sana? MT: yo hic hēç
85 sormadılā. biz ġız bulduġ_ā Şurda. fotoraf çekeken bunnan danıŐdıġ. esgiden fayāy
86 ġörmeden_ıaldım çekeyolardı ya. burda hanī Şimdi Şam Şum fāyavlā va. esgiden bi mālıŐda
87 çekeller ta mālıca ġitTik biz bi fotorav çekmiye. bēyliġovada bile yoġdu fotorav çeken. /.../
88 FD: Yenge sizin bildiġiniz masal var mı? AT: valā yavrum hişbi Őe.. amcaġ ... ben de bilmem.
89 valā hiş bilmiyom yavrum ben. bilmiyom ... SGA: Yedi tane torunun var hiçbirine masal
90 anlatmadın mı? MT: yo yō hiç ya. bi de zaten yanımda durmadılā yā. yedi tane torun va yāni
91 baŐkı yok. bi tānē dā_ıa yok. SGA: Kurban bayramında ne yapıyordunuz? MT: ġūban
92 bayramındı eskidēn bōle et toplardıġ. bi Şi yapmaġ aŐŐadı dı oynullardı. Şimdi u dı unnar dı
93 ġaġTı ne ēt toplıyan va ne oynıyan va. adam aġrābasına zor ġidıyoru bayramda. SGA: Senin
94 çocuklar geliyor mu? MT: gelillē gelillē. SGA: Baban annen ne zaman vefat etti? MT: annem

95 çoğ_ oldu. atmış sekizde. bobam dı seksen birde. **SGA: Onlar hayattayken nasıl oluyordu**
96 **bayram? MT:** vallā işTe gine bayramlaşp gelürdük. nasi olcağ ēy bizdiydi. zaten ben bi yere
97 Kitmedim ki. boba oca_a tütütÇez diye burda ğaldığ. biz şere gidinci şindi biz de bi
98 bi_şiler_ olurdu. **SGA: Ağabeyiniz gitti mi? MT:** ābim_ öldü. **SGA: O şehre gitti mi? MT:**
99 yok burda gitmedi de aşşāda evi. u de ğaşTa öldü yā? doğsan doğuzda öldü. içinde adam mı
100 va yoksa?

BEYLİKOVA - Yenyurt

Kaynak kişi : Hatice Taş, 53, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Fatih Doğru
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Cenaze, Çocuk oyunları, Ekmek yapımı, Bayram, Baklava yapımı

- 1 **SGA: Bildiğin kadarını anlat. Zor bir şey yok.** HT: ama benim pek aklımdı
2 biraz unuttuğum vā da unutursam. **SGA: Olsun. Kaç yaşındasın?** HT: elli üç. **SGA:**
3 **Okul?** HT: okul ilköğül. **SGA: Soyadınız neydi?** HT: kendi soyadım mı? şimdi evlendiğim
4 soyadım taş. önceki soyadım koca. **SGA: Doğma büyüme buralı mısın? Annen baban buralı**
5 **mi?** HT: evet. evet. **SGA: Manavsınız değil mi?** HT: evet. **SGA: Eskiden düğünler nasıl**
6 **olurdu anlatır mısın?** HT: eskiden düğün nasıl olurdu? perşembi gün başladık olan evinde.
7 cuma günü di oluyodu yani. pazar güne kadar oluyodu yani. üç gün. üç dört gün oluyodu
8 işte perşembi gün olan evinde başlayodu. cuma günü de öle oluyodu işdi. cumartesi günü
9 gız evinde oluyodu. cumartesi günü âret göçü derlerdi erkek evinin sadıçıyan arkadaş
10 işde sadıç diyöz dāmadın sadıçıyan damadın sadıçıyan köç alınırdı böyle alay yapıp şey
11 köç alırdılar ordan. öle işde. oynanırdı elence gibi. **SGA: Köy oyunları nasıldı o zaman?**
12 **Neyle çalıp neyle söylerlerdi?** HT: davulla işte el davullā vardı böyle. onnan çalılardı. sōnu
13 sōna böyle şey gelmeye başlatı. davulculā gelmeye başladı yani. **x:** ben de hatırlatabilir
14 miyim? **HT:** bu da hatırlatır. **x:** dāire derlerdi böyle yuvarlak olur. **HT:** e dāireyi ben öyle
15 onnanı bilmiyom o gādā. **x:** eskiden çalgıcı falan yoktu da gādınar kendi aralarında böyle
16 yuvarlak, dāire yani kalbıra kalbıra benzer.. **SGA: Tef gibi mi?** HT: hī tēf tef diyola ona.
17 **SGA: Ona daire mi diyorsunuz?** HT: hı hı. eskiden. ben ona pek şetmiyom dı aha şöyle
18 şimtik sanatçılardı oluyo ya bölē undan vardı yani. **SGA: Onu çalanlar mı vardı köyde?** HT:
19 hı hı vardı yani. belirli kişiler vardı. **SGA: Düğünde ne yemekleri verirlerdi?** HT: düğünde
20 çorba, düğün çobası işdi. düğün çorbası verilēdi. guru fasülle, pilāf, et, helvā, salatā hanı
21 günün koşullarına kişsi turşu verilirdi sa.. çorbanın yanına. yaz oldu u zaman salatā, helvā,
22 üzüm, karpus her şe verilirdi öle şeylē. **SGA: Çorba ne çorbası?** HT: düğün çorbası toyğ
23 yāyla çorbası derler. **SGA: Toyga mı?** HT: toyğa yayla. **SGA: Bize toyga çorbasını tarif eder**
24 **misin?** HT: unđun şindī yo urt, ün, yumurtā, pirinç. yo urtnan unu çā.. çırpıyosun bölē.
25 yumurta, üçünü. undan sōnā bulamaç hālinde unū sōrī pirinçini haşlıyosun. pirinç işte.
26 yeterli, yeteri kadar. göz gararını. undan sonra unū şeyē suylan haşlıyon pirinci

27 unun_üstüne böyle yo_urd_ışTe u üç malzimeyi_ çırpdı_ malzimeyi_ katıyon. ğarışTırarak
28 işdi_ ölü_ koyu_ kıvama_ gelesiyeye_ ğadar_ hani_ bi_ kıvāmı_ vār_onun_ o_ kıvama_ gelesiyeye_ ğada
29 ğarıştırırcan_ ğaynadı_ mı_ indiricen. işde_ kekiK_atarlar_ nāne_ atarlar_ ğıçine. öle_ yāni. güzēl
30 üstüne_ de_ ya_ını_ eritirsin_ yāni_ yā_ Kızartırsın_ öle_ güzel_ bi_ çorba_ oluğ_ yāni. **SGA: Helvayı nasıl**
31 **yapıyorsunuz, düğün helvasını? HT:** helvā, satın helva. **SGA: Eskiden? HT:** ēsgidēn_ yapallar
32 mıydı_ ben_ onnarı_ bilmiyom_ yāni. satın helva.

33 **FD: Cenazelerde ne yaparsınız? HT:** cenāzelerdē, cenāzelerde_ şindi_ esgiden_ yemeK_ falan
34 verilerdi_. böyle_ hani_ yakınlarına_ gelen_ misāfirine_ yēmeK_ verilerdi. yapılırdı_ cenāze_ evinde.
35 şimdī_ āyran, pide_ yapılıyo_ öle_ hazır_ yāni. **FD: Eskiden ne yemekler yapılıyordu? HT:** esgiden
36 di_ işde_ bu_ dü_ün_ yemekleri_ gibī_ fasülle_ ğuru_ fasülle, pilāf, işde_ çōrba, ne_ gücüñ_ niye_ yetēse
37 hani_ öle_ yani. **SGA: Düğünlerde gelinlere ne giydirirlerdi? HT:** gelinnere_ ilk_ önce_ şey
38 ğeydiriyolādı. ğına_ ēlbisesi_ gibi. sōnā_ cumartēsi_ akşam_ dā_ gelinniK_ giydiriler_ pazar_ gününe
39 ğadar_ öle. **SGA: Eskiden de gelinlik mi giyiyorlardı? HT:** benim_ hatırladı_ım_ ğadar
40 gelinniK_ öle_ ēlbise_ giyerlerdi_ yā. ipeK_ elbiseler_ böyle_ giyyolardı. sōnu_ gelinniK_ ğışti_ tā
41 ilerlerini_ bilēmiyom_ ben. **SGA: Kına kıyafeti nasıldı? HT:** ğına_ kıyāfetī_ ipeKden_ böyle_ ēlbise
42 gibī_ uzun. öle_ şēler_ vardı. ipek_ ... öle. **SGA: O zamanlardan kalan kıyafet var mıdır köyde?**
43 **HT:** bilmi_om_ ki. yoğdur_ ya. öle_ şeyleri_ bilmi_om_ yoğ_ ğaliba. hiş_ çıkmıyo_ yāni
44 meydannarda_ yoğ. oynamıyolar_ ğına_ gicesinde_ felan_ öle_ giyinmiyolar_ şindi_ herkēs
45 şe_ ğirlere_ uydu_ yāni. öle_ kızlarımız_ falan_ hep_ öle_ şindi_ ēle. esgī_ giyinen_ bi_ şey_ ğalmadı_ artığ.
46 yoğ. buralardı_ çoğ_ modērnleşTi_ şimdik_ köyler_ bile. şindi_ öle_ yoğ_ öle_ kıyāfet_ falan_ hiş_ giyen
47 yoğ_ yānē. şalvar_ falān_ şindi_ ğenşlerimiS_ falan_ öle_ giyinmiyo_ bile. biz_ gibilēr_ orta_ yaşlılar
48 şalvar_ falan_ giyiyo_ yāni. şimdi_ herkēs_ mudernleşdi_ şe_ ğirlere_ ayak_ uydurmiya
49 ūraşıyolar_ ğışdi_ öle.

50 **SGA: Çocukken ne oynuyordunuz? HT:** çocukēn.. çocukken_ yağar_ top_ oynādığ. dombig
51 derlērđi_ öle_ oynārdığ. **SGA: Dombik nasıl bir şey? HT:** böyle_ seKiz_ doğuz_ tāne_ düz_ taş
52 dizerdin_ böyle_ üst_ üste. beş_ altışar_ kişi_ ikişer_ ğurup_ hālinde_ iki_ ğurup_ hālinde_ böyle_ o
53 dizdi_ ğin_ taşları_ beş_ altı_ kişi_ bi_ kişi_ hani_ ğuruplar_ hālinde_ iki_ ğurup_ hālinde_ onnār_ böyle_ ū
54 taşları_ dizdi_ ğin_ taşları_ ğöçürüydüğ_ toplan. onu_ sōnu_ yağalamayā_ başlardın_ meselā_ topā
55 topnan_ ö dizdi_ ği_ düşürdü_ ğü_ ğarşıkī_ kişi_ u_ toplarī_ topūlan_ böyle_ o_ kişiyi_ o_ kişideki_ ğurupTaki
56 kişileri_ böyle_ toplān_ yağılamayā_ çıkarımayā_ çalışırđığ_ öle_ falan_ ğışde_ öleydi_ yanı.
57 sağlambaç_ oynādığ_ ğovālambaç_ öle_ mendil_ ğapmaca_ gibi_ öle_ şeyler_ oynardığ_ yanı.
58 ğp_ atlardığ. öle_ yanı. **SGA: Kaç yaşında evlendin? HT:** on_ altı. **SGA: Nasıl istediler seni?**
59 **HT:** ğörücü_ usulü. isTediK_ birbirimizi. āynı_ köydeyiz_ yāni. āynı_ ködeyiz. **SGA: Birbirinizi**

60 **biliyordunuz o zaman.** HT: tabi biliyoduğ. aynı köyde görücü useli isTiyereK yāni. **SGA:**
61 **Şimdi amca var memnun musun diye soramam ki.** HT: nāpcağ allāha şükür. sopa yemedik de
62 hiç allā şükür iyi.

63 **SGA: Ekmek nasıl yapardınız onu tarif eder misin?** HT: eKmek.. **FD: Sizin ekmek somun mu**
64 **yoksa pide mi?** HT: köy_ekmē_ı bōle Pide gibi. deliKli ekmeK diyolā şe_ır yerlērinde
65 deliKli ekmek diyola. **FD: Siz ne diyorsunuz ona?** HT: bis şey fırın_ekme_ı diyöz biz_ına.
66 fırın_ekme_ı diyoz. **FD: Nasıl yapıyorsunuz onu?** HT: biz_ınu ilk_öncē ununu eliyöz.
67 sıcak suynan ... ü_ütüyoz unumuzu hazır deyil. unū eliyoz bōle. liyenin_ıçine ondan sunā
68 bakmāya atıyoS. tūS atıyoz_ıçine çörek_ıtu falan meselā ōle şeler atmağ_ıstersen_ıatarsın
69 sıcak suyūnan bōlü çok haşır haşır di_ıl bōle unun da bi kıvāmı var. ununan yunuruyon bōle
70 koputtuğTan sōna koputuyon hamırı bir_ıki kere çarıştıryon ilēnin_ıçinde bōle dā güzel
71 gelsin kıpsun diyi. üstünü aşdıktan sona ōle unu bēz seriyosun yere, pazı yapıyöz bōle
72 döküyoZ_ınu top top undan sonā fırınımız var saçda bōle davul fırın gibi yāni kō fırınarı
73 ōle. toprak saçda bōle içinde ateş yakıyoZ_ıunun. u fırının_ıçini ilk_önce ateşinen tūlalar
74 falan kızarı bēyazlaşasıya ğadar_ınu yapıyoZ biz bōle. undan sōna külünü indiriyoz. sonrī
75 ilk bi tarafında ateş gene yanıyo unun. undan sonrā ēkmekler_ışdı Pişirmiye başliyöz_ōle
76 a_ır_ıateşte ōle çok hızlı ateşte di_ıl yāni. ateş kenarında yanıyo gene. **SGA: Saman mı**
77 **yakıyorsunuz?** HT: saman de_ıel odun tēzek meselā nēylen ōle. **SGA: Eskiden mayanız pak**
78 **maya değildi.** HT: di_ıldı. kū.. ēkşi maya diyolardı onnara. onnan yapıyoduğ yāni şindi
79 onna.. **SGA: Onu nasıl yapıyordunuz?** HT: onu bilmiyom ki ben nası yapıyolardı. vārdı
80 demek kī eveli unū hiç ğaybetmiyoduğ yāni biS. onu üretyoduğ yani āz unnan unu
81 üretyoduğ ılığ suyunan meselā unu koputuyodun hamura ğatıyodun_ōle yapıyoduğ yāni.
82 şindi pağmaya. şindi o mayalādan kalmadı köy_yerinde. **x:** annem bōle küçük bi leyēn
83 ekmek pişiricēnden kırk sekis sa_ıad_ınce yāni iki gün önce, bōle diyelim kī şu
84 sandalyenin_üstü kadar bi hamur yapıyodu ēkişitiyodu unu ondan maya oluyodu yani. o
85 özleşiyodu. **HT:** bi pazı bırakıyodun yāni unundan. u bi şey_ıoluyodu unun_ıçine
86 ğoyuyodun üstüne un çekiyodun sākılyodun yāni ōleydi esKiden ama şindi yok. **SGA: Sen**
87 **ekmek yapıyor musun?** HT: yapıyom. **SGA: Hala yapıyor musun? Almıyorsunuz değil mi**
88 **bakkaldan?** HT: évet yapıyom. yok bāzen_ıalyöz bāzen_ıalmıyuz yāni hani yapıbilirsēm
89 yapıyom yāni. canın_ıstersē bişirisin müsā_ıt_ıolmadın zaman satın_ıalyoğ yāni hani bi
90 işin_ıoluyō köy yirinde hēr şī.. pişiriyoz biz dā.. **FD: Değirmeniniz mi var?** HT: yok.
91 yok_ıalpıda üyütüyolar. hī bozānda ālpıda üyütüyöz. bi senede ğaş.. üyütüyoz. **FD: Bildiğiniz**
92 **masal var mı?** HT: hiç bilmiyom_ınan ki bak ben hiç masal bilmem. **FD: Mani, türkü,**
93 **tekerleme herhangi bir şey?** HT: masal bilmen dē.. ne bilem? unnarı peK bilemeycem ya. **FD:**

94 **Bildiğin kadar. x:** yā bi de şöle söleyim. şimdi benim hanımın annesi çok küçük yaşta
95 ölü için övey annē elinde büyüdü. hani böyle pek oyuna moyuna da pek fırsatı olmamış
96 yāni. yā olsun canım ne fark edecek işin gerçeği bu yāni. hani çocukluğunu yaşyamamış
97 diyebilirim yāni. **HT:** he bēn pek çocukluğumu yaşyamadım yāni. **SGA: Evlendim gün**
98 **gördüm diyorsun. HT:** ne bilem. galabalıktı burası da çok galabalıktı geldiğim zaman.
99 annā.. bobānnēsī vāridı boba ān.. gaynanam vardı. gaynanamın gaynanası vadı gayınpederi
100 vārdı. çok yirmi kişi falan vārdı yāni ben buraya geldimde şimdi az kaldık ama..
101 galabalıktı.

102 **FD: O zaman bayramlar kalabalık geçiyordur sizin. HT:** evet galabalık. **FD: Eski bayramları**
103 **biraz anlatabilirsin. HT:** eşgi bayramnār görümceler geliyodu gayınımız geliyodu meselā. dā
104 halālar falan öle yakın akrabalar bēn kendi gardeşlerim geliyo meselā öle geliyo. akrabalar
105 geliyo. **FD: Bayram öncesi hazırlık olarak özel bir şey yapıyor muydunuz? HT:** baklıva
106 yapıyoz. sarmā işde öle yimek yapıyoS. bayramdan önce bunnarı yapıyoz dā a sonra
107 bayramda falan işde fasülle haşlıyon ğuru fasüllē. mēvsimine göre yāni her şey yapma a
108 ūraşyon. öle. **x:** bayramda genelde baklıvayla sarma. **HT:** baklıva sarmā. işte.. **SGA:**
109 **Baklavayı kendin mi yapıyorsun? HT:** evet. **SGA: Hadi tarif et. HT:** baklıvayı nası yapıyoz
110 şimdi. tamam hamurundan başlaycam. yā, yağ atıyon sıvı yağ. meselā ölçüsü va bi bardak
111 yağ atıyon meselā. yumurta gırıyun. bi tāne ğabarTma tozu atıyon. unđan sona sirke bi
112 kaşık ğadar sirke. yū irt. yu irt yumurta bunnarı söledim yumurtı dı söledim. ün.
113 hamurun içinde işte. suyuna süt bi de. biraz su āz bi su. süt, su. öle ğarıyon hamurunu.
114 açıyon işdi güçük güçük yumurta sarısından ufaK bēze yapıyosun. onnarī ōn ōn tāne falan
115 bēle āz az şöle şöle açıyon yuvārlak. undan sonī nişasTıyla unnarı on tāne falan üst üste
116 yıyon bēzeleri yapıdın yazdın bēzeleri. undan sōna merdāneylen açarsın
117 isder oklıvaynan açarsın. öle açıyon. on tāne de falān arasına bi cēviz falan döküyon işte.
118 tēpsiyi yālıyon. undan sōnı bi ğatınā cēviz dōkmüyosun bi sırasınā meselā. sōnu u su bi
119 sırasından sōnu işde kaç kat yapcāksan yetmiş seksen katlı hamur yapaceksān unun
120 her arasını hēr pazı koydu unda şey cēviz dōkebiliyosun yāni. cēviz döküyosun. sonra
121 üstüne de işde kesTikten sonī baklıvayı kesdikten sōnı undan sonra şey etiyosun. yā sana
122 yağ sıvı yağ. meselā unnarı kızdırıyosun unnarı döküyosun kızdırdıktan sonı tepsiye
123 döküyon. sōnra işde ğızartıyosun onu. şērbetini yapıyosun, şērbetini döküyosun işdi böyle.
124 **SGA: Eline sağlık. Bayramda geleceğiz. HT:** buyurun geliñ. **SGA: Teşekkür ederiz. HT:**
125 ğarnınız aç mı?

BEYLİKOVA - Yukarıdoğanoğlu

Kaynak kişi : Saliha Özkal, 85, Okumamış; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Düğün, Yöresel yemekler, Eski hayat

- 1 **SGA: Eskiden neler yapardınız diye soracağım. SÖ:** ah ğuSum ebende ğafa bili ğalmadı ne
2 ānнатcāk? **SGA: Adın ne ebe? SÖ:** sāli_а. **SGA: Soyadın? SÖ:** özkal. **SGA: Kaç yaşındasın?**
3 **SÖ:** segizen beş yaşimdiyin. **x:** ne seksen beşi yā tē doğsanı geċik_u. bobamdan büyük. **SÖ:**
4 bobanđan böyük çıķıyon. **x:** yā bobamdan büyük çıķarsa seksen beş_olur mu ...? **SÖ:** he ā
5 bullā néy böle baķan yōķ. **SGA: Nerede çocuklar? SÖ:** ċocuklā beş ğız va. biri ālpıda, dōrdü
6 şe_erde. **SGA: Eskişehir’de mi? SÖ:** hē. **SGA: Gelmiyorlar mı? Sen niye gitmiyorsun**
7 **yanlarına? SÖ:** ğuzum gitmen sı_ınman_eliņ ya_ında. **SGA: El mi? Kızın. SÖ:** ōsun vasın.
8 bi yanı ēl. elim_uzumāz. burdu bi_ķi dōkerim, bi_ķi yaķarim, bi_ķi ċi_olu, bi_ķi
9 bişmiş_olu, bi_ķi yanığ_olu ōle yirin. nāpiyin? nāpiyin ğuzum? **SGA: Burada mı doğdun**
10 **büyüdüñ? SÖ:** yō yō. domyada böyüdük biz dōduķ. yalımķaya deni hinci yalımķaya soya.. şi
11 geşdi. eveli domya denīdi hinci yalımķaya. **SGA: Sen buraya gelin mi geldin? SÖ:** gelin
12 ğēlmedim bö.. biz burıyı dı şiyinen iş yapmıya ğēldik ğādık. ċolümüz ċocümüz burdu
13 böyüdü. evlendiK burıyı ğēldik dedemine. **SGA: Eskiden düğünler nasıl oldu? SÖ:** né bilim
14 ben ğuzum? **SGA: Sizin zamanınızı anlat. SÖ:** Tü_ünnē nası olurdu? ayşamnēn iki ayşam
15 ğını yapallādı ertesı ğün gelini Pindirilē götürülēTi. né bilim ben nası ołdı? sabahan ayşam
16 né yidim sabā né işdim_unu bili aķlım_ermeyyō ğāli. **SGA: Zaten eskileri soruyoruz.**
17 **Düğünlerde gelini nasıl alırlardı? Alay nasıl yaparlardı? SÖ:** uynallā ğulellēdi. şiderdi eveli
18 davıl zurnu yōdu. evdi bi ğını yapallā ertesı ğün gidēdig_ēle. ōle. siz_ēşkişerden mi
19 geliyōsunuz? **SGA: Eskişehir’den geliyoruz. Düğün yemekleri olarak ne yapılırdı? SÖ:** allah
20 ne vediysi yemek yapallā geleni ğideni doyrulādı.
- 21 **SGA: Bir tane yemek tarif et bize. SÖ:** Pēn.. **x:** hayvan keserlermişti baķ sōlesin_unnarı dōru
22 dürüs ğonuşsun. **SÖ:** ne dē? **SGA: Hayvan mı kesip yediriyorlardı düğünde? SÖ:** e olursa
23 elinde olan bi hayvan kesēdi yemēņ_ċini ğatādı ōlō bişiridi yidiridi bu gelen misāfirini.
24 **SGA: Her ğün yemek verirler miydi? SÖ:** yo heğ ğün verilmez. ğınacı geli onu yidirilē
25 gelin_almacıyı yidirilē gelen oķunċusunu yidirilē. yinirdi, ċoķ masaraf yapallādı. **x:**
26 her_ō_ün yemeK veriliyodu yani. **SÖ:** he hē. yaşar benden ċoğ şē mi u benden_ıyi dutā

27 ğafasındı. **SGA: Sen anlatacaksın. Biz ona ayrıca soruyoruz. SÖ:** yaşār hōlü ge de otu ölüm.
28 **x:** oturum ben sen sen ğonuş sen sen. cumartisi ğün dü_ün bu cumā ğünü başlardı tā
29 esğiden. pazar ğün_ölenni biterdi. benim_evledim zaman bile ölēdi. sōle unnarı işdi.
30 hemen_iki ğündi yok. **SÖ:** nē dē ğuzum ğulağlā duymaz. **SGA: Çocukların isimlerini nasıl**
31 **koyuyordunuz? SÖ:** di adın ne ğoycāsa ebesi dedesi ğördu biz ğarışmazdık. **SGA: Ezanı kim**
32 **okurdu? SÖ:** ğayıntam yapādı. **SGA: Senin çocuklarının adları ne? SÖ:** eñ böyü ğülşen.
33 unuğ_āltı ziyneP. unuğ_āltı nurşen. unuğ_āltı ğülfer. unuğ_āltı āsıman. ĩsa vārdı ölüm on
34 doğuz yaşındı toprā ğodum. **SGA: Allah rahmet eylesin. Niye vefat etti? SÖ:** amin. ğan
35 ğanseri çığdı. ĩ ğanser hinci mēşur. yā ğuzum allah cümleyi ğorusun yārabbim. oğur yazarlık
36 bilmēn. ēveli paralı ōsüzlük ğördüm. analı buvalı ōsüz böyüdüm. buvamınan_ānam āyrıldı
37 dā unuğ bunuğ yāñındı böyüdüm. bi şiy bilmiyyōn. oğur yazar bilmiyyōn. **SGA: Annen**
38 **baban ayrılınca sen nerede büyüdüñ? SÖ:** ebemiñ dedemiñ yañındā halamiñ dīzemiñ yañında
39 böyüdüm. nāpiyim ğuzūm? peg_irezil böyüdüm dē şinci hunnarı ğideriS beyliğovayı nē bi
40 şiy ĩlāzım_oluyo burıy ğelse ĩmza atıman. mühür çığatTırdık mühürüm_āma mühür basarın.
41 mühürlēnen kimlik di şīde hocada. hocasındı_unnā. **SGA: Senin zamanında ana baba**
42 **ayrılması var mıydı? SÖ:** vardı vardı vardı işdi āyrılıyuru. āyrılıyuru anamdın āyırđı bizi. bi
43 ōlan bi ğızıldık unu ağlım_erē. u ufaĶ_ōlan bağmadılā irezil öldü çocuk. ağlımı ğeldiğçe
44 iğim_ğimi.. **x:** ilk defā ben bu civardı ilk defa bir ğünnük dāvetiyi ben basdırdım. onu da
45 tesādüF bunuğ_olu öldü. e yirmi yaşında çıta ğibi deliğannı ölüncü ben_urda şōlen mi
46 yapıyım? ben şōlen yapmadım bunnarığ haTırını. bi evlad hatırını. yāni çocū_u öldü diyi.
47 sayğı sevgi vardı. **SÖ:** tabī. **x:** ve bēn ilk defa bağ şu civārda ilk defa en fakirinden en
48 zenginini iki ğünnük dāvetiye basılırdı. iki ğün cumā ğün cumartisi pazar biterdi. ama ben
49 cumartisi ğün dāvetiye bastırdım pazar ğün_ōlen yirmi dōrt sa_ātTe dü_ünüm_olucağTı.
50 ğeldi çalğıcılar ōş beş sohbet mu_abbet derken bi fasıl yaptılar selā verildi. e ben dü_ünü
51 bırağdırdım çalğıları bırağdırdım yāni. **SÖ:** yā ōlō. **x:** dü_ün devām_ētdi ama çalğıları
52 bırağdırdım. eni.. eylenib ğülmeden evlendim. ilk defā bağ ilk defā dāvetiyi ben bastım..
53 seksen_iki.. **SÖ:** bobāñ bobāñ ğēldi ğeldi. arğıdāş ğücenmēñ arğıdāş ğücenmeñ ōlan yatır.
54 hani bunnā dı dü_üne davrandı ğücenmeñ_arğıdāş. ah ğuzum ah vifāt_itti. ğınacı ğēldi
55 şēyden ... çalğıcılar çalmıken bölü ğalığaldılā. çocuk Kitti ... aşşamnēn ğün_aştığan sōnu
56 ğodulādı.. ah yavrum_āh. a bölü sa ulēdi bō perişan_olmazdım ben bi. mecalım ğalmadı
57 ğücüm yetmiyō. kim baĶıvesin? **SGA: Maaşın var mı teyze? SÖ:** va ğuzum. dededen yok.
58 mādurudu adam mādullūnan, fakillinen öldü ğitTi dededen yok. dōvlet allah zeval vemesin
59 dōvletimiz sa_olsun. dōvlet veriyoru. üç_ayda ahyōduğ hinci iki aya indirdilē. allah biñ biñ
60 beriket vesin. allah keder ... dōvletimizi. **SGA: Eskiden ne yemek pişirirdin? Bir yemek tarif**

61 **et. SÖ:** ğuzum patiṭis yimē_e biṣēdi fasille yēme_e biṣēdi. sovanī ya_ı içini ğarıṣırdı büberi
62 ğarıṣırdı güzelce yinirdi. pēk lezzetli olurdu iveli hem yēmeklē. ṣinci aldīmız zebzelē
63 hormonnu dā dadı olmuyyoru. hani açıķça hormonnu. **SGA: Nasıl ekmek yapardın bize bir**
64 **tarif etsene. SÖ:** bazlımaṣ piṣiridiK. **SGA: Nasıl bir anlat, tarif et. SÖ:** hamırı yuṣuruduĝ,
65 ğopuncı pazılādık. kendim baĝ ā diyivesin yaṣā kövün_ekmē_e bütüm piṣiridim bek
66 güzel_ekme_ım_olurdu. fırında piṣiridim ... yālısını yavanını. hinci unnā burnuma
67 tütüyoru. piṣirimeyyon ğāli. **SGA: Yaĝlıyı nasıl yapıyordun? SÖ:** yālısını yazā yazā içini yā
68 ğuyārdık. sovan patetis_ēzē unu ğuyādık. bidi yapādık. yālı haṣaṣlı yapādık yirdig. ne
69 güzel_olūdu ah. hinĈi unnā burnumuza tütüyoru. **SGA: Bildiĝin bir masal var mı? SÖ:** nē
70 masalı bilēn_ā ğuzum? **SGA: İşte çocuklara torunlara anlatılan eski masallardan hiç**
71 **kalmamıṣ. Kimse hatırlamıyor. SÖ:** yoĝ. ... ben nası hatırlıyın a ğusum? yā öle. **SGA: Sen de**
72 **mi hatırlamıyorsun? SÖ:** hatırlıyemeyyorun. ğadın yāyırım ısaĝdan_āṣ geldiĝ. **SGA: Dede**
73 **seni nasıl istedi? SÖ:** dede ba_ā aldı dı ĝaṣTı. ĝaṣdı. **SGA: Kaçırdı mı seni? SÖ:** hē. **SGA:**
74 **Anlat nasıl kaçırdı seni? SÖ:** ğadın yavrım ayıb dī_ı ya seviṣincesī.. x: nası tanıştınız de
75 nerde tanıştınız nerde ...? **SÖ:** suya gidēdim öñüme gelirdi. bi yeri çıkārdım öñüme gelirdi. bi
76 gün_aldı yörüdü. **SGA: Sana söylemedi mi gel kaçalım diye? SÖ:** söylemez_olu mu? söyledi.
77 **SGA: Sen de tamam mı dedin? SÖ:** e tamam dedik ĝēldik. **SGA: İstemeye geldiler de**
78 **vermediler mi? SÖ:** yo yō isdimiye gelen_olmadı. ni yalan sö.. **SGA: Niye istemedin kaçtın?**
79 **SÖ:** başķı dayımın_ölana niṣannıydım. urdan ayırdı baña dedēm. ya. bölü mīdik? bölü
80 mīdik? **SGA: Şimdi de güzelsin. SÖ:** yō ğuzum nārā pek çikinin_atık. **SGA: Güzelsin**
81 **maṣallah. Baştan detaylı bir anlat. SÖ:** suya gidēdim. hinci sordun ğāli. ĝār topunu sıkādı,
82 arĝamdan bi atādı. baĝādım dede. kim kime atabilir? kimsī atamaz kimsi kimsiyi. öñümü
83 geçēdi. ayırdı baña dayımın_ölundan_aldı yörüdü. **SGA: Kaçtığın iyi mi olmuş? SÖ:** geldik
84 nōlcık? kömüzdü ... durduĝ bi çocūmuz_öldü çocuĝ buruyu gelince öldü undan sōna u
85 ṣērdeki böyük ĝızım_öl.. öldü. pek çok çocūm_ıma ĝarı yerde. x: burdā.. burıya baķıcı
86 gelmiṣledi he. hayvan baķıcılı gelmiṣle. **SÖ:** hē öle ĝēldik. ēveli baķıcıĝ vārdı ğuzūm.
87 ben_annaTsām sen nā.. hinci içim çıkā. yōdu. yōdu. bullādı hōlek denir ĝarı yēn dēdik bi
88 çuval yolā gelirdim börtlēdim sıkādım bölü. ṣu ĝu ṣu ĝudu pazı yapādım. unu yazādım
89 üstünü dōkcēk un yōdu vallaha yōdu yeminnen baĝ. x: hani şey şindiki yataĝlar var ya hani
90 bölē uzun_uzun. ō ne otu? bi şey_otu. **SÖ:** unnarī börtdürüdüm şō şō yazādım. ēsıranā
91 sacın_üstünü ĝōrdum. ēsıranā çevirdim. tespiniĝ_içini ĝōrdum. ĝapıṣ ĝapıṣ yillērdi. ā u
92 yiyennē bütüm ĝarı yerde hinci baĝ. baĝ ĝayınım_ıardı haliT, sabrī, undan_āmet. üṣ dene
93 ĝayınım çī gibi gitti öldü. dedem gitTi. ha oç.. ot şepitiyinen baĝTım_ınnarı ben. yokluk
94 vardı ēveli. ēvımız yōdu urdan_ıryı urdan_ıryı daṣınıĝan ha burıyı aldıĝ burıyı alınca da

95 hem_olan_öldü hem dede öldü hem gayınnam_öldü gayıntım_aşşaladı öldü. nābıcañ?
96 kendi elim ğaldım tekkániñ dibindē. hī nābıcañ ğuzum bē_ım başımı gelenner size on gün
97 ğonuşsam bitmeS. peK çekdim yavrum. pek çekdim. nelē çekdim. **SGA: Neler çektin anlat.**
98 **SÖ:** évsiz çekdim_urdu burdā. kötü evlere otdüm üstümüzü böceklē döküldü, topraklā
99 döküldü. gircek evlē bulumadıĝ yicēĝ_ekmek bulumadık. bulduĝ buvöz dō hep gitTilē,
100 yatTılā ğarı yere. yā. peK çekdim bēn. **SGA: Çok mu küçük çocuĝun vefat etti? SÖ:** üş dene
101 ğızım öldü. üş dāne ölüm_öldü. altı yedi çocu_ım_ıma urda. évelī bi şiy bilmēzdik. çocuĝlā
102 olurdu ölürdü, olurdu ölürdü, iki aylıĝ üç_aylıĝ_öllüldi. yalnız bu olanı peK işiTtī on
103 doKuz yaşındı asgere gitÇēdi māyene kādı elindīdi. nābıcañ? yā nelē çekdik a yavrum nelē
104 çekdik. **x:** te toplanır ğızlar_olannar toplanır bi arada hani dü_ünnerdi bayramnarda
105 ğonuşur görüşürlēmiş. öle biz gibi şindi telefonnā telsizine şurıyı gel burıyı giT nērde mesaş
106 çek.. **SÖ:** hē hincī hinci tā ğolay yavrım buluşmaĝ. évelī teleFon yōdu herkeş cāhilidī. hincī
107 ğızlā olannā birbirini telefonnā ğonuşuP buluşuyöllē. **x:** iki üç gün dü_ünü oluyomuşdu. iki
108 üç gün bayram_oluyomuşdu esgiden. birbirlerini toplanır yir_ıçer mu_abbet_edellēmiş.

BEYLİKOVA - Yukarıdudaş

Kaynak kişi : Sema Şahan, 50, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru, Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi, Düğün, Kız isteme

1 /.../ **EB: Geliyor mu? SŞ:** yok şe_jirdi dī. baḡ şöle oturuḡ. bizim halıFileksder ge ge otu
2 gülüm şırıya. **FD: Oturun teyze siz. SŞ:** ben_ā şö çömülüverim otu ge. **EB: Adınız neydi?**
3 **SŞ:** semā şahan. **EB: Sema Şahan. SŞ:** iveT. **EB: Yaş? SŞ:** yaş_elli. **EB: Okul okudunuz mu?**
4 **SŞ:** ilkoḡul_okudum ben. **EB: Beşten mi çıktınız? SŞ:** beşden. **EB: Bu köy kaç hane? SŞ:** hiş
5 bilemeycem ben kövünḡ kaç_āne old.. zati yarısı va yarısı yok. yetmiş beş_ınsan va mı yok
6 mu pek bilmiyon. **EB: Otuz hane falan var mı? SŞ:** heraldi işdi öle bi ibi bi didi köyde
7 ġalannar. **EB: Bu köy Manav köyü mü? SŞ:** manāv. **EB: Muhacir var mı başka? SŞ:** yok yok
8 manav var. **EB: Başka hiçbir şey yok mu? Pomak? SŞ:** yuk. yūk. alo. he ḡarun. a ben
9 kendilerini veriyim sen ġonuş. baḡ muḡTır_arıyu. hiÇ_annımam ben. /.../ **SŞ:** önu sor işde o
10 dā ī bilir. muḡdar şünkü. /.../ **EB: Manav köyü değil mi burası? SŞ:** manav burası. **EB: Peki**
11 **Muhacir, Pomak, Çerkez, Tatar var mı burada? SŞ:** çerkes tatar yok.burası manav. hē manav.
12 **EB: Nereden gelme buraya bu köylüler? SŞ:** ben_onnarı bilmem ben di yabancıyım zāte.
13 buranın yerlisi di_ılim. **EB: Neredensiniz siz? SŞ:** ben_özden kövünden geldim burıyı. **EB:**
14 **Siz de Manav mısınız? SŞ:** manavıs. **EB: Özden nerede? SŞ:** alpının kövlükleri ilērsi. **EB: Bu**
15 **köyün adı nereden geliyor biliyor musunuz? SŞ:** bu köyü dū daşı varmış duda.. u daşdan
16 gelmiş burıyı dudaş_olmuş. dū daşı varmışdı bi. **EB: Ne oluyor dü taşı? SŞ:** bilmiyom_ışdi
17 bi daş varmışdı urda dū yazıyōmuşdu. u daşdan_ısım_almış diyöller. hani benim duyuşum.
18 **EB: Burada büyük bir avlu var. Kaç hane yaşardı burada? SŞ:** burdu iki ḡane ġalıyōmuşdu
19 ēvelde. ġardeşinen benim ġayıntam. sōna ayrılmışlar biri ürüyü otumuş biri dē şırıyı
20 otumuş_ışdi burā bi ā_jili şahan_ā_ilesi işde. **EB: Eskiden geçim nasıl oluyormuş? SŞ:**
21 esgiden tabi yoḡsuzluḡ varıdı. şinci allā şükür_eyilik. **EB: Geçim iyi miydi? SŞ:** geçi..
22 geçiniyoduḡ tabi. **EB: Kavga dövüş olmuyordu değil mi? SŞ:** yok. **EB: Nasıldı kaynana,**
23 **kaynpeder geçimleri nasıldı? SŞ:** iyilērdi hānı bi şiy didikleri yo_udu, geçiniyoduḡ. **EB:**
24 **Komşuluk nasıldı o zaman? SŞ:** ġoḡşuluḡ gine aynı bizim kö_ümüziḡ ġoḡşulü iyi. iyi hanı
25 öle tutḡunnuḡ_ā.. yoḡ topluluḡ_olur.

26 **EB: Düğünde, cenazede, ramazanda nasıl yaptınız?** SŞ: ramazannāda bōle iftarı çārız her
27 ramazan. dü_ünnedi bō ğoņşuları toplanır hep hani ōle ayrımlık yuk. hep dutğun. **EB: Nasıl**
28 **yaptınız düğünleri?** SŞ: dü_ünnerdi hanī üş dört gün bōlü ğını gecesı olur. çalgıcımız
29 gelir. yimekcimiz_olur. hanı bulaşığcıñ_olmaS halk soķulū bulaşı falan bōle yemē servisi
30 Fālan yardımcı olur. hani ōle ayrımcılığ_olmaz. bi bi şiyiñ_oldu mu derneg_oldu mu bōlü
31 yāmur du_alarımız_olu hep kōnen yapılır. duTğun yāni kō birbirine. hep halkınan çeviriyu
32 zateñ muķtā bütün. hani halK dutmusu muķtar bi_şi yapımas. kō_ün_ışleri ōsun gelen
33 giden_ōsun hep halk yardımcı_olur. hani ölü geri durmaz bütün hindi. **EB: Düğünlerde ne**
34 **yemek pişirdiniz?** SŞ: nası işiñi gelise ētli olu fasille olur pilav_olur çorba olur_ışde öle.
35 sebzeli_olur. **EB: Sebzeli ne yaparsınız mesela?** SŞ: sebzeli ētli_olur hani bōle şē gibi.
36 herkeşin kendiniñ gücünü yettini göre yimek verir. **EB: Çorbalardan hangisini yaptınız?**
37 **SŞ: yo_urt çorbası yapıyolā genennikle.** **EB: O nasıl oluyor?** SŞ: bā yaylı çorbası yo_urt
38 çorbası işdi. süzme yo_urtda. **EB: Bi tarif et nasıl oluyor?** SŞ: ā urdu boyunu çekiyon heraldi
39 sen di di mi? içini yo.. yo_urdu çırparsın bōle yumırtıynan falan un ğatāşın. un. hē.
40 olur_ayni çorba olur_ışdi ğaynadışın suyunu ğuyāsın. ğarışdırışın kesilmisiñ diye. içini
41 biraz dı pirinc_ātārşın. ğırmızı mēcimeg çorbası yapıyular. u du unu du yapıyulā hani nası
42 herkeşin gücü ni yiterse.

43 **EB: Kız isteme nasıl oluyordu? Eskiden ama şimdi değil.** SŞ: e şinci gini āynī. dü_ür gidiliyo
44 işdi. **EB: Nasıl isteniyor ama? Gelip istiyorlar mı?** SŞ: e tabi di.. ōlansā ōlan_ēvi
45 gidib_ısdıyō allāñ_emri peyğamberin ğavli diyi isdiniyō. atalarımızdan ğalma bi şī. **EB:**
46 **Hemen veriyor musunuz? Al kızı git mi diyorsunuz?** SŞ: yoğ_al git denilir mi canım
47 nişan_olū söz_olūr. **EB: Kaç defa geliyorlar?** SŞ: iki sever gidilir. ğızın ğōnü olusu bi
48 severde alışın sözü ğızın ğōñü ōmazsı bi sever ğidili hincī zatı ōlannan ğız_ayelliyō bi saña
49 gidib mendil_almaK ğalıyo. **EB: Mendil alıyor musunuz?** SŞ: tabi alıyos. tabi hı hı söz
50 mendili alınıyō. gidiyon_urdan lōkum götürüyosun kō_ün_ıçini lōkum da_ıdılyō a_ız
51 dadı ğız_aldığ diye. işTe. **EB: Sonra ne oluyor?** SŞ: nişan yapılyō. Takı daķılıyō. **EB:**
52 **Nişanda nasıl oluyor? Büyük tören yapıyor musunuz? Çalgı oluyor mu?** SŞ: tabi çalgı
53 dutuluyō nişan_oluyo a bōlē toplanıyo halk. altın yūsük daķılıyo nē da.. gücün yetiyosa
54 alıyosun. ğızınan gidiyon yūsünü küpünü alıyosun daķılıyō. set_alınıyō. **EB: Set mi? Sette**
55 **ne var?** SŞ: tabi. setti bōlü işdi bi gerdanğ_olur ince. yūsük küpü olur başKā bi şey_olmas.
56 **EB: Zincir yok mu?** SŞ: yuk_ōle zincir yuk. **EB: Bu köyde eskiden hatırladığınız bir yangın,**
57 **deprem, sel gibi hep anlattıkları bir şey oldu mu?** SŞ: bēn hatılāmıyom gülüm yā.
58 yanğın_ōlmuş şurdi bi di birisiniñ_ēvi yanmış_ama ğali bilmiyom. ōle diliniyo. **EB: Nasıl**
59 **olmuş o?** SŞ: ğāli bilmiyom nerden nası nesi çıkdi heriviñ hani tā.. bu.. ārpası buydeyi yandı

60 deniliyō dērdi bizim dedē yandı diye. **EB: Onun dışında hatırladığımız büyük bir seldir... SŞ:**
61 ben görmedim bilmiyom hani sel di olmadı. **FD: Bildiğiniz masal var mı? SŞ:** yok ben_ölü
62 şey.. ben bilmem_unnarı. **FD: Evlenirken farklı adetleriniz var mı? SŞ:** yok farklı âdetlerimiz
63 yok. **FD: Kimisi sandığın üstüne oturur, kapıyı açmaz. SŞ:** yuk_öle bi şî. yuk yuk. hinci
64 hepsi zati gelindin_êvini gidiyu çeyiz serilmiye. bi gēlin ğalıyo dü_ün günü. /.../ **SGA:**
65 **Yolda gelirken maden gördük. Orada çalışan var mı? SŞ:** var. şurdu. **EB: Ne madeni o? SŞ:** ü
66 sakarya mādeni diyō kepir çıkariyōller şurdan. **EB: Kepir mi? SŞ:** ivet. beyaz toprak. hî biz
67 kepir diyüz hani beyaz toprak çıkıyu. **SGA: Ne yapıyorlar beyaz toprağı? Sİ:** o dış devleti
68 gidiyō kedi ğumu oluyōmuş. bi di eskişērdi va şeyi faPriķası. burdan_urıyı gidiyō. ğali
69 nēriyi nē yapıyōllē bilmiyōS. çalışan var burda. biz_unu kepir diyōz hani kimisi māden diyō
70 aķ topra_ı. beyaz evet. **SGA: Kaç kişi çalışıyor madende? SŞ:** burdu ben şu an üş kişi
71 biliyom ğālî tā va mı tā ço_u du birazı sē_ırde çalışıyo öncü gelib gidiyōllē tam tam_olarak
72 bilemicem. heral bēş kişi olsa girek. **EB: Ta şehirden mi gelip gidiyorlar çalışmaya? SŞ:**
73 burdu dı va üş kiři bāzı şe_iri gidiyo hani işi oldū zamatlā bāzı şe_ırde işi olmadı mı buriye
74 geliyo hani urda çuvallanıyo paketleniyōmuş. hani iki ğol yāni. /.../ **SGA: Niye göç ettiler**
75 **Eskişehir’e? SŞ:** e şurdu girişdi heriviņ ēbi ēbesi öldü. bi dide ğāldı. çolū çocū şe_irdi gitTi
76 urıya. boşaldı u hāne. ilderdi bi ēbe oturuyo kendisi. u dı boşaldı hani çolū çocū ēvlendi.
77 nolcaķ hinci kōlerdi gelen yok. bütün şe_irdiler. şurdu va bi yaşlı ēbe didē u dı kışın gidiyō
78 yazın geliyō. **SGA: Nereye gidiyorlar? Eskişehir’e mi? SŞ:** eskişēre. **SGA: Başka? SŞ:** yok
79 başkı yere de_ıl. şe_irdiler. ivet. **SGA: Gitme nedenleri ne? SŞ:** hanı başğa hayvancılā
80 falan_olmadı için hani kışın dı zobu falan so_ug_oluyo. olannarıņ_êvi ğanıvelli oldū
81 için_urdu oturuyular. **SGA: Yaşlılar öyle gidiyor. Gençler? SŞ:** genşlēden yok giden. **SGA:**
82 **Onlar zamanında mı gitmiş? SŞ:** onnā zamanından ēvlenen gitmiş çalışmış_ış bulmuş. hē iş
83 bulan gidiyō. **SGA: Gidenler evlerini ne yaptılar? SŞ:** anıları oturuyo işdi birer_oturannar.
84 ēveT. **SGA: Arazilerini ne yapıyorlar? İşletiyorlar mı? SŞ:** işleden_ışletiyu işledemiyeninki
85 duruyo zaTen hani bullarıņ fazla de_eri yok. **SGA: İşleten nasıl işletiyor? İcara mı**
86 **veriyorlar? SŞ:** İcar veriyular. İcar veriyu.. tabi İcar veriyu İcar verimiyennēn
87 işlidemiyennēnki duruyō. zati u haķı işisini ödemiyo. mazod_aldı giTdi. /.../ **SGA: Yurt**
88 **dışından dönenler var mı? SŞ:** zati mefāt_ıtTi geldi çocukları çalışıyo urda. bobaları öldü.
89 **SGA: Vefat edince geliyor. Beden geliyor. SŞ:** hē yoğ. sālām gelmiyo. **SGA: Sağolun teyze.**
90 **İğdırlı gelinlerden biriyle görüşebilir miyiz? SŞ:** ā şurdu bizim_akrabāmız va yaņız_u
91 kürtçüyü unutTu ğali türkü döndü. abası ğarışdırı dī. abası ğarışdırır dī.

MĪHALGAZĪ - Bozaniç

Kaynak kişi : Ayşe Kasım, 78, Okumamış
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Kış hazırlıkları

1 **AK:** bağ bunu ben ğurudıyon şindi, ğaynatcan suda, tavayı ğuycan ğaynatcan eyci bu, bu ğaç
2 bunnā yımıřā, bunnā. sen ne çekiyon ā? **SĪ: İşte onu çekiyorum?** **AK:** he. şindi bunnān yımıřā
3 undan sōnu bāzı dā makineyi ğötürüle sarıĶayaya çekdirivimiye. ... ben di bölü benim
4 elīm_ıma ordu bölü bölü uvarım ben. **SĪ: Sen makineyle yapmıyorsun, kendin yapıyorsun.**
5 **AK:** āz diye az hemen çoĝ_olsa ğötürüsün. az diyeleKden işdi bura undan sōnū řesinē bölü
6 bōrTdü mü ğabū çıkaş. altınıĝ suyunu ğaynadıřsıñ, ğavinōzlara ğuyarıřsıñ. tomatizi dē tomatizi
7 di çinneriz. Tā olmaSsa makineye ğötürüS, ... makini va. çekdiriz_ā ğazanda ā burdu
8 ĶaynadırıS, ğoyulur, unnā dı şişiye ğuyarız. tomat salçası dı ölü olur. yavrum aha öle,
9 dedimiz gibi. siz yapcāmıřsıñız yapdırcāmıřsıñız meselā? hemen mi soruyosuñuS? **SĪ: Biz mi?**
10 **Yok. Biz araştırmasını yapıyoruz.** **AK:** araştırmasını. **SĪ: şu ocaĝa ne diyorsunuz? Adı ne**
11 **onun?** **AK:** ocaĝ_ışTe aha. sacicaĶ deriz sacicaĶlāmız va üş dene bacā_olur. unu sacicaĶ
12 deriS. sacicāñ_üsdündü yaparız. bu ocaĶ_ışte aha ocaĝ bildiñ ocaĝ, ğuzineniñ_üsdü, ğuzini
13 üsdü. ā ölü ğızım_ışTe yapcāmız aha bu. aha bunu şindi ben bölü temizlēyon, aha bölü
14 şimdi ğaynatcan suda. ellēm undan ğırmızı bařsañā eldiven ğiyeriz_emme eldiven hiş
15 sevmen. ā bölü yapcan, parçalıyosun. biber salçası bölü olur yimeklēñ_çine. dedi va evde
16 tıkırtısı va. siz muğdarı napcāmıřsıñız şindi? **SĪ: Muhtardan da köyle ilgili bilgiler alacaĝız.** **AK:**
17 muğtar evdi vādır össen. vā mı yok mu? işTi bağ adamnā va soğağtı da. bizim ğayvemiz, siz
18 burdan ğirmiřiñiS. dōru.. **SĪ: Diğer köyden geldik biz.** **AK:** tamam siz dōru ğitÇēdiñiz
19 sođāñ_ortasını varıdıñız_u_ızıman. siz bu yanı dönmiřiñüS. hē. **SĪ: Camiyi ğördük, bu**
20 **taştaşdır diye buraya geldik.** **AK:** tamam. yā. u yol dōru ğidē, sođā varı. urdan dōru
21 sarıĝayayı ğideş. sarıcıĝayayı biliñ? **SĪ: Sarıcakayaya.** **AK:** hı hı. sarıcıĝayayı ğidē yol. bizim
22 bullā arı sođaĝı. hē. burdan dı arābilā geçē de ğini arā sođaĝı ā burdan işte bizim bullāmız
23 bölü. u yol dōru. çamıllı gibi de u da.. **SĪ: Başka ne hazırlıyorsunuz kışa teyze?** **AK:** bařĶı ne
24 hazılliyem? biber ğuruduruS, patlıcan ğuruduruS dolmalıĶ. āvıcında oyāřsıñ, daĶāřsıñ da
25 řēye, tele, dam_üsTüye, balĶona. ğurū. içini dolmı yapāřsıñ. ğabā soyarıS soyarıS teli
26 daĶarıS. unu du kışın ğurudur ğıyarız ğıyarız ğabaĝ yemē yaparız. patlıcanı soyāřsıñ daĶāřsıñ.

27 patlıcan dolmalı oyasıñ patlıcanna. aha õle anna. şeyse bibellē va götürüñ Pişiriñ. **Sİ: Biber**
28 **mi? AK:** hı hı. poşediñ_çini ğuyam da. ... götürüseniz ... ben Ta ... yiyen diye aldım
29 geldimdi de, Püklēden. ahandı. aha Pis baķ bõ yapıncı bu bõlü pişmeS. bunu bõlü yapcāsıñ,
30 ğazanıñ_çindi ğuycāsıñ. ... nābañ baķ misāvirlē va. muķTarı ariyöllāmiş dā, muķdarı
31 arāllāmiş dā. ğeyinmeyive be gel bi gel. õle gel. gel gel. pantolonu geymeyive bicamañ vā
32 yā. tamam hadi. hasdı yatıyodu da. sōnu unnā kimmiş filān deṛse. şunnā dı yeşil gibi geldi
33 de, ocaḶdı filān Pişiriseñ de ayırın dı. şunnā dı çamırlıydı yucan dı õlü dōruycān. **Sİ:**
34 **Bahçeden mi getirdin sen bunları? AK:** bahçēden getiriyōz tabi. bahçēden getiriyōz. **Sİ: Başka**
35 **ne yapıyorsunuz bahçede? AK:** atıķ biz hiç yapmaz_õduķ. şindi camekenden altlānda roķu
36 yapıyõllā. **Sİ: Sizde yok mu? AK:** bizdi yoķ. biz yaşlı oluncası. geldiñ_ñı?

MİHALGAZİ - Demirciler

Kaynak kişi : Hatice Balaban, 46, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski yemekler, Düğün, Çiftçilik

- 1 **Sİ: Adınız neydi? HB:** hatice balaban. **Sİ: Hatice teyze kaç yaşındasın? HB:** ben kırğ_ı altı
2 yaşındayım gülüm. kırğ_ı altıma girdim. **Sİ: Okula gittin mi? HB:** gittim. alpağutta gittim.
3 ilğöğül. **Sİ: Bitirdin mi beşe kadar? HB:** hı hı. ... allān_ı jzniyleñ. bi_đā okuyamadı_ı tabi.
4 çocukları büyütmeğe ğardeşlēme bahtılı falan işte. öle oldu. **Sİ: Sonra devam edemedin mi
5 evde işler var diye? HB:** edemedig_ı evet. bi_đe o Samannā okumağ_ı böle meşür di_ıldi
6 gülüm. bizim zamanımızda okumağ_ı böle.. bi_đe mecbur di_ıldi. bi_đe meşür di_ıldi.
7 o_ı zamannā okunmadı dōru düzgün. **Sİ: Sen okuyacağım dedin mi? HB:** benim de_ıslēm
8 zayıftı okucam deyemedim. de_ıslēm zayıftı yani. okumağ_ı jstēsēm de okuyamazdım yani
9 de_ıslēm_ı jyi di_ıldi. mesā bu ğızın de_ısleri güzel okucam diyō okur.. okumağ_ı jstiyō yāni.
10 amā benim de_ıslēm_ı jyi olmadı_ı için ben hiç hani şē_ı yapmadım. bizim köydē orta_ı okul
11 vardı mesela o_ı zamanlā, orta_ı okulda sādaca erkeklē okuyodu. kızlā hiç_ı okula
12 gitmedi, il_ı okula çı_ıP_ıondan sonnā okul bitti bizim_ı için. yani öle oldu. herkes şalvarını
13 ğıdı, örtmesini örtündü. **Sİ: İsteseydin gönderir miydi annen baban? HB:** gönderemezdi
14 gülüm, gönderemezledi. şimdi durumları yok_ı Tu bi yandan, e bi yandan da şey di_ııl, ādēt
15 di_ııl heç kimse okumamış ki **Sİ: Senin yaşıtın hiç yok mu okuyan? HB:** hiç yok. herkes
16 benim yaşıtılām_ı işte ev.. durdulā evlendilē ğocaya gittile ta_ıam hepsi u ğadā. kimisi
17 çalışıyō şēde ordā burdā işe girdilē, ben de işde nasip bunamış, evlendik. **Sİ: Kaç yaşında
18 evlendin? HB:** ben yirmi üç yaşında evlendim. yedi sene şēde bekledik. yedi sene sonna..
19 **Sİ: Eskişehir'de mi? HB:** hē essişeyirde. ğayınpederim öldü, orda tarla yaptı_ı iki sene.
20 dedik biz tarla yapıcēmiz inem köyde kendi yerlerimizi yapam, burdā tarlalāmız va bizim.
21 indik köyi işte. ğayınvalidemleden bi ev vādı bizim burdā miras, orāyı ğeldik otūduğ_ı. ordı
22 bize vedilē. ordı ğas_ı sene otūduğ_ı biz burda ğaç sene oldu, benim büyük ğızım şeydi yani
23 indimde üç yaşındadı, u şimdı on_ı Tokuz yaşında. iş_ıTe on_ı altı yıl olmuş. on_ı altı yıl o evde
24 otduğ_ı, eski evde otduğ_ı. bu sene dedik tamirleyem, yıkıldı artık. şēden dē, ğeçen seni tōlu
25 mōlu oldūdu buralara bi, u_ı zamannā iyice şē oldu artılı, ahtı. dedik ya_ıTıram nasib_ı oldu. e
26 tam dedik evi yapam, eşim ceza_ı evi.. burā daşıdı_ı evi, yapmağ_ı i.. eşim ceza_ı evine gitti. **Sİ:**

27 **Neden? HB:** birine kefil_ oldu eşim, mihaġgazili birine, sovan_ için. ondan dā, işTe öyleliklē,
28 kefil_ oldu. kefillik yüzündēn ceza_ evine gitti. üç üç_ ay yattı ceza_ evinde ġaldı. üç_ ay
29 sonā çıktı işTe, sonradan da ġali yapmā başladığı_ evi, hātTā yapTık bitti
30 allān_ izniyinen_ ama, işTe allah_ izin dermān verirse, bayrama daşınma niyetimiz va. **SĪ:**
31 **İnşallah. HB:** aşşā mā_ allede yapTık. burda bi senē otduk biz yani bōle. bu halde bi senē
32 otduk burda. **SĪ: Bura kimin? HB:** bura başġa birinin. **SĪ: Kirada mı oturdunuz? HB:** yok. ōle
33 otduk burda. biSim burda kira diye bi şē yok. mēselā burda yabancıyā ev vemezlē. yabancıyı
34 yer de vemezlē, tarlı da sātmazlā. sadece kendi çevremiz bizim şē yanī. **SĪ: Köyde hiç**
35 **yabancı yok o zaman. HB:** sadece yabancı olaşaktan gelinlēmiz vā meselā, doğudan gelen
36 gelinler vā. **SĪ: Hane olarak yok. HB:** yok. hāneyī ġuymazlā. istemeyolā hani yabancı insan,
37 ne_ bilem hani. ōli, sadece gelinler vā yabancı olaşaktan. **SĪ: Kaç tane yabancı gelin var? HB:**
38 kaç tane var? canan yenge var. kıymet yenge var. kezban vā. ben vā yabancı olaşaktan. **SĪ:**
39 **Şey ama... Doğudan geleni diyorum. HB:** doğudan gelen bi tane var. kıymet yenge var. bi de
40 vā, u gitti bi tan_ Tā vādı onnar Taşındılā burdan şēre gittilē. bi de muttarın ġarısı var
41 doğudan gelen. muttarın_ eşi de doğudan geldi. iki kişi var dē_ mi doğudan gelen, başka yok.
42 öbürlerin canan yenge kütāyadan geldi, ben alpaġutTan geldim, kezban, nerden geldi ...den
43 geldi ġülşevim yenge vā sivrisārılı. ōle, doğudan iki kişi vā. yabancı, vardı bi tan_ dā onlā
44 daşındılā şēre işTe, iki kişi ġaldı burda. öle.

45 **SĪ: Sizin orayla bura arasında fark var mı? Sen buraya gelin geldiğinde deġişik geldi mi bura**
46 **sana? HB:** e tabi_ ki her köyün ādēti ayrı ġülüm. meselā sañı en ufaķ bi_ şē annatam baķ. ben
47 evlendim. bir haftalık, on ġünnükken köye geldik biz. o_ zuman kayınpedirim saġ,
48 kayınvalidem de saġ. şimdi ikisi de öldülē, rahmetlik_ oldulā, allah rahmet_ eylesiñ. unnar
49 saġlā. biz burı el_ öpmē geldik. unna tarlaya gitdilē. bana dedilē ki sen bayıltı yap. baķ en
50 ufaķ şēy, bayıltı. bayıltının noldūnu bilmeyom baķ. baġ mantı yaptım, börek yaptım, yimek
51 yaptım_ ama bayıltının ne oldūnu bilmeyon. acıba diyon bilmedim bi yimek mi? sonņa eşim
52 geldi bi_ şē almak_ için gelmiş eve biliyoñ mu? didim le bayıltı nē? dedi ġarnıyarık. dedim
53 bēñ_ onu bilmiyon. ama baġ_ isim deġişik_ oldū_ için bayıltıyı bilemedim ne oldūnu yāni.
54 yimek bileni az.. yaġında olsan yāni isimleri deġişik oluyō. yimeklē aynı ama isimleri
55 deġişik_ oluyō çoġu şēlerde meselā. biz patlıcan közlemesi deriS. meselā kömürde patlıcan
56 bibeş közleriz ya bilir misin bilmiyom sen. he. bunnā PaTlıcan hanımı bibeş hanımı derlē
57 meselā. **SĪ: Ne derler? HB:** patlıcan hanımı, bibeş hanımı derlē. biz közlemesi deriz, he. baķ
58 deġişik deġişik yani en ufaġları bunnar yāni sana söylediklerim yani söylemek istediklēm.
59 hani dā deġişik ādētleri oluyō herkesin kendine ġöre meselā yöresine ġöre. **SĪ: Çok yakın ya**
60 **buraya, aslında benzemesi lazım, aynı olması lazım. HB:** benziyō normalde ama işTe bazı

61 yimekleri, şeleri büle isimleri değişig_oluyō. yōsa yimeklerimiz aynı, yimek çeşitlēmiz aynı
62 meselâ. düğün yimeklēmiz de aynı. meselâ normal yimeklerimiz de aynı.

63 **Sİ: Ne düğün yemekleriniz? HB:** düğün yimeklerimiz.. yo_urt çorbası yaparıS. pilav yaparıS.
64 istiyine göre bazen yahni yap.. şe_yaparlâ etli bölē biberli, domatisli yimek yaparlâ. arzu
65 eden. istiyen ğuru fasulle pişirir. hoşaf yaparıS. istiyen yanına helva alır. meselâ. hani
66 herkeSiğ kendi arzusuna ıalmış bi_şe. kimisi mercimek çorbası yapar. kimisi yo_urt
67 çorbası yapar. herkesin arzusuna ğalmış. ama pilavımız her düğünde bulunur. piriç
68 pilavımız. **Sİ: Eskiden de mi böyleydi düğün yemekleri? Sizin küçüklüğünüzde... HB:**

69 eskiden.. ben bildim bililî biz hep piriç pilavı yidik. hani daha öncüden, bizden daha öncüden
70 bulğur pilavı vāmıştı. mesâ daha bizim yaşımızdan, meselâ ne_bilim, atmış yetmiş
71 yaşlānda hılâ bulğur pilavı yapālamış eskiden düğünlerde böyle çok güzel yapālamıştı bulğurlu
72 etli yapālamıştı. ama şimdi bulğur pilavı hiç yapılmıyō ki, aslında yapı.. daha güzel oluyo,
73 de_şik bi_şē olur_asında. hep pilav yapılıyon. aslında pilav ... çoğū insana doħanıyo bak.

74 **Sİ: Evet. Bulgur daha sağlıklı. HB:** ben pilav yiyemiyom bak şahsen. yidim zaman şeher va
75 bende. e kollosto, tansiyon da vâ. yidim mîdi hiç mi_hiç keyfim_olmayo. meselâ
76 köy_ekmē_ini di yiyemeyōn. bak sabah köy_ekme_ı yidim biraS. başım hemen dönme
77 başladı. işTe insanı ne_bilim ama her şēmiz çok güsel meselâ köy_ekmeğimiz ossuğ.. **Sİ:**

78 **Ekmek yapıyorsunuz değil mi hala? HB:** yapıyoS. yapıyoS halâ yapıyoz. firinnāmız vâ. **Sİ:**
79 **Herkesin fırını mı var evinde, köyün fırını mı var? HB:** yok herkesin.. kövün fırını yok güllum.
80 meselâ ne bilim bi ğomşumuzun fırını var. gidiyoz bi ğomşumuzda ekmek pişiriyoz meselâ.
81 orda, fırında. olmayannâ ğomşuda pişiriyō, olanın_avlusunda pişiriyō. herkesiğ.. biz ğaç
82 senedir meselâ ben geldim geleli şurda ... molla ağa diye birsi vâdır allâ razı ossun. çok
83 güzel fırın_ekmek yapā, heP_orda pişiridik yāni. onun şimdi fırın yıķıldı artık. başka yerde
84 pişiriyoS. onun fırın yıķıldi_çin. ama onun fırın çok güzeldi. **Sİ: Sizin orası da manav burası**

85 **da manav değil mi? HB:** evet. bis hep manav burda. manav ama şē meselâ benim_eşim

86 mācur. eşim bulğaristan göçmeni. **Sİ: Buralı değil mi? HB:** bizim, mesa eşimîğ dedesi,
87 askerde esir_alınmış, bulğaristana gitmiş. urda ğalmış. orda evlenmiş bulğaristanda.
88 evlenmiş, bu eşimîğ.. ğayıntam yāni, ğayınpederim, halam, amcalām olmuşlâ. orda onlar
89 büyüüncesi meselâ genç oldukları zamannâ türkiyeye gelmişlē. hāni eşimin bubannesesi
90 pomağ. ebese de. alla rāmet_ylesin çok ēyi bi ğaTındı yāni, çok da iyi bi ğadındı, böyle aşırı
91 derecede iyi bi ğadındı. **Sİ: Buraya yerleşmişler öyle mi? HB:** buraya gelmişlē. **Sİ: Önce**

92 **buraya mı gelmişler, başka bir yerden mi buraya gelmişler? HB:** yok. şimdi meselâ essişere
93 gitmişler şerden demişler biz köye hani, biz mesa dede bizim malını yerini ğomuş gitmiş ya
94 dede malını yerini ğoyup gidincesi demişlē bu gelmez artık. onun hissesini ayırmamışlâ hiç.

95 mesa üç kişi döt drt kardeşlmiş, ç leşmişle. demişle bu artık gelmeS. dā orda yerine
96 gelmedi bi_ğaç senedir. **Sİ: Kardeşleri burada mı kalmış?** **HB:** evet. burāyı gelmiş baķmıř
97 burdā yer mal yok baņa, sona gidiy şere yerleşiy odunpazarına, orda nası girdiyse nek_ķā
98 ārtık bi_şey yapıyo işte nası oluyosa. babanne bizim havālanına işe giriy. orda bulaşık
99 yıkāy. dedem nerē girdi bilmiyom. amcam da loķantāya giriy. sona işi rendikten sona
100 loķantayı kendisi aēiy amcam. işi bylty. işte yle. hani babam da ğayınpederim yāni,
101 bu kvde ğalmış. kve gelmiş. kvde ğalmış meseā. bu ğayın.. ğayınvaldem de bi evin bi
102 ğızımıştı. ğardeşi yokmuştu başka. demiřlē seni iē_ğvēsi alam. o da kendi başına ya,
103 demiřlē ğayınnamın da lu olmayıncası, babannenin de, unu da oraya vemiřlē yani. lelikle
104 bizim bunna mācur oluy yāni anlāycēn. ta urdan geliyo. amā bubannemiz alla rāmet
105 ok_ıyidi. ğayın.. eşimin babannesini. **Sİ: İyi anlaşır mıydınız?** **HB:** ğayınnamla mı? **Sİ: Hı hı.**
106 **Kaynananla.** **HB:** yok ķaynanamla oğ_anlaşamazdığ_ama babannem oğ_ēyidi. meseā
107 eşimin babannesini. **Sİ: Sizde mi kalıyordu o da? Babanne...** **HB:** yok, oTunpazarında ğalırdı
108 meseā, gelirdi ara sıra ğalırdı bizde. amā çok memnunum, çok iyidi yāni. ğayınvaldem de
109 ben hiē ben meseā onla hiē ğavğa itmedim ğayınvaldemlen de. e bāzı ara sıra atıřmalāmız
110 olsa da, hiē ğavğa.. le bi ařırıcā ğavğam_olmadı, ne eltimle ne ğayınvaldemle meseā, le
111 hiē ksmedik yāni birbirmize. ben yirmi_ç sene evliyim baķ burda, hiē eltimle darılmadım.
112 **Sİ: Eltinle bir arada kaldınız mı?** **HB:** yok ğlm ğalmadıķ. ayrı ğaldıķ. herkeS kendi evinde.
113 ben direk' eşişere gelin gittim. **Sİ: Buraya gelmedin.** **HB:** yok, şere gittim gelin. orda yedi
114 sene ğaldım. yedi sene sona kye indik. ama biz yine ayrı yedik meseā.
115 ğayınvaldemlēn_evi ayrıdı. ğayınvaldem ābimlēn, eltimin yanında ğalıyordu. biz de ayrı eve
116 indik_ışTe. hāni gelip gidiyoduķ birbirmize de, le řē de_iliz yāni. bizde ğalmadı ğayınnam
117 hiē. eltimin yanında ğaldı. o da işTe le drt.. ç ay mı oldu, ç drt ay_oldu leli.
118 ramazanda ld. ç ay_oldu işTe. **Sİ: Allah rahmet eylesin.** **HB:** āmin. le yani. **Sİ: Peki siz**
119 **senin kçklğnde komşular bir araya gelip toplanıp kiş hazırlığı falan yaparlar mıydı**
120 **birlikte?** **HB:** herkes her şeyni kendi yapar ğlm ky yerinde. meseā ky yeri.. **Sİ: Eskiden**
121 **de mi?** **HB:** eskiden de tabi. ama insannān işi çok, meseā. **Sİ: İşte birbirlerine yardım**
122 **etmezler miydi?** **HB:** he yardım yapāsin meseā. he nası yapāsin? sen meseā bugn.. şimdi
123 artık le yardım yok baķ. şimdi yvmiye ıķtı. işçilik va şimdi. ama eskiden meseā biz,
124 birbirimize.. sen meseā ben sana verişdim siva yapmaya sen bana verişdin meseā. ben buna
125 giderdim o bana verirdi. ama şimdi le bi_řē yok paran varsa işçiyi getirisin, yoksa kendiņ
126 yaparşın işini. kimse kimseye şindi lesine gelmiyo ğlm. esKiden yani le vādı yani bizim
127 zamanımızda, biz çok gittik meseā. bize de gelen oğdu. tarlada.. tarla iřlēnde meseā, hani
128 meseā der kī İtiyar insan_olur baTına yapamaS. hadi kızıım bizim baTınamızı yapıven

129 deşlerdi mesela, yapıveridik. o da bize başka iş yapıveridi. hani otları suvan atlayıveridi, öte
130 beri başka iş yapıveridi meselâ. öle iş birbirimize görüdük yâni eskiden, ğızķandana çok
131 gördüm insannân_şini, severdim iş görmesini esKiden ben çok şēdim yâni, çok
132 uvvetlīdim. **SĪ: Yine kuvvetlisin. HB:** ama Şimdi işTe belimde oldum_amelēyat ben, üç
133 sene oldu. undan sonnâ artık hiç_āĝır yani iş yapamayon. o yüzden. yol bile yürüyemēyom
134 yâni belimden ben. hani, acaba olunca amelēyat iyi mi olur dediK_ama, olmadı. daha çok iş
135 yapsam dēye Őē_yaptım. ama olmayo gülüm işTe. āĝır_ış yaPılmayo. hē yine kendi işimi
136 görüyon allaha Şükür, tarla işimi de yapıyon. evimin_şini de yapıyon Şükür bu da yardımcı
137 oluyo baņa çok. ev_şinde osun, tarla işinde oļsun oķul_olmadında çok yardımcı oluyo bana
138 allâ rāzı olsun. öle. günlēmiz geĝiyo. **SĪ: Bir tane mi çocuĝun? HB:** iki. birisi evli. **SĪ: Kız mı**
139 **o da? HB:** ikisi de ĝız. ikisi de ĝız. birisi evli. öle işTe. alpaĝutTan buradıñ_arasında bi farķ
140 yoĝ_aslında. normalde ... her Őē aynı, tarla işimiz de aynı. he esKiden farķ vâmiŐtı. esKiden
141 nası farķ vâmiŐtı. esKiden burası sovan bilmezmiŐtı gülüm hiç. suvan_ossuñ,
142 ıspanaķ_ossuñ, tere, roķa. hiç bilmezlēmīŐtı burañ_ınsanı, esKiden. meselâ burda bi_Őē
143 meselâ nası anlatam sana, burda bez doķurlāmīŐtı, örtme, çarşaf doķurlāmīŐtı, bizim köve
144 satmaya getirilēmīŐtı, onun parasınnan geĝinilēmīŐtı meselâ. harma yaparļāmīŐtı. sonra sonra
145 burası da õrendi artık suvanı, ıspanâ, tereyi roķayı. bi_de seralâ ĝuruldu Şimdi yazın kışın
146 devamlı iş. eskiden, serala yokķân bizim meselâ kış yâmir yâdı mı of ne güzel pek bi_ĵ
147 dēřdik. **SĪ: Kışın iş bitiyor muydu? HB:** yani bitmiyodu da yâmir çok meselâ yâmir, ĝar yâdi
148 zamannâ tarlaya gidilmiyōdu, evde oluyodun. ama yine de yapılıyodu. ama Şimdi seralaş
149 ıktı_ĝin hiç yazın kışın yapıyon, hēr_gün yapıyoz. ĝar da yâsa dıŐşada sera ĝuru oluyo.
150 serada yapıyoz meselâ her Őēmizi. Tâ olmadı sovuķ oldu mu Sobalâ oluyo, bütüm Soba
151 ĝuruyoz seraya. hem çayımız oluyo hem yimēmiz oluyo hem ısınyoz eTrafı sovan soyuyoz.
152 **SĪ: E zarar veriyor mu? HB:** nasıl? yō Şimdi.. dumanı mı? **SĪ: Sıcaĝı. HB:** yō, eritmez, sera
153 büyük gülüm. ısıtmıyo bile serayı **SĪ: Ektiklerinize zararı olmuyor mu? HB:** yok yok. ısıtmıyo
154 kı serayı hāncâ seni dibine oTdün zaman_ısdıyo. meselâ sovuķta nası ısısın Pi yandan hani
155 önüm nohut kavırı arķam tınaz savırı derlē ya o misal meselâ. Sobanın dibine oturan ısınsın
156 bu yannı ısınamaz iki metre ötesi ısınmaz. biz o yüzden zobayı ortaya ĝoruz bōle, depede
157 bizim Őelemiz vâdır, serâda bōle havalandırma ĝorlâ, orlara boruyu daķıyoz, artıķ etrafa
158 oturuyoz Sobanın_etrâfına. sovanlara soyuyoz, çayımızı yapâriz onun_üstünde meselâ.
159 yimēmiz_olur..hani öle. Kışın da öle geĝer günümüz, yazın da sabah gideriz õlennēn on bir
160 on_iki gibi geliriz eve. aķşam dōrtTe beşTe bi dâ gideriz tarlaya. domates, biber, patlıcan,
161 her_Őē olur bizim burda. hēr meyvamız va bizim hiç olmayan bi meyvamız yok aşşâ yuķarı
162 nerdeyse. bütüm_olur. üzümümüz, elmamız, Şeftalimiz meselâ, her_Şeyi.. incirimiz bol,

163 narımız, her şēmiz olur. arımut, mesela armudumuz da oluyo. her şēmiz vā allā şükür,
164 olüyō bi şēlē. u yüzden şanslıyız biz aslında. mesa dağ köylēnde bi şē olmuyo. her şeye
165 muhtaÇ. ekmek alıverimisin? arazileri olsa da gülüm bunnān şē de Ğl. ..indirve unu
166 şe yapmasın. ablana ve, birazcık yisiñ bak. **Sİ: Bunu da böldük ama. HB:** ossun ossun
167 ıscacıK undan yi bak. böl böl bi şē olmaz böldünden. yi gülüm ıscacıK. iStiSen yā sür..
168 öle işte gülüm akşam sabah, günümüz geçiyor öle.

MİHALGAZİ - Sakarılıca

Kaynak kişi : Yadiğar İlkin, 80, İlkokul 3; x

Derleyen : Erdoğan Boz

Derleme yeri : Ev

Kayıt türü : Video

Konu : Eski yaşam, Evlilik, Anı

1 **Yİ:** aıtımda bi çift bēygir, bi çift ğinek, onuñ yavrıları, biz ğüstünde oturuz. incēcik bi kilim,
2 onu yaz geldi mi kıaldırız, tātaları yıkarız, kıuru tātanıñ ğüstünde oturuz. ōlēdi.
3 ıstambuldan ğakrabamız geldi. badāna mı yapcēsiniS dedi. yō dedim biz yazın bölü yaparıS.
4 biz yazın bölü yaparıS dedim. ay hinci her şēye ğoķar dēyoz. u ğaman ğoķmaz mıdı? bu
5 āltında u ineklē, siyerlē, pislerlē, sözüm işēsine. bēygir, bi çift ğinek, bi çift bēygir. o tātanın
6 ğıyıķlıñdan ğoķu çıkmaz mıdı yukarı yere? hinci sekSen yaşımdayın, şimdi unnā bölē
7 hinkilē aklıma gelmēyo, unnā aklıma geliyo. e hincik görün.. yapınca her şēyi tertipli. hinci
8 hep bi ğşē oldu mu amanın pek ğoķuyo pek ğoķuyo deriS. e u ğaman u napmā ğoķādı.
9 demek ğalışıyodu burunnā. burunnā alışıyodu. sātı biSim de ğildi emme herkeşin vādı. hinci
10 hiçbi ğşē yok. ne tavıķ.. ğoñşu iki tavıķ yapmış horaz ğötē sabah ğezáninde, amanın yakışā
11 geleğaldı ōle. horaz ğötüyo sabā ezaninde. **EB: Siz yumurtayı, sütü, yoğurdu... Yapmayın**
12 **Allah aşkına. Yİ:** hep satın ğalıyoz. adımız kōyde oturuyoz baķ. hep satın. ineğimiz vādı
13 yayıķda yayımızı.. yağımızı yapādıķ. kendimiz taze yağımızı yirdik yōrdumuzu yirdik.
14 her ğşēmiz vādı. hinci hiçbi ğşēcik yok hiç. bi tavıķ yok şimdi. her ğşēmiz tazēdi. şimdī
15 gençlē hep tarláda çalışıyo onuñ ğin ēyde bi ğşē baķılmáyo. himci hep tarlaya a dadandılar
16 baķ bembeyaz ğoldu köv. Çamekānnā yapıldı. Çamekānna tarlalā hep ğörtüldü millet ğininde
17 hep hāslat yapáyo. **EB: Ne olacak böyle sizin haliniz? Yİ:** bizim hālimiz ğali.. bizimkini
18 baķma ğali benimki bitti. benimki bitti ğali allah bunnarı ğayırınıñ. gençlē çok çalışáyo çok
19 şimdi. seralā olunca çok çalışáyo. **EB: Ne var seralarda teyze? Ne yapıyorsunuz? Yİ:** roķā, acı
20 terē, mārıl, her şē oluyo hinci. sovān. her şē oluyo. **EB: Yazın ne oluyor? Yİ:** yazın da oluyo
21 ğışın da oluyo. yazın biber, domatiS oluyo. ğışın, acı tere, roķa, her şē. biber oluyo yazın.
22 **EB: Ama uzun sürüyor değıl mi? Bir rokanın ekilmesinden şeyine kadar kaç ay geçiyor? x:** şu
23 anda bi ayda bi buçuk ğayda yetişıyo ama kışın ğiki ay, üç ay. **EB: Teyze de çalışıyor mu? x:**
24 gider. dede çalıştırıyo bunu da. **Yİ:** benim dede baķ tā urłáda, tā urłáda benim dede. ğarşıda
25 bi aç yeşil bi ğşē ...şu ğarşımızda heman. eviñ öti ğyanında. baķ u roķa. az tā yetişcek. işte
26 benim dede ulláda çalışıyo olláda yerimiS. **EB: Dede çalışıyor ama maşallah. Yİ:** ō, o da

27 sekiSen yaşında ben de sekiSen, bir gidiyoz. ğaç, atmış_üç do_umluyuz. dizlêne pilatin
28 dağırdı. benimkini de dağtırcek ben dağdırmadım_ışTe. **EB: Parayı ne yapacak bu yaştan**
29 **sonra? Yİ:** napcek bağ deyiverem mi? üş Tāne bi ğız_iki ölumuz vādı. hepsi şēri giTtilē.
30 şimdi birni_üç.. iki ğız bi ōlan. ōlan Tokdur_oluyo. oldu. kızi_ı biri ōretmen. birisi pangıda
31 çalışıyo. ōlanı_ı birisininiki avuğat_oldu, oğudu. birisi gine oğuyo arĖasından. işTe unnara
32 sağılır_ınek gibi yolleyon yardım_ıdiyon işTe. **EB: Kendi oğlunuz yapmıyor mu? Yetmiyor**
33 **mu paraları? Yİ:** kendi ōlanlāmız yetiyo. biri Ŗekerden_ayrıldı emme yetmeyyo Ėu. yetmeyo.
34 biri Ŗekerden_ayrıldı birisi ne ğı.. bozyükden. biri hava_ıkmalden. **EB: Yani dededen**
35 **nineden para mı gidiyor onlara? Yİ:** zamanı geldi mi gidiyo. çocuklara yardım_ıdiyo bu
36 ōlanları değil torunnara. torunları yardım. torunları yardım_ıdiyoz. elimizden geldi_ı Ėadā.
37 emmē şimdi de Ėālī unu dı yapamaz_olduğ. az çalışıyo Ėālī. **x:** torunlar paçayı yırttı artığ ya.
38 **Yİ:** torunlar paçayı yırttı allahın_ızninden çok şükür_allahıma hepsi yönendilē. ēyi ēyi
39 allah_ömürlēni vesin hepsi yönendilē. **EB: Eskiden de bu kadar çok çalışma var mıydı**
40 **nene? Yİ:** eskiden bizim çalışmamız tā zordu, unu deyyon ya bizim çalışmamız tā zordu.
41 hayvannan bi yük deriz biz selelē vā bŏle. bi yük yaparız. TomatiS. unu sararĖa erkeklē Ŗhiri
42 gidellē. yörüyü yörüyü unu satmā giderlē Ŗhire. biz dē sırtımızı yonci deriz biz, ot, yonca,
43 biçeriz bi sırt, alırız sırtımıza. āřam beygir gelirse Ŗhirden yĖcek_ına. sırtımızlan
44 getiriz_ına. bi Ėün gidiyo bi Ėün geliyo. **EB: Bir Ėün gidiyor, nerde kalıyor gidince? Yolda**
45 **kalıyorlar mı? Yİ:** Ŗēri_ı hanı oluyo. babam rahmetlik handa çalışırdı. bu köyü_ı gelen
46 biygirleri, hayvannānı, unnarı ilgilenirdi, baĖlādı babam_ınu artığ.. ben kendim
47 çerkezlerdeyin. ben bordan değilin. çerkez. babam_ölmüş. annem bizi almış, iki ğız gelmiş
48 borayı Ėocāya. borda da adamı_ı bi çift_ölu vāmıřtı Ėarısı ölmüş babamızı_ı. ben bilmem iki
49 buçuk yaşımda mıdım, bi buçuk yaşımda.. geldimde bilmeyyom ben. unu ben esas babam
50 biliyon. babamı bilmēyon. böyük.. böyük_ölunu ba_ı çıkarmadı dışarı, ikimiz yaşıyız.
51 otuz_üş do_umlu ikimiz de. everdi. biz iki Ėardeř gibi işte, böyüdük. napcān, cenābı allah
52 işte. çıkarmam dedi. biz Ėardeř gibi böyüdük dedi beyim, evlendirme bizi dedi. sen dedi çık
53 git, ben onu evden çıkarmam dedi. evde ōlan bulur Ėuyarın ben, sen git, isdimeyosa_ı çık git
54 dedi. mecbur Ėaldı almā. **x:** şimdikiler yapsa imĖanı mı vā? **Yİ:** imĖanı mı vā. hinciki
55 ağlım_olaydı Sāten böle olmazdı. işTe cahillik. napce_ı. allah, cenabı allah da gine sevivedi.
56 torun.. çoluk çocuk sahibi olduğ işTe. çok şükür.

57 **x:** nene! mezarlıkta davar_ıotlatırken_ıo macerayı da anlatsa_ıa. bizi ĖorĖuturken_ıjiydi. **EB:**
58 **Neydi o? Anlat bakalım. Yİ:** biz böle genÇyız. davar_ıotlamā, Ėoyunnāmız vā otlatmā Kittik.
59 biz_ıorda otlatırĖan_ıoyuncağ_ıoyunāyoz_ışTe, genÇ dē mi_ı. bi ses geliyo emme, acı acı bi
60 ses geliyo. dŏ dŏ deye baĖırıyŏ. bu niye ki dedik bu bağıran. bi bağam bağam dedik.

61 çocuklālan_ēl_ēle tutuŖTuŖ, Ŗōle setin baŖına geldikdi. aman bēline ġadā toprān_çinde, aŖ
62 saŖallı bi dede. bi baġırıyo bi baġırıyo. hē amcam_iŖte. aman_ordan biz.. davarlā da ūrttü.
63 sestēn. biz_ordan davar.. ġoyunnāımız_ōnde biz_arŖāda. dōrt nalı kōyü ġeldik. yarıŖtık. **EB:**
64 **Koyunlar da mı kaçıyor? Yİ:** sestēn_unnā da ġaçdılā. bunu bi annadivedim de.. u
65 dereniġ_çinde amā iŖTe hinci benim_ōle ġözümün_ōnünde u. **EB: Neymiş peki o? Yİ:**
66 bilmēyoŖ Ŗu ne Ŗōle yameŖ_üzerinde bōle yameŖ. yameçte bōle mezeriġ.. bayā mezer.
67 mezeriġ_üstündi.. bēlinden_üs yanı vā, alt yanı yoŖ. bōle oturuyo urda. toprakTa.
68 toprān_çinde oturuyo ōrda bōle baġırıyo iŖTe bizē dōru. biz de bōle ġarŖıdayız depede. **EB:**
69 **Ne diye baġırıyor? Yİ:** dō dēye baġırıyor. **x:** gelmēġ mi dēyo Ŗı hayvanlara? **Yİ:** bilmēyoŖ Ŗu
70 davāllāımız_ōrlāra varıyo, davāllā mezārleġ_çinde. e biz çok ġorŖTuŖ emme hiç de
71 ilgilenen_olmadı. inanmadılā. inanan_olmadı. **EB: Ninenin adı ne? x:** yadiġar ilkin. **EB:**
72 **YaŖ? Seksen? Yİ:** seksen. otuz_üŖ dō_umlu. otuz_üç dō_umlu seksendir_ōssen. **EB: Okul**
73 **okudunuz mu nene? Yİ:** üç seni ġitTik. bi Tā ġelsiġ Ŗe_ādetnāmesini verin demiŖ_ōretmen.
74 üç sene ġitTik bi dā ġitmedim. **x:** sen Ŗimdi biliyoġ mu oŖuma yazma? **Yİ:** bilirin. üç sene
75 ġitTik. onu da yarı ġitTik yarı ġitmedik. **EB: Niye? Yİ:** iŖimiz_olurdu evde. ġitmezdik.
76 yollamazlādı. ōle ġitmezdik. çocuklāımız ġalabalıġtıġ_iŖte, ōnden sonġan. dōrt beŖ tāne
77 olunca evdē. annelēmiz tarlayı ġidinci biz di çocuk baġādık, ufaŖlara. sōġadan borayı ġelince
78 oldu bi ġız bi ōlan. annem ġelince bi ġız bi ōlan_oldu. unnarı baġardıġ_iŖte. ... /.../ **EB:**
79 **Ŗimdi komŖuluk var mı? Yİ:** bağ birbirimize.. dün benim ġüççük ġelin vardı. ġitTilē āŖama.
80 bunun dı misāfirleri vardı ġini. bōlü né bulursa. hemen. bu telefon_açıveri, benim ġelin ġelir
81 bunun yimēni yapTı, hazırlamıŖ, massıyı ġuruvemiŖ, hazırlayıvemiŖ yimēni, ġeldi eve.
82 yaŖın_olunca. birbirimizi ōli idāre ederiz. birbirimizi idāri ideriz_ōle. yapan yapıyo iŖTe
83 canım. her bir inŖan ġüvenir de baġı eviġ_anātarını teslim_ıdēr mi? u ġüvenene. birbirimize.
84 /.../ **Yİ:** biz_ōlü durameyis. birbirini.. tarlādan ġelcek diye birbirimizi bekleriz bōle.

MİHALIÇCIK - Akçaören

Kaynak kişi : Şenay Yıldız, 53, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hayatı, Çamaşır yıkama, Kış hazırlıkları

1 **SGA: Yenge hanım adın ne? ŞY:** şenay_yıldızS. **SGA: Şenay abla kaç yaşındasın? ŞY:** ellî_üç
2 yaşındayım. **SGA: Okula gittin mi? ŞY:** Kittim. **SGA: Burada mı gittin okula? ŞY:** burdı
3 Kittim. **SGA: Doğma büyüme Akçaörenlisin değil mi? ŞY:** evet. **SGA: Buradaki köy hayatını**
4 **anlatır mısın? Sabahleyin kalkıp ne yaparsınız? ŞY:** sabālen ğahtıḡ mı biz, sabāle ḡnce
5 sabah_çezeni ğalḡā ḡnce aPdesimizi alıḡıḡ namazımızı kılarız köy yirinde. hani ḡncelikli ḡlü
6 yaparım yāni bi ben de_ıl ğoḡşu arası dı ḡle. ondan sōra ğākārıS doval olāraḡ, ucāmızı
7 ateşimizi yākārıS odunnan, mesā ānḡatcām durumdı odun ... diyem tüpleri dimiyem, köy
8 hayātı odunnan yākılır. ğavāltı türünü hazırlārız. çayımızı hazlā yir undan sōnı mallarımız
9 baḡārıS. iştı ahırdı sı.. inēmiz varısa mesilā ki hı büyükbaş hayvanımız ğüççükbaş
10 hayvanımız varısa unnarı baḡarız yāni ğahtıḡ mı. undan sona tarlıları gideriS. hayvannāmızı
11 ahırdı baḡtıḡtan sōnı, yāz günü ḡlsa tarlıları gideriz, ğış günü ḡlsa ēvde meşḡül hayvannarı
12 baḡārıS, ğış_çinde. iştı bölelikle talılānan ahıllānan ūraşıyoç_ıştı köy hayātında. **SGA:**
13 **Eskiden nasılmıştı? ŞY:** nasıl? **SGA: Eski köy hayatı nasılmıştı, mesela annenizin zamanında?**
14 **ŞY:** bizim zamānımızdı varıdı, annemiziḡ zamınındı dı varıdı, öküz mesā ki bi
15 öküzümüz_olurdu. öküzlēnen çit sürēdik. düven sürēdik. sap.. arbāynan sap çekēdik. meselā
16 kī, ḡlü hayātımız va, dırpa.. oraḡlı ekin biçēdik. sōnu sōnu dırpan çıktı. dırpanınan biçildi.
17 sōnu sōnū iştē biçer ğēldi kōmüze, böle devam_ediP gidiyo. **SGA: Hayat şimdi mi güzel**
18 **eskiden mi güzeldi? ŞY:** eskiden zor. İsan gücüyne olan bi_şeydi. şinci moturla,
19 traktörlēnen dimiş biçellēnen, şinci ğolāy meselā ki. **x:** ğolay dı sālıḡ yok. eskiden
20 annelerimiz, babalarımız hani çalışıp çok çalışıyorlarımıştı ama sālıḡlıymıştı. ama şindī
21 her_şi rahat ama sālıḡ yok. **ŞY:** hayvansal yālā ğullanıyoç meselā tā da ğullanıyoç
22 yo_urttan, peynirden hē, tavūmuzdan yımırtamızı alıyoç inēmizden pēnirimizi, yā_ımıza,
23 yo_urdumuza, tārınamıza hep sālıḡlı ğullanıyoç şükür gini. eski ğünnēden gini iyi bu ğünne
24 di iyi di eskiden tā iyi biSÇe sālıḡça. **SGA: Eskiden köyler çok neşeli diyorlar, öyle mi? ŞY:**
25 **ğalabalıdın. eskiden şe_irē_akım yō_udun. şe_irē_akımı yōḡcū kōdü yetişenne kōdü**
26 **ğaldıḡ biS hep meselā ki. sāyḡı varıdı, büyü küçü dōru. u sāyḡımız varıdı. unuḡ_üçün**

27 neşelidik, neşeli duruyōduđ. ğorğuyōduđ bŷyŷkden sayğımızı.. **x:** ğōņşular_arasını millet
28 sōhbet ğok deriņdi yāni, ŷimdi yōğ. **SGA: Eskiden siz gelin olup kayınvalidenizin yanına mı**
29 **geldiniz? ŷY:** evet. ğayınvaldemiz.. **SGA: Nasıldı gelin-kayınvalide ilişkileriniz? ŷY:**
30 ğok_ēyīdik. ğok_eyidik, anne ğız gibiyidik. ğok_eyīdik. ğayınvālidem ğayıntam varıdın,
31 ğayınnamıņ ğayıntamıņ_anası buvası varıdın. āblamlı ēltiydim, odānıņ birine o, dōrt ğōz oda
32 dōrt hāneyidik. ğok_ēyīdik. yāni ēyīdik. yāni sayğımız_ŷzeri ēyīdik geğim hālimiS. **SGA:**
33 **Kayınvalideye sayğı nasıl oluyordu? ŷY:** ğayınvāldem sayğı nası olğak canım, ŷinci ğapıdan
34 ğayınnam girdi mi toplanıyōduđ, ğayıntam girdi mi toplanıyōduđ yāni kendimiSĞi yāni bi
35 sayğımız ğağıyo bi yir viriyōduđ. undan sōrŷ o yimek ŷēsini felaņ hiş biz yapıyōduđ.
36 yimekleri sofraları ğoyup Ğaldırıyōduđ. mesā bulaşık tŷrleri hep kendimiz yığıyoduğ.
37 ğayınmaya sayğımız varıdı. ğayınnam bi iş buyurdu mu itirazımız yoktu. ŷunu yap didi mi
38 itirazımız yoktu, yapıyōduđ. **x:** ŷinTiki gelinneri bi seFer buyurulur_ğikinciye buyrulmaS.
39 **SGA: ŷimdi siz yapacaksınız gelinliği. ŷY:** yapıyōz da. tā dōrusu yapıyoz. gelinner sāt ondı
40 ğāğıyo, ğavaltı ğoyŷyoz gelin ğāğcağ diye beklēyoS. ŷncŷden mes.. **x:** ğıS geliniņ duyağ nē
41 ŷlŷ.. **ŷY:** duysun, gelinnemiņ_ğikisi di duysun. yō, hep gelinner bōle yāni hinciki.. ben
42 gelinnemi ğıyaslameyom. benim gelinnēm ēyi ŷŷkŷr, ŷlŷ dimeyon da, eskisi gibi de_ıl ŷinci
43 yāni. **x:** eskiden mu_abbet varıdı sayğı varıdı. sayğı ğok bŷyŷk sayğı varıdı_ani
44 bŷyŷklerimizden.. ama ŷimdi kendi ğocuklarımızdı eveli baştan sayğı, kendi ğocuklarımızda.
45 **SGA: Doğru. x:** dōru de_mi? **SGA: Doğru tabi, ğocuktan, doğru. x:** hindi gelinnēmiz_ōsuņ,
46 ŷlannāmız ğızlāmız o.. gelin bacağ bacā ğatıp dı oturuyoĻā. biz nērde ğayınnalān ğayıntalān
47 yanında ŷle ŷi. iki diziniņ_ŷstŷne oturuğ. **ŷY:** ŷyleydi tabi. unnā ilēde oturuğu biz giride
48 oturuğ. ileri geğmēyoduđ yani ŷnnēni kesip Te. ŷledik. **SGA: Bu senin torunun mu? ŷY:**
49 torunun. **SGA: Adı ne? ŷY:** furğan. **SGA: Kim koydu adını? ŷY:** bobası. bobası hoca
50 sorğunda. ğōmlekği kōv_ıya ya. ğōmlekği kōvŷ. **SGA: Eskiden isimleri babalar koymuyordu**
51 **ama değil mi? Kim koyuyordu? ŷY:** ēbēlē, dēdēlē. hincik ēskiden ebe.. bobannenini_adı
52 ēbēdi. dēdē dēdēdir ğini de ŷlēdi meselā ŷinci ēbē diniyōdun dēdē diniyōdu. ŷinci annane,
53 bobanne yāni ğocukla ŷle yeņi iřēsinde. esKiden bizim ... ēbē dēdē dēyōdu.

54 **SGA: Kōye su ne zaman geldi? ŷY:** valla se.. kōyŷ bizim ŷu işme suyu sekīsen ğağtı ğēldi?
55 seksen dōrt seksen bēř civārı he. sekseni geğik yıllādı. **SGA: Ondan ŷnce ne yapıyordunuz?**
56 **ŷY:** u ğēřmēde elimizden ğekiyōduđ. kōy_ortasındaki ğēřmēde elimizden ğekiyoduğ suya,
57 su ğaplarınan, destilēnen bidonnānan. evlēde su yoğudu. işti seksen bēř sırlāndı kōvŷ depō
58 yapıldı su ğēldi hinci evimizdi ra_atlığla. **SGA: Ğamaşırları nasıl yıkıyordunuz? ŷY:**
59 ğamařırhānedi yīkeyyōduđ. kōs_ŷstŷnŷ bōl dōřeyyōduđ. deperekden yīkeyyōduđ. kil
60 dōkŷyōduđ. sabun, kil, mesilā omo, ŷle u_tŷr ğullanıyōduđ. **SGA: Suyu nasıl ısıtıyordunuz?**

61 **ŞY:** suyu kázan guruyōduđ. çamaşırhānedi ğazan guruyōduđ. ğazanın içini suyunan ğayna..
62 ısıdıyoduğ ılıdıyoduğ ōle yıkeyyōduđ. kōsü dōşüyōduđ, tokášleyyōduđ. ōlelikli yıkeyyōduđ
63 yānē. şinci.. **SGA: Kili nereden buluyordunuz?** **ŞY:** kilī mi_alıçıñ bī killik_kōvünden
64 getiriyōduđ. ğamyonnānan geliyōdu, satıyōlādı köy_çinde, alıyoduğ. **SGA: Güzel**
65 **temizliyordu değil mi?** **ŞY:** çok güzel, sālıklı kōkuyōdun. güzel yāni yımışak tutuyodu
66 çamaşırımızā. **SGA: Yumuşatıcıya falan hiç gerek yok.** **ŞY:** yok yok çün çok yumuşak
67 çamaşır yapıyodu. çamaşır killēyōduđ içini omo ğataraĶtan. **SGA: Çocukları nasıl**
68 **yıkıyordunuz o zamanlar?** **ŞY:** hē çocukları iliyende.. **SGA: Taşıma suyla mı?** **ŞY:** taşımā
69 suyınāñ évde ısıdıyōduđ. mesilā yidek, zobalāmızıñ_üstünde yideK_oluyōdu. biliyō
70 musuñuz atıĶ u yidek Sobalāñ_üstünde yidēmiz oluyōdu. tasınan_alıP ılışdırıP ğoğuları,
71 bebekleri iliyennēde yıkeyyoduğ. yidēmiz_oluyōdun yanē. tēñekiden yideklē oluyōdu, yanı
72 satılan bi yideyne zobı_üstünde ısıdılan su. **SGA: Kazan gibi bir şey mi?** **ŞY:** kázan gibi he.
73 Kázan gibi zobanın borusunu geçiyōdu şōle, zobanın_üstünđe gü_üm gibi gūmiynen ōle
74 ısıdıP yıķēyoduđ. **SGA: Şimdi daha kolay değil mi?** **ŞY:** şinci çok ğoláy canım. şoPbeni olan
75 şoPbeni va, güneş_enerjisiñnen_ıııııııı yaz günündē enerjilēmiz va zo.. evlēñ_üstünde. ğış
76 günündū ğan.. şē ğazannarı va, bayyō ğazannarı vā, odunnañ yaķıyoz gine. kōdü nāpcız?

77 **SGA: Odunu ormandan mı alıyorsunuz?** **ŞY:** ōrmandan_alıyoS. odun_emr.. orman kö_ü
78 oluncu ormancılā káşım_ayındı üş dōrt gün bi odun_emri viriyōlā, tıraĶtōlēnen gidip
79 getiriyōS_ıııııııı odun_emri senēden_senē. **SGA: Sırf odun mu yakıyorsunuz?** **ŞY:** sırf odun
80 yaķarıS. **SGA: Kömür yok.** **ŞY:** kömür yok. **SGA: Yetiyor mu? Isıtıyor mu?** **ŞY:** ısıtır, ısıdır.
81 yō, ısınyoz meşē odunnānañ ısınyoS yāni ğovalı zobulār meşē odunnānañ_ıııııııı. x: çok
82 mādur yaşlı olanna devlet taraFından biĶaş kişiyē kömür verirle. **SGA: Ama kömürün işi**
83 **daha zor oduna göre.** **ŞY:** zo.. odun ğoláy bize. he odun ğoláy. alışgın_öldümüza odun ğoláy.
84 ekmekleri odunnan bişiriyōS sac_üsdünde. ekmek mi canın_ıııııııı yoksa? **SGA: Bazlamaç**
85 **yapıyorsunuz.** **ŞY:** hē, bazamaş pişiriz. bazlamaş pişiriz yāni Pitti mi. dolapları ğuyuyoz,
86 donduruculara. undan sōna Pitti mi kendimiz yūryoz pişiriyoz. **SGA: Dışarıdan ekmek**
87 **almıyorsunuz değil mi?** **ŞY:** yo. almáyıS. yitiremedimiz vaķıtlā alıyoS. işimiz çoğ_öldü
88 vaķıtlā, yitireme.. **SGA: Buraya bakkal mı geliyor?** **ŞY:** baķkal geliyo. perşembeden
89 perşembē satıcı geliyo. undağ alıyoz. de_ıııııııı bazarı gidiyoz mi_alıçık bazarına, nallıhan
90 bazarını gidiyoz. çıkıyoS ullādan getittiriyōS. gidiyoz getiriyoz, getittiriyōS. ōleliklē geçim
91 sālēyoz. **SGA: Ama güzel güzel kendiniz pişiriyorsunuz.** **ŞY:** tabi kendimiz pişiriyoz canım.
92 zebzēyi kēndimiz yaparız. mesēlā ki patitiS, fasilye, sovan, domatiS, böber. bu tūr şēleri hep
93 kendimiz yetiştiriyoz yapıyoS. unnānan geçim sālēyoz. **SGA: Kış için mi saklıyorsunuz**
94 **onları?** **ŞY:** Kış_ıııııı dı sakleyoz dolapları Ķuruduyoz, böbellere.. böbellē ōle. dolmalık yani

95 yaşını dı ğuyuyoz dondurucuları bölü de ğurutuyoz yāni hani. bölölükde.. x: içini boşaldıP öle
96 poşetlerin içine ğuyup ben öle ğöyuyom. **SGA: Bir tane bir tane koyup donduruyorsunuz.**
97 x: bi tane de il. **ŞY: bi torbayā dölduruyoz. bi kilō ğadār torbayā dölduruyoz, ğuyuyoz.**
98 bi şe olmēyo. tabi birbirini soğuyoz yanē ğalabalıK olmasın diye. ölelikle oluyo. **SGA:**
99 **Nasıl çıkartıyorsunuz? ŞY: ğoyulduğ mu Saten lanğır lunğur çıkıyo. x: biraS kibar ol ğıS.**
100 **SGA: Yok, kibar olmayın. Normal söyleyin. ŞY: ne va köy yiri bu, kibar olsam napcek**
101 **yāni? tabi kō hayātı dē mi? tā va mı sorcān soru? başKı vā mı sorucağ bi şeyin? SGA?**
102 **Tamam,bu kadar. Teşekkür ederim. Hakkınızı helal edin.**

MİHALIÇCIK - Aydınlar

Kaynak kişi : Şükriye Akyüz, 69, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Hastalık, Kış hazırlıkları

1 **ŞA:** deyneklēnen gezerin. ēvinēn para şōle ēyiñ_ışlēnde gezerin temizlīmi nē yapamān. para
2 ānca ayaklāmı ... ğurtarısam. **SGA:** Ne zaman oldun ameliyat? **ŞA:** iki bıçık sene ōldum.
3 mayıs gelirse üş sene ōlcam. **SGA:** Zor mu oldu ameliyat? **ŞA:** e üş seFer_ōldum be āynı
4 yerden. āynı ğalçamdan_üş seFer_ōldum bir_ayın_ıçindi. **SGA:** Niye ki? **ŞA:** bilmiyom
5 ğuzum dek gelmedi işde. ameliyed_ıTdilēr dutmadı iTdilē dutmadı soñ zaman_üçüncüdō
6 duttu da bu seFē de siñir miñir mi bālandı barmaqlāmı çekdi hayām.
7 burden_ameliyet_oldum burda bi_şī yok çok şükür hayāma gēldi barmaqlām şoyleyib
8 şoyle du.. duruverü böyle durdu muydu yüzü ğapaK gidiyum. **SGA:** Teyzeciğim adın ne?
9 **ŞA:** şukriye. **SGA:** Soyadın? **ŞA:** akyüz. **SGA:** Kaç yaşındasın teyzeciğim? **ŞA:** vallā bēn ğırk
10 dōrt do_umnuyun heral ātmış doğuz.

11 **SGA:** Genç yaşta takmışlar protezi. **ŞA:** işdi pırtez dağdılar_emme nē biliyñ nası ōldū?
12 **SGA:** Düştün mü ağrı mı vardı? **ŞA:** he bēn şurdağı göçüg_evlē bizim_ıdi böyle bū bu ğada
13 yümsek balkondan bi yire düşdüydüm. yere düşdüydüm bōle zamannan ben rahatsızlāndım
14 zamannan rahatsızlāndım soñ zaman soñ zaman beni şītTi ğızım ben bölü bölü itmiye
15 duydum ārı yapmıya durdu. unnan sōna hora geçirmede neriye gitTiysem nerden düşdüñ didi
16 doğdullā nēriye gitTiysem Filmi çeken nerden düşdüñ didi. eñ soñunda bursada gün_āldığ.
17 ne u ünüvesteniñ_adı ōlum_urda ameliyet_olcādığ bi senelig gün virdilē ba_a. va ōlan
18 ğardaşım varıdı urdān geri geldim_eskişerde ömer bēy ümüt sālıkda ömer günēy di ona
19 vadım duramadım. bü_öz de on beş gün_ōldum ameliyet_oldum bursadan televun geldi
20 sırağ geldi gelir misin? siz bana bi senelig sıra virdiñiz ben duramadım_ōldum. dēy u da
21 bōle oldu işde ğızım hanī ōle bi şiy_ışdi nāpacīñ? **SGA:** Üç kere mi oldun yani? **ŞA:** üş kere.
22 üş kere. eyiyiz bağam_ışdi kendi kendimiz dediyneñ dedeniñ biraz ğulağları a_ır para u sert
23 ğonuşur. dedeniñ para ğulağları a_ır serT ğonuşur_ışdi günümüz geçiyor gidiyor. **SGA:**
24 **Peki balkondan nasıl düştün?** **ŞA:** tāhta boşluğ. tāta deyincī bidonnar_atı asılıydı. bidon
25 lāzım_oldu bōle yığamışın_uruya āsmışın. bidonu āldımı biliyon da yere nasi indimi
26 bilmiyon. /.../ **SGA:** Kaydetmemiz gerekiyor unutturuz. **ŞA:** tabī. şindī şiler çığdı ya işde ne

27 alırsa alıyo aldıyi yerde ğalıyo şeysi. **SGA: Şu kapıyı da kapatayım amcaların sesi çok**
28 **geliyor. ŞA:** ğapat baķam bi éviñ_işlēni toplıyamadım heP_ōyle. ... yardımcı olursa. çoĶ
29 çekdim ğızım çoĶ. üş sever_amelıyat beni bayā assatTı. işde bu ayaĝ şış. ayaĝ şış bōle ...
30 devletde bi ortopedi şeye gitdim. bōle oluyom ben nası olcan diye. u da didi kime
31 ameliyet_olursañ una git didi. **SGA: Ona gittin mi tekrar? ŞA:** gitdim. pilim çekdi şē yapTı.
32 iyī dedī düzelir dedi ama doĶdor bēy ben sāte gide.. çıkarķan sōledim didim. ayām bi
33 hoş_oldu. Saten_urda filimi şitti taburcu yapıyo doĶTur bē diğim ben gidiyun_ama diğim
34 ayām bi hoş gine didim. düzelir düzelir didi. ķonturola gitTim ğızım ğinē düzelmedi işde bu
35 bōle hinci barmaĶlām şōle itTi miydi tökezediyor_ayā yāni yürüken deyneklēm_olmaSa
36 sürtünüb gitcen. u ğün sobadā yimeg yapıdım yimē burıya getirin dirken nası mutfan
37 ğapısında ayaĝ bōle itTi iyer bu ğapı açık_olub dı urıya kendimi bōle bāımı dayamıydım
38 ğāli dōĶuldüne de yimē_ēñ ğayırmadım dı zāten tozunu alamıyōm bi de yimeg dōkülüse
39 nası paĶlıycān diye ona şiy yapıdım a ğadı ğayırdım. mistaFa da diyo ki anne diyo niye ōle
40 üzüldüğ kendi kendi dōküle.. ōlum dōĶuldüne de ğayırmadım dōkülmedi ğerçi ama didim
41 nası paĶlıycāma nası temizlicēme yālı şey. biliyosuñ yālar bi yeri deydi miydi çıĶma bilmēz.
42 unuñ_için_işdi ōle yani para sorunun_ımār ğızım. iyīyiz baķam hindi işdi dedeninen
43 ğışın_ōlanıñ yanına gidiyoz zāten şehirde duruyoz. yazın bahardı geliyoz dediği ullardı
44 durduramıyoS. beni di ğa éve ğapıyorsuñuz diye halbuki ēyimiz şirin bi yerdē ōli ğapalı
45 apartman diyil_amma ille dedēñ şitmiyoru. yanī ūlū sevmiyoru. geşler_iş_ıcābı gidip di
46 ullara yerleşiyor. e adam atmış yetmiş yaşından sō şe_ıre götTüğ müydū anca bi cāmiye
47 gidiP geliyor cāmide de kimsiylen_ilgilenemiyon diyor hep yabancı diyuru. ordan dönüb
48 geliyor_işdi ōle ğünümüz geçiyo yāyırım nabcāñ? sālīg_ōsun işde. hāvā serinnerse gine
49 gitcēz. ğorķuma dişlēmi de yapıdramadım şurda bi dişim ğāldı laf ğonuşurķan biri bi yanna
50 gider biri bi yanna gidē. **SGA: Doktordan mı korkuyorsun artık? ŞA:** doĶdurdan da
51 ğorķmuyon ğızım da bōle diş daķınannır yanımda āzından çıkarıyu temizlime yapıyuru. tabā
52 çanā ıslıyuru bi şīler yapōr ben_ınnarı gördüm_ımü sanki içimden bi şiy geliyoru hacaba
53 ölçu vıremezsem olan da mı ğaybide yi dōküldü dōküldü bi bu diş ğādı ğaıtında iki çürük va.
54 gidince daķdıram dır_olan ne bilin_olum ölçüyü dek vırebilirmen hani a_ızmı ğalıb
55 ğuyuncā ğu_zaman dek vıremeSsem hacab nası olur kü diyon ğışde nābcan? ... **SGA:**
56 **Eskiden bu köyde hayat nasılmıştı? ŞA:** vallā yesgiden ğızım kōde hayātımız çoğ güzeldi.
57 mallarımız vardı ğoyun_ōsuñ geçi ōsuñ ineg_ōsuñ meselā iveli çüvti öküzlēnen atlan
58 sürülürdü ōle ōsuñ heb ğara ğuvvetinen çalışıyoduĶ. harmannarı bōle elinen biçiyollādı
59 ekinniri. undan sōna bişdikden sō harmana topluyollārdı. öküzlēnen düven sür baķam sür
60 baķam düven onđan sōna yāmr yağıcı topluyoduĶ yāmr gitTi mi şidiyoduĶ. yō valla da

61 esgiden bu hayaT daha mı iyīdi diyon ben. hinci ekinneri biçer biçiyor hārmanı biçer
62 ğaldırıyu gelib hazır giriyoru insannardı hayaT ğalmıyu. iyan_ōsun insannarda hayaT
63 ğalmadı. esgiden yāni bi dā mı iyīydi ne biliyin. buyur. bu da ēltim mutTariğ hanımı.
64 mutTariğ hanımı ēltim_u da. /.../

65 **SGA: Teyzeciğim kışlık ne yaparsınız siz? ŞA:** vallā ğızım ğışlığ yēsgiden_ışdı yaz_oldu
66 muydu bahçelere ekiyoduğ kendimiz. fasilleleri meselā yeşil ğuruduyōrdun. yeşil_olmaSsā
67 iç_oluyōdu iş fasille diyi yapıyoduğ. beyaz fasille ğuru fasille işi. patetis_ekiyodun. gine
68 şindi di aynen yapıyoz da patetisi şindi bi böceg dadandı domatisleri bile durdurmuyur_u
69 böcek. bigaş senedir bayā patetiS_ekmiyoz_ama gine dēdeğnen bāçeyi yapıyoz yāni ğışlığ
70 işi yapıyoz. undan sōna da biz_ōle ğarişık tarna yapmıyoz biz meselā yazdan tārna
71 yapıyoduğ sāde yo_urt, tuz, un. ağşamdan yo_urdunu tuzunu torbada süzdürdükTen sōna
72 yo_urdunu südü şisini tuzunu ğatıyōduğ ğarişdırıb yu_ruyuduğ hamır mayalār gibi ... u
73 zabā ğada duruyodu. zabān gine bi ğāşık ya süyünen ya südünen_u yalabuduyuduğ
74 dammaşlara dōküb ğurudub ğışlıĴ yapıyuduĴ bi çarşaFlara ŝidib di. e hīn hinci gine āynı
75 yapıyoz. maĴārna yapıyoduĴ meselā. ğıyma maĴarĴna yımirtalı meselā yımirtıyı ğıriyoduĴ
76 ğaş yımirta ğırāsaĴ_una göre avcımızınan bōle köv_adeti. meselā burıya on yımirta mı
77 ğırdıĴ avcınınan bōlü on yum.. avıç_u alıyuduĴ u yımirtıyı süyunan_oluyoduĴ
78 āldı_ıĴ_u ğatıca yu_ruru. bāzıları ōle yazıb ğurutuyomuş biS yassāşda hāşlıyōrduğ eyce
79 pişirmeden. eycē pişirmeden ğoĴulu oluyordu hem de. hāşlıyoduğ. unu dı ince ince ğıyıb
80 ğurudub ğışlıĴ yapıyoduĴ_ışdı ōle ğış şi şimizi ōle ēr ērzāmızı düzüyuduğ. hinci gine āynı
81 ōle yapıyurun meselā. āynı gine yapıyoS hāşlıyoz, ğıyıyoz. bübēr uyuyon patıcanı ya ōy ya
82 ōle ğuruduyuz ōle gine āynı āynı sürüp geliyuru. fasillemiz_olursa işidiyon.
83 domatislerimiz_oldu muydu fazlaca salça yapıyon. bu sene ben bi şiy yapamadım pōle iki üş
84 ğavanoza bıraz domatisi geçirdim acik ğoyurek ekmek damcaĴ ğada olduĴca Ĵonsēve
85 ŝişelēne ğapatTım iki üş ... ōle bi yapdım. baĴam nası olcaĴ_acıĴ da tuz ğatTım. e ōle bi
86 şiler yapıyon ğışlıĴ_ışdı hani evelden ğördü_ün_adetlēĴi yapıyoĴ ğızım. **SGA: SaĴol**
87 **teyzeciğim. AĴzına saĴlık. Allah razı olsun. Hakkımı helal et. ŞA:** yō bi şiy di_ı yavrım
88 nolacaĴ ki ōyle işiyden ōsun varsın sizler bizi bōlü ŝitmişinĴ biznē şi yapacaz tabi ...
89 ānmışinĴ. **SGA: Bir de dua et bize. ŞA:** hē allah_ıŝinĴi ras gessin tabī. allah_ıŝinĴi ras
90 gessin. çoluĴ çocuĴ_evlīseĴiz çoluĴuza çocuĴuza uzun_ōmürler virsin. hayıllı ğapılar
91 yazılar yazsın. nāpacaz_ışdı ōlü ğünümüz geçiyu.

MİHALIÇCIK - Beyköy

Kaynak kişi : Mehmet Emin Güngör, 69, İlkokul; Sevim Güngör, 60, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru, Ferdi Bozkurt
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Madencilik, Düğün, Adetler, Köyün tarihi, Pekmez yapımı

- 1 /.../ **SG:** bāçeden gēldiK dē biz kırımızinen pasımızinan. ğusura bakmañ ya. /.../ **MEG:**
2 meselā düün yabdıK. o üç yüz lira sona asgerdin geldiKden sona atmış dokuzdı evlendi
3 meñ. şim bakKal hasan dēye biri vārdı urda esnafdı. beşaltı dene esnaf vārdı. yazar ā bē cē
4 davulcu parası kipridine ğadā būdün düünüñ masravını yapar adam, esnaf adam, hepsini
5 yazañ veriñ. āltını gümüşü davılcı parası bilmem dömbeKcisi. sen onu ordan ödeñ. bi de
6 dedimiz gibi u dokuzonon bir kişī besliyoşuñ o māşınan. onu annatıyom. işTe okuyan var
7 tabī, u öretmen okulundo okuyan vār, kimisi askerdi. öle yetēđdi. /.../ **EB: Abi sizin adınız**
8 **neydi?** **MEG:** mehmed emin. **EB: Soyadınız?** **MEG:** güngör. **EB: Yaşınız?** **MEG:** yaş atmış
9 doKuz, yetmişe gediyoş işTe. **EB: İlkokul mezunusunuz. Daha sonra okudunuz mu?** **MEG:**
10 okuyamadık ki. ilkoKuldā işTe u zāman dāvar mıvar vardı. unnarı şe yaptık. sonra urda
11 mādene girinci kavaK kıromdı biñ ī biñ kūsür kişi vardı. **EB: Şimdi niye o kadar düştü sayı?**
12 **MEG:** şimdī şey goydular urāya māzotlu doldurucular kuydular, kēpçeler. veriñ..
13 veriñ altında ğasasınıñ, işti ğasa deriz biz güvennik şīsini insannar şe yapar işTi delik
14 delinir lāam patlar u kepçi dölduru götürü ollu a atā. esgiden vağonnā falan filāndı. tabi
15 bu ordı dā ī aKşāma ğadar onuñ çıkardı ğazıñ içinde çalıyoş, o dinamidiñ
16 minamidiñ atılan şesi āyrı. aKşāma ğada u makine veriñ altındı tabī. hep öle işTe. şimdī
17 meselā kömürlēde benim yirmī beş sene bu eski kömürdü şantiye şefli yaptım. u zıman
18 el arabasıyla çalışılırdı. şimdi bant ve kōnveyır deriS, zincirli. dönüP üretimi onnar yapıyola
19 işti şimdī. unnar da çalışiyollā tabi bunnāñkı tā büyük. /.../
- 20 **MEG:** öle yaşam devām etdi. şindi gēldik işti hanımınan burda. arım, bi seKizon arım
21 va. işti on bizim ö suyu çekilinci şindi yer altından su veriyoru. şey, tērmik adulārya.
22 müdürlē falan heP aħbābımıS, bazı bārişırız su gelmez işti neyē gelmedi neyē gitmedi
23 dēye. bī. ölumuñ biri örda işTi şeye bakıyor u da, müdürleriñ yanındı alışvirişi o bakıyō.
24 bugün ankarada gine heralda. gece gündüz girer çıkarım ben, kendi iş yerim gibi hepsi tanır.
25 yaşam öle devam etTi. /.../ **EB: Sizin adınız neydi teyze?** **SG:** sevim. **EB: Sevim?** **SG:**
26 sevim güngör. **EB: Yaşınız?** **SG:** atmış. **EB: Okul okudunuz mu?** **SG:** ilkoKulu oKudum. beşe

27 ğada oğudum. **MEG:** sekören köğünden. **SG:** sekĩ_örenden buráyá gelin getirdilē. **EB: Sizin**
28 **düğününüz nası oldu?** **SG:** biSim dü_ünnerimiz_ıyi olurdü. çoğ güzel yürürdü her şey_ıyi
29 yapılırdı. üş dörT gün davıl çalınĩdi kö_ümüzde. beni görmüş, sörmuş, soruşturmüş_aldı
30 işTe. **MEG:** hiş di görmedim yā. **SG:** görmedim der. **MEG:** işTi ō dedimiz_ō baĖĖal hasan
31 dēye bunun bobasıynan dĩ şey ī doslukĖarı vārmış. bizinen di dostudu. gelirken
32 gidērken_ışTi biz de asker.. asgerden geldik ya ğız_arıyóllár bizim haberimiz yok.
33 sekĩ_örenden ğız bulduğ dedilē iyi dediK biz di. öle görme mörme yok. **FD: Orası da**
34 **Manav değil mi?** **MEG:** hı? **FD: Sekiören de Manav köyü değil mi?** **MEG:** manav kö_ü hē.
35 **SG:** u dā mi_alıçı_a bālı. da sekören ğalabalığ bura gibi di_ıl. burā üş bēş hāne ğaldı çoğ
36 ğalabalığ bizim kö_ümüS. māyenēda görüştük_ışti tā māyeniye ğada hiş görmediK ne o
37 Peni gördü ne ben_onu gördüm. **EB: Sekiören'le bu köy arasında fark var mı teyze?** **SG:** bura
38 tehneyĩdi ōle fazla ğalabalığ yokTu bizim_urası ğalabalĩdi tabi heP burası yabancı ğeldi tabi
39 ne de ōsa ilk başlādā. tanımyoğ kimsiyi ōrda hep kendi şeyiğdi, çevreğ yağın heb. **EB:**
40 **Burada başka farklı bir şey var mı? Komşuluk, akrabalık, yemekler...** **SG:** Ėomşuluk Ta iyĩ.
41 Ėomşulukları iyi. tabi iyi herkiş sāyĖı duyalıladı yēnge diye şē yapalıladı. herkiş çoğ sevērdi.
42 ama şimdi kimse ğalmadı. bitTi.

43 **FD: Orayla buranın yemekleri aynı mı?** **SG:** āynı. āynı yēmeyimiS hiş de_ışmedi. **MEG:** bu
44 yöre āynı ya. tabi, kültür_āynı. **EB: Düğünlerde ne yemek yapıyordunuz teyze?** **SG:** bizim
45 kö_ümüzdü ēĖ çoğ pilaf. pilaf yēmeyi çoğ mēşşurudu. pilaf verilirdi. el yemē_e de
46 yapılıyōdu da pilaf devamnı dökülürdü. perşembe gün bi başlardı. **EB: Sadece pilav mı?**
47 **Başka?** **SG:** yemek, el yemē_e yapıyóllā eviğ_ışinde olannā. **EB: Neler yaparlardı mesela?**
48 **SG:** dolmā, çorba yapalılar, ēt boludu. ēt bol. ĖiĖe yapalıla bağ dü_ün yapsınar hemen pilaf
49 dökeller pilaf dökülüllē. **EB: Etlı pilav mı yoksa normal pilav mı?** **SG:** ētlı pilav. ētlı pilaF
50 husisĩ bölü büyük tavalar_almışlar benden sōna geçen sene gördüm ben de güzel yāni
51 yemek tabağları almışla āyri āyrı. herkeSiğ_öğüne ĖuyuP Ėoyúyöllē Ėompāstosunu pilafını.
52 ayran vercēse ayran veriyo pilafığ yanĩndi. el yemē de yapılyo tabi bi haFtā ulur. **EB: Sarma**
53 **mı dolma mı? Hangisi?** **SG:** sārma. yaprağ sārmasĩ, bĩbēr dolması, onnar mēşşur. fasülle
54 bişērdi Ėuru fasülle, patetiz bişērdi işTi ōle. ēt yemeyi yapılırdı. **EB: Düğün kaç gün**
55 **sürüyordu?** **SG:** perşembi gün başlardı bizim dü_ün Künü. ā hālen_ōle. pērşembi gün başla
56 pazara ğadā pazar gün biteğ_ışte aĖşām soğa erē. **EB: Perşembe günü ne olur? O gün kına mı**
57 **olur?** **SG:** perşembi günü Tal çıĖā deriz Tal çıĖā dellē pilaf dökülür, oduna gidellē. bitün
58 Ėomşular_odunnarı getiri yığalıla ēviĖ_öğüne. dü_ün_ēvine yığalıla, Çāmiye yığalıla. Ėıza
59 Ėına yaĖcāsa Ėına yağalıla. ordan başlan_ışte Çuma gün de gelive gidive misāfilleri çalĖıcı..
60 **EB: Kına gecesi kız evinde mi olur?** **SG:** Kına gecesi Ėız_ēvindi olü. **EB: Davul falan gelir**

61 **mi yoksa kızlar kendi aralarında mı eğlenirler?** SG: tiyiplēnen. tiyiplē va kendi aralānda
62 çalallādı gızlā, ğalabalıķ. ğalabalıķ kö_jümüS. **EB: İkinci gün ne oluyordu teyze? Birinci**
63 **gün, perşembe günü kına, cuma günü ne oluyordu?** SG: cumā gün dē çalgıcılā falan gelī
64 éviñ_öñüne toplanır ğız_évi olan_éviniñ_öñünde, oynallā. çalgı çalallā ondan sōna birāz
65 dinnenmiyi gidellē_ışTi öle. **EB: Yemek mi veriyorlar tekrar?** SG: yemeK tabī veriliyō.
66 cumā gün_ağşamdan gelirdi çalgı.. çalgıcılā. **EB: Cumartesi?** SG: cumārtisi gün dē çiyiz
67 serilirdi çiyiz dērdik. çiyiz sererdik u çiyizi gelirdi çalgıcılā orda éviñ_öñünde oynādı.
68 soPbet édellēdi. gızlā otū oynallādı toplanılādı heP bi sürü ğız, her yēr ğızıdı bizim_ura,
69 çoK ğalabalādı. **MEG:** köylerin deliğanlı başğannarı olurdu. **SG:** başğannarı da vārdı tabi
70 ğızlāñ dı başğanı vārdı erkeklēñ de. **EB: Başkanlar ne yapardı?** SG: başğannā yönetirdi.
71 bö_jün āyşegili yeme_e gitÇēz yarın fatmagile gitÇez, şimdi bi sāt sōna ğuruyemiş yimiye
72 gitÇēz filana. u da unnarı yönetirdi öle. biri di çeyizi beklērdi. **MEG:** deliğanı başğanı,
73 deliğanı başğanı u kö_jün şēsiydi. deliğanı başğanı meselā dü_jünnēdi bayramnarda çoK
74 sayğılı. meselā birisi bi huzursuzluğ yāpsıñ gidip şunu götürüñ len dedi mi tamam bitTi unu
75 alır ğētürülē bi Tā soķup soķmazlādı u derne_e. öle işgi mişgi olu içerlē biri aşırı öle
76 ra_atsız_edici bi şiy_oldu mu alıñ gidüñ götürüñ bunu dedi mi götürülēdi. çoK sayılırdı
77 u_zıman, deliğanı başğanı oranıñ şēysīdi. **FB: Neye göre seçiyorlardı peki?** **MEG:** kendi
78 aralānda seçiyōrlādı meselā āmet sen deliğanı başğansıñ dēye öle oy ğullanma yoK
79 deliğanı başğanı oluyodu. **FB: Kimin bileği güçlüyse o mu oluyor?** **MEB:** bilē.. bilēden çoK
80 şē birāz dı sözü geçen_olurdu tabī aÇık da. **EB: İtibarlı yani.** **MEB:** itibarlı olan, iñsannarı
81 seven gine öle ğavgacı ğürültücü di_jil de. çoK güzeldi. **EB: Kız başkanı nasıl seçilirdi teyze?**
82 **SG:** ğız başğanı dā aramızda seçēdik kendi aramızda biS. o da kendi aramızda yapādıķ.
83 fatma sen bugūn ğız başısıñ dēdīñ. gelin ğızıñ şalvallarından, elbiselerinden heP da_ıdıllādı
84 kö_jüñ_çinde olan ğızlağa, herkeş giyērdi_unu dü_jün gün. cumārtesi gün, ağşamlıñ
85 teslim_alırdı heP. u başğanıñ dı öyüdü şīsī vāzivesi. **EB: Pazar günü ne olurdu? Gelin alıcı**
86 **mı olurdu?** **SG:** pazā gün sabahTan gidilī hoÇa niĶahı ğıyılıñ, undan sonā gelini almyā
87 gidellē alıllā, olan_évine gidellē orda biraS çalgıcılā çalañ mılañ undan sonı çalgıcılār bindiri
88 yollallā. **EB: Gelin alma nasıl olurdu? Araba falan yoktu tabii, atla mı olurdu?** **SG:** esgiden_at
89 varıdı tabī, at varıdı sözüñ_öñā eşşeklē varıdı. eşşekleri dünürşülē biñerdi her yere atı
90 bulamañ kı gelin binēdi ata sadē. öle. **MEG:** damādı şēye, cāmiye götürülē, tıraş_olduķTan
91 tıraş_edellē işti çalgıynan çulğuynan. undan sōni urda imam giydirdiydi onu duvaynan.
92 cāminiñ_çinde duva édereK_imam giydirdi damatnıK_öle giyinirdi, damatnıK_uráyā
93 cāmiye gidēdi. **SG:** u pazar gün giyēdi unu cañım hī. sādıÇı olurdu yanında dāmādıñ. **EB:**
94 **Sadıçlar ne yapardı teyze?** **SG:** sādıçlā yanında sādece bulunurdu bi şiy yapmāzdı. yardımÇı

95 olur_ışTe dāmāda yardımÇı olur. **EB: Kızların yanında da sadıç gibi bir şey olur muydu? SG:**
96 olurdu. sādıç onun dı olurdu kendine göre. yaqınnāndan birini āmcasının ğızı yavut
97 tēyzesinin ğızını alırdı yanına.. **EB: Evli mi olurdu o yoksa bekar mı olurdu? SG: evli oşuñ**
98 bekār_ōsuñ. ná de_ışmēzdı. herkeş kendi sevdīne sōlerdi. **MEG: gelin geldiñ_ēvē. urayı**
99 sorsāñā. **EB: Tanımadıñın bir eve gelin geldin. Getirdiler bıraktılar seni. MEG: bu**
100 seniñ_adamıñ. **EB: Dediler. Ondan sonra ne olacak anlat bakalım. SG: gelini āldılā kōyden**
101 getirdilē aÇıK_arābayı bindirdilē beni. acıK_arābıynan şuráyā gēldim şurdā indim
102 cāminin_ōñünde ... bāşış veriyöllē tabi gelin_inmiyyō bāşış_almıyınca. **MEG: kimisi diyo**
103 işte binek veriñim kimisi bilmem ne veriñim u_ızıman mēşurdu ya in falan dēye. bizden
104 çıkıyo canım_o. **SG: ondan sōni çıkārdıñ yoqarıya dāmādı oynadıllā aşşāda, tañı tañalıladı.**
105 **EB: Saçı var mıydı? Saçı yapıyor muydunuz? SG: saçallā. ēkmeg ğavırılıladı**
106 gelin_inivirincisi. şekē da_ıdıllādı, para atallādı.

107 **MEG: bi di şey vārdı. şimdi gelin gēldi évde büyük kim vār işte büyük_ābī vār, amca vār,**
108 baba. işte ğayınna erkek şey_olmaSsa erkeklere sōlemezdi gelin bāşış ver.. müsāde etmedin
109 müddetce. ben büyü_üm ya ābıyım, veyāt da bābayım, gelin gēldi. gelin hanım benim
110 yanımdı_ķatıyetdi ğonuşmaS ki hiÇ. **SG: işāretinen. MEG: işāretinen o müsāde edeceK. bi di**
111 tamam bēn müsā.. müsāde etTim dīceK bi di bāşış verecek gelin undon sono ğonuşacağ. yoğ
112 canım geline verecek. verceK_ama ğonuşmamaK nası samıt gelin. yā. **SG: ğonuşamazdıñ**
113 ki. bubam bi ğün patır pıtır_o yanna u yanna bu ēvlēdiyiz_ışti bōle gezip durū gezip durū.
114 bu diyom bi şey_arā emme ne arār kı diyom. évde de kimsi yoğ bi ikimiz varız. sōle ğızım
115 sōle dedi. tā dedi ğonuşmıcañ_ñı bir_ay_olduñ geleli dedi. bir_aydır dedi ğonuş dedi
116 keser_arañım keser nērde? buldum getTim_eline ve.. hah_ışTe bu dedi. unđan sona
117 ğonuşTuğ. **EB: Ne kadar konuşmuyordun? MEG: yāş şeye bālı başındağı adama. oē üş beş**
118 sene ğonuşmıyan gelinner vār. tabi yā. **SG: geçemezdiñ_ileriye. geli dibinde burda otırıydin**
119 bōle. **EB: Aynı yerde yemek de mi yiyemezdin? SG: yemek yirdin. yemek yiniyodu aynı**
120 sōyriya oturulur yemek yinirdi. **MEG: ama çocuklānı sevemezsin. benim çocuklāmı annem..**
121 şē bobamıñ yanında hiç sevmedim ki. **SG: çocuklānı sevdırmezlē, çoK_ayıP dellēdi. EB:**
122 **Peki kendi çocuklarınız yanınızda torunlarınızı sevse? MEG: sevellē olur mu zor gelē mi tabi**
123 sevdıriz canım. olur mū? şey yoğ bizde meselā ben.. **SG: bizde oē yoğ. şimdi yoğ_o. biz**
124 gendimiz yapığ ama. **EB: Sayıdan mı oluyordu bunlar? MEG: tabi bi şe.. şimdi gine biz di**
125 o anēnevī gene biz devām_etTiriyoz_onu. meselā lüzumsuS_ōle ta.. tabi o mo_abbet
126 sobbetten ne gelinnē ne olannar_ölē cav cav cav cavi konuşmazlar yani. **EB: Sululuk yok**
127 **yani. MEG: yōğ sululuk yoğ. ši.. torunnā dı_ōle. hiş kimsi kimsiyi bi toğat vurmaz yāni**
128 yanniş_annaşılmasıñ_ölē ğaba güç yōğ. ama bobam dı_ōliydı ben di_ōlüyüm. ölē lafTa

129 sōledim mi otutTurum böyle gızdım mı. **SG:** herkeSiñ tabānı āyıydıķ ta benim
130 bebeklēmden_ayrı. esgiden.. /.../

131 **FD: Burası Manav köyü değil mi? MEG:** manav kövü. **FD: Kime Manav diyorsunuz siz?**

132 **MEG:** vāllā manavıñ mānasını bilmiyoS bī bizim ī dedemiS ōrdudan gelmiş. ōrdudan gēlmiş

133 ūiye yelleşmiş o dönemde molla ömer o_ızman_ışTe lahaplā molla ömer_o_ulları diye

134 geçiyō bizim lahap. boluya gēlmiş. biS soy_ı_a_acıñ_uşaķlā bilgisayarından çıkarTı gidip

135 arşivden bulamadıķ yāni şeylerini arıcaz. şeyiñ_ōrdunuñ bilmem nē kazāsından. hatTā orda

136 onnarıñ kuruluşları falan filān varımış. molla ömerin di. sonra dedem burıya bi gēlmiş

137 ēbeminen_ēvlenmiş. ēbeminen_ēvlenmiş bi tā geri gitmemiş. bobangil evde fazla

138 annatmazımıştı o_ızman dikici dillēr bu ayakğabı ustası işTe ayakğıbī falan yaparımıştı

139 burda. burda ēvlenmiş. burdo burdā kālmiş. o dönemde gadılıķ dönemi ya mesēlā bolūda bi

140 suş_ışlediñ yani biz varsayımdan ğonuşuyoS. sen eskişe_ıre gēldin. boluya atlarsañ seni

141 tutúklúyólā eskişe_ırden gelip tutúklüp götüren yok seni. suş_ışlediñ ğacıyosun. acaba

142 diyoz biz_ı zıman işTe dedem hiş bi tā gitmemiş di ğardeşlerim va şı va bu va falan filān

143 diye. bize bolululā dellēdi lahaP_olaraķ. hatıa amcamıñ mustafa boluluydu sona zihni ōldu

144 bizimki güngör_öldu soyisim_olunca. mustafa boluydu. sonra heralda tevFiK_ıamcam dı

145 di_ışTi naptī. ōlē şey_öle manav_ı manavda şöle yā yerlilere manav diyöllē. ben kārsa şe

146 yapTım. azerilere tat diyorlādı ōbürlere de tenekeme diyorlādı, yerlilere. onnar da bilmiyu

147 tenekeme ne yerliye tenekeme biSe manav diyöllē. buralar heP manav, yörük yani. yörük

148 dēken ginē şiy nērden geli.. geldimiSī pek bildimiz yok yani. **FB: Köyün kuruluşu çok eski**

149 **mi? MEG:** kö_ün ğuruluşu ī şöle burası bēy köyü ya, bu ğüreşıñ_ōrda kale varmıştı. var

150 zāten. böyle büyük araba gibi taşlar var böyle Kāleniñ daşları var şimdiki vinşler falan

151 ğaldıramaz_o taşları nası ğoydularsı orayı. bi sürü hüyük vār buralādı. bēyler burduymuşTu

152 burası şehir gibiymişTi hatıa şı tepe tepedimişTi şey, bēylē. sonra bu koyuna_ılı, ğüreş,

153 kavaķ mıvāķ buralā yōķ. bütüm bēyleriñ, bēyleriñ koyun_ı_ılları varmıştı orda. koyuna_ılı

154 ōle kalmış. **FB: Osmanlı döneminde mi? MEG:** osmannı osmannı. osmannı amā şēden kalma

155 yanı ta geşmişden yanı romalılā ğalmış heralde burda. romalılādan kalma bēylēr burda. sōna

156 osmannı olmuş_ışTe nası oldu bilmiyom_ıruyu tabi ora çoķ_uzun şe. burda daķışmışlār bī

157 işTe koyunālī āları burıya başıa bi biri gēlmiş. unnar da anķara taraFında esas

158 kalabalıķlārmıştı heralda, bi kısım buráyā gēlmişlē onnarıñ bi ōlan ōlunu öldürmüşlē işTe

159 gelin dūñúrşu olmuşlā kısa kesiyom. bunūda imam burdan ğörü. bēyiñ_ōlu öldürmüş

160 bunnarıñ_ōlunu. imam sōna susmuş susmuş demiş ki rātsiz_ōmuş. demiş ki bunnarı sizıñ

161 ōlunuzu āmet bēyiñ_ōlu memet_öldürdü demiş, imam. ondan sonra ōbürleri toplanırlar

162 geliller. onnar ī alevi kökenni esas_ıonnar şey_olaraķ. unnar geliller bu ğız da gelin ya ōrda.

163 bunnar başgın yapacaklar déye haber velil̄ler béylere. béyler_ışTe şeleri malları melâl ne
164 varsa gaçırıla kidellē. ondon sono gēlmişler_ót.. évlerini mévlerini yakmışlar ve béylerin
165 tallarına falan koyuna_ılındaki tařlılā.. ölü oturmuşlar_onnar. o_ızıman_ışTe asTī asTık
166 kesdī kesdik. bizim bu köv çoK_esKi bi köy. undan sōna şū cāmiyi annatīm aşşā
167 koyuna_ılının_ordā kilise beleñ deriS kilise varımışTı, bu béylerin döneminde. sen yā
168 bunnar_ışTi kültürsüzlük. sen kilisiyi yık burıyā cāmi yap. ya sen kilisiyī ne yıkañ bobam
169 daş mı yok béyköyde yā? bütün sıvadıķ şindi bütün tārihi yazılı taşlar var. kilise kilisiyi
170 yıkmışlā gēlmişle kilisenin şesi duruyo orda. **FB: Aynı malzemeyle mi yapmışlar camiyi?**
171 **MEG:** aynı malzemiyle. kilisenin bütün taşlarını yıkmışlar, mērmere_ışlemeli taşlar neler
172 neler vā. unu sıvadıķ görünmüyo çou da. getirmişlē burıyı cāmi yapmışla. le kilisēyi ne
173 yıkañ yā? bobāñ şesi mi? béy ya u_ızıman. şindi kilise olsāydı ura turizime açıkTı urası.
174 yıkmışlar gelmişlē. orda bi benim bāçamın_öldü yerde kıya mezarları var_ışTe o şeyden
175 kalma. tabi açılmış_ü dönemde falan filān. bizim köy çoK_eski. burayı yapTıklānıñ_eñ
176 büyük nedeni de şu. çoK_ğonuşTum dı annatıyım diye. üş dene derenin_āzını yaPmışlar.
177 manavlar Saten nē ormannārda yaşamış sivrisinek varımış sıtma varımışTı u_ızıman,
178 esgiler_annatır. sıtmadan_ölüyomuşTu milleT. burā buráyā sivrisinek_olmāS. üş dene
179 derenin_āzına sabā_ā gada eser bura. rüzgār_esēğ burda serindir burası. akşam oldu mu
180 ésmeye başlar. onun_ için buráyā otu.. oturmuşlar_ışTe. /.../ **SG:** geldiK_évlēmiz
181 sipülceK_iki Kındır bıraKıP gidiyoz_ölece bakşañā. misaFır geldi size ğarşı ayıP_öldü
182 pisli_ñ_çine gēldiñiz diyē. **FB: Teyze bunu sen mi yaptın? MEG:** hanım yapTı onu. **SG:**
183 bēn yapTım_onu. **EB: Ne diyorsunuz buna siz? Şahmaran mı diyorsunuz? MEG:** şahmeran
184 deriz. **SG:** balık ğız deyyoduğ. **MEG:** şahmeran_ö şahmeran. **SG:** şahmarān bilmiyum ben
185 balık ğız diye işledim ben_öle bilmişim_adıni. **MEG:** yōk canım şahmeran_ö, şahmeran_ö.
186 getir hele bakām bi.. bilebilceklē mi bak şu ordān şışelēñ birini āl da ge bi. bilemezsiñiz.
187 şindi bāk. burda sumak va bilmezlē. sumā bilirsñiz. bilmezsiñ. şindi bak bilmezlē çou.
188 bilmez. ben topluyyom güvem çiçē d.. bi çiçek dā va. kekik gibi. /.../

189 **EB: Pekmezi nasıl yapıyorsunuz? MEG:** pekmezi_çiniyoz. olannā gelir. hē çineriz_onu. şurda
190 kıazan_ocāklāmız va gördüseñiz a şurdı satı. hē şurdı. orda onun pekmez toprā va. yanī
191 beyaz, kıavalin_ö, kıavalin_eñ güzelidir, iyisidir. **EB: Var mı buralarda? MEG:** vār. onu..
192 onnan şe yaparsıñ_ışTi kıaynaTırsıñ. u çökē, unu tekrar süzer öle Pekmeze ğorsuñ. **EB:**
193 **Şimdi ezdiniz o suyunu kaynatıyorsunuz değil mi siz? MEG:** tabi canım_onu çiniyosuñ. **EB:**
194 **Kalan posayı ne yapıyorsunuz? MEG:** ona pasusunu atıyuz. **EB: Bir şey olmuyor mu? MEG:**
195 olūr. ne ömasın? eñ güzel sirke ulur_undan. tabi. dünyanıñ_eñ güzel sirkesi u. onu ıslallā bi
196 büyük bi işTī şey havıza niyse şiyiñe göre onu işTe beKlime şeyisi var. biraz dı su falan

197 selpillē. eñ güzel sirke ondān_olū. esgiden_õle yapallādı. şimdi satıñ_alıyoS. dē sirke işti,
198 her_ yer sirke. pekmeS ġāli biS_alışdıK şölu savırıkan biliyoz ġivāmını, kepÇesini
199 savırıkan. **EB: Süzdüğünüz suyu toprak katıyorsun içine...** **MEG:** u bi kaynıyoru. kaynadıktan
200 sona onu dinnendiriyoS, dinnendirinci toprak dibine çökē, onu tekrar temizce süzceksiñ. ĩ
201 zaten_az ġalıncı cımbıdatmıcān cımbıdatTıñ mıydı topraklı olur pekmeS. onuñ suyunu
202 ġoyuyosuñ. o da şey_ışTē, şıra dedikleri. ġaynadıyoñ ya şeylēde şıra ver dēyē içiyon yā,
203 köFtecī köFtecilēde çoK_olur, şıra. o şıra hē tatlıdilde bi şıra ver de. o onuñ suyu işTe şıra.
204 şıra o. onu biS şıPdanTı deriS. sōnā u ġalan topraklı şeyi çuvallara ġuya.. aġar_o. onu içeñ.
205 **FD: Ne dersiniz?** **MEG:** şıpdantı dellē. böyle damlıyo şip şip şip şip falan damlıyo õle de
206 şıpdantı dellē una. onū da kaynadıyoñ da bekmez_oluyo tabi, şıra o. **SG:** o duru aġıyō toprak
207 çuvalda ġalıyo çuvala dolduruyoñ daġıyoñ, burdan bõle damlıye damlıyē çikiyō õle. **EB: Dut**
208 **pekmezi de yapar mısınız?** **MEG:** yaparıS. yaparız_ama bu sene yıcek dut yōġ. hep vurdu
209 so_uk vurdu. dut pekmezi yaparız_onu da aynı õle kaynadırıS toprak çalmaSsāñ ēkşir.
210 bizim ĩ işTi bu ġürcanıñ büyük_õlanıñ torun ra_atsıSlandı dē.. şē ġansıS demişlē dut
211 pekmezi içiriñ buna demiş doġTor. bi de dedim lā ġāynadalım ġaynattıġ. dut PekmeSiñe õle
212 şē yapTıġ. esgiden şı Pekmesi çoK_olurdu. her sene ġaynadırız da bu sene yok. /.../

MİHALIÇÇIK - Çalkaya

Kaynak kişi : Dursun Üçpınar, 80, Okumamış; Gülhan Üçpınar, 48, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Hayvancılık, Çeyiz, Dokumacılık, Eski yaşam

- 1 **SGA: Adın ne teyzeciğim? DÜ:** dursun. **SGA: Soyadın? DÜ:** üçPınar. **SGA: Kaç yaşındasın?**
2 **DÜ:** men ğaÇ yaşındayın ğızım? **GÜ:** SeKizen yaşında. **SGA: Seksen yaşında maşallah. Hiç**
3 **göstermiyor. GÜ:** seKizenden di geçikdir. **DÜ:** belki di geçik. **GÜ:** geçik. bunnarıñ_anı
4 yaşlarını esgiden nufusları geç yazdırılıyo. köyleri gelip giden olmuyomuşTuK. eki üş senidi
5 bi gelen_oluyomuşTuK o_ızımın yeni dōmuş gibi yazdırıveriyolārmışTıK. cezā almāyalım
6 diye. çünkü ğazāya uzakmıştık. hayvannan gidilirmıştik. hayvannan gidilmesi_ için yaşlarını
7 geç yazdırıyolamıştik cezā gelicek diyē yani yaşımı yeni do.. Pu seni dōmuş şeklindē
8 yazdırıyolāmıştik. **SGA: Anneniz mi? GÜ:** evet, kaynanam. unuñ_ için yaşların bilmiyor
9 yaşlılarımızıñ ço_u. **SGA: Sizin isminiz ne? GÜ:** gülhan üçpınar. **SGA: Siz kaç yaşındasınız?**
10 **GÜ:** ben kırk sekiz yaşındayım. **SGA: Siz de göstermiyorsunuz. GÜ:** biz çok çalışTık_ama
11 bilmiyom ki. köy hayātı her şey orğanik_ oldū için bilmiyom_artık. **SGA: Niye**
12 **yapıyorsunuz bunları? GÜ:** bunnarı yorğan yapıyoS. koyunlarımızı, kendi koyunlarımız var.
13 kırkıyōS, yıkıyōS, bunnarı kendimiS dikiyiz yorğan yapıyōz. kışın sıcak_ olur bu yünner.
14 sizlerin satın, elden_ alıyorsunuz, biS kendimiz yapıyız, yetiştiriyoz. **SGA: Biz de güzelini**
15 **bulamıyoruz zaten. GÜ:** ama bunnar çok sıcak_ olur. kendimiz yapıyoruS. **SGA: Siz de mi**
16 **bu köyde doğdunuz? GÜ:** evet ben di bu köyde dōdum. **SGA: Teyze senin adını niye Dursun**
17 **koymuşlar? DÜ:** benim adım.. annemiñ çolu çocū durmamış. dursun diye undan ğomuşla
18 ğızım. **SGA: Ölmüş mü hepsi? DÜ:** ölmüşlē de. u da dursun baķam diye undan ğomuşlē.
19 **SGA: Kaç çocuğu varmış annenin? DÜ:** annemiñ_iki çocū va. hindi öñden tabi ilēden ik_üş
20 ğadā ölmüş. ik_üş ğadā da sōra öldü. bi olan bi ğız_ey biz hinci. **SGA: İki çocuk. DÜ:** he iki
21 çocuk. **SGA: Diğer kardeşinin adı ne? Yaşayamın? DÜ:** ya ğardeşim di burdı yaşıyor ya hinci
22 burdı yok. **SGA: Adı ne? DÜ:** hūsün. hūsün. **GÜ:** hüseyin. **SGA: Hüseyin. Dursun deyince**
23 **durmuş ya ona ne koydular diye sordum. DÜ:** adı hūsüyün.
24 **SGA: Eskiden beri koyunlarınız var mıydı? DÜ:** ha esKiden ğoy.. inēmiz, ğoyunumuz. ta
25 yēsKiden, çocuklūmuzdan. hatta öküz ğoşādık_öñden. hinci atık motōllā çıkınca öküz

26 goşmüyoruz artık motollâ devam ediyor. önden öküz goşadık, inek bakadık. GÜ: çiçilî
27 yâni öküzünen yapıyoduk. DÜ: sözüm una merkeP ... görüyorsunuz. önden merkebimiz
28 vardı hinci bu mahâlede pek az gâldı. merkeplenen odun getirdik, gidedik de. dal
29 getirdik. heş bö.. böyle vakıt geçirdik. SGA: Bu koyunlara nasıl bakılıyor? DÜ: göyunnarâ
30 işte ga.. motullânan, önden öküzlânen galdırdık yicâni. tâllâları ekerek.. ekedik. unnarıñ
31 samanının, denesinnen bakaradık. dâdan dal getiriz. çam dalı meşi dalı. unnarınan bakarıs.
32 hinci dâdı yaylıyılar.. GÜ: güdüyoS. yâz mevsimi güdüyoS yâni orman.. SGA: Çoban var
33 mı? GÜ: yani herkes tanıdını gatabiliyo. kendin güdülübü.. güdübiliyosun. öle öle.
34 Koyunumuz dediysi yeni başladı biz da göyunculü. SGA: Daha önce koyunculuk yapmıyor
35 muydunuz? GÜ: öncüden bubamın evindi yapıyoduk keçi Falan yapıyoduk inek
36 hayvancılıK vârdın yine vârdın amâ bu sefer burada yeni başladı da göyunculu. hayvan
37 büyükbaş hayvancılıK yapıyoduk. yinê büyükbaşımız da var, küçükbaşımız da var. SGA:
38 Bunları kırktınız. GÜ: kırktık, yıkadık, işte tokaşlıyoz, yıkılıyoz, kirini pasını ağıdıyoz. yorğan
39 yapıyoz. kendi ememizinen dikiyoz elimizinen. her şeyi yetişTiriyoz, kendimiz yapıyoz
40 yâni. ... çalışıyuz. çok zahmetli. amâ raat. DÜ: kendin dikimeSsen bi göñşuya ... göñşuyu
41 dikdirin. GÜ: yapmayı çalışıyoS. çüdü çocuklarımız di çeyizliK için biz bunnarı
42 yapıyoruS.

43 SGA: Ben de evlenme çağında oğlunuz kızınız mı var diyecektim. GÜ: kızımız var. kızımız
44 var. ölumuz okuyo, kızımızın okulu bu sene liseyi bitirdi, iki senelik üniversitâyı gâzandı
45 gitmedi dört senelik istiyom diyö. SGA:Nereyi kazanmıştı? GÜ: konya. neşevir. işletmeyi
46 gâzandı. SGA: Konya mı Nevşehir mi? GÜ: konya neşevir işde. bu u da aynı yerde ya.
47 unun için iki senelik diye beyenmeTi. dört senelik işliyor. SGA: Hazırlanacak bir sene
48 daha. GÜ: hazırlancaK. yapıbilir.. gâzanâbilirsê okıcaK, dört senelik gâzanâbilirse.
49 çocuklarımız hazırlıyoz bunnarı biz şindi. çeyizini ilerde rahat olur. SGA: Çeyize ne
50 koyuyorsunuz? GÜ: evet çeyizimiz ne koyalım işte? başörtü, havlû, patık, eğer ne
51 ması örtüsü, her şey var. evlerimiz ne varsa unnardan var. amâ şimTikiler istemiyo biS biz
52 yapıyoS. yâ başörtüyü nâpicân diye istemüyüz deyyo amâ bizde âdet olmuş artık, yapıyoz.
53 SGA: Dursun teyze eskiden nasıldı çeyizler? DÜ: ta unnarı annattırcaK başa. eskiden annemiz
54 böz doğullarıdı, böz doğurlarıdı. bö bunnarıñ a.. şeyleri vardı âlâtları vardı. böz çözerleridi,
55 böz doğurlarıdı. u bözleden çeyiz yapallarıdı. be.. doğumu bözle inçden çeyiz yaparlarıdı.
56 SGA: Sen yaptın mı hiç? DÜ: ben di yaptım. kendim doğudum. SGA: İpi? DÜ: ipini
57 satın aldık bözleriñ. hê. bunnâdan şavlağ yaptım. kendimden eyirdim bunnâdan bunun
58 garasından. adamnarıñ aya.. bacâna. GÜ: pântol yerini bunnar şalvâr diyo şindi eskileriñ

59 bunnādan yapıyolāmiştiK. **SGA: Yünden.** DÜ: yünden yapāduK. bi di doKurduk. düzende
60 āynı düzenimiz varıdı_ıp doKurduk.

61 **SGA: Yün dokuyordunuz bir de satın mı alıyordunuz?** DÜ: he gidip satın_alıyoduK. **SGA:**
62 **İpi?** DÜ: hē ipi. u bēz u. yani gōynek gibi bōlü geyiyorduK_una. göynek gibi. hinci bu işeyī
63 etē geydīmiz gibi göynek yapıyo anlarımız. **SGA: Herkes dokuyor muydu?** DÜ: herkeş
64 doKurdu. herkeş doKurdu. **GÜ:** çünkü yokluk varmıştı eskiden kendileri yetiştirī
65 yapıyolāmişti. **SGA: Sonra o dokuduğunuz bezleri ne yapıyordunuz?** DÜ: ē işē geyiyorduK.
66 hep geyiyorduK. hani çeyiz işī.. unuK çarşaflarıK_çindi bōlü hani yolaK yolaK_oluyor ya,
67 ōlü olurdu bezlerimiz_āynı. unnarı ... çiterlerdi dikerlerdi geyyerdik. devāmnı geyyerdik.
68 **SGA: Şimdi dokuyan hiç kimse yok değıl mi?** DÜ: hiç kimsi yok gāli doKıyan. bilmezlē bile,
69 nerden geldīni nerden gittīni bilmezlē bile. **SGA: Sen kimseye öğretnedin mi?** DÜ: yo. en
70 küççük gelinim ī doKdur. **SGA: Öğretnedin, gitti yani güzelim şey.** DÜ: yo, hiç a unnā hiç
71 bilmezleK. zati unnarıK günündü gāyīboldu gālı şavlāK yaptıK. undan sōru şuydu buydu
72 bir_iki şavlāK geydilē gāli bōyle gelinne.

73 **SGA: Eskiden bez dokumaktan başka ne yapardınız?** DÜ: nē ōlsa işte māl bakādın. ēn māl
74 bakadıK. malları undan sona bakadıK_işte şöyle yidiricēdik geydiricēdik_işte ōlü gün
75 baş_ıdēdik çoluk çocuk bōyütcēz diye. **SGA: Eskiden çocuk büyütmeK nasıldı? Doğunca ne**
76 **yapardınız?** DÜ: do_uncu mı? do_uncu napcāK? ya yatırıgorduK göbēni bālaK ondan sōna
77 anasını bi yan yatırıK, çocū bi yan yatırıK. bununKılā hastānidī ōldu. bununKılā ikisi di.. **SGA:**
78 **O hasta mı? Ayağı mı basamıyor?** DÜ: hāsta. bacā acıtmış da. ... ayā hiç bi şey_yoKdu
79 oKutcādım. işte, bōyütcēdik oKutcādıK diye.. **GÜ:** nōldu bakiyim senē? acıdı mı ayāK he?
80 acıdı mı ayāK? baK bunnardan dī yetiştiriyoz kendimiz biz geçi. hevet baKam baK baKam hı.
81 **DÜ:** bi yeri gıstırmış bacānı ... gızım baK āzını aldı. **GÜ:** ceviz yoK muydu aşşādā
82 misāfirimizi ceviz getirseydin gı. **DÜ:** ōlü ōlü ... naPcaK_işte günnē geçiyo. **SGA: Adı ne**
83 **onun?** **GÜ:** bunun_adı camgozdū_ama, camgoz goymuştuk. ayānı gıstırmış bu. ayānı nē
84 gıstırdın? bu da.. çayı bekler misin? beklemezsin. **SGA: Gelecekler şimdi. Ne olacak onun**
85 **ayağı öyle?** **GÜ:** iyi olmaz bu. kesicez. **SGA: İyi olmaz mı?** **GÜ:** ōlmaS. **DÜ:** gıstırmış
86 de_ulāda ı_aşları da ōlü oluvemiş. **GÜ:** ağaşlarıK_arasını kıstırmış he. u cēviz yinir mi
87 gabuK lē? **DÜ:** memliket nēre? **SGA: Ben Nevşehirliyim. /.../ SGA: İki tane mi keciniz var?**
88 **DÜ:** tā hu beş_ıltı gadā da hunuK yid_ōldu dā_aldılāK geldilerdi bi yol dōrd_oluğāldı ōle.
89 /.../ **SGA: Eskiden elektrik yokken köyde ne yapardınız?** **DÜ:** gāz lambası yaKādıK. ...
90 üstü_açıK hōlü gāz lambası ... üstü açıK hōlü gāz lambası yaKādıK. **GÜ:** çıra dı vārdı çıra.
91 **DÜ:** çī yaKādın. gāz lambası alımıyan çī yaKādı. **SGA: Komşuluk nasıldı o zamanlar?** **DÜ:**

92 ğoņŝu ğoņŝu ēyidi. hē, eyi geĉinirdiK. birimizden_alıř birimizi gōtūrūdük. bi_ŝeyimiz
93 olmadı mı, ıramız_olmadı mı ğoņŝudan_alırdık. yemēmiz_olmadı mı ğoņŝudan getiri
94 yirdik. gersi gerī_iletirdik gōtūrūdük, ödüĉ. ōyle ōle vaķıt geĉirdik ğızım_ıŝti ğoņŝularınan.
95 **SGA: Eskiden herkes birbirine yardım ederdi değil mi? DÜ:** edellē tabi canım. edellē. tallılāda
96 ekin biĉēken orānan_ekin biĉēdik. **SGA: Hep birlikte mi? DÜ:** hē. bōyün bizim be_ım tālayı
97 biti.. ben bitirīsem ben baŝķı ğoņŝuyı gidēdim, yardıma. ben bitiremezsem ğoņŝulādan
98 gelīdi. ōle ōle vaķıt geĉirdik ğızım, işte. **SGA: Hastanız olduğu zaman ne yapardınız? DÜ:**
99 hāstamız_öldü vaķıt pek işe.. önemli işe yoğudu sarıyar baracı varīdi. tā öñden napalādı onu
100 bilmem de sarıyar baracınā gidēdik. sarıyar baracını gōtūrūdük. bi yannı hayvannarı bālārılar,
101 bi yannı dı kendīleri tutallārıdı, dōrt sāt burıya. dōrt sāt giri hāstamızı gōtūrūdük. bi yannı
102 hayvan_ıŝisini bālallārıdı, semerinē. dingeklēde görüyosuņuzdur va baķ iŝelēdi gelirke. bi
103 yannı dı kendīleri tutallā ārdınĉan_erkeklē. ōlü dōrt sātlik yeri sarıyari gōtūrūdük. sarıyar
104 baracı var ... **SGA: Orada doktor mu vardı? DÜ:** hē urda doķTur varīdi. **SGA: Karda kışta ne
105 yapıyordunuz? DÜ:** işti ğārdı ğıŝtı gōtürebilirseñ gōtürün gōtüremezseñ ölü. gōtürümedīñ
106 zaman_ölü. hē zaman_olmaz. zātüreye tutuluyoru. ĉoķ_ölennē oluyoru zātürēye tutulü.
107 emē_bu senelēde yok tabi, hemen hincī tāsiyon diye bi_şi ge.. hinci tu.. hemen hāsta oluvidi
108 mi hadi baķam ya nallıhan ya eŝkiŝēr, hemen gōtüñ. sabān burdan hinci ĉarŝambı ğün
109 eŝkiŝēre arābı ğālķar burda. eŝkiŝēre āŝamı_dek varı geli. undan sō nallıhanı ğalkā bazārtesi
110 ğün, urayı da varı gelī. bi di mālıcı ğalkā arāba. hinci buruyu burdu dōrt dene arāba ğalkā üş
111 dene arāba ğalkā sabalen, ... bazarı ğün. bi mālıcı gidē, biri nallı_anı gidē, biri eŝkiŝēre gidē.
112 haTdā biri bōyü.. nallı_anı giden bu. **SGA: Öyle gidiyor şimdi, eskiden zor. DÜ:** ölü gidiyuru
113 hindi ... cuma ğün nallı_ana şe.. mālıcı gidē, eŝkiŝēre gidē. unnā devāmñı gidellē. cumārtesi
114 ğün gini gidē eŝkiŝēre gini arāba ğalkā bōle.

MİHALIÇCIK - Güce

Kaynak kişi : Şengül Ar, 65, İlkokul; x
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru, Songül İlbaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Köy hakkında bilgi, Kış hazırlıkları, Düğün, Halk hekimliği

1 **ŞA:** gelenē görenē gibi? ge ğuzum şurıya otu. nası bulduñ benim gibi kötü ğarıyı be? hāsda
2 birisi. hāsda biriyim beni na hapacādınızdr? **Sİ:** **Neren hasta?** **ŞA:** bēn doğuz kere
3 ameliyet_öldüm hāstıyñ. şekēr dānsiyon da va. bōbrēm de teK benim yirmi seniye geşTi.
4 öle rahatsızın_ışdı. peg_ış yapman da yāni évde hinci çıkıvırdım şu kōñşuya. **EB:** **Adımız**
5 **neydi teyze?** **ŞA:** şēngül_ār. yaş atmış beş. **EB:** **Maşallah. Okul okudunuz mu teyze?** **ŞA:**
6 beşe ğada oğudum ilkoğul. **EB:** **O zamanlar köyde okul var mıydı?** **ŞA:** vārdı vārdı bu köydü
7 vardı. çoğdan varımışdı bizim kōdü oğumuş başğa yerinkilēr şu ğızılberüklülēr meselā başğa
8 yerden bizim köve gelmiş. bura mērkēz orta oldü_uçün bizim kōde oğumuşlar_ēsgiden
9 gēlmışlē di öle. çoğdan var bizim kö_ün_oğulu. **EB:** **Daha önce üçe kadar mıymış?** **ŞA:** yok
10 heb beşe ğada oğudulā bilmen ki. ābingil fālan benim dē yetmiş beş yaşındı né öldü heb
11 beşe ğada oğudular_unna. bizim kōdü oğul beşe ğada. hiç_üçe ğada olmadı. şu
12 ğızılberüklüde benim bildim de üçe ğada oğullārdı sōnadan. **EB:** **Köyün adı hakkında bilgin**
13 **var mı teyze? Güce adı nereden geliyor?** **ŞA:** Fallā bilmen dē güce kō_ışdı bizim köv sōnadan
14 gelmiş ğurulmuş buriye. diñek diñektēn bi iki hāne gelmiş. unnar ğonmuşlar_oturmuşlar.
15 ğörcudan bi ğarı dimiş ki bizim kō_ē cüce gelesiymiş di cüce adam urdan cüceden güce
16 ğöndü diye ğörcudan bi ğadın öle diyi şīt.. duyduydum ben yāni de. yalnız bizim
17 kō_ümüzün şisi diñek kö_ünden sürmüymüş. sōnadan gēlmış. bizim kö_ün tallaları
18 toprağğarı ğörculuların ğızılberüklü ğarageklī heb ullārdan_ālma. yēllisi di_ıl_öle bi.
19 ānnem_öle dirdi iveli bī ğayı kö_ü vārmışdı çayıllār varımışdı. urdan bizim kö_ē toprağ
20 virceklerimişdi fakir kimsesi hani kō topra_ā yōmuşTü. annem_öle ağıllı ğadınımışdı da u
21 dirdi. bi adamnar gelmiş sizin gibi dē dimişler kī bēkçi mutdara çā_ırın toprağ vircez biz
22 size ğayı gelen ğıllāından. gidemin_urdan şidemin kā_āt yapamın diye. amanın ... şiler
23 timiş ki te çā_ırın deli begdeşe. çā_ırın deli bekire. hī timiş_ādamnar. bu kö_ün şisi hiyeti
24 bekçisi deli hadi eñ_ıyisi ğaçamın. ğomuşlar gitmişler. hiş para mara virmimiş tallā ne
25 virmemişler bizim köve. işde bizim köv kendilinden çalışı çalışa öle ālmış. şü
26 beklimenin_ältındaki tallālar bizim heb ğörculuların ğızılberüklülēri şu kö_ün tallāları va

27 bizim kōde bizim_aldīmız tallalar yāni ğayınbobamgiliñ_aldıqları. şöle dipden bi kōden
28 tallā yok toprak yāni. öle bi köv ğurulmuş burası. sūT. yeni bişirdik. **EB: Eskiden elektrik**
29 **yokken nasıl geçerdiniz?** **ŞA:** e lāmbalarımız vardı işdē. fen.. şī. **EB: Ta küçükken**
30 **babalarınızın zamanında.** **ŞA:** lāmba vardı. ğaz lambasī. unnan_oturuyduğ_el feneri vārdı
31 hayvannara Felan. annemgiliñ ğoyunu geçisi çoKdu çobanı nē vardı annemgiliñ heb_unnan
32 gidēdi gecı do_umuna şīsine ğoyunnarıñ geçileriñ_inekleriñ. bōle geçinirdik. ben burıyı
33 geldikten sonra gēldi eletdirik ben ğırk yēdi sene öldüm ēvleneli bunnā. undan sōna geldi
34 eletdirik. ğaş sene ölmüş_olabilir ğırk dört felan_ölmüşdir. **EB: Şimdi mi hayat güzel**
35 **eskiden mi güzeldi?** **ŞA:** vallā şindī güzel her şey var da ēsgiden daha sālamdık. hiç hasta
36 olmazdık yāni şindī her şeyi hasda oluyor. **EB: Eski hayat mı güzel şimdiki mi güzel?** **ŞA:**
37 şindiki tabi şindiki hayat iyi gine. esgiden dālarda başa anamgil heb daş_ayıtlattırıldı.
38 tallılārda davar güdēdi bōle çalışırdığ hinci ğadınnar rahat şindi. erkekler de. şindi bizim
39 āltı_ay çalışıyo ha benim_olan üş köpe_ı aldı ava gitTi. işi bitirdi. biz ğış yaz
40 çalışırdığ_ēsgiden. öt biçēdig ēkin biçērdig. şindi makinelēr biçēr, biçeller biçer. şindi
41 rahatlık_emmey para dā yetmiyoru. yāni şinci dē dili_ıñ birinden giri.. birinden çıkıyoru
42 ēveli āz hava parı alırdık daha iyi rahā şey_oluyodu yetiyodu. bu da benim ğız mutdarıñ
43 hanımı. nōldu ğuzum. hē iyī. işde ölüydük. sor başam. şu ğızı bēn bi yēde gödüm gibi.

44 **Sİ: Kış hazırlığı ne yapıyorsunuz teyze? Eskiden ne yapıyordunuz?** **ŞA:** ēsgiden de ğuru
45 yapıyódığ_ışde bibēr fasillē turşu ğuruyoduğ. bekmez ğaynatıyódığ_esgiden_üzüm
46 ba_amız çokdu. şindi üzümnerē başān yok. bekmezi üzümü topluyodığ_ēziyoduğ. unu
47 ğazannarda ğaynatıyódığ_süzüyüdüg topraklıyozdu. öle ğaynatıyódığ. hayvān panÇarından
48 yapıyoduğ bekmez. öle yapardık_ışdē.

49 **Sİ: Düğünlerde ne yemek yapıyordunuz?** **ŞA:** dü_ünnede fasillē çōrba yayla çorbası
50 diyoS_ışde pilāv yaprak sārması yapıyoduğ. üzüm ba yaprakğarından. unnardan paTedis
51 bişiriydig_öliydi yapıyoduğ. **Sİ: Kaç gün sürüyordu düğün?** **ŞA:** üş gün sürüyodu. hindi gine
52 üş gün_öle. ēt canım ēt di bişciğ tabī ēt_ölmeden dü_ün_olu mu? dıvār kesilirdi üş dört
53 dene divar kesilirdi. **Sİ: Üç gün boyunca neler yapılıyordu düğünde?** **ŞA:** İlk gün ğına gēcisi
54 oluyodu hani ğız_ēvini gidiyoduğ_ilk gün ğına yakmıya. ētesi gün_olan_ēvindē ğınacı
55 dillēdi işdi cumārtesi gün. perşembe gün şı cumā gün ğına gēcisi oluyodu cumārtesi de
56 ğınacı oluyodu olan_ēvine gid.. olan_ēvi ğız_ēvini_ı geliyudu şennik yapıyodu. pazar gün de
57 gelin_alıcı işTe oluyodu yimekler yiniyodu olan_ēvinde. **EB: Üçüncü gün ne oluyor?** **ŞA:**
58 işTē üçüncü gün de yiñī olan_ēvinde pilāflar hazıllanıyodu gelin_alımıya gidilcek diye. u
59 Pilaflar hazıllanıkan gelin_alımıya gidiyodu kö_ün_ı adamı şennik yapılıyodu çālgıcılara.

60 gız_évinden gızı alıyoduñ geri olan_évine gelib gelini indiriyoz undan sōna pilaflar yiniyo
61 oğuncular kōlerden hanī aqrıbālar geliyo. yiniyo içiyo dāmada para daqılıyoru
62 gelin_arabadan_ınince. şiy yārdım gibi işde öle paralar daqılıyo altınnar daqılıyoru. unnā
63 bitTikden sōna herkes da_ılıb gidiyoru gelinnen dāmat kālıyoru évinde. **Sİ: Çeyiz ne**
64 **yapıyordunuz? ŞA:** çeyiz_ışde çorap, terlik, patik, gızlar masa ne örerler évine çiyiz. pano
65 işlellēr her şiy yapallārdın_ışde. **x:** gelin_arabadan_ınerken bir şey virirler ya unu da sōle.
66 **ŞA:** gelin_arabadan_ındi miydi inmezdi gelin bōlō oturu. ğayınnasını ünneñ bıķam
67 ğayınnası gelir ğoyun viriyin hin baķām ğoyun viriy. ğayıntası geliy_ınek. dü.. tana düve bi
68 şiy vircen in gızıma dir unnan sōna inēr. gelin_ıninci unu ğāli geline nişannallār
69 geliniñ_olur. ĩnmelig. **EB: Dana mı veriyorlar? ŞA:** dana düve viriyolā kōdüyse düve.
70 kenere gidersi satsın diye erkek dana viriyolā para yapsın diye. **FD: ĩnmelik mi onun adı?**
71 **ŞA:** inmelig. gelin_arabadan_ıncek. **EB: Damada bir şey yok mu? ŞA:** dāmāda yoķ. biz viriz
72 dāmāda gızlā viriyo yāni. benim dāmat bize gelince biz di una tana virdik. bi hāvta el_öpme
73 gelillē. pi havta sonu on beş gün sōna. u_ızıman gelincesi dāmat_élimi öpmez. dikiliş bōle.
74 ğāli biz de diyoız tana vērdim saña. gızım ğoyun virdim élimizi öpeller yimek yiller
75 aqrabālarının. ũndan sōna gideller ğālik birbirimize gelib gitmiye başlarıS. bi havtā on gün
76 genmezler_olan gız bize miselā. **EB: Hala veriyor musunuz şimdi? ŞA:** şindi di öle.
77 kōv_arasında da öle gitdu.. ğurbete gidinci de öle. şinci hepsi bōl da işde ne biliyin huzur
78 yoķ gibi yāni ... **EB: Niye huzur yok? ŞA:** irahatlık yoğ hep hasdıyıs hep. kimisi bēl fitūndan
79 kimisi midedēn. éveli vallā yaşlı yaşlı ğadınnar_annem benim sekzen_üç yaşındağ_öldü. bi
80 sürü de iş dutārmışdı çobanı bakarı a yavrum ğafam_ārımasa didi heral tansiyonumuşTu
81 bilmezdig_u_ızıman. hiş bi yerim_acımaz_emme dirdi. ben hasdıyın_ana bü_ün
82 geledim dirsem_annem bobam_öldü on beş sene kendi ğaldı. geşmişlerden_ōsun
83 yavrum ben_olıyın sen_olcāna dirdi.

84 **FD: Eskiler hastalanınca bir şey yapar mıydı? ŞA:** yō. bi ğırıpın yudāTı. **FD: Kendileri ilaç**
85 **yapmaz mıydı? ŞA:** yōķ yoķ. bi ğırıpın yudārdı. bayā geşdi ğafamıñ_ārısı dirdi. he ğocağarı
86 ilacı öle yaPmadı anam. **EB: Yaralara ne sürerdiniz kanadığı zaman? ŞA:**
87 elimiz_iltā_ab_aldı_ı zaman çam saķızı sarardığ. çam saķızı. u iyi çekivırı hēmen sancıyı
88 kēsērdi. hani mēllem yoķdu hē. sarı çam sağızı bizim dē u tātālāda çıkar_ısaçdan da biz
89 gine alır da sararız yazın hōle. **x:** beñim de bobānem beñim bo_azlarım şişince heş
90 patlatırımışdı bādemcikleri. öle geçermişdi. u geçirirmişti nasıysa. **ŞA:** duz basar. duzunan.
91 Tuz yaķarımış. ārpa unu sarārdı. ārpa unu sarārdı annem. işde ğolunda bi yara felan çıkıncası
92 şidince u da ārıyı kēsērmiş bu yarıyı işdi öldürü. benim şu barmām ğoPdu patozda harmanda
93 biz bēn anneme gitTik, biz unna. annem hēmen süt mayası diye ekmēñ mayasından getirdi

94 sütünen ğarışdırdı barmāma sārđı. eskişere ōle gitTik de urda dikiş_atTılar kemik.. bōle
95 bullarına. **EB: Kopan parmak ne oldu? ŞA:** gitTi. sü.. şide ğaldı harmanda ğoduğ gitTik. u
96 sōna çıkmış patozuğ_çinden çıkmış_emme götürmedik bilmiyoduğ_gece olduydu. patoz
97 yapıyoduğ. otobüs geçērdi pazarıdı. ğitdig_inci bēn de hiş bilmiyon_ānnem de. māceraydı
98 bi.. gitdik hasTāneniğ ğapısına anneminen bōle ottuğ biS. nē giren va devlet hasTānesine ne
99 çıkan va. birisi ğēldi seniğ gibi camdan tığlātđı ğapıdan nē oturusuğuz didi. ā yavrum
100 barmā_ı ğopdu da didi una geldiydig didi hiş di kimsi yoğ ğapılā da örtük. nē bilem biS
101 pazar ğün hasTāniye işdi iki ğarı gitdik. **x:** hācil de olmadı mı? **ŞA:** e ācili ne bilem? tēze didi
102 sen burda āşıma ğada otusağ kimse bağmaz didi. sen dē şu ğapıye git vay_elim vay ğolum
103 diye ba_ır didi. ğāşılallār didi. ōle diyebiliğ mi diyemedik_ķi vārdığ_adam nē u? bōle bōle
104 içere ğuydular beni ğirdim bēn. hinci bi tāne ğadınımış_Pen ğadınnan doğdur_öldünü
105 bilmen. seniğ gibi ğüççüg māvi ğiysiliri va. ğēldi iki di adam geldi. biri şōle dutTu biri de
106 şōle. bēn doğdura ğēldim bēn size mi ğēldim ba_ıryun_urdan sus tēze sus ğadından
107 doğdur_olmaz diyi bēn bağdırmıcan_ēlime. ba_ırın hīc_aklımdan gitmiyo ğusum. ēsgiden
108 cāhillik vardı hinci televüzonda hēr şiyi ōrendi bu ğımıĶ çocuklār bilir. ōle işde. ōtdum
109 ğörkuyon ğı neresi nē oldünü nē biliyğn bēn? hinci ōlsa. doğus kere ameliyet_oldum. üç yüz
110 kere eğ_azınnan üç yüz ğün hastānede yatmışlğm va. hinci hastāneni alt_üst_ıderin. bilirin.
111 şikāt_ıdecen dirin_urda ğapıda duran ğızlara. kōden randevü alıyōz gidiyōz. sa_ād_on_ıki
112 yağlaşıyo tā siziğ duruğ. yitişemediğiz yā bēn kōden varıncıyā ğada benim sıra gitmiş. ğı
113 ğızım sen niye bēni bōle yapağ bağ da dün_āldığ_ēveli ğün_aldıĶ. vallā şikāt_ıderin
114 didim_ānğarıyı ararın bağ. ğinci doğdur gitceg_ōlen soğuna ğalcan ğan tālili ōsa yapamıcaz.
115 ōle de yapıyōller_ışde bizi nābcāz? kōlü diye birāz da bizi ... baya bildim mi bi şiler? **EB:**
116 **Her şeyi bildin teyze. ŞA:** hē ğuzum hē sa_öl.

MİHALIÇÇIK - Gürleyik

Kaynak kişi : Nevzat Demirci, 75, Okumamış, x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Demircilik, Bahçe işleri

- 1 **ND:** geçimimiz fasille. **SGA:** **Burası Gürleyik Köyü değil mi?** **ND:** gürl_ejK kövü burası.
2 geçimimiz fasillēden. ama genç kalmadı artık köv bitTi. genç kalmadı, evle bōş. onđan sōna
3 yaşlılā ğaldıķ. kövümüz_eyi, suyumuz bol. çalışanı parā vār. ama adam ğalmadı. ya. **SGA:**
4 **Adın neydi amcacığım?** **ND:** nevzaT demirci. demirciyin, soyadım dı demirci ben
5 demirciyim. bu yandan mı geldiñ sen? **SGA:** **Yalimkaya'dan geldik.** **ND:** hē yalimğayıdan.
6 köşğü dōru gitmediniz tā ileri dōru. **SGA:** **Yok, daha yeni girdik.** **ND:** gidēken görüsünüz,
7 benim dedem demirciydi, bobam demirci, ben de demirciyin, amma yaşlılıK_oluncası
8 bıraķTıK.. çocuklā istambulda, da_ıldılā Kittillē. kimsi yoK. hanım dı öldü, yalnızızın. **SGA:**
9 **Kaç yaşındasın?** **ND:** yetmiş beş. **SGA:** **Okula gittin mi?** **ND:** oğulu gitmedim zāmanındı işte
10 oğul yapmadıK. abimgiller asKeri gitti. biri hāvızlı_ı oğuyōdun. babam bañā vur çeKiciK
11 çek_körü_ü. o_zamana ğara körük, cēryan yok. hāsılı biz_oğulu gitmediK. u_zuman bōlü
12 bi zorlıma yoğūdun oğullara. cāhil ğaldıķ. tā gücçükten beri cāhillī çekiyo öluncüyü ğadarı
13 çekicen. **SGA:** **Cahilim deme. Okulla gitmiyor cahillik. O başka bir şey.** **ND:** ōle. x:
14 oğumayıncası cā_jilliK diyō zā.. **ND:** oğulu gitmeyince cāhilliK. çok du zorluğlā çektim. āltı
15 tani çocuK vārdı. onnarı heP everdim çıkardım hepsini. x: siz araşTırmacı mısıñız? **SGA:**
16 **Evet, Üniversiteden geliyoruz.** **ND:** gelilē bāzen be_jm dükKanı, ōrsü, körü_ü, ... işeye
17 çekeller. ikĭ_üş gün evela halit va bizim kövlü bi esğişe_jr.. tanıyoñ mu bilmem. halit
18 ğürsoy. **SGA:** **Anadolu Üniversitesi'nde mi Osmangazi'de mi?** **ND:** yoğ bū dērneK ğurdu,
19 derneK başğanı. hē gürl_eyiñ derneK başğanı. yani ĩhtiyařlāna köyün ĩhtiyařlarına
20 gördürmeye ūrařır.
- 21 **SGA:** **Çocuklarınıza demirciliği öğretemediniz mi? İstemediler mi?** **ND:** benim bi ölüm vā,
22 beş denē ğızım va. ölüm şēde çalışır, mersinde, ondan sōna mudunu da ğönüKde fabriķaları
23 şē makine ğoyuyor. suntu fabriķalarına almannarınan beraber makine ğoyuyō. ōlan ullādan
24 gelmeyyo undan sōnā gelin esKişe_jrde, ben duramayom şe_jillēde. ğızlān_üçü istambuldı
25 biri anğaradı biri esKişe_jrdi da_ıldı gitTi. yalnızız ğaldıK kövde. **SGA:** **Yenge hanım ne**

26 **zaman vefat etti? ND:** on sekiz sene öldü. bi ineK, gönşunuñ ine_i vurdu gölunu gırdı.
27 esKişe_jir hastānesini bilmezdiK, esKişe_jir hastānesi göl gırılmasından ĩne vurdu doğdur,
28 yanniş_jinni_midē hanım_öldü. ondan sōna didiler mikroP ğabmış, bi lapor dutTulā gitti.
29 öldü hanım. **SGA: Başımız sağolsun. ND:** dosTlā sa_olsun. **SGA: Bu bahçe sizin miydi? ND:**
30 benim. **SGA: Ne var içinde? Neler yapıyorsunuz? ND:** konserveliK_çin beş_altı ğarığ var.
31 ğarığ diriz biz, fasille. iki ğarığ domatiS, bi ğarığ zalātalıK, üzüm, turşu ğurmāk_çin. biber,
32 biber vā, zalātalıK var, fasille var. yāni satmāk_çin de_çil. çocuklā gelir, ondan konselve
33 yapallā, onuñ_çin.

34 **SGA: Gürleyik köyünün hayatı eskiden nasılmıştı? ND:** tā evelinden tütün, sigara içiliyo ya,
35 tütün, benim bildi_jimde. tütün bitTī, bayā çoK cezā verilerdi onnarı yaĥaladılā mıydı.
36 köyleri götürülē elli ğuruş ātmış ğuruş sata.. benim_ufaklīmdi bildi_jimde. unđan sonrı
37 pirinç_ektik, tarlıları pirinç_ektik. pirinşten sonrı fasilleye başladık. şindī istambulda
38 anĝaradan gelillē burda fasillīleri alıllar götürülē. kōlülēden de götürēnnē var. anĝarada,
39 istambolda, eskişe_jirdē götürülē satalā fasillīleri. amā üstü biri ğaldı. o da kēndi
40 ĩhtiyaçları_çin_ekellē. yani fazlı ekiP de satış.. adam yoK, adam bulamáyiz.
41 çalışdırcaK_adam bulamáyiz. **x:** burda zamānında āltı yedi ğamıyon fasille sarılıřđı
42 anĝaraya, istambula, zonguldā_a. emme şinci hepSini toplasan_iki ğamıyon zor çıkā yāni.
43 hem de bizim sardımız zamannar böyük ğamıyondü. şincik_ısuzılā va, beş tonnuK, yedi
44 tonnuK. **SGA: Buranın fasilyesi çok mu lezzetli? ND:** çoK ğüzel fasillesi olu buranıñ.
45 uzun_uzun_olu böle, yeşil yanı ğıvı.. fasilleyi şöle ğıvırdıñ zaman ğırılmaz. yımışaK_olur.
46 çoK ğüzel fasillesi olur. suyu, ğaba su, daş, daş bālıyan bi su. meyve çoK_ēyi yapā, zebzeyī
47 çoK_ēyi. ılıK su. so_uk su zebzeyī yaPmaz. **SGA: Bu su sesi ne? Şelale mi var? ND:** şelālē
48 yukarda, bu suyuñ çıKTī yirde. **SGA: Buradan su sesi gelmiyor mu? Ben yanlış mı**
49 **duyuyorum? x:** burdan su se.. arKdan. arKdan böle urdan geli yāni. **ND:** şindī ğanel gidiyo tā
50 siziñ geldi_jiniz kövdü. siz aqca_ōrene, ermenē mi gittiñiz? **SGA: Yok, Yalınkaya'dan**
51 **geliyoruz. ND:** yalınĝaya, hā. urdan geliken aqca_ōren kövü vār ya, uraya burdan su gitTi.
52 bunuñ burdı iki Tāne boru vā, içinden ben geçerim borulān burda. benim bāhçeye dōru. gitti
53 aqca_ōreni. kövüñ_arāzisi aqca_ōrenden fazla ğürleyiñ_arāzisi va urda.
54 aqca_ōreniñ_arāzisi āĝ.. āz. ama adam yoK, işleyeceK_adam yoK. bitTi, herkesin çocukları
55 bitTi. **SGA: Sağolun, ağzımıza sağlık. Çok teşekkür ederim.**

MİHALIÇCIK - İğdecik

Kaynak kişi : Ayşe Yıldırım, 70, Okumamış
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev önü
Kayıt türü : Video
Konu : Eski hayat, Çamaşır, Köy hayatı

- 1 **SGA: Adın ne teyzeciğim? AY: bilmiyon. adı mı dimen. SGA: Adınız demez misin? Tamam.**
2 **Adını deme ama ben sana nasıl sesleneceğim? AY: ya köy yiri burası. yicemiz gada**
3 **zebzemizi yaparız, işte unnan geçiniriz. çoluK yok çocuK yok. oğul yok. e oğul olmayınca**
4 **genşlê köyde duru mu? yok. işte evlêde birê ikişê kişiyik. SGA: Sen ne zaman geldin**
5 **İğdecik Köyü'ne? AY: epey oldu. SGA: Kaç yaşındaydın gelin geldiğinde? AY: yirmi.**
6 **yazayyon gonusurduğgâni dē mi? yazayyon herâlde. SGA: Yazacağım sonra. Köy hayatı**
7 **nasılmış diye. Köyün geçim kaynakları ne? İncirler görüyorum, narlar görüyorum, dut**
8 **görüyorum. AY: görmeyenen bi ĩncir ũrda, bi nar ũrda. undan ne geçim ũsun? işte yini.**
9 **satmâyız ki. satılmaz satılmaz. dışardan gelennê yir, bi ĩki kendimiz yiriz. çoluK çocuK**
10 **gêlse unnâ yir. satılıK bi şşey yok. tâ avar yapTıK dı bi kilō bi şşê satmadıK. salçağı yicē**
11 **gada tomatiz, bakla. geçim olu mu? işte bākırda emekliler, onnan geçineyoS. başKa geçim**
12 **yok māl bile ğalmanı ē. dört bēş yōz davar varıdı uşakķā durmadı unu da satTıK. SGA:**
13 **Köyde herkes mi öyle? AY: herkeş ũle. dē ta ğarşıda girişde bi ũşuK, şurda şapğılı**
14 **adam ũma, unuñ yiyenleri ğaldı bi ağásınıñ uşakķarı, davarı va başKa mal ğalmanı. inek**
15 **bile ğalmanı. bakameyyoz ki. SGA: Şimdi elektrik, su var. Eskiden elektrik, su yokken bu**
16 **köydeki hayat nasılmıştı? AY: u zaman tâ kötüydü. nasıydı? ğaz yakādık. u da parıyandı. u**
17 **dá fiyatlandı. bi kilo bi alıdık iki gün yakārdık üçüncü gün hadi bakam bi dā. üçüncü gün**
18 **bitē. kötüydü, eyi miydin yāni yoğudun da? su yoğudu su on sēne oluyo tâ gelelī. şu varıdın**
19 **ağarsu varıdı eme evlêde yoğudu. evlêde yoğudu. SGA: Taşıyor muydunuz? AY: hē ğabınan**
20 **daşıyyoduK. yaşlandıK. genşlê da ĩldı, evlere aldıK ğāli.**
- 21 **SGA: Çamaşır nasıl yıkaniyordu eskiden? AY: şuranıñ ũltı yunaK üstü ğāfe. SGA: Şurası**
22 **mı? AY: hē orda yakādık ũltında hu ağan suda. ayāmızınan elimizinen gücü yiten yurdu.**
23 **napcēñ killi geyili mi? şinci evlere su gelince makine aldıK. makine aldıK çamaşır makinesi**
24 **var her ũvde atık. bayā olmāyanı yok. SGA: Eskiden burada suyu falan nasıl ısıtıyordunuz?**
25 **AY: ğazan ğurarız. SGA: Kışında mı? AY: ğışın yazın yudumuz zaman ğazan ğurarız şōle.**

26 gazan gurardıq. başKa nâsı yücen? köy yillên bi bura deyil her yir òle. genç galmadı oğul
27 galmadı oğul galmıyınca kim durü. çolunu çocunu oğutmiyi hep çekildilê.

28 **SGA: Asıl gitme nedeni okul mu?** **AY:** tabî oğul hani oğul? òretmen virmedilê âz diye.
29 uşag_az_olunca. çolunu çocunu oğutmiyi genşlê şehire çekildi, işe girdi. birê ikişê kişi
30 galdık göcası ölen garısı ölen birê kişi, ölmeyen iki kişi. urdağınıñ biri benim dede. iki
31 kişiyiS. halbuğu dört olan iki gızımız va. heş va mı? kimisi şehire göceye gitti kimisi şehirde
32 evlendi. baKKayyon uraya aldırayoñ sen. **SGA: Aldıracağım yazacağım sonra zaten İğdecik**
33 **Köyü hayatı nasıl diye.** **AY:** işti òle. **SGA: Eskiden köyler şenlikliymiş değil mi?** **AY:** tabi
34 şenliKliydi genşlê varıkan canım, uşak varıdı genç varıdı. sen bi_şey yaPmazdıñ, unna
35 davarıñ varısa sı_ırıñ varısa güdê gelidi. odunuñ getiridi. hinci, gücün yitmëyyo ku
36 kesemıyyoñ gidemıyyoñ. çok gidemëyyen vâ. sêneden sênëyi bi motur o.. iki motur_odon
37 getittirilê, odun_émri viriñler. unnan galı bi de kömür ha.. başKá nâpçen? **SGA: Herkesin**
38 **çoluk çocuk geliyor mu?** **AY:** gelî geli. oğulla da_ılınca gelillê, gezellê, gidellê, bayramlâda
39 gelillê. **SGA: Birkaç ay yanınızda kalıyorlar mı?** **AY:** bi_ğaç hay gâlmazlâ. hişdelê canım
40 ne.. nası gâsinnâ? gâş gün_ızını varısa izini bitesiyê gadâ galî. unđan sōna gidê.
41 uşag_okūcağ kendi çalışacak. çalışmasa òle iki üş ay gelse nası geçim yapacak işi boşlêp
42 gelince? gelmezlê, gelillê gidellê izinneri bitesiyê gadâ. izinneri bitti mi gidellê. **SGA: Bu**
43 **köyün özel bir yemeği var mı teyze?** **AY:** yoñ, burda yoğ_òle. **SGA: Ne pişiriyorsunuz**
44 **düğünlerde falan?** **AY:** dü_ünnêdê yaparız canım kendimize göre yime_ımızi. pilavımızı,
45 âyranımızı, sârmamızı, òle her şê yaparız. nohût yaparız. meselâ sığır davar keseseñ et_olü.
46 o_zamat oña göre yimēmizi yaparız canım şimci òle dışardan gelen sen loğanta gibi
47 yir_arasañ yoğ. yoğ tabi. **SGA: Ama düğünlerde yapıyorsunuz.** **AY:** dü_ünnêde tabî yaparız.
48 salunnâda òlsa hu da yoğ. salundan da_ılıñ millet. burda dı salın yoğ uşakKar şehirdi,
49 şehirde olusa òle. **SGA: Düğünler de artık şehirde mi oluyor hep?** **AY:** e şehirdeki gız burıyı
50 göcâyı geli mi? sen geliñ mi hinci gelsek? **SGA: E buranın kızı buraya gelin gelmiyor mu?**
51 **AY:** yo. tâ buranıñkı dışarı gidëyoru. köyün_ölanñana gelmëyoru. köyün_ışleri zor. ê hinci
52 òtTun erkekkê yirlenecek bi gâfeleri yoğ. bi dükgán yoğ. dükgán dı yoğ bu köyde. ê
53 nâpecek galmayınan? evlendiñ_ñi üş gün sōna uşag_ölacağ, uşak niriye gitcek? nerde
54 okūcağ? çocü olmadan nas_olsa bi yuva guracağ. **SGA: Gençler de burda kalamıyor kızlar**
55 **gelmeyince.** **AY:** tabî. eme Tışardan getirëyyoz gâli canım. **SGA: Nereden getiriyorsunuz?**
56 **AY:** olan yirden. onu incî_inci alacağ yazdırıyor_elindekine. dışardan olan yirden_alırs.
57 benim gelinnên_ékisi eşkişerli. gızınıñ biri eşkişerden_évli, yabancı dâmat. biri buralı. **SGA:**
58 **Eskişehirli dediğin Eskişehir'de mi yoksa başka köyden mi?** **AY:** eşkişerden canım
59 olan_şkişerden. gız dı uraya gitTi olan dı uralı. saña.. **SGA: Göstereyim mi sana?** **AY:** saña

60 saņa.. unnarı şēsi āldırdıñ. **SGA: Ne konuştuk teyze gizli?** **AY:** yō gizli bi_şi ğonuřmadıĶ
61 köyüñ_üstünden ğonuřtuĶ. **SGA: Kōtü de konuşmadık. Ben kōtü bir şey sormadım.** **AY:** yō.
62 ne soracēñ ne va meydanda? **SGA: Bir de adını söyle.** **AY:** ı ĩh. **SGA: Bak dededen öğrenirim.**
63 **AY:** õren. nē yazdıĶ baĶam bi.. nē ğonuřTuĶ? **SGA: Göstereceğim sana. /.../** **AY:** bilmeyyon.
64 ben de tallıyı ğidiyodum. tana ... tanamız va bi de. **SGA: Sattırdınız hani?** **AY:** neye? **SGA:**
65 **Malları satmamış mıydınız?** **AY:** icik b̄iciK tana va ğurbannıĶ hepsini mi satam? āřamnen
66 satceñ sabālen_almáyá ğitceñ, ğaça vericeñ bazarĶ? ğurbannıĶ uřaĶĶar ni toplañp kesecez.
67 una ota ğidiyōdum. uráyı āřdı āldırdı.

MİHALIÇÇIK - Karageyikli

Kaynak kişi : Süleyman Çelik, 87, Okumamış
Derleyen : Erdoğan Boz, Fatih Doğru
Derleme yeri : Köy konağı
Kayıt türü : Ses kaydı
Konu : Köy hakkında bilgi, Tekke, Sohbet

1 **SÇ:** ben yirmi iki senedir muhtarın. yaş seksen yedi. **EB: Yok canım. Hiç inanılacak gibi**
2 **değil. SÇ:** ben çok cesurdum deliğannimda. biz beş ölandık. bubam bi ayırıvırdı ormana bi
3 gızışdıık iki yüz dönüm tallá yaptım ormanda. gaçaqçıydım. hamamğarasarı, yazır, gáymáz,
4 sivrisarııń tüm köylerine keresté göttüm. olanı ormancı yapTım olan gázanamadı ertesine sene
5 bi teneki péynir bursuya. bi dē gúzu götTüm yüzdüm götTüm. baş müdürüń_évine girdim.
6 seniń_ölun oqusu dı ormancı oqumusú dı ormancı didi. olan_ormancı oldu atları
7 çekdim satTım. torun gáymıkam_olcádi. ben_olanı ikinciyi éverdim. benim çocuk olmadı
8 yirmi sene. unu boşatTım yeniden málıcın kö_ünden eskişerden gız_aldım dü_ün yapTım.
9 ölu va olan gáymákam_olcádi seksen yedi pu_an_aldı. halk partisi.. dönümedi
10 benim_olan. ben mā.. toplantı oldu böle. aq partiye döndüm. döndüń mü döndüm üç seFē
11 sōlūdüm üç milyar_aldım. ... ben sövdüm de taqdirname aldım vāliden. baq vāliyi vādım
12 muttarız biliyon mu āzaynañ. ... su getti köden. kepçe lāzım. gıt len didi. veremem didi. yā
13 vāli bey yapma allā_aşkına didim yā. bunu bi sövdüm. ... me_erse olan_oturtdu galdi.
14 vallā_ı taqdirame aldım validen. vāy validen. **EB: Hangi validen? SÇ:** vāli ayrıldı. çoğ_oldu.
15 le yirmi iki senedir muhtarın ben le. vāli mi galdi bu vakta? gezen ba_ā şikāt_ittile. bu
16 seksen_a.. āltı yaşında muhtalık yapamaz diye. vāli de urdan dimiş gáymákama sen kimsiń
17 dimiş. adam reyinen gelmiş dimiş. yimesi va mı? yoq. işmesi va mı? yōq. sen niye garişin
18 dimiş. adam reyinen gelmiş dimiş. gáymákam vallā āzı tıq kesildi. yā diyor seniń kimiń va
19 diyōru emekli diyōru. valiyi diyen diyoru. halbuķi ben dimedim halbukisi. yā yavrım. yāni
20 hanım_öldü bēn_öldüm. hanım_ölmise ben tā on sene dā ölmezdim. hanım_öleli üş sene
21 oldu. iki sene oldu öleli. **EB: Kaç çocuk var? SÇ:** bi olan iki gız va. gızın birı ikisi eskişerde.
22 bu evdi kimsi yoq ben varın. mutTālı_ı bıraksam gitcen gāli. **EB: Nereye? SÇ:** eskişere
23 gitcem yav uşağla yanna gitcem. ē sizin dērdińiz ne ... anniyin baqam yā garage_ıkli kö_ü.
24 **EB: Adınız? SÇ:** sülēyman çelig_adım yav. **EB: Okul ne okudunuz? SÇ:** oqul yoq yā üşden
25 çıqđım ... oquldan üşden gáymákam ... **EB: Sizin zamanınızda okul var mıydı? SÇ:** eveli
26 varıdı yav. oqumadıq. eveli oquyam mı davaş gütecz diye oqūmazdıq ki eveli biS. **EB: Bu**

27 **köye okul ne zaman geldi? SÇ:** şimdi mi? çoğ_eveli yav çö_oldu geleli yav. dē biz_ufadıK
28 yā. oğulla dı ... oğul ... şu oğullā bütün ... oğul. **EB: Kaç sene okudunuz siz? SÇ:** beñ_jiki
29 sene mi ne oğudum yā. ē ben_u oğulda seçim_olurdū burıyı geldim biri ba_ā didi ki bañ
30 ğara çavuş diller. ule ğara çavūş neñden geliyoñ didi. hanım rāmetlīnen geldik. seniñ_arabā..
31 ben di oy atmā geldik. ule serseri bunnan muTar_olmaz didi. muhTā bulam didi. muhTā
32 bulamadıK. ben duruncaya ğodum vādıK. ğara çavuş muhTā durcaK tutamıñ mı tutamıñ. bi
33 di söduK adam ğırK beş_oy_ālmış. ben yetmiş_oynan muTar_oldum. ama baK köve,
34 kö_ü baK cāmilere. köy cenneñ. hoca évini çīden yıKdım. çīden yıkdım vallā. āyşam
35 topladım éveli köv doğsan şindī kimsi yok köde. bütün bütün şērdi millet. ğoñşulār yarın
36 zabālīn yüz numara yapcaz. hoca évi yıKılcaK yerinden köKünden ... yok. /.../ bi di baKdım
37 vallā u dı dimiş ğara ğa.. ğara çavuş sövüyō. ğapıyı ört. u dı dimiş ğapıyı ört. ula baKdım
38 vallā aralıKğan doğsan yüz kişi. adam_almadı. sıtayır dabancı burda avşan ğaması burda
39 ğollar bōle beş Tāne ōlanıS. ötcük yok vāllā hiş hiş_aKlını gelmesiñ. ağam da
40 mālīçdan_évlīdi. u da pārti başğanı oluvurdu boşnaKlardan. yalıñız_öldürmeñ dirdi. avşan
41 ğamasını vāllā burdan vurdum kendi ğaynımı. benim_olan_anasınıñ ğarınıydı. burdan
42 vurdum vallā burdan çıkādım. ölmedi. adam_ölmez bu kövdē. bu köv tekke kövü. şih musa
43 va burda. şih musa kövü. şih musa varımışdı éveliden. adam bi teg_ögüznen giderimişdi
44 da_ı geyiK ğoşā gelimiş geliken öğüze. ğara ğeyik dimēk şih musa varmışdı burda. yoKarda
45 tekKe vā. ordā ğızı ōlu gelini yatıyo. ule benim moturu çekiyivēr lē. anātari üstündü ğaliba.

46 **EB: Oraya gidip ne yapıyorlar? SÇ:** tekKe va urda tekKe. ğızı vā ōlu va yatıyō. **EB: Duaya**
47 **gidiyorlar mı oraya? SÇ:** du_ā ideriz. tekKeyi urıyı gideriS. urda bütün ğoñşular taplanı
48 kōlere. urıyı tekKeyi gideriS. davar keseriz_urda. eti urdı yiriS. otuz beş kırK dāvar kesilir.
49 ğoñşulā ... urda du_ā ideriz. yāmır yādurmağ_uçun. yāmır du_ası. **EB: Başka bir şey için**
50 **giden olur mu? Çocuğu olmayanlar gidiyor mu? SÇ:** gidē gidē. vallā ... olū olū.
51 benim_olumuñ çocu_u olmadı yalan yok. yirmi sene olmadı. boşatTım. esgişērden_olanı
52 éverđim. şindi ōluynan ğızı va. ōlan ğaymākam_olcādı işTe. ōlan yetmiş yēdi pu_an_aldı.
53 benim_olan aK partiyi dönüvimeği. len_olum dönüve aK partiye le. halk partili. baK ben
54 dönüvürdüm_aK partiye dōndüñ mü aK partiye dōndüm. dōndüñ mü dōndüm üş seFeñ
55 sōlūdüm. üş milyar_aldım. vallā üş milyar_aldım baK. camiye baK her tarafı duvar. ben
56 televizzonnarı çıkıdım. ğāstileri çıkıdım. ben āzanıñ biriniñ burnunu ğırdım. unu vurdum
57 çekişdig_urda odudā ğāli çekişdiK. **EB: Niye kırdım? SÇ:** ğırdım ben_ıasabi adamım ben yā
58 bañı çatTıñ mı vallā vurun. hā ğazā benden sorulur. geçen vāllā çavuşdan_alacakları
59 bēlikārda bende motur va. ēliyet va bi şı yok. ben mi_alıçık ğazāsınıñ mülk_āmiriyin diğim
60 vāllā. vāllā tıK çekip gittileñ. aman dayı biS_ısanı çatmıyız git didilē. mālış benden

61 sorulur. yavrum şindi né yazcañ? **EB: Köyün adı? SÇ:** garagéyikli. **EB: Bu ad nereden**
62 **geliyor? SÇ:** yā bu aT_ışdı şih musa gomuş. şih musa gara géyiK dimeK géyik қоşарmışdı
63 adam. ... ta eviñ setindi iki tāni mezer va. **EB: Geyik var mı buralarda? SÇ:** va canım géyik
64 çok dāda. géyik çok. **EB: Köyün adı değiştı mi hiç? SÇ:** garagéyik garageyik. ōle ğalmış
65 ğarageyik. de_ışir mi yā garagéyik dimeK şih musa burda adam_ölmez silānan bıçānan
66 burda. hiş bilen yok. şindi sen ba_а vur burdā bi şi olmaz_ölmen. ama başkı kōde ōsa
67 hēmen. şu cocū saķat_eme adam_ölmeS. yarı olur_ölmes. ne yazcañ şindi sen? **EB: Köyün**
68 **yeri hiç değiştı mi? SÇ:** āynı āynı. **EB: Köyün tarihi hakkında bilgi var mı? SÇ:** vallā yenim
69 şih musa buba diyöllē burdu işde. esgi adamnar şih musa. gördünüS şurdu ğuyu va ya
70 aşşādan gelirke hā öküz ğarıyı ğaķıyōrū. öküz ğarı öñünden gidiyo ğuyuyū, ğuyu yirmi
71 metīre, öKüz_ardınān gidiyōru, öKüz_ölüyo ğarı ölmüyōru. yanı on beş metīre su va içinde
72 bu ğuyūnuñ. vallā adam_ölmeS silānañ bıçā.. bilen yok burda. **EB: İçine mi düştü kuyunun?**
73 **SÇ:** içine Tüştü düşmüş. ğarī öküzū ğaķıyōru. su çekēke ēveli su yōdu şindi sulār özden
74 geliyo sulā şindi. devlet getTi. ğarı öküzü ğaķıyōrū. ğarı düşüyo aşşā öküz_ardınān gidiyōru
75 ğarı öñünden gidiyōru öKüz_ölüyo ğarı ölmüyo. burda hiş ta bi denı yok. ölen yani.
76 silānan_ölen yok. /.../

77 **FD: Okul var mı köyde? SÇ:** şindi oķul yok. oķul var_emmē dā oķullā ğaldı işdē. ğapalı yā.
78 **FD: Öğrenci var mı? SÇ:** ōrencilē gidiyo dā otobos beklıyo görmeñ mi büyüñ bazar ya. **FD:**
79 **Kaç öğrenci gidiyor? SÇ:** ya dört ya üç ya beş. /.../ **SÇ:** muhtallāriñ_aylī doķuz yüz_öldü. Tā
80 çıķmadı da çıķıcaķ yanı. ben tā dört yüz_alıñın. **EB: Köyde yaşlılar ne yapıyor peki şimdi?**
81 **SÇ:** nāpılī ēvden cāmiyi cāmiden_ēve gitcek yaşlı ya üç ya iki kişi ğaldı la baķ heb_öldülē
82 lē. benim_emsal_ışdı üş kişi ğaldı. /.../ **SÇ:** lē ölüm sen bañı ... ben televizzonnarı çıķdım.
83 ğastilere çıķdım. ta vāllā belçikıyı çıķmışın. vāllā belçikıyı çıķmışın. ben ğarayik.. benim
84 ğazāda nāmım va lē. **EB: Nasıl namım var? SÇ:** ule ğara çavuş di benim nāmım va le. ben
85 bañı kimsi yaķılıyamaz lē. hākim savcī. ben söverin ya undan ğazandım ben le. **EB: Sövmek**
86 **iyi bir şey mi? SÇ:** yā işde ālaķda vā bütüm_ālışmışın. unnar māsīs sövdürülē gelillē buruyı
87 hākim savcı geldi mi davarı kesēdim. birini külbasdi birini ... tabı. ben ben_urıyı vādım mı
88 benim_ışım hemen ... gibi olu_ıç. ğara çavuş gelmiş dı benim nāmım va. yā vāllā
89 televizzonnarı çıķdım. ta vāllā belçikıyı çıķmışın. benim ğız ta belçikıdı görüyo televizondı.
90 dēdē dēde sen bi çıķ.. televizonı çıķmışıñ diyoru. amān yalan dünyā. ğarım_öldü
91 ben_öldüm. ğarı ölmüyü dü ben tā yaşardım. cennet meķān_ōlsun. ğarım çok cesur ğarıydı
92 be. e biz beş_ölan içindi bi ben nām_aldım. /.../ **SÇ:** bañā adam yapan baķ ben_ayrıldım
93 buşamdan sēkis_sēne ālemiñ_ēvinde otTum baķ iki yüz dönüm toprak yaptım. ölanı

94 ormancı yapTım. yirmi iki senidir mutTarın. kooperatif başkanıyın mutTarın. başgannıx va bi
95 di. yani başgannı yeji bıraıdım bıraıdırdılar. yani olan bıraıdırdı. /.../

MİHALIÇCIK - Koyunağlı

Kaynak kişi : Meryem Ateş, 72, İlkokul
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Kışlık yiyecekler

1 **SGA: Yeni mi vefat etti oğlun? MA:** geçen sene bi deliğannı çocūnan bi ğıS, teyzecīm dedi
2 ben dedi seniñ şu bibeylēñi bi çekiysin. yavrum çek bēn biber toplākan bu, çekmiş. bizim bı
3 araba vā ğardaşım deyze seña çekdilē yay çeksinnē nāpıyım? baķ heb bunnā bizim
4 kendimiziñ şēmiS. **SGA: Bunlar da mı sizin bahçeden? MA:** Tabi Tabi hep̄isi. üş gelinim_ ma
5 üçü de āldı gitTi incilleri ğaynatTılā datlī şēlēni götTülē bekmezlēni götTülē hepsilēne. un
6 sōm ben dün kendi arabamızınan ğēldim, ondān sōnom ānne yaPma dedi ārçelikTeki ānne
7 hasta oluñ sen, yavrum dedim yirsiñiz bıķ bıķ hinci bēn şurdın şaķladan tur.. şēden hinci
8 bibēr, sabān, baķ sabān hemen buna ğaynatcan maydonos döşüycēn sarmısāni döşüycēn
9 hinci paķladım yudum_ arıtTim hasıl şaķladan ğurdum. **SGA: Neden kurdun? MA:** baķ biz
10 bunnarı heP kendimiz yaparız. baķ. işti. **SGA: O ne? MA:** bunun_ içindeki şaķla, biber,
11 sarmısak. **SGA: Şakla dediğın ne? MA:** ğavınıñ küçü_ü. ğavınıñ küçüne biş bullāda şaķla
12 deriz yavrım. **SGA: Şimdi anladım. MA:** ānadiñ_ nı hinci? güççüne. a sen gelseñ ben toti
13 evlēndī otuz beş numarada oturuyon. şüngü servis_ arabalāmız va. uzağ_ o biz uzağ_ olcaz
14 parası iyi olcağ diyē olan toti evlēnde kendimiziñ va yapılyo başka.. tam şē onvat
15 hastānesiynen bōle yan yana. bize dōrd üçüncü ğaş.. benim iki tāne tā vardı satTı onu. benim
16 beyim_ almanyada öldü yavrum. hı yetmişTe bir bir_ ay çocuķ dödu yirmi_ iki gün
17 oluve_ inça babamıS mefā_ eTdi. ālmenyada kölünde. onđān sōnom urdan ğēldi
18 benim_ olan dedi kina anne bobām nerde bi_ ki de_ e taraftan ānattılā işTi. ānne bobam nēye
19 ölü nēye öldü nēye öldü bizi niyi bōle ğodu? çocuķ otuz dōrt yaşındı toprā_ a ğondu. olan
20 öldü. **SGA: O niye vefat etti? MA:** olan düşünü düşünü bobam niyi ğazā yapTı diye çocuķ
21 mīdesinde ğanser_ öldü. o üzüntü bañı hinci ben bunun yanında dūrmaķ_ istiyom burda.
22 uryı gitTim mi bēn de damar Tıķanıķlı vā hasTa oluyon. devāmı burda dursam
23 durmağ_ istiyon. bizim barımız ... evlēmiz bizim di esKiydi yıķıldı dı beñim de burda
24 benim_ amcamıñ ğızı vārdı gel_ orda dedi beyiñ_ ölenden sōna dedi. şurda
25 bobamıñ_ evleri, bunnān şunnān biS_ amca uşaķlarıyıS. onuñ gölgesiynen_ oturuyoS allā ne
26 vēdiyse. düvē yāñıma gibiydin de eritTi baña olan. bu evlat_ öle bi zormuş ķu herife ğodu

27 gēşdi. işte bõle oyananırsām yaparsam oyalanırsam bi ğafam diñneniyo. e oyalanmadım ğun
28 o benim hiç işimden çıkmıyo. **SGA: Ne kadar oldu?** **MA:** on_iki sene õldu. **SGA: On iki**
29 **senedir gitmiyor acısı değil mi?** **MA:** ı ih. on dördüncü se.. on_iki on_üç, ayıñ yirmi sekizi
30 tam_õlanıñ evlencē ğun bobasınıñ sene dönüm. yirmi sekiSinde mefāT_etTi. u ğünü
31 ayellámışlā salondı. çıkām çıkmıyo ğu on dörT sene böğön gibi geliyo. hadi evlādım
32 şunnādan yi ğı ge. u ninceřlēden dõra. ğız_õ deliğannı da gelēydi. **SGA: Ben götürürüm**
33 **bunları.** **MA:** götü. seniñ_ıncirlē de tōk.. çok böyüK tā oluveriydi. sen di şu_an İdilē
34 zamanında dõru gelseñiz biS size.. du bēn şurdañ üzüñ de ğoyüven tā ... **SGA: Teyze bu bize**
35 **yeter.** **MA:** yo yõ. nere ğodum bēn bu üSümü? vah yavrum vah dünyā bõle bī dünyāyımış
36 da hiç.. **SGA: Dünyanın hiç tadı yok değil mi teyze?** **MA:** ı ih. hiç. ne yiseñ saña bi yorucu
37 yapıyo yorucu. ha. baK demin o çekdīn yār ālāñ gelindi. bizinen_emsalıñ ğadın ta_ana
38 ğarākan mefāT_etTi. bi yanını ğırmış çekiyoduñ ya u bināyı sen bi ... ğırmış ben de ğaFaltı
39 yaptımđı çaya demnedimđi şurda oturyõdum_ãmān dedim varyıñ_ālan gelinden bāmeyeye
40 getireyin dedim. şurıyı bi bārdağ_ışdım ğayfeniñ_õñünde bi ğurültü ğopTu. çıkdımıñdın
41 mēmed_ali benim geliniñ şesi olu dayısınıñ şesi olu. ondan sõra hemen yarışdıla vādıla bu
42 yellēde tārnyanañ. yarısını ğırmış yarısı seriyo. çok bi temez_āyiliydi. bişirdi_ı yinīr,
43 yaptı_ı tertiplī. ya işTe dünyā bõlē bi dünya. bõlē bi dünya. sēñ_ēvli misīñ? /.../ **SGA: Işığı**
44 **yakalım mı?** **MA:** yak. **SGA: Bu ne?** **MA:** o bāmēya. şu baKla. şu dī bu dı baKla şu dī bāmēya.
45 şu dı bübēr İşesi. şu dı badılcān. o dı fasille. **SGA: Fasulyeyi böyle ufak ufak mı**
46 **kurutuyorsunuz?** **MA:** hī bõlõ ğuyuruyõz yavrum. **SGA: Bu fasulye ne?** **MA:** u dilmesi şu dī
47 işey ne dellē tomatisten sı.. şey_ediyo. ğaynadıyon. amanıñ doKõntürü evlē yazıñ_emme.
48 **SGA: Bunları ne yapacaksın teyze?** **MA:** one ben hincir di dambaşda şetTimine turşu ğurcām.
49 bu yannıñ dı tomatıs sulānı ğaynatTım tārna ğarcan. **SGA: Bakayım nasıl kaynatıyorsun?**
50 **MA:** şetmedim ğaynatTım hinci ğaynatTım tomatise ğaynatTım. bübere de ğa.. ğāynatTım u
51 işē bübērine. **SGA: Bu domates. Biber nerede?** **MA:** bu işē, bu tomatıs u bübē. şeyē uzun
52 bübēllē vā ya şõle küllemelig. hā unnānan tārna ğarcan ğarığdıñP da. **SGA: Teyze adın**
53 **neydi?** **MA:** meryem_ateş. **SGA: Meryem teyze kaç yaşındasın?** **MA:** bēn yetmiş_iki
54 yaşımıdım. **SGA: Maşallah. Okula gittin mi?** **MA:** gitTim. **SGA: Burada mı gittin,**
55 **Koyunağıl'da?** **MA:** ğoyuna_ılında. **SGA: Bana tarhanayı anlatır mısın?** **MA:** baK
56 tānananıñ_ıçine bēn büber ğatarın domatis ğatarın, ondon sonõ māydonos ğatarın ondon
57 sonocum sovan ğatarın. unnānan tārna ğararın. yo_urt da ğatarın. ha, un da ğatarın.
58 bunnānan tārna ğararıs biS. **SGA: Var mı balkonda?** **MA:** şetmedim tā, ğārmadām,
59 ğarmadām. õrda bēn bulaşıklañı yūyon ğāriK_õnnān bulaşıklañı. **SGA: Bunları da sen mi**
60 **kuruttun?** **MA:** evet. hepsini. hepsini bēn ğuruttun. onđon sonām işē ediyoS. tomatıs kaKı

61 yapıyoz bak. ğuruduyon, bāmyā bişiriyon bunnān. **SGA: Nasıl kurutuyorsun onu?** MA:
62 dā_acıK. taPlanıñ_üstünde ğuruduyon. **SGA: Bunları kime yapıyorsun? Torunlara mı**
63 **veriyorsun, gelinlere, kızlara, çocuklara?** MA: éfendim? **SGA: Bunları kime veriyorsun?**
64 **Çocuklara mı?** MA: hı hı dōrt tāne bi tānesi ōlmüş sizlere ömür üş çocu_uma. iki di
65 torunum_ıma ĩvlenceK. siz_eksişerde mi oturuyōrsunuz? biz de benim gelinim de bālāda.
66 bālāda. amanın vāla dē ğālik yedilēde oturuvedilē benim_olum. **SGA: Şimdi ne yapıyorsun?**
67 **Kışın Eskişehir’de misin?** MA: tabi tabi ğışlık_onda hepsi. **SGA: Kışın Eskişehir’de mi**
68 **oturuyorsun?** MA: tabi tabi. **SGA: Yazın?** MA: yazın devamnı ğalıyon dōrd_ay burda. **SGA:**
69 **Ne iş yapıyorsun burada kalırken?** MA: bēn ğalınÇa anÇa bunnarı ğuruduyōn. **SGA: Kendin**
70 **mi yetiştiriyorsun, satın mı alıyorsun?** MA: bēn bi_ksini yetiştiriyoz bi_ksini satın_alıyoz
71 yavrum. üzüm ğaynadiyoz bekmez ğaynadiyoS. **SGA: Üzüm bağınız var mı?** MA: var. var.
72 **SGA: Üzümleri topluyorsunuz.** MA: hī bekmeS ğaynediyoS ğazannāna. **SGA: Başka?** MA:
73 işte bunnarı yapıyōS ança yavrum. **SGA: Kışın niye burada kalmıyorsun? Çok güzel.** MA:
74 çoK güzel_emme fazla ğalamıyon bende ğalp vā yavrum da. fazla çocuKlā şetmeyyō. işte
75 bunnānan ğurulāmızı ğuruduyoz geliyōllē alıp gidiyō olum benim serviste çalışır. torunnām
76 dı serviste çalışır. u sora mālīyede biri mēmūlleri çekē. ... hem servisi servis götürū hem
77 mēmūlları çeke. işte yazın ben borda ğalıyon fazlı uyalanıyon. **SGA: Kışlıkları yapıyorsun.**
78 **MA: hī. unnā bañı şetmiyōllē rahat sonū meselā ben burda diñneniyo ğāfam. tansıyon_orda**
79 **şoK yükseliyo. çocuKlāmdan torunnāmdan çok memnunun yavrım. hı hiş bi işemiz sıkıntımız**
80 **yoK. burda açan telōzonumu, dinniyon, işte bu, bu ğāda.** **SGA: Kendin bahçede çalışıyor**
81 **musun?** MA: hayır. genciken çalışıyodum şinci yapamıyon ğālp_ba Fazla eylenemiyon
82 yavrum, eylenemiyon. **SGA: Eskiden nasılmıştı?** MA: esKiden ekiyōduK. her bi_şimizi
83 tomatismizi büberimizi bazılcanı fasilleimize unđōn sonom ğırK ğışlıklāmızı alıp
84 arabalāmnan, servis_arabalāmız varıdın, götürüyōduK. hinci yapamam, yapamam. anÇa
85 burdā bi oturuyon namazımı ğalıyom. tamam.**SGA: Eskiden kışlar nasılmıştı?** MA: ğışlā
86 so_uk gidiyōdu. hinci di gidiyō do o ğāda fazla ī yoK. yoK fazla. **SGA: Değişt mi iklim?**
87 **MA: tabi canım. tabi de_şTi. ğar yağādın, yāmırı fazla yağādın. udun_ocāK dālādan**
88 **getiridiK. iyidi. e hepsi hinci satın. tabi satın.** **SGA: Tarlada da parayla çalışıyor herkes.** MA:
89 **tabi tabi.** **SGA: Eskiden kendi.** MA: kendimiS. kendimiS her bi şeyi ekini, ondon sono
90 yapcāmız işleri hēsKiden hep kendimiz yapıyōduK hinçi herkiş ğış ney ilāzımına onnarı
91 kendimiz_ileÇ_ediyoK hinÇi yapamıyo. **SGA: Eskiden yazın çok çalışılıyordu değil mi?**
92 **MA: tabi tabi.** **SGA: Herkes çok çalışıyordu.** MA: herkeş. hinÇi peK yāmır yāmadı_ından
93 fazla olmuyo hemen dönüşüveriyo. dönüşüyo. eskişe_jirdi ōle. e bu yıl meyve ğiT. meyve
94 ğiT bizim bāK her bi şēmiS kendimiziñ_ēde. bē şurda bi ĩncir kendimiziñ bi sen de dat

95 yavrum. **SGA: Yerim ben incir.** **MA:** bi di sen dat. biS kendimiz yapıyoz hēp. bēn datlısını
96 dōru yaptım gelinnē aldılā gitTilē. hep kendimiziŋ_onnā. ū ... saŋa mı nāsıbımışdı ūēli
97 allah. **SGA: Bahçeden mi topluyorsun teyze?** **MA:** bizim kendimiziŋ incirliklēmiz va. **SGA:**
98 **İncirlik var.** **MA:** tabi datlı yapıyoz biz, hep götürüvelirlē. **SGA: İncirden nasıl tatlı**
99 **yapıyorsunuz?** **MA:** hinci bēn_incirden nası datlı yapıyon. ben bunu yūyon arıdıyom
100 ūekerlīyom. ha ūekerlediKTen sōna iki buçuk sa_at ğada ūekerleri ūşedeyo. onđon sono
101 oca_a ğoyuyon_ūişisini bunu alıyom, bađ_alıyom u datlı vā ya u datlıyı dı dōnüşürken bunu
102 atıveriyon, atıveriyon.**SGA: Kabuğunu soymuyor musunuz?** **MA:** une deri incirden yaparız
103 biz bi deri incir deriz biz kūçük. ūē taraFında o oluyō. ūu ne delle? bursa taraFında çok
104 satlıyo. bizim di vār dı bu yıl_ōlmamış deri incirden. u kūçük kūçük_oluyō da. **SGA:**
105 **Bunun kabuğu soyulmuyor.** **MA:** hafifçe soyuluyo. hafifçe so.. haşlıyoŋ ondon sonom datlı
106 dōnüşürken_atıyon. u sararıyıcı bađıyoŋ ūisine tabi_eliŋinen niūan_ediyoŋ. u zamatlarī iyi
107 oluyo. **SGA: Sađol teyzeciđim. Ađzına sađlık.** **MA:** teūekkūr_ederiS yavrum.

MİHALIÇÇIK – Otluk

Kaynak kişi : Ayşe Aşık, 58, İlkokul, x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Kış hazırlıkları, Doğum, Yangın

- 1 x: ayşe demini alır, bi bardak çay. işsin. tüPün_üstündü çabıK_olur. gonusuncuyu gādā
2 olur_ü çay. /.../ SGA: Teyzeciğim otur, gel. Adın ne? AA: ayşe aşık. SGA: Ayşe Âşık? AA:
3 aşık. SGA: Kaç yaşındasın teyze? AA: ben atmış do_umlu de_ül. gerçē elli sekiz yani. atmış
4 do_umlu nūFus kāt geçelli. SGA: Doğma büyüme Otluk belı, neydi? AA: evet, buralı.. otluk
5 kövü. burası do_up büyüme. SGA: Hiç şehire gittin mi? AA: şe_iri Kittim. gitmez_olu mu?
6 SGA: Yok öyle değil. Kaldın mı uzun süre şehirde? AA: gālmadım. hiş gālmadım.
7 çocuklarım, gızlarıma, yannānda yani biraS anğarıdı gāldım_ama ölü bi_ike. ölü sürü
8 senİlercē gālmadım. SGA: Burası manav köyü değil mi? AA: manav, manav, gerçek manav.
9 SGA: Okula gönderdiler mi teyze seni? AA: gönderdile. ilkoğul mezunu. SGA: Bu köyde mi
10 okudun? AA: bu kōdü okudum. SGA: Siz bu sobayı Eylül ayında yakmaya başlıyor musunuz?
11 AA: havalar sert_oldu mu başlarıS. yüksek ya burası, hani sünTiken dālarının_ētēndēyİS
12 ya, unu_üçün başlarıS. küçük böbēK_öldü mu meselā gicileri üşür diyi āz meşe odun_ıtır
13 az bi yakıyoz, fazlı de_ül. SGA: Ne zamana kadar yakıyorsunuz? AA: vallā belli olmüyoru.
14 hāvālā ilk yaz çok so_ğ_öldü gırā mırā düştü mü mayısıñ soñlarını dö yakıyoS. mevs..
15 yāmır yā_aşlı oldu mu çoğ so_ğ_öldü günüri yakıyoz. SGA: Yazın kaldırmıyor musunuz o
16 zaman? AA: gāldırırız. avusTos, ēylül, işti avustos, temmus u arılādı gāldırıyoz. bi badını
17 yapıyoz evleri gāldırıyoz. az bi gısı süreli gāldırırız ından sō bebēK va di ğurduğ biz. ... bi
18 haftā öncē hāvā sovyuyıdı, ğurduğ. SGA: Ekşi elmadan söz ettiler bize. Sizin köyde de var
19 mı? AA: hē, ekşi elmā biSim_orman depōsu. urda orman_ışletmesiniñ, devletiñ ormandan
20 toplanan malı urdan_ıhrāc_olur. depō mēmurları olur, kepÇecile olur. benim beyim
21 kepÇeci. meselā sarallā, şirketlē, ārdiyecile alır, götürür. urdan_ıhrāc_olur. devletiñ malı,
22 hazİne. SGA: Ekşi elma, elma ağacı? AA: elma ā_acı oldūnu bilmiyon. evelden va mı lāhā..
23 lākābı mı bilimēycēn. işte ekşi ālma dēye bi, dimeK varımışTıK_ēzelden. SGA: Şeker
24 hastalığına iyi gelir dediler de ekşi elma için. Bu köyde yok o zaman. AA: şeker hastālını iyi
25 gelir, vā. hani u ekşi elme de ölmüşü dü şullādā. mēmēd_ēmingiliñ_āvlıdı vā.
26 bağ_ılabilirsek. rahatsızlı_ıñ mı va? SGA: Yok yok. Merak ettim hani bilgi için. AA: ekşi

27 elma va va. ekşi keçi erik var, dağ_eri. biS keçi erik deriS, dağ_eri. burdu mevşur_olur hē.
28 yani bu seni dalındı vār mı yoK mu farKındı de_ilin yalıñıS. hani ağacı vār. **SGA: Ağacı var.**
29 **Ekşi erik var yani.** AA: ekşi erik hē. ekşi erik var. **SGA: O yabani erik mi yani? Normalden**
30 **farklı mı?** AA: ya biS keçi_erik diyòS, birazı dağ_eri diyo, birazı ekşi erik diyo. yabānī,
31 de_şik meyva. yani ekşi_olur, ekşi_olur.

32 **SGA: Kış hazırlıkları ne yapıyorsunuz? Kış uzun sürüyor burada.** AA: bol_odun getiriyoS.
33 yığıyoS. būdayımızı, tahılımızı buydayi olan üğütüp alpıda bozanda meselā tırağtörlerinden
34 kamyonunanan getirip goyuyoS un çuvallarımızı olannā, olmayannā satın_alıyo. yani ha..
35 kendimizi görü āz bahçelerimiz_oluyo. yēşil Fasüllüdür, kendimizi idāre etçeK yani. biraz
36 patetiS suvan. geçincimemiz ekseri küçük olurağ hayvancılıK. pek fāzlı de_il. bē dē
37 ōrmandan geçinimimizi sālīyo. geçinimimiz_olarak_o. **SGA: Ormandan çalışınca...** AA:
38 ōrmanı meselā orman_şletmesi iş viriyū, biSim bēylerimiS çalışıyo urda. bi_kimi gābūnu
39 soyūyo, bi_kimi yüklümesini yapıyo, bi_kimi rāmpasını yapıyo, ekşi_elmä depāsını
40 yalıñıran depòsunu getiriyollā, işledilceK bi hāli göyuyollā, urdan dā ārdiyecilē alıyo
41 devletTen ihaleyi giriP de. götürüyō, devletiñ hazinesinden kesilen bi_şi. **SGA: Başka,**
42 **buğdayınız, tarlanız nerede var?** AA: şū ekşi_elmädan gelmişiniz ya. yalağ Kırı diyi Kıır va
43 başTan_ayā, işTi urası bizim çitlimiz olub_olana horman çitli u gādar_olur. nohoT_ekeriS.
44 **SGA: Domates falan yetişiyor mu burada?** AA: ya su.. deri gıyılarındı sulu bāhçilerimiz va dā
45 ayı giriyo, dōmuz giriyo sözüml_una. unnādan pek_alımēyoruz. evlēñ işTi, şu yakın
46 bahçilēde biraz yapıyoz işti, āz, āz çoK_az. hōlü kendim, biS satın_alıyo çogunca. şakarılı
47 gelir, lāçınlılā. unnardan_alırs sarıçıkayıdñ ya_ımızi peynirimizi inē olannā, hayvanı
48 olannā kendi yapā. taharnamızı, ya_ımızi, peynirimizi, bulğurumuzu buydayımızdan
49 gāynadırıS. gōñşu köydē dēmiyen va dōdürü çekdiririS. bu şekil.

50 **SGA: Bebeğiniz hayırlı olsun, yeni doğmuş.** AA: sa_öl allāh rāzı ossun. ismi şeymā.
51 yirmī_bir günnük. torunum benim, gızımıñ çocū. sezeryannan oldu. biraz bağ hindi bi de
52 büyü_ū vā ābisi de. ... de biraz gölliyam diyi getirTik. **SGA: İyi yapmışsınız. Sizin köyde**
53 **bebek doğmasına ilişkin ādetler neler?** AA: hevelden kēndimiS.. **SGA: Evelden anlat zaten.**
54 **AA: evelden mi annadam?** **SGA: Şimdi kalmadı ki.** AA: hē işti evelikini mi annatcaS?
55 heveldē kōdē eli yatğın, alışğın, meselā u ... alışKın ēbelē olurdu. unnā do_um yapTırdı.
56 unnādan sō bi arı köyü ilk ēbemiz gēldi, u yapTırdı. ē ēbe burdu úcrā yir peK durmadı.
57 durmadı ēbelē meselā tāyini çıkātTırcı. Kini köy_ēbelēni gāldık biz. ōlū ōlū do_um
58 yapTıK. altı tāni do_um yapTım hepsini evdē yapTım. yā köy_ēbelēnnen yapTım. yāşlı
59 gādinnā oluyo, unnarına. /.../ **AA: hayvannarı bağTım dā.** urdan çuvallā hindi burıyı

60 gelivedim. elbiştem de_ıştı.. **SGA: Ben zaten yüzünüzü alıyorum. AA: ağanda çemberimiS**
61 **güSel mi? SGA: Çember güzel. Düzgün zaten, bir şey olursa söyleriz. AA: öle mi? şaşkın**
62 **çıkmyam köyde olsa da. SGA: Bebeklerin isimlerini nasıl veriyorsunuz? AA: ā**
63 **bébeKleriñ_ismilerini büyüK_āyleleri sorallā ebésini dedesine. evdeki büyüK_olannara.**
64 **ķaynana ķaynıbuba danıřırlā unnařā. şu ğō ğızım kendi ğōnünüz dé bilir dillē meselā ekSerī**
65 **ķaynıbobanıñ, ķaynananıñ dedī ķonur. andan sō hocıyı getirilē ğulāna ezen mi oķutuyo nāp..**
66 **ismiñ şu ismiñ bu dér. ħōlelikÇe Kōnuyo. SGA: Şeyma'nın ismini kim koydu? AA: eşi**
67 **ğoymuş. unu o ğomuş. bobasıniñ_adıni bobası annesi danışTı ğodu. olanıñ_adı muhammer**
68 **dédesiniñ_adı dédesi rahmetli_oldu. SGA: Teyzeciğim sağolun ağzınıza sağlık. Her şey için**
69 **teşekkür ederiz. Hakkınızı helal edin. AA: ... rāpor verebildik mi né bilim. /.../**

70 **SGA: Ne zaman yangın kaçtı? AA: on beş gün mü oldu? cu.. üçüncü cuma olcaķ bu cuma.**
71 **SGA: Nasıl oldu? AA: ya ekmek pişirdiydik. şu bacanıñ ğıyısından_ışte ğaplı teli gelmiş**
72 **urdan, ğızmış yāné. ceyran ğaçıķlından. baķ saĥın ceyranna. ğüççüK_eşşām yānTı.**
73 **buzdolobī, çamaşır makinesi hō hep burduydu her_şi. SGA: Buraya fırın evi mi diyorsunuz?**
74 **AA: hē. yani firīn, mutfāķ, şōmini hepsi burdı yazın. ālti_üsTü lambiriydi. camnar paķpendi.**
75 **ōturuyoduķ yanī devamnı yimēmiz burduydu. SGA: Bütün köyde fırın evi ayrı mı böyle?**
76 **AA: hayır iki kişidi vā. ben ekserī ekmek yapannarı pişiriviriyodum. dü_ünnēde.**
77 **dü_ünnēde, o ğún dü_ün vārdı_ışte. pişirdik dü_ün_evini gittik. urdan ğaplı Kızmış**
78 **Tutuşmuş_eme ğeldik_ētfāyi ğelesiyi bö ħāli geldi. SGA: Itfaiye nereden geliyor?**
79 **Mihaliççik'tan mı? AA: ētfāye mihaliççikTan alpıdan geldi emme unnā yetişesiye ğadā**
80 **ormanınķı yetişti. ormanınķı daha elken geldi. yirmi daķķıdı gelmiş. eğer_ormanınķı dı**
81 **gelmiyidi biri di bu hēvden_alındı ya ğaplılā tellē, Kōpādıla, sōkTülē, évē atlıcādı şünķü.**
82 **SGA: Baya hasar olmuş bu firin evinde. AA: noĥutluĥ makinemiz vardı bir buçuk milyāllik,**
83 **güSel ... u yāndı. çuvallarınan dartıyoduķ. ĩndan sōra büzdolabı, çamaşır maķ.. hepsi varıdı**
84 **yani. şisinden dut dāvlmbazından dut hēpsi. pātes ğızartmā_ĥani hürtös makinesi ne**
85 **onnādan hep varıdı. SGA: Geçmiş olsun.**

MİHALIÇCIK - Süleler

Kaynak kişi : Cumaziye Gelici, 45, İlkokul; Süleyman Gelici, 50, İlkokul

Derleyen : Semra Günay Aktaş

Derleme yeri : Bahçe

Kayıt türü : Video

Konu : Yangın, Hayvancılık, Kız isteme, Düğün yemekleri

- 1 **SGA: İsminiz neydi?** CG: cumāziye gelici. **SGA: Kaç yaşındasınız?** CG: kırk beş. **SGA: Ne**
2 **zaman emekli olup geldiniz siz buraya?** CG: iki bin bir yılını emeklî olup geldik. **SGA:**
3 **Keçileriniz var.** CG: evet, keçilerimiz var. işti biraz keçi aldı emekli oluncu. kayınpederim
4 burada, önu bakalım hem diye. **SGA: Yalnız mı kayınpederiniz?** CG: yalnız. gayınvalidem
5 önce öldü, yıllar önce öldü. on beş sene falan oldu işte. işti kışın gidi yazın geliyodu biz
6 buraya, hayvannarımız oluncu gidemedik. aslındı geçici dutuyoz biz burda hani öle şeyci
7 de il. **SGA: Ne zaman yandı bu evler?** CG: arife günden bi gün önce. **SGA: Yeni.** CG: yeni.
8 ramazandı işte. **SGA: Nasıl oldu? Siz evde miydiniz? Yangını anlatır mısınız?** CG:
9 biz evdedik. akşam işti ben iftar yemeyi hazırlıyodum. yangın var diye ses duydum.
10 camdan bakdında işte u yanan elektirik kontandan çıkmış. biSim akrabaların
11 birisinin evinden çıkmış yangın. bi baktım ki çatıdan çıkmış hani alevler. ölelikçe işte,
12 ondan sora biz di yangın burayı gelir diye hani köyümüz uzak dedik. itfaye geç gelir hesabı
13 ettik. eşyalarımızı taşımaya başladık işte, eşyalarımızı çıkarttık, taşıdık. çalkayadan dı
14 geldile saolsun koşular, akribalar. itfaye geldi işte, ondan sora bizim evi ulaşmadan
15 söndürdüler. **SGA: Cana bir şey oldu mu?** CG: yok. cân yok. bigaş tane, on om beş tane işte
16 hayvan, tavık telef oldu, tavıklardan yandı. iki tane de koyun yandı hani öle başka yok.
17 akşam oldu için, gece olmadı için hayvannar salgıdaydı. o yüzden şetmedi hani. cân kaybı
18 yok. insan da hayvan da cân kaybı yok. **SGA: Dediğiniz diğer evler ne tarafta?** CG:
19 yanmayannar mı? **SGA: Evet yanmayanlar.** CG: şu taraftı var bi Kaş tane. işte çadırları bu
20 tarafı kuruldu. burdı şurdu kuruldu kuruldu ilerde. **SGA: Bu yanan evler için mi?** CG: bunnar
21 yanan evler için. biş altı tane çadır var şu ilerde. **SGA: Çadırda mı kalıyorlar?** CG: çadırdı
22 kalıyorlar. işte evlerimiz yapılca diyolar. artık bi senede mi yapar, altı ayda mı yapılır
23 bilmiyoS gayrı. **SGA: Devlet mi yapacak?** CG: hı hı devlet yapıcık. şimdilik çadır verdiler.
- 24 **SGA: Bu arılar kimin?** CG: biSim. arılar dı biSim. biSim. biz işte emekli olup geldikten sō
25 eşim merak ediyō hayvannarı seviyo, arıları sevdi için öle şeyleri kendine hobi olaraK öle
26 şeylerle eyleniyōS. **SGA: Kaç tane keçiniz var?** CG: işte elli gadar var. elli gadar var. **SGA:**

27 **Nasıl bakıyorsunuz keçilere?** CG: őrmandá őtlatarařtan başıyoz. bėyim sabaş götürür aşşam
28 getirir. işte ble. **SGA: Saşıyor musunuz?** CG: İtiyācımız ğadar sā_ıyuz ble fāzlı sāmıyoz
29 hani. **SGA: Satmıyor musunuz sütünü?** CG: satmıyoruS. **SGA: Etini mi satacağıız?** CG:
30 etini satıyoz_ışte. etini ĳurbannıř_olarak veriyoz. ble İstiyenleri kesip veriyoz, kil ıyla.
31 **SGA: Keşi eti sevenlere.** CG: hı hı keşi eti sevenlere. ble. **SGA: Ama ne güzel daşda**
32 **besleniyor.** CG: hı hı doval olārař. arılarımızış balları di ble do_ıal, hayvannarımız dı do_ıal.
33 her şe do_ıal. **SGA: Arıların satılacak kadar balı oluyor mu?** CG: ilk defa bu sene oldu.
34 blecelēden y_ıcek ĳadar_ıoldu. her zāman_ıolmuyomuş o. biz di yeşi yaptış zāten burıyı
35 geleli. bilmiyoduş. her sene olmazmış. **SGA: Kediler de var.** CG: hı kedilerimiz di vār. **SGA:**
36 **İsimleri ne onların?** CG: isimleri.. hēpsiniř bi ismi yoş. d ört beş tāne var_ıama. tekir falan
37 ĳoydum, pamuş ĳoydum_ıismini işti ble.

38 **SGA: Sizi nasıl Çalkaya'dan buldular da aldılar?** CG: ğörücü us_ölüyl_ü geldim ben_ ble.
39 **SGA: Duymuşlar mı?** CG: hı hı. biSim buranış zāten ble_ıu yaşın_ıold_ü için ble_ıalkayadan
40 gelme hani, gelinner. **SGA: Nasıl isteniyor? Bu köyün kız isteme, düşün, nişan adetleri nasıl?**
41 **CG:** işti ğörücü us_ölüyle ğör_ölür, bēřenilir řēdilir. büyüklerden_ııstimeye gidilir. olursa olur,
42 olmaSsa allāņ_ıemrinnen_ıısteniyo işte. oluncı dü_ün_ıoluyo. olmaSsa bi başşa yeri
43 başılıyo. nişan yapılıyo. ĳına gecesi oluyo nişan_ıoluyo işti dü_ün_ıoluyo, ble. **SGA: Nişan**
44 **ne kadar süre kalıyor?** CG: nişanı mı? u kendi isteklerine bālı oluyo hani. uzun süre de olan
45 oluyo, ĳısa süreli olan oluyo. āltı ay, bi sene iki_ıüç_ıay. ble hani.

46 **SGA: Düşünde ne yapıyorsunuz?** CG: dü_ünnerdi yemek veririsi. ay s_ölēymān. **SGA: Ne**
47 **yemeği pişirirsiniz?** CG: ne yimē pişiriz s_ölēyman? **SG:** ĳuru fasille, pilav. **CG:** etimiz olur
48 blekelimiz meselā. ĳuru fasilyemiz olur. pilav olur. ĳompāstamız_ıolur. **SGA: Çökel ne?** CG:
49 haşlama derisi. et haşlama. etli pilavımıS_ıolur. iřtē ble_ıylē. tatlı_ıolarak başlavamıS_ıolur. ble.
50 **SGA: Sağolasım, teşekk_ür ederim.** CG: āy baņı sen ğāSteyē alıcāņ herālde. **SGA:**
51 **Üniversiteden.** CG: ble_ıle mi?

MİHALIÇCIK - Yalınkaya

Kaynak kişi : Behiye Özcan, 58, Okumamış; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Yöresel yemekler, Kış hazırlıkları, Köy evi, Eski yaşam

- 1 **SGA: Ne yapacaksınız o kuşburnunu? BÖ:** çıkardırız. ğaynadır çıkardırız. işesini datlısına
2 yaparıs hani. **SGA: Kaynatıyorsunuz, sonra? BÖ:** çıkardırıs. ili.. işeden hani tantiri olü işe..
3 iliyende, ölü süzinde. datlısına yaparıs. **SGA: Şeker koyup kaynatıyorsunuz. Üzezi ne**
4 **yapıyorsunuz? BÖ:** hı hı. yo yo una da şey_ıderiz. dömesine yaparız öle yini evimizde, çoluk
5 çocuk. dı yolu_üstünde vā hatdā gidēken_ürarşanız dibinde vā. hı hı bizim_ura. **SGA:**
6 **İsmin ne teyzeciğim? BÖ:** behiyē_özcan. **SGA: Behiye teyze kaç yaşındasın? BÖ:** elli sekiz.
7 **SGA: Sen ne zaman evlendirdin çocuğunu? Daha gençsin. BÖ:** Pen_on yedi yaşında
8 gelin_ıoldum. **SGA: Kaç yaşında çocuğun oldu? BÖ:** şeye çekeyyoru. ğaç yaşında? ön
9 sekizde. on sekizde ölüm_ıoldu. **SGA: Şöyle oturalım mı? BÖ:** vāllā bilmen ki. ... **SGA:**
10 **Okula gittin mi? BÖ:** gitmedim, cā_ıilim. **SGA: Cahilim deme. Cahillik okulla ilgili bir şey**
11 **değil. BÖ:** de_ıl de işi_ıhi hönden il_ıokula girmedik. bobamgil ğuymamış. tanā torba sı_ır
12 sıpa ki.. güTürem yapam diye. ölelikle girmedim hiş hani oğumadım. oğumadım. **SGA: Hiç**
13 **okuyup yazamıyorsun öyle mi? BÖ:** hıce, hiÇ. **SGA: İşini görüyor musun? BÖ:** işimi
14 görüyorsunuz. her_ıişimi yaparın çatarın. işē ü o_ıumadan hani öle bi yeri gitTİM zaman haflēne
15 şeylēne dimiş bī yazı ciziyi_ıbilemiyorsunuz. öle ırağımınarı né biliP yapeyörün de, hani kēndim
16 bī bi_yeri bi_şeyi_ıoğumēyi_ıoğup da gitmesini yapameyyorun. **SGA: Olsun sen işini**
17 **gördükten sonra... BÖ:** işimi yapeyörün_ıallā şükür hincilik bağām bi ğafam da şeyim de çok
18 şükür_ıallaha. **SGA: Torun var mı? BÖ:** var. altı dāne torunum va. iki ğız biriniğ vā, iki olan
19 biriniğ va, iki olan biriniğ va. üç_ölum va benim de. **SGA: Üç oğlunuz mu var? BÖ:**
20 üç_ölum va. **SGA: Üç tane çocuk azmış. BÖ:** bi de öldü. yiteğ didiK_ıatık.
- 21 **SGA: Şurada kış hazırlıklarınızı görüyorum, ne kurutuyorsunuz? BÖ:** u ğiç_ıerik. dāy_ıeri_ıi.
22 **SGA: Daha mı farklı bunun tadı? BÖ:** tabi ü unū ekş.. eşi olü unnan her şesi hani yuvallema
23 çorba morba di yapallā ya. bulğurnan ğarallā ğatallā hōle ufaK ufaK. unu eKşili bişirillē.
24 undan sü.. bi ğaynadıllā suyunu üstünü dökellē, ēKşi yini. dā bağ benim_ıörda va hatTa. ben
25 sağa çıkarıyım da getiriyin. undān ğuruduruz biz. **SGA: Bakayım. Bu mu ekşi erik? BÖ:** bu
26 ihi. dāy_ıeri_ıi didimiz bu. u biri dī hunuğ biri ğuşbūnu biri uvaS. u çanahdağı. bu yardi_ıhi

27 bu. bõle gırmızı gö yararız guruduruz. ü çok maqbul şekera her şeyye. diplene dökürlē fitır
28 fitır fitır toplarıS. gışgırıva dēriS hani geçi_erik gurulānı. **SGA: Ekşi erik, keçi eriği**
29 **dökülüyor. Şeker hastalığına mı iyi diyorsunuz?** **BÖ:** hı hı şekere nē pek faydalı. **SGA:**
30 **Kırmızılar ne?** **BÖ:** ne bileyİN? bak bakam bi. x: gırmızılā gışbūnu işdē. /.../ **SGA: Teyze sen**
31 **doğma büyüme Yalımkaya köylü müsün?** **BÖ:** yalımķayā. mi_alıciyā bālıyız, yalımķaya.
32 **SGA: Bu kuşburnunu nereden topluyorsunuz?** **BÖ:** unnarı da ā_acı va dē bayıllāda. ormanda.
33 şu tallālīklāda ā_aşları va tek tek, tek tek_alırız bõle. **SGA: Topluyorsunuz, kuruttuğunuzu**
34 **ne yapıyorsunuz?** **BÖ:** guruttuğ mu çıkardırız_ışTe hani datlı yaparız didim ya, süzgeşden
35 geçiriz, süzēnden paqlarız, temizleriz. ... dē onu semizleriz hinci saplı u. uşlānıñ şēsini nē
36 hõle. /.../ **BÖ:** sūdū varımış_ucağda. süT ğaynadırımış da. inekleri va. **SGA: Başka ne**
37 **yapıyorsunuz kış hazırlığı için?** **BÖ:** kış hazırlı işTe ... bõle her şēlēden guruduruz. fasille
38 guruduruz. fasille ... dolaplara ğoruz derin donduruculāmıza. bāçelēmize yaparız. yuqallāda
39 bāçelēmiz va suyulu her yirde. **SGA: Bahçeleri var mı köyün?** **BÖ:** va. va bāçeleri va. fasille,
40 patitiz. ne dikēsen olū. **SGA: Kışları sert mi geçiyor?** **BÖ:** gışın çok, işe gışı acı geçē buranıñ.
41 gış çoğ_olu. çoğ_olu. bazı gün yağıyoru, bazı gün bu yıl çoğ_olmadı gış. az_õldu.
42 kenellēde çoğ_oldu hani u do_u taraflāda. bu yıl borda az_õldu gış. geçen sene çok yādı,
43 bõle depile ğaldı, ğar. yalnız kürüllē, ĩlenmez hani. dozer, ğireder geli kürür. **SGA: Ormanın**
44 **dozeri mi geliyor?** **BÖ:** hükümet taravından da gelēri õrmanınķı da gel.. **SGA: Meyve ağaçları**
45 **folan güzel yetişiyor bu köyde.** **BÖ:** yitişir. şu ālıÇ. ē bu da bi āyrı baK_alıÇ. õlmadı dā
46 ham_o. ceviz_ā_acı va, üzüm_ma. bağ dē onnā ceviz, samannıñ_üstündekilē. **SGA:**
47 **Şuradaki ağaçlar ne?** **BÖ:** şū ārmıt. bı yıl yok. peK_oludu unda. bi di aşşā ğada
48 ğoñşumuzun_o. dudu her_şēysi olu. **SGA: Belli şu da dut ağacı.** **BÖ:** he he, duT. **SGA: Şu**
49 **kayısı mı?** **BÖ:** āsma o. **SGA: Onun arkasındaki?** **BÖ:** kiriz u, kiriz_ā_acı. kiriz_ā_acı o.
50 unnā geli geçē hani, yazıñ. kiriz_ā_acı o. hinÇī bū geçi_eriK didimiz, geçi_eriK diriz
51 day_eri_ı. u yannāda dağ_eri_ı dillē biz geçi_eriK diriz_adına. ihi ğuruTmāya ğurusuna
52 yaparız ğötürülē şekere Faydalı, bunun datlısına yapeyöllē eziP gine şeyden geçireyõlle de
53 u_geçi_eri_ı. ... hanı gışın dā yimeğ_úçún. **SGA: Erikli yemeği baştan sona kadar tarif**
54 **edebilir misin?** **BÖ:** geçi_rē geçi_eri_ı. hı hı ... eri_ını. çorbası hinci ī şē muhallime de hani
55 yuvallāmā diyöllē. u yuvallēmeye bulgurnan urdan sōna içine salçasına sovan ğıyallā yapallā
56 yu_urulā, ācığ da uniy.. un ğatáyöllē. una ordan sōna hõ ho ğada yo_urduñ mu una bığımıK
57 bığımıK bığımıK yuvallāmā yapeyöllē hõ hõ, hõ hõ para, şõ şõ, hõ hõ. undan sōna bışırillē,
58 yüstüne ya_ını ğa.. yā ğızardıllā, ğatalā. u ēşiyi de napallā bū ğurutTumuz_ēşī, ğaynadıñ,
59 suyuna süzen hoşaf gibi suyuna, denesi yini, denesi de yini emme, suyunu süzeriz
60 unuñ_ıçine sāmsağ. sāmsağ dövella, u sāmsağınan hõ üstüne dõke dõke dõke gışın yini. u

61 çoK gü.. şeli baK hinci u tarafa u tarafda bili bizim bu tarafła yapadıK biz_u çorbalara,
62 u_yannarı da bilēyuru hinci. yapıP da dolaplara goy deyöllē peketlere hō hō yuvalłama diye.
63 nine gatarız her şesine garā gātā yu_uruz, unđan sona yuvalłarıS. **SGA: Erikli çok güzel**
64 **oluyordur o, ekşiolur. BÖ:** hı hı ēkşili. çoK_jyi olū. aynı hani ilimon sıkāñ bi şēniñ_üstüne
65 hōle bu dağ_eri_yi. **SGA: Başka ne yemeğiniz var sizin farklı? BÖ:** çoK, hebicini yapan.
66 isTedīñ yime_ı yapāsıñ, ne yapabilise. **SGA: Erikle başka bir şey pişiriyor musunuz? BÖ:** yō
67 ōle bi_şē bişidimiz yoK. kōy yimekleri ihi fasille bişiriz, patetiz Pişiriz. urdan sona bu
68 didimi bişiriz gışın. gabāna bişiriz, bal gabā guruduñ gurutTuKlāñdañ. **SGA: Bal kabağı mı**
69 **pişiriyorsunuz? Kurutuyor musunuz? BÖ:** hı hı. guruduruz. dolaba da gonayero, gurudayöllē
70 de. **SGA: Nasıl kurutuyorsunuz bal kabağını? BÖ:** şeye gıyıyoruñ hōle parça parça u bal
71 gabāna, sereyoruñ gurūyuru, gışın böttürüp gızardıyoru. **SGA: Kızartıyor musunuz? BÖ:** hı
72 hı, gızardıyoru. **SGA: Tuzlu yemek olarak mı? BÖ:** hı hı. tabē, hani böber gızardır gibi, aynı
73 u da gızarayı. **SGA: İnce ince mi diliyorsunuz? BÖ:** inci_ıncē gıyıyoruñ hōle parça parça
74 hōle, acıK āycıK gurudıyoru. u gurudu mu bıgımcıK şeyde gālı, bi gışım hōle bi çatal_aviş
75 at, tencerede bōrtē, bōrtTü mü sık gızardıñ içine samsaklı yo_urdunan nē yineyörü u yazın
76 da bişiriz gışın da. **SGA: Sizin köyün yemekleri güzelmiş, değişikmiş. BÖ:** ōle. kō yimekleri
77 bizim bullāñ_öñkü yimeklē unnā. **SGA: Bal kabağı burada yetişiyor mu? BÖ:** iyī_olu.
78 bāçelēmizde dikdik mi olu. zekiyeñin vadır bēki eviniñ_ünnēnde. zekiyeñin hē gösterivürü
79 mü bilmen. hani u da süTden ... süT gāynadırın diyē. **SGA: İnek kendi ineğiniz mi? BÖ:**
80 kendi ineklēmiz. zekiye bal gabāna da maraklı bal gabāñ va mı? işē ne bişirisiñiz ne
81 yapāsıñız diyyörü de. /.../ **BÖ:** he he gurutdūmuzı baK bi o da gurutmuş gördüñ_ñü? yazın
82 guruduruS. **SGA: Kurutulmuş bal kabağı varsa fotoğrafını çekeyim. BÖ:** baK_ele horaya git
83 istēse çekēsen horaya. zekiye gurulāña hani gurulara çekeceK_o. gördüñ_ñü? **SGA: Bu mu**
84 **bal kabağı? x:** iriydi guruyunca şey_etti. **BÖ:** unna hōle hō uzun_uzun_oluğ hōle. hōle
85 uzun_uzun_olū. **x:** öncü_ıleyiñiñ şesine girmişlē. ... de uraya havlı atıp da ... **BÖ:** ... Sekiye
86 ... de urdan baK hadi. **SGA: Ne olmuş ben anlamadım. BÖ:** de tanıları varmış orda da
87 inekleriñ tanaları hani. **x:** he tanı vā. ... yakın çıkardıK ahardan da, gaybedereğoruz biriniñ
88 gomşunuñ yirine geçeyollā. bulamayağoruz ... **BÖ:** dē urdan bakeyēm de geleyēm der. ihi
89 bōle guruduruz. fasilleyi de girā guruduruz, buna guruduruz, böber guruduruz. urdan sōnā
90 dolaba goycaKlāmıza dolaba goruz tezesine, göğüne. çeci olū fasillelēmiziñ guru çeci. unnara
91 toplarız unnara gışın bişiriz. göklēne gışın işē yazın dolaba goruz. göğünüñ gurutması da olū
92 bōle āynı, göğünü, gışın yimeg_úçüñ. gurusunu da guruduruz. dizeriz, fasilleyi dizeriz,
93 ipinen dizeriz hōle daKarıS hōle şeye. **SGA: Fasilyeyi biber gibi diziyorsunuz, sonra**
94 **kurutuyorsunuz. BÖ:** hı hı. dileriS hōle, orta yerinden, dizeriz. ōle de bō gıyarız da. dizmesi

95 de olu ğıyması da olu fasilleniğ. **SGA: Fasülyeyi de kendiniz üretiyorsunuz.** **BÖ:** kendimiz
96 yaparız. **SGA: Topraklarınız verimli mi?** **BÖ:** virimni bayā ziyamı yok. hē yīceK ğada hani
97 kendimize, satTığları da olū, satTīmız zāman da olū, isTeyen_olū, viriz_ālī hani parayına.
98 urdan sōna uşaklāmızı ğuyōruz. ... bāyramda geldilē bağ_ōlannā, gelinnē, torunnā.
99 sağ_olūsak ğurbanda da ōle.

100 **SGA: Evleriniz nasıl?** **BÖ:** ollā odunnuK, boşluK, yük her_şeyī ğomaK_üçün. ineklerin
101 yimine her_şēsine ğomaK_üçün. ollā, eviniğ_çī ayrı ihi. **SGA: Evin içi nasıl?** **BÖ:**
102 eviniğ_çī kendine hani gelince gösterivirşe. **SGA: Kaç oda var? Mutfak falan nasıl?** **BÖ:** üç
103 vā mutFā va, şēsī va. iki odası va bi de mutFā bi de salonu va ... **SGA: Mutfak ayrı mı?** **BÖ:**
104 ayrı. **SGA: Sizin köyde fırın evi gibi, tandır evi gibi bir yer var mı?** **BÖ:** yoğ_ōle. yok.
105 fırınığ_ōle yok bizim borda. **SGA: Fırınlar nerede?** **BÖ:** biz hinci_ocağdī saca ğoruz, dört
106 Tāne ekmeK bazlamaş yaparıs. ucā_a ğoruz bōle her_şeylēne ğoruz işi teneke işi
107 ğoruz_āltına, saca ğoruz_üstüne, āltına hataşlarız, hamırımızı yuğuruz bāzlamaş bişiriz.
108 bizim_ekseri borda bazlamaş, fırın yok. **SGA: Fırın yok, onu da tandırda pişiriyorsunuz.** **BÖ:**
109 saç. saç. tantır diyil_ saÇ. sorğunnādın gelme saşlā hani, sorğunnāda biliğ mi ulları? **SGA:**
110 **Biliyorum. Bu ğün gideceğiz.** **BÖ:** ullā işTe. bullāra geliĴlē, alır saşları, ğoca ğōca saşlā olū
111 ōle. dört tāne bazlamacı alı. bişidīğ zāman hani hō hō yuvallāğ. **SGA: Sacı evin içinde mi**
112 **dışarıda mı yapıyorsunuz? Nerede yapıyorsunuz?** **BÖ:** ēvimiziğ mutvağ gibi bi_ēmiziğ
113 birisinde ucağlī va. hē ucağlī va, ucağlīna otutTuruS hōle. işē, ucağlınığ_çīne otutTuruS hō
114 genişce, ordan_āynı fırınığ tertibū depeden bacaları va bağ evlēğ bacaları, ullādan
115 dumannarı çıkā, işē orda bişiriz. yazlīmıza hōle yazarız. ōle döşeriz_ekme_çī eviğ_çīne.
116 **SGA: Buğdayınızı kendiniz mi üretiyorsunuz?** **BÖ:** kendimiz de üredirdiK_emme hinci atığ
117 satın_ālāyuruS. bullāda hanē işi ğalmadı ğāli tērtiP düzen. bi_çiki yaşlı adam va bi_çiki tek
118 tük ğāldı ğāli hani çoluğ çocuk ğidivirince. atığ ō ğālmadı ō ekecek biçecek. **SGA: Köy**
119 **kızları köye gelin oluyor mu?** **BÖ:** boraya ōldu, kenere gitTilē bütün. hı hı benim
120 gelinnēmiğ_üçü de bordağ. kenere gitTilē. birī ālpıda, biri isTambulda, biri işide, şērde.
121 **SGA: Eskişehir’de mi?** **BÖ:** hı hı. **SGA: Burada kalmıyorlar değil mi?** **BÖ:** burda bī bire ēbe,
122 ana, buva, dede ğalayōrū ihi. dēde, ēbe. **SGA: Oğlun köyde yaşamak istiyorsa ne olacak?** **BÖ:**
123 yaşayan_istēse olu. şōrda bağ çocuklā va şū ufağ_uşaklāğ_anaları buvaları va. ulları da
124 gezēsiğ belki, unnā ğāldı bordalar ihi, gelinnē, borda. **SGA: Köye evlenen de oluyor mu yani?**
125 **BÖ:** olu, olu. olan va. giden ğidēyōrū ğalan ğalayōrū. **SGA: Bazı köylerde kızlar kesinlikle**
126 **köye gitmiyor diye. Onlar da başka yerlerden getiriyorlarmış. Burda var mı öyle?** **BÖ:** borda
127 da ōle de borda pek de_çil_ōle. boraya_atığ hani evleniceK nēy_ğalmadı. hī ğırKda bi ğāldı.
128 unnā dı bağam nērden bulacağları belirsiz hani, ōle. atığ köylere didīğ gibi hani gelen ğız

129 gelmeyörü, kenere gideyörü. şe_iri u işēsi āltısı işTe olusa gideyörü. askerline yapıP işTe
130 oldu mu gideyörü. geleyörü, burda dü_ün ne yapıP gideyöllē ğāli. õ oluyor.

131 **SGA: Eskiden bu köyde hayat nasılmıştı? BÖ:** vallā ēsKiden çōK faqır bī köyümüştü, öñ. hē
132 öñ çok faqırımıştı, hinci hinci atık ğāli u_fakillik geşdi, her_şī, yīyiceK_ıceceK her_şī
133 bōl. hanē geyim yōmuşdü yīceK yōmuşdü, otdan tā ēbelēmiziñ_ēbeleri otdan_ekmeK, şebit
134 Pişirilerimişdi. õle.. **SGA: Ottan. BÖ:** hē, ot şepidi dillēdi, annadılıadı. õle faqır. çok
135 faqırımıştı. hinci õ dē dē biz, biz dē bi faqır görmedik, böyüveli biz. bizden_ēvelcesi
136 olmuş_unnā. bizlē ğānımız dōydu, geyim giycēmiz va. hē tallālara gidince hunnarı
137 çekivüreyörüz. bi yanna gitTīñ zaman giyim giycēñi gēyēsiñ, temiŞçe. õle. hinci vā, hinci
138 allā şükür hepicī va. yiycēñ de va, içecēñ de va, suyuñ, seliñ yapāsan hepicī va. ormanında
139 da çalışayöllē. **SGA: Çok çalışan var mı ormanda? BÖ:** va, va, ormanda va. genşlēmizden
140 çalışannamız va Pi_Ki. **SGA: Öyle olunca onlar göç etmiyor. BÖ:** hı hı. borda ğalannā hani.
141 hordı ğalannā. **SGA: Sigortalılar mı? BÖ:** sikēta yok. borda çalışannāñ yok.
142 **SGA:Teyzeciğim ağzına sağlık. Hakını helal et. BÖ:** halal_olsun. hinci nereye bildirceksiñiz
143 siz benim ğonuştumu?

MİHALIÇÇIK - Yeşilyurt

Kaynak kişi : Zekiye Özkan, 57, Okumamış; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski köy evleri, Kış şartları, Höşmerim yapımı

1 **ZÖ:** internetimiz né yoK da hani ölü kötü bilgiler viriğoruz belki belli olmaz. cāhil_öldümüz
2 gibi. /.../ **SGA:** İsminiz? **ZÖ:** ismim zēkiye soyadım_özkan. **SGA:** Kaç yaşındasınız? **ZÖ:** elli
3 yēdi. **SGA:** Doğma büyüme Yeşilyurtlu musunuz? **ZÖ:** eveT buralıyım. burda dōdum burda
4 ēvlendim. **SGA:** Bu inşaat ne inşaatı? **ZÖ:** év_ışā_atı. mutfak yapıdırıyorum salonumu
5 yaPdırıyon_ışde āltını üstüne temizletdiriyōn. x: mutfak dolabı gödurcāk. **ZÖ:** çamaşır
6 makinem hurdā içerdi yatağ_odamıydı unu dışarı ÇıKardım. kamereye aldırıyo. x: oļsun
7 sen do_al gōnuş. /.../ **SGA:** Bu köyün evleri nasıl olur? **ZÖ:** şinci yavrum köy_ēvleri esKi
8 év. a_aşdan_āşaf yapılı. işTe dedelerimiz yapmış gitmiş. a_aş getmiş_ormandan kesip
9 yapmış āşaf_ēv. atık_unnā dı çürüdü biz yiñisini yapam deyi işdi işat yapıyoz, yiñisini
10 yapıdırıyoz_ārtıK. **SGA:** Eski evlerin ne tür bölümleri var? **ZÖ:** eski ēvlerin_ışTe sālı_ı
11 güzel dē a_aç_öldü gibi sālı_ı güzel. gullanışı yok yalnız_ışdē. ēved temizlig_açısından
12 gullanışı yoK_ışTi betundan hinci yapıdırısaK temiz_olur. işdi mutFaK yaPdırıyōz fanyas
13 dōşedem biraz özencimiz_ōle. işde. **SGA:** Alt katı ne evin? **ZÖ:** ālt Kātımızda ahır vā,
14 iniklerimiz vār_alT gātındā. **SGA:** Bütün evlerin alt katında ahır mı var? **ZÖ:** ēved.
15 bütün_ēvlerin_alT gātı ahır bullādı yavrum. heb_ōle. **SGA:** Üst katta ne var? **ZÖ:** üs kātları
16 çatı ārtıg_undu bi şiy yōk. **SGA:** Sizin oturduğunuz yerde kaç oda oluyor? **ZÖ:**
17 bizim_ōTamız üç_ōdā işdi bi salon_olcaK. üç_ōdamız bi salonumuz va. **SGA:** Mutfak
18 içinde mi olacak? **ZÖ:** salonu_çinde olcaK. mutfak hem salon hem mutfag_olcaK. **SGA:**
19 Eski hali nasıl? **ZÖ:** esgi yirimde hem_oturuyodum hem murtFām_marıdı. şinci Ti Tışarı
20 hem murtFaK hem salon yapıdırıyom biraz hurıyı çıkıyom dışarı. **SGA:** Ama bütün köyde bir
21 oda hem mutfak hem oda mı? **ZÖ:** ēved_āynısı ōle işdē. hem gullandımız_ōdıdı murtFaK
22 yapıyōz. bāzılarımızıñ biraz gelişenlerimizıñ, gücü āz yitenlerimizıñ birāz unnar
23 yapıdırıyoru murtFānı āyrı yapırdı. biraz geñş nesilimiz. yalnız yaşlılarımız bilmiyo işdi ben
24 gibi hem_oturuyo hem mutfak yapıyo. **SGA:** Eski halinde de odayla mutfak aynı yer. **ZÖ:**
25 tabi olan yıllerimiz var_ēveT vār. **SGA:** Kiler, ekmek evi... **ZÖ:** kiler gömşunu_ēvi va dē
26 urdu ben_orda bişirir̄n. āynısı ölü işde ēvimizıñ birinde oturu yatırız birindi

27 gider_ekmēmizi bişiriz. göş daşındı atıķ geñşlerimiz hiç yōķ. **SGA: Boş evlerde mi**
28 **pişiriyorsunuz?** ZÖ: boş_evlēde. hurdu benim yanımdı ğomşumuzıñ_ēvi va boş. ben_urdu
29 bişiriyorun_ekmēmi nē. hani uru olmaSsa mecbur gelib_ēvimde bişircem burda odamda
30 pişircēn. **SGA: Ev dışında fırınıınız var mı?** ZÖ: fırınıımız felan yoķ. yoķ ēved. kendimiz
31 bāzlımı pişiriz saşlāda. ēved bazlıma pişiriyōz saşlarımızda. yir sacı. ucaķ esgi
32 ucaķlarımızda. **SGA: Siz yıktınız mı eski ocağınızı?** ZÖ: ēveT. burıyı ğāpatTım zobu ğurdum
33 ben. burdu ocaķ va baķ bōlü burdu varıdı. u bölgeleşi de sacınan ğāpatTım. obürKü ēvimi
34 de. her ēvde yāni her_ōdıdı burdā ocaķ varıdı. bulunur. ēveT her_ēvdi bulunur. **SGA:**
35 **Ambarınız var mı?** ZÖ: var. hambarımız vā dışāřda buydaylarımız yicēmiz dışarda olur
36 ekinlerimiz. **SGA: Şurada tek görüģümüz ahşap şeyler ambar mı?** ZÖ: şunnā samannıķ ordı
37 dē ilerde hambar va dōru. Küçüg_ımcanıñ hambarı va ordı tek başına ahşafdan yapılı. **SGA:**
38 **O zaman bir tane ambarınız var, samanlık var.** ZÖ: ēved samannımız va, alt ğatlarımız_ahır,
39 dışālarda aharımız yōķ işde kö hayātımız bōle.

40 **SGA: Kışın nasıl geçiyor burada?** ZÖ: Kışın da çoķ so_ıuğ_olur, ayaz_olūr, u so_ıuğ_olūr.
41 odunnan vudururuz burdā. meşi getiririz tallalarımızdāñ. ōle dururuz burda. **SGA: Odunla mı**
42 **ısıyorsunuz?** ZÖ: odunnan_ısınyoruz_ēved. kömür gelmez bulllarımız biz gidiP
43 getirimiyoruz. biraz me.. memliketimiz_uzāķ mahrimat bölgesi. işde kömür_alıP
44 getirimēyoz. meşe odun yaķarız. ormandan on siter meselā yirmi siter odun_ıhtiyacı viriyor
45 bize. **SGA: İki günde topladıģımız bütün kışı geçiriyor mu?** ZÖ: ēvet. remoķlarınan üş romoķ
46 dört romuķ getiririz. **SGA: Kesiyor musunuz yoksa kesilmiş olanları mı alıyorsunuz?** ZÖ:
47 kesim motullarınan kēseriS. kesim motullarımız vā. unnarınan keseriS hazıllarız. iki gündü
48 işde yaş_olur_emmē yāş da oısa getiririz kışa unnarınan çıkarız. **SGA: Soba var.** ZÖ: ēvēT
49 sobamız vār. **SGA: Yazın kaldırmıyor musunuz?** ZÖ: e ğaldıran_oluyor da ben
50 ğaldırmıyorun. heveT. he ēvi ğullanmıyyorun. işde ilāzım_olur belKi bi so_ıuğ_olur diyē.
51 yūsek memliket_oldu için ben di ğaldırmadım. duruyo hē. **SGA: Az önce bir köyde**
52 **yakıyorlardı sobayı.** ZÖ: ēveT. ben gini yaķarın. obür_odamdı zobam yanıyo meselā.
53 ğuzinem vā. urdu ğuzinemi yaķıyorun yimēmi ordu yaparın, ğuzineniñ_üstündē. **SGA: O**
54 **zaman sobayı yakmaya Eylül'de başlıyorsunuz.** ZÖ: ... hiş kesmiyiz zati yāz boyu yaķarıs.
55 ğo.. ēveT. bō bō büyüK tencirilerinen sütler bişiririz. mecbur_odunnan zobıynan
56 yaparız_unnarı. ayğaz bīte unnar yitmez.

57 **SGA: Sizin sütleriniz güzeldir.** ZÖ: ēvēT. ēveT do_adan yiyip geliyor sütlerimiz güzēl.
58 çiçeklēden toplā da getiri ineklerimiS sütleri bizim burıyī. ēveT. çiçeklēden çoķ güzel_olūr.
59 ēveT hiç hazır yo_urT. ğoķar geliyor. hazır yo_urT_aldım ben geçen seni yiyimedim. u

60 gōçař geliyor_ani. **SGA: Hazır sütte sizin sütünüz bir olur mu hiç?** ZÖ: éveT. bizim
61 sütlerimiz çoK güzel_olur. yālı olur_ineklerimizin sütleri. x: péynillerimiz_ölü güzel_olu,
62 teriyālarımız_ölü güzel_ölü. bāzlımıyı bi de ekmek yālā yiriz yanına bi di çay. uh. ZÖ: heh
63 gōnünü çekdir be. **SGA: Çektirip çektirip göndereceksiniz beni.** ZÖ: yaparız_ekmek yālarız
64 yidiriz misa.. **SGA: İnşaatınız var şimdi sizin.** ZÖ: inşātımız peK çoK dā. x: hōşmerim
65 basarız. **SGA: Hōşmerimi nasış yapıyorsunuz?** x: südünen ğararız hamura. sōnra teriyā_ınan
66 ğızardırıs. öle. ZÖ: tepseniņ_üstünü yālarız, sereriS tepseniņ_üstüne. éveT.
67 zobaniņ_üstünde āltı ğızarır. āltı ğızardı mı çeviririz bi di bi taraFını ğızardırız. **SGA: Bir**
68 **daha anlat ben anlamadım.** ZÖ: ēvēlā südüni gōyarıs zobaniņ_üstüne. ğaynadırız.
69 ğaynatTıK mı bölü iki kısım_ıun ğuyarıS. bi ki.. bi buçuK kilō südüņ_ıçini bölē iki avıç un
70 koyarıS. unu ğarışdırırız. u ğatılır. ğatıldıKTan sona unu tepseniņ yālarız tepsiyi sereriz
71 tepseniņ_üstüne. undan sōna ğoruz zobaniņ_üstünde ğızarır. ālt yanı ğızardı mı tepsidi
72 zobayı deK gelen yer çeviririz_üsdünē. éveT teriyā dökeriz_üsdüne. unu hōşmelim hamuru
73 diriS. **SGA: Sonra üstüne şerbet mi döküyorsunuz?** ZÖ: hayır_ıandan sōna undan sōna
74 yiyoruz_ışıdi hemen hamur_ışı gibi meseLā. **SGA: Tatlı olmuyor o zaman.**x: tatlı di_ıl_ıo.
75 hamur_ışı. **SGA: Hōşmerimi tatlı zannettim ben.** ZÖ: de_ıl de_ıl. şekersiz_olur_ıu. tuz
76 ğatarız_ıçine. **SGA: Farklı buradaki.** ZÖ: éveT. Tuz ğatarıs. südüniņ_ıçini ğatarız ta
77 duzuna. südüniņ_ıçindi ğarışdırırız. x: süT bölü ğaynarğan_atarız_ıununa. süT ğaynāka
78 sōna yo_ıuruz. yo_ıuru içini biraz_ıot yā atarıs, şu sıvı yā. sıvı yā_ıunan dı ğarışdırırız rengi
79 ğa.. sararı unuņ. sarardı mı indiriz tepsiyi döşeriz_ıu_ızıman. **SGA: Tamam alacağım olsun.**
80 x: bir gün gel tehne bi zamandı dı yapalım. **SGA: Çok teşekkür ederim. Sağolun.** ZÖ: senden
81 de biz teşekkür_ıderiz. sen de sa_ıol ... helal_ıolsün. bi gün_ıolur dı gelirseņ ben saņa unnarı
82 yaparım öldü mu? yağın bi zamanda ben_ınşātı bitirim şurda ön günü ğādara. sen gel.ben
83 saņa hem_ıekmek yālā yidiriğim hem hōşmelim yapā yidiririm oldu mu güzel ğızım? ismiņ
84 neydi? **SGA: Semra Aktaş.** ZÖ: şinci évet. hizmetiņizi burdu yapıman mı yōsa diye.

SARICAKAYA - Düzköy

Kaynak kişi : Fatma Ençok, 80, İlkokul; Fatma Yıldız, 72, İlkokul, Perihan Yıldız, 45,
İlkokul, x, xx
Derleyen : Songül ilbaş, Sibel Er
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Sohbet, Düğün

1 FE: soyadım? ençok. Sİ: Değişikmiş. Kaç yaşındasın? FE: ben seksen yaşımıdayım. de_şik
2 olduğuna şaşırıyorsunuzdur, çerkeS. Sİ: Çerkezsin. Burada mı doğdun büyüdü sen? FE: ben
3 burda dōdum büyüdü_m ama çerkeS geliniyim. x: bu bu kövden. çerkezlere gelin KitTi.
4 burdan Kitti beyi öldü tekrar burlara geldi. Sİ: Gelin gitmişsin. Buradan gelin gittin. FE: evet.
5 Sİ: Okula gittin mi? FE: gitmedim. ā u derdi deşme! Sİ: Deştim. Onu anlat hadi. FE: hē? Sİ:
6 Onu anlat. FE: hanKini? Sİ: O derdini. FE: derdimi dē mi? Sİ: Niye gitmedin? FE: oğul mu
7 vādı, yol mu vādı? Sİ: Burada okul yok muydu? FE: yoktu tabi bizim zamanımızda. oğul
8 yoktu, yol yoktu. eşşēnen gidēdik. atınan gidēdik. eşkişēre. yallā. Sİ: Yakınlarda hiç okul yok
9 muydu? FE: nerde yakında gızım, yoktu yoktu yoktu yavrum. FY: oğula, ilk_oğula biz
10 gittik. FE: ilk_oğula bunnar gitti. FY: ilkoğulu emine, eveli, şurdağı fatmā, dē u fatmā, şu
11 gārşıdağı oturan gādın, bunnar dōrdü bir, ilkoğulu bitirdi. Sİ: İlk sizin zamanınızda açıldı.
12 FY: ilkoğulu biz girdik. dört sene oğudum ben. dört seneden sonra yetişTik. yetişkin_olunca
13 babalarımız çıkarvedi. müsāde etmedilē. o zamannā vādı ōle çıkarma, çıkarıyolādı, çıkardılā.
14 ōndan sōna bizden sōna artıķ ğali küçüklē gitti. Sİ: Onlar devam etti. FY: onnā
15 devam_etTilē. hindi devām ediyo. bizden sōna artıķ ğali küçükle, kendi çocuklamız.. dört
16 dene benim_olan vādı, dōrdü de beşer sınıftan çıkTılā. şinci hepsi iş başı. oğuyup meslek
17 sā_ibi olamadılā emme gene de çalışıyolā. kendi gārınlānı doyuru.. Sİ: Senin adm ne teyze?
18 FY: fatma yıldız. Sİ: Sen kaç yaşındasın? FY: ben yetmiş_iki yaşımıdayım. Sİ: Maşallah hiç
19 göstermiyorsunuz ya, genç görünüyorsunuz. /.../ PY: öñceden_öñce gızı istemeye gidēledi.
20 yālıķ dēlēdi, yālıķ dērlēdi a gülüm. bōle asālādı. yazmaları, havlıları, oynālādı. olan_ēvine
21 asālādı, oynālādı. para daķālādı. iki aķşām oynālādı. dōĝu önceden bōle tef çalālādı, içinē
22 şeker_atalādı. beş ğuruş, elli ğuruş, unnarı atālādı bōle oynaladı işte. önceki dü_ünnē daha
23 güzeldi. sona işTe bi sene falan nişannı durular sonadan gelin görme yaparlā. ādetleri
24 yaparlā. şimdiki gibi alōlā yokTu, telefonnā yokTu. sevgi de vādı, sayĝı da vādı önceden
25 telefonlā yokķan. mutluluk da vādı. şimdik hepsi vā mutluluk yok. hiçbi_şē yok. cumādan

26 başlālādı düğünne. cuma günü kız_evine gidelē olan_evi, çeñiz_alırlā, çeñiz serēlēdi
27 öñceden bōle samannık ... u āşām_oynarlā, ertesı āşām dá ğına_gecesi. ... **Sİ: Sen de bu**
28 **köylü müsün? PY:** hē, ben de bu kövlüyüm yā. **Sİ: Burada doğdun büyüdün? PY:** ben de
29 burda dōdum büyüdüm ya eskişehirde Kalityom ben. /.../ **Sİ: Bu teyzeler anlatsın eski**
30 **düğünleri. FY:** eski dü_ünnē, benim dü_ünümü bi anlatcağ_olsam, benim dü_ünüm
31 çarşamba gün serildi çeñizim. **x:** salı. salı. **FY:** tamam salı gün_olsun. salı gün serilirdi.
32 çarşamba.. perşembe gün gelin çıkādı. cumasına oluşsa eyer dü_ün. Pazarına oluşsa cuma
33 gün çeñiz serilirdi. cumartesi ākşām kına gecesi, bazar gün gelin çıkādı. bazar_akşāmı bütün
34 gençlē oynālādı. bōle yimek verilēdi ğene. e damat sağdıktan sona erkeklē oyuna çıkālādı
35 ğadınlā herkeS_evine dā_ılırdı. erkeklēn_oyuna baķādı. öylēdi görenēmiz. erteSi gün
36 bazartesi sabāsı Tuvaķ_olurdu. duvaķ dedīm şey şinci salona çıkarılā ya gelini süsleyip Te,
37 bizim di giydirile kuşatırla otTurlā bi sandalyenin üzerine, artık halk toplasır köyün_ınsanı,
38 hepsi oynarlā. mühabbet. çalgıynān. **Sİ: Ne giydiriyorlar geline? FY:** ezeli gelinnik, Tuvaķ
39 sefāsı geydiriyolādı da, ezeli ki ğadıfe geydirilēdi. ğadıfe geydirilēdi ezeli. ğına_gecesi ne
40 geyēsen gey, moda vādı u_zaman_çin, unu geydiriyolādı. e şinci de ğadıfe geydiriyolā da
41 bizim şemizde.. şinci artık.. **Sİ: Şimdiyi boş ver. Sen kendi zamanını anlat. FY:** böyle geçirdik
42 biz. atık bundan sona geçirennē anlatsınnā. **xx:** bazar gün ğırapişan fistan geyerdik. **Sİ: Ne**
43 **giyerdin? xx:** ğırapş.. ipekli. bazar. gelin çıkca_ı gün. **Sİ: Sen söylediğin adını söyle, adını.**
44 **xx:** bediriye. ērtesi gün duvağı otTuķ mu da ğadıfe giyēdik, altı üstü ğadıfe. ÇekeTimiz
45 olurdu üstünde ... olurdu taķKamız_oluşdu, fes. altındı bōle. **Sİ: Takka mı diyordunuz? xx:**
46 he, fes_ışTe. burlāna altın Taķardık burlāna. altı yedi de boynumuza Taķādıķ. Tuvaķ bitēdi
47 işTe. /.../ **SE: Peki kışlık hazırlık falan siz ne yapıyorsunuz? Neler hazırlıyorsunuz? FE:** ben
48 hiçbi_şey hazırlāmam yavrüm. peri_ān sen anlat. **PY:** neyi? **FE:** eski düğünleri. **PY:**
49 Kabul_etmem bana eskişerlisin dedilē. **Sİ: Hayır o Eskişerirli. O olmaz. FY:** u da buranın
50 ğızı. u da burdan gitTi. **FE:** büyüñ_āşām dōncēniz mi? e düğünü görsenize diyon durūsunuz
51 zaTen. **Sİ: Geç kaldık ama, akşām oldu. FE:** e olsun vasın. arabanız yok mu? **Sİ: Var. FE:** ē?
52 allah_allah ... **PY:** ē ne anlaTcıız? **FE:** ne anladırсан_anlaT. **Sİ: Az önce anlatıyordun ya.**
53 **Adını söyle de bir daha. PY:** perihan. **Sİ: Perihan. PY:** hı hı. yıldız. **Sİ: Kaç yaşmdasın? PY:**
54 kırķ beş. **Sİ: Sen okula gitmişindir. PY:** Kittim Kittim. ilkoķula Kittim. **Sİ: Mani mi söylüyor**
55 **o? PY:** şē gelinnēn.. gelinneri ğına_gecesi āladırılādı. **Sİ: Söylesene azcık. PY:** ah benim
56 başıma gelenne. mani mi? **Sİ: Evet. PY:** hī. ni dēlēdi ... ni dēlēdi ğı yengē? ni dēlēdi? /.../
57 **PY:** māni söylēlēdi öñceden_ālālādı. gelini āladırılādı. boyunnāna sarılırlādı. anasının
58 buyasının_elinesi öpēlēdi. ğına_gecesi. **Sİ: Ağlamasın yazık. PY:** ādet. ālamadı mı da pek
59 havasmış bu dēlēdi ğızım. amanın pek havasmış bu dēlēdi oña. mecbur alıcaķ. bōle gelin yas

60 tutcağ diye baĸālādı. ĸapıda, hep bōle ĸapıya dikilirlēdi. samalıĸları doldurulādı. aha ōle
61 āladırlādı. **SĪ: Aĸlamazsa ne olacak? PY:** ĸali ālamasa da bōle tükürü sürüverilēdi. ālıyo adı
62 olurdu. ālamasa da bile. **FY:** ezeli ĸız gidēmiş. ata bindirmişlē götürülēmiş. ĸızım ālāma
63 ĸızım. ellemen ĸaya dēmiş, ben ālaya ālaya giderin ādetimi ēderin dēmiş. ĸız ālāmadıKTan
64 sonā çıkmaz gelin_almaya. siz de ālañ. ādētiñizi idiñ. ata binēlēdi ĸızım bi_de at vādı. bōle
65 eveli hinciki gibi bizim günümüzde yürüyolā emme Tā bizden büyüklēmiz sözüüm Tışarı atlā
66 olurdu. atları hinci on dene dünürşü olurdu. dünürşü dedimiz şey geliniñ yanında giden. **SĪ:**
67 **Gelin alay.** **FY:** gelin_alay. **PY:** mōtura bindirilēdi gelini önce bi.. **FY:** mōtura bindirilēdi,
68 oña bindirilēdi. **PY:** bōle ĸırmızı baş_örtü örtēdik gelin_almaya gidēken. **SĪ: Senin**
69 **zamanında ata mı bindiriyolardı? FY:** benimkinden, benim_annemkilēnden, tā benim
70 büyük_annemkilēnden u_zaman_çin at vādı. bāya ben_atı bindiklerini bilirin. tā benim
71 çocuklūmda unnarı gördüm ben. atnan tā bölē kövün_çinde dolaşırlādı, son_anda
72 kövün_çinde olmaz dedilē. dolaşñ dedilē. dē hani girdiñiz yol vā ya köve giriş yollāñız, tā
73 kövün giriş yoluna ĸadā atnan Tolaşırlā gelirlēdi. on Tane āt, undan sonā iki geliniñ
74 yannāndan Tatalādı. bi de sādıÇ_olurdu gelinin yanında. geline bindirilēdi ata, bi de sādıÇa
75 bindirilēdi. unları bōle dolaşdırılādı, getirilēdi, ōlan_evinin_evinde indirilēdi. undan sonra
76 duvā yaparlādı. duvādan sona damatdan sādıÇ şiker_atalādı halk toplasırdı ĸonşulā, unnā
77 işTe halk şe yapādı, dü_ün yapālādı. tā eskileden bizim_ēbemizden dēdemizden görelek.
78 **FE:** bizi televizyonda çıkarısan ben sana sorarın. ben bulurun sene. **FY:** ayıp bi_şi mi
79 yapıyolā? **SĪ: Bulursun. FE:** evet. ben bulurun. **SĪ: Bulursun. Ben Osmangazi'deyim. FE:**
80 ben_okur yazarlīm yok_ama çok şeytanyımdır. **FY:** şeytan şeytanın yanına gider. sūs,
81 şeytan yok bürda. **FE:** ama çıkarcaĸsan dōru dürüs ĸonuşam. **SĪ: Yok yok televizyon deĸil**
82 **teyze. Üniversiteden geldik biz. PY:** kövümüzün gençleri merkepleri alırlā, daĸa oduna
83 gidellē. otuz kırk tane merkep, eşşek. **SĪ: Dūĸün için mi? PY:** hı hı. dü_ün_çin. otuz tāne
84 merkep vāřsa on beşini ĸız_evini indirilē odunnarı sararlā gelirlē. bölü büyük yerde
85 yemekleri hazırlālā. gençlē gelecek derlē, raĸıları ĸorlā, biraları, mezeleri.. unna yillē, içellē,
86 oynallā, on beş tane merkep burayı indirilē ōlan_evine, on beş merkePi kız_evine. yillē,
87 içellē dāvullan zurnaynan. bi de getTikleri odunları yararlā. unnā da zobaya vurulā yaĸālādı.
88 ōñceden ōle ādetlē vādı. şimdiK_unnā ĸaĸTı ĸızım. şimdik ayĸazda pişiriyoz. ōñceden bölü
89 ocaĸları yaĸādık. **SE: Ne yemek yapılyordu eskiden? Ne pişiriyordunuz? PY:** ĸuru fasulyē,
90 pilāv, çorbā, unnā olurdu genelde hep. bōrek yapālādı. tatlı bōrek. **SĪ: Nasıl bōrek? PY:** tatlı
91 bōrek. yazālādı bōle yazālādı. zini zini bütün kövlü toplası, patatesli yapālā, işli bōrek
92 yapālādı zinilēnen, hep gençlere unnarı ĸorlardı. datlı bōrek, yavan yapālādı. onu bekmezle,
93 ōñceden şeker çok yokTu. bekmezle islālādı. **SĪ: Ama tatlı diyorsun, bōrek diyorsun. PY:** tabi

94 brek_iŒTe. onu ble yazld bi_de Œimdi ble ocaqları yakld, gor yapld, Sinilde
95 ğzartrld. o brekleri ıslatrld. **S: Œerbet dkp...** **PY:** h h Œerbetde bekmez dkeşld.
96 Œeker dkmez.. ņceden Œeker çok yoştu. Pekmeznen. ama çok lezzetli olurdu. unu yapld
97 iŒTe.. **S: Ad var mı onun? Ne ad?** **PY:** brek. datlı brek, duzlu brek derld. datlı brek,
98 duzlu brek derld. borana. borana duydunuz mu? **S: I ıh.** **PY:** ıPan boranası. **S: Ne o?**
99 **PY:** ıPan_ı drar, sıcaş suda haŒll. unu sışl acış haŒlandıřtan sna. yu_rdu
100 şrpar şrpar şrpar, o çok meŒurdu bizim d_nnde. unu içine ğtar, tabaşlara ğor,
101 stne de ynan salçayı ğzdrld, dkeld. btm ble kv meydan yerine ğtrld
102 zinilnen, ņceden ble tabaşlara ğuyarld zinillen ğtrld. **S: Cacık gibi mi?** **PY:** he
103 cacış gibi olurdu. stne ble ğrmızı salaynan yy_ekld. unu yapld. datlı ğabaş. unu
104 yapld. bal ğaba_ı. led.. yleydi yni ņceden. Œimdi tencereyi ğoyuyl arabaya,
105 ğtryl, orda tabiloTlara ğuyuyl. ņceden yleydi yni, ble tabaşl vd menmin
106 tabaşl, kv tabaşl..  şompostl hazır. ņceden le yoştu yni. ņceden daha iyidi. **FE:**
107 siz ğalın da deti ğrņ.

SARICAKAYA - İğdir

Kaynak kişi : Emine Gündüz, 59, İlkokul
Derleyen : Fatih Doğru, Songül İlbaş
Derleme yeri : Avlu
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Çocuk oyunları, Düğün, Kız isteme, Halk hekimliği, Kış hazırlığı, Bayram

- 1 **FD: Teyze adınız ne?** EG: emine. **FD: Soyadınız?** EG: gündüz. **FD: Yaşınız kaç?** EG: ellī
2 doğuza girđim. **FD: Elli dokuz. Maşallah. Okul okudunuz mu?** EG: ilkoğul mēzunu. **FD: Üçe**
3 **kadar mı beşe kadar mı?** EG: yok beşe gādā yani beşi bitirdim. **FD: Bu köy Manav köyü değil**
4 **mi?** EG: evet. **FD: Siz de mi Manavsınız?** EG: biz de manavıS. **FD: Ne demek Manav? Niye**
5 **Manav demişler?** EG: bilmiyoz ku işTē manav diyolar. ... yāni şēsine göre herāldē. **FD:**
6 **Yerliye mi deniyor?** EG: yā bu yerliyē manav denēyō. tabi. kökennere göre ayrılıyor. **FD:**
7 **Başka var mı bu köyde? Hep Manav mı?** EG: heP manav ya. **Sİ: Burada mı doğup büyüdüñ**
8 **teyze sen? Bu köyde mi?** EG: evet. bu köyde. **FD: Bu köyün eski hayatı nasıldı?** EG: yāy
9 esgiden tabi, şindi iş yāni şey ilerleyo tabi. gayrı milleT ne dēyem nası annadam ne bilem?
10 tabi eskisi gibi iyī di_ıl. esgiden milleT mesēlá heP merkePlēlen eşşeklēlen mesēlá tarlaya
11 varıP gelēyodu şimdī herkeşin_ıltında bi arāba va iyī kötū. tabī arabası va bi. **Sİ: Eskiden**
12 **daha mı zordu?** EG: tabi tā zordu. şimdi her şey gōlay_ama gitTikÇē ne_bilem_ışlē de
13 zorlaşıyo gibi. işlē ço_aldıkca. **FD: Çok mu işiniz?** EG: hēp tarlada çalışıyoz_ışTe. **FD: Ne**
14 **yapıyorsunuz?** EG: sebze yapıyoz_ışTe Tomates bibēr patlıcan, serāsı olanna serālāda
15 çalışıyola. **FD: Eskiden de aynı şeyler mi vardı?** EG: esgiden serā yokTu ya. serā da üş beş
16 senedir bu yanna ilerledī. esgiden hep tarladı yetiştiriyōdu milleT. **FD: Ne yetiştiriyordu?**
17 **EG: aynı şey_ışti ēkin_arpı būdey de ekebiliyōdu yāni şēsi arāzisi iyi olannar. iyi**
18 **olmayannā dı işTī bizim gibi az, her şēlen yetiniyodu. FD: Senin çocukluğunda da bu köy**
19 **büyük müydü?** EG: bu gādā gelişmiş de_ildi. buralā şindi bu yēnī, yeni mahalle gibi oldu
20 burala. yirmi yirmī_bēş senedir bu taraflā. aşşāda bī vādı mahalle. bi de ölü gay_arkāsındı
21 diyolādı orda vardı bi mahalle. atık şindi ilerledi atık her taraf dōldu. **FD: Eskiden mi daha**
22 **mutluydunuz şimdi mi daha mutlusunuz?** EG: ya u_zāmannā her şeyiñ bi dadı vādı ya şindi
23 ne_bilem eskisi hayat galmadı milletde. **FD: Eskisi gibi olmuyor değil mi?** EG: olmāyo
24 olmāyo.

25 **FD: Çocukluğunuzda oyun oynar mıydınız?** **EG:** tabî oynanırdı. esgiden_oyanırdı çocuklā
26 şindi millet dē paḡlāra gidiyo çocuklā şediyo şindi oyuncaḡ mı vādı ēsgiden? millet
27 kendine göre bi oyun çıkartıyordu. **FD: Ne yapardınız?** **EG:** yā işTi toP_oyanırdı.
28 ġalāḡ_ne oynanırdı ... ġırık çumak dēlēdi unu oynanırdı millet. hā çumağ_oyaladı işTi
29 şindi. **FD: Nasıl oynanıyor?** **EG:** ya nası oynanıyordu işTi öle dēneyi atālādı millet gidē
30 getirışē ġuyu ġazālādı.

31 **Sİ: Dügünleriniz nasıl oluyordu?** **EG:** ya dü_ünnē esgiden_ışTi cūma günü başlanırdı.
32 cūmertesi günū gecesi ġına gecesi olūdu. Pazar günü gelin çıkādı. Pazartesi atık biterdi cūma
33 gününden sona, pazar günden sōna bitiyodu. **Sİ: Ne giyiyordu gelin?** **EG:** yā esgiden millet
34 gelinnik de ġeymeyodu bölē şalvar geyiyodu. şeyde. bölē şindi bindallı dēyolā ya öle şalvar
35 geyiliyodu. şindi atık millet gelinnik geyiyo atık_ġayrı. esgiden yokTu öle bi şey. **Sİ: Şalvar**
36 **mı diyordunuz siz ona?** **EG:** he biz_una şalvar diyoduḡ. **FD: Başka? Üstüne?** **EG:** üstüne işTi
37 üstü de şalvār_oluyodu bölē daḡım gibi oluyodu unnā. tamamen şalvār_oluyodu. üstü entāri
38 oluyodu aşası şalvār_oluyodu. **Sİ: Çeyiz ne yapıyordunuz?** **EG:** ya çeñiz_ışTi yā bölē hep
39 geydimiz her şeleri ke.. millet kendinden yaratıyordu işTi bölē örtme gibi yazma gibi. öle
40 şeylē oluyodu işTi. **Sİ: İşleme falan yapıyor muydunuz?** **EG:** ha işleme oluyodu. tabi. millet
41 daḡım_ışleniyodu şindi hērkes satın_alıyo ġayrı şindi işleyen yok eskisi gibi. **Sİ: Ne yemek**
42 **yapılıyordu düğünde?** **EG:** yā yemēk şindi cūma gününden işTi bölē yemeK olur. boranın
43 yemeyi şindi fasille, çorba yapılır. patitis_olursa patitis_oluyo. patlıcan yemē olūsa patlıcan
44 yemeyi yapalla. pilāv. zebze. zalata işTe. çomposto. öle verilir yāni dü_ünnēde. **FD: Buranın**
45 **başka özel bir yemeği var mı?** **EG:** ya boranın_özel yemeyi yok ya āynısı olur yani heP.
46 dü_ünnēde heP gerçeklē öle olur yani.

47 **FD: Kız isteme nasıl olur? Özel bir adet var mı?** **EG:** yok yā esgi öle bi ādet olma.. işTi
48 ġız_istemeye gidilir_ışTi. esgiden hadī.. **Sİ: Eskiden ama şimdi değil.** **EG:** esgiden_ışTi bi
49 ġāve veriliyōdū bitiyodu. ama şindi millet ne bilem_ışlē ātik şētTi ya. **FD: Kahveye bir şey**
50 **atıyorlar mıydı?** **EG:** tuz_ataladı. hē atālādı. **FD: İçiyor muydu damat onu?** **EG:** bāzan sesini
51 çıkarmaz_çē bāzan dı duzlu dē işmēz. **FD: İçmeyince ayıp olmuyor mu?** **EG:** tabî u unu
52 annādır ya. annıyodu damatlā. duzlu dı ōsa içiyolādı. **FD: İçmeyen olmuyor mu o zaman?**
53 **EG:** hē işmeyen_olmayodu. **FD: Gelin çıkmadan önce adetler var mıydı?** **EG:** olur. çıkma
54 günü olurdu. tabi ġız tarafındi öle sandıḡlāḡ_üstüne oturulādı. ġapıları dayaklı.. yāni
55 kitliyolādı. öle işTē seyir gibi yani öle gelenek gibi bi şe yapıyolādı. **Sİ: Çalgıcı mı oluyordu?**
56 **EG:** çalgı olur. **Sİ: Kendileri mi söylüyorlardı?** **EG:** yok çalgı tutuluyodu. esgiden çalgı vardı.
57 tā da devam_ediyo yani.

58 **FD: Eskiden yakınlarda hastane var mıydı?** EG: sarıcâğâyada ğâzâda vâdı. **FD: Hasta olunca**
59 **oraya mı gidiyordunuz?** EG: évet. devâmnı oráyâ gidēdiK. **FD: Fırsatınız olmadığında, kar**
60 **falan yağdığında da gidebiliyor muydunuz?** EG: ya boreniñ sâten beş kilemetîre şorda
61 sarıcâğâya yâ bu yollâ ğapanmaz yani. yakın_oluncı. şe_ır yolu yâni bi gün dê ğapansa
62 burası ğapanmaS. **FD: Doktora gitmemek için kendiniz ilaç yapıyor muydunuz?** EG: ē
63 yapmâyoduK be. **Sİ: Büyükler yapıyor muydu?** EG: hē esgiden ğarnıñ sızlâdı zaman aman
64 kül suyu iş geşer diyodu ébelē. ama şindi atık òle bi şey yapan yoK. **FD: O nasıl oluyor?** EG:
65 ya kül suyu işinci geçē diyodu esgiden ébelē. **FD: Nasıl içiliyor kül suyu?** EG: ya hindi
66 ğarnıñ_āriyó ya meséla kül suyu işTiñ_ıni geçē diyolâdı. esgiden millet hep_ocağ yaKıyodu
67 bölē evlêde ocaKlâ yanâdı. ama şimdi hep tûp yanıyo şindi ocaK_ıdeti atık ğaK_Tı. **FD:**
68 **Ocağın kùltünü alıp...** EG: hē iç.. içiliyudu öle. **FD: Suyun içine mi dökülüyor?** EG: hē
69 suyuñ_ıçine ğarış_TırıP_ıçiyolâdı. **FD: Geçiyor muydu o zaman?** EG: yâ işTe atık inancıña
70 mı bâlı, heralde geçiyodu. **FD: Karın ağrısına mı?** EG: hē ğarın_ārisına. ama şimdi òle bi şey
71 yoK. **FD: Başka, kurşun dökme falan var mıydı?** EG: va, yapallâ. **FD: Nasıl yapılıyordu?** EG:
72 ya eridiyolâdı işTē ne_ıbilem üş seFer döküyolâdı u da. suyuñ_ıçine döküyolâdı hasta
73 olannara yâni. **FD: Ne gibi hastalıklarda?** EG: ya bi kimiSi nâzar dēymiş diyodu kimiSî işTî
74 ne_ıbilem üşümeden mi geleyodu neyden geleyodu òle bi şeylē yapıyolâdı.

75 **Sİ: Kışa hazırlık ne yapıyordunuz teyze?** EG: ya mileT kōnserve yapáyo işTi salçasını
76 yapáyo. her şesini yapâdı yani. **Sİ: Tarhana falan yapıyor musunuz?** EG: öle yani taranayı
77 olür. **Sİ: Turşu yapıyor musunuz?** EG: turşu yapılır. çok dî hani ba_ı üzümü olannâ öle hanē
78 öle bekmez felan ğaynadırlâ yani gene de her şeyini yapâ millet. **Sİ: Tarhanayı nasıl**
79 **yapıyorsunuz?** EG: taranayı indî sütlen biz_ıunuñ göcesini alırız_ılKden. göcesini
80 sütlen_öle ğararız. undan sōnâ da yo_ıurtlan dı yoñuruz. ertesı gün dökēriz ğayrı. bölē
81 bezlēñ_ıüsdüene dökēriz. elekden geçiriz_ıişTe sürekli. **FD: Turşunuz nasıl oluyor? Ne turşusu**
82 **kuruyorsunuz?** EG: yay duzlu turşu da ğurarız duzlan. sirkelen de ğuruluyo. acı bibēr_ıişTi
83 haşlıyoS. domatis suyunnan ğuyuyoS. yani soslu gibi ğuruyoz_öle. turşuyu dâ öle ğuruyoS.

84 **Sİ: Ramazanlarda, bayramlarda ne yapılırdı eskiden? Köylüler toplanıyor muydu?** EG:
85 toplanır. şindî bayramıñ birinçi günü öle yemek çıkarıllâ cāmiye. Pütüm yâni millet_öle
86 yemek götürü. orda yemek yirlē bayramıñ birinÇisi günü. **Sİ: Bütün köy orada yiyor.** EG:
87 bütün köy yir, urda. yine de bayram hızırlı_ı olur_ıişTe kendimiz bölē ekmek kendimiz
88 pişiriz yâni. şindi satın_alıyoz_ıama. fırınnâdı pişiriz. **FD: Nasıl pişiriyorsunuz ekmeği?** EG:
89 hamuru bölē mayalarız_ıişTî kendimiz pişirir yani. **FD: Bazlama mı somun mu?** EG: yoK
90 bazlama dê_ıl. ā bölē somun_ıekmeg_ıolur. bidē yaParız. bayramnadı işTe çörek yaparız.

91 çörek diyuz biz_una. işli yaparıS. **FD: Çoluk çocuk, torunlar gelir mi?** EG: gelir. gelirlē. **FD:**
92 **Sık sık ziyarete gelirler mi?** EG: gelirlē benim hindī iki ğız vā bi di ōlan vādı ōlan asgerden
93 yeni geldi ğızın biri sarıcıġâyada biri eskişe_ırde. tabi bayramnadı gelirle. **FD: Torun kaç**
94 **tane?** EG: iki dāne torun va. **FD: Torunlarına masal anlatır mısın?** EG: yok ya hiş bi
95 fursantımız_olmāyo ōle. a dün_akşam geldilē yēmeKdēlēdī, yīdilē, yāni yēmeyi yidilē
96 gitTilē. **FD: Ondan sonra çocuklar bilgisayarın başından kalkmıyor diyorsunuz.** EG: çocuklā
97 zaten hic_ōle māsāl_ıstemiyolā bile eskisi gibi. **FD: Siz anlatsanız onlar ister de.** EG: istēlē
98 de. şindi. **FD: Hiç bildiğiniz masal yok mu?** EG: hiş bilmem ben māsāl hiş bilmem. **FD:**
99 **Nineler dedeler size anlatmıyorlar mıydı?** EG: hiÇ_annatmıyolādı hiş duymadım ben_ōle bi
100 şey mesa ne_bilem. **FD: Yunan'ın geldiğiyle ilgili bir şeyler anlattılar mı hiç?** EG: yok yok
101 unnā çoK_esgidendi biz şindī hani ōle bi şēlē duymadık yani. **FD: Size anlatmadılar mı?**
102 **EG:** tabi. bize annatmadılā. şindi tabi yaşlī yaşlıla ōsa şindi unnā bilirlē tabi. **FD: Size**
103 **anlattılarsa belki diye soruyorum.** EG: yoK_annatmadılā. **Sİ: Siz küçükken akşamları ne**
104 **yapıyordunuz?** EG: e küçükKen_āşamları ne bilem ōle bi soġaġTa yanī āz bi oynanırdı böle
105 akşam_üstü undan sōna herkēs ēvine gidē.. soġaġTa ōle işTi soġaK_oyunu yapādı.
106 aramızda oynanırdı çocuklā. ama şindi ōle bi şey yok. şindi millet dē parġa gidiyo çocuklā
107 orda ēleniyo hic ēviniġ_önünde oynıyan yok yāni şindi. **Sİ: Çocuk da yok zaten.** EG: yok.
108 esgiden çeşmelere millet suya gidēdi şindi her şey atık herkesiġ_ēvindi. eskisi gibi yani
109 şindi birbirini yāni görmüyo gibi bi şey. sabā millet tarlāya gidē, āşam_ēvine gelir. **Sİ: Hep**
110 **birlikte çamaşır yıkamaya falan gidiyor muydunuz?** EG: yıġanıdı, gidilirdi. çamaşırāne vādı
111 böle herkēs sıralān yıġādı esgiden. herkeşin_ēvindi su yoġTu u_zumannā bi çeşme aġādı bi
112 mahallē çeşmesi orda yıġanırdı sıralān yıġanırdı yani böle. ġazannā ... yıġārđı millet. **FD:**
113 **Sen kaynananın yanında mı durdun?** EG: on_üş sēne ġayınnamıġ yanında durdum. **FD:**
114 **Nasıl, anlaşabiliyor muydunuz?** EG: annaşırdıK, iyidik. undan sona ayrıldık_ışte. bura_ev
115 yapTık geldik. şurdā bizim_ev de aha şu girişTe ev. **FD: Kaynanan başka yerde mi?** EG:
116 ġayınnamıġ_ēvi aşşā mahallede. bi elim tā vādı unnā barāber durdula. **FD: Çok teşekkür**
117 **ederiz teyze. Ağzına sağlık.**

SARICAKAYA – İğdir

Kaynak kişi : Azime Güvenç, 60, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaş
Derleme yeri : Bahçe
Kayıt türü : Video
Konu : Çiftçilik

- 1 **Sİ: Adın neydi teyze? AG:** azime güvenç. **Sİ: Azime teyze, kaç yaşındasın? AG:** kaç yaşında
2 görünüyom? **Sİ: Yirmi. Çok mu dedim? AG:** hī, çok dedin. **Sİ: On beş olsun hadi. AG:** on beş
3 yaşında torunum vā be. **Sİ: Maşallah sana o zaman. Okula gittin mi hiç? AG:** gitTik dē
4 ilkoğul. **Sİ: Ne yapıyorsun burada? Ne iş yapıyorsun şimdi? AG:** aha ğarıķ suluyoz_ışTe. **Sİ:**
5 **Suluyorsun? AG:** hā. **Sİ: Onları toplamışsınız, onlar satılmaya mı gidecek? AG:** çık. dikecez
6 dikecez. **Sİ: Dikilecek mi? Islanıyor da orada. AG:** aslında orları dikTik dē, bunu da işTe
7 hazırladım. ğarī sulácáz dá dikecez baķam bi. **Sİ: Nasıl yapacaksınız? Nasıl yapıldığını anlat**
8 **bize bari, nasıl dikildiğini. AG:** çapalacáz dá işTe atacáz sovanı, Tikecez bōle elimizle. **Sİ: Ne**
9 **zaman çıkacak o? AG:** hava bilir. Kasımda da çıkā, aralıkTa da çıkā. dē_mi. havanın şartları
10 bilir. /.../ **AG:** canım havanın şartı bilir, bilemen. havalā iyi gidēse Kasımin başında çıkā.
11 gitmēSe aralıyā da bulur ilkbārı da bulur. hava şartları bilir. serāda ołsa, dē_mi, serāya bi
12 gömmede çıkā. **Sİ: Başka ne ekiyorsunuz, soğandan başka? AG:** tere, roķo, marul, her_şē
13 yaparız kışın. maydonoS. ne aķlıņa gelişse. ne_bilem yeşilliK_olarak. **Sİ: İşiniz hiç bitmiyor**
14 **o zaman sizin. AG:** hiç bitmez, hiç bitmez bizim_şimiz. hiç bitmez. **Sİ: Zor mu peki? AG:**
15 Kōlay mı olur? zor tábı. baķsāņa. ğışın oTcaz bu sovuķ toprayıñ_çinde. **SE: Kışın bunları**
16 **çıkartacaklar sonra soyacaklar. AG:** Pazara gitcek. hālē vēcez. hiç Kōlay_ış olūr mu
17 dünyada? **Sİ: Ev işinizi kim yapıyor o zaman? AG:** kändimiz yapıyoz. **Sİ: Hem evde hem**
18 **burada çalışıyorsunuz. Nasıl yetişiyorsun? AG:** ē, yetişmeK zorundáyıS. biraz da zeyneP
19 Tizemnen ğonuşun, urdakinne. benim bütüm havāya gidiyo suyum.

SARICAKAYA - Kapukaya

Kaynak kişi : Azime Ay, 62, İlkokul
Derleyen : Songül İlbaşı, Sibel Er
Derleme yeri : Ev
Kayıt türü : Video
Konu : Eski yaşam, Düğün, Ekmek yapımı, Börek yapımı, Tarhana yapımı

- 1 **Sİ:** Adın neydi teyze? **AA:** azime ay. **Sİ:** Azime Ay. Kaç yaşındasın? **AA:** atmış_iki. **Sİ:**
2 Burada doğdun büyüdün değil mi? **AA:** hē. **Sİ:** Okula gittin mi? **AA:** gittim. **Sİ:** Burada, köyde
3 gittin? **AA:** burda de_ıl. men şurdi қаPıҚáya yaylası var, yayla beyyaylayı gitTim men.
4 onnan bi sene di kövümde oқudum. unnan sona buráya indim. bura biz doқsan_ıkide indik.
5 işTe.. **Sİ:** Köyün eski hali nasıldı teyze? **AA:** bu kövün mü? **Sİ:** Hı hı. **SE:** Evler falan nasıldı?
6 **AA:** evler_āynı durumda. **Sİ:** Ta eskiden sen küçükken ama. **AA:** kerpiÇ_evler_ışTe, ā bi
7 şimdi dē birazı kerpiÇ birazı betonarme işTe. ī esKiden tabi mu_abbetlē tā iyidi. **Sİ:** Hah
8 nasıldı? Ne yapıyordunuz, akşamları toplanıyor muydunuz? **AA:** toplanırdık. oturma yapıdık.
9 **Sİ:** Birbirinize mi gidiyordunuz? **AA:** aldırıyoñ mu yōsa sesimi? başKa yerde ... **Sİ:** Yok yok.
10 Yok öyle bir şey. Bunu ben yazacağım dinleyip. Onun için alıyorum. Kitaba yazacağım yani.
11 **AA:** yazsañ da başKasına dinled.. **Sİ:** Hayır hayır. Ne yapıyordunuz akşamları? **AA:**
12 Kızım_akşamları mir_ışTe, misir patlat, püsküt ye. çörek börek yaparsıñ. ... çay_ıkram,
13 işTe oturusıñ, mu_abbet yaparsıñ. ī şimdi daha din_ilerledi. şimdi soñbet yaPıyoñ. oқumak
14 yaPıyoñ. ... ben üş sene kırsa gitTim burda. diyem kıranımı õrendim. şimdi daña iyi, millet
15 dine bālı. dā iyi. dü_ünnerimiz dē gitTikçe atık.. dü_ünnerim peg_ıyi olmuyo, esgiden iyi
16 olurdu.
- 17 **Sİ:** Eskiden nasıldı? **SE:** Eskiden nasıl sen onları anlat bize. Eskiden nasıl değişik şeyler
18 yapılırdı? **AA:** ... unuTmuşum be. **Sİ:** Kaç gün sürüyordu eskiden düğün? **AA:** cuma gün..
19 peşembe gün çeñiz seriliyodu, cuma günü çalgı geliyodu. õleden soña.. cumārtesi çalıyodu.
20 pazar gün gelin çıkıncāñā ğada, õlene ğada gine çalıyodu. undan sonra gidiyodu. gelin
21 de_evine çalgı Tüne. **Sİ:** Ne giyiyordu gelin? **AA:** gelin mi? gelinnik yokTu esKiden. normál
22 kıyafet geyiyodu, tabi yeni ... **Sİ:** Elbise mi giyiyor yani? Adı var mı o kıyafetin? **AA:** yok.
23 şalıvar. bizler şalıvar giydik e_er bizim şemizi anladırsañ. şimdi gelinnik var. **Sİ:** Yok,
24 sizinkini anlat. **AA:** esKiden biz devamıñı kıpalıyıs_ışTe, aynı bõle giyerdik. yenisini
25 giyēsıñ, alırsıñ, urba alácáz denirdi esKiden. urba denirdi bu üstü başa. elbise yāni. bõle
26 elbise şeyi geymedik biz, etek mitek geymedik. **Sİ:** Aynı bunun yenisini alıyor, giyiyor gelin

27 **düğünde.** AA: tabi heşalde canım. biğaç Kat_alırlar. çeņizi sererlē. çeņizi olur_unuņ.
28 fistan_olurdu eskiden, şurlara ğadar, u řēlerden, buzlu ipekliledēn. fistannaş_olurdu, unnarı
29 ğeyerledi. mesela benim_üş dōrt dene fistanım vadi. Sİ: **Gelin olurken aldığım.** AA: tabi. bōle
30 selanig_olurdu üstünü bi de. Sİ: **Selanik.** AA: selānik. unu biliyuņ mu bilmiyom ki. SE:
31 **Nasıl bir şey o?** AA: öbür tarafta çoK_örtünüyorlar. ipekli olurdu Fistanların_üstüne. Sİ:
32 **Başörtü mü o?** AA: tabi başörtü. işTe ne bileyim, ā öle. SE: **Kına gecesi nasıl olurdu?** AA:
33 kına gecesī, cumartesi akşam, eskiden dē çarşamba çeņiz serili, perşembe ğına gecesī olur,
34 cumā gelin çıkadı. deņiřti günlē atık. şimdi artık işçiler çalışıyo, oğullar var tatil_oluyo ya,
35 tatile deK getiriyolā řindī. işTe ğına gecesī esgiden gelini āladıyoladı. şindi ālamāyo gelin,
36 dā seviniyo dü_ünüm_olcağ diye. Sİ: **Türkü mü söylüyorlardı?** AA: yō ilāhi sōlēledi. Sİ:
37 **İlahi. Sen söylüyor muydun?** AA: sōlemem, sōlemeyem boş ver. Sİ: **Biliyorsun ama değil mi?**
38 AA: āz bilirim ya boş_ve. ayıb_olur. Sİ: **Kapatalım kapıyı söyle.** AA: yō kapa.. burdan çıkar
39 başKa yerde çekersenē. Sİ: **Yok, bu bir yere çıkmayacak. Bunu ben dinleyeceğim, yazacağım.**
40 AA: onu ta başğa yere verçeņiz, biliyom bēn. Sİ: **Hayır hayır.** AA: şeylerde gösteriyo ya,
41 televizyona verisiņiz ğī. Sİ: **Biz öğrenciyiz üniversitede. Biz televizyoncu değiliz.** AA: osun
42 televizyona verisiņiz ... Sİ: **Yok veremeyiz ki, almaz zaten. Biz nasıl vereceğiz televizyona?**
43 **Kitaba yazmak için soruyoruz biz bunları.** AA: napeāņız yazıP da. SE: **Bilgi topluyoruz.** Sİ:
44 **Bütün Eskişehir'in köylerinin kitabını yapacağız. Her köyü yazacağız.** SE: **Bir burası değil**
45 **yani. Bütün köylere gidiliyor.** Sİ: **Ben hikayeler anlattırdım köylerde teyzelere, masal**
46 **anlattırdım. Türkü söyledim.** AA: ne bilem_ışTe. gelini āladırladı, ğınayı yaşarlardı, saçını
47 başını. dü_ün yapar el davulıyla. bükme denirdi una. Sİ: **Kendileri çalıyor değil mi?** AA: hē,
48 kendileri çaläladı. şindi atık çalgı olāyo. teyiplē çıktı. teyipleş vā. ertesı ğün sabah ğalkTın
49 mı geliniņ saçını başını yıkā, ĩndan sōna giyinir bōle kōfer mufer yokTu. benim mesela güzēl
50 Taradī saçımı, yirmi sekiz tene lülē yapTılar saçıma. Sİ: **Kim yaptı?** AA: yēņgeler_olur.
51 belirli bi yēņge belirle.. bi olan taraftan bi ğız tarafta. bi örgü bi boncuğ, bi örgü bi boncuğ
52 ğoymuşlar, mavi boncuğ. bö sırma gibi saşdı. işTi öle. ē pazar ğünü atık dēyem_ā böyün
53 yārin gelin çıkacağ diye, esKiden bazartesi ölene Kadar bi de duvağ_olurdu. duvağ ğünü
54 deniş ya işTe öle. çalgılā gene çaladı. ölene ğadā çalıveridi undan sōna gidēdi esKiden. ata
55 binēledi. ben_ata bindim mesela. Sİ: **Neyle gidiyor diyecektim ben de.** AA: hā, ata bindim.
56 ata bindim giydirdiler_ışTi. bi şi olurdu bu řalvarıņ_üstüne, ğara Tutğu denirdi esKiden.
57 giysi. etek gibi. uzun. unu giyēsın, üstüne al yaparlar, örterler, ... bōle. altınarı řōle.. esKi
58 isanı.. altını bōle dizerlē. ata bindim men mesela, beni atnan dolandırdılar, bōle eTraFında.
59 olan_avlısına götürdülē. öle işTe. unutmuşum bōle şeyleri ğızım benim yāř_atmış_iki oğdı.
60 ben_on_altı yaşımda gelin_oldum. ğaş sene ołmuş?

61 **SE: Ekmek falan yapıyor musunuz fırında?** AA: hē. yaparız. **SE: Onu nasıl yapıyorsunuz?**
62 **AA: düğünlerde mi?** **SE: Her zaman yani. Düğünde, normal vakitte.** AA: ē. ekmek yapmayı
63 nası anláycañıS ki öle. **Sİ: Tarif et.** AA: eler yuñurusuñ. iyice yuñurusuñ. fırını yaķarsın.
64 fırını süPürdüKTen sona, iyce fırın KızdıKTan sona hamırı biS şē yaparıs. şindi poşede
65 ğuyuyoz da. teknēden_ alır, ellerimizi ıslaTır, teknēden_ alırsız bōle bōle bōle yapar..
66 ķameraya aleyo ya.. undan sona kürē_e ğor, fırına atāsın. ona çalkama denirdi. ēkmē... işTe
67 ā öle ne bilem, dā soruñ ben.. aķlıma gelmeyō.

68 **SE: Yufka falan yapıyor musunuz?** AA: yaparıs. bōrek yaparız yuķadan. **SE: Nasıl**
69 **yaparsınız? Onları anlat.** AA: yō hamırı yuñuruñ normal_ işTe, düz, su. yuñuruz, açarıs,
70 pişiriz hī. topraķ saşlarda yapıyoz. esKiden şōle ğaya pındırlā olurdu, onnarı ğorduk. açardık.
71 şindi bu topraķ saçlarında ben hale bazlama yaparım kenđim. **Sİ: Hepsini yapıyorsunuz.**
72 **Bazlama, yufka...** AA: yaparım ben. yaylada oturuyom yazın. küçükbaş hayvan baķarız biz.
73 orda ben hep bazlama yapıyom. çok ğuzel_ olur bazlaması. ķaba ķaba, yumuşacık
74 yumuşacık.. **Sİ: Yazın yaylaya mı gidiyorsunuz?** AA: yaylaya gidiyom. **Sİ: Orda eviniz mi**
75 **var?** AA: vā. biz_ orda.. benim çocuklarım_ urda.. büyük kızımı ordan gelin çıkardım. iki
76 Kızım bi ölüm vā. ĩndan sona doķsan_ ikide buráyā indik. burdā dı kızımı çıkādım. küçük
77 Kızımı diyem. eñ küçü_ü ölüm. onu da burda everdim. bizim burāmız köyümüz. urası
78 mahalle. biz_ urda dōmuş büyümüşüz. işTe yirmi otuz hāne millet, köv. **Sİ: Şimdi orda kalan**
79 **oluyor mu yine?** AA: iki üş çobannağ va. üş dōrt hāne. biz_ indik buráyā. ... **Sİ: Düğün**
80 **yemeği ne yapılıyordu teyze eskiden?** AA: esKiden mi? **Sİ: Hı hı.** AA: esKiden bulgur pilavı,
81 patetes, fus.. ķuru fasülye, ĩ çorba diyem, yōrt çorbası, yayla çorbası diyem. mercimek.. **SE:**
82 **Tutmaç falan oluyor muydu?** AA: tutmaç yapmayız biz. sarıcıķayada yapıyola. biz_ öle
83 yapmayız. et veridik, et kesēdik, hayvan. sonna.. **Sİ: Yemekçi mi oluyordu?** AA: ē'? **Sİ:**
84 **Yemekçi mi oluyordu böyle düğünlerin yemeğini yapan?** AA: tabi. ben burlarda da çok
85 yaptım. kendim yapıyom. **Sİ: E sen bize ğuzel bir yemek tarifi ver o zaman.** AA: ne veriyim,
86 ā dün yaptım burda baķ. **Sİ: En ğuzel hangi yemeği yapıyorsun?** AA: pilav, patlıcan yeme_e,
87 işTe n_ olusa, her yemeyi yaparım. **Sİ: Buranın meşhur bir yemeği var mı?** AA: meşūr
88 yemeyi, yoķ_ işTe, pilav, fasülye, patetes, patlıcan, ķomposto, esKiden.. şimdi köv
89 Kālabalıķ_ olunca yetmeyō. bōrek yapardık yūFķadan. KızartTıdığ_ onu. **Sİ: Nasıl**
90 **yapardınız, onu anlat.** AA: bōrekleri ğuzel şōle ... ona dōşerşin. peynir yapāsın_ arasına,
91 yahıt ķı, lōrla.. lōrnan şē, patetisi, maydanosu, baharatını ğatāsın, yuFķaları dōşēsın biraS.
92 beş_ altı Kādā. arasına bi ekeşsin. gene dōşēsın, bi Tā ekēsın, bi tā dōşēsın. onu ateşTe bōle
93 ateşi KōrlaşTırsın, onuñ_ üstünde Kızardır çevirisin di. bōle şey_ olur, çevircek
94 pisirgeÇ_ olur. onna çevirisin. **Sİ: Pişirgeç mi?** AA: pisirgeÇ. şölē yüzü nāsı olur? şēy, el gibi

95 hā. yuğa çevirdiñ şey. onnan çevirisin. bi u yanni ğızarı. ından sōna yaparsın bigaş tepsi
96 börek be, çok yapāsın. esKiden börek_onu tatlılarsın dı baķ. peynir_étmeden peynirsiz
97 yaparsın. diyem_çi katıklı olmasın, boş yaparsın. una şiy_eker, susam, civiz yahit hāşaş,
98 unu pekmez yapardıK_esKiden, şimdi şeker yapıyoz. pekmezler yok. şeker yapıyoS. şekerli
99 suyu ğaynadıyoz baķlāva suyu gibi. döküyoñ_onu. kesēsın müşķa müşķa şōle. küçük küçük.
100 ōle.. **Sİ: Peyniri koyarsan börek oluyor, koymazsan tatlı oluyor.** AA: hayır. peynir ğoyarsın
101 tuzlu böreyi olur, ğoyarsın tatlı böreyi olur. tuzluya tabi peynir çökelēk, çökelek
102 deyiverem men. patetiS, bi şēler ğuyarsın. ama bunu hāşaş, susam, ceviz, ōle bi_şelē hā. ōle
103 yapardık_İşTe.

104 **SE: Kışlık hazırlık ne yapıyordunuz mesela?** AA: kışlık hazırlık? **SE: Salça falan. Pekmez**
105 **yapıyor muydunuz?** AA: hē, salça.. şimdi pekmez.. yapannaŕ vāŕ da bizim yok. biz yapmıyoz.
106 **Sİ: Ne hazırlıyorsunuz siz kışa?** AA: kışa mı? kışın ğızım şimdi her_şeyi satın_alıyoz. bitti
107 mi yēne alıyoz baķKaldan. **Sİ: Siz bir şey yapmıyor musunuz? Bulgur falan yapmıyor**
108 **musunuz?** AA: ı ih, hep satın_alıyoz. esKiden yapardık. **Sİ: Eskiye anlat o zaman.** AA:
109 bulgur yapar.. taranayı yapardık, taranayı yene yaptım ben. bulgur, tarana, mercimeyi
110 tarladan ğaldırıldı, no_udu tarladan.. fasülyeyi tarladan ğaldırıldı, baçeden. patetisimizi
111 kendimiz yapardık. unumuzu üğüdür doldurduğ bi hambara. ambar_olurdu böle, büyük.
112 yaza ğadar yirdiğ_onu. e ne diyem? yo_urdumuz, peynirimiz zaten_olurdu, hayvanımız
113 varke. şimdi satın_alıyoz, ōlü yapmıyoz. bi çuval_un_alıyoz, aman bitēse bi tā getiriyoz.
114 sarıcıKayadan geliyo meselā. şimdi ōle hazır her_şēmiz. **Sİ: Tarhanayı nasıl yapıyorsunuz?**
115 **Herkes farklı yapıyor onu.** AA: bizim buranın tārnaları, artık herkes_aynı yapādı. ben yōrdu
116 böle tencerēlen çaldım. tutTurdum taş gibi. şeyden di sarıcıKayadan dı ütölmüş göce deriz,
117 unu aldık. unu.. u göceyi sütle pişirirsin. iyice kaynadırsın. pişer_u. deneli KaķmaS. undan
118 sonna unūnu ğuyarsın, karıştırı karıştırı katı yaparsın_onu. u ōle içini çeke, pişe. ından sōna
119 çıkarısın_unu kazandan diyem_atık. şu tavada.. x: ğızım hocanız ünnüyō. **Sİ: Tamam.** AA:
120 ından sōna, tarhanayı u atık yo_urtla yuñurusın. PiştikTen sonna çıkarısın. ben size hemen
121 kaķaca annatıverem. yu_urtla yuñurusın, bi tekneye doldurusın, örteşin, sabah_u
122 kopar_o. ēKşir yāni atık. onu sabah Kaldırız_erkenden, u gün_unu dökeriz. küçük küçük
123 dökeriz, dökeriz, dökeriz. güneşli günde ōcaķ. atık_unu elleye elleye ufalama şeyine ğeldi.
124 ından sonra geçiriS bi ilistirden veya bi eleKTen, geçiriS, KuruTuruz, ğuyarız çuvalımızā.
125 bazen şōle şōle hamırı.. **Sİ: Beyaz oluyor değil mi?** AA: tabi. beyaz olū. hamırı böle
126 çeviriyolā, hamır ğuruTuP da ğüyola, şaķır şaķır. böyle adana gibi urlādā ōle yaparlāmış.
127 bizler burda geçiriz, ince tarana yaparıS. ne sorcānız bi_şē vā mı? **Sİ: Tamam. Ağzına sağlık.**

SARICAKAYA - Laçın

Kaynak kişi : Ayşe Yazıcı, 45, İlkokul; Mehmet Yazıcı, 50, İlkokul; x
Derleyen : Semra Günay Aktaş, Sibel Er
Derleme yeri : Kapı önü
Kayıt türü : Video
Konu : Çiftçilik

1 **SE: Biz böyle gidiyoruz, köylerde, her köye gidiyoruz. Orda sohbet ediyoruz. Hani insanlarla**
2 **konuşuyoruz. AY: sohbet ediyoruz, normal şu olması ben sizden çok güzel konuşurum da..**
3 **SE: Doğal halinizle konuşun. SGA: Siz normal konuşun zaten. Bak bunu unut tamam mı? AY:**
4 **aman ba.. bölü çekmeç. çekiyo musun? SGA: Hayır, sesini kaydediyoruz. AY: yok yok**
5 **çekmeç, aman diyim bak benim ayakkaPlam filan tarlaya ... SGA: Tarladan mı? Biz zaten,**
6 **tarla kıyafeti lazım bize. Biz şehirli adamı bulamıyor muyuz da köye buraya geldik. Tarlada**
7 **çalışan lazım bize. AY: ölü dü şindi rezillimizi görmesinner yâni. SGA: Kimse görmeyecek**
8 **zaten. Kimseye göstermek için değil, biz kendimiz yazacağız. Televizyon falan yok. AY: yok**
9 **canım ölü yerle gidip ti işey olmağ istemiyom yâni. SGA: Bu patlıcan kendi patlıcanınız**
10 **mı? AY: hı hı kendimiz yetiştiriyos işti. bazarlıyoz ankaraya halé atcaz. parça atıyos.**
11 **SGA: Ankaraya mı gidecek? AY: ankaraya gitcek bunnâ. akşam her gün kövden**
12 **parça arabası kalkıyo. biz bunnarı yapıyoz kaç adetsi Kamyoncu yazıyo, mesela**
13 **biz atmış dörde atoyoz. atmış dörtün haliniñ öngüne indiriyo artık halci kaçtan**
14 **satâsa satcâk biz ilêdi parasını alcaz. SGA: Hı, peşin parayla vermiyorlar. AY: yok. yâni**
15 **istiseñ halcimiz veri de. biz biraz biriksin istiyoz urdâ. çünkü anci yetiyo. urdan gettik mü**
16 **kübür parası edir, ilaç parası, tøm parası. boşları alıyoñ yapıyoñ. a ördan getiriyos boşları**
17 **dâtıyoz. ârtâsa âcik biz yiyoz, artmassı yimeyiveriyos. SGA: Artar inşallah. Allah çok versin.**
18 **AY: şükür yârabdim. SGA: Bunların tohumlarını nereden alıyorsunuz? AY: biz burdı,**
19 **sarıcıyada tö um bâyeleri vâ. yetkilî mühendisle satıyo tö umları. biz unnarı danışıyoz.**
20 **hangisi dâ iyi olur daha.. hangisi dâ uygun, unnâ bizi söylüyorlâ biz u tö umları alıp,**
21 **kendimiz fidilêni ekiyoz. yetiştiriyoz. tarlayâ âşlıyoz. SGA: Ziraat mühendislerinden mi**
22 **veriyorlar? AY: hê hê. SGA: Tarım Bakanlığı'nın mı, yoksa özel mi? AY: atıg özel mi**
23 **mütâ.. şê mi bilmiyom. bizim urdu bî şemiz vâ. mühendis.. açık havâ mühendisi vâ. da atık**
24 **kendi özel mi çalışıyo yösü bi kurumlışa çalışıyo, onu bilmiyom işte. ilacımız, kübürümüz,**
25 **biz sürekli urdan alır geliris. sarıcıKayıdan.başkı nerê gitceS, şeri gidemeyiz zâten. bi**
26 **günüñü alır gelip kitmesi. allâ razı olsun u tanıdık alo dedî mi istediğimiz tömu gönderiyo.**

27 tarlı olmadı mı biz hani gitmē de gerek kalmıyo. ha biz gidiyoz, urdan parı geldī zaman
28 gidip, urdan hesabı ödēyīp ğapēyīp gelivīyoz. **SGA: Şimdi bunların tohumları geliyor,**
29 **patlıcanların. Nasıl dikiyorsunuz?** **AY:** biz bunna, ı tōmu alıyoz zāten tā.. biñ tane ğoyuluyo
30 paket, ıçındı, biz meselā dört bin, ekTik biz. bunnān, ısmını ğarıbaş diyurlā, bu
31 patlıcanıñ, ısmını. biz bunu alıyuz ğasıları torķnan, ekiyoz, çimnendiriyoz. ğasılārdan
32 biyōlleri topraķ dolduruyoz. özel topraķ hazırlıyoz, onnara. tek tek biyōlleri āşlıyoz. serā
33 yapıyoz. serānıñ, ıltında bekliyo unnā bir, ay bi bıçık, ay. şölū, açık havayı dayanır
34 şekilde, oldu mu, havalā düzeldi mi, unu dışarı āşlıyoz. kendimiz yetiştiriyoz fidemizi. çoğu
35 insannā hanı ácik bi kendi maddi durumu iyi olannā, özel getittiriyo. hazır fidi getittiriyo
36 meselā. biz hazır fidi alamıyoz dē şu andı, biz kendimiz yetiştiriyoz. **SGA: Bu daha iyi deĝil**
37 **mi, kendiniz yapmanız?** **AY:** yetiştiriyoz du işTī ıspanak, ekiyoñ, marul yapıyoñ, biraz
38 sıkışıyoñ tabi. kēndinden hayatından, sosyal hayatından fedākārılık vemek, ıstıyoñ. başķı
39 türlü olşā hanı meselā ğerif ıspınā gidiyo, gecı gelip çim, āşlıyoz biz, ışıkTı. işTe unu yapmā
40 istemeyenne hazır Fide getittiriyo. biz, ıspanā ektik mī kendimiz gine ā böle parça
41 gönderiyoz, unu da, mejbur.. yānı biraz sıkışıķ geçıyo yānı şeylēmiz, günnēmiz. sürekli
42 yo, un. çalışıyoz. e bi di damda iki üş di sı, ırlıñ, oldu mu tāmam. gece on, ıkidī yatıyon
43 sabā beşdi ğalkıyon. meselā bizim şu andı on birdi on, ıkidi yimek yiyoz, akşām yemē
44 yiyoS. bunnarı götcez dādeydi sı, ırlāmıS. e çoban teleFon, açTı sı, ırlan geliyoz teslim, al
45 dedi. a bunnarı bāleyivecez. ā unnarı dı ğētcez unnarı dam ğuycaz. mejbur, akşām sabāñ
46 unnar dı bakım, ıstıyo, aynı ınsan gibi yemini suyunu vecen. işTi öle. biz, eve çıkamıñ ben
47 birer bi çay yapem sizi. siz emen döncek mi.. **SGA: Yok. Döneceĝiz biz de. Patlıcandan başka**
48 **ne ekiyorsunuz?** **AY:** biz her türlü zebze yapıyoz. **SGA: Sebzenin her türlüşü var.** **MY:** vā
49 aşşā yukarı. antalyanıñ bi sōñraki şeyi burası, aklıma sen getir, iklimsel, olarak yani.
50 en, azından şunu diyēm, deñiz seviyesi iki yüz metre. iki yüz yirmi metre. rakım yani. ona
51 göre şeylē oluyo. **SGA: Bunu boylarına göre mi ayırıyorsunuz?** **MY:** yok rasgele böle göz ...
52 **AY:** normāl dōşıyoS, işTe. **MY:** ... böle abes, olanı kebaPlık yapıyoS. ötekini böle sallayıp
53 gidiyüz. anķaranıñ Pazarcısı baķıyo, satabilcēni alıyo. Kafasını göre fiyatlan, alıyo. kōlülük..
54 **AY:** bunnarı memet dōşedi. búyrún, eve çıkamıñ bi çay, ıçemiñ ya. **SGA: Yok yok.** **MY:**
55 yok, abiler gelecek şindi. çıkıve ya. **SGA: Yok yok, siz işinizi yapın. Biz de sizin yanınızda**
56 **oturalım.** **MY:** bizim, ışimiz bitti baķ şunnarı da bāladım mı tāmam bu iş bitTi bizim. **SGA:**
57 **Ben bunlardan satın alacaĝım. Patlatmalık, közlemelik...** **MY:** ā satın. allahım yārabbı ben
58 nerlere gidem. sen şē ve baña. ateş ve. satın, alcām deyinci benim Kafa şe, yapTı. **SGA:**
59 **Ama ben satın alacaĝım. Başka yolu yok yani.** **AY:** biz sizi bi kōli ayırıverem. **MY:**
60 haķķaten. **SGA: Tamam, ama parasız almam.** **AY:** e ben di paraylan vermem, u zaman. ben

61 sizi hediye vercem bak. ne güzel.. ilahi taKTir bak sizi bizi getTi bi hediye mi olsun hem
62 bunnarı yerken bizi hatırlasınız. **SGA: Allah razı olsun. Tatlı dilden iyi hediye mi olur? MY:**
63 şindī bizim arazi petrolün kenarında yol asfaltın bölē iki tarafı bölük. ya bölē ne bilem
64 selamū alēkūm diyene ben bi şī veremezsem üzülürüm. para isteyene de allā razı olsun dē
65 derim bölē adam allā razı olsun der, yeter bu ğıdar basit ya. dünya.. **SGA: Ben para**
66 **vereceğim. Allah razı olsun da diyeceğim. MY:** allah razı olsun. böldün ya. **SGA: O ayrı, o**
67 **ayrı. AY:** poşet getirim madem şurdan. **MY:** yok şēden kebaPlık alıcaksı koliniñ birini
68 ayırverem. eşi dostu da verī. ya ilā kebaPlık diyosañ ama bölē yemeklik şū bölē dolmalık
69 falan diyosañ şunnādan ğoysun. küçüklēden. **AY:** biz ayırıyor. bunnarı ikiye ayırdık. şu
70 irilēden şēde vā. **MY:** urası, kebaPlı var kōli. **SGA: Kebaplık koyacağım ben, közleyip derin**
71 **dondurucuya. MY:** e u zaman bi tane kōli ayırverem biS. o üstünü yazdım ben urdā, belli
72 yani unna. şū şu du undan de mi? onu ayırverem u zaman. hiş şeyi gerek yok. ama şē
73 yapcım dersēñ bölē dolma falan yaparım dersēñ şunnādan bi poşet.. **SGA: Olur. Dolma**
74 **yapıyorum. Etli dolma yapıyorum. MY:** hē işTe bak şunnarı bak şōle kesersin, oyaşın içini..
75 evde dolma yaparsañ bunnādan bi poşet geti, seçivesin. /.../ **SE: Size kim diyorlar burada?**
76 **MY:** bizē havızaklılā derlē hazıvağlıları sen tanımazsın. **SE: Babam hani bilir de. MY:**
77 havızaklıları tanır o zaman. abdulla ipeyi tanır mısın? arap alilē derlē. emin var Kızı öldü
78 motosiklet Kazarında. **SE: O bizim köyden, Sarıcakayalı. MY:** abdullā ipek işte onun
79 dedesi. ali ipek onun dedesi falan. onlarla biz bi aq.. babamın asker arkadaşımı da o
80 günden bu güne varı geliriz. mu abbetimizi hiş kesmedik. sonra şey var, ārif. hikmet.
81 burdan, benim ablamın kızını verdik, seval dēye. yukar mahallede belki pek sen tā yaşın..
82 **SE: Seval mi? Nerede oturuyor? Ta bayırda mı? MY:** bayırda oturuo evet. üç Katlı evleri
83 falan var bölē. ben hani ev açısından.. evet, yukar bayırın şeyinde. tam nasıl desem?
84 çıkartıramıycam gülüm ben de. bi Kaş defa gitTim geldim de. şeyi tanırısın canım, olen.. **SE:**
85 **Onu biliyoruz. MY:** onun cenazesine gitTim de yani tayyipbiñ cemātinden çok cemāti vardı.
86 tayyip geldinde o Kadar kişi yoktu yani. **SE: Çok kötü oldu ya, çok üzüldük ona. MY:** biz de
87 hep topleştik gittik.hep bi merabalık hatırı bi baKTım, allam yarabbim, ben tayyipi di
88 gitTim, u cenāzede olān ğisan, tayyipTe yokTu. hatırı vā. ondan sonra bi dā olmuş heralde.
89 **SE: Ondan iki gün sonra mı, üç gün sonra mı, Mustafa öldü. Hamamcıyı bilir misin sen?**
90 **Hamamcının oğlu öldü. MY:** hamamcının ölu ölmüş. **SE: Yirmi altı yaşında... O da çok kötü**
91 **oldu ya. Çok genç... /.../ MY:** işte bak şōle küçüklerden dolmalık yapıyo. **AY:** ay şōlü
92 kendi Kafasına görü tā güzel.. **MY:** sevdine göre.. /.../ **AY:** bizim ölümüz dı vā. iki sene
93 eveli okumaK isTimedi dışardan okuyo. **MY:** anadolu ünüversiTisinde okuyo. **SGA:**
94 **Bizim öğrenci yani. MY:** dışardan okuyo. **SGA: Hangi bölüm? MY:** elektirik elektironik

95 bölümü. bu sene ikiye geçTi. dağıntılı geçTi. ama āynī_anda da arçelikTi çalışıyo bak.
96 vardiyeli çalışıyo. bizi bizden şeyini atTı. iki arkadaş_ev falan TutTulā. **AY:** çalışıyo,
97 okuyo. bizi yāni zararı olmuyo şükür yārabbi. kendi çalışıyo, okulunu okēyyo. bi ingilizci
98 işTe acık şē ğalmış. unnan dağıntılı geçTi. übür dersleri ēyi güzel şükür yārabbi.
99 ilgilenemiyoz ki çocuklānā ne ğurs gördülē né dersāne gördülē ne ğurs gördülē. kendī
100 çabilānnan bi yerleri vameye çalışıyozla biz_ā bōle işlen güçlen.. /.../ **x:** selamun_aleykūm
101 ğolay geļsin. **AY:** sa_ol, allah razı ōsun. aleykūm_selam. yeņge, badılcın verem. aşē yeņge.
102 ge badılcın verem. **x:** ve baķam geti. **MY:** güzünü hoş görünür. **x:** olur da. hadi sa_olun
103 baķam. **AY:** sen di sa_ol. deyzemiņ_uráyá gittiņ mi? **x:** urdan geliyom. kim be bu ğızlā?
104 **SGA:** Ayşe yenge nasılsın? **x:** ēyiyim. **SGA:** Allah iyilik versin. **AY:** bu şe.. döçent. anadolu
105 üniversiTinde ōretmen, görevli. u dā talebesi. araştırmáyá gelmişlē. **x:** hoş gēldiņiz baķam.
106 **SE:** Ben Sarıcakayalıyım. **x:** eyi baķam. **AY:** de bizi patlıcın döşēken soruyorlā nası
107 yapıyosunuz, nası ediyosunuz diyeleKTen_işTe. ē a bōle. **x:** dēzemiņ_uráyá geldim di..
108 **AY:** dēzeņ şimdi şēden geçTi, bazardan geçTi. **x:** he ben di ā urdan.. /.../ **AY:** yā vaķtiņiz
109 varsa inem tallıya ben_alıverem sizi, ğabak, salatalık, pa.. şē, fasülye. vaķtiņiz varsa inem.
110 **SGA:** Ben çok seviyorum böyle, emekli olunca ben de çiftçilik yapacağım. **AY:** yok yok yok.
111 **MY:** yok, hobi olarak yaPcak. **SGA:** Yok, baya ben ciddi ciddi emekli olunca çiftçilik
112 yapacağım. **MY:** hobi olarak yapırsıņız ya. de mē? **SGA:** Yani, bilmiyorum ki. **MY:** hobi
113 olarak yapırsıņız. ya şimdi bizde ōle bi_şē ki ben sigortayı Tışardan yaptırıyom. māsebeciye
114 dört yüz_on beş milyon sigorta gönderiyom aylık. ēyi kötū ğızı everdik, az çok
115 tēstek_ıstiyo. ōlan bu yıl ğurtardıķ derken, yani bilmiyom tarlanıņ.. o ķadar ğatma
116 deđer_alıyo ķu bu hūkümet bizden. aķlıņ şaşar yani. yani bi fatura geliyo bōle anķaraya mal
117 gönderiyoz parça olarak, bi fatura geliyo bi baķsāņ yürēņ yanar. demek_ıstedim çiftçikte eğer
118 para ğazancam diye yapcaķsaņ, ama sermāyeņ çok büyükse ayrı bi şē baķ. geniş bi çiftlik,
119 iki yüz dönüm, üç yüz dönüm.. **AY:** buyruņ geliņ çıķamıņ yukarı. **MY:** buyruņ çıķıņ.
120 biraz_evlēmiz da_ınik_emmē başTan diyim de Kusura baķmaņ.

TEPEBAŞI - Gündüzler

Kaynak kişi : Gülşen Başdoğan, 63, İlkokul; Halil Başdoğan, 68, İlkokul; Mustafa Yeter, 54, İlkokul
Derleyen : Erdoğan Boz
Derleme yeri : Lokanta
Kayıt türü : Video
Konu : Tanışma, Yöresel yemekler, Eski hayat, Tarla işçiliği, Düğün

- 1 **EB: Adın ne teyze? GB:** gülşen başdoğan. eme baK Kamareye ne almān. **MY:** bi_şey_olmaz
2 çek çek çek çek. **GB:** tabi alıñ da. ben neriye gitcen? yaPma. **EB: Biz televizyoncu değiliz.**
3 **Televizyoncu olmadığımız için bir şey olmaz. Biz üniversitede hocayız, araştırma yapıyoruz.**
4 **GB:** tamam. aman televizona ne çıkmıyım. vallañ peK göcuman hi. **EB: Yok yok. GB:** yaşım
5 peK göcumān. allāñ. hadi baķam soruñ. **EB: Adınız neydi? GB:** gülşen başdoğan. **EB: Yaş**
6 **kaç teyze? GB:** altmış_üç. elli do_umnıyın. **EB: Doğma büyüme bu köyden misiniz? GB:**
7 eveT. do_um büyüm burdan. **EB: Gündüzler köyünden. GB:** evet. **EB: Okul? GB:** ilkoķul ...
8 emē boķam okudeydi öretmen_olurdum. he valla olurdum. **EB: Niye olmadın? GB:** ē ğız
9 çocunu öti yanna Kitmek kötü olur dedilē, bi_şey yaparla dedile, yollumadı. nası_ōsa olcādi
10 ölü bi_şeyimiz ondan sona okurķan_olāydım. öle. vallā yollıyıydı okurdum. amı
11 göndermedī için, anam yoķTu benim, sadici bubamdan duşdum. bobam göndermedi. sēfā
12 öretmen emi siz bilmeSsiñiS. dedeñ bilir. benim sēfā öretmen vardı bu körennen sēfa. ā u öli
13 derdi, āmed_āgā şu ğızı bañı ve de alıyın giden di oKuden şunu dedı. sēfā veremen ğız çocū
14 başına bi iş geliveri dedı. hinciki aķlım_osuñ vallā u_ zaman hani ... sen sor. he. **EB:**
15 **Okurdunuz yani. GB:** okurdum ben. **HB:** bunu attıñ mı? aşcañ mı? **GB:** ē? atman. unu ben,
16 unu ... u başğı yerıñ. de urıya gitceg_u. tamam. çorbıya gitceg_u. **EB: Eşiniz mi? GB:**
17 eşim_o, eşim. hē. artık ğalı eşim hordalığ_ oldu tamam. son ğullanmı tarihi geşdi ğali,
18 ihtiyarladı. **EB: Bitti yani işi. GB:** he he işi bitti ğali, tāmam. dedē sañā deyyon, hōrdalıK
19 deyyon dedem deyyom. **HB:** kö_ün_ıçı kö_ün_ıçindi geziyodu bö_ön. **GB:** hōrdacı.
20 hordacılar deyyo geliñ di bēm dediyi götürüñ, hordalığ_ oldu ğali diye. unu di.. unu māsuz
21 dēr. musa sandalle al da otu şölı geç. geş geş geş geş geş. geç yavrum geç. dedē sen di geç.
22 ayaklāñı yazık dē mi? geç lē. ha. soruñ baķam hadi. **EB: Bir lokanta açmışsınız. Yeni açtınız**
23 **herhalde değil mi? GB:** he yeni aştım. tā bir_ay beş gün niyin_ oldu.
- 24 **EB: Ne yemekleri yapacaksınız? Ben merak ettim. GB:** ğuru yapıyōm, tavuķ soti yapıyōm,
25 pilav yapıyōm, ī tas kebabı yapıyōm, köFtē, datlı, mercimik çorbası, işKembe. tamam.

26 duman dumanı gidiyo. **EB: Köyün yemekleri yok mu, Manav yemekleri?** **MY:** kö_ün esKi
27 yimekleri. **GB:** esKi yimeKlerden mercimek mantısı va, işli mantı va. **EB: Onu nasıl**
28 **yapıyorsun, içli mantıyı? Anlatır mısın?** **GB:** işli mantıya hamırı yuñurusuñ, duzunu atāsıñ,
29 suyu atāsıñ, ğaticı gözselci çok yuñurusuñ_ama. yımışıcık ğulağ memesi yımışāndı olur.
30 ekmē di ufilāsıñ. içini ğarabibernen ecik yağ ēkēsıñ. undan ecig_ecig alıñ_alıñ dömbeK
31 dömbeK yaparsıñ_onu şöle. dömbeK dömbeK_olur_unnā. tepsiyi dizēsın. suyunu
32 ğaynatırsıñ. içine eciK duz_atāsıñ. bñ şeyde şu kürdannā va ya, kürdannan dı hepsini
33 delēsın_çini su_alması_çin. suyu atāsın. u sñ sunan ğaynıyandan sonu Pişenden sōna e
34 tavıyı teriyānı ğuyāsıñ. ecik dī cürü yā ğuyāsıñ. ecik teriyā, ğaymak muymak ğalı köy yiri
35 evde ni vāsa ğuyarsın. unnarı ğızardırsıñ, mantıñ_üsTünü dökērsin. amı peynir rendilersin,
36 ğatı peynir, amı samsaklı yo_urt. undan sona afiyet_olsun. ğarnınız āş? oruşsuñuz? **EB:**
37 **Oruçuz.** **GB:** e vallā bilmiyom ğalı. unnarı bañı dedirmeñ u_zaman da. **EB: Olsun. Diğer**
38 **yemek neydi?** **GB:** mērcimekli mantı. **EB: O nasıl?** **GB:** mercime_ı bişirdiris, sovānı
39 ğavıtlarız. mercime_ı içini atarız, ğırmızıbüberini, ğarabüberini her şisini ğuyarıS. undan
40 sōnu hamırı yazarız öle. hamır gibi ğulağ memesi yımışaklındı yuñuruS. hamırı yazarız.
41 kare kere keseriS şö ufağ_ufağ. şu ğidā şu ğidā mesilā böle kare kare keseriS, undan sona
42 hēr şeyde kareniñ_çini mercimeyi ğuyarız ğuyarız dört bucānı bi yağıyı getirī şideriS,
43 birleşdiriz, tepsiyē dizeriz. tepsiniñ_altını yālarız, tepsiyi dizeriz. unu fırındı ğızātırıS,
44 üsTündü gini samsaklı yo_urt nē dökÇeñ, yōsū sos mu, sos dōkmēz de genelde samsaklı
45 yo_urt dōkerle. u dı afiyet_olsun. tā nē is.. nē gibi.. **MY:** başģi yimek? kö_ün_esgi
46 yimekleri. **GB:** esgi yimekleri yuvarlağ va. du bağam bēn şunu ğarışdırın. **MY:** kö_ün_esgi
47 yimekleri. **GB:** kö_ün_esgi yimekleri yuvarlağ, ē yuvarlağ deriz biz. bulğuru akşamdan
48 ıslatırsıñ veyavūt iki sāt_önci ıslatırsıñ, bulğur ğabarı tam māñāsınnan. ... bulğur
49 ğabarandan sōna üsdünü yumur.. suyunu süzēsıñ, bulğuruñ kendisi ğalī. üsdünü yumurtu
50 ğıraşsıñ, un ğuyāsıñ, ğırmızıbüber, ğarabüber ğuyāsıñ, unnarı yuñurusuñ. onu yuñurandan
51 sona o yumurtu_unnarı topleyyo Saten. unnarı misKet gibi bölü ğoparı ğoparı misKet gibi
52 yuvallā yuvallā tepsiyē unu sēpēsıñ, unuñ_çine. atđıñı yuvallāsın atđıñı yuvallāsın,
53 onuñ_edrafı un oluğ. bi tepsi oldu mu undan sonı gini yağını ğızardırsıñ tereyannan
54 ğaymağnan şiderşıñ. suyunū salçasını falan ğuyāsıñ. suyunu ğuyāsıñ. su ğaynadı mı ū
55 yuvallağları içine atāsıñ. u dı ğı.. ğaynadı mı yuvallağ_olur ama içini eveli ēşi_eriK atādık,
56 dağ_eri. dağ_erini ... sulu köfti gibi_ölü. dağ_erini yanı unu pişiriken dağ_erini ısladırsıñ
57 bulğurnan ayrıca. öbürkü ğaynağan unu du içini atasıñ. ēşir ... ama hinÇikilē atmıyyo,
58 limon_atıyollā, limon suyu, soslādan. u du öle, yuvallağ. işli mantı, mercimikli mantı,
59 yuvallağ_oldu. ta nē isTersiniS? **MY:** başģi yimek yok mu esKi yimeklēden, yimek? **EB:**

60 **Tatlı ne yapardın? GB:** nası nē gibi daTlı? baklavı yaparıS. **EB: Başka ne yapardın? GB:**
61 Kıremşantili yaparıS. unu bilirsiniS siz. **EB: Baklavayı nasıl yapardın? GB:** baklavıyī u ğu.. ū
62 ununu ğuydum mu çok az bi duz_atarı şeytan ğarışmasıñ derle. duyuyon_ñu? **EB: Baştan**
63 **söyle. GB:** unu ğuyarın, çok_az hemen duz_atarım baklavanıñ_ununa, şeytan ğarışmasıñ
64 diyeleKdene. undan sonı yumurtu ğırarın, şey süT ğuyarın. āz yumuşak Tutsuñ diyelek
65 yo_urT ğuyarın. unnarı yuñurun. şe cüru yā ğuyarın. ōlçülü ğuyyon tabi bardağnan. kaç tepsi
66 yapcağsan her tepsiye iki bardağ yağ iki bardağı süT meselā, ōlü gidē. biraz dī
67 yo_urd_ataşın. unnarı ōlü yuñurusun. undan sona hamırı dinnenmiyi ğorun. bi sāt dinnenir.
68 bi sāt dinnenenden sonı ufağ_ufaK dökeşiS, şölē cevizden_ufağ findıkdan_iri. unnarı
69 dökeşiS ufağ_ufaK, her birinī şöle şöle aşarıS, içini ū nişasdı ğoyarak on tāni ğat ğat oldu
70 mu onunu birden yazarıS. onunu birden yazdık mı undan sonı içini ğuyā, tepsiye döşeriS.
71 **EB: Sonra? GB:** tepsiye döşe ū şimdi tā sona fırını vecen. **EB: Kesmiyor musunuz? GB:** tabī.
72 kesmiden fırını veriliş mi? kesÇen, üsdünū sanı yā ğızdırıS. sanı yā dökeriz undan sonı fırını
73 veriz. fırını güzēl pembileşdi şe.. ūetTi mi, rengini aldı mı suyunu ılıK dökeşiS, sıcak
74 dökmeyiz. hamır_oluş sıcak dökdün_ñü. tepsi di soğur. şerbet di soğur. şerbetini di
75 ğaynadırқан yani tepsiñ ni ğadāsa onu ğöre şeker_ataşın. şerbet di ğaynāқан limon
76 sıkarın_çine, āS, yani çok limon ūetmeS, ēşi yapmeyiz. undan sonu üstünü dū şey ceviS,
77 hindisTan cevizi, u dī afiyet_ōsuñ.

78 **EB: Teyze sende girişimci ruhu var. Bu dükkanı açmışsın. Daha önce yaptın mı böyle işler?**
79 **GB:** ben köyün yimēni pişirdirin yavrım. ā he musTaFa bilir, tabi. mevlīTlere, düğünneri,
80 sünетleri, hacı pilavlāni filān yimeK pişirdim. tā öñcüden on doğuS seni çavuşluK yapTım,
81 ğadınānan hē. elli beş tāni işÇim vardı. yimē, yimek işini ğeşmiden elli beş Tāni işÇim
82 vardı. elli beş.. **EB: Nasıl yapardın onları? GB:** elli beş işciyneñ ön doğuS seni işi bitirmedim.
83 **EB: Sabah erken mi kalkardın? Nasıl yapardın? GB:** tabi erken ğaçcan canım. ōliye ğadağ
84 yatmayınan işcilig_olu mu? **EB: Olmaz mı? GB:** tabi olmaz. sabāleyñ vakıtlıci ğaçcan
85 işÇile saten akşamdan haberli. **EB: Nasıl haber veriyorsun? GB:** alō diyeleK bi_şey var
86 yavrım, evelcesi alō yokқан dolāşırdım. alōlā çıkdı dolışmaz_oldum. **EB: Ne diyordun sen**
87 **akşamdan karılara? GB:** e yarın işi gidiyōS. toplādım mesilā bi kö_ün şū taraFına toplanırdı,
88 bi şurdu toplanırdı bi di ilerde okuluñ yanında toplanırdı. **EB: Kızlar kadınlar mı geliyor? GB:**
89 herkes gelirdi. undan sonu unnarı hep toplādım, sabaları urdan meselā kaç kişiye işci vicem?
90 iki kişiye vicem üç kişiye vicem. meselā ihtiyarları ... bi yere yollādım, tabi başlāna iş
91 gelmez. ğızları kendi öñümü alırdım. ğızlānan dī kendim gidēdim. işÇiye bölēdim. gün gelir
92 üç yeri, gün gelir dörT yeri, gün gelir iki yeri bazı bi yeri gidēdik. ölü ölü on doğuS seni
93 gitTim ğadınnan. **EB: Gittiniz işe vardınız. Herkes şeyiyle mi geliyor? GB:** herkeş çapasınnan

94 gelmez. tarlı sahibi suyuna çapasını götürü. biz de yimeklerimizi çantamıznan. herkeş
95 çantasınnan yimēni alır gider. tarlı şahabısı bi çay yapar. bāzısı çayını şekerini ibrīni felān
96 guyverile. ben gaynatırdım işÇileri çağırđım. tarlıdı oturuduK. **EB: Sabah kahvaltı**
97 **yapmadan mı geliyorlardı? GB:** yo yo yaPmadan gidēdik, urdu çayımızı demlēdiK. bi sürüm
98 iki sürüm çıkarđı tarlıdan mesilā, çalışırdıK, undan sonu sabah gāvaltısını oturuduK. sabah
99 gāvaltısından gālKdıK mı.. **EB: Ne yerdiniz? Ne olurdu? GB:** peynir, zeytin ne yicen köy
100 yerinde yohurT ... işde. salıtalıK, tomatis, büberğ yiceğ. **HB:** hemen yiniyosa sen çıkını
101 çıkılıyıp götürüyoğ. **GB:** tabi. çıkını çıkılıyıp gidiyoğ, urda, sabālēyġn gāvaltıyı yapTıñ, ġı
102 hadi undan soğā iş başına. gālKardıK onu gadağ çalışırdıK. on ... on beş daKı molu veridim,
103 ölen molası. on beş daKı dı dinnenirēdi, on beş daKı sonı gālKadıK gine sahat, dede
104 benim, işlē böün çok, üs, üsTünde. **HB:** on, ġikiye gādā. **GB:** on, ġikiye gādā. on, ġikidi
105 yimek paydōsu biri gada. **EB: Öğlen yemeği de yine aynı mı? GB:** ölen yemeyine ginī tarlı
106 sahibi varsa u demnēdi çayı, yoğsu ben gidē demnēdim. hadi işÇileri sa, at geldi mi
107 ünnēdim. gelirlēdi, yimēsini yimēmizi yirdiK. hemen yiyiP de erken yiyip di çıkan, olsa ben
108 davul çalādim unna dı oynādı. bi sa, at di oynādıK. nacıñ? allah, aşKına. **EB: Tarla sahibi**
109 **börek çörek vermez miydi? Yemek yapmaz mıydı hiç? GB:** yavrīm hinci ... peK, aş ben saña
110 bi, şey diyin, ni? yanī bō ine, ġi çana, ġı olan yo, urT bilem çalivemiyor. eveli çorba
111 pişiridiK. evelki tā öñceki ben ġızkan meselā evliyken. yimeK verilēdi sabah öğlen yimek
112 verilēdi ama hinci unnā gālKdı. herkeş çıkısınnan geliyor. hinci ġarılā ē saluna gitÇeklē,
113 ġaşları yoluncağ, boyulancağlā. unnarı kim hazırlıycağ? bicik şeker yavrum unnarı yapsılā
114 ġaşları galcağ. ġarılar güzel, olmiycağlar, saluna gitÇekle ġarılā. altını eciK ġapayve dedē
115 beş daKı lē. eciK sonu pişiriverim. öle. duyduğ, ġu? āndan on doğus seni sonu önu
116 Pitirttim. ġızımın ġi çocū oldu, ġızı oldu. ġız dı işdi çalışır, medyamarketTe, esParKda.
117 andan sōnu sigortam dı olsun, anne didi. ben di ġızın ġızını baKdım, üş dört senidir. hem sa..
118 ırıyı ırıyı yimiye gidēdim. düün yimē pişiridim, mevlüt yimē pişiridim. evelden
119 pişirdirdim de çavışlık yapākan ġaliveridim yimē pişiridim, işÇileri gönderidim kendim
120 yimek pişirtmiye ġalırdım. undan yimeğ, olmadı mı işÇilēnen giderdim. ben kendim gittim
121 mi çivt yövmiye alırdım. işÇiye yolladım mı tek yövmiye. duyduğ, ġu? ah böle. fağıt, aylık
122 dört senidir ġızı dört yaşını guyduğ, böyütTük. hinci ben başğasındı çalışıyōdum, iki senedir.
123 şurıyı yimeK yapıyoduğ, faPrikanıñ ... faPriğılana. andan sonu u beş yüz lira aylık veri bağā
124 amā sabahınğ altı buçuk gibi gidēdim ben namazımı ne ġılandan sonu gidēdim, on birdi
125 gelirdim. beş yüz, zira veridi bağā. bena da ez geldi. /.../ **GB:** andan sonū ġalik de dedim
126 dedeñi iki senidir derim ben. dedē ufaK bi yer, açam, dedē bi yer, açam dedē dede. bilmen
127 napTımınğ bi boğunu yiceğ, adamınğ ġarınınğ, ġiÇindi napcen? vallā dede adamnā bi, şey

128 yapmaz bañı, ben_ adamnādan görkman. çünkü on doķuS sene gitTim. e sePetÇiye gitTim,
129 ğızılıcı_örenĩ di gitTim, Tanıřmanĩ dı gitTim, eskişeri di gitTim, her yeri gördüm, ařřā kōleri
130 di gördüm. hiş bañı hişt fişt dēyen_olmadı. bañı kim napcaķ? ben parĩ_çin gidiyon. ben
131 napeyĩn adamı ğarıyı? aha adam işTe bu dā gibi. duyduñ_ñu? dedeñĩ bu seni yolu getTim
132 aha burıyı aldım. ta bir_ayı yeñi geşdi. iki gün üş gün_ñü geşdi, beş gün_ñü geşdi, açalı.
133 **EB: Nasıl işleriniz? İyi mi? GB:** iyi iyi çok şükür. vallā on lire ğalsa allah bin berikāt vesin.
134 oh biÇik yavrum. eliñ tarlasından_ıyi. peK yıldım_ellēñ_işinden ğalik yēte. vallā yētē.
135 atmış_üç yaşımdıyın yētē. ben di hordalığ_oldum. bu hordalığ_oldu du ben_oldüm yerde
136 mi oturuyom? benimki di PitTi.

137 **EB: Düğünlerde ne giyiyorlar Manav kızları? GB:** aman vallā aha şuruya bi gelseñiz salundu
138 bayram soñu ne. ben sañı gösderverēn. oh biÇik şeker yavrum vallā u ğarıları bi görseñ ā
139 burdan burıyı ğada. allāh duman dumana. hep telli, hep Pullu, heP_ışıldıK. hēř düz şalvar
140 bulamañ burdu de. allāh. bi ğını gecesini bi gelin üş sefer dōrt sefer soyunur gelin_odasını
141 gireş soyunur geyinir çıķař, soyunur geyinir noluyo bi çıķ dı nolcāsañ_ol. **EB: Niye öyle**
142 **yapıyorlar? GB:** valla her túrlü. a şey evelā ğını gecesiniñ dē řēsini geyē, elbīsesini. undan
143 sona anam bi Ta varđı adı neydi? **MY:** nişan yapmıdan sen ğınıyı geřdiñ. **GB:** yo yo bi dü.
144 aman biñdallı mı şamdallı mı va ne ğarın osmannı elbīsesi va. de esnaf sarayını gitseñiz
145 siz_urdu dolu. **EB: Sonra? GB:** ondan sōna ğını yaķılcaķ Samannāda da elbīsesi ayrı. unu du
146 öli giyinirle. tamam. gelin çıķtı gün dü gelinnĩ giyerle. saten burdu yok_ölü bĩ şey iki gün ...
147 ğını gēcisi va, bi de ertesı gün dü_ün va. ama e niřannanıdĩ zamanna böyük nişan yaparla.
148 geçen aliksan yapTık geldik biS. he he nişan_elbīsesi alırlā una. **EB: Kıza mı? GB:** ğıza.
149 olan dı damatlıK gibi ğeyinir. gideriS. altınını, bilezini, her řīsini daķarız, oynā, gülē, çıķař
150 geliriz. yiriz, içeriz tamam. ölü dü nişanımızı yaparıS. ğalik dü_ün gününü beklerlē. hinci
151 ğali gelinnē aķıllı. ğayinnılān yanını girmiyolla yavrum. dışardan ev kirālycāñ, evi tam
152 da_iri döşeycēñ, her şiysi içinde, tamam. duyduñ_ñu? yağ duz yok, tası yok. tamam. yāřini
153 yāřeniñi. nōlcāsañ_ı, tamam. duyduñ_ñu? undan sonı düğününü yapalla, tamam. düğün de
154 nası? bizim burdū ilk günü bĩ mevlid yaparlā olan_evi. řey günü, cuma cumartesi günü.
155 pazar günü gelini getiriP salunu salon gitmicekle pazar günü dü oķuyo. undan sonĩ cumartesi
156 gün_akřamnēn ğını gēcisi yaparıřıñ, pazar günü geliniñi alır gelirsin. geydiklē di bōlü işde.
157 heP telli pullu. ğali evelki şeyle ğalkdı. sırmı sışmalı ğadifilē mudufilē. **MY:** esKileri soruyo
158 bu. esKilē nē ğeyiyodu diyō. **GB:** esgiden sırmalı ğadife giyēdik. e öleydi. **EB: O nasıldı?**
159 **GB:** ğadifeniñ_üzerine sırmaynan iřleyyollā işde. bursudan geliyo genelde unnā.
160 herkes_iřledirlē, bi milyarı beş yüze, ğadifesini göre işlimisini göre. **EB: İnönü'de de var**
161 **işleyenler. GB:** hē urdu du olur da, inönüdü dü işleşler, bursudu du işleşler inönüdi. ben

162 gelinnēnkini bursudan_alıvedimidi. ben bi de işÇi götürüken bursudan ğumaş getiridim
163 ğarıları ğumaş satardım. aha ğarılāñ parası hazır_elimdi, veridim şalvarı kesēdim
164 yövmiyilēni. **EB: Çok uyanıkmişsin sen teyze. GB: peK_uyanıKdım_emme of Fallā**
165 uyumişen, geş ğalmışen yavrīm. uyandım_emmi geş ğaldım. erken_uyanmak varmış.
166 mıdivā, sen bañā bunnarı ğonuşsun diyeleK mi getTiñ? tū_allah cezañı.. emīneniñ yanını
167 götüriydiñ. **MY: emīnem_ışdı. GB: ah ğavırñ mısTivesi ... ah. aha bunnāñ hinci ğarī.. bizim**
168 kö_ün_ıadannarı ğarıları yollıyoru kendileri yatıyoru aha baķ. heP valla doķuz yaşındaķı
169 tosun gibi adamnā. hiş ğuru adam.. **MY: ben çalışıyom be. GB: git. MY: ğāve yeñi ğapandı**
170 da bir ha.. bir_áy_ıolmadı. **GB: yeñi ğāpatTiñ ğayfeyi emme oısun vasın ğarılāmız çalı..**
171 şurdu ğarılā çalışıyo. **EB: Çalışır mı karılar? GB: çalışır. EB: Ne iş yapıyor karılar? GB: ahā**
172 bunu ... **MY: emekli olāydñ sen di yatādñ. dē mi halil_āğa? GB: āh ah. nē ēllēñ tallılāna ...**
173 ben şe_iri aÇcılı gidēdim vallaha ēmekli olurdu şindiye ğadā dedē. ben gerizekālının_emi
174 valla sen ... **MY: hacıyı mākimiye verem diyom da işTen çıkareyyō. on dört sene olmuş**
175 hayriye başlıyalı. iki şey siKortı çıkmıyyō. **GB: vallā hiş baķma. MY: baķmayıverem ne**
176 demeyyō. **GB: e be adınız hacı. nası yiyosuñuz o haramı? valla saTen dünya hacıyan**
177 hocudan ğopcaķ. **EB: Niye? GB: ğarısı çalışıyō urda. siKortası çıkmeyyomuş. /.../ GB: a**
178 yavrum hepñiz de mi oruşsuñuz? **EB: Ramazandan sonra yolumuz düşerse senin buraya**
179 **gelelim. GB: valla hiş baķmañ, dōruluñ geliñ. pari bul_ısdemeñ ğarnıñızı doyuruñ gidiñ. EB:**
180 **Aza bize bakacak. GB: tamam baķsın baķsın. siz buyruñ geliñ. EB: Biz sizde yiyeceğiz,**
181 **hesabı aza verecek. GB: tamam tamam. isder benden kesiy hesabı. boş_ve sen. sen yalnız**
182 doğrul gel. boş_ve oh bicik yavrım. valla yimeKnen bi_şey_olmaS. **MY: yimiyenden**
183 ğorķarız biz. yiyenden bi_şiy_olmaS. **GB: köydü yidirilē. köy kim_olūsa oısun. aş_ınsan**
184 göndermezle. ā şurdan ünnyon ibrām_āğañ he ğarnını doyurun. āşam_ıoldu mu bir_ıki dá
185 dul ğarıya eletiyon yimek. **MY: ben_ıacımıyom ğayrı. da ben_ıona de urdu çay veridim, ğāz**
186 ğazōz verin, mādēn suyu verin, çay verin, hasan geli ğardeşi. hasanı çay vi. ecik ā_ar_ıaldı
187 mı hasanı çayı vise ğasan hasan çayı vēdi mi bi kişi dā geli onu da çay ve. e ben sañı saña
188 ben kendimden vēriyun. bi di unnarı ben nēden vicim? bi ğün ve bi ğün ve heP onnara vicek
189 hālīm yoK ya. **GB: unnā tülū. unnā tülū. EB: Onlar tülū mü? GB: zengin yani, paraları va.**
190 öteKileñ parıları va, sen fakirsiy. adam sañı veriyo, sen_ıunnarı napcañ? /.../

4. BÖLÜM

BAĞLAMSAL SÖZLÜK VE DİZİN

A

a I : 1. Şaşma, hatırlama, sevinme, acıma, üzülmeye, kızma vb. duyguların anlatımına güç kazandıran söz -26-

a. I/01/05, I/102/80, I/104/66, I/154/48, I/20/69, I/28/59, I/47/65, I/59/14, I/67/45, I/73/70, I/79/36, I/86/77, I/87/108, I/87/19, I/88/04, I/88/71, II/05/101, II/05/77, II/16/103, II/16/70, II/16/71, II/25/80, II/34/20, II/39/177

2. Bâzı fiil şekillerinden sonra gelerek anlamı kuvvetlendirmek ve yapılan işin tabii bir şey olduğunu belirtmek için “ya” sözü gibi kullanılır. -3-

a. I/159/03, I/60/11, I/83/25

a II : İşte. -102-

a. I/04/02, I/04/03, I/04/15, I/04/40, I/06/01, I/08/61, I/10/05, I/10/26, I/10/33, I/10/34, I/100/37, I/101/40, I/101/46, I/104/06, I/104/07, I/107/60, I/108/54, I/109/17, I/109/41, I/11/34, I/110/05, I/110/52, I/110/58, I/111/19, I/112/70, I/113/138, I/114/08, I/117/28, I/119/25, I/120/38, I/121/22, I/122/38, I/124/31, I/128/50, I/128/70, I/133/17, I/134/15, I/134/30, I/138/14, I/14/42, I/14/55, I/141/21, I/143/26, I/143/56, I/144/69, I/146/52, I/15/22, I/15/60, I/154/60, I/160/13, I/161/41, I/17/55, I/17/74, I/18/24, I/20/72, I/21/80, I/21/94, I/22/28, I/22/33, I/23/24, I/23/33, I/24/41, I/33/27, I/35/38, I/43/08, I/51/70, I/52/29, I/56/30, I/56/35, I/59/74, I/61/56, I/63/13, I/63/25, I/66/20, I/71/71, I/81/43, I/87/106, I/87/75, I/91/48, I/94/26, I/98/13, II/01/58, II/01/76, II/02/02, II/05/34, II/05/72, II/07/51, II/13/65, II/16/56, II/17/02, II/17/08, II/17/53, II/20/15, II/23/190, II/24/70, II/29/12, II/35/95, II/38/107, II/38/16, II/38/45, II/39/142

a : bk. o -14-

a. II/22/39

a.+ ndan I/42/30, I/48/43, I/56/21, I/56/75, I/56/76, II/30/65, II/39/117, II/39/123, II/39/125

a.+ nđan I/48/24

a.+ ndon I/08/85, II/08/119

a.+ nnan I/64/100

a - : bk. al⁻¹ -2-

a.- dık I/82/03

a.- mış I/33/15

ā I: Ağ. -1-

demir ā.+ lar I/95/85

ā II: a harfi -3-

ā. I/123/79

ā. bē cē II/23/03

ā.+ dan ze_e I/131/59

ā : bk. a I¹ -10-

ā. I/01/48, I/06/138, I/115/46, I/128/25, I/161/41, I/55/71, I/59/65, I/64/129, II/05/73, II/25/99

ā : bk. a II -297-

ā. I/03/59, I/04/17, I/04/40, I/04/75, I/06/18, I/06/40, I/06/66, I/08/109, I/08/55, I/08/64, I/10/08, I/10/18, I/10/34, I/10/37, I/10/39, I/10/41, I/10/43, I/10/70, I/10/77, I/101/44, I/101/51, I/102/08, I/104/05, I/104/31, I/104/40, I/106/05, I/107/42, I/107/72, I/108/23, I/109/02, I/109/39, I/109/57, I/11/34, I/110/10, I/110/51, I/110/53, I/111/103, I/112/17, I/112/44, I/112/71, I/112/81, I/113/76, I/113/84, I/114/06, I/114/12, I/114/36, I/115/32, I/12/47, I/120/37, I/121/40, I/121/44, I/121/89, I/123/21, I/123/36, I/123/41, I/123/59, I/123/63, I/124/28, I/124/29, I/126/08, I/126/16, I/126/46, I/126/56, I/126/57, I/126/61, I/126/64, I/126/70, I/126/71, I/126/72, I/126/74, I/126/77, I/126/78, I/126/79, I/127/13, I/128/12, I/128/59, I/128/62, I/128/69, I/133/28, I/133/29, I/133/34, I/134/23, I/134/24, I/134/30, I/134/41, I/134/50, I/135/50, I/136/26, I/137/28, I/137/32, I/137/43, I/138/113, I/138/26, I/139/29, I/139/63, I/14/25, I/14/63, I/140/41, I/140/43, I/140/64, I/143/61, I/144/12, I/144/25, I/144/26, I/144/50, I/144/59, I/144/64, I/144/66, I/144/71, I/144/84, I/145/94, I/147/06, I/148/36, I/148/42, I/148/43, I/148/48, I/148/55, I/148/62, I/149/22, I/15/06, I/15/09, I/15/10, I/15/15, I/15/30, I/15/44, I/15/67, I/150/43, I/152/12, I/152/36, I/153/61, I/154/53, I/155/101, I/155/105, I/158/50, I/159/07, I/161/58, I/17/48, I/17/62, I/18/66, I/20/30, I/21/60, I/21/60, I/22/23, I/22/46, I/23/17, I/23/23, I/24/02, I/24/26, I/25/02, I/27/06, I/27/47, I/28/39,

I/28/56, I/30/01, I/31/20, I/33/101,
I/33/106, I/33/137, I/33/152, I/33/153,
I/33/155, I/33/20, I/39/104, I/40/22,
I/45/75, I/55/16, I/56/37, I/58/80, I/59/51,
I/61/12, I/64/120, I/65/53, I/66/20,
I/66/36, I/66/49, I/66/52, I/66/53, I/67/54,
I/67/59, I/69/34, I/69/44, I/69/47, I/69/68,
I/69/95, I/70/73, I/70/81, I/72/07, I/73/45,
I/75/28, I/76/51, I/77/51, I/79/61, I/79/64,
I/79/90, I/81/65, I/82/18, I/82/25, I/83/02,
I/83/08, I/83/16, I/83/20, I/83/36, I/83/49,
I/83/50, I/83/51, I/83/58, I/83/63, I/83/65,
I/83/75, I/85/57, I/87/59, I/88/30, I/88/47,
I/88/54, I/88/56, I/91/19, I/94/38, I/94/76,
I/94/82, I/95/10, I/96/42, I/96/43, I/96/83,
I/96/88, I/96/91, I/96/93, I/98/07,
I/98/104, I/98/11, I/98/12, I/98/42,
I/98/67, I/98/86, I/99/12, I/24/58, I/58/23,
I/69/52, I/83/45, II/02/93, II/04/14,
II/04/71, II/04/91, II/05/63, II/05/95,
II/07/26, II/07/56, II/07/58, II/08/57,
II/09/79, II/10/27, II/10/41, II/10/45,
II/10/88, II/12/21, II/14/37, II/14/42,
II/14/85, II/16/04, II/16/65, II/16/91,
II/17/38, II/17/90, II/18/02, II/18/07,
II/18/13, II/18/15, II/18/22, II/23/55,
II/26/34, II/30/62, II/34/05, II/34/106,
II/35/90, II/37/06, II/37/32, II/37/52,
II/37/67, II/37/86, II/38/100, II/38/108,
II/38/40, II/38/45, II/38/57, II/39/12,
II/39/138, II/39/184, II/39/79
ā : bk. o -1-
ā.+ ndan II/39/115
ā : bk. ağa -10-
ā. I/122/65, I/01/39, I/16/09,
I/72/79, I/92/27
ā.+ lan II/29/39
ā.+ lāñ II/29/37
ā.+ ları II/23/157
ā.+ mıñ I/11/66
ā.+ sıydı I/120/15
ā - : bk. al⁻² -2-
ā.- dıñ I/04/66
bk. al⁻⁴ -2-
ā.- sın I/144/61
bk. al⁻¹ -4-
ā.- mış I/40/13
bk. al⁻⁷ -3-
ā.- sın I/43/19
bk. al- -3-
ele ā.- mış II/02/62

bk. al⁻³ -1-
ā.- mış II/05/15
á : bk. a II -1-
á. I/40/19
â : bk. o -2-
â.+ ndan I/48/71
â.+ nđan I/48/72
a_ā I: hayır -1-
a. I/21/73
a_ā II: işte -2-
a. I/104/52, II/10/23
ā_a : bk. ağa -16-
ā. I/104/13, II/10/51, II/10/93
ā. II/10/51
ā. II/10/51
ā.+ dı I/01/38
ā.+ la I/01/45
a.+ lā I/75/27
ā.+ lar I/01/53, II/10/52
ā.+ lara I/01/53
ā.+ larıymışdıñ II/10/52
ā.+ sıydı I/01/39
ā.+ sıydı I/01/10, I/01/11
ā.+ ydı I/01/20
a_ac : bk. ağaç -12-
a. I/11/45
a.+ ı I/117/42, I/139/31
a.+ ı I/75/37
a.+ ıñ I/123/71, I/124/45,
I/124/47, I/94/22
a. I/08/62
ā_ac : bk. ağaç -6-
ā.+ ı II/32/32
ā.+ ı II/32/46
ā.+ ı II/30/22
ā.+ ı II/32/49, II/32/50
a_aç : bk. ağaç -14-
a. I/117/32, I/117/37, I/117/38,
I/117/39, I/117/41, I/143/22, II/02/03,
II/02/04, II/33/11
a.+ ımız I/123/71
a.+ lara I/41/43
ā_aç : bk. ağaç -1-
ā. yadanında I/82/18
a_ah I: Hayır. -1-
a. I/104/51
a_ah II: İşte. -2-
a. I/131/51, I/131/52
a_ah: bk. a_ah I -2-
a. I/71/46, I/71/61
a_āh : bk. a_ah I -1-

- a. I/159/02
- ā_alık** : bk. ağalık -1-
ā. I/87/65
- ā_ar** : bk. ağır¹ -1-
ā. aldı II/39/186
- a_aş** : bk. ağaç -17-
a. I/08/75, I/133/25, I/156/59, I/156/60, II/33/08
a.+ dan I/08/64, I/111/103, I/121/117, I/81/63, II/33/08
a.+ lā I/08/74
a.+ lāḡ I/142/51
a.+ ları I/117/31
a.+ larımız I/133/24
a.+ larımızdan I/110/13
a.+ ların I/117/31
- ā_aş** : bk. ağaç -2-
ā. II/14/40
ā.+ ları II/32/33
- a_az** : bk. ağız I¹ -1-
a. I/60/54
- a_ec** : bk. ağaç -1-
a.+ ı I/94/20
- a_eş** : bk. ağaç -2-
a. I/81/48
a.+ dan I/70/27
- a_ıç** : bk. ağaç -1-
a.+ ım I/69/79
- a_ıç** : bk. ağaç -2-
a. II/12/63
a.+ ları I/28/24
- a_ıl** : Koyun, keçi gibi küçükbaş hayvanların gecelediği, etrafı çevrili, üstü açık yer, mandıra. -7-
a. I/104/16, II/02/103, I/51/23
a.+ ımız I/93/15
a.+ lārda I/06/42
a.+ ları I/93/14, II/23/153
- a_ıllık** : Kasvet, sıkıntı, keder, gam. -1-
a. I/63/21
- a_ır** : Beyaz, mor veya başka renk çizgili kumaştan yapılan kadın elbisesi. -3-
a. I/151/26
- a_ır** : bk. ağır¹ -2-
a. I/41/82, II/15/76
bk. ağır² -1-
a.+ ıdı I/137/51
bk. ağır³ -7-
a. I/01/58, I/56/43
- a.+ ıdı I/41/40, I/41/47, I/41/48
bk. ağır⁴ -2-
a. I/146/56, I/146/57
bk. ağır⁵ -1-
a. I/05/42
bk. ağır⁶ -2-
a. I/150/14, I/97/13
bk. ağır⁷ -1-
a. I/43/12
bk. ağır⁸ -1-
a. geliyö I/87/51
bk. ağır⁹ -3-
a. I/133/08, II/22/22, II/22/23
- a_ırla-** : Misafirini iyi karşılayarak saygı göstermek, gereken hizmeti yapmak, izzet ve ikramda bulunmak. -3-
a. I/72/68
a.- mek I/72/67
a.- rdī I/150/22
- a_ırlama** : Ağırlamak işi, izzet ve ikramda bulunma. -1-
a.+ sı I/72/69
- a_ırlaş** - : Ağır hale gelmek -1-
a.- dı I/30/40
- a_ış** : bk. ağaç -4-
a. I/75/36, II/12/62
a.+ la I/28/27
a.+ ları I/28/28
- a_ız** : bk. ağız I¹ -1-
a.+ ima II/22/54
- a_ız dadı** : bk. ağız dadı -1-
a. II/17/50
- ā_ız** : bk. ağız I⁴ -1-
ā.+ lānı II/12/59
- a_ıl** : bk. a_ıl -1-
a. I/51/21
- a_ile** : bk. ā_ile -4-
a. I/97/58
a.+ den I/119/63
a.+ si I/150/35
a.+ sini I/92/58
- ā_ile** : Aynı evfe birlikte yaşayan, en küçüğü karı kocadan, daha geniş anne, baba, çocuk, akraba ve yakınlardan meydana gelen topluluk, ev halkı. -7-
ā. I/10/107, I/10/108, I/121/13, I/17/56, I/47/52, I/121/16
ā.+ si II/17/20
- ā_jili** : bk. ā_ile -1-
ā. II/17/20

a_ıt : bk. ā_ıt -3-

a. I/157/84, I/158/08, I/64/49

ā_ıt : (Birinin) Tasarruf veya mülkiyetinde bulunan, malı olan. -2-

ā. I/11/28, I/157/85

a_usdos : Yılın, temmuzla eylül ayları arasındaki 31 gün çeken sekizinci ayı, yaz aylarının üçüncüsü. -1-

a. I/81/62

a_usTus : bk. a_usdos -1-

a.+ a I/81/62

abé : bk. ābey -1-

a.+ si I/33/116

ābé : bk. ābey -5-

ā. I/68/64, I/145/59

ā.+ m II/09/83

ā.+ me I/78/42

ā.+ miņ I/50/15

aba : bk. abla -44-

a. I/107/10, I/148/52, I/52/63, I/58/16, I/145/29

a.+ lā I/33/133, I/83/47, I/83/75

a.+ lār I/83/75

a.+ m I/109/21, I/109/50, I/120/17, I/133/47, I/140/31, I/152/132, I/22/14, I/24/23, I/25/45, I/45/42, I/91/73, II/13/35, I/08/87, I/91/77, I/91/87, I/72/07

a.+ mgil I/99/07

a.+ mıņ I/110/05, I/45/24, I/45/67, I/52/58

a.+ mnan I/109/21

a.+ nın I/148/30

a.+ nıņ I/113/116, I/113/84

a.+ ŋ I/39/38

a.+ ŋ I/95/124

a.+ sı II/17/91

a.+ sına I/128/44, I/128/53

a.+ yı I/95/123

abī : bk. ābey -1-

a.+ m I/33/118

abā : bk. abla -4-

a. I/140/31, I/25/46, I/72/79, II/05/34

ābī : bk. ābey -11-

ā. II/23/107, I/11/58

ā.+ m I/07/48, I/125/15, I/50/53

ā.+ miņ I/98/29

ā.+ ŋ I/11/58

ā.+ si II/30/52

ā.+ siniņ I/129/55

ā.+ yım II/23/109

abdes : Namaz kılmak, Kur'an-ı Kerim okumak gibi ibadetleri yerine getirebilmek için dinin şart koştuğu şekilde niyet ederek el, ağız, burun, yüz, kol ve ayakları yıkamak; baş, kulaklar ve boynun iki yanını meshetmek suretiyle temizleme ve bu şekilde yapılan temizlik.

-4-

abdes al-: İbadettten önce usulünce yıkanarak temizlenmek.

a. a. - acan I/113/49

a. alr I/125/05

a. almaSsıņız I/14/62

alrın a.+ imi I/112/71

ābe : bk. ābey -6-

ā.+ m I/152/132, I/68/49

ā.+ mgile I/152/101

ā.+ ŋ I/28/21, I/28/36, I/28/45

ābē : bk. ābey -2-

ā.+ mizdi I/07/51

ā.+ siniņ I/45/14

abes : Boş, anlamsız, saçma (şey) -

1-

a. olanı II/38/52

ābey : Ağabey, yaşça büyük erkek kardeş veya öyleymiş gibi kendine saygı gösterilen kimse. -2-

ā.+ ĩm I/07/93

ā.+ iņ I/94/74

abi : bk. ābey -5-

a. I/56/63, I/136/33

a.+ ler II/38/55

a.+ mgiller II/26/10

a.+ ŋi I/80/62

ābi : bk. ābey -53-

ā. I/48/73, I/56/75, I/56/76, I/92/32, I/92/33, I/98/29, II/04/87, II/13/59, I/39/101, I/24/27

ā.+ lēm I/71/74

ā.+ lerim I/120/18, I/55/75

ā.+ lerimiņ I/24/22

ā.+ m I/01/69, I/06/84, I/07/50, I/101/07, I/121/44, I/139/41, I/50/17, I/50/21, I/50/43, I/53/04, I/55/18, I/68/49, I/71/50, I/71/73, II/14/98

ā.+ me I/53/10

ā.+ mgil I/112/43, II/14/53, II/25/10

ā.+ minen I/39/48

ā.+ miņ I/45/25, I/50/17, I/50/20,

- I/55/28, I/71/51
 ā.+ mlēn II/19/115
 ā.+ mnen I/112/48, I/38/57
 ā.+ n I/35/11, I/83/17
 ā.+ ngil I/112/45
 ā.+ nıñ I/35/22
 ā.+ niñ I/107/01
 ā.+ ŋ I/71/77
 ā.+ ŋi I/80/61
 ā.+ si I/10/39, I/110/15
 ā.+ Si I/45/17
- ābi** : bk. ābey -2-
 ā. II/10/21
 ā.+ m I/139/40
- ābiy** : bk. ābey -4-
 ā.+ im I/11/59, I/121/92, I/25/33
 ā.+ imne I/11/09
- abla** : Bir kimsenin kendisinden büyük kız kardeşi veya öyleymiş gibi kendisine saygı gösterilen kimse. -18-
 a. I/140/31, I/19/14, I/33/06, II/13/66
 a.+ ları I/33/133
 a.+ m I/121/93, I/50/75, I/55/12, I/55/13, I/94/07
 a.+ mıñ II/38/81
 a.+ mınan I/50/75
 a.+ na II/19/166
 a.+ sı I/113/137
 a.+ sına I/08/104
 a.+ sınıñ I/73/43
 a.+ sī I/73/43
 a.+ ya II/13/66
- ābla** : bk. abla -2-
 ā.+ m I/08/103
 ā.+ mlı II/21/31
- abō** : Hayret, korku ve şaşkınlık ifade eder. -1-
 a. I/86/53
- ābéy** : bk. ābey -4-
 ā. I/112/44, I/93/36
 ā.+ im I/93/36
 ā.+ iñ I/96/83
- ac** : bk. aç² -1-
 a.+ ıdan I/66/15
- āc** : bk. ağaç -1-
 ā.+ ı I/21/30
- acaba** : Merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı. -4-
 a. I/112/58, I/150/29, II/19/134, II/23/141
- acabā** : bk. acaba -1-
 a. I/112/76
- acabana** : bk. acaba -1-
 a. I/145/89
- acans** : Haber bülteni. -1-
 a.+ ı I/67/50
- acap** : bk. acaba -1-
 a. II/09/92
- acayip** : bk. acāyip -1-
 a. I/117/37
- acāyip** : Garip, tuhaf, alışılanın dışında, değişik. -2-
 a. I/156/63, I/156/64
- āccıĶ** : bk. azcıĶ -1-
 ā. I/153/33
- accıĝ** : bk. azcıĝ -1-
 a. I/14/30
- acele** : Bir şeyi çabuk yapmaya çalışma, telaş ve sabırsızlık göstererek çabuk davranma, çabukluk, tezlik. -2-
 a.+ den I/76/25
- acelece** : Acele Acele, çabuk çabuk.
 a. I/124/40
- acep** : bk. acaba -1-
 a. I/41/28
- acı** : 1. Tadı ağızda yakıcı bir etki bırakan, dille alınan duygulardan tatlının karşıtı olan. -38-
 a. I/111/25, I/121/84, I/132/12, I/132/28, I/142/36, I/144/84, I/19/10, I/47/23, I/66/17, II/35/82
 a.+ lı I/07/62
 a.+ sı I/15/47, I/48/75
2. İnsanda üzücü bir etki bırakan, dokunaklı, hüznü.
 a. I/125/97, I/52/78
 a. datlı I/28/56
 a.+ larımı I/138/25, I/138/26
 a.+ larımı vermesin I/136/41
 a.+ sına I/03/39, I/137/43
 a.+ sından I/83/22
 a.+ sindān I/08/125
 a.+ sını I/03/39, I/11/48, I/138/31
 a.+ sıyla I/112/32
 a.+ sından I/08/125
 a. tasa I/137/42
3. Iztrrap verici, üzücü
 a. I/95/41, I/95/78, I/95/79,
4. Şiddetli, sert, keskin
 a. II/32/40

acı acı: Sert ve keskin bir şekilde.
 II/20/59
 a. acı II/20/59
acı - : 1. (Vücudun bir yeri) Ağrılı olmak, ağrımak, sızlamak. -17-
 a.- dı II/24/79, II/24/80
 a.- dī I/63/24
 a.- masa I/67/60
 a.- maz I/137/27, II/25/81
 a.- r I/134/57, I/138/100, I/15/43,
 I/15/48
 a.- rdı I/120/53
 a.- yo I/28/43
 a.- yyor I/15/48
 2. Birine zarar gelmesine üzülp önleme isteği duymak, merhamet etmek.
 a.- maz I/140/36
 a.- mış I/117/45
 3. Başkasının durumundan üzüntü duymak, haline kederlenmek.
 a.- mıyom II/39/185
ācı : bk. aci¹ -1-
 ip ā.+ sı I/08/62
ācı - : bk. aci-¹ -1-
 ā.- sıη I/48/20
ācı : bk. hacı -1-
 ā. I/152/50
acıķ : bk. azcık -41-
 a. I/01/33, I/10/35, I/100/11,
 I/102/06, I/102/09, I/110/16, I/111/77,
 I/121/85, I/152/97, I/157/81, I/157/82,
 I/28/19, I/44/82, I/70/70, I/72/11, I/72/81,
 I/73/37, I/75/35, I/77/58, I/77/59, I/77/69,
 I/79/47, I/79/59, I/79/78, I/79/79, I/80/05,
 I/81/35, I/86/71, I/91/31, I/94/55, I/96/93,
 I/98/130, I/98/34, I/99/33, II/04/84,
 II/04/86, II/09/81, II/34/99
acıķ - : bk. azcık -1-
 a.- mazdıķ I/131/36
ācıķ : bk. azcık -5-
 ā. I/28/20, I/50/62, I/62/09,
 I/62/19, II/32/56
acı tere : Turpgillerden, yapraklarından salata yapılan ve çeşitli türleri bulunan baharlı bitki -1-
 a. II/20/21
acı terē : bk. aci tere -1-
 a. II/20/19
acıbā : bk. acaba -1-
 a. II/19/51
acıcıġ : bk. azcık -1-

a. I/24/11
acıcıķ : bk. azcık -1-
 a. I/135/08
ācıcıķ : bk. azcık -1-
 ā. II/07/134
acıġ : bk. azcık -13-
 a. I/102/60, I/28/58, I/44/82,
 I/69/67, I/71/26, I/98/49, I/98/76, II/08/55,
 II/12/66, II/22/85
 acıġ a. I/70/38
 a. acıġ I/70/38
acıķ : bk. azcık -18-
 a. I/12/16, I/152/119,
 I/157/20, I/22/38, I/24/51, I/28/37,
 I/28/40, I/30/13, I/65/27, I/71/41, I/72/01,
 I/75/60, I/79/93, I/98/125, II/12/85,
 II/32/74
acıķ : bk. açık -1-
 a. II/23/101
acılaņ - : Acılı durumda olmak, üzüntülenmek, üzülmek. -1-
 a.- mış I/66/16
acılı : Üzüntü verici, can sıkıcı -1-
 a. I/63/43
acıt - : Canını sıkmak, ağrı ve sızı vermek, ağrıtmak. -2-
 a.- mış II/24/78
 a.- Tım I/15/43
acı : bk. aci¹ -2-
 a. I/142/30, I/142/37
acı - : bk. aci-¹ -1-
 a.- yo II/08/77
acı - : bk. aci-¹ -2-
 a.- yo I/37/13
 a.- yoru I/37/12
acı : bk. aci¹ -1-
 a. I/47/22
acıcıġ : bk. azcık -1-
 a. I/78/06
acıġ : bk. azcık -1-
 a. I/05/66
acıġ : bk. azcık -1-
 a. II/08/64
áciġ : bk. azcık -1-
 á. I/05/71
acıķ : bk. azcık -2-
 a. I/40/38, II/22/84
acıķ : bk. azcık -3-
 a. I/146/84, I/40/17, II/38/98
áciķ : bk. azcık -4-
 á. I/40/46, I/40/47, II/38/17,

II/38/35

ácik : bk. azcık -1-
á. I/85/58

ācil : Hastanelerde acil servis için kullanılan kısaltma -1-
ā.+ i II/25/101

āciz : Güçsüz, kuvvetsiz, zayıf (kimse) -3-

ā. I/93/18
ā.+ in I/147/05
ā.+ ler I/35/20

aç - : 1. (Bir şeyi) Kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan kurtarmak. -92-

a. I/127/09, I/41/50, I/54/47, I/67/63, II/20/25

a.- ā II/02/89
a.- acāṅ I/109/24
a.- ādıġ I/50/61
a.- ādıĶ I/50/61
a.- alı II/39/132
a.- am I/88/45, II/39/126
a.- amadılā I/25/61
a.- amadım I/35/32
a.- amıyyon I/35/43
a.- an I/82/05, I/82/06, II/29/80
a.- aṅıp I/143/31
a.- annar I/111/61
a.- aṅ I/111/29
a.- ar I/115/36, I/127/14
a.- ardık I/14/31, II/37/70
a.- ārdıġ I/50/60
a.- ārdıĶ I/50/60
a.- ārdım I/154/59
a.- ardın I/112/19
a.- arın I/109/39
a.- arıs I/10/15, I/129/64
a.- arıS II/37/69
a.- arız I/111/60, I/71/33, I/71/34
a.- arīz I/71/33
a.- arla I/101/74
a.- arlar I/26/40
a.- armış I/76/55
a.- arsın II/15/116, II/15/117
a.- arsın I/111/30
a.- asın I/40/48
a.- āsın I/148/54
a.- ıcan I/131/58
a.- ıldı I/10/07, I/122/56, I/60/77
a.- ıldı I/63/07
a.- ılınca I/55/52

a.- ılır I/102/60, I/26/46

a.- ılırdı I/151/17

a.- ılırdı I/111/81

a.- ılıyo I/111/31, I/111/38, I/111/57

a.- ılıyō II/10/47

a.- ilmaS I/06/80

a.- ılmasın I/14/67

a.- ılmıġ II/23/175

a.- ılmıyyo I/35/32

a.- ıP I/27/76

a.- ıvrıyuruS I/124/48

a.- ıvrırdı I/39/59

a.- ıyın I/124/32

a.- ıyō II/19/100

a.- iyoduĶ I/120/62

a.- iyoduĶ I/120/63

a.- iyolar I/111/61

a.- iyom II/12/56

a.- ıyon II/15/114, II/15/115, II/15/117

a.- ıyon I/111/31, I/111/57, I/76/87

a.- ıyorlā I/157/43

a.- ıyoS I/111/60

a.- ıyoz I/31/05

2. Çalışır, işler duruma getirmek.

a.- ālā I/33/136

a.- ıveri II/20/80

a.- İve I/84/04

a.- Tı I/83/79

a.- Tı II/38/44

a.- Tık I/82/04

aç : 1. Yemek yeme isteġi ve ihtiyacı duyan. -12-

a. I/117/22, I/133/38, I/156/64, I/33/13, I/66/38, I/66/44, II/15/125

a.+ ız I/156/64

aç ġal- : Yeterince yiyemeyip karnını doyuramamak; yoksulluġa düşmek, geçim orluġu çekmek.

a. ġaldık I/156/65

a. ġaldıla I/156/64

a. ġalırđı I/15/39

aç susuz: Muhtaç durumda.

2. Açlık

āç - : bk. aç⁻¹ -3-

ā. I/96/42

bk. aç⁻²

ā.- ālā I/33/135

ā.- ıp I/97/16

- āÇ** : bk. aç¹ -1-
ā. I/152/51
- aÇca** : bk. açığca -1-
a. I/122/13
- açcı** : bk. azcık -1-
a.+ yı I/15/39
- aÇcık** : bk. azcık -9-
a. I/10/95, I/102/10, I/115/30,
I/28/21, I/28/39, I/54/13, I/79/52, I/79/59
- aÇcılı** : (aşçılık+a) Aşçı olma, yemek
pişirme mesleği. -1-
a. II/39/173
- açÇık** : bk. azcık -1-
a. I/138/95
- açÇığ** : bk. azcık -2-
a. açÇIK I/135/15
a. uçÇuğ I/111/89
- aÇÇIK** : bk. azcık -3-
a. I/08/08, I/144/31
açÇığ a. I/135/15
- aÇçik** : bk. azcık -2-
a. I/159/38, I/159/39
- açı** : Bir şeyi ele alırken hareket edilen
görüş noktası, anlayış, bakış, bakım. -
1-
a.+ sından II/33/11
- açĭ** : Bir şeyi ele alırken hareket edilen
görüş noktası, anlayış, bakış, bakım. -1-
a.+ dan I/22/14
- açĭ** : bk. açık¹ -6-
a.+ dı I/124/28, I/133/15, I/133/18
a.+ mıştı I/48/69
a.+ mız saçımız I/115/09
eli a.+ dı verirdi I/91/81
- aÇık** : bk. azcık -24-
a. I/06/82, I/100/02, I/111/75,
I/12/45, I/121/75, I/125/34, I/125/40,
I/125/41, I/135/17, I/14/50, I/14/54,
I/14/56, I/15/26, I/15/54, I/150/29,
I/152/39, I/20/82, I/21/94, I/22/39,
I/77/53, I/77/55, II/01/84, II/23/80
- açık** : 1. Kapalı, örtülü, bağlı, katlı veya
kilitli durumda olmayan, açılmış. -
13-
a. I/06/112, I/139/17, I/36/52,
I/41/63, I/41/64, I/52/32, I/97/14, II/05/90,
II/22/37, II/24/90
2. İşler durumunda olan, çalışır ve
istifâdeye hazır vaziyette bulunan. -
3-
a. I/149/16, I/156/35
- a.+ Tı II/23/173
3. Önünde, içinde veya üstünde
geçişe engel olacak bir şey bulunmayan,
kapalı ve tıkalı olmayan-2-
a. I/17/84, I/28/06
4. Çıplak, örtüsüz (vücut veya
organ), uryan. -2-
a. I/76/68
baş a. I/61/41
5. Herkesin önünde yapılan, ortada,
alenî. -1-
a. I/146/26
6. (Renk için) Koyu olmayan. -
1-
a. I/98/41
7. (Hava için) Güneşli, bulutsuz,
berrak. -1-
a. II/38/33
8. Üstü kapatılmadan kullanılacak
şekilde yapılmış olan.
açık havâ mühendisi : ziraat
mühendisi
a. havâ mühendisi II/38/23
- açık saçık** : Göreneğe, ahlak
anlayışına göre yeterince edepli veya
örtülü olmayan, fazla serbest ve pervasız.
a. saçık I/115/09
- açıkça** : Açık açık, açık olarak, gizli bir
tarafı kalmaksızın, aşikar olarak. -
1-
a. II/16/63
- açıkdan** : Hesap dışı olarak, emek
vermeden, bedavadan. -1-
a. I/138/91
- açıklı** : Belirtmek, ortaya koymak, izah
etmek. -1-
a.- ma I/95/124
- açıklı** : (açıklık+ı) Açık olma durumu,
kapalı, örtülü, bağlı, kilitli, tıkalı olmama.
-1-
zi_jin a. I/79/73
- aÇığ** : bk. açık¹ -2-
a. I/107/24, I/133/18
- aÇığ** : bk. azcık -2-
a. aÇIK I/111/91
- açık** : bk. açık¹ -2-
a. I/136/18, I/22/01
- bk. açık² -3-
a. I/149/16
- bk. açık⁴ -1-
a. I/76/54

- aÇIK** : bk. azcık -4-
a. I/14/39, I/15/27
aÇığ a. I/111/91
- aÇIK** : bk. açık⁸ -1-
a. arabayı II/23/101
- açIKdan** : bk. açıldan -1-
a. I/138/89
- açıl** - : Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek. -16-
a.- cā I/125/28
a.- cāk II/04/24
a.- dı I/04/08, I/53/28, I/68/08, I/68/55
a.- dında I/120/06
a.- dī I/158/30
a.- mcağ I/86/77
a.- ır I/142/50, I/94/60
a.- ıyo I/83/42, I/85/21, I/85/29
a.- sa I/95/24
- açılma** : Açılmak işi -1-
a. I/38/53
- ad** : Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. -160-
a.+ ı I/06/57, I/08/109, I/08/48, I/102/74, I/104/29, I/109/47, I/11/15, I/110/05, I/112/80, I/138/32, I/140/61, I/142/31, I/15/64, I/150/36, I/152/128, I/154/44, I/24/05, I/24/12, I/24/13, I/27/39, I/30/34, I/30/36, I/31/32, I/33/116, I/33/117, I/44/17, I/44/18, I/46/17, I/57/06, I/60/84, I/65/40, I/68/19, I/69/58, I/72/83, I/81/14, I/81/19, I/81/22, I/81/66, I/81/67, I/82/11, I/84/29, I/86/01, I/94/56, I/99/60, II/02/22, II/05/103, II/10/37, II/12/52, II/21/51, II/22/17, II/24/23, II/30/67, II/30/68, II/34/61, II/39/143
a.+ ım I/01/04, I/05/03, I/113/56, I/116/01, I/132/01, I/138/02, I/14/01, I/140/12, I/144/05, I/144/22, I/146/01, I/147/11, I/147/12, I/15/01, I/153/01, I/153/04, I/157/01, I/24/08, I/33/117, I/33/20, I/35/02, I/39/01, I/41/94, I/44/03, I/78/35, I/80/60, I/88/02, I/93/43, I/95/01, II/28/24, I/11/01
a.+ ımı I/136/02, I/138/32, I/153/05, I/24/06, I/24/14, I/53/05, I/67/22, I/88/08, II/07/01, II/11/37, II/11/38
- a.+ ımız I/149/04, II/20/12
a.+ ımızı I/11/92
a.+ ımı II/09/46, II/27/01
a.+ ın I/128/05, II/16/31
a.+ ına I/118/13, I/69/61, I/72/77, II/32/51
a.+ ından I/120/20
a.+ ını I/03/17, I/10/70, I/110/08, I/115/49, I/115/55, I/28/06, I/55/45, I/56/69, I/56/78, I/74/34, I/86/18, II/03/67, II/05/103, II/11/36, II/11/37, II/13/23, II/13/24, II/13/27, II/23/185, II/30/67
a.+ ımı I/08/82
a.+ ınnan I/72/34, I/72/79
a.+ ın I/08/110, I/116/44, I/80/21, I/86/05, I/93/43
a.+ ınız II/39/176
a.+ ıymış I/134/02, I/134/03
a.+ ıynan I/24/05
a.+ ı I/31/59, I/48/72, I/56/05, I/69/58
a.+ ımı I/86/06
a.+ lâ I/08/94
a.+ lâni I/158/11, II/11/36
a.+ ları I/140/41, I/94/57
a.+ ları I/10/70
a.+ larımızı I/138/02
a.+ larını I/56/68
- adını koy-** : Ad koymak, isim takmak a.+ ını koyarsa II/13/33
- ād** : bk. ad -3-
ā.+ ı I/148/62, I/86/07, II/24/83
- ada** - : (Allah'a, mübârek bir şahsa veya makāma) İsteği gerçekleştiği takdirde yerine getirmek üzere vaatte bulunmak, nezretmek. -3-
a.- dım II/05/103, II/05/104, II/05/105
- ada** : bk. adağ -1-
a.+ ım II/05/105
- adā** : <adağ+a -1-
a. I/91/34
- āda** : Bir çeşit tatlı adı -6-
ā. datusını I/71/55
ā. datlısı I/131/42
ā.+ lâ I/131/40
ā. tatlısı I/71/54, I/71/60
- adağ** : Allah'a, örfümüze göre ise aynı zamanda mübârek bir şahsa veya makāma mânevî yardımını dilemek için, bir istek veya dileğin gerçekleşmesi durumunda

yerine getirilmek üzere yapılan vaat ve vaat edilen şey, nezir. -4-

a. I/91/28, I/91/33

a. etTijiz I/91/28

a. yaparla I/69/104

adağ : bk. adak -3-

adağ ada- : Herhangi bir adak vaadinde bulunmak.

a. adadım II/05/103, II/05/104, II/05/105

adam : 1. Koca. -64-

a. I/01/71, I/03/76, I/04/07, I/104/18, I/107/11, I/119/25, I/119/35, I/119/38, I/122/25, I/136/40, I/140/54, I/143/33, I/143/74, I/144/52, I/145/17, I/145/45, I/152/73, I/20/86, I/45/25, I/45/27, I/47/45, I/50/22, I/50/63, I/52/16, I/52/19, I/54/35, I/63/03, I/63/17, I/63/29, I/69/07, I/88/16, I/88/17, I/88/33, I/96/69, I/99/14

a.+ a I/134/30, I/152/71, I/152/74, I/63/28, I/88/14, I/88/32, II/23/117

a.+ ı I/02/39, I/39/52, I/45/28

a.+ ım I/06/27, I/53/13, I/60/50

a.+ ımdan I/06/23

a.+ inan I/39/62, I/63/03, I/63/49

a.+ ıñ I/123/28, I/50/81, I/63/12, I/96/26, II/23/100

a.+ larımıza I/15/53

a.+ nâ I/59/86

a.+ nara I/96/28

a.+ nardan I/115/29

2. Kişi, kimse, şahıs. -55-

a. I/06/70, I/06/86, I/117/07, I/117/12, I/117/16, I/117/21, I/117/27, I/122/28, I/122/57, I/122/59, I/122/69, I/122/71, I/122/72, I/138/80, I/140/42, I/15/70, I/19/19, I/25/42, I/52/49, I/67/37, I/69/58, I/74/07, I/74/42, I/74/43, I/74/55, I/74/73, I/74/88, I/74/89, I/92/54, I/92/55, II/23/04, II/25/15, II/27/14, II/32/117

a.+ a I/06/49

a.+ dan I/25/39

a.+ ıdı I/120/08, I/122/69, I/25/67

a.+ ım I/95/89, II/28/57

a.+ inan I/122/70, I/124/37

a.+ ıñ I/122/26, I/128/50, I/92/43

a.+ lâ I/136/13

a.+ lar I/67/51

a.+ nar I/122/53, II/10/87, II/10/93

a.+ nâr II/10/87

a.+ narı I/136/09

a. yaptı II/05/13

3. İnsan. -54-

a. I/08/14, I/112/06, I/121/124, I/123/67, I/123/69, I/20/78, I/20/90, I/27/67, I/46/25, I/56/41, I/56/72, I/61/64, I/69/55, I/74/29, I/93/24, I/96/59, I/96/74, II/01/08, II/01/76, II/03/81, II/05/14, II/14/99, II/28/38, II/28/42, II/28/43, II/28/65, II/28/67, II/28/72

a.+ a I/20/78, I/69/66, I/105/19

a.+ ı I/53/25, I/66/17, I/66/30, II/25/59

a.+ ım I/45/05

a.+ ıñ I/122/02, I/144/67, I/144/71, I/27/39

a.+ lâ I/28/01

a.+ ları I/64/30

a.+ na I/11/43

a.+ nâ I/46/102

a.+ nâdı II/05/14

a.+ nar I/122/38, I/123/69, I/56/57, II/25/21, II/25/23, II/28/69

a.+ narı I/58/76

a.+ nırı I/155/52

omuzlarıma birer a. oturudu I/137/42

4. Herhangi bir kimseyi anlatmak için belirsiz zamir gibi kullanılır. -51-

a. I/08/124, I/08/129, I/08/90, I/119/64, I/134/52, I/144/63, I/149/50, I/155/105, I/155/57, I/155/70, I/155/81, I/48/75, I/64/124, I/64/96, I/69/93, I/69/98, I/74/17, I/74/40, I/75/27, I/96/67, I/96/77, II/01/09, II/02/56, II/02/96, II/03/66, II/10/105, II/10/70, II/14/93, II/16/58, II/22/46, II/23/04, II/25/103, II/25/105, II/28/17, II/28/18, II/28/33, II/28/63, II/38/65, II/39/190

a.+ a I/115/43, I/124/15

a.+ ım I/155/83

a.+ ıñ I/122/48, I/126/15, I/134/64, I/144/63, I/17/32, I/56/74, I/96/90, II/20/48

5. Erkek. -35-

a. I/158/31, I/20/92, I/58/54, I/58/55, I/61/68, I/74/27, II/39/131

a.+ câz I/30/02

a.+ ı II/39/131

a.+ ıñ II/39/127
a.+ lā I/20/80
a.+ lāñ II/07/125
a.+ ları I/108/27
a.+ nā I/07/79, I/153/18, I/29/17,
I/71/19, I/77/26, II/18/17, II/39/127,
II/39/169
a.+ nādan II/39/128
a.+ nāna I/122/14
a.+ nāñ I/159/20, I/159/34
a.+ nar I/06/54, I/07/45, I/07/76,
I/124/24, I/20/28, I/23/67
a.+ narı II/39/168
a.+ narıñ I/125/83, II/24/58
a.+ sın I/52/56
6. Hizmet gören, iş yapan kimse. -
21-
a. I/120/35, I/145/16, I/57/27,
I/57/28, I/65/49, I/65/52, I/65/53, I/69/27,
I/99/16, II/04/77, II/26/03, II/26/40,
II/26/41, II/26/54
a.+ ıñ I/41/87
a.+ ıynan I/41/54
a.+ nāmız I/152/20
a.+ nāmızı I/58/24
7. Bir kişiye veya makāma mensup
olan, o kişi veya makam için çalışan
kimse. -2-
a.+ nādı II/02/63
a.+ nāmı II/02/63
8. İş güç, mevki ve îtibar sâhibi
olmak. -1-
a. olunÇu I/58/17
9. Değerli, ahlâklı, fazîletli,
güvenilir kimse. -1-
a. I/149/47
10. Birine yakın olan, onun sözüünü
ve hatırını kırmayan kimse. -1-
a. yapan II/28/92
adam gibi : İnsana yakıştır şekilde,
beğenilen ve istenilen biçimde, efendice,
insan gibi. -1-
a. gibi I/58/46
adâm : bk. adam⁴ -2-
a. I/05/09, II/02/74
adâm : bk. adım-1-
a. I/150/18
adām : bk. adam⁴ -1-
a. I/68/34
açâm : bk. adam² -1-
a. II/02/22

aday : Herhangi bir iş için kendini öne
süren veya başkaları tarafından öne
sürülen kimse, namzet. -1-
aday gö- : Aday göstermek, bir iş
için bir kimseyi aday olarak teklif etmek.
a. gomuşlā II/01/77
addet : bk. ādet -1-
a.+ lēmiS I/157/45
āded : bk. ādet -1-
ā.+ i I/124/13
adet : Tane. -1-
a.+ si II/38/12
ādet : Herkes tarafından uyulan hal,
olagelmiş, alışılmış şey, usûl, görenek .
-44-
ā. I/02/42, I/04/42, I/04/43,
I/10/49, I/113/04, I/132/03, I/25/56,
I/70/81, I/10/64, II/24/52, II/34/58,
II/35/47
ā.+ din I/10/54
ā.+ i I/124/13, I/131/16, I/138/67,
I/153/88, I/154/27, I/90/56, II/08/59,
II/34/107
ā.+ imi II/34/63
ā.+ imiz I/123/58, I/87/79
ā.+ ini I/151/02
ā.+ lē II/34/88
ā.+ lēmiz I/153/112, I/153/77,
I/153/89, I/153/90
ā.+ ler I/102/28, I/41/17
ā.+ lēr II/06/67
ā.+ leri I/42/73, II/34/23
ā.+ lerimiS I/59/19, I/59/28
ā.+ lerimiz I/131/11, I/59/18,
II/17/62
ā.+ leriñ II/03/11
ā.+ miş I/77/45, I/77/46
ā.+ se I/77/46
ādēt : bk. ādet -1-
ā.+ inizi II/34/64
ādēt : bk. ādet -3-
ā. II/19/14
ā.+ i II/19/46
ā.+ leği II/19/59
adet : bk. ādet -16-
a. I/10/60, I/10/89, I/25/57,
I/41/25, I/98/33
a.+ i I/105/08, I/60/44, I/60/45,
II/22/76, II/35/67
a.+ imis I/04/27
a.+ le I/98/22

a.+ lē I/157/37, I/157/44
a.+ lēñi II/22/86
a.+ leri I/29/01
adım : Bir ayağın kaldırılıp az ileride yere basılmasından ibâret olan yürüme hareketi, hatve, kadem. -2-
a. I/150/17, I/154/35
adımla - : Bir mesâfeyi adımla ölçmek.
-1-
a.- rdıK I/150/17
adına : Bir şeyin veya bir kimsenin namına, hesabına, yerine. -1-
a. II/04/85
adliye : bk. adliye -1-
a.+ de I/01/13
adliye : Adâlete ve hukûka âit işlerle uğraşan resmî teşkilât, bu işlerin görüldüğü bina -2-
a.+ de I/01/12, I/60/76
adres : Bir kimsenin geçici veya sürekli olarak oturduğu yâhut kendisini arayanların bulabilmesi için gösterdiği yer. -1-
a.+ imi II/09/46
af : Suç, kusur ve hatâyı cezâlandırmama, bağışlama. -22-
af buyuruş : Söylenecek sözden önce kullanılan “affedersiniz” mânâsında nezâket sözü. I/69/67
af edersin : Özürlü dilemek için kullanılan nezâket sözü. I/125/22
a. edersin I/115/26
a. edersin i I/129/47
a. edersin I/01/22, I/07/58, I/119/21
a. edersin I/157/32
a. edersin I/64/32
a. edersiz I/01/41
a. edersin I/61/73
a. idersin I/120/14, I/120/24, I/120/27
a. idersin I/150/08, I/74/100, I/74/13, I/74/16, I/74/38, I/74/50, I/74/53
a. idersin II/09/06
afat : Âfetler, musîbetler, belâlar. -2-
a. I/03/25, I/03/27
afiyet : bk. âfiyet -2-
a. olsun II/39/36, II/39/45
a. olsun I/23/30
afiyet : bk. âfiyet -3-

a. ösuş II/39/77
âfiyet : Sağlık, sıhhat, sağlığın verdiği rahat ve huzur. -2-
â. I/87/21
â.+ nen I/148/61
âfiyet olsun : Bir şey yiyip içene, “Yediğin yarasın” anlamında söylenen hayır dileme sözü.
afyan : Afyon, haşhaş kapsüllerinden sıızan sütün pıhtılaşmasıyla elde edilen ve içinde morfin, kokain gibi uyuşturucular bulunan madde. -3-
a. I/87/17
a.+ mı I/87/17, I/87/50
afyân : bk. afyan -1-
a. I/87/51
ağ - : bk. aK- -1-
a.- mış I/33/138
ağa : İleri gelen yaşlı kimseler için kullanılan hitap ve unvan sözü. -26-
a. I/33/117, I/74/44, II/39/172, I/74/22, II/19/82, I/145/59
a.+ giliş I/81/05
a.+ lâ I/145/26
a.+ lâ I/145/25
a.+ m I/33/116, I/39/30, I/39/32, I/87/04, II/05/89, II/28/39, I/39/31, I/39/32
a.+ mı I/39/45, I/39/47
a.+ mınan I/52/64
a.+ mınan I/39/30
a.+ nınkılâ I/145/90
a.+ ŋ II/39/184, I/30/38
a.+ sı I/39/48
a.+ ya I/74/22
ağâ : bk. ağa -1-
a.+ sınış II/27/14
ağâ : bk. ağa -1-
a. II/39/13
ağdâr - : bk. aKdar- -2-
a.- a I/01/11
ağa : bk. ağa -2-
a. I/93/22
a.+ nış I/92/38
ağac : Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarıya doğru yükselen ve gittikçe incelerek dallara ayrılan, kereste veya odun olmaya elverişli uzun ömürlü bitki. -2-
a.+ ı II/30/28
incir a.+ ı I/17/03

ağac : bk. ağac -5-
a. I/96/05
a.+ a I/96/05, I/96/06, I/96/07
a.+ ıdı I/96/11

ağalık : Ağa olma durumu. -1-
a. I/79/24

ağanda : bk. ahandı -1-
á. II/30/60

ağaş : bk. ağac -2-
a.+ lar I/27/07
a.+ ları II/24/86

ağıd : Bir ölünün ardından onun iyiliklerini, meziyetlerini, ölümünden duyulan acıyı dile getiren ve makamla okunan şiir, mersiye. -1-
ağıd ağla- : Ölen bir kimsenin veya acıklı bir olayın ardından şiir söylemek.
a. ağlar I/26/23

ağır : 1. Yavaş. -2-
ağır a. I/135/08
a. ağır I/135/08
2. Ağır başlı, ciddî, vakur, olgun. -2-
a. I/104/24, I/104/26
3. Güç, zor, külfetli. -2-
a. II/19/133, II/19/135
4. Kıymetli, değerli, gösterişli. -1-
a. olurdu I/102/72
5. Tehlikeli, vahim. -1-
a. I/125/03
6. Tartıda çok gelen, yerinden kaldırılması, taşınması güç olan.
7. Bunaltıcı, sıkıntı verici, kasvetli.
8. (Yiyecekler için) Hazmı güç, midede dokunan.
9. İşlevini yitirmiş.
ağır ağır: Yavaş yavaş, acele etmeksizin.
ağır gel- : Gücünün, tâkatinin üstünde olmak, yapabileceğinden fazla olmak, zor gelmek.
ağış : bk. ağac -1-
ceviz a.+ larımız I/100/42

ağıtey : Bir dokuma modelinin adı. -1-
a. I/102/72

ağıteyi : bk. ağıtey -3-
a. I/102/72, I/102/74

ağız I : 1. Hayvan ve insanda yüzün ön

aşağı kısmında yer alan, yemeye, içmeye, nefes alıp vermeye, ses çıkarmaya, konuşmaya yarayan ve sindirim borusunun giriş deliği olan boşluk. -7-
a. I/21/94
2. Fırınında ekmek pişirilen kişiye pişirilen ekmeklerden ayrılan hak.
a. I/106/46
3. Bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer.
4. Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı.
5. Girilip çıkılacak yerlerin giriş çıkış yeri, başlangıcı.
ağızdan: konuşma yoluyla, konuşarak, yazılı bir metne bakmadan, birbirine söylemek sûretiyle.
a.+ dan I/123/79
ağız vaşı : Fırınında ekmek pişirilen kişiye pişirilen ekmeklerden ayrılan hak.
a. vaşı I/106/45
ağızma lâyıık: Bir yemeğin lezzetli ve beğenilecek mükemmellikte olduğunu anlatmak için söylenir.
ağız II : Yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü.
a. emmiş I/33/69
ağız dadı : Söz, nişan veya düğünlerde verilen yemek. -2-
a. dadı I/131/12, I/131/13
ağız datlılı : Söz, nişan veya düğünlerde verilen yemek. -2-
a. datlılı I/138/70, I/138/67
ağız : bk. ağız I¹ -1-
a.+ ını I/21/93
ağla - : Acı, keder, pişmanlık ve bâzan da sevinçten göz yaşları dökmek. -5-
a.- r I/26/24, I/26/23
a.- yalağ I/08/98
âğla - : bk. ağla -1-
â.- r I/26/25
ağlı - : bk. ağla -2-
ağlıya a.- ya I/11/64
a.- ya ağlıya I/11/64
ağnan - : Yatıp yuvarlanmak, kendini yerlere atmak. -1-
a.- dım I/93/36
ağ - : bk. aq- -1-
a.- tı II/19/25
ah : Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre

maddî veya mânevî bir acıyı, ağrı, ızdırıp, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık vb. duyguları ifâde eder. - 32-

a. I/08/102, I/128/25, I/128/43, I/148/17, I/148/18, I/148/19, I/150/22, I/152/54, I/159/22, I/30/37, I/36/61, I/67/29, I/83/16, I/87/115, I/88/52, I/91/12, I/91/70, II/16/01, II/16/54, II/16/56, II/16/69, II/34/55, II/39/121, II/39/167, II/39/172

a. uh I/133/02

âh : bk. ah -3-

â. I/15/65, II/16/56, II/39/172

âha : İşte, işte burada, işte şurada. - 89-

a. I/04/53, I/06/124, I/06/38, I/06/46, I/06/70, I/06/75, I/06/94, I/08/54, I/08/60, I/08/62, I/08/65, I/08/72, I/10/117, I/100/24, I/102/10, I/102/89, I/109/47, I/109/51, I/122/06, I/123/52, I/140/15, I/147/33, I/148/09, I/148/31, I/15/71, I/152/46, I/152/62, I/153/116, I/153/119, I/158/12, I/158/36, I/158/45, I/158/60, I/159/49, I/17/62, I/22/46, I/25/36, I/31/37, I/31/39, I/41/27, I/47/07, I/47/28, I/47/30, I/52/46, I/66/09, I/66/10, I/67/39, I/83/21, I/84/13, I/84/24, I/86/08, I/86/69, I/87/114, I/87/47, I/88/23, I/88/57, I/93/04, I/96/87, I/98/101, I/98/102, I/98/119, I/98/19, I/98/77, II/03/76, II/04/92, II/07/111, II/09/101, II/15/17, II/18/08, II/18/11, II/18/12, II/18/13, II/18/27, II/18/29, II/34/60, II/35/115, II/36/04, II/39/131, II/39/132, II/39/137, II/39/163, II/39/167, II/39/168

âhâ : bk. aha -1-

a. II/39/171

âhâ : bk. aha -1-

a. II/03/31

âha : bk. aha -1-

â. I/08/61

âhâ : bk. aha -1-

â. II/08/44

ahacığ : Aha, işte, orada, hemen şurada, bu. -1-

a. I/17/62

ahali : Bir memleket, şehir veya semtte oturanların, yaşayanların hepsi. -2-

a.+ si I/148/24

a.+ yê I/148/28

ahâli : bk. ahali -1-

a. I/134/40

ahan : Aha, işte, orada, hemen şurada, bu. -1-

a. I/47/81

ahandı : Aha, işte, orada, hemen şurada, bu. -1-

a. II/18/29

ahar : bk. ahır -6-

a. I/130/96

a.+ a I/153/81, I/42/13

a.+ ı I/74/87

a.+ dan II/32/87

a.+ ımız II/33/39

aşar : bk. ahır -1-

a.+ ı I/70/21

ahbâb : Dost, bildik, tanıdık; sevilen kimseler, dostlar. -1-

a.+ ımıS II/23/22

ahcı : Yemek pişiren kimse. -1-

a. I/131/26

aşdar - : bk. aşdar- -1-

a.- dık I/79/23

ahıl : bk. ahır -1-

a.+ lānan II/21/12

ahır : Büyükbaş hayvanları barındırmaya yarayan üstü kapalı yer, hayvan damı, tavla. -15-

a. I/130/102, I/130/96, I/130/99, I/149/63, I/160/02, I/28/26, II/33/13, II/33/15

a.+ a I/156/42, I/41/31, I/42/12

a.+ da I/24/65

a.+ dı I/01/50, II/21/09, II/21/11

âhır : bk. ahır -1-

â.+ dı I/28/24

ahîr : bk. ahır -1-

a. I/21/69

aşır : bk. ahır -2-

a.+ ında I/46/64, I/46/65

ahîr : bk. ahır -1-

a. II/33/38

âhîret : -1-

â.+ Te I/154/10

ahîret koşu : Düğünlerde damadın evinde koç alınarak yapılan bir tür eğlence.

aşıl : bk. aşıl -2-

a.+ ımdı II/03/45

a.+ ımı gēl̄si II/03/45

ahl : bk. aqıl -1-
a.+ ima gelmedi I/114/47

ahlat : bk. alet -1-
diş gâşıma a.+ ları I/123/62

ahşaf : -1-
a.+ dan yapılı II/33/37

ahşam : bk. akşam -1-
a. I/131/12

ahşamdan : bk. akşamdan -1-
a. I/64/127

ahşamléyîn : bk. akşamlîñ -1-
a. II/09/76

aK - : bk. ak- -1-
a.- an I/117/46

ak - : (Sıvılar veya ufak taneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yuarıdan aşağıya doğru düşmek -55-
a.- adı II/07/144
a.- ādı II/35/111
a.- an I/129/44, I/135/11, I/135/13, I/76/58, I/95/69, II/27/22
a.- ancı I/81/41
a.- ar I/116/53, I/117/47, I/119/57, I/135/04, I/81/42, II/23/204
a.- ar durudu I/145/82
a.- ardı I/01/30, I/129/18, I/135/07, I/20/32, I/20/60, I/74/12, I/81/56, I/81/57
a.- arđı I/05/68
a.- ardī I/20/60
a.- arken I/81/36
a.- dı I/33/03
akıl a.- dı bereket gâkdı I/20/79
a.- dī I/116/53
a.- ıp I/01/101
a.- ıP duruyodu I/38/10
a.- ışıyor I/15/59
a.- ıyı I/05/68
a.- ıyo I/01/81, I/01/84, I/33/05, I/95/11
a.- ıyō II/23/206
a.- ıyodu I/70/14
a.- ıyomuş I/01/77
a.- ıyomuştı I/01/84
a.- ıyómüş I/01/86
a.- ıyor I/122/42, I/124/45
a.- ıyuru I/116/53, I/45/59
a.- ıyōru I/58/82
a.- ıyō I/01/93
a.- masa I/45/61

a.- masın I/121/04
a.- maycağ I/111/76
a.- mōdu I/33/06
a.- tı I/33/137

ak : Kar renginde olan rengin adı, beyaz. -17-
a. I/11/14, I/24/05, I/37/04, I/52/90, I/67/69, I/86/02, I/86/18, I/86/78, II/17/70
a.+ cıçığ I/10/26
a.+ ıP I/01/88
a.+ lāña I/45/48
a. pağ I/63/49
a. saqallı II/20/61

aklan ġarayı seç - : (Bir işi halledinceye kadar) Çok güçlük çekmek, çok uğraşmak.
a.+ lan ġarayı seçerin I/122/61

āk - : bk. ak- -1-
ā.- ardı I/78/06

ak_namazlā : Bir dokuma modelinin adı. -2-
a. I/94/33, I/94/34

ākā : bk. arka -1-
ā.+ sını II/08/127

akār : 1. Akıcı, akan. -1-
a. çeşmeler I/97/08
2. Akar su, kaynak. -3-
a. I/20/60
a.+ a I/70/66
a.+ ları I/135/48

akārsu : Nehir, dere, çay, ırmak gibi devamlı akıp giden su. -4-
a. II/27/19
a.+ larımıS I/129/17
a.+ yumuz I/108/11, I/135/48

akbacıK : Apak, bembeyaz. -1-
a. I/24/05

akbaş : Anadolu'ya özgü zeki, cesur ve ailesine bağı bir köpek ırkı. -1-
a. I/105/16

akCi_er : Akciğer, göğüs boşluğunda nefes alıp vermeye yarayan, sağı sollu iki parça halindeki vücudun önemli organlarından biri. -1-
a. ġanseri I/150/24

ākdar - : (Bir şeyi) Bir yerden bir yere, bir kaptan bir kaba geçirmek, dökmek, taşımak, nakletmek. -1-
ā.- ıyoñ I/74/64

aKdar - : bk. ākdar- -1-

a.- ıydıK I/87/40
aKdár - : bk. ākdar- -1-
a.- a I/01/11
aKgöz : Korkak, budala, aptal, saf, bön. -
2-
a. II/03/73, II/03/82
aKıd - : bk. aKıt- -4-
a.- am I/50/76
a.- ır I/14/32
a.- ırđım I/152/53
a.- ıyoz II/24/38
aKıl : Düşünme, anlama ve kavrama gücü,
us. -14-
a. I/42/20, I/52/07, I/59/09,
I/72/87, I/83/16, I/83/34
a. aKdı bereket ğaKdı I/20/79
a.+ da I/08/36
a. edemiyorum I/112/21, I/112/26
a. ediyorum I/112/08
a.+ lāna I/64/94
a.+ lānı gelmemiş II/03/78
a. mıkıl I/64/32
aKıllan - : Karşılaşılan olayların
sonuçlarından yararlanarak davranmak,
uslanmak -2-
a.- caKlādır I/149/38
a.- sinnā I/149/38
aKıllı : Gerçeği iyi gören ve ona göre
davranan, akil. -10-
a. I/20/75, I/25/67, I/83/76,
II/25/20, II/39/151
a.+ cı I/08/14
a.+ sını I/75/35
a.+ ydı I/25/66
a.+ ymışdı II/09/21
aKıllı uslü: Ağır başlı, ciddi.
a. uslü II/10/102
aKım : Su, hava, gaz vb. akıcı, yer
değiştirici maddelerin, elektrik gibi bir
enerjinin bir yönedoğru hareketine verilen
isim, cereyan, seyyale . -2-
a. II/21/25
a.+ ı II/21/25
aKın : Bir şeyin kalabalık ve yoğun bir
halde gelişi veya gidışı. -1-
a. I/158/51
aKıt - : Akmasını sağlamak, akmasına yol
açmak, dökmek. -1-
a.- sa I/14/35
aKıl : bk. aKıl -2-
a.+ ları çıKıcaK I/20/100

a.+ ları çıKıcaK I/20/100
aKış : Akmak işi, cereyan. -1-
a.+ ı II/07/144
aKıl : bk. aKıl -78-
a.+ ı I/123/50, I/137/41, I/53/34
a.+ ım I/04/44, I/04/75, I/121/33,
I/136/13, I/146/12, I/15/93, I/51/10,
II/15/01, II/20/55, II/39/14
a.+ ıma I/15/15, I/15/92, II/38/49
a.+ ımâ II/03/31
a.+ ımda I/10/98, I/15/65, I/15/86,
I/39/93, I/76/89, I/99/47, II/03/44,
II/12/38
a.+ ımdan I/113/54, I/15/83,
I/15/84, I/15/85, II/25/107
a.+ ımı II/16/43
a.+ ına I/05/62, I/157/77
a.+ ında I/152/102
a.+ ımı II/28/39
a.+ ıı II/03/34, II/38/116
a.+ ııa II/36/13
a.+ ııı I/06/129
a.+ ıııza I/20/94
a.+ ııızı I/06/86
aKlı çıkmak: Çok korkmak, çok
endişelenmek, ödü kopmak
a.+ ı çıkmış I/128/50
aKlı ermek: Etrafında olanları idrak
etmek, idrak edebilecek çağa gelmek
a.+ ı erdiler I/123/73
a.+ ı eriyo I/38/68
a.+ ım érđi I/103/14
a.+ ım erē II/16/43
a.+ ım ereleK I/144/67
a.+ ım ereli I/83/36
a.+ ım ereli I/135/04
a.+ ım érerse I/52/73
a.+ ım eriyo I/110/65
a.+ ımııj érđinde I/123/16
a.+ ımız érđinde I/155/62
a.+ ııj eriyo I/74/36
aKlı ermemek: Kolayca kavranılıp
anlaşılamamak, sırrı akılla çözülememek.
a.+ ım ermeS I/146/04
a.+ ım ěrmiyyör I/51/06
a.+ ım ěrmeyyö II/16/16
a.+ ım ermez I/123/27, I/20/31,
I/67/57, I/83/30
a.+ ım ermiyo I/145/08
a.+ ım ermiyor I/51/52
a.+ ımız ermeden I/155/62

a.+ ıñ ermiyo I/74/37
aqlına gelmek: Hatırlanmak,
düşünülmek.

a.+ ıma geliyo II/20/07
a.+ ıma gelmeýo II/20/07
a.+ ıma gelmezdi I/52/93
a.+ ımı getiremem II/12/39
a.+ ımızda I/157/21, I/59/81
a.+ ımızdı geldi II/04/30

aqlına ne gelirse: Olabilecek tüm
ihtimaller, neredeyse ilgili her şey.
I/129/49

a.+ ıña ne geliyosa I/92/41
a.+ ıñı ne gelisē II/10/13

aql: bk. aql -1-

a.+ ıma gelmeýo yaparıS II/37/67

āql: bk. aql -1-

ā.+ ım erdi_ji I/38/07

aql: bk. aql -3-

a.+ ımda I/06/22, I/92/48
a.+ ımdı II/12/40

aqlıq: Ak olma durumu, beyazlık. -
1-

a. I/24/10

aqmı: Akma, akmak işi. -1-
a.+ yá I/02/70

aqraba: Aralarında kan bağı bulunan
kimseler, hısımlar, hısımlar. -14-

a.+ lām I/59/12
a.+ lar I/111/91, I/111/92
yağın a.+ lar II/15/104
a.+ ları I/153/85
a.+ larımıza I/90/53
a.+ ları I/91/40
a.+ m I/76/10
a.+ mız I/09/26
a.+ ıñ I/74/98
a.+ sı I/101/33, I/82/10
a.+ sına I/153/83
a.+ sıñ I/153/82

aqrabā: bk. aqraba -12-

a. I/35/22, I/60/88
hısımlar a. I/148/15
a.+ lā I/64/102
a.+ lana I/31/51
a.+ lara I/31/54
a.+ larınan II/25/75
a.+ mız I/148/34, II/17/90,

II/20/03

hısımlar a.+ nıñ I/148/31
a.+ sı I/64/96

aqraba: bk. aqraba -4-

a.+ ları II/11/43
a.+ m I/86/19
a.+ ya I/66/16
a.+ yız I/65/05

aqrabā: bk. aqraba -9-

a.+ lāmıS II/06/16
a.+ lañ I/64/100
a.+ lar II/11/23, II/15/104
a.+ lār II/06/60
a.+ larıñ II/31/10
a.+ mız I/78/40
hısımlar a.+ sı I/03/43
a.+ sıñ I/66/16

aqrāba: bk. aqraba -15-

a. I/125/81
a.+ lardan I/122/24
a.+ ları I/125/07, I/125/89, I/25/41
a.+ larımız I/125/16
a.+ larıñ I/25/29
a.+ larıñı I/113/20
a.+ m I/137/56
a.+ mız I/108/37
a.+ ıñı I/138/84
a.+ sına II/14/93
a.+ yız I/107/70, I/21/77, I/23/17

aqrabā: bk. aqraba -2-

a.+ ları I/25/43, I/25/44

āqraba: bk. aqraba -2-

ā. I/131/13
hısımlar ā.+ yı I/148/07

aqrren: Akran, aynı yaşta olanlar, yaşlılar,
yaşıt, yaştaş. -3-

a.+ den II/09/88
a.+ neri I/153/103
a.+ nerinden II/09/33

aqrriba: bk. aqraba -1-

hısımlar a. I/150/29

aqrribā: bk. aqraba -3-

a. I/39/62
a.+ lar II/25/61, II/31/14

aqrsi: Ters, huysuz, geçimsiz -1-

a. I/12/35

aqrşam: Güneşin batma zamanı, günün
sonu. -66-

a. I/07/56, I/09/19, I/09/20,
I/110/68, I/118/14, I/118/16, I/121/110,
I/143/73, I/33/139, I/33/63, I/41/79,
I/41/85, I/59/17, I/59/22, I/61/55, I/74/32,
I/74/33, I/78/45, II/11/07, II/11/14,
II/13/45, II/15/38, II/19/168, II/23/179,

II/31/09, II/31/17, II/31/27, II/35/95,
II/38/11, II/38/45
a.+ a I/03/40, I/07/47, I/103/31,
I/155/17, I/32/74, I/32/86
a.+ acağ I/73/16
a.+ adağ I/14/34
a.+ dan II/22/71, II/23/66,
II/39/47, II/39/85
a.+ dağ II/12/21
a.+ ı I/32/68, I/32/88, I/33/67,
I/74/69, I/78/30, II/03/25, II/06/42,
II/34/33
a.+ ları II/37/12
a.+ nar I/06/48
a.+ narı I/76/84
a.+ narī I/121/57
ağşam ekme : bk. ağşam yemē
a. ekmeni I/33/78
ağşam yemē : Ağşam vakti yenilen
günün üç öğününden sonuncusu.
a. yemē II/38/43
a. yemēne I/121/102
ağşamdan : Bir önceki ağşam için
kullanılır.
a. I/103/48, I/103/60, I/127/45,
I/50/78, I/73/46, I/78/25, I/97/19, I/98/90
ağşamki işinizi yarına bırakman:
Bugünün işini yarına bırakma, bugün
yapılması gereken bir işi ertesi güne
erteleme.
ağşam : : bk. ağşam -3-
a. I/61/35, II/19/160
ağşamdan : bk. ağşamdan
a. I/97/39
āğşam : : bk. ağşam -2-
ā. II/34/33
ā.+ a I/27/19
ağşam : bk. ağşam -1-
a. II/34/21
ağşam : bk. ağşam -12-
a. II/23/56, II/37/33
a.+ a I/07/54, I/14/40, I/148/66,
I/50/75, II/23/15, II/23/16
a.+ ı I/118/05
a.+ narı I/07/22
ağşam : bk. ağşam -1-
a. I/09/13
āğşam : bk. ağşam -3-
ā.+ a I/155/20
ā.+ ı II/03/24
āğşam ezeni : Ağşam namazı vakti

girdiği zaman okunan ezan.
ā. ezni I/155/102
ağşam üstü : Günün ikindiden sonraki ve
güneşin batmadan az önceki vaktinde,
ağşama yakın saatlerde . -1-
a. II/35/105
ağşam üzeri: Günün ikindiden sonraki ve
güneşin batmasından az önceki vaktinde,
ağşama yakın saatlerde. -1-
a. üzeri I/103/47
ağşam üzē : bk. ağşam üzeri -1-
a. üzē I/103/47
ağşamliğ : Ağşamleyin, ağşam vakti,
ağşam olduğu sıralarda, ağşam üstü. -
1-
a. II/23/84
ağşamnen : bk. ağşamliğ -
3-
a. I/155/98, I/73/17, I/80/27
ağşamnen : bk. ağşamliğ -
1-
a. II/39/156
ağşamnin : bk. ağşamliğ -1-
a. I/35/46
ağşamnen : bk. ağşamliğ -
2-
a. I/51/32, I/51/33
ağşam : bk. ağşam -2-
a.+ a I/41/87
a.+ ı I/61/32
aktü : Akümülatör sözünün kısaltılmış
şekli. -1-
a. II/04/93
al - : 1. (Para karşılığında) Temin etmek,
satın almak. -278-
a. I/13/17, I/95/92
a.- abiliğ I/108/25
a.- acan I/64/83
a.- acaz I/12/30
a.- ácáz II/37/25
a.- acek I/32/51
a.- ām I/124/40
a.- amadı I/89/20
a.- amadım I/64/83
a.- amaSsağ I/130/35
a.- amazdık I/135/21
a.- amıyoz II/38/36
a.- amıyyoğ I/161/25
a.- an II/02/78, II/04/58, II/08/94,
II/09/68
a.- annā II/06/15

a.- annara I/129/27
a.- ayóru I/03/96
a.- ayórü I/03/96
satın a.- áyoruS II/32/117
a.- ayöller I/51/63, I/51/66
a.- çağ I/116/52
a.- cādı I/89/19
a.- cāḲ I/99/29
satın a.- cam II/38/58
a.- can I/156/40
a.- cāna I/156/45
a.- caḡ I/161/21, I/161/23
a.- cāz II/04/93
a.- cek I/156/46
a.- ceḡ I/80/24
a.- cıḲ II/02/78
a.- cıḲ I/99/29
a.- dı I/100/21, I/122/85, I/133/39,
I/141/22, I/21/72, I/21/88, I/45/18,
I/64/39, I/88/22, II/03/46, II/10/85,
II/17/87
satın a.- dı I/156/20, I/75/49
a.- dıḲ I/134/22, I/156/20, I/50/73,
II/16/94, II/37/117
satın a.- dıḲ I/131/47
a.- dıḲları I/108/25, II/25/27
satın a.- dıḲ II/24/57
a.- dılā I/46/89
a.- dılar I/41/94, I/65/34
a.- dılar I/134/60, I/142/06
a.- dım I/131/59, I/131/60,
I/131/63, I/139/16, I/139/21, I/22/02,
I/68/50, II/33/59, II/39/132
satın a.- dım I/78/15
a.- dımızı I/101/16
a.- dım I/40/17
a.- dımız I/33/15
a.- dıydıḲ I/110/36
satın a.- dıydıḲ I/81/15
a.- dıydıḡ I/143/72
a.- dıydıḲ I/134/14
a.- dī II/03/50
a.- dīmı I/144/50
a.- dīmız II/16/62, II/25/27
a.- dīmıznan I/161/25
a.- dīḡ II/04/75
a.- diyi II/02/56
a.- ıcāḲsı II/38/67
a.- ıcāḡ II/10/22
a.- ıcın I/100/45
a.- ıdıḲ II/27/17

a.- ılīā II/11/03
a.- ıllar I/131/15, II/26/38
a.- ıllarsa I/12/29
a.- ımıyan II/24/91
a.- ınca II/16/94
a.- ıncaḲlarımı I/143/68
a.- ıncası I/46/109
a.- ındı II/05/20, II/30/81
a.- ındī I/62/34
a.- ınınca I/41/67
a.- ınır I/131/16
satın a.- ınır I/71/61
satın a.- ınır I/130/89
a.- ınırdı I/71/55, II/15/10
a.- ınırđı I/152/88
a.- ınıyō I/89/13, I/89/14
a.- ınıyō II/17/54
a.- ınmazdın I/89/13
a.- ınmıyōdu I/35/60
a.- ıḡ I/03/49, I/14/66, I/30/59,
I/35/39, I/50/46, I/50/48
a.- ıp II/04/78, II/38/20
a.- ıP I/63/37, II/33/43
satın a.- ıp I/97/33
a.- ır I/03/100, I/03/99, I/06/128,
I/06/73, I/129/28, I/33/42, I/48/10,
I/55/60, II/11/06, II/19/65, II/30/21,
II/38/25
a.- ırḡ I/154/45
a.- ırdı I/110/39, I/153/30, I/27/54,
I/68/45, I/96/79
a.- ırdıḲ I/110/36, I/134/34
a.- ırdıḲ I/155/38
a.- ırdılar II/15/11
a.- ırdım I/136/20
a.- ırdın I/113/45
a.- ırdī I/68/34
a.- ırın I/45/66
a.- ırıs I/03/110
a.- ırıs I/44/86, II/30/47
a.- ırız I/03/110, I/109/12,
I/134/36, I/44/87, II/35/79
satın a.- ırız I/90/85
a.- ırla I/153/84
a.- ırlā II/39/148
a.- ırlādı I/151/09, I/151/10
a.- ırsa I/32/51, I/32/92
a.- ırsaḡ I/66/02
a.- ırısḡ II/37/25
a.- ırısḡ yapıcıklarını yaparsın
I/89/15

a.- ırTı I/134/20
a.- ivedimidi II/39/162
a.- ıveşi II/19/165
a.- ıyo I/110/58, I/129/28,
I/153/30, I/33/14, II/30/40, II/38/53
a.- ıyö II/06/13
satın a.- ıyo I/153/29, I/153/35,
II/30/34, II/35/41
satın a.- ıyö I/26/65
a.- ıyodu I/156/47
a.- ıyoduğ I/96/24, II/21/64
satın a.- ıyoduğ I/131/45, II/24/61
a.- ıyoduğ I/155/35
a.- ıyöduğ I/12/27
a.- ıyoduğ I/96/90
a.- ıyolar I/21/24, I/90/71
a.- ıyolardı I/71/54
a.- ıyon I/143/68
a.- ıyonuz II/24/14
a.- ıyoğ I/161/25, I/23/72, I/66/02,
I/80/23, II/10/22
satın a.- ıyoğ II/15/89
a.- ıyorus I/130/37
satın a.- ıyorus I/130/91
a.- ıyorus I/130/47, I/54/29
a.- ıyos I/102/34, I/26/64, I/49/76,
II/21/87
a.- ıyös I/26/64, II/04/76
satın a.- ıyos I/10/22, I/153/31
satın a.- ıyos II/23/197
a.- ıyosuğ II/17/54
a.- ıyoz I/133/40, I/27/70,
II/21/89, II/37/107, II/37/113, II/38/29
a.- ıyöz I/93/09
a.- ıyöz II/15/88
satın a.- ıyoz I/102/34, I/130/90,
I/26/63, II/20/12, II/29/70, II/30/46,
II/35/88, II/37/106, II/37/108, II/37/113
a.- ıyoz yapıyoz I/102/34
a.- ıyuz II/38/31
a.- ıllērdı II/11/11
a.- imēyoruz II/30/45
a.- ıvr I/45/56
saTın a.- ıyöz I/07/100
a.- ıyöllē II/01/16
a.- madıklarına I/65/36
a.- madılādı I/65/35
a.- máyıs II/21/87
a.- mayız I/111/39
a.- māyoz I/12/26
a.- mış I/100/39, I/14/65,

I/144/66, I/41/67, I/56/58, I/59/65
a.- mışdım I/131/57
a.- mışım I/56/58
a.- mışlā II/23/51
a.- mışlar II/23/50
a.- mışlār II/10/50
a.- mıyız I/103/12
a.- mıyuz II/15/88
2. (Herhangi bir şeyi) Tutup
yerinden ayırarak elinde veya yanında
bulundurmak. -151-
a. I/04/53, I/04/55, I/04/61,
I/11/91, I/126/35, I/152/08, I/152/59,
I/152/73, I/20/67, I/20/68, I/28/46,
I/28/51, I/40/50, I/54/59, I/67/24, I/71/59,
I/79/77, I/85/58, I/86/71, I/87/05,
I/87/111, II/08/121, II/13/36, II/39/21,
I/106/68
a.- a I/21/55
a.- abilirsiNiS I/19/13
a.- abiliyoz I/85/33
a.- acān I/55/05
a.- amadım I/110/21
a.- amazdı I/44/95
a.- amazdım I/07/44
a.- amazımış I/110/20
a.- amıyodu I/85/33
a.- an I/148/11, I/96/34
a.- cáktıñ I/85/58
a.- dıKdan I/19/08
a.- dım I/116/15, I/152/08,
I/67/66, I/85/06
a.- dıñ I/87/51
a.- đıñ I/20/45
a.- ı I/152/134, I/87/32
a.- ıllar I/121/58
a.- ıllardı I/135/29
a.- ın I/19/15
a.- ınır I/148/12, I/148/13
a.- ınırdı I/154/48
a.- ınır I/41/39
a.- ınmāyo I/85/52
a.- ır I/19/12, I/28/47, I/67/24,
I/67/27, I/87/111, I/87/55
a.- ıp I/155/106
a.- ıP I/135/20, I/54/13, II/21/70
a.- ır I/08/32, I/08/33, I/08/50,
I/116/28, I/121/74, I/123/34, I/123/45,
I/126/47, I/127/14, I/132/35, I/151/12,
I/152/109, I/61/50, I/73/53, II/25/89,
II/37/65

a.- ır I/121/111, II/39/30
 a.- ırkan I/38/09
 a.- ırdı I/128/66, I/96/16
 a.- ırdık I/08/49, I/141/04,
 I/154/36, I/87/17
 a.- ırdıK I/126/42, I/141/08,
 I/87/17
 a.- ırdım I/61/50, II/39/91
 a.- ırın I/111/17
 a.- ırız I/116/41, I/130/103,
 I/44/70, II/32/33, II/37/65
 a.- ırmış I/45/39
 a.- ırsın I/101/63, I/121/65
 a.- ırsın I/102/52, I/152/110,
 I/87/50, I/96/53
 a.- ırşın I/87/60
 a.- ıvēcem II/08/136
 a.- ıver I/139/11
 a.- ıvirıdı I/144/37
 a.- ıyoduK I/106/14
 a.- ıyoduñ I/111/89
 a.- ıyoduñ veriyoduK I/80/11
 ele a.- ıyolā II/02/63
 a.- ıyoñ I/20/39
 èle a.- ıyorlā II/02/58
 a.- ıyurun I/109/03, I/60/05
 a.- ıyorus I/109/06
 a.- ıyosun I/85/21
 a.- ıdıK I/130/11
 a.- ma I/109/15
 a.- madan I/97/22
 a.- madı I/140/64
 a.- mış I/117/27, I/133/57,
 I/25/21, I/95/27
 a.- mışlā I/38/08
 a.- mışlar I/132/12
 a.- mıyom I/103/58
 a.- mıyuru I/52/70
 a.- san I/145/88
 3. Berâberinde götürmek veya
 getirmek. -108-
 a. I/106/48, I/106/68, I/106/77,
 I/139/40, I/153/106, I/79/52
 teslim a. II/38/44
 a.- an I/145/99, I/146/69
 a.- âyin I/52/64
 a.- dı I/119/29, I/126/72, I/137/35,
 I/137/37, I/138/135, I/27/28, I/52/65,
 I/55/39, I/86/72, I/88/46, I/98/50, II/16/76
 a.- dık I/138/51
 a.- dıK I/139/28

a.- dılā I/149/20, I/39/53, II/29/96
 a.- dılar I/27/28
 a.- dılağ I/37/15
 a.- dım I/139/37, II/18/28
 a.- ı II/01/84
 a.- ıb I/03/68, I/08/117
 a.- illā II/23/87
 a.- illā I/45/67
 a.- illardı I/20/35
 a.- illardī et II/14/33
 a.- ınıyo II/03/30
 mendili a.- ınıyō II/17/50
 a.- ınıyōdu I/09/20
 a.- ın I/138/65, II/23/76
 a.- ıp I/115/22, I/115/23, I/138/55,
 I/143/69, I/154/58, I/68/52, I/76/79,
 II/29/75, II/29/83
 a.- ıP I/154/57, II/01/31
 a.- ır I/08/18, I/114/09, I/115/15,
 I/125/86, I/143/65, I/143/66, I/152/118,
 I/153/79, I/29/19, I/42/54, I/61/55,
 I/72/83, II/23/75, II/32/110, II/39/156,
 II/39/95
 a.- ırdı I/74/101
 a.- ırdıK I/145/77
 a.- ırlā I/153/76, I/153/83,
 II/34/26, II/34/82
 a.- ırlādı I/157/11
 a.- ırlar II/37/27
 a.- ırlardı I/08/18
 a.- ırsın I/79/41
 a.- ıverem II/38/109
 a.- ıyın II/39/13
 a.- ıyın I/52/65
 a.- ıyo I/93/19, I/96/33
 a.- ıyodu I/146/11
 a.- ıyoduñ II/25/60
 a.- ıyolardı II/14/32
 a.- ıyollā I/44/64
 a.- ıyoñ yapıyoñ II/38/16
 a.- ıyoS I/76/81, II/21/77
 a.- ıyólar I/05/25
 a.- ıyólarmış I/05/23
 a.- mas I/42/54
 a.- masa I/146/11
 a.- mış I/08/110, I/08/112,
 I/08/92, I/67/75, II/20/47
 a.- mış I/08/124
 4. Sağlamak, elde etmek, temin
 etmek, istihsal etmek. -69-
 a.- acaKları II/28/58

randıman a.- amadık I/75/41
cevab a.- amadıK I/138/120
cevab a.- amayınca I/138/120
a.- amıyoz I/23/54
a.- an I/64/55
a.- çağ I/33/36
a.- caz II/38/14
a.- dı I/156/48, I/27/23, II/09/18
a.- dım I/25/40, II/28/11, II/28/55
duvāsını a.- dım I/144/67
a.- dī I/144/64
a.- dīni I/156/48
a.-ınca I/52/27
a.-ındı I/153/05
a.-mır I/25/39
ğavil a.-mırdı I/159/09
a.-mırmışdı I/153/07
a.-mıyo I/153/06
a.-ıñ I/108/17
a.-ıP I/61/70
a.-ır I/140/42, I/143/62, I/47/40
a.-ır II/24/92
ifādeñi a.-ır I/48/63
söz a.-ır I/69/90
a.-ırdı I/118/09
a.-ırdık I/110/36, II/24/93,
II/25/42
a.-ırdıK I/27/48
a.-ırdım I/102/36, II/39/121
a.-ırım I/52/30
a.-ırımışdı I/112/78
a.-ırın II/28/80
a.-ırıs I/112/58
a.-ırız I/52/26
a.-ıyo I/69/90, I/96/78
a.-ıyodu I/110/38
a.-ıyōduğ II/16/59
a.-ıyollar I/14/27
a.-ıyom I/155/104
a.-ıyon I/88/39
a.-ıyör I/134/52
a.-ıyurun I/112/70, I/52/29
a.-ıyoz I/115/29
a.-ıyöz I/115/29
randevü a.-ıyöz II/25/111
sözünü a.-ıdıK I/08/02
ıntizar a.-ma I/112/52
a.-man I/25/38, I/25/39
a.-mayıvırsın I/144/61
izin a.-mış I/25/31
a.-mıyannar I/110/38

53- 5. (Bir kimse ile) Evlenmek. -
a. II/17/46
a.-abilirsen I/125/75
a.-ācaK II/27/56
a.-an I/10/110, I/25/43
a.-anı I/50/25
ğızı a.-cāmışdı I/126/15
a.-can I/11/61
a.-cañ I/94/76
a.-ceklē I/153/85
a.-dı I/113/136, I/52/82, I/83/74,
I/86/59, II/16/73, II/16/83
gelin a.-dıkdan I/97/52
gelinner a.-dıK I/159/14
a.-dılā I/153/85
gelin a.-dıla I/77/23
a.-dım II/14/82, II/14/86
gelin a.-dımızıñ I/97/54
a.-dıñ I/138/70
a.-ıcān I/25/15, I/25/22
a.-ınca I/138/42
gelin a.-ındı I/78/29
a.-mınca I/52/11
gelin a.-mırdı I/118/17, I/97/52
gelin a.-mıyodu I/78/31
a.-mıyōsa I/32/71
a.-ıP I/153/87
a.-ır I/24/51
a.-ırdı I/30/37, II/23/97
a.-ırıs I/32/86, II/27/56
a.-ıyo I/86/43
a.-ıyos II/17/49
a.-ıyoS I/46/124
a.-ıyoz I/46/91
a.-ıñ II/17/48
a.-mam I/42/64
a.-masa I/94/76
a.-maycān I/94/76
a.-maz I/08/127
a.-mıcan I/42/66
a.-mış I/55/26
6. (Bir şeyi) Kullanmak veya
gerekeni yapmak üzere yanında
bulundurmak. -49-
a. I/65/19
a.-abilirsek II/30/26
a.-ağorduk I/10/34
a.-amıyo I/74/17
a.-an I/128/13, I/74/17
a.-çağ I/98/14

a.- cāmız I/109/40
a.- dı II/01/20, II/24/81
a.- dılar I/95/46
a.- dım I/109/09
a.- dıyı II/22/27
a.- dīmıS II/02/86
a.- ěn I/72/11
a.- ıb I/147/31
a.- ıcaz I/31/66
a.- ıgoduğTan II/01/16
a.- ıK I/67/03
a.- ıllā I/128/18
a.- ıñ II/05/51
a.- ıp I/05/49, I/74/16
a.- ıP I/147/31
a.- ır I/125/94, II/02/89
a.- ırdıñ II/07/79
a.- ırız I/70/34, I/70/39, I/79/77
a.- ırsa II/22/27
a.- ırsın I/87/114
a.- ıveriyoğ I/31/65
a.- ıviriydik I/59/67
a.- ıyo II/22/27
a.- ıyom II/29/101
a.- ıyoS II/02/86
a.- ıyoz I/31/56, II/21/22
a.- ıyuduñ II/22/77
a.- ıyá I/05/49
a.- ıyelar I/05/56
a.- madan I/31/66, I/39/98
a.- mamış I/138/123
7. (Bant, filim, plak vb. kelimelerle)
Kaydetmek, geçirmek. -21-
a. I/04/73
a.- ayor I/43/23
a.- ayoru I/43/23
a.- cıñ I/28/22
a.- dı I/48/63
a.- dıñ I/147/61
a.- eyo II/37/66
a.- ındı I/15/74
a.- mısa I/15/76
a.- msın I/15/76
a.- ıñ II/39/02
a.- ır I/52/43
a.- ıyo I/90/43, II/08/66
đamara a.- ıyō II/07/124
a.- ıyoñ I/77/57
a.- ıcāñ II/31/50
a.- ma I/115/50
a.- madı I/48/63

a.- māñ II/39/01
8. Bir şeye hak kazanmak, sāhip
olmak. -17-
a.- amıyoruz I/139/59
a.- dı I/24/67
pu_an a.- dı II/28/09, II/28/52
a.- dığ I/93/49
a.- dım I/154/03, I/48/56, I/93/45,
II/28/11, II/28/14
çocuğ a.- dım ğucāma I/16/40
dīploma a.- dım I/68/06
nām a.- dım II/28/92
a.- ıñ I/43/13
gün a.- ıyorum I/73/03
a.- mañ I/43/13
9. Nakletmek. -15-
a.- dılardı I/36/37
a.- ındı II/03/70
a.- ırdığ I/106/22
a.- ırdığ I/33/56
a.- ırsıñ I/152/110, I/30/24
a.- ıyon I/30/21
a.- ıyoñ I/30/23
a.- ıyoz I/30/22
a.- mışla I/38/12, II/03/69
a.- mıřlā I/38/13
a.- mışlar I/38/12, II/03/69
10. (Birini bir kimse ile)
Evlendirmek. -14-
a. I/119/31
ıç gūvēsi a.- am II/19/102
gelin a.- an I/102/29
a.- dı I/119/31
a.- dığ I/17/45
a.- dığ I/143/83
gelin a.- mır I/32/71, I/32/75
gelin a.- mırdı II/03/26
gelin a.- mıyo II/03/30
a.- ıveriyo II/04/57
a.- ıvurduK I/48/61
gelin a.- ıyolādı I/09/21
11. Tahsil etmek. -14-
a.- acāñ I/85/34
a.- dī I/96/94
mayış a.- mıyō II/09/17
a.- ıñıyođ I/53/82
a.- ırdı I/66/43
a.- ıyo I/96/93, I/96/94, II/38/116
a.- ıyoz I/53/83
a.- masın I/96/94
a.- mış I/136/14

- a.- mışlar I/136/16
bâşiş a.- mıyınca II/23/102
a.- sa I/95/25
12. (Ad, soyad vb. için) Konmak, verilmek. -13-
a.- cān I/145/03
a.- dık I/11/20, I/81/40
a.- ıyô I/86/03, I/86/18
a.- mış I/61/03, I/81/01, I/81/39, II/02/04, II/17/17
ismini a.- mış I/11/17
isim a.- mışdır I/81/51
13. Sunulan bir ikramı kabul etmek. -13-
a. I/145/86
a.- caz I/111/94
a.- ıñ I/111/94
a.- ırdıK I/155/65, I/155/66
a.- ırla I/111/93
a.- ıyollar I/13/09
a.- mıcan I/33/08
14. (Bir organı veya vücûda zararlı bir şeyi) Tıbbî bir müdâhale ile çıkarmak. -9-
a.- alım I/42/20
a.- dığdan I/42/19
a.- dılar I/133/36
a.- ındı I/43/04, I/54/07
ğan a.- ıñan II/08/76
a.- mamışlar I/42/27
15. Anlamak, kavramak. -9-
a.- an I/06/140
a.- ır I/06/140
ğafam a.- madı I/107/16
a.- madı I/107/16
ğafa a.- mamış I/87/09
ğafa a.- mayo I/33/34
a.- maz I/06/140
a.- mıyan I/06/140
a.- mıyana I/107/17
16. İçine çekmek. -9-
havâ a.- amıyon I/37/51
hava a.- dım I/95/06
a.- ır I/121/70, I/121/71
a.- ırın I/109/18
hava a.- ırıs I/129/39
hava a.- ırız I/129/38
hava a.- mıyo I/74/01
17. (Bavul, çanta, paket vb. taşınabilecek şeyleri) Yüklenip götürmek, taşımak. -7-
a.- am I/144/78
a.- ıp I/74/73
a.- ıP I/14/41
a.- ırdık I/144/46
a.- ırız II/20/43
a.- ıyâlar I/05/44
a.- ıyo I/104/35
18. Kaplamak, sarmak, tutmak. -7-
a.- dı I/27/25, I/27/26
iltâ_ ab a.- dı_ı II/25/87
a.- dı II/09/28
a.- ıncâ II/09/65
19. İçine sığdırmak, istîiap etmek. -6-
a.- abilesiye I/148/58
a.- ı II/32/111
a.- ırdı I/74/96
a.- ıyodu I/88/49
a.- madı II/28/38
20. (Bir şeyi veya kimseyi) Bir yerden veya kimseden ayırmak. -6-
a.- can I/112/09
a.- cān I/112/12
a.- dılâ I/24/25
a.- dılar I/22/11, II/03/04
a.- masın I/85/65
21. Abdest almak, üslümanlar, belli ibadetleri yapabilmek için bir düzen içerisinde bazı organları yıkayıp bazılarını mesh ederek temizlenmek. -6-
abdes a.- acan I/113/49
ePdes a.- cādım I/133/04
abdes a.- ır I/125/05
a.- ırın abdesimi I/112/71
aPdesimizi a.- ırğ II/21/05
abdes a.- maSsıñız I/14/62
22. Üstlenmek, devralmak. -5-
a.- dım I/152/89
sucu üsdüne a.- ırdı I/115/48
nöbed a.- ırdı I/47/43
a.- mamışlâ I/33/110
23. Gidermek, izâle etmek. -5-
a.- dı I/20/49
göñü a.- ıP I/17/40
a.- ır I/58/72, I/58/73
a.- ıyordu I/11/48
24. Kazanmak, iktisap etmek. -5-

- göñünü a. I/52/60
a.- dı II/39/73
a.- dı I/60/13
şekli a.- ı I/60/09
demini a.- ır II/30/01
25. İçmek, yutmak. -5-
a.- dı I/28/54
a.- ırşan I/86/12
a.- ıyılar I/86/12
a.- ıyom I/50/06
a.- ıyon I/28/54
26. Sürükleyip götürmek, kapıp götürmek. -4-
a.- dı I/150/56
barac a.- dı II/07/32
baracıñ a.- dı II/07/94
a.- ıyuru I/37/24
27. (Bir yerdeki toz, örümcek, kir vb. şeyleri) Temizlemek. -4-
a.- amıyöm II/22/38
a.- ır I/14/34
a.- ırıs I/48/22
a.- ırız I/48/22
28. (Elektrik, su, telefon, havagazi kelimeleriyle) Bağlatmak, getirtmek. -4-
a.- dıla I/20/52
a.- dılar I/20/52
a.- ındı I/78/08
a.- ındı I/18/41
29. Müslümanlıkta Tanrı'nın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve "Allahuekber" sözü ile başlayan duayı okumak, tekbir getirmek. -4-
tekbir a.- a I/125/80
tekbir ala a.- a I/123/18
tekbir a.- a ala I/123/18
30. Kabul etmek. -4-
a.- ır I/93/22
a.- ırız I/93/22
a.- ıyóllár II/10/83
a.- mamış I/93/20
31. (Allah bir insanı) Ölüm yoluyla bu dünyâdan ayırmak. -3-
canıñı a.- ır I/13/42
allah canını a.- masıñ I/161/44
a.- maz I/13/42
32. -de tutmak, -de bulundurmak. -3-
ğanadına a.- dı I/125/24
- a.- ığodu I/138/124
a.- ığoyunca I/138/124
33. Etkisi altına almak, kendine çekmek. -2-
a.- ır I/14/71, I/73/49
34. (Ses, koku, sıcaklık, soğukluk, tat vb. kelimelerle kullanıldığı zaman) Duymak, hissetmek. -2-
zévĶ a.- ırın I/54/42
zévĶ a.- ırın yapmadan I/54/42
35. (Bir şeyin) Sınırı bir yerden başlamak. -2-
a.- ır I/122/22, I/122/28
36. (Bulaşıcı hastalık isimleri ve mikrop kelimesiyle) Kapmak, kendisine sirâyet etmiş olmak. -1-
a.- ıyo I/50/09
37. Ölçmek veya aynını çıkarmak sûretiyle tespit etmek. -1-
ölçü a.- ıp I/38/14
38. (Zaman bildiren kelimelerle) Harcatmak, sarfettirmek. -1-
a.- ır II/38/26
39. Örnek edinip uygulamak, benimseyip kullanmak. -1-
ırbet a.- acañ I/06/140
40. Birini bir yere kabul etmek, içeri buyur etmek. -1-
a.- ıb I/10/45
41. Koymak, dâhil etmek. -1-
a.- dıydım I/16/01
42. (Bâzı âletler için) Çalışmaya başlamak, harekete geçmek. -1-
ā_ ar a.- dı II/39/186
43. Yaptığı bir yanlış veya hata sonucu bir yaptırım hak etmek. -1-
cezâ a.- mâyalım II/24/05
44. Doğum yaptırmak. -1-
a.- ıyödu II/08/37
45. Bir gün, tarih ayırtmak, randevu almak. -1-
gün a.- dıĶ II/25/113
46. İzin almadan ve gideceği yeri bildirmeden gitmek, savuşmak, başını alıp gitmek.
47. Başlamak.
aĶ - : bk. al¹ -4-
a.- dıĶ I/33/15, I/82/03, II/27/23
a.- mış I/83/52
bk. al² -1-

a. I/04/54
 bk. al⁻¹³ -1-
 a.- cāṅ I/33/08
 bk. al⁻⁶ -1-
 a.- sıṅ I/74/17
 bk. al⁻¹² -1-
 isim a.- miş I/81/26
āl - : bk. al⁻¹ -1-
 ā.- ırdıḳ I/152/113
āl - : bk. al⁻¹ -31-
 ā. I/47/42
 ā.- caḲ II/09/68
 ā.- dı I/34/42, I/34/44, I/34/45,
 I/46/102, I/46/75, I/68/50, I/68/51,
 I/68/52, I/72/27, I/79/98, I/86/08, II/02/57
 ā.- dıḳ I/02/24, I/40/18, I/40/76,
 I/41/67, I/46/133, I/59/52, II/31/03
 ā.- dıḲ I/139/06, I/62/33
 ā.- dīmızı I/49/37
 ā.- ı II/32/97
 ā.- ırız I/48/07
 ā.- mazdıḳ II/12/33
 ā.- miş I/35/38, II/25/25
 ā.- saz I/100/43
 bk. al⁻⁸ -5-
 ā.- dı I/44/57, I/64/36, II/09/19
 ā.- dıḳ I/10/03
 bk. al⁻⁷ -4-
 ā.- dı I/15/74
 ā.- sını I/90/43
 ā.- sıṅ II/08/66
 bk. al⁻³ -10-
 ā. II/13/36, II/23/186
 ā.- dı I/39/47, II/05/89, II/25/39
 ā.- dıḡ I/39/46
 ā.- dıḲ I/49/40, I/70/85
 ā.- dılar I/42/52
 ā.- dım II/07/115
 bk. al⁻¹⁴ -7-
 ā.- dılar I/42/18, I/42/19
 ā.- mışlar I/42/27
 bk. al⁻⁵ -8-
 ā.- dı I/45/24, II/23/29
 ḡız ā.- dıḡ II/17/51
 ā.- dıḳ II/07/106
 gelini ā.- dılā II/23/100
 ḡız ā.- dım II/28/08
 ā.- man I/42/67
 ā.- Tım II/08/118
 bk. al⁻⁴⁶ -6-
 ā.- dı I/44/54, I/50/32, I/50/33,

II/29/05
 bk. al⁻² -5-
 ā. I/126/70
 ā.- dı I/54/72
 ā.- dīḳ II/22/78
 ā.- dīmı II/22/25
 ā.- ınacaḲ I/49/30
 bk. al⁻¹⁰ -2-
 ā.- dıḳ I/55/25
 ā.- dım I/51/75
 bk. al⁻⁴ -4-
 ā.- dıḳ I/54/22
 emmim dayım hebesinden ā.- dım
 payım I/64/98
 emmim dayım hepsiniḡ ā.- dım
 payım I/64/94
 ā.- Tım II/08/91
 bk. al⁻²⁸ -1-
 ā.- dıḳ I/59/52
 bk. al⁻⁹ -5-
 ā.- dıla I/72/25
 bk. al⁻¹⁷ -8-
 ā.- dı I/77/44
 bk. al⁻²⁰ -4-
 ā.- dı I/112/09
 oḡuldan ā.- dılar II/03/03
 bk. al⁻²⁶ -7-
 ā.- dı I/150/55
 barac ā.- dı II/07/36, II/07/38,
 II/07/39
 bk. al⁻²³ -12-
 ā.- sını I/154/60, I/154/61
 bk. al⁻⁶ -2-
 ā.- dıḡ II/01/20
 ā.- mıyoz II/08/107
 bk. al⁻¹⁹ -10-
 ā.- maz II/05/38, II/05/42
 bk. al⁻¹⁸ -13-
 ā.- dı II/09/58
 bk. al⁻⁴⁷ -1-
 ā.- dım II/14/07
 bk. al⁻⁴⁵ -7-
 ā.- dıḡ II/25/113
 ḡün ā.- dıḡ II/22/16
 bk. al⁻³⁴ -2-
 eletTiriḡ ā.- caḲ II/08/68
 eletTiriḡ ā.- dım II/08/68
āḷ - : bk. al⁻¹ -2-
 ā.- dı I/04/69
 ā.- dıḳ II/27/23
 bk. al⁻² -3-

- ā.- madan I/08/51
 ā.- mıycağsınız I/40/42
 ā.- sıñ I/30/01
 bk. al³ -1-
 ā.- sinnā I/54/71
 bk. al⁵ -4-
 ā.- dım II/08/118
 ā.- mış I/77/50
 bk. al³¹ -1-
 ā.- mış II/05/108
 bk. al²⁸ -1-
 ā.- dıK II/27/20
 bk. al⁴ -1-
 ā.- mış II/28/33
âl - : bk. al³⁶ -1-
 ğanser â.- dı I/45/28
âļ - : bk. ol¹⁰ -1-
 â.- sa I/53/40
al : 1. Pembeye kaçan parlak kırmızı renk. -9-
 a.+ lı I/140/40, I/99/61
 a.+ lı yeşilli I/153/119, II/12/17
 a.+ lıydı I/99/61
 a. yeşil II/03/52
 a. yeşil II/03/58
 a. yeşil I/157/46, II/03/46
 2. Gelinlerin başına örtülen uzun, kırmızı örtü, duvak. -13-
 a. I/08/25, I/09/17, I/26/34, I/70/79, I/71/15, I/101/26, II/37/57
 a. emir I/26/33
 a. emirinen I/26/43
 a.+ ı I/67/04
 a.+ i I/76/47
 a.+ i I/76/48
al' : bk. al¹ -2-
 a. oļsun II/03/52, II/03/58
āl : bk. al¹ -2-
 ā. yeşil II/03/49, II/03/50
 bk. al² -2-
 ā. I/146/57
 ā. duvaK I/101/23
ala : Karışık renkli, alaca, benekli. -1-
 a. I/12/06
ala : bk. hala -1-
 a. I/65/31
āla - : bk. ağla- -51-
 ā.- dı I/14/41, I/45/42, I/48/75
 ā.- dım I/02/27, I/25/25, I/45/11, I/52/90, I/78/38, I/78/45
 ā.- dıydım I/133/43
 ā.- llar I/15/41
 ā.- ma I/113/61
 ā.- madı II/34/58
 ā.- masa II/34/61, II/34/62
 ā.- máyo II/37/35
 ā.- mazdı veridi I/128/51
 ā.- n I/52/57
 ā.- ncāsa I/125/05
 ā.- ŋ II/34/64
 ā.- r I/48/29, I/52/07, I/93/37
 ā.- r duru I/52/61
 ā.- rdı I/140/66
 ā.- rdım I/25/63
 ā.- rdın I/126/66
 ā.- rım I/48/67, I/48/70
 ā.- rın I/109/57, I/137/44, I/30/11
 ā.- rıS II/05/78
 ā.- rız I/125/05
 ā.- rın I/48/66
 ā.- rmiş I/11/80
 ā.- rmişdi I/11/67
 ā.- şdıla I/22/21
 ā.- ştı I/66/51
 ā.- ştıK II/07/70
 ā.- ştı I/66/47
 ā.- tcıñ I/30/11
 ā.- ya I/144/38, II/34/63
 ā.- yordum I/144/38
ālá - : bk. ağla- -1-
 ā.- yıp I/52/61
ālā - : bk. ağla- -3-
 ā.- lādı II/34/57
 ā.- ma II/34/62
 ā.- madıKTan II/34/63
ālā : Pek güzel, çok nefis, enfes -1-
 ā.+ lar I/52/81
ālāk : İnsandaki iyi veya kötü huylar, tabiat. -1-
 ā.+ da II/28/86
ālāk : bk. ālak -1-
 ā.+ mı I/69/69
ālāka : İki şey arasındaki bağ, ilgi, râbita, münâsebet -1-
 a.+ nız I/47/46
alacalı : Karmakarışık renkli, rengârenk. -2-
 alacalı a. II/06/24
 a. alacalı II/06/24
ālād - : Birisinin ağlamasına sebep

olmak. -5-
 ā.- ırlādı II/34/55, II/34/57,
 II/34/61, II/37/46
 ā.- ıyolādı II/37/35
alah : bk. allah -3-
 a. I/06/82
 a.+ dan I/125/53
 a.+ ın I/14/16
alan I : Alıcı, bir şeyi satın almaya istekli
 ve tâlip olan kimse, müşteri. -3-
 a. I/01/61, I/62/34
 a.+ ā I/62/34
alan II : 1. Düz ve açık yer. -8-
 a. I/133/55
 a.+ da I/56/47
 a.+ nara I/102/28
 2. Belli bir işin yapıldığı, belli bir
 olayın geçtiği yer, sâha.
 çalışmâ a.+ ı I/56/18
 dü_ün a.+ ında I/26/21
alasmâladık : Ayrılma sırasında giden
 kimse tarafından kalana söylenen, “Seni
 Allah’a ısmarlıyorum, Allah’a emânet
 ediyorum” anlamında vedâ sözü. -
 1-
 a. I/147/60
âlat : Ahlat, gülgillerden, kendi kendine
 yetişen ve üzerine armut asılanan bir ağaç.
 -2-
 ā. I/117/32
ālât : bk. âlet -1-
 ā.+ a I/124/11
ālât : bk. âlet -2-
 ā.+ lândan II/09/05
 ā.+ ları II/24/54
alâtdirik : bk. elektirik -1-
 a.+ lē I/146/19
alay : 1. Bir merâsimde, bir gösteride yer
 alan kalabalık, kortej. -6-
 a. I/121/46, II/13/07, II/13/10
 a.+ ı I/121/46
 a. yapılı II/15/10
 gelin a.+ ı II/34/67
 2. Bütünü, hepsi. -1-
 a.+ ını I/64/60
alçā : bk. alçak² -1-
 a.+ kan II/01/39
alçak : 1. Yerden mesâfesi az, yere yakın,
 basık.-1-
 a. I/135/44
 2. Büyük ve zengin olmayan, maddi

olarak yetersiz durumda olan.
alçağ : bk. alçak¹ -1-
 a. I/10/115
alçal - : Yukarıdan aşağıya doğru inmek.
 -1-
 a.- mañ I/85/65
alçı : Kemik kırıklarında ve bâzı
 hastalıklarda hareketsizliği sağlamak için
 vücûdun ârızalı kısmının üzerine yapılan,
 gaz bezi ve alçıdan ibâret sert kalıp. -
 1-
 a.+ dīydı I/86/10
aldatma : Hileli, sahte. -1-
 a. I/19/05
aldır - : 1. Bir kimsenin bir şeyi almasını,
 alıp yanında bulundurmasını sağlamak. -
 8-
 a.- ı I/89/10
 a.- ırın I/109/18
 a.- ısıñız II/03/13
 a.- ıyo II/03/12, II/33/06
 a.- ıyon II/03/13
 a.- ıyoñ II/37/09
 a.- man I/116/52
 2. Satın almasını sağlamak, satın
 aldirmek. -2-
 satın a.- ıdı I/131/46
 satın a.- ın II/08/104
aldır - : bk. aldır¹ -7-
 ā.- ayoñ II/27/32
 ā.- dı II/27/67
 ā.- dıñ II/27/60
 ā.- dıñıS II/12/41
 ā.- ın II/08/90
 ā.- ıyósúñuz II/01/40
aldırış : “Aldırmamak, ilgilenmemek,
 umursamamak, önem vermemek”
 anlamına gelen *Aldırış*
etmemek söyleyişinde geçer. -1-
 a. ěTmiyo I/38/48
aldıtdır - : Aldırmak işini başkasına
 yaptırmak. -1-
 a.- ıyō I/42/49
âle - : bk. ağla- -2-
 ā.- ye I/64/125
âle : bk. aile -1-
 ā.+ de II/14/55
âled - : bk. âlad- -1-
 ā.- iceK I/157/58
aleKdirik : bk. elektirik -1-
 a.+ lē I/145/79

alem : bk. ālem -1-
a. I/96/77

ālem : Herkes, insanlar. -5-
ā. I/144/73, I/69/52
ā.+ i I/14/24
ā.+ in I/72/34, II/28/93

ālet : Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt. -1-
ā. I/41/84

aletTiri : <elektirik+i -1-
a.+ miz I/70/74

aletTirig : bk. elektirik -2-
a. I/17/51, I/17/52

ālettiriK : bk. elektirik -1-
ā. I/45/49

aletTirikÇi : Elektrik tesisâtı veya onarımı yapan kimse. -1-
a.+ ydi I/17/51

alev : Yanan maddelerin üzerinde yukarıya doğru uzanan parlak, ışıklı dil, alaz, yalaz, yalım, şüle. -4-
a. alev alevlenir I/34/59
alev a. alevlenir I/34/59
a.+ i I/73/62
a.+ ler II/31/11

alevi : bk. alevi -1-
a.+ yis I/73/56

alevi : Alevîliği benimsemiş olan kimse. -21-
a. I/69/56, I/69/83, I/69/84, I/69/85, I/73/56, I/74/100, I/86/35, I/86/36, I/86/37, I/86/40, I/92/24, II/23/162
a.+ llerden I/69/89
a.+ lere I/86/37
a.+ lerin I/69/85, I/69/87

alevlen - : Tutuşmak, alev çıkararak yanmak, iştiâl etmek. -2-
a.- di I/95/59
alev alev a.- ir I/34/59

aļey : bk. alev -2-
a.+ i I/95/56, I/95/60

aleyinde : Söz konusu kimseye veya şeye karşı, ona muhâlefet eder şekilde. -1-
1-
a. I/06/89

aleyküm : bk. aleykümselām -1-
a. I/15/97

aleykümselām : bk. aleykümselām -1-
a. II/38/101

aleykümselām : “Selâmünaleyküm” diyen

birine, “Selâm senin de üzerine olsun” anlamında karşılık olarak söylenen söz. -2-
a. I/147/01, I/67/25

alġm : Halsiz, güçsüz, hastalıklı, zayıf (kimse). -1-
a.+ ım I/104/06

ālı - : bk. aġla- -12-
ā.- caġ II/34/59
ā.- mazdı II/07/142
ā.- mazlādı II/07/141
ā.- ya I/77/43
ā.- yı I/43/31
ā.- yınca I/03/41
ā.- yo II/34/61
ā.- yon II/07/111

alıcı : Bir şeyi satın almaya istekli ve tâlip olan kimse, müşteri. -11-
a. I/06/84
a.+ sı I/03/98, I/03/99
a.+ sına I/62/42

gelin alıcı : Düġünlerde gelini evinden almak üzere damat tarafının oluşturduġu kalabalık, kortej.
gelin a. I/145/84, I/41/12, II/06/44, II/11/08, II/25/57
gelin a.+ nı I/102/23

alıÇ : Kırlarda, ormanlarda yabânî olarak yetişen, sert ve sarımsı odunu çit yapımında veya tornacılıkta kullanılan, gül cinsinden dikenli aġaç. -1-
a. II/32/45

ālıç : bk. alıÇ -2-
ā. I/117/32, II/32/45

alıġoy - : (Bir kimseyi) Bir süre için bir yerde tutmak, orada kalmasını isteyip gitmesine engel olmak, hapsetmek. -1-
a.- am I/15/58

alın - : Elinde veya yanında bulundurulmak. -1-
esir a. – mış II/19/87

alış - : Bağlanmak, ısınmak, ünsiyet peydâ etmek. -19-
a.- ana I/37/53
a.- dı I/128/50
a.- dıġ I/01/14, I/152/55
a.- dıġ II/23/198
a.- dılar I/97/05
a.- dıyön I/91/15
a.- eyo I/38/66
a.- ırdı I/123/66

a.- iyodu II/20/09
a.- madı I/52/49
a.- madım I/78/47
a.- mışdı I/35/18
a.- mışım I/50/49
a.- mışız I/50/47
a.- Tı I/128/57
a.- Tık I/155/95
a.- Tıydı I/128/57
alış - : bk. alış- -1-
ā.- mışın II/28/86
alışdır - : Benimsemesini sağlamak, yadırgamaz duruma getirmek. -1-
a.- dım I/30/20
alışgannı : bk. alışgınnık -1-
a.+ ım I/35/12
alışgänni : bk. alışgınnık -
1-
a.+ ı I/35/18
alışgım : bk. alışkın -5-
a. I/03/85, I/76/37, II/21/83, II/30/55
alışgınnık : Alışmış olma durumu, âdet, itiyat. -1-
a. I/49/38
alışkın : Bir şeye alışmış olan, alışkan. -
2-
a. II/30/55
a.+ ıyız I/49/37
alışveriş : Satın alma, çarşıdan, pazardan ihtiyaçlarını temin etme işi -1-
a.+ im I/143/67
alışviriş : bk. alışveriş -1-
a.+ i II/23/23
alışyân : Bir ağaç türü. -1-
ā. I/39/85
alış - : bk. ağla- -1-
ā.- yon I/37/40
alimüyon : Gümüş görünüşünde, hafif, kolay işlenip şekillendirilen, kimyevî maddelerin aşındırmasına (korozyona) dayanıklı, tabiatta bol miktarda, fakat birleşikler hâlinde bulunan, yoğunluğu 2,56, erime derecesi 650°C, atom ağırlığı 26,97, atom numarası 13, sembolü Al olan element ve bu elementten yapılmış. -
1-
a. II/05/15
aliyinde : bk. aleyinde -1-
a. I/93/25
alkol : Alkollü içki. -2-

a. I/86/12
alla : bk. allah -6-
a. II/19/104, II/19/90
a.+ ıa I/07/01
a.+ ım II/38/87
a. alla I/111/118
allā : bk. allah -81-
a. I/107/12, I/120/50, I/125/96, I/13/20, I/133/40, I/15/93, I/155/100, I/155/28, I/157/04, I/17/46, I/27/29, I/27/33, I/30/41, I/32/99, I/44/88, I/45/33, I/61/69, I/67/42, I/74/15, I/82/35, I/93/66, II/05/80, II/05/81, II/08/100, II/08/107, II/08/32, II/08/42, II/08/61, II/08/72, II/08/83, II/08/88, II/08/93, II/08/95, II/15/62, II/17/21, II/19/138, II/19/163, II/19/82, II/29/25, II/32/138, II/32/17, II/38/26, II/38/64, II/38/65
allah a. I/06/114
a.+ ıa I/06/24, I/06/29, I/42/23, I/44/51, I/44/57, I/44/63, I/64/35
a.+ ıma I/64/32
a.+ m I/100/46, I/140/51, I/20/91, I/96/86
a.+ ma I/112/49, I/112/82, I/120/45, I/144/39, I/30/17, I/66/17
a.+ mı II/01/69
a.+ mıza I/135/23, I/135/31
a.+ n I/83/36, II/19/03, II/19/30
a.+ ı I/01/13, I/17/40, II/10/61
a. aşkına II/28/13
a. + ı emri peygamberin ğavli II/14/81, II/17/45
a.+ ı emrinden peygamberin ğavliyen I/138/57
a.+ ı emrinden II/31/42
a.+ ı emriyen peygamberin ğavliyen I/113/12
a. + ı tağdiri I/112/51
a. + ı veramı I/124/49
allah : Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ. -339-
a. I/01/15, I/01/72, I/01/98, I/01/99, I/05/02, I/06/104, I/06/105, I/06/112, I/06/123, I/06/125, I/06/78, I/06/89, I/06/93, I/06/94, I/102/68, I/104/61, I/104/67, I/104/68, I/106/26, I/106/34, I/107/05, I/107/30, I/109/54, I/112/38, I/112/39, I/112/52, I/112/69, I/112/74, I/113/131, I/113/16, I/113/80,

I/113/81, I/113/82, I/113/83, I/114/24,
I/115/41, I/115/46, I/119/21, I/119/81,
I/119/83, I/120/50, I/120/64, I/120/65,
I/122/48, I/122/69, I/122/78, I/122/80,
I/122/85, I/123/01, I/123/09, I/123/14,
I/123/72, I/123/80, I/124/31, I/125/47,
I/125/53, I/125/56, I/126/55, I/128/31,
I/13/41, I/134/35, I/134/37, I/134/39,
I/134/62, I/134/65, I/135/33, I/135/56,
I/136/22, I/136/24, I/136/41, I/137/55,
I/137/56, I/137/59, I/138/103, I/138/25,
I/138/31, I/14/12, I/14/14, I/14/29,
I/14/32, I/14/45, I/14/58, I/14/60, I/14/61,
I/140/20, I/144/04, I/144/40, I/144/69,
I/145/23, I/148/35, I/148/65, I/15/13,
I/15/37, I/15/48, I/15/54, I/15/71, I/15/72,
I/151/24, I/152/37, I/152/51, I/155/02,
I/159/36, I/161/44, I/161/56, I/17/13,
I/17/29, I/17/66, I/18/17, I/20/62, I/23/59,
I/23/60, I/23/68, I/25/26, I/25/39, I/25/45,
I/33/125, I/36/76, I/36/77, I/36/82,
I/37/44, I/39/35, I/39/50, I/43/33, I/44/89,
I/44/92, I/45/08, I/45/11, I/45/39, I/48/54,
I/48/58, I/48/77, I/50/23, I/50/28, I/52/18,
I/52/22, I/52/25, I/52/66, I/52/82, I/52/83,
I/53/43, I/54/31, I/58/57, I/59/79, I/59/88,
I/59/89, I/60/96, I/61/63, I/61/70, I/63/04,
I/63/22, I/63/45, I/63/64, I/64/105,
I/64/26, I/65/18, I/66/07, I/66/10, I/66/14,
I/66/17, I/66/18, I/66/19, I/66/26, I/66/38,
I/66/39, I/66/53, I/67/15, I/67/38, I/72/23,
I/72/60, I/72/87, I/74/25, I/74/26, I/74/35,
I/74/45, I/79/14, I/79/29, I/79/30, I/79/38,
I/79/70, I/79/73, I/84/22, I/85/64,
I/87/110, I/87/125, I/88/16, I/88/38,
I/88/39, I/88/43, I/88/58, I/88/65, I/88/72,
I/91/22, I/91/78, I/91/85, I/91/87, I/93/58,
I/93/66, I/95/66, I/96/60, I/96/88, I/96/91,
I/98/132, I/40/09, I/79/38, I/79/48,
II/05/101, I/96/83, I/135/39, II/01/20,
II/01/62, II/01/68, II/05/102, II/05/108,
II/05/70, II/05/77, II/05/82, II/06/60,
II/07/62, II/07/67, II/07/69, II/07/75,
II/08/28, II/09/45, II/16/19, II/16/35,
II/16/58, II/16/59, II/16/60, II/19/30,
II/19/48, II/20/18, II/20/39, II/20/55,
II/22/89, II/29/97, II/38/66, II/39/133,
II/39/166

a.+ a I/03/26, I/06/146, I/14/72,
I/148/38, I/148/39, I/154/07, I/157/06,
I/35/14, I/39/35, I/42/30, I/55/44, I/64/27,

I/64/90, II/05/101, II/07/121, II/09/73,
II/13/30, II/19/136, II/32/18

a.+ ä II/05/58

a.+ am I/01/17, I/100/46,
I/138/26, I/144/72, I/48/57, I/52/79,
I/52/80, II/05/81

a.+ ama I/42/69

a.+ âma I/145/19

a.+ ân I/09/22

a.+ aņ I/01/90, I/125/17, I/46/125

a.+ âņ I/01/12, I/53/11

a.+ dan I/06/114, I/06/117,
I/06/133, I/06/79, I/06/96

a.+ dān I/01/99

a.+ ım I/104/64, I/104/65,
I/112/82, I/15/18, I/16/10, I/25/51,
II/38/57

a.+ ıma I/135/33, I/135/40,
I/135/52, I/14/51, I/58/80, II/20/38

a.+ ın II/20/38

a.+ iman I/14/15

a.+ ıņ I/14/62, I/64/34, I/95/81

a.+ tan I/06/137

a.+ Tan I/48/76, I/48/77, I/61/45

allah allah: Allah ve Allah'ım
kelimeleri gibi çeşitli durumlar karşısında
ünlem olarak kullanılır.

allah a. I/11/69, I/137/04,
II/34/52

a. allā I/06/114

a. allah I/11/69, I/137/04, II/34/52

a. allāh I/133/05

allah aşkına : “Allah'ın sevgisine
ermek, muhabbetini kazanmak istiyorsan”
anlamında yemin, ricâ ve yalvarma sözü.
I/24/02, II/39/108

a. aşğına I/87/39

allah mäfaza : (“Allah muhâfaza
etsin” sözünün kısaltılmış şekli) Allah
korusun. I/35/19, I/35/26

allah'a emanet : Allah korusun,
Allah'ın himâyesi altında bulunsun.

a.+ a emanet II/09/78

ilk peşin allah : “Allah daha iyi
bilir” anlamında bir söz. I/06/123

allah'ın emri peygamberiņ gavli :
Kız isterken kullanılan klişeleşmiş söz.

allah'ın taķdiri : Beklenmeyen, akıl
sır ermeyen şeyler karşısında söylenir.

allah'ın veramı : Beklenmeyen, akıl
sır ermeyen şeyler karşısında söylenir.

- allah** : bk. allah -19-
a. I/135/39, I/146/20, I/23/64, I/33/59, I/66/05, I/66/09, I/66/13, I/78/52, I/80/51,
II/07/69, II/38/101
a.+ a I/15/96, II/15/61
a.+ am I/69/98
a.+ aḡ I/133/13, I/91/86
a.+ aḡ emriyle I/79/29
a.+ ım II/07/64, II/07/71
- allāh** : bk. allah -11-
a. I/25/51, I/25/60, I/25/61, I/60/96, II/05/108, II/39/139, II/39/140
allah a. I/133/05
a.+ ım I/126/09, I/139/23
a.+ ıḡ emri I/95/38
- allāḥ** : bk. allah -6-
a. I/54/40, II/01/83, II/30/50, II/39/05
a.+ ım II/07/64
a.+ ımıza I/135/24
- āllah** : bk. allah -4-
ā. I/148/65, I/15/71, I/25/58, II/07/99
- allahu_ālem** : Allah daha iyi bilir ya, gāliba, zannedirim ki. -1-
a. I/14/03
- allahümme** : “Allah’a sığınırım, çok şükür” anlamlarında eksilteli bir dua sözü. -1-
a. I/69/101
- allasmaladık** : bk. alasmāladık -1-
a. I/123/21
- allay** : bk. allah -1-
a. II/05/81
- allerci** : Bünyenin herhangi bir sebeple hassâsiyet duyduğu bir maddeye karşı gösterdiği tepki. -1-
a. I/93/54
- allı** : Üzerinde al renk bulunan. -1-
allı pullu : Göze çarparak şekilde süslenmiş, süslü, renkli.
a. pullu I/26/39
- āllı** : bk. allı -1-
ā. pullu I/09/15
- alma** : Almak işi. -12-
a.+ ḡā I/03/97
yer a.+ sı I/47/22
a.+ sī II/39/33
a.+ ya I/27/13, I/82/21
gelin a.+ dan I/59/16
gelin a.+ ya I/59/23, I/59/28, II/34/64
satın a. I/83/55, I/94/16
satın a.+ ya I/96/02
- alma** : bk. elma -1-
a. I/102/24
- almá** : bk. alma -2-
a.+ yá II/27/66
gönlünü a.+ yá I/05/02
- almā** : bk. alma -4-
a. I/145/76, II/20/54
gelin a. I/125/85, I/154/23
- aľma** : bk. alma -1-
gelin a.+ ya II/34/68
- álma** : bk. elma -1-
ekşi á. II/30/23
- āľma** : bk. alma -1-
ā. II/25/18
- āľma** : bk. elma -1-
yer ā.+ sı I/47/21
- āľma** : bk. alma -1-
gelin ā. I/10/55
- almaḡ** : 1. (Herhangi bir şeyi) Tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak. -1-
a. II/19/52
2. (Birini bir kimse ile) Evlendirmek. -1-
gelin a. I/82/25
- almacı** : bk. alıcı -1-
gelin a.+ yı II/16/25
- almaḠ** : bk. almaḡ¹ -1-
mendil a. II/17/49
- almaḠcı** : bk. alıcı -1-
gelin a.+ lā I/153/86
- almı** : bk. alma -12-
a.+ ya I/110/66, I/116/32, I/125/61, I/133/41
a.+ yá II/23/86
gelin a.+ ya I/59/17, I/59/18, I/76/14, I/97/54, I/97/56, II/25/58, II/25/59
- āľmı** : bk. alma -1-
ā.+ ya II/06/14
- alo** : Telefon konuşmalarında söylenen ilk söz, başlangıç sözü. -2-
a. II/17/08, II/38/26
- alō** : bk. alo -1-
a. I/15/67
- alō** : telefon -1-
a.+ lā II/34/24

alō : bk. alo -4-
a. I/44/81, II/39/85, II/39/86
a.+ lā II/39/86

alōy : bk. alo -1-
a. I/15/64

alt : 1. Bir şeyin yere bakan yüzü. -
32-
a.+ ı I/116/18, I/122/37, I/27/77,
I/74/82
a.+ ına I/102/48, I/116/14,
I/123/32, I/130/72, I/130/73, I/56/62,
I/80/42, I/96/55
a.+ ına I/116/42
a.+ ınan I/116/15
a.+ ında I/113/74, I/125/50,
I/155/93, I/87/64, I/94/21
a.+ ında I/56/48
a.+ ından I/116/09
a.+ ını I/130/79, I/152/117,
I/74/78, II/07/126, II/39/43
a.+ ını I/116/18
a.+ ını I/74/67
a.+ ıya I/116/10
a.+ ıyna I/116/19
a.+ ıynan I/116/07
ğoltuqlānı a.+ ı I/98/108

2. Bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer. -23-
a.+ ı I/116/17, I/22/01, I/28/24,
I/28/26
a.+ ına I/09/42, I/123/71, I/14/66,
I/26/20
a.+ ında I/06/136, I/10/52,
I/153/16, I/153/17, I/19/09, I/95/20,
I/99/75, II/38/33
ğanadını a.+ ında I/79/14
a.+ ından I/106/66, I/121/41,
I/142/51
a.+ ını I/116/17
a.+ ına I/116/06
a.+ lānda II/18/35

3. Bulunulan yere göre daha geride, seviye bakımından daha alçakta olan veya daha alçakta olduğu kabul edilen (taraf, yer...). -16-
a. I/04/38, I/124/43, I/158/23,
I/31/48, I/68/61, I/86/63, II/20/67
a.+ ā I/106/47
a.+ ında I/122/35, I/145/36,
I/151/12, I/17/48, I/23/36, I/60/86, I/99/51
a.+ ını II/09/79

4. Bir nesnenin yere temas eden kısmı, taban. -14-
a.+ da I/24/45
a.+ ı I/135/05, I/24/46, I/27/35,
I/34/70
a.+ imā I/27/27
a.+ ımıza I/27/27
a.+ ımızda I/50/37
a.+ ında I/50/09
a.+ ından I/77/49
a.+ ını I/94/50
a.+ ını I/87/41
a.+ ına I/41/80
a.+ larımıza I/96/18

5. Vücudun bacaklarla bel arasında kalan ve otururken yere gelen kısmı. -
10-
a. II/12/16
a.+ ımızı I/14/31
a.+ ına I/123/34, I/14/40, I/41/22,
I/48/21
a.+ ını I/14/34, I/48/17
a.+ ını I/143/25
a.+ Tan I/14/30

6. (At, araba, otomobil vb. şeylerle altına ve altında şeklinde kullanıldığı zaman) Hizmetinde, emrinde olma ifade eder. -7-
a.+ ında I/125/10, I/32/42,
I/41/66, I/55/63, I/66/05, I/76/80, II/35/11

7. Aynı hizâda olmayan şeylerden yere yakın olanı. -7-
a. I/36/31, I/36/36, II/33/14,
II/33/15, II/33/38
a.+ ında I/139/16
a.+ ında II/09/96

8. Üstünde yemek vb. pişirilen ateş. -7-
a.+ ında I/128/22
a.+ ını I/123/51, I/129/16,
I/130/58, I/130/62, I/152/57, II/39/114

9. (Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf. -
5-
a.+ ına I/123/30
a.+ ında I/117/26, II/23/13
a.+ ını II/23/16
a.+ ını II/18/06

10. Bir şeyin yukarı sayılan yerine göre aşağı tarafı. -4-
a. I/151/29

a.+ ı I/161/33
a.+ ındaki I/76/94
a.+ ını II/07/130
11. Tamlamalarda altına ve altında şeklinde kullanıldığı zaman kendini tamlayan kelimenin mânâsına göre, -e mâruz bulunma, etkisinde olma veya korunmuş durumda olma ve himâye ifâde eder. -2-
a.+ ında I/73/71
emir a.+ ındakı I/155/28
12. Miktar ya da rakam olarak daha düşük.
altı üstlü : Aşağılı yukarılı. -
2-
a.+ lı üslü I/36/29
a.+ lı üstlü I/76/43
alt üst id- : Yıkma, harap etmek, huzursuzluk çıkarmak. -1-
a. üst iderin II/25/110
alt üst ol- : Çok karışık duruma gelmek.-1-
a. üst oldu I/95/85
alt : bk. alt⁵ -2-
a.+ ı I/48/11
a.+ ına I/102/17
bk. alt¹² -1-
a.+ ında II/09/39
bk. alt⁶ -1-
a.+ ında II/20/01
bk. alt¹ -1-
a.+ ı II/34/44
bk. alt² -1-
a.+ ındı II/34/45
alt : bk. alt¹ -12-
ā. I/77/31, II/33/71
ā.+ ı I/34/70, II/33/67
ā.+ ına II/32/107
ā.+ ında I/62/21
ā.+ ını I/40/26, II/33/05
ā.+ ı II/30/74
bk. alt⁸ -1-
ā.+ ı I/36/52
bk. alt³ -2-
ā.+ ına I/45/43
ā.+ ında II/27/22
bk. alt⁵ -2-
ā.+ ı I/48/10
ā.+ ını II/08/40
bk. alt⁷ -3-
ā. II/33/13

ā.+ ı II/08/125
ā.+ Ta I/65/45
bk. alt¹⁰ -2-
ā.+ ı II/27/21
ā.+ ını I/70/40
bk. alt² -4-
ā.+ ına I/152/93, I/70/51
ā.+ ındaki II/25/26
ā.+ ından II/05/84
bk. alt⁹ -1-
ā.+ ı yapıldı I/154/16
bk. alt¹² -4-
ā.+ ı II/16/33
ā.+ lı üslü I/36/32
alt : bk. alt⁵ -1-
ā.+ ına I/48/14
bk. alt² -2-
ā.+ ına I/60/04
ā.+ ında II/20/05
bk. alt¹ -1-
ā. I/77/30
bk. alt⁹ -1-
ā.+ ından II/08/107
altı : bk. altı -1-
a. I/27/15
altâ : bk. altı -1-
a. II/10/03
altı : Beşten sonra, yediden önce gelen sayının adı. -142-
a. I/05/60, I/09/04, I/102/79, I/104/05, I/107/57, I/108/07, I/108/36, I/110/09, I/110/25, I/110/47, I/110/53, I/110/57, I/113/114, I/113/62, I/113/68, I/114/28, I/119/19, I/120/02, I/120/16, I/120/25, I/121/99, I/122/37, I/122/71, I/123/03, I/123/48, I/125/33, I/126/79, I/131/07, I/132/23, I/133/10, I/134/52, I/134/64, I/137/22, I/138/33, I/140/01, I/140/02, I/140/23, I/142/02, I/142/26, I/142/43, I/144/16, I/145/12, I/146/58, I/148/46, I/149/15, I/152/113, I/153/41, I/153/42, I/153/43, I/155/03, I/156/13, I/158/06, I/159/01, I/16/05, I/16/39, I/16/40, I/17/15, I/17/16, I/17/28, I/18/23, I/18/43, I/21/42, I/21/63, I/22/01, I/22/25, I/22/35, I/24/31, I/24/60, I/25/04, I/25/37, I/25/64, I/27/15, I/30/41, I/33/35, I/34/70, I/38/11, I/39/44, I/41/43, I/41/64, I/49/73, I/50/15, I/50/24, I/50/42, I/56/77, I/56/79, I/66/49, I/69/16, I/69/17, I/69/40, I/76/98, I/79/09, I/86/25, I/87/28, I/88/07, I/88/15,

I/88/16, I/92/47, I/93/02, I/93/33, I/94/02,
I/96/15, II/04/26, II/06/19, II/06/50,
II/08/25, II/10/28, II/12/64, II/15/53,
II/15/58, II/16/101, II/19/01, II/19/23,
II/23/03, II/24/88, II/26/30, II/30/58,
II/31/21, II/32/18, II/37/60, II/37/92,
II/39/124

a.+ da I/142/06, I/159/30

a.+ dı II/07/96

a.+ ma II/19/02

a.+ sından I/127/16

a.+ şar II/15/52

a.+ ya I/108/06

altı : bk. altı -2-

a. I/85/45, II/34/46

āltı : bk. altı -43-

ā. I/01/04, I/01/12, I/01/69,
I/03/70, I/145/15, I/146/33, I/154/01,
I/158/10, I/30/29, I/34/11, I/44/84,
I/45/40, I/46/02, I/46/10, I/46/103,
I/48/35, I/50/11, I/50/41, I/58/97, I/60/19,
I/86/45, II/01/77, II/02/43, II/02/82,
II/05/36, II/06/23, II/06/52, II/08/25,
II/08/92, II/09/91, II/10/28, II/25/39,
II/26/14, II/26/41, II/28/16, II/31/22,
II/31/45

ā.+ sı II/32/129

ā.+ sī II/01/28

ā.+ šā II/08/116

āltı : bk. altı -7-

ā. I/154/04, I/39/02, I/63/01,
I/63/13, I/63/16, I/63/36, II/12/53

altın : Sarı kızıl renkte, parlak ve ağır,
kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı,
paslanmayan, ziynet eşyası yapımında,
elektrik ve ısıyı çok iyi ilettiğinden hassas
ve kıymetli makine ve cihaz yapımında
kullanılan, yoğunluğu 19,26, erime
derecesi 1063°C, atom ağırlığı 197,2,
atom numarası 79, sembolü Au olan
kıymetli element, zer ve bu madenden
yapılmış para. -31-

a. I/106/61, I/108/54, I/113/22,
I/113/40, I/113/45, I/114/15, I/131/17,
I/133/58, I/138/79, I/153/61, I/153/60,
I/24/67, I/60/74, I/66/13, II/17/53

sarı a. I/136/22

a.+ dan I/113/43

a.+ ı I/113/41

a.+ ımızı I/106/81

leşber a.+ ma I/113/42

a.+ ımı I/140/63, I/89/10, II/39/149

a.+ ıj I/131/17, I/133/59

a.+ nar II/25/62

a.+ narı I/26/42

a.+ nı I/153/61

altın : bk. altın -3-

a. II/34/46

a.+ ı II/37/58

a.+ narı II/37/57

āltın : bk. altın -12-

ā. I/106/63, I/138/82, I/148/31,
I/89/06, I/89/09, II/05/29

ā.+ ı II/23/05

ā.+ ımış II/05/30

ā.+ ımışdı II/05/14

ā.+ na II/05/12

ā.+ nan II/05/12

altı : bk. altı -4-

a. I/112/27, I/22/30, II/01/76

a.+ dan I/142/40

āltı : bk. altı -1-

ā. II/01/77

altıbarmaq : Bir tür dokuma modeli. -
1-

a. I/146/56

altmış : Elli dokuzdan sonra, altmış
birden önce gelen sayının adı. -7-

a. I/04/02, I/112/03, I/114/28,
I/12/25, I/131/07, II/39/06

āltmış : bk. altmış -3-

ā. I/02/02, I/06/83, II/13/51

āltmış : bk. altmış -1-

ā. I/01/71

alzaymır : bk. alzaymır -1-

a. I/38/53

alzaymır : İlerleyen yaşta ortaya çıkan,
hatırlamada güçlük, bazı yetilerde
bozulma ile ilişkilendirilen hastalık. -
1-

a. I/38/67

ama : Zıt ve aykırı hüküm ifâde eden iki
cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat,
lâkin. -334-

a. I/01/07, I/01/11, I/01/40,
I/01/58, I/02/43, I/02/50, I/03/05,
I/06/112, I/06/52, I/06/71, I/06/79,
I/06/97, I/06/99, I/07/09, I/07/12, I/07/14,
I/07/39, I/07/65, I/07/77, I/07/86, I/07/89,
I/07/99, I/08/93, I/09/58, I/103/24,
I/103/42, I/103/45, I/105/13, I/105/32,
I/105/33, I/105/50, I/106/36, I/107/06,

I/109/07, I/109/11, I/109/21, I/109/29,
I/109/37, I/109/56, I/11/09, I/11/78,
I/110/13, I/110/23, I/110/27, I/110/41,
I/110/48, I/111/118, I/111/122, I/111/15,
I/111/49, I/111/51, I/111/62, I/112/06,
I/113/123, I/113/124, I/113/91, I/115/08,
I/115/18, I/115/19, I/115/22, I/117/28,
I/117/53, I/117/54, I/119/05, I/119/08,
I/119/65, I/12/37, I/120/05, I/120/07,
I/120/10, I/120/13, I/120/14, I/120/18,
I/120/50, I/120/55, I/121/78, I/122/39,
I/122/63, I/123/51, I/124/39, I/126/02,
I/129/06, I/130/10, I/131/32, I/132/04,
I/133/12, I/133/58, I/134/39, I/134/56,
I/135/23, I/135/39, I/137/12, I/137/35,
I/137/36, I/137/42, I/138/114, I/138/124,
I/138/133, I/138/41, I/139/16, I/139/22,
I/139/40, I/139/47, I/14/01, I/14/27,
I/14/49, I/14/51, I/141/06, I/141/15,
I/141/30, I/142/05, I/143/41, I/143/62,
I/144/28, I/144/34, I/144/40, I/146/03,
I/146/17, I/146/32, I/146/43, I/146/51,
I/146/60, I/146/68, I/146/73, I/146/77,
I/149/10, I/149/23, I/15/39, I/150/12,
I/151/23, I/154/27, I/155/34, I/155/83,
I/156/14, I/156/28, I/156/47, I/156/58,
I/157/75, I/16/60, I/17/30, I/17/79,
I/18/72, I/19/15, I/23/63, I/23/70, I/24/07,
I/24/52, I/33/01, I/34/12, I/34/23, I/34/27,
I/34/29, I/34/32, I/34/60, I/34/70, I/35/01,
I/35/11, I/35/14, I/35/16, I/35/23, I/35/24,
I/35/54, I/35/64, I/38/02, I/38/50, I/38/60,
I/38/68, I/40/07, I/40/29, I/40/50, I/40/56,
I/40/74, I/40/80, I/41/90, I/43/36, I/44/19,
I/46/42, I/48/24, I/49/03, I/49/39, I/49/40,
I/49/54, I/49/76, I/53/22, I/53/26, I/53/34,
I/53/60, I/53/64, I/53/70, I/53/71, I/53/80,
I/54/34, I/56/30, I/56/42, I/56/63, I/58/18,
I/59/21, I/63/30, I/63/51, I/64/91, I/65/33,
I/65/47, I/65/62, I/66/01, I/66/03, I/66/04,
I/66/06, I/66/14, I/67/53, I/69/42, I/71/06,
I/71/28, I/71/35, I/71/60, I/74/05, I/76/62,
I/76/64, I/78/02, I/78/26, I/78/32, I/78/38,
I/78/44, I/78/46, I/78/47, I/78/55, I/86/19,
I/86/20, I/92/15, I/92/34, I/92/58, I/94/48,
I/94/49, I/94/50, I/98/55, II/02/52,
II/03/41, II/06/56, II/06/67, II/09/19,
II/09/23, II/09/50, II/09/89, II/09/96,
II/10/14, II/11/17, II/11/32, II/11/46,
II/11/51, II/12/19, II/12/29, II/12/32,
II/12/40, II/12/70, II/12/73, II/13/11,

II/13/43, II/14/48, II/15/01, II/15/86,
II/16/48, II/16/51, II/17/58, II/19/106,
II/19/114, II/19/121, II/19/123, II/19/125,
II/19/132, II/19/134, II/19/135, II/19/148,
II/19/30, II/19/51, II/19/53, II/19/54,
II/19/60, II/19/67, II/19/72, II/19/77,
II/19/84, II/19/85, II/20/23, II/21/20,
II/21/21, II/21/44, II/22/32, II/22/33,
II/22/40, II/22/69, II/23/120, II/23/124,
II/23/128, II/23/208, II/23/42, II/24/10,
II/24/15, II/24/83, II/26/02, II/26/03,
II/26/54, II/28/33, II/28/66, II/30/07,
II/31/36, II/34/03, II/34/80, II/34/81,
II/34/96, II/35/106, II/35/49, II/35/64,
II/35/67, II/35/70, II/35/88, II/37/102,
II/38/118, II/38/68, II/38/72, II/38/95,
II/39/112, II/39/147, II/39/29, II/39/55,
II/39/57

amâ : bk. ama -9-

a. I/135/59, I/16/38, I/38/32,
II/09/86, II/20/65, II/23/112, II/24/40,
II/24/51, II/39/124

amâ : bk. ama -17-

a. I/110/66, I/13/34, I/131/34,
I/139/59, I/14/70, I/16/17, I/18/20,
I/19/04, I/25/29, I/35/42, I/39/39, I/49/10,
I/50/48, II/23/154, II/24/36, II/24/52,
II/26/39

amă : bk. ama -3-

a. II/19/10, II/19/104, II/19/108

âma : bk. ama -3-

â. I/44/70, I/46/39, I/68/42

âma : bk. ama -1-

â. I/85/23

âma : bk. ama -3-

â. I/09/69, I/78/21, II/35/12

âma : bk. ama -3-

â. I/109/18, I/109/35, I/121/30

amac : Ulaşılmak istenilen, arkasından
koşulan şey, erek, gâye, maksat, hedef. -
1-

a.+ 1 I/37/36

amaliyaT : bk. ameliyat -1-

a. oldum I/148/42

aman : (Çeşitli duyguları ifâde eden
cümlelerde anlamı güçlendirmek için
kullanılır.) 1. Dikkat çekme, tembih,
uyarı. -16-

a. I/111/90, I/120/34, I/152/123,
I/161/59, I/20/102, I/21/54, I/21/56,
I/25/35, I/35/34, I/52/14, I/78/10, I/91/84,

I/95/71, II/35/63, II/38/04, II/39/04
 2. Yardım isteme, imdat dileme. -
 7-
 a. I/25/15, I/72/17, I/75/27,
 I/95/68, II/28/60
 3. Küçük görme, beğenmeme. -
 6-
 a. I/144/47, I/24/02, I/24/03,
 I/24/09, II/39/137, II/39/144
 4. Usanç, bıkkınlık. -4-
 a. I/06/81, I/10/92, I/18/41,
 I/28/60
 5. Hayret, şaşkınlık. -3-
 a. I/20/44, II/20/61, II/20/62
 6. Ricâ, yalvarma, bağışlanma
 isteği. -3-
 a. I/133/05, I/152/102
 7. Çok beğenme, zevk alma. -
 1-
 a. I/144/56
 8. Özür dileme. -1-
 a. I/10/04
 9. Boşverme, önemsememe. -
 1-
 a. II/37/113
 10. Söylemiş olunan sözü
 düzeltmek, geri almak amacıyla kullanılır.
 -1-
 a. I/159/01
aman aman : Usanç, hayret,
 yalvarma, îkaz, endîşe, korku öfke, özür
 dileme, beğenmeme, güçlük, küçümseme
 ifâde eden cümlelerde tekrar yoluyla
 mânâyı daha da kuvvetlendirir. -2-
 aman a. I/24/14
 amân aman a. I/52/96
 a. aman I/24/14
 amân a. aman I/52/96
aman diyim : Sakın ha. -1-
 a. diyim II/38/05
amañ : bk. aman⁹ -1-
 a. I/58/08
amân : bk. aman¹⁰ -3-
 a. I/152/132, I/18/45, I/21/08
 bk. aman⁴ -2-
 a. I/21/55, I/84/45
 bk. aman³ -2-
 a. I/21/58, I/77/69
 bk. aman⁵ -3-
 a. I/39/95, I/39/97, I/52/92
 bk. aman⁹ -3-

a. I/45/24, II/28/90, II/29/39
 bk. aman² -1-
 a. I/52/08
 a. aman aman I/52/96
 bk. aman¹ -1-
 a. I/114/43
amāñ : bk. aman⁷ -1-
 a. I/24/03
āmāñ : bk. aman⁶ -2-
 ā. I/101/49, I/101/53
amānet : bk. emānet -1-
 a. I/77/23
amanın : Korku, dehşet, hayret, üzüntü,
 sevinç bildirir ünlem. -29-
 a. I/114/43, I/148/33, I/148/34,
 I/15/40, I/153/33, I/25/12, I/25/13,
 I/25/64, I/52/42, I/52/43, I/52/44, I/80/51,
 I/83/01, I/83/04, I/83/21, I/86/52, I/88/53,
 I/88/69, I/98/102, I/98/109, II/05/99,
 II/07/147, II/20/08, II/20/10, II/25/22,
 II/29/47, II/29/66, II/34/59
āmanın : bk. amanın -1-
 ā. I/10/38
amanıñ : bk. amanın -5-
 a. I/06/75, I/152/102, I/20/44,
 I/45/16, II/05/73
amanin : bk. amanın -2-
 a. I/83/02, I/83/16
amanin : bk. amanın -6-
 a. I/14/35, I/144/35, I/161/46,
 I/25/21, I/25/49, I/67/46
amānīn : bk. amanın -1-
 a. II/07/76
ambalac : Taşınabilmesi ve korunabilmesi
 için bir eşyâya kâğıt, bez, teneke, plastik,
 tahta vb. malzemedan yapılan mahfaza.
 -1-
 a.+ ı I/45/30
ambar : İçine erzak ve eşyâ konan büyük
 yerli sandık veya bir binânın bu işe
 ayrılan bölümü. -8-
 a. I/130/103, I/133/15, I/160/01,
 I/68/44, II/37/111
 a.+ ā I/68/44
 a.+ dı I/160/09
ambarla - : Eşyâ, erzak vb. maddeleri
 saklamak için ambara koymak. -1-
 a.- mış I/122/75
ambeles : Ambulans, can kurtaran. -1-
 a. I/37/15
ambileş : bk. ambeles -1-

a. I/45/36
amca : 1. Bir kimsenin babasının erkek kardeşi.-57-

a. I/102/03, I/102/90, I/12/35, I/56/68, I/64/102, I/95/05, I/95/07, II/23/107, II/29/25

a.+ lām II/19/88

a.+ ları II/06/61

a.+ m I/152/103, I/33/116, II/19/100, II/19/99, II/20/62

a.+ ma I/33/115

a.+ mçan I/33/125

a.+ mgillē I/38/25

a.+ mın I/33/112

a.+ mını I/108/09, I/120/37, I/120/39, I/140/53, I/78/39, I/86/68, II/23/143, II/29/24

a.+ mız I/121/108

a.+ mızı I/64/104

a.+ sı I/24/49, II/10/83

a.+ sını I/120/39, I/35/22, II/08/98

2. Baba kardeşi yerine konan veya öyle imiş gibi kendisine saygı gösterilen kimse, yaşça büyük erkek.

a.+ nı I/71/81, I/78/20, I/78/50, II/33/37

a.+ ı I/17/25, I/17/63, I/91/62, I/93/65, II/08/30, II/08/86, II/14/88

a.+ ı yapmış I/19/17

a.+ ına I/120/40, II/08/90

a.+ ını I/140/66

a.+ ına II/08/110

a.+ ınan II/08/89

a.+ ılan I/120/04

a. yapar I/102/90

a.+ yı I/05/24

a.+ yı yapdı I/19/17

3. Erkek isimlerinden sonra kullanılan unvan sözü.

tevFiK a.+ m II/23/144

amcá : bk. amca² -3-

a.+ nı II/08/106

a.+ ı I/124/39, I/82/04

amcá : bk. amca¹ -3-

a.+ mı I/05/22

bk. amca²

a.+ ı II/08/127

a.+ ya I/01/63

amcā : bk. amca¹ -2-

a. I/84/31

bk. amca²

a.+ ı I/17/49

āmca : bk. amca¹ -3-

ā. I/121/105

ā.+ sını II/23/96

bk. amca²

ā.+ ı I/63/23

amce : bk. amca² -2-

a.+ ı I/80/51

bk. amca³

bekir a.+ ı I/80/52

amcı : bk. amca¹ -3-

a. I/39/62

a.+ sı I/39/63

ame : bk. ama -1-

a. I/109/03

amel : Bağırsak hareketlerinin artması sonucunda tabii olandan daha çok, daha sulu ve daha sık dışkı çıkarma, ishal, sürgün. -1-

amel ol- : Tabii olandan daha sık ve daha sulu dışkı çıkarmak, ishal olmak.

a. olullā II/12/80

amelāt : bk. ameliyat -1-

a. I/43/09

amele : Beden gücünü kullanarak gündelikte çalışan kimse, işçi, ırgat. -1-

a. I/115/15

amelē : bk. amele -1-

a. I/63/62

ameleT : bk. ameliyat -2-

a. oldu I/132/54

a. oldum I/67/01

amēlit : bk. ameliyat -1-

a. oldum I/33/11

āmelit : bk. ameliyat -1-

ā. olmuş II/05/93

ameliyat : Bir doktorun tedâvi veya teşhis maksadıyla hastanın vücûdundaki herhangi bir yeri kesmesi ve dokular üzerinde gereken işlemi yaptıktan sonra dikmesi sûretiyle gerçekleştirilen cerrâhî müdâhale, operasyon. -1-

a. II/22/29

ameliyat et- : Bir kimseye cerrâhî müdâhelede bulunmak.

ameliyat ol- : Kendisine cerrâhî müdâhelede bulunulmak.

ameliyed : bk. ameliyat -2-

a. idem I/17/28

a. iTdilr II/22/05
ameliyet : bk. ameliyat -22-
a. I/104/11, I/139/35, I/17/36
a. etceklerdi I/104/07
a. eTseK I/119/10
a. itdirecēz I/42/26
a. ittirdiler I/42/04
a. oluḡan I/24/09
a. olcādıḡ II/22/17
a. oldu I/107/08, I/51/03, I/63/27
a. oldum I/133/36, I/54/05,
II/22/07, II/22/19, II/25/109
a. oldūm I/42/40
a. olunca I/42/09
a. olursaḡ II/22/31
a. oluyor I/106/32
a. ōldum II/25/03
amelīyet : bk. ameliyat -1-
a. oḡdūm I/43/04
amelēyat : bk. ameliyat -2-
a. II/19/132, II/19/134
ameyed : bk. ameliyat -1-
a. ōmuṡ II/05/95
amı : bk. ama -3-
a. II/39/10, II/39/35, II/39/36
amī : bk. ama -2-
a. I/03/20, II/02/33
amī : bk. ama -1-
a. I/76/21
amilēd : bk. ameliyat -2-
a. II/08/73
a. olmayı II/08/73
amin : bk. āmin -4-
a. I/05/70, I/77/77, II/16/34
āmin : Duālardan ve hayır temennīlerinden sonra, “Allah kabul etsin, öyle olsun!” anlamında kullanılan söz. -31-
ā. I/09/27, I/112/04, I/154/08, I/154/09, I/159/51, I/17/67, I/22/23, I/30/52, I/30/54, I/36/83, I/48/62, I/50/82, I/53/85, I/54/46, I/77/77, I/84/33, I/114/23, II/11/40, II/12/54, II/19/118
āmīn : bk. āmin -1-
ā. I/53/85
āmīr : Yanında çalışanların başı durumunda olan ve emretme yetkisi bulunan kimse, üst -2-
ā.+ imiz I/01/37
mülk āmiri : İl ve ilçelerde devleti temsil eden en yüksek makamlı görevli.

mülk ā.+ iyin II/28/59
amma : 1. Ama, lakin, fakat. -96-
a. I/01/39, I/104/18, I/104/24, I/104/25, I/106/31, I/106/38, I/107/62, I/108/53, I/110/16, I/110/54, I/111/17, I/111/99, I/112/53, I/112/66, I/112/82, I/113/124, I/113/64, I/113/67, I/113/87, I/113/96, I/115/31, I/116/34, I/119/19, I/119/32, I/119/35, I/120/47, I/122/50, I/125/17, I/125/37, I/125/42, I/125/97, I/129/18, I/129/34, I/130/06, I/130/26, I/131/02, I/134/13, I/134/36, I/134/37, I/135/32, I/136/17, I/137/34, I/138/08, I/138/105, I/143/51, I/143/56, I/143/75, I/143/77, I/144/33, I/144/52, I/144/85, I/147/08, I/149/21, I/149/37, I/149/40, I/149/67, I/155/27, I/20/83, I/24/44, I/25/68, I/27/38, I/27/39, I/27/41, I/27/68, I/33/02, I/34/68, I/40/70, I/41/30, I/41/48, I/49/24, I/50/01, I/67/05, I/67/48, I/67/67, I/69/43, I/69/78, I/69/96, I/72/34, I/90/06, I/92/10, I/94/11, II/09/84, II/12/40, II/22/45, II/26/07
2. Aşırılık ve hayret ifade eder. -
2-
a. I/138/98, I/156/02
3. Uyarmak amacıyla kullanılır. -
1-
a. I/50/12
amma ... amma ... : Veya, yahut, ister ... ister ..., cümledeki görevleri aynı olan kelimelerin ayrı ayrı her birinin başına getirilerek herhangi birinin onanmasında sakınca olmadığını anlatan bir söz,
a. altın Taḡ amma bileziK daḡ amma para daḡ I/106/60
amma üç ayda a. beş ayda I/106/28
a. bi sene ammā iki senede I/69/93
amma altın Taḡ a. bileziK daḡ amma para daḡ I/106/61
amma yaşlı oldūma a. nē I/122/03
amma altın Taḡ amma bileziK daḡ a. para daḡ I/106/61
a. üç ayda amma beş ayda I/106/28
a. yaşlı oldūma amma nē I/122/03
ammā : bk. amma¹ -1-
a. I/61/10

ammā : bk. amma¹ -1-
amma bi sene a. iki senede
I/69/93

ámma : bk. amma¹ -1-
á. I/155/100

ámmá : bk. amma¹ -1-
á. I/85/43

ámma : bk. amma¹ -1-
á. II/02/55

an : Zamânın bölünemeyecek kadar kısa parçası, lahza, dem. -16-
a. I/16/59
a.+ da I/117/20, I/69/30, II/20/23, II/34/71, II/38/95
şu an: Şimdi, içinde bulunduğumuz zaman.
şu a. I/33/125, I/92/08, II/17/70, II/29/33
şu a.+ da I/32/100, I/92/04, I/92/07, I/92/15
şu a.+ dı II/38/36
şu a.+ dī II/38/43
ānında : Hemen, o anda, derhal.

an : bk. yan -1-
öte a.+ na I/124/04

an - : Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. -4-
a.- ılır I/60/98
a.- iP I/145/34
a.- ırşam I/63/43
a.- ıyon I/95/76

ān - : bk. an- -2-
ā.- amış I/08/89
ā.- mışınız II/22/89

ān : bk. an -2-
ā.+ nda I/110/44, I/116/50

ana : 1. İnsanın ve hayvanın yavru sâhibi olan dişisi, anne, vâlide.-294-
a. I/10/40, I/107/30, I/110/15, I/113/117, I/124/30, I/138/45, I/138/52, I/14/65, I/140/30, I/144/69, I/148/17, I/149/22, I/15/67, I/17/43, I/20/87, I/52/20, I/52/47, I/52/74, I/52/76, I/52/88, I/56/66, I/61/54, I/88/13, I/88/60, II/05/84, II/07/30, II/08/70, II/25/81, II/32/122
a.+ cım I/58/59, I/58/74
a.+ dan I/112/52
a.+ lā I/77/42
a.+ lāmıS I/157/69, I/76/91
a.+ lāmız I/31/63, I/60/41, I/72/39
a.+ lāmızdan I/157/81

a.+ lāḡ I/94/76
a.+ lār I/101/57
a.+ ları I/120/32, I/140/30, I/18/20, I/35/37, I/77/28, II/32/123
a.+ larımız I/126/61, I/130/52, I/14/51
a.+ larmızıḡ I/76/17
a.+ lı II/16/36
a.+ m I/02/36, I/02/38, I/03/75, I/03/87, I/08/115, I/101/58, I/107/10, I/108/20, I/108/26, I/109/49, I/109/50, I/113/59, I/115/41, I/116/54, I/119/29, I/121/104, I/123/38, I/123/75, I/123/76, I/125/24, I/125/57, I/126/11, I/126/33, I/126/73, I/130/30, I/133/45, I/133/47, I/134/23, I/134/32, I/136/04, I/140/25, I/145/45, I/148/02, I/152/126, I/157/51, I/157/57, I/18/07, I/18/11, I/18/19, I/20/71, I/22/09, I/22/14, I/22/27, I/25/01, I/33/123, I/33/144, I/33/24, I/39/89, I/40/02, I/42/65, I/48/48, I/52/14, I/55/26, I/55/64, I/55/65, I/55/66, I/58/33, I/58/38, I/58/40, I/58/52, I/58/62, I/58/66, I/70/63, I/77/37, I/83/07, I/83/59, I/88/33, I/91/44, I/91/50, I/91/59, I/91/66, I/93/37, I/94/05, I/94/12, I/96/03, II/05/90, II/05/96, II/07/94, II/14/83, II/16/36, II/25/86, II/39/11, II/39/143
a.+ m I/98/122
a.+ ma I/52/14
a.+ mdan I/109/33, I/21/25, II/14/74
a.+ mdın II/16/42
a.+ mdıḡ I/20/31
a.+ mgil I/11/94, I/98/56, I/134/22, I/70/66, I/72/45, II/25/37
a.+ mgilde I/134/35
a.+ mgildeyken I/130/48
a.+ mgillē I/83/69
a.+ mı I/133/46, I/30/11, I/50/25, I/77/64, II/05/105
a.+ mın II/14/77
a.+ mınan I/52/13
a.+ mıḡ I/120/23, I/130/29, I/134/03, I/157/52, I/157/57, I/24/39, I/42/66, I/52/10, I/67/22, I/67/77, I/77/64, I/77/65, I/77/67, I/88/05, I/88/06, I/98/123, I/98/124, I/98/95, II/05/103
a.+ mız I/06/35, I/115/11, I/120/22, I/134/09, I/134/20, I/135/34, I/146/39, I/148/04, I/157/76,

I/17/59, I/88/12, I/88/17, I/88/19,
 II/05/37, II/14/71
 a.+ mızā I/42/67
 a.+ mızdan I/150/03, I/75/16
 a.+ mızı I/148/05
 a.+ mızıñ I/148/04, I/88/13
 a.+ mĩ I/55/26, II/05/102
 a.+ mnan II/14/75
 a.+ n I/83/19, I/83/43
 a.+ na I/152/74
 a.+ nıñ I/08/90, I/113/118,
 I/152/135, I/152/74
 a.+ ñ I/04/52, I/112/76, I/14/28,
 I/14/68, I/74/101, I/77/60
 a.+ ña I/152/71
 a.+ ñdan I/52/75
 a.+ ñinan I/55/77
 a.+ ñna I/14/27
 a.+ sı I/02/36, I/08/83, I/08/86,
 I/110/32, I/113/121, I/120/30, I/123/19,
 I/125/24, I/136/35, I/136/36, I/137/14,
 I/137/19, I/137/21, I/138/44, I/140/62,
 I/140/69, I/15/20, I/26/24, I/33/142,
 I/45/38, I/59/79, I/59/80, I/67/08, I/77/29,
 I/91/45, I/91/46, I/94/74, I/94/75, II/04/64,
 II/21/31
 a.+ sıgil I/91/17
 a.+ sıgile I/83/02
 a.+ sın I/45/47
 a.+ sına I/126/08, I/77/63
 a.+ sından I/138/51, I/22/32
 a.+ sımı I/138/45, I/72/19,
 II/01/34, II/24/77
 a.+ sının I/33/113
 a.+ sınıñ I/110/08, I/134/03,
 I/136/36, I/137/37, I/52/79, I/75/49,
 I/95/76, I/99/55, II/28/41, II/34/57
 a.+ sıñ I/88/46
 a.+ sına I/08/99
 a.+ yım I/88/26
 a.+ ynan I/131/12
 2. Kaynak, menşe. -2-
 a. I/23/51
 3. Kendi cinsinden olan veya
 kendine benzeyen şeyler içinde en büyük
 ve en önemli olan, temel, esas, asıl.
ana : Şaşkınlık, hayret, sevgi, takdir
 gibi duyguları ifâde etmek için kullanılır.
 a. I/15/74
ana pilavı : Düğünlerde gelin
 tarafının damat tarafına pişirdiği tavuklu

pilava verilen ad.
 a. pilavı I/148/22
ana sütü : Kadının çocuğunu
 beslemek için memelerinden gelen
 besleyici beyaz sıvı.
 a. sütü II/07/146
ana türküsü : Düğünlerde gelin
 çıkarken söylenen bir türkü adı.
 a. türküsü I/157/53
ana yaşı : Resmi olarak
 belirlenmemiş kişinin tam olarak doğduğu
 tarihe göre yaşı.
 a. yaşım II/14/01
anası bellenmek : “Annesinin ırzına
 geçmek” anlamında küfür sözü; pişman
 etmek, canına okumak.
 a.+ m bellenirdi I/145/38
anası danası: Soyu sopusu, âilesinin
 bütün fertleri.
 a.+ sı danası I/69/23
övey ana : Bir kimsenin kendi öz
 annesi olmayan öz babasının karısı.
 övey a. I/30/12
 övü a. I/55/77
ana - : bk. anna- -10-
 a.- dıñ I/05/27, I/09/11, I/158/05,
 I/68/13, I/68/31, I/68/47, I/95/63, II/02/09,
 II/10/35
 a.- dıñ II/10/56
ana : bk. hani -2-
 a. I/123/29, I/123/51
aná : bk. ana¹ -2-
 a.+ m I/110/58
 a.+ na I/14/70
aná : bk. ana¹ -3-
 a. I/58/59
 a.+ larımıñ I/76/21
 a.+ ya I/136/24
anā : bk. ana¹ -13-
 a. I/42/63, I/48/18, I/48/75,
 I/52/69, II/05/104, II/05/96
 a.+ m I/101/58, I/125/93,
 I/126/02, I/91/87
 a.+ nıñ II/03/57
 a.+ sı I/39/105
aña : bk. ana¹ -2-
 a.+ m II/05/06, II/05/08
añã - : bk. anna- -1-
 a.- dıñ I/09/12
āna - : bk. anna- -9-
 ā.- cañ I/134/29

ā.- cāṅ I/134/10, I/134/36
 ā.- dīm I/68/29
 ā.- dīṅ I/05/59, II/29/12
 ā.- mīṣ I/08/88
 ā.- ycāṅ I/134/34
 ā.- ȳcāṅ I/134/21
āna : bk. ana¹ -1-
 ā.+ m I/101/67
 bk. ana³ -5-
 ā. I/134/12, I/134/14, I/134/18,
 I/134/23, I/134/35
ānā : bk. ana¹ -2-
 ā.+ m I/101/56
 ā.+ nīṅ II/03/57
ana_okuḷu : Okuma yazma çağına
 gelmemiş çocukları ilk okula hazırlayan
 çocuk yuvası, ana mektebi. -2-
 a. I/149/14
 a.+ muz I/149/14
anac : bk. annac -1-
 a.+ ina I/122/27
ānad - : bk. anlat- -4-
 ā.- abilirisem I/04/13
 ā.- ıcam I/04/35
 ā.- ırdıḲ I/08/80
 ā.- ıvā I/08/05
analık : Anne yerine konan, anne yerini
 tutan kadın. -1-
analık yap- : Anne gibi candan
 bakmak, himāye etmek, anne şefkati
 göstermek a. yapdım I/140/29
analıḲ : bk. analık -1-
 a. I/55/25
ananaT : bk. annad -1-
 a. I/124/15
anarşi : Kargaşalık, karışıklık. -2-
 a. I/138/116, I/138/123
anarşit : Anarşist, anarşi çıkarıcı, düzene
 karşı gelen, kargaşalık yaratan kimse,
 bozguncu. -1-
 a.+ i I/28/01
anārşit : bk. anarşit -1-
 a.+ ler I/50/26
ānaş - : bk. anlaş- -1-
 ā.- amadılar I/119/33
ānat - : bk. anlat- -4-
 ā.- çan I/54/09
 ā.- ırdıṅ I/08/94
 ā.- ma I/109/45
 ā.- tılā II/29/18
anātar : Kilit açıp kapamak için kullanılan

âlet, açar. -2-
 a.+ ı II/28/45
 a.+ ımı II/20/83
anca : bk. ancaḳ-30-
 a. I/03/23, I/03/24, I/03/43,
 I/06/17, I/06/27, I/06/48, I/132/02,
 I/134/57, I/144/26, I/156/36, I/158/55,
 I/158/56, I/159/40, I/18/09, I/49/62,
 I/52/16, I/52/70, I/57/09, I/59/68,
 I/64/120, I/68/35, I/74/44, I/75/24,
 I/85/17, I/85/29, II/07/103, II/07/61,
 II/07/62, II/22/46
ancā : bk. ancaḳ -1-
 a. I/03/38
ānca : bk. ancaḳ -3-
 ā. I/112/69, I/69/28, II/22/02
ancaḳ : Yalnız, sâdece. -2-
 a. I/16/60, I/64/57
ancaḲ : bk. ancaḳ -6-
 a. I/56/33, I/56/34, I/56/59,
 I/62/22, I/64/119, II/10/24
āncaḲ : bk. ancaḳ -1-
 ā. I/03/39
ancı : Anjiyo, damar içine özel bir madde
 şırınga ederek damarın görülür duruma
 gelmesi işlemi, damarı görüntüleme. -
 2-
 a. I/17/22, I/17/36
ancı : bk. ancaḳ -4-
 a. I/71/70, II/06/71, II/10/67,
 II/38/15
āncı : bk. ancaḳ -2-
 ā. II/01/14, II/01/26
āncı : bk. ancı -1-
 ā. muncu I/91/20
anÇa : bk. ancaḳ -3-
 a. II/29/69, II/29/73, II/29/84
ançı : bk. ancaḳ -1-
 a. II/06/03
ane : bk. ana -3-
 a. I/128/25, I/57/36
 a.+ ṅe I/72/23
āne : bk. hane -3-
 ā. II/10/08, II/17/05
 ā.+ si II/10/06
anēnevī : An'aneyle ilgili, nesilden nesile
 geçerek devam eden özellikler, âdetler ve
 alışkanlıklarla ilgili, gelenek hâlini almış,
 geleneksel. -1-
 a. II/23/125
angāri : Angarya, ücret vermeden

- yaptırılan iş. -1-
a. II/09/43
- anğaz** : Kuru ağaç parçaları, kurumuş, çürümeye yüz tutmuş ağaç gövdesi, kökü ve bunların köylü tarafından ormandan belli bir dönemde kesim izni. -2-
a. I/76/70, II/76/71
- anı** : bk. ana¹ -2-
a. II/24/03
a.+ ları II/17/83
- āni** - : bk. anna- -1-
ā.- ycā I/107/02
- anı** : bk. ana¹ -1-
a.+ larımız II/24/63
- anım** : bk. hanım³ -3-
āyşa a. I/59/03
mēyrem a. I/65/38
bk. hanım²
a.+ ı I/46/122
- ani** : bk. hani -2-
a. II/21/43, II/33/60
- anī** : bk. hani -1-
a. I/58/45
- āni** : bk. hane -1-
ā. II/10/10
- aniden** : bk. āniden -1-
a. I/125/03
- āniden** : Birdenbire, ansızın. -1-
ā. II/07/111
- anlá** - : bk. anna- -2-
a.- ycāñıS II/37/63
a.- ycēn II/19/104
- āñla** - : bk. anna- -1-
ā.- dıñ I/122/67
- anlad** - : bk. anlat- -3-
a.- em II/08/43
a.- ırsan II/34/52
a.- ırsañ II/37/23
- anlaş** - : Aynı fikir üzerinde karar kılmak, uyuşmak, uzlaşmak, mutâbakata varmak. -1-
a.- amazdığ II/19/106
- anlat** - : (Birinin bir şeyi) Anlamasını, kavramasını sağlamak, zihnine sokmak, açıklamak, îzah etmek, tefhim etmek. -11-
a. II/34/48, II/34/52
a.- am II/19/143
a.- çağ II/34/30
a.- cız II/34/52
a.- ırdı II/06/66, II/06/67
- a.- mışlardır I/34/36
a.- sam I/21/30
a.- saña II/20/57
a.- sinnā II/34/42
- anlatmı** : bk. annatma -1-
a.+ ya I/157/42
- anna** - : Bir şeyin ne olduğunu akıl yoluyla kavramak, akıl erdirmek. -23-
a. I/05/30, II/18/27
a.- dam I/102/19
a.- dı I/93/07, I/93/23, I/93/25, I/93/41
a.- dım I/112/59, I/60/56, I/87/04
a.- dın I/122/17, I/154/40
a.- dıñ I/109/19, I/122/18
a.- ıllağı I/20/76
a.- maSsıñız I/155/18
a.- mış II/09/34
a.- mışla I/150/42
a.- mıyodum I/35/58
a.- mıyoz I/10/01
a.- r I/132/08
a.- rın I/14/17
a.- yoñ I/72/41
- anna** : bk. hani -1-
a. I/87/39
- annā** - : bk. anna- -1-
a.- yollağ I/20/75
- annā** : şaşkınlık, hayret, sevgi, takdir gibi duyguları ifade etmek için kullanılır -1-
a. I/161/43
- anpa** - : bk. anna- -1-
a.- dıñ I/144/72
- annac** : Karşı, karşı taraf. -6-
annac a.+ a I/47/75
a. annaca I/47/75
a.+ ında I/142/12, I/47/70
a.+ ındaki I/45/45
a.+ ıñıza I/11/16
- annaç** : bk. annac -1-
a.+ larda I/140/66
- annad** - : bk. anlat- -33-
a. I/157/25
a.- am I/47/29, II/30/54, II/35/09
a.- aman I/67/14
a.- an I/87/16
a.- eyin I/80/50
a.- eyoz I/82/35
a.- ılâdı II/32/134
a.- ıllardı I/135/36

a.- illardī I/135/35
a.- ırdı I/03/18, I/05/28, I/08/80,
I/49/64, II/12/40
a.- ırlardı I/76/89, I/76/90
a.- ırlarmışdır I/80/47
a.- ivedim II/20/64
a.- ivercēdi I/30/38
a.- iverem I/69/84
a.- iveriyon I/75/66
a.- ivesin I/72/07
a.- ıyım I/50/83
a.- ıyın I/08/81
a.- ıyın I/18/13
a.- ıyê I/05/35
a.- ıyola I/76/25
a.- ıyom I/120/25
a.- ıyon I/157/20, I/76/64, I/76/65

annad : Ekin demetlerini arabaya koymaya ve harmanı aktarmaya yarayan, üç, dört, beş, yedi çatalı olabilen, uzun saplı aygıt, dirgen, yaba. -4-

a.+ ına I/87/59
a.+ ınan I/130/11, I/87/18
a.+ ınan I/135/28

annād - : bk. anlat- -1-
a.- ır II/35/52

ānnad : bk. annad -1-
ā. I/135/29

annadış : bk. annatış -1-
a.+ ı I/05/21

annam : bk. anlam -5-
a.+ ı I/23/56, I/56/09
a.+ ına I/56/06, I/56/07, I/56/08

annanne : Annenin annesi, nine. -
8-

a. I/41/45, I/60/100, I/73/32,
II/13/14, II/21/52
a.+ m I/106/58, I/24/04
a.+ sī I/82/11

annānne : bk. annanne -1-
a. I/28/60

annaş - : bk. anlaş- -10-
a.- amadıgız I/24/36
a.- amazlık I/13/28
a.- dığ I/59/13
a.- mca I/125/58
a.- ırdı I/35/114
a.- ırsā I/25/28
a.- ıyóS I/09/73
a.- mazsa I/25/28
a.- mış I/133/60

a.- tılar I/112/49

annaş : bk. annac -5-
a.+ da I/122/24, I/18/46
a.+ takı I/45/01

annâş : bk. annac -1-
a.+ da I/24/26

annaşıl - : Anlaşılmaq, ne olduğu bilinmek, kavranılmak. -1-
a.- ması II/23/128

annaşmazlık : Düşünce ve fikir ayrılığı, uyuşmazlık, ihtilâf. -1-
a. I/117/09

annat - : bk. anlat- -78-
a. I/08/14, I/112/81, I/112/83,
I/126/82, I/128/04, I/157/25, I/25/15,
I/25/16, I/41/09, I/49/82, I/90/10, I/91/30,
II/03/36

a.- am II/19/46

a.- im II/23/166

a.- ıyım II/13/04

a.- cam I/145/02

a.- can I/50/40

a.- cân I/98/23

a.- caS II/30/54

a.- dını I/76/65

a.- dın I/06/129

a.- ėn I/115/04

a.- eyim II/13/03

a.- ıllár I/60/56

a.- ıllardı I/11/89

a.- ır I/128/01, I/15/78, I/156/61,
II/23/178

a.- ırdı I/05/19, I/111/86, I/112/78,
I/133/64, I/156/63, I/56/21, I/59/75,
I/59/76, II/06/56

a.- ırım I/60/01

a.- ırladı I/87/97

a.- ırlardı I/09/78

a.- ırlardı I/06/61

a.- ırlarmıştı I/56/23

a.- ıverem II/37/121

a.- ıveridi I/59/74

a.- ıverirdi I/59/73

a.- ıvı II/03/34

a.- ıyım I/125/47, II/23/176

a.- ıyın I/125/57

a.- ıyodu II/03/17

a.- ıyödu II/09/25

a.- ıyom I/139/43, II/23/06

a.- ıyon I/98/23

a.- ıyorum I/139/44

a.- madilâ II/35/102, II/35/103
a.- mazdı I/05/29, I/113/120,
II/06/66
a.- mazımıştı II/23/138
a.- mıyen I/145/44
a.- mıynan I/63/57
a.- mıyolâdı II/35/99
a.- sam I/72/65
a.- sām II/16/87
a.- saña I/95/25, II/03/33
a.- sın I/128/01
a.- tırcağ II/24/53
a.- Tī I/107/10
a.- Tīm II/03/31
a.+ Tīm I/76/17
annat : bk. annad -8-
a. I/103/23, I/128/42, I/130/11,
I/21/55, I/70/06, I/87/60
a.+ ına I/07/49
a.+ lar I/87/61
ānnat - : bk. anlat- -1-
ā.- cāk II/16/02
ānnaT : bk. annad -1-
ā. I/130/09
ānğat - : bk. anlat- -1-
ā.- cām II/21/07
annatış : Anlatış, anlatma işi. -1-
a.+ ı I/75/19
annaTma : Anlatma, anlatmak işi. -
2-
a.+ m II/09/03
a.+ nan I/62/07
annayışlı : Anlayışlı, hoş gören, halden
anlayan, müsâmahakâr. -1-
a. I/17/48
anne : 1. Çocuk doğurmuş olan kadın, ana.
-236-
a. I/05/47, I/08/99, I/106/66,
I/109/31, I/110/28, I/121/30, I/128/09,
I/128/37, I/132/54, I/137/42, I/152/102,
I/25/15, I/48/41, I/53/29, I/53/34, I/53/71,
I/55/27, I/58/58, I/65/46, I/68/27, I/72/82,
I/73/30, I/78/49, I/88/10, II/21/30,
II/22/39, II/29/18, II/39/117
a.+ cīm I/126/25, I/126/36,
I/58/21, I/58/23, I/58/37
a.+ cāzım I/145/13
a.+ lēmiz I/31/63, I/71/52,
I/84/23, II/08/09, II/08/13, II/20/77
a.+ lēmizden I/44/27
a.+ ler I/16/04

a.+ leri I/121/14
a.+ lerimiz I/76/65, II/21/20
a.+ lerimizñ I/76/64
a.+ lerine I/111/98
a.+ lerini I/16/04
a.+ m I/05/28, I/05/29, I/07/106,
I/101/04, I/107/55, I/110/35, I/110/40,
I/110/42, I/113/115, I/113/13, I/115/51,
I/116/03, I/121/106, I/132/55, I/140/32,
I/141/22, I/145/13, I/155/40, I/22/13,
I/24/22, I/32/10, I/34/47, I/34/51, I/38/51,
I/40/03, I/40/07, I/41/76, I/42/07, I/44/33,
I/46/54, I/49/64, I/49/67, I/50/16, I/50/40,
I/50/45, I/52/06, I/55/25, I/58/05, I/58/08,
I/58/10, I/58/14, I/58/18, I/58/35, I/58/91,
I/59/08, I/61/48, I/67/68, I/70/62, I/73/10,
I/73/23, I/73/32, I/73/33, I/73/70, I/73/73,
I/73/74, I/73/76, I/73/77, I/76/40, I/78/47,
I/78/49, I/78/53, I/80/26, I/80/27, I/85/04,
II/03/02, II/03/03, II/06/66, II/06/72,
II/06/82, II/09/11, II/09/16, II/14/94,
II/15/82, II/20/47, II/20/78, II/25/20,
II/25/79, II/25/82, II/25/91, II/25/93
a.+ mī I/121/105, I/50/18
a.+ mden I/113/116
a.+ me I/110/22, I/62/03, I/80/27,
I/80/28, I/91/09, II/25/93
a.+ mgil I/11/89, I/110/32,
I/53/02, I/53/45, I/73/14, I/73/15, II/11/60,
II/12/84
a.+ mgilde I/78/11
a.+ mgiliñ II/25/31
a.+ mgiliñki I/34/69
a.+ mgillē II/11/54
a.+ mi I/45/15, I/78/45, I/79/32
a.+ min I/112/76, I/18/70
a.+ minen I/110/21, II/25/98
a.+ minkilēnden II/34/69
a.+ miñ I/110/43, I/112/76,
I/112/77, I/124/50, I/131/29, I/151/32,
I/38/53, I/41/29, I/46/54, I/51/51, I/51/52,
I/78/51, I/99/55, I/99/59, II/09/09,
II/24/17, II/24/19
a.+ miñkiler I/151/30
a.+ miñkinde I/115/52
a.+ miz I/62/04, I/131/35,
I/135/35, I/151/06, I/51/52, II/24/53
a.+ miziñ II/21/14
a.+ mle I/86/64
a.+ mlē II/06/79
a.+ mler I/111/86, I/73/43

a.+ mlēr II/06/80
a.+ mlere I/40/18
a.+ mleriñ I/151/28, I/40/72,
I/65/45
a.+ mlernen I/40/76
a.+ mnen I/78/12
a.+ mner II/06/82
a.+ ngile I/100/16
a.+ ngiliñ II/03/33
a.+ ni I/83/43
a.+ ŋ I/04/66, I/41/45, I/44/75,
I/55/73, I/58/36, I/74/97, I/80/56
a.+ ŋe I/121/42
a.+ ŋgil I/80/56
a.+ ŋgile I/80/66
a.+ si I/106/76, I/112/77, I/136/29,
II/14/76
a.+ si I/07/11, I/107/55, I/112/76,
I/146/54, I/46/54, I/90/32, II/15/94,
II/30/67
a.+ sigil I/113/80
a.+ sinden I/157/13
a.+ sini I/113/119
a.+ sinnen II/13/14
a.+ siye I/44/17
a.+ siyinen I/113/78
a.+ ye I/113/32
2. Kadın isimlerinden sonra
kullanılan ve saygı ifâde eden unvan sözü.
ācı a. I/152/50
ḫacı a. I/152/102
anne - : bk. anna- -1-
a.- ycān I/109/55
annē : bk. anne¹ -11-
a. I/05/47, I/08/99, I/112/43,
I/113/29, I/128/03, I/128/33, I/152/121,
I/67/75
a.+ m I/50/41
a.+ mgiñ I/154/64
övey annē: Bir kimsenin kendi öz
annesi olmayan öz babasının karısı.
övey a. II/15/95
ānne : bk. anne -8-
ā. II/29/06, II/29/18
üvyü ā. I/55/74
ā.+ m I/73/31, II/25/19, II/25/97
ā.+ ŋ I/72/85
annelik- : Anne olma durumu ve sıfatı,
analık, vâlidelik. 2-
a. yaptım I/85/12
a. yapTim I/58/15

annenne : bk. annanne -3-
a.+ m II/09/12
a.+ siniñ I/137/20
anneş : bk. annac -1-
a. I/94/81
annı - : bk. anna- -9-
a.- can I/14/07
a.- mam II/17/09
a.- yamadiñ I/76/62
a.- yamassıñ I/62/24
a.- yanna I/76/62
a.- ycēñ I/86/65
a.- yodu II/35/52
a.- yoñ I/95/102, I/95/42
añnı - : bk. anna- -1-
a.- yoñ I/95/23
annıŞ : bk. annac -1-
a.+ dı I/87/47
anni - : bk. anna- -1-
a.- yin II/28/23
ansızda : Beklenmedik bir zamanda,
hatırda yokken, birdenbire, ânî, ânîden. -
1-
a. I/79/99
antireman : Bir spor dalında yapılan
hazırlık çalışması, idman. -1-
a.+ da I/69/34
añ - : bk. an- -11-
a.- ar I/64/118
a.- arsin I/40/62
a.- arsiñız I/87/40
a.- dı I/91/78
a.- dım I/87/52
a.- ılcēmiş I/80/54
a.- ıldıñ I/112/01
a.- ılır I/72/79
a.- ılıyo I/72/34, I/72/76
a.- mıyō I/74/34
āña - : bk. anna- -1-
ā.- dıñ I/05/53
añıl - : Adı geçmek, zikredilmek,
bahsedilmek. -1-
a.- dı I/06/83
añnad - : bk. anlat- -6-
a.- ılmaz II/11/49
a.- ımıñ II/05/99
a.- ırdı I/150/34, I/150/40
a.- ırsıñ I/157/22
a.- ıyon I/157/21
āñnad - : bk. anlat- -1-
ā.- ırdı II/11/48

ağnaş - : bk. anlaş -1-
a.- mışlar I/48/60

ağnaT - : bk. anlat -2-
a. I/157/25
a.- ıvë II/11/51

ap - : bk yap-¹ -1-
a.- ceñ I/71/42

āpa : bk. arpa -1-
ā. II/09/07

apağ : Bembeyaz. -1-
a. I/33/49

apallō : bk. aparlō -2-
a. I/155/79, I/155/83

apallī : bk. aparlō -1-
a.+ dan I/155/83

aparlō : bk. aparlō -1-
a. I/104/47

aparlō : Hoparlör, elektrik enerjisini sese çevirmeye ve bu sesi istenen yüksekliğe çıkarmaya yarayan âlet. -2-
a. I/104/45

apartman : Bir âilenin veya bir kişinin oturmasına elverişli, odaları, banyo, mutfak vb. kısımları bulunan, bağımsız dâirelere bölünmüş binâ. -1-
a. II/22/45

apartmen : bk. apartman -1-
a.+ nēde I/53/16

aPdes : bk. abdes -1-
a.+ imizi alışız II/21/05

apıldı - : Sendelemek. -1-
a.- yalağ I/134/59

aPla : bk. abla -2-
a.+ m I/11/08
a.+ mgildē I/11/09

apsāni : bk. hapis -1-
a.+ diydi II/01/05

ar : Zor'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi -1-
a. zor II/09/13

ār - : Ağarmak, yıkanıp, tertemiz olup beyazlaşmak. -1-
ā.- mıyoru I/21/09

ara : 1. İç. -32-
a.+ lānda II/23/61
a.+ larına I/111/61, I/126/60
a.+ larında I/02/16, I/118/09
a.+ mızda II/23/82, II/35/106
a.+ sı II/21/06
a.+ sına I/111/19, I/111/44,
I/111/64, I/111/67, I/111/72, I/111/73,

I/12/19, I/121/88, I/93/09, II/15/117,
II/37/90, II/37/92
a.+ sına yapıyoñ I/111/47
a.+ sında I/09/31, I/121/17,
I/125/61, I/91/61, I/96/29, II/25/77
a.+ sında I/61/39
a.+ sı II/15/120, II/21/27
a. yerinde I/06/20

2. İki kişi veya iki şey arasındaki ilişki. -23-
bi a.+ da I/152/12, I/34/24,
I/34/25, I/35/25, I/35/26, I/73/14, I/76/14,
II/14/58, II/16/104
a.+ dı ġālıyo II/08/69
a.+ mızda I/113/26
a.+ sı I/117/09
a.+ sında II/19/139
bi a.+ dı II/06/08
bi a.+ dá I/121/47
kendi a.+ lānda II/23/78
kendi a.+ larında II/15/15
kendi a.+ mızda II/23/82
kendi a.+ mızda yapıdığ II/23/82
bir a.+ ya gelirdi I/94/66
bāçe a.+ sına I/32/24

3. Bir oluştan diğeri bir oluşa kadar geçen zaman fâsilası. -20-
bi a. I/11/45
bir a. I/10/52
a.+ da I/110/48, I/99/68
a.+ dā I/05/14
a.+ dan I/05/13
a.+ sı I/30/15, I/30/47, I/61/75,
I/149/09
a.+ sındı II/02/70
a.+ sındı II/02/70
ara a. I/79/94
a. ara I/79/94
a. sıra I/150/54, I/31/68, I/64/103,
II/19/108, II/19/109
a. sırā I/39/89

4. (Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn. -17-
a.+ da I/122/29
a.+ dağ I/117/43, I/94/55
a.+ dan I/122/20
a.+ lāndan I/08/76, I/47/59
a.+ sı I/157/29
hapıc a.+ sına I/08/92
a.+ sında I/117/36, I/138/127,
I/46/53

a.+ sında I/08/75
a.+ sındı II/06/47
a.+ sını II/24/86
a.+ ya I/07/70, I/156/59
a. yer I/160/19
5. Yaş farkı. -10-
a.+ ları I/22/15
a.+ lı I/48/45
a.+ mız I/110/49, I/80/64
a.+ mızda I/131/08
a.+ ınız I/134/11
a.+ sı I/48/42, I/48/44
a.+ sī I/48/45
6. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe. -2-
a. I/14/67
a.+ sı I/79/65
7. Bu, şu, o işâret sıfatlarıyla kullanıldığı vakit sınırları belli bir zamânı, bir sıfatıyla kullanıldığı vakit ise belirsiz bir zamânı ifâde eder, aralık. -1-
şu a. I/149/43
ara sokak : Caddeleri veya büyük sokakları birbirine bağlayan ikinci derecedeki yol.
ara : bk. arada -1-
a. I/64/93
arâ : bk. ara⁷ -1-
bi a. I/142/14
a. soğağı II/18/22
arâ : bk. ara⁴ -1-
a. I/160/19
ara - : 1. Bir şeyi bulmaya çalışmak, taharrî etmek. -14-
a. I/108/54, I/79/48
a.- dılar I/140/67
a.- dım I/06/101, I/06/103, I/22/02
a.- dıñ I/139/46
a.- ma I/75/57
a.- mazdı I/128/60
a.- rdıĶ I/155/55
a.- rım II/23/116
a.- ya I/08/113
a.- yı I/08/113
2. Elde etmeyi istemek, üzerinde durarak elde etmeye çalışmak. -7-
a.- dı I/45/25
a.- dīmızı I/52/33
a.- nıyodu II/13/54
a.- ı I/140/41
a.- ycan I/25/14

a.- yoruS I/140/24
3. Özlemek, arzulamak, hasretini çekmek. -5-
a.- mazlâ I/08/29
a.- mazlar I/08/32
a.- ı I/144/47
a.- Tmasın I/15/71, II/08/72
4. Üzerinde durmak, önem vermek. -4-
a.- dīm I/122/62
a.- mıyoz I/102/88
a.- nmıyodu I/146/43
a.- nmōdu I/75/34
5. Bulunmak, var olmak. -4-
ne a.- sını I/121/35, I/49/64, I/96/78
ne a.- sını I/64/63
6. Arayıp sormak. -3-
a. I/112/45
a.- madı I/80/52
a.- rın II/25/114
7. Hal hatır sormak için yoklamak, ziyâret etmek, ilgi gösterip meşgul olmak. -3-
a.- dılâ II/13/45
a.- madılar I/112/45
a.- maz I/112/45
8. Yoklamak, araştırmak. -2-
a.- dıĶ I/147/25
a.- dıĶ I/147/36
arâ - : bk. ara³ -1-
a.- yodum I/78/45
bk. ara⁶ -2-
a.- İlâmiş II/18/31
arâ - : bk. ara¹ -5-
a. I/108/54, II/23/114
a.- mış I/139/24
a.- r II/23/114
a.- sañ II/27/47
ārâ - : bk. ara³ -1-
ā.- ı I/95/34
araba : At, eşek, öküz gibi hayvanlar tarafından çekilen ya da motorla işleyen, yük ve insan taşıyan tekerlekli kara taşıtı. -193-
a. I/03/68, I/111/114, I/112/01, I/122/02, I/126/27, I/133/26, I/137/53, I/138/110, I/140/58, I/147/38, I/15/12, I/152/104, I/153/123, I/153/124, I/155/23, I/16/53, I/16/59, I/160/02, I/17/17, I/20/11, I/20/21, I/27/31, I/40/40, I/41/93,

I/49/46, I/49/62, I/49/64, I/49/68, I/52/90,
I/54/63, I/55/63, I/61/74, I/66/05, I/66/36,
I/66/54, I/68/71, I/68/79, I/69/40, I/75/28,
I/79/61, I/79/63, I/96/16, II/23/150,
II/29/03

at a. I/01/52

āt a. I/108/43

a.+ da I/145/70, I/49/21, II/12/17

a.+ dan I/153/86, II/25/62,

II/25/65

a.+ lā I/145/57, I/153/110,

I/30/53, I/77/29

a.+ lāda I/154/06

a.+ lāmız I/153/122

servis a.+ lāmız II/29/13, II/29/84

a.+ lāmnān II/29/84

at a.+ lāna I/154/24

a.+ lānan I/01/96, I/146/70,

I/161/38

öküz a.+ lānan I/146/70, II/09/06

beygir a.+ lānda I/145/70

a.+ lannan I/130/13

at a.+ lānnan I/153/121

beygir a.+ lānnan I/70/18

a.+ lāñ I/153/16

a.+ lar I/111/108, I/137/53,

I/143/70, I/16/61, I/17/18, I/17/19

a.+ lara I/08/20, I/145/54,

I/145/61, I/39/48

a.+ ları I/08/19, I/125/85,

I/153/16, I/16/54, I/16/55

at a.+ ları I/153/110, I/153/16

beygir a.+ ları I/145/68

a.+ larınān I/18/26

gelin a.+ larınan I/87/78

a.+ larna I/126/55

a. maraba I/82/03

a. mıraba I/47/30

a.+ mız I/139/59, I/143/71

a.+ mıza II/12/17

a.+ mızınan II/29/06

a. muraba I/112/36

a.+ nıñ I/138/129, I/151/12,

I/155/97, I/27/25, I/54/69, I/68/52, I/87/64

a.+ nız II/34/51

a.+ ñ I/100/11

a.+ ñı I/79/65

a.+ ñıznan I/79/69

a.+ sı I/18/27, I/18/28, I/32/42,

I/76/80, II/35/11

at a.+ sı I/121/113, I/155/96

derece a.+ sı I/74/60

durağ a.+ sı I/158/42

gelin a.+ sı I/08/21, I/125/86

motur a.+ sı I/96/87

öküz a.+ sı I/121/113

parça a.+ sı II/38/12

seri a.+ sı I/125/11

at a.+ sılan I/156/30

a.+ sına I/08/21

at a.+ sına I/71/15

at a.+ sına I/101/32

beygir a.+ sına I/70/79

motur a.+ sına I/25/57

öküz a.+ sına I/156/32, I/157/08

öküz a.+ sına I/76/45

at a.+ sınan I/145/62, I/157/31,

I/157/32

at a.+ sına I/161/41

at a.+ sına II/14/75

beygir a.+ sınan I/145/64

öñ a.+ sınan II/07/47

öküz a.+ sındān I/76/50

at a.+ sını I/71/17

beygir a.+ sını I/87/02

durağ a.+ sını I/158/43

eşşeg a.+ sını I/87/02

motur a.+ sını II/06/32

öküz a.+ sını I/87/02

at a.+ sını I/101/32, I/102/77,

I/77/08

at a.+ sınınan I/145/62, I/77/06,

I/96/36, II/08/87

öküz a.+ sınınan I/76/45, I/96/36

el a.+ sıyla II/23/18

a.+ sıynan I/11/42, I/18/28,

I/53/48

at a.+ sıynan I/07/59, I/101/33,

I/135/22, I/24/40

motur a.+ sıynan I/25/55

paytın a.+ sıydı II/01/57

a.+ ya I/126/29, I/136/17,

II/34/104

a.+ yı I/100/47, I/39/49, I/56/59

a.+ yı I/66/18

a.+ ynan I/10/99, I/138/130,

I/140/57, I/56/54, I/66/53

a.+ ynañ I/17/16, I/56/55

araba göş- : Hayvanları bağlamak
süretiyle arabayı harekete hazır duruma
getirmek.

öküz a.+ sı göşuyoduğ I/155/96

- a.+ sını ğoşan I/72/70
- arabâ** : bk. araba -2-
at a. I/25/54
a.+ ylân I/156/30
- arabâ** : bk. araba -3-
a. I/41/82, I/72/41, I/76/75
- araba** : bk. araba -2-
a. I/74/60
a.+ sı I/143/60
- arâba** : bk. araba -21-
a. I/131/48, I/156/41, I/56/55, I/62/33, I/77/07, II/07/25, II/09/25, II/24/110, II/24/111, II/24/114, II/35/11
a.+ larınan I/16/54
a.+ nın I/54/65
at a.+ sı I/77/07
el a.+ sı I/152/43
beygir a.+ sı ğoşardıK I/87/03
dombiy a.+ sını ğoşarlâdı I/102/22
öküz a.+ sî I/87/02
at a.+ sînan I/62/33
a.+ ya I/152/07
aÇıK a.+ yı II/23/101
- araba** : bk. araba -4-
â.+ nın II/12/19
at â.+ sının I/71/18
at â.+ sının I/71/16
at â.+ sının I/71/16
- arâba** : bk. araba -1-
â. II/24/110
- arabalî** : (arabalık+ı) Araba konan yer, garaj. -1-
a.+ nda I/122/82
- arabaşı** : Çokça tavuk veya koyun etiyle yapılarak, tepside dondurulmuş hamurla, kışın, sıcak içilen ekşili, biberli bir çeşit çorba. -19-
a. I/36/48, I/36/62, I/121/60, I/132/13, I/132/14, I/132/18, I/132/26, I/132/30
a.+ mız I/132/24
a.+ nı I/36/62, I/132/22, I/132/26, I/132/34, I/132/37
a.+ nın I/121/76
a.+ nî I/132/16
a. yapallâdı I/121/53
a. yaparıS I/132/12
a. yapardıK I/36/49
- arabaşı** : bk. arabaşı -1-
a. I/36/50
- arabe** : bk. araba -2-
a.+ yı I/69/55
a.+ ynen I/68/78
- arabı** : bk. araba -24-
a. II/01/25, II/04/91, II/04/92, II/07/20, II/07/21
a.+ ya I/123/20, I/123/23, I/124/37, I/150/11, I/157/09
a.+ yı I/155/96, I/41/93, I/74/56
a.+ ynan I/10/101, I/145/64, I/52/90, I/74/49, I/77/06, I/79/65, II/08/109, II/08/86
- arâbı** : bk. araba -3-
a. II/24/109
a.+ lâ II/18/22
acıK a.+ ynan II/23/101
- arabî** : bk. araba -1-
a.+ ynan II/08/106
- arâbî** : bk. araba -1-
a.+ nan I/62/33
- arac** : Taşıt, vâsita. -1-
a.+ ı I/41/70
- aracı** : Bir işi yapmak veya tarafları uzlaştırmak, anlaşmalarını sağlamak için araya giren, vâsita olan, tavassut eden kimse, elçi, vâsita. -3-
a. II/04/78
a. olurdu I/113/27
- aracılı** : (aracılılık+ı) Bir işin olması için iki taraf arasına girme, ara buluculuk, tavassut. -1-
a. +yla I/34/05
- arada** : Bâzan, vakit vakit, seyrek olarak. -9-
a. I/07/100, I/102/31, I/23/38
a. verirdiK I/91/69
a. yapar I/129/35
- arada bi** : Bâzi bazı, bâzan.
a. bi I/35/63
- arada sırada** : Ara sıra.
a. sırada I/155/94, I/75/67, I/75/68
- arada** : bk. arada -1-
â. bi I/49/46
- arala** - : Yarı açık duruma getirmek, hafifçe açmak. -1-
a.- mış I/95/66
- aralı** : bk. aralık II -1-
a.+ yâ II/36/11
- aralık I** : 1. Birbirine bitişmeyen iki şey arasında kalan mesâfe, iki şey arasındaki açıklık. -1-
a.+ ğan II/28/38

2. Bir şeyin kesilmesiyle yeniden başlaması arasında geçen zaman fâsılası, zaman içinde verilen fâsıla. -1-

a.+ ları I/22/16

aralık II : Yılın, kasım ve ocak ayları arasındaki 31 gün çeken on ikinci ayı, kış aylarından ilki. -2-

a. I/53/40

a.+ Tağ II/36/09

aralık : bk. aralık II -1-

a.+ ta I/53/40

aramı : Aramak işi. -1-

a.+ yı I/57/35

arami : bk. aramı -1-

a.+ ye I/57/29

araştır - : bk. araştırmacı -4-

a.- ı II/02/24

a.- ıyó I/01/81

a.- ırlar I/09/12

a.- mış I/56/08

araştır - : bk. araştırmacı -1-

a.- mış I/149/66

araştırmacı : bk. araştırmacı -2-

a.+ mız I/92/47

a.+ sını II/18/10

araştırmacı : bk. araştırmacı -1-

a.+ lar I/07/111

araştır - : Soruşturmak, tahkik etmek. -3-

a.- dıladı II/07/67

a.- dım II/02/25

a.- ılmadı II/09/15

araştırmacı : Bir konu veya bir kimse hakkında bilgi edinmek için soruşturma yapma, tahkik. -1-

a.+ yá II/38/105

araştırmacı : Herhangi bir konu üzerinde ilmi araştırma yapan kimse. -1-

a. II/26/15

arat - : Bir şeyi bulma işini başkasına yaptırmak, başkası eliyle buldurmaya çalışmak. -2-

a.- dırmasın I/93/66

a.- masın I/43/33

arazi : bk. arazi -3-

a. II/09/80

a.+ mız I/09/59

a.+ mizi II/09/58

arazi : bk. arazi -1-

a. II/10/56

arazi : bk. arazi -1-

a.+ lāna I/147/21

arazi : bk. arazi -12-

a. I/117/09, I/64/56, II/38/63

a.+ de I/142/57

a.+ leri II/19/165

a.+ mız I/142/56

a.+ niş I/142/18

a.+ sini I/64/49, I/64/51

a.+ yi I/117/31, I/117/33, I/117/43

arazi : Yerler, topraklar; yer, toprak. -19-

a. I/142/20, I/41/34, I/68/36, II/10/42, II/10/46

a.+ de I/147/38

a.+ lē I/46/110

a.+ leş I/147/20, I/56/18

a.+ lerini I/03/88

a.+ mız I/41/79, II/09/29

a.+ niş I/142/19

a.+ si I/147/21, II/26/53, II/26/54, II/35/17

a.+ sini I/46/119

arabâ : bk. araba -1-

a.+ ynan II/21/15

ard : Arka taraf, arka. -12-

a.+ ına I/121/46, I/14/21, I/15/51, I/44/15

a.+ ını I/27/25

a.+ ı I/47/80

ardından : Sonra, daha sonra, akabinde.

a.+ ınan I/130/12

a.+ mñan II/28/71

a.+ ñan II/28/74

a.+ ından I/121/49, I/20/83

a.+ mñan I/31/32

ard : bk. ard -1-

a.+ ı I/23/48

ārd : bk. ard -2-

ā.+ ı I/60/15

ā.+ mñan II/24/103

ardıç : Kozalaklılar sınıfının çamgiller familyasından, yaprakları kışın da dökülmeyen, çeşitli türleri bulunan ağaç veya ağaççık. -2-

a. I/117/32, I/75/38

ardıç : bk. ardıç -1-

a. I/75/38

ardış : bk. ardıç -2-

a. I/117/32, I/117/36

ārdiyeci : Ardiye işleten kimse. -

- 2-
- ā.+ le II/30/21
ā.+ lē II/30/40
- are** - : bk. ara⁻³ -2-
a.- yon I/152/39
ne a.- yoŋ I/152/40
- arē** - : bk. ara⁻³ -3-
a.- yon I/152/40
a.- yyom I/152/36
a.- yyon I/152/36
- areFe** : bk. arife -1-
a. I/37/46
- āret** : bk. ahiret -1-
ā. goçu II/15/09
- arġác** : Dokuma tezgahlarında enine atılan
iplik, atkı. -2-
a.+ ı I/94/34, I/94/35
- arġadaş** : bk. arġadaş -1-
a. I/61/51
- arġıdaş** : bk. arġadaş -1-
a.+ lāmıs II/08/11
- arı** : Zar kanatlılardan, toplu olarak
yaşayıp bal yapan, vızıldayarak uçan,
eklem bacaklı, sokucu böcek. -16-
a. I/158/61, I/76/94, I/76/95
a.+ lāmız I/148/63
a.+ lar II/31/24
a.+ lara I/39/104
a.+ ları I/09/77, II/31/25
a.+ larımız II/31/32
a.+ larınan I/17/68
a.+ m II/23/20
bal a.+ sı I/17/69
eşşeg a.+ sı I/17/69
a.+ ya I/158/61
- arı** - : bk. ara⁻¹ -13-
a.- yollā I/41/82
a.- yóllā II/05/30
a.- yoŋuS II/13/67
- bk. ara⁻⁸ -10-
a.- caz II/23/135
- bk. ara⁻² -3-
a.- ycaĶ I/52/55
a.- yo I/46/128
a.- yóllár II/23/32
- bk. ara⁻³ -5-
a.- yola I/68/76
- bk. ara⁻⁶ -9-
a.- yan I/91/05, I/94/04, I/94/07
a.- yu II/17/09
- arı** : bk. ara⁴ -5-
- a.+ yı giriŋ II/02/57
bi a. II/30/56
a. soġaġı II/18/22
şu a. II/09/60
bk. ara² -2-
bi a.+ ya II/10/83
bi a.+ yı II/10/75
bk. ara³ -1-
a.+ lādı II/30/16
- āri** - : Ağrımak, (vücutun herhangi bir
yeri) ağrılı olmak, insana ıztırap ve acı
vermek. -20-
ā.- dı I/120/28, I/39/04, I/43/08
ā.- dī I/106/30, I/43/07
ā.- dīnda I/98/111, I/98/122
ā.- masa II/25/80
ā.- masın diyi bir ara I/10/52
ā.- maz I/119/09
ā.- mıyo I/43/10
ā.- r I/33/19
ā.- rdı I/120/28
ā.- yınca I/48/28
ā.- yo I/38/55, I/43/12
ā.- yó II/35/66
ā.- yodu I/98/123
ā.- yomuş I/33/143
- āri** : Ağrı, vücutun herhangi bir yerinde
derinden ve yaygın bir şekilde hissedilen
sürekli acı ve ıztırap, sızı. -14-
ā. I/133/41, II/08/77, II/22/15
ā.+ m I/38/55
ā.+ sı I/87/54, II/25/85
ā.+ yı II/25/92
ġarın ā.+ sına II/35/70
öllüġüŋ ġarı ġannıııŋ ā.+ sı
I/113/126
öllüġüŋ ġarı ġarnıııŋ ā.+ sı
I/113/130
ā.+ sı sancı I/79/99
ā.+ sı sancısı I/12/43
- āri çek-** : Vücutun bir yerinde uzun
süren acı ve ıztırap duymak.
ā. çekiyöduŋ II/08/37
- āri kesici** : Vücuttaki ağrı hissini gideren
(ilaç), müsekkin, analjezik. -1-
ā. kesici verđiler I/119/13
- āri dindirici** : bk. āri kesici -1-
ā. dindirici I/119/12
- arıba** : bk. araba -5-
a. I/08/20, II/10/47
a.+ dan II/25/66, II/25/71

öKüz a.+ sı II/03/78
aribi : bk. araba -1-
 a.+ ları marıbları II/03/77
arıcılık : Bal ve arı sütü elde etmek için
 arı yetiştirme işi. -1-
 a. yapādım I/158/60
arıcılı : <arıcılık+ı -1-
 a.+ nan I/09/79
arid - : bk. arıt- -2-
 a.- ırdıK I/102/45
 a.- ıyom II/29/99
ārīlān - : Vücudun herhangi bir yeri
 ağrımaya başlamak. -1-
 ā.- saḡ I/48/46
arılığ : bk. arıcılık -1-
 a. I/39/103
arımı : bk. arama -1-
 a.+ ya I/35/36
arımüt : bk. armut -1-
 a. II/19/163
arın : Alın. -1-
arın yazışı: Alın yazısı, Allah
 tarafından insanın başına gelmesi ezelde
 kararlaştırılmış olan şeyler, kader, yazgı,
 takdir.
 a. yazışı I/58/40
arıt - : Temizlemek, kirliliğini gidermek.
 -1-
 a.- Tım II/29/09
arıtım : Arıtma, arıtmak işi. -1-
 a.+ ya I/97/10
ārızalı : Ârızası olan, işlemez durumda
 bulunan, bozuk. -2-
 ā. I/42/03, I/42/11
ari : bk. arı -1-
 a. ḡovanı I/87/75
ari - : bk. ara¹ -1-
 a.- yóllā II/05/21
 bk. ara⁶ -1-
 a.- yöllāmiş II/18/30
arí - : bk. ara⁶ -1-
 a.- yíp I/155/72
arī - : bk. ara⁶ -2-
 a.- yosuḡuz I/44/02
 bk. ara² -1-
 a.- ḡ I/87/93
ārī - : bk. ara⁸ -1-
 ā.- yólár I/05/34
arife : (Dînî bayramlardan) Bayramdan bir
 önceki gün. -3-
 a. I/91/28, I/91/33

a.+ lēde I/47/42
arife : bk. arife -1-
 a. günden II/31/07
ārīPı : bk. araba -1-
 ā.+ ya I/08/18
arık : Tarım alanlarını, tarla ve bostanları
 sulamak için açılan su yolu, kanal, cetvel.
 -4-
 a.+ lardan I/25/59
 a.+ lā I/85/19, I/85/24
 a.+ Tan I/85/20
arқа : Ön, sağ ve solun dışında dördüncü
 yön, görünmeyen taraf. -53-
 a. I/145/67
 a.+ da I/130/11, I/74/54
 a.+ daḡınnā I/153/118
 a.+ dan I/122/71, I/152/05,
 I/152/08, I/152/10, I/152/73, I/52/39
 a.+ dān I/09/29
 a.+ mdaḡında I/97/28
 a.+ mdan I/10/12, II/10/58,
 II/16/82
 a.+ mı I/119/21
 a.+ mıza I/155/15, I/155/16
 a.+ mızda I/53/76
 a.+ mızdā I/41/40
 a.+ na I/20/40
 a.+ ḡa I/20/40
 a.+ ḡda I/131/32, I/70/33
 a.+ sı I/87/44
 a.+ sına I/121/76, I/132/18,
 I/132/20, I/132/21, I/25/23, I/64/88
 a.+ sında I/02/25, I/100/07,
 I/154/54, I/161/45
 a.+ sından I/05/27, I/08/122,
 I/110/07, I/123/18, I/38/27, I/41/39,
 I/60/41, II/20/31
 a.+ Sından I/119/43
 a.+ sındıydı I/65/32
 a.+ sından I/05/10
 a.+ ya I/119/45, I/26/41
 önüm nohut ḡavırı a.+ m tınaz
 savırı II/19/155
arқа arқа: Geri geri.
 arқа a. I/134/59
 a. arқа I/134/59
arқа arқaya : Peş peşe, birbiri
 ardından, art arda.
 arқа a. + ya I/126/52
arқası sıra: Hemen peşinden,
 ardından, ardı sıra, peşi sıra.

- a.+ m sıra I/33/79
- arķa** : bk. arķa -7-
a.+ da I/08/21, I/152/05, II/20/63
a.+ dan I/152/59
a.+ ņa I/20/37
a.+ sında I/01/80
a.+ sındı II/35/20
- ārķa** : bk. arķa -5-
ā.+ da I/149/23
ā.+ sına I/121/76
ā.+ sında I/70/64
ā.+ sından I/64/41
ā.+ ya I/09/30
- ārķā** : bk. arķa -2-
ā.+ dan II/07/22
- aŗķa** : bk. arķa -1-
a. aŗķaya I/22/16
- arķa** : bk. arķa -1-
a.+ dan I/75/74
- arķadaŗ** : Aralarında yakınlık, dostluk ve sevgi bulunan kimselerden her biri. -32-
a. I/06/110, I/06/20, I/11/76, I/128/21, I/31/47, I/56/72, I/56/78, I/58/87, I/58/90, I/61/51, I/61/65, I/86/12, II/38/96
a.+ a I/74/44
a.+ ı I/110/10, I/17/49, I/37/02, II/15/09
a.+ ıdıķ I/15/90
a.+ ım I/58/92
a.+ ıņıza I/54/64
a.+ ıymıŗ II/38/79
a.+ lā I/58/95, I/61/31
a.+ lāmıņ I/58/91
a.+ lar I/18/57, I/61/39
a.+ ları I/125/77, I/26/28, I/59/20
a.+ larıņ I/157/49
a.+ sınız I/122/79
- arķadaŗ** : bk. arķadaŗ -3-
a.+ lāmnan I/38/03
a.+ lar I/09/31
a.+ ları I/125/79
- ārķadaŗ** : bk. arķadaŗ -2-
ā.+ ım II/13/25
ā.+ ıņ II/01/61
- ārķadāŗ** : bk. arķadaŗ -1-
ā. I/47/33
- arķadāŗ** : bk. arķadaŗ -1-
a. I/33/74
- arķadaŗcaķ** : Arkadaŗlarla birlikte. -1-
- a. I/29/11
- arķadeŗ** : bk. arķadaŗ -2-
a. I/155/01
a.+ ları I/153/79
- arķadeŗ** : bk. arķadaŗ -2-
a. I/69/11
a.+ de I/69/21
- arķadıŗ** : bk. arķadaŗ -1-
a.+ ları I/101/41
- arķalı** : Büyük, çok kalabalık. -1-
a.+ ydı II/07/51
- ārķalı** : bk. arķalı -1-
ā. I/46/79
- arķı** : bk. arķa -5-
a. I/39/102
a.+ sında I/152/15
a.+ ya I/10/15, I/141/13, I/25/32
- aŗķı** : bk. arķa -1-
a.+ ya I/50/01
- ārķı** : bk. arķa -1-
ā.+ ya I/31/33
- arķıdaŗ** : bk. arķadaŗ -4-
a. I/146/74, I/31/27, II/03/74
a.+ larım II/07/99
- arķıdāŗ** : bk. arķadaŗ -5-
a. I/75/72, I/75/73, II/16/53, II/16/54
- ārķıdāŗ** : bk. arķadaŗ -1-
ā.+ ları II/12/76
- arķıdeŗ** : bk. arķadaŗ -3-
a. I/155/100
a.+ lēņ I/72/06
a. veriyo I/72/60
- aŗķıdeŗ** : bk. arķadaŗ -1-
a. II/02/80
- ārķıdeŗ** : bk. arķadaŗ -1-
ā. I/155/58
- arķıdıŗ** : bk. arķadaŗ -1-
a.+ lar I/95/01
- arķ** : bk. arķ -2-
a.+ dan II/26/49
- ārķ** : bk. arķ -1-
ā.+ ımız I/135/14
- arķadaŗ** : bk. arķadaŗ -3-
a. I/142/59, I/56/73
a.+ ınan II/04/70
- arke_olog** : Arkeolojiyle uğraŗan ilim adamı, kazı bilimci. -1-
a. I/57/30
- arķedeŗ** : bk. arķadaŗ -2-
a.+ imdi I/94/78

- a.+ lāmız I/94/79
- arKıdaş** : bk. arKadaş -1-
a.+ larnan I/155/48
- arKıdış** : bk. arKadaş -1-
a.+ lānan I/94/84
- armıd** : bk. armut -1-
a.+ a I/08/95
- armıt** : bk. armut -8-
a. I/133/27, I/81/24, I/81/25,
I/81/26
a.+ laŋ I/81/34
a.+ lāŋ I/81/33
a.+ ları I/08/96
- armıd** : bk. armut -1-
a. I/133/25
- ārmıt** : bk. armut -1-
ā. II/32/47
- armud** : bk. armut -1-
a.+ umuz II/19/163
- armut** : İki çenekliler sınıfının gülgiller familyasından, beyaz çiçekli meyve ağacı ve bu ağacın sarı veya yeşil renkteki ufak çekirdekli meyvesi. -1-
a. I/146/46
- ārmut** : bk. armut -1-
ā.+ da I/63/26
- arnat** : bk. annad -2-
a. I/41/39
- arpa** : Buğdaygillerden, tâneleri ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen bir tahıl cinsi. -
37-
a. I/115/07, I/117/24, I/117/25,
I/129/51, I/129/52, I/133/17, I/136/20,
I/142/55, I/149/28, I/155/30, I/155/31,
I/155/33, I/160/01, I/23/37, I/55/43,
I/68/35, I/69/16, I/69/17, I/69/24, I/70/17,
I/75/39, I/90/34, I/92/41, I/96/14, II/09/35,
II/14/03
a.+ dan I/105/24
a.+ nıŋ I/155/32
a.+ ŋ I/69/17
a.+ sını I/33/42
a. unu I/120/27
a. unundan I/120/57
a.+ yı I/105/27, I/117/25,
I/120/26, I/130/16
a.+ ynan I/117/28
- arpā** : bk. arpa -1-
a. I/51/12
- ārpa** : bk. arpa -13-
ā. I/158/14, I/35/41, I/39/72,
I/46/59, I/46/60, I/49/08, I/57/31, II/02/53,
II/09/30,
II/10/27
ā.+ sı II/17/59
ā. unu II/25/91
- ārpa** : bk. arpa -1-
ā. II/10/13
- arpı** : bk. arpa -9-
a. I/39/34, II/01/20, II/01/31,
II/35/17
a.+ yı I/155/37
a.+ ynan I/51/12, I/96/81
- ārpa** : bk. arpa -1-
ā. II/01/12
- arsa** : Yer, meydan, açık ve boş alan. -
1-
a.+ sı I/153/54
- arşiv** : bk. ārşiv -1-
a.+ den II/23/135
- ārşiv** : Belli bir konuya âit biriktirilmiş eski ve önemli evrak, defter, senet ve belgeler. -3-
genel_ğurmáy ā.+ inden II/02/24
ā.+ lerē II/02/21
ā.+ lerinden II/02/29
- art** - : Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlaşmak, tezâyüt etmek. -5-
a.- an I/64/81
a.- dıksa I/158/38
a.- ıyor I/13/31
a.- Tı I/83/34
a.- Tı I/143/50
- arġ** - : bk. art- -1-
a.- massı II/38/17
- ārt** - : bk. art- -1-
ā.- Tı I/40/38
- ārġ** - : bk. art- -1-
ā.- āsa II/38/17
- artık** : Bir durumdan bir duruma geçişi, bir durumun, bir işin son bulup yenisinin başlayışını anlatmak için cümle başında kullanılır. -53-
a. I/06/10, I/07/50, I/07/81,
I/103/25, I/103/26, I/103/30, I/105/18,
I/105/22, I/110/67, I/111/15, I/124/18,
I/139/39, I/150/58, I/156/65, I/157/29,
I/16/50, I/30/07, I/33/73, I/34/35, I/38/55,
I/41/20, I/63/19, I/63/52, I/65/16, I/65/36,
I/78/33, I/78/36, I/83/13, I/83/14, I/83/16,
I/83/18, I/83/71, I/88/70, II/09/23,

II/09/34, II/09/48, II/09/56, II/10/15,
II/10/55, II/14/67, II/15/45, II/19/123,
II/19/133, II/19/145, II/19/24, II/19/83,
II/19/94, II/19/95, II/20/37, II/24/11,
II/24/52, II/26/02, II/34/37

artık : bk. artık -1-
a. II/39/17

ařtıķ : bk. artık -13-
a. I/45/41, I/82/30, I/83/01,
I/83/45, I/83/54, I/83/69, I/83/70, I/83/73,
II/19/157, II/24/26, II/34/14, II/34/15,
II/38/13

artık : bk. artık -2-
a. II/37/115, II/37/34

ārtık : bk. artık -8-
ā. I/34/37, I/50/74, II/06/29,
II/06/63, II/09/90, II/10/59, II/19/98,
II/31/22

āřtıķ : bk. artık -2-
ā. I/33/01, I/50/72

ařtıĥ : bk. artık -1-
a. II/19/25

ařTıġ : bk. artık -1-
a. I/83/29

ārtıġ : bk. artık -1-
ā. II/33/16

ařtıķ : bk. artık -2-
a. I/115/42, I/156/52

ārtıķ : bk. artık -2-
ā. II/06/14, II/33/10

ārtır - : bk. arttır- -1-
ā.- am I/124/18

artizen : Burgu ile açılan ve suyu toprak
yüzüne fişkırtan kuyu. -1-
a. I/142/57

arttır - : Miktârını çoġaltmak,
fazlaştırmak. -1-
a.- abilirsek I/124/19

arzed - : Sunmak, takdim etmek. -
1-

a. iyî I/139/42

arzu : İnsanın bir şeye karşı duyduğu
istek, dilek. -4-

a.+ şa I/60/64

a.+ suna II/19/66, II/19/67

arzu ěd-: İstek duymak, istemek.

a. ěden II/19/64

as - : bk. aç¹ -1-
a.- salar I/11/77

as - : Bir şeyi yüksek bir yere iliştirip
sarkıtmak, tâlik etmek. -16-

a.- ācaķ I/47/56

a.- acam I/67/75

a.- ālādı II/34/20, II/34/21

a.- ardı I/119/01

a.- arız I/101/38

a.- arlar I/26/08

a.- arlardı I/98/17, I/98/57

a.- ayıĥ I/98/19

a.- ılır I/26/02

a.- ılıydı II/22/24

a.- ılıyo I/114/48

astı astıķ, kesdī kesdik: Kimseye
hesap vermeden zorbaca hareket eden, her
istediğini yapan zâlim, sert ve müstebit
kimseler için kullanılır.

asTı a.- Tıķ kesdī kesdik II/23/165

a.- Tı asTıķ kesdī kesdik II/23/165

aS : bk. az¹ -3-

a. I/146/73, I/61/68, II/14/65

bk. az² -1-

a. I/90/13

bk. az⁴ -1-

a. I/121/85

ās - : bk. as- -1-

ā.- mışın II/22/25

āS : bk. az¹ -3-

ā. I/03/73, I/110/03

bk. az² -1-

ā. II/39/76

asabi : Sinirli, öfkeli, hırçın, sert. -
1-

a. II/28/57

āsbes : Yanmaz kumaşların
dokunmasında, yangın, ısı, elektrik
yalıtımında, balata vb.nde kullanılan, lifli
bir yapıya sâhip olduğu için kendisinden
iplik eğirilebilen, kalsiyum ve
maġnezyum silikat karışımı mineral, taş
pamuğu, amyant, kaya lifi. -2-

ā. I/63/49

ā.+ de I/63/49

asda : bk. hasta -1-

ġalP a.+ sı I/62/20

asdar : bk. asTar -2-

a. I/08/10

a.+ ı I/12/29

ases : bk. esas -1-

a. I/10/72

asfalt : Tabii halde bulunan veya petrolün
damıtılmasından elde edilen, katrana
benzer, koyu kahverengi veya siyah

madde, bir bitüm çeşidi ve bununla kaplanmış olan. -1-

a.+ ıñ II/04/11

asfalt : bk. asfalt -4-

a. II/03/68

a.+ ıñ II/38/63

a.+ lâ I/145/67

a.+ Tan I/142/38

asfat : bk. asfalt -1-

a. II/01/57

asgellik : bk. asKerlik -1-

a. yaptı I/50/53

asger : bk. asker¹ -50-

a. I/05/34, I/113/99, I/117/12, I/117/13, I/123/17, I/123/18, I/95/19, I/95/64

a.+ i II/08/31

a.+ idi I/138/114

a.+ ini I/05/34

a.+ ıñ I/117/20, I/117/22

a.+ iynen I/117/08

a.+ ken II/08/134

a.+ lē I/147/28

bk. asker²

a.+ de I/138/101, I/39/25, I/95/22

a.+ deken I/147/16

a.+ den I/108/37, I/147/16,

I/152/09, I/42/72, I/89/18, II/08/31,

II/08/99, II/23/32, II/35/92

a.+ deydi I/34/08

a.+ din II/23/02

a.+ diyken I/50/54

a.+ e I/01/91, I/113/102,

I/113/103, I/113/106, I/113/99, I/126/28,

I/149/52, I/152/09, I/42/71, I/50/56,

I/52/11, I/52/75, I/63/60, I/117/27,

II/16/103

āsger : bk. asker² -1-

ā.+ deydi I/34/05

asgerī I : Askerlere mahsus, askerlikle ilgili, askerliğe âit. -1-

a. māl II/02/08

asgeri II : En az, en aşağı. -2-

a. I/53/34

asgeri ücret : Bir işçinin beslenme, konut, giyim, sağlık vb. ihtiyaçlarını en az seviyede karşılamaya yetecek şekilde belirlenmiş olan en düşük ücret.

a. ücretle I/92/55

asgerīye : Askerlikle ve askerî işlerle ilgili teşkilât. -1-

a. I/147/28

asgeriyi : bk. asgerīye -1-

a.+ ye I/01/79

asgerlī : <asKerlik+i -3-

a. I/149/47, I/53/38

ēhtiyaT a.+ ne I/153/03

asgerlī : <asKerlik+i -1-

a.+ ni yapan I/53/38

asgerlik : bk. asKerlik -5-

a. I/149/50, I/149/52

a.+ ten I/122/67

a. yapdım I/134/54

a. yaptı I/138/122

āsgi : bk. eski³ -1-

ā. I/149/04

āsgi : bk. eski² -3-

ā. I/145/34, I/72/85

ā.+ lēde I/72/39

āsgiden : bk. eskiden -4-

ā. I/101/43, I/146/77, I/72/63,

I/72/65

āsgidēn : bk. eskiden -3-

ā. I/146/67, I/146/85, I/72/65

asil : 1. Bilhassa, özellikle, en çok. -5-

a. I/112/65, I/154/29

2. Gerçekte, hakîkate.

a. I/140/67, I/146/76,

3. Mensup olduğu yer ve soy bakımından, aslen.

a. I/155/29

asilı : Bir yere takılmış veya asılarak sarkıtılmış olan, asılmış. -1-

a. I/40/74

āsılı : bk. hāsılı -1-

ā. I/64/35

asilı : bk. hāsılı -1-

a. I/64/102

asır : Yüz yıllık zaman parçası, yüzyıl. -7-

a. I/06/55, I/75/05, I/92/11

a.+ dan I/92/12

a.+ ı I/06/98, I/92/09

asırlıK : Üzerinden bir yüzyıl geçmiş olan, yüzyıllık, çok eski. -1-

a. I/155/42

asil : Asâlet sâhibi, soylu (kimse), necip. -2-

a. I/60/91

a. kişilerden II/02/26

āsıl : bk. asil -1-

ā. kişilerden II/02/27
asiri : bk. asrī -1-
 a. I/02/60
asKer : bk. asker¹ -3-
 a.+ lē I/107/52
 a.+ ler I/117/14, I/117/19
asKellik : bk. asKerlik -1-
 a. yapı I/50/43
asker : 1. Ordunun her kademesinde görevli subay, assubay, çavuş, onbaşı ve erlere verilen isim, leşker. -33-
 a. I/113/99, I/117/18, I/25/39, I/25/42, I/28/25, I/66/45, I/66/46
 a.+ e I/01/90, I/53/41
 a.+ i I/01/88, I/28/25, II/26/10, II/09/33
 a.+ imiz II/09/10
 a.+ iñ I/117/15
 a.+ lē I/01/86
 a.+ len I/01/81
 a.+ ler I/05/34
 2. Askerlik hizmeti.
 a.+ dīken II/06/57
 a.+ de II/19/87
 a.+ dē I/25/22
 a.+ dēmişTi II/14/74
 a.+ den I/33/129, I/44/94, I/53/18, I/53/21, I/53/36, I/53/39, II/09/08
 a.+ dēydi I/25/07
 a.+ di II/23/07
asker arkadaş : Aynı dönemde askerlik yapan arkadaşlar.
 a. arkadaşımı II/38/79
askerlī : <asKerlik+i -1-
 a. II/09/14
askerli : bk. asKerlik -2-
 a.+ ği I/25/27
 a.+ ne yapıP II/32/129
asKerlik : Asker olma, askerlik görevi, ordu hizmeti. -1-
 a. I/64/58
asKerlik yap- : Kanunlara göre yurttaşların yükümlü oldukları ordu hizmetinde bulunmak.
āski : bk. eski² -4-
 ā. I/72/63, I/72/76
 ā.+ lēmiz I/146/63
āskiden : bk. eskiden -2-
 ā. I/146/23, I/72/24
askēr : bk. asker¹ -1-
 a.+ de I/54/44

asl :bk. asıl³ -3-
 a.+ iñ nesliñ I/144/54
 a.+ iñıS I/129/67
 a.+ ī I/140/62
aslā : Hiçbir vakit, hiçbir zaman, hiçbir şekilde, kesinlikle, kat'iyen. -1-
 a. I/16/45
aslan : Afrika ve Batı Asya'da yaşayan, dört ayaklı, yırtıcı, çok kuvvetli, kedi cinsinden memeli hayvan. -4-
 a. I/119/80, I/133/57, I/149/21
 a.+ iñ I/133/58
āslan : bk. aslan -1-
 ā. II/07/147
aslında : Asıl olarak, esasen, esasta, haddizatında. -10-
 a. I/01/26, I/12/32, I/78/47, I/97/51, II/04/46, II/19/140, II/19/164, II/19/73, II/36/06
aslında : bk. aslında -1-
 a. I/98/11
aslında : bk. aslında -1-
 a. I/161/47
aSlında : bk. aslında -3-
 a. I/46/132, I/53/80, II/19/72
āslında : bk. aslında -1-
 ā. I/02/43
aslındı : bk. aslında -3-
 a. II/04/05, II/06/80, II/31/06
asma : Belli bir cins üzüm veren, dalları çardak üstüne yayılan tırmanıcı küçük ağaççık, üzüm ağacı. -2-
 a. I/19/02, I/85/43
āsma :bk. asma -1-
 ā. II/32/49
aspirin : Romatizma, grip ve ağrılara karşı pek yaygın bir şekilde kullanılan, beyaz renkli, ekşimtrak ilaç, asetil salisilik ester. -1-
 a. I/37/32
āspirin : bk. aspirin -1-
 ā. I/58/70
asrī : İçinde bulunulan zamânın en son yeniliklerine, fikirlerine, gereklerine ve zevkine uygun, çağdaş, modern -2-
 a. I/106/72
asri : bk. asrī -1-
 a.+ niñ I/106/71
assat - : Aksatmak, bir işi gereği gibi yürütmemek. -1-
 a.- Tı II/22/29

assubay : Astsubay, Silahlı Kuvvetler Yasası'na göre astsubay meslek yüksekokullarında yetişerek Silahlı Kuvvetlere katılan astsubay çavuştan astsubay kıdemli başçavuşa kadar rütbesi olan asker, gedikli -1-

a. I/119/22

āstalan - : bk. hastalan- -1-

ā.- dı I/64/85

asTalī : <hastalık+ı -1-

sara a. I/50/09

asTar : Kumaş veya deriden yapılan bâzı eşyâlarda sağlamlığı temin için kumaşın veya derinin iç tarafına geçirilen ince bez vb. şeyler. -2-

a. I/08/03

aş : Yenilmek üzere pişirilmiş yiyecek, yemek, taam. -17-

a. I/06/43, I/145/86, I/15/40, I/59/86, I/87/80, I/94/12

a.+ dan I/47/70

hamır a.+ ı I/87/81

dövülmedig göcenin a.+ ı yinmeS I/47/55

a.+ ımızı I/134/27

a.+ ını I/101/65, I/145/79, I/96/71

a.+ ın I/123/53

bulğur a.+ ı I/120/64

a.+ sa I/145/41

a.+ sız I/108/24

aş : bk. aç¹ -11-

a. I/117/22, I/121/29, I/121/32, I/133/38, II/16/72, II/39/183

a. galır I/52/57

a. galmadıK I/135/23

a. galmañ I/28/51

a. susuz I/50/52

aş : bk. az -1-

a. II/39/109

aş - : Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek -5-

gür a.- cağ I/41/86

gün a.- ıncıya I/41/86

depesi a.- madan I/149/51

tepesi a.- madan I/149/52

gün a.- tıkan II/16/55

aş - : bk. aç¹ -25-

a. I/127/08

a.- arıS II/39/69

a.- cādım I/44/81

a.- cañ II/39/15

a.- cekmiş I/76/48

a.- dı I/25/33

a.- dıktan II/15/71

a.- dığ I/12/07

a.- dıydım I/48/17

a.- dı I/136/14

a.- dımız I/116/05

a.- ılırdı I/151/16

a.- mazmışdı I/11/67

a.- mış I/11/68, I/75/74

a.- mışlar I/122/39

avuç a.- tıç I/20/91

a.- Tıktan I/82/07

a.- Tim II/39/23

bk. aç²

a. I/38/70

a.- dı I/64/36

a.- dılar I/122/32

a.- ıyolardi I/122/31

āş - : bk. aç¹ -2-

ā.- dı I/53/45, II/27/67

āş : bk. aş -3-

ā. I/138/11, I/58/26, I/58/89

āş : bk. aç -4-

ā. I/96/74, II/05/90, II/39/36

aşa : bk. aşığı -1-

a. II/02/11

aşā : bk. aşığı -6-

a. I/13/17

a.+ kı II/09/79

a.+ sı II/09/88, II/35/38

a. yuğara II/10/32

a. yuğarı I/142/19

āşā : bk. aşığı -1-

ā.+ yı II/07/17

āşaf : Ahşap, tahta, kereste, ağaç ve bundan yapılmış olan -2-

ā. II/33/08

ā. év II/33/09

aşığı : Bir şeyin yukarı kabul edilen kısmına göre altta kalan tarafı veya bu tarafta bulunan kısmı. -1-

a.+ da I/05/64

aşığı yukarı : Yaklaşık olarak, takriben, tahminen.

aşam : bk. akşam -2-

a. I/04/26, I/69/13

āşam : bk. akşam -41-

ā. I/10/84, I/113/76, I/12/44,

I/148/11, I/148/15, I/72/55, I/80/28,

I/80/33, I/80/67, I/83/49, I/83/65, I/88/01,

II/20/43, II/34/50, II/35/109, II/39/184
 ā.+ a I/111/93, I/119/68, I/145/38,
 I/153/13, I/155/20, I/158/62, II/20/79
 ā.+ aca I/22/02
 ā.+ dan I/10/31, I/152/52,
 I/64/135, I/70/56, II/07/76
 ā.+ eceK II/07/54
 ā. ezeni I/22/40
 ā.+ ı I/33/70, II/24/109
 ā.+ ları I/14/14, II/35/104
 ā.+ na ı I/08/16
 ā.+ nan I/161/50
 ā.+ narı I/08/79, I/11/51
 ā. olur I/128/22
 ā.+ ki işinizi yarına bırakman
 I/147/31
āşám : bk. akşam -2-
 ā. II/34/27
āşám : bk. akşam -2-
 ā. II/07/70
 ā.+ dān I/155/17
āşam_ısdı : bk. akşam üstü -1-
 ā. I/140/45
aşam_üstü : bk. akşam üstü -1-
 a. I/79/83
āşam_üsTü : bk. akşam üstü -1-
 ā. I/70/45
āşamne : bk. akşamliñ -1-
 ā. I/152/24
āşamnen : bk. akşamliñ -4-
 ā. I/148/25, I/148/26, I/153/17,
 II/27/65
āşamnēn : bk. akşamliñ -1-
 ā. II/01/57
āşamneyn : bk. akşamliñ -1-
 ā. II/07/96
aşcılığ : bk. aşcılıK -1-
 a. I/152/89
aşcılıK : Aşçı olma, yemek pişirme
 mesleği, ahçılık. -1-
 a. yaptı I/145/12
aşÇı : Yemek pişirmeyi meslek edinmiş
 olan, konaklarda ve evlerde yemek
 pişirmekle görevli kimse, ahçı. -3-
 a. I/78/19, I/78/22
 a.+ lar I/78/27
āşdır - : bk. açtır- -1-
 ā.- mış II/10/45
aşdır - : bk. açtır- -2-
 a.- ı I/111/52
 a.- mış I/11/82

aşer- : Hâmilelikte bâzı yemeklerden
 tiksirmek, bâzılarına karşı da aşırı istek
 duymak. -1-
 a. - edi I/96/82
aşğ : bk. aşk -5-
 a.+ na I/01/99, I/125/56, I/14/58,
 I/95/81
 a. olsun I/67/26
āşğ : bk. aşk -1-
 allah ā.+ na I/87/39
āşık : Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi
 duyan kimse, tutkun, meftun. -1-
 ā. I/25/52
āşık : bk. āşık -2-
 ā. I/82/09
aşık : Taşlarla oynanan bir tür çocuk
 oyunu. -1-
 a. I/87/13
aşığ : bk. aşık -1-
 a. I/87/12
aşılı - : bk. aşla- -1-
 a.- yoruz I/54/14
āşım : bk. akşam -2-
 ā.+ a I/143/73, II/25/102
aşım - : Yıpranmak, eskimek. -1-
 a.- mış II/08/73
aşırd - : Bir şeyi yüksek bir yerin üstünden
 öbür yana geçirtmek, atlatmak. -2-
 a.- ırdık I/128/70
aşırı : Haddinden fazla, alışıldandan çok,
 ileri derecede, pek çok. -6-
 a. I/110/24, I/112/36, I/112/68,
 II/19/90
 a.+ cā II/19/110
aşırı : bk. aşırı -1-
 a. II/23/75
aşk : Bir kimse veya bir şeye karşı
 duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık,
 aşırı muhabbet. -1-
 allā a.+ na II/28/13
aşk olsun : Sitem sözü olarak
 kullanılır.
aşK : bk. aşk -2-
 allah a.+ na I/24/02, II/39/108
aşKım : (Belli bir ölçüyü) Aşmış, geçmiş.
 -1-
 a.+ dı I/23/47
aşla - : Sebze fidesi dikmek. -2-
 bübēr a.- rın II/08/104
 çim a.- rın II/08/103
āşla - : bk. aşla- -2-

ā. I/54/33
 ā.- ndı I/63/63
aşlan - : Sebze fidesi dikilmek. -2-
 a.- dıKtan I/54/32
 a.- ıyuru I/54/32
āşlı - : bk. aşla- -5-
 ā.- yoruS I/54/13
 ā.- yoz II/38/21, II/38/32,
 II/38/34, II/38/39
aşlıg : Aç olma, acıkma durumu, açlık. -
 1-
 a. I/28/51
aşlı : <aşlık+ı -1-
 a.+ nı I/47/69
āşlı - : bk. aşla- -1-
 ā.- yoz I/84/40
aşma : Açmak işi. -1-
 a.+ ya I/18/51
aşsa : bk. aşığ -3-
 a. I/108/37, I/156/04
 a. yukarı I/56/17
aşşā : bk. aşığ -13-
 a. I/08/100, I/11/12, I/122/07,
 I/130/96, I/135/47, I/142/51, I/145/36,
 I/149/08, I/15/46, I/159/31, I/17/17,
 I/18/07, I/18/11, I/23/50, I/35/23, I/35/32,
 I/45/14, I/45/34, I/46/119, I/46/121,
 I/60/33, I/69/11, I/75/09, I/75/28, I/81/12,
 I/87/13, I/88/67, I/92/29, I/96/92, II/09/57,
 II/14/70, II/19/31, II/23/166, II/28/74,
 II/32/47, II/39/129
 baş a. I/49/53
 a.+ da I/101/17, I/106/48,
 I/107/51, I/107/64, I/108/37, I/122/08,
 I/122/27, I/122/33, I/130/98, I/135/11,
 I/135/13, I/135/51, I/142/22, I/160/25,
 I/17/50, I/28/04, I/31/34, I/37/43, I/42/43,
 I/45/31, I/64/56, I/64/86, I/65/38, I/67/27,
 I/73/65, I/78/05, I/86/68, I/99/51, I/99/62,
 II/14/42, II/14/99, II/23/104, II/35/20
 a.+ dā II/24/81
 a.+ dā I/72/12
 a.+ dağ I/65/39
 a.+ dağ I/64/53
 a.+ daki I/78/08
 a.+ dan I/16/54, I/53/69, I/70/80,
 I/94/79, I/96/05, II/06/45, II/07/49,
 II/28/70
 a.+ daydı I/122/24
 a.+ dı II/08/123, II/14/92
 a.+ dī I/42/80, I/72/55

a.+ la I/152/108, II/07/31
 a.+ la_ı II/08/110
 a.+ ladı II/07/31, II/16/95
 a.+ lara I/11/42
 a.+ larda I/60/102
 a. mā_alle I/46/04
 a. mahallede II/35/116
 a.+ sı I/160/08, II/07/37, II/09/65
 a.+ ya I/38/12
 a. yōkarı I/122/54
 a. yōkarı I/149/10
 a. yukarā II/10/40
 a. yukarı I/30/25, I/60/32, I/68/23,
 I/68/24, II/04/51, II/04/55, II/19/161,
 II/38/49
 a. yukarı I/156/09
aşsa_ı : bk. aşığ -2-
 a.+ da I/56/19
 a. māllem I/56/26
aşşā_ı : bk. aşığ -1-
 a. mahalleden I/48/80
aşşamnēn : bk. akşamlıg -1-
 a. II/16/55
aşşı : bk. aşığ -1-
 a.+ dan I/17/18
aşüre : Tüfandan sonra Hz. Nüh'un
 gemisinde kalan erzâkın toplanıp
 karıştırılmasıyla pişirilen aşın hâtırası
 olarak hicrî takvimle muharrem ayının
 onuncu gününden sonra başta buğday
 olmak üzere nohut, fasulye, bakla gibi
 hubûbat ve fındık, ceviz, kuru incir, üzüm
 gibi çeşitli yiyeceklerle pişirilen, akrabâ
 ve komşulara da gönderilen meşhur tatlı.
 -1-
 a. I/151/17
at : Binme, yük çekme ve taşıma
 hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya
 menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan. -
 130-
 a. I/01/51, I/01/79, I/08/19,
 I/108/41, I/108/43, I/111/114, I/130/10,
 I/140/58, I/143/52, I/153/65, I/156/28,
 I/23/36, I/45/56, I/49/66, I/68/29, I/68/40,
 I/68/69, II/07/20, II/07/21, II/07/25,
 II/10/47, II/12/17, II/14/43, II/23/88,
 II/23/89, II/34/64, II/34/70
 a.+ a I/01/52, I/128/61, I/74/11,
 II/23/90, II/34/62, II/34/64, II/34/74,
 II/37/54, II/37/55, II/37/56, II/37/58
 a.+ dı I/156/29

a.+ ı I/128/43, I/18/36, II/14/44,
II/14/45, II/22/24, II/23/89, II/34/70
a.+ ımıS I/143/71
a.+ ımız II/14/44
a.+ ınan I/141/05, I/51/58,
II/03/35, II/03/39, II/06/20, II/09/07,
II/34/08
a.+ ınandı I/75/33
a.+ iynan I/11/42
a.+ lā II/34/65
a.+ lāda II/12/17
a.+ lāmıza I/147/29
a.+ lan I/156/30, I/85/25
a.+ lānan I/153/63, I/32/42,
II/09/43, II/22/57
a.+ lar I/18/36
a.+ lara I/128/52, I/128/60
sarardıñ a.+ lara I/32/44
a.+ ları I/128/45, I/128/66,
I/153/64, II/28/06, II/34/66
a.+ larına I/10/24
a.+ larınan I/129/47, I/130/13
a.+ nan I/153/125, I/157/32,
II/34/71, II/34/73, II/37/58
a.+ nān I/156/30
at arabası: Bir veya daha çok atla
çekilen tekerlekli, yaysız yük arabası.
a. araba I/01/52
a. arabā I/25/54
a. arabalāna I/154/24
a. arabalānnan I/153/121
a. arabaları I/153/110, I/153/16
a. arabası I/121/113, I/155/96
a. arābası I/77/07
a. arabasılan I/156/30
a. arabasına I/71/15
a. arabasınā I/101/32
a. arabasınan I/145/62, I/157/31,
I/157/32
a. arabasınān I/161/41
a. arabasıñan II/14/75
a. arābasınan I/71/18
a. arabasını I/71/17
a. arabasıñı I/101/32, I/102/77
a. arābasıñı I/71/16
a. arabasınnan I/145/62, I/77/06,
I/96/36, II/08/87
a. arābasınnan I/71/16
a. arabasıynan I/07/59, I/101/33,
I/135/22, I/24/40
a. arābasānan I/62/33

at koş- : At vasıtasıyla bir işi
yapmak, bir işi ata yaptırmak.
a. koşan I/23/34
a. goşan I/23/34
a. goşardıñ I/23/35
a. goşuyuduñ II/14/43
a.+ lānan goşuyoduñ I/156/26
a. māt goşarken I/156/25
atı bin- : Atın üzerine çıkıp onu
sürmek.
a.+ ı bindirillēdi II/03/38
a.+ ı binilirdi II/03/35
at - : 1. Koymak. -148-
a. I/100/11, I/59/48, I/98/57,
II/32/75
a.- a I/45/53
a.- acān I/109/13
a.- acañ I/60/70
a.- acāz II/36/08
a.- ādıñ II/39/55
a.- ādım I/152/58, I/30/19
a.- aladı II/35/50
a.- āladı II/35/50
a.- allar I/119/49, I/119/56
a.- allardı I/128/18
a.- allardī I/128/18
a.- an I/109/14, I/132/36
a.- añ I/04/36, I/04/59, I/109/36,
I/121/83, I/26/12
a.- āñ I/116/20
a.- ar I/03/50, I/04/40, I/11/63,
I/128/35, I/132/36, I/70/52
a.- ardıñ I/123/56, I/94/30
a.- ārdıñ II/11/56
a.- arı II/39/62
a.- arım I/73/47, II/39/63
a.- arın I/109/16, I/109/29, I/30/27
a.- arıs I/02/33, I/129/65,
I/157/83, I/73/63
a.- arıS I/111/11, I/127/45,
I/40/26, I/90/81, II/33/78
a.- arız I/102/56, I/127/43,
I/127/47, I/127/48, I/127/49, I/27/71,
I/30/28, I/44/44, II/33/77,
II/39/39
a.- arız I/132/28
a.- arlar I/90/81, II/15/29
a.- arlardı I/98/57
a.- arsañız I/127/49
a.- arsın I/121/82, II/15/68
a.- arsıñ I/100/31, I/60/13,

I/87/85, I/96/54
a.- ārsıñ I/60/12, II/17/41
a.- arsızız I/127/49
a.- āsın II/37/66, II/39/33, II/39/67
a.- asıñ II/39/57
a.- āsıñ I/30/24, I/31/13, II/39/28,
II/39/29, II/39/32, II/39/55, II/39/75
a.- āyoz I/146/47
a.- can I/109/13
a.- caz I/84/43
a.- dñı II/39/52
a.- ılıı I/62/23
a.- ılıyodu I/78/26
a.- ıp II/30/12
a.- ıP I/09/43
a.- iveriyon II/29/102
a.- ivëriyoruñ I/59/41
a.- iyodu I/27/52
a.- iyodun I/106/17
a.- iyollā II/39/58
a.- iyom II/12/57
a.- ıyon I/111/10, II/15/110,
II/15/111, II/29/106
a.- ıyoñ I/111/30, I/111/32,
I/111/43, I/40/22, I/60/107, I/76/33,
I/76/35, II/15/111
a.- iyóñ I/09/36
a.- ıyorus I/84/18
a.- ıyoS II/15/68
a.- ıyoz I/111/34, I/30/22, I/84/17,
I/97/23, II/15/68
a.- ıyúz II/23/194
a.- ılayöru I/62/12
a.- ıyólár I/05/34
a.- ıyóñ I/09/36
a.- ıyös I/40/25
a.- ıyös I/09/38
a.- ıyöz I/09/38
a.- ma I/109/12
a.- mağ II/15/68
a.- man II/39/15
a.- maSsan I/111/32
a.- maSsañ I/111/33
a.- mıyyo II/39/57
a.- Tıkca I/98/58
a.- tı_ñ I/60/10
a.- Tın I/33/53
a.- tıñ II/39/15

2. Bir şeyi bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatmak. -37-

a. I/08/97, I/117/34

a.- ā II/23/14
a.- abilir II/16/82
a.- ādı II/16/82
a.- ālādı II/35/29
a.- amaz II/16/82
a.- an I/06/132, I/31/43, I/31/45
a.- ar I/117/35
a.- ardı I/128/45, I/128/46
a.- ardık I/76/96
a.- ārdık I/74/54
a.- ardım I/87/112
a.- arın I/117/35
a.- arlā I/153/64
a.- arlar I/06/132
a.- caqlā I/31/44
a.- ıverımış I/08/124
a.- ıyım I/117/33
a.- ıyın I/117/34
a.- ıyolā I/155/52
a.- ıyim I/117/31
a.- ıyöz I/10/114
a.- ıyöz I/10/113
a.- mış I/08/98
a.- mışlı I/28/15
a.- Tı I/31/47
a.- Tılā I/31/33
a.- tıñ I/95/21
a.- Tım I/117/31

3. İşe yaramadığı için kaldırıp yok etmek, artık kullanmayı düşünmediği bir şeyi terketmek. -19-

a.- allardı I/61/48
a.- allārdı I/61/50
a.- amazsın I/85/31
a.- cız I/154/69
a.- dık I/154/68
a.- dılar I/10/65
a.- ıvemeñ I/86/78
a.- ıveriyöllē I/35/49
a.- ıvırıyollar I/21/09, I/21/39
a.- ıyo I/96/19
a.- ıyō I/96/19
a.- ıyola I/14/64
a.- ıyollar I/14/64
a.- ıyorlar I/12/30
a.- ıyorlarmış I/12/30
a.- mıyor I/21/09
a.- Tı I/96/18
a.- Tı_ın I/61/49

4. (Top, tabanca, tüfek, silâh vb. ile) Patlatmak -13-

dabanca a.- arlādı I/153/111,
I/153/112, I/153/75
silāh a.- arlādı I/153/75
tüfeg a.- cın I/95/118
dabancı a.- ılrđı I/89/26
a.- ılıyó I/89/26, I/89/28
a.- ılmıyo I/89/26, I/89/27
a.- ılmıyó I/89/27
havā_ fişē a.- ıyoz I/106/71
silāh milāh a.- iyolar I/05/27
5. Çıkarmak. -9-
bıyığ a.- ar I/127/24
a.- iyolar I/121/124
bıyığ a.- maz I/127/22, I/127/23,
I/127/26
kök a.- mış I/25/50
bıyığ a.- mıyo I/127/23
bıyığ a.- tım I/127/19, I/127/20
6. Vermek. -8-
a.- açak I/64/127
a.- alıladı II/23/106
a.- ar I/145/65
a.- āsıñ I/145/65
a.- ıldı I/64/120
a.- ılmıyo I/46/14
a.- iyodu I/120/59, I/64/134
7. (Çöp, artık, süprüntü vb. ile)
Dökmek, boşaltmak. -7-
a. I/152/101
a.- arız I/48/22
a.- ıve I/100/36
a.- ıvırdık I/14/35
a.- madım I/77/36
a.- tıķ yapmayorun I/109/37
a.- tıñ I/77/40
8. Götürmek, iletmek, bırakmak. -
6-
a.- arlā I/153/81
a.- caz II/38/10
a.- ıyos II/38/10
a.- mış I/08/93
a.- oyoız II/38/13
Tışarı a.- tı kendine I/155/91
9. Saçmak, serpmek. -5-
a.- ālādı II/34/22, II/34/76
a.- añ I/127/10
a.- ıyo I/96/83
10. (Mektup, paket, para vb. ile)
Postaya vermek, göndermek. -5-
a.- ıvıram I/25/45
a.- ıvırcāmışım I/25/47

a.- man I/25/45
a.- mışlar I/25/23
11. (Kötek, sopa, tokat, şamar,
tekme, pençe vb. ile) Vurmak. -4-
a.- ıvırdı I/22/46
sopa a.- Tı I/22/42, I/22/43
toķad a.- Tı I/74/21
12. (İstenmeyen, sıkıntı ve
rahatsızlık verici bir şeyi veya hāli)
Kendinden uzaklaştırmak, ondan
sıyrılmak, kurtulmak. -4-
a.- ıp I/95/41
a.- ıyon I/45/58, I/45/62
a.- Tıķdan I/45/58
13. Kovmak, defetmek,
uzaklaştırmak, sürmek. -3-
a.- dıdı I/86/66
a.- ıverme I/66/08
a.- ma I/66/13
14. (İmzā, târih, başlık gibi
kelimelerle) Koymak, yazarak koymak. -
3-
a.- aman I/134/15, I/161/04
imza a.- iman II/16/40
15. (Dinamit ve bomba ile) Havaya
uçurmak, berhava etmek. -3-
a.- ılan II/23/16
a.- ılıpduru I/138/113
a.- Tı I/115/37
16. Ucu kalkmak, bitişik veya
yapışık olduğu yerden ayrılmak, kopmak.
-3-
a.- ıvereyazdım I/06/89
a.- mış I/17/27
a.- tı I/17/27
17. Gerektiğinde kullanmak üzere
bir kenara koymak. -3-
a.- allar I/111/98
a.- ar I/124/37
a.- ardıķ I/124/37
18. Gelişigüzel, dağmık bir şekilde
koymak. -2-
a.- ıvırız I/144/35
a.- ıyo I/96/40
19. Üzölmek, dert etmek. -2-
a.- arım I/38/50
içine a.- ıyo I/38/48
20. Harmanı kaldırmak. -2-
a.- dı I/153/25
a.- ıyo I/153/121
21. Karşılıklı söylemek, mani vb.

okumak. -2-
 māni a.- ardık I/153/102, I/153/92
 22. (Halı, kilim, ağ, yatak, minder vb. kelimelerle) Sermek, yaymak, döşemek. -1-
 a.- ıp II/32/85
 23. (Suç, kabahat, vebal vb. ile) İsnat etmek, yüklemek. -1-
 a.- TıK I/15/08
 24. (Hapishâne, zindan vb. kelimelerle) Koymak, tıkmak. -1-
 a.- Tılā I/64/132
 25. (Teyel, dikiş gibi kelimelerle) Dikmek. -1-
 dikiş a.- Tılar II/25/94
 26. Sürükleyip götürmek, sürükleyip getirmek. -1-
 a.- ardım I/112/35
 27. İlaç, hap vb. içmek, yutmak, kullanmak. -1-
 a.- ıyon I/30/40
 28. Kendini bırakmak, kendini atmak. -1-
 a.- allār I/45/22
 29. Koşmak, koşma atmak, depar atmak. -1-
 a.- ārdık I/79/19
 30. Yürümek için ayağını öne doğru uzatıp basmak, adım atmak. -1-
 a.- imadım I/88/08
 31. Önem vermemek, önemsiz görmek, yabana atmak. -1-
 a.- ılmazdı I/113/118
 32. Kazmak, bir yapının temellerini yapmaya başlamak, temel atmak. -1-
 temeller a.- ıldı I/149/54
 33. Kurmak. -1-
 a.- ādık II/08/56
 34. Bir işten vazgeçme veya geri dönme imkânı kalmayacak biçimde kesin bir davranışta bulunmak, bağıni koparmak, köprüleri atmak. -1-
 a.- Tı II/38/96
 35. (Felâket, dert, ızdırıp, hayret, hicran gibi kelimelerle) (-e) Düşürmek, (-e) uğratmak.
aT : bk. ad -2-
 a. II/28/62
 a.+ ım II/11/36

ât : bk. et -2-
 ä.+ li I/32/66
āt - : bk. at⁻² -4-
 ā.- miş I/08/97
 bk. at⁻³ -1-
 ā.- madım I/67/76
 bk. at⁻³⁵ -3-
 ā.- Tı I/69/81
 bk. at⁻¹ -2-
 ā. I/98/57
āt : bk. at -3-
 ā. I/52/20, II/34/73
 ā. araba I/108/43
āt : bk. alt -1-
 ā.+ ından II/05/85
ata : Cet, dede, büyük baba ve aynı soydan daha önce yaşamış olan kimse. -9-
 a. I/38/60
 a.+ larımızdan I/115/09, II/17/45
 a.+ m I/66/45, I/66/46, I/66/52, I/77/68
 a.+ mıs I/06/07
 a.+ mız I/06/35
atā : bk. ata -3-
 a.+ lāmız II/07/131
 a.+ lāmızı II/07/89
 a.+ lārdan I/79/72
atā : bk. ata -1-
 a.+ m I/66/52
āta : bk. ata -1-
 ā.+ sı I/107/30
ātaraÇ : Sac üstünde pişen yufkayı çevirmeye yanyan yassı, tahta aygıt. -1-
 ā. I/19/22
atasözü : Bir düşünceyi, gerçek ve hikmeti veciz şekilde anlatan, atalardan bugüne gelmiş ve halka mal olmuş kısa söz, darbimesel. -1-
 a. I/56/60
ataş : bk. ateş¹ -8-
 a. I/138/97, I/58/89, II/08/95
 a.+ da I/121/89
 a.+ ı I/36/76, I/36/80
 a.+ ı I/36/74
ataşla - : bk. ateşlê- -1-
 a.- yivirmiş I/126/21
ataşlı : (Hasta için) Vücut harâreti yükselmiş olan. -1-
 a. I/58/70

ateş : 1. Odun, kömür vb. maddelerin tutuşup yanması ile beliren ışık. -27-
a. I/116/07, I/116/08, I/27/56, I/76/15, I/95/55, I/98/25, II/15/73, II/15/75,

II/15/76, II/38/58

a.+ dā I/76/15

a.+ de I/129/65

a.+ i I/116/07, I/73/62

a.+ imizi II/21/07

a.+ inen II/15/73

a.+ lerdē I/129/66

2. Odun, kömür gibi maddelerin yandıktan sonraki sıcak ve kırmızı durumu, yanmış kömür ve odun, kor.

a. I/33/152

a.+ i II/37/93

a.+ inde I/129/66, I/129/68

a.+ te I/33/152, II/15/76

a.+ Te II/37/92

3. Normalden yüksek vücut ısısı.

a.+ i mideşi II/08/56

āteş : bk. ateş¹ -1-

ā.+ in I/101/72

ateşlê - : Tutuşturmak, yakmak. -1-

a.- yceklermişimiş I/108/27

ateşlen - : 1. Ateşleme işine konu olmak.

-2-

a.- di I/27/57

2. Vücut ısısı artmak. -1-

a.- di_j I/58/65

atı : bk. ata -1-

a.+ lāmız II/07/80

atık : bk. artık -34-

a. I/01/13, I/83/56, II/01/71, II/03/26, II/09/20, II/16/80, II/18/35, II/21/70, II/24/25, II/32/116, II/32/118, II/32/127, II/32/128, II/32/132, II/32/20, II/33/09, II/33/27, II/35/108, II/35/21, II/35/32, II/35/35, II/35/64, II/35/67, II/35/69, II/37/119, II/37/120, II/37/122, II/37/123, II/37/48, II/37/52, II/38/23

ātık : bk. artık -5-

ā. II/07/129, II/14/60, II/27/24, II/35/49, II/37/34

atıg : bk. artık -1-

a. II/38/22

atih : bk. artık -1-

a. I/06/60

atılım : İleriye atılma, hamle. -1-

a. yapāsej I/01/43

atılmı : -1-

a.+ yı I/149/56

atık : bk. artık -1-

a. II/34/42

ātis : Artist, tiyatro ve sinema oyuncusu -2-

ā. II/08/46, II/08/97

atla - : 1. Geçmek. -10-

a.- r I/122/28

a.- dıysız I/157/72

a.- rsañ II/23/140

2. Ayaklarını yerden keserek sıçramak, fırlamak.

ip a.- llarmış I/111/85

ip a.- rdık II/15/58

ip a.- rdık I/76/97

3. Bir şeyi, bir engeli sıçrayıp geçmek sûretiyle aşmak.

a.- dı I/101/69

a.- rllarmış I/76/15

4. Yüksek bir yerden, bir taştan, bir binek hayvanından inmek.

a.- r I/121/27

atla - : bk. ayıtla- -2-

a.- dık I/98/119

a.- yiveridi II/19/129

atlä - : bk. atla¹ -3-

a.- dīm II/03/54

bk. atla²

ip a.- lādın I/29/12

atlama : Taş dizilerek ve ayaklar yan yana getirilip zıplanarak oynanan bir tür çocuk oyunu. -1-

a. I/04/45

atlâma : bk. atlama -1-

a. II/12/65

atlat - : Geçirmek. -1-

a.- Tık I/17/35

atli - : bk. atla¹ -1-

a.- cādı II/30/81

atma : Atmak işi. -2-

a.+ ya I/64/125

a.+ yá I/64/126

atmā : bk. atma -2-

a. II/28/31

soPa a.+ ıdı I/61/26

atmı : bk. atma -2-

a.+ ya I/64/116, I/64/117

atmış : bk. altmış -104-

a. I/01/71, I/07/05, I/09/01, I/108/06, I/108/07, I/117/40, I/12/25,

I/120/02, I/121/92, I/125/01, I/126/02,
I/13/02, I/130/01, I/130/02, I/131/01,
I/131/51, I/139/03, I/139/04, I/140/01,
I/140/02, I/140/12, I/142/06, I/142/40,
I/142/46, I/142/47, I/142/48, I/143/77,
I/148/01, I/149/01, I/154/01, I/154/07,
I/154/08, I/155/10, I/16/16, I/17/01,
I/26/05, I/31/01, I/33/27, I/35/52, I/38/01,
I/40/01, I/41/02, I/41/95, I/42/02, I/46/02,
I/46/10, I/53/27, I/54/04, I/56/33, I/56/34,
I/56/44, I/58/01, I/58/02, I/60/19, I/63/01,
I/64/47, I/64/52, I/64/53, I/65/03, I/70/01,
I/71/02, I/73/03, I/73/06, I/75/48, I/83/05,
I/86/75, I/88/38, I/93/46, I/93/51, I/94/02,
I/96/01, II/03/79, II/03/80, II/04/04,
II/06/17, II/07/50, II/07/94, II/09/03,
II/10/01, II/12/05, II/14/06, II/19/70,
II/22/46, II/23/08, II/25/05, II/37/01,
II/37/59, II/38/13, II/39/135

a.+ a vurabilir I/56/32

a.+ ar I/132/50

a.+ ına I/49/55

a.+ ına I/144/49

aTmış : 1960 yılı -4-
a. I/33/130, II/30/03
a.+ a I/75/33

atmış : bk. altmış -1-
a. I/109/01

átmıř : bk. altmış -1-
á. I/58/03

átmıř : bk. altmış -20-
ā. I/03/04, I/144/06, I/44/05,
I/46/09, I/47/26, I/49/44, I/54/02, I/56/04,
I/58/84, I/64/34, I/65/11, II/06/01,
II/06/02, II/07/07, II/13/51, II/22/10,
II/23/26, II/26/36

atmış_áltı : 1966 yılı -1-
a. I/149/48

atmış_beş : 1965 yılı -5-
a. I/140/03, II/14/59
a.+ de I/140/06
a.+ den I/140/05
a.+ te I/140/03

atmış_dokuz : 1969 yılı -2-
a.+ da I/41/05
a.+ dı II/23/02

atmış_iki : 1962 yılı -3-
a. I/33/130, I/33/131
a.+ liyim I/151/03

atmış_sekiz : 1968 yılı -2-
a. I/149/49

a.+ de II/14/95

atmış_üç : 1963 yılı -1-
a. II/20/27

atmış_yedi : 1967 yılı -1-
a. I/149/49

atTır - : Atmak işini yaptırmak. -2-
a.- acâz I/12/30
a.- madilâ I/64/133

attırma : Attırmak işi. -3-
ğaz a. I/48/31
ğaz a.+ yı I/48/30
ğazını a.+ yı I/48/29

atTıtTır - : bk. atTır- -1-
a.- lâdı I/73/74

av : Karada ve havada yabânî hayvanları,
denizde balıkları tutma veya vurma işi,
şikâr. -3-

a.+ a II/25/39

a.+ ına I/121/42

av_köpe_i : Av sırasında avcıya
yardımcı olmak üzere yetiştirilmiş cins
köpek, zağar, tazı.

a. köpe_i I/16/13

äv : bk. ev -4-
ä.+ de I/152/72
ä.+ dē I/101/20
ä.+ deyiS I/32/40
ä.+ imiz I/72/21

avar : Sebze bahçesi. -1-
a. yapTıK II/27/10

avara : bk. avar -3-
a. I/129/44, I/129/49, I/129/50

avc : bk. avuç -5-
a.+ ımızda I/52/18
a.+ ımızınan II/22/76
a.+ ınınan II/22/77
a.+ unnan I/31/47
a.+ unu I/112/19

avcı : Avlanmayı kendine meslek edinen
veya spor amacıyla avlanan kimse. -
1-

a. gülübü I/121/45

avcılık : Av avlama işi ve av faaliyeti. -
1-

a. I/95/91

avıc : bk. avuç -1-
havıc a. I/58/77

āvıc : bk. avuç -1-
ā.+ ında II/18/24

avıç : bk. avuç -1-
a. II/33/69

avınak : Çabuk aldanan, kolayca kanan, alık, şaşkın (kimse), enâyi. -3-

a. II/03/73, II/03/74, II/03/82

avır : bk. ağır⁵ -1-

a. I/05/40

aviş : bk. avuç -1-

a. II/22/77

aviş : bk. avuç -3-

a. II/32/74

elde a.+ da I/37/34

ävlen - : bk. evlen- -3-

ä.- meñ I/72/14

ä.- mişmiş I/80/48

ä.- miyoñ I/72/15

ävleñ - : bk. evlen- -2-

ä. I/72/15

avlı : bk. avlu -10-

a.+ da II/03/19

a.+ dı II/03/20, II/03/24

a.+ sına I/154/42, I/154/44

a.+ sında I/38/22, I/39/34

a.+ sındı II/03/21

a.+ ya I/153/73

a.+ yı I/86/76

avlı : bk. avlu -1-

a.+ sına II/37/59

ävli : bk. avlu -4-

ä.+ da II/08/125

ä.+ dı II/30/25

ä.+ sını II/05/67

ä.+ yı II/08/95

avlı : bk. avlu -1-

a.+ lāda I/30/32

ävli : bk. evli -2-

ä. I/72/14, I/72/15

avlı : bk. avlu -2-

a.+ da I/145/78

a.+ lara I/145/77

avlu : Bir binânın ortasında, yanında veya çevresinde bulunan üstü açık, etrâfi duvar, çit vb. ile çevrili yer, hayat. -12-

a. I/01/45, I/130/100, I/130/101, I/160/12

a.+ da I/126/69

a.+ lāda I/61/56

a.+ lar muvlular I/126/15

a.+ ŋda I/153/26

a.+ sında II/19/81

a.+ ya I/96/92

ävlu : bk. avlu -2-

ä.+ da I/34/25

ä.+ muz I/36/34

avrad : bk. avrat -1-

a.+ ını I/128/54

avrat : Kadın, zevce, karı. -1-

a. I/20/99

avşan : (?) -2-

a. ğaması II/28/38

a. ğamasını II/28/40

avukat : Mesleği hukûkî işlerde ücret karşılığı yol göstermek, hakkı savunmak olan, kendisine kânûnen savunma hakkı tanınmış kimse. -1-

a. II/20/31

avukatlı : Avukatlık, avukatın yaptığı iş. -1-

a.+ ı I/48/26

avuc : bk. avuç -1-

a.+ unuñ I/106/70

avuç : Elin iç kısmı. -2-

a.+ tan I/95/43

avuç aş- : Dilenmek, kendini küçük düşürerek istemek

a. aştığ I/20/91

avusTos : bk. a_ısdos -3-

a. II/30/16

a.+ da I/03/99

avuşla - : Avuçlamak, avucu ile kavramak, avuçlarının içine almak.-1-

a.- dı I/136/22

avut - : Bir kimseyi eğlendirerek, gönlünü alarak oyalamak, hoşça vakit geçirterek meşgul etmek. -1-

çocuğ a.- Turacam I/123/76

ävli : bk. avlu -1-

ä.+ nıñ II/12/62

av : bk. av -1-

a. köpe_ı I/16/13

ay I : Güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyamızın tek uydusu olan gök cismi, kamer, mah. -2-

a.+ ıdı II/05/12

a.+ inan II/05/13

ay II : 1. (Başlangıç kabul edilen herhangi bir târihten itibaren) Yaklaşık olarak 30 günlük zaman parçası. -140-

a. I/08/71, I/106/23, I/112/27,

I/113/132, I/122/58, I/122/68, I/122/72,

I/123/43, I/125/33, I/125/44, I/126/79,

I/131/63, I/135/46, I/136/03, I/136/34,

I/141/12, I/141/13, I/142/28, I/152/08,

I/152/49, I/154/25, I/155/25, I/155/33,

I/155/94, I/16/50, I/22/30, I/37/14, I/37/16, I/39/87, I/42/19, I/44/19, I/44/49, I/48/35, I/50/39, I/52/16, I/52/27, I/54/45, I/55/39, I/57/50, I/59/54, I/61/75, I/81/61, I/85/34, I/87/61, I/91/20, I/98/113, II/05/76, II/06/22, II/07/85, II/08/30, II/12/43, II/19/28, II/19/117, II/19/118, II/19/28, II/20/23, II/23/115, II/25/39, II/27/41, II/29/16, II/29/68, II/31/45, II/38/33, II/39/23

a.+ a I/37/13, II/16/59

a.+ da I/106/28, I/106/29, I/15/68, I/159/37, I/33/35, I/52/26, I/52/29, I/52/68, I/52/69, I/62/35, I/62/36, I/66/31, I/75/68, II/20/23, I/36/09, I/36/10, II/16/59

a.+ dā I/134/52

a.+ dan II/09/91

a.+ dır I/127/31, I/134/61, I/38/56, I/88/62, II/23/115

a.+ ı I/155/98, I/16/51, II/01/76, II/39/132

a.+ ımıştı I/61/75

a.+ ıñ I/137/15, II/22/04, II/29/29

a.+ larca I/103/27

2. Yılım ayrıldığı on iki bölümden her biri.

a. II/01/90

a.+ da I/127/15

a.+ ı II/01/29

a.+ ında I/17/71, I/125/16

a.+ ındı II/21/78

a.+ ıñ I/155/13, II/01/27, II/01/28,

a.+ lānda I/32/52

a.+ ları I/94/65

a.+ larında I/62/39

aybaşı : Belirli yaşlar arasında kadınların ayda bir döl yatağından kan gelmesi durumu, ay hâli, âdet.

a.+ nda I/98/113

ay başı : Ücret veya maaş alınan gün.

a. başında I/76/78

ay III : Birdenbire duyulan acı, ağrı, şaşırma, ürkme veya sevinç anlatan bir söz. -47-

a. I/107/23, I/109/49, I/112/41, I/113/86, I/113/96, I/114/42, I/114/43, I/120/49, I/121/52, I/121/41, I/130/39, I/134/55, I/137/25, I/144/66, I/145/101, I/153/116, I/159/12, I/16/01, I/161/46,

I/17/48, I/20/97, I/20/98, I/22/26, I/22/46, I/24/09, I/30/58, I/40/10, I/54/63, I/58/81, I/65/48, I/67/59, I/78/10, I/80/51, I/83/75, I/91/63, I/91/70, I/98/59, II/07/98, II/14/69, II/20/04, II/31/46, II/38/91

ây : bk. ay II¹ -3-

â. I/37/44, I/45/38, II/39/170

ây : bk. ay III -1-

â. I/10/11

ây : bk. ay II¹ -7-

â. I/152/07, I/152/08, II/06/22

â.+ da I/50/04, I/66/28

â.+ dā II/31/22

bk. ay II²

â. II/01/90

ây : bk. ay III -6-

â. I/08/108, I/40/02, I/80/52,

I/91/58, II/05/72, II/31/50

ây : bk. ay II¹ -1-

â. I/54/39

aya : bk. ayak -1-

a.+ ım I/27/34

ayā : < ayak + a -63-

a. I/45/39, I/75/34, I/86/10, I/98/59, II/04/94, II/08/41, II/22/35, II/24/78

başTan a. II/30/43

a. kaḷḷ I/117/34

a.+ ıa I/44/05

a. ğaḳamazdı I/18/06

a. ğaḳamızdı I/18/09

a.+ m I/21/83, I/52/55, I/67/60, I/83/23, II/22/32, II/22/34

a.+ ma I/08/100, I/43/32

a.+ mda I/24/44

a.+ mı I/06/88, I/140/51, I/50/09

a.+ mıñ I/27/35

damdan düşsem a.+ mıñ üsdüne düşerdim I/137/41

a.+ mız I/50/12, I/93/66

a.+ mıza I/154/15, I/50/61, I/59/52, II/06/14

a.+ mızınan II/27/22

a.+ mızıñ I/109/51

a.+ n II/07/127

a.+ na I/03/61, I/08/100, I/08/98, I/114/10, I/43/28, I/17/55

a.+ nda I/07/18, I/43/31, I/61/45

a.+ nı I/08/73, I/140/45, I/31/37, II/07/93, II/24/83

a.+ nıñ I/10/52, I/77/49

a.+ ıı II/08/40
a.+ ıı I/58/59, II/24/79, II/24/80
a.+ ııda I/161/38, I/96/47
a.+ ıı II/04/95
a.+ ıı I/58/57
ayak : Vücudun, bacadan ayak bileğiyle ayrılan ve yere basıp durmayı, yürümeği sağlayan kısmı, kadem. -32-
a. I/69/103, I/79/26
yalın a. I/61/41
a.+ da I/93/55
a.+ dan II/02/55
a.+ la I/79/42
a.+ lâ I/149/52, I/152/41
a.+ lâm I/45/60, I/79/41
a.+ lâmı II/22/02
a.+ lâna I/83/31
a.+ lâni I/04/46
a.+ lâni II/39/22
a.+ lar I/52/19
a.+ ları I/12/37, I/20/45
a.+ ları II/08/45
a.+ larım I/17/25, II/01/69
a.+ larıma I/60/02
a.+ larımı I/17/25
a.+ larımın I/24/45
a.+ larımın I/24/46
a.+ larımıza I/51/28
a.+ larımızda I/50/59
a.+ larımızdan I/60/48
a.+ ların I/87/101
a.+ larını I/20/43
ayak uydur- : Bir düşünüşe, bir davranışa uymak, intibak etmek, tâbi olmak.
a. uydurmıya II/15/48
ayakta ğal- : Oturacak yer bulamamak.
a.+ da ğaldı I/30/02
a.+ da ğaldı I/146/74
ayağa kalk- : Oturduğu yerden kalkmak.
ayak : bk. ayak -1-
a.+ larına I/26/26
áyak : bk. ayak -2-
yalın á. I/144/36, I/144/39
ayakđabı : Ayağı korumak için giyilen, altı kösele veya lastik gibi dayanıklı maddelerden yapılmış giyim eşyası, pabuç, kundura, iskarpin. -5-
a. I/118/14, I/61/44, I/61/45

a.+ dan II/07/12
ayakđap : bk. ayakđabı -1-
a.+ lâm II/38/05
ayakđabı : bk. ayakđabı -4-
a. I/43/32, I/50/59, II/08/12, II/23/138
ayakđıbı : bk. ayakđabı -1-
a. II/23/138
ayakđab : bk. ayakđabı -2-
a.+ ıı II/07/60
a.+ ları II/07/60
ayakđabı : bk. ayakđabı -5-
a. I/24/44, I/98/123
a.+ larımız I/144/36
a.+ sını I/107/27
a.+ yı I/107/26
ayakTa : Ayağa kalkmış durumda. -
1-
a. duramıyon I/37/06
ayağ : bk. ayak -4-
a. I/121/101, II/22/29, II/22/37
ayağ : bk. ayak -3-
a. I/123/32
a.+ larımızdan I/62/13
a.+ larından I/20/47
ayađđabı : bk. ayakđabı -3-
a. I/43/28, I/70/65, I/74/12
ayal : Karı, eş, zevce, arkadaş. -1-
a.+ lâmınan I/38/02
ayallâ - : bk. ayarlamak -1-
a.- r I/01/03
ayar : 1. Saat ve tartı âletlerinin, birliği ve doğruluğu sağlamak için belirlenmiş olan ölçülere uygun olarak işlemeği durumu. -
1-
a.+ sız I/116/18
ayarla - : Bir şeyi, bir işi maksada uygun şekilde düzenlemek, tanzim etmek. -
2-
a.- yağosun I/44/75
a.- yamazsınız I/79/87
ayarlama : Ayarlamak işi. -1-
a. I/116/16
ayaz : bk. ayaz -1-
a. I/57/53
ayaz : Sâkin, açık ve genellikle mehtaplı gecelerde çıkan kuru soğuk. -4-
a. I/54/20, II/33/40
a.+ dı I/57/54
a.+ ında I/96/70
ayazlad - : Gece ayazında bırakıp

soğutmak. -1-
a.- ır I/47/23
avcı : bk. avcı -1-
a.+ lâ I/121/78
āycığ : bk. azcık -1-
ā. āycığ II/05/18
āycığ : bk. azcık -1-
āycığ ā. II/05/18
āycıK : bk. azcık -1-
ā. I/63/52
āycıK : bk. azcık -1-
ā. II/32/74
āyciK : bk. azcık -1-
ā. I/60/108
ayçiçē : bk. ayçiçe ği -3-
a. I/153/19
a.+ m II/04/71
a.+ ni II/04/70
ayçiçe ği : İki çenekliler sınıfından, yurdumuzda çok yetiştirilen, iri, yayvan ve sarı renkli çiçekleri dâima güneşe doğru döndüğü için güne bakan, gün çiçeği veya gün döndü de denen, yaprakları büyük ve dişli, 1 – 2 m. boyunda, bir yıllık otsu bitki. -2-
a. I/86/34, I/87/38
aydınnad - : bk. aydınnat- -1-
a.- ır I/80/41
aydınnat - : Işıklandırmak, bir yerin karanlığını gidermek, tenvir etmek. -1-
a.- ırdı I/146/41
aydınnık : Aydın olma durumu. -1-
a. I/146/39
aydınnıK : bk. aydınnık -1-
a. I/146/38
ayek : Âhenk. (?) -1-
a. yapa yapa I/145/70
ayekli : Âhenkli. (?) -3-
a. I/145/65
a.+ ce I/145/76
a.+ di I/145/71
ayellá - : bk. ayarla- -1-
a.- mışlâ II/29/31
āyel : bk. ayal -1-
ā.+ lēm I/152/39
ayelli - : bk. ayarla- -1-
a.- yō II/17/48
ayetdirik : bk. elektirik -1-
a. II/05/51
aygaz : (Marka adından) Ocak, (Pişirme,

ısıtma vb. işlerde kullanılmak üzere) ateş yakılan yer. -17-
a. I/127/53, I/13/25, I/72/56, II/33/56
a.+ a I/28/20
a.+ da I/127/52, I/152/91, II/34/88
a.+ dan I/96/64
a.+ dı I/72/55
a.+ ı I/127/52
a.+ ırdan I/116/49
a.+ la I/34/56
a.+ lâ I/146/37, I/146/38
a.+ lāğ I/152/98
a.+ lar I/96/46
āygaz : bk. aygaz -1-
ā.+ ı I/72/56
āygaz : bk. aygaz -1-
ā.+ dā I/72/12
ayı : Et yiyen memelilerden, ot ve bal da yiyebilen, uzun tüylü, kaba ve hantal, vahşî hayvan. -2-
a. I/52/26, II/30/45
ayıkla - : Bir şeyin kötü veya işe yaramayan kısımlarını çıkarıp atmak. -3-
a.- nır I/32/84
a.- rdı I/73/74
a.- rız I/60/24
ayıklá - : bk. ayıkla- -1-
a.- sın I/32/63
ayıklama : Ayıklamak işi. -1-
a.+ sı I/54/57
ayı ğöbe ği : Bir kilim dokuması modeli adı. -1-
a. I/94/56
ayıb : bk. ayıp -14-
a. I/47/61, I/52/56, II/16/74
sorması a. II/04/32
a. olmasın I/103/30, I/63/40
a. olmaSın II/01/48
a. olmaSşâ I/47/64
a. olmaz I/54/41
a. olur I/14/18, I/15/81, I/47/83, II/37/38
a. olur I/47/83
ayıp : Utanılacak hal ve davranış. -11-
a. I/58/31, I/58/49, I/63/40, II/23/121, II/34/78
a.+ dı I/77/29
a. zayıp I/69/76

ayıp gel-/ol- : Yakışık almamak, kusur sayılmak.

- a. gelir I/15/31
- a. olur I/14/05, I/14/16
- a. oldu II/23/181

ayıpla - : (Bir kimseyi) Kusurlu bularak kınamak, tâyip etmek. -1-

- a.- İllâ I/146/23

ayır - : Birbirinden uzaklaştırmak, fasletmek. -45-

- a.- ama I/47/79
- a.- an I/41/37
- a.- ana I/68/53
- a.- cāz I/124/36
- a.- dı I/79/10, I/79/11, II/16/42, II/16/79, II/16/83

- a.- dık I/132/15, II/38/69

- a.- dıg I/36/55

- a.- dım I/132/14

- a.- dımıS I/155/23

- a.- ı I/35/09

- a.- ıb I/78/25

- a.- ıdık I/155/37

- a.- ıdıK I/134/30, I/134/31

- a.- ın II/18/33

- a.- ın I/77/69

- a.- ır I/56/49

- a.- ısıñ I/102/53, I/74/70, I/74/72

- a.- ıverem II/38/59, II/38/68, II/38/71, II/38/72

- a.- ıydıK I/48/44

- a.- ıydın I/48/42, I/48/43

- a.- ıyon I/111/11

- a.- ıyoñ I/21/04

- a.- ıyorur I/130/85

- a.- ıyoz II/38/69

- a.- ız I/48/23

- a.- madık I/70/86

- a.- mamışlâ II/19/94

- a.- man I/67/33

- a.- masın I/113/82

- a.- sam I/67/33

- a.- sañ I/67/33

ayırd ed- : bk. ayırd et- -1-

- a. e.-emen I/138/31

ayırd et- : İki veya daha fazla şey arasındaki farkı anlamak, ayırmak, aralarındaki ayırıcı niteliği farketmek, tefrik etmek. -1-

- a. e.-men I/138/25

ayırl - : bk. ayırıl- -1-

- a.- dı I/11/29

ayırtım : Ayırmacılık. -1-

- a. I/06/147

ayıtla - : Ayıklamak, temizlemek. -8-

- a. -maK II/06/29

- a.- mayız I/127/39, I/127/40

- a.- r I/27/65

- a.- rız I/77/72, II/06/26

- a.- yıve I/119/75

- a.- yyon I/119/76

ayıtlâ - : bk. ayıtla- -3-

- a.- dık I/18/56

- a.- lar I/127/42

- a.- r I/03/92

âyıtla - : bk. ayıtla- -1-

- â.- llardı I/128/17

âyıtla - : bk. ayıtla- -2-

- â.- rıS I/49/09

- â.- rız I/49/07

ayıtlat - : Ayıtlamasını sağlamak. -1-

- a.- tırdı II/25/37

ayıtlē - : bk. ayıtla- -3-

- a.- yöler I/03/102

- a.- yöller I/03/102

ayıtlı - : bk. ayıtla- -2-

- a.- yöduğ I/49/03

- a.- yorum I/139/09

âyıy - : bk. ayır--1-

- â.- ıdık II/23/129

âyile : bk. â_ile-1-

- â.+ mnen I/09/07

âyile : bk. â_ile-1-

- â.+ lerde I/01/36

âyile : bk. â_ile-2-

- â.+ lē I/44/31

- â.+ lēmiz I/44/31

âyili : bk. â_ile -1-

- â.+ ydi II/29/42

ayır - : bk. ayır- -1-

- a.- ıvırdı II/28/02

aylak : Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), âvâre. -1-

aylak dur- : Boş durmak.

- a. durmazdık I/79/23

aylâ : bk. aylık² -1-

- a. +_a I/48/19

aylarca : Çok uzun bir süre. -2-

- a. I/39/71, I/39/76

ayle : bk. â_ile -5-

a. I/68/27, I/92/51
a.+ de II/14/57
a.+ lerde I/01/66
a.+ niñ I/92/49
āyle : bk. ā_ile -3-
ā.+ leri II/30/63
ā.+ ne I/148/53
ā.+ si I/02/28
āylé : bk. ā_ile -1-
ā.+ lēr I/01/20
aylī : <aylık¹+1 -2-
a.+ mız I/01/15
a.+ nan I/63/44
aylı : <aylık¹+1 -8-
a.+ ıa I/23/59, I/75/43
a.+ ı I/06/12
a.+ ım I/06/23
a.+ mız I/01/42
a.+ ndan I/52/69
a.+ ynañ I/108/51
<aylık²+1
a.+ ıdı I/41/43
aylık : 1. Bir kimseye aydan aya ödenen para, ücret, maaş. -16-
a. I/125/42, I/159/36, I/52/29, I/55/35, I/75/43, II/38/114, II/39/121
a.+ sız I/75/44
2. Belli bir aydan beri var olan.
a. I/91/87, II/07/144, II/07/149, II/09/11, II/09/13
3. Bir ay süreli, bir ayda olan, yapılan veya bir ay süren.
a. I/158/18,
aylık ver- : Bir kimseye her ay belli bir para ödemek.
a. veri II/39/123
a. veriyō I/159/37
āylik : bk. aylık¹ -3-
ā. I/39/33, I/50/04, I/63/61
aylıg : bk. aylık¹ -6-
a. I/155/104, I/33/35, I/50/04, II/16/102
a. yıllıg I/39/34
aylıg : bk. aylık¹ -1-
a.+ ı I/88/39
aylık : bk. aylık¹ -5-
a. I/136/38, I/144/64, I/48/66, I/68/33
a.+ ları I/144/65
aylık : bk. aylık¹ -1-
ā.+ hıydı II/08/28

aylıkçı : Çalışmasının karşılığını aydan aya alan kimse. -1-
a. I/145/16
aylı : <aylık¹+1 -21-
a. I/125/51, I/76/78, II/28/79
dullar a. I/52/25
yaş a. I/112/58, I/112/70
yaşlılg a. I/144/65
a.+ ımınan I/06/24
a.+ m I/136/21, I/63/15, I/88/38, I/88/39
yaşlı a.+ m I/159/37
a.+ mı I/52/30
a.+ mız I/63/12
dullar a.+ na I/52/26, I/52/28
yaş a.+ na I/75/45
a.+ nı I/43/22, I/96/78
a.+ ynán I/53/76
aylı : bk. aylık² -1-
a.+ kan II/07/149
āyılı : <aylık¹+1 -1-
ā.+ m I/52/46
ayná : bk. āyna -1-
a. I/60/05
ayná : bk. aynı -2-
a. I/106/73
āyna : Karşısındaki şeylerin görüntüsünü aksettiren, özellikle insanların kendilerini görmek için kullandıkları, arkası sırlanmış cam veya mādenden levha, gözgü. -2-
ā. I/157/10, I/157/39
aynan : bk. aynen -2-
a. I/106/80
āynan : bk. aynen -1-
ā. I/138/100
aynen : Olduğu gibi, değiştirmeksizin, aynıyle, tıpkı. -5-
a. I/41/20, I/61/64, II/08/67, II/10/99
a. yapıyoz II/22/68
aynı : Birbirinin eşi, ayırt edilemeyecek kadar benzeri, tıpkısı, farklı ve değişik olmayan. -147-
a. I/02/08, I/03/37, I/03/38, I/03/41, I/06/19, I/06/44, I/09/26, I/10/108, I/10/17, I/10/33, I/10/44, I/100/18, I/102/92, I/103/14, I/103/36, I/105/14, I/105/50, I/105/52, I/109/34, I/111/11, I/111/19, I/111/28, I/111/50, I/111/51, I/113/116, I/113/84, I/115/24,

I/116/17, I/117/40, I/117/47, I/119/53,
I/120/49, I/120/54, I/120/63, I/121/53,
I/121/81, I/121/87, I/124/16, I/127/38,
I/13/29, I/130/22, I/133/29, I/135/04,
I/138/30, I/138/38, I/138/74, I/138/75,
I/138/76, I/140/07, I/140/09, I/141/09,
I/143/20, I/146/22, I/147/49, I/149/07,
I/149/66, I/157/46, I/159/25, I/159/26,
I/20/44, I/20/45, I/20/53, I/21/67, I/23/17,
I/26/20, I/26/64, I/28/36, I/28/49, I/31/29,
I/33/69, I/34/22, I/34/33, I/38/40, I/44/26,
I/50/58, I/52/27, I/58/71, I/60/56, I/61/59,
I/64/80, I/68/24, I/70/25, I/70/31, I/70/32,
I/70/49, I/70/50, I/70/77, I/70/85, I/74/48,
I/76/81, I/78/12, I/78/18, I/80/66, I/83/40,
I/84/39, I/86/13, I/88/41, I/91/26, I/92/25,
I/93/26, I/94/53, I/94/54, I/97/04, I/97/49,
I/99/20, II/07/74, II/08/65, II/10/100,
II/15/60, II/17/24, II/19/140, II/19/54,
II/19/61, II/19/62, II/23/171, II/23/209,
II/24/46, II/32/64, II/32/72, II/37/24,
II/37/115, II/38/46
a.+ kı I/13/15
a.+ sı I/160/06, I/61/51, II/03/16
a.+ sın I/111/23, I/56/04,
II/10/103
a.+ ydı I/105/14, I/140/08
āyın : bk. aynı -59-
ā. I/02/16, I/02/17, I/03/38,
I/06/21, I/06/30, I/08/37, I/10/94,
I/106/30, I/107/28, I/157/35, I/160/21,
I/29/07, I/36/31, I/38/14, I/49/54, I/49/76,
I/60/107, I/60/108, I/70/16, I/70/17,
I/71/22, I/75/54, I/75/59, I/76/82, I/86/28,
II/06/73, II/10/03, II/15/59, II/22/03,
II/22/04, II/22/74, II/22/80, II/22/81,
II/22/82, II/23/119, II/23/43, II/23/44,
II/24/60, II/24/67, II/28/68, II/32/114,
II/32/92, II/35/17
ā.+ m I/10/44
ā.+ sı I/10/44, II/33/21, II/33/26,
II/35/45
ā.+ sın II/04/73, II/10/102
ā.+ sı I/05/48
ā.+ ydı I/48/39, II/06/72
āyın : bk. aynı -1-
ā. II/37/06
aynı : bk. aynı -8-
a. I/159/26, I/75/03, I/97/04,
I/97/05, I/97/42, I/97/46, II/17/40
aynı : bk. aynı -2-

a. I/142/09, I/147/56
aynī : bk. aynı -2-
a. I/138/30, I/75/72
aynī : bk. aynı -3-
a. I/122/82, I/44/41, I/97/04
āyni : bk. aynı -4-
ā. I/120/59, II/10/33
ā.+ yiS I/44/10
āynī : bk. aynı -1-
ā. II/38/95
āynī : bk. aynı -1-
ā. II/17/43
ayōl : Teklifsiz konuşmada ve halk
arasında seslenmek veya mânâya kuvvet
verip dikkati çekmek için kullanılır. -
1-
a. yapTık II/07/137
ayran : Yoğurdun sulandırılması ile elde
edilen içecek. -11-
a. I/07/73, I/104/43, I/125/11,
I/87/64, I/98/61
a.+ ını I/70/40, I/98/60
a.+ nan I/07/49
a. vercēse II/23/52
a. veriyo II/23/52
a. veriyollar I/104/43
ayrān : bk. ayran -2-
a. I/104/55, I/87/64
āyran : bk. ayran -5-
ā. I/02/11, I/51/73, II/15/35
ā.+ ımızī II/27/45
ā.+ ından I/125/71
āyreten : bk. ayriyeten -1-
ā. II/10/81
ayrı : Farklı ve değişik, başka. -93-
a. I/02/08, I/03/45, I/03/46,
I/04/22, I/07/46, I/08/24, I/102/47,
I/103/57, I/105/52, I/111/22, I/111/46,
I/111/63, I/122/45, I/122/46, I/125/20,
I/129/50, I/130/14, I/130/15, I/130/20,
I/131/57, I/132/33, I/133/16, I/138/71,
I/138/73, I/138/75, I/138/76, I/141/14,
I/151/21, I/152/117, I/152/86, I/16/21,
I/16/35, I/21/68, I/26/12, I/26/52, I/26/58,
I/34/23, I/42/79, I/49/38, I/53/29, I/53/62,
I/60/07, I/62/17, I/62/40, I/65/32, I/67/35,
I/67/69, I/82/30, I/96/04, II/07/50,
II/19/112, II/19/114, II/19/115, II/19/46,
II/23/130, II/32/101, II/38/118, II/39/145
a.+ dır I/92/22
a.+ la I/83/18

- a.+ lar I/143/36
a. yapan I/41/37
a. yaparız I/97/34, I/97/35
a.+ ydı I/108/13, I/99/60
a.+ yız I/71/80
ayrı ayrı : Birer birer, teker teker, başka başka, her biri kendi başına.
ayrı a. I/06/54, I/132/33, I/21/06, I/59/26, I/90/24
a. ayrı I/06/54, I/132/33, I/21/06, I/59/26, I/90/24
a. ayrı I/06/149
a. ayrı I/153/72
ayrı dur- : Bir yerde birlikte otururmayıp başka yerlerde oturmak.
a. duruları I/06/53
ayrı : bk. ayrı -1-
a. I/131/56
āyrı : bk. ayrı -14-
ā. I/02/08, I/09/65, I/10/119, I/10/83, I/35/26, I/54/57, I/54/69, I/77/54, I/77/55,
II/23/16, II/32/104, II/32/45, II/33/23
āyrı ā. II/23/51
ayrıca : Bundan başka, bunun yanında, ilâve olarak. -3-
a. I/131/26, I/65/32, II/39/57
ayrıl - : (Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek. -43-
a.- acân I/54/36
a.- amaç I/27/41
a.- dı I/06/28, I/10/82, I/144/23, I/144/24, I/23/48, I/36/42, I/57/35, I/66/11, II/20/33, II/20/34, II/28/14
a.- dık I/152/31, I/33/33, II/35/114
a.- dılar I/35/24, I/36/41
a.- dım I/14/09, I/89/02, II/28/92
a.- dīdik I/86/65
a.- dīm I/73/05
a.- ı I/47/17
a.- ıllar I/67/52
a.- inca I/137/48, I/87/105
a.- ır I/121/88
a.- ırdı I/124/35, I/68/39
a.- ırdık I/113/31
a.- ıyō I/129/14
a.- ıyor I/129/14
a.- ıyuru II/16/42
a.- ıyor II/35/06
a.- madan I/122/34
a.- madıg II/08/32
a.- madım I/144/24
a.- mazdı I/07/87
a.- mış I/06/147, I/56/15
āyrııl - : bk. ayrıl- -5-
ā.- dı II/16/36
ā.- dık I/77/54
ā.- ıyuru II/16/42
ā.- mış I/06/147
ā.- mışlar II/17/19
ayrılık : Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firkat, firak, iftirak, hicran. -1-
a. I/95/39
ayrımcılık : Ayırımcı olma durumu, ayırım yapma, tefrikacılık. -1-
a. II/17/30
ayrımlık : Ayırımcılık. -1-
a. II/17/27
ayrı : bk. ayrı -2-
ayrı a. I/06/149
a.+ ydı II/06/11
ayrı : bk. ayrı -7-
a. I/06/53, I/104/67, I/67/69, I/90/72
ayrı a. I/153/73
a.+ dı I/86/06, II/19/115
ayrı : bk. ayrı -1-
a. I/101/57
āyrı : bk. ayrı -1-
ā. āyrı II/23/51
ayriyeten : Ayrıca. -1-
a. I/106/55
ayriyetTen : bk. ayriyeten -1-
a. I/64/127
ayriyetTēn : bk. ayriyeten -1-
a. I/106/22
ayşam : bk. akşam -11-
a. I/124/16, I/39/94, I/67/52, I/91/56, II/16/14, II/16/15
a.+ dan I/102/57, I/87/86
a.+ inan I/26/22
a. zabah I/124/14
ayşām : bk. akşam -1-
a. I/39/98
áyşām : bk. akşam -1-
á.+ a I/126/62
āyşām : bk. akşam -5-
ā. I/87/51, II/28/34
ā.+ a I/10/27, I/70/08

ā.+ dan I/06/48
āyşám : akşam -1-
 ā.+ á I/152/14
āyşam_üstü : bk. akşam üstü -1-
 ā. I/06/87
ayşamnayın : bk. akşamliñ -1-
 a. I/144/68
ayşamnēn : bk. akşamliñ -
 2-
 a. I/39/95, II/16/14
āyşimnen : bk. akşamliñ -1-
 ā. I/39/100
aytla - : bk. aytla- -1-
 a.- mıyo I/32/89
ayva : İki çenekliler sınıfının gülgiller familyasından, kışın yapraklarını döken, iri pembe çiçekli, yapraklarının altı tüylü, tâze filizleri, çekirdek ve tohumları çeşitli hassalar taşıyan küçük ağaç ve meyvesi.
 -7-
 a. I/33/40, I/60/109, I/88/64
 a.+ lar I/11/27
 a.+ ları I/128/74
 a.+ sı I/88/65
 a. yapardı I/128/74
āyva : bk. ayva -1-
 ā.+ yı I/60/105
ayvalī : Ayva ağaçlarının bolca bulunduğu yer. -1-
 a.+ mışdı I/03/18
ayvan : bk. hayvan -1-
 a.+ nan I/135/22
az : 1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan.
 -48-
 a. I/03/23, I/03/73, I/07/88, I/106/17, I/120/03, I/130/53, I/144/15, I/15/39, I/153/23, I/23/53, I/56/31, I/83/69, I/85/32, I/95/17, I/99/37, II/04/90, II/09/66, II/15/100, II/18/05, II/23/201, II/24/28, II/27/29, II/30/46, II/35/18
 a.+ dı I/33/38
 a.+ ıdı I/64/56, I/71/68, I/86/79
 en a.+ ından I/41/34, II/09/56, II/38/50
 eñ a.+ ınnan II/25/110
 eñ a.+ ıñ I/14/26
 a.+ sa I/73/63
 2. Biraz. -23-
 a. I/10/12, I/109/15, I/109/16, I/109/25, I/133/30, I/146/77, I/40/22,

I/49/26, I/49/28, I/50/48, I/53/83, I/54/58, I/87/67, II/04/70, II/12/57, II/12/59, II/20/25, II/20/37, II/30/13, II/30/17, II/39/62
 3. (Mesâfe ve zaman için) Kısa. -
 10-
 a. I/01/64, I/01/65, I/63/12, I/93/52, I/95/14, II/32/41, II/32/42
 eñ a. I/138/85
 a.+ ımışdı I/59/13
 4. Belli bir ölçünün altında, az miktarda. -7-
 a. I/121/90, I/129/65, I/130/63, I/44/80, I/90/37, II/39/63
 a.+ sa I/116/23
 5. Seyrek, nâdir, ender, ender olarak. -2-
 a. I/68/55, II/14/58
az az : Az miktarda.
 az a. I/135/06
 āz a. II/15/115
 a. az I/135/06
az buçuq : Biraz, bir parça, azıcık.
 a. buçuq I/110/38, I/134/63, I/146/20
az buzduq : Az buçuk, biraz. (?)
 a. buzduq I/135/31
az çoq : Oldukça, bir parça.
 a. çoq II/09/32, II/38/114
 a. çoq I/110/12, I/152/66, II/07/88
az yapmak öz yapmak : Bir şeyi sayıca çok yapmaktansa az ama nitelikli yapmanın daha iyi olduğunu anlatmak için kullanılır.
az yuz : Az çok, biraz.
az : bk. ağız I³ -1-
 dereniñ a.+ ı I/102/22
áz : bk. az² -1-
 á. II/37/38
āz : bk. ağız I¹ -37-
 ā.+ ı I/128/52, II/28/18
 ā.+ ım I/51/13
 ā.+ ıma I/133/03, I/16/01
 ā.+ ımdan I/133/42, I/135/01, I/52/45
 ā.+ ımı I/152/70
 ā.+ ımıñ I/58/82
 ā.+ ına I/02/71, I/13/39, I/152/66, I/28/59, I/110/33
 ā.+ ında I/47/25

ā.+ indan I/45/39, I/99/19,
 II/22/51
 ā.+ ını I/126/37, II/24/81
 ā.+ ına sēviyin I/157/24
 ā.+ ını II/07/79
 ā.+ ıynan I/16/12
 ā.+ lā I/152/71
 bk. ağız I³
 ā.+ ına II/23/179
 ā.+ ını II/23/176
 bk. ağız I⁴
 ā.+ ı I/10/18, I/95/82, I/112/15
 ā.+ ını I/03/50, I/03/52, I/27/72,
 I/42/38
 bk. ağız I⁵
 ā.+ inacağ I/01/46
 ā.+ inacağ I/01/45
 ā.+ ina lāyık I/148/55
āz : bk. az¹ -2-
 ā. I/03/23, I/28/46, I/103/50,
 I/44/79, I/44/82, I/49/70, I/57/48, II/01/76,
 II/18/05, II/26/54, II/27/28, II/30/46,
 II/33/22
 ā.+ dı I/33/38, I/77/02
 ā. ğaldırdığ ama öz ğaldırdığ
 I/115/18
 ā. az II/15/115
 ā. çok I/134/14, I/30/07, I/63/37
 ā. yuz I/134/21, I/134/22
 bk. az² -15-
 ā. I/115/06, I/125/49, I/158/20,
 I/50/46, I/54/59, I/59/46, I/79/65, II/09/60,
 II/09/98, II/12/57, II/15/113, II/30/12,
 II/30/35, II/35/104, II/39/64
 bk. az⁴ -2-
 ā. II/15/80, II/25/42
āza : bk. āzā -2-
 ā.+ nı II/28/56
 ā.+ yna II/28/12
āzā : Herhangi bir kuruluş, birlik,
 komisyon vb.ne bağı olan kimse, üye. -
 4-
 ā. I/65/39
 ā.+ ın I/158/38
 ā.+ yı I/65/41
azal - : Eskisinden az duruma gelmek,
 eksilmek, tenâkus etmek. -18-
 a.- dı I/01/30, I/01/31, I/129/18,
 I/135/16, I/143/45, I/143/51, I/153/39,
 I/57/29, II/09/50,
 II/10/15

a.- ı I/46/96
 a.- incasī II/02/37
 a.- ıyo I/111/34, I/68/57
 ne a.- ır ne ço_ alır I/117/46
 a.- mış I/10/87, I/110/25
azāl - : bk. azal- -4-
 a.- dı I/71/67, II/09/64, II/09/77,
 II/10/60
āzālīğ : Bir kuruluş, birlik, komisyon
 vb.nin üyesi olma durumu, üyelik. -
 1-
 ā. yapıım I/158/04
azālā - : Hatâ ve kusûrunu söyleyerek
 çıkışmak, paylamak, tekdir etmek, tevbih
 etmek. -2-
 a.- dı I/146/82
 a.- masağ I/146/83
azālā - : bk. azālā- -1-
 a.- yiviriydi I/48/47
azcık : Pek az, biraz, az miktarda olan -
 4-
 a. I/110/29, I/111/55, I/41/52,
 II/09/18
azcık : bk. azcık -2-
 a. II/09/36, II/12/81
āzcık : bk. azcık -1-
 ā. I/70/14
azcī : <azcık+ı -2-
 a. I/120/04
 a.+ nı I/60/68
āzdir - : Baştan çıkarmak, doğru yoldan
 çıkmasına sebep olmak, ayartmak. -
 1-
 ā.- masın I/112/70
āzı_açık : Haşhaş ve mercimekle yapılan
 bir tür börek. -2-
 ā. I/71/32, I/71/35
azından : En azından, en azı ile, hiç
 olmazsa. -1-
 a. I/46/72
āzı_açık : bk. āzı_açık -1-
 ā. I/71/31
āzı_açık : bk. āzı_açık -1-
 ā. I/71/31
azıcık : bk. azcık -1-
 a. I/71/38

B

ba : bk. ben -18-
b.+ ا I/10/93, I/112/65,
I/115/47, I/125/25, I/133/04, I/159/08,
I/66/26, I/72/76, I/74/22, I/75/28,
I/126/17, I/144/53, II/16/73, II/22/17,
II/28/66
b.+ ا II/28/15, II/28/29

ba - : bk. bağ- -1-
b. I/56/69

ba : bk. bağ -4-
b. II/25/50
b.+ امız II/25/46
b.+ ا I/128/68, II/35/77

ba : bk. var -2-
b. I/153/24, II/29/81

bá : bk. be -1-
b. I/60/83

bā : bk. bağ -18-
b. I/105/13, I/11/40, I/33/100,
I/33/40, I/33/42
b.+ امız I/40/31
b. bāhşeye I/37/50
b.+ dan bosdandan I/23/63
b.+ la baççalar I/64/86
b.+ lāda I/121/79
b.+ lāmız I/153/28
b.+ lar I/110/44
b.+ larda I/65/58
b.+ ları I/09/75, I/09/76
b.+ larī I/09/76

bā : <ben+a -2-
b. I/145/18, I/45/09

bā - : bk. bağ- -1-
b. II/17/37

ba_aşla - : bk. ba_aşla⁻² -2-
b.- ı I/05/72
bk. ba_aşla⁻¹
b.- sını I/23/68

baba : 1. Bir çocuğun dünyâya gelmesine
sebepe olan erkek, çocuk sâhibi adam,
peder. -86-
b. I/110/15, I/110/28, I/124/30,
I/136/29, I/138/52, I/17/43, I/53/29,
I/65/46, I/88/10, I/88/13, II/07/30,
II/23/108
b.+ lāñ I/120/13
b.+ larımız II/21/20, II/34/13
b.+ larımıza I/15/08
b.+ m I/01/09, I/107/65, I/113/41,

I/120/06, I/120/07, I/120/14, I/120/15,
I/123/38, I/123/75, I/13/05, I/136/05,
I/139/06, I/20/69, I/25/47, I/25/62,
I/33/116, I/33/120, I/33/32, I/59/08,
I/85/05, II/06/52, II/19/100, II/20/45,
II/20/46, II/20/47, II/20/49, II/26/10
b.+ ma I/136/05
b.+ mdan I/109/33, I/33/115
b. +mgil I/42/04
b.+ mı I/86/51, II/20/50
b.+ mın I/33/117
b.+ mınan I/136/05
b.+ mıñ I/120/15, I/134/23,
I/136/05, I/136/39, I/139/05, II/38/79
b.+ mıS II/29/17
b.+ mız I/134/09, I/134/20,
I/135/35
b.+ mızın I/17/59, II/20/48
b.+ sı I/07/11, I/08/89, I/123/19,
I/132/06, I/136/06, I/136/07, I/137/14,
I/138/44, I/18/06, I/33/113, I/33/114,
I/33/119, II/06/57
b.+ sına I/11/71, I/33/115
b.+ sından I/138/52
b.+ sını I/138/45
b.+ sınıkıını I/53/75
b.+ sıynan I/10/39
b.+ ya I/136/24

2. Yaşlı erkekler için isimlerden
sonra getirilerek kullanılan unvan sözü.
hacı b. I/69/58

3. Teklifsiz konuşmada yaşlı
erkeklerle hitap ederken kullanılır.

4. (İsim tamlamasının ikinci ögesi
olarak) Koruyucu durumunda olan kimse.

5. Tarikat büyüklerine, mânevî
mertebe sâhibi kimselere verilen unvan.
b. II/01/62

baba ocağı : Baba evi.

babā : bk. baba¹-1-
b. I/138/45

baba : bk. baba¹-1-
b.+ mızın I/120/23

bāba : bk. baba¹-17-
b.+ m I/120/08, I/22/06, I/40/03,
I/40/07, I/44/32, I/55/25, I/58/06, I/58/09
b.+ mgil I/42/13, I/42/16
b.+ mı I/86/47
b.+ mıñ I/124/50, II/06/61,
II/06/63
b.+ ı I/22/06

b.+ yım II/23/109
bāba : bk. baba¹ -1-
b.+ m I/33/35
babanne : Bir kimsenin babasının annesi,
nine. -6-
b. I/10/116, II/19/98
b.+ m II/19/106
b.+ nin II/19/103
b.+ si II/19/105, II/19/107
babāne : bk. babanne -1-
b.+ m I/139/35
babuç : Ayakkabı. -1-
b. I/144/37
 Baca : Binâlarda, deniz taşıtlarında, soba,
kazan ve ocaklarda yanan maddelerden
çıkan duman, gaz ve kokuların dışarıya
atılmasını sağlayan, ocağın üstünden
yukarıya doğru uzanan kısım. -9-
b.+ lā I/04/39
b.+ lar I/34/72
b.+ ları I/61/15, II/32/114
b.+ nı II/30/71
b.+ sı I/02/66, I/10/17, I/73/65
 Baca : bk. bacağ-1-
b.+ ıa I/37/06
 bacá : bk. baca -1-
b. I/10/15
 bacá : bk. baca -1-
b. I/51/27
 bacā : <bacağ+ı -14-
b. I/69/34, II/18/11, II/24/78
bacağ b. çatıp II/21/46
b.+ dır I/69/103
b.+ m I/126/80, I/158/03, I/21/81,
I/21/82, I/33/13, I/45/19
b.+ na II/24/58
b.+ nı I/38/59, II/24/81
 bacağ : İnsanın kalça ile taban arasındaki
organı. -20-
b. I/47/48
b.+ amde I/33/10
b.+ arı I/33/09
b.+ Karı I/48/34
b.+ lā I/134/57, I/149/51, I/152/41
b.+ lādan I/147/08
b.+ lām I/33/101, I/33/18, I/43/03,
I/43/12
b.+ lāmdán I/33/17
b.+ lar I/104/05
b.+ lardan I/104/06
b.+ larım I/126/78, I/15/43

b.+ larıma I/104/06
b.+ larımdan I/20/44
 bacağ bacā çat- : Bir bacağı
diğerinin üzerine koyarak oturmak.
b. bacā çatıp II/21/46
 bacağ : bk. baca -3-
b. I/158/41, I/37/07
 bacağsız : Kısa boylu, ufak tefek (kimse).
-1-
b. I/126/74
 bacalığ : bk. bacalığ -2-
b. I/34/70
b.+ da I/34/56
 bacalığ : Ocak, ocağın yan veya üst
tarafına yapılan lamba, kibrit v.b. şeyleri
koymaya yarayan raf. -1-
b. I/28/31
 bacalı : <bacalığ+ı -1-
b.+ mız I/34/55
 bāce : bk. bahçe -1-
b. I/03/50
 bacı : 1. Kız kardeş, hemşire -13-
b. I/24/63, I/26/06
b.+ m I/20/68, I/20/88
b.+ nı II/31/42
b.+ sı I/24/62
2. Kadımlar için kullanılan bir
hitap sözü.
b. I/126/15
b.+ m I/86/01, I/86/03, I/86/05,
I/86/51, I/86/56
 bacı : bk. baca -2-
b. I/51/27
b.+ ya I/51/27
 bacı : bk. bacı² -1-
b.+ m I/86/75
 bacı : bk. bacı² -1-
b.+ m I/86/22
 bacı : bk. baca -1-
b. I/34/66
 bācé : bk. bahçe -1-
b.+ ye I/127/32
 baça : <bacak+ı -1-
b.+ m I/67/39
 baçā : <bacak+ı -1-
b.+ m I/67/38
 bāça : bk. bahçe -18-
b.+ da I/116/54, I/152/32, I/88/61
b.+ la I/70/75
b.+ lar I/11/13, I/65/57
b.+ larda I/11/27

b.+ ların I/11/18
 b.+ mın II/23/174
 b.+ mıs I/100/42
 b.+ mız I/100/19
 b.+ mızda I/102/11, I/102/12
 b.+ nın I/54/09
 b.+ nda I/67/62
 b.+ sında I/154/18
 b.+ sının I/32/45
 b.+ ya māçaya I/161/17
bāçalık : Bağ ve bahçesi çok olan yer. -
 1-
 b.+ Tı II/09/28
bāçavancı : Bahçevan, mesleği bahçeye
 bakmak, çiçek, meyve veya sebze
 yetiştirmek olan kimse, bağban. -
 1-
 b.+ yındır I/100/41
baçça : bk. bahçe -1-
 bāla b.+ lar I/64/87
baççe : bk. bahçe -1-
 b.+ ye I/129/48
bāÇçe : bk. bahçe -1-
 b.+ de I/154/18
baçe : bk. bahçe -1-
 b.+ den II/37/110
bāçe : bk. bahçe -35-
 b. I/127/07, I/146/50, I/149/22,
 I/33/110, I/49/39, I/65/28, I/93/62
 b. arasına I/32/24
 b.+ de I/152/31, I/45/01, I/93/63
 b.+ den II/23/01
 b. eri ğ I/100/14
 b.+ lēmiz II/32/39
 b.+ lēmizde II/32/78
 b.+ lēmize yaparız II/32/38
 b.+ lēmiziñ I/42/42
 b.+ lere I/27/21
 b.+ leri II/32/39
 b.+ m I/144/26, I/65/18
 b.+ me I/137/65
 b.+ miz I/42/43
 bağımız b.+ miz I/106/02
 b. mūçe I/03/24
 b.+ si I/158/60, I/42/43
 b. yapıdık I/133/29
 b. yapıdılā I/01/30
 b. yapıTim I/143/13
 b.+ ye I/39/101
 b.+ yi I/152/18, I/152/41, I/84/40
 b.+ yi yapıyoruz II/22/69

bāçevancılık : bk. bahçecilik -1-
 b. I/100/01
bāçi : bk. bahçe -2-
 b. II/09/61
bāçi : bk. bahçe -3-
 b.+ ye I/100/50
 b.+ yi I/35/44
 b.+ yi yapıyın II/08/127
badana : Temizlemek, renklendirmek için
 fırça ile veya püskürtme yoluyla duvarlara
 sürülen kireç, mermer tozu, plastik
 maddelerden hazırlanmış beyaz ya da
 renkli boya. -3-
 b.+ sını I/35/20
badana yap- : Badanalamak.
 b. yapıdık I/45/49
 b. yapıyolarımız II/13/44
badāna : bk. badana -2-
 b. I/45/30, II/20/03
badānā : bk. badana -1-
 b. yapıTılā I/33/137
badānı : bk. badana -1-
 b. I/33/137
badas : Harman sonunda yerde kalan
 toprak, çöp ve samanla karışık tahıl
 taneleri, harman döküntüsü. -1-
 b. I/87/40
bādaş - : Uygun düşmek, uymak,
 uyuşmak. -1-
 b.- ıyolā II/14/78
badem : bk. bādem -1-
 b. I/139/08
bādem : İki çenekliler sınıfının gülgiller
 familyasından, pembe ve beyaz çiçekler
 açan, 5 – 12 m. boyunda ağaç ve bu
 ağacın çağla hâlinde iken tamamı, dış
 kabuğu sertleşince ise içi yenen,
 şekerlilikte ve tatlılıkta kullanılan
 meyvesi. -9-
 b. I/100/50, I/139/55, I/39/85,
 I/39/88
 b.+ i I/49/80
 b.+ inen I/49/80
 b.+ neri I/39/88
bādemcik : Boğazın iç kısmının her iki
 yanında mikropların vücûda yerleşmesine
 engel olan, bādem biçimindeki iki ak kan
 keseciği. -1-
 b.+ leri II/25/90
badılcan : bk. patlıcan -5-
 b.+ ı I/133/33

b. ileçili I/128/73
b.+ narı I/60/07
b. II/38/101
b. yimē I/120/65
badılcan : bk. patlıcan -2-
b. I/08/41, II/29/45
badını : bk. badana -1-
b. yapıyoz II/30/16
badılcan : bk. patlıcan -1-
b. II/38/102
badus : bk. patoz -2-
b. yapardıK I/115/14, I/115/21
bağ - : bk. baq²-4-
b.- sıña I/43/06
bk. baq- -14-
b. I/06/72, I/06/81, I/06/102,
I/113/80, I/116/26, I/143/19, I/58/82,
I/63/46, I/67/64, II/05/39, II/19/53
bk. baqalım-31 -3-
b.- am I/147/02, II/08/77
bağ : Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik
yer, bostan. -11-
b. I/11/40, I/11/42, I/133/30
b.+ ım I/60/22
üzüm b.+ ından I/60/22
b.+ ıdı I/11/41
b.+ lā I/130/90
sirke b.+ larımız I/130/89
bağ bahçe : Mal mülk.
b. bahça I/108/26
b.+ ımız bācemiz I/106/02
bağ : bk. ben -6-
b.+ a I/109/46, I/109/48, I/37/56,
I/64/22, II/07/143, II/07/44
bağır - : Yüksek tonda ses çıkarmak,
haykırmak. -12-
b.- an II/20/60
b.- ılardı I/111/100
b.- ır I/91/63
b.- ırmış I/11/58
b.- ıyo II/20/62, II/20/68
b.- ıyō II/20/60
b.- ıyor II/20/69
b.- tdınyoru I/106/62
bağırıp çır - : Yüksek sesle, bağıra
bağıra konuşmak, azarlamak.
b.- ıdı çırıldı I/13/33
bağır : Göğüs, sine. -2-
b.+ ına I/106/61
b.+ ları I/26/39
bağırsa : bk. bağırsaq -1-

b.+ ından I/87/113
bağırsaq : Sindirim borusunun, mîdenin
bitiş yerinden anusa kadar olan ve
dışkılarının vücuttan dışarı atılmasına
yarayan uzun dar ve kıvrımlı kısmı. -
1-
b.+ dan I/87/113
bağla - : 1. İp, bağ veya başka bir araçla
bir şeyi bir yere, diğer bir şeye veyâhut
birkaç şeyi birbirine tutturmak,
birleştirmek, raptetmek. -1-
b.- sa I/123/38
2. (Başak, buz, kabuk, kaymak, küf,
pas, tâne, yosun vb. maddelerle; deri, et,
göbek, nasır, yağ vb. insan vücûdu ile;
renk, sûret vb. şekil ve halle; garaz, kin,
yas gibi duygularla ilgili şeyler için)
Peydâ etmek, hâsıl etmek, oluşturmak,
tutmak -1-
b.- r I/95/33
3. (Bir kimseyi bir yerden)
Ayrılamayacak duruma getirmek.
4. (Aylık, haftalık, maaş, nafaka vb.
kelimelerle) Belli bir parayı belirli
zamanlarda ödemek üzere tahsis ve tâyin
etmek.
5. Kumaş, ip, tel gibi şeyleri
uçlarını birbiri arasından geçirmek
sûretiyle düğümlemek.
6. Örtmek, başını kapamak.
7. Paket, bohça, denk yapmak.
bağlā - : bk. bağla¹ -1-
b.- dı II/20/46
bağr : bk. bağır -1-
b.+ ın I/08/111
bah - : bk. baq- -1-
b. I/69/103
bāh - : bk. baq- -1-
b. I/152/31
bağ - : bk. baq³-5-
b.- dı I/68/51
bk. baq¹-3-
b.- tıq II/03/08
b.- tıh II/19/04
çocukları b.- tım II/03/09
bk. baq⁵-4-
b.- tıhtan II/21/11
bk. baq- -10-
b. I/135/32, I/43/23, I/53/68,
II/07/62, II/19/50
bk. baqalım -1-

- b.- am II/04/82
- baha** : Değer, kıymet, fiyat. -3-
- baha kes-**: Başlık parası için paha biçmek, başlık değerini belirtmek, kıymetini, fiyatını takdir etmek.
- b. keseller I/113/33
- b. kesilir I/113/34
- b. kesilmesi I/113/34
- bahalan** - : Fiyatı yükselmek, pahası artmak, pahalılaşmak. -5-
- b.- dı I/143/41, I/143/62, I/143/63
- b.- Tı I/143/41
- bahalaş** - : Pahalılaşmak. -1-
- b.- dı I/143/37
- bahalı** : bk. Pahalı -3-
- b. I/143/38, I/143/39
- bahane** : Bir şeyin asıl sebebi yerine ileri sürülen sözde sebep, gerçekle ilgisi olmayan sahte özür ve mâzeret. -1-
- b. I/143/63
- bahar** : Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar. -1-
- b.+ dı II/22/43
- baharat** : Baharlar, karabiber, tarçın, karanfil, zencefil gibi yemeklerde kokuları ve tatları için kullanılan maddeler. -2-
- b. I/90/78
- b.+ ımı II/37/91
- bahârat** : bk. baharat -1-
- b. I/78/26
- baĥarat** : bk. baharat -1-
- b.+ lanı I/76/33
- baharın** : Baharda, bahar vakti. -1-
- b. I/142/36
- bahçé** : bk. bahçe -2-
- b.+ den II/18/34
- bahça** : bk. bahçe -2-
- bağ b. I/108/26
- b.+ mız I/33/109
- bahçâ** : bk. bahçe -1-
- b. I/20/14
- bahçe** : Çiçek, sebze veya meyve ağacı yetiştirilen toprak parçası. -12-
- b. I/129/45, I/160/12, I/160/13
- b.+ de I/139/56
- b.+ lēmiz II/14/42
- b.+ ler I/27/21
- b.+ lere II/22/66
- b.+ lerimiz II/30/35
- b.+ li I/131/54
- b.+ mizi I/53/83
- bahçe yap-** : Bahçeye çiçek, sebze veya ağaç ekme veya dikme.
- b. yapallardı I/129/45
- baĥçe** : bk. bahçe -4-
- b. I/80/57
- b.+ den I/143/72
- b.+ mde I/131/60
- b.+ sinde I/17/06
- baĥçē** : bk. bahçe -1-
- b. I/20/16
- bāĥçe** : bk. bahçe -4-
- b.+ miz I/36/34, I/53/81
- b. yapıyöller I/53/84
- b.+ ye II/26/52
- bahçeciliK** : Bahçede yetişen sebze, fidan, meyve gibi her cins bitkiyi yetiştirme, bahçe yapma işi. -1-
- b. I/53/84
- bahçelik** : bk. bahçeciliK -1-
- b. yaparağ I/09/78
- baĥçi** : bk. bahçe -1-
- b.+ lēde II/30/46
- baĥçi** : bk. bahçe -1-
- b.+ ye I/131/61
- bāĥçi** : bk. bahçe -1-
- b.+ lerimiz II/30/44
- bāĥsed** - : bk. bahset- -1-
- b.- eyin I/05/18
- bahset** - : (Bir meseleden veya bir kimseden) Söz etmek, hakkında konuşmak. -2-
- b. I/90/42
- b.- meyince I/34/48
- bāĥşe** : bk. bahçe -1-
- bā b.+ ye I/37/50
- bahşıs** : Armağan, hediye, ihsan, atıye. -1-
- b.+ ımı I/153/66
- baĥır** - : bk. bağır- -32-
- b. II/25/103
- b.- dı I/10/102, I/65/16
- b.- dım I/39/95, I/45/12
- b.- ı I/128/54, I/45/16, I/48/31
- b.- ı duru I/48/28
- b.- ı duruydu I/48/31
- b.- ıb II/08/55
- b.- ıdı I/98/105
- b.- ın II/25/107
- b.- ıp duruyo I/38/54
- b.- ıP duruyo I/38/63

b.- ıpduru I/128/27
b.- ırdı I/91/31
b.- ıydık I/38/29
b.- ıyo I/104/45, I/155/83, I/38/51,
I/38/68, I/38/69, I/91/69
b.- ıyö I/155/79
b.- ıyunurdan II/25/106
b.- mışın I/98/104
b.- sın I/13/39

ba_ırdak : Beşikten düşmemesi için
çocuğun üstünden geçirilip beşiğe
bağlanan enli kuşak, beşik bağı. -

1-

b. I/48/33

ba_ırmı : Bağırma işi. -1-

b.+ ya I/128/23

ba_ırsā : <bağırısak+ı -2-

b. I/63/27

b.+ nı I/128/37

ba_ırsak : bk. bağırısak -3-

b.+ lāndan I/42/40

b.+ ları I/128/38, I/63/23

ba_ısla - : 1. Vermek, ihsan etmek,
bahşetmek. -2-

b.- sın I/113/81, I/72/23

2. Cezâ vermemek, affetmek.

bağ - : 1. Geçimini sağlamak, beslemek,
geçindirmek, yetiştirmek. -130-

b.- abildıme I/85/11

b.- acağ I/140/23, I/140/26,

I/37/47

b.- acaç I/66/10

b.- acam I/56/71

b.- ādı II/08/113

b.- adık II/24/74

b.- ādık II/20/77, II/24/26

b.- adıK II/24/74

b.- ādın II/24/73

b.- alıarımışTı I/45/42

b.- amadık I/50/55

b.- aman I/17/21

b.- an II/16/05

b.- ar I/123/59, I/136/21, I/24/64

b.- ār I/107/33

b.- ardı I/101/38, I/107/23,

I/14/57, I/140/33, I/140/34

b.- arđık II/20/78

b.- ardım I/14/55

b.- ardın I/123/61, I/130/25

b.- ardı I/130/32, I/14/55

b.- arım I/56/71

b.- arın I/126/81

b.- arıS I/40/18, II/21/09, II/21/12,

II/24/31

b.- arız II/21/10, II/37/72

b.- arlar I/90/32

b.- cağ I/33/121, I/88/41, II/07/29

b.- can I/94/11

b.- cāñız I/24/36

b.- dı I/145/13

b.- dık I/107/20, I/107/21, I/16/43,

I/35/08, I/35/13

b.- dım I/94/10, II/08/32,

II/39/117

b.- dıysán I/48/57

b.- dığ I/35/08

b.- ıcağ I/15/62

b.- ıcāmıř I/15/61, I/15/62

b.- ıceK I/66/09

b.- ıcığ I/101/06, I/86/75

b.- ıcıñ I/96/93

b.- ılmáyo II/20/15

b.- ıpdı I/88/25

b.- ıpdurun I/15/56

b.- ıyo I/145/18, I/156/12, I/66/05,

I/66/12, I/66/13, I/66/20, I/66/26, I/66/29,

I/66/33, II/02/104

b.- ıyö I/134/63, I/88/38, I/88/40

b.- ıyö I/145/41

b.- ıyö I/66/02

b.- ıyodum I/79/33

b.- ıyolar I/90/32

b.- ıyolla I/37/43

b.- ıyolıá I/37/42

b.- ıyom I/90/41

b.- ıyor I/66/01

b.- ıyuru I/107/32

b.- ıyorus I/105/33, I/54/27

b.- ıyoS I/40/15

b.- ıyoz I/17/10, I/46/58, I/90/28,

I/93/67, II/31/27

b.- ıyöz I/103/39

b.- madı I/08/104

b.- madılā II/16/43

b.- mağ I/93/25

b.- mağTan I/85/04

b.- mağ I/105/33

b.- maz I/41/71, I/88/40

b.- mış I/140/70

b.- sın I/48/57, I/50/55

b.- sıñ I/108/52

b.- Tı I/37/45

b.- Tık I/21/54, I/40/77
b.- tıK II/07/128
b.- Tım I/40/75, I/79/97, I/84/32,
I/85/11, II/08/32, II/16/93, II/30/59

2. Gözleri bir şey üzerine çevirmek.

-81-

b. I/21/34, I/21/35

b.- ā I/159/20, I/77/12

b.- abilirşiñiS I/73/45

b.- acāñ I/49/74

b.- ādım II/16/82

b.- allar I/121/46

b.- allardı I/121/49

b.- allarımışın I/10/12

b.- an I/143/31

yan gözle b.- an I/95/73

b.- ar I/11/71, I/114/50, I/117/16

b.- ar dur21u I/12/47

b.- ārdı I/77/12

b.- ardık I/134/31, I/38/26

b.- arSañ I/21/34

b.- āsañ I/160/07

b.- cēñ I/159/12, I/159/21,

I/159/29

b.- dı I/133/04

b.- dık I/33/78

b.- dıñ I/111/109, I/116/35

b.- dīmda II/31/10

b.- dıydık I/64/130

b.- ıncā I/114/53

b.- ıñ I/11/70, I/117/36, I/122/05,

I/60/97, I/73/67, I/87/104

b.- ıP II/13/37

b.- ıp duru I/66/08

b.- ıve I/52/84

b.- ıyo I/76/52

b.- ıyoduK I/38/07

b.- ıyom I/74/55

b.- ıyōn I/37/40

b.- ıyor I/131/02, I/131/03

b.- ıyōz I/41/20

b.- ıyīn I/101/50

b.- madan I/20/37, I/20/40,

I/20/41

b.- maS I/20/97

b.- maz I/131/02

b.- mış I/117/29, II/19/96

b.- mış vermişle I/46/29

b.- mıyōS I/155/16

b.- mıyoz I/155/15

b.- sa I/149/16

b.- sa_ıa I/39/02

b.- sā_ıa I/161/55

b.- saK I/50/79

b.- sala I/128/23

b.- sañā II/18/14, II/23/181

b.- sāj II/38/117

b.- saña I/100/02, I/59/69

b.- sāña II/36/15

b.- sın II/39/180

b.- Tı I/131/04

b.- Tık I/64/131

b.- tıktı I/33/70

b.- tım I/33/64, II/31/11

b.- Tım I/48/71, II/38/87

3. Üzerinde durmak, önem vermek,
göz önünde bulundurmak, nazariñtibâra
almak. -22-

b.- acañ yapacañ I/06/99

yüz8üne b.- an yok I/60/42

b.- arsañ I/115/06

b.- ma I/104/58, I/144/80, I/20/89,
I/45/05, I/71/67, I/86/17, I/87/76, II/20/18,
II/39/175

kusura b.- ma I/148/19, I/42/77

b.- mañ I/28/50, II/39/179

ğusura b.- mañ II/23/01

Kusura b.- mañ II/38/120

b.- mayıverem II/39/175

eline b.- mayyorun I/06/25

b.- sana I/83/35

b.- seña I/80/54

4. Bir şeye gereken bakımı yapmak,
ihtimam göstermek, emek vermek. -
21-

b.- amadık I/50/58

b.- amazdıK I/121/21

b.- amāzdıK I/58/31

b.- ameyyoz II/27/15

b.- amıyyo I/156/12

b.- an I/88/63

b.- ar I/07/58

b.- aradık II/24/31

b.- arđı I/63/42

b.- ārdı I/44/31

b.- ardım I/73/16, I/73/18

b.- dı I/63/42

b.- dilā I/37/16

b.- ıcaK I/07/57

b.- ıcıñ I/07/57

b.- ıyo I/65/39

5. İlgilenmek, meşgul olmak. -

13-

- b.- ādım I/152/18, I/158/61
- b.- ān II/25/46
- b. - ar I/48/04
- b.- arın I/115/16
- b.- ıyon I/100/44
- b.- ıyoŋ I/100/50
- b.- ıyordu I/106/08
- b.- ıyorlardı I/106/07
- b.- madım I/63/28
- b.- maz II/25/102
- b.- mazmış I/76/48
- b.- mıyoŋ I/100/49

6. Yoklamak, araştırmak, kontrol etmek. -11-

- dadına b. I/100/38
- b.- ādı I/44/37
- b.- ārdı I/44/36
- b.- ardık I/47/18
- b.- arın I/48/16
- b.- arız I/48/14
- b.- dım I/152/95
- b.- ılıyo II/31/43
- b.- ıyoŋ I/60/04
- b.- ıyōŋ II/29/106
- b.- madım I/86/24

7. Görüp incelemek, tetkik etmek.

- 9-
- b.- ar yapardık I/27/48
- b.- arđık I/128/75
- b.- ılırdı I/32/80
- b.- ıŋ I/10/92
- b.- ıyo II/38/53
- b.- ıyom I/120/29, I/122/81
- b.- ıyorum I/120/33
- b.- mışla I/99/44

8. Seyretmek. -9-

- b.- ādı II/34/35
- b.- ādıK I/145/100
- b.- āmıŋ I/59/65
- b.- arın I/60/55
- b.- arız I/47/33, I/59/89, II/07/96
- belgiselleri b.- ıyoŋŝ II/03/15
- b.- sın I/91/83

9. Bir işle, bir hizmetle görevli olmak. -8-

- b.- an I/06/102
- b.- ıyo I/04/07
- b.- ıyō II/23/23
- b.- ıyor II/23/23
- b.- ıyoru I/06/108

b.- mıyo I/69/55

b.- mıyon I/04/06

b.- mıyun I/04/06

10. Görmek, anlamak, idrak etmek.

-6-

b.- dılar I/56/51

b.- ıŋ I/152/47

b.- ırzın I/05/05

b.- mışın I/149/52

nerden b.- saŋ I/92/51

b.- tık II/08/73

11. (Fiillerin emir kipinin 3. şahsından sonra “diye” kelimesiyle) Beklemek, ümit etmek. -4-

b.- ālādı II/34/60

b.- arın I/12/46

b.- arıŋ I/74/69

b.- ıcaŝıŋ I/14/28

12. Muâyene etmek, tedâvi etmek.

-3-

b.- arlā I/95/05

b.- ıŋ I/95/04

b.- ıyō I/95/03

13. Yönü bir tarafa doğru olmak, bir cihete yönelmiş bulunmak, nâzır olmak. -3-

b.- ār I/39/83

b.- ıyo II/02/13, II/02/14

14. Dinlemek, uymak, riayet etmek.

-3-

sözüne b. I/77/64

sözüne b.- caŋ I/77/49

sözüne b.- ılıyodu I/94/77

15. Gözlemek, beklemek. -2-

yoluna b.- dım I/113/99

16. Fırsat kollamak. -1-

hazıra b.- ardı I/69/72

baĝ - : Başında kullanıldığı cümleye göre uyarı, tembih, tehdit, tasdik vb. anlamlar ifâde eden dikkat çekme sözü. - 447-

b. I/01/57, I/01/71, I/02/66, I/03/55, I/04/07, I/04/73, I/06/105, I/06/119, I/06/120, I/06/130, I/06/145, I/06/26, I/06/31, I/06/42, I/06/49, I/06/58, I/06/61, I/06/63, I/06/73, I/06/74, I/06/80, I/06/85, I/06/91, I/08/55, I/08/65, I/10/30, I/10/77, I/10/80, I/100/13, I/100/21, I/100/37, I/102/86, I/103/46, I/108/23, I/108/33, I/108/36, I/108/40, I/108/52, I/108/54, I/109/03, I/109/07, I/109/15,

I/109/23, I/109/31, I/109/51, I/11/54, I/110/37, I/110/51, I/111/105, I/111/114, I/112/58, I/113/123, I/113/57, I/113/91, I/114/36, I/115/39, I/115/46, I/115/49, I/116/04, I/116/14, I/116/15, I/116/24, I/116/47, I/116/48, I/116/50, I/117/17, I/117/37, I/117/51, I/12/32, I/120/42, I/120/45, I/121/120, I/121/36, I/121/37, I/121/44, I/121/87, I/122/02, I/122/16, I/122/22, I/122/24, I/122/32, I/123/38, I/123/62, I/125/32, I/125/42, I/125/72, I/125/93, I/126/16, I/126/48, I/128/55, I/129/54, I/129/55, I/130/61, I/131/33, I/133/36, I/133/55, I/133/60, I/134/43, I/134/58, I/135/38, I/136/13, I/137/28, I/137/44, I/137/63, I/137/65, I/139/09, I/139/28, I/139/62, I/139/63, I/14/13, I/14/26, I/14/44, I/14/46, I/14/59, I/14/64, I/14/75, I/140/52, I/143/13, I/144/04, I/144/43, I/144/44, I/144/45, I/144/66, I/144/74, I/144/82, I/144/83, I/144/84, I/146/31, I/146/78, I/148/06, I/148/07, I/148/09, I/148/13, I/148/43, I/150/19, I/151/42, I/152/111, I/152/41, I/152/66, I/153/02, I/153/112, I/153/116, I/153/121, I/153/13, I/153/42, I/153/44, I/153/67, I/153/89, I/154/33, I/154/67, I/157/22, I/157/41, I/158/39, I/159/40, I/159/49, I/160/07, I/160/15, I/160/21, I/160/26, I/161/60, I/17/62, I/18/30, I/18/73, I/19/09, I/19/17, I/20/67, I/20/68, I/21/08, I/23/20, I/23/21, I/28/08, I/31/37, I/32/100, I/32/101, I/32/12, I/32/34, I/32/45, I/32/51, I/32/52, I/32/71, I/33/01, I/33/150, I/33/97, I/35/33, I/39/20, I/39/40, I/40/21, I/40/50, I/40/52, I/40/53, I/40/54, I/40/69, I/41/05, I/41/16, I/41/17, I/41/25, I/41/33, I/41/44, I/42/13, I/42/26, I/42/34, I/45/71, I/47/31, I/47/75, I/48/63, I/49/14, I/49/15, I/49/16, I/49/18, I/49/19, I/49/52, I/49/71, I/49/73, I/52/16, I/52/33, I/52/35, I/52/55, I/53/78, I/54/21, I/54/48, I/54/64, I/55/04, I/55/06, I/55/44, I/56/54, I/56/70, I/56/79, I/58/49, I/59/81, I/59/82, I/60/49, I/60/87, I/62/06, I/64/48, I/65/55, I/66/01, I/66/15, I/66/26, I/66/42, I/67/29, I/67/40, I/67/50, I/69/100, I/69/102, I/69/11, I/69/15, I/69/41, I/69/73, I/69/77, I/69/83, I/69/87, I/69/90, I/69/95, I/69/97, I/72/60, I/72/66, I/73/31, I/73/45, I/73/65, I/73/76, I/74/17, I/75/01, I/76/31, I/79/40,

I/79/44, I/79/62, I/79/63, I/80/24, I/80/30, I/80/67, I/83/15, I/83/60, I/86/48, I/86/53, I/86/54, I/86/64, I/86/67, I/86/76, I/87/03, I/87/05, I/87/104, I/87/20, I/87/55, I/87/66, I/87/70, I/87/84, I/90/43, I/92/23, I/92/31, I/92/46, I/92/57, I/93/42, I/93/62, I/94/08, I/95/12, I/95/125, I/95/15, I/95/26, I/95/95, I/96/86, I/96/88, I/98/02, I/98/100, I/98/124, II/03/75, II/04/20, II/04/61, II/04/91, II/05/105, II/05/12, II/05/13, II/05/16, II/05/35, II/05/46, II/05/48, II/05/61, II/05/64, II/05/69, II/06/23, II/07/124, II/07/143, II/07/28, II/07/44, II/07/65, II/07/70, II/07/84, II/07/97, II/08/124, II/08/133, II/08/43, II/08/44, II/08/46, II/08/61, II/08/89, II/08/92, II/08/96, II/08/97, II/11/28, II/12/32, II/13/36, II/13/37, II/15/92, II/16/21, II/16/47, II/16/52, II/16/65, II/16/89, II/16/92, II/17/01, II/17/09, II/18/01, II/18/17, II/18/29, II/18/30, II/19/111, II/19/123, II/19/166, II/19/167, II/19/46, II/19/49, II/19/50, II/19/57, II/19/73, II/19/74, II/19/76, II/20/12, II/20/16, II/20/24, II/20/25, II/20/29, II/20/79, II/23/186, II/23/187, II/23/48, II/24/102, II/24/80, II/24/81, II/25/113, II/25/114, II/28/11, II/28/33, II/28/53, II/28/55, II/28/81, II/28/93, II/29/03, II/29/08, II/29/09, II/29/10, II/29/101, II/29/55, II/29/61, II/30/26, II/30/51, II/30/72, II/32/114, II/32/123, II/32/24, II/32/30, II/32/46, II/32/61, II/32/81, II/32/82, II/32/86, II/32/98, II/37/86, II/37/96, II/38/05, II/38/118, II/38/56, II/38/61, II/38/74, II/38/91, II/38/95, II/39/168

bakalım : İçinde bulunduğu cümleyi teşvik, gayret, merak, meydan okuma, şüphe, tereddüt, anlamları katarak kuvvetlendirir. -140-

b.- alım I/44/01, II/31/04

dur b.- am I/152/49, I/86/44

b.- am I/04/66, I/04/72, I/04/73, I/04/74, I/06/02, I/06/103, I/08/113, I/08/68, I/10/92, I/100/10, I/100/17, I/107/02, I/112/23, I/116/18, I/119/32, I/119/39, I/126/35, I/13/24, I/143/58, I/145/21, I/145/22, I/145/38, I/145/88, I/15/18, I/152/115, I/152/135, I/152/21, I/152/58, I/152/69, I/153/05, I/157/06,

I/157/25, I/159/47, I/17/36, I/25/02,
I/28/50, I/30/30, I/31/71, I/35/59, I/37/33,
I/37/46, I/37/47, I/42/56, I/49/31, I/49/82,
I/51/18, I/52/31, I/52/39, I/52/44, I/52/73,
I/52/88, I/52/91, I/59/78, I/59/79, I/61/15,
I/61/17, I/61/35, I/64/66, I/67/39, I/69/22,
I/69/89, I/72/14, I/72/62, I/77/66, I/79/25,
I/79/29, I/79/35, I/79/72, I/79/73, I/80/07,
I/84/03, I/88/59, I/91/24, I/93/54, I/93/57,
I/93/66, I/95/116, I/98/57, I/99/01,
II/04/92, II/04/93, II/07/141, II/08/137,
II/10/21, II/10/26, II/12/02, II/20/60,
II/22/22, II/22/28, II/22/42, II/22/59,
II/22/60, II/22/85, II/24/108, II/24/18,
II/24/80, II/25/43, II/27/17, II/27/63,
II/32/128, II/32/30, II/36/07, II/38/102,
II/38/103, II/38/106, II/39/05, II/39/22

b.- am I/04/72, I/112/83, I/138/18,
I/145/59, I/52/79, I/67/24, II/23/186,
II/25/67, II/32/17, II/38/105

b.- am yapıp I/45/62

b.- amazdıĭ I/153/15

b.- an I/152/95

b.- eyem II/32/88

b.- iyim I/48/02, II/24/79

baĭarak : (Zarf-fiil ekinin
kalıplaşmasıyla) Göre, nazaran. -4-

b.- alaĭ I/146/66

b.- alek I/72/29

b.- arĭan I/129/56

b.- asaq I/146/65

baĭ - : bk. baĭ⁻⁸ -35-

b.- mazdıĭ I/08/47

bk. baĭ⁻¹ -8-

b.- ardıĭ I/110/33

b.- dıĭ I/22/23

b.- dıydıĭ I/40/17

b.- ıPdı I/88/25

b.- ıvesin II/16/57

b.- ıyo I/83/46

b.- Tım I/48/50

bk. baĭ⁻² -45-

b.- allar I/131/04

b.- allardır I/131/03

b.- dıĭ I/152/101

b.- dıĭ yapvedilē II/05/89

b.- dım I/136/15, II/28/36,

II/28/37

b.- dıydım II/02/29

b.- dī I/24/03

b.- maz I/131/04

b.- mamışınızdır II/07/72

bk. baĭ⁻³ -13-

dōdün yere baĭmıcan doydün
yere b.- ıcan I/145/23

b.- ĭayyoĭ II/27/32

b.- ma I/30/26

dōdün yere b.- mıcan doydün yere
baĭıcan I/145/22

bk. baĭ⁻¹¹ -37-

b.- dıĭ I/146/70

b.- ıyon I/82/26

bk. baĭ⁻⁷ -34-

b.- ın I/117/38

bk. baĭ⁻ -177-

b. I/01/100, I/01/99, I/04/52,
I/06/79, I/06/104, I/06/105, I/06/109,
I/06/112, I/06/120, I/06/122, I/06/127,
I/06/128, I/06/39, I/06/46, I/06/61,
I/06/70, I/06/83, I/06/89, I/06/99, I/07/71,
I/08/55, I/08/82, I/110/11, I/110/64,
I/114/06, I/117/39, I/12/32, I/120/38,
I/122/14, I/122/22, I/122/68, I/122/77,
I/124/13, I/124/27, I/125/44, I/125/81,
I/126/70, I/129/38, I/132/82, I/133/28,
I/133/35, I/134/30, I/135/15, I/135/56,
I/136/11, I/137/27, I/139/28, I/139/55,
I/139/58, I/14/48, I/14/66, I/14/68,
I/143/27, I/144/14, I/144/19, I/144/32,
I/144/71, I/145/100, I/145/88, I/147/37,
I/148/08, I/148/14, I/148/18, I/15/16,
I/150/37, I/150/40, I/152/120, I/152/14,
I/152/91, I/153/102, I/153/62, I/153/77,
I/159/40, I/16/17, I/17/08, I/17/60,
I/19/08, I/23/21, I/25/38, I/25/39, I/28/31,
I/28/39, I/28/47, I/28/50, I/31/37, I/44/59,
I/52/01, I/52/21, I/54/62, I/56/14, I/58/82,
I/65/61, I/66/09, I/66/10, I/66/27, I/66/38,
I/66/42, I/66/52, I/67/01, I/67/06, I/67/39,
I/67/41, I/67/47, I/69/05, I/69/70, I/70/33,
I/71/54, I/73/40, I/87/15, I/87/27, I/87/39,
I/91/28, I/91/30, II/02/04, II/02/10,
II/05/41, II/07/109, II/07/128, II/07/92,
II/08/46, II/08/66, II/11/64, II/28/34,
II/28/92, II/29/37, II/32/45, II/33/33,
II/39/01

bk. baĭarak -9-

b.- ılāĭ II/01/19

bk. baĭalım -34-

b.- am I/04/73, I/06/08, I/119/39,
I/147/40, I/152/70, I/152/72, I/155/46,
I/159/47, I/63/32, I/64/02, I/96/34,

I/96/60, I/96/70, I/96/71, II/01/58,
II/01/77, II/02/105, II/28/23
b.- ām I/08/84
du b.- am II/39/46
dur b.- am I/23/25
bāk - : bk. bakālim -1-
b.- ām I/43/38
bāḲ - : bk. baḳ-¹ -2-
b. I/08/61, II/29/94
bāḳ - : bk. baḳ-¹ -8-
b. I/04/67, I/135/04, I/151/04,
I/151/12, I/63/38, II/08/57
b.- am II/12/03
b.- an II/03/05
bāḳ - : bk. baḳ-¹ -8-
b. I/144/74, I/47/55, I/69/93,
I/69/94, I/77/05, II/05/13, II/23/187
b.- am I/74/65
baḳ - : bk. baḳ-¹ -8-
b. I/100/16, I/122/29, I/133/04,
I/15/16, I/17/03, II/18/01
b.- am I/44/85
b.- aḡ I/48/69
bak - : bk. baḳ-¹ -1-
b.- am I/64/12
bakār : bk. bekar I -1-
b.+ ı II/25/80
bakdır - : 1. Baktırmak, geçimini temin
ettirmek, kendini besletmek. -5-
b.- ı I/20/98, I/20/99
2. Bakmasına sebep olmak,
bakmaya zorlamak.
b.- ır I/11/83
3. (Hasta için) Muâyene ve tedâvi
ettirmek.
b.- mıcan II/25/107
bakğal : bk. baḳğal -5-
b. II/02/48, II/02/49
b.+ ımıS I/76/79
b.+ ıḡ II/02/49
baḲğal : bk. baḳğal -1-
b. I/156/50
bakıcı : Bir şeyi ve bir kimseyi korumak,
ihtiyâcını sağlamak veya yetiştirmekle
görevli kimse. -1-
b. II/16/85
bakıcılık : Bakıcılık, bakıcı olma durumu.
-1-
b. II/16/86
bakıcılı : <bakıcılık>+ı -1-
b. II/16/86

bakıd - : Bakmasını sağlamak, göstermek.
-1-
b.- ıyon I/32/81
bakıl : bk. baḳır -1-
b.+ ları I/152/122
bakıl : bk. baḳır -1-
b.+ lānızı I/147/30
bakılı : Bir süre sonra satmak üzere
beslenen hayvanlara verilen ad. -
2-
b.+ sı I/46/64, I/46/65
bakım : Bakmak işi, bir şeyi veya bir
kimseyi iyi durumda bulundurabilmek
için gerekeni yapma, emek sarfederek
bakma. -3-
b. II/38/46
yo_ un b.+ da I/144/52
b.+ ı II/09/75
bakımdan : Yönden, açıdan. -1-
b. I/78/04
bakımından : Bakış veya görüş açısı
yönünden, değerlendirme açısından. -
1-
b. I/07/91
bakımsızlık : Bakılmamış, ihmal edilmiş
olma. -1-
b.+ dan I/50/56
bakımsız : Kendi hâline bırakılmış,
bakılmamış, ilgi ve ihtimam
gösterilmemiş. -1-
b. I/06/141
bakım - : (Etrâfına, sağına soluna)
Bakmak, göz gezdirmek. -1-
b.- ıdık II/05/97
baḳır : Dövme, haddeleme ve döküm
yoluyla kolayca işlenip levha, tel ve çeşitli
şekiller verilebilen, kalay, çinko vb.
mâdenlerle karıştırılıp tunç, pirinç hâline
getirilerek kap kakac yapımında ve
elektriği çok iyi ilettiğinden elektrik
sanâyiinde kullanılan, tabiatta serbest ve
birleşikler hâlinde bulunan, kırmızıya
çalar renkte, yoğunluğu 8,93, erime
derecesi 1083°, atom ağırlığı 63,54, atom
numarası 29, sembolü Cu olan metal
element ve bundan yapılmış kap kakac. -
4-
b. I/105/53
b.+ ı I/152/135
b.+ ınān I/27/61
b.+ larınan I/27/59

bākır : bk. bakır -1-
b.+ ı I/152/134

bakış : Bakma tarzı, bakma biçimi. -
1-
b.+ ları I/95/99

bakış - : Karşılıklı birbirine bakmak. -
1-
b.- irdiğ I/154/25

bāki : Ebedî, ölümsüz, kalımlı, varlığını koruyup devam ettiren. -4-
b. I/53/32, I/53/73, I/64/07, II/07/63

bağkal : Perâkende olarak çeşitli yiyecek ve temizlik maddeleri satan esnaf ve bunların satıldığı dükkan. -1-
b. II/21/88

bağkal : bk. bağkal -7-
b. II/04/28
b. ḥasan, II/23/03, II/23/30
b.+ dan I/27/70, II/05/61, II/37/107
b.+ dı I/82/02

bağkal : bk. bağkal -1-
b.+ ı I/67/53

bağkal : bk. bağkal -1-
b. II/04/26

bağla : İri taneleri kabuksuz olarak veya fasulye gibi yeşil kabuğu ile pişirilip yenen, yurdumuzda çok bol yetişen besleyici bitki. -10-
b. I/123/56, I/144/82, I/144/83, II/27/11, II/29/44
b.+ sını I/128/17
b.+ ydı I/111/82
b.+ yı I/144/28

bağlava : Çok ince yufkadan yapılmış, içine ceviz, bâdem, fıstık veya kaymak gibi şeyler konan, meşhur ve makbul hamur tatlısı. -8-
b. I/105/08, I/111/51, I/111/76, I/116/13, I/132/36
b.+ mı I/91/37
b.+ nı II/39/63
b.+ yı I/91/27

bağlava : bk. bağlava -9-
b. I/111/41, I/111/79, I/129/61, II/37/99
ğuru b. I/111/41
b.+ mıS II/06/75, II/31/49
b. yapādık II/12/31
b. yapardıK I/13/16

bağlava : bk. bağlava -1-
b.+ lar yaparız I/91/27

bağlavı : bk. bağlava -2-
b. yaparıs II/39/60
b.+ yī II/39/61

bağlıfâ : bk. bağlava -1-
b. I/29/21

bağlıva : bk. bağlava -6-
b. I/36/52, II/15/108
b. yapıyoz II/15/105
b.+ yı II/15/109, II/15/121
b.+ yla II/15/108

bağma : Bakmak işi. -1-
b.+ ya I/113/133

bağmaya : bk. bağmaya -1-
b. II/15/68

bağmı : bk. bağma -1-
b.+ ya I/07/29

bağcullū : Bağkur üyesi olan veya buradan emekli olmuş kimse. -1-
b.+ duğ II/12/12

bağkur : Esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanları kapsamına alan, 1972 yılında 1479 sayılı Kanun ile kurulan ve üyelerinin bazı sosyal sigorta hizmetlerinden yararlanmasını sağlayan sosyal güvenlik kuruluşu. -17-
b. I/06/12, I/14/26, I/33/59, I/63/35, I/63/44, I/64/64, I/69/14
b.+ a I/23/60
b.+ da II/27/11
b.+ dan I/63/36, I/68/02
b. emeklisi I/158/15
b.+ la I/06/28
b.+ una I/125/51
b.+ unūda I/53/24

bal : Arıların çiçeklerden topladıkları bal özü denen sıvı ile yaptıkları, rengi beyazdan esmere kadar değişen, koyu kıvamda tatlı madde, asel. -8-
b. I/148/63, I/39/89, II/32/70
b.+ a I/91/65
b.+ ım I/13/11
b.+ ī I/09/77
b.+ ları II/31/32

bal arısı : Arının bal yapan türü. -
1-
b. arısı I/17/69

bal gābā : İçi turuncu, ortası irice çekirdekli, oldukça büyük, yuvarlak, kabuğu sert ve beyaza yakın açık renkli,

tatlısı yapılan bir kabak çeşidi. -3-
 b. II/32/68
 b. +nâ II/32/80
 b. +η II/32/80
bal ğabā_a : bk. bal ğabā -1-
 b. II/11/58
bal ğaba_ı : bk. bal ğabā -1-
 b. II/34/104
bal datlısı : Bal. -1-
 b. I/131/43
bal' : bk. bal -2-
 b. II/03/53, II/03/59
bāl : bk. bal -4-
 b. I/44/45, I/44/46
 b.+ dan I/101/68, I/101/73
balķon : Binâların dış cephelerinde genellikle dışarıya doğru çıkıntı teşkil eden, etrâfı alçak bir duvar veya parmaklıkla çevrili açık yer. -3-
 b. I/160/05
 b.+ a II/18/25
 b.+ dan II/22/13
balķun : bk. balķon -2-
 b.+ da I/52/35, I/52/42
bāla - : bk. bağla⁻¹ -9-
 b.- dım I/25/32, I/60/02, II/38/56
 b.- İlarıdı II/24/102
 b.- rdıķ I/48/32, I/98/107
 b.- rdıķ I/14/35
 b.- rlādı I/153/107
 b.- rıar II/24/100
 bk. bağla⁻⁵ -1-
 b.- η II/24/76
 bk. bağla⁻³ -1-
 b.- dı I/140/54
 bk. bağla⁻⁶ -1-
 b.- rıs I/101/28
 bk. bağla⁻⁴ -4-
 b.- dı I/75/43
 b.- dıla I/75/45
 mayışlâmızdâ b.- ndı I/146/19
 mayış b.- nmış II/09/15
bālā - : bk. bağla⁻¹ -2-
 b. I/58/57
 götlēni b.- dıķ II/07/126
bālan - : İp, bağ gibi bir vâsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak. -2-
 b.- dı I/23/49, II/22/06
bālat - : Bağlatmak, bağlamak işini başkasına yaptırmak, bağlanmasını

sağlamak, raptettirmek. -1-
 ma_aş b.- mış I/24/52
balcannıķ : Pathıcanlık. -1-
 b. I/133/31
bāle - : bk. bağla⁻¹ -2-
 b.- yince I/153/107
 b.- yivecez II/38/45
bālı : bk. pahalı -1-
 b. I/23/73
bālı : 1. Bağlı, bir il, ilçe vb. merkeze bağlanmış. -7-
 b. I/09/03, I/124/03, I/23/47,
 I/28/04, II/23/35
 b.+ ydı I/06/56
 b.+ yız II/32/31
 2. Gerçekleşmesi bir şartın yerine gelmesiyle mümkün olabilen, menut, vâbeste, mütevakkıf. -4-
 b. II/23/117, II/31/44, II/35/70
 b.+ ydı I/118/19
 3. Bir kimseye veya bir şeye duygusal bağlarla bağlanmış olan, tutkun, merbut. -2-
 b. I/55/37, II/37/15
 4. İp veya başka bir araçla bir şeye, bir yere bağlanmış olan. -1-
 b.+ ymış I/45/39
bālı - : bk. bağla⁻¹ -3-
 b.- yıp I/58/60
 b.- yōdu II/08/41
 b.- yoduķ I/98/106
 bk. bağla⁻⁷ -1-
 b.- yıvırıydı I/50/41
 bk. bağla⁻² -1-
 b.- yan II/26/46
balıķ : Su içinde yaşayıp solungaçla nefes alan, çoğunlukla yumurtlama şeklinde üreyen omurgalı hayvanların ortak adı. -9-
 b. I/11/75, I/11/76, I/20/43,
 I/20/46
 b.+ lar I/20/45, I/20/47
balıķ ğız : Masalarda ve efsânelerde geçen, belden yukarısı kız, belden aşağısı balık şeklindeki hayâlî yaratık. -2-
 b. II/23/184, II/23/185
balıķÇı : Balık tutmayı ve satmayı meslek edinen kimse. -1-
 b.+ mız I/76/79
balıķ : bk. balıķ -1-
 b.+ lar I/20/47

bālılık : Birbirine karşı sevgi ve saygı besleme, yakınlık duyma, irtibat, merbûtiyet. -1-

b. I/146/53

bali : bk. bāri -1-

b. I/22/37

bāli - : bk. bağla¹ -1-

b.- yalar I/05/43

bāli : bk. bāri -10-

b. I/102/18, I/110/22, I/39/81, I/54/57, I/69/04, I/69/05, I/79/28, I/93/31, II/13/36

b. yap I/158/41

bāli : bk. bāri -1-

b. I/33/117

bāliminē : bk. bāri -1-

b. I/145/87

ballā : bk. vallā -1-

b. II/08/26

ballē : Kuru ot, saman ve yünlerin makineyle sıkıştırılıp bağlanmış durumu, denk. -1-

b. I/69/53

bālī : bk. ballē -1-

b. II/11/65

balyeci : Balya yapan kimse. -2-

b. I/69/49

bambaşğa : Bilinenlerden, tanınanlardan tamâmen başka, çok değişik, apayrı, farklı. -2-

b. I/158/52, I/69/78

bamya : Ebegümeçigillerden, ılık ve sıcak bölgelerde yetişen, yaprakları kaba ve tüylü bir bitki ve bunun meyvesi. -9-

b. I/119/46, I/119/49

b.+ yı I/119/48

bamya çorbası : Genellikle düğünlerde bamya kullanılarak yapılan bir tür çorba.

b. çorbası I/104/55, I/118/18, I/119/44, I/121/119, I/125/65

b. çorbası I/105/36

bāmēya : bk. bamya -2-

b. II/29/44

bāmyá : bk. bamya -1-

b. II/29/61

bāmye : bk. bamya -1-

b.+ ye II/29/39

bamyo : bk. banyo -1-

b. I/20/28

ban : bk. ben -52-

b.+ a I/104/24, I/104/60, I/104/61, I/104/63, I/108/49, I/112/23, I/112/46, I/112/51, I/120/35, I/120/41, I/132/34, I/132/52, I/139/18, I/139/33, I/139/40, I/14/69, I/145/18, I/145/48, I/152/20, I/156/50, I/22/20, I/22/37, I/22/42, I/25/15, I/56/69, I/56/79, I/56/80, I/65/17, I/65/63, I/78/42, I/88/23, I/98/64, I/117/31, I/117/33, I/117/35, I/113/91, I/117/43, I/112/27, I/22/38, II/10/101, II/19/125, II/19/124, II/19/137, II/19/49, II/22/20, II/34/49

b.+ ā II/06/70

b.+ ā I/120/14, I/139/39

b.+ ı I/06/65, I/33/13, II/10/58

ban - : Katı bir şeyi yumuşak, sulu veya toz hâlindeki bir maddeye batırıp çıkarmak. -3-

b.- allarmış I/18/74

b.- dīñız I/50/48

b.- ıñ I/50/48

bän : bk. ben -1-

b.+ im I/39/09

bança : Fâizle para alıp veren, iskonto, kambiyo, kredi işleriyle uğraşan, ticârî muâmelelere girişen, kasalarında değerli eşyâ ve evrak saklayan kuruluş. -1-

b.+ da I/78/21

bancır : bk. pancar -1-

b.+ ı II/10/17

bandır - : Batırmak. -2-

b. I/79/60

banğa : bk. bança -1-

b.+ sı II/04/21

bant I : Bir malın ya da cihazın yapıldığı veya bir araya getirildiği üretim yeri. -1-

b. II/23/18

bant II : Ses alma cihazlarında ses kaydı için kullanılan bir çeşit özel plastik şerit. -1-

bantı al- (banda al-) : Sesleri ses alma makineleriyle bant üzerine tespit etmek.

b.+ ı aldı I/48/63

banyê : bk. banyo -1-

b. yapırdıydım I/48/56

banyo : Yıkanmaya mahsus yer, hamam. -14-

b. I/126/58, I/160/24

b.+ lâ II/13/43

- b.+ mus I/160/25
b.+ nuş I/154/18
b.+ yu I/126/64
banyo id-/yap- : Yıkanmak.
b. iderdik I/107/40
b. iderdiK I/107/44
b. idiyollar I/20/28
b.+ ı yapıyoş I/96/63
b. yaPdırdığ II/08/59
b. yapıcıı I/96/63
banyō : bk. banyo -2-
b. I/152/63, II/08/59
bānyo : bk. banyo -2-
b. edilirdi I/44/38
b. etdişiz I/44/38
bānyo : bk. banyo -1-
b.+ nūş I/154/18
banyoluğ : bk. banyo -2-
b. II/13/47
b.+ la II/13/46
banyōluđ : bk. banyo -1-
b. I/135/50
banyoluğ : bk. banyo -3-
b. I/152/63, I/59/50
banyu : bk. banyo -1-
b. yaPdırdığ II/08/58
baş : bk. ben -127-
b. II/28/29
b.+ a I/01/74, I/04/32, I/06/114,
I/06/133, I/08/103, I/08/97, I/100/49,
I/102/62, I/107/06, I/108/47, I/113/11,
I/113/122, I/113/124, I/113/126,
I/113/131, I/113/27, I/113/70, I/113/89,
I/113/92, I/120/11, I/120/16, I/126/15,
I/132/55, I/133/64, I/134/42, I/136/11,
I/136/21, I/138/100, I/138/114, I/138/125,
I/138/131, I/15/75, I/15/88, I/15/90,
I/152/133, I/152/34, I/153/07, I/155/104,
I/157/52, I/157/57, I/20/72, I/22/37,
I/22/45, I/23/41, I/23/42, I/25/09, I/25/12,
I/25/22, I/25/42, I/25/52, I/27/31, I/28/43,
I/35/40, I/37/48, I/37/51, I/39/19, I/39/38,
I/43/20, I/43/22, I/44/75, I/48/21, I/48/57,
I/50/41, I/52/72, I/52/80, I/55/59, I/61/65,
I/64/23, I/64/34, I/64/56, I/69/100,
I/73/24, I/76/85, I/77/41, I/90/40, I/91/11,
I/91/31, I/94/38, I/95/124, I/95/126,
I/95/92, I/95/94, I/96/67, II/01/30,
II/13/60, II/16/79, II/19/137, II/19/97,
II/24/53, II/25/37, II/29/26, II/34/63,
II/38/58, II/39/125
b.+ ā I/131/02, I/48/49, I/73/78,
II/28/92, II/39/123, II/39/166
b.+ ā II/16/83
b.+ ā II/01/06
b.+ a verirdi I/07/43
b.+ ā vur II/26/10
b.+ a yapallardı I/113/90
b.+ a yapardığ yapardığ I/130/44
b.+ a yaptı I/113/123
b.+ ı II/01/32, II/01/33, II/02/80,
II/05/03, II/20/50, II/20/83, II/28/58,
II/28/82, II/28/85, II/29/21, II/29/78,
II/31/50, II/39/128, II/39/13, II/39/130,
II/39/37
bāş : bk. ben -1-
b.+ a I/114/44
bāş : bk. ben -3-
b.+ a I/01/34, I/134/58
b.+ ā I/95/03
başga : bk. başka -1-
b. I/64/07
bar : bk. var -6-
b. II/04/26
b.+ dı I/11/19, I/153/105
b.+ ıdı I/66/39
b.+ ımış I/64/84
ekip b.+ mışdı I/42/79
bār : bk. başır -3-
b.+ ımı II/22/37
b.+ ında I/95/70
b.+ ından II/05/102
bār - : bk. başır- -1-
b.- ıdırız II/23/22
bar - : bk. var- -1-
b.- ıydığ I/88/18
baş : “Ev, mesken, âile” anlamına
gelen *Ev bark* sözünde geçer. -4-
evi b.+ ı I/125/15
evi b.+ ı I/123/05
evi b.+ ı yaptılar I/18/44
b. yaptı I/18/47
başkar - : bk. başlandı- -1-
everdik b.- dığ I/119/38
başlan - : “Evlenip barklanmak”
anlamındaki ikilemede geçer. -1-
evlenmiş b.- mış I/140/60
başlandı- - : “Evlendirip barklandırmak”
anlamındaki ikilemede geçer. -1-
evēdim b.- dım I/64/58
barabar : bk. beraber -9-
b. I/08/72, I/102/46, I/24/60,

I/28/49, I/66/01, I/66/02, I/90/54
b.+ ıS I/24/61
barabaş : bk. beraber -1-
b. I/147/09
barabarlık : bk. beraberlik -1-
b.+ da I/18/42
baraber : bk. beraber -1-
b. I/14/39
baráber : bk. beraber -1-
b. II/35/116
barāber : bk. beraber -1-
b. I/44/79
barac : bk. baraj -39-
b. I/39/43, I/50/70, I/64/45,
II/09/54
b.+ a I/64/72
b. aldı II/07/32
b. āldı II/07/36, II/07/38, II/07/39
b.+ dan II/09/53, II/09/64
b.+ ı I/127/41, II/09/37, II/09/58,
II/09/59, II/09/63
gökçeğayı b.+ ı II/09/25
sarıyar b.+ ı II/24/104, II/24/99
sarıyár b.+ ı I/64/46
sarıyer b.+ ı I/39/43
b.+ ımız II/09/24
b.+ ımızdan II/09/57
b.+ ın II/07/32
sarıyar b.+ ına II/24/100
gökçüKaya b.+ ını II/10/31
sarıyar b.+ ını I/50/65, II/24/100
b.+ ın I/127/41, I/39/44, I/64/47,
II/07/30, II/07/33, II/07/37, II/07/51,
II/08/106, II/09/88
b.+ ın aldı II/07/94
baraç : bk. baraj -1-
b. I/79/10
baraj : Gücünden faydalanılmak üzere
suyun toplanmasını sağlamak için akarsu
üzerine yapılan büyük bent. -10-
b. II/09/24, II/09/58
saşarya b.+ ı I/56/19
sarıyer b.+ ı I/39/42, I/39/43
yenice b.+ ından II/09/79
b.+ ın II/09/38
gökçükaya b.+ ından II/10/32
b. yapılcakmış II/09/24
b. yapıldı II/09/35
baraj al- : Baraj suları altında
kalmak.
barāj : bk. baraj -1-

b.+ dan II/09/79
barana : Fasulye sışığı ve üzüm
çubuklarını dayamaya yarayan çatal ağaç,
kazık. -2-
b. çekildikten I/127/07
b. çekilir I/127/07
baraŞ : bk. baraj -8-
b. I/127/41, II/07/129, II/07/24,
II/07/25, II/07/26, II/07/38, II/07/39
baraş : bk. baraj -1-
b. I/79/11
barbunya : Çok lezzetli ve makbul, beyaz
etli, 20 – 25 santim boyunda, kırmızı
pullu, kemikli, ülkemizde fazla avlanan
bir balık cinsi. -2-
b. I/32/34
bardā : <bardaş+ı -4-
b. I/132/23
b.+ na I/132/22
çay b.+ nın I/05/56
su b.+ nın I/05/56
bardā : <bardaş+ı -1-
b. I/100/10
bardaş : Su veya sulu şeyleri içmek için
kullanılan, genellikle camdan yapılmış
kap. -19-
b. I/111/55, I/111/74, I/111/75,
I/12/17, I/124/38, I/132/23, I/134/28,
I/134/30, I/134/31, I/134/33, I/52/99,
I/98/136, II/13/49, II/15/110, II/30/01,
II/39/66
b.+ la I/132/23
b.+ nan II/39/65
bardağ : bk. bardaş -1-
b.+ a I/98/101
bardağ : bk. bardaş -1-
b.+ a I/98/102
bārdag : bk. bardaş -1-
b. II/29/40
bardağ : bk. bardaş -1-
b.+ ı II/39/66
bardağ : bk. bardaş -2-
b. I/134/30, I/73/30
barej : bk. baraj -1-
b. I/150/58
bareŞ : bk. baraj -1-
b. I/150/57
barı : Bahçe duvarı, çit, avlu duvarları
üzerine konulan çalı çırpı, harçsız yapılan
duvar, tarla sınırı, tarlaların alt yanına
çekilen taş set, siper. -2-

b. I/88/65
b.+ mız II/29/23
barış - : Aradaki dargınlık veya savaşa son vermek. -1-
b.- ır I/69/105
bāriş : Bağırma işi. -3-
b. I/126/18
b. çirışları I/17/54
b.+ ımız I/17/60
bāriş - : Bir ağızdan hep birlikte bağırma, haykırışmak. -1-
b.- iyolar I/65/17
barışık : Dargın ve kavgalı olmayan, barış hâlinde bulunan. -1-
b. I/13/27
bari :bk. bāri -1-
b. I/58/30
bāri : Hiç olmazsa. -1-
b. I/98/136
barmā :<barmak+ı -10-
b.+ ı II/25/100
b.+ m II/25/92
b.+ ma II/25/94
b.+ mısı I/73/54
b.+ mızı I/73/61
b.+ nda I/58/09
b.+ nı I/73/61
b.+ ını I/73/62, I/79/60
bārmā :<barmak+ı -1-
b.+ nan II/05/90
barmak : İnsanın ve bâzı hayvanların el ve ayaklarının son bölümünü oluşturan eklemli uzantılardan her biri. -4-
b. basıyom I/88/08
b.+ lām II/22/07, II/22/35
b.+ lāmı II/22/06
barmak : bk. barmak -1-
b.+ lā I/59/70
barmaklı : Dik ve aralıklı olarak sıralanmış tahta yâhut demir çubuklardan yapılan bölme veya korkuluk. -1-
b. I/27/12
barnā :<barmak+ı -8-
b.+ m I/137/27
b.+ mı I/120/48, I/120/49,
I/137/25, I/137/26
b.+ nı I/120/49
b.+ ını I/06/149, I/13/29
barmak : bk. barmak -3-
b.+ larımda I/25/62, I/25/63
b.+ larımı I/25/63

barnağ : bk. barmak -1-
b. I/130/61
bas - : 1. Ayağı, üzerine vücûdun veya bacağıın ağırlığını verecek şekilde zemîne yâhut herhangi bir yere koymak. -10-
b. I/25/48
b.- ādığ I/50/62
b.- amazdım I/24/47
b.- ardık I/144/36
b.- dım I/17/25
b.- dīm I/52/93
b.- ıyın I/52/40
b.- mazdım I/52/93
b.- Tı I/31/48
2. . (Helva, tarhana, hoşmerim vb. yiyecekler için) Ezip yoğurarak yenecek duruma getirmek. -7-
helva b.- arıS I/90/84
b.- arız I/28/35
b.- arız II/33/65
helvā b.- arlarmış I/76/23
havla b.- ılırdı I/26/02
helva b.- ılırdı I/125/65
havla b.- ıyoz I/87/81
3. . (Su, sel vb.) Kaplamak, her yere dolmak. -6-
sel b.- annā II/06/38
sel b.- dı I/03/26
b.- Tı I/64/50, I/64/51
4. Bir şeyi kuvvetle sıkıştırmak, bastırmak. -4-
b.- ādık I/33/46
b.- ar II/25/90
b.- ıP I/27/53
b.- ıyoS I/19/09
5. Etkisini kuvvetle hissettirmek, kaplamak, bürümek. -3-
b.- dı I/143/27
b.- ıyo I/63/21
b.- tıK II/07/73
6. İmza yerine parmağını veya mühür vb.ni kağıda bastırarak bir şeyi onaylamak. -2-
mühür b.- arın II/16/40
barmak b.- ıyom I/88/08
7. Ayak altına almak, çığnemek -1-
b.- ıyoru I/130/41
8. Bir merkezden evlere elektrik, su vb. dağıtmak. -1-

b.- iyo I/142/39
 9. Bir yaşa girmek. -1-
 üçe b.- Tim I/80/64
 10. Tabetmek. -1-
 b.- ılırdı II/16/48
 11. Ansızın saldırmak, gâfil
 avlamak, bir yere baskın yapmak. -
 1-
 b.- arlâdı I/153/77
 12. (Çamaşır için) Yıkamadan önce
 ıslatmak, suda bırakmak. -1-
 b.- ardıK I/126/47
bās - : bk. bas⁷ -1-
 b.- tı I/54/26
basak : Merdiven, el merdiveni, merdiven
 basamağı, iskele. -3-
 b. I/130/49, I/130/50
basanağ : Bir yere çıkarken veya bir
 yerden inerken basılan ve art arda gelen,
 birbirine belirli aralıkları olan düz
 yüzeylerden her biri. -2-
 b. I/45/17
basdır - : bk. bastır- -13-
 b.- dım II/16/44
 b.- ı I/95/04
 b.- ıdıK I/08/74
 b.- ır I/14/71
 b.- ırıs I/130/70
 b.- ırız I/130/82
 b.- ısıñ I/100/32, I/102/39,
 I/102/40
 b.- ıyoS I/98/51
 b.- ıyoZ I/98/52
 b.- ız I/70/35, I/70/36
basdon : Yürürken dayanmak üzere
 kullanılan değnek, uzun sopa, asâ. -
 1-
 b.+ unan I/134/57
basğın : Düşmanı gâfil avlayıp
 beklemediği zamanda ânî olarak üzerine
 saldırma, ansızın hücum etme. -1-
basğın yap- : Ânî olarak hücum
 etmek, ansızın basmak, bastırmak.
 b. yapacağlar II/23/163
bāsır : Kalın bağırsağın alt kısmında ve
 makatta toplar damarların genişlemesiyle
 kendini gösteren hastalık, hemoroit,
 mayasıl. -1-
 b.+ dan I/42/40
basit : Herhangi bir özelliği olmayan,
 sıradan, alelâde. -4-

b. I/98/38, I/98/47, I/98/90,
 II/38/65
baskı : Çökelek ya da unu kaplara koymak
 için sıkıştırmaya yarayan 30 cm boyunda
 5 cm çapında bir ağaç parçası. -1-
 b.+ ya veriyosuñ I/106/20
basKı : bk. başkı -1-
 b.+ mız I/106/20
basma : Üzerine baskı yoluyla renkli
 şekiller, resimler yapılmış pamuklu
 kumaş. -2-
 b. I/70/77, I/90/66
bāsma : bk. basma -1-
 b. I/153/67
bastım başı : Taşlarla oynanan bir çocuk
 oyunu. -1-
 b. I/08/47
bastır - : Ayağını zemîne veya herhangi
 bir yere koydurmak, basmasını sağlamak
 -5-
 b.- dım II/16/49
 b.- ıS I/79/85
 b.- iyollar I/119/67
 b.- ıdıñ I/33/49
baş : 1. İnsan vücûdunun göz, kulak, ağız,
 burun gibi duyu organlarının ve beynin
 bulunduğu en üst, hayvan vücûdunun en
 ön kısmı, kafa, ser. -65-
 b. I/126/59, I/26/42, I/61/41,
 I/79/26
 b.+ a geleni göz çekeceK I/64/44
 b. açık I/61/41
 b.+ ı I/33/143, I/59/24, I/98/123
 dişi b.+ ı I/123/57
 b.+ ı bozulurdü I/72/71
 b.+ ı ğabağ I/47/49
 b.+ ı gele götü gōle I/138/14
 b.+ ım I/143/57, I/25/58, II/19/76
 b.+ ım dön lüvürdü I/21/83
 b.+ ıma I/133/41, I/43/31
 b.+ ımda I/25/59, I/25/60
 b.+ ımı I/25/56
 b.+ ımı döndürme I/145/34
 b.+ ımıñ I/144/04
 b.+ ımız I/98/111
 b.+ ımızı I/126/59, I/154/13,
 II/12/28
 b.+ ımızın tâcidir I/115/26
 ğolın ğırılıssâ yēñiñ içinde b.+ ın
 yarılıssâ örtünüñ içindi I/01/70
 b.+ ına I/08/25, I/09/18, I/10/50,

I/101/25, I/101/28, I/148/17, I/26/26,
I/26/33, I/41/09, I/41/16, I/94/69, I/98/124
b.+ ına vurular I/26/36
b.+ ında I/43/31
eli b.+ ında I/79/71
b.+ ını I/101/74
saçını b.+ ını II/37/47, II/37/49
gelinneriñ b.+ ını yapallardı

II/03/37

b.+ ınıñ I/115/39
gelin b.+ ınıñ I/101/40
b.+ ıña I/67/07
b.+ ıña vurmazsa I/63/47
b.+ ıña vurusı I/63/48
gelinneriñ b.+ ını II/03/36
b.+ ınıñ yarılırsa örtmeñiziñ içinde

I/152/75

b.+ ınıñız I/52/94
b.+ ı I/149/52
b.+ ıma yapıdılā II/12/14
b.+ ıana I/83/31
b.+ ıları I/25/55
b.+ ılarına I/11/85
b.+ ı Tan ayā II/30/43

2. Kişinin kendi şahsı, zâtı. -

49-

tek b. oluyoñ II/01/61
b.+ adağ I/113/82
b.+ da I/146/69
b.+ ı I/90/54
b.+ ıma I/113/85
kendi b.+ ıma I/112/29, I/112/40,
I/113/63, I/113/77, I/126/73, I/138/15,
I/143/12, I/159/07, I/159/41, I/55/30,
I/65/11, I/73/36

kendi b.+ ıma I/06/108
tek b.+ ıma I/82/05
b.+ ıma beceririm I/83/08
b.+ ıma ğaldı I/22/10
b.+ ıma geleni I/113/86
b.+ ıma gelenne II/34/56
b.+ ıma gelmedi I/122/50
kendi b.+ ımayın I/113/64
kendi b.+ ımı beceririm I/83/13
b.+ ımı gelenner II/16/96
b.+ ımıza I/96/62
çıkallā b.+ ımıza I/56/76
ğeldi b.+ ımıza I/15/55
b.+ ımızı I/53/29
kendi b.+ ımızı II/08/35
b.+ ına I/50/23

kendi b.+ ına I/107/64, I/107/65,
I/88/65, II/19/102

kendi b.+ ına I/06/75
tek b.+ ına II/33/37
yalıñız b.+ ına I/11/68
b.+ ına belā I/108/55
b.+ ına bi iş geliveri II/39/14
kendi b.+ ınaydı I/78/47
b.+ ını I/15/73
kändi b.+ ını I/72/86
b.+ ını beceren I/150/54
b.+ ı lāna iş gelmez II/39/90
b.+ ı lānı ğurudurduğ I/47/34
b.+ ıları a_ırdı I/137/51

3. Bir şeyin veya bir yerin etrâfi,
çevresi, yakını, yanı. -30-

b.+ da I/119/17
b.+ ı I/63/17, I/79/45
b.+ ıma I/45/27
b.+ ımda I/15/98

b.+ ına I/08/03, I/101/43,
I/113/98, I/21/86, I/26/25, I/53/32,
I/64/116, I/64/128, I/70/13, I/79/41,
I/79/55

b.+ ına I/33/85
iş b.+ ına II/39/102
oca_ıñ b.+ ına I/08/79
b.+ ında I/140/54, I/145/73,
I/153/26, I/46/106
b.+ ındağ I/55/30
b.+ ından I/79/41
b.+ ındağ I/07/67
b.+ ındı I/79/42
iş b.+ ındıydı I/74/10
b.+ ında I/50/80
iş b.+ ı II/34/16

4. Bir topluluğu yöneten kimse,
başkan, reis. -7-

b.+ dağılar I/134/64
b.+ ı I/132/65, I/47/76
ekiP b.+ ı I/68/78
b.+ ında I/68/78
b.+ ındı II/02/61
ğız b.+ ısıñ II/23/83

5. Adet, tane, sayısı birden fazla
olan bir şey için her biri. -6-

b.+ ı I/72/30
dönüm b.+ ı II/09/90, II/09/91
parsel b.+ ı II/09/92
b.+ ına I/111/29
b.+ ına II/09/68

6. Akıl, fikir, şuur, zihin. -5-
aqlım b.+ ıma I/136/13
b.+ ımda I/04/75
b.+ ımdı I/04/44
aqlı b.+ ına gelesiye I/123/50
haqlı b.+ ındā I/144/13
7. Bir şeyin başladığı zaman,
başlangıç. -6-
b.+ ı I/94/39
b.+ ında II/36/10
ay b.+ ında I/76/78, I/98/113
ilk b.+ lādā II/23/39
8. İki uçtan her biri, taraf.-3-
b.+ dakē I/69/11
b.+ ına II/20/61
b.+ ında I/153/18
9. Üst baş, insanın üzerindeki,
kılık kıyafet. -3-
üstü b.+ a II/37/25
üsdümüziñ b.+ ımızıñ I/126/62
üstlēlen b.+ lālan I/82/28
10. Koruyup kollamak, gözetmek,
bakmak için yanında bulunulan.-3-
b.+ ımda I/120/31
b.+ ında I/23/117
b.+ ındayın I/120/31
11. Bir şeyin başladığı yer, baş
tarafı. -2-
b.+ dan I/47/67
b.+ dayım I/56/51
12. Önde gelen (husus), önemli
(taraf) esas, temel. -1-
b.+ ı I/145/23
13. Bir şeyin toparlak ve çıkıntılı
olan uç kısmı. -1-
b.+ ımı I/115/36
- baş aşağı** : Baş tarafı aşağıya
gelecek şekilde.-15-
b. aşşā I/49/53
- baş öğretmen** : Müdür, milli eğitim
müdürü. -15-
b. õretmen I/78/41
- baş et-** : Üstesinden gelmek, bşā
çıkmaq, gücü yetmek. -3-
b. etTik I/101/08
günümüzü b. etTik I/119/35
b. İdēdik II/24/75
- baş ol-** : Üstesinden gelinmek, baş
edilmek, tamamlanmak.-5-
günümüz b. olup geçiyo I/55/34
b. olmaz I/63/43, I/63/58

- b. olmāz I/52/95
olmaz b. I/109/24
günümüz b. õldu gitti I/55/44
baş müdür : Genel müdür. -
- 1-
b. müdürüñ II/28/05
baş üstüne : Makbul, kabul
edilebilir, istenilecek şekilde. -1-
can b. üstüñedi I/145/17
- başak** : Buğdayda ve genellikle
buğdaygillerde sapın ucunda bulunan ve
içinde bitkinin birbirine bitişik tanelerini
taşıyan kısım, ekin başı.-2-
b. I/01/20, I/155/14
- başarılı** : Başarı gösteren, tuttuğu işte
muvaffak olan. -1-
b.+ ydı I/24/66
- başbakan** : Hükümet başkanı, bakanlar
kurulunun başı, başvekil. -9-
b. I/144/07, I/144/12, I/66/35,
I/69/80
b.+ ı II/07/64
b.+ ıdı I/64/107
b.+ ımız I/134/62
b.+ ımızı II/07/63, II/07/67
- başçavuş** : Ordumuzda assubay sınıfında
üst çavuşla kıdemli başçavuş arasındaki
asker. -1-
b. I/138/123
- başdan** :bk. baştan -1-
b. I/56/44
- başdan başa** : Başından sonuna kadar,
tamâmiyle, bütünüyle. -3-
b. I/72/50, I/95/48, I/95/53
- başğa** : bk. başka -104-
b. I/02/25, I/02/29, I/02/39,
I/02/46, I/03/74, I/03/90, I/10/41,
I/100/25, I/100/35, I/102/04, I/102/75,
I/103/44, I/103/53, I/105/59, I/106/26,
I/108/25, I/108/39, I/109/29, I/111/07,
I/112/26, I/113/79, I/132/73, I/146/56,
I/152/104, I/152/110, I/152/39, I/155/08,
I/155/85, I/158/51, I/161/16, I/21/44,
I/24/33, I/26/15, I/30/58, I/41/14, I/42/38,
I/42/63, I/42/77, I/43/01, I/43/20, I/46/60,
I/46/68, I/50/31, I/55/42, I/59/13, I/59/31,
I/59/81, I/63/21, I/63/22, I/63/45, I/63/57,
I/63/63, I/67/49, I/67/62, I/68/28, I/69/24,
I/69/30, I/69/68, I/69/81, I/69/97, I/70/04,
I/70/15, I/72/37, I/75/37, I/77/15, I/77/62,
I/78/02, I/78/16, I/81/19, I/81/59, I/86/32,

I/86/33, I/87/116, I/87/79, I/93/65,
I/98/35, I/98/87, I/98/98, I/99/17, II/06/67,
II/17/79, II/19/32, II/23/157, II/25/07,
II/37/40

b.+ ları I/63/57
b.+ sı I/14/24, I/62/37, I/76/95
b.+ sındı II/39/122
b.+ sını I/42/64, I/42/65, I/52/24
b.+ sinnan I/64/25
b. yapmıyoz I/98/87
b.+ ydı I/102/80, I/22/21
bi b.+ ydı I/113/61

baş derisi : Toplantı, düğün. -5-
b. I/08/13, I/08/14, I/08/15,
I/114/40

baş derme : Düğün yapma. -3-
b. I/114/52, I/114/53

başgâ : bk. başka -1-
b. II/12/06

başgâ : bk. başka -1-
b. I/24/33

başgâ : bk. başka -3-
b. I/03/106, I/98/34, I/98/55

başgalaş - : Başka bir şekle dönüşmek,
başkalaşmak işi. -1-
b.- dı I/25/54

başgan : -20-
b. I/64/130
b.+ ı II/23/70
deliğannı b.+ ı II/23/72, II/23/73,
II/23/77

derneK b.+ ı II/26/19
ğız b.+ ı II/23/82
pârti b.+ ı II/28/40
anyasa mākemesi b.+ ını I/56/03
b.+ ın II/23/85
deliğannı b.+ ısını II/23/78
koperetif b.+ ının II/28/94
b.+ nâ II/02/62, II/23/70
b.+ namı II/02/57
b.+ narı II/23/69
deliğanlı b.+ narı II/23/69
b. yardımcısıyın I/64/130

başgan : Bir milleti, bir topluluğu temsil
eden, bir mevki veya işin başında
bulunan, baş olan kimse, baş, reis. -
1-

deliğannı b.+ ı II/23/79

başgannık : Başkan olma durumu, reislik.
-1-
b. II/28/94

başgannı : <başgannık+ı -1-
b. II/28/95

başgası : bk. başKası -1-
b. I/75/75

başgı : bk. başka -8-
b. I/24/33, I/47/30, II/02/35,
II/05/13, II/06/54, II/39/16, II/39/59
b.+ ydın I/10/37

başgı : bk. başka -2-
b. II/02/97, II/39/45

başıbozuk : Düzensiz, nizamsız. -
2-
b. I/28/01, I/28/02

bāşış : bk. bahşış -2-
b. I/153/66
b. verirdik I/91/67

bāşış : bk. bahşış -4-
b. II/23/108
b. almıyınca II/23/102
b. verecek II/23/111
b. veridik I/154/47

bāşış : bk. bahşış -1-
b. veriyöllē II/23/102

başka : Bilinenden gayri, diğer, sair. -
29-

b. I/03/44, I/09/02, I/10/96,
I/136/24, I/32/13, I/32/36, I/33/107,
I/33/120, I/33/56, I/33/71, I/37/30,
I/37/52, I/45/60, I/46/71, I/46/90, I/61/18,
I/69/11, I/77/55, I/78/55, I/85/61, I/85/62,
II/10/75, II/10/76, II/19/102, II/19/129,
II/19/130, II/19/41, II/19/83
bi b.+ ydı I/113/60

başkâ : bk. başka -3-
b. I/85/42, II/09/104, II/31/42

başKa : bk. başka -77-
b. I/06/114, I/06/128, I/06/142,
I/08/93, I/09/50, I/09/68, I/101/18,
I/108/16, I/109/22, I/111/27, I/113/25,
I/12/05, I/121/57, I/121/61, I/121/78,
I/122/31, I/123/25, I/124/08, I/124/12,
I/124/21, I/124/30, I/128/53, I/128/65,
I/138/42, I/138/79, I/14/07, I/141/24,
I/142/53, I/143/47, I/144/20, I/15/14,
I/150/12, I/150/50, I/155/39, I/158/17,
I/16/06, I/21/58, I/25/67, I/28/11, I/40/47,
I/46/123, I/46/55, I/46/81, I/48/65,
I/56/11, I/61/19, I/70/02, I/71/65, I/71/74,
I/73/40, I/75/11, I/75/72, I/78/34, I/79/89,
I/80/03, I/83/69, I/90/34, I/92/40, I/97/30,
II/04/94, II/06/67, II/27/11, II/27/14,

II/27/26, II/31/16, II/37/09, II/37/39

bi b. I/104/15

b.+ dır I/146/53

b.+ larına I/106/77

b.+ sı II/04/94

b.+ sına II/37/11

b.+ sını I/46/80

b.+ sınıfı I/53/66

b.+ ydı I/22/23

başKá : bk. başka -1-

b. II/27/37

başKâ : bk. başka -4-

b. II/04/58, II/04/79, II/17/55

b.+ ydı I/78/26

başKā : bk. başka -3-

b. I/07/21, I/07/69, I/98/50

başKası : Söz konusu edilen, görülen, düşünülen kimseden veya şeyden ayrı olan, onun dışında bulunan, diğeri, diğer bir kimse veya şey. -2-

b. I/106/67

b.+ nı I/50/51

başKı : bk. başka -8-

b. I/151/21, II/04/28, II/04/29, II/10/58, II/14/18, II/18/23, II/21/101, II/24/97

başKı : bk. başka -1-

b. II/03/36

başKı : bk. başka -1-

b. II/14/18

başkı : bk. başka -10-

b. II/01/12, II/01/13, II/08/70, II/11/49, II/14/91, II/16/79, II/17/79, II/28/66, II/38/25, II/38/38

başla - : 1. (Bir şey) Olur, yürür ve işler duruma gelmek, hareket hâline geçmek. -37-

b.- dı I/12/32, I/147/46, I/149/56, I/32/16, I/85/37, I/94/60, II/01/90, II/06/23, II/09/58,

II/12/18

b.- dık I/149/54, II/07/13

b.- dım II/06/53

b.- dı I/116/38, I/148/14

b.- madan I/101/63

b.- mış I/117/25

b.- n I/127/18

b.- nırdı II/35/31

b.- ı I/127/18, II/23/59

b.- r I/128/23, I/157/13, I/41/07,

I/87/73, II/10/98

b.- ı I/157/13

b.- rdı I/02/04, I/04/18, I/87/74,

II/16/28

b.- rdı II/11/02

b.- rdı I/155/19

b.- rdık I/154/13

b.- rız I/41/10

b.- rTık I/155/21

b.- yodu II/15/08

2. Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek. -28-

b.- dı I/130/06

b.- dık I/32/66, I/50/73, I/80/67,

II/24/34, II/31/13

b.- dık II/24/36

b.- dılā I/68/34

b.- dım I/95/119

b.- dıydık I/110/36

b.- dımı I/110/34

b.- laldı I/08/05

b.- mış II/10/50

b.- mışın I/10/20

b.- mış I/08/96

b.- ı I/21/21

b.- r I/155/75

b.- rdık I/94/39

b.- rdın I/82/14

b.- rıS II/30/11, II/30/12

b.- rsı I/102/51, I/74/68

b.- yacaz I/130/87, I/130/88

b.- ycam II/15/110

b.- ycāz I/130/87

3. Ortaya çıkmak, başlangıç noktası oluşturmak, teessüs etmek. -22-

b.- dı I/02/70, I/149/09, I/28/30, I/39/92, I/41/44, I/64/131, II/09/87, II/15/13, II/19/77

b.- dık II/26/37

b.- dı I/19/29

b.- dı I/56/51

b.- dı I/64/45

b.- dı II/09/35

b.- dım I/110/47

b.- mış I/64/126, II/10/57

b.- r II/23/180

b.- rdın II/15/54

b.- rıS II/25/75

b.- Tı II/15/13

b.- yıncı I/34/42

4. Belirmek, görünmek. -1-

b.- r I/122/17

- başlâ** - : bk. başla⁻¹ -12-
b. II/23/55
b.- dı I/02/10, I/145/52, I/32/58
b.- dı II/15/06
b.- lādı II/34/26
b.- r I/02/10, I/41/08
b.- rdı II/23/46, II/23/55
b.- rdı I/154/14, I/82/15
bk. başla⁻² -2-
b.- dı I/72/72
b.- lādı I/155/78
- başlâ** - : bk. başla⁻³ -1-
b.- ycağ II/03/04
- başlad** - : Bir kimsenin bir şeye başlamasını sağlamak, bir işin başlamasına yol açmak. -1-
b.- ır I/101/63
- başlangıc** : Bir şeyin, bir işin ilk defa ortaya çıkan, başlayan kısmı, ilk kısım, evvel, iptidâ, mebde. -2-
b.+ ı I/92/10
b.+ ında I/157/38
- başlı** - : bk. başla⁻¹ -6-
b.- yıncaya I/64/119
b.- yodu I/72/66, I/98/15, I/98/17
b.- yödu I/09/20, II/06/41
bk. başla⁻³ -4-
b.- yacağ I/144/32
b.- yalım I/118/05
b.- yo I/99/53
bk. başla⁻² -2-
b.- yalı II/39/175
b.- yoğ I/96/09
- başlı** : Başlıca, başta gelen, belli başlı, temel, en esaslı. -1-
b. I/56/44
- başlığ** : bk. başlığ I -1-
b. ekmē virilirdi II/03/19
- başlığ I** : Evlenecek erkeğin kız tarafına verdiği para, mal veya ziynet eşyası, ağırlık. -3-
b. I/113/35, I/89/05
b. verilerdi I/113/34
- başlığ II** : Başa takılan giyecek.
- başlı** - : bk. başla⁻² -2-
b.- yin I/10/22
b.- yöz II/15/75
- başlı** - : bk. başla⁻³ -1-
b.- yó I/01/90
- başlı** : <başlığ(I)+1 -1-
b. I/89/05
- başlı** : <başlığ(II)+1 -1-
b. I/26/36
- başörtü** : bk. başörtü -1-
b. II/24/50
- başörtü** : Kadınların saçlarını örtmek için başlarına bağladıkları çeşitli şekil ve renkte örtü, eşarp. -3-
b. . I/71/71, II/37/32
b.+ yü II/24/52
- baş sâli** : bk. baş sâli_ı -2-
b.+ na I/05/02
b.+ mı II/08/05
- baş sâli_ı** : Yakını ölen bir kimseye, “Başın sağ olsun, sen sağ ol” deme, acısının paylaşıldığını ifade etme, tâziye. -1-
baş sâli_ı dâle- : Yakını ölen bir kimseye acısının paylaşıldığını ifade etmek.
b. dâledik I/88/22
- başsak** : bk. başsak -1-
b. I/50/60
- başTa** : Başlangıçta, işin başında, başlarken. -2-
b. I/07/19, I/78/02
- baştan** : Yeniden, başından başlayarak, bir daha, tekrar. -2-
b. II/21/44, II/38/120
- başvur** - : Bir işin yapılması veya halledilmesi için bir kimseden, bir makamdan istekte bulunmak, mürâcaat etmek. -1-
b.- ucam I/125/95
- bat** - : 1. (Sivri bir şey) Bir yere saplanmak, girmek. -9-
b.- cağ I/50/61
b.- dıñ I/08/101
b.- ınca I/42/15
b.- mayaydı I/08/101
b.- mış I/08/98, I/42/14, I/47/19
b.- mış I/08/100, I/08/98
2. (Para, servet, mal gibi sözlerle) Yok olmak, elden gitmek. -4-
b.- Tı I/140/47, I/140/48, I/85/42
3. (Denizde ve suda yüzen taşıtlar için) Hasar görüp dibe çökmek, garkolmak. -1-
b.- ısıñ I/66/17
4. Çok kirlenmek, berbat olmak. -1-
b.- Tı I/39/97

bâtil : Doğru ve sahih olmayan, gerçeğe ilgisi bulunmayan (şey). -1-

bâtil inanş : Doğru olmayan, yersiz, boş, gerçeğe uyuşmayan inanç.

b. inanş I/152/38

baTına : bk. badana -2-

b.+ mızı yapıveç II/19/128

b. yapamaS II/19/128

batır - : 1. Bir sıvının içine daldırmak. -6-

b.- ıS I/73/61

b.- ıSıñ I/60/108

b.- ıveriz I/73/43

b.- ıdıñ I/33/43

b.- sın I/91/65

2. Son bulmasına sebep olmak, yıkmak.

b.- dılar I/68/76

bâtr - : bk. batır¹ -1-

b.- ırsın I/60/109

baTlıcan : bk. patlıcan -2-

b. I/133/30

b.+ sız I/60/23

batTaniye : bk. batTaniye -1-

b. yapādıñ II/07/139

batTaniye : Yorgan yerine veya yorganın üzerine örtülerek kullanılan, genellikle yünden dokunmuş kalın örtü. -1-

b. I/50/38

batTāniye : bk. batTaniye -1-

b.+ leriñ I/104/35

bavır - : -3-

b.- a I/64/125, I/64/126

bayıl : Yolculukta içine eşyâ konan büyük çanta. -1-

b. mıyıl I/61/46

bay : bk. bağ -1-

b. I/20/15

baya : bk. bayā -36-

b. I/08/71, I/102/40, I/102/44, I/102/46, I/113/54, I/123/25, I/135/54, I/14/50, I/149/47, I/155/94, I/26/24, I/26/57, I/31/31, I/31/54, I/43/06, I/46/108, I/46/114, I/46/98, I/59/38, I/60/88, I/69/20, I/69/53, I/72/74, I/73/53, I/79/37, I/81/49, I/88/62, I/91/12, I/97/26, I/98/125, I/98/36, I/98/41, I/99/18, II/09/52, II/14/50, II/25/115

bayá : bk. bayā -1-

b. I/130/17

bayā : Bir hayli, epeyce, oldukça, iyice,

enikonu; âdetâ. -67-

b. I/06/43, I/09/04, I/09/81, I/108/42, I/127/31, I/132/31, I/133/46, I/140/19, I/140/37, I/146/08, I/146/50, I/146/77, I/147/45, I/148/64, I/149/32, I/151/41, I/154/51, I/161/49, I/17/64, I/17/70, I/17/85, I/19/15, I/21/42, I/30/19, I/32/97, I/34/50, I/36/37, I/36/62, I/38/52, I/39/100, I/46/31, I/47/45, I/48/66, I/49/43, I/57/40, I/57/41, I/60/34, I/63/13, I/73/64, I/77/07, I/83/40, I/88/49, I/98/38, I/98/40, II/01/72, II/07/108, II/11/29, II/14/09, II/14/19, II/20/65, II/22/29, II/22/69, II/25/85, II/26/35, II/27/24, II/32/96

b. bi I/07/16, I/46/08, I/46/38, I/46/51, II/04/60, II/09/83

b. bi I/58/91

b. yapıdım I/19/14

bayâ : bk. bayā -1-

b. I/142/51

baya : bk. bayā -1-

b. II/08/27

bayā : bk. bayā -1-

b. II/02/41

bâyā : bk. bayā -1-

b. I/08/01

bâyā : bk. bayā -2-

b. I/06/92

b. bi II/09/34

bāya : bk. bayā -1-

b. II/34/70

bayam : Badem. -6-

b. I/39/85, I/39/87, I/39/90, I/39/91

b.+ man I/39/87

bayan : Kadın, hanım. -4-

b. I/128/03, I/69/75

b.+ nar I/09/12

b.+ nara I/106/60

bayāT : Zamânın etkisiyle tâzeliğini kaybetmiş. -1-

b. I/100/38

bâyē : Bayi, satan (kimse), satıcı. -1-

b.+ leri II/38/19

baygınnık : Geçici ve kısa bir süre devam eden şuur kaybı, beyin hücrelerinde kan dolaşımının aksaması sonucunda beliren kendinden geçme durumu, baygıntı. -1-

1-

b. I/50/08
bayğuş : bk. bayKuş -1-
b. I/45/29
bayıl : bk. bayır -1-
b.+ larda I/122/23
bayıl - : Geçici bir süre için şuur kaybına uğrayarak kendinden geçmek, baygın duruma gelmek. -3-
b.- ı I/128/56
b.- ıyon II/08/76
bayıl' : bk. bayır -3-
b.+ lāda II/32/32
b.+ larda I/51/16
bayıldan : İmambayıldı. -2-
b. I/143/20
bayıldannık : Bayıldan yemeği (imambayıldı) yapmak için gerekli malzemeler, patlıcan. -1-
b.+ ları I/143/21
bayıldannıg : bk. bayıldannık -1-
b. I/143/19
bayıltı : İmambayıldı. -6-
b. II/19/50, II/19/52
b.+ nıñ II/19/50, II/19/51
b. yap II/19/49
b.+ yı II/19/53
bayır : Bir tepenin yukarılarından eteklerine doğru uzanan meyilli arāzi. -29-
b. I/108/45, I/111/112
ğır b. I/139/28
b.+ a I/106/37, I/107/24, I/11/12, I/11/16, I/123/28, I/134/45, I/150/45, I/33/39, I/33/43, I/33/68, I/51/30, I/51/33, I/91/34
b.+ da I/33/68, I/51/31, I/89/20, II/38/82
b.+ dan I/150/39
b.+ ıñ I/01/80, I/05/26, II/38/83
b.+ lar I/123/31
b.+ lara I/150/46
b.+ mış I/111/108
bayısla - : bk. ba_ısla -1-
b.- sın I/113/52
bāyıl : bk. bayır -1-
b.+ lara I/37/21
bayır : bk. bayır -1-
b. I/111/113
bayKuş : Zararlı ve kemirici hayvanları avlamakla geçinen, başlarında iki tepelik bulunan, yırtıcı gece kuşlarının ortak adı.

-1-
b. I/117/14
bayrak : Üzerinde bir millet, topluluk veya kuruluşu temsil eden belirli resim, renk ve semboller bulunan, dikdörtgen biçimindeki kumaş veya kâğıt, alem. -6-
b. I/102/22, I/125/62, I/140/41, I/99/56
b.+ ları I/95/63
bayrak çek- : Bayrağı göndere çekmek.
b. çeksinne I/99/56
bayrağ : bk. bayrak -2-
b.+ ı I/102/23
b.+ ımıS I/95/49
bayram : Milletçe sevinç içinde kutlanan, dînî veya millî bir anlam taşıyan kutsal gün. -106-
b. I/111/87, I/111/94, I/126/52, I/138/99, I/143/56, I/161/25, I/25/41, I/36/20, I/36/80, I/62/36, I/74/29, I/91/28, I/91/35, I/91/82, II/08/129, II/16/108, II/35/87, II/39/138
b.+ a I/25/47, I/25/49, I/35/20, I/37/45, II/19/30
b.+ á I/01/62
b.+ da I/113/133, I/122/84, I/143/36, I/15/45, I/36/20, I/36/75, I/42/52, I/52/46, I/66/31, I/67/34, II/08/92, II/14/93, II/15/107, II/15/108
b.+ dā I/34/16
b.+ da I/56/41
b.+ dan I/15/44, I/35/19, I/52/87, I/70/82, II/08/129, II/15/106
b.+ dı I/34/18, II/08/123
b.+ ı I/74/40, I/86/48
b.+ ıñ II/35/85, II/35/86
b.+ la I/79/18
b.+ lā I/111/80
b.+ lāda I/64/93, II/27/38
b.+ lādı I/34/18
b.+ lar I/26/51
b.+ larda I/34/17, II/14/29
b.+ na I/80/15
b.+ nā I/155/61, I/155/62
b.+ nāda I/151/35, I/46/113, I/46/114, I/53/79, I/64/104, II/12/66, II/12/67
b.+ nadı II/35/90, II/35/93
b.+ nar I/111/84, I/111/99

b.+ nār I/79/21, II/15/103
b.+ nara I/39/05
b.+ narda I/102/31, I/111/40,
I/13/36, I/135/53, I/143/10, I/147/41,
I/29/21, I/57/38, I/74/37, II/16/104,
II/23/73
b.+ nardā I/36/18
ğurban b.+ ı I/147/42, I/155/68,
I/57/38
ramazan b.+ ı I/147/41, I/155/67
ğurban b.+ ına I/39/05
ramāzan b.+ ına I/57/39
ğurban b.+ ında II/14/32
Qurban b.+ ında I/155/68
ramazan b.+ ında I/155/68
kūban b.+ ındı II/14/92
rāmazan b.+ ıynan I/63/23
b. seyran I/03/89
b. yapam I/53/81
b. yaparıS I/111/41
bayrām : bk. bayram -5-
b.+ dı II/02/76
b.+ ı II/08/129
b.+ lāda II/08/48
b.+ lādı II/08/115
b.+ nardā II/14/27
bāyram : bk. bayram -2-
b.+ da II/32/98
b.+ dı II/04/64
bayramlaş - : Birbirinin bayramını tebrik
etmek. -1-
b.- ıp II/14/96
bayramlaşma : Birbirinin bayramını tebrik
etme. -1-
b.+ ya I/91/38
bayramnaş : bk. bayramlaşma -1-
b.+ a I/13/11
bayramnaş - : bk. bayramlaş- -3-
b.- ırdıQ I/13/21
b.- ırdıq I/147/42
b.- ıyolar I/105/07
bayramnaş : bk. bayramlaşma -1-
b.+ a I/13/08
bayramnışma : bk. bayramlaşma -
1-
b.+ ye II/02/77
bayyō : bk. banyo -1-
b. II/21/76
bazamaş : bk. bazlama -1-
b. II/21/85
bazan : bk. bāzan -3-

b. I/121/21, I/90/85
bāzan : Bāzı kere, bāzı zaman, arada bir,
ara sıra.-7-
b. I/110/46, I/110/49, I/121/62,
I/23/57, II/35/50, II/35/51
bazar : bk. pazar¹ -25-
b. I/125/59, I/145/52, I/147/46,
I/148/07, I/148/08, I/148/29, I/154/13,
I/158/10, I/26/25, I/68/56, I/87/74,
I/90/62, II/03/26, II/05/45, II/06/41,
II/06/44, II/28/78, II/34/33, II/34/42,
II/34/43
b.+ ı II/24/111
bk. pazar¹ -22-
b. I/145/62, I/145/63
b.+ a I/100/10, I/115/27, I/115/28,
I/18/33, I/47/30, I/47/39, I/47/41, I/47/48,
I/47/49, I/79/19
b.+ da I/112/39, I/143/43
b.+ dan I/140/39, I/90/71, I/96/23,
I/96/24, II/38/108
b.+ ı II/21/89
b.+ ına II/21/89
b.+ ını II/21/90
bk. pazar³ -2-
b. I/76/80
b.+ ını I/18/16
bazar ekme_ıı : Köy fırınında, elde
yapılmamış, şehirden satın alınmış ekme_ı,
şehir ekmeği, francala ekme_ı. -3-
b. ekme_ıı I/153/23, I/154/19
b. ekme_ıını I/145/61
bāzar : bk. pazar² -1-
b. II/11/61
bazar : bk. pazar¹ -1-
b. II/27/66
bāzar : bk. pazar¹ -1-
b. I/154/23
bazarteresi : bk. pazarteresi -1-
b. I/148/10
bazarlı - : Pazarlamak, bir malı satacak
uygun piyasa temin etmek. -1-
b.- yoz II/38/10
bazarteresi : bk. pazarteresi -8-
b. I/125/59, I/145/52, I/145/53,
II/34/36, II/37/53
b.+ nden I/90/46
b.+ nen I/44/35
b.+ yē I/44/35
bazārtesi : bk. pazarteresi -1-
b. II/24/109

- bazen** : bk. bāzan -3-
b. I/55/41, II/19/64, II/37/125
- bāzen** : bk. bāzan -11-
b. I/111/41, I/113/137, I/142/51, I/142/53, I/32/67, I/63/21, I/73/51, II/15/88, II/26/16
- bazı** : 1. Bazen. -18-
b. I/08/35, I/124/40, I/13/33, I/14/55, I/14/56, I/142/50, I/147/06, I/147/58, I/46/128, I/49/53, I/59/53, I/74/45, II/11/13, II/23/22
2. Birtakım, kimi. -14-
b. I/01/20, I/01/73, I/38/48, I/46/119, II/19/60, II/32/41
b.+ ları I/134/52, I/36/07, I/64/32, I/64/33, I/64/34
b.+ sı I/38/48, II/11/31
- bāzı** : bk. bazi² -13-
b. I/155/59, I/16/26, I/16/32, I/23/53, I/78/12, I/78/15, II/17/73
b.+ ları II/22/78
b.+ larımız II/33/22
b.+ ları I/23/61
b.+ sı II/04/79, II/39/95
bk. bazi¹ -10-
b. I/122/47, I/143/58, I/144/11, I/147/06, I/16/25, I/16/33, I/64/93, II/18/03, II/39/92
- bāzı** : bk. bazi¹ -1-
b. II/19/109
- bazılcan** : bk. patlıcan -1-
b.+ ı II/29/83
- bazısı** : Birtakımı, kimisi. -1-
b.+ ndan I/60/98
- baži** : bk. bazi² -1-
b.+ ları I/147/21
- bāzı** : bk. bazi² -1-
b. I/155/98
- bazi** : bk. bazi¹ -1-
b. I/33/10
- bazlama** : Kızgın saç üzerinde pişirilmiş kalın yufka, bezdirme. -28-
b. I/07/100, I/09/40, I/09/48, I/09/66, I/09/75, I/116/06, I/116/40, I/19/20, I/26/52, I/51/40, I/51/41, I/116/29
b.+ mız I/40/43
b.+ nı I/116/27
b.+ sı II/37/73
b.+ yı I/110/71, I/116/42, I/34/66
bazlama yap-: Saç üzerinde bazlama pişirmek.
b. yapardık I/129/11
b. yaparıS I/129/12, I/51/41
b. yaparız I/07/99
b. yaptı I/91/68
b. yaptımızdan I/111/39
b. yapıyom II/37/73
b. yapıyöz yapıyöz I/09/65
- bazlamâ** : bk. bazlama -1-
b. I/26/52
- bazlâma** : bk. bazlama -5-
b. I/44/09, II/35/90
b. yapardıK I/14/38
b. yaparım II/37/71
b. yapTim I/44/58
- bāzlama** : bk. bazlama -3-
b. I/48/05
b. yaparız I/40/43
b. yapıyös I/40/57
- bazlamac** : bk. bazlama -4-
b. I/130/76, I/130/77
b.+ ı II/32/111
b.+ ımızı I/130/63
- bazlamaç** : bk. bazlama -2-
b. I/144/69
b. yaparıS I/04/41
- bazlamaş** : bk. bazlama -6-
b. I/130/58, II/21/85, II/32/108
b. yaparıS II/32/106
b. yapıyoruz I/130/67
b. yapıyöz I/04/41
- bāzlamaş** : bk. bazlama -1-
b. II/32/107
- bāzlamı** : bk. bazlama -1-
b.+ yı I/40/58
- bazlıma** : bk. bazlama -4-
b. II/12/33, II/33/31
b. yaparıS I/157/80
b. yapıyös I/09/37
- bazlımac** : bk. bazlama -2-
b.+ ı I/130/78, I/130/79
- bazlımaş** : bk. bazlama -1-
b. II/16/64
- bāzlımı** : bk. bazlama -2-
b. II/33/31
b.+ yı II/33/62
- be** : Teklifsiz konuşmada birine seslenmek, dikkati çekmek, söze kuvvet vermek için kullanılan bre, ey, behey, yâhu gibi bir ünlem. -32-
b. I/07/42, I/13/39, I/150/18, I/155/60, I/157/06, I/18/03, I/30/30,

I/32/41, I/35/17, I/36/25, I/66/54, I/69/26,
I/74/56, I/83/16, I/84/45, I/85/25, I/98/24,
II/07/141, II/10/84, II/14/65, II/18/31,
II/22/03, II/25/01, II/28/92, II/33/63,
II/35/63, II/36/03, II/37/18, II/37/96,
II/38/103, II/39/169, II/39/176

be : bk. ben -8-

b. II/06/48

b.+ ٲa I/144/38

b.+ ٲem I/131/29, I/138/111,
I/138/115, I/144/05

b.+ ٲim II/24/96, II/26/16

bē I: B harfinin adı. -2-

ā b. cē II/23/03

iki b. I/93/41

bē II: Eksikliği vücutta hastalığa sebep
olan bir vitamin çeşidi. -2-

b. vitamini I/50/05

b. vitamini I/50/06

bē :bk. be -7-

b. I/10/42, I/10/91, I/114/27,

I/121/69, I/149/68, I/155/60, I/82/19

bē : bk. ben -5-

b. I/10/93

b.+ ٲem I/128/69

b.+ ٲēm I/113/78

b.+ ٲim II/14/73, II/16/96

bē : bk. bey² -1-

b. II/22/33

bē : bk. bir¹ -1-

b. II/29/94

bē dé : bk. bir de -1-

b. dē II/30/36

be_ٲen -: bk. bēgen- -2-

b.- di I/138/103

b.- miyolā I/10/01

be_ٲez : bk. bu_ٲez -1-

b. I/143/56

bebe : bk. bebeK -8-

b.+ ٲe I/48/33

b.+ ٲeη I/48/17, I/48/28

b.+ ٲiη I/48/11, I/79/47

b.+ ler I/58/94

b.+ si I/15/61

bebē :<bebeK+i(e) -5-

b. I/48/16, I/48/32

b.+ ٲe I/45/40

b.+ ni I/64/124

b.+ η I/48/14

bēbe : bk. bebeK -1-

b.+ ٲeη I/48/70

bēbē : <bebeK+i -1-

b.+ mi I/42/22

bēbeK : bk. bebeK -4-

b. I/48/31, I/64/125, II/08/37

b.+ lē I/64/125

bebeg : bk. bebeK -1-

b. I/157/68

bebeK : Meme emmekte olan veya kucak
çağındaki küçük çocuk. -24-

b. I/48/32, I/48/34, I/48/37,
I/48/38, I/48/42, I/48/47, I/48/71, I/48/76,
I/48/77, I/58/45

b.+ lēmden II/23/130

b.+ lēmiη I/58/31

b.+ ler I/48/24, I/48/34

b.+ lerde I/35/58

b.+ lere I/106/08, I/16/43, I/48/04

b.+ leri I/35/58, II/21/71

b.+ lerim I/48/36

b.+ lerimizi I/48/06

b.+ mişdi II/09/11

bēbek : bk. bebeK -2-

b. II/09/13

b.+ leriη II/30/63

bēbēK : bk. bebeK -1-

b. II/30/17

bēbi : bk. bebeK -1-

b.+ dik II/05/87

becer - : Bir şeyi yapmayı başarabilmek,
üstesinden gelmek, başarmaya muvaffak
olmak. -11-

b.- ebiḷiṛsek I/85/15

b.- em I/27/68

b.- emen I/48/80

b.- en I/27/69, II/09/29

başımı b.- en I/150/54

başımı b.- erim I/83/13

b.- iliyodu I/35/01

b.- imez II/10/98

başımâ b.- irim I/83/08

b.- irin I/135/59

beceri : Elinden iş gelme, beceriklilik,
mahâret, hüner. -1-

el b. yapardıḳ I/27/45

becerikli : Tuttuğu işin kolayca üstesinden
gelen, zor işleri bile yapabilen, elinden iş
gelen, hünerli, mahâretli, mâhir. -

1-

b.+ ydi I/110/40

bedāva : Bir karşılık ödenmeden elde
edilen, parasız. -1-

b. I/72/71
bedel : Bir şeyin yerini tutan başka bir şey.
-1-
bedel ol- : Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde olmak.
b. oldu I/13/26
bédél : bk. bedel -1-
b.+ i II/09/91
begsimeT : Dilimler hâlinde kesildikten sonra ısıtılmak sûretiyle gevrek duruma getirilerek uzun süre dayanması sağlanan ktır eklemek. -1-
b.+ di I/154/54
behr : Nizam, âdet, görenek; koşul, sürüm, değer. -1-
zamanın b.+ inde I/05/05
bēhr : bk. behr -1-
zamanın b.+ inde I/95/18
bēgen - : İyi ve güzel bulmak, takdir etmek. -1-
b.- ilir II/31/41
bek : bk. pek -2-
b. I/48/79, II/16/65
bekâllik : Bekar olma, çiftlik işlerinde çalışma durumu. -1-
bekâllik yap- : Çiftlik işlerinde çalışmak.
b. yaptık I/155/05
bekâr I : Çiftlik işlerinde çalışan işçi, rençber. -14-
b. I/01/46, I/105/31, I/128/47, I/128/48, I/128/60
b.+ a I/128/60
b. bol bol I/128/40
b.+ ı I/120/23
b.+ ımız I/120/44
b.+ ın I/120/48
b.+ la I/120/47
b.+ lar I/78/48
b.+ larımız I/105/29
bekâr ver- : Çiftlik işlerine çalışması için bir yere göndermek.
b. verdim I/22/32
bekâr II : Evli olmayan kimse, ergen. -5-
b. I/123/13, I/15/72, I/44/29, I/60/71, II/23/98
bekâr : bk. bekâr I -1-
b. I/104/16
bēkâr : bk. bekâr I -1-
b. I/152/20

beKcilik : Bir şeyi veya bir yeri bekleme görevi, koruyuculuk. -1-
beKcilik yap- : Bir şeyin başında durup onu beklemek, korumak, gözlemek, koruyuculuk etmek.
b. yapardı I/70/63
bekçi : Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse, kolcu. -6-
b. I/161/34, I/161/35, I/70/63, I/95/24
b.+ ler I/64/75
b.+ si II/25/24
bēkçi : bk. bekçi -1-
b. II/25/21
bēki : bk. belki -1-
b. II/32/78
beklē - : bk. bekle- -1-
b.- medi I/145/07
beKle - : (Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek. -41-
b. I/141/20, I/38/61
b.- di I/145/07, I/95/56, I/95/60
b.- dik I/140/57, I/147/17, I/154/06, II/19/18
b.- diK I/138/129, I/24/29
b.- dilē I/154/05
b.- dim I/04/14, I/119/27, I/65/20, II/07/114, II/07/115
b.- diğ I/04/58
b.- mesin I/110/69
b.- mezsın II/24/84
b.- η I/39/70, I/119/25
b.- r I/114/19, I/54/50, I/70/38, I/70/45, II/24/84
b.- rin I/119/26, II/05/70
b.- riz I/20/11, II/20/84
b.- rlē II/39/150
b.- rseñ I/141/19
b.- rseñiz I/17/88
b.- ycekler I/17/89
b.- ycen I/72/13
b.- yenimiz I/154/34
b.- yince I/111/56
beklē - : bk. bekle- -4-
b.- di I/125/80
b.- rdi II/23/72
b.- yo I/161/19
b.- yoS II/21/40
bēKle - : bk. bekle- -1-

b.- diKci II/11/32
beKle - : bk. bekle- -1-
 b.- rdiK I/91/76
beKle - : bk. bekle- -2-
 b.- dim II/05/76
 b.- rdi I/44/33
beKled - :bk. beklet- -2-
 b.- iyorduK I/106/23
 b.- iyoS I/79/83
beKlet - : Başkasının beklemesine sebep
 olmak. -3-
 b.- iyoy I/111/52
 b.- medim I/143/24
 b.- men I/60/106
beKli - : bk. bekle- -12-
 b.- cēsejiz I/17/89
 b.- yo I/103/54, I/104/37,
 I/111/86, II/28/78, II/38/33
 b.- yolar I/07/09
 b.- yollar I/104/37
 b.- yom I/04/06
 b.- yor I/11/66, I/67/64
 b.- yoS I/79/29
beKlime I : Beklemek işi. -1-
 b. II/23/196
beKlime II : Beklenen yer. -1-
 b.+ niñ II/25/26
beKmeS : bk. pekmez -2-
 b. I/60/44, II/29/72
beKmēS : bk. pekmez -1-
 b. I/152/107
beKmez : bk. pekmez -34-
 b. I/152/104, I/152/107,
 I/152/109, I/153/27, I/33/51, I/33/53,
 I/60/13, I/82/33, I/82/34, II/23/206,
 II/25/45, II/29/71, II/34/95, II/35/78
 üzüm b.+ i I/153/28
 b.+ de I/84/14
 b.+ i I/152/106, I/40/68, I/60/11,
 I/67/64, I/84/14, II/25/46
 b.+ imizde I/84/15
 pancar b.+ ini I/71/62
 b.+ iñ I/60/107, I/60/56
 b.+ le II/34/92, II/34/93
 b.+ lēden I/60/40
 b.+ lēni II/29/05
 b.+ ler I/40/68
 b. yapādık I/65/58
 b. yapıyoduK I/85/26
 b. yapıyoruz I/84/10
beKmez : bk. pekmez -1-

b. II/25/48
beKmēz : bk. pekmez -1-
 b. I/71/47
beKmēz : bk. pekmez -3-
 b. I/33/140
 b.+ i I/33/141
 b.+ iñ I/33/140
bel : 1. İnsan vücûdunun orta kısmında
 göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış
 olan ve kuşak bağlanan yer. -10-
 b.+ i I/15/47, I/52/17
 b.+ im I/124/38, I/21/81
 b.+ imde II/19/132
 b.+ imden II/19/134
 b.+ imize I/64/131
 b.+ ine I/26/37
 b.+ iñe I/39/59
 2. Dağ tepeleri arasında geçit veren
 alçak yer, dağ geçidi, belen.
 körölu b.+ inde I/95/81
bel fitıĝı : Bel omurlarında oluşan
 fitık.
bēl : bk. bel¹ -6-
 b. bıñın I/124/37
 b.+ inden II/20/67
 b.+ ine II/20/61
 b.+ ini I/41/28
 b. fiti I/144/49
 b. fitından II/25/78
belā : İnsana büyük bir sıkıntı veren,
 içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert,
 gam, keder -4-
 b. I/108/55
 b.+ dan I/66/19, I/66/39
 ğazā b. vermesin I/112/39
bēlā : bk. belā -2-
 b.+ dan ğazādan II/05/71
 b. ğazā II/05/71
belde : Kasaba, şehir, diyar; belediye ile
 yönetilen ilçeden küçük yer. -2-
 b.+ de I/157/26
 bozan b.+ si II/04/01
belē - : Bulamak, bulaştırmak. -1-
 b.- dik II/07/143
bēle : bk. böyle -4-
 b. I/146/28, I/39/08, I/64/133,
 II/15/115
belediyē : bk. belediye -4-
 b. II/04/16
 b.+ miz II/04/18, II/04/24
 bozan b.+ si II/04/16

belediye : Bir şehir veya kasabanın bayındırlığına, temizlik, su, kanalizasyon işlerine, esnafın kontrolüne ve bunun gibi kamuya âit hizmetlere bakan, başkan ve üyeleri halk tarafından seçilmiş yönetim.

-8-

b. I/18/27, I/20/14, I/69/79

b.+ den I/160/29

b.+ miz I/153/123

b.+ sine I/23/49

inesar b.+ si I/153/122

belediyē : bk. belediye -1-

b. I/69/40

bēlediye : bk. belediye -1-

b. I/06/128

belediyelig : bk. belediyeliK -1-

b. I/154/68

belediyeliK : Belediye statüsündeki mahal. -2-

b. I/122/44, I/20/08

belediyi : bk. belediye -3-

b. II/04/29

b.+ di II/08/131, II/08/18

belekçi : Nişanlı. -1-

b.+ lerden I/25/05

bēlerce : Bir üzüm çeşidinin adı. -1-

b. I/33/106

belgisel : Belgelere dayanan, belge niteliğinde olan, dokümanter film veya televizyon programı. -1-

b.+ leri bakıyorŷ II/03/15

beli : bk. beri -2-

b. I/39/86

belirli : (Yer, zaman, tarz vb. bakımından) Sınırı çizilmiş, belirtilmiş bulunan, belli, muayyen. -2-

b. II/15/19, II/37/51

belirsiz : Belirli ve muayyen olmayan, gayrimuayyen. -2-

b. II/08/66, II/32/128

belkē : bk. belki -1-

b. I/01/36

belkī : bk. belki -2-

b. I/138/86, II/09/74

belke : bk. belki -1-

b. II/02/20

belki : Olabilir, olabilir ki, bir ihtimâle göre, muhtemelen. -35-

b. I/01/20, I/124/33, I/135/43,

I/136/03, I/140/51, I/153/02, I/153/08,

I/155/98, I/156/04, I/156/09, I/156/57, I/17/29, I/27/60, I/35/08, I/35/24, I/36/25, I/53/63, I/56/52, I/60/49, I/66/09, I/69/38, I/79/54, I/81/50, I/86/71, I/87/103, I/87/110, I/94/07, I/94/86, I/96/11, I/99/71, II/24/03, II/32/124, II/33/01, II/33/50, II/38/81

belki : bk. belki -1-

b. I/64/107

bēlki : bk. belki -2-

b. I/149/65, II/03/31

bēlki : bk. belki -1-

b. I/32/39

bēlki : bk. belki -2-

b. II/09/73, II/09/74

bēlkē : bk. belki -1-

b. II/01/11

bēlki : bk. belki -1-

b. II/14/51

belle - I : Bel, çapa gibi âletlerle toprağı kazmak, altüst etmek, işlemek. -3-

b.- nceg I/65/18

b.- nceK I/65/18

anam b.- nirdi I/145/38

belle - II : Öğrenip akılda tutmak, ezberlemek -2-

b.- dik I/98/06

b.- mediK I/98/07

belle - III : Belirlemek, işaret koymak, işaretlemek. -1-

b.- rdi I/113/35

bellē : bk. belle- III -1-

b.- rdiŷ I/60/47

bēlle : bk. belle- III -1-

b.- rdig I/135/49

belli : Anlaşılabak ve görülecek şekilde açık olan, meydanda, âşikâr, zâhir. -14-

b. I/10/89, I/130/62, I/158/31,

I/39/94, I/52/45, I/56/56, I/56/57, I/79/68,

II/01/77, II/30/13, II/38/71

belli ol- : Anlaşılabak ve görülecek şekilde meydana çıkmak, âşikâr olmak.

b. olur I/116/36, I/121/47

b. olsun I/125/63

belli - : bk. belle- II -1-

b.- yemen I/109/52

belli : bk. belli -1-

b. ediyo I/109/08

belli : bk. belli -1-

b. ki I/12/43

belli : bk. belli -1-

b. I/126/83

bélli : bk. belli -2-

b. olur I/42/26

b. olmaz II/33/01

bēm : <ben+im -9-

b. I/04/20, I/04/21, I/04/24,
I/04/26, I/04/67, I/46/131, I/46/36,
II/39/20

bembeyaz : Çok beyaz, lekesiz beyaz, her
yanı beyaz. -2-

b. I/01/84, II/20/16

ben : Tekil birinci şahsı gösterir. -
2237-

b. I/02/01, I/02/37, I/02/39,
I/03/03, I/03/20, I/03/21, I/03/39, I/03/72,
I/04/02, I/04/03, I/04/06, I/04/52, I/04/76,
I/05/06, I/05/13, I/05/52, I/05/55, I/06/05,
I/06/100, I/06/118, I/06/121, I/06/32,
I/06/40, I/06/68, I/06/69, I/06/83, I/06/86,
I/06/87, I/06/88, I/07/103, I/07/13,
I/07/43, I/07/68, I/07/71, I/08/127,
I/08/59, I/08/67, I/08/71, I/08/93, I/09/48,
I/09/68, I/10/02, I/10/111, I/10/112,
I/10/63, I/10/74, I/10/77, I/10/87,
I/100/03, I/100/04, I/100/41, I/101/08,
I/101/14, I/102/35, I/102/70, I/102/90,
I/103/45, I/103/47, I/103/50, I/103/58,
I/104/02, I/104/61, I/104/65, I/105/03,
I/105/22, I/105/61, I/107/03, I/107/06,
I/107/10, I/107/21, I/107/48, I/108/46,
I/108/47, I/109/05, I/109/12, I/109/31,
I/109/32, I/109/33, I/109/48, I/109/49,
I/109/52, I/109/55, I/11/01, I/11/09,
I/11/34, I/11/52, I/11/61, I/110/04,
I/110/26, I/110/34, I/110/37, I/110/52,
I/110/55, I/110/65, I/110/71, I/111/01,
I/111/118, I/111/16, I/111/23, I/111/62,
I/112/07, I/112/12, I/112/17, I/112/26,
I/112/35, I/112/48, I/112/50, I/112/54,
I/112/56, I/112/60, I/112/61, I/113/04,
I/113/103, I/113/105, I/113/106,
I/113/107, I/113/119, I/113/124,
I/113/127, I/113/130, I/113/47, I/113/77,
I/113/92, I/113/97, I/113/98, I/114/27,
I/114/35, I/114/43, I/114/45, I/114/46,
I/115/34, I/115/49, I/116/02, I/116/31,
I/116/47, I/116/55, I/117/14, I/117/19,
I/117/20, I/117/37, I/117/39, I/118/04,
I/119/02, I/119/14, I/119/16, I/119/25,
I/119/33, I/12/24, I/12/28, I/12/29,

I/120/02, I/120/04, I/120/06, I/120/07,
I/120/10, I/120/17, I/120/25, I/120/30,
I/120/32, I/120/37, I/120/40, I/120/41,
I/120/47, I/121/106, I/121/33, I/121/92,
I/121/97, I/122/03, I/122/07, I/122/12,
I/122/13, I/122/30, I/122/36, I/122/38,
I/122/39, I/122/41, I/122/47, I/122/55,
I/122/58, I/122/61, I/122/62, I/122/67,
I/122/71, I/122/86, I/122/87, I/123/01,
I/123/48, I/123/63, I/123/64, I/123/75,
I/123/76, I/123/79, I/124/02, I/124/40,
I/125/01, I/125/55, I/125/93, I/126/38,
I/126/52, I/126/73, I/126/77, I/126/79,
I/128/07, I/128/08, I/128/21, I/128/23,
I/128/25, I/128/28, I/128/30, I/128/61,
I/129/34, I/129/43, I/13/01, I/13/02,
I/13/29, I/13/35, I/13/41, I/130/02,
I/130/48, I/130/64, I/131/51, I/131/53,
I/131/56, I/131/58, I/132/02, I/132/21,
I/132/22, I/132/24, I/132/46, I/132/48,
I/132/49, I/132/51, I/132/54, I/132/72,
I/132/81, I/132/82, I/133/02, I/133/09,
I/133/45, I/133/46, I/133/58, I/134/40,
I/134/43, I/134/54, I/135/01, I/135/08,
I/135/26, I/135/52, I/135/59, I/136/01,
I/136/05, I/136/09, I/136/10, I/136/11,
I/136/39, I/137/24, I/137/32, I/137/38,
I/137/39, I/137/49, I/137/57, I/137/58,
I/137/62, I/138/100, I/138/101, I/138/113,
I/138/116, I/138/122, I/138/124,
I/138/130, I/138/132, I/138/134,
I/138/135, I/138/136, I/138/24, I/138/34,
I/138/35, I/138/47, I/139/06, I/139/16,
I/139/18, I/139/21, I/139/22, I/139/33,
I/139/35, I/139/37, I/139/38, I/139/43,
I/139/47, I/139/58, I/139/62, I/14/02,
I/14/06, I/14/57, I/14/58, I/14/61, I/14/63,
I/14/70, I/14/74, I/140/05, I/140/33,
I/140/49, I/140/64, I/140/66, I/141/06,
I/141/21, I/141/22, I/141/26, I/143/08,
I/143/13, I/143/78, I/143/79, I/144/16,
I/144/18, I/144/24, I/144/70, I/144/83,
I/145/02, I/145/06, I/145/08, I/145/28,
I/145/48, I/146/01, I/146/13, I/146/28,
I/146/31, I/146/32, I/146/33, I/146/83,
I/147/05, I/147/32, I/147/59, I/148/03,
I/148/18, I/148/36, I/148/37, I/148/41,
I/148/46, I/148/47, I/149/38, I/149/47,
I/149/64, I/149/68, I/15/13, I/15/17,
I/15/19, I/15/21, I/15/22, I/15/33, I/15/88,
I/151/01, I/151/02, I/151/22, I/151/24,

I/151/27, I/151/33, I/152/01, I/152/122,
I/152/133, I/152/15, I/152/16, I/152/17,
I/152/19, I/152/25, I/152/32, I/152/36,
I/152/39, I/152/40, I/152/67, I/152/68,
I/152/70, I/152/89, I/152/94, I/152/95,
I/152/99, I/153/02, I/153/03, I/153/08,
I/153/110, I/153/116, I/153/117, I/153/41,
I/153/43, I/153/57, I/154/64, I/155/09,
I/155/101, I/155/104, I/155/43, I/155/87,
I/155/88, I/156/08, I/156/37, I/156/58,
I/156/61, I/157/05, I/157/19, I/157/23,
I/157/24, I/157/40, I/157/78, I/158/03,
I/158/20, I/158/60, I/159/07, I/159/43,
I/16/49, I/161/01, I/161/02, I/161/03,
I/161/04, I/161/21, I/161/54, I/161/58,
I/17/21, I/18/10, I/18/12, I/18/13, I/18/14,
I/18/16, I/18/29, I/18/62, I/18/64, I/18/77,
I/19/16, I/19/18, I/20/55, I/20/67, I/20/96,
I/21/01, I/21/03, I/21/15, I/21/37, I/21/38,
I/21/45, I/21/75, I/21/78, I/22/17, I/22/25,
I/23/06, I/23/26, I/23/27, I/23/61, I/24/07,
I/24/09, I/24/23, I/24/43, I/25/03, I/25/06,
I/25/10, I/25/12, I/25/19, I/25/22, I/25/23,
I/25/25, I/25/30, I/25/34, I/25/35, I/25/37,
I/25/38, I/25/42, I/27/03, I/27/05, I/27/06,
I/27/22, I/27/28, I/27/73, I/28/21, I/28/45,
I/28/46, I/28/47, I/28/59, I/30/05, I/30/11,
I/30/16, I/30/19, I/30/26, I/31/01, I/32/01,
I/32/04, I/33/01, I/33/03, I/33/07, I/33/08,
I/33/10, I/33/100, I/33/11, I/33/115,
I/33/12, I/33/122, I/33/123, I/33/124,
I/33/126, I/33/17, I/33/23, I/33/24,
I/33/27, I/33/29, I/33/32, I/33/64, I/33/73,
I/33/75, I/33/82, I/33/85, I/33/92, I/34/01,
I/34/05, I/34/10, I/34/19, I/34/36, I/34/39,
I/34/61, I/35/10, I/35/32, I/35/51, I/35/55,
I/35/58, I/36/25, I/36/76, I/36/81, I/37/10,
I/37/47, I/37/48, I/38/23, I/38/24, I/38/50,
I/38/63, I/38/69, I/38/70, I/39/18, I/39/27,
I/39/40, I/39/41, I/39/56, I/39/66, I/39/69,
I/40/30, I/40/34, I/40/35, I/40/37, I/40/52,
I/40/58, I/40/60, I/40/61, I/40/62, I/40/69,
I/40/81, I/41/26, I/41/27, I/41/43, I/41/53,
I/41/77, I/41/95, I/42/01, I/42/15, I/42/17,
I/42/42, I/42/58, I/42/62, I/42/65, I/42/66,
I/42/68, I/43/01, I/43/12, I/43/21, I/43/23,
I/44/02, I/44/58, I/45/05, I/45/21, I/45/29,
I/45/41, I/45/43, I/46/02, I/46/07,
I/46/128, I/46/16, I/47/06, I/47/27,
I/47/40, I/47/51, I/47/58, I/47/82, I/48/01,
I/48/02, I/48/15, I/48/16, I/48/30, I/48/40,

I/48/64, I/48/67, I/48/75, I/48/79, I/49/13,
I/49/55, I/49/62, I/49/63, I/50/18, I/50/24,
I/50/30, I/50/40, I/50/45, I/50/49, I/50/67,
I/50/68, I/50/72, I/50/73, I/50/75, I/50/83,
I/51/68, I/52/04, I/52/06, I/52/07, I/52/08,
I/52/39, I/52/55, I/52/78, I/52/98, I/53/04,
I/53/06, I/53/08, I/53/19, I/53/27, I/53/28,
I/53/41, I/53/50, I/53/64, I/53/65, I/54/47,
I/54/63, I/55/08, I/55/09, I/55/42, I/56/01,
I/56/02, I/56/20, I/56/33, I/56/42, I/56/44,
I/56/51, I/56/58, I/56/63, I/56/64, I/56/68,
I/56/70, I/56/71, I/56/81, I/58/19, I/58/78,
I/59/08, I/60/34, I/60/39, I/60/55, I/60/97,
I/61/08, I/61/23, I/61/24, I/61/48, I/61/49,
I/61/50, I/61/56, I/62/30, I/63/30, I/63/34,
I/63/36, I/63/41, I/63/63, I/64/03, I/64/08,
I/64/10, I/64/130, I/64/25, I/64/34,
I/64/41, I/64/56, I/64/83, I/64/84, I/65/02,
I/65/09, I/65/10, I/65/17, I/65/38, I/65/41,
I/65/47, I/65/49, I/66/07, I/66/12, I/66/17,
I/66/33, I/66/38, I/66/45, I/66/46, I/66/49,
I/66/52, I/67/14, I/67/32, I/67/33, I/67/40,
I/67/41, I/67/45, I/67/48, I/67/49, I/67/50,
I/67/57, I/67/60, I/67/64, I/67/65, I/67/66,
I/67/67, I/67/71, I/67/76, I/68/05, I/68/50,
I/69/09, I/69/10, I/69/101, I/69/38,
I/69/73, I/69/77, I/69/84, I/69/97, I/70/68,
I/71/09, I/71/50, I/71/51, I/71/60, I/71/72,
I/71/76, I/71/77, I/71/79, I/71/80, I/72/01,
I/72/11, I/72/35, I/72/46, I/72/52, I/72/60,
I/72/61, I/72/65, I/73/02, I/73/03, I/73/05,
I/73/06, I/73/13, I/73/15, I/73/18, I/73/25,
I/73/28, I/73/29, I/73/30, I/73/35, I/73/37,
I/73/44, I/73/67, I/73/73, I/73/76, I/74/02,
I/74/10, I/74/29, I/74/33, I/74/44, I/74/55,
I/75/46, I/75/52, I/75/60, I/75/73, I/75/74,
I/75/75, I/75/76, I/76/17, I/76/19, I/76/65,
I/76/67, I/77/51, I/77/59, I/78/04, I/78/11,
I/78/15, I/78/38, I/78/42, I/78/45, I/78/49,
I/78/51, I/78/52, I/79/41, I/79/43, I/79/44,
I/79/48, I/79/49, I/80/60, I/80/61, I/82/01,
I/82/02, I/82/05, I/82/08, I/82/10, I/82/12,
I/82/26, I/83/02, I/83/05, I/83/11, I/83/21,
I/83/45, I/83/60, I/84/29, I/84/32, I/85/11,
I/85/56, I/86/08, I/86/15, I/86/23, I/86/24,
I/86/52, I/86/55, I/86/59, I/86/73, I/86/79,
I/87/05, I/87/100, I/87/101, I/87/105,
I/87/110, I/87/115, I/87/16, I/87/20,
I/87/30, I/87/53, I/87/56, I/87/58, I/87/68,
I/88/15, I/88/21, I/88/31, I/88/34, I/88/53,
I/88/62, I/88/63, I/90/06, I/90/08, I/90/21,

I/90/43, I/91/27, I/91/51, I/91/58, I/92/47,
I/92/57, I/93/14, I/93/27, I/93/35, I/93/36,
I/93/37, I/93/44, I/93/50, I/94/12, I/94/19,
I/94/38, I/94/75, I/94/79, I/94/82, I/94/83,
I/95/06, I/95/07, I/95/101, I/95/107,
I/95/115, I/95/118, I/95/119, I/95/40,
I/95/63, I/95/87, I/95/89, I/95/90, I/95/95,
I/96/36, I/96/62, I/98/02, I/98/03, I/98/05,
I/98/117, I/98/135, I/98/27, I/98/34,
I/98/42, I/98/64, I/98/75, I/98/76, I/99/07,
I/99/37, I/99/38, I/99/48, I/99/51, II/01/10,
II/01/33, II/02/23, II/02/59, II/02/67,
II/02/81, II/02/82, II/03/09, II/03/12,
II/03/13, II/03/17, II/03/43, II/03/75,
II/04/73, II/04/90, II/04/94, II/05/104,
II/05/17, II/05/67, II/05/86, II/06/33,
II/06/34, II/06/52, II/06/55, II/06/56,
II/06/70, II/06/71, II/06/84, II/07/101,
II/07/104, II/07/112, II/07/117, II/07/128,
II/07/143, II/07/147, II/07/148, II/07/20,
II/07/67, II/07/98, II/08/113, II/08/128,
II/08/31, II/08/67, II/08/68, II/08/71,
II/08/77, II/09/04, II/09/17, II/09/23,
II/09/39, II/09/44, II/10/103, II/10/16,
II/10/31, II/10/37, II/10/58, II/10/86,
II/10/87, II/10/89, II/10/93, II/11/47,
II/12/07, II/12/19, II/12/24, II/12/33,
II/12/37, II/13/01, II/13/08, II/13/10,
II/13/11, II/13/13, II/13/18, II/13/20,
II/13/23, II/13/24, II/13/25, II/13/26,
II/13/37, II/14/14, II/14/59, II/14/61,
II/14/76, II/14/82, II/14/88, II/14/89,
II/14/96, II/15/100, II/15/13, II/15/14,
II/15/17, II/15/32, II/15/41, II/15/79,
II/15/92, II/16/14, II/16/15, II/16/28,
II/16/44, II/16/45, II/16/46, II/16/48,
II/16/50, II/16/52, II/16/56, II/16/71,
II/16/87, II/16/93, II/17/02, II/17/04,
II/17/05, II/17/08, II/17/09, II/17/12,
II/17/13, II/17/61, II/17/62, II/17/70,
II/18/01, II/18/03, II/18/04, II/18/13,
II/18/28, II/19/01, II/19/10, II/19/109,
II/19/111, II/19/113, II/19/124, II/19/131,
II/19/132, II/19/134, II/19/17, II/19/18,
II/19/38, II/19/42, II/19/46, II/19/69,
II/19/74, II/19/82, II/20/27, II/20/28,
II/20/46, II/20/47, II/20/48, II/20/49,
II/20/53, II/21/06, II/21/41, II/21/96,
II/22/13, II/22/14, II/22/20, II/22/30,
II/22/32, II/22/33, II/22/52, II/22/61,
II/22/83, II/23/109, II/23/128, II/23/145,

II/23/184, II/23/185, II/23/188, II/23/24,
II/23/37, II/23/50, II/24/10, II/24/16,
II/24/56, II/24/97, II/25/16, II/25/32,
II/25/33, II/25/81, II/25/83, II/26/04,
II/26/07, II/26/24, II/26/52, II/27/64,
II/28/01, II/28/02, II/28/07, II/28/10,
II/28/11, II/28/15, II/28/19, II/28/20,
II/28/22, II/28/29, II/28/31, II/28/32,
II/28/33, II/28/53, II/28/55, II/28/56,
II/28/57, II/28/59, II/28/80, II/28/82,
II/28/83, II/28/84, II/28/85, II/28/87,
II/28/91, II/28/92, II/29/02, II/29/06,
II/29/12, II/29/21, II/29/38, II/29/48,
II/29/77, II/29/78, II/29/99, II/30/03,
II/30/76, II/31/09, II/31/38, II/32/24,
II/33/23, II/33/26, II/33/28, II/33/33,
II/33/49, II/33/51, II/33/52, II/33/59,
II/33/81, II/33/82, II/34/01, II/34/02,
II/34/12, II/34/18, II/34/28, II/34/29,
II/34/47, II/34/63, II/34/70, II/34/71,
II/34/78, II/34/79, II/34/80, II/35/98,
II/35/99, II/37/109, II/37/115, II/37/120,
II/37/14, II/37/55, II/37/60, II/37/71,
II/37/72, II/37/73, II/37/84, II/38/02,
II/38/108, II/38/109, II/38/113, II/38/46,
II/38/57, II/38/60, II/38/64, II/38/71,
II/38/83, II/38/84, II/38/87, II/39/02,
II/39/106, II/39/107, II/39/109, II/39/111,
II/39/117, II/39/120, II/39/122, II/39/124,
II/39/126, II/39/128, II/39/130, II/39/135,
II/39/138, II/39/15, II/39/161, II/39/162,
II/39/169, II/39/173, II/39/185, II/39/187,
II/39/188, II/39/79, II/39/96, I/156/50,
I/42/56, I/152/20, I/36/80, I/10/19,
I/54/41, I/107/71, I/22/40
b.+ jile I/53/33
b.+ a II/39/125
b.+ de I/14/22, I/101/27, I/137/30,
I/139/63, I/149/68, I/151/31, I/20/58,
I/25/41, I/59/65, I/66/28, I/87/98, II/12/39,
II/19/75, II/28/59, II/29/74
b.+ den I/01/35, I/10/08, I/102/85,
I/102/90, I/109/29, I/11/08, I/113/104,
I/117/29, I/117/30, I/120/41, I/121/44,
I/122/19, I/123/77, I/124/25, I/128/23,
I/133/38, I/134/12, I/138/34, I/138/35,
I/145/01, I/150/38, I/24/59, I/27/23,
I/30/14, I/39/22, I/42/64, I/52/101,
I/53/04, I/53/44, I/61/52, I/63/62, I/75/60,
II/07/06, II/09/88, II/13/55, II/16/26,
II/23/50, II/28/58, II/28/60, II/39/181

b.+ di I/57/37
 b.+ dim I/73/78, I/85/10, II/03/05
 b.+ e I/107/02, I/109/29, I/33/04
 b.+ i I/01/09, I/01/68, I/05/35,
 I/08/101, I/08/102, I/08/99, I/10/10,
 I/10/42, I/107/02, I/109/55, I/11/16,
 I/110/05, I/112/07, I/112/08, I/112/09,
 I/112/23, I/112/45, I/113/11, I/113/15,
 I/113/62, I/114/42, I/117/20, I/119/20,
 I/120/06, I/120/09, I/120/40, I/121/24,
 I/122/72, I/123/40, I/123/77, I/126/71,
 I/126/73, I/126/74, I/126/77, I/128/31,
 I/13/05, I/135/56, I/136/39, I/137/34,
 I/137/38, I/138/134, I/14/27, I/140/23,
 I/140/24, I/140/29, I/140/31, I/143/65,
 I/143/66, I/143/69, I/145/03, I/145/46,
 I/148/34, I/153/110, I/161/03, I/17/25,
 I/18/31, I/20/69, I/21/65, I/21/77, I/25/02,
 I/25/14, I/25/17, I/25/32, I/25/42, I/25/43,
 I/28/53, I/30/10, I/30/12, I/30/13,
 I/33/118, I/34/05, I/37/24, I/39/53,
 I/42/21, I/42/63, I/43/19, I/48/48, I/48/63,
 I/52/43, I/52/44, I/53/09, I/54/08, I/54/22,
 I/54/35, I/54/60, I/54/72, I/58/07, I/58/11,
 I/58/16, I/64/07, I/64/24, I/64/31, I/67/39,
 I/67/40, I/67/61, I/71/75, I/72/43, I/75/61,
 I/75/63, I/77/23, I/77/44, I/78/53, I/79/48,
 I/83/07, I/87/40, I/88/07, I/88/32, I/91/12,
 I/91/44, I/91/59, I/93/37, I/94/75, I/95/96,
 I/95/99, II/05/04, II/12/17, II/12/22,
 II/12/41, II/12/75, II/22/14, II/22/29,
 II/22/44, II/23/101, II/23/29, II/25/02,
 II/25/104, II/37/58
 b.+ ĭ I/38/61
 b.+ ĭ̄ I/120/41
 b.+ idim I/39/30
 b.+ im I/01/18, I/01/35, I/01/66,
 I/01/77, I/01/99, I/02/27, I/02/36, I/03/16,
 I/03/29, I/03/87, I/04/44, I/04/67, I/04/75,
 I/05/22, I/05/28, I/05/38, I/05/50, I/05/53,
 I/05/68, I/05/71, I/06/01, I/06/23, I/06/28,
 I/06/67, I/07/106, I/07/48, I/08/104,
 I/08/113, I/08/114, I/08/72, I/09/41,
 I/09/42, I/09/75, I/10/08, I/10/09, I/10/59,
 I/10/66, I/10/74, I/100/03, I/101/07,
 I/102/29, I/103/14, I/103/16, I/104/26,
 I/105/02, I/105/11, I/105/14, I/106/05,
 I/106/36, I/107/55, I/108/48, I/108/49,
 I/108/52, I/109/21, I/109/25, I/109/34,
 I/109/51, I/11/01, I/11/03, I/11/18,
 I/11/46, I/11/59, I/11/76, I/110/03,
 I/110/06, I/110/20, I/110/49, I/111/105,
 I/111/49, I/112/07, I/112/25, I/112/77,
 I/113/06, I/113/120, I/113/136, I/113/51,
 I/113/53, I/113/56, I/113/57, I/113/61,
 I/113/72, I/113/77, I/113/78, I/113/91,
 I/115/19, I/115/21, I/117/02, I/117/22,
 I/117/39, I/119/01, I/119/33, I/119/36,
 I/119/79, I/12/05, I/12/27, I/120/02,
 I/120/03, I/120/06, I/120/07, I/120/08,
 I/120/17, I/120/18, I/120/37, I/120/38,
 I/120/39, I/120/44, I/121/104, I/121/38,
 I/121/91, I/121/93, I/121/94, I/122/18,
 I/122/25, I/122/26, I/22/39, I/122/53,
 I/122/54, I/122/81, I/123/03, I/123/16,
 I/124/25, I/124/27, I/124/28, I/125/15,
 I/125/25, I/125/34, I/125/49, I/125/53,
 I/126/17, I/126/25, I/127/28, I/127/29,
 I/127/32, I/127/53, I/128/02, I/128/20,
 I/128/21, I/128/49, I/128/66, I/129/06,
 I/129/07, I/129/36, I/129/41, I/129/54,
 I/13/06, I/132/24, I/132/34, I/132/47,
 I/132/49, I/133/09, I/133/44, I/133/45,
 I/134/04, I/134/30, I/134/62, I/135/04,
 I/135/54, I/135/56, I/135/58, I/136/16,
 I/136/23, I/136/38, I/137/14, I/137/15,
 I/137/22, I/137/35, I/137/39, I/137/40,
 I/138/02, I/138/17, I/138/26, I/138/32,
 I/138/63, I/139/06, I/139/23, I/139/34,
 I/139/41, I/139/52, I/139/60, I/14/04,
 I/14/16, I/14/20, I/14/42, I/14/56, I/14/57,
 I/14/64, I/140/12, I/140/21, I/140/25,
 I/140/33, I/140/34, I/140/53, I/140/54,
 I/144/22, I/144/24, I/144/26, I/144/30,
 I/144/33, I/145/02, I/145/03, I/145/11,
 I/145/18, I/145/34, I/146/01, I/146/53,
 I/146/80, I/146/86, I/147/04, I/147/11,
 I/147/61, I/148/33, I/148/35, I/149/06,
 I/149/24, I/149/26, I/149/43, I/149/60,
 I/149/61, I/149/70, I/149/71, I/15/31,
 I/15/36, I/15/60, I/15/65, I/15/67, I/15/94,
 I/15/98, I/150/03, I/150/28, I/151/21,
 I/151/30, I/152/122, I/152/28, I/152/30,
 I/152/33, I/152/39, I/152/68, I/152/69,
 I/152/71, I/152/92, I/153/01, I/153/04,
 I/153/05, I/153/42, I/154/62, I/156/07,
 I/156/21, I/156/65, I/157/54, I/158/02,
 I/158/05, I/158/32, I/158/35, I/158/36,
 I/158/39, I/158/40, I/158/44, I/158/53,
 I/158/58, I/158/60, I/159/37, I/16/45,
 I/160/17, I/161/49, I/161/53, I/161/56,
 I/161/60, I/161/61, I/18/30, I/18/31,

I/18/60, I/18/61, I/19/07, I/19/15, I/20/31, I/20/32, I/20/75, I/21/62, I/21/65, I/22/13, I/23/68, I/24/05, I/24/12, I/24/14, I/24/22, I/24/39, I/24/53, I/24/56, I/24/59, I/25/08, I/25/10, I/25/11, I/25/31, I/25/34, I/25/45, I/25/46, I/25/62, I/25/66, I/27/14, I/27/15, I/28/42, I/28/46, I/28/51, I/28/57, I/30/20, I/30/25, I/30/40, I/31/67, I/33/112, I/33/117, I/33/136, I/33/20, I/33/33, I/33/60, I/33/68, I/33/81, I/33/82, I/34/05, I/35/02, I/35/10, I/36/19, I/36/21, I/37/36, I/38/02, I/38/06, I/38/09, I/38/51, I/38/71, I/39/01, I/39/08, I/39/15, I/39/16, I/39/48, I/39/62, I/39/63, I/40/02, I/40/34, I/40/65, I/40/74, I/41/16, I/41/59, I/41/94, I/42/03, I/42/64, I/43/19, I/44/54, I/44/73, I/44/94, I/45/14, I/45/22, I/46/17, I/46/35, I/46/51, I/46/54, I/46/57, I/46/64, I/46/70, I/46/74, I/46/79, I/46/81, I/46/93, I/46/96, I/47/43, I/47/45, I/47/55, I/47/76, I/48/35, I/48/74, I/49/49, I/49/59, I/49/62, I/49/63, I/50/04, I/51/39, I/52/24, I/52/54, I/52/55, I/52/73, I/52/79, I/52/86, I/53/13, I/53/62, I/53/64, I/53/66, I/54/35, I/54/37, I/55/18, I/55/24, I/55/25, I/55/31, I/55/38, I/55/41, I/55/52, I/55/64, I/56/55, I/56/59, I/56/65, I/56/70, I/58/13, I/58/91, I/58/94, I/58/96, I/60/16, I/60/21, I/60/37, I/60/50, I/60/80, I/60/81, I/60/83, I/61/04, I/61/51, I/61/59, I/61/65, I/61/66, I/62/20, I/62/32, I/63/06, I/63/18, I/64/112, I/65/60, I/66/04, I/66/05, I/66/10, I/66/12, I/66/15, I/66/21, I/66/22, I/66/26, I/67/22, I/67/23, I/67/31, I/67/34, I/67/44, I/67/67, I/67/68, I/68/14, I/69/11, I/69/35, I/69/36, I/69/39, I/70/62, I/70/74, I/70/81, I/72/08, I/72/16, I/72/58, I/72/66, I/73/01, I/73/12, I/73/17, I/73/27, I/73/32, I/74/02, I/74/24, I/74/32, I/75/46, I/75/64, I/75/74, I/76/66, I/76/99, I/77/50, I/78/23, I/78/35, I/78/40, I/78/42, I/78/53, I/79/30, I/80/26, I/80/56, I/80/58, I/80/60, I/80/61, I/80/64, I/80/65, I/83/36, I/83/37, I/83/76, I/85/11, I/86/05, I/86/19, I/86/43, I/86/53, I/87/06, I/87/105, I/87/23, I/87/37, I/87/97, I/87/98, I/88/02, I/88/14, I/88/17, I/88/33, I/90/39, I/91/49, I/93/12, I/93/30, I/93/31, I/93/39, I/93/43, I/93/44, I/93/45, I/93/59, I/94/46, I/94/67, I/94/77, I/94/78, I/95/04, I/95/10, I/95/12, I/95/125, I/95/64, I/95/92, I/95/94, I/96/69, I/96/87, I/97/48, I/98/101, I/98/116, I/98/28,

I/98/42, I/99/11, I/99/13, I/99/14, I/99/46, I/99/47, I/99/55, II/01/19, II/01/89, II/02/80, II/02/82, II/03/13, II/03/31, II/03/35, II/05/105, II/05/14, II/05/36, II/05/42, II/05/85, II/05/88, II/05/89, II/05/92, II/05/98, II/06/48, II/06/54, II/06/79, II/06/83, II/07/129, II/07/136, II/07/45, II/07/46, II/07/66, II/07/94, II/07/97, II/08/05, II/09/04, II/09/07, II/09/28, II/09/34, II/09/42, II/09/52, II/09/53, II/09/76, II/09/83, II/09/98, II/10/02, II/10/58, II/10/86, II/12/47, II/13/14, II/13/15, II/13/25, II/14/56, II/14/60, II/14/64, II/15/01, II/15/94, II/16/29, II/17/17, II/17/19, II/18/03, II/19/07, II/19/10, II/19/16, II/19/22, II/19/85, II/20/24, II/20/26, II/20/79, II/20/80, II/23/109, II/23/120, II/23/129, II/23/17, II/23/174, II/24/17, II/25/03, II/25/10, II/25/112, II/25/12, II/25/39, II/25/42, II/25/79, II/26/07, II/26/21, II/26/30, II/26/35, II/26/36, II/26/52, II/27/30, II/27/57, II/28/07, II/28/10, II/28/41, II/28/45, II/28/51, II/28/53, II/28/82, II/28/84, II/28/88, II/28/89, II/29/15, II/29/18, II/29/24, II/29/28, II/29/41, II/29/65, II/29/66, II/29/75, II/30/20, II/30/51, II/32/119, II/32/143, II/32/19, II/32/24, II/33/28, II/34/16, II/34/30, II/34/55, II/34/69, II/34/70, II/35/92, II/36/19, II/37/29, II/37/49, II/37/59, II/38/05, II/38/58, II/38/81, II/39/104, II/39/11, II/39/12

b.+ im I/01/57, I/06/09, II/11/38

b.+ im I/53/66, II/07/65, II/08/77, II/21/42, II/25/01, II/25/72, II/25/92, II/28/83, II/37/75

b.+ imki I/02/24, I/110/05, I/110/49, I/113/74, I/32/95, I/53/17, I/53/64, I/55/14, I/80/65, II/12/47, II/20/18, II/39/136, I/152/81

b.+ imkile II/11/35

b.+ imkiler I/21/47

b.+ imkinden II/34/69

b.+ imkini I/10/64, II/20/28

b.+ imkini I/39/74

b.+ imle I/10/112

b.+ in I/05/20, I/126/38, I/133/10, I/45/41, I/58/13, II/14/76

b.+ inki I/134/55

b.+ inq I/42/72

b.+ ne I/50/25
 b.+ nen I/100/49, I/113/79,
 I/56/37, I/87/29
 b.+ ni I/146/07
 b.+ ten I/61/59
 b.+ úm I/39/94
bēṇ : bk. ben -45-
 b. I/02/27, I/06/39, I/138/06,
 I/152/88, I/33/33, I/41/41, I/48/52,
 I/56/52, I/57/03, I/61/50, I/63/43, I/65/04,
 I/66/25, I/80/51, II/08/32, II/10/30,
 II/28/28
 b.+ em I/121/37, I/128/43,
 I/131/06, II/14/63
 b.+ ěm I/112/78, I/113/138,
 I/119/25, I/123/39, I/123/62, I/126/70,
 I/126/81
 b.+ emki I/107/13
 b.+ im I/04/13, I/113/135,
 I/124/25, I/139/31, I/21/60, I/32/10,
 I/49/55, I/74/22, I/76/68, I/80/63, II/15/39,
 II/25/89, II/29/23
 b.+ ím I/04/07
 b.+ ěm I/38/24
bĕn : bk. ben -1-
 b. I/01/64
bĕn : bk. ben -23-
 b. I/101/50, I/114/33, I/138/32,
 I/28/43, I/40/13, I/42/39, I/42/56, I/52/02,
 I/54/39, I/62/19, I/64/28, I/77/25, II/01/25,
 II/06/56, II/08/14, II/09/45, II/10/105,
 II/12/48, II/15/97, II/16/47, II/17/57,
 II/25/104, II/37/40
bĕṇ : bk. ben -2-
 b. II/19/53
 b.+ ěm II/14/06
bĕn : bk. ben -7-
 b. I/10/116, I/131/24, I/15/31,
 I/21/05
 b.+ i I/13/05
 b.+ im I/15/67, I/15/68
bĕn : bk. ben -12-
 b. I/101/15, I/113/29, I/36/01,
 I/52/33, I/63/06, I/77/33, II/06/76,
 II/07/05, II/25/02, II/25/106
 b.+ den I/88/17
bĕṇ : bk. ben -1-
 b. II/07/05
bĕn : bk. ben -185-
 b. I/01/31, I/01/57, I/01/64,
 I/01/71, I/02/36, I/04/02, I/04/13, I/04/14,

I/06/01, I/06/103, I/06/11, I/06/111,
 I/06/147, I/07/39, I/07/42, I/08/61,
 I/100/49, I/102/33, I/104/63, I/11/54,
 I/11/55, I/113/08, I/113/123, I/113/29,
 I/116/43, I/119/17, I/121/23, I/129/54,
 I/130/48, I/132/47, I/133/48, I/133/49,
 I/134/21, I/137/23, I/139/19, I/14/55,
 I/140/14, I/140/46, I/149/47, I/15/35,
 I/15/85, I/19/14, I/20/31, I/20/57, I/20/80,
 I/21/50, I/21/53, I/21/77, I/22/09, I/25/04,
 I/25/24, I/25/39, I/25/44, I/35/11, I/35/54,
 I/36/84, I/37/36, I/39/07, I/39/26, I/39/44,
 I/42/33, I/42/51, I/44/50, I/44/84, I/45/14,
 I/45/72, I/45/74, I/45/75, I/46/10, I/47/11,
 I/47/75, I/49/30, I/51/74, I/52/12, I/52/16,
 I/52/17, I/52/24, I/52/25, I/52/29, I/52/37,
 I/52/39, I/52/42, I/52/60, I/52/64, I/52/65,
 I/52/71, I/52/72, I/52/76, I/52/78, I/52/84,
 I/52/86, I/52/90, I/52/91, I/52/92, I/52/93,
 I/52/94, I/54/11, I/54/68, I/56/51, I/59/03,
 I/59/11, I/59/37, I/63/11, I/63/28, I/63/31,
 I/64/05, I/67/15, I/88/15, I/88/29, I/88/36,
 I/88/52, I/88/60, I/95/94, I/98/116,
 II/01/06, II/01/42, II/01/44, II/02/29,
 II/05/03, II/05/04, II/05/103, II/05/69,
 II/05/72, II/05/73, II/08/102, II/08/118,
 II/08/127, II/08/25, II/08/30, II/08/74,
 II/08/76, II/08/89, II/12/02, II/14/54,
 II/15/104, II/16/100, II/22/09, II/22/12,
 II/23/111, II/25/106, II/25/107, II/25/109,
 II/25/112, II/25/43, II/25/93, II/25/97,
 II/28/20, II/29/02, II/29/07, II/29/34,
 II/29/35, II/29/53, II/29/56, II/29/59,
 II/29/60, II/29/69, II/29/70, II/29/95,
 II/29/99, II/39/46
 b.+ de I/137/32, I/88/21, II/29/22
 b.+ den I/102/91, I/52/75, I/77/59
 b.+ i I/140/69, I/148/06, II/25/113
 b.+ im I/161/50, I/74/43
 b.+ ěm I/58/90
 b. yapmıyon I/102/61
 b. yapTım I/98/116, II/23/183
bĕṇ : bk. ben -2-
 b. I/52/45
 b.+ im II/25/89
bence : Bana göre, bana kalırsa, benim
 düşüncemce. -4-
 b. I/110/25, I/13/18, I/35/16,
 I/96/95
bencē : bk. bence -1-
 b. I/147/49

- bence** : bk. bence -1-
b. I/20/81
- benimse** - : Kendine mâletmek, sâhip çıkmak, tesâhup etmek. -2-
b.- meli I/95/08, I/95/80
- bênT** : Suyun önüne tutmak ve biriktirmek için yapılan set. -1-
b. II/08/111
- benze** - : (İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak. -3-
b.- mez I/72/31
b.- r I/81/48, II/10/09
- benzē** - : bk. benze- -2-
b. I/10/92
b.- r I/109/34
- benzet** - : (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak. -1-
b.- Tim I/80/04
- benzi** - : bk. benze- -4-
b.- yō II/19/60
b.- yō I/15/57
b.- yoŋ I/80/05
- benzin** : Petrolün damıtılmasıyla elde edilen, hafif, renksiz, uçucu, kendine has kokulu, çok çabuk yanan, buharı havada patlayıcı bir karışım meydana getiren, motor yakıtı ve eritici olarak çeşitli sanâyi dallarında kullanılan sıvı. -1-
b.+ i II/07/73
- benzinnik** : Benzin istasyonu, benzinci. -1-
b. II/04/28
- beŋ** : bk. ben -1-
b.+ e I/60/100
- beŋze** - : bk. benze- -2-
b.- mez I/59/30
b.- r I/86/13
- beŋzetme** : Benzetmek işi. -1-
b. I/47/01
- bēr** : bk. beŋr -1-
zamanı b.+ inde I/95/28
- ber** - : bk. ver⁴ -1-
b.- irlēdi II/08/23
- beraber** : bk. berāber -11-
b. I/104/38, I/17/19, I/17/68, I/33/77, I/33/86, I/78/12, I/82/07, I/90/30, I/98/20,
II/04/36, II/26/23
- berāber** : Birlikte. -25-
b. I/07/78, I/104/26, I/105/57, I/108/08, I/108/09, I/121/54, I/124/26, I/124/37, I/129/71, I/152/29, I/155/92, I/157/78, I/160/07, I/34/26, I/34/27, I/70/35, I/78/40, I/87/21, I/90/26, I/98/80, II/09/40, II/13/47
b. olabilillerse I/143/36
- berāber** : bk. berāber -1-
b. I/53/81
- bērāber** : bk. berāber -1-
b. II/14/30
- beraberlik** : bk. berāberlik -1-
Pirlik b. I/143/29
- berāberlik** : Berāber olma durumu, birlik, birliktelik; bir arada yan yana bulunma, aynı seviyede ve eşit olma. -1-
b. II/04/67
- berbad** : Kötü, fenâ, pis, çirkin. -1-
berbad et - : Mahvetmek, bozmak, kötü duruma sokmak.
b. ediyor I/132/77
- berber** : 1. Saç ve sakal kesmeyi meslek edinmiş kimse. -3-
b. I/55/32,
2. Bu işin yapıldığı dükkân.
b. II/04/27
- berekat** : bk. bereket -1-
b. vesin I/32/48
- bereked** : bk. bereket -2-
b.+ i I/80/13
- bereket** : Allah'tan gelen hayrın bir nesnede görünmesi ve devam etmesi, artıp çoğalması, Tanrı ihsânı, nîmet. -4-
akıl akdı b. ğakdı I/20/79
b.+ i I/80/13
- bereket versin** : Allah'a şükürler olsun ki, neyse ki.
b. vërsin I/61/70
b. virsin I/39/36
- béreket** : bk. bereket -2-
b.+ i I/60/96
b.+ ini viri I/60/96
- bereketli** : Bereketi olan, hayrı görülen, az iken çok yerine geçen. -2-
b.+ ydi I/01/54
- berenarı** : Şöyle böyle, az çok, biraz, oldukça. -2-
b. I/28/58, I/70/52
- berenarı** : bk. berenarı -2-
b. I/70/03, I/91/49
- berenârı** : bk. berenarı -1-

b. I/102/37
berenāri : bk. berenarı -1-
b. I/70/50
beri : İki uzaklıktan daha yakın olanı, yakın, daha yakın yer; ayrılma hâlinde sonra geldiğinde “belli bir yerden ve zamandan bu yana” anlamı verir, bir işin başlangıç yerini ve zamânını gösterir. -22-
b. I/17/81, I/117/46, I/150/03, I/156/01, I/39/03, I/39/17, I/57/07, I/58/17, I/83/43, II/03/68, II/10/89, II/26/12
b.+ deki I/94/55
b.+ lēni I/123/35
b.+ mde I/79/34, I/97/27
öteSini b.+ sini I/114/02
bēri : bk. beri -8-
b. I/137/43, I/140/04, I/140/05, I/20/31, I/39/18, I/64/11
senelērdən b. I/17/07
berikāt : bk. bereket -1-
b. vesin II/39/133
beriket : bk. bereket -3-
b. I/23/57
b. vesin I/88/68, II/16/60
beriki : Beride olan, yakında bulunan. -4-
b. II/04/57
b.+ ne I/101/39
b.+ ni I/93/25
b.+ niñ I/93/28
bes : besTe -1-
b.+ iniñ I/95/84
beS : bk. bez -3-
b. I/116/26, I/123/33, I/142/43
besbe : bk. besbē -2-
b. I/10/27, I/45/23
besbē : Öyle görünüyor ki, besbelli, apaçık, heralde. -14-
b. I/01/33, I/10/95, I/119/74, I/124/50, I/125/43, I/134/36, I/138/21, I/138/22, I/39/50, I/46/08, I/50/07, I/50/46, I/53/50, II/14/31
ḥesbē : bk. besbē -1-
b. I/58/95
bēsbē : bk. besbē -2-
b. II/05/31
b. et II/14/32
besbellē : bk. besbelli -1-
b. II/10/54

besbelli : Çok açık, apaçık, meydanda; öyle anlaşılıyor ki. -4-
b. I/07/80, I/50/29, I/98/126, II/14/33
besde : bk. besTe -1-
b.+ yi I/95/116
bēsemet : bk. begsimeT -4-
b. I/154/43
b.+ le_ı I/154/45
b.+ leri I/154/43
b. verilirdi I/154/44
bēsemet : bk. begsimeT -1-
b. I/154/45
besi : Beslenen, besiyeye çekilmiş hayvan.-1-
b. I/134/60
beslē - : bk. besle- -1-
b.- yoz I/69/02
besle - : Yedirip içirmek, karnını doyurmak. -8-
b. I/11/64
b.- diK I/63/64, II/07/123
b.- dim I/143/09
b.- rdi I/72/48
b.- rseñ I/69/16
b.- yoduğ I/72/30
b.- yoduğ I/72/29
beslē - : bk. besle- -1-
b.- di I/72/49
bēsle - : bk. besle- -1-
b.- r I/07/38
beslen - : Doyurulmak, yedirilip içirilmek. -4-
b.- emiş I/126/75
b.- emiyó I/96/77
b.- iyo I/105/24, I/105/65
besli - : bk. besle- -3-
b.- yor I/108/49
b.- yorduğ I/16/45
b.- yosuñ II/23/06
besTe : Bir makam ve usûl içinde düzenlenmiş nağmeler bütünü. -3-
b. I/95/96
b. yazarım I/95/95
b. yazdım I/95/96
beş I : Dörtten sonra, altıdan önce gelen sayının adı. -423-
b. I/01/09, I/02/24, I/03/01, I/05/06, I/05/09, I/05/10, I/05/53, I/05/60, I/06/149, I/08/19, I/09/05, I/10/104, I/101/06, I/101/08, I/102/79, I/103/48,

I/103/54, I/103/59, I/105/01, I/106/05,
 I/106/29, I/106/54, I/108/32, I/108/34,
 I/108/36, I/108/39, I/108/40, I/108/42,
 I/108/51, I/110/46, I/110/47, I/110/68,
 I/111/104, I/111/17, I/111/61, I/111/65,
 I/111/75, I/111/93, I/112/27, I/112/37,
 I/112/63, I/113/03, I/113/04, I/113/09,
 I/113/108, I/113/109, I/113/110, I/113/58,
 I/113/62, I/116/23, I/116/28, I/116/33,
 I/120/07, I/120/09, I/120/25, I/120/53,
 I/120/54, I/120/59, I/121/110, I/121/45,
 I/121/47, I/121/73, I/121/99, I/122/54,
 I/122/68, I/123/05, I/125/16, I/125/50,
 I/125/52, I/125/92, I/127/10, I/127/16,
 I/127/55, I/128/01, I/129/54, I/13/02,
 I/13/29, I/131/18, I/134/33, I/134/52,
 I/134/62, I/134/64, I/136/02, I/137/48,
 I/138/20, I/138/47, I/139/31, I/139/57,
 I/14/19, I/14/38, I/14/60, I/14/71,
 I/141/01, I/142/07, I/142/10, I/142/19,
 I/142/26, I/143/03, I/143/40, I/144/70,
 I/145/09, I/145/12, I/146/33, I/146/37,
 I/146/80, I/147/11, I/148/08, I/148/46,
 I/149/50, I/150/26, I/151/38, I/153/10,
 I/154/07, I/155/10, I/155/31, I/155/64,
 I/156/11, I/156/13, I/156/16, I/156/48,
 I/156/49, I/156/50, I/156/51, I/156/52,
 I/158/06, I/158/25, I/158/58, I/16/05,
 I/16/20, I/16/39, I/160/23, I/17/15,
 I/18/23, I/18/43, I/18/71, I/20/82, I/21/15,
 I/21/42, I/21/63, I/22/27, I/22/30, I/22/35,
 I/23/36, I/23/49, I/24/63, I/25/09, I/27/02,
 I/27/76, I/30/14, I/30/48, I/30/50, I/31/27,
 I/31/53, I/35/18, I/36/12, I/37/29, I/37/31,
 I/39/100, I/39/42, I/41/64, I/42/57,
 I/43/14, I/46/64, I/49/73, I/50/39, I/50/44,
 I/50/52, I/53/26, I/56/19, I/56/23, I/56/25,
 I/56/27, I/56/32, I/56/33, I/56/72, I/56/74,
 I/57/05, I/57/09, I/58/13, I/58/79, I/58/80,
 I/58/90, I/59/54, I/61/24, I/62/18, I/64/47,
 I/64/87, I/65/11, I/68/04, I/68/31, I/68/32,
 I/68/49, I/69/17, I/69/22, I/69/53, I/71/04,
 I/73/14, I/73/54, I/73/61, I/74/42, I/74/72,
 I/75/28, I/76/69, I/76/98, I/77/24, I/79/69,
 I/85/09, I/85/57, I/86/08, I/86/21, I/87/07,
 I/87/58, I/87/71, I/88/06, I/88/31, I/88/62,
 I/89/17, I/90/46, I/94/63, I/94/66, I/94/70,
 I/96/15, I/96/42, I/98/134, I/99/06,
 I/99/08, I/99/10, I/99/14, I/99/67, II/01/50,
 II/01/51, II/04/26, II/04/36, II/04/76,
 II/06/19, II/06/23, II/10/18, II/10/53,

II/10/64, II/10/67, II/12/18, II/12/34,
 II/14/20, II/14/53, II/14/54, II/14/64,
 II/14/65, II/15/52, II/16/04, II/16/05,
 II/20/76, II/22/19, II/24/88, II/28/02,
 II/28/39, II/28/48, II/28/92, II/30/70,
 II/34/22, II/34/54, II/34/86, II/36/02,
 II/37/92, II/38/114, II/39/115, II/39/123,
 II/39/125, II/39/132, II/39/160, II/39/23,
 II/39/81, II/39/82
 b.+ ĩ I/11/09
 b.+ de I/110/57, I/154/03, I/63/35,
 I/87/42
 b.+ den I/118/04, I/130/04,
 I/131/10, I/29/08, I/35/54, I/62/02,
 I/75/14, I/93/45, I/93/48, II/17/04
 b.+ den terk I/156/16
 b.+ di II/38/43
 b.+ e I/03/02, I/05/13, I/05/16,
 I/100/04, I/115/02, I/130/05, I/131/10,
 I/149/15, I/150/04, I/154/02, I/154/03,
 I/16/21, I/161/06, I/27/04, I/27/05,
 I/29/08, I/32/09, I/32/10, I/39/64, I/39/65,
 I/39/66, I/44/28, I/53/56, I/58/05, I/58/07,
 I/61/21, I/61/22, I/61/24, I/76/03, I/93/45,
 I/98/06
 b.+ ē I/148/12
 b.+ eceK I/24/23
 b.+ eÇeK I/23/05
 b.+ edeK I/101/03
 b.+ er I/46/65, II/34/16
 b.+ ēğ I/148/12
 b.+ i I/06/149, I/07/08, I/07/09,
 I/11/10, I/13/29, I/132/02, I/132/03,
 I/132/04, I/135/59, I/156/16, I/39/67,
 I/44/28, I/75/61, I/95/90, II/10/19,
 II/16/03
 b.+ ide I/30/47
 b.+ idi I/27/05
 b.+ im I/147/11, I/21/16
 b.+ imiş I/98/42
 b.+ inde I/27/44
 b.+ ini II/34/84
 b.+ le I/56/30
 b.+ len I/110/47
 b.+ Te II/19/160
 b.+ Ten I/154/02, I/47/04
 üç b. I/85/54
 üş b. I/01/15, I/01/42, I/106/40,
 I/31/29, I/31/34, I/36/13, I/39/36, I/39/87,
 I/56/33, I/58/25, I/58/92, I/58/95, I/61/69,
 I/61/70, I/69/28, I/69/29, I/69/48,

I/111/95, II/10/82, II/23/117, II/35/15
beş II : hoş'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi -1-
oş b. II/16/50
bēş : bk. beş I -10-
b. I/09/04, I/125/50, I/156/14, I/30/40, I/50/50, I/77/24, I/94/02, I/99/05, II/10/27, II/28/79
beş : bk. beş I -3-
b. I/156/49, I/61/23
b.+ e I/61/21
bēş : bk. beş I -6-
b. I/155/18, I/63/13, II/02/70, II/12/32
b.+ den I/29/04, I/29/08
bēş : bk. beş I -1-
b. I/54/50
bēş : bk. beş I -201-
b. I/01/10, I/03/70, I/05/14, I/06/24, I/10/02, I/10/03, I/10/81, I/100/02, I/103/50, I/108/50, I/11/03, I/130/02, I/145/04, I/145/12, I/158/37, I/158/39, I/158/56, I/16/22, I/160/23, I/160/26, I/28/09, I/34/01, I/34/11, I/36/21, I/37/08, I/37/45, I/38/11, I/41/05, I/42/14, I/42/16, I/42/19, I/42/22, I/42/28, I/42/55, I/42/69, I/42/71, I/43/29, I/43/34, I/46/12, I/46/40, I/46/96, I/49/31, I/50/03, I/50/23, I/50/46, I/52/16, I/52/29, I/52/46, I/53/82, I/54/05, I/58/15, I/59/37, I/59/38, I/60/43, I/60/51, I/63/04, I/63/07, I/63/13, I/63/15, I/64/113, I/64/82, I/68/02, I/68/57, I/76/02, I/76/03, I/76/80, I/79/98, I/86/45, I/88/38, I/88/49, I/92/48, I/99/05, II/01/07, II/01/09, II/01/10, II/01/28, II/01/44, II/01/75, II/01/77, II/02/05, II/02/41, II/02/43, II/02/52, II/02/77, II/02/82, II/02/85, II/02/89, II/05/05, II/05/06, II/05/07, II/05/36, II/05/42, II/05/51, II/05/52, II/05/55, II/05/75, II/05/76, II/05/84, II/06/16, II/06/50, II/06/78, II/07/59, II/08/01, II/08/117, II/08/47, II/08/48, II/08/83, II/08/90, II/08/92, II/09/55, II/09/78, II/09/98, II/10/18, II/10/24, II/12/32, II/12/49, II/12/63, II/12/77, II/14/20, II/14/49, II/14/50, II/14/56, II/14/57, II/14/65, II/15/53, II/16/03, II/17/05, II/17/72, II/21/57, II/23/03, II/23/17, II/23/35, II/25/05, II/25/10, II/25/73, II/25/82, II/26/09, II/26/22, II/26/30, II/26/43,

II/27/12, II/28/33, II/28/71, II/31/01, II/31/05, II/31/15, II/31/36, II/35/20, II/35/60, II/39/102, II/39/103
b.+ den I/55/09
b.+ e I/02/02, I/02/03, I/07/07, I/10/02, I/103/03, I/129/03, I/129/06, I/129/71, I/34/51, I/34/52, I/41/96, I/42/09, I/53/07, I/57/02, I/80/61, II/06/03, II/06/10, II/06/48, II/23/26, II/25/06, II/25/10, II/25/11, II/35/03
b.+ ē I/33/15, II/08/116, II/10/18
b.+ i I/07/06, II/06/09, II/06/53, II/08/08, II/10/19, II/35/03
b.+ inī II/02/82
b.+ Teḡ I/07/06
bēş : bk. beş I -2-
b. II/14/66, II/29/13
beşi : bk. beşik -3-
b.+ ı I/48/32
b.+ ye I/14/33
b.+ yē I/14/33
beşī : bk. beşik -1-
b.+ ıe I/48/33
beşi_birliK : Kadınların süs olarak taktıkları, beş altının bir arada dökülmüş şekli olan altın lira. -1-
b. I/25/09
beşik : Bebeklerin içine yatırılıp uyutulduğu, tahta veya demirden yapılmış, ayaklı bir çeşit küçük sallanır karyola. -6-
b. I/123/68, I/47/15, I/81/54, I/81/55, I/83/45
b.+ Te I/48/32
beşinci : Beş sayısının sıra sıfatı, sırada yeri dördüncüden sonra, altıncıdan önce olan. -8-
b. I/101/41, I/11/04, I/113/04, I/16/19, I/16/38, I/93/45, II/07/12, II/08/14
bēşinci : bk. beşinci -1-
b. II/07/10
beşinÇi : bk. beşinci -3-
b. I/01/08, I/154/04, I/24/17
bēşinci : bk. beşinci -2-
b. I/41/02, II/07/102
beşinÇi : bk. beşinci -1-
b. I/01/07
betbereket : Bereket. -1-
b. I/74/19
beTel : bk. bedel -1-

b. I/13/31
beter : Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü -
 2-
 b. I/86/75, I/86/78
betmeS : bk. pekmez -1-
 b.+ ler I/11/49
betmez : bk. pekmez -6-
 b. I/128/68
 b.+ i I/11/44, I/11/50
 b. yapardı I/11/44
 b. yapardık I/11/44
 b. yaparıs I/11/38
beton : Her türlü inşaatta kullanılan, kum,
 çakıl, çimento ve su ile yapılmış karışım
 ve bundan yapılmış olan. -2-
 b. I/06/28, II/08/125
betonarne : İçine demir konarak çekme
 gücü kazandırılmış ve bu şekilde taşıma
 hassası sağlanmış beton. -1-
 b. II/37/07
betun : bk. beton -1-
 b.+ dan II/33/12
bey : 1. Koca. -25-
 b.+ î II/09/72
 b.+ i II/34/04
 b.+ im I/112/34, I/140/22,
 I/152/09, I/152/33, I/154/08, I/16/41,
 I/18/65, I/40/52, I/46/36, I/46/57, I/49/59,
 I/65/11, II/09/52, II/09/53, II/20/52,
 II/29/16, II/30/20
 b.+ imiñ I/140/26, I/140/54
 b.+ imle I/09/25
 b.+ imnen I/27/26
 b.+ inç II/29/24
 b.+ lēmiziñ I/44/55
 2. Erkek isim veya unvanlarının
 sonuna eklenen saygı sözü. -3-
 b. I/24/10, II/01/01
 b. yapma II/28/13
 3. İleri gelen nüfuzlu kimse, eşraf.
 -2-
 b. I/142/23
 abidin b. I/142/17
 4. Bir beyliğin, küçük bir devletin
 başında bulunan kimse, emîr, prens. -
 1-
 b. I/15/33
 5. Efendi, sâhip.
bēy : bk. bey¹ -1-
 b. I/126/70
bey : bk. bey¹ -1-

b.+ im I/139/11
bēy : bk. bey⁴ -1-
 ne80 ā_ala ne80 b.+ lē I/01/45
 bk. bey¹ -15-
 b.+ i I/153/53, I/39/63, I/46/123,
 I/46/131, I/59/73
 b.+ i turuyo I/153/53
 b.+ im I/112/31, I/112/33, I/12/33,
 I/76/06, II/31/27
 b.+ imiñ I/39/63
 b.+ lēde I/145/11
 b.+ lerimiz I/55/14
 b.+ lerimizden I/115/29
 bk. bey² -3-
 b. I/37/36, II/22/18, II/22/32
 bk. bey⁵ -12-
 b. II/23/173
 b.+ inç II/23/159, II/23/161
 b.+ lē II/23/152
 b.+ ler II/23/151, II/23/163
 b.+ lēr II/23/155
 b.+ lere II/23/163
 b.+ leriñ II/23/153, II/23/164,
 II/23/167
bēy : bk. bey¹ -1-
 b.+ lerimiS II/30/38
beyaz : Kar renginde olan rengin adı, ak.
 -31-
 b. I/03/92, I/103/57, I/132/62,
 I/153/106, I/26/32, I/28/41, I/55/07,
 I/70/45, I/86/02, I/96/22, I/97/37, I/98/53,
 I/99/56, II/11/58, II/17/66, II/17/67,
 II/17/70, II/23/191, II/37/125
 b.+ dı I/94/34
 b.+ mı I/60/67
 b.+ lara I/152/53
 b.+ ları I/152/53
 b.+ lı I/153/60
 siyah b. televizyon I/34/42
beyaz fasüyle : Bir fasülye çeşidi.
 b. fasille I/127/34, II/22/67
 b. fasilliyi II/08/104
 b. fasilyiyi II/06/12
beyaz lahana sarması : Beyaz
 lahananın içi doldurularak yapılan sarma
 yemeği.
 b. lahana sarması I/07/61
beyaz çorba : Yoğurt çorbası.
beyáz : bk. beyaz -1-
 b. çörba II/12/31
beyāz : bk. beyaz -1-

b. I/70/37
bēyaz : bk. beyaz -3-
 b. II/07/138, II/07/140
beyaz : bk. beyaz -1-
 b. fasillē I/127/22
beyazlıK : Beyaz olma durumu, aklık, ağartı. -1-
 b. I/24/10
beyen - : bk. bēgen- -18-
 b.- di I/27/15
 b.- irlen I/03/105
 b.- irlense II/13/56
 b.- iyön I/96/37
 b.- medimiS I/96/88
 b.- medilēdi I/65/33
 b.- mediler I/87/55
 b.- mem I/152/91
 b.- meTi II/24/47
 b.- mezdi I/28/57
 b.- mezdim I/152/48
 b.- mezdim I/152/50
 b.- mezdiñ I/87/108
 b.- mezler I/41/93
 b.- mezlēr I/60/92
 b.- miyo I/21/72, I/96/19
beyfendi : Erkekler için kullanılan ve saygı ifadesi taşıyan hitap sözü. -1-
 b.+ n I/64/09
beygil : bk. beygir -1-
 b.+ lē I/145/71
beygir : Yük taşıyan ve araba çeken at. -20-
 b. I/153/108, I/72/44, I/72/45, I/74/62, I/87/119, II/20/43
 b.+ lēnen I/70/19
 b.+ ler I/74/62
 b.+ lernen I/87/19
 b.+ nen I/150/08, I/68/36, I/74/50
 b.+ nēn I/70/06
beygir arabası : At arabası, bir veya daha çok atla çekilen tekerlekli, yaysız yük arabası.
 b. arabalānda I/145/70
 b. arabalānnan I/70/18
 b. arabaları I/145/68
 b. arabası goşardıK I/87/03
 b. arabasına I/70/79
 b. arabasınan I/145/64
 b. arabasını I/87/02
bēygir : bk. beygir -1-
 b. II/20/01

beyin : Sinir sisteminin merkezi durumunda olup kafa tasının içinde yer alan, yumuşakça, beyazımsı, üç tabakadan meydana gelmiş, kalın bir zarla örtülü organ, dimağ. -3-
 b. I/12/34
 b.+ de I/38/53
 2. Akıl, şuur.
 b.+ nerine I/11/61
beyin kanaması : Beyin damarlarında meydana gelen yırtılma sonucu kanın beyin dokusuna sızması.
beyli : bk. böyle -1-
 b. II/05/22
beylig : bk. beylik -1-
 b. I/68/74
beylik : Bir bey yönetiminde bulunan ülke, prenslik. -2-
 b. I/68/67, II/10/34
beyn : bk. beyin² -1-
 b.+ i I/132/07
bēyn : bk. beyin¹ -1-
 b.+ iye I/133/07
beynir : bk. peynir -1-
 b. I/31/06
bēyaz : bk. beyaz -2-
 b. I/79/81
 siyah b. I/34/44
bēyazlaş - : Beyaz duruma gelmek, rengi beyaza dönmek, ağarmak. -1-
 b.- asıya II/15/74
bēyefendi : bk. beyfendi -2-
 b. I/64/26, I/64/94
bēyēfendi : bk. beyfendi -1-
 b. I/64/43
bēyez : bk. bu_uz -1-
 b. I/143/46
bēygir : bk. beygir -2-
 b. II/20/05
bēyin : bk. beyin -1-
 b. ganamasından I/64/40
bez : Kumaş parçası, çaput. -49-
 b. I/09/30, I/102/57, I/123/29, I/132/44, I/14/29, I/14/31, I/14/35, I/155/65, I/35/06, I/48/07, II/19/143
 ka_āt b. II/07/133
 b.+ den I/152/65, I/31/24, I/31/25
 b.+ e I/102/39, I/123/36, I/123/46, I/123/47
 b.+ i I/08/23, I/123/32, I/136/31,

I/96/24

ğasıķ b.+ i I/123/33
sofra b.+ i I/132/44
toprak b.+ i I/123/33
b.+ in I/33/48
b.+ inen I/44/70, I/60/12
b.+ inen yapTıķ II/07/134
b.+ iņ I/111/33, I/116/27,

I/123/32, I/123/34

b.+ lēden I/157/82
b.+ lēne I/58/31
b.+ lēni I/145/36, I/54/49
b.+ lēņ II/35/81
b.+ leri I/145/37, I/35/06
b.+ lerimiz II/24/67
b.+ lerini I/123/46, I/48/08
b.+ leriņ I/26/72

bēz : bk. bez -2-

b. II/07/124
b.+ le I/106/22

bēz : bk. bez -19-

b. I/152/65, I/48/14, II/07/130,
II/15/71, II/24/54, II/24/55, II/24/62
hazır b. II/08/49
b.+ e I/48/14
b.+ im I/24/53
b.+ ini I/152/65
b.+ iņ I/14/40
b.+ le_ınden II/24/55
b.+ lēden II/24/55
b.+ ler I/14/35
b.+ leriņ II/24/57
b.+ leriņ I/14/40

bēz : bk. bez -1-

b.+ den I/96/22

beze : Hamur topağı, pazı. -1-

b.+ ler yaparıS I/129/63

bēze : bk. beze -3-

b.+ leri II/15/116
b.+ leri yapdın II/15/116
b. yapıyosun II/15/114

bezelye : Baklagillerden, tâze iken kabuğu ile, kuruyunca yalnız tâneleri yenen, ÷lkemizin her yerinde yetişen, bakla cinsinden tırmanıcı bitki. -2-

b. I/105/56
b.+ li I/32/66

bı : bk. bu -2-

b. I/45/65, II/32/47

bı : bk. bir³ -3-

b. I/01/77, I/106/77, I/137/64

bk. bir¹ -1-

b. II/29/02

bk. bir⁸ -1-

b. I/58/56

bı : bk. bir¹ -1-

b. II/05/51

bı : bk. bir¹ -1-

b. I/01/81

bıçā : bk. bıçak -2-

b.+ na I/143/25

b.+ nan II/28/65

bıçak : Bir sap ve kesici bir mâdenî kısımdan meydana gelen kesme âleti. -2-

b.+ lar I/87/52

bıçak vur- : Kesmek.

b. vurdum I/143/21

bıçakçı : Bıçak yapan veya bıçak satan kimse. -1-

b. I/90/54

bıçı : Bıçık, sel veya dere yatağı, dağ yamacı. -1-

b.+ _a I/121/46

bıçık : bk. buçuk -2-

b. II/22/02, II/38/33

bıçuk : bk. buçuk -1-

b. I/41/85

bıday : bk. buyday -3-

b. I/68/35

b.+ ı I/68/41, I/68/48

bıdey : bk. buyday -1-

b.+ i I/68/39

bıđımıķ : bk. bıđımıķ -1-

b. II/32/74

bıđımıķ : Az, pek az. -3-

bıđımıķ bıđımıķ b. II/32/57

b. bıđımıķ bıđımıķ II/32/56

bıđımıķ b. bıđımıķ II/32/57

bıķ - : (Bir şeyi, bir kimseyi) İstemez duruma gelmek, ondan usanmak, bezmek, bızar olmak, gınâ gelmek. -6-

b.- Tıķ I/64/83

bıķ - : bk. baķ -5-

b. I/10/117, II/01/28, II/29/07

bk. baķalım -1-

b.- am II/25/66

bıķdır - : Bıkkınlık vermek, usandırmak, bezdirmek. -1-

b.- mıyalım I/65/26

bıķın : Omurga, bel. -1-

bēl b. I/124/38

bıldır : Geçen yıl. -6-
b. I/134/58, I/135/41, I/153/84, I/45/63, I/45/65
bıldırçın : bk. bıldırçın -1-
b. I/121/60
bıldırçın : Tüyleri benekli, boz renkli, bacakları kısa, gövdesi etli, sonbahara yakın avlanan, eti çok lezzetli, keklige benzer küçük, göçücü bir av kuşu. -1-
b. I/139/58
bıñ : bk. ben -1-
b.+ ĩ II/01/06
bıra : bk. bura -2-
b. I/46/04
b.+ sı yapardı I/39/89
b.- ırdı I/152/45
bırağ - : bk. bırak- (bırakınız)² -1-
b. I/35/61
bırağ - : 1. Bir alışkanlıktan vazgeçmek. -6-
b.- amıyom I/50/49
b.- amıyoz I/50/47
b.- amiyös I/40/75
b.- amiyöz I/40/75
b.- tığ I/33/11
b.- tıktan I/33/12
2. Koyup gitmek, terketmek. -5-
b.- dı I/120/32
b.- ıp I/150/15, I/90/07
b.- ıP I/57/36
b.- mādān I/33/04
3. Bir görevden ayrılmak.-4-
b.- acan I/56/52
b.- dım II/28/95
b.- dım II/14/07
b.- sam II/28/22
4. (Eldeki bir şeyi) Tutmaktan vazgeçip tutmaz olmak. -3-
b.- ıñ I/128/49
b.- ır I/07/88
b.- ıyo I/155/71
5. Eğitimini sonlandırmak -2-
b.- dıñ I/91/03
b.- Tığ I/71/04
6. Kesmek, sona erdirmek, devam ettirmemek. -2-
b.- dım II/10/17
b.- ıñ I/42/11

7. Atmak. -1-
b.- ıp I/95/41
8. İzin vermek, müsâade etmek. -1-
b.- mamış I/121/105
9. Bir yana itmek, kendi hâline terketmek. -1-
b.- ıyalar I/05/41
10. (Bıyık ve sakal için) Uzatmak. -1-
b.- ıyosun I/85/52
11. Boşvermek. -1-
b.- madık I/24/68
12. Bekletmek. -1-
b.- ıyodun I/106/18
13. Bitirmek, bir işi bir şeyin tamamına uygulamak. -1-
b.- madan I/155/63
14. Vazgeçmek -1-
b.- man II/08/90
15. (Bir işi) Başkasına havâle etmek, devretmek veya başka bir zamâna atmak. -1-
āşamki işiñizi yarına b.- man I/147/31
16. (Bir şeyi bir kimse veya belli bir maksat için) Ayırmak. -1-
b.- ıyodun II/15/85
17. (Mal veya parasını) Bağışlamak. -1-
b.- dığ I/93/15
18. Koymak. -1-
bırağ - (**bırakınız**) : 1. Terket (Terkedin). -2-
b. I/86/04
2. -den vazgeçtik, ... bir yana. -1-
b. I/74/34
bırağ - : bk. bırak⁵ -2-
b.- dığ I/91/03
b.- dığ I/91/04
bk. bırak⁹ -1-
b.- ıP II/23/181
bk. bırak⁶ -1-
b.- ır I/101/13
bk. bırak¹⁷ -1-
b.- miş II/02/97
bırağ - : bk. bırak- (bırakınız)¹ -1-
b. I/86/07
bırağdır - : Bırakmak işini yaptırmak veya

bırakmasına sebep olmak.	-5-	I/10/16, I/10/17, I/10/26, I/10/41, I/10/56,
b.- dı II/28/95		I/10/60, I/10/79, I/100/17, I/100/48,
b.- dılar II/28/95		I/102/09, I/102/17, I/102/28, I/102/44,
b.- dım II/16/51, II/16/52		I/102/50, I/102/57, I/103/44, I/105/08,
bıraz : bk. biraz	-1-	I/105/13, I/105/15, I/105/43, I/105/44,
b. I/42/52		I/105/48, I/105/52, I/105/63, I/106/01,
bıraz : bk. biraz	-1-	I/106/03, I/106/04, I/106/05, I/106/15,
b. I/68/35		I/106/16, I/106/17, I/106/21, I/106/38,
bırçağ : bk. burçağ	-1-	I/106/39, I/106/45, I/106/78, I/107/01,
b. I/39/73		I/107/02, I/107/27, I/108/25, I/108/28,
bırda : bk. burda	-1-	I/108/31, I/108/49, I/108/55, I/108/56,
b. I/65/23		I/109/11, I/109/15, I/109/16, I/109/25,
birda : bk. burda	-2-	I/11/12, I/11/24, I/11/31, I/11/59, I/11/66,
b. I/06/100, I/155/105		I/11/70, I/11/79, I/110/16, I/110/25,
birdâ : bk. burda	-1-	I/110/33, I/110/37, I/110/46, I/111/63,
b. I/76/19		I/112/01, I/112/15, I/112/26, I/112/56,
bırdan : bk. burdan	-2-	I/112/65, I/113/100, I/113/26, I/113/66,
ırdan b. I/02/61		I/113/67, I/113/95, I/115/10, I/115/20,
ordan b. II/09/89		I/115/25, I/115/43, I/117/14, I/117/24,
bırdan : bk. burdan	-1-	I/117/37, I/118/09, I/118/12, I/119/10,
b. I/76/19		I/119/22, I/12/20, I/120/57, I/121/04,
bırtı : bk. pırtı	-1-	I/121/18, I/121/46, I/121/47, I/121/70,
b. I/98/19		I/121/72, I/122/10, I/122/31, I/122/51,
bıtıraK : Tarlalarda biten, dikenli bir çeşit yaban otu.	-1-	I/122/63, I/122/69, I/122/71, I/122/72,
b. I/50/61		I/122/74, I/122/75, I/122/79, I/123/25,
bıyığ : Asma, fasulye vb. sarmaşıkgillerin ince, uzun filizleri.	-7-	I/124/09, I/124/21, I/124/37, I/125/25,
b. I/127/19, I/127/20, I/127/22,		I/125/49, I/125/53, I/125/55, I/125/95,
I/127/23, I/127/24, I/127/26		I/125/98, I/126/18, I/126/31, I/126/34,
biyla : bk. böyle	-1-	I/127/11, I/129/15, I/129/21, I/129/45,
b. I/86/32		I/129/67, I/129/71, I/13/33, I/13/37,
bızâ : bk. buzâ	-1-	I/13/42, I/130/05, I/130/14, I/131/16,
b.+ ya I/152/18		I/131/31, I/131/36, I/131/62, I/132/44,
bi : bk. biri	-2-	I/132/55, I/133/03, I/133/16, I/133/30,
b. I/24/14, II/24/111		I/133/65, I/134/57, I/134/64, I/135/20,
bi : bk. bir ³	-1257-	I/135/21, I/135/26, I/135/28, I/136/04,
b. I/01/03, I/01/25, I/01/81, I/01/82,		I/136/26, I/136/36, I/137/07, I/138/01,
I/01/87, I/01/90, I/01/91, I/02/24, I/02/25,		I/138/05, I/138/126, I/138/53, I/138/65,
I/02/54, I/02/66, I/03/07, I/03/09, I/03/21,		I/138/66, I/138/79, I/139/09, I/139/32,
I/03/28, I/03/32, I/03/54, I/03/59, I/04/10,		I/139/50, I/139/61, I/14/15, I/14/28,
I/04/62, I/04/63, I/04/74, I/05/22, I/05/23,		I/14/31, I/14/35, I/14/68, I/140/23,
I/05/24, I/05/25, I/05/26, I/05/47, I/05/52,		I/140/24, I/140/46, I/140/70, I/141/15,
I/05/53, I/05/70, I/05/71, I/06/02,		I/141/30, I/142/26, I/142/43, I/142/51,
I/06/101, I/06/102, I/06/106, I/06/110,		I/142/59, I/143/52, I/143/75, I/144/53,
I/06/112, I/06/149, I/06/19, I/06/49,		I/144/70, I/144/73, I/145/27, I/145/31,
I/06/53, I/06/54, I/06/84, I/06/92, I/06/94,		I/145/43, I/145/53, I/146/12, I/146/15,
I/06/96, I/07/19, I/07/27, I/07/49, I/07/83,		I/146/19, I/146/22, I/146/26, I/146/37,
I/07/85, I/07/90, I/08/109, I/08/15,		I/146/43, I/146/57, I/146/66, I/146/77,
I/08/26, I/08/27, I/08/28, I/08/76, I/08/86,		I/147/05, I/147/35, I/147/37, I/148/52,
I/08/92, I/09/15, I/09/45, I/10/119,		I/149/20, I/149/58, I/15/09, I/15/22,
		I/15/24, I/15/25, I/15/27, I/15/51, I/15/56,
		I/15/57, I/15/69, I/15/97, I/150/35,

I/150/50, I/150/56, I/150/57, I/150/61,
I/151/12, I/151/36, I/151/38, I/151/39,
I/151/40, I/152/112, I/152/138, I/152/139,
I/152/28, I/152/32, I/152/38, I/152/43,
I/152/48, I/152/49, I/152/59, I/152/64,
I/152/70, I/153/106, I/153/18, I/153/33,
I/153/59, I/153/73, I/154/14, I/154/15,
I/154/33, I/154/35, I/154/44, I/154/61,
I/154/69, I/155/08, I/155/10, I/155/11,
I/155/55, I/155/65, I/155/92, I/155/97,
I/156/44, I/157/20, I/157/22, I/157/35,
I/157/37, I/157/38, I/157/39, I/157/49,
I/157/57, I/157/58, I/157/59, I/157/65,
I/157/77, I/158/01, I/158/15, I/158/16,
I/158/17, I/158/20, I/158/22, I/158/30,
I/158/46, I/158/48, I/159/47, I/16/12,
I/16/13, I/16/24, I/16/27, I/16/33, I/16/35,
I/160/12, I/160/25, I/160/27, I/161/04,
I/161/33, I/161/39, I/161/52, I/161/53,
I/161/55, I/17/37, I/17/61, I/17/80,
I/17/82, I/18/10, I/18/53, I/19/25, I/19/26,
I/20/15, I/20/39, I/21/30, I/21/33, I/21/37,
I/21/52, I/21/60, I/21/61, I/21/83, I/23/13,
I/23/45, I/23/52, I/23/55, I/23/56, I/25/23,
I/25/67, I/27/10, I/27/57, I/27/59, I/28/11,
I/28/20, I/28/57, I/28/60, I/30/58, I/31/13,
I/31/14, I/31/20, I/31/21, I/31/24, I/31/41,
I/31/65, I/31/66, I/32/50, I/32/98,
I/33/123, I/33/56, I/33/64, I/33/74,
I/33/83, I/34/13, I/34/14, I/34/15, I/35/12,
I/35/13, I/35/16, I/35/25, I/35/38, I/35/41,
I/35/49, I/35/64, I/36/50, I/36/66, I/39/93,
I/39/98, I/40/16, I/40/40, I/41/11, I/41/18,
I/41/24, I/41/62, I/41/75, I/41/76, I/41/92,
I/42/23, I/42/30, I/42/77, I/43/01, I/43/05,
I/43/12, I/43/13, I/43/14, I/43/35, I/43/36,
I/43/37, I/43/38, I/44/33, I/44/75, I/44/82,
I/45/25, I/45/27, I/45/36, I/45/55, I/45/74,
I/46/108, I/46/115, I/46/19, I/46/34,
I/46/41, I/46/44, I/46/46, I/46/47, I/46/60,
I/46/61, I/46/77, I/46/83, I/46/98, I/47/08,
I/47/48, I/48/46, I/48/48, I/48/49, I/48/55,
I/48/64, I/48/72, I/48/75, I/48/80, I/49/16,
I/49/26, I/49/42, I/49/51, I/49/79, I/50/22,
I/50/38, I/51/21, I/51/25, I/51/51, I/51/59,
I/51/62, I/51/73, I/52/18, I/52/27, I/52/43,
I/52/56, I/52/72, I/52/73, I/52/90, I/52/96,
I/53/63, I/55/17, I/55/42, I/55/67, I/56/07,
I/56/09, I/56/21, I/56/48, I/56/50, I/56/60,
I/56/63, I/56/65, I/56/73, I/56/77, I/57/45,
I/58/09, I/58/10, I/58/37, I/58/44, I/58/66,

I/58/67, I/58/83, I/58/88, I/58/92, I/59/58,
I/59/78, I/60/03, I/60/07, I/60/101,
I/60/12, I/60/23, I/60/54, I/60/99, I/61/02,
I/61/09, I/61/15, I/61/27, I/61/33, I/61/40,
I/61/46, I/61/50, I/61/66, I/62/15, I/63/20,
I/63/24, I/63/29, I/63/35, I/63/57, I/63/59,
I/63/63, I/63/64, I/64/04, I/64/109,
I/64/114, I/64/115, I/64/14, I/64/20,
I/64/21, I/64/42, I/64/59, I/64/68, I/64/69,
I/64/74, I/64/83, I/65/27, I/65/38, I/66/31,
I/66/54, I/67/03, I/67/10, I/67/11, I/67/38,
I/67/47, I/67/58, I/68/08, I/68/09, I/68/11,
I/68/12, I/68/20, I/68/27, I/68/38, I/68/39,
I/68/57, I/68/66, I/68/68, I/68/74, I/68/75,
I/68/78, I/69/11, I/69/14, I/69/30, I/69/31,
I/69/41, I/69/47, I/69/68, I/69/69, I/69/70,
I/69/71, I/69/73, I/69/74, I/69/76, I/69/78,
I/69/84, I/69/85, I/69/96, I/69/97, I/70/04,
I/70/29, I/70/37, I/70/52, I/70/58, I/70/59,
I/70/67, I/71/01, I/71/06, I/71/14, I/71/20,
I/71/22, I/71/27, I/71/54, I/71/68, I/71/71,
I/72/42, I/72/53, I/72/63, I/73/11, I/73/30,
I/73/61, I/74/05, I/74/21, I/74/23, I/74/24,
I/74/27, I/74/43, I/74/44, I/74/70, I/74/74,
I/75/71, I/75/72, I/75/73, I/76/17, I/77/05,
I/77/15, I/77/18, I/77/63, I/78/06, I/78/16,
I/79/28, I/79/53, I/79/65, I/79/72, I/79/74,
I/79/88, I/80/10, I/80/11, I/80/35, I/80/43,
I/82/14, I/83/22, I/83/26, I/83/35, I/83/36,
I/83/62, I/83/72, I/85/14, I/85/17, I/85/23,
I/85/46, I/85/62, I/85/66, I/86/13, I/86/16,
I/86/30, I/86/33, I/86/52, I/87/104,
I/87/123, I/87/58, I/87/71, I/88/06,
I/88/26, I/88/32, I/88/46, I/90/81, I/91/05,
I/91/12, I/91/16, I/91/39, I/91/45, I/91/85,
I/92/03, I/92/10, I/92/34, I/92/36, I/92/37,
I/92/40, I/92/47, I/92/57, I/93/19, I/93/21,
I/93/23, I/93/64, I/93/65, I/94/16, I/94/30,
I/95/01, I/95/15, I/95/24, I/95/55, I/95/56,
I/95/59, I/95/64, I/95/73, I/95/83, I/95/92,
I/96/05, I/96/30, I/96/47, I/96/53, I/97/14,
I/97/22, I/97/28, I/97/55, I/98/07,
I/98/100, I/98/108, I/98/113, I/98/115,
I/98/118, I/98/123, I/98/19, I/98/32,
I/98/35, I/98/39, I/98/53, I/98/54, I/98/60,
I/98/61, I/98/75, I/98/79, I/98/85, I/99/41,
I/99/56, I/99/58, I/99/77, II/01/13,
II/01/47, II/01/51, II/02/07, II/02/08,
II/02/100, II/02/11, II/02/15, II/02/26,
II/02/28, II/02/35, II/02/42, II/02/62,
II/02/70, II/02/99, II/03/32, II/03/62,

II/03/65, II/03/66, II/03/67, II/03/72,
II/03/76, II/03/78, II/03/81, II/04/07,
II/04/14, II/04/15, II/04/29, II/04/34,
II/04/46, II/04/67, II/04/69, II/04/82,
II/04/83, II/05/20, II/05/28, II/05/32,
II/05/42, II/05/70, II/05/73, II/05/84,
II/05/89, II/06/46, II/06/49, II/06/85,
II/07/01, II/07/04, II/07/120, II/07/146,
II/07/28, II/07/50, II/07/57, II/07/68,
II/07/95, II/08/101, II/08/41, II/08/42,
II/08/58, II/08/64, II/08/70, II/08/91,
II/09/05, II/09/10, II/09/104, II/09/31,
II/09/35, II/09/56, II/09/63, II/09/69,
II/09/82, II/09/90, II/09/92, II/09/98,
II/10/09, II/10/42, II/10/70, II/10/74,
II/10/75, II/10/82, II/10/91, II/11/49,
II/12/09, II/12/28, II/12/39, II/12/62,
II/12/67, II/12/75, II/13/23, II/14/22,
II/14/27, II/14/29, II/14/77, II/14/92,
II/14/96, II/14/97, II/14/98, II/15/28,
II/15/30, II/15/45, II/15/69, II/15/75,
II/15/85, II/16/08, II/16/101, II/16/37,
II/16/75, II/16/90, II/17/17, II/17/23,
II/17/30, II/17/32, II/17/45, II/17/55,
II/17/63, II/19/110, II/19/125, II/19/139,
II/19/142, II/19/161, II/19/164, II/19/167,
II/19/33, II/19/46, II/19/51, II/19/52,
II/19/66, II/19/73, II/19/80, II/19/90,
II/19/91, II/19/98, II/20/01, II/20/08,
II/20/15, II/20/25, II/20/41, II/20/59,
II/20/62, II/21/101, II/21/18, II/21/34,
II/21/37, II/21/72, II/21/98, II/22/07,
II/22/21, II/22/41, II/22/44, II/22/49,
II/22/50, II/22/52, II/22/74, II/22/83,
II/22/87, II/23/113, II/23/114, II/23/166,
II/23/174, II/23/195, II/23/196, II/23/74,
II/23/76, II/23/94, II/24/100, II/24/101,
II/24/102, II/24/107, II/24/40, II/24/81,
II/24/92, II/25/115, II/25/15, II/25/16,
II/25/21, II/25/27, II/25/28, II/25/43,
II/25/91, II/26/12, II/26/17, II/26/26,
II/26/28, II/26/46, II/27/08, II/27/10,
II/27/13, II/27/34, II/27/52, II/27/54,
II/27/60, II/28/59, II/28/66, II/29/01,
II/29/103, II/29/38, II/29/42, II/29/43,
II/30/17, II/30/23, II/30/40, II/30/41,
II/31/36, II/31/42, II/32/112, II/32/137,
II/32/14, II/32/16, II/32/45, II/32/64,
II/32/67, II/33/16, II/33/67, II/33/80,
II/33/81, II/33/82, II/34/37, II/34/78,
II/35/101, II/35/104, II/35/106, II/35/109,

II/35/11, II/35/21, II/35/22, II/35/27,
II/35/35, II/35/47, II/35/55, II/35/64,
II/35/70, II/35/74, II/37/102, II/37/111,
II/37/121, II/37/124, II/37/127, II/37/51,
II/37/56, II/38/100, II/38/113, II/38/118,
II/38/24, II/38/61, II/38/64, II/38/73,
II/38/97, II/39/01, II/39/09, II/39/10,
II/39/110, II/39/126, II/39/127, II/39/182,
II/39/183, II/39/85, II/39/90, II/39/92

b. I/04/09, I/04/24, I/05/33,
I/06/72, I/08/27, I/08/82, I/08/97,
I/10/122, I/10/41, I/10/72, I/100/41,
I/100/45, I/100/46, I/102/38, I/102/77,
I/106/24, I/106/66, I/106/68, I/108/39,
I/109/57, I/111/16, I/112/57, I/113/102,
I/113/91, I/114/24, I/115/06, I/116/54,
I/119/21, I/119/24, I/12/30, I/120/07,
I/121/53, I/121/92, I/123/42, I/125/47,
I/129/37, I/132/10, I/132/51, I/135/58,
I/137/40, I/139/15, I/139/28, I/139/41,
I/139/56, I/144/44, I/149/23, I/15/11,
I/15/25, I/15/89, I/15/92, I/151/41,
I/152/112, I/152/132, I/153/38, I/154/12,
I/154/22, I/157/40, I/158/18, I/158/59,
I/159/45, I/161/35, I/20/42, I/20/87,
I/21/20, I/22/20, I/22/42, I/23/12, I/25/11,
I/25/17, I/25/36, I/25/64, I/27/25, I/31/55,
I/36/40, I/36/77, I/39/73, I/41/90, I/42/76,
I/45/60, I/48/13, I/49/49, I/50/61, I/51/27,
I/52/45, I/56/08, I/56/39, I/56/49, I/59/49,
I/63/25, I/63/52, I/63/53, I/66/35, I/67/71,
I/68/26, I/69/15, I/69/89, I/70/83, I/73/35,
I/73/51, I/73/61, I/75/40, I/77/02, I/82/25,
I/87/107, I/89/04, I/89/12, I/90/61,
I/91/10, I/91/13, I/91/74, I/96/67, I/97/16,
I/98/123, II/02/17, II/02/61, II/04/76,
II/07/114, II/07/48, II/11/22, II/12/62,
II/15/111, II/15/118, II/15/89, II/16/39,
II/16/42, II/16/75, II/16/87, II/20/59,
II/21/14, II/22/85, II/23/139, II/25/18,
II/25/67, II/28/32, II/35/48, II/35/99,
II/36/11, II/38/25

başına b. iş geliveri II/39/14

b. şê de_ıl I/151/44

b. şî di_ıl I/154/71

bk. bir¹ -775-

b. I/01/61, I/01/63, I/01/64,
I/01/95, I/02/28, I/02/29, I/02/33, I/03/12,
I/03/14, I/03/46, I/03/47, I/03/49, I/03/51,
I/03/70, I/03/75, I/03/76, I/03/78, I/05/17,
I/05/23, I/05/46, I/05/49, I/06/14,

I/06/143, I/07/15, I/07/23, I/07/43, I/07/47, I/07/57, I/07/75, I/08/109, I/08/114, I/08/33, I/08/48, I/08/72, I/08/86, I/08/87, I/08/94, I/08/97, I/09/24, I/09/35, I/09/65, I/10/112, I/10/34, I/10/45, I/10/51, I/10/83, I/100/20, I/100/26, I/100/43, I/102/21, I/102/24, I/102/27, I/102/41, I/102/64, I/102/91, I/103/21, I/103/62, I/106/20, I/106/25, I/106/47, I/107/69, I/108/39, I/108/48, I/109/03, I/109/26, I/109/28, I/109/37, I/11/33, I/11/53, I/11/65, I/11/73, I/11/91, I/110/09, I/110/42, I/111/08, I/111/19, I/111/52, I/111/54, I/111/55, I/112/07, I/112/11, I/112/33, I/112/34, I/112/38, I/112/42, I/113/06, I/113/102, I/113/23, I/113/51, I/113/58, I/113/68, I/113/70, I/113/88, I/114/23, I/115/19, I/115/46, I/115/47, I/116/22, I/116/28, I/117/04, I/117/08, I/117/12, I/117/24, I/117/25, I/117/36, I/119/22, I/119/30, I/119/33, I/119/34, I/119/42, I/119/48, I/119/72, I/12/06, I/120/31, I/120/34, I/120/53, I/121/33, I/121/50, I/121/72, I/121/94, I/122/17, I/122/24, I/122/81, I/123/05, I/123/32, I/123/44, I/123/48, I/123/72, I/124/32, I/124/38, I/125/20, I/125/67, I/126/34, I/126/41, I/126/58, I/127/20, I/128/30, I/128/46, I/128/48, I/129/27, I/129/31, I/13/26, I/13/31, I/131/08, I/131/24, I/131/35, I/131/52, I/131/55, I/133/10, I/133/26, I/133/31, I/133/48, I/133/49, I/134/13, I/134/28, I/134/30, I/134/34, I/134/61, I/135/49, I/135/50, I/135/51, I/136/13, I/136/41, I/137/16, I/137/17, I/137/19, I/137/21, I/137/36, I/138/101, I/138/118, I/138/22, I/138/27, I/138/63, I/138/85, I/138/86, I/138/94, I/139/21, I/14/65, I/14/69, I/140/34, I/140/35, I/140/43, I/140/44, I/141/11, I/141/18, I/141/23, I/142/38, I/143/04, I/143/06, I/143/78, I/143/79, I/143/80, I/144/21, I/144/38, I/144/45, I/144/51, I/144/62, I/144/65, I/144/78, I/144/83, I/145/37, I/145/42, I/145/46, I/145/69, I/145/85, I/145/88, I/147/31, I/148/05, I/148/11, I/148/20, I/149/17, I/149/21, I/149/43, I/149/65, I/15/60, I/15/69, I/15/72, I/15/82, I/15/92, I/150/18, I/150/27, I/150/28, I/150/34, I/150/38, I/150/44, I/152/104, I/152/11, I/152/129, I/152/62, I/153/06, I/153/105, I/153/106, I/153/120, I/153/22, I/153/29, I/153/70, I/153/83, I/154/05, I/154/14, I/154/15, I/155/14, I/155/31, I/155/32, I/155/36, I/155/41, I/155/42, I/155/46, I/155/64, I/156/06, I/156/12, I/156/13, I/156/32, I/156/48, I/156/55, I/156/57, I/157/11, I/157/12, I/157/16, I/157/18, I/157/41, I/157/56, I/157/64, I/158/20, I/158/33, I/158/36, I/158/50, I/159/09, I/159/15, I/16/21, I/16/41, I/17/38, I/17/45, I/17/88, I/18/13, I/18/30, I/18/32, I/18/45, I/18/67, I/18/68, I/20/06, I/20/80, I/21/21, I/22/09, I/22/31, I/22/38, I/23/21, I/24/29, I/24/35, I/24/40, I/24/50, I/24/62, I/25/07, I/25/09, I/25/10, I/25/13, I/25/18, I/25/24, I/25/26, I/25/30, I/25/44, I/25/56, I/25/61, I/27/39, I/27/50, I/28/22, I/29/05, I/30/07, I/30/08, I/30/09, I/30/15, I/30/27, I/31/25, I/31/43, I/31/50, I/32/56, I/32/61, I/33/12, I/34/26, I/36/10, I/36/14, I/36/15, I/36/41, I/36/69, I/36/77, I/36/78, I/36/81, I/37/11, I/37/12, I/37/15, I/37/20, I/37/35, I/37/44, I/38/09, I/38/23, I/38/59, I/39/100, I/39/29, I/39/99, I/40/04, I/40/18, I/40/32, I/41/47, I/41/63, I/41/69, I/41/93, I/42/31, I/42/39, I/42/47, I/43/08, I/43/21, I/43/22, I/43/26, I/44/23, I/44/54, I/45/31, I/46/121, I/46/67, I/47/16, I/47/27, I/48/12, I/48/36, I/49/74, I/50/12, I/50/44, I/50/57, I/50/73, I/52/10, I/52/21, I/52/22, I/52/47, I/52/49, I/52/63, I/52/68, I/52/71, I/52/74, I/52/99, I/53/13, I/53/20, I/53/30, I/53/36, I/53/39, I/53/77, I/54/18, I/54/24, I/54/25, I/54/64, I/55/38, I/55/47, I/55/59, I/55/65, I/55/66, I/56/17, I/56/66, I/56/67, I/56/69, I/58/50, I/59/16, I/60/05, I/60/15, I/60/44, I/60/47, I/60/50, I/60/74, I/60/75, I/60/80, I/60/86, I/61/70, I/63/24, I/63/31, I/64/123, I/64/39, I/65/12, I/66/02, I/66/04, I/66/16, I/66/21, I/66/32, I/66/37, I/66/42, I/67/76, I/69/06, I/69/08, I/69/102, I/69/12, I/69/49, I/69/60, I/69/62, I/69/93, I/70/12, I/70/15, I/70/49, I/70/78, I/70/85, I/71/57, I/72/16, I/72/20, I/72/41, I/72/80, I/73/15, I/73/16, I/73/48, I/73/51, I/73/65, I/73/73, I/74/17, I/74/45, I/74/54, I/74/70, I/74/94, I/74/96, I/75/05, I/75/28, I/75/60, I/76/33, I/76/99, I/77/04, I/77/10, I/77/51, I/78/04, I/78/15, I/78/16, I/78/34, I/79/40, I/79/83, I/79/98, I/80/48, I/80/49, I/82/14, I/86/08,

I/86/50, I/86/67, I/87/104, I/87/73,
I/88/27, I/88/65, I/90/11, I/90/17, I/90/31,
I/90/73, I/91/09, I/91/41, I/92/11, I/92/12,
I/92/27, I/92/28, I/92/38, I/92/40, I/92/56,
I/93/35, I/93/36, I/93/49, I/94/02, I/94/03,
I/94/23, I/94/41, I/94/64, I/94/71, I/95/14,
I/95/17, I/95/18, I/95/20, I/95/25, I/95/26,
I/95/78, I/95/93, I/95/94, I/95/96, I/96/16,
I/96/17, I/96/24, I/96/87, I/97/06, I/97/57,
I/97/58, I/98/101, I/98/104, I/98/136,
I/98/33, I/98/80, I/98/89, I/99/51, I/99/62,
II/01/25, II/01/30, II/01/31, II/01/51,
II/01/52, II/02/44, II/02/96, II/03/63,
II/04/15, II/04/18, II/04/24, II/04/27,
II/04/35, II/04/91, II/05/15, II/05/68,
II/05/81, II/05/84, II/06/56, II/06/57,
II/07/09, II/07/114, II/07/130, II/08/122,
II/08/130, II/08/131, II/08/35, II/08/69,
II/09/09, II/09/43, II/09/46, II/10/43,
II/10/81, II/10/82, II/11/58, II/12/17,
II/12/32, II/12/40, II/12/42, II/12/44,
II/12/50, II/12/73, II/13/25, II/13/33,
II/13/34, II/13/49, II/14/23, II/14/40,
II/14/70, II/14/91, II/15/110, II/15/111,
II/15/118, II/15/53, II/15/82, II/15/85,
II/15/91, II/16/23, II/16/43, II/16/46,
II/16/84, II/17/06, II/17/16, II/17/20,
II/17/47, II/17/48, II/17/55, II/17/76,
II/19/101, II/19/21, II/19/31, II/19/39,
II/19/40, II/19/43, II/20/01, II/20/05,
II/20/23, II/20/29, II/20/30, II/20/43,
II/20/44, II/20/48, II/20/78, II/21/38,
II/21/97, II/22/17, II/22/20, II/22/49,
II/22/73, II/23/158, II/23/188, II/23/52,
II/23/71, II/24/20, II/25/104, II/25/72,
II/25/75, II/26/21, II/26/31, II/27/10,
II/27/17, II/27/36, II/28/05, II/28/21,
II/28/75, II/29/40, II/29/64, II/29/94,
II/30/01, II/30/17, II/31/07, II/31/22,
II/31/45, II/32/74, II/33/17, II/34/23,
II/35/111, II/35/116, II/35/61, II/36/07,
II/37/04, II/37/113, II/37/51, II/37/76,
II/38/33, II/38/59, II/38/71, II/38/75,
II/39/108, II/39/116, II/39/160, II/39/187,
II/39/188, II/39/53, II/39/67, II/39/68,
II/39/97

bi edi b. bidi I/75/47

b. edi bi bidi I/75/47

her b. I/159/35, I/27/07, I/42/74,

I/54/37, II/29/82, II/29/89, II/29/94

her b.+ si I/65/14

bk. bir⁸ -368-

b. I/01/87, I/02/16, I/03/32,
I/03/43, I/03/55, I/03/75, I/04/66, I/04/72,
I/04/75, I/05/59, I/06/02, I/06/100,
I/06/101, I/06/103, I/06/124, I/06/26,
I/06/50, I/06/51, I/06/63, I/06/85, I/06/95,
I/07/49, I/07/96, I/08/03, I/08/14, I/08/24,
I/08/39, I/08/76, I/08/97, I/09/30,
I/10/105, I/10/17, I/10/21, I/10/49,
I/10/89, I/10/92, I/100/13, I/100/17,
I/100/25, I/101/04, I/102/51, I/106/68,
I/108/24, I/11/32, I/11/70, I/11/79,
I/112/26, I/112/45, I/112/46, I/116/05,
I/116/06, I/116/10, I/116/11, I/116/18,
I/116/19, I/116/44, I/116/55, I/116/56,
I/117/24, I/117/35, I/117/36, I/117/38,
I/121/75, I/123/23, I/125/55, I/126/35,
I/126/72, I/127/08, I/128/18, I/128/54,
I/129/24, I/129/26, I/130/56, I/131/36,
I/131/61, I/133/03, I/133/28, I/133/56,
I/135/09, I/135/53, I/137/65, I/138/55,
I/138/56, I/138/61, I/139/11, I/139/33,
I/14/12, I/14/29, I/14/36, I/140/51,
I/143/58, I/144/12, I/144/28, I/144/48,
I/145/07, I/15/65, I/150/31, I/151/42,
I/152/102, I/152/132, I/152/20, I/152/52,
I/152/59, I/152/71, I/152/72, I/157/24,
I/157/53, I/159/46, I/16/07, I/16/11,
I/161/25, I/161/26, I/161/36, I/161/41,
I/161/42, I/17/54, I/20/29, I/20/52,
I/20/67, I/20/82, I/23/67, I/24/03, I/25/09,
I/27/75, I/30/38, I/30/53, I/31/50, I/31/71,
I/33/02, I/33/144, I/35/19, I/35/50,
I/36/61, I/36/82, I/37/49, I/37/51, I/38/10,
I/39/50, I/39/86, I/40/22, I/41/37, I/41/78,
I/42/23, I/42/31, I/42/35, I/42/56, I/42/79,
I/43/06, I/44/26, I/44/45, I/44/49, I/44/72,
I/44/85, I/45/16, I/48/17, I/49/20, I/52/26,
I/52/32, I/52/39, I/52/41, I/52/42, I/52/73,
I/52/91, I/52/93, I/53/29, I/53/31, I/53/60,
I/53/68, I/53/73, I/54/16, I/54/18, I/54/61,
I/55/26, I/56/64, I/56/68, I/58/67, I/59/10,
I/59/15, I/59/65, I/59/78, I/59/87, I/59/88,
I/60/97, I/63/07, I/63/23, I/63/24, I/63/63,
I/64/104, I/64/17, I/64/37, I/64/87,
I/66/31, I/66/50, I/68/77, I/69/90, I/70/23,
I/70/27, I/70/52, I/71/41, I/71/42, I/71/44,
I/72/68, I/72/69, I/74/17, I/74/21, I/74/22,
I/74/30, I/74/51, I/74/91, I/75/68, I/77/66,
I/79/27, I/79/38, I/79/47, I/79/50, I/79/54,
I/79/91, I/80/23, I/80/52, I/80/67, I/82/25,

I/83/44, I/83/59, I/86/16, I/87/108,
I/87/34, I/87/42, I/87/93, I/88/45, I/88/72,
I/88/73, I/89/08, I/89/30, I/93/41, I/94/80,
I/95/108, I/95/116, I/95/12, I/95/125,
I/95/14, I/96/25, I/96/33, I/96/59, I/96/64,
I/97/15, I/98/105, I/98/122, I/98/130,
I/99/01, II/01/19, II/01/33, II/01/83,
II/03/29, II/03/30, II/04/94, II/05/25,
II/05/55, II/05/65, II/06/54, II/07/12,
II/07/120, II/07/127, II/07/143, II/07/15,
II/07/65, II/08/103, II/09/14, II/09/15,
II/09/54, II/10/22, II/10/49, II/10/93,
II/11/37, II/12/42, II/13/24, II/13/35,
II/13/37, II/14/76, II/14/87, II/15/84,
II/16/18, II/18/31, II/20/25, II/20/60,
II/20/64, II/21/35, II/21/78, II/22/13,
II/22/28, II/22/30, II/23/124, II/23/127,
II/23/136, II/23/157, II/23/186, II/23/203,
II/23/46, II/24/05, II/24/77, II/25/84,
II/25/85, II/27/17, II/28/02, II/28/90,
II/29/02, II/29/38, II/29/94, II/30/16,
II/31/11, II/32/135, II/32/17, II/32/24,
II/32/30, II/32/81, II/33/50, II/34/30,
II/37/06, II/37/92, II/37/95, II/38/117,
II/38/47, II/38/54, II/38/87, II/39/137,
II/39/138, II/39/140, II/39/141, II/39/143,
II/39/87, II/39/88, II/39/95
arada b. I/35/63
ārada b. I/49/46
b. bir iki I/88/71
b. yapıdığı I/06/18
ğırk yılda b. I/125/74
ğırkda b. I/153/36
bk. bir⁹ -127-
b. I/02/23, I/03/05, I/04/17,
I/06/127, I/08/75, I/10/102, I/106/25,
I/106/33, I/111/98, I/116/42, I/119/48,
I/121/52, I/125/51, I/126/18, I/126/82,
I/133/41, I/137/11, I/137/39, I/138/68,
I/138/75, I/145/65, I/145/71, I/145/94,
I/146/37, I/150/22, I/150/55, I/151/32,
I/152/70, I/155/89, I/157/33, I/158/30,
I/159/11, I/22/22, I/22/23, I/22/42,
I/22/45, I/25/31, I/25/32, I/25/34, I/25/36,
I/25/47, I/25/58, I/25/64, I/33/15, I/33/64,
I/35/09, I/35/35, I/35/44, I/36/70, I/37/51,
I/39/95, I/41/14, I/44/36, I/45/10, I/45/26,
I/49/38, I/49/53, I/50/25, I/56/51, I/58/45,
I/59/67, I/61/28, I/63/18, I/68/44, I/72/51,
I/75/62, I/78/03, I/83/01, I/85/65, I/91/56,
I/91/80, I/96/91, II/01/38, II/07/110,

II/07/147, II/07/148, II/07/98, II/07/99,
II/14/30, II/16/50, II/16/82, II/20/62,
II/22/68, II/28/02, II/28/13, II/29/26,
II/29/36, II/29/40, II/38/116, II/38/117
bayā b. I/07/16, I/46/08, I/46/38,
I/46/51, II/04/60, II/09/83
bāyā b. II/09/34
dā b. I/59/58
hele b. I/144/47
şöle b. I/05/66
tā b. I/58/26, I/58/58, I/60/108,
I/60/109, II/07/06
tam b. I/56/40
b. hoş oldu I/159/15, II/22/32
b. hoş I/10/118, II/22/34
b. vur II/05/25
b. vurdu I/64/131
b. yaptım II/22/85
bk. bir¹⁰ -80-
b. I/02/13, I/03/73, I/06/145,
I/06/29, I/07/106, I/100/42, I/101/17,
I/101/18, I/103/25, I/105/33, I/11/74,
I/110/71, I/113/63, I/117/48, I/120/17,
I/128/21, I/133/48, I/134/40, I/134/58,
I/135/53, I/139/62, I/142/46, I/145/93,
I/152/46, I/152/47, I/152/49, I/159/37,
I/159/38, I/161/19, I/18/16, I/21/58,
I/27/23, I/27/26, I/27/57, I/32/40,
I/33/114, I/35/24, I/39/31, I/41/81,
I/42/16, I/45/60, I/46/79, I/46/92, I/47/17,
I/51/26, I/51/27, I/52/34, I/53/62, I/55/12,
I/56/44, I/59/78, I/60/39, I/67/12, I/73/36,
I/90/37, I/97/26, I/98/33, I/98/34, I/98/63,
I/98/87, I/98/88, II/02/76, II/10/63,
II/12/48, II/14/86, II/17/48, II/17/64,
II/17/75, II/17/77, II/19/25, II/21/06,
II/22/46, II/22/53, II/23/114, II/27/14,
II/27/26, II/28/92
bk. bir¹² -27-
b. I/07/35, I/115/25, I/119/18,
I/141/28, I/151/20, I/154/05, I/16/20,
I/18/39, I/18/42, I/36/18, I/41/54, I/44/08,
I/50/44, I/50/56, I/64/124, I/75/70,
I/77/11, I/99/75, II/14/55, II/14/57,
II/19/101, II/38/87
bk. bir⁵ -25-
b. I/06/24, I/10/39, I/113/138,
I/117/41, I/122/14, I/125/30, I/150/27,
I/152/72, I/159/23, I/36/78, I/51/75,
I/51/76, I/53/13, I/53/77, I/55/77, I/78/04,
I/92/05, II/06/09, II/39/42

bk. bir² -24-
 b. I/03/70, I/123/44, I/134/53, I/138/129, I/155/42, I/22/18, I/22/27, I/22/32, I/30/48, I/37/16, I/49/62, I/72/21, I/75/12, II/03/06, II/05/05, II/08/52, II/09/99, II/20/23, II/20/49, II/32/127, II/33/69
 bk. bir¹³ -23-
 b. I/40/23, I/40/70, I/121/90, I/152/29, I/152/53, I/152/58, I/153/86, II/07/72, II/09/15, II/09/60, II/09/74, II/13/06, II/15/113, II/15/117, II/23/199, II/23/20, II/29/27, II/29/85, II/30/13, II/35/104, II/38/35, II/39/62
 bk. bir¹⁴ -10-
 b. I/122/86, I/125/37, I/14/26, I/152/60, I/157/03, I/73/21, I/92/61, II/08/84, II/12/09, II/16/56
 bk. bir¹⁵ -2-
 b. I/122/01, I/138/55
 bk. bir⁷ -1-
 b. I/106/07
bi ... -470-
bi ara : bk. bir ara
 b. ara I/11/45
 b. arı II/30/56
bi arada : bk. bir arada
 b. arada I/152/12, I/34/24, I/34/25, I/35/25, I/35/26, I/73/14, I/76/14, II/14/58, II/16/104
 b. arada I/121/47
 b. aradı II/06/08
bi araya : bk. bir araya
 b. arıya II/10/83
 b. arıyı II/10/75
bi başka : bk. bir başka
 b. başkaydı I/113/60
 b. başğaydı I/113/61
 b. başKa I/104/15
bi çok : bk. bir çok
 b. çok I/15/23
bi daha : bk. bir daha
 b. dā yapıyön I/79/96
 b. da I/144/28, I/28/58, I/50/62
 b. dā I/06/86, I/111/94, I/112/29, I/124/45, I/130/92, I/138/65, I/144/48, I/150/59, I/152/129, I/158/18, I/158/24, I/161/26, I/24/70, I/25/39, I/25/43, I/27/75, I/31/17, I/43/07, I/50/62, I/52/54, I/52/93, I/58/32, I/59/47, I/66/25, I/68/35, I/69/51, I/69/70, I/69/80, I/69/94, I/69/95,

I/75/14, I/79/95, I/91/23, I/94/06, I/94/70, I/96/28, II/19/03, II/19/160, II/20/74, II/22/63, II/27/17, II/38/88
 b. daha I/01/64, I/152/08, I/152/09, I/152/10, I/152/58, I/35/39, I/42/46
 b. dahā I/152/31
 b. dağa I/100/11
 b. Ta II/12/57, II/39/143
 b. tā I/147/10, I/37/35, I/39/27, I/54/62, I/55/26, II/07/39, II/08/114, II/08/99, II/23/137, II/37/113, II/37/92
 b. Tā I/161/36, I/161/54, I/161/58, II/05/102, II/20/73, II/23/75, II/37/92
bi de : bk. bir de
 b. de et I/111/97
 b. de yaparsağ I/129/59
 b. de I/02/25, I/04/06, I/06/107, I/06/109, I/06/112, I/06/119, I/06/67, I/06/83, I/06/93, I/06/94, I/07/23, I/08/111, I/08/18, I/09/17, I/10/117, I/10/68, I/10/69, I/10/88, I/101/59, I/102/67, I/103/35, I/104/68, I/108/30, I/108/46, I/109/29, I/11/70, I/110/04, I/110/09, I/110/56, I/111/98, I/111/99, I/112/26, I/112/33, I/112/73, I/112/82, I/114/40, I/117/48, I/119/31, I/119/45, I/120/33, I/120/62, I/121/13, I/121/14, I/121/93, I/122/69, I/123/33, I/123/37, I/125/19, I/125/39, I/125/49, I/125/60, I/125/81, I/126/15, I/126/65, I/126/82, I/127/49, I/128/19, I/128/22, I/129/61, I/13/07, I/13/30, I/130/24, I/130/52, I/132/29, I/133/19, I/134/16, I/134/48, I/135/47, I/137/23, I/138/102, I/138/114, I/138/132, I/138/27, I/14/26, I/14/30, I/14/39, I/14/46, I/14/60, I/14/63, I/141/09, I/141/23, I/142/20, I/144/49, I/145/78, I/145/93, I/148/33, I/149/14, I/149/45, I/15/07, I/15/78, I/15/86, I/150/17, I/150/54, I/152/109, I/152/114, I/152/135, I/152/69, I/152/73, I/154/68, I/159/31, I/159/32, I/16/01, I/16/03, I/16/41, I/161/59, I/19/10, I/20/23, I/20/35, I/21/16, I/22/02, I/22/14, I/22/32, I/22/36, I/23/38, I/25/01, I/25/03, I/25/28, I/25/53, I/30/16, I/30/19, I/30/25, I/31/29, I/33/11, I/33/114, I/33/74, I/33/90, I/36/79, I/38/24, I/40/24, I/41/85, I/44/75, I/46/12, I/46/96, I/48/19, I/48/32, I/49/24, I/50/24, I/51/73, I/52/25, I/52/96, I/55/70,

I/58/08, I/58/69, I/58/71, I/58/97, I/60/66, I/60/70, I/61/03, I/61/04, I/61/31, I/61/48, I/61/62, I/63/46, I/63/47, I/64/129, I/64/131, I/65/30, I/65/38, I/68/45, I/68/51, I/68/61, I/69/102, I/69/12, I/71/75, I/72/73, I/72/82, I/73/23, I/73/49, I/73/65, I/73/72, I/76/51, I/78/26, I/79/62, I/83/48, I/83/65, I/85/20, I/86/45, I/87/61, I/87/85, I/88/18, I/88/21, I/88/34, I/88/56, I/89/16, I/89/17, I/90/25, I/91/77, I/91/81, I/94/07, I/94/36, I/94/37, I/95/27, I/95/63, I/96/40, I/96/49, I/97/10, I/97/14, I/98/110, I/98/23, I/98/32, I/98/52, I/98/58, I/98/62, I/99/26, II/07/109, II/09/86, II/12/21, II/12/22, II/12/78, II/14/45, II/14/77, II/14/90, II/15/113, II/15/94, II/19/05, II/19/06, II/19/145, II/19/39, II/19/40, II/22/38, II/23/05, II/23/211, II/27/37, II/27/64, II/30/51, II/32/103, II/32/20, II/33/62, II/34/64, II/34/74, II/34/87, II/34/94, II/35/20, II/37/30, II/37/53, II/39/147, II/39/162
b. dè I/22/44, I/38/29, I/71/13, II/07/76
b. dē I/06/82, I/08/93, I/120/33, I/125/10, I/129/44, I/143/36, I/28/47, I/33/53, I/41/73, I/66/25, I/66/51, I/68/16, I/77/73, I/86/45, I/92/37, II/13/57, II/28/05
b. de I/152/42
b. dey I/06/104
b. di I/04/25, I/06/76, I/10/89, I/121/42, I/121/52, I/122/14, I/15/87, I/157/25, I/36/75, I/43/22, I/45/08, I/64/64, I/76/48, I/80/12, I/88/15, I/88/64, I/90/25, I/99/32, II/02/55, II/04/22, II/07/28, II/08/64, II/11/60, II/17/58, II/17/68, II/23/107, II/23/111, II/24/110, II/24/59, II/28/36, II/28/94, II/29/95, II/32/47, II/33/62, II/33/67, II/35/92, II/38/42, II/39/188, II/39/88
b. dī II/08/48, II/23/110
bi ğırcıçık: bk. bir ğırcıçık
b. ğırcıçık I/35/62
bi kısım: bk. bir kısım
b. kısım II/32/74
b. kısmı II/23/158
bi hoş: bk. bir hoş
b. hoş I/10/119
bi iki: bk. bir iki
b. iki I/119/24, I/125/07, I/155/23,

I/158/13, I/158/14, I/158/20, I/158/45, I/27/40, I/36/18, I/46/85, I/53/83, II/09/44, II/10/77, II/12/23, II/14/11, II/25/14, II/32/117
b. ikisi I/158/16
bi kere: bk. bir kere
b. kere I/108/30, I/135/33, I/148/37
b. kereydi I/128/12
bi soluğ: bk. bir soluğ
b. soluğ I/79/23
bi sōñaki: bk. bir sonraki
b. sōñraki II/38/49
bi sürü: bk. bir sürü
b. sürü I/35/26
bi şekilde: bk. bir şekilde
b. şekilde I/106/79
bi tâne: bk. bir tâne
b. tânedir I/32/39
bi tek: bk. bir tek
b. teg I/152/124, II/28/43
b. tek I/14/27, I/94/67, II/02/48
b. teK I/113/40
b. tik II/12/36
bi yandan: bk. bir yandan
b. yandan I/130/22, I/130/23, I/155/21, I/155/22, I/54/72, I/55/55, I/75/23, I/87/19, I/96/40, II/19/14
bi yol: bk. bir yol
b. yol II/24/88
bi yönden: bk. bir yönden
b. yönden I/99/71
bī: bk. bir³ -82-
b. I/04/20, I/04/62, I/06/85, I/07/86, I/106/26, I/11/57, I/113/26, I/115/08, I/117/09, I/121/36, I/122/71, I/146/17, I/150/35, I/150/52, I/150/57, I/150/60, I/151/22, I/153/63, I/155/57, I/155/67, I/18/42, I/20/38, I/31/09, I/31/20, I/31/24, I/31/26, I/31/65, I/39/86, I/41/14, I/46/21, I/49/08, I/51/70, I/58/44, I/58/46, I/58/73, I/65/23, I/68/08, I/69/14, I/69/40, I/69/47, I/69/75, I/69/84, I/70/76, I/71/54, I/73/34, I/91/77, I/94/03, I/96/42, I/96/84, I/99/42, II/03/63, II/04/13, II/04/67, II/04/83, II/04/84, II/07/126, II/07/44, II/09/104, II/09/34, II/09/55, II/09/67, II/09/68, II/09/75, II/10/22, II/11/58, II/13/30, II/21/63, II/23/132, II/29/35, II/32/121, II/32/131, II/32/16, II/38/23, II/38/79, II/39/146

b. I/09/48, I/159/37, I/35/56,
I/69/76, II/09/76, II/10/83, II/23/156

bk. bir⁸ -17-

b. I/138/56, I/145/88, I/151/36,
I/155/67, I/36/73, I/41/14, I/46/33,
I/71/41, I/86/75, I/98/100, I/98/25,
II/06/42, II/07/92, II/09/16, II/10/15,
II/12/20, II/39/154

bk. bir¹ -8-

b. I/03/78, I/05/64, I/111/54,
I/158/50, I/159/09, I/30/08, II/01/25,
II/25/19

bk. bir⁹ -5-

b. I/11/75

daha b. I/150/30

tā b. I/146/27, I/146/65

bk. bir¹⁰ -5-

b. I/146/16, I/150/48, I/36/75,
I/44/50, I/97/49

bk. bir¹⁴ -2-

b. I/63/22, II/32/15

bk. bir¹² -1-

b. I/73/13

bk. bir⁵ -1-

b. I/110/08

bk. bir¹³ -1-

b. II/09/18

bī de : bk. bir de -1-

b. de I/109/39

bī iki : bk. bir iki -1-

b. iki II/01/09

bī : bk. bir¹ -2-

b. I/99/24, II/10/57

bi : bk. bir¹ -3-

b. II/04/86, II/35/94

bayā b. I/58/92

bi : bk. bir¹ -6-

b. I/126/59, I/49/74, I/58/49,

I/77/09, I/81/35, II/35/20

bī : bk. bu -1-

b.+ nnā I/152/133

bi_ara : Herhangi bir zamanda, bir zaman.

-1-

b. I/142/52

bi_arā : bk. bi_ara -1-

b. I/142/14

bibel : bk. biber -1-

b.+ lē II/18/27

biber : Yurdumuzda bol yetişen,
patlıcangillerden otsu bir bitkinin taze
iken üstü kaygan ve parlak yeşil olup

cinsine göre sonradan kızaran, ekserisi
acı, yemeği ve turşusu yapılan ve çok
yenen meyvesi. -41-

b. I/103/08, I/106/10, I/119/47,
I/132/12, I/132/28, I/133/30, I/133/31,
I/133/32, I/144/83, I/144/84, I/146/17,
I/54/57, I/67/61, I/69/29, I/79/79, I/80/12,
I/90/78, I/97/36, I/98/78, II/09/99,
II/18/24, II/19/160, II/20/21, II/29/02,
II/29/10

b.+ den I/132/28, I/84/17

b.+ dir I/143/72

b.+ ē I/129/48

b.+ i I/32/34, I/54/54, I/69/30

b.+ ini I/119/57, I/128/35

b.+ leri I/39/101

b.+ li II/19/64

b.+ lice I/40/14

biber salçası : Biber kullanılarak
yapılan salça.

b. salçası I/119/58, I/54/48,
II/18/15

biber dolması : Biberin içine pirinç
ve başka şeyler doldurularak pişirilen
yemek.

biber hanımı : Közlenmiş biber.

bibeğ : bk. biber-6-

b. I/32/33, I/32/34, I/54/53,
II/19/56

b. hanımı II/19/56, II/19/57

bibēr : bk. biber-9-

b. I/102/63, I/105/56, I/143/14,
I/28/52, I/91/74, II/25/45, II/29/08,
II/35/14

acı b. II/35/82

bibēğ : bk. biber-3-

b. I/109/20, I/19/01

b.+ lē I/32/50

bīber : bk. biber-4-

b. II/26/31, II/26/32

b. dolması I/111/27

b. dōması II/12/56

bībeğ : bk. biber-2-

b. I/04/57

b.+ i I/04/57

bībēr : bk. biber-2-

b. I/29/16

b. dolması II/23/53

bibey : bk. biber -1-

b.+ lēñi II/29/02

bicama : Yatarken giyilen ceket ve

- pantolondan ibâret kıyâfet. -4-
 b. I/70/66, I/76/41
 b.+ lar I/76/41
 b.+ ı II/18/31
- bıcık** : 1. Tek, bir tâne, yegâne. -2-
 b. II/39/113
 oh b. II/39/182
 2. Birazcık, çok az.
- b̄ıcık** : bk. bıcık¹ -2-
 b. I/146/79
 bk. bıcık²
 icik b. II/27/65
- bicit** : Biricik. (?) -1-
 b. I/73/70
- biç** - : (Ekin, ot vb.ni) (Orak, tırpan ve makine ile) Kesmek. -43-
 b.- ecek II/32/118
 b.- ědig II/25/40
 b.- ědik I/150/10, I/155/14,
 II/21/16, II/24/96
 b.- ěken II/24/96
 b.- ellěr II/01/27
 b.- enneriĝ I/41/39
 b.- er I/68/30
 b.- erĭz I/39/75
 b.- erdi I/87/57
 b.- ěrdig II/25/40
 b.- erdik I/41/34, I/74/54, I/87/05,
 I/87/18
 b.- ěrdik I/153/20
 b.- ěrdiK I/47/30
 b.- eriz I/39/75, II/20/43
 b.- erlědi I/153/14
 b.- erler I/39/75
 b.- ildi II/21/16
 b.- ilirdi I/157/71, I/41/33, I/41/35
 b.- ilirmişdi I/73/08
 b.- iliyodu I/103/23
 b.- iliyodú I/01/18
 b.- iliyōru I/58/22
 b.- iliyú I/01/24
 b.- iviriyin I/54/28
 b.- iyō I/150/11
 b.- iyoduĝ I/74/11, I/74/58
 b.- iyolā I/83/39
 b.- iyollādi II/22/58
 b.- iyor II/22/61
 b.- iyoZ I/102/06
 b.- mişler II/10/48
- biçel** : bk. biçer -4-
 b.+ lě I/73/09
- b.+ lěnen II/21/19
 b.+ ler I/21/56, II/25/40
- biçer** : Biçerdöver, ekini biçen ve harman eden makine. -26-
 b. I/103/24, I/115/15, I/115/22,
 I/125/44, I/130/17, I/14/54, I/18/73,
 I/41/33, I/70/05, I/73/09, II/10/84,
 II/21/17, II/22/61, II/25/40
 b.+ den I/96/34
 b.+ imiz I/58/24
 b.+ inen I/58/22, I/58/24
 b.+ le I/37/24, I/68/52
 b.+ lě I/73/08
 b.+ ler I/96/32
 b.+ lere I/58/28
 b.+ lerě I/70/07
- biçěr** : bk. biçer -4-
 b. I/115/16, I/47/31, II/25/40
 b.+ le I/70/07
- biçerci** : Biçerdöver makinesini kullanarak ekin biçen kişi. -1-
 b. I/115/17
- biçerdüver** : Ekini biçen ve harman eden makine. -1-
 b. I/74/53
- biçik** : bk. biriciK -2-
 oh b. II/39/134, II/39/138
- biçim** : Yakışık alan şekil, uygun şekil. -4-
 ne b. I/108/29, I/54/48, I/83/01
- biçimli** : Güzel kabul edilen ölçölere uygun, düzgün, mütenâsip. -1-
 b.+ sĭ I/75/34
- biçoĝ** : bk. biçoĝ -1-
 b. I/113/111
- biçoĝ** : Olduĝa çok, epeyce fazla, bir hayli. -2-
 b. I/71/21, I/79/92
- biçoĝK** : bk. biçoĝ -2-
 b. I/135/45, I/144/69
- biçuĝK** : bk. buçuĝ -1-
 b. I/22/27
- bidě** : bk. pide -1-
 b. II/35/90
- bide** : bk. pide -8-
 b. I/03/37, I/104/43, I/154/54,
 I/51/73, I/88/51
 hařĝařlı b. I/106/46
 b. veriyolar I/104/42
 b. veriyollar I/104/41
- bidi** : bk. pide -1-

b. yapādık II/16/68
bîdi : Bûdü, birbirinden ayrılmayan, hep berâber olan, kafa dengi iki yaşlı kimseden bahsedilirken kullanılan “Edi ile bûdü (Şâkire dudu)” deyiminde geçer. -2-
 bi edi bi b. I/75/47
bidigi : bk. bidiki -1-
 b. I/106/20
bidiki : bk. bidiki -7-
 b. I/123/52, I/124/21, I/133/06, I/136/20, I/144/12, I/144/29, I/144/48
bidiki : Bir parça, azıcık, biraz. -1-
 b. I/06/11
bidon : İçine su, yağ, benzin, petrol gibi sıvılar ve bazı öte beri konan, galvaniz, saç vb. maddelerden yapılmış, silindirik biçiminde dayanıklı büyük kap -6-
 b. II/22/24
 b.+ nānan II/21/57
 b.+ nar II/22/24
 b.+ nara I/106/22
 b.+ narıj I/52/41
 b.+ u II/22/25
bi_uz : bk. bu_uz -5-
 b. I/114/15, I/130/12, I/130/22, I/138/64, I/144/50
biğaç : bk. bıkaç -4-
 b. II/19/96, II/27/39, II/37/27
 b.+ ā II/10/50
biğaş : bk. bıkaç -13-
 b. I/07/82, I/08/07, I/114/18, I/158/37, I/35/53, I/83/02, II/02/09, II/02/70, II/09/22, II/13/41, II/22/69, II/31/15, II/37/95
biğaş : bk. bıkaç -1-
 b. I/01/30
bi_hez : bk. bu_uz -1-
 b. I/120/22
bi_jike : bk. bi_jiki -1-
 b. II/30/07
bi_jiki : Birkaç, az miktarda, az sayıda. -1-
 b. I/156/20
bi_jiz : (?) -1-
 b. II/19/146
biKaç : bk. bıkaç -1-
 b. I/122/49
bikāç : bk. bıkaç -1-
 b. I/31/44
bikāç : Ne kadar olduğu kesin olarak

bilinmeyen az sayıdaki şeyleri belirtmek için kullanılır, üç beş tâne kadar, az sayıda. -3-
 b. I/27/13, I/31/33, I/69/64
bikāş : bk. bıkaç -4-
 b. I/146/07, I/146/16, I/69/47, I/90/63
biKāş : bk. bıkaç -4-
 b. I/113/30, II/21/82, II/31/19, II/38/84
bi_kī : bk. bi_ki -1-
 b. I/08/07
bi_ki : Bir parça, azıcık, biraz. -28-
 b. I/122/36, I/152/39, I/159/39, I/46/107, I/52/07, I/52/19, I/52/51, I/58/75, I/59/85, I/64/87, I/65/50, I/71/70, II/01/36, II/05/78, II/05/79, II/05/99, II/09/77, II/16/08, II/16/09, II/27/09, II/29/18
 b.+ sininki I/03/86
bi_kī : bk. bi_ki -2-
 b.+ sini II/29/70
bi_kī : bk. bi_ki -1-
 b. I/39/79
bi_kimi : Bâzı, kimi, birtakım. -3-
 b. II/30/38, II/30/39
bi_kimiSi : Bazısı, birtakımı, kimi. -1-
 b. II/35/73
bil - : Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. -1110-
 b. I/134/43, I/69/05
 b.- ĩ I/10/05
 ne b.- ĩm I/01/26, I/07/77, I/20/24, II/19/77
 nē b.- ĩm II/16/13, II/16/15
 ne b.- ĩn I/08/26
 nē b.- ĩn I/41/46
 b.- ĩr I/06/81, I/47/63, I/93/43
 b.- ceK I/80/63
 ne b.- ceK I/98/84
 b.- cēm I/03/29
 b.- cej I/01/43, I/01/44
 ne b.- cej I/82/12, II/05/21
 b.- dī I/148/51, II/07/06
 b.- dī_ji I/07/34
 b.- dī_jim I/05/69
 b.- dīm I/01/32, I/129/41, I/146/86, I/146/87, I/149/43, I/15/56, I/46/17, I/46/31, I/61/04, I/83/37, II/07/05,

II/10/103, II/25/12
 b.- d̄ime I/157/20
 b.- d̄imi I/109/32, I/87/30
 b.- d̄imiz I/11/74, I/51/55, I/61/03,
 I/61/09, I/61/71, II/07/131, II/23/148
 b.- d̄imizden I/51/55
 b.- d̄imizi I/157/03
 b.- d̄imizi yapıyöz I/100/35,
 I/79/88
 b.- d̄inden I/14/19
 b.- d̄ine I/106/18, I/64/17
 b.- d̄iḡ I/131/43, I/87/53, II/18/12
 b.- d̄iḡe I/135/21
 b.- di I/01/63, I/150/24, II/05/56
 b.- di_ım I/46/71, I/46/93, I/46/96
 b.- di_ımde II/26/35, II/26/36
 b.- di_ıḡ II/10/100
 b.- dik I/138/29, I/15/56
 b.- diklēmiz II/11/44
 b.- dikleri I/78/27
 b.- dim I/114/46, I/25/53, I/48/02,
 II/19/69, II/25/115
 b.- dini I/87/33
 b.- e I/111/06
 b.- e bilceklē II/23/186
 b.- e bilir I/59/78
 b.- e bilirsen I/122/15
 ne b.- ēceḡ I/04/47
 b.- eli I/46/16
 b.- elim I/14/72
 b.- em I/07/18, I/111/05, I/133/59,
 II/13/04
 ne b.- em I/08/24, I/09/54,
 I/103/18, I/146/08, I/38/02, I/38/67,
 I/55/30, I/60/92, I/61/38, I/69/38, I/71/60,
 I/87/56, I/94/03, II/13/58, II/15/93,
 II/15/98, II/19/37, II/25/101, II/35/09,
 II/35/100, II/35/104, II/35/12, II/35/23,
 II/35/49, II/35/72, II/35/74, II/36/13,
 II/37/46, II/37/67, II/38/63
 nē b.- em I/152/133, II/05/95,
 II/25/100
 ne b.- ēm I/49/38
 b.- emicem I/149/41
 b.- emicēn II/09/65
 b.- eme I/17/48
 b.- emēcem I/156/47, I/156/48
 b.- emēcēn I/156/62
 b.- emediler I/126/22
 b.- emedim I/15/85, II/19/53
 b.- emem I/03/21, I/105/22,

I/34/34, I/36/25, I/73/76, I/88/09
 b.- emen I/06/128, I/06/145,
 I/06/79, I/06/83, I/06/93, I/06/97,
 I/107/07, I/144/16, I/152/137, I/20/88,
 I/47/82, I/64/30, II/36/10
 b.- emeḡ I/06/148
 b.- emeycem II/15/93, II/17/05
 b.- emeycen I/107/48, I/107/63,
 I/122/12, I/99/45
 b.- emeyiz I/06/139, I/75/06
 b.- emeyon I/136/02, I/142/16
 b.- emez I/80/62
 b.- emezsiḡiz II/23/186
 b.- emicem II/17/72
 b.- emicen I/10/106, I/145/60,
 I/33/108
 b.- emiycem I/36/42, I/46/07
 b.- emiycen I/10/100
 b.- emiyeḡ I/161/49, I/161/53
 b.- emiycin I/75/18
 b.- emiycēn I/06/09
 b.- emiycēḡ I/04/72
 b.- emiȳiz I/61/08
 b.- emiyo I/109/53
 b.- emiyom I/74/30
 b.- emiyóm I/01/33
 b.- ēmiyom II/15/41
 b.- emiyon I/112/46, I/64/30,
 I/70/03
 b.- emiyon I/70/03
 b.- emiyoruz I/142/40
 b.- emiyoḡ I/80/45, I/98/85
 b.- emiyyorun II/32/15
 b.- emuyoz I/61/01, I/61/02
 b.- en I/21/44, I/146/11, I/155/59,
 I/158/26, I/48/39, I/48/47, I/74/02,
 I/95/79, I/95/89, I/96/75, II/28/66,
 II/28/72
 b.- ēn II/16/70
 ne b.- en I/06/21, I/08/107,
 I/113/37, I/114/28, I/133/40, I/143/49,
 I/146/63, I/146/64, I/146/66, I/146/85,
 I/146/87, I/151/08, I/153/44, I/31/26,
 I/52/19, I/79/02, I/84/44, I/98/30
 nē b.- en I/06/57, I/161/03
 nē b.- ēn I/06/59, I/143/52
 b.- ene I/15/05
 b.- enē I/01/02
 b.- enner II/06/13
 b.- enner II/05/60
 b.- eydim I/146/29

b.- eyīm I/06/51
 ne b.- eyim II/37/32
 ne b.- eyin I/100/46, I/12/26,
 I/124/49, I/126/03, I/151/37, I/151/42,
 I/161/05, I/53/61
 nē b.- eyīn I/46/17
 ne b.- eyīn I/53/02, I/84/44,
 II/32/30
 ne b.- èyin I/06/60
 ne b.- èyīn II/03/44
 b.- eyiniḡ I/48/33
 b.- ēyuru II/32/62
 b.- i I/08/40, I/136/17, I/14/17,
 I/64/33, I/88/52, II/32/61
 b.- i miyo I/30/02
 b.- ilī II/19/69
 b.- illē I/44/63, I/44/64, II/08/118
 b.- illē yapallādi I/146/64
 b.- iller I/14/04
 b.- iller I/14/06
 b.- im I/129/43
 ne b.- im I/138/01, I/40/59,
 II/06/68, II/19/70, II/19/80
 nē b.- im I/129/12, I/129/57,
 II/30/69
 b.- ĩmedim II/07/113
 b.- imēycēn II/30/23
 b.- imicen II/02/29
 b.- imiycem II/04/53
 b.- imiyom II/03/26
 b.- in I/125/61, I/33/33
 ne b.- in I/08/37, I/08/46, I/10/26,
 I/112/20, I/146/26, II/22/54
 b.- inmezdi I/96/66
 b.- iḡmiyo I/68/67
 b.- iḡ I/116/27, I/120/05, I/126/07,
 I/131/40, I/135/26, I/144/62, I/144/64,
 I/155/29, I/155/30, I/156/54, I/47/75,
 I/49/24, I/49/34, I/49/57, I/52/83, I/52/94,
 I/59/79, I/61/42, I/66/44, II/10/52,
 II/18/21, II/32/109
 b.- iḡdir II/02/20
 b.- iḡdur I/49/65
 b.- iP I/14/62, II/32/15
 b.- ipduru I/13/41
 b.- ir I/01/38, I/06/80, I/06/81,
 I/06/93, I/105/22, I/108/14, I/109/32,
 I/110/49, I/121/44, I/126/78, I/13/05,
 I/13/36, I/13/40, I/137/09, I/144/66,
 I/144/71, I/149/13, I/149/64, I/21/89,
 I/32/38, I/33/98, I/34/51, I/36/48, I/36/59,

I/47/37, I/47/66, I/61/51, I/63/40, I/66/10,
 I/66/42, I/67/08, I/67/13, I/67/24, I/67/27,
 I/67/70, I/72/07, I/74/26, I/74/65, I/79/15,
 I/79/78, I/83/17, I/83/19, I/83/43, I/84/22,
 I/88/58, I/96/43, I/98/04, II/06/84,
 II/07/140, II/13/63, II/19/56, II/25/108,
 II/30/64, II/36/09, II/36/10, II/36/11,
 II/39/12
 b.- iḡ II/17/10
 b.- iḡ I/39/60
 b.- iriz I/32/38, I/71/31
 b.- irdi I/07/43, I/08/84, I/08/85,
 I/10/39, I/128/64, I/46/31, I/59/76
 b.- irdig I/150/24
 b.- irdik I/59/77
 b.- irdiK I/11/53
 b.- irdiler I/95/45
 b.- irdim I/04/05
 b.- irdiḡ I/08/85
 b.- irdiḡiS I/119/46
 b.- irdir I/149/65
 b.- irim I/122/61, I/151/02,
 II/03/76, II/37/38
 b.- iḡīm I/33/115
 b.- irin I/110/35, I/119/02,
 I/119/65, I/14/09, I/14/17, I/151/01,
 I/151/03, I/21/80, I/46/49, I/80/04,
 I/87/111, I/87/112, I/87/96, II/05/17,
 II/08/15, II/20/74, II/25/110, II/34/70
 b.- iris I/71/32, I/71/62, II/08/16
 b.- iriS I/48/72
 b.- irisin I/94/59
 b.- iriz I/06/70, I/06/97, I/17/48,
 I/69/77, I/71/31, I/80/04, I/80/07
 b.- irlē II/35/102
 b.- irmiḡ I/133/59
 b.- irsē I/11/92, I/76/94
 b.- iḡse I/51/54
 b.- iḡsen I/131/19
 b.- irseḡ I/01/25
 b.- irseḡiz I/122/05
 b.- irsin I/33/09, I/94/58
 b.- irsinizdir I/127/41
 b.- irsiḡ I/60/77, I/79/55, I/80/56,
 I/98/123
 b.- irsiḡiS II/39/61
 b.- irsiḡiz I/05/20, I/06/98,
 I/109/32, I/60/49, I/69/86, I/92/01,
 II/23/187
 b.- ise I/02/06
 b.- isiniḡ I/64/108

b.- iydim I/27/74
b.- iydüm I/08/82
b.- iye I/155/77
b.- iyim I/57/33
ne b.- iyim I/07/33, I/08/71,
I/109/32, I/50/05, I/59/69
ne b.- iyim II/03/40
b.- iyin I/79/17
b.- iyin I/06/18
ne b.- iyin I/06/103, I/06/15,
I/08/14, I/100/48, I/109/33, I/112/81,
I/13/04, I/131/05, I/136/14, I/144/20,
I/15/81, I/20/93, I/51/09, I/55/45, II/01/25,
II/06/10, II/12/38, II/22/63, II/25/77
ne b.- iyin I/06/129, I/08/36
ne b.- iyin II/22/11, II/25/109
ne b.- iyn I/159/29
b.- iyo I/120/18, I/161/49, I/17/20,
I/34/59, I/38/68, I/41/78, I/44/90, I/44/91,
I/53/26, I/56/03, I/74/65, I/98/02, I/98/04,
II/08/67
b.- iyö II/21/69
b.- iyödu II/05/82
b.- iyodu II/15/60
b.- iyödu II/12/63
b.- iyodum I/133/58, I/94/19
b.- iyödum II/12/40
b.- iyola I/98/04
b.- iyolāmişdi I/150/40
b.- iyolāmişdin I/150/37
b.- iyom I/110/47, I/27/57,
I/34/39, I/46/81, I/90/16, I/91/49, II/06/35,
II/06/36, II/06/71, II/10/87, II/17/71,
II/37/40
b.- iyomuş I/56/08
b.- iyomuşdu I/56/23
b.- iyon I/121/33, I/138/06,
I/30/06, I/46/79, I/46/87, I/48/60, I/75/76,
I/83/18, I/83/25, I/87/09, I/98/56, II/09/04,
II/20/50, II/22/25
b.- iyoğ I/04/07, I/04/47, I/131/43,
I/131/44, I/14/27, I/158/38, I/20/36,
I/20/86, I/21/48, I/21/93, I/26/51, I/30/46,
I/41/36, I/64/04, I/64/114, I/69/06,
I/69/46, I/69/90, I/72/47, I/74/65, I/74/77,
I/76/42, I/80/61, I/81/21, I/92/26, I/95/76,
I/95/77, I/98/120, I/98/122, I/98/83,
II/04/61, II/19/52, II/20/74, II/28/12
b.- iyöğ I/155/34, I/93/09
b.- iyöğ I/64/33
b.- iyoğdur I/71/55

b.- iyor I/140/08, I/23/34
b.- iyordu I/113/15
b.- iyordum I/113/14
b.- iyoru I/06/89
b.- iyorum I/140/69
b.- iyorun I/119/07
b.- iyoruS I/06/64
b.- iyoruz I/107/61, I/133/60,
I/138/09
b.- iyoS I/80/08
b.- iyosağ I/96/31
b.- iyosuğ II/22/41
b.- iyosuğuS I/152/81, I/93/02
b.- iyösuğuS II/03/29
b.- iyosuğuz I/106/40, I/110/12
b.- iyoğ I/141/10, I/157/28,
I/30/06, I/80/07, I/81/47, I/98/88,
II/23/198
b.- iyö I/05/52
b.- iyun I/43/23
b.- iyuğ II/37/30
b.- miyodu II/12/82
b.- miyom II/06/70
b.- miyon I/161/09
b.- miyoğ I/44/61, II/11/17
b.- miyyo I/161/48
b.- me I/137/09
b.- medim I/30/12, II/09/104,
II/19/51
b.- medimize I/98/05
b.- meden I/07/111, I/08/74
b.- medi_i I/60/22
b.- medik I/144/45, II/07/118
b.- mediK I/123/62
b.- medik II/07/121
b.- medilër I/42/15
b.- medim I/114/47, II/07/112
b.- meli I/07/111
b.- mem I/03/60, I/03/68,
I/114/26, I/116/28, I/122/12, I/122/13,
I/122/40, I/123/48, I/129/67, I/13/02,
I/131/39, I/133/46, I/145/28, I/146/08,
I/155/50, I/158/31, I/158/54, I/19/16,
I/20/70, I/21/51, I/21/52, I/32/04, I/32/97,
I/35/59, I/37/39, I/49/24, I/49/34, I/49/57,
I/49/63, I/50/15, I/52/59, I/53/28, I/59/71,
I/61/09, I/64/02, I/64/15, I/64/16, I/69/08,
I/69/79, I/69/80, I/70/06, I/71/69, I/72/79,
I/74/22, I/76/42, I/76/47, I/79/78, I/82/22,
I/92/17, I/92/50, I/93/24, I/98/03, I/98/37,
I/99/18, II/01/71, II/01/87, II/10/86,

- II/11/47, II/14/24, II/14/38, II/14/84,
 II/14/88, II/15/92, II/17/12, II/17/62,
 II/20/48, II/23/05, II/24/100, II/26/17,
 II/35/98, I/105/21, II/35/98
 b.- memin I/95/30
 b.- men I/01/92, I/02/13, I/04/47,
 I/06/17, I/06/37, I/06/75, I/06/97,
 I/08/107, I/08/74, I/08/82, I/08/93,
 I/10/102, I/10/27, I/10/73, I/10/98,
 I/111/87, I/112/62, I/113/119, I/113/33,
 I/115/13, I/119/26, I/119/41, I/119/66,
 I/123/25, I/123/79, I/124/41, I/137/05,
 I/144/11, I/144/20, I/145/92, I/146/01,
 I/146/03, I/149/64, I/15/45, I/152/127,
 I/155/43, I/159/27, I/161/02, I/21/51,
 I/21/63, I/22/17, I/24/20, I/24/67, I/26/51,
 I/30/11, I/33/29, I/35/59, I/36/48, I/36/59,
 I/39/12, I/39/26, I/42/05, I/45/23, I/45/57,
 I/45/64, I/46/128, I/47/75, I/50/19,
 I/51/06, I/52/05, I/52/24, I/52/86, I/54/19,
 I/63/08, I/63/10, I/67/57, I/67/58,
 I/69/101, I/81/09, I/82/12, I/83/19,
 I/87/53, I/87/95, I/87/96, II/05/39,
 II/07/20, II/07/21, II/09/103, II/09/60,
 II/10/48, II/15/93, II/25/10, II/25/105,
 II/25/13, II/32/09, II/32/79, II/39/126
 b.- mēn I/22/17, II/16/36
 b.- meḡ I/116/28, I/152/68,
 I/161/43, I/21/93
 b.- meḡdur I/49/34
 b.- meS I/13/40
 b.- mese I/11/92
 b.- meSse I/76/95
 b.- meSsiniz I/124/34
 b.- messiḡiS I/56/45
 b.- meSsiḡiS I/67/14, II/39/12
 b.- meSsiḡiz I/79/78
 b.- meyi I/58/94
 b.- meyiS I/133/54
 b.- meyiS I/109/07
 b.- meyiz I/06/135, I/06/90,
 I/48/37, I/48/38, I/80/07
 b.- meyiḡ I/131/46
 b.- meyom II/19/50
 b.- mēyom I/85/62
 b.- mēyom I/86/55
 b.- meyon I/12/28, I/98/76,
 II/19/51
 b.- mēyon I/20/70, II/20/50
 b.- meyor I/21/92
 b.- meyorun I/107/02, I/107/03
 b.- meyoZ I/146/29
 b.- mēyoZ II/20/69
 b.- meyyom II/20/49
 b.- meyyon I/159/03, I/160/05,
 II/27/63
 b.- meyyōruS I/06/64
 b.- mez I/06/114, I/06/116,
 I/121/44, I/123/39, I/125/23, I/140/54,
 I/141/14, I/33/29, I/74/65, I/80/62,
 II/06/85, II/14/37, II/23/188
 b.- mēz I/120/17, I/120/18
 b.- mēz II/22/41
 b.- mezdiḡ I/07/34
 b.- mezdi I/125/60, I/61/41
 b.- mezdig II/25/81
 b.- mezdik I/134/54, I/15/69,
 I/151/07, I/48/30
 b.- mezdiK I/123/59, I/16/44,
 I/48/30, I/48/37, II/07/112, II/07/85,
 II/26/27
 b.- mēzdiK II/16/101
 b.- mezdim I/16/49, I/22/36,
 II/06/56
 b.- mezdiḡ II/07/112
 b.- mezlē II/01/33, II/23/187,
 II/24/68, II/24/69
 b.- mezlēmīḡi I/32/11, II/19/142
 b.- mezler I/14/04, I/34/68
 b.- mezlerḡ II/24/71
 b.- mezmiḡi II/19/141
 b.- mezse I/52/57
 b.- mezsindir I/83/18
 b.- mezsiniḡ I/71/80, II/23/187
 b.- mezsiniḡiz I/64/113, I/64/118
 b.- mi_om II/15/43
 b.- mi_ön I/10/37
 b.- miḡ II/03/81
 b.- miḡim II/23/185
 b.- miyen I/21/28, II/03/74
 b.- miyēn II/03/73
 b.- miyennē II/05/60
 b.- miyenneri I/112/16
 b.- miyiz I/131/45
 b.- miyiS I/49/77
 b.- miyiz II/05/95
 b.- miyo I/157/29, I/161/46,
 I/56/69, I/83/35, I/95/122, I/98/110,
 II/33/23
 b.- miyō I/150/41
 b.- miyōḡ I/158/52
 b.- miyodu II/12/83

b.- miyödu II/08/85
 b.- miyoduğ II/31/35
 b.- miyoduğ II/25/96
 b.- miyodum I/04/05, I/146/32,
 I/65/41
 b.- miyolar I/34/60
 b.- miyolardı I/71/46
 b.- miyolardı I/71/46
 b.- miyom I/06/114, I/09/81,
 I/105/18, I/114/28, I/129/67, I/140/18,
 I/143/51, I/155/88, I/158/20, I/21/15,
 I/21/50, I/21/87, I/32/02, I/34/59, I/39/40,
 I/42/21, I/42/42, I/42/44, I/56/20, I/71/60,
 I/75/31, I/91/52, I/91/60, I/95/117,
 I/98/02, I/98/126, II/03/27, II/14/16,
 II/14/89, II/15/15, II/15/32, II/15/92,
 II/17/16, II/17/58, II/17/59, II/17/61,
 II/19/56, II/19/99, II/22/04, II/23/156,
 II/24/11, II/37/30, II/38/115, II/38/23,
 II/38/24, II/39/37
 b.- miyóm II/11/12
 b.- miyóm I/81/14, I/88/03
 b.- miyóm I/157/60
 b.- miyóm II/15/79
 b.- miyóm I/81/32
 b.- miyon I/04/05, I/09/80,
 I/12/29, I/146/77, I/149/64, I/156/08,
 I/158/09, I/158/17, I/158/21, I/158/39,
 I/20/05, I/33/73, I/43/14, I/46/09, I/46/78,
 I/72/47, I/93/54, I/94/51, I/98/75, II/07/98,
 II/14/17, II/17/06, II/19/53, II/22/26,
 II/25/97, II/27/01, II/30/22
 b.- miyoğ I/04/47, I/161/44,
 I/161/45, I/21/92, I/71/56, I/74/36
 b.- miyori II/24/08
 b.- miyorum I/122/30, I/156/39,
 I/21/45
 b.- miyorun I/02/72, I/07/78,
 I/124/49
 b.- miyoS I/158/11, I/80/47,
 II/23/132, II/31/23
 b.- miyöS I/71/31
 b.- miyös I/158/23
 b.- miyosañız I/87/104
 b.- miyosunuzdur I/34/59
 b.- miyoz I/07/81, I/111/85,
 I/142/27, I/150/37, I/46/53, I/80/46,
 I/81/39, I/97/15, II/35/05
 b.- miyöz I/69/52, I/86/21
 b.- miyoz I/100/35, I/75/05
 b.- miyöm II/10/89

b.- miyös II/17/69
 b.- miyu I/56/23, II/23/146
 b.- miyum I/34/48, II/02/22,
 II/06/65, II/23/184
 b.- miyyom II/10/37
 b.- miyyon I/53/30
 b.- miyyön II/16/37
 b.- miyyorun I/51/51
 b.- miyyös II/05/27
 b.- miyyoz II/05/87
 b.- mōm I/98/05
 b.- mōn I/87/46, I/99/46
 b.- mōz I/100/34, I/142/03
 b.- se I/14/17
 b.- seK I/98/130
 b.- seydim I/09/23
 b.- sin I/86/14
 ne b.- sinner I/137/57
bildim bileli : Bildiğimden, görüp
 tanıdığımndan beri, dâima, her zaman
 b.- dim bileli I/117/37, I/117/39,
 I/78/23
bildine oku- : Söz dinlemeden,
 başkasının fikrine önem vermeden kendi
 bildiği gibi davranmak, öğüt kabul
 etmemek
 b.- dine okuyō yapıyo I/146/28
bildim bileli : Bildiğimden, görüp
 tanıdığımndan beri, dâima, her zaman.
 bildim b.- eli I/117/37, I/117/39,
 I/78/23
bilmem ne : Önemli veya
 anlatılması gerekli görülmeven şeyler için
 kullanılan bir söz.
 b.- mem ne I/143/53, I/56/45,
 I/57/48, I/64/65, I/99/44, II/04/46,
 II/23/103
 b.- mem nē I/150/09, I/68/37,
 I/69/91, II/23/135
 b.- men ne I/128/32, I/87/65
 b.- men nesi I/08/12
bil - : bk. bin³ -1-
 b.- iniyodū I/80/16
biļ - : bk. bil- -3-
 b.- miyöm II/06/68
 b.- se I/66/41
bil : bk. bir⁸ -1-
 b. II/02/83
biļ - : bk. bil- -1-
 b.- ebilecēñ I/04/72
biļ - : bk. bil- -5-

ne b.- em I/61/04
b.- ir I/20/30, II/08/117
ne b.- iyim I/07/21
bîl - : bk. bil- -3-
ne b.- em I/84/29
ne b.- eyim I/53/50
b.- im I/32/27
bil - : bk. bil- -1-
b.- men I/143/68
bilâder : Erkek kardeş. -1-
b. I/149/45
bilâhire : Sonra, daha sonra, sonradan. -1-
b. I/129/56
bilâhirê : bk. bilâhire -1-
b. II/09/17
bilassa : Husûsî olarak, özellikle, hassaten, husûsiyle, husûsen, bâhusus. -1-
b. I/122/48
bilassı : bk. bilassa -2-
b. II/01/64, II/01/65
bildir - : Haber vermek, ilan etmek. -2-
b.- cekşiniz II/32/142
b.- meK I/38/51
bildir - : bk. bildir- -1-
b.- dik II/04/87
bile : Çekimli fiilden sonra gelerek anlamı kuvvetlendirir; hatta, hem de, üstelik. -131-
b. I/01/08, I/01/88, I/01/95, I/02/42, I/06/32, I/06/46, I/06/54, I/07/64, I/07/96, I/10/38, I/10/54, I/10/88, I/103/16, I/103/62, I/108/32, I/108/39, I/108/41, I/108/42, I/11/19, I/110/19, I/110/35, I/110/42, I/110/68, I/110/70, I/111/87, I/111/92, I/13/22, I/13/31, I/133/59, I/134/33, I/135/22, I/139/57, I/140/65, I/143/47, I/144/07, I/144/43, I/144/44, I/145/96, I/148/06, I/148/34, I/149/28, I/152/67, I/153/30, I/154/48, I/154/49, I/155/16, I/156/49, I/158/11, I/159/18, I/159/21, I/159/34, I/160/15, I/161/04, I/161/17, I/161/20, I/161/38, I/19/15, I/20/101, I/20/92, I/20/97, I/24/23, I/24/44, I/33/122, I/35/20, I/35/26, I/35/60, I/35/62, I/36/70, I/39/15, I/41/43, I/41/71, I/46/93, I/47/48, I/49/68, I/51/12, I/52/36, I/53/60, I/56/23, I/56/65, I/58/05, I/58/07, I/58/31, I/58/32, I/58/48, I/59/34, I/59/61, I/60/98, I/62/25, I/70/13,

I/72/44, I/74/31, I/74/34, I/74/40, I/75/61, I/76/50, I/79/53, I/81/47, I/82/12, I/83/72, I/88/11, I/90/37, I/91/27, I/94/75, I/94/76, I/94/77, I/95/74, I/96/33, I/96/68, I/96/77, I/96/84, I/98/84, I/99/60, II/03/66, II/03/75, II/09/102, II/10/23, II/10/86, II/13/60, II/14/87, II/15/46, II/15/47, II/16/29, II/19/133, II/19/153, II/22/68, II/24/68, II/24/69, II/27/12, II/27/15, II/34/62, II/35/97
bilê : bk. bile -2-
b. I/155/71, II/09/78
bilê : bk. bile -3-
b. I/99/15, II/10/86
b.+ mize I/64/132
bilê : Bilek, kol kuvveti, güç, kuvvet. -1-
b.+ den II/23/79
bilem : bk. bilen -1-
b. II/39/110
bilen : Bile, dahi -1-
b. I/90/37
bilene : Bile. -6-
b. I/103/37, I/55/63, I/86/75, I/87/51, I/90/37, I/93/52
bileni : bk. bilene -1-
b. II/19/54
bilezi : <bileziK+i -1-
b.+ ni II/39/149
bilêzi : <bileziK+i -1-
b.+ mizi I/106/81
bilezig : bk. bileziK -1-
b. I/25/11
bileziK : Süs için bileğe ve kola takılan halka. -9-
b. I/106/61, I/106/63, I/113/44, I/113/45, I/113/46, I/131/19, I/153/60
b.+ lē I/153/59, I/153/60
bilgi : Herhangi bir konuda bilinen, zihince kavranmış olan şey, mâlûmat. -5-
b. I/05/71
b.+ ler II/33/01
b.+ m I/147/05, II/09/95
b.+ si I/79/81
bilgili : Bilgisi olan, mâlûmatlı. -1-
b.+ ydik I/35/58
bilgisayar : Birtakım bilgileri hâfıza denen kısımlarına kaydedip bir program veya kurala uygun olarak değerlendiren, problemleri çabucak çözen elektronik

cihaz; bir nevi gelişmiş hesap makinesi,
elektronik beyin. -1-

b. I/93/60

bilgisayar : bk. bilgisayar -1-

b.+ dan I/99/44

bilgisayar : bk. bilgisayar -1-

b.+ dan II/23/134

bilgisayar : bk. bilgisayar -1-

b. II/11/52

bili : bk. bile -9-

b. II/01/15, II/05/07, II/07/58,
II/07/75, II/07/82, II/07/83, II/08/57,
II/16/01, II/16/16

bilinçli : Şuurlu.-1-

b. I/01/36

billi : <birlik³+i -1-

iş b.+ miS I/10/83

billā : bk. billah -1-

vallā b. I/109/36

billah : “Allah için, Allah hakkı için”
anlamında bir yemin sözü. -1-

b. I/132/80

bille : Zaman, o sırada, gibi. -3-

b. I/123/55, I/15/78, I/15/79

billeşdir - : bk. birleşdir- -1-

b.- dilē I/10/90

billeşme : Birleşmek işi.-1-

b. I/10/89

billeşmi : bk. birleşme -1-

b.+ yimiş I/10/89

billeT : bk. millet -1-

b. I/145/57

billi : <birlik³+i -1-

iş b.+ i I/10/85

billiK : bk. birlik¹ -3-

b. I/146/26, I/18/52, I/55/14

billikde : bk. birlikte -1-

b. I/55/14

billur : Çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı,
ışıklı. -1-

b. I/95/103

bilme : Bir şeyin ne olduğunun bilincine
varma. -1-

b.+ si I/03/30

bilmece : Adını açıkça söylemeden üstü
kapalı bilgiler, ip uçları vererek bir şeyin
ne olduğunu dinleyene veya okuyana
buldurma esâsına dayanan bir çeşit zekâ
ve bilgi ölçme oyunu, bulmaca, lugaz. -
1-

b. I/98/95

bin : bk. bin -1-

b. II/10/67

bin : Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra,
bin birden önce gelen sayının adı. -

32-

b. I/01/47, I/12/34, I/12/43,
I/134/62, I/134/65, I/135/23, I/135/32,
I/135/33, I/135/40, I/135/52, I/136/22,
I/14/51, I/142/19, I/145/19, I/145/40,
I/148/39, I/154/59, I/20/29, I/44/88,
I/52/22, I/74/17, I/88/38, II/01/52,
II/02/52, II/04/04, II/07/36, II/10/67,
II/38/30, II/39/133

b.+ ĩ II/02/31

b.+ nēnen I/158/35

bin dokuz yüz kırk beş : 1945 yılı -

1-

b. II/02/01

bin dokuz yüz otuz yedi : 1937 yılı -

1-

b. I/59/04

bin dokuz yüz atmış altı : 1966 yılı -

1-

b. I/149/48

bin dokuz yüz kırk iki : 1942 yılı -

1-

b.+ de I/149/69

bin dokuz yüz elli : 1950 yılı -1-

b.+ de I/142/17

bin dokuz yüz yetmiş : 1970 yılı-1-

b.+ de I/149/55

bin doKuz yüz elli yedi : 1957 yılı -

1-

b. I/142/01

bin doKuz yüz otuz sekiz : 1938 yılı -

1-

b.+ de I/64/106

bin doKuz yüz yirmi dokuz : 1929 yılı -

1-

b. I/99/04

bin sekiz yüz elli : 1850 yılı -1-

b.+ lerde I/68/23

bin - : 1. (Kara, hava ve deniz taşıtlarına)
Yolculuk yapmak üzere yer almak,
girmek. -38-

b. I/161/42

b.- cēmişin I/44/84

b.- cēse I/125/86

b.- dīmiz I/17/26

b.- di I/136/17

b.- dim I/152/07, I/17/24, I/25/57

b.- ēdiK I/145/61
 b.- ēlēdi II/07/22
 b.- ellēdi I/145/54
 b.- ellerdi I/18/33, I/66/40
 b.- er I/123/21, I/123/23, I/126/29,
 I/137/54
 b.- erdi I/101/33, I/102/79
 b.- erđi I/08/20
 b.- erdiK I/110/56, I/87/78
 b.- ērdiK I/154/17
 b.- erđim I/24/34
 b.- erin I/137/56, I/161/51
 b.- ip I/143/73
 b.- iP I/143/60, I/153/124, I/18/25,
 I/20/41
 b.- iyoŋ I/161/38
 b.- miş I/39/45
 b.- sin I/161/41
 2. (Bir şeyin veya bir hayvanın
 üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak
 oturmak. -15-
 b.- dikleşini II/34/70
 b.- dim II/37/55, II/37/56, II/37/58
 b.- ēdi II/23/90
 b.- ēlēdi II/34/64, II/37/55
 b.- ērdi I/121/112
 b.- erdiK I/18/33
 b.- erdim I/122/70
 b.- erin I/08/91
 atı b.- ilirdi II/03/35
 b.- ip I/74/11
 b.- meycın I/87/63
 3. Salıncak vb. bir şeyin üstüne
 oturarak onu hareket ettirmek. -6-
 b.- ēdig II/12/68
 b.- ēdik II/12/61
 b.- erdik I/80/16, I/80/18
 b.- iyōduđ II/12/63
 b.- iyōduĶ II/12/66
 4. Ağırılığını vermek, yüklenmek. -
 2-
 b.- miş I/59/79, I/59/80
 5. ... Olmaya başlamak, öyle bir hâl
 almak. -2-
 b.- di I/153/114
 hazıra b.- di I/155/78
 6. Artmak, eklenmek, ilâve olmak.
bin - : bk. bin⁶ -2-
 b.- di I/143/53
бина : bk. binā -9-
 b. I/151/05, I/56/35, I/68/58,

II/02/06
 b.+ da I/75/09
 b.+ lar I/122/34
 b.+ ŋiŋ I/56/34
 b.+ sı I/142/41
binā : Barınmak veya belli bir maksat için
 kullanılmak üzere yapılmış her türlü
 mîmârî eser, yapı. -19-
 b. I/111/107, I/151/04, I/28/16,
 I/28/28, I/86/28, I/86/30, I/87/43, I/99/75,
 II/05/69
 b.+ da I/30/01
 b.+ sı II/04/29
 b.+ sında I/140/70
 b.+ yı I/56/35, I/63/50, II/29/38
 b.+ yıda II/05/69
binā yap- : Binā inřā etmek.
 b. yapıdılar I/51/58
 b. yaptılar I/56/65
bindī - : bk. bindir- -1-
 b.- diK I/64/119
bindallı : Üzerine sırma ile çiçekler,
 dallar, motifler işlenmiş olan, genellikle
 mor kadifeden örtü veya elbise. -6-
 b. I/41/15, I/41/16, I/41/26,
 I/98/31, II/35/34
bindir - : (Birini bir şey üzerine)
 Çıkarmak, çıkarıp oturtmak, binmesini
 sağlamak. -25-
 b.- cēdim I/161/55
 b.- cen I/161/54
 b.- ciz II/05/45
 b.- dilēř II/23/101
 b.- enden I/100/21
 b.- i I/08/18, I/77/47, II/23/87
 b.- ilēdi II/34/67, II/34/68,
 II/34/74, II/34/75
 b.- iler I/05/44, I/26/45
 b.- ilerdı I/08/21
 b.- ilērdı I/70/79, I/71/16
 b.- ilermiş I/76/45
 atı b.- illēdi II/03/39
 b.- ir I/41/92
 b.- iyollar I/137/55
 b.- iyorlar I/137/55
 b.- mişle I/08/92
 b.- miřlē II/34/62
bineK I : Binmeye mahsus hayvan veya
 taşıt, merküp. -1-
 b. II/23/103
bineK II : Binit, hamur durumundaki

ekmeklerin, fırına atılmadan önce içine konulduğu oyuk gözülü tahta. -2-

b.+ den I/30/21

b.+ lere I/30/24

bini : bk. binek II -1-

b.+ ye I/30/19

binék : bk. binek II -1-

b. I/30/20

binmaşı : Rütbesi yarbayla yüzbaşı arasında bulunan ve asıl görevi tabur kumandanlığı olan subay. -1-

b. I/11/32

biñ : bk. bin -33-

b. I/08/111, I/08/128, I/149/44, I/20/05, I/24/28, I/39/36, I/64/56, I/64/57, I/74/18, I/92/47, I/92/48, II/02/31, II/02/67, II/02/68, II/04/08, II/04/12, II/04/38, II/04/39, II/04/72, II/10/67, II/16/59, II/23/11, II/38/29

b. bir türlü I/152/137

biñ - : bk. bin² -1-

b.- erdiñ II/23/89

biñ dokuz yirmi : 1920 yılı -1-

b. I/64/01

biñdallı : bk. bindallı -1-

b. II/39/144

bir : 1. Bu sayı kadar olan, adeti bir sayısı kadar olan. -138-

b. I/08/10, I/08/71, I/09/24, I/101/35, I/101/40, I/106/61, I/113/132, I/127/31, I/13/13, I/131/63, I/136/03, I/140/32, I/141/12, I/141/13, I/145/51, I/15/68, I/152/08, I/154/25, I/155/73, I/155/75, I/155/77, I/155/94, I/155/98, I/157/27, I/157/40, I/22/14, I/25/47, I/27/31, I/32/57, I/33/67, I/34/43, I/34/45, I/37/14, I/39/102, I/41/79, I/42/22, I/42/52, I/44/19, I/45/38, I/50/39, I/54/39, I/57/15, I/57/50, I/59/54, I/61/75, I/68/46, I/70/36, I/72/67, I/72/75, I/72/77, I/73/13, I/74/87, I/74/88, I/76/11, I/76/21, I/76/57, I/76/63, I/76/64, I/76/72, I/87/61, I/88/62, I/90/20, I/91/20, I/91/39, I/91/40, I/92/09, I/94/66, I/94/68, I/94/70, I/94/72, I/95/43, II/01/27, II/06/22, II/07/135, II/12/43, II/16/44, II/19/47, II/22/04, II/23/115, II/29/16, II/30/82, II/38/33, II/39/132, II/39/170, II/39/23

biñ b. türlü I/152/137

ğırk b. kere maşallā I/96/80

b.+ e II/05/08, II/32/121

b.+ ē I/39/33, II/07/135, II/27/04, II/27/29, II/27/30

b.+ elleş I/52/78

b.+ er I/108/25, I/114/07, I/12/17, I/121/11, I/127/29, I/127/30, I/143/14, I/143/21, I/143/22, I/16/06, I/17/87, I/22/15, I/22/16, I/42/52, I/50/37, I/61/47, I/66/40, I/77/27, II/08/94, II/17/83, II/38/47

b.+ ēr I/50/38, I/51/18

b.+ ēğ I/152/13

omuzlarıma b.+ er adam oturudu I/137/42

b.+ erdeK I/144/46

2. Sayıların ilkinin adı. -42-

b. I/103/02, I/126/02, I/138/03, I/151/03, I/154/04, I/154/07, I/160/17, I/25/38, I/32/01, I/33/22, I/33/85, I/33/86, I/38/01, I/42/24, I/51/01, I/51/04, I/54/02, I/54/35, I/61/12, I/64/11, I/73/02, I/86/44, I/89/21, I/91/02, I/92/02, I/94/86, I/98/27, II/03/03, II/09/100, II/09/101, II/09/40, II/09/68, II/23/06, II/30/51

b.+ den I/73/02

b.+ e I/138/04

üştü b.+ i II/26/39

b.+ imde I/107/22

üşdü b.+ ini verin II/02/81

b.+ iñ I/124/06

3. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir. -22-

b. I/101/39, I/122/48, I/125/17, I/132/67, I/14/20, I/153/13, I/153/70, I/28/03, I/92/33, I/92/49, I/95/58, I/95/60, I/95/66, II/25/65, II/33/80

her b. I/121/46, II/20/83

her b. I/15/10

hêş b. I/135/56

hiç b. şeyim I/106/36

b.+ inde I/48/65

b.+ inneñ I/33/11

4. Günün yirmi dört saatinin gece yarısından sonraki birinci ve on üçüncü saatleri. -7-

b. I/145/75, I/78/32, II/19/159

b.+ de I/44/84

b.+ di II/38/43, II/39/124

b.+ i II/39/105

5. (Değeri ve nitelikleri bakımından) Farksız, eş, aynı. -5-

b. I/106/46, I/115/17, II/20/27,

II/34/11
 b.+ e I/63/23
 6. Birinci sınıf. -4-
 b.+ den I/134/21
 b.+ e I/94/02, I/94/04
 7. Eşi bulunmayan, tek olan. -
 3-
 b. I/06/146, I/25/50, I/35/61
 8. Bir kere, bir defa. -2-
 b. I/16/10, I/66/29
 9. Sıfat veya zarf olarak başına
 geldiği kelimenin anlamına göre söyleyişe
 kuvvet katar. -1-
 b. I/116/07
 10. Yalnız, sâdece ancak. -1-
 b. I/52/24
 11. (Ay isimleriyle kullanıldığı
 zaman) Ayın birinci günü. -1-
 b. I/81/62
 12. Ortak, müşterek. -1-
 b. I/76/13
 13. Biraz.
 14. Hiç.
 15. Önce, hele.
bir ara : Herhangi bir zamanda, bir
 zaman. -1-
 ārımāsın diyi b. ara I/10/52
bir arada : Hep birlikte, beraberce.
bir araya gel- : Aynı yerde
 toplanmak. -1-
 kişi b. araya gelirdi I/94/66
bir başka : Apayrı, bambaşka.
bir çok : Çok fazla, epey.
bir daha : Bir kere daha, bir ikinci
 defa, ikinci kez, tekrar.
bir de : Üstüne üstlük, olanlara ilâve
 olarak. -1-
 zarar yapmış b. de I/05/46
bir gırcık : Azıcık.
bir hoş : Tuhaf, garip.
bir iki : Birkaç, az miktarda, az
 sayıda. -19-
 ama b. iKi I/07/99
 bi b. iki I/88/71
 bile b. iki I/103/16
 bugünnēde b. iki II/09/85
 buydu b. İki II/24/72
 didim b. iki I/42/67
 ğırıyoğ b. iki I/09/35
 ğomşu b. iki I/34/15
 hamırı b. iki II/15/70

işde b. iki I/119/07, I/143/11
 işTi b. iki II/04/69
 mu b. iki II/39/184
 napcek b. İki I/161/29
 şe b. iki I/69/48
 şindi b. iki I/108/32
 yat b. iki I/41/80
 yoğ b. iki II/14/12
 soridān b. iKisi II/06/62
bir kere : Bir defa.
bir kısım : Bâzi, kimi.
bir öl- : Birlik olmak, iş birliği
 yapmak. -2-
 gelin b. olduğ I/77/24
 ğışı b. öldüğ I/77/24
bir ol- : Birlik olmak, iş birliği
 yapmak. -1-
bir soluk : Hemen, derhāl, çabucak.
bir sonraki : Diğer.
bir sürü : Birçok, çok sayıda, bir
 yığın.
bir şekilde : Herhangi bir yolla, ne
 yapıp edip.
bir tâne : Bir adet, biricik.
bir tek : Yalnız, yalnızca, sadece. -
 1-
 kōmüzde b. tek I/69/69
bir yandan : (Bir şey olurken,
 yapılıırken) Aynı zamanda.
bir yol : Bir kere.
bir yönden : Bir bakımdan.
bir : bk. biri -1-
 b.+ niğ II/20/30
bir : bk. bir¹ -3-
 b. I/10/84, I/101/61, I/39/61
bir : bk. bir¹ -3-
 b. I/18/38, I/75/53, II/09/98
bir : bk. bir ol- -2-
 b. oldu I/138/22
bir : bk. bir¹ -2-
 b. II/01/52
bir : bk. bir⁸ -1-
 b. I/33/114
birā : arpa ve şerbetçi otunun
 mayalandırılması ile elde edilen, az
 alkollü hafif içki -1-
 b.+ ları II/34/85
birāS : bk. biraz -16-
 b. I/03/24, I/129/63, I/129/64,
 I/149/10, I/150/21, I/35/64, I/61/60,
 I/63/10, I/83/79, I/97/05, II/09/50,

II/19/76, II/21/99, II/23/87, II/30/07,
II/37/91

biraz : Bir parça, azıcık. -97-

b. I/01/35, I/01/54, I/02/33,
I/03/24, I/07/53, I/07/59, I/07/67, I/07/68,
I/105/39, I/105/62, I/110/50, I/110/60,
I/111/11, I/111/56, I/117/21, I/119/80,
I/122/25, I/122/32, I/122/63, I/129/45,
I/131/44, I/131/56, I/132/52, I/133/01,
I/139/09, I/143/57, I/147/16, I/150/29,
I/151/17, I/157/47, I/157/64, I/19/11,
I/23/58, I/30/46, I/31/42, I/32/103,
I/33/12, I/33/95, I/35/43, I/38/66, I/42/48,
I/42/52, I/42/67, I/46/104, I/54/30,
I/56/28, I/59/84, I/60/25, I/62/30, I/64/04,
I/65/47, I/66/26, I/68/06, I/71/05, I/74/06,
I/97/04, II/02/66, II/02/84, II/04/38,
II/09/03, II/09/21, II/09/51, II/09/64,
II/15/02, II/15/113, II/17/41, II/22/22,
II/23/196, II/30/35, II/30/51, II/30/52,
II/31/03, II/33/13, II/33/20, II/33/22,
II/33/23, II/33/43, II/33/78, II/36/18,
II/38/120, II/38/15, II/38/37, II/38/41,
II/39/66

b.+ ı II/17/71, II/30/30, II/37/07

b.+ ını I/42/26, I/54/53

b.+ ĩ II/37/07

b.+ lānı II/09/19

b.+ ları II/10/50

b.+ ları II/09/68

b. yapıyoz II/30/46

birazcık : Az, pek az

b.+ cık I/111/52, II/19/166

biráz : bk. biraz -6-

b. I/01/29, I/13/28, I/46/87,
I/94/26, I/99/22

b.+ ı I/99/23

birāz : bk. biraz -5-

b. I/63/49, II/23/64, II/23/80,
II/25/115, II/33/22

bíraz : bk. biraz -2-

b. I/01/58, II/22/84

birbil : bk. birbiri -1-

b.+ lēni I/55/22

birbir : bk. birbiri -14-

b.+ lēne I/145/69, I/145/94,
I/153/108, I/153/63

b.+ lēni I/89/22, II/08/20

b.+ lēniñ I/74/99

b.+ lerine I/11/27

b.+ lerini I/112/42, I/138/15,

II/16/108

b.+ mize I/28/04, II/19/111,

II/19/116

birbiri : İki veya daha fazla şey yâhut
kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.

-72-

b. II/10/58

b. arkasına I/64/88

b.+ mize I/09/60, I/129/54,
I/143/29, I/153/102, I/153/92, I/18/49,
I/38/29, I/41/34, I/41/35, I/90/28, I/94/38,
II/12/10, II/19/130, II/20/83, II/25/75

b.+ mizē I/87/91, II/12/09

b.+ mizi I/09/54, I/113/15,
I/113/16, I/15/18, I/154/05, I/39/50,
I/55/16, II/15/59, II/20/82, II/20/84

b.+ mizinen I/36/16

b.+ miziñ I/107/45

b.+ nden I/143/36, I/96/79

b.+ ne I/11/87, I/113/16, I/123/38,
I/152/92, I/17/54, I/17/82, I/18/41,
I/55/20, I/55/37, I/80/16, I/91/56, I/93/26,
I/94/62, I/96/08, I/96/66, II/17/31

b.+ nē I/03/31, I/80/09

sıran sıran söğütler b.+ ne ütler
I/111/100

b.+ nen I/69/77

b.+ nēn I/80/55

b.+ ni I/111/102, I/138/40,
I/138/89, I/150/49, I/36/17, I/75/55,
I/80/19, I/87/09, II/02/13, II/16/107,
II/21/98

b.+ ninen I/41/49

b.+ ñe I/70/69

b.+ ñi I/138/41

b.+ ynēn I/41/49

birbirī : bk. birbiri -1-

b.+ ni II/35/109

birbiri : bk. birbiri -1-

b.+ niñ I/05/52

birciK : bk. biriciK -1-

b. I/88/26

birÇiK : bk. biriciK -1-

b. I/53/12

birden : Bir defada, hepsi bir arada,
birlikte, aynı zamanda. -4-

b. I/140/46, I/89/19, II/39/70

birĉden : bk. birden -1-

b. I/59/44

birer : Bir sayısının, her birine bir veya
her defasında bir tâne anlamına gelen

üleştirme şekli. -1-

b. I/08/49

biress : bk. biraz -2-

b. I/111/57, I/92/24

birez : bk. biraz -17-

b. I/111/34, I/122/39, I/126/17,
I/129/37, I/129/38, I/133/24, I/155/57,
I/19/17, I/23/40, I/23/45, I/23/59, I/23/62,
I/23/72

biri : Bir kimse, herhangi bir şahıs; bir
tânesi. -363-

b. I/01/12, I/01/13, I/01/74,
I/03/41, I/06/108, I/06/134, I/06/64,
I/06/81, I/07/19, I/07/29, I/07/45, I/07/46,
I/10/30, I/102/30, I/11/60, I/110/08,
I/113/113, I/113/114, I/117/15, I/117/20,
I/117/32, I/119/63, I/119/78, I/120/34,
I/122/83, I/124/46, I/124/47, I/125/27,
I/126/15, I/127/54, I/129/35, I/132/10,
I/136/12, I/138/19, I/138/20, I/140/22,
I/140/25, I/140/26, I/143/05, I/144/22,
I/144/32, I/144/64, I/144/65, I/145/60,
I/149/17, I/15/15, I/151/25, I/152/34,
I/152/35, I/153/50, I/157/04, I/158/43,
I/159/17, I/18/13, I/18/14, I/18/51,
I/18/65, I/22/04, I/22/18, I/22/37, I/23/69,
I/24/15, I/27/20, I/27/25, I/27/26, I/30/15,
I/33/127, I/33/130, I/33/131, I/33/65,
I/33/66, I/33/76, I/36/21, I/37/29, I/37/30,
I/37/42, I/37/46, I/39/07, I/39/48, I/40/63,
I/43/21, I/43/29, I/46/70, I/48/25, I/48/26,
I/48/27, I/48/60, I/48/66, I/50/23, I/50/26,
I/50/55, I/52/53, I/52/82, I/54/43, I/55/32,
I/55/65, I/55/66, I/55/67, I/55/68, I/56/35,
I/58/16, I/58/50, I/58/96, I/64/37, I/64/38,
I/66/04, I/66/23, I/67/23, I/67/27, I/67/28,
I/67/76, I/70/81, I/74/19, I/77/52, I/78/07,
I/89/17, I/90/25, I/93/39, I/93/40, I/94/60,
I/95/03, I/97/35, I/97/37, I/97/40, I/99/43,
I/99/74, I/99/75, II/02/49, II/04/56,
II/04/59, II/06/83, II/07/95, II/07/96,
II/08/118, II/08/119, II/08/135, II/09/12,
II/10/58, II/12/11, II/12/49, II/16/05,
II/17/19, II/20/30, II/20/33, II/20/34,
II/22/49, II/22/50, II/23/03, II/23/157,
II/23/23, II/23/72, II/23/75, II/24/111,
II/24/112, II/25/105, II/26/10, II/26/25,
II/27/30, II/27/57, II/28/29, II/29/76,
II/30/81, II/32/120, II/32/26, II/35/93

her b. I/145/92, I/69/67

hiş b. II/13/35

b.+ miz I/07/29, I/121/18,
I/136/13

heş b.+ miz I/131/06

b.+ mizden II/24/92

b.+ mizi I/91/45, II/24/92

b.+ miziñ I/107/64

b.+ n I/153/54

b.+ nî I/140/29

her b.+ nî II/39/69

b.+ nde I/05/52, I/106/40,
I/110/65, I/113/132, II/33/26

b.+ nden II/25/41

b.+ ndi II/33/26

b.+ ne I/10/74, I/18/41, I/24/51,
I/48/61, I/52/48, I/53/35, I/55/59, I/77/10,
I/94/22, I/94/23, II/13/20, II/19/27,
II/21/31

b.+ ni I/107/07, I/120/36,
I/126/74, I/138/128, I/138/31, I/140/29,
I/156/62, I/156/65, I/22/31, I/22/32,
I/48/42, I/48/44, I/50/24, I/50/25, I/52/76,
I/56/78, I/62/15, I/64/36, I/70/86, I/89/19,
I/96/92, II/08/118, II/23/186, II/23/96,
II/28/87, II/38/67

b.+ nî I/48/60, I/48/61

b.+ nin II/19/32

b.+ ñin I/22/31

b.+ niñ I/11/56, I/11/77, I/119/18,
I/119/19, I/121/23, I/158/42, I/24/12,
I/24/13, I/24/50, I/77/50, I/94/60, II/28/56,
II/32/18, II/32/19, II/32/87

b.+ ñiñ I/22/30

b.+ nizi I/67/36

b.+ nne I/42/80

b.+ nnen I/39/81

b.+ ñ I/73/50, I/73/51

b.+ ñizi I/67/34

b.+ sî I/04/10, II/25/02

b.+ si I/01/12, I/120/33, I/15/10,
I/15/86, I/17/26, I/17/48, I/17/50, I/24/26,
I/46/74, I/50/24, I/50/56, I/58/98, I/60/80,
I/64/23, I/68/60, I/85/09, I/95/03, I/97/38,
II/13/42, II/19/138, II/19/139, II/20/30,
II/20/31, II/20/34, II/23/74, II/25/99

b.+ si i8di II/09/29

b.+ sinde II/32/113

b.+ sine I/115/11, II/13/21,
II/13/22

b.+ sini I/112/21, I/46/88, I/63/42,
I/85/56, I/97/38

b.+ siniñ I/17/49, I/17/50

b.+ sinîdē I/46/88
 b.+ sininki II/20/31
 b. yapdī I/153/52
 b.+ yim II/25/02
 b.+ ynen I/48/45
birī : bk. beri -1-
 b. I/117/41
birī : bk. biri -3-
 b. I/06/108
 her b. II/05/70
 b.+ sī II/10/08
birī : bk. biri -4-
 b. I/37/46, II/12/10
 b.+ siniḡ II/17/58, II/31/11
birī : bk. biri -1-
 b. I/39/49
birī : bk. biri -13-
 b. I/04/10, I/122/81, I/149/69,
 I/150/52, I/40/63, I/48/25, I/48/43,
 I/69/37, I/99/74, II/06/82, II/06/83,
 II/28/21, II/32/120
biribiri : bk. birbiri -4-
 b.+ mize I/130/43
 b.+ mizi I/25/07, I/25/27
 b.+ ne I/113/138
biricig : bk. biriciK -1-
 b. I/21/31
birīcig : bk. biriciK -1-
 b. I/22/25
biriciK : Tek, bir tâne, yegâne; çok
 sevgili, müstesna. -9-
 b. I/15/68, I/15/71, I/15/88,
 I/21/30, I/27/24, I/27/27, I/45/47, I/53/30,
 I/58/50
birīciK : bk. biriciK -1-
 b. I/53/17
biricik : bk. biriciK -1-
 b. I/15/55
birik - : Toplanmak, bir araya gelmek,
 yığılmak, temerküz etmek. -2-
 b.- iyor I/135/15
 b.- sin II/38/15
birikdir - : Birbirine ekleyip çoğaltmak,
 saklamak üzere ayırıp arttırmak. -
 1-
 b.- cem I/103/50
birinci : 1. Bir sayısının sıra sıfatı, sırada
 yeri en başta ve ikinciden önce olan, ilk.
 -11-
 b. I/16/45, I/27/03, I/44/74,
 I/52/68, I/65/40, I/78/43, I/82/17, I/86/64

2. Herhangi bir hususta en başta,
 en ileride olan kimse.
 b.+ nen I/65/41
 b.+ ydim I/27/06
 b.+ yim I/27/06
birinci : birinci sınıf -1-
 b.+ den I/134/20
birincilik : Birinci olma durumu. -
 1-
 b. I/24/67
birinÇi : bk. birinci¹ -2-
 b. II/35/85
 bk. birinci²
 b.+ si I/36/24
birinÇisi : bk. birinci¹ -1-
 b. II/35/86
birinde : Bir zamanlar, vaktiyle, bir
 keresinde. -1-
 b. I/48/15
bir_ki : bk. bi_iki -3-
 b. I/157/14, II/09/34
 b. yapannā I/153/24
birli : <birliK¹⁺ⁱ -1-
 b.+ diK I/119/28
 <birliK²⁺ⁱ -1-
 ā_ile b. yapardı I/121/16
birleş - : Ayrı şeyler olmaktan çıkıp bir
 olmak, bir bütün hâlini almak. -2-
 b.- diK I/86/66
 b.- tik I/86/65
birleşdir - : Ayrı şeyler olmaktan çıkarıp
 bir şey durumuna getirmek, kaynaştırmak.
 -1-
 b.- iz II/39/43
birli : bk. birliK¹ -1-
 b.+ yiz I/129/55
birliK : 1. Bir ve tek olma durumu,
 vahdâniyet, ahadiyet. -3-
 b. I/93/24
 b.+ den I/18/50
 2. Belli bir amaç etrâfında
 birleşenlerin meydana getirdiği topluluk,
 kuruluş.
 3. Birlikte olma durumu,
 berâberlik, iştirak.
birlikte : Bir arada, beraberce, hep
 beraber. -2-
 b. I/59/27, I/90/63
biro : büro -1-
 b.+ dan II/02/21
birsi : bk. biri -1-

b. II/19/82
bis : bk. bir¹ -3-
 b. sene I/24/33, I/24/34
 b. senē I/24/35
biS : bk. biz -190-
 b. I/01/08, I/02/22, I/02/23,
 I/02/53, I/02/60, I/03/105, I/03/53,
 I/06/63, I/07/11, I/07/58, I/07/92, I/08/83,
 I/09/49, I/10/09, I/10/119, I/10/44,
 I/10/96, I/100/35, I/105/28, I/11/74,
 I/110/40, I/111/58, I/111/60, I/112/51,
 I/112/58, I/112/76, I/113/03, I/120/46,
 I/122/66, I/124/21, I/129/64, I/129/66,
 I/13/30, I/131/23, I/132/28, I/133/15,
 I/133/54, I/133/59, I/138/19, I/146/36,
 I/146/85, I/147/17, I/149/60, I/15/86,
 I/150/33, I/151/39, I/152/75, I/153/121,
 I/154/12, I/154/43, I/155/62, I/157/09,
 I/157/17, I/158/29, I/160/07, I/17/90,
 I/19/22, I/20/42, I/20/56, I/20/72, I/22/41,
 I/26/47, I/32/64, I/34/13, I/36/72, I/36/75,
 I/37/08, I/39/74, I/40/15, I/40/26, I/40/56,
 I/41/11, I/41/34, I/41/75, I/49/51, I/50/25,
 I/50/59, I/51/19, I/51/69, I/52/25, I/53/61,
 I/55/57, I/56/45, I/59/37, I/68/43, I/70/34,
 I/70/48, I/70/77, I/71/30, I/72/73, I/72/77,
 I/73/11, I/73/55, I/73/56, I/73/58, I/74/38,
 I/74/77, I/76/71, I/76/77, I/77/19, I/77/24,
 I/79/76, I/79/84, I/80/47, I/81/10, I/81/56,
 I/81/61, I/86/51, I/88/51, I/90/14, I/90/30,
 I/90/74, I/91/40, I/94/86, I/96/10, I/96/65,
 II/03/12, II/05/66, II/05/80, II/06/17,
 II/08/04, II/08/34, II/08/44, II/11/31,
 II/11/32, II/11/54, II/11/58, II/12/09,
 II/12/33, II/12/62, II/12/70, II/12/73,
 II/13/18, II/15/65, II/15/80, II/19/85,
 II/21/26, II/22/78, II/23/134, II/23/198,
 II/23/204, II/23/82, II/24/14, II/24/51,
 II/25/100, II/25/98, II/28/26, II/28/60,
 II/29/25, II/29/34, II/29/58, II/29/95,
 II/30/27, II/30/30, II/30/46, II/37/64,
 II/38/71, II/39/148
 b.+ çe I/61/03
 b.+ Çe II/21/24
 b.+ den I/53/57
 b.+ e I/43/33, II/23/147
 b.+ ē I/33/16
 b.+ i I/53/46, I/88/40, II/08/12
 b.+ im I/08/109, I/10/26, I/146/06,
 I/152/36, I/157/68, I/17/80, I/53/46,
 I/72/66, I/79/80, I/86/38, II/19/33,

II/20/09, II/23/28, II/30/19, II/30/38,
 II/31/10, II/31/24, II/31/39
 b.+ ler I/112/67
 b. yapardıK I/08/52
biS : bk. biz -1-
 b. II/11/59
biS : bk. biz -2-
 b. I/102/92, I/150/44
bisāl : bk. isal¹ -1-
 b. I/48/73
bismillā_rahmanirahīm : “Bağışlayan ve
 esirgeyen Allah’ın adıyla” mânâsına gelen
 besmele sözü. -1-
 b. I/30/31
bist : bk. pist -1-
 b. pist I/100/34
bišünnü : bk. bi_šürü -1-
 b. I/08/20
bi_šürü : Birçok, çok sayıda, bir yığın -
 4-
 b. I/48/80, II/23/151, II/23/68,
 II/25/80
biş - : bk. biç- -58-
 b.- dī_ç I/01/21
 b.- dik I/79/23
 b.- dikden II/22/59
biş - : bk. piş¹ -55-
 b.- ěnden I/121/56
 b.- cek I/100/29
 b.- ceK I/100/28, I/100/29
 b.- ciğ II/25/52
 b.- dī I/148/33
 b.- di I/27/72
 b.- dikken I/36/55
 b.- dikten I/90/22
 b.- dim I/127/47
 b.- ē I/148/26, I/30/24
 b.- ēdi II/16/61
 b.- en I/18/42
 b.- er I/121/90, I/127/46, I/129/68,
 I/26/08, I/44/78, I/44/79, I/69/106,
 II/11/09
 b.- ěr I/08/39, I/127/51, I/145/74
 b.- erdi I/125/65, I/128/14,
 I/128/37, I/13/11
 b.- ěrdi I/151/13, I/60/44, II/23/54
 b.- ěrđi I/151/13
 b.- iciK I/100/30
 b.- inciyesiye I/121/56
 b.- ir I/90/18
 b.- iriņ I/13/12

b.- iyo I/106/53, I/132/26, I/44/80,
 I/76/35, I/90/17
 b.- iyò I/90/17
 b.- iyō II/06/43
 b.- iyor I/119/50
 b.- mez I/127/44
 b.- miş I/100/23, I/100/29
 b.- Tikten I/44/78
 bk. piş² -1-
 b.- meyceK I/48/11
biş : bk. beş -3-
 b. I/42/62, I/59/03, II/31/21
biş : bk. bir³ -1-
 b. I/68/26
biş : bk. biz -1-
 b. II/29/11
bişī - : bk. pişir- -1-
 b.- ceñ I/30/45
bişdir - : bk. pişir- -1-
 b.- icidim I/87/67
bişer : bk. biçer -3-
 b. II/01/30
 b.+ e I/37/23
 b.+ i I/37/23
bişi - : bk. pişir- -3-
 b.- dīmiz II/32/67
 b.- dīñ II/32/111
 b.- dim II/12/34
bişik : bk. pişig -1-
 b. I/100/30
bişir - : bk. pişir- -160-
 b. I/28/19, I/44/26, I/49/14,
 I/49/20
 b.- ī I/130/64
 b.- īydid II/25/51
 b.- īz II/33/27
 b.- cīmiz I/102/59
 b.- cem II/33/29
 b.- cēñ I/49/76
 b.- dīmizden I/10/33
 b.- dīmizi II/08/119
 b.- di I/39/08
 b.- di_j II/29/42
 b.- diğ II/11/60
 b.- dik II/25/28
 b.- dikten I/90/16
 b.- dikTen I/70/44
 b.- dilē I/30/55
 b.- dim I/01/58, I/134/24, I/88/36,
 I/88/37, I/88/47
 b.- diniyin I/130/80

b.- esiye I/96/54
 b.- i I/125/16, I/129/32, I/136/25,
 I/39/07, I/51/47, I/88/52
 b.- icekler I/119/74
 b.- idī I/91/77
 b.- idi I/113/98, II/16/23
 b.- idig I/04/42, I/58/26
 b.- idik I/02/49, I/134/28,
 II/08/83, II/11/56, II/12/18
 b.- idiK I/151/16, II/08/114,
 II/08/44
 b.- ike I/49/74
 b.- ilcek I/121/61
 b.- ilēdi II/06/44
 b.- iler I/132/26
 b.- ilerdī et I/128/16
 b.- ili I/121/61
 b.- ilir I/109/10, I/121/61
 b.- illē II/08/129, II/32/23,
 II/32/57
 b.- illē bol ğani II/08/116
 b.- illerdi I/128/13, I/25/68
 b.- im I/08/44, I/125/55, I/132/48,
 II/08/89
 b.- imen I/36/62
 b.- in I/04/36
 b.- ip I/08/44
 b.- ir I/07/49, I/109/11, I/121/53,
 I/129/31, II/08/118
 b.- irin II/33/26
 b.- irdi I/25/68
 b.- irdig I/34/58
 b.- iriS I/130/58, I/130/59,
 I/130/63, I/130/64, I/130/67
 b.- iriz I/116/29, I/116/42,
 I/130/65, I/130/71, I/26/50, I/26/53,
 I/26/56, I/26/58, II/33/55
 b.- irkene I/28/48
 b.- irşiniz I/40/37
 b.- irTi I/04/38
 b.- iS I/48/06, I/70/41, I/79/79,
 I/79/90, I/79/91
 b.- isen I/106/46
 b.- isin I/121/53, II/15/89
 b.- isiñ I/152/86, I/31/12, I/79/82,
 I/96/55
 b.- isiniz II/32/80
 b.- ivereyin I/28/19, I/28/20
 b.- iydik I/02/65
 b.- iydik I/02/67
 b.- iydiK I/29/22

b.- iyo I/87/68, I/96/40
 b.- iyōduk I/44/15
 b.- iyon II/29/61
 b.- iyoḡ I/09/36, I/79/94
 b.- iyordum I/09/43
 b.- iyoḡum I/09/48
 b.- iyōrum I/09/46
 b.- iyorun II/33/29
 b.- iyoruz I/107/71
 b.- iyoS II/21/84
 b.- iyosuḡ I/34/67
 b.- iyöz I/93/61
 b.- iyöz I/09/40
 b.- iyum II/12/59
 b.- iz I/04/40, I/116/28, I/130/58,
 I/148/53, I/31/06, I/31/08, I/36/56,
 I/36/60, I/51/40, I/51/42, I/59/88, I/70/44,
 I/70/50, I/79/90, I/79/91, II/08/127,
 II/32/107, II/32/115, II/32/67, II/32/68,
 II/32/76, II/32/91
 b.- meK I/118/10
 b.- meyiz I/02/68
 b.- sek I/116/11
bişir - : bk. pişir- -4-
 b.- işiḡ I/71/27
 b.- iydiḡ I/30/42
 b.- iydiḡ et I/30/42
 b.- iyoZ I/50/12
bişird - : bk. pişird- -1-
 b.- iris II/39/38
bişirgeç : Ocakta börek pişirmeye yarayan
 alet. -3-
 b. I/130/74, I/130/77
bişirim : Bir defada pişecek miktar. -
 1-
 b. I/127/33
bişirmē : bk. pişirmi -1-
 b. I/23/40
bişirmi : bk. pişirmi -1-
 b.+ ye I/130/74
bişme : Pişmek işi. -6-
 b. I/79/87
 b.+ si I/49/77
 b.+ sini I/127/52, I/79/86
 b.+ siS I/79/87
 b. yaparīS I/79/77
bişmek : Bişmek, (ekin, ot vb.ni) (orak,
 tırpan ve makine ile) kesmek işi. -
 1-
 b.+ lē I/79/01
bişmi : bk. bişme -1-

b.+ ye I/103/28
bişmiş : bk. pişmiş -2-
 b. I/132/18, II/16/09
bişTir - : bk. pişir- -2-
 b.- din I/54/58, I/54/59
bit - I : 1. Sona ermek, tamamlanmak. -
 104-
 b.- ē II/27/18
 b.- ēdi I/145/60, II/34/46
 b.- er I/113/21, I/125/44, I/125/92,
 I/138/85, I/41/58
 b.- eḡ I/59/35, II/23/56
 b.- ēr I/41/58
 b.- erdi I/41/52, I/71/15, I/94/66,
 I/94/70, II/16/29, II/16/48
 b.- eḡdi I/82/15, II/35/32
 b.- ērdi veriliridi II/13/63
 b.- ērlēdi II/07/143
 b.- esiye II/27/40
 b.- esiyi II/27/42
 b.- i I/07/28
 b.- ince I/36/20, I/78/44
 b.- inci II/07/26
 b.- ip I/90/56
 b.- iyo I/106/51, I/85/50, I/97/57,
 II/03/30
 b.- iyō I/149/52, I/78/33, I/90/62,
 I/97/55
 b.- iyodu I/78/30, II/35/33,
 II/35/49
 b.- iyōdu II/06/41
 b.- iyor I/131/51
 b.- mez II/36/14
 b.- miş I/56/25, I/67/10
 yetmiş işiḡ b.- miş I/67/21
 b.- miyōdu I/103/34
 b.- tī I/74/91
 b.- Tī I/87/103, I/98/10, II/04/62
 b.- ti I/147/16, I/157/60, I/28/18,
 I/32/79, I/60/46, I/78/53, II/08/129,
 II/19/12, II/19/29, II/20/18, II/27/42,
 II/38/56, II/39/18
 b.- Ti I/03/104, I/07/08, I/10/03,
 I/10/45, I/10/66, I/102/68, I/103/31,
 I/104/17, I/104/18, I/124/22, I/143/69,
 I/145/57, I/149/51, I/152/23, I/153/69,
 I/153/90, I/157/44, I/157/55, I/39/102,
 I/64/45, I/64/46, I/69/35, I/69/38,
 I/69/41, I/72/19, I/74/43, I/81/67, I/81/68,
 I/87/113, I/91/42, I/98/22, II/23/74,
 II/38/56

b.- Tikden I/155/20, II/25/63
 b.- t̄ikden I/59/46
 b.- TikTen I/106/64
 2. Tüklemek, kalmamak. -
 45-
 b.- cek I/52/70
 b.- c̄ek I/153/105
 b.- d̄iydi I/06/67
 b.- ē I/08/09
 b.- enec̄eg I/05/48
 b.- er I/125/32, I/47/40
 b.- ērdi I/94/71
 b.- ēse II/37/113
 b.- esiyi II/06/31
 b.- inci II/06/25
 b.- ince I/10/30
 b.- medī I/75/26
 b.- meS I/125/32, II/16/97
 b.- mez I/125/32, II/06/31,
 II/08/75
 b.- miş II/08/75
 b.- miyo I/83/37
 b.- miyō I/83/36
 b.- miyodu II/19/147
 b.- sin II/08/75
 b.- t̄i I/32/50
 b.- T̄i II/26/35
 b.- ti I/32/50, I/74/68, II/37/106
 b.- Ti I/07/100, I/07/75, I/158/61,
 I/18/80, I/27/37, I/50/04, I/69/02, I/70/14,
 I/72/32, I/72/43, II/05/68, II/06/31,
 II/23/42, II/26/02, II/26/54, II/26/55
 3. Çok yorulmak, kuvveti ve
 dayanacak gücü kalmamak. -2-
 b.- tik I/28/18
 b.- Tim I/159/50
bit - II : (Tohum için) Filizlenip topraktan
 dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek,
 büyümek. -8-
 b.- er I/139/55, I/54/30
 b.- erdi I/96/84
 b.- iyo I/96/85
 b.- iyoru I/54/30
 b.- mezdi I/96/86
 yanniK ot b.- ēr mi I/52/95
biṭ - : bk. bit- I² -1-
 b.- t̄i I/28/14
bīt - : bk. bit- I² -1-
 b.- Ti I/06/35
bit̄ - : bk. bit- I¹ -2-
 b.- e II/33/56

bk. bit- I²
 b.- Ti I/68/55
bit : İnsan ve birçok hayvan vücûdunda
 dış asalak olarak yaşayıp kanlarını emen,
 renksiz, sert derili, ısırıcı, tifüs, hummâ,
 vebâ gibi tehlikeli hastalıkları aşılaman,
 vücutta yerleştiği yere göre baş biti, kasık
 biti, vücut biti gibi isimler alan kanatsız
 ufak böcek, kehle. -6-
 b. I/136/34, I/136/35
 b.+ ler I/25/60
 b.+ leṭ I/126/60
 b.+ Ten I/126/40
bit̄ : bk. bit -1-
 b. I/136/34
bitī - : bk. bitir- -2-
 b.- di I/155/18
 b.- dim I/38/04
bit̄in : bk. bütün¹ -1-
 b. I/139/15
bit̄ir - : bk. bitir- -1-
 b.- di II/25/39
bitir - : Sona erdirmek, tamamlamak. -
 58-
 b.- cek I/39/101
 b.- c̄ez I/52/76
 b.- di I/04/70, I/132/04, I/144/75,
 I/156/45, I/24/64, I/38/58, I/48/26,
 II/01/10, II/24/44, II/34/11
 b.- dig I/157/03
 b.- dik I/141/03, I/157/02,
 I/157/03, I/42/60
 b.- diK I/93/47
 b.- diKTen I/05/13
 b.- dile I/19/15, I/54/71, I/83/65,
 I/153/70
 b.- dilē I/39/68, I/83/64
 b.- dim I/05/14, I/105/05,
 I/108/08, I/132/02, I/141/02, I/160/18,
 I/38/04, I/44/28, I/50/04, II/06/03,
 II/06/53, II/35/03
 b.- diyse I/15/18
 b.- ebildik I/132/03
 b.- ec̄ez I/41/53
 b.- emedik I/39/103
 b.- emezsem II/24/97
 b.- ene I/64/81
 b.- i I/127/53, I/144/70, I/17/68
 b.- idik I/131/42
 b.- im II/33/82
 b.- ince I/07/09

b.- ĩsem II/24/97	I/02/19, I/02/21, I/02/24, I/02/34, I/03/48,
b.- iydik I/41/53	I/03/51, I/03/55, I/03/82, I/03/84, I/04/40,
b.- iyoduğ I/90/55	I/06/100, I/06/128, I/06/139, I/06/140,
b.- iyodum I/73/73	I/06/70, I/06/90, I/06/97, I/07/104,
b.- iyolla II/14/46	I/07/24, I/07/34, I/07/50, I/07/65, I/07/85,
b.- medim II/39/82	I/07/99, I/08/37, I/08/50, I/08/76, I/09/09,
b.- miş I/35/54, I/89/21	I/09/25, I/09/40, I/09/63, I/10/01,
b.- sek I/39/103	I/10/108, I/10/26, I/10/79, I/10/98,
bitir - : bk. bitir- -4-	I/100/26, I/100/34, I/100/35, I/100/44,
b.- dim I/156/16, I/31/02, I/31/03	I/101/18, I/102/30, I/102/44, I/102/58,
b.- diğ I/07/08	I/102/59, I/103/10, I/103/11, I/103/24,
bitişik : Birbirine dokunacak kadar	I/103/38, I/103/39, I/103/45, I/103/46,
yaklaşmış veya yapışmış olan, merbut. -	I/103/51, I/105/29, I/105/55, I/105/59,
1-	I/105/62, I/106/07, I/106/09, I/106/13,
b. I/161/49	I/106/14, I/106/40, I/106/42, I/106/45,
bitlen - : (İnsan, hayvan, bitki, tahıl iin)	I/106/46, I/106/73, I/108/50, I/11/39,
Üzerinde bit peydâ olmak. -3-	I/11/92, I/110/21, I/110/22, I/110/33,
b.- dim I/25/58	I/110/36, I/110/39, I/110/57, I/111/08,
b.- irmişdi I/126/41	I/111/111, I/111/116, I/111/119, I/111/38,
bitlendir - : Bitlenmesine sebep olmak. -	I/111/63, I/111/85, I/111/94, I/114/38,
1-	I/116/03, I/116/21, I/116/27, I/116/44,
b.- dim I/91/60	I/119/28, I/119/29, I/119/32, I/119/56,
bitme : Bitmek işi. -1-	I/12/03, I/12/26, I/120/15, I/120/16,
b.+ si I/97/51	I/120/19, I/120/43, I/120/46, I/120/57,
bitüm : bk. bütün ¹ -1-	I/121/10, I/121/102, I/121/27, I/121/28,
b. II/08/97	I/121/45, I/121/95, I/121/97, I/122/19,
bitün : bk. bütün ¹ -1-	I/122/60, I/122/63, I/122/64, I/122/77,
b. II/13/38	I/122/80, I/123/40, I/124/28, I/124/34,
bitün : bk. bütün ¹ -2-	I/124/40, I/124/42, I/125/16, I/125/17,
b. II/05/54,	I/125/37, I/125/40, I/126/25, I/126/37,
bk. bütün ²	I/126/39, I/126/53, I/127/43, I/128/75,
b. II/23/57	I/129/15, I/129/30, I/129/35, I/129/42,
biyen - : bk. beğen- -2-	I/129/43, I/129/44, I/129/49, I/130/31,
b.- medilē II/14/51	I/130/49, I/131/16, I/131/34, I/131/42,
b.- miş I/25/17	I/132/29, I/132/51, I/133/13, I/133/16,
biyeS : bk. bu_ez -1-	I/133/18, I/133/38, I/133/60, I/134/31,
b. I/20/57	I/135/04, I/135/21, I/135/37, I/138/06,
biyez : bk. bu_ez -7-	I/138/08, I/138/103, I/138/104, I/138/119,
b. I/119/40, I/120/39, I/120/62,	I/138/129, I/138/46, I/138/51, I/138/61,
I/28/54, I/35/56, I/63/05, I/63/17	I/138/62, I/138/76, I/138/97, I/139/06,
biyez : bk. bu_ez -5-	I/14/39, I/14/50, I/14/54, I/140/20,
b. I/06/91, I/08/05, I/08/125,	I/140/39, I/140/40, I/140/42, I/140/54,
I/08/52, I/08/70	I/141/10, I/141/19, I/142/40, I/142/47,
biygir : bk. beygir -1-	I/144/02, I/144/43, I/144/44, I/144/45,
b.+ leri II/20/46	I/144/73, I/144/77, I/145/100, I/145/29,
biyöl : İine toprak doldurulup tohum	I/145/93, I/146/23, I/146/29, I/146/32,
ekilen kap. -2-	I/146/39, I/146/40, I/146/67, I/148/04,
b.+ leri II/38/32	I/149/56, I/149/68, I/15/08, I/15/11,
biz : oğul birinci şahsı gösterir. -	I/15/58, I/15/59, I/15/60, I/15/89, I/15/96,
1819-	I/150/03, I/150/09, I/150/10, I/150/13,
b. I/01/14, I/01/17, I/01/67,	I/150/16, I/150/30, I/150/36, I/151/37,

I/152/15, I/153/109, I/153/11, I/153/17,
I/153/41, I/153/46, I/154/05, I/154/27,
I/154/47, I/154/70, I/155/21, I/155/32,
I/155/35, I/155/37, I/155/52, I/155/54,
I/155/57, I/155/59, I/156/20, I/156/25,
I/157/17, I/157/28, I/157/42, I/157/60,
I/157/75, I/157/85, I/158/25, I/158/29,
I/159/13, I/159/33, I/159/35, I/16/20,
I/16/26, I/16/44, I/16/57, I/161/19,
I/161/34, I/17/08, I/17/10, I/17/20,
I/17/60, I/17/67, I/17/68, I/17/85, I/18/32,
I/19/02, I/19/03, I/19/05, I/19/11, I/19/14,
I/19/18, I/20/48, I/20/49, I/20/66, I/20/90,
I/21/77, I/21/97, I/23/25, I/23/57, I/24/39,
I/24/63, I/24/68, I/26/49, I/26/57, I/26/64,
I/26/68, I/27/28, I/27/47, I/28/04, I/28/18,
I/28/29, I/28/31, I/28/48, I/29/14, I/30/15,
I/30/45, I/31/11, I/31/18, I/31/24, I/31/28,
I/31/33, I/31/57, I/31/62, I/31/63, I/31/64,
I/31/68, I/32/40, I/32/45, I/33/102,
I/33/108, I/33/109, I/33/111, I/33/15,
I/33/45, I/33/51, I/33/52, I/33/70, I/33/78,
I/34/41, I/34/57, I/34/65, I/35/10, I/35/34,
I/35/57, I/36/59, I/36/74, I/38/24, I/38/27,
I/38/33, I/38/34, I/39/05, I/39/105,
I/39/16, I/39/57, I/40/04, I/40/12, I/40/20,
I/40/24, I/40/30, I/40/42, I/40/68, I/40/74,
I/40/75, I/40/78, I/41/19, I/41/32, I/41/38,
I/41/51, I/41/68, I/41/78, I/42/29, I/42/30,
I/42/33, I/42/39, I/42/70, I/44/08, I/44/16,
I/44/31, I/44/40, I/44/61, I/44/69, I/44/87,
I/44/88, I/46/132, I/46/49, I/46/53,
I/48/04, I/48/72, I/49/06, I/49/16, I/49/24,
I/49/28, I/49/30, I/49/34, I/49/36, I/49/37,
I/49/40, I/49/50, I/49/66, I/49/72, I/50/28,
I/50/47, I/50/62, I/51/08, I/51/39, I/51/40,
I/51/55, I/51/56, I/51/64, I/52/06, I/52/19,
I/52/58, I/52/96, I/52/97, I/53/27, I/53/30,
I/53/32, I/53/42, I/53/44, I/53/73, I/53/80,
I/54/34, I/55/17, I/55/23, I/55/37, I/55/55,
I/56/47, I/56/65, I/56/76, I/58/24, I/58/34,
I/58/61, I/59/68, I/60/48, I/60/56, I/61/02,
I/61/22, I/61/29, I/61/47, I/61/55, I/61/57,
I/61/61, I/61/72, I/62/34, I/63/33, I/63/49,
I/63/55, I/64/110, I/64/132, I/64/135,
I/64/89, I/65/06, I/65/44, I/66/47, I/67/07,
I/67/26, I/68/23, I/69/19, I/69/29, I/69/63,
I/70/07, I/70/08, I/71/26, I/71/30, I/71/32,
I/71/36, I/71/39, I/71/53, I/71/62, I/72/19,
I/72/28, I/72/35, I/72/55, I/72/67, I/73/10,
I/73/13, I/73/23, I/73/24, I/73/29, I/73/31,

I/73/40, I/73/51, I/74/04, I/74/08, I/74/20,
I/74/25, I/74/44, I/74/52, I/74/60, I/76/55,
I/76/61, I/76/66, I/76/70, I/76/82, I/76/92,
I/76/99, I/77/27, I/77/43, I/77/54, I/77/57,
I/77/61, I/77/71, I/79/08, I/79/81, I/80/05,
I/80/15, I/80/44, I/80/52, I/80/53, I/80/65,
I/80/67, I/81/47, I/83/10, I/83/37, I/83/72,
I/83/73, I/84/18, I/85/14, I/85/17, I/85/24,
I/86/04, I/86/07, I/86/39, I/86/65,
I/87/107, I/87/43, I/87/47, I/88/07,
I/88/10, I/88/12, I/88/19, I/88/41, I/89/12,
I/90/25, I/90/26, I/90/28, I/90/31, I/91/03,
I/91/26, I/91/34, I/91/45, I/91/48, I/91/55,
I/91/74, I/91/76, I/93/27, I/93/29, I/93/40,
I/93/47, I/93/64, I/94/21, I/95/65, I/97/20,
I/97/21, I/97/44, I/98/04, I/98/102,
I/98/127, I/98/130, I/98/54, I/98/84,
I/99/31, II/01/07, II/01/35, II/01/51,
II/01/88, II/02/53, II/02/83, II/03/15,
II/03/34, II/04/81, II/05/17, II/05/59,
II/05/86, II/05/87, II/05/95, II/05/97,
II/06/04, II/06/18, II/06/22, II/07/118,
II/07/119, II/07/127, II/07/129, II/07/132,
II/07/17, II/07/32, II/07/41, II/07/46,
II/07/74, II/07/84, II/08/09, II/08/107,
II/08/11, II/08/13, II/08/19, II/08/20,
II/09/88, II/09/93, II/10/102, II/10/104,
II/10/81, II/10/86, II/10/87, II/10/98,
II/11/06, II/11/17, II/11/42, II/11/45,
II/11/50, II/11/65, II/12/03, II/12/12,
II/12/20, II/12/28, II/12/33, II/12/63,
II/12/65, II/12/84, II/13/15, II/14/35,
II/14/52, II/14/56, II/14/85, II/14/87,
II/14/97, II/15/47, II/15/65, II/15/66,
II/15/74, II/15/90, II/16/10, II/16/105,
II/16/12, II/16/31, II/17/66, II/17/69,
II/18/35, II/18/36, II/19/114, II/19/115,
II/19/123, II/19/127, II/19/156, II/19/164,
II/19/20, II/19/22, II/19/31, II/19/47,
II/19/49, II/19/55, II/19/57, II/19/69,
II/19/81, II/19/93, II/20/01, II/20/03,
II/20/04, II/20/41, II/20/42, II/20/51,
II/20/52, II/20/58, II/20/59, II/20/63,
II/20/68, II/20/70, II/20/77, II/20/84,
II/21/04, II/21/46, II/21/47, II/22/70,
II/23/01, II/23/123, II/23/124, II/23/125,
II/23/13, II/23/140, II/23/142, II/23/32,
II/23/33, II/24/10, II/24/20, II/24/34,
II/24/41, II/24/49, II/24/80, II/25/21,
II/25/39, II/25/72, II/25/74, II/25/88,
II/25/93, II/26/11, II/26/31, II/28/02,

II/28/27, II/28/92, II/29/09, II/29/103,
II/29/13, II/29/65, II/29/98, II/30/17,
II/30/57, II/31/05, II/31/06, II/31/09,
II/31/12, II/31/24, II/31/34, II/32/105,
II/32/135, II/32/25, II/32/51, II/32/61,
II/33/09, II/33/42, II/33/81, II/34/09,
II/34/12, II/34/42, II/35/04, II/35/101,
II/35/36, II/35/79, II/35/91, II/37/04,
II/37/24, II/37/26, II/37/72, II/37/75,
II/37/78, II/37/79, II/37/82, II/38/100,
II/38/12, II/38/13, II/38/14, II/38/15,
II/38/17, II/38/18, II/38/19, II/38/20,
II/38/25, II/38/27, II/38/29, II/38/30,
II/38/31, II/38/36, II/38/40, II/38/46,
II/38/59, II/38/69, II/38/79, II/38/86,
II/39/183, II/39/47, II/39/94, I/105/30,
I/105/31, II/25/71, I/02/56, II/21/35,
II/24/51, I/98/122, I/98/87, I/102/13,
II/37/105, I/71/61, I/71/62, I/64/97

b.+ ē I/139/36

b.+ ĭ I/34/42, II/14/44, II/38/106,
II/38/96

b.+ de I/06/147, I/07/14, I/07/62,
I/10/49, I/102/12, I/105/31, I/105/63,
I/11/40, I/120/50, I/125/40, I/125/62,
I/129/05, I/129/13, I/148/65, I/157/29,
I/158/07, I/25/30, I/56/61, I/56/63,
I/60/03, I/61/61, I/66/01, I/67/08, I/69/15,
I/69/26, I/71/53, I/77/28, I/92/14, II/04/40,
II/10/73, II/12/83, II/13/23, II/19/108,
II/19/116, II/23/123, II/24/52, II/38/113,
I/90/73

b.+ dē I/02/63, I/07/55, I/76/16

b.+ deki I/157/35

b.+ den I/06/132, I/109/32,
I/125/20, I/129/40, I/135/34, I/135/35,
I/138/126, I/138/128, I/14/49, I/14/54,
I/150/12, I/157/29, I/27/23, I/29/14,
I/39/78, I/56/15, I/59/34, I/73/08, I/75/36,
I/83/48, II/09/36, II/10/61, II/19/69,
II/23/103, II/32/135, II/34/14, II/34/15,
II/34/65, II/38/116, II/38/96

b.+ den I/11/08

b.+ di I/04/43, II/18/36

b.+ diydi II/14/96

b.+ e I/06/115, I/06/91, I/10/102,
I/10/118, I/100/21, I/11/28, I/110/28,
I/111/105, I/112/79, I/112/81, I/125/15,
I/125/19, I/131/02, I/133/62, I/133/63,
I/139/36, I/142/34, I/144/44, I/144/73,
I/144/77, I/145/60, I/149/70, I/15/41,

I/152/76, I/155/36, I/157/85, I/158/08,
I/23/25, I/25/06, I/27/25, I/27/26, I/38/25,
I/39/38, I/39/59, I/40/29, I/44/91, I/47/32,
I/47/34, I/48/31, I/49/33, I/50/45, I/50/85,
I/52/34, I/52/41, I/52/81, I/52/92, I/56/55,
I/58/34, I/59/74, I/59/75, I/60/103,
I/64/133, I/69/100, I/69/99, I/76/65,
I/77/27, I/77/53, I/77/54, I/77/67, I/83/46,
I/90/28, I/90/57, I/95/44, II/06/29,
II/12/24, II/14/79, II/19/127, II/19/129,
II/19/22, II/21/83, II/23/143, II/25/72,
II/25/76, II/29/15, II/33/45, II/35/102,
I/49/35, I/126/17, I/144/72, I/23/70

b.+ ě II/20/68

b.+ ē I/159/45, I/50/40, I/53/79,
I/91/55, I/95/74, II/13/17, II/38/76

b.+ e nē I/72/34

b.+ i I/06/92, I/110/27, I/113/61,
I/114/37, I/114/38, I/117/12, I/119/29,
I/120/19, I/121/103, I/121/28, I/122/60,
I/124/24, I/126/61, I/130/05, I/138/07,
I/138/130, I/145/05, I/145/13, I/145/14,
I/149/47, I/15/08, I/153/17, I/16/36,
I/33/118, I/34/45, I/38/52, I/39/12,
I/45/15, I/45/16, I/47/63, I/48/65, I/53/78,
I/56/73, I/75/75, I/77/29, I/77/66, I/79/11,
I/80/52, I/90/36, I/95/51, II/02/24,
II/02/25, II/02/62, II/05/66, II/05/87,
II/06/70, II/07/29, II/08/09, II/08/10,
II/08/13, II/11/48, II/11/50, II/12/40,
II/16/42, II/20/47, II/20/52, II/20/57,
II/22/88, II/25/115, II/29/19, II/34/78,
II/38/20, II/38/61, II/38/62, II/38/97,
I/38/20

b.+ ĭ I/05/24, I/05/25

b.+ idik I/140/54, II/14/35

b.+ im I/01/27, I/01/61, I/01/81,
I/01/93, I/02/02, I/02/06, I/02/12, I/02/18,
I/02/21, I/02/25, I/02/54, I/02/55, I/02/60,
I/02/63, I/03/105, I/03/108, I/03/109,
I/03/27, I/03/46, I/03/49, I/03/55, I/03/59,
I/03/69, I/03/73, I/03/83, I/04/03, I/04/14,
I/04/27, I/04/30, I/04/38, I/04/51, I/04/54,
I/05/07, I/05/23, I/05/24, I/05/34, I/05/35,
I/05/37, I/05/43, I/05/45, I/06/132,
I/06/31, I/06/59, I/07/07, I/07/102,
I/07/25, I/07/61, I/07/85, I/07/90, I/08/18,
I/08/40, I/09/71, I/100/04, I/100/06,
I/100/20, I/101/16, I/101/18, I/101/19,
I/102/06, I/102/11, I/102/13, I/102/89,
I/103/13, I/103/25, I/103/35, I/103/40,

I/104/57, I/105/12, I/105/21, I/105/28,
I/105/59, I/106/57, I/106/67, I/108/39,
I/11/05, I/11/06, I/11/12, I/11/22, I/11/24,
I/11/25, I/11/29, I/11/32, I/11/40, I/11/74,
I/110/15, I/110/39, I/110/43, I/110/48,
I/110/61, I/111/103, I/111/104, I/111/105,
I/111/45, I/111/93, I/113/51, I/115/33,
I/117/09, I/117/10, I/117/23, I/117/36,
I/117/53, I/12/21, I/12/30, I/12/32,
I/12/40, I/120/03, I/120/43, I/120/47,
I/121/110, I/121/30, I/121/37, I/121/99,
I/122/24, I/122/34, I/122/42, I/122/43,
I/122/56, I/124/13, I/124/27, I/125/58,
I/126/20, I/126/25, I/127/21, I/127/53,
I/128/24, I/128/48, I/129/05, I/129/52,
I/129/61, I/130/06, I/130/31, I/131/11,
I/131/12, I/131/33, I/131/34, I/131/37,
I/132/47, I/133/55, I/133/57, I/133/61,
I/133/62, I/133/63, I/135/04, I/135/11,
I/135/16, I/135/34, I/135/39, I/137/07,
I/138/56, I/138/73, I/138/76, I/138/96,
I/139/14, I/139/15, I/139/44, I/14/25,
I/14/51, I/14/53, I/140/15, I/140/24,
I/140/27, I/141/05, I/142/05, I/142/37,
I/142/38, I/142/56, I/143/61, I/144/38,
I/144/55, I/144/81, I/145/25, I/145/26,
I/145/32, I/145/98, I/146/04, I/147/29,
I/147/43, I/148/63, I/148/64, I/149/04,
I/149/20, I/149/39, I/149/40, I/149/45,
I/149/47, I/149/49, I/149/65, I/149/71,
I/15/19, I/150/07, I/150/18, I/150/32,
I/151/11, I/151/20, I/151/26, I/152/108,
I/153/09, I/153/112, I/153/14, I/153/39,
I/153/57, I/153/58, I/153/59, I/153/68,
I/154/12, I/154/27, I/155/60, I/155/63,
I/155/93, I/156/19, I/156/63, I/157/09,
I/157/21, I/157/37, I/157/75, I/158/37,
I/158/51, I/158/55, I/159/15, I/159/26,
I/16/01, I/16/15, I/16/56, I/161/43,
I/161/47, I/17/07, I/17/10, I/17/55,
I/17/61, I/17/65, I/17/82, I/17/83, I/18/07,
I/18/35, I/18/75, I/20/101, I/20/85,
I/20/86, I/21/59, I/21/74, I/21/78, I/23/32,
I/23/36, I/23/46, I/23/60, I/23/61, I/23/67,
I/24/20, I/24/53, I/24/55, I/25/04, I/25/05,
I/25/23, I/25/28, I/27/14, I/27/58, I/28/05,
I/28/23, I/30/49, I/30/56, I/31/03, I/31/14,
I/31/18, I/31/23, I/31/24, I/31/49, I/31/50,
I/31/53, I/31/55, I/31/57, I/31/60, I/31/61,
I/31/63, I/32/16, I/32/21, I/32/38, I/32/39,
I/32/40, I/32/43, I/32/60, I/32/72, I/32/75,

I/32/84, I/32/94, I/33/109, I/33/123,
I/33/63, I/33/74, I/33/75, I/34/13, I/34/16,
I/34/19, I/34/20, I/34/34, I/34/42, I/34/56,
I/34/68, I/34/71, I/35/22, I/35/35, I/35/49,
I/35/54, I/35/59, I/36/16, I/36/30, I/36/48,
I/36/59, I/36/71, I/36/75, I/37/09, I/38/37,
I/38/43, I/39/103, I/39/104, I/39/53,
I/39/58, I/39/80, I/40/73, I/41/17, I/41/25,
I/41/26, I/41/79, I/42/10, I/44/20, I/44/41,
I/44/48, I/44/66, I/44/67, I/44/68, I/44/77,
I/46/20, I/47/05, I/47/65, I/48/15, I/48/31,
I/48/47, I/49/32, I/49/39, I/49/44, I/49/52,
I/49/54, I/49/56, I/49/57, I/50/40, I/50/80,
I/51/26, I/51/54, I/51/55, I/51/74, I/52/11,
I/53/38, I/53/57, I/53/62, I/53/79, I/53/84,
I/56/18, I/56/22, I/56/67, I/56/74, I/58/24,
I/59/28, I/59/62, I/59/74, I/59/83, I/60/46,
I/60/49, I/60/56, I/60/65, I/61/03, I/61/09,
I/61/16, I/61/21, I/61/31, I/61/62, I/61/71,
I/62/06, I/63/06, I/63/21, I/63/25,
I/64/116, I/64/41, I/64/50, I/64/60,
I/65/05, I/65/06, I/65/10, I/67/17, I/68/07,
I/68/13, I/68/28, I/68/59, I/68/66,
I/69/101, I/69/103, I/69/18, I/69/39,
I/69/40, I/69/42, I/69/43, I/69/61, I/69/69,
I/69/73, I/69/76, I/69/98, I/70/60, I/70/65,
I/70/76, I/71/08, I/71/81, I/72/05, I/72/09,
I/72/21, I/72/22, I/72/28, I/72/30, I/72/31,
I/72/39, I/72/42, I/72/43, I/72/44, I/72/49,
I/72/50, I/72/54, I/72/55, I/72/67, I/72/68,
I/73/09, I/73/26, I/73/32, I/73/39, I/73/40,
I/73/45, I/73/56, I/74/41, I/74/56, I/75/10,
I/75/16, I/75/18, I/75/27, I/75/33, I/75/34,
I/75/37, I/76/16, I/76/17, I/76/18, I/76/37,
I/76/53, I/76/83, I/77/10, I/77/13, I/77/16,
I/77/22, I/77/58, I/78/17, I/78/39, I/78/48,
I/78/51, I/79/01, I/79/05, I/79/24, I/79/56,
I/79/71, I/80/30, I/81/47, I/82/11, I/82/31,
I/83/07, I/83/09, I/83/35, I/83/59, I/83/64,
I/83/67, I/83/73, I/84/14, I/85/35, I/86/05,
I/86/06, I/86/13, I/86/35, I/86/45, I/86/62,
I/86/63, I/86/64, I/86/76, I/87/35, I/89/07,
I/89/10, I/92/09, I/92/12, I/92/33, I/92/46,
I/92/47, I/93/07, I/93/22, I/94/79, I/94/80,
I/94/87, I/95/20, I/96/83, I/97/12, I/97/26,
I/97/27, I/97/32, I/98/03, I/98/94, I/99/06,
I/99/07, I/99/42, I/99/60, I/99/68, II/01/13,
II/01/79, II/02/62, II/02/64, II/02/67,
II/02/83, II/04/41, II/04/82, II/05/42,
II/05/46, II/05/96, II/06/12, II/06/69,
II/07/131, II/07/19, II/07/26, II/07/42,

II/07/80, II/07/88, II/07/89, II/07/95,
 II/08/08, II/08/09, II/09/17, II/09/27,
 II/09/49, II/09/54, II/09/58, II/09/79,
 II/10/103, II/10/14, II/10/25, II/10/98,
 II/11/12, II/11/16, II/11/24, II/11/44,
 II/11/45, II/12/06, II/12/20, II/12/42,
 II/12/66, II/12/71, II/12/77, II/13/06,
 II/13/09, II/13/41, II/14/44, II/17/01,
 II/17/24, II/17/60, II/17/90, II/18/17,
 II/18/21, II/18/22, II/19/06, II/19/10,
 II/19/104, II/19/12, II/19/126, II/19/128,
 II/19/143, II/19/146, II/19/157, II/19/161,
 II/19/20, II/19/21, II/19/34, II/19/70,
 II/19/86, II/19/93, II/19/98, II/20/17,
 II/20/40, II/21/14, II/21/53, II/21/54,
 II/23/132, II/23/134, II/23/166, II/23/175,
 II/23/21, II/23/210, II/23/32, II/23/36,
 II/23/38, II/23/44, II/23/55, II/23/68,
 II/24/96, II/25/07, II/25/08, II/25/09,
 II/25/11, II/25/13, II/25/15, II/25/16,
 II/25/17, II/25/19, II/25/25, II/25/26,
 II/25/27, II/25/38, II/25/88, II/26/17,
 II/26/43, II/29/02, II/29/03, II/29/104,
 II/29/23, II/29/94, II/29/97, II/30/43,
 II/31/14, II/32/05, II/32/105, II/32/108,
 II/32/61, II/32/77, II/33/17, II/33/58,
 II/33/60, II/34/07, II/34/100, II/34/37,
 II/34/41, II/34/65, II/34/77, II/35/115,
 II/35/18, II/36/14, II/37/105, II/37/115,
 II/37/23, II/37/77, II/38/23, II/38/43,
 II/38/56, II/38/63, II/38/92, II/39/154,
 II/39/167
 b.+ im I/01/100, I/06/100
 b.+ imkiler I/01/20
 b.+ imidi II/22/12
 b.+ imki I/02/35, I/03/53, I/03/74,
 I/03/77, I/03/78, I/08/68, I/110/21,
 I/12/32, I/120/26, I/124/18, I/138/119,
 I/138/93, I/31/10, I/34/66, I/34/68,
 I/39/78, I/69/62, I/77/23, I/97/47, I/99/42,
 I/99/43, II/06/19, II/06/73, II/23/144
 b.+ imKi I/03/75
 b.+ imkile I/40/15
 b.+ imkilē I/147/22, I/154/27
 b.+ imkilēnden I/44/60
 b.+ imkiler I/109/36, I/12/12,
 I/97/33
 b.+ imKiler I/96/11
 b.+ imkinde I/03/60
 b.+ imkinden I/124/18
 b.+ imkini I/36/76, II/08/94,

II/20/17
 b.+ imkisi I/03/75, I/34/70
 b.+ imnen I/90/30
 b.+ inen I/112/58, I/112/60,
 II/23/31, II/29/37
 b.+ inki I/17/08
 b.+ lara I/107/30
 b.+ lē I/153/14, I/153/23,
 I/153/38, I/153/61, I/60/93, I/61/15,
 II/32/136, II/07/80
 b.+ lēden I/153/104
 b.+ lēḡ I/153/103, I/153/20
 b.+ ler I/111/102, I/134/16,
 I/135/35, I/154/69, I/23/59, I/58/61,
 I/88/12, II/37/127, II/37/23
 b.+ lērde I/55/22
 b.+ lere I/11/53, I/23/58
 b.+ leri I/06/07, I/101/06, I/139/60
 b.+ lerin I/40/09
 b.+ leriḡ I/131/30
 b.+ lev I/11/09
 b.+ nē II/22/88
 b.+ nen I/52/01
biḡ : bk. biz -2-
 b. I/153/65
 b.+ e I/93/58
bīz : bk. biz -6-
 b. I/04/56, II/02/84, II/11/18,
 II/38/39
 b.+ im II/08/133, II/08/97
biḡ : bk. biz -5-
 b. I/127/55, I/138/95, I/80/18
 b.+ e I/131/35
 b.+ i I/80/17
bīz : bk. biz -6-
 b. I/110/53, I/150/12, I/40/04,
 I/61/75, II/12/49, II/38/48
bō - : ... İçinde bırakmak, ... ile aşırı
 derecede doldurmak, ... ile kaplamak, -e
 garketmek. -1-
 paraya b.- du I/75/42
bō : bk. bu -1-
 b. II/10/20
bo_az : bk. boğaz -3-
 b.+ ı I/56/71
 b.+ larım II/25/89
 b. toklūna I/85/17
bo_ul - : 1. Nefes alamamaktan dolayı
 ölmek
 b.- du I/48/74
 2. Nefes alamayacak duruma

gelmek, nefesi kesilmek, tıkanmak. -
 2-
 b.- ceK I/76/47

bo_uş - : Uğraşmak, pençeleşmek, mücadele etmek. -1-
 b.- uyóz I/01/14

bó_ün : bk. bugün¹ -1-
 b. I/04/68

boba : bk. baba¹ -222-
 b. I/11/16, I/121/30, I/125/23, I/131/12, I/137/42, I/15/31, I/56/69, I/64/82, II/13/23, II/13/26, II/15/99
 b.+ da I/136/38
 b.+ dan I/112/52, I/120/45
 b.+ lā I/125/80
 b.+ lāmız I/158/21
 b.+ lāna I/44/64
 b.+ lānı I/158/46
 b.+ ları I/121/14, I/137/48, I/153/52, I/156/63, I/89/17, II/17/88
 b.+ larımız I/130/52
 b.+ larından I/137/46
 b.+ m I/01/10, I/01/38, I/01/68, I/05/53, I/09/24, I/11/53, I/110/20, I/110/21, I/110/38, I/110/39, I/110/42, I/112/07, I/112/08, I/112/09, I/112/11, I/113/13, I/113/60, I/116/03, I/119/29, I/120/41, I/120/44, I/121/106, I/122/63, I/122/73, I/126/73, I/13/04, I/135/58, I/139/20, I/14/48, I/140/25, I/141/21, I/141/24, I/142/06, I/149/61, I/149/70, I/152/03, I/152/123, I/153/03, I/18/05, I/18/06, I/18/09, I/35/55, I/35/56, I/38/25, I/42/07, I/49/62, I/49/63, I/50/17, I/50/43, I/56/65, I/67/77, I/73/13, I/73/72, I/78/43, I/86/64, I/88/07, I/91/12, I/93/35, I/93/37, II/03/09, II/03/46, II/05/05, II/06/48, II/06/63, II/09/40, II/14/74, II/25/82, II/26/07, II/29/18, II/29/20, II/39/11, I/09/25
 b.+ ma I/09/24
 b.+ mda I/136/36
 b.+ mdan I/91/11, II/16/03, II/16/04, I/140/27
 b.+ mgil I/14/03, I/141/04, I/151/10, I/158/24, I/42/10, I/42/15, I/42/21, II/23/137, II/32/11
 b.+ mgili I/152/05
 b.+ mgillē I/80/31
 b.+ mı I/133/46, I/18/10, I/49/63,

I/50/19
 b.+ mın I/139/31
 b.+ mına I/88/32
 b.+ mı I/01/77, I/01/78, I/09/75, I/10/93, I/120/38, I/133/40, I/133/43, I/133/44, I/133/45, I/133/49, I/20/31, I/24/53, I/24/56, I/34/52, I/68/14, I/68/15, I/86/05, I/91/07, II/06/54, II/09/07, II/09/19, II/23/121, II/29/25
 b.+ mız I/101/06, I/120/47, I/135/34, I/148/03
 b.+ mızın I/120/43
 b.+ mla I/126/74
 b.+ mnan I/110/44, I/155/40, II/03/08
 b.+ mnar II/06/35
 b.+ msın I/140/65
 b.+ nı I/110/20, I/110/23, I/73/13
 b.+ ŋ I/112/77, I/14/28, I/14/69, I/49/67, I/74/23, I/74/97, II/03/46, II/16/53
 b.+ ŋa I/14/28, I/14/69
 b.+ ŋdan II/16/04
 b.+ ŋgilden I/80/07
 b.+ ŋın I/140/64
 b.+ sı I/08/86, I/11/62, I/11/69, I/11/72, I/11/73, I/11/83, I/11/84, I/112/51, I/121/105, I/132/05, I/137/20, I/137/21, I/149/44, I/156/60, I/156/61, I/24/68, I/26/44, I/48/06, I/68/15, I/92/55, I/93/21, II/09/07, II/09/09, II/09/11, II/09/19, II/21/49, II/30/67, I/11/62
 b.+ sıgil I/53/46
 b.+ sıgile I/03/75
 b.+ sına I/126/08
 b.+ sın I/113/122, I/125/28, I/133/43, I/133/44, I/75/49, I/89/20, I/99/37, II/29/30, II/30/67
 b.+ sıynan II/23/31
 b.+ sız II/08/09
 b.+ sī I/10/94, I/39/40, I/66/32
 b.+ ya I/113/32
 b. oca_a II/14/97

bobā : bk. baba¹ -8-
 b. I/136/32
 b.+ m I/109/50, I/110/35, II/06/05, II/29/18
 b.+ ŋ II/03/49, II/16/53, II/23/173

bobā : bk. baba¹ -4-
 b.+ m I/122/26, I/18/10
 b.+ mı I/50/15

boḥa : bk. baba¹ -13-
 b. I/57/36
 b.+ m I/100/03, I/120/39,
 I/125/24, I/158/25, I/70/62, II/06/66,
 II/14/95, II/23/128, II/23/168, II/39/08
 b.+ ma I/64/24
 b.+ mgil I/141/13
 b.+ mız I/151/06

boḥā : bk. baba¹ -1-
 b. I/74/21

boḥā : bk. baba¹ -1-
 b.+ m I/01/39

bōba : bk. baba¹ -1-
 b.+ m I/91/05

bobālī : Baba yerine geçen kimse, üvey
 baba. -1-
 b.+ ndan I/91/17

bobāne : bk. babanne -1-
 b.+ m II/25/89

bobānné : bk. babanne -1-
 b.+ si II/15/99

bobanne : bk. babanne -26-
 b. I/10/111, I/112/79, I/119/14,
 I/131/06, I/65/62, I/73/27, II/08/113,
 II/11/36, II/21/53
 b.+ lēmiz I/31/63, II/11/48
 b.+ lēmiziḡ II/11/50
 b.+ m I/145/13, I/149/69, II/13/14
 b.+ miS II/12/52
 b.+ ni I/74/36
 b.+ niḡ II/11/37, II/21/51
 b.+ si I/48/04, I/67/13, II/08/113
 b.+ siniḡ II/11/36
 b.+ yin I/24/07

bobāne : bk. babanne -1-
 b.+ si I/48/15

bobanni : bk. babanne -1-
 b.+ si II/12/51

bobe : bk. baba¹ -2-
 b.+ ḡ I/80/34
 b.+ ḡe I/80/04

bōça : 1. İçine havlu, çamaşır, elbise gibi
 şeyler konulup sarılan ve köşeleri
 çaprazlama bir araya getirilerek bağlanan
 dört köşe kumaş parçası. -1-
 b.+ ları I/52/96
 2. Böyle bir kumaş parçasının
 içine giyecek, havlu vb. eşyâ konularak
 dört köşesinin bir araya getirilip
 bağlanmasıyla elde edilen çıkın. -
 1-

b.+ sıyla I/60/102

bodurum : Bir binânın yol seviyesinden
 aşağı olan kısmı. -1-
 b. I/112/15

bodürum : bk. bodurum -3-
 b. I/61/28
 b.+ a I/61/27

boğaz : Ağız boşluğundan sonra
 yiyeceklerin geçtiği, ağızla gırtlak
 arasındaki dar kısım. -1-
 b.+ ına I/101/38

boğaz tokluğuna : Ücret almadan,
 sâdece karnını doyurmak için.

boḡ : İnsan veya hayvan vücûdundan
 bağırsaklar yoluyla atılan madde, dışkı,
 pislik, kazûrat, gâita. -8-
 b. I/69/11, II/08/65
 b.+ larında I/96/45
 b.+ u I/79/43, I/79/52, I/98/112
 b.+ unu II/39/127
 b.+ uḡ I/53/67

bōḡ : bk. boḡ -3-
 b.+ u I/98/117, I/98/118

boḡluḡ : Hayvan tezeklerinin damdan
 dışarı atılmasıyla oluşan tezek yığını,
 tezeklerin toplandığı yer. -1-
 b. I/10/115

bol : Miktar bakımından çok, mebzul. -
 42-
 b. I/91/81, I/131/47, I/126/41,
 I/132/48, I/96/48, I/53/69, II/08/58,
 II/05/08, I/151/13, I/131/31, I/67/48,
 II/19/162, I/90/76, I/34/04, II/30/32,
 II/26/03, I/53/69, I/76/77, I/67/48, I/32/28,
 I/134/37, I/131/32, I/107/56, I/59/41,
 II/05/08, II/23/48
 b.+ du I/11/40
 b.+ dū I/11/27
 b.+ udu I/128/29, I/41/89,
 II/04/80, II/23/48

bol bol : (Özellikle ihtiyaç
 maddeleri için) Rahatça yetecek şekilde,
 ferah ferah.
 bol b. I/128/40
 çok b. II/01/24
 b. bol I/128/40

bol ġani : Bol bol, çok fazla.
 b. ġani II/08/116
 b. ġani II/08/84

bolca : Oldukça çok. -1-
 b.+ ca I/55/56, I/119/52, I/119/59,

I/96/16
boğ : bk. bol -4-
 b. I/32/28, II/07/33
böl : bk. bol -12-
 b. I/115/27, I/13/19, I/61/70,
 I/135/38, I/152/80, I/41/90, II/05/07,
 II/25/77, II/32/133
 b. ğanî II/08/105
bolala - : Bollaşmak, çoğalmak. -
 1-
 b.- Tdî I/20/03
bolar - : Bollaşmak. -2-
 b.- dâ II/01/23
 b.- dı II/01/55
bolâr - : bk. bolar- -1-
 b.- dı II/01/24
bolavatlı : Bol, çok. -1-
 b. I/135/20
böle : bk. böyle -3-
 b. I/06/38, I/81/42, II/14/41
bóllâ : <bura+lar -1-
 b. + da I/147/47
bollu : bk. bolluk -2-
 b. II/01/22
 b.+ u I/53/72
bollü : <bolluk+u -1-
 b.+ míz II/01/22
böllu : bk. bolluk -1-
 b. II/05/07
bolluk : Her şeyin çok ve bol olması,
 mebzûliyet, bereket. -2-
 b. II/01/22, II/01/24
bolluğ : bk. bolluk -3-
 b. I/145/87, I/56/05, II/07/68
bolluK : bk. bolluk -6-
 b. I/13/19, I/161/23, I/53/71,
 I/56/08, I/96/82, I/96/89
bolu : bk. bolluk -1-
 b. II/01/22
bolulu : Bir aile lakabı. -1-
 b.+ lâ II/23/143
bomba : Bir hedefe zarar vermek veya yok
 etmek maksadıyla atılan veya konan, içi
 yanıcı, tahrip edici maddelerle
 doldurulmuş patlayıcı savaş silâhı. -
 1-
 b. I/138/113
bombôs : Tamâmiyle boş, tamtakır. -
 1-
 b. I/86/72
boncuK : Cam, plastik vb. maddelerden

yapılan ortası delik, renkli küçük tâne. -
 2-
 b. II/37/51
boncuk : bk. boncuK -1-
 b. II/37/52
borâ : bk. bura -8-
 b. I/86/05
 b.+ nıñ II/35/42, II/35/45
 b.+ ya I/147/20, II/32/119,
 II/32/127
 b.+ yı II/20/48, II/20/77
bôra : bk. bura -4-
 b. I/146/76
 b.+ nıñ I/146/75
 b.+ ya I/147/22, I/147/26
borana : Yumurta, yağda kızartıldıktan
 yahut suda haşlandıktan sonra üzerine
 sarımsaklı yoğurt dökülerek yapılan
 yemek. -3-
 b. II/34/98
 ısPanaK b.+ sı II/34/98
borc : bk. borç -1-
 b.+ um I/74/18
borç : Geri verilmek üzere alınan veya
 ödenmesi kabul ve taahhüt edilen para
 yâhut şey, deyn -1-
borç dert : Borçlanarak maddi
 açıdan zorluğa düşme.
 b. dert I/83/37
boğç : bk. borç -1-
 b. II/04/63
borda : bk. burda -16-
 b. I/147/38, I/32/72, I/32/75,
 I/53/45, I/53/83, II/20/48, II/29/77,
 II/32/105, II/32/108, II/32/124, II/32/126,
 II/32/127, II/32/140, II/32/141, II/32/42
 b. +lar II/32/124
bôrda : bk. burda -10-
 b. I/147/12, I/158/29, I/158/34,
 I/158/37, I/158/38, I/158/43, I/158/58,
 I/95/87
 b. + kılâ I/158/15
 b. +yız I/86/04
bordan : bk. burdan -1-
 b. II/20/47
bordap : bk. burdan -1-
 b. II/32/120
bördan : bk. burdan -4-
 b. I/146/75, I/146/76, I/158/57
 şördan b. I/158/54
bore : bk. bura -1-

b.+ niş II/35/60
bóri : bk. bura -1-
 b.+ ya I/86/07
börlä : bk. burlar -1-
 b. I/158/47
borş : bk. borç -1-
 b. I/69/91
boşş : bk. borç -1-
 b. I/52/70
boru : İki ucu açık, içi boş, dar ve uzun, silindirik biçiminde, sıvı veya gaz hâlindeki maddeleri bir yerden bir yere aktarmaya yarayan nesne. -11-
 b. I/155/102, I/59/55, II/26/52
 b.+ lâ I/150/14, I/59/53
 b.+ län II/26/52
 b.+ lar I/135/06
 b.+ ları I/135/06, I/150/14
 b.+ sunu II/21/73
 b.+ yu II/19/157
boş : bk. boz³ -1-
 b. II/04/50
bosdan : bk. bosTan -2-
 b. I/139/41
 bādan b.+ dan I/23/63
bōsdan : bk. bosTan -1-
 b. I/101/20
bosta : bk. posta² -2-
 bosta b. I/91/32
 b. bosta I/91/32
bosTan : Sebze bahçesi, bağ. -6-
 b. I/102/89, I/153/18, II/08/85,
 II/09/26, II/09/30
bōstan : bk. bosTan -1-
 b. II/07/33
boş : İçinde yâhut üzerinde bir şey veya kimse bulunmayan, hâlî. -54-
 b. I/03/86, I/03/88, I/08/31,
 I/08/32, I/100/06, I/145/90, I/17/56,
 I/36/27, I/46/48, I/49/47, I/57/42, I/65/55,
 I/65/56, I/75/56, I/86/71, I/86/72, II/04/56,
 II/14/65, II/33/28, II/37/97
 b.+ du I/56/54
 b.+ ları II/38/16
boşa git- : Hiçbir işe yaramamak, ziyan olmak, heder olmak.
 b.+ a gitmesin I/72/87
boş dur- : İşsiz kalmak, çalışmamak.
 b. duran I/46/108, I/46/111

b. duruyorum I/140/49
boş durma- : Boş vakit geçirmemek, bir işle meşgul olmak.
 b. durmáyon I/45/03
 b. durmazdıĶ I/140/48
 b. durmēyo I/153/36
boş ver : "Dikkate alma, üzerinde durma, üzüleme, sıkılma" anlamında kullanılan bir uyarma sözü.
 b. ve I/155/105, I/81/27, I/95/124,
 II/07/68, II/37/38, II/39/181, II/39/182
 b. vē I/33/118
 b. ver I/13/22, I/13/32, I/13/40,
 I/13/41, I/18/51, I/90/42, II/37/37
 b. veĶ I/05/18
boş zamān : Herhangi bir işle meşgul olunmayan, faaliyette bulunulmayan zaman.
 b. zamānım I/78/55
bōş : bk. boş -3-
 b. I/36/08, II/26/02
 b. ve I/81/13
boş : bk. boş -1-
 b. I/100/05
boşad - : Ayakta durmasını sağlayamamak, tutmamak. -1-
 b.- ıvrır I/119/09
boşal - : Boş duruma gelmek, içinde bir şey veya kimse kalmamak -4-
 b.- dı I/100/05, II/04/69, II/17/76
 elimiz b.- mıyınca I/69/51
boşāl - : bk. boşal- -1-
 b.- dı II/17/76
boşald - : Boş duruma getirmek, içindekini dışarı çıkarmak.-5-
 b.- ıP II/21/95
 b.- ırın I/148/57
 b.- ırlādı I/159/19
 b.- ırsıñ I/31/13
boşan - : (Karı koca için) Mahkeme kararı ile birbirinden ayrılmak. -10-
 b.- dı I/66/21
 b.- dılā I/17/57
 b.- dila i I/17/56
 b.- ıP I/66/29
 b.- ır I/64/15
 b.- ıyo I/153/51
 b.- ıyō I/47/52
 b.- ıyō I/153/52
 b.- mış I/66/33
boşat - : (Karı kocanın) Boşanmasına

sebeup olmak, birbirinden ayırtmak. -
3-

b.- Tım II/28/08, II/28/51

b.- Tırabıldım I/18/66

boşle - : Tamâmen bırakmak, terketmek.
-1-

b.- p II/27/41

boşluğ :bk. boşluğ -1-

b. II/22/24

boşluğ : Boş kısım. -1-

b. II/32/100

boşuna : Boş yere, nâfile, beyhûde. -
1-

b. I/50/80

boy : 1. Bir şeyin yere değen veya yere en yakın olan kısmı ile en yüksek noktası arasındaki mesâfe. -28-

b.+ u I/96/91

diz b.+ u I/138/121

uzun b.+ lu I/156/44

2. İnsanın tabanı ile tepesi arasındaki yükseklik, kâmet, endam.

b.+ um I/141/22

b.+ ūna I/101/50

b.+ unca I/130/55, I/94/25

3. (Nehir, deniz vb. kelimelerle)

Kenar, kıyı, sâhil.

dere b.+ u II/07/37

su b.+ u II/09/80

b.+ unda I/68/47

dere b.+ unda I/32/39

sağarı b.+ unda I/23/48

4. (Gün, saat, yıl, yüzyıl, mevsim gibi zaman bildiren kelimelerle)

Süresince, müddetince

senelêr b.+ u I/88/34

yâz b.+ u II/33/54

yol b.+ ū II/01/63

5. Bir şeyin büyüklük küçüklük derecesi. b. I/106/58

6. Beden, vücut.

b.+ umda I/140/56

7. Arazinin bir bölümü, bir parça.

b.+ unu I/54/24

boyu boyuna : Baştan başa, boylu boyuna.

b.+ u boyuna I/135/29

boyu b.+ una I/135/29

boydan_aya : Tamâmen,

tamâmıyla, baştan aşağı, serâpâ.

b. +dan_aya I/12/06

boydan boya : Bir uçtan öbür uca kadar.

b. +dan boya I/02/22, I/10/62, I/74/88

b. + dan_boyı II/12/76

boyunca : Süresince, müddetince.

b. + unca I/157/12, I/157/28, I/50/54

boya - : Boyaya batırarak veya boya sürerek renk vermek. -10-

b.- mō I/94/50

b.- rdı I/140/40

b.- rdı I/94/30, I/94/31, I/94/37

b.- rdı I/12/04, I/94/44

b.- rlar I/26/35

b.- yo I/94/50

boya : Üzerine sürüldüğü, içine katıldığı şeye renk veren ve bu maksatla kullanılan mâdenî, bitkisel veya sentetik madde. -8-

b. I/94/29, I/94/31

b.+ lâ I/94/29

b.+ lânan I/94/29

b.+ sı I/20/75

b.+ sından I/08/61

b.+ sını I/20/75, I/21/24

boyâ - : bk. boya- -2-

b.- rdı I/94/28

b.- rdı I/101/25

bôya - : bk. boya- -1-

b.- ndı I/95/49

boyacı : 1. Boyama işini meslek edinen kimse. -7-

b. I/08/56, I/27/46

b.+ lara I/08/70

b.+ sı I/27/46

b.+ ya I/08/56

2. Boya yapan, boya satan kimse

b.+ lar I/21/24

boyad - : bk. boyat- -3-

b.- ır I/08/70

b.- ırđı I/08/57

b.- ırđı I/08/60

bôyök : bk. büyük¹ -1-

b. I/08/65

boyalı : 1. Boyanmış olan. -2-

b. I/94/34

2. Renkli

b.+ lı I/83/17

boyan - : Yüze allık, pudra, göz ve dudaklara boya sürerek süslenmek,

makyaj yapmak. -1-
b.- ıyola I/98/38
boyanmak : Makyaj yapma işi. -1-
b. I/98/38
boyat- : Boyamak işini yaptırmak, boya sürdürmek. -5-
b.- tTık I/12/06
b.- tTırdık I/08/56
b.- tTırr I/21/18
b.- tTıryorduğ I/21/23
b.- tTıryorduğ I/21/25
boye - : bk. boya- -1-
b.- yoğ I/96/04
bóyle : bk. böyle -5-
b. I/04/23, I/49/02, I/50/45, I/50/46
boyn : bk. boyun -9-
b.+ uma I/113/41
b.+ umuza I/146/24, II/34/46
b.+ una I/33/65
b.+ unda I/132/68, I/33/77
b.+ unu I/59/30
b.+ unu veridi I/135/18
boyğ : bk. boyun -1-
b.+ uña I/100/24
bōyna : bk. boyuna -2-
b. I/70/64, I/93/38
boyu - : bk. boya- -3-
b.- yodu I/27/52, I/27/53
b.- yomuş I/94/51
boyulan - : bk. boyan- -1-
b.- cağlā II/39/113
boyun : Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı. -1-
b.+ nāna II/34/57
boyuna : Durmadan, ara vermeden. -5-
b. I/127/35, I/159/24, I/43/06, I/80/16, I/80/17
boyūna : bk. boyuna -1-
b. I/88/52
boyunu : bk. boyuna -3-
b. I/138/92, II/17/38
bōyunu : bk. boyuna -1-
b. II/10/20
bóyün : bk. bugün¹ -1-
b. II/05/67
bóyüt - : bk. büyüt- -1-
b.- Tük II/08/46
boz - : 1. Durumunu veya şeklini

değiştirmek, başka bir şekle sokmak. -4-
b.- madık I/160/27
b.- madıK I/160/23
b.- madım I/160/26
başı b.- ulurdü I/72/71
2. Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek. -3-
b.- ar I/60/91
b.- madıK I/160/22
b.- uyo I/69/69
3. Bir şeyi işlemez, işe yaramaz duruma getirmek. -2-
b.- ādı I/02/54
b.- uyoru I/02/55
4. (Bağ, bahçe veya bostanın son meyvelerini) Toplamak.-2-
b.- ar I/128/68
b.- duğ I/39/81
5. İyi ve düzenli bir duruma son vermek, değiştirip kötüleştirmek. -1-
b.- ulurdu I/34/09
6. Geçersiz duruma getirmek, hükmünü ortadan kaldırmak, iptal etmek. -1-
b.- du I/69/94
7. Düşmanı bozguna uğratmak, mağlûp etmek, dağıtmak. -1-
b.- duğ I/95/70
boz : 1. Bulanıklık. -3-
b. I/42/13
b.+ unu I/42/20
2. Sürülmemiş, işlenmemiş (toprak)
b.+ dü I/96/84
3. Açık toprak rengi, kül renginde olan.
bōz : bk. boz¹ -1-
b. I/42/20
bozğun : Savaşta yenilme, yenilgi, mağlûbiyet, hezîmet. -2-
b.+ unda I/108/05
b.+ unğ I/08/119
bozma : Bozmak işi. -1-
b.+ ya I/39/103
bozmu : bk. bozma -2-
b.+ ya I/23/64, I/23/65
bozuğ : İşlemez, işe yaramaz durumda olan, düzensiz, ârızalı. -4-
b. II/04/77, II/04/86, II/04/87

bozuklū : Bozuk olma durumu, ârıza. -1-
b. II/04/77

bozuK : bk. bozuk -1-
b. I/23/41

bozul - : 1. İyi ve düzenli olmaktan çıkmak, gidişi aksamak.-11-
b.- du I/150/48, I/52/11, I/64/60, I/64/92, I/69/79, I/69/96, I/69/97, I/95/29
b.- du muzulu I/51/62
b.- dū_u I/64/60
b.- duydun I/126/34

2. (Yiyecek şeyler için) Kokmak, çürümek, ekşimek. -5-
b.- maz I/103/06, I/90/22
b.- mazdı I/64/80
b.- muyolar I/90/22

3. (Bağ, bahçe, bostan vb.) Son meyveleri toplanmak. -1-
b.- uP I/130/90

4. Bozguna uğramak, mağlûp olmak. -1-
b.- uyo I/28/25

5. Sağlıklı ve dinç durumunu kaybetmek, kuvvetten düşmek, zayıflamak, çirkinleşmek. -1-
b.- du I/79/100

bö : <böyle -4-
b. I/06/21, I/10/45, II/37/52
b. böle II/12/71

bö : <böyle -22-
b. I/10/117, I/138/08, I/25/36, I/41/21, II/05/59, II/12/36, II/14/26, II/16/56, II/17/27, II/18/29, II/24/54, II/32/94, II/39/110
b. bö b. II/05/50, II/33/55
b. bö II/05/50, II/33/55
b. böle I/49/19

bö_ö - : bk. büyü- -1-
b.- dü I/135/34

bö_ön : bk. bugün¹ -1-
b. II/39/19

bö_ün : bk. bugün¹ -3-
b. I/08/120, II/23/71, II/39/104

bö_ür : Yan taraf, yan. -2-
b.+ lerine I/26/41

böbe : bk. bebeK -1-
b.+ _iğ I/79/55

böbē : <bebeK+i -2-
b. II/08/99
b.+ ni yapar I/48/13

böbeK : bk. bebeK -8-
b. I/02/57, I/06/19, I/41/45, I/41/46, I/58/51, II/14/69
b.+ leri I/02/58
b. möbeK I/02/58

böbel : bk. biber -1-
b.+ lē II/21/94

böber : bk. biber -5-
b. II/07/84, II/21/92, II/32/72, II/32/89
b.+ iği II/07/87

böber : bk. biber -1-
b. II/07/82

böbēK : bk. bebeK -1-
b. II/30/12

böbrē : <böbrek+i -1-
b.+ nden I/132/54

böbrē : <böbrek+i -1-
b.+ m II/25/03

böbrek : Kandaki zararlı maddeleri temizleyip süzen ve idrar olarak mesâneye veren, son kaburgalar hizâsında omurganın iki yanında sağlı sollu yer alan, fasulye biçiminde iki organdan her biri. -5-
b. hasdalına I/112/07, I/112/18
b. hasdalını I/112/22
b.+ ler I/93/53
b.+ leri I/112/12

böcē : bk. böcek -2-
ipek b.+ _i I/85/41, I/85/42

böceg : bk. böcek -2-
b. I/79/53, II/22/68

böceğ : bk. böcek -1-
ipek b.+ i I/85/16

böcek : Hayvanlar âleminin en geniş sınıfı olan, vücutları baş, göğüs, karın olmak üzere eklemli üç parçadan ibâret, başları göğüslerinden biraz ayrı, göğüs kısımları üç halkalı, bacakları altı tâne ve çeşitlerine göre zar kanatlı, yarım kanatlı, düz kanatlı, çifte kanatlı olabilen eklem bacaklıların ortak adı. -2-
b. II/22/69
b.+ lē II/16/98

böcü : Böcek. -1-
böcü börtü : Çeşitli böcekler, böcekler ve kurtlar, haşerat.
b. börtü I/79/44

böğön : bk. bugün -1-
b. II/29/31

böl - : İki veya daha fazla parçaya ayırmak. -5-

- b.- dūñ II/38/66
- b.- ellē II/08/116
- b.- erdik I/140/46
- b.- ündü I/54/26
- b.- üyölā I/76/62

böl - : bk. böl- -3-

- b. II/19/167
- b.- dūnden II/19/167

böl - : bk. böl- -4-

- b.- ceklē I/10/90
- b.- düK I/131/48, II/12/36

böl : bk. böyle -1-

- b. II/21/59

bölá : bk. böyle -1-

- b. I/06/34

bölō : bk. böyle -1-

- b. I/06/20

bölū : bk. böyle -1-

- b. II/23/50

böle : bk. böyle -354-

b. I/01/47, I/01/84, I/03/47, I/03/61, I/04/46, I/04/51, I/04/58, I/05/53, I/08/47, I/09/16, I/09/50, I/09/51, I/10/19, I/100/37, I/103/62, I/105/10, I/105/40, I/106/09, I/106/15, I/106/25, I/106/28, I/106/42, I/106/51, I/106/58, I/106/75, I/106/81, I/109/43, I/109/47, I/11/60, I/11/75, I/11/79, I/11/86, I/11/88, I/110/22, I/110/24, I/110/28, I/110/29, I/110/39, I/110/60, I/111/31, I/111/36, I/111/65, I/111/67, I/111/72, I/111/97, I/112/68, I/113/106, I/113/138, I/113/65, I/113/71, I/113/76, I/114/49, I/114/54, I/115/34, I/115/44, I/115/56, I/116/21, I/116/24, I/116/36, I/117/12, I/117/25, I/117/33, I/119/09, I/12/01, I/12/08, I/12/09, I/12/18, I/12/19, I/12/23, I/12/37, I/120/24, I/120/27, I/120/56, I/120/60, I/121/101, I/121/116, I/121/46, I/121/48, I/121/70, I/122/47, I/122/71, I/125/22, I/125/28, I/125/43, I/125/60, I/126/07, I/126/13, I/126/15, I/126/27, I/126/28, I/126/41, I/126/50, I/126/60, I/126/62, I/126/63, I/126/76, I/127/23, I/127/29, I/127/41, I/128/14, I/128/29, I/128/38, I/128/41, I/128/44, I/128/74, I/129/11, I/129/13, I/129/21, I/129/24, I/129/66, I/129/68, I/13/28, I/130/12, I/130/13, I/130/61, I/132/20, I/132/26, I/132/31,

I/132/34, I/132/42, I/132/43, I/133/16, I/134/40, I/135/15, I/135/44, I/137/43, I/138/89, I/139/12, I/139/17, I/139/49, I/14/24, I/14/42, I/14/52, I/14/53, I/14/67, I/14/68, I/140/37, I/141/05, I/141/09, I/143/68, I/145/78, I/146/77, I/147/07, I/147/21, I/147/57, I/148/05, I/148/34, I/148/42, I/148/59, I/148/60, I/15/10, I/15/30, I/15/36, I/15/37, I/15/48, I/15/57, I/15/71, I/15/84, I/150/21, I/150/31, I/151/22, I/152/117, I/152/118, I/152/60, I/152/92, I/152/98, I/153/57, I/154/52, I/154/69, I/155/26, I/155/51, I/155/55, I/155/69, I/155/90, I/16/07, I/16/08, I/16/11, I/16/13, I/16/14, I/16/30, I/16/45, I/161/38, I/17/24, I/17/74, I/17/87, I/17/88, I/18/09, I/18/10, I/18/39, I/18/58, I/18/60, I/18/66, I/19/02, I/19/05, I/19/25, I/20/32, I/20/36, I/20/41, I/20/43, I/20/47, I/20/53, I/20/60, I/20/78, I/21/30, I/21/67, I/22/11, I/22/20, I/22/44, I/22/46, I/23/21, I/23/24, I/23/65, I/24/45, I/24/65, I/25/04, I/25/05, I/25/12, I/25/18, I/25/23, I/25/34, I/25/47, I/25/51, I/25/55, I/25/56, I/25/60, I/25/61, I/25/63, I/25/64, I/30/24, I/31/30, I/31/52, I/31/55, I/31/62, I/31/65, I/33/63, I/39/40, I/48/67, I/59/43, I/60/107, I/64/69, I/64/79, I/68/31, I/68/73, I/69/103, I/69/47, I/70/42, I/70/66, I/71/11, I/71/19, I/73/57, I/73/68, I/74/12, I/74/25, I/74/54, I/74/94, I/75/23, I/75/69, I/76/60, I/76/94, I/76/96, I/77/48, I/78/03, I/79/12, I/79/20, I/79/27, I/79/45, I/79/46, I/79/71, I/79/89, I/79/90, I/81/17, I/81/54, I/81/55, I/85/49, I/88/30, I/88/32, I/88/51, I/88/63, I/88/65, I/90/77, I/90/81, I/91/07, I/91/08, I/91/12, I/96/30, I/97/22, I/98/07, I/98/99, II/03/76, II/09/05, II/15/72, II/17/35, II/19/71, II/19/90, II/20/55, II/23/129, II/23/150, II/23/205, II/28/10, II/34/91, II/34/94, II/35/104, II/35/111, II/35/112, II/35/37, II/35/39, II/35/42, II/35/80, II/37/111, II/37/116, II/37/59, II/38/107, II/38/40, II/38/83, II/39/121, II/39/41, I/19/02, I/81/63, I/120/49, I/14/69, I/14/70

böle b. I/152/119

böle b. I/116/34, I/152/119, I/22/47, I/85/50, I/133/32

Pöle böle b. I/128/36

b. böle I/116/34, I/152/119,

I/22/46, I/85/50, I/133/32

Pöle b. böle I/128/36

b.+ ydi I/122/60

böle : bk. böyle -985-

b. I/01/32, I/01/52, I/01/61,
I/01/62, I/01/73, I/02/09, I/02/34, I/02/35,
I/02/71, I/04/17, I/04/31, I/04/40, I/04/45,
I/04/46, I/04/60, I/05/31, I/05/35, I/05/38,
I/05/50, I/05/51, I/05/56, I/05/59, I/05/68,
I/06/06, I/06/100, I/06/106, I/06/107,
I/06/113, I/06/114, I/06/117, I/06/119,
I/06/12, I/06/125, I/06/126, I/06/129,
I/06/135, I/06/136, I/06/140, I/06/141,
I/06/146, I/06/17, I/06/19, I/06/21,
I/06/28, I/06/36, I/06/37, I/06/39, I/06/41,
I/06/42, I/06/43, I/06/44, I/06/46, I/06/52,
I/06/54, I/06/55, I/06/58, I/06/64, I/06/65,
I/06/76, I/06/79, I/06/81, I/06/82, I/06/84,
I/06/89, I/06/93, I/06/95, I/06/97, I/06/99,
I/07/19, I/07/92, I/08/04, I/08/11, I/08/19,
I/08/27, I/08/43, I/08/49, I/08/51, I/08/60,
I/08/62, I/08/63, I/08/64, I/08/69, I/08/70,
I/08/73, I/08/74, I/08/75, I/09/46,
I/10/114, I/10/17, I/10/49, I/10/59,
I/10/62, I/10/83, I/100/24, I/100/45,
I/100/47, I/101/11, I/101/13, I/101/51,
I/102/16, I/102/28, I/103/07, I/103/40,
I/103/46, I/103/59, I/104/40, I/104/44,
I/104/57, I/104/59, I/105/10, I/105/19,
I/105/27, I/105/43, I/105/53, I/105/62,
I/106/31, I/106/40, I/106/41, I/106/75,
I/107/12, I/107/51, I/108/11, I/109/17,
I/109/33, I/109/39, I/109/40, I/109/42,
I/109/43, I/109/44, I/109/46, I/109/58,
I/110/17, I/110/24, I/110/28, I/111/122,
I/111/64, I/111/97, I/112/11, I/112/15,
I/112/16, I/112/25, I/112/40, I/112/71,
I/112/73, I/112/81, I/113/31, I/113/40,
I/113/43, I/113/44, I/114/18, I/114/19,
I/114/24, I/114/47, I/115/32, I/115/40,
I/115/43, I/115/46, I/117/12, I/117/15,
I/117/37, I/119/12, I/119/38, I/119/47,
I/119/54, I/119/72, I/119/73, I/120/36,
I/121/102, I/121/117, I/121/40, I/121/41,
I/121/42, I/121/45, I/121/50, I/121/51,
I/121/87, I/121/88, I/121/89, I/122/17,
I/122/23, I/122/28, I/122/37, I/122/39,
I/122/46, I/122/88, I/123/32, I/123/49,
I/124/34, I/124/43, I/125/47, I/125/54,
I/125/61, I/125/64, I/125/66, I/125/92,
I/125/93, I/126/09, I/126/37, I/126/39,

I/126/46, I/126/51, I/126/59, I/126/75,
I/127/09, I/127/10, I/127/13, I/127/26,
I/127/27, I/127/40, I/128/19, I/128/51,
I/128/59, I/128/71, I/128/75, I/129/08,
I/129/15, I/129/31, I/129/59, I/129/65,
I/130/10, I/130/11, I/130/21, I/130/48,
I/130/54, I/130/64, I/130/74, I/131/57,
I/133/18, I/133/48, I/134/43, I/135/15,
I/135/19, I/135/27, I/135/37, I/135/42,
I/135/50, I/135/51, I/136/26, I/136/40,
I/137/28, I/137/32, I/137/40, I/138/55,
I/138/91, I/138/95, I/139/12, I/139/27,
I/139/32, I/139/34, I/139/50, I/140/10,
I/143/42, I/143/52, I/143/57, I/144/02,
I/144/13, I/144/58, I/144/60, I/144/71,
I/145/11, I/145/16, I/145/32, I/145/57,
I/145/67, I/145/72, I/145/77, I/145/98,
I/146/17, I/146/25, I/146/41, I/146/58,
I/146/60, I/147/05, I/147/06, I/147/07,
I/147/09, I/148/20, I/148/31, I/148/33,
I/148/55, I/148/61, I/148/62, I/149/21,
I/150/10, I/150/13, I/150/16, I/150/30,
I/150/52, I/150/53, I/150/60, I/151/05,
I/151/16, I/151/17, I/151/20, I/151/26,
I/151/29, I/151/30, I/151/32, I/151/38,
I/152/103, I/152/105, I/152/114,
I/152/116, I/152/120, I/152/139, I/152/15,
I/152/38, I/152/61, I/152/71, I/152/75,
I/152/81, I/152/93, I/152/96, I/153/102,
I/153/109, I/153/110, I/153/115,
I/153/119, I/153/12, I/153/17, I/153/23,
I/153/36, I/153/41, I/153/59, I/153/60,
I/153/61, I/153/76, I/153/77, I/153/78,
I/153/89, I/153/91, I/154/06, I/154/10,
I/154/31, I/154/36, I/154/39, I/154/43,
I/154/51, I/154/52, I/154/61, I/155/16,
I/155/25, I/155/27, I/155/39, I/155/53,
I/155/72, I/155/76, I/155/94, I/155/97,
I/155/99, I/157/14, I/157/17, I/157/20,
I/157/74, I/158/23, I/159/11, I/159/14,
I/159/18, I/159/23, I/159/29, I/159/39,
I/159/46, I/159/51, I/159/52, I/16/11,
I/160/05, I/160/21, I/160/22, I/160/26,
I/161/23, I/161/38, I/18/18, I/21/48,
I/26/08, I/26/09, I/26/33, I/26/39, I/26/41,
I/26/43, I/26/70, I/26/73, I/27/28, I/27/33,
I/27/35, I/27/40, I/27/71, I/27/74, I/28/03,
I/28/28, I/28/31, I/28/38, I/30/22, I/30/26,
I/30/40, I/31/14, I/31/17, I/31/20, I/31/23,
I/31/27, I/31/28, I/31/29, I/31/30, I/31/31,
I/31/33, I/31/40, I/31/42, I/31/51, I/31/61,

I/31/64, I/32/20, I/32/45, I/33/05,
I/33/140, I/33/141, I/33/142, I/33/19,
I/33/43, I/34/16, I/34/59, I/34/65, I/34/69,
I/34/70, I/35/15, I/36/19, I/36/39, I/36/51,
I/36/56, I/36/65, I/37/35, I/37/40, I/38/07,
I/38/09, I/38/16, I/38/18, I/38/62, I/39/10,
I/39/58, I/39/97, I/40/53, I/40/54, I/41/78,
I/41/84, I/42/11, I/42/34, I/42/49, I/43/25,
I/44/14, I/44/16, I/44/66, I/44/70, I/44/86,
I/45/09, I/45/44, I/46/109, I/46/18,
I/48/06, I/48/14, I/48/18, I/48/36, I/48/70,
I/48/78, I/49/07, I/49/08, I/49/09, I/49/10,
I/49/13, I/49/18, I/49/23, I/49/27, I/49/30,
I/49/41, I/49/50, I/49/53, I/49/62, I/49/64,
I/49/73, I/50/13, I/50/35, I/50/60, I/50/61,
I/50/83, I/51/15, I/51/19, I/51/20, I/51/21,
I/51/25, I/51/29, I/51/60, I/52/37, I/52/53,
I/52/92, I/53/29, I/53/52, I/54/69, I/55/02,
I/55/04, I/55/35, I/55/54, I/56/69, I/57/07,
I/59/25, I/59/84, I/60/04, I/60/08, I/60/13,
I/60/23, I/60/30, I/60/41, I/60/56, I/60/64,
I/60/65, I/60/68, I/61/12, I/61/29, I/61/32,
I/61/36, I/61/43, I/61/62, I/62/08, I/62/09,
I/62/13, I/62/21, I/62/26, I/63/21, I/63/23,
I/63/47, I/64/23, I/64/25, I/64/43, I/64/51,
I/64/68, I/64/69, I/65/30, I/65/49, I/66/05,
I/66/06, I/66/07, I/66/08, I/66/19, I/66/20,
I/66/25, I/66/45, I/67/08, I/68/08, I/68/42,
I/68/45, I/68/48, I/69/70, I/69/74, I/69/76,
I/69/84, I/69/88, I/69/96, I/70/05, I/70/17,
I/70/19, I/70/29, I/70/35, I/70/38, I/70/39,
I/70/41, I/70/46, I/70/51, I/70/62, I/70/70,
I/70/73, I/70/77, I/70/78, I/70/79, I/71/06,
I/71/10, I/71/14, I/71/19, I/71/23, I/71/33,
I/71/34, I/71/38, I/71/48, I/73/27, I/73/28,
I/73/47, I/73/59, I/73/77, I/74/04, I/74/27,
I/74/37, I/74/52, I/74/60, I/74/79, I/74/88,
I/75/02, I/75/04, I/76/40, I/76/41, I/76/49,
I/76/51, I/76/60, I/76/61, I/76/62, I/76/63,
I/77/15, I/77/19, I/77/27, I/77/28, I/77/49,
I/77/51, I/77/62, I/77/71, I/78/06, I/78/23,
I/78/25, I/78/48, I/79/20, I/79/45, I/79/63,
I/79/79, I/79/80, I/80/10, I/80/53, I/80/55,
I/81/19, I/81/21, I/81/24, I/81/35, I/81/46,
I/81/48, I/81/57, I/81/61, I/82/16, I/83/63,
I/84/07, I/84/08, I/84/13, I/84/39, I/84/41,
I/85/19, I/85/47, I/85/49, I/88/29, I/88/36,
I/88/47, I/88/48, I/88/49, I/88/54, I/88/55,
I/90/23, I/90/58, I/90/68, I/90/80, I/91/30,
I/91/56, I/91/65, I/91/71, I/91/74, I/93/38,
I/93/52, I/94/03, I/94/16, I/94/20, I/94/21,

I/94/22, I/94/36, I/94/43, I/94/64, I/95/09,
I/95/123, I/96/04, I/96/06, I/96/07,
I/96/09, I/96/22, I/96/31, I/96/54, I/96/56,
I/96/57, I/96/61, I/96/65, I/96/72, I/96/84,
I/96/91, I/97/21, I/98/101, I/98/41,
I/98/59, I/99/38, I/99/61, I/99/70, I/99/77,
II/01/57, II/02/23, II/03/81, II/06/18,
II/06/21, II/06/66, II/07/66, II/08/116,
II/11/29, II/12/14, II/12/16, II/12/17,
II/12/28, II/12/32, II/12/35, II/12/63,
II/12/64, II/13/47, II/15/10, II/15/12,
II/15/123, II/15/13, II/15/14, II/15/15,
II/15/24, II/15/27, II/15/34, II/15/40,
II/15/41, II/15/51, II/15/52, II/15/53,
II/15/55, II/15/56, II/15/64, II/15/67,
II/15/69, II/15/70, II/15/71, II/15/73,
II/15/74, II/15/82, II/15/83, II/15/95,
II/16/05, II/16/90, II/17/26, II/17/29,
II/17/39, II/18/13, II/18/23, II/19/05,
II/19/156, II/19/157, II/19/31, II/20/06,
II/20/41, II/20/58, II/20/65, II/20/67,
II/20/68, II/20/84, II/21/17, II/21/41,
II/22/13, II/22/21, II/22/25, II/22/29,
II/22/30, II/22/35, II/22/37, II/22/51,
II/22/58, II/22/76, II/23/113, II/23/119,
II/23/207, II/24/114, II/24/29, II/25/32,
II/25/38, II/25/73, II/25/94, II/25/98,
II/26/45, II/26/49, II/28/39, II/29/15,
II/29/19, II/29/27, II/29/35, II/32/106,
II/32/27, II/32/33, II/32/37, II/32/43,
II/32/89, II/32/92, II/33/39, II/33/69,
II/34/101, II/34/102, II/34/103, II/34/105,
II/34/20, II/34/21, II/34/22, II/34/27,
II/34/34, II/34/45, II/34/59, II/34/60,
II/34/61, II/34/64, II/34/68, II/34/75,
II/34/94, II/35/34, II/35/38, II/35/87,
II/35/89, II/35/90, II/36/08, II/37/125,
II/37/24, II/37/25, II/37/29, II/37/49,
II/37/57, II/37/58, II/37/65, II/37/92,
II/37/93, II/38/100, II/38/116, II/38/51,
II/38/52, II/38/63, II/38/65, II/38/68,
II/38/73, I/62/21, I/138/101, I/31/43,
I/96/10, I/40/53, I/44/27, II/25/113,
I/40/56, I/79/81, I/84/37, I/40/52, I/31/37,
I/01/51, I/51/53, I/84/20, I/42/37, I/40/54,
II/22/37, II/14/92

õle b. I/08/24

bõ b. I/49/19

bõle b. I/06/60, I/06/69, I/119/03,
I/127/09, I/152/119, I/152/136, I/152/77,
I/155/38, I/28/37, I/40/50, I/48/55,

I/61/30, I/64/134, I/65/36, I/67/68,
I/77/42, I/79/21, II/12/36, II/25/103,
II/37/65, I/84/20, I/48/52

bö b. II/12/71

b. bōle I/06/60, I/06/69, I/119/02,
I/127/09, I/152/119, I/152/136, I/152/77,
I/155/38, I/28/37, I/40/50, I/48/52,
I/48/55, I/61/30, I/64/134, I/65/36,
I/67/68, I/77/42, I/79/21, I/84/20, II/12/36,
II/25/103, II/37/65

b. bōlē I/157/46

b. bōlü II/11/59

b. böle I/152/119

b.+ cene I/121/89

b. +ci I/06/66

b.+ di I/154/06, I/156/37, I/75/56

b.+ dik I/153/28

b.+ ler I/10/88

b.+ ydi I/104/56, I/134/35,
I/96/73, II/03/27

b.+ yin I/136/21

b.+ yiS I/102/31, I/146/22

b.+ yiz I/79/02

bōlē : bk. böyle -18-

b. I/06/58, I/09/29, I/105/12,
I/106/71, I/110/50, I/126/76, I/129/44,
I/129/63, I/70/28, I/91/04, I/91/50,
II/15/18

bōle b. I/157/46

b.+ di I/153/67, I/154/27, I/96/61

b.+ dik I/153/121

b.+ miş I/88/43

bōle : bk. böyle -2-

b. I/01/86, I/38/18

bōļē : bk. böyle -3-

b. I/152/79, I/154/30, II/11/20

bōle : bk. böyle -2-

b. I/131/46, I/55/01

bölē : bk. böyle -2-

b. I/14/23

bölē : bk. böyle -1-

b. II/34/71

bōlē : bk. böyle -10-

b. I/06/41, I/08/25, I/08/60,
I/128/46, I/44/95, I/64/77, II/11/60,
II/29/43, I/44/25

bōlē : bk. böyle -1-

b. I/44/79

bölē : bk. böyle -25-

b. I/105/13, I/105/41, I/106/13,
I/11/34, I/112/36, I/117/26, I/120/08,

I/127/26, I/128/41, I/135/20, I/158/23,
I/23/20, I/33/63, I/56/06, I/76/34, I/76/93,
I/78/02, I/81/54, I/81/61, II/12/65,
II/19/64, II/35/34, II/35/67, II/38/63

b.+ dim II/39/91

bōļē : bk. böyle -1-

b. II/17/53

bōlelikce : Böylece. -1-

b. I/26/46

bōlelikde : Böylece. -1-

b. I/90/56

bōlelikle : Bu şekilde davranarak, bu
yolda hareket ederek. -1-

b. II/21/12

bōleliklē : bk. bōlelikle -1-

b. I/42/68

bölge : Belli sınırlar arasında kalan yer. -
2-

b.+ leşi II/33/33

mahrımat b.+ sī II/33/43

bölge şefi : Belirlenmiş bir
bölgedeki yetkili isim.

bōlgē : bk. bölge -1-

b. şefi II/06/51

bölē : bk. böyle -3-

b. I/04/53, I/25/33, II/02/12

bōli : bk. böyle -2-

b. I/04/26, II/12/67

bōlö : bk. böyle -13-

b. I/01/19, I/01/91, I/04/54,
I/10/01, I/10/15, I/139/29, I/36/39,
II/10/52, II/10/57, II/12/78, II/25/66,
II/29/46

bōlü : bk. böyle -63-

b. I/10/62, I/154/22, I/41/25,
II/01/34, II/01/46, II/01/69, II/07/144,
II/07/45, II/07/66, II/07/67, II/08/13,
II/08/51, II/08/59, II/08/77, II/09/102,
II/10/83, II/11/03, II/11/04, II/11/17,
II/11/26, II/11/27, II/11/28, II/11/58,
II/12/62, II/12/76, II/15/69, II/16/55,
II/16/56, II/16/79, II/16/88, II/17/28,
II/17/30, II/17/55, II/18/15, II/18/29,
II/18/29, II/20/04, II/20/80, II/21/95,
II/22/77, II/22/88, II/24/62, II/24/66,
II/26/11, II/33/33, II/33/77, II/34/84,
II/34/88, II/38/04, II/39/156

bōle b. II/11/59

bōlü b. II/08/13, II/11/27,
II/11/57, II/18/04, II/22/14

b. bōlü II/08/13, II/11/27,

II/11/57, II/18/04, II/22/14
b.+ ydü I/157/73

bölü : bk. böyle -1-
b. II/33/69

bölü : bk. böyle -2-
b. II/11/21, II/11/28

hölü : bk. böyle -1-
b. II/03/38

bölü : bk. böyle -13-
b. I/07/104, I/41/24, I/59/59,
I/64/124, II/02/09, II/03/16, II/09/62,
II/18/03, II/18/05, II/18/13, II/39/51

b. yaparıS II/20/03
b. yapcan II/18/15

bölü : bk. bölük² -2-
b.+ ıe I/138/133, I/138/135

bölük : 1. Bölünmüş bir bütünün parçası,
parça, kısım -4-
b. II/38/63
b.+ tür I/92/25

2. Taburu meydana getiren ve öbür
birliklerin temeli sayılan askerî birlik.
b. I/138/132

bölüm : 1. Bir bütünün ayrıldığı
parçalardan her biri, kısım. -5-
bölüm b. II/06/11
b. bölüm II/06/11

2. Bir üniversite veya yüksek
okulda belli bir ilim veya meslek eğitimi
yapan birimlerden her biri, departman,
seksiyon.

elekTirik elekTironik b.+ ü
II/38/95

b.+ ünde II/08/19
b.+ ünü I/24/27

bölün - : Bölümlere ayrılmak. -5-
b.- dü I/99/21, I/99/22

b.- düK I/140/15
b.- müş I/03/19

bölünme : Bölünmek işi, parçalara
ayrılma, parçalanma, tecezzî. -1-
b. I/11/28

bölüşme : (İki veya daha fazla kimse) Bir
şeyi aralarında paylaşma, üleşme işi. -
1-

b. I/05/61

böne : bk. böyle -2-
b. I/87/107

böne b. I/87/120

böne : bk. böyle -11-
b. I/102/39, I/102/73, I/102/74,

I/102/77, I/102/78, I/102/83, I/87/107,
I/87/53, I/87/59, I/102/42

b. böne I/87/120

bör : bk. böür -4-
b.+ ümde I/27/05

b.+ ünde I/20/53, I/20/54

b.+ ündeydi I/20/44

böre : bk. börek -8-
su b.+ ıı I/111/41

su b.+ ıı I/111/26, I/111/41

yuğa b.+ ıı I/76/22

su b.+ ııne I/111/28

yuğa b.+ ııı I/154/22

tatlı b.+ yi II/37/101

tuzlu b.+ yi II/37/101

böre : <börek+i -4-

su b. I/129/68

su b.+ ni I/129/62

yuğa b.+ ni I/31/05

yuğa b. yaparız I/71/37

böre : <börek+i -3-

su b. I/105/10, I/116/13

su b.+ miz I/129/61

böreğ : bk. börek -1-

ğabaklı b.+i I/33/149

börek : Hamur veya yufkanın içine kıyma,
et, peynir, tavuk gibi çeşitli şeyler
konulup tava, saç yâhut fırında pişirilerek
yapılan yemek. -31-

b. I/30/43, I/82/33, II/06/74,

II/34/94, II/34/97, II/37/96, I/33/148,

I/154/21, II/06/70, II/37/89, I/31/15,

II/37/68, II/19/50, II/34/90

datlı b. II/34/92, II/34/97

duzlu b. II/34/97, II/34/98

tatlı b. II/34/90, II/34/91

b.+ lē I/145/74, I/82/34

b.+ leri I/01/56, II/34/95, II/37/90

b.+ lerimiz I/31/04

b.+ li I/31/04

işli b. II/34/91

çörek b. II/37/12

böre : bk. börek -5-

b. I/105/08, I/105/10, I/116/12,

I/96/51

tatlı b. I/129/59

böreKlig : Börek yapmaya elverişli olan.
-1-

b. I/111/39

bört - : (Et, soğan, sebze vb. şeyler) Rengi
değişecek kadar pişmek, hafifçe

kavrulmak. -3-
 b.- dü II/18/06
 b.- dün I/121/88
 b.- en I/119/55
börtür - : bk. börtür- -1-
 b.- üdüm II/16/90
börtlê - : (Et, soğan, sebze vb. şeyleri)
 Rengi değişecek kadar pişirmek, hafifçe
 kavurmak. -1-
 b.- dim II/16/88
börtme : Börtmek işi. -1-
 b.+ si I/119/56
börtT - : bk. bört- -1-
 b.- ü II/32/75
bört - : bk. bört- -1-
 b.- ē II/32/75
börtTür - : bk. börtTür- -1-
 b.- ülē I/121/67
börtTür - : (Et, soğan, sebze vb. şeyleri)
 Rengi değişecek kadar pişirmek, hafifçe
 kavurmak. -9-
 b.- düm I/109/02
 b.- üler I/121/88
 b.- üller I/119/46
 b.- ünçe I/111/12
 b.- üP I/143/19
 b.- ürüz I/111/09, I/111/12
 b.- üsün I/121/85
 b.- üyosuñ I/111/10
börttür - : bk. börtTür- -1-
 b.- üS I/111/10
börtü : “Çeşitli böcekler, böcekler ve
 kurtlar, haşerat” anlamına gelen *Börtü*
böcek söyleyişinde geçer. -1-
 b. b. I/79/44
böttür - : bk. börtTür- -1-
 b.- üp II/32/71
böyü - : bk. büyü- -2-
 b.- dü I/18/18
 b.- müş I/64/16
böyü : <büyük¹+ü -5-
 b. II/16/32
 b.+ dü I/88/17
 b.+ m I/101/07, I/138/34, I/95/92
böyle : Bunun gibi olan, buna benzer, bu
 türlü, bu tarzda ve sıfatta bulunan. -
 12-
 b. I/154/32, I/26/10, I/26/33,
 I/26/36, I/26/51, I/50/75, I/83/48, I/84/03,
 II/22/08, II/22/12, II/34/41, II/37/126
böyle böyle : Bu şekilde, yavaş

yavaş.
böylece : Bu şekilde, böyle.
böylecene : Böylece, bu şekilde.
böyle : bk. böyle -2-
 b. I/32/64, II/24/72
böylê : bk. böyle -1-
 b. II/12/15
böylê : bk. böyle -1-
 b. II/12/15
böyne : bk. böyle -17-
 b. I/87/100, I/87/101, I/87/107,
 I/87/109, I/87/114, I/87/12, I/87/35,
 I/87/52, I/87/60, I/93/29
 böyne b. I/87/102, I/87/50,
 I/87/114
 b. böyne I/87/114, I/87/102,
 I/87/50
böyö - : bk. büyü- -3-
 b.- dü I/125/29, I/17/64
 b.- düm I/124/02
böyö - : bk. büyü- -2-
 b.- dü I/138/14
 b.- düler I/138/48
böyöd - : bk. büyüt- -2-
 b.- ü I/138/14
 b.- ürdüK I/123/53
böyög : bk. büyük⁵ -1-
 b. I/138/46
böyök : bk. büyük⁷ -1-
 b. I/104/43
 bk. büyük¹ -2-
 b. I/123/77, I/14/57
böyök : bk. büyük¹ -1-
 b.+ lerimiz I/135/35
 bk. büyük⁷ -1-
 b. I/138/68
böyön : bk. bugün¹ -2-
 b. I/104/47, I/144/21
böyöt - : bk. büyüt- -5-
 b.- Tü I/133/47, I/14/57
 b.- Tük I/123/54
 b.- Tüm I/137/47, I/143/09
böyöt - : bk. büyüt- -3-
 b.- düm I/123/49
 b.- Tüle I/138/15
böyök : bk. büyük² -1-
 b. I/69/88
böyü - : bk. büyü- -28-
 b.- dü II/16/13
 b.- dü I/39/60, I/54/13, I/85/49,
 I/85/50, I/86/67, II/01/39

b.- dük II/16/10, II/20/51, II/20/52
 b.- düK I/101/10, I/38/26, I/60/93,
 II/08/02
 b.- düm I/126/04, I/50/20, I/61/57,
 II/16/36, II/16/37, II/16/39
 b.- düydü I/89/18
 b.- müş I/100/47, I/149/70,
 I/46/27
 b.- r I/69/80
 b.- rlēdi II/07/141
böyü : bk. büyük¹ -3-
 b.+ ün I/133/09
 bk. büyük² -1-
 b.+ ye I/94/55
böyü - : bk. büyü- -2-
 b.- dü I/124/27
 b.- düler I/124/29
böyü - : bk. büyü- -1-
 b.- müş I/93/34
böyüd - : bk. büyü- -2-
 b.- ecēz I/138/11
 b.- ürsünüS I/123/39
böyüg : bk. büyük¹ -2-
 b. I/137/19, I/137/47
 bk. büyük² -1-
 b. I/94/26
böyüĝ : bk. büyük¹ -1-
 b.+ im I/143/07
böyük : bk. büyük¹ -21-
 b. I/102/91, I/152/37, I/153/48,
 I/153/54, I/153/55, I/33/136, I/38/24,
 I/60/81, I/60/82, I/64/16, I/74/19, I/74/20,
 I/89/17, II/09/36, II/16/04, II/16/85,
 II/20/50
 b.+ dür I/30/14
 b.+ lē I/28/29
 b.+ lerimiz I/05/19
 b.+ leriñ I/74/20
 bk. büyük² -7-
 b. I/26/11, I/31/41, I/46/77,
 II/26/43, II/29/33
 b.+ ce I/102/74, I/129/16
 bk. büyük³ -2-
 b. II/30/63
 b.+ lēden I/75/16
 bk. büyük⁵ -1-
 b.+ lē I/161/39
böyükbaş : bk. büyükbaş -2-
 b. I/69/23, II/21/09
böyüKce : Bir dokuma motifi adı. -
 1-

b. I/102/74
böyüklü : bk. büyüklü -3-
 b.+ ne I/94/25, I/94/27
böyün : bk. bugün -16-
 b. I/101/39, I/102/26, I/150/49,
 I/153/104, I/153/107, I/155/75, I/44/82,
 I/54/69, I/55/12, I/87/89, II/01/28,
 II/01/84, II/05/44, II/24/96
 b. yārın II/37/52
böyüt - : bk. büyü- -15-
 b.- Tü I/37/28, I/58/07
 b.- tük II/07/135
 b.- tüK I/30/09
 b.- Tük I/30/15, I/47/16, II/08/83,
 II/39/122
 b.- Tük I/48/55
 b.- Tülē I/145/14
 b.- Tüm I/37/29, I/43/29, I/88/31,
 I/91/62, II/07/129
böyüt - : bk. büyü- -1-
 b.- müş II/08/09
böyü - : bk. büyü- -1-
 b.- yeli II/32/135
bô : bk. bu -1-
 b. II/30/78
bô ün : bk. bugün¹ -1-
 b. I/109/21
bôle : bk. böyle -5-
 b. I/130/78, I/22/21, I/22/24
 bôle b. I/22/33
 b. bôle I/22/33
böyü : <büyük¹+ü -7-
 b. I/63/15
 b.+ dü I/128/62
 b.+ düm I/119/25
 b. güççü I/104/22
 b.+ me I/95/125
 b.+ müz I/18/15
 b.+ η I/107/35
böyük : bk. büyük² -1-
 b. I/96/06
böyün : bk. bugün¹ -1-
 b. I/72/79
böyün : bk. bugün¹ -1-
 b. I/107/35
böyön : bk. bugün¹ -1-
 b. I/126/52
böyök : bk. büyük² -1-
 b. I/25/24
böyön : bk. bugün¹ -1-
 b. I/130/44

böyü - : bk. büyü- -12-
b.- dū I/95/08
b.- düğ I/63/03
b.- dük I/70/69
b.- düK I/68/44
b.- düler I/125/19, I/125/23
b.- düm I/122/87, I/123/10,
I/154/03, I/155/44
b.- rdü I/48/24
b.- yüncê I/128/63
böyü : bk. büyük¹ -2-
b.+ ün I/80/60
b.+ ye I/152/36
böyü - : bk. büyü- -1-
b.- dü I/119/27
böyüg : bk. büyük¹ -3-
b. I/113/10, I/113/135, I/128/53
bk. büyük² -1-
b. I/98/69
böyüK : bk. büyük¹ -17-
b. I/107/33, I/107/35, I/113/105,
I/113/113, I/119/21, I/119/79, I/128/46,
I/134/12, I/153/104, I/66/26
b.+ lē I/150/49, I/75/23, I/75/56
b.+ lēmişî I/75/19
b.+ leri I/104/23, I/124/25
b.+ lerî I/05/16
bk. büyük² -4-
b. I/154/39, I/27/71, I/72/50
b.+ cene I/71/33
bk. büyük³ -3-
b. I/74/28
b.+ leri I/155/69
b.+ lerimiz I/115/10
bk. büyük⁷ -2-
b. I/120/37, II/39/147
bk. büyük⁶ -1-
b. I/96/16
böyüK : bk. büyük³ -1-
b. küçük I/104/22
böyükcene : Biraz büyük. -1-
b. I/71/33
böyüklü : bk. büyüklü -1-
b. I/75/60
böyüme : bk. büyüme -6-
dōma b. I/143/02, I/158/03,
I/18/02, I/18/12, I/98/08
b.+ sini I/119/27
böyün : bk. bugün¹ -22-
b. I/100/23, I/100/38, I/100/50,
I/107/33, I/107/72, I/108/35, I/119/68,

I/119/71, I/135/33, I/152/128, I/157/78,
I/72/03, I/72/11, I/72/52, I/72/79, I/74/33,
I/80/56, I/86/09, I/87/36, I/97/51
böyüt - : bk. büyü- -14-
b.- cēz II/24/75
b.- müş I/107/59, II/09/13
b.- Tü I/125/42
b.- tük I/70/86
b.- Tük I/119/37
b.- Tüm I/109/46, I/109/49,
I/113/11, I/119/18, I/64/58, I/88/16
b.- Tün I/119/30
böyütTür - : Büyütme işini yaptırmak. -
1-
b.- dü I/58/07
böyüy : bk. büyük¹ -1-
b.+ üdür I/153/02
bu : En yakında olan kimse veya şeyi
işâret yoluyla belirtir ve işâret zamiri
olarak yerini tuttuğu en yakındaki kimse
veya şeyi gösterir. -1928-
b. I/01/29, I/01/30, I/01/45,
I/01/63, I/01/64, I/01/65, I/01/76, I/01/78,
I/01/84, I/01/87, I/01/91, I/02/28, I/02/30,
I/02/39, I/02/55, I/02/71, I/03/108,
I/03/109, I/03/15, I/03/25, I/03/26,
I/04/08, I/04/11, I/04/22, I/04/23, I/04/25,
I/04/32, I/04/67, I/05/14, I/05/22, I/05/25,
I/05/30, I/05/31, I/05/36, I/05/37, I/05/48,
I/05/64, I/05/71, I/06/101, I/06/109,
I/06/117, I/06/127, I/06/134, I/06/145,
I/06/25, I/06/29, I/06/44, I/06/66, I/06/72,
I/06/80, I/06/94, I/07/12, I/07/48, I/07/93,
I/07/96, I/08/09, I/08/109, I/08/40,
I/08/61, I/08/65, I/08/67, I/09/71, I/09/75,
I/10/103, I/10/76, I/10/88, I/100/19,
I/100/26, I/100/28, I/100/29, I/100/49,
I/101/14, I/101/16, I/101/19, I/102/15,
I/102/16, I/102/26, I/102/50, I/102/51,
I/102/64, I/102/65, I/103/06, I/103/38,
I/103/50, I/103/57, I/103/58, I/103/61,
I/104/56, I/105/32, I/106/23, I/106/24,
I/106/27, I/106/28, I/106/34, I/106/37,
I/106/48, I/106/52, I/106/81, I/107/70,
I/108/06, I/108/09, I/108/40, I/108/43,
I/108/46, I/109/21, I/109/43, I/109/56,
I/11/19, I/11/22, I/11/25, I/11/34, I/11/40,
I/11/69, I/11/78, I/11/83, I/11/96,
I/110/32, I/110/61, I/110/65, I/110/71,
I/112/58, I/113/100, I/113/107, I/113/14,
I/113/44, I/113/66, I/113/71, I/113/78,

I/113/79, I/113/91, I/113/92, I/114/17, I/147/25, I/147/30, I/147/34, I/147/36,
 I/114/25, I/114/54, I/114/61, I/115/03, I/147/38, I/147/39, I/147/45, I/148/32,
 I/116/05, I/116/06, I/116/09, I/116/11, I/148/39, I/148/55, I/149/09, I/149/28,
 I/116/15, I/116/16, I/116/19, I/116/21, I/149/45, I/149/56, I/149/62, I/149/65,
 I/116/23, I/116/24, I/116/33, I/116/34, I/15/04, I/15/11, I/15/14, I/15/19, I/15/20,
 I/116/46, I/116/47, I/117/07, I/117/10, I/15/34, I/15/61, I/15/71, I/15/74, I/15/84,
 I/117/15, I/117/16, I/117/17, I/117/19, I/15/87, I/150/35, I/150/38, I/150/61,
 I/117/21, I/117/28, I/117/37, I/117/38, I/151/23, I/152/106, I/152/107, I/152/108,
 I/117/39, I/117/40, I/117/41, I/117/43, I/152/120, I/152/123, I/152/19, I/152/34,
 I/117/44, I/117/45, I/117/46, I/117/49, I/152/41, I/152/46, I/152/98, I/153/105,
 I/117/50, I/117/51, I/117/53, I/118/02, I/153/118, I/153/26, I/153/50, I/153/58,
 I/119/14, I/119/29, I/119/31, I/119/37, I/153/64, I/153/66, I/153/91, I/154/34,
 I/119/80, I/12/01, I/12/14, I/12/18, I/154/36, I/154/39, I/154/43, I/154/64,
 I/12/21, I/12/37, I/12/39, I/12/49, I/155/102, I/155/12, I/155/13, I/155/27,
 I/120/04, I/120/05, I/120/39, I/120/40, I/155/30, I/155/39, I/155/91, I/156/05,
 I/121/44, I/121/87, I/121/94, I/121/97, I/156/11, I/157/66, I/157/83, I/158/03,
 I/122/02, I/122/04, I/122/06, I/122/11, I/158/05, I/158/14, I/158/51, I/159/13,
 I/122/20, I/122/23, I/122/29, I/122/32, I/159/40, I/159/41, I/159/42, I/159/49,
 I/122/33, I/122/36, I/122/60, I/122/61, I/16/05, I/16/07, I/16/42, I/16/49, I/16/53,
 I/122/77, I/122/78, I/122/79, I/122/80, I/16/61, I/160/16, I/160/24, I/160/30,
 I/123/03, I/123/06, I/123/24, I/123/41, I/161/31, I/161/44, I/161/51, I/161/58,
 I/123/51, I/123/63, I/124/35, I/125/01, I/17/12, I/17/30, I/17/62, I/17/64, I/17/76,
 I/125/43, I/125/74, I/125/75, I/125/82, I/17/82, I/17/86, I/17/89, I/18/35, I/18/41,
 I/126/03, I/126/26, I/126/48, I/126/49, I/18/55, I/18/68, I/19/09, I/19/12, I/19/15,
 I/126/59, I/126/69, I/126/70, I/126/71, I/19/25, I/19/27, I/19/29, I/20/30, I/20/57,
 I/126/73, I/126/74, I/126/77, I/127/21, I/21/03, I/21/12, I/21/14, I/21/15, I/21/66,
 I/127/24, I/127/28, I/127/31, I/127/32, I/21/82, I/21/85, I/22/42, I/23/10, I/23/22,
 I/128/03, I/128/08, I/128/50, I/128/61, I/23/23, I/23/28, I/23/30, I/23/31, I/23/38,
 I/128/62, I/129/04, I/129/08, I/129/29, I/23/39, I/23/46, I/23/57, I/23/58, I/23/60,
 I/129/35, I/129/48, I/129/57, I/129/59, I/23/62, I/23/71, I/24/17, I/24/63, I/24/65,
 I/129/67, I/130/16, I/130/74, I/130/76, I/25/10, I/25/12, I/25/13, I/25/14, I/25/16,
 I/130/77, I/130/78, I/130/79, I/131/38, I/25/19, I/25/22, I/25/28, I/25/30, I/25/33,
 I/131/39, I/131/55, I/131/56, I/131/57, I/25/40, I/25/42, I/25/48, I/25/50, I/25/62,
 I/132/28, I/132/52, I/132/53, I/133/12, I/26/60, I/27/13, I/27/15, I/27/16, I/27/22,
 I/133/20, I/133/27, I/133/29, I/133/30, I/27/36, I/27/47, I/27/76, I/28/03, I/28/10,
 I/133/42, I/133/49, I/133/60, I/134/24, I/28/28, I/28/31, I/28/33, I/28/48, I/28/52,
 I/134/57, I/134/58, I/134/59, I/135/04, I/30/03, I/30/16, I/30/52, I/31/10, I/31/34,
 I/135/05, I/135/08, I/135/20, I/135/32, I/31/36, I/31/37, I/31/46, I/31/48, I/31/55,
 I/135/47, I/135/54, I/136/06, I/136/26, I/31/57, I/31/59, I/32/34, I/32/49, I/32/51,
 I/136/33, I/136/35, I/138/17, I/138/35, I/32/52, I/33/04, I/33/11, I/33/112,
 I/138/47, I/138/80, I/138/98, I/139/11, I/33/113, I/33/125, I/33/142, I/33/19,
 I/139/21, I/139/31, I/139/33, I/139/35, I/33/29, I/33/65, I/33/66, I/33/73, I/34/42,
 I/139/39, I/139/40, I/14/24, I/14/38, I/34/53, I/34/60, I/34/61, I/35/20, I/35/24,
 I/14/42, I/14/66, I/140/47, I/140/51, I/35/48, I/36/03, I/37/47, I/37/48, I/38/07,
 I/140/62, I/142/56, I/143/09, I/143/39, I/38/08, I/38/14, I/38/56, I/39/03, I/39/08,
 I/144/04, I/144/14, I/144/26, I/144/27, I/39/103, I/39/104, I/39/16, I/39/37,
 I/144/47, I/145/05, I/145/26, I/145/31, I/39/45, I/39/51, I/39/88, I/39/91, I/40/17,
 I/145/39, I/145/46, I/145/67, I/145/93, I/40/53, I/40/76, I/41/29, I/41/33, I/41/50,
 I/146/18, I/146/30, I/146/31, I/146/53, I/41/51, I/41/54, I/41/62, I/41/95, I/42/15,
 I/146/54, I/146/74, I/146/79, I/146/81, I/42/18, I/42/23, I/42/24, I/42/30, I/42/33,
 I/146/82, I/146/86, I/147/03, I/147/09, I/42/34, I/42/35, I/42/36, I/42/37, I/42/38,

I/42/47, I/42/48, I/43/08, I/44/07, I/44/18,
I/44/20, I/44/21, I/44/69, I/44/70, I/44/86,
I/44/91, I/45/07, I/45/10, I/45/11, I/45/29,
I/45/31, I/45/52, I/45/63, I/45/68, I/46/03,
I/46/07, I/46/117, I/46/18, I/46/36,
I/46/43, I/46/50, I/47/36, I/47/45, I/47/62,
I/47/63, I/48/18, I/48/38, I/48/63, I/49/17,
I/49/30, I/49/36, I/49/39, I/49/67, I/49/70,
I/49/75, I/49/77, I/49/78, I/50/17, I/50/63,
I/50/64, I/50/73, I/50/74, I/50/76, I/50/77,
I/52/15, I/52/54, I/52/69, I/52/75, I/52/80,
I/52/87, I/52/88, I/52/89, I/52/92, I/53/46,
I/53/66, I/53/72, I/54/12, I/54/17, I/54/18,
I/54/19, I/54/20, I/54/21, I/54/23, I/54/29,
I/54/34, I/54/37, I/54/48, I/54/50, I/54/52,
I/54/60, I/55/02, I/55/03, I/55/05, I/55/10,
I/55/33, I/56/06, I/56/17, I/56/22, I/56/37,
I/56/77, I/56/78, I/56/79, I/57/26, I/57/27,
I/57/45, I/58/47, I/58/50, I/58/52, I/58/55,
I/58/82, I/58/91, I/58/94, I/58/98, I/59/69,
I/59/70, I/59/80, I/60/09, I/60/34, I/60/38,
I/60/40, I/60/42, I/61/07, I/61/09, I/61/22,
I/61/52, I/61/65, I/61/67, I/61/68, I/61/71,
I/62/16, I/62/20, I/63/11, I/63/40, I/63/42,
I/63/48, I/63/50, I/63/53, I/63/54, I/63/58,
I/64/07, I/64/125, I/64/135, I/64/33,
I/64/40, I/64/47, I/64/72, I/64/73, I/64/86,
I/65/09, I/65/10, I/65/15, I/65/16, I/65/29,
I/65/47, I/65/61, I/65/63, I/66/02, I/66/09,
I/66/10, I/66/15, I/66/18, I/66/36, I/66/39,
I/66/49, I/66/52, I/66/54, I/67/28, I/67/44,
I/67/51, I/67/70, I/68/12, I/68/14, I/68/21,
I/68/31, I/68/32, I/68/37, I/68/50, I/68/51,
I/68/64, I/69/03, I/69/09, I/69/101,
I/69/57, I/69/58, I/69/73, I/69/78, I/69/86,
I/69/95, I/70/27, I/70/45, I/71/13, I/72/18,
I/72/24, I/72/31, I/72/35, I/72/50, I/72/58,
I/72/59, I/72/70, I/73/40, I/73/54, I/74/18,
I/74/24, I/74/25, I/74/74, I/74/81, I/74/87,
I/74/92, I/74/93, I/75/03, I/75/27, I/75/40,
I/75/46, I/77/68, I/77/71, I/77/73, I/77/76,
I/78/11, I/78/28, I/78/39, I/78/50, I/79/06,
I/79/42, I/79/64, I/79/76, I/79/79, I/79/80,
I/79/81, I/79/82, I/81/24, I/81/26, I/82/01,
I/82/02, I/82/09, I/83/15, I/83/21, I/83/23,
I/83/34, I/83/40, I/83/47, I/83/58, I/83/60,
I/83/62, I/83/63, I/83/65, I/83/76, I/83/79,
I/84/21, I/84/24, I/84/29, I/85/29, I/85/30,
I/85/44, I/85/61, I/86/09, I/86/17, I/86/18,
I/87/103, I/87/121, I/87/30, I/87/32,
I/87/33, I/87/43, I/87/65, I/87/76, I/87/77,

I/88/14, I/88/17, I/88/47, I/88/64, I/88/68,
I/89/17, I/90/30, I/90/62, I/91/08, I/91/30,
I/91/37, I/91/42, I/91/44, I/91/49, I/91/50,
I/91/68, I/92/31, I/92/49, I/92/53, I/92/54,
I/93/12, I/93/25, I/93/33, I/93/42, I/94/25,
I/94/33, I/94/49, I/94/52, I/94/53, I/94/76,
I/95/104, I/95/13, I/95/16, I/95/18,
I/95/27, I/95/39, I/95/57, I/95/61, I/95/78,
I/95/80, I/95/84, I/96/06, I/96/24, I/96/36,
I/96/91, I/96/95, I/97/24, I/97/26, I/97/27,
I/97/28, I/97/47, I/98/02, I/98/05,
I/98/101, I/98/119, I/98/28, I/98/91,
I/98/94, I/99/10, I/99/34, I/99/52, I/99/54,
I/99/58, I/99/71, II/01/02, II/01/03,
II/01/16, II/01/21, II/01/23, II/01/24,
II/01/33, II/01/43, II/01/44, II/01/53,
II/01/73, II/01/78, II/02/19, II/02/22,
II/02/24, II/02/25, II/02/26, II/02/31,
II/02/39, II/02/54, II/02/57, II/03/51,
II/03/68, II/03/80, II/04/10, II/04/14,
II/04/55, II/04/72, II/04/92, II/05/15,
II/05/17, II/05/29, II/05/34, II/05/48,
II/05/50, II/05/53, II/05/54, II/05/67,
II/05/80, II/05/89, II/05/96, II/05/98,
II/06/37, II/07/111, II/07/129, II/07/16,
II/07/17, II/07/21, II/07/28, II/07/45,
II/07/93, II/08/108, II/08/133, II/08/135,
II/08/68, II/08/72, II/08/90, II/08/98,
II/09/24, II/09/25, II/09/27, II/09/35,
II/09/37, II/09/58, II/09/70, II/09/73,
II/09/81, II/09/87, II/09/91, II/10/100,
II/10/20, II/10/34, II/10/36, II/10/45,
II/10/52, II/10/63, II/10/74, II/10/84,
II/11/26, II/11/65, II/12/66, II/13/09,
II/13/40, II/14/15, II/14/37, II/14/52,
II/15/14, II/15/36, II/15/96, II/16/102,
II/16/23, II/16/28, II/16/44, II/17/15,
II/18/01, II/18/12, II/18/13, II/18/19,
II/18/29, II/19/09, II/19/101, II/19/136,
II/19/156, II/19/24, II/19/31, II/19/88,
II/19/94, II/19/95, II/20/04, II/20/35,
II/20/45, II/20/60, II/20/80, II/21/100,
II/21/23, II/21/92, II/22/06, II/22/12,
II/22/29, II/22/34, II/22/37, II/22/53,
II/22/61, II/22/63, II/22/83, II/23/113,
II/23/114, II/23/116, II/23/138, II/23/142,
II/23/149, II/23/15, II/23/152, II/23/162,
II/23/166, II/23/167, II/23/17, II/23/208,
II/23/210, II/23/212, II/23/43, II/23/99,
II/24/107, II/24/112, II/24/13, II/24/16,
II/24/28, II/24/36, II/24/44, II/24/46,

II/24/62, II/24/83, II/24/84, II/24/85,
 II/25/06, II/25/108, II/25/23, II/25/42,
 II/25/92, II/26/05, II/26/48, II/27/52,
 II/28/15, II/28/22, II/28/42, II/28/62,
 II/28/72, II/29/02, II/29/104, II/29/26,
 II/29/35, II/29/41, II/29/44, II/29/49,
 II/29/51, II/29/80, II/29/93, II/30/10,
 II/30/28, II/30/49, II/30/66, II/30/70,
 II/30/81, II/31/19, II/31/33, II/32/25,
 II/32/26, II/32/27, II/32/41, II/32/42,
 II/32/45, II/32/61, II/32/65, II/32/67,
 II/34/03, II/34/28, II/34/59, II/35/06,
 II/35/08, II/35/16, II/35/19, II/35/20,
 II/35/61, II/36/15, II/37/05, II/37/25,
 II/37/56, II/37/71, II/38/103, II/38/104,
 II/38/115, II/38/116, II/38/30, II/38/56,
 II/38/65, II/38/80, II/38/95, II/39/12,
 II/39/131, II/39/135, II/39/158, I/154/29,
 I/101/19, I/101/16, I/69/12, I/33/59
 b.+ dan I/05/20
 b.+ dur I/71/69, I/92/35
 şudur b.+ dur II/02/08
 b.+ İllâj II/32/77
 b.+ İllar II/03/65
 b.+ na I/04/55, I/05/61, I/06/105,
 I/08/67, I/101/19, I/105/61, I/109/39,
 I/109/57, I/110/16, I/113/91, I/117/11,
 I/12/34, I/120/41, I/125/33, I/127/21,
 I/13/33, I/133/12, I/136/20, I/14/57,
 I/140/28, I/18/17, I/19/22, I/25/01,
 I/25/30, I/33/120, I/49/72, I/56/72,
 I/63/45, I/69/104, I/79/82, II/19/124,
 II/23/211, II/29/08, II/32/89
 b.+ nâ I/83/78
 b.+ nâ I/122/77
 b.+ nda I/01/91, I/101/27,
 I/116/31, I/117/29, I/121/109, I/130/76,
 I/130/78, I/130/80, I/44/96
 b.+ ndan I/02/45, I/08/65,
 I/103/46, I/108/34, I/109/06, I/112/64,
 I/12/05, I/12/06, I/128/62, I/132/47,
 I/134/26, I/14/65, I/147/18, I/147/57,
 I/150/47, I/155/66, I/157/40, I/159/08,
 I/23/35, I/23/36, I/28/07, I/33/139,
 I/33/148, I/64/13, I/66/26, I/74/26,
 I/85/28, I/87/92, I/87/93, I/93/46, I/98/43,
 II/09/90, II/10/27, II/34/42
 b.+ nđan I/148/08, I/36/13
 b.+ nı I/60/06
 b.+ niñen I/116/48
 b.+ nlâ I/33/102, I/33/89
 b.+ nlan I/101/14
 b.+ nna I/17/67, I/23/23, I/23/67,
 I/28/37, I/39/16, I/69/103, I/84/43,
 I/94/33, I/94/46, II/14/64, II/19/104
 b.+ nnâ I/08/66, I/10/01, I/10/53,
 I/107/21, I/109/28, I/139/07, I/146/54,
 I/148/14, I/148/60, I/152/33, I/157/41,
 I/19/23, I/29/20, I/31/58, I/32/12, I/35/36,
 I/45/66, I/54/51, I/55/04, I/59/69,
 I/64/134, I/77/69, I/88/54, I/88/55,
 I/90/57, I/95/65, I/99/41, I/99/52, II/04/88,
 II/04/89, II/04/92, II/04/93, II/05/68,
 II/06/70, II/08/05, II/08/06, II/08/10,
 II/08/47, II/12/11, II/16/54, II/18/02,
 II/19/56, II/25/33, II/29/03, II/38/11,
 I/121/123
 b.+ nna,ı II/38/29
 b.+ nnâda I/49/50
 b.+ nnâdan I/127/26, II/24/57,
 II/38/75, II/24/59
 b.+ nnan I/106/75, I/122/76,
 I/63/53, I/68/33, I/69/19, I/74/15, I/98/86,
 II/14/85, II/28/31, I/42/37
 b.+ nnân I/86/65
 b.+ nnân I/25/16, I/41/77, I/65/05,
 II/18/02, II/19/165, II/29/25, II/29/61,
 II/38/30
 unnan b.+ nnan II/01/18
 b.+ nnân yapıdım I/101/15
 b.+ nnânķını II/12/50
 b.+ nnânan I/42/37, I/88/55,
 II/29/58, II/29/75
 b.+ nnânân II/02/63
 b.+ nnañ II/39/167
 b.+ nnâñ I/39/52, I/41/17, I/94/20,
 I/94/78, I/94/79, I/94/80
 b.+ nnâñķı II/23/19
 b.+ nnar I/06/62, I/06/71, I/06/79,
 I/08/57, I/10/08, I/100/41, I/102/89,
 I/105/21, I/11/57, I/111/50, I/112/24,
 I/112/72, I/119/17, I/120/18, I/121/63,
 I/127/28, I/129/52, I/129/53, I/130/88,
 I/131/62, I/132/09, I/135/01, I/137/43,
 I/138/34, I/14/75, I/140/47, I/17/04,
 I/19/06, I/19/11, I/19/17, I/19/28, I/21/41,
 I/21/86, I/23/65, I/23/72, I/25/15, I/25/17,
 I/25/19, I/25/46, I/26/03, I/32/54, I/35/31,
 I/36/40, I/41/54, I/55/11, I/60/93, I/64/51,
 I/65/43, I/66/13, I/67/75, I/69/97, I/88/63,
 I/93/07, I/93/09, I/93/13, I/93/22, I/96/20,
 II/04/44, II/10/14, II/10/68, II/14/73,

II/19/58, II/23/163, II/23/168, II/24/15,
 II/31/20, II/34/11
     b.+ nnaṣ I/11/85, I/19/01, I/66/14,
 II/24/58, II/34/10
     b.+ nnār I/06/62, I/127/10,
 I/127/32, I/32/53, I/55/04
     b.+ nnār I/19/01
     b.+ nnara I/06/81, I/119/16,
 I/120/33, I/130/74, I/135/38, I/18/48,
 I/21/39, I/25/23, I/30/12, I/46/100,
 I/54/27, I/66/08, I/66/18, I/66/20, I/66/21,
 I/91/48, I/96/20
     b.+ nnarā II/10/57
     b.+ nnarā I/152/68
     b.+ nnardan I/110/26, I/12/03,
 I/144/02, II/24/80
     b.+ nnarī I/01/17, I/06/108,
 I/06/120, I/06/123, I/06/63, I/08/28,
 I/12/15, I/108/17, I/109/39, I/112/25,
 I/117/22, I/119/16, I/119/17, I/119/18,
 I/119/20, I/133/60, I/139/28, I/14/18,
 I/14/65, I/146/13, I/153/19, I/19/03,
 I/19/07, I/19/28, I/19/30, I/21/05, I/21/17,
 I/21/40, I/22/45, I/28/37, I/34/45, I/35/37,
 I/38/16, I/42/66, I/43/35, I/48/18, I/52/21,
 I/52/65, I/54/12, I/54/23, I/66/20, I/67/76,
 I/69/91, I/87/31, I/88/56, I/91/11, I/94/19,
 I/94/39, I/94/40, I/94/43, I/94/49, I/98/64,
 II/15/112, II/20/18, II/23/160, II/24/12,
 II/24/13, II/24/49, II/29/10, II/29/69,
 II/38/44, II/38/45, II/38/54, II/38/62,
 II/38/69, II/39/166, I/106/55, I/08/54,
 II/24/41, II/29/73, II/15/106, II/38/12,
 I/69/92
     b.+ nnarīn I/117/33, I/119/17
     b.+ nnarīṅ I/08/60, I/11/84,
 I/119/38, I/120/30, I/120/32, I/121/36,
 I/13/36, I/135/51, I/137/54, I/146/54,
 I/16/04, I/18/35, I/53/48, II/16/46,
 II/23/160, II/24/54
     b.+ nnārīṅ II/24/03
     b.+ ṅnarīṅ I/54/48
     b.+ nu I/02/69, I/04/59, I/04/60,
 I/05/30, I/06/110, I/06/65, I/08/61,
 I/08/62, I/103/46, I/103/47, I/103/50,
 I/106/50, I/106/51, I/108/50, I/108/55,
 I/109/07, I/109/13, I/109/43, I/109/46,
 I/114/44, I/114/46, I/116/13, I/116/14,
 I/116/18, I/116/21, I/117/19, I/119/19,
 I/119/74, I/12/04, I/12/19, I/12/22,
 I/125/68, I/127/31, I/128/23, I/133/64,

I/134/43, I/14/20, I/14/57, I/14/60,
 I/14/74, I/145/91, I/152/121, I/152/65,
 I/152/96, I/154/40, I/19/03, I/19/04,
 I/19/05, I/19/18, I/21/17, I/21/19, I/21/21,
 I/21/39, I/23/32, I/23/33, I/25/39, I/28/22,
 I/28/36, I/28/39, I/28/41, I/28/47, I/31/56,
 I/31/57, I/31/64, I/31/65, I/31/66, I/40/52,
 I/40/53, I/40/54, I/41/43, I/42/33, I/42/34,
 I/42/35, I/42/40, I/42/41, I/42/42, I/42/45,
 I/42/46, I/42/47, I/42/68, I/43/12, I/43/19,
 I/49/06, I/49/13, I/49/18, I/49/23, I/49/80,
 I/52/58, I/54/24, I/56/52, I/56/70, I/56/79,
 I/59/79, I/63/54, I/64/110, I/64/85,
 I/64/96, I/64/98, I/66/46, I/69/100,
 I/69/71, I/69/99, I/70/29, I/70/36, I/72/12,
 I/72/53, I/72/55, I/79/89, I/79/93, I/80/50,
 I/82/04, I/83/02, I/83/45, I/83/46, I/83/77,
 I/84/07, I/87/03, I/87/114, I/90/08,
 I/90/35, I/91/63, I/99/66, I/99/67, II/02/60,
 II/04/91, II/05/12, II/08/71, II/08/78,
 II/11/28, II/12/51, II/18/01, II/18/13,
 II/18/29, II/20/24, II/20/64, II/23/76,
 II/28/13, II/29/101, II/29/99, II/36/06,
 II/37/102, II/38/31, II/39/15, II/39/172,
 I/76/66, I/120/41, II/14/38, I/58/45,
 I/14/23, I/10/77, I/51/53
     b.+ nū I/22/41
     b.+ nū I/06/17, I/117/14, I/121/88,
 I/99/72, II/04/85
     b.+ ṅū I/75/74
     b.+ nūda II/23/159
     b.+ nun I/135/19, I/25/31, I/25/51,
 I/33/115, I/33/116, I/33/142, I/33/42,
 I/39/52, I/83/45, II/20/81
     b.+ nunkīlā II/24/77
     b.+ nuṅ I/03/98, I/101/15,
 I/103/51, I/103/58, I/111/119, I/111/120,
 I/112/12, I/113/50, I/113/51, I/113/58,
 I/113/71, I/113/75, I/113/76, I/113/84,
 I/116/15, I/119/79, I/12/19, I/121/92,
 I/122/20, I/125/31, I/130/73, I/130/80,
 I/130/81, I/133/44, I/136/30, I/15/20,
 I/15/60, I/152/95, I/19/09, I/23/20,
 I/24/07, I/24/52, I/24/67, I/39/62, I/39/63,
 I/41/44, I/44/17, I/44/18, I/49/38, I/60/02,
 I/62/06, I/63/19, I/67/08, I/67/13, I/67/47,
 I/69/35, I/69/46, I/69/99, I/72/50, I/75/60,
 I/84/29, I/86/06, I/86/78, I/88/14, I/91/51,
 I/92/32, I/92/44, I/92/45, I/93/25, I/94/34,
 I/94/54, I/94/78, I/98/114, I/99/13,
 II/05/12, II/05/42, II/05/85, II/05/88,

II/08/127, II/13/15, II/13/40, II/14/78,
II/16/37, II/16/45, II/20/80, II/23/31,
II/24/57, II/24/83, II/26/52, II/29/10,
II/29/21, II/32/52

b.+ nuḡku I/140/59, I/94/53

b.+ nuḡKu I/113/74

b.+ nuynan I/130/76, I/130/79

b.+ ḡa I/119/25, I/133/59, I/17/30,
I/30/13, I/30/22, I/30/27, I/47/40, I/49/37,
I/52/78, I/54/53, I/88/65, I/94/37,
I/98/102, I/98/103, I/98/104

b.+ ḡu I/72/13

b.+ ḡū I/72/55

b.+ ḡuynan I/11/64

b.+ ydu I/85/44, II/24/71

bū : bk. bu -4-

b. I/136/06, I/136/07, I/24/45,
I/64/112

bū : bk. bu -71-

b. I/01/88, I/02/13, I/05/34,
I/06/124, I/101/17, I/103/26, I/103/47,
I/106/49, I/106/75, I/11/30, I/11/81,
I/114/33, I/114/47, I/117/08, I/12/14,
I/12/44, I/126/55, I/135/04, I/146/05,
I/150/57, I/154/55, I/158/34, I/159/21,
I/160/22, I/18/78, I/19/24, I/23/10,
I/23/20, I/23/63, I/31/61, I/32/34, I/38/08,
I/39/47, I/40/55, I/42/64, I/44/68, I/49/16,
I/54/50, I/55/02, I/56/01, I/67/30, I/68/60,
I/69/35, I/69/60, I/70/25, I/72/54, I/77/25,
I/89/17, I/92/09, I/93/13, I/93/18, I/95/62,
II/01/78, II/02/03, II/03/66, II/03/77,
II/04/06, II/04/82, II/09/48, II/10/40,
II/13/32, II/14/37, II/22/12, II/26/18,
II/32/50, II/32/58, II/39/32

b.+ na I/109/04

b.+ nnar I/111/110

b.+ nnarı I/87/118

bu : bk. bu -6-

b. I/139/37, I/86/65, II/09/24

b.+ ndan I/100/17

b.+ nu I/15/58

b.+ nuḡ I/138/48

bu_ēz : Bu defa, bu sefer; şimdi. -
1-

b. I/111/65

bu_ōz : bk. bu_ēz -2-

b. I/18/56

bu_uz : Kin, nefret, düşmanlık. -2-

bu_uz yap-: Düşmanlık etmek, kin
beslemek.

b. yaptı I/45/17, I/45/18

buba : bk. baba¹-80-

b. I/10/40, I/113/117

b.+ lāmıs I/39/89

b.+ lāḡ I/94/76

b.+ m I/02/36, I/02/38, I/02/39,
I/03/02, I/110/40, I/120/16, I/133/50,
I/22/27, I/22/28, I/22/41, I/22/42, I/30/13,
I/33/123, I/34/50, I/34/51, I/34/52,
I/39/23, I/52/06, I/52/08, I/58/10, I/66/34,
I/95/64, II/14/76, II/14/80, II/14/83,
II/23/113

b.+ mdan I/39/41, II/39/11

b.+ mgil I/72/46

b.+ mı II/09/46

b.+ minan I/22/24

b.+ miḡ I/120/25, I/120/38,
I/52/05, I/52/07, I/62/32, I/98/95, II/24/35

b.+ mız I/06/07, I/115/11,
I/120/43, I/146/39, I/88/12, II/14/71

b.+ mnā I/39/89

b.+ niḡ I/113/118

b.+ niḡ I/52/60

b.+ ḡ I/39/54

b.+ sı I/02/36, I/11/63, I/140/62,
I/140/64, I/140/69, I/52/15, I/52/50,
I/52/52, I/52/63, I/61/55, II/04/65,
II/13/14, II/14/77, II/14/78

b.+ sından I/49/40

b.+ sım I/47/57

b.+ sınıḡ I/137/37, I/95/77,
I/99/25

b.+ simī I/47/57

b.+ sī I/113/78

bk. baba⁴

b.+ sıydıḡ I/22/22

faḡır b.+ sıydı I/52/66

bk. baba⁵

şıh musa b. II/28/69

bubá : bk. baba¹ -1-

b.+ ḡ I/39/31

bubá : bk. baba¹ -1-

b. I/52/48

bubá : bk. baba¹ -1-

b.+ miḡ I/122/26

buba : bk. baba¹ -20-

b. I/55/27, II/08/70

b.+ cāzım I/145/11

b.+ m I/145/12, I/22/44, I/22/45,
I/28/14, I/88/18, II/05/93, II/28/02

b.+ mdan II/28/93

b.+ mıñ I/88/13
b.+ mız I/120/19, I/145/05,
I/157/76, I/88/19, I/88/17
b.+ sı I/10/73, I/92/31
bubanne : bk. babanne -5-
b.+ m II/13/15
b.+ mız II/19/104
b. oldum I/120/30
b.+ si II/19/89
b.+ sinnen II/13/15
bube : bk. baba¹ -2-
b.+ nıñğı I/99/26
b.+ ıñ I/72/85
bube : bk. baba¹ -1-
b.+ cāzım I/145/46
bubı : bk. baba¹ -1-
b.+ lāmız I/72/40
buçu : bk. buçuq -2-
b.+ ıu II/10/21, II/10/28
buçü : <buçuq+u-1-
b. I/20/22
buçuq : (Tam sayılardan, üleştirme
sıfatlarından sonra) Yarım. -24-
b. I/103/32, I/110/57, I/123/44,
I/125/21, I/125/28, I/134/53, I/138/129,
I/149/50, I/155/94, I/30/48, I/42/61,
I/49/62, I/75/12, II/03/06, II/09/99,
II/20/23, II/20/49, II/30/82, II/33/69,
II/39/124
az b. I/110/38, I/134/63, I/146/20
buçuq : bk. buçuq -1-
b. II/29/100
buçuq : bk. buçuq -5-
b. I/122/87, I/123/43, I/155/25,
I/155/42, I/37/16
büçuq : bk. buçuq -1-
b. I/75/12
buday : bk. būday -1-
b. I/49/32
būday : Tâneleri un ve ekmek yapımında
kullanılan ve insanın başlıca gıdâsını
teşkil eden bitki ve bu bitkinin aynı ismi
taşıyan tâneleri. -12-
b. I/07/98, I/129/51, I/129/52,
I/142/55, I/92/41, II/02/53
b.+ ı I/41/37, I/51/12
b.+ ımızı II/30/33
b.+ ı I/07/92
b.+ ıñ I/07/92
b.+ la_ı I/07/93
būdey : bk. būday -10-

b. I/149/28, I/155/30, I/160/01,
I/66/37, I/66/42, I/69/24, I/70/17, II/14/04,
II/35/17
b.+ dan I/69/16
buğımıq : bk. bıgımıq -1-
ğ. II/25/108
bugün : bk. bugün¹ -3-
b. I/85/57, II/23/83
bk. bugün²
b.+ e I/01/12
buğun : bk. bugün¹ -1-
b. I/01/44
bugün : 1. İçinde bulunulan gün. -
10-
b. I/113/79, I/39/101, I/56/75,
II/01/10, II/23/24
b.+ nēde II/09/85
2. İçinde bulunulan zaman.
b.+ ümüze I/112/29
b.+ ümüzü I/93/66
b.+ ũne I/01/14
bugün : bk. bugün² -1-
b.+ e I/01/47
bugñ : bk. bugün¹ -1-
b. I/45/53
buğez : bk. bu_uz -1-
b. I/15/55
būktün : bk. bugün² -1-
b. I/01/16
bul - : Arayarak veya rastgele bir şeyle,
bir kimse ile ya da bir durumla
karşılaşmak, ele geçirmek, ortaya
çıkarmak. -175-
b. I/08/84, I/108/54, I/15/82,
I/52/54, I/65/14, I/79/48
b.- ābilisen I/108/38
b.- acaqları II/32/128
b.- acaqsın I/61/44
b.- am II/28/31
b.- amadı I/108/40
b.- amadıq I/147/36, II/23/135
b.- amadıq I/147/25, II/28/32
b.- amadıla I/148/35
b.- amadılar I/140/67
b.- amadım I/47/36, I/47/37,
I/65/49
b.- aman I/107/36, I/109/47
b.- amañ I/108/33, I/51/68,
I/65/53, II/23/90, II/39/140
b.- amaS I/53/72
b.- amaSsaq I/53/50

- b.- amaSsan I/130/35
 b.- amayağoruz II/32/88
 b.- amáyız II/26/40, II/26/41
 b.- amaz I/53/72
 b.- amazdıķ I/143/56
 b.- amazdıK I/14/30, I/14/32
 b.- amazTıñ I/47/63
 b.- amıyacaksın I/14/25
 b.- amıyöduñ I/70/66
 b.- amıyoduñuz I/33/142
 b.- amıyoñ I/70/65
 b.- amıyoz I/23/39, I/78/15
 zaman b.- amıyoz I/23/33
 b.- amıyolar I/05/34
 b.- an I/143/09, I/45/74, II/04/57
 iş b.- an II/17/83
 işini b.- an II/09/81
 b.- ana I/135/31
 b.- ayorus I/62/20
 b.- caķla I/82/34
 b.- cam I/33/124
 b.- can I/33/44, I/48/12
 b.- cañ I/48/23, I/59/59, I/59/83
 b.- cáñ II/10/103
 b.- caz I/17/39
 b.- cāz I/119/40
 b.- cēz I/153/124
 b.- cıñ I/15/41
 b.- du I/140/67, I/34/05, I/39/47,
 I/48/60, I/61/13
 iş b.- du II/09/56
 b.- duķ I/42/61, I/52/33, II/16/99
 b.- duğ II/14/85
 b.- duK I/143/83, II/23/33
 b.- dulā I/08/113
 iş b.- dulā I/150/20
 b.- dular I/140/23
 b.- dulaş I/17/58
 b.- dum I/138/136, I/34/05,
 I/98/117, II/23/116
 b.- dūna veriyoS I/17/47
 b.- duñ II/25/01
 b.- dūñ I/07/20
 b.- dūñu I/161/24
 iş b.- dusa I/145/17
 iş b.- lādı II/02/74
 b.- muş I/140/67, I/39/47, I/60/74,
 I/99/48
 iş b.- muş II/17/82
 b.- muşlar I/08/115, I/136/19,
 II/14/84
 b.- sam I/132/79
 b.- sañ I/70/66
 b.- saydım I/65/50
 b.- sun I/52/58
 b.- u I/108/38
 b.- ucuK I/15/31
 b.- uduğ I/02/61
 b.- uduK I/02/62
 b.- ullādı II/02/08
 b.- um I/66/38
 b.- umadık II/16/99
 b.- umadığ II/16/99
 b.- umañ II/05/16
 b.- umīncāSı II/02/97
 iş b.- umuyö II/02/74
 b.- unanı I/107/71
 b.- unca I/96/84
 b.- undū I/16/27
 b.- undūnu yapādıķ I/59/57
 b.- unmadı I/136/18
 b.- unmazdıñ I/126/53
 b.- unmiyyö II/05/30
 b.- unmuyo I/158/19
 b.- unmuyö I/96/74
 b.- unmuyodu I/35/60
 b.- unmuyollā II/05/30
 b.- unsa I/75/25
 b.- unullā I/03/35
 b.- unur I/136/17, II/33/34
 b.- unurdu I/35/62
 b.- unuyo I/31/58
 b.- ur I/11/65, I/13/36, I/35/50,
 I/46/67, II/08/78, II/20/53, II/36/11
 iş b.- ur II/02/75
 b.- urdu II/08/70
 b.- urlar I/121/47
 şifā b.- urlardı I/01/96
 b.- urlarmışTı I/01/96
 b.- ursa I/92/53, II/20/80
 b.- ursaķ I/155/14
 b.- ursaK I/100/38, I/74/14
 b.- ursāñ I/07/19, I/07/20
 b.- ursuñ I/40/66
 b.- urun II/34/78, II/34/79
 b.- uruz I/62/22
 b.- uyi I/05/39
 b.- uyo I/105/18, I/158/52, I/20/22
 b.- uyolā I/158/19, I/158/53
 şifā b.- uyolla I/20/24
 iş b.- uyom I/155/103
 b.- uyoñ I/95/09

b.- uyor I/20/25
b.- uyoru I/52/26
b.- uyoruS I/132/22
b.- uyoz I/132/25, I/143/56
bul : bk. pul² -1-
pari b. II/39/179
buļ - : bk. bul- -1-
b.- ūrlā I/75/35
bul - : bk. bul- -1-
b.- duķ I/143/84
bula - : 1. Karıştırmak. -5-
b.- rdıķ I/102/47
b.- rıS I/70/39
b.- rız I/21/93
b.- yı I/21/91
2. Bir şeyi üstü kaplanacak şekilde bir şeye batırmak, üstünü o şeyle kaplamak, belemek
bula : bk. bura -1-
b.+ lārda I/51/19
bulā - : bk. bula⁻² -1-
b.- rıñ I/96/53
bulama : Koyundan alınan süt koyulaşınca yoğurdu suyla incelterek içine karıştırarak elde edilen ürün. -2-
b. yapardıķ I/21/90
b.+ yı I/21/89
bulamaç : Sulu ve cıvık hamur ve bu kıvamdaki karışım. -2-
b. I/151/17, II/15/25
bulamaş : bk. bulamaç -1-
b. I/36/56
bulanıg : Saf, duru ve berrak olmayan. -1-
b. I/01/85
bulaş - : Sürülmek, sıvaşmak, sıvaşıp yapışmak. -1-
b.- dı I/15/27
bulaşı : bk. bulaşık -2-
b.+ ı I/35/65
b.+ yı I/73/23
bulaşık : Yıkanmamış kirli tabak, çatal, kaşık, tencere vb. mutfak eşyası. -8-
b. II/19/98, II/21/36
b.+ lānı I/33/88, II/29/59
b.+ ları II/29/59
bulaşık makinesi : Bulaşık yıkamak için kullanılan farklı büyüklüklerdeki makine.
b. makinemīS I/76/82

b. makinesi I/38/40, I/47/44
bulaşık : bk. bulaşık -1-
b. I/83/36
bulaşıkçı : İşi bulaşık yıkamak olan kimse. -1-
b.+ sı I/03/45
bulaşıcı : Bulaşan, bir kimseden başkalarına geçebilen, sârî. -1-
b. I/63/53
bulaşıg : bk. bulaşık -1-
b. makinisi I/35/05
bulaşığıcı : bk. bulaşıkçı -1-
b.+ ŋ II/17/29
bulaşıK : bk. bulaşık -1-
b. I/136/26
bulaşī : <bulaşık+ı -5-
b. I/124/15, I/124/22, II/17/29
b.+ mızı I/93/61
b.+ ŋa I/96/41
bulda : bk. burda -1-
b. I/72/02
buleşıg : bk. bulaşık -1-
b. I/152/19
bulgur : 1. Buğdayın kaynatılıp kurutulduktan ve kabuğu çıkarıldıktan sonra dövülerek kırılmış olan şekli. -69-
b. I/02/41, I/02/43, I/101/11, I/101/20, I/112/24, I/118/18, I/128/33, I/152/113, I/26/64, I/41/87, I/49/22, I/49/71, I/51/57, I/58/68, I/58/89, I/60/43, I/60/63, I/67/16, I/87/117, I/87/118, I/87/122, I/87/32, I/98/78, II/39/48
b.+ dan I/09/63
b.+ ları I/70/28
b.+ larımız I/19/12
b.+ lu II/19/71
b.+ nan II/32/23, II/39/57
b.+ u I/117/26, I/18/53, I/26/63, I/27/63, I/40/70, I/40/71, I/49/14, I/51/58, I/70/25, I/87/120, I/98/78, II/39/47
b.+ udu I/125/71
b.+ umuzu I/70/32, I/85/27, II/30/48
b.+ unan I/76/32
b.+ unu I/131/25
b.+ uñ I/41/87, II/39/49
2. Bulgurla yapılan pilav veya yemek.
b. yapardıK I/153/27
b. yaparlār I/157/61

b. yapmiyöz I/40/70
bulğur aşı : Bulgur ile yapılan yemek.
 b. aşı I/120/64
bulğur çorbası: Bulgur ile yapılan çorba.
 b. çorbası I/49/25
 b. çorbası I/96/51
bulğur pilavı: Bulgurla pişirilen pilav.
 b. pilafı I/07/49
 b. pilavı II/19/71, I/76/27, I/07/37, I/09/64, I/26/01, I/87/68, II/19/70
 b. Pilavı I/18/74
 b. pilavı I/60/44
bulğur : bk. bulğur¹ -1-
 b. I/07/37
bulgur : bk. bulğur¹ -5-
 b. II/37/109
 b.+ nan II/32/55
 b. pilavı II/19/72, II/37/80
bulğur : bk. bulğur¹ -1-
 b. I/98/78
bulğul : bk. bulğur¹ -1-
 b.+ ları I/152/113
bullā : bk. burlar -6-
 b. I/63/65, I/64/86
 b.+ da I/31/57, I/31/60, I/38/23, I/56/41
bullā : bk. burlar -2-
 b. II/18/22
 b.+ rdā I/48/67
bullā : bk. burlar -15-
 b. I/145/90, II/12/01, II/16/05
 b.+ da I/145/89, I/45/66, I/53/84, I/73/11, II/10/51, II/29/11, II/32/117
 b.+ dı I/145/77, II/16/87, II/33/15
 b.+ la I/148/62
 b.+ mız II/18/22
bullar : bk. burlar -5-
 b. I/56/41
 b.+ a I/01/80
 b.+ da I/37/50, I/63/63
 b.+ ı I/01/87
bullār : bk. burlar -11-
 b. I/01/50, II/03/65
 b.+ a I/61/44, II/12/29
 b.+ da I/49/45
 b.+ ı I/45/67, I/54/13
 b.+ ı ma II/25/95
 b.+ ımız II/33/42

b.+ ını II/03/38
 b.+ ıı II/17/85
bullār : bk. burlar -1-
 b. I/01/16
bullār : bk. burlar -2-
 b.+ a II/32/110
 b.+ ı I/46/29
bullār : bk. burlar -1-
 b.+ ı II/10/44
bulun - : Var olmak, mevcut olmak. -7-
 b.- ceS I/72/02
 b.- muş I/122/10
 b.- ur I/101/27, I/146/15, II/19/67
 b.- urdu I/156/28
 b.- urdu II/23/94
buluş - : Belli bir yerde bir araya gelmek, birbirini bulmak. -3-
 b.- uluyoru I/60/89
 b.- uyolar I/68/25
 b.- uyöllē II/16/107
buluşmak : Belli bir yerde bir araya gelmek, birbirini bulmak işi. -1-
 b. II/16/106
bulüz : Etek ve pantolon üstüne giyilen kısa, astarsız kadın giyeceği. -1-
 b. I/101/30
buna - : Bunama durumuna gelmek, ateh getirmek. -1-
 b.- mış II/19/17
bunal - : Çok sıkılmak, sıkıntı ve çâresizlikten şaşkın duruma gelmek, darlanmak. -1-
 b.- dı I/18/68
bunalıg : bk. bunalıg¹ -1-
 b. I/60/11
buñ : Sıkıntı, darlık. -6-
 b. I/37/51, I/45/61
 soñ ğarı b. ğarı soñ herif buñ herif I/125/36
 soñ ğarı buñ ğarı soñ herif b. herif I/125/37
 b.+ um I/45/60
buñ aşı : Yokuş aşığı. -1-
 b.+ yā II/07/49
buñal - : bk. bunal- -3-
 b.- acağ I/123/41
 b.- ırın I/15/79
 b.- ma I/64/82
buñal : bk. pınar -1-
 b.+ lara I/47/42

buğald - : bk. buğalt- -1-

b.- ıyo I/64/31

buğalım : Dış baskılar karşısında ortaya çıkan iç sıkıntısının hâkim olduğu ruh hâli, stres. -1-

buğalıma gir- : Ruhsal bakımdan gerginlik veya sıkıntı içine girmek.

b.+ a giriyorun I/112/47

buğalt - : Bunalmasına, sıkıntı ve çâresizlikten şaşkın duruma gelmesine sebep olmak. -1-

b.- dıñ I/03/62

buğar : bk. pınar -8-

b. I/134/49

b.+ a I/152/116, I/87/62, I/87/64

b.+ da I/152/108, I/87/31

b.+ lardan I/126/10

b.+ larımız I/134/49

buğarcı : Su deposunda bekleyip belli sürelerle suyun evlere ulaşmasını sağlayan kimse. -3-

b. II/02/88, II/02/89

buğunnuK : Sıkıntılı. -1-

b. I/37/34

bur - : Bir şeyi kendi etrâfında döndürmek, çevirmek, kıvrırmak, bükmek. -1-

b.- ār I/73/51

bür - : bk. vur-¹ -1-

har b. harman savurularsa I/14/45

bura : Bu yer. -374-

b. I/01/82, I/03/92, I/03/94,

I/03/95, I/06/127, I/10/110, I/102/10,

I/108/23, I/108/39, I/11/22, I/111/105,

I/111/112, I/111/113, I/111/27, I/116/43,

I/116/47, I/122/08, I/124/28, I/128/01,

I/129/05, I/129/36, I/129/38, I/130/101,

I/130/60, I/131/38, I/133/15, I/133/16,

I/133/18, I/133/44, I/133/62, I/134/18,

I/135/16, I/135/39, I/140/08, I/140/16,

I/149/03, I/149/16, I/150/05, I/152/122,

I/153/54, I/156/05, I/156/54, I/160/03,

I/17/27, I/20/08, I/21/72, I/21/80, I/21/81,

I/23/27, I/23/50, I/23/51, I/31/45, I/35/22,

I/36/08, I/38/24, I/40/15, I/41/18, I/44/03,

I/47/17, I/52/88, I/54/70, I/55/39, I/56/18,

I/67/39, I/67/48, I/69/44, I/69/56, I/71/81,

I/75/01, I/75/03, I/79/11, I/79/88, I/82/06,

I/83/69, I/86/38, I/87/43, I/89/04, I/91/19,

I/95/18, I/99/10, I/99/51, I/99/55, II/10/55,

II/12/43, II/18/05, II/19/32, II/23/179,

II/23/35, II/25/08, II/27/26, II/35/114,
II/37/04

b.+ ı I/03/19

b.+ da I/06/62, I/06/85, I/06/87,

I/06/95, I/122/29, I/133/19, I/134/49,

I/27/45, I/27/67, I/30/25, I/56/44, I/78/12,

I/78/18, I/87/34, I/90/05, I/91/59, I/93/50,

II/24/36

b.+ dā I/91/03

b.+ dıñ II/19/139

b.+ la II/35/20

b.+ lā II/23/153, II/35/19

b.+ lāda I/61/15, I/61/29

b.+ lādı II/23/151

b.+ lar I/111/114, I/111/116,

I/111/27, I/142/36, I/34/71, I/41/33,

I/46/19, I/64/49, II/23/147

b.+ lara I/124/29, I/126/59,

I/135/05, I/144/03, I/150/45, I/54/35,

I/68/72, II/19/25, I/144/50

b.+ larda I/06/144, I/105/59,

I/110/45, I/111/95, I/121/109, I/126/21,

I/129/56, I/15/58, I/17/80, I/23/35,

I/25/58, I/53/38, I/61/33, I/78/55, I/121/79

b.+ lardan I/110/36, I/129/56,

I/135/46

b.+ lardı II/15/46

b.+ ları I/06/128, I/139/20,

I/144/37, I/150/59, I/46/26, I/46/30

b.+ larımda I/144/64

b.+ larımı I/15/43

b.+ larımı I/122/02

b.+ larıñ I/105/37, I/111/05

b.+ larıñ I/105/36

b.+ lı I/18/80

b.+ m I/21/80

b.+ mız I/135/07, II/09/27

b.+ nın I/117/54, I/139/61,

I/142/06, I/142/30, I/142/47, I/84/01,

II/34/49

b.+ nıñ I/03/17, I/11/40, I/11/50,

I/120/15, I/122/08, I/122/09, I/124/13,

I/124/32, I/133/64, I/144/18, I/149/53,

I/151/11, I/152/84, I/156/02, I/157/23,

I/158/11, I/17/76, I/17/83, I/18/75,

I/23/10, I/25/60, I/28/24, I/30/56, I/36/71,

I/36/72, I/44/20, I/49/58, I/60/65, I/68/11,

I/69/58, I/82/08, I/82/10, I/82/11, II/02/36,

II/04/31, II/06/47, II/06/84, II/10/36,

II/10/37, II/17/13, II/26/44, II/31/39,

II/32/40, II/37/115

b.+ niḡk1 II/27/51
 b.+ ḡ II/19/142
 b.+ s̄a II/10/56
 b.+ s1 I/01/10, I/111/115,
 I/117/53, I/122/19, I/130/64, I/139/05,
 I/139/44, I/139/52, I/142/34, I/150/06,
 I/156/12, I/160/02, I/160/07, I/160/09,
 I/160/15, I/160/22, I/160/23, I/160/25,
 I/161/50, I/38/05, I/38/20, I/46/21,
 I/65/06, I/65/46, I/68/11, I/68/64, I/68/75,
 I/69/61, I/74/01, I/78/04, I/78/07, I/86/01,
 I/89/29, I/90/37, I/91/09, I/92/03, I/92/12,
 I/92/36, I/93/15, I/93/62, II/02/67,
 II/02/68, II/04/05, II/06/36, II/06/80,
 II/09/59, II/10/39, II/10/40, II/10/42,
 II/10/59, II/10/96, II/15/98, II/17/10,
 II/17/11, II/19/141, II/19/145, II/23/149,
 II/23/152, II/23/179, II/23/38, II/25/28,
 II/26/01, II/30/05, II/30/11, II/35/62,
 II/38/49
 b.+ S1 I/142/29
 b.+ s1 vermişler I/156/03
 b.+ sını II/02/27
 b.+ s̄i I/156/06, I/69/83, II/02/33,
 II/06/05, II/10/34, II/27/02
 b.+ ya I/09/72, I/111/113,
 I/112/50, I/116/25, I/12/44, I/133/15,
 I/22/42, I/27/14, I/28/24, I/60/35, I/75/68,
 I/82/12, I/83/44, I/83/51, I/83/71, I/83/74,
 I/83/80, I/90/37, I/99/47, II/10/74,
 II/15/100, II/19/91, II/31/06
 b.+ yā I/54/51, I/83/10, I/83/11,
 I/83/67, I/84/28
 b.+ yā I/09/07, II/10/86
 b.+ yā I/33/63
 b.+ ydı I/23/51
 b.+ y1 I/02/70, I/06/115, I/06/73,
 I/06/85, I/108/21, I/111/106, I/122/51,
 I/123/12, I/133/16, I/133/17, I/133/18,
 I/136/37, I/139/06, I/139/58, I/142/06,
 I/142/17, I/155/39, I/17/88, I/18/51,
 I/23/56, I/25/57, I/28/26, II/04/09
 b.+ y1 yapalı I/111/111
 b.+ y1 I/64/50
 b.+ ȳ I/38/08
 b.+ ymiş II/13/61
burá : bk. bura -21-
 b. I/142/05, I/67/50
 b.+ s1 II/01/73
 b.+ ya II/37/04
 b.+ yā I/01/39, I/01/82, I/02/71,

I/37/16, I/55/39, I/55/40, I/82/01,
 II/23/158, II/23/178, II/23/180, II/23/27,
 II/37/76, II/37/79
 b.+ yā verdi I/01/68
 b.+ y1 yapTıklāniḡ II/23/175
 b.+ y1 I/05/36
burá : bk. bura -18-
 b.+ da I/66/06
 b.+ s1 I/59/84, II/04/12
 b.+ ya I/149/55, I/158/33,
 I/160/18, I/160/30, I/25/58, I/31/45,
 I/38/13, I/38/19, I/45/24, I/53/46, I/53/80
 b.+ yā I/53/08
 b.+ y1 II/19/96, II/34/86
burā : bk. bura -5-
 b. I/122/18, II/23/178, II/23/35
 b.+ mız II/37/77
 b.+ s1 II/06/80
burā : bk. bura -1-
 b. I/56/15
burā : -1-
 b. II/19/26
burā : bk. bura -1-
 b. II/17/20
burā : bk. bura -1-
 b. I/01/39
būra : bk. bura -1-
 b.+ s1 II/04/04
burā : bk. bura -4-
 b. I/128/10, I/21/81, II/23/37
 b.+ da II/31/04
burahı : Adı geçen yerden olan, bu yerden
 olan, yerli. -39-
 b. I/116/03, I/134/09, I/157/05,
 I/26/05, I/42/07, I/53/15, I/71/79, I/93/34,
 I/93/50, I/98/08, II/06/34, II/27/57
 b.+ ydı I/113/115, I/113/15,
 I/42/07
 b.+ ydım I/113/92
 b.+ yım I/129/01, I/139/05,
 I/18/12, I/38/04, II/33/03
 b.+ yın I/116/02, I/131/09,
 I/143/02, I/157/05, I/18/02, I/20/04,
 I/20/64, I/60/19
 b.+ yın yaparız I/21/01
 b.+ yıs I/98/09
 b.+ yız I/116/03, I/150/19,
 I/20/13, I/20/64, I/20/66, I/98/08
burası : Bu yer, bura. -2-
 b. I/01/39, I/73/72
burāşit : Bronş ve bronzcuğkların

iltihaplanması sonucu meydana gelen ve öksürük, balgam çıkarma, baş ağrısı, hafif ateş ve nefes darlığı gibi belirtilerle seyreden hastalık. -1-

b. I/20/56

burçak : Baklagillerden, yuvarlak ve mercimeğe benzeyen, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan bir bitki. -3-

b. I/153/18, I/58/21, I/98/71

burda : Bu yerde. -568-

b. I/01/13, I/01/57, I/01/60,

I/01/61, I/01/77, I/01/81, I/02/12, I/02/27, I/02/38, I/02/39, I/02/40, I/03/103, I/03/59, I/03/69, I/03/78, I/03/81, I/03/85, I/04/05, I/04/10, I/04/52, I/04/69, I/07/41, I/08/07, I/09/02, I/09/06, I/09/07, I/09/48, I/09/49, I/100/40, I/101/09, I/101/10, I/102/30, I/103/03, I/105/04, I/105/10, I/105/13, I/106/48, I/108/03, I/108/08, I/109/15, I/109/24, I/11/22, I/11/30, I/11/92, I/110/45, I/111/103, I/111/60, I/112/40, I/113/100, I/113/106, I/113/137, I/113/65, I/113/71, I/114/19, I/114/30, I/116/05, I/116/06, I/116/15, I/116/16, I/116/43, I/116/48, I/116/54, I/117/04, I/117/12, I/117/16, I/117/20, I/117/44, I/117/50, I/119/42, I/12/30, I/121/111, I/121/43, I/121/95, I/121/97, I/122/10, I/122/18, I/122/86, I/123/06, I/123/08, I/123/10, I/123/11, I/123/32, I/123/59, I/124/28, I/124/42, I/125/26, I/125/58, I/125/59, I/125/70, I/126/49, I/129/32, I/129/35, I/129/38, I/129/39, I/129/57, I/130/70, I/130/95, I/131/09, I/131/12, I/132/04, I/132/10, I/132/11, I/132/54, I/133/16, I/133/22, I/133/24, I/133/40, I/134/09, I/134/16, I/134/35, I/134/60, I/134/61, I/136/07, I/136/12, I/136/13, I/137/24, I/137/48, I/137/49, I/138/27, I/138/50, I/138/76, I/139/30, I/139/47, I/139/52, I/14/01, I/140/09, I/140/39, I/140/68, I/141/29, I/142/07, I/142/49, I/142/56, I/143/02, I/143/03, I/144/36, I/145/82, I/145/93, I/148/10, I/149/14, I/149/15, I/149/17, I/149/18, I/149/22, I/149/61, I/15/03, I/15/04, I/15/10, I/15/19, I/15/26, I/15/60, I/15/89, I/15/95, I/150/05, I/150/07, I/150/22, I/150/58, I/150/60, I/151/26, I/152/04, I/152/05, I/152/12, I/152/135, I/152/29, I/152/31, I/152/32, I/152/76, I/153/11, I/153/41,

I/153/50, I/154/03, I/154/33, I/154/53, I/154/64, I/155/43, I/155/60, I/155/61, I/155/62, I/155/67, I/155/93, I/156/22, I/156/66, I/156/67, I/157/02, I/157/03, I/157/05, I/157/26, I/158/01, I/158/04, I/158/06, I/158/33, I/159/42, I/16/04, I/16/06, I/16/42, I/161/19, I/161/27, I/161/28, I/161/34, I/17/11, I/17/48, I/18/23, I/18/43, I/18/54, I/18/55, I/19/10, I/19/13, I/19/25, I/20/08, I/21/58, I/21/79, I/21/80, I/22/06, I/22/41, I/23/36, I/23/52, I/24/20, I/24/50, I/25/32, I/25/59, I/26/65, I/27/39, I/27/69, I/28/08, I/31/44, I/31/47, I/32/83, I/32/84, I/33/66, I/34/19, I/34/62, I/34/63, I/34/68, I/34/70, I/35/22, I/35/52, I/36/16, I/36/55, I/37/30, I/37/42, I/38/09, I/38/24, I/38/25, I/38/26, I/38/43, I/38/64, I/39/13, I/39/60, I/40/06, I/40/15, I/40/43, I/40/62, I/40/63, I/41/25, I/41/27, I/41/28, I/41/33, I/41/45, I/41/46, I/42/06, I/42/58, I/42/59, I/42/70, I/43/21, I/44/28, I/44/74, I/44/76, I/45/20, I/45/25, I/45/63, I/46/122, I/46/20, I/46/22, I/46/25, I/47/11, I/47/28, I/49/33, I/49/35, I/49/43, I/49/46, I/49/54, I/49/56, I/50/68, I/51/75, I/52/01, I/52/32, I/52/48, I/52/52, I/52/61, I/52/63, I/53/47, I/53/65, I/53/81, I/54/62, I/55/09, I/55/32, I/55/40, I/55/58, I/56/20, I/56/21, I/56/24, I/56/29, I/56/36, I/56/42, I/56/49, I/56/51, I/56/53, I/56/54, I/56/56, I/56/81, I/59/12, I/59/83, I/60/20, I/60/49, I/60/75, I/60/93, I/61/04, I/61/12, I/61/15, I/62/05, I/62/33, I/62/34, I/62/37, I/62/42, I/63/02, I/63/06, I/63/09, I/63/20, I/63/21, I/63/30, I/63/33, I/64/04, I/64/134, I/64/42, I/64/88, I/65/02, I/66/32, I/66/36, I/67/23, I/67/47, I/67/50, I/68/01, I/68/02, I/68/03, I/68/07, I/68/16, I/68/17, I/68/25, I/68/57, I/68/59, I/68/62, I/68/66, I/69/102, I/69/43, I/69/47, I/69/75, I/69/88, I/70/29, I/70/50, I/72/60, I/72/68, I/73/12, I/73/26, I/73/43, I/74/41, I/74/85, I/74/88, I/75/11, I/75/14, I/75/16, I/76/08, I/76/56, I/78/21, I/78/24, I/78/37, I/79/60, I/83/02, I/83/07, I/83/21, I/83/45, I/83/66, I/87/24, I/87/25, I/88/48, I/88/52, I/91/75, I/92/18, I/92/45, I/92/50, I/92/60, I/93/52, I/94/78, I/95/17, I/95/20, I/95/80, I/97/19, I/97/57, I/98/11, I/99/25, I/99/37, II/03/18, II/03/19, II/03/27, II/04/18, II/04/62, II/04/80, II/05/69, II/06/04, II/06/55,

II/10/104, II/10/12, II/10/14, II/10/33,
 II/10/42, II/10/43, II/10/47, II/10/51,
 II/10/60, II/10/62, II/10/64, II/10/74,
 II/10/81, II/10/91, II/10/92, II/10/93,
 II/10/99, II/12/07, II/12/26, II/13/65,
 II/14/54, II/14/86, II/14/97, II/14/99,
 II/17/69, II/19/111, II/19/142, II/19/143,
 II/19/161, II/19/22, II/19/31, II/19/32,
 II/19/33, II/19/44, II/19/85, II/22/07,
 II/23/118, II/23/139, II/23/155, II/23/156,
 II/23/179, II/23/187, II/23/20, II/24/109,
 II/25/102, II/26/38, II/26/41, II/26/52,
 II/27/48, II/28/38, II/28/65, II/28/66,
 II/28/72, II/28/75, II/29/21, II/29/22,
 II/29/23, II/29/68, II/29/78, II/29/80,
 II/31/06, II/32/121, II/32/130, II/33/03,
 II/33/29, II/33/41, II/34/03, II/34/29,
 II/37/03, II/37/127, II/37/14, II/37/77,
 II/37/86, I/155/92, I/21/64, I/152/135,
 I/51/72, I/101/18, I/37/25
 b.+ kı I/117/11, I/35/30, I/64/40,
 I/73/07, II/07/74, II/10/47
 b.+ lar I/27/67
 b. + la I/80/56
 b. + ykan I/113/67
 b. + ydı I/16/55, I/16/57
 b. + yım I/139/07, II/06/59
 b. + yın I/130/08, I/137/24,
 I/140/04, I/35/04, I/38/70, II/10/90
 b. + yıS I/101/10
 b. + yız I/110/02, I/38/22, I/76/07
 b. + yız I/02/30
burdá : bk. burda -1-
 b.+ ydı II/06/80
burdâ : bk. burda -19-
 b. I/155/87, I/23/08, I/38/04,
 I/54/64, II/03/28, II/03/42, II/10/63,
 II/10/95, II/11/24, II/12/07, II/19/20,
 II/19/21, II/19/97, II/27/43, II/28/66,
 II/33/34
 b. veri I/79/39
 b.+ ydı I/30/52
 b.+ yız I/90/74
burdâ : bk. burda -24-
 b. I/08/112, I/149/45, I/36/02,
 I/36/11, I/39/64, I/42/58, I/56/11, I/66/47,
 I/69/73, I/76/37, I/95/20, II/01/49,
 II/03/53, II/03/59, II/10/11, II/10/12,
 II/10/48, II/10/53, II/10/91, II/10/98,
 II/16/98, II/33/41, II/37/76
 b.+ ki I/23/70

burdâ : bk. burda -4-
 b. I/28/25, II/10/25, II/23/139,
 II/29/85
burdâ : bk. burda -2-
 b. II/09/97, II/19/17
burđa : bk. burda -4-
 b. I/152/124, I/25/61, I/56/17,
 I/66/23
burđa : bk. burda -12-
 b. I/116/08, I/121/99, I/128/69,
 I/134/24, I/16/05, I/23/70, I/56/45,
 I/61/74, I/72/13, II/28/43, II/28/44
 b. + ydı I/02/40
burđâ : bk. burda -1-
 b. I/01/87
burđâ : bk. burda -2-
 b. I/02/69, I/155/91
burda : bk. burda -1-
 b. I/65/24
bürda : bk. burda -1-
 b. II/34/81
bürda : bk. burda -1-
 b. II/08/06
burda : bk. burda -5-
 b. I/142/20, I/15/31, I/37/16,
 II/07/56
 b. + yın I/140/04
burdâ : bk. burda -1-
 b. I/139/47
burdan : Buradan, bu yerden. -142-
 b. I/01/45, I/05/36, I/05/37,
 I/05/38, I/05/39, I/05/46, I/09/05,
 I/102/04, I/107/67, I/109/43, I/109/44,
 I/11/28, I/11/63, I/11/73, I/111/109,
 I/116/14, I/116/15, I/116/16, I/116/23,
 I/116/24, I/116/48, I/116/51, I/117/42,
 I/117/46, I/117/49, I/12/39, I/121/45,
 I/121/48, I/122/35, I/123/17, I/128/39,
 I/133/34, I/135/44, I/137/38, I/139/45,
 I/139/47, I/149/15, I/15/83, I/150/39,
 I/150/58, I/150/59, I/150/60, I/152/109,
 I/153/109, I/153/122, I/153/123, I/153/46,
 I/153/65, I/153/75, I/153/79, I/154/40,
 I/155/41, I/156/58, I/158/03, I/16/55,
 I/16/57, I/16/59, I/17/27, I/17/84, I/18/33,
 I/21/84, I/23/50, I/28/44, I/30/52, I/31/42,
 I/31/47, I/38/29, I/39/54, I/41/63, I/41/68,
 I/46/79, I/46/80, I/49/19, I/49/21, I/51/04,
 I/53/48, I/53/62, I/54/18, I/55/63, I/56/51,
 I/59/12, I/61/12, I/62/21, I/66/40, I/67/47,
 I/68/27, I/68/77, I/73/65, I/74/47, I/79/63,

I/81/29, I/86/19, I/88/48, I/91/45, I/95/92,
I/99/23, I/99/56, II/01/36, II/01/47,
II/01/57, II/01/70, II/01/75, II/02/88,
II/04/81, II/05/29, II/05/54, II/05/65,
II/05/88, II/10/60, II/12/44, II/17/68,
II/18/18, II/18/22, II/19/40, II/23/159,
II/23/207, II/24/108, II/26/49, II/26/51,
II/28/42, II/34/04, II/34/50, II/37/38,
II/38/81, II/39/07, II/39/139

ordan b. I/143/83

urdan b. II/13/39

sözüm b. dışarı I/22/43, I/70/29

b.+ ı II/02/39

b.+ım I/161/08

b. vurdum II/28/41

burdân : bk. burdan -1-

b. II/09/36

burdân : bk. burdan -3-

b. I/152/57, I/72/25, II/08/71

burdân : bk. burdan -2-

b. II/01/45, II/01/78

buḡdan : bk. burdan -5-

b. I/05/21, I/150/38, I/56/53,

I/56/57, I/99/52

burdan : bk. burdan -1-

b. I/139/45

burden : bk. burdan -1-

b. II/22/07

burdı : bk. burda -24-

b. I/34/64, I/41/17, I/46/70,

II/03/17, II/07/05, II/10/100, II/10/102,

II/10/77, II/14/48, II/21/02, II/24/22,

II/26/52, II/30/74, II/31/20

b. yapıyöller II/10/84

b.+ ydī I/73/43, II/06/80

b.+ yın I/65/12

b.+ yın II/12/06

b.+ yıS I/76/06

b.+ yız I/28/48

b.+ ymış I/54/63, II/06/55

b.+ ysa I/92/49

buḡdı : bk. burda -1-

b. II/24/21

burdı : bk. burda -1-

b. II/03/12

buḡdı : bk. burda -1-

b. II/38/18

burdo : bk. burda -1-

b. II/23/139

burdu : bk. burda -48-

b. I/01/07, I/102/29, I/152/30,

I/72/64, I/76/03, I/86/16, II/01/80,
II/02/09, II/02/13, II/02/33, II/02/38,
II/02/40, II/02/50, II/02/66, II/02/74,
II/04/57, II/05/106, II/05/51, II/06/71,
II/07/104, II/10/104, II/10/54, II/10/77,
II/10/98, II/14/13, II/16/08, II/16/12,
II/17/18, II/17/70, II/17/73, II/18/07,
II/24/110, II/28/69, II/30/27, II/30/56,
II/33/33, II/39/140, II/39/146, II/33/84

b.+ ydu I/86/16, II/30/73,

II/30/75

b.+ ymuşTu II/23/151

b.+ yun I/59/04

b.+ yuS II/08/19

b.+ yuz I/42/08, I/49/31

burdū : bk. burda -2-

b. II/02/09, II/39/154

burḡū : bk. burda -1-

b. II/02/53

bure : bk. bura -7-

b. I/87/42, I/87/44

b.+ ye I/158/09, I/46/18

b.+ yi I/64/77, I/93/28

b.+ ylan I/93/62

burē : bk. bura -1-

b. I/160/01

burı : bk. bura -256-

b. I/47/56, I/63/11, II/12/01,

II/19/49

b.+ sı II/04/09

b.+ ya I/06/107, I/06/111,

I/06/134, I/06/36, I/06/51, I/06/69,

I/06/84, I/09/05, I/101/18, I/105/03,

I/108/03, I/108/36, I/11/05, I/11/13,

I/11/16, I/11/18, I/11/46, I/110/44,

I/111/108, I/111/109, I/113/118,

I/113/133, I/113/70, I/113/91, I/114/18,

I/114/58, I/117/08, I/117/13, I/117/18,

I/117/45, I/120/04, I/120/07, I/122/28,

I/122/76, I/124/04, I/124/08, I/124/35,

I/126/72, I/126/75, I/129/30, I/13/38,

I/130/60, I/130/62, I/130/64, I/130/65,

I/130/75, I/130/98, I/131/21, I/131/57,

I/133/50, I/133/61, I/133/63, I/134/22,

I/134/24, I/137/48, I/139/14, I/140/03,

I/140/14, I/140/15, I/140/16, I/140/63,

I/142/59, I/142/61, I/143/03, I/143/13,

I/143/14, I/143/65, I/143/66, I/143/75,

I/144/36, I/144/77, I/144/78, I/147/34,

I/149/09, I/15/27, I/15/28, I/15/58,

I/150/35, I/150/43, I/150/48, I/150/60,

I/152/05, I/152/121, I/154/33, I/155/10,
I/159/22, I/16/51, I/18/28, I/18/68,
I/19/11, I/21/79, I/23/32, I/25/10, I/25/20,
I/25/52, I/25/61, I/28/56, I/37/46, I/39/44,
I/41/11, I/41/26, I/41/45, I/41/81, I/42/29,
I/42/34, I/47/06, I/47/12, I/50/17, I/50/63,
I/50/72, I/52/02, I/52/03, I/52/04, I/52/77,
I/52/85, I/56/37, I/56/52, I/56/58, I/56/59,
I/59/84, I/60/50, I/64/42, I/65/02, I/65/03,
I/65/05, I/65/10, I/65/35, I/66/53, I/68/15,
I/68/18, I/68/22, I/68/23, I/68/61, I/68/63,
I/69/104, I/69/67, I/69/89, I/69/99,
I/70/83, I/76/05, I/77/43, I/77/51, I/77/57,
I/79/47, I/79/55, I/79/71, I/86/04, I/86/17,
I/86/19, I/87/105, I/88/26, I/88/46,
I/88/51, I/91/58, I/93/20, I/97/03, I/99/54,
I/99/56, II/02/94, II/10/57, II/10/88,
II/14/18, II/14/47, II/14/56, II/16/85,
II/22/36, II/22/76, II/23/136, II/23/157,
II/24/101

b.+ yá I/46/75, II/23/168

b.+ yā I/113/137, I/134/14,

I/152/07, I/39/47, I/69/42, I/69/89

b.+ ya verdiK I/128/58

b.+ ya verdim I/140/29

b.+ yı I/01/83, I/05/66, I/06/58,
I/10/62, I/122/08, I/129/32, I/149/58,
I/151/01, I/152/106, I/161/19, I/35/44,
I/35/50, I/50/17, I/52/09, I/54/33, I/54/71,
I/56/35, I/60/17, I/68/76, I/76/05, I/78/01,
I/78/12, I/93/20, I/99/25, I/99/28, I/99/48,
II/05/102, II/05/66, II/06/05, II/06/38,
II/06/72, II/07/102, II/07/122, II/07/18,
II/09/80, II/09/93, II/10/45, II/10/58,
II/10/86, II/10/89, II/16/105, II/16/12,
II/16/40, II/16/94, II/17/13, II/17/16,
II/23/172, II/25/32, II/27/49, II/28/29,
II/30/59, II/31/12, II/31/34, II/33/32,
II/39/132, II/39/139

b.+ yın I/42/07

b.+ yınan I/54/18

b.+ yī II/06/34, II/12/28, II/33/58

burı : bk. bura -1-

b.+ ya I/143/69

huri : bk. bura -32-

b.+ ye I/139/20, I/152/109,
I/153/46, I/153/47, I/153/49, I/153/52,
I/153/53, I/153/65, I/153/66, I/159/11,
I/159/42, I/22/35, I/23/06, I/23/53,
I/23/56, I/56/07, I/56/53, I/59/06, I/59/11,
I/69/70, I/71/82, I/78/07, I/87/45, II/12/01,

II/17/73, II/25/14

b.+ yē I/56/42

burı : bk. bura -1-

b.+ yē II/12/75

burla : bk. burlar -2-

b. I/11/24, I/150/57

burlā : bk. burlar -15-

b. I/157/26, I/28/28, I/75/37

b.+ da I/158/51, I/17/10, I/75/49,

I/89/07

b.+ dā II/07/26

b. + dan I/96/91

b. + na II/34/46

b. + nı I/159/10

b. + ŋ I/153/11

b. + ŋa I/70/78

burlā : bk. burlar -1-

b. + na I/159/22

burlā : bk. burlar -1-

b.+ da I/150/56

burlar : Buralar, bu yerler. -25-

b.+ a I/11/16, I/150/19, I/150/47,
I/150/55, I/150/57, I/153/124, I/77/20,
II/34/04

b.+ ā I/150/19

b.+ da I/101/19, I/150/55,
I/77/19, I/89/10, I/89/13, I/96/86, II/37/84

b.+ ı I/150/55, I/150/56, I/153/60,
I/158/46, I/93/15

b.+ ım I/74/11

b.+ ımız I/120/53

b.+ ıŋ I/89/05

b.+ ī I/86/20

burlār : bk. burlar -1-

b.+ a I/64/86

burma : 1. Burularak yapılmış altın
bilezik. -4-

b. I/113/44

b. yapılırdı I/113/44

2. Simit, halka, yuvarlak ekmek.

b.+ yı I/73/53

burn : bk. burun -4-

b.+ uma tütüyoru II/16/66

b.+ umuza tütüyoru II/16/69

b.+ undan I/45/39

b.+ unu II/28/56

burş : Dallardaki taze yaprak ve filiz. -
1-

b.+ lulardan I/130/36

burTu : bk. burda -1-

b. II/05/107

- buru** : bk. bura -26-
 b. I/03/16, II/05/28, II/05/32,
 II/05/85, II/07/49, II/10/43
 b.+ daydı I/88/60
 b.+ ya I/15/07, II/12/19
 b.+ yı II/05/18
 b.+ yĩ II/28/86
 b.+ yu I/41/53, II/02/23, II/02/97,
 II/05/18, II/07/49, II/09/38, II/09/62,
 II/10/42, II/16/13, II/16/84, II/24/110
 b.+ yũ II/09/46, II/09/47, II/09/94
 b.+ yũ II/02/07
- buru** : bk. bura -1-
 b. II/01/90
- buruK** : -1-
 b. I/21/80
- burun** : Yüzün ortasında alınla ağız
 arasında yer alan, çıkıntılı, iki delikli
 koklama organı. -2-
 b.+ nā II/20/09
- burnuna tüt-** : Çok özlemek, çok
 istemek.
- burun1** : -1-
 b. I/95/110
- buryı** : <bura+yı -1-
 b. II/04/81
- buva** : bk. baba¹ -46-
 b. I/148/17, II/32/122, I/56/66,
 I/56/67
 b.+ lāmızın I/150/31
 b.+ ları I/28/56, II/32/123
 b.+ lı II/16/36
 b.+ m I/145/45, I/70/62, I/70/63,
 I/91/72, I/91/74, I/91/75, I/91/76, I/91/79,
 I/91/80, II/01/05, II/01/06, II/01/11,
 II/05/91, II/05/92, II/05/95, II/07/46
 b.+ ma I/95/04
 b.+ mgil I/87/57, I/87/64
 b.+ mınan II/16/36
 b.+ mıı I/91/64, I/91/65
 b.+ mız II/05/38, II/05/96,
 II/08/09
 b.+ mızdan I/75/16
 b.+ mnan II/03/08
 b.+ n I/145/46, I/83/19
 b.+ ŋ I/74/101, I/77/60
 b.+ sı I/94/74, II/05/88, II/21/31
 b.+ sını II/01/34, II/01/38
 b.+ sınıı I/46/89
- buvā** : bk. baba¹ -2-
 b.+ m II/01/08
 b.+ mıı I/88/05
- buvā** : bk. baba¹ -1-
 b.+ m I/91/88
- buve** : bk. baba¹ -1-
 b.+ ŋe I/72/23
- buvöz** : -1-
 b. II/16/99
- buvu** : bk. baba¹ -3-
 b. II/05/97
- buva** : bk. baba¹ -1-
 b.+ sınıı II/34/58
- buydá** : bk. buyday -1-
 b.+ sını I/33/42
- buyday** : Tâneleri un ve ekmek yapımında
 kullanılan ve insanın başlıca gıdâsını
 teşkil eden bitki. -18-
 b. I/10/51, I/10/52, I/120/26,
 I/23/38, I/49/76, I/56/46, I/57/31, I/83/38,
 II/07/59
 b.+ ı I/56/46, I/56/49, I/74/93
 b.+ ımızdan II/30/48
 b.+ inan I/96/81
 b.+ ĩ II/30/33
 b.+ ları I/10/23, I/115/55
 b.+ larımız II/33/35
- buyday** : bk. buyday -2-
 b. I/74/74, I/74/88
- buydáy** : bk. buyday -3-
 b. II/01/31, II/10/13
 b.+ í II/07/88
- buydáy** : bk. buyday -1-
 b. I/32/22
- búyday** : bk. buyday -2-
 b. I/02/49
 b.+ ĩ I/02/41
- büyday** : bk. buyday -1-
 b.+ ı I/115/54
- buydey** : bk. buyday -40-
 b. I/102/08, I/115/07, I/133/16,
 I/133/17, I/136/20, I/139/01, I/153/25,
 I/153/26, I/153/30, I/155/31, I/155/33,
 I/155/35, I/158/14, I/66/43, I/69/03,
 I/74/81, I/74/96, I/87/42, I/90/34, I/96/14,
 II/01/12, II/01/26
 b.+ dan I/151/15
 b.+ e I/128/17
 b. göllesi I/123/56
 b.+ i I/115/54, I/128/17, I/130/16,
 I/155/36, I/74/76, I/74/95, I/79/76,
 I/94/17, I/96/33, II/17/59
 b.+ i veremiyoz I/69/17

b.+ ini I/128/18
b.+ iñ I/155/32
b.+ ları I/69/26
buydēy : bk. buyday -1-
b. I/75/39
buydiy : bk. buyday -2-
b.+ dan I/74/96
b.+ iñ I/74/95
buyöz : bk. bu_uz -1-
b. I/127/20
buyr - : bk. buyur⁻¹ -20-
b.- un I/104/48, I/148/07,
I/148/08, I/148/11, I/87/27
b.- uñ I/119/61, I/119/62,
I/119/68, I/119/69, I/119/71, I/88/45,
I/92/01, II/38/119, II/39/180
bk. buyur⁻² -2-
b.- ulurdu I/107/51
bk. buyur⁻³ -1-
b.- ulmaS yapıyöz II/21/38
búyr - : bk. buyur⁻¹ -2-
b.- ún II/38/54
b.- üñ I/07/44
būyr - : bk. buyur⁻¹ -1-
b.- uñ I/67/15
buyunduruğ : -1-
b. II/05/29
buyur - : 1. (Saygılı ifade) Almak, kabul etmek, gelmek, gitmek, girmek. -20-
b. I/01/100, I/148/55, I/148/64,
I/157/01, I/44/03, I/44/46, I/57/29,
I/57/49, I/69/54, I/96/03, II/22/63
b.- du II/21/37
b.- ulur II/21/38
b.- un I/87/21
b.- uñ I/112/55, I/31/71, I/39/37,
II/11/65, II/11/66
af b.- uñ I/69/67
b.+ uñ
2. (Saygılı ifade) Söylemek, demek, etmek.
3. Bir şeyin yapılması ya da yapılmaması için emretmek.
buyur - : bk. buyur⁻¹ -1-
b. I/68/03
buyür - : bk. buyur⁻¹ -3-
b.- un I/33/07, II/15/124
b.- uñ II/11/64
büyüK : bk. büyük⁷ -1-
b. I/05/50
büyük : bk. büyük⁶ -1-

b. veri II/05/82
buz : Soğuktan donarak katı duruma gelmiş su. -16-
b. I/102/18, I/14/47, I/152/64,
I/49/50, I/49/53, I/83/61
b.+ da I/49/51
b.+ dan I/158/41
b.+ lā I/49/50
b.+ lú II/37/28
b.+ u I/152/64, I/66/14
buz dut- : Donmak, üstü buzla kaplanmak.
b. dutardı I/14/47
buzā : Sütten kesilmemiş inek yavrusu -1-
b.+ sı I/152/124
buzāla - : (İnek vb.) Yavrulamak, doğurmak. -1-
b.- dı I/21/94
buzdolab : bk. buzdolabı -1-
b.+ ını II/08/123
buzdolabı : Yiyecek ve içecekleri soğutmaya, sıcaktan bozulmalarını önlemeye yarayan ve içinde buz yapma düzeneği bulunan, motorla çalışır dolap, soğutucu. -6-
b. I/13/12, I/13/13, I/152/100,
I/47/32
b.+ na I/90/22
b.+ ymış I/89/14
büzdolabı : bk. buzdolabı -1-
b. II/30/83
buzdolap : bk. buzdolabı -1-
b.+ ları I/13/12
buzdolobī : bk. buzdolabı -1-
b. II/30/73
buzduK : Biraz. (?) -1-
az b. I/135/31
buzluğ : İçine konan yiyecek ve içecekleri soğuk tutarak koruyan buzla soğutulmuş dolap. -1-
b.+ dan II/08/123
buzTolabı : bk. buzdolabı -2-
b. I/64/77
buzum : (?) -1-
b. I/50/44
bü : bk. bu -3-
b. I/06/95, I/155/07, I/49/41
bü : bk. bir⁹ -1-
b. I/79/26
bü_öz : bk. bu_uz -2-

- b. I/22/40, II/22/19
- bü_sürü** : bk. bi_sürü -1-
b. I/54/66
- bü_ün** : bk. bugün -1-
b. II/25/81
- bübē** : bk. biber -1-
b. II/29/51
- bübel** : bk. biber -1-
b.+ leri II/12/56
- bübel** : bk. biber -1-
b.+ lē II/29/52
- büber** : bk. biber -15-
b. I/101/21, I/102/10, I/40/36,
I/40/61, II/07/35, II/29/56
acı b. I/121/84
ğırmızı b. II/12/60
b. dölması II/12/55
b.+ i I/100/12, II/16/61
salça b.+ i I/103/53
b.+ ini I/102/56, I/121/82
b.+ ler I/96/85
- bübeğ** : bk. biber -1-
b. II/39/100
- bübēr** : bk. biber -5-
b. I/121/67, I/40/27, II/08/104,
II/22/81, II/29/45
- büber** : bk. biber -4-
b.+ e II/29/50
b.+ imiz II/08/86
b.+ imizi II/29/83
b.+ ine II/29/51
- büçük** : bk. buçuk -3-
b. I/133/31, II/08/52
- büdün** : bk. bütün² -1-
b. II/23/04
- bük** : 1. Akarsu kıyılarındaki verimli
tarlalar, bükük. -10-
b. I/61/74, I/81/46, I/81/47,
II/07/34
b.+ le I/81/46, I/81/51
b.+ lēmiz II/07/31
b.+ lēḡ I/81/51
b.+ tün II/07/32
2. Ovada ve dere kıyısında çalı ve
diken topluluğu. -1-
b.+ dü I/81/48
- bük** - : Kıvrırmak, burmak. -10-
b.- erdik I/140/20
b.- erdiK I/87/100, I/94/44
b.- erdim I/140/19
b.- eris I/73/53
- b.- eris I/73/51
b.- eriz I/73/51
b.- erkene I/140/20
b.- ersin I/87/113
b.- eşiḡ I/96/04
- büKdür** - : Bükme. -2-
b.- ü I/21/20
b.- üvəriḡ I/21/20
- bükme** : Düğünlerde geline kına yakılarak
yapılan çalgılı eğlence. -1-
b. II/37/47
- bükül** - : Katlanmak, dürülmek, kıvrılmak.
-1-
b.- mesin I/52/17
- büle** : bk. böyle -2-
b. I/01/33, II/19/61
- büle** : bk. böyle -10-
b. I/04/27, I/04/51, I/08/69,
I/45/45, I/45/46, I/85/23, II/12/16,
II/12/28, II/12/29, II/12/36
- bülö** : bk. böyle -1-
b. I/04/54
- bülü** : bk. böyle -1-
b. I/84/12
- bür** : Hayvanları yürütmek, uzaklaştırmak
için söylenen bir söz. -1-
b. I/33/78
- bürü** - : Kaplamak, istilâ etmek. -1-
b.- dü I/126/09
- bürün** - : Sarılmak, örtünmek -2-
b.- ür I/138/92
b.- ürdük I/47/48
- büs_sürü** : bk. bi_sürü -1-
b. I/46/28
- büs_sürü** : bk. bi_sürü -1-
b. I/96/75
- büsbütün** : Tam anlamıyla, tamâmen,
tamâmıyile, iyice. -1-
b.+ ü I/08/04
- bütçe** : Mâlî durum, para vaziyeti, gelir
gider. -1-
b.+ si I/122/64
- büttün** : bk. bütün² -1-
b. I/91/71
- bütün** : bk. bütün¹ -1-
b. II/05/68
- bütüm** : bk. bütün¹ -10-
b. I/157/18, I/76/77, I/81/66,
II/01/57, II/08/17, II/16/65, II/19/150,
II/28/86, II/34/101,
II/36/19

- bk. bütün² -6-
b. I/148/28, II/05/43, II/07/117,
II/07/130, II/08/46, II/23/153
- bk. bütün³ -1-
b. II/17/33
- bütün** : 1. Tamâmıyla, hep -56-
b. I/01/50, I/01/94, I/02/21,
I/06/81, I/10/73, I/104/56, I/108/19,
I/108/27, I/11/42, I/111/113, I/111/91,
I/12/12, I/135/30, I/14/57, I/144/14,
I/148/31, I/15/59, I/15/74, I/150/44,
I/150/49, I/153/111, I/153/115, I/155/76,
I/157/41, I/18/19, I/20/14, I/20/15,
I/20/24, I/21/66, I/23/16, I/23/44, I/24/45,
I/25/24, I/25/63, I/32/52, I/32/64, I/56/17,
I/56/53, I/68/43, I/68/64, I/68/79, I/74/11,
I/81/17, II/07/93, II/10/42, II/12/32,
II/16/92, II/17/32, II/17/77, II/19/162,
II/23/169, II/28/28, II/28/35
2. (Belirtilmek istenen veya
bahsedilen şeyin) Hepsi, tamâmı, tüm,
bircümle, bilumum. -34-
b. I/03/34, I/11/31, I/116/55,
I/117/28, I/118/11, I/125/11, I/125/70,
I/131/15, I/131/62, I/138/74, I/138/97,
I/147/57, I/148/11, I/156/39, I/17/75,
I/20/19, I/20/28, I/30/49, I/56/36, I/56/77,
I/64/95, I/68/55, I/68/64, I/69/100,
I/74/93, II/07/28, II/23/169, II/23/171,
II/28/47, II/33/15, II/34/33, II/34/91,
II/35/87
3. Eksiksiz, tam, yekpâre.-1-
b. II/04/85
4. Sâhip olduğu biçimi koruyan,
parçalara ayrılmamış olan. -1-
b. I/105/46
- bütüp** : bk. bütün¹ -1-
b. II/32/119
- bütün** : bk. bütün² -2-
b. I/05/32, II/05/59
- bk. bütün¹ -2-
b. II/02/05, II/12/75
- büyü** : <büyük¹+ü -5-
b. I/125/19
b.+ çüm I/61/60
b.+ çünde I/109/54
b.+ müz I/18/14
<büyük²+ü -2-
b. I/87/61
b.+ dü I/57/27
<büyük⁴+ü -1-
b. I/111/16
<büyük³+ü -1-
b. II/21/26
- büyük** : bk. büyük² -1-
b. I/85/23
- büyün** : bk. bugün -1-
b. I/72/01
- büyö** - : bk. büyü- -1-
b.- rdü I/14/56
- büyök** : bk. büyük¹ -1-
b. I/14/56
- büyöz** : bk. bu_ez -4-
b. I/22/45, I/24/68, I/24/69
- büyüg** : bk. büyük² -1-
b. II/11/58
- büyü** - : Boyu, eni, yaşı, sayısı, değeri vb.
artmak, bu bakımlardan büyüklük
kazanmak. -51-
b. II/01/07
b.- dü II/15/95
b.- düm I/129/39, I/141/06,
I/61/48
b.- dü I/10/109, I/120/33, I/15/27,
I/41/58, I/45/41
b.- düğ I/22/28
b.- dük I/141/11, I/38/22
b.- düK I/130/06, I/73/14, I/78/02
b.- dülē II/06/58, II/08/45
b.- düler I/41/41, I/48/41
b.- düm I/02/40, I/140/13,
I/141/26, I/149/03, I/157/05, I/36/03,
I/42/07, I/42/58, I/71/09, I/76/09, I/82/01,
II/06/48, II/06/71, II/34/03, II/34/29
b.- medi I/141/22, I/54/60
b.- müş I/136/29, I/136/32,
I/24/59
b.- müşüz II/37/78
b.- r I/129/69, I/41/46
ne b.- r ne küçülür I/117/38
b.- rdün I/15/63
b.- yo I/111/35
b.- yünceK I/11/61
b.- yüncesi II/19/89
- büyü** : <büyük¹+ü -3-
b.+ çü II/30/52
b.+ çüm I/53/04, II/23/109
- büyüd** - : bk. büyüt- -2-
b.- en I/43/31
b.- ürüz I/48/06
- büyüg** : bk. büyük¹ -13-
b. I/07/51, I/107/37, I/11/02,

I/113/137, I/120/17, I/20/78, I/39/22,
I/53/80, I/62/06, I/65/13, I/65/61, II/12/52

büyük b. I/121/35

bk. büyük² -7-

b. I/03/53, I/10/91, I/11/06,
I/116/53, I/120/56, I/36/04

b.+ üdü I/135/16

bk. büyük⁹ -1-

b. I/07/07

büyük : 1. Yaşı daha ileri, daha fazla olan,
yaşlı. -57-

b. I/11/09, I/111/96, I/112/44,
I/12/22, I/129/55, I/132/24, I/139/41,
I/151/22, I/20/82, I/30/14, I/35/22,
I/38/03, I/40/17, I/50/30, I/53/44, I/60/38,
I/60/75, I/60/85, I/61/59, I/73/34, I/83/35,
I/85/10, I/98/135, I/98/136, I/98/29,
II/03/05, II/12/52, II/16/03, II/16/04,
II/19/22, II/23/107, II/23/210, II/37/75

b. büyüğ I/121/35

b.+ den II/21/27

b.+ lē I/10/72, I/64/118, II/06/28

b.+ lēden I/46/24, II/14/15

b.- lēmiz I/79/71

b.+ lēmizden I/79/88

b.+ lēmiziñ I/46/28

b.+ leri I/10/108, I/129/06,

I/39/32, I/58/13

b.+ lerim I/120/18

b.+ lerimiñ I/05/21

b.+ lerimiz I/46/48

b.+ lerimizden II/21/44

b.+ lerle I/13/22

b. yaptı I/53/44

2. Ölçüleri bakımından aynı
cinsteki benzerlerinden daha yüksek, daha
geniş, daha uzun veya iri olan. -39-

b. I/01/10, I/01/92, I/108/12,
I/111/20, I/111/71, I/131/19, I/132/34,
I/148/54, I/15/05, I/151/12, I/22/11,
I/42/27, I/45/58, I/45/62, I/56/17, I/72/30,
I/76/61, I/84/11, I/85/52, I/96/05, I/98/44,
I/98/68, I/98/69, I/98/85, II/05/28,
II/10/64, II/12/32, II/12/35, II/19/153,
II/23/150, II/23/19, II/23/196, II/23/50,
II/33/55, II/34/84, II/37/111

b.+ lēden I/79/87

3. Yaşı, taşıdığı vasıflar ve
bulduğu mevki itibâriyle saygı duyulan
kimse. -11-

b. II/02/61, II/30/63

b.+ le I/99/72, II/02/60

b.+ lēmiz II/34/65

b.+ ler I/110/15, I/111/92

b.+ lerden I/74/98, II/31/41

b.+ leriñ I/111/84, I/76/90

4. Miktarı fazla olan, sayıca çok
olan. -7-

b. I/111/15, I/111/16, I/129/56,
II/04/38, II/21/43

b.+ den I/111/17

b.+ se II/38/118

5. Çocukluk çağından çıkmış
(kimse), yetişkin. -2-

b. I/46/50

b.+ ler I/91/29

6. Güçlü, kudretli, kuvvetli. -

2-

b. II/05/77

b. veri II/05/77

7. Çok etkili, etkisi kuvvetli ve
yaygın olan. -1-

b. I/05/45

8. Mühim, önemli. -1-

b. II/23/176

9. Fazla.

büyük_anne : Annenin veya babanın
anesi, nine -1-

b.+ mkilēnden II/34/70

büyükbaş : Sığır cinsi (hayvanlar). -

2-

b. II/24/37

b.+ ımız II/24/37

büyükbaş : bk. büyükbaş -2-

b. II/02/51

b. hâyvan II/02/50

büyükflü : <büyükflük+ü : Büyük olma
durumu, ölçüleri, yaşı bakımından
benzerlerinden büyük olma. -1-

b.+ nde yapıyosun I/111/56

büyült - : İlâveler, eklemeler yaparak
büyük duruma getirmek. -1-

b.- üyō II/19/100

büyüm : bk. büyüme -3-

do_um b. I/150/05, I/150/06,
II/39/07

büyüme : Büyüme işi. -4-

do_up b. II/30/05

dōma b. I/139/05, I/60/19,
I/60/72

büyün : bk. bugün -15-

b. I/11/69, I/11/79, I/119/68,

I/120/53, I/152/125, I/20/71, I/51/69,
I/52/30, I/64/06, I/66/50, I/80/50, I/86/69,
II/04/93, II/28/78, II/34/50

büyüt - : Büyümesine hizmet ve yardım
etmek, bakıp yetiştirmek. -14-

b.- cēdik II/24/79

b.- düm I/140/29, I/41/41, I/42/22

b.- medi I/45/40

b.- müş I/24/58

b.- Tük I/64/81

b.- Tük I/48/78

b.- Tüm I/109/45, I/140/28,

I/51/15

b.- ücem I/139/22

b.- ürmüştü I/136/31

büyütmek : Büyümesine hizmet ve yardım
etmek, bakıp yetiştirmek işi. -1-

b. II/19/04

büyüy : büyük¹+ü -1-

b.+ e I/110/25

C

- cā_ıl** : bk. cāhil -4-
c. I/37/09
c.+ im II/01/05, II/32/10
c.+ in II/07/21
- cā_illiK** : bk. cāhilliK -1-
c. II/26/14
- caçıK** : Koyu ayran kıvamındaki yoğurdun içine hiyar veya marul doğranarak yapılan ve yemekle birlikte yenen salata türünden yiyecek. -1-
c. II/34/103
- cadde** : Geniş, uzun ve düzgün yol, ana yol. -1-
sağarya c.+ sine I/86/11
- cahil** : bk. cāhil -2-
c. I/109/53
c.+ in I/43/01
- cāhil** : Okuyarak bilgisini iletmemiş, tahsil görmemiş, bilgisiz (kimse). -31-
c. I/03/04, I/06/101, I/107/18, I/112/06, I/112/07, I/112/46, I/119/26, I/134/25, I/28/33, II/07/116, II/07/30, II/26/12, II/33/01
c.+ di I/03/02, I/03/04
c.+ idī II/16/106
c.+ idi I/107/62, I/121/104
c.+ im I/63/06
c.+ imişiz II/07/116
c.+ in I/107/15, I/112/05, I/18/04, I/18/16, I/43/15, I/63/07
c.+ liK I/130/05
- cāhil gal** : Bilgi edinmemek, bilgisi olmamak.
c. ğaldım I/112/09
c. ğaldım II/05/02
- cāhil** : bk. cāhil -1-
c.+ in I/134/24
- cahildī** : <cāhilliK+i -1-
c.+ me I/30/26
- cahillī** : <cāhilliK+i -1-
c.+ m II/07/111
- cāhillī** : <cāhilliK+i -1-
c. II/26/12
- cāhillig** : bk. cāhilliK -1-
c. I/06/06
- cahillik** : bk. cāhilliK -2-
c. I/74/05, II/20/55
- cāhilliK** : Okumamış, tahsil görmemiş

- olma durumu, bilgisizlik, cehâlet, cehil. -6-
c. I/03/04, II/07/132, II/07/30, II/25/108, II/26/14
- caK** : Dügünlerde kaşıklar birbirine vurularak oynanırken kaşıklardan çıkan ses. -3-
caK c. I/15/88
c. caK I/15/87
c. çak I/15/88
- cam** : 1. Silisli kumun soda ve potas katılarak ateşte eritilmesiyle elde edilen şeffaf, sert ve çabuk kırılır madde, sırça. -14-
c. I/73/31, II/05/49
c.+ ını I/87/90
2. Pencere.
c. II/05/49
c.+ dan I/10/114, II/25/99, II/31/10
c.+ ımışdı I/24/55
c.+ ınan I/124/28
c.+ lara I/133/20
c.+ nā II/05/47
c.+ nar II/30/74
c.+ narı II/05/47, II/05/48, II/05/49
- camī** : bk. cāmi -1-
c. II/05/11
- cambazlıK** : Hayvan tüccarlığı. -1-
c. I/17/50
- camekán** : Sera. -1-
c.+ íj I/64/75
- camekán** : bk. camekán -1-
c.+ nā I/85/36
- cameken** : bk. camekán -1-
c.+ den II/18/35
- camız** : Su sığırı, manda, kömüş. -1-
c.+ ımız I/24/43
- cami** : bk. cāmi -3-
c.+ nden I/13/21
c.+ nin I/154/42
c.+ ye II/28/55
- camf** : bk. cāmi -1-
c. II/02/44
- cāmi** : Müslümanların, içinde vakit namazlarıyla cuma ve bayram namazlarını kıldıkları ve ibâdet ettikleri mihraplı, minberli, genellikle minâreli binâ, büyük mescit. -100-

c. I/04/45, I/122/34, I/142/46, I/142/47, I/142/48, I/153/68, I/16/36, I/46/35, I/46/38, I/99/32, II/02/44, II/05/39, II/05/48, II/23/168, II/23/172

c.+ de I/114/33, I/126/49, I/16/35, I/37/49, I/74/40, II/03/23, II/22/47

c.+ de virilirdi II/03/19

c.+ den I/104/30, I/104/45, I/114/19, I/114/20, I/13/21, I/155/101, I/38/32, I/38/34, II/03/20, II/05/96, II/28/81

c.+ ler I/25/66, I/74/44

c.+ lardan I/56/11

c.+ lere II/28/34

c.+ leri I/155/68

c.+ miS II/05/41

c.+ miz I/46/36, I/46/38, I/56/10, I/56/11, II/04/23

c.+ mizi I/38/22

c.+ nin I/149/14, I/154/44

c.+ nın I/154/54

c.+ niş I/02/26, I/02/27, I/02/28, I/06/51, I/115/35, I/122/35, I/38/07, I/38/22, I/59/26, I/70/15, I/70/27, I/72/68, I/73/65, II/05/19, II/05/46, II/05/67, II/23/102, II/23/92

c.+ si I/142/47

çağış c.+ sinin I/145/56

c.+ ye I/108/27, I/115/34, I/16/34, I/34/16, I/37/49, I/53/09, I/59/25, I/64/132, I/72/01, I/80/29, II/22/46, II/23/90, II/23/93, II/35/85

c.+ yi I/122/35, I/46/37, II/03/20, II/05/47, II/05/60, II/05/62, II/05/64, II/23/166, II/28/81

c.+ ynen II/05/32

câmi ocası : Câmide görevli imam.

c. ocası II/07/108

câmi : bk. câmi -2-

c.+ larda I/53/09

c.+ yi I/05/38

can : İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümlerle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. -201-

c. II/07/75

c.+ ı I/08/16, I/144/47, I/21/96

c.+ ımız I/21/55, I/79/91

c.+ ımıza I/35/35

c.+ ın II/15/89, II/21/84

c.+ ını I/161/44

c.+ ın I/13/42, I/79/94, I/96/63

c.+ ın I/13/42

c.+ ınız I/76/38

c.+ ĩm I/110/31, I/149/04, I/149/16, I/41/82, I/71/64, I/75/04, I/75/17, I/75/51, I/76/98, I/98/56, II/14/43, II/23/123

c.+ sa I/11/76

can baş üstüne : “Memnûniyetle, emredersiniz” anlamında, istenen şeyin seve seve yapılacağını anlatmak için kullanılır

c. baş üstüneydi I/145/17

can ver- : 1. Ölmek.

c.+ narı veremesin I/13/39

2. Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek.

c. vermişmiş I/144/45

canı çekil- : Bayılacak gibi olmak.

c.+ ımız çekilirdi I/134/31

canı sıkıl- : İçine sıkıntı gelmek, bezginlik, bıkkınlık duymak.

c.+ ım sıkılıyö I/37/50

canım : “Canımdan çok sevdiğim” anlamında bir seslenme sözü.

c.+ ım I/03/34, I/03/64, I/04/63, I/06/01, I/07/101, I/10/23, I/10/48, I/10/79, I/100/39, I/100/46, I/103/57, I/104/56, I/108/10, I/108/41, I/110/69, I/111/04, I/112/57, I/115/24, I/119/16, I/119/78, I/121/69, I/121/83, I/128/06, I/129/09, I/13/19, I/13/37, I/131/04, I/134/38, I/137/53, I/138/02, I/138/19, I/138/34, I/140/28, I/146/77, I/149/16, I/149/18, I/149/31, I/149/38, I/151/01, I/154/50, I/157/54, I/161/47, I/18/18, I/18/80, I/20/23, I/20/59, I/23/15, I/27/13, I/30/05, I/30/28, I/30/36, I/32/10, I/33/27, I/33/36, I/33/81, I/36/35, I/36/40, I/40/63, I/41/13, I/41/73, I/44/03, I/49/22, I/49/43, I/49/51, I/53/58, I/53/82, I/54/38, I/55/19, I/55/77, I/56/26, I/57/03, I/57/13, I/57/16, I/57/19, I/57/22, I/57/36, I/57/42, I/57/47, I/57/51, I/59/05, I/59/11, I/61/32, I/63/08, I/63/34, I/63/41, I/63/59, I/67/44, I/69/21, I/69/32, I/70/47, I/71/83, I/74/65, I/75/04, I/76/67, I/76/74, I/83/22, I/86/57, I/91/51, I/91/81, I/91/85, I/92/12, I/92/16, I/92/18, I/92/20, I/92/30, I/92/35, I/93/06, I/93/28, I/95/40, I/98/04, I/98/09, I/98/113, I/98/114, I/98/13, I/98/16, I/98/22,

I/98/36, I/98/47, I/98/74, I/98/91, I/99/09, I/99/10, I/99/11, I/99/41, I/99/50, II/02/67, II/07/10, II/07/126, II/07/134, II/07/138, II/07/139, II/07/28, II/07/51, II/07/52, II/08/66, II/14/25, II/14/66, II/15/96, II/17/46, II/20/83, II/21/33, II/21/74, II/21/91, II/23/104, II/23/112, II/23/185, II/23/193, II/24/95, II/25/52, II/27/34, II/27/39, II/27/44, II/27/46, II/27/58, II/28/63, II/29/87, II/36/10, II/37/27, II/38/09, II/38/84, II/39/83

canın sa olsun : Bir kayıp veya başarılmayan bir şey karşısında, “Zararı yok, üzerinde durmaya değmez, önemli olan can sağlığıdır” anlamında kullanılan tesellî sözü.

c.+ ın sa olsun I/66/18

canına yet- : Tahammül gücünü aşmak, canına tak demek, cana yetmek.

c.+ ima yetiyu I/35/43

c.+ ımza yetTi I/35/38

canıyüreKden : Büyük bir samîmiyetle, içten gelerek.

c. I/79/49, I/79/58

can kaybı : Ölüm.

cañ : bk. can -2-

c.+ ım II/23/93

c.+ ım II/27/55

cān : bk. can -3-

c. II/31/15

c. kaybı II/31/17, II/31/18

canābı_allah : bk. cenābı_allah -1-

c. I/06/93

canābı_allah : bk. cenābı_allah -1-

c. veren I/144/72

cānābı_allah : bk. cenābı_allah -1-

c.+ ın I/64/08

canābı_allah : bk. cenābı_allah -1-

c. I/06/122

canavā : bk. canavar -1-

c.+ la I/33/69

canavar : Azgın, vahşî, yırtıcı hayvan (kurt, domuz, yılan vb.). -1-

c. I/27/24

candarma : bk. jandarma -4-

c. I/64/130, I/66/53

c.+ da I/66/35

c.+ lā I/64/131

cannan - : Can kazanmak, hayat bulmak, canlı duruma gelmek, dirilmek. -1-

c.- dım I/43/08

canrı : 1. Canrı olan, yaşamakta olan, diri. -10-

c. I/06/68, I/138/133, I/95/87
yarım c.+ yın I/39/70

2. Hareketli, dinamik, cevval.

c.+ ydı I/11/26

canrı canrı : 1. (Balık için) Çok tâze, daha ölmemiş.

canrı c. I/121/51

2. Diri diri, henüz ölmemiş bir biçimde.

c. canrı I/08/115

canrı tarih : Tarihteki önemli olayları bizzat görüp yaşamış kimse.

c. tarihim I/95/87

cara : Bir malın yıllık kirası veya vergisi, icar. -1-

c. I/49/33

case : Bir traktör markası. -1-

c. motullár II/10/49

cav : Durmadan ve karşısındakini bıktırarak şekilde söylenen söz. -3-

cav c. II/23/126

c. cav II/23/126

c. cavı II/23/126

cavı : bk. cav -1-

cav c. II/23/126

caya : (?) -1-

c.+ sı II/14/41

cazı : Geceleri mezardan çıkıp dolaşarak insanlara kötülük yaptığına inanılan ve kocakarı şeklinde tasavvur edilen hayâlî varlık, hortlak, cādû. -2-

c. ğarı I/11/57, I/11/65

cē : 1928 harf inkılâbından sonra kullanılmaya başlanan Latin asıllı Türk alfabesinin “ce” diye adlandırılan üçüncü harfi. -1-

ā bē c. II/23/03

ceb : Üstte taşınması istenen öte beriyi koymak için elbisenin üzerine veya iç kısmına dikilen kese biçimindeki ilâve. -6-

c.+ i I/112/47

c.+ inde I/22/20, I/25/31, I/47/76, I/48/26

c.+ inden I/25/36

cece : Büyük erkek, ağabey, baba, dede. -1-

c.+ lēr I/91/70

cefā_ır : bk. ceva_ır -1-

c. I/132/66
cehâletliş - : Cahilleşmek, cahil duruma gelmek. -2-
c.- Tî I/28/34
c.- tik I/28/33
cek : Kuşun çıkardığı sese benzetilerek çok konuşanlar için söylenen bir söz. -4-
cek c. I/76/54
c. cek I/76/54
cekēt : Vücûdun üst kısmına gömlek veya kazak üstüne giyilen, belden bir iki karış aşağı incek boyda, kollu, önden düğmeli giyecek. -1-
c.+ ini I/118/12
cemât : Bir yere toplanmış insan kalabalığı. -2-
c.+ i II/38/85
c.+ inden II/38/85
cemevi : Alevîlerin âyin ve toplantı yaptıkları yer. -3-
c. I/69/87, I/69/88
cemiyet: Eğlence toplantısı, düğün. -1-
c. yapâsañ I/46/115
cenâb جَنَابٌ **allâ** : bk. cenâbı جَنَابِ **allah** -1-
c. II/08/100
cenâbı جَنَابِ allâ : bk. cenâbı جَنَابِ **allah** -1-
c.+ ñ I/69/92
cenabı جَنَابِ allah : bk. cenâbı جَنَابِ **allah** -1-
c. II/20/55
cenâbı جَنَابِ allah : Allah, Tanrı. -5-
c. I/06/97, I/144/44, II/20/51
c.+ âñ I/06/72
c. vercen I/79/53
cenâbı جَنَابِ allah : bk. cenâbı جَنَابِ **allah** -1-
c. I/06/139
cenatör : Jeneratör, mekanik enerjiyi dalgalı akım hâlinde elektrik enerjisine çeviren makine. -1-
c. I/64/73
cenâze : bk. cenâze -2-
c.+ leri I/133/65¹
bk. cenâze²
II/04/65
cenaze : bk. cenâze² -1-
c.+ sine II/38/85
cenâze : 1. Gömülmek üzere hazırlanmış ceset, ölü, mevtâ -34-
c. I/66/52, I/125/06, I/144/71,
c.+ m I/137/15

c.+ niñ I/104/40
c.+ si I/107/67, I/66/47, I/66/50
c.+ yi II/07/72
c.+ ynen I/125/05
2. Cenâze merâsimi.
c. I/03/32, I/07/85, I/07/88,
I/104/40, I/148/33, I/148/36, I/34/14,
c.+ de I/125/02, II/38/88
c.+ lēde I/34/20
c.+ ler I/110/67
c.+ lerdē I/03/36, II/15/33
c.+ lerdē II/15/33
c.+ ye I/07/86, I/104/49, I/104/50,
I/125/06
cenâze evi : Cenâzenin çıktığı ev, cenaze sahibi.
c. evi I/34/15, I/34/21, II/15/34
c. év, I/104/52, I/104/53
cenâzi : bk. cenâze¹ -2-
c.+ lē II/07/73
c.+ leri II/07/71
ceniz : bk. çeyiz -1-
c.+ i I/90/70
cenni : bk. cannı -1-
cenni c. I/08/115
cennet : İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. -7-
c. I/19/07, I/78/06, II/28/91
c.+ Te I/135/37, I/135/38
cennet hurması : Trabzon hurması, Akdeniz hurması olarak da bilinen Akdeniz bölgesi gibi subtropik iklim kuşaklarında yetişen bir ağaç türü ve bunun meyvesine verilen ad.
c. hurması I/32/101
cennet mekân olsun : “Cennetlik olasun, yeri, durağı cennet olsun, cennete nâil olsun” anlamında ölümlerin arkasından söylenen bir söz.
c. mekân olsun I/122/72
cenneç : bk. cennet -1-
c. II/28/34
cenni : bk. cannı -1-
c. cenni I/08/115
cēran : bk. ceryan -2-
c. I/24/39
c.+ nâ I/32/06

- cereS** : bk. cerez -1-
c. I/33/105
- ceresz** : Kuru yemiş cinsinden Şeyler. -8-
c. I/106/75, I/114/03, I/114/09, I/114/21, I/72/80
c.+ den I/33/143
c.+ i II/07/79
c. yapālādı I/33/104
- cerēz** : bk. cerez -2-
c. I/104/55, I/76/77
- ceryan** : Elektrik yŭklŭ zerrelerin bir yōne doğru yer değiştirmesi olayı ve bu olayın meydana getirdiği etki, elektrik akımı. -2-
c. I/129/13
c.+ da I/129/14
- ceryan ęaçıklĭ** : Bir telden kaçan akım, elektrik kağağı.
- cēryan** : bk. ceryan -1-
c. II/26/11
- cesur** : Korkusuz, gōzŭ pek, yŭrekli, cesāretli (kimse), babayığit, dilāver. -2-
c. II/28/91
c.+ đum II/28/02
- cēsur** : bk. cesur -1-
c.+ muşdu II/09/21
- cetvel** : Kalemı yan tarafına dayayarak yŭrŭtmek sŭretiyle dŭzgŭn ęizgi ęizmeye yarayan tahtadan veya mādenden ālet. -2-
c.+ inen I/111/71
- cetvel vur-** : Cetvelle eline vurmak suretiyle cezalandırmak.
c. vurulardĭ I/121/101
- ceva_ır** : Elmas, zŭmrŭt, pırlanta gibi değerli taşlar -1-
c. I/47/76
- cevab** : bk. cevaP -3-
c. alamağıK I/138/120
c. alamağınca I/138/120
c. vermedi I/06/113
- cevaP** : Bir soruya, bir sōz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaća sōz, yazı veya başka bir ifāde yoluyla verilen karşılık, yanıt. -7-
c. I/56/02
- cevaP ver-** : Cevaplamak, cevaplandırmak, karşılık vermek.
c. ver I/112/46
- c. vercen I/98/76
c. verin I/56/80
c. vērın I/56/01, I/56/04
c. viriydi I/48/20
- cevaP al-** : Sorusuna karşılık bulmak, cevap verilmek.
- cevaPla** - : Karşılık vermek, cevābını sōylemek veya yazmak, cevaplandırmak. -2-
c. I/128/09
c.- rım I/110/55
- cevis** : bk. ceviz I² -4-
c. I/139/55, I/34/03
bk. ceviz I¹
I/39/79
bk. ceviz I³
c. II/39/76
- ceviz I** : 1. İki ęenekliler sınıfının cevizgiller familyasından, bŭyŭk ve kalın gōvdeli, beyazımsı kabuklu, kışın yaprağını dōken, uzun ōmŭrlŭ, kerestesi makbul ağaç.
c. ā_acı II/32/46
c. ağışlarımız I/100/42
2. Ceviz ağacının sert kabuklu, iğ kısmı yenen, ok lezzetli, besleyici, yağlı ve nişastalı meyvesi, koz. -19-
c. I/111/67, I/133/27, I/32/100, I/39/103, I/39/85, I/49/79, I/88/66, II/24/81, II/24/82, II/32/46, II/37/102
c.+ den II/39/68
c.+ i I/49/80
c.+ idi I/88/62
c.+ im I/39/80
c.+ leri I/111/73
3. Hindistan cevizi.
hindisTan c.+ i II/39/77
4. Bir ocuk oyunu.
- ceviz II** : Bir dokuma motifinin adı. -1-
c. I/94/57
- cēviz** : bk. ceviz I² -8-
c. II/15/117, II/15/118, II/15/120, II/24/86
bk. ceviz I⁴
c. I/74/38, I/74/39
- ceyiz** : bk. eyiz -6-
c. I/114/52
c.+ de I/114/53
c.+ i I/114/41, I/114/42, I/114/48,

- I/114/49
- ceyran** : bk. ceryan -9-
c. I/64/72, I/73/19
c.+ a I/14/50
c.+ ı I/14/50
c.+ na II/30/72
c.+ nı I/100/27, I/89/12, I/89/13
c. geçiğindan II/30/72
- cēyran** : bk. ceryan -1-
c. II/08/68
- cezâ** : Suç işleyen bir kimseye suçunun derecesine göre verilen acı karşılık. -7-
c. I/43/01, II/24/07
c.+ ya I/121/100, I/121/98
- cezâ al-** : Kendisine cezâ verilmiş olmak.
c. almâyalım II/24/05
- cezâ ver-** : (Birisini) Cezâlandırmak.
c. veri I/121/25
c. verilerdi II/26/35
- ceza_evi** : Hapis cezâsına çarptırılmış olanların içine hapsedildikleri binâ, hapishâne, mapushâne, mahpus, mahpes -3-
c.+ nde II/19/28
c.+ ne II/19/26, II/19/28
- cezalandır -** : Cezâ vermek, tecziye etmek. -1-
c.- dılâ I/121/30
- cezâlı** : Cezâsı olan. -3-
c. I/43/13, I/43/36, I/43/38
- cezmi** : bk. ceviz -1-
c. I/94/20
- cı_ara** : bk. cığara -4-
c. I/89/20
c.+ yı I/33/12
c.+ ynan I/89/20
- cıba** : Tüyü kırkılmış keçi ve koyun. -4-
c. I/120/16, I/120/17
c.+ ları I/120/21
- cıdav** : Ezik, çürük, yeni açılan yara. -1-
c.+ ı çıktı I/30/13
- cıgara** : Sigara. -1-
c. I/12/37
- cıgırdık (?)** -1-
c.+ lar I/111/103
- cığa** : Gelinlerin ve genç kızların düğünlerde başlarına süs olarak taktıkları parlak renkli tel veya tüy. -10-
c. I/101/24, I/101/26, I/101/27
c.+ dan I/26/33
tavuk c.+ larından I/26/35
c. vurulurdu I/26/33
- cığā** : bk. cığa -1-
c. I/26/35
- cıKar -** : bk. çıkar- -1-
c.- Tmişlar I/11/77
- cıla** : Bir şeyin üzerine parlaklık vermek için sürülen madde, açkı, perdah. -3-
c. ediyoz I/106/52
c. etTikden I/106/52
c.+ sı yapıyoS I/106/43
- cılā -** : bk. cılā- -1-
c.- maSsa I/154/46
- cılbāk** : -1-
cıp c. I/126/57
- cılgı** : -1-
c.+ ydı I/61/72
- cılā -** : Cırlamak, ince ve bıktırıcı bir ses çıkarmak. -1-
c.- r̄sa I/154/46
- cılā -** : bk. cılā- -1-
c. I/154/46
- cılē -** : bk. cılā- -1-
c.- caK I/154/46
- cımbıdat -** : Sıvıyı çalkalamak, sarsmak. -2-
c.- micân II/23/201
c.- Tıñ II/23/201
- cıngan** : bk. cingen -1-
c.+ nā I/65/21
- cıpcılbāk** : Tamâmen çıplak, büsbütün çıplak, çırılçıplak. -1-
c. I/126/57
- cıplağ** : bk. çıplak -2-
c. I/43/28
- cıvık** : Tabii hâlimden daha sulu, yapışkan ve sıvaşık, sıvık. -1-
c.+ ça I/33/95
- cıvıg** : bk. cıvık -1-
c. I/60/08
- cıvıK** : bk. cıvık -2-
c. I/40/46
c. cıvıg I/60/08
- cızadak** : Cız diye, ateşte yanar gibi. -1-
c. yandı I/25/53

- ci_ara** : bk. cıgara -3-
c. I/12/35
c.+ yı I/33/11
c.+ ynan I/12/44
- ci_el** : bk. ci_er¹ -3-
c.+ lēniñ I/58/73
c.+ lerden I/63/52
c.+ leriñ I/63/54
- ci_er** : 1. Akciğer. -4-
c.+ lēr I/63/48
c.+ lerime I/63/18
2. Karaciğer.
c.+ in I/54/06
ci_erimin yarısı : Çok sevilen bir kimse için kullanılan hitap sözü.
c.+ imin yarısı I/119/16
- cib** : bk. cip -1-
c.+ i I/39/48
- ciba** : Tüyü kırkılmış keçi ve koyun. -1-
c. I/120/15
- cilid** : Cirit, at üzerinde birbirine değnek atmak sūretiyle oynanan, büyük cesāret isteyen, çok eski ve meşhur bir Türk oyunu. -2-
c. I/153/62, I/153/63
- cilT** : İnsan veya hayvan vücūdunu saran deri, ten. -3-
c.+ iñ I/20/20
cilT ğanseri : Cilt dokularından kaynaklanan kanser hastalığı.
c. ğanserinē I/20/18
c. ğanserine I/20/18
- cināyēt** : Adam öldürme. -1-
cināyēt yap- : Cinayet işlemek, adam öldürmek veya bu derecede ağır bir suç işlemek.
c. yapmışlā I/158/22
- cingán** : bk. cingen -1-
c. I/60/99
- cingán** : bk. cingen -2-
c. II/05/35
c. minġán II/05/34
- cínġan** : bk. cingen -1-
c. I/74/100
- cingen** : Çingene. -2-
c. I/83/50, I/83/70
- cins** : Nitelikleri bakımından seçkin, soylu ve asil olan, yüksek vasıflı. -1-
c. I/16/14
- cip** : Her türlü arazide kullanılabilen motorlu taşıt. -1-
c.+ nen II/13/08
- civar** : Yakın yer, çevre, yöre, etraf. -5-
c. I/11/05, I/74/93
c.+ da I/68/50
c.+ dı II/16/44
c.+ lāndan I/32/54
- civār** : bk. civar -2-
c.+ da II/16/47
civārı : Yaklaşık olarak, aşağı yukarı, dolaylarında.
c. II/21/55
- civci** : Kümes hayvanlarının yumurtadan yeni çıkan yavrusu. -5-
c. I/35/37
c.+ leri I/16/11
zirāt c.+ leri II/08/65
c.+ sini I/35/35
c.+ yi I/61/55
- civiz** : bk. ceviz I² -2-
c.+ i I/39/103
bk. ceviz I³
c. II/37/97
- ciy** : bk. şey -1-
c.+ e I/59/30
- ciyer** : bk. ciğer -2-
c.+ lē I/95/06
c. yaparız I/90/77
- ciz -** : bk. çiz² -8-
c.- di I/160/31
c.- ēdiğ II/12/65
c.- erdi I/74/39
c.- ērdik I/76/96
c.- iyo I/160/20
bk. çiz¹
c.- eyorular I/03/95
bk. çiz³
seyman c.- ilirdi I/102/21, I/102/27
- cizgi** : bk. çizgi -1-
c. I/74/39
- cizgi** : Bir şeyin diğer bir şey üzerine dokunarak geçmesinden meydana gelen ince iz, hat. -7-
c. I/31/27, I/31/37, I/76/96, II/12/65
c.+ de I/31/38
c.+ leri I/76/42
c.+ niñ I/31/38
- cizgili** : bk. çizgili -2-

c. I/76/44
cizgili : Üzerinde çizgi veya çizgiler bulunan, yollu. -4-
c. I/76/40
cizgili c. I/76/41
c. cizgili I/76/41
cizi : 1. Tohum ekmek için pullukla açılan yer, karık. -4-
c. I/150/17
c. yapâdık II/06/21
2. Çizgi.
yazı c.+ yî II/32/15
cómât : bk. cemât -1-
c.+ ı II/03/23
cōrafya : Konusu kara ve denizlerin durumunu, yeryüzündeki engebeleri ve iklimleri, her bölgede yetişen ürünleri, mâden, bitki ve canlıları, ticâret ve sanâyi faâliyetlerini, milletlerin yerleşme alanlarını, devletlerin kapladığı yerleri, sınırlarını, şehir ve memleketleri ve yeryüzüyle ilgili bütün hususları incelemek, bu şekilde dünyâmızı tanımak ve tanıtmak olan ilim. -2-
c.+ sını I/95/88
cos : Hamuru kızgın yağa atınca çıkan ses. -1-
c. I/132/43
coş - : 1. Duygu, düşünce ve fikirlerini kuvvetle ve heyecanla dışa vurmak, galeyâna gelmek, huruş etmek. -2-
c.- an I/95/35
2. Hareketi hızlanmak, şiddetlenmek.
c.- duñ I/95/70
cöfer : bk. cüfer -1-
c.+ inden I/79/46
culuk : Hindi. -3-
c. I/44/69
tavuk c. I/101/20
c.+ lâñ I/44/69
cuma : 1. Perşembe ile cumartesi arasındaki günün adı, haftanın altıncı günü. -27-
c. I/04/18, I/04/19, I/10/47, I/32/60, I/32/63, I/32/64, I/32/67, I/32/84, I/32/89, I/33/75, I/97/53, II/03/23, II/15/07, II/15/08, II/24/113, II/30/70, II/34/26, II/34/32, II/37/18, II/37/19, II/39/154
c.+ sına II/34/32

c.+ ya I/90/47
2. Cuma namazı.
c. I/38/21
cumâ : bk. cuma¹ -2-
c. I/33/135
bk. cuma²
c.+ nız I/33/136
cumâ : bk. cuma¹ -31-
c. I/10/46, I/118/05, I/125/68, I/147/43, I/148/21, I/148/24, I/148/26, I/153/71, I/154/16, I/41/08, I/41/10, I/59/19, I/72/73, I/98/18, II/03/22, II/03/24, II/03/25, II/16/28, II/16/48, II/23/63, II/23/66, II/25/55, II/37/34
c.+ dan I/41/10, I/87/73, II/34/25
bk. cuma²
c.+ sına I/53/59
c.+ ya I/64/19
cúma : bk. cuma¹ -4-
c. II/12/21, II/35/31, II/35/32, II/35/42
cúmá : bk. cuma¹ -1-
c. I/02/10
cúmâ : bk. cuma¹ -5-
c. I/02/04, I/02/09, II/11/06, II/12/23
c.+ dan II/11/07
cumartesi : Cuma ile pazar arasındaki günün adı, haftanın yedinci günü. -29-
c. I/04/18, I/04/24, I/114/48, I/118/06, I/118/07, I/125/69, I/125/82, I/129/31, I/32/68, I/32/71, I/32/81, I/32/84, I/32/88, I/36/22, I/59/22, I/68/56, I/76/15, I/76/20, I/78/30, I/86/69, I/90/62, I/97/51, II/34/33, II/37/33, II/39/154, II/39/155
c.+ nde I/114/54
cumártesi : bk. cumartesi -1-
c. II/23/84
cumârtesi : bk. cumartesi -10-
c. I/09/20, I/59/20, I/76/17, I/78/29, II/03/24, II/03/25, II/24/113, II/25/55, II/37/19
cúmartesi : bk. cumartesi -1-
c. I/04/24
cúmártesi : bk. cumartesi -1-
c. I/02/10
cúmârtesi : bk. cumartesi -2-
c. II/12/20
cumartezi : bk. cumartesi -2-

c. I/114/41
cumartisi : bk. cumartesi -4-
c. I/158/10, II/16/28, II/16/48, II/16/49
cumartisi : bk. cumartesi -1-
c. I/106/72
cumartisi : bk. cumartesi -1-
c. II/23/66
cumartesi : bk. cumartesi -5-
c. I/147/46, I/71/08, II/15/08, II/15/09, II/15/38
cumartesi : bk. cumartesi -1-
c. I/41/11
cumartesi : bk. cumartesi -1-
c. II/12/23
cumay : bk. cuma¹ -2-
c. I/09/19
cumay : bk. cuma¹ -1-
c. II/10/98
cumayertesi : bk. cumartesi -1-
c. II/10/99
cumertesi : bk. cumartesi -4-
c. II/11/07, II/11/14, II/12/77, II/35/32
cumertesi : bk. cumartesi -3-
c. II/12/34, II/12/35, II/12/74
cumhuriyet : 1. Millet hâkimiyetine dayanan ve bu hâkimiyetin milletin temsilcisi olarak seçilen milletvekilleri ve başlarındaki cumhurbaşkanı tarafından yürütüldüğü devlet idâresi şekli.-2-
c.+ i I/95/81
2. Cumhuriyet Bayramı.
c. I/63/23
curu : Sıvı, cıvık, sulu. -1-
c. yâ1 I/109/13
curuld - : Sulandırmak. -1-
c.- uruS I/02/33
cuval : bk. çuval -1-
harar c.+ ı I/87/123
cüce : Vücûdu gelişmemiş, boyu ve organları çok kısa ve küçük kalmış kimse.
-3-
c. II/25/15
c.+ den II/25/15
cüfer : Evliya ve ermişlerin mezarlarından şifa için alınmış toprak. -2-
c. I/79/59
c.+ ini I/79/59
cüme : bk. cuma¹ -4-
c. I/82/15, I/82/31

c.+ ye I/82/14, I/82/15
cümele : bk. cümle -1-
c.+ ye I/145/23
cümertesi : bk. cumartesi -3-
c. I/82/20, II/06/42
c.+ n den I/87/73
cümertesi : bk. cumartesi -1-
c. I/148/26
cümertesi : bk. cumartesi -1-
c. I/154/20
cümle : Herkes, her şey. -14-
c. II/05/71
c.+ mize I/112/04, I/112/39, I/17/67, I/50/83, I/63/56, I/63/57
c.+ mizi I/66/19
c.+ mizinKini I/66/07
c.+ ninkini II/12/54
c.+ nişkinî II/11/41
c.+ yi II/16/35
c.+ ynen I/122/86, I/36/83
cünde : Yatay serenlerin her iki başı. -1-
c. I/55/54
cüngü : bk. çünkü -1-
c. I/103/26
cünkü : bk. çünkü -1-
c. II/03/77
cünkü : bk. çünkü -1-
c. I/99/37
cünkü : bk. çünkü -1-
c. I/124/23
cüru : bk. curu -3-
c. I/151/17
c. yâ1 II/39/34, II/39/65
cüzdan : Bir kimseye kimliğini ispatlaması için resmî bir makamca verilen belge. -1-
nûvus c.+ ıma I/153/08

Ç

- ça_ar** - : bk. çağır¹ -5-
 ç.- dıla I/64/117
 ç.- ı I/58/64
 ç.- ır I/143/60
 dü_ün ç.- ır I/90/45
 ç.- mış I/11/62
- çā_ar** - : bk. çağır¹ -2-
 ç.- dı I/34/43
 ç.- ır I/25/23
- ça_ır** - : bk. çağır¹ -14-
 ç.- ı I/69/89
 ç.- ıcaK I/15/23
 ç.- ıcın I/87/63
 ç.- ılā I/157/41
 ç.- ılar I/117/13
 ç.- ılarđı I/157/42
 ç.- ır I/149/13, II/25/21, II/25/23
 ç.- ır II/01/36
 ç.- ırdı I/34/45
 ç.- ısa I/03/43
 ç.- ıyon I/143/61
 ç.- madır I/39/39
- çā_ır** - : bk. çağır¹ -1-
 ç.- ıyon I/32/90
- çā_ır** - : bk. çağır¹ -1-
 ç.- ıdıK I/58/63
- çabbıg** : bk. çabıK -1-
 ç. I/10/102
- çabı** : Bir işi yapmak için güç harcama; harcanan güç, gayret, ceht. -1-
 ç.+ lānna II/38/100
- çabıK** : bk. çabıK -3-
 ç. I/10/11, I/10/32, I/10/36
- çabıcaK** : Pek çabuk, acele ile, vakit geçirmeden, hemencecik, derhal. -1-
 ç. I/41/69
- çabıg** : bk. çabıK -1-
 ç. I/01/05
- çabıK** : Hızlı, süratli, serî. -5-
 ç. I/07/50, I/38/39, I/86/14, I/97/40, II/30/01
- çabıd** : bk. çapıT -1-
 ç. I/05/42
- çabıt** : bk. çapıT -1-
 ç.+ Tan I/64/69
- çadır** : 1. Barınmak maksadıyla yere çakılmış kazıklara keçe, kalın bez, kıl dokuma veya deri gerilmek sûretiyle açık

havada kurulan, kolayca sökülüp taşınabilir barınak. -11-

ç. I/102/78, II/05/41, II/31/21, II/31/23

ç.+ dı II/31/21

ç.+ ır I/117/15, I/98/82

ç.+ ları II/31/19

2. Gölge olarak kullanılan tente veya şemsiye.

ç. çekTik I/155/96

çadır kur- : Çadır kurulacak bez, keçe vb. şeyleri direklerle gerip uçlarını bağlayarak çadırı içinde oturulacak duruma getirmek

ç.+ ā Kuruyóller II/10/81

ç. ğuruyóller II/10/82

çadıravan : Şadırvan, genellikle cāmi avlularında bulunan, ortasındaki fiskiyeden ve kenarlarındaki musluklardan su akan, üzeri açık veya bir kubbe ile örtülü, dāire şeklinde, dört köşe veya çok köşeli havuz -1-

ç.+ nar I/25/66

çağ : Hayatın dönemlerinden her biri, yaş. -1-

ç.+ ına I/125/29

çağır - : 1. (Biriyle veya herhangi bir araçla) Bir kimseye gelmesinin istendiğini bildirmek, dāvet etmek. -5-

ç.- ısın I/32/62

ç.- ıyon I/32/82

ç.- ıyon I/32/90

ç.- ıdım II/39/96

2. Yüksek sesle bağırarak, haykırmak.

ç.- ırkan I/45/47

3. Söylemek, ezgisiyle bir türküyü seslendirmek.

türkü çağır- : Türkü söylemek.

Çāhilli : <cāhilliK+i -1-

Ç. I/119/26

çak : bk. çark² -1-

ç. I/01/47

çak : bk. caK -1-

caK ç. I/15/88

çak - : 1. Üstüne vura vura bir yere sokup yerleştirmek -7-

ç.- allar I/56/48

ç.- allarđı I/51/21

ç.- ardık I/94/21

ç.- arlāda I/77/13

ç.- arlâdı I/151/36
2. Vurmak.
ç.- tı I/61/35
3. Geçici olarak parıldamak, ışığı görünmek.

şimşek ç.- dı I/107/72

çağal : Et oburlardan, geceleri sürü hâlinde ve uluyarak gezen, kuyruğu tilkiye, rengi kurta benzer, memeli yabânî hayvan.-1-

ç.+ lâ I/33/79

çakıl : Akarsu yataklarında ve deniz kenarlarında, suyun çalkalayıp birbirine sürtmesi sonucunda cilâlı gibi parlak bir durum ve yuvarlak yassı çeşitli biçimler almış olan küçük taşlara verilen isim; çakıl taşı. -1-

ç. II/09/100

çakır : 1. (Göz için) Mâvi hâreli. -
2-

ç.+ ıdı I/124/50

2. Böyle gözleri olan (kimse).

ç. abâ II/05/34

çakır : bk. çakır² -1-

ç. I/67/32

çakmâ : <çakmak+ı -1-

ç.+ ız I/28/21

çakmak : Vurma, sürtme, elektrik akımı veya gaz sıkıştırması gibi yollarla çıkarılan kıvılcım veya alev aracılığıyla istenilen şeyi tutuşturmaya yarayan küçük âlet. -2-

ç. I/130/66

çakmak daşı : Düvenlerin altına çakılan küçük ve kesici taş.

ç. daşı I/73/47

çakmak : bk. çakmak -1-

ç. daşlarını I/56/48

çal - : 1. Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak, bir müzik eserini bir çalgı ile icra etmek. -59-

ç.- a I/101/59, I/101/62, I/145/76, I/145/83, I/82/18

ç.- â I/02/04, I/101/62

ç.- âdı I/34/28, II/37/54

ç.- âdığ II/12/72

ç.- âdım II/39/108

ç.- âlâdı II/15/12, II/34/21, II/37/48

ç.- alla I/126/30

ç.- allâ II/23/64

ç.- allâdı II/23/62

ç.- ana verirdiK I/91/66

ç.- ağı I/67/03

ç.- ar I/119/73, I/131/14, I/145/66

ç.- ağı mılağ II/23/87

ç.- ardı I/02/06, I/15/87, I/94/67

ç.- ârdı I/94/68

ç.- ardık I/15/86

ç.- ardım I/15/85

ç.- ardı I/157/28

ç.- dı I/95/83

ç.- ıb I/07/16

ç.- ınıken II/16/55

ç.- ınırdı I/137/13, I/87/74,

I/90/51

ç.- ınırdı I/87/69, I/87/70

ç.- ınıdı II/23/29

ç.- ınmasın I/148/36

ç.- ıveridi II/37/54

ç.- ıyo I/147/53, I/147/54,

I/153/70

ç.- ıyò I/90/62

ç.- ıyodu I/34/29, I/78/32, II/37/19

ç.- ıyòdu II/37/20

ç.- ıyolardı II/14/28

ç.- ıyudu I/90/55

ç.- san I/145/88

2. Mayalamak. -25-

ç. I/143/46

ç.- acâna I/47/40

ç.- âdım I/33/94

ç.- am I/100/23

ç.- ardıK I/143/43, I/154/61

ç.- ardım I/154/59

ç.- arıs I/130/85

ç.- arıS I/130/70

ç.- arız I/148/57, I/31/19

ç.- arıñ I/98/48

ç.- câz I/100/30

ç.- dım II/37/116

ç.- ınıyodu I/105/12

ç.- ınmış I/102/34

ç.- ıvemiyor II/39/110

ç.- ıyoz I/70/57, I/98/49, I/98/50,

I/98/55

ç.- ıyöz I/98/47

3. Sürmek. -15-

ç.- ar I/73/59

ç.- ardık I/128/70

ç.- arıs I/73/55

ç.- arıS I/26/50

ç.- arız I/26/50
 ç.- ârsın I/77/48
 ç.- ınır I/157/83
 ç.- ınırdı I/67/69
 ç.- ınıyoduğ I/20/37
 ç.- ıyô I/73/59, I/73/60
 ç.+ ıyoñ I/20/39
 toprak ç.- ıyorduğ I/11/48
 ç.- ıyoS I/106/43
 ç.- maSsâñ II/23/209
 4. Vurmak. -3-
 dıfran ç.- âdık I/130/11
 dıfrannan ç.- âdık I/130/11
 ç.- arımışdı I/112/78
 5. Vurmak. -1-
 ç.- ıyoñ I/96/47
 6. Başkasının malını gizlice almak,
 aşırnak, hırsızlık etmek. -1-
 ç.- iyór I/05/30
 7. Ses çıkarmak, ses vermek. -
 1-
 telefon ç.- ıyuru I/65/29
 8. Büyüme. -1-
 Ç.- ar I/127/20
çâl - : bk. çal⁶-1-
 ç.- dı II/05/13
çalak : Davar için kışlık ağıl. -1-
 ç.- dâmdı II/09/04
çalaş - : bk. çalış¹ -1-
 ç.- ınıyôdu II/09/72
çalaşdar - : bk. çalıştır³ -1-
 ç.- ıyo II/09/37
çaldır - : Bir şeyi hırsıza kaptırmak. -
 1-
 ç.- dım I/136/09
çalğā - : bk. çalka- -1-
 ç.- dık II/06/28
çalğı I : Mûsikî âleti, enstrüman. -
 28-
 ç. I/04/20, I/119/72, I/137/13,
 I/138/75, I/146/60, I/147/59, I/30/32,
 II/17/52, II/23/64, II/35/56, II/37/19,
 II/37/21, II/37/48
 ç. çırğı I/125/77
 ç.+ lâ II/37/54
 ç.+ lar I/32/70, I/78/32
 ç.+ ları II/16/51
 ç.+ lı I/103/18, I/147/57
 ç.+ lı I/157/18
çalğı çırğı (çulğu) : Çeşitli çalgılarla
 yapılan eğlence.

ç. çırğı I/125/77
 ç.+ ynan çırğıynan I/125/84
 ç.+ ynan çulğuynan II/23/91
çalğı II : Başörtüsü, yazma, yemeni. -
 1-
 ç.+ nıñ I/98/118
çalğıcı :-18-
 ç. I/02/05, I/04/20, II/15/15
 ç.+ lâ I/157/28, II/06/43, II/23/63,
 II/23/66, II/23/67, II/23/87
 ç.+ lâımız I/157/14, I/157/21
 ç.+ lar I/114/12, II/03/24,
 II/16/50, II/16/55
 ç.+ lâ II/23/87
 ç.+ ları I/153/71
 ç.+ mız II/17/28
çalğıcı : Çalgı çalmayı meslek edinmiş
 kimse, sâzende, mutrip. -1-
 ç.+ larına II/25/59
çalğı : bk. çalğı I -1-
 ç.+ ynan II/34/38
çalğı : bk. çalğı I -1-
 ç. I/153/70
çalı : Ağaçtan küçük, cılız, dalları çok sık
 ve çatallı, odunumsu bitki. -6-
 ç. I/08/92, I/11/86, I/11/87,
 I/75/28, II/07/61
çalış - : 1. Bir işle görevli olmak. -
 108-
 ç. I/64/66
 ç.- ácâk II/27/41
 ç.- acâñ I/57/37
 ç.- acık I/87/26
 ç.- amadı I/88/31
 ç.- amayon I/88/37
 ç.- an I/69/06, I/96/75
 ç.- annâımız II/32/140
 ç.- annâñ II/32/141
 ç.- ayöllē II/32/139
 ç.- cām I/67/59
 ç.- cāna I/149/45
 ç.- cık I/92/60
 ç.- dı I/143/06, II/07/129
 ç.- dık I/155/06, I/61/69
 ç.- diğ I/63/50
 ç.- dım I/161/21, I/43/30, I/68/03
 ç.- dıydı I/143/80
 ç.- ır I/122/82, I/125/39, I/143/80,
 I/21/13, I/32/40, I/46/132, I/46/70,
 I/46/74, I/48/06, I/49/42, I/60/38, I/60/78,
 I/67/28, II/26/22, II/29/75, II/29/76,

II/39/116
 ç.- ırka I/49/63
 ç.- ırdı I/06/28, I/123/04, I/144/24,
 I/39/52, II/20/45
 ç.- ırdım I/113/100
 ç.- ırdı I/64/63
 ç.- ıyladı I/145/11
 ç.- ıyo I/151/25, I/40/14, I/46/132,
 I/46/73, I/46/78, I/53/15, I/53/16, I/58/27,
 I/87/26, I/95/04, I/97/50, II/17/71,
 II/17/88, II/20/31, II/38/24, II/38/95,
 II/38/96, II/38/97
 ç.- ıyò I/69/12, II/39/177
 ç.- ıyò I/33/131, II/19/17
 ç.- ıyodu I/01/46
 ç.- ıyoduk I/85/17
 ç.- ıyodum I/73/70
 ç.- ıyödum II/39/122
 ç.- ıyola I/69/36
 ç.- ıyollēr I/46/99
 ç.- ıyomuştı I/39/53
 ç.- ıyor I/143/11
 ç.- ıyoru I/140/68
 ç.- ıyosunuz I/122/79
 ç.- ıyosunuz I/122/79
 ç.- ıyoz I/85/54
 ç.- ı I/60/76
 ç.- ıçık I/92/55
 ç.- ıyó I/01/42
 ç.- ıyö I/01/14
 ç.- madım I/67/59
 ç.- masa II/27/41
 ç.- mayoz I/43/30
 ç.- mǎzdı I/107/67
 ç.- meyyolā yapıyola I/153/116
 ç.- mış II/17/82
 ç.- mışlar I/68/69
 ç.- sa I/110/35
 ç.- tı I/50/72, I/60/31
 ç.- Tı I/145/17, I/50/70, I/50/71
 ç.- tıķ I/61/67
 ç.- Tıķ I/64/59
 ç.- Tılar I/46/57

2. Bir şeyin olması, yapılması, elde edilmesi için gereken gayreti göstermek, çaba sarfetmek. -63-
 ç.- a I/52/21, II/25/25
 ç.- ām I/148/40
 ç.- amaz I/51/03, I/53/74
 ç.- amıyon I/63/51
 ç.- anā I/135/31

ç.- áyo II/20/18
 ç.- áyo II/20/19
 ç.- cāņ I/135/40
 ç.- dı I/136/39, I/22/20
 ç.- dıķ I/141/25, I/35/07
 ç.- dıĝ I/21/87
 ç.- dıK I/102/92
 ç.- dım I/126/77, I/126/78,
 I/136/39, I/141/25, I/63/52
 ç.- ı II/25/25
 ç.- ıcıĝ I/62/30
 ç.- ılayor I/62/30
 ç.- ılır I/41/86
 ç.- ılırdı I/129/47, I/47/14
 ç.- illādı I/39/33
 ç.- ıllarmıŞdı I/56/19
 ç.- ıp II/21/20
 ç.- ıP I/135/31
 ç.- ır I/152/78, I/41/73, I/51/03
 ç.- ırķan I/53/73, I/63/18
 ç.- ırdı I/143/45, I/58/30
 ç.- ırdıķ II/08/112, II/15/56
 ç.- ırdıķ I/141/27
 ç.- ırdıĝ II/25/38
 ç.- ırdım I/51/16, I/88/53
 ç.- ırıs I/48/05
 ç.- ırsañ I/135/39
 ç.- ıyo I/157/42, II/20/37
 ç.- ıyolā II/34/17
 ç.- ıyorla II/38/100
 ç.- ıyorlarımıştı II/21/20
 ç.- ıyoS II/24/41
 ç.- ıyuz II/24/40
 ç.- mış I/136/37
 ç.- tıķ I/110/37
 ç.- Tıķ II/24/10
 ç.- Tılā I/85/05
 ç.- tım I/136/40
 ç.- Tım I/136/40, I/161/21

3. İş üzerinde olmak, iş yapmak. -
 49-
 ç.- abiliyoS I/93/02
 ç.- an II/17/69
 ç.- anı II/26/03
 ç.- annara I/52/36
 ç.- cā II/03/78
 ç.- dılar I/122/32
 ç.- ılırdı II/23/18
 ç.- ılīā II/12/12
 ç.- ır II/39/171
 ç.- ırķan I/60/51

ç.- ırkanā I/143/51
ç.- ırdı I/96/58, I/96/59
ç.- ırdıķ I/110/57, I/126/39,
I/159/27
ç.- ırdıķ II/39/98
ç.- ırdıġ II/25/40
ç.- ırdıK I/159/34, II/39/102
ç.- ırın I/125/32
ç.- ırıs I/134/44
ç.- ıyo II/20/15, II/20/26, II/25/39,
II/30/38, II/37/34, II/39/171
ç.- ıyoduķ I/155/33, II/22/58
ç.- ıyoduķ I/103/32
ç.- ıyoduķ I/150/08
ç.- ıyodum II/29/81
ç.- ıyola I/150/21, II/35/15
ç.- ıyollá II/23/19
ç.- ıyom II/39/169
ç.- ıyomuş I/96/60
ç.- ıyon I/149/62, I/155/102
ç.- ıyoņ II/23/15
ç.- ıyorlā I/158/57
ç.- ıyoruz I/93/38
ç.- ıyoz II/35/13, II/38/42
ç.- ıyöz I/93/40
ç.- ıyöz I/150/02
ç.- mışlar II/10/94

4. İşlemek veya işleyebilecek
durumda olmak, hareket edip kendisinden
beklenen işi yapmak. -9-

ç.- anı I/49/56
ç.- ır I/132/08
ç.- ırdı I/66/48
ç.- ırdı I/66/48
ç.- ırdı I/64/73
ç.- ıyodu I/28/15
ç.- ıyór I/49/59
ç.- mazdı II/07/45
ç.- mıyo I/30/07

5. Öğrenmek için gayret etmek,
uğraşmak, emek vermek. -2-

ç. I/61/35
ç.- mazsınz I/121/20

çalışkan : Çalışmayı çok seven, işten
kaçmayan, çok çalışan (kimse). -1-
ç.+ nardı II/14/51

çalışan : Bir iş yerinde ücret karşılığında
görev yapan kimse, personel, eleman. -
1-

ç.+ nara I/01/51

çalışdır - : bk. çalıştır⁻² -8-

ç.- acan I/144/25
ç.- ı I/41/93
ç.- ım I/155/103
ç.- ıņ I/116/20
ç.- ır I/67/28
ç.- ıvırınca I/17/25
ç.- ıyollar I/20/34
ç.- saņ II/10/24
bk. çalıştır⁻³ -2-
ç.- abiliyoņ I/146/73
ç.- ıyömuşTuķ II/10/53
bk. çalıştır⁻¹ -1-
ç.- caK II/26/41

çalışgan : bk. çalışkan -1-
ç. I/24/66

çalışım : bk. çalışma -1-
ç. I/56/43

çalışma : Çalışmak işi. -10-
ç. I/07/52, I/115/20, II/10/76
ç.+ mız II/20/40
ç.+ sı I/129/46
ç.+ sını I/32/39
ç.+ ya I/141/06, I/142/60
ç.+ yı I/67/60

çalışma alanı : Çalışılacak, faâliyet
gösterilecek alan, kazanç sağlanacak iş
dalı, iş sâhası.

çalışmá : bk. çalışma -2-
ç. I/69/13
ç.+ yá I/04/70

çalışmá : bk. çalışma -1-
ç. alanı I/56/18

çalışmak : İş üzerinde olmak, iş yapmak
durumu. -2-
ç. I/92/60
ç.+ nan I/150/19

çalışmaK : bk. çalışmak -1-
ç. I/46/100

çalışme : bk. çalışma -2-
ç.+ ye I/04/10
ç.+ yle I/93/02

çalışmı : bk. çalışma -2-
ç.+ lar II/10/75
ç.+ ya I/113/95

çalıştır - : 1. Çalışmasını sağlamak; bir
şeyin olması, yapılması için birisine
gayret sarfettirmek, emek verdirmek, iş
gördürmek, iş yaptırmak. -2-

ç.- dım I/45/41
ç.- ıyo II/20/24

2. İşletmek, çalıştır ve işler duruma

getirmek. -1-
ç.- iyoduK I/28/15
3. Bir işle görevli kılmak, istihdam etmek.
çalğa - : Çalkalamak. -6-
ç.- dık I/10/24, I/74/79
ç.- nır I/132/58
ç.- rdık I/124/36
ç.- rlā I/127/42
ç.- rsıñ I/74/70
çalğa : Pamuk kozasını temizlemekte kullanılan en seyrek kalbur. -2-
ç.+ lar I/27/13
ç.+ nıñ I/74/79
çalğama : Mısır unundan yapılan ekmek. -1-
ç. II/37/66
çalma : Çalmak işi. -1-
ç.+ yī I/28/02
çam : Çamgiller denen büyük bitki familyasını meydana getiren, iğne yapraklı, reçineli ağaçların ortak adı. -24-
ç. I/113/53, I/40/79, I/40/80, I/62/21, I/63/63, I/67/55, I/67/56, I/75/37, I/76/73, I/81/64, I/95/06, II/24/31
ç.+ a I/67/54
ç. a_acı I/75/37
ç.+ ıñ I/109/17
ç.+ lāñ I/80/37
ç.+ lardan I/51/22
ç.+ ları I/28/05, I/28/28
ç.+ narda I/79/19
çam sakızı : Çam ağacından çıkarılan reçine, acı sakız, bedük
ç. sakızı II/25/87
ç. sağızı II/25/88
çam : bk. cam -1-
ç. I/133/19
çamaşıl : bk. çamaşır -4-
ç.+ ları I/41/76, I/59/46, I/59/47, I/135/49
çamaşılılık : İçinde çamaşır yıkanan ve su ısıtmak için kazan, ocak, musluklu tekne gibi yıkama düzeneği bulunan yer, çamaşırhâne. -1-
ç.+ lāmız I/59/39
çamaşır : Kirlendiği için yıkanması gereken veya yıkanmış olan yatak, sofrta takımı, giyecek, havlu vb. kumaştan yapılma şeyler. -55-

ç. I/14/46, I/107/44, I/129/10, I/135/08, I/141/17, I/22/36, I/59/45, I/60/49, I/60/52, I/96/39, I/97/09, I/97/11, I/97/13, I/97/15, I/97/16, II/21/67
ç.+ ı I/126/51, I/129/15, I/129/16, I/35/05, I/35/65, I/41/71, I/41/73, I/41/74, I/96/40
dış ç.+ ı I/97/15
iç ç.+ ı I/97/14
ç.+ ımızı I/129/22
ç.+ ımı I/97/14
ç.+ mī I/41/77
ç.+ ıñ I/107/41, I/96/37
ç.+ ĩ I/44/30
ç.+ ĩmızā II/21/66
ç.+ ları I/144/39, I/59/40, I/60/47
ç.+ larī I/126/43
2. Bu kirlı şeyleri yıkama işi.
ç. I/14/59
ç.+ a I/126/62
3. Çamaşır makinesi.
ç. II/30/83
çamaşır makinesi : Çamaşırpların içine konup yıkandığı elektrikli cihaz.
ç. makinem II/33/05
ç. makinemiz I/76/82
ç. makineñ I/59/41
ç. makinesi I/38/40, I/59/52, II/27/23, II/30/73
ç. makinesine I/144/35
ç. makinesini I/144/40
ç. makinesiymiş I/89/13
ç. makinisi I/35/05
çamaşırhâne : bk. çamaşırhâne -7-
ç. I/59/44, I/97/11, II/35/110
ç.+ de I/59/49
ç.+ miz I/107/39, I/107/40
ç.+ ye I/97/11
çamaşırhāni : bk. çamaşırhâne -1-
ç.+ ye I/107/54
çamaşırhāné : bk. çamaşırhâne -1-
ç.+ di II/21/59
çamaşırhāne : Çamaşır yıkamaya mahsus olan ve içinde ona göre düzeneği bulunan yer, çamaşırılık. -2-
ç.+ di II/21/61
ç.+ lerimiz I/135/48
çamaşırhāne : bk. çamaşırhâne -1-
ç. I/135/50
Çamekān : bk. camekān -2-
Ç.+ na II/20/16

Ç.+ nā yapıldı II/20/16
çameşir : bk. çamaşır¹ -6-
ç. I/152/54, I/70/11, I/70/66
ç.+ ı I/70/10
ç.+ lāmızı I/70/13
bk. çamaşır²
ç.+ a I/152/51
çameşir : bk. çamaşır¹ -2-
ç. I/152/64
ç.+ i I/155/25
çameşirâne : bk. çamaşırhâne -1-
ç.+ miz I/152/52
Çamı : <çamur+u -1-
Ç. I/10/10
çamıl : bk. çamur -1-
ç.+ ı I/18/23
çamır : bk. çamur -23-
ç. I/116/55, I/126/76, I/139/35,
I/20/53, I/87/14
ç.+ dan I/87/11, I/87/13
ç.+ ı I/10/12, I/20/20, I/20/39,
I/20/45
ç.+ ıkan I/10/14
ç.+ inā I/126/77
ç.+ inan I/130/61
ç.+ ını I/20/19, I/20/20, I/20/36
ç.+ lan I/80/42
ç.+ lardan I/135/07
ç.+ ılı I/20/38
ç.+ ıydı II/18/33
ç.+ nan I/126/76
çamır : bk. çamur -1-
ç.+ ı I/20/36
çamız : bk. camız -1-
ç.+ ı I/120/14
Çāmi : bk. cāmi -2-
reşādiye Ç.+ si I/156/38
Ç.+ ye II/23/58
çamır : bk. çamur -1-
ç.+ dan I/155/53
çamur : Su ile karışarak bulaşıcı, sıvaşıcı
duruma gelmiş, basılınca içine batılan
toprak. -3-
ç.+ da I/94/73
ç.+ unan I/10/20
ç.+ unu I/62/09
çan : İçinden sarkan bir tokmağın
kenarlarına vurması veya dışarıdan üstüne
çekiçle vurulmak sûretiyle ses çıkaran,
tunç ve pirinç gibi mâdenlerden yapılmış,
ters bir saksı biçimindeki âlet, kampana.

-2-
ç. I/33/77, I/59/15
çan : bk. can -1-
Ç.+ im I/71/28
çān : bk. çan -1-
ç.+ nar I/101/48
çana : bk. çanağ-1-
ine ç.+ ı II/39/110
çanā : bk. çanağ-1-
ç.+ a I/10/31
çanā : <çanağ+ı-3-
tabā ç. I/131/27, II/22/52
ç.+ mız I/106/03
çanağ : Yayvan kap. -3-
ç. I/02/59
ç.+ lā I/157/38
çanağ çömlek : Çeşitli mutfak
eşyası.
ç. çölmeK I/02/53
çanağ : İnek'e benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -2-
inek ç. I/145/16
inekK ç. yunnağ I/06/34
çanah : bk. çanağ -1-
ç.+ dağı II/32/26
çanağ : bk. çanağ -1-
ç.+ da I/123/32
çanta : Berâber taşınması gereken eşya,
yiyecek, para, evrak gibi şeyleri koymaya
yarayan deri, kumaş vb.nden yapılmış
elde taşınır mahfaza. -7-
ç. I/102/44, I/108/25, I/27/14,
I/61/46
ç.+ mıznan II/39/94
ç.+ na I/96/71
ç.+ sinnan II/39/95
çantā : bk. çanta -1-
ç.+ na I/79/47
çap : (Kıymet, miktar, şiddet vb.
bakımlardan) Ölçü. -2-
ç.+ ımızda I/01/36
ç.+ ında I/03/32
çāp - : bk. çarp- -1-
ç.- dı I/42/14
çapa : 1. Tarlalarda, bahçelerde toprağı
işlemek için kullanılan, ağaç saplı, ucu
demir kazma âleti. -27-
ç. I/100/18, I/115/14, I/115/20,
I/144/02,
ç.+ ı I/07/45
ç.+ sı I/127/18

ç.+ sını II/39/94
 ç.+ sinned II/39/93
 ç.+ ynan I/127/18
 2. Çapalamak işi.
 ç. I/14/42, I/25/35, I/73/70,
 I/134/44
 ç.+ lâ I/94/40
 ç.+ mız I/152/22
 ç.+ sına I/129/45, I/140/48
 ç.+ ya I/07/45, I/13/24, I/13/25,
 I/140/34, I/25/35, I/25/37, I/25/40
çapa yap- : Toprağa çapayla
 vurmak, çapalamak.
 ç. yapardı I/14/43
 ç. yaparlardı I/73/16
 ç. yapıdı I/35/07
çapâ : bk. çapa² -1-
 ç.+ yâ I/106/38
çapâ : bk. çapa² -1-
 ç.+ sını yapıyöz II/06/22
çapacı : Çapa ile toprağı işlemek üzere
 tutulan amele. -1-
 ç.+ sı I/125/31
çapala - : Toprağı çapa ile kabartıp zararlı
 otları temizlemek. -8-
 ç. I/109/48
 ç.- cáz II/36/08
 ç.- dım I/127/19, I/127/20
 ç.- mañ I/127/19
 ç.- ñ I/127/11
 ç.- rdık I/96/66
çapalâ - : bk. çapala- -3-
 ç.- dık I/94/41, I/96/67
çapalama : Çapalamak işi. -3-
 ç.+ ya I/27/20, I/33/100, I/33/43
çapalat - : Çapalamak işini başkasına
 yaptırmak, toprağı çapa ile kazdırmak. -
 1-
 ç.- Tırıyö I/96/68
çapalı - : bk. çapala- -3-
 ç.- ycáz I/145/39
 ç.- yo I/103/38
 ç.- yöz I/100/49
çape : bk. çapa² -2-
 ç.+ ye I/153/102, I/73/15
çapeci : bk. çapacı -1-
 ç.+ mız I/153/102
çapı : bk. çapa² -7-
 ç. I/96/66
 ç.+ ya I/125/45, I/143/33,
 I/143/46

ç.+ yı I/103/27, I/54/16
çapıd : bk. çaput -4-
 ç.+ a I/101/28
 ç.+ ı I/88/55
 ç.+ ıñ I/109/18
çapıla - : bk. çapala- -1-
 ç.- rıS II/06/23
çapıT : bk. çaput -10-
 ç. I/109/17, I/109/18, I/14/30,
 I/96/20
 ç.+ dan I/15/25, I/96/18
 ç.+ mı I/12/22
 ç.+ Tan I/96/14
 ç.+ Tañ I/61/46
çaput : Eskimiş, paçavra durumuna gelmiş
 bez parçası. -1-
 ç. I/14/40
çâr - : bk. çağır¹ -14-
 ç.- ılır I/131/15, I/131/21
 ç.- ınıyödu I/104/47
 ç.- ıñ I/117/13
 ç.- ır I/15/22
 ç.- irdık I/34/13
 ç.- ırız I/131/12
 ç.- ırlârsa I/61/16
 ç.- ıyo I/64/19
 ç.- ız II/17/26
 ç.- madılâ I/126/09
 bk. çağır²
 ç.- ıdı I/128/54
 bk. çağır³
 türkü ç.- ıladı I/20/84, I/20/85
çardâ : <çardak+a Binâların önünde kuru
 ağaç dallarından yapılmış gölgelik,
 sayvan. -1-
 ç. II/07/122
çare : bk. çäre² -3-
 ç. I/85/53
 bk. çäre¹
 ç.+ si I/147/09
çäre : 1. İlâç, devâ, tedbir. -1-
 ç.+ si I/63/19
 2. İstenen noktaya varmak, bir
 engeli aşmak için tutulması gereken yol,
 çıkar yol.
çarık : İp veya deri şeritlerle ayağa
 bağlanan, ham deriden yapılmış köylü
 pabucu. -1-
 ç. I/74/14
çarık : 1. Dönerek işleyen tekerlekli âlet. -
 1-

ç. I/62/08
 2. Tâlih, baht, felek, âlem, dünya,
 çarh.
çarklı : Çarklı olan, çarkla işleyen. -
 1-
 ç. I/68/48
çarp - : Hızla dokundurmak, şiddetle
 vurmak. -1-
 ç.- Tı I/110/63
çārp - : bk. çarp- -1-
 ç.- inca I/42/14
çarpın - : bk. çarpın- -1-
 ç.- ıyoŋ I/116/35
çarpışdır - : Kendi içinde belli bir düzeni
 olan şeyleri birlikte, düzenli bir şekilde
 kavrayabilmek. -1-
 ç.- amayyoruS I/138/09
çarşaf : 1. Yatağın veya yatılacak yerin
 üzerine serilen veya yorgana kaplanan
 bezden örtü. -10-
 ç. I/70/46, II/19/143
 ç.+ a I/84/11
 ç.+ ın I/33/48
 ç.+ man I/76/46
 ç.+ lara II/22/74
 ç.+ ları II/24/66
 2. Kadınlar tarafından erkeklerden
 saklanmak maksadıyla Tanzimat'tan
 sonra giyilmeye başlanan, genellikle siyah
 renkli sokak kıyâfeti.
 ç. I/76/51,
 ç.+ ı I/138/128
çarşaf : bk. çarşaf¹ -1-
 ç. I/111/57
çarşam : bk. çarşamba -1-
 ç. I/145/72
çarşamba : Salı ile perşembe arasındaki
 günün adı, haftanın dördüncü günü. -
 17-
 ç. I/16/53, I/101/36, I/125/60,
 I/139/01, I/145/54, I/145/71, I/32/59,
 I/72/71, I/72/72, I/72/73, I/98/15, I/98/16,
 I/98/17, II/34/31, II/37/33
çarşamba : bk. çarşamba -2-
 ç. II/06/41, II/06/42
çarşamba : bk. çarşamba -2-
 ç. I/82/15, I/83/77
çārşamba : bk. çarşamba -1-
 ç. I/10/46
çārşamba : bk. çarşamba -1-
 ç. II/03/18

çarşambı : bk. çarşamba-1-
 ç. II/11/02
çarşambı : bk. çarşamba-1-
 ç. II/24/108
çārşambı : bk. çarşamba-1-
 ç. II/11/02
çarşı : Çeşitli dükkânların bulunduğu, üstü
 açık veya kapalı alış veriş yeri. -9-
 ç.+ dan I/106/54, I/129/27,
 I/129/28, I/88/57
 ç.+ mızda I/90/51
 ç.+ ya I/76/65
çarşı ekmē : Evde yapılmayıp
 çarşıdan veya sokaktan satın alınan
 ekmek.
 ç. ekmē I/106/55, I/115/56
çarşı : bk. çarşı -1-
 ç. cāmisinin I/145/56
çārşı : bk. çarşı -3-
 ç. I/60/58
 ç.+ da I/64/76
 ç.+ nı I/47/62
çaşamba : bk. çarşamba -2-
 ç. I/32/58
çat - : 1. Birine çıkışmak, hakkında sert
 şeyler söylemek veya yazmak, saldırmak,
 hücum etmek. -8-
 ç.- ar I/13/37
 ç.- idā I/13/36
 ç.- mıyız II/28/60
 ç.- Tıŋ II/28/58
 2. (Dikine konan tüfek, kılıç,
 kereste, odun vb. şeyleri) Tepelerinden
 birbirine çaprazlama dayamak.
 ç.- arıS I/130/63
 bacak bacā ç.- ıp II/21/46
 ç.- Tılār I/101/64
 3. (Genellikle binâ vb. şeyleri)
 Parçalarını birbirine bağlayarak kurmak,
 hazırlayıp yapılmış duruma getirmek.
 ç.- ārdıŋ I/101/32
 4. Yap- eylemiyle birlikte
 kullanılan tekrar ikilemesi.
 işimi yaparın ç.- arın II/32/14
çatal : 1. Üç veya dört dişli, mâdenden
 yemek yeme âleti -8-
 ç. I/87/05, II/32/74
 ç.+ ı I/87/55
 ç.+ man I/111/47
 ç.+ lan I/71/59
 2. (Yol, ağaç, dere vb.) Kollara

ayrılmış olan şeylerin ayrılış yeri.
ç. I/32/56
çatdak : Çat sesi çıkararak, çat diye. -
1-
ç. I/154/40
çatı : Bir binâyı dış etkilerden korumak, yağmur sularının dışarıya akmasını sağlamak için en üst kısmına meyilli olarak yapılan ve üzeri kiremit, saç, eternit, tahta vb. maddelerle örtülen ahşap, demir veya betonarme iskelet, dam -
14-
ç. I/18/58, I/124/42, I/124/43, I/99/75, II/33/16
ç.+ dan II/31/11
ç.+ ların I/130/49
ç.+ mız I/116/53
ç.+ nın I/39/104
ç.+ sı I/116/53
ç.+ ya I/124/42
ç.+ yı I/116/52, I/116/53
çatır çatır : Bir şeyin yıkılır, kırılır, ezilir, sökülür, yanarken veya başka sert bir şeye çarparken çıkardığı sesi anlatır. -1-
çatır ç. I/152/65
çatır çatır : bk. çatır çatır -1-
ç. I/24/55
çatışma : 1. Çatışmak işi. -2-
ç.+ lâmız II/19/109
2. Silâhlı çarpışma, müsâdeme.
ç. olmuş I/138/112
çatla - : Parçaları ayrılmaksızın üzerinde çizgi hâlinde bir yarık meydana gelmek, yarılmak. -3-
ç.- dı I/11/06, I/150/46, I/69/34
çatlaklık : Çatlamış, yarılmış olma durumu. -1-
ç. I/17/23
çatlaK : Aklında eksiklik olan, kaçık. -
1-
ç. I/45/12
çat pat : Yarım yamalak. -2-
ç. I/75/65, II/09/44
çavdar : Buğdaygillerden, ekmek yapımında ve hayvan yemi olarak kullanılan, uzun tâneli yıllık bitki. -
1-
ç. I/129/52
çavışlık : bk. çavuşluK -1-
ç. yapâkan II/39/119
çavuş : 1. Orduda onbaşından sonra gelen

erbaş. -13-
ç. I/149/48
ğara ç. II/28/30, II/28/32, II/28/37, II/28/84, II/28/88
ç.+ dan II/28/58
ç.+ dum I/149/47
ç.+ ların I/25/49
2. Küçük bir grup hâlinde çalışan işçilerin başında bulunup çalışmayı düzenleyen kimse.
ç. I/110/46
ç.+ lar I/110/51
çavuş üzümü : Bir üzüm çeşidinin adı.
ç. üzümü I/33/106
çavūş : bk. çavuş¹ -1-
ğara ç. II/28/30
çavuşluK : Çavuş olan kimsenin görevi. -
2-
ç. I/144/09, II/39/80
çay I : Çay bitkisinin yapraklarının haşlanması ile elde edilen, kırmızı renkli, güzel kokulu içecek. -107-
ç. I/07/71, I/07/83, I/112/58, I/12/16, I/12/17, I/125/55, I/128/14, I/134/28, I/134/33, I/134/34, I/145/37, I/33/142, I/33/44, I/33/57, I/36/64, I/39/88, I/42/51, I/45/01, I/52/35, I/52/41, I/54/72, I/60/40, I/60/42, I/60/45, I/63/31, I/72/12, I/72/55, I/75/24, I/75/25, I/83/03, I/86/52, I/86/56, I/88/72, I/89/20, I/89/30, I/96/42, I/96/63, I/98/12, I/98/136, II/05/79, II/07/79, II/08/115, II/08/43, II/30/01, II/30/02, II/33/62, II/37/12, II/38/54, II/39/186, II/39/187, II/39/185, I/72/69, I/37/57, II/39/186, I/72/68, I/67/38, I/83/78, II/39/95, II/12/85, II/38/47, I/96/65, I/52/42, I/96/64, I/40/81, I/33/143
Ç. I/60/44
ç.+ a I/128/14, I/135/10, II/29/39
ç.+ ı I/116/51, I/134/28, I/155/71, I/33/44, II/07/76, II/07/77, II/24/84, II/39/106, II/39/187, I/86/14
çuyumu ç.+ ımı I/52/99
ç.+ ımız II/19/151
ç.+ ımız I/31/71, II/39/97
ç.+ ımız II/21/08, II/19/158
ç.+ ınan II/08/81
ç.+ ımı II/39/95
ç.+ ın I/07/83, I/121/76, I/33/145

ç.+ ıña I/96/42
 ç.+ ĩ mıyı I/91/76
 ç.+ ĩmı I/54/72
 ç.+ lâ II/01/22
 ç.+ lan I/86/78
 ç. mıy I/139/16
 ç.+ nan I/89/21
çay bardā : Çay içmekte kullanılan cam bardak.
 ç. bardānın I/05/56
çay ğaşşı : Çaya toz şeker koymak, çayı karıştırmak için ve bâzı ilâçlarda ölçü olarak kullanılan küçük kaşık.
 ç. ğaşşı I/106/17, I/106/18
çay II : İrmaktan küçük, dereden büyük akar su. -6-
 ç. I/01/84
 ç.+ a I/07/92
 ç.+ da I/07/92
 ç.+ dan II/08/111
 ç.+ ıñ II/09/100
 ç.+ lâdan I/61/73
çây : bk. çay I -1-
 ç.+ ı I/33/144
çāy : bk. çay I -1-
 ç. II/11/64
çāy : bk. çay II -2-
 ç.+ dan I/39/46
 ç.+ dı II/08/49
çaydannı : İçinde çay pişirilen kap, çay ibriği, demlik. -3-
 ç. I/110/52, I/110/54
 ç.+ ıa I/134/34
çaydannı : <çaydannık+ı -2-
 ç.+ mış I/59/80
çayıl : bk. çayır -1-
 ç.+ lara II/14/28
çayıl : bk. çayır -1-
 ç.+ lar II/25/19
çayır : Sulak ve rutûbetli olduğu için üzerinde kendiliğinden gür ot biten veya hayvan yemi olarak kullanılmak üzere özellikle ot yetiştirilen düz yer, tabî veya sun'î yem sâhası, otlak, mera. -8-
 ç. I/126/13
 ç.+ a I/117/23, I/117/25
 ç.+ da I/87/31
 ç.+ dan I/117/35, I/117/45
 bulğuluK ç.+ ı I/117/23
çayıl : bk. çayır -1-
 ç.+ lere I/61/30

çeci : <çecik+i Büyük bez veya deri torba, tuluk. -2-
 ç. II/32/90
çeÇ : Savrularak samanından ayrılmış tahıl yığını. -1-
 ç.+ ini I/130/14
çeg - : bk. çek⁷ -1-
 ç. I/132/71
çek - :1. Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek. -92-
 ç. I/44/01, I/67/44, II/07/137, II/29/02, II/39/02
 ç.- ĩm I/44/58
 ç.- cēñiz I/67/39
 ç.- çekler I/25/02
 ç.- dĭn II/29/37
 ç.- di I/137/31
 pilim ç.- di II/22/31
 ç.- dilē II/29/03
 ç.- diler I/104/10, I/11/46, I/11/47
 ç.- diyseniz I/156/57
 ç.- ē I/54/60
 ç.- ebilir I/35/33
 ç.- ebilirlē II/13/47
 ç.- ebilirsiñiS II/13/48
 ç.- eceK II/32/83
 fotoraf ç.- eken II/14/85
 ç.- eller II/14/87
 resim ç.- eller I/114/09
 Filmi ç.- en II/22/16
 fotorav ç.- en II/14/87
 ç.- eñ I/10/42, I/54/60
 ç.- erdi II/07/100
 ç.- erseñ II/37/39
 ç.- ersiñiS II/13/44
 ç.- ersiñiz I/21/65
 ç.- ēsen II/32/83
 ç.- eyyoru II/32/08
 ç.- i miyosun I/152/01
 ç.- ıcek II/07/137
 ç.- idirler I/26/43
 ç.- ildi I/19/30
 barana ç.- ildikden I/127/08
 resim ç.- ilēr I/47/10
 ç.- ilir I/10/66
 barana ç.- ilir I/127/07
 ç.- imiyon II/07/98
 ç.- in II/05/04
 ç.- inmin II/05/04
 ç.- iñ II/13/42
 ç.- ipduru II/07/98

ç.- iyin II/29/02
ç.- iyo I/80/16, II/07/136, II/38/04
ç.- iyō II/07/15
ç.- iyoduŋ I/54/09, II/29/38
ç.- iyolardı II/14/86
ç.- iyollar I/104/10
ç.- iyoŋ I/67/61, I/78/09, I/84/38,
II/17/38, II/18/02
ç.- iyoru I/54/61
ç.- iyosaŋ II/07/14
ç.- iyosuŋuz I/23/30
ç.- me I/10/76, I/67/39, I/67/40,
I/67/41
ç.- meŋ I/161/60, II/38/04,
II/38/05
ç.- miş II/29/02
ç.- mişlē I/44/67
foturaFını ç.- mişler I/95/63
ç.- sin I/100/37
ç.- sinnē II/29/03
ç.- sinner II/13/46
kemera ç.- ti I/100/37
ç.- Tiler I/21/65
ç.- tin I/37/24
ç.- tiŋ I/54/22
ç.- tiŋiz I/53/53
ç. yaptı I/91/67
2. Güç durumlara dayanmak,
katlanmak. -89-
ç.- dī I/113/122
ç.- dīmiz I/63/59
ç.- dīmizi I/50/40
ç.- di I/113/94, II/07/131
çile ç.- di I/125/23
Faķırlık ç.- di I/45/40
SeFillik ç.- di I/70/64
ç.- dik I/134/32, I/159/33,
I/159/35, II/16/103, II/16/104
ç.- diK I/22/17
çile ç.- dik I/109/45, I/126/80,
I/148/40, I/50/63
çilelē ç.- dik I/145/39
çileleri ç.- dik I/120/28
eziyed ç.- dik I/150/12
eziyeT ç.- dik I/150/09
ğahir ç.- dik I/113/85
izdraP ç.- dik I/50/59
zorluķ ç.- dik I/70/65
ç.- dim I/113/107, I/113/108,
I/113/96, I/137/39, I/22/36, I/27/22,
I/63/17, I/88/29, II/16/100, II/16/97,

II/16/98, II/22/29
çile ç.- dim I/13/22
çilelē ç.- dim I/126/78
irezilliK ç.- dim I/126/72
mucādele ç.- dim I/63/11
rezilliK ç.- dim I/126/72
yoķluķ ç.- dim I/27/33
zor ç.- dim I/141/22
ç.- ē durūduK I/152/75
başa geleni göz ç.- eceK I/64/44
ç.- edim I/152/71
ç.- en I/13/40
emek ç.- er I/10/12
ç.- erin I/13/42
ç.- ersiŋ I/98/112
ç.- icen II/26/13
ç.- ildi I/22/26, I/22/46
ç.- iyo II/26/12
ārı ç.- iyōduŋ II/08/37
ç.- iyon I/27/37
ğūn ğuynuķla ç.- iyoŋuS I/79/36
ç.- iyoruz I/15/29
ç.- iyoZ I/159/49, I/159/50
sıķıntı ç.- iyoZ I/69/15
ç.- medik I/15/24
ğahri ç.- medi I/137/35
ç.- medik I/15/24
yoķsuzluK ç.- mediK II/07/132
zollūķ ç.- mediK II/08/44
çile ç.- miş I/113/122
çileler ç.- miş I/135/36
Sāmet ç.- mişle I/156/62
ç.- ti II/07/80
ç.- Tik I/61/61, I/61/66
ç.- TiK II/07/132
ç.- tilē II/07/131
zorluķlā ç.- tim II/26/14
3. Öğütmek. -21-
ç.- ecēdik I/49/72
ç.- ēdig I/152/105
ç.- ēdik I/152/114
ç.- ēdiK I/18/56
ç.- ēŋ I/67/18
ç.- eŋ I/128/39
ç.- ērdi I/02/46
ç.- erdik I/18/57, I/70/31
ç.- ērdik I/51/59
ç.- erin I/54/50, I/54/51
ç.- ersin I/121/65
ç.- ilir I/67/17
ç.- ilmiş I/51/63, I/51/66

- ç.- iyōduĝ I/49/02
ç.- iyoduĝ I/49/03
ç.- iyomuşTu I/07/82
ç.- tik I/54/52
ç.- Tik I/54/52
4. İçine almak, emmek. -17-
ç. I/79/43, I/79/46, I/79/52
ç.- ceĝ I/79/45
ç.- e I/54/53, II/37/118
ç.- er I/132/45
ç.- erle I/79/72
ç.- ērsin I/79/46
ç.- inceĝ I/109/16
ç.- iyo I/19/10
ç.- iyor I/19/09
ç.- miş I/50/79
ç.- sin I/123/52
5. Bir şeyi emip dışarıya çıkarmak.
-16-
ç. I/143/32, I/143/46
ç.- di I/129/19
ç.- dik I/143/42, I/35/09
ç.- ēdik I/154/57, I/51/35
ç.- ēdiK I/51/35
ç.- er I/124/15
ç.- eriS I/130/84
ç.- eriz I/108/16, I/130/69,
I/130/70
ç.- ērsiĝ I/41/32
ç.- iyoduĶ I/106/14
ç.- iyoz I/41/32
6. Bir yerden başka bir yere taşımak. -14-
ç.- dik I/133/28, I/133/29,
I/133/31
ç.- dilē I/99/62
ç.- dim I/126/76, II/28/07
ç.- ēdik II/21/15
ç.- ellerdi I/141/19
ç.- erdi I/108/14
ç.- erdik I/87/123
ç.- eriS I/54/15
ç.- ivüreyórúZ II/32/137
ç.- iyón I/156/42
ç.- sin I/160/29
7. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. -12-
ç. II/26/11
ç.- di I/27/32
ç.- dim I/13/39
ç.- e I/98/37
- ğıÇıñı ç.- e çeke öl I/140/58
ğıÇıñı çeke ç.- e öl I/140/58
ç.- eĝ I/06/94
pişmāne ç.- erdik I/36/48
ç.- eris I/03/49
ç.- eriz I/23/24
ç.- ēsin I/152/65
8. Germek. -10-
ç.- cek I/121/26
ç.- di II/22/06
ç.- ecek I/121/26
ç.- eller I/119/46, I/119/57
ç.- eriz II/05/41
ç.- ersin I/87/102
ç.- ilirdi I/151/22
ç.- sen I/61/41
9. Bir yerden bir şeyi yukarı doğru almak. -10-
ç.- dik I/126/10
ç.- e I/126/69
ç.- ēke II/28/73
ç.- eĝdi I/141/19
ç.- erdik I/134/49
ç.- erdiK I/135/47
ç.- iyoduĝ II/21/56
ç.- iyōduĝ II/21/56
ç.- iyomuştı I/117/45
10. Yürütmek, sürmek. -8-
ç.- e I/21/55
ç.- ēdig I/07/48
ç.- erdik I/41/39
ç.- erdig I/130/12
ç.- erdik I/153/15
ç.- erdiK I/135/28
ç.- eĝdik I/130/13
ç.- ērdik I/37/23
11. Gitmek, girmek, dönmek. -
5-
ç.- di I/100/20, I/69/78
ç.- er I/10/84
ç.- ip II/28/60
ç.- miş II/05/29
12. Bir kimse ailesinden birine herhangi bir bakımdan benzemek. -
4-
ç.- diyse I/131/06
ç.- memişiz I/131/06
ç.- mişin I/131/06
ç.- tīni I/124/49
13. Asmak. -3-
ç.- ersiĝ I/96/05, I/96/06

bayrak ç.- sinne I/99/56
 14. Yollamak. -3-
 mesaş ç. II/16/106
 telğıraf ç.- dik I/138/120
 telğıraf ç.- iyoruz I/138/119
 15. İçki içmek. -3-
 ç.- iyö I/155/71
 ç.- miş I/33/144
 16. Taşıtı bir yere bırakmak,
 koymak. -2-
 ç.- eller II/26/17
 ç.- iyivér II/28/45
 17. Bir şeyin içyüzünü anlamak
 amacıyla bir kimseyi sıkıştırmak. -
 2-
 ç.- di I/75/75
 ç.- erdi I/69/71
 18. Taşımak, götürmek, ulaştırmak.
 -2-
 ç.- e II/29/77
 ç.- ē II/29/76
 19. Atmak, vurmak. -1-
 sopa ç.- ellerdi I/22/36
 20. Bir kimseyi veya bir şeyi geri
 almak. -1-
 geri ç.- dilē I/148/36
 21. Döşemek. -1-
 ç.- dik I/155/97
 22. Şans denemek amacıyla
 hazırlanmış kâğıtlardan birini almak. -
 1-
 gurā ç.- diler I/52/68
 23. Masrafını karşılamak, ikramda
 bulunmak. -1-
 ziyāvet ç.- ilir I/131/22
 24. Örtmek, giymek. -1-
 çadır ç.- Tik I/155/96
 25. Hamur vb. iyice pişmiş duruma
 gelmek.-1-
 ç.- dīj I/116/19
 26. Aramak, iletişim kurmak. -
 1-
 ç.- ēlē I/33/135
 27. Sürmek, koymak. -1-
 ç.- iyodun II/15/86
 28. Bitirmek, almak, gidermek. -
 1-
 ç.- ivırı II/25/87
çēk - : bk. çek⁻¹ -3-
 ç. I/139/63, I/67/44
 ç.- tin I/54/73

bk. çek⁻⁶ -1-
 ç. I/35/05
 bk. çek⁻² -1-
 ç.- medi I/50/40
 bk. çek⁻¹¹ -1-
 ç.- miş II/05/24
çēk - : bk. çek⁻⁷ -4-
 ç.- e I/50/64
 ç.- e yaptım I/50/65
 ç.- e yapTım I/50/64
çēk - : bk. çek⁻² -1-
 ç.- dim I/27/29
çekdir - : bk. çektir⁻² -8-
 ç.- i I/128/34
 ç.- idig I/02/42
 ç.- iriS I/27/65, II/30/49
 ç.- iriç I/27/66
 ç.- İvimiye II/18/03
 ç.- iz II/18/07
 bk. çektir⁻¹ -10-
 ç.- di II/08/135
 ç.- di I/113/122
 çektir⁻⁴ -1-
 gōnünü ç. II/33/63
çekel : Toprak vb. şeyleri çekmeye yarar
 âlet, gelberi. -1-
 ç.+ i I/10/16
çekeme - : Kıskançlık ve haset duymak,
 birinin iyi taraflarına tahammül
 edememek, kıskanmak. -2-
 ç.- Ti I/52/11
 ç.- yo I/80/22
çeket : bk. ceket -6-
 ç. I/61/44, I/77/17, I/77/21
 Ç. I/161/33
 Ç.+ imiz II/34/44
 Ç.+ leri I/146/58
Çēkēt : bk. ceket -1-
 Ç. I/146/58
çēKic : Bir şeyi çakmak veya dövmek için
 kullanılan, tahta saplı mâdenden el âleti.
 -2-
 ç.+ inen I/27/10
 ç.+ iK II/26/10
çekil - : Ayrılıp gitmek -9-
 ç.- di I/61/13, I/64/51, II/09/64,
 II/27/29
 ç.- dilē II/27/27
çekil - : 1. Azalmak veya yok olmak,
 kurumak. -7-
 ç.- inci II/23/21

ç.- miş II/10/46
2. Bulunduğu yerden ayrılıp geriye veya sağa sola gitmek suretiyle yerini değiştirmek.
geriye ç. I/111/83
3. Özenmek.
canımız ç.- irdi I/134/31
çekim : Bir görüntüyü bu iş için kullanılan makine ile tespit etme işi. -5-
ç. I/05/12, I/144/56
çekim yap-: Bir görüntüyü film, fotoğraf, fotokopi... makinesiyle tespit etmek, film çekmek, fotoğraf çekmek.
ç. yapıyo I/157/53
ç. yapmışladı I/42/80
ç. yapmışlardı I/42/81
çekin - : (Bir şeyi yapmaktan herhangi bir korku veya düşünceyle) Geri durmak, kaçınmak, sakınmak, içtinap etmek, hazer etmek. -2-
ç.- me I/137/30
ç.- meñ I/87/39
çekirdek : Meyvelerde bulunan, sayısı bir veya daha fazla olabilen, sert kabuklu tohum. -3-
ç. I/58/28
ç.+ lēni I/155/50
ç.+ leri I/145/86
çekirdekli : Bünyesinde çekirdek bulunan, çekirdeği çok olan. -1-
ç. I/67/65
çekiş - : Anlaşmazlık içinde bulunmak, tartışmak, münâkaşa etmek. -12-
ç.- dig II/28/57
ç.- diK II/28/57
ç.- ir I/100/49
ç.- irdi I/77/54, I/77/64
ç.- iyollar I/21/02
ç.- iyon I/46/129
ç.- iyoZ I/12/35
ç.- medik I/113/125
döüş ç.- mēzlēdi II/08/65
ç.- ti I/50/13, I/60/100
çekiş : bk. çekic -2-
ç.+ den I/28/17
ç.+ lerinen I/38/15
çekmece : Masa, dolap vb.nin öteberi koymaya yarayan, dışarıya doğru çekilen gözü, çekme. -1-
ç.+ ne I/79/47
çekme : Çekmek işi. -3-

ç.+ si I/141/07, I/141/08
çekme makinesi : Çeşitli tahılların çekildiği makine.
ç. makinesi I/02/44
çekmeK : Bir hâlin kuvvetle baskı ve etkisi altında olmak, o hal içinde bulunmak, o hâle uğramak, dūçar olmak durumu. -1-
sancı ç. I/58/55
çekmi : bk. çekme -1-
fotorav ç.+ ye II/14/87
çektir - : 1. Bir yerden başka bir yere taşıtmak, naklettirmek -2-
ç. I/33/04
ç.- em I/33/03
2. Değirmen veya makinede öğüttürmek.
3. Birini sıkıntılı duruma sokmak, içinden çıkılmaz duruma düşürmek.
4. Özendirmek.
çektir - : çektir³ -4-
sancı ç.- iyōrun I/58/60
ç.- me I/20/91
çel : Yumuşak kayalara denir. -1-
çel çepel : Dağlık, taşlık ve kayalık arazi.
ç. çepel II/03/62
çelenç : Ev saçağı. -3-
ç. I/49/50, I/49/52
ç.+ ĩ I/49/50
çelik I : Demirin yüzde ikiden daha az karbonla meydana getirdiği alaşımın adı ve bu alaşımdan yapılmış. -2-
ç. I/95/82, I/105/54
çelik II : Kısa kesilmiş dal. -1-
ç. I/07/23
çelik çumak : Çomakla çeliğe vurmak suretiyle oynanan çocuk oyunu, met. -1-
ç. I/07/23
çellebü : Çernobil -1-
ç. I/39/86
çeltik : Kabuğu ayıklanmamış pirinç. -2-
ç. I/83/36, I/83/38
çeltik : bk. çeltik -1-
ç. I/61/75
çember : Yazma, baş örtüsü. -1-
ç.+ imiS II/30/60
çeniz : bk. çeyiz -1-
ç. I/90/64

çencire : bk. tencere -1-
ç.+ ynen I/128/40

çencère : bk. tencere -2-
ç.+ ye I/128/22, I/13/14

çencère : bk. tencere -1-
ç.+ ynen I/128/19

çenÇire : bk. tencere -1-
ç.+ ye I/128/36

çene : Omurgalılarda, üzerinde dişler bulunan kemik parçası ile etrafındaki yumuşak kısımlardan meydana gelen ağzın alt kısmı, yüzün hareketli uç kısmı.
-1-
ç.+ sini I/140/55

çengiceK : (?) -2-
ç. hamamına I/145/58
ç. hamamından I/145/58

çeniz : bk. çeyiz -2-
ç. I/145/52, I/148/21

çenîS : bk. çeyiz -2-
ç. I/71/67, I/71/68

çenjiz : bk. çeyiz -26-
ç. I/101/38, I/32/80, I/32/82, I/32/84, I/32/89, I/77/09, I/82/17, I/82/24, I/82/31, I/98/17, I/98/19, II/34/26, II/34/33, II/35/38
ç.+ e I/102/81
ç.+ i I/89/14, I/89/15, II/37/27
ç.+ im II/34/31
ç.+ ine I/102/82
ç.+ ini I/89/10
ç.+ lē I/77/08
ç. serili II/37/33
ç. seriliyodu II/37/19

çepel : Engebeli arazi. -1-
çel ç. II/03/62

çeper : Çamur, pislik, bulaşık, kir. -1-
ç.+ i I/124/36

çepine - : bk. çepinni- -1-
ç.- diKTen I/54/15

çepinni - : Tarlayı çapalamak. -1-
ç.- yoruz I/54/15

çerçeve : Pencere veya kapı kanatlarının oturduğu dört köşe sâbit kenarlık. -1-
ç.+ yi I/87/76

çerez : Kuru yemiş vb. yemek dışında yenen öteberi. -4-
ç. I/118/14, I/33/104, II/11/04, II/11/06

çerkeS : bk. çerkez -8-
ç. I/142/13, I/153/51, I/156/67, II/17/11, II/34/02, II/34/03
karaçay ç.+ i I/07/107

çerkez : Kafkasya'nın yerli boylarından biri ve bu boya mensup olan kimse. -17-
ç. I/07/106, I/111/117, I/142/08, I/145/46, I/145/47, I/156/66, I/156/67, I/158/07, I/89/04, II/04/41, II/20/47
ç.+ i I/111/119
ç.+ ler I/92/15
ç.+ lerdeyin II/20/47
ç.+ lere II/34/03
ç.+ lerinden I/142/09

çeşid : bk. çeşit -1-
ç.+ i I/07/34

çeşit : Aynı türden şeylerin aralarında küçük farklar bulunan parçaları, tür, nevi. -16-
ç. I/140/41, I/94/31, I/94/32, I/100/35
ç.+ lēmiz II/19/61
çeşit çeşit : Türlü türlü, çeşitli, mütenevvi.
çeşit ç. I/102/71, I/102/73, I/123/62, I/59/26, I/74/40
ç. çeşit I/102/71, I/102/73, I/123/62, I/59/26, I/74/40

çeşit : bk. çeşit -1-
ç. I/109/05

çeşitli : Türlü türlü, çeşit çeşit, muhtelif, mütenevvi. -3-
ç. I/71/31
çeşitli çeşitli : Çeşit çeşit.
çeşitli ç. I/101/24
ç. çeşitli I/101/24

çeşme : Bir kaynaktan gelip bir haznede toplanan veya borularla getirilen suların, kullanılmak amacıyla üzerindeki musluklar vâsıtasıyla akıtılması için yapılmış küçük tesis. -49-
ç. I/05/68, I/100/07, I/108/12, I/122/06, I/122/08, I/122/88, I/128/13, I/129/21, I/134/28, I/161/36, I/38/09, I/70/12, I/81/10, I/81/12, I/81/42, II/35/111
ç.+ de I/128/38, I/153/80, I/153/81, I/35/14
ç.+ den I/133/34, I/141/08, I/141/23, I/35/05

ç.+ lēde I/153/26
 ç.+ lēden I/38/39
 ç.+ ler I/01/16, I/126/46, I/135/47,
 I/138/94, I/97/08
 aķar ç.+ ler I/97/08
 ç.+ lere I/39/58
 ç.+ lerimiz I/129/17
 ç.+ miz I/38/10
 ç.+ mize I/108/12
 ç.+ niņ I/05/69, I/14/48, I/145/36,
 I/161/54, I/161/58, I/70/13
 ç.+ si II/35/112
 ç.+ sine I/153/77
 ç.+ ydi I/138/94
 ç.+ ye I/126/70, I/153/79
 ç.+ yi I/122/11
çeşme : bk. çeşme -6-
 ç.+ lere II/35/108
 ç.+ lerimiz I/129/20
 ç.+ miz I/145/82
 ç.+ ye I/122/16
 ç.+ yē I/76/58
çeşme : bk. çeşme -2-
 ç.+ de II/21/56
çeşme : bk. çeşme -12-
 ç. I/50/76, I/78/06, I/78/07
 ç.+ den I/50/77
 ç.+ lē I/146/18
 ç.+ lēdi I/39/77
 ç.+ lerden I/27/61
 ç.+ leriņ I/01/81
 ç.+ niņ I/45/44
 ç.+ ye I/38/43
çeşmi : bk. çeşme -3-
 ç.+ den II/07/16
 ç.+ lē II/04/46
 ç.+ lēmiz II/02/87
çeşmi : bk. çeşme -5-
 ç.+ ler I/01/30
 ç.+ ye I/129/17, I/129/23,
 I/145/36, I/145/82
çetelē : Hesap tutmak için çizilen çizgi. -
 1-
 ç. I/64/128
Çetvel : bk. cetvel -1-
 Ç. vurudu I/44/36
çevir - : 1. (Bir nesneyi) Dâire şeklinde
 hareket ettirmek, döndürmek, taklip
 etmek. -26-
 ç.- ceklē I/148/34
 ç.- dilē I/30/55

ç.- e I/70/30
 ç.- elek yapardık I/129/15
 ç.- i I/36/65, I/36/66
 ç.- iken I/148/17
 ç.- ilēdi I/82/17, I/82/18
 ç.- iler I/138/85
 ç.- ilērdi I/68/38
 ç.- ilir I/138/81
 ç.- iller I/113/22
 ç.- iņ I/138/80
 ç.- ip I/83/40
 ç.- iriS I/130/76, I/130/79
 ç.- iriz I/130/74
 ç.- isiņ I/30/42
 ç.- iyola I/148/16
 ç.- iyolā II/37/126
 ç.- iyuņ I/40/23
 ç.- iz I/62/10
 2. (Bir şeyi) Altta veya arkada
 kalan görünmeyen tarafı üste veya öne
 gelecek şekilde döndürmek. -14-
 ç.- İdiK I/152/118
 ç.- cek II/37/93
 ç.- dīņ II/37/95
 ç.- i I/70/52
 ç.- idim II/16/91
 ç.- iņ I/44/45
 ç.- iriz II/33/67, II/33/72
 ç.- isiņ II/37/93, II/37/94, II/37/95
 ç.- iyosun I/106/19
 ç.- iz I/73/54
 ç.- meg I/19/21
 3. (Giden bir şeyi) Bir amaçla
 durdurmak, alıkoymak, yolundan
 döndürmek. -2-
 ç. I/128/45
 ç.- idi I/115/44
 4. (Bir şeyi) Bir yöne doğru
 döndürmek. -2-
 ç.- iyurun I/107/28
 ç.- izdiK I/107/26
 5. Bir şeyi başka bir şey hâline
 koymak, değiştirmek, tahvil etmek. -
 2-
 ç.- dik I/64/87, I/94/51
 6. (Diğer bir şeyden ayırmak için)
 Etrâfını bir şeyle kuşatmak, sarmak. -
 2-
 tel ç.- dilē II/01/85
 ç.- mezken I/122/20
 7. Kabul etmeyip döndürmek, geri

göndermek, reddetmek. -1-
geri ç.- miş I/147/27
8. Yönetmek, idâre etmek. -
1-
ç.- iyu II/17/31
çevir - : bk. çevir⁻¹ -1-
ç. I/70/29
çevir - : bk. çevir⁻⁵ -1-
ç.- diler I/20/32
çevir - : bk. çevir⁻¹ -2-
Ç.- i I/08/12
ç.- ilêrdî I/08/11
çevir - : bk. çevir⁻⁶ -1-
ç.- diK I/122/21
çevirgi : Dügünlerde geline takı takma töreni. -5-
ç. I/138/75, I/138/78, I/138/85
ç.+ yi I/138/80
çevirme : Dügünlerde geline takı takma töreni. -1-
ç. I/138/78
çevirmi : Çevirmek işi. -1-
ç.+ ye I/68/43
çevirtir - : Bir şeyi başka bir şey hâline koydurtmak, değiştirmek, tahvil ettirmek. -2-
ç.- di I/113/42
çevrê : bk. çevre I -1-
ç.+ ndê I/05/15
çevr - : bk. çevir⁻¹ -2-
ç.- ilîr I/138/75
bk. çevir⁻⁶ -1-
ç.- ilmiş II/02/05
çevre I : Yakın olan yerler, etraf, civar. -6-
ç. I/03/79, I/114/49, I/131/21
ç.+ de I/56/56
ç.+ lêde I/08/04
ç.+ miz II/19/34
ç.+ η II/23/39
çevre II : Başörtüsü, mendil, yazma. -1-
ç. I/114/49,
çevrê : bk. çevre I -1-
ç.+ sî II/06/16
çevre : bk. çevre I -1-
ç. I/62/09
çevrili : Çevrilmiş. -1-
ç. yer I/133/56
çeyiz : bk. çeyiz -1-
ç. II/25/64

çeyiz : Gelin olacak kız için hazırlanan her türlü eşyâ, cihaz. -13-
ç. I/07/14, I/154/16, I/154/25, I/32/81, I/32/84, II/24/66
ç.+ e I/07/14
ç.+ i I/154/26
ç.+ imiz II/24/50
ç.+ inden I/151/33
çeyiz ser- : Gelinin getirdiği eşyâları herkesin görmesi için yaymak, teşhir etmek.
ç. serilirdi I/154/16
çeyiz yap- : Çeyiz hazırlamak.
ç. yapalları II/24/55
ç. yaparları II/24/55
çeyiz : bk. çeyiz -1-
ç.+ ini II/24/49
çeyiz : bk. çeyiz -2-
ç. II/17/64
ç.+ i II/23/72
çeyizlik : Çeyiz için hazırlanmış olan, cihazlık. -1-
ç. II/24/41
çez - : Direzi adı verilen iplikleri tezgâha dikine olarak, sıra sıra germek. -1-
ç.- êrdik I/94/22
çez - : bk. çöz- -2-
ç.- êdik I/126/60
ç.- erim I/132/79
çez - : bk. çiz- -1-
ç.- êdig I/31/27
çihar - : bk. çıkar⁻¹⁴ -1-
ç.- dılâ I/64/109
çıır - : bk. çağır⁻¹ -4-
ç.- dı I/107/01, I/107/02
bk. çağır⁻³
türkü ç.- ıydık I/79/18
çiban : Vücûdun herhangi bir yerinde ve deri üzerinde meydana gelen iltihaplı kabartı. -4-
ç. I/122/47, I/122/48, I/20/36, I/24/46
çibık : Küçük ve ince ağaç dalı, ağaç olmak üzere toprağa dikilen körpe dal. -1-
ç. I/155/49
çibıklı : Çubuk şeklinde çizgileri olan. -2-
ç.+ I/21/48
çığ - : bk. çık⁻² -1-
ç.- dı II/05/39

çıgaddır - : bk. çıkattır⁴ -1-
 ç.- miyollā II/02/61
çığır - : bk. çağır³ -4-
 türkü ç.- ıla I/101/45
 ç.- ın I/101/46, I/101/51
 ç.- ız I/101/46
çih - : bk. çık⁷ -1-
 ç.- sını I/41/18
 bk. çık⁵ -3-
 ç. II/03/14
 bk. çık⁴ -2-
 ç.- ıP II/19/12
 bk. çık³¹ -4-
 ç.- tı II/19/29
çingü : bk. çünkü -1-
 ç. II/08/124
çık - : 1. (Bulunduğu yerden) Dışarıya
 varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek. -
 100-
 ç. II/36/05, II/39/141
 ç.- ādı I/154/47
 bu gulāmızdan girēdi bu
 gulāmızdan ç.- ādı I/145/27
 ç.- alı I/135/23
 ç.- allar I/22/02
 ç.- am I/12/46
 ç.- ām II/29/31
 ç.- amas I/130/83
 ç.- amayīz I/93/56
 ç.- an II/25/99, II/39/107
 ç.- anı I/116/38
 ç.- ar I/138/134, I/144/19,
 I/153/81, I/153/82, I/24/64, I/24/66,
 I/48/69, I/52/95, I/74/69, II/10/29
 ç.- arı II/39/141
 ç.- ār I/72/82
 ç.- arқа I/37/12
 ç.- arқан II/22/32
 ç.- ārdı I/10/47
 ç.- ardık I/91/66
 ç.- arıken I/154/69
 ç.- arım II/23/24
 ç.- arın I/52/39
 ç.- arırқан I/157/56
 ç.- arız I/51/43
 ç.- arlar I/26/18
 ç.- ayörü I/03/95
 ç.- cañ I/41/86
 ç.- dı I/149/22, I/20/85, I/20/87,
 I/66/51, I/66/53, I/71/13, I/98/65
 ç.- dık I/155/91

ç.- dılar I/136/15
 ç.- dım I/134/58, I/134/59,
 I/155/101, II/12/02
 ç.- dımдын II/29/40
 ç.- dıñ I/69/48
 ç.- dī I/98/48
 ç.- dīgīm II/03/54
 ç.- dīm II/03/54
 ç.- dīnı I/52/39
 ç.- ıb I/06/90
 ç.- ıcaқ II/10/28
 ç.- ıcaҚ I/20/84, I/20/86
 ç.- ıcāsı II/10/28
 ç.- incasıda I/46/58
 ç.- incı II/07/85
 ç.- ını I/52/39
 ç.- ıp I/138/131, I/138/133
 ç.- ıP I/06/87, I/153/73
 ç.- ıve II/38/55
 ç.- ıvırdı I/135/01
 ç.- ıvırı I/52/45
 ç.- ıvırıp dur21 dūlar I/52/72
 ç.- ıydıҚ II/07/122
 ç.- ıyē I/07/98
 ç.- ıyo I/106/44, I/34/66, I/49/19,
 I/66/36, II/21/99
 ç.- ıyom II/33/20
 ç.- ıyoñ I/153/118
 ç.- ıyuru I/59/42
 ç.- ıyoS II/21/90
 ç. - maқ I/32/23
 ç. - meK I/79/63
 ç.- masın I/130/82
 ç.- mayoz I/31/66
 ç.- maz I/72/78
 ç.- meyiz I/153/116
 ç.- mış I/20/92, I/20/93, I/39/25,
 I/39/99
 ç.- mıyo I/105/49, II/29/28,
 II/29/31
 ç.- saҚ I/14/35
 ç.- tīm I/31/55
 ç.- tīmız I/38/07
 2. (Yüksek bir yere varmak için)
 Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere
 erişmek, tırmanmak. -79-
 ç. I/160/21
 ç.- ādı II/07/94
 ç.- ādık I/38/28, I/38/29
 ç.- ādığ I/59/47
 ç.- ādıқ II/07/41

ç.- allā başımıza I/56/76
ç.- allāmıştı I/46/18
ç.- allar I/121/07
ç.- allardı I/91/34
ç.- amadıla I/130/51
ç.- amadılā I/38/30, I/38/31
ç.- aman I/45/30
ç.- amımışlar I/38/33
ç.- amıñ I/88/72, II/38/119,
II/38/46, II/38/54
ç.- amıyom I/102/91
ç.- annar I/38/35
ç.- añ I/44/53, I/49/62, II/05/50
ç.- ar I/153/65, I/79/61
ç.- arđı I/145/68
ç.- ārdıñ II/23/104
ç.- ārdıñ I/38/28
ç.- arđıK I/38/26, I/38/27
ç.- arız I/130/96
ç.- arlāmıştı I/32/23
ç.- arsnıñ I/79/61
ç.- āsañ I/160/21
ç.- aydıñ I/44/65
ç.- āydıñ I/44/65
ç.- dıñ I/153/65, I/35/10
ç.- dıñtan I/156/59
ç.- dılar I/130/50
ç.- dıñ I/79/62
ç.- dıñız I/10/97
ç.- ilān I/139/49
ç.- ılıyó I/160/21
ç.- ılmazdı I/35/63
ç.- iman II/05/50
ç.- inca I/121/08
ç.- incak I/11/17
ç.- iñ II/38/119
ç.- iP I/33/39
ç.- ır I/87/44
ç.- ıyo I/90/37
ç.- ıyodu I/38/33
ç.- ıyoduñ I/38/34
ç.- ıyolar I/87/45
ç.- madan I/33/100
ç.- madıñ II/05/40
ç.- madıñız I/10/98
ç.- mayız I/130/95
ç.- mazımış I/111/114
ç.- mış I/11/13, I/11/18
ç.- mıyo I/90/37
ç.- mış I/08/96
ç.- sañ II/05/55

ç.- snıñ I/157/51, I/157/57
ç.- tıñ II/07/39
ç.- Tıñ I/33/86
ç.- tım I/33/85, I/33/87
3. (Önceden yokken) Ortada
görölmeye veya duyulmaya başlamak,
zuhur etmek, yayılmak. -60-
ç.- ādı I/144/37
ç.- alı I/103/31
ç.- cak I/121/122
ç.- dı I/02/51, I/04/23, I/05/06,
I/10/28, I/103/21, I/12/10, I/14/30,
I/143/44, I/146/22, I/146/37, I/146/61,
I/151/27, I/153/10, I/153/59, I/21/23,
I/34/42, I/41/36, I/47/31, I/62/11, I/63/35,
I/68/34, I/68/52, I/69/14, I/70/07, I/72/46,
I/77/21, I/87/43, I/90/67, I/95/29, I/96/46,
II/16/35, II/22/26, II/39/86
ç.- dıK I/104/47
ç.- dı I/146/36, I/146/37, I/41/50,
I/72/47
ç.- ıcā II/03/78
ç.- inca I/146/38, II/24/25
ç.- incī II/01/27
ç.- ıverince I/96/18
ç.- ıvırdı I/52/25
ç.- ıyor I/121/124
ç.- mış II/10/49
ç.- tı I/128/14, I/60/26, II/19/123,
II/21/16, II/37/48
ç.- Tı I/10/25, I/64/64
ç.- tı II/19/149
ç.- Tı II/01/30
4. (Okul, kurs vb. bir öğretim
kurumunu) Tamamlayıp mezun olmak
veya tamamlayamadan bitirmek. -
54-
ç.- ādı II/08/12
ç.- an I/10/05, I/93/48
ç.- andan I/122/72
ç.- arđıK I/21/52
ç.- cādı I/132/05
ç.- dı I/122/58, I/93/48, II/08/11
ç.- dıñ I/51/08, I/51/09, I/64/119,
I/72/11, I/93/49
ç.- dıñdan I/113/03
ç.- dıK I/24/30
ç.- dım I/100/04, I/112/18,
I/113/02, I/113/04, I/113/07, I/118/04,
I/122/64, I/122/68, I/127/05, I/130/04,
I/146/03, I/16/38, I/27/03, I/30/05,

I/35/54, I/55/10, I/62/02, I/72/53, I/75/61,
II/05/03, II/08/14

ç.- dıñ I/29/07, I/29/08
ç.- mca I/62/03
ç.- mcī I/62/03
ç.- ıyorduK I/21/52
ç.- ĩdim I/100/03
ç.- mışdan I/35/57
ç.- tı I/24/23, II/07/115
ç.- Tılā II/34/16
ç.- tım I/154/02, I/16/38
ç.- Tım I/134/20, I/75/14
ç.- Tī I/51/07

5. (Bir yerde) Görünmek. -38-

ç.- a I/125/89
ç.- ā I/161/61
ç.- acāz I/04/73, I/53/53
ç.- ālādı II/34/34
ç.- allā I/60/54
ç.- amazdıK I/138/104
ç.- ar I/145/89, I/156/60, I/78/10,

II/37/38

ç.- ārdı I/125/80
ç.- ardıK I/16/54
ç.- arın II/05/73
ç.- arıyola I/26/42
ç.- arız I/148/10
ç.- arlā I/153/63
ç.- arlardı I/125/78
ç.- āsaK I/161/59
ç.- cañ I/84/25
ç.- dı I/87/101
ç.- dıK I/59/68
ç.- dım I/87/105
ç.- ıcız I/04/73
ç.- mca I/09/55, I/91/83
ç.- ıyo I/146/59
ç.- ıyö I/26/42
ç.- mam I/91/83
ç.- man II/05/74
ç.- masın I/78/10
ç.- mışın II/28/83, II/28/89
ç.- mıyam II/30/62
ç.- mıyım I/91/84, II/39/04
ç.- mıyo II/15/43

6. (Bir yerden) Uzaklaşmak,
ayrılmak, (bir yeri) terketmek. -35-

ç. I/20/102, II/20/52, II/20/53
ç.- ā I/32/75, II/05/96
ç.- adı I/152/19
ç.- amaSsıñız I/17/88

ç.- amaycaKlar I/17/89

ç.- ar I/143/27, I/32/77, I/32/78,

I/45/53

ç.- ar II/39/149
ç.- ār I/145/62
ç.- ardı I/111/96
ç.- arlādı I/159/19
ç.- arlar I/127/11
ç.- asiya I/114/20
ç.- dı I/150/44, I/155/70
ç.- dıK Tan I/106/59
ç.- dıĝ I/42/09
ç.- dım I/135/02
ç.- mca I/114/20, I/127/11,

I/145/58

ç.- ıñ II/05/88
ç.- ıp II/05/61, II/13/55
ç.- madım I/143/02
ç.- mamış I/147/26
ç.- mayo I/75/55
ç.- māyomuř I/76/64
ç.- mış I/150/40
ç.- mıyo I/76/57

7. Gelin veya damat olmak,
evlenmek. -26-

gelin ç.- abiliyö I/76/63
gelin ç.- acā I/04/25
gelin ç.- acak II/37/53
gelin ç.- ādı I/32/60, II/34/32,
II/34/33, II/35/32, II/37/34
dāmat ç.- ar I/114/52
gelin ç.- ar I/114/13, I/114/59,

I/26/28

gelin ç.- ār I/114/59
gelin ç.- ca_ı II/34/43
ç.- cāmız I/58/97
gelin ç.- casa I/77/29
ç.- dım I/118/02
dāmaT ç.- ıcā I/114/41
damat ç.- ıcaK I/114/47
gelin ç.- ıyo I/159/16
ç.- ıyoru I/106/79
gelin ç.- ĩncānā II/37/20
ç.- maz II/34/64
gelin ç.- maz I/72/78
gelin ç.- tı II/39/146
gelin ç.- Tī I/82/26

8. Bulunmak, bulunduğu tespit
edilmek. -20-

ç.- a I/56/33, I/56/34
ç.- ā I/57/33

ç.- alı I/106/28
ç.- ar I/57/33, I/92/17, I/92/18,
I/95/24
ç.- āsaḡ I/56/33
ç.- dı I/23/11, I/96/91
ç.- dī II/02/18, II/17/59
ç.- ıyo I/56/50
ç.- ıyōdu I/46/13
ç.- ıyor II/02/23
ç.- ıyorū I/49/59
ç.- ıyu II/17/67
ç.- ıyō II/02/18
ç.- mış II/25/96
9. Yerinden oynamak veya kendine
mahsus yerden ayrılmak. -17-
ç.- a I/43/08
ç.- ar I/116/23, I/116/24, II/25/88
ç.- arḡ II/18/06
ç.- arḡan II/12/80
ç.- arımış I/123/57
ç.- artırdım I/17/22
ç.- caḡ I/141/14, I/33/19
ç.- dı I/02/51
cıdavı ç.- dı I/30/13
ç.- dī I/116/24
ç.- mış I/39/96
aḡlı ç.- mış I/128/50
ç.- tı II/07/127
10. Sonuç olarak belirlemek. -
16-
ç.- ā I/158/55, I/158/56, II/26/42
ç.- ādı II/07/45
ç.- ar I/74/42
ç.- ār II/10/65, II/10/67
ç.- ardı I/102/45
ç.- arsa II/16/04
ç.- ı I/86/71, I/86/72
ç.- ıyon II/16/04
ç.- maz I/122/38
ç.- meyyomuş II/39/177
ç.- mıyyō II/39/175
11. (Yüksek bir makāma, bir
huzûra) Varmak. -14-
ç. I/79/42, I/79/60
ç.- arız I/30/48, I/79/41, I/79/69
ç.- arla I/69/104
ç.- arlā I/69/104
ç.- arsın I/79/65
ç.- dım I/18/62, I/18/63
ç.- ıḡ I/79/51, I/79/60, I/79/69,
I/79/70

12. Elde edilmek, sağlanmak,
üretilmek. -11-
ç.- ā I/32/56, I/84/45
ç.- ādı I/158/58
ç.- ādır II/02/53
ç.- aḡ I/116/36
ç.- ar I/116/38
ç.- ardı I/74/92
ç.- asıyadaḡ I/130/90
ç.- atdır I/43/36
ç.- cānı I/84/44
ç.- ıyuru I/63/49
13. Gitmek. -11-
ç. I/88/25
ç.- ādı II/11/02
ç.- allardı I/111/97
ç.- ar I/79/63
ç.- ardı I/128/13
ç.- ārdıḡ II/01/54
ç.- ılıyodū I/110/59
ç.- ınca I/64/104
ç.- ıyollā I/64/104
ç.- madım I/83/22
14. (Piyango, kur'a vb. talih
gerekiren bir eylem sonucu sonunda
payına) Düşmek, isâbet etmek. -11-
ç.- ar I/79/53
ç.- arḡ I/139/24
ç.- arsa I/79/43, I/79/46, I/79/47,
I/79/52, I/79/53
ç.- arsa I/139/25
ç.- dı I/52/68
ç.- madı I/139/23
ç.- madı I/139/22
15. Yetişmek. -10-
ç.- ā II/36/09, II/36/10, II/36/12
Tal ç.- ā II/23/57
ç.- ar I/54/66, I/88/68
ç.- arḡı II/39/98
ç.- ıyō I/88/68
16. Etrâfa yayılmak, dağılmak. -
8-
ç.- ā II/32/115
ç.- an I/95/08, I/95/09
ç.- dı I/102/38, I/109/03
ç.- dī I/116/09
ç.- ıyor I/116/08
ç.- maz II/20/06
17. (Arzu edilmeyen bir durum
kendini doğuran sebepler sonunda)
Meydana gelmek, patlak vermek, hâdis

- olmak, tahaddüs etmek. -8-
ç.- ā II/16/87
canımız ç.- ardı I/21/55
ç.- ıyör I/58/85
ç.- mış II/31/10, II/31/11
ç.- tı II/09/67
18. Yok olmak, kalmamak, zâil olmak. -8-
ç.- ar I/121/73
ç.- âr I/121/79
ç.- ıvırıyor I/15/84
ç.- ıyor I/15/84
ç.- madı I/113/55
ç.- mayor I/15/84
ç.- mâz I/113/55
19. Çalışmakta olduğu işi bırakmak, ilgisini kesip ayrılmak. -6-
ç.- dı I/04/70, I/27/18
emekli ç.- dıdan I/158/04
emekli ç.- ıncısı I/158/40, I/158/42
ç.- tı I/53/45
20. Peydâ olmak, meydana gelmek. -6-
ç.- dı I/122/48, I/25/63
ç.- dı I/133/07
ç.- ıncası II/25/91
ç.- ıyo I/68/59
21. (Ay ve mevsim) Sona ermek, geçmek. -5-
ç.- a I/62/40
ç.- arız II/33/48
ç.- asıya I/94/40
ç.- dık I/87/15
ç.- tın I/45/63
22. Yükselmek. -5-
ç.- âdı I/39/59
ç.- ıcaK II/28/80
ç.- ıvırıyor I/143/59
ç.- madı II/28/80
23. ... Olduğu anlaşılacak, ortaya çıkmak, belirlemek. -4-
ç.- ay I/64/15
ç.- dı I/11/33
ç.- mış I/70/84
24. Zuhur etmek. -4-
ç.- ardı I/24/45
ç.- asıya I/94/40
ç.- dı I/94/41
25. (Bir şeyin içinden) Bir miktârı ayrılmak, bir miktârı eksilmek. -3-
ç.- ıyo II/23/104
ç.- ıyuru II/25/41
ç.- masın I/14/33
26. (İçinde bulunduğu güç durumu) Yaşayıp geçirmiş olmak, geride bırakıp kurtulmak. -3-
ç.- amān II/08/73, II/08/74
ç.- amıncısı II/08/74
27. Dışarı fişkırmak, akmak. -3-
ç.- ar I/135/11, I/135/13
ç.- ıyör I/135/15
28. (Bir makam tarafından) Karar altına alınıp bildirilmek. -3-
tâyini ç.- dı II/06/54
ç.- dı I/68/77
29. (Rüzgar vb.) Esmeye başlamak. -3-
ç.- dı I/130/14
ç.- ıcaK I/141/13
ç.- ıcaK I/141/10
30. Sokağa gitmek, gezmeye gitmek. -3-
ç.- amıñ II/07/135
ç.- ârdım II/16/75
ç.- ıvırdım II/25/04
31. (Belli bir süre kalmaya mecbur olduğu yerden) Vakti gelince ayrılmak. -2-
ç.- dık I/75/73
ç.- ıyo I/85/47
32. (Birine) Görünmek. -2-
ç.- dı I/69/75
ç.- mayın II/07/15
33. (Yiyecekler için) Verilmek, sunulmak. -2-
ç.- âdı I/147/43, II/11/05
34. Bitmek, sürmeye başlamak. -2-
ç.- ar II/06/32
ç.- masın II/06/21
35. (Girdiği veya yaptığı işi şu veya bu şekilde) Tamamlamak, ... olarak bitirmek. -2-
ç.- ā I/08/52
ç.- dı I/10/109
36. Fiyatı yükselmek, zamlanmak. -2-
ç.- ârdık I/110/57
ç.- dı I/110/48
37. Belli bir yüksekliği aşmak. -

2-

ç.- dı I/130/51

ç.- Tı I/130/49

38. (Boya, kir, toz vb.) Kendini dışarı vermek. -1-

ç.- tī I/19/10

39. (Nüfus cüzdanı, pasaport, ruhsat, tapu, vekâletnâme vb.) İlgili makam tarafından muâmesi bitirilip hazırlanmış olmak. -1-

gözü ç.- sını I/47/73

40. (Karşı cinsten biriyle duygusal bir bağ kurup) Berâber dolaşmak, (flört ettiği kimse ile) gezmek. -1-

ç.- ıyır I/25/27

41. Görücü olarak gitmek. -

1-

ç.- tıñ I/53/35

42. (Eldeki bir nesne yapılmak istenen şey için) Yetmek, kifâyet etmek, kâfi gelmek. -1-

ç.- ıyodu I/96/36

43. Süresi uzamak. -1-

ç.- dı I/100/04

44. Taburcu olmak. -1-

ç.- ıyödü I/106/33

45. Harcanmak, bir şeyin karşılığı olarak verilmek. -1-

ç.- ardi I/115/25

46. Ayrılmak, uymamak, itaat etmemek. -1-

ç.- mazdıñ I/148/04

47. (İstenmeyen, zor bir durumdan) Kurtulmak. -1-

ç.- dıñ II/05/85

çıK - : bk. çık⁻¹ -40-

ç. I/153/116

ç.- ādıK I/154/47

ç.+ dī I/41/38

ç.- dıydın I/12/14

ç.- ıb I/03/03

ç.- ıP I/07/42

ç.- ıP dur21uyolar I/129/08

ç.- TıK I/07/47

ç.- TıK II/08/13

bk. çık⁻² -28-

ç.- ām I/88/73

ç.- dı II/05/52

ç.- dıK I/87/42

ç.- ıñ I/79/65

ç.- Tı I/48/69

bk. çık⁻¹¹ -23-

ç.- dım I/06/87

bk. çık⁻³ -14-

ç.- dı I/07/65, I/07/83, I/08/66, I/41/37

ç.- Tı II/01/27

bk. çık⁻⁹ -8-

ç.- dı I/43/08

aķılları ç.- ıcağ I/20/100

aķılları ç.- ıcağ I/20/100

bk. çık⁻⁴ -5-

ç.- dıñ II/08/14

ç.- dıktan II/10/70

ç.- dım II/28/25

ç.- dıydı I/51/08

ç.- Tı II/08/13

bk. çık⁻¹⁹ -16-

emekli ç.- dıktan I/158/59

ç.- dım I/52/29

bk. çık⁻¹² -1-

ç.- sını I/68/43

bk. çık⁻⁵ -6-

ç.- dım II/28/56, II/28/82,

II/28/83, II/28/89

televizona ç.- ıcām II/03/14

ç.- mışın II/28/90

bk. çık⁻¹⁷ -1-

ç.- dı II/05/56

bk. çık⁻⁶ -1-

ç.- dında II/05/65

bk. çık⁻²⁷ -1-

ç.- Tı II/26/48

çık - : bk. çık⁻³ -1-

ç.- dı I/47/44

bk. çık⁻² -2-

ç.- dı I/101/69

bk. çık⁻⁸ -3-

ç.- mış II/25/96

çık - : bk. çık⁻¹ -1-

ç.- iyö II/23/207

çık : Hayır anlamında nida. -4-

ç. I/10/49, I/123/15, I/21/04,

II/10/30

çıka - : bk. çıkar⁻¹ -2-

ç.- tTı I/25/36

ç.- ttılā I/38/14

çıkā - : bk. çıkar⁻¹ -5-

ç.- dılā II/12/22

ç.- dım II/28/42

bk. çıkar⁻²

ç.- dıñ II/12/42

ç.- dım II/37/76
 bk. çıkar¹⁴
 ç.- dı I/64/62
çıkad - : bk. çıkart¹ -1-
 ç.- ırdı I/18/20
çıklar - : 1. (Bulunduğu yerden) Dışarı
 çıkmasını sağlamak. -29-
 ç. I/10/11, I/96/34
 ç.- dı II/05/84
 ç.- dık II/32/87
 ç.- dıkTan I/111/43
 ç.- dı I II/23/15
 ç.- dılār II/05/88
 ç.- dım I/42/35
 ç.- ı I/07/19, I/102/47, I/130/90
 ç.- ıdı II/07/118
 ç.- ıdık I/33/48
 ç.- ıp I/111/32
 ç.- ırız I/27/72
 ç.- ırız I/71/40
 ç.- ısn I/32/46
 ç.- ısıñ I/102/53, II/37/119,
 II/37/120
 ç.- ıydık I/70/30
 ç.- ıyn II/32/25
 ç.- ıyo I/27/53
 ç.- ıyoñ I/26/74
 ç.- ıyoruz I/106/69
 ç.- ıyu II/22/51
 ç.- iyöller II/17/66
 ç.- mazlādı II/12/66
 ç.- mazlar II/10/29
 2. Gelin etmek, düğününü yapmak,
 evlenmesini sağlamak. -15-
 ç.- dı I/89/22
 ç.- dım I/52/21, I/53/42, II/26/15
 gelin ç.- dım I/89/16, II/37/75
 gelini ç.- ılā I/148/29
 gelin ç.- ılādı I/82/23, I/82/24
 ç.- ırkān I/157/13
 ç.- ırlādı I/157/56
 ç.- ıyo I/46/103
 ç.- ılā II/34/36
 ç.- mam II/20/52, II/20/53
 3. (Bir yerden) Çıkmak zorunda
 bırakmak, çıkmaya mecbur etmek, ihraç
 etmek -12-
 ç.- dıla I/101/04
 ç.- dılā I/30/12, II/34/13
 ç.- dım I/131/59
 ç.- eyyō II/39/174

ç.- ı I/52/58
 ç.- ım II/08/14
 ç.- ıvedi I/152/03
 ç.- ıvırdılar I/51/08
 çıkarma ç.- ıyolādı II/34/13
 ç.- vedi II/34/13
 4. Birine göstermek, görülmesini
 sağlamak. -7-
 ç.- caksan II/34/81
 oyun ç.- ıladı I/102/28
 ç.- ısan II/34/78
 oyun ç.- ıveridik I/154/30
 öyun ç.- ıyolardı II/14/39
 ç.- madım I/91/07
 televizyonu ç.- māsanzız II/03/44
 5. Götürmek. -6-
 ç.- dı I/45/18
 ç.- dılar I/45/13
 ç.- ıdık I/72/77
 ç.- ıvırın I/45/54
 ç.- yolāmış I/72/80
 ç.- yoz I/72/83
 6. Meydana getirmek, oluşturmak,
 hâsıl etmek. -5-
 ç.- acā I/123/55
 ç.- dī I/81/57, I/96/89
 ç.- maz II/35/51
 ç.- miyō II/02/60
 7. (Yiyecek şeyler için) İkrām
 etmek, sunmak. -4-
 ç.- ı I/116/12
 ç.- ıyum I/131/24
 ç.- illā II/35/85
 ç.- īS I/01/54
 8. Bir olaya sebep olmak, meydana
 çıkmasına yol açmak. -3-
 ç.- dıkları II/10/17
 ç.- dılā II/02/55
 ç.- dılar II/10/15
 9. (Zaman bildiren kelimelerle)
 Geçirmek, sonunu getirmek. -2-
 ç.- ıdı I/68/34
 ç.- ıysağ I/53/21
 10. (Giyilen veya takılan şeyleri)
 Vücuttan ayırmak. -2-
 ç. I/48/01
 ç.- ınca I/42/26
 11. Elde etmek, sağlamak. -
 2-
 ç.- amadık I/139/23
 ç.- ıdı I/68/35

12. (Bir şeyi) Yüksek bir yere taşımak, yukarı iletmek.-2-

ç. II/07/50

ç.- ĩdım I/152/122

13. -nin onayından geçirmek, karar verilmesini sağlamak. -1-

ç.- dılā I/64/111

14. (İlgili bir makamdan) İstenilen bir husûsu sağlamak. -1-

ç.- anna I/52/23

15. Yükseltmek, arttırmak. -

1-

ç.- iveridi I/110/46

16. (Yazılmış veya çizilmiş bir şeyin) Aynı bir kâğıt üzerine veya başka bir yere geçirmek. -1-

ç.- ı I/27/10

17. (İş için) Yapmak, üretmek. -

1-

ç.- ıldı I/81/49

18. Var olduğunu göstermek, ibraz etmek. -1-

ç.- Tı II/23/134

çıkar : Şahsî fayda gözetilerek elde edilen kazanç, şahsî menfaat. -1-

ç.+ ımıza yapıyomuşuz I/64/111

çıkar - : bk. çıkar⁻² -2-

ç.- madı II/20/50

ç.- mış I/28/25

çıkar - : bk. çıkar⁻² -1-

ç.- dık I/63/04

çıkar - : bk. çıkar⁻¹ -4-

ç.- dım II/09/03

bk. çıkar⁻²

ç.- dı I/152/31

ğızı ç.- dıK I/152/30

ğızını ç.- dıK I/152/30

çıkar - : bk. çıkar⁻⁸ -2-

ç.- acaK I/67/51

bk. çıkar⁻¹

Ç.- dım II/33/06

çıkar - : bk. çıkar⁻¹⁰ -2-

ç. I/48/01

ç.- mādān I/48/02

çıkar - : bk. çıkart⁻² -1-

ç.- ıllar I/114/14

çıkar - : bk. çıkart⁻¹ -17-

ç.- acām I/42/34

ç.- annara I/144/39

ç.- ıllar I/11/73

ç.- ırın I/120/48

ç.- ırıs II/32/02

ç.- ırız I/148/54, II/32/01, II/32/34

ç.- ırsın I/74/67

ç.- ıyodun I/153/117

bk. çıkart⁻²

ç.- ırdıg I/107/51

bk. çıkart⁻³

ç.- ırız I/114/05, I/114/06

ç.- ırsıyız II/03/45

çıkarış : (Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlama işi. -2-

ç. I/42/35

ç.+ ım I/42/35

çıkarma : Düğün ve nişan törenlerinde erkek tarafından gelen adamlarla kızın babasına ve kardeşlerine, kız tarafından da erkek tarafına karşılık olarak gönderilen bahşiş. -1-

çıkarma çıkar - : Düğünden önce kız evine bahşiş göndermek.

ç. çıkarıyolādı II/34/13

çıkarma : Çıkarmak işi. -1-

ç.+ yā II/15/56

çıkart - : 1. Çıkmasını sağlamak, çıkarmak. -2-

ç.- dıla I/70/16

ç.- dırdı I/64/63

ç.- ırlar I/118/12

ç.- madık I/40/77

ç.- mış I/117/46, I/91/49

ç.- mışın I/91/51

ç.- mışlar I/11/77

ç.- mışlar I/08/89

ç.- tıK II/31/13

ç.- Tıktan I/70/31

ç.- tılā I/38/16

ç.- Tılar I/122/25

ç.- Tını I/144/41

2. Düğününü yapmak, evlenmesini sağlamak. -12-

ç.- Tı I/153/49, I/153/50

ç.- tıK I/53/42

ç.- tım I/53/14

3. Görülmesini sağlamak, gösteri yapmak. -8-

oyun ç.- Tırıyodu II/35/27

4. İşten çıkarmak. -7-

ç.- Tılā I/04/71

5. Okuldan almak. -6-

ç.- tı I/58/09

ç.- Tı I/58/06, I/58/07, I/58/11

ç.- Tılā I/73/11
ç.- Tıydı I/58/10
çıkart - : bk. çıkart⁻¹ -1-
ç.- İyosun I/85/46
çıkārT - : bk. çıkart⁻¹
ç.- İp I/58/28
çıkart - : bk. çıkart⁻² -2-
ç.- ma I/106/70
ç.- Tı I/144/38
çıkattır - : 1. (İlgili bir makamdan) İstenilen bir husûsu sağlamak .
ç.- mıya I/144/65
tāyini ç.- İncı II/30/57
2. Bulunmasını sağlamak. -
7-
ç.- amadık I/147/37
3. Birine göstermek, görülmesini sağlamak.
seyir ç.- anı I/87/93
4. Meydana getirmek, oluşturmak, hâsıl etmek.
ç.- dık II/16/40
5. (Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak.
ç.- İyuS II/08/107
çıkattıramı - : Çözememek, sökmemek, halledememek, hatırlayamamak.
ç.- ycam II/38/84
çıkı : Küçük bohça, çıkım. -4-
ç. I/132/79
ç.+ mı II/39/100, II/39/101
ç.+ sinnan II/39/112
çıkıla - : Çıkı yapmak. -1-
ç. I/79/47
çıkılı - : bk. çıkıla- -2-
ç.- yıp II/39/101
çıkıntı : Hizâyı aşan veya düz bir yer üzerinde tümsek oluşturan kısım. -
1-
ç. I/34/67
çıkıntılı : Çıkıntısı olan, çıkıntı teşkil eden, çıkık. -1-
ç. I/34/69
çıkış - : Yeter olmak, yetecek miktâra ulaşmak, kâfi gelmek. -1-
ç.- madı I/27/70
çıkı : <çıkık+ı Vücutta yerinden çıkmış olan (kemik). -2-
ç. I/17/30, I/17/34
çıkma : Çıkmak işi. -2-

ç. I/138/105
çıkma günü : Gelinin kız evinden çıktığı gün, gelin alma günü.
ç. günü II/35/53
çıkma : bk. çıkma -1-
ç. II/22/41
çıkma : <çıkma+a -1-
ç. I/32/16
çıkma : bk. çıkma -1-
ç.+ ya I/15/93
çıkık : İplik eğirmeye veya sarmaya yarayan, el yâhut ayakla çevrilen dolap. -2-
ç.+ da I/96/05
ç.+ dı I/87/100
çıkır : <çıkırık+ı -1-
ç. I/87/112
çıkıtı : Üretim sonucu ortaya çıkan ürün, girdi karşısı. -1-
ç.+ sı II/04/88
çıldır - : Bir hâlin, bir duygunun şiddetinden dolayı kendinden geçecek duruma gelmek. -1-
ç.- İyoZ I/146/42
çımkı : Çalı, odun parçaları. -1-
ç.+ ladan I/60/47
çınna - : Çın çın ötmek. -1-
ç.- sın I/44/73
çinnâ - : bk. çınna- -1-
ç.- sın I/64/101
çinnı - : bk. çınna- -1-
ç.- yasıca I/148/20
çır - : bk. çağır⁻² -1-
bağırıldı ç.- ıdı I/13/33
çıra : Çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanan kısmından alınıp ateş tutuşturmakta kullanılan ufak odun parçası. -27-
ç. I/130/35, I/137/63, I/146/40, I/146/41, I/51/27, I/51/28, I/64/71, I/72/40, I/72/41, I/72/42, I/80/33, I/80/34, I/87/90, I/93/09, II/24/90
ç.+ ları I/32/04
ç.+ mız I/72/43, II/24/93
ç.+ ŋ I/130/34
ç.+ yı I/76/84, I/87/90
çire : bk. çıra -3-
ç.+ ye I/72/44
ç.+ ylen I/80/33
ç.+ ynan I/76/84
çırgı : Çalgı'ya benzetilerek yapılan tekrar

ikilemesi. -2-
 çalgı ç. I/125/77
 çalgıynan ç.+ ynan I/125/84
çırı : bk. çıra -2-
 ç. II/11/20
 ç.+ ynan II/11/21
çırış : Çıdırma işi. -2-
 ç.+ ımız I/17/61
 bārış ç.+ ları I/17/54
çırp - : (Örtü, bez, halı vb. şeyleri)
 Ucundan tutup kısa ve çabuk hareketlerle
 silkelemek. -11-
 ç.- acañ I/60/68
 ç.- arlā II/34/100
 ç.- arsuñ II/17/39
 ç.- ārsuñ I/60/67
 ç.- dıı II/15/27
 ç.- ırıs I/152/86
 ç.- iyosun II/15/24
çırpın - : (İnsan veya hayvan) Duyulan bir
 acı sebebiyle veya irâde dışı vücûdun bâzı
 kısımlarını, bilhassa kol ve bacakları
 şiddetle hareket ettirmek sûretiyle
 sarsılmak, (vücut) hızlı hızlı kıpırdayıp
 oynamak. -2-
 ç.- asiya I/98/102
 ç.- dī I/98/101
çırpıştır - : Hafif hafif vurmak, dövme.
 -1-
 ç.- ıdıñ I/58/32
çıta : Düzgün kesilmiş dar, ince uzun
 tahta. -2-
 ç. I/48/25, II/16/45
çıtır : Çiğnenirken ses çıkaracak kadar sert
 ve kızarmış (yiyecek). -2-
çıtır çıtır : Kızarmış, gevrek bir hal
 almış.
 çıtır ç. I/39/84
 ç. çıtır I/39/83
çıtlad - : Bir şeyden çıt diye ses çıkarmak.
 -1-
 ç.- ırdın I/10/53
çıval : bk. çuval-1-
 ç.+ ıdı I/54/53
çī : Dağın yüksek yerlerinden kopup
 aşağıya doğru yuvarlanan ve
 yuvarlandıkça büyüyen kar yığını. -
 1-
çī gibi : Gittikçe ve süratle
 büyüyerek.
 ç. gibi II/16/93

çī : bk. çıra -2-
 ç. II/24/91
çī I : Pişmemiş. -7-
 ç. I/02/05, I/100/29, I/111/08,
 II/16/08
 ç. yapañ I/60/62
 ç. yapcāsañ I/60/62
 ç. yapmeyiz I/70/52
çī II : (?) -2-
 ç.+ den II/28/34
çīıl : Çakıl taşı gibi. -2-
 ç. çīıl I/60/69
çīböre : bk. çībörek -1-
 ç.+ çī I/91/13
çībörek : İçine soğan ve baharat konmuş
 çiğ kıymanın açılmış hamura sarılıp yağda
 kızartılması sûretiyle yapılan bir börek
 çeşidi. -1-
 ç.+ de I/91/16
çiçē : <çiçek+i -2-
 ç. I/54/12
 güvem ç. II/23/188
çiçek : Tohumlu bitkilerin, üreme
 organlarını taşıyan güzel renkli ve ekseri
 güzel kokulu kısmı. -8-
 ç. I/102/08, I/127/14, I/54/64,
 I/98/41, II/23/188
 ç.+ lēden II/33/58
 ç.+ ler I/88/71
Çidđi : Ağır başlı, temkinli, vakur. -
 1-
 Ç.+ dī I/146/81
çiFci : bk. çiftçi -3-
 ç.+ lerē I/63/35
 ç.+ niñ II/10/28
 ç.+ niñ II/10/28
çiFcilī : <çiççilik+i -1-
 ç.+ ñ II/10/25
çiFcilik : bk. çiççilik -1-
 ç. I/154/55
çiççik : bk. çiççilik -1-
 ç.+ te II/38/117
çiççi : bk. çiftçi -4-
 ç. I/78/43, II/04/62
 ç.+ nin II/10/21
 ç.+ ynen I/78/55
çiçÇi : bk. çiftçi -1-
 ç. II/10/20
çiççilī : <çiççilik+i -3-
 ç. II/24/26
 ç.+ nen I/03/63, I/93/38

çifÇili : bk. çifçilik -1-
ç.+ ç II/10/50

çifçilik : Geçimini toprağı ekip biçerek sağlama, ekincilik, rençberlik. -5-
ç. I/129/36, II/04/62
ç.+ nen I/78/14
ç. yapar I/129/36
ç. yapardı I/60/31

çifFdik : bk. çiftliK -1-
ç.+ leri I/68/17

çiflik : bk. çiftliK -3-
ç.+ miş I/156/03
ç.+ mişdi I/156/05, I/156/06

çift : 1. İki, tek olmayan. -11-
ç. I/05/64, I/05/67, I/47/02, II/20/01, II/20/05, II/20/48
2. Tarlayı (iki öküz takımı ile veya sabanla) sürme işi, zirâat.
ç.+ e I/07/46, I/156/28
ç.+ ini I/07/88

çift sür- : Toprağı sabanla işleyip ekilebilir duruma getirmek

çift : bk. çift² -1-
ç. II/09/07

çiftçi : bk. çiftçi-1-
ç.+ ydi I/73/13

çiftçilig : bk. çifcilik -1-
ç. I/68/55

çiftçi : Geçimini toprağı işleyip ekerek sağlayan kimse, ekinci, rençber, çifçi. -2-
ç.+ ydi I/122/59
ç.+ ydiK I/122/59

çifte : İki namlulu av tüfeğı. -1-
ç. I/95/118

çiftli : bk. çiftliK -2-
ç.+ çmiş II/06/80
ç.+ ç II/06/81

çiftlig : bk. çiftliK -1-
ç. II/10/65

çiftliK : Ürün elde etmek için ekilip biçilen, hayvan yetiştirilen ve içinde çalışanların oturması için evler ve ahır, kümes gibi hayvan barınakları bulunan geniş arâzi, çiftlik. -1-
ç. II/38/118

çiftlik : bk. çiftliK -1-
ç.+ mişdi I/156/55

çik - : -1-
ç.- iyö II/23/207

çikin : bk. çirkin -1-

ç.+ in II/16/80

çile : Eziyet, sıkıntı, meşakkat. -48-
ç. I/109/49, I/124/16, I/50/81, I/63/59
ç.+ lême I/145/39
ç.+ lēmi I/145/44
ç.+ lēnen I/145/39
ç.+ leri I/113/107, I/113/122
ç.+ li I/124/29, I/129/25, I/135/34, I/135/36, I/84/45, I/84/46
ç.+ liydi I/129/26, I/129/41, I/129/46, I/130/24, I/35/01, I/50/59
ç.+ m I/120/37
ç.+ miz I/50/45
ç.+ mizi I/84/24
ç.+ si I/124/12, I/124/13, I/157/73, II/06/26, II/07/50
ç.+ sinden I/124/21
ç.+ siz I/84/45, I/84/46

çile çekmek : Dert ve meşakkate katlanmak, eziyet ve sıkıntıya uğramak.
ç. çekdi I/125/23
ç. çekdik I/109/45, I/126/80, I/148/40, I/50/63
ç. çekdik I/50/63
ç. çekdim I/13/22
ç. çekmiş I/113/122
ç.+ lē çekdik I/145/39
ç.+ lē çekdim I/126/78
ç.+ ler çekmiş I/135/36
ç.+ leri çekdik I/120/28

çilē : bk. çile -3-
ç. I/35/09
ç.+ nen I/50/81

çili : bk. çile -1-
ç.+ ynendi II/07/19

çillē : bk. çile -2-
çekdik ç. I/159/33, I/159/35

çilēn - : Ekmek küflenmek. -1-
ç.- iyo II/08/124

çilte : Üzerinde yatılan veya oturlan, içi yün, pamuk vb. ile doldurulmuş döşek veya minder. -1-
ç. I/87/100

çim : Buğdaygillerden, bahçeleri süslemek için veya sun'î çayır olarak yetiştirilen, çok yıllık küçük bir bitki cinsi. -2-
ç. II/38/39
ç. aşların II/08/103

çimen : Kendiliğinden yetişen çim, yeşil ve kısa ot. -2-

ç.+ i I/84/39
 2. Bu bitki ile kaplı yer, çayır, çemen.
 ç.+ e I/98/116
çimento : Ezilerek toz hâline getirilmiş killi kalkerin kireç ilâve edilip fırında pişirilmesiyle elde edilen, su ile karıştırılınca katılaşıp sertleşen, yapılarda harç olarak kullanılan, kül rengi veya beyaz toz. -2-
 ç. I/122/82
 ç.+ larını I/115/35
çimentō : bk. çimento -1-
 ç. I/115/34
çimnendir - : Tohum ve bağ çubuklarını toprak veya suda bekleterek filiz vermelerini sağlamak. -1-
 ç.- iyoç II/38/31
çinçine : bk. çinçi -1-
 ç. + si I/109/42
çinçi : Camdan ve porselenden yapılmış şey. -3-
 ç. I/73/30, I/73/31
çine - : bk. çine- -1-
 ç.- dîmiz I/128/70
çine - : Ayak veya tekerlek altına alıp ezmek, ezip öldürmek. -3-
 ç.- riz I/139/53, II/23/189
çingen : bk. çingene -1-
 ç.+ nēden I/86/50
çingene : Menşeleri kesin olarak bilinmeyip Hindistan'dan çıktıkları sanılan, çalgıcılık, falcılık, ayakkabı boyacılığı yapmak ve elek, ızgara, maşa, çiçek gibi şeyleri satmakla geçinen, bütün Avrupa'ya yayılmış, çoğu göçebe topluluk, kıptî, roman ve bu topluluğa mensup kimse. -3-
 ç. I/65/21, I/65/22
 ç.+ leri I/60/98
çini - : bk. çine- -2-
 ç.- yosuñ II/23/193
 ç.- yoz II/23/189
çinne - : bk. çine- -7-
 ç. I/152/115
 ç.- dim I/60/02
 ç.- diyoy I/74/64
 ç.- rdik I/128/69, I/130/39
 ç.- riz II/18/07
çinnē - : bk. çine- -2-
 ç.- ceñ I/74/68

ç.- rdik I/128/70
çinnemek : Ayak veya tekerlek altına alıp ezmek, ezip öldürmek işi. -1-
 ç. I/104/17
çinnemi : Çiğnemek işi. -1-
 ç.+ ye I/139/51
çinni - : bk. çine- -1-
 ç.- yöñ I/10/53
çinçili - : bk. çinna- -1-
 ç.- yeçce I/138/122
çirkin : Göze ve kulağa hoş gelmeyen, bet, kabih. -2-
 ç. I/67/40
 ç.+ e I/132/63
çirtli : (?) -1-
 ç. I/126/64
çiş : İdrar, sidik. -1-
çiş et- : İdrar yapmak, işemek.
 ç. edin I/119/21
çit : bk. çift¹ -3-
 ç. I/39/33, I/55/66, I/73/73
 bk. çift² -2-
 ç. I/39/33, II/21/15
çit - : Çamaşır yıkamak. -1-
 ç.- erlerdi II/24/67
çitli : <çiftlik+i -5-
 bosdannar ç. I/142/21
 horman ç. II/30/43
 potölu ç. I/142/23
 ç.+ mişmiş I/68/63
 ç.+ miz II/30/43
çitleşdir - : Çift duruma getirmek, çift yapmak. -1-
 ç.- di I/58/79
çitli : bk. çiftlik-2-
 ç.+ e I/134/14
 ç.+ i II/10/66
çitlig : bk. çiftlik -2-
 ç. I/134/14, I/134/22
çitTi : bk. çiftlik -1-
 bilvanis ç. I/142/21
çittik : bk. çiftlik -1-
 ç. I/142/20
çivçi : bk. çiftçi -3-
 ç. I/01/13
 ç.+ niñ I/05/15
 ç.+ siñ I/05/15
çivçili : bk. çiftçilik -1-
 ç.+ nen I/01/14
çivçili : bk. çiftçilik -1-
 ç.+ e I/01/14

- çivçilik** : bk. çifçilik -1-
ç. yaptı I/155/05
- çivd** : bk. çift¹ -1-
ç. I/12/06
- çivir** - : bk. çevir⁵ -1-
ç.- dilē II/02/38
- çivt** : bk. çift¹ -8-
ç. I/144/21, I/155/46, I/25/08,
I/25/51, II/12/17, II/39/121
bk. çift²
ç.+ e I/136/04
- çivtci** : bk. çiftçi -1-
ç.+ niñ I/103/35
- çivtçi** : bk. çiftçi -1-
ç.+ ydik I/143/12
- çiyt** : bk. çift² -1-
ç. sürdük I/150/17
- çiyān** : Eklem bacaklıların çok ayaklılar takımından, genellikle ışıktan kaçtığı için toprağın içinde veya taşlar arasında yaşayan, sarımtırak renkte zehirli böcek.
-1-
ç. I/18/60
- çiyiz** : bk. çeyiz -1-
ç. II/25/64
- çiyiz** : bk. çeyiz -4-
ç. II/23/67
ç.+ î II/23/67
ç. sererdik II/23/67
ç. serilirđi II/23/66
- çiyini** - : bk. çine- -1-
ç.- yorduk I/11/47
- çiz** - : 1. (Bir şeyin üzerinden sert ve sivri bir şey geçirerek) Çizgi hâlinde berelemek, üzerinde çizik peydâ olmasına sebep olmak. -1-
ç.- iyoruz I/19/03
2. (Bir şekli) Çizgilerle belirtmek, resmetmek, tersim etmek.
3. Seymenlerin oyun oynaması.
- çizgili** : Üzerinde çizgi veya çizgiler bulunan, yollu. -2-
çizgili ç. I/09/17
ç. çizgili I/09/17
- çizme** : Ayağı bacakla birlikte örtüp koruyan bir çeşit uzun ayakkabı. -1-
ç. I/118/13
- ço** : bk. çok -24-
ç. I/50/61
ç.+ ı II/17/71
- ç.+ ıdu I/01/97, I/03/05,
I/03/85, I/08/120, I/102/67, I/103/22,
I/13/18, I/25/19, I/27/59, I/27/67, I/35/01,
I/51/69, I/60/46, I/88/06, I/89/05, I/94/05,
I/94/15, I/94/45, I/99/35
ç.+ ımuşdu I/59/32
- çō** : bk. çok -12-
ç.+ du I/11/88, I/120/14, I/124/12,
I/124/13, I/143/33, I/25/64, I/36/13,
I/43/17, I/71/49, II/08/102
çok ç.+ nu I/18/68
ç.+ sa I/116/22
- çō** : bk. çok -1-
ç. II/28/27
- ço_āl** - : Fazlalaşmak, artmak, az iken çok olmak, ziyâdeleşmek, taaddüt etmek, tekessür etmek. -15-
ç.- abilir I/56/28
ç.- ca I/147/45
ç.- dı I/106/25, I/106/27, I/149/10,
I/151/07, I/20/03, I/20/51, I/23/37,
I/23/66, I/55/70, II/01/72
ç.- dıkca II/35/13
ç.- dıkca I/50/74
ne azalır ne ç.- ır I/117/47
- ço_āl** - : bk. ço_āl- -1-
ç.- dı I/72/45
- çō_āl** - : bk. ço_āl- -1-
ç.- dı I/64/111
- ço_almā** : Çoğalmak işi. -1-
ç. I/147/45
- ço_alt** - : Arttırmak, fazlalaştırmak. -1-
ç.- ıcam I/139/22
- ço_u** : bk. çoğ¹ -25-
ç. I/01/31, I/07/109, I/08/85,
I/108/38, I/108/44, I/39/54, I/46/05,
I/57/34, I/68/56, I/99/23, II/06/79,
II/23/172, II/23/187, II/31/39
ç.+ muz I/97/32
ç.+ nuñ I/38/41, I/76/80, I/97/24,
I/97/26
bk. çoğ²
ç. I/17/70, I/36/39, II/07/142,
II/24/09
- ço_ū** : bk. çoğ² -1-
ç. I/154/50
- ço_unca** : Sayıca üstün olarak, çoğunluğa dayanılarak, ekseriyetle, çoğunlukla. -1-
ç. I/55/48

ço_unnü : <ço_unnuk+u Sayıca üstünlük, çokluk, ekseriyet. -1-

ç. I/142/18

ço_unnu : <ço_unnuk+u -1-

ç. I/142/19

ço_unnukda : Sayıca üstün olarak, çoğunluğa dayanılarak, ekseriyetle. -1-

ç. I/23/38

ço_unnukla : Çok defa, çoğu zaman, genellikle, umûmiyetle. -1-

ç. II/11/11

ço_unnuknan : Sayıca üstün olarak, çoğunluğa dayanılarak, ekseriyetle. -1-

ç. I/46/98

çoba : bk. çorba -1-

yo_urt ç.+ sı I/152/85

çōba : bk. çorba -1-

dü_ün ç.+ sı II/15/20

çoban : Koyun, keçi, manda, sığır gibi ehlî hayvan sürülerini güdüp otlatan kimse. -49-

ç. I/01/49, I/08/102, I/08/103, I/112/51, I/120/58, I/120/61, I/122/67, I/158/18, I/33/121, I/50/33, I/91/57, II/38/44

ç.+ a I/08/103, I/128/48

ç.+ dı I/110/67

ç.+ ı I/120/23, I/46/63, II/25/31, II/25/80

ç.+ ımıS I/01/49

ç.+ ımız I/120/44, I/120/46, II/13/23

ç.+ ıñ I/105/30, I/105/31, I/120/48, I/120/55, I/120/58, I/120/62, I/120/64, I/46/66, II/13/23, II/13/24

ç.+ nā II/02/08

ç.+ nan I/120/45, I/120/47, I/120/50

ç.+ nar I/105/18, I/105/22, I/105/24, I/105/28, I/128/63

ç.+ nar II/37/79

ç.+ nara I/120/60

ç.+ narımız I/105/29

ç.+ nıra I/120/24

çōbān : bk. çoban -3-

ç. I/104/16, I/25/64, I/33/32

çōban : bk. çoban -2-

ç. I/128/40

ç. çoluK I/128/37

çōbān : bk. çoban -1-

ç. I/152/20

çobanlıK : Çobanın yaptığı iş, hayvan güdücülüğü. -2-

ç.+ lan I/33/60

ç. yapādı I/33/35

çobannıK : bk. çobanlıK -2-

ç.+ Tan I/122/67

ç. yapdıK I/155/05

çobannıK : bk. çobanlıK -1-

ç. yaparTım I/24/43

çocu : bk. çocuk -45-

ç.+ a I/106/65, I/14/06, I/14/55, I/145/12, I/15/61, I/154/44, I/48/23, I/50/41, I/63/41, I/63/42, I/74/24, I/88/30, I/98/42, II/14/54

çoluK ç.+ a I/05/54

çolu_a ç.+ a I/138/09

ç.+ u I/06/26, I/06/37, I/06/95, I/10/11, I/46/95, I/46/97, I/64/33, II/09/49, II/14/56, II/28/51

çolu_u ç.+ u I/44/54, I/44/62

ç.+ udu I/64/113

ç.+ um I/48/73, II/16/101, II/29/64

ç.+ un I/46/103

ç.+ una I/44/38

ğız ç.+ unnan II/09/12

ç.+ un I/41/74, I/46/103, I/53/63

ç.+ unja I/48/75

ç.+ uyun I/53/03

çolumuz ç.+ muz I/146/20

ç.+ nañ II/14/54

ç.+ nu I/110/23

çocū : bk. çocuk -226-

ç. I/101/08, I/106/60, I/106/64, I/106/69, I/107/01, I/108/36, I/111/56, I/111/77, I/113/114, I/113/68, I/119/24, I/119/43, I/120/05, I/120/19, I/121/105, I/123/34, I/125/81, I/126/34, I/128/45, I/128/50, I/128/54, I/128/61, I/128/65, I/13/30, I/134/23, I/134/64, I/137/16, I/138/135, I/143/12, I/145/08, I/146/30, I/146/82, I/15/07, I/152/08, I/156/13, I/20/91, I/50/20, I/50/54, I/56/71, I/56/77, I/66/03, I/66/05, I/66/06, I/66/08, I/66/09, I/66/10, I/66/11, I/66/13, I/66/14, I/66/15, I/66/21, I/66/26, I/66/27, I/66/33, I/72/35, I/73/78, I/77/50, I/80/49, I/88/05, I/88/61, I/92/44, II/09/41, II/24/19, II/24/77, II/27/54, II/28/67, II/30/51, II/39/116

çolū ç. I/149/35, I/53/31, I/53/73,
I/62/37, I/88/06, II/17/75, II/17/76,
II/24/17

çoluğ ç. II/05/09

çoluğ ç. I/49/40

ğız ç. II/39/13

ç.+ kan I/119/01, I/24/06, I/76/90,
I/91/48, II/05/03

ç.+ ۛ I/04/67, I/06/93, I/10/05,
I/53/02, I/55/64, I/61/27, II/05/76,
II/16/46

ç.+ ۛum I/53/60

ç.+ ۛun II/07/146

ç.+ ۛuñ I/55/68

ç.+ ۛuz II/09/45

ç.+ du I/65/43

ç.+ du veridi I/128/59

ç.+ duğ I/157/75, I/80/47

ç.+ m I/108/52, I/109/21,
I/109/56, I/109/57, I/109/58, I/11/96,
I/112/29, I/112/30, I/112/31, I/112/82,
I/113/09, I/113/110, I/113/60, I/123/06,
I/126/72, I/134/62, I/137/22, I/140/56,
I/148/39, I/15/55, I/152/07, I/157/03,
I/17/15, I/20/103, I/22/35, I/24/63,
I/67/37, I/90/25, II/05/70, II/08/47,
II/09/42, II/16/85

çolūm ç.+ m I/107/32

çolūmuz ç.+ m II/05/42

ç.+ ma I/109/34, I/16/45, I/56/81,
I/74/24

ç.+ mdan I/125/25

çolūmnan ç.+ mnan I/90/18

ç.+ mu I/123/48, I/152/78

ç.+ muñ I/48/66

çolūmuS ç.+ muS II/05/38

ç.+ muz I/154/09, I/24/61,
I/42/29, I/42/69, I/44/94, I/58/30, I/63/04,
II/12/10, II/16/84

çolūmuz ç.+ muz I/113/17,
I/115/08, I/145/32, I/146/27, I/88/42,
II/05/37, II/16/12

çolūmuza ç.+ muza I/135/40

ç.+ n I/22/40, I/58/51, II/09/72

ç.+ na I/110/24, I/22/25

ç.+ nan I/112/34, I/18/64, I/24/57,
II/29/01

ç.+ ndan I/66/27

çolūynan ç.+ mnan II/11/52

ç.+ nu I/11/33, I/110/19, I/145/99,
I/41/92, I/44/95, I/50/56, I/72/25, I/95/41

ç.+ nū I/15/63

çolūnu ç.+ nu I/11/33, I/61/14,
I/64/54, II/27/27, II/27/29

ec̄ini ç.+ nu I/75/43

ğız ç.+ nu II/39/09

ç.+ nuñ I/04/67, I/125/50, I/46/97

ç.+ η I/106/61, I/106/70, I/106/76,
I/123/13, I/123/28, I/125/52, I/130/30,
I/15/62, I/155/35, I/47/83, I/50/54,
I/53/34, I/75/58

çoğ çocūñ yoğ ç.+ η I/138/16

ç.+ η çolūñ I/15/73

çoğ ç.+ η yoğ çocūñ I/138/16

ç.+ ηku I/126/59

çolūñu ç.+ ηu I/161/25

çolūñuza ç.+ ηuza II/22/90

ç.+ ηuzu I/35/39

ç. vuruduñ I/130/24

ç.+ ydu I/22/25

ç.+ ydum I/22/26

ç.+ ynan I/125/51

çòcū : bk. çocuk -1-

çolūmuzun ç.+ muzun I/79/14

çöcu : bk. çocuk -1-

ç.+ m I/67/01

çocuk : Büyüyünceye kadar olan
devresinde insana verilen isim, insan
yavrusu. -418-

ç. I/02/54, I/107/05, I/107/09,
I/108/32, I/111/92, I/111/93, I/111/94,
I/113/69, I/120/31, I/122/73, I/123/44,
I/123/45, I/123/49, I/126/76, I/130/32,
I/14/34, I/14/36, I/146/09, I/146/33,
I/146/79, I/146/80, I/146/84, I/149/65,
I/15/56, I/152/07, I/155/63, I/158/33,
I/16/40, I/16/52, I/161/28, I/161/29,
I/161/30, I/27/56, I/29/06, I/30/08,
I/33/127, I/41/62, I/50/20, I/52/66,
I/56/33, I/60/71, I/63/14, I/63/42, I/66/29,
I/66/42, I/66/44, I/67/37, I/69/42, I/72/35,
I/72/86, I/75/63, I/79/37, I/79/93, I/80/62,
I/82/05, I/82/06, I/82/07, I/88/27, I/91/62,
I/98/03, I/98/101, I/98/120, I/98/121,
I/99/10, I/138/118, II/07/149, II/09/87,
II/10/12, II/11/43, II/14/31, II/14/33,
II/14/35, II/16/43, II/16/55, II/20/77,
II/24/21, II/28/07

çoğ çocuk yoğ ç. I/138/17

çoluğ ç. I/102/29, I/119/27,
I/13/25, I/146/26, I/148/23, I/161/22,
I/161/40, I/161/54, I/44/61, I/61/63,

I/75/53, I/86/54, II/05/100, II/05/99,
II/20/56, II/24/75, II/32/05, II/32/118
çoluğ ç. I/10/08, II/05/74
çoluğ ç. I/161/28, I/20/06,
I/30/08, I/69/76, II/07/25
çolük ç. I/61/13
ç.+ kan I/151/23, I/154/53
ç.+ kân I/157/67
ç.+ kara I/53/48, II/14/34
ç.+ kararı I/53/58
ç.+ a I/106/62, I/113/67
ç.+ dan I/66/11
ç.+ ğarım I/112/38
ç.+ ğarıydı I/64/102
ç.+ ken I/16/40, I/38/19, I/38/21,
I/38/39, II/15/50
ç.+ la I/111/45, I/51/23, I/68/55,
I/69/41, I/72/57, I/76/91, II/08/41,
II/13/45, II/14/32, II/21/53
ç.+ lā I/145/43, I/146/09,
I/150/20, I/150/25, I/153/06, I/29/12,
I/32/14, I/36/70, I/38/33, I/73/30, I/73/32,
I/75/57, I/83/35, I/94/05, II/05/92,
II/07/142, II/08/91, II/09/73, II/11/49,
II/16/05, II/16/101, II/26/08, II/26/32,
II/29/74, II/32/123, II/35/106, II/35/25,
II/35/26, II/35/96, II/08/84
ç.+ lālan I/83/11, II/20/61
ç.+ lām I/58/53
ç.+ lāmda I/158/55
ç.+ lāmdan II/29/79
ç.+ lāmı II/23/120
ç.+ lāmınan I/40/76
ç.+ lāmıS I/153/47
ç.+ lāmız I/153/15, I/153/17,
I/46/104, I/72/20, I/72/55, I/149/19,
II/08/03, II/08/96, II/09/56, II/12/42,
II/20/76
ç.+ lāmıza I/153/15, I/58/30
ç.+ lāmızı I/44/51
ç.+ lamızıñ I/152/64
ç.+ lāmızıñ II/08/45, II/08/56
ç.+ lāmızı I/153/16
ç.+ lan I/145/29, I/155/92
ç.+ lān I/145/36, I/54/38,
II/07/142
ç.+ lānā II/38/99
ç.+ lānan I/76/92, II/11/52
ç.+ lānı I/08/124, I/72/36,
II/23/120, II/23/121
ç.+ lāñ I/145/31, I/56/78

ç.+ lar I/03/66, I/03/84, I/106/66,
I/111/15, I/111/18, I/111/49, I/111/86,
I/111/96, I/113/63, I/121/16, I/123/73,
I/124/46, I/126/66, I/127/29, I/129/29,
I/138/99, I/139/47, I/14/73, I/141/30,
I/143/11, I/143/35, I/143/74, I/144/20,
I/144/32, I/144/77, I/145/31, I/149/15,
I/149/31, I/15/41, I/16/26, I/18/72,
I/20/87, I/21/72, I/27/05, I/27/20, I/35/07,
I/36/06, I/41/40, I/42/50, I/49/41, I/50/72,
I/50/74, I/55/65, I/55/68, I/58/34, I/63/25,
I/63/26, I/63/33, I/63/37, I/63/41, I/64/92,
I/66/38, I/67/29, I/67/30, I/67/34, I/74/10,
I/91/28, I/91/31, I/91/32, I/95/65,
I/143/33, II/14/31
ç.+ lār I/47/14, I/50/58, I/62/06,
II/25/108
ç.+ lār I/07/74
ç.+ lar I/154/43
ç.+ lara I/102/70, I/104/66,
I/127/29, I/127/33, I/130/25, I/133/05,
I/138/10, I/14/32, I/14/36, I/22/25,
I/30/28, I/35/06, I/42/51, I/67/66, I/73/18,
I/90/23, I/91/33, II/13/18
ç.+ larā II/20/35
ç.+ larā I/12/10, I/140/23, I/42/50
ç.+ lardan I/16/32
ç.+ ları I/08/124, I/107/46,
I/111/100, I/111/87, I/117/48, I/123/39,
I/123/41, I/123/60, I/123/70, I/124/32,
I/129/29, I/129/39, I/132/76, I/134/61,
I/135/19, I/138/19, I/14/33, I/140/36,
I/146/84, I/151/36, I/153/48, I/20/35,
I/30/14, I/30/52, I/43/30, I/50/57, I/55/22,
I/55/28, I/63/60, I/63/64, I/64/118,
I/64/81, I/67/22, I/75/56, I/87/25, II/13/17,
II/17/88, II/19/04
ç.+ ları II/21/68
ç.+ ları bahtım II/03/09
ç.+ ları eylesinnē I/145/27
ç.+ larım I/112/49, I/112/68,
I/113/101, I/113/133, I/113/64, I/124/28,
I/125/26, I/139/29, I/21/60, I/27/29,
I/40/63, I/42/25, I/67/46, II/30/07
ç.+ larım II/37/75
ç.+ larıma I/140/33, I/140/34,
I/40/18, I/90/20, I/90/21
ç.+ larımı I/01/73, I/109/49,
I/113/10, I/63/38
ne ç.+ larımı kel etTim ne
çocuklarımı kör etTim I/91/61

ne çocuklarımı kel etTim ne ç.+ larımı kör etTim I/91/61
 ç.+ larımı I/110/07, I/113/112
 ç.+ larımız I/108/56, I/123/76, I/124/26, I/15/26, I/23/04, I/41/58, I/56/40, I/61/14, I/90/24, II/24/41, II/24/49
 ç.+ larımıza I/90/27
 ç.+ larımıza I/15/52
 ç.+ larımızda II/21/44
 ç.+ larımızdan I/110/27
 ç.+ larımızdı II/21/44
 ç.+ larımızı I/123/47
 ç.+ larımızın I/61/15
 ç.+ larına vermiş I/136/37
 ç.+ larınan I/138/48
 ç.+ larını II/10/87
 ç.+ larını I/01/74
 ç.+ ları I/106/77, I/123/12, I/63/20, I/76/06
 ç.+ larıyanan I/38/29
 ç.+ larıyanan çocuklarıyanan I/130/29
 ç.+ ları I/51/17, II/03/09
 ç.+ ları I/106/37, I/130/30
 ç.+ larınan I/87/25, II/03/10
 ç.+ larlan I/71/52, I/71/53
 ç.+ larsız I/90/23
 ç.+ lu I/76/91
 ç.+ suz I/50/58, I/77/53
 ç.+ tu I/110/53
 çok ç. yok çocuk I/138/17
çocuk avuttur-: Çocuk bakmak, çocuk eğlemek.
çocuk : bk. çocuk -4-
 ç. I/123/59
 çoluğ ç. I/114/09, I/119/37
 ç.+ ları I/17/45
çocuklū : <çocukluk+u -1-
 ç.+ müze I/01/93
çocuklu : <çocukluk+u -3-
 ç.+ um II/06/79
 ç.+ unu II/15/96
 ç.+ muzda I/59/74
çocuklū : <çocukluk+u -1-
 ç.+ mūzdan II/11/12
çocuklū : <çocukluk+u -19-
 ç.+ umu II/15/97
 ç.+ m I/110/37
 ç.+ mda I/119/01, I/151/21, I/24/39, II/03/35, II/34/71

ç.+ muS I/11/95
 ç.+ muz I/110/41, I/38/23
 ç.+ muzda I/11/25, I/151/08, I/151/20, I/59/74, I/70/65, I/81/65
 ç.+ muzdā I/38/37
 ç.+ muzda I/81/47
 ç.+ muzdan II/24/25
çocukluk : İnsan hayâtının çocuk durumunda olunan senelerini içine alan devresi.-1-
 ç. I/76/97
çocuğ : bk. çocuk -29-
 ç. I/03/68, I/110/54, I/138/122, I/14/41, I/149/67, I/155/45, I/16/40, I/161/55, I/36/13, I/36/14, I/46/47, I/53/34, I/58/65, I/63/30, I/67/33, I/88/32, II/05/105, II/05/36, II/08/69, II/16/84
 çoluğ ç. I/06/17, I/39/15, I/65/30, II/06/39, II/22/90
 çoluğ ç. I/88/34
 ç.+ a I/98/100
 ç. mucuğ I/46/14
 ç.+ uz I/88/09
çocūğ : bk. çocuk -1-
 çolu ç. I/145/43
çocuğlu : bk. çocukluk -1-
 ç.+ unda I/08/118
çocuğ : bk. çocuk -2-
 ç.+ unu I/11/31
çocuğ : bk. çocuk -66-
 ç. I/06/120, I/06/121, I/10/59, I/10/78, I/11/63, I/119/29, I/124/45, I/126/21, I/126/27, I/137/30, I/138/11, I/139/29, I/145/48, I/146/83, I/149/17, I/15/12, I/15/54, I/15/55, I/15/64, I/151/34, I/21/84, I/22/14, I/23/39, I/46/44, I/48/43, I/57/45, I/59/87, I/66/49, I/66/52, I/73/14, I/89/17, I/90/73, I/98/100, II/05/36, II/05/37, II/05/76, II/07/100, II/08/69, II/09/50, II/26/15, II/27/03, II/29/16, II/29/19, II/29/20
 çoluğ ç. I/54/38
 çoluğ ç. I/143/04
 çoluğ ç. I/06/35, I/12/27, I/146/77, I/44/56, I/45/08, I/86/54, I/91/29, II/27/09
 ç. avutTuracam I/123/76
 ç. çoluğ I/20/33
 ç.+ duğ I/29/14
 ç.+ ken I/38/38
 ç.+ lāmızı I/46/50

ç.+ lar I/23/68
ç.+ ları I/08/124, II/26/54
ç.+ larım I/156/22
ç.+ ların I/54/43
ç.+ lınan II/02/43
çocūK : bk. çocuk -1-
çoluç ç. I/40/08
çocuKlū : <çocukluk+u -2-
ç.+ muzda I/38/43
ç.+ muzdan I/50/62
çoÇuK : bk. çocuk -3-
ç. II/05/06
çoluç ç. I/131/61
ç.+ lâ II/06/58
çoğ : bk. çok -156-
ç. I/01/08, I/01/09, I/01/15,
I/01/16, I/01/31, I/01/32, I/01/37, I/01/69,
I/03/21, I/03/69, I/03/74, I/03/94, I/04/61,
I/05/33, I/05/50, I/05/65, I/06/25, I/06/85,
I/07/68, I/10/19, I/10/86, I/10/87,
I/105/63, I/106/17, I/106/31, I/107/19,
I/110/10, I/110/28, I/112/74, I/113/90,
I/113/92, I/115/42, I/115/45, I/116/49,
I/117/50, I/119/40, I/121/40, I/122/05,
I/122/51, I/122/80, I/125/97, I/129/43,
I/129/52, I/130/34, I/130/53, I/130/54,
I/133/64, I/134/62, I/135/17, I/137/11,
I/137/30, I/137/49, I/14/10, I/14/12,
I/14/64, I/143/28, I/143/34, I/143/35,
I/144/67, I/149/64, I/150/09, I/150/12,
I/152/35, I/156/01, I/156/02, I/156/08,
I/156/09, I/156/25, I/20/58, I/30/17,
I/35/19, I/35/43, I/35/57, I/35/62, I/35/63,
I/36/15, I/36/17, I/36/18, I/36/19, I/36/44,
I/36/72, I/39/104, I/39/57, I/39/74,
I/39/78, I/39/87, I/41/40, I/41/57, I/42/40,
I/42/53, I/42/63, I/42/69, I/46/11, I/47/54,
I/50/46, I/50/48, I/50/59, I/55/17, I/57/29,
I/57/54, I/59/09, I/59/64, I/65/29, I/68/67,
I/68/74, I/70/74, I/74/92, I/75/04, I/75/24,
I/75/27, I/80/23, I/89/14, I/90/60, I/96/29,
I/96/76, II/01/11, II/01/24, II/01/82,
II/02/16, II/02/17, II/02/38, II/05/25,
II/06/19, II/06/43, II/10/20, II/11/25,
II/11/46, II/12/64, II/12/65, II/12/66,
II/12/70, II/12/76, II/14/95, II/16/26,
II/18/05, II/19/106, II/22/56, II/28/14,
II/28/27, II/32/41
ç.+ ca veri II/05/81
ç.+ dı II/06/07
ç.+ udu I/35/42, I/99/31

ç.+ unca II/30/46
çōğ : bk. çok -3-
ç. I/01/23, I/144/62, I/68/21
çoğdan : bk. çoKdan -2-
ç. II/25/07, II/25/09
çoğ : bk. çok -15-
ç. I/101/57, I/102/35, I/105/38,
I/86/57, II/05/37, II/21/87, II/32/41,
II/32/42
ç.+ udu I/37/22, I/40/72, I/55/43,
I/55/54, I/55/55
çoğu : 1. Çoğu kimse. -5-
ç. I/83/50, II/19/73
2. Bir şeyin büyük bir bölümü.
ç. I/84/01, II/19/55, II/38/34
çoh : bk. çok -2-
ç. II/30/15, II/32/41
çoK : bk. çok -399-
ç. I/01/25, I/01/41, I/01/61,
I/03/25, I/03/40, I/03/82, I/03/92, I/05/42,
I/05/45, I/05/46, I/05/49, I/05/60,
I/06/125, I/06/148, I/06/62, I/06/98,
I/07/10, I/07/13, I/07/15, I/07/34, I/07/39,
I/07/85, I/08/125, I/08/19, I/08/40,
I/08/69, I/08/93, I/09/53, I/09/82,
I/100/49, I/102/10, I/102/13, I/102/20,
I/102/67, I/102/82, I/102/92, I/103/49,
I/104/14, I/105/04, I/105/45, I/105/46,
I/107/41, I/109/10, I/109/11, I/109/25,
I/109/29, I/109/57, I/11/31, I/11/40,
I/110/24, I/110/43, I/111/104, I/111/120,
I/111/99, I/112/12, I/112/14, I/112/17,
I/112/22, I/112/29, I/113/122, I/113/138,
I/113/139, I/113/89, I/113/94, I/115/42,
I/119/15, I/119/16, I/119/19, I/12/14,
I/120/37, I/121/52, I/121/98, I/122/41,
I/122/69, I/124/13, I/125/48, I/125/94,
I/126/71, I/126/72, I/126/78, I/126/80,
I/128/16, I/129/18, I/129/29, I/129/68,
I/132/07, I/132/26, I/132/30, I/132/31,
I/132/46, I/133/51, I/133/57, I/134/52,
I/135/07, I/135/12, I/135/16, I/135/30,
I/135/45, I/135/53, I/136/18, I/136/39,
I/137/38, I/137/39, I/137/47, I/138/103,
I/138/105, I/138/106, I/138/116,
I/138/125, I/139/16, I/139/30, I/139/32,
I/139/34, I/139/55, I/139/57, I/139/61,
I/14/09, I/14/14, I/14/75, I/140/32,
I/140/67, I/145/41, I/146/20, I/146/29,
I/146/63, I/146/81, I/146/83, I/149/21,
I/149/28, I/15/24, I/15/55, I/15/85,

I/150/12, I/150/24, I/151/41, I/152/123, I/152/136, I/152/27, I/152/28, I/152/37, I/152/77, I/152/88, I/154/25, I/154/44, I/154/48, I/156/02, I/156/64, I/157/18, I/157/52, I/157/57, I/157/58, I/158/32, I/158/34, I/158/43, I/160/10, I/17/05, I/17/15, I/17/85, I/19/13, I/19/15, I/20/59, I/20/76, I/20/77, I/21/77, I/21/87, I/23/45, I/23/56, I/25/66, I/25/67, I/26/36, I/27/30, I/27/46, I/28/10, I/30/40, I/30/41, I/30/50, I/31/54, I/34/03, I/34/12, I/34/30, I/35/15, I/35/55, I/35/64, I/36/11, I/36/44, I/36/45, I/36/47, I/36/61, I/38/42, I/38/48, I/40/07, I/40/29, I/40/39, I/40/53, I/40/68, I/40/71, I/40/78, I/40/80, I/44/06, I/44/32, I/44/51, I/44/71, I/46/102, I/46/80, I/46/95, I/46/97, I/47/35, I/47/39, I/48/59, I/48/73, I/49/49, I/49/51, I/49/54, I/49/56, I/50/63, I/54/20, I/55/23, I/55/37, I/57/36, I/58/18, I/58/22, I/59/64, I/60/35, I/60/70, I/61/32, I/63/37, I/63/45, I/65/27, I/65/36, I/65/43, I/65/62, I/66/37, I/67/02, I/67/35, I/67/42, I/67/51, I/67/60, I/67/65, I/68/16, I/68/27, I/68/42, I/69/26, I/70/70, I/70/71, I/71/05, I/71/06, I/71/48, I/71/66, I/71/67, I/71/71, I/72/31, I/72/50, I/74/02, I/74/36, I/74/46, I/76/26, I/77/03, I/78/04, I/80/08, I/80/15, I/80/54, I/86/57, I/88/27, I/89/04, I/89/07, I/89/08, I/89/25, I/90/07, I/90/43, I/90/44, I/90/72, I/91/73, I/92/19, I/93/18, I/94/13, I/96/37, I/96/47, I/96/81, I/98/130, I/99/10, II/01/22, II/05/17, II/06/13, II/06/15, II/06/79, II/07/52, II/07/62, II/07/63, II/07/68, II/08/135, II/08/136, II/08/62, II/09/32, II/09/62, II/09/77, II/10/25, II/12/67, II/14/18, II/14/69, II/15/100, II/15/46, II/15/94, II/15/98, II/21/74, II/22/28, II/22/29, II/23/121, II/23/156, II/23/166, II/23/175, II/23/176, II/23/203, II/23/212, II/23/28, II/23/35, II/23/69, II/23/73, II/23/76, II/23/79, II/23/81, II/24/15, II/26/35, II/26/44, II/26/46, II/26/47, II/28/02, II/29/103, II/29/74, II/30/46, II/32/61, II/32/64, II/32/65, II/33/40, II/33/58, II/33/61, II/33/64, II/35/101, II/37/31, II/39/76

Ç. I/94/65

az ç. I/110/12, I/152/66, II/07/88

ç.+ ca I/119/47

ç. çō I/111/38

ç.+ du I/146/05, I/153/103,

I/153/104, I/153/39, I/50/45, I/68/30, I/88/05, II/06/08, II/25/31

ç.+ dū I/68/30

ç.+ duḫ I/158/29

ç.+ dur I/30/50

ç. yaptı I/113/124

ç. yaptım I/152/89

ç. yapıldı I/146/46

çok : Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. -473-

ç. I/01/66, I/01/82, I/03/105,

I/03/106, I/03/21, I/05/09, I/05/51,

I/05/62, I/07/01, I/08/82, I/09/74, I/09/76,

I/10/57, I/102/69, I/102/70, I/105/51,

I/106/33, I/106/53, I/109/05, I/109/18,

I/109/45, I/109/49, I/11/32, I/110/27,

I/110/57, I/112/30, I/112/42, I/112/49,

I/112/51, I/112/53, I/112/68, I/112/69,

I/112/74, I/112/81, I/112/82, I/113/107,

I/113/108, I/113/95, I/119/18, I/119/20,

I/120/11, I/120/44, I/120/46, I/121/77,

I/122/36, I/122/45, I/122/72, I/125/24,

I/125/71, I/128/02, I/128/61, I/129/25,

I/129/46, I/13/22, I/13/23, I/13/39,

I/130/09, I/130/23, I/130/24, I/135/25,

I/135/36, I/136/37, I/136/39, I/137/07,

I/137/29, I/137/34, I/137/63, I/137/64,

I/139/34, I/139/44, I/139/51, I/139/55,

I/139/56, I/14/16, I/14/41, I/14/64,

I/140/19, I/140/30, I/140/32, I/141/08,

I/141/09, I/141/15, I/141/18, I/141/20,

I/141/21, I/141/22, I/141/23, I/141/25,

I/141/28, I/141/29, I/142/36, I/143/50,

I/143/75, I/143/85, I/144/56, I/145/18,

I/146/19, I/146/26, I/146/27, I/146/64,

I/146/73, I/146/85, I/147/35, I/148/39,

I/148/40, I/15/35, I/15/93, I/150/15,

I/150/16, I/150/23, I/150/24, I/150/34,

I/152/136, I/152/40, I/153/123, I/154/09,

I/154/55, I/155/02, I/155/100, I/156/62,

I/157/29, I/157/68, I/16/38, I/17/35,

I/18/41, I/22/39, I/24/10, I/25/08, I/25/66,

I/27/22, I/27/34, I/27/41, I/27/68, I/27/72,

I/28/53, I/30/16, I/32/26, I/32/28, I/32/31,

I/32/47, I/33/101, I/33/109, I/33/125,

I/33/33, I/33/90, I/33/97, I/34/52, I/36/11,

I/36/27, I/36/63, I/37/16, I/37/33, I/37/34,

I/38/47, I/39/35, I/39/57, I/40/03, I/40/20,

I/40/26, I/40/44, I/40/56, I/40/59, I/40/68,

I/41/70, I/41/73, I/42/22, I/42/23, I/42/29,

I/43/08, I/44/91, I/45/08, I/45/40, I/45/46,
I/45/48, I/45/50, I/46/101, I/46/24,
I/46/52, I/46/97, I/47/14, I/47/37, I/47/51,
I/47/54, I/48/48, I/48/56, I/49/39, I/49/69,
I/49/71, I/49/81, I/50/11, I/50/27, I/50/45,
I/50/51, I/50/59, I/50/82, I/51/10, I/52/31,
I/53/31, I/53/60, I/53/83, I/54/22, I/54/68,
I/55/28, I/55/30, I/55/48, I/56/17, I/56/64,
I/57/42, I/57/44, I/57/48, I/58/16, I/58/30,
I/58/35, I/58/75, I/59/18, I/59/70, I/60/40,
I/61/25, I/61/46, I/61/47, I/61/49, I/61/66,
I/61/68, I/61/70, I/61/72, I/64/103,
I/64/12, I/64/14, I/64/27, I/64/31, I/64/35,
I/64/66, I/64/90, I/68/26, I/68/59, I/69/26,
I/69/84, I/69/85, I/70/64, I/70/65, I/71/22,
I/71/57, I/71/60, I/71/66, I/74/25, I/75/01,
I/75/02, I/76/37, I/77/01, I/78/08, I/78/18,
I/78/37, I/79/13, I/79/70, I/80/20, I/81/63,
I/82/19, I/82/30, I/83/34, I/83/35, I/83/41,
I/83/59, I/83/60, I/85/03, I/85/19, I/85/20,
I/85/33, I/85/35, I/85/42, I/85/53, I/85/59,
I/87/126, I/88/03, I/88/29, I/89/22,
I/89/29, I/90/59, I/91/12, I/91/63, I/93/13,
I/93/43, I/94/72, I/95/117, I/95/30,
I/96/02, I/96/15, I/96/37, I/96/65, I/96/95,
I/98/07, I/98/123, I/98/127, II/01/22,
II/02/87, II/05/58, II/05/59, II/06/21,
II/06/26, II/06/84, II/07/131, II/07/80,
II/07/83, II/08/111, II/08/55, II/09/10,
II/09/20, II/09/29, II/09/31, II/09/33,
II/09/55, II/11/45, II/11/51, II/12/29,
II/12/32, II/12/63, II/12/66, II/12/79,
II/13/25, II/13/60, II/14/77, II/15/69,
II/15/76, II/16/25, II/16/85, II/19/105,
II/19/108, II/19/121, II/19/127, II/19/130,
II/19/131, II/19/134, II/19/137, II/19/147,
II/19/71, II/19/77, II/19/82, II/19/84,
II/19/90, II/20/18, II/20/19, II/20/38,
II/20/56, II/20/70, II/21/20, II/21/28,
II/21/30, II/21/32, II/21/43, II/21/65,
II/21/66, II/21/81, II/22/07, II/23/41,
II/23/45, II/24/106, II/24/40, II/27/36,
II/28/64, II/28/91, II/29/33, II/29/42,
II/29/79, II/30/14, II/32/132, II/32/134,
II/32/17, II/32/27, II/32/40, II/32/42,
II/34/100, II/34/80, II/34/93, II/34/96,
II/35/77, II/36/02, II/37/73, II/38/02,
II/38/118, II/38/85, II/39/104, II/39/133,
II/39/29, II/39/62, II/39/63

Ç. II/01/83

az ç. II/09/32, II/38/114

āz ç. I/134/15, I/30/07, I/63/37

bi ç. I/15/23

ç.+ kan I/83/52

ç. bol II/01/24

ç.+ ca II/09/21

ç.+ du I/103/24, I/106/35,
I/108/41, I/16/59, I/73/07, I/73/10,
I/78/24, I/80/19, I/80/25, I/91/37, II/25/46

ç.+ ken I/38/44

ç.+ ları I/156/64

ç.+ ları I/39/55

ç.+ muş I/28/53

ç.+ tur I/92/31

ç. yapāşın II/37/96

ç. yapılır I/36/63

ç. yapmazdık I/33/108

ç. yaptık I/61/38

ç. yaptık I/61/38

ç. yaptım II/37/84

çok çocuk yok çocuk : Ailedeki
çocuk sayısı ne kadar çok olursa olsun
sonunda çocuklar evlendiğinde anne ve
babanın yalnız kaldığını anlatmak için
söylenen bir atasözü.

ç. çocuk yok çocuk I/138/17

ç. çocūn yok çocūn I/138/16

çok çoğu: Olsa olsa, en çok.

ç. çoğu I/11/39

ç. çönu I/18/68

çok : bk. çok -6-

ç. I/111/105, I/113/83, I/51/11,
I/78/02, II/24/10

çok : bk. çok -16-

ç. I/07/10, I/102/69, I/13/25,
I/28/38, I/33/96, I/60/45, I/61/26, I/75/57,
I/79/35, I/96/65, II/01/69, II/05/58,
II/13/03, II/26/14

ç.+ du I/152/21

ç.+ Tu II/13/38

çok : bk. çok -9-

ç. I/121/100, I/46/133, I/63/11,
I/67/76, I/81/24, I/89/04, II/05/58,
II/32/131

çokları : Birçoğu. -1-

ç. I/07/109

çokdan : Çok zaman önce, çok zamandan
beri, öteden beri, uzun süreden beri. -

1-

ç. I/12/27

çola : (?) -1-

ç.+ dan I/37/12

- çolu** : bk. çoluğ -6-
 ç.+ ٱ çocu_ٱ I/138/09
 ç.+ ٱ I/06/36
 ç.+ ٱ çocu_ٱ I/44/54, I/44/62
 ç.+ muz çocumuz I/146/20
 ç.+ nuğ I/46/95
- çolü** : <çoluğ+u -33-
 ç.+ ٱ I/06/26
 ç. çocü I/149/35, I/53/31, I/53/73, I/62/37, I/88/06, II/17/75, II/17/76, II/24/17
 ç. çocüğ I/145/43
 ç.+ m çocüm I/107/32
 ç.+ mnan çocümnan I/90/18
 ç.+ muS çocümüS II/05/38
 ç.+ muz çocüm II/05/42
 ç.+ muz çocümüz I/113/17, I/115/08, I/145/32, I/146/27, I/88/42, II/05/37, II/16/12
 ç.+ muza çocümüza I/135/40
 ç.+ nu çocünü I/11/33, I/61/14, I/64/54, II/27/27, II/27/29
 ç.+ nuğ I/46/97
 çocüğ ç.+ ٱ I/15/73
 ç.+ ٱ çocü_ٱ I/161/25
 ç.+ ٱ I/35/39
 ç.+ ٱ çocü_ٱ II/22/90
 ç.+ ynan çocünnan II/11/51
- çölü** : <çoluğ+u -1-
 ç.+ muzun çocümüzun I/79/13
- çoluğ** : “Çocuklar, çocuklardan oluşan kalabalık, aile halkı” gibi anlamlarda kullanılan “çoluk çocuk” söyleyişinde geçer. -29-
 çocuk ç. I/20/33
 ç. çocuk I/102/29, I/119/27, I/13/25, I/146/26, I/148/23, I/161/22, I/161/40, I/161/53, I/44/61, I/61/63, I/75/53, I/86/54, II/05/100, II/05/99, II/20/56, II/24/75, II/32/04, II/32/118
 ç. çocuk I/114/09, I/119/37
 ç. çocu_ٱ I/05/54
 ç. çocuğ I/54/38
 ç. çocüğ I/40/08
 ç. çoçuk I/131/61
 ç. çocuk I/61/70, II/08/105
 ç.+ lan I/145/29
 çocuklarıynan ç.+ larıynan I/130/29
- çoluğ** : bk. çoluğ -10-
 ç. çocü II/05/09
- ç. çocuk I/10/08, II/05/74
 ç. çocuğ I/06/16, I/39/15, I/65/30, II/06/39, II/22/90
 ç. çocuğ I/143/04
 ç. çocuğ II/05/09
- çoluğ** : bk. çoluğ -17-
 ç. II/27/03, 128/37
 ç. çocü I/49/40
 ç. çocuk I/161/28, I/20/06, I/30/08, I/69/76, II/07/25
 ç. çocuğ I/88/34
 ç. çocuğ I/06/35, I/12/27, I/146/77, I/44/56, I/45/08, I/86/53, I/91/29, II/27/09
- çolük** : bk. çoluğ -1-
 ç. çocuk I/61/12
- çomak** : Değnek. -1-
 ç. I/51/21
- çona** : Çoban yamağı. -1-
 ğuzu ç.+ sı yapTı I/122/69
- çora** : bk. şura -1-
 ç.+ larda I/15/32
- çorağ** : Su geçirmemesi için damlara sıvanan bir çeşit killi toprak.. -1-
 ç. I/33/05
- çorab** : bk. çorap -14-
 ç. I/07/13, I/07/18, I/08/53, I/12/03, I/128/15, I/15/52, I/15/53, I/51/28, I/71/64, I/87/70, I/87/72, I/96/21
- çorağ** : bk. çorağ -1-
 ç.+ dı I/02/70
- çorap** : Çıplak ayağa giyilen, çeşitli ipliklerden örülmüş giyecek. -14-
 ç. I/08/53, I/102/86, I/12/07, I/59/85, I/64/71, I/71/64, I/73/71, I/73/73, I/73/77, II/25/64
 ç.+ la I/71/65
 ç.+ ları I/102/88
 ç. yaparlardı I/90/65
- çorap** : bk. çorap -1-
 ç. I/03/58
- çorap** : bk. çorap -1-
 ç. I/71/71
- çorap** : bk. çorap -1-
 ç. yapıyóduğ I/07/14
- çorap** : bk. çorap -1-
 ç. I/71/65
- çoraP_yüzü_ü** : bk. çorap_yüzü_ü -1-
 ç. I/07/21
- çorap_yüzü_ü** : Çorap ve yüzük ile

oynanan, yüzüğün hangi çorabın altına saklandığının bulunmasının amaçlandığı bir çeşit çocuk oyunu. -1-

ç. I/07/17

çorba : Yemeğin başında kaşıkla içilen sulu, sıcak yiyecek. -123-

ç. I/04/60, I/07/27, I/07/29, I/07/33, I/07/84, I/103/19, I/104/55, I/145/37, I/148/48, I/28/21, I/28/43, I/28/45, I/30/42, I/30/55, I/33/140, I/33/141, I/33/147, I/33/89, I/43/06, I/49/24, I/51/72, I/97/42, II/15/20, II/15/30, II/17/34, II/17/40, II/37/81, II/39/110

hazır ç. I/07/34

süt ç. I/151/17

ç.+ dan I/07/35, I/117/26

ç.+ dan yaptık I/132/51

ç. ğaşī I/111/54

ç.+ lā I/49/27

ç.+ lara II/32/61

sütlü ç.+ lardan I/07/33

ç.+ ları I/07/84

ç.+ m I/36/68

ç.+ mız I/28/47

toygo ç.+ mız I/40/19

yo_urtlu ç.+ mız I/31/04

ç. morba II/32/23

ç.+ nın I/132/19, I/36/61, I/60/41,

II/15/21

ç.+ sı I/103/49, II/32/54

bamya ç.+ sı I/104/55, I/118/18, I/119/44, I/121/119, I/125/65

bulgur ç.+ sı I/49/25

dü_ün ç.+ sı II/15/22

göce ç.+ sı I/60/44

gırmızı mēcimeg ç. + sı yapıyular II/17/41

kō ç.+ sı II/12/31

mērcimek ç.+ sı I/32/65

şēriye ç.+ sı I/07/33

tarana ç.+ sı I/07/28, I/07/33, I/79/89, I/96/50

tārna ç. + sı I/33/147

tārna ç.+ sı I/33/90

tōga ç.+ sı I/29/21, I/30/57, I/30/58

toyga ç.+ sı I/148/43

un ç.+ sı I/07/28, I/07/33

yayla ç.+ sı II/25/49, II/37/81

yāyla ç.+ sı II/15/23

yaylı ç.+ sı II/17/37

yo_urt ç.+ sı I/30/56, I/30/57, I/30/58, I/71/22, I/82/33, II/12/31, II/17/38

yōrt ç.+ sı II/37/81

dü_ün ç.+ sı verilēdi II/15/20

yo_urt ç.+ sı yapādım I/152/83

mercimek ç.+ sı yapar II/19/66

yo_urt ç.+ sı yapar II/19/67

yo_urt ç.+ sı yaparI II/19/63

yo_urt ç.+ sı yaparlar I/09/33

yo_urt ç.+ sı yaparlarmış I/76/27

pacı ç.+ sı yaparsın I/97/46

yo_urt ç.+ sı yaparsın I/97/46

tārna ç.+ sı yapıydım I/28/21

yo_urt ç.+ sı yapıyolā II/17/37

tarana ç.+ sı yapmış I/117/24

ç.+ sından I/111/82

ç.+ sını I/36/53, I/36/62

ç.+ sını yapar I/36/50

ç.+ sını yaparI II/36/58

ç.+ sının yapādı I/07/34

bamya ç.+ sī I/105/36

bulgur ç.+ sī I/96/51

mercimik ç.+ sī II/39/25

toyga ç.+ sī I/148/45

yayla ç.+ sī I/60/66

yo_urt ç.+ sī I/29/21

ç. yapālādı I/82/33

ç. yapalım I/05/57

ç. yapālār II/23/48

ç. yapılır I/26/03, II/35/43

sütlü ç. yapılırdı I/151/12

ç.+ yı I/117/26, I/28/20

ç.+ yı I/07/30

ç.+ ynan I/117/28

çorbā : bk. çorba -2-

ç. II/34/90

ç. yapıyōduğ I/09/33

çorba : bk. çorba -1-

mercimek ç.+ sı I/78/22

çorba : bk. çorba -3-

ç. I/59/87, I/59/88, I/97/46

çorba : bk. çorba -1-

ç. I/28/46

çorba : bk. çorba -7-

ç. I/60/40, II/06/43, II/15/36,

II/25/49

beyāz ç. II/12/31

ç.+ sını I/49/25

tarana ç.+ sī I/152/83

çörbâ : bk. çorba -1-
ç. I/157/15

çorbalıK : Çorba yapmaya elverişli. -1-
ç. I/127/22

çorbı : bk. çorba -1-
ç.+ ya II/39/16

çorbu : bk. çorba -2-
ç. I/43/11
ç.+ muz I/50/12

çörbu : bk. çorba -1-
ç. II/11/09

çoval : bk. çuval -1-
ç.+ lara I/10/24

çóval : bk. çuval -1-
ç. I/69/16

çök - : 1. (Sıvıların içindeki çeşitli maddeler ve havadaki tozlar) Dibe, zemîne inmek, inip toplanmak, dibe oturmak. -13-
ç.- dü I/128/71
ç.- ē II/23/200
ç.- ēr II/23/192
ç.- erdi I/128/71
ç.- üyuru I/60/04

2. Etkisi altına alacak ve baskı yapacak şekilde kaplamak, basmak, bastırmak.
ç.- dü I/133/41
ç.- ēdi I/05/66
ç.- müden II/11/66
ç.- üyödu I/78/44

3. Dinçliğini ve zindeliğini kaybetmek, yıpranmak.
ç.- Tük I/61/61
ç.- üyo I/61/62

4. Yıkılıp dağılmak, son bulmak.
ç.- dü II/10/20

çök : bk. çoK -1-
ç. II/02/72

çökel : Tas kebabı. -1-
ç.+ imiz II/31/48

çöKeleK : Yağı alınmış süt veya yoğurtun kaynatıldığı zaman dibe çöken tortusundan ibâret olan ve bâzı böreklerde harç olarak kullanılan yağsız bir peynir çeşidi, kesik, ekşimik. -2-
ç. II/37/101
ç.+ leri I/19/08

çökelēk : bk. çöKeleK -1-
ç. II/37/101

çökmēk : Dinçliğini ve zindeliğini kaybetme, yıpranma durumu. -2-
ç. I/61/62

çöl : Göz alabildiğince geniş kumluk, susuz ve düz arâzi, sahrâ, bâdiye, beyâban, beriye. -1-
ç.+ lerde I/132/60

çölmeg : bk. çömlek -1-
ç. I/02/59

çölmeK : bk. çömlek -3-
çanaK ç. I/02/53
ç. yapardıK I/87/13
ç. yapılır I/62/05

çömel - : Dizleri büküp baldırları uyluklara dayamak ve kalçaları yere değdirmekten vücdun yükünü ayaklar üzerine yüklemek sûretiyle oturur gibi durmak, yere çökmek. -1-
ç. - i I/64/56

çömlek : Süzölmüş çamura istenen şekil verildikten sonra pişirilmek sûretiyle elde edilen tencere, küçük küp vb. kaplara verilen isim. -3-
ç.+ de I/105/58
ç.+ de yapıyolar I/105/54
ç. yapıyoz I/87/11

çömleKçi : Çömlek yapan veya satan kimse. -2-
ç. II/21/50

çömlü - : bk. çömel- -1-
ç.- üverim II/17/02

çönge : Ekmek yapmadan önce fırınların süpürüldüğü uzun saplı bir çeşit süpürge. -2-
ç. I/88/54
ç.+ ü I/88/47

çöngü : bk. çönge -1-
ç. I/88/55

çöp : 1. Saman parçası veya bu incelikte meyve sapı, dal veya tahta parçası. -3-
ç. I/79/52

2. Faydasız veya pis olduğu için atılan ufak tefek artık şeyler, süprüntü.
ç.+ e I/21/10, I/21/40

çöp : bk. çöp¹ -1-
öt ç. I/02/67

çöplü : Çöplük, çöplerin atıldığı yer. -1-
ç.+ ü I/70/23

çöre : bk. çörek -1-

fırın ç.+ yi I/116/31
çörē : <çörek+i -6-
ç. I/148/11, I/23/21
fırın ç. I/116/31
ç.+ min I/148/33
çörek : Yumurtalı, az yağlı, şekerli veya şekersiz muhtelif şekilde yapılmış, ufak hamur işi yiyeceklerin ortak adı. -14-
ç. I/116/31, I/148/09, I/148/10, I/32/58, I/51/42, I/91/31, II/11/60, II/35/91
ç. börek yaparsın II/37/12
ç.+ lēden I/148/12
ç.+ leri I/23/20
ç. yapādık I/07/103
ç. yaparız II/35/90
çörek_otu : Düğün çiçeğigillerden, çiçekleri saplarının ucunda ve tek tek bulunan, süs bitkisi olarak yetiştirilen bir yıllık otsu bitkinin çörek, ekmek, pide gibi yiyeceklerin üzerine ekilen, nazara karşı üstte taşınan veya tüsülere karıştırılan, susam iriliğinde siyah tohumu. -1-
ç. II/15/68
çöte : Orakla biçilen ekinleri toplamakta kullanılan ucu eğri değnek. -3-
ç. I/96/31
ç.+ ynen I/96/30
çöz - : Çözgü ipini hazırlayıp tezgâha yerleştirmek. -1-
ç.- erleridi II/24/54
çuk : bk. çok -1-
ç. II/05/78
çukulata : Kakaodan yapılan sütlü veya sütsüz yiyecek, şokola. -1-
ç. I/129/60
çukulatā : bk. çukulata -1-
ç. I/138/66
çukur : Çevresine göre daha aşağı seviyede bulunan yer. -7-
ç. I/06/95, I/130/60, I/130/61, I/56/06, I/60/05
ç.+ a I/06/94
ç.+ lara I/64/80
çucuk : bk. çocuk -2-
çoluç ç. I/61/70, II/08/105
çucuğ : bk. çocuk -1-
çoluğ ç. II/05/09
çucuğ : bk. çocuk -1-
ç.+ ları I/121/14

çuğ : bk. çok -2-
ç. I/10/67, II/05/79
çuğur : bk. çukur -1-
ç. I/56/06
çuğ : bk. çok -2-
ç. I/07/14, I/07/62
çul : Kıldan ve kenevirde yapılmış kaba örgülü dokuma. -6-
ç. I/117/25, I/21/65, I/71/16
ç.+ dan I/15/25
ç.+ larınan I/21/65
ç.+ unan II/07/125
çulgu : Çalgı'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
çalğytan ç.+ ynan II/23/91
Çuma : bk. cuma¹ -2-
Ç. II/23/59
Ç. namazına I/155/26
çumak : bk. çomak -1-
ğırık ç. II/35/28
çumağ : bk. çomak -1-
ç. II/35/28
çüpkü : bk. çünkü -1-
ç. II/08/117
çuval : Erzak, öteberi koymaya veya nakletmeye yarayan, kenevir, pamuk gibi bitkilerin elyâfindan veya naylon iplikten yapılmış büyük torba. -49-
ç. I/144/78, I/153/29, I/21/41, I/45/09, I/96/14, I/96/15, I/96/16, I/96/17, I/144/77, II/16/88, II/37/113
ç.+ a I/152/42, I/33/46, I/60/02, I/62/41, I/84/12, II/23/207
ç.+ da II/23/207
ç.+ dan I/54/18
ç.+ ı I/74/73, I/96/15
ç.+ ı muvalı I/96/18
ç.+ ımıza II/37/124
ç.+ ınan I/110/39
ç.+ lā II/30/59
ç.+ lan I/01/21, I/152/43
ç.+ lānan I/70/21
ç.+ lānan yapādık I/152/113
ç.+ lānı I/153/31
ç.+ lar I/07/94, I/74/72, I/96/17
ç.+ lara I/124/36, I/62/25, II/23/204
ç.+ larā I/153/32
ç.+ lāra I/124/37
harar ç.+ ları I/87/122
ç.+ larımızı II/30/34

ç.+ larınan I/74/89
ç.+ larınan II/30/83
ç.+ nan I/01/23
çuval çuval: Çok fazla, pek çok çuval dolusu.
çuval ç. I/134/36
ç. çuval I/134/36
çuval dolusu : Çok fazla.
ç. dolusu I/58/95
çuvâl : bk. çuval -1-
ç. I/71/16
çuvalla - : Çuvala doldurmak. -4-
ç.- nıy II/17/74
ç.- nmış I/74/89
ç.- rdık I/153/33
ç.- rdık I/130/15
çuvallâ - : bk. çuvalla- -1-
ç.- sıñ I/74/72
çuy :Çay'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ç.+ umı çayımı I/52/99
çün : Çünkü. -1-
ç. II/21/66
çündü : bk. çünkü -1-
ç. II/24/41
çüngü : bk. çünkü -2-
ç. I/07/97, I/100/37
Çünkü : bk. çünkü -2-
ç. I/96/61
Ç. I/11/94
çünkü : Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. -24-
ç. I/03/101, I/03/108, I/03/91, I/103/36, I/110/27, I/120/45, I/155/77, I/30/54, I/33/130, I/46/10, I/53/62, I/56/42, I/78/24, I/94/72, I/96/37, I/96/74, II/08/127, II/24/06, II/24/64, II/38/15, II/39/128
Ç. I/122/38, I/136/15, I/99/71
çünkü : bk. çünkü -1-
ç. I/154/49
çürü - : Çeşitli dış sebeplerin veya mikropların etkisiyle kimyevî değişikliğe uğrayıp bozulmak, dağılmak. -6-
ç.- dü I/143/51, I/45/38, II/33/09
ç.- mesin I/143/22
ç.- mez I/144/79
ç.- müş I/38/18
ç.- Tmeden I/21/95
çürük : Çeşitli dış sebeplerin veya mikropların etkisiyle kimyevî değişikliğe

uğrayıp bozulmuş olan, çürümüş. -
2-
ç. I/45/38, II/22/53
Çürikle - : İnançsızlık ve umutsuzluğa düşmek. -1-
göñünü Ç.- mèycēñ I/79/50
çürüt - : Çürümesine, bozulup dağılmasına sebep olmak. -1-
ç.- mēden I/21/95
çüv - :Atmak, yığmak. -1-
ç.- düklēmiz I/155/21
çüvt : bk. çift² -1-
ç.+ i II/22/57

D

da : Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimedenden sonra gelen ve ilgi kurduğu kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki veya sonraki unsurlara bağlayan, “dahi, bile, esâsen, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta” vb. mânâlara gelen, kelimedenden ayrı yazılan takı. -2230-

d. I/01/09, I/01/39, I/01/53, I/01/69, I/01/86, I/02/24, I/02/28, I/02/33, I/02/35, I/02/36, I/02/37, I/02/46, I/02/59, I/02/61, I/03/03, I/03/14, I/03/15, I/03/69, I/03/72, I/03/83, I/03/85, I/03/90, I/04/51, I/04/53, I/04/54, I/04/55, I/04/56, I/04/58, I/04/60, I/04/61, I/04/62, I/04/67, I/04/73, I/05/17, I/05/57, I/05/67, I/06/108, I/06/109, I/06/117, I/06/119, I/06/121, I/06/122, I/06/127, I/06/128, I/06/135, I/06/14, I/06/146, I/06/148, I/06/16, I/06/24, I/06/25, I/06/28, I/06/29, I/06/35, I/06/39, I/06/48, I/06/49, I/06/58, I/06/69, I/06/72, I/06/73, I/06/76, I/06/79, I/06/83, I/06/89, I/06/90, I/06/93, I/06/95, I/07/100, I/07/20, I/07/41, I/07/44, I/07/70, I/07/79, I/07/84, I/07/87, I/07/96, I/07/98, I/08/100, I/08/110, I/08/115, I/08/122, I/08/124, I/08/17, I/08/31, I/08/35, I/08/39, I/08/43, I/08/57, I/08/66, I/08/67, I/08/72, I/08/82, I/08/84, I/08/89, I/08/95, I/09/30, I/09/38, I/09/50, I/09/55, I/09/61, I/10/01, I/10/103, I/10/104, I/10/115, I/10/117, I/10/119, I/10/12, I/10/121, I/10/44, I/10/45, I/10/64, I/10/71, I/10/86, I/10/87, I/10/93, I/10/96, I/100/10, I/100/11, I/100/16, I/100/19, I/100/20, I/100/22, I/100/25, I/100/30, I/100/36, I/100/43, I/100/44, I/100/47, I/100/49, I/101/14, I/101/16, I/101/19, I/101/57, I/101/60, I/102/03, I/102/07, I/102/18, I/102/29, I/102/48, I/102/55, I/102/57, I/102/59, I/102/61, I/102/65, I/102/74, I/102/78, I/102/86, I/103/01, I/103/10, I/103/15, I/103/18, I/103/26, I/103/44, I/103/50, I/103/54, I/103/60, I/104/08, I/104/18, I/104/33, I/104/58, I/105/16, I/105/31, I/105/33, I/105/38, I/105/48, I/105/49, I/105/50, I/105/53, I/105/64, I/106/03, I/106/15, I/106/21,

I/106/35, I/106/43, I/106/48, I/106/59, I/106/68, I/106/76, I/106/77, I/107/05, I/107/09, I/107/21, I/107/24, I/107/35, I/107/44, I/107/46, I/107/53, I/107/60, I/107/66, I/107/70, I/108/02, I/108/12, I/108/15, I/108/23, I/108/25, I/108/35, I/108/37, I/108/38, I/108/40, I/108/49, I/109/02, I/109/03, I/109/05, I/109/09, I/109/10, I/109/11, I/109/12, I/109/15, I/109/16, I/109/17, I/109/25, I/109/28, I/109/31, I/109/37, I/109/38, I/109/40, I/109/42, I/109/47, I/109/48, I/109/49, I/109/55, I/11/08, I/11/19, I/11/28, I/11/30, I/11/36, I/11/46, I/11/74, I/11/86, I/11/88, I/11/89, I/11/91, I/11/95, I/110/18, I/110/23, I/110/41, I/110/46, I/110/66, I/110/71, I/111/09, I/111/105, I/111/11, I/111/110, I/111/16, I/111/19, I/111/21, I/111/22, I/111/23, I/111/25, I/111/32, I/111/46, I/111/50, I/111/51, I/111/52, I/111/54, I/111/57, I/111/58, I/111/62, I/111/69, I/111/75, I/111/79, I/111/97, I/112/27, I/112/36, I/112/38, I/112/44, I/112/45, I/112/46, I/112/49, I/112/51, I/112/53, I/112/58, I/112/66, I/112/77, I/112/78, I/112/79, I/113/07, I/113/103, I/113/105, I/113/121, I/113/122, I/113/123, I/113/126, I/113/131, I/113/136, I/113/14, I/113/15, I/113/16, I/113/30, I/113/54, I/113/56, I/113/58, I/113/60, I/113/69, I/113/70, I/113/71, I/113/72, I/113/74, I/113/75, I/113/77, I/114/20, I/114/35, I/115/17, I/115/27, I/115/32, I/115/34, I/115/35, I/115/36, I/115/37, I/115/38, I/115/42, I/115/52, I/115/54, I/116/03, I/116/06, I/116/11, I/116/13, I/116/16, I/116/19, I/116/27, I/116/28, I/116/29, I/116/31, I/116/41, I/116/46, I/116/51, I/116/52, I/116/53, I/117/09, I/117/11, I/117/12, I/117/17, I/117/22, I/117/24, I/117/26, I/117/30, I/117/31, I/117/34, I/117/39, I/117/40, I/117/44, I/118/07, I/118/15, I/118/16, I/119/09, I/119/17, I/119/20, I/119/23, I/119/24, I/119/25, I/119/28, I/119/29, I/119/30, I/119/31, I/119/33, I/119/35, I/119/36, I/119/43, I/119/48, I/119/50, I/119/61, I/119/75, I/119/83, I/12/03, I/12/07, I/12/27, I/12/30, I/12/35, I/12/36, I/12/47, I/120/10, I/120/14, I/120/17, I/120/24, I/120/29, I/120/30,

I/120/32, I/120/35, I/120/38, I/120/49, I/120/55, I/120/65, I/121/07, I/121/08, I/121/105, I/121/106, I/121/22, I/121/28, I/121/53, I/121/57, I/121/58, I/121/59, I/121/62, I/121/68, I/121/81, I/121/85, I/121/90, I/121/94, I/121/97, I/122/05, I/122/08, I/122/22, I/122/23, I/122/27, I/122/28, I/122/29, I/122/36, I/122/37, I/122/53, I/122/59, I/122/62, I/122/63, I/122/69, I/122/76, I/122/81, I/122/84, I/122/85, I/122/86, I/123/03, I/123/26, I/123/30, I/123/40, I/123/52, I/123/53, I/124/30, I/124/32, I/124/34, I/124/39, I/124/44, I/124/45, I/124/50, I/125/13, I/125/15, I/125/20, I/125/21, I/125/23, I/125/24, I/125/25, I/125/26, I/125/27, I/125/34, I/125/38, I/125/39, I/125/42, I/125/43, I/125/44, I/125/49, I/125/50, I/125/51, I/125/65, I/125/74, I/125/83, I/125/87, I/125/96, I/126/06, I/126/08, I/126/13, I/126/14, I/126/18, I/126/30, I/126/62, I/126/64, I/126/69, I/126/71, I/126/80, I/126/82, I/127/14, I/127/15, I/127/28, I/127/32, I/127/33, I/127/47, I/127/53, I/127/54, I/128/01, I/128/07, I/128/17, I/128/18, I/128/21, I/128/39, I/128/44, I/128/45, I/128/46, I/128/49, I/128/52, I/128/54, I/128/56, I/128/57, I/128/60, I/128/62, I/128/66, I/129/11, I/129/28, I/129/42, I/129/55, I/129/65, I/129/70, I/129/71, I/13/04, I/13/27, I/13/28, I/13/35, I/130/103, I/130/27, I/130/28, I/130/30, I/130/33, I/130/41, I/130/42, I/130/48, I/130/50, I/130/54, I/130/71, I/130/74, I/130/75, I/130/77, I/130/78, I/130/79, I/130/81, I/130/89, I/130/95, I/130/99, I/131/02, I/131/06, I/131/14, I/131/51, I/131/56, I/131/57, I/132/04, I/132/08, I/132/09, I/132/18, I/132/34, I/132/39, I/132/40, I/132/45, I/132/52, I/132/55, I/133/02, I/133/12, I/133/14, I/133/18, I/133/23, I/133/27, I/133/29, I/133/36, I/133/42, I/133/46, I/133/47, I/133/48, I/133/51, I/133/57, I/133/60, I/133/61, I/134/05, I/134/15, I/134/20, I/134/21, I/134/22, I/134/23, I/134/29, I/134/31, I/134/35, I/134/41, I/134/46, I/134/49, I/134/59, I/134/60, I/134/65, I/135/05, I/135/10, I/135/17, I/135/27, I/136/12, I/136/21, I/136/29, I/136/35, I/137/03, I/137/14, I/137/18, I/137/22, I/137/23, I/137/34, I/137/44, I/137/51, I/137/58, I/137/59, I/138/06, I/138/09, I/138/102, I/138/103, I/138/122, I/138/126, I/138/17, I/138/22, I/138/23, I/138/26, I/138/30, I/138/34, I/138/46, I/138/53, I/138/57, I/138/67, I/138/89, I/138/97, I/139/07, I/139/08, I/139/11, I/139/12, I/139/15, I/139/17, I/139/18, I/139/25, I/139/29, I/14/02, I/14/05, I/14/09, I/14/10, I/14/18, I/14/27, I/14/41, I/14/49, I/14/68, I/14/75, I/140/09, I/140/15, I/140/30, I/140/33, I/140/36, I/140/42, I/140/55, I/140/56, I/140/59, I/140/62, I/140/64, I/140/65, I/140/69, I/141/10, I/141/11, I/141/18, I/141/22, I/141/24, I/141/25, I/141/29, I/142/35, I/142/43, I/142/47, I/142/56, I/143/18, I/143/19, I/143/24, I/143/25, I/143/31, I/143/63, I/143/66, I/144/07, I/144/19, I/144/24, I/144/29, I/144/30, I/144/31, I/144/37, I/144/61, I/144/64, I/144/69, I/144/77, I/144/83, I/144/84, I/145/01, I/145/03, I/145/13, I/145/30, I/145/34, I/145/56, I/145/65, I/145/70, I/145/87, I/145/91, I/146/09, I/146/20, I/146/48, I/146/53, I/146/66, I/146/75, I/146/76, I/146/77, I/146/87, I/147/22, I/147/38, I/147/45, I/148/03, I/148/11, I/148/24, I/148/38, I/148/44, I/148/61, I/148/62, I/149/13, I/149/30, I/149/38, I/149/57, I/149/58, I/15/20, I/15/36, I/15/39, I/15/40, I/15/41, I/15/54, I/15/55, I/15/56, I/15/69, I/15/70, I/15/79, I/15/83, I/15/87, I/15/89, I/15/90, I/15/97, I/150/17, I/150/37, I/150/50, I/150/51, I/150/53, I/151/06, I/151/42, I/152/08, I/152/10, I/152/106, I/152/107, I/152/124, I/152/127, I/152/134, I/152/28, I/152/29, I/152/31, I/152/34, I/152/39, I/152/42, I/152/54, I/152/67, I/152/80, I/153/106, I/153/124, I/153/30, I/153/37, I/153/42, I/153/43, I/153/48, I/153/49, I/153/50, I/153/51, I/153/52, I/153/53, I/153/54, I/153/55, I/153/71, I/153/78, I/153/80, I/153/84, I/153/85, I/153/88, I/153/97, I/154/10, I/154/15, I/154/36, I/154/38, I/154/39, I/154/46, I/155/105, I/155/16, I/155/18, I/155/20, I/155/27, I/155/31, I/155/32, I/155/37, I/155/38, I/155/61, I/155/63, I/155/67, I/155/68, I/155/79, I/155/80, I/155/87, I/155/88, I/155/99,

I/156/25, I/156/39, I/156/43, I/156/44,
I/156/47, I/156/53, I/156/56, I/156/57,
I/156/63, I/157/06, I/157/26, I/157/66,
I/157/70, I/157/72, I/157/83, I/158/01,
I/158/08, I/158/15, I/158/16, I/158/18,
I/158/41, I/158/43, I/159/07, I/159/11,
I/159/24, I/159/25, I/159/26, I/159/27,
I/159/32, I/159/34, I/159/41, I/159/42,
I/159/43, I/159/44, I/16/15, I/16/27,
I/16/28, I/16/34, I/160/09, I/160/10,
I/160/14, I/160/25, I/161/18, I/161/23,
I/161/30, I/161/54, I/161/61, I/17/03,
I/17/12, I/17/20, I/17/25, I/17/28, I/17/29,
I/17/37, I/17/46, I/17/47, I/17/49, I/17/51,
I/17/52, I/17/63, I/17/65, I/17/77, I/17/78,
I/17/83, I/17/84, I/17/88, I/18/06, I/18/13,
I/18/23, I/18/31, I/18/67, I/18/70, I/18/72,
I/18/80, I/19/06, I/19/07, I/19/10, I/19/11,
I/19/12, I/19/17, I/19/18, I/19/22, I/19/23,
I/19/29, I/19/30, I/20/19, I/20/23, I/20/32,
I/20/45, I/20/51, I/20/56, I/20/58, I/20/70,
I/20/71, I/20/75, I/20/76, I/20/83, I/20/86,
I/20/87, I/20/93, I/20/99, I/21/04, I/21/06,
I/21/09, I/21/11, I/21/12, I/21/25, I/21/36,
I/21/39, I/21/41, I/21/46, I/21/65, I/21/71,
I/21/72, I/21/75, I/21/80, I/21/81, I/21/86,
I/21/91, I/21/93, I/21/94, I/21/97, I/22/10,
I/22/11, I/22/14, I/22/20, I/22/27, I/22/32,
I/22/41, I/23/09, I/23/19, I/23/21, I/23/28,
I/23/29, I/23/32, I/23/38, I/23/49, I/23/50,
I/23/53, I/23/54, I/23/56, I/23/57, I/23/65,
I/23/71, I/24/22, I/24/25, I/24/45, I/24/49,
I/24/52, I/24/62, I/24/66, I/25/10, I/25/16,
I/25/22, I/25/36, I/25/40, I/25/43, I/25/45,
I/25/47, I/25/48, I/25/49, I/25/52, I/25/56,
I/25/57, I/25/61, I/26/19, I/26/28, I/26/33,
I/26/39, I/26/40, I/26/45, I/26/49, I/26/53,
I/26/56, I/26/58, I/26/60, I/27/09, I/27/14,
I/27/29, I/27/39, I/27/50, I/27/67, I/27/68,
I/27/70, I/27/76, I/28/14, I/28/32, I/28/36,
I/28/49, I/28/56, I/29/03, I/29/13, I/30/38,
I/30/40, I/30/59, I/31/19, I/31/53, I/31/54,
I/32/17, I/32/18, I/32/39, I/32/41, I/32/47,
I/32/73, I/32/79, I/32/80, I/32/86, I/32/97,
I/33/08, I/33/117, I/33/125, I/33/13,
I/33/135, I/33/15, I/33/26, I/33/29,
I/33/67, I/33/98, I/34/16, I/34/20, I/34/22,
I/34/36, I/34/51, I/34/61, I/34/64, I/34/71,
I/35/03, I/35/11, I/35/22, I/35/23, I/35/24,
I/35/35, I/35/39, I/35/41, I/35/46, I/35/49,
I/35/53, I/35/56, I/35/64, I/36/19, I/36/31,

I/36/38, I/36/58, I/36/79, I/37/02, I/37/06,
I/37/38, I/37/39, I/37/46, I/38/09, I/38/11,
I/38/12, I/38/52, I/38/64, I/38/66, I/39/04,
I/39/06, I/39/16, I/39/20, I/39/36, I/39/44,
I/39/52, I/39/89, I/39/91, I/39/94, I/39/95,
I/39/96, I/39/97, I/40/03, I/40/07, I/40/17,
I/40/20, I/40/22, I/40/28, I/40/53, I/40/62,
I/40/63, I/40/66, I/40/70, I/41/16, I/41/25,
I/41/36, I/41/91, I/41/93, I/42/04, I/42/12,
I/42/24, I/42/31, I/42/35, I/42/37, I/42/43,
I/42/47, I/42/64, I/42/67, I/43/01, I/43/06,
I/43/11, I/43/31, I/43/34, I/44/09, I/44/14,
I/44/16, I/44/24, I/44/58, I/44/60, I/44/61,
I/44/62, I/44/65, I/44/66, I/44/74, I/44/77,
I/44/89, I/44/92, I/45/04, I/45/15, I/45/19,
I/45/22, I/45/24, I/45/30, I/45/31, I/45/40,
I/45/47, I/45/51, I/45/59, I/45/65, I/45/67,
I/45/68, I/45/70, I/45/74, I/46/04, I/46/08,
I/46/10, I/46/105, I/46/107, I/46/108,
I/46/111, I/46/114, I/46/123, I/46/127,
I/46/128, I/46/21, I/46/29, I/46/32,
I/46/33, I/46/42, I/46/53, I/46/68, I/46/70,
I/46/74, I/46/75, I/46/81, I/46/91, I/47/11,
I/47/12, I/47/13, I/47/17, I/47/28, I/47/48,
I/47/50, I/47/53, I/47/81, I/48/11, I/48/23,
I/48/38, I/48/39, I/48/57, I/49/01, I/49/02,
I/49/16, I/49/18, I/49/28, I/49/30, I/49/31,
I/49/41, I/49/64, I/49/67, I/49/70, I/49/75,
I/49/78, I/49/80, I/50/01, I/50/06, I/50/07,
I/50/17, I/50/45, I/50/46, I/50/48, I/50/57,
I/50/58, I/50/60, I/50/63, I/50/72, I/50/74,
I/50/83, I/51/03, I/51/10, I/51/12, I/51/23,
I/51/40, I/51/50, I/52/101, I/52/24,
I/52/36, I/52/40, I/52/46, I/52/48, I/52/49,
I/52/51, I/52/58, I/52/59, I/52/60, I/52/64,
I/52/65, I/52/66, I/52/73, I/52/77, I/52/81,
I/52/88, I/52/89, I/52/90, I/52/95, I/53/15,
I/53/17, I/53/26, I/53/42, I/53/44, I/53/45,
I/53/48, I/53/59, I/53/63, I/53/75, I/53/77,
I/53/78, I/54/19, I/54/29, I/54/41, I/54/50,
I/54/56, I/54/60, I/54/62, I/54/64, I/54/72,
I/55/05, I/55/06, I/55/11, I/55/12, I/55/15,
I/55/25, I/55/27, I/55/30, I/55/40, I/55/45,
I/55/70, I/55/75, I/56/03, I/56/08, I/56/16,
I/56/23, I/56/40, I/56/52, I/56/63, I/56/64,
I/56/68, I/56/72, I/56/73, I/57/13, I/57/23,
I/58/06, I/58/08, I/58/51, I/58/59, I/58/71,
I/58/72, I/58/77, I/58/95, I/58/97, I/59/12,
I/59/15, I/59/26, I/59/43, I/59/64, I/59/69,
I/59/75, I/59/80, I/59/81, I/59/89, I/60/06,
I/60/101, I/60/105, I/60/109, I/60/11,

I/60/37, I/60/38, I/60/54, I/60/55, I/60/64,
I/60/66, I/60/69, I/60/70, I/60/73, I/60/77,
I/60/88, I/60/99, I/61/08, I/61/11, I/61/21,
I/61/45, I/61/52, I/61/62, I/61/63, I/61/73,
I/62/15, I/62/20, I/62/23, I/62/33, I/63/08,
I/63/11, I/63/18, I/63/37, I/63/40, I/63/41,
I/63/49, I/63/54, I/63/59, I/63/64, I/64/24,
I/64/33, I/64/38, I/64/39, I/64/41, I/64/42,
I/64/57, I/64/68, I/64/81, I/64/88, I/65/12,
I/65/14, I/65/16, I/65/17, I/65/21, I/65/23,
I/65/24, I/65/25, I/65/27, I/65/28, I/65/34,
I/65/37, I/65/41, I/65/46, I/65/47, I/65/48,
I/65/52, I/65/53, I/65/63, I/66/02, I/66/05,
I/66/11, I/66/25, I/66/26, I/66/29, I/66/30,
I/66/43, I/66/45, I/66/46, I/66/52, I/67/10,
I/67/38, I/67/50, I/67/55, I/67/57, I/67/58,
I/67/75, I/68/12, I/68/16, I/68/17, I/68/24,
I/68/36, I/68/66, I/69/14, I/69/22, I/69/28,
I/69/29, I/69/30, I/69/32, I/69/33, I/69/37,
I/69/43, I/69/46, I/69/53, I/69/55, I/69/61,
I/69/62, I/69/67, I/70/25, I/70/27, I/70/29,
I/70/32, I/70/38, I/70/40, I/70/49, I/70/50,
I/70/52, I/70/60, I/70/61, I/70/62, I/70/63,
I/70/75, I/70/84, I/70/85, I/71/05, I/71/14,
I/71/32, I/71/36, I/71/46, I/71/59, I/71/66,
I/71/67, I/71/74, I/71/81, I/71/82, I/72/01,
I/72/02, I/72/17, I/72/19, I/72/28, I/72/32,
I/72/35, I/72/39, I/72/40, I/72/52, I/72/57,
I/72/58, I/72/67, I/72/78, I/72/81, I/73/04,
I/73/09, I/73/11, I/73/21, I/73/30, I/73/32,
I/73/36, I/73/37, I/73/39, I/73/41, I/73/42,
I/73/45, I/73/59, I/73/60, I/73/75, I/73/76,
I/74/02, I/74/04, I/74/17, I/74/22, I/74/23,
I/74/44, I/74/57, I/74/71, I/74/82, I/75/09,
I/75/45, I/76/12, I/76/13, I/76/36, I/76/37,
I/76/44, I/76/80, I/76/84, I/77/42, I/77/50,
I/77/68, I/77/69, I/78/12, I/78/15, I/78/18,
I/78/39, I/78/41, I/78/42, I/78/46, I/79/07,
I/79/11, I/79/20, I/79/37, I/79/44, I/79/54,
I/79/58, I/79/73, I/79/80, I/79/81, I/79/93,
I/79/99, I/80/11, I/80/53, I/80/58, I/81/02,
I/81/11, I/81/18, I/81/36, I/81/57, I/81/58,
I/82/05, I/82/08, I/82/09, I/83/14, I/83/21,
I/83/27, I/83/31, I/83/32, I/83/33, I/83/34,
I/83/35, I/83/36, I/83/40, I/83/42, I/83/45,
I/83/47, I/83/51, I/83/52, I/83/60, I/83/61,
I/83/62, I/83/64, I/83/68, I/83/69, I/83/76,
I/83/79, I/84/07, I/84/12, I/84/13, I/84/23,
I/84/28, I/84/41, I/85/14, I/85/24, I/85/30,
I/85/31, I/85/35, I/85/42, I/85/43, I/85/65,
I/85/66, I/86/06, I/86/09, I/86/17, I/86/18,

I/86/24, I/86/48, I/86/49, I/86/52, I/86/59,
I/86/63, I/86/67, I/86/75, I/86/80, I/87/05,
I/87/09, I/87/119, I/87/120, I/87/122,
I/87/25, I/87/26, I/87/36, I/87/66, I/87/67,
I/87/86, I/88/06, I/88/15, I/88/22, I/88/25,
I/88/26, I/88/27, I/88/52, I/88/64, I/88/66,
I/88/68, I/88/72, I/89/17, I/89/22, I/89/26,
I/89/27, I/90/06, I/90/16, I/90/21, I/90/23,
I/90/26, I/90/27, I/90/28, I/90/31, I/90/35,
I/90/57, I/90/59, I/90/80, I/91/05, I/91/17,
I/91/19, I/91/49, I/91/59, I/91/62, I/91/78,
I/91/80, I/92/11, I/92/15, I/92/20, I/92/21,
I/92/31, I/92/32, I/92/34, I/92/37, I/92/40,
I/92/42, I/92/49, I/93/03, I/93/04, I/93/15,
I/93/18, I/93/49, I/93/54, I/93/55, I/94/06,
I/94/23, I/94/41, I/94/43, I/94/44, I/94/49,
I/94/54, I/94/76, I/95/11, I/95/116,
I/95/13, I/95/14, I/95/19, I/95/41, I/95/90,
I/95/92, I/96/02, I/96/39, I/96/43, I/96/56,
I/96/73, I/96/74, I/96/75, I/96/80, I/96/82,
I/96/86, I/97/16, I/97/20, I/97/22, I/97/23,
I/97/26, I/97/27, I/97/29, I/97/33, I/97/55,
I/97/56, I/97/57, I/98/03, I/98/102,
I/98/104, I/98/108, I/98/110, I/98/114,
I/98/12, I/98/120, I/98/123, I/98/134,
I/98/23, I/98/26, I/98/29, I/98/34, I/98/36,
I/98/44, I/98/51, I/98/58, I/98/63, I/98/65,
I/98/66, I/98/71, I/98/73, I/98/83, I/98/89,
I/99/13, I/99/14, I/99/44, I/99/57, I/99/68,
I/99/76, II/02/100, II/04/13, II/04/90,
II/05/30, II/05/73, II/05/83, II/05/87,
II/06/65, II/07/106, II/07/121, II/08/106,
II/08/109, II/08/123, II/08/133, II/09/02,
II/09/09, II/09/16, II/09/19, II/09/20,
II/09/51, II/09/57, II/09/58, II/09/67,
II/09/73, II/10/47, II/10/57, II/10/58,
II/10/77, II/10/98, II/11/43, II/12/43,
II/13/22, II/13/27, II/13/29, II/13/30,
II/13/36, II/13/37, II/13/42, II/13/45,
II/13/63, II/14/09, II/14/11, II/14/33,
II/14/54, II/14/77, II/14/78, II/15/02,
II/15/14, II/15/15, II/15/69, II/15/95,
II/15/98, II/16/44, II/16/94, II/18/17,
II/18/24, II/18/28, II/18/32, II/19/100,
II/19/102, II/19/103, II/19/110, II/19/117,
II/19/129, II/19/136, II/19/14, II/19/145,
II/19/147, II/19/149, II/19/159, II/19/163,
II/19/165, II/19/29, II/19/34, II/19/75,
II/19/90, II/19/99, II/20/20, II/20/21,
II/20/24, II/20/26, II/20/48, II/20/55,
II/20/57, II/20/62, II/20/64, II/20/75,

II/21/21, II/21/39, II/21/42, II/22/06,
II/22/20, II/22/25, II/22/30, II/22/39,
II/22/50, II/22/51, II/22/53, II/22/60,
II/22/63, II/22/64, II/22/68, II/22/70,
II/22/85, II/23/109, II/23/146, II/23/157,
II/23/162, II/23/172, II/23/186, II/23/19,
II/23/202, II/23/206, II/23/209, II/23/212,
II/23/23, II/23/35, II/23/46, II/23/69,
II/23/72, II/23/80, II/23/82, II/24/110,
II/24/18, II/24/20, II/24/34, II/24/36,
II/24/46, II/24/78, II/24/86, II/24/88,
II/25/03, II/25/04, II/25/100, II/25/115,
II/25/20, II/25/35, II/25/42, II/25/65,
II/25/77, II/25/88, II/25/89, II/25/92,
II/26/22, II/26/39, II/27/12, II/27/16,
II/27/18, II/27/48, II/28/39, II/28/40,
II/28/80, II/29/104, II/29/32, II/29/36,
II/29/52, II/29/57, II/29/74, II/30/62,
II/32/04, II/32/123, II/32/127, II/32/139,
II/32/16, II/32/17, II/32/25, II/32/32,
II/32/36, II/32/44, II/32/45, II/32/56,
II/32/62, II/32/69, II/32/73, II/32/76,
II/32/79, II/32/80, II/32/81, II/32/85,
II/32/86, II/32/87, II/32/91, II/32/92,
II/32/94, II/32/95, II/32/97, II/32/99,
II/33/01, II/33/40, II/33/48, II/33/49,
II/33/58, II/34/107, II/34/24, II/34/25,
II/34/39, II/34/40, II/34/44, II/34/49,
II/34/50, II/34/58, II/34/61, II/34/62,
II/34/87, II/35/15, II/35/57, II/35/72,
II/35/80, II/35/82, II/36/06, II/36/09,
II/36/11, II/36/18, II/37/105, II/37/11,
II/37/126, II/37/43, II/37/65, II/37/77,
II/37/84, II/38/102, II/38/23, II/38/41,
II/38/56, II/38/79, II/38/95, II/39/02,
II/39/125, II/39/145, II/39/161, II/39/170,
II/39/174, II/39/185, II/39/187, II/39/21,
II/39/37, II/38/68, I/59/08, I/111/95,
I/112/70, I/105/35, I/11/62, I/08/114,
I/154/55, I/154/56, I/116/48, I/121/83,
I/90/65, I/130/90, I/27/36, I/102/54,
I/60/23, I/21/13, I/111/45, I/40/44,
I/40/45, I/62/38, I/31/15, I/111/33,
I/90/79, I/130/87, I/109/41, I/109/42,
I/62/14, I/93/57, I/102/64, I/98/45,
I/102/61, I/102/34, I/102/62, I/40/12,
I/130/86, I/102/64, I/99/22

ya d. I/117/39, I/126/30, I/41/68,

I/49/38

da : bk. dağ -7-

d.+ a II/28/44

d.+ mızda II/09/94

d.+ mızdan II/09/70

d.+ n I/149/04

d.+ nda I/161/22

d.+ n I/23/48, II/02/11

da : bk. daha I -8-

d. I/111/25, I/156/38, I/157/11,
I/93/67, II/25/113

bi d. I/144/28, I/28/58, I/50/62

dá : bk. da -11-

d. I/03/10, I/06/100, I/06/91,
I/44/24, I/82/04, I/85/06, II/27/17,
II/34/27, II/36/07, II/36/08, II/39/184

dā : bk. da -40-

d. I/06/49, I/136/39, I/14/38,
I/150/59, I/150/61, I/152/46, I/158/53,
I/161/54, I/23/68, I/24/54, I/25/04,
I/31/43, I/38/64, I/38/71, I/44/09, I/54/64,
I/54/66, I/58/34, I/64/88, I/71/36, I/71/82,
I/73/20, I/86/64, II/07/76, II/09/03,
II/09/100, II/09/31, II/09/66, II/09/69,
II/09/71, II/09/80, II/09/82, II/24/37,
II/25/41, II/31/18, II/38/105

dā : bk. da -124-

d. I/03/48, I/04/42, I/05/10,
I/08/128, I/08/42, I/08/44, I/08/66,
I/08/98, I/09/58, I/10/11, I/101/56,
I/106/69, I/106/75, I/107/23, I/109/02,
I/11/67, I/111/56, I/114/49, I/115/34,
I/115/36, I/12/44, I/121/116, I/121/19,
I/121/59, I/122/69, I/125/47, I/125/51,
I/125/94, I/126/37, I/126/68, I/126/81,
I/127/35, I/130/49, I/130/90, I/132/27,
I/132/47, I/132/54, I/133/37, I/135/34,
I/135/41, I/137/31, I/138/118, I/139/60,
I/140/49, I/145/89, I/15/78, I/151/30,
I/152/124, I/154/50, I/156/01, I/156/52,
I/159/19, I/16/04, I/17/82, I/19/07,
I/20/21, I/21/71, I/22/41, I/24/57, I/26/60,
I/27/49, I/27/55, I/30/07, I/31/67, I/31/68,
I/33/01, I/36/53, I/40/13, I/40/22, I/41/81,
I/46/08, I/46/122, I/48/48, I/48/49,
I/50/57, I/53/20, I/54/04, I/56/21, I/56/47,
I/63/20, I/64/72, I/69/101, I/69/60,
I/69/71, I/69/80, I/69/81, I/70/14, I/70/70,
I/72/59, I/73/17, I/73/34, I/76/57, I/81/24,
I/81/42, I/85/64, I/86/42, I/88/16, I/91/19,
I/92/42, I/96/94, I/99/46, II/03/51,
II/06/66, II/09/26, II/10/37, II/15/103,
II/15/38, II/16/37, II/16/63, II/18/03,
II/18/30, II/18/31, II/19/27, II/23/15,

II/23/35, II/23/82, II/28/78, II/30/40,
II/30/44, II/30/59, II/32/53, II/33/64

dā : bk. dağ -37-

d. I/81/60, II/02/10, II/09/92,
II/39/131

d.+ da I/15/10, I/41/78, I/58/03,
II/09/78, II/28/64

d.+ dan I/51/27, I/72/40, I/76/12,
I/80/34, II/11/03, II/24/31

d. daş I/109/56

d.+ deydi II/38/44

d.+ dı II/24/32

d.+ lā I/75/27

d.+ lāda I/75/37

d.+ lāda II/09/29, II/09/66

d.+ lādan I/11/13, I/152/93,
II/29/87

d.+ lāmızdā II/09/70

d.+ lāñ I/81/67

d.+ lar I/96/44

d.+ lara I/33/100

d.+ larda I/36/59, I/70/64, II/25/37

d.+ lardayım I/33/93

sünTiken d.+ larınıñ etēndēyīS

II/30/11

türkmen d.+ lānda I/75/36

d. tarlası II/09/66

d. tārlası II/09/67

dā : bk. daha I -309-

d. I/01/07, I/01/35, I/01/54,
I/02/45, I/03/13, I/03/18, I/05/06, I/05/20,
I/05/21, I/05/26, I/06/129, I/06/38,
I/06/40, I/07/09, I/08/09, I/08/14, I/08/97,
I/08/98, I/100/37, I/102/50, I/103/13,
I/103/50, I/104/13, I/104/17, I/104/18,
I/104/20, I/105/19, I/105/20, I/105/58,
I/105/61, I/106/33, I/106/73, I/107/05,
I/107/33, I/107/59, I/108/38, I/108/42,
I/109/03, I/109/14, I/109/15, I/109/37,
I/109/43, I/109/48, I/11/88, I/110/27,
I/110/49, I/110/50, I/110/65, I/111/14,
I/111/34, I/111/42, I/111/49, I/111/69,
I/111/73, I/111/84, I/112/19, I/113/97,
I/114/02, I/114/35, I/116/54, I/117/18,
I/117/37, I/117/40, I/119/18, I/119/30,
I/119/34, I/12/31, I/120/03, I/120/40,
I/121/44, I/121/50, I/121/94, I/123/37,
I/123/52, I/125/09, I/125/22, I/125/32,
I/125/33, I/125/49, I/125/72, I/126/05,
I/126/25, I/126/52, I/126/79, I/127/20,
I/127/34, I/127/35, I/127/37, I/127/46,

I/128/01, I/129/06, I/129/12, I/129/41,
I/129/45, I/129/46, I/129/57, I/129/68,
I/13/27, I/13/37, I/130/24, I/130/87,
I/130/88, I/131/44, I/132/38, I/132/73,
I/133/31, I/133/35, I/134/11, I/134/42,
I/135/06, I/138/100, I/138/22, I/138/23,
I/139/16, I/41/93, I/144/34, I/144/69,
I/145/21, I/149/13, I/149/70, I/150/51,
I/151/28, I/153/02, I/155/39, I/155/88,
I/156/04, I/156/24, I/156/31, I/156/36,
I/157/07, I/157/22, I/159/31, I/17/28,
I/17/29, I/17/60, I/17/68, I/17/71, I/17/78,
I/17/84, I/18/69, I/20/102, I/20/36,
I/20/56, I/21/16, I/21/21, I/22/45, I/23/72,
I/27/36, I/28/20, I/28/46, I/28/50, I/31/42,
I/31/61, I/32/83, I/33/65, I/34/53, I/35/16,
I/35/33, I/39/88, I/41/94, I/45/31, I/49/16,
I/52/75, I/53/36, I/54/25, I/56/21, I/56/28,
I/56/31, I/56/45, I/56/47, I/60/67, I/61/38,
I/61/75, I/63/09, I/66/04, I/68/51, I/69/12,
I/69/25, I/69/30, I/69/41, I/69/50, I/69/60,
I/69/62, I/69/80, I/70/04, I/70/52, I/70/64,
I/70/69, I/72/03, I/72/07, I/72/37, I/72/53,
I/75/43, I/76/24, I/76/37, I/76/86, I/77/64,
I/79/37, I/79/54, I/80/19, I/80/25, I/81/24,
I/81/27, I/81/39, I/85/36, I/87/29, I/88/01,
I/90/23, I/90/34, I/91/65, I/91/68, I/92/12,
I/92/45, I/93/02, I/93/49, I/93/66,
I/95/117, I/96/47, I/96/48, I/97/37,
I/98/69, I/99/27, II/01/82, II/02/09,
II/02/16, II/02/39, II/04/24, II/05/81,
II/06/59, II/09/27, II/11/12, II/15/70,
II/17/10, II/19/43, II/19/59, II/19/95,
II/23/188, II/28/20, II/28/77, II/32/45,
II/37/15, II/37/36, II/37/67, II/38/20,
II/39/187

bi d. I/06/86, I/111/94, I/112/29,
I/124/45, I/130/92, I/138/65, I/144/48,
I/150/59, I/152/129, I/158/18, I/158/24,
I/161/26, I/24/70, I/25/39, I/25/43,
I/27/75, I/31/17, I/43/07, I/50/62, I/52/54,
I/52/93, I/58/32, I/59/47, I/66/25, I/68/35,
I/69/51, I/69/70, I/69/80, I/69/94, I/69/95,
I/75/14, I/79/95, I/91/23, I/94/06, I/94/70,
I/96/28, II/19/03, II/19/160, II/20/74,
II/22/63, II/27/17, II/38/88

Pi d. I/21/20

d. bi I/59/58

d. veri I/79/38

d. verme I/14/29

d. vermedim I/18/66

d. yaparın I/10/13
bi d. yapıyönj I/79/96
dā : bk. ta -27-
d. I/01/12, I/03/87, I/114/14,
I/122/17, I/125/57, I/139/63, I/159/15,
I/20/80, I/21/36, I/35/07, I/39/43, I/39/60,
I/45/01, I/50/15, I/73/08, I/75/22, I/79/61,
I/81/26, I/85/50, I/86/07, I/87/104,
I/91/78, I/94/39, I/98/71, I/99/68, II/32/24
dā : bk. da -6-
d. I/06/68, I/60/109, II/02/103,
II/05/22, II/13/25, II/35/83
ḍā : bk. da -4-
ḍ. I/01/13, I/02/14, I/52/10,
II/10/35
dā_ā : bk. daha I¹ -4-
d. I/02/43, I/46/10, II/06/19,
II/15/106
bk. daha I² -2-
d. I/42/47, II/14/91
da_ā : bk. daha I² -1-
d. II/11/45
dā_acıK : bk. dahacığ -1-
d. II/29/62
da_al - : bk. dağıl- -2-
d.- maz I/40/55
d.- mışla I/68/27
dā_al - : bk. dağıl- -1-
d.- dīlār II/24/88
da_anıK : bk. da_anıK -1-
d.+ mış I/86/17
da_āt - : bk. dağıd¹ -1-
d.- dım I/105/61
da_ı - : bk. dağıd¹ -1-
d.- rīlāmı I/75/26
da_ıd - : bk. dağıd¹ -30-
d.- acañ I/144/10
d.- ılar I/119/65
d.- ılyō II/17/50
d.- ılyōdu I/157/44
d.- ıllā I/03/37
d.- ıllādı II/23/106, II/23/83
d.- ıllādı I/154/53
d.- ıllar I/119/66
d.- ır I/126/32, II/07/97
d.- ırdı I/22/20
d.- ırdıK I/02/49
d.- ırdığ II/11/43
d.- ırdıK I/02/49, I/123/56,
I/90/54
d.- ırım I/45/72

d.- ırīs I/79/57
d.- ırlādı I/67/08
d.- ırlardı I/90/51, I/90/52
d.- ıyō II/04/92
d.- ıyoduK I/02/51
d.- ıyola I/79/56
d.- ıyolā I/76/63
d.- ıyollar I/119/60
d.- ıyölle II/04/92
bk. dağıd²
d.- ırdıK I/74/62
d.- ırsın I/74/67
da_ıl - : bk. dağıl- -63-
d.- abiliridi II/09/55
d.- an I/57/28
d.- andan I/114/15, I/114/56
d.- dı I/01/40, I/03/05, I/102/68,
I/103/14, I/128/11, I/137/12, I/142/05,
I/143/33, I/143/74, I/146/06, I/156/11,
I/158/33, I/20/06, I/27/38, I/64/52,
I/64/54, I/89/03, II/06/39, II/06/82,
II/09/71, II/09/83, II/26/25, II/27/20
d.- dığ I/22/29
d.- dılā II/26/08
d.- dılar I/142/14, I/158/35,
I/35/24
d.- dī I/143/04, I/143/09, I/79/19
d.- ıb II/25/63
d.- ıdı I/145/84
d.- ılırdı I/90/58
d.- ılla I/114/13, I/114/51
d.- ıllar I/114/04, I/114/25,
I/114/59, I/114/61
d.- ıllar I/114/17
d.- ınca I/146/78, II/27/38
d.- ır I/69/106
d.- ır II/27/48
d.- ırdı I/90/58, I/97/53
d.- ıyo I/119/51, I/154/54, I/47/52,
I/78/33, II/09/54
d.- ıdı I/145/84
d.- masıñ I/68/73
d.- mış I/01/82, I/108/05
d.- mıyo I/76/35
dā_ıl - : bk. dağıl- -2-
d.- ırdı II/34/35
d.- ıyo I/83/46
da_ılım : Dağılmak işi. -1-
d.+ ında I/69/60
da_ınıK : Bütün durumunda olmayan,
öteye beriye dağılmış. -2-

d. II/38/120
d.+ mış I/86/17
da_ıt - : bk. dağid¹ -10-
d.- ılıyor I/106/76
d.- ır I/06/73
d.- iyoduk I/90/55
d.- mazlar I/119/66
d.- mazlardı I/119/70
d.- Tı I/122/74, II/05/107
d.- tıktan I/121/110
d.- Tım I/144/10
d.- Tıñ I/90/56
dā_ıñıK : bk. da_ıñık -1-
d. II/09/81
da_ıre : bk. dā_ıre² -4-
tam d. I/142/43, I/111/107
d.+ si I/158/56
d. versen I/139/58
dā_ıre : 1. Yuvarlak biçimdeki bir çalgı,
tef. -3-
d. II/15/14, II/15/16
d.+ yi II/15/14
2. Apartmanlarda oturmaya elverişli
bağımsız bölümlerden her biri.
da_ıri : bk. dā_ıre² -1-
tam d. II/39/152
da_ıul - : bk. dağıl- -1-
d.- du I/64/102
daban : bk. taban¹ -4-
d.+ dan I/139/32
bk. taban²
d.+ ı I/79/45
d.+ ına I/28/48
dabanca : Cepte veya belde taşınan, kısa
ve hafif ateşli silâh. -6-
d. I/89/26
d.+ dan I/89/28
d.+ ları I/150/15
dabanca at- : Tabanca kullanarak
havaya kurşun sıkmak.
d. atarladı I/153/111, I/153/112,
I/153/75
dabancı : bk. dabanca -3-
sıtayır d. II/28/38
d. atılırdı I/89/26
sıkıdı d.+ ynan II/01/09
dabi : bk. tabi¹ -1-
d. I/115/17
dābi : bk. tabi¹ -1-
d. I/89/26
dabi : bk. tabi¹ -3-

d. II/06/13
dabi d. II/06/27
d. dabi II/06/27
dabi : bk. tabi¹ -1-
d. I/07/42
dābi : bk. tabi¹ -2-
d. I/58/19
dābiyet : Bir şeye veya bir kimseye bağlı
olma, bağımlılık. -1-
d.+ im I/107/28
dad : bk. tat¹ -19-
d.+ ı I/111/34, I/132/29, I/132/38,
I/143/56, I/146/62, I/154/23, I/24/33,
I/36/70, I/78/26, I/79/89, I/80/09, I/86/70,
II/16/63, II/35/22
d.+ ı duzu I/109/12
d.+ ına bak I/100/38
d.+ ından I/49/76
bk. tat²
a_ız d.+ ı II/17/51
dadan - : Bir şeyin tadını alıp her zaman
yapmak, alışkanlık hâline getirmek. -
3-
d.- dı I/75/40, II/22/68
d.- dılar II/20/15
dāFe : bk. defa -1-
d. I/30/27
dağır dağır : bk. dağır dağır -1-
d. dağır I/87/115
dağ : Çevresindeki arâziye göre büyük bir
çukurluk teşkil edecek şekilde yükselen
toprak veya kaya kütleleri. -26-
d. I/95/58, II/19/164
d.+ a I/144/45, I/94/14
d.+ â I/121/45, II/34/82
d.+ da I/138/132
d.+ ı II/09/75
d.+ ımıS I/144/46
d.+ ıñ I/121/46
d.+ lar I/95/84
d.+ lâr I/95/32
d.+ lâr I/95/36
d.+ lara I/32/23
d.+ lardan I/95/69
dağ eri : Çok ekşi, sert, iri
çekirdekli bir tür erik, yaban eriği, çakal
eriği.
d. eri II/30/30, II/39/56
d. eri II/30/27
d. erini II/39/56
d. eriği II/32/65

d. eri_ı II/32/51
d. erini II/39/56
d. erini II/39/56
dāğ : bk. dağ -2-
d. I/81/68
d.+ a I/101/52
dāğan : bk. dağınık -1-
d.+ ā I/86/17
dağarcı : bk. dağarcık -1-
d.+ ı I/102/43
dağarcık : İçine yoğurt konan hayvan
derisinden yapılma torba. -1-
d. I/102/43
dağarcı : bk. dağarcık -1-
d.+ ı I/102/51
dağid - : 1. Ayrı ayrı yerlere veya
kimselere vermek veya göndermek, tevzî
etmek, paylaşmak. -2-
d.- ırladı I/32/59
d.- ırsın I/32/62
2. Yaymak, saçmak.
dağıl - : Bütünlüğünü kaybedip parçalara
ayrılmak, bütün durumundan çıkmak. -
4-
d.- cak I/125/35
d.- dı I/32/14
d.- ıllā I/121/45
d.- ır I/32/74
dağ - : bk. tağ -2-
d.- ar I/131/18
d.- ılır I/131/19
daha I : 1. Başına geldiği sığata bir
karşılaştırmaya dayanarak fazlalık ve
üstünlük anlamı katar. -57-
d. I/02/43, I/03/31, I/10/93,
I/108/14, I/111/32, I/111/33, I/111/35,
I/111/52, I/111/78, I/111/80, I/111/84,
I/111/86, I/111/99, I/122/19, I/124/25,
I/129/46, I/130/27, I/130/28, I/130/31,
I/130/41, I/135/35, I/14/09, I/14/53,
I/150/29, I/151/27, I/157/27, I/24/20,
I/24/56, I/27/49, I/31/08, I/35/58, I/52/13,
I/59/28, I/59/29, I/68/08, I/68/12, I/68/21,
I/68/65, I/71/48, I/72/39, I/94/48,
II/19/134, II/19/69, II/19/72, II/22/61,
II/25/35, II/25/42, II/30/80, II/34/106,
II/34/22, II/37/13
d. bī I/150/30
2. (Yapılana, söylenene, var
olana...) İlâve olarak, başka. -24-
d. I/02/72, I/07/83, I/09/25,

I/10/105, I/102/04, I/110/49, I/115/41,
I/120/54, I/120/59, I/24/62, I/50/11,
I/52/71, I/52/74, I/79/35
bi d. I/01/64, I/152/08, I/152/09,
I/152/10, I/152/58, I/35/39, I/42/46
d. ne deyişin yapmayız I/02/46
3. (Daha çok olumsuz cümlelerde)
Henüz, bu ana kadar. -10-
d. I/135/22, I/152/126, I/152/48,
I/153/74, I/27/39, I/53/06, I/53/20,
I/53/36, I/79/31, II/19/70
4. Hâlâ. -3-
d. I/120/50, I/41/17, I/41/25
daha II : İşte -1-
d. I/161/27
dahâ : bk. daha II -1-
d. II/08/96
dahâ : bk. daha I¹ -1-
d. I/78/03
bk. daha I² -1-
bi d. I/152/31
bk. daha I³ -1-
d. I/153/22
daha : bk. daha I¹ -3-
d. I/50/40, I/70/61, II/37/14
bk. daha I⁵ -1-
d. I/54/60
daha : bk. daha I² -1-
bi d. I/100/11
dahâ : bk. daha II -1-
d. I/68/68
dâha : bk. daha I¹ -1-
d. I/23/54
dâhâ : bk. daha I⁴ -2-
d. I/100/01, I/100/09
dâha : bk. daha I¹ -1-
d. I/06/148
dâhâ : bk. daha I⁵ -1-
d. II/11/02
dahacığ : İşte, orada, şurada. -1-
d. I/47/29
dahacı : bk. dahacığ -1-
d.+ dı I/88/56
dahây : bk. daha I¹ -1-
d. I/41/37
dahdır - : bk. dağtır- -3-
d.- mam I/104/07, I/104/08
dâhi : “Fazla olarak, üstelik, daha, bile,
de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme
sözü. -1-
d. I/46/57

dahtır - : bk. daKtır- -1-
d.- dım I/52/16

dağ - : bk. tağ- -101-
d. I/106/61
d.- ādı I/111/97, I/161/14
d.- adık II/12/76
d.- ādık I/08/43, II/08/80
d.- ālādı II/34/21
d.- ālā II/12/78
d.- allādı I/77/20
d.- alīlādı I/59/15
d.- ālīlādı II/12/79
d.- alīlādı II/12/29
d.- allar I/111/97, I/113/21,
I/113/22, I/114/14, I/114/15, I/114/49,
I/114/60, I/125/90
d.- alīardı II/03/38
d.- amadım I/133/37
d.- an I/106/62, I/111/97
d.- ar I/114/39, I/125/89, I/138/79
d.- ardı I/91/71
d.- ārdık I/101/25
d.- ārdık I/101/24
d.- arıS I/101/28, II/18/26,
II/32/93
d.- arız II/39/149
d.- arlā I/148/25
d.- arlādı I/102/24, I/102/79,
I/157/10
d.- arlar I/26/36
d.- arlardı I/08/23, I/08/24
d.- arsan I/106/61
d.- arsın I/41/72
d.- āsın II/18/24, II/18/26
d.- cağlar I/104/06
d.- dı I/133/21, I/144/38, I/25/09
d.- dılar II/22/11
d.- dım I/113/41, I/143/25,
I/152/138
d.- dīñ I/116/20
d.- ıb I/08/23
d.- icāsa I/125/90
d.- ılan I/17/24
d.- ılı I/08/63
d.- ılır I/114/41, I/114/42,
I/114/48
d.- ılırdı I/125/62, I/157/40
d.- ılıyo II/17/53, II/25/62
d.- ılıyō II/17/51, II/17/54
d.- ılıyoru II/25/61, II/25/62
d.- indım I/104/09

d.- inirdik I/51/33
d.- inmiş II/05/15
d.- ıviriyoz I/97/16
d.- ıyın I/115/35
d.- ıyo I/106/62, I/150/15,
I/151/23
d.- ıyollar I/114/37
d.- ıyon I/119/54
d.- ıyor I/138/79
d.- ıyoruz I/106/78
d.- ıyoz II/19/157
d.- İyīn I/101/48, I/101/49
d.- İyoñ II/23/207
d.- mazdı I/115/33
d.- mazlā II/12/78
d.- mıyen I/152/138
d.- Tı I/25/09
d.- Tık I/113/41
d.- tım I/143/24

dağar : bk. deKar -1-
d.+ ımış I/87/28

dağdır - : bk. daKtır- -1-
d.- am II/22/54

daKdır - : bk. daKtır- -2-
d.- dı II/20/28
d.- madım II/20/28

dağı : bk. tağı -6-
d. I/114/38, I/138/78
d.+ sını I/125/89, I/125/90

dağı : bk. tağı -1-
d. I/138/78

dağıka : bk. dakıka -1-
d. II/02/87

dağıka : bk. dakıka -1-
d. II/02/88

dakıka : Bir saatin altmışta biri
değerindeki zaman birimi. -1-
d. I/116/23

dağıl - : 1. Bir yere ilişikten veya
dokunduktan sonra oradan kurtulamamak.
-2-
d.- dı I/21/83
2. (Biriyle veya bir toplulukla)
Belirli bir süre berâber olmak, sık sık
onlara katılmak. d.- ıyoñ I/158/31

dağım : bk. tağım¹ -3-
d. II/35/37, II/35/41
d.+ narına I/102/84

dağım - : Kendine takmak. -1-
d.- annır II/22/51

dağımtı : 1. (Öğrenci için) Geçerli not

alınamamış ders. -3-
d.+ lı geçTi II/38/95, II/38/98
2. Bir durum ve sorunla ilişkisi olan başka durum veya sorun.
d.+ sı I/03/45
daķış - : Anlaşmazlığa düşmek, zıtlaşmak, tartışmak. -1-
d.- mışlār II/23/156
daķça : bk. dakika -12-
d. I/157/40, I/157/41, I/58/75, I/69/53, I/76/80, I/92/56
d.+ da I/41/68, I/79/69, I/90/17, I/96/42
d.+ ya I/69/54
daķkı : bk. dakika -2-
d.+ dı II/01/75
d.+ ya I/116/33
daķkı : bk. dakika -1-
d.+ dı II/30/80
daķKa : bk. dakika -6-
d. I/113/54, I/121/73, I/122/02, I/20/82, I/27/76, II/39/115
daķKı : bk. dakika -5-
d. II/02/85, II/39/102, II/39/103
d.+ dı II/02/89
daķlılık : Anlaşmazlık, sorun. -1-
d. II/08/101
daķtır - : Takmak işini yaptırmak; bir şeyin başka bir şeyin üzerine tutturulmasını veya geçirilmesini sağlamak. -1-
d.- cek II/20/28
dal : Bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan her biri.-22-
d. II/07/62, II/24/28, II/24/31
d.+ ā I/08/96
d.+ ı I/113/53, II/24/31
d.+ ımdasa I/20/95
sağ daļımisa salımdasın sol d.+ ımdasa solumdasın I/20/96
d.+ ımdasan I/20/95
d.+ ımıza I/135/48
d.+ ına I/123/71, I/87/60
d.+ ında I/39/79
d.+ ından I/54/50, I/85/56
d.+ ındı II/30/28
d.+ lara I/130/25
d.+ lı I/153/57
daldan dala ğon- : Bir kararda durmamak.
daldan d.+ a ğonduķ I/01/11

d.+ dan dala ğonduķ I/01/11
dal daş : Meyve, sebze vb.
d. daş I/64/87
dal - : 1. Başka bir şeyle ilgilenmeyecek şekilde kendini bir şeye vermek, yalnız o şeyle ilgilenmek, kendini ona kaptırmak. -4-
d.- dıķ I/138/09
d.- dīķ I/138/11
2. Bir şeyin dibine doğru gitmek, içine doğru sokulmak, gömülmek.
d.- dıņ I/69/48
3. Kendini düşünce ve duygularına kaptırıp çevresini farketmeyecek hâle gelmek, dalgın bir durum almak.
ġafa d.- dı II/14/60
daļ : bk. dal -1-
sağ d.+ ımisa salımdasın sol dalımdasa solumdasın I/20/96
dalġa : 1. Bir yeri veya kimseyi baskısı altına alan, kendini kuvvetle hissettiren maddî veya mânevî tesir. -2-
d.+ sı I/138/116
dalġa geç- : (Biriyle) Alay etmek, eğlenmek.
d. geçerdi I/10/112
dalġalan - : Dıştan gelen bir etkiyle hareket etmek. -1-
d.- ıP I/11/75
dālıķ : Yüksek ve dağlarla kaplı olan (arâzi). -2-
d. II/03/62
d. mâlıķ II/03/62
dālış - : Hep birlikte dağılmak, bulunulan yeri terk etmek. -1-
d.- ılırdı II/03/22
dam : 1. Hayvan koymaya mahsus yer, ahır. -16-
d. I/157/85, I/159/18, I/159/19, I/36/38, I/73/15, II/38/45
d.+ a I/35/08
d.+ da I/152/17, I/159/18, II/38/42
d.+ ı I/10/113, I/35/08
d.+ ında I/46/64
d.+ ıņ I/28/27
2. Bir binânın dış etkilerden korunması için yapılan en üstündeki örtü kısmı, çatı. -15-
d. I/121/04, I/121/05, I/130/52, II/18/25
d.+ a I/121/41

d.+ dan I/121/41, I/135/43
d.+ dan düşsem ayâmın üsdüne
düşerdim I/137/41
ğara d.+ dı I/17/87
d.+ ıdı I/135/43
d.+ ları I/130/52
d.+ nara I/121/07
d.+ narımız I/135/42
d.+ narı I/121/08, I/130/51
3. Küçük binâ. -5-
év d. I/10/106
ne d. ğaldıtTır ne ev yaptıTır
I/108/56
d.+ ım II/07/105
évimiz d.+ ımız I/53/47
ev verdi d. merdi I/61/63
dam - : Ekmeği yemeğe batırmak,
daldırmak. -2-
d.- caK II/22/84
d.- ı I/50/46
dām : bk. dam¹ -1-
çalağ d.+ dı II/09/04
dām : bk. dam³ -1-
év d. I/10/105
damā : <damak+ı Ağız boşluğunun üstünü
tavan gibi kuşatan kısım. -1-
tadı d.+ ndaydı I/128/41
damad : bk. dāmat -6-
d.+ a I/118/12
d.+ ı I/08/23, I/114/05, I/118/11
d.+ ın II/15/10
d.+ ı I/42/43
damād : bk. dāmat -4-
d.+ a II/12/79
d.+ ı I/02/26, I/59/27, II/23/90
dāmad : bk. dāmat -22-
d. I/06/51, I/59/26
d.+ a I/114/15, I/114/20, I/114/56,
I/114/60, I/118/16, I/125/84, I/125/90,
II/25/61
d.+ ı I/114/18, I/114/19, I/114/58,
I/118/15, I/125/77, I/125/80
d.+ ına I/26/40
d.+ ınan I/125/79
d.+ ı I/114/22, I/20/94, I/50/23
dāmād : bk. dāmat -14-
d.+ a I/145/55, I/59/24, II/23/95,
II/25/71, II/25/72
d.+ ı I/114/07, I/153/81, I/31/52,
II/23/104
d.+ ım I/153/48, I/53/16

d.+ ın II/15/10
d.+ ı I/23/93
d.+ ı I/153/78
damal : bk. damar -1-
d.+ lâ I/147/09
damañ : bk. zaman -1-
d. II/08/76
damar : Canlı varlıkların vücûdunda kan
veya lenf dolaşımını sağlayan kanal. -
9-
d. I/12/33
ğılcal d. I/12/39
d.+ ı I/12/34
şarT d.+ ı I/12/39
d.+ ımış I/12/34
damar damar : Damarları belli ve
açık şekilde görülen, çok damarlı, damara
benzer çekilde.
damar d. I/60/04
d. damar I/60/04
damar tıkanıklığı : Atardamar veya
toplardamar kanının pıhtılaşması veya yağ
parçacıklarının oluşması sonucunda
meydana gelen tıkanma, emboli.
d. dıkanıklı yaparmış I/133/11
d. Tıkanıklı II/29/22
damañ : bk. damar -1-
d.+ dan I/12/43
damat : bk. dāmat -7-
d. I/02/26, I/114/47, I/32/87,
II/34/34
d.+ dan II/34/76
d.+ ı I/08/23
d.+ lâ II/35/52
dāmat : Bir âileye göre kızları veya kızları
gibi olan bir yakınları ile evlenmiş olan
erkek, güvey. -28-
d. I/114/08, I/114/18, I/114/20,
I/114/40, I/114/52, I/114/56, I/118/11,
I/125/80, I/125/82, I/125/86, I/125/88,
I/125/89, I/151/23, I/17/49, I/20/95,
I/76/48, I/76/55, II/13/45, II/13/63,
II/13/64, II/25/63, II/25/72, II/25/73,
II/27/57
d.+ ı I/114/60
d.+ lâ I/139/60
d.+ larım I/42/25
dāmat giyimi (geydirme) :
Düğünden önce dāmadın elbiselerinin
ahaliyle birlikte giydirilmesi töreni.
d. giyimi I/125/70

dāmāT : bk. dāmat -1-
d. I/154/26

dāmāT : bk. dāmat -3-
d. I/145/55, I/153/78, I/154/16

damatlıK : Dāmat için alınan, dāmāda mahsus olan (elbise, giyecek ve hediyeler). -1-
d. II/39/149

damatnıK : bk. damatlıK -2-
d. II/23/92

dambaş : Üstü toprak damlı ev. -3-
d. I/51/24
d.+ da II/29/48
d.+ lāna I/152/118

dāmet : bk. dāmat -1-
d. geydirme I/114/04

damızlı : <damızlık+ı Dölü alınmak amacıyla yetiştirilen ve dayanıklılık, verimlilik, sağlam döl verme gibi üstün nitelikler taşıyan (hayvan veya bitki). -2-
d. I/148/57
d.+ nı I/70/57

damla : Bir sıvının ufak bir yuvarlak şeklindeki çok küçük parçası, katre. -1-
d. I/111/55

damlı - : Damla hâlinde düşmek, damla damla akmak. -4-
d.- ye II/23/207
d.- yē II/23/207
d.- yo II/23/205

dammaş : bk. dambaş -1-
d.+ lara II/22/74

damna : bk. damla -1-
d.+ sı I/50/79

dan : Metinde geçen şiirde ahengi sağlamak amacıyla kullanılan redif. -3-
d. I/95/102, I/95/108, I/95/116

dana I : Buzağılıktan çıkıp süttten kesilmiş sığır yavrusuna iki yaşına kadar verilen isim. -14-
d. I/18/11, I/69/02, I/72/49, I/78/24, I/90/76, I/97/45, II/25/69
d.+ lar I/18/18
d.+ ları I/18/20, I/91/57
d. mına I/18/08, I/18/11
anası d.+ sı I/69/23
d. viriyolīā II/25/70

dana II : Yassı taşlarla oynanan bir çocuk

oyunu. -3-
d. I/08/49
d.+ ydı I/08/48
d.+ yı I/08/51

dana : bk. tane¹ -3-
d. I/102/79, I/75/20, I/94/68

danā : bk. dana I -2-
d. I/101/06, I/91/59

dane : bk. tane¹ -1-
d.+ sı II/08/131

dāne : bk. tane¹ -14-
d. I/148/46, I/38/09, I/78/07, I/78/13, I/88/65, II/08/83, II/16/101, II/32/18, II/35/94
dāne d. I/152/92
d. dāne I/152/92
d.+ m I/25/51
d.+ sini I/43/29

danğır danğır : Kaba ve gürültülü bir ses çıkararak. -1-
d. danğır I/87/112

danış - : Bir konu hakkında birine fikir sormak, baş vurup görüşünü almak, tavsiyesini öğrenmek, istişâre etmek. -6-
d.- dık II/14/85
d.- ı II/12/10
d.- ırlā II/30/64
d.- ıyoz II/38/19
d.- Tı II/30/67

danışma : Danışmak işi. -2-
d. I/138/44, II/14/79

dani : bk. tane¹ -1-
d. II/05/42

dans : Bir müzik temposuna uyularak yapılan vücut hareketleri, raks. -1-
dans et - : Müziğin temposuna göre belli hareketler yaparak oynamak, raksetmek.
d. edelle I/59/68

dānsiyon : bk. tansiyon -1-
d. II/25/03

dantel : Elde veya makinede iplikle örülen ve kumaştan bir zemini bulunmayan, delikli, ince ağımsı örgü ve bu tarzda dokunmuş elbiselik kumaş. -2-
d. I/07/14
d.+ ler I/90/71

dāntel : bk. dantel -2-
d. II/11/45, II/11/46

dantela : bk. dantel -1-

d.+ rını yapardıK I/90/72
dāntél : bk. dantel -1-
d. II/11/46
dar : 1. Ensiz, genişliği az. -4-
I/111/114, II/03/77
2. Genişliği, içine girecek şeye göre yetersiz olan, içine sığılmayan veya sığılması zor olan, geniş ve bol olmayan
d. I/77/33
3. Sınırlı, mahdut, yeterli olmayan, yetersiz.
d. I/56/56,
dara - : bk. Tara- -4-
d.- nırdıK I/126/59
d.- rı I/126/61
d.- rdın I/126/61
d.- rız I/27/44
daracıK : İki duvar arası. -2-
d.+ dan I/130/50
darak : Dokuma tezgâhlarının tefesine yerleştirilen, dişleri arasından geçen çözümlü ipliklerinin gerektiği gibi durmasını sağlayan ve atkı ipliklerini sıkıştırmaya yarayan, ince, uzun, dikdörtgen biçiminde bir çerçeve şeklindeki parça. -1-
d.+ dā I/27/44
darakdör : bk. tıraK Tör -1-
d.+ üm I/158/40
darakTör : bk. tıraK Tör -1-
d.+ ü I/158/45
darāl - : Maddî sıkıntıya düşmek. -
1-
d.- dı II/09/71
darama : Taramak işi. -1-
d.+ sını I/87/112
darat - : Taramak işini başkasına yaptırmak. -1-
d.- Tırı I/94/28
darğın : Darılmış, küsmüş, gücenmiş. -
2-
küs d. I/69/105
d.+ ız I/07/86
darı : Buğdaygillerden, ufak tâneli, hayvan yemi olarak ve boza yapımında kullanılan, bâzı yerlerde ekmeği yapılan bitki. -4-
d. I/55/11, I/81/46, I/81/49, I/81/50
darıl - : Gücenip görüşmez olmak, küsmek, gücenmek. -10-
d.- dıK I/07/86

d.- ır I/110/18
d.- ırım I/45/71
d.- ırın I/67/40
d.- ma I/123/73
d.- madım II/19/111
d.- maycaK I/111/90
d.- sa I/123/38, I/123/40
darī : bk. darı -2-
d. I/81/46, I/81/51
darlī : Sınırlı olma, kâfi derecede bulunmama, azlık. -1-
nefes d.+ na I/84/31
dart - : 1. (Terâzi, kantar vb. ölçme âletleriyle) Bir şeyin ağırlığını bulmak. -
2-
d.- iyodük II/30/83
2. Esirgemek, menetmek, alıkoymak, saklamak.
d.- ardı I/96/79
daş : bk. taş -114-
d. I/02/57, I/08/47, I/08/48, I/08/49, I/102/18, I/102/40, I/105/44, I/105/48, I/106/20, I/126/51, I/14/47, I/14/48, I/15/54, I/151/36, I/152/118, I/152/85, I/153/94, I/153/99, I/154/39, I/27/31, I/27/32, I/43/07, I/43/08, I/44/50, I/51/22, I/52/77, I/61/31, I/61/36, I/63/17, I/70/27, I/70/59, I/74/85, I/74/90, I/87/118, I/91/53, I/91/54, I/96/72, I/99/63, II/17/17, II/23/169, II/25/37, II/26/46
dā d. I/109/56
dal d. I/64/87
d.+ a I/126/57, I/129/16, I/31/30
d.+ da I/135/50, I/17/07, I/91/08
d.+ dan II/17/15, II/17/17
d.+ dī I/74/80
d.+ ı I/122/88, I/132/66, I/151/38, I/151/40, I/151/41, I/28/17, I/47/76, I/76/96, I/95/21, I/99/62
çaKmak d.+ ı I/73/47
dū d.+ ı II/17/15, II/17/16
d.+ ımızı I/08/50
mezar d.+ ına I/91/08
d.+ man I/02/53, I/27/33, II/09/06
d.+ man yapmāzdıK I/51/65
d.+ ını I/99/62
d.+ ını I/101/64
d.+ ın I/124/09, I/126/56, I/14/21, I/31/42
d.+ ını I/08/51

d.+ la II/02/05
d.+ lā I/154/36, II/02/16
d.+ lāda I/126/42
d.+ lādan I/31/28, I/31/39
d.+ lānna I/01/92
d.+ lān I/152/116, I/70/11
d.+ lar I/11/85, I/122/22, I/126/51,
I/48/17, I/55/02, I/86/02, II/02/16
d.+ lardan I/02/59
d.+ ları I/122/23, II/23/150
d.+ larınan I/01/93, I/87/12
çakmak d.+ larını I/56/48
d.+ ları I/55/02
d.+ lı II/12/15
d. ocaqlānda I/153/124
d. vurur I/11/85
d. yaparlarmış I/95/77
dāş : bk. taş -4-
d. I/31/41, I/43/08, I/70/42
d.+ ı I/101/52
daşī - : bk. taşı- -1-
d.- yoruz I/107/62
daşı - : bk. taşı- -20-
d.- dı I/79/98
d.- dık II/19/26
d.- dım I/52/77, I/63/31
d.- dī I/69/40
d.- İlāmıştı I/49/69
d.- niyō II/02/39
d.- r I/132/68, I/47/77, I/65/55
d.- rdık I/155/19, I/155/22
d.- rđık I/146/70
d.- rdıK I/124/14
d.- rdīm I/73/20
d.- rıS I/129/33
d.- rız I/107/48
d.- ya I/145/60
d.- yınca I/69/40
daşı - : bk. taşı- -1-
d.- yyoduK II/27/20
daşıma : bk. taşıma -1-
d. I/155/19
daşımacılığ : İnsan, mal vb.ni bir yerden
bir yere taşıma işi, nakliyecilik, nakliyat.
-1-
d. II/02/39
daşımacılı : <daşımacılığ+ı -1-
d. II/02/38
daşın - : bk. taşın- -7-
d.- dı I/60/38, I/65/22, II/33/27
d.- dılā I/10/103, II/07/26,

II/19/44
d.- ıkan II/16/94
daşınma : bk. taşınma -1-
d. II/19/30
daşlıK : bk. taşlık -1-
d. II/03/63
dat - : (Bir şeyden) Az bir miktar yemek
veya içmek. -3-
d. II/29/94, II/29/95
d.- sınna I/100/17
dāt - : bk. dart¹ -1-
d.- ıyoz II/38/17
datı : bk. tatlı¹ -1-
āda d.+ sını I/71/55
datlal - : Tatlılaşmak, tat almak, tatlı bir
duruma gelmeye başlamak. -1-
d.- ıyorkan I/128/72
datlı : bk. tatlı¹ -33-
d. I/08/33, I/13/09, I/131/40,
I/131/43, I/131/49, I/138/70, I/143/59,
I/26/14, I/26/15, I/67/73, II/29/101,
II/29/105, II/39/60
d. bol I/131/47
d.+ la I/67/69
d. mutlu I/138/69, I/143/57
d.+ niş I/60/42
āda d.+ sı I/131/42
bal d.+ sı I/131/43
yaz d.+ sı I/131/41
d.+ sına yaparıS II/32/01, II/32/03
d.+ sına yapeyöllē II/32/52
d.+ sını II/29/95
d.+ ya I/143/55
d. yapardıK I/13/16
d. yaparız II/32/34
d. yapıyon II/29/99
d. yapıyoz II/29/98
d.+ yı I/128/73, II/29/101
bk. tatlı⁴ -14-
d. I/135/51, I/44/73, I/91/64
d. dil I/50/85, I/50/86
d. dilije I/45/75
d. olsun I/101/68, I/101/73
d.+ ydı I/91/54, I/91/56, I/91/65,
I/91/73, I/91/84
bk. tatlı² -9-
d. I/01/81, I/128/14, I/138/66,
I/14/14, I/95/12
d. börek II/34/92, II/34/97
d. gabaK II/34/103
bk. tatlı⁵ -8-

d. I/119/15, I/15/37, I/15/88,
I/20/62, I/20/70, I/60/104
d.+ m I/20/65
d.+ sıñ I/109/34
bk. tatlı³ -7-
d. I/148/61, I/55/29, I/79/80,
I/81/10
acı d. I/28/56
d.+ ydı I/59/33
d.+ ymiş I/08/97
datlı : bk. tatlı⁵ -1-
d.+ m I/22/11
bk. tatlı¹ -1-
d. II/29/05
bk. tatlı² -1-
d. II/39/25
datlı_aş : Dügün yemeği. -2-
d. I/125/64
d.+ a I/125/65
datTır - : Az miktar yedirmek veya
içirmek. -2-
d.- ıcız I/100/38
d.- ıdım I/49/28
dava : bk. dāvā -2-
sağ sol d.+ sı I/138/115, I/138/123
davā : bk. dāvā -2-
d.+ sına I/45/43
d.+ sından I/56/20
davā : bk. davar -1-
d. I/63/61
dāva : bk. dāvā -1-
sağ sol d.+ sı I/138/116
dāvā : Anlaşmazlık, mücâdele. -2-
ekmek d.+ sı I/63/59
sağ sol d.+ sında I/138/125
daval : bk. davar -2-
d.+ larımız I/18/23
d.+ larınıñ I/36/72
daval : bk. davar -1-
d.+ lā II/20/70
davál : bk. davar -1-
d.+ lāmız II/20/70
dāvālı : Mahkemede aleyhine dāvâ açılan
(kimse). -1-
d. II/09/69
davar : İnek, özellikle koyun ve keçi gibi
hayvanların ortak adı. -74-
d. I/01/45, I/06/73, I/104/16,
I/110/32, I/115/14, I/122/20, I/124/09,
I/124/14, I/13/17, I/13/18, I/134/64,
I/14/41, I/15/54, I/157/69, I/25/62,

I/25/64, I/40/74, I/47/11, I/51/16, I/51/31,
I/54/26, I/63/39, I/63/60, I/68/30, I/88/22,
II/01/06, II/01/17, II/07/52, II/20/57,
II/20/58, II/25/38, II/27/12, II/27/45,
II/28/48
d.+ a I/130/16, I/47/12, I/51/29,
I/51/30, I/63/41
d.+ ā I/152/16
d.+ dan I/23/62
d.+ ı I/120/22, I/120/61, I/124/14,
I/131/51, I/65/54, II/08/94, II/27/14,
II/28/87
d.+ ım I/18/23
d.+ ımı I/139/25
d.+ ımıS I/01/49, II/03/08
d.+ ımız I/131/50, I/21/88,
I/63/39, II/09/21
d.+ ınan II/07/53
d.+ ıñ I/130/20, I/36/77, II/27/35
d.+ lā II/20/62
d.+ lardan I/151/13
d.+ ları I/21/41, I/25/19
d.+ larıñ I/08/54
d.+ larıñkıñı I/130/42
d.+ ları II/06/81
d. yapcaz I/51/22
d. yapıdıñ I/63/40
davaş : bk. davar -4-
d. I/13/17, I/33/67, I/51/31,
II/28/26
davāř : bk. davar -1-
d.+ dan II/01/17
davār : bk. davar -1-
d. I/63/39
dāvar : bk. davar -2-
d. II/28/48
d. mıvar II/23/10
dāved : bk. dāvet -1-
d. ederiz I/30/49
davet : bk. dāvet -1-
d.+ Te I/121/119
dāvet : Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.
-10-
d. I/101/41, I/76/20, I/91/41
d.+ e I/101/39, I/101/41
d.+ imizē I/106/55
d.+ ÷e I/121/118
dāvet et- : Çağırma.
d. ediyon I/87/71
d. etTiler I/114/38
d. idellērdi II/03/21

dâvetiye : Bir kimseyi bir toplantıya çağırarak için gönderilen kâğıt, toplantının yerini ve zamânını bildiren ve girişte gösterilen basılı kart, dâvetnâme. - 3-

d. II/16/48, II/16/49
d.+ si I/72/69

dâvetiyi : bk. dâvetiye -2-
d. II/16/44, II/16/52

dâvetli : Bir yere dâvet edilen, çağrılan kimse. -1-
d.+ leri II/03/25

dâvid - : bk. dağid¹ -1-
d.- ır I/64/127

dâvil : bk. davul -10-
d. I/154/46, I/67/03, I/76/94, I/76/95, II/12/71, II/23/29
ël d.+ innan I/10/57
d.+ ları I/59/67
d.+ sız I/42/74
d. zurnu II/16/18

dâvilci : bk. davulcu -5-
d. I/77/25
d.+ lâ II/11/07
d.+ mız I/154/46
d.+ sı I/34/29, I/77/25

dâvit - : bk. dağid¹ -1-
d.- câñız I/64/135

dâvitTır - : Dağıtma işini yaptırmak. - 1-
d.- madıñız I/64/135

dâvil : bk. davul -3-
d. I/148/28
d.+ luydū II/13/05
d.+ mıs I/154/47

dâvilci : bk. davulcu -1-
d. II/23/05

dâvımbaz : Bacanın dumanı iyi çekmesini sağlamak için ocakların önüne yapılan yuvarlak çıkıntılı siper, yaşmak. - 1-
d.+ ından II/30/84

davran - : 1. Duruma göre şöyle veya böyle tavır takınmak, şöyle veya böyle hareket etmek. -5-
d.- ırdıK I/107/26
d.- ırdım I/137/34
d.- mazdı I/110/51

2. Bir işi yapmak üzere hazırlanmak, yapmaya teşebbüs etmek.
d.- dı II/16/54

davşan : Tavşangillerden, uzunluğu 70 santim kadar olan, kulakları başından uzun, ön bacakları arka bacaklarından kısa, çok hızlı koşan, dudakları kalın ve çok hareketli, kuyruğu kısa, postundan yararlanılan kemirgen memeli hayvan. - 6-

d. I/121/57, I/121/62
d.+ dan I/121/59, I/28/44
d. vururlardı I/121/48

davul : Bir tokmak ve bir çubukla vurulmak sûretiyle çalınan, iki tarafına deri geçirilmiş, büyük enli bir kasnaktan ibâret mûsikî âleti, tabl. -52-

d. I/11/94, I/147/53, I/148/35, I/148/36, I/148/38, I/25/08, I/34/28, I/42/73, I/51/74, I/82/18, I/87/69, I/87/70, I/90/51, I/90/62, I/91/66, I/94/67, I/98/23, II/03/24, II/13/07, II/39/108

d.+ a I/148/36
d.+ inan I/25/08
el d.+ İyla II/37/47
d.+ la II/15/12
d.+ lâ I/145/66, I/145/75, I/145/81, I/145/83, I/83/20

ël d.+ lâ II/15/12
d.+ lâ mız I/148/21
d.+ lar I/87/74
d.+ ları I/82/18
d.+ lu I/147/57
d.+ lū I/41/13
d.+ nan I/102/24, I/125/79
d.+ nân I/41/12
d.+ u I/148/36, I/148/37
d.+ unan I/51/75, I/90/51, I/90/52
d.+ ūnan I/148/15
d.+ unan muvulunan I/51/74

davul dövür-: davul çalınmasını sağlamak.

d. dövürüydü I/82/14

davul dümbök : davul ve davul gibi aletler.

d. dümbök I/126/29

davul fırın : davul şeklindeki yuvarlak fırın.

d. fırın II/15/72

davul vur- : davul çalmak.

d. vuruduğ II/12/69

davul : bk. davul -1-
d. I/59/25

dâvil : bk. davul -1-

d.+ lan II/34/87
davulcu : Davul çalan kimse. -10-
d. I/42/74, I/72/71, I/94/67,
II/23/04
d.+ lâ I/145/68, II/15/13
d.+ lâñ I/145/70
d.+ ları I/145/71
d.+ sunu I/42/75
d. tutuyoz I/147/50
day : bk. dağ -1-
d. eri_ji II/32/51
day : bk. dağ -1-
d. eri_ji I/36/59
dây : bk. dağ -2-
d. eri_ji II/32/21, II/32/26
daya - : (Bir şeyi bir yere) Dokunur
duruma getirip durdurmak, koyup
yaslamak. -3-
d.- dı II/09/58
d.- mıydım II/22/37
d.- rsıñ I/80/40
dayağ : Dövmek işi, kötek, sopa. -
1-
dayağ döşe- : Dövmek, dayak
atmak, sopa çekmek.
d. döşerdi I/69/71
dayan - : 1. Kendini dayamak, vücûdunu
bir yere yaslamak, abanmak. -5-
d.- a I/144/27, I/45/51, I/45/52
2. Kendini tutmak, sabretmek. -
5-
d.- amadım I/133/43
d.- amayoruz I/133/24, I/133/51
d.- ılmıyor I/133/43
yüzüm d.- maz yapamayıs
II/08/128
3. (Olumsuz şekliyle)
Kaldırabilecek güçte olmak, kaldırmak,
çekmek. -4-
d.- aman I/39/18, I/44/85
d.- mıyor I/124/38
4. Sabırla katlanmak, çekmek,
tahammül etmek. -2-
d.- amayyoñ I/88/46
d.- amıyoñ I/88/46
5. (Birinden, bir şeyden) Güç ve
kuvvet almak, ona güvenmek, istinat
etmek. -1-
d.- ır II/38/33
6. Bir şeyin üzerine kurulmuş
olmak, temel teşkil edecek bir şey üzerine

oturmak, ona bağlı olmak, istinat etmek.
-1-
tarihe d.- ıyo II/02/18
7. Dayanıklı olmak, uzun süre
eskimemek, sağlam kalmak. -1-
d.- maS I/103/61
8. Karşı koymak, karşı durmak,
direnmek, mukâvemet etmek. -1-
d.- amadılar I/95/126
9. Varmak, ulaşmak, erişmek, vâsıl
olmak.
dāyan - : bk. dayan-⁹ -1-
d.- dı II/09/79
dayağ - : bk. dayan-¹ -1-
d. I/134/03
dayanağ : Dayanılacak şey, dayak,
dayangaç, istinatgâh. -1-
d. I/28/04
davar : bk. davar -2-
d. I/46/58
d.+ ı I/46/68
dayı : 1. Bir kimsenin annesinin erkek
kardeşi.-43-
d. I/119/64, II/05/98
d.+ lâmızın I/150/30
d.+ m I/136/32, I/152/11, II/05/35
emmim d.+ m hebesinden âldım
payım I/64/98
emmim d.+ m hepsiniñ âldım
payım I/64/94
d.+ mgil I/87/42
d.+ mıdı II/05/85, II/05/88
d.+ mıñ I/122/26, I/42/66,
II/16/79, II/16/83
d.+ mız I/80/30, I/86/19
d.+ mızı I/64/105
d.+ mızıñ I/94/81
d.+ mnan I/136/33
d.+ n I/83/62
d.+ ngili II/05/97
d.+ sı I/113/70, I/64/96, II/10/82
d.+ sıgil I/120/06
d.+ sın I/150/31
d.+ sınıñ I/122/26, I/78/20,
I/78/51, II/29/41
2. Orta yaşı geçkin erkekler için
kullanılan hitap sözü.
d. I/48/60, I/80/30, II/02/104,
II/28/60
mıstafa d. I/33/76
mustafa d. I/80/47

ismā_ıl d.+ n I/145/15
ve_ıs d.+ nıı I/75/21
ali_rıza d.+ ı I/145/15
hasan d.+ ı I/22/18
mustafa d.+ ı I/80/58
dayvetci : Birini bir yere çağırarak için
gönderilen kimse, çağırıcı. -1-
d.+ lere I/26/09
dayvetci : bk. dayvetci -2-
d.+ lere I/26/03
d.+ leri I/26/10
de : bk. da -2143-
d. I/01/07, I/01/13, I/01/20,
I/01/55, I/01/56, I/01/71, I/01/77, I/01/97,
I/02/05, I/02/29, I/02/33, I/02/37, I/02/39,
I/02/68, I/03/10, I/03/19, I/03/29, I/03/55,
I/03/70, I/03/74, I/03/75, I/03/76, I/03/82,
I/03/96, I/04/03, I/04/10, I/04/20, I/04/31,
I/04/49, I/04/51, I/04/54, I/04/56, I/04/62,
I/05/18, I/05/36, I/05/40, I/06/102,
I/06/107, I/06/117, I/06/12, I/06/120,
I/06/140, I/06/27, I/06/40, I/06/45,
I/06/47, I/06/51, I/06/85, I/06/86, I/06/89,
I/06/90, I/06/91, I/06/92, I/06/95,
I/07/102, I/07/112, I/07/41, I/07/44,
I/07/50, I/07/57, I/07/77, I/07/88, I/07/96,
I/08/05, I/08/122, I/08/125, I/08/17,
I/08/44, I/08/49, I/08/52, I/08/67, I/08/68,
I/08/70, I/08/76, I/08/85, I/08/87, I/08/94,
I/08/95, I/09/25, I/09/35, I/09/63, I/09/71,
I/89/23, I/32/88, I/104/58, I/83/58,
I/112/47, I/89/11, I/132/13, I/148/47,
I/157/80, I/70/33, I/31/10, I/31/11,
I/153/53, I/64/125, I/27/30, II/23/52,
II/19/148, II/23/45, I/71/23, I/132/47,
I/154/27, II/25/115, II/19/136, I/40/12,
I/94/47, I/10/07, I/10/101, I/10/111,
I/10/112, I/10/24, I/10/25, I/10/31,
I/10/35, I/10/39, I/10/45, I/10/47, I/10/60,
I/10/71, I/10/74, I/10/80, I/10/81,
I/100/05, I/100/15, I/100/23, I/100/24,
I/100/26, I/100/33, I/100/37, I/100/42,
I/100/44, I/101/03, I/101/35, I/101/48,
I/101/54, I/102/04, I/102/07, I/102/17,
I/102/30, I/102/33, I/102/67, I/102/73,
I/102/78, I/102/83, I/102/85, I/102/86,
I/103/24, I/103/34, I/103/35, I/103/36,
I/103/38, I/103/49, I/104/02, I/104/11,
I/104/25, I/104/42, I/104/55, I/104/56,
I/104/57, I/104/60, I/104/61, I/104/63,
I/104/65, I/105/09, I/105/14, I/105/32,

I/105/39, I/105/44, I/105/48, I/105/54,
I/105/57, I/105/60, I/105/61, I/106/30,
I/106/35, I/106/42, I/106/53, I/106/54,
I/106/56, I/106/69, I/106/81, I/107/07,
I/107/08, I/107/10, I/107/11, I/107/12,
I/107/16, I/107/21, I/107/25, I/107/30,
I/107/38, I/107/55, I/107/65, I/107/68,
I/108/28, I/108/35, I/108/47, I/108/53,
I/109/05, I/109/10, I/109/16, I/109/26,
I/109/31, I/109/32, I/109/37, I/109/42,
I/109/45, I/109/46, I/11/09, I/11/19,
I/11/21, I/11/33, I/11/45, I/11/46, I/11/47,
I/11/84, I/11/86, I/11/89, I/110/08,
I/110/12, I/110/16, I/110/17, I/110/22,
I/110/33, I/110/36, I/110/37, I/110/40,
I/110/42, I/110/49, I/110/55, I/110/58,
I/110/61, I/110/70, I/110/71, I/111/04,
I/111/10, I/111/102, I/111/104, I/111/11,
I/111/118, I/111/119, I/111/12, I/111/28,
I/111/48, I/111/53, I/111/65, I/111/74,
I/111/95, I/112/01, I/112/12, I/112/16,
I/112/29, I/112/33, I/112/34, I/112/40,
I/112/44, I/112/63, I/112/64, I/112/65,
I/112/70, I/112/76, I/112/78, I/113/100,
I/113/110, I/113/113, I/113/115, I/113/28,
I/113/30, I/113/32, I/113/52, I/113/53,
I/113/57, I/113/62, I/113/72, I/113/74,
I/113/80, I/113/85, I/113/86, I/113/92,
I/114/07, I/114/15, I/114/19, I/114/35,
I/114/42, I/114/46, I/114/51, I/114/59,
I/115/04, I/115/10, I/115/27, I/115/34,
I/115/39, I/115/52, I/116/03, I/116/06,
I/116/09, I/116/10, I/116/11, I/116/12,
I/116/15, I/116/16, I/116/26, I/116/27,
I/116/28, I/116/30, I/116/42, I/116/44,
I/117/24, I/117/32, I/117/42, I/119/15,
I/119/16, I/119/19, I/119/21, I/119/22,
I/119/25, I/119/28, I/119/32, I/119/37,
I/119/40, I/119/43, I/119/67, I/119/68,
I/119/75, I/119/79, I/119/81, I/119/83,
I/12/05, I/12/09, I/12/15, I/12/19, I/12/20,
I/12/32, I/12/40, I/12/42, I/12/48,
I/120/08, I/120/22, I/120/30, I/120/32,
I/120/34, I/120/40, I/120/59, I/120/62,
I/121/28, I/121/29, I/121/37, I/121/38,
I/121/74, I/121/76, I/121/93, I/121/97,
I/122/02, I/122/04, I/122/07, I/122/09,
I/122/27, I/122/36, I/122/47, I/122/59,
I/122/65, I/122/83, I/122/85, I/122/86,
I/123/01, I/123/05, I/123/19, I/123/20,
I/123/38, I/123/40, I/123/46, I/123/55,

I/123/64, I/123/70, I/123/73, I/123/76, I/123/80, I/124/09, I/124/32, I/124/34, I/124/40, I/124/43, I/124/45, I/124/46, I/125/03, I/125/09, I/125/17, I/125/18, I/125/19, I/125/21, I/125/27, I/125/29, I/125/37, I/125/40, I/125/48, I/125/57, I/125/60, I/125/68, I/125/74, I/125/87, I/125/97, I/126/06, I/126/09, I/126/10, I/126/17, I/126/21, I/126/23, I/126/28, I/126/49, I/126/53, I/126/68, I/126/77, I/127/17, I/127/29, I/127/50, I/127/52, I/127/53, I/127/55, I/128/02, I/128/08, I/128/23, I/128/28, I/128/31, I/128/54, I/128/58, I/128/62, I/128/65, I/128/75, I/129/07, I/129/23, I/129/35, I/129/51, I/129/52, I/129/55, I/129/72, I/13/17, I/13/29, I/13/31, I/13/35, I/13/36, I/13/38, I/130/12, I/130/16, I/130/22, I/130/29, I/130/31, I/130/37, I/130/38, I/130/47, I/130/53, I/130/77, I/130/85, I/131/55, I/131/58, I/131/62, I/132/04, I/132/12, I/132/19, I/132/20, I/132/49, I/132/50, I/132/51, I/132/54, I/133/02, I/133/06, I/133/08, I/133/19, I/133/28, I/133/38, I/133/39, I/133/40, I/133/57, I/133/58, I/133/65, I/133/66, I/134/10, I/134/14, I/134/22, I/134/35, I/134/44, I/134/51, I/135/01, I/135/10, I/135/12, I/135/17, I/135/32, I/135/37, I/135/39, I/135/45, I/135/59, I/136/03, I/136/05, I/136/06, I/136/09, I/136/11, I/136/32, I/136/37, I/136/40, I/137/18, I/137/22, I/137/23, I/137/24, I/137/30, I/137/39, I/137/44, I/137/49, I/137/51, I/137/56, I/137/65, I/138/101, I/138/102, I/138/15, I/138/16, I/138/20, I/138/26, I/138/28, I/132/48, I/138/51, I/138/61, I/138/62, I/138/63, I/138/64, I/138/76, I/138/78, I/138/86, I/139/07, I/139/25, I/139/35, I/139/37, I/139/42, I/139/43, I/139/62, I/14/14, I/14/17, I/14/22, I/14/31, I/14/58, I/14/62, I/14/63, I/14/69, I/140/04, I/140/18, I/140/22, I/140/25, I/140/29, I/140/31, I/140/39, I/140/51, I/140/57, I/140/58, I/140/65, I/140/66, I/141/08, I/141/12, I/141/21, I/141/24, I/141/26, I/141/27, I/141/28, I/141/29, I/142/08, I/142/13, I/142/51, I/143/13, I/143/20, I/143/35, I/143/38, I/143/39, I/143/46, I/143/56, I/143/58, I/143/80, I/143/86, I/144/12, I/144/16, I/144/18, I/144/20, I/144/23, I/144/38, I/144/46, I/144/48, I/144/50, I/144/51, I/144/54, I/144/63, I/144/65, I/144/70, I/144/73, I/144/79, I/144/83, I/145/13, I/145/15, I/145/31, I/145/86, I/145/90, I/145/93, I/146/12, I/146/39, I/146/80, I/146/84, I/147/02, I/147/05, I/147/12, I/147/22, I/147/25, I/147/30, I/147/37, I/148/04, I/148/21, I/148/22, I/148/26, I/148/33, I/148/36, I/148/39, I/148/44, I/148/46, I/148/47, I/148/59, I/148/60, I/148/61, I/148/65, I/149/26, I/149/65, I/149/69, I/15/22, I/15/26, I/15/28, I/15/33, I/15/35, I/15/36, I/15/40, I/15/42, I/15/47, I/15/55, I/15/56, I/15/59, I/15/63, I/15/65, I/15/68, I/15/69, I/15/79, I/15/80, I/15/87, I/15/91, I/15/94, I/15/96, I/150/15, I/150/24, I/150/34, I/150/45, I/150/46, I/150/48, I/150/50, I/150/56, I/151/02, I/151/24, I/152/101, I/152/102, I/152/11, I/152/17, I/152/38, I/152/39, I/152/46, I/152/67, I/152/79, I/152/86, I/152/89, I/153/02, I/153/115, I/153/124, I/153/29, I/153/39, I/153/40, I/153/41, I/153/46, I/153/50, I/153/61, I/153/63, I/153/85, I/154/05, I/154/20, I/154/39, I/154/47, I/154/50, I/154/55, I/154/58, I/154/61, I/154/64, I/154/70, I/155/20, I/155/23, I/155/32, I/155/38, I/155/57, I/155/74, I/155/98, I/156/03, I/156/04, I/156/08, I/156/20, I/156/35, I/156/36, I/156/68, I/157/05, I/157/19, I/157/22, I/157/49, I/157/60, I/157/77, I/158/09, I/158/36, I/158/40, I/158/53, I/158/61, I/159/10, I/159/11, I/159/18, I/159/26, I/159/33, I/159/37, I/159/39, I/159/49, I/159/50, I/16/04, I/16/06, I/16/08, I/16/34, I/16/41, I/16/46, I/16/48, I/16/60, I/160/15, I/160/29, I/161/18, I/161/29, I/161/33, I/161/35, I/161/41, I/161/42, I/161/46, I/161/48, I/161/49, I/161/53, I/161/57, I/17/08, I/17/18, I/17/26, I/17/43, I/17/50, I/17/56, I/17/57, I/17/58, I/17/83, I/17/89, I/18/13, I/18/14, I/18/56, I/18/63, I/18/66, I/19/14, I/19/15, I/19/19, I/20/03, I/20/11, I/20/37, I/20/39, I/20/43, I/20/44, I/20/52, I/20/54, I/20/56, I/20/66, I/20/71, I/20/79, I/20/91, I/20/92, I/21/51, I/21/65, I/21/74, I/21/82, I/21/83, I/21/84, I/21/88, I/21/94, I/22/03, I/22/11, I/22/17, I/22/37, I/22/40, I/22/44, I/22/45, I/23/17, I/23/21, I/23/27, I/23/53, I/23/55, I/23/56,

I/23/59, I/23/63, I/23/67, I/23/68, I/23/69,
I/23/70, I/24/14, I/24/20, I/24/26, I/24/29,
I/24/48, I/24/56, I/24/60, I/24/63, I/24/68,
I/24/69, I/25/04, I/25/12, I/25/25, I/25/32,
I/25/33, I/25/38, I/26/12, I/26/25, I/26/37,
I/26/41, I/26/46, I/26/59, I/26/64, I/26/73,
I/26/76, I/27/12, I/27/52, I/27/70, I/28/18,
I/28/20, I/28/25, I/28/32, I/28/33, I/28/45,
I/28/54, I/29/14, I/30/14, I/30/15, I/30/29,
I/30/59, I/31/30, I/31/42, I/31/48, I/31/64,
I/31/70, I/32/17, I/32/22, I/32/28, I/32/38,
I/32/39, I/32/63, I/32/69, I/32/70, I/32/75,
I/32/85, I/32/86, I/32/89, I/33/08, I/33/12,
I/33/124, I/33/128, I/33/129, I/33/27,
I/33/29, I/33/67, I/34/16, I/34/25, I/34/34,
I/34/36, I/34/53, I/34/54, I/34/57, I/34/58,
I/35/18, I/35/23, I/35/38, I/35/43, I/35/49,
I/35/56, I/36/17, I/36/20, I/36/24, I/36/29,
I/36/41, I/36/61, I/36/64, I/36/78, I/37/05,
I/37/12, I/37/30, I/37/37, I/37/46, I/37/47,
I/37/55, I/37/56, I/38/30, I/38/35, I/38/51,
I/38/53, I/38/62, I/38/67, I/38/68, I/38/69,
I/38/72, I/39/07, I/39/103, I/39/15,
I/39/18, I/39/19, I/39/27, I/39/38, I/39/48,
I/39/49, I/39/69, I/39/74, I/39/80, I/40/04,
I/40/06, I/40/07, I/40/09, I/40/15, I/40/16,
I/40/17, I/40/18, I/40/20, I/40/38, I/40/51,
I/40/52, I/40/61, I/40/76, I/41/12, I/41/27,
I/41/29, I/41/36, I/41/37, I/41/48, I/41/57,
I/41/66, I/41/71, I/41/74, I/41/88, I/42/05,
I/42/07, I/42/10, I/42/21, I/42/22, I/42/23,
I/42/24, I/42/29, I/42/30, I/42/39, I/42/48,
I/42/50, I/42/58, I/42/70, I/42/78, I/42/80,
I/43/08, I/43/35, I/44/16, I/44/22, I/44/24,
I/44/25, I/44/33, I/44/34, I/44/43, I/44/45,
I/44/50, I/44/54, I/44/57, I/44/58, I/44/59,
I/44/61, I/44/65, I/44/70, I/44/72, I/44/87,
I/45/18, I/45/21, I/45/53, I/45/54, I/45/62,
I/45/70, I/45/72, I/45/74, I/45/75,
I/46/102, I/46/108, I/46/118, I/46/119,
I/46/123, I/46/127, I/46/128, I/46/41,
I/46/43, I/46/57, I/46/62, I/46/68, I/46/74,
I/46/83, I/46/93, I/46/94, I/46/97, I/47/08,
I/47/12, I/47/20, I/47/50, I/47/53, I/47/55,
I/48/26, I/48/27, I/48/57, I/48/58, I/48/60,
I/48/61, I/48/64, I/48/69, I/48/74, I/48/79,
I/48/81, I/49/23, I/49/36, I/49/37, I/49/39,
I/49/42, I/49/53, I/49/58, I/49/59, I/49/74,
I/49/75, I/49/78, I/49/80, I/49/82, I/50/16,
I/50/18, I/50/19, I/50/26, I/50/28, I/50/37,
I/50/43, I/50/44, I/50/45, I/50/47, I/50/53,

I/50/67, I/50/85, I/51/02, I/51/03, I/51/08,
I/51/16, I/51/29, I/51/75, I/51/76, I/52/01,
I/52/03, I/52/04, I/52/07, I/52/12, I/52/17,
I/52/23, I/52/30, I/52/32, I/52/34, I/52/37,
I/52/38, I/52/41, I/52/48, I/52/49, I/52/51,
I/52/72, I/52/73, I/52/75, I/52/77, I/52/79,
I/52/82, I/52/84, I/52/85, I/52/86, I/52/91,
I/52/92, I/52/98, I/53/04, I/53/13, I/53/15,
I/53/19, I/53/27, I/53/42, I/53/49, I/53/61,
I/53/64, I/54/23, I/54/31, I/54/32, I/54/37,
I/54/48, I/54/49, I/54/54, I/54/64, I/54/69,
I/54/72, I/55/14, I/55/18, I/55/27, I/55/32,
I/55/39, I/55/49, I/55/51, I/55/57, I/55/67,
I/55/70, I/56/01, I/56/33, I/56/36, I/56/46,
I/56/81, I/58/05, I/58/07, I/58/24, I/58/26,
I/58/35, I/58/36, I/58/58, I/58/83, I/58/90,
I/58/97, I/58/98, I/58/99, I/59/16, I/59/18,
I/59/20, I/59/24, I/59/45, I/59/47, I/59/51,
I/59/64, I/59/70, I/59/77, I/60/101,
I/60/103, I/60/104, I/60/21, I/60/34,
I/60/44, I/60/46, I/60/55, I/60/72, I/60/78,
I/60/80, I/60/81, I/60/82, I/60/83, I/60/84,
I/60/85, I/60/86, I/60/98, I/61/03, I/61/10,
I/61/11, I/61/14, I/61/15, I/61/23, I/61/24,
I/61/57, I/61/61, I/61/63, I/61/72, I/62/05,
I/62/21, I/62/28, I/62/34, I/62/42, I/63/03,
I/63/05, I/63/17, I/63/24, I/63/28, I/63/29,
I/63/30, I/63/36, I/63/43, I/63/53, I/63/64,
I/64/102, I/64/105, I/64/130, I/64/135,
I/64/38, I/64/41, I/64/56, I/64/76, I/64/86,
I/64/88, I/64/96, I/65/06, I/65/16, I/65/17,
I/65/18, I/65/33, I/65/45, I/65/48, I/65/50,
I/65/60, I/65/63, I/66/08, I/66/09, I/66/13,
I/66/23, I/66/26, I/67/16, I/67/23, I/67/43,
I/67/51, I/67/52, I/67/67, I/67/73, I/67/76,
I/67/77, I/68/24, I/68/60, I/69/36, I/69/37,
I/69/41, I/69/55, I/69/63, I/69/82, I/69/90,
I/70/04, I/70/31, I/70/42, I/70/56, I/70/57,
I/70/58, I/70/67, I/70/74, I/70/77, I/71/40,
I/71/52, I/71/67, I/72/10, I/72/11, I/72/21,
I/72/27, I/72/52, I/72/53, I/72/61, I/72/79,
I/72/81, I/72/83, I/72/87, I/73/15, I/73/17,
I/73/24, I/73/28, I/73/29, I/73/31, I/73/32,
I/73/40, I/73/45, I/73/57, I/73/62, I/73/71,
I/74/05, I/74/08, I/74/13, I/74/26, I/74/28,
I/74/40, I/74/53, I/74/55, I/75/05, I/75/18,
I/75/30, I/75/44, I/75/48, I/75/57, I/75/62,
I/75/64, I/75/67, I/75/70, I/75/73, I/75/74,
I/75/76, I/76/06, I/76/100, I/76/16,
I/76/35, I/76/38, I/76/42, I/76/43, I/76/46,
I/76/66, I/76/68, I/76/88, I/76/92, I/77/56,

I/77/58, I/77/73, I/78/06, I/78/07, I/78/09,
I/78/11, I/78/31, I/78/37, I/78/38, I/78/40,
I/78/47, I/78/48, I/78/49, I/78/51, I/79/02,
I/79/15, I/79/20, I/79/27, I/79/30, I/79/46,
I/79/54, I/79/60, I/79/68, I/79/80, I/79/85,
I/79/89, I/80/05, I/80/11, I/80/13, I/80/16,
I/80/18, I/80/36, I/80/40, I/80/41, I/80/52,
I/80/59, I/81/41, I/81/51, I/82/08, I/82/09,
I/82/12, I/82/20, I/82/22, I/82/23, I/82/24,
I/83/02, I/83/09, I/83/16, I/83/19, I/83/25,
I/83/30, I/83/34, I/83/37, I/83/43, I/83/50,
I/83/62, I/83/64, I/83/66, I/83/67, I/83/70,
I/83/73, I/83/77, I/83/79, I/84/04, I/84/11,
I/84/20, I/84/30, I/84/39, I/84/40, I/85/09,
I/85/11, I/85/14, I/85/17, I/85/42, I/85/56,
I/85/59, I/85/60, I/85/63, I/86/14, I/86/24,
I/86/47, I/86/48, I/86/52, I/86/54, I/86/59,
I/86/64, I/86/65, I/86/67, I/86/73, I/86/79,
I/87/04, I/87/100, I/87/102, I/87/108,
I/87/114, I/87/125, I/87/20, I/87/21,
I/87/27, I/87/29, I/87/40, I/87/42, I/87/43,
I/87/64, I/87/67, I/87/68, I/87/83, I/88/06,
I/88/21, I/88/28, I/88/31, I/88/38, I/88/41,
I/88/51, I/88/58, I/88/63, I/89/05, I/89/13,
I/89/19, I/89/23, I/90/18, I/90/24, I/90/28,
I/90/43, I/90/56, I/90/61, I/91/04, I/91/09,
I/91/10, I/91/13, I/91/20, I/91/22, I/91/24,
I/91/34, I/91/35, I/91/48, I/91/61, I/91/64,
I/91/69, I/91/72, I/91/79, I/91/83, I/92/05,
I/92/09, I/92/13, I/92/24, I/92/30, I/92/44,
I/92/47, I/92/48, I/92/55, I/93/04, I/93/08,
I/93/14, I/93/25, I/93/26, I/93/37, I/93/38,
I/93/39, I/93/40, I/93/58, I/94/04, I/94/06,
I/94/32, I/94/46, I/94/60, I/94/78, I/94/79,
I/94/80, I/94/81, I/94/82, I/94/83, I/95/04,
I/95/100, I/95/101, I/95/104, I/95/106,
I/95/110, I/95/114, I/95/116, I/95/118,
I/95/40, I/96/11, I/96/80, I/96/82, I/97/19,
I/97/36, I/97/39, I/97/52, I/97/54,
I/98/117, I/98/17, I/98/18, I/98/24,
I/98/32, I/98/33, I/98/37, I/98/39, I/98/42,
I/98/67, I/98/70, I/98/71, I/98/73, I/98/78,
I/98/79, I/99/19, I/99/28, I/99/40, I/99/43,
I/99/60, I/99/67, I/99/71, II/02/61,
II/04/26, II/04/42, II/05/03, II/06/26,
II/06/72, II/07/103, II/07/59, II/07/63,
II/08/05, II/08/128, II/08/136, II/09/28,
II/09/53, II/09/71, II/10/06, II/10/09,
II/11/66, II/12/02, II/12/17, II/13/10,
II/13/12, II/13/22, II/13/23, II/13/32,
II/13/41, II/13/44, II/14/51, II/14/54,

II/14/88, II/14/97, II/14/99, II/15/117,
II/15/121, II/15/13, II/15/30, II/15/61,
II/16/27, II/16/74, II/18/22, II/18/23,
II/18/29, II/18/33, II/19/08, II/19/101,
II/19/103, II/19/108, II/19/109, II/19/115,
II/19/116, II/19/121, II/19/127, II/19/139,
II/19/140, II/19/17, II/19/34, II/19/41,
II/19/48, II/19/62, II/19/90, II/20/27,
II/20/28, II/20/37, II/20/51, II/20/68,
II/20/70, II/20/83, II/21/52, II/22/06,
II/22/19, II/22/38, II/22/40, II/22/47,
II/22/49, II/22/79, II/23/114, II/23/146,
II/23/176, II/23/203, II/23/205, II/23/32,
II/23/59, II/23/70, II/23/81, II/24/100,
II/24/18, II/24/28, II/25/101, II/25/105,
II/25/12, II/25/16, II/25/38, II/25/44,
II/25/55, II/25/56, II/25/58, II/25/74,
II/25/77, II/25/80, II/25/89, II/25/94,
II/25/97, II/26/07, II/26/38, II/26/40,
II/26/43, II/27/64, II/28/11, II/28/16,
II/29/05, II/29/23, II/29/26, II/29/33,
II/29/34, II/29/38, II/29/50, II/29/65,
II/29/94, II/30/25, II/30/41, II/30/52,
II/31/16, II/31/44, II/32/11, II/32/116,
II/32/120, II/32/127, II/32/138, II/32/15,
II/32/17, II/32/19, II/32/52, II/32/54,
II/32/58, II/32/59, II/32/70, II/32/81,
II/32/86, II/32/88, II/32/89, II/32/94,
II/32/95, II/33/33, II/33/34, II/33/81,
II/34/101, II/34/16, II/34/17, II/34/24,
II/34/28, II/34/40, II/34/46, II/34/64,
II/35/115, II/35/12, II/35/17, II/35/34,
II/35/37, II/35/78, II/35/82, II/35/87,
II/35/98, II/37/21, II/38/106, II/38/120,
II/38/15, II/38/27, II/38/64, II/38/84,
II/38/85, II/38/86, II/39/107, II/39/119,
II/39/125, II/39/13, II/39/140, II/39/144,
II/39/153, II/39/178, II/39/44, II/39/94

bi d. I/02/25, I/04/06, I/06/107,
I/06/109, I/06/112, I/06/119, I/06/67,
I/06/83, I/06/93, I/06/94, I/07/23,
I/08/111, I/08/18, I/09/17, I/10/117,
I/10/68, I/10/69, I/10/88, I/101/59,
I/102/67, I/103/35, I/104/68, I/108/30,
I/108/46, I/109/29, I/11/70, I/110/04,
I/110/09, I/110/56, I/111/97, I/111/98,
I/111/99, I/112/26, I/112/33, I/112/73,
I/112/82, I/114/40, I/117/48, I/119/31,
I/119/45, I/120/33, I/120/62, I/121/13,
I/121/14, I/121/93, I/122/69, I/123/33,
I/123/37, I/125/19, I/125/39, I/125/49,

I/125/60, I/125/81, I/126/15, I/126/65,
I/126/82, I/127/49, I/128/19, I/128/22,
I/129/59, I/129/61, I/13/07, I/13/30,
I/130/24, I/130/52, I/130/53, I/132/29,
I/133/19, I/134/16, I/134/48, I/135/47,
I/137/23, I/138/102, I/138/114, I/138/132,
I/138/27, I/14/26, I/14/30, I/14/39,
I/14/46, I/14/60, I/14/63, I/141/09,
I/141/23, I/142/20, I/144/49, I/145/78,
I/145/93, I/148/33, I/149/14, I/149/45,
I/15/07, I/15/78, I/15/86, I/150/17,
I/150/54, I/152/109, I/152/114, I/152/135,
I/152/69, I/152/73, I/154/68, I/159/31,
I/159/32, I/16/01, I/16/03, I/16/41,
I/161/59, I/19/10, I/20/23, I/20/35,
I/21/16, I/22/02, I/22/14, I/22/32, I/22/36,
I/23/38, I/25/01, I/25/03, I/25/28, I/25/53,
I/30/16, I/30/19, I/30/25, I/31/29, I/33/11,
I/33/114, I/33/74, I/33/90, I/36/79,
I/38/24, I/40/24, I/41/85, I/44/76, I/46/12,
I/46/96, I/48/19, I/48/32, I/49/24, I/50/24,
I/51/73, I/52/25, I/52/96, I/55/70, I/58/08,
I/58/69, I/58/71, I/58/97, I/60/66, I/60/70,
I/61/03, I/61/04, I/61/31, I/61/48, I/61/62,
I/63/46, I/63/47, I/64/129, I/64/131,
I/65/30, I/65/38, I/68/45, I/68/51, I/68/61,
I/69/102, I/69/12, I/71/75, I/72/73,
I/72/82, I/73/23, I/73/49, I/73/65, I/73/72,
I/76/51, I/78/26, I/79/62, I/83/48, I/83/65,
I/85/20, I/86/45, I/87/61, I/87/85, I/88/18,
I/88/21, I/88/34, I/88/56, I/89/16, I/89/17,
I/90/25, I/91/77, I/91/81, I/94/07, I/94/36,
I/94/37, I/95/27, I/95/63, I/96/40, I/96/49,
I/97/10, I/97/14, I/98/110, I/98/23,
I/98/32, I/98/52, I/98/58, I/98/62, I/99/26,
II/07/109, II/09/86, II/12/21, II/12/22,
II/12/78, II/14/45, II/14/77, II/14/90,
II/15/113, II/15/94, II/19/05, II/19/06,
II/19/145, II/19/39, II/19/40, II/22/38,
II/23/05, II/23/211, II/27/37, II/27/64,
II/30/51, II/32/103, II/32/20, II/33/62,
II/34/64, II/34/74, II/34/87, II/34/94,
II/35/20, II/37/30, II/37/53, II/39/147,
II/39/162

Pi d. I/48/53

bir d. I/05/46

dödün yer deyi d. doydün yer
I/56/60

ne d. ösa II/23/39

yime d. yanında yat I/152/98

de : bk. değil -20-

d. I/11/71, I/111/119, I/111/120,
I/111/122, I/116/44, I/13/29, I/151/35,
I/154/35, I/39/53, I/41/15, I/41/76,
I/44/37, I/81/21, I/97/07, I/97/11, I/99/53,
II/04/63, II/21/45, II/38/112, II/38/72

de : bk. ta -26-

d. I/10/09, I/119/71, I/14/58,
I/147/10, I/15/98, I/158/22, I/161/15,
I/17/28, I/20/91, I/40/42, I/49/11, I/49/66,
I/58/49, I/69/74, I/95/23, I/98/80,
II/08/132, II/08/134, II/08/49, II/08/99,
II/14/99, II/24/86, II/32/85, II/32/86,
II/39/16, II/39/185

de - : Duygu ve düşüncelerini sözle
anlatmak, söylemek. -1396-

d. I/102/02, I/109/13, I/152/72,
I/20/73, I/30/11, I/30/40, I/44/41, I/73/31,
I/81/02, I/81/56, I/86/24, I/87/21, I/92/05,
I/98/49, II/30/52

d.- dī I/06/58, I/100/46, I/106/55,
I/111/119, I/112/44, I/113/116, I/113/84,
I/147/09, I/148/06, I/151/35, I/28/55,
I/29/18, I/31/37, I/33/42, I/44/66, I/48/74,
I/59/79, I/64/85, I/67/49, I/91/86, I/94/76,
I/94/81, II/03/51, II/03/52, II/04/71,
II/22/32, II/38/26

d.- dī_jim I/61/34

d.- dīm I/102/43, I/103/53,
I/113/100, I/114/51, I/123/60, I/151/15,
I/155/104, I/30/20, I/30/48, I/31/31,
II/34/36

d.- dīme I/70/67, I/71/66

d.- dīmiz I/106/78, I/125/44,
I/133/56, I/138/78, I/17/07, I/44/83,
I/56/48, I/61/62, I/62/16, I/65/31, I/68/60,
I/68/66, I/68/75, I/69/103, I/98/95,
II/04/48, II/18/09, II/23/06, II/23/30,
II/34/66

d.- dīmizde I/116/06

d.- dīmiziñ I/97/36

d.- dīn I/10/72, I/126/36

d.- dīne I/31/68

d.- dīñ I/116/46, I/161/52, I/96/83,
I/98/62, II/05/56

d.- dīñiz I/106/37, I/122/33,
I/34/69

d.- di I/01/61, I/01/62, I/01/65,
I/03/03, I/05/54, I/06/134, I/06/86,
I/06/87, I/06/88, I/06/89, I/07/50, I/09/24,
I/104/11, I/108/53, I/110/16, I/111/119,
I/112/01, I/112/09, I/112/12, I/112/25,

I/112/47, I/112/59, I/119/10, I/119/11,
I/119/12, I/119/14, I/120/08, I/126/77,
I/128/24, I/132/53, I/133/02, I/133/37,
I/133/38, I/135/56, I/136/12, I/138/102,
I/138/131, I/138/134, I/138/61, I/138/99,
I/139/33, I/139/34, I/139/38, I/139/39,
I/139/40, I/144/47, I/144/48, I/144/49,
I/147/09, I/147/10, I/149/45, I/149/61,
I/152/101, I/152/126, I/152/127,
I/152/131, I/152/33, I/152/50, I/17/28,
I/17/29, I/17/30, I/18/30, I/18/63, I/22/38,
I/25/35, I/25/36, I/25/40, I/27/23, I/28/43,
I/30/59, I/33/118, I/33/75, I/33/76,
I/37/36, I/37/37, I/37/38, I/42/17, I/45/14,
I/46/33, I/48/74, I/50/73, I/52/71, I/56/65,
I/58/79, I/58/80, I/58/83, I/58/84, I/59/78,
I/59/79, I/64/06, I/64/07, I/64/124,
I/64/85, I/66/50, I/66/51, I/69/81, I/73/37,
I/74/44, I/74/45, I/79/53, I/81/62, I/83/11,
I/83/12, I/83/62, I/83/79, I/88/24, I/88/25,
I/91/23, I/91/24, I/91/78, I/91/79, I/91/80,
I/94/82, I/95/06, I/95/124, I/98/113,
I/98/134, I/99/18, I/99/37, I/99/38,
II/02/29, II/02/30, II/04/70, II/04/71,
II/04/72, II/07/146, II/07/147, II/07/66,
II/08/128, II/08/14, II/08/74, II/13/20,
II/13/21, II/13/22, II/13/25, II/13/26,
II/13/27, II/13/28, II/18/15, II/20/03,
II/20/52, II/20/53, II/20/54, II/22/32,
II/23/115, II/23/116, II/23/74, II/23/76,
II/29/01, II/29/02, II/29/06, II/29/18,
II/29/24, II/38/45

d.- dí I/06/86

d.- dĭ I/91/80, II/13/22

d.- dĭ I/152/127, I/152/128,
I/17/30

d.- di_ı II/13/28

d.- di_im I/06/19, II/01/88,
II/08/132

d.- di_ıj II/13/27

ömür d.- di_ıjde I/60/54

d.- diğim I/27/47

d.- dik I/144/83, I/160/13, I/24/69,
I/44/82, I/44/83, I/59/79, I/74/05, I/74/22,
I/80/05, II/16/77, II/19/20, II/19/24,
II/19/25, II/19/26, II/20/60, II/31/12

d.- diK I/06/134, I/06/85,
I/108/54, I/133/17, I/133/18, I/138/51,
I/44/12, I/59/79, I/65/27, II/05/66,
II/19/134, II/23/33

d.- dikçi II/05/97

d.- diklēj I/152/38

d.- dikleri I/14/23, II/23/202

d.- diklerimi I/14/20

d.- dile I/152/133, I/158/18,
I/65/36, I/99/44, I/99/70, I/99/71, II/39/09

d.- dilē I/06/110, I/06/111,
I/147/28, I/148/36, I/155/93, I/33/26,
I/83/12, I/84/24, I/99/18, II/07/29,
II/19/49, II/23/33, II/34/49, II/34/72,
II/39/09

d.- dilēdi I/158/22, I/37/13,
I/58/10

d.- diler I/01/34, I/113/12,
I/113/67, I/113/69, I/119/26, I/119/30,
I/119/31, I/119/32, I/119/76, I/122/07,
I/122/08, I/128/08, I/136/10, I/136/11,
I/138/118, I/138/46, I/138/62, I/143/85,
I/144/27, I/144/28, I/144/29, I/144/62,
I/144/63, I/144/83, I/66/50

d.- dilērdi I/06/115

d.- dim I/01/35, I/01/63, I/01/65,
I/06/104, I/06/111, I/06/115, I/06/88,
I/10/08, I/104/07, I/104/08, I/104/12,
I/110/37, I/112/45, I/112/46, I/112/48,
I/113/129, I/119/15, I/119/26, I/122/07,
I/127/33, I/129/22, I/131/57, I/132/47,
I/133/03, I/133/04, I/133/06, I/136/16,
I/139/09, I/139/21, I/139/22, I/139/40,
I/14/70, I/143/58, I/144/47, I/144/48,
I/144/78, I/144/83, I/144/84, I/146/31,
I/148/37, I/149/61, I/15/91, I/152/40,
I/152/49, I/152/50, I/152/91, I/158/41,
I/25/20, I/25/21, I/25/25, I/25/26, I/25/29,
I/25/30, I/25/33, I/25/34, I/25/38, I/25/39,
I/25/44, I/25/45, I/25/46, I/25/47, I/25/48,
I/25/49, I/28/43, I/28/45, I/33/117,
I/33/76, I/33/79, I/33/86, I/37/36, I/37/37,
I/40/34, I/41/45, I/44/85, I/48/18, I/52/55,
I/58/16, I/58/17, I/59/34, I/64/06, I/64/08,
I/64/24, I/64/25, I/64/83, I/65/18, I/65/19,
I/65/20, I/65/48, I/65/50, I/65/62, I/67/77,
I/72/53, I/75/64, I/83/08, I/83/13, I/88/70,
I/91/27, I/94/82, I/94/83, I/94/84, I/95/06,
I/95/10, I/95/13, I/95/14, I/95/92, I/95/93,
I/95/94, I/98/116, I/99/36, II/02/67,
II/05/67, II/07/146, II/07/67, II/07/68,
II/08/128, II/10/93, II/13/23, II/20/03,
II/20/04, II/23/211, II/29/07, II/29/39,
II/29/40, II/39/125

d.- dım I/06/101, I/06/111,
I/06/113, I/06/114

d.- dīm I/120/14
 d.- dimidi I/64/23, I/64/25
 d.- din I/128/33, II/36/02
 d.- diņ I/128/34
 d.- diņ I/30/38, I/40/66, I/69/84,
 I/96/15
 d.- diņiz I/64/135
 d.- diydi I/14/74, I/44/68, I/58/84,
 I/64/84, I/98/113, I/98/134
 d.- diydim I/10/115, I/65/51
 d.- diyne II/12/50
 d.- diysi II/24/34
 d.- le I/152/40
 d.- lle I/125/61, I/147/24,
 I/152/125, I/47/16, II/29/103
 d.- llē I/01/83, I/04/75, I/122/56,
 I/155/74, I/161/31, I/61/17, I/64/104,
 I/64/32, I/64/33, I/64/34, I/77/17, II/05/26,
 II/11/43, II/23/205, II/23/206, II/23/57,
 II/29/47
 āmin d.- lle I/114/23
 d.- lleđī I/152/77
 d.- llēdi I/145/47, I/151/26,
 I/152/75, I/154/60, I/155/41, I/155/42,
 I/31/52, I/46/48, I/46/49, I/77/17, I/77/34,
 I/77/42, I/77/68, II/23/121, II/23/143
 d.- llēđī I/152/76
 d.- llēmişdi I/62/35
 d.- ller I/104/10, I/114/40,
 I/122/74, I/123/40, I/128/23, I/131/12,
 I/132/61, I/132/62, I/132/64, I/133/63,
 I/143/41
 d.- ller I/128/23
 d.- llerđī I/119/68, I/135/37
 d.- llerdi I/113/44, I/128/65,
 I/128/66, I/129/28, I/135/37, I/152/60
 d.- llerđi I/139/18, I/25/13
 d.- llēđi I/37/32
 d.- llerdin I/126/13
 d.- llerđin I/126/54
 d.- llermişti I/136/32
 d.- llermişTi I/136/31
 d.- llerse I/138/58
 d.- lleyorlar I/18/80
 d.- me I/144/29, I/74/07, I/87/21,
 I/98/16
 d.- meņ I/152/76
 d.- mes I/36/17
 d.- mèyo veriyò I/79/58
 d.- meyyò II/39/176
 d.- mez I/49/79, I/79/70

d.- mezdi I/124/33
 d.- mēzdik I/152/77
 d.- mezlē II/01/34
 d.- miş I/06/65, I/06/66, I/06/67,
 I/06/68, I/06/69, I/06/71, I/06/73, I/06/82,
 I/08/101, I/08/102, I/08/103, I/08/104,
 I/08/105, I/08/106, I/08/111, I/08/114,
 I/08/127, I/08/128, I/08/90, I/08/91,
 I/08/95, I/08/97, I/10/11, I/11/76,
 I/117/13, I/117/14, I/117/17, I/117/18,
 I/117/20, I/117/21, I/117/22, I/117/23,
 I/117/29, I/117/30, I/117/31, I/117/34,
 I/117/35, I/122/25, I/147/29, I/147/30,
 I/147/31, I/147/32, I/150/38, I/25/15,
 I/25/41, I/25/42, I/25/52, I/33/123,
 I/33/124, I/44/75, I/66/45, I/66/46,
 I/81/55, I/83/62, I/95/65, I/98/115,
 I/99/59, II/07/18, II/07/53, II/09/42,
 II/10/83, II/20/73, II/23/160, II/23/211
 d.- mişle I/108/28, I/147/29,
 I/44/15, I/44/16, I/81/09, I/81/20, I/81/47,
 I/92/03, II/19/95
 d.- mişlē I/06/70, I/55/45,
 I/64/110, I/69/61, I/99/66, II/14/79,
 II/19/102, II/19/94, II/23/210
 d.- mişler I/117/11, I/117/12,
 I/117/17, I/117/19, I/122/35, I/136/11,
 I/144/77, I/156/04, I/53/47
 d.- mişler II/19/93
 d.- miyecen I/06/92, I/06/99
 d.- miyiceņ I/06/130
 d.- miyin I/10/75, I/10/76
 d.- miyiņ I/06/138
 d.- miyo I/27/68
 d.- miyon I/128/38
 d.- miyoruS I/93/28
 d.- miz I/26/57
 d.- nī I/60/83
 d.- nīdi II/16/11
 d.- ncek I/98/51
 d.- nēyò II/35/06
 d.- ni I/152/93, II/16/10
 d.- nī II/14/33
 d.- nidin I/10/06
 d.- nildi II/09/100, II/09/24
 d.- nīlir II/17/46
 d.- nilirdi I/152/108, I/159/32
 d.- niliyo I/78/41, I/81/58
 d.- niliyò I/81/59
 d.- niliyò II/17/60
 d.- niliyodu I/78/41

d.- nir I/127/22, I/130/41,
I/132/41, I/160/19, I/36/29, I/95/103,
I/95/105, I/95/109, I/95/110, II/16/87
d.- niṛ II/37/54
d.- nirdi I/01/50, I/08/10,
I/101/60, I/151/31, I/160/22, I/37/33,
II/37/25, II/37/47, II/37/56, II/37/66
d.- nirdin I/10/63
d.- nirmişdi I/56/14
d.- nirmişti II/04/49
d.- nirmişTi I/160/19
d.- nirse I/10/58
d.- niyo I/10/69, I/160/03, I/81/14,
I/98/31
d.- nmēyo I/153/34
d.- nmiş I/81/02, I/81/12, I/81/18
d.- ŋ I/55/59, I/58/24
d.- r I/06/138, I/06/98, I/10/112,
I/10/116, I/10/93, I/107/08, I/109/31,
I/109/32, I/109/45, I/109/46, I/109/48,
I/113/66, I/123/21, I/123/31, I/125/04,
I/128/32, I/136/33, I/14/69, I/144/20,
I/144/21, I/144/68, I/146/31, I/18/51,
I/25/43, I/36/32, I/58/16, I/58/62, I/73/32,
I/73/70, I/88/60, I/99/77, II/19/128,
II/23/30, II/32/88, II/38/65, I/124/41
d.- ṛ I/125/32
d.- r dur2lu I/131/06
d.- riS I/36/48
d.- riž I/46/28
d.- rdi I/73/70
d.- rdik I/155/50
d.- rdi I/05/28, I/05/29, I/05/30,
I/108/21, I/108/27, I/110/20, I/110/21,
I/110/22, I/111/17, I/112/53, I/128/48,
I/153/33, I/153/34, I/153/97, I/25/44,
I/25/45, I/25/65, I/27/05, I/27/06, I/31/56,
I/44/36, I/46/51, I/46/52, I/46/53, I/49/69,
I/51/52, I/73/73, I/74/23, I/80/30
d.- ṛdi I/158/21, II/39/13
d.- ṛđi I/49/64
d.- rdig I/106/10, I/126/52,
I/132/14
d.- rdiK I/08/83
d.- rdik I/02/22, I/123/33,
I/146/37, I/151/39, I/153/105, I/154/66,
I/155/21, I/27/12, I/47/19, I/70/77,
I/74/51, I/81/13, I/81/32, I/81/56, I/81/67,
I/94/33, I/94/34, I/96/20, I/96/22, I/96/31
d.- rdiK I/08/61, I/106/15,
I/152/93, I/155/50, I/31/33, I/75/02,

I/91/40, I/94/35
d.- rdiK I/31/28
d.- rdim I/113/30
d.- rdin I/58/33, I/61/35
d.- rdiņiz I/111/101
d.- ri I/58/43
d.- riķen I/08/88, II/10/50
d.- rim I/03/40, I/119/16,
I/144/11, I/152/34, II/08/65, II/38/65,
II/39/126
d.- rimiş I/11/59, I/11/58
d.- rin I/10/114, I/113/127,
I/116/17, I/13/40, I/130/38, I/137/30,
I/137/57, I/137/58, I/144/12, I/144/41,
I/144/44, I/152/39, I/152/67, I/152/68,
I/28/60, I/58/14, I/58/19, I/58/31, I/58/39,
I/58/59, I/58/76, I/58/81
d.- riņ I/58/66
d.- rin et I/28/59
d.- ris I/10/120, I/130/60,
I/154/43, I/155/31, I/36/32, I/71/12,
I/71/16, I/71/80, I/79/40
d.- riS I/01/60, I/11/74, I/112/76,
I/116/21, I/116/31, I/116/43, I/124/43,
I/129/66, I/130/60, I/130/98, I/130/99,
I/148/22, I/154/37, I/155/31, I/157/85,
I/157/86, I/28/31, I/32/72, I/33/52,
I/36/12, I/71/35, I/73/17, I/73/58, I/74/77,
I/76/56, I/79/11, I/97/44, II/02/10,
II/05/17, II/06/17, II/06/74, II/18/12,
II/19/55, II/20/08, II/23/167, II/23/18,
II/23/204, II/30/27
d.- riS I/01/79
d.- riS et haşlama II/31/49
d.- riş II/13/57
d.- riz I/01/62, I/02/19, I/02/71,
I/04/55, I/04/56, I/07/104, I/08/76,
I/10/33, I/101/26, I/106/09, I/106/45,
I/106/46, I/116/06, I/116/12, I/116/13,
I/116/21, I/119/56, I/121/10, I/124/42,
I/124/43, I/126/50, I/127/21, I/129/44,
I/130/49, I/130/58, I/130/74, I/132/11,
I/132/12, I/135/38, I/139/32, I/142/50,
I/142/51, I/148/55, I/152/15, I/155/30,
I/16/11, I/18/32, I/21/69, I/25/35, I/26/49,
I/26/58, I/27/28, I/28/41, I/29/21, I/30/45,
I/31/24, I/31/57, I/31/59, I/31/60, I/31/61,
I/31/62, I/31/68, I/32/45, I/32/64, I/33/78,
I/34/57, I/36/29, I/36/58, I/41/11, I/41/35,
I/41/39, I/44/67, I/46/47, I/49/25, I/49/33,
I/49/50, I/49/52, I/55/57, I/56/47, I/59/39,

I/59/43, I/59/57, I/59/73, I/61/55, I/66/37,
I/66/41, I/69/29, I/71/32, I/72/67, I/72/70,
I/74/60, I/74/79, I/74/98, I/77/71, I/85/24,
I/96/10, I/96/56, II/04/11, II/07/48,
II/18/11, II/19/57, II/20/41, II/20/42,
II/23/13, II/23/184, II/23/57, II/29/103,
II/29/12, II/37/116, II/39/47

d.- rız II/11/58

d.- rız I/30/45

d.- rke I/81/57

d.- rkē I/81/46

d.- rken I/138/11, I/152/10,
I/155/24, I/155/66, I/23/50, I/79/99,
I/81/50, I/81/54, I/81/63, II/01/08,
II/04/09, II/10/19, II/10/55, II/10/56,
II/10/69, II/10/96, II/16/50, II/38/115

d.- rkene I/94/15

d.- rKene I/143/74

d.- rle I/58/59, I/79/59, I/79/66,
I/79/67, I/79/82, I/81/23, I/81/52, I/98/79,
II/39/62

d.- rlē I/126/16, I/152/16,
I/159/06, I/159/07, I/28/60, I/31/10,
I/31/69, I/33/124, I/33/136, I/82/09,
I/94/55, I/94/56, I/94/57, II/19/155,
II/19/56, II/19/57, II/34/85, II/38/76,
II/38/77

d.- rle I/81/59

d.- rledī I/159/13

d.- rlēdi I/157/38, I/158/24,
I/72/74, I/72/76, I/77/38, I/81/03, I/94/55,
I/98/108, I/98/125, II/34/97, II/34/98

d.- rlēdi I/158/25, I/158/26,
I/30/53, I/82/29

d.- rlemiști I/33/113

d.- rler I/123/12, I/138/61,
I/138/62, I/142/30, I/156/38, I/158/24,
I/81/13, I/90/76, I/95/22, II/03/63,
II/15/23, I/06/130

d.- rler I/80/40, I/81/08

d.- rler I/142/33

d.- rlerdi I/08/15, I/08/26,
I/102/72, I/112/16, I/118/06, I/118/13,
I/25/12, I/70/68, I/76/91, I/80/38, I/80/39,
I/81/06, I/81/08, I/98/32, II/15/09,
II/15/14, I/04/26

d.- rlērdi II/15/51

d.- rlerdi II/19/129

d.- rmiș II/05/102

d.- rmiș I/08/88

d.- rmiști I/33/114

d.- rse I/07/11, I/07/12, I/10/40,
I/122/14, I/88/10

d.- rse II/18/32

d.- rseņ I/152/74, I/158/38,
II/38/73

d.- rsiņ I/96/37

d.- sājā I/06/31

d.- sē I/67/51

d.- sem I/106/54, I/142/16,
I/146/13, I/67/35, I/87/96, II/38/83

d.- sen I/141/04, I/55/73

d.- seņ I/65/53

d.- seņ bol I/96/48

d.- sin I/148/04

d.- siņ I/144/67, I/47/70

d.- Ti I/01/64

d.- yciņi I/95/124

d.- yceg I/58/38

d.- yceK I/99/29

d.- ycēm I/159/14, I/69/03

d.- yebilirsniņ I/152/72

d.- yebilīrsniņ I/152/71

d.- yem I/143/78, I/86/08

d.- yemezdim II/19/08

ne d.- yen I/115/04

d.- yim I/68/68

ne d.- yim I/136/24

d.- yin I/144/48

d.- yinci II/22/24

d.- yince I/108/20, I/117/21,
I/98/50

d.- yincē I/69/67

d.- yincesi I/98/100

d.- yinci II/38/58

d.- yiņ I/14/74

d.- yip I/66/08, I/95/52

d.- yivē I/86/36

d.- yīvedile I/138/98

d.- yīvemișlē II/04/50

d.- yiven I/84/29

d.- yiverem I/83/38, II/20/29

d.- yīverem II/37/102

d.- yiverile I/87/34

d.- yīverivermiș I/08/115

d.- yiveriydiK I/48/72

d.- yiveriyoz I/73/31

d.- yiveriz I/66/11

d.- yivesin I/88/30

daha ne d.- yiyin yapmayız
I/02/46

d.- yē I/152/103

d.- yo I/15/90, I/152/102,
I/152/103, I/98/113
d.- yō I/152/102
d.- yolā I/153/07
d.- yolḷā I/152/38
d.- yōm I/33/121
d.- yon I/102/27
d.- yor I/109/47
d.- yosa I/88/10
d.- yoz I/79/11
d.- yöllē II/32/62
d.- yve I/99/01
d.- yvedi I/83/51
d.- yvediydik I/98/84
d.- yveren I/80/31, I/87/30,
I/99/51
d.- yverīlē I/161/55
d.- yveririz I/129/49
d.- yveriz I/98/91
d.- yyo I/87/04, II/24/52, II/39/20
d.- yyoduḷ II/23/184
d.- yyola I/88/42
d.- yyolā I/161/10, I/88/41
d.- yyom II/39/19
d.- yyon II/20/40, II/39/18,
II/39/19
d.- yyoṅ I/138/57
d.- yyorun I/130/03
d.- yyoruz I/130/98
d.- yyoz I/130/101
dē - : bk. de- -1-
d.- di I/22/38
dē : bk. da -3-
d. I/17/59, I/65/27, II/21/95
dē - : bk. de- -2-
d.- dim II/07/147
d.- miṣ II/34/63
dē - : bk. de- -85-
d. I/119/14, II/16/30, II/35/51
d.- di II/05/97
d.- dik I/02/23, I/30/37, I/33/45,
II/16/87
d.- diK I/31/28, I/31/29, I/59/19
d.- diḷ I/59/46
d.- dim I/06/113
d.- diṅ II/23/83
d.- ken I/08/88, II/14/77,
II/23/148
d.- lēdi I/33/121, I/33/122,
II/34/20, II/34/56, II/34/59, II/35/28
d.- lēmiṣti II/06/81

d.- lēmiṣTi II/06/81
d.- ler I/127/44
d.- meyceseṅ I/66/54
d.- miṣ I/08/100, I/150/38
d.- nen I/05/59
d.- nmiṣ I/06/59
d.- p I/47/37
d.- r I/37/17, I/58/16, I/73/71
d.- rdi I/150/41, I/37/33, I/49/64,
I/49/67, I/49/68, I/58/52, I/58/91, I/73/72,
I/74/102
d.- rdig I/36/33, I/47/75
d.- rdik I/04/21, I/10/69, I/154/20,
I/30/35, II/11/63, II/23/67
d.- rdiK I/55/01, II/13/19
d.- ṛdik I/64/68, II/19/147
d.- ṛdiK I/108/12
d.- ṛken I/33/66
d.- ṛlēdi II/34/20
d.- rse I/10/41
d.- rsin I/72/41
d.- ṛsiṅ I/56/57
d.- ṛsiz II/05/96
d.- sana I/154/14
d.- veriyon I/72/35
d.- y II/22/20
d.- yo I/152/102, I/152/104,
I/153/117
d.- yoṅ I/152/69, I/153/113
d.- yos I/160/02, I/160/11,
I/160/12
d.- yoz I/30/03, I/88/51, II/20/04
dē : bk. da -140-
d. I/03/82, I/05/20, I/05/47,
I/06/09, I/07/37, I/08/109, I/08/116,
I/08/120, I/08/40, I/09/20, I/09/35,
I/10/66, I/103/13, I/103/20, I/103/33,
I/106/72, I/109/23, I/114/10, I/114/38,
I/116/53, I/118/17, I/119/22, I/125/24,
I/125/32, I/125/34, I/125/41, I/13/04,
I/130/62, I/134/05, I/147/56, I/148/08,
I/150/44, I/156/16, I/158/43, I/159/17,
I/161/42, I/161/47, I/17/49, I/18/11,
I/20/03, I/21/79, I/21/80, I/30/59, I/33/17,
I/33/51, I/34/09, I/36/21, I/36/23, I/36/25,
I/36/37, I/36/62, I/36/75, I/39/41, I/41/12,
I/41/45, I/42/56, I/43/15, I/43/29, I/50/78,
I/51/39, I/53/37, I/55/58, I/55/68, I/56/18,
I/56/48, I/59/23, I/62/28, I/63/16, I/64/14,
I/64/32, I/68/15, I/69/12, I/69/40, I/70/37,
I/70/55, I/71/42, I/72/16, I/73/14, I/73/53,

I/74/21, I/75/65, I/76/20, I/76/99, I/77/57,
I/77/76, I/80/55, I/83/17, I/83/50, I/87/52,
I/87/64, I/90/83, I/91/70, I/93/63, I/96/80,
II/03/25, II/05/61, II/06/70, II/09/17,
II/09/46, II/10/61, II/13/29, II/15/08,
II/16/22, II/16/39, II/18/06, II/19/24,
II/23/01, II/23/66, II/25/10, II/25/13,
II/25/41, II/27/13, II/32/135, II/32/35,
II/33/11, II/34/72, II/35/106, II/36/03,
II/36/06, II/37/07, II/37/15, II/38/64,
II/39/142

bi d. I/06/82, I/08/93, I/120/33,
I/125/10, I/129/44, I/143/36, I/28/47,
I/33/53, I/41/73, I/66/25, I/66/51, I/68/16,
I/77/73, I/86/45, I/92/37, II/13/57,
II/28/05

dē : bk. deḡil -52-

d. I/07/111, I/09/04, I/108/07,
I/108/39, I/108/42, I/108/43, I/108/48,
I/108/52, I/109/07, I/109/21, I/109/47,
I/110/24, I/122/34, I/123/15, I/13/42,
I/14/46, I/144/30, I/144/73, I/149/38,
I/15/77, I/150/53, I/152/135, I/152/80,
I/159/21, I/161/44, I/20/40, I/21/92,
I/23/07, I/23/14, I/24/07, I/31/47,
I/33/141, I/33/142, I/33/17, I/39/32,
I/66/03, I/72/73, I/73/38, I/73/58, I/82/10,
I/83/34, I/86/24, I/97/56, II/03/80,
II/19/41, II/20/59, II/21/101, II/32/135,
II/34/06, II/39/172, II/39/22

dē : bk. ta -117-

d. I/02/50, I/10/61, I/10/93,
I/102/22, I/103/36, I/104/08, I/106/40,
I/109/31, I/110/60, I/113/86, I/119/22,
I/124/09, I/125/49, I/147/16, I/147/35,
I/149/64, I/15/55, I/150/32, I/150/46,
I/152/113, I/152/93, I/153/117, I/153/124,
I/153/17, I/153/54, I/153/68, I/153/91,
I/155/106, I/155/14, I/155/42, I/156/20,
I/156/31, I/158/01, I/158/21, I/159/09,
I/17/60, I/29/05, I/30/30, I/33/150,
I/33/54, I/36/36, I/36/37, I/42/31, I/43/21,
I/46/31, I/47/16, I/48/09, I/49/52, I/51/02,
I/51/10, I/51/70, I/55/07, I/55/13, I/55/31,
I/59/65, I/60/82, I/61/36, I/64/49, I/64/75,
I/69/34, I/69/51, I/69/53, I/69/65, I/70/03,
I/74/07, I/74/43, I/75/08, I/75/09, I/78/02,
I/79/09, I/79/18, I/79/40, I/79/61, I/79/68,
I/80/15, I/83/69, I/83/72, I/87/46, I/93/22,
I/93/46, I/93/49, I/95/76, I/96/64, I/96/69,
I/98/29, II/01/11, II/01/30, II/05/03,

II/05/11, II/05/23, II/05/44, II/05/64,
II/05/83, II/07/36, II/08/110, II/08/132,
II/08/46, II/08/97, II/10/49, II/13/36,
II/14/27, II/17/19, II/23/197, II/25/102,
II/25/88, II/28/27, II/29/66, II/32/46,
II/32/88, II/33/25, II/33/37, II/34/10,
II/35/26, II/37/33, II/38/36

dē : bk. diye -1-

d. I/51/53

dē : bk. da -10-

ḡ. I/04/03, I/121/16, I/13/31,
I/150/20, II/23/50, II/25/03

bī ḡ. I/109/39

bi ḡ. I/152/42

ḡ. yapameycāsıñız I/152/47

ḡ. yapıyin I/119/15

dē : bk. da -1-

ḡ. I/38/34

dē : bk. da -25-

d. I/03/46, I/21/57, I/23/03,
I/40/52, I/50/49, I/54/09, I/55/27, I/79/59,
II/07/121, II/09/02, II/09/04, II/09/102,
II/09/31, II/09/52, II/09/87, II/25/21,
II/30/36, II/30/64, II/35/04

bi d. I/22/44, I/38/29, I/71/13,
II/07/76

d.+ di I/12/36

dē - : bk. de- -207-

d. I/47/70, I/79/31, I/86/03,
I/86/39

d.- ciK II/08/63

d.- dī I/115/35, I/75/72, II/30/65

d.- dīñ I/23/11

d.- di I/115/34, I/120/10, I/125/26,
I/128/24, I/128/25, I/128/27, I/132/55,
I/152/08, I/17/29, I/17/34, I/24/09,
I/45/14, I/45/15, I/45/25, I/45/43, I/48/73,
I/48/74, I/48/75, I/52/64, I/64/07, II/13/22,
II/19/52, II/39/13, II/39/14

d.- dik I/99/31

d.- dile I/141/28

d.- diler I/17/34, I/96/91

d.- dim I/111/118, I/113/130,
I/114/21, I/128/08, I/128/26, I/128/27,
I/136/11, I/136/12, I/148/37, I/158/41,
I/25/39, I/25/51, I/48/73, I/48/74, I/50/68,
I/52/73, I/64/08, I/64/34, I/64/83, I/69/74,
I/69/98, II/05/61, II/19/52

d.- dimdi I/157/50

d.- diñ I/134/17

d.- diysem I/113/130

d.- lle I/114/02
d.- llē I/152/125, I/61/29, II/05/23,
II/05/25
d.- llēdi I/121/30
d.- llērdi vermemiş I/108/22
d.- medi I/113/126, I/134/42
d.- medim I/113/130, I/113/131,
I/113/135, I/48/64
d.- miş I/06/69, I/08/90, I/08/95,
I/117/18, I/117/30, I/117/31, I/117/33,
I/117/34, I/117/35, I/117/43, I/122/25,
I/128/27, I/128/28, I/128/29, I/128/49,
I/152/123, I/152/128, I/44/76, II/03/79,
II/05/104, II/07/25, II/07/38, II/23/161,
II/34/63
d.- mişle I/86/02
d.- mişlē II/19/103
d.- mişler I/128/49, II/03/64
d.- nir I/30/58
d.- r I/109/46, I/121/25, I/128/22,
I/135/39, I/140/32, I/153/66, I/58/58,
I/73/71, II/30/66, II/39/21
d.- rdi I/05/29, I/115/49,
I/121/106, I/121/24, I/128/55, I/128/61,
I/128/66, I/130/27, I/48/56, I/48/58,
I/77/57, I/77/58, I/77/59, I/77/60, I/80/31
d.- riS II/32/28
d.- riz I/102/22, I/114/40,
I/121/45, I/129/50, I/130/39, I/46/47,
I/64/74
d.- rken I/79/12, II/10/49
d.- rler I/102/72
d.- sem I/46/82
d.- siņ I/109/51
d.- ycem I/104/66
d.- ycēm I/14/67
d.- ycez I/99/03
d.- ye I/30/54
d.- yem I/28/07, I/75/33, I/88/10,
II/37/52
ne d.- yem II/35/09
d.- yemiyo I/73/31
d.- yemiyon I/73/33
d.- yen I/48/71, I/72/35, I/72/36,
II/39/130
d.- yenne I/32/92
d.- yēveriyo I/73/33
d.- yī I/58/16, I/58/18
d.- yince I/138/119, I/138/65
d.- yip I/66/13
d.- yiP I/15/79

d.- yiversin I/110/64
d.- yivēsın I/98/03
d.- yo I/38/65, I/93/23, II/20/69
d.- yola I/72/69
d.- yolā I/72/70, II/35/34
d.- yon I/33/10, I/82/26
d.- yor I/109/48, I/109/49
d.- yorum I/140/58
d.- yorun I/107/03
d.- yoS I/76/85
d.- yoz I/70/63
d.- yō I/32/91
d.- yverem I/146/01
dē : bk. diye -1-
d. I/21/41
dē - : bk. de- -12-
d.- rdi I/109/48, I/130/27, I/58/92,
I/77/56, I/77/60, II/17/60
d.- rdig I/29/19
d.- rse I/115/24
d.- siņ I/109/51
d.- yo I/73/69
d.- yōdu II/21/53
dē : bk. da -4-
d. I/78/05, II/07/21, II/20/42,
II/32/135
dē : bk. değıl -1-
d. II/27/06
dē : bk. ta -1-
d. II/32/32
dē : bk. değıl -5-
d. I/67/61, I/74/21, I/86/76,
II/36/09, II/36/11
de_ī : bk. değıl -7-
d. I/146/69, I/20/56, I/24/22,
I/56/11, I/86/40, I/88/11
d.+ dim I/107/68
de_īl : bk. değıl -9-
d. I/07/51, I/32/19, I/32/44,
I/32/94, I/62/16, I/75/46, II/13/12,
II/19/165
de_e : bk. diye -1-
d. II/29/18
de_el : bk. değıl -1-
d. II/15/77
dē_el : bk. değıl -1-
d. I/69/02
dē_el : bk. değıl -2-
d. I/11/58, I/125/40
de_er : bk. değıl² -1-
d.+ i II/17/85

de_erli : Değeri olan veya değeri yüksek olan, kıymetli, kıymetli. -2-

d. I/122/69, I/146/51

de_erli : bk. de_erli -1-

d. I/85/35

dē_erli : bk. de_erli -1-

d. I/146/28

de_ermen : bk. değirmen -1-

d.+ e I/05/55

de_él : bk. değil -2-

d. I/121/105, I/129/57

de_ermen : bk. değirmen -1-

d. I/01/22

de_ı : bk. değil -14-

d. I/08/13, I/106/72, I/121/39, I/149/50, I/17/31, I/17/76, I/23/32, I/27/50, I/63/59, I/86/36, I/86/38, I/86/39, I/87/68, II/13/47

dé_ı : bk. değil -2-

d. I/06/56, I/124/09

dē_ı : bk. değil -1-

d. II/04/90

de_ıl : bk. değil -159-

d. I/02/61, I/03/10, I/03/53, I/07/12, I/07/51, I/09/40, I/09/66, I/102/02, I/102/10, I/102/16, I/104/20, I/105/16, I/11/71, I/111/87, I/116/39, I/116/40, I/123/35, I/123/43, I/125/66, I/129/34, I/138/30, I/14/24, I/140/31, I/143/83, I/146/81, I/15/11, I/15/66, I/153/119, I/155/103, I/156/35, I/158/19, I/16/07, I/16/14, I/160/28, I/161/48, I/19/05, I/20/57, I/20/65, I/20/66, I/21/74, I/23/13, I/23/28, I/23/61, I/31/10, I/34/70, I/34/72, I/37/04, I/38/53, I/38/67, I/39/78, I/40/17, I/40/53, I/42/44, I/42/45, I/46/128, I/60/70, I/61/02, I/62/16, I/70/24, I/72/64, I/73/21, I/73/27, I/74/34, I/75/30, I/75/46, I/76/100, I/76/16, I/76/60, I/77/21, I/82/30, I/83/09, I/85/35, I/86/49, I/92/58, I/94/58, I/96/35, I/98/114, I/98/115, I/98/116, II/07/128, II/07/130, II/09/18, II/10/20, II/11/11, II/13/12, II/13/56, II/17/79, II/21/06, II/21/42, II/21/97, II/30/03, II/30/13, II/30/36, II/31/07, II/32/11, II/32/127, II/33/75, II/37/03

bi şè d. I/151/44

d.+ di I/07/83, I/110/28, I/129/05, I/131/31, I/131/34, I/132/03, I/146/73, I/153/71, I/153/73, I/28/32, I/34/27,

I/70/19, I/72/59, I/75/30, I/81/47, I/83/68, I/94/72, I/98/32, II/13/07, II/13/55, II/20/09

d.- di I/146/16

d.+ dig I/110/57, I/88/12

d.+ dik I/135/35, I/95/43

d.+ dir I/92/29

d.+ idi I/104/25, I/113/104, I/140/58, I/143/39, I/17/86, I/18/52, I/71/66, I/75/30, I/97/14

d.+ im I/71/79, II/13/11

d.+ in I/10/93, I/93/50, II/30/28

d.+ iS I/13/27, I/20/66

d.+ isem I/119/04

d.+ iz I/20/66, I/53/32, I/53/73, II/19/116

d.+ ler I/143/82

d.+ leğ I/92/58

d.+ si II/21/89

de_ıl : bk. değil -20-

d. I/09/47, I/09/66, I/121/39, I/18/08, I/23/15, I/42/62, I/52/56, I/63/54, I/75/63, I/76/68, I/78/20, I/86/64, I/88/50, I/96/81, I/99/76, II/02/83, II/26/32

d.+ di I/146/55, I/88/45

d.+ ken I/28/02

de_ıl : bk. değil -1-

d. I/32/12

dē_ıl : bk. değil -10-

d. I/104/25, I/108/48, I/122/23, I/142/22, II/03/13, II/04/88, II/35/90

d.+ di I/152/118, II/35/19

d.+ in I/93/27

dé_ıl : bk. değil -2-

d. I/133/55, II/04/90

de_ır - : Değdirmek, dokundurmak. -1-

d.- idiğ I/64/69

de_ırmen : bk. değirmen -8-

d. I/02/42, I/02/46, I/07/93

d.+ den I/07/94

su d.+ i I/07/95, I/07/98

d.+ ne I/68/41

d.+ ner I/02/42

de_ırmenniK : Değirmende öğütülmek için ayrılmış (tahıl). -2-

d. I/153/25, I/153/27

de_ış - : bk. değış¹ -34-

d.- ceK I/39/104

d.- di I/149/06, I/155/78, I/16/22, I/69/78, I/75/03, I/97/49, I/99/68

d.- en I/157/35, I/52/27, I/99/20
d.- iyo I/121/37, I/146/65, I/20/02,
I/31/48
d.- medi I/155/79, I/56/16,
I/56/17, II/23/43
d.- mez I/46/06
d.- mēzdī II/23/98
d.- miş I/99/44
d.- ti I/90/67, II/03/39
d.- Ti I/135/45, I/142/35, I/23/58,
II/29/87
d.- Ti yapallardı I/44/34
d.- Tikce I/10/07
bk. deġiş⁻² -3-
d.- cēmiş I/135/06
d.- diydi I/50/26
d.- miş II/04/10
de_ġiġ - : bk. deġiş⁻¹ -2-
d.- ir II/28/65
d.- mez I/111/27
de_ġiġi : <deġişik+i -1-
d. I/34/60
de_ġiġdir - : 1. Deġiştirmek, başka şekle
dönüştürmek, oluġundan başka türlü veya
farklı duruma getirmek. -8-
d.- di I/149/08, I/149/58, I/99/67
d.- idik I/155/25
d.- iyo I/23/12
d.- iyolar I/86/29
d.- iyor I/23/12
2. Bir şey veya kimsenin yerine
başkasını koymak, getirmek. -2-
d.- im I/155/103
d.- iS I/123/45
3. Giydiġi şeyi çıkarıp başkasını
giymek. -1-
d.- eydiġ I/157/53
de_ġiġdir - : bk. de_ġiġdir⁻¹ -1-
d.- di I/99/66
de_ġiġdirim : Deġiştirme işi, bir şeyi
deġiştirerek kullanma. -4-
d. I/96/25, I/96/26
d.+ nen I/96/25, I/96/26
de_ġiġig : bk. deġişik -1-
de_ġiġiK d. I/97/37
de_ġiġiK : bk. deġişik -20-
d. I/07/90, I/124/44, I/142/54,
I/146/59, I/146/60, I/76/56, I/94/53,
I/94/56, I/94/57, II/13/03, II/19/73,
II/30/31, II/34/01
d. de_ġiġig I/97/37

d.+ ti I/146/55
d.+ Ti I/59/18
d.+ Tir I/94/53, I/94/54
de_ġiġik : bk. deġişik -1-
d. I/32/103
de_ġiġikli : <de_ġiġikliK+i -1-
yer d. II/04/09
de_ġiġikliK : Deġişiklik, her zamankinden,
bilinenden, alışıldandan farklı olma,
farklılık, aykırılık, başkalık. -3-
d. I/97/04
d. yapıyolá I/10/60
de_ġiġme : Deġişmek işi, tahavvül,
tebeddül. -1-
d. I/150/07
de_ġiġTir - : bk. de_ġiġdir⁻³ -2-
d.- iyoġ I/31/67
d.- medi I/31/67
bk. de_ġiġdir⁻² -2-
d.- dim I/16/22
d.- idik I/123/46
bk. de_ġiġdir⁻¹ -1-
d.- di II/14/09
debeli - : Çırpınmak, tepinmek,
kımıldanmak. -1-
d.- yor I/16/09
debme : Tekme, ayakla sert vuruş. -
1-
d.+ lēnen I/59/41
debmele - : Tekme atmak, tekme vurmak,
tekmelemek. -1-
d. I/59/47
debmi : bk. debme -4-
d.+ yi I/59/40, I/59/45
d.+ yi vur I/59/40, I/59/45
debrem : bk. dePrem -6-
d. I/27/56
d.+ den II/05/92
d.+ iġ I/155/88
d. oldu I/155/87
d. öldü I/150/43, I/155/86
dēd : bk. dert -1-
geçim d.+ i I/09/74
dede : 1. Bir kimsenin babasının veya
annesinin babası, büyük baba. -174-
d. I/05/45, I/10/38, I/102/30,
I/102/64, I/110/07, I/113/50, I/113/51,
I/113/62, I/117/10, I/117/13, I/117/14,
I/117/43, I/117/44, I/134/11, I/15/16,
I/15/17, I/30/08, I/30/10, I/36/15, I/36/40,
I/36/42, I/36/69, I/45/06, I/48/04, I/55/48,

I/57/22, I/61/12, I/66/50, I/69/87, I/84/35,
I/93/64, II/13/32, II/16/73, II/16/82,
II/16/95, II/19/93, II/19/94, II/20/24,
II/20/26, II/20/62, II/32/122, II/39/103,
II/39/126, II/39/127

d.+ den II/16/57, II/16/58

d.+ m I/05/38, I/05/40, I/07/108,
I/110/05, I/122/18, I/158/25, I/24/56,
I/28/25, I/56/21, I/68/14, I/69/49, I/93/12,
I/93/16, I/93/21, II/09/17, II/09/25,
II/09/28, II/16/93, II/19/99, II/23/136,
II/23/142, II/26/07

d.+ mden I/01/77

d.+ me I/93/20

d. mede I/150/34

d.+ mgil I/158/24

d.+ mi I/05/39, I/05/40, I/28/26

d.+ min I/33/114, I/33/119

d.+ mine II/16/13

d.+ minen I/112/79

d.+ miņ II/06/81, II/16/38

d.+ miS I/01/78, II/23/132

d.+ miz I/100/26, I/108/02,
I/153/46

d.+ mleriņ II/09/33

d.+ mner I/40/74

d.+ mneriņ I/40/74

d.+ ninen I/15/96, II/22/42

d.+ niņ I/149/69, I/72/21, II/22/22,
II/22/23

d.+ niņKi I/110/48

d.+ ņ I/10/73, I/110/64, I/133/37,
I/134/10, I/134/50, I/14/11, I/80/29,
II/39/12

d.+ ņe I/134/10

d.+ ņgil I/81/65

d.+ ņi I/05/42, II/39/126

d.+ ņi II/39/131

d.+ ņinen I/124/25

d.+ rden I/79/72

d.+ si I/68/15

d.+ si I/01/78, I/113/50, I/113/52,
I/69/87, I/82/11, I/83/78, I/92/17, I/92/19,
II/16/31, II/19/86, II/38/79

d.+ sine II/30/63

d.+ sini I/72/05

d.+ siniņ I/92/16, I/92/19

d.+ sinnen I/72/05

d.+ siynen I/24/49

2. Büyük babadan önceki ataların
her biri, cet, ata.

d.+ lē I/84/35

d.+ lemiz I/155/41

d.+ lēmiz I/147/20, I/158/21,
I/28/01, II/12/37

d.+ lēni I/72/04

d.+ lēniņ I/158/47

d.+ lerde I/23/17

d.+ lerden I/06/60, I/06/63,
I/06/71

d.+ leri I/23/15, I/23/17

d.+ lerimiz I/09/71, I/113/51

d.+ lerimiz I/06/62

d.+ lerimiz yapmış II/33/08

3. Erkek isimlerinden sonra
kullanılan unvan sözü.

hıdır d. I/112/79

māmet d. I/133/53

hacı musa d.+ m I/93/21

hıdır d.+ minen I/112/81

sadık d.+ minen I/112/80

yunus d.+ niņ I/92/30

ibiK d.+ niņ I/117/47

hacı d.+ ņe I/25/06

4. Yaşı çok ilerlemiş ihtiyar erkek.

d.+ ye I/15/16, I/70/04

d.+ yi I/05/44, I/117/13, I/117/19

d.+ yĩ I/48/04

d.+ yle I/30/09

d.+ yne I/140/11

d.+ ynen I/05/43, I/15/17

d.+ ynēn I/134/12

dedē : bk. dede¹ -11-

d. I/113/51, II/12/12, II/17/60,
II/39/114, II/39/126, II/39/173

d.+ m I/149/68, II/16/79

d.+ ņ I/67/39

dēdē : bk. dede¹ -7-

d. II/21/52, II/21/53

d.+ dir II/21/52

d.+ min I/33/112

bk. dede²

d.+ den I/33/110

d.+ lē II/21/51

dēde : bk. dede¹ -36-

d. I/42/44, I/51/02, I/51/03,
I/79/40, I/79/66, II/08/04, II/27/30,
II/28/90, II/32/122

d.+ m I/38/03, I/56/22, II/01/06,
II/06/82, II/09/07, II/09/08, II/09/20,
II/12/47, II/39/19

d.+ miņ I/38/25, II/06/80, II/09/14

- d.+ mizden II/34/77
d.+ niḡ II/12/52
d.+ ḡ II/22/45, I/39/24
d.+ ḡnen II/22/69
d.+ si̇ I/01/77
d.+ si II/12/52, II/30/68
d.+ siniḡ II/30/68
bk. dede²
d.+ lēmizden II/11/16
d.+ leri II/13/32
d.+ lerimiz I/14/51
bk. dede³
ḡmustafa, d.+ ḡ I/80/30
dédē : bk. dede¹ -3-
d. II/28/90, II/39/18, II/39/21
dédi : bk. dede⁴ -1-
d.+ yi II/39/20
dedi : bk. dede² -5-
d.+ lēmiz I/99/45
bk. dede⁴
d.+ ye I/110/29
d.+ yi II/22/43
d.+ ynen I/35/21
d.+ ynēn II/22/22
dedī : bk. dede⁴ -1-
d.+ yne I/42/52
dédi : bk. dede⁴ -1-
d.+ yī II/08/24
dediḡodu : Dile dolayıp çekiştirme, kusurlu taraflarını bularak tenkit etme, kendine göre anlamlar vererek hakkında konuşma, çekiştirme, kıylükal. -4-
d. I/64/111, I/80/20, II/08/101
d. yapıdık I/69/77
dedir - : Söylemesine, konuşmasına sebep olmak veya imkân vermek, müsâade etmek. -3-
d. I/138/32
d.- dim I/144/80
d.- meḡ II/39/37
def : bk. tef -1-
d. I/07/16
def : Savma, savuşturma, kovma. -
1-
def ol- : Bulunduḡu yerden savuşup gitmek, çekip gitmek, uzaklaşmak.
d. olmuş I/08/106
defa : Sayı sıfatları ile ve ilk, son, her, bâzı, bu, çok... gibi sıfatlarla kullanıldığında bir şeyin oluş, yapılış ve tekrarlanış sayısını, zamânını, sırasını bildirir, kere, kez, sefer. -9-
d. I/33/51, I/33/51, I/85/23, I/97/06, II/16/44, II/16/47, II/31/33, II/38/84
defâ : bk. defa -6-
d. I/126/59, I/126/61, I/42/78, II/16/44, II/16/52
défa : bk. defa -1-
d. I/128/39
defē : bk. tefek -1-
ufaḡ d.+ ıe I/10/91
defned - : (Ölüyü) Gömmek, mezara koymak. -2-
d.- ildi II/08/07
d.- iyollar I/104/35
defter : Yapıştırılarak veya dikilerek kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi. -
3-
d. I/56/37, I/61/50
d.+ i I/134/19
deg : bk. dekI -2-
d. I/130/05, I/39/71
deḡar : bk. deḡar -2-
d. I/142/20
d.+ nan I/87/28
deḡe : bk. deḡil -1-
d. I/33/152
deḡer : Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre deḡdiği karşılık, hakkında biçilen kıymet, bedel. -1-
ḡatma d. II/38/116
2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı yüksek mânevî vasıf, meziyet, kıymetli nitelik.
deḡil : Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemnin olumsuz çekimini sağlayan kelime. -7-
d. I/33/29, II/20/36
d.+ di I/83/07
d.+ dir I/84/02
d.+ in II/20/47
d.+ se I/105/32
deḡirmen : İri ve tâneli şeyleri öğütmeye yarayan, elle veya su, rüzgâr, elektrik vb. bir güçle çalıştırılan âlet ve içinde bu düzeneḡin bulunduğu yer. -2-
d.+ de I/49/02
deḡiş - : 1. Olduḡundan başka ve farklı bir

duruma girmek, başka şekle dönüşmek. -
4-

d.- medi I/142/40

d.- meS I/142/04

d.- Ti I/142/31

2. (Bir kimse veya şey) Gidip yerine başkası gelmek, tebeddül etmek.

3. Bir şey verip yerine başka bir şey almak, mübâdele etmek.

değişig : bk. deġişik -1-

d. II/19/61

deġişik : Çeşitli, başka başka. -6-

d. II/19/53, II/19/54, II/19/55,
II/19/58, II/19/59

deh : bk. dehr -1-

zamanın d.+ ġinde II/12/76

dehr : Nizam, âdet, görenek. -2-

günüümüzün d.+ indi II/12/77

günüün d.+ indi II/12/77

dek I : Bir işin sona erdiği yeri veya zamânı gösterir, -e kadar, -e deġin. -

5-

d. I/116/55, I/123/50, I/144/26,
I/39/72, II/24/109

dek II : Sarılmış yük. -2-

d.+ lēmiz I/32/43

d.+ lēnen I/32/43

deK : bk. denK -16-

d. I/13/29, II/22/54, II/22/55

d. geldi I/119/81, I/137/27

d. geldiġ I/01/65

d. gēldiġ I/47/62

d. geldiydi I/63/23

d. gelen II/33/72

d. gelirse II/12/45

d. gelmedi II/22/05

d. gelmeSse I/119/50

d. gelmiyiz II/01/86

d. gēlīse II/01/83

d. getiriyolā II/37/35

d. getirmiş I/48/58

deK̄ar : 1000 m²'lik ölçü birimi. -

2-

d. I/133/31, I/96/69

dekK̄atli : bk. dikK̄atli -1-

d. I/138/08

dekne : bk. tekne -1-

d. II/12/18

del - : Üzerinde delik açmak. -11-

d.- ellē I/73/59

d.- emeSsiġ I/153/99

d.- en I/73/60

d.- eriz I/73/54

d.- ēsin II/39/33

d.- eyin I/153/94

d.- inir II/23/14

d.- iyo I/73/60

d.- iyoduġ I/88/51

d.- iyoduK̄ I/88/51

d.- miyen I/73/60

deġ - : bk. del- -1-

d.- dik I/33/06

dēl : bk. deġil -2-

d. I/85/23

d.+ im I/24/10

dēl : bk. deġil -2-

d. I/23/64, I/53/67

delī : <delik+i -1-

d. I/116/08

delālet : Delil, işâret, nişan. -1-

d. I/56/11

delevizzon : bk. televizyon -1-

d.+ narda I/41/19

deli : Sözllerinde ve hareketlerinde pervâsız, aklını yerinde ve gereği gibi kullanmayan, davranışları taşkın ve aşırı (kimse), çılgın. -12-

d. I/126/17, I/126/77, I/86/66,
II/25/23, II/25/24

deli deli : Deli gibi, delicesine.

deli d. I/52/44

d. deli I/52/44

deli ed- : Kızdırarak çileden çıkarmak, aklını başından almak.

d. ediyörū I/58/78

deli gibi : Çok, pek çok, anormal şekilde.

d. gibi I/52/95

deli ol- : Aklî dengesi bozulmak veya bozulacak dereceye gelmek.

d. olullar I/15/58

d. oluyörün I/58/77

deliġannı : bk. deliġannı -1-

d. II/16/45

deliġanlı : bk. deliġannı -1-

d. başġannarı II/23/69

deliġannı : Çocukluk çağından çıkmış, bülûğa ermiş genç erkek. -22-

d. I/11/77, I/149/32, I/27/67,
I/70/86, II/29/01, II/29/32

d.+ lā I/153/107, I/153/109,
I/153/72, I/159/20

d.+ lāḡ I/153/107
d.+ lar I/99/76, II/14/31
d.+ larıḡ I/27/68
d.+ na I/99/14
d.+ ydı I/39/30
deliğannı başğanı : Köyde gençler arasında seçilen ve sözü dinlenen kimse.
d. başğanı II/23/72, II/23/73, II/23/77
d. başğānı II/23/79
d. başğansıḡ II/23/78
deliğannılıḡ : Gençlik çağı. -1-
d. I/136/28
deliğannılı : bk. deliğannılıḡ -1-
d.+ na I/112/50
deliğannī : bk. deliğannılıḡ -1-
d.+ mda II/28/02
deligle - : Üzerinde delikler açmak. -1-
d.- riS I/03/48
delik : Bir cismin bir yanından öbür yanına kadar geçen oyuk şeklindeki açıklık. -13-
d. I/09/66, I/79/43, I/95/20
d.+ den I/05/68
d.+ leri I/159/19, I/95/28
d.+ lerıḡ I/48/21
d.+ ten I/95/21
delikli demir : Tabanca.
d.+ li demir I/95/29
delikli ekmek/pide : Pide şeklinde, ortasında bir delik bulunan köy ekmeği, fırın ekmeği.
d.+ li ekmek II/15/65
d.+ li ekmeK II/15/64
d.+ ni I/88/50
d.+ nī pide I/88/50
deliKli : Süzgeç, kevgir. -2-
d. I/98/86
d.+ lēden I/28/38
delin - : Üzerinde delik peydâ olmak, delik açılmak. -1-
d.- irdi I/24/46
dem : Haşlanan çayın rengi ve kokusu bakımından aldığı tav. -1-
demini al- : (Çay için) Gereği gibi haşlanıp kıvâmını bulmak.
d.+ ini alır II/30/01
deme : Demek işi. -3-
d.+ miḡ II/03/82
d.+ sini I/99/17

d.+ yi I/123/79
demeg : bk. demeK² -1-
d. I/125/76
demeK : 1. Şu halde, öyleyse, yâni. -37-
d. I/05/68, I/06/122, I/06/139, I/06/71, I/100/39, I/125/29, I/134/26, I/14/15, I/150/41, I/152/41, I/155/53, I/56/61, I/61/03, I/61/05, I/68/45, I/69/83, I/81/49, I/81/50, II/03/67, II/20/09, II/38/117
2. Duygu ve düşüncelerini sözle anlatmak, söylemek işi.
d.+ miş I/156/02
d.+ Ten II/03/64
demek ki : Demek, şu halde, öyleyse
d. kī I/56/56, II/15/80
d. ki I/06/113, I/06/115, I/06/21, I/06/91, I/06/97, I/10/14, I/81/01, I/81/02, I/81/13, I/96/60
demet : Çiçek veya bitkilerin bir araya getirilip bağlanmış şekli, tutam, deste, bağ, bağlam. -2-
demet demet : Birçok demet hâlinde, deste deste.
demet d. I/94/49
d. demet I/94/49
demin : Biraz önce, az önce. -8-
d. I/67/50, I/69/73, I/69/97, I/95/78, I/98/134, II/10/93, II/29/37
deminden : Demin, biraz önce.
d.+ den I/69/10
demir : Dövülüp şekillendirilmesi, çekilip uzatılması, inceltilmesi kolay ve döküme elverişli olduğu için kullanış yeri çok geniş olan, yoğunluğu 7,8, erime derecesi 1510, atom ağırlığı 55,85, atom numarası 26 ve sembolü Fe olan element ve bundan yapılmış olan. -12-
d. I/100/06, I/155/52, I/68/73, I/95/85, I/96/11, II/05/21
delikli d. I/95/29
d.+ e I/116/21
d.+ i I/116/23
d.+ le I/68/73
d.+ li I/74/52
demirci : Demiri dükkânında veya atölyesinde işleyen zanaatkâr. -5-
d. II/26/07
d.+ ydi II/26/07

d.+ yim II/26/05
d.+ yin II/26/04, II/26/07
demir yolu : Üzerinde demir tekerlekli lokomotif ve vagonların gidip geleceği şekilde döşenmiş raylardan meydana gelen ulaşım yolu, şimendifer. -4-
d. I/110/40
d.+ nda I/110/35, I/110/38, I/67/28
dēmiyen : bk. değirmen -1-
d. II/30/49
demle - : (Çayı) Kaynar suyun içine koyduktan sonra renk ve kokusunu vermesi için bir müddet bekletmek. -3-
d.- dim I/116/51
d.- diğ I/88/72
d.- sem I/86/52
demlē - : bk. demle- -1-
d.- diK II/39/97
demled - : Demleme işini yaptırmak. -2-
d.- irdi I/91/77
d.- irin I/88/73
demli - : bk. demle- -2-
d.- yiveridik II/08/82
d.- yorum I/12/17
demne - : bk. demle- -1-
d.- dimdi II/29/39
demnē - : bk. demle- -2-
d.- di II/39/106
d.- dim II/39/106
den : bk. tane¹ -5-
d. I/127/20, I/133/31, I/138/22, I/93/49
den : (?) -1-
d. II/19/42
dené : bk. tane¹ -1-
d. II/26/22
dené : bk. dene¹ -1-
d.+ sini I/155/23
dene : bk. tane¹ -410-
d. I/01/46, I/01/63, I/01/64, I/01/66, I/01/95, I/02/24, I/02/29, I/03/13, I/03/83, I/06/105, I/06/14, I/06/143, I/07/15, I/08/109, I/08/114, I/08/27, I/08/48, I/08/49, I/08/86, I/08/87, I/08/94, I/08/97, I/10/77, I/100/43, I/101/16, I/102/30, I/102/67, I/106/45, I/106/47, I/106/53, I/106/54, I/106/61, I/107/58, I/108/12, I/108/32, I/108/39, I/108/40,

I/108/50, I/108/51, I/109/58, I/11/84, I/11/96, I/111/11, I/111/17, I/111/61, I/111/93, I/113/09, I/113/111, I/113/114, I/113/125, I/113/40, I/113/68, I/113/70, I/113/88, I/114/07, I/114/23, I/115/07, I/115/20, I/115/33, I/115/46, I/115/47, I/117/12, I/117/18, I/117/32, I/119/18, I/119/19, I/119/30, I/119/33, I/119/34, I/120/25, I/120/31, I/120/33, I/120/53, I/120/54, I/120/59, I/121/11, I/121/47, I/121/54, I/121/99, I/123/05, I/123/13, I/123/48, I/123/73, I/125/50, I/125/51, I/125/52, I/125/74, I/126/25, I/126/34, I/126/50, I/126/53, I/126/58, I/126/72, I/127/29, I/128/24, I/128/30, I/128/43, I/128/46, I/128/48, I/128/58, I/129/07, I/13/26, I/13/29, I/13/30, I/131/18, I/133/49, I/134/13, I/134/30, I/134/49, I/134/61, I/134/62, I/134/64, I/135/50, I/135/51, I/136/23, I/136/40, I/136/41, I/137/15, I/137/16, I/137/17, I/137/22, I/137/23, I/138/100, I/138/102, I/138/11, I/138/13, I/138/20, I/138/23, I/138/27, I/138/48, I/138/49, I/138/94, I/14/56, I/14/65, I/14/66, I/140/34, I/143/21, I/143/22, I/144/51, I/145/09, I/145/12, I/145/14, I/145/15, I/145/46, I/145/93, I/148/05, I/148/59, I/15/10, I/15/69, I/15/82, I/15/92, I/150/26, I/152/106, I/152/108, I/152/11, I/152/117, I/152/137, I/152/17, I/152/24, I/152/25, I/152/55, I/152/72, I/153/22, I/153/42, I/153/43, I/153/49, I/153/52, I/153/72, I/156/50, I/158/29, I/158/32, I/158/33, I/158/35, I/158/36, I/158/39, I/158/53, I/17/14, I/17/15, I/17/45, I/17/56, I/17/76, I/17/87, I/20/103, I/20/68, I/20/91, I/21/31, I/21/63, I/21/87, I/21/88, I/22/01, I/22/03, I/22/09, I/22/13, I/22/21, I/22/25, I/22/31, I/22/35, I/22/43, I/23/68, I/23/69, I/24/14, I/24/49, I/24/50, I/24/65, I/25/08, I/25/09, I/25/11, I/25/13, I/25/18, I/25/44, I/25/56, I/25/61, I/27/15, I/27/75, I/30/01, I/30/40, I/30/41, I/33/129, I/33/64, I/37/29, I/39/29, I/40/74, I/41/41, I/42/22, I/47/19, I/47/82, I/49/72, I/50/44, I/50/47, I/54/33, I/56/72, I/56/74, I/57/37, I/58/80, I/58/98, I/59/44, I/61/67, I/62/29, I/64/99, I/66/02, I/66/16, I/66/28, I/66/32, I/67/23, I/67/52, I/67/76, I/69/102, I/69/21, I/69/35, I/69/49, I/69/64, I/70/43, I/70/49, I/70/78,

I/71/74, I/72/21, I/72/80, I/73/23, I/74/85,
I/74/89, I/74/90, I/75/33, I/75/44,
I/76/100, I/76/98, I/76/99, I/77/24,
I/77/25, I/77/50, I/77/51, I/77/58, I/77/75,
I/79/60, I/80/40, I/80/48, I/80/49, I/86/67,
I/86/71, I/86/72, I/86/75, I/87/104,
I/87/63, I/88/27, I/88/32, I/88/61, I/89/16,
I/89/17, I/89/19, I/90/25, I/91/61, I/93/39,
I/94/21, I/94/63, I/94/64, I/94/66, I/94/70,
I/94/71, I/95/22, I/96/15, I/96/17, I/96/25,
I/98/101, I/98/104, I/99/14, I/99/62,
II/05/19, II/05/70, II/07/102, II/07/109,
II/07/130, II/08/92, II/09/85, II/14/44,
II/14/45, II/14/46, II/16/100, II/16/92,
II/18/11, II/23/03, II/23/176, II/23/178,
II/24/110, II/24/111, II/25/53, II/34/16,
II/34/66, II/37/29

d.+ cig I/02/28

d.+ ciK I/133/48

d.+ ciK I/08/28

d.+ den I/77/51

d.+ se I/11/33

d.+ si I/04/10, I/102/30, I/107/58,
I/112/42, I/113/112, I/119/22, I/123/05,
I/13/31, I/136/13, I/137/21, I/137/22,
I/138/101, I/143/79, I/143/80, I/22/35,
I/72/27, I/86/50

d.+ sine I/13/26, I/13/30

d.+ sini I/143/79

d. vuruydu I/02/55

d.+ yî I/131/52

d. yapallar II/14/46

d.+ yi I/131/52

d.+ yi veriyoz I/106/45

d.+ yiS I/107/57

d.+ yse I/11/33

bk. tane² -3-

d.+ si II/32/59

d. üzümünen II/07/78

dene : 1. Buğday vb. mahsulün tanesi. -
11-

d. I/124/35, I/157/75

d.+ lē I/49/19

d.+ si I/68/38

d.+ sini I/103/24

d.+ sinnen II/24/31

d.+ yi I/130/18, I/141/13,
I/141/14, I/141/15, I/74/70

2. Kabuğu dövülerek soyulmuş
buğday, aşlık. -9-

d. I/111/06, I/111/21

d.+ li II/37/117

d.+ lisini I/111/24

d.+ si I/151/15

d.+ sini I/146/49

d. yapar I/121/82

d.+ yi I/111/08

d.+ ynen I/128/35

dene - : Bir şey veya kimsenin aranan niteliklere sâhip olup olmadığını anlamak için gerekeni yapmak, vasıflarını anlamak için ölçüp biçmek, sınamak, tecrübe etmek. -1-

d.- dim I/100/43

denē : bk. tane¹ -4-

d. I/109/03, I/109/37, I/121/50,
I/122/24

denē : bk. tane¹ -9-

d. I/08/83, I/11/63, I/112/38,
I/119/72, I/152/11, I/152/44, I/18/32,
I/88/28

d.+ miş I/17/75

dēne : bk. tane¹ -1-

d. I/145/09

denē : bk. dene² -1-

d. yaparsın I/121/81

dēne : bk. dene² -1-

d. I/112/24

dēne : bk. deynek -1-

d.+ ynen I/12/35

dēneg : bk. dernek² -1-

dü_ün d. I/42/73

dēnek : bk. deynek -1-

d. I/153/106

deneke : bk. teneke -1-

d. I/102/36

dengesizlik : Ölçsüzlük, birbirini tutmama, anormallik. -1-

d. II/04/77

deni : bk. tane¹ -4-

d. I/152/44, II/05/39, II/07/128,
II/07/129

denī : bk. tane¹ -1-

d. II/28/75

denişik : bk. değişik -1-

d. I/01/75

deniz : Yer yüzünün büyük bir kısmını kaplayan tuzlu su kütlesi ve bu su kütlesinin belli bir yerdeki parçası, bahir, deryâ. -1-

d. II/05/24

deniz seviyesi: Kara ile denizin

birleştigi ve yüksekliğin sıfır olarak kabul edildiği nokta.

denK : Aynı ölçüdeki veya değerdeki şey, eşit, eş, ... kadar. -3-

d. I/06/149

denk gel- : (Bir işin zamânı) Uygun düşmek, tam zamânına rastlamak.

d. gelsenis I/116/06

d. gelseñiz I/116/11

deñkle - : Eşyâyı düzgünce bağlayıp denk hâline getirmek. -1-

d.- di I/133/17

deñiş - : bk. deñiş¹ -4-

d.- iyo I/01/26, I/83/56

d.- ti I/82/30, II/37/34

deñişdir - : bk. deñişdir³ -1-

d.- i I/153/81

deñişig : bk. deñişik -1-

d. I/83/29

deñişik : bk. deñişik -1-

d. I/01/75

deñiz : bk. deniz -12-

d. I/95/103, I/95/109, I/95/111, I/95/18, I/95/27

d.+ de I/24/61, I/24/63

d.+ e I/08/124, I/11/74, I/95/110

d.+ i I/95/97

d. seviyisi II/38/50

dep - : Üzerine basarak sıkıştırmak, ayakla bastırmak. -11-

d.- ědiğ I/07/94

d.- ědik I/33/53, I/62/13

d.- erdik I/87/124

d.- ěrdik I/102/49

d.- erekden II/21/59

d.- erlerdi I/98/62, I/98/66, I/98/67

d.- ilici I/102/50

d.- iyö I/96/39

depê : bk. tepe¹ -1-

d.+ de II/07/09

depâ : bk. depo -1-

d.+ sını II/30/39

depe : bk. tepe¹ -35-

d. I/81/17

d.+ de I/11/14, I/122/22, I/122/23, I/14/45, II/19/156, II/20/68

d.+ deydin I/126/09

d.+ lēde I/126/80

d.+ ler I/126/79

d.+ leri I/35/46

d.+ lerde I/126/79

d.+ leri I/108/46

d.+ niñ I/28/06, I/44/15, I/65/32, I/69/102

d.+ yi I/108/54

bk. tepe²

d.+ lene I/82/21

d.+ me I/144/01

d.+ mizde I/149/29

d.+ ñe I/77/19

d.+ si aşmadan I/149/51

bk. tepe³

d.+ den II/32/114

d.+ lēde I/49/53

d.+ si I/116/14

d.+ sine I/49/53, I/77/48, I/130/49,

I/151/36

d.+ sinedeK I/130/51

d.+ sinen I/116/15

d.+ sini II/11/29

bk. tepe⁴

d.+ de I/06/105, I/06/112

depê : bk. tepe¹ -1-

d. I/35/49

depi : bk. tepe¹ -1-

d.+ le II/32/43

bk. tepe³ -1-

d.+ si II/05/13

depin - : Olduğu yerde ayaklarını hızla yere vurup durmak. -3-

d.- e I/60/48

d.- iyo I/116/35

dePme : bk. debme -1-

d. I/59/46

depo : Eşyâ, malzeme vb. şeylerin saklandığı büyük ambar. -1-

d.+ lâ II/02/89

depō : bk. depo -13-

d. II/30/20

d.+ da II/06/04

d.+ lâ II/02/88

d. mēmuriydi II/06/05

d. mēmuru II/06/50

d. mēmuruydu II/06/48

orman d.+ su II/06/46, II/30/19

d.+ sunu II/30/40

orman d.+ suydu II/06/48,

II/06/50

d.+ ya II/10/25

d. yapıldı II/21/57

dePrem : Yer altındaki bâzı boşlukların

birdenbire çökmesi, yer kabuğu tabakalarının kırılıp yer değiştirmesi, yâhut yanardağlardan fişkıran gaz veya lavların şiddetli basıncı sebebiyle meydana gelen ve yeryüzünün herhangi bir yerinde hissedilen sarsıntı, yer sarsıntısı, zelzele. -2-

d.+ de I/155/93

d.+ den II/05/93

derd : bk. dert -13-

d. I/63/59

d.+ i I/133/13

d. +i deşme II/34/05

d.+ imiz I/20/88, II/34/06

d.+ imiz I/24/70, II/02/84

d.+ ine I/09/55

geçim d.+ ine I/143/38

d.+ ine düştü I/143/37

d.+ inen I/113/71

d.+ ini I/05/52, I/20/48

d.+ inne I/88/41

dērd : bk. dert -5-

d.+ imiz I/63/33

d.+ ine I/72/86

d.+ iñ I/63/53, II/05/98

d.+ iñi II/05/99

dērd : bk. dert -1-

d.+ iñiz II/28/23

dere : Genellikle kışın akan küçük akar su. -26-

d. I/128/37, I/81/54, I/93/17, II/03/63

d.+ de I/147/27

d.+ dēmişTiK II/03/69

d.+ den I/150/60, I/81/31, II/03/69

d.+ niñ I/17/74, I/81/25, II/20/65, II/23/176

d.+ si I/61/74

d.+ ye I/152/101, I/152/42, I/152/43, I/81/16

d.+ yē I/76/58

d.+ yi I/108/54

dere āzı : Derenin denize veya göle döküldüğü yer.

d.+ niñ azı I/102/22

d.+ niñ āzına II/23/179

dere boyu : Derenin aktığı yerlerin kenarı, kıyısı.

d. boyu II/07/37

d. boyunda I/32/39

derē : bk. dere -1-

d. I/81/36

dere : bk. dere -1-

d.+ niñ II/01/88

dere_otu : İki çenekliler sınıfının maydanozgiller familyasından, koyu yeşil renkte, hoş kokulu, sarımtrak çiçekli, ince yaprakları salata ve yemeklere konan, hazmı kolaylaştırıcı ve bağırsak gazlarını giderici hassalar taşıyan, dik gövdeli yıllık bitki. -1-

d. II/12/59

derebeylik : Toprak köleliğine dayanan düzen, feodalite. -1-

d. I/158/26

derece : bk. derece³ -1-

d.+ ye I/74/60

derece : 1. Termometre, barometre vb. ölçü âletlerinin üzerlerinde işâret edilmiş olan bölümlerden her biri ve bu bölümün gösterdiği miktar. -4-

d.+ de I/70/57

d.+ dē I/70/56

2. (Maddî veya mânevî bir kıymet ölçüsüne göre sıralanan şeylerde) Bulunulan yer, kademe, seviye, mertebe, mevki veya safha.

d.+ de II/19/91

3. Eski evlerde kalın duvarları oyarak yapılan ve ufak tefek şeyler koymaya yarayan göz, hücre.

4. Ölçü, miktar, kerte, radde.

derece arabası : Harman yerinden balyaların taşındığı araba.

d. arabası I/74/60

derhal : -1-

d. II/10/17

deri I : İnsan ve hayvan vücudunu bir örtü gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt. -6-

d.+ si I/102/44

d.+ sini I/74/14

deri incir : Küçük ve kolay soyulabilen bir incir türü.

d. incirden yaparız II/29/102

d. incir II/29/103

d. incirden II/29/104

derisini yüz- : 1. (Kasaplık hayvan kesildikten sonra) Derisini bıçakla etinden ayırıp bütün olarak çıkarmak.

d.+ sini yüzerdiK I/74/14

deri II : Toplantı, düğün. -2-

dü_ün d. I/121/103
dü_ünner d.+ ler I/137/11
deri : bk. dere -3-
d. II/30/44
d.+ deymiştir II/03/70
d.+ deymiştirTiK II/03/69
derici : bk. derece⁴ -1-
d.+ ye II/09/78
derin : 1. Kendi ölçülerine göre yüzeyi, ağzı veya cephesiyle dibi arasındaki mesâfesi fazla olan, enine ve boyuna oranla üçüncü boyutu daha uzun olan. -2-
d. I/23/36
2. Ayrıntılı.
d. I/47/24
3. Anlam veya bilgi bakımından dış yüzde, satıhta kalmayan, üstünkörü olmayan, etraflı, ihâtalı ve özlü olan.
derin dondurucu : Yiyecek, içecek vb. maddeleri aşırı derecede soğutarak uzun müddet dayanmalarını sağlayan buzdolabı, dipfriz. -5-
d. dondurucu I/76/81
d. donduruculāmıza II/32/38
d. donduruculā I/60/26
d. donduruculara I/60/26, I/60/27
deriñ : bk. derin³ -1-
d.+ di II/21/28
derman I : Kuvvet, güç, mecal, tâkat. -3-
d.+ ım I/123/73, I/123/74, I/21/39
derman II : harman'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
harman d. I/159/33
dermān : bk. derman I -1-
d. verirse II/19/30
dermen : bk. değirmen -4-
d. I/68/42
d.+ ē I/05/54
el d.+ inde I/152/114
d.+ ne I/68/47
dērmēn : bk. değirmen -4-
d.+ de I/155/36
el d.+ i I/18/56
d.+ ĩmiz I/28/13
el d.+ innen I/18/56
dermenci : Un değirmeni işleten kimse. -1-
d. I/66/43
dērmencilik : Un değirmeni işletme işi. -

2-
d. I/28/14
d. yapTık I/28/12
derne : bk. dernek¹ -1-
d.+ ıe II/23/75
derne : <dernek¹+e -1-
d. I/92/57
derneg : bk. dernek² -2-
d. II/17/30
dü_ün d. I/63/60
dernek : 1. Belli bir düşünce ve amaç etrafında toplanan kimselerin kurduğu topluluk, cemiyet -4-
d. başkanı II/26/19
d.+ ler I/131/28
2. Eğlence için yapılan toplantı, cümbüş, düğün.
dü_ün d. I/46/115
dērneK : bk. dernek¹ -1-
d. II/26/18
ders : Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi. -6-
d. I/61/35
d.+ lere I/121/20
d.+ leri II/38/98
d̄ini d.+ leri I/119/02
d. mirs yapamadık I/121/26
ders gör- : Bir konu üzerinde bir öğrenci yetkili bir kimseden bilgi edinmek.
d. görüyor I/36/25
ders : bk. ders -6-
d.+ lēm II/19/07, II/19/08, II/19/09, II/19/10
d.+ lēmiz II/07/28
d.+ leri II/19/09
dersāne : Öğrencilere okul dışında para ile ders veren özel kuruluş. -1-
d. II/38/99
dērsāne : bk. dersāne -1-
d.+ de I/123/04
dersāni : bk. dersāne -1-
d.+ ye I/24/69
dert : İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü. -10-
d. I/125/54, I/28/59, I/55/70, I/58/85, II/05/98
borç d. I/83/37
d.+ lē I/54/04
d. vermese I/133/13
d. virmesin I/45/39

derdini deş- : Bir kimsenin acısını tâzeleyip yeniden üzülmeye sebep olmak.

derT : bk. dert -1-

d.+ lēmi I/48/53

derTleş - : Karşılıklı dertlerini anlatıp konuşmak. -2-

d.- ceK II/05/98

d.- iriz I/113/71

derTli : Derdi olan, kederli, üzüntülü. -7-

d.+ yis I/113/59

d.+ yiS I/113/61

d.+ yiz I/113/59, I/113/61,

I/113/75

derTli : bk. dertli -1-

d.+ yim I/18/63

derTmüzon : (?) -1-

devlet d.+ da I/138/20

desde : bk. deste -1-

d. I/70/08

desen : Kumaş vb.leri üzerindeki çizgi ve motif. -4-

d. I/12/24

d.+ i I/140/40

d.+ nerī I/21/32

d.+ nerini I/94/56

desenni : Üzerinde çizgi, şekil ve çiçek motifleri bulunan (kumaş vb.). -4-

d. I/146/58, I/151/29

desenni d. I/12/23

d. desenni I/12/23

desTè : bk. deste -1-

d. I/130/11

deste : Elde tutulabilecek şekilde bir araya getirilmiş şeylerden meydana gelen bağ, demet, tutam, bağlam. -8-

d. I/150/10, I/87/60

d.+ den I/155/18

deste deste : Birçok deste hâlinde, demet demet.

deste d. I/74/54

d. deste I/74/54

deste yap- : Deste hâline getirmek.

d. yapardı I/153/15

d. yapardı I/155/17

d. yapıyodu I/74/60

desteK : Kendisinden kuvvet alınan kimse veya şey, yardımcı. -2-

d. I/53/82

desteK yap- : Yardımcı olmak,

kuvvet vermek.

d. yaPıcı I/92/55

destekle - : Maddî veya mânevî destek sağlamak, yardımcı olmak, destek olmak, takviye etmek. -3-

d.- r I/53/76, I/53/77

desTi : Gövdesi geniş, boğazı dar, kulplu, emzikli veya emziksiz, topraktan yapıp fırında pişirilmiş su kabı. -6-

d.+ lēnen II/21/57

d.+ leri I/139/36, I/72/83

d.+ leri veriş I/72/82

d.+ yi I/64/77

d.+ ynen I/81/44

deş - : İç yüzünü anlamak için tekrar üstünde durmak, kurcalamak, yeniden ele almak. -1-

derdi d.- me II/34/05

deşir - : Devşirmek, toplamak, dermek. -1-

d.- i I/24/59

dēşTir - : Deşme işini yaptırmak, yarmasını, delmesini sağlamak, karıştırıp oyarak içindekini çıkarttırmak. -1-

d.- iyo I/01/88

det : Sus. -1-

d. I/50/12

detay : Ayrıntı, teferruat. -1-

d.+ larını II/10/38

deTdevir : Depdevir, kütük. -3-

d. I/80/38, I/80/40

d.+ leri I/80/36

deTdeviri : bk. deTdevir -1-

d.+ leri I/80/36

deTdévir : bk. deTdevir -1-

d. I/80/39

devā : bk. defa -2-

d. I/131/61, I/38/28

devam : Bir durum üzere sürüp gitme, sürme, kesilmeme. -24-

d. I/03/41, I/03/42

devam et- : Sürüp gitmek, sürmek, kesilmemek.

d. édē I/04/42, I/04/43

d. edeşin I/98/99

d. ediP II/21/17

d. ediyo I/147/49, II/35/57

d. édiyo I/97/05

d. ediyolā I/93/26

d. ediyon I/82/08

d. ediyoru II/24/26

d. ediyoz I/68/51
d. étmediyse II/10/70
d. étmeyleK I/05/11
d. etTi I/64/108, I/64/122,
II/23/25
d. étTi I/82/07
d. étTik II/08/15
d. etTilē II/34/15
d. itmedim I/20/72
d. itti I/155/94
devām : bk. devam -7-
d. eder I/41/08
d. ediyoz I/41/17, II/10/59, II/34/15
d. etdi II/23/20
d. étdi II/16/51
d. etTiriyoz II/23/125
dévam : bk. devam -1-
d. édiyo I/29/19
dévām : bk. devam -4-
d. édēdiK II/01/66
d. édiyoñ II/01/68
d. eTmiş I/06/66
d. it II/01/02
devamlı : Sürekli, dâim. -10-
d. I/111/122, I/121/07, I/23/12,
I/23/13, I/23/32, I/32/21, I/73/11, I/88/48,
II/19/146
devamnı : bk. devamlı -25-
d. I/01/93, I/01/95, I/02/39,
I/102/82, I/122/87, I/131/03, I/136/33,
I/23/39, I/36/03, I/38/10, I/38/21, I/38/66,
I/53/32, I/56/48, I/75/69, I/84/03, I/88/53,
I/98/63, II/02/87, II/23/46, II/29/68,
II/30/75, II/37/24
d. yapıyò I/142/54
devāmnı : bk. devamlı -5-
d. I/53/76, I/53/77, II/24/67,
II/29/22, II/35/59
devamnī : bk. devamlı -2-
d. I/46/06, I/50/09
devāmñı : bk. devamlı -1-
d. II/24/113
deve : Geviş getiren memelilerden, sırtı
bir veya iki hörgüçlü, eti yenip sütü içilen,
bacakları ve boynu çok uzun yük ve binek
hayvanı. -7-
d. I/26/16, I/26/20
d.+ lerini I/11/66
d. verir I/11/63
deve yap-: Düğünlerde deve şekline
girilerek yapılan eğlence.

d. yapılır I/26/16
deveniñ silKintiSī eşşē yük olur :
Zengin yoksul düşse bile yoksula göre
varlıklı sayılır.
d.+ niñ I/01/41
devé : bk. deve -1-
d.+ yi I/26/19
deveT : bk. devlet -1-
d. I/65/33
devil : bk. devir -2-
d.+ lē I/53/31, I/64/76
devir : Zaman, ayrı bir bölüm oluşturan,
başı sonu belli zaman parçası, çağ,
dönem. -6-
d. I/10/06, I/64/72, I/96/29,
I/96/95
d.+ dē I/158/03
d.+ leri I/96/36
devir - : (Dik veya ayakta duran bir şeyi)
Düşürüp yatık duruma getirmek. -
8-
d.- di I/113/73
d.- i I/26/13
d.- is I/70/42
d.- ise I/154/34, I/154/36
d.- isiñ I/102/37, I/102/39
dévır : bk. devir -3-
d. I/158/04, II/01/34, II/01/35
devlet : Belli bir toprakta bir hükümet
idâresi altında teşkilâtlanmış bulunan
bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukûkî
şahsiyet kazanmış şekli. -45-
d. I/05/13, I/100/05, I/111/108,
I/111/110, I/122/32, I/122/74, I/125/43,
I/150/47, I/158/34, I/52/46, I/65/32,
I/86/19, I/86/63, I/93/19, I/93/41, I/96/75,
I/96/88, I/96/93, I/96/94, II/07/69,
II/07/75, II/21/82, II/28/74, II/31/23
d.+ de II/22/30
d.+ dē I/43/09
d. derümüzonda I/138/20
d.+ e I/61/70
d.+ i II/17/67
d.+ imizden I/01/15
d.+ imize I/01/15, I/39/36
d.+ iñ II/04/89, II/30/21, II/30/41
d.+ siñ I/56/72
d.+ ten II/09/16
d.+ Ten I/146/20, II/30/41
devlet hasTānesi : Devletin

imkanlarıyla kurulmuş, özel olmayan hastane.

d. hasTānesine II/25/98

devlet su işleri : Devletin su kaynaklarının geliştirilmesi, korunması, yönetilmesi husularında yetkili kurumu.

d. su işlende I/40/63

d. su işleri I/40/65, II/09/37, II/09/52

dévlet : bk. devlet -10-

d. I/21/88, I/23/53, I/23/54, I/23/55, II/07/64, II/09/68

d.+ e I/23/55

d.+ in I/01/78, I/23/58, II/30/19

devr : bk. devir -1-

d.+ imizde I/59/63

devri_ālēm : Dünyânın çevresini baştan başa dolaşma, zamanın geçerek nesillerin değişmesi. -1-

d. I/01/11

devril - : 1. Belli bir yaş dönemini geride bırakmak. -2-

d.- dim I/138/04

2. Dik ve ayakta iken yatık duruma getirilmek, düşürülüp yere yıkılmak. -1-

d.- di I/138/97

devriye : Dolaşarak güvenliği sağlayan nöbetçi. -1-

d.+ ler I/64/75

devşelen - : Vücudu oynatmak veya kıpırdatmak, kımıldanmak, hareket etmek, debelenmek, çırpınmak, kımıldamak. -1-

d.- ir I/15/46

devter : bk. defter -4-

d. I/134/13, II/07/19

not d.+ i I/75/72

not d.+ ini I/75/73

dey - : Aralık kalmayacak kadar yaklaşık dokunmak, temas etmek. -7-

d.- di I/08/50, I/08/51, II/22/41

d.- dimin I/21/60

d.- ellese I/15/48

d.- ıvırsın I/21/61

d.- mezđi I/152/93

2. İlişmek, takılmak.

dey : bk. değil -4-

d. I/40/60, I/97/26, I/97/44, I/97/49

dey : bk. da -1-

bi d. I/06/104

dēy - : bk. dey¹-1-

d.- mēyo I/95/21

dēy : bk. değil -1-

d. I/87/71

dēy - : bk. dey²-1-

nāzar d.- miş II/35/73

deye : bk. diye -6-

d. I/10/77, I/112/78, I/125/22, I/53/05, I/99/26, II/20/60

dēyē : bk. diye -1-

d. I/18/63

deyerli : bk. de_erli -1-

d. I/139/61

dēyi : bk. değil -6-

d. I/101/59, I/31/35, I/52/41, I/64/14, I/98/117

dōdūñ yer d. de doydūñ yer I/56/60

dēyi : bk. diye -6-

d. I/111/18, I/145/27, I/56/06, I/64/33, I/73/75, II/33/09

dēyi : bk. diye -1-

d. I/08/10

dēyī : bk. diye -1-

d. I/91/51

dēye : bk. diye -20-

d. I/08/68, I/32/73, I/33/116, I/54/68, I/72/74, I/76/94, I/81/09, I/85/04, I/85/61, I/86/39, II/19/135, II/20/69, II/23/03, II/23/103, II/23/163, II/23/23, II/23/31, II/23/78, II/30/23, II/38/81

dēyē : bk. diye -4-

d. I/08/04, I/72/69, I/94/11, I/94/65

dēyē : bk. diye -1-

d. II/23/202

dēyi : bk. diye -1-

d. II/09/02

dēyi : bk. diye -1-

d. I/64/111

dēyil : bk. değil -4-

d. I/75/64, II/15/67, II/27/26

d.+ di I/70/77

dēyil : bk. değil -1-

d. I/98/117

dēyil : bk. değil -1-

d. II/13/52

dēyin - : Bir konudan kısaca bahsetmek, bir husûsa temas etmek.-1-

d.- dim I/95/78

deyir - : Değdirmek, dokundurmak. - 2-		deze : bk. teyze ² -1- binnaz d. I/145/28
d. I/98/113		dēze : bk. teyze ¹ -4- d.+ miñ II/38/107
d.- medilē I/37/14		d.+ miz I/101/14
deyirmen : bk. değirmen -12-		d.+ η II/38/108
d. I/05/53, I/70/22		bk. teyze ²
d.+ de I/26/69, I/94/17		hacı d.+ mi I/152/69
d.+ den I/49/72		dēze : bk. teyze ¹ -2- d. I/152/33
d.+ e I/153/30, I/27/65		d.+ ne I/91/83
d.+ e veri I/27/65		dı : bk. da -263- d. I/01/10, I/01/15, I/02/61,
d.+ i I/49/11		I/03/49, I/03/76, I/06/105, I/06/21,
d.+ ner I/26/68		I/10/120, I/103/49, I/112/19, I/121/29,
d.+ nerde I/115/53		I/123/57, I/125/45, I/125/52, I/128/22,
deyirmen : bk. değirmen -1-		I/154/10, I/154/69, I/158/44, I/25/62,
d.+ de I/30/01		I/35/50, I/35/59, I/36/14, I/37/02, I/37/28,
deyiş - : bk. değiş ¹ -4-		I/37/29, I/38/12, I/38/45, I/38/46, I/38/55,
d.- en I/105/15		I/39/52, I/39/65, I/39/74, I/39/92, I/39/96,
d.- medi I/75/01		I/40/50, I/40/54, I/41/16, I/41/22, I/41/24,
d.- Ti I/99/63		I/41/58, I/42/07, I/42/39, I/42/49, I/42/61,
bk. değiş ³ -1-		I/42/80, I/42/81, I/45/12, I/46/124,
d.- illēdi I/39/48		I/50/61, I/52/12, I/52/47, I/53/71, I/54/71,
deyiş : Bir konuyla ilgili olarak anlatılan şeyler, ifāde. -1-		I/56/19, I/58/34, I/58/60, I/60/11, I/60/25,
d.+ inde I/99/47		I/60/56, I/60/98, I/62/27, I/64/22, I/64/29,
deyişiklik : bk. de_şiklik -1-		I/70/86, I/71/17, I/72/12, I/73/34, I/80/17,
d. I/105/06		I/85/28, I/86/24, I/86/35, I/88/45, I/90/23,
deyişme : bk. de_işme -1-		I/90/24, I/95/94, I/96/55, II/01/23,
d. II/10/36		II/01/79, II/01/86, II/02/22, II/02/50,
deymen : bk. değirmen -2-		II/02/56, II/02/58, II/02/60, II/02/86,
d.+ de I/79/76, I/79/77		II/04/37, II/04/56, II/04/59, II/04/79,
deyne : bk. deynek -1-		II/04/85, II/05/06, II/05/105, II/05/108,
d.+ yi I/154/39		II/05/13, II/05/19, II/05/39, II/05/43,
dēyne : bk. deynek -1-		II/05/55, II/05/60, II/05/90, II/06/15,
d.+ yi II/35/29		II/06/42, II/06/62, II/07/101, II/07/107,
deynek : Değnek, elde taşınacak uzunluk ve incelikte düzgün ağaç, sopa, çomak. - 6-		II/07/112, II/07/114, II/07/128, II/07/135,
d.+ lēm II/22/35		II/07/138, II/07/139, II/07/20, II/07/30,
d.+ len I/154/38		II/07/63, II/07/72, II/07/74, II/07/76,
d.+ lēnen I/154/39, II/22/01		II/07/95, II/08/111, II/08/118, II/08/135,
d.+ lerinen I/111/97		II/08/27, II/08/43, II/08/47, II/08/90,
d.+ lērnen I/154/38		II/08/92, II/08/93, II/08/98, II/08/99,
deyze : bk. teyze ¹ -4-		II/09/21, II/09/32, II/09/39, II/09/64,
d. I/13/03, II/29/03		II/09/65, II/09/69, II/09/78, II/10/15,
bk. teyze ²		II/10/52, II/10/60, II/10/77, II/11/03,
gülten d.+ m I/87/40		II/11/06, II/11/22, II/11/48, II/12/74,
ayşa d.+ η I/87/124		II/13/40, II/13/45, II/14/04, II/14/11,
deyze : bk. teyze ¹ -1-		II/14/15, II/14/23, II/14/43, II/14/92,
d.+ miñ II/38/103		II/14/95, II/15/112, II/15/17, II/16/12,
dēza : bk. teyze ¹ -3-		II/16/54, II/16/73, II/17/41, II/17/73,
d.+ mızın I/125/26, I/125/30		II/17/76, II/17/77, II/17/80, II/18/08,

II/18/22, II/18/32, II/18/33, II/20/80,
II/21/06, II/21/14, II/21/19, II/21/46,
II/21/94, II/21/95, II/22/37, II/22/38,
II/22/79, II/23/127, II/23/128, II/23/144,
II/23/176, II/23/196, II/23/70, II/23/80,
II/23/85, II/23/96, II/24/101, II/24/103,
II/24/90, II/26/04, II/26/08, II/27/10,
II/27/48, II/27/52, II/27/59, II/28/06,
II/28/28, II/28/37, II/29/101, II/29/104,
II/29/23, II/29/44, II/29/45, II/29/49,
II/29/76, II/30/80, II/31/13, II/31/24,
II/31/32, II/32/128, II/33/09, II/33/78,
II/33/81, II/35/18, II/35/51, II/35/52,
II/35/80, II/37/116, II/37/76, II/37/96,
II/38/45, II/38/46, II/38/92, II/39/103,
II/39/108, II/39/116, II/39/117, II/39/129,
II/39/141, II/39/149, II/39/32, II/39/45,
II/39/55, II/39/77, II/39/91, I/111/97,
II/33/80, II/20/37, I/98/21

ya d. II/11/60

dı - : bk. de- -3-

d.- r II/22/54

d.- rdi I/50/78

d.- rdik I/52/94

dı : bk. da -1-

d. I/02/41

dıfran : bk. tırpan -2-

d. çalâdıķ I/130/11

d.+ nan çalâdıķ I/130/11

dıķa - : Tıkamak, (bir şeyin) delik veya yarıģını bir nesne ile kapamak. -3-

d.- dı I/135/07

d.- ndı I/135/06, I/135/07

dıķā - : bk. dıķa- -1-

d.- dıķ I/159/19

dıķalı : Tıkanmış. -1-

d.+ ymış I/12/39

dıķan - : Tıkanmak, soluģu kesilmek, nefes alıp vermekte güçlük çekmek. -

1-

d.- ıyon I/63/52

dıķanıķlı : bk. Tıķanıķlı -2-

d. I/133/11

damar d. yaparımış I/133/11

dıķanıķ : Tıkanmış, tıkalı. -2-

d. I/12/33, I/12/34

dıķa - : (?) -1-

d.- lar I/144/12

dımba : Taşlarla oynanan bir tür çocuk oyunu. -5-

d. I/31/28, I/31/36, I/31/37,

I/31/40

dıráķ : bk. direk -1-

d.+ de I/06/28

dırmı : bk. tırmıķ -1-

d.+ ă I/73/10

dırmı : <tırmıķ+ı -4-

orā d. I/159/35

d.+ na I/130/54, I/87/59

d.+ nan I/87/18

dırmıģ : bk. tırmıķ -2-

d. I/128/45, I/70/08

dırmıķ : bk. tırmıķ -11-

d. I/124/15, I/130/09, I/130/11,

I/130/12, I/37/23, I/41/38, I/70/06

orāķ d. I/159/33

d.+ dan I/155/18

d.+ lan I/103/23

d. yapardıķ I/150/10

dırmıķ : bk. tırmıķ -5-

d. I/07/48, I/135/28, I/21/55

d. yapardıķ I/153/15, I/155/17

dırmıķla - : Tırmıklamak, topraģı tırmıķla işlemek. -1-

d.- rdıķ I/135/29

dırnaķ : Tırnak, İnsan ve omurgalı hayvanlarda parmak uçlarının üst kısmını örten boynuzsu tabaka. -2-

d. I/18/72

d.+ lāmıza I/44/36

dırpan : bk. tırpan -4-

d. I/39/75, II/21/16

d.+ ĩnan II/21/16

d.+ na II/10/48

dış : Herhangi bir yerin sınırları ötesinde kalan yer, hâriç.-13-

d. dövletten II/17/67

d. devleti I/52/85

d.+ a I/14/35

d.+ a mışa I/119/54

d.+ Tan I/03/98

d.+ nda I/08/19, I/14/47, I/16/36,

I/34/69, I/68/73

2. Cisimlerin çevreye bakan tarafları, içte bulunmayan yüzleri.

dış çamaşırı : İnsanların üzerlerine giydikleri görünürdeki kıyafetleri.

d. çamaşırı I/97/14

dışında : -den başka, sayılmazsa.

unuģ d. I/149/44, I/35/62

dışa : bk. dışarı -4-

d. I/12/46

d.+ da I/137/43, I/14/47, II/07/129
dışā : bk. dışarı -1-
d.+ da II/19/149
dışā : bk. dışarı -2-
d.+ dan I/10/01
d.+ larda II/33/39
dışal : bk. dışarı-2-
d.+ larda I/08/47, I/61/14
dışāl : bk. dışarı-1-
d.+ lāda II/05/42
dışar : bk. dışarı-31-
d. I/36/40
d.+ da I/03/64, I/132/03, I/155/96,
I/53/64, I/61/11, I/61/12, I/68/06, I/76/95,
I/97/20, II/08/124, II/33/35
d.+ dağları II/13/36
d.+ dan I/125/69, I/125/70,
I/138/40, I/138/41, I/41/54, I/46/124,
I/46/90, I/68/05, II/27/09, II/27/46,
II/27/56, II/38/94, II/39/151
d.+ dı I/10/18
d.+ lara I/03/05
d.+ larda I/102/29
d.+ lardan I/96/43
d.+ ları I/06/76
dışar : bk. dışarı-3-
d.+ da I/126/57
d.+ dağı I/125/09
d.+ dan II/38/93
dışār : bk. dışarı-4-
d. I/152/18
d.+ da I/03/64
d.+ dan I/73/20, II/09/89
dışār : bk. dışarı-1-
d.+ da II/33/35
dışarı : Bulunulan sınırlı veya kapalı bir
yere göre dışta kalan yer. -33-
d. I/03/97, I/10/113, I/10/114,
I/10/16, I/100/49, I/105/28, I/105/29,
I/105/48, I/150/44, I/152/134, I/152/19,
I/36/36, I/38/50, I/41/11, I/46/125,
I/46/13, I/50/55, I/52/72, I/52/91, I/73/25,
I/80/33, I/98/61, I/98/81, II/20/50,
II/27/51, II/33/06, II/38/34
sözüm burdan d. I/22/43, I/70/30
d.+ larda I/130/07
d.+ sında I/06/111
d.+ ya I/143/27, I/68/77
dışārī : bk. dışarı -1-
d. II/33/20
dışlı : *İçli dışlı* kullanılışında geçer. -

1-
işli d. I/52/13
dıvar : bk. davar -1-
d. II/25/53
dıvār : bk. davar -1-
d. II/25/52
dız - : (?) -1-
d.- ırdı I/128/66
dī - : bk. de- -858-
d. I/05/47, I/48/02, I/91/49
d.- cem I/122/27
d.- cēm II/10/56
d.- cen II/14/77
d.- cez I/74/08, I/74/95
d.- dī I/15/31, I/56/68, II/28/12
d.- dīmi II/32/68
d.- dīmiz I/157/63, I/35/23,
II/32/26, II/32/50
d.- dīñ II/32/128
d.- dīñiz I/15/65
d.- dī I/01/64, I/120/09, I/134/59,
I/148/03, I/22/37, I/23/28, I/24/02,
I/24/11, I/39/39, I/42/24, I/45/42, I/47/56,
I/48/19, I/48/20, I/48/21, I/48/74, I/50/72,
I/52/53, I/52/54, I/52/55, I/52/56, I/52/57,
I/52/58, I/52/62, I/52/63, I/52/64, I/52/65,
I/52/69, I/52/70, I/52/71, I/52/74, I/52/76,
I/52/77, I/52/78, I/52/88, I/56/09, I/56/66,
I/56/79, I/63/27, I/63/28, I/63/47, I/63/48,
I/95/07, II/05/54, II/05/64, II/21/37,
II/22/15, II/22/16, II/22/30, II/22/31,
II/22/34, II/25/100, II/25/101, II/25/102,
II/25/103, II/25/80, II/25/99, II/28/06,
II/28/12, II/28/29, II/28/30, II/28/31,
II/39/117, I/48/20
d.- dī I/52/57, I/52/64, I/52/77
d.- dīg I/39/39
d.- dīk I/152/07, I/47/56
d.- dīK II/32/20
d.- dīkleri I/41/26
d.- dīkleri II/17/23
d.- dīlē I/43/10, II/28/60
d.- diler I/42/19, I/42/20, I/42/25,
I/42/26, I/52/62, I/63/30, I/63/31, II/26/28
d.- dīlēr I/42/25, I/63/27
d.- dilerdi I/20/06
d.- dīm I/06/102, I/120/35,
I/120/36, I/134/58, I/15/20, I/15/90,
I/152/49, I/24/03, I/24/04, I/35/39,
I/39/19, I/42/65, I/42/66, I/48/18, I/52/08,
I/52/56, I/52/70, I/52/71, I/52/73, I/52/74,

I/52/79, I/52/84, I/52/87, I/52/88, I/52/89,
I/52/91, I/56/78, I/95/07, I/98/118,
II/05/62, II/19/52, II/22/32, II/22/34,
II/22/40, II/25/114, II/28/13, II/32/34,
I/42/67, I/35/37

d.- d̄im II/22/33, II/28/59

d.- diᅇ I/23/27, I/60/77

d.- diydi I/54/37

d.- liniyo II/17/58

d.- lle I/108/38, I/20/05, I/20/72,

I/20/73

d.- llē I/53/37, I/60/82, I/60/85,

II/30/64, II/32/51

d.- llēdi I/48/33, II/25/55,

II/32/134

d.- ller I/14/01, I/140/31, I/140/70,

I/20/09, I/20/10, I/52/42, I/52/43, II/28/30

d.- llerᅇ I/120/11

d.- llēr I/50/25, II/23/138

d.- llerdi I/140/31, I/20/102,

I/20/41, I/41/23, I/52/92

d.- llērᅇdi I/37/32

d.- me I/13/40, I/23/41

d.- medim I/113/126, I/15/76,

II/28/19

d.- men II/27/01

d.- mes I/47/48, I/79/66

d.- meS I/47/50

d.- meyin I/13/40

d.- meyon II/21/42

d.- mez I/53/70, I/53/71

d.- miᅇ I/03/63, I/03/72, I/03/90,

I/10/11, I/11/16, I/11/46, I/11/61, I/11/62,

I/11/70, I/11/76, I/11/79, I/11/83,

I/140/26, I/140/65, I/140/66, I/140/68,

I/140/69, I/152/129, I/44/75, I/45/17,

I/52/60, I/52/61, II/21/19, II/25/15,

II/28/16, II/28/17, II/28/18, II/28/37,

II/32/15, I/152/123

d.- miᅇle I/11/69, I/17/77

d.- miᅇlē I/42/11, I/57/48

d.- miᅇler I/12/42, I/140/24,

I/140/25, I/17/78, I/53/10, I/57/48,

II/03/80, II/25/21

d.- miyem II/21/07

d.- miyo I/63/53

d.- miyyóllár I/52/72

d.- nce I/98/50

d.- ni I/10/53

d.- niyōdu II/21/52

d.- niyōdun II/21/52

d.- ᅇ I/128/41, I/16/15

d.- r I/11/65, I/11/66, I/11/72,

I/11/73, I/115/48, I/121/25, I/128/22,

I/134/56, I/15/15, I/15/36, I/156/64,

I/156/65, I/20/87, I/23/73, II/25/68

d.- rdi I/50/46

d.- rdi I/120/49, I/120/50, I/20/94,

I/20/95, I/20/96, I/20/97, I/50/46, I/50/48,

I/52/95, II/25/19, II/25/21, II/25/81,

II/25/83, II/25/85, II/28/40

d.- rdiK I/35/09

d.- rdiK I/21/32

d.- rim I/15/40

d.- rin I/121/124, I/15/35,

II/25/111

d.- ris I/10/15, I/11/27

d.- riS II/33/73

d.- riz I/120/16, I/21/47, I/21/70,

I/41/43, I/48/09, I/62/08, I/62/41, II/26/31,

II/32/50, II/32/51

d.- riᅇ I/52/26

d.- rken I/15/46, I/52/81, II/22/36

d.- rkene I/23/72

d.- rler I/12/49

d.- rsem II/25/82

d.- se II/02/57

d.- sem I/38/52

ne d.- sin I/13/32

d.- yō I/05/55

d.- yīm II/02/80

d.- yīn I/52/47

ne d.- yīn I/15/82

d.- ycem I/107/02

d.- ycēm I/91/84

d.- ycen I/121/76

d.- ycene I/75/27

d.- ycēne I/75/28

d.- yceᅇ I/88/42

ne d.- ycēsem I/15/85

d.- yceᅇ I/63/45

d.- yebilᅇ II/25/103

d.- yebilirim II/15/97

d.- yeceK I/14/22

d.- yecēm I/06/135, I/06/150

d.- yecen I/35/06

d.- yecēn I/48/02

d.- yediᅇ I/98/65

d.- yek I/63/46

d.- yelegden II/01/58

d.- yeleK II/39/85

d.- yelim I/05/15, I/56/49,

- II/04/76, II/15/83
d.- yelimkini I/05/09
d.- yem I/157/07, I/157/76,
I/17/41, I/63/22, I/69/22, I/69/88, I/77/62,
I/95/31, II/09/08, II/09/10, II/09/12,
II/09/36, II/09/56, II/09/96, II/21/07,
II/37/119, II/37/14, II/37/77, II/37/81,
II/37/97
d.- yèm II/38/50
d.- yēm I/138/01, I/157/01
d.- yem I/81/55
ne d.- yem I/63/22, I/77/55,
II/37/112
d.- yemedi I/88/19, I/94/76,
I/99/56
d.- yemedik II/25/103
d.- yemedim I/72/17, I/88/26
d.- yemem I/141/30
d.- yemeņ I/47/56, I/47/57
d.- yemeyiz I/125/25
d.- yemez I/13/33, I/48/49
d.- yemezdi I/77/63, I/77/64
d.- yemezdik II/13/19, II/13/20
d.- yemezdin I/10/41
d.- yemezdiņ I/75/71
d.- yemeziK I/74/22
d.- yemiyon I/150/32
d.- yemiyon I/88/46
d.- yemiyoSun I/23/55
d.- yen I/155/71, I/46/128,
I/72/25, I/91/03, I/91/04, II/04/83,
II/09/86, II/28/19
ne d.- yen I/96/85
d.- yencili II/07/38
d.- yenciliyin II/07/134, II/07/19,
II/07/29
d.- yenciliyın II/07/120
d.- yene II/38/64
d.- yenin hesap II/09/76
d.- yenne I/72/43
d.- yesaņ I/86/29
d.- yesiye I/148/40
d.- yeyim I/92/57
d.- yi I/14/61, I/20/24, I/41/93,
I/64/24
d.- yilekden II/01/48
d.- yim II/03/48, II/38/05,
II/38/120
ne d.- yim I/106/03, I/120/25
d.- yin I/23/11, I/52/74, I/67/76,
II/39/110
d.- yince I/01/39, I/01/75, I/64/08,
I/98/124, II/07/148, II/13/24
d.- yincē II/09/84
d.- yincē I/148/04
d.- yinmezdi I/48/31
d.- yip II/14/81
d.- yip duru I/39/101
d.- yivè I/157/22
d.- yiverem I/56/56
d.- yiveri I/58/58
d.- yivēri I/47/82
d.- yiveriņ I/56/27
d.- yiveriz II/01/51
d.- yivēriz I/44/69
d.- yivesin II/16/65
d.- yivirdi I/52/83
d.- yiviriņ I/52/73
d.- yiviriyin I/52/73
d.- yiviriz II/01/88
d.- yivirlē I/60/84
d.- yiyin I/16/13
d.- yêler I/05/36
d.- yo I/01/87, I/06/92, I/123/29,
I/124/48, I/128/05, I/128/32, I/147/55,
I/155/105, I/25/53, I/25/54, I/33/18,
I/33/19, I/38/55, I/38/61, I/38/63, I/38/64,
I/38/65, I/38/70, I/46/109, I/53/33,
I/56/66, I/56/67, I/56/70, I/60/101,
I/63/54, I/63/55, I/64/25, I/65/62, I/66/46,
I/66/52, I/73/27, I/74/43, I/76/55, I/83/62,
I/92/55, I/93/20, I/93/21, I/93/22, I/95/29,
I/98/104, I/99/54, I/99/55, I/99/56,
II/02/24, II/02/25, II/02/26, II/02/27,
II/02/80, II/07/124, II/07/21, II/22/39,
II/23/102, II/24/58, I/124/40, I/98/77
d.- yó I/01/90, I/05/47
d.- yò I/05/54, I/145/72, I/150/37,
I/156/65, I/156/66, I/73/27, I/74/43,
I/93/22, I/98/77, II/24/45, II/26/14,
II/39/158
d.- yō I/126/38, I/147/60, I/29/01,
I/56/68, I/63/49, I/64/66, I/99/55, II/02/27,
II/02/80, II/06/70, II/07/147, II/19/09
d.- yo kımi I/05/54
d.- yo yapmáveņ I/38/64
d.- yodu II/35/64, II/35/65,
II/35/73
d.- yödu I/80/58, I/80/59
d.- yoduK II/35/36
d.- yoduņ I/98/14
d.- yola I/28/07, I/68/19, I/69/58,

I/76/52, I/76/53, I/76/54, I/79/17, I/79/89,
I/98/79, I/98/80, II/15/16, II/15/65
d.- yolā I/155/51, I/28/02, I/28/03,
I/28/04, I/32/101, I/34/57, I/75/58,
I/76/52, I/83/63, I/86/27, I/99/54, II/14/21,
II/15/64
d.- yolādı II/06/19, II/13/10,
II/14/33, II/35/21, II/35/66
d.- yolāmışdı I/62/36
d.- yolar I/16/56, I/17/33, I/20/55,
I/20/57, I/25/16, I/63/19, I/63/49, I/91/11,
I/92/37, I/92/38, I/93/53, I/97/57, II/13/09,
II/14/32, II/31/22, II/35/05
d.- yolar I/86/20
d.- yolardı II/15/78
d.- yolla I/39/13
d.- yolıā I/73/33
d.- yolıā I/46/22, I/73/31
d.- yolıā I/46/77
d.- yollar I/111/120, I/122/51,
I/126/38, I/126/63, I/58/60
d.- yollardı I/111/90
d.- yom I/02/59, I/100/29,
I/136/10, I/16/32, I/23/27, I/23/67,
I/33/02, I/35/26, I/41/53, I/46/94, I/50/41,
I/56/81, I/73/29, I/74/57, I/95/86, II/04/86,
II/04/88, II/07/110, II/23/114, II/39/174
d.- yöm I/50/45, I/73/30
d.- yöm I/10/112
d.- yon I/12/35, I/134/55,
I/147/59, I/152/138, I/152/27, I/46/129,
I/53/19, I/53/29, I/63/51, I/67/35, I/70/72,
I/80/51, I/80/52, I/80/53, I/96/62, I/96/86,
I/98/23, II/02/81, II/05/65, II/19/51,
II/22/55, II/22/61, II/34/50
d.- yön I/50/41
d.- yön I/67/36
d.- yoğ I/69/66, I/73/33, I/99/01,
I/99/24, II/04/85
d.- yoğuS I/86/37
d.- yoğuz II/13/06
d.- yor I/107/09, I/108/46,
I/108/50, I/12/38, I/128/32, I/128/34,
I/132/23, I/144/69, I/53/33, I/53/72,
I/65/62, I/66/52, I/67/49, II/22/47,
II/28/18
d.- yoğ I/45/41
d.- yorduĶ I/16/26
d.- yorlā I/32/91, I/32/93, I/83/63
d.- yorlā II/02/06
d.- yorlādı II/23/146

d.- yörlar I/73/32
d.- yörsuğuz I/52/76
d.- yoru I/65/63, I/67/77, II/28/19,
II/28/90
d.- yöru II/28/19
d.- yorum I/10/115, I/122/38,
I/65/43
d.- yorun I/14/58
d.- yoruS I/21/47
d.- yoS I/19/22, I/76/85, I/96/20,
II/25/50
d.- yös II/30/30
d.- yös I/76/70
d.- yosağ II/38/68, II/38/69
d.- yoz I/105/61, I/106/40,
I/131/16, I/138/89, I/41/75, I/72/32,
I/72/34, I/72/55, I/72/75, I/73/69, I/76/62,
I/76/71, I/81/32, II/04/86, II/15/66,
II/23/142, II/25/74
d.- yöz II/12/01
d.- yöz I/91/34
d.- yö I/05/35, I/05/39, I/06/92,
II/17/66, II/17/69
d.- yödüm I/86/52
d.- yölle I/73/68
d.- yöllē I/73/57, II/23/145,
II/23/147, II/28/69, II/32/55
d.- yöller II/17/17
d.- yö I/01/58
d.- yöru II/01/58
d.- yörum I/35/14
d.- yöz II/15/10, II/15/65, II/17/69
d.- yu I/41/45, II/02/28, II/02/29
d.- yū I/41/45
d.- yum II/06/71
d.- yurlā II/38/30
d.- yuru II/22/47
d.- yuz II/35/91
d.- yüz II/17/67
d.- yveriz II/01/22
d.- yyollar I/41/16
d.- yyörlar I/15/07
d.- yyoru I/53/33
d.- yyorum I/52/42
d.- yyörü II/32/81
d.- yyu I/41/46
di : bk. da -236-
d. I/03/105, I/03/34, I/03/36,
I/04/26, I/08/104, I/08/51, I/10/110,
I/10/62, I/103/62, I/11/94, I/116/52,
I/121/95, I/134/60, I/143/05, I/158/44,

I/21/43, I/25/07, I/26/68, I/28/59, I/35/64,
I/37/06, I/37/57, I/38/48, I/39/59, I/40/12,
I/40/40, I/41/10, I/42/28, I/42/61, I/42/65,
I/42/77, I/43/17, I/44/68, I/44/83, I/46/12,
I/49/30, I/50/54, I/50/78, I/52/06, I/52/39,
I/53/28, I/53/41, I/53/44, I/53/47, I/59/08,
I/61/02, I/64/15, I/73/31, I/75/65, I/76/96,
I/87/29, I/88/17, I/91/49, I/98/21, I/98/22,
I/99/75, II/01/83, II/01/85, II/02/44,
II/02/57, II/02/66, II/03/26, II/04/30,
II/04/37, II/04/41, II/04/53, II/04/58,
II/04/86, II/04/92, II/05/38, II/05/99,
II/06/29, II/06/39, II/06/77, II/06/83,
II/07/113, II/07/132, II/07/134, II/07/141,
II/07/25, II/07/28, II/07/52, II/07/64,
II/07/65, II/07/67, II/07/74, II/07/75,
II/08/116, II/08/120, II/08/131, II/08/32,
II/08/50, II/08/60, II/08/88, II/08/98,
II/09/32, II/10/10, II/10/105, II/10/90,
II/11/06, II/11/35, II/11/46, II/11/60,
II/12/04, II/12/24, II/12/33, II/12/37,
II/13/11, II/14/42, II/15/07, II/15/36,
II/16/31, II/16/41, II/17/12, II/17/39,
II/17/61, II/18/03, II/18/07, II/19/76,
II/20/77, II/21/24, II/21/41, II/22/18,
II/22/44, II/22/45, II/22/68, II/22/74,
II/23/124, II/23/128, II/23/136, II/23/142,
II/23/30, II/23/31, II/23/33, II/23/72,
II/24/03, II/24/16, II/24/21, II/25/09,
II/25/100, II/25/105, II/25/15, II/25/52,
II/25/72, II/25/76, II/28/31, II/28/33,
II/28/84, II/29/104, II/29/23, II/29/33,
II/29/48, II/29/64, II/29/86, II/30/17,
II/30/81, II/31/12, II/31/32, II/31/34,
II/31/35, II/33/51, II/34/37, II/37/04,
II/37/116, II/37/93, II/38/103, II/38/108,
II/38/42, II/38/60, II/38/87, II/39/107,
II/39/108, II/39/117, II/39/129, II/39/13,
II/39/130, II/39/135, II/39/136, II/39/156,
II/39/172, II/39/20, II/39/21, II/39/30,
II/39/74, II/39/75, II/32/23, I/08/38,
II/24/56

bi d. I/04/25, I/06/76, I/10/89,
I/121/42, I/121/52, I/122/14, I/15/87,
I/157/25, I/36/75, I/43/22, I/45/08,
I/64/64, I/76/48, I/80/12, I/88/15, I/88/64,
I/90/25, I/99/32, II/02/55, II/04/22,
II/07/28, II/08/64, II/11/60, II/17/58,
II/17/68, II/23/107, II/23/111, II/24/110,
II/24/59, II/28/36, II/28/95, II/29/95,
II/32/47, II/33/62, II/33/67, II/35/92,

II/38/42, II/39/188, II/39/88

di : bk. değil -12-

d. I/10/37, I/126/16, I/126/52,
I/161/26, I/44/22, I/57/40, I/57/41,
I/57/50, I/65/30, I/74/36, II/13/51,
II/17/39

di : bk. diye -1-

d. I/126/71

dī - : bk. de- -8-

d.- miş I/03/80

d.- mişler II/10/39

d.- rdiK I/20/50

d.- rin I/20/23

d.- yo II/02/23

d.- yō II/02/24, II/02/27

dī : bk. da -1-

d. I/47/27

dī : bk. da -1-

d. II/24/80

dī : bk. da -29-

d. I/01/61, I/03/99, I/04/07,

I/04/57, I/10/06, I/146/48, I/160/02,

I/35/55, I/39/98, I/44/82, I/60/108,

I/93/48, II/02/85, II/05/02, II/06/84,

II/07/101, II/13/40, II/14/65, II/15/01,

II/17/91, II/23/31, II/24/41, II/29/44,

II/29/46, II/35/77, II/39/66

dī - : bk. de- -1-

d.- di I/22/38

dī : bk. da -1-

d. II/08/73

dī : bk. değil -20-

d. I/01/03, I/01/13, I/09/14,

I/10/14, I/126/23, I/145/15, I/148/52,

I/17/72, I/39/30, I/55/60, I/57/25, I/61/32,

I/61/51, I/63/13, I/69/75, I/92/26, I/92/31,

II/14/78, II/17/01

dī : bk. da -7-

d. I/06/46, I/158/20, I/36/76,

I/44/82, I/51/66, II/32/26, II/39/34

dī - : bk. de- -27-

d.- ceK II/23/111

d.- cen I/10/42, I/150/18

d.- cesiñ I/43/22

d.- cēsiniñiz I/43/22

d.- nce I/75/52

d.- ncesi II/08/74

d.- señiz I/157/24

d.- yo II/30/30

d.- yō II/30/30

d.- yola I/86/49

d.- yon I/53/28, I/53/29
d.- yor I/12/38, I/15/61, I/53/27,
I/53/33, I/53/34, I/53/72
d.- yoru I/06/69, I/39/18, I/53/35
d.- yorü I/53/71
d.- yörün I/53/20
d.- yöllē II/08/75
d.- yyom I/53/21
dī : bk. diye -5-
d. I/109/58, I/27/77, I/87/12,
II/02/75, II/28/88
dī : bk. da -4-
d. II/02/79, II/07/133
bi d. II/08/48, II/23/110
dī : bk. ta -7-
d. I/03/96, I/119/10, I/15/75,
I/64/74, II/06/62, II/08/68, II/32/05
di_ī : bk. değil -2-
d. I/02/35, I/65/21
di_īl : bk. değil -14-
d. I/06/52, I/47/60, I/85/07,
I/85/11, I/85/35, I/85/60, II/19/14,
II/19/15, II/33/74
d.+ di II/19/05, II/19/06, II/19/09
di_ī : bk. değil -7-
d. I/06/102, I/122/09, I/34/18,
I/52/86, I/79/42, I/86/26, II/05/75
di_ī : bk. değil -1-
d. II/22/87
dī_ī : bk. değil -2-
d. I/35/49, II/16/74
di_īl : bk. değil -62-
d. I/02/09, I/02/67, I/06/107,
I/09/74, I/10/89, I/122/59, I/129/72,
I/131/43, I/134/40, I/21/12, I/34/33,
I/41/86, I/42/77, I/46/49, I/55/43, I/64/19,
I/65/08, I/65/12, I/74/72, I/74/81, I/74/82,
I/76/25, I/79/68, I/81/53, I/92/36, I/92/60,
II/07/11, II/08/59, II/08/63, II/09/102,
II/13/05, II/15/69, II/15/76, II/23/35,
II/23/81, II/25/18, II/35/10
bi ūi d. I/154/71
d.+ di I/01/69, I/04/22, I/10/78,
I/27/05, I/34/09, I/34/23, I/41/84, I/42/15,
I/63/29, I/74/31, I/94/77, II/06/49,
II/15/78
d.+ idi I/04/23, I/06/53
d.+ im I/71/79, II/17/13
d.+ in I/47/06
d.+ iS I/55/14
d.+ ise I/58/67

d.+ iz I/01/41
di_īl : bk. değil -5-
d. I/110/29, I/133/44, I/59/49,
I/71/59
d.+ di II/11/38
dī_īl : bk. değil -1-
d. II/01/70
dī_īl : bk. değil -1-
d. I/49/58
di_īr - : bk. deyrir -1-
d.- ivimiş I/126/08
di_īş - : bk. deġiş¹ -3-
d.- di I/06/55
d.- Ti II/23/145
dīb : bk. dip -21-
d.+ inde I/109/51, I/12/47,
I/124/47, I/33/77, II/23/118, II/32/05
d.+ indē II/16/96
d.+ inden I/135/11, I/135/12,
I/135/13, I/135/14
d.+ ine I/08/96, I/135/26, I/28/06,
II/19/154, II/19/155, II/23/200
d.+ inē I/08/123, I/124/45
d.+ ine dutTurmīcin I/152/95
d.+ iymiş I/133/64
dīb_ī : <dipçik+i -1-
d.+ ne I/05/40
dībek : Taştan veya ağaç kütüğünden
yapılmış, çok büyük ve geniş havan. -
6-
d. I/151/11
d.+ de I/33/153, I/49/01
d.+ lēde I/49/09, I/82/20
d.+ lērde I/49/02
di_ī_ī : Dişçi, diş hastalıklarına bakan
hekim, diş tabibi, diş doktoru. -1-
d. I/67/23
did - : bk. dit- -4-
d.- eġ I/21/19
d.- ilir I/12/02
d.- ip I/78/25
dīde : bk. dede³ -3-
d. I/10/38, II/08/04, II/17/75
dīdē : bk. dede³ -2-
d. II/17/77
bk. dede⁴
d. I/57/22
dīdekle - : Hırpalayarak, çekiştirerek
parçalamak, parçalamak için çekiştirmek,
didik didik etmek. -2-
d.- η I/44/78

d.- rsin I/111/13
did : bk. dede⁴ -2-
d. I/30/15, II/17/06
diğer : Başka, öteki, öbür, sâir. -2-
d. I/23/64
d.+ leri I/142/10
dik : 1. Tahılın kabuğunu ayırmaya yarayan büyük taş dibek. -3-
d. I/51/57
2. Kağnı tekerleklerinin dışına tekerleklerin dağılmaması için takılan demir.
d. I/68/72
dik - I : (Bir şeyi) İğne iplikle kumaş, deri vb. şeyler üzerine tutturmak veya kumaş, deri vb. şeylerin parçalarını, sökük, yırtık yerlerini birbirine eklemek ve bu sûretle giyilecek veya kullanılacak bir şey meydana getirmek. -32-
d.- ellē I/61/46
d.- ellēdi I/58/69
d.- er I/101/28, I/12/20, I/12/21
d.- erđiK I/87/72
d.- erdik I/96/23
d.- ērdik I/101/25
d.- eris I/101/28
d.- eriz I/48/08
d.- erlēdi I/08/23
d.- erlerdi II/24/67
d.- icked I/18/69
d.- ildī I/12/17
d.- ilirdī I/146/58
d.- ilirdi I/101/24, I/74/38
d.- ilirmişti I/151/29
d.- iliyor I/12/18
d.- iliyudu I/02/19
d.- ilmiş I/151/32
d.- imeSseğ II/24/40
d.- iverirlēdi I/61/44
d.- iyiz II/24/13
d.- iyoduğ I/96/22
d.- iyōduK I/12/27
d.- iyōmuřTu I/09/79
d.- iyoğ I/12/20
d.- iyor I/12/22, I/12/23, I/12/24
d.- iyoğ II/24/39
dik - II : 1. (Bir bitkiyi) Kōk salıp yetişmesi için toprağa yerleştirmek -28-
d. I/127/09
d.- di I/42/44

d.- dig I/133/51
d.- dik I/17/08, I/64/87, II/32/78
d.- diK I/133/30
d.- ecez II/36/05, II/36/06,
II/36/07
d.- elle II/14/40
d.- eğ I/127/12
d.- erdik I/106/10
d.- ērdik I/37/23
d.- ēsen II/32/40
d.- ilecek I/32/52, I/32/54
d.- ilirimiş I/67/56
d.- iveriyim I/65/51
d.- iyoruz I/54/14
d.- mişler I/65/48
d.- siğ I/69/80
d.- Tik I/133/30, II/36/06
d.- Tim I/143/14
d.- Tiğiz I/117/38
2. (Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek. -6-
d.- ēdi I/154/36
d.- ēdik I/154/33
d.- erđiK I/08/48
d.- erlēdi I/102/23
d.- erse I/08/51
mum d.- iyoruz I/106/69
3. (Bir kimseyi) Beklemesi, göz kulak olması için bir şeyin başına koymak. -1-
d.- eller I/114/19
diKdir - : Giyilecek veya kullanılacak bir şeyi ısmarlayıp yaptırarak. -4-
d.- iz I/77/72
d.- cēz I/21/12
d.- iğ II/24/41
diken : Bâzı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı. -2-
d. I/08/100
d.+ nere I/21/42
diki : Tane. -1-
d. I/143/14
dikici : Eski ayakkabıları tâmir eden ve yeni ayakkabıların dikiliş işlerini yapan kimse, yamacı. -1-
d. II/23/138
dikil - : Ayakta durmak, dinelmek. -14-
d.- dik I/27/26, I/27/27
d.- eğalırdı I/59/69
d.- ene I/31/44

d.- illē I/154/39
d.- ir II/25/73
d.- ir̄di I/69/75
d.- irdik I/154/43
d.- irlēdi II/34/60
d.- iyin I/134/01
d.- miş I/11/61
2. (Binâ için) Kurulmak, yapılmak, inşâ edilmek.
d.- ince I/27/30
d.- tTim I/27/30
3. Dik duruma gelmek, dikleşmek, kalkmak.
d.- eġalır II/14/41
dikili : Olduġu yerde kuruyup kalan ağaç.
-2-
d. II/02/56, II/02/57
dikilmi : Dikilmek işi. -1-
d.+ ye I/67/14
dikiş : İġne iplikle dikmek işi. -3-
d. I/96/21
dikiş at- : Yarılan veya yırtılan deriyi dikişle bir araya getirip tutturmak.
d. atTılar II/25/94
dikiş nakış : Dikiş işlerinin yapıldığı ve öğretiltiği yer, dikiş kursu.
d. nakışa I/21/44
dikKaT : Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma. -1-
dikKaT et- : Düşüncelerini bir nokta üzerinde toplamak, bir şeyin üzerinde itinâ ile durmak.
d. et I/66/28
dikKatli : Yaptığı işi dikkatle yapan. -1-
d.+ ydi I/138/08
dikme : Dikmek işi. -2-
d.+ si I/12/25
d.+ yı I/46/62
dil I : Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı. -6-
d.+ i I/66/08
d.+ ime I/54/31
d.+ leri II/08/45
dil fēlci : Dilin felç olması durumu, konuşma yeteneği kaybı.
d. fēlci II/05/55
dilimin ucunda : Hatırlanacak,

hemen söyleniverecek gibi olup da bir türlü hatırlanamayan şeyler için kullanılır.
d.+ imiğ ucunda I/72/17

dil II : 1. Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan faydalanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş sistem, lisan, ağız. -7-
d. II/03/73
d.+ imiz I/10/117
köy d.+ innen I/76/71
manav d.+ inde I/31/69
mācır d.+ innen II/13/10

2. Konuşma tarzı, konuşma biçimi.
daTlı d. I/50/85, I/50/86
datlı d.+ iğē I/45/75

dil - : Dilim dilim kesmek, dilimlere ayırmak, dilimlemek. -10-
d.- dim I/143/21, I/143/24
d.- ēdig I/87/17
d.- er I/80/34
d.- erdik I/106/21
d.- eriS II/32/94
d.- eriz I/111/66, I/132/35
d.- iyoruz I/132/34

dīl : bk. deġil -2-
d. I/10/11, I/32/60

dīl - : bk. dil- -1-
d. I/60/25

dile - : Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. -7-
d. I/117/29, I/117/30
özür d.- rim I/69/67
d.- rin I/107/10, I/117/30
d.- rsen I/117/30, I/117/31

dilē : <dilek+i Olması istenen şey, istek, arzu, talep, ricâ, temennî. -1-
d.+ miz I/06/133

dilenÇi : Başkalarına el açarak, dilenerek geçinen kimse. -1-
d. I/10/41

dilgi : (Bir şeyi) Dilimlerine ayırmak için kullanılan alet. -1-
d.+ ler I/87/52

dili : bk. delik -1-
d.+ ı II/25/41

dilim : Bir şeyin boyuna veya enine bölünmüş, kesilmiş veya ayrılmış parçası.
-3-

d.+ i I/132/36
dilim dilim : Dilimler hâlinde, parça parça
dilim d. I/102/41
d. dilim I/102/41
dilimne - : Dilimlemek, dilimlere ayırmak, dilmek. -1-
d.- rdik I/106/21
dillîğ : bk. dillîK -2-
d.+ iğ II/03/53, II/03/59
dillîK : Dirlik, bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat, iyi geçim. -3-
d. I/18/52, I/52/11
d.+ leri I/126/34
dilme : Dilinmiş, dilinerek parça haline getirilmiş olan. -1-
d.+ si II/29/46
dime : bk. deme-2-
d.+ niğ I/23/56
d.+ ye I/39/37
dimeğ : bk. demeK² -1-
d. I/63/09
dimeK : bk. demeK¹ -5-
d. I/15/37, I/69/97
bk. demeK²
d. II/28/62, II/28/65, II/30/23
dimēk : bk. demeK² -1-
d. II/28/44
dîmen : bk. değirmen -5-
d. I/10/23, I/51/59
d.+ de I/51/59, II/07/90
d.+ ner I/10/23
dimin : bk. demin -1-
d. I/15/65
din I : İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütünü ve bu îmana göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu. -3-
d. II/37/13
d.+ e II/37/15
d.+ imizde I/56/79
din II : İlmek. -1-
d.+ nerîğ I/96/08
dîn : bk. din I -1-
d.+ i I/28/34
dinamid : Dinamit, nitrogliserinin gözenekli bir cisme emdirilmesiyle elde edilen patlayıcı madde. -1-

d.+ iğ minamidiğ II/23/15
dinc : Gücü kuvveti yerinde, sağlam, diri, zinde, tûvânâ. -1-
d.+ in I/131/02
dindirici : Dindirme işini yapan, dindiren, sona erdiren. -1-
ârı d. I/119/12
dîne : bk. tane¹ -1-
d. II/14/46
dîne : <deyneK+i -1-
d.+ nen vurulardı I/51/25
dîne : <deyneK+i -1-
d.+ nen I/61/64
dînele - : bk. dinne-³ -1-
d. -meg I/155/54
dînen - : bk. dînnen-¹ -1-
d.- iriz I/32/38
dîngek : Konak, mola verilecek yer. -1-
d.+ lēde II/24/102
dîngünnüK : zenginnik'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
zenginnik d. I/112/68
dîni : Dinle ilgili, dîne âit. -1-
dîni sobbet : Dinle ilgili yapılan sohbet.
d. sobbetlē I/28/32
dîni ders : Dini anlatan, dinle ilgili olan ders.
dîni : bk. dîni -1-
d. dersleri I/119/01
dinne - : 1. İşitmek için kulak vermek, isteyerek duymak. -18-
d. I/07/80, I/14/20
d.- dile I/35/37
d.- dim I/67/51
d.- miyo I/64/18
d.- r I/16/11
d.- riS II/05/59
d.- riz I/08/108
d.- rseğ I/99/52
d.- yoğ I/20/38
2. Söylenen sözü dikkate alıp ona göre davranmak, kabul etmek, uymak, itâat etmek.
d. I/77/64
d.- medi I/75/75
d.- mēS I/76/91
d.- mēyo I/148/06
d.- miyo I/146/85
d.- ttirmezlerdi I/76/92

3. Bir şeyi birinden işitmek, ondan duymuş olmak.

d.- meK I/155/59

d.- rdig I/11/90

dinnē - : bk. dinne⁻³ -1-

d.- rdiK II/11/51

dinnen - : 1. Dinlenmek, yorgunluk gidermek, gücünü yeniden toplamak için çalışmaya ara verip durmak, hareketsiz kalıp istirâhat etmek. -8-

d.- diKTen I/40/47

d.- enden II/39/68

d.- iñ I/07/47

d.- irēdi II/39/103

d.- iyōduK I/07/53

d.- meñ I/07/48

2. (Özellikle yenecek şeyler için)

Bir müddet kendi hâlinde kalmak, olduğu gibi bekleyip kıvâmına gelmek.

d.- ir I/40/47, II/39/67

dinnendir - :1. Dinlendirmek, kıvâmına gelmesi için bekletmek. -4-

d.- inci II/23/200

d.- iyoS II/23/200

d.- meK I/30/21

2. Dinlenmesini sağlamak,

yorgunluğunu gidermek, rahat ettirmek.

d.- ceñ I/49/46

dinnenmi :1. Dinlenmek işi, istirâhat. -2-

d.+ yi II/23/65

2. Kıvâmına gelmesi için bekletmek

iş.

d.+ yi II/39/67

dinlenme yeri : İstirahat etmek, dinlenmek için yapılmış veya ayrılmış yer.

dinni - : bk. dinne⁻¹ -6-

d.- yem I/64/17

d.- yen I/64/17

d.- yoduK I/34/41

d.- yodūk I/34/40

d.- yom I/137/29

bk. dinne⁻³

d.- cēz I/145/25

dinnī - : bk. dinne⁻¹ -1-

d.- yon II/29/80

diñ - : Sona ermek, kesilmek, durmak, devam etmemek. -1-

d.- medi II/07/144

diñne - : bk. dinne⁻¹ -5-

d. I/122/16, I/122/41, I/122/67

bk. dinne⁻²

d.- miyolar I/20/99

bk. dinne⁻³

d.- rdik I/135/36

diñnē - : bk. dinne⁻¹ -1-

d. I/122/47

diñnen - : bk. dinnen⁻¹ -2-

d.- iyo II/29/27, II/29/78

diñnenme : bk. dinnenmi¹ -1-

d. yerim I/129/36

diñneyiş : Dinleme işi. -1-

d.+ imiS I/75/16

diñni - : bk. dinne⁻¹ -1-

d.- yoñ I/59/31

dip : Oyuk veya çukur bir şeyin en alt bölümü, taban. -4-

d.+ den I/120/04, II/25/27

d.+ lēnde I/127/18

d.+ lēne II/32/27

dibine dutTur - : (Pişen bir yemek)

Susuz kalıp tencerenin dibine yapışmak.

diP_boyunca : Baştan ayağa. -1-

d. I/26/32

dipçī : <dipçik+i Tüfek vb. ateşli silâhların ateş sırasında omuza dayanan namlu gerisindeki ağaç kısmı. -1-

d.+ ği I/64/131

dipfiz : Dipfriz, oda sıcaklığındaki şartlarda kolayca bozulabilen yiyecek, içecek, kimyevî madde vb.ni yapılarına uygun çok düşük derecelere kadar soğutup uzun müddet saklamaya yarayan buz dolabı veya buzdolabının bir bölümü, derin dondurucu. -1-

d.+ e I/127/28

diplama : bk. diploma -1-

d.+ mız I/153/10

diplıma : bk. diploma -1-

d.+ sı I/10/03

diplēma : bk. diploma -1-

d.+ sı I/48/26

diploma : Bir kimsenin bir öğrenim dönemini tamamladığını, bir sanat ve meslekte çalışmaya hak kazandığını, bir unvânı hak ettiğini gösteren resmî belge, şahâdetnâme. -5-

d. I/68/05, I/93/45, I/93/48

d.+ m I/07/06, I/68/10

dir - : Dermek, başını süslemek. -

2-

d.- ilir I/59/24
d.- ilmesi I/59/24
direg : bk. direk -4-
d. I/60/107, I/68/71, I/68/72
direk : Araya bir vâsita girmeden, doğrudan doğruya, dolaysız, aracısız, vâsitasız. -2-
d. I/161/35, I/161/36
dişeK : bk. direk -1-
d. I/20/41
direk' : bk. direk -1-
d. II/19/113
dirgen : Harmanda demetleri kaldırmak, ot ve sapları karıştırmak ve yaymak için kullanılan, ucu ağaç veya demirden, iki, üç yahut dört dişli, çatal biçiminde, uzun ağaç saplı tarım âleti. -2-
d.+ ne I/74/59
d.+ nen I/74/59
diri : Canlı, yaşamakta olan (kimse), sağ, berhayat. -5-
d. I/15/16, I/15/17, I/79/53
diri diri : Canlı olarak.
diri d. I/79/27
d. diri I/79/27
dirliĝ : bk. dilliK -1-
d.+ iñ I/101/68
dirliĝ : bk. dilliK -1-
d.+ iñ I/101/73
dirmen : bk. deĝirmen -6-
d. I/74/85, I/74/90, I/74/91
d.+ e I/74/83
d.+ i I/01/22
d.+ iniñ I/74/91
dirmen : bk. deĝirmen -1-
d. I/74/88
dirmen : bk. deĝirmen -2-
su d.+ iydi I/74/86
dirt_diri : Dosdoĝru. -1-
d. II/01/78
diS - : bk. diz¹ -1-
d.- ědiK I/152/116
disiplin : Bir toplulukta geçerli olan yasa ve kuralların bütünü ve bu yasa ve kurallara titizlikle uyulması durumu, düzen, intizam, zapturapt. -2-
d. I/138/103, I/138/105
disiplin : bk. disiplin -2-
d. I/61/28
disiplinni : Disiplinli, disiplini olan, kendine göre belli bir düzeni bulunan,

düzenli olarak yönetilen. -3-
d.+ di I/146/81, I/146/85
d.+ ydi I/138/106
diş : Üst ve alt çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye yarayan sert, beyazımtırak parçalardan her biri. -19-
d. I/123/55, II/12/80, II/22/51, II/22/53
d.+ ĩleri II/11/44
d.+ i I/123/56
d.+ i başı I/123/57
d.+ im II/22/49
d.+ iñ I/10/52
d.+ lē I/49/42
d.+ lēm I/28/43
d.+ lēmden II/09/01
d.+ lēmi II/22/49
d.+ lēmī I/49/42
d.+ leri I/02/51, I/52/15
d.+ lerim II/09/02
diş eti : Dişin köklerini kaplayan, çene kemiğine sıkıca bağlı, bol damarlı kırmızımtırak doku.
d. etlerim II/09/02
diş ĝaşma ahladı :Bebeklerin dişleri çıkarken diş etlerindeki kaşıntının giderilmesi için kullanılan alet.
d. ĝaşma ahladı I/123/62
dişe - : Dişēĝi denilen ucu tırtıllı çekiçle deĝirmen taşı ya da her hangi bir şey üzerinde diş yapmak. -1-
d.- dimiz I/28/17
dişi : Canlıların üreme bakımından ayrıldığı iki cinsten, erkeĝi tarafından döllenecek ve neslini üretecek biçimde yaratılmış olanı, erkeĝin karşıt cinsi. -1-
d. I/148/24
dişme : bk. de_ışme -1-
d. I/57/07
dit - : (Yün, pamuk vb.ni) Lif lif ayırıp kabartmak. -2-
d.- icēn I/21/04
d.- Tik I/21/41
divan : Üstünde süslü örtüleri ve yastıkları bulunan sedir, kol koyacak yeri olmayan bir nevi kanepe.-1-
d.+ narıñ I/102/83
divan : Dīvan, büyük meclis, yüksek

meclis. -1-

divaına dur- : Bir büyüğün huzûrunda saygı ifâdesi olarak ellerini göbeği üzerinde kavuşturup ayakta durmak.

d.+ ına durmaSsınız I/14/62

diy - : bk. dey¹ -1-

d.- erşe I/08/50

diğ : bk. değil -2-

d. I/01/72, I/65/21

diye : bk. diye -18-

d. I/122/73, I/125/63, I/136/37, I/136/38, I/136/39, I/150/17, I/22/03, I/22/10, I/22/22, I/22/42, I/23/18, I/23/19, I/58/70, I/86/18, II/24/07, II/29/14, II/32/79

d. viren I/53/63

diyá : bk. diye -1-

d. II/10/58

diye : Biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar. -295-

d. I/01/09, I/01/41, I/01/43, I/01/74, I/02/60, I/03/18, I/03/76, I/05/26, I/05/58, I/06/06, I/06/133, I/06/140, I/07/88, I/10/114, I/10/32, I/100/50, I/107/02, I/11/12, I/11/29, I/11/52, I/11/58, I/11/81, I/11/89, I/11/95, I/110/35, I/110/53, I/110/69, I/111/102, I/111/112, I/111/34, I/112/59, I/112/72, I/115/48, I/117/05, I/117/16, I/117/21, I/117/29, I/118/08, I/119/49, I/119/62, I/12/46, I/122/11, I/122/48, I/122/50, I/122/64, I/122/65, I/123/38, I/124/18, I/124/36, I/124/43, I/124/46, I/124/47, I/125/17, I/125/35, I/126/17, I/126/33, I/130/38, I/130/65, I/130/66, I/130/82, I/130/91, I/132/07, I/132/43, I/133/41, I/135/01, I/136/22, I/136/34, I/137/39, I/138/117, I/138/118, I/138/119, I/138/123, I/138/22, I/138/57, I/139/09, I/139/32, I/140/30, I/144/77, I/145/39, I/146/31, I/147/12, I/147/33, I/148/08, I/148/31, I/15/15, I/150/14, I/150/17, I/150/41, I/150/45, I/150/57, I/151/07, I/151/18, I/151/22, I/152/132, I/154/18, I/156/14, I/157/13, I/157/19, I/157/57, I/159/20, I/159/52, I/16/15, I/22/39, I/25/24, I/25/52, I/30/41, I/34/43, I/34/53, I/35/37, I/35/61, I/38/54, I/39/19, I/39/95, I/40/17, I/40/30, I/41/24, I/43/19, I/43/32, I/45/01, I/45/17, I/45/54, I/45/55, I/46/75,

I/46/76, I/47/77, I/48/11, I/48/13, I/48/15, I/48/22, I/48/23, I/48/32, I/48/33, I/48/48, I/48/49, I/48/52, I/48/72, I/49/10, I/50/25, I/50/57, I/50/61, I/50/76, I/51/21, I/51/23, I/51/24, I/51/25, I/52/07, I/52/19, I/52/94, I/52/96, I/53/02, I/53/05, I/53/62, I/53/64, I/53/81, I/54/24, I/55/42, I/56/68, I/57/22, I/58/08, I/58/33, I/59/65, I/59/78, I/59/84, I/60/99, I/62/06, I/63/44, I/64/24, I/65/17, I/65/26, I/65/29, I/66/31, I/68/55, I/68/66, I/68/73, I/69/28, I/72/56, I/72/57, I/72/58, I/73/24, I/73/54, I/73/61, I/73/73, I/73/77, I/74/69, I/76/51, I/78/38, I/78/46, I/79/12, I/79/18, I/79/90, I/81/39, I/82/26, I/83/51, I/83/70, I/85/26, I/86/46, I/86/66, I/86/78, I/88/65, I/91/09, I/91/28, I/91/31, I/91/68, I/93/04, I/93/57, I/94/18, I/94/30, I/94/50, I/94/87, I/95/04, I/95/23, I/96/32, I/96/47, I/96/82, I/97/50, I/98/108, I/98/50, I/98/62, I/99/74, II/03/47, II/06/21, II/06/66, II/07/60, II/07/66, II/08/14, II/09/62, II/11/32, II/13/23, II/13/26, II/13/34, II/14/14, II/14/97, II/17/40, II/17/51, II/17/60, II/18/05, II/18/28, II/19/33, II/19/82, II/20/84, II/21/40, II/21/98, II/22/30, II/22/39, II/22/44, II/23/133, II/23/143, II/23/176, II/23/185, II/23/41, II/24/06, II/24/107, II/24/17, II/24/18, II/24/47, II/24/52, II/24/75, II/25/103, II/25/115, II/25/16, II/25/22, II/25/58, II/25/70, II/25/93, II/27/28, II/28/16, II/28/26, II/29/20, II/31/04, II/31/09, II/31/12, II/32/12, II/32/62, II/33/84, II/34/60, II/37/36, II/37/53, II/39/20, I/46/132, I/53/62, I/40/35, I/53/65, I/53/45, I/26/66, II/38/118

ne d. I/08/103, I/44/92

nê d. I/81/14

diyē : bk. diye -12-

d. I/02/51, I/138/11, I/65/35, I/68/13, I/73/24, I/76/49, I/91/80, I/94/12, I/94/87, II/02/49, II/23/182, II/33/50

diye : bk. diye -2-

d. I/20/43, I/48/35

diyē : bk. diye -2-

d. I/15/46, I/45/27

diyeKten : bk. diyereKden -1-

d. I/145/48

diyelegden : bk. diyereKden -2-

d. I/42/64, I/68/67

diyelek : bk. diyereK -5-

d. I/154/30, I/75/64, I/85/61,
II/39/166, II/39/64
diyeleKdē : bk. diyereKden -1-
d. I/145/27
diyeleKden : bk. diyereKden -5-
d. I/145/14, I/145/25, I/145/98,
I/68/43, II/18/05
diyeleKdene : bk. diyereKden -1-
d. II/39/64
diyeleKten : bk. diyereKden -2-
d. I/05/41, II/38/107
diyeleKTeṇ : bk. diyereKden -1-
d. I/05/38
diyer : bk. diğer-2-
d. I/117/41, II/02/57
diyereK : Diye. -1-
d. I/58/73
diyereKden : Diye. -2-
d. I/106/64, I/25/16
diyi : bk. değıl -3-
d. I/02/50, I/15/09, I/67/47
diyi : bk. diye -92-
d. I/08/03, I/10/06, I/10/95,
I/109/55, I/111/71, I/113/28, I/12/43,
I/12/45, I/121/04, I/121/105, I/121/20,
I/122/58, I/122/64, I/123/33, I/123/40,
I/123/57, I/124/36, I/124/39, I/125/04,
I/125/23, I/125/25, I/126/16, I/13/39,
I/131/06, I/132/54, I/135/09, I/137/32,
I/138/80, I/14/06, I/14/28, I/14/33,
I/14/67, I/142/23, I/143/22, I/144/01,
I/144/39, I/144/54, I/148/17, I/15/08,
I/15/19, I/20/84, I/20/86, I/20/94, I/20/97,
I/21/14, I/21/67, I/22/44, I/24/06, I/25/14,
I/25/33, I/35/56, I/41/82, I/47/59, I/58/69,
I/64/105, I/64/134, I/64/95, I/64/98,
I/66/06, I/67/58, II/01/06, II/02/22,
II/02/39, II/02/62, II/04/06, II/04/12,
II/04/71, II/04/73, II/04/78, II/05/03,
II/05/08, II/05/88, II/05/97, II/06/40,
II/08/10, II/08/22, II/08/41, II/11/04,
II/11/39, II/11/62, II/12/47, II/15/71,
II/16/46, II/17/45, II/25/107, II/25/16,
II/30/12, II/30/52, II/05/76, II/22/67,
I/143/20, I/10/52
diyi : bk. diye -1-
d. II/30/42
diyi : bk. diye -1-
d. I/04/55
diyi : bk. diye -1-
d. I/64/22

diyi : bk. diye -7-
d. I/02/55, I/120/08, I/140/65,
I/42/63, I/64/26, I/77/17, II/01/37
diyil : bk. değıl -3-
d. II/22/45
d.+ di II/07/134
d.+ im II/06/35
diyil : bk. değıl -1-
d. II/32/109
diyil : bk. değıl -1-
d. II/05/67
diyil : bk. değıl -1-
d. II/07/139
diyir - : bk. deyir- -2-
d.- iviri I/126/16, I/126/18
diyirmen : bk. değırmen-1-
d.+ e I/126/54
diyēleKden : bk. diyereKden -1-
d. I/145/48
diyne : <deynek+e -2-
d. I/45/51, I/45/52
diz - : 1. Belirli bir düzene göre sıraya
koymak, sıralamak. -16-
d.- di_j II/15/55
d.- di_jin II/15/53, II/15/54
d.- dik I/143/16
d.- ēdi I/151/40
d.- ēdig I/04/45, I/59/44
d.- ēdik I/151/38
d.- ellē I/07/19
d.- emezdi I/151/41
d.- erdi I/128/74, I/128/75
d.- erdin II/15/52
d.- eriz II/39/43
d.- ēsin II/39/31
2. (Ortasından iplik veya tel
geçirmek sûretiyle) Sıralamak. -7-
d.- ērdiK I/08/43
d.- eriz II/32/92, II/32/93, II/32/94
d.- erlē II/37/58
3. Bir şeye ard arda mârüz
bırakmak. -2-
ğurşuna d.- di I/99/57
d.- miş I/99/57
diz : Bacakta uylukla baldırın birleştiğı
oynak kısım. -26-
d.+ im I/67/02
d.+ imden I/133/36
d.+ inden I/107/08
d.+ iniğ II/21/47
d.+ lē I/66/16, I/79/26

d.+ lēm I/119/08, I/45/60
d.+ lēmden I/148/42
d.+ lēmiz II/08/72
d.+ lēne II/20/27
d.+ lerīḡ I/87/54
d.+ leri I/66/04, I/79/99
d.+ lerim I/119/06, I/119/09,
I/119/40, I/134/04, I/134/05
d.+ lerime I/144/50
d.+ lerinden I/38/55
d.+ lerīḡ I/87/54, I/106/30
diz boyu : Dize çıkacak yükseklikte.
d. boyu I/138/121
diz kapağı : Baldırla uyluk
kemiklerinin birleştiği yerde bulunan diz
mafsalının ön tarafı ve buradaki değirmi
biçimli yassı oynak kemik.
d. kapağı I/133/36
diz hastalığı : Dizlerin tutmaması
durumu.
d. hastalığı II/07/93
dīza : bk. teyze¹ -1-
d.+ mıḡ I/47/07
dīze : bk. teyze¹ -2-
d.+ m I/52/61
d.+ miḡ II/16/38
dizelin - : bk. dizil- -1-
d.- irlar I/59/84
dizi : Yan yana veya arka arkaya dizilmiş
şeylerin bütünü.-1-
d. I/54/57
dizil - : Belirli bir düzene göre sıraya
konmak, sıralanmak. -2-
d.- irdī I/08/19
d.- iriz I/126/28
dizili : Dizilmiş, sıralanmış. -1-
d. I/119/46
dizlik : Kadınların giysi üstüne
bağladıkları süslü kuşak vb. nesne. -
1-
d. I/21/47
dizme : Dizmek işi. -1-
d.+ si II/32/94
dē : bk. da -3-
d. I/63/25, II/23/63, II/35/61
dēle - : bk. dile- -1-
başsālı d.- dik I/88/22
dēlik : bk. delik -1-
d. II/23/13
dēverbiçer : bk. döverbiçer -1-
d. I/150/11

dēvlet : bk. devlet -5-
d.+ iḡ yapıdī I/149/57
d. yapıdī I/149/58, I/149/59
d. yapıdī I/149/56
dēvlet : bk. devlet -1-
d. I/46/61
dēmek : bk. dernek -8-
d. I/06/125, I/107/18, I/98/24,
II/03/73, II/03/74
d. ki I/06/121
d.+ miş I/156/02
d.+ ten II/03/62
dēne : bk. tane¹ -2-
d. I/148/39, II/04/91
do - : bk. doğ¹ -10-
d.- alıdan I/150/03
d.- unca I/114/26
d.- uncu II/24/76
d.- up I/108/35, I/129/38,
II/30/05
d.- uyodu II/08/38
bk. doğ²
d.- uloḡ II/01/59
d.- uyo I/147/27
do : bk. da -1-
d. II/29/86
dō - : bk. doğ¹ -49-
d.- du I/39/60, II/14/75, II/29/16
d.- duḡ I/134/09, I/135/04,
II/08/02, II/16/10
d.- du_u I/03/80
d.- duḠ I/140/16
d.- dum I/02/40, I/09/02, I/09/03,
I/122/87, I/126/04, I/140/03, I/140/13,
I/143/03, I/149/03, I/154/03, I/154/64,
I/155/43, I/23/07, I/36/03, I/42/58,
I/47/28, I/68/01, I/68/03, I/76/08, II/07/05,
II/13/52, II/24/16, II/33/03, II/34/03,
II/34/29
d.- dūn yere baḡmıcan doydūn
yere baḡıcan I/145/22
d.- dūḡ yer deyi de doydūḡ yer
I/56/60
d.- madım I/09/02, I/65/02
d.- muş I/140/16, I/15/61, I/93/34,
II/24/05, II/24/07, II/37/78
d.- muşuz I/130/26
bk. doğ²
d.- duḡtan I/147/27
d.- madan I/153/21, I/82/29
d.- muş I/95/97

dō : bk. dōru12 -2-
d. II/02/11, II/30/14

dō : Ses taklidi. -3-
d. II/20/69
dō d. II/20/60
d. dō II/20/60

doğan - : bk. doğun- -7-
d.- ıy1 I/87/51
d.- ıyê I/40/29
d.- ıyo I/96/60, II/13/48
d.- maz I/91/82
d.- mazdı I/91/74

doğaşlā - : bk. toğaşla- -1-
d.- rdıK I/08/73

doğdor : bk. doğtor -5-
d. I/139/33, I/139/38, I/139/39,
II/22/32
d.+ a I/106/30

doğdul : bk. doğtor -1-
d.+ lā II/22/16

doğdur : bk. doğtor -54-
d. I/01/95, I/112/08, I/112/10,
I/112/11, I/112/23, I/12/40, I/24/10,
I/28/54, I/36/09, I/41/64, I/42/17, I/43/09,
I/63/09, I/63/30, I/64/85, I/67/23, I/91/22,
I/95/04, I/95/05, I/98/110, I/98/127,
II/24/70, II/25/104, II/25/107, II/25/114,
II/26/27
d.+ a I/106/31, I/106/32, I/112/08,
I/112/27, I/119/09, I/133/05, I/139/38,
I/17/28, I/24/02, I/41/60, I/63/19, I/63/24,
II/25/106
d.+ ā I/42/17
d.+ da I/112/11
d.+ dan I/112/36, II/22/50
d.+ lar I/12/36, I/131/38
d.+ lara I/25/65
d.+ u I/10/78, I/139/38
d.+ um I/24/09
d.+ umuş I/63/30
d.+ uş I/17/32, I/41/65

dōğdur : bk. doğtor -1-
d. I/63/53

doğı - : bk. doğu- -1-
d.- yan II/24/68

doğöntürü : Döküntü, dökülüp saçılmış,
dağınık. -1-
d. II/29/47

doğsan : Seksen dokuzdan sonra, doksan
birden önce gelen sayının adı. -17-
d. I/03/05, I/03/18, I/119/04,

I/144/59, I/158/05, I/24/59, I/37/09,
I/46/13, I/64/02, I/65/38, I/95/02, I/95/05,
II/04/12, II/07/23, II/28/35, II/28/38
d.+ ı II/16/03

doğsan : 1890 yılı -1-
d.+ da I/156/53

doğsan_bir : 1991 yılı -1-
d.+ de I/142/34

doğsan_doğuz : 1999 yılı -1-
d.+ da II/14/99

doğsan_iki : 1992 yılı -2-
d.+ de II/37/04, II/37/76

doğTor : bk. doğtor -4-
d. I/01/95, II/23/211
d.+ a I/16/47, I/58/83

doğtor : Hekim, tabip. -1-
d.+ a I/58/66

doğTur : bk. doğtor -21-
d. I/112/09, I/119/10, I/12/41,
I/133/02, I/37/15, I/55/63, II/04/90,
II/22/33, II/24/104
d.+ a I/139/33, I/143/67, I/37/33,
I/48/29, I/55/62, I/58/52, II/08/34
d.+ dan II/07/148
d.+ dur I/32/16
d.+ lā I/60/28

doğu - : Bir tezgâhta atkı ve çözgü
ipliklerini birbiri arasından geçirip
sıkıştırmak sûretiyle kumaş, halı, bez vb.
meydana getirmek. -93-
d.- duğ I/08/72, I/140/41, I/21/35,
I/87/111
d.- duğ I/27/41
d.- duğum I/27/07, I/27/08
d.- dum I/140/43, I/21/36,
I/87/103, II/24/56
d.- dūnuz I/27/39
d.- İlarıdı II/24/54
d.- maS I/21/28
d.- mayız I/21/36
d.- māyon yapmāyon I/21/36
d.- mazdım I/102/70
d.- mazlār I/08/67
d.- mıyam I/21/29
d.- mōlađ I/94/49
d.- nannarı I/94/52
d.- nma I/12/06
d.- nūdu I/102/74
d.- nur I/87/109
d.- nurdu I/102/69, I/102/74
d.- nurdū I/90/65

d.- ı I/21/26
d.- r I/21/28
d.- rdu I/87/100, II/24/64
d.- rdu I/12/03, I/140/20,
I/140/35, I/140/40, I/140/45, I/94/23,
I/94/24, I/94/26, I/94/29, I/94/36, I/94/38,
I/94/40, I/94/44, II/24/59, II/24/60
d.- rdu I/140/09, I/140/10,
I/140/42, I/140/45, I/21/18, I/94/43,
I/96/14
d.- rdum I/140/35, I/140/36,
I/140/46, I/27/10, I/27/11, I/27/13,
I/87/100, I/87/101
d.- rlamıştı II/19/143
d.- rlarımışdım I/08/55
d.- rlarıdı II/24/55
d.- rlarıdı II/24/54
d.- rlarımışTı I/08/55
d.- rdu I/94/37
d.- run I/87/102
d.- ruz I/21/29
d.- tTuğ I/12/06
d.- ttum I/102/70
d.- yabıldığ I/21/26
d.- yamaSsağ I/21/27
d.- yamıyom I/27/09
d.- yan I/08/57, I/21/28, I/27/46
d.- yannarda I/96/11
d.- yannarığkıını I/87/108
d.- yolā I/94/52
d.- yoğuz I/87/109
d.- yoS I/96/13
d.- yucun I/96/03
d.- yuP I/96/09
d.- yyoduğ I/96/18
d.- yyolā I/94/51

doğuma : Dokunmuş şey, yatak yüzü,
minder örtüsü gibi şeyler için kullanılan
boyalı pamuk ipliğinden dokunmuş sık
bez. -7-

d. I/08/54, I/27/36, I/27/41,
I/74/73, I/87/123

d.+ da I/27/47

d.+ yı I/21/28

doğume : bk. doğuma -1-
d.+ ye I/87/101

doğumu : bk. doğuma -2-
d.+ ya I/87/106, I/94/39

doğumu : bk. doğuma -1-
d. II/24/55

doğun - : Sağlığına zarar vermek, rahatsız

etmek, yaramamak. -3-

d.- ayo I/43/05

d.- ayoru I/43/05

d.- u I/43/11

doğuS : bk. doğuz -15-

d. I/101/01, I/112/82, I/115/01,
I/16/50, I/23/08, I/42/24, I/42/28, I/47/20,
I/92/04, II/25/109, II/39/115, II/39/128,
II/39/80, II/39/82, II/39/92

doğuz : Sekizden sonra, ondan önce gelen
sayının adı. -54-

d. I/104/09, I/112/29, I/112/82,
I/113/58, I/125/15, I/134/56, I/138/37,
I/14/74, I/152/07, I/152/129, I/155/103,
I/16/51, I/34/41, I/39/41, I/40/02, I/43/14,
I/54/44, I/56/77, I/56/79, I/58/12, I/65/44,
I/65/45, I/71/52, I/74/85, I/74/89, I/74/90,
I/78/40, I/78/42, I/78/43, I/86/65, I/87/44,
I/87/45, I/91/07, I/91/08, I/97/01, II/04/12,
II/04/25, II/04/39, II/04/71, II/04/72,
II/04/73, II/07/07, II/07/149, II/15/51,
II/16/34, II/22/10, II/23/06, II/25/02,
II/28/79, II/39/168

d.+ a II/35/02

doğuz otuz üş : 1933 yılı -1-

d.+ lüyüm I/66/25

doğuzan : bk. doğsan -2-

d. I/79/32, I/79/33

doğan - : bk. doğun- -1-

d.- ıyo II/19/73

doğu - : bk. doğu- -1-

d.- rduğ I/21/17

do_đ : bk. dođā -1-

d.+ dan II/33/57

do_đā : bk. du_đā -1-

d. yapardığ I/57/23

do_đā : bk. du_đā -1-

yāmur d.+ sı yaparlā I/69/105

do_đā : bk. dođā -1-

d. I/69/81

do_đal : bk. doğal -12-

d. I/121/77, I/132/47, I/40/15,
I/40/31, I/40/77, I/44/71, I/97/33, II/31/32,
II/31/33, II/33/07

do_đalgaz : bk. doğalgaz-1-

d.+ lı I/40/55

do_đu : bk. dođu¹ -16-

d.+ da I/126/20, I/126/32, I/49/54

d.+ dan I/10/111, I/108/38,

I/70/83, I/73/39, I/73/42, I/86/43, II/02/93

bk. dođu²

d. II/04/05, II/10/52, II/32/42
d.+ ya I/10/110, I/68/77
do_ulu : bk. doğulu -4-
d. I/149/36
d.+ lar II/04/05
d.+ larıñ I/100/35
d.+ larıñkını I/100/34
do_um : bk. doğum -30-
d. I/64/32, II/08/34
d.+ a I/58/54, I/58/57, II/08/34
d. büyüm I/150/05, I/150/06,
II/39/07
d.+ dan I/133/47, I/133/48,
I/55/64, I/55/66
d. ediyor I/58/60
d. eTdim II/13/29
eskişer d. hastânesindi II/07/145
d.+ nâımızı I/58/49
d.+ narı I/58/59
d.+ um I/38/02
d.+ una II/25/32
d.+ uñ I/64/129
d. yaparıS I/48/03
d. yapTı I/16/05
d. yaptık II/08/35
d. yapTıK II/30/57
d. yapTım I/63/16, II/30/58
d. yapTırırđı II/30/55
d. yerim I/149/06
d. yerıñ II/02/20
do_umlu : bk. doğumlu-17-
d. I/33/130, I/33/131, I/33/132,
I/33/133, II/20/51, II/30/03, II/30/04
d.+ yum I/139/03, I/139/04,
I/98/02
d.+ yun I/140/13, I/64/02
d.+ yuz I/79/08, II/20/27
dö_umlu : bk. doğumlu-3-
d. I/33/22, II/20/72
do_umnı : bk. doğumlu-1-
d.+ yın II/39/06
do_umnu : bk. doğumlu -27-
d. I/38/02, I/61/52, I/64/112,
I/75/13
d.+ suñ II/14/59
d.+ yum I/11/03, I/129/03,
I/14/02, I/42/56, II/02/01
d.+ yun I/107/15, I/108/06,
I/124/05, I/127/04, I/140/02, I/155/09,
I/16/17, I/17/01, I/59/03, I/59/04, I/73/06,
II/06/02, II/14/02, II/14/59, II/22/10

d.+ yün I/58/02
d.+ yün I/42/02
do_ümmu : bk. doğumlu -1-
d.+ yun I/59/03
do_ür - : bk. doğur- -18-
d.- an I/03/71
d.- du I/55/65
d.- duğ I/15/12
d.- duğ II/07/118
d.- duK I/15/09
d.- dum II/07/117
d.- düm II/07/144
d.- dūñ yapTıñ II/07/146
d.- man I/67/33
d.- mañ I/67/33
d.- muşuñ II/07/147, II/07/148
d.- tuğ I/58/61
d.- uduğ I/58/49
d.- uduñ I/58/51
d.- ũTuğ I/58/65
do_ufTur - : Doğurtmak, doğum
yaptırmak, doğurmasını sağlamak,
doğurmasına yardımcı olmak. -2-
d.- dum I/58/53
d.- udu I/58/52
doçent : bk. doçent -1-
d. I/11/01
döçent : Üniversitelerde profesörlükten
önceki kademede bulunan öğretim üyesi.
-1-
d. II/38/104
dödür - : bk. doldur- -1-
d.- u I/10/24
doğuz : bk. doğuz -1-
d. I/152/08
doğuzan : bk. doğsan -2-
d. I/158/25
yüzde d.+ ı I/149/58
doğ - : 1. (İnsan veya hayvan yavrusu)
Gününi tamamlayıp ana karnından
dışarıya çıkmak, dünyâya gelmek, tevellüt
etmek. -7-
d.- alı I/135/04
d.- cāmışımıñız I/130/26
d.- duğu I/95/08
d.- dum I/123/10, I/124/02,
I/42/07
2. (Güneş, ay, yıldızlar) Ufuktan
yükselecek gökyüzünde görünmek, tulü
etmek.
d.- unca I/110/56

doğduğun yer değil doyduğun yer : İnsanların doğduğu yere nazaran hayatını idame ettirebildiği, çalışarak geçimini sağlayabildiği yerin daha evla olduğunu anlatan bir atasözü.

döğ - : bk. doğ¹ -1-
d.- dum I/75/15

doğā : Tabiat. -1-
d.+ dan I/33/89

doğal : Tabii. -1-
d. I/60/29

doğalgaz : Konutlarda ve iş yerlerinde ısınma, üretim ve enerji amacıyla belli bir merkezden kontrollü olarak bir şebeke sistemiyle dağıtılan yanıcı gaz. -1-
d. I/143/62

doğra - : (Bir şeyi) Keserek parçalamak, parça parça kesmek. -1-
d.- rlar I/26/08

doğre - : bk. doğra- -1-
d.- yoruz I/84/06

doğrul - : Eğikliği ve eğriliği gidip düz duruma gelmek. -1-
d. II/39/182

doğu : 1. Bulunulan yere göre güneşin doğduğu yönde kalan yer, bölge veya ülke, şark. -11-
d.+ dan I/23/14, I/33/119, II/19/35, II/19/39, II/19/41, II/19/43
d.+ dan müdan I/143/47

2. Dört ana yönden güneşin doğduğu taraf, gün doğdu, şark, maşrik.
d. I/33/113, II/04/50

doğulu : Bir ülkenin doğu bölgesinden olan (kimse). -1-
d.+ lar II/04/50

doğum : Doğmak işi, dünyâya gelme, velâdet, tevellüt. -1-
d. I/27/02

doğum büyüüm : Doğma büyüme, doğduğundan beri.

doğum et- : Doğum yapmak.

doğum yeri : Bir kimsenin doğduğu yer.

doğum yap- : Bir çocuk dünyâya getirmek, bir yavru doğurmak.

doğum yaptır- : (Ebe veya doktor) Bir kadımı doğurtmak, doğurmasına yardım etmek.

doğumlu : Doğmuş, tevellütlü. -2-
d. I/142/02, I/33/130

doğur - : (Doğum yoluyla) Dünyâya getirmek, (hayvan) yavrulamak. -1-
d.- udu I/15/62

dok - : bk. dök- -1-
d.- önce I/87/20

dók - : bk. dök- -2-
d.- erdi I/04/25
d.- eris I/02/34

doğdur : bk. doğtor -3-
d. I/20/07
d.+ umuza I/63/37

doğu - : bk. doğu- -6-
d.- dum I/08/61, I/94/19
d.- rduğ I/21/17
d.- rduğ I/08/59, I/140/40, I/96/14

doğuma : bk. doğuma -2-
d. I/08/57

doğus : bk. doğuz -1-
d. I/143/08

doğuz : bk. doğuz -11-
d. I/110/42, I/112/38, I/13/30, I/134/56, I/138/35, I/22/10, I/22/34, II/16/103, II/23/09
d.+ da I/142/47
d.+ da yapıldı I/142/48

doğuzan : bk. doğsan -3-
d. I/128/07, I/128/08, I/128/31

doğzan : bk. doğsan -1-
d. I/94/39

dol - : (Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak. -18-

d.- ā II/02/89, II/05/41
d.- ar I/48/21
d.- ār I/48/19
d.- arđan I/45/47
d.- ardı I/74/44
d.- du I/122/19, I/150/48, I/64/47, I/64/48, I/64/52

d.- dū I/122/29
d.- muş I/06/105, I/63/48
d.- uyo I/133/19, I/93/51
d.- uyor I/17/70

döl - : bk. dol- -6-
d.- du I/102/42, I/65/21, II/09/48, II/35/21

d.- duğ II/05/39
d.- dular I/35/51

döl - : bk. dol- -2-
d.- du II/09/99
d.- muyōmuşdu II/09/41

- dola** - : Etrâfında döndürüp sarmak. -
3-
d.- yıp I/88/55
d.- yor I/138/128
- dolâ** - : bk. dola- -1-
d.- dıK I/146/25
- dolab** : bk. dolap -9-
d.+ a I/08/43, I/144/69, I/44/26,
II/32/69, II/32/90, II/32/91
d.+ ı II/33/05
d.+ ıymış I/126/40
- dolaf** : bk. dolap -1-
d.+ a I/134/30
- dolama** : Oklavaya sararak yuvarlatılmış
yufkayı, tepsiye iç içe halkalar şeklinde
döşedikten sonra pişirilen börek. -
3-
d. I/31/15, I/86/16
d.+ dan I/86/71
- dolamba** : Tırnak yöresindeki yumuşak
bölümlerin, bazen de kemiğin
iltihaplanmasından ileri gelen ağırlı şiş. -
2-
d. I/25/63
- dolambâç** : Bir çeşit çocuk oyunu. -
1-
d. I/09/29
- dolan** - : (Bir şeyin etrâfında) Dönmek,
dolaşmak. -11-
d.- a I/94/22
d.- am I/80/05
d.- can I/144/19
d.- caz I/150/17
d.- ır I/08/20, I/155/66
d.- iyo I/12/23
d.- ıdık I/155/15
d.- iyolâ I/09/30
- dolân** - : bk. dolan- -1-
d.- dı II/05/65
- dolandır** - : Dolanma işini yaptırmak,
gezdirmek. -2-
d.- dılar II/37/58
d.- ıydı I/101/34
- dolap** : İçine eşyâ, giyecek ve öteberi
konmak üzere yapılmış raflı, çekmeceli,
kapaklı mobilya veya duvara oyulmuş
raflı, kapaklı göz. -16-
d. I/160/27, I/44/25, I/64/78
d.+ da I/106/22, I/106/48,
II/08/123, II/13/37
d.+ lâ I/44/26, I/85/24
- d.+ lar I/131/62
d.+ lara I/08/44, I/109/20,
II/32/38, II/32/62
d.+ ları II/21/85, II/21/94
- dolaş** - : 1. Gezinmek, gidip gelmek. -
6-
d.- ın II/34/72
d.- ır I/08/21
d.- ırdı I/08/22
d.- ırlâdı II/34/71
döndük d.- Tık I/82/04
2. (Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine
geçip karışmak, güç çözülecek duruma
gelmek.
d.- dı I/63/27
- dolâş** - : bk. dolaş-² -1-
d.- dı I/63/23
- dolâş** - : bk. dolaş-¹ -1-
d.- ırdım II/39/86
- dolaştır** - : Dolaştırmak, gezdirmek,
oradan oraya götürmek. -1-
d.- ılâdı II/34/75
- dolayı** : -den ötürü, sebebiyle, yüzünden,
hasebiyle. -2-
d. I/92/44, I/92/49
- dolayısile** : bk. dolayısıyla -1-
d. II/03/67
- dolayısıyla** : -den ötürü, sebebiyle,
yüzünden. -1-
d. II/03/80
- doldur** - : 1. (Boş bir şeyi) Dolu hâle
getirmek, dolmasını sağlamak. -44-
d.- ağordu I/10/32
d.- ayın II/13/01
d.- câz I/49/18
d.- ceğ I/109/44
d.- dular I/108/27
d.- dulâr II/07/72
d.- meycen I/72/01
d.- müş I/147/29, I/154/25,
I/95/18
d.- müşlar I/112/01
d.- saña II/13/35
d.- u I/124/36
d.- ü I/153/32
d.- udu I/37/111
d.- uduğ I/68/44
d.- udum I/152/55
d.- ulâdı II/34/60
d.- ulardı I/72/45
d.- un I/109/11, I/109/23,

I/131/35, I/144/69
 d.- uncağ I/21/20
 d.- uñ I/138/95
 d.- uP I/16/31
 d.- urun I/109/23, I/109/44
 d.- us I/76/74
 d.- usuñ I/80/35, II/37/121
 d.- uverir I/72/84
 d.- uvrır I/128/21
 d.- uydu I/153/30, I/153/31
 d.- uyoñ I/20/39, II/23/207
 d.- uyoz I/77/70, I/77/76, II/38/32
 d.- uyöz I/77/71
 d.- uyun I/135/09
 d.- uz I/31/24

2. (Dolma yapmak üzere biber, patlıcan gibi sebzelerin veya tavuk, kuzu vb. hayvanların içine) Pirinç, kıyma, fıstık, kuş üzümü vb. koymak. -20-
 d.- duydum I/40/28
 d.- muş I/128/20
 d.- u I/111/15
 d.- uduK I/128/34, I/128/36, I/128/40
 d.- um I/111/23
 d.- uñ I/111/16
 d.- urduK I/128/38
 d.- urduK I/128/33
 d.- us I/40/28
 d.- uS I/60/64
 d.- usañız I/111/17
 d.- usun I/121/65, I/121/86
 d.- uyoduğ I/111/18
 d.- uyom I/40/29
 d.- uyoñ I/111/16
 d.- uyoruS I/40/30
 d.- uz I/70/35

3. (Yaş ve zamanla ilgili kelimelerle) Tamamlamak, tamamlayıp bitirmek. -4-
 d.- dum I/138/04, I/73/02
 d.- madım I/138/04
 d.- mamışdım I/42/63

4. (Bir şey bir yeri) Kaplamak. -1-
 d.- u I/54/33

5. (Çukur bir yeri, denizin sığ yerlerini) Taş, moloz vb. dökerek etrafla aynı seviyeye getirmek. -1-
 d.- unca I/150/61

6. Canlandırmak, neşe vermek,

hayat vermek, can katmak. -1-
 d.- sūñ I/79/74

doldur - : bk. doldur⁻¹ -1-
 d.- ulādı I/154/45

döldur - : bk. doldur⁻¹ -8-
 d. I/44/26
 d.- u II/23/14
 d.- uduğ II/01/49
 d.- uñ I/21/21, I/50/78
 d.- uyoz II/21/97
 d.- uyum II/12/59

döldurmi : Doldurma, doldurmak işi. -1-
 d.+ ya I/72/84

doldurucu : Doldurma işini yapan şey veya kimse. -1-
 d.+ lar II/23/12

döldurTur - : Doldurtmak, doldurmak işini başkasına yaptırmak. -1-
 d.- duK II/09/99

doleşdır - : bk. dolaşdır--1-
 d.- ı I/70/80

dolgu : Bir oyuğun içine doldurulan madde. -1-
 d. I/64/47

doliş - : bk. dolaş⁻¹ -1-
 d.- maz II/39/86

dolma : Patlıcan, biber, kabak vb. sebzelerin, midye, tavuk, kuzu gibi hayvanların içinin pirinç, fıstık, üzüm, baharat veya pirinç ve kıyma ile doldurularak pişirilmesi sûretiyle yapılan yemek. -23-
 d. I/105/12, I/148/51, I/33/155, I/76/34, I/87/81, I/90/78, I/90/80, II/38/73
 d.+ ları I/111/06
 d.+ mız I/40/27
 d.+ nıñ I/60/62
 biber d.+ sı I/111/27
 biber d.+ sı II/23/53
 kelem d.+ sı I/111/05, I/87/82
 d.+ sından I/111/82
 d.+ sını I/121/62, I/13/13
 kelem d.+ sī I/105/36
 tarana d.+ sī I/76/32
 d. yapālādı I/33/152
 d. yaparşañ II/38/75
 d.+ yı I/13/14

dolma galem : İçindeki hazneye mürekkep doldurulmak sûretiyle kullanılan yazı kalemi, mürekkepli kalem, stilo. -

1-
d. galemlemiz I/35/61
dolmā : bk. dolma -1-
d. II/23/48
dōlma : bk. dolma -3-
d. II/12/30
d.+ dır I/02/14
büber d.+ sı II/12/55
dolmalıK : Dolma yapmaya elverişli. -
5-
d. II/18/24, II/21/94, II/38/68
d.+ ları I/143/18
d. yapıyoz II/38/91
dolmalı : <dolmalıK+ı -1-
d. II/18/27
dolmı : bk. dolma -1-
d. yapāsı II/18/25
dolmuş : Birer kişi hesabıyla yolcu taşıyan ve beklediği yerden dolunca hareket eden otomobil, motor, kayak gibi taşıt. -
1-
d. mulmuş I/143/75
dolu I : Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok. -19-
d. I/14/31, I/18/60, I/20/46, I/21/59, I/21/72, I/25/25, II/39/145
d.+ ydu I/01/46, I/01/97
d.+ ymuşTu I/133/58
2. İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.
d. I/145/89
d.+ ydu I/65/30
d.+ ydu I/65/30
... **dolusu** : -i dolduracak miktarda.
dam d.+ su I/73/15
çuval d.+ su I/58/95
tekne d.+ sū I/153/21
dolu II : Havanın üst tabakalarındaki su zerrelere soğuktan donması ile oluşan ve yere buz hâlinde düşen iri, yuvarlak yağmur tânesi. -1-
d. I/03/26,
dolū : bk. dolu I¹ -4-
d. I/08/28, I/153/122, I/67/31
dōlu : bk. dolu I¹ -1-
d. I/21/26
dōma : Doğma büyüme, bir yerde doğmuş ve orada büyümüş. -11-

d. I/117/01, I/35/03
dōma büyüme : Bir yerde doğmuş ve orada büyümüş.
d. böyüme I/143/02, I/158/03, I/18/02, I/18/12, I/98/08
d. büyüme I/139/05, I/60/19, I/60/72
dōma : bk. dolma -1-
büber d.+ sı II/12/56
domates : Patlıcangillerden, yaprakları tüylü, meyvesi etli, soğuğu sevmeyen, otsu bir ılık bölge bitkisi ve bu bitkinin yemeğe konan, salçası yapılan, çiğ olarak yenen, içi çok sulu kırmızı meyvesi. -
7-
d. I/103/54, I/133/33, I/54/10, II/19/160
d.+ i I/84/02
d.+ in I/84/01
domates salçası : Yemeklere tat ve lezzet vermek için domatesten yapılan salça.
d. salçası yaparīS I/60/24
domates suyu : Domatesin sıkılmasıyla elde edilen sos.
domatez : bk. domates -1-
d. I/103/08
domatis : bk. domates -34-
d. I/101/21, I/143/14, I/146/17, I/149/28, I/28/52, I/40/35, I/40/38, I/54/50, I/54/52, I/80/12, I/91/74, I/93/63, I/97/36, II/07/35, II/08/103, II/12/59, II/20/21, II/21/92, II/26/31, II/29/56
d.+ dir I/143/73
d.+ e I/129/48
d.+ i I/07/64, I/84/05, II/22/84
d.+ iji II/07/87
d.+ le I/69/30
d.+ lēmizden I/40/39
d.+ ler I/65/19, I/96/85
d.+ leri II/22/68
d.+ lerimiz II/22/83
d.+ li II/19/64
d. suyunnan II/35/83
domatīs : bk. domates -1-
d. II/07/82
domātiS : bk. domates -1-
d. II/09/98
domatiz : bk. domates -8-
d. I/100/26, I/35/43, I/40/40, I/40/61, I/54/55, I/69/29

d.+ i I/40/39
d.+ lice I/40/14
dombala : Taşlarla oynanan bir çeşit çocuk oyunu. -2-
d. I/151/37, I/151/39
dombıy : Manda [Çoğunlukla dişisi için kullanılır], su sığırı. -1-
dombıy arabası goş- : Mandanın çektiği arabayı sürmek.
d. arabasını goşarlâdı I/102/22
dombıg : Taşlarla oynanan bir çeşit çocuk oyunu. -1-
d. II/15/50
domuz : İslâmiyet'te eti haram olan, kalın derili, eti, yağı ve derisi için beslenen, ağır, hantal, memeli evcil hayvan, hınzır. -1-
d. I/39/98
dömuz : bk. domuz -1-
d. II/30/45
don I : Elbise. -10-
d. I/10/59, I/47/47, I/70/65, I/70/67, I/74/12
d.+ umu I/70/67, I/70/68
d.+ una I/125/22
d.+ uşu I/70/67
iş d.+ u I/96/22
don II : Hava sıcaklığının sıfırın altına düşmesi sonucunda suyun buz tutması. -1-
d. I/83/63
don - : 1. Şiddetli soğuk etkisiyle buz tutmak. -4-
d.- ar I/121/56
d.- unca I/121/57
2. (Kimyevî bir etkiyle) Sertleşip katılaşmak.
d.- ar I/132/27
3. (Canlı varlıklar için) Soğuktan ölmek.
d.- araK I/138/118
4. (Bitkiler için) Soğuk sebebiyle bozulmak.
dön - : bk. don⁻¹ -1-
d.- du_u I/54/20
dondur - : Buz tutmasını, donmasını sağlamak. -1-
d.- duK I/129/21
donduruci : bk. dondurucu -2-
d.+ ye I/26/74
dondurucu : Dondurmak işinde kullanılan

cihaz veya madde. -5-
derin d. I/76/81
d.+ lâ I/07/65
derin d.+ lâmıza II/32/38
d.+ lara II/21/86
d.+ ya I/07/63
doğ - : bk. don⁻¹ -3-
d.- ar I/54/20
d.- unca I/54/20
bk. don⁻³
d.- araK I/138/117
dōğ - : bk. don⁻⁴ -2-
d.- du I/54/21
d.- madı I/54/21
doğdurucu : bk. dondurucu -4-
derin d.+ lâ I/60/26
derin d.+ lara I/60/26, I/60/27
d.+ ları II/21/95
doğuz : bk. domuz -4-
d. I/13/37, I/69/26, I/95/93
d.+ dan I/69/25
dōra - : bk. doğra- -15-
d. I/40/40, II/29/32
d.- dı_ğ I/60/12
d.- llar I/119/47
d.- ğ I/04/57
d.- rın I/54/51
d.- rız I/109/20, I/111/08, I/111/19, I/90/78
d.- rlâ II/34/99
d.- rsın I/111/21, I/60/07
d.- rsığ I/60/105
d.- yıp I/33/140
dōrâ - : bk. doğra- -1-
d.- yon I/45/04
dōrâ : bk. dōru II -1-
d. I/39/53
domnavidi : Tornavida, vidaları döndürerek sıkılaşmaya veya gevşetmeye yarayan ucu yassı ve düz âlet. -1-
d.+ den I/33/05
dōro : bk. dōru II -1-
d. I/60/31
dorū : bk. dōru II -1-
d. I/40/68
dōru : bk. dōru I⁴ -1-
d. düzgün I/35/60
dōru - : bk. doğra- -2-
d.- ycân II/18/33
d.- yoğ I/111/24
doruğ : Dağ, ağaç gibi şeylerin en yüksek

- noktası, zirve, tepe, şâhika. -1-
d.+ dâ I/99/61
- doru** : bk. dōru II -3-
d. I/45/31, I/58/28, I/59/50
- dorū** : bk. dōru II -1-
d. I/58/44
- dōrū** : bk. dōru II -2-
d. I/42/44, I/58/44
- dōru I** : 1. Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek. -17-
d. I/153/100, I/17/53, I/65/04, I/65/07, I/65/21, I/65/63, I/69/96, II/02/49, II/21/45, II/33/37
d.+ dur I/122/05
d.+ su I/07/12, I/87/65, I/90/34
d.+ su yapıyoz II/21/39
d.+ sunu I/50/40
2. -e yönelmiş olarak, -e karşı, -e müteveccihen. -12-
d. I/06/127, I/101/34, I/102/23, I/50/76, I/71/81, I/79/63, I/81/27, I/81/28, II/20/68, II/26/06, II/26/52
3. Yönünü değiştirmeden, aynı doğrultuda. -8-
d. I/155/70, I/61/35, I/66/55, II/01/02, II/18/18, II/18/20, II/18/23
4. Akla, mantığa ve duruma uygun, yerinde, münâsip. -5-
d. I/161/51, I/161/52
d. dūrüs II/16/21
d. dūrüs II/34/81
d. düzgün II/19/07
5. Yaklaşırken, az kalmışken, yakın. -5-
d. I/46/65, I/54/25, I/61/33, II/09/34, II/10/49
6. Hiç vakit geçirmeden, sağa sola uğramadan, doğruca. -2-
d. I/104/10, I/138/134
7. Ölçüsüne veya aslına uygun şekilde, yalnışsız, hatâsız. -1-
d. durmuyo I/69/65
8. "Evet" anlamında tasdik sözü. -1-
d. I/17/55
- dōru** : bk. dōru I⁸ -1-
d. II/34/21
- dōru** : bk. dōru I¹ -1-
d. I/17/53
- dōru II** : Falan. -11-
d. I/40/81, I/46/80, I/53/56, I/53/59, I/58/58, I/64/103, I/64/110, I/64/27, II/21/26, II/29/34
d. yapıdım II/29/96
- dōrudan** : Doğrudan, aracısız, başka yere sapmayan. -1-
d. I/41/61
- doruğ** : bk. doruğ -1-
d.+ a I/99/54
- doruğ** : bk. doruğ -1-
d.+ lara I/49/52
- dōrul** - : bk. doğrul- -1-
d.- uş II/39/179
- dos** : bk. dost -1-
eş d. I/123/18
- dōs** : bk. dost -1-
d.+ ları I/64/95
- dosluk** : Dostluk, birine veya bir şeye karşı duyulan riyâsız, samîmî ve güvenilir sevgi, böyle bir sevgi duyma, dost olma durumu. -1-
d.+ kararı II/23/31
- dost** : Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. -8-
eşe d.+ a I/54/31
d.+ lâ I/64/38, II/26/29
eşi d.+ u I/123/20, II/38/68
d.+ udu II/23/31
d.+ um I/132/70
eşini d.+ unu I/123/23
- dost** : bk. dost -1-
eş d. I/69/105
- dōst** : bk. dost -2-
eşe d.+ a I/54/42
d.+ lânda I/64/95
- dova** : bk. du_ā -1-
d. idiyon I/30/17
- dovā** : bk. du_ā -3-
d. idelē I/30/54
d. idelek I/28/56
d.+ mı I/43/13
- dovağ** : bk. duvağ -1-
d. I/10/50
- dovağ** : bk. duvağ -1-
d. I/10/50
- doval** : bk. doğal -3-
d. I/81/25
d. olârağ II/31/32
d. olârağ II/21/06
- doy** - : Açlık duygusu gidinceye kadar yemek, tok hâle gelmek. -12-

d.- ar I/67/73
d.- ārdıñ I/10/27
dödün yere baĶmıcan d.- dün
yere baĶıcan I/145/23
dödün yer deyi de d.- dün yer
I/56/60
d.- duyu I/03/80
d.- ma I/36/74
d.- maz I/03/108
d.- mazdı I/61/41
d.- uyo I/96/79, I/96/80
döy - : bk. doy- -1-
ğānımız d.- du II/32/136
doyu - : bk. doyr- -1-
d.- duĝ II/08/64
doyum : Doyma, kanma, tatmin. -
1-
doyum olmamak : Hiç bıkmamak,
artık yeter denmemek, tadına
doymamak.
d. olmas I/36/72
doyumnu : bk. doğumlu-1-
d.+ yun I/152/02
doyr - : Yedirip açlığını gidermek, tok
hâle getirmek. -10-
d. I/44/12
d.- alım I/117/24
d.- muş I/117/28
d.- u I/152/57
d.- ulādı II/16/20
d.- ulārđı I/57/14
d.- un II/39/184
d.- uñ II/39/179
d.- uyduĶ I/101/38
d.- uyōduĶ I/37/28
dozer : Buldozer sözünün kısaltılmış şekli,
tırtıllı veya lastik tekerlekli yol yapım
makinesi, yoldüzler. -1-
d. II/32/43
dö - : bk. döv-¹ -2-
d.- ĵılmüyor I/49/01
d.- ĵüyōñ I/79/91
dō - : bk. döv-² -3-
d.- dün I/58/16, I/58/18
d.- sün I/112/22
dō : bk. da -1-
d. II/16/99
dō : bk. ta -1-
d. I/36/29
dōĵ - : bk. dövüş- -2-
d.- dülē II/01/08

d.- üp durmañ I/52/64
dōĵ : bk. dövüş -2-
d. I/69/77
d.+ dēn II/01/08
dōĵ : bk. dövüş -1-
d. çekişmēzlēdi II/08/65
dōd : bk. dört -1-
d.+ e II/12/36
dōdür - : bk. dövür-¹ -1-
d.- ü II/30/49
dök - : 1. (Sıvı veya tâne hâlindeki şeyleri)
Buldukları yerden başka bir kaba veya
yere boşaltmak. -81-
d.- e I/59/47
d.- ē I/148/63
d.- ecek I/121/55
d.- ecēn I/60/70
d.- ēdik I/64/78
d.- ēlēdi I/33/151
d.- ellē II/32/24
d.- ellēdi I/64/80
d.- ellerdi I/141/04
d.- en I/132/44
d.- er I/123/34
d.- ēĝ I/59/47
d.- erim II/16/08
d.- erđı I/157/40
d.- erdik I/14/40
d.- ērdik I/108/14, I/64/78
Ķurşun d.- ērdik I/58/45
d.- erim I/103/49
d.- erin I/54/51
d.- eris I/132/27, I/132/35,
I/36/61, I/70/44, I/73/50
d.- eriS I/101/12, I/102/57,
II/08/126
d.- eĝiS II/39/68, II/39/73
d.- eriz I/102/57, I/48/14, I/70/46,
I/73/48, I/98/83, II/33/72, II/37/122,
II/37/123
d.- eĝiz II/39/69
d.- ēriz II/35/80, II/35/81
hurşun d.- eriz I/58/46
d.- eĝlēdi II/34/95
d.- ersek I/132/35
d.- ērsin I/121/56
d.- ersiñ I/96/58
d.- me I/132/37
d.- meS I/116/46
d.- müş I/117/25
d.- Tü II/07/73

- d.- tük I/87/83
d.- Tük I/100/15
d.- tün I/132/37
d.- üb II/22/74
d.- ücen I/109/15
d.- ülür II/06/25
d.- ülüyse I/73/53
d.- üncēm I/45/15
d.- üp I/100/28, I/103/05
d.- üyöduḡ I/148/63, II/21/60
d.- üyolā I/150/11
d.- üyolādı II/35/72
d.- üyolardı I/97/21
d.- üyoḡ II/37/99
d.- üyön I/79/95
d.- üyós I/09/39
d.- üyosun II/15/122, II/15/123
d.- üyöz I/100/15, I/97/22
d.- üyöz I/100/11
d.- üyum II/12/58
d.- üyun II/15/123
- 27- 2. Saçmak, serpmek, koymak. -
- d. I/96/81
d.- cēk II/16/89
d.- Çeḡ II/39/44
d.- dūḡ II/39/74
d.- e II/32/60
d.- ebiliyosun II/15/120
d.- erdiK I/26/72
d.- eriS I/28/36, I/28/37
d.- eris I/02/35
d.- eriz I/31/14, I/36/52, I/36/56,
II/39/72
- d.- erle II/39/45
d.- eḡsin II/39/35
d.- esiḡ I/31/13
d.- ēḡ I/04/58
d.- meyiz II/39/74
d.- mēz II/39/44
d.- müyosun II/15/118
d.- ülmüş I/100/36
d.- üyom I/09/46
d.- üyon II/15/117
d.- üyosun II/15/120
3. (Lokma, kadayıf, ekmeḡ, börek vb. yiyecekleri) Sulu hamuru kızgın yağ içine, saç üstüne veya fırına akıtmak sûretiyle hazırlamak. -23-
- d.- dükTen I/101/13
d.- ēdik I/02/65

- d.- enden I/116/41
d.- erdi I/88/52
d.- erin I/148/60
d.- eris I/116/26, I/157/80,
I/157/82, I/79/86
d.- eriz I/101/13, I/116/27,
I/157/65, I/51/42
d.- eḡsin I/121/53
d.- Tü I/88/36
d.- tük I/79/84
d.- üyom I/90/12, I/90/13
d.- üyoS I/111/76
d.- üyöz I/44/13, II/15/72
d.- üyöllē I/73/59
4. (Yemek vb.) İkrām etmek üzere hazırlamak. -18-
- yemek d.- dülē I/77/25
d.- elēdi II/34/101
pıraf d.- eller II/23/49
yemek d.- eller I/114/35
yimeK d.- eller I/114/17
d.- ēḡ I/138/74
d.- er I/26/71
d.- eḡdi I/04/24
d.- erdig I/26/70
d.- erdiK I/09/63
pıraf d.- ülüllē II/23/49
pıraf d.- ülür II/23/57
d.- ülürdü I/04/24, I/04/26,
II/23/46
yimeK d.- üvüdü I/104/57
pıraf d.- üya II/05/46
yemek d.- üyolardı I/114/32
5. İçindekini boşaltıp atmak. -
- 5-
- d.- cen I/152/44
d.- ceḡ I/152/43
d.- ēdim I/152/42
d.- tü I/91/79
d.- üyo I/68/52
6. (Aḡaç) Çiçek veya meyve vermek, peydâ etmek. -5-
- d.- ē I/127/26, I/127/27
d.- ēr I/127/14
d.- erleḡ I/127/14
d.- üyor I/127/35
7. Düşmanı bozguna uğratmak, maḡlup etmek. -2-
- d.- emedik I/95/65
d.- üvemişler I/95/67
8. (Aḡaç dalında bulunan meyve,

çiçek, yaprak vb.) Dalından düşmek. -
2-
d.- ülmüyo I/111/73
d.- ürlē II/32/27
9. Dağılmak. -1-
d.- ülmüş I/15/91
10. Kolonya vb. sıvı maddeleri)
Boşaltmak suretiyle ikram etmek. -
1-
d.- üvu I/63/46
11. Yok etmek üzere atmak. -
1-
d.- üveriyoz I/79/94
12. (Para vb.ni) Çok sarfetmek, çok
harcamak. -1-
para d.- dülē I/150/25
dökdür - : Dökmek işini başkasına
yaptırmak, sıvı veya tâne hâlindeki şeyleri
bulunduğu yerden başka bir kaba
boşalttırmak. -1-
d.- ü I/132/48
dökmē : <dökmē+ye Dökmek işi. -
1-
su d. I/155/13
dökmi : bk. dökmē -1-
d.+ ye I/98/81
dökül - : bk. dökül¹ -2-
d.- düne II/22/38, II/22/40
dökül - : 1. Saçılmak, serpilmek, etrâfa
yayılmak. -3-
d.- dü II/16/98, II/16/99
d.- üp I/155/15
2. (Sıvı veya tâne hâlindeki şeyler)
Bulunduğu yerden başka bir kaba veya
yere boşaltılmak. -2-
d.- dükTen I/54/16
d.- ür I/54/15
3. Düşüp veya taşıp bütünden
ayrılmak. -2-
d.- medi II/22/40
d.- üse II/22/38
4. (Diş için) Yerinden çıkmak,
düşmek. -2-
d.- dü II/22/53
5. (Ağaç dalında bulunan meyve,
çiçek, yaprak vb.) Dalından düşmek. -
2-
d.- en I/38/18
d.- müş I/38/18
6. (Yiyecekler için) Gevrek ve
lezzetli olmak. -2-

d.- ür I/152/92, I/40/45
7. Düşman bozguna uğramak,
mağlup olmak. -1-
d.- müş II/05/24
döküm : Kalıba dökülmek sûretiyle
yapılmış. -1-
döküm e'mē : Kalıba dökülmek
sûretiyle yapılmış ekmek.
d. e'mē I/22/38
dökün - : bk. dökül¹ -1-
d.- ennēni I/01/21
döl : Koyun ya da keçi yavrusu, oğlak. -
4-
d. I/157/68
d.+ ünü I/121/111
dölüm : bk. dönüm -1-
d.+ ünen I/87/28
dömbek : Küçük davul, darbuka. -
5-
d.+ nen I/148/15
dömbek dömbek : Davul gibi, şişkin
ve büyükçe.
dömbek d. II/39/31
d. dömbek yaparsın II/39/30
d. dömbek II/39/31
dömbek d. yaparsın II/39/31
dömbek : bk. dömbek -1-
d. I/148/28
dömbekci : Dömbek çalan kimse,
davulcu. -1-
d.+ si II/23/05
döme : Dövülmüş buğdaydan yapılan
yemek. -1-
d.+ sine II/32/04
dön - : 1. (Bir yere) Geri gitmek veya geri
gelmek, avdet etmek. -28-
d.- cek II/38/47
d.- ceksın I/156/40
d.- cēniz II/34/50
geri d.- dü I/117/42
geri d.- dünde I/117/51
d.- dü I/142/59, I/142/60,
I/142/61, I/17/52
geri d.- dü I/07/109
d.- dük I/82/04
d.- düle I/45/43
geri d.- düm I/04/05
d.- eceKler I/06/36
d.- eller I/06/36
geri d.- emeSsin I/156/32
d.- en I/142/59, I/46/121

d.- erler I/06/37
d.- eyöler I/03/104
geri d.- meK I/01/70
geri d.- meK I/06/65
d.- üb II/22/47
dönüb d.- üb I/35/11
d.- üb dönüb I/35/11
d.- üvürdü I/17/51
geri d.- üyola I/72/37

2. Kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında hareket etmek. -23-

d.- e I/01/47, II/14/41
d.- ē I/01/47, I/68/47
d.- ēdi I/68/48
d.- er I/74/90, I/87/119
d.- ēr I/62/08
d.- erdi I/74/85, I/74/92, I/87/118
d.- ērdi I/74/90
d.- ērdik I/74/63
d.- erim I/100/49
d.- erke I/116/22
d.- üP II/23/18
başım d.- üvürdü I/21/83
ğafam d.- üyö I/50/08
d.- üyodu I/85/25
d.- üyödü II/12/64

3. Sapmak, yönünü değiştirmek. -

12-

d.- düñüz I/142/38
d.- ēn II/05/46, II/05/48
d.- ènnēnde II/05/47
d.- meden I/156/60
d.- müşünjüS II/18/19
d.- öyoñ I/03/10
d.- üyördüñ I/45/44
d.- üyo I/16/58
d.- üyor I/16/56
giri d.- üyorlā I/03/12

4. Başka bir şey hâlini almak, dönüşmek, inkılâp etmek. -11-

d.- dü I/121/114, I/124/10, I/124/11, I/60/08, I/94/47
d.- dük I/23/59, I/36/33, I/85/36

5. (Din, inanç, düşünüş, fikir vb. bağlandığı ve benimsediği şeyleri) Değiştirmek, (ondan) vazgeçmek. -

8-

d.- düm II/28/10, II/28/54
d.- ümedi II/28/09
d.- üve II/28/53
d.- üvimesi II/28/53

d.- üvürdüm II/28/54

6. Kendini olduğu yerde çevirmek, bir tarafa doğru yönelmek. -6-

d. II/07/136, II/07/137
d.- iyin II/05/55
d.- üyün I/134/02

7. (Belli bir yerde) Dolaşmak, gidip gelmek. -4-

d.- e I/157/74
d.- erdi I/128/45

8. Değişmek. -3-

d.- dü II/17/91
d.- dü I/03/45
d.- müş II/14/15

9. (İş, devlet, kurum, ev vb.) Çekilip çevrilmek, yönetilmek. -2-

d.- er I/03/33
d.- üyor I/124/17

10. (Rüzgar, fırtına vb.) Esmek. -

1-

d.- üyör I/126/57

dön - : bk. dön-² -5-

ğafa d.- dü I/44/81
bk. dön-¹ -4-
d. I/47/56
bk. dön-⁵ -3-
d.- düñ II/28/10, II/28/54

dönder - : bk. döndür-¹ -2-

d.- dim I/112/35
d.- iken I/116/21

döndür - : 1. (Bir şeyi kendi mihveri veya başka bir şey etrâfında) Hareket ettirmek. -5-

d.- me I/145/34
d.- ürüz I/130/85
d.- üydük I/87/32
d.- üz I/51/24

2. ... durumuna getirmek, -e benzer duruma sokmak, -e benzetmek, -e çevirmek.

d.- dük I/160/10

döndür - : bk. döndür-¹ -1-
d.- e II/14/41

döner : Bir işlengenin dönen parçası. -

1-

d.+ i I/62/08

dönem : Bir çağ veya bir çalışma müddeti içindeki başı, sonu belli zaman süresi, devre. -6-

d.+ de II/23/133, II/23/139, II/23/175

d.+ i I/157/72, II/23/139
d.+ inde II/23/167
döneş : bk. dönec -1-
d. I/62/08
dönmē : <dönme+ye Dönmek işi. -
1-
d. II/19/76
dönüm : Eni ve boyu 40 arşın olan arâzi ölçüsü. -20-
d. I/158/40, I/41/52, II/01/30, II/09/102, II/09/29, II/10/18, II/10/22, II/10/23, II/10/24, II/28/03, II/28/93, II/29/30, II/38/119
d. başı II/09/90, II/09/91, II/09/102
d.+ ü II/09/92
dönüm : bk. dönüm -1-
d. II/09/91
dönüş : Dönmek işi ve tarzı, dönme. -
5-
d. II/04/76
d.+ lerinde I/05/31
d.+ úmúz I/06/138
d. yapıdık I/42/30
dönüş - : Bir durum ve şekilden başka bir duruma veya şekle geçmek, başka bir durum almak, tahavvül etmek. -4-
d.- ürken II/29/101, II/29/106
d.- üveriyo II/29/93
d.- üyo II/29/93
dönüşdür - : Dönüştürmek, dönüşmesini sağlamak, başka bir durum veya şekle döndürmek, kalbetmek, tahvil etmek. -
1-
d.- müşler II/10/55
dörd : bk. dört -28-
d. I/37/26, I/38/56, I/48/25, I/48/54, I/51/15, I/52/10, I/58/02, I/58/87, I/64/99, I/99/08, II/07/149, II/12/32, II/14/67, II/24/88, II/29/68
d.+ e I/144/17, I/20/29, I/59/07, II/38/13
d.+ er I/46/65
d.+ ü I/10/100, I/137/22, I/48/58, I/95/90, II/34/11, II/34/16
d.+ üne I/136/37
dörđ : bk. dört -1-
üş gün yatağ d.+ ü gün toprak I/104/64
dörd : bk. dört -1-
d. I/54/45

dörd : bk. dört -6-
d. II/29/15
d.+ ü I/10/96, I/10/98, II/08/03, II/08/129, II/16/05
dördüncü : bk. dördüncü -2-
d. I/10/98
d. + ydüK I/10/100
dördüncü : Dört sayısının sıra sıfatı, sırada yeri üçüncüden sonra, beşinciden önce olan. -2-
d. I/101/41, II/29/29
dördüncü : bk. dördüncü -1-
d. II/07/12
dört : Üçten sonra, beşten önce gelen sayının adı. -254-
d. I/02/45, I/03/51, I/03/74, I/04/09, I/04/14, I/04/15, I/05/53, I/05/66, I/06/105, I/07/38, I/09/04, I/10/104, I/10/77, I/10/87, I/101/37, I/101/40, I/107/58, I/108/12, I/108/32, I/108/48, I/11/96, I/110/65, I/111/40, I/111/74, I/112/03, I/112/34, I/112/38, I/113/111, I/114/33, I/118/03, I/119/17, I/120/06, I/120/17, I/120/22, I/120/23, I/120/46, I/125/16, I/125/28, I/125/31, I/125/35, I/125/37, I/125/42, I/125/45, I/125/46, I/125/61, I/128/43, I/130/61, I/131/18, I/131/36, I/133/66, I/134/33, I/134/49, I/136/23, I/136/37, I/136/40, I/137/15, I/137/17, I/137/22, I/138/21, I/138/48, I/138/49, I/139/31, I/14/06, I/14/08, I/143/07, I/143/08, I/143/59, I/143/76, I/144/50, I/145/06, I/145/14, I/145/15, I/149/10, I/149/59, I/149/70, I/15/10, I/152/11, I/153/16, I/154/05, I/154/09, I/155/27, I/156/36, I/156/50, I/157/03, I/157/29, I/158/24, I/158/35, I/159/17, I/16/42, I/161/25, I/17/38, I/17/45, I/20/103, I/20/29, I/24/62, I/25/11, I/27/15, I/27/40, I/27/60, I/28/03, I/28/05, I/31/20, I/33/15, I/35/10, I/35/13, I/37/15, I/38/24, I/38/58, I/39/29, I/40/01, I/41/05, I/41/41, I/45/59, I/47/19, I/48/53, I/50/20, I/50/21, I/50/43, I/50/53, I/50/54, I/50/75, I/55/14, I/55/17, I/57/34, I/58/01, I/58/03, I/59/44, I/60/43, I/61/57, I/62/18, I/62/29, I/66/37, I/66/41, I/66/42, I/66/44, I/67/23, I/68/31, I/68/49, I/68/50, I/68/58, I/68/75, I/72/18, I/72/27, I/73/13, I/74/72, I/75/33, I/76/13, I/76/14, I/76/75, I/76/98, I/76/99, I/77/04, I/77/76, I/78/07, I/84/33, I/85/20,

I/86/45, I/87/63, I/88/27, I/88/28, I/88/30, I/88/31, I/88/61, I/90/55, I/91/11, I/91/61, I/94/07, I/94/08, I/95/75, I/95/86, I/96/09, I/96/12, I/96/13, I/99/04, I/99/05, I/99/26, I/99/27, II/02/05, II/02/52, II/02/68, II/02/85, II/02/86, II/02/87, II/04/23, II/04/72, II/05/43, II/05/49, II/05/76, II/07/60, II/08/117, II/09/12, II/10/06, II/10/21, II/11/38, II/12/48, II/14/46, II/15/07, II/16/49, II/17/28, II/20/76, II/21/31, II/21/32, II/21/78, II/23/29, II/24/101, II/24/110, II/24/45, II/24/47, II/24/48, II/25/34, II/25/52, II/27/31, II/28/79, II/28/80, II/29/19, II/29/31, II/31/36, II/32/105, II/32/111, II/33/46, II/34/12, II/34/15, II/38/114, II/39/117, II/39/42, II/39/92

d.+ de I/72/02, I/99/53

d.+ den I/101/02, I/101/04

d.+ lerin I/10/102

d.+ Te I/68/49

d.+ üñ II/38/13

dört dörtlük : Mükemmel, tam, kusursuz.

d. dörtlük I/73/22

d. dörtlük I/126/44

dört : bk. dört -1-

d. I/58/94

dört : bk. dört -29-

d. I/03/08, I/03/74, I/111/111, I/149/59, I/38/11, I/40/49, I/48/45, I/54/33, I/64/122, I/64/46, I/64/56, I/64/57, II/02/33, II/08/47, II/12/34, II/19/117, II/19/95, II/24/103, II/27/12, II/37/29, II/37/79, II/38/30, II/39/122, II/39/140, II/39/174

d.+ Te II/19/160

dört : bk. dört -4-

d. I/159/06, II/10/24, II/12/05, II/29/64

dört : bk. dört -2-

d. I/54/16, II/07/144

dört nalı : Dört nala, bütün hızıyla koşarak. -1-

d. II/20/63

dörtleme : Dört köşesine çam ağaçları konularak yapılan ev. -2-

d. I/28/27

d. yapmışla I/28/28

dörtlük : Bir şeyin kusursuzluğunu anlatmak için kullanılan *dört dörtlük*

taamlamasında geçer. -2-

dört d. I/126/45, I/73/22

döşe - : 1. Bir şeyi bir yere sermek, yaymak. -26-

d. II/39/71

d.- di II/38/54

d.- llē II/08/127

d.- mişler I/131/63

d.- r I/27/71

d.- r̄ I/59/47

d.- r̄dik I/59/45

d.- r̄diK I/129/16

d.- r̄diK vur I/59/40

d.- riS I/70/59, II/08/119, II/39/70

d.- riz I/03/54, I/148/54, I/31/06,

II/32/115, II/33/79

d.- rlēdi I/77/08

d.- r̄siñ II/37/90

d.- yyōduK II/21/59

2. Bir yere içinde yaşamak üzere eşyâ koyup yerleştirmek, tefriş etmek.

d.- dim I/131/63

d.- ycen I/131/58

d.- ycēñ II/39/152

3. (Bir şeyi) Kullanılacağı işe uygun şekilde boydan boya yere yerleştirmek.

d.- dile I/135/06

d.- diler I/135/05

4. Dövmek, vurmak, atmak.

dayağ d.- r̄di I/69/71

5. Bir şeyden çok sayıda yapmak.

döşe - : bk. döşe⁻¹ -10-

d.- diK I/126/60

d.- dim I/152/96

d.- ken II/38/106

d.- lēdi I/33/151

d.- sin I/121/89

d.- siñ I/31/09, II/37/91, II/37/92

d.- yor I/12/23

döşe : <döşsek+e -1-

d.+ j̄ I/152/79

döşe - : bk. döşe⁻³ -1-

d.- nmiycek I/47/47

döşed - : (Bir yere bir şey) Kaplatmak. -1-

d.- em II/33/13

döşen - : Uzun uzun yazmak veya anlatmak. -1-

d.- dim I/25/47

döşî : bk. döşsek -1-

d.+ ye I/77/72
döşşē : <döşşek+i -1-
d.+ η I/52/24
döşşeg : bk. döşşeg -1-
d. I/12/02
döşşek : Döşek, yatak. -4-
d. I/27/28
d.+ den I/12/14
d.+ leriņi I/12/15
d. yaparıS I/12/11
döşşekli : Yatalak (Hastalık veya sakatlık sebebiyle) yataktan kalkamayan, hayâtını yatakta geçiren (kimse).-1-
d. I/45/36
döşü - : bk. döşe¹ -7-
d.- yodúk II/21/62
d.- yom I/90/17
d.- yoruz I/105/56, I/105/57
d.- yoS II/38/52
d.- yoz I/23/23
bk. döşe⁵
d.- yo I/56/72
döşü - : bk. döşe¹ -2-
d.- ycên II/29/08
döt : bk. dört -4-
d. I/09/05, II/12/18, II/14/53,
II/19/95
döt : bk. dört -1-
d. II/05/75
döv - : 1. (Ufalamak, ezmek, parçalamak, karıştırmak, temizlemek, bastırmak, sıkıştırmak, çırpma, dökmek vb. maksatlarla) Bir şeyin üzerine arka arkaya vurmak. -24-
d.- ediK I/87/50
d.- ēdik I/152/115, I/49/10,
I/70/28
d.- ēdiK I/152/115, I/49/09,
I/51/58
d.- ēdim I/33/90
d.- ēlēdi I/82/20
d.- elle II/32/60
d.- ellerdi I/01/21
d.- erdig I/51/64
d.- erdiK I/155/24, I/51/65
d.- ērdik I/70/30
d.- ērdiK I/51/66
d.- eriz I/79/76
d.- erlēdi I/151/12
d.- ülmedig göceniņ aşı yinmeS
I/47/55

d.- ülür I/26/69
d.- ülürdü I/151/11, I/82/17
d.- üyoduğ I/49/01
d.- üyoņ I/76/35
2. (Birine canını acıtmak maksadıyla) Üst üste vurmak, dayak atmak, darbetmek. -18-
d.- ceg I/75/66
d.- ceK I/74/23
d.- dü I/135/55
d.- düler I/61/26
d.- e I/75/63
d.- ēdi I/152/70, I/75/71
d.- ellerdī I/113/94
d.- ellerdi I/113/94
d.- erin I/50/12
d.- mez I/74/23
d.- miyincesi I/58/17
d.- müş I/05/42
d.- müşüm I/91/51
d.- ülür I/47/55
d.- üyo I/75/66
3. Vurmalı çalgıları çalmak -
1-
d.- ülür I/32/70
döy - : bk. döv¹ -5-
d.- ülürdü I/151/15
d.- üyöduK I/49/01
bk. döv³ -3-
d.- e I/82/18
döy - : bk. döv² -2-
d.- dü I/08/99
d.- düņ I/08/100
döy - : bk. döv² -3-
d. I/14/70
d.- dü I/75/62
bk. döv¹ -1-
d.- dükTen I/115/55
döy - : bk. döv² -1-
d.- medim I/140/33
döydür - : bk. dövdür¹ -2-
d.- ürüz I/27/64
dövdür - : 1. Ezmek, ufalamak, karıştırmak vb. maksatlarla bir şeyin üzerine arka arkaya vurdurmak. -2-
d.- ürüz I/26/68
2. Dövme işini yaptırmak, dövmesini sağlamak, çaldırmak.
davul d.- üydü I/82/14
döven : bk. düven -4-
d. I/141/09, I/37/23

d.+ i I/41/36
d.+ nēn I/41/35
döverbiçer : Biçerdöver, ekin biçen,
döven, taneleri ayıran, samanı deste veya
balya durumuna getiren makine. -
5-

d. I/38/38, I/55/03
d.+ e I/153/20
d.+ lē I/153/14
d.+ nen I/153/120
dövlət : bk. devlet -7-
d. I/52/22, II/16/58, II/16/59
d.+ imiz II/16/59
d.+ imizi II/16/60
d.+ lē I/64/12
d.+ ten I/52/85
dövme : Dövmek işi. -4-
d. I/49/12, I/91/51
ergene ğarı d.+ si göley gelir
I/95/79

dövüş : Karşılıklı tokat, tekme, yumruk
vurma, can yakacak saldırılarda bulunma
şeklinde yapılan kavga, arbede. -2-
ğavğa d. I/36/16, I/36/17

dövüş - : Birbirini dövmek, birbirine
saldırıp boğuşmak. -1-
d.- üp I/126/21

döyüş - : bk. dövüş- -1-
d.- ürdü I/128/52

dövlət : bk. devlet -1-
d. I/64/37

dövlət : bk. devlet -1-
d. I/64/66

döy - : bk. döv-² -1-
d.- dü I/08/99

du : bk. da -37-
d. I/102/45, I/143/62, I/25/02,
I/39/54, I/39/96, I/50/26, I/53/33, I/57/37,
I/69/22, II/01/78, II/02/97, II/04/84,
II/05/83, II/06/79, II/06/82, II/07/107,
II/07/113, II/07/97, II/08/131, II/08/134,
II/08/77, II/09/87, II/10/102, II/11/51,
II/17/41, II/17/71, II/18/26, II/26/14,
II/38/37, II/38/72, II/39/135, II/39/145,
II/39/161, II/39/57, II/39/58
d. yapıyulā II/17/41

du - : bk. dur- -5-
d. I/04/72, I/112/23, II/13/36,
II/29/34

d. baĶam II/39/46

dü : bk. da -1-

d. II/30/25
dü - : bk. dur-¹ -3-
d.- dum I/45/21
bk. dur-⁴
d.- madım I/45/49
bk. dur-
d. II/39/143

dü : bk. da -1-
d. II/02/96

du_ā : bk. du_ā -8-
d. idellēdi I/107/52
d. idellerdi I/144/66
d. it II/05/101
d.+ ları I/119/07
yāmur d.+ larımız II/17/31
d.+ m I/85/65
yāmır d.+ sı II/28/49
d.+ ynan I/107/51

du_ā : Güçsüzlük ve ihtiyācını ortaya
koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin
olmasını veya olmamasını isteme, yakarış,
niyaz. -17-
d.+ m I/52/24

d.+ sı I/107/51, I/59/27
yāmur d.+ sına I/30/48
d.+ sını I/48/56, I/56/60

du_ā et- : Allah'a yalvarmak.
d. eder I/06/117, I/114/25
d. edin I/104/61
d. ediyon I/149/38
d. idellē I/57/22, I/57/23
d. ider I/114/23
d. ideriz II/28/47, II/28/49
d. idiyom I/78/52

du_āsını al- : Bir husus için Allah
katında makbul bir büyükten hayır
temennîsi almak.

dud : bk. dut -1-
d.+ u II/32/48

dudaĶ : AĶzın yüze göre daha kırmızı
renkteki dolgun ve etlice alt ve üst iki
kenarından her biri. -3-
d.+ ları I/48/70

d.+ larından I/95/107
d.+ larından I/95/101

dül : Eşinden ölüm veya boşanma yoluyla
ayrılmış (kadın veya erkek). -28-
d. I/108/51, I/134/39, I/22/21,

I/50/24, I/52/10, I/52/53, I/55/48, I/65/25,
I/68/18, I/88/18, I/96/76, II/09/32,
II/39/185

d.+ lā I/65/25
d.+ lār I/65/25
dul kal- : Eşinden ayrılmak veya eşi ölmek.
d. ğāldı II/09/16
d. ğaldım I/63/14
d. ğalmış I/112/76, I/119/24
d. ğālmış II/09/13
d. Kaldım I/112/53
dullar aylī : Eşi ölen kimselere devletin bağlamış olduğu aylık.
d.+ lar aylī I/52/25
d.+ lar aylīna I/52/26, I/52/28
duġ : bk. dul -1-
d. II/05/79
dullā - : bk. durula- -1-
d.- mış I/41/76
duġlā - : bk. durula- -1-
d.- sıj I/152/58
duman : Yanan bir maddeden çıkan, içinde tamâmıyle yanmamış katı zerreler ve buğu bulunan gaz. -15-
d. I/138/98, I/138/99, I/63/18, I/95/08, I/95/09
d.+ ı I/116/09, II/19/152
d.+ nar I/126/09
d.+ narı II/32/115
d.+ nı I/52/18
d.+ nī I/52/18
duman dumana : Çok fazla duman olmak.
duman d.+ a II/39/139
d. dumana II/39/139
d. dumanı gidiyo II/39/26
duman d.+ ı gidiyo II/39/26
dumduru : Çok duru, berrak. -1-
d. I/60/11
duPleks : İçten bir merdivenle bağlanarak tek oturma yeri durumuna getirilmiş iki katlı (binâ veya binâ bölümü). -1-
d. I/36/29
duPles : bk. duPleks -1-
d. I/36/29
dur - : 1. Oturmak, kalmak, ikâmet etmek.
-170-
d. I/137/32, I/20/101
d.- ağodu I/45/14
d.- aman I/113/80
d.- amáyom II/26/24
d.- amiyom I/37/47
d.- amiyon I/37/48

d.- an I/158/11, I/158/38, I/158/46, I/44/53, I/68/57, I/68/58
d.- annāda I/158/12
d.- annar I/60/91
d.- cez I/146/42
d.- du I/104/26, I/113/110, I/55/39, I/87/25
d.- duġ I/24/60, I/42/67, II/16/84
d.- duġu I/46/37
d.- duġ I/50/68
d.- duġ I/129/55, I/133/50, I/21/75, I/48/49, I/54/39
d.- dula II/14/50, II/35/116
d.- dulā II/14/50
d.- dular I/122/85, I/137/47, I/137/49
d.- dum I/105/04, I/129/54, I/137/39, I/23/08, I/37/44, I/45/18, I/55/33, I/71/51, I/71/72, I/71/73, I/71/75, II/08/31, II/35/113
d.- dūm II/06/79
d.- dūmuz I/90/26
d.- dūġa I/100/24
d.- madı II/30/56, II/30/57
d.- mādı II/27/12
d.- madıla II/14/48
d.- madılā II/14/90
d.- madım I/71/50
d.- madıysa I/20/93
d.- maġ II/29/23
d.- mam I/50/68
d.- maycān I/38/63
d.- maz I/03/77, I/56/40
d.- mazlar I/20/93, I/21/62
d.- muş I/11/78, I/147/26
d.- muşla I/75/09
d.- muyolā I/158/46
d.- muyolar I/67/53
d.- muyor I/67/50
d.- sam II/29/22
d.- u I/03/78, I/134/60, I/46/35, I/55/40, I/56/41, I/64/100, I/65/13, II/27/04
d.- ū II/27/27
d.- ū I/65/13
d.- uġan I/83/37
d.- udu I/107/64
d.- uduġ II/05/85, II/07/31
d.- uduġ I/152/12
d.- udum I/137/49
d.- ulā I/18/65

d.- ulādı I/137/50
d.- ular I/134/61
d.- ulmuyoru I/65/28
d.- ulur II/14/55
d.- um II/05/69
d.- un I/55/30, I/55/32
d.- uñ I/04/74, I/38/64
d.- ur I/143/11
d.- urduķ I/24/39
d.- uşdum I/152/33
d.- urla I/45/66
d.- urlar I/15/60
d.- urum I/45/29
d.- urun I/112/30, I/113/65,
I/137/24, I/138/15, I/138/16, I/64/43
d.- uruz II/33/41
d.- uS I/48/04
d.- usañ I/20/101
d.- usuñuz I/124/20
d.- uyduķ I/81/62
d.- uyo I/121/95, I/145/92,
I/37/48, I/69/37, I/72/21
d.- uyò I/153/50, I/69/41
d.- uyodu I/88/23
d.- uyòdu I/79/34
d.- uyoduķ I/153/46, I/83/10
d.- uyodulār II/14/57
d.- uyolā I/158/10, I/72/27,
II/02/77
d.- uyolar I/111/104, II/14/58
d.- uyolardı I/121/99
d.- uyóllā I/46/118
d.- uyon I/112/40, I/113/79,
I/122/86, I/158/37, I/86/23
d.- uyor I/113/79, I/121/94,
I/137/20, I/109/11
d.- uyoru I/06/10, I/55/52
d.- uyoruS I/133/52
d.- uyoruz I/133/23
d.- uyoS I/30/09
d.- uyòs I/121/95
d.- uyoz I/133/22, I/133/23,
I/16/50, I/17/11, I/83/17, I/83/19, I/90/25,
II/14/55, II/22/43
d.- uyozduķ I/72/20
d.- uyum II/06/77
d.- uz I/146/43, I/22/41
2. Var olmakta devam etmek,
varlığını sürdürmek, berdevam olmak. -
37-
d.- du I/115/38

d.- dū I/152/08
d.- madı I/22/28
d.- mamış I/53/02, I/53/04,
II/24/17
d.- sun II/24/18
d.- suñ I/67/76, I/67/78, II/24/17
d.- u II/13/46
d.- ur I/20/53
d.- ur yapıvıram I/21/41
d.- uydu I/52/08
d.- uyo I/117/37, I/117/41,
I/145/92, I/147/20, I/160/06, I/160/24,
I/160/27, I/20/47, I/28/14, I/87/52,
I/93/16, I/99/28, II/13/46, II/17/85,
II/23/170, II/33/51
d.- uyò II/17/87
eli ğöynündı d.- uyo II/10/26
d.- uyor I/21/47
d.- uyu I/01/57
d.- uyū II/02/76
3. (Yiyecekler veya nesnelər)
Bulunduğu yerde bir zaman kalıp
beklemek, üzerinden zaman geçmek. -
34-
d.- ar I/79/86
d.- du I/39/97, I/60/03
d.- dūna I/12/14
d.- mas I/71/37
d.- maz I/116/35
d.- mūyo II/08/124
d.- muyor I/109/43
d.- sa I/42/39, I/42/49
d.- u I/10/30, I/100/33, I/103/62,
I/121/75, I/132/25, I/154/14, I/31/11,
I/39/83, I/39/84, I/70/36, I/71/37, I/71/39,
II/23/206
d.- udun I/10/35
d.- ur I/157/64
d.- urdu I/106/22
d.- uyo I/102/65
d.- uyò I/70/34
d.- uyodu II/22/73
d.- uyor I/109/43, I/12/21
d.- uyòru I/109/05
4. Bir yerde olmak, bir yerde
bulunmak. -33-
d.- aymışdı I/133/07
d.- du I/125/50, I/72/47
d.- dū I/130/97
d.- duķ I/140/57
d.- man I/137/63

d.- māyor I/12/49
d.- maz I/12/48
d.- mazdım I/14/57
d.- mıycāñ I/63/55
d.- sun I/152/76, I/35/37,
I/46/109, I/66/36, I/79/47
d.- u I/08/36, I/24/65
d.- ū I/40/64
d.- udu I/91/76
d.- udum I/140/36
ayrı d.- ularıdı I/06/53
d.- ur I/137/43, I/14/31
d.- urduğ I/77/11
d.- ūsunuz II/34/50
d.- uyo I/46/110, I/49/42, I/66/36,
I/72/59, I/74/89, I/95/75
d.- uyor I/14/48
d.- uyör I/20/36

5. Geçmiş zaman, geniş zaman, -ip ve -e ekleriyle yapılmış zarf-fiillerden sonra devamlılık bildiren yardımcı fiil olarak kullanılır. -33-

vırılıp d.- cağ I/52/09
d.- cāñız I/22/43
yuTup d.- ceñ I/147/10
salladı d.- du I/155/95
çıkıvrıp d.- dūlar I/52/72
ğonuşuP d.- mā II/07/124
üzülüb d.- ma II/05/108
yatıp d.- ma I/119/75
dö_üşüp d.- mañ I/52/64
ālar d.- u I/52/61
bağar d.- u I/12/47
bağıp d.- u I/66/08
ba_ırı d.- u I/48/28
der d.- u I/131/06
diyip d.- u I/39/101
gezip d.- u I/158/51
gezip d.- ū II/23/113
ünneyip d.- u I/39/17
ağar d.- udu I/145/83
uyur d.- udu I/110/32
çekē d.- ūduğ I/152/75
ūraşıP d.- un I/63/11
sōlüyüp d.- uñ I/65/62
ba_ırı d.- uydu I/48/31
ba_ırıp d.- uyo I/38/54
ba_ırıp d.- uyo I/38/63
gezip d.- uyo I/155/105
ağıP d.- uyodu I/38/10
görüp d.- uyōduğ II/08/24

çıKıP d.- uyolar I/129/08
yörüp d.- uyon I/147/06
ūraşır d.- uz I/56/77
6. Beklemek, sabretmek. -27-
d.- du I/113/106, I/113/68,
I/137/36
d.- duğ I/113/24, I/64/133, I/94/86
d.- duğ I/25/07, I/94/86
d.- dulā II/19/16
d.- dum I/112/37, I/113/105
d.- dım I/47/58
d.- madı I/137/35, I/137/36,
I/137/37

d.- mamış I/70/85
d.- u I/138/85, I/140/64
d.- ū I/138/87
d.- ucañ I/113/23, I/113/24
d.- ular II/34/23
d.- uvuruñ I/20/82
d.- uyduğ I/47/58
d.- uyo I/147/21
d.- uyosun I/129/14

7. Şu veya bu durumda bulunmak, belli bir durumda olmak. -18-

d.- amadı I/54/35
boş d.- an I/46/108, I/46/111
d.- cağ II/28/32
d.- du II/22/08
d.- duğ I/121/29
boş d.- máyon I/45/03
aylağ d.- mazdığ I/79/24
boş d.- mazdığ I/140/49
boş d.- mēyo I/153/36
d.- uncaya II/28/32
d.- urduğ I/121/32
d.- uS I/154/70
d.- uverü II/22/08
d.- uvurmuş I/140/66
d.- uyōduğ II/21/27
boş d.- uyorum I/140/49

8. Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak. -10-

d.- ameyis II/20/84
d.- amıyon II/08/102
d.- dum I/66/53
d.- mam I/139/27
d.- muş I/39/100, I/39/99
d.- uñ I/117/36
d.- uyo I/17/20, I/69/40
d.- uyollar I/17/20

9. (Daha çok olumsuz şekliyle veya

soru ve şart cümlelerinde) Rahat oturmak,
yaramazlık yapmamak. -8-

d.- amadım II/22/19, II/22/20

d.- aman I/123/12

d.- ameyis I/77/14

d.- cağ I/48/32

d.- máyo I/38/52

dōru d.- muyo I/69/65

d.- ulmuyo II/13/06

10. Malı olmakta veya emrinde,
yanında bulunmakta devam etmek,
tasarrufundaki, nezdindeki varlığı sürmek.

-5-

d.- dum I/22/30, I/22/31

d.- muyo I/158/18

d.- uydu I/70/62, II/07/145

11. Dikilmek, ayakta beklemek. -

5-

d.- amıyon I/37/06

d.- an II/25/111

d.- duğ I/01/73

d.- maSsınız I/14/62

d.- uş II/25/112

12. (Devamlı çalışma, hareket ve
süreklilik hâlinde bulunan bir şeyin)
Hareketi kesilmek, inkitâa uğramak. -

3-

d.- du I/157/59

d.- muş I/72/01, I/72/02

13. Namaz kılmak amacıyla
dikilmek, namaza başlamak. -2-

namaza d.- dum I/152/138

namaza d.- un I/152/137

14. Sona ermek, kesilmek. -

1-

d.- māyuru I/45/59

15. Üzerinde düşünmek, incelemek.

-1-

d.- u I/18/67

16. ... Etkisi bırakmak, ...
görünmek. -1-

d.- sun I/119/49

17. Başlamak. -1-

d.- du II/22/15

dur - : 1. Yerinde kal anlamında
kumanada sözü.-9-

d. I/160/20, I/25/65, I/46/92,
I/49/22, I/54/62, II/05/101, I/23/02

2. Hele bir görelim, hele bir
anlayalım. -4-

d. baqam I/152/48, I/86/44

d. baqam I/23/25

d. ele I/148/08

durma - : yapmaktan kaçınmamak,
yapmamazlık etmemek, hiç çekinmeden
yapmak-1-

geri d.- z II/17/33

durmadan : aralıksız, fasılasız -

3-

d. I/48/32

hiş d. I/08/47, I/153/112

dursun : Şimdi alamam, yapamam,
kalsın, acelesi yok. -1-

d. I/24/02

dur - : bk. dur⁻¹ -3-

d.- duğ I/152/29

d.- dum II/39/11

d.- sa I/03/77

dur - : bk. dur⁻⁶ -1-

d.- maz I/138/86

dür - : bk. dur⁻¹⁴ -2-

d.- du II/09/76

bk. dur⁻¹² -1-

d.- muş I/72/52

bk. dur⁻¹ -1-

d. - mağ II/29/21

bk. dur⁻ -2-

d. I/138/102, II/14/76

durā : <durag¹+1 -2-

d.+ nı I/158/43

<durag²+1

d.+ m yoğdur I/139/27

durag : 1. Çok sayıda taksinin bir arada
çalıştığı ve bağlı olduğu işletme. -

2-

d. arabası I/158/42

d. arabasını I/158/43

2. Çalışmadan bir süre beklemek,
bir süre hareket etmemek.

durag_ arabası : Bu işletmeye bağlı
olarak çalışan ticari araba, belli bir ücret
karşılığı yolcu taşıyan taksimetrelili
otomobil, taksisi.

duragi yok (olmak) : Hiç
durmamak, sürekli çalışmak veya hareket
etmek.

durāl - : bk. durul- -1-

d.- dı I/33/55

durdur - : 1. Kalmasını, ikamet etmesini
sağlamak. -5-

d.- amıyoS II/22/44

d.- cen I/67/53

d.- du I/125/31
d.- madıg I/03/76
d.- muyur II/22/68
2. Faâliyetine ara veya son
verdirmek. -3-
d.- muşlar I/122/32, I/122/35
d.- muşlar I/122/36
3. (Birinın veya bir şeyin)
Hareketine son veya ara vermesine sebep
olmak, durmasını sağlamak. -2-
d.- üvasıñ II/02/105
d.- uyo I/56/59
4. Dengesini bulup durmasını
sağlamak, bir yerde oynamadan yerleşip
kalmasını temin etmek. -2-
d.- ulâdı II/12/79
d.- urlâdı I/31/33
durğunnuK : Gerektiği kadar canlı ve
hareketli olmama, sönüklük. -1-
yorgunnuK d. I/156/64
durla - : Durulamak, (Sabunla yıkanmış
şeyleri) duru sudan geçirmek, sabununu
akıtmak. -2-
d. I/97/10
duşlâ - : bk. durla- -1-
d.- r I/41/77
durı : bk. dõru II -1-
d. I/48/70
durü : bk. dõru II -1-
d. I/48/65
durul - : Duru hâle gelmek, bulanıklığı
gidip saf ve berrak bir durum almak. -
2-
d.- uyoru I/60/05
durum : Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların bütünü, vaziyet, hal. -34-
d. I/108/46, I/122/88, I/131/55,
I/146/26, I/28/07, I/56/61, I/68/54,
II/09/102
d.+ da I/46/127, II/10/21, II/10/63,
II/37/06
d.+ dan I/125/52
d.+ dı II/21/07
d.+ do II/10/96
d.+ du II/10/72
d.+ ları I/05/30, I/05/31, II/19/14
d.+ larımız I/93/01
d.+ nâ II/04/80
ekönömik d.+ nâ II/04/61
d.+ nar I/58/35
d.+ narı I/115/06

d.+ u I/03/82, I/115/12, I/48/73,
II/10/21
d.+ ü I/75/42
maddi d.+ u II/38/35
d.+ um I/40/17
d.+ umuz I/106/05, I/131/58
d.+ unda I/56/22
duşum : bk. durum -1-
d.+ u II/01/21
duS : bk. tuz -1-
d. I/111/29
dut : Dutgillerden, kuzey yarım kürenin
genellikle ılıman bölgelerinde yetişen,
yapraklarıyla ipek böceği beslenen ağacın,
ak, kara, pembe renkte ekşi veya tatlı, sulu
meyvesi. -14-
d. I/17/63, I/32/100, I/81/13,
II/23/208, II/32/48
ğara d. I/17/64
d.+ dan I/19/14
d.+ Tu I/17/64
dut kurasu : Dutun kurutulması ile
elde edilen kuru yemiş.
d. Kurasu I/19/12
dut pekmezi: Dutun ezilmesi ve
şirasının kaynatılması sonunda elde edilen
bir pekmez türü.
d. PekmeSiñe II/23/211
d. pekmezi yaparız II/23/209
d. pekmezi II/23/210
d. Pekmezini I/84/11
dut - : bk. tut¹ -133-
d.- acañ I/42/75
d.- añ I/138/75
d.- āñ I/138/75
d.- can I/55/42
d.- cañ I/55/42
d.- mīncı I/42/74
d.- muşlar I/96/72
d.- sunnâ I/148/37
d.- Tuğları I/148/36
d.- Tuyduğ I/112/51
d.- uluyõ II/17/53
d.- uluyordu I/16/25, I/16/27
d.- uyola I/158/18
d.- uyollar I/20/34
bk. tut³ -88-
d.- madı I/119/40
d.- maS I/119/09
d.- mayõ I/79/26
d.- mayor I/17/23

d.- maz I/119/06, I/119/08,
I/126/78, I/126/80
d.- m̄az I/134/04
d.- m̄ıyırınca I/52/19
d.- muyor I/21/27
d.- uyo I/93/66
bk. tut-⁵ -75-
d.- m̄ancek I/124/31
d.- maS I/124/30
d.- maz I/124/31
d.- musu II/17/32
bk. tut-⁶ -142-
mejbur d.- caK I/65/59
mejbur d.- m̄oladı I/94/03
bk. tut-¹⁰ -69-
d. I/63/46, II/08/71
d.- arız I/91/37
d.- ıyın I/67/21
bk. tut-² -140-
d.- an II/05/53, II/05/54
d.- uvruyorun I/126/69
d.- uyor I/106/67
d.- uyoz I/23/22, II/31/06
bk. tut-⁹ -94-
d.- ar I/12/12
d.- maḡ I/123/60
d.- sun I/58/69
bk. tut-⁷ -117-
d. I/35/59
d.- amam I/131/52
d.- ar I/117/19, I/12/44, I/16/08
d.- ardı I/61/34
d.- arız I/139/32
d.- arlar I/114/19
d.- arlarıdı I/62/41
d.- arsız I/87/52
d.- Tu I/25/34, I/31/47, I/64/131,
II/25/105
d.- TuK I/22/03
d.- Tuḡ I/155/46
d.- tuydū I/27/25
d.- ununca I/17/27
d.- uḡ I/117/18, I/128/49
d.- uyor I/16/09
bk. tut-¹⁷ -64-
d.- allardı I/08/25
bk. tut-¹⁸ -32-
d.- allardı I/121/43
d.- allarmış I/11/75, I/11/76
d.- ardık I/121/51
bk. tut-¹⁹ -40-

d.- adı I/152/64
buz d.- ardı I/14/47
bk. tut-²⁰ -53-
d.- ar I/100/32
d.- arıS I/79/77
d.- madı II/22/05
d.- muyo I/17/08
d.- tu II/22/06
d.- Tu I/70/57
d.- Tuḡtan I/106/18
d.- TuKdan I/54/15
d.- Tum I/97/19
d.- Tup I/102/38
d.- unca I/100/32
d.- uyodu I/106/18
bk. tut-²¹ -10-
d.- Tu I/17/28
bk. tut-²² -9-
d.- mas I/23/32
d.- maS I/139/58
bk. tut-²³ -91-
d.- Tu I/133/33
ılıḡ d.- tu I/35/38
bk. tut-²⁴ -5-
d.- uyo I/35/61
bk. tut-²⁵ -18-
iṣ d.- a I/136/26
iṣimizi d.- ādıK II/08/38
iṣimi d.- ādım I/37/20
iṣ d.- aman I/136/26
iṣ d.- an II/09/51
iṣ d.- ārmışdı II/25/80
iṣ d.- cāz II/05/03
d.- dum I/42/24
bk. tut-²⁶ -70-
d.- Tum I/47/13
bk. tut-²⁷ -62-
d.- acam I/49/13
d.- acāS I/49/17
d.- acāz I/49/19
d.- ādıK II/08/50
d.- allar I/114/20
d.- unmaz I/49/30
d.- uyoruz I/106/60
d.- uyoz I/49/73
bk. tut-²⁸ -7-
d.- mıcaK I/65/58
d.- muṣ I/142/21
bk. tut-²⁹ -134-
d.- muṣ I/95/66
bk. tut-³⁰ -4-

d.- aḡ I/114/42
d.- masaydıḡ I/114/43
d.- Tu II/07/95, II/07/96
bk. tut-³¹ -89-
sözü d.- uldü I/120/13
bk. tut-³² -28-
d.- aḡ I/120/53
d.- ardıḡ I/144/46
d.- arđıḡ I/120/24
d.- uyoduḡ I/120/57
d.- uyon I/120/52
bk. tut-³³ -37-
d.- muş I/126/08
d.- Tu I/120/39, I/145/05,
I/145/91
d.- Tu verivedi I/145/46
bk. tut-³⁴ -38-
d.- allardı I/121/101
bk. tut-³⁵ -23-
d.- ā II/16/26
d.- amayon I/122/14
d.- uyon I/122/14
bk. tut-³⁶ -20-
d.- uyolā I/153/86
bk. tut-⁴ -143-
d.- uyolā I/154/50
bk. tut-¹⁴ -71-
d.- iyo II/05/60
bk. tut-³⁷ -19-
d.- uyosa II/07/39
bk. tut-³⁸ -63-
lapor d.- Tulā II/26/28
bk. tut-⁶ -2-
d.- ardıḡ I/14/31
nöbeT d.- muş I/95/19
bk. -den tut- -151-
d. I/111/82, I/125/72, I/14/05,
I/73/19, II/30/84
düt - : bk. tut-³² -1-
d. I/120/24
dutdur - : bk. Tuttur-¹ -1-
d.- uduḡ I/10/62
dutḡun : Tutkun, birbiriyle iyi ilişkiler
içinde bulunan, baḡlı. -6-
d. I/145/94, I/55/20, II/17/27,
II/17/31
d.+ duḡ I/129/54
d.+ udun I/55/21
dutmaş : bk. tutmaç -2-
d.+ dan I/132/52
d.+ lī I/132/51

duttur - : bk. Tuttur-⁵ -2-
d.- amıyyo I/10/36
bk. Tuttur-² -3-
d.- a I/70/03
bk. Tuttur-⁷ -4-
d.- mamış I/140/65
bk. Tuttur-⁶ -1-
dibine d.- mīcin I/152/95
dutul - : bk. tutul-¹ -2-
d.- dum I/112/18
d.- uyo I/01/83
bk. tutul-² -4-
d.- du I/27/35, I/66/16
dutuş - : bk. Tutuş- -2-
d.- mayınca I/93/10
d.- unca I/93/09
dutuş - : Birbirini tutmak, birbirini tutarak
 oynamak. -1-
d.- urlādi I/153/75
dutuşTur - : bk. tutuştur- -
1-
d. - maḠ I/93/25
duva : bk. du_ā-5-
d. I/20/42
d. édereK II/23/92
yāmır d.+ sı I/131/27
yāmır d.+ sina I/79/41
d.+ ynan II/23/91
duvā : bk. du_ā-16-
d.+ dan II/34/76
d. éderdi I/112/51
d. ediḡ I/104/62, I/104/63
d. ediḡın I/104/61
d. ediyorlar I/06/77
d. ider I/131/22
d.+ mıs I/10/47
d. muvā I/126/31
yāmır d.+ sı I/79/56
yāmır d.+ sı I/131/21
yāmır d.+ sina I/79/69
d.+ sını aldım I/144/67
yāmır d.+ sī I/30/51
d. yaparlādi II/34/76
d.+ ynan yapılır I/131/23
duvaḡ : <duvaḡ²+1 -2-
d.+ nı I/148/25
d.+ sını I/26/40
<duvaḡ¹+1 -1-
d.+ mız II/12/22
duvaḡ : 1. Düḡünlerden bir gün sonra
yapılan bir eğlence merasimi -7-

d. I/32/60, I/32/79, I/32/80,
I/32/82, II/34/36

d. yapādık II/12/21

d. yapaşladı I/82/24

2. Gelinlerin başlarına tutturulup yüzlerini örtecek şekilde aşıya sarkıtılan kumaş veya tül den bol örtü.

duvağ **günü** : Dügünlerden sonra yapılan duvak adı verilen merasimin yapıldığı gün.

duvağ vur- : Gelinin yüzüne duvak örtmek.

duvağlı : Duvaklık, gelinlerin başlarına tutturulup yüzlerini örtecek şekilde aşıya sarkıtılan kumaş veya tül den bol örtü, duvak. -1-

d.+ ı I/02/25

duvağ : bk. duvağ¹ -2-

d. II/37/53

d. günü II/37/53

duvağ : bk. duvağ² -1-

d. I/26/46

bk. duvağ¹ -1-

d.+ ı II/34/44

duvağ : bk. duvağ² -2-

āl d. I/101/23

d. vurulurdu I/26/29

bk. duvağ¹ -2-

d. I/152/125, I/82/16

duvar : Bir binânın bedenini meydana getirmek, bir yeri çevrelemek, bölmek, bir ağırlığa dayanak sağlamak, toprak veya suyu tutmak gibi amaçlarla taş, tuğla, kerpiç, ahşap vb. malzemeden gereken kalınlıkta örülen ve diklemesine yükselen yapı. -19-

d. I/153/94, I/153/99, I/155/90,
I/157/29, I/39/102, II/02/11, II/28/55

d.+ a I/161/14

d.+ dan I/61/36

d.+ ı I/34/65, I/39/101, I/39/102,
I/61/31

d.+ ı I/61/16, II/02/05

d.+ ı I/155/93

duvar duvara : Bitişik durumda, yan yana.

duvar d.+ ayız I/134/42

d. duvarayız I/134/42

duvār : bk. duvar -1-

d.+ da I/09/47

duya : bk. du_ā-1-

d. yapar I/26/45

duyā : bk. du_ā-1-

d. I/30/53

duy - : bk. dur-¹⁷ -1-

d.- dum II/22/15

duy - : 1. Öğrenmek, haber almak, işitmiş olmak -30-

d.- an II/06/16

d.- ardı I/15/63

d.- ārsıñız I/47/47

d.- duğ I/99/57

d.- du_um I/46/24

d.- duğ I/70/85

d.- duğ I/158/26

d.- dum I/03/20, I/122/39,
I/122/48, I/122/50, I/122/51, I/122/65,
II/14/14, II/14/76

d.- dūmuz I/79/72

d.- dun II/07/48

d.- dunuz II/34/98

d.- duğ I/39/43, I/66/10, II/39/121

d.- dūğu I/152/73, I/152/74

d.- duğus I/39/43

d.- duydu II/25/16

d.- madık II/35/101

d.- madım I/122/30, II/35/99

d.- madıñ I/04/61

d.- maycān I/25/40

2. İşitmek. -27-

d.- an I/07/88

d.- aş II/21/40

d.- ardık I/110/21

d.- du I/39/96

d.- dum I/06/120, I/99/19,
II/31/09

d.- duğ I/87/101, I/87/58,
II/39/115, II/39/131, II/39/152, II/39/153

d.- duğuz I/39/94

d.- madan I/25/49

d.- man I/128/05

d.- maz I/25/34, II/16/30

d.- muyo I/100/03

d.- sun II/21/41

d.- uludu II/05/52

d.- unca I/110/04

d.- uncağ I/11/68

d.- uyoğ II/39/62

d.- uyoğ I/155/83

d.- uyun I/120/49

3. (Dokunma, koklama ve tatma duyularından biriyle sıcaklık, soğukluk,

sertlik, yumuşaklık, tatlılık, acılık, ağırlık, hafiflik vb. nitelikleri) Hissetmek. -

2-

d.- ādı I/07/97

d.- ulurdu I/01/60

4. Bir ruh hâlinin etkisini üzerinde hissetmek, o hal içinde olmak. -2-

sâyğı d.- allâdı II/23/41

neşe d.- arın I/37/24

dúy - : bk. duy-¹ -1-

d.- úyolar I/05/36

duygu : Bir duyu organı ile algılama ve bu algılama sonucunda meydana gelen his. -

1-

d.+ ları I/95/50

duyma : Duyuş, bir olay veya hikayeyi birinden duyarak öğrenmiş olma. -

2-

d.+ larım I/05/50

d.+ nı I/05/20

duyur - : Duymasını sağlamak, duymasına sebep olmak, ilan etmek. -4-

d.- muş I/133/05

d.- u I/138/55

d.- uş I/138/55, I/138/56

duyuş : Bir olay veya hikayeyi birinden duyarak öğrenmiş olma. -2-

d.+ um I/03/16, II/17/17

duz : bk. tuz -45-

d. I/02/33, I/04/50, I/10/30, I/10/35, I/11/63, I/111/11, I/31/12, I/40/22, I/44/44, I/58/67, I/58/71, I/73/47, I/82/22, I/98/108, I/98/125, I/98/58, II/25/90, II/39/152, II/39/32, II/39/62, II/39/63

d.+ dan I/73/47

d.+ lan II/35/82

d.+ suz I/28/52, I/28/53

d.+ u I/109/12, I/146/62, I/24/33, I/58/71, I/73/47, II/07/143

dadı d.+ u I/109/12

limon d.+ u I/119/49

d.+ una II/33/77

d.+ unan II/25/90

d.+ unnan I/103/60

d.+ unu I/04/36, I/09/38, I/101/12, I/102/56, I/116/20, I/154/60, I/87/85, II/39/28

düz : bk. tuz -2-

d. I/29/16, II/37/69

duzla - : Tuzlamak, üstüne tuz ekmek

veya tuza yatırmak. -13-

d.- la I/64/33

d.- mağ I/98/108

d.- ndını I/64/33

d.- rdık I/106/21

d.- rız I/70/36, I/70/59

d.- rsın I/100/33, I/102/41, I/102/52, I/98/65

d.- yoş I/98/58

d.- yoz I/103/05, I/98/51

duzlama : bk. tuzlama -1-

d. I/98/105

duzlu : bk. tuzlu -8-

d. I/143/54, I/98/58, II/35/51, II/35/52

d. börek II/34/97, II/34/98

d. turşu II/35/82

d.+ ya I/143/55

dü : bk. de -13-

d. I/94/42, II/01/76, II/03/03, II/05/17, II/05/41, II/08/03, II/08/129, II/28/91, II/38/07, II/39/146, II/39/150, II/39/155, II/39/161

dü : Elendikten sonra geriye kalan en ince bulgur. -4-

d. I/112/24, II/17/17

dü daşı : Bulgurun çekildiği değirmen taşı.

d. daşı II/17/15, II/17/16

dü : bk. de -1-

d. II/39/76

dü_jün : bk. düğün -11-

d. I/32/70, I/32/72, I/83/21, II/03/30

d.+ de I/82/30

d.+ e I/83/44

d.+ e mü_üne I/83/22

d.+ lerde I/33/148

kõ d.+ ü I/148/28

d. yapar II/37/47

d. yapıcığ II/03/28

dü_jün : bk. düğün -6-

d. I/145/52, I/152/06, II/34/32

d.+ de I/157/37

d.+ nē I/82/19

dü_jün : bk. düğün -319-

d. I/02/12, I/02/24, I/04/15, I/04/17, I/07/86, I/10/47, I/101/37, I/101/63, I/102/27, I/103/19, I/104/49, I/106/71, I/113/32, I/113/43, I/118/07, I/118/19, I/125/58, I/125/73, I/125/92,

I/138/73, I/138/74, I/138/75, I/138/77,
I/138/86, I/140/28, I/145/51, I/145/53,
I/145/85, I/147/57, I/147/58, I/148/14,
I/148/24, I/15/90, I/155/75, I/157/13,
I/157/34, I/159/09, I/159/21, I/17/41,
I/42/75, I/47/60, I/59/14, I/72/68, I/72/69,
I/72/72, I/72/74, I/76/12, I/76/14, I/76/21,
I/78/29, I/78/31, I/86/69, I/90/47, I/90/48,
I/90/55, I/90/63, I/91/39, I/91/41, I/91/47,
I/91/48, I/91/82, I/94/64, I/94/70, I/94/71,
I/97/41, I/97/51, I/97/57, II/05/43,
II/11/08, II/13/05, II/15/36, II/16/28,
II/16/51, II/17/64, II/23/02, II/23/55,
II/23/84, II/25/52, II/30/77, II/31/42,
II/31/43, II/32/130, II/34/83, II/39/147,
II/39/150
d.+ ü I/03/35
d. alanında I/26/21
d. ça_arr I/90/45
d. çöbası II/15/20
d. çorbası verilēdi II/15/20
d. çorbası II/15/22
d.+ de I/02/15, I/04/21, I/118/08,
I/119/65, I/119/66, I/148/50, I/152/103,
I/25/17, I/51/72, II/12/30
d.+ dē I/76/39, I/90/75, I/91/48
d.+ dēdi I/121/25
d.+ dekiler I/114/18
d.+ den I/08/15, I/118/05
d. dēneg I/42/72
d. deri I/121/103
d. derneg I/63/60
d. dernek I/46/115
d.+ deydi I/121/24
d.+ dü II/11/05
d.+ e I/08/05, I/08/16, I/10/44,
I/112/44, I/114/16, I/118/08, I/148/07,
I/157/41, I/25/12, II/12/20, II/16/54
d. ēlenen harman yelnen I/155/74
d. etceK I/94/72
d. etTim I/27/23
d. evi I/87/91, I/87/92
d. ēvi I/125/62, I/125/91
d. ēvine II/23/58
d. evini II/30/77
d. ğurulurdu I/91/41
d. mü_ün I/94/70
d.+ ne I/147/57, I/72/62, I/76/25,
I/90/82
d.+ nē I/04/13, I/04/75, I/125/76,
I/145/51, I/151/20, I/157/27, I/159/09,

I/159/15, I/30/32, I/30/39, I/72/66,
I/94/63, I/94/73, II/11/01, II/13/05,
II/15/06, II/34/22, II/34/30, II/35/31
d.+ nede II/25/49
d.+ nēde I/03/43, I/145/50,
I/148/47, I/154/65, I/157/19, I/157/30,
I/29/01, I/59/67, II/27/47, II/30/76,
II/30/77, II/34/100, II/35/44, II/35/46
d.+ nēdē I/161/31
d.+ nēdē yaparız II/27/44
d.+ nedi II/17/27
d.+ nēdi II/23/73
d.+ nēmiz I/157/08
d.+ nēmis I/157/17
d.+ nēmiS II/12/13
d.+ nēmiz I/102/20, I/154/12,
I/159/14, I/71/08
d.+ nēmizde I/152/85
d.+ nen I/102/25
d.+ nēņiz I/29/01
d.+ ner I/131/28, I/151/19,
I/34/22, I/41/07, I/41/13, I/72/62, I/76/13,
I/76/25, I/76/28, I/78/28, I/78/34, I/87/93,
II/13/03
d.+ nēr II/06/41
d.+ nēr I/41/13
d.+ ner deriler I/137/11
d.+ nerde I/02/13, I/03/34,
I/03/43, I/104/54, I/104/55, I/104/56,
I/13/36, I/13/37, I/135/53, I/138/104,
I/151/11, I/25/13, I/26/01, I/26/14,
I/26/16, I/78/19, I/87/69
d.+ nerden I/08/01, I/90/42
d.+ nerdi II/16/104, II/17/28,
II/31/46
d.+ nere I/60/88
d.+ neri I/10/43, I/119/42,
I/145/66, I/146/60, I/148/07, I/157/20,
I/25/16, I/94/65, II/13/02
d.+ nerim II/37/15
d.+ nerimiS I/103/18, I/76/18,
I/76/26, I/90/45, II/13/08
d.+ nerimiz I/101/23, I/106/72,
I/59/28, I/71/07, I/90/43, I/90/44, II/23/28,
II/37/15
d. salunumuz I/106/57, I/106/58
d. salunumuza I/106/58
d.+ ü I/09/62, I/10/61, I/125/57,
I/125/75, I/125/91, I/138/76, I/51/72,
I/78/21, I/78/22, II/12/43, II/16/107,
II/16/50

süneT d.+ ü yapcağ II/08/134
d.+ üm I/04/17, I/140/21,
I/148/33, II/06/41, II/16/49, II/34/30,
II/37/36
d.+ ümde I/148/35, I/97/48
d.+ ümden I/160/26
d.+ ümü II/34/30
d.+ ümüs I/71/78
d.+ ümüS I/25/07
d.+ ümüz I/02/04, I/113/33,
I/119/71, I/125/57, I/140/27, II/10/99,
II/12/18
d.+ ümüzdē I/51/74
d.+ ümüze I/148/38
d.+ üne I/148/46
d.+ ünü yaptık I/42/31
d.+ üñ I/08/03, I/157/38, I/76/56,
II/23/04
d.+ üyşe I/94/66
d.+ ũ yaptılar I/113/101
d.+ ũmde I/148/33
d.+ ũñde I/152/26
d. yapādık I/154/15
d. yapālādı II/34/77
d. yapallaradı I/113/116
d. yapar I/126/29
d. yapardık I/72/84
d. yapārđık I/154/15
d. yaparlardı I/102/21
d. yapsınar II/23/48
d. yapTım II/28/08
d. yimē II/39/118
dü_üncü : Dügüncü, düğündeki davetliler,
dügün alayına katılanlar. -2-
d.+ ler I/59/16
d.+ leri I/26/10
dü_ünnüg : Dügün. -1-
d. I/31/50
dü_ür : bk. dünür -1-
d. II/17/43
dükķan : bk. dükkān -1-
d.+ ı I/82/03
dübe : bk. dibek -1-
d.+ ğimiz I/70/27
dübek : bk. dibek -12-
d. I/152/114, I/27/64, I/51/60,
I/51/61, I/51/62, I/70/27
d.+ de I/27/64, I/51/64, I/51/66
d.+ lērde I/51/64
düđán : bk. düden -1-
d. I/142/50

düden : Kireçli arâzilerde suların toprağı
oyması, çökmeler vb. olaylar sonunda
meydana gelen tabiî kuyu. -1-
d. I/142/51
düdüklü : -4-
d.+ de I/127/50
d.+ ye I/08/39, I/127/50
d.+ ye vuracağsınız I/127/52
dügün : bk. düğün -1-
d.+ nerē I/121/20
dügün : Evlenme veya sünnet dolayısıyla
yapılan şenlik, velîme, sūr. -22-
d. II/19/62, II/19/63, II/39/153
d.+ de I/83/23, I/83/52, II/19/67
d.+ dē II/15/19
d.+ e I/83/26
d. etTim I/64/58
d.+ lē I/83/20
d.+ lerde I/33/147, II/19/71
d.+ leri II/34/48
d.+ ne II/34/26
d.+ ner I/25/67
d.+ nerde II/37/62
d.+ neri II/39/79
d.+ nerinde I/89/23
d.+ ü II/34/50
d.+ ünde I/89/23
dügün alanı : Dügünün yapıldığı
geniş alan.
dügün ça_ar- : Dügün yapmak,
dügünde çalgı çalmak.
dügün çorbası : Dügünler için özel
olarak hazırlanan çorba.
dügün deri : Dügün dernek.
dügün dernek : Evlenme sebebiyle
yapılan eğlence, düğün.
dügün elnen harman yelnen :
Yapılacak işlerin bazı kural ya da
koşullara bağı olduğunu anlatan bir
atasözü.
dügün et- : Dügün yapmak.
dügün evi : İçinde düğün yapılan
ev.
dügün ğur- : Dügün için hazırlık
yapmak, düğün yapılacak ortamı ve
koşulları sağlamak.
dügün salonu : Kiralanarak içinde
eğlence ve toplantı yapılan salon.
dügün yap- : Dügünü
gerçekleştirmek.
d.+ ünü yapalla II/39/153

d. yaptık I/140/27
düğün yimē : Düğün yemeği, düğünlerde verilen yemek.
düğün : bk. düğün -1-
d. I/101/65
dükkan : İçinde perâkende öteberi satılan veya küçük îmalât yapılan iş yeri. -7-
d. I/135/20
d.+ dı I/04/06
d.+ ı I/67/53, I/74/87
d.+ ım I/139/19
d.+ ında I/140/68
d.+ na I/46/41
dükğân : bk. dükkan -2-
d. II/27/52
dükkan : bk. dükkan -1-
d.+ ı II/26/16
dülbent : Tülbent, Pamuk ipliğinden dokunmuş, çok yumuşak, çok seyrek ve ince bez ve bundan yapılmış başörtüsü. -4-
d. I/98/53
d.+ lere I/106/77
d. yapıyoru I/106/77
dümbök : bk. dömbek -1-
davul d. I/126/29
düme : bk. dövme -1-
d. makinesi I/02/44
düme : Dügme, giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne. -1-
d. I/11/91
dün : İçinde bulunulan günden bir önceki gün. -36-
d. I/07/74, I/07/75, I/100/36, I/110/37, I/119/74, I/132/51, I/133/41, I/145/21, I/39/06, I/39/79, I/40/28, I/40/29, I/40/38, I/45/41, I/51/69, I/51/70, I/52/86, I/74/44, I/88/01, I/88/69, I/95/10, I/96/87, II/20/79, II/25/113, II/29/06, II/35/95, I/51/69, I/51/69, II/37/86
d.+ den I/13/13, I/39/03
d.+ e I/52/86
dünkü : İçinde bulunulan günden bir önceki güne âit.

d.+ nû I/49/78
dün : bk. düğün -5-
d. I/08/24
d.+ de I/04/21
d.+ e I/32/62
d.+ e müne I/121/23
d.+ ü I/32/60
dünēn : bk. dünēn -1-
d. I/24/02
dünen : Bir gün evvel, dün. -3-
d. I/131/62, I/131/63, I/22/01
dünēnin : Dünēn, bir gün evvel, dün. -1-
d. I/133/02
dünürşü : bk. dünürcü -1-
d. yapâlâdı I/82/23
dünür : Karı kocanın anne ve babalarının birbirlerine göre hısımlık adı. -5-
d. I/125/33
dünür gel-: Evlenecek bir kız istemeye gelmek.
d. geldi I/17/46
dünür git-: Evlenecek bir delikanlı için kız istemeye gitmek.
d. gidiyoz I/17/39
d.+ e gitcem I/33/123
d. gitTik I/17/44
dünürşü : bk. dünürcü -3-
d. II/34/66
d.+ lē II/23/89
dünüş : bk. duyuş -1-
d.+ üme II/14/74
dünya : 1. İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan. -21-
d. I/91/10, II/39/176
d.+ da I/140/56, I/83/72, II/36/17
öbür d.+ dı I/154/10
d.+ nıj II/23/195
d.+ ya I/15/64
d.+ yı I/14/23, I/35/61, II/08/69
2. Hayat.
d. I/15/36, II/29/43
d.+ mızı I/101/08
d.+ nıj I/134/35
3. Bütün herkes, insanlar.
d. I/95/44
4. Güneş sistemine bağlı gezegenlerden biri olan yer yuvarlağı, küre-i arz.
d.+ nıj I/95/88,
5. Çok, pek çok şey.

d.+ nıñ I/127/52
dünyalar birinin ol- : Çok sevinmek.
d.+ lar bunun olmuş I/25/51
dünyaya gel- : (İnsan için) Doğmak.
d.+ ya geldim I/15/03
dünya hâli : Hayat şartları.
dünyâ : bk. dünya¹ -2-
d. I/64/90, II/28/90, II/29/35,
II/29/43
d.+ da I/145/09, I/149/69,
I/152/11, I/44/92
d. hâli I/03/42
d.+ nıñ II/05/80
d.+ ya I/153/07, I/64/07
d.+ ya geldi I/153/06
d.+ ya gēlmişim I/153/03
d.+ ya gelmişin I/153/03
d. yalan I/01/44
d.+ yımmış II/29/35
bk. dünya²
d. I/135/18, II/05/79
d.+ nıñ I/124/20
bk. dünya⁵
d. I/54/68, I/54/70
d.+ nıñ I/147/10
dünye : bk. dünya¹ -1-
d.+ ye gelmişim I/27/02
düñür : bk. dünür -1-
d. geldiler I/25/22
düñürşü : bk. düñürcü -1-
d. II/23/159
düñür : bk. dünür -13-
d. I/113/11, I/120/40, I/120/41,
I/138/68, I/42/60, I/45/25, I/46/89,
I/53/11, I/59/08, I/74/98
d. oluyōdu II/13/56
düñürcü : Düñürcü, kız istemeye giden
kimse, görücü. -1-
d. I/143/84
dünyâ : bk. dünya² -1-
d. I/41/78
düpedüS : bk. düpedüz -2-
d. I/122/37
düpedüz : Dümdüz, çok düz, tamâmen
düz, hiç girinti ve çıkıntısı, pürüzü
olmayan. -2-
d. I/10/105, I/122/39
dür - : Bir şeyi kendi üzerine katlayıp
yuvarlayarak boru gibi sarmak, tomar
hâline getirmek. -3-
d.- erin I/109/40

d.- eriz I/26/50
d.- ülmüş I/128/26
dürt : bk. dört -1-
d. I/143/58
dürü : Gelinlerin damat ve akrabalarına,
damatların da gelin ve akrabalarına
verdikleri hediyeler. -2-
d. I/148/12
d.+ lē I/148/12
dürüs : bk. dürüs² -2-
dōru d. II/16/22, II/34/81
dürüş : 1. Doğruluktan ayrılmayan, özü
sözü bir, mert, doğru. -2-
d. I/53/60, I/53/63
2. Düzgün, doğru, hatâsız.
düs : bk. düz -2-
d. I/120/10, I/81/21
düs : bk. düz -1-
d. I/72/50
düş - : 1. (Bir şey veya kimse) Dengesini
kaybederek yıkılmak, dik durumda iken
devrilip yatık duruma gelmek. -28-
d.- ceñ I/10/115
d.- dümü I/15/45
d.- düm I/15/43, I/15/44, I/17/22,
I/91/52
d.- düñ II/22/15, II/22/16
d.- düydüm II/22/13
d.- e қақа I/123/66
d.- ellēr I/63/26
d.- eñ I/134/59
damdan düşsem ayāmıñ üsdüne
d.- erdim I/137/41
d.- mēzdi I/38/27
d.- müş II/28/73
damıdan d.- sem ayāmıñ üsdüne
düşerdim I/137/41
d.- sün I/87/56
d.- Tü I/64/40
d.- ünçe I/17/22
d.- üncē I/137/27
d.- üverdim I/37/12
d.- üveriyon I/37/06, I/37/36
d.- üyo II/28/74
d.- üyon I/147/06
2. (Hızı, gücü, değeri, verimi,
miktârı...) Azalmak, eksilmek, inmek. -
10-
d.- dü I/46/04, II/09/51
d.- müş II/04/71
d.- tü I/48/76

- d.- Tü I/23/52, II/04/39, II/10/19
d.- üyo I/28/54
3. (Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. -6-
- d.- dū I/117/35
d.- en I/117/33
d.- er I/66/14
d.- tū I/117/31
d.- Tū I/121/49
hataş d.- tū_ü yiri yaqar I/03/38
4. Arkasından gitmek, koyulmak, yola çıkmak. -6-
- d.- ellē I/121/47
peşine d.- er I/11/65
d.- müş I/140/68
d.- üvedim II/01/56
d.- üveriyon II/01/59
5. (Bir şeye göre) Şu veya bu tarafta yer almak, şu veya bu tarafa rastlamak. -5-
- d.- ē I/35/46
d.- er I/111/121, I/124/35
d.- erdi I/124/35
d.- müş I/117/41
6. Payına isâbet etmek. -5-
- d.- enī I/39/76
d.- eni verilerdi I/140/42
d.- se I/52/80
d.- üvürdü I/52/81
7. Küçülmek, alçalmak, haysiyetini kaybetmek. -4-
- el etē d.- meyim I/104/61, I/104/63
el etē d.- ürme I/104/64
d.- ürmesin I/85/64
8. Bir kimsenin bir şeyi yapması gerekmek, o iş ona terettüp etmek, ona âit olmak. -3-
- söz d.- mezdi II/13/18
işi d.- üP I/46/32
işimiz d.- üyo I/46/40
9. (Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirlemek, peydâ olmak. -3-
- d.- müş I/136/34, I/136/35
d.- tü I/125/73
10. Yağmak. -2-
- d.- tü II/30/14
ğırā d.- üncü II/07/86

11. Uğramak, duchar olmak. -
- 2-
dardine d.- tü I/143/37
dardine d.- Tü I/09/55
12. ... Duruma gelmek, ... olmak (Yardımcı eylem.) -2-
- şe_ıt d.- müş II/09/09
şeyit d.- tü II/09/14
13. (Bir şey) Bulunduğu yerden ayrılmak, kaybolmak. -1-
- d.- Tü I/44/50
14. (Yaşlılık, hastalık ve üzüntü gibi sebeplerle) Bitkin bir hal almak, düşkün duruma gelmek, çökmek. -1-
- yatağlara d.- ürmesin I/88/43
15. (Çocuk) Vakti gelmeden ana rahminden dışarı atılmak. -1-
- d.- üyo I/79/50
16. Dönüşmek, öyle bir hâl almak. -1-
- d.- Tü I/23/51
17. Bırakmamak, elinde, yanında, beraberinde tutmak. -1-
- d.- meS I/34/53
- düş** - : bk. düş⁻¹² -1-
- d.- müş I/101/57
- düşgün** : Düşkün, bir şeye karşı aşırı ilgi duyan, kendini aşırı derecede kaptırmış olan, tutkun. -1-
- d. I/17/82
- düşgünnük** : Düşkünlük, bir şeye aşırı derecede düşkün olma, zaaf, iptilâ. -1-
- d. I/91/05
- düşman** : Kendisiyle savaşılan devletin askerleri ve halkı. -4-
- d.+ a I/95/22
d.+ narı I/95/47, I/95/70
- düşman ol-** : (Birinden veya bir şeyden) Nefret etmek, hakkında kötü duygular beslemek.
- d. oldu I/95/44
- düşmi** : Düşme, düşmek işi. -1-
- d.+ yi II/09/87
- düşü** : <düşük²+i -1-
- d.+ ydü I/46/75
- düşük** : 1. Yaşayabilecek duruma gelmeden vücûdun ana rahminden dışarı attığı yavru, sâkıt, cenîn-i sâkıt. -1-
- d. yaptıı I/95/09

2. Olması gereken seviyenin altında olan, az.

düşük yap- : Çocuk düşürmek..

düşün - : 1. Zihninde bir şey canlandırmak, elde edilen bilgilere zihnî faaliyet uygulayarak düşünce meydana getirmek, fikretmek. -5-

d. I/56/69

d.- düyse I/06/83

d.- ü I/64/25

d.- üm I/64/25

d.- ürsej I/06/26

2. (Zihnî melekeleri çalıştırarak)

Bir şey üzerinde bir sonuca varmak amacıyla durmak, bir şeyi fikren incelemek, teemmül etmek. -5-

d.- dü II/13/24

d.- em I/138/61, I/138/62

d.- en II/03/81

d.- üj I/138/62

3. Aklından geçirmek, tasarlamak.

-3-

d.- memişin I/87/14, I/87/15

d.- üyoj I/46/62

4. Üzüntülü ve düşünceli olmak. -

2-

d.- ü II/29/20

5. (Bilinenlerden hareket ederek)

Bir varlığın bilinmeyen yönlerini, özünü, mâhiyetini anlamak için kafa yormak, aslını anlamaya çalışmak, tefekkür etmek.

-1-

d.- düm I/157/59

düşür - : 1. Aşağı düşmesine veya dik durumdan yatık duruma gelmesine, devrilmesine sebep olmak, ıskat etmek. -

6-

d.- dü_ü II/15/55

d.- düm I/87/55

2. Vücuttan atmak.

d.- emedi I/109/57

d.- meycez I/48/32

3. (Hızını, gücünü, değerini, verimini...) Azaltmak, eksiltmek, indirmek.

d.- üsünj I/98/60

4. Başını alıp gitmesine sebep olmak.

d.- üdüm I/140/36

düv - : bk. döv⁻² -11-

d.- e I/05/40

d.- ē I/05/40

d.- ēdi I/128/52

d.- ellerdi I/115/11

d.- emiyibileyoru I/47/51

d.- erlerdi I/112/19

bk. döv⁻¹-4-

d.- ēlēdi I/33/153

d.- erdi I/18/55

d.- ērdi I/02/46

d.- ērdik I/115/54

düve : Bir yaşını geçmiş dişi dana. -

3-

d. II/25/67, II/25/69

düvē : bk. düve -1-

d. II/29/26

düven : At veya öküz tarafından çekilen, harmanda ekinin tâne ve saplarını birbirinden ayırmaya yarayan, altına sivri çakmak taşları çakılmış kızak biçiminde tahtadan âlet. -37-

d. I/108/14, I/121/118, I/130/13, I/150/13, I/155/19, I/155/20, I/155/22, I/157/74, I/38/37, I/38/38, I/39/77, I/56/48, I/87/19, I/94/15, II/01/26, II/21/15, II/22/59, II/22/60

d.+ i I/39/77, I/56/45

d.+ inen I/68/37, I/68/40

d.+ le I/157/72

d.+ ne I/74/63, I/79/22

d.+ nē I/157/74

d.+ nen I/14/53, I/150/10, I/70/06,

I/74/62, I/74/80, II/06/27

d.+ nēnen I/70/19, I/81/31

d.+ ner I/128/42

d. yapırdık I/141/05

düvenç : bk. düven -1-

d. I/39/77

düverbiçer : bk. döverbiçer -3-

d.+ e I/124/10, I/124/11

d.+ e veriyoj I/124/17

düvün : bk. düğün -1-

d.+ dü II/11/04

düyün : bk. düğün -1-

d. yapıdı I/153/84

düyüncü : bk. dü_üncü -4-

d. I/153/73, I/153/74

d.+ yü I/153/76

düy : bk. tüy -1-

d.+ ünden I/101/24

düydür - : bk. dövür⁻¹ -1-

d.- üdük I/02/41

düyen : bk. düven -2-
d. I/87/116, I/87/40

düz - : 1. Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün hâlinde hazırlamak, tertip etmek. -7-
d.- cez I/82/29
d.- ědik II/12/75
d.- elēdi II/03/36
d.- ēlēdi I/82/29
d.- ellerdi II/03/38
d.- üyola I/82/25

2. Düzene koymak, hazırlamak, tanzim etmek. -2-
d.- düle I/25/57
d.- ülürdü I/06/51

3. Bulup sağlamak, temin etmek, tedârik etmek -1-
d.- üyuduğ II/22/80

düz : Girintisi çıkıntısı olmayan, müstevî. -13-
d. I/122/38, I/122/39, I/124/43, I/127/09, I/135/43, I/31/41, I/34/70, I/34/72, I/72/50, II/15/51, II/39/139
d.+ de I/122/23
d.+ dü I/81/22

düzēl - : 1. (Sağlığı) İyileşmek. -6-
d.- ir II/22/32, II/22/34
d.- medi II/22/34

2. Düzene girmek, muntazam ve düzgün duruma gelmek, bozukluğu, aksaklığı ortadan kalkmak.
d.- ince I/23/58

3. (Hava için) Isınmak, açılmak.
d.- di II/38/34

düzēl - : bk. düzel² -1-
d.- di I/78/44

düzeld - : bk. düzelt- -4-
d.- iriz I/62/09
d.- iveriyofla I/159/13
d.- iyim I/23/03
d.- iyorlā I/159/25

düzelt - : Düzgün ve muntazam duruma getirmek, düzene sokmak, tanzim etmek. -6-
d.- diler I/20/33
d.- iyö I/73/28
d.- iyorlā I/159/25
d.- Tik I/139/20
d.- Tilē I/38/17, I/38/18

düzen : 1. Kâinâtın bütününde ve insanlar

tarafından meydana getirilen her türlü kuruluştta, o şeyin mevcûdiyetinin gerektirdiği şekilde var olan ve devâmını sağlayan yasa ve kurallar, nizam, usûl. -8-

d. I/87/115
tērtiP d. II/32/117
d.+ ĩ I/160/22
d.+ nen I/161/32

2. Düzenek.
d.+ de II/24/59
d.+ imiz II/24/60

3. Çeşitli şeyler veya bir bütünün parçaları arasındaki ölçülü uygunluk, âhenk.
d. I/82/26

4. Karşısındakini kandırmak için yapılan tertip, dalavere, oyun, hîle.
d. I/01/74

düzēn : bk. düzen¹ -1-
d. I/72/63

düzēnī : bk. düzenne- -3-
d. II/07/65, II/07/70, II/07/75

düzēne - : Düzenlemek, düzene koymak, muntazam ve tertipli duruma sokmak, düzen vermek, tanzim etmek. -2-
d.- nirdi I/59/23
d.- niyo I/157/26

düzēnni : bk. düzenne- -2-
d. I/150/08, I/150/18

düzgün I : 1. Aksak tarafı olmayan, muntazam. -7-
d. I/23/03, II/08/41
dōru d. I/35/60
dōru d. II/19/07

2. Pürüzsüz, düz.
d. I/102/40, I/111/14
d.+ nēden I/31/39

düzgün II : Gelin elbisesi. -1-
d. I/159/24

düzgüncene : Düzgün bir biçimde, düzgünce. -1-
d. I/36/57

düzgünnü : <düzgünnük+ü -1-
d. I/159/23

düzgünnü : bk. düzgünnük -1-
d. I/159/24

düzgünnük : Düzgünlük, kadınlarına yüzüne yapılan süsleme, makyaj. -4-
d. I/159/24, I/159/25

d. yapınca I/159/23

düzle - : Düz duruma getirmek, tesviye etmek. -1-

d.- mişler I/122/37

düzlük : Ârızasız genişçe arâzi, ova, yazı. -1-

d. I/111/112

düzül - : Düzene koyulmak, süslenmek. -1-

d.- ürdü I/25/56

E

e : Başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatan bir söz. -391-

e. I/01/26, I/01/39, I/01/49, I/01/50, I/01/51, I/02/04, I/02/05, I/02/70, I/03/26, I/03/39, I/03/40, I/03/41, I/03/43, I/03/70, I/03/81, I/03/84, I/03/91, I/05/08, I/05/12, I/06/20, I/06/25, I/07/06, I/07/111, I/07/58, I/08/12, I/08/128, I/08/14, I/08/38, I/09/12, I/09/22, I/09/24, I/09/56, I/10/111, I/10/32, I/10/71, I/10/95, I/100/39, I/101/05, I/102/68, I/103/13, I/103/15, I/103/22, I/103/23, I/103/30, I/103/31, I/103/34, I/103/43, I/103/49, I/103/58, I/104/40, I/106/22, I/106/42, I/106/49, I/107/18, I/107/31, I/107/37, I/11/34, I/110/52, I/110/62, I/111/11, I/111/119, I/111/120, I/111/13, I/112/47, I/119/25, I/119/74, I/121/23, I/124/24, I/125/39, I/126/36, I/127/13, I/127/52, I/129/27, I/13/21, I/130/05, I/130/10, I/132/25, I/132/28, I/132/53, I/133/01, I/133/25, I/133/34, I/134/19, I/135/27, I/135/28, I/136/06, I/136/15, I/137/57, I/137/63, I/138/50, I/138/65, I/138/70, I/138/72, I/14/32, I/141/07, I/142/29, I/143/32, I/143/33, I/143/37, I/143/38, I/143/43, I/143/67, I/143/70, I/143/74, I/146/16, I/146/18, I/146/23, I/146/25, I/146/30, I/146/32, I/146/39, I/146/50, I/146/74, I/146/82, I/147/39, I/148/44, I/148/49, I/148/50, I/148/54, I/15/58, I/150/44, I/152/113, I/152/25, I/152/40, I/152/41, I/152/45, I/152/50, I/152/75, I/152/90, I/153/04, I/153/113, I/153/123, I/153/14, I/153/34, I/153/39, I/153/44, I/153/57, I/153/67, I/153/78, I/153/88, I/153/97, I/154/06, I/154/69, I/155/79, I/156/32, I/157/04, I/157/06, I/157/76, I/158/35, I/158/52, I/159/05, I/159/13, I/159/23, I/159/35, I/16/25, I/161/45, I/161/51, I/17/53, I/17/55, I/22/37, I/23/29, I/23/56, I/24/07, I/24/33, I/25/68, I/28/53, I/29/06, I/29/16, I/29/17, I/30/12, I/30/28, I/30/51, I/32/06, I/34/41, I/35/08, I/35/28, I/35/58, I/35/59, I/36/13, I/36/64, I/38/37, I/39/11, I/40/57, I/40/74, I/42/64, I/45/15, I/45/59, I/46/103, I/46/104, I/46/114, I/46/71, I/47/16,

I/47/27, I/47/32, I/48/38, I/49/06, I/49/55, I/49/56, I/50/01, I/50/08, I/51/02, I/51/07, I/52/05, I/52/49, I/55/41, I/55/58, I/55/62, I/55/72, I/55/76, I/56/25, I/56/40, I/56/49, I/56/50, I/56/57, I/56/69, I/56/71, I/56/72, I/56/79, I/58/16, I/58/26, I/58/59, I/58/60, I/59/08, I/59/86, I/60/91, I/60/92, I/61/15, I/62/03, I/62/07, I/63/09, I/63/12, I/63/14, I/63/17, I/63/53, I/64/106, I/65/23, I/65/25, I/65/28, I/66/12, I/67/25, I/67/43, I/67/49, I/67/55, I/68/36, I/69/41, I/69/49, I/70/63, I/70/65, I/70/72, I/71/49, I/71/52, I/72/06, I/72/36, I/72/44, I/72/59, I/73/08, I/73/10, I/73/29, I/73/30, I/73/31, I/73/32, I/73/33, I/73/37, I/73/40, I/73/43, I/74/18, I/74/52, I/75/01, I/75/06, I/75/42, I/75/52, I/75/63, I/76/07, I/76/20, I/78/10, I/79/67, I/79/86, I/80/57, I/83/24, I/83/42, I/86/12, I/87/09, I/87/63, I/87/76, I/87/82, I/87/97, I/88/05, I/88/34, I/90/19, I/90/65, I/91/35, I/91/58, I/91/73, I/91/80, I/92/50, I/93/08, I/93/14, I/93/27, I/93/55, I/94/03, I/94/11, I/94/26, I/94/48, I/94/49, I/94/87, I/96/91, I/96/93, I/96/94, I/97/20, I/98/112, I/99/12, I/99/17, I/99/37, II/01/66, II/03/04, II/03/07, II/05/79, II/07/45, II/08/113, II/08/16, II/08/17, II/08/26, II/08/37, II/08/67, II/08/72, II/08/83, II/09/75, II/10/101, II/11/07, II/11/09, II/11/26, II/11/42, II/13/22, II/14/57, II/14/66, II/15/14, II/16/22, II/16/45, II/16/50, II/16/77, II/17/43, II/17/44, II/17/75, II/19/109, II/19/14, II/19/25, II/19/46, II/19/75, II/20/07, II/20/08, II/20/70, II/22/03, II/22/46, II/22/74, II/22/85, II/25/101, II/25/29, II/27/03, II/27/49, II/28/92, II/29/27, II/29/88, II/29/93, II/33/49, II/34/34, II/34/40, II/34/50, II/34/51, II/35/104, II/37/112, II/38/42, II/38/44, II/38/60, II/38/71, II/39/128, II/39/147, II/39/158, II/39/176, II/39/187, II/39/33, II/39/37, II/39/87, I/95/94

e mi? : “Olur mu?” anlamında tembih sözü.

e. mi I/86/78

è : bk. e-5-

è. I/153/10, I/153/117, I/153/24, I/24/36, I/25/42

ē : bk. e-4-

ē. I/153/07, I/23/71, I/65/27,

II/12/41

ē : bk. e-171-

ē. I/01/08, I/03/04, I/03/40,
I/04/03, I/06/126, I/08/17, I/08/83,
I/10/62, I/10/67, I/10/78, I/101/03,
I/101/06, I/101/24, I/101/49, I/101/50,
I/104/45, I/104/47, I/106/06, I/106/14,
I/106/21, I/106/45, I/108/10, I/11/51,
I/110/06, I/110/67, I/113/52, I/113/62,
I/123/51, I/126/03, I/126/82, I/128/31,
I/128/38, I/130/30, I/132/06, I/138/10,
I/138/11, I/138/66, I/138/93, I/145/101,
I/146/02, I/146/20, I/147/38, I/147/39,
I/148/46, I/150/54, I/152/46, I/153/04,
I/153/31, I/153/72, I/155/74, I/157/20,
I/158/31, I/158/62, I/16/41, I/18/09,
I/18/27, I/20/30, I/21/45, I/21/81, I/23/59,
I/24/58, I/29/21, I/30/01, I/30/26,
I/33/137, I/33/58, I/35/37, I/35/40,
I/36/79, I/37/01, I/37/05, I/37/53, I/39/86,
I/44/46, I/47/05, I/48/04, I/48/10, I/48/41,
I/49/61, I/50/57, I/51/18, I/51/21, I/51/49,
I/51/60, I/51/61, I/52/57, I/54/45, I/55/25,
I/55/56, I/58/03, I/58/14, I/58/39, I/59/08,
I/59/22, I/59/24, I/59/77, I/60/87, I/63/37,
I/64/134, I/64/19, I/64/33, I/64/37,
I/64/72, I/65/20, I/65/30, I/66/04, I/66/14,
I/66/15, I/66/22, I/66/23, I/66/37, I/66/41,
I/66/43, I/67/32, I/67/74, I/68/11, I/68/15,
I/68/34, I/69/16, I/71/10, I/72/63, I/73/31,
I/74/10, I/75/65, I/76/11, I/78/37, I/80/02,
I/80/58, I/83/31, I/84/37, I/87/77, I/88/70,
I/90/30, I/90/39, I/90/43, I/91/06, I/91/15,
I/91/41, I/93/02, I/98/23, I/99/36, II/02/96,
II/03/03, II/03/34, II/07/101, II/07/104,
II/10/02, II/10/65, II/14/62, II/14/68,
II/14/78, II/24/65, II/27/12, II/27/51,
II/27/52, II/28/23, II/28/29, II/30/56,
II/32/45, II/34/51, II/34/52, II/36/18,
II/37/52, II/37/62, II/38/107, II/39/08,
II/39/112, II/39/15, II/39/47, I/49/71,
II/35/62

ē : bk. ev -3-

ē.+ miz I/36/70, I/49/39

ē.+ mizde I/152/132

ē : bk. en II -2-

ē.+ siz I/94/26

ē.+ sizleri I/94/52

ē : bk. iyi -1-

ē.+ sini I/39/60

ē : bk. ev -1-

ē.+ miziñ II/32/112

é - : bk. i- -1-

é.+ dé II/29/94

ē' : Anlaşılmayan bir sözü tekrarlatmak için söylenen bir söz, efendim. -1-

ē. II/37/83

ek̄inimig : bk. ekönömik -1-

e. yönden II/02/74

ek̄onimi : bk. ekenömi -1-

e. I/09/55

e_er : bk. eğer -9-

e. I/111/72, I/125/95, I/130/33,

I/132/30, I/144/11, I/144/12, I/17/89,
II/11/63, II/37/23

e_ēr : bk. eğer -1-

e. I/14/44

ē_er : bk. eğer -2-

ē. I/133/07, I/66/06

e_ıtmen : bk. eğitmen -1-

e.+ imiz I/01/07

é_ıtmen : bk. eğitmen -2-

é. I/01/06, I/01/07

ē_ıtmen : bk. eğitmen -1-

ē. I/01/06

ebe : 1. Büyükanne, nine. -42-

e. I/102/30, I/102/64, I/11/60,
I/119/10, I/119/75, I/131/02, I/136/12,
I/137/29, I/149/68, I/36/15, I/47/25,
I/55/47, I/64/41, I/66/04, I/83/12, II/05/72

e.+ _eñ I/21/60

e.+ den I/33/109

e. ğarı I/123/59, I/123/60

e.+ gillē I/83/73

e.+ lē I/66/50

e.+ lerimiz I/14/51

e.+ m I/122/18, I/133/64, I/20/30

e.+ miñ I/134/02, I/134/03,

II/16/38

e.+ miz I/108/02

e.+ mize I/90/32

e.+ nde II/16/01

e.+ niñ I/35/21

e.+ niñ I/15/76

e.+ ñ I/131/02

e.+ si I/136/31, I/140/63, I/21/14,

II/16/31, II/19/90

e.+ sine I/24/52

e.+ ye I/66/12

2. İşi, hâmile kadınların çocuğunu doğurtmak veya doğuma yardım etmek olan kadın. -6-

e. hanım I/36/12
e.+ ler I/58/58
köy e.+ leri I/58/52, I/58/56
köy e.+ leriyle I/58/53
e.+ siydi I/133/65
3. Çocuk oyunlarında baş olup
oyunu yöneten veya takıma karşı tek
başına oynayan çocuk. -2-
e. I/08/52, I/154/36
ēbe : bk. ebe¹ -1-
ē. I/66/15
ēbe : bk. ebe¹ -3-
ēb. I/36/40, I/39/37, I/48/04,
I/48/47, II/17/76, II/17/77, II/32/121,
II/32/122
ēb.+ de I/36/69
ēb.+ lē II/35/64, II/35/65
ēb.+ lēmiz II/12/37
ēb.+ lēmizi II/32/133
ēb.+ ler I/21/62
ēb.+ lerdan I/06/63
ēb.+ lērdan I/06/71
ēb.+ lērdan I/06/60
ēb.+ lere I/47/34
ēb.+ leri II/32/133
ēb.+ lerim I/46/51
ēb.+ m I/24/04, I/24/57, I/46/51,
I/46/53
ēb.+ minen II/23/137
ēb.+ mi II/24/53, I/24/56
ēb.+ mizden II/34/77
ēb.+ ni II/48/56, I/52/43
ēb.+ ŋe I/60/97
ēb.+ ŋiz I/48/52
ēb.+ si II/17/75
ēb.+ ynen I/36/42
bk. ebe² -9-
ēb. II/07/118, II/30/56
ēb.+ lē II/30/55, II/30/57
köy ēb.+ lēni II/30/57
köy ēb.+ lēnnen yapTım II/30/58
ēb.+ miz II/30/56
kōv ēb.+ sinnen II/08/35
ēb.+ siylen I/58/61
bk. ebe³ -2-
ēb. I/08/49, I/08/50
ēbē : bk. ebe¹ -3-
ēb. I/52/41
ēb.+ di II/21/52
ēb.+ ŋ I/52/17
ēbē : bk. ebe¹ -6-

ēb. I/64/88, II/21/52, II/21/53
ēb.+ lē II/21/51
ēb.+ sini II/30/63
ēb.+ yle I/64/88
ēbelen - : Bir kimsenin çocuğunun olması
için ağzına ebegümece denen otun
konması. -2-
ēb.- irmişiz I/47/25
ēb.- mediniz I/47/24
ēbelen - : bk. ēbelen- -1-
ē.- irmişiz I/47/24
ēbi : bk. ebe¹ -2-
ēb. II/08/04
ēb.+ ynen II/08/04
bk. ebe² -1-
ēb. II/08/35
ebegümece : İki çenekliler sınıfının
ebegümecegiller familyasından, her yerde
kendiliğinden yetişen, kökü ve çiçekleri
özellikle yumuşatıcı hassaları sebebiyle
tıpta kullanılan, kalsiyum, demir, A ve C
vitamini taşıyan, yaprakları sebze olarak
yenen bitki. -1-
e. I/98/127
ebeli : bk. eveli -4-
e. I/153/105, I/153/112,
I/153/115, I/153/121
ebemgömece : bk. ebegümece -1-
e. I/47/25
ebi : bk. ebe¹ -3-
e.+ leri II/03/33
e.+ ye I/66/26
e.+ ye tepiye I/110/29
bk. ebe² -1-
e. hanım II/07/44
ēbi : bk. ebe¹ -1-
ē. II/17/75
ēbir : bk. öbür -1-
ē. I/03/48
ēbise : bk. elbise -1-
ē. II/12/27
ēce : bk. iyice -2-
ē. I/70/03
eci : <ecik+i Küçük çocuk. -1-
e.+ ni çocuunu I/75/43
ecābın : İcabında, gerektiği zaman,
gerektiğinde, gerekirse. -1-
e. II/01/61
ecel : Her canlı için takdir edilmiş olan
ölüm zamânı, ömrün son demi. -2-
e. I/91/08

göçünün e.+ e faydası var mı
I/91/86

ecig : bk. azcık -7-

e. I/05/56, I/10/30, I/44/43,
I/44/83

ecig e. II/39/30

e. ecig II/39/30

ecik : bk. azcık -19-

e. I/10/51, I/127/28, I/127/47,
I/44/82, I/49/16, I/49/27, I/49/74, I/49/78,
I/49/82, I/55/38, I/58/82, II/09/01,
II/39/114, II/39/115, II/39/186, II/39/30,
II/39/32, II/39/34

ecik : bk. azcık -1-

e. I/33/27

ecir : Manevi karşılık, sevap. -1-

ecir sabır (dilemek) : Baş sağlığı
dilemek.

e. sabır vesin II/05/81

eçig : bk. azcık -1-

e. I/22/11

eÇiK : bk. azcık -4-

e. I/116/41, I/127/18, I/127/28,
I/127/32

ed - : bk. et¹ -241-

çiş e.- in I/119/21

şiy e.- e I/06/22

fark e.- ecek II/15/96

müsâde e.- eceK II/23/110

yok e.- ecekler I/14/21

ziyâret e.- ecēn I/06/69

siḳā_aT e.- ēdiK I/02/55

dans e.- elle I/59/68

televon e.- ellē I/37/44

tıraş e.- ellē II/23/91

yardım e.- ellē I/44/64

yas e.- ellēdi I/77/30

restore e.- ellēken I/38/08

mu_abbet e.- ellēmiş II/16/108

yardım e.- ellerdi I/18/53

ayırd e.- emen I/138/31

tecih e.- emen I/122/50

aḳıl e.- emiyorun I/112/21,
I/112/26

göç e.- en I/92/43

hanım mardır ğarıyı şe göcayı
genc e.- en göca vardır hanımı göcadan
I/132/83

göç e.- enner I/92/43

göç e.- enneriyle I/68/22

ğavğa e.- eñ I/55/41

harman e.- eñ I/121/86

hörmed e.- eñ I/138/95

umut e.- eñ I/06/130

yaramazlık e.- eñ I/14/68

ziyâret e.- eñ I/06/139

devām e.- er I/41/08

du_ā e.- er I/06/117, I/114/25

farḲ e.- er I/56/28

ğabul e.- er I/08/68

taḳdir e.- er I/01/74

tōbe e.- er I/69/92

teleFon e.- er I/116/54

úmid e.- er I/64/96

zarar e.- er I/12/36, I/144/50

yardım e.- erdi I/09/63

yardım e.- ērdik I/09/60

hızmat e.- erdim I/88/53

tākiP e.- erdin I/61/34

mu_abbet e.- erelerdi I/76/92

telēfon e.- erin I/143/64, I/143/65,
I/143/66

teşekkür e.- eriS II/29/107

dāved e.- eriz I/30/49

idāre e.- eriz II/20/82

ziyâret e.- erle I/69/104

ikrām e.- erlermiş I/76/76

muhabbet e.- erlermiş I/76/87

aF e.- ersin I/125/22

af e.- ersiñ I/01/22, I/07/58,
I/119/21

af e.- ērsiñ I/157/32

af e.- ersiz I/01/41

e.- esen I/58/67

af e.- ēsiñ I/61/73

tarif e.- eyim I/156/37, I/156/58

e.- ib I/06/78, I/91/45

ziyâret e.- ib I/06/78

ra_atsız e.- ici II/23/76

e.- ilir I/101/21

e.- ilir I/101/22

e.- ilirdi II/13/64

bānyo e.- ilirdi I/44/38

e.- iliyōdu I/58/08

selbes e.- illerdi I/121/21

e.- ilmes I/41/56

yardım e.- ilmes I/41/56

sohbeT e.- imiyyoñ II/11/52

du_ā e.- in I/104/61

e.- ince I/06/68

mefāt e.- ince I/139/20

göç e.- incesi I/50/17

e.- iñ I/06/44, I/37/56, I/52/56
 duvā e.- iñ I/104/62, I/104/63
 helāl e.- iñ I/143/86
 tāyin e.- iñ I/108/47
 ziyāret e.- iñ I/06/124, I/06/74
 devam e.- iP II/21/17
 lüzum e.- ip I/131/55
 mefāt e.- ip I/106/29
 teslim e.- ip I/61/17
 ziyaret e.- ip I/46/113
 ziyāret e.- ip I/46/115
 e.- ir I/14/30, II/38/16
 e.- irlar I/06/82
 e.- ivirirdig I/14/34
 arz e.- iyī I/139/42
 terk e.- iyelar I/05/66
 iğrām e.- iyim I/04/63
 ikrām e.- iyim I/07/71
 duvā e.- iyn I/104/61
 ikram e.- iyin I/67/72
 terg e.- iyeler I/05/36
 belli e.- iyo I/109/08
 devam e.- iyo I/147/49, II/35/57
 devām e.- iyo I/41/17, II/10/59,
 II/34/15
 göç e.- iyo I/99/52
 idāre e.- iyo I/96/89
 merak e.- iyo II/31/25
 merāk e.- iyo I/146/31
 şaşgım e.- iyo I/28/53
 tālīm e.- iyo I/95/112
 teqabül e.- iyo I/92/48
 veran e.- iyo I/95/99
 yardım e.- iyo I/96/75, II/20/35
 yardım e.- iyoduk I/85/14
 devam e.- iyolā I/93/26
 göç e.- iyola I/99/53
 idāre e.- iyom I/50/82
 mu_abbet e.- iyomuşdu I/117/15
 devam e.- iyon I/82/08
 du_ā e.- iyon I/149/38
 nadās e.- iyon II/02/83
 rica e.- iyon I/67/41
 şükür e.- iyon I/18/17
 teléfön e.- iyon I/143/69
 dāvet e.- iyoñ I/87/71
 nişan e.- iyoñ II/29/106
 berbad e.- iyor I/132/77
 tākib e.- iyor I/110/12
 yardım e.- iyor I/125/43
 idāre e.- iyorlā I/159/40

duvā e.- iyorlar I/06/77
 devam e.- iyoru II/24/26
 do_um e.- iyoru I/58/60
 akıl e.- iyorun I/112/08
 ğurdāle e.- iyoruz I/106/62
 idāre e.- iyoS I/61/71
 cıla e.- iyoZ I/106/52
 devam e.- iyoZ I/68/51
 idāri e.- iyoZ I/102/07
 söhbət e.- iyoZ II/38/02
 yardım e.- iyoZ II/20/36
 hāvas e.- iyö I/01/29
 bk. et²
 e.- e I/58/57
 e.- ecēS I/49/17
 e.- ēdiK I/70/32
 e.- ēlēdi I/28/33
 e.- ellēdi I/64/80
 e.- eller I/119/58, I/124/47,
 I/55/02
 e.- ellerdi I/121/06
 e.- em I/148/40
 e.- emedig II/19/05
 e.- emedik I/125/41
 e.- emem I/101/46
 e.- en I/101/37, I/122/38,
 I/123/22, I/14/23, I/36/06
 e.- ennē I/06/98
 e.- eñ I/138/74
 e.- er I/138/86, I/93/37, I/94/58
 e.- eriz I/101/11
 e.- erdi I/04/18
 e.- erdik I/58/89, I/70/06, I/70/07
 e.- erdiK I/130/16, I/87/32
 e.- ērdik I/58/70
 e.- ēḡdik I/44/37
 e.- ērdik I/70/32
 e.- erim I/19/17
 e.- erin I/137/44, I/64/43
 e.- eriz I/111/39, I/26/49, I/87/36
 e.- erke I/06/120
 e.- erken I/87/35
 e.- erler I/138/84, I/90/29
 e.- erlerdi I/87/64, I/90/67,
 II/13/58
 e.- ersin I/98/61

ēd - : bk. et² -1-
 af ē.- eḡsiñ I/64/32
 ēd - : bk. et² -1-
 ē.- ēdik II/07/89

éd - : bk. et² -75-
éd.- e I/36/51, I/36/65
éd.- ē I/36/65
éd.- emen I/21/37
éd.- en I/144/53
éd.- er I/115/37, I/26/44
éd.- erdik I/130/44
éd.- ersem I/13/41
éd.- ilmezdi I/130/53
éd.- in I/31/15
éd.- iñ I/11/70
éd.- irlērdi I/06/54
éd.- iyo I/64/18
éd.- iyō I/96/76
éd.- iyor I/16/09
éd.- ellē II/24/95
éd.- em I/133/19
éd.- en I/26/09, I/26/10
éd.- er I/26/10, I/87/37
éd.- ēr I/56/63
éd.- erdi I/128/62
éd.- erdik I/130/15, I/130/17
éd.- erdiK I/115/19, I/121/101,
I/20/49, I/87/80
éd.- ērdik I/70/08
éd.- erin II/34/63
éd.- eriS I/23/21
éd.- eriz I/101/20, I/130/59,
I/130/76, I/130/83
éd.- erle I/101/45
éd.- erler I/26/28
éd.- ēsin I/121/90
éd.- iyor I/107/30
éd.- iyōruz I/130/22
e.- iyin I/06/101
e.- iyo I/117/12, I/95/111, I/95/98,
II/29/47
e.- iyō I/96/76
e.- iyōdu I/98/38
e.- iyoduğ II/29/91
e.- iyolar I/97/29
e.- iyollar I/114/33, I/36/07
e.- iyom I/09/46, I/90/16
e.- iyomuş I/147/31
e.- iyon I/06/24, I/64/30
e.- iyoñ I/91/15
e.- iyor I/132/75
e.- iyorlar I/06/13
e.- iyoru I/06/92
e.- iyorun I/136/25
e.- iyörü I/58/78

e.- iyoruz I/06/12, I/106/64
e.- iyoS I/101/10, I/87/86, I/93/04,
II/29/60
e.- iyosuğuz II/38/107
e.- iyoz I/133/26, I/27/70, I/87/11,
I/87/117, I/90/83
e.- iyöz I/87/81
éd - : bk. et¹ -237-
devam éd.- ē I/04/42, I/04/43
hızmat éd.- ē I/03/35
dévām éd.- ēdiK II/01/66
tākib éd.- elle I/121/49
soPbet éd.- ellēdi II/23/68
ikrām éd.- emedim I/42/77
arzu éd.- en II/19/65
ķabul éd.- er I/56/80
ķabul éd.- er I/56/80
tākib éd.- erdiK II/01/65
duvā éd.- eřdi I/112/52
küFūr éd.- erdi I/128/64
teleFon éd.- erdi I/113/69
ētibar éd.- ērdiK I/107/29
suÇ éd.- ērdiK I/115/46
tākib éd.- ērdim II/01/64
yas éd.- erdim I/144/38
duva éd.- ereK II/23/92
teşekkür éd.- erim I/16/62
teşekür éd.- erim I/143/27
feryad éd.- ermiş I/11/68
af éd.- ersin I/115/26
devam éd.- eşsin I/98/99
af éd.- ersin i I/129/47
ne ğeyiliyor ne éd.- iliyor I/09/10
helāl éd.- iñ I/50/85
devam éd.- iyo I/97/05
dévām éd.- iyo I/29/19
isdimlağ éd.- iyo I/86/20
dévām éd.- iyoñ II/01/68
edi : Birbirinden ayrılmayan, hep berâber
olan, kafa dengi iki yaşlı kimseden
bahsedilirken kullanılan *Edi ile bûdü*
(*Şâkire dudu*) deyiminde geçer. -2-
bi e. bi bîdi I/75/47
edin - : Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki
kılmak, ... sâhibi olmak. -1-
e.- iyo I/23/45
edıraf : bk. etraf-2-
e. I/49/58
e.+ ındaķılā I/54/10
edıraf : bk. etraf-1-
e.+ iñ I/01/53

edıraf : bk. etraf-1-
e. I/68/53

edraf : bk. etraf -13-
e. I/01/94, I/17/82
e.+ a I/157/18
e.+ ı I/17/76, II/08/125, II/09/83,
II/39/53
e.+ ına I/105/50, I/64/80
e.+ ında I/87/94
e.+ ını I/79/68, II/05/65
e.+ tan II/10/57

edrav : bk. etraf-2-
e.+ ı I/41/21
e.+ ına I/62/09

efe : Zeybeklerin ağalarına, köy yiğitlerine verilen isim. -4-
e. I/90/54
e.+ ler I/87/74, I/87/76, I/87/95

efendi : 1. Sâhip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sâhip. -2-
peygamber e.+ den I/69/85
peygammer e.+ miziñ I/69/91
2. Erkek isimlerinden sonra bey yerine kullanılan unvan sözü. -2-
memed e. I/147/25
memed e. tekkesi I/147/24

efendime söyleyeyim : Konuşurken söylenecek sözü buluncaya kadar geçen vakti doldurmak için kullanılır. -12-
e.+ me I/155/56
e.+ me sölen I/64/36, I/64/50
e.+ me söleñ I/155/50
e.+ me söyleyçen I/64/121
e.+ me söyleyñ I/64/106
e.+ me sölen I/64/45, I/64/55
e.+ me söleñ I/64/51
e.+ me söyleyñ I/64/130, I/64/92
e.+ me söyleyen I/64/11

efendim : 1. Konuşmada saygı, nezâket ve sevgi ifâdesi olarak konuşmada geçen boşluğu doldurmak amacıyla kullanılır. -11-
e. I/122/45, I/122/57, I/125/48, I/61/40, I/61/44, I/64/114, I/64/122, I/64/15, I/64/16, I/64/53, I/64/59
2. “Anlamadım, duymadım, bir daha tekrarlar mısınız” anlamında kullanılır. -3-
e. I/31/02, I/49/05, I/64/72
3. “Buradayım” anlamında cevap

sözü. -1-
e. I/129/09

éfendim : bk. efendim¹ -1-
éf. II/29/63

efenñim : bk. efendim¹ -1-
e. II/02/91

egmig : bk. ekmek¹ -1-
e. II/12/33

eğer : Şart anlamını güçlendirmek için şart cümlelerinin başına getirilir, şâyet. -10-
e. I/105/32, I/11/76, I/116/23, I/116/40, I/128/73, I/16/07, I/89/08, II/24/50, II/30/80, II/38/117

eğitmen : Köy öğretmeni yetiştirmek üzere açılan kurslarda (özellikle 1936 – 1946 yılları arasında) eğitim görenek köy okullarına öğretmen olan kimse, kurs mezûnu köy öğretmeni. -1-
e.+ idi I/121/108

eğitmennik : Eğitimden olma durumu. -2-
e. yaptı I/121/109
e. yaptı I/121/109

eğrek : Sürülerin dinlendiği sulak ve gölgelik yer. -1-
e. I/81/06

ēğrek : bk. eğrek -1-
ē. I/81/05

eğre - : Sıcak aylarda hayvanları gölgelik yerde toplamak. -1-
e.- nirmiş I/81/06

eh : “Peki, olur, artık, şöyle böyle” anlamlarına gelen ve sesin tonuna göre beğenme, gıpta, râzı olma, kabul, yarı memnûniyet, bezginlik, bıkmak, çâresizlik, öfkelenme gibi duyguları belirten ünlem. -3-
e. I/133/14, I/52/88, I/88/42

ēh : Anlaşılmayan bir sözü tekrarlatmak için söylenen bir söz, efendim. -1-
ē. I/37/18

ēh : bk. e -1-
ē. I/64/106

ehe : İşte. -2-
e. I/36/55, II/05/85

ehen : İşte. -1-
e. I/103/26

ehenK : Ahenk, eğlence. -1-
e.+ lē yapılır I/148/29

ehenkli : Ahenkli, eğlenceli. -1-

e. I/146/61
eher : bk. eğer -1-
e. I/16/10
eħilles - : Ehlî duruma gelmek, insana alışmak, őrkeklik ve yabânîlikten kurtulmak, evcillesmek.-1-
e.- iyo I/23/12
eħtiyac : bk. ihtiyâc -1-
e.+ ımı I/88/69
eħtiyaT : Savaş sırasında her an savaşı girebilecek şekilde hazır bulundurulan askerî birlik. -1-
ē. asgerlîne I/153/03
ek : Bir şeyi tamamlamak için ilâve edilen parça, zeyil, lâhika. -5-
e. I/158/33, I/160/30
e.+ li I/160/07
ek gelir : Kazancına ek olarak yapılan bir iş sonucu elde edilen gelir.
e. gelir I/85/54
ekindê kökündê : Geçmişinde.
e.+ indê kökündê I/45/25
ek - : 1. (Ürün elde etmek için) Toprağı tohum atmak veya gömmek. -150-
e.- dî I/49/34, I/80/59
e.- dîmiz II/07/59
e.- dîñ II/07/58
e.- dik I/35/43, I/98/73
tarlıya e.- dim suvan bitirdi yidi
suvan I/144/75
e.- dîydim I/127/32
e.- ebiliyōdu II/35/17
e.- ecēz I/130/22
e.- ēdig I/39/34
e.- ēdik I/146/67, I/61/75, I/72/49
e.- ēdiK I/96/69
e.- ēdin I/32/20
e.- ēdiñ II/07/59
e.- ellēdi I/39/33
e.- eller I/03/103, I/129/52,
I/134/44, I/134/45
e.- emeyoz I/102/08
e.- emezlerdi I/68/36
e.- en I/03/23, I/153/36, I/153/37,
II/08/105, II/10/18
e.- ene I/129/49
e.- eñ I/127/03
e.- er I/03/24, I/144/14, I/39/74,
I/68/30
e.- ēr I/39/74
e.- eris I/101/20

e.- erdik I/79/23
e.- erdi I/91/74
e.- ērdi I/39/73
e.- erdik I/102/08, I/153/28,
I/74/52
e.- erdiK I/134/44, I/134/45,
I/87/38
e.- eşdik I/56/46
e.- ērdik I/153/19, I/55/43
e.- ērdiK I/153/18
e.- erim II/08/103
e.- eriS I/90/35, II/06/13, II/30/43
e.- eriz I/129/38, I/134/44,
I/69/29, I/90/36
e.- erlēdi I/73/14
e.- eřlēmīşti I/32/23
e.- ersiñ I/80/12
e.- ib I/03/97
e.- ilen I/129/50
e.- ilenner II/10/14
e.- ilir I/127/07, I/127/15,
I/127/16, I/127/17
e.- ilirdi I/146/46, I/41/51, I/55/46
e.- ilirdi I/85/15
e.- iliyo I/83/42, I/98/73
e.- iliyō II/06/22
e.- iliyodu I/146/17, I/98/71
e.- iliyú I/01/24
e.- iliyū II/06/18
e.- ilmiyo I/103/25
e.- imiyōllē II/01/13
e.- in I/14/53
e.- ince I/81/51
e.- ip I/146/16
e.- iP II/02/53, II/26/40
e.- ivirīñ I/54/68
e.- iyo I/103/37, I/153/36
e.- iyoduğ I/130/21, I/81/21,
I/83/39, I/85/26, I/98/70, I/98/71, II/14/04,
II/22/66
e.- iyōduđ II/29/82
e.- iyodun II/22/67
e.- iyolā I/75/40
e.- iyolar I/87/38
e.- iyōlar I/86/31, I/86/32
e.- iyon I/119/53
e.- iyoñ I/85/22, I/96/89, II/38/37
e.- iyor I/142/56
e.- iyórúS II/10/13
e.- iyoS I/98/71
e.- iyóS II/10/12, II/10/13

e.- iyòS I/57/32
e.- iyosun I/85/22
e.- iyoZ I/102/08, I/102/09,
I/103/37, I/93/65, II/10/14, II/38/21,
II/38/31

e.- iyòZ II/10/14
e.- iyöllē II/01/12
e.- iyurduĝ I/130/21
e.- meyo I/153/37
e.- mezdi I/39/73
e.- mezler I/129/52
e.- mişiqiz I/80/58
e.- miyolā I/85/38
e.- miyoz I/93/65, II/22/69
e.- Ti I/91/75
e.- tik II/26/37, II/38/40
e.- Tik II/38/30
e.- tiklerim I/54/26

2. (Topraĝı) Ekip biçmek, üzerinde
tarım yapmak. -52-

e.- dik I/153/38
e.- dim I/93/62
e.- ecek I/52/49, II/32/118
e.- ēdik II/24/30
e.- ellē I/45/67, II/26/40
e.- emedile I/10/88
e.- en I/03/23, I/20/15, I/76/77
e.- er I/60/30
e.- ēr I/37/22
e.- erdiK I/20/14, I/20/15, I/74/50
e.- ērdiK II/11/54
e.- erler I/03/22
e.- erlēr I/03/89
e.- erlērse I/03/89
e.- ērse I/03/93
e.- eyō I/03/23
e.- eyōru I/03/94
e.- ilirdi I/11/27
e.- ilirdi I/13/24
e.- imiyoZ II/09/93
e.- ip I/102/07, I/158/46, II/08/16
e.- iyo I/49/35
e.- iyō I/158/49, I/20/16
e.- iyoduĝ I/103/44, I/75/39
e.- iyola I/81/51
e.- iyolādi I/85/14
e.- iyollar I/20/16
e.- iyoru I/49/33
e.- iyos I/71/01
e.- iyoZ I/102/06, I/93/65, II/02/83
e.- miyoS I/152/24

e.- meyörü I/03/94
e.- meyyo I/153/38
e.- mezlērse I/03/89
e.- miyoz I/103/44, I/69/27
e.- seĝ I/41/52
e.- Tik II/04/71

3. (Bir şeyi) Belli bir maksatla
serpmek veya dökmek. -11-

e.- dik I/98/108
e.- e I/10/30
e.- ē I/10/35
e.- ēdim I/152/97
e.- ēlēdi II/34/103
e.- er II/37/97
e.- erdi I/96/58
e.- erdin I/131/36
e.- erlerdi I/98/125
e.- eṣiq II/37/92
e.- ēsiĝ II/37/92

4. Dokumak. -1-

e.- iyōn yapıyōn I/96/09

ēk - : bk. ek⁻¹ -6-

ē.- iyoruz I/54/30
ē.- mişin I/54/28
ē.- Tīmiz I/54/12
ē.- Tik I/54/24
ē.- tim I/54/24, I/54/25

ēk - : bk. ek⁻¹ -38-

ēk.- eceK I/60/36
ēk.- ēdik II/08/111
ēk.- ēdiK I/152/22, I/152/23,
I/152/24

ēk.- er I/03/92
ēk.- erim I/27/73
ēk.- erdiĝ I/80/11
ēk.- erim II/08/103
ēk.- erimiş I/10/87
ēk.- erin I/45/72, II/08/105
ēk.- eriS II/06/18
ēk.- ersiĝ I/80/12
ēk.- iciK I/145/86
ēk.- ili I/38/38
ēk.- iliyo I/46/60
ēk.- ip I/46/59
ēk.- iyōla I/86/33
ēk.- iyōlar I/86/31
ēk.- iyon II/08/103
ēk.- iyoruS I/54/14
ēk.- iyoruz I/54/12, I/54/13
ēk.- mem II/08/104
ēk.- Tīmiz I/54/13

- bk. ek⁻² -3-
 êk. II/02/80
 êk.- erdig I/06/27
 êk.- ilmiyyo II/09/66
- bk. ek⁻³ -6-
 êk.- eriS I/129/65
 êk.- ėsiñ II/39/30
 êk.- iyola I/98/58
- ekdir** - : Ektirmek, (bir toprakta) Tarım yaptırmak. -3-
 e.- en II/02/79
 e.- iyo II/02/79
 e.- miyen II/02/79
- ĕkdir** - : bk. ekdir- -1-
 ĕK.- iler I/06/11
- ekenĕmi** : Ekonomi, gelir ve gideri idāre ile kullanma, tutum, tasarruf, iktisat. -2-
 e. I/23/73
 e.+ si I/23/58
- ĕki** : bk. iki -1-
 ĕ. I/66/31
- ĕki** : bk. iki -7-
 êk. I/46/117, I/64/84, II/24/04
 êk.+ si I/11/57, I/41/88, II/27/57
- ekib** : bk. ekip -1-
 e.+ iñ I/68/78
- ĕkidiş** : bk. ĕkiş -1-
 ĕ.+ im I/54/23
- ĕkilĕ** : Ekili, ekilmiş, mezrû. -1-
 êk. I/46/58
- ekim I** : Yılın eylül ve kasım ayları arasındaki 31 gün çeken onuncu ayı, sonbahar aylarının ikincisi. -2-
 e. I/17/71
 e.+ de I/130/21
- ekim II** : Ekme işi. -2-
 e. makini I/137/25
 e. saçım I/146/15
- ĕkim** : bk. ekim I -1-
 êk.+ dĕ I/76/70
- ĕkim** : bk. ekim II -1-
 êk. II/09/07
- ekin** : Buğday, arpa vb. tahılların, tohumlarının tarlada filizlenmesinden harmana kadarki durumlarına verilen isim. -50-
 e. I/103/28, I/134/45, I/139/01, I/146/16, I/146/67, I/153/36, I/21/71, I/31/23, I/35/41, I/39/33, I/39/34, I/39/72, I/39/75, I/41/45, I/41/82, I/50/60, I/55/43, I/57/31, I/74/55, I/74/57, I/81/21, I/81/51, I/81/62, I/85/16, I/93/65, I/96/84, II/04/71, II/07/58, II/09/30, II/09/35, II/21/16, II/24/96
- e.+ ĩ II/29/89
 e.+ de I/85/13
 e.+ i I/39/75, II/07/59
 e.+ iñ I/55/02
 e.+ ne I/98/71, I/98/72
 e.+ nĕ I/44/86
 e.+ nĕmiz I/72/51
 e.+ ner I/01/18, I/129/42
 e.+ neri I/37/24, I/96/30, II/22/61
 e.+ nerimiz II/33/36
 e.+ niri II/22/59
- ĕkin** : bk. ekin -1-
 ĕ. II/35/17
- ĕkin** : bk. ekin -8-
 êk. I/157/71, I/46/59, II/01/16, II/25/40
 êk.+ i I/01/21
 êk.+ ner I/103/23
 êk.+ nere I/157/71
- ekip** : Aynı işte veya birbirini tamamlayan işlerde çalışanların meydana getirdiği topluluk, takım, grup. -2-
 e. barmışdı I/42/79
- ekip başı** : Bir ekibi yöneten kimse, şef.
 e. başı I/68/78
- ĕkiş** : Ekiş, ekmek işi. -1-
 ĕ.+ im I/54/23
- ekişĕr** : bk. eskişehir -1-
 e.+ de I/01/13
- ĕkişit** - : Ekşitmek, ekşimesini sağlamak. -1-
 êk.- iyodu II/15/84
- ekiz** : Bir seferde doğan (iki kardeş). -3-
 e. I/146/54, I/55/64, I/55/65
- ekle** - : Parça ilāve etmek, parça ilāve edip tamamlamak. -4-
 e.- di I/95/57, I/95/61
 e.- llĕdi I/155/57
 e.- ndi I/160/31
- ekmĕ** : bk. ekmi-1-
 e.+ ye I/68/34
- ekme** : bk. ekmek¹ -23-
 e.+ ĩ I/27/70
 e.+ ĩ I/09/37, I/15/96, I/152/126, I/152/46, I/27/71, I/30/19, I/50/46,

I/50/49, II/32/115
bazar e.+ ن I/153/23, I/154/19
fırın e.+ ن II/15/65, II/15/66
köy e.+ ن II/19/76
köy e.+ ن yapıyoS I/154/20
e.+ یم I/86/79, I/97/18, II/16/66
e.+ ینی I/94/10
bazar e.+ ینی I/145/61
akşam e.+ ni I/33/78
e.+ yi I/33/140

ekmē : <ekmek¹+i -4-
e. I/116/07, I/116/42, I/131/48,
I/133/01, I/144/63, I/23/22, I/23/40,
I/26/47, I/30/18, I/50/47, I/50/49, I/51/47,
I/67/69, I/71/58, I/74/92, I/87/35, II/39/30
çarşı e. I/106/55, I/115/56
mısır e. II/01/19
tespi e. I/116/12
e.+ mi II/33/29
e.+ miz I/10/19, I/106/48,
I/106/49, II/08/119
e.+ mizi I/01/37, II/33/27
e.+ nen I/01/64
e.+ ni I/07/92, I/115/44, I/145/79,
I/152/48, I/64/82, I/74/25, I/88/35, I/88/37
hayır e.+ ni yapTılar I/125/33
e.+ η I/01/44, I/116/09, I/116/16,
I/131/35, I/71/40, II/25/93
e.+ ηizi I/50/47
başlıg e. virilirdi II/03/19

ekmē : bk. ekmek¹ -8-
e.+ ے I/01/63, I/10/13, I/35/04,
I/41/91, II/16/65
e.+ ےη I/07/97
köy e.+ ن II/15/64
köy e.+ ینی II/19/76

ekmē : <ekmi+ye -1-
e. I/147/21

ëkmē : bk. ekmek¹ -2-
ëk.+ ے I/01/58
köv ëk.+ ے II/08/122

ëkmē : <ekmek¹+i -3-
ëk. II/37/66
ëk.+ misî II/08/114
ëk.+ η I/07/96

eKmeg : bk. ekmek¹ -20-
e. I/03/49, I/116/10, I/145/76,
I/145/77, I/152/44, I/153/22, I/33/92,
I/50/49, I/59/86, I/68/42, I/87/36, I/94/16,
I/96/79, I/98/92
somon e. II/35/90

e. evi I/09/65
e. evim I/09/41
e. yapādık I/33/92
e. yapardık I/10/10

ekmēg : bk. ekmek¹ -1-
e. I/10/53

ëkmeg : bk. ekmek¹ -1-
ë. II/23/105

ëkmeg : bk. ekmek¹ -1-
ëk. I/09/43

ekmeğ : bk. ekmek¹ -2-
e.+ i I/33/91

köy e.+ imiz yapıyoS yapıyoS
II/19/77

ekmek : 1. Unun su ile yoğrulmasından
elde edilen hamurun fırın, saç veya
tandırda pişirilmesiyle yapılan ve insanın
başlıca gıdâsı olan yiyecek. -97-

e. I/01/60, I/01/62, I/01/63,
I/03/49, I/07/96, I/10/14, I/106/48,
I/115/53, I/115/56, I/128/14, I/144/65,
I/146/48, I/152/46, I/154/19, I/18/74,
I/21/71, I/23/32, I/26/47, I/32/28, I/34/58,
I/50/63, I/51/12, I/62/28, I/66/21, I/66/34,
I/66/35, I/66/37, I/71/28, I/76/61, I/94/16,
II/03/18, II/12/18, II/12/34, II/15/83,
II/16/99, II/19/165, II/19/80, II/21/84,
II/22/84, II/30/71, II/32/106, II/32/133,
II/33/62, II/33/63, II/33/83, II/35/87,
II/37/62

deliKli e. II/15/64, II/15/65

hazır e. I/125/60

kepekli e. I/155/37

yudum e. I/28/37

e.+ lē yapādık I/154/52

e.+ leri I/51/70, II/21/84

e.+ lerimis I/10/25

e.+ lerimizi I/03/55

e.+ siz I/108/24

e. verdi I/136/04

e. veridik I/123/54

e. veriyosuη I/106/46

e. virmezler I/113/94

e. virmezlerdi I/113/94

2. Yemek.

e. I/145/32, I/145/85, I/154/18

e.+ se veriyola I/145/41

3. Ekmek parası.

e. I/143/63

ekmek evi : İçinde ekmek vb.
pişirmek amacıyla yapılmış bir fırın

bulunan evin bir bölümü, fırın evi.
 e. evim I/09/42, I/09/44
ekmek mendili : Ekmek yapılırken üzerine hamur dökülen mendil.
 e. mendiliniñ I/73/49
 e. mendilimiz I/73/49
ekmek parası : Bir kimse veya âilenin geçimini sağlayan para, nafaka.
 e. parası I/112/78, I/18/21
ekmek ufacı : Ekmekten dökülen küçük parçacıklar, ekmek kırıntısı.
 e. ufacı yaparız I/71/41, I/71/42
 e. ufacınnan yaparız I/71/40
ekmek yap- : Unu su ile yoğurarak elde edilen hamuru fırın, saç veya tandırda pişirmek.
 e. yapā II/19/83
 e. yapādıg I/152/44
 e. yapannarı II/30/76
 e. yapardık I/153/21
 e. yaparıS I/116/06
 somun e. yaparıS I/103/11
 e. yaparız I/101/14
 e. yaparız I/116/05
 e. yaparīS I/101/11
 e. yapdıq I/30/29
 e. yapdım I/101/16
 e. yapılırdı II/03/18
 e. yapıp I/56/46
 e. yapıyoS I/74/83
ekmek zobası : Üzerinde ekmek pişirilen soba.
 e. zobası I/26/48
ekmek dāvāsı : Geçim derdi.
ėkmek : bk. ekmek¹-10-
 ěk. I/03/53, I/07/28, I/10/30, I/157/79, I/157/80, I/45/19, I/63/59
 ěk. dāvāsı I/63/59
 ěk.+ ler II/15/75
 bk. ekmek²
 ěk. II/12/22
 ěk.+ den I/47/70
ėkmek : bk. ekmek¹ -2-
 ě. I/95/07
 ě. yaparın I/10/13
ekmeKçi : Ekmek yapan veya satan kimse. -1-
 e. I/07/100
ekmi : Ekme, ekmek işi. -2-
 e.+ ye I/41/45, I/41/82
ekmėk : bk. ekmek¹ -2-

e. I/150/38, I/40/60
ekönömik : Ekonomik, ekonomiyle ilgili.
 -1-
 e. durumnā II/04/61
ekönömü : bk. ekenömi -2-
 e. II/04/77, II/04/86
ekran : bk. aqrn -1-
 e.+ narımmnan I/129/06
eksē : bk. ekseri-1-
 e. I/08/42
eKSeré : bk. ekseri -1-
 e. II/02/93
ekserī : bk. ekseri -5-
 e. I/01/89, I/61/68, I/73/39, II/30/64, II/30/76
ekseri : Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, ekseriya. -8-
 e. I/125/76, I/24/39, I/71/39, I/73/58, II/02/93, II/30/36, II/32/108
 e.+ si I/149/33
ekseriyetle : Çok defa, çoğu zaman, çoğunlukla. -1-
 e. I/98/55
eksi : bk. eksil- -1-
 e.- si I/56/66
eKsig : Eksik, mevcut olmadığı için ihtiyaç duyulan (kimse veya şey), noksan.
 -1-
eKsig_olma- : Her zaman var olmak, hep bulunmak.
 e. olmaS I/139/30
eksil - : Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek. -1-
 e.- dī I/46/12
eksoz : Egzoz, içten yanmalı motorlarda veya buhar makinelerinde kullanılmış gaz veya buharın dışarı atılması işi ve bunu sağlayan düzenek. -1-
 e.+ laşdan I/95/08
ekşi : Tadı limon veya sirkeye benzeyen.
 -11-
 e. I/31/09, I/84/02, II/30/26, II/30/27
 e.+ li II/32/23
ekşi elma : Tadı ekşi olan bir elma cinsi.
 e. álma II/30/23
 e. elmā II/30/19
 e. elme II/30/25
ekşi erik : Tadı ekşi olan bir erik cinsi.

e. erik II/30/29, II/30/30
ekşi maya : Hamurun mayalanması, fermante olması için kullanılan bir maya çeşidi.
ekşi : bk. ekşi -4-
e. II/30/31
e. elmá II/30/39
e. elmıdan II/30/42
ekşi : bk. ekşi -1-
e. I/81/33
ĕkşi : bk. ekşi -1-
ĕ. II/32/24
ĕkşi : bk. ekşi -3-
ĕk. I/42/49
ĕk. maya II/15/78
ĕk.+ yi I/36/60
ĕkşi - : 1. (Bir yiyecek maddesi) Bakteriler etkisiyle bozulup ekşi duruma gelmek, bozulmak.. -2-
ĕk.- r II/23/209
2. (Bir besin maddesi) Faydalı bakteriler etkisiyle ekşilik kazanarak başka bir besin maddesi hâline dönüşmek, mayalanmak, tahammür etmek, fermentasyona uğramak.
ĕK.- r II/37/122
ĕkşi - : bk. ĕkşi¹ -1-
ĕk.- yo I/42/49
ĕkşi : bk. ekşi -1-
ĕ.+ li II/32/64
eKşimig : bk. ekşimik -1-
e. I/31/13
ekşimik : Yağı alınmış yoğurt veya süttten yapılma ucuz bir peynir cinsi, kesik, çökelek. -1-
e. I/31/06
el I : Kolun, bilek mafsalından itibâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı. -203-
e. I/11/94, I/16/59, I/53/72, I/76/94, II/37/94
e.+ ĩm II/18/04
e.+ de I/115/17, I/129/27, I/26/59, I/27/41, I/134/15
e.+ den I/74/71
e.+ i I/11/93, I/126/37, I/45/39, I/75/34, I/90/77, II/09/51
e.+ im I/33/124, I/33/20, I/87/105, II/01/37, II/16/08, II/16/96, II/25/102
e.+ imde I/136/04, I/50/49,

I/87/106
e.+ imdĕ I/116/56
e.+ imdi veridim II/39/163
e.+ ime I/88/69
e.+ imi I/50/09, I/91/50
e.+ iminen I/50/64
e.+ imiz I/111/34, I/50/12, I/69/51, I/93/66, II/25/87
e.+ imizde I/115/28, I/152/114, I/27/44, I/52/18, I/52/51, I/70/10, I/77/02, I/96/21, I/96/22
e.+ imizden I/146/67, I/32/37, II/21/56
e.+ imizden I/125/38
e.+ imize I/126/42, I/15/27, I/154/15, I/73/53, I/97/22
e.+ imizi I/107/52, I/37/14
e.+ imizilen I/152/120
e.+ imizinen I/02/34, I/02/35, I/106/13, I/116/32, I/124/10, I/124/33, I/15/32, I/155/26, I/70/54, I/96/32, II/24/39
e.+ imizle II/36/08
e.+ imiznen I/153/20
e.+ in II/07/127
e.+ indĕdi II/16/103
e.+ inde I/05/61, I/07/19, I/123/49, II/05/56, II/15/95, II/16/23
e.+ indeki I/115/44
e.+ indekine II/27/56
e.+ inden I/116/37, I/144/13, I/152/89, I/24/67, I/34/53, I/89/06, I/96/90, II/10/28
e.+ ine I/114/10, I/116/37, I/123/54, I/123/67, I/25/48, I/26/26, I/33/72, I/45/08, I/67/03, I/87/114, II/23/116
e.+ inĕ I/106/70
e.+ inen I/116/33, II/22/58
e.+ inĕn I/149/61
e.+ ini I/125/83, I/132/71, I/138/95, I/155/65, I/38/10, II/34/58
e.+ inĭ II/08/40
e.+ iniĭ I/152/128, II/06/42
e.+ innen I/02/35, I/17/55
e.+ iĭ I/100/24, I/116/36, I/20/36, I/58/59, II/05/21
e.+ iĭde I/111/53
e.+ iĭe I/12/38, I/20/39, I/77/47, II/05/50
e.+ iĭi I/155/46, I/20/39, II/13/34

e.+ iñĩ I/58/57
e.+ iñine I/116/21
e.+ iñinen II/29/106
e.+ iñizden I/85/65
e.+ iynen I/60/53
e.+ lē I/01/18, I/159/49
e.+ lēm II/18/14
e.+ lēmize I/08/49
e.+ lēmizi I/121/101
e.+ lēmizinen I/70/39
e.+ len I/85/19
e.+ lēne I/08/32, I/83/31
e.+ lēni I/28/38, I/98/106, II/06/42
e.+ leri I/08/88, I/144/71, II/05/59
e.+ lerimizi I/123/19, II/37/65
e.+ lerimizinen I/36/65
e.+ lerinden I/02/72
e.+ lerini I/02/71, I/126/27
e.+ leriñ I/20/36
canım bol e.+ li I/91/81
e.+ nen I/153/14, I/68/37
el becerisi : Elle işlenen, elle yapılan, makine işi veya baskı olmayan (şey), el işi.
e. beceri yapardık I/27/45
elde avışda : Nesi var nesi yoksa.
e.+ de avışda I/37/34
elden geçir- : Durumunu anlamak için yoklamak, kontrol etmek, muâyene etmek.
e.+ den geçirydim I/152/52
ele al- : (O şeyin) Üzerinde durmak, incelemek.
e.+ e alıyolā II/02/63
e.+ e āmiş II/02/62
el emē_e : Elde yapılan iş.
e. emē_e I/08/69
el etē düş- : Ancak onun yardımı ile geçinebilmek, eline bakmak.
e. etē düşmeyim I/104/63
e. etē düşürme I/104/64
e. etē ğomasıñ I/45/46
e. etē I/104/61
eli açık : Cömert, rahat para harcayan.
e.+ i açıdı verirdi I/91/81
eli başında : Dertli, derdi olan. (?)
e.+ i başında I/79/71
eli erme- : Fırsat bulamamak, eli değmemek.
e.+ i ermiyo I/69/28

e.+ iñ ermeS I/155/46, I/96/38
e.+ leri ěrmiyo I/50/02
e.+ leri ermiyo I/83/60
eli ğöynundi dur- (elini ğoynuna sok-) : Çâresiz kalmak.
e.+ i ğöynundi duruyo II/10/26
e.+ imizi ğoynumuza soĶdük I/27/26
eli ğulānda : Çok yakında, nerede ise olacak şeyler için kullanılır; ha oldu ha olacak, ha geldi ha gelecek.
e.+ i ğulānda I/69/62
eli yatĝm : (O işe) Eli alışmış veya alışabilecek yetenekte.
e.+ i yatĝm II/30/55
elden geldi ğada : Gücünün yettiği kadar, yapabildiği kadar, mümkün olduğu kadar
e.+ imden geldi ğada I/144/68
e.+ imizden geldi ğadā II/20/36
elinden gel- : Yapabilmek, becermek, gücü dāhilinde olmak.
e.+ inden gelen I/03/35
eline bak- : Ancak onun yardımı ile geçinebilmek.
e.+ ine bakmayyorun I/06/25
eline geş- : (O kimse o şeyi) Elde etmek, ona sâhip olmak.
e.+ ine geşdiñ I/69/72
el lāmbası : Gaz lambası.
e. lāmbası I/72/47
el oraĝı : Orakla biçilen ekinleri toplamakta kullanılan ucu eğri deĝnek, çöte.
e. oraĝı I/96/31
el öpme(ye) gel- : (Kandil, bayram gibi günlerde, tebrîki gerektiren durumlarda veya yeni bir işe başlarken) Bir büyüğün hayır duâsını almak için ziyâretine gidip elini öpmek.
e. öpme gelillē II/25/72
e. öpmē geldik II/19/49
el tırpanı : Küçük tırpan.
e. tırpanı I/73/08
el yemeĝi : Hazır olmayan, herhangi bir tesiste yapılmamış, evde hazırlanan yemek.
e. yemē II/23/52
e. yemē_e yapıyöllā II/23/47
e. yemē_e II/23/45
el II : Yakın olmayan kimse, yabancı. -

13-
 e. I/125/34, I/131/57, I/94/82,
 I/97/14, II/02/74
 e.+ den II/24/14
 e.+ e I/109/06, I/135/60
 e.+ in II/16/07
 e.+ lēḡ I/64/86
 e.+ lere I/112/78, I/72/29
 e.+ nen I/91/82
ēl : bk. el I -3-
 ē. davullā II/15/12
 ē. fenerleri I/32/05
 ē.+ lē II/11/18
ēl - : bk. eyil- -1-
 ē.- ib I/52/70
ēl : bk. el II -1-
 ē. I/66/03
ēl : bk. el -30-
 ēl. I/130/59, I/41/21, II/07/127,
 II/16/08
 ilk ēl. I/54/24, I/54/26
 ēl. davılınnan I/10/57
 ēl.+ de I/130/61
 ēl.+ den I/115/25, I/49/72, I/49/73
 ēl.+ e II/02/58
 ēl.+ ime II/25/107
 ēl.+ imi II/25/73
 ēl.+ imizi II/25/74
 ēl.+ imizinen II/27/22
 ēl.+ inde I/25/53, I/41/75
 ēl.+ inden I/114/19
 ēl.+ inden nē gelirse I/114/39
 ēl.+ ine I/126/29, I/67/06, I/67/08
 ēl.+ inen I/116/34
 ēl.+ inḡde I/39/38
 ēl.+ lerimiz I/21/27
 ēl.+ lerimizde I/59/58
 ēl.+ lerine I/106/79
 ēl. sanatı I/46/82
 ēl.+ işimi I/42/23
ēl : bk. el II -11-
 ēl. I/125/40
 ēl.+ den I/27/28
 ēl.+ in I/125/31, I/53/25, I/53/70,
 II/39/134
 ēl.+ le I/80/53
 ēl.+ lēḡ II/39/134, II/39/172
 ēl.+ lerede I/132/57
 dü_ün ēl.+ nen harman yelnen
 I/155/74
ēl - : bk. öl- -1-

ê.- dūḡü I/20/90
el_ arabası : Taş, toprak, kireç gibi şeyleri taşımaya yarayan, elle yürütülen, iki kollu, tek tekerlekli küçük araba. -
 1-
 e. arabasıyla II/23/18
el_ arabası : bk. el_ arabası -1-
 e. arabası I/152/43
el davulı : El ile çalınan küçük davul, darbuka. -1-
 e. davulıyla II/37/47
el dērmeni : bk. el dērmeni -1-
 e. dermeninde I/152/114
el dērmeni : El değirmeni, el gücüyle çalıştırılan ve kahve, baharat vb.ni öğütmeye yarayan bir tür küçük değirmen. -2-
 e. dērmeni I/18/56
 e. dērmennin I/18/56
el_ele : Berâberce, iş birliği yaparak, birlikte, yan yana. -1-
el_ele tutuş- : Birbirinin elini tutmak.
 e. tutuşTuğ II/20/61
ēl_ele : bk. el_ele -4-
 finō ile ēlele kinto ile ēl. I/47/61
 finō ile ēlele kintō ile ēl. I/47/61
 finō ile ēl. kinto ile ēlele I/47/60
 finō ile ēl. kintō ile ēlele I/47/61
el feneri : Pille çalışan fener, elektrik feneri. -2-
 e. feneri II/25/30
 e. fenerinnen I/32/05
el_ işi : Elle işlenen, elle yapılan, makine işi veya baskı olmayan (şey). -3-
 e. işi I/96/21
el işi yap- : El ile ürün ortaya koymak.
 e. işi yapādık I/146/45
 e. işi yaparlar I/07/78
elátđirik : bk. elektirik -2-
 e. I/146/17
 e.+ lē I/146/42
elbise : bk. elbise -5-
 e. I/25/56
 e.+ si II/39/144, II/39/145,
 II/39/148
 e.+ sini II/39/142
ēlbise : bk. elbise -1-
 ē. I/138/81
elbisé : bk. elbise -1-

e. I/04/30
elbise : Çamaşır üstüne giyilen dış giyeceği, giysi, libas, esvap. -20-
e. I/04/30, I/08/25, I/113/23, I/114/49, I/131/16, I/138/81, I/154/67, I/41/24, I/61/43, I/90/67, II/37/25, II/37/26
e.+ lē I/32/30
e.+ ler II/15/40
e.+ leri I/08/26, II/12/26
e.+ lerinden II/23/83
e.+ si I/96/26
ğına e.+ si I/09/14
e.+ ydi I/02/21
ēlbise : bk. elbise -4-
ē. I/02/19, II/15/40
ē.+ si I/154/30, II/15/38
ēļbise : bk. elbise -1-
ē. II/15/41
ēlbīse : bk. elbise -1-
ēl. I/113/22
ēlbise : bk. elbise -3-
ēl.+ leri I/41/25
ēl.+ ņ I/131/15
ēl.+ sini I/114/22
ālbise : bk. elbise -2-
ā.+ si I/26/17, I/59/26
elbisi : bk. elbise -1-
e. II/12/28
elbişte : bk. elbise -1-
e.+ m II/30/60
eldiven : Elleri dış etkilerden korumak için giyilen, deri, yün, kumaş veya kauçuktan el giyeceği. -3-
e. I/106/70, II/18/14
ele : bk. öyle -3-
e. I/05/69, I/140/36, II/32/82
ele - : Bir maddeyi, eleğe koyup sallamak sûretiyle içindeki yabancı öğelerden temizlemek, irisini ufağından ayırmak, elekten geçirmek. -5-
e.- dikten I/90/08
e.- dim I/97/20
e.- r II/37/63
e.- rdiK I/14/37
e.- yom I/90/08
ele : bk. hele -1-
dur e. I/148/08
elē : <eleK+i -1-
un e.+ nen I/14/37
elē : bk. öyle -1-

e. I/28/58
ēle : bk. öyle -1-
ē. I/38/29
ēle : bk. öyle -1-
ēl. II/16/18
ēle - : bk. ele- -1-
ēl.- rdik I/14/37
ēle - : bk. eyle- II -1-
ē.- r I/47/63
ēle : bk. öyle -4-
ē. I/20/57, I/48/59, I/64/08, II/15/45
eleg : bk. eleK -1-
e.+ den I/42/46
eleK : Sallanarak kullanıldığı zaman üzerine konan maddenin incelerini altına geçiren, bu şekilde tâneli ve toz hâlindeki şeyleri irilerinden ve içlerindeki yabancı maddelerden temizlemekte kullanılan, tek tarafına ufak delikli tel, kıl veya bez gerilmiş tahta bir kasnaktan ibâret eleme âleti. -5-
e. I/98/86
e.+ den I/42/35, II/35/81
e.+ ler I/19/23
e.+ Ten II/37/124
ēlek : bk. eleK -5-
ēl. I/42/37, I/42/46
ēl.+ Ten I/84/06
elekdironig : bk. elektironik² -1-
e. eşyaları I/01/27
eleKdirig : bk. elektirik -1-
e. I/07/66
elekdirik : bk. elektirik -4-
e. I/35/15, II/08/18
e.+ lē II/11/19
e.+ ler I/36/46
eleKle - : Elekten geçirmek. -1-
e.- rdiK I/123/31
elekli - : bk. eleKle- -1-
e.- ycēdik I/49/72
elektirik : Elektrik, sürtünme, ısınma, darbe, kimyevî bir olay, manyetik alan veya herhangi bir mekanik etkiyle, elektronların enerji kazanarak yer değiştirmeleri sonunda meydana gelen ve bu esnâda itme, çekme, ısıtma, mekanik manyetik veya kimyevî etkiler şeklinde kendini gösteren enerji çeşidi ve bu enerjiyle işleyen. -2-
elektirik kontā : Bir devreden

elektrik geçmesini veya geçmemesini sağlayan ve genellikle elle kumanda edilen düğme, elektrik anahtarı.

e. kontāndan II/31/10

elektirik elektİronik bölümü : Üniversitelerde elektrik ve elektronik ile ilgili eğitim veren bölümün adı.

e. elektİronik bölümü II/38/94

elektirik al- : Etkilenmek, etkisi altında kalmak.

elektİronik : 1. Fizik ilminin, çeşitli etkilerle elektron tarafından meydana getirilen olayları inceleyen kolu. -1-

elekTirik e. bölümü II/38/94

2. Bu olaylara dayanarak çalışan (düzenek, cihaz, âlet vb.).

elen - : Elemek işine tâbi tutulmak, elekten geçirilmek veya geçiriliyor gibi olmak. -3-

e.- dī I/155/90

e.- di I/155/90

ēlen - : 1. Eğlenmek, oyalanmak, durmak, eğlenmek, beklemek, kalmak. -10-

ē.- cek I/83/65

ē.- emen I/14/13

ē.- ilcek II/09/92

ē.- irdi I/11/51

ē.- irdik I/09/58

ē.- irim I/64/43

ē.- iriS I/14/13

ē.- iriz I/14/14

ē.- iyon I/93/62

2. Bir kimsenin kusurlu veya zayıf noktasını bulup alay etmek, zevklenmek, istihzâ etmek.

ē.- iller I/50/25

3. (Zevk ve neşe veren şeylerle)

Hoşça vakit geçirmek.

ēlen - : bk. ēlen³ -1-

ē.- iyo II/35/107

ēlēn : Leğen. -1-

ē.+ e I/67/07

ēlence : Eğlence, eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçiren şey, seyir. -4-

ē. I/76/56, II/15/11

ē. yaparlardı I/59/20

ē. yapıyódúk II/14/27

elet - : Götürmek, iletmek, ulaştırmak. -2-

e.- irdi I/77/47

e.- iyon II/39/185

ēlit - : bk. elet- -1-

ēl.- dim II/07/116

eletdiri : bk. elektirik -1-

e.+ ıj I/41/75

eleTdirik : bk. elektirik -4-

e. I/87/88, II/25/34

e.+ lē I/146/42

e.+ ler I/41/75

eletdiriĭ : bk. elektirik -1-

e. II/25/33

eletdiriKci : Elektrikçi, elektrik tesîsâtı veya onarımı yapan kimse. -1-

e. II/08/131

eletTiriĭ : bk. elektirik -2-

e. ālcaK II/08/68

e. āldım II/08/68

eletTiriK : bk. elektirik -3-

e. I/15/50, I/57/16

e.+ le I/142/39

eli - : bk. ele- -2-

e.- yoz II/15/67

e.- yöz II/15/66

eli_böründe : Bir kilim dokuması modeli adı. -1-

e. I/94/55

ēliyet : Ehliyet, resmî makamlar tarafından verilen motorlu araç kullanma belgesi, sürücü belgesi. -2-

ē. I/139/59, II/28/59

elken : bk. erken -1-

e. II/30/80

ēlkin : bk. ilkin -1-

ēl.+ ki I/58/29

ell : bk. elli I -1-

e.üç II/03/01

elle - : 1. Elle dokunmak, elle yoklamak. -5-

e.- mesij I/95/23

e.- ye II/37/123

2. Karışmak, müdâhale etmek.

e.- me I/108/54

e.- meñ II/34/63

elles - : Ağır bir yükü kaldırmak için birkaç kişi birden tutmak. -1-

e.- ir I/124/37

elli I : Kırk dokuzdan sonra, elli birden önce gelen sayının adı. -115-

e. I/07/91, I/08/128, I/09/04,

I/103/02, I/105/01, I/108/40, I/110/42,

I/112/03, I/113/38, I/115/01, I/117/40,

I/118/03, I/124/05, I/140/18, I/141/01,
I/142/02, I/142/14, I/143/07, I/143/40,
I/146/02, I/148/30, I/151/03, I/152/44,
I/155/64, I/156/48, I/157/01, I/157/02,
I/158/61, I/160/17, I/21/87, I/22/27,
I/24/15, I/24/16, I/25/37, I/32/01, I/32/91,
I/33/35, I/36/01, I/39/09, I/39/10, I/41/05,
I/43/01, I/43/32, I/46/68, I/56/42, I/57/26,
I/57/27, I/60/15, I/61/11, I/63/40, I/68/32,
I/68/44, I/69/09, I/69/16, I/69/22, I/73/02,
I/75/48, I/76/02, I/86/08, I/87/111,
I/87/42, I/87/47, I/89/21, I/92/02, I/92/05,
I/92/06, I/93/51, I/98/27, I/99/10, I/99/18,
I/99/19, II/02/42, II/02/51, II/02/69,
II/07/92, II/10/40, II/10/65, II/15/02,
II/17/03, II/26/36, II/31/26, II/32/06,
II/33/02, II/34/22, II/39/81, II/39/82

e.+ de I/64/63

e.+ den I/64/63

e.+ lerde I/68/23

e.+ me I/53/06

e.+ ne I/144/48

e.+ ydi I/12/25

e.+ ye I/127/55, I/144/48

e.+ yi I/140/18, I/73/02, II/10/18

e.+ ynén I/134/54

elli II : 1950 yılı -13-

e. I/16/16, I/38/02, I/58/02,

II/39/06

e.+ de I/142/18, I/147/16, I/28/14,

I/64/123, I/64/62

e.+ den I/64/62

e.+ ye I/64/122

ellī : bk. elli I -2-

e. II/06/17, II/21/01

ellī : bk. elli I -1-

e. I/06/25

eļli : bk. elli I -1-

e. I/03/01

ēlli : bk. elli I -1-

ē. II/07/07

ēlli : bk. elli II -1-

ē.+ de II/14/47

ēlli : bk. elli I -4-

ēl. I/121/01, I/23/02, I/53/06,

I/56/33

ālli : bk. elli I -4-

ā. I/101/01, I/154/63, I/32/43,

I/87/103

ellī : bk. elli I -2-

e. II/06/01, II/35/01

elli_alti : 1956 yılı -3-

e.+ da I/155/87, I/64/51

e.+ dı I/64/52

elli beş : 1955 yılı -1-

e.+ den I/158/28

elli bēş : bk. elli_beş -2-

e.+ e I/158/28

elli dokuz : 1959 yılı -2-

e. I/33/133

elli_jiki : 1952 yılı -3-

e. I/127/04

e.+ di II/06/52

e.+ liyin I/126/02

ellī_jki : bk. elli_jki -1-

e. I/38/02

elli sekiz : 1958 yılı -1-

e. II/30/03

elli_jüş : 1953 yılı -3-

e. I/73/06

e.+ de I/64/45

e.+ lüyüm II/13/51

ellī_jüş : bk. elli_jüş -2-

e.+ de I/64/46

elma : Gülgillerden, çiçekleri pembe veya beyaz bir ağaç ve bu ağacın kabuğu parlak, sert, kırmızı, sarı ve yeşil renkte, kokusu hoş, tadı ekşi veya tatlı, dokusu gevrek, ufak çekirdekli meyvesi. -12-

e. I/133/25, I/133/26, I/32/100,

II/30/27

e. ā_acı II/30/22

e.+ lāda I/53/81

e.+ lādan I/53/82

e.+ lara I/135/54

e.+ ları I/100/36

e.+ mīz II/19/162

yer e.+ sı I/88/67

elmá : bk. elma -1-

ekşi e. II/30/39

elmā : bk. elma -5-

e. I/100/36, I/157/39

ekşi e. II/30/19

e.+ mız I/100/12

yer e.+ sı I/88/66

ēlmacılıK : Elmacılık, elmacının yaptığı iş. -1-

ē. I/53/84

elmāsiye : Üzerine sırma ile çiçekler, dallar, motifler işlenmiş olan, ipek veya kadifeden, kına gecesi ve düğünlerde

kadınların giydiği örtü veya elbise. -
5-
e. I/71/11, I/71/12, I/98/31,
I/98/32
e.+ lē I/153/58
elme : bk. elma -1-
ekşi e. II/30/25
elmī : bk. elma -1-
ekşi e.+ dan II/30/42
elti : Kadına göre kocasının erkek
kardeşlerinin eşlerinden her biri. -
16-
e. I/138/27, I/44/08, I/73/16
e.+ ler II/14/56
e.+ m I/13/26, I/20/75, II/35/116
e.+ min II/19/115, II/19/117
e.+ miş I/14/55, I/16/04, I/90/26
e.+ mle II/19/111
ne e.+ mle ne ğayınvaldemle
II/19/110
e.+ ydik I/77/54
e.+ ydiK I/77/57
ēlti : bk. elti -4-
ē. I/35/21, I/77/54
ē.+ miñkileri II/13/20
ē.+ ydim II/21/31
ēlti : bk. elti -11-
ēl. I/10/82, I/24/50
ēl.+ lē II/14/55
ēl.+ m I/113/91, I/21/74, II/22/64
ēl.+ nin II/14/56
ēl.+ ydiK II/14/56
ēl.+ yiS I/13/30
ēl.+ yiz I/13/29
ēlti : bk. elti -8-
ē. I/55/41
ē.+ m II/08/05, II/08/07, II/22/63
ē.+ miñ I/98/29
ē.+ si II/08/07
ē.+ yiS I/44/08
ē.+ ynen I/10/81
ēltī : bk. elti -1-
ē. I/55/38
ālti : bk. elti -6-
ā. I/152/115, I/152/29, I/152/73,
I/73/14
ā.+ m I/152/11
ā.+ miñ I/148/10
em - : 1. (Bir şeyi) Dudak, dil ve nefes
yardımı ile içine çekmek. -8-
e.- erdi I/16/44, I/16/47

e.- erdi I/48/43
e.- meyivirdiydi I/48/76, I/48/77
e.- miş I/33/69
ağz e.- miş I/33/69
2. (Bir şey) Bir sıvıyı içine çekmek,
içine almak, masetmek.
e.- er I/121/72
em : bk. en I -1-
e. I/156/29
ēm : bk. en I -1-
ēm. I/45/58
ēm- : bk. em- -1-
ēm.- erdi I/48/43
emanēt : Emanet, güvenilir bir kimseye
saklaması için bırakılan şey veya kimse.-
1-
allaha e. II/09/79
eme : bk. emme-30-
e. I/01/99, I/111/59, I/147/36,
I/148/06, I/148/51, I/152/136, I/152/81,
I/158/20, I/26/67, I/42/18, I/42/22,
I/49/44, I/53/61, I/60/46, I/65/26, I/65/59,
I/70/07, I/88/69, I/99/69, II/05/21,
II/05/58, II/07/04, II/08/102, II/08/69,
II/08/91, II/09/27, II/27/19, II/27/55,
II/28/67, II/39/01
eme : bk. emek -1-
e.+ ین I/72/87
emē : bk. emme-4-
e. I/04/03, II/24/107, II/30/78,
II/39/08
emē : bk. emek -1-
el e.+ ے I/08/69
emē : <emek+ti -3-
e.+ m I/137/49
e.+ mizinen II/24/39
e.+ niñ I/85/34
e'mē : <ekmek¹+i -2-
e.+ ni yapınca I/22/39
e. verdim I/22/38
emeğ : bk. emek -1-
e.+ im I/139/26
emek : Bir işin yapılması için harcanan
beden veya kafa gücü. -3-
e.+ lerini II/10/54
emek çek- : Bir şeyin olması için
çalışmak, zahmet çekmek.
e. çeker I/10/12
emek ğoruma- : Emeğinin
karşılığını vermemek, emekleri
karşılığında değer kazanmamak.

e. ğorumadı I/85/42
e'meK : bk. ekmek¹ -5-
e. I/22/17, I/22/36, I/67/09
e.+ leri I/22/37
e. yapıyın I/22/38
e'mekÇi : bk. ekmeKçi -1-
e.+ si I/67/52
emekli : bk. emekli -1-
e. I/46/74
emekle - : (Çocuk için) Ellerini de ayak gibi kullanarak eller ve dizler üzerinde yürümeye çalışmak. -2-
e.- r I/123/65
e.- rke I/123/65
èmeKle - : bk. emekle- -1-
èm.- diğleri II/08/62
emekli : Belirli bir süre çalıştıktan sonra kanunlar gereği işi ile ilgisi kesilerek kendisine aylık bağlanmış olan kimse, tekaüt. -86-
e. I/06/28, I/110/40, I/122/85, I/149/46, I/158/36, I/158/42, I/33/59, I/39/35, I/44/61, I/46/102, I/49/57, I/49/60, I/61/67, I/61/68, I/61/70, I/64/61, I/64/65, I/69/14, I/99/15, II/04/79, II/09/18, II/09/52, II/09/53
e.+ lē I/146/78, I/146/79, I/49/58, I/99/12
e.+ ler II/27/11
e.+ lērden I/72/36
e. mēmekli I/64/62
e.+ si I/64/64, I/64/65
siKorta e.+ si I/158/16
e.+ siyim I/14/07
e.+ siyin I/33/59
e.+ ye I/137/48, I/144/23, I/144/24
e.+ yi II/12/12
e.+ yī I/64/62
e.+ yim I/139/39
emekli çık- : Emekli olmak.
e. çıkıncısı I/158/40, I/158/41
e. çıKdığdan I/158/59
emekli ol- : Emeklilik hakkını kazanıp işinden ayrılmak, tekaüt olmak.
e. olanna I/76/77
e. olannā I/153/40, I/75/48
e. olannādan I/46/101
e. olannar II/06/40
e. olāydıđ II/39/172
e. olāyında I/64/05

e. oldu I/122/83, I/143/06, I/143/81, I/158/40, I/46/72, I/46/74, I/64/39
e. olduğ I/61/69
e. olduK I/140/11
e. oldula I/69/14
e. oldulā I/33/128
e. oldular I/33/130
e. oldum I/63/36, I/64/04, I/68/02
e. olduğ I/65/47, I/99/24, I/99/25
e. olmadan I/71/73
e. olmadıK I/61/68
e. olmasağ I/65/47
e. olmuşla I/72/28
e. olunca I/49/60, I/76/05
e. oluncā I/71/73
e. oluncu II/31/03
e. oluP II/31/24
e. oldu I/53/75
e. oldu I/64/102
e. olduğ I/85/54
e. olduğ II/12/12
emekli : bk. emekli -1-
e. olup II/31/02
emekli : bk. emekli -1-
e. çıKdığdan I/158/04
èmeKli : bk. emekli -23-
èm. I/141/29, I/56/41, I/60/32, I/60/33, I/60/34, II/09/53, II/09/88, II/28/19
èm.+ leri I/60/33
èm. oldu I/123/04, I/52/67
èm. oldula I/06/36
èm. oldulā I/46/57
èm. olundu II/09/89
èm. olurdu II/39/173
èm. oldu I/46/70
èm. oldu I/46/57, I/60/31
èm. olmuş I/46/122
bākur èm.+ si I/158/15
èm.+ yiz I/06/32
emekli : bk. emekli -1-
èm. olduğ I/23/59
emeklilī : <emeklilik+i -2-
e.+ m I/140/52
e.+ mizi I/140/11
emeklilik : Emeklilik, emekli olma durumu, tekaütlük. -1-
èm. I/60/31
emen : bk. hemen -3-
e. I/21/52, II/10/105, II/38/47

emen I : Bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur. -1-
e.+ nēni I/127/09

emen II : Taşlarla oynanan bir çeşit çocuk oyunu. -2-
e. I/91/53

emetli : bk. emekli -1-
e.+ leri I/64/05

emi : bk. emme -2-
e. II/39/12, II/39/173

emir I : Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk. -1-
emir altında (ol-) : Denetimi altında olmak.
e. altındadık I/155/28

emir II : Kuşak. -2-
e. I/26/34
al e. I/26/33
al e.+ inen I/26/43

emiş - : (Kuzular için) Süt emmek. -1-
e.- irken I/33/74

emiş : Sağmal koyun ya da keçilerin oğlak ve kuzuları ile otlamaya gitmesi. -1-
e.+ ini I/121/111

emişTir - : Koyun, keçi, sığır yavrularını annelerinin yanına bırakıp emdirmek. -1-
e.- dik I/33/71

emmē : bk. emme -6-
e. I/152/68, I/53/26, I/79/92, II/07/23, II/20/37, II/38/120

emme : Ama. -175-
e. I/01/65, I/04/04, I/06/101, I/06/55, I/06/61, I/06/88, I/08/127, I/08/128, I/08/84, I/10/19, I/10/20, I/10/36, I/10/63, I/110/52, I/113/54, I/113/60, I/114/27, I/119/80, I/123/47, I/123/64, I/123/78, I/138/05, I/138/07, I/138/23, I/138/58, I/145/45, I/145/87, I/146/08, I/146/29, I/146/52, I/146/55, I/146/59, I/147/25, I/148/40, I/149/43, I/150/25, I/152/139, I/152/54, I/152/77, I/152/80, I/152/99, I/153/35, I/153/45, I/153/88, I/154/69, I/157/03, I/157/20, I/157/37, I/158/12, I/158/29, I/158/54, I/158/58, I/159/15, I/159/32, I/159/44, I/159/49, I/161/18, I/161/29, I/161/35,

I/161/52, I/25/42, I/30/26, I/30/36, I/33/137, I/36/07, I/36/37, I/37/13, I/37/25, I/39/78, I/39/86, I/39/99, I/42/03, I/42/27, I/44/96, I/45/26, I/45/40, I/46/09, I/46/12, I/47/51, I/47/52, I/47/55, I/48/56, I/51/14, I/51/15, I/51/69, I/52/26, I/52/31, I/52/72, I/52/82, I/52/90, I/53/19, I/53/37, I/53/69, I/53/72, I/55/11, I/55/23, I/55/35, I/55/36, I/55/69, I/58/54, I/58/80, I/58/83, I/62/28, I/63/24, I/63/28, I/65/09, I/66/16, I/69/81, I/70/71, I/74/48, I/77/13, I/77/73, I/79/49, I/80/23, I/80/47, I/83/12, I/83/13, I/83/21, I/83/34, I/83/76, I/84/21, I/85/06, I/87/08, I/87/115, I/87/25, I/87/97, I/88/63, I/90/21, I/93/28, I/96/14, I/96/29, I/96/39, I/96/46, I/96/64, I/96/67, I/98/128, I/98/37, I/98/58, I/99/23, I/99/45, I/99/70, I/99/71, II/01/11, II/01/84, II/07/130, II/07/41, II/07/52, II/07/92, II/08/14, II/18/14, II/20/09, II/20/33, II/20/59, II/20/70, II/22/11, II/23/114, II/25/81, II/25/96, II/26/42, II/29/47, II/29/74, II/30/79, II/32/116, II/32/59, II/34/17, II/34/65, II/39/164, II/39/170

emmē : bk. emme -3-
e. I/82/15, II/28/77, II/33/48

emmē : bk. emme -10-
e. I/01/28, I/01/69, I/08/82, I/10/80, I/152/35, I/35/08, I/36/04, I/36/19, I/36/28, I/47/35

ēmme : bk. emme -2-
ē. I/47/54, II/07/05

ēmme : bk. emme -2-
ēm. I/06/34, II/05/09

ēmme : bk. emme -1-
ēm. II/05/09

emmey : bk. emme -1-
e. II/25/41

emmi : bk. emme -5-
e. I/04/44, I/51/13, II/08/75, II/08/76, II/39/165

emmi : 1. Babanın erkek kardeşi, amca. -23-
e. I/11/56, I/119/64, I/59/73
e.+ m I/59/73, I/59/74, I/59/75, II/05/35
e.+ miņ I/120/40, I/138/121, I/15/07, I/15/36
e.+ si I/123/23, I/64/96, II/10/82
e.+ siniņ I/140/53

2. Yaşlı erkeklere saygı için kullanılan bir seslenme sözü.

hüsēn e. I/95/25

kerim e. I/59/76

emmim dayım hepsinden aldım

payım : Bütün yakın akrabalarımın ne olduğunu anladım, hiçbirinden umduğumu bulamadım.

e.+ m dayım hebesinden āldım

payım I/64/98

e.+ m dayım hepsiniñ āldım

payım I/64/94

emr : bk. emir I -12-

allāhın e.+ i I/95/38

ōdun e.+ i II/21/79

allāñ e.+ i peygamberiñ ğavli

II/14/81, II/17/45

odun e.+ i viriyōllā II/21/78

allāñ e.+ innen II/31/42

allāñ e.+ innen peygamberiñ

ğavliynen I/138/57

e.+ iñ I/69/81

allahān e.+ iyle I/09/22

allahāñ e.+ iyle I/79/29

allahāñ e.+ iynen I/53/11

allāñ e.+ iynen peygamberiñ

ğavliynen I/113/12

ēm : bk. emir I -1-

odun ēm.+ i viriñler II/27/37

emred - : bk. emret- -1-

e. - ēse I/64/27

emret - : (Yapılması istenen şeyi) Kesin olarak bildirmek, buyurmak. -2-

e.- miş I/14/60, I/14/61

emsal : Yaşıt, yaşıtlar, akran. -8-

e. II/28/82

e.+ ıdn II/29/37

e.+ ım I/124/25

e.+ ımız I/91/04, II/08/13

e.+ lāmız II/08/08

e.+ lāñ I/64/22

e.+ lar I/91/03

emziKli : Memede çocuğu olan, çocuğuna meme veren (kadın). -1-

e. I/108/31

emzir - : (Kadın veya dişi hayvan) Yavrusunu memesindeki sütün emdirmek sûretiyle beslemek, meme vermek. -

10-

e.- dik II/08/52

e.- dim I/48/40

e.- im II/07/146

e.- irdiK I/14/41

e.- iyōduğ II/08/52, II/08/53

e.- iyoñ I/123/28

e.- iyuS II/08/52

e.- mezsin I/48/44

e.- miş I/33/68

en I : Başına geldiği sıfatın o sıfatın ifāde ettiği anlamın en üstün derecesinde olduğunu belirtir. -20-

e. I/03/105, I/07/07, I/07/50, I/105/38, I/121/38, I/122/15, I/122/16, I/145/23, I/38/24, I/68/60, I/85/10, II/09/56, II/16/47, II/19/46, II/19/49, II/19/58, II/24/69, II/38/50

en azından : Hiç olmazsa.

e. azından I/41/34

en II : Bir şeyin iki boyutundan daha küçük olanı, genişlik, arz. -3-

e.+ i I/27/40

e.+ ince I/94/25

e.+ ine I/94/27

ēn : bk. en I -2-

ē. I/03/106, II/24/73

ēñ : bk. en I -1-

ē. I/36/71

eñ : bk. en I -64-

e. I/03/109, I/03/70, I/03/94, I/05/49, I/07/13, I/105/39, I/110/08, I/122/08, I/123/43, I/125/08, I/125/19, I/126/59, I/126/61, I/138/85, I/14/26, I/143/07, I/15/05, I/156/04, I/158/40, I/18/14, I/28/57, I/30/10, I/39/09, I/40/20, I/43/09, I/45/07, I/52/49, I/57/44, I/58/96, I/60/81, I/60/86, I/63/15, I/63/16, I/74/32, I/74/35, I/78/02, I/82/31, I/99/06, II/02/72, II/02/87, II/03/05, II/04/93, II/06/43, II/08/131, II/08/55, II/10/103, II/10/19, II/14/18, II/16/32, II/22/16, II/23/175, II/23/191, II/23/195, II/23/197, II/25/110, II/25/24, II/37/77

e. ilkin I/42/13

ēñ : bk. en I -3-

ē. I/85/46, II/10/67, II/23/45

ēñ : bk. en I -3-

ēñ. I/45/62, I/53/64, I/58/13

ēncē : bk. önce -1-

ē. I/32/30

enerci : bk. enerji -1-

e.+ si I/126/40

enerji : Güneş enerjisini ısınma veya suyu

ısıtma amacıyla kullanan düzenek. -
5-
e. I/116/52
e.+ lēmiz II/21/75
e.+ ler I/96/41
e.+ ni I/116/53
güneş e.+ sığınen II/21/75
eni : bk. enik -1-
e.+ yi vurmuş I/39/100
enik : Çok memeli hayvan yavrusu, encik.
-1-
e. I/33/65
enişde : bk. enişte -1-
e. I/72/03
enişte : Kız kardeş veya kadının
akrabâlardan birinin kocası. -4-
e. I/39/52, I/72/03
e.+ miS II/13/24
e.+ η I/59/78
enni : Eni fazla olan, geniş, büyük. -
3-
e. I/31/27, I/31/39
eñ_nihayeT : Sonunda. -1-
e. I/95/59
enniliK : Enlilik, genişlik. -1-
e.+ ti II/11/28
entāri : Kadınların genellikle evde ve
yatakta, erkeklerin eskiden evde, sokakta
veya yatakta giydikleri kollu, çoğunlukla
bol ve uzun giyecek. -3-
e. I/151/31, II/35/37
e.+ leri I/21/46
entere : bk. entāri -1-
e.+ me I/47/36
enteri : bk. entāri -4-
e. I/26/32, I/70/77, I/96/26
savıyı e.+ ler I/26/29
eñse : Boynun arka kısmı. -1-
e.+ ye I/61/35
ep : bk. hep -3-
e. I/109/04, I/21/56, II/07/99
ePdes : bk. abdest -1-
e. alcādım I/133/04
epey : Oldukça fazla, bir hayli, az
denemeyecek kadar. -1-
e. I/111/27
épey : bk. epey -1-
ép. II/27/05
epéy : bk. epey -1-
e. I/10/105
epiy : bk. epey -2-

e. I/109/52, I/35/24
épiy : bk. epey -1-
ép. I/135/15
epmek : bk. ekmek¹ -1-
e. I/134/45
ēpsi : bk. hepsi -1-
ē. I/152/23
er - : İstenen veya özlenen bir duruma,
belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak,
erişmek, nâil olmak. -27-
aqlımız e.- dінде I/155/62
ra_ata e.- di I/79/02
āqlım e.- di_ı I/38/07
aqlı e.- diler I/123/73
aqlım e.- ē II/16/43
soña e.- ē II/23/56
aş e.- edi I/96/82
aqlım e.- eleK I/144/67
aqlım e.- eli I/83/36
nazar e.- er I/156/14
son e.- er II/10/99
mı e.- eyóró I/51/10
aqlı e.- iyo I/38/68
aqlım e.- iyo I/110/65
aqlıñ e.- iyo I/74/36
aqlımız e.- meden I/155/62
aqlım e.- meS I/146/04
aqlım e.- mez I/123/27, I/20/31,
I/67/57, I/83/30
aqlım e.- miyo I/145/08
aqlıñ e.- miyo I/74/37
eli e.- miyo I/69/28
elleri e.- miyo I/83/60
aqlım e.- miyor I/51/52
ēr : bk. eğer -1-
ē. I/07/61
ēr - : bk. eyir- -1-
ē.- ilir I/12/02
ér : bk. her -1-
ér. II/22/80
ér - : bk. er- -10-
aqlımıñ ér.- dінде I/123/16
aqlım ér.- di I/103/14
aqlım ér.- eli I/135/04
ér.- er I/52/08
aqlım ér.- erse I/52/73
eliñ ér.- meS I/155/46, I/96/38
aqlım ér.- meyyō II/16/16
ér.- mezse I/52/73
ér.- miyyóró I/51/10
ēr - : bk. er- -3-

ē.- diñ I/51/13
 elleri ē.- miyo I/50/02
 aqlım ē.- miyyör I/51/06
eren : Ermiş velî, yatır, evliyâ. -1-
 e.+ nere I/147/33
ēren - : Sıcak aylarda hayvanlar gölgelik
 yerde toplanmak. -1-
 ē.- iyomuş I/81/06
ergen : Çocukluktan çıkıp ergenlik çağına
 girmiş, evlenecek çağa gelmiş (kimse),
 ergin, bâliğ, âkıl bâliğ. -2-
 e. I/10/59
ergene ğarı dövmesi göley gelir :
 İnsan başına gelmeyen şey hakkında çok
 kolay hüküm verir, bekâra karı boşamak
 kolay.
 e.+ e ğarı dövmesi göley gelir
 I/95/79
ērgin : Eren, ermiş. -1-
 ē. I/06/79
eri : bk. erik -10-
 bâçe e.+ ğı I/100/14
 dağ e.+ ğı II/32/51
 day e.+ ğı II/32/51
 day e.+ ğı I/36/59
 dāy e.+ ğı II/32/21, II/32/26
 geçi e.+ ğı II/32/53
 e.+ ğını II/32/54
 dağ e.+ nî II/39/56
 dağ e.+ ni II/39/56
eri - : (Katı bir cisim) Isı etkisiyle sıvı
 durumuna gelmek, zeveban etmek. -
 11-
 e.- di I/135/42, I/95/85
 e.- dikTen I/40/22
 e.- meden I/135/46
 e.- mesin I/119/49
 e.- nceye I/39/71
 e.- r I/130/55, I/39/71, I/71/59
 e.- r I/71/59
 e.- yinciye I/39/72
ēri - : bk. eri- -1-
 ē.- mez I/62/25
ēri - : bk. eri- -2-
 ēr.- r I/60/109
 ēr.- yinciye I/39/71
ēri - : bk. eri- -1-
 ēr.- r I/60/108
ēri : <erik+i -2-
 dağ ēr. II/30/27
eri : <erik+i -5-

dağ e. II/30/30, II/39/56
 dağ e.+ ni II/39/56
 e.+ η I/98/40
 dağ e.+ yi II/32/65
eriği : <erik+i -1-
 geçi e. II/32/54
erid - : bk. erit¹ -5-
 e.- emiyolar I/96/61
 e.- iriz I/62/26
 e.- irlē I/148/61
 e.- iyoladı II/35/72
 bk. erit³
 e.- iyomuş I/96/61
eriF : bk. herif -1-
 e.+ ne I/115/33
erik : Beyaz çiçekler açan, her yerde
 yetişen ve pek çok türü bulunan meyve
 ağacı ve bu ağacın, sarı ile mor arasında
 çeşitli renkleri ve çeşitli türleri bulunan,
 ceviz büyüklüğünde, ekşi, mayhoş veya
 tatlı, ince kabuklu, tek ve sert çekirdekli,
 etli, sulu, yaş ve kuru olarak veya
 pişirilmek sûretiyle yenilen meyvesi. -
 21-
 e. I/100/09, I/100/14, I/133/26,
 I/133/33, I/88/68
 ēşi e. II/39/55
 ekşi e. II/30/29, II/30/30
 geçi e. II/32/50, II/32/51
 geçi e. II/32/28
 giçi e. II/32/21
 keçi e. II/30/27
 keçi e. II/30/30
 e.+ lēη I/98/39
 e. merik I/76/28
erime : Erimek, ğit ğide azalıp bitmek işi.
 -3-
 kemig e.+ den I/21/82
 kemik e.+ si I/93/53
 kemiK e.+ si I/88/21
eriş : Dokuma tezgâhlarında uzunluğuna
 atılan ip, arış, boy ipliği-7-
 e.+ den I/21/31
 e.+ i I/94/34, I/94/35
 e.+ ini I/87/107, I/94/21, I/96/04
 e. yapardıK I/21/18
eriş : bk. eriş -1-
 ēr. I/08/76
eriT - : 1. (Katı bir cismi) Isı etkisiyle sıvı
 durumuna getirmek, halletmek. -4-
 e.- irlerdı I/98/40

e.- irsin II/15/30
e.- mez II/19/152
2. Zayıflamasına, kilo kaybetmesine sebep olmak.
e.- Ti II/29/26
3. Kalori yakmak, yediklerini sindirerek etkisini azaltmak, zayıflamak.
erit - : bk. erit⁻¹ -1-
er.- iyóS I/09/38
erkē : <erkek+i -3-
e.+ mişti I/136/30
e.+ η I/20/83
e.+ ynen I/124/26
erke : <erkek+i -3-
er. I/115/24
er.+ miz I/115/26
er.+ η I/50/80
erkeg : bk. erkek -3-
e. I/108/15, I/16/21
kadın olsun e. olsun I/16/33
erkeg : bk. erkek -1-
er. I/112/66
erkek : Canlı varlıkların üreme bakımından ayrıldığı iki cinsten dişisini dölleyecek şekilde yaratılmış olanı, dişinin karşıt cinsi, er. -75-
e. I/02/07, I/101/07, I/103/18, I/120/05, I/134/23, I/148/24, I/151/20, I/154/30, I/20/83, I/22/10, I/22/16, I/34/22, I/34/24, I/59/22, I/61/67, I/71/20, I/74/27, I/74/42, I/75/44, II/11/05, II/23/108, II/25/70
e.+ kē II/27/52
e.+ le I/106/59, I/121/42, I/151/22, I/76/15, I/76/49
e.+ lē I/04/22, I/07/25, I/151/21, I/29/19, I/76/12, II/19/11, II/20/41, II/24/103, II/34/34
e.+ lēden II/09/33
e.+ lēmiz I/58/27
e.+ lēn II/34/35
e.+ lenen I/104/38
e.+ lēnen I/58/30
e.+ lēη II/23/70
e.+ ler I/02/08, I/02/16, I/103/24, I/104/35, I/104/36, I/104/37, I/122/45, I/125/07, I/125/66, I/125/79, I/20/101, I/20/80, I/34/23, I/41/71, I/134/46, I/103/37
e.+ lerde I/124/16, I/15/33
e.+ lere I/104/34, I/106/59,

I/125/22, II/03/19, II/23/108
e.+ lère I/78/31
e.+ leri I/134/24
e.+ leriη I/120/46, I/74/27
e.+ leriηki I/129/46
e.+ se I/125/04
erkek evi : Düğünlerde erkek tarafı.
e. evinin II/15/09
erkek : bk. erkek -1-
ē.+ den I/146/25
erkek : bk. erkek -10-
er. I/21/63, I/87/94
er.+ lēmiz I/39/58
er.+ ler I/02/06, I/34/26, I/34/27, II/11/02, II/25/38
er.+ lerimiz I/115/27
er.+ leriη I/34/29
erken : Alışılmış veya karşılaştırılmış belli bir zamandan önce, geç karşıtı, er. -10-
e. I/110/42, I/149/70, I/77/35, I/77/39, I/84/21, I/84/22, II/06/24, II/39/107, II/39/165, II/39/83
erken : bk. erken -4-
er. I/130/26, I/44/52, II/01/84
er.+ deη I/53/41
erkeñ : bk. erken -1-
er. II/06/30
erkenden : Erken olarak, çok erken. -8-
e. I/131/47, I/14/52, I/143/46, I/144/76, I/32/49, I/89/18, II/37/122
erpenden : bk. erkenden-1-
e. I/156/35
erpenden : bk. erkenden-1-
ē. I/152/14
erpenden : bk. erkenden-3-
er. I/50/01, I/91/31, I/96/71
erkeş : bk. herkes -1-
e. I/33/16
erkes : bk. herkes -1-
e. I/07/75
erkeş : bk. herkes -1-
ē. II/08/17
ermeni : Ermenistan'da ve dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan halk veya bu halktan olan kimse. -2-
e.+ lēden II/03/66
e.+ leğden II/03/65
erözyon : Erozyon, toprağın su ve hava şartlarının etkisiyle aşınması ve

bulunduğu yerden başka yere sürüklenmesi, aşınma, aşınım, itikâl. -

1-

ër.+ uñ I/39/92

ertesî : (Sabah, gün, hafta, ay, yıl kelimelerinden önce) Bir sonraki. -

36-

e. I/04/25, I/120/59, I/125/83, I/125/85, I/148/09, I/152/125, I/152/126, I/155/76, I/156/31, I/156/32, I/156/35, I/157/65, I/159/16, I/30/37, I/33/55, I/59/16, I/74/33, I/76/55, I/76/65, I/77/09, I/78/31, I/82/19, I/82/23, I/82/24, I/87/77, I/97/52, I/98/17, I/98/80, II/10/18, II/10/19, II/34/27, II/34/35, II/35/80, II/37/48, II/39/147

e.+ nde I/156/36

erteSi : bk. ertesî -2-

e. I/119/43, I/119/68

ërtesî : bk. ertesî -4-

ē. I/152/125, I/46/123, II/03/29, II/34/44

ërtesî : bk. ertesî -21-

ër. I/100/33, I/102/41, I/111/94, I/114/04, I/114/51, I/114/59, I/138/130, I/26/25, I/26/38, I/26/46, I/27/28, I/71/10, I/76/56, I/91/41, I/94/84, I/94/85, II/01/51, II/07/86, II/16/15, II/16/18, II/28/04

erzâ : <erzak+ı -2-

e. II/01/28

e.+ mız I/157/66

ërzâ : <erzak+ı -1-

ër.+ mızı II/22/80

erzak : Uzun müddet saklanabilen yiyecekler, zahîre. -1-

e. I/114/38

es - : (Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek. -

4-

e.- er II/23/179

e.- ěr I/96/72

e.- ěr II/23/179

e.- erse I/124/35

ēs - : bk. es- -5-

ēs.- ĩnce I/49/23

ēs.- eceK I/49/30

ēs.- en I/49/29

ēs.- mīyor I/49/22, I/49/23

esas : En başta gelen ve temel teşkil eden, asıl, gerçek ana.-8-

e. I/14/01, I/142/17, I/156/19,

I/74/36, II/20/49, II/23/157, II/23/162

e.+ ı I/11/41

esās : bk. esas -1-

e. I/133/63

esās : bk. esas -1-

e. I/05/64

esās : bk. esas -1-

e.+ ı I/136/06

esaSdan : Gerçekten, gerçek olarak, hakikaten, sahi, sahiden, filhakika, filvaki -1-

e. I/15/74

esasen : Esâsında, gerçekte, aslında, zâten. -2-

e. I/122/08, I/147/36

esaz : bk. esas -2-

e. I/147/12

e.+ ını I/05/05

esbaP : bk. esvab -1-

e.+ lâını I/08/04

esbi : bk. elbise -1-

e. I/43/06

esdafulla : bk. esdâfurulla -1-

e. I/52/86

esdâfurulla : Estağfurullah, “Allah’tan af ve mağfiret dilerim” anlamında duâ sözü. -2-

e. I/15/08

ēsde : bk. eskiden -1-

ē. II/05/32

esenti : Esinti, duyulur duyulmaz derecede hafif esen rüzgâr, çok hafif hava cereyânı. -1-

e.+ miz I/139/30

eser : Bir şeyin varlığını gösteren belirti, alâmet. -1-

e. yok I/18/75

esgiden : bk. eskiden -1-

e. I/139/45

esgi : bk. eski² -45-

e. I/104/13, I/104/46, I/113/84, I/128/04, I/129/41, I/159/08, I/35/04, I/68/29, I/75/52, I/90/45, I/90/46, I/91/70, I/91/84

e.+ kiynen I/105/07

e.+ ler I/15/84, I/91/73

e.+ lerī I/80/07

e.+ lerden I/102/19

e.+ leri I/128/03, I/21/54, I/21/56,

I/80/67

e.+ leşi I/141/10

e.+ li I/10/70
e.+ niñ I/107/59, I/112/20,
I/115/05, I/115/12, I/128/41, I/135/25,
I/17/87, I/41/25, I/50/59
e.+ nki I/143/31
e.+ nkiler I/143/31
e. yapıqlāmızı I/159/50
e.+ yi I/10/36, I/15/78, I/98/23,
I/98/24, II/01/19
bk. eski³ -45-
e. I/100/07, I/100/44, I/11/05,
I/110/08, I/110/11, I/111/108, I/111/109,
I/122/05, I/122/08, I/122/10, I/122/51,
I/149/56, I/149/64, I/156/02, I/156/09,
I/156/21, I/156/56, I/156/57, I/160/06,
I/160/16, I/27/48, I/28/05, I/47/29,
I/68/60, I/68/74, I/75/04, I/87/43, I/87/47,
I/92/19, II/02/17, II/02/18, II/11/34,
II/33/31, II/35/47
e.+ den I/156/01
e.+ sini I/151/28
e.+ ye I/56/11
esgi : bk. eski¹ -29-
e. I/111/80, I/111/84, I/111/99,
I/121/02, I/121/27, I/121/40, I/145/50,
I/151/19, I/152/39, I/152/40, I/153/115,
I/159/22, I/160/22, I/63/50, I/76/26,
I/76/87, I/79/17, I/79/21, II/12/13,
II/39/45, II/39/46, II/39/47
e.+ leḡi I/120/25
e.+ si I/158/19
bk. eski⁴ -6-
e. I/102/28, I/59/28, I/80/27
e. yazıyı I/14/09, I/14/10, I/80/28
bk. eski⁸ -5-
e. I/47/43, II/12/28
e.+ lēmizi I/59/45
e.+ lerimize I/14/30
e.+ yi üsKüyü I/124/39
bk. eski⁷ -8-
e. I/122/34, I/56/10, I/56/11,
I/86/28, I/86/30, II/02/14
e.+ leri I/86/29
bk. eski⁵ -12-
e. II/28/69
e.+ le I/141/14
e.+ lē I/155/56, I/56/23, I/59/76,
I/76/52, I/94/47
e.+ ler I/110/13, II/23/178
e.+ lēḡ I/59/77
e.+ lerimiz I/76/54

e.+ lerimiziñ I/76/21
bk. eski¹⁰ -1-
e. I/75/02
bk. eski⁹ -2-
e. I/76/66, I/76/67
ēsgi : bk. eski¹ -2-
ē. I/30/31, II/11/01
esgi : bk. eski⁸ -2-
e. I/101/30, II/15/45
bk. eski³ -2-
e. I/156/21, I/156/56
bk. eski⁷ -2-
e. I/160/07, II/02/15
ēsgi : bk. eski² -4-
ēs. I/06/47, I/36/44, II/14/66
ēs.+ ler I/71/48
bk. eski⁴ -2-
ēs. I/01/71, I/10/54
bk. eski⁸ -2-
ēs. I/06/44, I/47/42
bk. eski³ -2-
ēs. I/10/23, II/02/06
bk. eski¹ -2-
ēs. I/10/43, II/15/103
bk. eski⁵ -2-
ēs.+ lēden I/10/79
ēs.+ ler I/10/70
bk. eski¹⁰ -1-
ēs. II/33/19
ēsgi - : bk. eski¹ -1-
ēs.- yiviridi I/144/37
ēsgi : bk. eski² -2-
ē. I/06/44, I/10/37
esgide : bk. eskiden -1-
e. I/07/102
esgidē : bk. eskiden -1-
e. I/156/28
esgiden : bk. eskiden -309-
e. I/01/50, I/01/51, I/01/79,
I/01/92, I/01/94, I/01/97, I/03/66, I/05/51,
I/05/60, I/07/96, I/08/110, I/09/14,
I/09/16, I/09/53, I/09/74, I/09/75, I/10/29,
I/100/18, I/100/41, I/102/35, I/103/13,
I/103/17, I/104/15, I/104/25, I/104/30,
I/104/32, I/104/46, I/104/56, I/105/09,
I/105/11, I/106/34, I/107/23, I/107/62,
I/108/05, I/108/43, I/108/55, I/110/28,
I/111/103, I/111/85, I/112/10, I/112/15,
I/112/24, I/112/67, I/112/76, I/113/117,
I/115/05, I/118/15, I/119/60, I/119/67,
I/119/72, I/119/73, I/120/47, I/121/03,

I/121/34, I/121/35, I/122/64, I/123/17,
I/125/10, I/125/14, I/125/58, I/128/01,
I/128/02, I/128/04, I/128/29, I/129/10,
I/129/15, I/129/27, I/129/44, I/129/65,
I/129/66, I/130/04, I/133/15, I/133/57,
I/133/60, I/134/53, I/134/63, I/135/42,
I/135/45, I/137/10, I/138/93, I/139/18,
I/139/50, I/140/31, I/140/35, I/140/58,
I/141/04, I/141/05, I/143/38, I/143/39,
I/144/35, I/145/42, I/145/50, I/145/94,
I/146/07, I/146/15, I/146/24, I/146/28,
I/146/55, I/146/70, I/146/73, I/147/18,
I/147/43, I/147/56, I/149/40, I/150/24,
I/150/51, I/151/08, I/151/14, I/151/20,
I/153/03, I/153/113, I/153/114, I/153/62,
I/154/12, I/155/12, I/155/28, I/155/73,
I/156/02, I/156/03, I/156/05, I/156/08,
I/156/12, I/156/24, I/156/25, I/156/27,
I/156/29, I/156/36, I/156/43, I/156/48,
I/156/54, I/157/71, I/159/16, I/16/55,
I/160/19, I/160/22, I/161/39, I/17/59,
I/17/78, I/17/84, I/18/32, I/18/58, I/18/73,
I/19/24, I/20/02, I/20/06, I/20/14, I/20/34,
I/20/35, I/20/60, I/20/79, I/20/85, I/26/29,
I/26/66, I/28/33, I/29/01, I/31/61, I/34/23,
I/34/25, I/34/27, I/35/01, I/41/14, I/41/39,
I/43/30, I/49/45, I/49/48, I/50/60, I/50/71,
I/55/54, I/55/55, I/56/17, I/56/20, I/56/21,
I/56/24, I/57/24, I/59/18, I/59/19, I/59/28,
I/62/12, I/63/25, I/63/29, I/64/19, I/66/39,
I/67/74, I/68/38, I/68/41, I/68/52, I/69/58,
I/71/26, I/71/66, I/71/68, I/73/77, I/74/20,
I/74/28, I/74/50, I/74/77, I/76/22, I/76/24,
I/76/25, I/76/28, I/76/41, I/76/48, I/76/53,
I/76/77, I/76/86, I/76/90, I/78/09, I/78/23,
I/78/27, I/78/37, I/78/41, I/80/08, I/83/25,
I/84/39, I/86/17, I/87/57, I/88/05, I/88/11,
I/88/13, I/88/56, I/89/12, I/90/47, I/90/48,
I/90/51, I/90/58, I/90/64, I/91/39, I/91/54,
I/94/63, I/95/20, I/97/06, I/97/21, I/97/43,
I/97/50, I/97/55, I/98/35, II/01/25,
II/01/38, II/01/43, II/02/08, II/08/22,
II/08/70, II/11/16, II/11/18, II/11/22,
II/11/34, II/11/61, II/13/54, II/13/62,
II/14/33, II/14/43, II/14/85, II/14/86,
II/15/06, II/15/15, II/15/33, II/15/35,
II/16/108, II/16/29, II/17/21, II/22/61,
II/22/63, II/23/14, II/23/197, II/23/212,
II/23/88, II/24/04, II/25/37, II/25/45,
II/35/09, II/35/10, II/35/108, II/35/111,
II/35/15, II/35/16, II/35/25, II/35/31,

II/35/33, II/35/35, II/35/48, II/35/56,
II/35/63, II/35/65, II/35/66, II/37/15,
II/37/35, II/39/158

e. beri I/17/81

e.+ di I/114/27, II/35/101

e.+ ki I/159/43, I/159/45, I/49/47

e. veriliyomuşdu I/129/58

e. yapellardı II/11/12

esgiden : bk. eskiden -3-

e. I/156/26, I/73/71

e. yaparıS I/100/41

esgidēn : bk. eskiden -4-

e. I/09/32, I/110/06, I/80/11,

II/13/17

esgiğen : bk. eskiden -1-

e. I/129/19

esgidēn : bk. eskiden -2-

e. I/05/52, I/07/76

ēsgidēn : bk. eskiden -7-

ē. I/102/80, I/34/36, I/80/08,

I/96/50, II/05/32, II/25/08, II/35/26

ēsgidēn : bk. eskiden -1-

ē. I/101/23

ēsgidēn : bk. eskiden -18-

ēs. I/09/15, I/36/10, I/41/13,

I/44/55, I/49/01, I/52/63, I/56/05, I/57/24,

I/57/25, I/57/26, I/57/27, I/71/45, I/71/48,

I/86/02, II/04/49, II/05/27

ēsgidēn : bk. eskiden -1-

ēs. yapallar II/15/31

ēsgidēn : bk. eskiden -12-

ē. I/10/77, I/128/44, I/130/09,

I/71/21, I/71/45, I/74/97, I/91/42, II/08/22,

II/25/107, II/25/35, II/25/40, II/25/44

ēsgidēn : bk. eskiden -2-

ē. I/36/46, I/41/07

esgidm : bk. eskiden -1-

e. II/01/43

esgidīn : bk. eskiden -1-

e. I/62/35

esginden : bk. eskiden -3-

e. I/119/67, II/05/37

e.+ ki I/71/23

esgü : bk. eski⁷ -1-

e. II/02/16

ēsıran : Kazan ya da teknedeki hamuru
kazımaya ve kesmeye yarayan bir çeşit
araç. -8-

ē. I/116/21, I/96/56, I/96/57

ē.+ nā II/16/90, II/16/91

ē.+ nan I/67/69, I/96/56

esıs : bk. esas -3-
e. II/02/20, II/02/25, II/02/55

ēsıg : bk. eKsig -3-
ē. I/120/44, I/92/07
ē. etmesin I/102/68

ēsıgli : <eskiklik+i Bulunmama, yokluk.
-1-
ē.+ ni I/152/51

esır : Savaşta düşman eline düşen kimse,
tutsak. -1-
esır alın- : Esir düşmek, düşman
tarafından yakalanmak, düşmana esir
olmak.
e. alınmış II/19/87

esire : Esre, Arap ve Osmanlı alfabesinde,
altına konduğu harfi ı veya i sesiyle
berâber okutan hareke, kesre. -1-
e.+ sizleri I/80/28

ēsırekli : Esrekli, kendini aklına gelen
şeyin etkisine kaptıran, aklına geleni
tutturan. -1-
ēs. I/45/19

eski : 1. Bir zamanlar var olup şimdi
mevcut olmayan. -35-
e. I/10/07, I/104/17, I/141/03,
I/153/88, I/155/61, I/19/07, I/33/84,
I/34/12, I/44/33, I/46/29, I/61/28, I/64/32,
I/64/71, I/64/74, I/65/56, I/70/05, I/70/09,
I/70/69, I/72/62, I/82/19, II/07/62,
II/07/75, II/10/49, II/13/02, II/13/08,
II/34/30, II/34/48, II/39/26, II/39/27,
II/39/59
e.+ leri I/110/49
e.+ si I/30/07

2. Geçmiş döneme âit olan,
geçmişin özelliklerini taşıyan şey. -
27-
e. I/48/80, I/59/32, I/78/16,
I/85/44, II/03/33, II/07/142, II/21/23
e.+ ki I/91/58
e.+ kinnē I/73/33
e.+ lē II/03/32, II/39/158
e.+ leden II/34/77
e.+ lēden I/146/45
e.+ lere I/157/30
e.+ leri I/34/34, II/39/157
e.+ lērī I/08/80
e.+ niḡ I/08/26
e.+ niḡ I/08/68
e.+ nki I/143/29, I/58/23
e.+ si II/21/42, II/35/10, II/35/108,

II/35/23, II/35/41, II/35/97

3. Çok zamandan beri var olan,
üzerinden zaman geçmiş olan, kadim. -
26-
e. I/117/50, I/122/05, I/122/16,
I/149/66, I/156/56, I/160/31, I/28/10,
I/49/39, I/68/16, I/68/67, I/86/22, I/89/03,
I/92/28, I/95/45, I/95/46, II/02/06,
II/02/44, II/10/38, II/13/42, II/13/43,
II/14/55, II/19/24, II/23/166, II/23/17,
II/23/175, II/37/57

4. Hükmü geçmiş, yürürlükte
olmayan, rağbet edilmeyen. -10-
e. I/119/67, I/14/09, I/149/05,
I/91/07, II/03/38, II/13/33
e. yazı I/33/28, I/38/10
e. yazıyı I/33/27
e. yazı I/08/07

5. Yaşlı, yaşı büyük olan, uzun
zaman önce yaşamış. -10-
e. I/08/80, I/155/41, I/28/01,
I/40/73, I/45/05
e.+ lē I/64/95, I/82/31
e.+ leriḡ I/23/34, I/64/94, II/24/58

6. Değişmeyen, aynı şekilde devam
eden. -5-
e. I/155/79, I/161/32, I/90/42
e. ġafalā I/06/06
e. ġafalar I/06/51

7. Geçmiş zamanda yapılmış veya
teşekkül etmiş olup bir devrin üslûbunu
aksettiren, klasik bir değer kazanmış olan
(sanat eseri). -4-
e. I/139/51, I/28/22, I/56/10,
II/13/21

8. Zamanın etkisiyle veya kullanıla
kullanıla yıpranmış, bozulmuş, yeniliğini
kaybetmiş, köhne. -3-
e. I/130/88, II/12/27
e.+ si I/98/95

9. Geçmiş zamâna âit olan, geçmiş
zaman özelliklerini taşıyan, atik. -
3-
e. I/33/02
e. gideri I/06/40
e.+ niḡ I/25/16

10. Şimdikinden önce olan, önceki,
sâbık. -2-
e.+ le I/66/37
e.+ yi I/110/12

11. Bir meslekte uzun müddet

çalıştıktan sonra artık o işi bırakan, emekli olan. -1-

e. I/158/04

esKi - : 1. Zaman etkisiyle veya kullanılmaktan ötürü yıpranmak, aşınıp bozulmak, yeniliğini kaybetmek. -3-

e.- yennerî II/07/125

e.- yivēṛceK II/07/60

2. İhtiyarlamak, yaşlanmak, kocamak.

e.- mezdik I/96/65

esKî : bk. eski²-1-

e. I/01/54

bk. eski³ -1-

e. I/92/34

ēski : bk. eski³ -4-

ē. I/122/52, I/28/31, II/10/84, II/14/23

bk. eski² -1-

ē.+ larde I/40/68

ēski : bk. eski³ -9-

ēs. I/122/52, I/38/16, I/46/38,

I/58/46, II/02/36, II/33/07, II/33/10

ēs.+ ydi II/29/23

bk. eski² -2-

ēs. I/58/20

ēs.+ ninki I/10/45

ēski - : bk. eski¹ -2-

ēs.- medi I/21/47

ēs.- yen I/38/14

ēski : bk. eski³ -1-

ēs. I/46/36

ēsKi : bk. eski²-3-

ē. I/72/07

ē.+ leri II/03/33

ē.+ si I/124/08

bk. eski³ -2-

ē. II/04/07, II/05/69

bk. eski¹ -1-

ē. II/14/39

esKide : bk. eskiden -1-

e. I/23/46

eskiden : Geçmiş zamanlarda, geçmiş çağlarda, geçmişte, mukaddema. -104-

e. I/06/56, I/106/13, I/110/14, I/121/53, I/129/42, I/141/09, I/142/04, I/142/29, I/146/69, I/150/30, I/150/48, I/155/62, I/155/67, I/160/27, I/161/32, I/20/27, I/23/44, I/32/15, I/32/22, I/32/29,

I/32/57, I/33/139, I/38/46, I/39/57, I/40/72, I/44/25, I/48/40, I/49/09, I/49/43, I/49/69, I/49/71, I/55/01, I/55/20, I/55/35, I/60/40, I/60/45, I/60/49, I/60/53, I/64/118, I/64/68, I/71/03, I/71/20, I/73/07, I/78/20, I/81/01, I/81/25, I/81/56, I/82/14, I/82/17, I/82/28, I/82/32, I/83/71, I/84/20, I/85/24, I/85/25, I/85/41, I/90/76, II/03/12, II/03/31, II/03/35, II/04/75, II/07/10, II/07/19, II/10/38, II/15/86, II/19/121, II/19/123, II/19/126, II/19/130, II/19/131, II/19/140, II/19/141, II/19/142, II/19/146, II/19/71, II/20/40, II/21/18, II/21/19, II/21/24, II/21/25, II/21/43, II/21/53, II/24/24, II/24/53, II/24/64, II/37/07, II/37/21, II/37/24, II/37/25, II/37/28, II/37/33, II/37/53, II/37/54, II/37/56, II/37/70, II/37/80, II/37/96, II/37/98, II/37/108, I/84/08

eskiden : bk. eskiden -1-

e. II/14/92

eskiden : bk. eskiden -3-

e. I/81/53, I/83/20, II/11/54

ēsKiden : bk. eskiden -3-

ē. I/06/59, II/15/17, II/32/131

eskiden : bk. eskiden -8-

ēs. I/20/15, I/23/10, I/37/17, I/40/68, I/58/43, II/05/14, II/14/34, II/29/82

eskiden : bk. eskiden -1-

ē. II/21/51

eskik : bk. eKsig -1-

e. I/03/109

eskili - : Etkilemek. (?) -1-

e.- yoru I/37/38

eskinki : Eskiden olan, geçmişteki. -2-

e. I/34/32

e.+ nden I/17/29

eskizēn : bk. eskiden -1-

e. II/14/44

ēsme : Esme, (hava için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek. -1-

ēs.+ ye II/23/180

esmer : Koyu buğday renginde olan, karaşın.-1-

e. I/30/46

esnaf : Yaptıkları işlere göre sınıflara ayrılmış olan, kazançları sermayeden ziyâde çalışmaya ve beden gücüne

dayanan zanaatkârlara ve küçük ticâret sâhiplerine verilen ortak isim. -4-

e. I/125/51, II/23/03, II/23/04

e.+ dı II/23/03

esnaflık : Esnafın yaptığı iş. -1-

e. yaptı I/35/10

essah : Gerçek, doğru, sahih. -1-

e. I/130/02

essah : bk. essah -1-

e. I/67/51

essahdan : Sahiden, gerçekten. -2-

e. I/123/37, I/26/24

esvab : Esvap, giyecek, elbise. -1-

e.+ mı I/94/10

eş : 1. Karı kocadan her biri, zevç, zevce.

-36-

e.+ i II/19/41, II/30/66

e.+ im I/116/03, I/132/04,

I/132/07, I/132/09, I/157/06, I/44/94,

I/80/63, II/13/10, II/13/62, II/19/26,

II/19/27, II/19/51, II/19/85, II/19/86,

II/31/25, II/39/17

e.+ imden I/73/05

e.+ imi II/06/57

e.+ imin II/19/105, II/19/107,

II/19/89

e.+ imiñ II/19/86

e.+ imiz I/32/40

e.+ imne I/108/08

e.+ ini I/44/57

2. Çift olarak kullanılan veya bir çift oluşturan iki şeyden her biri, bir teki.

e.+ ini I/50/62

3. Yâr, dost, arkadaş, hemhal.

eş dost : Tanıdıklar, ahbablar, dostlar.

e. dos I/123/18

e.+ i dostu II/38/68

e.+ i dosTu I/123/20

e.+ ini dostunu I/123/23

eş - : Çok derine gitmeden kazmak. -5-

e. I/79/43, I/79/52

e.- ědik I/64/77, I/64/78

e.- ěrdik I/64/79

ěş : bk. eş³ -1-

ě. dost I/69/105

ěş - : bk. eş- -1-

ěş.- dıK I/39/96

ěş : bk. eşl -11-

ěş. I/45/32, I/47/37

ěş.+ im I/157/05, I/157/06, I/42/07

ěş.+ imdině I/42/08

ěş.+ iminen I/42/07, I/42/22

ěş.+ inizden I/113/82

bk. eş³

ěş.+ e dosTa I/54/31

ěş.+ e dōsta I/54/42

eşarp : Eşarp, kadınların başlarına, boyunlarına bağladıkları değirmi veya uzun kumaş. -1-

e.+ lānan I/141/20

eşdir - : Eştirmek, eşmek işini başkasına yaptırmak, kazdırmak. -1-

e.- iyó I/01/91

ěşě : <eşek+e -2-

ě. II/07/61

eşek : Tek parmaklılardan, uzun kulaklı, attan küçük binek ve yük hayvanı, merkep. -5-

e. I/18/32

e.+ le II/07/43

e.+ lere I/144/46

e.+ lerleñ I/18/33

e.+ neñ I/157/32

eşek arabası : Çeşitli yükleri taşımak için kullanılan, dört tekerlekli, eşek koşulmuş taşıt.

eşek gōş- : Eşek vasıtasıyla bir işi yapmak, bir işi eşeğe yaptırmak.

ěşek : bk. eşek -3-

ě. I/18/32, II/07/45, II/07/48

ěşekÇi : Eşekçi, eşeklerle yük taşıyan veya insan gezdiren kimse, merkepçi. -1-

ě.+ lě II/07/21

eşgıyā : bk. eşKıya -1-

e. I/158/23

ěşi : bk. ekşi -8-

ě. I/08/41, I/143/59, I/36/58,

I/81/33, I/81/34, II/32/22

ě.+ sini I/11/48

ěşi - : bk. ekşi- -2-

ě.- r II/39/57

ě.- rdin I/10/35

ěşĭ : bk. ekşi -1-

ě. II/32/58

eşĭ : <eşik+i (bk. eşĭğ) -2-

e.+ η I/77/31, I/77/32

ěşi - : bk. ekşi- -1-

ě.- r I/13/12

- ēši** : bk. ekši -3-
ē. eriK II/39/55
ē. yapmeyiz II/39/76
ē.+ yi II/32/58
- ēšf** - : bk. ekši- -1-
ē.- r I/02/34
- ēšid** - : bk. ekšit- -1-
ē.- ir I/33/53
- ēšig** : bk. ešig -1-
ē.+ i I/101/69
- ešig** : Eşik, döşemede kapı boşluğunun alt tarafına gelen kısım ve buraya soğuktan, dış etkilerden korunmak için kapı eni uzunluğunda yerleştirilen taş veya tahtadan, yüksekliği çok az çıkıntı, söve.
-2-
e.+ i̇ II/03/54, II/03/55
- ēšimik** :bk. ekšimik -2-
ē. I/33/96
ē.+ li I/71/39
- eşkıya** : Şehir dışında dağlarda yol kesen hırsızlar, şakiler, haydutlar; haydut, soyguncu, çeteci. -1-
e. I/158/26
- eşşā** : bk. ešyā -1-
güççüK e.+ m II/30/72
- eşşā** : <eşek+i -2-
e.+ miştik II/07/46
e.+ ne I/47/30
- eşşē** : <eşek+i -11-
e. I/01/41, I/121/112, I/122/70, I/18/32
e.+ miz I/22/44
e.+ nen I/135/22, I/18/34, I/70/29, I/70/30, II/34/08
e.+ ni I/146/69
- eşşeg** : bk. eşek -1-
e. arabasını I/87/02
- eşşeg arısı** : Zar kanatlılardan, balı yenmeyen, duvar içi, baca, ağaç kovuğu gibi yerlerde kaba saba yuva yapan, koyu sarı renkte bir çeşit sokucu yaban arısı. -1-
e. arısı I/17/69
- eşşek** : bk. eşek -15-
e. I/52/20, I/98/112, I/98/117, I/98/118, II/34/83
e. goşardık I/130/10
e.+ le I/121/112, I/121/113
e.+ lē II/23/89
e.+ lēlen II/35/10
- e.+ lere I/22/45
e.+ lerē I/01/22
e.+ leri II/23/89
e.+ lerlen I/103/30
- eşşek** : bk. eşek -1-
e. I/121/113
- eşşek** : bk. eşek -3-
eş. I/49/65, I/62/41
eş.+ lēnen I/49/68
- eşşimig** : bk. ekšimik -1-
e. I/33/98
- eşte** : bk. işte -1-
e. I/45/63
- eşya** : bk. ešyā -6-
e. I/100/21, I/20/12, I/90/52
e.+ larımıSī II/31/13
e.+ sını I/32/92
- eşyā** : Yiyecek ve içecek dışında insan için gerekli olan her türlü şey, nesnelere. -5-
e. I/150/59
e.+ ları I/01/27
e.+ sına I/11/66
e.+ sını I/46/89, I/86/72
- ēšyā** : bk. ešyā -1-
ē.+ sını II/09/44
- eşya** : bk. ešya -1-
eş.+ larıyanan I/108/24
- ēšyā** : bk. ešya -1-
eş.+ ları I/46/34
- et** - : 1. Türkçe'de birçok kelimenin sonuna gelerek birleşik fiiller teşkil eden, sonuna geldiği kelimeye göre değişik fonksiyonları olan, geçişli veya geçişsiz fiiller, ayrıca çeşitli deyimler yapan fiil. -156-
dikKaT e. I/66/28
helal e. I/85/64
helaI e. I/60/103
helāl e. I/37/56
hesab e. I/144/17
şe e. II/13/01
şey e. I/144/83
şey e. I/44/24
telefon e. I/91/83
terK e. I/05/36
ziyāret e. I/06/85
düün e.- ceK I/94/72
havtada e.- cek I/94/72
ameliyet e.- ceklerdi I/104/07
telēfon e.- ceᅇ I/80/55

gelin e.- cez I/77/77
idāri e.- cik I/102/10
idāre e.- çeK II/30/35
yardım e.- Çek I/22/39
devām e.- di II/23/20
mefā e.- di II/29/17
hücum e.- dilēr I/01/26
mefāt e.- diler II/10/61
do_um e.- dim II/13/29
bānyo e.- diñiz I/44/38
şey e.- iyosun II/15/121
müsāde e.- mediñ II/23/108
havas e.- medi I/94/46
idāre e.- meği II/03/80
kel etmedi kör e.- medi I/125/41
şey e.- medi I/115/38
kel e.- medi kör etmedi I/125/41
müsāde e.- medilē II/34/13
havas e.- medim I/95/91
şē e.- medim I/160/26
mi e.- mediñiz I/44/38
Qabul e.- mem II/34/49
qaböl e.- memiş I/93/20
şey e.- memiřlē II/08/10
ayırd e.- men I/138/25
telefon e.- mēnce I/80/20
qabul e.- mēS I/08/68
ēsig e.- mesin I/102/68
şey e.- meycen I/25/40
met e.- meyen I/87/110
qabul e.- meyor I/12/37
haber e.- mezdi I/125/22
şiy e.- mezdik I/115/25
yoq e.- mezdik I/123/41
şey e.- mezler I/113/138
fenā e.- miş I/108/22
qavqa e.- miş II/14/75
göç e.- miş I/68/13, I/68/14
mefāt e.- miş I/61/54
merāq e.- miş I/06/67
nāsiyed e.- miş I/122/27
rāt e.- miş I/24/52
şiy e.- miş I/06/122
ziyāret e.- miş I/06/74
devām e.- miş I/06/66
iyi e.- miřiñ I/37/02
tembih e.- miřiñ I/69/50
qavqa e.- miřlē II/14/75
mefāt e.- mişler II/10/87
şiy e.- mişler II/14/25
tariF e.- mişler I/140/25

şiy e.- miyen I/06/80
tēsir e.- miyuru I/45/60
şey e.- miyoz I/105/63
itirāz e.- se I/05/40
ameliyet e.- seK I/119/10
tārif e.- sem I/40/64
qābil e.- sin I/59/89
qabul e.- sin I/36/76, I/36/77,
I/36/82
nasib e.- sin I/14/14
nasib e.- sin I/114/24, I/88/43
nāsib e.- sin I/93/58
şiy e.- sin I/101/47
böle e.- Ti I/14/69
devam e.- Ti I/64/108, I/64/122,
II/23/25
gelin e.- Ti I/137/21
göç e.- Ti II/10/60
idāre e.- Ti I/125/45
mayan e.- ti I/37/35
mefat e.- ti I/40/03
mefāt e.- ti I/110/10, II/03/03
mefāt e.- Ti I/123/09, I/143/12,
I/143/74
mefāT e.- Ti II/29/30, II/29/38
rica minneT e.- Ti I/78/42
şey e.- ti I/123/73
şey e.- Ti I/115/38
şikāt e.- Ti I/75/76
şiy e.- Ti I/119/01
şöle e.- Ti I/14/69
teklif e.- Ti I/125/24
telefon e.- Ti I/112/43
vefāt e.- Ti II/06/57
yardım e.- Ti I/08/72, I/95/74
yārdım e.- Ti II/06/38
yasağ e.- Ti I/131/38
yasağ e.- Ti I/131/38
şikāyet e.- Tig II/05/66
baş e.- Tik I/101/08, I/119/35
mahabbed e.- TiK I/59/83
rahat e.- Tik I/78/09
şe e.- Tik I/75/38
şey e.- tik I/58/75
şiy e.- TiK I/30/30
terk e.- Tik I/101/03
yardım etTik e.- Tik I/125/40
yardım e.- Tik etTik I/125/40
cıla e.- Tikden I/106/52
şiy e.- tikleri I/06/54
devam e.- Tilē II/34/15

mefat e.- Tilē II/13/30
 ūēy e.- Tile I/83/41
 televon e.- tilē I/45/13
 dāvet e.- Tiler I/114/38
 mutfağ e.- Tiler I/36/43
 restore e.- tiler I/38/17
 yas e.- Tiler I/22/21
 dü_ün e.- Tim I/27/23
 düğün e.- Tim I/64/58
 gelin e.- Tim I/76/04
 havas e.- Tim I/95/91, I/95/95
 iPdal e.- Tim I/56/35
 müsāde e.- Tim II/23/111
 ne çocuklarımı kel etTim ne
 çocuklarımı kör e.- Tim I/91/61
 ūe e.- tim I/63/15
 terk e.- Tim I/101/03
 yardım e.- Tim I/134/24
 ziyaret e.- Tim I/122/36
 ne çocuklarımı kel e.- Tim ne
 çocuklarımı kör etTim I/91/61
 böyle e.- Tin I/14/70
 adağ e.- Tiñiz I/91/28
 tāriF e.- Tiñiz I/98/13
 mefaT e.- Tiydi I/110/16
 telefon e.- Tiydi I/39/100
 ūē e.- Tiydim I/127/28
 ūiğāt e.- Tiydim I/14/70

2. Yapmak, işlemek. -31-

e.- cēmi I/88/69
 e.- cēsēñ I/128/73
 e.- dīñ I/116/24
 e.- diler I/144/40
 e.- diñiz I/06/74
 e.- medī I/17/29
 e.- medim I/75/75
 e.- mek I/75/24, I/96/08
 e.- memiūlē I/75/11
 e.- mez I/113/97
 e.- mezler I/123/20
 e.- miū I/75/75, I/87/04
 e.- miūiñiz I/144/56
 e.- miūle I/108/26
 e.- miyem I/17/29
 e.- sin I/144/72, I/74/25, I/144/72
 e.- Ti I/109/21, I/138/102
 e.- Tik I/133/31, I/64/39, II/31/13
 e.- Tiler I/108/28
 e.- tim I/135/09
 e.- Tim I/109/43
 e.- Tiysem I/136/08

3. Kötülük yapmak, kötülükte bulunmak. -6-
 e.- Çen I/75/65
 e.- medim I/113/127
 e.- mezdi I/128/53, I/128/54
 e.- Tini I/113/127
 e.- Tim I/75/65

4. (Zaman bildiren kelimelerle, o zamāna) Eriūmek (o zamāni) bulmak. -1-
 e.- TiK I/91/58

5. (Değ̄er bildiren kelimelerle) ... Değ̄erde, değ̄erinde olmak.
 et : 1. Hayvan vücûdunun yiyecek maddesi olarak kullanılan kas kısmı. -56-
 e. I/105/48, I/105/49, I/105/51, I/111/102, I/111/20, I/111/97, I/119/58, I/127/49, I/128/40, I/74/17, I/97/44, II/14/32, II/14/92, II/37/83
 e.+ ĩ I/132/17
 e. bol I/90/76
 e.+ i I/105/58, I/105/59, I/105/61, I/121/77, I/128/34, I/128/39, I/13/16, I/13/17, I/78/24, II/04/76, II/31/31
 e.+ i bol I/53/69
 ördeg e.+ idir I/105/39
 e.+ inden I/105/58, I/105/63
 hindi e.+ inden I/105/39
 ördeg e.+ inden I/105/38
 tavuğ e.+ inden I/105/38
 e.+ ini I/105/59, I/121/64, I/121/74, I/121/75, I/132/18, II/31/30
 e.+ innen I/105/62
 e.+ iñ I/105/59
 e.+ iyne I/121/65
 tavığ e.+ iynen I/36/54, I/36/58
 e.+ le I/111/08
 e.+ lē II/14/30
 e.+ ler I/111/98
 e.+ leri I/152/100, I/78/25
 e. veridik II/37/83

2. Hayvan vücûdunun yiyecek maddesi olarak kullanılan kas kısmından piūirilen yemek. -47-
 e. I/03/108, I/03/109, I/103/19, I/105/11, I/119/44, I/128/16, I/151/13, I/152/87, I/19/20, I/19/21, I/30/42, I/30/55, I/97/42, II/27/45
 haūlma e. I/97/48
 közlēme e. I/95/07

e.+ ē I/105/48
e. giren yire dert girmez I/28/59
e. haşlama II/31/49
e.+ i I/03/105, I/03/106, I/03/108,
I/105/42, I/40/75, II/28/48
e.+ imiz I/78/18, II/31/47
e.+ imizi I/19/19
e.+ inen I/105/57
e.+ iñ I/105/43, I/105/47
e.+ ler I/97/44
e.+ leri I/105/55, I/128/33, I/28/58
e.+ li II/19/64
e.+ li pilavımıS II/31/49
e.+ li yapālamıştı II/19/72
e.+ lisi I/111/22
kemikli e. yaparladı I/97/44
alılırdī e. II/14/33
dene e. I/111/21
didi e. I/48/20
ğoyun e. I/151/13
pişmiş e. I/127/48
ū e. I/128/19
3. İnsan ve hayvan vücûdunun kas
ve yağdan meydana gelen, kemikle deri
arasında bulunan kısmı. -4-
e. I/48/19
e.+ i seniñ kemī bizim I/121/30
e.+ lerim I/15/48
diş e.+ lerim II/09/02
4. Kuyruk sokumunun iki yanındaki
şişkin kısım, kaba -2-
ğaba e. I/30/49, I/97/45
ět - : bk. et² -1-
ē.- ti II/32/84
ēt : bk. et² -4-
ē. I/104/55, I/104/57, II/15/20
ē.+ li ğuru fasille I/152/87
bk. et¹ -2-
ē. II/14/29, II/14/31
ět - : bk. et¹ -30-
idāre ět.- cek II/09/77
devām ět.- di II/16/51
mürācad ět.- dim I/23/62
ğavğa ět.- medik I/39/17
devam ět.- mediyse II/10/70
devam ět.- meyeleK I/05/11
fayda ět.- mez I/37/38
vasīta ět.- miş I/06/97
aldırış ět.- miyo I/38/48
mesud ět.- sin I/113/82
nasīb ět.- sin I/01/72

devam ět.- Ti I/82/07
mefāt ět.- ti I/110/43
devam ět.- Tik II/08/15
göç ět.- tik I/155/40
mefāt ět.- Tilē I/84/36
tembī ět.- tin I/45/55
ět.- cem I/78/38
ět.- cez I/14/39
ět.- miş I/06/139
ět.- mez I/127/26, I/144/79
ět.- mezdi I/115/33
ět.- ti I/17/27
bk. et² -5-
ět.- meden II/37/96
ět.- meñ I/12/15
ět.- miyoS I/53/61
ět.- Tilerdi I/36/38
ět.- Tim I/130/66
ět : bk. et² -14-
ět. I/157/15, I/41/88, I/49/25,
I/78/22, II/06/44, II/11/09, II/25/52
ět.+ i II/04/31
ět.+ inen I/49/26
ět.+ iñ I/49/26
ět.+ li I/07/62
ět.+ li pilaf I/02/11
ět. yemeyi yapılrđı II/23/54
bk. et¹ -9-
ět. I/36/72
ět.+ i I/36/72
ět.+ ine I/36/72
ět.+ ini I/56/62
ět.+ leri I/36/72, I/78/24
ět.+ ten II/09/63
ět. verilerdi II/14/34
ět : bk. et² -7-
ē. I/02/15, I/112/25, II/25/52
ē.+ li II/17/34, II/17/35
ē.+ li pilaF II/23/49
ē.+ li pilav II/23/49
bk. et¹ -3-
ē. II/14/93, II/23/48
ē. bol II/23/48
ět - : bk. eyit- -1-
ē.- ilmiş I/05/11
etdir - : bk. etTir- -1-
e.- irdī I/44/35
etē : <etek¹+e/i -6-
e. II/24/63
el e. I/104/61
el e. düşmeyim I/104/63

el e. düşürme I/104/64
 el e. gömasıñ I/45/46
 <etek²+e/i
 sünTiken dâlarının e.+ ndëyiS
 II/30/11
ëtē : <etek¹+i -1-
 ét.+ m I/58/90
ëtē : bk. öte -1-
 ē. II/01/65
etek : 1. Vücûdun belden aşağısına giyilen
 giyecek, eteklik. -3-
 e. I/159/13
 e. mitek I/161/34, II/37/26
 2. Dağ, tepe, yığın gibi yüksekliği
 olan şeylerin aşağı kısmı.
etek : bk. etek¹ -2-
 ét. II/37/57
 ét.+ li II/12/16
ētesi : bk. ertesı -3-
 ē. I/154/14, II/06/31, II/25/54
etfāye : bk. itfāye -1-
 e.+ yi I/126/09
ētfāye : bk. itfāye -1-
 ē. II/30/79
etfāyī : bk. itfāye -1-
 e. II/30/78
ētibar : bk. itibar -1-
 ē. ēdērdiK I/107/29
ētiyar : bk. ihtiyar -1-
 ē. I/155/55
ētiyarlı : İhtiyarlık, ihtiyar olma durumu,
 yaşlılık.-1-
 ē.+ η I/45/45
etme : Etmek işi. -3-
 e. I/94/16
 göç e. I/92/09
 teslim e.+ ye I/123/19
etme : bk. ekmek¹ -1-
 e.+ ni I/129/32
etmē : <ekmek¹+i -7-
 e. I/122/77, I/129/32, I/129/33
 söz e. I/138/68
 söz e.+ nden I/138/68
 e.+ ni I/44/57
 e. yapamıyo I/129/27
ëtmē : <ekmek¹+i -2-
 ét. I/52/54
 ét.+ nen II/01/50
etmek : bk. ekmek¹ -23-
 e. I/122/66, I/122/67, I/122/73,
 I/122/83, I/129/10, I/129/26, I/129/27,

I/129/30, I/129/31, I/129/33, I/133/37,
 I/37/26, I/44/81, I/87/122
 e. metmek yapmışlar I/129/42
 e. yapadık I/44/26
 e. yapıyoduğ I/94/18
 e. yapıyollar I/129/26
 e. yaptık I/44/82
 bk. ekmek²
 e. I/120/47, I/52/53
ëtmek : bk. ekmek¹ -4-
 ét. I/44/11, I/44/16, II/01/47,
 II/01/49
etmeKçi : ekmekçi -1-
 e. I/133/39
etmet : bk. ekmek¹ -1-
 e. II/05/07
ëtmet : bk. ekmek¹ -1-
 ét. II/01/48
etmi : bk. etme -2-
 tecâvcüz e.+ ye I/24/52
 yardım e.+ ye I/136/05
eTraF :1. Bir yer veya şeyi kuşatan,
 çevreleyen yerler, çevre, yöre. -8-
 e.+ a I/23/55, II/19/151, II/19/157
 e.+ ina I/64/78
 e.+ nda II/37/58
 e.+ ndan I/125/88
 e.+ nı I/95/33
 2. Bir kimsenin devamlı ilişkide
 bulunduğu insanlar, çevre, muhit.
 e.+ ı I/104/44
etrāf : bk. eTraF¹ -1-
 e.+ ina II/19/158
etTir - : “Başkası vâsıtasıyla yapmak veya
 başkasının yapmasına yol açmak,
 yapmaya zorlamak” anlamında yardımcı
 fiil. -5-
 gayıd e.- dik I/125/28
 e.- ecēdig I/12/41
 töbe e.- ilē I/69/92
 e.- iñ I/67/29
 devām e.- iyoz II/23/125
ëttir - : bk. etTir -2-
 ét.- mem I/104/11, I/104/12
etfud : Bir konu üzerinde yapılan
 inceleme, araştırma, tetkik. -1-
ëfud yap - : İncelemek, araştırmak,
 tetkik etmek.
 e. yapmamızdaki II/04/82
ev : 1. Bir âilenin oturması için yapılmış
 yapı, içinde yaşanılan, ikâmet edilen yer,

yuva, konut, mesken, hâne, ikâmetgâh. -
557-

e. I/01/63, I/03/108, I/09/65,
I/108/47, I/11/29, I/110/36, I/133/17,
I/133/20, I/133/39, I/136/16, I/145/49,
I/149/62, I/15/27, I/15/94, I/150/27,
I/150/28, I/150/45, I/153/04, I/156/59,
I/156/60, I/158/44, I/159/42, I/16/14,
I/160/06, I/21/72, I/24/53, I/27/57,
I/28/26, I/28/27, I/32/63, I/36/27, I/38/25,
I/40/17, I/45/07, I/45/14, I/45/45, I/55/54,
I/62/18, I/63/65, I/69/07, I/73/77, I/82/03,
I/83/16, I/83/67, I/83/71, I/83/74, I/86/72,
I/94/78, I/96/91, I/97/30, II/09/31,
II/19/21, II/19/33, II/35/115, II/38/83,
II/38/96, II/39/151

e.+ ĩ I/154/64

e.+ de I/02/64, I/103/24, I/103/34,
I/104/29, I/104/37, I/104/38, I/109/27,
I/11/68, I/111/86, I/112/33, I/113/29,
I/119/18, I/12/47, I/131/37, I/131/42,
I/137/63, I/14/57, I/146/18, I/15/34,
I/15/91, I/152/112, I/152/130, I/152/82,
I/154/21, I/154/70, I/156/60, I/160/24,
I/17/88, I/17/89, I/18/61, I/20/34, I/23/67,
I/32/25, I/40/73, I/45/14, I/50/44, I/72/56,
I/73/10, I/73/15, I/73/20, I/78/39, I/78/51,
I/89/17, I/94/05, I/94/11, I/94/12, I/98/63,
I/99/69, II/18/15, II/19/148, II/19/23,
II/19/24, II/20/53, II/20/75, II/23/137,
II/38/75, II/39/35, I/107/46, I/38/54

e.+ de II/20/77, II/30/58

e.+ deki I/100/44, II/30/63

e.+ deKi I/07/59

e.+ den I/107/43, I/34/15, I/34/18,
I/34/20, I/75/55, II/04/56, II/20/53

e.+ den mevden I/60/99

e.+ deyiş I/103/25

e.+ deyiz I/103/39

e.+ deyse I/156/60

e.+ di II/16/18, II/18/17

e.+ e I/08/18, I/100/49, I/104/42,
I/106/55, I/111/38, I/114/50, I/126/14,
I/130/95, I/136/08, I/141/21, I/145/83,
I/152/18, I/152/55, I/160/10, I/45/12,
I/47/47, I/61/35, I/66/43, I/71/19, I/73/20,
I/77/47, I/80/21, I/82/01, I/89/29, I/90/37,
I/94/42, I/94/79, I/94/84, I/96/33,
II/19/115, II/19/160, II/19/52, II/20/81,
II/28/81, II/38/46, II/38/54

e.+ eñ I/77/10

e.+ i I/122/24, I/126/07, I/127/54,
I/133/40, I/136/35, I/149/26, I/158/56,
I/160/09, I/161/48, I/161/49, I/161/53,
I/27/50, I/35/22, I/38/25, I/52/05, I/72/21,
I/80/41, I/83/11, I/86/13, I/86/68, I/91/65,
I/95/25, I/97/11, II/07/36, II/14/99,
II/19/115, II/19/26, II/19/29, II/39/151

e.+ ĩ II/31/14

e.+ i veriyo I/34/15

e.+ i yapam II/19/26

e.+ i_ıñ I/103/36

e.+ idi I/55/55

e.+ im I/11/36, I/127/53, I/158/36,
II/07/104, II/07/65

e.+ ime I/15/93

e.+ imi I/27/30

e.+ imı I/18/60

e.+ imin II/19/136

e.+ imiñ I/73/44, I/73/67

e.+ imiS I/129/37, I/72/22

e.+ imiz I/03/84, I/109/05,
I/109/25, I/130/94, I/131/53, I/156/19,
I/24/42, I/24/54, I/38/04, I/38/19, I/65/06

e.+ ĩmiz I/139/15, I/24/41, I/24/53

e.+ imiz yapıldı I/27/33

e.+ imizde I/101/17, I/113/07,
I/15/96, I/59/49, II/32/04

e.+ ĩmizde I/01/27

e.+ imizde yaparız I/97/33

e.+ imizdi II/08/101, II/21/58

e.+ imize I/143/74

e.+ ĩmize I/145/100

e.+ imiziñ I/17/48, I/38/07

e.+ ĩmiziñ I/129/37

e.+ in I/145/99, I/53/13, II/19/101

e.+ inde I/101/18, I/105/32,
I/120/22, I/144/63, I/152/74, I/73/64,
I/92/45, I/97/26, II/15/34, II/19/112,
II/34/75

e.+ indé I/38/41

e.+ inden I/155/70

e.+ indi yapıyöduğ II/24/35

e.+ ine I/120/62, I/145/84,
I/15/95, I/41/65, I/76/14, I/80/20, I/83/46,
II/34/35, II/37/21

e.+ iniñ I/102/23, I/103/42,
I/38/46, I/73/68, I/85/08, I/85/21,
II/32/101, II/32/102

e.+ inıñ II/32/78

e.+ iñ I/03/109, I/03/76, I/09/64,
I/102/09, I/104/31, I/116/53, I/127/55,

I/141/23, I/145/98, I/149/26, I/152/19,
I/154/05, I/16/02, I/18/55, I/18/63,
I/24/55, I/33/05, I/38/23, I/39/49, I/40/55,
I/53/77, I/58/39, I/64/74, I/73/19, I/73/25,
I/79/74, I/90/36, I/90/40, I/94/10, I/94/25,
I/94/67, I/97/16, I/97/23, II/20/25,
II/20/83, II/23/47, II/28/63, II/32/115
e.+ içinde I/111/91, I/96/38
e.+ iþe I/69/106, I/96/33
e.+ iþi I/79/74
e. köv I/146/20
e.+ le I/86/64, II/26/02
e.+ lē I/150/45, I/150/55, I/83/17,
II/16/99, II/22/12
e.+ lē yapılmıþ I/146/78
e.+ lēde I/38/40, I/64/77, I/75/25,
I/97/06, I/97/07, II/21/57, II/27/04,
II/27/19, II/33/28, II/35/67
e.+ lēden I/147/42, I/150/59,
I/68/60
e.+ lēmiS I/152/13
e.+ lēmiz II/38/120
e.+ lēmizde I/38/40
e.+ lēmizdi I/38/39
e.+ lēmize I/155/95
e.+ lēmiziþ II/09/96
toti e.+ lēndi II/29/13
e.+ lēnde I/143/04
toti e.+ lēnde II/29/14
e.+ lēnde I/76/100
e.+ lēnden I/73/38
e.+ lēni II/06/38
e.+ lēþ I/28/23, I/77/33, II/21/75,
II/30/45, II/32/114
e.+ ler I/110/36, I/133/42, I/18/40,
I/21/59, I/35/26, I/35/31, I/40/55,
I/46/108, II/31/21, II/37/06
e.+ leþ I/100/06, I/149/57, I/49/47
kerpiÇ e.+ ler II/37/06
e.+ lerin I/101/66
e.+ lerde I/126/10, I/139/50,
I/15/11, I/32/06
e.+ lerdin I/121/11, I/58/89
e.+ lere I/102/75, I/102/76,
I/107/50, I/108/11, I/18/21, I/78/08,
I/83/57, I/83/58, I/83/65, II/16/98,
II/27/23
e.+ leþe I/142/39
e.+ leri I/100/50, I/147/47,
I/149/56, I/150/56, I/152/05, I/160/20,
I/33/137, I/35/30, I/36/28, I/36/29,

I/37/43, I/78/51, I/86/05, I/86/29, I/90/24,
I/91/24, II/29/25, II/30/17, II/38/82
e.+ leþi I/45/49
odunbazarı e.+ leri I/149/66
e.+ lerimis I/09/54
e.+ lerimiz I/107/64, I/135/10,
I/21/72, I/36/30, I/86/63, I/97/12, II/24/51
e.+ lerimiz yapılıcak II/31/22
e.+ lerimizde I/135/09
e.+ lerin I/149/66
e.+ lerinde I/136/36
e.+ lerin I/101/71, I/36/26,
I/86/62, I/90/31
e.+ lerinizi I/108/46
e. mev yapıcā I/150/52
e.+ miSde I/152/130
e. verdi I/61/63
e. yapam I/18/63
e. yaptık I/76/06
e. yapıdıla I/153/52
e. yapıdın I/99/24, I/99/25
e. yapıdydıK I/150/44
e. yapıyola I/76/78
e. yapTı I/150/47, I/99/30, I/99/32
e. yapTık II/35/114
e. yaptıTırn I/108/56
2. (İsim tamlamasının ikinci ögesi
olarak) İçinde belli bir iş görülen veya
belli bir maksat için kullanılan yer.
ōlan e.+ i I/32/69
ğız e.+ inden I/08/02
dü_ün e.+ i I/87/91, I/87/92
eKmeg e.+ i I/09/65
fırın e.+ i I/160/11, I/73/69
ğız e.+ i I/125/58, I/89/10
harÇ e.+ i I/73/68, I/73/69
hōlan e.+ i I/125/58
imam e.+ i I/142/42
ōlan e.+ i I/08/35, I/147/59,
I/31/51, I/32/92, I/77/25, II/34/26,
II/39/154
tandır e.+ i I/116/43, I/130/60
ūlan e.+ i I/26/23
ōlan e.+ i veriyo I/32/89
ğız e.+ i veriyosa I/32/88
ğız e.+ ide I/145/53
eKmeg e.+ im I/09/41
ekmek e.+ im I/09/42, I/09/44
fırın e.+ im I/09/43, I/09/44
fırın e.+ imiz I/03/47
ğız e.+ ince verilir I/114/54

kıız e.+ inde I/78/30
 ğız e.+ inde I/103/18, I/145/54,
 I/145/73, I/32/69, I/32/70, I/32/74,
 I/32/85, I/90/50, I/97/52, I/97/53
 olan e.+ inde I/145/73, I/32/86,
 I/78/31, I/97/52
 olan e.+ indè I/145/53
 tandır e.+ inde I/130/68
 ğız e.+ inden I/114/54, I/90/49
 olan e.+ inden I/145/77, I/153/64
 kıız e.+ ine II/34/26, II/34/86
 ğız e.+ ine I/08/35, I/148/12,
 I/148/13, I/148/15, I/153/87, I/26/23,
 I/87/72, I/90/48, I/90/49, I/90/50
 hambar e.+ inè I/153/32
 olan e.+ ine I/145/76, I/153/64,
 I/26/25, I/89/10, I/90/49, II/34/86
 e.+ ini I/161/44, I/161/45,
 I/161/46, I/161/48, I/64/39, I/91/64
 dü_ün e.+ ini II/30/77
 ğız e.+ ini II/34/84
 olan e.+ inin II/34/75
 ğız e.+ isiñ I/147/58
ev bark : 1. Mal mülk.
 e.+ i barkı yaptılar I/18/44
 2. Çoluk çocuk, âile.
 e.+ i barkı I/125/15
ev dam : Ev bark¹, mal mülk.
ev hanımı : Dışarıda çalışmayan, ev
 işlerini iyi bilen, hamarat, temiz, düzenli
 kadın.
 e. hanımınarı I/108/15
ev işi : Ev içinde gündelik olarak
 yapılan her türlü iş.
 e. işinde II/19/137
ev maķarnası : Evde hamur
 kesilerek yapılan el işi makarna.
 e. maķarnası yaparıS I/97/32
ev yemeği : Evde yapılan yemek.
ēv : bk. ev¹ -11-
 ē. I/09/65, I/152/123, I/68/60,
 I/86/71
 ē.+ de I/103/33, I/79/20, II/27/24
 ē.+ dēdik II/31/09
 ē.+ deki I/10/71
 ē.+ lere I/70/16
 ē.+ mizi I/33/02
ēy : bk. ev¹ -5-
 ē. II/14/96
 ē.+ de II/20/15
 ē.+ imiz II/22/44

ē.+ ĩniz II/05/88
 ē.+ mizi II/05/89
ēv : bk. ev¹ -2-
 ē.+ de II/23/114
 ē.+ iñ I/25/10
ēv : bk. ev¹ -358-
 ēv. I/02/59, I/10/17, I/10/83,
 I/110/58, I/122/85, I/125/20, I/126/15,
 I/130/55, I/131/57, I/133/49, I/139/16,
 I/139/48, I/141/16, I/15/26, I/42/31,
 I/45/07, I/45/14, I/46/102, I/46/75,
 I/49/39, I/49/40, I/52/68, I/52/80, I/53/29,
 I/55/07, I/55/31, I/56/37, I/64/83, I/65/45,
 I/65/55, I/68/62, I/86/29, II/02/97,
 II/04/58, II/05/89, II/33/08
 āşaf ēv. II/33/09
 ēv.+ .i I/24/53
 ēv. ĩşā_atı II/33/04
 ēv. dam I/10/106
 ēv.+ de I/02/15, I/07/56, I/07/57,
 I/09/41, I/09/64, I/11/94, I/113/136,
 I/113/80, I/114/57, I/12/06, I/121/99,
 I/123/28, I/126/58, I/131/33, I/138/105,
 I/138/93, I/141/07, I/144/53, I/144/65,
 I/16/03, I/16/42, I/20/35, I/20/40, I/29/09,
 I/36/14, I/44/11, I/48/70, I/51/20, I/52/21,
 I/55/31, I/56/50, I/63/41, I/66/04, II/21/69,
 II/23/107, II/25/04, II/33/34
 ēv.+ dē I/04/68, I/10/83, I/125/06,
 I/44/11
 ēv.+ den I/115/25, I/140/19,
 I/51/75, I/51/76, I/56/66, I/56/67, I/78/01,
 II/28/81
 ēv.+ di II/28/22, II/33/34
 ēv.+ e I/01/55, I/07/56, I/08/65,
 I/113/102, I/113/78, I/114/42, I/12/07,
 I/125/88, I/128/21, I/130/18, I/131/60,
 I/15/24, I/15/25, I/20/12, I/20/37, I/22/06,
 I/34/14, I/39/98, I/44/68, I/52/54, I/52/71,
 I/52/74, I/52/75, I/55/06, I/56/52, I/63/42,
 I/64/57, I/66/43, II/08/71, II/11/64,
 II/22/44
 ēv.+ ē II/30/81
 ēv.+ ē II/23/98
 ēv.+ e verdi I/125/30
 ēv. hanımı I/67/23
 ēv.+ i I/104/52, I/104/53,
 I/115/32, I/120/38, I/122/27, I/125/18,
 I/126/21, I/131/57, I/161/49, I/20/08,
 I/24/53, I/44/03, I/44/68, I/45/45, I/50/73,
 I/52/31, I/52/43, I/52/76, I/55/07, I/56/64,

I/65/45, I/73/72, II/02/78, II/02/96,
 II/17/58, II/17/80, II/33/25, II/33/28,
 II/33/50, II/35/116
 év.+ i barķı I/123/05
 év.+ i yaptık I/42/30
 év.+ im I/154/65
 év.+ imde I/46/35, II/33/29
 év.+ imden I/45/65
 év.+ ime I/143/65, I/158/36
 év.+ imi I/131/58, I/56/58,
 II/33/33
 év.+ imiz I/53/33, I/78/38,
 II/11/65
 év.+ ĩmiz II/05/83, II/12/02,
 II/16/94
 év.+ imiz damımız I/53/47
 év.+ imizde I/07/41
 év.+ imizden I/16/30
 év.+ imize I/130/16
 év.+ imizi yaptık I/42/29
 év.+ imizin I/139/53
 év.+ ĩmizin I/139/44
 év.+ imiziĭ I/115/24, I/17/62,
 II/32/112
 év.+ ĩmiziĭ II/33/26
 év.+ inĭ I/161/43
 év.+ inde I/114/14, I/114/55,
 I/123/69, I/126/39, I/126/43, I/129/23,
 I/133/50, I/140/70, I/45/07, I/52/79,
 II/25/63, II/28/93
 év.+ inde yapıyoduĭ I/152/135
 év.+ inden I/46/89, II/31/11
 év.+ indi II/05/85, II/35/108,
 II/35/111
 év.+ ine I/08/90, I/10/84,
 I/114/14, I/120/64, I/34/21, II/25/64,
 II/28/05, II/35/105, II/35/109
 év.+ inē I/76/58
 év.+ inēn II/22/01
 év.+ ini I/124/22, I/161/43,
 I/56/58, I/57/39, I/57/40, II/17/64
 év.+ iniĭ I/122/27, I/24/56,
 I/51/45, II/35/107
 év.+ iĭ I/08/123, I/10/18,
 I/114/48, I/116/53, I/141/28, I/39/95,
 I/47/27, I/49/52, I/50/57, I/62/18, I/67/59,
 I/78/04, II/08/125, II/22/28, II/23/58,
 II/23/64, II/23/67
 év. iſi II/09/45
 év. iſimi I/42/24
 év.+ lē I/51/58, II/02/76, II/29/47

év.+ lēde I/02/69, I/39/58, I/41/74
 év.+ lēdiyiz II/23/113
 év.+ lēmiz II/23/180, II/29/23
 év.+ lēn II/09/97
 év.+ lēne I/114/34, I/114/56
 év.+ lēni I/46/118
 év.+ lēĭ I/47/59, I/49/50
 év.+ ler I/02/68, I/126/16, I/49/47
 év.+ lēr II/06/47
 év.+ lerde I/01/10, I/06/42,
 I/113/63
 év.+ lere I/126/16, I/130/96,
 I/59/36, I/59/52, I/60/101, II/27/20
 év.+ lerē I/126/76
 év.+ leri I/10/97, I/126/13,
 I/17/87, I/64/86, I/67/70, II/33/07
 év.+ lerinde I/121/100, I/42/29
 év.+ lerine I/123/25
 év.+ lerini mēvlerini II/23/164
 év.+ leriĭ II/33/10, II/33/15
 év.+ siz II/16/98
 év. yapādn I/06/21
 év. yapārdıĭ I/02/59
 év. yaptı I/18/47, II/05/90
 év. yaptık I/126/75
 év. yapıdılā I/51/58
 év. yapTım I/126/76
 év. yeme_e yaparlar I/02/14
 bk. ev²
 dū_ün év.+ i I/125/62, I/125/91
 fırın év.+ i I/152/108
 fırın év.+ imiz II/08/125
 ĭız év.+ i I/04/24, II/23/64
 hoca év.+ i II/28/36
 ōlan év.+ i I/04/25, I/113/35,
 II/17/44, II/25/56
 ĭız év.+ inĭ II/25/56
 kız év.+ inde I/59/19, I/59/22
 ĭız év.+ inde II/15/09
 ōlan év.+ inde I/114/55, II/15/06,
 II/15/08, II/25/57, II/25/58
 ōlan év.+ indē II/25/54
 ĭız év.+ inden I/157/11, II/25/60
 ĭız év.+ indi II/23/60
 kız év.+ ine I/59/27
 kız év.+ inē I/59/21
 dū_ün év.+ ine II/23/58
 ĭız év.+ ine I/113/35, I/148/16,
 I/31/51
 ĭız év.+ inē I/148/14
 olan év.+ ine II/25/60

olan év.+ ine I/113/42, I/114/55,
I/125/65, I/157/10, II/23/87, II/25/56,
II/34/20

olan év.+ inē I/76/47

olan év.+ inē I/125/62

ğız év.+ ini II/25/54

hoca év.+ ini II/28/34

erkek év.+ inin II/15/09

ğız év.+ iniñ I/114/41, II/03/21

olan év.+ iniñ I/125/73, I/125/77,

I/138/94, II/23/64

éy : bk. ev¹ -1-

éy.+ inñ II/22/01

ēv : bk. ev¹ -10-

ē. dām I/10/105

ē.+ de I/115/15, I/115/16,

II/03/20, II/14/52, II/21/11

ē.+ di II/03/09

ē.+ ĩmiS II/05/84

ē.+ miz I/47/05

bk. ev²

ğız ē.+ i I/157/12

evcig : bk. evcik -3-

e. I/58/87, I/58/93

ēvcig : bk. evcik -1-

ē. I/02/53

evcik : Evcilik oyunu. -1-

e. I/58/90

evÇiK : bk. evcik -1-

e. I/58/86

ève - : bk. ever- -1-

év.- dig I/52/50

évē - : bk. ever- -1-

év.- dim I/64/58

eved : bk. evet -6-

e. I/10/69, I/105/05, I/139/04,

I/31/09, I/65/04

e. eveT I/113/23

éved : bk. evet -15-

év. I/05/19, I/39/73, I/41/04,

I/41/72, I/42/48, I/42/68, II/33/11,

II/33/14, II/33/21, II/33/30, II/33/31,

II/33/38, II/33/42

evel : bk. evvel -18-

e. I/108/35, I/127/17, I/142/06,

I/143/78, I/15/44, I/20/56, I/68/21,

I/83/29, I/83/53, I/83/67, I/83/69, I/83/72

e.+ ce I/10/79

e.+ inden II/26/34

e. sene I/17/03, I/17/05

ével : bk. evvel -6-

év. I/11/08, I/138/126, I/138/128,
I/14/49, I/14/65

év.+ lē I/04/64

evela : bk. evelā -2-

e. I/13/13, II/26/17

ēvēlā : bk. evelā -1-

ē. II/33/68

evelā : Evvelā, ilk önce, ilk olarak. -
12-

e. I/107/44, I/15/20, I/27/63,
I/46/129, I/74/100, I/74/50, I/85/22,
I/87/15, I/87/50, I/94/21, II/14/20

ilk e. I/106/59

evelā : bk. evela -4-

e. I/114/02, I/119/55, I/131/12,
II/39/142

évelā : bk. evelā -1-

év. II/01/47

evelcesi : Evvelce, önceden, eskiden -
1-

e. II/39/86

évelcesi : bk. evelcesi -2-

év. II/07/23, II/32/135

evelde : Evvelde, önceden, eskiden. -
8-

e. I/05/65, I/09/56, I/102/20,
I/102/21, I/11/08, I/143/35, I/26/02,
I/99/36

évelde : bk. evelde -1-

év. II/12/83

evelden : Evvelden, önceden, eskiden. -
27-

e. I/122/19, I/124/09, I/124/10,
I/124/24, I/124/32, I/131/18, I/137/06,
I/137/07, I/143/33, I/143/71, I/159/23,
I/26/02, I/31/49, I/31/50, I/31/61, I/61/75,
I/63/13, I/75/39, I/77/46, I/81/39, I/99/68,
II/08/16, II/22/86, II/30/22, II/39/118

e.+ i II/30/54

évelden : bk. evelden -4-

év. I/131/40, I/43/16, I/46/48,
II/17/19

évelden : bk. evelden -3-

év. I/09/58, II/05/87

évelē : bk. eveli -1-

év. II/10/34

evelē : bk. eveli -1-

e. I/152/60

evelēden : bk. evelden -1-

e. I/32/10

eveli : Eskiden, bir zamanlar. -196-

e. I/04/75, I/05/06, I/09/59, I/10/86, I/101/31, I/102/08, I/102/12, I/102/60, I/102/77, I/102/86, I/113/116, I/121/11, I/121/114, I/121/116, I/126/12, I/126/30, I/126/36, I/126/40, I/126/53, I/126/55, I/126/63, I/126/69, I/126/76, I/127/16, I/129/24, I/13/07, I/13/08, I/13/09, I/13/13, I/13/17, I/130/10, I/130/38, I/130/89, I/132/03, I/137/59, I/137/60, I/143/42, I/143/48, I/143/51, I/143/55, I/145/57, I/145/61, I/145/67, I/145/71, I/151/07, I/152/108, I/152/139, I/152/87, I/153/102, I/153/103, I/153/107, I/153/119, I/153/121, I/153/123, I/153/125, I/153/30, I/153/31, I/153/57, I/153/59, I/153/67, I/153/71, I/153/73, I/153/89, I/154/06, I/154/25, I/154/56, I/154/65, I/155/75, I/155/78, I/158/22, I/158/57, I/159/13, I/159/26, I/159/35, I/159/46, I/24/07, I/26/63, I/26/70, I/30/51, I/36/18, I/36/29, I/36/33, I/36/47, I/46/10, I/46/17, I/47/40, I/47/48, I/49/28, I/51/14, I/58/06, I/58/07, I/58/30, I/58/48, I/58/74, I/60/27, I/62/19, I/64/73, I/69/69, I/70/08, I/70/27, I/70/64, I/70/66, I/70/68, I/70/72, I/70/76, I/70/77, I/70/79, I/75/08, I/75/68, I/77/02, I/77/03, I/77/05, I/77/09, I/77/13, I/77/17, I/77/20, I/77/44, I/77/61, I/77/75, I/79/17, I/79/33, I/79/34, I/80/09, I/80/16, I/80/18, I/80/23, I/80/35, I/80/41, I/80/42, I/80/43, I/80/54, I/83/33, I/83/44, I/86/10, I/87/08, I/87/49, I/87/67, I/87/80, I/87/92, I/89/13, I/90/52, I/91/78, I/93/46, I/94/16, I/94/45, I/94/69, I/94/75, I/94/76, I/96/14, I/96/22, I/96/25, I/96/35, I/96/64, I/96/76, I/96/78, I/96/82, I/98/17, I/98/19, I/98/54, I/98/62, I/98/67, I/98/71, I/98/90, I/99/35, II/04/70, II/11/50, II/15/80, II/16/11, II/16/17, II/21/44, II/28/26, II/28/27, II/34/10, II/34/65, II/39/110, II/39/55

e.+ kini II/30/54

e.+ lerden I/96/29

e.+ niņ I/58/58

e. yapılrđı I/130/43

e. yapıyoduğ I/83/27

e.+ ye I/36/14

e.+ yi I/09/15

evelī : bk. eveli -9-

e. I/09/57, I/101/37, I/13/07, I/153/06, I/153/25, I/159/09, I/70/71,

I/75/55, I/98/66

évelī : bk. eveli -5-

év. I/51/27, I/62/32, II/01/35, II/08/22, II/16/101

éveli : bk. eveli -92-

év. I/01/35, I/01/77, I/02/41, I/02/45, I/02/57, I/02/60, I/02/64, I/02/65, I/04/13, I/04/20, I/04/26, I/08/10, I/08/15, I/08/18, I/08/26, I/08/42, I/10/04, I/10/40, I/10/46, I/121/17, I/13/09, I/131/46, I/140/49, I/148/08, I/157/18, I/157/76, I/30/06, I/39/06, I/39/32, I/39/76, I/42/16, I/43/17, I/43/18, I/46/113, I/46/17, I/46/23, I/46/24, I/46/39, I/46/41, I/47/09, I/47/24, I/47/25, I/47/58, I/47/75, I/49/49, I/51/13, I/51/22, I/51/23, I/51/24, I/51/31, I/51/35, I/51/57, I/51/58, I/51/59, I/51/64, I/51/73, I/53/41, I/55/33, I/57/44, I/57/45, I/58/09, I/58/10, I/58/20, I/58/22, I/59/14, I/60/99, II/01/23, II/05/09, II/05/92, II/05/93, II/07/28, II/07/52, II/11/54, II/16/36, II/16/86, II/16/94, II/25/113, II/25/42, II/25/79, II/28/25, II/28/26, II/28/35, II/28/73

év. +ki I/53/30

év.+ kinij I/58/76

év.+ niņ I/67/12

év.+ si I/46/08

év. yapārđıK I/02/48

év.+ ydi I/42/15

év.+ ymişTi I/51/56

évelī : bk. eveli -2-

év. II/01/23, II/16/106

éveliden : bk. evelden -1-

év. II/28/43

éveliyāt : Evveliyāt, bir işin daha önce geçmiş olan safhaları, evreleri. -1-

év.+ macaK I/01/57

evvelki : bk. evvelki -8-

e. I/102/66, I/30/51, I/79/19, I/80/29, II/39/111, II/39/157

e.+ lē I/43/15

e.+ nneri I/13/22

évelki : bk. evvelki -1-

év. I/46/28

evensi : Evvelsi, (Gün, hafta, ay ve yıl gibi zaman bildiren kelimelerle) bir önceki, dün değil daha önceki. -1-

e. I/160/23

évēlsi : bk. evensi -1-

év. I/59/16

- evēlti** : bk. evvel -1-
e.+ de I/59/12
- ēvēlü** : bk. eveli -1-
ē. I/63/24
- ever** - : Evlendirmek. -15-
e.- cez I/70/82
e.- di I/88/28, II/20/51
e.- dik I/64/39, II/07/106,
II/38/114
e.- dik barqardıK I/119/38
e.- diKdi I/153/47
e.- diler I/119/27, I/89/22
e.- dim II/26/15, II/37/77
e.- emedi I/89/19
e.- ince I/83/10
e.- sem I/73/36
- evēr** - : bk. ever- -4-
e.- cēs I/70/87
e.- diK I/152/26, I/152/30
e.- ennē I/72/36
- ēver** - : bk. ever- -14-
ēv. I/53/37, II/05/90
ēv.- ces I/63/60
ēv.- di II/05/90
ēv.- dik I/51/18, I/63/04
ēv.- dim II/28/07
ēv.- đim II/28/52
ēv.- emiycēz I/53/31
ēv.- ilēmişdi I/53/41
ēv.- inceK I/113/136
ēv.- miş II/02/96
ēv.- mişler I/53/30
- ēveḡ** - : bk. ever- -1-
ēv.- dim I/51/74
- ēvēr** - : bk. ever- -5-
ēv.- dik I/76/05
ēv.- đim I/113/11, I/51/75,
I/52/21, I/76/04
- evet** : Cevap olarak kullanılan tasdik sözü.
-168-
e. I/01/18, I/03/32, I/05/01,
I/05/69, I/07/16, I/09/51, I/10/122,
I/10/18, I/10/42, I/10/90, I/101/02,
I/102/49, I/102/88, I/102/89, I/103/08,
I/105/25, I/106/02, I/106/28, I/106/30,
I/106/57, I/106/81, I/108/09, I/111/112,
I/111/18, I/111/68, I/112/02, I/112/63,
I/112/66, I/112/69, I/119/07, I/121/15,
I/121/96, I/122/23, I/122/29, I/122/78,
I/124/06, I/127/02, I/127/06, I/129/02,
I/129/62, I/132/39, I/132/82, I/133/62,
I/135/02, I/138/60, I/139/11, I/139/45,
I/139/63, I/14/07, I/14/11, I/142/04,
I/142/15, I/142/31, I/142/35, I/142/46,
I/149/02, I/149/03, I/149/25, I/150/06,
I/150/07, I/152/05, I/154/11, I/156/07,
I/156/53, I/157/02, I/157/79, I/160/06,
I/160/13, I/160/19, I/160/20, I/17/02,
I/17/55, I/18/78, I/19/02, I/26/07, I/31/61,
I/32/08, I/32/77, I/32/91, I/33/34, I/33/62,
I/34/03, I/34/07, I/35/17, I/35/21, I/35/52,
I/38/13, I/38/34, I/38/41, I/40/08, I/40/75,
I/53/01, I/57/05, I/58/12, I/59/02, I/61/07,
I/61/20, I/65/04, I/65/34, I/65/40, I/65/43,
I/68/08, I/68/20, I/68/28, I/70/05, I/70/12,
I/70/17, I/71/73, I/73/44, I/75/14, I/75/15,
I/76/01, I/76/03, I/76/08, I/76/09, I/78/10,
I/84/21, I/84/32, I/92/27, I/92/30, I/93/03,
I/93/05, I/93/06, I/93/12, I/93/25, I/93/27,
I/95/125, I/96/13, I/98/85, I/99/06,
II/03/07, II/04/08, II/04/47, II/04/48,
II/13/14, II/13/64, II/15/05, II/17/70,
II/19/05, II/19/85, II/19/96, II/21/03,
II/21/29, II/24/08, II/24/16, II/24/50,
II/30/04, II/31/03, II/33/03, II/34/04,
II/34/79, II/38/82, II/38/83, II/39/07
eved e. I/113/23
e. yapıyoz I/103/09
- evēt** : bk. evet -6-
e. I/106/04, I/149/45, I/34/26,
I/44/14, I/62/35, I/68/01
- ēvet** : bk. evet -1-
ē. I/102/86
- ēvet** : bk. evet -106-
ēv. I/01/56, I/01/97, I/03/100,
I/03/103, I/03/92, I/07/03, I/07/74,
I/09/45, I/09/55, I/09/68, I/10/85,
I/103/02, I/108/01, I/108/02, I/11/35,
I/118/01, I/119/04, I/120/21, I/138/117,
I/138/38, I/16/52, I/161/06, I/17/64,
I/18/79, I/22/08, I/34/01, I/35/03, I/39/68,
I/41/61, I/42/37, I/42/44, I/42/45, I/44/47,
I/46/03, I/46/04, I/46/06, I/46/119,
I/46/15, I/46/23, I/46/27, I/46/31, I/46/32,
I/46/38, I/46/45, I/46/60, I/46/73, I/46/74,
I/46/84, I/49/05, I/49/47, I/49/69, I/50/71,
I/54/34, I/59/06, I/59/10, I/59/17, I/60/90,
I/64/29, II/01/41, II/01/65, II/01/72,
II/02/01, II/02/13, II/02/46, II/02/66,
II/06/76, II/07/08, II/07/11, II/07/31,
II/07/55, II/07/91, II/10/02, II/10/72,
II/13/31, II/14/03, II/14/60, II/14/62,

II/15/102, II/15/109, II/17/84, II/29/60,
II/33/25, II/33/32, II/33/34, II/33/45,
II/33/52, II/33/55, II/33/57, II/33/58,
II/33/59, II/33/60, II/33/66, II/33/72,
II/33/76, II/33/84, II/35/04, II/35/08,
II/35/59

év. yapıyom II/15/88

évĕT : bk. evet -8-

év. I/01/07, I/03/67, I/10/55,
I/41/06, I/56/77, II/01/71, II/33/48,
II/33/57

éyet : bk. evet -1-

éy. I/22/07

evlad : bk. evlat-7-

e. I/112/32, I/138/25, II/16/46

e.+ ı I/91/87

e.+ ım I/15/24, I/85/04

e.+ ımı I/74/31

evlād : bk. evlat-5-

e.+ ım I/137/29, I/15/42, II/29/31

e.+ ımızın I/20/90

e.+ ın I/66/04

evlād : bk. evlat-2-

e.+ ım I/15/29, I/15/35

evlād : bk. evlat-1-

év.+ ım I/01/12

evlat : Bir anne baba için kendi oğulları
veya kızları. -10-

e. I/138/31, I/51/15, I/79/53,
I/79/73

e.+ lām II/08/17

e.+ lar I/114/24

e.+ lara I/01/40

e.+ larımı I/74/30

e.+ ları I/05/41

e.+ sız I/79/74

evlāt : bk. evlat -1-

e. I/37/44

évlat : bk. evlat -5-

év. I/06/25, II/05/108, II/05/77,
II/05/81, II/29/26

evlatlık : 1. Evlat olma sıfatı. -1-

e. yapmadım I/77/37

2. Birinin evlāt yerine kabul ettiği,
kânûnen evlāt olarak nüfûsuna geçirdiği
kimse.

evlatlık ver- : Bir çocuğu birinin
nüfûsuna geçirmek.

evlatlık : bk. evlatlık² -1-

e. verdiklerini I/140/69

evlâtılık : bk. evlatlık¹ -1-

e. yapıdın I/77/41

evlâtılık : bk. evlatlık² -1-

e. verdi I/22/33

evle - : bk. evlen- -2-

e.- dî I/88/32

e.- dîm II/16/29

evlen - : (Kadın ve erkek) Nikâh bağı ile
birleşerek bir âile kurmak, tevhül etmek,
tezevvüç etmek. -59-

e.- ceg I/75/58

e.- den I/132/82

e.- di I/146/21, I/15/60, I/153/43,
I/153/45, I/20/92, I/33/131, I/83/18,
I/86/43, II/06/59, II/27/32

e.- di_jim II/15/03

e.- dik I/101/09, I/11/96, II/19/17

e.- diK II/16/13

e.- diler I/89/23, I/90/73

e.- dilē II/19/16

e.- dim I/143/09, I/148/38,
I/153/41, I/153/42, I/16/39, I/78/55,
I/94/08, I/94/87, II/16/52, II/19/47

e.- din I/25/16

e.- diñ II/27/53

e.- diydi I/83/74

e.- diydin I/107/69

e.- en I/149/40, I/92/51, I/92/52,
I/92/54

e.- ene I/16/39

e.- iceK II/32/127

e.- ilir I/67/52

e.- iliyor I/110/24

e.- inceK I/15/59

e.- ir I/32/96

e.- iyo I/94/08

e.- iyolā I/158/53, I/32/96

e.- iyorlā I/149/35

e.- medi II/03/11

e.- mediler I/89/19

e.- medilerdi I/89/18

e.- miş I/08/121, I/55/26

e.- mişmiş I/135/18, I/88/33

e.- miyō II/03/29

evleñ - : bk. evlen- -4-

e.- diKden I/14/11

e.- dim II/23/02

e.- miş II/19/87, II/19/88

evlēn - : bk. evlen- -2-

e.- di I/70/81

e.- dim II/06/55

evlen - : bk. evlen- -1-

e.- dim II/19/18
ēvlēn - : bk. evlen- -1-
 ē.- cēmiz I/58/97
ēvlen - : bk. evlen- -68-
 ēv.- cē II/29/30
 ēv.- ceg I/157/04
 ēv.- cēm I/113/41
 ēv.- dī_jim I/01/68
 ēv.- dīm I/01/69
 ēv.- di I/10/109, I/125/38,
 I/128/57, I/20/92, I/39/15, I/52/10,
 I/55/26, I/55/27, I/65/61, I/65/63, II/17/76
 ēv.- dig I/42/07
 ēv.- dik I/113/24, I/140/15,
 I/59/13, I/63/03, II/12/08
 ēv.- diK I/04/16, I/113/17,
 I/130/06, I/140/16, I/22/35
 ēv.- dīK II/08/20
 ēv.- dikleri I/01/67
 ēv.- dikten II/09/17
 ēv.- dilēr I/42/70
 ēv.- dim I/112/62, I/113/08,
 I/113/13, I/141/21, I/143/03, I/22/34,
 I/35/04, I/53/42, II/06/36, II/06/56,
 II/33/04
 ēv.- dīm I/15/03
 ēv.- eli II/11/39, II/25/33
 ēv.- en II/17/82
 ēv.- esiyıcıġ I/01/67
 ēv.- incē I/52/69
 ēv.- iyōmuşduġ I/47/59
 ēv.- iyor I/17/13
 ēv.- miycem I/65/62
 ēv.- medīdi I/39/31
 ēv.- meden I/59/11
 ēv.- medi I/22/26
 ēv.- mek I/125/32
 ēv.- men I/65/63
 ēv.- meTim I/39/27
 ēv.- miş I/08/122, I/08/86,
 II/23/137, II/23/139
 ēv.- miş barçlanmış I/140/60
 ēv.- miycıK I/65/63
 ēv.- siġ I/41/18
ēvlēn - : bk. evlen- -1-
 ēv.- dim I/50/20
evlendir - : Evlenmesini sağlamak,
 evermek, tezviç etmek. -8-
 e.- ceS I/70/82
 e.- di I/143/79
 e.- dik I/143/85, I/90/74

e.- dim I/143/79, I/151/24
 e.- me II/20/52
 e.- mişlērdi I/50/57
ēvlendir - : bk. evlendir- -2-
 ēv.- dilē I/01/10
 ēv.- ir I/53/38
evlenme : Evlenmek işi. -1-
 e.+ si I/17/14
ēvlenme : bk. evlenme -1-
 ēv.+ ġi I/07/09
evli : Evlenmiş bulunan (erkek veya
 kadın). -9-
 e. I/15/72, I/39/31, II/19/138,
 II/19/139
 e.+ ler I/58/97
 e.+ sīn I/40/08
 e.+ ydi I/39/30
 e.+ yim II/19/111
 e.+ yken II/39/111
evlī : bk. evli -2-
 e.+ di I/39/32
 e.+ seġiz II/22/90
ēvli : bk. evli -12-
 ēv. I/01/13, I/01/67, I/113/81,
 I/121/34, I/123/13, I/126/82, I/58/97,
 I/60/71, II/23/97, II/27/57
 ēv.+ ler I/60/78
ēvlī : bk. evli -2-
 ēv. I/157/04
 ēv.+ di II/28/40
ēvli : bk. evli -6-
 ē. I/86/41, II/05/75, II/29/43
 ē.+ ler I/42/70
evlilik : Evlilik, evli olma durumu. -
 1-
 e. I/110/44
evlēn - : bk. evlen- -1-
 e.- eli I/79/54
evvel : Eskiden, önceleri. -1-
 e. II/12/66
evvele : bk. eveli -1-
 e. I/77/12
evvelki : Daha önceki, bundan önce gelen
 veya olan, bir önceki. -1-
 e. I/83/32
eyeli : bk. eveli -1-
 e. II/38/93
ey : Hitap edilen kimsenin dikkatini
 çekmek veya anlamı güçlendirmek için
 kullanılır. -4-
 e. I/15/64, I/15/67, I/69/98,

II/24/20
ey - : Eġmek, eġik duruma getirmek. -
 1-
 e.- iyoru I/60/05
ēy : bk. ey -10-
 ē. I/101/55, I/101/56, I/101/57,
 I/128/06, I/160/20, I/61/73, I/64/23
ēȳ : bk. ey -1-
 ē. II/01/74
ēẏ : bk. ey -1-
 ēẏ. I/58/39
eybe : bk. heybe -1-
 e.+ nenīñ I/05/55
eyce : bk. iyice -1-
 e. II/22/78
eycē : bk. iyice -1-
 e. II/22/79
ēyce : bk. iyice -2-
 ē. I/156/61, I/28/36
ēyce : bk. iyice -2-
 ēy. I/21/83, I/73/54
eyci : bk. iyice -1-
 e. II/18/01
eyē : bk. eġer -1-
 e. II/05/25
eyer : bk. eġer -11-
 e. I/111/36, I/126/50, I/153/76,
 I/153/95, I/156/58, I/156/60, I/17/40,
 I/80/03, I/99/52, II/34/32, I/106/35
eyēr : bk. eġer -1-
 e. I/106/46
ēyer : bk. eġer -1-
 ē. I/98/122
eyeṙ : bk. eġer -1-
 e. I/106/17
ēyer : bk. eġer -8-
 ēy. I/100/45, I/122/15, I/69/87,
 I/69/92, I/74/101, I/96/31, I/98/102,
 I/98/123
eyi : bk. iyi -32-
 e. I/15/67, I/159/08, I/159/44,
 I/159/45, I/37/16, I/55/17, I/61/02,
 I/63/29, I/70/09, I/70/68, I/72/51, I/79/82,
 I/98/121, II/24/92, II/26/03, II/38/106
 e.+ dī I/146/66
 e.+ di I/147/18, I/154/48, I/33/97
 e.+ dik II/21/30
 e.+ si I/72/32
 e.+ siñiz II/12/03
 e.+ ydi I/03/30
 e.+ yim I/91/22

e.+ yin I/30/17, I/30/41, I/88/02
 e.+ yiz II/22/22
eyī : bk. iyi -1-
 e. I/03/76
eyī̄ : bk. iyi -9-
 e.+ di I/33/90, I/80/08
 e.+ dik II/21/30
 e.+ dim I/30/26, I/33/101
 e.+ ydi I/03/40, I/70/72, I/87/93
ēyi : bk. iyi -1-
 ē.+ di II/24/92
ēyī̄ : bk. iyi -1-
 ē.+ dik II/21/30
ēyi : bk. iyi -74-
 ēy. I/138/30, I/145/22, I/145/23,
 I/146/27, I/147/48, I/150/16, I/150/21,
 I/150/47, I/152/77, I/27/03, I/27/30,
 I/29/16, I/32/12, I/32/14, I/32/41, I/32/42,
 I/32/47, I/32/48, I/33/09, I/33/115,
 I/33/84, I/37/53, I/45/25, I/61/51, I/61/72,
 I/64/35, I/70/04, I/74/05, I/75/41, I/75/45,
 I/77/49, I/80/02, I/80/03, I/80/06, I/80/57,
 I/98/114, I/98/48, I/99/52, II/05/74,
 II/08/101, II/19/90, II/20/38, II/21/42,
 II/26/47, II/27/18, II/38/98
 ēy.+ di I/146/52, I/146/53,
 II/19/106
 ēy. kötū II/38/114
 ēy. kötū I/93/65
 ēy.+ siñ I/63/48
 ēy. yapā II/26/46
 ēy.+ ydi I/137/11, I/147/57,
 I/150/29, I/150/51, I/77/53, I/90/60
 ēy.+ ydig I/55/35
 ēy.+ ydim I/152/136
 ēy.+ yim I/104/02, I/69/49
 ēy.+ yin I/133/06, I/15/67,
 I/152/34
 ēy.+ yiz I/33/17, I/82/35, II/12/03
ēyī̄ : bk. iyi -6-
 ēy. I/63/20, II/05/74
 ēy.+ ce I/135/19, I/135/41,
 I/146/12
 ēy.+ yim II/38/104
ēyī̄ : bk. iyi -10-
 ēy. I/75/45
 ēy.+ di I/80/54
 ēy.+ dik II/21/32
 ēy.+ diK I/55/38
 ēy.+ ydi I/107/19, I/77/52, I/77/73
 ēy.+ ydig I/152/80

- ēyī** : bk. iyi -2-
ē.+ ce I/148/58
- eyice** : bk. iyice -1-
e. I/102/52
- eyīce** : bk. iyice -1-
e. I/98/65
- ēyīce** : bk. iyice -1-
ē. I/94/39
- ēyice** : bk. iyice -3-
ēy. I/102/55, I/111/31, I/70/41
- eyil** - : Eğilmek, eğik bir durum almak, bir yöne doğru çarpılmak. -1-
e.- ir I/153/66
- eyilik** : bk. iyilik -1-
e. II/17/21
- eyir** - : Eğirmek, (Yün, pamuk vb. şeyleri) iğ ile bükerek iplik durumuna getirmek. -23-
e.- diK I/12/06
e.- dim II/24/57
e.- i I/27/45
e.- idig I/08/60, I/21/18
e.- idik I/15/52
e.- idiK I/15/52, I/21/18
e.- idiP I/12/04
e.- ilēdi I/73/73
e.- in I/08/62
e.- iḡ I/08/69
e.- ip I/12/09
e.- ir I/21/17
e.- irdiK I/08/54
e.- iydi I/73/76
e.- iyorduK I/12/09
e.- iyoS I/12/08
e.- meyoZ I/12/09
- ēyir** - : bk. eyir- -3-
ēy.- i I/51/28
ēy.- idi I/128/15
ēy.- iyoḡ I/96/04
- eyirme** : Eğirmek işi. -1-
e.+ sini I/73/76
- ēyirtmen** : bk. eğitmen -2-
ēy. I/138/07
ēy.+ idi I/138/08
- ēyirtmen** : bk. eğitmen -1-
ēy. I/138/07
- eyit** - : Eğitmek, fizikî ve rûhî bakımdan istenilen yolda yetişmesini sağlamak maksadıyla gereken çalışmaları yaparak bir kimseye lüzumlu bilgi ve nitelikleri kazandırmak, terbiye etmek. -1-
e.- miş I/05/11
- eyitim** : Eğitmek işi, yetiştirme ve terbiye etme, tâlim ve terbiye. -1-
e. õretim I/35/55
- eyitmen** : bk. eğitmen -10-
e. I/121/108, I/122/56, I/122/58
e.+ de I/122/56
e.+ di I/100/03, I/91/05
e.+ imişTi I/25/65
e.+ nē I/75/67
- ēyitmen** : bk. eğitmen -2-
ēy.+ idi I/138/105
ēy.+ ner I/93/47
- eyitmennik** : bk. eğitmennik -5-
e. I/02/38, I/05/07, I/05/08, I/05/09, I/05/11
- eyitTirmi** : Eğittirmek, eğirmesini sağlamak işi. -1-
e.+ ye I/73/75
- eyle** - I : “Etmek, yapmak” anlamında yardımcı fiil. -6-
rahmed e.- sin I/23/60
ramet e.- sin I/88/16
rāmet e.- sin II/08/28, II/19/90
rāmet e.- şıḡ I/63/04
rahmet e.- siḡ II/19/48
- eyle** - II : Eğlemek, avutmak, oyalamak. -1-
çocukları e.- sinnē I/145/27
- ēyle** - : bk. eyle I -1-
rāmet ēy.- sīn II/08/33
- eylen** - : bk. ēlen¹ -6-
e.- dim I/91/19
e.- emīyon II/29/81
e.- emīyon II/29/82
e.- iyoS II/31/26
e.- miyör I/132/60
bk. ēlen³
e.- ib II/16/52
- ēylencē** : bk. ēlence -1-
ē. I/157/33
- eylence** : bk. ēlence -8-
e. I/118/08, I/143/14, I/26/21, I/26/22, I/34/31
e.+ sini I/34/27
e. yapılırdı I/118/06
- ēylence** : bk. ēlence -1-
ē.+ sini yapıyordu I/34/23
- eylenti** : Eğlenti, neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı. -1-
e. yapıdık I/131/62

eyleş - : Eğleşmek, durup vakit geçirmek, oyalanmak, eğlenmek. -1-
e.- tim I/88/63

eylül : bk. eylül -1-
e.+ da I/87/30

eylül : bk. eylül -1-
e.+ de I/130/21

eylül : Yılın ağustos ve ekim ayları arasındaki 30 gün çeken dokuzuncu ayı, sonbahar aylarının ilki. -1-
e.+ de I/76/70

ēylül : bk. eylül -1-
ē. II/30/16

ēylül : bk. eylül -1-
ēy.+ de I/127/36

eyrendelē - : Rendelemek. -1-
e.- di I/33/150

eyrendi : Rende. -3-
e. I/33/150
e.+ den I/33/150

ēyşi : bk. ekşi -1-
ē. I/36/59

ēytiyar : bk. ihtiyar -3-
ēy. I/88/32
ēy.+ ı I/88/31
ēy.+ lar I/102/03

ēytiyarla - : bk. ihtiyarla- -1-
ēy.- dı I/88/34

ez - : (Bir şeyi üzerine el, ayak veya bir âletle basmak veya bütün ağırlığı ile üstünden geçmek sûretiyle) Yassıltmak, çiğnemek, ufalamak, parçalamak. -12-
e.- ē II/16/68
e.- ērdi I/68/48
e.- erin I/148/58
e.- eriz I/102/55
e.- ersiņ I/87/84, I/96/56
e.- iP II/32/52
e.- iyoņ I/111/47
e.- iyoz I/100/28, I/84/12, II/06/26

ez : bk. az -1-
e. II/39/125

ēz - : bk. ez- -1-
ē.- dim I/109/03

ēz - : bk. ez- -3-
ēz.- eņ I/04/60
ēz.- er I/56/49
ēz.- iliyo II/06/29

ēz - : bk. ez- -1-
ē.- iyoduķ II/25/46

ezan : Müslümanlara namaz vaktini bildirmek ve namaza çağırarak için müezzin tarafından genellikle minâreden yüksek sesle yapılan dâvet. -10-
sabah e.+ ında I/103/29
sabā e.+ ında II/20/11
e.+ na I/30/15

ezan oku- : Namaz vakti geldiğinde insanları yüksek sesle namaza davet etmek.
oķurdu e.+ ı I/38/32
e. oķudu II/13/31, II/13/32
e. oķunaraķ II/13/31
e. oķurdu II/13/34
e. oķunan I/139/49
e. oķundu I/112/72

ezān : bk. ezan -1-
sabah e.+ ında II/20/10

ezān : bk. ezan -1-
zabah e.+ ı I/131/48

ezbere : Bir yazıya, bir örneğe bakmadan, ezberden. -2-
e. I/94/58

ezdir - : Ezmek işini yaptırmak. -1-
e.- iyó I/01/91

ezelden : Çok eskiden beri, başından beri. -6-
e. I/03/60, I/11/61, I/113/03, I/147/14, I/47/70, I/47/71

ezēlden : bk. ezelden -1-
e. I/03/70

ēzelden : bk. ezelden -3-
ēz. I/41/38, I/47/74, II/30/23

ezeli : Eski, eskiden, önceden. -24-
e. I/107/56, I/113/36, I/115/02, I/115/06, I/115/08, I/115/09, I/115/12, I/115/17, I/115/20, I/115/27, I/115/46, I/13/11, I/13/12, I/13/16, I/135/50, I/15/51, I/15/62, I/15/68, I/18/41, I/18/51, I/18/52, I/41/53, II/34/62

ezelīki : Eskiden olan.

ezelī : bk. ezeli -6-
e. I/08/10, I/41/13, I/41/83, II/34/38, II/34/39
e. + ki II/34/39

ēzeli : bk. ezeli -1-
ē. I/135/20

ēzeli : bk. ezeli -2-
ēz. I/47/08, I/47/22

ezen : bk. ezan -10-
e. II/30/65

e.+ i I/64/17, I/64/18
ākşam e.+ i I/155/102
āşam e.+ i I/22/40
sabah e.+ i II/21/05
sabah e.+ inde I/98/81
e.+ nē II/05/57
oğur e.+ nē II/05/56
e. oğunuyo I/64/17
ezēn : bk. ezan -1-
e.+ de I/28/55
ezeyet : bk. eziyet -2-
e.+ leri I/64/125, I/64/135
ezgi : Eziyet, sıkıntı. -1-
e. I/135/30
ezig : (Keder, sıkıntı veya üzerindeki baskı sebebiyle) Güçsüz, silik ve hüznün verici duruma gelmiş, zayıf ve güçsüz. -3-
e. I/08/111
ezig ezig ezil- : Sancı çekmek, sancıdan kıvrınmak.
e. ezig eziliyoru I/58/55
ezig e. eziliyoru I/58/55
ezil - : 1. (Üstüne bastırılan bir kuvvetin etkisiyle) Yassılmak, çığnenmek, ufalanmak, parçalanmak. -7-
e.- ir I/62/18, II/06/32
e.- iyo I/74/64
e.- mēdik I/74/79
2. Baskı altında tutulup sindirilmek.
e.- dim I/58/03
e.- irdi I/58/22
ezig ezig e.- iyoru I/58/55
eziyed : bk. eziyet -2-
e. I/68/53
e. çekdik I/150/12
eziyet : Zahmet, cefâ, aşırı sıkıntı ve güçlük, ezâ. -5-
e.+ Ti I/68/53
eziyet çek- : Güçlüklerle karşılaşmak.
e. çekdik I/150/09
eziyet yap- : Eziyet etmek, üzmemek, incitmek, sıkıntıya sokmak, zahmet vermek.
e. yapallardı I/113/90
e. yapıldılar I/113/89, I/113/92
éziyet : bk. eziyet -1-
éz.+ i I/67/67
eziyetlî : Eziyet çeken, zorluklarka

karşılaşan. -1-
e.+ dik I/39/78
ezra_ıl : Azrail, dört büyük melekten, Allah'ın emriyle insanların canını almakla görevlendirilmiş olanı, ölüm meleği. -1-
e. I/15/22
ezzāne : Eczane, ilaçların hazırlandığı veya hazır ilaçların satıldığı yer. -1-
e.+ ler I/40/05

F

fa_iz : Belli şartlarla ödünç verilen paradan muayyen zaman sonunda alınan kâr, ribâ. -1-

f. II/04/63

fabrika : bk. fabrika -1-
f.+ ydık I/87/107

fabriğa : bk. fabrika -1-
kâ_ at f.+ sındı II/08/131

fabrika : Ham veya yarı mâmül maddelerin makinelerle işlenmiş madde veya seri hâlinde eşyâ durumuna getirildiği yer. -4-

f.+ da I/143/06

f.+ ları II/26/22

suntı f.+ larına II/26/23

kâ_ at f.+ sındı II/08/18

fabriğa : bk. fabrika -1-
kâ_ at f.+ sındı II/08/132

fağad : bk. fağat -1-
f. I/05/13

fağad : bk. fağat -1-
f. II/02/37

fağat : Zıt hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar, ancak, yalnız, ama, lâkin. -2-

f. I/158/59, I/64/30

fağat : bk. fağat -4-
f. I/122/43, I/155/93, I/56/35, I/64/91

fağat : bk. fağat -2-
f. I/155/104, I/155/87

fağır : bk. fakir -10-
f. I/122/43, II/32/131, II/32/134
f. bubasıydı I/52/66
f. fuğârâ II/02/59
f. fuğârâniğ II/02/58
f.+ ımışTı II/32/132, II/32/135
f.+ larıydı I/52/52
f.+ lē I/75/23

fağır : bk. fakirlik -1-
f. II/32/135

fağır fağır : Yüksek ısı etkisiyle ses çıkararak, fukurdayarak. -1-

fağır f. I/132/27

f. fağır I/132/26

Fağırılık : bk. fakirlik -2-
f. I/79/12

F. çekdi I/45/40

fağıt : bk. fağat -1-

f. II/39/121

fakil : bk. fakir -2-
f.+ ler I/18/34
f.+ lere I/06/45

fakillî : <fakirlik+i -1-
f.+ nen II/16/58

fakillik : bk. fakirlik -8-
f. I/145/10, I/145/11, I/145/87, I/161/21, I/66/41, II/32/132
f.+ Ten I/158/57

fakir : Yoksul (kimse), muhtaç, fukarâ. -22-

f. I/126/44, I/130/34, I/153/30, II/10/92, II/25/20

f.+ di I/70/62

f.+ i I/153/29

f.+ idî I/112/50

f.+ idi I/101/06, I/70/62

f.+ idik I/102/92

f.+ idinğ I/70/71

f.+ inden II/16/47

f.+ inğ I/05/46, I/05/47

f.+ iz I/134/37

f.+ lere I/96/76

f.+ sinğ II/39/190

fakir bubası : Fakirleri koruyan, gözetken kimse, fukarâ babası.

fakir fuğara : Fakir kimseler.

f.+ e fuğarıya I/134/63

f.+ e fükârıya I/79/55, I/79/57

f. fuğarâ I/96/73

fakirli : <fakirlik+i -1-
f.+ jdi I/101/04

fakirlik : bk. fakirlik -1-
f. I/137/06

fakirlik : Fakir olma durumu, yoksulluk, yokluk, fukarâlık. -12-

f. I/05/53, I/05/54, I/159/35, I/18/05, I/29/17, I/33/34, I/61/42, I/70/65, I/74/10, I/75/24, II/09/32
f.+ di I/05/52

fakirlik : bk. fakirlik -1-
f. I/76/22

fağat : bk. fağat -1-
f. I/122/36

falan : Bir şahıs veya nesneyi bildiren kelimelerden sonra ona benzer şeyleri ayrıca saymamak için kullanılır. -133-

f. I/110/05, I/110/66, I/128/04, I/130/81, I/132/22, I/132/56, I/14/03, I/14/18, I/142/05, I/146/46, I/147/27,

I/147/28, I/147/29, I/147/30, I/147/32,
I/147/35, I/147/36, I/147/45, I/147/50,
I/147/55, I/149/66, I/150/10, I/150/53,
I/150/58, I/151/13, I/152/108, I/152/29,
I/156/11, I/157/31, I/19/10, I/30/07,
I/30/49, I/32/23, I/32/58, I/32/62, I/33/42,
I/33/65, I/33/66, I/34/51, I/34/53, I/56/68,
I/59/26, I/59/76, I/64/111, I/64/39,
I/64/83, I/64/87, I/64/93, I/65/07, I/65/28,
I/68/06, I/68/23, I/68/75, I/68/78, I/71/13,
I/71/20, I/71/56, I/71/57, I/78/48, I/83/18,
I/95/26, I/97/30, I/97/32, I/99/31, I/99/52,
II/02/23, II/02/34, II/02/36, II/02/57,
II/04/21, II/04/46, II/04/58, II/04/72,
II/06/24, II/06/44, II/09/24, II/09/42,
II/09/65, II/11/20, II/11/32, II/15/100,
II/15/104, II/15/107, II/15/114, II/15/115,
II/15/117, II/15/15, II/15/45, II/15/46,
II/15/47, II/15/48, II/15/56, II/15/68,
II/15/74, II/17/29, II/17/39, II/17/80,
II/19/04, II/23/103, II/23/150, II/23/165,
II/23/196, II/23/205, II/23/22, II/23/63,
II/31/05, II/31/36, II/34/23, II/38/69,
II/38/79, II/38/83, II/38/96, II/39/54,
II/15/33, II/11/17, II/38/73, II/23/138,
II/11/17, II/24/35

F. I/155/66

f.+ dım I/59/37

falan filan (falan fişman) : Söylenen bir şeyden sonra ayrıca sayılmasına, söylenmesine gerek görülmeyen şeyler için “bunun gibi, bunlar gibi birtakım şeyler daha” anlamında kullanılır.

f. filân I/155/24, I/69/91,
II/23/136, II/23/142, II/23/175

f. filândı II/23/14

f. fişman I/129/45

fālān : bk. falan -3-

f. I/09/81, II/15/117, II/15/47

fālan : bk. falan -3-

f. I/71/06, I/71/11, I/74/33

faļan : bk. falan -2-

f. I/147/08, I/147/10

fālan : bk. falan -4-

f. I/142/48, I/83/10, I/83/63,
II/25/10

fālan : bk. falan -4-

f. I/07/63, I/150/31

F. II/17/30

f. yaparlar I/02/14

falanca : Falan kimse, şey veya yer, falan,

filân. -2-

f.+ nıñ I/74/102

falanca fişmanca : Söylenen bir şeyden sonra ayrıca sayılmasına, söylenmesine gerek görülmeyen kimseler için “bunun gibi, bunlar gibi birtakım kimseler daha” anlamında kullanılır.

f. fişmanca I/125/04

faliyet : Faaliyet, faal olma durumu, çalışma, hareket, etkinlik, aktivite. -

1-

f.+ e I/99/33

Fallā : bk. vallah -3-

F. II/14/24, II/25/13, II/39/164

fanni : bk. fenni -1-

f. I/146/16

fanyas : Fayans, banyo, mutfak vb. yerlerin duvarlarına döşenen, bir yüzü sırlı ve genellikle desenli, pişmiş balçıktan levha, çini. -1-

f. II/33/12

faPrika : bk. fabrika -1-

f.+ lardan I/95/08

faPrika : bk. fabrika -9-

f.+ da I/60/38

f.+ lā I/10/25

f.+ lādı II/10/70

f.+ lara I/149/33, I/46/100

f.+ larda I/142/61

f.+ nıñ II/39/123

f.+ sı II/17/68

f.+ sından I/143/81

faPrika : bk. fabrika -1-

f.+ lana II/39/123

fara : Farıldayani parlayan. (?) -2-

f. I/95/103

farb : Bir traktör markası. -1-

f. motullár II/10/49

Fardiye : bk. vardiye -1-

F.+ sinde I/40/67

fāre : Sıçangillerden, kemirici, memeli hayvan. -1-

f. I/45/31

farıl farıl : Işıl ışıl, parlak ve hareketli bir ışık saçarak. -2-

f. farıl yanar I/80/41

farıl f. yanar I/80/41

farq : İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraf, başkalık, farklılık. -5-

f. I/110/49, II/19/140, II/19/141

- f.+ ı I/147/49, I/105/45
- farĶ** : bk. farĶ -4-
f. II/19/139
f. eder I/56/28
f.+ ı I/110/50
f.+ ındı II/30/28
- farked-** : bk. farket-¹ -1-
f. ecek II/15/96
- farket** - : 1. Ayırt etmek, seçmek. -
3-
f.- miyo I/111/38, I/46/129
2. Var olduğunu görmek, görerek varlığını anlamak.
f.- medim I/114/45
- FarĶlaş** - : Farklılaşmak, farklı duruma gelmek.-2-
F.- dı I/144/49
- farĶlı** : Ayırt edilmesine sebep olan bir başkalığı bulunan, farkı olan, değişik, başka. -3-
f. I/105/20, II/17/62
f.+ ydı I/47/23
- farĶlı** : bk. farĶlı -1-
f.+ dır II/06/65
- farĶlı** : bk. farĶlı -2-
f. I/105/41, I/127/37
- fârlans** : (?) -1-
f. yapar I/95/103
- fasıl** : Peşrev, nakış, şarkı, saz semaisi vb. parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesi. -1-
fasıl yap- : Saz çalıp şarkı söylemek.
f. yaptılar II/16/50
- fasillâ** : bk. fasulye -1-
f. I/04/34
- fasile** : bk. fasulye -1-
ġuru f.+ mız I/07/62
- fasillê** : bk. fasulye -2-
f.+ den II/26/02
f.+ yi II/32/92
- fasille** : bk. fasulye -81-
f. I/100/13, I/102/08, I/11/37, I/119/53, I/133/33, I/148/50, I/152/111, I/152/22, I/152/87, I/153/33, I/27/20, I/29/22, I/54/23, I/67/61, I/79/23, I/80/12, I/83/24, I/91/77, I/96/81, I/98/71, II/17/34, II/26/01, II/26/31, II/26/32, II/26/41, II/32/37, II/32/38, II/32/39, II/32/67, II/35/43
ķuru f. II/31/47
- beyaz f. I/127/35, II/22/67
êtlî ġuru f. I/152/87
ġuru f. I/152/87, I/96/51, II/22/67
iş f. II/22/67
f.+ dir I/02/14, I/101/20, I/143/72
f.+ lê I/145/74, I/54/23
f.+ lêmiziġ II/32/90
f.+ leri I/88/70, II/22/66
F.+ lerim I/08/40
f. mısille I/143/40
f.+ miz II/22/82
f.+ mize II/29/83
f.+ mizi I/115/57, II/08/83
f.+ niġ II/32/95
f.+ ŋı II/07/87
f.+ si I/100/12, I/13/15, II/26/44, II/26/46
ayşe ġadın f.+ si I/127/21
ġaymaz f.+ si I/127/22, I/127/34, I/127/37
ġuru f.+ si I/44/42
ġuru f.+ sinden I/111/81
f.+ siydi I/13/15
f. viriler I/51/71
f. yapâlâdı I/82/33
f. yapâsıġ I/152/86
f.+ ydi I/93/63
f.+ ye II/26/37
f. yeme_e II/16/61
f. yemeyi yaparıs I/90/75
f. yemeyi yaparız I/90/84
f.+ yi I/08/39, I/08/42, I/127/45, I/127/47, I/153/31, II/26/45, II/32/89
ġuru f.+ yi I/148/49
- fasillê** : bk. fasulye -10-
f. I/04/32, I/152/82, I/153/36, I/157/15, I/157/61, I/76/26, II/25/45, II/25/49
beyaz f. I/127/22
ġuru f. I/09/33
- fâsille** : bk. fasulye -1-
f.+ rimiS II/11/55
- fasille** : bk. fasulye -1-
f. II/29/45
- fasille** : bk. fasulye -2-
f.+ niġ I/07/64
f.+ yi I/04/35
- fasillî** : bk. fasulye -2-
f.+ leri II/26/39
f.+ leri II/26/38
- fasilġi** : bk. fasulye -1-

beyaz f.+ yi II/08/104
fasilye : bk. fasulye -6-
 f. I/83/61, II/21/92
 ğuru f. II/06/69
 f.+ miz I/32/65, II/06/73, II/08/86
fasilyē : bk. fasulye -2-
 ğuru f.+ di II/06/44
 f.+ miz II/06/12
fasilye : bk. fasulye -3-
 f. I/71/22
 kıru f.+ miz II/31/48
 f.+ ŋ I/07/64
fasilyi : bk. fasulye -1-
 beyaz f.+ yi II/06/13
fasulle : bk. fasulye -2-
 f. I/33/154
 ğuru f. II/19/65
fasulye : İki çenekliler sınıfının baklagiller
 familyasından, sıırık fasulye, bodur
 fasulye, ayşekadın, ferâsetsiz, barbunya,
 çalı, horoz, çerkes, soya vb. birçok çeşidi
 bulunan, bir yıllık sarılğan bitkinin sebze
 olarak kullanılan, proteince zengin,
 besleyici, lezzetli yeşil ürünü ve tânesi. -
 2-
 f. I/85/56
 Taze f.+ yi I/85/57
fasulye yemeği : Fasulye ve
 tânesinden pişirilen yemek.
fasulyē : bk. fasulye -1-
 ğuru f. II/34/89
fasüllē : bk. fasulye -1-
 f.+ ye I/143/41
fasülle : bk. fasulye -10-
 f. II/15/107, II/15/36, II/23/53
 ğuru f. I/148/48, II/12/56,
 II/15/20, II/15/36, II/23/54
 f.+ yi I/119/74
 kıru f.+ yi I/127/43
fasüllē : bk. fasulye -3-
 f. I/08/38, II/11/09
 ğuru f. II/15/107
Fasüllü : bk. fasulye -1-
 F.+ dür II/30/35
fasülye : bk. fasulye -15-
 f. I/129/48, I/151/13, I/60/24,
 I/92/41, II/06/18, II/37/88, II/38/109
 kıru f. II/37/81
 ğuru f. I/148/45, II/12/30
 Kıru f. I/103/20
 f.+ miz I/103/43

f.+ yi I/60/24, II/37/110
fasülyi : bk. fasulye -1-
 f.+ yi II/06/30
fati_a : bk. fatiha -1-
 f. I/06/103
fati_á : bk. fatiha -1-
 f.+ yi oğudum I/06/104
fāti_a : bk. fatiha -1-
 f. oğurlar I/06/124
fatihá : Kur'ân-ı Kerîm'in ilk sûresinin
 adı, elham. -1-
fatihá oku- : Fâtihá sûresini veya üç
 ihlâs bir fâtihá okuyup ölmüşlerinin
 rûhuna bağışlamak.
 f. oğumadan I/91/09
fatihá : bk. fatiha -1-
 f. oğumadan I/91/11
fatihá : bk. fatiha -2-
 f. oğuduğ I/140/54
 f.+ yi oğuyüP I/06/77
fatura : Satılan malın cinsini, fiyatını,
 miktârını gösteren ve satıcı tarafından
 alıcıya verilen hesap pusulası. -2-
 f. II/38/116, II/38/117
fâyav : Fayton. -1-
 f.+ lâ II/14/86
fayây : bk. fâyav -1-
 f. II/14/85
fyda : İşe yarama, işe yaramanın
 meydana getirdiği iyi durum, olumlu
 sonuç, yarar, nefi. -15-
 f. I/125/25, I/98/126
 f.+ ları I/52/81
 f.+ sı I/100/21, I/42/18, I/58/81,
 I/80/23, I/95/90, I/98/126
fyda ét- : İyi tesir etmek, yaramak,
 yarar sağlamak.
 f. étmez I/37/38
fyda gör- : Yarar sağlamak.
fydası ol- : Fayda etmek, yararı
 olmak.
 f.+ sı oldünu II/02/99
 f.+ sı ölmadı I/38/66
 ğorğunun ecele f.+ sı var mı
 I/91/86
fydalan - : Kendine fayda sağlamak,
 yararlanmak, istifâde etmek. -1-
 f.- ıyoğ I/86/34
fydalân - : bk. fydalan- -1-
 f.- mamış II/09/15
fydalân - : bk. fydalan- -1-

f.- madı II/09/16
 faydalı : Faydası olan, işe yarayan, yararlı, istifâdeli, nâfi. -3-
 f. I/98/128
 F. II/32/52
 fâydalı : bk. faydalı -1-
 f. II/32/29
 faydı : bk. fayda -1-
 f. görübiliriS II/02/100
 faydılan - : bk. faydalan- -3-
 f.- ımıyo II/02/56, II/02/65
 f.- iyoduk II/02/54
 fazla : 1. Her zamankinden veya gerekenden çok, ziyâde.-71-
 f. I/03/71, I/102/88, I/102/91, I/103/44, I/106/33, I/111/88, I/111/92, I/119/04, I/122/12, I/123/43, I/126/14, I/130/05, I/130/07, I/14/71, I/143/11, I/146/38, I/156/04, I/156/09, I/161/08, I/17/08, I/17/23, I/17/79, I/19/17, I/23/70, I/36/04, I/46/34, I/46/93, I/49/75, I/56/76, I/58/05, I/63/38, I/68/35, I/69/16, I/69/32, I/71/04, I/71/06, I/71/50, I/71/68, I/73/11, I/73/60, I/73/61, I/78/55, I/84/21, I/84/45, I/92/18, I/95/43, I/98/127, II/08/112, II/10/67, II/17/85, II/23/38, II/26/53, II/29/74, II/29/86, II/29/87, II/29/93
 F. I/106/03, I/129/46, II/29/81
 f.+ ca I/110/37, II/22/83
 f.+ dır I/92/12
 f.+ ydı I/108/42, I/108/43
 f.+ yı I/112/70
 2. Artmış olan, ihtiyaçtan artık olan, geriye kalmış.
 f. I/84/15
 f.+ sı I/49/35
 fazlâ : bk. fazla¹-2-
 f. I/54/18, II/07/124
 fazla : bk. fazla¹-1-
 f. II/23/137
 fâzla : bk. fazla¹-2-
 f. I/61/12, I/77/03
 fâzla : bk. fazla¹-1-
 f. II/11/22
 fazlâlaş - : Fazlalaşmak, artmak, çoğalmak, ziyâdeleşmek. -1-
 f.- dı I/75/48
 fazlalıklar : Çoğunlukla. -1-
 f. I/71/51
 fazlı : bk. fazla¹-5-
 f. I/05/29, I/39/15, II/26/40,

II/29/77, II/30/13
 fâzlı : bk. fazla¹ -3-
 f. II/08/77, II/30/36, II/31/28
 fazlı : bk. fazla¹ -1-
 f.+ yin I/153/08
 fâzlıy : bk. fazla¹ -1-
 f. II/11/21
 fedâkârlık : Fedâkar olma durumu, özveri. -1-
 f. II/38/38
 fehmet - : Anlamak, idrak etmek. -1-
 f.- Tiğ I/122/34
 felâket : Büyük sıkıntılara sebep olan çok üzücü durum, büyük dert, yıkım, belâ. -1-
 f. I/03/25
 felan : bk. falan -7-
 f. II/10/65, II/15/44, II/25/34, II/25/91, II/33/30, II/35/78
 F. II/25/31
 felan : bk. falan -2-
 f. I/61/18, II/21/35
 fêlan : bk. falan -17-
 f. I/143/19, I/146/58, I/40/15, I/40/64, I/40/69, I/56/45, I/64/128, I/64/97, I/83/49, I/83/79, I/86/41, I/98/106, I/98/127, II/39/95
 f. vermiyöz I/40/78
 f. yaptı I/74/06
 F. yapveryolardı I/83/03
 feñan : bk. falan -1-
 f. I/05/15
 felanca : bk. falanca -1-
 f.+ nıñ II/13/57
 felc : bk. felç -2-
 f. olusuñ I/91/23
 f. öldü I/08/84
 fêlc : bk. felç -1-
 dil f.+ i öldü II/05/55
 felç : Vücûdun bir kısmında veya bütününde hareket ve hissin azalması veya kaybolması, inme, nüzul. -3-
 felç geçir- : Felç hastalığına yakalanmış olmak.
 f. geçirdim I/30/16
 felç ol- : İnme inmek.
 f. oldu I/119/36
 f. oldu I/52/16
 fêlç : bk. felç -1-
 f. öldü II/05/53

- felenci** : bk. falanca -2-
f.+ niş II/08/67, II/08/68
- felş** : bk. felç -4-
f.+ den I/107/66
f. geçirdi I/12/33, I/12/34
- felş** : bk. felç -3-
f. I/112/32
f.+ den I/119/37
f. geçirdi I/112/32
- felşlen** - : Felç olmak, felç geçirmek. -
1-
f.- di I/112/32
- felşli** : Felçli, felç olmuş, inmeli, nüzüllü, meflûç, menzul. -4-
f. I/27/34, I/136/29, I/136/32
f.+ ydi I/136/05
- fen** : Matematik, fizik, kimya, biyoloji vb. ispat ve tecrübeye dayanan ilimlerden elde edilen bilgilerin işe ve günlük hayâta uygulanması, teknik. -3-
f. I/141/11, I/42/15, I/42/24
- fenâ** : Hoşa gitmeyecek durumda olan, istenen veya gereken nitelikte bulunmayan, kötü, bet. -2-
f.+ ydi I/66/37
fenâ et- : (Bir şey birini) Kötü duruma düşürmek, fenâ hâle getirmek.
f. etmiş I/108/22
- fenê** : bk. fener -1-
f.+ lēnen I/32/03
- fenê** : bk. fener -1-
f. I/64/74
- fenel** : bk. fener -2-
f.+ lē II/11/20
f.+ lēnen I/59/59
- fener** : İçinde fitil, mum veya elektrik ampülü gibi bir ışık kaynağı bulunan, önu veya etrâfı bu ışığı aksettirecek şeffaflıkta bir malzeme ile çevrili aydınlatma aracı. -8-
f. I/28/31, I/32/05, I/41/75, I/59/59
el f.+ i II/25/30
el f.+ innen I/32/05
f.+ leri I/91/71
ēl f.+ leri I/32/05
- fenēr** : bk. fener -1-
f. I/41/75
- feni** : bk. fennî -1-
f. kübür I/85/18
- fenné** : bk. fenni -3-
f. I/67/71
- fennî** : Bilimsel yöntemlere, tekniğe uygun biçimde yapılan. -2-
f. I/74/71
- fenni** : bk. fennî -3-
f. I/146/27, I/146/52
f.+ ynen I/85/37
- ferece** : Kadınların dışarı çıkarken giydikleri, gerdan altında kavuştuktan sonra omuzlara doğru açılıp sırttan yere kadar dökülerek inen, pelerine benzer, geniş yakalı üst giyeceği. -3-
f. I/31/62, I/31/68
f.+ lēmiz I/31/62
- ferik** : Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavruları, piliç. -2-
f. I/19/28
- feryad** : bk. feryaT -1-
f. édermiş I/11/68
- feryād** : bk. feryaT -1-
f.+ ı I/11/82
- feryaT** : Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırma, haykırış, çığlık, âvâze, figan. -1-
f.+ ler I/11/80
feryaT et- : Yüksek sesle bağırma, haykırmak.
- fes** : Eskiden yurdumuzda ve birçok İslâm ülkesinde şapka yerine giyilen, kalın kırmızı çuhadan baş giyeceği. -6-
f. I/09/18, I/41/16, I/41/19, II/12/28, II/34/45, II/34/46
- fesaTlıK** : Fesat olma, fesatça davranma durumu. -1-
f. I/70/73
- feşli** : bk. felşli -2-
f.+ ydi I/40/02, I/40/03
- fiçı** : 1. Bir araya getirilerek çemberlerle tutturulmuş ensiz tahtalardan yapılan, yuvarlak, karnı şişkin ve altı üstü düz kap -5-
f. I/19/28
2. Fiçı çevrilerek oynanan bir çocuk oyunu.
f. I/155/50, I/51/23, I/51/24
F. yapallâdı I/51/24
- filan** : bk. falan -2-
f. I/147/25, II/02/37
- filân** : bk. falan -1-
f. I/155/07
- fillâd** - : bk. fillât- -1-

f.- ıvèdim I/152/134
fılât - : Fırlatmak, hızla atmak, kaldırıp atmak. -1-
 f. I/152/135
fıltı : Kahvaltı. (?) -1-
 zabah f. +sı I/135/01
findı : bk. fındık -1-
 f.+ ı I/49/80
fındık : Kuzey yarım kürenin ılık ve serin bölgelerinde ve yurdumuzun Karadeniz bölgesinde yaygın olarak yetişen, kışın yapraklarını döken ve aynı isimdeki meyveyi veren ağaççığının sert bir kabuk içindeki yağlı, nişastalı, yuvarlak veya beyzî meyvesi. -2-
 f. I/49/79
 f.+ dan II/39/68
findığı : bk. fındık -2-
 f. I/100/42
findır - : Fırlatmak. -2-
 f.- dı I/154/40
 f.- iyödun I/154/41
fırl fırl: “Durmadan ve hızla dönmek” anlamına gelen Fırl fırl dönmek söyleyişinde geçer, fır fır dönmek. -3-
 fırl fırl f. I/128/44
 f. fırl fırl I/128/44
 fırl f. fırl I/128/44
fırın : 1. Ekmek, simit, börek vb. hamur işlerini pişirmeye yarayan, ön kısmında bir açıklık bırakılmış, tavanı tonoz biçiminde yapı. -149-
 f. I/01/58, I/02/63, I/04/40, I/07/101, I/07/102, I/09/41, I/106/39, I/106/51, I/116/06, I/116/13, I/116/17, I/145/13, I/152/44, I/157/80, I/160/10, I/23/20, I/27/71, I/51/39, I/51/69, I/73/44, I/73/45, I/88/30, I/88/34, I/88/35, I/90/10, I/98/95, II/19/83, II/19/84, II/32/108, II/37/64, I/30/26, I/51/38
 taş f. I/98/93
 f.+ a I/101/12, I/106/43, I/106/45, I/106/51, I/106/52, I/129/66, I/153/21, I/26/48, I/27/76, I/30/22, I/30/24, I/51/43, I/73/50, I/73/52, I/73/62, I/90/09, I/90/13, I/97/22, I/98/92, II/08/129, II/37/66
 F.+ a I/106/41
 f.+ ā I/157/82
 f.+ da I/03/55, I/09/40, I/146/48, I/26/50, I/33/152, I/33/92, I/51/39,

I/51/42, I/71/43, I/73/17, I/94/16, II/16/66, II/19/81
 f.+ dı I/26/48, II/11/29, II/39/43, II/39/73
 f.+ dır I/34/65
 f.+ ı I/101/13, I/103/40, I/106/51, I/154/51, I/29/19, I/51/44, I/51/45, I/51/70, I/73/48, I/90/14, II/08/114, II/19/79, II/19/80, II/37/63, II/37/64, II/39/71, II/39/72
 F.+ ı I/97/29
 f.+ ıdır I/03/50
 f.+ ım I/01/57, I/30/26, I/51/39, I/97/23
 f.+ ımıS I/101/17
 f.+ ımız I/148/09, I/51/41, II/08/115, II/15/72, II/33/30
 f.+ ımızı I/157/82
 f.+ ımızı I/02/63, II/08/115
 f.+ ın II/15/73
 f.+ ınan I/88/30
 f.+ ıñ I/116/17, I/23/22, I/23/24, I/73/62, I/90/15, II/08/137, II/32/105, II/32/114
 f.+ ī I/03/52
 f.+ nā I/30/07
 f.+ nāda I/154/52, II/07/89
 f.+ nādı II/35/88
 f.+ nāmız I/154/51, II/19/78
 f.+ narda I/23/20, II/03/18
 f.+ narı I/129/30, I/97/26, II/15/72
 f.+ narımız I/129/11
 2. Elektrik, bütangaz, havagazı vb. maddelerle ısınan, yemek pişirmeye veya ısıtmaya yarayan mutfak âleti.
 davul f. II/15/72
fırın çöreği : Fırında pişirilmiş çörek.
 f. çörē I/116/31
 f. çöreyi I/116/31
fırın ekme_ı : Fırında pişirilen bir pide türü veya somun.
 f. ekme_ı II/15/65, II/15/66
fırın evi : Evin, içinde ekmek, pide vb. pişirilmesi için ayrılmış bölümü.
 f. evi I/160/11, I/73/69
 f. ēvi I/152/108
 f. evim I/09/43, I/09/44
 f. evimiz I/03/47
 f. ēvimiz II/08/125
fırına ver- : Fırına sürmek, pişmesi

için fırına koymak.
 f.+ a veriyom I/90/13, I/90/16
 f.+ ı veriliş II/39/72
fırncı : Fırın işleten kimse. -7-
 f. I/101/17, I/152/45, I/152/46
 f.+ mız I/101/13, I/101/14,
 I/101/17, I/101/19
fırın : bk. fırın -1-
 f. II/30/74
fırıl - : (Bir şey) Bulunduğu yerden hızla
 ayrılıp çıkmak, başka bir yana doğru
 gitmek. -1-
 f.- rmiş I/11/87
fırsat : Bir şeyin yapılması için uygun
 düşen, elden kaçırılmayacak durum ve
 zaman, vesîle. -1-
 f.+ ı II/15/95
fırsatı ol- : Fırsat bulmak, uygun,
 elverişli zaman bulmak.
fırtına : Şiddetle esen ve şiddet derecesine
 göre karada ve denizde etrâfı birbirine
 katarak bâzan can ve mal kaybına sebep
 olabilen sert rüzgâr. -2-
 f. I/126/57, I/77/26
fırtınâ : bk. fırtına -1-
 f. I/39/69
fısır fısır : Fısır fısır ses çıkararak, yavaş
 yavaş kabarmak. -4-
 fısır f. I/116/10, I/116/41
 f. fısır I/116/10, I/116/41
fisTık : Çamgillerden, çam fıstığı, Antep
 fıstığı ve yer fıstığı yemişlerinin çeşitli
 cinslerine verilen isim. -2-
 f. I/155/65
 f.+ lar I/111/84
fisTıK : bk. fisTık -1-
 f. I/105/07
fistî : <fisTık+ı -1-
 f.+ nan I/100/42
fişKır - : (Sıvı veya gazlar) Basınç
 etkisiyle bulunduğu yerden şiddetle yukarı
 fırlamak. -1-
 f.- ırdı I/129/20
fitır fitır : Tıpır tıpır, arka arkaya tıptırtı
 çıkararak. -3-
 fitır fitır f. II/32/28
 f. fitır fitır II/32/27
 fitır f. fitır II/32/28
fitî : <fitık+ı İç organlardan bir
 bölümünün, karın çeperinin zayıf
 noktalarından geçerek cilt altına çıkması

sonucu meydana gelen şişlik şeklindeki
 ârıza. -2-
 bêt f. I/144/49
 bêt f.+ ndan II/25/78
fi : Fiğ, İki çenekliler sınıfının baklagiller
 familyasından, hayvan yemi olarak
 yetiştirilen, bir veya çok yıllık otsu bitki.
 -1-
 f. I/39/73
fidan : Ağaç veya ağaççıkların yeni
 yetişmekte olan tâze hâli. -3-
 f. I/117/38, I/74/02
fidannandır - : Ağaçlandırmak, bir yeri
 fidanlı ve ağaçlı duruma getirmek -
 1-
 f.- ılmadı II/09/94
fidannık : Fidanlık, başka yere dikilmek
 üzere fidan yetiştirilen yer. -3-
 orman f. I/156/33
 f.+ dan II/01/70
 f. yapTımız I/81/45
fidannıg : bk. fidannık -2-
 f. II/01/73
 f.+ Tan II/01/79
fide : Başka yere dikilmek üzere yastık3
 üstünde tohumdan yetiştirilen körpe
 haldeki sebze veya çiçek. -2-
 F. II/38/40
 f.+ mizi II/38/34
fidi : bk. fide -3-
 f. II/38/35, II/38/36
 f.+ lēni II/38/21
fikir : 1. Düşünce, zihinde tasarlanan şey,
 düşün. -2-
 f. I/72/87
 2. Niyet, tasavvur, istek.
 f.+ inen I/06/115
filan : bk. falan -1-
 f.+ a II/23/72
filân : bk. falan -1-
 f. I/158/52
Filân : bk. falan -2-
 F. I/63/25
 falan f.+ dı II/23/14
filân : bk. falan -85-
 f. I/01/95, I/03/32, I/102/63,
 I/103/45, I/105/10, I/105/12, I/105/56,
 I/114/23, I/139/41, I/139/48, I/148/64,
 I/154/49, I/156/24, I/156/52, I/157/10,
 I/158/61, I/27/58, I/31/06, I/68/09,
 I/68/58, I/72/03, I/73/11, I/73/39, I/73/72,

I/75/75, I/76/20, I/77/16, I/77/21, I/79/56,
I/79/86, I/79/94, I/86/02, I/86/04, I/86/20,
I/86/28, I/86/51, I/86/76, I/87/35, I/87/54,
I/88/06, I/88/38, I/88/39, I/88/57, I/88/70,
I/88/71, I/89/27, I/90/53, I/91/11, I/91/17,
I/91/20, I/91/24, I/91/54, I/91/71, I/92/17,
I/92/29, I/92/33, I/94/02, I/94/45, I/94/52,
I/94/58, I/94/84, I/96/38, I/96/46, II/18/32,
II/18/33, II/38/05, II/39/80

F. I/145/57, I/154/68, I/158/34,
I/158/45, I/88/03, I/88/22

falan f. I/155/24, I/69/91,
II/23/136, II/23/142, II/23/175

f. fişman I/114/09

f. yapıyoduk I/96/12

filân : bk. falan -1-

f. II/13/39

filân : bk. falan -1-

f. I/01/55

filança : bk. falanca -6-

f. I/154/24

f.+ dan I/106/63

f.+ nın I/138/80, I/153/108

filim : 1. Film, radyografide resim çekmek
için kullanılan şeffaf selüloz şerit veya
levha. -5-

f.+ i II/22/33

f.+ lere I/17/33

2. Verici sinema makinesiyle
gösterilen temsil.

f. I/146/31

filmini çek- : Radyoskopi yoluyla
bir organın görünüşünü bu iş için
hazırlanmış bir film üzerine geçirmek.

f.+ ini çekdiler I/11/46, I/11/47

filiz : Bir bitki üzerinde yeni süren küçük
dal veya yaprak, sürgün. -1-

f. I/85/49

film : bk. filim -3-

f.+ e I/17/33

F.+ i çeken II/22/16

f.+ imi I/104/10

filör : Fular, genellikle boyna bağlanan,
bir tür ince ipek kumaş. -1-

f. I/106/78

finō : Köpek, köpek yavrusu. (?) -
2-

f. ile élele kinto ile élele I/47/60

f. ile élele kintō ile élele I/47/61

fircan_ğayma : Bir çeşit dokuma modeli
adı. -1-

f. I/94/56

firek gömle_ı : Frenk gömleği, ceket
altına giyilen yakalı, kollu erkek gömleği.

-1-

f. gömle_ıne I/78/54

firenci : Araçların fren sistemi ile ilgili
sorunlarıyla ilgilenen görevli, fren
ustası. -4-

f. I/48/27, II/08/130, II/08/18

firenÇi : bk. firenci -1-

f. II/08/131

fiştan : Çeşitli biçimde kırmalı ve süslü
kadın entârisi. -12-

f. I/02/19, I/02/22, I/02/23,

I/159/14, II/05/08, II/37/28

ğırapişan f. II/34/42

f.+ ım II/37/29

F.+ ların II/37/31

f.+ nan I/10/64

f.+ nar II/37/28

fiş : Üzerinde mâdenî uçlar bulunan ve
prize sokulmak sûretiyle bir makine veya
âleti ana elektrik şebekesine bağlamaya
yarayan parça. -2-

f.+ e I/129/13

f.+ i I/116/20

fişek : Tabanca, tüfek gibi silâhlarda
kullanılan, içi barut dolu bir kovanla
ucunda bir çekirdekten meydana gelen
cephâne, kurşun, fişenk. -1-

f.+ li I/58/46

fişman : *Falan fişman* ikilemesinde geçer.
-3-

f. I/114/24

falan f. I/129/45

filân f. I/114/10

fişmanca : *Falanca fişmanca* ikilemesinde
geçer. -1-

falanca f. I/125/04

Fişne : Vişne, gülgiller familyasından,
Türkiye'nin hemen her yerinde
yetişebilen, kırmızımsı gövdeli, beyaz
çiçekli, kenarları dişli yaprakları oval
biçimli, kiraza benzer ağacın mora çalan
koyu kırmızı renkli, reçel, şurup, şerbet
vb. yapılan ekşimsi meyvesi. -2-

f. I/88/66

F. I/65/48

fişne : bk. fişne -1-

f.+ miz I/100/12

fişt : "Bana bak" anlamında kaba

seslenme sözü olan *hişt fişt* ikilemesinde geçer. -1-

hişt f. II/39/130

fitil : 1. Mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyla aydınlanmayı, çakmıklarda benzinin yanması sûretiyle bir şeyi yakmayı sağlayan bükülmüş, dokunmuş pamuk ip veya şerit -5-

f. I/64/69

f.+ i I/64/68

2. Anus yoluyla vücûda verilmek üzere hazırlanan, donmuş yağ kıvâmında ilâç.

f. I/48/76, I/48/75

f.+ i I/48/76

fitire : bk. fitre -2-

f. mitiri virillē I/43/33

f. virilē I/43/33

fitre : Ramazan ayı sonunda, şer'an zengin sayılan bütün müslümanların bayramdan sonraya bırakmamak şartıyla fakirlere vermeleri vâcip olan sadaka, sadaka-i fitir.

-1-

fitre ver- : Fıtır sadakası vermek.

f. veriyorlā I/159/39

fiyat : Alış verişte bir şeyin para olarak değeri, eder, bedel, paha. -2-

öldü f.+ a I/154/59

f.+ lan II/38/53

fiyetlen - : Fiyatlanmak, fiyatı yükselmek, pahalılaşmak, pahalılaşmak. -1-

f.- di II/27/17

fokurdu - : Fokurdamak, ses çıkararak kaynamak. -1-

f.- yor I/123/51

foş : Suyun ani ve fazla miktarda dökülmesi sırasında çıkan ses. -1-

f. I/128/23

Fotoraf : Fotoğraf, görüntüleri özel bir makine ile ışığa karşı hassas cam, kâğıt vb. bir madde üzerine tespit etme işi ve usûlü ve bu iş sonunda elde edilen resim.

-2-

F.+ ları I/23/30

Fotoraf çek- : Bir makine vâsıtasıyla bir görüntüyü tespit etmek.

f. çekeken II/14/85

fotorav : bk. fotoraf -2-

f. çeken II/14/87

f. çekmiye II/14/87

foturaF : bk. fotoraf -1-

f.+ mñ çekmişler I/95/62

fotūraf : bk. fotoraf -1-

f. I/28/22

fuḳarā : Fakirler, yoksullar; fakir, yoksul. -2-

fakir f. I/96/73

faḳır f.+ niḡ II/02/58

fuḳarā : bk. fuḳarā -1-

faḳır f. II/02/59

fuḳarı : bk. fuḳarā -1-

fakire f.+ ya I/134/63

fūlan : bk. falan -1-

f. I/01/58

Fur - : bk. vur-¹ -3-

F.- du I/138/102

bk. vur-³ -2-

F.- ular I/138/131, I/138/133

furma : Hurma. -1-

f. a_aşlarımızdan I/110/13

fursant : bk. fırsat -1-

f.+ ımız omáyo II/35/95

Furul - : bk. vurul- -1-

F.- du I/138/117

fūkārı : bk. fuḳarā -2-

fakire f.+ ya I/79/56, I/79/57

G

- ġa** : bk. ġali -1-
ġ. II/22/44
- ġa -** : bk. ġal¹ -1-
ġ.- madı I/36/35
- ġā** - : bk. ġal²¹ -14-
ġ.- dıġ I/39/98
bk. ġal¹ -17-
ġ.- dı II/22/53
ġ.- madı I/43/09, II/06/39
bk. ġal¹¹ -9-
ġ.- Tım I/43/27
bk. ġal⁵ -11-
ġ.- dım I/82/05
bk. ġal⁶ -13-
ġ.- mış II/05/27
ġ.- mışsı II/02/07
bk. ġal³ -7-
ġ.- dıġ II/16/12
ġ.- mış II/02/09, II/05/23,
II/05/24, II/05/25
bk. ġal²² -10-
ġ.- mış II/05/82
bk. ġal¹² -8-
ġ.- mış II/05/95
bk. ġal⁹ -2-
ġ.- dım II/06/58
ġ.- sinnā II/27/40
- ġa_ām** : Akraaba. -1-
hısım ġ. I/138/94
- ġab** : bk. ġap -15-
ġ.+ a I/01/40, I/31/13, I/31/14,
I/33/56
ġ.+ ı I/03/99, I/48/12
izā ġ.+ ı II/01/22
ġ.+ ımızın I/10/35
ġ.+ ınan II/27/19
ġ.+ ım I/03/95, I/03/96, I/138/95
izā ġ.+ ımın II/01/22
ġ.+ ımı I/70/30
- ġab -** : bk. ġap² -1-
mikroP ġ.- mış II/26/28
- ġaba** : bk. ġaba² -4-
ġ. II/26/46
ġ. et I/30/49, I/97/45
ġ. güç II/23/128
- ġaba** : bk. ġabaġ -1-
bal ġ.+ ı II/34/104
- ġabā** : <ġabaġ+ı-8-
ġ. I/146/50, I/33/150, II/18/25
- bal ġ. II/32/68
ġ.+ na II/32/68
bal ġ.+ nā II/32/80
yā ġ.+ na II/32/71
bal ġ.+ ŋ II/32/80
- ġabā** : bk. ġabaġ -1-
bal ġ.+ ı II/11/58
- ġabaġ** : bk. ġabaġ -17-
ġ. I/144/02, I/146/49, I/25/50,
I/54/70, I/60/109, I/98/71, I/98/73,
II/38/109
başı ġ. I/47/50
datlı ġ. II/34/103
ġ.+ lādan I/54/70
ġ.+ lar I/96/87
ġ.+ ların I/54/12
ġ.+ lı böreġi I/33/149
ġ.+ lıyı I/60/108
ġ. yapcāsāŋ I/128/73
ġ. yemē yaparız II/18/26
- ġaba_āt** : Kabahat, suç, kusur. -3-
ġ. I/74/23
ġ.+ indeydi I/89/29
ġ. yapıdık I/74/21
- ġabaġ** : bk. ġabaġ -1-
ġarı ġ. II/11/58
- ġabaĶ** : bk. ġabaĶ -6-
ġ. I/08/41, I/123/52, II/11/56
siyah ġ. II/11/58
ġ.+ ları I/154/21
ġ.+ Tan I/82/32
- ġabar -** : bk. ġabar- -15-
ġ.- andan II/39/49
ġ.- cık I/97/20
ġ.- dı I/98/92
vasır vasır ġ.- dı II/01/70
ġ.- dıġ Tan I/90/13
ġ.- ı I/132/43, I/79/86, I/87/87,
II/39/48
ġ.- ıP I/106/44
ġ.- ır I/132/45
ġ.- ıyo I/76/32
ġ.- ıyoz I/30/22
ġ.- maS I/116/41
ġ.- masın I/73/54
- ġābar -** : bk. ġabar- -2-
ġ.- masın I/73/61
ġ.- mazsa I/73/63
- ġabard** - : Kabartmak, kabarmasını
saġlamak, aġırlıġını arttırmadan hacmini
büyütmek. -2-

ğ.- acay I/12/14
ğ.- ıñ I/12/15
ğabartma tozu : Hamur işlerinde kabartma amaçlı kullanılan toz, sodyum bikarbonat.
-2-
ğ. II/15/111
ğ. + nu I/111/59
ğabēt : bk. ğaba_at -2-
ğ.+ im I/75/66
ğ.+ siz I/75/62
ğabıķ : bk. ğabuķ -2-
ğ.+ lardan I/81/64
ğ.+ ları I/81/64
ğabıķla - : Kabuklamak ağaç budamak. -2-
ğ.- dım I/39/80, I/39/82
ğabıķık : Kapçık, küçük kap. -1-
ğ.+ lāda I/71/56
ğabıl : bk. қабул -2-
ğ.+ ımsıñ I/08/111, I/08/128
ğabır : bk. қабір -1-
ğ. I/95/22
ğabıl : bk. қабул -3-
ğ. itsin² I/148/65, I/148/66
ğ. olur I/06/133
ğābıl : bk. қабул -1-
ğ. etsin² I/59/89
ğabiliyet : Kābiliyet, herhangi bir şeye karşı doğuştan gelen yatkınlık, beceriklilik, yetenek. -1-
ne ğ. ne şıy I/06/90
ğabır : bk. қабір -1-
ğ. I/08/19
ğabr : bk. қабір -1-
ğ.+ i I/78/06
ğabran : İçi boş olan kuru odun. -3-
ğ. I/87/74, I/87/94
ğ.+ a I/87/76
ğabū : <ğabuķ+u -3-
ğ. II/18/06
ğ.+ nu I/143/23, II/30/38
ğabuķ : Kabuk, bir şeyin üstünü kaplayan, kendiliğinden meydana gelmiş az veya çok sert tabaka. -1-
ğ. II/24/87
ğabul : bk. қабул -9-
ğ. eder¹ I/08/68
ğ. eder¹ I/56/80
ğ. etmēs¹ I/08/68
ğ. etmeyor¹ I/12/37
ğ. etsin² I/36/76, I/36/77, I/36/82

ğ. idēse¹ I/08/66
ğacır ğacır : Düzensiz ve rahatsız edici sesler, gacırtılar çıkararak. -2-
ğacır ğ. I/121/117
ğ. ğacır I/121/117
ğaç - : bk. қаç -34-
ğ. I/11/91, I/49/18
ğ.- acām I/05/26
ğ.- ādıķ I/151/38
ğ.- allarmış I/108/24
ğ.- am I/97/50
ğ.- amın II/25/24
ğ.- anı I/151/40
ğ.- ar I/108/23
ğ.- ardıķ I/08/50, I/115/08,
I/121/103, I/121/27, I/143/52, I/25/05
ğ.- ārdım I/47/59
ğ.- arken I/05/29
ğ.- cēñ I/158/31
ğ.- Çaz I/66/06
ğ.- dılā II/20/64
ğ.- ıcaķ I/108/24
ğ.- ılırdı I/25/05
ğ.- ışırlar I/26/21
ğ.- ıyo I/108/24
ğ.- ıyoduğ I/149/40
ğ.- ıyodun I/61/60
ğ.- ıyollā I/39/11
ğ.- ıyosuñ II/23/141
ğ.- iyi I/05/41
ğ.- iyı I/05/41
ğ.- iyö I/05/27
ğ.- iyörüz I/05/28
ğ.- iyü I/05/27
ğaç : bk. қаç -26-
ğ. I/06/70, I/10/116, I/11/08,
I/114/28, I/12/29, I/120/02, I/140/06,
I/158/10, I/18/03, I/21/15, I/42/16,
I/72/21, I/83/15, I/83/64, II/13/39,
II/19/22, II/19/81, II/20/27, II/24/02,
II/32/08, II/36/01
ğ.+ a I/12/29, I/156/44
ğ.+ a vericeñ II/27/66
ğ.+ ıdılā I/33/72
ğ.+ tı II/21/54
ğaçag : bk. қаçaқ -1-
ğ. I/138/89
ğaçaq : bk. қаçaқ -1-
ğ. I/138/88
ğaçaqçı : Kaçakçı, yasaklanmış veya gümrük vergisi ödenmemiş bir malı bir

yere sokan, satılması yasak bir malı satan kimse. -1-

ğ.+ ydım II/28/03

ğaçı - : bk. **ğaçır**¹ -1-

ğ.- lar I/26/18

ğaçıklı : <ğaçıklık+ı : Kaçıklık, gaz, su, elektrik vb.nin içinde buldukları bidon, boru, kablo gibi bir yerden ârıza sebebiyle dışarıya kaçması, kaçak olma durumu. -1-

ceyran ğ.+ ndan II/30/72

ğaçıncı : bk. kaçınıcı -2-

ğ. I/149/11, I/83/21

ğaçır - : 1. (Bir genç kız veya kadını) Evlenmek maksadıyla gizlice evinden alıp berâberinde götürmek. -16-

ğ. I/89/08

ğ.- can I/145/03

ğ.- dım I/33/121

ğ.- ıdım I/33/120

ğ.- ılar I/26/18

2. Bir yerden bir yere gizlice götürmek.

ğ.- ı I/66/06

ğ.- ıla II/23/164

3. Kaçmasını sağlamak.

ğ.- dı I/93/36, I/93/37

4. Normal ölçülerin üzerine çıkmak, bir şeyi olması gerektiğinden fazla yapmak.

ğ.- ıyo I/133/01

ğ.- dım I/143/57

5. Delirmek, aklını bozmak.

ğ.- dı I/06/130

6. Vaktini geçirmek, zamânında yetişememek.

ğ.- dı II/01/58

7. Bozmak, eksilmesine, haleldar olmasına sebep olmak.

ğ.- ıyödu I/74/93

8. (Müslüman erkek) Karısını yabancı sayılan erkeklere örtüsüz göstermemek.

ğ.- ı I/138/92

ğāçır - : bk. **ğaçır**⁵ -2-

ğ.- dı I/06/86

bk. **ğaçır**¹

ğ.- mış I/08/126

ğad : bk. **kat** -1-

ğ. I/43/06

ğād : bk. **kād** -1-

nuFuz ğ.+ ına I/20/67

ğada : bk. **qadar**-169-

ğ. I/02/02, I/02/03, I/02/04,

I/02/11, I/02/33, I/02/34, I/02/65, I/03/02,

I/03/05, I/03/40, I/03/70, I/05/25,

I/06/108, I/06/111, I/06/125, I/08/62,

I/10/02, I/10/27, I/10/46, I/10/62,

I/111/93, I/114/61, I/119/44, I/119/59,

I/121/55, I/128/48, I/144/17, I/144/36,

I/144/68, I/145/38, I/149/15, I/150/04,

I/152/03, I/152/14, I/155/24, I/157/66,

I/159/52, I/161/06, I/17/89, I/21/27,

I/21/52, I/27/77, I/29/08, I/36/12, I/37/13,

I/37/16, I/37/48, I/39/63, I/39/64, I/39/65,

I/39/66, I/39/70, I/39/71, I/39/83, I/39/84,

I/41/33, I/41/86, I/41/96, I/42/03, I/42/09,

I/43/08, I/46/17, I/46/96, I/48/19, I/48/43,

I/48/49, I/48/70, I/49/70, I/50/43, I/50/58,

I/50/75, I/51/07, I/52/69, I/52/96, I/54/52,

I/54/53, I/56/60, I/57/01, I/57/02, I/57/03,

I/57/33, I/57/34, I/58/05, I/58/07, I/59/07,

I/59/89, I/60/36, I/61/21, I/61/22, I/61/24,

I/63/14, I/63/29, I/63/40, I/63/56, I/63/61,

I/64/133, I/68/53, I/69/22, I/69/33,

I/69/53, I/69/54, I/69/75, I/70/02, I/70/41,

I/70/45, I/70/78, I/72/10, I/79/25, I/79/93,

I/81/16, I/81/62, I/85/29, I/87/74, I/93/47,

I/94/40, I/98/06, I/98/104, I/98/67,

I/98/68, I/98/76, II/01/29, II/15/28,

II/22/12, II/22/73, II/22/84, II/23/16,

II/23/179, II/23/27, II/23/36, II/25/06,

II/25/10, II/25/102, II/25/11, II/25/112,

II/25/12, II/27/02, II/27/11, II/29/100,

II/29/86, II/32/47, II/32/56, II/32/96,

II/37/20, II/39/105, II/39/139

ne ğ. I/10/121, I/42/05, I/42/67,

I/46/12, I/70/43

ğ.+ cıK I/96/82

ğ.+ sıynan I/63/58

ğadā : bk. **qadar** -2-

ğ. I/03/05

ğ.+ ysa I/46/88

ğadā : bk. **qadar**-80-

ğ. I/02/22, I/10/30, I/121/26,

I/121/56, I/122/60, I/122/61, I/122/71,

I/125/96, I/130/56, I/146/87, I/149/29,

I/151/05, I/151/40, I/154/02, I/154/03,

I/155/60, I/155/63, I/159/52, I/17/16,

I/30/16, I/31/41, I/32/10, I/35/01, I/44/91,

I/54/34, I/55/59, I/55/73, I/61/44, I/76/03,

I/81/11, I/84/40, I/84/41, I/85/30, I/85/47,

I/98/102, II/01/29, II/06/03, II/06/09,
II/06/24, II/06/30, II/06/48, II/07/06,
II/07/86, II/08/31, II/08/71, II/09/46,
II/09/59, II/09/62, II/09/78, II/09/80,
II/09/95, II/10/26, II/10/44, II/15/15,
II/20/61, II/23/04, II/24/20, II/24/88,
II/27/40, II/27/42, II/30/01, II/30/79,
II/34/73, II/35/03, II/37/54, II/39/104,
II/39/173

ne ğ. I/85/06
ğ.+ cıK I/30/05, I/30/06
ğ.+ dī I/155/60
ni ğ.+ sa II/39/75
ğ. yapılyōdu II/07/82
ğ. yapıyoduK I/89/06

ğadā : bk. kadar -1-
ğ. II/19/16

ğada : bk. kadar -5-
ğ. I/02/04, I/02/56, I/134/15,
II/08/83, II/29/80

ğadā : bk. kadar -15-
ğ. I/158/28, I/50/21, II/02/41,
II/07/127, II/07/130, II/08/113, II/08/32,
II/08/52, II/08/96, II/20/36, II/23/56,
II/35/19

ğāda : bk. kadar -1-
ğ. I/35/41

ğada' : bk. kadar -1-
ğ. I/47/60

ğadağ : bk. kadar -13-
ğ. I/132/40, I/132/42, I/14/40,
I/148/05, I/148/56, I/148/64, I/32/87,
I/41/29, I/42/15, I/70/08, I/83/34, I/83/65,
I/90/47

ğadağ : bk. kadar -5-
ğ. I/32/55, I/33/30, I/33/31,
I/95/90

ne ğ. I/32/55

ğadağ : bk. kadar -4-
ğ. I/102/10, I/102/85, I/148/32,
I/65/61

ğadāli : bk. gadāliġ -1-
ğ.+ ا I/30/03

ğadāliġ : Kadarlık, belli bir ölçüde olma durumu. -1-
ğ.+ a I/30/16

ğadan : bk. kadar -24-
ğ. I/11/04, I/121/29, I/122/18,
I/13/19, I/134/24, I/135/35, I/135/56,
I/140/63, I/143/65, I/155/20, I/17/08,
I/26/28, I/44/64, I/74/26, I/74/66, I/74/68,

I/86/55

ğ.+ cıK I/143/62

ğ.+ cıK I/61/49

ğ.+ dı I/93/45

ğ.+ ı I/128/62

ğ.+ mış I/11/08

ğadana : bk. kadar -5-

ğ. I/114/17, I/115/02, I/115/07,
I/157/83, I/72/59

ğadanmıK : bk. gadāliġ -1-

ğ. I/29/22

ğadar : bk. kadar -2-

ğ. II/03/02, II/07/49

ğadar : bk. kadar -124-

ğ. I/01/06, I/01/25, I/01/99,
I/07/06, I/07/07, I/07/47, I/07/54, I/07/83,
I/102/51, I/103/32, I/106/34, I/110/17,
I/110/32, I/110/55, I/113/02, I/113/38,
I/117/39, I/117/40, I/119/45, I/119/50,
I/119/53, I/120/09, I/120/56, I/122/16,
I/123/50, I/125/38, I/126/62, I/129/04,
I/129/57, I/129/71, I/137/49, I/138/121,
I/143/09, I/143/73, I/146/17, I/149/30,
I/149/32, I/150/04, I/153/13, I/153/70,
I/153/71, I/154/08, I/155/102, I/155/17,
I/155/27, I/16/19, I/16/22, I/16/39,
I/16/49, I/18/72, I/25/54, I/27/05, I/27/20,
I/27/21, I/34/51, I/34/52, I/36/14, I/38/44,
I/40/53, I/41/08, I/41/73, I/44/28, I/46/09,
I/46/15, I/50/10, I/50/20, I/53/07, I/53/56,
I/53/72, I/53/78, I/61/71, I/64/119,
I/64/122, I/64/47, I/64/72, I/64/76,
I/74/07, I/74/10, I/78/21, I/81/23, I/87/08,
I/90/46, I/91/04, I/97/16, II/03/43,
II/03/66, II/06/10, II/07/85, II/15/07,
II/15/112, II/15/28, II/15/39, II/23/15,
II/31/26, II/31/28, II/37/112

ne ğ. I/110/23, I/24/09, I/76/72,

I/87/28

yeteri ğ. II/15/26

ğ.+ kan I/119/53

ğ.+ ile I/46/93

ğ.+ cıK I/35/60

ğ.+ cıK I/53/23

ğ.+ dı I/07/47, I/41/62

ğ.+ ı I/05/24

ğ.+ ınmı I/143/78

ğ.+ ınan I/01/32

ğ.+ ımı II/06/35, II/06/36

ğ.+ ınna I/61/04

ğ.+ ıyla I/129/41, I/46/24, I/46/31

ğ.+ iyılá I/46/71
ğadar : bk. kadar -9-
ğ. I/143/39, I/145/04, I/155/17,
I/32/09, I/71/66, II/03/78, II/37/28,
II/39/102, II/39/83
ğadār : bk. kadar -4-
ğ. I/106/24, I/122/61, I/129/06,
II/06/26
ğadār : bk. kadar -1-
ğ. II/21/97
ğadar : bk. kadar -1-
ğ. I/128/50
ğadar : bk. kadar -8-
ğ. I/155/04, I/34/47, I/60/03,
I/64/108, I/64/73, II/07/128, II/15/74,
II/30/43
ğadar : bk. kadar -1-
ne ğ. I/33/97
ğadar : bk. kadar -2-
ğ. I/64/72, I/74/67
ğadara : bk. kadar -8-
ğ. I/114/16, I/114/25, I/133/25,
I/68/57, I/69/21, I/69/31, II/07/131,
II/10/46
ğadara : bk. kadar -1-
ğ. II/33/82
ğadarı : bk. kadar -3-
ğ. I/114/16, II/07/132, II/26/12
ğadārī : bk. kadar -1-
ğ. II/07/133
ğādaş : bk. kardeş -1-
ğ.+ ımıñ I/04/67
ğade : bk. kadar -1-
ğ. I/03/21
ğader : Kader, Allah tarafından ezelde
tâyin ve tespit edilmiş hükümlerin bütünü,
alın yazısı. -3-
ğ. I/136/40
ğ.+ imiS II/07/42
ğ.+ iñiz I/104/69
ğadı : bk. kadar -2-
ğ. II/05/28, II/22/39
ğadılıĶ : Kadılık, kadı olma durumu. -
1-
ğ. II/23/139
ğadın : Güzel, şık, hoş. -8-
ğ. I/10/25, I/14/58, I/159/11,
II/05/41, II/05/56, II/16/72, II/16/74
ğ.+ ımış I/52/43
ğadın : bk. kadın -108-
ğ. I/03/02, I/06/108, I/102/79,

I/11/65, I/11/85, I/112/67, I/119/72,
I/119/73, I/126/17, I/34/22, I/34/24,
I/45/36, I/45/40, I/47/50, I/50/44, I/50/46,
I/50/48, I/50/51, I/50/55, I/54/60, I/58/25,
I/58/34, I/58/62, I/64/29, I/65/24, I/66/08,
I/66/12, I/70/50, I/74/27, I/75/44, I/76/15,
I/92/58, II/05/39, II/05/46, II/12/40,
II/12/73, II/25/16, II/29/37, II/34/11
ğ.+ a I/75/11, I/98/99
ğ.+ dan II/25/106
ğ.+ dı II/19/90, II/19/91
ayşe ğ. fasillesi I/127/21
ğ. haĶı I/47/53
ğ.+ ı I/104/64, I/50/52
ğ.+ ıdı I/104/24, I/104/26
ğ.+ ımış II/25/104
ğ.+ ımışdı II/25/20
ğ.+ ıñ I/67/38, I/95/25
ğ.+ im II/07/109
ğ.+ lâ II/34/35
ğ.+ ların I/34/27
ğ.+ na I/76/12
ğ.+ nā I/155/75, I/58/22, I/76/22,
II/05/59, II/05/62, II/05/64, II/08/36,
II/11/03, II/30/59
ğ.+ nan I/02/07, II/25/104,
II/39/93
ğ.+ nān I/58/25
ğ.+ nānan I/58/25, II/39/81
ğ.+ nar I/02/08, I/02/16, I/04/22,
I/06/107, I/06/53, I/07/25, I/07/79,
I/10/57, I/104/37, I/114/19, I/122/45,
I/124/21, I/125/07, I/125/66, I/34/23,
I/34/26, I/41/73, I/58/54, I/66/54, II/15/15,
II/25/38, II/25/79
ğ.+ nār I/07/45
ğ.+ nār I/64/70, II/03/19
ğ.+ nara I/129/26
ğ.+ narı I/51/08
ğ.+ narımız I/02/07
ğ.+ narıñ I/68/19
ğ.+ narıñkı I/129/46
ğ.+ narı II/03/21
ğ.+ narla I/104/38
ğ.+ sa I/125/04
ğadın : bk. kadın -1-
ğ. I/08/126
ğadifī : bk. kadife -1-
ğ.+ di I/77/23
ğadife : bk. kadife -16-
ğ. I/151/28, I/76/43, I/77/22,

I/83/54, I/83/55, I/90/68, II/03/37,
 II/03/41, II/39/158
 ğ.+ den I/08/28, I/101/30
 ğ.+ ler I/90/68, II/03/41
 ğ.+ niñ II/39/159
 ğ.+ sini II/39/160
ğadifē : bk. қадифе -2-
 ğ. I/101/29
 ğ.+ di I/77/23
ğadife : bk. қадифе -5-
 ğ. II/34/39, II/34/40, II/34/44
ğadifi : bk. қадифе -1-
 ğ.+ lē mudufilē II/39/157
ğaf : bk. қап -1-
 ğ.+ ları I/134/40
ğafa : bk. қафа -57-
 ğ. I/06/09, I/06/16, I/35/58,
 I/44/81, I/45/12, I/45/19, I/49/46, I/51/10,
 II/14/60, II/16/01
 ğ. kādımı I/88/03
 ğ. almamış I/87/09
 ğ. almayo I/33/34
 ğ.+ da I/138/05
 ğ. daldı II/14/60
 ğ.+ dan I/94/58
 ğ.+ lā I/06/06
 ğ.+ lāna I/136/34
 ğ.+ lar I/06/44, I/06/52
 ğ.+ ları I/117/33, I/70/70
 ğ.+ larına I/136/35
 ğ.+ m I/107/16, I/157/59, I/50/08,
 I/75/63, II/25/80, II/29/27, II/32/17
 ğ.+ ma I/152/138, I/49/30
 ğ.+ má I/08/120
 ğ.+ mda I/08/109, I/152/137,
 I/152/139
 ğ.+ mdan I/91/08
 ğ.+ mıñ II/25/85
 ğ.+ na I/29/03
 ğ.+ ndan I/94/59, I/94/62
 ğ.+ η I/20/102
 ğ.+ ηa I/70/77, I/95/21
 ğ.+ ηdan I/94/58
 ğ.+ ηı I/58/77, I/69/70
 ğ.+ sı I/120/55, I/132/06, I/149/21
 ğ.+ sına I/26/34, I/71/14
 ğ.+ Sına I/71/14
 ğ.+ sındı II/16/27
 ğ.+ ya I/138/128
 ğ.+ yı oynatmış I/24/52
ğafā : bk. қафа -1-

ğ.+ mda I/152/78
ğāfa : bk. қафа -3-
 ğ.+ larına I/10/90
 ğ.+ m II/29/78
 ğ.+ yız I/06/101
ğafalı : Kafalı, akıllı, bilgili, kavrayışlı. -
 2-
 ğ. I/132/07, I/39/92
ğaFaltı : bk. қәвалтү -1-
 ğ. yaptımdı II/29/38
ğāfe : bk. гәве² -3-
 ğ. II/27/21
 ğ.+ de I/155/88
 ğ.+ leri II/27/52
ğāfi : bk. гәве² -1-
 ğ. II/05/14
ğāfile : Kafile, birlikte yolculuk edenlerin
 meydana getirdiği topluluk. -1-
 ğ.+ lēmiz I/28/49
ğah - : bk. қалқ⁻² -3-
 ğ.- dı I/25/32
 ğ.- tıñ II/21/04
 bk. қалқ⁻³
 ğ.- dı I/21/17
ğāh - : bk. қалқ⁻³ -1-
 ğ.- tı II/14/30
ğahar : bk. гәһр -1-
 ğ.+ sız II/05/79
ğahir : bk. гәһр -1-
 ğ. çekdik I/113/85
ğahPe : Nâmussuz kadın, kötü söz. -
 1-
 ğ. I/15/76
ğahr : Kahr, insanın içine işleyen derin
 üzüntü, sıkıntı, keder. -1-
 ğ.+ inden I/08/125
 ğahr çek- : Uzun süre sıkıntıya
 katlanmak.
ğahr : bk. гәһр -1-
 ğ.+ i çekmedi I/137/35
ğahvaltı : bk. қәвалтү -1-
 ğ. I/116/56
ğahyā : Kahya, Büyük bir konak veya
 çiftliğin çeşitli işlerini çekip çeviren
 kimse. -1-
 ğ. I/01/50
ğak - : bk. қақ- -7-
 ğ.- ar I/116/25
 ğ.- ārdıq I/55/54
 ğ.- arlı I/116/24
 ğ.- ılır I/45/48

- ğ.- iyörü II/28/73
ğ.- iyörü II/28/70, II/28/74
ğak - : bk. **ğalk**⁻³ -79-
ğ.- dı I/02/45, I/02/50, I/10/53,
I/102/28, I/12/10, I/13/08, I/146/61,
I/20/84, I/21/32, I/21/33, I/21/46, I/21/56,
I/29/20, I/30/43, I/57/24, I/74/35
ağıl ağdı bereket ğ.- dı I/20/79
ğ.- mış I/21/41
ğ.- Tı II/14/93, II/35/67
bk. **ğalk**⁻² -43-
ğ. I/07/50, I/77/67
ğ.- açay I/07/50
ğ.- ay I/11/49
ğ.- ar I/14/14, I/14/52, I/91/32
ğ.- arız I/15/96
ğ.- arın I/112/71
ğ.- can II/39/83, II/39/84
ğ.- caay I/152/56
ğ.- dı I/39/96
ğ.- dık I/134/27
ğ.- dım I/152/126, I/39/20
ğ.- dıy I/131/47, I/77/39
ğ.- ıcaz I/136/34
ğ.- ıy I/91/68
ğ.- ıp I/25/31
ğ.- madım I/77/35
ğ.- tı I/83/75
ğ.- Tıy I/07/27
bk. **ğalk**⁻¹ -89-
ğ. I/07/53, I/12/46
ğ.- allar I/15/87
ğ.- amadı I/18/10
ğ.- amayoz I/15/29
ayā ğ.- amazdı I/18/06
ayā ğ.- amızdı I/18/10
ğ.- ar I/12/46
ğ.- ardık I/15/86
ğ.- ıvırdım I/140/55
bk. **ğalk**⁻⁴ -13-
ğ.- dılar I/11/24
ğ.- dın I/27/20
ğ.- dıynan I/22/40
ğ.- ıcan I/112/54
ğ.- Tım I/22/40
bk. **ğalk**⁻⁵ -51-
ğ.- ar I/115/11, I/115/12
ğ.- dı I/133/41
ğ.- dılar I/133/41
ğ.- mış I/11/81
ğ.- mışlar I/24/52
bk. **ğalk**⁻⁶ -14-
ğ.- armış I/11/86
bk. **ğalk**⁻⁷ -17-
ğ. I/66/45, I/66/46, I/66/52
bk. **ğalk**⁻⁸ -18-
ğ.- dı I/70/35
bk. **ğalk**⁻⁹ -45-
ğ.- ar I/108/49
ğ.- dılar I/133/47
bk. **ğalk**⁻¹⁰ -8-
ğ. I/111/83
bk. **ğalk**⁻¹¹ -7-
ğ.- amazdı I/121/50
bk. **ğalk**⁻¹² -53-
ğ.- andan I/125/06
bk. **ğalk**⁻¹³ -52-
ğ.- tıy II/21/10
ğak - : bk. **ğalk**⁻² -8-
ğ.- arıS II/21/06
ğ.- caay II/21/40
ğ.- dım I/152/125
ğ.- ıyo II/21/40
ğ.- ıncá I/37/19
ğ.- ma I/77/66
ğ.- tıy I/51/32
bk. **ğalk**⁻³
ğ.- tı II/14/31
ğak - : bk. **ğalk**⁻³ -3-
ğ.- dı I/02/42
bk. **ğalk**⁻¹⁴
ğ.- Tıy I/07/91
bk. **ğalk**⁻²
ğ.- Tım I/83/47
ğal - : bk. **ğal**⁻¹ -184-
ğ.- a I/117/54
ğ.- acağ I/49/14
ğ.- an I/51/67, I/51/68, II/23/204,
II/32/125
ğ.- annā II/32/140, II/32/141
ğ.- ayóru II/32/125
ğ.- caay II/09/103, II/39/114
ğ.- dı I/02/68, I/100/05, I/100/11,
I/137/23, I/158/59, I/21/21, I/51/55,
I/51/67, I/55/47, I/64/86, I/65/25, I/74/91,
I/78/15, I/81/40, I/87/105, I/99/12,
I/99/36, II/04/92, II/19/44, II/25/95,
II/27/14, II/28/77, II/28/81, II/28/82
ğ.- dık I/100/26, I/117/55,
I/146/07, II/26/03
ğ.- dıy I/146/07
ğ.- dılar II/10/71

ğ.- dım I/128/30
 ğ.- dıñ I/152/47
 ğ.- dıysa I/21/22
 ğ.- dī I/113/04, I/158/59, I/27/67,
 I/65/24, I/99/47, II/03/55, II/03/56
 ğ.- eyolar I/03/101
 ğ.- ıcağ I/133/42
 ğ.- inmiş I/56/56
 ğ.- ır I/127/23, I/127/25, I/152/66
 ğ.- ırdı I/151/16
 ğ.- ırdım II/39/120
 ğ.- ırıs I/36/19
 ğ.- ırmiş I/11/87
 ğ.- ırsa I/121/100
 ğ.- ırsañ I/52/01
 ğ.- ısa I/121/98
 ğ.- ıveridim II/39/119
 ğ.- ıyo I/87/42, II/22/27
 ğ.- ıyordu I/16/33
 ğ.- ıyorduK I/16/26
 ğ.- ī II/39/49
 ğ.- īdı I/10/05
 ğ.- īdın I/10/05, I/10/33
 ğ.- ĩyo II/23/207
 ğ.- ma I/39/18
 ğ.- madı I/07/112, I/10/07,
 I/10/109, I/10/61, I/100/39, I/102/03,
 I/104/19, I/104/22, I/107/70, I/108/34,
 I/108/41, I/11/07, I/125/74, I/128/30,
 I/140/09, I/142/07, I/142/20, I/143/29,
 I/143/31, I/143/34, I/143/74, I/145/88,
 I/145/89, I/15/86, I/152/46, I/153/112,
 I/153/113, I/155/55, I/155/56, I/158/05,
 I/158/61, I/159/33, I/17/63, I/18/48,
 I/23/52, I/23/68, I/28/14, I/28/17, I/32/50,
 I/36/05, I/36/13, I/36/14, I/36/26, I/45/21,
 I/46/127, I/49/10, I/49/44, I/51/55,
 I/55/47, I/57/27, I/57/28, I/58/27, I/60/46,
 I/60/54, I/61/10, I/65/21, I/65/22, I/65/37,
 I/65/56, I/68/46, I/69/41, I/78/13, I/80/09,
 I/87/97, I/89/04, I/90/73, I/91/87, I/92/48,
 I/93/26, I/96/38, I/98/09, I/99/12, I/99/35,
 II/03/28, II/04/15, II/07/40, II/09/61,
 II/23/42, II/26/03, II/27/12, II/27/14,
 II/27/15, II/32/117
 ğ.- madık I/124/38
 ğ.- madı I/64/16
 ğ.- madı I/159/33, I/47/41
 ğ.- mayıncaK I/11/34
 ğ.- mayor I/110/25
 ğ.- maz I/91/10

ğ.- mazdı I/151/16
 ğ.- micāmıŝTı I/54/28
 ğ.- mış I/117/33, I/32/73, I/59/81,
 I/69/53
 ğ.- mışlar I/21/79
 ğ.- mıyınca I/146/09, I/36/19
 ğ.- mıyo I/97/55
 ğ.- mıyorü I/55/49
 bk. ƙal⁹ -66-
 ğ.- amıyon II/29/74
 ğ.- an I/32/25, I/45/26, II/04/58
 ğ.- anım I/113/96
 ğ.- annā II/04/69
 ğ.- annar II/06/62
 ğ.- ayórü II/32/122
 ğ.- cáKdıK I/78/39
 ğ.- cam I/73/36
 ğ.- cañ I/50/39
 ğ.- caz I/39/105
 ğ.- dı II/19/117
 ğ.- dıK I/64/89, I/79/20, II/19/112
 ğ.- dıK I/60/93
 ğ.- dılā II/06/62
 ğ.- dım I/113/07, I/113/106,
 I/113/63, I/119/38, I/122/72, I/65/47,
 II/19/114
 ğ.- di II/28/13
 ğ.- ıdı I/58/34
 ğ.- ıllār I/61/12
 ğ.- ıllārdı I/57/15
 ğ.- ıllarmışdı I/56/20
 ğ.- ın II/34/107
 ğ.- ınÇa II/29/69
 ğ.- ır I/125/07
 ğ.- ır I/121/18
 ğ.- ırdı I/57/13, II/19/107,
 II/19/108
 ğ.- ırdıK I/121/18, I/73/10
 ğ.- ırız I/15/96
 ğ.- ırsam I/15/91, I/15/92
 ğ.- ıyo I/149/18, I/93/21, II/07/55
 ğ.- ıyò I/73/35
 ğ.- ıyò I/149/17
 ğ.- ıyodu II/19/115
 ğ.- ıyodum I/78/50
 ğ.- ıyom I/73/36
 ğ.- ıyon I/50/08, II/29/68, II/29/77
 ğ.- ıyoz I/80/53
 ğ.- ī II/27/40
 ğ.- ĩğaldılā II/16/55
 ğ.- iyınca I/36/69

ğ.- madı II/19/116
ğ.- madık II/19/112
ğ.- madım II/30/06
ğ.- miş I/113/122, I/140/70,
I/95/86
ğ.- mışlar I/21/79
ğ.- salâdı I/56/54
bk. kal⁵ -57-
yavan ğ.- adık I/110/40
ayağda ğ.- dı I/30/02
mecbur ğ.- dı II/20/54
mejbır ğ.- dı I/116/32, I/62/31
mejbır ğ.- dı I/17/26
yalınız ğ.- dı I/93/37
zorunda ğ.- dı I/125/33
ğ.- dık I/52/20
aç ğ.- dık I/156/65
cāhil ğ.- dık II/26/12
yalınız ğ.- dık I/72/20
aç ğ.- dıla I/156/64
cāhil ğ.- dım I/112/10
eliğe ğ.- dım I/12/38
geş ğ.- dım II/39/165
yalınız ğ.- dım I/138/124
hāmile ğ.- dı I/48/42, I/48/44
ğ.- dıydı I/125/20
yalınız ğ.- dı I/15/78, I/75/18
cāhil ğ.- dım II/05/02
yalınız ğ.- dım I/15/79
hālsiz ğ.- inca I/16/13
sağat ğ.- ır II/05/26
aş ğ.- ır I/52/57
ortada ğ.- ır I/13/33
ğ.- ır yapalladı I/161/14
aç ğ.- ırdı I/15/39
memnun ğ.- ırın I/135/52
yalınız ğ.- ırın I/123/06
ğ.- ırmış I/98/103
mejbıra ğ.- ırsaK I/58/66
geride ğ.- ırşın I/01/44
mejbır ğ.- ıyo I/17/20
yavan ğ.- ıyodu I/110/39
ğ.- ıyomuşum I/50/05
ğ.- ıyon I/50/01
hālsiz ğ.- ıyon I/63/52
hālsiz ğ.- ıyor I/16/10
ğ.- madı II/22/63
ğ.- madık I/135/23
yavan ğ.- madık I/110/41
aş ğ.- madık I/135/23
yalınız ğ.- maK I/38/64

kusura ğ.- mañ I/28/01, I/28/33
aş ğ.- mañ I/28/51
ğ.- miş I/93/18, II/38/98
sābit ğ.- miş I/56/17
geş ğ.- mişen II/39/165
ğ.- mişın I/98/104
ğ.- miyam I/130/91
ğ.- miyu II/22/62
bk. kal¹¹ -34-
ğ.- alı I/43/01
ğ.- an I/125/23, I/22/32
ğ.- annā II/09/33
ğ.- dı I/113/58, I/113/62, I/125/21,
I/137/16, I/137/19, I/137/21, I/55/48,
I/64/92
dul ğ.- dı I/52/10, I/52/53
öksüz ğ.- dı I/137/14
ğ.- dık I/119/29
öşüz ğ.- dık I/119/28
öşüz ğ.- dı II/05/02
ğ.- dım I/112/34, I/143/13, I/91/12
öşüz ğ.- dım I/52/77
dul ğ.- dım I/63/14
ğ.- dı I/64/92
ğ.- dımda I/39/42
dul ğ.- incā I/68/18
ğ.- miş I/24/57
öşüz ğ.- miş I/121/105, II/05/07
dul ğ.- miş I/112/76, I/119/24
ö ğ.- mişiS II/05/06
ğ.- mişlā I/149/70
ğ.- mişlar I/140/23
bk. kal⁴ -30-
ğ.- dı I/146/69, I/151/31, I/75/52,
II/28/15
ğ.- ırdı I/135/46, I/74/79
ğ.- ıyo I/83/16
ortada ğ.- ıyomuşdu I/17/78
ğ.- ıyörü I/06/49
ğ.- madan I/07/32
ğ.- madı I/02/42, I/02/44, I/06/22,
I/147/19, I/26/75, I/41/17, I/51/13,
I/61/64, II/16/56, II/27/26, II/27/27
ğ.- mamış I/112/01, I/123/51,
I/50/79
ğ.- maz I/06/49
ğ.- miş I/11/78, I/27/56
ğ.- miyınca II/27/27
ğ.- sa I/96/77
bk. kal³ -25-
ğ.- I/148/66

ğ.- cīn I/156/31
 ğ.- dı I/113/69, I/113/70, I/153/47,
 II/19/28
 ğ.- dık I/35/10
 ğ.- dıġ II/14/97
 ğ.- dıK I/15/11
 ğ.- dılā II/14/13
 ğ.- dım I/123/11, I/143/03
 ğ.- ınır I/156/35, I/156/36
 ğ.- ırlar I/24/50
 ğ.- ırsaġ I/157/78
 ğ.- ıyo II/17/64
 ğ.- ıyōmuşdu II/17/18
 ğ.- mış II/19/101, II/19/87,
 II/23/155
 ğ.- mışS I/110/45
 ğ.- mışlar I/46/23
 bk. ƙal⁻¹⁰ -22-
 ğ.- acaġ I/64/07
 ğ.- dı I/03/20, I/113/113,
 I/113/114, I/55/65, I/77/51, II/25/82
 ğ.- dık I/107/58
 ğ.- dıK I/107/58
 ğ.- dım I/119/34, I/133/48,
 I/133/49, I/136/40, I/15/22, I/21/75,
 II/16/96
 ğ.- ıġ I/39/13
 ğ.- ırsa I/69/07
 ğ.- ıyo I/15/60
 ğ.- madı I/113/63, I/77/51, I/84/35
 bk. ƙal⁻² -17-
 ğ.- dı I/07/88, I/128/11, I/25/48,
 I/35/41, I/37/16, I/54/53, I/63/12, I/93/52,
 II/01/76, II/23/35
 ğ.- dık II/27/30
 ğ.- dıK II/15/100
 ğ.- ıncı II/23/201
 ğ.- ırsī II/02/81
 ğ.- madı I/102/66
 ğ.- mas I/116/33
 ğ.- mayınca I/06/65
 bk. ƙal⁻¹⁴ -12-
 ğ.- an II/10/74
 ğ.- ıyo II/06/29, II/17/49
 ğ.- ıyor I/49/35
 ğ.- sa II/39/133
 bk. ƙal⁻¹⁸ -12-
 ğ.- mış I/81/38, I/81/42, I/92/04,
 II/03/67, II/03/68, II/28/64
 bk. ƙal⁻²⁴ -8-
 ğ.- aġaldık I/52/52

ğ.- aġaldım I/18/64
 ğ.- dı I/20/92, I/22/16
 ğ.- dık I/22/14
 ğ.- sa I/52/48
 bk. ƙal⁻⁷ -7-
 ğ.- ı I/10/30
 bk. ƙal⁻⁶ -6-
 ğ.- dı I/125/15, I/95/94
 ğ.- ır I/148/31
 ğ.- masıġ I/95/22
 ğ.- mış I/06/60
 ğ.- mış I/08/27
 bk. ƙal⁻¹⁹ -6-
 başıma ğ.- dı I/22/10
 ğ.- ıyo I/90/40
 bk. ƙal⁻²⁵ -6-
 sınıfta ğ.- dı I/24/24
 sınıfTı ğ.- dı I/24/25
 ğ.- dık II/08/14
 ğ.- dım I/113/08
 bk. ƙal⁻¹² -4-
 ğ.- dıysa I/24/57
 ğ.- mış I/24/50, I/24/57
 ölmüş ğ.- mış II/05/96
 bk. ƙal⁻¹⁷ -4-
 ğ.- ırdı I/77/60
 ğ.- mazdı I/155/64, I/155/66
 bk. ƙal⁻²⁰ -4-
 ğ.- dı I/113/74, I/125/50, I/125/52
 ğ.- mış I/155/93
 bk. ƙal⁻²⁶ -26-
 ğ.- ır I/145/73, I/26/27, I/26/28
 bk. ƙal⁻¹³ -14-
 ğ.- caġ I/31/38
 ğ.- maycaK I/31/38
 bk. ƙal⁻²³ -7-
 ğ.- dı I/43/09
 bk. ƙal⁻²⁷ -1-
 ğ.- mış I/46/21
 bk. ƙal⁻²⁸ -8-
 ğ.- dī I/47/81
 bk. ƙal⁻¹⁵ -7-
 ğ.- ıvrı I/60/69
 bk. ƙal⁻¹⁶ -6-
 ğ.- can II/25/114
 ğ.- mış I/63/28
 bk. ƙal⁻²² -3-
 ğ.- ıcam I/66/07
 ğ.- ısam I/119/40
 ğ.- ıdı II/07/145
 bk. ƙal⁻²⁹ -9-

ğ.- iyos I/143/61
 bk. kal⁸ -1-
 ğ.- miş II/19/67
 bk. kal³⁰ -2-
 ğ.- ı II/27/37
 bk. kalan -67-
 ğ.- āṅ II/35/28
ğal - : bk. kal¹² -1-
 ğ.- miş I/24/49
 bk. kal⁹ -1-
 ğ.- dım I/66/49
 bk. kal³ -1-
 ğ.- dık II/21/26
 bk. kal⁵ -1-
 yalnız ğ.- dıĶ II/26/25
 bk. kal¹ -1-
 ğ.- madı II/35/23
ğal - : bk. kal¹ -1-
 ğ.- annar II/17/07
ğāl - : bk. kal¹ -19-
 ğ.- dı I/01/30, I/101/70, I/157/60,
 I/54/53, II/09/60, II/09/82, II/32/118,
 II/32/124, II/32/127
 ğ.- dı I/64/28
 ğ.- ır I/53/62
 ğ.- madı I/34/13, I/34/17, I/34/19,
 I/64/52, II/07/53, II/32/118, II/32/127
 bk. kal¹⁷ -2-
 ğ.- dım I/109/56
 ğ.- ıcaĶ I/07/52
 bk. kal³ -3-
 ğ.- dı I/52/67, I/79/11
 ğ.- miş I/38/25
 bk. kal⁹ -8-
 ğ.- dık I/42/30, I/50/44
 ğ.- dım II/12/07, II/30/07
 ğ.- iyò I/73/35
 ğ.- madım II/30/06, II/30/08
 ğ.- mazlā II/27/39
 bk. kal²⁷ -1-
 ğ.- dıĶ I/42/61
 bk. kal⁴ -8-
 ğ.- caĶ II/09/69
 ğ.- dı II/09/80, II/22/49, II/26/39
 ğ.- madı I/44/56, I/44/60, II/09/61,
 II/16/01
 bk. kal² -7-
 ğ.- dı I/44/82, I/46/44, I/54/52,
 II/24/28
 ğ.- dık I/72/26
 ğ.- madı I/49/70

bk. kal¹¹ -5-
 ğ.- dı I/55/48, II/17/75
 dul ğ.- dı II/09/16
 ğ.- dıĶ I/58/14
 dul ğ.- miş II/09/13
 bk. kal²⁰ -1-
 ğ.- dı I/62/21
 bk. kal⁵ -9-
 hayaTda ğ.- dı I/67/37
 ğ.- dık II/05/90
 ğ.- dım I/63/05
 yalnız ğ.- dım I/63/05, I/64/42
 aradı ğ.- ıyo II/08/69
 ğ.- madı II/12/41
 ğ.- meyyo II/12/39
 bk. kal¹⁰ -2-
 ğ.- dı I/113/112
 ğ.- dı I/64/40
 bk. kal²⁵ -1-
 ğ.- dık I/101/04
 bk. kal¹² -1-
 ğ.- miş II/05/94
 bk. kal²² -2-
 ğ.- dı II/10/21, II/32/43
ğāl - : bk. kal³ -1-
 ğ.- miş I/38/25
 bk. kal⁶ -2-
 ğ.- miş II/02/07
 ğ.- sın I/52/78
 bk. kal² -2-
 ğ.- dı II/01/77
 ğ.- dık I/63/14
 bk. kal¹ -4-
 ğ.- dı I/65/24, I/65/38, II/02/49,
 II/07/26
 bk. kal⁵ -1-
 ayakda ğ.- dı I/146/74
 bk. kal²² -1-
 ğ.- miş II/05/11
 bk. kal⁹ -1-
 ğ.- dı II/05/69
 bk. kal²⁵ -1-
 ğ.- dık II/08/11
 bk. kal⁸ -1-
 ğ.- dık II/30/57
ğalk - : bk. kalk¹ -47-
 ğ.- ā I/59/35
 ğ.- amadım I/39/04, I/45/11,
 I/87/20
 ğ.- ardı I/76/95
 ğ.- ardın I/87/65

ğ.- cāḡa I/119/11
 ğ.- ıb I/07/44, I/159/46, I/159/53,
 I/50/08
 ğ.- mca I/45/10
 ğ.- ıp I/37/39, I/59/31
 ğ.- ıveridik I/36/48
 ğ.- ıveriyın II/01/34
 ğ.- saḡ I/119/11
 bk. ƣalk-²
 ğ. I/147/55
 ğ.- ā II/06/24, II/08/38
 ğ.- ādıƣ I/152/14
 ğ.- allādı I/39/59
 ğ.- aḡ I/41/31
 ğ.- ar I/39/76
 ğ.- ardıƣ I/77/65, I/153/21
 ğ.- ardıḡ I/145/35
 ğ.- arın I/112/71
 ğ.- dīmız I/131/34
 ğ.- dīn I/145/35
 ğ.- ın I/136/35
 ğ.- ıyöduƣ I/103/29
 ğ.- ıyon II/38/43
 bk. ƣalk-³
 ğ.- dı I/147/44
 ğ.- Tı I/102/25, I/89/05
 bk. ƣalk-¹⁵
 ğ.- ā II/24/109, II/24/110,
 II/24/111, II/24/114
 bk. ƣalk-⁸
 ğ.- ādı II/07/59
 ğ.- ardı I/153/32
 ğ.- ıP I/153/121
 ğ.- ıyor I/49/08
 bk. ƣalk-⁵
 ğ.- ardıƣ II/39/102
 bk. ƣalk-¹³
 ğ.- ar I/41/65
ğalk - : bk. ƣalk-³ -21-
 ğ.- dı I/130/45, I/30/53, I/32/79,
 I/89/25, II/39/112, II/39/157
 ğ.- tı I/05/61
 ğ.- Tı II/34/88
 ğ.- Tı II/04/45
 bk. ƣalk-² -9-
 ğ. I/77/65
 ğ.- ardıƣ I/13/10
 ğ.- dıƣ I/64/117
 ğ.- Tın II/37/48
 bk. ƣalk-⁵ -11-
 ğ.- mışlā I/28/02

bk. ƣalk-¹ -27-
 ğ. I/119/75, I/38/61, I/38/70
 ğ.- ıyo II/21/35
 ğ.- máyo I/38/56
 ğ.- mıyo I/38/56
 bk. ƣalk-¹⁵ -5-
 ğ.- dı I/121/46
 bk. ƣalk-¹¹ -2-
 ğ.- ardı I/121/50
 ğ.- dı I/121/48
 bk. ƣalk-¹⁴ -10-
 ğ.- mazdı I/152/34
 bk. ƣalk-¹⁰ -3-
 ğ.- dıƣ II/39/99
 bk. ƣalk-⁴ -4-
 ğ.- adıƣ II/39/103
ğalk - : bk. ƣalk-¹⁵ -2-
 ğ.- ar II/24/109
 bk. ƣalk-¹
 ğ.- ıveridik I/36/47
ğalk - : bk. ƣalk-¹ -1-
 ğ.- aman I/44/06
ğalkıs : Kalkıs, kalkma, hareket.-1-
 ğ.+ dan I/121/50
ğalkma : Kalkma, kaldırılmıs, ürün. -
 1-
 ğ. I/49/32
ğalh - : bk. ƣalk-² -1-
 ğ.- ā II/21/05
ğala - : Sobaya, fırına ya da ocağa
 odunları yanacak biçimde yerleştirmek..-
 5-
 ğ.- ı I/116/15
 ğ.- rdıƣ I/135/49, I/137/64
 ğ.- yoz I/106/51
 ğ.- yöz I/106/41
ğalaba : bk. ƣalabalık -3-
 ğ. I/99/36
 ğ.+ ydı I/99/10, I/99/11
ğalabalı : bk. ƣalabalık -3-
 ğ. I/36/69
 ğ.+ dı I/91/81
 ğ.+ ydı I/57/28
ğalabalık : bk. ƣalabalık -7-
 ğ. I/36/67, I/69/20, I/89/27,
 II/23/38, II/23/62
 ğ.+ mışdı I/156/13
 ğ.+ tıġ II/20/76
ğalabalık : bk. ƣalabalık -1-
 ğ.+ dı II/15/101
ğalabalıġ :bk. ƣalabalık -7-

ğ. I/30/50, I/36/18, I/36/19,
I/36/43, I/98/63, II/14/55
ğ.+ dī I/152/123
ğalabalıK : bk. qalabalıK -19-
ğ. I/17/79, I/49/47, I/83/68,
II/09/63, II/15/102, II/21/98, II/23/35,
II/23/36, II/23/62
ğ.+ da I/03/35
ğ.+ dı I/07/74, I/146/07, I/146/77
ğ.+ tı II/15/98
ğ.+ Tı I/38/42, II/15/98
ğ.+ TıK I/152/28
ğ.+ Tın I/38/44
ğ.+ Tın I/38/43
ğalabalı : <qalabalıK+ı -21-
ğ. I/36/66
ğ.+ qan I/137/60, I/98/62
ğ.+ dı I/125/45, I/134/23,
I/137/11, I/46/10, I/65/29, I/65/43,
I/91/39, I/91/55, I/91/81, II/23/38,
II/23/69
ğ.+ dıK I/14/38, I/55/28
ğ.+ dıK I/123/75
ğ.+ ken I/57/26
ğ.+ mıŞ I/17/79
ğ.+ nan I/36/84
ğalabalı : <qalabalıK+ı -1-
ğ.+ nan I/36/69
ğalabalıK : bk. qalabalıK -1-
ğ. I/36/11
ğalan : Artan, mütebaki.-7-
ğ. I/148/12, I/47/46
ğ.+ ı II/03/76
geri ğ.+ ı I/69/06, I/69/13
ğ.+ ım I/96/35
ğ.+ nar I/03/29
ğalan : Artık, bundan sonra. -3-
ğ. I/25/40, I/25/58, II/07/17
ğalb : bk. ğalp¹ -5-
ğ.+ e I/91/21
ğ.+ i I/50/26
bk. ğalp³
ğ.+ ini yıKmadım I/144/67
ğ.+ iniziĝ I/06/131
ğ.+ inĝizi I/06/81
ğalb : bk. ğalp¹ -1-
ğ.+ inizi I/06/80
ğalbalı : <qalabalıK+ı -2-
ğ.+ dı II/07/52
ğalbır : Kalbur, iri taneli maddeleri
elemeye yarayan, tahta bir çembere

gerilmiş delikli deri veya kafes kafes
telden ibâret âlet. -6-
ğ. I/74/70, I/98/85
ğ.+ ı I/87/120
ğ.+ man I/123/32, I/87/41
ğ.+ lam I/28/42
ğalbır : bk. ğalbır -4-
ğ. I/49/15, I/98/84
ğ.+ a I/49/15
ğ.+ man I/49/13
ğalbullı - : Kalburlamak, kalburdan
geçirmek, kalbura koyup sallayarak
içindeki yabancı maddeleri veya iri
taneleri ayırmak. -1-
ğ.- ycâdıK I/49/72
ğalbur : bk. ğalbır -2-
ğ. I/155/90
ğ.+ larnan I/18/54
ğalça : Kalça, insan ve hayvan vücûdunun,
bacakların üst kısmı ile böğür arasında
kalan, iki yana doğru çıkıntılı kaba et
kısmı. -1-
ğ.+ mdan II/22/04
ğaldıl - : bk. qaldır⁴ -1-
ğ.- ılâdı I/77/67
ğaldır - : bk. qaldır¹ -8-
ğ.- ı I/21/30, I/31/37
ğ.- ılâdı I/102/22
ğ.- ıladı I/08/75
ğ.- ıĝ I/21/30
ğ.- ısıĝ I/100/34
ğ.- ıydıK I/94/22
ğ.- mıŞlâ II/04/51
bk. qaldır² -47-
ğ.- acaz I/56/46
ğ.- an I/20/15, II/33/49
ğ.- dı I/153/25
ğ.- dıKca I/74/78
ğ.- dıĝ I/74/81
ğ.- ı II/07/88
ğ.- ıdıK I/96/88
ğ.- ıdıK I/115/06, I/115/07,
I/115/18, I/74/51, II/08/86, II/24/30,
II/37/110
ğ.- ıdıĝ I/06/27
ğ.- ıdıK I/115/18
ğ.- ılâ I/45/67, II/01/12
ğ.- ılar I/06/11, I/39/75
ğ.- ılıyodu I/146/16
ğ.- ır I/144/14
ğ.- ırız I/130/42

ğ.- ıS I/115/07
ğ.- ıS I/90/34
ğ.- ıydık I/153/20, I/153/32,
I/94/42
ğ.- ıydıñ I/60/31
ğ.- ıyo II/01/12
ğ.- ıyōdu II/08/24
ğ.- ıyon I/141/12
ğ.- ıyoz I/102/07, I/46/59,
II/30/16, II/30/17
ğ.- ıyöllā II/01/28
ğ.- ıyu II/22/62
ğ.- ız II/30/17
ğ.- ıdık I/77/66
ğ.- ımazlā II/01/13
ğ.- ımyorun II/33/50
bk. ıaldır⁵ -5-
ğ.- ıaman I/134/60, I/66/12
ğ.- ıamaz II/23/151
ğ.- ııp I/66/13
bk. ıaldır⁴ -4-
ğ.- ıdı I/39/99
ğ.- ıyo I/147/52, I/147/53
ğ.- ıyola I/145/42
bk. ıaldır⁸ -1-
ğ.- ıdı I/117/20
bk. ıaldır³ -1-
ğ.- ımazmış I/76/48
ğaldır - : bk. ıaldır¹ -2-
ğ.- ıamañ I/66/07
ğ.- ız I/62/10
bk. ıaldır² -5-
ğ.- ıdıñ II/08/82
ğ.- ırdığ II/01/27
ğ.- ırıız II/30/16
ğ.- ıyōduñ I/49/48
ğ.- ımadım II/33/51
bk. ıaldır⁶ -9-
ğ.- ıdıK I/31/63, I/31/64
ğ.- ıdılā I/153/62, I/153/67,
I/153/77
ğ.- ıdıydı I/119/02
ğ.- ıeceK I/86/20
ğ.- ıılar I/13/08
ğ.- ıılcāK II/09/84
bk. ıaldır⁷ -1-
ğ.- ımışlar I/38/11
ğaldırım : Kaldırım, gelip geçenleri çamurdan kurtarmak için çeşitli büyüklük ve şekillerde tař döşemek sūretiyle yapılmış yol. -1-

ğ.+ ıdı II/01/57
ğaldırme : bk. ıaldırımı¹ -1-
ğ.+ ye I/72/26
ğaldırımı : 1. Kaldırma, bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek, kaldırmak işi. -3-
ğ.+ ıa I/31/52
ğ.+ ya I/31/52
2. Uykudan uyandırmakı kaldırmak işi.
ğ.+ ya I/28/17,
ğaldırıtır - : Kaldırtmak, kaldırmak işini başkasına yaptırmak. -1-
ğ.- ı I/108/56
ğale : bk. ıale -11-
ğ. II/02/04, II/02/06, II/02/07,
II/02/13, II/02/14
ğ.+ den I/27/32
asalıK ı.+ sı II/02/12
fırınıK ı.+ sı II/02/12
ğālē : bk. ıāli -4-
ğ. I/145/66, I/70/45, I/81/27,
I/87/54
ğalefer : Kalorifer, bir bināyı, bir kazandan çıkan sıcak su, hava veya buharı borular içinde ısınması istenen yerlere sevk etmek sūretiyle ısıtmaya yarayan tesisat. -2-
ğ.+ ı I/67/43
ğ.+ li I/15/34
ğalem : bk. ıalem -7-
ğ. I/35/60, I/60/64, II/07/19
ğara ı. I/35/62
ğ.+ ı I/47/68
dolma ı.+ lemiz I/35/62
ğālem : bk. ıalem -1-
ğ.+ nerlen I/35/61
ğalı : bk. ıarı I -1-
ğ.+ lā I/77/26
ğālı : bk. ıarı I -4-
ğ.+ lā I/65/25
ğ.+ lar I/65/25
ğ.+ ları I/47/50
ğāli : bk. ıāli -2-
ğ. II/16/81, II/32/74
ğalıb : Kalıp, elde edilmek istenen biçime göre hazırlanmış olup içine dökülen sıvı veya hamur kıvāmındaki maddeye aynı biçimi veren içi oyuk nesne. -5-
ğ. I/10/15, II/22/54
ğ.+ ı I/03/47, I/62/08, I/62/09

ğalm : Kalın, kendi cinsinden olan şeylere göre iki yüzü arasındaki uzaklığı büyük olan. -4-

ğ. I/111/37, I/124/45, I/21/43

ğ.+ ı I/21/43

ğalınmık : Kalınlık, kalın olma durumu, kalın olan şeyin hal ve sıfatı. -1-

ğ.+ da I/41/28

ğalıp : bk. ğalıb -3-

ğalıP ğ. I/154/60

ğ. ğalıP I/154/60

ğ. sabın I/126/63

ğali : bk. ğāli -63-

ğ. I/06/34, I/07/38, I/10/106, I/105/54, I/108/35, I/113/131, I/122/12, I/134/39, I/148/60, I/152/119, I/152/19, I/152/54, I/152/94, I/17/33, I/30/53, I/31/63, I/31/64, I/33/34, I/33/48, I/33/92, I/33/99, I/36/42, I/45/30, I/46/07, I/47/24, I/59/43, I/67/10, I/70/11, I/74/95, I/77/29, I/81/32, I/81/68, I/85/43, I/87/116, I/87/73, I/90/78, I/93/38, I/94/47, I/96/09, I/96/56, I/98/58, I/98/59, I/98/79, II/01/02, II/01/59, II/02/09, II/02/10, II/09/45, II/17/58, II/17/68, II/17/91, II/19/29, II/20/18, II/34/14, II/34/15, II/34/61, II/39/151, II/39/157, II/39/17, II/39/18, II/39/20

ğali : bk. ğale -3-

ğarrön ğ.+ si II/02/11

ğarüren ğ.+ si II/02/10

sivrili ğ.+ si II/02/12

ğali : bk. ğāli -5-

ğ. I/14/67, I/28/50, I/28/52, II/39/17, II/39/34

ğalı : bk. ğāli -4-

ğ. II/01/59, II/01/71, II/24/71, II/39/37

ğāli : Artık, bundan böyle. -258-

ğ. I/28/19, II/07/114, II/07/126, II/07/53, I/01/72, I/02/51, I/02/68, I/02/70, I/08/57, I/10/19, I/10/24, I/10/34, I/10/51, I/10/57, I/10/80, I/10/99, I/101/31, I/102/06, I/102/41, I/102/47, I/102/53, I/102/58, I/102/66, I/102/87, I/107/48, I/108/03, I/111/83, I/119/10, I/119/63, I/123/20, I/123/54, I/124/11, I/124/37, I/126/18, I/127/32, I/128/62, I/133/39, I/137/60, I/138/23, I/138/89, I/139/63, I/145/52, I/145/57, I/145/58, I/145/71, I/145/73, I/145/75, I/145/76, I/145/77,

I/145/84, I/145/99, I/148/11, I/148/15, I/148/16, I/148/41, I/150/11, I/152/105, I/152/115, I/152/24, I/152/45, I/152/95, I/153/107, I/153/109, I/153/115, I/153/36, I/153/53, I/153/78, I/153/90, I/154/23, I/154/68, I/155/95, I/157/10, I/157/54, I/157/55, I/157/76, I/158/50, I/17/85, I/20/69, I/21/27, I/21/32, I/24/63, I/29/20, I/30/09, I/30/15, I/30/20, I/30/32, I/30/36, I/30/38, I/30/45, I/31/22, I/31/31, I/31/34, I/31/62, I/33/55, I/35/24, I/36/33, I/36/37, I/39/18, I/39/92, I/39/96, I/42/09, I/47/61, I/48/44, I/49/10, I/49/70, I/51/06, I/51/10, I/51/14, I/51/51, I/51/54, I/51/55, I/51/56, I/51/61, I/51/62, I/51/63, I/51/73, I/52/20, I/53/45, I/54/17, I/54/22, I/54/27, I/54/33, I/54/37, I/54/72, I/55/03, I/55/23, I/55/27, I/55/30, I/58/25, I/59/70, I/60/27, I/62/23, I/62/40, I/63/13, I/63/45, I/63/51, I/63/57, I/63/62, I/64/31, I/70/46, I/70/80, I/70/81, I/72/56, I/72/71, I/72/72, I/72/73, I/72/78, I/74/29, I/76/95, I/77/27, I/79/01, I/79/02, I/79/12, I/79/17, I/79/19, I/79/24, I/79/67, I/79/89, I/79/95, I/80/30, I/80/31, I/81/13, I/81/33, I/81/67, I/87/116, I/87/118, I/87/124, I/87/25, I/87/30, I/87/50, I/87/53, I/87/68, I/87/76, I/87/77, I/87/78, I/87/95, I/88/37, I/88/57, I/89/05, I/90/40, I/91/52, I/91/80, I/91/85, I/93/63, I/94/23, I/94/41, I/94/84, I/95/119, I/96/16, I/96/17, I/96/19, I/96/31, I/96/51, I/96/57, I/96/82, I/98/114, I/98/21, I/98/59, I/98/65, I/98/66, I/98/67, I/98/68, I/98/78, I/98/83, I/98/92, II/01/60, II/01/63, II/02/07, II/04/69, II/05/89, II/07/138, II/07/139, II/08/26, II/08/72, II/08/75, II/08/80, II/08/95, II/09/08, II/12/26, II/12/37, II/12/39, II/12/42, II/16/16, II/16/67, II/17/59, II/17/71, II/20/37, II/22/38, II/23/198, II/24/68, II/24/72, II/25/68, II/25/74, II/27/20, II/27/55, II/28/22, II/28/57, II/32/117, II/32/118, II/32/130, II/32/132, I/102/15, I/98/73, I/33/51, I/21/22, I/94/47

ğāli : bk. ğāli -1-

ğ. I/08/81

ğāli : bk. ğāli -4-

ğ. I/138/93, I/145/68, I/31/33,

II/08/12

ğāli : bk. ğāli -2-

ğ. I/98/99, II/07/106

ġālī : bk. ġāli -2-
ğ. I/158/38, I/70/85

ġalī : bk. qarī I -1-
ğ.+ lā II/05/40

ġālī : bk. qarī I -1-
ğ.+ lā II/05/41

ġaliba : Öyle görünüyor ki, görünüşe göre, anlaşılın, zannediyorum ki. -3-
ğ. I/150/59, II/15/43, II/28/45

ġalibā : bk. ġaliba -2-
ğ. I/08/121, I/144/17

ġāliba : bk. ġaliba -1-
ğ. I/134/53

ġālībā : bk. ġaliba -1-
ğ. I/146/12

ġālībā : bk. ġaliba -1-
ğ. II/10/08

ġalībalī : <çalabalık+ı -1-
ğ.+ mıştıK II/07/23

ġalik : bk. ġālik -6-
ğ. I/119/11, I/53/80, I/82/29,
II/39/125, II/39/134, II/39/150

ġalīk : bk. ġālik -1-
ğ. I/125/73

ġālik : Artık, bundan böyle. -8-
ğ. I/06/34, I/125/20, I/157/82,
II/25/75, II/29/66, I/06/82, I/06/98,
I/70/21

ġālīk : bk. ġālik -1-
ğ. I/70/43

ġālīk : bk. ġālik -1-
ğ. I/06/33

ġālīm : Artık, bundan böyle. -1-
ğ. I/62/12

ġalK - : bk. ġalk⁶ -3-
ğ.- ar I/17/30
bk. ġalk³
ğ.- dı I/30/51
bk. ġalk²
ğ.- dıK I/63/25

ġalma : bk. ġalma -8-
ğ. I/43/16, I/49/40, I/81/36,
II/03/65, II/17/45
ğ.+ yım I/136/38
ğ.+ yınan II/27/53

ġalmā : bk. ġalma -1-
ğ. II/03/67

ġalp : 1. Kalp, iki akciğer arasında ve biraz solda bulunan, emme basma bir tulumba durumunda, vücuttaki kanı akciğerlere ve akciğerlerden döndükten

sonra tekrar vücûda sevk ederek kan dolaşımını sağlayan organ, yürek. -6-

2. Bu organda ortaya çıkan hastalık. -5-

ğ. I/43/26, II/29/74

ğ. asdası I/62/20

ğ.+ den I/113/75, I/137/18

3. İman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların, anlayış, duyuş, seziş yeteneklerinin kaynağı olduğu kabul edilen, insanın mânevî varlığının merkezi, gönül.

ġalp ġapā : Kalp kapağı, kanın kalbe girmesini ve çıkmasını sağlayan kapak.

ğ. ġapāndan I/50/26

ġalp krizi : Kalp krizi, kalbi besleyen damarlardan birinin tıkanması ile ortaya çıkan, önlem alınmazsa ölüme yol açan rahatsızlık, kalp aksesi.

ğ. ġırızında I/64/37

ğ. ġırizi I/17/21

ğ. ġırızinden I/65/45, II/06/57

ğ. Kıızı geçirdim I/91/21

ġalp : bk. ġalp¹ -1-

ğ. I/64/84

bk. ġalp² -5-

ğ. I/113/67

ğ.+ den I/113/67, I/119/36, I/137/16

ğ.+ ten I/119/35

ġālp : bk. ġalp² -1-

ğ. II/29/81

ġalplī : bk. ġalpli -1-

iyi ġ.+ miş I/06/73

ġalpli : Kalpli, merhametli, acıma hissi olan (İyi kalpli deyiminde geçer). -1-

ī ġ.+ ymiş I/06/69

ġalye : Kıymalı patlıcan, kabak vb. sebze yemeği. -1-

ğ. yapalādı I/82/32

ġama : Kama, silâh olarak kullanılan, iki yüzü keskin, ucu sivri, kın içinde bele takılarak taşınır, uzun ve enli bıçak. -2-

avşan ġ.+ sı II/28/38

avşan ġ.+ sını II/28/41

ġamara : bk. ġamera -1-

ğ. alıyō II/07/124

ğamarı : bk. kamera -1-
ğ.+ yı II/07/95

ğamçı : Kamçı, ucuna ince deri, meşin veya ip bağlanmış bir değnekten ibâret vurma âleti, kırbaç. -8-
ğ.+ ya I/128/43, I/128/47
ğ.+ ya veridi I/128/46
ğ.+ ya viridi I/128/43
ğ.+ yı I/128/52, I/128/60
ğ.+ yı veridi I/128/60
ğ.+ yı veridiğ I/128/52

ğamera : bk. kamera -3-
ğ.+ lâ II/07/136
ğ.+ nı II/07/136
ğ.+ ya I/115/50

ğamere : bk. kamera -2-
ğ. II/05/20

ğāmere : bk. kamera -1-
ğ. II/05/20

ğamerı : bk. kamera -2-
ğ.+ dan II/07/98
ğ.+ yı II/07/14

ğamış : bk. kamış -2-
ğ.+ ı I/18/59
ğ.+ inan I/62/41

ğamıyon : bk. kamyon -3-
ğ. II/26/41, II/26/42
ğ.+ du II/26/43

ğamyon : bk. kamyon -8-
ğ. I/110/69
ğ.+ a I/110/68, I/121/114,
I/144/59
ğ.+ da I/144/60
ğ.+ nan I/159/32
ğ.+ nānan II/21/64
ğ.+ uş I/125/50

ğan : bk. kan -21-
ğ. I/133/03, I/133/04, I/133/07,
I/133/42, II/08/76
ğ. ğanseri II/16/34
ğ.+ ı I/121/73, I/124/12
ğ. ılıman I/111/77
ğ.+ ıma I/14/61
ğ.+ ını I/121/64, I/121/71,
I/121/72
ğ.+ nar I/74/12
ğ.+ nı I/11/80
ğ. şekerı I/28/54
ğ. tälili II/25/114
ğ. veriliyo I/93/54
ğ. yapmıyó I/93/53

ğan - : Kanmak, inanmak, kanaat getirmek, akli yatıp kâni olmak. -1-
ğ.- ma I/70/67

ğān : bk. ğarın -2-
ğ.+ ımızı döydu II/32/136
ğ.+ ını I/44/11

ğana - : Kanamak, (Vücûdun herhangi bir yerinden) Dışarıya kan akmak. -2-
ğ.- rdı I/140/51
ğ.- yıncaK I/11/85

ğana - : bk. kayna- -1-
ğ.- yıvırır I/128/22

ğanad : Kanat, kuşlarda ve böceklerde gövdenin iki yanında yer alan ve uçmayı sağlayan açılır kapanır bir çift organ. -5-
ğ.+ ı I/44/69
ğ.+ ından I/16/09
ğ.+ ını I/44/69

ğanadına al- : Korumak, himâyesine almak.
ğ.+ ına aldı I/125/24

ğanadının altında yaşa- :
Himâyesinde bulunmak.
ğ.+ ının altında yaşeyoS I/79/14

ğanal : bk. qanal¹ -2-
ğ.+ lar yapıldı I/93/06
ğ.+ ları I/47/46
bk. qanal² -5-
ğ.+ dan I/121/120
ğ.+ ı I/121/124
ğ.+ ında II/07/97
ğ.+ ındı II/07/96
ğ. yirmi_altya I/91/82

ğanalson : Kanalizasyon, kirli su ve pisliklerin aktığı lağım şebekesi. -1-
ğ. I/135/05

ğanama : Kanama, vücuttaki kanın damar dışına çıkması. -1-
bêyin ğ.+ sından I/64/40

ğanat : bk. ğanad -1-
ğol ğ. ğerdik I/125/37

ğanata : bk. kaynata -1-
ğ.+ mın II/06/58

ğánç : genç -1-
ğ. I/44/67

ğandır - : Kandırmak, inandırmak, iknâ etmek, râzı etmek. -2-
ğ.- dı I/126/71
ğ.- dın I/95/123

ğandil : bk. Kandıll -1-
ğ. I/04/27

ğanel : bk. kanal¹ -1-
ğ. II/26/49

ğanepe : Kanepe, yan yana iki üç kişinin oturabileceği, arkasında sırtı ve iki yanında kolları dayayacak yerleri olan uzunca koltuk. -1-
ğ. I/152/60

ğanevici : bk. kaneviçe -1-
ğ. II/11/46

ğanevici : bk. kaneviçe -3-
ğ. II/11/45, II/11/46
ğ.+ miz II/11/45

ğaneviçe : bk. kaneviçe -7-
ğ. I/07/14, I/07/15, I/07/69, I/07/70, I/36/47
ğ. yapıyóduđ I/07/13

ğaneviçē : bk. kaneviçe -1-
ğ. I/161/16

ğāni : Kağı, tek parça hâlinde dolu iki tekerleği ve bunlara tespit edildiği için tekerleklerle berâber dönen bir dingili bulunan, tek veya çift ökülü eski bir Türk arabası çeşidi. -11-
ğ. I/05/42, I/121/116
ğ.+ lā I/64/118, I/68/72
ğ.+ lar I/64/117
ğ.+ ları I/87/01
ğ.+ larıñ I/68/72
ğ.+ sı I/132/74
ğ.+ yı I/05/44
ğ.+ ynan I/15/11

ğarıvelli : Kaloriferli, kalorifer ile ısınan. -1-
ğ. II/17/80

ğani : Bol, çok fazla. -3-
ğ. I/87/10
bişirillē bol ğ. II/08/116
çocuklā bol ğ. II/08/85

ğani : bk. ğani -1-
bōl ğ. II/08/105

ğāni : bk. ğāni -2-
ğ.+ nen I/15/10
ğ.+ yi I/05/42

ğāni : bk. ğani -1-
ğ.+ ydik I/87/110

ğann : bk. karın -2-
ğ.+ ı I/48/28
öllüğüñ karı ğ.+ ı,ıñ ārsı I/113/126

ğarıyarık : bk. ğarıyarık -1-
ğ. I/143/20

ğanser : Kanser, vücutta dokuyu oluşturan hücrelerin habis bir şekilde çoğalarak büyüme ve değişmesinden ileri gelen ve bulunduğu bölgenin dışına da yayılabilen öldürücü hastalık. -13-
ğ. I/106/25, I/137/18, I/55/70, II/16/35
ğ. aldı I/45/28
ğ.+ den I/107/12, I/107/13
ağÇi_er ğ.+ i I/150/24
ğan ğ.+ i II/16/34
ğ.+ inē I/20/18
ciT ğ.+ ine I/20/18

ğanser āl- : Kanser hastalığına tutulmak.
ğ. aldı I/45/28

ğanser ol- : Kansere yakalanmak.
ğ. öldü II/29/21

ğanserli : Kansere tutulmuş olan (kimse). -1-
ğ.+ ydi I/137/18

ğansıS : Kansız, kanı az olan, kansızlık hastalığına tutulmuş olan. -1-
ğ. II/23/210

ğānun : Kānun, devletçe konan ve her vatandaşın uyması gereken yazılı hukuk kuralı, yasa. -3-
ğ. I/01/71, I/64/109, I/64/111

ğap - : 1. Fırsatını bulup kendine mâletmek, gaspetmek. -1-
ğ.- dım I/02/39
2. (Temas yoluyla) Kendine geçirmek, almak.

ğaP : Kap, içine sıvı veya katı herhangi bir madde konan şey. -10-
ğ. I/112/01, I/20/39, I/71/56
ğ.+ da I/71/56
ğ.+ dan I/01/40, I/07/36
ğ.+ lāni I/64/80
ğ.+ lara I/19/09
ğ.+ larınan II/21/57

ğapa - : 1. Çıkmasına veya çıkarılmasına engel olacak şekilde bir yerde tutmak, bir yere kilitlemek. -5-
ğ.- dı I/112/17
ğ.- miş I/08/87
ğ.- r I/128/21
ğ.- rdı I/112/16, I/121/28
2. Kapı, pencere, kepenk, kanat,

kapak, pancur vb. şeyleri kapalı duruma getirmek, yerine oturtmak, kapatmak. -3-

ğ.- dîmî I/75/74
ğ.- yivédim I/75/74, I/75/75

3. (Bir şeyi) Dışarı ile olan ilgisini sağlayan kısımlarını kapalı duruma getirmek sûretiyle örtmek. -2-

ğ.- rıS I/130/75
ğ.- rsıñ I/100/32

4. Üstüne bir şey koymak sûretiyle örtmek. -2-

ğ.- rıS I/148/23
ğ.- rız I/148/22

5. Çalışmasını durdurmak, işlemesine son vermek. -1-

ğ.- yve II/39/114

6. Geçişi engellemek, geçiş yerini tıkamak.

7. Ödemek, karşılamak, tasfiye etmek.

ğapā : <KaPağ²+1 -2-
ğalp ğ.+ ndan I/50/26

<KaPağ¹+1
ğ.+ nı I/132/45

ğaPad - : bk. қапат- -10-

ğ.- am I/133/18
ğ.- ayöler I/03/52
ğ.- iyölar I/67/12
ğ.- ĩmı I/75/74
ğ.- incı II/05/49
ğ.- ır I/116/23
ğ.- ırın I/54/49, I/54/51
ğ.- ırlar I/03/51
ğ.- iyım I/123/51

ğapalı : bk. қапалы⁵ -4-
ğ. I/145/51, I/148/08, I/76/51

ğ.+ ya I/20/52
bk. қапалы² -2-

ğ. I/26/34, II/22/44

bk. қапалы⁶ -2-
ğ. I/112/15, I/35/11

bk. қапалы¹ -2-
ğ. I/69/39, II/28/77

bk. қапалы⁴ -2-
ğ. II/12/16

ğ. mapalı I/76/68

bk. қапалы⁷ -1-

ğ.+ ydı I/76/53

ğapama : bk. қапاما -3-

ğ. I/105/40

ğ.+ sî I/105/36

ğ. yaparız I/73/51

ğapan - : bk. қапан-² -5-

ğ.- dı I/143/81, I/153/11, I/63/07,
II/39/169

ğ.- mış I/02/46

bk. қапан-⁵ -3-

ğ.- dı I/28/30

ğ.- dî I/20/52

ğ.- ĩ I/121/45

bk. қапан-³ -3-

ğ.- maS II/35/62

ğ.- maz II/35/61

ğ.- sa II/35/61

bk. қапан-⁶ -1-

ğ.- dı I/35/53

ğapanma : Kapanma, kapanmak işi. -1-

ğ. I/38/53

ğapat - : bk. қапат- -10-

ğ. II/22/28

ğ.- dılā I/64/46

ğ.- iyodu I/121/28

ğ.- man I/132/45

ğ.- tıķ I/82/03

ğ.- Tılā II/05/47, II/05/48

ğ.- Tılar I/156/23

ğ.- Tım II/22/85, II/33/33

ğāpat - : bk. қапат- -3-

ğ.- Tıķ I/39/97

ğ.- Tım II/33/32

ğ.- Tıñ II/39/170

ğaPdan : Kaptan, bir işin başı ve yöneticisi olan kimse. -5-

ğ. I/06/64, I/06/66, I/06/69,
I/06/72, I/150/54

ğape - : bk. ğапа-⁶ -1-

ğ.- yince I/153/89

ğapē - : bk. ğапа-⁶ -1-

ğ.- yolā I/153/87

bk. ğапа-⁷ -1-

ğ.- yip II/38/28

ğapı : bk. қапı -72-

ğ. I/06/112, I/35/31, I/35/33,
I/35/43, I/48/67, I/48/69, I/52/32, I/61/15,
II/22/37

ğ.+ da I/144/26, I/61/66, I/97/27,
II/25/111, II/34/60

ğ.+ dan I/11/70, I/154/58, I/37/11,
I/69/75, I/98/33, II/21/33, II/25/99

ğ.+ la II/05/21

ğ.+ lâ II/25/100
ğ.+ ladan I/152/134
ğ.+ lar II/11/65, II/22/90
ğ.+ ları I/87/76, II/35/54
ğ.+ larımız I/107/24
ğ.+ larını I/35/51
ğ.+ lı I/100/06
ğ.+ nın I/149/20
ğ.+ nın I/08/123, I/102/10,
I/107/01, I/107/06, I/22/01, I/25/23,
I/77/48, I/98/33
ğ.+ ından I/20/97
ğ.+ ını I/143/31
ğ.+ sı I/130/97
ğ.+ sıdan II/05/16
ğ.+ sına II/25/98
ğ.+ sında I/22/30, I/22/31,
II/22/37
ğ.+ sında I/136/39
ğ.+ sından I/38/07, I/88/08
ğ.+ sını I/28/27
ğ.+ sını I/77/46
ğ.+ ya I/11/82, I/133/21, I/154/57,
I/37/40, I/52/01, I/77/47, I/91/68, II/34/60
ğ.+ yâ I/48/69
ğ. yapmış I/95/18
ğ.+ ye II/25/102
ğ.+ yı I/11/67, I/22/01, I/45/15,
I/88/45, II/28/37
ğapı - : bk. ğapa⁻³ -5-
ğ.- yıveriz I/27/72
bk. ğapa⁻⁴ -4-
ğ.- yosuñ I/105/43, I/105/48
bk. ğapa⁻¹ -1-
ğ.- yorsuñuz II/22/44
ğapıcı : Kapıcı, gireni çıkan çok olan
büyük binâlarda, apartman ve iş
yerlerinde kapıyı bekleyen, bâzı bakım ve
hizmetleri yapan kimse. -2-
ğ. I/31/43
ğ.+ ıa I/39/80
ğapıcıK : Kapıcılık, kapıcının yaptığı iş.-
1-
ğ. yapıyō II/02/74
ğapıd - : bk. kapat -1-
ğ.- ır II/02/89
ğapış : Kapış, kapmak işi ve tarzı. -
3-
ğ. I/39/76
ğapış ğapış : Kapışarak.
ğapış ğ. II/16/91

ğ. ğapış II/16/91
ğapız : İki dağın arasındaki su geçidi. -
1-
ğ. I/33/78
ğāpız : bk. karpuz -1-
ğ. I/01/61
ğapī : bk. kapı -1-
ğ. I/35/32
ğaplı : Kablo, elektrik iletmeye yarayan,
genellikle üzeri yalıtkan bir maddeyle
kaplanmış mâdenî tel veya teller grubu. -
3-
ğ. II/30/71, II/30/77
ğ.+ lâ II/30/81
ğar - : 1. Karmak, (toz ve sıvı hâlindeki
maddelerden meydana gelen bir karışımı
elde etmek için gerekli maddeleri)
birbirine katıp karıştırmak. -42-
ğ.- ā I/28/36, II/32/63
ğ.- ākan II/29/38
ğ.- ādıK I/120/58
ğ.- alır I/62/19
ğ.- allā II/32/23
ğ.- añ I/120/27
ğ.- ar I/10/10
ğ.- arkan I/116/37
ğ.- arān II/29/57
ğ.- ārdı I/62/20
ğ.- ardık I/128/35
ğ.- ārdım I/62/20
ğ.- arım I/103/48
ğ.- arıs I/70/45
ğ.- arıS I/02/33
ğ.- arız I/102/57, I/111/08,
I/129/62, I/26/70, I/31/20, I/44/44,
I/62/27, I/70/45, I/79/90, II/33/65,
II/35/80
ğ.- arlardı I/67/08
ğ.- āsın I/121/82
ğ.- can II/29/49, II/29/52
ğ.- cık I/152/88
ğ.- dık I/87/20
ğ.- dıKTan I/44/44
ğ.- ılıyo I/105/23, I/105/24
ğ.- ıyon II/15/113
ğ.- ıyosun I/105/27
ğ.- ıyoz I/103/60, I/26/73
ğ.- ılayōru I/62/12
ğ.- madām II/29/59
2. Batırmak, sokmak, dönüşmek. -

vereme ğ.- ar I/11/64
vereme ğ.- dı I/11/66
3. Birbirine karıştırmak.
ġar : bk. **kar** -32-
ğ. I/121/44, I/121/70, I/121/72,
I/130/49, I/130/51, I/130/53, I/138/121,
I/144/36, I/17/85, I/17/86, I/32/24,
I/39/59, I/41/62, I/44/72, I/55/54, I/55/55,
II/19/147, II/19/149, II/29/87, II/32/43
ğ. kış II/07/42
ğ.+ a I/121/70
ğ.+ da I/121/47, I/39/69, I/85/30,
I/94/73
ğ.+ dan I/39/69, I/49/51
ğ. gibi I/102/45
ğ.+ ı I/55/55
ğ.+ ıñ I/138/129
ġar : bk. **ġara**¹ -1-
ğ. II/01/20
ġar - : bk. **ġar**⁻³ -1-
ğ.- ādıķ II/07/62
ġār - : bk. **ġar**⁻¹ -5-
ğ.- arıS II/29/58
ğ.- dıķ I/79/83
ğ.- dım I/87/83
ğ.- madām II/29/58
ğ.- mış I/10/12
ġār : bk. **kar** -6-
ğ. I/152/58, I/39/71, I/77/25
ğ.+ da I/70/13
ğ.+ dı II/24/105
ğ. topunu II/16/81
ġār : bk. **karı**¹ -2-
ğ.+ sı I/159/42, I/159/43
ġara : 1. Kara, kömür renginde olan rengin
adı ve bu renkteki. -62-
ğ. I/08/27, I/08/28, I/126/47,
I/126/54, I/130/52, I/135/42, I/140/41,
I/145/58, I/146/23, I/146/24, I/152/96,
I/158/34, I/18/59, I/18/60, I/24/40,
I/25/50, I/26/02, I/26/11, I/26/13, I/37/04,
I/37/05, I/47/48, I/49/08, I/51/27, I/67/69,
I/68/41, I/81/11, I/86/13, I/87/28, II/07/90,
II/12/73, II/26/11, II/28/37, II/28/44,
II/28/62
ğ.+ lānı I/54/68
ğ.+ lara I/94/33
ğ.+ lıla I/152/59
ğ.+ sından II/24/58
ğ.+ ydı I/124/50
aķlan ġ.+ yı seġerin I/122/61

2. Kötü, meş'um, zor.
ğ. işdi I/23/44
ğ. yolları I/01/16
ġara ġavuş : Bir lakap.
ğ. ġavuş II/28/30, II/28/32,
II/28/37, II/28/84, II/28/88
ğ. ġavuş II/28/30
ġara dam : Kiremitle kaplanmamış
düz ġatı.
ğ. damdı I/17/87
ġara dut : Siyah renkte olan dut.
ğ. dut I/17/64
ġara ġabaġ : Koyu renkli bal kabaġı.
ġara ġalem : Kurşun kalem.
ğ. ġalem I/35/62
ġara ġıř : Kış ortası, kışın en
şiddetli zamanı, zemheri.
ğ. ġıř I/17/85
ġara ġuvvet :
ğ. ġuvvetinen II/22/58
ġara ġücü : Bilek kuvveti, makine
yardımı olmaksızın.
ğ. ġücüynen I/09/74
ġara sıhiye : Eskiden köyleri
dolaşan saġlık birimi.
ğ. sıhiye I/48/72
ġarā : bk. **ġara**¹ -2-
ğ. I/95/104
ğ. **ġāzım** Paşa I/95/64
ġarā : bk. **ġara**¹ -1-
ğ. I/128/24
ġara Tutġu : Düşünlerde şalvarın üstüne
giyilen bir kadın kıyafeti. -1-
ğ. II/37/56
ġarabasma : Bir ġeřit un helvası. -
2-
ğ. I/30/45
ġarabāasma : bk. **ġarabasma** -1-
ğ. I/30/46
ġarabataķ : İki kurnalı ġeřitme. -1-
ğ. I/126/49
ġarabıber : bk. **ķarabiber** -3-
ğ. I/121/84, I/152/97
ğ.+ ĩ I/121/84
ġarabiber : bk. **ķarabiber** -1-
ğ.+ nen II/39/30
ġarabiberġ : bk. **ķarabiber** -1-
ğ. I/151/18
ġarabüber : bk. **ķarabiber** -2-
ğ. II/39/50
ğ.+ ini II/39/39

ğarac : bk. ğaraj-1-
ğ.+ ı II/02/102

ğaraci_er : Karaciğer, karın boşluğunda, mîdenin sağında, koyu kırmızı renkte, sert fakat kolay yırtılan ve zedelenen, iç organların en büyüğü olan, vücûdun şeker deposu görevini yapmak, safra çıkarmak, zehirleri zararsız duruma getirmek, demiri depo etmek gibi çok önemli görevleri bulunan organ. -1-
ğ.+ imiñ I/54/06

ğaragöl : bk. ğarağöl -3-
ğ. I/138/130, I/64/133
ğ.+ a I/126/22

ğaraj : Otomobil, otobüs, vagon gibi taşıtların bulunduğu, genellikle üstü kapalı yer, arabalık. -2-
ğ.+ dan I/85/58
ğ.+ ıñ I/39/102

ğaralā - : Karalamak, kalem veya boya ile çizip kirletmek. -2-
ğ.- dı I/145/80, I/145/81

ğaraltı : Üstü korunaklı gölgelik yer. -1-
ğ.+ lara I/06/39

ğarannık : bk. ğarannık -2-
ğ.+ da I/146/43, I/161/14

ğarannıĝ : bk. ğarannık -1-
ğ. II/11/21

ğarannık : Karanlık, ışıklı olmama durumu. -1-
ğ.+ da I/57/18

ğarantili : Garanti verilmiş olan, garantisi olan. -1-
ğ. I/68/65

ğarar : bk. karar¹ -9-
ğ.+ a I/56/66
ğ.+ ı I/56/66, I/56/67
ğ. veriyó I/01/82
bk. karar²
göz ğ.+ ı I/132/22
göz ğ.+ ına yaparım I/132/46
göz ğ.+ ıncı II/15/26
göz ğ.+ ına I/132/24
göz ğ.+ ınan I/132/40

ğarar - : Kararmak, kederli bir durum almak, gamlı ve tasalı hâle gelmek. -1-
yağım ğ.- ırdı I/144/60

ğararsız : Bir kararda durmayan, düzensiz, yetersiz. -1-

ğararsız gel- : Bir kararda bulunmamak, yetmemek.
ğ. geliyorü I/58/80

ğaraş : bk. ğaraj-6-
ğ. I/160/02, I/160/03, I/160/04, I/36/38, II/02/102

ğardaş : bk. kardeş -68-
ğ. I/108/50, I/120/40, I/122/65, I/21/74, I/23/18, I/24/49, I/55/67, I/58/40, II/05/85
ğ.+ a II/05/34
ğ.+ dıĝ I/15/90
ğ.+ ı I/113/72, I/113/75, I/26/45
ğ.+ ıdık I/88/07
ğ.+ ıdık I/88/07
ğ.+ ım I/03/87, I/119/33, I/119/36, I/123/08, I/138/17, I/138/26, I/138/27, I/15/90, I/33/04, I/58/12, I/58/16, II/22/18
ğız ğ.+ ım I/119/30, I/119/36, I/123/08, I/133/48
olan ğ.+ ım I/18/13, I/52/54, I/58/15
ğ.+ ıma I/22/21
ğ.+ ımğil I/96/87
ğ.+ ımı I/22/32, I/74/30
ğ.+ ımıñ I/119/34, I/22/31
ğız ğ.+ ımıñ I/18/13
olan ğ.+ ımıñ I/47/01
ğ.+ ına I/125/30
ğ.+ ımı I/08/121
ğ.+ ımıñ I/120/39, I/21/77
ğ.+ ıñ I/58/39
ğ.+ ıymış I/69/52
ğ.+ ız I/119/28, I/120/16, I/121/38, I/58/12, I/61/57, I/76/99
ğ.+ ım II/29/03
ğ.+ lām I/79/34
ğ.+ lānın I/87/26
olan ğ.+ ları I/39/28
ğ.+ larım I/119/36, I/123/78, I/39/28
ğ.+ larımı I/18/10, I/74/30
ğ.+ sıñ I/58/38

ğardaş : bk. kardeş -2-
ğ.+ lar I/99/29

ğārdaş : bk. kardeş -6-
ğ. I/51/75
ğ.+ ı I/08/114, I/08/88
ğ.+ ıdık I/39/42
ğ.+ ımı I/08/114
ğ.+ larım I/39/23

ğardeş : bk. kardeş -5-
ğ. I/113/135, I/145/15, I/149/70,
I/55/20, I/61/58, I/99/37, II/09/40,
II/13/14, II/13/15, II/20/51, II/20/52
ğ.+ inen II/17/19
ğ.+ dıK I/145/15
ğ.+ ıdıK I/101/06
ğ.+ ınıñ I/99/27
ğ.+ i I/110/65, I/18/67, I/94/78,
II/09/87, II/19/102, II/39/186
ğız ğ.+ idik I/50/42
ğ.+ im I/148/17, I/148/19, I/18/68,
I/22/19, I/56/70, I/65/45, I/80/60, I/92/54,
I/93/36, I/98/135, II/24/21
ğız ğ.+ im II/03/06
ğ.+ iminen I/38/57
ğ.+ imiñ I/156/65, I/58/13, I/98/29
ğız ğ.+ imiñ I/73/33
ğ.+ ini I/113/136
ğ.+ iz I/38/24, I/65/44
ğ.+ lāma I/94/10
ğ.+ lāmıza I/94/10
ğ.+ lēm I/85/04, II/12/47
ğ.+ lēme I/85/04, II/19/04
ğ.+ lēmīnen I/38/28
ğız ğ.+ lēne I/77/34
ğ.+ ler I/55/20
ğ.+ leri II/06/61
ğ.+ lerim II/15/104, II/23/142
ğ.+ lerimi II/03/04
ğ.+ lerimize I/110/33
ğ.+ lerin I/156/62
ğ.+ sın I/99/26
ğardeş : bk. kardeş -6-
ğ. I/139/06
ğ.+ im I/109/50
ğız ğ.+ im I/139/06
ğ.+ imiñ I/63/07
ğ.+ ini I/11/62
ğārdeş : bk. kardeş -3-
ğ.+ im I/03/41
ōlan ğ.+ im I/73/72
ōlan ğ.+ imiñ I/73/72
ğardēş : bk. kardeş -2-
ğ. I/86/78
ğ.+ iz I/71/53
ğardeşliK : Kardeşlik, kardeş olma
durumu. -1-
ğ. I/55/17
ğārdır - : Kardırmak, karıştırmasını
sağlamak. -1-

ğ.- ız I/62/23
ğardış : bk. kardeş -3-
ğ. I/80/58
ğ.+ ım I/86/66
ğ.+ ınıñ I/86/10
ğardış : bk. kardeş -2-
ğız ğ.+ ım I/153/42
ğız ğ.+ lām I/153/42
ğārdış : bk. kardeş -1-
ğ.+ im I/121/94
ğare : bk. kare -3-
ğ. I/31/37
ğ.+ de I/31/38
ğ.+ ye I/31/38
ğarer : bk. karar¹ -1-
ğ.+ iñiz I/86/55
ğāresiz : Umursamaz bir biçimde. (?) -
2-
ğāresiz ğ. I/15/75
ğarı : bk. karı² -70-
ğ. I/100/47, I/108/51, I/108/52,
I/11/86, I/134/31, I/15/81, I/150/37,
I/20/83, I/22/21, I/25/44, I/55/48, I/88/61,
I/88/70, I/96/68, II/25/101, II/25/15,
II/28/70, II/28/71, II/28/74, II/28/75
cazı ğ. I/11/58, I/11/65
ebe ğ. I/123/59, I/123/60
ergene ğ. dövmesi göley geliş
I/95/79
ğ. ğılīna I/87/94
ğ.+ lā II/39/112, II/39/114,
II/39/171
ğ.+ lāmız II/39/170
ğ.+ lāñ I/159/20, II/39/163
ğ.+ lar I/08/20, I/119/72, I/124/24,
I/14/12, I/14/44, I/25/68, I/96/76
ğ.+ laş II/39/114
ğ.+ lara I/96/76
ğ.+ ları I/128/30, I/159/34,
II/39/138, II/39/163, II/39/168
ğ.+ larıñ I/124/18, I/126/28
ğ.+ nıñ I/22/37, I/25/19, I/88/61,
II/39/127
ğ.+ ya I/25/19, I/83/52, I/98/97,
II/39/185
ğ.+ ydı I/134/39, I/140/59
ğ.+ ydı II/28/91
ğ.+ yı I/08/89, I/15/81, II/28/70,
II/39/131
ğ.+ yı II/25/01
ğ.+ ynan I/15/90

bk. **qarı**¹ -42-
 ğ. I/86/42, II/28/91
 soñ ğ. buñ ğarı soñ herif buñ herif
 I/125/36
 ğ.+ dan I/56/79
 ğ. ğoca I/101/43, I/69/10
 ğ. ğocá I/69/06, I/69/07, I/69/10,
 I/69/33
 ğ. ğocâ I/40/37
 ğ.+ lâ I/65/24
 ğ.+ lar I/126/82
 ğ.+ lardan I/20/101
 ğ.+ larımıS I/115/28
 ğ.+ larına I/20/100
 ğ.+ m II/28/90
 ğ.+ sı I/101/44, I/119/80,
 I/138/26, I/20/92, I/35/22, I/56/74,
 I/56/77, I/88/14, I/88/60,
 II/08/48, II/19/40, II/20/48,
 II/27/30, II/39/177
 ğ.+ sıydı I/88/14
 ğ.+ sıydım I/88/31
 ğ.+ sızdı I/125/21
 ğ.+ sî I/140/53
 soñ ğarı buñ ğ. soñ herif buñ herif
 I/125/36
 ğ.+ ya I/115/29, I/135/18
 ğ.+ yı I/112/17
 hanım mardır ğ.+ yı şe ğocayı
 genc eden ğoca vardır hanımı ğocadan
 I/132/82
ğarı : bk. **ğara**¹ -6-
 ğ. II/16/85, II/16/87, II/16/92
 ğ. ğabağ II/11/58
 ğ. yoldan II/01/44
 ğ. yoldān II/01/46
ğarı : bk. **qarı**² -1-
 ğ. I/47/83
ğāri : bk. **qarı**² -5-
 ğ. I/69/07
 bk. **qarı**¹
 ğ. I/128/59
 ğ. ğocá I/69/33
 ğ.+ m II/28/91
 ğ.+ sı I/60/102
ğāri : bk. **ğara**² -1-
 ğ. II/16/100
ğarı : bk. **ğāri** -3-
 ğ. I/10/31, I/128/71, I/74/26
ğārī : bk. **qarı**² -3-
 ğ. I/47/53, I/52/56, II/28/73

ğarıbaş : Bir patlıcan türü. -1-
 ğ. II/38/30
ğarıcı : Belli bir ücret karşılığı karma işini
 yapan kimse, karıştırıcı. -2-
 ğ. I/62/20, I/62/22
ğarığ : bk. **ğarıq** -1-
 ğ. I/127/08
ğarığdır - : Karmak. (?) -1-
 ğ.- ıP II/29/52
ğarıq : Karık, bahçe sulamak için açılan su
 cetveli, ark. -9-
 ğ. I/127/08, I/146/16, I/69/28,
 I/69/29, II/26/30, II/26/31, II/36/04
ğarın : İnsan ve hayvan vücûdunun
 kaburgaların kenarından kasıklara kadar
 olan ve iç boşluğunda mîde, bağırsak,
 böbrek, safra kesesi, rahim, dalak,
 karaciğer gibi organlar bulunan kısmı,
 batın. -8-
 ğ. I/98/68
 ğ.+ lâni II/34/17
 ğ.+ na I/98/68
ğarın ārisı : Karında duyulan
 burulma ve huzursuzluk.
 ğ. ārisına II/35/70
 2. Can sıkıcı şeyler, ismi tam
 olarak bilinmeyen kimse veya şeyler için
 kullanılır.
 ğ. II/39/144
ğarını doy- : Yemek yemek,
 doymak.
 ğ. nı doyar I/67/73
 ğ.+ nāni doyorulārđı I/57/14
 ğ.+ narı doymaz I/03/108
ğārın : bk. **ğarın** -1-
 ğ.+ nāni doyuğuğ II/08/64
ğarınca : Karınca, toprağın içinde toplu
 halde yaşayan ve birçok çeşidi bulunan,
 zar kanatlı eklem bacaklı böcek türü. -
 2-
 ğ. I/15/99, I/85/46
ğarınca : bk. **ğarınca** -1-
 ğ. II/07/75
ğarış - : bk. **ğarış**¹ -33-
 ğ.- dı I/11/23, I/150/50
 ğ.- dığ I/150/48
 ğ.- dılār I/10/108
 ğ.- ırdı II/16/61
 ğ.- ırdı II/16/62
 ğ.- madılar I/10/74
 ğ.- madım I/10/74

ğ.- mǎzlǎrdı I/06/55
 ğ.- mış I/124/50, I/136/15
 ğ.- mıyöz I/105/29
 ğ.- tıķ I/02/37
 bk. ğarış-²
 ğ.- amaS I/47/49
 ğ.- amaz I/56/66
 ğ.- anım I/113/96
 ğ.- dı I/10/73
 ğ.- ıñ II/28/17
 ğ.- ırdı II/08/80
 ğ.- ma I/12/35, I/12/36, I/152/128,
 II/14/76
 ğ.- man I/10/74, I/119/76,
 I/119/77
 ğ.- masın II/39/63
 ğ.- masıñ II/39/62
 ğ.- maz I/17/43, I/45/08
 ğ.- mazdıķ II/16/31
 ğ.- mǎzlardı I/121/31
 bk. ğarış-³
 ğ.- mǎması I/96/08
ğarış : Karış, Parmakları açık ve gergin
 durumdaki bir elin baş parmağı ile serçe
 parmağının uçları arasındaki mesâfe. -
 1-
 ğ. I/69/29
ğāriř - : bk. ğarış-¹ -3-
 ğ.- mış I/08/119
 ğ.- Tı I/04/23
 bk. ğarış-²
 ğ.- madı I/10/73
ğarışdır - : bk. karışTır- -48-
 ğ. I/152/95
 ğ.- a I/28/35, I/98/60
 ğ.- dı I/69/81, I/75/74, II/25/94
 ğ.- ı I/103/48, I/132/40, I/132/44,
 I/148/61, I/62/19, I/87/120, II/17/91
 ğarışdırı ğ.- ı I/26/13
 ğ.- ı ğarışdırı I/26/13
 ğ.- ıb II/22/72
 ğ.- ıdıķ I/74/80
 ğ.- ıdım yapāđım I/152/98
 ğ.- ın II/39/46
 ğ.- ıñ I/116/21, I/116/22, I/64/07
 ğ.- ır II/17/91
 ğ.- ırız II/33/70, II/33/77
 ğ.- ıs I/70/42
 ğ.- ısın I/132/42
 ğ.- ısıñ I/26/12, I/30/44, II/17/40
 ğ.- ısıñ I/100/31

ğ.- ıvırāyuru I/62/22
 ğ.- ıydıķ I/96/45
 ğ.- ıyoñ I/09/35, I/26/74
 ğ.- ız I/70/41, II/33/78
 ğ.- mamışlar I/136/19
 ğ.- maSsañ I/21/96
 ğ.- mıcan I/64/07
 ğ.- mış I/21/05, I/21/06, I/56/68
 ğ.- Tılar I/122/76
ğāriřdır - : bk. karışTır- -3-
 ğ. I/152/95
 ğ.- ıP I/09/39
 ğ.- ısıñ I/96/54
ğarıřıķ : bk. karıřıķ -7-
 ğ. I/103/08, I/105/57, I/34/23,
 I/34/24, II/04/40, II/22/70
 ğ.+ Tır I/92/24
ğarışığ : bk. karışığ -1-
 ğ. II/11/03
ğarıřıķ : bk. karıřıķ -1-
 ğ. I/11/22
ğarışTır - : bk. karışTır- -12-
 ğ.- a I/84/13
 ğ.- arak II/15/27
 ğ.- can I/84/03
 ğ.- dım I/60/03
 ğ.- ın I/54/49
 ğ.- ıP II/35/69
 ğ.- ıyoñ I/09/36
 ğ.- ıyoz I/84/42
 ğ.- ıdıķ I/33/95
 ğ.- ma II/14/67
 ğ.- madı I/136/18
ğāriřtır - : bk. karışTır- -1-
 ğ.- mış I/75/72
ğarızā : (?) -1-
 ğ.+ dan II/01/14
ğari : bk. ğāri -1-
 ğ. I/108/17
ğāri : Artık, bundan böyle. -15-
 ğ. I/04/52, I/108/17, I/11/32,
 I/128/37, I/128/58, I/128/64, I/144/11,
 I/17/14, I/21/18, I/21/23, I/21/56, I/28/18,
 I/30/15, I/33/98, I/83/65
ğārī : bk. ğāri -1-
 ğ. II/36/07
ğārī : bk. ğāri -1-
 ğ. I/128/72
ğārī : bk. kārī¹ -1-
 ğ. ğocal I/33/128
ğarıban : Garip, zavallı, bîçâre. -1-

ğ. II/02/60
ğārik : Artık, bundan böyle. -2-
ğ. I/53/61, II/29/59
ğarintili : bk. garantili -1-
ğ. I/123/44
ğarip : Kimsesiz, zavallı, bîçâre, zorluk çeken (kimse). -1-
ğ.+ miş I/71/48
ğariplik : Garip olma durumu, kimsesizlik, zavallılık, bîçârelik. -1-
ğ. I/78/44
ğarışdır - : bk. qarışTır- -1-
ğ.- iyöñ I/09/34
ğarn : bk. ğarın -21-
ğ.+ ı I/117/22, I/20/91
ğ.+ ımı I/15/43, I/152/57
ğ.+ ımın I/47/69
ğ.+ ımızın I/15/39
ğ.+ ına I/98/66, I/98/67, I/98/68
ğ.+ ında I/63/27
ğ.+ ındıydı II/28/41
ğ.+ ımı II/39/184
ğ.+ ımız II/15/125, II/39/36
ğ.+ ın II/35/63, II/35/66
ğ.+ ınızı II/39/179
öllüğüñ qarı ğ.+ ıyın ārsı
I/113/130
ğarın : bk. ğarın -1-
ğ.+ ım I/15/43
ğārın : bk. ğarın -1-
ğ.+ ımız I/61/41
ğarnıbār : Karnabahar, iki çenekliler sınıfının turpgiller familyasından, beyaz veya sarımsak renkteki etli ve tânecikli çiçekleri kış sebzesi olarak yenen, koyu yeşil yapraklı, iki yıllık otsu bitki, karnabit. -1-
ğ.+ lā I/83/63
ğarnıyarık : Karnıyarık, ortasına boydan boya soğanla kavrulmuş kıyma ve domates konarak pişirilen, makbul ve yaygın bir patlıcan yemeği. -1-
ğ. II/19/52
ğarnıyarık : bk. ğarnıyarık -1-
ğ. I/148/51
ğarēpe : Kanepe, yan yana iki üç kişinin oturabileceği, arkasında sırtı ve iki yanında kolları dayayacak yerleri olan uzunca koltuk. -1-
ğ. I/21/38
ğarPız : bk. ğarpuz -3-

ğ. I/152/22, I/23/73, I/80/12
ğārpız : bk. ğarpuz -3-
ğ. II/07/33, II/07/35, II/07/82
ğarpız : bk. ğarpuz -1-
ğ. I/104/55
ğarpuS : bk. ğarpuz -1-
ğ. I/91/79
ğarpuz : bk. ğarpuz -4-
ğ. I/91/75, I/91/76
ğ.+ u I/91/75, I/91/79
ğarşı : bk. qarşı¹ -26-
ğ. I/117/09, I/150/39, I/156/53,
I/38/08, II/01/21, II/23/181
ğ.+ kı II/15/55
ğ.+ da I/110/69, I/30/48, I/56/35,
I/73/45, I/79/61, II/20/24, II/27/13
ğ.+ dā I/31/43
ğ.+ dağı II/34/11
ğ.+ dağı vurabilse vuru vuramadı
I/154/41
ğ.+ dayız II/20/68
ğ.+ dı II/08/103
ğ.+ kı I/155/90
ğ.+ sı I/92/38
ğ.+ sına I/41/50, I/59/88
ğ.+ ya I/125/20, II/09/48
bk. qarşı²
sabā ğ. I/101/45
ğārşı : bk. qarşı¹ -7-
ğ. I/35/46
ğ.+ da I/151/04, I/151/05
ğ.+ dağılā II/08/97
ğ.+ dan I/42/05
ğ.+ dı II/08/102
ğ.+ ya I/154/39
ğārşı : bk. qarşı¹ -1-
ğ.+ mızda II/20/25
ğarşıla - : 1. Karşılamak, (Bir şey karşısında) Şöyle veya böyle tavır takınmak, (bir şeyi) şöyle veya böyle kabul etmek. -4-
ğ.- dıkları I/75/10
ğ.- nmış I/75/16
2. (Gelen bir kimseye) Karşı çıkmak, istikbal etmek.
ğ.- rıladı I/153/76
3. (Bir ihtiyâcı gidermek için) Gerekli şeyleri sağlamak, temin etmek.
ğ.- rmışdı I/56/18
ğarşılamā : Karşılama, gelen bir kimseye karşıcı çıkmak, istikbal. -1-

ğ. I/145/68
ğarşılaş - : Karşı karşıya gelmek, yüz yüze gelmek, rastlaşmak. -4-
 ğ.- dık I/59/10
 ğ.- iyö I/50/27
 ğ.- iyur I/50/28
 ğ.- Tık I/120/37
ğarşılaş - : bk. ğarşılaş- -2-
 ğ.- ıñ I/15/38
 ğ.- mayıñ I/15/38
ğartal - : Kartlaşmak, yaşlanmak, yaşlı bir görünüş almak. -1-
 ğ.- mış I/105/62
ğaryola : Karyola, ağaç, pirinç veya demirden içine yatak konacak şekilde yapılmış, baş ve ayak tarafları yüksekçe, yatmaya mahsus dört ayaklı kerevet -3-
 ğ. I/102/83, I/152/79
ğas : bk. kaç -1-
 ğ. II/19/22
ğās : bk. ğaz -1-
 ğ. I/80/33
ğasa : Kasa, içine konacak ve taşınacak şeye göre çeşitli biçim ve büyüklükte yapılmış tahta veya mâden sandık. -2-
 ğ. II/23/13
 ğ.+ sınığ II/23/13
ğasab : bk. kasaP -2-
 ğ.+ a I/128/35
 ğ.+ ı veriyoz II/04/75
ğası : bk. ğasa -2-
 ğ.+ lārđan II/38/31
 ğ.+ ları II/38/31
ğasık : Kasık, vücûdun karnın altı ile uyluğun üstü arasında kalan kısmı. -1-
ğasık bezi : Kasıklara bağlanan bez.
 ğ. bezi I/123/33
ğasī : <ğasık+ı -1-
 ğ.+ na I/123/33
ğasit : Kasıt, niyet, istek, amaç, gāye. -2-
 ğ. II/03/62, II/03/64
ğasnak : bk. kasanak -3-
 ğ. I/102/24, I/130/72
 ğ.+ lı I/98/85
ğasté : bk. ğazete -1-
 ğ.+ ye I/23/18
ğaSte : bk. ğazete -4-

ğ. I/71/05
 türkiye ğ.+ sinde I/60/38
 ğ.+ ye masteye I/161/61
 ğ.+ ye mastiye I/161/59
ğāste : bk. ğazete -2-
 ğ. I/34/52
 ğ.+ yē II/31/50
ğasteci : Gazeteci, çalıştığı gazete için haber toplayan, yazı yazan, gazetenin hazırlanmasında hizmet eden, bu işi meslek edinmiş kimse. -1-
 ğ. I/146/73
ğasti : bk. ğazete -2-
 ğ.+ lere II/28/83
 ğ.+ yī II/08/15
ğāsti : bk. ğazete -1-
 ğ.+ leri II/28/56
ğaş : bk. kaç -48-
 ğ. I/03/66, I/03/96, I/08/70, I/10/115, I/100/47, I/110/62, I/110/63, I/12/36, I/123/13, I/134/05, I/146/09, I/156/47, I/17/14, I/17/60, I/22/21, I/25/38, I/33/133, I/39/86, I/41/05, I/41/83, I/42/15, I/43/06, I/44/75, I/47/45, I/47/83, I/49/51, I/49/55, I/49/72, I/54/69, I/58/38, I/59/36, I/61/67, I/74/95, I/89/09, II/01/71, II/05/19, II/06/22, II/10/22, II/10/81, II/13/58, II/22/76, II/25/34, II/27/40, II/37/60
 ğ. göbek I/10/93
 ğ.+ lāda I/32/02
 ğ.+ Ta II/14/99
ğaş I : Kaş, gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar. -7-
 ğ. I/159/11
 ğ.+ dan I/47/68
 ğ.+ lā I/159/23
 ğ.+ lar ğurum gibi I/06/113
 ğ.+ ları II/39/113, II/39/114
 ğ.+ lı I/95/104
ğaş II : Tepe, dağ. -6-
 ğ. I/81/17, I/81/18, I/81/19
 ğoca ğ. I/81/17
 gemni ğ.+ ı I/46/28
 ğ.+ la I/81/19
ğaş III : Çatı saçağı, çatı. -3-
 ğ. I/124/41, I/124/42, I/124/43
ğaş - : bk. kaç¹ -12-
 ğ. I/11/91
 ğ.- cek I/69/37

- ğ.- dī I/95/41
ğ.- mışla I/108/19
ğ.- Tı I/108/44
bk. kaç⁻³
ğ. I/25/49
ğ.- dı I/153/51, I/86/68, II/16/73
ğ.- tı I/39/51
ğ.- Tı II/16/73
bk. kaç⁻⁴
ğ.- dī I/42/04
ğaş : bk. kaç -1-
ğ. I/41/04
ğāş - : bk. kaç⁻¹ -3-
ğ.- dı I/158/30
ğ.- tı I/45/42
bk. kaç⁻³
ğ.- dı I/86/68
ğāş : bk. kaç -1-
ğ. II/05/70
ğāş : bk. gaş II -1-
Küçükğ. I/81/17
ğāşī : <kaşık+1 -1-
ğ.+ nan II/11/60
ğāşı : <kaşık+1 -1-
ğ.+ naş I/132/36
ğāşı : bk. karşı¹ -2-
ğ.+ da II/08/46
ğ.+ dağı I/154/40
ğāşık : bk. kaşık -9-
ğ. I/109/14, I/109/28, I/145/37,
I/50/12, I/91/14
ğāşıkğ. I/121/54, I/121/58
ğ. gaşık I/121/54, I/121/58
ğāşık : bk. kaşık -1-
ğ. II/22/73
ğāşıkla - : Kaşıklamak, (kaşıkla yenen yiyecekleri) seve seve, isteye isteye veya çabuk çabuk yemek. -1-
ğ.- yam I/148/65
ğāşığ : bk. kaşık -1-
ğ.+ ı I/101/70
ğāşık : bk. kaşık -1-
ğ. I/07/41
ğāşıla - : bk. garşıla⁻² -1-
ğ.- İlār II/25/103
ğāşıma : Kaşımam, kaşımam işi. -1-
dişğ. ahlatları I/123/62
ğāşıntı : bk. kaşıntı -1-
ğ.+ ya I/01/95
ğāşī : <kaşık+1 -9-
ğ. I/123/49, I/15/88
çorbağ. I/111/54
ğ.+ m I/132/34
işbigğ.+ m I/07/39
ğ.+ nan I/15/87
ğ.+ η I/132/34
ğāşīg : bk. kaşık -2-
ğ.+ ı II/03/56
ğ.+ ī II/03/55
ğāşıme : Kaşımam, kaşımam işi. -1-
ğ.+ yi I/61/60
ğāşımer : Bir çeşit kumaş. (?) -1-
ğ. I/90/66
ğāşışık : bk. kaşık -2-
ğ. I/152/19, I/40/22
ğāşışık : bk. kaşık -1-
ğ. I/91/14
ğāşışī : <kaşık+1 -4-
çayğ. I/106/17, I/106/18
ğ.+ naş I/132/35
ğ.+ η götünnen I/96/56
ğat - : bk. kat -97-
ğ.- ā II/32/63
ğ.- aız I/04/50
ğ.- abiliş I/49/25, I/49/26
ğ.- ādı II/16/23
ğ.- ādık I/33/95
ğ.- ālādı I/82/33, I/82/34
ğ.- allā II/32/58
ğ.- allā II/32/23
ğ.- allar I/119/47, I/119/58
ğ.- an I/111/53, I/111/59
hesabağ.- an I/152/38
ğ.- aη I/04/36, I/04/57, I/21/91
ğ.- ar I/111/59, I/21/97
ğ.- araKtan II/21/67
ğ.- arān II/29/56, II/29/57
ğ.- ardık I/51/12
ğ.- ardık I/87/102
ğ.- arım I/111/54
ğ.- arın I/60/09, II/29/56, II/29/57
ğ.- arıs I/130/85
ğ.- arıS I/101/13, I/111/29,
I/62/15, II/11/33, II/33/76
ğ.- arız I/101/12, I/111/07,
I/111/12, I/31/06, I/31/07, I/98/92,
II/32/63, II/33/76
ğ.- arlā I/157/64
ğ.- arlādı I/33/154
ğ.- arsin I/111/21
ğ.- arsiş I/111/48, I/111/52
ğ.- arsiş I/60/105

ğ.- āsın I/60/107
 ğ.- āsıñ I/60/63, II/17/39, II/37/91
 ğ.- āyöllē II/32/56
 ğ.- ıbiliyo II/24/33
 ğ.- ıcana I/120/27
 ğ.- ılır I/157/63
 ğ.- ıyo I/111/53
 ğ.- ıyōduķ II/22/72
 ğ.- ıyodun I/106/18, II/15/81
 ğ.- ıyolar I/111/59
 ğ.- ıyollā I/10/91
 ğ.- ıyollar I/119/50
 ğ.- ıyoñ I/106/50
 ğ.- ıyosun I/111/23
 ğ.- ıyosun I/111/24
 ğ.- ıyoz I/105/42, I/105/56
 ğ.- ıyóz I/40/20
 ğ.- ıyúñ I/40/23
 ğ.- ıyo II/11/32
 ğ.- ıyúñ I/40/23
 ğ.- ma I/111/53
 ğ.- maS I/111/59
 ğ.- masañ I/111/53
 ğ.- mayan I/111/59
 ğ.- mayız I/21/96, I/21/97
 ğ.- mıyöz I/97/30
 ğ.- mıyöz II/11/31
 ğ.- mıyüs II/11/32
 ğ.- san I/60/67
 ğ.- sañ I/40/20
 ğ.- Tım I/54/53, II/22/85
ğat : bk. ķat¹ -36-
 ğ. I/52/80, I/72/21, I/131/53
 ğ.+ ı II/33/15
 ğ.+ ındā II/33/14
 ğ.+ ını I/72/21
 ğ.+ larımız II/33/38
 bk. ķat²
 ğ.+ ı I/158/56
 bk. ķat³
 ğ. I/49/74, I/77/04, I/89/12,
 I/96/25, I/96/26, I/124/32, I/152/79
 ğ.+ ma II/15/118
 ğat ğ. I/07/104, I/105/57,
 I/119/83, I/121/88, I/63/43, II/39/69
 ğ. ğat I/07/104, I/105/57,
 I/119/83, I/121/88, I/63/43, II/39/69
 ğ. ğāt I/107/20
 bk. ķat⁴
 ğ. I/42/47
 ğ.+ dān I/42/47

ğ.+ ınan I/134/65
 ğ.+ ından I/136/22
 ğ.+ ını I/134/62
 ğ.+ Tan I/51/59, I/59/47
ğāt : bk. ķat¹ -4-
 ğat ğ. I/107/20
 ğ.+ ıñ I/52/81
 ğ.+ ta I/36/31
 bk. ķat⁴
 ğ.+ ından I/52/22
ğāt - : bk. ķat- -2-
 ğ.- arlā II/34/100
 ğ.- arsiñ I/60/63
ğatı : bk. ķatı¹ -15-
 ğ. I/116/39, I/43/05, I/43/11,
 I/60/106, II/39/36
 ğ.+ ca I/04/49, I/79/84, I/79/85,
 II/22/78
 ğ.+ cacık I/131/40
 ğ.+ cı II/39/29
 ğ.+ sı I/41/87
 ğ.+ yañ I/21/94
 ğ. yo_urt I/79/77
 bk. ķatı²
 ğ.+ ydı I/49/49
ğatı : bk. ķatık -1-
 ğ.+ yını I/50/46
ğatık : bk. ķatık -1-
 ğ. I/98/62
ğatıl - I : Katılmak, karışmak, araya
 girmek. -1-
 ğ.- ınmazdı I/76/91
ğatıl - II : Katılmak, katılaşmak, kaskatı
 kesilmek. -7-
 ğ.- caķ I/84/42
 ğ.- dıķTan II/33/70
 ğ.- ır I/102/52, I/33/56, II/33/70
ğatıld - : Katılmasını sağlamak,
 katılaştırmak. -2-
 ğ.- ırıs I/102/55
 ğ.- ırız I/36/56
ğatım : bk. ķadın -1-
 ğ.+ dı II/19/90
ğatır : bk. ķatır -5-
 ğ. I/08/92, I/11/53
 ğ.+ ınan I/08/90, I/08/91
 ğ.+ ıñ I/08/92
ğatır : bk. ķatır -1-
 ğ.+ a I/08/91
ğatırannı : Bir çeşit dokuma modeli adı. -
 1-

ğ. I/94/55
ğatiFe : bk. kadife -2-
ğ. I/153/57
ğ.+ lē I/153/58
ğatiFē : bk. kadife -2-
ğ.+ di I/153/57, I/153/59
ğatiyen : bk. katiyyen -4-
ğ. I/144/79, I/144/80, I/88/46,
II/08/101
ğatkı : Katkı, para, emek, fikir vb. ile
katılma, iştirak. -1-
ğ.+ sı II/08/91
ğatKı : bk. ğatkı -1-
ğ.+ η I/157/49
ğatla - : bk. katla- -2-
ğ.- rdıK I/94/44
ğ.- rıS I/71/35
ğätlā - : bk. katla- -1-
ğ.- sını I/40/49
ğatlan - : Katlanmak, (dayanılması güç bir
duruma) ses çıkarmadan dayanmak,
tahammül etmek. -1-
ğ.- mîş I/06/122
ğatlı : bk. katlı -8-
ğ. I/24/54, I/36/29, I/36/30,
I/40/49, I/126/75, I/133/39, I/149/66
ğ.+ lılār I/149/57
ğatma : Katma, katmak işi. -1-
ğatma değer : Katma değer vergisi,
satın alınan mal ve hizmetlerden alınan
dolaylı bir vergi.
ğ. değer II/38/115
ğatmer : Katmer, bir börek çeşidi. -
4-
ğ. I/31/10
ğ.+ i I/31/11
ğ.+ İmiS II/06/74
ğatmı : bk. ğatma -1-
ğ.+ ya I/132/14
ğattiyen : bk. katiyyen -1-
ğ. I/138/105
ğāvē : bk. ğāvē² -1-
ğ.+ ye I/07/79
ğava : bk. kafa¹ -2-
ğ.+ da I/49/30
ğ.+ sına I/41/21
ğavağ : bk. ğavağ -1-
ğ. alıcı I/06/84
ğavak : Kavak, söğütgillerden, sulak
yerlerde yetişen, yaprakları uzun saplı ve
dişli, boyu düzgün ve bâzı türlerinde 30 –

40 metreyi bulacak uzunlukta, kerestesi
için dikilen, odunu gevşek ve kof, kabuğu
kavlayıp dökülen bir ağaç. -4-
ğ. I/127/11, I/127/12
ğ.+ ları I/127/13
ğavaK : bk. ğavağ -3-
ğ. I/06/84, I/06/85, I/06/87
ğavaltı : bk. ğavaltı -2-
ğ. II/21/40
sabah ğ.+ sından II/39/99
ğavāltı : bk. ğavaltı -1-
ğ. II/21/08
ğāvaltı : Kahvaltı, sabahları ve ikinci üstü
yenen hafif yemek. -4-
ğ. I/33/147
ğ.+ nı yapTı I/39/101
ğ.+ sını II/39/98
ğ. yapTıK I/28/44
ğavanez : bk. ğavanoz -1-
ğ.+ lere I/40/69
ğavanoz : Kavanoz, içine yiyecek, ilâç ve
çeşitli maddeler konan, ağız geniş, enine
nazaran boyu daha fazla, çeşitli
büyüklükte kapaklı cam kap. -1-
ğ.+ a II/22/84
ğave : bk. ğāvē² -2-
ğ. II/02/50
ğ.+ le I/28/30
ğāvē : 1. Kahve, kök boyasıgillerden bir
sıcak iklim ağacının meyvesinin aynı
isimdeki çekirdeklerin kavrulup
öğütülmesi veya dövülmesiyle elde edilen
toz hâlindeki madde ve bu maddeden
sıcak suda pişirilen içecek. -10-
ğ. I/07/71, I/07/77, I/07/82,
I/125/55, I/28/12, I/75/23
ğ. veriliyödü II/35/49
ğ.+ yi I/07/82
2. Kahve, çay vb. şeyler içilen ve
oturulup sohbet edilen dükkân,
kahvehâne. -5-
ğ. I/112/72, I/99/76, II/04/25,
II/39/169
ğ.+ ye I/99/77
ğāveci : Kahveci, kahve işleten veya
kahve pişirip satan kimse -2-
ğ. I/82/10
ğ. hasan I/82/10
ğavğa : Kavga, şiddetli tartışma veya
dövüş, mücâdele. -13-
ğ. I/36/16, I/57/47

ğ.+ lâımız I/28/34
 ğ.+ m II/19/110
 ğ.+ mız I/17/81
 ğ.+ ya I/115/11
ğavğa et- : Birbiriyle atışmak,
 dövüşmek.
 ğ. edeñ I/55/41
 ğ. etmedik I/39/17
 ğ. etmiş II/14/75
 ğ. etmişlê II/14/75
 ğ. itmedim II/19/109
ğavğa yap- : Kavga etmek.
 ğ. yapıdılâ I/57/46
ğāvğa : bk. ğavğa -1-
 ğ. I/47/52
ğavğacı : Kavgacı, kavga çıkarmaya
 bahâne arayan, kavga etmeyi seven kimse.
 -2-
 ğ. I/104/25
 ğ. gürültücü II/23/81
ğavın : Kavun, iki çenekliler sınıfının
 kabakgiller familyasından, sürüngen
 gövdeli bitki ve bu bitkinin içi sulu ve etli,
 güzel kokulu, pembeye kaçan sarı renkli,
 kabuk rengi yeşilden sarıya kadar değişen
 meyvesi. -4-
 ğ. II/07/35, II/07/81
 ğ.+ ıñ II/29/11
ğavinóz : bk. ğavanoz -1-
 ğ.+ lara II/18/06
ğavır : bk. ğavur -4-
 ğ. I/08/110, I/08/112
 ğ.+ dan II/02/07
ğavır - : Kavurmak, (Güneş, ateş, rüzgâr,
 soğuk, sıcak gibi dış etkiler) kurutmak,
 yakmak. -7-
 ğ.- cân I/152/100
 ğ.- ıla I/98/98
 ğ.- ıllâdi II/23/105
 ğ.- ısañ I/152/100
 ğ.- ıydıĶ I/47/35
 ğ.- ıyom II/12/57
 ğ.- ıyóm II/12/58
ğāvır - : bk. ğavır- -1-
 ğ.- amadıñ I/152/100
ğāvır : bk. ğavur -1-
 ğ. I/08/118
ğāvır - : bk. ğavır- -2-
 ğ.- ıdıĶ I/58/68
 ğ.- ıdıĶ I/58/71
ğāvır : bk. ğavur -8-

ğ. I/99/65, II/03/72, II/05/24,
 II/05/29, II/05/31
 ğ.+ ıñ II/39/167
ğavırğa : bk. ğavurğa -1-
 ğ. I/47/34
ğavırma : bk. kavurma -1-
 ğ. I/41/89
ğavırmá : bk. kavurma -1-
 ğ.+ yı I/40/13
ğavış - : bk. Kavuş² -2-
 ğ.- ıP I/62/14
 ğ.- masın I/143/22
ğavışma : Kavuşma, kavuşmak işi. -
 1-
 ğ.+ sı I/60/61
ğavışmı : bk. kavuşma -1-
 ğ.+ ya I/94/60
ğavıtla - : Kavurmak. -1-
 ğ.- rız II/39/39
ğavıtTır - : Kavutturmak, kavurmak işini
 başkasına yaptırmak, kavurtmak. -
 1-
 ğ.- ıllardı I/111/98
ğavi : Kavi, dayanıklı, güçlü, zorlu. -
 1-
 ğ.+ yđi II/09/22
ğavır - : bk. ğavır- -1-
 ğ.- ıyoñ I/111/46
ğavırma : bk. kavurma -1-
 ğ.+ lı I/07/39
ğavıl : Kabul, anlaşma. -3-
 ğ. I/159/09, I/159/17, I/32/63
ğavl : Kavil, söz kelam. -4-
 allāñ emri peygamberiñ ğ.+ i
 II/14/81, II/17/45
 allāñ emrinnen peygamberiñ ğ.+
 iynen I/138/57
 allāñ emriynen peygamberiñ ğ.+
 iynen I/113/12
ğavılá - : Kavlamak, (üstündeki deri,
 kabuk, tüy, boya vb. şeyler) parça parça,
 pul pul kalkıp dökülmek. -2-
 ğ.- yá I/85/47
ğavr - : bk. ğavır- -1-
 ğ.- uluyor I/119/52
ğāvır - : bk. ğavır- -1-
 ğ.- ıurdu I/58/71
ğavırıkla - : Kavruklamak, kavurmak. -
 2-
 ğ.- rıs I/03/107, I/03/108
ğavırıkla - : bk. ğavırıkla- -1-

ğ.- rız I/60/25
ğavriklā - : bk. ğavriqla- -2-
ğ.- rıñ I/60/62
ğ.- sañ I/60/63
ğavril - : Kavrulmak, bir kabın içinde kızaracak şekilde pişirilmek. -1-
ğ.- urdu I/48/13
ğavruklū - : bk. ğavriqla- -1-
ğ.- yóS I/40/12
ğavtan : Kaftan, ekserisi süslü ve kıymetli kumaştan, boyu diz kapağına veya topuklara kadar inen, önden açık, bâzısının kolları yarıya kadar yırtmaçlı, astarsız hafif üst giyeceği. -1-
ğ.+ nardan I/12/23
ğavuk : Oyuk, çukur. -1-
ğ. yapar I/116/36
ğavum : bk. ğavın -1-
ğ. I/01/61
ğavun : bk. ğavın -2-
ğ. I/125/55, II/07/33
ğavur : bk. ğavur -2-
ğ.+ iñ I/24/54
ğ.+ lar I/24/52
ğavur : (Müslüman halk dilinde) Müslüman olmayan kimse, özellikle hıristiyan. -15-
ğ. I/108/05, I/108/43, I/117/42, I/117/52, I/133/57, I/156/62, I/156/65, II/05/11, II/05/23
ğ.+ da I/108/03
ğ.+ lāñ I/150/34
ğ.+ unan I/133/60
ğ.+ uñ I/117/50, I/150/35
ğavur - : bk. ğavır- -2-
ğ.- cuqlā I/147/33
ğavur - : bk. ğavır- -2-
ğ.- ũruS I/28/48
ğ.- uyo II/04/79
ğavurğa : Ateşte kavrulmuş tahıl. -1-
ğ.+ lar I/143/30
ğavurma : bk. kavurma -1-
ğ.+ sız I/07/38
ğavurma : bk. kavurma -1-
ğ. I/40/11
ğavuş - : bk. Kavuş-¹ -2-
ğ.- cā I/11/87
ğ.- tu II/07/18
ğay - : Kaymak, (Bir kimse) bastığı yerin kayganlığı sebebiyle dengesini

koruyamayıp düşmek. -3-
ğ.- dı I/17/26
ğ.- dım I/158/41
ğay : bk. kaya -1-
ğ. II/35/20
ğaya : bk. kaya -14-
ğ. I/121/50, I/133/29, I/135/11, I/68/48
ğ.+ lāñ I/79/18
ğ.+ lardan I/86/02
ğ.+ larıñ I/135/12, I/135/13
ğ.+ nın I/33/78
ğ.+ nıñ I/135/14, I/92/39
ğ. pındırlā II/37/70
ğayalık : Kayalık, kayası çok olan yer. -1-
ğ. I/81/03
ğayalıK : bk. ğayalık -1-
ğ. II/03/63
ğayası : bk. kayısı -1-
ğ. ğurusu I/100/16
ğaybed - : bk. ğaybet- -2-
ğ.- eli I/44/49
ğ.- ereğoruz II/32/87
ğaybet - : Kaybetmek, (Bir şeyi) Bir daha ele geçmeyecek şekilde yitirmek, ondan mahrum kalmak. -7-
ğ.- meñ I/06/137
ğ.- meyiñ I/06/131
ğ.- miyoduK II/15/80
ğ.- Ti I/80/48
ğ.- tik I/64/37
ğ.- Tik I/28/34
ğ.- Tim II/06/57
ğaybid - : bk. ğaybet- -2-
ğ.- e II/22/53
ğ.- eli I/122/87
ğaybol - : bk. kaybol- -3-
ğ.- du I/145/57, I/64/60, I/99/35
ğāybēt - : bk. ğaybet- -1-
ğ.- Tim I/50/19
ğāydır - : Kaydırmak, bir zemin üzerinde kaymasını sağlamak, kaymasına sebep olmak. -1-
ğ.- iyöz II/10/105
ğayet : bk. ğāyet -1-
ğ. I/102/72
ğāyet : Çok, pek, pek çok, son derece. -2-
ğ. I/35/40, I/91/22
ğayfe : bk. ğāve² -8-

ğ. I/46/41
 ğ.+ de I/161/52
 ğ.+ lēde I/29/20
 ğ.+ lerde I/115/15
 ğ.+ nen I/161/51
 ğ.+ niņ I/155/70, II/29/40
 ğ.+ yi II/39/170
ġāyfe : bk. ġāve² -1-
 ğ.+ nen I/161/51
ġayfi : bk. ġāve² -2-
 ğ.+ ye I/29/18
 ğ.+ yi II/01/33
ġayıb : Kayıp, elden çıkma, yitme, zâyi olma, telef olma. -3-
ġayıb ol : bk. ġaybol-
 ğ. olunca I/65/46
 ğ. oldu II/14/04
 ğ. oldu II/07/40
ġayıd : Kayıt, yazıya geçirme, yazma, kaydetme işi. -2-
ġayıd etTir- : Kaydettirmek, kaydetmek işini başkasına yaptırmak.
 ğ. etTirdik I/125/28
ġayıd ol- : Kaydolmak, yazılmak.
 ğ. oldum I/52/26
ġayın : bk. ġayın -21-
 ğ. I/137/35
 ğ.+ dan I/138/93
 ğ.+ ı I/104/21, I/24/51, I/52/64
 ğ.+ ım I/119/35, I/134/42,
 I/152/26, I/27/23, I/27/32, II/16/92,
 II/16/93
 ğ.+ ıma I/134/41
 ğ.+ ımı I/134/41
 ğ.+ ımınan I/152/29
 ğ.+ ımıñ I/152/30
 ğ.+ ımız II/15/103
 ğ.+ ıñ I/117/03
 ğ.+ narım I/27/31
ġayınana : bk. ġaynana -3-
 ğ.+ dan I/76/53
 ğ.+ m I/106/07
 ğ.+ sı II/11/37
ġayınanne : bk. ġaynana-1-
 ğ.+ m I/115/39
ġāyınata : bk. ġaynata -1-
 ğ.+ m I/112/31
ġayınbaba : bk. ġayınboba -1-
 ğ.+ m I/152/121
ġayınboba : Kayın baba, kaynata, kayın peder. -3-

ğ.+ m I/116/03, I/119/23
 ğ.+ mgiliñ II/25/27
ġayıne : bk. ġaynana -1-
 ğ.+ llāmiz I/58/63
ġayınna : bk. ġaynana -122-
 ğ. I/107/11, I/113/85, I/123/28,
 I/124/30, I/125/30, I/44/53, I/48/51,
 I/58/33, I/58/34, I/77/11, I/77/48, I/77/61,
 I/77/65, I/77/68, I/82/05, II/23/108
 ğ.+ dan I/112/52, I/112/67,
 I/138/93
 ğ.+ lā I/77/61, I/77/62
 ğ.+ lādan I/77/61
 ğ.+ lān II/21/46
 ğ.+ lar I/130/31
 ğ.+ lara I/130/31
 ğ.+ m I/01/72, I/104/25, I/104/26,
 I/112/33, I/113/120, I/113/124, I/113/60,
 I/113/88, I/115/30, I/115/31, I/115/32,
 I/115/36, I/115/38, I/115/42, I/115/45,
 I/115/48, I/115/49, I/119/24, I/128/74,
 I/13/32, I/130/29, I/130/32, I/134/39,
 I/140/21, I/145/45, I/152/12, I/152/29,
 I/153/33, I/21/36, I/21/76, I/24/60,
 I/25/13, I/25/17, I/33/91, I/33/93, I/48/48,
 I/53/76, I/53/77, I/53/78, I/71/82, I/77/50,
 I/77/53, I/91/44, II/08/29, II/16/95,
 II/19/116, II/21/34, II/21/37
 ğ.+ mdan I/21/26, I/21/36
 ğ.+ mgilinen I/106/05
 ğ.+ mgillē II/06/37
 ğ.+ mı I/104/27, I/77/50
 ğ.+ mın II/19/103
 ğ.+ mınan I/129/54
 ğ.+ mıñ I/113/121, I/115/32,
 I/13/30, I/152/12, I/152/27, I/55/39,
 II/21/31, II/35/113, II/35/116
 ğ.+ mız I/113/45, I/14/55, I/21/76,
 I/44/48, I/44/89
 ğ.+ mız verise I/134/28
 ğ.+ mla II/19/105
 ğ.+ nıñ I/113/127, I/120/29,
 I/77/49, I/77/65
 ğ.+ sı I/113/123, I/125/46,
 I/130/29, I/140/66, I/152/12, I/152/27,
 I/88/23, I/88/24, II/25/67
 ğ.+ sıgil I/88/24
 ğ.+ sımı II/25/66
 ğ.+ sımıñ I/88/23
 ğ.+ ya II/21/37
 ğ.+ yı I/104/21, I/44/53

ğ.+ yın I/126/38
 ğ.+ yna I/24/60
ġaymnā : bk. qaynana -3-
 ğ. I/52/13, I/71/81
 ğ. oldūq I/120/30
ġaymnā: bk. qaynana -2-
 ğ.+ m I/152/69
 ğ.+ mız I/44/47
ġaymna : bk. qaynana -3-
 ğ.+ m I/152/126, I/152/16
 ğ.+ m yapādı I/152/89
ġāymna : bk. qaynana -1-
 ğ.+ m I/77/57
ġaymnı : bk. qaynana -6-
 ğ. II/08/22
 ğ.+ lān II/39/151
 ğ.+ mı I/152/68
 ğ.+ ylan I/107/20
 ğ.+ ynan I/10/81, I/77/49
ġāymnı : bk. qaynana -2-
 ğ.+ ynā I/10/82
 ğ.+ ynan I/10/81
ġaympeder : bk. qaympeder -4-
 ğ.+ i II/15/99
 ğ.+ im II/19/100, II/19/19,
 II/19/88
ġaynta : bk. qaynata -12-
 ğ.+ lān II/21/46
 ğ.+ m I/148/35, I/148/37, II/08/27,
 II/08/29, II/17/19, II/19/88, II/21/34
 ğ.+ m yapādı II/16/32
 ğ.+ mıq II/21/31
 ğ.+ sı II/25/67
ġayntı : bk. qaynata -2-
 ğ.+ m II/16/95
 ğ.+ ya I/125/35
ġaynvalde : bk. qaynvalide -5-
 ğ.+ m II/19/101, II/19/115
 ne80 eltimle ne80 ğ.+ mle
 II/19/110
 ğ.+ mlen II/19/109
 ğ.+ mlēn II/19/115
ġaynvalde : bk. qaynvalide -1-
 ğ.+ m II/19/108
ġaynvalide : bk. qaynvalide -3-
 ğ.+ m I/152/121
 ğ.+ mlēden II/19/21
 ğ.+ ye I/106/37
ġaynvalide : bk. qaynvalide -2-
 ğ.+ m II/31/04
 ğ.+ mi I/152/62

ġaynvalide : bk. qaynvalide -4-
 ğ.+ m I/152/14, I/152/19, I/152/45
 ğ.+ mnen II/06/58
ġayır - : Kayırmak, üzölmek, tasalanmak,
 endişe etmek. -5-
 ğ.- caq I/63/62
 ğ.- dım II/22/39
 ğ.- madım II/22/38, II/22/40
 ğ.- sıq II/20/18
ġayısı : bk. qayısı -2-
 ğ. I/100/08, I/33/40
ġayış : Kayış, bağlamak, sıkmak vb.
 işlerde kullanılan, şerit gibi dar ve uzun
 kösele parçası. -1-
 ğ. I/74/11
ġayıt : bk. qayıt -1-
 ğ. oldum I/23/62
ġāyi : Artık, bundan böyle. -2-
 ğ. I/15/33, I/62/20
ġayıb : bk. qayıb -1-
 ğ. oldu II/14/27
ġayıbol - : bk. qaybol -1-
 ğ.- du II/24/71
ġayma : Kayme, kağıt lira. -2-
 ğ. I/33/35, I/33/36
ġayma : bk. qaymak -1-
 ğ.+ ını I/102/46
ġaymā : <qaymak+ı -10-
 ğ. I/129/14
 ğ.+ a I/40/21, I/40/22
 ğ.+ am I/40/26
 ğ.+ nan I/40/45, I/70/35
 ğ.+ nan yapdīq I/40/45
 ğ.+ mı I/103/58, I/35/09, I/44/43
ġaymağ : bk. qaymak -1-
 ğ. I/40/23
ġaymağ : bk. qaymak -2-
 ğ. I/131/49, I/24/06
ġaymak : Kaymak, sütün, hafif ateşte
 karıştırıla karıştırıla pişirilmesi ve çok
 hafif ateşte bekletilmesi sonunda elde
 edilen koyu ve yağlı öz kısmı. -5-
 ğ. I/24/05, I/33/96
 ğ. muymaq II/39/34
 ğ.+ nan II/39/54
 ğ.+ tan yapallār I/40/21
ġaymakam : bk. qaymakam -4-
 ğ. I/18/64
 ğ.+ a I/18/62, I/18/63
ġaymakam : Kaymakam, bir ilçenin en
 büyük mülkî âmiri. -5-

ğ. II/28/09, II/28/18, II/28/25,
II/28/52

ğ.+ a II/28/16

ğaymaçamlık : Kaymakamlık,
kaymakamın makâmı, çalıştığı binâ. -
1-

ğ.+ da I/133/23

ğaymı : Kayma, kaymak işi. -1-

ğ.+ ya I/17/26

ğaymıçam : bk. ğaymaçam -1-

ğ. II/28/07

ğayn : bk. kayın-8-

ğ.+ ım I/113/88, I/128/19, I/16/42,
I/21/74

ğ.+ ıma I/134/31

ğ.+ ımı II/28/41

ğ.+ ımına I/14/39

ğ.+ ınığ I/21/77

ğayn - : bk. kayna- -1-

ğ.- ınca I/49/07

ğayna - : bk. kayna- -30-

ğ.- kan II/39/57

ğ.- dı I/116/52, I/33/46, I/86/24,
II/39/54, II/39/55

ğ.- dıkça I/111/37

ğ.- dıkça I/111/31

ğ.- maSsa I/132/31

ğ.- r I/04/59, I/109/16, I/111/75,
I/119/48, I/128/36, I/152/107, I/36/64,
I/44/43, I/86/24

ğ.- rkan II/33/77

ğ.- rdı I/128/17, I/128/18

ğ.- rkan I/128/18

ğ.- rken I/60/06, I/60/09

ğ.- ya I/109/08

ğ.- yınca I/119/48, I/96/54

ğ.- yınca I/04/60

ğayna : bk. kaynana -1-

ğ.+ ya I/44/52

ğaynâ - : bk. kayna- -2-

ğaynâya ğ.- ya I/33/56

ğ.- ya ğaynâya I/33/55

ğaynâ : <ğaynağ²+1 -3-

ğ. I/01/89, I/11/41

geçim ğ.+ mız I/46/58

ğaynâ - : bk. kayna- -7-

ğ. I/28/35

ğ.- ka II/33/77

ğ.- kan II/39/75

ğ.- dı I/152/107, I/49/45

ğ.- r I/40/68

ğ.- rdı I/60/43

ğayna - : bk. kayna- -1-

ğ.- r I/04/59

ğaynad - : bk. kaynat- -76-

ğ.- a I/109/08

ğ.- aman I/67/67

ğ.- ılır I/67/17

ğ.- ılâ II/32/24

ğ.- ılâdı I/154/21, I/60/43

ğ.- ın I/11/49, I/131/47, II/32/58

ğ.- ıp I/111/30

ğ.- ır II/11/56, II/32/01

ğ.- ırkan II/39/75

ğ.- ırdı I/67/68

ğ.- ırdık I/02/41, I/02/49,
I/128/72, I/152/104, I/60/41, II/11/42

ğ.- ırdığ I/29/09, I/29/10, II/11/43

ğ.- ırdıK I/02/41, I/128/33,
I/153/27, I/153/28, I/18/54, I/29/16,
I/47/23, I/87/32

ğ.- ırdıK I/152/113

ğ.- ırdı II/11/54

ğ.- ırımış II/32/36

ğ.- ırım I/59/87, II/32/79

ğ.- ırıs I/49/07, II/30/49

ğ.- ırız I/27/63, I/70/26, I/73/47,
I/79/78, I/98/90, II/23/212, II/33/68

ğ.- ırken I/60/04

ğ.- ırlâ II/35/78

ğ.- ırlâmiş I/76/28

ğ.- ırlarmış I/76/28, I/76/76

ğ.- ırsın I/26/13, I/96/54

ğ.- ırsın II/18/06

ğ.- ıyoduK I/26/63

ğ.- ıyola I/76/60

ğ.- ıyolâ I/76/59

ğ.- ıyon II/29/47

ğ.- ıyon I/111/31, I/76/34,
II/23/202

ğ.- ıyoruz I/84/06, I/84/12

ğ.- ıyoS II/29/71

ğ.- ıyoz I/100/14, I/87/117,
II/29/71, II/37/99

ğ.- ıdık I/33/55

ğ.- ırdık I/33/45

ğ.- ırsın II/17/40

ğ.- ıydıK II/11/42

ğ.- ız I/36/60

ğāynad - : bk. kaynat- -2-

ğ.- ırdı I/60/48

ğ.- ıveririz I/08/39

ğaynağ : bk. ğaynağ¹ -1-
ğ. I/01/77

ğaynağ : 1. Bir suyun topraktan çıktığı yer, kaynar, kaynarca, pınar, memba. -1-
ğ. I/01/86

2. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bir şeyin çıktığı yer, doğuş yeri, menşe.

ğaynağ : bk. ğaynağ¹ -1-
ğ. I/20/21

ğaynağcı : Kaynağcı, kaynak yapan kimse. -1-
ğ. I/48/27

ğaynama : Kaynama, kaynamak işi. -1-
ğ.+ sı I/49/76

ğaynamâ : bk. ğaynama -1-
ğ.+ ya I/117/25

ğaynana : bk. kaynana -11-
ğ. I/132/80
ğ.+ m I/07/43, I/113/88, I/135/17, I/16/41, I/16/42, I/48/51, II/15/99
ğ.+ mın II/15/99
ğ.+ mız I/119/28
ğ.+ yı I/44/53

ğāynana : bk. kaynana -1-
ğ.+ sı II/15/99

ğaynar : Kaynar, kaynamakta olan, çok sıcak. -1-
ğ. I/121/55

ğaynaşī : <ğaynaşık+ı : Kaynaşık, karışık, düzeni bozulmuş. -1-
ğ.+ dı I/138/125

ğaynaşma : Kaynaşma, kaynaşmak, karşılıklı birbirine kaynamak, birleşmek işi. -1-
ğ. I/41/49

ğaynat - : bk. kaynat- -34-
ğ.- am I/152/121
ğ.- âyī I/49/78
ğ.- ca I/132/26
ğ.- can I/109/06, I/132/26, I/132/30, II/18/01, II/18/14, II/29/08
ğ.- cağ I/109/07
ğ.- cen I/72/56
ğ.- ırdī I/71/47
ğ.- ırdım II/39/96
ğ.- ırıs I/71/62
ğ.- ırış I/39/32
ğ.- iyódúğ II/25/47

ğ.- ırdık I/33/45
ğ.- iyódúğ II/25/47
ğ.- iyódúğ II/25/45
ğ.- madık I/83/79
ğ.- mışlar I/72/12
ğ.- mıyoduğ I/49/37
ğ.- sağ I/67/68
ğ.- sığ I/67/67
ğ.- Tık I/40/70
ğ.- Tığ II/33/69
ğ.- Tılā II/29/05
ğ.- Tım I/100/11, I/100/22, I/40/69, II/29/49, II/29/50

ğaynat - : bk. kaynat- -2-
ğ.- mez II/08/50
ğ.- Tım II/29/50

ğāynat - : bk. kaynat- -3-
ğ.- Tım I/42/33, I/42/34, II/29/50

ğaynata : bk. kaynata -68-
ğ. I/107/11, I/113/85, I/125/32, I/13/25, I/137/35, I/44/53, I/58/33, I/77/11, I/77/46, I/82/08
ğ.+ dan I/112/52, I/112/67, I/138/93, I/76/53
ğ.+ la I/77/45
ğ.+ lā I/77/43, I/77/44
ğ.+ ları II/13/12
ğ.+ m I/01/73, I/111/16, I/112/33, I/112/35, I/112/37, I/112/51, I/112/63, I/113/60, I/115/31, I/115/33, I/115/35, I/115/38, I/134/41, I/135/17, I/140/22, I/152/127, I/24/59, I/25/08, I/25/26, I/25/64, I/25/65, I/25/66, I/39/54, I/53/75, I/53/78, I/77/43
ğ.+ ma I/112/35
ğ.+ mda I/112/32
ğ.+ mgilde I/87/105
ğ.+ mığ I/115/40, I/133/44, I/133/50, I/39/25, I/49/39, I/52/12, I/52/13
ğ.+ mız I/113/45
ğ.+ mızı I/134/41
ğ.+ mnan I/115/47
ğ.+ η I/123/28
ğ.+ sı I/88/24
ğ.+ ya I/107/20, I/44/52, I/52/14
ğ.+ yı I/104/21
ğ.+ ynan I/112/34

ğaynata : bk. kaynata -1-
ğ. I/82/05

ğāynata : bk. kaynata -1-
ğ.+ m I/106/07

ğaynatı : bk. kaynata -1-
ğ.+ ynan I/10/81
ğaynatmā : <ğaynatma+ya : Kaynatma,
kaynatmak işi. -1-
ğ. I/109/05
ğaynatmī : bk. ğaynatmā -1-
ğ.+ ye I/59/48
ğayne - : bk. kayna- -1-
ğ.- ycağ I/132/27
ğayned - : bk. kaynat- -1-
ğ.- iyoS II/29/72
ğayneşdırmak : Kaynaştırmak,
karıştırmak, düzenini bozmak. -1-
ğ.+ dan I/69/68
ğaynı - : bk. kayna- -7-
ğ.- yandan II/39/33
ğ.- ycağ I/84/42
ğ.- ycağ I/132/31
ğ.- yıpduru I/152/57
ğ.- yo I/81/42
haşıl haşıl ğ.- yo I/96/41
ğ.- yodu I/81/43
ğaynma : bk. kaynana -2-
ğ.+ m I/08/72, II/06/83
ğaynıtı : bk. kaynata -1-
ğ. II/08/23
ğayni - : bk. kayna- -1-
ğ.- yodu I/71/47
ğayrā : <ğayrağ+ı -1-
ğ.+ η I/102/39
ğayrağ : Döşeme taşı, kaygan taşı, bileği
taşı. -1-
ğ. I/102/39
ğayrı : Artık. -15-
ğ. I/12/03, I/12/09, I/140/10,
I/140/26, I/15/91, I/21/33, I/21/36,
I/21/37, I/21/46, I/26/64, II/35/09,
II/35/35, II/35/41, II/35/80, II/39/185
ğayrı : bk. ğayrı-1-
ğ. I/21/40
ğāyri : bk. ğayrı-1-
ğ. II/31/23
ğayrı : bk. ğayrı-2-
ğ. I/84/22, II/10/105
ğayve : bk. ğāve¹ -2-
ğ. yapam I/63/31
bk. ğāve²
ğ.+ miz II/18/17
ğayve : bk. ğāve² -2-
ğ. I/99/73
ğ.+ de I/99/19

ğāyve : bk. ğāve² -3-
ğ. I/99/75
ğ.+ de I/155/88
ğ.+ lē I/155/87
ğaz - : bk. qaz- -23-
ğ.- a I/108/46
ğ.- ālādı II/35/30
ğ.- allāmıŝ I/65/50
ğ.- allar I/144/76
ğ.- allarımıŝ I/144/77
ğ.- ar I/144/75, I/15/32
ğ.- arğana I/144/02
ğ.- ārdığ I/02/66
ğ.- ardığ I/115/20, I/143/49,
I/153/18
ğ.- ārdığ I/115/14
ğ.- ardığ I/153/19
ğ.- arlar I/06/41
ğ.- dılar I/130/50
ğ.- dım I/144/75
ğ.- ılmış I/92/39
ğ.- ıñ I/122/25
ğ.- ıvırdı I/50/78
ğ.- ıyon I/83/42
ğaz : 1. Mekânda her tarafa yayılan ve
bulunduğu kabı tamâmen dolduran
cisimlerin ortak adı, cismin üç hâlden
sıvı veya katı olmayanı. -30-
ğ.+ ıñ II/23/15
2. Gaz yağı.
ğ. II/27/16
3. Yutulmuş hava ile sindirim
esnâsında oluşan uçucu maddelerin
karışımı.
ğ.+ ı II/07/140
ğ.+ mı II/07/140
4. Gaz lambası.
ğ. I/72/38, I/72/39, I/72/47
ğ.+ ı I/28/32, I/87/89
ğ.+ ından I/73/19
ğaz attırma : Gazını çıkarma.
ğ. attırma I/48/31
ğ. attırmayı I/48/30
ğ.+ ını attırmayı I/48/29
ğaz lambası : İçinde gaz yağı
yakılmak sûretiyle ışık veren, fitilli, şişeli
lamba.
ğ. lambası I/15/50, I/161/13,
II/24/89, II/24/90, II/24/91
ğ. lambası I/07/67, I/32/06,
I/34/39

ğ. lambasınan I/76/84
 ğ. lambasınan I/28/32
 ğ. lambasī II/25/30
 ğ. lambasī I/34/38
 ğ. lambasiynan I/36/46
 ğ. lammaşı I/57/17
 ğ. lammaşı I/87/88
ġaz : bk. qaz -1-
 ğ.+ lar I/132/16
ġāz - : bk. qaz- -2-
 ğ.- dıq I/47/46
 ğ.- dıla I/81/49
ġāz : ġazoz'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
 ğ. ġazöz verin II/39/185
ġāz : bk. ġaz⁴ -2-
 ğ. I/72/38, I/72/47
ġaza : bk. qazā I -5-
 ğ. mızā I/58/37
 ğ.+ nıq I/110/65
 tıraFiK ğ.+ sından I/132/09
 ğ. yapandan I/112/34
 ğ. yaptı I/112/31
ġazā : bk. qazā I -19-
 ğ. I/125/48, I/89/28
 belā ğ. II/05/71
 ğ. belā vermesin I/112/39
 ğ.+ dan I/113/75
 belādan ğ.+ dan I/66/19, I/66/39
 belādan ğ.+ dan II/05/71
 ğ. geçirdiler I/86/10
 ğ. geçiri I/06/82
 ğ. oluyor II/01/21
 motur ğ.+ sı I/17/24
 tırafik ğ.+ sı I/52/51
 tıravik ğ.+ sınan I/125/15
 ğ. yaptım I/137/25
 ğ. yapıyó I/86/12
 ğ. yapıyólar I/86/11
 ğ. yaptı I/113/73
 ğ. yaptı II/29/20
ġazā : bk. qazā II -7-
 ğ. II/28/58
 ğ.+ da II/28/84
 mi_alıçık ğ.+ sınıq II/28/59
 ğ.+ Ta I/64/73
 ğ.+ ya I/35/63, I/41/66, II/24/06
ġazā : <ġazak+1-1-
 ğ. I/86/59
ġāzā : bk. qazā I -1-
 ğ.+ sını I/110/64

ġazā : bk. qazā II -1-
 ğ.+ da II/35/58
ġazak : Kazak, vücûdun belden yukarı kısmına giyilen, yün, orlon, merserize vb.den örülmüş, baştan geçme kollu giyecek. -1-
 ğ. I/12/09
ġazák : bk. ġazak -1-
 ğ. I/03/58
ġazal - : bk. ġazan- -1-
 ğ.- ındī II/09/09
ġazan - : Kazanmak, çalışma ile elde etmek. -37-
 ğ.- ábilirse II/24/48
 ğ.- ábilirse II/24/48
 ğ.- ábilirsen I/85/31
 ğ.- amadı II/28/04
 ğ.- amadı II/04/62
 ğ.- amıycız II/04/72
 ğ.- an II/04/79
 ğ.- çağ II/01/77
 ğ.- cam II/38/118
 ğ.- caz II/04/71
 ğ.- dı I/64/120, I/64/123, II/24/44
 ğ.- dıq I/52/21, I/68/10, I/96/73
 ğ.- dıla I/99/34
 ğ.- dım I/35/55, I/35/56, I/51/16,
 II/28/85
 ğ.- dī I/36/24
 ğ.- ıcaq I/143/63
 ğ.- ıldı I/68/35
 ğ.- ıldı II/09/10, II/09/11
 ğ.-ınca I/64/123
 ğ.-ıp II/07/54
 ğ.-ıP I/145/41
 ğ.-ır I/32/48
 ğ.-ıvırcān I/53/33
 ğ.-ıyola I/32/13
 ğ.-mış I/06/119, I/52/80
 ğ.-mışdı II/24/46
 ğ.-sa I/145/49
ġazan : bk. qazan -66-
 ğ. I/104/29, I/126/42, I/129/22,
 I/141/17, I/143/57, I/148/23, I/148/43,
 I/148/45, I/152/57, I/152/62, I/152/96,
 I/31/20, I/47/42, I/59/42, I/60/47, I/97/10,
 II/21/61, II/27/25, II/27/26
 ğ.+ a I/102/37, I/126/60, I/31/20,
 I/59/48, I/60/03, I/60/06
 ğ.+ da I/67/17, II/18/07
 ğ. ġur2ādık I/107/40

ğ.+ ı I/104/30, I/107/44, I/129/15,
I/135/49, I/152/109, I/152/52, I/60/04
ğ.+ ıñ I/152/57, II/18/30, II/21/61
ğ.+ nā II/35/112
ğ.+ nāda I/44/78
ğ.+ nāna II/29/72
ğ.+ nānan I/148/26, I/152/96,
I/70/11, II/11/05
ğ.+ nar I/126/47, I/128/69, I/62/26
ğ.+ nara I/11/48, I/126/47, I/70/25
ğ.+ narda I/70/26, II/25/47
ğ.+ nardan I/100/43
ğ.+ narı I/08/57, I/152/115,
II/21/76
ğ.+ narı vuruduK I/135/48
ğ.+ narna I/90/84
ğ.+ nārnan I/78/23
ğ.+ nı I/100/45
ğazân : bk. kazan -1-
ğ.+ a I/152/59
ğazān : bk. kazan -3-
ğ. I/126/58, I/152/106, I/59/44
ğāzan : bk. kazan -2-
ğ. I/101/64
ğ.+ narı I/59/44
ğāzan : bk. kazan -2-
ğ. I/33/45
ğ.+ dan I/33/45
ğazanc : bk. gāzanş -2-
ğ.+ ı I/03/03, II/07/58
ğazanÇ : bk. gāzanş -1-
ğ. sālīyoduK I/23/45
ğazandır - : Kazandırmak, kazanmasını
sağlamak. -1-
ğ.- amadilā I/64/121
ğazanma : Kazanma, kazanmak işi. -
1-
ğ. I/63/64
ğazanş : Kazanç, bir maldan belli zaman
aralıklarıyla edinilen gelir, emek karşılığı
olarak alınan para veya ticârî bir işten
alınan kâr. -3-
ğ. I/79/73
ğ.+ larını I/14/45
ğazanş sâla- : Kazanç sağlamak,
kazanç elde etmek, kazanmak.
ğ. sālāyımıyo II/04/78
ğazaş : bk. gāzanş -2-
ğ.+ larını I/14/68
ğ. versin I/112/40
ğazcığ : bk. azcığ -1-

ğ. I/07/49
ğazdır - : Kazdırmak, kazmasını
sağlamak. -2-
ğ.- dım I/95/11
ğ.- iyollar I/143/48
gazete : Okuyucularına çeşitli konularda
haber ve bilgi vermek için genellikle
günlük olarak çıkarılan yayın organı. -
1-
ğ. I/138/12
gazı - : Kazımak, Kesici veya sert bir
âletle bir şeyin üstünden ince bir tabaka
kaldırmak. -5-
ğ.- ndı I/13/35
ğ.- rdık I/128/38
ğ.- rdıK I/128/39
gazı : Kazı, kazmak işi, hafriyat. -
1-
ğ. yapıyor I/108/44
gazık : Kazık, toprağa çakılan, ucu
sivritilmiş ağaç, sırik veya odun. -
1-
ğ. I/94/21
gazıK : bk. gazık -1-
ğ. I/152/117
gāzī : bk. gāzi -1-
ğ. I/39/25
gāzī : bk. gazık -1-
ğ.+ na I/117/15
gāzi : Gazâ eden, İslâm dini ve vatan
uğruna elde silâh düşmanla savaşan,
gazâdan şehit olmadan dönen kimse. -
5-
ğ. I/39/40, II/09/08
ğ.+ lere II/09/18
ğerturulğ.+ niñ II/13/27
ğ.+ ydi I/39/26
gāzilik : Gāzi olma durumu. -2-
ğ.+ den II/09/18
ğ.+ ten II/09/20
gazma : Kazma, kazmak işi. -2-
ğ.+ ya I/25/35
ğ.+ yā I/99/15
gazmā : bk. gazma -2-
ğ.+ ya I/106/09, I/106/10
gazmā : <gazma+ya -1-
ğ. I/159/27
gazmı : bk. gazma -2-
ğ.+ ya I/65/49
gazoz : İçinde karbon asidi, şeker ve
meyve esansı bulunan, basınçlı hava ile

şişelere doldurulduğu için açılınca köpüren içecek. -1-

ğ. II/07/135

ğazöz : bk. ğazoz -1-

ğāz ğ. verin II/39/186

ge - : bk. gel¹ -59-

g. I/04/73, I/106/48, I/106/68, I/114/39, I/128/06, I/131/57, I/149/61, I/151/42, I/152/127, I/153/106, I/160/07, I/160/14, I/160/15, I/161/41, I/161/42, I/25/52, I/28/18, I/28/19, I/33/07, I/47/42, I/52/01, I/54/09, I/56/75, I/69/89, I/75/06, I/75/64, I/79/26, I/79/77, I/80/56, I/87/21, I/87/28, I/87/67, I/95/92, II/02/105, II/05/104, II/05/47, II/13/37, II/16/27, II/17/01, II/17/02, II/23/186, II/25/01, II/29/32, II/38/102

bk. gel³ -1-

g. I/149/45

bk. gel⁵ -1-

g.- mişlê II/06/52

gē - : bk. gel¹ -11-

g. II/02/105, II/13/36

g.- miş I/06/66, I/06/73, I/83/75

g.- sek I/41/68

g.- seņ I/41/69

g.- seņá II/05/104

g.- siņ I/37/33

bk. gel³ -6-

g.- di I/42/71

g.- dik II/12/42

bk. gel⁵ -5-

g.- miş II/05/18, II/05/33

bk. gel² -4-

g.- di II/05/19, II/05/57

g.- dim I/43/02

g.- sin I/55/53

bk. gel²⁴ -1-

g.- di I/66/11

gebegenş : Gepegenş, çok genç. -

1-

g. I/125/21

geber - : Ölmek. -1-

g.- eceK I/64/08

geç : bk. geç -1-

g. I/153/45

gecá : bk. gece¹ -1-

g. I/154/47

gece : 1. Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarınca kadar süren karanlık zaman. -126-

g. I/05/28, I/10/57, I/11/79, I/11/81, I/110/20, I/110/22, I/119/42, I/121/26, I/126/53, I/140/56, I/140/57, I/146/40, I/147/52, I/150/44, I/153/70, I/155/22, I/156/33, I/159/10, I/159/15, I/159/17, I/18/56, I/25/30, I/26/27, I/33/67, I/33/74, I/41/62, I/41/63, I/41/76, I/41/77, I/63/27, I/63/29, I/70/73, I/73/70, I/79/83, I/82/23, I/91/49, I/91/65, I/91/66, I/91/75, I/96/38, I/97/54, I/97/57, II/11/23, II/38/42

g.+ den I/141/19, I/64/117

g.+ leri I/11/95, I/121/21, I/145/88, I/36/44, I/51/27, I/51/29

g. mece I/68/08

g.+ si I/154/16, I/155/75, I/30/33, II/35/32

g. yapıyolā I/145/85

2. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Belli bir maksatla akşam vaktinden sonra düzenlenen eğlence veya anma toplantısı.

ğına g.+ leri I/157/25

ķına g.+ miz II/10/99

ğına g.+ miz I/101/43, I/119/68, I/119/71

ilgi g.+ miz I/119/68

ķına g.+ sē II/10/102

ķına g.+ sī II/37/33

ğına g.+ sī I/10/56, I/42/73, II/37/35

ķına g.+ si I/118/14, I/118/16, I/138/103, II/31/43, II/34/33

ğına g.+ si I/08/15, I/10/49, I/101/44, I/102/25, I/102/26, I/114/01, I/114/04, I/119/68, I/154/15, I/30/33, I/30/34, I/32/68, I/32/85, I/76/20, I/78/30, I/83/30, I/97/51, II/34/27, II/34/39, II/34/55, II/34/58, II/35/32

ğını g.+ si II/11/07, II/17/28

hamam g.+ si I/155/76

ilgi g.+ si I/114/01, I/114/02

sunğu g.+ si I/155/75

ğına g.+ si yapallā I/10/44

ğına g.+ si yapallā I/10/44

ğına g.+ si yapallar I/119/42

ğına g.+ si yaparız I/101/42

ğına g.+ si yapıyoz I/106/65

ğına g.+ sinde I/145/72, I/145/73

g.+ sine I/30/36, I/97/54

ğına g.+ sine I/119/69, I/119/71,

I/138/104, I/97/53
 ına g.+ sini I/67/03
 ğını g.+ sini II/39/140
gece gündüS : Her zaman, ara
 vermeden, durmadan, devamlı olarak.
 g. gündüS I/155/33
gece yarısı : Gecenin ilerlemiş
 saatleri.
gecē : bk. gece¹ -2-
 g. I/155/99
 g.+ ı I/25/14
gecē : bk. gece² -1-
 ğına g. + si II/37/33
gēce : bk. gece¹ -42-
 g. I/112/71, I/38/52, I/38/60,
 I/38/69, I/38/70, I/44/84, I/50/51, I/58/63,
 II/25/96, II/31/17
 g. gündüz II/23/24
 g.+ lēnde I/59/56
 g.+ ler I/113/49
 g.+ leri I/07/37, I/08/46, I/38/54
 g.+ si I/155/76
 g. yarısı I/126/18
 g.+ ye I/44/85
 bk. gece²
 ına g.+ lerindē I/09/11
 ına g.+ si I/78/30
 ğına g.+ si I/06/50, I/101/74,
 I/103/18, I/125/83, I/145/85, I/148/25,
 I/148/26, I/26/22, I/72/84, I/91/41
 ğını g.+ si II/05/44
 ilgi g.+ si I/114/01, I/118/05,
 I/118/06
 ına g.+ si II/23/60
 ğına g.+ si yaparız I/71/09
 ğına g.+ si yaparlar I/71/10
 ğına g.+ si yaparlardı I/98/24
 ğına g.+ si.nde I/114/10
 ğına g.+ sinde I/101/63
 ğını g.+ sini II/39/142
gēceci : Gececi, iş yerinde çalışma sırası
 geceye rastlayan (kimse). -1-
 g. I/40/67
geceleyi : Geceleyin, gece vakti. -
 1-
 g. I/25/21
geci : bk. gece¹ -7-
 g. II/01/51, II/11/22, II/12/44,
 II/38/39
 g.+ di II/05/15
 g.+ leri II/11/17

g. yapcās II/05/44
geci : bk. keçi -1-
 g. II/25/32
gēci : bk. gece² -4-
 ğına g.+ si II/25/53, II/25/55
 ğını g.+ si II/39/147
 ğını g.+ si yaparış II/39/156
geciK - : Belirlenmiş veya alışılmış olan
 zamandan sonraya kalmak, belli zamânı
 aşmak, geç kalmak. -1-
 g.- di I/19/29
geç : Belirtilen, istenen veya alışılan
 zamandan sonra. -4-
 g. I/122/15, II/24/04, II/24/07,
 II/39/21
geç - : 1. Bir yerden başka bir yere
 gitmek. -37-
 g.- ēdi II/16/83
 g.- ēdik I/61/73
 g.- ellerdi I/121/41
 g.- em I/81/26
 g.- emezdik I/74/20
 g.- emezdiK I/61/73
 g.- emezdiğ II/23/118
 g.- en I/115/44, I/125/22, I/38/10
 g.- ēn I/54/71
 g.- enner I/54/69
 g.- er I/64/129, I/74/28
 g.- erdi I/08/76, I/74/27
 g.- erke I/06/121
 g.- erken I/70/12
 g.- erseñiz I/126/50
 g.- ēřsin I/77/49
 g.- ersiniz I/83/67
 g.- esiye I/69/75
 g.- iciK I/87/77
 g.- ilir I/31/39
 g.- imēzdik II/01/36
 g.- ince I/70/23
 g.- iyoñ I/73/41
 g.- iyor I/106/66
 g.- iyōz I/39/37
 g.- me I/91/09, I/91/10
 g.- mēyoduğ II/21/48
 g.- mişle I/83/70
 g.- se I/20/83
 2. Yaşanıp tükenmek, tükenip
 bitmek, yaşanmak. -28-
 g.- ē II/32/40
 g.- ēdi I/154/45, I/37/19
 g.- eñ I/08/70

g.- er I/137/61
g.- er günümüz II/19/159
g.- erdi I/11/95, I/36/44
g.- ěrdi I/08/74
g.- ěrdik I/115/52
g.- ıcek I/137/61
g.- iP I/44/91
g.- iyo I/104/44, I/139/13,
I/144/49, II/38/41
günlēmiz g.- iyo II/19/138
günümüz g.- iyo II/22/48
günümüz baş olup g.- iyo I/55/34
g.- iyor I/12/49
günümüz g.- iyor II/22/23
günümüz g.- iyoç II/19/168
g.- iyordu I/55/69
g.- iyoru I/130/33
g.- iyoç I/112/73, I/119/39
günümüz g.- iyu II/22/91
g.- ti I/33/60
3. ... olarak anılmak, o şekilde yer
almak. -26-
g.- ě I/147/12, II/02/22
g.- er I/11/29, I/124/41, I/142/21,
I/68/14, I/81/53
g.- eş I/57/22
g.- erdi I/122/58, I/142/21,
I/142/23, I/142/32, I/142/33
g.- eşdi I/122/65
g.- ermişdi I/11/12
g.- iyo I/46/76, I/73/04, I/81/45,
II/04/14
g.- iyō II/23/134
g.- iyomuşdu I/56/06, II/04/12
g.- iyor I/142/24
g.- miş II/04/06
4. Belli bir yönde belli bir yol tâkip
etmek. -19-
g.- ě II/18/22
g.- ěken I/60/50
g.- ellermiş I/139/46
g.- emezdik I/135/47
g.- er I/111/114, I/139/45,
I/153/123, I/49/46, II/10/44
g.- eş I/81/03
g.- ěr I/153/122
g.- eşdi I/16/55
g.- ěřdi II/25/97
g.- erimiş I/139/47
g.- ermiş I/111/109
g.- iceK I/66/50

g.- ilir I/18/07
5. (Olumsuz bir durumun) Etkisini
atlatmak, geride bırakmak, iyi duruma
gelmek.-14-
g.- ě II/35/65, II/35/66
g.- ědi II/08/55
g.- er I/98/111
g.- eş I/37/33
g.- ermişdi II/25/90
g.- irirmişti II/25/90
g.- iverise I/98/111
g.- iyō II/08/77
g.- iyodu II/35/70
g.- iyormuş I/20/20
g.- meSse I/98/111
g.- miş olsun I/107/08, I/107/09
6. Zaman akmak, zamanı aşmak,
geride bırakmak, ilerlemek. -11-
g.- ědi I/146/40
g.- er I/125/67
g.- ip gidiyor I/15/72
gün g.- irmek I/17/57
gün g.- irmeK I/17/58
g.- iyo I/107/12, II/24/82
g.- iyō I/102/87
günümüz g.- iyo I/148/42
g.- iyor I/55/24
günümüz g.- iyōr I/113/134
7. Girmek, gelmek. -9-
g.- I/102/17, II/39/21, II/39/22
g.- iş I/12/16, I/52/38
8. Zarf-fiil veya geçmiş zaman eki
almış fiillerden sonra geldiğinde bir işin
olup bittiğini ifâde eder. -6-
geli g.- ě II/32/50
g.- ince I/131/52
g.- iriviriyoşlar I/20/82
g.- iveriyōllâ I/10/45
g.- iyollar I/20/81
g.- iyon I/20/80
9. Sınavını başarı ile vermek,
bulunduğu sınıfı başarı ile tamamlamak.
-5-
g.- eceş I/57/37
g.- emedi I/120/34, I/15/68
g.- iri geçiriverilēmiřti I/32/11
geçiri g.- iriverilēmiřti I/32/11
10. Bulunduğu yerden ayrılıp başka
bir yere yerleşmek, yer değiştirmek. -
4-
g.- ědiK I/31/34

- g.- eñ I/21/30
g.- ince II/09/51
g.- iyo I/31/48
- 4- 11. Devrolmak, intikal etmek. -
g.- eñ I/08/52
g.- ermişlermişdi I/68/65
g.- iliyo II/09/65
g.- ti I/33/72
- 4- 12. Belli bir yerde yer almak. -
g.- eris I/59/89
g.- eyolía II/32/88
g.- iyödu II/21/73
g.- iyor I/110/12
13. (Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşıp geride bırakmak, boydan boya katetmek. -3-
g.- emezdiK I/49/51
g.- er I/122/43
g.- tñjš II/09/97
14. (Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak. -3-
g.- erdik I/08/77
g.- erim II/26/52
g.- iyo I/87/42
15. İncelenmek, tetkik edilmek, kontrol edilmek. -3-
elden g.- ēsiñ I/74/71
elden g.- iyo I/49/73
elden g.- iyor I/49/72
- 3- 16. Kazanmak, elde etmek. -
g.- en I/88/69
g.- iyor I/115/29
g.- iyör I/115/30
17. Bir şeyin kapsamına girmek, dâhil olmak. -2-
g.- iyo I/81/33
- 2- 18. İz bırakmak, izi çıkmak. -
g.- e I/68/73
19. Geçerli olmak, yürürlükte olmak, hükmü yürütmek. -2-
yerine g.- eñ I/154/60
g.- ince I/52/28
20. Ayrılmak. -2-
g. I/05/37
21. Hükmü altına girmek.-1-
sözü g.- en II/23/80
22. Akmak, dolaşmak. -1-
g.- iyor I/24/42
23. Yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak. -1-
g.-eceK I/06/48
24. Bir yerin hizâsını aşip o yeri geride bırakmak. -1-
g.- ince I/138/126
25. Başkalarını geride bırakmak, onlardan daha ileride, daha üstün olmak. -1-
g.- ecēk I/56/73
26. (Boya, badana vb.) Sürmek. -1-
g.- erdim I/27/10
27. Yapmak, etmek, çekmek, ermek. -1-
dalğa g.- erdi I/10/112
28. Bâzı fiillerin emir kipinin ikinci şahsından sonra geldiğinde meselenin kapanması için bahsi geçen işin yapılmasının tavsiye edildiğini belirtir. -1-
g. I/86/03
29. (Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşip ilerisine gitmek.
30. Bir yer veya makâmın gerektirdiği işi üstüne almak.
31. Yakalanmak.
32. Daha önce yapabildiği bir şeyi artık yapamaz olmak.
33. (Devam etmekte olan bir şey) Bir safhadan başka bir safhaya girmek, yeni bir safhaya başlamak, atlamak.
34. Etkisini kuvvetle hissettirmek, işlemek, nüfuz etmek.
35. Yapmaya, etmeye başlamak.
36. Vazgeçmek.
- gēç** - : bk. geç⁻²³ -1-
g.- ti I/102/84
- geçe** : bk. keçe -1-
g. I/20/60
- geçelli** : Geçerli, yürürlükte olan, hükmü yürüten. -1-
g. II/30/04
- geçen** : 1. Bir evvelki. -24-
g. I/102/65, I/132/53, I/133/07, I/135/41, I/152/49, I/21/81, I/37/11, I/39/91, I/40/16, I/40/75, I/54/17, I/54/21, I/55/33, I/65/15, I/84/21, II/04/72, II/07/65, II/09/84, II/19/24, II/29/01,

II/32/42, II/33/59
 g. sene I/16/03, I/17/05
 2. Kısa bir zaman önce. -15-
 g. I/03/25, I/105/60, I/158/42,
 I/160/29, I/38/30, I/39/38, I/48/79,
 I/60/56, I/79/49, I/83/52, I/88/28, II/28/15,
 II/28/58, II/39/148
 g.+ nē I/82/30
geçen : bk. geçen¹ -4-
 g. I/45/08, I/46/43, I/78/20,
 II/23/50
geçgi : Dokumacılıkta çözgü ipliklerinin
 arasına, yanlamasına geçirilen atkı
 iplikleri. -1-
 g. I/94/34
geçi : bk. keçi -16-
 g. I/105/59, I/105/63, I/27/24,
 II/22/57, II/24/80
 g. + cig I/08/101
 g. eri_ı II/32/53
 g. eriç_ı II/32/54
 g. eriK II/32/50, II/32/51
 g.+ ler I/40/72
 g.+ leriñ II/25/32
 g.+ si I/120/15, II/25/31
 g.+ yse I/125/87
geçi - : bk. geçir-¹ -1-
 hayatı g.- dik I/64/81
geçı : bk. keçi -1-
 g. erik II/32/28
geçİ : bk. gece¹ -1-
 g. II/11/22
gèçi : bk. keçi -1-
 g.+ leriñ I/21/91
geçi_rē : <keçi eriği -1-
 g. II/32/54
geçici : Devamlı olmayıp bir zaman için
 var olan, sonu gelen, yok olan, fânî. -
 3-
 g. I/156/35, II/31/06
 gelip g. I/158/11
geçik : Geçmiş, fazla. -8-
 g. I/35/24, I/92/09, II/02/31,
 II/10/40, II/21/55, II/24/03
 g.+ dir II/24/03
geçik : bk. geçik -1-
 g. II/16/03
geçim : 1. Yaşamak için lâzım olan şeyler,
 geçinme, geçimlik, dirlik, maîşet, nafaka.
 -41-
 g. I/06/26, I/154/07, I/159/53,

I/51/14, I/53/34, I/55/36, I/57/31, I/68/54,
 I/75/41, II/09/56, II/09/67, II/09/71,
 II/09/74, II/21/90, II/21/93, II/27/08,
 II/27/11
 g.+ i I/06/25, I/135/18, I/156/46,
 I/158/13, I/23/63, II/09/74
 g.+ im I/06/23
 g.+ imiz II/26/01, II/26/02
 g.+ ine II/10/95
 g.+ ini I/92/56
 g.+ lere II/09/22
 g.+ neri I/39/90
 g. olmaz I/152/74
 g. yapacak II/27/41
 2. (Birlikte bulunduğu kimselerle)
 İyi geçinme, uyuşma, anlaşma.
 g. I/46/130, II/21/32
geçim derdi : Kendini, evini,
 âilesini geçindirme güçlüğü.
 g. dēdi I/09/74
 g. derdine I/143/37
geçim kaynā : Geçim kaynağı,
 yaşamak için lazım olan şeylerin elde
 edilmesini sağlayan işler.
 g. ğaynāmız I/46/58
 g. kaynā I/46/56
geçin - : 1. Yaşamak için gerekli şeyleri
 sağlayıp hayâtını sürdürmek, taayyüş
 etmek. -52-
 g.- ĩp I/159/39
 g.- cimemiz II/30/36
 g.- dik I/44/88, I/64/59
 g.- dim I/112/64
 g.- eceK I/06/11
 g.- emiyen I/44/87
 g.- eyon I/159/38
 g.- eyoS II/27/11
 g.- idik I/155/38
 g.- ilēmişti II/19/144
 g.- ilidi I/39/34
 g.- illerdi I/68/33
 g.- ip I/148/39, I/52/23, I/90/40
 g.- irdi I/68/30
 g.- irdi I/39/87, I/68/39
 g.- irdik II/25/32
 g.- irdik II/01/27
 g.- iriz II/27/03
 g.- irlerimişTi I/09/78
 g.- iyıdu I/01/20
 g.- iyo II/04/70
 g.- iyō I/78/14

g.- iyōdu II/02/55
g.- iyoduĭ I/85/17
g.- iyor I/108/50, I/108/51
g.- iyoZ I/146/20, I/159/53
g.- iyöllē II/01/17

2. Birlikte yaşadığı kimselerle
anlaşmak, uyuşmak.

g.- cēk I/35/26
g.- ceŋ I/77/49
g.- cēŋ I/01/70
g.- dik I/10/82, I/77/54, II/12/09
g.- dim I/10/81
g.- emediK I/30/13
g.- en I/10/82
g.- ilir I/152/72, I/152/73
g.- ilmez I/152/73
g.- imezlerimişdi I/13/28
g.- irdiK II/24/92
g.- iyoduĭ I/120/40, II/17/22,

II/17/23

g.- iyoduŋ I/01/69
g.- miycen I/44/92

geçinim : bk. geçim¹ -2-

g.+ imiz II/30/37
g.+ imizi II/30/37

geçinme : Geçinmek işi, anlaşma, uyuşma.
-1-

g.+ sini I/44/92

geçir - : 1. Yaşamak, yaşayıp tüketmek. -
43-

g. I/154/10
g.- dīk I/84/38
günle g.- dīk I/79/22
g.- di I/107/65
g.- dig I/63/03
g.- dik I/15/30, I/152/77, I/27/62,
I/64/12, I/84/38, II/34/41
g.- diK I/15/70, I/58/35
g.- dīK I/15/88
günner g.- diK I/15/09, I/15/29
günnerimizi g.- diK I/107/11
vaĭt g.- dik II/24/29, II/24/94,

II/24/98

g.- diK günnerimizi I/15/53
günneri g.- diler I/06/13
g.- dim I/106/05
gördüm g.- dim I/01/45
vakit g.- dim I/154/09
g.- diysem I/52/16
g.- emiyē I/44/88
vaĭt g.- emiyon I/37/50

g.- ennē II/34/42
g.- eyōrü I/03/63
g.- idik I/161/26
g.- ilēdi I/28/32
g.- iŋ I/15/30
g.- iŋ gününüzü I/15/30
g.- iyom I/37/51
günümü g.- iyorun I/112/71
g.- iyoZ I/16/51
günümüzü g.- iyōZ I/93/64
hayat g.- iyoZ I/159/46
vakit g.- iyus I/101/20
g.- meyīŋ I/15/29
g.- mişle I/46/30

2. (Bir şeyi) Bir nesnenin bir
tarafından sokup öbür tarafından
çıkarmak. -24-

g.- cem I/42/46, I/42/47
g.- dim I/42/47
g.- diŋ I/28/41
g.- enden I/84/07
g.- eyölle II/32/52
g.- icem I/42/35
g.- in I/28/42
g.- ip I/100/28
g.- irdiĭ I/08/64
g.- iS I/31/21, II/37/124
g.- iyolar I/105/13
g.- iyōn I/100/14
g.- iyoruz I/84/06
g.- iyōZ I/103/56
g.- iz I/28/38, I/31/22, I/31/23,
II/32/35, II/35/81, II/37/127
g.- miecek I/42/46

3. (Bir hāle, bir işe) Konu olmak, o
hāli, o işi yaşamış olmak. -12-

felş g.- di I/12/33, I/12/34
felş g.- di I/112/32
ġazā g.- diler I/86/10
g.- dim I/17/22
felç g.- dim I/30/16
ġalP Kıırız g.- dim I/91/21
g.- emeŋ I/91/23
ġazā g.- i I/06/82
ġırız g.- isiŋ I/91/23
g.- miş I/64/84

4. Bir yerden bir yere geçmesini
saġlamak. -3-

g.- dig I/39/46
g.- me I/60/98
g.- mezmişdi I/117/11

5. (Bir şeyi bir yere veya kendine mahsus olan yere) Yerleştirmek, koymak, takmak, sokmak. -3-

g.- dim II/22/84
g.- idik I/134/40
g.- ilderdi I/70/78

6. Bir aletle bir işleme tâbi tutmak. -3-

g.- iS I/98/91
g.- iyòS I/103/55
g.- iyoz I/103/55

7. Yardımcı eylem. -3-

hora g.- medi I/126/73, I/126/74,
II/22/15

8. Taşımak, yerini değiştirmek, nakletmek. -1-

g.- medilē I/50/77

9. Batırmak, saptamak. -1-

g.- isin I/87/107

10. (Bir şeyi bir şeye) Kaplamak, üzerine koyup yerleştirmek. -1-

nevsim g.- iyoñ I/12/20

11. Yazarak tespit etmek, kaydetmek. -1-

üsdüne g.- miş I/20/69

12. (Birini) Yolcu etmek, uğurlamak, selâmetlemek, teşyî etmek. -1-

g.- illerdi I/123/18

13. İncelemek. -1-

elden g.- iydim I/152/52

geçit : Geçiş yeri, geçilecek yer. -2-

g.+ lerde I/110/62, I/110/66

geçlik : bk. genşliK -1-

g.+ de I/145/27

geçmiş : 1. Yaşanmış ve bugüne göre geride kalmış olan hayat. -3-

g.+ i I/39/40, I/39/41

2. Geçmişte yaşayanlar, atalar.

g.+ lerdin I/78/16

ged - : bk. git¹⁵ -1-

g.- iyoz II/23/09

gedik : Dağ geçidi, yüksek yer, tepe. -4-

g. II/04/48
g.+ de I/86/22
g.+ lēde I/86/22

gēḥ - : bk. gel¹ -1-

g. I/98/42

gel - : 1. (Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere

doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerdan daha yakın bir yere varmak. -655-

g. I/04/72, I/07/56, I/08/111,
I/08/128, I/120/36, I/122/01, I/122/04,
I/128/05, I/133/04, I/133/05, I/133/28,
I/137/30, I/138/102, I/139/40, I/15/83,
I/15/90, I/152/131, I/38/69, I/44/09,
I/52/60, I/61/35, I/69/70, I/82/34,
I/95/100, I/95/106, I/95/114, I/95/98,
II/16/105, II/18/31, II/29/24, II/33/80,
II/33/82, II/39/182

g.- ī II/24/110

g.- īken I/35/48

g.- īn I/153/93

g.- īr I/03/22

g.- cek II/34/85, II/38/55

g.- ceK I/125/34, I/144/19,
I/25/31, I/59/50

g.- cēm I/143/64, I/143/66

g.- cen I/94/80, I/94/82

g.- cēḡ I/41/81

g.- cēseḡ I/41/85

g.- cez I/146/42

g.- dī I/124/47, I/31/45, I/37/15,
I/41/45, I/45/38, I/48/70, I/63/25, I/69/94

g.- dī_ñiz II/26/50

g.- dīmiz I/116/11

g.- dīni II/24/69

g.- dīñiz I/61/72, II/09/25

g.- dīñizde I/153/117

g.- di I/01/46, I/01/61, I/07/35,
I/10/39, I/107/01, I/11/83, I/119/29,
I/128/24, I/134/50, I/137/36, I/14/12,
I/140/57, I/15/07, I/153/76, I/16/40,
I/18/51, I/31/47, I/33/79, I/35/36, I/37/15,
I/40/40, I/45/13, I/52/30, I/52/50, I/59/52,
I/60/77, I/65/62, I/69/95, I/88/59, I/94/81,
I/95/05, I/95/93, II/05/89, II/09/72,
II/10/18, II/25/105

g.- dí I/06/91

g.- di yaparız I/02/30

g.- di_j I/64/21

g.- dik I/100/15, I/100/51, I/56/67,
II/39/148

g.- diK I/145/72

g.- dikleri I/136/10

g.- dile I/53/48

g.- dilē I/10/99

g.- diler I/112/79, II/10/15

g.- dilēr I/39/67

g.- dilerdi II/24/88
 g.- dim I/01/39, I/116/51,
 I/117/19, I/127/30, I/128/28, I/139/37,
 I/14/18, I/140/55, I/144/27, I/152/07,
 I/152/131, I/39/80, I/39/82, I/49/73,
 I/78/16, I/94/80, II/07/115, II/38/84
 g.- dimdi II/18/29
 g.- din I/145/21
 hoş g.- din I/25/34
 hoş g.- diniS I/157/06
 g.- diniz I/139/42
 hoş g.- diniz I/147/01
 g.- diñ II/16/72, II/18/36, II/26/05
 hoş g.- diñ I/07/44, I/12/16,
 I/24/27, I/99/01
 hoş g.- diñ I/155/02
 hoş g.- diñis I/24/27
 hoş g.- diñiS I/12/16
 g.- diñiz I/94/81, II/06/45
 g.- diñiz I/145/19
 hoş g.- diñiz I/104/01, I/122/01,
 I/28/18
 hoş g.- diñiz II/12/02
 g.- dişiniz I/05/22
 g.- diyseñiz I/94/83
 g.- e I/68/71
 g.- ē I/68/71
 g.- ebilirdiñ I/07/59
 g.- ecek I/113/27
 g.- emedi I/44/33
 g.- emeSsiñ I/153/98, I/41/78
 g.- emezdi I/07/94
 g.- en I/03/21, I/114/50, I/122/21,
 I/125/08, I/125/65, I/125/66, I/125/70,
 I/152/61, I/154/44, I/157/40, I/91/62,
 I/95/24, II/08/128, II/17/32, II/20/45
 g.- ēn I/91/62
 g.- enden I/24/34
 g.- ene I/114/35, I/37/16, I/45/73,
 I/88/53, I/91/35, I/91/36
 g.- ēne I/109/48
 g.- eni II/16/20
 g.- enimiz I/102/68
 g.- ennerden I/122/19
 g.- ennere II/12/34
 g.- esā I/104/37
 g.- esiye I/110/32, I/73/16
 g.- esiyedeK I/128/15
 g.- esiyi II/08/71
 g.- ēydi II/29/32
 g.- eydiñ I/125/72, I/125/82,

I/87/108, I/87/67
 g.- eyēm II/32/88
 g.- eyim I/18/29
 g.- eyin I/28/45
 g.- ēyodu II/35/11
 g.- eyomuş I/39/96
 g.- eyörü II/32/130
 g.- i I/08/18, I/22/45, I/23/32,
 II/23/118, II/24/109, II/39/186, II/39/187
 g.- ib I/03/68, I/06/90, I/36/79,
 I/41/88, II/17/71, II/25/75, II/33/29
 g.- idi I/115/47, II/27/35
 g.- ikēn II/02/16
 g.- iken I/147/37, II/26/51,
 II/28/44
 g.- ille I/114/03, I/114/18, I/21/68
 g.- illē I/145/64, I/145/74,
 II/01/87
 g.- illedi I/145/70
 g.- illēdi I/125/65, I/145/70,
 II/08/62, II/08/64
 g.- iller I/112/73, I/114/20,
 I/125/87, I/138/84, II/23/162
 g.- iller I/114/34
 g.- illēsi II/05/106
 g.- imedilē II/05/106
 g.- imiş II/28/44
 g.- in I/104/48, I/87/19, I/87/27,
 I/88/72
 g.- ince I/05/56, I/120/63, I/61/74,
 I/73/24, I/73/25, II/32/102
 g.- inir I/104/49, I/148/20
 g.- inirdi I/90/49
 g.- inirdi I/104/42
 g.- inirmişdi I/62/35, I/62/36
 g.- iniyo I/104/42
 g.- iniyōdu II/13/08
 g.- iniyomuşmuş I/68/71
 g.- iñ I/03/49, I/112/54, I/117/13,
 I/117/18, I/122/02, I/124/16, I/128/49,
 I/37/36, I/38/64, I/52/40, I/60/97, I/61/16,
 I/73/67, II/08/43, II/38/119, II/39/179,
 II/39/180, II/39/20
 g.- ip I/102/31, I/112/73,
 I/113/100, I/113/65, I/12/48, I/12/49,
 I/121/112, I/151/01, I/44/20, I/54/69,
 I/68/75, I/74/21, I/74/40, II/19/116,
 II/38/26
 g.- iP I/06/76, I/146/32, I/151/40,
 I/65/46, I/80/52, I/83/11, I/92/06
 g.- iP gidiyoz I/28/49

g.- ip gitmece I/69/13
 g.- ip gitmeS I/20/94
 g.- iP vuruyollā I/121/78
 g.- ir I/01/53, I/06/87, I/07/58,
 I/08/82, I/09/30, I/101/19, I/101/39,
 I/101/44, I/109/57, I/112/72, I/113/64,
 I/115/36, I/117/13, I/117/15, I/119/21,
 I/121/111, I/122/20, I/122/23, I/122/28,
 I/123/05, I/123/06, I/125/07, I/131/12,
 I/131/21, I/136/26, I/14/69, I/140/42,
 I/141/25, I/143/65, I/143/66, I/145/66,
 I/152/21, I/152/35, I/153/80, I/18/23,
 I/18/24, I/18/51, I/26/16, I/26/27, I/35/50,
 I/40/71, I/48/05, I/50/03, I/52/42, I/53/26,
 I/55/60, I/59/11, I/59/12, I/72/33, I/73/17,
 I/74/24, I/77/12, I/90/51, I/94/67, II/02/12,
 II/06/84, II/22/20
 g.- iṙ I/101/18, I/145/97, I/86/09
 g.- ir gidē I/28/49
 g.- ir gider I/20/94
 g.- irdī I/44/30
 g.- irdīm I/24/40
 g.- irdi I/01/94, I/11/92, I/113/30,
 I/125/66, I/125/79, I/145/68, I/31/51,
 I/39/49, I/55/11, I/58/64, I/60/48, I/74/87,
 I/90/81, II/08/88, II/16/75, II/39/89
 g.- iṙdi I/49/53
 g.- irdi yapardı I/18/50
 g.- irdik I/120/22, I/128/68,
 I/145/62, I/152/118, I/152/63, I/41/47,
 I/48/10, I/51/32, I/51/33, I/70/08, II/07/90
 g.- irdiK I/129/30, I/145/77,
 I/15/32, I/151/09, I/49/65, I/94/28
 g.- iṙdik I/120/22
 g.- irdik vuruduğ I/154/33
 g.- irdim I/152/55, I/47/40,
 I/88/57, I/91/46, II/39/125
 g.- iṙdim I/24/40
 g.- iriken I/74/27
 g.- irimiş I/52/04
 g.- irin I/05/55, I/05/58, I/125/94
 g.- iris II/38/25
 g.- iriS I/48/05, II/06/31, II/06/60,
 II/08/106
 g.- iriz I/125/06, II/38/80,
 II/39/150
 g.- irke I/110/66, I/70/22, I/86/76,
 II/24/102, II/28/70
 g.- irken I/08/124, I/122/83,
 I/49/66, I/95/62, II/23/31
 g.- iṙken I/05/21, II/14/75

g.- irle I/153/83
 g.- irlē II/34/84
 g.- irlēdi I/153/76, I/70/80,
 II/34/73, II/39/107
 g.- irlēdi II/06/63
 g.- iṙlēdi I/33/89
 g.- irler I/123/09, I/59/84
 g.- irler I/06/75
 g.- irlerdi I/01/96, I/08/17
 g.- irlerimiş I/76/86
 g.- iṙmiş I/11/75
 g.- irse I/93/27, II/20/43
 g.- irsē I/72/80
 g.- iṙsē I/31/45
 g.- irseñ I/08/51, I/137/32,
 II/33/81
 g.- irsin II/39/156
 g.- irsiñ I/81/44
 g.- isiñiz I/64/09
 g.- ive I/75/05, II/23/59
 g.- ivereydiñiz I/82/31
 g.- iveri I/110/53
 g.- iveriydi I/94/38
 g.- ivir I/144/83
 g.- ivi̇yoz II/38/28
 g.- iyalar I/05/43, I/05/58
 g.- iydin II/01/84
 g.- iydiñiz I/49/28
 g.- iyi I/05/56, I/05/59
 g.- iyin I/115/35, I/67/73
 g.- iẏin I/67/73
 g.- iyē I/05/65
 g.- iyo I/10/103, I/104/37,
 I/120/62, I/121/64, I/150/15, I/150/36,
 I/150/37, I/154/57, I/155/71, I/157/42,
 I/23/46, I/28/51, I/49/35, I/49/36, I/66/51,
 I/90/39, I/90/60, I/91/68
 g.- iyó I/07/55
 g.- iyò I/86/74
 g.- iyō I/157/42, I/75/28, II/04/89,
 II/05/64
 g.- iyō I/05/55
 göç g.- iyó I/01/78
 göş g.- iyó I/01/78
 g.- iyodu I/120/61
 g.- iyōduđ II/08/49
 g.- iyoduK I/155/36, I/94/17
 g.- iyoduñ I/74/16
 g.- iyódü I/05/65
 g.- iyola I/76/59, I/98/11, I/98/12
 g.- iyolā I/153/88

g.- iyolar I/01/86, I/107/33,
I/111/105
g.- iyom I/117/14, I/151/02,
I/158/60, I/90/09, II/38/103
g.- iyöm I/86/09
g.- iyōn II/05/64
g.- iyoŋ I/20/41, I/23/46, I/59/31,
I/94/81, II/28/30
g.- iyoŋuS I/86/60, II/04/88
g.- iyoŋuz I/72/33, I/93/29
g.- iyor I/132/74, I/143/69,
I/20/83, I/49/71, II/33/57
g.- iyoŋ II/39/112
g.- iyorduĝ I/143/72
g.- iyorduĝ I/143/74
g.- iyoriĝan I/60/85
g.- iyorsuŋuz I/20/25
g.- iyorun I/54/38
g.- iyoruS I/05/28
g.- iyoS I/49/12, I/76/79
g.- iyosuŋ I/07/59
g.- iyosuŋuz I/35/48, II/02/98
g.- iyōsuŋuz II/16/19
g.- iyoz I/133/24, I/144/78,
I/17/40, I/87/116
g.- iyöz I/70/55
gidiP g.- iyoz yapıldı I/18/49
g.- iyü I/05/60
g.- má I/95/86
g.- me I/80/56, I/86/74, I/95/75
g.- medi I/113/80, I/117/17,
I/138/102, I/45/43, I/55/12, I/87/56
g.- mediler I/113/80
g.- medim I/131/56
g.- mēŋ II/20/69
g.- mesin I/45/31
g.- meyince I/117/17
g.- mez I/04/52, I/137/30, I/20/94,
II/06/63
g.- meŋ II/39/94
g.- miden II/04/70
g.- miş I/03/19, I/06/69, I/11/72,
I/11/82, I/133/59, I/14/65, I/25/21,
I/39/80, I/48/17, I/67/75, I/98/115
g.- mişlē II/23/174
g.- mişler I/87/34
g.- mişlērdi I/02/38
g.- miyo I/90/61
g.- miyoŋ I/91/03
g.- mō I/100/44
g.- sáná I/67/37

g.- se I/96/49
g.- seK I/50/78
g.- sen I/139/17
g.- seŋ II/29/12
g.- seŋiz II/29/34, II/39/137
g.- sin I/125/24, I/84/03, I/93/27
g.- siŋ I/22/06, II/20/73
g.- siŋ I/04/66
2. (Bir maksatla) Bir yere uğramak,
ziyâret etmek. -538-
g.- cēdi I/52/91
g.- cek II/04/91
g.- ceK I/20/12, I/64/96, II/04/90
g.- ceklē I/33/136
g.- cēŋiz I/31/17
g.- ciklēr I/90/31
g.- dī I/49/41, I/97/38
g.- dī_ŋ I/40/62
g.- dīnde II/38/86
g.- dīni I/06/116
g.- dīŋiz I/31/70
g.- di I/01/33, I/06/84, I/07/60,
I/107/27, I/126/32, I/133/20, I/137/31,
I/137/44, I/138/98, I/140/27, I/145/45,
I/146/08, I/15/68, I/158/48, I/160/29,
I/25/29, I/27/14, I/44/67, I/46/121,
I/48/81, I/52/90, I/52/91, I/56/07, I/56/08,
I/60/93, I/68/08, I/76/77, I/78/22, I/87/24,
I/87/25, I/90/70, II/05/20, II/13/59,
II/16/50, II/16/53, II/19/52, II/20/03,
II/20/81, II/23/181, II/28/87, II/30/79,
II/30/80
dünür g.- di I/17/46
g.- di_ŋ I/07/16
g.- dik I/111/102, I/111/94,
II/19/49, II/28/30, II/28/31
g.- dile I/07/74, I/33/137, II/31/14
g.- dilē I/38/30, I/39/38, I/46/117,
II/14/13, II/32/98, II/35/95
g.- dilēdi I/160/30
g.- diler I/09/24, I/09/25, I/11/45,
I/11/47, I/112/44, I/117/03, I/25/17,
I/42/52
g.- dilēr I/36/20
dünür g.- diler I/25/23
g.- dilerdi I/48/79
g.- dim I/99/24, II/28/29
g.- dīm I/06/111
g.- din I/60/88
g.- diniz I/05/02
g.- diŋ I/147/07

g.- diñiz I/67/45
 g.- diñiS II/01/01
 g.- diñiz I/06/80, I/52/91
 g.- diydi I/04/21
 g.- diydig II/25/100
 g.- e I/83/77
 g.- ebiñse I/75/53
 g.- eceK I/64/96
 g.- eceKler I/41/10
 g.- eceñizi I/27/73
 g.- emedim II/25/82
 g.- emeSsiñ I/153/101
 g.- emez I/135/53
 g.- emezdik I/155/26
 g.- emiyo I/66/32
 g.- emōn I/75/53
 g.- en I/06/126, I/07/61, I/135/12,
 I/148/23, I/148/28, I/148/45, I/159/40,
 I/159/41, I/16/61, I/20/24, I/20/58,
 I/20/59, I/26/03, I/26/09, I/27/59, I/32/81,
 I/42/79, I/48/80, I/56/36, I/64/99, I/66/50,
 I/69/42, I/76/24, I/76/63, I/79/71, I/96/02,
 I/97/59, II/03/25, II/05/66, II/15/34,
 II/16/23, II/16/25, II/16/78, II/19/127,
 II/24/05, II/25/22, II/27/46
 g.- ēn I/06/124
 g.- en milen I/108/11
 g.- en nasībiynen gelir I/60/96
 g.- ene I/13/07, I/64/105, I/69/42
 g.- eni I/08/74
 g.- enimiz I/28/55
 g.- enne I/72/26
 g.- ennē I/158/46, II/27/09
 g.- enner I/06/132, I/106/55,
 I/20/24
 g.- enneri I/118/09, I/76/76
 g.- enneri I/20/28
 g.- ēri II/32/44
 g.- eyörü I/03/97
 g.- ī II/08/23, II/23/63, II/27/38
 g.- īdi II/24/98
 g.- īr I/53/79
 g.- īrdi I/58/96
 g.- i I/51/46, II/05/66, II/05/99,
 II/16/24, II/27/38, II/32/43
 g.- ib I/54/72, II/13/33, II/22/62,
 II/25/60
 g.- iceK I/20/11
 g.- ilē II/26/16
 g.- ilēdi II/12/21
 g.- ili II/05/58

g.- ille I/111/93, I/57/38, I/57/43
 g.- illē I/147/21, I/59/18, I/64/105,
 II/08/48, II/14/94, II/26/38, II/27/38,
 II/27/39, II/27/42, II/28/86
 g.- illē II/32/110
 g.- illēdi I/152/20, I/154/23,
 I/154/24, I/59/17
 g.- iller I/113/133, I/143/11,
 II/02/76
 g.- illerdī I/113/116
 g.- illerdi I/91/32
 g.- illerdi I/25/46
 g.- illermiş I/18/71
 g.- ince I/117/11, I/126/31,
 I/69/87, II/25/72, II/27/42
 g.- incesi II/25/73
 g.- iniP I/57/18
 g.- inirdi II/13/57
 g.- iniyo I/97/59
 g.- iniyō I/97/58
 g.- iñ I/138/65, I/37/47, I/74/33,
 I/79/70, II/11/64, II/11/65, II/11/66,
 II/15/124
 g.- ip I/103/24, I/161/29, I/37/47,
 I/38/35, I/46/113, I/69/42, II/23/141,
 II/24/04, II/38/39
 g.- iP I/46/119, I/55/16, I/72/27,
 II/13/63
 g.- ir I/03/91, I/03/98, I/03/99,
 I/06/127, I/08/56, I/08/78, I/113/133,
 I/114/07, I/114/22, I/115/15, I/115/17,
 I/115/22, I/119/72, I/126/27, I/135/53,
 I/139/30, I/145/75, I/148/11, I/148/21,
 I/152/105, I/154/20, I/154/56, I/157/14,
 I/16/60, I/18/27, I/18/28, I/18/72, I/28/55,
 I/32/64, I/36/09, I/36/18, I/40/63, I/41/10,
 I/44/86, I/53/79, I/57/43, I/57/44,
 I/64/103, I/66/31, I/67/34, I/69/50,
 I/69/51, I/69/54, I/69/87, I/69/98, I/75/53,
 I/75/68, I/91/18, I/91/31, II/04/64,
 II/06/44, II/08/93, II/13/64, II/17/29,
 II/23/189, II/25/67, II/26/32, II/30/47,
 II/35/91
 g.- ir I/09/54, I/114/14, I/17/18,
 I/17/19
 gelen nasībiynen g.- ir I/60/96
 g.- irdī I/08/56, I/153/68, I/72/71
 g.- irdi I/01/37, I/04/20, I/11/05,
 I/125/69, I/125/78, I/138/94, I/145/82,
 I/145/84, I/153/71, I/155/80, I/155/83,
 I/16/53, I/16/55, I/18/40, I/34/13, I/34/30,

I/41/57, I/45/24, I/59/15, I/59/17, I/74/93,
I/75/68, I/75/69, I/80/29, I/87/92, II/03/24,
II/07/44, II/11/07, II/19/108, II/23/66
g.- ir̄di I/147/43, I/48/72
g.- irdig I/126/58
g.- irdik I/141/06
g.- ir̄diK I/129/31
g.- irdim I/129/31, II/16/88
g.- irdin I/123/17
g.- irin I/18/68
g.- iriz I/129/39
g.- irken I/153/74
g.- irle I/64/93, II/35/93
g.- irl̄e I/33/135, I/64/93, I/83/80,
II/35/91, II/35/92
g.- ir̄le I/64/94
g.- irl̄edi I/75/68
g.- irlemiş I/76/86
g.- irl̄er I/03/101
g.- irl̄erdi I/80/27
g.- irmişmiş I/107/54
g.- irse I/13/08, I/139/60
g.- irs̄e I/52/46
g.- ir̄se I/13/11, I/145/30, I/86/54
g.- iv̄edi I/36/70
g.- iveridin̄iz I/36/75
g.- iveriyoru II/01/31
g.- iy II/25/67
g.- iyin I/153/96
g.- iyo I/01/79, I/149/35, I/153/70,
I/154/58, I/28/12, I/64/97, I/64/99,
I/69/18, I/69/43, I/72/57, I/72/73, I/77/30,
I/78/19, I/93/20, I/96/32, I/97/59, I/99/16,
II/04/37, II/04/60, II/04/65, II/06/16,
II/08/91, II/13/62, II/15/104, II/15/105,
II/21/88, II/21/89, II/25/61
g.- iyó I/07/100
g.- iyò I/153/73
g.- iyō I/49/41, I/69/42, I/76/79,
II/06/14
g.- iyodū II/15/103
g.- iyòdu II/04/81
g.- iyōdu II/04/80, II/06/43,
II/15/103, II/37/19
g.- iyoduḳ I/38/21
g.- iyoduḲ I/38/19
g.- iyola I/79/55, I/98/12
g.- iyolā I/76/56
g.- iyolar I/91/38
g.- iyollā I/64/103, II/02/77
g.- iyóllā I/46/115, I/46/116

g.- iyollar I/113/137, I/113/32,
I/23/65
g.- iyollarmış I/20/19
g.- iyon I/18/48
g.- iyoḅ I/147/40
g.- iyor I/115/22, I/124/17,
I/124/23, I/130/17, I/133/40, I/20/29,
I/55/52
g.- iyor yapıyor I/130/18
g.- iyorsuḅuz I/23/31
g.- iyoru I/06/64, I/36/10
g.- iyosa I/32/76
g.- iyōsuḅuz I/42/79
g.- iyöll̄e II/29/75
g.- iyudū II/25/56
g.- medi I/107/64, I/120/04,
I/20/21, I/20/22, I/67/27, II/13/62
g.- meS I/113/70, I/113/71
g.- mese I/16/53, I/18/28
g.- meyen I/64/99
g.- meyene I/64/105
g.- m̄eyoru I/140/63
g.- meyyo II/26/24
g.- mez I/13/35, I/41/63, I/66/30
g.- mezdi I/155/80
g.- mezdım I/09/23
g.- mezl̄e I/64/93, II/27/42
g.- mezler I/143/11
g.- mezse I/75/53
g.- miş I/117/08, I/147/28,
I/147/29, I/25/13, I/44/15, I/69/99,
I/83/52, II/19/52, II/25/21, II/28/88,
II/30/80
g.- miş II/01/33
g.- mişdiḅ I/35/44
g.- mişdiḅiz I/42/78
g.- mişiz I/91/48
g.- mişle I/94/78, I/94/79, II/16/86
g.- mişl̄e I/38/30, I/38/31,
II/38/105
g.- mişledi II/16/86
g.- mişler I/140/24, I/20/58
g.- miyen I/97/59
g.- miyidi II/30/81
g.- miyo I/64/99, I/97/59,
II/19/126
g.- se I/67/77, II/16/40, II/27/41
g.- seḅiz I/106/72
g.- sin I/153/33
g.- siḅ I/153/73
g.- ürdük II/14/96

3. Bulunduğu yerden ayrılmış geri dönmek, avdet etmek. -252-

g. I/66/43
g.- cek I/152/25, I/152/79, I/52/75, II/20/84
g.- ceklē I/153/53, I/153/55
g.- ceKlē I/153/55
g.- cem I/50/72
g.- cen I/156/32
g.- ceḡ I/156/31
g.- di I/04/70, I/107/65, I/107/67, I/108/37, I/108/40, I/122/58, I/126/72, I/142/61, I/149/43, I/149/45, I/153/49, I/158/42, I/22/19, I/24/63, I/25/07, I/28/44, I/33/129, I/39/47, I/39/99, I/46/72, I/46/75, I/53/39, I/57/49, I/69/67, I/75/49, I/88/23, I/88/26, I/88/46, II/06/62, II/17/88, II/34/04, II/35/93
g.- dig I/119/12, I/39/46
g.- dik I/03/85, I/119/13, I/124/28, I/126/75, I/139/28, I/147/16, I/149/62, I/150/19, I/153/46, I/153/56, I/24/32, I/37/45, I/39/50, I/40/18, I/42/31, I/42/71, I/50/72, I/64/86, I/76/05, I/79/90, I/83/10, II/23/32, II/31/02, II/35/115
g.- diK I/03/83, I/116/54, I/119/12, I/133/50, I/153/47, I/24/31, I/53/47, I/70/85
g.- diKden II/23/02
g.- dilē I/39/53, I/83/03, II/02/96
g.- dilēdi I/89/19
g.- diler I/137/48, I/35/36, I/56/53
g.- dim I/102/16, I/118/02, I/118/03, I/133/06, I/56/51, I/56/52, I/65/47, I/88/60, I/88/70, I/91/20, I/95/118, II/22/18
g.- dīm I/88/01
g.- din I/145/37
g.- diḡ I/65/47, I/99/25, I/99/27
g.- diydi I/42/72, I/53/40, I/89/18
g.- eceKler I/144/23
g.- elī II/27/18
g.- eli I/37/45, I/53/20, I/53/39, I/71/01
g.- elī I/53/36
g.- emedig I/35/13
g.- emedim yapamadım I/65/51
g.- emeS I/44/62
g.- emezdik I/141/13
g.- emezdiḡ I/65/48
g.- en I/03/28, I/113/110,

I/146/79, II/17/77
g.- enden I/152/09, I/69/66
g.- enne I/69/65, I/99/32
g.- ennē I/75/48, I/99/30
g.- enner I/55/51, I/92/15
g.- esiye I/116/55, I/128/48
g.- esiyi II/08/113, II/08/31
g.- eyīm I/56/58
g.- i I/44/61, I/50/69, I/55/40
g.- idik II/08/39
g.- iken I/18/46
g.- illē I/03/90, I/39/13
g.- illēdi I/128/39
g.- ince I/13/21, I/150/20, I/153/47, I/96/39, II/16/84, II/20/77, II/20/78
g.- inceK I/18/30, I/86/67
g.- incesi I/44/64
g.- inci II/03/20
g.- inÇe I/28/44
g.- inir I/110/57
g.- ip I/147/47
g.- ir I/11/67, I/117/16, I/117/18, I/121/111, I/123/19, I/139/59, I/55/39, I/55/51, I/56/55, II/35/109
g.- irdık I/128/35
g.- irdi I/07/88, I/08/21, I/08/22
g.- irdig I/13/25
g.- irdik I/106/11, I/153/17, I/155/66, I/81/62
g.- irdiK I/124/29
g.- irdim I/152/78
g.- irim I/113/133
g.- irin I/64/42
g.- iriz II/19/160
g.- irken I/138/109, I/138/110, I/18/08, I/33/63, I/33/70, I/97/13
g.- irmiş I/155/98
g.- irseK I/136/20
g.- irsenjiz I/17/71
g.- ise I/44/61
g.- İsin I/50/69
g.- iyo I/145/41, I/146/78, I/153/40, I/155/84, I/55/50, I/56/54, I/56/55, I/56/59, I/68/56, I/96/39, II/17/74, II/20/44
g.- iyō II/02/97, II/17/78
g.- iyoduḡ II/31/05
g.- iyola I/72/36
g.- iyom I/11/35, I/35/11
g.- iyōḡ I/103/35

g.- iyor II/22/47, II/22/48
g.- iyorü I/55/51
g.- iyorum I/35/13
g.- iyoruz I/133/51
g.- iyoS II/06/77
g.- iyoZ I/16/51, I/71/01, I/76/06,
II/22/43, II/38/44
g.- iyu I/56/30
g.- iyurum I/35/12
g.- medi II/19/96
g.- meS I/56/42, I/92/59, II/19/95
g.- meSsē I/44/62
g.- meyelerdi I/69/65
g.- meyo I/153/40, I/79/28
g.- mëyō I/158/42
g.- mez I/92/59, II/19/94
g.- mezle I/56/28
g.- miş I/117/54, II/19/101,
II/19/96
g.- miyo II/17/89
g.- se I/91/70
g.- sin I/56/42, I/56/58
4. Evlenmek ve bu sûretle
bulunduğu yerden başka bir yere gitmek.
-154-
g.- cē I/153/62
g.- dī II/23/109
g.- dīm I/65/29
g.- dīmde I/105/14, I/128/02,
I/152/122, I/152/28, I/41/27, I/52/12,
I/65/43, II/14/56, II/15/100
g.- dīnde I/59/37
g.- di I/03/07, I/03/08, I/03/13,
I/03/14, I/03/15, I/113/92, I/140/28,
I/18/78, I/59/37, I/63/40, I/65/10, I/86/41,
II/10/58, II/19/41, II/19/42, II/19/43
kırtış g.- di I/95/124
g.- di_jim II/15/98
g.- diğ I/39/44
g.- dik I/140/15, I/140/16,
I/157/09, I/22/35, I/59/09, I/77/43,
I/93/49, II/16/83, II/19/47
g.- dikden II/25/33
g.- dikTen II/08/30
g.- dim I/105/03, I/113/103,
I/113/105, I/124/04, I/124/08, I/126/26,
I/134/24, I/140/14, I/152/05, I/152/125,
I/152/67, I/18/78, I/23/06, I/25/58,
I/25/61, I/41/26, I/47/08, I/50/16, I/50/63,
I/52/02, I/52/04, I/52/77, I/53/08, I/59/06,
I/60/17, I/65/02, I/65/10, I/67/57, I/77/51,

I/78/01, I/78/12, I/82/01, I/88/15, I/91/58,
I/93/51, I/97/03, II/14/62, II/17/13,
II/19/42, II/19/82, II/31/38
g.- dimde I/88/14
g.- diğ I/152/67, II/23/98
g.- diydin I/137/38
g.- elī I/41/05, I/65/03
g.- eli I/124/08, I/65/03, I/93/50,
II/19/82, II/23/115, II/31/35
g.- en II/10/59, II/19/35, II/19/39,
II/19/41, II/32/128
g.- eņ II/19/41
g.- enden I/152/25
g.- enner I/138/41, I/138/42
g.- i II/27/50
g.- iņce I/88/34
g.- inci II/06/72
g.- incig I/47/12
g.- inciyi I/50/57
g.- inirdi II/03/35
g.- iņ II/27/50
g.- ir I/153/63, I/26/11, II/20/80
g.- irdi I/02/09, I/02/10, I/137/13
g.- irsiņ II/06/44
g.- ivedim II/30/60
g.- iyo I/56/70, I/76/53, I/76/54,
I/83/51
g.- iyō I/86/43
g.- iyō I/03/16
g.- me I/138/61
g.- meden I/39/27
g.- medi I/03/09
g.- medim I/47/27
g.- meņ I/138/60
g.- mëyoru II/27/51
g.- meyōrū II/32/129
g.- mez II/14/63
g.- mezlē I/60/90
g.- miş I/39/42, I/86/42, II/10/58,
II/10/59, II/20/47
g.- mişim II/10/58
g.- mişimiş I/70/84
g.- mişiz I/41/05
g.- miyo I/53/29
g.- sek II/27/50
5. Yerleşmek, göç etmek. -
117-
g.- cekleri I/156/62
g.- dīmde I/09/05, II/20/49
g.- dīmizdi II/06/53
g.- dīnde I/09/05, I/68/24

g.- dīñiz I/108/04
 g.- di I/11/23, I/32/02, I/93/17,
 II/10/78, II/14/18, II/14/45, II/14/47
 g.- dī II/13/39
 g.- dik I/10/97, I/134/14, I/134/22,
 I/140/15, I/155/08, I/42/29, I/79/06,
 I/79/12, I/83/68, II/07/46
 g.- diK I/155/09, II/06/54
 g.- diklerini I/156/61
 g.- dile I/156/61
 g.- dilē I/10/98
 g.- dilēdi I/10/100
 g.- diler I/65/35
 g.- dim I/09/07, I/09/68, I/09/69,
 I/10/111, I/139/20, I/155/40, I/18/81,
 I/25/10, II/10/86, II/10/89
 g.- dīm I/09/69
 g.- eli I/60/35
 g.- en I/10/111, II/05/32
 g.- enden I/142/47
 g.- ennē I/10/109
 g.- ennēden II/10/88
 g.- enner I/138/113
 g.- ennerē I/68/15, I/68/16
 g.- esiymiş II/25/15
 g.- i I/64/49
 g.- ib II/04/58
 g.- in II/05/33
 g.- ince I/110/44
 g.- inci I/10/01
 g.- ir II/10/79
 g.- iyō II/10/83
 g.- iyo I/150/50, I/87/44, I/87/45,
 II/10/80, II/10/82, II/10/83, II/19/104
 g.- iyō I/150/50
 g.- iyō II/10/80, II/10/82
 g.- iyola I/87/48
 g.- iyolā I/68/20
 g.- iyollar I/143/48
 g.- iyō II/10/84
 g.- medi II/14/19
 g.- mış II/25/14
 g.- miş I/10/94, I/108/03,
 I/133/61, I/133/63, I/147/26, I/158/24,
 I/158/26, I/65/05, I/65/06, I/68/15,
 I/68/18, I/68/21, I/75/03, I/93/12, I/93/13,
 I/99/45, I/99/48, II/10/41, II/10/81,
 II/23/132, II/25/08
 g.- mişim I/155/43
 g.- mişle I/147/22, I/156/54,
 I/156/63, I/83/73

g.- mişlē I/147/20, I/68/14,
 I/83/73, II/07/04, II/19/89, II/19/91
 g.- mişler I/09/72, I/156/54,
 I/93/17, II/10/88
 g.- mişTim I/155/10
 6. Yardımcı eylem. -115-
 zor g.- ī II/23/122
 aqlına g.- ī gel40mez I/05/62
 g.- ir I/86/73
 gıvama g.- ceK I/60/07
 ırāzı g.- cēñ I/135/33
 elimden g.- dī I/144/68
 elimizden g.- dī II/20/36
 elinden g.- dī ğadā yapıyoduK
 I/89/06
 elimizden g.- dī ğadar I/125/38
 g.- di I/125/40, I/125/41, I/29/03,
 I/45/10, I/91/08, II/22/19
 aqlımızı g.- di II/04/30
 dek g.- di I/119/81, I/137/27
 yiri g.- di miydi I/35/07
 elimizden g.- di_ince I/32/37
 aqlımı g.- dīkçe II/16/43
 g.- dilē I/59/08
 g.- diler I/113/11, I/53/11
 dek g.- diñ I/01/65
 dek g.- diydi I/63/24
 başı g.- e götü ğöle I/138/14
 yaqıřā g.- eğaldı II/20/11
 haqından g.- emiyom I/83/45
 deK g.- en II/33/72
 elinden g.- en I/03/35
 ileri g.- en II/02/60
 ileri g.- ennēdendi II/13/25
 ileri g.- enneri I/01/53
 kıvama g.- esiye II/15/28
 aqlı başına g.- esiye I/123/50
 aqlıma g.- i I/15/15
 g.- ib I/135/52
 cezā g.- ıcek II/24/07
 g.- inirdī I/101/36
 g.- ir I/15/92
 ayıP g.- ir I/15/31
 ergene ğarı dövmesi ğoley g.- ir
 I/95/80
 hayır g.- ir I/63/44
 hesaplı g.- ir II/02/39
 iyi g.- ir II/30/25
 mēremete g.- ir I/05/48
 yan g.- ir I/15/46
 g.- ir elinden I/144/13

g.- irdi I/159/29
görmez yandan g.- irdi I/75/31
kişi bir araya g.- irdi I/94/66
uzaK g.- irdi I/72/49
üstünden g.- irdim I/39/39
iyi g.- irmiş I/98/120
g.- irsē I/157/77
aKlına g.- irşe II/36/13
aKlına ne g.- irşe I/129/49
deK g.- irse II/12/45
élinden né g.- irse I/114/39
aKıllāna g.- ise I/64/94
aKlını ne g.- isē II/10/13
işiñi g.- ise II/17/34
g.- iyo I/152/139, I/50/09, I/69/85
aKlıma g.- iyo II/20/07
aır g.- iyō I/87/51
buñ g.- iyō I/37/51
gibi g.- iyo I/159/08, II/29/31
gülçē g.- iyo I/83/75
işine göley g.- iyo I/78/28
yeri g.- iyo II/02/63
zor g.- iyo I/31/64, I/37/48
zorlarına g.- iyō I/96/48
g.- iyomuş I/56/06, I/56/07,
I/56/08
g.- iyor I/138/100
g.- iyör I/23/71
g.- iyoru II/22/52
aKlına né g.- iyosa I/92/41
g.- iyuru II/22/82
g.- medīse I/08/120
g.- medi I/08/120
kāfi g.- medi I/148/41
ahlıma g.- medi I/114/47
başıma g.- medi I/122/50
dek g.- medi II/22/05
rāzı g.- medi I/108/53
aKıllānı g.- memiş II/03/78
Kārşısından g.- mēñ I/44/52
aKlını g.- mesiñ II/28/39
aKlınıza g.- mesiñ I/20/94
dek g.- meSse I/119/50
aKlımā g.- meyen II/03/31
aKlıma g.- mēyo II/20/07
aKlıma g.- méyo yaparıS II/37/67
rāzı g.- meyör I/135/32
g.- meyyō I/159/12
g.- meyyor I/15/93
aKlına gelī g.- mez I/05/63
işime g.- mez I/110/49

aKlıma g.- mezdi I/52/93
g.- mezse I/146/42
g.- miş I/95/66
dek g.- míyız II/01/86
g.- miyo I/159/21
zor g.- miyodu I/35/18
denk g.- seniS I/116/06
denk g.- señiz I/116/11
güzel g.- sin II/15/71
7. Zaman yaklaşmak, çatmak,
girmek, erişmek, başlamak. -47-
g. I/25/48, I/25/49
g.- ĩ I/155/25
g.- cek hafta I/84/25
g.- dī I/149/12
g.- di I/10/116, I/12/40, I/12/42,
I/126/52, I/30/29, I/58/64, I/79/13,
I/79/21, I/79/96, I/84/21, I/84/22, I/87/16,
I/98/59, II/07/32, II/20/02, II/20/35,
II/22/20, II/39/106
g.- eceK I/14/20
g.- en I/25/41, I/53/38
g.- i I/39/104
g.- i geç49ē II/32/50
g.- inceK I/130/38
g.- inceK I/15/89
g.- ip I/85/60
g.- ip geçici I/158/11
g.- ir II/39/91, II/39/92
g.- irdi I/96/29
g.- irkenē I/26/51
g.- irse II/22/03
g.- iyo I/149/12, I/45/59, I/74/31
g.- iyō I/07/38
g.- iyōdu I/71/54
g.- iyomuşdü I/62/37
g.- miyinÇe I/79/29
g.- se I/44/72
8. Getirilmek, gönderilmek. -
35-
g.- cek I/88/20
g.- dī I/27/28
g.- di I/107/72, I/131/62, I/25/52,
I/33/115
g.- diydi I/115/34
g.- en I/27/33
g.- idi I/51/22
g.- ip I/58/22
g.- iP I/16/46
g.- ir I/152/100, I/53/81, I/73/22,
I/88/20

g.- irdi I/15/69, I/55/56, I/59/16,
I/87/17, II/23/67

g.- irimiş I/52/85

g.- iyo I/106/54, II/37/114,
II/38/116, II/38/117, II/39/159

g.- iyödu II/21/64

g.- iyor I/107/74, I/55/58

g.- iyör I/129/28

g.- iyormuş I/131/63

g.- meyor I/137/60

g.- mez II/33/42

g.- sin I/56/62

9. Uğramak, dūçar olmak, musap
olmak. -31-

g.- dī I/11/13, I/11/16

sel g.- dī I/150/55, II/06/38

g.- di I/113/85, I/113/86, I/119/06,
I/150/55, I/150/58, I/32/49, I/33/63,
I/33/76

g.- dik I/11/96

g.- dim I/15/04

g.- dise I/96/62

başına g.- eni I/113/86

baş a g.- eni göz çek10eceK
I/64/44

başına g.- enne II/34/56

başımı g.- enner II/16/96

g.- irmişdi I/11/17

başına bi iş g.- iveri II/39/14

g.- iyo I/150/61

g.- iyoğ I/150/60

başlāna iş g.- mez II/39/91

g.- miş I/58/45, I/96/62, II/30/71

g.- miyo I/150/58, I/150/61

sel g.- miyö I/150/58

g.- se I/33/76

10. Ortaya çıkmak, baş göstermek,
zuhur etmek, olmaya, yapılmaya
başlamak. -24-

g.- di I/01/09, I/01/17, I/120/07,
I/145/100, I/21/56, I/32/06, I/87/88,
II/10/74, II/25/33

g.- dī II/07/24

g.- eli II/28/27

g.- en I/01/08

g.- inci II/07/24, II/07/38

g.- ir I/49/23, I/56/76

g.- iřsē I/90/03

g.- iyömuş II/09/24

g.- iyoru I/05/11

g.- medi I/59/54

g.- medydi I/01/07

g.- miş I/87/87

g.- miyuru I/59/53

11. (Sıvı ve gazlar için) Çıkmak,
çıkıp akmak. -17-

g.- di I/133/03, I/133/42, I/63/18

g.- en I/150/60

g.- i II/26/49

g.- ince II/27/23

g.- ir I/129/20, I/153/93, I/153/98

g.- iyo I/90/37, II/09/70, II/28/74

g.- iyoru I/135/06, I/135/08

g.- mez II/23/22

g.- miyo I/90/38

12. Varmak, ulaşmak, erişmek,
vâsıl olmak. -15-

g.- di I/77/47

g.- dig I/01/47

g.- diK I/50/68

g.- dikdi II/20/61

g.- esiyi II/30/78

g.- illē II/25/73

g.- ince I/125/30

g.- ir I/156/36, II/31/12

g.- irdig II/01/53

g.- irdik II/01/53

g.- irdiK I/87/18, II/01/52

g.- iyo I/85/48

13. (Geçmişten bugüne) Varlığını
devam ettirmek, intikal etmek. -13-

g.- di I/41/78, I/42/28

g.- dik I/155/07, I/155/39

g.- diK I/50/81

g.- dim I/113/101, I/113/107,
I/144/26

g.- ince I/73/18

g.- ip I/115/52

g.- iP I/49/41

g.- irken I/73/10

g.- miş I/130/28

14. İşgal etmek. -12-

g.- dī I/28/24

g.- dīni I/150/35

g.- iyö I/99/54

g.- iyor I/108/19

g.- medi I/156/66

g.- miş I/08/110, I/108/18,
I/133/57, I/24/53, II/03/66

15. (Hamur, maya vb.) kabarmak,
kıvam almak. -12-

g.- di I/09/39, I/30/44

- g.- dikden I/106/50
g.- dikten I/90/12
g.- ir I/116/25, I/73/48, I/79/86
g.- iyo I/106/50, I/111/76, I/44/13,
I/90/12
g.- siñ I/03/55
16. Kaynak olarak almak,
dayanmak. -10-
g.- dī_jini I/61/02
g.- dīmiSī II/23/148
g.- ene I/125/53
g.- eyodu II/35/74
g.- i II/01/14
g.- ir I/142/37, I/142/38
g.- miş I/117/04, II/17/16
17. Doğmak, yaşamak, dünyâya
gelmek.-7-
g.- cek I/76/100
g.- di I/24/06
dünyâya g.- di I/153/06
dünyaya g.- dim I/15/04
dünyaya g.- iyo I/15/64
g.- mişim I/27/02
dünyâya g.- mişin I/153/04
18. (Şöyle veya böyle) Etki
bırakmak, ... etkisi bırakmak. -7-
g.- cek II/09/93
g.- di I/08/77, II/18/32, II/39/125
g.- di geşdi I/08/36
g.- iyor II/33/59, II/33/60
19. (Bir şey) Belli bir zamâna
rastlamak. -6-
g.- cek I/74/88
g.- di I/74/89
g.- enner I/14/49
g.- ince I/124/14
g.- irdi I/74/102
g.- üyüz I/40/05
20. Gelir olarak ele geçmek,
sağlanmak. -5-
g.- ceK I/99/37
g.- dī II/38/27
g.- di I/144/65
g.- icekse II/09/91
g.- iyör I/53/82
21. Rast gelmek, rastlamak, isâbet
etmek. -4-
g.- ir I/35/49
g.- irse I/06/94
g.- irşe I/20/42
g.- ise I/79/80

22. Doğmak, neşet etmek, hâsıl
olmak. -4-
g.- iyī I/05/69
g.- iyêdú I/05/69
g.- iyo I/28/34
g.- iyö I/05/67
23. ... Çekmek, ... ağırlığında
olmak. -4-
g.- ir I/155/31, II/06/17
g.- irsi II/02/82
24. Boşanıp veya eşini kaybedip bir
yere geri dönmek. -4-
g.- di I/18/65, I/52/53
g.- en I/66/29
25. Çıkmak, sâdır olmak, sudur
etmek. -3-
g.- ceg I/42/20
g.- di I/58/64
26. "... görünmek, ... gibi
davranmak, ... tavrı takınmak" anlamında
deyimler yapar. -3-
g.- di I/13/37, II/30/78
g.- iyorū I/58/80
27. ... İhtiyâcını duymak, ... isteği
hissetmek. -3-
g.- di I/45/15
g.- esiye I/59/89
g.- iyödâ II/01/68
28. Bir ucu bir yere dayanmak, bir
noktadan hareket etmiş olmak. -3-
g.- ėn I/139/45
g.- ir II/10/43, II/10/44
29. Gösteri vb. yapmak için bir
yerde belli süreliğine bulunmak. -
3-
g.- di I/145/98
g.- irdi I/145/98
g.- irđi I/145/98
30. (Koku, ses ve sesle ilgili şeyler
için) Duyulmak. -2-
g.- iyo II/20/59, II/20/60
31. Esmek. -2-
g.- cek I/74/69
g.- irşe I/141/14
32. İkrâm edilmek. -2-
g.- ir I/111/84
33. Uzanmak, sınırları ulaşmak. -
2-
g.- iyo II/09/80
g.- ir I/122/17
34. (Fiillerin olumsuz şekilleriyle

veya olumsuzluk bildiren yapılarla)
Yapıl(ma)mak, yapılması uygun veya
kabul edilebilir ol(ma)mak. -2-
g.- iyör I/143/59
35. Yeri değişmek, taşınmak. -
2-
g.- miş II/04/10, II/25/14
36. Yönetici olarak seçilmek. -
2-
g.- miş II/28/17, II/28/18
37. Mal olmak. -1-
g.- iyo I/85/35
38. (Bir kimse veya yer üzerinde)
Belli bir durum veya sıfatın etkisi
görünür, hissedilir olmak. -1-
g.- ir I/123/45
39. Yapılmak. -1-
g.- en I/91/82
40. Verilmek. -1-
g.- iyo I/99/60
41. Toplanmak. -1-
g.- irle I/150/27
gelelim : “Şimdi sıra geldi, artık
ondan bahsedelim” anlamında kullanılır.
-1-
g.- elim I/152/51
geļ - : bk. gel¹ -8-
g. I/87/05
g.- dik I/33/71
g.- diK II/23/180
g.- ěn I/54/71
g.- enimizi I/01/37
g.- miş I/83/47
g.- sēdiņ I/85/58
g.- sin I/33/115
bk. gel⁶ -6-
g.- di II/37/123
hoş g.- din I/33/01
hoş g.- diņ I/82/34
hoş g.- diņis II/14/01
ğolay g.- sin II/38/101
bk. gel⁵ -3-
g.- dik II/19/21
g.- miş I/33/113, I/33/119
bk. gel² -2-
g.- miş I/44/83
g.- mişlē II/08/05
bk. gel¹² -3-
g.- dik II/20/63
g.- dim II/38/107
g.- miş I/66/45

bk. gel⁴ -2-
g.- dikten I/82/03
g.- dikTen I/82/12
bk. gel³ -1-
g.- dik I/82/04
bk. gel⁷ -2-
g.- di I/85/43, II/07/102
bk. gel⁸ -1-
g.- miş II/09/14
gēl - : bk. gel¹ -22-
g. I/101/50, I/38/54, II/05/102
g.- di I/110/10, I/30/02, I/39/67,
I/39/96, II/25/99
g.- dik II/12/23
g.- diK II/23/01
g.- dim I/48/16, II/07/113,
II/13/08, II/29/06
g.- diņis I/44/12
g.- diņiz II/05/100
g.- miş I/39/81
g.- medi I/10/38
g.- miş I/40/14
g.- mişiniz II/30/42
bk. gel² -18-
g.- di I/10/95, I/10/96, I/44/65,
I/74/56, I/75/62, I/75/64, II/09/37,
II/16/53, II/25/105
g.- dik II/16/86
g.- dile I/65/31
g.- dilē II/12/20
g.- dim II/25/106
g.- diņiz II/23/182
g.- diydik II/08/07
g.- miş I/44/82
g.- mişlē II/25/09
bk. gel³ -16-
g.- cek I/46/123
g.- di I/34/08, I/42/71, I/44/94,
I/53/18, I/54/38, II/01/07, II/08/99,
II/29/17
geri g.- di I/52/61
g.- dik I/54/39, II/23/20
g.- dikten II/31/24
g.- dim I/54/39
g.- mişler II/23/164
geri g.- se I/91/58
bk. gel⁴ -15-
g.- di I/50/58, I/77/43, II/21/54,
II/23/107
g.- dik I/47/09
g.- dim I/105/04, I/152/124,

I/47/06, I/59/03, II/06/34, II/12/16,
II/13/53

g.- dım I/44/07

g.- miş I/71/83

g.- Ti I/39/51

bk. gel⁻⁵ -11-

g.- di II/09/63, II/23/38

g.- dim I/50/17, I/50/18

g.- miş I/09/71, I/112/51,
II/23/132, II/23/134, II/23/157

g.- mış I/21/79

g.- mişlê II/23/158

bk. gel⁻⁶ -5-

g.- di I/52/87

telefon g.- di I/112/42, I/112/43

deK g.- di I/47/62

g.- mişle II/23/170

bk. gel⁻¹³ -1-

g.- dim I/50/15

bk. gel⁻⁷ -1-

g.- di I/102/52

bk. gel⁻¹⁰ -5-

g.- di II/11/19, II/21/17, II/25/33

g.- miş I/107/49, II/25/17

bk. gel⁻¹⁷ -2-

dünyāya g.- mişim I/153/03

bk. gel⁻³⁵ -1-

g.- dı II/06/05

bk. gel⁻³⁹ -7-

g.- di II/07/129, II/07/130,
II/09/24, II/09/39

g.- dikten II/07/39

bk. gel⁻¹² -4-

g.- di II/09/78, II/31/14

g.- dik II/30/78

g.- din II/23/140

bk. gel⁻¹⁸ -1-

ğolay g.- sın II/11/66

bk. gel⁻¹¹ -3-

g.- di II/21/58

g.- medi II/23/22

bk. gel⁻⁹ -1-

g.- di II/22/07

gēl - : bk. gel⁻¹ -2-

g.- di I/145/17

g.- dim I/39/20

bk. gel⁻² -8-

g.- dı II/16/54

g.- dı II/05/64

g.- dik II/16/12, II/16/77

g.- miş I/75/67

g.- mişlê I/44/15

g.- sin I/66/50, I/86/54

bk. gel⁻⁴ -7-

g.- dik II/16/13

g.- dim I/65/03, II/12/19, II/12/20

g.- medim II/16/12

g.- miş I/71/82

bk. gel⁻²⁴ -1-

g.- di I/66/22

bk. gel⁻¹⁰ -1-

g.- di I/70/74

bk. gel⁻⁶ -3-

hoş g.- di II/38/105

dek g.- se II/01/83

aşlımı g.- si II/03/45

bk. gel⁻⁵ -5-

g.- dilê II/06/38, II/14/12

g.- miş II/23/136

bk. gel⁻³ -1-

g.- dik II/06/54

bk. gel⁻¹² -1-

g.- dim II/23/101

gēl - : bk. gel⁻¹ -5-

g. I/39/19

g.- di I/25/21

g.- dim I/39/20

bk. gel⁻⁵ -2-

g.- di II/09/48

bk. gel⁻² -1-

g.- di II/30/56

gēl - : bk. gel⁻⁹ -10-

g.- di baş12ımıza I/15/55

bk. gel⁻¹ -11-

g.- di I/22/41

bk. gel⁻² -7-

g. I/42/20

g.- di I/25/28

g.- ir I/115/15

g.- se II/27/10

bk. gel⁻²¹ -1-

g.- di I/45/11

bk. gel⁻³ -8-

g.- i I/45/58

bk. gel⁻⁴ -2-

g.- medim I/50/15

bk. gel⁻¹¹ -3-

g.- iyo I/142/52

bk. gel⁻⁸ -9-

g.- irdi I/147/42

gelende : bk. genelde -1-

g. I/07/68

gelene : bk. geleneK -1-
g.+ ĵini I/151/11

gelene : <gelenek+i -3-
g. II/25/01
g.+ miz I/07/87, I/90/60

geleneK : Asırlar boyunca nesilden nesile geçerek gelen ve bir topluluğun fertleri arasında sağlam bir bağ, ortak bir ruh meydana getiren her türlü âdet, alışkanlık, davranış biçimi ve kültürel değerler, örf, an'ane. -5-
g. II/35/55
g.+ de II/13/33
g. göreneK II/13/19
g.+ leri I/90/42
g.+ lerimiz II/13/35

gelének : bk. geleneK -1-
g.+ lere I/157/19

geleneKsel : Gelenekle ilgili, geleneğe dayanan, an'anevî. -1-
g. I/97/42

gelin : 1. Aileye evlenme yoluyla girmiş olan kadın. -350-
g. I/02/08, I/02/10, I/02/21, I/02/29, I/03/07, I/03/14, I/03/73, I/03/74, I/06/144, I/08/22, I/08/25, I/08/27, I/08/59, I/10/47, I/101/36, I/101/42, I/102/29, I/104/21, I/105/03, I/105/04, I/107/10, I/107/19, I/114/23, I/119/78, I/119/80, I/119/81, I/119/83, I/124/04, I/126/26, I/129/35, I/129/55, I/134/60, I/137/13, I/137/17, I/140/14, I/140/67, I/144/38, I/145/76, I/15/25, I/15/36, I/150/36, I/151/22, I/152/127, I/153/62, I/153/63, I/154/17, I/157/09, I/158/53, I/18/78, I/21/06, I/23/06, I/24/50, I/25/55, I/25/57, I/25/58, I/26/10, I/26/25, I/26/36, I/26/43, I/32/71, I/35/22, I/35/23, I/35/25, I/35/37, I/36/41, I/37/41, I/39/16, I/39/42, I/39/44, I/39/46, I/40/70, I/41/17, I/41/20, I/43/21, I/43/26, I/44/07, I/46/131, I/46/132, I/46/85, I/47/27, I/47/43, I/47/49, I/50/15, I/50/44, I/52/02, I/52/11, I/52/79, I/53/08, I/55/28, I/57/41, I/59/03, I/59/06, I/60/17, I/63/40, I/63/46, I/65/02, I/65/10, I/65/43, I/67/57, I/70/84, I/71/19, I/71/21, I/71/83, I/72/73, I/73/23, I/73/40, I/76/14, I/76/19, I/76/21, I/76/47, I/76/49, I/76/57, I/76/67, I/76/68, I/77/25, I/77/27, I/77/51, I/78/01, I/83/62, I/86/05, I/86/23, I/86/42, I/86/43, I/86/45, I/86/46, I/86/70,

I/86/77, I/87/78, I/89/19, I/91/87, I/94/66, I/94/68, I/94/70, II/03/26, II/03/35, II/05/44, II/05/45, II/06/44, II/08/100, II/13/53, II/14/62, II/16/11, II/19/113, II/20/79, II/20/80, II/21/40, II/21/46, II/23/102, II/23/106, II/23/107, II/23/108, II/23/109, II/23/111, II/23/112, II/23/159, II/23/162, II/23/27, II/23/90, II/23/98, II/25/62, II/25/65, II/25/71, II/26/24, II/34/03, II/34/59, II/37/20, II/37/21, II/37/35, II/39/140
g.+ ni I/04/29
g. bir oduK I/77/24
g. çıkarılâdı I/82/23
g.+ de I/73/35
g.+ den II/29/39
g.+ den I/15/14
g.+ di I/113/62, II/29/37
g.+ e I/08/67, I/15/61, I/87/35
g.+ e verecek verceK II/23/112
g.+ e verecen_e I/08/66
g. ğayinnâ I/52/13
g. hamamı I/154/16
g.+ i I/117/48, I/119/64, I/119/79, I/124/30, I/13/33, I/15/36, I/66/24, II/08/135, II/08/93, II/28/45
g.+ ĩ II/16/15
g.+ iken I/25/60
g.+ im I/107/71, I/107/72, I/113/125, I/132/09, I/138/48, I/14/64, I/144/20, I/146/53, I/17/44, I/24/61, I/39/14, I/51/03, I/60/81, I/60/86, I/65/16, I/76/66, II/08/48, II/14/64, II/24/70, II/29/04, II/29/65
g.+ imi I/79/49
g.+ iminen I/24/60
g.+ imiñ I/15/94, I/79/44, II/08/93
g.+ imiS I/12/22, II/08/48
g.+ imiz I/12/21, I/12/40, I/12/49, I/125/31, I/138/17, I/65/10, I/86/06
g.+ ini I/95/77
g.+ iñ I/04/67, I/06/95, I/119/79, I/20/98, I/50/21, I/77/76, I/86/06, II/08/135, II/21/40, II/25/69, II/29/41
g. itdilē I/30/12
g.+ iyim II/34/03
g.+ iz I/128/75
g.+ lēmiz II/19/35
g.+ leğ II/19/36, II/19/37
g.+ ne I/145/92, II/08/47
g.+ nē I/137/51, I/145/41,

I/159/22, I/39/11, I/46/52, I/77/61,
II/05/07, II/08/115, II/08/117, II/29/96,
II/32/124, II/32/98, II/39/151

ne g.+ nē ne olannar II/23/126

g.+ nēde I/48/30

g.+ nēden I/159/41, I/77/62

g.+ nēm I/138/28, I/145/19,
I/148/61, I/159/14, I/58/58, I/79/48,
II/08/135, II/08/136, II/21/42

g.+ nemi II/21/42

g.+ nēmineḡ I/48/53

g.+ nemiḡ II/21/41

g.+ nēmiḡ I/48/58, II/32/120

g.+ nēmiz II/21/45

g.+ nēmnen I/48/52

g.+ nen I/132/50, I/144/23,
I/144/77

g.+ nēn II/12/11, II/27/57

g.+ nēni I/97/58

g.+ nēnkini II/39/162

g.+ ner I/08/68, I/126/38, I/21/38,
I/45/43, I/48/57, I/55/28, I/64/92, I/96/73,
II/21/39, II/23/118, II/31/40

g.+ neḡ II/21/41

g.+ ner al17dıK I/159/14

g.+ nerim I/143/82

g.+ nere I/120/28, I/126/81,
II/13/18

g.+ neri I/65/26, I/90/30, II/13/18,
II/21/38

g.+ nerim I/113/132, I/113/135,
I/113/139, I/129/35

g.+ nerime I/113/124, I/113/125,
I/113/127, I/113/130

g.+ nerimiḡ I/40/69

g.+ nerimnen I/113/128

g.+ neriḡ I/137/17

g.+ neriḡ i I/138/63

g.+ sin I/126/38

g. vermediydiK I/46/132

g. yaparla I/71/10

g. yapıdık I/152/25

g. yapıdılā II/12/14

2. Evlenmek için hazırlanmış,
süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın.-
281-

g. I/114/59, I/114/60, I/145/07,
I/145/55, I/145/58, I/148/17, I/72/83,
I/72/84, I/76/13, I/94/66, II/25/66,
II/25/68

g. aldı I/52/82

g. aldıḡdan I/97/52

g. aldıla I/77/23

g. aldımızıḡ I/97/54

g. alındı I/78/29

g. alınınca I/52/11

g. alınırđı I/118/17, I/97/52

g. alınıyodu I/78/31

g. alıyoz I/46/91

g. alan I/102/29

g. alınır I/32/71, I/32/75

g. alınırđı II/03/26

g. alınıyo II/03/30

g. alıyolādı I/09/21

g. alayı II/34/67

g. alıcı I/145/84, I/41/12, II/06/44,
II/11/08, II/25/57

g. alıcınıḡ I/102/23

g. almā I/125/85, I/154/23

g. ālma I/10/55

g. almak I/82/25

g. almacıyo II/16/25

g. almadan I/59/16

g. almaḲcılā I/153/86

g. almaya I/59/23, I/59/28,
II/34/64

g. alḡmaya II/34/68

g. almıya I/59/17, I/59/18,
I/76/14, I/97/54, I/97/56, II/25/58,
II/25/59

g. arabalarının I/87/78

g. arabası I/08/21, I/125/86

g. başınıḡ I/101/40

g. çıkabiliyo I/76/63

g. çıkacā I/04/25

g. çıkacak II/37/53

g. çıkādı I/32/60, II/34/32,
II/34/33, II/35/32, II/37/34

g. çıkar I/114/13, I/114/59,
I/26/28

g. çıkār I/114/59

g. çıkca ۱ II/34/43

g. çıkcasa I/77/29

g. çıkıyo I/159/16

g. çıkıncānā II/37/20

g. çıkımaz I/72/78

g. çıkı II/39/146

g. çıkTı I/82/26

g. çıkardım I/89/16, II/37/75

g. çıkarılādı I/82/23

g.+ dim I/145/06

g.+ din II/17/64

g.+ e I/08/16, I/114/15, I/114/49,
I/114/60, I/125/87, I/138/82, I/148/25,
I/159/12, I/159/20, I/159/29, I/41/24,
I/70/76, I/72/84, I/76/58, I/87/72, I/89/06,
II/25/68, II/34/74

g. etcez I/77/77

g. etTi I/137/21

g. etTim I/76/04

g. ğadın I/45/36

g. ğıS I/26/23

g. ğız I/04/14, I/134/39, I/91/24

g. ğıza I/04/27, I/08/31, I/08/32,

I/26/23

g. ğızı I/08/17, I/25/12

g. ğızım I/25/10

g. ğızıñ I/08/11, II/23/83

g. görme yaparlā II/34/23

g. görmeye I/76/56

g. ğamamına I/145/55, I/145/56

g.+ i I/02/09, I/08/20, I/08/23,
I/101/32, I/101/33, I/102/78, I/102/79,
I/114/14, I/125/86, I/125/87, I/125/88,
I/153/87, I/157/10, I/159/23, I/26/11,
I/26/45, I/32/86, I/71/17, I/71/19, I/72/77,
I/72/79, I/72/81, I/72/82, I/72/83, I/76/46,
I/77/09, I/77/47, I/82/21, I/82/25, I/82/29,
I/97/56, II/05/45, II/23/100, II/23/86,
II/25/60, II/34/36, II/34/57, II/34/67,
II/37/35, II/37/46, II/39/155

g.+ i çıkarılā I/148/29

g.+ imiz I/32/75

g.+ imize II/12/75

g.+ in I/101/25, I/125/86, II/34/74

g.+ ini I/30/37

g.+ iñ I/101/28, I/101/33,
I/114/14, I/114/60, I/26/33, I/26/36,
I/26/40, I/41/28, I/67/08, I/71/10, I/72/75,
I/76/58, II/34/66, II/34/73, II/37/49

g.+ iñi II/39/156

g.+ ne I/02/18, II/24/72

g.+ nē I/145/55, I/151/21, I/77/17,
I/77/28, I/77/42

g.+ nen I/34/31, I/59/20, II/25/63

g.+ nēn I/159/10

g.+ nēñ I/94/69

g.+ nēñ yüzü yırtıK olı9ur I/76/52

g.+ ner I/76/13, I/76/45

g.+ nerden I/76/67

g.+ nere I/08/27, I/159/21,
I/26/29, I/26/31, II/15/37

g.+ neri I/60/78, I/77/44, I/77/45,

II/34/55

g.+ nerimizē I/101/23

g.+ neriñ I/76/54

g.+ neriñ başını yapallardı

II/03/37

g.+ neriñ başını II/03/36

g. olaraK I/46/90

g. olcağ I/114/42, I/114/48

g. olcağ I/101/40

g. olcaK I/17/12

g. olcāK I/101/44

g. olcan I/148/37

g. olcān I/148/37

g. olcāsa I/125/59

g. olduK I/02/23, I/153/62,
I/77/04, I/77/19, I/77/26, I/77/42

g. olduK I/15/25

g. oldūK I/15/09

g. oldular I/119/78

g. oldum I/09/07, I/101/09,
I/113/85, I/113/98, I/140/03, I/140/06,
I/140/07, I/152/06, I/154/04, I/25/38,
I/27/22, I/27/27, I/50/21, I/76/04, I/82/01,
I/82/02, II/32/08, II/37/60

g. oldūma I/145/08

g. oldumda I/76/69

g. oldūmu I/27/23

g. olmadan I/159/25

g. olsañ I/159/24

g. olullar I/21/62

g. olunca I/113/67

g. olup I/82/12

g. olur I/114/52

g. olurka I/159/28

g. olurdu I/102/25, I/159/11

g. olurduK I/101/31, I/25/05,

I/77/19

g. oluyo I/102/26

g. oluyó I/91/42

g. oldular I/67/30

g. olđum II/06/34

g. olma I/125/29

3. (Seslenen kişinin kendinden
yaşca küçük olan) Kadınlar için kullanılan
bir seslenme sözü.

geliñ : bk. gelin¹ -2-

g. I/59/35

bk. gelin²

g. I/66/04

gelin : bk. gelin² -5-

g.+ im I/60/80, I/60/81, I/60/82,

I/60/85
gēlin : bk. gelin¹ -1-
 g. I/101/35
gēlin : bk. gelin² -2-
 g. I/77/61
 g.+ nerde I/15/33
gēlin : bk. gelin¹ -4-
 g. I/128/24, I/150/36
 gūlşen g. I/39/19
 bk. gelin⁴
 g. I/86/70
gēlin : bk. gelin² -4-
 g. I/04/19, II/17/64
 g. indī_j II/11/13
gēlin_valesi : Bir çocuk oyunu. -2-
 g. I/06/17, I/06/18
gēlinlik : Gelin elbisesi. -1-
 g. I/83/54
gēlinnī : <gelinlik+i -5-
 g. I/26/37, II/39/146
 g.+ miz I/153/59
 g.+ mizi I/02/19
 g.+ mizi I/02/20
gēlinnig : bk. gelinlik -1-
 g. I/98/35
gēlinniK : bk. gelinlik -30-
 g. I/02/18, I/02/21, I/09/13,
 I/101/31, I/151/27, I/26/32, I/34/33,
 I/34/34, I/70/80, I/70/83, I/71/11, I/71/13,
 I/76/66, II/03/36, II/15/38, II/15/40,
 II/34/38, II/35/34, II/35/35, II/37/21,
 II/37/23
 g.+ lē I/153/58
 g.+ len I/151/27
 g.+ ler I/159/26
 g. melinniK I/161/32
 g. milinniK I/25/56
gēlinpik : bk. gelinlik -1-
 g. I/82/30
gēlir : Belli zamanlarda belli yerlerden ele
 geçen para, îrat, vâridat.-6-
 g. I/02/56, I/07/49
 ek g. I/85/54
 g.+ i I/46/34
 g.+ imiz I/53/82
 g.+ lēnden II/02/66
geliş - : İlerlemek, büyüyüp genişlemek,
 olgunlaşmak, terakkî etmek, inkişâf
 etmek, tekâmül etmek. -3-
 g.- ennerimizi II/33/22
 g.- ivêrdi I/01/29

g.- miş II/35/19
geliş : Gelmek işi, vusul. -2-
 g. I/61/73
 g.+ imdē I/54/36
gelme : 1. Gelmiş. -25-
 g. I/117/50, I/153/118, I/18/78,
 I/23/10, I/23/15, I/46/86, I/68/12, I/68/13,
 I/77/27, I/92/10, I/99/41, I/99/42, II/06/35,
 II/31/40, II/32/109
 urdan g. II/10/32
 g.+ ler I/92/11
 g.+ miymişti I/46/54
 g.+ ymiş I/02/38
 2. Gelmek işi.
 g.+ sinden I/05/18
 g.+ ye II/15/13
gelme gitme : Karşılıklı birbirini
 ziyaret etme.
 g. gitme I/150/30
gēlme : bk. gelme¹ -1-
 g. II/06/52
gēlme : bk. gelme -1-
 g.+ ye II/15/13
gēlmeg : bk. gelmeK -1-
 g. I/94/80
gelmeK : (Bir maksatla) Bir yere
 uğramak, ziyâret etmek işi. -2-
 g. I/03/31, I/73/38
gelmi : bk. gelme² -1-
 g.+ yi II/10/57
gelTir - : bk. getir- -1-
 g.- dī I/22/20
gemi : Su üstünde giden büyük taşıt,
 sefîne -3-
 g.+ lerede I/52/84
 g.+ m I/66/17
 g.+ nne I/52/85
gen - : bk. gel⁻² -1-
 g.- mezler II/25/76
genc : bk. genç -21-
 g. I/122/25, I/125/47, I/126/02,
 I/140/64, I/143/77, I/150/12, I/23/67,
 II/07/54, II/07/55
 g.+ e I/56/57
 hanım mardır ğarıyı şe ğocayı g.
 eden ğoca vardır hanımı ğocadan I/132/83
 g.+ i I/39/09, II/07/93
 g.+ iken I/113/97, II/01/44,
 II/29/81
 g.+ imiz I/153/104, I/153/39,
 I/153/40

g.+ lere I/45/05
gēnc : bk. genç -2-
g.+ iken I/58/37
g.+ imiz II/09/73
gēnc : bk. genç -2-
g.+ imiz II/09/71
gēnc : bk. genç -1-
g. I/85/56
genç : Hayâtın çocuklukla orta yaşlılık arasındaki döneminde bulunan. -18-
g. I/103/16, I/113/72, I/23/67, I/26/65, I/35/01, II/11/05, II/19/89, II/20/59
g.+ iken II/08/111
g.+ lē II/20/15, II/20/18, II/34/34, II/34/85
g.+ ler I/33/102
g.+ lere II/34/92
g.+ leri II/34/82
g.+ şınız I/05/21
g.+ yız II/20/58
genç : bk. genç -4-
g. I/40/66, I/56/49, I/59/37
g.+ ken I/33/100
gēnc : bk. genç -2-
g. II/11/36
g.+ lē II/11/05
gençli : <gençlik+i (bk. gençlik) -
1-
g.+ mde I/01/19
gendi : bk. kendi -3-
g.+ miz I/62/11
g.+ miz yaptık II/23/124
g.+ mize I/15/28
gene : Yine, tekrar. -26-
g. I/01/88, I/02/56, I/07/100, I/07/57, I/07/87, I/07/89, I/139/62, I/14/54, I/145/74, I/155/24, I/20/98, I/38/69, I/40/23, I/40/75, I/41/78, I/82/04, I/82/20, I/83/24, I/83/37, II/15/75, II/15/76, II/23/125, II/34/17, II/35/78, II/37/54, II/37/92
genē : bk. gene -1-
g. II/01/90
gēne : bk. gene -1-
g. II/34/34
gēnē : bk. gene -1-
g. I/86/19
genel gürmây : Genel kurmay, savaşta ve barışta ordunun eğitimini, sevk ve idâresini düzenleyen en yüksek askerî

makam, erkânıharbiyye-i umûmiyye. -
1-
g. ârşivinden II/02/24
genelde : Genellikle. -4-
g. I/07/99, I/39/53, II/15/108, II/34/90
genelde : bk. genelde -3-
g. I/63/26, II/39/159, II/39/44
genēldi : bk. genelde -1-
g. II/11/24
genellikle : Genel olarak, çok defa, çoğu zaman, umûmiyetle. -3-
g. I/36/53, I/97/59, II/11/10
genellikle : bk. genellikle -2-
g. I/36/39, II/17/37
geniş : Kendi ölçülerine veya alışılmış ölçülere göre enli olan, genişliği fazla olan, vüs'atli, vâsi. -3-
g. I/111/114, I/133/31, II/38/118
geniş - : bk. genişle- -1-
g.- miş I/147/09
geniş : bk. geniş -3-
g. I/77/33
g.+ ce I/64/77, II/32/114
genişle - : Geniş duruma gelmek, hacmi fazlalaşmak, büyümek. -1-
g.- di I/93/07
genişli - : bk. genişle- -1-
g.- yor I/23/72
genişli : Genişlik, geniş olma durumu, geniş bir yer kaplamış olma, enlilik. -
2-
g.+ j II/02/05
genş : bk. genç -100-
g. I/100/39, I/125/18, I/146/09, I/153/104, I/161/18, I/35/14, I/46/52, I/56/50, I/69/33, I/96/77, II/07/100
g.+ le I/149/41, I/57/35, I/57/38, I/79/02, I/99/36
g.+ lē I/03/81, I/07/80, I/104/39, I/150/16, I/150/31, I/152/81, I/153/109, I/154/28, I/154/30, I/154/69, I/155/105, I/161/18, I/46/99, I/75/53, I/79/19, I/98/25, I/99/11, II/01/32, II/01/40, II/06/08, II/09/81, II/09/83, II/12/19, II/14/55, II/27/20, II/27/29
g.+ lēde I/109/31, I/153/111, I/158/12, I/158/13, II/09/74
g.+ lēden I/03/71, I/46/94, I/69/08, II/17/81
g.+ lēmiz I/146/06, I/153/115,

I/153/37, I/73/26
 g.+ lēmizden II/32/139
 g.+ ler I/03/64, I/07/77, I/102/05,
 I/104/32, I/118/10, I/125/77, I/131/02,
 I/137/12, I/15/87, I/153/103, I/23/69,
 I/35/19, I/55/47, I/60/36, I/60/37, I/93/26,
 II/06/39, II/10/71, II/14/31, II/14/58
 g.+ leṣ I/28/17, I/57/36
 g.+ lēr I/06/09
 g.+ lerden I/06/132, I/06/135,
 II/10/62
 g.+ leṣden I/109/31
 g.+ lere I/106/78, I/125/47,
 I/154/16, I/93/58
 g.+ lere verceK I/98/14
 g.+ leri I/153/103, I/46/94
 g.+ lerimiS II/15/47
 g.+ lerimiz I/92/57
 g.+ sin I/109/30, I/79/32
geṣṣ : bk. geṣ -29-
 g. I/03/73, I/130/02, I/44/56,
 I/44/60, I/55/47, II/03/28, II/26/02,
 II/27/26, II/27/34, II/33/23
 g.+ den I/06/112
 g.+ lē I/161/15, II/27/04, II/27/34
 g.+ lēden II/09/33
 g.+ lēmiz I/30/35
 g.+ ler I/03/72, I/20/79, I/51/54,
 I/51/63, I/53/35, I/65/24
 g.+ leṣ I/20/93
 g.+ ler yapayörü I/51/56
 g.+ lerden I/51/67
 g.+ lerimiz I/46/56, II/33/27
gēṣṣ : bk. geṣ -1-
 g.+ ler I/10/08
geṣṣlī : <geṣṣliK+i -11-
 g.+ m I/137/39, I/137/41, I/63/51
 g.+ mde I/115/19, I/136/28,
 I/95/95
 g.+ miz I/150/06
 g.+ mizde I/149/40
 g.+ mizden II/11/12
 g.+ ne I/125/23
 g.+ ṣizi I/113/81
geṣṣlī : <geṣṣliK+i -7-
 g.+ m I/52/04
 g.+ mde I/95/90
 g.+ mdē II/01/19
 g.+ mizde I/150/29, I/20/49
 g.+ mizde I/01/94
 g.+ miziṣ I/14/71

geṣṣliK : Gençlik, genç olma durumu,
 genç yaşta bulunan kimsenin hâli, hayâtın
 çocuklukla orta çaḡ arasındaki dönemi. -
 4-
 g. I/28/34
 g.+ de I/106/36, I/131/51
 g.+ te I/96/62
gePegenc : Çok geṣ. -1-
 g. I/137/16
ger - : 1. (Bir şeyi) Kenarlarından veya
 uçlarından çekilebileceḡi kadar çekerek
 gelebileceḡi en düz duruma getirmek. -
 4-
 g.- elerdi I/71/19
 g.- erdiK I/101/32
 g.- ēlerdi I/71/17
 g.- erlermiş I/76/51
 2. (Vücûdun dış organları ve
 özellikle kol ve bacak için) Açabileceḡi
 kadar açıp, uzatabileceḡi kadar uzatıp
 dümdüz ve dimdik tutmak.
gēr - : bk. ger² -1-
 ḡol ḡanat g.- dik I/125/38
gerçe : bk. gerçeK -1-
 g.+ ği II/15/96
gerçē : <gerçeK+i -1-
 g. II/30/03
gerçeḡ : bk. gerçeK -1-
 g. I/08/118
gerçeK : İnkâr edilmeyecek şekilde var
 olan, var olmuş bulunan, hakîkî, vâki,
 reel, asıl, sahih, doğru. -3-
 g. I/08/118, II/30/08
 g.+ lē II/35/46
gerçi : Aslına bakılırsa, aslında, filvâki. -
 2-
 g. I/138/125, I/146/39
gerçī : bk. gerçi -1-
 g. I/01/20
gērçi : bk. gerçi -2-
 g. I/72/59, II/22/40
gērçi : bk. gerçi -1-
 g. I/72/22
gerçik : bk. gerçek -1-
 g. II/02/58
gerÇékTen : Gerçekten, gerçek bu ki,
 sâhiden, hakîkaten. -1-
 g. I/60/91
gerdannıḡ : Gerdanlık, kadınların süs
 eşyası olarak boyunlarına taktıkları,
 genellikle kıymetli mâdenden ve değerli

taşlardan yapılmış takı, kolye. -1-
g. II/17/55
gerdir - : Germek işini başkasına yaptırmak, kenarından veya uçlarından çektirerek gergin duruma getirtmek, gerilmesini sağlamak. -1-
g.- irşin I/87/114
gere : bk. kere -1-
g. I/21/81
gerek : Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım.
-4-
g. I/49/75, II/38/27, II/38/72
gerek gör- : Yapılmasını istemek.
g. görmüyoru I/36/07
gerek - : Gerekli olmak, lâzım gelmek, icap etmek, iktizâ etmek. -5-
g.- dî I/90/79, I/90/84, I/90/85
g.- eyosa I/42/75
g.- miyor I/125/12
gerge : Bostan gölgeliği. -1-
g. I/102/77
geri : (Bir yerin veya şeyin ön kabul edilen kısmına göre) Arkada bulunan taraf, arka taraf.-69-
g. I/01/70, I/02/56, I/03/75, I/04/05, I/04/70, I/05/31, I/06/65, I/07/109, I/08/126, I/08/127, I/100/43, I/11/67, I/117/14, I/117/16, I/117/18, I/117/19, I/117/42, I/117/51, I/119/12, I/129/05, I/130/20, I/130/23, I/138/64, I/142/60, I/142/61, I/144/23, I/147/54, I/153/40, I/153/46, I/153/55, I/156/32, I/158/56, I/26/18, I/26/50, I/52/32, I/52/61, I/72/37, I/74/61, I/91/58, I/91/70, I/94/22, I/96/34, I/99/15, II/04/76, II/22/18, II/23/137, II/25/60
ileri g. II/08/89
g.+ de I/01/43
g.+ den I/121/49, I/149/51
g.+ ledè I/01/25
g.+ si I/33/70
g.+ sini I/05/29, I/122/39
g.+ ye I/119/46
g.+ yi I/122/13
geri çek- : İptal etmek, vazgeçmek.
g. çekdilè I/148/36
geri çevir- : Geri vermek, geldiği yere göndermek, iade etmek.
g. çevirmiş I/147/27
geri durma- : Yapmaktan

kaçınmamak, yapmamazlık etmemek, hiç çekinmeden yapmak.
g. durmaz II/17/33
geri ğalan (geri yan) : Belli bir şeyden arta kalan, fazlalık, belli bir grubun dışındakiler.
g. ğalanı I/69/06, I/69/12
g. yannı I/158/11
geri(ye) çekil- : Karıştığı bir işi sürdürmekten veya sürdürenler arasında bulunmaktan vazgeçmek.
g.+ ye çekil I/111/83
gèri : bk. geri -4-
g. I/90/31
g.+ den I/03/21
g.+ si I/09/05
g.+ ye I/58/17
gericilik : Gericici olma, yeni şeyleri kabul etmemekte, eskiye bağlı kalmakta direnme durumu, irticâ. -1-
g. I/05/09
geriki : Diğerleri. -1-
g.+ lè I/85/09
gerili : Gerilmiş durumda bulunan, gerilmiş olan. -1-
g. II/08/125
gerisin geri : Geldiği yere veya ters yöne doğru, gerisin geriye, yeniden, tekrar, bir daha. -3-
g. I/153/56, I/17/03, I/17/57
gerisin gèri : bk. gerisin geri -1-
g. I/106/65
gerizekâli : bk. gerizekâli -1-
g.+ ymış II/03/77
gerizekâli : Akli kıt, zekası düşük kimse. -1-
g.+ yın II/39/173
gersi gerî : bk. gerisin geri -1-
g. II/24/94
ges - : bk. get- -2-
ras g.- sin II/22/89, II/22/90
geş - : bk. geç-⁹ -8-
g.- dî I/120/34
g.- diK I/01/08
g.- enTan I/147/53
g.- tîmiz II/07/12
g.- Ti II/38/95
dağıntılı g.- Ti II/38/95, II/38/98
bk. geç-⁶ -17-
g.- ÇekTi I/85/60
g.- di I/01/16, I/15/48, II/39/132,

II/39/17

günüm g.- di I/22/46, I/22/47
günümüz g.- di I/22/31, I/22/33
g.- diK II/03/12
g.- diKden I/05/14
g.- miş I/72/14
bk. geç⁷-81-
g. I/04/72, I/152/61, II/39/21
g.- di I/01/35
bk. geç¹⁰-69-
g.- cez I/17/12
g.- di I/143/81
g.- dik I/02/71
bk. geç¹¹-36-
g.- di I/06/57, II/09/52, II/09/64,

II/12/12, II/12/13

bk. geç⁸-2-
g.- di I/42/28
geldi g.- di I/08/36
bk. geç²-64-

g.- di I/128/63, I/77/68, I/93/24
g.- di I/08/57, I/102/86, I/107/49,
I/110/37, I/110/41, I/119/39, I/12/09,
I/120/60, I/123/20, I/128/58, I/128/62,
I/130/32, I/141/06, I/145/33, I/145/84,
I/15/62, I/150/07, I/150/19, I/152/136,
I/155/100, I/155/34, I/27/12, I/35/10,
I/38/23, I/43/32, I/52/05, I/63/42, I/63/43,
I/63/51, I/77/68, I/78/53, I/79/13, I/79/21,
I/91/64, I/93/24, II/06/79, II/07/110,
II/07/89

günümüz g.- di I/15/42, I/59/10,
I/63/12

modası g.- di I/14/63, I/14/64
g.- di günümüz I/63/21
g.- di yapardık I/08/77
g.- dig I/145/66
g.- dik I/119/39
g.- irdik I/37/34
g.- medi I/78/55
g.- mese I/12/48
g.- miş I/08/59, I/119/10, I/15/76,

I/56/25

g.- mişler I/130/28
g.- sin I/154/10
g.- siğ I/49/48
g.- ti I/76/97
g.- Ti II/03/10
bk. geç¹-99-
g.- ceğ I/156/58
g.- diğiz I/122/33

g.- di I/20/80, I/45/36, I/45/56

g.- diğ II/01/37
g.- diğiz I/122/34
g.- medim I/20/81
g.- mek I/156/02
g.- mēk I/156/02
g.- meyiğ I/20/83
g.- miden II/39/81
g.- miş I/11/60
g.- mişındur I/49/66
g.- miyo I/100/45
g.- Ti II/38/108
g.- tik I/81/31
bk. geç²⁷-22-

hora g.- di I/91/80
hora g.- medi I/119/32
g.- miş I/110/50
muradına g.- miş I/11/88
hora g.- ti I/91/80
bk. geç⁵-22-

g.- di I/15/47, I/152/97, I/98/125,
II/25/85, II/32/132

g.- dikçe I/39/92
g.- er II/35/64
g.- miyo I/63/18
g.- miyor I/15/47, I/17/05

bk. geç¹⁵-11-
g.- mesin I/25/48

bk. geç²⁹-30-

g.- di I/130/06, I/134/10, I/35/41,

I/61/10

g.- dim I/140/18
g.- miştir I/59/37
g.- Ti II/25/03

bk. geç³⁰-72-
g.- di I/64/107

bk. geç³¹-10-
eline g.- diğ I/69/72

bk. geç¹³-66-
g.- meden I/69/102

bk. geç³-25-
g.- di II/16/11

g.- miyomuş I/110/05
g.- miyordu I/122/57

bk. geç¹²-1-
g.- diler I/122/19

bk. geç³³-73-
g.- medi I/123/46

bk. geç³⁴-71-
g.- mesin I/144/01

bk. geç³²-9-

- g.- di I/150/12
bk. ge $\check{c}$ -²⁴-38-
g.- ce $\check{c}$ I/153/110
g.- ce $\check{c}$ I/153/110
bk. ge $\check{c}$ -⁴-65-
g.- ceK II/03/78
bk. ge $\check{c}$ -³⁵-70-
g.- di $\check{c}$ II/39/143
ge $\check{s}$: bk. ge $\check{c}$ -12-
g. I/119/24, I/119/34, I/39/09,
I/39/10, I/56/42, I/64/23
g.+ le I/61/11
g.+ ler I/01/29, I/55/69, II/22/45
g.+ lere I/44/54
ge $\check{s}$: bk. ge $\check{c}$ -11-
g. I/07/59, I/124/29, I/147/27,
I/28/43, I/90/39, II/08/13, II/09/39,
II/31/12
g. ğaldım II/39/165
g. ğalmı $\check{s}$ en II/39/165
g. yapTım I/91/31
ge $\check{s}$ - : bk. ge $\check{c}$ -²-3-
g.- di I/154/11, I/30/14
bk. ge $\check{c}$ -⁸-1-
ġodu g.- di II/29/27
ge $\check{s}$: bk. ge $\check{c}$ -1-
g. I/39/09
ge $\check{s}$: bk. ge $\check{c}$ -1-
g. I/39/09
ge $\check{s}$: bk. ge $\check{c}$ -1-
g. I/54/30
ge $\check{s}$ - : bk. ge $\check{c}$ -³⁶ -1-
g.- mez I/47/72
ge $\check{s}$ gi : bk. eski -1-
g.+ den I/08/27
ge $\check{s}$ im : bk. ge $\check{c}$ im -1-
g. II/01/12
ge $\check{s}$ li : <ge $\check{s}$ liK+i -2-
g.+ mizdi II/12/71
g.+ η izi I/113/52
ge $\check{s}$ lig : bk. ge $\check{s}$ liK -1-
g. I/06/48
ge $\check{s}$ lik : bk. ge $\check{s}$ liK -3-
g. I/01/26, I/135/26, I/135/28
ge $\check{s}$ me : Ge $\check{c}$ me, ge $\check{c}$ mek i $\check{s}$ i. -1-
g.+ si I/122/09
ge $\check{s}$ mi $\check{s}$: bk. ge $\check{c}$ mi $\check{s}$ ¹ -2-
g.+ den II/23/155
bk. ge $\check{c}$ mi $\check{s}$ ²
g.+ lerden $\ddot{o}$ sun II/25/82
get - : Getirmek. -55-
g.- ce'mi $\check{s}$ I/33/13
g.- cen I/86/25
g.- ceS I/94/15
g.- c $\ddot{e}$ z I/136/12
g.- $\check{C}$ ek I/45/55
g.- dile I/03/11
g.- irdi I/124/45
g.- medi I/125/37
g.- mi $\check{s}$ II/33/08
g.- mi $\check{s}$ di I/149/25
g.- mi $\check{s}$ le I/144/81
g.- mi $\check{s}$ ler I/112/01, I/56/57
g.- mi $\check{s}$ Ti I/149/20, I/149/24
g.- sin I/112/53
ras g.- sin I/161/56
g.- ti I/10/101, I/50/78, II/28/12
g.- Ti I/03/75, I/100/47, I/134/05,
I/152/73, I/27/16, I/46/90, I/74/26,
I/87/38, I/88/36, I/91/79, II/28/74,
II/38/61
g.- tik II/38/15
g.- Tik I/03/76, I/136/11,
I/136/12, I/150/13, I/93/08
g.- TiK II/07/16
g.- Ti $\check{q}$ I/136/11
g.- Tikleri II/34/87
g.- Tile I/152/135, I/70/15
g.- Til $\ddot{e}$ I/46/86, I/46/88
g.- Tiler I/125/16, I/25/55
g.- Tim I/112/36, I/49/15, I/52/33,
II/08/123, II/23/116
yolu g.- Tim II/39/131
g.- Ti η II/39/166
get - : bk. git- -56-
g. I/87/109
ge $\check{t}$ - : bk. get- -3-
g.- cez II/38/45
g.- Ti I/54/35
g.- Til $\ddot{e}$ I/77/25
ge $\check{t}$ i - : bk. getir- -3-
g. I/153/105, II/08/50
g.- dik I/50/77
ge $\check{t}$ i - : bk. getir- -24-
g. I/153/106, I/28/18, I/28/20,
I/49/21, I/62/28, I/68/53, I/87/05, I/96/17,
I/96/42, I/97/10, II/38/102, II/38/75
g.- mi $\check{s}$ I/86/49
g.- mi $\check{s}$ l $\ddot{e}$ I/153/85
g.- mi $\check{s}$ ler I/96/87
g.- n I/115/55
g.- tdiri I/06/01

g.- tTircēz I/30/59
g.- tTiridi I/139/36
g.- tTiriyolā I/83/27
g.- tTiriyoz I/31/57, I/31/58,
I/31/60
getī - : bk. getir- -1-
g.- mişlē I/46/87
getil - : bk. getir-1-
g.- ilēdi I/154/52
geTir - : (Daha uzak bir yerden)
Bulunulan yere gelmesini sağlamak,
gelmesine sebep olmak, iletmek,
nakletmek, ulaştırmak. -327-
g. I/01/63, I/115/49, I/134/06,
I/139/29, I/139/42, I/23/56, I/35/32,
II/23/186, II/38/49
g.- ĩ I/76/71, I/91/72, II/39/42
g.- ĩken I/62/03
g.- ceK I/20/12
g.- cēz I/131/48, II/11/65
g.- cin I/97/13
g.- dī I/121/31
g.- di I/108/39, I/119/29, I/136/40,
I/140/63, I/149/44, I/16/04, I/27/31,
I/60/97, I/73/43, II/25/93
g.- di_j I/05/57
g.- dig I/144/53
g.- diK I/108/40, I/119/37
g.- dikleri I/108/39
g.- dilē I/121/29, I/38/16, I/53/46,
II/23/101, II/23/27
g.- diler I/140/57
g.- diler I/122/76
g.- dim I/42/34
g.- diñ I/128/25
g.- ebildī I/50/43
g.- e bilse I/92/58
g.- elim II/11/66
g.- em I/46/92, I/49/20
g.- ēm I/135/03
g.- emedik I/50/55
g.- emedim I/45/53
aqlımı g.- emem II/12/39
g.- emiyces I/35/15
g.- emiyiz I/93/56
g.- emiyo I/92/58
g.- en I/48/23, I/48/46, II/10/77
g.- eni I/138/41
g.- ennēden II/09/46
g.- enner II/10/76
g.- eydiK I/143/26

g.- eyin II/29/40
g.- eyō I/57/44
g.- ēyyoz II/27/55
g.- i I/08/116, I/08/23, I/08/35,
I/107/73, I/108/38, I/128/21, I/145/83,
I/161/39, I/40/71, I/58/46, I/60/11,
I/76/73, I/88/58, I/96/54, II/08/119,
II/08/50, II/08/95, II/23/58, II/24/93,
II/33/58
g.- ĩ I/08/11
g.- ib I/130/18, I/130/36, I/20/37
g.- icāndı I/109/10
g.- icın I/87/06
g.- icig I/86/70
g.- icin I/96/65
g.- idi I/113/27, I/115/47, I/14/37,
I/72/70, II/11/03, II/27/35
g.- idi viridi I/128/43
g.- idik I/128/69, I/141/07,
I/141/09, I/141/20, I/152/94, I/155/20,
I/155/24, I/33/52, I/33/54, II/24/28,
II/24/29
g.- idiK I/123/31, I/18/21, I/18/54,
I/51/27, I/58/89, I/72/42, II/29/88
g.- idim I/91/46, II/39/162
g.- idin I/126/49
g.- idiñ I/04/46, I/32/44
g.- iken I/110/64
g.- ile I/128/14, I/75/25
g.- ilē I/03/47, I/08/23, I/101/45,
II/30/65
g.- ilēdi I/102/22, I/102/23,
I/102/78, I/102/80, I/121/117, I/154/43,
I/159/30, II/34/75
g.- ilēdin I/126/63
g.- ilēmişti II/19/144
g.- iler I/114/58, I/117/19, I/26/25,
I/39/75
g.- ilēr I/107/33, I/37/41
g.- ilerdī I/90/57
g.- ilerdi I/02/05, I/125/66,
I/125/67, I/140/39, I/87/75, I/90/59
g.- ilērdi I/09/63, II/01/26
g.- ilērdi I/09/62
g.- ilērmiş I/76/12
g.- iliđī I/80/34
g.- illē II/08/127
g.- iller I/143/47, II/03/23
g.- illerdi I/123/25, I/123/57
g.- im I/90/22, II/38/67
g.- imēyoz II/33/44

g.- imiyoruz II/33/43
 g.- in I/04/51, I/128/25, II/22/36
 g.- ince I/69/40
 g.- incesi I/46/41
 g.- in I/08/117, I/117/23, I/128/65,
 I/134/03, I/134/04, I/147/30, II/08/43
 g.- ip I/107/07, I/150/11, I/68/52,
 I/74/75, I/81/07, I/85/21, I/96/33, II/30/34
 g.- iP I/08/51, I/08/63, I/143/48,
 I/37/42, II/39/155
 g.- ir I/107/38, I/119/73, I/121/32,
 I/143/61, I/143/65, I/39/77, II/31/28
 g.- ir virilēirse viriler virmezlerse
 I/52/47
 g.- irdi I/08/50, I/14/48, I/14/49
 g.- irdik I/25/59
 g.- irdiK I/130/16
 g.- iriz II/33/41, II/33/46, II/33/48
 g.- irledi I/90/57
 g.- irler I/114/58
 g.- irlerdi I/02/06
 g.- isin II/19/125
 g.- isiñ I/98/59
 g.- işē II/35/30
 g.- ivē II/03/34
 g.- iviren I/27/31
 g.- ivirin I/45/54
 g.- iydi I/50/43
 g.- iydik I/02/09, I/150/10,
 I/153/21, I/48/10, I/70/18
 g.- iydiK I/101/34, I/101/35
 g.- iydim I/50/42, I/88/04
 g.- iyı I/64/22
 g.- iyim I/139/40, I/40/51
 g.- iyin I/04/63, I/112/61,
 II/08/120, II/32/25
 g.- iyken I/62/04
 g.- iyo I/103/24, I/37/42, I/46/40
 kelimē ۛşādet g.- iyō I/155/99
 g.- iyodu I/146/12, I/96/24
 g.- iyōdu II/08/24
 g.- iyoduğ I/81/43
 g.- iyōduğ I/97/09
 g.- iyōduğ II/21/64
 g.- iyoduğ I/70/18
 g.- iyola I/32/54
 deK g.- iyolā II/37/35
 g.- iyolar I/105/17, I/14/59,
 I/97/58
 g.- iyōlar I/105/10, I/97/56
 g.- iyollā II/30/40

g.- iyollar I/41/55
 g.- iyollardı I/104/30
 g.- iyólġē II/08/69
 g.- iyom I/90/17, I/90/18
 g.- iyon I/158/62, I/20/40
 g.- iyor I/125/11, I/37/43
 g.- iyoğ I/37/43
 g.- iyordu I/16/29
 g.- iyorduğ I/16/30
 g.- iyorlār I/06/146
 g.- iyoru I/107/75
 boz g.- iyoru I/42/13
 g.- iyoruS I/58/27
 g.- iyoruz I/129/33
 g.- iyos II/38/16
 g.- iyoS I/73/40, II/21/79, II/30/32
 g.- iyōs I/76/75
 g.- iyoz I/132/25, I/141/16,
 I/31/57, I/38/56, I/38/57, I/53/80, II/21/90,
 II/37/113
 g.- iyöz I/130/46, I/131/26,
 II/18/34
 g.- iyöz I/40/79, I/40/80
 g.- iz I/134/36, I/152/105, I/28/56,
 I/40/80, I/70/39, II/20/44, II/24/31
 g.- medi I/128/54, I/27/31, I/27/32
 g.- medik I/73/42
 g.- medim I/128/25
 g.- mediñ I/128/53
 g.- mēse I/121/32
 g.- mez I/119/73, I/128/54
 g.- miş I/117/44, I/117/46,
 I/128/20, I/156/65, I/27/15
 deK g.- miş I/48/58
 g.- mişlē II/23/172
 g.- mişler I/01/92, I/11/80,
 I/119/75
 g.- mişTir I/128/26
 g.- miyiñ I/35/40
 g.- seydin II/24/82
 g.- Tik II/30/52
getír - : bk. getir- -1-
 g.- mezdi I/08/36
gētír - : bk. getir- -2-
 g.- iken II/07/47
getimi : bk. getirmi -1-
 g.+ ye I/94/14
getirmi : Getirme, getirmek işi. -1-
 g.+ ye I/124/38
getittir - : Getirmek işini başkasına
 yaptırmak, getirtmek. -6-

g.- ilē II/27/37
g.- iyo II/38/35, II/38/40
g.- iyoS II/21/90
getiy - : bk. getir- -1-
g.- iyō I/96/67
getmi : bk. getirmi -1-
g.+ ye I/40/52
gettī - : Getirtmek, getirmesini ya da getirmelerini sağlamak. -1-
g.- dik II/08/35
gētūr - : bk. götür- -1-
g.- ūlē II/23/75
gever : Bahçe ve tarla sulamak için açılan ince su yolu, ark. -1-
g. II/08/105
gey - : bk. giy- -45-
g.- dī II/03/33
g.- dīmiz II/24/63, II/35/39
g.- diklē II/39/156
g.- dilē II/24/72
g.- dim I/153/57
g.- diñ II/03/46
g.- ē II/39/142
g.- ēdiK I/159/13
g.- ellēdi I/154/65, I/154/66
g.- ēr I/26/33
g.- erlerdi I/41/16
g.- idillēdi I/77/29
g.- ili II/27/23
g.- ilirdī I/41/14
g.- ilirdi I/41/14, II/03/37
g.- iliyodu II/35/35
g.- inmediler I/41/27
g.- iyo I/77/21, II/35/35
g.- iyodu II/35/34
g.- iyolar I/26/30, I/26/39
g.- iyollar II/03/41
g.- iyoñuz I/26/31
g.- iyorduk II/24/62, II/24/66
g.- iyorduk II/24/65
g.- iyoZ I/102/87, I/77/14
g.- meden I/77/14
g.- meyenne I/154/22
g.- meyive II/18/31
g.- meyiz I/154/70
g.- meyō I/154/69
g.- meyyo I/161/26
g.- mezdik I/159/14
g.- mezlērdi II/03/37
g.- yerdik II/24/67
g.- yoz I/154/70

geydir - : bk. giydir- -19-
g.- dikten I/114/22
g.- dilē II/12/14, II/12/16
g.- en I/82/26
g.- icēdik II/24/74
g.- iler I/114/07, I/114/58, I/26/18, I/26/38
g.- ilerdi I/26/31
g.- ilib II/12/75
g.- ir I/114/22
g.- irlerdi I/118/11
g.- isīñ I/72/81
g.- iyolar I/26/32
g.- iyolar I/26/37
g.- iz I/114/05
geydiş - : bk. giydir- -1-
g.- cek I/82/26
geydırme : Giydırme, giydırme işi. -1-
dāmet g. I/114/05
geyidir - : bk. giydir- -1-
g.- lēr I/26/40
geyiK : Çift parmaklılar takımından, erkeklerinin başında uzun ve çatallı boynuzlar bulunan, geniş getirici, memeli hayvan. -1-
g. ğořā II/28/44
geyim : bk. giyim -3-
g. II/32/133, II/32/136
g.+ imiz I/31/61
geyimni : Giyimli, giyinmiş, giyinik. -1-
g.+ lē I/154/22
geyin - : bk. giyin- -5-
g.- ip I/159/18
g.- ir II/39/141
g.- irdī I/154/29
g.- irdi I/41/20
gez - : (Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümeK, dolaşmak. -95-
g.- cen I/75/53
g.- dīm II/03/75
g.- di I/60/102
g.- diK I/24/31, II/06/54
g.- dim I/95/06
g.- dīm I/06/108
g.- dim tezdīm I/122/41
g.- e I/41/41
g.- ē I/148/21, I/64/76, II/08/62, II/11/03

g.- ecek I/47/57
g.- ēdi I/41/40, I/70/64
g.- ēdik I/155/69, I/155/70,
I/61/41, I/61/45
g.- ēdiK I/50/39, II/11/06
g.- ēken I/32/05
g.- ellē II/27/38
g.- ellēdi I/145/78, I/145/79
g.- eller I/119/63
g.- ellerdi I/91/41
g.- ēm I/133/28
g.- emeyorun I/134/05
g.- emezdi I/61/33
g.- emezdiK I/61/29
g.- emēzdin I/61/30
g.- emiyolar I/111/87
g.- en I/158/55
g.- eņ I/111/122
g.- er I/101/40, I/61/30, I/61/64,
I/91/63
ne g.- er I/156/44
g.- erdi I/157/39, I/90/62
g.- ērđi I/121/22
g.- erdig I/122/71
g.- erdik I/146/23, I/155/70,
I/38/27, I/87/70
g.- erek I/08/91
g.- erīdi I/48/67
g.- erimiş I/52/86
g.- erin I/132/78, II/22/01
g.- eriz I/101/41
g.- erle I/111/94
g.- ersiņiz I/137/14
g.- ēsiņ II/32/124
g.- eyi I/101/31
g.- ilir I/111/92
g.- ilirdī I/111/91, I/111/92
g.- illēdi II/08/62
g.- iniyór I/20/46
g.- iyī I/05/39
g.- iyo I/01/81, I/147/51, I/147/52
g.- iyō I/154/06
g.- iyodu II/39/19
g.- iyolar I/105/07, I/87/94,
I/91/38
g.- iyollā II/07/66
g.- iyon I/37/49
g.- iyoņ I/76/20
g.- iyoņuz I/93/57
g.- iyordu I/122/84
g.- iyorla I/68/79

g.- iyoz I/146/24
gezelim gözelim porıgramları :
Televizyonlarda yayınlanan ve her
bölümünde farklı bir yöreyi anlatan
programlar.
g.- elim gözelim porıgramları
II/03/16
gezip dur- : Sürekli olarak, hiç
durmadan gezmek.
g.- ip duru I/158/51
g.- ip durū II/23/113
g.- ip duruyo I/155/105
gez - : bk. geç- -1-
g.- iyo I/122/11
geç - : bk. gez- -1-
g.- erin I/122/71
gēz - : bk. gez- -2-
g.- diniz II/09/60
g.- iyosun I/45/34
gezdır - : (Bir şey veya kimseye bir yerde
bir yöne doğru) Sürekli yer değiştirtmek,
yürütmek, gezmesini, dolaşmasını
sağlamak. -5-
g.- dik I/52/17
g.- iceK II/03/80
g.- ile I/127/42
g.- iyo I/93/19
g.- iyoņ I/111/88
gezin - : Kısa ve sınırlı bir mesāfe içinde
gidip gelmek, gezip durmak. -2-
g.- irdin I/58/56
g.- iyon I/27/35
gezmē : bk. gezme -1-
g.+ ye I/139/29
gezme : Gezmek işi, gezinti. -3-
g.+ ler I/111/92
g.+ sini I/32/38, I/32/39
gezmē : bk. gezme -1-
g. I/147/40
gezmi : bk. gezme -1-
g.+ ye I/15/93
ġı : Kız, kadınlar için kullanılan çağırma,
seslenme sözü. -38-
ġ. I/08/05, I/08/117, I/10/39,
I/10/43, I/10/53, I/10/54, I/10/56, I/10/76,
I/10/93, I/100/29, I/100/37, I/100/44,
I/107/72, I/134/03, I/14/67, I/148/62,
I/15/74, I/158/50, I/25/01, I/35/37,
I/39/94, I/44/81, I/48/64, I/54/60, I/54/61,
I/58/38, I/63/46, I/98/115, I/98/134,
I/98/84, II/07/95, II/24/82, II/25/109,

II/25/112, II/29/32, II/34/56
ġī : bk. ġī -14-
ġ. I/10/05, I/10/116, I/10/63,
I/10/93, I/110/68, I/140/61, I/154/14,
I/67/37, I/77/70, I/83/03, I/83/47, I/83/75,
II/07/122, II/37/41

ġık : "Ses çıkarmasına fırsat vermemek"
anlamındaki ġık dedirtmemek, "ses
çıkarmak, karşı çıkmak, yakınmak"
anlamındaki ġık demek, "sesini
çıkarmamak, karşı çıkmamak,
yakınmamak" anlamındaki ġık demek
(veya ġıkı çıkmamak) deyimlerinde geçen
bir söz. -2-

ġ. I/152/70, I/152/71

ġıcıldak : bk. ġıcıldak -1-
ġ. II/14/40

ġıcır ġıcır : Sert şeylerin birbirine
sürtündükleri, rüzgârda hareket ettikleri
veya üstlerine basıldığı zaman çıkardıkları
ses. -1-

ġıcır ġ. I/64/119

ġıcırdağ : Tahterevalli ya da tahterevalliye
benzeyen bir oyun aracı. -1-
ġ.+ lı I/64/118

ġıÇ : Kıç, vücûdun gerisi, kuyruk sokumu
bölgesi, makat, dübür, geri, popo. -
1-

ġıÇını çeke çeke öl- : Umduğunu
elde edememekten gelen bir acz ile
ölmek.

ġ.+ ıñı çeke çeke öl I/140/58

ġıdā : bk. ġadar -5-
ġ. I/94/45, II/07/139, II/39/41
né ġ. II/02/52

ġıdak : bk. ġadar -1-
ġ. I/10/27

ġıdar : bk. ġadar -2-
ġ. I/75/56, II/38/65

ġıdağ : bk. ġadar -1-
ġ. II/07/20

ġıdār : bk. ġadar -1-
ġ.+ dı II/06/51

ġıl - : bk. ġıl- -33-
ġ. I/14/61
ġ.- ā II/05/40, II/05/41
namaz ġ.- āğan I/39/93
namaz ġ.- abilirsen I/145/35
namaz ġ.- acam I/06/111
ōleni ġ.- ālā I/30/54
ġ.- allā II/05/38

ġ.- amaz I/119/08
ġ.- amazzān I/145/36
ġ.- andan II/39/124
namaz ġ.- ār I/06/125
ġ.- ārdın I/145/35
ġ.- arın I/123/78, I/152/138,

I/64/28

ġ.- arın namazımı I/112/71
namazımızı ġ.- arız I/59/90
namazları ġ.- arız I/113/76
ġ.- āsaĶ I/59/89
namaz ġ.- cāz I/112/72
ġ.- dı I/63/25
ikinci namazı ġ.- dım I/155/101
nāmaz ġ.- dım I/06/104
ġ.- dımı I/152/137
zorunnu ġ.- dī I/23/60
namazımı ġ.- iyom II/29/85
ġ.- iyon namazı I/64/27
namaz ġ.- iyordum I/119/08
namaz ġ.- maSsıñız I/14/62
namazlānı ġ.- mıyollar I/14/60
ġ.- mıyor I/14/61

ġıl : Kıl, insan ve hayvan vücûdunda biten
sertçe ve kalınca tüy. -7-

ġ. I/21/67, I/42/14
ġ.+ ı I/42/18, I/42/19
ġ.+ ları I/42/46
ġ.+ larını I/42/46
ġ. mıl I/52/96

ġıl - : bk. ġıl- -1-

ġ.- allā II/05/42

ġıl : bk. ġır -1-
ġ.+ larından II/25/22

ġılcal : Kılcal, çok ince, kıl gibi ince. -
2-

ġ. I/12/34

ġılcal damar : Dokulardaki
atardamarların son dallarını,
toplardamarların ilk dallarına birleştiren
ince damar.

ġ. damar I/12/39

ġılÇıklı : Kılçıklı, kılçığı olan. -1-
ġ. I/127/28

ġıldır ġıldır : Önüne geldiğinde fiile
"kuvvetle ses çıkararak ve kesintisiz
olarak, rahat ve gür bir şekilde" anlamı
katar. -1-

ġıldır ġ. I/68/48

ġıldır - : Kıldırmaq, (namazda) cemâate
imamlık yapmak. -1-

öle namazını ğ.- andan I/125/78
ğılı : bk. kılık -1-
ğ.+ na I/87/94
ğılıf : Kılıf, bir şeyi korumak için üzerine geçirilen, yumuşak bir maddeden yapılmış aynı biçimde kap. -2-
ğ.+ ı I/77/03
ğ.+ ları I/90/71
ğılıns : Kılıç, kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silâh. -1-
ğ.+ dır II/02/08
ğılı : <kılık²+1 -1-
ğarı ğ.+ na I/87/94
ğılı ğirtü : <ğılık+1 ğirtük+1 : Öte beri, küçük ve önemsiz, ikinci derecedeki nesne veya eşyâ, çeşitli ufak tefek şeyler. -1-
ğ. ğirtü I/88/56
ğillet : Kareli ya da yuvarlak köşe yastığı. -1-
ğ. I/67/75
ğımılđa - : Kımıldamak, hareket etmek, kalkmaya davranmak. -1-
ğ.- maz I/138/92
ğına : bk. kına¹ -163-
ğ. I/106/67, I/106/68, I/106/74, I/106/76, I/114/02, I/148/20, I/154/13, I/157/55, I/67/06, I/82/21
ğ. geceleri I/157/25
ğ. gecemiz I/101/43, I/119/68, I/119/71
ğ. gecesi I/10/56, I/42/73, II/37/35
ğ. gecesi yapallâ I/10/43
ğ. gecesi yapallâ I/10/44
ğ. gecesi yapallar I/119/42
ğ. gecesi yaparız I/101/42
ğ. gecesi yaparız I/71/09
ğ. gecesi yaparlar I/71/10
ğ. gecesi yaparlardı I/98/24
ğ. gecesi yapıyoruz I/106/65
ğ. gecesi I/08/15, I/10/49, I/101/44, I/102/25, I/102/26, I/114/01, I/114/04, I/119/68, I/154/15, I/30/33, I/30/34, I/32/68, I/32/85, I/76/20, I/78/30, I/83/30, I/97/51, II/34/27, II/34/39, II/34/55, II/34/58, II/35/32
ğ. gecesi II/37/33
ğ. gecesi I/06/50, I/101/74, I/103/18, I/125/83, I/145/85, I/148/25, I/148/26, I/26/22, I/72/84, I/91/41

ğ. gecesinde I/145/72, I/145/73
ğ. gecesinde I/101/63, I/114/10
ğ. gecesine I/119/69, I/119/71, I/138/104, I/97/53
ğ. gecisi II/25/53, II/25/55
ğ. gicelerinde I/09/13, II/03/41
ğ. gicemiz II/12/23
ğ. gicesi yapcâz I/97/54
ğ. gicesi I/09/20, II/12/27, II/12/44
ğ. gicesinde II/03/42
ğ.+ lâni I/145/82
ğ.+ ları I/106/75
ğ.+ sıynan I/101/40
ğ. vurulurdu I/94/68
ğ. yakâdı I/145/81
ğ. yakallâ II/23/59
ğ. yakallâdı I/154/13
ğ. yakallar I/114/10, I/114/12, I/114/13
ğ. yakallardı I/34/31
ğ. yakañ I/67/03
ğ. yakarğan I/114/11
ğ. yakardıK I/101/35
ğ. yakarlar I/125/84, I/26/23, I/26/26
ğ. yakarlar I/90/46
ğ. yakarlardı I/08/16, I/98/17
ğ. yakasıñ I/101/74
ğ. yakcâsa II/23/59
ğ. yakılcı I/09/13
ğ. yakıldi I/76/19
ğ. yakılır I/125/85, I/148/20, I/41/09
ğ. yakılırdı I/154/13, I/76/18, I/91/40, I/94/69
ğ. yakılıyodu II/06/42
ğ. yakılmaz I/114/02
ğ. yakıyolâdı I/83/30
ğ. yakıyor I/67/06
ğ. yakmıya II/25/54
ğ. yaharğan II/03/46
ğ. yahardıK I/101/36
ğ. yapıdımdı I/49/30
ğ.+ yı I/106/76
ğ.+ yı yakâlâdı I/82/23
ğ.+ yı yakarlardı II/37/46
ğ.+ yı yakıyoruz I/106/70
ğ.+ yı yakınırlâdı I/82/28
ğ.+ yı yıkâdıK I/145/83
ğ.+ yı I/106/69

bk. kına²
ğ. I/08/15, I/10/54, I/101/37,
I/101/38, I/101/40, I/101/59, I/13/07,
I/157/13, I/157/49, I/159/10, I/159/15,
I/159/17, I/30/34, I/41/14, I/59/17,
I/67/09, I/82/19, I/82/20, II/12/26,
II/15/41

ğ.+ da II/12/25
ğ. elbisesi I/09/13
ğ.+ larda I/09/12, I/26/22
ğ.+ ları I/67/12
ğ.+ larımız I/97/49
ğ.+ mız II/12/74
ğ.+ sı I/41/09
olan ğ.+ sı I/30/36

ğına - : Kınamak, ayıplamak, kabahatli
bulmak, takbih etmek. -2-

ğ.- lıdı I/146/23
ğ.- nırdı I/129/27

ğınâ : bk. kına¹ -4-

ğ.+ dan II/03/22
ğ. gicesi II/03/29
ğ. yakardı I/157/12
ğ. yapadığı II/12/72

ğinâ : bk. kına¹ -4-

ğ. I/101/59, I/148/17
ğ.+ η II/03/52, II/03/58

ğinâ : bk. kına² -1-

ğ.+ η I/101/67

ğınacı : bk. kınacı -11-

ğ. I/10/46, I/157/22, I/157/23,
I/41/11, I/59/15, II/16/24, II/16/54,
II/25/54, II/25/56

ğ.+ mız I/157/56

ğincirdak : bk. ğincirdak -2-

ğ. II/12/61, II/12/63

ğinê : bk. kına² -1-

ğ.+ n I/101/72

ğını : bk. kına¹ -5-

ğ. ğoduğ Tan II/03/22
ğ.+ sinnan I/152/128
ğ. yakılcağ II/39/145
ğ. yakılırdı II/03/21, II/03/22

bk. kına² -12-

ğ. gecesi II/11/07, II/17/28
ğ. gècesi II/05/44
ğ. gecesini II/39/140
ğ. gècesiniη II/39/142
ğ. gécisi yaparış II/39/156
ğ. gécisi II/39/147
ğ. gicesi II/12/75

ğ. yapallâ II/16/18

ğ. yapallâdı II/16/15

ğ.+ yı II/39/143

ğıpgırmızı : Kıp kırmızı, çok kırmızı, her
yanı kırmızı. -3-

ğ. I/07/65, I/116/10, I/128/72

ğır : bk. kır -59-

ğ. I/124/09, I/124/22

ğ.+ a I/05/29, I/10/85, I/106/37,
I/107/24, I/123/28, I/130/17, I/131/48,
I/134/45, I/143/33, I/143/46, I/153/16,
I/18/23, I/41/45, I/63/41, I/83/02, I/85/05,
I/94/05, I/94/12, I/94/41

ğ.+ â I/91/57

ğ.+ ağ I/01/52

ğ. bayır I/139/27

ğ.+ da I/01/52, I/04/07, I/105/22,
I/120/54, I/120/56, I/120/61, I/120/62,
I/123/71, I/155/25, I/155/27, I/155/48,
I/18/24, I/27/59, I/48/04, I/65/14, I/89/20,
I/96/79

ğ.+ dâ I/120/58

ğ.+ dalar I/27/39

ğ.+ dan I/103/35, I/116/54,
I/124/28, I/139/28, I/96/39

ğ.+ dı II/05/70

ğ.+ ı I/108/45

ğ.+ ıdı I/64/86

ğ.+ ımız I/72/49

ğ.+ ıη I/95/26

ğ.+ lâmız I/72/31

ğ.+ lara I/70/10

ğ.+ larda I/136/34, I/153/108

ğ.+ lardâ I/70/11

ğ.+ lardan I/15/32

ğır - : bk. kır⁴ -36-

ğ.- ar I/148/59

ğ.- arım I/103/48

ğ.- arın II/39/64

ğ.- arıS I/70/43

ğ.- arız I/102/56, I/111/29,
I/152/85, I/70/44

ğ.- arsaη I/70/44

ğ.- arşıη I/87/85

ğ.- arşıη II/39/50

ğ.- âsaη II/22/76

ğ.- ceη I/70/43

ğ.- dıη II/22/77

ğ.- ıη I/15/41

ğ.- ıyoduğ II/22/75

ğ.- ıyòη I/76/33

ğ.- ıyoŋ bir iki I/09/35
 ğ.- ıyun II/15/111
 bk. kır⁵ -11-
 ğ.- arım I/69/70
 ğ.- dı I/38/59, II/26/26
 ğ.- dım II/28/56
 ğ.- dīm II/28/57
 ğ.- ıldı I/37/06, I/37/07, I/37/12
 ğ.- ılmasından II/26/27
 ğ.- ılmış I/13/38
 bk. kır² -56-
 ğ. I/95/22
 ğ.- ā II/32/89
 ğ.- adık I/152/64
 ğ.- ādık II/07/61
 ğ.- ādıĝ I/146/50
 ğ.- ādıK I/152/64
 ğ.- ārdım I/52/90
 ğ.- arsuŋ I/100/32, I/97/39
 ğ.- can I/49/80
 ğ.- ılmaz II/26/45
 ğ.- mış I/133/57, I/133/58,
 II/29/38, II/29/42
 ğ.- mışlā I/38/09
 bk. kır⁶ -1-
 ğ.- madım I/39/20
 bk. kır⁷ -12-
 ğ.- mış I/39/101
 bk. kır¹ -38-
 ğ.- incası I/46/29
 ğ.- mışlar I/46/30
 bk. kır⁸ -17-
 para ğ.- ıyuru I/67/54
 bk. kır⁹ -15-
 ğ.- ardık I/115/48
 ğ.- dım I/115/49
 ğ.- ılmış I/126/06
 bk. kır¹⁰ -16-
 ğ.- ılmış I/154/18
ĝirā : Kıraĝı, su buĝusunun soĝuk
 havalarda, yerde, bitkiler, aĝaçlar ve öteki
 nesnelere üzerinde donmasıyla oluşan ince
 su damlacıkları.-4-
 ğ. mirā II/30/14
 ğ.+ sında I/96/70
ĝirā dūŝ- : Kıraĝı yağmak.
 ğ. dūŝüncü II/07/86
ĝirā vur- : (Bitkiler) Üzerinde kıraĝı
 yağıp zarar görmek.
 ğ. vuruŝa I/83/61
ĝira : bk. ĝirā-1-

ğ.+ dan I/96/72
ĝirac : bk. ĝiraç -1-
 ğ. II/09/30
ĝiraç : Kıraç, verimsiz, mümbit olmayan
 (toprak). -1-
 ğ. II/02/83
ĝirāliçē : Kraliçe, belli bir konuda en
 üstün olan, en üstün seçilen veya görülen
 kadın. -1-
 ğ.+ m I/67/31
ĝiran : Kıran, öldürücü, topran yok edici
 salgın hastalık veya olay. -1-
ĝiran girmeyesice : Birine kızıldığı
 zaman söylenen bir tür ilenme sözü.
 ğ. girmeyesice I/161/53
ĝirāp : bk. Kırep -1-
 ğ. I/161/16
ĝirāpiŝan : Bir fiştan çeşidi. (?) -1-
 ğ. fiştan II/34/42
ĝiraŝ : bk. ĝiraç -1-
 ğ. I/92/42
ĝiravat : Kravat, bir ucu ince, diĝer ucu
 daha geniş, gömlek yakasının altından
 geçirilerek önde üçgen biçiminde
 baĝlanan, özel kumaştan yapılan giysi
 aksesuarı, boyun baĝı. -2-
 ğ.+ mı I/114/22, I/118/12
ĝireder : bk. ĝireyder -1-
 ğ. II/32/43
ĝiredi : Kredi, ödünç alınan veya verilen
 mal veya para. -5-
 ğ. I/64/06
 tarım ğ. II/04/20
 tarım ğ. kōparatifi II/04/22
 tarım ğ. kōparatifi II/04/20
ĝiredi ver - : Belli bir ölçüye kadar
 belli şartlar altında birine borç vermek.
 ğ. veriyōllā I/64/05
ĝirep : bk. Kırep -1-
 ğ.+ lērden I/77/18
ĝireydel : bk. ĝireyder -1-
 ğ.+ lerde I/50/71
ĝireyder : Altında bulunan ve deĝişik
 açılarda çalıŝabilen bıçaĝı ile topraĝı
 kazıyan veya yayan yol makinesi. -
 5-
 ğ. I/41/63, I/50/71
 ğ.+ i I/50/66
 ğ.+ iŋ I/50/66
ĝirik : Kırık, kırılmış olan. -3-
 ğ. çumak II/35/28

ğ.+ lâ I/21/04
ğ.+ ları I/96/44
ğırıcık : Azıcık, çok az. -1-
bi ğ. I/35/62
ğırık : bk. ğırık -3-
ğ. I/21/80, I/21/82
ğırıl - : 1. Kırılmak, (vücûdun bir kemiği)
düşme veya çarpma sonunda kırık duruma
gelmek.-17-
ğ.- dı I/158/41, I/21/81, I/86/10
ğolın ğ.- issâ yēniñ içinde başın
yarılıssâ örtünüñ içindi I/01/70
ğ.- madan I/158/03
ğoluñuz ğ.- sa yeñizizñ içinde
I/152/76
2. Parçalanmak, iki veya daha fazla
parçaya ayrılmak.
ğ.- dı I/73/30, I/73/31
ğ.- masıñ I/130/81
3. (Vücûdunda veya bir organında)
Kırıklık duymak.
yoruluñ ğ.- ıñ I/06/48, I/06/49
4. (Hastalık, savaş vb. öldürücü
durumlar sonunda) Telef olmak, helâk
olmak, çok sayıda ölmek.
ğ.- annarı II/07/70
ğ.- ıyoriñ II/07/71
ğırılma : Kırılmak, eski kuvveti
kalmamak, etkisini yitirmek durumu. -
1-
ğ.+ sı I/106/23
ğırıpın : bk. ğripin -2-
ğ. II/25/84, II/25/85
ğırız : bk. ğırız -2-
ğ. geçirisin I/91/23
ğalp ğ.+ indá I/64/37
ğırıp : Grip, kışın salgın hâlini alabilen,
şiddetli nezle, ateş, baş ve bel ağrısıyla
kendini gösteren bulaşıcı salgın hastalık,
paçavra hastalığı. -2-
ğ. I/37/33
ğ.+ lēde I/83/48
ğırıpın : (Gripin marka adından) Ağrı
kesici. -2-
ğ. I/37/32, I/98/111
ğırız : Kriz, birdenbire gelen ve kısa süren
hastalık nöbeti. -3-
ğalp ğ.+ i I/17/21
ğalp ğ.+ inden I/65/45, II/06/57
ğırız geçir- : (Hasta) Ağır ve
şiddetli bir dönem geçirmek.

ğırık : bk. kırık¹ -45-
ğ. I/07/91, I/09/04, I/108/40,
I/111/110, I/14/50, I/144/47, I/144/48,
I/146/05, I/147/26, I/147/27, I/152/44,
I/17/60, I/24/65, I/30/50, I/40/03, I/42/16,
I/54/30, I/54/35, I/56/27, I/56/30, I/56/77,
I/56/79, I/57/52, I/61/09, I/63/16, I/63/29,
I/68/44, I/70/43, I/76/80, I/83/63,
I/87/121, I/88/17, I/90/02, II/01/75,
II/25/33, II/25/34, II/29/83
ğ. bir kere maşallâ I/96/80
ğ.+ da bi I/153/36
ğ. yılda bi I/125/74
bk. kırık² -2-
ğ. I/125/33
ğ.+ ında I/104/43
ğırık - : bk. kırık- -8-
ğ.- allâdi I/77/74
ğ.- ardık I/87/15
ğ.- arıdık I/87/16
ğ.- ıcıklar I/87/49
ğ.- ıcıklar I/87/49
ğ.- ılır I/12/01, I/27/44
ğ.- ınca I/120/16
ğırık : bk. kırık¹ -1-
ğ. II/28/33
ğırık : bk. kırık¹ -7-
ğ. I/112/62, I/146/80, I/22/13,
I/22/27, I/24/31, I/90/01
ğ.+ da II/32/127
ğırık_altı : bk. kırık_altı -6-
ğ. I/17/01
ğ.+ da I/64/111, I/64/112,
I/64/115, I/64/130
ğ.+ ya I/64/108
ğırık beş : bk. kırık beş -2-
ğ. I/61/52, II/14/01
ğırık bir : bk. kırık bir -2-
ğ. I/72/11
ğ.+ de I/72/11
ğırık beş : bk. kırık beş -2-
ğ. I/42/02, II/06/02
ğırık dört : 1944 yılı -3-
ğ. II/14/01, II/22/09
ğ.+ de I/72/11
ğırık_jiki : bk. kırık_jiki -1-
ğ. I/107/14
ğırık yedi : bk. kırık yedi -1-
ğ. I/108/06
ğırıklık : Davar kırılan makas. -1-
ğ. makasıynan I/12/01

gırklı : Kırklı, kırk gününü doldurmamış lohusa kadın. -1-

ğ.+ ydım yapākan yapTı II/05/14

gırklı : <gırklık+ı -1-

ğ.+ nan I/12/01

gırkıTır - : Kırkmasını sağlamak, kırkma işini yaptırmak. -1-

ğ.- ıdım I/120/15

gırlenti : Kırkent, işlemeli veya işlemez olarak yatak üzerine konan yastık. -

1-

ğ. I/77/76

gırma : bk. yarma¹ -1-

ğ. I/98/79

gırmızı : bk. kırmızı -22-

ğ. I/01/62, I/103/57, I/148/43, I/153/106, I/26/35, I/32/34, I/62/17, I/62/24, I/76/46, I/90/69, II/12/14, II/18/14, II/32/27, II/34/68

gırmızı ğ. I/129/68

ğ. gırmızı I/129/68

ğ.+ lâ II/32/30

ğ.+ larını I/132/14

ğ. mēcimeg çorbası yapıyular II/17/41

ğ. salçaynan II/34/103

ğ.+ ysa I/98/41

gırmızı büber : bk. gırmızı büber -

1-

ğ. II/12/60

gırmızı : bk. kırmızı -2-

ğ. I/10/49, I/76/44

gırmızı büber : Kırmızı biber, olgunlaşınca kızaran ve yakıcı bir tat alan biber cinsinin yemeklerde baharat olarak kullanılmak üzere toz hâline getirilmiş şekli. -2-

ğ. II/39/50

ğ.+ ini II/39/39

gırnav : Kedinin çıkardığı ses, kedi bağırması. -1-

ğ. I/08/106

gırnāv : bk. gırnav -1-

ğ. I/08/106

gıron : Kadınların düğünlerde giydikleri bir giysi. -2-

ğ. I/154/66

ğ.+ nar I/154/66

gırp - : Kırpmak, Küçük parçalara ayırmak, kesmek. -1-

ğ.- arlā I/77/71

gırsal : Kırsal, kır durumunda olan, az sayıda insanın barındığı (yer). -1-

ğ. I/157/26

gırt dokuz : bk. kırık dokuz -1-

ğ.+ da I/64/45

gırtızan : El değirmeninde çekilmiş buğday unu, aşlık. (?) -1-

ğ. I/111/39

gırk altı : bk. kırık altı -1-

ğ. I/64/112

gıs : bk. kız -63-

ğ. I/10/05, I/10/11, I/10/75,

I/11/68, I/125/51, I/125/52, I/128/43,

I/128/44, I/129/08, I/132/82, I/134/10,

I/144/22, I/152/11, I/19/29, I/24/50,

I/26/23, I/28/57, I/39/42, I/48/53, I/52/20,

I/58/39, I/72/16, I/90/25, II/05/44,

II/12/68, II/21/40, II/21/99, II/29/01

ğ.+ ım I/10/61, I/10/77, I/100/24,

I/102/87, I/102/89, I/109/19, I/109/45,

I/136/06, I/144/20, I/145/16, I/152/112,

I/152/23, I/152/24, I/152/82, I/153/35,

I/160/14, I/26/66, I/28/22, I/28/50,

I/35/01, I/41/94, I/42/38, I/42/54, I/42/81,

I/48/40, I/50/69, I/50/83, I/52/11, I/53/14,

I/55/76, I/76/08, II/08/34, II/14/61

hanım ğ.+ ım I/79/30

ğ.+ ıñ I/73/37

gıs - : bk. gız¹ -1-

ğ.- ar I/113/49

gışkan - : bk. Kışkan- -1-

ğ.- ırsañ I/144/70

gısa : bk. kısa² -7-

ğ. I/47/47

gısa ğ. I/121/87

ğ. gısa I/121/87

ğ.+ ydı I/135/20

bk. kısa¹

ğ. I/01/45, I/10/120

gısaca : Kısaca, kısa olarak, hulâsaten. -1-

ğ. I/06/100

gısı : bk. kısa¹ -1-

ğ. II/30/17

gısıık : Kısıık, (ses için) boğuk. -1-

ğ. gısıık I/10/119

gısım : bk. kısım¹ -2-

ğ. I/43/08

bi ğ. II/32/74

gısıtlı : Kısıtlı, sınırlı, tahdit edilmiş, mahdut. -1-

ğ. I/75/24
ğısıķ : bk. ğısıķ -1-
ğısıķ ğ. I/10/119
ğısķaşı : Kıskaç, kendisine yakın bir kimsenin başkasına ilgi göstermesini veya başkasından ilgi görmesini çekemeyen. -1-
ğ. I/120/48
ğısķaşı : bk. ğısķaşı -1-
ğ. I/55/22
ğısmed : bk. ğısmet -1-
ğ. I/104/67
ğısmet : Kısmet, takdir edilmiş olan şey, nasip. -1-
ğ. I/49/22
ğıstır - : bk. kıstır -6-
ğ.- dın II/24/84
ğ.- ıġōdiķ II/05/08
ğ.- ıvermişlē I/08/92
ğ.- mış II/24/81, II/24/83, II/24/85
ğış : bk. kışı -72-
ğ. I/07/38, I/07/61, I/109/20, I/130/34, I/132/15, I/135/45, I/140/44, I/15/59, I/157/61, I/17/05, I/26/55, I/30/29, I/36/63, I/39/57, I/39/59, I/39/60, I/39/65, I/42/41, I/49/49, I/49/51, I/49/56, I/55/53, I/55/54, I/55/55, I/55/61, I/59/56, I/62/38, I/62/40 I/65/27, I/71/44, I/71/45, I/74/83, I/77/65, I/85/43, I/93/04, I/93/56, I/94/39, I/94/65, II/21/12, II/22/80, II/25/39, II/29/90, II/32/41, II/32/42
ğara ğ. I/17/85
ğış ğ. I/137/24
ğ.+ a I/71/54, I/84/10
ğ. ğış I/137/24
ğ. ğünü II/21/11
ğ. ğünüdü II/21/75
ğ. ğüş I/122/59
ğ.+ ı I/45/63, I/68/34, II/32/40
ğ.+ ımız I/49/54
ğ.+ la I/159/19
ğ.+ lâ II/29/85
ğ.+ lar I/121/40, I/17/84, I/49/48, I/49/56
ğ.+ ları I/143/30
ğ.+ Ta I/85/30
ğ.+ tan I/65/50
ğ.+ tı II/24/105
ğışġırıva : Bir çeşit erik. (?) -1-
ğ. II/32/28
ğışı : bk. kışı -1-

ğ. I/77/24
ğışın : bk. kışın -75-
ğ. I/105/64, I/109/40, I/11/35, I/111/104, I/113/132, I/12/47, I/129/36, I/129/37, I/129/40, I/130/37, I/130/44, I/133/22, I/133/51, I/137/63, I/141/26, I/143/16, I/144/30, I/152/32, I/157/65, I/158/09, I/159/47, I/26/74, I/31/25, I/32/21, I/32/24, I/45/64, I/48/23, I/49/49, I/49/61, I/49/62, I/55/32, I/55/49, I/56/19, I/56/28, I/56/31, I/56/32, I/57/54, I/62/25, I/62/38, I/62/39, I/68/45, I/68/56, I/70/13, I/71/01, I/71/63, I/73/71, I/88/58, I/93/04, I/94/43, I/94/44, I/94/65, I/94/73, I/99/20, I/99/76, II/11/53, II/20/21, II/22/43, II/27/25, II/32/40, II/32/53, II/32/60, II/32/71, II/32/76, II/32/91, II/32/92, II/36/15
ğışın ğ. I/133/39
ğ. ğışın I/133/39
ğışın : bk. kışın -1-
ğ. II/32/68
ğışın : bk. kışın -2-
ğ. I/55/40
ğışın : bk. kışın -1-
ğ. II/02/103
ğışın : bk. kışın -2-
ğ. I/152/64, I/153/24
ğışla : bk. kışıla -2-
ğ.+ da I/86/23
ğ.+ sı I/93/14
ğışlā : bk. kışıla -1-
ğ.+ lar I/86/22
ğışlā - : Kışlamak, (havalara) soğumak, kış olmak. -1-
ğ.- yo I/85/30
ğışlı : bk. kışıla -1-
ğ.+ ıa I/26/72
ğışlık : bk. kışlık -12-
ğ. I/08/41, I/143/16, I/26/59, I/26/61, I/26/62, I/26/71, I/98/64, II/29/67
ğ. yapıarlādı I/157/70
ğ. yapıyuduġ II/22/80
ğışlıġ : bk. kışlık -4-
ğ. I/103/05, II/22/65, II/22/69, II/22/86
ğışlıķ : bk. kışlık -1-
ğ. yapıyuduķ II/22/74
ğışlı : <kışlık+1 -2-
ğ.+ mı I/68/34
ğ.+ mı yapıyorun I/54/56

- ğışlık** : bk. kışlık -1-
ğ.+ lāmızı II/29/83
- ğışma** : (?) -1-
ğ.+ sına I/125/45
- ğıt** : bk. kıt -9-
ğ. I/01/100, I/131/31, II/01/13,
II/01/14, II/02/84, II/29/93, II/29/94
ğ. +ı ğıtına I/146/15
ğıtı ğ. +ına I/146/15
- ğıtlık** : Kıtık, kıt olma, ihtiyâca yetecek miktarda bulunmama durumu, azlık. -2-
ğ. I/29/17, I/32/29
- ğıvam** : bk. kıvam -2-
ğ.+ a I/60/07
ğ.+ ını I/60/13
- ğıvām** : bk. kıvam -3-
ğ.+ ına I/111/76
ğ.+ ında I/111/77
ğ.+ ını II/23/198
- ğıvır ğıvır** : *Kıvrınmak* vb. fiillerin önüne getirilen, “çok, durmadan” anlamında pekiştirme zarfı. -2-
ğ. ğıvır ğıvırdanıyor I/20/89
ğıvır ğ. ğıvırdanıyor I/20/89
- ğıvır -** : Kıvrırmak, eğiltip bükmek, kıvrık duruma getirmek. -6-
ğ.- dīñ II/26/45
ğ.- ıқан I/111/72
ğ.- ıқана I/111/72
ğ.- ıb II/11/27
ğ.- ıP I/133/37, II/11/27
- ğıvırdan -** : Kıvrınmak, acı, ağrı, sancı etkisiyle eğilip bükülmek. -1-
ğıvır ğıvır ğ.- ıyor I/20/90
- ğıvırda -** : Çok miktarda mevcut olmak, kaynamak. -1-
ğ.- dı I/25/60
- ğıvrıl -** : (Herhangi bir yere) Büzülüp yatmak.-2-
ğ.- ırdı I/145/43
ğ.- ıSıñ I/145/43
- ğıy -** : 1. Kıymak, bıçak veya makine ile ince ince doğramak, çok küçük ve ince parçalar hâlinde kesmek. -21-
ğ.- állá II/32/55
ğ.- arız II/32/94
ğ.- arız II/18/26
ğ.- arsin I/132/17
ğ.- dıK I/45/42
ğ.- ıb II/22/79
- ğ.- ıP I/96/48
ğ.- ıyor I/124/24
ğ.- ıyorñ II/32/73
ğ.- ıyorñ II/32/70
ğ.- ıyoz II/22/81
2. (Nikâh için) Yapmak, akdetmek.
hoÇa niKahı ğ.- ılır II/23/86
nikâh ğ.- ılır I/42/65
nikâh ğ.- ılmaz I/42/63
3. Zarar vermek, dokunmak.
ğ.- ar I/132/49
- ğıyamamak** : İncitirim, zarar veririm düşüncesiyle çekinmek, sakınmak, feda edememek.
ğ.- aman I/45/75
ğ.- amayorun I/08/67
ğ.- amayyon I/25/35
ğ.- amazdı I/73/24
- ğıyafet** : bk. kıyâfet -1-
ğ.+ leri I/146/55
- ğıyâfet** : bk. kıyâfet -5-
ğ.+ imiz I/31/55, I/90/68
ğ.+ ine I/41/20
ğ.+ lēmiz I/31/61
ğ.+ lēñi I/31/67
- ğıyâmet** : Kıyâmet, semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölümlerin dirilmesi, âhîret hayatının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman. -1-
ğ.+ e I/06/125
- ğıyasıya** : Kıyasıya, karşısındakine hiç acımadan, kıyarcasına. -1-
ğ. I/115/20
- ğıydım** : Gıdım, küçük bir parça, bir miktar, azıcık. -1-
ğ. I/66/21
- ğıyı** : bk. Kıyı -20-
ğ.+ da I/77/27
ğ.+ lānı I/152/95
ğ.+ lara I/152/61, I/67/56
ğ.+ ları I/58/82
ğ.+ larındı II/30/44
ğ.+ larını I/95/10
ğ.+ na I/145/43
ğ.+ nda I/68/41
ğ.+ sı I/128/46, I/137/27
ğ.+ sına I/102/38, I/137/26
ğ.+ sinda I/60/57

ğ.+ sından II/30/71
 ğ.+ sını I/124/39
 ğ.+ sınī I/98/40
 ğ.+ ya I/145/43, I/80/35
 ğ.+ yı ğıynıĶ II/07/94
ğıyık : Aralık, az açıklık. -1-
 ğ.+ lāndan II/20/06
ğıyī : bk. Ķıyı -1-
 ğ.+ nda I/86/62
ğıyma : bk. Ķıyma -12-
 ğ. I/111/44, I/129/65, I/143/19,
 I/91/14, II/22/75
 ğ.+ dır I/127/49
 ğ.+ lı I/07/62, I/40/28, I/76/36
 ğ.+ sına II/12/58
 ğ.+ sız I/40/28
 ğ.+ yı I/111/06
ğıyma : Kıyma, kıymak işi. -1-
 ğ.+ sı II/32/95
ğıymá : bk. Ķıyma -1-
 ğ.+ ynan I/60/64
ğıymat : bk. ğıymet -2-
 ğ.+ ı I/144/85
 ğ.+ ım I/144/45
ğıymát : bk. ğıymet -1-
 ğ.+ í I/64/90
ğıymatlı : Kıymetli, değerli. -5-
 ğ. I/137/46, I/66/27, I/94/48
 ğ.+ ydı I/113/39
 ğ.+ ydī I/25/37
ğıymet : Kıymet, bir şeyin taşıdığı maddî
 varlığa göre tespit edilen karşılık,
 hakkında biçilen değer. -2-
 ğ.+ ini I/01/44, I/14/72
ğıymetlī : <ğıymatlı+i -1-
 ğ.+ di I/156/47
ğıynaT - : Oynatmak, kıymılatmak. -
 2-
 ğ.- maması I/19/26, I/19/27
ğıynıĶ : (?) -1-
 ğıyıyı ğ. II/07/94
ğız : bk. Ķız -1062-
 ğ. I/02/71, I/03/49, I/04/14,
 I/04/20, I/04/21, I/04/62, I/04/74,
 I/08/109, I/08/116, I/08/65, I/08/98,
 I/10/66, I/100/22, I/100/30, I/101/40,
 I/101/66, I/101/67, I/101/71, I/107/01,
 I/107/09, I/107/58, I/109/34, I/109/47,
 I/109/51, I/109/52, I/11/64, I/11/65,
 I/11/67, I/11/68, I/11/81, I/111/86,
 I/112/38, I/113/113, I/114/33, I/115/49,

I/119/83, I/120/19, I/121/105, I/125/50,
 I/126/03, I/126/17, I/128/24, I/128/50,
 I/128/55, I/128/56, I/128/57, I/128/59,
 I/13/38, I/130/02, I/130/03, I/134/32,
 I/134/39, I/136/24, I/136/41, I/137/17,
 I/137/18, I/137/23, I/137/31, I/138/20,
 I/138/21, I/138/22, I/138/39, I/138/63,
 I/138/64, I/139/06, I/14/56, I/14/57,
 I/14/66, I/140/22, I/140/24, I/140/60,
 I/140/61, I/140/63, I/140/70, I/140/71,
 I/143/04, I/143/79, I/143/84, I/145/15,
 I/145/58, I/146/06, I/148/21, I/15/09,
 I/15/57, I/15/68, I/15/73, I/15/74, I/15/98,
 I/150/26, I/151/24, I/151/30, I/153/33,
 I/153/85, I/154/20, I/154/26, I/158/50,
 I/17/38, I/18/64, I/20/12, I/21/11, I/21/12,
 I/22/01, I/22/25, I/24/14, I/25/13, I/25/14,
 I/25/44, I/25/46, I/26/17, I/26/18, I/32/92,
 I/33/120, I/33/124, I/33/127, I/35/56,
 I/37/30, I/39/08, I/39/42, I/39/65, I/39/69,
 I/41/09, I/41/18, I/43/29, I/44/73, I/45/13,
 I/45/18, I/45/22, I/45/42, I/46/103,
 I/46/127, I/46/133, I/47/46, I/47/49,
 I/47/55, I/48/38, I/48/39, I/48/81, I/50/44,
 I/52/10, I/52/43, I/52/82, I/52/83, I/52/84,
 I/53/17, I/53/59, I/53/63, I/53/64, I/55/18,
 I/55/66, I/58/08, I/58/14, I/58/98, I/62/06,
 I/65/19, I/65/59, I/65/60, I/66/04, I/66/06,
 I/66/08, I/66/09, I/66/10, I/66/11, I/66/12,
 I/66/13, I/66/15, I/66/21, I/66/22, I/66/25,
 I/66/26, I/66/27, I/66/33, I/67/27, I/67/30,
 I/67/37, I/67/47, I/67/57, I/67/71, I/70/82,
 I/72/16, I/72/17, I/74/98, I/75/59, I/76/99,
 I/77/29, I/80/16, I/83/51, I/85/07, I/86/43,
 I/89/08, I/89/16, I/90/49, I/90/81, I/91/24,
 I/93/58, I/94/78, I/94/81, I/94/82,
 I/98/116, I/98/20, I/98/21, I/98/38,
 II/03/57, II/07/120, II/07/127, II/07/14,
 II/07/63, II/08/12, II/08/92, II/12/66,
 II/12/67, II/12/76, II/13/55, II/14/67,
 II/14/70, II/14/85, II/16/05, II/17/48,
 II/19/139, II/20/29, II/20/30, II/20/47,
 II/20/78, II/23/162, II/23/32, II/23/33,
 II/23/68, II/24/20, II/25/42, II/25/76,
 II/27/49, II/28/08, II/28/21, II/28/89,
 II/29/32, II/32/128, II/32/18, II/34/62,
 II/34/63, II/35/54, II/35/92, II/37/51,
 II/39/116
 balık ğ. II/23/184, II/23/185
 ğ.+ Ķan II/39/111
 ğ.+ Ķandana II/19/130

ğ. ěvi I/157/12
ğ.+ a I/04/27, I/08/31, I/08/32,
I/100/10, I/11/70, I/114/10, I/114/12,
I/114/39, I/128/52, I/128/53, I/148/20,
I/15/57, I/157/12, I/26/23, I/33/123,
I/45/13, I/66/02, I/66/03, I/77/76, I/89/12,
I/91/40, II/23/58, II/39/148
ğ.+ ā I/145/82
ğ. āldıđ II/17/51
ğ. bařđanı II/23/82
ğ. başısığ II/23/83
ğ. ocū II/39/13
ğ. ocu_ unnan II/09/12
ğ. ocūnu II/39/08
ğ.+ da I/45/18
ğ.+ dan virceg I/79/74
ğ.+ dıK I/145/14
ğ.+ dım II/12/48
ğ. ev̄inden I/08/02
ğ. evi veriyosa I/32/88
ğ. evi I/125/58, I/89/10
ğ. ěvi I/04/24, II/23/64
ğ. evide I/145/53
ğ. ěvini II/25/56
ğ. evince verilir I/114/54
ğ. evinde I/103/18, I/145/54,
I/145/73, I/32/69, I/32/70, I/32/74,
I/32/85, I/90/50, I/97/52, I/97/53
ğ. ěvinde II/15/09
ğ. evinden I/114/54, I/90/49
ğ. ěvinden I/157/11, II/25/60
ğ. ěvindi II/23/60
ğ. evine I/08/35, I/148/12,
I/148/13, I/148/15, I/153/87, I/26/23,
I/87/72, I/90/48, I/90/49, I/90/50
ğ. ěvine I/113/35, I/148/16,
I/31/51
ğ. ěvinē I/148/14
ğ. evini II/34/84
ğ. ěvini II/25/54
ğ. ěviniđ I/114/41, II/03/21
ğ. evisiğ I/147/58
ğ. ģardařım I/119/30, I/119/36,
I/123/08
ğ. ģardařım I/133/48
ğ. ģardařımıđ I/18/13
ğ. ģardeřidik I/50/42
ğ. ģardeřim II/03/06
ğ. ģardeřim I/139/06
ğ. ģardeřimiđ I/73/33
ğ. ģardeřlēne I/77/34

ğ. ģardiřım I/153/42
ğ. ģardiřlām I/153/42
ğ. hamamı I/32/72, I/32/73
ğ.+ ı I/08/17, I/101/40, I/101/45,
I/11/15, I/11/57, I/112/31, I/113/58,
I/113/62, I/113/68, I/114/11, I/119/31,
I/119/79, I/125/20, I/125/26, I/125/27,
I/125/28, I/125/30, I/126/15, I/126/17,
I/128/52, I/132/51, I/134/61, I/137/19,
I/137/21, I/138/49, I/138/51, I/140/53,
I/140/59, I/141/23, I/141/28, I/144/21,
I/144/81, I/145/83, I/148/16, I/15/07,
I/15/64, I/15/75, I/152/31, I/153/49,
I/153/52, I/153/84, I/156/60, I/157/52,
I/157/56, I/157/57, I/17/12, I/17/44,
I/17/45, I/21/92, I/25/12, I/25/14,
I/33/114, I/37/45, I/44/74, I/45/26,
I/45/67, I/46/131, I/48/39, I/48/60,
I/49/33, I/49/35, I/52/59, I/52/82, I/53/14,
I/53/42, I/56/29, I/64/15, I/64/39, I/65/39,
I/68/55, I/70/85, I/70/86, I/72/19, I/76/04,
I/76/05, I/77/76, I/87/38, I/94/81,
I/98/114, I/98/29, II/03/21, II/03/22,
II/05/98, II/08/98, II/23/96, II/25/43,
II/25/60, II/28/46, II/28/52, II/29/24,
II/34/19, II/34/50, II/38/114, II/39/116,
II/39/122, II/39/13
ğ.+ ı ıkārdıK I/152/30
ğ.+ ıķan I/25/37
ğ.+ ı_ığ I/113/66
ğ.+ ıdı I/44/67, II/23/68
ğ.+ ıdıķ I/10/104, I/39/29, I/58/13,
II/16/43
ğ.+ ıdım I/130/49
ğ.+ ım I/01/13, I/01/67, I/02/06,
I/02/29, I/02/62, I/04/17, I/04/44, I/04/64,
I/04/65, I/04/74, I/06/14, I/08/02, I/08/36,
I/08/42, I/09/22, I/10/06, I/10/86,
I/100/48, I/102/13, I/102/16, I/102/28,
I/102/30, I/102/67, I/102/82, I/106/57,
I/107/03, I/107/06, I/107/10, I/107/15,
I/107/23, I/107/24, I/107/25, I/108/48,
I/109/21, I/109/24, I/109/52, I/110/02,
I/110/51, I/112/44, I/112/45, I/112/52,
I/112/61, I/113/09, I/113/111, I/113/112,
I/113/46, I/113/53, I/113/57, I/113/59,
I/113/62, I/113/66, I/113/72, I/114/42,
I/115/50, I/120/09, I/120/10, I/120/28,
I/120/31, I/120/33, I/120/34, I/120/43,
I/120/45, I/120/50, I/120/51, I/120/53,
I/120/55, I/120/60, I/120/62, I/123/05,

I/123/08, I/123/37, I/123/47, I/123/53,
I/126/64, I/127/29, I/128/46, I/130/40,
I/131/51, I/132/10, I/132/11, I/132/24,
I/132/52, I/132/53, I/134/06, I/134/51,
I/134/56, I/136/03, I/136/17, I/136/21,
I/136/23, I/136/41, I/137/06, I/137/15,
I/137/16, I/137/52, I/138/26, I/138/27,
I/139/60, I/144/09, I/144/17, I/144/21,
I/144/30, I/144/66, I/144/78, I/145/09,
I/145/101, I/145/11, I/145/22, I/145/34,
I/145/39, I/145/49, I/145/51, I/145/66,
I/145/93, I/145/95, I/15/01, I/15/10,
I/152/136, I/152/34, I/152/37, I/152/41,
I/152/47, I/152/48, I/152/51, I/152/69,
I/152/72, I/152/77, I/153/114, I/153/21,
I/153/43, I/153/49, I/153/53, I/159/06,
I/159/07, I/16/17, I/16/39, I/160/22,
I/161/26, I/18/08, I/18/45, I/18/56,
I/18/59, I/18/73, I/20/62, I/20/70, I/20/79,
I/20/88, I/21/07, I/24/05, I/24/06, I/24/07,
I/25/10, I/26/76, I/27/29, I/27/67, I/28/57,
I/28/59, I/31/01, I/33/58, I/35/04, I/35/27,
I/35/46, I/35/57, I/37/02, I/37/03, I/37/20,
I/37/55, I/41/16, I/41/18, I/41/33, I/41/46,
I/41/58, I/41/61, I/41/71, I/41/84, I/41/92,
I/42/03, I/42/11, I/42/22, I/42/28, I/42/32,
I/42/70, I/43/21, I/43/34, I/46/02, I/46/07,
I/46/33, I/46/49, I/46/56, I/47/16, I/48/07,
I/48/37, I/48/40, I/48/52, I/48/55, I/48/56,
I/48/78, I/50/11, I/50/24, I/50/40, I/51/53,
I/52/93, I/53/66, I/55/10, I/55/17, I/55/30,
I/55/33, I/55/42, I/55/52, I/55/68, I/55/71,
I/58/04, I/58/91, I/58/97, I/58/99, I/60/38,
I/60/75, I/61/11, I/61/12, I/61/17, I/61/38,
I/61/47, I/61/66, I/62/28, I/63/14, I/63/42,
I/65/12, I/65/13, I/67/23, I/68/29, I/68/54,
I/72/37, I/72/63, I/73/70, I/75/54, I/76/89,
I/77/39, I/77/40, I/77/41, I/79/03, I/79/26,
I/79/35, I/79/36, I/83/14, I/83/16, I/83/20,
I/83/24, I/83/28, I/83/30, I/83/32, I/83/33,
I/83/39, I/83/47, I/83/54, I/83/56, I/83/58,
I/83/69, I/83/75, I/83/76, I/86/03, I/86/36,
I/86/67, I/87/22, I/88/27, I/88/40, I/90/73,
I/91/83, I/93/31, I/98/132, I/98/23,
I/98/75, II/05/108, II/05/86, II/06/57,
II/07/11, II/07/51, II/08/137, II/08/21,
II/08/26, II/08/40, II/08/44, II/11/38,
II/12/50, II/14/63, II/16/101, II/16/85,
II/18/13, II/19/22, II/22/14, II/22/21,
II/22/29, II/22/34, II/22/42, II/22/51,
II/22/56, II/22/65, II/22/86, II/23/114,

II/24/02, II/24/18, II/24/81, II/24/94,
II/24/98, II/25/113, II/25/74, II/26/22,
II/30/64, II/33/83, II/34/09, II/34/59,
II/34/62, II/34/63, II/34/64, II/34/88,
II/37/106, II/37/119, II/37/59
hanım ğ.+ ım I/129/09, I/93/43
ğ.+ ım bol II/08/58
ğ.+ ım yapvedi I/87/83
ğ.+ ıma I/132/53, I/145/44,
I/157/18, I/91/30, II/25/68
ğ.+ ımı I/147/59, II/06/59
ğ.+ ımıñ I/124/47, I/132/10,
I/153/50, I/159/41, I/159/42, I/24/05,
I/36/21, I/60/75, I/65/15, II/30/51,
II/39/116
ğ.+ ımıştı II/19/102
ğ.+ ımız I/101/38, I/17/11,
I/24/62, I/70/85, I/72/20, I/86/67, II/27/31
hanım ğ.+ ımız I/157/19
ğ.+ ımı I/53/42
ğ.+ ın I/83/15, I/83/19, II/19/09
ğ.+ ın I/101/74
ğ.+ ına I/46/88, I/75/11
ğ.+ ınā I/47/01
ğ.+ ınan I/100/26, I/128/52,
I/18/19, I/44/65, II/17/54
ğ.+ ını I/119/31, I/128/11,
I/153/49, I/45/24, I/70/85, I/74/102,
I/95/77, II/08/68, II/39/117
ğ.+ ını çıkardıK I/152/30
ğ.+ ını veriyo I/92/55
ğ.+ ının I/125/27
ğ.+ ınıñ I/55/49, I/59/79, I/65/26,
I/73/34, I/86/07
ğ.+ ını I/53/77
ğ.+ ını II/23/97
ğ.+ ınnan II/07/113
ğ.+ ınñ I/08/11, I/101/44, I/102/82,
I/11/17, I/11/69, I/11/71, I/11/72, I/11/82,
I/114/42, I/119/18, I/119/19, I/145/73,
I/148/16, I/17/50, I/20/97, I/20/99,
I/25/41, I/37/45, I/37/46, I/45/64, I/45/06,
I/45/63, I/52/53, I/59/80, I/66/23, I/72/71,
I/77/28, I/98/101, II/05/103, II/17/47,
II/17/48, II/23/83, II/27/57, II/28/21,
II/35/93, II/39/117
ğ.+ ınñ yaptıkları I/89/14
ğ.+ ınkılāmı II/12/53
ğ.+ ınız I/140/68
ğ.+ ınızı I/113/12, I/138/56
ğ.+ ıydı I/21/77

ğ.+ ıyın I/21/77, I/47/27
ğ.+ ız I/120/17
ğ.+ ĩ I/114/48, I/119/25, I/120/33,
II/28/45
ğ.+ ĩm I/102/92, I/151/43, I/20/97,
I/20/98, I/47/39, I/48/28, I/48/56, I/58/98,
I/79/12, I/87/38, II/08/110
ğ.+ ĩn I/144/40
ğ.+ ĩndān I/101/57, I/101/58
ğ.+ ĩn I/114/03
ğ. istemeye II/35/48
ğ.+ lā I/109/31, I/130/06,
I/139/60, I/145/55, I/145/56, I/145/63,
I/145/70, I/145/72, I/145/73, I/145/76,
I/145/84, I/145/90, I/151/37, I/158/31,
I/158/52, I/33/26, I/46/128, I/53/23,
I/60/90, I/88/11, I/94/79, II/08/92,
II/11/06, II/16/107, II/23/62, II/23/68,
II/38/103
ğ.+ lā viriyo II/25/72
ğ.+ lādan I/153/54
ğ.+ lağa II/23/84
ğ.+ lām I/120/33, I/132/10,
I/94/46 I/107/35
ğ.+ lāmı I/153/45
ğ.+ lāmız I/159/27, II/21/46
ğ.+ lāmızdan I/32/18
ğ.+ lan I/145/80, I/151/23
ğ.+ lān II/26/24
ğ.+ lāna I/77/42
ğ.+ lānan II/39/91
ğ.+ lāmı I/153/49
ğ.+ lān I/125/34, I/37/30, I/56/68,
II/23/70
ğ.+ lar I/03/88, I/07/12, I/07/22,
I/07/67, I/10/104, I/113/43, I/118/09,
I/120/36, I/120/42, I/121/34, I/14/56,
I/15/87, I/20/84, I/20/85, I/20/86, I/20/87,
I/21/37, I/25/27, I/26/27, I/42/66, I/50/25,
I/50/34, I/90/65, I/91/24, I/91/27,
II/16/104, II/25/64
ğ.+ lār I/51/08, II/08/67
ğ.+ lar yapıp I/102/61
ğ.+ lara I/126/81, I/151/06,
I/158/31, II/25/111
ğ.+ lara verisiñ I/145/64
ğ.+ ları I/10/102, I/108/32,
I/11/56, I/125/27, I/125/36, I/125/39,
I/137/47, I/26/18, I/39/11, I/51/08,
I/53/04, I/73/39, I/89/22, II/39/91
ğ.+ ları I/17/46

ğ.+ larım I/132/10, I/138/30,
I/63/41
ğ.+ larıma II/30/07
ğ.+ larımıñ I/120/32
ğ.+ larımızı I/90/70
ğ.+ larına I/95/119
ğ.+ larını I/119/25
ğ.+ larınıñ I/125/35, I/125/47,
I/56/69
ğ.+ larıñ I/102/82, I/120/29,
I/125/34, I/125/46, I/145/75, I/52/83,
I/95/121
ğ.+ ları I/101/39, I/42/66
ğ.+ ma I/152/67
ğ. oldūk I/120/29
ğ. oşama I/101/60
ğ. uşanı II/12/65
ğ. veren I/83/70
ğ. veriyolā I/75/58
ğ. viriyoru I/60/88
ğ. yaparlar I/26/16
ğız - : 1. Kızmak, öfkelenmek,
hiddetlenmek, sinirlenmek. -17-
ğ.- ā I/161/60, I/161/61
ğ.- ardı I/13/33, I/73/23, I/77/53
ğ.- ārdı I/77/54
ğ.- dım II/23/129
ğ.- ıvedi I/77/60
ğ.- ıveri I/110/53
ğ.- ıyo I/96/93
ğ.- ıyon I/146/84
ğ.- ıyor I/124/39
ğ.- ma I/152/68
ğ.- mazdı I/115/11
ğ.- mış I/126/08, I/28/25
ğ.- sañ I/152/68
2. Aşırı derecede ısınmak, sıcaklığı
çok artmak. -4-
ğ.- ar I/26/12
ğ.- asıyadağ I/14/53
ğ.- ıncağ I/130/63
ğ.- mazdı I/74/92
ğız meslē : Kız meslek lisesi. -1-
ğ. I/141/02
ğız : bk. kız -1-
ğ. I/25/15
ğız : bk. kız -15-
ğ. I/04/10, I/101/60, I/113/27,
I/114/43, I/126/11, I/18/62, I/19/07,
I/39/105, I/66/01, II/12/67, II/14/67,
II/14/77, II/27/59

ğ.+ ımīḡ II/03/51
ğīz - : bk. ğız² -1-
ğ.- mış II/30/72
ğızald - : bk. kızart- -1-
ğ.- ırsın I/121/75
ğızamık : Kızamık, titreme, ateş, baş ağrısı, nezle, öksürükle başlayıp dört beş gün sonra vücutta ufak kırmızı lekelerle kendini gösteren ve özellikle on beş yaşından küçük çocuklarda görülen bulaşıcı hastalık. -1-
ğ.+ dan I/50/56
ğızar - : bk. kızar- -15-
ğ.- anı I/148/60
ğ.- ayırı II/32/73
ğ.- dı I/132/43, I/27/72, II/33/67, II/33/71
ğ.- ı I/116/13, II/37/95
ğ.- ır I/116/19, I/116/42, II/33/67, II/33/71
ğ.- ıyasıya I/132/40, I/132/42
ğızard - : bk. kızart- -20-
ğ.- ayoru II/32/71, II/32/72
ğ.- ıllá II/32/58
ğ.- ıḡ II/32/75
ğ.- ır I/116/19, I/132/20, I/138/101, II/32/72
ğ.- ırın I/148/60
ğ.- ırıs I/132/41, II/33/66
ğ.- ırız I/148/59, I/40/24, I/44/45, II/33/67
ğ.- ırsın I/96/56, II/39/35, II/39/53
ğ.- íyóz II/11/29
ğızard - : bk. kızart- -1-
ğ.- ırsın I/132/17
ğızârd - : bk. kızart- -1-
ğ.- ırız I/148/54
ğızart - : bk. kızart- -4-
ğ. I/44/24
ğ.- ırlâdı II/34/95
ğ.- ıyosun II/15/123
ğ.- Tıkṭan I/44/45
ğızârt - : bk. kızart- -1-
ğ.- ırız I/31/07
ğızartma : Kızartma, kızartılarak hazırlanmış yemek. -1-
ğ. yaptım I/116/50
ğızartmâ : bk. ğızartma -1-
pâtes ğ. II/30/84
ğızât - : bk. kızart- -1-
ğ.- ırıs II/39/43

ğızdır - : bk. kızdır¹ -5-
ğ.- ıllâdı II/34/101
ğ.- ırım I/132/40
ğ.- ıS II/39/72
bk. kızdır²
ğ.- ıllardı I/128/64, I/128/67
ğızgın : Kızgın, çok sıcak, kızmış veya kızdırılmış, ateş gibi. -1-
ğ. I/48/17
ğızıl : Kızıl, parlak kırmızı renk ve bu renkte olan. -4-
ğ. I/155/49, I/25/18, I/62/16
ğ.+ ları I/62/22
ğızılbaş : Kızılbaş, kızılbaşlık inancını taşıyan kimse, Alevi. -4-
ğ. I/47/17, I/69/84, I/72/32, I/72/34
ğızış - : Hızlanmak, hareketlenmek, hararetlenmek. -4-
ğ.- cādık I/49/16
ğ.- dık II/28/03
ğ.- ırdıḡ I/126/62
ğ.- mış I/10/14
ğızlık : Kızlık, (isim tamlamasının birinci ögesi olarak) bu döneme âit olan. -2-
ğ. soyadım I/73/01
ğ. soyadımı I/73/05
ği : bk. ki -1-
g. I/58/61
ğī - : bk. giy- -1-
g.- di II/19/13
ğibī : bk. gibi -19-
g. I/09/51, I/106/31, I/11/50, I/120/58, I/126/36, I/135/19, I/27/52, I/63/28, I/75/25, I/76/44, I/76/77, I/76/81, I/81/48, I/95/54, I/98/95, I/99/11, II/15/36, II/15/42
ğibi : Benzerlik bildirir; benzer, benzeyen. -440-
g. I/02/09, I/02/60, I/03/104, I/03/33, I/03/51, I/03/54, I/03/93, I/04/22, I/04/45, I/05/20, I/05/23, I/06/127, I/06/19, I/06/52, I/06/58, I/06/68, I/07/63, I/07/98, I/09/30, I/09/32, I/09/74, I/10/108, I/10/59, I/10/72, I/10/78, I/10/95, I/10/98, I/101/59, I/102/18, I/102/44, I/102/66, I/102/77, I/102/78, I/103/59, I/103/62, I/105/06, I/106/24, I/106/37, I/106/56, I/106/66, I/106/72, I/106/75, I/110/25, I/111/06, I/111/19,

I/111/21, I/111/30, I/111/57, I/112/15,
I/112/72, I/113/100, I/113/116, I/113/53,
I/113/84, I/114/51, I/116/09, I/116/10,
I/116/13, I/116/17, I/116/39, I/116/40,
I/116/46, I/116/51, I/116/53, I/119/16,
I/119/53, I/119/80, I/120/10, I/120/18,
I/120/27, I/120/40, I/120/52, I/120/55,
I/121/53, I/121/86, I/126/59, I/126/79,
I/128/26, I/128/28, I/128/61, I/129/09,
I/129/42, I/13/37, I/130/14, I/130/59,
I/131/38, I/131/43, I/132/36, I/132/63,
I/133/22, I/135/38, I/137/19, I/137/20,
I/137/31, I/137/35, I/137/50, I/138/100,
I/138/12, I/138/59, I/138/74, I/138/75,
I/139/50, I/140/30, I/140/48, I/143/35,
I/143/52, I/143/57, I/144/21, I/144/30,
I/145/16, I/145/32, I/145/35, I/146/81,
I/149/50, I/149/66, I/15/16, I/15/30,
I/15/33, I/15/56, I/151/29, I/151/35,
I/152/118, I/152/58, I/152/85, I/152/92,
I/153/80, I/154/18, I/155/90, I/157/26,
I/157/38, I/158/12, I/158/19, I/159/08,
I/16/13, I/160/09, I/161/33, I/18/10,
I/19/10, I/20/60, I/21/59, I/21/62, I/22/24,
I/23/39, I/26/70, I/27/35, I/28/37, I/30/07,
I/30/51, I/31/10, I/31/21, I/31/66,
I/33/141, I/33/19, I/33/33, I/33/42,
I/34/32, I/34/41, I/34/69, I/36/52, I/36/56,
I/38/40, I/39/93, I/41/21, I/41/24, I/41/28,
I/41/33, I/41/64, I/41/67, I/41/74, I/43/32,
I/44/84, I/45/29, I/45/49, I/46/127,
I/48/12, I/48/24, I/48/25, I/48/34, I/48/70,
I/48/81, I/50/09, I/51/42, I/52/39, I/52/91,
I/52/95, I/53/24, I/54/12, I/55/62, I/55/73,
I/58/18, I/58/47, I/58/52, I/58/87, I/58/88,
I/60/05, I/60/22, I/60/56, I/60/64, I/61/26,
I/61/62, I/61/74, I/62/08, I/62/09, I/62/15,
I/62/26, I/62/27, I/64/127, I/64/60,
I/65/32, I/66/14, I/67/49, I/68/67, I/70/19,
I/70/42, I/70/46, I/70/59, I/70/86, I/71/27,
I/71/69, I/72/64, I/73/20, I/73/21, I/73/28,
I/73/47, I/73/64, I/73/68, I/73/69, I/74/72,
I/75/46, I/75/72, I/76/41, I/76/42, I/76/61,
I/76/74, I/76/82, I/77/21, I/78/27, I/79/90,
I/81/48, I/81/54, I/81/55, I/83/32, I/83/40,
I/87/65, I/87/86, I/88/41, I/88/53, I/88/67,
I/88/68, I/89/25, I/90/80, I/93/09, I/94/06,
I/94/26, I/94/65, I/94/77, I/95/18, I/95/27,
I/95/50, I/95/58, I/96/58, I/96/59, I/96/72,
I/96/86, I/97/17, I/98/40, I/98/48, I/98/53,
I/98/62, I/98/73, I/98/86, II/02/103,

II/03/16, II/03/31, II/06/73, II/07/04,
II/07/116, II/07/142, II/07/15, II/07/26,
II/07/34, II/07/66, II/07/74, II/07/82,
II/07/95, II/08/45, II/08/65, II/08/69,
II/08/96, II/09/51, II/09/89, II/10/83,
II/10/92, II/12/28, II/13/05, II/13/06,
II/13/55, II/14/13, II/15/11, II/15/38,
II/15/57, II/15/64, II/15/72, II/16/105,
II/16/45, II/16/93, II/17/35, II/18/09,
II/18/23, II/18/32, II/19/160, II/20/32,
II/20/51, II/20/52, II/21/42, II/21/72,
II/21/73, II/22/72, II/23/06, II/23/150,
II/23/188, II/23/24, II/23/35, II/24/05,
II/24/62, II/24/63, II/25/01, II/25/105,
II/25/21, II/25/43, II/25/62, II/25/78,
II/25/99, II/27/46, II/28/88, II/29/31,
II/32/112, II/32/128, II/32/59, II/32/72,
II/33/02, II/33/24, II/33/74, II/34/103,
II/34/24, II/34/65, II/35/10, II/35/108,
II/35/109, II/35/13, II/35/18, II/35/19,
II/35/37, II/35/41, II/35/55, II/35/83,
II/35/97, II/37/116, II/37/126, II/37/52,
II/37/57, II/37/94, II/37/99, II/38/46,
II/39/124, II/39/131, II/39/149, II/39/169,
II/39/51

ğar g. I/102/45

ğaşlar ğurum g. I/06/113

mis g. I/11/49, I/31/25, I/78/26

nar g. I/148/59

ne g. I/138/50, I/20/01

nè g. I/38/36, II/02/93, II/39/60

oldū g. I/23/56, II/33/11

sucuğ g. I/39/97

top g. I/105/27

g.+ di I/107/55

g.+ le II/08/46, II/08/97

g.+ lē I/10/08, I/161/19

g.+ ler I/143/61, I/23/61

g.+ lēr I/10/09, II/15/47

g.+ si I/136/24

g.+ siniz I/135/37

g. yapādıĶ I/31/29

g. yapağ I/04/60

g. yapardıĶ I/141/09

g. yaparız I/31/22

g. yapıyo I/30/20

g. yapıyöller I/10/44

g. yapmıyoz I/04/53

g.+ ydi I/120/04, I/98/41,

II/07/148, II/07/149, II/09/72

g.+ ydik II/21/30

g.+ ydim I/66/49
 g.+ ydin II/29/26
 g.+ yidik I/35/54
 g.+ yim I/139/58
 g.+ yin I/37/06
 g.+ ymişTi II/23/152
gibi : bk. gibi -1-
 g. II/39/56
gibi : bk. gibi -6-
 g. I/15/32, I/95/103, II/35/39,
 II/39/40
gibi : bk. gibi -1-
 g. II/10/100
gibi : bk. gibi -1-
 g. I/45/19
gice : bk. gece¹ -17-
 g. I/05/43, I/39/48, I/45/15,
 I/45/49, I/97/55
 g.+ leri I/05/28
 bk. gece²
 ğına g.+ lerinde I/09/13, II/03/41
 ğına g.+ miz II/12/23
 ğına g.+ si I/09/20, II/12/27,
 II/12/44
 ğınâ g.+ si II/03/29
 ğını g.+ si II/12/75
 ğına g.+ si yapcâz I/97/54
 kına g.+ sinde II/15/44
 ğına g.+ sinde II/03/42
gicelên : bk. geceleyi -1-
 g. I/45/10
gici : bk. gece¹ -1-
 g.+ leri II/30/12
giçen : bk. geçen² -1-
 g. I/46/131
giçî : bk. keçi -1-
 g. erik II/32/21
gid - : bk. git³ -49-
 g.- ebilir I/39/66
 g.- ědik I/01/94
 g.- ellermiş I/11/57
 g.- emedim I/04/04
 g.- emezdik I/39/57
 g.- emezdi I/39/69
 g.- en I/146/79
 g.- ennerden I/21/45
 g.- er I/03/67, I/03/68, I/11/57,
 I/36/22, I/36/23
 g.- erken I/133/49
 g.- erkene I/11/60, I/133/48
 g.- ermişti I/136/33

g.- ěyoz I/146/30
 g.- iyê II/10/10
 g.- iyo I/146/33, I/46/43, I/46/45
 g.- iyodu I/83/47
 g.- iyolâ I/32/13
 g.- iyoru I/36/23
 g.- iyú I/01/29
 bk. git¹⁴ -153-
 g.- iyo I/50/80
 ğanıma g.- iyo I/14/61
 yağa paça g.- iyom I/01/32
 bk. git¹ -948-
 g. I/113/61, I/152/131
 g.- ĩ I/32/97
 g.- ĩP geliyoz yapıldı I/18/49
 g.- árız I/125/05
 g.- ĩyô II/12/44
 g.- ĩyodum II/27/64
 g.- e I/113/70, I/152/74, I/55/07,
 I/64/125, I/67/50
 g.- ě I/109/09, I/121/24, I/127/24,
 I/127/27, I/151/09, I/152/35, I/152/56,
 I/18/19, I/18/41, I/18/46, I/31/43, I/41/12,
 I/68/71, II/01/78, II/06/60, II/08/114,
 II/08/39, II/08/62, II/18/20, II/18/21,
 II/22/50, II/24/111, II/24/113, II/24/114,
 II/27/40, II/28/50, II/35/29, II/39/106,
 II/39/66
 gelir g.- ě I/28/49
 ğor g.- ě I/126/29
 g.- ebilirdik I/16/59
 g.- ebilsem I/90/07
 g.- ecek I/47/57
 g.- eceKlê I/08/16
 g.- ecem I/138/132
 g.- ecēm I/58/83
 g.- ecen I/138/133, I/48/45
 g.- ecēn I/58/33
 g.- eceņ I/64/22
 g.- ecēņ I/04/66
 g.- ecēS I/144/62
 g.- ědi I/121/11, I/121/111,
 I/130/55, I/145/97, I/146/70, I/153/110,
 I/161/18, I/161/39, I/31/31, I/39/49,
 I/41/35, I/58/63, II/11/21, II/25/32,
 II/37/54
 g.- ěđi I/63/42
 g.- ědig I/02/61, I/159/27, I/39/58,
 II/16/18
 g.- ediK I/02/55
 g.- ědik I/09/54, I/145/29,

I/146/41, I/159/31, I/159/32, I/32/06,
I/61/75, I/70/13, I/81/10, II/07/11,
II/08/111, II/24/100, II/24/28, II/34/08,
II/39/97

g.- ēdiK I/02/62, I/145/26,
I/145/83, I/146/71, I/159/28, I/29/10,
I/31/54, I/58/21, I/59/59, I/61/72, I/70/11,
II/01/47, II/08/110, II/35/59

g.- ēdim I/59/11, I/59/12, II/24/97,
II/39/118, II/39/124, II/39/91

g.- ēdin I/145/36, I/47/40

g.- ēdiņ I/41/57, I/70/73

g.- ēdinjiz I/161/36

g.- ēken I/152/102, I/152/104,
I/31/65, I/35/47, II/05/22, II/08/116,
II/08/121, II/11/20, II/26/06, II/32/05

g.- ēKen I/142/25

g.- ēlē II/34/26

g.- ēlēdi II/07/22

g.- eli I/01/64, I/37/31, I/54/45,
II/03/12

g.- elim I/122/88, I/65/27

g.- eļim I/52/34

g.- elle I/121/50

g.- ellē I/30/54, I/45/67, I/57/25,
II/01/86, II/20/42, II/23/57, II/23/87,
II/24/113, II/27/38, II/27/42, II/34/83

gollā g.- ellē II/08/129

g.- ellēdi I/128/19, I/145/55,
I/145/56, I/161/17, I/43/28, I/57/25,
I/57/26, I/58/96, II/12/21

g.- ellēdi II/03/20

g.- eller I/113/64, I/114/56,
I/125/85, I/125/86, I/13/05, I/143/11,
II/25/75

g.- elleļ I/67/54, I/67/55

g.- ellēļ II/23/65

g.- ellerdī I/31/51

g.- ellerdi I/07/79, I/08/32,
I/124/26, I/129/45, I/135/22, I/58/95,
I/59/22, I/66/40

g.- ellerdi I/57/15

g.- ellērdi I/57/25

g.- ellērdi I/57/25

g.- elleri I/135/22

g.- ellermiš I/111/85

g.- em I/06/101, I/148/64,
I/33/117, I/54/09, II/38/58

g.- ēm I/08/95, I/12/46, I/12/48,
I/122/15, I/132/83, I/133/28, I/16/15,
I/47/41, I/54/72

g.- emīyyoņ II/27/36

g.- emedi I/78/49

g.- emedik I/35/08, II/31/06

g.- emedim I/136/07, I/52/30

g.- emen I/134/58

g.- emeS I/55/62

g.- emeyiz II/38/25

g.- emeyon I/33/17

g.- emēyyen II/27/36

g.- emez I/53/31

g.- emezdi I/74/73

g.- emezdik I/155/13

g.- emezdim I/145/48

g.- emezdin I/32/24

g.- emiņ I/89/29

g.- emin II/25/22

g.- ēmiņ I/59/65

g.- ēmiš II/34/62

g.- emižiz I/53/80

g.- emižon I/88/57

g.- emižorus I/65/26, I/65/27

g.- emižoz I/74/44

g.- emižuz II/08/17

g.- emōn I/75/52

g.- en I/04/50, I/06/76, I/08/91,
I/104/50, I/107/35, I/114/16, I/115/43,
I/122/21, I/125/57, I/125/79, I/129/23,
I/143/47, I/147/28, I/159/40, I/161/17,
I/161/18, I/27/21, I/27/61, I/28/20,
I/33/75, I/46/119, I/46/71, I/46/79,
I/46/80, I/46/95, I/57/25, I/57/36, I/58/55,
I/67/54, I/76/24, I/91/62, I/92/59,
II/08/116, II/17/33, II/17/81, II/24/04,
II/24/112, II/32/125, II/34/66, II/39/13

g.- ēn I/161/27, I/72/53, I/91/62

g.- enden I/95/24

g.- ene I/115/43, I/13/07, I/45/73,
I/88/53, I/91/35

g.- eni II/16/20

g.- enimiz I/01/37, I/102/68

g.- ennē I/99/23

g.- ennēden I/46/120

g.- enner I/136/09, I/156/32,
I/56/53, I/60/91, I/61/12, I/86/59

g.- ennere I/36/79, I/94/57

g.- enneri I/46/94

g.- eņ I/08/90, I/121/45, I/138/55,
I/138/56, I/138/65, I/67/55

g.- er I/02/41, I/06/76, I/101/39,
I/101/40, I/106/11, I/109/57, I/11/64,
I/11/65, I/11/71, I/11/72, I/111/98,

I/114/09, I/115/28, I/115/36, I/117/14,
I/121/89, I/122/35, I/122/83, I/123/06,
I/125/07, I/125/84, I/127/13, I/127/20,
I/127/25, I/129/22, I/129/30, I/138/134,
I/138/135, I/139/58, I/140/40, I/145/82,
I/15/95, I/18/51, I/26/23, I/32/69, I/41/82,
I/48/04, I/50/39, I/53/60, I/56/29, I/56/30,
I/58/25, I/67/54, I/69/93, I/73/17, I/74/83,
I/76/72, I/79/62, I/79/71, I/88/56, I/90/54,
I/96/30, II/06/31, II/20/24, II/22/50,
II/33/27
g.- er I/03/35, I/28/56, I/47/49,
I/56/37, I/59/39, I/90/85, II/18/21,
II/34/80, II/39/95
g.- ěr I/114/55, I/115/15
gelir g.- er I/20/94
gor g.- er I/123/21, I/123/23
g.- eriz I/86/73
g.- erdi I/122/20
g.- erdim I/24/40
g.- erdi I/07/25, I/07/77, I/08/33,
I/08/49, I/107/51, I/11/93, I/110/32,
I/115/28, I/122/20, I/135/21, I/14/55,
I/145/66, I/150/49, I/153/30, I/18/20,
I/18/23, I/18/34, I/74/28, I/87/54, I/91/18,
I/91/46, I/91/56, I/91/72, I/94/05, II/03/39
g.- erdi I/121/42, I/122/60
g.- ěrdi I/58/24, I/73/10, I/94/12
g.- ěrdi I/145/47, I/59/21
g.- erdig I/106/10, I/47/43,
II/11/23
g.- ěrdig II/01/49
g.- ěrdig I/121/116
g.- erdik I/110/36, I/112/27,
I/113/29, I/115/21, I/123/29, I/135/25,
I/135/29, I/135/30, I/135/51, I/153/111,
I/153/14, I/34/13, I/48/09, I/81/11,
I/81/61, I/87/18, I/87/72, I/87/91, I/94/41
g.- erdiK I/10/85, I/106/09,
I/110/61, I/115/14, I/123/28, I/126/48,
I/135/49, I/140/48, I/143/30, I/144/45,
I/18/33, I/20/32, I/37/21, I/87/73, I/98/70
g.- ěrdik I/107/45, I/154/17,
I/57/56, I/58/20
g.- ěrdiK I/110/61, I/94/14,
I/94/38
g.- ěrdiK II/01/44
g.- ěrdik I/154/19, I/59/65
g.- ěrdiK I/09/60, II/11/20
gor g.- ěrdik I/58/34
g.- erdim I/113/95, I/122/47,

I/136/06, I/140/34, I/141/25, II/19/125
g.- erdim I/140/36
g.- erdim I/47/11
g.- ěrdim I/53/09
g.- ěrdim II/01/68
g.- ěrdim I/145/47
g.- erdiñ I/108/31, I/74/101
g.- ěrdiñ I/41/35, I/60/47
g.- erim I/123/07, I/56/53, I/90/04,
II/06/84
g.- erimişdi II/28/43
g.- erin I/08/91, I/107/32,
I/109/46, I/113/132, I/113/65, I/123/07,
I/137/24, I/14/74, I/47/41, II/08/106,
II/08/108, II/08/109, II/34/63
g.- eris I/129/39, II/08/106
g.- eriS I/101/41, I/129/37,
I/62/35, I/98/81, II/06/30, II/08/109,
II/16/39, II/21/10, II/28/47, II/28/48,
II/39/149
g.- eriz I/114/02, I/115/28,
I/125/03, I/131/64, I/137/54, I/138/54,
I/139/53, I/28/49, I/41/85, II/01/84,
II/19/159, II/19/160, II/21/11
g.- erken I/06/109, I/08/31,
I/117/36, I/117/42, I/119/09, I/122/83,
I/124/46, I/24/54, I/48/09, I/60/58,
I/78/45, I/80/34, I/81/34, I/83/44
g.- ěrken I/83/11
g.- ěrken I/60/57, II/23/32
g.- ěrken I/79/62
g.- erkene I/137/26
g.- erlě I/153/83, II/06/63,
II/20/42
g.- erlědi I/151/37
g.- erlěmişdi I/161/38
g.- erler I/112/73, I/113/133,
I/90/51
g.- erlerdi I/123/74, I/70/66
g.- erlerdi I/74/98
g.- erlěrdi II/13/58
g.- erleridi I/62/41
g.- ermiş I/76/45
g.- erse I/131/59, I/52/58
g.- ersek I/90/31
g.- ersem I/63/19, I/63/41
g.- erseñ I/140/58, I/63/48,
I/74/49, I/76/88
g.- erseñ veriyin I/144/33
g.- erseñiz I/87/119
g.- ersi II/25/70

g.- ersin I/111/21, I/74/34, I/79/41
g.- ersiniz I/83/66
g.- ersiñ I/41/32, I/41/69, I/80/33,
I/81/44
g.- ěrsiñ I/72/41
g.- ersiñiz I/89/30
g.- erTim I/136/04
g.- ěse II/36/10
g.- eseK I/146/24
g.- ěseK I/31/66, I/31/67
g.- ěsen I/108/37, I/55/06
g.- ěseñ I/67/54
g.- ěseñiz I/147/32
g.- ěsin I/83/49
g.- ěsiñiz I/47/03
g.- evdi II/05/24
g.- ěydik I/06/136
g.- eydiniz I/83/03
g.- ěydiniz I/145/01
g.- eyi I/73/26
g.- ěyoru II/27/51
g.- ěyóru II/32/125
g.- eyóru I/03/81, I/10/121,
II/32/129, II/32/130
g.- i miyoñuz I/158/61
g.- ib I/152/71, I/74/30, I/94/17,
II/14/81, II/17/45, II/17/49
g.- iceK I/144/23, I/53/20
g.- icekler I/139/48
g.- icen I/120/08
g.- ıcez I/17/85
g.- ilı II/23/86
g.- ildi I/62/33
g.- ili II/17/48
g.- iliP II/13/07
g.- ilir I/110/57, I/118/14,
I/148/20, I/160/14, I/59/26, I/78/43,
II/17/47
g.- ilirdi I/118/13, I/125/45,
I/78/05, I/82/17, I/90/49, I/96/67,
II/35/110
g.- ilirmiştik II/24/06
g.- iliyo II/17/43
g.- iliyodu II/13/54
g.- ilmeS I/78/43
g.- ilmesı II/24/06
g.- ilmez I/104/51, I/138/56,
I/44/20
g.- ilmezdi II/11/21, II/11/22
g.- ilmiyo I/76/88
g.- in I/117/14

g.- ince I/136/15, I/36/80,
I/46/114, II/22/54, II/32/136
g.- incē II/04/69
g.- inci I/55/30, II/07/25, II/20/77,
II/25/77
g.- inciSi II/02/37
g.- iñ I/117/13, I/117/18, I/36/85,
I/87/33, I/91/79, I/99/55, II/05/100,
II/05/78, II/05/97, II/23/76, II/39/179
g.- ip I/07/59, I/100/45, I/143/72,
I/46/94, I/52/49, I/54/38, I/71/23, II/21/78,
II/22/45, II/23/134, II/23/74, II/24/61,
II/38/09, II/38/28
g.- iP I/03/31, I/110/58, I/133/51,
I/139/37, I/44/33, I/63/28, I/63/64,
II/22/47, II/33/42
g.- ir I/109/57
g.- ive II/23/59
g.- ivēceK I/65/26
g.- ivericen I/03/03
g.- iveriydim I/94/38
g.- ivirince II/32/118
g.- iyin I/18/62
g.- iydiñ I/47/65
g.- iyin I/11/79, I/133/06, I/143/58
g.- iyin I/52/65
g.- iyo I/120/50, I/120/51,
I/142/51, I/146/09, I/149/18, I/149/19,
I/149/50, I/153/29, I/153/71, I/154/25,
I/155/79, I/155/84, I/156/12, I/158/18,
I/161/28, I/32/25, I/44/50, I/46/125,
I/46/80, I/46/81, I/56/60, I/60/59, I/64/97,
I/75/04, I/79/20, I/80/51, I/80/53, I/81/28,
I/82/25, I/83/51, I/92/52, I/92/55, I/93/64,
I/95/21, I/95/26, II/04/63, II/04/65,
II/08/41, II/17/73, II/20/35, II/20/44,
II/26/49, II/28/70, II/28/78, II/35/106,
II/35/26, II/38/39
g.- iyó II/11/22
g.- iyó I/102/05, I/104/36,
I/155/84, I/161/30, I/69/42, I/75/28,
I/86/12, I/96/10
g.- iyó I/156/23, II/05/79,
II/08/42, II/17/68, II/17/83, II/19/97,
II/29/86
duman dumanı g.- iyo II/39/26
havāya g.- iyo II/36/19
g.- iyodu I/155/36, I/161/32
g.- iyódu I/121/112, I/159/15,
II/05/61, II/29/86, II/37/20
g.- iyoduñ I/106/37, I/156/28,

I/88/10, I/98/70, II/19/116
 g.- iyöduĸ I/103/27, I/103/28,
 I/103/29, I/103/30
 g.- iyöduĸ II/06/07
 g.- iyoduĸ I/106/38, I/146/32,
 I/149/40, I/156/29, II/04/81
 g.- iyöduĸ I/103/27
 g.- iyöduĸ I/37/28
 g.- iyödum II/27/67
 g.- iyodun I/106/30, I/107/35
 g.- iyoduĸ I/75/55, I/80/21,
 I/96/90
 g.- iyola I/57/35, I/68/56, I/72/27
 g.- iyolā I/32/14, I/76/66, I/82/25,
 II/02/77
 g.- iyolādi II/13/55
 g.- iyolar I/102/04, I/102/05,
 I/67/45, I/67/49
 g.- iyolardı II/14/32
 g.- iyolarmıŖ I/91/78
 g.- iyöllā I/46/113
 g.- iyöllā I/46/115
 g.- iyollar I/144/76
 g.- iyollar I/59/29
 g.- iyollar I/13/09
 g.- iyom I/155/101, I/18/16,
 I/37/48, I/77/33
 g.- iyomuŖ I/153/109
 g.- iyon I/107/34, I/143/67,
 I/151/01, I/86/73, I/99/38
 g.- iyön I/109/33
 g.- iyön I/63/21
 g.- iyoŋ I/20/40, I/45/56, I/65/17,
 I/69/74, I/95/11, II/01/63, II/01/71,
 II/01/72, II/05/64, II/17/50, II/17/54
 g.- iyöŋ II/01/73
 g.- iyöŋ I/113/49
 g.- iyoŋuz I/80/01
 g.- iyöŋuz I/80/01
 g.- iyor I/106/79, I/110/29,
 I/12/50, I/23/38, II/22/23
 g.- iyör I/125/11, I/143/61,
 II/02/75
 g.- iyordu I/57/18
 g.- iyörduĸ II/01/66
 g.- iyordum I/113/100
 g.- iyorlā I/159/25
 g.- iyoŋlā I/32/13
 g.- iyorlādi II/09/26
 g.- iyörsun I/60/89
 g.- iyoru I/36/07, I/47/53, I/55/49,

I/55/52, I/57/36, II/14/93, II/24/112,
 II/25/63
 g.- iyöru II/28/71, II/28/74,
 II/28/75
 g.- iyorudum I/140/49
 g.- iyorum I/131/24
 g.- iyorun I/109/09, I/113/30,
 I/58/75
 g.- iyoruz I/109/33, I/93/54
 g.- iyos I/76/78
 g.- iyoS I/71/01, I/72/02
 g.- iyöS II/39/87
 g.- iyosun I/156/40
 g.- iyosuŋ I/106/31, I/106/32
 g.- iyoz I/133/24, I/145/76,
 I/148/16, I/17/19, I/18/26, I/65/46,
 I/65/47, I/76/06, II/11/29, II/19/80,
 II/20/27, II/21/89, II/21/90, II/22/43,
 II/38/27
 g.- iyöz I/79/20
 g.- iyöz I/63/37, II/25/111
 geliP g.- iyoz I/28/49
 g.- iyö I/05/55
 g.- iyöllē II/17/71
 g.- iyu II/02/41, II/02/71, II/17/64
 g.- iyuduĸ II/25/54
 g.- iyum II/22/08
 g.- iyun II/02/49, II/22/33
 g.- iyüz II/38/53
 bk. git⁴ -138-
 g.- ince I/36/80
 g.- ē II/35/109
 g.- eceŋ I/48/46
 g.- ēdi II/35/108
 g.- ēdik II/39/92
 g.- ēdiK I/146/40
 g.- ēdim II/16/75, II/16/81
 g.- ēhen I/32/05
 g.- ellēdi I/31/52
 g.- emēzdik I/37/34
 g.- eŋ I/141/17
 g.- er I/01/52, I/01/53, I/07/92,
 I/101/39
 g.- erdiK I/15/69, I/20/49
 g.- ērdik I/34/43, I/34/45
 g.- ilirdi I/04/27
 g.- iliyo I/41/18
 g.- iylēdi II/13/66
 g.- iyolar I/14/60, I/20/48
 g.- iyon I/33/18
 bk. git¹⁸ -303-

g.- er I/25/59
 g.- iyo I/01/101
 g.- iyomuş I/01/88
 bk. git⁶ -272-
 g.- ē II/05/61
 g.- ēdi I/39/71
 g.- eller I/22/02
 g.- ellēr II/01/18
 g.- emiyom I/90/07
 g.- er I/21/61
 g.- erin I/52/23
 g.- eris I/10/37
 g.- eyöllē II/32/130
 g.- eyörü I/03/68
 g.- incesi I/46/32
 ğoyup g.- incesi II/19/94
 g.- iyi I/05/49
 g.- iyo I/154/57, I/154/58,
 I/155/15, I/44/91, I/57/36, II/04/78,
 II/21/17
 g.- iyö I/142/53, I/86/47
 g.- iyö I/46/41
 g.- iyodu I/106/29
 ğoyuP g.- iyoduĝ I/106/06
 g.- iyola I/79/55
 ğoyup g.- iyolā yapıyolā I/83/02
 ğoyuP g.- iyollar I/104/39
 g.- iyoņ I/96/09, II/39/101
 g.- iyor I/115/22
 g.- iyör I/115/23
 geçiþ g.- iyor I/15/72
 g.- iyoru II/01/31
 g.- iyoruz I/133/26, I/55/16
 g.- iyörüz I/130/47
 g.- iyoS I/90/74
 g.- iyoz I/148/39, I/159/39
 g.- iyöz I/90/40
 g.- iyö II/29/75
 bk. git¹ -229-
 g.- ē II/24/111, II/24/113
 g.- ebiþseņ I/46/106
 g.- eli I/49/41, I/54/34
 g.- elle I/108/33, I/45/66
 g.- ellēdi I/152/32
 g.- emezsek I/46/106
 g.- en I/10/110, I/108/36,
 I/46/102, I/46/120, I/51/67, I/92/59,
 II/09/85
 g.- ennē I/46/13, I/46/14
 g.- eņ I/58/54
 g.- er I/156/36, I/55/40

g.- ēr I/03/82
 ğor g.- er I/06/73
 g.- erdik I/153/121
 g.- erdim I/141/26
 g.- erim I/129/36
 g.- erimiş I/52/03
 g.- eris I/129/40
 g.- eriz I/133/39, I/15/59
 g.- erler I/03/101
 g.- icen I/15/61
 g.- icēz I/15/19
 g.- ilebilirdi I/78/47
 g.- inci II/14/97
 g.- ip I/46/101, I/68/71
 g.- iP II/31/05
 g.- iyın I/52/64
 g.- iyo I/149/18, I/149/19,
 I/156/23, I/30/32, I/46/103, I/49/42,
 I/66/51
 g.- iyö I/30/32, II/17/77
 ğoyan g.- iyo I/10/09, I/39/12
 ğoyub g.- iyolā I/39/13
 ğoyup g.- iyolā I/83/46
 g.- iyollā I/39/11
 g.- iyollā I/46/98
 g.- iyöllār I/46/104
 g.- iyoM I/11/35, II/37/74
 g.- iyör I/23/70
 g.- iyorlā I/158/46
 ğoyuP g.- iyorlar I/06/78
 g.- iyoru I/55/47
 g.- iyoS II/06/77
 g.- iyóS I/49/41
 g.- iyosa I/32/76
 g.- iyoz II/23/181
 ğoyup g.- iyöllē I/10/61
 g.- iyöller I/46/118
 g.- iyu I/56/60
 g.- iyüz I/40/06
 bk. git⁸ -150-
 g.- ēdi I/04/19
 g.- eller I/21/62
 g.- iliyö I/107/19
 bk. git⁹ -300-
 g.- ēdig I/47/30
 g.- ellēmişti I/49/66, I/49/67
 g.- ellermişdi I/18/72
 g.- er I/16/60, I/16/61, I/49/65
 g.- erdik I/16/54
 g.- ērdik I/41/47
 g.- ēsiņ I/41/85

g.- ilirdi I/41/65, I/41/83
 g.- iyü I/05/60
 bk. git⁵ -112-
 g.- e I/07/29
 g.- ecek I/144/82
 g.- ēdi I/152/23, I/50/51
 g.- ēdig I/50/62
 g.- ēdik I/152/21, I/51/33
 g.- ēdiK I/51/29
 g.- ēdim I/152/16, II/39/173
 g.- ellerdi I/20/35
 g.- ellemiş I/14/52
 g.- em I/138/93
 g.- en I/46/63
 g.- er I/07/45, I/07/46, I/110/66,
 I/33/43
 g.- erdi I/123/77
 g.- ērdi I/73/15
 g.- erdig I/25/37
 g.- ērdig I/58/33
 g.- erdik I/124/15, I/14/43,
 I/140/09
 g.- erdiK I/124/16, I/134/46,
 I/140/48, I/143/33, I/153/103, I/153/104,
 I/25/36, I/50/62, I/78/05
 g.- ērdik I/27/20, I/50/60, I/58/21
 g.- erdim I/87/62
 g.- erdim I/33/101, II/39/120
 g.- erdiñ I/07/48
 g.- ērdiñ I/51/30
 g.- erimişTi I/09/77
 g.- erin I/144/25
 g.- erlermişmiş I/129/44
 g.- ermişTi I/09/76
 g.- ilmiyödu II/19/148
 g.- iyo I/46/39
 g.- iyödu I/103/28
 g.- iyödu II/08/17
 g.- iyöduK I/103/28
 g.- iyöduK I/38/43
 g.- iyom I/37/50
 g.- iyon II/39/130
 g.- iyör I/149/32
 g.- iyoflâ I/149/33
 g.- iyoşlar I/149/31
 g.- iyöz I/41/82
 g.- iyüz I/41/42
 bk. git¹¹ -21-
 g.- ēdi I/82/21, II/23/93
 g.- ēken II/07/99, II/34/68
 g.- ēlēdi II/34/19

dünür g.- enden I/120/41
 g.- er I/41/11
 g.- erdig I/07/86
 g.- erdim I/24/34, I/24/35
 g.- ilcek II/25/58
 g.- ilir II/31/41, II/35/48
 g.- ilirdi I/59/28, I/97/56
 g.- iyon I/37/49
 g.- iyorduK I/16/34
 g.- iyo I/17/39
 dünür g.- iyo I/17/39
 g.- iyudu II/25/59
 bk. git¹⁵ -284-
 g.- iyo I/44/19
 g.- iceK I/15/37
 g.- iyi I/44/19
 g.- iyo I/30/17
 g.- iyon I/108/06
 g.- iyös I/50/81
 g.- iyo I/44/27
 bk. git¹² -276-
 g.- ecek I/49/14
 g.- er I/49/75
 g.- iviriyor I/15/85
 bk. git²⁰ -287-
 g.- en I/27/21
 g.- erdi I/16/57
 g.- iliyor I/16/56
 bk. git³² -144-
 g.- er I/32/56
 bk. git¹⁶ -143-
 g.- ēdi I/34/14, I/34/17, I/34/21
 g.- ērdi I/34/15
 g.- ērdi I/34/18
 bk. git²⁶ -147-
 g.- emezdiK I/39/69
 bk. git²⁷ -304-
 g.- eñ I/48/64
 bk. git⁷ -277-
 g.- eceK I/48/71
 bk. git¹⁰ -146-
 g.- emiyön I/64/28
 g.- erdik I/129/17
giğ - : bk. git² -1-
 g.- erken I/97/12
gider : Gelenek, yapılagelen âdetler ve davranış biçimleri. (?) -3-
 g.+ i I/06/44
 esKi g.+ i I/06/40
 g.+ ler I/06/19
gider - : Ortadan kaldırmak, yok etmek,

izâle etmek. -1-
g.- imiş I/20/48
gidiş : Gitmek işi, gitme, azîmet. -
8-
g. I/152/129, I/152/132, I/61/73
g.+ e I/90/19
g.+ im I/152/129, I/152/131
g.+ imizde I/05/25
g.+ ini I/05/20
gidişat : bk. gidişât -1-
g. I/01/54
gidişât : Cereyan etmekte olan olaylar,
işlerin yürüyüşü. -1-
g.+ lardan I/48/80
gidişme : (Vücûdun bir yeri) Hafifçe
yanıp kaşınmak, gicişmek durumu. -
1-
g. I/69/47
giy - : bk. giy⁻¹ -1-
ğ.- arız I/90/77
gili gili : Küçük küçük, küçücük. -
1-
gili g. I/21/48
giliyen : bk. ilēn -1-
g.+ i II/08/58
gimi : bk. gibi -1-
g. I/61/34
giné : bk. gine -2-
g. I/46/72, II/09/73
gini : bk. gine -2-
g. II/39/105, II/39/53
giná : bk. gine -1-
g. I/06/95
ginā : bk. gine -1-
g. I/18/60
gine : Yine, tekrar. -229-
g. I/01/40, I/02/56, I/02/71,
I/03/69, I/03/76, I/04/42, I/04/57, I/06/36,
I/06/37, I/06/46, I/06/94, I/07/87, I/08/17,
I/08/44, I/10/36, I/10/60, I/10/84,
I/100/05, I/100/06, I/100/18, I/101/10,
I/101/43, I/102/13, I/102/85, I/104/32,
I/104/42, I/104/43, I/104/57, I/106/30,
I/106/35, I/107/60, I/11/65, I/11/73,
I/11/78, I/11/79, I/11/80, I/11/82, I/11/83,
I/11/87, I/11/92, I/110/37, I/111/94,
I/112/37, I/112/54, I/112/55, I/113/110,
I/119/37, I/12/44, I/120/54, I/120/63,
I/122/02, I/124/16, I/125/09, I/125/13,
I/125/42, I/125/90, I/125/91, I/126/21,
I/126/57, I/128/76, I/13/36, I/13/38,

I/130/22, I/131/30, I/133/31, I/134/14,
I/134/44, I/134/52, I/135/23, I/135/32,
I/135/35, I/136/27, I/138/19, I/14/09,
I/14/35, I/14/50, I/140/58, I/141/08,
I/143/35, I/143/66, I/144/32, I/144/55,
I/144/68, I/146/55, I/147/56, I/148/15,
I/148/22, I/148/24, I/148/38, I/15/42,
I/152/24, I/152/25, I/152/29, I/152/55,
I/155/79, I/156/28, I/158/08, I/17/35,
I/18/48, I/18/49, I/22/04, I/22/38, I/28/49,
I/29/15, I/30/05, I/30/06, I/30/35, I/30/36,
I/30/37, I/31/31, I/31/34, I/33/14, I/33/69,
I/33/70, I/33/72, I/35/33, I/36/17, I/37/49,
I/39/100, I/39/19, I/39/36, I/40/80,
I/41/12, I/45/67, I/46/09, I/46/71, I/47/32,
I/47/82, I/49/70, I/50/22, I/50/23, I/50/58,
I/50/81, I/51/32, I/52/26, I/53/65, I/54/35,
I/54/36, I/54/39, I/54/48, I/55/33, I/58/56,
I/58/83, I/60/77, I/63/07, I/63/13, I/63/37,
I/63/61, I/64/120, I/65/15, I/65/16,
I/67/77, I/69/07, I/69/93, I/70/64, I/71/18,
I/71/22, I/71/67, I/71/68, I/71/81, I/74/64,
I/74/68, I/77/14, I/77/22, I/77/23, I/78/32,
I/79/49, I/79/54, I/81/15, I/82/20, I/85/21,
I/87/89, I/90/61, I/91/26, I/91/35, I/96/38,
I/96/47, I/97/05, II/03/22, II/08/105,
II/08/111, II/08/123, II/08/39, II/08/88,
II/08/98, II/14/96, II/17/24, II/20/31,
II/20/55, II/21/76, II/22/34, II/22/48,
II/22/67, II/22/69, II/22/73, II/22/74,
II/22/80, II/22/82, II/23/124, II/23/24,
II/23/81, II/25/37, II/25/51, II/25/89,
II/32/52, II/37/20, II/38/40, II/39/103,
I/138/62, I/66/18, I/88/59, I/13/34,
II/22/81, I/04/41, I/107/72
ginē : bk. gine -15-
g. I/07/53, I/10/34, I/145/77,
I/146/59, I/146/78, I/29/14, I/50/22,
I/56/26, I/69/22, I/69/60, I/72/30, I/75/05,
I/91/67, II/22/34, II/23/148
giçe : bk. gine -1-
g. II/23/48
gini : bk. gine -29-
g. I/03/41, I/123/26, I/152/137,
I/93/26, I/96/68, II/01/53, II/02/42,
II/02/92, II/03/23, II/05/101, II/06/31,
II/07/134, II/08/102, II/08/47, II/09/85,
II/11/64, II/11/66, II/17/43, II/18/22,
II/20/80, II/21/23, II/21/52, II/24/114,
II/33/52, II/39/44
gir - : (Dışarıdan içeriye) Geçmek,

(içeriye) varmak, dâhil olmak, duhul etmek, gelmek. -235-

g. I/106/77, I/137/65, I/144/47, I/144/48, I/144/49, I/53/28, I/75/05

işe g. I/53/20, I/53/21

g.- i I/95/110

g.- ince I/36/24

g.- iñ II/13/42

g.- cek II/16/99

g.- ceksiñis II/13/41

g.- cem I/94/83

g.- cemiş I/52/74

g.- cen I/52/78, I/94/83

g.- cēn I/52/71, I/52/78

işi g.- cez II/06/40

g.- dīm I/113/13

g.- dīme I/46/10

g.- dīñiz II/34/72

g.- di I/04/08, I/04/70, I/121/51, I/136/06, I/136/14, I/145/100, I/159/40, I/36/23, I/45/01, I/50/58, I/95/109, I/99/33, II/05/62, II/05/64, II/05/65, II/05/89, II/09/52, II/09/72, II/19/99, II/21/34

işe g.- di I/68/55, I/71/74, II/27/29

g.- dik I/06/03, I/15/25, I/155/95, I/20/57, I/47/45, I/68/09, II/08/08, II/34/12

g.- diK I/150/45, I/20/58, I/50/11, I/72/11

işe g.- dilē II/19/17

g.- diler I/52/79, II/10/62, II/10/71

işe g.- diler I/06/36, I/90/60

g.- dim I/06/83, I/122/41, I/127/44, I/140/51, I/144/47, I/146/34, I/20/80, I/25/34, I/37/10, I/45/05, I/49/55, I/63/35, I/63/36, I/68/06, I/69/77, I/72/46, I/78/36, I/80/61, I/94/84, II/19/02, II/25/104, II/28/05

g.- dīm II/35/02

g.- dimdi I/155/88

g.- diñ I/37/52

işe g.- diñ I/99/24

g.- diñiS I/69/38

g.- dise I/134/11

işe g.- diydi I/04/71

g.- diyse II/19/97

g.- ēdi I/145/26

g.- ēdiK I/152/115

sıraya g.- ēdiK I/154/53

g.- edim I/50/69

g.- ēdim I/152/18

g.- ēken I/75/73, I/75/74

g.- eli I/04/08, I/159/40

g.- elim I/139/62

g.- eller I/114/20

g.- emedig I/141/27

g.- emedik I/150/45

g.- emen I/20/57

g.- emēyöz I/20/51

g.- emidi I/05/31

g.- emiñ I/22/06

g.- en I/28/59, I/56/36, II/25/98

g.- eñ I/13/41

g.- er I/114/50, I/125/88, I/130/39, I/153/65, I/153/82, I/26/44, I/26/45, I/56/62, I/61/55, II/02/23, II/23/24

g.- eṛ I/24/70, I/25/20, II/39/141

g.- ēr I/153/66, I/56/62

g.- erdi I/71/17

g.- ērdi II/09/37

g.- erdik I/94/42

g.- erdim I/87/101

g.- ērdim I/73/23

g.- ērdin I/10/58, I/126/60

g.- erimiş I/52/62

g.- erin I/113/78

g.- erken I/98/33

g.- erler I/26/20

g.- ermiş I/52/62

işe g.- ermiş I/52/62

g.- ersen I/45/07

g.- idiñ I/47/62

g.- ilir I/130/97

g.- ilir I/69/45

g.- ilmēyo I/79/27

g.- in I/20/52

g.- ince I/136/14, I/144/48, I/64/60

işe g.- incesi I/46/05

g.- inci II/23/11

g.- inÇi II/05/67

g.- inirdi I/20/33

g.- iñ I/122/05, I/31/71, I/52/78, II/02/57

g.- ip I/125/95, I/129/08, I/52/72, I/60/101, I/96/63

g.- iP II/30/41

g.- ir I/121/50

g.- iydim I/141/28

g.- iyin I/25/33

g.- iyo I/133/21, I/75/58, II/05/21,

II/30/45

g.- iyò I/69/84, I/90/60
g.- iyō II/19/99
işe g.- iyō II/19/98
g.- iyōdu I/38/43
g.- iyola I/87/94
g.- iyolar I/87/95
g.- iyolardı II/13/55, II/13/56
işe g.- iyollēr I/46/99
g.- iyom I/28/52
g.- iyön I/20/29
g.- iyoru II/01/21, II/22/62
buğalıma g.- iyorun I/112/47
g.- me I/20/52, I/52/54, I/73/24
g.- medimiz I/155/64
g.- meden I/114/56, I/153/74
g.- medik II/32/11
g.- medim I/53/06, I/88/05,

II/32/12

g.- mediniz I/117/49
g.- mediñiS I/117/49
g.- men I/20/56
g.- meS I/132/34
g.- mesin I/160/15
g.- mez I/28/59
g.- mezdik I/120/46
g.- miş I/11/61, I/11/82, I/127/55,
I/147/32, I/160/15, I/39/101, I/39/25,
I/39/98, I/68/18,
I/95/109, I/95/111, II/02/96,
II/05/103

g.- mişñiS II/18/18
g.- mişlē II/32/85
işe g.- mişTi I/142/60
g.- miyem I/110/11
ğıran g.- miyesice I/161/53
g.- miyodu I/71/26
g.- miyolla II/39/151
g.- sēñ II/05/16

gir - : bk. gir- -1-

g.- ceK I/14/22

gīr - : bk. gir- -3-

g.- di I/06/70
işe g.- di II/10/70
g.- miş I/136/14

girdi : Mal ve hizmet üretimi için kullanılan ham madde, enerji, ücretler vb. için yapılan masraf. -1-

g.+ si II/04/87

girek : bk. gerek -1-

olsa g. II/17/72

giri : bk. geri -7-

g. I/03/12, I/03/83, I/03/85,

II/24/101

g.+ de II/21/47
girisin g. I/03/76
g.+ sin giri I/03/76

giriş : Girme yeri, başlangıç. -8-

g.+ di II/17/75
g.+ de I/99/22, II/27/13
g.+ de I/158/43
g.+ inde I/37/43
g.+ Te II/35/115
g. yollāñız II/34/72
g. yoluna II/34/73

girme : Girmek işi. -2-

g.+ mizi I/23/60

girmi : bk. girme -1-

g.+ ye I/134/12

gis - : bk. git² -1-

g.- sem I/10/94

ğİS : bk. kıız -1-

ğ. I/83/75

gişi : bk. kişi -1-

g.+ yiz I/30/08

git - : 1. (Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak. -242-

g.- cāk I/39/105

g.- cek I/73/36, II/09/85, II/27/53

g.- cekler I/139/08

g.- cem I/01/64, I/120/13, I/83/79,

II/28/23

g.- cēmi I/45/64

g.- cēmiş I/153/53

g.- cen I/55/32, I/55/33, II/28/22

g.- cēn I/54/36

g.- ceS I/153/124

g.- Çek I/161/19

g.- Çem I/65/15

g.- çēmize I/18/27

g.- çez I/39/103

g.- Çez I/17/90

g.- Çikler I/72/05

g.- di I/03/74, I/23/50

g.- dim I/45/64

g.- diydī I/03/75

g.- meden II/03/17

g.- medi I/73/40

g.- mediK I/02/39, II/08/03

g.- medim I/113/07, I/113/100,

I/18/02, I/68/02, I/68/03, II/06/64

g.- memiş II/23/137, II/23/142
g.- men I/13/35, I/45/69
g.- meyollar I/18/44
g.- mez II/30/05
g.- mezdiñ II/07/112
g.- miş I/117/54, I/17/75, I/46/22,
I/46/27, I/56/57, II/17/82, II/19/87
gomuş g.- miş II/19/93
g.- mişimiş I/52/59
g.- mişler II/19/93
gomuşlar g.- mişler II/25/24
g.- mişlêrdi I/42/64
g.- miştir I/92/51
g.- miyo I/149/41
g.- miyò I/21/23
g.- miyodum I/65/15
g.- miyuru I/21/14
g.- tî I/76/68
g.- Tî I/146/06, I/156/11, I/23/50,
I/44/50, I/72/26, I/87/25, II/10/62,
II/10/70
goyan g.- Tî I/50/34
g.- tiçen I/40/52
g.- Tim I/104/08, I/43/09
g.- ti I/142/61, I/40/52, I/45/22,
I/45/68, I/46/05, I/46/75, I/46/93, I/46/95,
I/52/65, I/55/39, I/60/36, I/65/23, I/66/47,
I/72/25, I/99/40, II/07/25, II/07/55,
II/09/82, II/19/40
g.- Ti I/03/05, I/03/72, I/03/87,
I/03/88, I/07/109, I/100/20, I/101/17,
I/102/05, I/120/32, I/122/84, I/13/34,
I/13/35, I/133/38, I/134/42, I/143/10,
I/156/11, I/18/43, I/18/47, I/21/65,
I/23/69, I/24/62, I/27/68, I/27/69, I/36/05,
I/36/06, I/36/26, I/45/15, I/46/131,
I/51/67, I/52/65, I/55/39, I/57/28, I/57/34,
I/57/35, I/57/37, I/64/101, I/64/54,
I/64/55, I/64/89, I/65/24, I/71/74, I/72/04,
I/72/35, I/72/36, I/73/39, I/86/50, I/87/26,
I/99/11, I/99/30, I/99/37, II/06/39,
II/08/03, II/17/75, II/27/59, II/34/50
godu g.- Ti I/06/35, I/100/26,
I/18/64, I/22/40
goyan g.- Ti I/06/10, I/108/57,
I/50/34
goydu g.- ti I/50/64
g.- tij I/133/39
g.- tik I/24/30, I/82/03
g.- Tik I/03/82, I/134/14,
I/140/19, I/150/45, I/150/46, I/153/56,

I/49/61, I/50/68, II/08/34, II/25/94
g.- TiK I/24/33, I/49/40
g.- Tikdî I/153/46
g.- Tile I/04/68, II/14/49, II/14/50,
II/14/51
g.- tilê I/82/25, I/85/05, II/19/40,
II/20/29
g.- Tilê I/04/68, I/44/66, II/20/79
g.- tiler I/46/101, II/14/52
g.- Tiler I/11/25, I/113/79,
I/120/19, I/122/84, I/128/58, I/143/04,
I/143/09, I/18/44, I/18/47, I/21/64,
I/36/07, I/36/20, I/36/27, I/90/30, II/10/68,
II/14/48
g.- Tiler I/24/63
godu g.- Tiler I/15/28
g.- tim I/71/51, II/19/113
g.- Tim I/118/02, I/122/66,
I/123/11, I/140/20, I/22/09, I/24/19,
I/24/28, I/43/09, I/44/50, I/44/58, I/50/67,
I/65/15, I/71/76, I/76/04, I/88/62, I/95/95
g.- Tiñ I/99/24
g.- tiñiz I/45/35, II/26/50
g.- Tiydi I/115/34, I/46/117,
I/46/75
2. (Bir şey veya bir kimse)
Konuşana göre yakın bir yerden daha
uzak bir yere doğru hareket etmek, bir
mesâfe katedip yakın bir yerden daha
uzak bir yere varmak. -211-
g. I/112/60, I/113/61, I/128/28,
I/157/06, I/157/47, I/157/48, I/157/49,
I/157/50, I/161/53, I/20/101, I/20/102,
I/36/17, I/50/12, I/52/54, I/64/25, I/66/55,
I/74/17, I/79/63, I/88/24, I/88/25, I/95/92,
II/04/91, II/04/94, II/16/105, II/17/46,
II/20/53, II/25/102, II/28/60, II/32/82,
II/39/169
g.- cê I/126/27
g.- ceg II/25/114, II/39/16
g.- cek I/25/33, II/36/16
g.- ceK I/25/31, I/31/43
g.- ceğ II/28/81
g.- cem I/114/35
g.- cēmiz I/17/20
g.- cen I/66/55, II/39/02
g.- cēni I/137/58
g.- ceñ I/131/48, I/55/63, II/11/22
g.- ceS II/38/25
g.- cez I/17/12, I/52/99
g.- cēz I/153/124, I/17/17,

I/52/100, I/52/99
 g.- Çēdiņiz II/18/18
 g.- Çek I/45/55
 g.- Çem II/07/104
 g.- Çēm I/143/65
 g.- Çeņ I/52/01
 g.- Çez I/53/80
 g.- dī I/39/78
 g.- dīm I/113/30
 g.- en I/136/17
 g.- miš I/08/122
 g.- me I/144/27, I/144/29, I/41/82
 g.- medīm II/34/05
 g.- meğen I/152/56
 g.- medi I/53/20, I/86/09, II/23/22
 g.- medim I/123/75, I/39/04
 g.- mediniz II/26/06
 g.- mediņ I/05/39
 g.- meler I/92/07
 g.- men II/16/07
 g.- meņ I/06/110
 gelip g.- meS I/20/94
 g.- mesin I/144/63
 g.- meSše I/152/129
 g.- meycen I/122/73
 g.- meyceņ I/79/64
 g.- meyivirsin I/144/60
 g.- meyiz I/130/17, I/62/34
 g.- mēyor I/12/49
 g.- mez I/152/129
 g.- mēz I/91/36
 g.- mezdiK I/111/102
 g.- mezdin I/32/24
 g.- mezlerdi I/121/115
 g.- miš I/08/106, I/08/110,
 I/08/112, I/08/92, I/08/95, I/08/99,
 I/117/45, I/52/32, I/52/60, I/98/115,
 II/05/12, II/05/15, II/33/08
 g.- mišdi I/39/98
 g.- mišler I/24/55
 g.- mišlerimiš I/86/11
 g.- miyi I/05/38
 g.- miyo I/147/54
 g.- miyò I/104/36
 g.- miyòS I/103/25
 g.- miyoz I/70/07
 g.- se II/01/83
 g.- seņ I/135/12
 g.- seņiz II/39/144
 g.- sin I/18/41, I/39/69, I/52/58
 g.- Tī I/122/57

g.- Tīdi I/39/95
 g.- tīm I/53/19
 g.- Tīm II/32/14
 g.- Tīmizde I/123/67
 g.- Tīn I/68/69
 g.- tīni II/24/69
 g.- Tīni I/95/26
 g.- Tīņ II/32/137
 g.- ti I/10/101, I/146/09, I/33/116,
 I/33/66, I/33/67, I/33/68, II/05/13
 g.- Ti I/01/46, I/02/25, I/05/39,
 I/122/49, I/122/53, I/128/27, I/136/17,
 I/137/36, I/138/46, I/148/38, I/27/28,
 I/30/59, I/55/65, I/57/46, I/57/49, I/88/60,
 I/91/27, I/95/92, II/06/54
 g.- Ti i I/108/35
 g.- Tig I/134/22, I/50/74
 g.- tik I/121/35, I/141/20
 g.- Tik I/103/33, I/116/51,
 I/131/61, I/138/51, I/139/28, I/152/101,
 I/33/77, I/50/76, I/62/33
 g.- TiK I/138/51, I/94/84
 g.- Tikde I/107/24
 g.- tilē I/39/67
 g.- Tilē I/152/134, I/37/16,
 II/32/119, II/32/120, II/35/96
 g.- tiler I/156/61
 g.- Tiler I/107/33, I/11/46,
 I/11/47, I/144/34, I/39/99
 g.- tim I/117/20, I/22/03
 g.- Tim I/120/35, I/122/03,
 I/122/07, I/134/23, I/138/05, I/138/54,
 I/152/131, I/25/12, I/87/106, II/38/84
 g.- tiņ II/38/103
 g.- tiņiz I/147/40, I/58/17
 g.- Tiņiz I/10/118
 g.- Tiydim I/67/38
 g.- Tiyse I/01/52
 3. (Belli bir amaçla) Bir yere devam
 etmek. -168-
 g.- ciņ I/94/45
 g.- ÇeK I/46/44
 g.- ðim I/36/02
 g.- me I/148/03
 g.- medi I/24/24, I/88/08, II/19/12,
 II/24/45
 g.- medik I/15/07, I/57/04,
 I/94/04, II/20/75
 g.- mediK I/158/30, II/26/11
 g.- medim I/04/03, I/04/04,
 I/08/07, I/08/08, I/109/55, I/119/02,

I/134/22, I/136/06, I/137/05, I/148/02,
I/152/02, I/159/03, I/16/38, I/18/04,
I/20/71, I/39/23, I/70/02, I/71/03, I/71/04,
I/83/06, I/85/02, I/90/03, I/94/06, I/98/05,
II/03/03, II/20/74, II/26/09, II/32/10

g.- medim I/08/08

g.- memiş I/24/22, I/24/23

g.- meyince II/26/14

g.- meyivedik I/94/07

g.- mez I/144/07

g.- mezdik II/20/75, II/20/76

g.- miş I/34/50, I/34/52

g.- miyōm I/90/06

g.- Tī I/04/07

g.- Tīm I/113/06

g.- ti I/39/67, I/74/05, II/34/10,
II/34/14

g.- Ti I/04/10, I/04/11, I/13/05,
I/138/34, I/150/20, I/18/15, I/18/16,
I/68/55, I/98/05

g.- ti I/52/82

g.- Tig I/134/13

g.- tik I/155/60, II/34/10

g.- Tik I/134/13, I/146/30,
I/153/11, I/158/30, I/44/28, I/68/09,
I/74/09, II/20/73, II/20/74, II/20/75,
II/36/03

g.- TiK I/151/05

g.- tim I/02/03, I/103/03, I/108/07,
I/114/30, I/131/09, I/151/02, I/152/03,
I/154/02, I/154/03, I/33/30, I/33/31,
I/53/07, I/70/02, I/91/02, II/07/08,
II/07/09, II/07/113, II/09/44, II/19/02,
II/37/02

g.- Tim I/08/07, I/10/03, I/101/02,
I/112/07, I/113/02, I/113/48, I/114/30,
I/114/31, I/118/03, I/124/06, I/127/05,
I/130/04, I/134/13, I/138/34, I/144/17,
I/144/18, I/153/09, I/16/19, I/16/38,
I/16/39, I/20/71, I/21/51, I/23/05, I/23/06,
I/23/61, I/24/17, I/24/18, I/24/23, I/35/52,
I/35/53, I/39/63, I/42/03, I/47/04, I/47/28,
I/60/20, I/62/02, I/71/03, I/71/04, I/72/09,
I/94/02, I/94/04, I/97/02, I/98/06, I/98/27,
II/03/02, II/29/54, II/37/03, II/37/14

g.- Tīm I/08/08

4. (Belli bir maksat için) Bir yerde
bulunmak. -93-

g. I/13/24, I/13/25, I/140/59,
II/22/31

g.- cek I/52/75

g.- cem I/139/22, I/33/123

g.- cēm I/139/26

g.- cen I/75/53

g.- ceņ II/27/66

g.- cēņiz I/65/31

g.- ceS I/97/53, I/97/54

g.- cēz II/22/49

g.- Çekle II/39/114

g.- Çeklē II/39/112

g.- Çez II/23/71

g.- Çēz II/23/71, II/23/72

g.- dik II/25/101, II/25/98

g.- dim I/24/02, II/22/30, II/22/31

g.- me I/25/35, I/25/36

g.- meden I/53/41

g.- medi I/63/24, I/83/48

g.- medim I/63/63

g.- medise I/160/28

g.- meSseņ I/140/59

g.- mezdı I/07/25

g.- mezdik I/07/25

g.- mezdlerdi I/08/31, I/08/33

g.- micekle II/39/155

g.- miş I/63/30

g.- miyo I/83/48

g.- sek I/59/34

g.- sen I/83/14

g.- Tī I/63/17

g.- tūmiz I/31/56

g.- Tīņi I/25/40

g.- ti I/52/11, I/83/77

g.- Ti I/112/72, I/132/06, I/14/19,
I/57/29, I/63/27, II/25/39

g.- Ti yaparın I/45/57

g.- Tig I/147/08

g.- tik I/17/32, II/19/127, II/30/77,
II/38/87

g.- Tik I/119/09, I/17/33, I/20/56,
I/37/35, I/37/36, I/41/45, I/64/126,
II/14/87, II/25/93, II/38/85

g.- Tilē I/63/60

g.- tiler I/45/37

g.- Tiler I/58/51

g.- Tim I/104/09, I/139/33,
I/139/35, I/139/38, I/14/18, I/63/63,
I/88/28, I/91/50, I/98/117, II/22/34,
II/29/22, II/38/88, II/39/93

g.- TiydiK I/119/13

g.- Tiydim I/50/01, I/88/21

g.- TiyseK I/12/36

g.- Tiysem II/22/15, II/22/16

5. (Belli bir yerde) Belli bir işi üstüne almak sûretiyle çalışmak. - 50-

- g. I/143/46, I/155/47, I/159/47
g.- cēden I/126/28
g.- ceK I/144/82
g.- ceseñ I/51/30
g.- cēseñ I/51/30
g.- cēSiK II/08/39
g.- dilē II/19/49
g.- iyò I/149/34
g.- meden I/50/56
g.- mez I/157/73
g.- mezdım I/73/25
g.- miş I/24/49
g.- miyidım I/161/22
g.- miyor I/124/24
g.- Tī I/69/49
g.- tımız I/50/39
g.- Ti I/113/102, I/113/103, I/113/104, I/113/106, I/113/99, I/128/47, I/50/32, I/69/49, I/69/50
g.- Tī I/50/33
g.- Tik I/140/47, I/42/71
g.- tile I/69/53
g.- Tilē I/150/20
g.- Tiler I/144/65
g.- tim I/78/54, II/39/120
g.- Tim I/128/24, I/42/71, I/47/12, I/47/13, I/50/37, II/39/128, II/39/129
g.- Tiydi I/48/74
6. Zarf-fiil veya belirli geçmiş zaman eki almış fiillerden sonra geldiğinde bir işin olup bittiğini ifade eder. -49-
g.- cen II/22/36
g.- cez I/61/17
g.- Çek I/161/50
g.- di II/17/87
g.- diler I/42/53
g.- me I/138/131, I/138/133
g.- mēSe II/36/11
g.- mesini yapameyyoruñ II/32/16
g.- miş I/50/79, II/05/24, II/05/29, II/05/31
g.- mişler II/10/96
g.- miyo I/23/13
g.- tī I/53/79
ğodu g.- Tī I/50/82
g.- ti I/42/10, I/74/91, I/77/68, II/05/68

- g.- Ti I/130/32, I/137/12, I/137/31, I/137/37, I/138/135, I/150/59, I/42/28, I/44/54, I/51/62, I/79/100, II/26/25, II/29/05
günümüz baş oldu g.- ti I/55/44
g.- tik I/93/52
g.- TiK II/11/49
ğoduğ g.- Tik II/25/95
g.- Tile I/138/14, I/86/47, I/86/48
g.- Tilē I/149/20
g.- Tiler I/136/15, I/138/14, I/86/51, II/10/71
g.- tiler II/28/60
ğodu g.- Tiler I/137/12
g.- tim I/45/18
g.- Tim I/114/28
7. Ölmek. -27-
g.- medi II/14/99
g.- tī I/82/05
g.- Tī I/158/58, I/158/59, I/82/05
g.- ti I/158/57, I/55/66, I/74/90, I/82/05, II/16/93, II/26/28
g.- Ti I/104/18, I/109/32, I/109/50, I/125/18, I/144/66, I/15/22, I/55/66, I/64/22, I/64/40, I/64/41, II/16/58, II/16/93
g.- Tilē II/16/99
g.- Tiler I/15/22, II/10/61
8. Evlenmek ve bu yolla bulunduğu yerden ayrılmak. -19-
g.- ceK II/05/44
g.- cen I/47/56
g.- cēz I/50/25
g.- medi I/83/15
g.- mez I/47/49
g.- mezdi I/47/49
g.- señ I/47/50
g.- ti I/46/132, II/27/31
g.- Ti I/144/38, I/145/91, I/41/17, II/05/45
g.- Tik I/76/21
g.- tilē II/19/16
g.- tim I/76/19, II/19/113
g.- Tim I/151/27, I/76/68
9. (Şöyle veya böyle) Yol almak, yolda ilerlemek. -18-
g. I/74/48, I/74/49
g.- Çeñ I/161/37
g.- miş I/52/59
g.- tımde I/33/12
g.- ti I/53/48

g.- tik I/74/47
g.- Tik I/41/62, I/74/48
g.- TiK I/41/63
g.- Tim I/138/114, I/138/116,
I/138/124, I/138/125, I/74/47, II/01/69
g.- tím II/01/46
10. Varmak, ulaşmak, dayanmak. -

15-
g.- cen I/158/36
g.- ceñ I/79/58
g.- mez I/17/73
g.- Tî I/133/07
g.- Tîm I/138/115
g.- Tîmiz I/111/81
g.- Tik I/138/119, I/138/120
g.- Tim I/138/111, I/138/113,
I/138/116
g.- Tiñ II/10/31
g.- Tiñiz I/135/55
g.- tiydin I/45/12

11. Bir yere belli bir sıfat veya görevle varmak. -15-

g.- cēse I/41/11
g.- Çēdi II/16/103
g.- ÇiK II/05/46
g.- miş I/153/03
g.- mişlē II/14/84
g.- Tî II/08/31
dünür g.- tím I/120/41
g.- ti II/26/10
g.- Ti I/152/09
g.- Tik I/143/85, II/07/106
dünür g.- Tik I/17/44
dünür g.- tim I/120/40
g.- Tiydi I/22/19

12. Yok olmak, eser kalmamak. -

15-
g.- di II/09/75
g.- meyeciK I/62/28
g.- miyor I/21/85
g.- sin I/63/53
g.- siñ I/124/36
g.- Tî I/18/40
g.- ti II/09/59
g.- Ti I/06/22, I/113/85, I/113/86,
I/136/09, I/18/36, I/74/34, I/87/112,
II/22/60

13. (Para, kazanç vb.) Harcanmak, sarfedilmek. -8-

g.- mez I/109/10, I/74/18
g.- mēz I/109/10

g.- sin I/131/59
g.- ti I/32/91, I/32/93, I/74/18

14. Yardımcı eylem. -8-
üstümüze g.- cek I/46/20
derin g.- me I/47/24
boşa g.- mesin I/72/87
ilērsini g.- mi II/07/124
g.- miyo II/25/107
ğolayına g.- Ti I/125/10
gülcēme g.- Ti I/11/67
hoşuma g.- ti I/132/46

15. (Zaman , yaş vb. için) İlerlemek, geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek. -7-

g.- sin I/74/04
g.- ti I/10/80
g.- Ti I/104/18
g.- Tikçe II/37/15
g.- TikÇē II/35/12
g.- Tim I/126/04

16. Gönderilmek, götürülmek, sevk edilmek. -7-

g.- cek II/38/11
g.- ceK I/49/74
g.- miyōdu I/71/70
g.- Ti I/107/67
g.- Tikden I/104/41
g.- Tilē II/29/96

17. Sendeleyip düşmek. -5-

g.- Tî I/121/48, I/121/49
g.- tim I/45/11
g.- Tim I/21/80, I/45/10

18. (Sıvılar için) Akmak, geçmek. -3-

g.- cek I/85/23
g.- ti II/26/52
g.- Ti II/26/51

19. (Bir şey aşınmak, yıpranmak, yırtılmak vb. sebeplerle) İşe yaramaz duruma gelmek, eskimek, ârızalanmak, bozulmak. -3-

g.- Ti I/06/16
g.- Tim I/122/67

20. (Belli bir yönde) Belli bir yol tâkip etmek, belli bir yerden geçmek. -2-

g.- mişle I/150/39, I/150/40

21. Satılmak. -2-

g.- tikden II/10/28
g.- tikten II/10/29

22. Asıl hükmü bildiren cümleden

önce yardımcı durumundaki bir cümlenin yüklemi olduğunda istenmeyen, beğenilmeyen bir işin yapıldığını ifade eder. -2-

g.- Ti II/25/95
g.- Tik I/138/08

23. Emir kipinin üçüncü şahsı ile bazı fiillerin emir kipinin ikinci şahsından sonra geldiğinde meselenin kapanması için bahsi geçen işin yapılmasının tavsiye edildiğini belirtir. -2-

g.- sin I/145/64, I/145/65

24. (Ses için) duyulmak, işitilmek. -2-

g.- ti I/33/78
g.- Ti I/06/121

25. İşgal etmek.. -2-

g.- Tinde I/117/50
g.- tikten I/117/52

26. Zorunlu olarak bir yerde kalmak.-2-

g.- ti II/19/26, II/19/28

27. Başvurmak. -1-

g.- tim II/02/24

28. (Şöyle veya böyle) Yürümek, devam etmek, cereyan etmek, seyretmek. -1-

g.- cek I/119/12

29. Elektrik kesilmek. -1-

g.- ti I/146/42

30. Geçmek, geçerliliğini kaybetmek. -1-

g.- miş II/25/112

31. (Belli bir amaçla bir yerde) Kullanılmak. -1-

g.- ceg II/39/16

32. Belli bir şekil alarak devam etmek.

gît - : bk. git⁻¹ -1-

g.- Tî II/10/60

giğ - : bk. git⁻¹ -1-

g.- Tik I/03/84

gît - : bk. git⁻² -2-

g.- dig II/25/97

bk. git⁻⁸ -1-

g.- Ti I/46/133

gît - : bk. git⁻² -1-

g. II/28/12

git gide : Zaman ilerledikçe, zaman geçtikçe, gittikçe. -5-

g. I/10/06, I/109/14, I/146/65

gitme : Gitmek işi. -5-

gelme g. I/150/30

gelip g.+ ce I/69/13

g.+ niğ I/16/23

g.+ si I/143/75

g.+ ymiş I/140/63

gitmē : bk. gitme -1-

g. II/38/27

gitmek : Gitmek işi. -5-

g. I/139/21, I/20/61, I/45/65, I/58/48

gitmi - : bk. gitme -1-

g.- ye I/08/32

gitmi : bk. gitme -3-

g.+ ye I/15/93, I/34/42, II/25/75

gitmî : bk. gitme -1-

g.+ nen I/74/08

givi : bk. gibi -2-

g. I/86/13

g.+ ydi I/79/25

giy - : (Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek. -63-

g.- dî I/126/82

g.- dik II/08/12, II/08/13

g.- dim I/21/66

g.- ē I/10/59

g.- ēdi II/23/93

g.- edik II/37/23

g.- ēdik I/157/46, II/12/75, II/34/44, II/39/158

g.- ēdiK I/73/71

g.- edin I/10/59

g.- eledi I/04/30

g.- elle I/77/18

g.- ellēdi I/161/31, I/77/18

g.- ellērdi I/61/42

g.- emiyoduğ I/85/17

g.- en I/32/30, II/15/46

g.- eñ I/47/47, I/47/48

g.- erdi I/08/25

g.- ērdi I/41/15, II/23/84

g.- erdik I/57/55, I/90/68

g.- erdiK I/144/37

g.- eḡdik II/37/24

g.- eriz II/18/14

g.- erle II/39/146

g.- eḡlēmīşti I/32/30

g.- erlerdi II/15/40

g.- eḡlerdi I/04/30

I/76/44 g.- erlermiş I/76/16, I/76/39,

g.- ěsin II/37/57
g.- ěsin II/37/25
g.- ěy II/12/15
g.- ĩlen I/41/26
g.- illerdi I/41/16
g.- inirdi II/23/92
g.- iyo I/09/12, I/09/14, II/15/48
g.- iyoduŋuS I/98/31
g.- iyolā I/83/54
g.- iyolādi I/83/54, I/83/55
g.- iyolardı I/09/16
g.- iyolārdı I/09/17
g.- iyolardı I/09/16
g.- iyöllē II/12/26, II/12/27
g.- medim I/10/63
g.- miyöllē II/12/27
g.- yolardı II/15/40
g.- yorlar I/21/47

giycē : <giyecek+i : Giyilmek için yapılmış şey, elbise, giysi, esvap. - 2-

g.+ miz II/32/136
g. + ŋi II/32/137

giydir - : (Bir giyeceđi) Bařka birinin vücūduna veya organına kendi eliyle geđirmek, giymesini sađlamak. -17-

g.- di II/05/08
g.- diler II/37/56
g.- i I/125/77, II/23/92
g.- ĩle II/34/37
g.- ilēdi I/02/26
g.- iler II/15/38
g.- ilerdi I/02/27, I/08/27
g.- ilir I/41/24
g.- ilirdi I/41/24
g.- ir I/59/27
g.- iydi II/23/91
g.- iyola I/76/58
g.- iyoruz I/106/65, I/106/70
g.- mezler I/10/65

giyim : 1. Giyilen şey, giyecek, elbise - 6-

g. I/108/25, I/135/38, II/32/137
2. Giyme veya giydirme işi.
dāmat g.+ i I/125/70
güvē g.+ i I/125/76
ōlan g.+ i I/125/70

giyin - : Üstüne elbise vb. şeyler giymek, kendi kendini giydirmek. -9-

g.- en II/15/45
g.- enden I/125/82
g.- ir II/37/49
g.- irdik II/08/60
g.- irle II/39/146
g.- irlēdi I/125/77
g.- miyo II/15/47
g.- miyolar II/15/44

giyinip ğuşan- : İtinā ile giyinmek, süslenmek.

g.- ir ğuşanırdı I/08/20

giyindir - : Giydirmek. -1-

g.- i ğuşandı II/08/79

giyisi : bk. giysi -2-

g. I/106/65, I/96/25

giymeK : Giyecek şeyler. -1-

g. bol II/05/08

ğiyımı : bk. ğiyıma -1-

ğ.+ sını II/12/57

giymi : Giyme, giymek işi. -1-

g.+ yi II/07/13

giysi : Giyecek şey, elbise, esvap. - 5-

g. I/04/30, II/37/57
g.+ liri II/25/105
g.+ miz I/157/45
g.+ sini I/76/50

gizli : Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve āřikār olmayan, meğul.-1-

g. II/27/60

ğo - : bk. ğoy⁻³ -26-

ğ. I/96/42
ğ.- dum I/127/45
ğ.- İlādi I/47/25
ğ.- llar I/119/57, I/119/58
ğ.- muyo I/111/72
ğ.- nmuyo I/33/47
ğ.- nur I/119/52, I/44/46
ğ.- nuyodu I/78/26
ğ.- nuyor I/119/51
ğ.- ŋ I/04/35, I/44/45
ğ.- r I/103/48
ğ.- rız I/02/32
ğ.- rsan I/111/20
ğ.- rsuŋ I/96/56, II/23/192
ğ.- rus I/111/20, I/132/27
ğ.- ruz I/127/43, I/127/47, I/36/64
bk. ğoy⁻¹ -33-

ğ.- du I/10/73, I/110/07, I/110/08, II/30/67

ğ.- dular I/20/10

ğ.- dum II/05/103
 ğ.- llârdı I/10/70
 ğ.- llârdı I/10/72
 ğ.- man I/24/14
 ğ.- mazdı I/110/15
 ğ.- muş I/110/05, I/24/05,
 II/28/62, II/30/67
 ğ.- muşdu II/12/47
 ğ.- muşla I/03/17, I/69/59,
 I/75/03, II/14/24, II/14/79, II/24/17
 ğ.- muşlâ II/24/18
 ğ.- muşlar I/14/03, I/55/45,
 I/67/22
 ğ.- muşlar I/24/06
 ğ.- muyo I/10/70
 ğ.- ndu I/110/16
 ğ.- nmamış I/153/04
 ğ.- nmeyince I/153/04
 ğ.- nurdu I/10/69, II/11/35
 ğ.- rdu I/110/15
 bk. koy-¹¹ -72-
 ğ. I/114/39
 ğ.- du I/121/28, I/152/09, I/45/15,
 II/29/19
 ğ.- dū I/18/06
 ğ.- du gitTī I/50/82
 ğ.- du gitTiler I/137/12
 ğ.- du gitTi I/06/35, I/100/26,
 I/18/64, I/22/40
 ğ.- du gitTiler I/15/28
 ğ.- du KitTi I/52/50
 ğ.- duḡ I/119/12, I/119/13
 ğ.- duḡ gitTik II/25/95
 ğ.- dum II/28/32
 ğ.- llā gidellē II/08/129
 ğ.- madı I/50/52
 ğ.- masın I/79/70
 ğ.- masıḡ I/152/51
 el etē ğ.- masıḡ I/45/46
 eline ğ.- masıḡ I/45/08
 ğ.- muş I/63/30
 ğ.- muş gitmiş II/19/93
 ğ.- muşlar gitmişler II/25/24
 ğ.- r I/123/19, I/152/63
 ğ.- r ḡ gidē I/126/29
 ğ.- r gider I/06/73, I/123/21,
 I/123/23
 ğ.- r gidērdik I/58/34
 ğ.- rduḠ I/130/31
 ğ.- rsuḡ I/79/65
 ğ.- run II/39/67

bk. koy-⁵ -4-
 ğ.- dum I/06/88
 ğ.- nmuyōdu I/71/46
 ğ.- rduḠ I/130/20, I/26/72
 bk. koy-² -148-
 ğ. I/109/17, I/28/20, II/32/27
 ğ.- du I/45/10
 ğ.- duḡ I/06/136, I/88/56
 ğ.- dulā I/64/114, I/64/115,
 II/05/20
 ğ.- dular I/140/64
 ğ.- dum I/06/150, I/109/04,
 I/11/91, I/116/56, I/36/77, I/48/76,
 II/29/35
 ğ.- dūm II/08/123
 ğ.- duḡ I/139/24, I/27/75, I/27/76,
 I/43/12
 ğ.- duḡuS I/128/28
 ğ.- duḡuz I/43/23
 ğ.- duydu I/110/54
 ğ.- duysu II/05/31
 ğ.- llā II/08/126
 ğ.- llâdı I/152/106, I/154/40
 ğ.- llar I/114/21, I/119/46,
 I/121/58
 ğ.- llârdı I/51/25, I/58/69
 ğ.- maḡ I/160/02
 ğ.- maḠ I/160/28, II/32/100,
 II/32/101
 ğ.- man I/21/73
 ğ.- mazlar I/102/81
 ğ.- muş I/48/16, II/05/31
 ğ.- muşum I/137/26
 ğ.- nacaḠ I/62/39
 ğ.- nayero II/32/69
 ğ.- nur I/08/43
 ğ.- ŋ I/116/18, I/121/89, I/43/19,
 I/54/65
 ğ.- r I/11/66, I/111/33, I/128/66,
 II/37/66
 ğ.- rdū I/106/20
 ğ.- rdu yapardı I/57/20
 ğ.- rduḡ I/123/33, I/128/36,
 I/128/69, I/152/117, I/154/13, I/18/21,
 I/33/55, I/76/94, II/37/70
 ğ.- rduḠ I/123/33, I/123/46,
 I/123/71, I/15/51, I/152/106, I/152/109,
 I/152/93, I/154/35, I/26/72, I/80/36,
 II/12/68
 ğ.- rdūḠ I/120/58, I/90/72
 ğ.- rdum I/152/52

ğ.- rdun I/126/51, I/145/30,
 I/61/46
 ğ.- rduñ I/31/30, I/80/37
 ğ.- rlā I/118/14, I/31/42,
 II/19/157, II/34/100
 ğ.- rlādı I/153/69, I/64/80
 ğ.- rlar I/08/44, I/114/08, I/114/09
 ğ.- rlardı I/08/75, I/102/81,
 I/118/14, I/41/21, I/80/42, I/82/21
 ğ.- rlarmış I/76/85
 ğ.- rsun I/94/62
 ğ.- rsuñ I/100/33, I/100/34,
 I/102/39, I/152/110, I/80/41, I/87/120,
 I/94/60, I/97/39
 ğ.- rsuñuz I/25/03
 ğ.- rum I/103/47
 ğ.- rüm I/90/22
 ğ.- run I/109/17, I/109/25,
 I/127/29, I/127/30, I/130/65, I/130/66,
 I/54/49
 ğ.- rus I/130/73
 ğ.- ruS I/130/62, I/51/49
 ğ.- ruz I/130/62, I/130/65,
 I/130/70, I/130/73, I/144/03, I/154/39,
 I/31/20, I/60/27, I/62/09, I/62/39, I/70/37,
 II/19/156, II/32/106, II/32/107, II/32/38,
 II/32/90, II/32/91, II/33/71
 ğ.- sañ I/70/04
 bk. koy-⁶ -32-
 ğ.- nur I/119/51
 ğ.- rüduK I/07/36
 bk. koy-⁴ -17-
 ğ.- dum I/109/03
 ğ.- dūmuz I/130/81
 ğ.- duydu I/123/52
 ğ.- η I/08/39, I/44/77
 ğ.- r yapālādı II/34/94
 ğ.- rduK I/29/17
 ğ.- rdum I/152/62
 ğ.- ruS I/130/58
 ğ.- ruz I/130/80, I/130/81,
 I/130/82, I/44/44, I/49/06, I/90/81,
 II/32/105, II/32/106
 bk. koy-¹³ -18-
 ğ.- du I/10/89
 bk. koy-¹² -30-
 ğ.- muş I/21/11
 bk. koy-¹⁹ -44-
 ğ.- madı I/21/41
 ğ.- madıla I/99/62
 ğ.- mamış I/108/26

ğ.- maḡdı I/22/20
 ğ.- meyo I/70/75
 bk. koy-⁷ -23-
 ğ.- duK I/36/81
 ğ.- muyöz I/27/74
 ğ.- nmuyo I/105/10
 ğ.- nur I/132/20, I/148/12,
 I/148/13, I/148/14
 ğ.- nuyodu I/105/11, I/105/12,
 I/105/13
 ğ.- nuyōr I/109/14
 ğ.- η I/132/18
 ğ.- rduK I/29/20
 ğ.- rlar vereceg I/138/67
 ğ.- rlardı II/34/92
 ğ.- rsaK I/59/87
 ğ.- rsun I/132/19
 ğ.- rsuñ I/26/12
 ğ.- ruz I/71/41, I/71/42, I/91/36,
 I/91/37
 bk. koy-²⁰ -47-
 ğ.- dutduracāz I/42/26
 bk. koy-⁹ -35-
 ğ.- dular I/51/62
 ğ.- madılar I/51/62
 bk. koy-²¹ -46-
 ğ.- du I/58/79
 bk. koy-²² -45-
 ğ.- rlādı I/77/19
 bk. koy-²³ -39-
 ğını ğ.- duK Tan II/03/22
 ğ.- duK I/130/89
 nişan ğ.- duK I/138/76
 nişan ğ.- dular I/113/20
 aday ğ.- muşlā II/01/77
 ğ.- nur I/131/15
 ğına ğ.- nur I/148/21
 nişan ğ.- nur I/113/21
 ğ.- rdū I/121/26
 bk. koy-⁸ -25-
 ğ.- masıñ I/123/69
 ğ.- rduK I/123/67
 bk. koy-²⁴ -30-
 ğ.- dumuñ çocū I/128/45,
 I/128/60, I/128/65
 bk. koy-¹⁰ -29-
 ğ.- mazdı I/134/34
 ğ.- rdu I/134/33, I/134/34
 bk. koy-²⁵ -27-
 adam sırasına ğ.- dula I/149/48
 bk. koy-²⁶ -2-

ğ.- dum II/16/34
 ğ.- ndu II/29/19
 bk. koy-²⁷ -1-
 ğ.- du gēşdi II/29/26
ğō - : bk. koy-¹ -6-
 ğ. II/30/64
 ğ.- ndu II/25/16
 ğ.- r I/10/71
 ğ.- rdu II/16/31
 ğ.- rduĸ I/10/68
 bk. koy-² -12-
 ğ.- duĸ I/58/72
 ğ.- r I/36/65, I/73/62
 ğ.- rdu I/134/30
 ğ.- rduĸ I/152/109, I/152/119,
 I/48/09, I/51/28
 ğ.- rdum I/131/52, II/16/91
 ğ.- rduĸ I/145/30
 ğ.- suĸ I/43/19
 bk. koy-⁴ -5-
 ğ.- r II/08/95
 ğ.- rduĸ I/48/13
 ğ.- rdum II/16/91
 ğ.- rsuĸ I/102/38
 ğ.- ruz I/70/25
 bk. koy-¹⁸ -2-
 ğ.- caĸ I/48/65
 ğ.- casınız I/84/25
 bk. koy-⁵ -1-
 ğ.- rdu I/74/96
 bk. koy-⁷ -1-
 ğ.- rduĸ I/134/27
ğoca : bk. Ķoca -69-
 ğ. I/08/56, I/102/36, I/102/39,
 I/108/12, I/11/34, I/114/16, I/12/03,
 I/12/07, I/126/09, I/126/14, I/126/42,
 I/126/58, I/128/19, I/128/40, I/129/31,
 I/131/41, I/135/15, I/135/17, I/145/82,
 I/146/37, I/146/38, I/148/43, I/150/27,
 I/152/134, I/161/29, I/28/27, I/30/19,
 I/30/26, I/36/77, I/50/77, I/51/57, I/51/61,
 I/51/64, I/51/74, I/68/47, I/70/11, I/70/25,
 I/70/26, I/74/70, I/81/17, I/83/74, I/88/37,
 I/88/47, I/90/53, I/98/57, I/161/18,
 II/12/40, II/12/73
 ğoca ğ. I/03/52, I/08/73, I/121/35,
 I/121/36, I/21/10, I/32/43, I/80/36, I/98/67
 ğocā ğ. I/24/46
 ğoca ğ.+ dıĸ I/146/33
 ğ. ğoca I/03/52, I/08/73, I/121/35,
 I/121/36, I/21/10, I/32/43, I/80/36, I/98/67

ğ. ğōca II/32/110
 ğ. ğocadıĸ I/146/32
 ğ.+ sı II/07/93
ğoca : bk. Ķoca -53-
 ğ. I/65/24
 ğarı ğ. I/101/43, I/69/10
 ğarī ğ. I/33/128
 ğ.+ dan I/112/67, I/18/65
 ğ.+ larda I/112/66
 ğ.+ ları I/55/48
 ğ.+ larının I/14/45
 ğ.+ ların I/14/67
 ğ.+ lı I/65/24
 ğ.+ m I/02/36, I/113/99, I/152/79,
 I/86/65, II/07/129
 ğ.+ mdan I/112/43
 ğ.+ mla I/148/40
 ğ.+ nınan I/15/72
 ğ.+ nın I/96/78
 ğ.+ ŋ I/14/66, I/60/73
 ğ.+ ŋa I/15/62
 ğ.+ sı I/112/77, I/113/77,
 I/128/20, I/140/27, I/140/62, I/17/49,
 I/39/52, I/39/62, I/70/84, I/77/44, I/80/31,
 I/87/24, II/27/30
 ğ.+ sına I/137/37, I/88/24
 ğ.+ sında I/66/21, I/66/29,
 I/66/32
 ğ.+ sını I/137/36
 ğ.+ sınıĸ I/108/51
 ğ.+ sınınan I/66/10
 ğ.+ sıyla I/128/58
 ğ.+ sıynan I/101/44
 hanım mardır ğarını şe ğocayı
 genc eden ğ. vardır hanımı ğocadan
 I/132/83
 ğ.+ ya I/01/09, II/19/16
 ğ.+ ya verdi I/133/47
 ğ.+ ya verivedi I/145/05
 hanım mardır ğarını şe ğ.+ yı
 genc eden ğoca vardır hanımı ğocadan
 I/132/82
ğoca - : Kocamak, yaşlanmak,
 ihtiyarlamak, kocalmak. -13-
 hanım mardır ğarını şe ğocayı
 genc eden ğoca vardır hanımı ğ.- dan
 I/132/83
 ğ.- dım I/130/02, I/15/04, I/159/44
 ğ.- madım I/47/27
 ğ.- mayam I/144/43
 ğ.- maycaz I/144/44

ğ.- mazdıĭ I/144/42, I/144/43
 ğ.- mazdıĶ I/144/42
 ğ.- mış I/144/43, I/144/44
 ğ.- yınca I/131/51
ġocā : bk. Ķoca -3-
 ğ.+ ya II/20/48
 ğ.+ yā I/83/15
 ğ.+ yı II/27/50
ġocā : bk. Ķoca -8-
 ğ. I/07/94, I/102/41, I/133/56,
 I/52/22, I/67/07, I/72/57, I/74/88
 ğ. ġoca I/24/46
ġōca : bk. Ķoca -1-
 ġoca ğ. II/32/110
ġocá : bk. Ķoca -6-
 ġarı ğ. I/69/06, I/69/07, I/69/10,
 I/69/33
 ġāri ğ. I/69/33
ġocā : bk. Ķoca -1-
 ġarı1 ğ. I/40/37
ġōca : bk. Ķoca -2-
 ğ.+ larıĭ I/14/59
 ğ.+ sına I/14/69
ġocabaŝ : Bir dokuma motifi adı. -
 1-
 ğ. I/140/41
ġocaġarı : Kocakarı, ihtiyar kadın. -
 10-
 ğ. I/06/118, I/144/62, I/155/92,
 I/158/59, I/30/58
 ğ.+ lar I/128/12, I/15/19, I/15/20
 ğ.+ yın I/153/117
 ġocaġarı ilacı : Hekim olmayan
 kimselerin yaptıġı, tecrübeye dayanan, ot,
 kök vb.nden elde edilen tabiî ilâç.
 ğ. ilacı II/25/85
ġocaġarı : bk. ġocaġarı -1-
 ğ. I/158/58
ġocalıĶ : Kocalık, ihtiyarlık. -1-
 ğ. I/15/55
ġocalı : <ġocalıĶ+ı -1-
 ğ.+ mdan I/109/32
ġocaman : bk. Ķocaman-13-
 ğ. I/08/65, I/109/25, I/128/59,
 I/140/60, I/15/81, I/36/29, I/47/83,
 I/52/56, I/83/16, I/83/17
 ğ.+ a I/94/54
 ğ.+ ıdım I/107/68
 ğ.+ nā I/158/42
ġocāman : bk. Ķocaman-1-
 ğ. I/08/60

ġoce : bk. Ķoca -4-
 ğ. I/112/65
 ğ.+ ye I/125/24, I/93/49, II/27/31
ġocı : bk. Ķoca -7-
 ğ.+ ya I/10/109, I/101/09,
 I/145/91, I/47/06, I/86/68, I/96/76
 ğ.+ ye I/52/15
ġocı : bk. Ķoca -2-
 ġocı ğ. II/08/12
 ğ. ġocı II/08/11
ġocu : bk. Ķoca -2-
 ğ. II/05/107, II/05/46
ġocuman : bk. Ķocaman -1-
 ğ. II/39/04
ġocumān : bk. Ķocaman -1-
 ğ. II/39/05
ġoç : bk. Ķoç -1-
 āret ğ.+ u II/15/09
ġoçam : Avuç, avuç dolusu. -1-
 ğ. I/10/51
ġoduman : Kodaman, ileri gelen, mevki ve
 para sâhibi kimse. -1-
 ğ.+ nā II/02/61
ġodumġaç : Bir çocuk oyunu. -2-
 ğ. I/11/90
 ğ.+ a I/11/92
ġodur - : Koydurmak, koymak işini
 başkasına yaptırmak. -4-
 ğ.- cāk II/33/05
 ğ.- en I/110/71
 ğ.- mām I/24/13
 ğ.- ullardī I/138/73
ġōl : bk. göl I -1-
 g. I/147/28
ġōzel : bk. güzel -10-
 g. I/104/69, I/105/38, I/109/14,
 I/109/18, I/109/19, I/133/20, I/154/45,
 I/90/44, I/90/61, I/96/39
ġōzēlce : bk. güzelce -1-
 g. I/104/34
ġoja : bk. Ķoca -2-
 ğ. I/150/14
ġoĶ - : bk. ĶoĶ -10-
 ğ.- ā I/152/101
 ğ.- ādı II/20/08
 ğ.- ar II/20/04
 ğ.- ar II/33/59, II/33/60
 ğ.- masın I/64/33
 ğ.- maz II/20/04
 ğ.- uyo I/44/16, II/20/08
ġōĶ - : bk. ĶoĶ -1-

ğ.- ar II/11/32
ğok - : bk. **koç**- -2-
ğ.- maS I/40/55
ğ.- maz I/40/56
ğokla - : Koklamak, kokusunu almak için bir şeyi burnuna yaklaştırıp havayı içine çekmek. -1-
ğ.- dıp I/60/101
ğoku : bk. **koçu** -7-
ğ. II/20/06
ğ.+ lu II/22/79
ğ.+ su I/01/60, I/07/96, I/07/97, I/76/75
ğ.+ sunu I/07/97
ğoku : bk. **korğu** -1-
ğ. I/126/39
ğokuT - : koklatmak -1-
ğ.- urlar I/60/99
ğol : bk. **kol**¹ -35-
ğ. I/45/11, I/48/34, II/17/74, II/26/27
ğ. **ğanat gērdik** I/125/37
ğ.+ **in gırılıssā yenīñ** içinde başın yarılıssā örtünün içindi I/01/70
ğ.+ lar II/28/39
ğ.+ ları I/123/42
ğ.+ larımız I/120/28
ğ.+ larīm I/43/03
ğ.+ u I/13/38, I/48/35, I/86/10, II/08/42
ğ.+ um I/17/23, I/17/26, I/33/124, II/25/102
ğ.+ umda I/17/23
ğ.+ umu I/17/22, I/91/49
ğ.+ umunan I/48/16
ğ.+ umuzdan I/64/131
ğ.+ umuzunan I/48/14
ğ.+ una I/151/23, I/26/45
ğ.+ unda II/25/91
ğ.+ undan I/140/65
ğ.+ unu I/91/51, II/26/26
ğ.+ uñ I/152/76, I/45/10
ğ.+ uñuz gırılısa yenīñiziñ içinde I/152/76
ğ.+ uyna I/136/05
bk. **kol**² -2-
ğ. I/129/15
ğ.+ ları I/17/24
bk. **kol**³ -1-
ğ.+ ları II/12/15
ğöl : bk. **kol**¹ -2-

ğ. II/08/94
ğ.+ una II/05/103
ğōla - : bk. **kovale**- -2-
g.- nan I/151/40
g.- rdı I/151/40
ğolanya : bk. **ğolonyā** -1-
ğ. I/91/37
ğolanyā : bk. **ğolonyā** -1-
ğ. I/63/46
ğolay : bk. **kolay** -22-
ğ. I/108/29, I/108/31, I/123/57, I/145/44, I/45/40, I/58/55, I/62/28, I/63/50, II/01/70, II/06/28, II/16/106, II/21/19, II/35/12
ğ.+ daydı I/136/19
ğ.+ dı I/134/18
ğ. **gēlsın** II/11/66
ğ. **geļsin** II/38/101
ğ.+ ina I/125/10
ğ.+ ısa I/46/107
ğ.+ lan I/08/72
ğ.+ nan I/08/69
ğ. olu II/05/55
ğoláy : bk. **kolay** -6-
ğ. I/30/30, I/79/02, II/21/74, II/21/83
ğoláy : bk. **kolay** -1-
ğ. II/21/19
ğolāy : bk. **kolay** -1-
ğ. I/135/30
ğolaycadıK : Kolaycacık, çok kolay bir şekilde. -1-
ğ. I/123/65
ğolayla - : Kolaylamak, kolaylaşmak, kolay bir hale gelmek. -1-
ğ.- dı I/49/71
ğolaylan - : Kolaylanmak, kolaylaşmak, kolay bir hale gelmek. -2-
ğ.- dı I/51/14, I/60/54
ğolaylaş - : Kolaylaşmak, kolay duruma gelmek. -3-
ğ.- dı I/13/17, I/130/19, I/59/51
ğoláyláš - : bk. **ğolaylaş** -2-
ğ.- dı I/79/01, I/79/24
ğolaylık : Kolaylık, kolay olma durumu. -4-
ğ. I/108/32, I/130/17, I/130/26, I/32/47
ğoley : bk. **kolay** -4-
ğ. I/92/58
ergene ğarı dövmesi ğ. gelir

- I/95/80
işine ğ. geliyo I/78/28
ğ.+ miş I/68/51
ğoleylan - : bk. ğolaylan- -1-
ğ.- dı I/159/34
ğoleyleş - : bk. ğolaylaş- -1-
ğ.- dı I/96/15
ğoleylig : bk. ğolaylık -1-
ğ. I/150/09
ğoleylik : bk. ğolaylık -1-
ğ. I/150/12
ğollesder : bk. ğulestere -1-
ğ. I/51/13
ğolli - : Kollamak, korumak, sâhip
çıkmaq, gözetmek, kayırmak. -2-
ğ.- ceñ I/91/23
ğ.- yam II/30/52
ğolonya : bk. ğolonyā -1-
ğ. veriler I/114/34
ğolonyā : Kolonya, içine hafif bir koku
katılmış tuvalet ispiertosu. -2-
ğ. I/13/09, I/33/08
ğoltü : ğoltuğ+u : Sırtı ve kolları
dayayacak yerleri olan büyük sandalye,
tek kişilik kanep. -2-
ğ. I/139/48, I/160/23
ğoltuğ : Vücutta omuz başının altında
kolun gövde ile birleştiği yer. -1-
ğ.+ lāniğ altı I/98/108
ğoltü : <ğoltuğ+u -2-
ğ.+ na I/121/50, I/121/51
ğomā : bk. ğoma -1-
ğ.+ ya I/130/65
ğomşı : bk. ğomşu -1-
ğ.+ ynan II/06/37
ğomşı : bk. ğomşu -1-
ğ.+ lar II/06/60
ğomşu : bk. ğomşu -27-
ğ. I/111/91, II/09/26
ğonum ğ. I/112/72
ğ. bir iki I/34/15
ğ.+ da I/51/46, II/19/81
ğ.+ lā II/06/43
ğ.+ lāñ I/38/28
ğ.+ lar I/142/33, I/34/13, I/91/71,
II/23/58
ğ.+ larā I/91/55
ğ.+ larım I/112/48
ğ.+ larınınan I/112/48
ğ.+ larla I/112/73
ğ.+ muz I/49/79, I/91/50
- ğ.+ muzda II/19/80
ğ.+ muzun II/19/80
ğ.+ muzun II/33/28
ğ.+ nuñ I/64/23, II/07/113,
II/32/88
ğ.+ nuñkuna I/53/63
ğonuñ ğ.+ η I/158/49
ğ.+ ya I/51/46
ğömşu : bk. ğomşu -1-
ğ.+ nuñ II/33/25
ğomşulu : bk. ğomşuluk -1-
ğ.+ u I/07/85
ğomşuluk : bk. ğomşuluk -2-
ğ.+ lar I/128/04
ğ.+ lār I/143/29
ğon - : 1. Konmak, (uçucu şey) uçmasına
son verip bir yerde durmak. -10-
ğ.- ar I/117/15
ğ.- arımış I/52/03
daldan dala ğ.- duğ I/01/11
ğ.- sıñ II/05/25
2. Yurt edinmek, yerleşmek.
ğ.- cağ I/125/35
ğ.- duğ I/86/04
ğ.- duñ I/99/27
ğ.- muşlar II/25/14
ğ.- üyorlā I/75/08
ğon - II : Konmak, (ad için) koymak işi
yapılmak. -1-
ğ.- muş I/06/58
ğonā : <ğonak+ı -2-
köy ğ. I/142/45
köy ğ.+ nı I/142/42
ğonak : bk. ğonak -2-
ğ. I/120/38
ğ.+ larından I/95/106
ğonakla - : bk. ğonakla- -1-
ğ.- dı I/138/110
ğonaklamağ : Konaklamak, konaklamak
iş. -1-
ğ. I/01/80
ğonağ : bk. ğonak -2-
ğ. I/120/38
ğondur - : Kondurmak, yerleştirivermek,
oturtmak. -1-
ğ.- ulardı I/08/75
ğonşu : bk. ğomşu -6-
ğ. I/148/34, I/155/80, I/156/54
ğonuñ ğ. I/123/18
ğ.+ lara I/148/23
ğ.+ su I/155/71

- ğonşuluk** : bk. komşuluk -1-
ğ. I/150/51
- ğonu ğonşu** : Konu komşu, bütün komşular ve etrafta olanlar, etrafta oturanlar. -2-
ğ. ğonşu I/88/36
ğ.+ η ğonşu I/107/52
- ğonum ğomşu** : bk. ğonu ğonşu -1-
ğ. ğomşu I/112/71
- ğonun ğoşu** : bk. ğonu ğonşu -2-
ğ. ğoşu I/119/32
ğ. ğoşunun I/143/84
- ğonun ğomşu** : bk. ğonu ğonşu -1-
ğ. ğomşun I/158/49
- ğonun ğonşu** : bk. ğonu ğonşu -1-
ğ. ğonşu I/123/17
- ğonuş -** : bk. konuş- -107-
ğ. I/04/74, I/22/11, I/22/37, I/37/03, II/08/66, II/16/28, II/17/09, II/23/115, II/33/07
ğ.- âcağ II/23/111
ğ.- am II/34/81
ğ.- aman I/107/07, I/48/01
ğ.- amaS I/08/85
ğ.- amazdık I/150/31
ğ.- an I/107/24
ğ.- anı I/64/34
ğ.- asıya I/27/76
ğ.- duğlāmı I/147/61
ğ.- dū_ıñūS I/06/146
ğ.- dūm I/01/34
ğ.- dūmu I/73/28
ğ.- en I/72/11, I/83/04
ğ.- ivedim I/72/61
ğ.- iyin I/146/45
ğ.- ma I/145/72, I/86/07
ğ.- madan I/15/91
ğ.- madıK II/27/60
ğ.- mamaK II/23/112
ğ.- maS II/23/110
ğ.- mayam I/22/37
ğ.- maz I/66/08
ğ.- mıcañ II/23/115
ğ.- mıyan II/23/118
ğ.- miyacañ I/06/89
ğ.- miyen I/87/97
ğ.- muş I/133/60, I/142/16
ğ.- muşlar I/42/10
ğ.- sam II/16/97
ğ.- sun II/39/166
ğ.- suñ II/16/22
- ğ.- tuğ I/52/89, II/27/61
ğ.- Tuğ II/23/117
ğ.- tuğlarım I/61/52, I/61/64
ğ.- tuğlarımday I/61/65
ğ.- Tuğ II/27/63
ğ.- Tum II/23/176
ğ.- tūmu II/32/143
ğ.- Tūmuzı II/10/103
ğ.- Tuttursáz I/01/35
ğ.- u I/07/80, I/10/121
ğ.- ullā I/10/118
ğ.- ullādi I/64/95
ğ.- ullardı I/11/89, I/123/37
ğ.- ulmaS I/76/91
ğ.- ulmazdı I/146/25
ğ.- ulur I/98/108
ğ.- un II/36/19
ğ.- uncuyu II/30/01
ğ.- uñ II/05/78
ğ.- up I/135/52
ğ.- uP II/16/107
ğ.- uP dur21mā II/07/124
ğ.- ur I/05/71, I/47/35, I/56/37, II/16/105, II/22/23
ğ.- urğan II/22/49
ğ.- urğān I/146/25
ğ.- urdu I/110/22
ğ.- urduğ I/11/51, I/134/38, I/134/39
ğ.- urduğ I/134/39
ğ.- urduK I/11/92, I/113/31
ğ.- urdum I/107/29
ğ.- urken I/110/21
ğ.- urlar I/07/80
ğ.- urlardı I/76/90
ğ.- urumuş I/140/61, I/140/62
ğ.- urun I/137/32
ğ.- uruz I/80/67
ğ.- uyoduğ II/04/73
ğ.- uyōduğ II/04/73
ğ.- uyoduğ II/04/70
ğ.- uyodunuS I/117/20
ğ.- uyodun I/75/55
ğ.- uyollādi I/46/18
ğ.- uyon I/76/71
ğ.- uyoñ II/14/69
ğ.- uyor I/25/27
ğ.- uyoS II/23/140
ğ.- uyoS yapardım I/102/32
ğ.- uyum II/04/84
ğ.- uyun I/112/49, I/122/13

ġonuŝdur - : bk. ġonuŝTur- -3-	ġ.+ lāda I/158/20
ġ.- can I/112/23	ġ.+ lādan II/24/97
ġ.- ceġ I/72/43	ġ.+ lāmız I/44/92
ġ.- uyolar I/25/15	ġ.+ lāġ I/157/84
ġonuŝma : Konuşma, konuşmak işi. -	ġ.+ lar I/05/56, I/05/57, I/125/61,
6-	I/87/92, II/05/84
ġ. I/80/55	ġ.+ laġ I/142/56
ġ.+ m II/09/03	ġ.+ lār II/28/35
ġ.+ mı I/28/33	ġ.+ lara I/45/54
ġ.+ sı I/10/118	ġ.+ larā I/138/74
ġ.+ sını I/98/130	ġ.+ ları I/03/43, I/123/56, I/18/57,
ġ. zorlūm II/09/02	I/32/90, II/17/27
ġonuŝmaġ : Konuŝmak, dūŝuncelerini	ġ.+ larınan II/24/94
sözle anlatmak işi. -3-	ġ.+ larıġ I/02/24, I/18/36
ġ. I/14/15, I/73/28	ġ.+ larıymıŝımıŝ I/140/71
ġonuŝmaĶ : bk. ġonuŝmaġ -1-	ġ.+ larla I/157/39
ġ.+ ŧan I/147/05	ġ.+ lūĶ I/05/51
ġonuŝme : bk. ġonuŝma -1-	ġ.+ luĶ I/18/48
ġ.+ yi I/95/79	ġ.+ m I/61/51, I/61/65
ġonuŝmek : bk. ġonuŝmaġ -1-	ġ.+ muz I/128/55, I/18/40, I/93/22
ġ. I/69/96	ġ.+ muzdu I/153/51
ġonuŝmı : bk. ġonuŝma -2-	ġ.+ muzıġ II/32/48
ġ.+ lārım II/03/13	ġ.+ nġan I/115/45
ġ.+ ya I/15/44	ġ.+ nuġ I/10/15, I/100/45, I/42/80,
ġonuŝTur - : Konuŝturmak, konuŝmasını	I/46/67, I/51/70, I/55/59, II/26/26
saġlamak, konuşmasına yol aġmak, izin	ġ.+ nuġku I/146/69
vermek. -4-	ġ.+ su I/140/70
ġ.- duġġāġı II/27/06	ġ.+ suymuş I/140/71
ġ.- uP I/54/60, I/54/61	ġ.+ ya I/03/34, I/101/39, I/134/57,
ġ.- uyoy I/72/76	I/146/40, I/31/56, I/70/72, II/24/40
ġoġŝi : bk. ġoġŝu -1-	ġ.+ yā I/31/65
ġ. I/59/65	ġ.+ yā I/121/41, I/70/73
ġoġŝu : bk. ġoġŝu -107-	ġoġŝuma ġ.+ ya I/87/106
ġ. I/07/96, I/121/41, I/125/05,	ġ.+ yı II/24/97
I/126/78, I/142/56, I/145/93, I/153/117,	ġ.+ ynan I/140/20
I/22/03, I/70/72, I/70/73, I/72/67, I/72/69,	ġ.+ ynun I/64/20
I/72/79, I/74/32, I/96/15, I/96/16, II/05/91,	ġ.+ yu I/95/13, II/09/22, II/24/40
II/07/119, II/07/142, II/07/67, II/20/10,	ġoġŝū : bk. ġoġŝu -1-
II/21/06, II/24/92, II/30/49	ġ. I/18/41
ġonu ġ. I/88/36	ġōġŝu : bk. ġoġŝu -10-
ġonuġ ġ. I/107/52	ġ. I/47/41
ġoġu ġ. II/09/77	ġ.+ dan I/27/48
ġ.+ cek I/72/71	ġ.+ la I/72/83
ġ.+ da I/46/68, I/97/27	ġ.+ lā I/72/42
ġoġum ġ.+ da yapımıyan II/09/32	ġ.+ lar II/21/27, II/28/47
ġ.+ dan I/146/40, II/24/93	ġ.+ larımızdan I/115/10
ġ.+ du I/145/94	ġ.+ m I/43/20
ġ. haġĶı I/64/20	ġ.+ muz I/101/14
ġ.+ lā I/152/105, I/157/43,	ġoġŝulū : <ġoġŝuluk+u -1-
I/158/49, I/72/70, I/88/52, II/28/49,	ġ. II/17/24
II/34/76	ġoġŝuluk : bk. ġoġŝuluk -4-

ğ. I/146/66, I/18/40, I/47/41,
I/75/52
ğonşuluğ : bk. komşuluk -1-
ğ. II/17/24
ğonşuluğ : bk. komşuluk -1-
ğ. I/05/60
ğonşuluğ : bk. komşuluk -1-
ğ. I/47/39
ğonşuluK : bk. komşuluk -5-
ğ. I/09/53, I/18/42, I/18/43,
I/47/39
ğ. yapıyoz I/18/48
ğonşuluK : bk. komşuluk -1-
ğ. I/150/51
ğonu ğonşu : bk. ğonu ğonşu -2-
ğ. ğonşu II/09/77
ğ.+ ma ğonşuya I/87/105
ğonum ğonşu : bk. ğonu ğonşu -1-
ğ. ğonşuda yapımıyan II/09/32
ğonuş - : bk. konuş- -1-
ğ.- amazdın II/23/112
ğop - : bk. kop¹ -10-
hamur ğ.- ā I/30/24
ğ.- ākañ I/157/82
ğ.- ar I/157/64
ğ.- ār I/157/80
ğ.- batırkan I/157/81
ğ.- du I/09/39
ğ.- sun I/10/32
ğ.- tuğTan I/157/64
ğ.- unca I/157/81
ğ.- unci II/16/65
bk. kop² -4-
ğ.- atırıp I/06/88
ğ.- du I/137/27, II/25/100,
II/25/92
bk. kop³ -3-
ğ.- an I/69/86
ğ.- arsa I/114/39
ğönünden ğ.- arsa I/134/33
bk. kop⁴ -1-
ğ.- ar I/143/52
bk. kop⁵ -1-
ğ.- cağ II/39/177
bk. kop⁶ -1-
ğ.- du I/03/81
bk. kop⁷ -1-
ğ.- Tu II/29/40
ğopar - : Koparmak, kopmasına yol
açmak, bağlı bulunduğu yerden ayırmak.
-7-

ğ. I/30/30
ğ.- ı II/39/51
ğ.- ıdık II/07/125
ğ.- ıp I/27/53
ğ.- ıP I/27/53
ğ.- ız I/30/30
ğopağ - : bk. ğopar- -1-
ğ.- dıla I/54/70
ğöparatif : bk. ğoparatif -1-
ğ.+ ler II/04/20
ğopard - : bk. ğopart- -1-
ğ.- ırdı I/67/69
ğöparifcivik : bk. ğöparitifçilik -1-
ğ. yapıdım II/02/59
ğöparitif : bk. ğoparatif -2-
ğ. II/02/62, II/02/65
ğöparitifçilik : Kooperatifçilik, kooperatif
kurma, kooperatif yönetme işi. -1-
ğ.+ di II/02/64
ğöperetif : bk. ğoparatif -1-
ğ. II/02/57
ğopma : bk. ğopma -1-
ğ. I/147/20
ğopud - : bk. ğoput- -1-
ğ.- üdu I/10/36
ğopuğ : bk. ğopuK -1-
ğ. I/110/27
ğopuK : Kopuk, kopmuş olan. -1-
ğ. I/110/27
ğor - : bk. gör¹ -1-
ğ.- düñüz I/20/17
bk. gör¹⁹ -1-
ğ.- ecek I/121/103
ğorğ - : bk. ğorğ- -46-
ğ.- ādık I/146/85
ğ.- ādım I/112/13, I/112/14
ğ.- allar I/20/100, I/20/101
ğ.- an I/29/06
ğ.- aram I/60/98
ğ.- ardık I/112/67, I/115/09,
I/115/10, I/120/46, I/76/53
ğ.- ārdık I/61/32, I/77/61
ğ.- ardım I/112/12, I/112/15,
I/112/22
ğ.- arın I/60/101, II/05/73
ğ.- arız II/39/183
ğ.- cām I/91/86
ğ.- cēñ II/01/62
ğ.- cıñ II/01/62
ğ.- duğ I/150/46, I/155/95
ğ.- duK I/12/39

ğ.- dular I/12/43
 ğ.- dulaş I/12/43
 ğ.- dum I/112/17
 ğ.- ma I/91/85
 ğ.- man II/39/128
 ğ.- māyoduř I/38/33
 ğ.- muşla I/46/20
 ğ.- muřlā I/38/33
 ğ.- muyom I/90/44
 ğ.- muyon II/22/51
 ğ.- sa I/38/64
 ğ.- Tu I/150/44
 ğ.- Tuş II/20/70
 ğ.- ulcuş I/112/67
 ğ.- uyo I/77/62
 ğ.- uyōduř II/21/27
 ğ.- uyola I/66/06
 ğ.- uyorla I/83/61
 ğ.- uyoru I/112/12
 ğ.- uyoz I/53/61
ġōrġ - : bk. ġorġ- -2-
 ğ.- uyōduř I/29/06
 ğ.- uyon II/25/109
ġorġu : bk. ġorġu -9-
 ğ. I/120/51, I/29/06
 ğ.+ ma II/22/49
 ğ.+ muzdan I/138/104
 ğ.+ nuş ecele faydası var I/91/86
 ğ.+ suna I/138/104
 ğ.+ sundan I/137/28
 ğ.+ ynan I/112/17
ġorġut - : Korkutmak, korkmasına yol
 açmak. -1-
 ğ.- urken II/20/57
ġōre : bk. ġōre -1-
 g. II/23/96
ġoridor : bk. ġoridor -1-
 ğ.+ lā I/94/26
ġorġ - : bk. ġorġ- -3-
 ğ.- Tu I/83/28
 ğ.- Tulā I/38/31
 ğ.- Tun I/83/28
ġōrk - : bk. ġorġ- -1-
 ğ.- masa I/38/64
ġoru - : 1. Dış tehlikelerden esirgemek,
 muhāfaza etmek. -9-
 ğ.- sun I/144/04, I/66/39, II/16/35
 alah ğ.- sun I/06/82
 ğ.- suş I/66/19
 ğ.- yolardır I/105/22
 2. Karşılamak, denk gelmek,

tekābül etmek.
 emek ġ.- madı I/85/42
 ġ.- meyo I/85/34, I/85/36
ġorucu : Korucu, orman koruma memuru,
 kır bekçisi. -2-
 ġ. I/70/62, I/70/63
ġosa : bk. ġosa -1-
 ġ. I/155/17
ġořġocaman : Koskocaman, cüsse, yaş,
 mevki vb. bakımından çok büyük. -
 1-
 ġ. I/24/07
ġořġoyu : Kopkoyu, çok koyu, tamāmen
 koyu. -2-
 ġ. I/21/92, I/21/97
ġoř - : bk. ġoř- I -9-
 ġořa ġ.- a I/38/27, I/38/28
 ġ.- a ġořa I/38/27, I/38/28
 ġ.- ardı I/145/99
 ġ.- arken I/110/69
 ġ.- madan I/121/49
 ökülere ġ.- ulurdu I/157/74
 at ġ.- uyoduş II/14/43
ġoř - : bk. ġoř- II¹ -25-
 geyik ġ.- ā II/28/44
 öküz ġ.- ādıř II/24/25, II/24/26
 öküzleri ġ.- alādı I/59/15
 ġ.- allardı II/14/45
 hayvan ġ.- allardı II/14/46
 ġ.- amazdı II/14/44
 arabasını ġ.- an I/72/70
 aT ġ.- an I/23/34
 ġ.- ardış I/74/63
 ġ.- arđıř I/130/10
 at ġ.- ārdıř I/23/35
 eşsek ġ.- arđıř I/130/10
 hayvan ġ.- arđıř I/74/53
 beygir arabası ġ.- ardış I/87/03
 öküz ġ.- arıdış I/64/117
 at māt ġ.- arken I/156/26
 dombıy arabasını ġ.- arlādı
 I/102/22
 öküz ġ.- mūyoruz II/24/26
 ġ.- Tuş I/64/118
 öKüz ġ.- ulurdu I/23/36
 ġ.- uyoduş II/14/43
 öKüz arabası ġ.- uyoduş I/155/96
 atlanan ġ.- uyoduş I/156/26
 bk. ġoř- II²
 zora ġ.- caşlar I/94/07
ġořmā : Kesilmiş aġaç ve tomrukların

- ucunu çenterek zincir takıp çekme. -
1-
ğ. I/79/19
- ğoşmu** : Koşma, koşmak II işi. -1-
ğ.+ yu II/14/45
- ğōşu** : bk. qomşu -2-
ğonun ğ. I/119/32
ğonun ğ.+ nuş I/143/84
- ğótúr** - : bk. götür- -1-
g.- üyödu I/37/26
- ğov** - : Kovmak, uzaklaşmasını, gitmesini
sert bir şekilde söylemek, yanından
defetmek. -1-
ğ.- unca I/88/23
- ğova** : bk. qova -2-
ğ.+ laşnan I/117/45
ğ.+ lı zobulār II/21/81
- ğovâ** : bk. qova -2-
ğ. I/39/81
- ğovala** - : Kovalamak, (kaçan birini veya
bir şeyi) yakalamak için arkasından
koşmak. -3-
ğ.- dı I/88/24
ğ.- yıverince I/117/16
- ğovan** : Kovan, arıların barınması için
hazırlanan barınak. -1-
ari ğ.+ ı I/87/75
- ğovan** - : Kıvanmak, övünülecek bir
olaydan dolayı sevinmek, iftihar etmek,
memnun olmak. -1-
ğ.- ırın I/135/52
- ğovanoz** : bk. ğavanoz -1-
ğ.+ lara I/32/35
- ğovaşak** : Kovşak, gevşek, kaba, aralıklı.
-1-
ğ. I/142/54
- ğoyu** : bk. ğova -1-
ğ.+ ları II/21/70
- ğoy** - : bk. qoy-² -71-
ğ. I/97/38, II/32/62
ğ.- acam I/42/48
ğ.- acan I/127/29
ğ.- allar I/119/57
ğ.- am I/110/54, I/54/41
ğ.- amıñ I/110/55
ğ.- an I/153/108
ğ.- ār I/123/30
ğ.- ardı I/60/41
ğ.- ārdığ I/34/57
ğ.- arsnı I/71/27
ğ.- caqlāmıza II/32/90
- ğ.- cañ I/116/45
ğ.- caz I/94/15
ğ.- duK I/45/42
ğ.- dulā II/12/73
ğ.- dular II/23/12
ğ.- dularsı II/23/151
ğ.- dum I/34/58, I/42/35
ğ.- duydum I/110/52
ğ.- ēdiñıS I/70/04
ğ.- ĩyñ I/54/64
ğ.- mazdıK I/07/63
ğ.- muş I/117/26
ğ.- muşlar I/38/09, II/37/52
ğ.- muyo I/155/106
ğ.- ub I/42/36
ğ.- ulduK II/21/99
ğ.- ullar I/11/81
ğ.- uluyo II/38/29
ğ.- up I/157/44
ğ.- urdu I/45/09
ğ.- uvurdum I/130/65, I/135/09
ğ.- uvurur I/11/73, I/11/75
ğ.- uyo I/73/68, I/73/69
ğ.- uyō II/26/23
ğ.- üyoduğ II/12/62, II/12/63
ğ.- uyōlā II/34/104
ğ.- uyolar I/09/30
ğ.- üyollar I/67/12
ğ.- uyon II/29/101
ğ.- uyoñ I/12/18, I/12/19, I/13/14,
I/34/66, I/60/05
ğ.- uyor II/26/23
ğ.- uyorlar I/60/28
ğ.- uyoruz I/130/100
ğ.- uyos I/160/05
ğ.- uyoS II/30/34
ğ.- uyoZ I/103/60, I/26/73,
I/34/63, I/98/52
ğ.- üyoZ I/26/74
ğ.- üyöllē II/23/51
ğ.- üyuS I/07/65
ğ.- verem I/95/14
ğ.- verīdik I/10/49
ğ.- verirdiK I/123/66
bk. qoy-¹¹ -35-
ğ.- an I/27/68, I/27/69
ğ.- an gidiyo I/10/08, I/10/09,
I/39/12
ğ.- an gitTī I/50/34
ğ.- an gitTi I/06/10, I/108/57,
I/50/34

- ğ.- du gitti I/50/63
 ğ.- en I/79/28
 ğ.- madı I/50/52
 ğ.- ub gidiyolā I/39/13
 ğ.- up gidincesi II/19/94
 ğ.- uP gidiyoduĸ I/106/06
 ğ.- up gidiyolā yapıyolā I/83/02
 ğ.- up gidiyolā I/83/46
 ğ.- uP gidiyollar I/104/39
 ğ.- uP gidiyorlar I/06/77, I/06/78
 ğ.- up gidiyöllē I/10/61
 ğ.- uyoduĸ I/106/38
 ğ.- uyom I/120/36
 ğ.- vemiş I/72/56
 ğ.- vemiş I/72/58
 ğ.- vemişle I/72/12
 bk. koy⁻⁹ -6-
 ğ.- amıyoñ I/111/88
 ğ.- mazlardı I/121/23
 ğ.- üvirmeyin I/20/97
 ğ.- veri I/08/128
 ğ.- verilē I/153/64
 ğ.- veriyöllē II/08/41
 bk. koy⁻¹² -4-
 ğ.- uvuruyollar I/21/10
 bk. koy⁻⁵ -11-
 ğ.- dular I/27/25
 ğ.- sun II/38/69
 ğ.- uyō I/96/35
 ğ.- uyorduĸ I/130/20
 bk. koy⁻¹⁰ -3-
 ğ.- am I/33/57
 ğ.- uyoruS I/132/33
 bk. koy⁻⁷ -42-
 ğ.- arlā I/60/42
 ğ.- cañ I/41/91
 ğ.- üven II/29/34
 ğ.- uyorlar I/138/70
 bk. koy⁻³ -32-
 ğ.- araĸ II/39/69
 ğ.- arıS I/62/19, II/33/68
 ğ.- arız I/71/26
 ğ.- árız I/71/41
 ğ.- arız I/71/41
 ğ.- arsañ II/37/100
 ğ.- arsañ I/102/37
 ğ.- cañ I/49/80
 ğ.- cāsañ I/111/73
 ğ.- dum I/97/19
 ğ.- mayız I/111/58
 ğ.- mazañ II/37/101
 ğ.- ulur I/62/19, II/18/08
 ğ.- uvuruñ I/144/84
 ğ.- uyodun II/15/86
 ğ.- üyom II/12/59
 ğ.- uyōn I/91/14
 ğ.- uyoruS I/132/29, I/132/30
 ğ.- uyoruS I/132/19
 ğ.- uyoS I/143/20
 ğ.- uyosuñ I/105/42, II/23/202
 ğ.- üyosuñ I/105/42, I/105/47
 ğ.- uyum I/139/09, II/12/59
 ğ.- üyum II/12/60
 bk. koy⁻¹³ -2-
 ğ. I/56/73
 bk. koy⁻¹ -21-
 ğ.- am II/12/46, II/14/79
 ğ.- cāsa II/16/31
 ğ.- du II/12/50
 ğ.- duĸ II/11/36, II/12/49
 ğ.- duĸ II/11/36, II/11/37
 ğ.- dular II/12/53
 ğ.- dum II/11/37, II/11/39,
 II/13/22
 ğ.- muş II/30/67
 ğ.- muşlar I/65/05, I/65/06
 ğ.- muřtuĸ II/24/83
 ğ.- üyōduĸ II/12/46
 ğ.- üyōduĸ II/12/47
 ğ.- üyölle II/11/35
 ğ.- vedi II/14/71
 ğ.- vemiş I/153/05
 bk. koy⁻¹⁴ -36-
 ğ.- mıycıĸ I/96/39
 bk. koy⁻¹⁵ -35-
 ğ.- am I/102/17
 ğ.- uyollar I/119/54
 ğ.- veriyoñ I/100/28
 bk. koy⁻⁶ -6-
 ğ.- oruz I/105/35
 ğ.- üyoñ II/21/40
 bk. koy⁻⁸ -43-
 ğ.- ar I/123/67
ğöy - : bk. koy⁻² -1-
 ğ.- uyollar I/111/61
ğöy - : bk. koy⁻⁴ -1-
 ğ.- uñ I/05/54
 bk. koy⁻¹⁶ -1-
 ğ.- uvermez I/40/55
 bk. koy⁻² -2-
 ğ.- caz I/49/15
 ğ.- uyom II/21/96

bk. koy-¹⁰ -1-
 ğ.- em I/54/72
 bk. koy-¹ -5-
 ğ.- du II/12/50, II/12/52
 ğ.- duĸ II/12/51
 ğ.- dum II/13/21
 bk. koy-³ -2-
 ğ.- yom II/12/57
 bk. koy-¹⁷ -1-
 ğ.- uyollā II/30/40
ġōy - : bk. koy-² -1-
 ğ.- duĸ I/32/35
ġoya : Güya, sözde, sanki. -8-
 ğ. I/06/19, I/10/89, I/153/80,
 I/20/23, I/44/95, I/64/110, I/77/19
 ğ. yapceg I/153/88
ġoyā : bk. ġoya -2-
 ğ. I/08/129, I/81/17
ġoyn : Koyun, kollar arası, kucak. -
 2-
 ğ.+ umdan I/132/71
 elimizi ğ.+ umuza soĸdük I/27/26
ġoyn : bk. ġoyun -2-
 ğ.+ u I/33/76
 ğ.+ un I/33/85
ġōyn : bk. ġoyn -1-
 eli ğ.+ undı duruyo II/10/26
ġoynek : bk. ġoynek -1-
 g. II/24/62
ġoyu : bk. ġoyu -2-
 ğ. I/62/19, I/96/53
ġoyul - : Koyulmak, koyu duruma
 gelmek, koyulaşmak. -7-
 ğ.- caĸ I/84/42
 ğ.- du I/33/56
 ğ.- uncaĸ I/21/91
 ğ.- uĸdu I/33/56
 ğ.- uyo I/132/25
 ğ.- uyur I/132/26
 ğ.- uyuru I/60/06
ġoyulaş - : Koyulaşmak, koyu duruma
 gelmek, yoĸunlaşmak. -1-
 ğ.- ır I/62/26
ġoyuld - : Koyultmak, koyu duruma
 getirmek, koyulaştırmak. -2-
 ğ.- uP I/27/52
 ğ.- uruz I/36/51
ġoyun : bk. ġoyun -111-
 ğ. I/07/30, I/101/22, I/101/48,
 I/105/62, I/108/13, I/108/16, I/110/35,
 I/111/105, I/131/24, I/131/35, I/141/08,

I/141/25, I/141/29, I/148/46, I/15/32,
 I/21/07, I/23/45, I/25/50, I/33/35, I/33/79,
 I/35/04, I/40/72, I/53/20, I/60/52, I/78/09,
 I/78/13, I/78/24, I/78/25, I/78/48, I/86/08,
 I/87/44, I/90/56, I/90/57, I/91/57, I/91/60,
 I/93/15, I/95/93, I/95/94, I/99/35, II/08/90,
 II/10/54, II/12/73, II/22/57
 ğ.+ a I/07/45, I/152/21, I/33/75,
 I/50/33
 adama olsün ğ.+ a olsun I/105/19
 ğ. et I/151/13
 ğ.+ nā I/30/52
 ğ.+ nāmız I/77/74, II/20/58,
 II/20/63
 ğ.+ nāmızdan I/77/74
 ğ.+ nāñ I/77/71
 ğ.+ nar I/07/29, I/21/91
 ğ.+ nar muyunnar I/125/68
 ğ.+ nara I/79/94
 ğ.+ narā II/24/29
 ğ.+ nardan I/103/04
 ğ.+ narı I/106/16, I/108/30,
 I/152/21, I/78/13, I/81/64, I/99/58
 ğ.+ narı moyunnarı II/02/103
 ğ.+ narımdan I/102/36
 ğ.+ narımız I/24/43, I/36/35,
 I/65/44
 ğ.+ narımızı I/110/67
 ğ.+ narınĸını I/87/16
 ğ.+ narıñ I/106/40, I/21/90,
 II/25/32
 ğ.+ sa I/125/87
 ğ.+ u I/03/62, I/120/22, I/121/111,
 I/17/52, II/25/31
 ğ.+ ũ I/01/52
 ğ.+ ũm I/101/54
 ğ.+ umuS I/102/14
 ğ.+ umuz I/101/05, I/106/02,
 I/148/64, I/33/75, I/53/27, I/86/08,
 II/24/24
 ğ.+ un I/33/73, I/33/76
 ğ.+ unu I/07/38, I/89/20, II/10/94
 ğ.+ uñ I/128/37
 ğ. virdim II/25/74
 ğ. viriy II/25/67
 ğ. viriyin II/25/67
 ğ. yapardıĸ I/87/13
 ğ. yapıyoS virmezler I/53/18
 ğ. yapmayanlar yapmayanlā
 I/33/39
ġōyun : bk. ġoyun -1-

ğ.+ dan I/86/08
ğöyün : bk. koyun -1-
ğ. I/152/21
ğoyunculū : <ğoyunculuḲ+u -1-
ğ. II/24/34
ğöyunculu : <ğoyunculuḲ+u -1-
ğ. II/24/36
ğoyunculuḡ : bk. ğoyunculuḲ -1-
ğ. I/101/21
ğoyunculuḲ : Koyunculuk, koyun yetiştirme ve koyun alıp satma işi. -1-
ğ. yapalladı I/141/08
ğoyurek : Koyurak, koyuca. (?) -1-
ğ. II/22/84
góz : bk. göz² -1-
g. oda II/21/31
goza : bk. Ḳoza -1-
ğ.+ sı I/83/42
gózel : bk. güzel -6-
g. I/04/61, I/08/109, I/08/28, I/08/69, II/08/64
g.+ di I/08/84
gozene : bk. ğuzine -1-
ğ. I/51/48
gozone : bk. ğuzine -1-
ğ.+ lēmiz I/44/78
gō - : bk. gör¹ -3-
g.- seḡ I/43/06
bk. gör⁴ -2-
g.- dük I/64/76
bk. gör¹⁵ -1-
g.- düm II/25/43
gōbē : <gōbek¹+i -3-
g.+ ıj II/07/145
g.+ ni II/24/76
g.+ niḡ II/07/144
gōbek : 1. Memeli hayvanlarda eteneden gelen damar örgüsünün yavrunun vücûduna girdiği delik. -2-
g. I/136/30
2. Nesil, soy, kuşak, batın.
ğaş g. I/10/93
gōbeḡi yerlerde sürün- : Çok hasta olmak.
g. yerlerde sürünürmüştü I/136/30
gōbekli : Karnı yağ bağlamış, şişman. -1-
g.+ niḡ I/67/70
gōce : Dövülerek kabuğu çıkarılmış

buğday.-32-
g. I/157/64, I/26/69, I/33/153, I/40/20, I/60/44, I/87/117, I/87/32, I/97/35, I/98/78, II/37/116
g.+ den I/33/154
g.+ mizi I/70/31
dövülmedig g.+ niḡ aşı yinmeS I/47/55
g.+ sini I/102/56, I/103/48, II/35/79
g.+ sinnen I/103/59
g.+ ye I/33/153
g.+ yi I/70/40, I/70/44, I/87/120, I/87/85, II/37/117
g.+ yinen I/102/56
g.+ yle I/90/77
g.+ ylen I/103/46
g.+ ynen I/87/87
gōce çorbası (tarhanası) : Göcenin yoğurtla karıştırılmasıyla yapılan tarhana çorbası.
g. çorbası I/60/44
g. taḡarnası I/79/82
g. taranamızı I/97/35
gōcü : bk. gōce -1-
g.+ yū I/26/68
gōç : Göçmek işi, bir yerden başka bir yere taşınma, hicret. -19-
g. I/86/56, I/92/49
g.+ üḡ II/04/61
gōç et- (gel-, ol-) : Yerleşmek üzere asıl yerini bırakıp başka bir yere gitmek, göçmek.
g. eden I/92/43
g. edenner I/92/43
g. edenleriyle I/68/22
g. edincesi I/50/17
g. ediyo I/99/52
g. ediyola I/99/53
g. etme I/92/09
g. etmiş I/68/13, I/68/14
g. etTi II/10/60
g. ettik I/155/40
g. geliyō I/01/78
g. oluyo II/04/62
gōç ver- : Nüfusu azalmak, bir yeleşim yeri içinde yaşayanlar çeşitli sebeplerle oradan ayrılmak.
g. vermīyo I/149/39
gōçü sār- : Göç etmek için hazırlanmak.

g.+ ü sardıK II/07/102
göç - : 1. Çökmek. -7-
g.- er I/142/50
g.- üyo I/142/53, I/149/29
g.- üyö I/142/53, I/69/07
2. Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt değiştirmek, göç etmek, hicret etmek. -2-
g.- en I/126/71, I/86/57
3. Devrilmek. -1-
g.- üyon I/147/06
göçü : <göçüg+ü -1-
g.+ dü I/63/65
göçebe : Hayâtını mevsime veya diğer şartlara göre yer değiştirerek sürdüren kimse veya aşîret. -1-
g. I/46/19
göçmen : Yerini bırakıp yerleşmek üzere başka ülkeye giden kimse, muhâcir. -1-
g.+ i II/19/86
göçübê : bk. göçebe -1-
g. I/46/21
göçüg : Göçük, göçmüş, çöküp enkaz hâline gelmiş (binâ vb.), yıkık. -1-
g. II/22/12
göçür - : Göçmesine yol açmak. -4-
g.- dümüz I/40/73
g.- dük I/28/26
g.- ür I/119/09
g.- üydüğ II/15/54
göde : Büyük ekmek. (?) -2-
g. I/26/49
g. yapacıysaK I/26/48
göğ : bk. gök II -3-
g.+ üne II/32/90
g.+ ünü II/32/92
g.+ ünü II/32/91
gök : Yük'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
g.+ ünü yükünü I/88/45
gök I : 1. Gökyüzü. -1-
g.+ den I/69/66
2. Mavi. -3-
g. I/126/63
g.+ dü I/81/41
g.+ müş I/81/41
gök II : Olgunlaşmamış, ham. -3-
g. I/83/62
g.+ lene II/32/91

g. mük I/17/65
göklü : <göklük+ü : mavilik -1-
g. I/15/47
göl I : Kara ile çevrili, çeşitli büyüklükte durgun ve kalıcı su. -5-
g. II/09/58, II/09/79
g.+ lerde I/132/58
g.+ ü I/95/18
g.+ üğ II/09/28
göl II : Bir dokuma motifi adı. -1-
g. I/94/54
göl : -2-
g.+ e I/138/14
g.+ müştük II/10/42
gölet : Suyu biriktirmek için yapılan set, bütet. -1-
g. I/46/61
gölge : 1. Güneş ışınlarına mâruz olmayan yer, gölgelik. -6-
g.+ de I/19/03, I/19/05, I/39/84
g.+ ye I/07/49
2. Güneşin kaybolmasıyla oluşan karanlık.
g. I/143/27
3. Koruma, himâye, sâhip çıkma.
g.+ siyene II/29/25
gölgesini kesme- : Himayesi sürmek, etkisini devam ettirmek.
gölle : Suda kaynatılmış buğday, mısır, fasulye, nohut vb. tahıllar. -7-
g. I/128/16, I/128/17, I/128/18
g.+ ler vururduK I/143/30
g. mölle I/128/13
buydey g.+ si I/123/56
g. vururduK I/123/55
göllü : bk. gölle -2-
g. II/11/42, II/11/43
göm - : 1. (Bir şeyi) Üzerini kapatıp örtecek şekilde toprak vb. şeylerin içine sokup yerleştirmek. -11-
g.- dük I/79/32
g.- düler I/122/27
g.- edik I/146/47
g.- ediK I/146/47
g.- erdiK I/72/80
g.- eriS I/130/62
2. (Ölüyü) Toprağa yerleştirip üstünü toprakla örtmek, defnetmek.
g.- eriz I/130/61
g.- müşler I/08/115
g.- üğ I/11/16

g.- üyöz I/46/50
göm - : bk. göm⁻² -2-
 g.- müşlê II/05/28
 g.- üş II/05/31
göme : Küme, yığın, topluluk. -1-
 g. I/134/36
gömgök : Masmavi, çok mavi. -1-
 g. I/81/41
gömgök : bk. gömgök -1-
 g.+ dü I/81/43
gömlê : bk. gömlê¹ -1-
 firek g.+ çine I/78/54
gömlê : <gömlê¹+i -1-
 g.+ ni I/11/80
gömlêK : 1. Erkeklerin ceket veya yelek altına giydikleri, vücûdun üst kısmını örten giyecek -6-
 g. I/101/30, I/71/12
 g.+ ler I/90/58
 g. verisin I/90/58
 2. Elbise altına giyilen bez, ipek veya naylondan iç çamaşırı.
 g. I/96/22, I/96/26
gömlêk : bk. gömlê¹ -2-
 g. I/71/13
gömme : Gömmek, (bir şeyi) üzerini kapatıp örtecek şekilde toprak vb. şeylerin içine sokup yerleştirmek işi. -1-
 g.+ de II/36/12
gömül - : (Ölü) Toprağa yerleştirilip üstü toprakla örtülmek, defnedilmek.-2-
 g.- üldü I/122/26
 g.- ülmüş I/79/67
gömülü : (İçine) Saklanmış, (içine) konup üstü örtülmüş, gömülmüş. -2-
 g. II/05/30
gön - : Yanacak derecede ısınmak, hafif sararmak. -1-
 g.- em I/100/23
gön : bk. göñül -11-
 g.+ ü I/11/78, I/64/26, I/155/84
 g.+ ü olmaSsa I/18/51
 g.+ ü olursâ I/18/51
 g.+ ü olusu II/17/47
 g.+ üm I/47/72
 g.+ ümüñ I/47/73
 g.+ ünden göparsa I/134/33
 g.+ ünü çekdir II/33/63
 g.+ üñüz II/30/64
gön : bk. gün -1-
 g.+ kü I/39/93

gönder - : Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek. -37-
 g.- cez II/04/85
 g.- dile II/30/09
 g.- diler I/107/16, I/20/71
 g.- emezdi II/19/13
 g.- emezlêdi II/19/14
 g.- eydi I/132/05
 g.- i I/107/72, I/107/73
 g.- idi I/33/91
 g.- idim II/39/119
 g.- ilmiyi I/10/05
 g.- ir I/107/71
 g.- iydi I/73/75
 g.- iyo II/38/26
 g.- iyom II/38/114
 g.- iyon I/149/52
 g.- iyor I/107/38
 g.- iyöz II/38/117, II/38/41
 g.- medî II/39/11
 g.- medi I/120/19, I/132/06, II/39/11
 g.- medile I/43/17, I/68/77
 g.- medilê I/33/25, I/33/26
 g.- medilêdi I/43/17
 g.- mediler I/13/03, I/15/05
 g.- memişlê I/121/104, I/161/03
 g.- mezle II/39/184
 g.- miyola I/68/78
 g.- miyolâdı I/71/03
gönder - : bk. gönder- -2-
 g.- medi I/120/06
 g.- medilê I/85/05
göndêr - : bk. gönder- -1-
 g.- dilê II/07/28
göndör - : bk. gönder- -1-
 g.- üyö II/02/98
gönenni : Nemli. -1-
 g. I/127/10
gönl : bk. göñül -3-
 g.+ üm I/132/59
 g.+ ü olursa I/41/65
 g.+ ünü almáyâ I/05/01
göñl : bk. göñül -1-
 g.+ ümüzde I/95/55
göñül : Gönül , iman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevî yönü, yürek, dil. -2-
 g.+ leri I/95/57, I/95/61

gönlü ol- : Râzı olmak, kabul etmek.

gönlünden kop- : İçinden gelen bir arzu ile birine bir şey vermek, yardım etmek.

gönlünü al- : Kırılan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek.

gönlünü çekdir- : İmrenip istemek.

gönlünü çürükle- : Umudunu kırmak, umutsuzluğa kapılmak.

göğüllü : Bir işi yapmayı hiçbir yükümlülüğü yokken isteyerek üstlenen.

-1-

g. I/134/28

gönlünce : Gönlünce, dileğine uygun olarak. -1-

g. I/119/30

göğ : bk. göğül -4-

g.+ ü I/17/40

g.+ ü ömazsı II/17/48

g.+ ünü al I/52/60

g.+ üjü Çürüklemécēḡ I/79/50

gör - : 1. (Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek. -128-

g. I/122/88, I/133/28, I/152/102,

I/33/74

g.- cek I/47/59

g.- cēsen I/122/88

g.- cez I/59/34

g.- dū I/27/18

g.- dūm I/52/18

g.- dūn I/56/37, II/02/11

g.- dūnüz II/09/58

g.- dūḡ I/56/35, I/56/46

g.- dūḡüz I/117/10

g.- dūseḡiz II/23/190

g.- dü I/145/71, I/22/42, I/69/75, I/91/48, II/03/46

g.- dükçe II/03/64

g.- düm I/34/07, I/52/90, I/94/79

g.- dūḡ I/120/38, I/133/29, I/137/44, I/23/20, I/49/19, I/61/16, I/64/26, I/86/76, II/02/16, II/32/81, II/32/83

g.- dūḡüS II/28/69

g.- dūḡüz I/158/44

g.- ebiḡ I/59/35

g.- ebilirseḡ I/59/30, I/59/34

g.- ebiḡiyōḡ I/59/30

g.- emezdiḡ I/153/119

g.- emezle I/76/50

g.- emezsen I/59/30

g.- emezseḡ I/59/35

g.- emiyēm I/64/29

g.- emiyon I/37/51

g.- en I/145/32

g.- ersiḡiz I/09/52

g.- ērsiḡiz I/09/53

g.- eydiḡ I/87/108

g.- eyin I/48/01

g.- iyin I/52/39

g.- mecek I/76/46

g.- meden I/01/67, I/01/68

g.- medik I/33/70, I/34/06

g.- medim I/128/25, I/136/09, I/136/10, I/33/64

g.- mediḡ I/152/107

g.- memiḡ I/110/68, I/110/70

g.- memiḡindir I/83/43

g.- men I/49/46

g.- meḡ II/28/78

g.- mesin I/151/22, I/22/44

g.- mesinle I/76/51

g.- mesiḡ I/76/49

g.- meycekle I/76/50

g.- meyince I/48/01

g.- mēyo I/154/25

g.- mez yandan gelirdi I/75/30

g.- mezdi I/25/06, I/71/20

g.- mēzdi I/71/19

g.- miceK I/76/50

görmüye g.- miye I/25/06

g.- miye görümiye I/25/06

g.- müḡ I/39/50, I/53/10, I/75/74, II/01/14

g.- müḡlē I/38/32

g.- müḡünüz I/46/108

g.- müḡünüzdür I/35/48, I/70/12

g.- müyōḡ I/96/68

g.- sen I/116/10, I/133/56

g.- seḡ I/135/12, I/18/60, I/27/41, I/95/12, II/39/138

g.- seḡiz I/27/50

g.- sez I/80/04

g.- süner I/44/58

g.- ü II/23/159

g.- üdünüz I/82/31

g.- üdüḡ I/125/73, I/125/82

g.- ülmüş I/24/55

g.- üncek I/25/53

g.- ünēn I/123/31

g.- ünür I/122/24, I/137/28
g.- ünüyor I/122/22
g.- üñ I/111/123
g.- üñdür I/124/34
g.- üsünüz I/126/50, II/26/06
g.- üverem I/95/108
g.- üyon I/64/29, I/64/30, I/83/56
g.- üyoñ I/161/46, I/48/63, I/48/64
g.- üyoñuzdur I/96/11
g.- üyorsunuz II/24/27
g.- üyosunuzdur II/24/102
g.- üyün I/25/32
2. Karşılıklı gelip konuşmak,
yanına gidip görüşmek. -43-
g.- cek I/138/45, I/161/51
g.- dü I/138/91
g.- dük I/25/07
g.- düm I/47/09, I/47/10
g.- düñ I/150/50
g.- ebiliyom I/74/30, I/74/31
g.- elek I/138/43
g.- emezdi I/138/89
g.- emezler I/138/88
g.- medñ I/47/59
g.- meden I/138/41, I/138/42,
II/14/82, II/14/86
g.- medi I/80/62
g.- medik I/94/75
g.- medim I/47/09
g.- meyom I/83/43
g.- mez I/123/23
g.- mezlerdi I/138/41
g.- mezmişdi I/47/60
g.- müyo I/138/42, II/35/109
g.- müyöz I/74/30
g.- ü I/123/23
g.- üb I/91/45
g.- üdü II/13/64
g.- önce I/110/10
g.- ünür I/138/88
g.- üp I/110/29, I/161/50
g.- üP duruyōduñ II/08/24
g.- ürün I/11/79
g.- ürüz I/129/39, I/138/88,
I/138/89
g.- üyo I/138/40
g.- üyolar I/102/31
g.- üyoñ I/138/41
3. (Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.
-37-

g.- ceñ I/145/96
g.- cñ II/08/59
g.- dümüzü yapıyoz I/79/88
ürüya g.- dūydüm II/07/111
g.- dü I/38/61
g.- dük I/10/79, I/139/37,
I/157/81, I/34/44
g.- düK I/14/51, I/14/54
g.- düm I/06/119, I/06/123,
I/24/35, I/80/50
rüyā g.- düm I/24/35
g.- düñ I/72/60
g.- eceñiz I/06/128
g.- elek II/34/77
g.- mediK I/129/43
g.- medim II/17/61
g.- memiş I/14/52, I/72/40,
II/09/11
g.- memişñ I/26/42
g.- meyiz I/06/128
g.- müşün I/80/54
g.- müyoñ I/69/80
g.- señ I/01/46
g.- üdü I/46/53
g.- ünüyo I/26/30
g.- üñ I/08/04
g.- üyon I/154/49
g.- üyoñ I/110/24, I/69/79, I/80/50
g.- üyoruz I/14/50
4. Yaşamak, geçirmek. -30-
g.- dü I/59/10
g.- dü_üñ II/22/86
g.- dük I/01/17, I/129/23,
I/33/102, I/33/125, I/64/11, I/64/12
günneri g.- düK I/122/77
gün g.- düK I/14/54
g.- dülēr I/44/63
g.- düm I/66/38, II/22/52, II/34/71
g.- düm geçirdim I/01/45
g.- düm yapmadım I/123/63
g.- medig I/42/23, I/58/61
g.- medik I/146/36
g.- mediK I/146/39
g.- medim I/122/50, I/123/63,
I/33/24
gün g.- medim I/52/17
g.- memiş I/48/51
gün g.- mümüş I/14/50
g.- müşle I/05/31
g.- müşlē I/05/31
g.- müyo I/96/72

- g.- üñ I/79/31
5. Yapmak, îfâ etmek. -14-
g.- cen I/94/12
g.- düm I/121/33, II/19/131
g.- ebilirin I/122/62
g.- üdük II/19/130
iş g.- üdük I/36/47
işleri g.- üldü II/02/38
g.- üp I/156/40
işini g.- üydüm I/94/11
iş g.- üyodu I/156/28
g.- üyodum I/94/11
işimi g.- üyon II/19/136
işimi g.- üyön I/109/56
işimi g.- üyorun II/32/14
6. Yardımcı eylem. -13-
g.- medi I/145/18
iş g.- müyō I/156/52
gerek g.- müyuru I/36/07
faydı g.- übiliriS II/02/100
g.- üdü II/01/50
yararı g.- ülcek II/04/87
yarar g.- ülsün II/04/86
güzünü hoş g.- ünür II/38/102
g.- ürdü I/130/31
yumuşak g.- üseñ I/138/58
iş g.- üyodu I/156/49
g.- üyöz I/46/42
7. Seyredilecek bir şeye gidip bakmak, seyretmek, temâşâ etmek. -8-
g.- mezdiñ I/121/103
g.- müyodu I/34/27
g.- senize II/34/50
g.- señ I/87/93
g.- ünmüyodu I/34/28
g.- üyo II/28/89
g.- üyon II/07/72
g.- üyöz I/98/94
8. (Kötü durumlar için) Kendisine yapılmak, mâruz kalmak, dūçar olmak. -8-
g.- dük I/64/135
g.- düm I/125/97, I/135/34, I/137/42
g.- medik II/32/135
g.- medim I/64/90, I/64/91
g.- müş I/135/34
9. ... ile karşılaşmak, (iyi durumlar için) erişmek, nâil olmak. -7-
g.- cēmiz I/64/91
- gün güneş g.- ceñiS I/79/32
günne g.- ceñiz I/79/35
g.- cez II/02/100
g.- dü I/64/56
g.- meyiS I/115/07
g.- mezdik I/115/27
10. (Belli bir eğitim ve öğretime) Tâbi tutulmak. -7-
g.- düK I/121/102
g.- dülē II/38/99
ğurs g.- dülē II/38/99
g.- medim I/120/10
g.- meyincesi I/147/15
ders g.- üyuru I/36/25
11. Anlamak, idrak etmek. -6-
g.- dūñ I/122/34, I/95/116
g.- em I/95/116
g.- ün I/117/17
g.- üyoñ I/95/86
g.- üyūñ I/95/29
12. Gezmek, gezip dolaşmak. -5-
g.- cekseniz I/156/58
g.- cen I/37/52
g.- düm I/120/35, II/39/129, II/39/130
13. Görme hassasına sâhip olmak, görür olmak. -5-
g.- meyyo I/144/54
g.- mez I/144/54, I/22/11
g.- mōñ I/33/123
g.- müyoñ I/21/27
14. Tanımak. -4-
g.- ceK I/98/84
g.- enner I/132/07
g.- mediK I/150/34
g.- medim I/149/68
15. Karşılaşmak, rast gelmek, tesâdüf etmek. -2-
g.- eyin I/125/94
g.- medim I/41/27
16. ... olarak kabul etmek, şöyle veya böyle değerlendirmek. -2-
g.- üyor I/110/28
g.- üyuru I/60/28
17. Evlenmek veya evlendirmek amacıyla bir yere gidip birine bakmak. -2-
g.- ülür II/31/41
ğız g.- üyolâdı II/13/55

18. İncelemek, tetkik etmek. -
1-
g.- üñ II/34/107
19. Farketmek. -1-
g.- en I/01/88
20. Gönül gözüyle bilmek, sezmek, hissetmek. -1-
g.- ündü I/06/114
21. Bütünüyle bilmek, hâkim olmak. -1-
g.- ü I/66/19
22. Olumlu bir çekimli eylemden sonra kullanılarak o eylem için olumsuz yeterli anlamı katar. -1-
g.- iyim I/74/17
23. Karşılama, gidermek. -
1-
g.- üyöz I/76/81
24. Varmak, ulaşmak. -1-
g.- mez I/138/108
- göğ** - : bk. gör-⁸ -2-
g.- dūme I/51/10
g.- mesinner II/38/07
bk. gör-⁴ -5-
g.- dük I/64/11, I/64/12
- gör** - : bk. gör-⁹ -15-
gún g.- dūm I/01/69
bk. gör-⁴ -19-
g.- dük I/40/74
g.- düK II/08/27
g.- dūm I/06/124
g.- mediK II/07/133
bk. gör-³ -14-
g.- düK I/44/27
g.- medim I/34/20
g.- mediñ I/84/24
bk. gör-¹³ -10-
g.- mez I/34/54
bk. gör-¹ -8-
g.- dükÇe I/37/23
g.- dūm II/23/50
g.- medim II/08/71, II/23/30
g.- meyenen II/27/08
g.- mezdi II/13/63
g.- müşündür II/05/20
bk. gör-² -8-
g.- dü II/23/37
g.- dūm II/23/37
g.- medi I/80/62
g.- mediK II/23/36
g.- medim I/47/59
- bk. gör-¹⁷ -3-
g.- dü I/53/12
g.- düK II/08/20
g.- müş II/23/29
bk. gör-¹⁰ -11-
g.- müş I/68/07
bk. gör-⁸ -9-
g.- dūm II/16/36
- göğ** - : bk. gör-¹ -2-
g. I/33/02
g.- düñ II/08/46
- gór** - : bk. gör-⁴ -1-
g.- dúK I/06/129
- gör** - : bk. gör-³ -1-
g.- dum I/06/110
- gördür** - : (Bir işi) Başkasının görmesini, yapmasını sağlamak. -1-
iş g.- ceñ I/146/72
- gördürme** : Gördürmek işi. -1-
g.+ ye II/26/20
- göre** : Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince, bakarak. -66-
g. I/06/26, I/06/27, I/08/65, I/10/90, I/100/24, I/107/56, I/110/12, I/111/13, I/111/31, I/115/26, I/12/13, I/124/27, I/14/46, I/14/61, I/14/63, I/148/45, I/148/46, I/148/53, I/153/09, I/155/82, I/17/70, I/21/42, I/37/53, I/38/14, I/38/47, I/44/91, I/46/10, I/48/14, I/50/42, I/58/56, I/60/105, I/60/64, I/63/54, I/65/19, I/74/96, I/79/81, I/81/12, I/92/47, I/94/25, I/94/27, I/96/06, II/15/107, II/17/36, II/19/59, II/19/64, II/22/76, II/23/196, II/27/44, II/27/46, II/35/05, II/35/06, II/35/27, II/38/51, II/38/53, II/39/160, II/39/75
yerine g. I/96/38
g. viriyolar I/23/54
g. yapılır I/118/19
g. yapTım I/40/38
- göre** : bk. göre -1-
g. I/90/19
- görenē** : <görenek+i -4-
g. II/25/01
g.+ miS I/139/37
g.+ miz I/134/37, II/34/35
- görenek** : Öteden beri yapılageldiği için yerleşmiş, alışılmış olan âdet ve usûl. -
3-
g. I/134/36
geleneK g. II/13/19

g.+ lēmis I/79/88
görev : Bir şeyin, bir canlı varlığın yapagelmekte olduğu, yapması gereken iş, vazîfe. -3-
g. I/110/25
g.+ imizi yaparız I/125/05
g.+ ini yapāñ I/44/52
görevli : Kendisine görev verilmiş, bir işle vazîfelendirilmiş (kimse), vazîfeli. -3-
g. I/01/79, I/35/28, II/38/105
görmé : bk. görme -1-
g.+ ye I/76/56
görme : Görmek işi. -4-
g. I/64/31
g. mörme II/23/33
iş g.+ sini II/19/131
gelin g. yaparlā II/34/23
görmē : <görme+ye -1-
g. I/156/40
görmi : bk. görme -2-
g.+ ye I/25/13, I/25/17
görü : bk. göre -1-
g. II/38/92
görücü : Evlenmek isteyen bir erkek için gelinlik kız görmeye giden kimse, dünürücü. -7-
görücü usülü : Görücü gitme yoluyla.
g. useli II/15/60
g. usüliyen II/12/07
g. usuliynen II/12/08
g. usülü II/15/59
g. usülüyle II/31/41
g. usülüyen I/138/40
g. usülüylü II/31/38
görücü : bk. görücü -1-
g. I/53/11
görüük - : Görünmek, gözükmek. -2-
g.- ür I/111/109
g.- üyor I/21/46
görümce : bk. görümce -1-
g.+ lē I/152/63
görümce : Bir kadına göre kocasının kız kardeşi. -29-
g. I/152/73, I/39/19
g.+ ler II/15/103
g.+ lerī I/152/25
g.+ m I/112/33, I/113/88,
I/128/19, I/128/24, I/13/30, I/140/22,
I/140/28, I/152/11, I/152/25, I/39/16,

I/53/09, I/53/12, I/53/13, II/13/59
g.+ mi I/112/34
g.+ miñ I/153/84, I/17/43, I/17/44,
I/39/52, I/77/44, I/88/22, II/13/24
g.+ yi I/104/21, II/07/137
g.+ yiz I/39/16
görün - : Kendini göstermek, ortaya çıkmak, görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek, zuhur etmek. -6-
g.- ciK II/05/08
g.- eyim I/73/29
g.- müyo II/23/172
g.- üyö I/73/65
2. Resmi bir belgede bir şekilde yer almak.
g.- üyom I/38/02, II/36/02
görüü : bk. görücü -1-
g. usülüyle II/13/04
görüü - : Karşı karşıya gelip konuşmak, birbirini görmek. -7-
g.- dük I/34/08
g.- Tük I/60/88
g.- tük II/23/36
g.- ü I/123/23
g.- ürlēmiş II/16/105
g.- ürsen I/138/91
g.- ürüs II/04/95
görüüme : Görüşmek işi, buluşup karşılıklı konuşma. -1-
g. yapardıK I/113/25
gös : bk. göz³ -1-
g. I/122/46
gösded - : bk. göster¹ -1-
g.- ir I/20/54
gösder - : bk. göster¹ -9-
g.- cem I/139/56
g.- diyo I/111/51
g.- ebiñ I/114/44
g.- ecēn I/04/52
g.- em I/88/45
g.- iller I/113/22
g.- irim I/139/47
g.- sek I/21/34
g.- verēn II/39/138
bk. göster² -3-
g.- mesin I/52/18
g.- mesin I/152/51
g.- Tmesin I/15/49
bk. göster³ -2-
g.- meyyōn I/138/03
g.- mez I/16/17

gösdert - : bk. göstert- -1-
g.- mesin I/138/31

göster - : 1. Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak. -20-
g.- di I/08/40
g.- elim I/88/45
g.- ilmezdi I/151/22
g.- in I/04/51
g.- ir I/49/54
g.- iris I/62/24
g.- ivecen I/28/23
g.- ivellē II/05/23
g.- iverem I/28/23
g.- iverin I/86/14, I/87/115
g.- ivesá II/05/72
g.- ivirdim I/41/44
g.- ivirše II/32/102
g.- ivürü II/32/78
g.- iyım I/40/51
g.- iyo I/64/25, II/37/40
g.- iyolla I/41/19
g.- meden I/95/24

2. (Acı, keder, dert vb. kelimelerle gün ve neler... ile) Yaşatmak, yaşamasına yol açmak. -4-
g.- mesin I/66/53
g.- mesin I/106/26, I/106/34, I/122/86

3. Görünmek, benzemek. -2-
g.- miyon I/44/05
g.- mez I/40/02

4. ... Sahibi yapmak. -2-
g.- medi I/52/83
g.- médi I/52/83

5. Muâyene ettirmek, baktırmak, incelemek. -2-
g. II/04/95
g.- cekTim II/04/94

6. Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek. -1-
g.- iveriş I/161/36

7. Öğretmek, açıklamak. -1-
g.- idi I/51/53

8. Etmek vb. anlamlarda yardımcı eylem. -1-
itibar g.- miyöz I/23/43

9.
gösterişli : Etki altında bırakma gücüne sâhip, görünüşü ilgi çekici, göz alıcı, şatafatlı. -1-
g. I/100/37

göstert - : Göstertmek, göstermek işini yaptırmak. -1-
g.- mesin I/138/26

göstet - : bk. göster⁻² -1-
g.- mesin I/138/25

göş : bk. göç -5-
g. I/57/34, I/69/60, II/33/27
g. geliyó I/01/78
g.+ leşin I/56/44

göş - : bk. göç⁻² -8-
g.- cek I/150/45
g.- dü I/51/58
g.- dü I/150/46, I/21/59, II/05/83, II/05/88
g.- medi I/150/46
g.- Tü I/28/16
bk. göç⁻¹ -12-
g.- dü I/101/17, I/57/34
g.- dük I/79/12
g.- tũ II/04/55

göş - : bk. göç⁻² -2-
g.- dü I/51/58, II/05/83
bk. göç⁻¹ -3-
g.- tũ II/04/54

göşmen : bk. göçmen -5-
g. I/102/02, I/102/05, I/79/07, II/07/04, II/14/12

göşmennik : Göçmenlik, göçmen olma durumu, muhâcirlik, muhâceret. -1-
g. yapıdık I/79/06

göt - : bk. götür- -53-
g.- cēdi I/19/07
g.- cek I/37/46, I/49/78
g.- ceK I/49/31
g.- cekler I/24/36, I/37/46
g.- ceklēr I/37/47
g.- cen I/126/77, I/55/06, I/55/12
g.- ceş I/138/59, I/35/46
g.- cēS I/114/38
g.- cēsen I/138/58
g.- cez I/114/38, II/38/44
g.- dūmüz II/01/49
g.- dūm I/33/86, I/41/43
g.- me I/144/51
g.- meyıp I/144/51
g.- meyiz I/138/59
g.- müş I/117/25
g.- sūn I/33/116
g.- Tū I/100/36, I/72/19
g.- Tü I/112/08, I/126/73, I/126/74, I/149/22, I/150/55, I/150/56,

I/45/13, I/54/57, I/72/19
g.- Tük I/98/92
g.- Tülē I/10/64, II/29/05
g.- tüm II/28/04
g.- Tüm I/112/36, I/144/09,
I/144/64, I/85/56, II/07/115, II/28/05
g.- Tümdü II/07/113
g.- Tüñ II/22/46
g.- tüydüm I/138/122
g.- üñ II/24/108
göt : 1. Kaba et, kış, popo. -2-
g.+ lēni bālādīk II/07/125
2. Alt taraf, dip.
ğaşşīñ g.+ ünne I/96/56
gōT - : bk. götür- -1-
g.- dük I/109/37
götü - : bk. götür- -14-
g. I/05/25, I/100/16, I/100/27,
I/138/14, I/152/101, I/97/10, II/08/123,
II/29/33
g.- medīmi II/07/99
g.- meyoru I/126/71
g.- müş I/95/27
g.- η I/79/15
g.- se I/121/24
g.- süñner I/144/30
götü - : bk. götür- -4-
g.- mesīñ I/123/70
g.- meyivırdı I/126/78
g.- mezseñ I/47/19
g.- müşler I/08/118
götül - :bk. götür- -2-
g.- lēdi I/77/09
götümlüce : (?) -1-
g. II/08/68
götür - : (Bulunulan yerden daha uzak bir
yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek,
koymak... -295-
g. I/05/47, I/108/54, I/114/39
g.- ü II/29/76
g.- ūken I/62/04
g.- ūz I/114/03
g.- cek I/71/69
g.- ceK I/19/08
g.- ceKdi I/72/04
g.- ceklē I/151/06
g.- ceS I/114/38
g.- cez I/01/34
g.- dū I/156/45
g.- dü I/112/11, I/135/58,
I/138/129, I/144/21, I/144/22, I/144/23,

I/21/83, I/21/85, I/27/15, I/27/61, I/61/14,
I/73/34, I/91/50, II/09/87
g.- dük I/60/78
g.- düle I/71/75
g.- dülē II/37/59
g.- düler I/42/17, I/42/18, I/42/53
g.- düm I/139/40, I/22/41
g.- dümdü I/151/31
g.- dūler I/42/04
g.- ebilirseñ I/47/19, II/24/105
g.- ebilirsiniz I/19/16
g.- ecēz I/42/25
g.- elek I/146/41
g.- em I/53/47
g.- emedi I/19/08
g.- emezseñ II/24/105
g.- emiyiz I/93/56
g.- en I/138/66, I/48/46, I/67/55,
II/23/141
g.- ene I/125/13
g.- eni I/125/09
g.- ennē II/26/38
g.- iceñ I/05/26
g.- iydiñ II/39/167
g.- medi I/120/36
g.- medik I/12/40, II/25/96
g.- mediler I/42/21
g.- meñ I/104/53, I/128/55
g.- mesin I/18/31
g.- messez I/48/29
g.- mincā I/42/13
g.- müyölār I/42/13
g.- Sez I/01/34
g.- tüp II/07/76
g.- ü I/101/34, I/114/19, I/125/09,
I/130/30, I/140/42, I/143/66, I/148/13,
I/152/42, I/25/26, I/62/35, I/66/17,
I/68/41, I/73/51, I/73/52, I/74/75, I/95/77,
II/08/119, II/23/14, II/35/86, II/39/94
g.- ücün I/87/64
g.- üdü I/110/60, I/121/11,
I/123/69, I/141/24, I/74/36, II/08/87
g.- üdük I/121/12, I/123/68,
I/129/32, I/49/68, I/58/66, I/61/36,
I/74/81, I/74/82, II/01/84, II/07/16,
II/24/100, II/24/101, II/24/103, II/24/92,
II/24/94
g.- üdüK I/106/15, I/107/41,
I/126/54, I/18/55, I/58/26
g.- üdüm I/129/32, I/152/18,
I/152/45, I/27/21, I/91/46

g.- üdün I/121/12
 g.- üken I/02/28, II/39/162
 g.- üle I/32/76, II/18/03
 g.- ülē I/101/45, II/23/90,
 II/26/36, II/26/39, II/32/52
 g.- ülēdi I/04/28, I/159/30,
 I/30/52, I/75/35, I/77/06, I/82/21, I/82/22,
 II/23/76, II/34/101, II/34/102
 g.- ülēmiş II/34/62
 g.- üler I/113/132, I/114/18,
 I/117/19, I/125/07, I/137/56, I/137/59
 g.- ülēr I/114/11
 g.- ülēř II/26/38
 g.- ülerdi I/01/23, I/118/13,
 I/153/79, I/71/18
 g.- ülērđi I/04/29
 g.- ülerken I/02/27
 g.- ülēTi II/16/15
 g.- üllē I/64/43, II/08/126
 g.- üllerdi I/123/19
 g.- ülmüyor I/125/14
 g.- üm I/90/22
 g.- ümedīņ II/24/105
 g.- ün I/19/16, I/45/15, I/79/42,
 II/24/105
 g.- önce I/71/18
 g.- üncē I/71/18
 g.- üņ I/05/24, I/138/55, I/138/58,
 I/47/19, II/18/27, II/23/74, II/23/76,
 II/39/20
 g.- üņ veriņ I/138/95
 g.- üp I/100/15, I/152/43,
 I/156/44, I/38/57, I/50/55, I/68/52,
 I/83/40, I/83/79
 g.- üP I/05/47, I/143/73, I/16/48,
 I/62/42
 g.- ür I/125/08, I/139/01, I/143/61,
 I/18/29, I/18/30, I/18/31, II/30/21,
 II/31/27
 g.- ürdüK I/07/103, I/16/48
 g.- ürlēdi I/157/11
 g.- ürler I/139/60
 g.- ürlēr I/127/30
 g.- ürlērdin I/61/31
 g.- ürmüşümüş I/130/30
 g.- ürün I/144/74
 g.- ürüz I/107/43, I/12/45
 g.- üşüz I/125/08, I/73/62
 g.- üS II/18/07
 g.- üseK I/26/48
 g.- üseņ I/64/85

g.- üseņiz II/18/28
 g.- üsün II/18/05
 g.- üve I/161/42, I/74/56
 g.- üvelirlē II/29/98
 g.- üveri I/83/78
 g.- üveridi I/161/35
 g.- üveriyodu I/83/52
 g.- üvese I/161/41
 g.- üyalar I/05/45
 g.- üydü I/159/32, I/29/17, I/29/19
 g.- üydüg I/41/42
 g.- üydük I/153/16, I/41/60,
 I/70/28, I/90/53
 g.- üyken I/62/04
 g.- üyo I/105/24, I/150/18,
 I/151/23, I/72/05, I/99/58
 g.- üyö I/86/72
 g.- üyö II/30/41
 g.- üyodu I/120/61, I/141/24
 g.- üyoduğ I/70/21, I/85/25
 g.- üyöduğ II/29/84
 g.- üyoduņ I/71/70
 g.- üyola I/70/07, I/76/58, I/76/59
 g.- üyolā II/34/105
 g.- üyolāmişTı I/01/85
 g.- üyolar I/154/26
 g.- üyollar I/121/79, I/20/19
 g.- üyollār I/60/101
 g.- üyoļlar I/104/35
 g.- üyom yapıp I/90/09
 g.- üyoņ II/39/101
 g.- üyor I/125/13, I/143/64,
 I/67/42
 g.- üyordug I/16/32, I/16/35
 g.- üyorduK I/16/37
 g.- üyörduK I/107/44
 g.- üyorlar I/137/59
 g.- üyorsuņuz I/23/30
 g.- üyuru I/107/37
 g.- üyosuņ II/17/50
 g.- üyoz I/106/41, I/106/42,
 I/106/51, I/38/56, I/49/11, I/70/22,
 II/06/25
 g.- üysez I/48/29
 g.- üyü I/05/47
 g.- üyülār I/05/44
 g.- üyüş I/98/50
 g.- üz I/114/03, I/48/29, I/74/56
 g. verin I/114/39
 g.+ üp I/96/35
götürme : Götürmek işi. -1-

g.+ si I/141/23
gövec : 1. Yemek pişirmeye mahsus yassıca, geniş ağızlı toprak kapta pişirilmiş yemek.. -3-
g.+ i I/105/54, I/105/55, I/105/58
gövnək : bk. gömlek² -1-
g.+ lēni II/07/125
göy : bk. gök I -1-
yer g. I/96/15
göynek : bk. gömlek² -3-
g. II/24/62
g.+ cek I/74/12
g. yapıyo II/24/63
göz : 1. İnsanda ve hayvanda görme organı. -57-
g. II/38/51
başa geleni g. çekeceK I/64/44
g.+ lē I/64/28
yan g.+ le bağan I/95/73
g.+ lēm I/64/28
g.+ lere I/95/104
g.+ leri I/34/53, I/63/24, I/95/104,
I/95/121
g.+ lerim I/100/02, I/144/54
g.+ leriñ I/144/54
g.+ leriñi I/48/01
g.+ lü I/95/103, I/95/112, I/95/98
g.+ lüm I/95/100, I/95/105,
I/95/106, I/95/114
g.+ ü I/124/50
g.+ üm I/119/05, I/22/11
g.+ ümden I/42/03, I/42/09,
I/54/07
g.+ üme I/119/05
g.+ ümē I/42/03
g.+ ümünen I/42/22, I/42/23
g.+ ümüñ I/155/90, I/42/14,
I/42/27
g.+ ümüz I/21/27
g.+ ünden I/39/25, I/42/11
g.+ üne I/121/49
g.+ ünē I/67/31
g.+ ünü I/120/48, I/80/48
g.+ üñ I/20/102
g.+ üñe I/67/06
g.+ üñüze I/120/49
2. Oda. -3-
g. I/152/13, I/27/33
g. oda I/77/10
3. Dolap bölmesi, çekmece. -
2-

g.+ lēnden I/30/21
g.+ leri I/30/22
4. Bölüm, hane -2-
g.+ leri I/21/48
g.+ ü I/116/48
göz ğararı : (Bir şeyin miktârı ve ölçüsü hakkında) Bir âletle ölçmeden göze dayanılarak yapılan tahmin.
g. ğararı I/132/22
g. ğararına yaparım I/132/46
g. ğararınıc I/15/26
g. ğararına I/132/24
g. ğararınan I/132/40
gözü çıksın : "Kör olsun, görmez olsun" anlamında kullanılan bir ilenme sözü.
g.+ ü çıksın I/47/73
gözünü sevdiğim : Çok sevilen, biraz da elde edilemediği, artık faydalanılmadığı için esef edilen, özlenen şeylerden bahsedilirken kullanılır.
g.+ ünü sevdimi I/79/66
g.+ ünü sevdim I/79/50, I/79/70
g.+ ünü sevdimiñ I/79/39, I/79/58
göz - : bk. gör- -1-
gezelim g.- elim porığramları
II/03/16
göz2 : bk. göz³ -1-
g.+ den II/13/36
gözde : Beğenilen, tutulan, rağbet gören, makbul. -1-
g. I/01/25
gözəl : bk. güzel -39-
g. I/10/19, I/102/20, I/109/07,
I/134/51, I/140/59, I/148/59, I/154/10,
I/159/24, I/159/28, I/26/37, I/26/43,
I/28/41, I/28/47, I/30/57, I/33/90, I/52/88,
I/79/30, I/95/113, II/08/29, II/08/40,
II/09/31, II/16/66, II/39/114, I/91/19,
I/152/90
g.+ den I/47/72
g.+ di I/153/114, I/30/47
g.+ idi I/59/32
g.+ im I/128/76
g.+ imiş I/25/29
g.+ iñ I/52/89
g.+ leden I/28/41
gözəl : bk. güzel -1-
g. I/148/60
gözəl : bk. güzel -2-
g. I/28/47, II/07/141

- gözelce** : bk. güzelce -3-
g. I/12/19, I/98/92
g. yapıyom I/90/18
- gözêlcé** : bk. güzelce -1-
g. I/148/57
- gözelci** : bk. güzelce -1-
g.+ ci II/39/29
- gözelleş-** : bk. güzelleş- -1-
g.- iyorlā I/159/26
- gözeneK** : Delikli veya göz göz olan şeylerin deliklerinden her biri. -3-
g.+ lere I/97/22
g. yaptık I/97/20, I/97/22
- gözer** : İri delikli kalbur. -11-
g. I/28/41, I/74/70, I/98/84
g.+ den I/31/23
g.+ i I/98/83, I/98/85
g.+ inen I/124/36
g.+ lē I/98/83
g.+ lēmiz I/31/23
g.+ len I/28/38
- gözêr** : bk. gözer -1-
g. I/19/23
- gözetli** - : Gözetlemek, (olmasını, gelmesini) beklemek, kollamak. -1-
g.- yo I/70/70
- gözlü** : <gözlük+ü -2-
g.+ mü I/42/26
g.+ nü I/48/01
- gözle** - : Korumak, kollamak. -1-
g.- di I/122/73
- gözlemé** : bk. gözleme -1-
g.+ yi I/40/44
- gözleme** : Kızgın saç üzerinde pişirilen veya yağda kızartılan yuvarlak, yassı, tatlı veya tuzlu hamur işi yiyecek. -11-
g. I/26/53, I/40/50, I/91/31
g. veririz I/91/33
g. yap I/96/59
g. yapardı I/96/59
g. yaptı verirdi I/91/68
g. yapılır I/118/08
g. yapıyöz I/09/65
g.+ yi I/01/55
- gözlême** : bk. gözleme -2-
g. I/04/38, I/04/42
- gözlême** : bk. gözleme -1-
g. I/04/37
- gözleme** : bk. gözleme -1-
g.+ miz I/40/44
- gözlemē** : bk. gözleme -1-
g. I/96/52
- gözlüy** : bk. gözlük -1-
g.+ ü I/48/02
- gözlüg** : bk. gözlük -1-
g.+ lü I/42/21
- gözlük** : bk. gözlük -2-
g.+ lü I/42/21
g. vercez I/42/20
- gözlük** : Görme bozukluğu olanların daha iyi görebilmelerini sağlamak için, üzerine göz kusûruna göre derecesi değişen iki cam yerleştirilmiş bir çerçeveden ibâret görme âleti. -2-
g. I/20/35, I/20/36
- gözlüme** : bk. gözleme -1-
g. I/04/38
- gözlümü** : bk. gözleme -1-
g. yapadık II/08/81
- gözük** - : Görünmek. -3-
g.- üyo I/151/04
g.- üyodu I/142/29
g.- üyom I/78/43
- gözükme** : Gözükme işi. -1-
g. I/138/92
- ğu** : bk. ki -1-
ğ. I/32/25
- ğu** - : bk. kır³ -1-
sövra ğ.- madan I/91/35
- ğu** - : bk. koy¹ -3-
ğ.- dum I/45/53
ğ.- η I/44/78
bk. koy⁷
ğ.- mañ I/120/65
- ğu** : bk. ğı -1-
ğ. I/161/46
- ğubâş** - : Gubaşmak, imece ile iş görmek, yardımlaşmak. -1-
ğ.- ırdım I/33/101
- gúc** : bk. güç -2-
g.+ ü I/48/05
- ğuca** : bk. kıoca -2-
ğ.+ sı I/83/15
ğ.+ sını I/08/123
- ğucā** : <ğucağ+ı-15-
ğ.+ ma I/152/08, I/16/40
ğ.+ mda I/27/21
ğ.+ mıza I/14/41
ğ.+ mızda I/41/62, I/64/112
ğ.+ na I/110/19, I/128/66,
I/135/19, I/14/71, I/44/95

ğ.+ nan I/100/47
ğ.+ nda I/24/50, I/64/124
ğucağ : Kucak, açık kollarla göğüs arasına sığabilen miktarda olan.-1-
ğ.+ la I/100/47
ğucağ : bk. ğucağ -1-
ğ. I/48/36
ğucağla - : Kucaklamak, bir şeyi kucağına almak. -1-
ğ.- mış I/100/47
ğucağlaş - : Kucaklaşmak, birbirini kucaklamak. -1-
ğ.- ır I/123/19
ğuççüğü : bk. küçük -1-
g. II/10/62
ğuçük : bk. küçük -1-
ğ. I/80/60
ğud - : bk. güT- -1-
ğ.- er I/18/20
ğuda : bk. kadar-1-
ğ. I/43/07
ğudret : Kudret, kuvvet, güç, tâkat, iktidar.
-2-
ğ.+ i I/131/17
ğ.+ Ten I/129/20
ğudu : bk. kadar -2-
ğ. II/05/28, II/16/88
ğül - : bk. gül- -2-
g.- ellēdi II/16/17
g.- meS I/08/113
ğul : bk. kul -11-
ğ. I/113/16, I/138/103, I/14/72,
I/47/07
ğ.+ a I/152/112, I/47/07
ğ.+ lara I/144/73
ğ.+ lardan I/144/72
ğ.+ u I/06/72, I/06/79
ğulā : <ğulak+ı -13-
ğ.+ ma I/06/121, I/33/78
ğ.+ mda I/15/98, I/25/11, I/87/97
ğ.+ mızdan I/145/26, I/145/27
ğ.+ na II/13/33, II/30/65
eli ğ.+ nda I/69/62
ğ.+ ndan I/39/25
ğ.+ nı I/121/25
ğ.+ ynan I/16/11
ğulak : Kulak, başın iki yanında bulunan işitme organı. -12-
ğ. I/129/62
ğ.+ lā II/16/30
ğ.+ lām I/30/40

ğ.+ lar I/100/02
ğ.+ ları I/133/08, I/138/122,
II/22/22, II/22/23
ğ.+ larım I/133/11
ğulakları çınnasın (çınıyasıca) :
Konuşulan yerde bulunmayan, sevilen biri anıldığında söylenen bir söz.
ğ.+ ları çınnasın I/44/73
ğ.+ ları çınnasın I/64/101
ğ.+ ları çınıyasıca I/148/19
ğulak memesi : Dış kulağın yumuşak ve kıkırdaksız olan alt ucu.-2-
ğ. II/39/29
ğ.+ nden I/129/63
ğulağ memesi : bk. ğulak memesi -
1-
ğ. II/39/40
ğule : Kule, Dört köşe, çok köşeli veya yuvarlak yüksek binâ. -3-
ğ. II/02/12
ğ.+ niğ II/02/12
asallığ ğ.+ sindi II/01/89
ğullan - : bk. kullan- -41-
ğ. I/150/38
ğ.- cāğ I/41/84
ğ.- dığ II/07/133
ğ.- dīmız I/19/24, II/33/21
ğ.- ilmiyor I/36/37
ğ.- ımyon II/09/02
ğ.- ımyoz II/09/93
ğ.- ıñ I/116/13
ğ.- ıpdurun I/37/38
ğ.- ır I/55/03
ğ.- ırdık I/123/35, I/34/55
ğ.- ırdığ I/123/43, I/123/47
ğ.- ırın I/42/54
ğ.- ırıs I/135/11
ğ.- ırız I/135/10
ğ.- iyōduğ II/21/60
ğ.- iyom I/50/07
ğ.- ıyon I/42/40
ğ.- iyōn I/73/05
ğ.- ıyorum I/56/35
ğ.- ıyoz II/21/21, II/21/23
ğ.- ıyun I/133/12
ğ.- ıyon I/43/03
ğ.- madığ II/07/133
ğ.- masağ I/123/44
ğ.- mazla I/36/37
ğ.- mazlar I/08/66
ğ.- mış I/146/39, I/33/145, I/95/28

ğ.- mışTır I/64/129
ğ.- miyordunuz I/123/29
ğ.- miyyorun II/33/50
ğullanış : Kullanış, kullanmak işi ve biçimi. -2-
ğ.+ ı II/33/11, II/33/12
ğullanma : Kullanma, kullanmak işi. -1-
oy ğ. II/23/78
ğullanmı : bk. ğullanma -1-
son ğ. tarihi II/39/17
ğullanmi : bk. ğullanma -1-
ğ.+ ye I/141/07
ğulube : bk. Kılube -1-
ğ. yaptı I/91/77
ğultü : bk. ğule -3-
ğ.+ dō II/01/89
ğ.+ dō II/01/89
ğulüb : Kulüp, yalnız üye olanların girebildikleri ve konuşma, okuma, oyun oynama, eğlenme, spor yapma gibi amaçlarla bir araya geldikleri toplantı yeri. -1-
avcı ğ.+ ü I/121/45
ğum : bk. kum -9-
ğ. I/124/45, I/64/78, I/87/41
ğ.+ â I/64/78
ğ.+ lā I/147/33
ğ.+ ları I/147/33, I/87/41
ğ.+ lu I/81/36
ğ.+ u II/17/68
ğuma : bk. koyma -1-
ğ.+ ya I/144/69
ğumanda : Kumanda, askere, izcilere, bir tören sırasında öğrencilere almaları istenen durum için verilen emir, komut. -2-
ğumanda ver- : Emretmek.
ğ. veriyollādı I/01/51
ğumanda yap- : Kumanda etmek, emir vermek, yönetmek.
ğ. yapmamış I/93/19
ğumandan : Kumandan, bir askerî birliğin yönetimini elinde bulduran kimse, komutan. -2-
ğ.+ ı I/147/34, I/93/19
ğumaş : bk. kumaş -8-
ğ. I/26/31, I/26/32, I/48/07, II/39/162, II/39/163
ğ.+ dan I/26/31
ğumâş : bk. kumaş -1-

ğ.+ ı I/96/23
ğumbar : Koyun ve keçi gibi hayvanların kalın bağırsağı. -1-
ğ. I/128/32
ğumlu : Kumlu, kumu olan, içinde kum bulunan. -1-
ğ. I/05/23
ğumna - : Kumlamak, (bir şeyi) kumla kaplamak, üstüne kum dökmek veya püskürtmek. -1-
ğ.- rdıK I/87/41
ğumnu - : bk. ğumna -1-
ğ.- yoğ I/87/41
ğumuş : bk. gümüş -2-
ğ. I/89/06
ğ.+ unu I/89/10
ğumúş : bk. gümüş -2-
ğ. I/138/79, I/26/37
ğún : bk. gün -17-
g. I/01/69, I/04/25, I/32/58, I/32/59, I/53/77, II/29/27, II/30/77
g.+ de I/04/26
g.+ úmüz I/74/26
g.+ ü II/29/30
g.+ úmdē I/04/24
g.+ úmüzdō I/04/03, I/04/31
g.+ úmüzi II/08/72
ğün : bk. gün -2-
g. II/12/34
g.+ de I/04/25
ğun : bk. gün -4-
ğ. I/13/38, I/134/58, I/75/24, I/75/26
ğün : Zorluk. (?) -1-
ğ. ğuynuqla çekiyonuS I/79/36
ğúnaş : bk. güneş -1-
g.+ dan I/54/47
ğúnâş : bk. güneş -1-
g. I/54/48
ğunday : bk. ğundağ -1-
ğ.+ â I/33/86
ğundā : <ğundağ+ı -2-
ğ.+ mızı I/123/38
ğ.+ η I/123/37
ğundağ : Kundak, yeni doğmuş çocuğun soğuktan korunmasını, kemiklerinin düz durmasını sağlamak amacıyla içine sarılıp sarmalandığı büyük bez. -1-
ğ. I/123/39
ğundağla - : Kundaklamak, çocuğu kundakla sarmak. -4-

ğ.- rdık I/48/35
 ğ.- rdık I/123/42
 ğ.- sa I/123/40
 ğ.- yınca I/123/36
ğundaqlama : Kundaklama, kundaklamak
 işi. -1-
 ğ. I/98/105
ğundaqlı - : bk. ğundaqla- -1-
 ğ.- yōduđ II/08/40
ğundaq : bk. ğundaq -1-
 ğ. yapādıq II/07/139
ğundaqla - : bk. ğundaqla- -1-
 ğ.- rıS I/48/19
ğundaqlı - : bk. ğundaqla- -1-
 ğ.- yyoduğ II/07/124
ğüneş : bk. güneş -2-
 g. enerjisinden II/21/75
 g.+ li II/37/123
ğuplu : Kulplu, kulpu bulunan, kulp
 takılmış olan. -4-
 ğ. I/105/40, I/105/41, I/105/53,
 I/14/31
ğur - : bk. qur⁵ -13-
 ğ.- ādıq I/152/61
 ğ.- amadıñız I/138/99
 ğ.- an I/04/38
 ğ.- arlādı I/102/78
 ğ.- duğ II/30/17
 ğ.- duq II/30/18
 zobu ğ.- dum II/33/32
 ğ.- uldu II/19/145
 ğ.- ulurdu I/04/39
 zoba ğ.- urlardı I/80/42
 ğ.- uyo I/150/15
 Soba ğ.- uyoğ II/19/151
 çadır ğ.- uyōller II/10/82
 bk. kur⁴ -18-
 ğ. I/67/62
 turşañı ğ.- ādıñ II/07/87
 ğ.- arıS I/11/39, I/11/40
 ğ.- arız II/35/82
 turşu ğ.- arız I/26/62
 turşu ğ.- cām II/29/48
 ğ.- dum II/29/09
 ğ.- uldūnu I/21/50
 ğ.- uluyo II/35/82
 turşu ğ.- uyoduğ II/25/45
 ğ.- uyoruS I/130/92
 ğ.- uyoruz I/130/92
 ğ.- uyoS II/35/83
 ğ.- uyoğ II/35/83

turşu ğ.- uyun I/144/84
 ğ.- uyuz I/102/63
 bk. qur³ -28-
 ğ.- ādıq I/47/42
 ğazan ğ.- ādıq I/107/40
 ğ.- ādıq II/12/67
 sofrā ğ.- allādı I/154/19
 ğ.- allarmış I/111/85
 ğ.- ar I/129/22
 ğ.- ardı I/08/57
 ğ.- ardık I/123/72
 ğ.- ardıq II/27/26
 ğ.- ārdık I/47/15
 ğ.- ardıq I/126/42, I/129/15
 ğ.- ārdıq I/59/43
 ğ.- ardıñ I/130/25
 ğ.- arız II/27/25
 ğ.- arlar I/141/18
 ğ.- arlardı I/91/29
 ğ.- ulurdu I/97/11
 suvra ğ.- ulurdu I/13/11
 massıyı ğ.- uvemiş II/20/81
 ğ.- uvurduyduq I/63/26
 ğ.- uyōduđ II/21/61
 ğ.- uyōduq I/104/29
 ğ.- uyolā I/145/42
 ğ.- uyollardı I/104/30
 sofrā ğ.- uyom I/105/35
 bk. qur⁶ -1-
 ğ.- uyodu I/72/03
 bk. qur⁷ -6-
 yuva ğ.- acaq II/27/54
 ğ.- du I/28/14, II/26/18
 ğ.- dū I/95/81
 ğ.- ulurdu I/145/62, I/145/63
 bk. qur¹ -3-
 ğ.- āqan II/03/77
 ğ.- uldu I/39/43
 ğ.- uldūnda I/39/44
 bk. qur² -14-
 ğ.- an I/142/17, I/93/12
 ğ.- duydu I/64/121
 ğ.- uldu I/142/26
 ğ.- uldūnu I/46/07
 ğ.- ulmuş I/117/52, I/117/53,
 I/156/09, I/28/10, I/37/53, II/25/14,
 II/25/28
 dū_ün ğ.- ulurdu I/91/41
 ğ.- uyolā I/28/06
ğurā : Kur'a, seçim yapılması gereken
 yerlerde baş vurulan tâlihe dayalı usûl, ad

- çekme. -2-
ğ. çekdiler I/52/68
ğ.+ sı I/52/81
- ğuraklık** : bk. KıraKlık -1-
ğ.+ de I/01/23
- ğuraklık** : bk. KıraKlık -1-
ğ. I/129/43
- ğurābiye** : Kurābiye, un, yağ, şeker, fıstık, bādem, ceviz vb. ile çeşitli şekillerde yapılan küçük çörek. -1-
ğ.+ dir I/29/09
- ğuraKğıg** : bk. KıraKlık -1-
ğ. I/01/23
- ğuran** : bk. kıran -23-
ğ. I/119/02, I/147/50, I/88/43, I/93/58, II/05/59
ğ.+ a I/08/08, I/53/09, I/72/02
ğ.+ da I/110/05, I/110/12
ğ.+ dan II/12/46
ğ. ğursu II/02/46
ğ.+ ı I/71/06
ğ.+ ıma I/72/53
ğ.+ ını I/53/58, I/53/59
ğ.+ nar I/131/22
ğ.+ nı murannı I/147/58
ğ. oğunuyo I/64/17
ğ. oğurduK I/53/10
ğ. oğurlādı I/29/15
ğ. oğurun I/71/06
ğ. oğuyollar I/114/33
- ğur'an** : bk. kıran -1-
ğ. I/14/15
- ğurān** : bk. kıran -3-
ğ. II/05/53, II/05/54
ğ.+ ı I/33/28
- ğur'an** : bk. kıran -1-
ğ.+ ın I/14/17
- ğurban** : bk. kırbān¹ -52-
ğ. I/06/94, I/105/11, I/125/87, I/126/32, I/152/100, I/28/57, I/40/15, I/40/76, I/69/105, I/72/29, I/79/48, I/79/55, I/79/57, I/96/73, II/05/107, II/08/94
ğ.+ acaK I/24/36
ğ. bayramı I/147/42, I/155/68, I/57/38
ğ. bayramına I/39/05
ğ. bayramında II/14/31
ğ.+ da I/111/96, I/155/67, II/05/106, II/32/99
ğ.+ nādı II/08/93
- ğ.+ nar I/25/21
bk. kırbān²
ğ.+ ı I/125/35, I/125/46, I/33/14
ğ.+ ımızı I/24/32
ğ.+ ını I/32/51, I/33/13, I/62/37, I/96/74
ğ.+ ın I/125/88
ğ. olan I/88/30, I/88/41, I/88/45
ğ. olduk I/120/43
ğ. oldum I/115/41, I/15/71
ğ. oldüm I/113/83, I/133/36, I/144/40, I/88/19
ğ. oldumun I/15/23
ğ. oluyım I/123/72
ğ. oluyın I/86/52, I/88/09
- ğurbān** : bk. kırbān¹ -1-
ğ. I/34/18
- ğurbannıK** : Kurbanlık, kurban edilmeye uygun, kurban edilmek üzere ayrılmış (hayvan). -3-
ğ. I/72/30, II/27/65, II/27/66
- ğurbannı** : <ğurbannıK+ı -2-
ğ. I/72/48, I/72/49
- ğurbet** : Yabancı memleket, yad el. -2-
ğ.+ e II/25/77
ğ.+ Te I/138/28
- ğurbét** : bk. ğurbet -1-
ğ.+ Tilē II/05/70
- ğurd** : bk. Kırt -1-
ğ.+ un I/33/80
- ğurdalē** : bk. kırdāle -1-
ğ.+ yı I/106/62
- ğurdāle** : bk. kırdāle -1-
ğ. ediyoruz I/106/61
- ğurē** : bk. kıru² -1-
ğ. I/03/102
- ğurma** : Kurma, kurmak işi. -1-
ğ.+ ye I/72/52
- ğurmaK** : 1. Kurmak, (sürekli olacak bir şeyi) başlatıp ortaya koymak, oluşturmak, tesis etmek işi -1-
ğ. I/114/24
2. Hazırlamak işi.
- ğurmāk** : bk. ğurmaK² -1-
turşu ğ. II/26/31
- ğurna** : Kurna, hamam, banyo, çeşme gibi yerlerde musluktan akan suyun içinde biriktirildiği yuvarlak taş tekne. -3-
ğ.+ ları I/126/50
ğ.+ sı I/05/64, I/108/12

ğurnâ : bk. ğurna -1-
ğ. I/05/67
ğurs : bk. ğurs -7-
ğ. II/38/99
ğ.+ a I/144/23, I/144/32, I/68/06
ğ.+ a muşsa I/144/31
ğuran ğ.+ u II/02/46
ğursaĶ : Kursak, mide. -1-
ğ. I/76/37
ğurşun : bk. Ķurşun -2-
ğ. I/95/78
ğ.+ a dizdi I/99/57
ğurt : bk. Ķurt -9-
ğ. I/32/49, I/33/63, I/33/64,
I/33/69, I/33/70, I/33/72, I/61/55, II/09/75
ğ.+ lar I/96/79
ğurt : bk. Ķurt -1-
ğ. I/32/49
ğurt : bk. Ķurt -1-
ğ. I/33/63
ğurtar - : bk. Ķurtar- -13-
ğ.- am I/95/13
ğ.- amadıĶ I/150/24, I/150/25
ğ.- annar I/92/26
ğ.- dı I/138/21, I/48/77
ğ.- dıĶ II/38/115
ğ.- dım I/134/24
ğ.- dıñız I/144/57
ğ.- ıldı I/01/40
ğ.- ĩsam II/22/02
ğ.- madı I/32/48
ğurtat - : Kurtartmak, kurtulmasını
sağlamak, kurtarmak. -2-
ğ.- tıdım I/33/66, I/33/72
ğurtlandır - : Kurtlandırmak,
kurtlanmasına sebep olmak, kurtlanmasını
önleyememek. -1-
ğ.- dım I/91/60
ğurtul - : Kurtulmak, (bir tehlikeden,
sıkıntılı bir durumdan) sıyrılmak,
uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs
olmak. -10-
ğ.- ameyyoz I/159/50
ğ.- du I/95/80
ğ.- dum I/13/36
ğ.- duñ I/58/92
ğ.- muşlar I/108/28
ğ.- muyor I/108/36
ğ.- umuyo II/04/63
ğ.- up II/09/20
ğ.- uyodu I/61/60

ğ.- uyor I/108/36
ğurtuluş : bk. Ķurtuluş -1-
ğ. I/69/72
ğuru : bk. Ķuru¹ -60-
ğ. baĶlâva I/111/41
ğ. fasilemiz I/07/62
ğ. fasille I/152/87, I/96/51,
II/22/67
ğ. fasillē I/09/32
ētli ğ. fasille I/152/87
ğ. fasillesi I/44/42
ğ. fasillesinden I/111/81
ğ. fasilleyi I/148/49
ğ. fasilye II/06/69
ğ. fasilyēdi II/06/43
ğ. fasulle II/19/65
ğ. fasulyē II/34/89
ğ. fasülle I/148/48, II/12/56,
II/15/20, II/15/36, II/23/54
ğ. fasüllē II/15/107
ğ. fasülye I/148/45, II/12/30
ğ. üzüm I/33/104, I/33/144
ğ. üzümü I/33/144
ğ. üzümünen II/07/78
bk. Ķuru²
ğ. I/105/50, I/111/41, I/129/50,
I/129/51, I/142/55, I/157/65, I/33/105,
I/39/91, I/71/38, II/09/31, II/19/149,
II/32/90, II/39/169
ğuru ğ. I/07/40
ğ. ğuru I/07/40
ğ.+ lâmızı II/29/75
ğ.+ lâni II/32/28
ğ.+ lâña II/32/83
ğ.+ lara II/32/83
ğ.+ su I/32/33, I/54/57
ğayası ğ.+ su I/100/16
ğ.+ suna II/32/51
ğ.+ sunu I/109/08, I/48/22,
II/32/92
ğ.+ sunu verdig I/42/50
ğ.+ ya I/54/15
ğ. yapıyôm II/39/24
ğ. yapıyôdüg II/25/44
ğ.+ yu I/109/36
ğuru - : bk. Ķuru- -43-
ğ.- cuĶ I/87/83
ğ.- du I/127/32, I/144/14,
I/144/15, I/152/119, I/17/03, I/17/04,
I/32/49, I/54/27, II/32/74
ğ.- duĶTan I/54/65

ğ.- dūnu I/97/15
 ğ.- madı I/103/61
 ğ.- mās I/39/85
 ğ.- mayınca I/62/25
 ğ.- maz I/144/79
 ğ.- muş I/65/50, I/88/63, I/88/64,
 I/88/71
 ğ.- r I/102/58, I/103/49, I/103/62,
 I/109/25, I/117/39, I/54/20, I/70/47
 ğ.- rdu I/33/48, I/33/99
 ğ.- rdū I/08/43
 ğ.- yannardan I/130/36
 ğ.- ycıK I/103/62
 ğ.- yıncı II/06/25
 ğ.- yıncıya I/39/83, I/39/84
 ğ.- yo I/93/63
 ğ.- yollar I/143/22
 ğ.- yunca II/32/84
 ğ.- yūncā I/49/07
 ğ.- yuncı II/06/24
 ğ.- yyo I/103/61
ğurū : bk. kuru² -2-
 ğ.+ su I/146/46
 ğ. üzümnen I/33/142
ğurū - : bk. kuru- -2-
 ğ.- yo I/88/72
 ğ.- yoru II/32/71
ğurū : bk. kuru² -1-
 ğ. I/160/28
ğurū - : bk. kuru- -1-
 ğ. II/18/25
ğurucu : Kurucu, bir müessesenin, bir işin kurulmasını sağlayan kimse, bânî, müessis. -2-
 ğ.+ sū I/69/58
 ğ.+ suymuş I/69/57
ğurud - : bk. kurut- -71-
 ğ.- áyoru II/32/74
 ğ.- ayöllē II/32/69
 ğ.- íyon II/18/01
 ğ.- ub II/22/74, II/22/80
 ğ.- ulġādī I/146/48
 ğ.- ulsa I/28/41
 ğ.- uş II/32/68
 ğ.- ūş I/67/18
 ğ.- ur I/08/44, I/27/64, II/18/26
 ğ.- urdu II/07/76
 ğ.- urduġ I/10/24
 ğ.- urduġ I/07/63
 başlāmi ğ.- urduġ I/47/34
 ğ.- urduK I/07/65, I/07/93,

I/14/38, I/14/39, I/26/71, I/26/72, I/70/31
 ğ.- urduş II/07/87
 ğ.- urlar I/08/42
 ğ.- urlardı I/08/42
 ğ.- urun I/100/08, I/100/09
 ğ.- uruS I/157/65, I/28/40,
 I/70/26, II/18/24, II/32/82
 ğ.- uruz I/11/37, I/11/38, I/26/61,
 I/26/69, I/27/64, I/28/39, I/31/23, I/44/70,
 I/49/07, I/60/28, II/32/25, II/32/27,
 II/32/37, II/32/38, II/32/69, II/32/89,
 II/32/92
 ğ.- urüz I/62/25
 ğ.- uyō I/27/53
 ğ.- uyōduġ I/70/21
 ğ.- uyoduK I/94/17
 ğ.- uyoduş I/96/27
 ğ.- uyodūş I/49/49
 ğ.- uyon I/119/54, II/29/61,
 II/29/62
 ğ.- uyōn II/29/69
 ğ.- uyoş I/79/92
 ğ.- uyōrdun II/22/66
 ğ.- uyoş I/143/17, I/31/08,
 II/29/75
 ğ.- uyuz II/22/82
ğurul - : bk. kurul² -6-
 ğ.- muş I/15/37, II/05/79
 bk. kurul³
 ğ.- duġ I/131/60, I/131/61
 bk. kurul⁴
 ğ.- mamīş I/72/03
 bk. kurul⁵
 ğ.- muş I/69/60
ğurula - : Kurulamak, üzerindeki ıslaklığı silmek. -2-
 ğ. I/60/13
 ğ.- r I/60/13
ğuruluş : bk. kuruluş -3-
 ğ. I/149/53
 ğ.+ u II/23/149
 ğ.+ unu II/02/24
ğurum : Kurum, dumandan meydana gelen ve tabaka hâlinde ocak bacalarında biriken is. -1-
 ğaşlar ğ. gibi I/06/113
ğurumá : Kuruma, kurumak işi. -1-
 ğ.+ yí I/60/28
ğurumu : bk. ğurumá -1-
 ğ.+ ya I/01/90
ğurup : Grup, aralarında herhangi bir

yönden benzerlik veya ilgi bulunan şey veya kimselerin meydana getirdiği topluluk, küme, öbek, takım. -8-

ğ. I/86/64, II/15/52, II/15/53

ğ.+ lar II/15/53

yaş ğ.+ ları I/149/15

ğ.+ Taki II/15/55

ğuruş : bk. Kuruş -28-

ğ. I/01/15, I/01/42, I/06/24,

I/110/47, I/144/61, I/156/48, I/156/52,

I/156/53, I/31/53, I/43/34, I/50/81,

I/52/47, I/61/69, I/61/70, II/10/53,

II/26/36, II/34/22

ğ.+ a I/25/37, I/69/18, I/69/19

ğ.+ u II/01/50

ğ.+ uş I/131/17

ğ. veridiK II/01/51

ğ. viriyo I/39/36

ğurut - : bk. kurut- -24-

ğ. I/67/61

ğ.- dümüzu II/32/81

ğ.- madım I/102/65

ğ.- mayız I/84/09

ğ.- mıyılar I/26/75

ğ.- muş II/32/81

ğ.- tuğ II/32/34

ğ.- Tuğdan I/70/26

ğ.- Tuğlāndağ II/32/68

ğ.- Tuğlarım I/102/65

ğ.- Tūmuz II/32/58

ğ.- tun II/29/60

ğ.- uP II/37/126

ğ.- ur I/35/06, I/62/18

ğ.- urduK I/07/92

ğ.- urlar I/06/41

ğ.- urlardı I/68/41

ğ.- urus I/62/18

ğ.- uruz I/129/64

ğ.- uyomuş II/22/78

ğ.- uyoz II/21/95

ğurüt - : bk. kurut- -1-

ğ.- maceñ I/109/26

ğuruTma : Kurutma, kurutmak işi. -

3-

ğ. I/08/42, I/102/64

ğ.+ sı II/32/91

ğuruTmá : bk. ğuruTma -1-

ğ.+ ya II/32/51

ğurutulmuş : Kurutulmuş, kurutma işlemi yapılmış. -1-

ğ. I/07/64

ğuru yemiş : Kuru yemiş, yemek dışında yenen çekirdek, fındık, fıstık, leblebi vb. yiyeceklerin ortak adı. -1-

ğ. II/23/71

ğürültü : bk. gürültü -1-

g. II/29/40

ğuşu : bk. kuzu² -13-

ğ.+ m I/102/80, I/113/52,

I/113/56, I/123/59, I/129/26, I/51/02,

I/51/06, I/51/26, I/52/38, II/05/100,

II/16/01, II/16/71, II/25/107

ğusur : bk. kusur -1-

ğ.+ a bakmağ II/23/01

ğuş : Kuş, yumurtlayan omurgalılardan gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, vücudu tüylerle kaplı, uçucu hayvanların ortak adı. -9-

ğ. I/117/16, I/138/133, II/05/25, II/09/76

ğ.+ lar I/17/68, I/96/80

tavuz ğ.+ ū I/12/24

ğ. üzümü I/111/24

ğ. yuvalāna I/80/01

ğuşağ : bk. kuşak -3-

ğ. I/41/28

ğ. yaparlardı I/153/61

ğuşaK : bk. kuşak -1-

ğ. Tutarlardı I/26/38

ğuşan - : Kuşanmak, giyinmek. -1-

giyinir ğ.- ırdı I/08/20

ğuşbaşı : Küçük bir kuşun başı büyüklüğünde olan et ve böyle bir etten pişmiş yemek. -3-

ğ. I/119/58

ğ. yapılır I/97/45

ğ. yapıyoruz I/105/55

ğuşbūnu : bk. kuşburnu -2-

ğ. II/32/26, II/32/30

ğuşburnu : Kuşburnu, çok yaygın olan yaban gülü ağacının şeker, organik asit ve C vitamini bakımından zengin olan, idrar söktürücü, ishal kesici hassalar taşıyan meyvesi. -2-

ğ. I/42/33, I/42/36

ğuşgözü : Üzerinde küçük küçük delikleri bulunan çizgili bir şalvar çeşidi. -2-

ğ. I/21/47

ğ.+ yü I/21/47

ğutlu : Kutlu, uğurlu, mübarek. -1-

ğ. olsun I/101/72

ğutlu olsun : “Uğurlu olsun, hayırlı

olsun” anlamında kutlama sözü.

ğutlū : bk. ğutlu -1-

ğ. oļsun I/101/67

ğutlū - : bk. ğutli- -1-

ğ.- yoS II/12/82

ğutmi : bk. ğutmi -1-

ğ. şalıvar I/41/22

ğutu : bk. ğutu -6-

ğ. I/109/12, I/134/34

ğ.+ larını I/109/06

ğ.+ ya I/35/36

ğ.+ ynan I/138/66

ğuva : bk. ğova -2-

ğ. I/109/26

ğ.+ larıma I/109/23

ğuvá : bk. ğova -1-

ğ.+ yí I/45/53

ğovala - : bk. ğovala- -3-

ğ.- dılā I/57/46

ğ.- dılar I/57/46

ğ.- mıřlā I/08/89

ğuvan - : bk. ğovan- -1-

ğ.- ırıS I/144/73

ğuvandır - : Kıvanmasını sağlamak, övünülecek bir olaydan dolayı sevindirmek, iftihar ettirmek, memnun etmek. -1-

ğ.- acaņ I/144/73

ğuvatr : Guatr, tiroit bezinin büyümesi ve şişmesiyle kendini gösteren hastalık. - 2-

ğ.+ dan I/51/04

ğuvetli : bk. Ğuvvetlī -2-

ğ. I/72/50

ğ.+ ydī I/05/09

ğuvvet : Kuvvet, sağlıklı olmanın verdiği zindelik, sağlamlık. -2-

ğ.+ i I/125/41

ğara ğ.+ inen II/22/58

ğuvvetli : bk. Ğuvvetlī -4-

ğ. I/72/31, I/72/51, I/74/55

ğuy - : bk. ğoy-³ -109-

ğ.- ā I/152/110, II/39/70

ğ.- ādıķ II/16/68

ğ.- aņ I/121/89, I/44/77

ğ.- ar I/08/44, I/08/45, I/10/31,

I/10/51

ğ.- ar verirdi I/07/44

ğ.- arđ I/125/64

ğ.- arđıķ I/102/47, I/102/48,

I/94/30

ğ.- ārdıķ II/16/68

ğ.- arıdın I/131/35

ğ.- arın II/39/63, II/39/64, II/39/65

ğ.- arıS I/102/56, I/152/86,

I/44/43, I/44/79, I/79/78, I/79/80, II/33/69, II/39/39

ğ.- arız I/03/107, I/04/50,

I/102/56, I/70/51, I/79/78, I/79/79, I/79/85, I/90/78, I/90/83, I/98/78, II/39/42

ğ.- arīs I/10/28

ğ.- arış II/39/42

ğ.- arlā I/157/64

ğ.- arsın I/132/42

ğ.- arşsın II/39/35

ğ.- arışı I/26/12, I/79/82, I/87/84,

II/37/102, II/37/118

ğ.- arışı I/152/110

ğ.- ārıřı I/30/45, II/17/40, II/39/34,

II/39/50, II/39/54

ğ.- caķrıřı I/44/80

ğ.- cam I/42/48, I/42/49, I/42/50

ğ.- dum I/40/38, II/39/62

ğ.- duņ I/87/85

ğ.- ēyoz I/10/32

ğ.- mınca I/42/49

ğ.- saņ II/10/25

ğ.- uluyo I/105/47

ğ.- uņ I/86/55

ğ.- uP I/105/57

ğ.- uyoduņ I/87/89

ğ.- uyom I/90/09

ğ.- uyom I/90/08

ğ.- uyon I/91/14

ğ.- uyoņ I/09/35, I/40/22

ğ.- uyon I/76/33

ğ.- uyoS II/35/83

ğ.- uyosuņ I/105/44

ğ.- ūyosuņ I/105/43

ğ.- uyoz I/84/18

ğ.- ūyoz II/11/27

ğ.- ūlmez I/109/42

ğ.- veriyoruz I/10/36

ğ.- yon II/39/65

bk. ğoy-⁴-1-

ğ.- uņ I/05/58

bk. ğoy-²⁹ -11-

ğ.- dular I/08/113

bk. ğoy-²⁸ -16-

ğ.- aman I/52/61

ğ.- can I/108/55

ğ.- du I/11/31, I/11/34

ğ.- dum I/120/34
 ğ.- madı I/112/09, II/01/07
 ğ.- madıla I/109/55
 ğ.- madılā I/141/28
 ğ.- mamış II/32/11
 ğ.- mamış II/01/06
 ğ.- muş I/52/66, II/08/13
 ğ.- muşlar I/10/11
 ğ.- u vurduĝ I/15/06
 ğ.- u yoruz I/46/105
 bk. koy⁻² -110-
 ğ. I/79/47, I/98/12
 ğ.- ā I/62/41
 ğ.- ādık I/145/83, I/33/46, I/58/72
 ğ.- ādım I/152/42
 ğ.- allā I/154/22
 ğ.- ālladı I/61/27, I/61/28
 ğ.- allardı I/125/67
 ğ.- allārđı I/51/23
 ğ.- am I/100/17, I/54/41, I/54/46,
 I/54/57, II/18/28
 ğ.- ar I/123/57, I/125/88
 ğ.- arĝan I/42/13
 ğ.- ardı I/96/16
 ğ.- ardık I/102/43, I/120/55,
 I/123/42, I/124/37
 ğ.- ardıĝ I/130/16
 ğ.- ārdıĝ I/47/15
 ğ.- ardım I/21/06
 ğ.- arın I/12/45, I/127/30
 ğ.- arız I/109/36, I/21/71, I/62/25,
 I/70/40, I/70/58, I/71/26, II/18/08,
 II/37/124
 ğ.- arlā I/153/80
 ğ.- arlādı II/34/102
 ğ.- arlardı I/157/10
 ğ.- arlardı I/77/09
 ğ.- arsın I/96/71
 ğ.- arsın I/100/32, I/102/42,
 I/96/33, I/96/54
 ğ.- arsın II/18/06
 ğ.- caĝ I/42/12
 ğ.- can II/18/01
 ğ.- cañ I/74/75
 ğ.- cāsa I/94/62
 ğ.- cāsın II/18/30
 ğ.- duĝ I/33/71, I/40/70
 ğ.- duĝTan I/60/03
 ğ.- duĝTan II/08/11
 ğ.- dulā I/35/36, II/01/86, II/12/17
 ğ.- dular I/17/33, I/17/34

ğ.- dum I/40/37, I/40/70, I/60/02
 ğ.- duñ I/35/33
 ğ.- duyduĝ I/40/38
 ğ.- ellēdi II/01/23
 ğ.- madıĝ I/133/17
 ğ.- maĝ I/96/14
 ğ.- maĝ I/157/85
 ğ.- mazlā I/28/59
 ğ.- mazlar I/67/11, I/67/12
 ğ.- muş I/25/18, I/25/20, I/33/69
 ğ.- muşlā II/08/11
 ğ.- ub I/42/36, I/42/38
 ğ.- ucın I/102/42
 ğ.- ulur II/02/102
 ğ.- uncā II/22/55
 ğ.- uñ I/98/12
 ğ.- uP I/84/12, II/21/96
 ğ.- uram I/27/73
 ğ.- uruyöz II/29/46
 ğ.- uve I/54/61
 ğ.- u vuruyoruz I/130/18
 ğ.- uyoduĝ I/120/63, I/120/64
 ğ.- uyolā II/34/105
 ğ.- uyolar I/104/34
 ğ.- u yorun I/60/07
 ğ.- u yoruS I/58/29
 ğ.- u yoruz I/106/69
 ğ.- uyörüz I/106/75
 ğ.- uyoz I/26/73, I/71/26, II/21/85,
 II/21/95, II/21/97, II/37/65
 ğ.- üyoz I/70/57
 ğ.- uyöllē II/01/28
 ğ.- uyuz I/160/01
 ğ.- verile II/39/96
 bk. koy⁻⁵ -151-
 ğ.- ardıĝ I/26/71
 ğ.- duĝ I/130/22
 ğ.- üyom I/30/28
 bk. koy⁻²³ -112-
 ğ.- duĝ II/39/122
 ğ.- dulā I/159/28
 ğ.- uyo I/28/54
 bk. koy⁻³⁰ -8-
 ğ.- duĝ I/159/42
 ğ.- dulā I/37/15
 bk. koy⁻⁷ -143-
 ğ. I/100/10, I/128/22, I/86/71
 ğ.- am I/100/16, I/49/22
 ğ.- ām I/49/20, I/49/78
 ğ.- an I/45/74
 ğ.- can I/49/74

ğ.- òruz II/32/98
 ğ.- um I/45/73
 ğ.- un I/67/73
 ğ.- uP II/23/51
 ğ.- uveņ I/153/34, I/77/69
 ğ.- uverim I/40/60, II/08/116
 ğ.- uveriyodu I/80/23
 ğ.- uvurum I/40/61
 ğ.- uýĕren I/45/70
 ğ.- ũýĕren I/45/74
 ğ.- uyolā I/145/86
 ğ.- uyolar I/105/08
 ğ.- uyòruz I/106/75
 ğ.- verem I/100/27, I/79/15
 bk. koy⁻¹¹ -153-
 ğ.- duk I/42/31
 bk. koy⁻⁹ -152-
 ğ.- mam I/45/52
 bk. koy⁻³¹ -6-
 ğ.- arın II/20/53
 ğ.- caz II/38/45
 ğ.- dular II/25/104
 ğ.- man I/52/55
 ğ.- mazlā II/19/36
 bk. koy⁻²⁰ -114-
 ğ.- ardı I/77/47
 ğ.- arlardı I/71/19
 bk. koy⁻¹⁰ -148-
 ğ. I/151/42
 ğ.- ar I/100/23
 ğ.- caķsın I/111/83
 ğ.- uņ II/08/43
 bk. koy⁻³² -10-
 ğ. I/152/66
 ğ.- abilıñ I/152/66
ğuy - : bk. koy⁻²-1-
 ğ.- muş I/08/87
 bk. koy⁻²⁸ -1-
 ğ.- caz II/07/30
ğüy - : bk. koy⁻²-1-
 ğ.- ola II/37/126
ğuyım : bk. koyıma -1-
 ğ.+ ya I/133/16
ğuyınuķ : Zorluk. (?) -1-
 ğün ğ.+ la çekiyonuS I/79/36
ğuyru : Kuyruk, hayvanların büyük bir kısmında gövdenin arka tarafında yer alan uzun ve esnek organ. -1-
 ğ.+ u I/42/04
ğuyrū : <ğuyruķ+u -3-
 ğ.+ nu I/42/12, I/42/14

ğuytu : Kuytu, sessiz, tenhâ, ıssız. -
 1-
 ğ.+ ya I/33/68
ğuyu : Kuyu, belli bir maksatla kazılmış, derinliği bu maksada göre az veya çok olabilen çukur. -22-
 ğ. I/112/15, I/141/18, I/50/78, I/78/05, I/96/83, I/96/89, II/28/69, II/28/70, II/35/30
 ğ.+ dan I/141/07, I/141/20
 ğ.+ lādan I/141/04
 ğ.+ lar I/23/36
 ğ.+ muz I/102/11
 ğ.+ η I/153/26
 yā ğ.+ su I/01/59
 ğ.+ ya I/120/43, I/14/22, I/141/17
 ğ.+ yā I/120/43
 ğ.+ yū II/28/70
ğuyū : bk. ğuyu -1-
 ğ.+ nuņ II/28/72
ğuyū : bk. ğuyu -1-
 ğ.+ η I/153/26
ğūzel : bk. güzel -9-
 g. I/08/40, I/45/21, II/08/135, II/08/136, II/08/58, II/08/59, II/26/44, II/26/46
ğuzene : bk. ğuzine -1-
 ğ. I/51/48
ğuzey : Kuzey, dört ana yönden biri, yüzünü doğuya dönen kimsenin sol tarafına düşen yön, şimal. -2-
 ğ.+ i I/17/07, I/17/08
ğuzine :Kuzine, yemek pişirmeye ve aynı zamanda ısınmaya yarayan büyük soba. -14-
 ğ. I/09/57, I/96/43, I/96/65
 ğ.+ de I/116/11, I/31/06
 ğ.+ m II/33/53
 ğ.+ mi II/33/53
 ğ.+ niņ I/152/15, I/38/71, II/11/61, II/18/12, II/33/53
 ğ.+ ye I/146/47
ğuzini : bk. ğuzine -2-
 ğ. II/18/12
 ğ.+ ye I/116/11
ğuzu : bk. kuzu¹ -218-
 ğ. I/105/58, I/105/61, I/108/13, I/111/105, I/114/25, I/114/26, I/152/21, I/21/06, I/33/30, I/33/32, I/33/79, I/40/18, I/40/76, I/53/27, I/58/87, I/78/13, I/90/57, I/91/60, II/28/05

ğ. çonası yapTı I/122/69
ğ.+ dan I/105/62
ğ.+ lâ I/30/52
ğ.+ larım I/15/37, I/15/71
ğ.+ larımız I/36/35
ğ.+ larī I/81/65
ğ.+ muz I/101/05, I/106/02
ğ.+ nuḡ I/122/70, I/98/66
ğ.+ su I/17/52
ğ.+ sunu II/10/94
ğ. verilerdi I/90/56
ğ. yapTık I/141/29
ğ.+ yu I/121/111, I/33/79
bk. kızu²
ğ.+ m I/07/01, I/102/19, I/102/76,
I/104/01, I/104/02, I/104/04, I/104/09,
I/104/22, I/104/29, I/104/40, I/104/44,
I/104/54, I/104/59, I/104/60, I/104/63,
I/106/68, I/106/78, I/108/06, I/108/24,
I/108/27, I/108/30, I/108/34, I/108/37,
I/108/41, I/108/43, I/108/56, I/109/06,
I/109/12, I/110/31, I/110/46, I/111/94,
I/112/04, I/112/05, I/112/56, I/112/62,
I/112/81, I/113/28, I/113/55, I/113/59,
I/113/76, I/113/81, I/113/86, I/113/93,
I/114/01, I/114/43, I/115/50, I/119/04,
I/119/41, I/119/66, I/119/83, I/119/84,
I/123/01, I/123/03, I/123/09, I/123/13,
I/123/14, I/123/15, I/123/22, I/123/28,
I/123/43, I/123/48, I/123/62, I/123/74,
I/123/78, I/123/79, I/123/80, I/124/08,
I/124/20, I/124/27, I/126/19, I/126/30,
I/126/43, I/126/81, I/128/07, I/128/30,
I/129/02, I/13/02, I/13/09, I/133/15,
I/133/35, I/133/36, I/133/54, I/134/04,
I/134/08, I/134/22, I/134/47, I/137/02,
I/137/11, I/137/25, I/139/13, I/139/14,
I/139/24, I/139/32, I/139/48, I/140/05,
I/143/86, I/144/14, I/144/56, I/148/32,
I/148/56, I/15/35, I/15/62, I/15/83,
I/15/97, I/18/34, I/20/34, I/20/51, I/20/53,
I/21/45, I/21/67, I/21/87, I/22/04, I/25/21,
I/27/33, I/27/36, I/27/37, I/39/05, I/39/14,
I/39/23, I/39/36, I/39/54, I/39/56, I/39/59,
I/42/08, I/51/18, I/51/20, I/51/46, I/52/06,
I/52/36, I/52/40, I/58/02, I/58/06, I/58/14,
I/58/19, I/58/24, I/58/38, I/58/43, I/58/53,
I/58/55, I/58/81, I/58/84, I/62/38, I/63/02,
I/63/33, I/63/57, I/67/24, I/80/66, I/88/02,
I/88/19, I/88/29, I/88/71, I/91/32, I/91/82,
I/91/85, I/93/54, II/05/101, II/05/77,

II/05/82, II/12/41, II/16/07, II/16/09,
II/16/14, II/16/30, II/16/35, II/16/54,
II/16/57, II/16/61, II/16/70, II/16/80,
II/16/96, II/22/05, II/25/01, II/25/116,
II/25/43
ğuzū : bk. kızu¹ -12-
ğ. I/91/57
ğ.+ ḡdān I/101/55
bk. kızu²
ğ.+ m I/104/02, I/104/60,
I/104/67, I/104/68, I/110/63, I/126/67,
I/58/03, I/91/39, II/16/39, II/16/86
ğuzula - : Kuzulamak, (koyun için)
yavrulamak. -4-
ğ.- dı I/33/68
ğ.- mış I/33/75, I/33/77
ğ.- yıncaK I/21/93
ğuzüne : bk. ġuzine -1-
ğ. I/116/19
ğü_jüm : ġüġüm, tek kulplu, uzun
boyunlu, ağız dar, içine su ve sulu şeyler
konan bakır kap. -1-
g. II/21/73
ğübil : Bir şeyin yanarken çıkardığı ses. -
1-
g. kivil kivil I/64/69
ğübre : Verimi arttırmak için toprağa
karıştırılan hayvan dışkısı, çürümüş
organik veya kimyevî madde, kemre. -
6-
g. I/16/31, I/85/18, I/96/30,
I/96/83
g.+ lī I/18/76
g.+ si I/121/10
ğübür : ġübre. -1-
g.+ ü I/68/36
ğüc : bk. ġüç II¹-23-
g.+ ü I/60/37, II/17/42, II/33/22
işi g.+ ü I/61/26, I/86/15
g.+ ü yiten II/27/22
g.+ üm I/62/21, I/95/12, II/16/57
g.+ ümüḡ I/102/85
g.+ ümüz I/102/06, I/155/23,
I/46/33
işimiz g.+ ümüz I/25/62
işimiz var g.+ ümüz var I/66/31
g.+ ümüzün I/85/14
işinde g.+ ünde I/65/54
g.+ ünü II/17/36
işini g.+ ünü I/64/124
g.+ üḡ I/45/47, II/15/36

g.+ üñ yetiyosa II/17/53
g.+ üñ yitmēyyo II/27/35
bk. güç II³ -4-
g.+ ü I/116/35, I/125/41
g.+ üyne II/21/18
ğara g.+ üynen I/09/74
gücen - : (Bir söz veya davranışından dolayı) Bir kimseye kırılmak, darılmak, incinmek, alınmak. -4-
g.- meñ I/14/59, II/16/53, II/16/54
g.- mēñ II/16/53
gücü : bk. küçük -1-
g. I/24/40
gücücüg : bk. küçücüK -5-
g. I/06/102, I/06/106, I/20/77, I/20/78
gücücüK : bk. küçücüK -4-
g. I/144/52, I/15/53, I/15/61, I/80/41
gücük : bk. küçük -1-
g. I/30/25
güç I : Kendini zorlayarak, gayret ve kuvvet sarfederek, güçlkle, zorla. -1-
g. I/60/11
güÇ II : 1. Vücuttaki iş yapabilme, faal olabilme kuvveti, derman, tâkat, mecal, enerji. -4-
g. I/159/44, I/159/46
iş g. I/101/05
işlen g.+ len II/38/100
2. Bir işi güç kullanarak yaptırmak için başvuru yolu, zorbalık. -1-
ğaba g. II/23/128
3. Bir iş veya hareketi sağlayan maddî ve fizikî kuvvet.
güçü : <küçük+i -1-
g.+ ken II/08/10
güçcü : <küçük+i -1-
g.+ ken I/35/07
güççü : <küçük+i -23-
g. I/63/16, I/79/50
böyü g. I/104/22
g.+ dü I/119/25, I/128/51, I/42/65
g.+ dük II/05/86, II/05/87
g.+ düm I/42/62, II/05/86
g.+ ke I/49/62
g.+ ken I/04/44, I/12/27, I/133/49
g.+ kene I/126/37
g.+ m I/121/93, I/39/56, I/55/18
g.+ müşdü I/136/33

g.+ müz I/65/61
g.+ n I/94/87
g.+ ne II/29/12
g.+ η I/107/34
güççü : bk. küçük -3-
g.+ ے I/05/16, I/152/37
g.+ ُم I/58/14
güççüg : bk. küçük -5-
g. I/138/36, I/138/46, I/65/13, I/89/16, II/25/105
güççük : bk. küçük -45-
g. I/107/38, I/107/68, I/113/113, I/144/22, I/144/31, I/144/51, I/152/123, I/153/53, I/158/40, I/158/44, I/20/82, I/24/61, I/25/24, I/26/53, I/28/39, I/28/57, I/51/60, I/58/96, I/60/38, I/60/81, I/60/85, I/61/52, I/67/37, I/73/40, I/81/15, I/94/87, I/98/03, I/98/135, I/98/28, II/03/05, II/08/132, II/10/67, II/20/79
g.+ den I/132/70
g. eşşâm II/30/72
g.+ le I/98/04
g.+ lē I/75/57
g.+ ler I/128/50
g.+ leri I/10/109
g.+ lerimiz I/65/23
g.+ leriyn I/120/18
g. müççük I/138/45
g.+ ten II/26/12
güççükbaş : bk. küçükbaş -1-
g. II/21/09
güççükbaş : bk. küçükbaş -1-
g.+ ıñ II/02/52
güççüklü : <güççüklük+ü -5-
g. II/08/133
g.+ mde I/55/24, II/09/04
g.+ ne I/94/25, I/94/27
güççüklü : Küçüklük, çocukluk, çocukluk çağı. -2-
g.+ ُ II/08/132
g.+ ُمde I/49/49
güçüg : bk. küçük -1-
g. I/107/32
güçük : bk. küçük -9-
g. I/107/35, I/111/17, I/113/136, I/37/30, I/41/18
güçük g. II/15/114
g. güçük II/15/114
g. küçük küçük I/128/36
g.+ Ten II/08/09
güçül - : bk. küçül -1-

g.- dükÇē I/36/14
güd - : bk. güT- -35-
g.- e I/63/40
g.- ē II/27/35
g.- ēdi I/70/63, I/89/20, II/25/38
g.- ēlerdi I/70/62
g.- er I/120/22
g.- ēr I/86/09
g.- erdig I/24/41
g.- erdiK I/18/09, I/18/11, I/81/65
g.- ērdik I/157/68, I/157/69
g.- erdim I/24/47, I/87/57, I/87/58,

I/87/61

g.- ērdim I/47/11
g.- ērdim I/51/31
g.- erin I/126/79
g.- eriz I/120/17
g.- erken I/81/10, I/81/11
g.- erlēdi I/153/108
g.- esiyē I/123/50
g.- eydi I/08/102
g.- ü I/87/44
g.- übiliyōsun II/24/33
g.- üçikle I/87/48
g.- üP I/86/09
g.- ürlēdi I/153/108
g.- üyoS II/24/32

gül - : İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak. -38-

g. I/79/27
g.- cē I/83/74
g.- cēme gitTi I/11/67
g.- dūme I/20/89
g.- dü I/128/27
g.- dülē I/64/08
g.- e I/58/57
g.- ē II/39/149
g.- ēlēdi I/30/34, I/30/37
g.- eller I/114/13, I/114/14,
I/114/57, I/114/59, I/114/61
g.- eñ I/15/73, I/15/75
g.- ēñ I/138/75
g.- er I/125/84, I/44/83, I/79/17
g.- erdi I/128/64
g.- ērdi I/128/56
g.- ērdig II/11/06
g.- eri II/05/78
g.- erin I/52/07
g.- erler I/138/85

g.- erlerdi I/87/92
g.- eyim I/155/99
g.- me I/15/73
g.- meden II/16/52
g.- mez I/08/127
g.- ü I/77/42
g.- üceK I/15/37
g.- ünür I/148/28
g.- üşiyin I/01/09
g.- üyurlar I/73/32

gül : Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği. - 60-

g. I/08/110, I/08/111, I/08/112,
I/08/126, I/08/128, I/11/86, I/52/23

g.+ ler I/11/86

g.+ lü I/140/41, I/144/37

g.+ ü I/144/38

g.+ üm I/114/28, I/38/46, I/39/94,
I/42/45, I/63/43, I/81/47, I/98/08,
I/98/106, I/98/122, I/98/130, I/98/54,
I/98/64, I/98/70, II/03/08, II/03/12,
II/03/26, II/03/40, II/07/111, II/07/16,
II/07/23, II/07/42, II/07/53, II/07/70,
II/07/73, II/07/79, II/07/92, II/13/50,
II/17/02, II/17/57, II/19/02, II/19/06,
II/19/112, II/19/120, II/19/126, II/19/135,
II/19/14, II/19/141, II/19/153, II/19/165,
II/19/167, II/19/168, II/19/46, II/19/79,
II/34/20, II/38/84

g.+ ünü I/144/37, I/144/38

güldürtü : Aniden çıkan şiddetli ses. - 1-

g. I/157/29

güle güle : Ayrılan bir kimseye söylenen uğurlama sözü; "Allahaismarladık" vedâ sözüne verilen cevap. -4-

g. I/104/60, I/112/54, I/15/30,
I/98/132

güle güle : bk. güle güle-3-

g. I/112/54, I/80/68, I/98/132

güle güle : bk. güle güle-1-

g. II/11/66

gülēr yüz : Gülen, asık olmayan yüz, candan ve samîmî davranış. -2-

g. yüz I/50/85

gülēr yüzlü : Yüzü dâima gülen, mütebessim olan, asık suratlı olmayan. - 1-

g.+ müşün I/60/104

güleş : Güleç, devamlı gülümseyen, her

zaman gülen, güler yüzü, beşuş. -
 1-
 g. I/40/66
gülmek : İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak işi. -1-
 g.+ ler I/65/57
gülü gülü : bk. güle güle -1-
 gülü g.- ü II/05/100
 g.- ü gülü II/05/100
gülüş - : Karşılıklı gülmek, birlikte gülmek. -5-
 g.- cēñiz I/22/43
 g.- düle I/152/134
 g.- eller I/144/12
 g.- sün I/154/30
 g.- üllēdi I/154/31
güm : Güğüm, tek kulplu, uzun boyunlu, ağzı dar, içine su ve sulu şeyler konan bakır kap. -1-
 g.+ üyner II/21/73
gümbür gümbür : Büyük bir gürültüyle, kulakta ötercesine ses çıkararak. -
 2-
 gümbür g. I/145/76
 g. gümbür I/145/75
güme : bk. göme -1-
 g. I/81/63
gümüüş : Tabiatla altın, bakır, bâzan platinle birlikte bulunan, altından sonra en kolay dövülüp haddelenebilen, ısı ve elektriği en iyi ileten, ziynet ve kıymetli süs eşyâsı îmâline yarayan, kendine has beyaz renkte, atom ağırlığı 107,88, atom numarası 47, sembolü Ag olan metal element, sim ve bu elementten yapılmış eşya. -12-
 g. I/26/36, I/26/37, I/41/22, I/41/28, I/41/29, I/77/32
 g.+ den I/113/44, I/113/45
 g.+ ten I/41/21
 g.+ ü II/23/05
gümüüşlü : Gümüştten yapılmış süs eşyası, gelin süsü. -1-
 g. I/41/21
gün : 1. Dünyânın kendi yörüngesi etrafında bir defa dönmesinden ibâret 24 saatlik zaman parçası. -347-
 g. I/03/40, I/03/78, I/05/45, I/06/50, I/06/51, I/07/39, I/07/55, I/08/07,

I/08/15, I/08/71, I/09/24, I/101/35, I/101/37, I/101/39, I/101/40, I/101/41, I/102/41, I/102/58, I/103/54, I/103/59, I/104/51, I/109/05, I/11/60, I/11/68, I/11/69, I/110/10, I/111/94, I/114/04, I/114/51, I/114/59, I/119/10, I/119/43, I/120/53, I/120/59, I/120/65, I/121/18, I/125/07, I/125/16, I/125/33, I/125/63, I/125/66, I/125/83, I/125/85, I/125/90, I/127/16, I/127/17, I/131/37, I/131/61, I/135/49, I/137/13, I/143/11, I/143/42, I/144/52, I/144/62, I/144/64, I/145/53, I/148/05, I/148/09, I/149/50, I/149/52, I/15/89, I/152/125, I/152/126, I/153/13, I/154/14, I/155/18, I/155/76, I/156/31, I/156/32, I/157/14, I/157/64, I/157/65, I/158/30, I/158/37, I/159/16, I/20/07, I/20/56, I/22/30, I/22/31, I/26/25, I/26/46, I/27/28, I/28/25, I/28/55, I/30/16, I/30/29, I/30/32, I/30/37, I/32/61, I/32/83, I/33/48, I/34/43, I/36/18, I/37/45, I/39/03, I/39/06, I/40/03, I/41/78, I/41/79, I/42/62, I/45/14, I/45/42, I/46/40, I/48/69, I/49/07, I/50/39, I/52/18, I/54/50, I/56/41, I/57/15, I/59/16, I/60/03, I/60/47, I/60/99, I/63/62, I/63/63, I/66/40, I/70/38, I/71/04, I/71/08, I/71/10, I/72/82, I/74/08, I/74/33, I/76/12, I/76/55, I/76/56, I/76/72, I/77/09, I/78/15, I/78/31, I/79/33, I/79/34, I/80/27, I/80/34, I/82/19, I/82/20, I/82/22, I/82/23, I/82/24, I/85/60, I/86/10, I/87/58, I/87/69, I/87/77, I/88/63, I/90/20, I/90/45, I/90/48, I/90/55, I/91/41, I/91/42, I/91/69, I/94/84, I/94/85, I/95/58, I/96/67, I/97/52, I/97/58, I/98/17, I/98/80, I/98/81, I/98/90, II/01/47, II/01/51, II/02/77, II/03/29, II/06/31, II/09/09, II/09/10, II/11/08, II/12/22, II/15/07, II/15/83, II/16/107, II/16/108, II/16/15, II/16/18, II/16/48, II/17/28, II/20/44, II/21/78, II/22/19, II/23/29, II/25/110, II/25/51, II/25/52, II/25/53, II/25/54, II/25/58, II/25/73, II/26/17, II/27/17, II/27/40, II/27/53, II/30/70, II/31/07, II/32/41, II/33/80, II/33/81, II/34/35, II/34/44, II/35/61, II/35/80, II/37/122, II/37/48, II/38/11, II/39/132, II/39/147, II/39/23
 g.+ ü I/138/130, I/57/52, I/76/65
 g. alıyorum I/73/03
 g.+ de I/05/56, I/05/59, I/05/60, I/113/33, I/120/57, I/120/65, I/144/45,

I/147/10, I/153/120, I/155/26, I/156/36,
I/17/88, I/30/41, I/31/20, I/38/28, I/39/76,
I/41/83, I/54/16, I/54/30, I/57/53, I/63/16,
I/70/47, I/71/15, I/78/33, I/79/99, I/90/62,
I/91/41, I/96/12, I/96/68, II/02/87
g.+ dē I/141/11, I/62/36
g.+ den I/125/68, I/50/03
g.+ di II/16/30
g.+ dē I/05/55
g.+ dö I/44/26
g.+ dü I/137/13, I/90/46, II/01/26,
II/01/30, II/33/47
g.+ dūr I/19/18, I/83/47, I/83/64,
I/88/62, II/09/02
g.+ e I/50/03, II/12/44
g.+ nerce I/157/32
g.+ neri II/10/105
üş gün yatağ dördü g. toprak
I/104/64
g.+ ü I/03/77, I/100/33, I/157/38,
I/157/44, II/33/82
geçen g.+ ü I/78/20
g.+ ü gününe I/153/06
günü g.+ üne I/153/06
g.+ üñ II/01/28, II/01/31
g.+ üñü II/38/26
g. verilmez II/16/24
g. yaparın I/52/36
g. yapıyoz II/19/149
üş g. yatağ dördü gün toprak
I/104/64
g. I/07/54, I/103/21, I/106/21,
I/11/59, I/127/10, I/131/21, I/155/75,
I/24/31, I/32/78, I/33/135, I/34/45,
I/36/24, I/49/41, I/54/48, I/74/08, I/79/98,
I/96/66, II/09/70, II/16/96, II/24/108,
II/24/74, II/25/75, II/29/16, II/34/43,
II/39/146
g. yapar I/32/67
2. Haftanın yedi gününden ad
verilmiş olan biri. -214-
g. I/02/04, I/02/09, I/04/18,
I/04/19, I/04/20, I/09/19, I/09/20, I/10/47,
I/106/72, I/114/48, I/114/59, I/123/08,
I/125/63, I/125/68, I/125/69, I/125/82,
I/131/62, I/145/52, I/145/53, I/145/71,
I/145/72, I/147/43, I/147/46, I/148/07,
I/148/08, I/148/10, I/148/21, I/148/24,
I/148/26, I/148/29, I/153/78, I/154/16,
I/154/20, I/154/23, I/26/25, I/32/60,
I/32/63, I/32/67, I/32/70, I/32/75, I/32/81,

I/32/84, I/32/85, I/33/75, I/41/08, I/41/10,
I/41/12, I/41/14, I/49/31, I/72/72, I/72/73,
I/76/17, I/82/20, I/82/31, I/83/77, I/86/69,
I/94/68, I/94/69, I/97/55, I/98/15, I/98/17,
I/98/18, I/98/21, II/03/19, II/03/24,
II/03/25, II/03/26, II/05/45, II/06/41,
II/06/42, II/06/44, II/11/02, II/11/14,
II/11/15, II/12/20, II/12/21, II/12/22,
II/12/35, II/12/44, II/12/74, II/12/77,
II/12/79, II/15/06, II/15/08, II/16/28,
II/16/29, II/16/48, II/16/49, II/23/46,
II/23/55, II/23/56, II/23/59, II/23/63,
II/23/66, II/23/84, II/23/86, II/23/93,
II/24/110, II/24/111, II/24/113, II/24/114,
II/25/101, II/25/55, II/25/56, II/34/31,
II/34/32, II/34/33, II/34/42, II/37/19,
II/37/20, II/39/156
g.+ ü I/145/51, I/76/15, I/76/19,
I/76/20, II/03/22, II/15/07, II/15/09,
II/23/57, II/35/32
g.+ den I/153/71, I/72/66, II/35/33
g.+ e I/10/46, I/87/74, II/15/07
g.+ i II/35/32
g.+ nē II/10/98
g.+ nende I/155/13
g.+ neri I/139/01, I/16/53, I/68/56,
I/76/24
g.+ ü I/02/10, I/101/36, I/101/42,
I/118/06, I/118/17, I/129/31, I/145/54,
I/32/64, I/32/71, I/32/79, I/32/85, I/32/89,
I/59/19, I/59/20, I/59/23, I/76/18, I/76/20,
I/78/29, I/97/53, II/03/18, II/03/23,
II/06/41, II/11/06, II/15/08, II/34/26,
II/35/31, II/37/19, II/37/52, II/39/154,
II/39/155, II/39/156
g.+ üne II/15/38
g.+ ũ I/41/08, II/16/28
g.+ ũnden II/35/33, II/35/42
g.+ ũnden I/41/08
g. yapar I/32/67
3. Çağ, devir, zaman, ahd. -
142-
g. I/135/31, I/63/43
g.+ e I/119/37, I/155/07, I/155/39
g.+ le geçirdik I/79/22
g.+ lēmiz geçiyo II/19/138
g.+ nū I/152/40
g.+ ne I/79/21, II/21/23
g.+ nē I/145/33, I/145/85,
I/153/115, I/155/34, II/07/62
g.+ nēde I/75/71

g.+ nēden II/21/23
g.+ nēmiS I/154/11
g.+ nēmiz I/152/39, I/77/68,
I/79/20
g.+ nēmizde I/152/35, I/153/14,
I/153/58
g.+ nēŋ I/75/31
g.+ ner I/08/77, I/58/35, I/91/70,
I/91/84
g.+ nēr I/58/35
g.+ ner geçirdiK I/15/09, I/15/29
g.+ neri I/122/80, I/145/34,
I/15/49, I/152/36, I/153/20, I/157/21,
I/75/31, I/95/41, I/95/42, I/95/78, I/95/79,
II/07/76
g.+ neri gördüK I/122/77
g.+ nerimi I/15/76
g.+ nerimiz I/15/34
g.+ nerimizi I/15/54
geçirdiK g.+ nerimizi I/15/53
g.+ nerimizi geÇir21diK I/107/11
g.+ ümüz geçiyo II/22/48
g.+ ümüz geçiyor II/22/23
g.+ ü I/31/53, II/07/89
g.+ üm I/119/39, I/30/14, I/35/10,
I/63/20, I/63/62
g.+ üm geşdi I/22/46, I/22/47
g.+ ümde I/04/20, I/115/19,
I/115/22, I/124/27, I/146/80
g.+ ümdeykene I/115/19
g.+ ümdü I/04/14
g.+ üme I/136/27
g.+ ümü geçiriyorun I/112/70
g.+ ümüS I/63/33
g.+ ümüz I/141/06, I/155/100,
I/30/17, I/42/28, I/74/05, I/79/13, II/07/19
geçer g.+ ümüz II/19/159
geşdi g.+ ümüz I/63/22
g.+ ümüz baş olup geçiyo I/55/34
g.+ ümüz baş oldu gitti I/55/44
g.+ ümüz geçiyor II/19/168
g.+ ümüz geçiyu II/22/91
g.+ ümüz geçiyo I/148/42
g.+ ümüz geçiyör I/113/134
g.+ ümüz geşdi I/15/42, I/22/31,
I/22/33, I/59/10, I/63/12
g.+ ümüzde I/153/10, I/153/57,
I/157/21, I/20/85, I/20/86, I/31/50,
I/31/53, I/35/60, I/51/26, I/61/21, I/68/07,
I/77/10, I/77/13, I/77/16, I/79/05, II/34/65
g.+ ümüzdē I/35/54, I/70/76,

I/77/22, II/13/06
g.+ ümüzde I/02/19
g.+ ümüzden I/06/59, I/83/35
g.+ ümüzdē I/63/06
g.+ ümüzdü I/04/14
g.+ ümüze I/135/32, I/148/39
g.+ ümüzü I/119/37, I/15/71,
I/63/58, II/08/108
g.+ ümüzü baş etTik I/119/34
g.+ ümüzü geçiriyöz I/93/64
g.+ ümüzün dehrindi II/12/77
g.+ ümüzü II/01/21
g.+ ünde I/63/35, I/77/22
g.+ ündē I/62/32, I/88/13
g.+ ünden I/20/31
g.+ ündē I/05/07
g.+ ündü II/24/71
g.+ üne I/140/51
g.+ ünđe I/05/42
geçiriŋ g.+ ünüzü I/15/30
4. Zaman, vakit. -60-
g. I/130/32, I/135/26, I/14/20,
I/148/34, I/15/22, I/152/133, I/152/77,
I/27/70, I/55/67, I/58/32, I/83/62, II/16/76,
II/23/113, II/39/188, II/39/91, II/39/92
g.+ e I/107/12, I/155/27
g.+ ē I/107/12
g.+ eri II/30/15
g. geçirmek I/17/57
g. geçirmeK I/17/58
g.+ lē II/37/34
g.+ leri I/66/38
g.+ nē I/59/54, II/24/82
hadi iy g.+ ne I/43/38
g.+ nēmiz II/38/41
g.+ ner I/01/16
iyi g.+ ner I/107/09
iyi g.+ ner olsun I/113/49,
I/113/50
g.+ neri I/14/29, I/40/62, I/40/63,
I/66/53
yāz g.+ neri II/14/34
g.+ neri geçirdiler I/06/13
g.+ neri vermesin I/14/32, I/14/58
g.+ nerinde I/36/63
hayırlı g.+ neriŋiz olsun I/122/01
g.+ ü I/45/59, I/77/65, II/01/76
ğış g.+ ü II/21/11
yaz g.+ ü I/148/51
yāz g.+ ü II/21/11
g.+ ümüS I/11/95

yaz g.+ ündē II/21/75
 ğış g.+ ündü II/21/76
 g.+ ünde I/39/65, I/93/56
 g.+ ünde yapıyon I/30/29
 g.+ üñ II/15/21
 g.+ üñ dehrindi II/12/77

5. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bu zaman parçasının belli bir olayı göstereni. -43-
 g. I/114/41, I/126/27, I/131/21, I/148/14, I/82/17, I/82/20, I/82/26, II/09/10, II/11/13, II/29/30, II/39/146
 areFe g. I/37/46
 dü_ün g. II/23/84
 ğına g. I/41/14
 mubârek g. I/74/32
 mubâreK g. I/40/62
 g.+ ü II/35/85
 arîfe g.+ den II/31/07
 g.+ nēde I/04/26
 yaş g.+ nēne II/12/84
 yaş g.+ nēni II/12/82
 ğandil g.+ nēde I/04/27
 mubareK g.+ nerdē I/26/51
 g.+ ü I/27/02, II/35/86, II/39/154
 arife g.+ ü I/91/28, I/91/33
 bayram g.+ ü I/91/29, I/91/35
 çıkma g.+ ü II/35/54
 dovağ g.+ ü I/10/50
 dovağ g.+ ü I/10/50
 dü_ün g.+ ü II/17/64
 yaş g.+ ü I/02/48, I/02/50, I/02/51
 yaş g.+ ü yapallar I/02/51
 yaş g.+ ü yaparıs I/02/47
 g.+ üm I/07/69
 g.+ ündē I/96/37
 dü_ün g.+ ünü II/39/150
 duvağ g.+ ü II/37/53

6. İyi ve mesut geçen zaman, saâdet. -15-
 g. I/15/30, I/15/37, I/63/03
 g. gördüK I/14/54
 g. görmedim I/52/17
 g. görmümüş I/14/50
 g. güneş gör19ceñiS I/79/32
 g.+ ne I/79/31
 g.+ ne gör19ceñiz I/79/35
 g.+ ner versin I/119/84
 g.+ nerim I/91/64
 g.+ nerini versin I/136/41
 g.+ ü yapmadıñ I/79/37

g.+ üñü I/107/10
 g.+ üñüz I/79/36

7. Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki zaman parçası, gündüz. -10-
 g. I/11/79, I/41/62, I/99/18
 g.+ de I/74/48, II/37/123
 g.+ dür I/49/31
 g.+ nē I/28/51
 g.+ ü I/140/45, I/97/54
 g.+ ün I/145/38

8. Güneş. -9-
 g. I/103/32, I/110/56, I/14/53, I/153/21, I/82/29, II/01/59
 g. aşıncıya I/41/86
 g. aştıkan II/16/55

9. Târih. -9-
 g. I/27/02, I/27/35
 g. aldıK II/25/113
 g. âldığ II/22/16
 g.+ den I/131/55, II/09/09, II/38/80
 g.+ e II/38/80
 g. virdilē II/22/17

gün : bk. gün¹ -5-
 g. I/104/09, I/59/54, II/12/23, II/22/36
 bk. gün² -3-
 g. I/04/18, I/72/67, I/72/71
 bk. gün⁴ -1-
 g.+ kü I/39/93

gün_aşırı : Bir gün ara ile, bir gün olup bir gün olmayarak, iki günde bir. -1-
 g. I/41/85

gün_ışı : <günâşık+ı -2-
 g. I/86/31, I/86/33

günâ : <günah+a -1-
 g. I/13/41

günah : Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. -2-
 g. I/10/52
 g. olur I/14/18

günaş : bk. günâşık -1-
 g.+ â I/58/28

günâşık : Ay çiçeği. -1-
 g. I/58/28

günaşşı : <günâşık+ı -1-
 g.+ dır I/92/41

gündöndü : Ay çiçeği, gün çiçeği, güne bakan. -1-

g. II/10/13
gündüs : bk. gündüz -3-
g. I/25/22
gece g. I/155/33, I/155/34
gündüz : Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün ve bu zaman içinde. -15-
g. I/114/04, I/114/13, I/153/70, I/38/62, I/39/49, I/45/50, I/50/51, I/58/63, I/70/73, I/73/70, II/11/22
gece g. II/23/24
g.+ e I/61/36
g.+ leri I/05/28
g.+ leri I/51/29
gündüzleşen : Gündüzleyin, gündüz vakti, gündüzün. -1-
g. I/76/96
gü nec : bk. güneş -2-
g.+ e I/102/57, II/08/50
güneş : Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems ve onun yaydığı sıcaklık. -15-
g. I/147/26, I/147/27, I/28/39
gün g. I/79/32
g.+ de I/28/39, I/28/40, I/28/41, I/31/24
g.+ e I/01/90, I/100/28, I/39/83
g.+ i I/37/51, I/95/97
g.+ lède I/62/17
günēş : bk. güneş -1-
g.+ Te I/39/84
güneşle - : Güneşe maruz kalmak, güneşe karşı serilmek. -1-
g.- di I/28/40
güney : Dört ana yönden biri, yüzünü doğuya dönen kimsenin sağ tarafına düşen yön, cenup. -1-
g.+ inde I/17/08
günnü : <günnük+ü -3-
g.+ dü I/63/16
g.+ m I/136/21
g.+ nen I/58/25
günnü : bk. günnük -1-
g.+ ne I/25/31
günnük : Günlük, her gün yapılan, her gün çıkan, her gün olan, gündelik, yevmî. -9-
g. I/120/57, I/136/38, I/34/17, II/01/09, II/16/44, II/16/48, II/30/51

g.+ ken II/19/47
g.+ lē I/50/04
gününüK : bk. günnük -1-
g. I/120/56
gür - : bk. gör⁴ -1-
g.- enner I/14/56
gür : bk. gün -1-
g. aşcağ I/41/86
güre : bk. göre -1-
g. II/14/74
gürültücü : Gürültü çıkaran, gürültü yapan, patırtıcı, şamatacı. -1-
ğavğacı g. II/23/81
güsel : bk. güzel -12-
g. I/111/37, I/154/24, I/34/30, I/40/56, I/40/80, I/76/38, II/12/64, II/19/77, II/30/61, II/30/83
g.+ di I/80/08
güSēl : bk. güzel -1-
g.+ di I/34/12
güş : bk. güç I -1-
ğış g. I/122/59
güş : bk. güç II¹ -3-
iş g. I/143/34, I/56/20
işleri g.+ leri II/11/52
güt - : (Bir veya birçok hayvanı) Önüne katıp sürmek ve otlatmak. -14-
g.- cez II/28/26
g.- dü II/03/09
g.- medi I/08/103
g.- mediğ I/08/103
g.- müş II/10/94, II/10/95
g.- Tük I/63/60, II/05/17
g.- tüm I/93/15
g.- Tüm I/126/80, I/51/16, I/63/39
gütme : Gütme işi. -1-
g. II/09/76
gütmē : <gütme+ye -1-
g. I/33/30
gütTür - : Gütmesini sağlamak. -6-
g.- cen II/01/06
g.- em yapam II/32/12
g.- ü I/120/15
g.- üdü I/120/16
g.- üyömuşduğ II/10/54, II/10/55
güvē : bk. güvey -4-
g. I/114/23
g. giyimi I/125/76
g.+ niğ I/125/77, I/67/08
güveÇ : Yemek pişirmeye mahsus yassıca, geniş ağızlı toprak kapta pişirilmiş yemek.

-1-
g. müveç yapar I/121/74
güvelikçi : bk. güvencikci -1-
g. II/09/72
güvem : Bir çeşit yabanî erik. -1-
g. çiçē II/23/188
güven - : (Bir şey veya kimsenin)
Kendisinden bekleneni vereceğine veya
yapacağına inanmak, (ona) güven
duymak, emin olmak, îtimat etmek. -
3-
g.- ceklēdi I/151/06
g.- ene II/20/83
g.- ir II/20/83
güvencik : Güvenlik, tehlikeden uzak
bulunma, emin olma durumu, güven,
emniyet, âsâyiş.-1-
g. II/23/13
güvencikci : Güvenlik görevlisi, mesleği
güvenliği sağlamak olan kimse. -1-
g. I/40/64
güver - : Vurma ya da çarpma sonunda
vücudun herhangi bir yeri morarmak,
çürümek, göğermek. -2-
g.- di I/15/47
g.- miş I/15/47
güvercin : Pek çoğu evcilleşmiş olan,
çeşitli türleri kutuplar dışında dünyânın
her yerinde yaygın olarak yaşayan, gagası
düz, tüyleri kalın ve sık, vücûdu kısa,
uzun zaman hızla uçabildiği için bilhassa
askerlikte haberleşme işinde kullanılan,
tâne ve meyve ile beslenen tünek kuşu. -
2-
g. I/132/59, I/38/31
güvey : Evlenmekte olan, yeni evlenen
erkek, damat. -3-
g. I/15/25, I/59/24
güvey giyimi : Düğünlerde damadın
kıyafetlerinin giydirilmesinden ibaret
etkinlik, damat giyimi.
güz : Yazın bitimi sayılan 22 Eylül'de
başlayıp kışın başlangıcı sayılan 21
Aralık'ta sona eren mevsim, sonbahar,
hazan. -3-
g. I/07/94, I/130/38, I/98/59
güz : bk. göz -1-
g.+ ünü II/38/102
güz : bk. güz -1-
g. I/94/42
güzel : Göze ve kulağa hoş gelen,

görülmesi, duyulması insana zevk veren,
cemil. -216-
g. I/01/03, I/01/28, I/01/62,
I/01/74, I/01/87, I/02/43, I/05/70,
I/100/22, I/101/25, I/103/49, I/103/57,
I/104/13, I/104/14, I/104/18, I/105/58,
I/105/62, I/106/73, I/11/52, I/111/100,
I/111/113, I/111/115, I/111/122, I/111/35,
I/111/36, I/111/42, I/111/48, I/111/50,
I/111/52, I/111/57, I/111/69, I/111/74,
I/111/77, I/111/78, I/111/84, I/111/86,
I/111/99, I/112/49, I/112/74, I/119/83,
I/120/20, I/121/52, I/122/36, I/122/45,
I/125/82, I/132/07, I/132/24, I/132/46,
I/134/51, I/135/03, I/135/07, I/135/13,
I/138/106, I/139/16, I/139/32, I/139/53,
I/139/61, I/146/60, I/147/48, I/149/21,
I/151/32, I/151/39, I/154/09, I/157/18,
I/157/27, I/157/29, I/19/15, I/19/19,
I/23/31, I/23/41, I/23/42, I/24/03, I/24/04,
I/24/07, I/24/09, I/25/13, I/27/49, I/27/72,
I/27/78, I/31/04, I/32/31, I/34/03, I/34/60,
I/36/04, I/36/61, I/40/08, I/40/26, I/40/46,
I/40/51, I/40/59, I/40/71, I/40/78, I/44/15,
I/44/71, I/44/80, I/49/28, I/49/81, I/56/64,
I/56/65, I/59/28, I/60/108, I/60/109,
I/60/61, I/60/67, I/60/71, I/67/12, I/67/66,
I/67/68, I/68/11, I/68/42, I/71/06, I/71/14,
I/71/35, I/73/62, I/74/92, I/76/25, I/76/29,
I/76/36, I/78/02, I/78/52, I/83/33, I/83/61,
I/85/59, I/86/78, I/88/05, I/90/43, I/91/42,
I/91/43, I/94/48, I/95/12, I/96/32, I/98/37,
II/06/12, II/06/19, II/08/120, II/08/135,
II/08/27, II/08/83, II/09/27, II/09/82,
II/12/15, II/12/29, II/15/30, II/15/70,
II/16/69, II/19/146, II/19/72, II/19/83,
II/21/65, II/23/195, II/23/197, II/23/28,
I/23/50, II/25/35, II/29/74, II/33/11,
II/33/58, II/33/61, II/33/62, II/33/83,
II/37/73, II/38/02, II/38/98
güzel g. I/15/30, II/08/46
g.+ di I/09/56, I/103/13, I/111/80,
I/111/85, I/111/99, I/154/23, I/16/23,
I/40/29, I/70/69, I/80/15, I/91/56, II/19/84,
II/22/56, II/23/81, II/34/23
g.+ di I/104/14
g.+ dir I/139/30, I/27/41, I/84/02
g.+ e I/132/62
g. güzel I/15/30, II/08/46
g.+ idi I/104/20, I/27/49, I/36/28
g.+ idir II/23/191

g.+ im I/128/31, I/132/81, I/45/75
g.+ lēnden I/45/70
g.+ leri I/95/122
g.+ miş I/76/24, I/76/26, I/76/86
g. yapālamıştı II/19/71
g. yaparız I/90/72
g. yaparım I/132/21
güzel : bk. güzel -1-
g. II/19/09
güzēl : bk. güzel -14-
g. I/05/62, I/44/52, II/08/126,
II/15/29, II/33/57, II/37/49, II/37/90,
II/39/73
g.+ ce I/90/16, II/12/57
g.+ di I/09/53, I/09/58, I/09/59,
I/34/12
güzēl : bk. güzel -1-
g.+ se I/73/62
güzēlce : Güzel bir şekilde, iyice,
adamakıllı. -7-
g. I/09/37, I/125/72, I/40/23,
I/132/36, I/132/40, I/132/42, II/16/62
güzēlce : bk. güzelce -1-
g. I/69/106
güzēlceceK : Güzelce. -1-
g. I/11/49
güzēllī : <güzellik+i : Güzel olan şeyin
niteliği, göze, kulağa hoş gelen veya
taşıdığı üstün niteliklerle insanda iyi etki
bırakan, takdir uyandıran şey veya hâlin
durumu, hüsn, cemal, behçet. -1-
g. I/24/02
güzelleş - : Güzel olmak, güzel duruma
gelmek.-1-
g.- di I/132/82
güzlük : Sonbaharda ekilen tahıl. -
2-
g. I/54/23, I/54/24
güzün : Sonbaharda, güz mevsiminde. -
2-
g. I/35/38, I/76/74
gëy - : bk. giy- -38-
g. II/34/40
g.- cimi I/102/85
g.- dīmiz I/98/19
g.- dīni I/161/26
g.- dim I/86/59
g.- ēdiğ I/31/62
g.- ēdiK I/31/64
g.- er I/31/68

g.- erdi I/31/63
g.- erdik I/90/68, II/34/42
g.- erdiK I/101/30
g.- ērdiK I/101/30, I/154/30
g.- erlēdi II/37/29
g.- erlerdi I/77/16
g.- ēsen II/34/40
g.- ēsiñ II/32/137
g.- ilir I/101/30
g.- ilirdī I/71/12, I/96/22
g.- ilirdi I/146/58, I/151/27,
I/71/12
ne g.- iliyor ne ēdiliyor I/09/10
g.- iyo I/09/13
g.- iyodu II/39/158
g.- iyōdu II/37/22
g.- iyola I/70/81
g.- iyolār II/03/42
g.- iyoñ I/96/28
g.- iyož I/31/64
g.- medik II/37/26
g.- meyiz I/161/34
g.- meyodu II/35/34
g.- mezdin I/82/28
g.- mezlēdi I/82/28
gëy - : bk. giy- -2-
g.- iyola I/70/80, I/70/83
gëydir - : bk. giydir- -10-
g.- idi I/125/81
g.- ilē I/148/25
g.- ilēdi II/34/39
g.- iyoduñ I/96/28
g.- iyolā II/34/40
g.- iyolādi II/15/38, II/34/39,
II/34/40
g.- iyož I/101/31
gëyik : bk. geyiK -8-
g. II/01/82, II/01/83, II/28/44,
II/28/62, II/28/63, II/28/64
g. қоşарmışdı II/28/62
g.+ lē II/01/85
gëyim : bk. giyim¹ -1-
g. kuşam I/72/63
gëyin - : bk. giyin- -2-
g.- ir II/39/149
g.- meyive II/18/31
gëz - : bk. gez- -1-
g.- mizlerīdi II/08/63

H

ha : 1. İşte. -56-
h. I/10/30, I/104/04, I/104/30, I/11/13, I/110/25, I/113/59, I/119/11, I/120/05, I/124/23, I/141/05, I/143/35, I/151/39, I/160/02, I/17/41, I/26/71, I/28/08, I/35/47, I/37/33, I/39/48, I/39/76, I/42/38, I/63/46, I/63/59, I/66/19, I/67/48, I/76/40, I/81/16, I/86/62, I/86/79, I/87/104, I/87/114, I/87/76, I/95/26, II/01/21, II/08/46, II/09/60, II/16/93, II/16/94, II/35/40, II/38/27
h. I/07/02, I/103/51, I/120/48, I/122/62, I/13/02, I/145/44, I/155/44, I/31/35, I/42/02, I/66/06, I/79/26, I/95/126
2. “Evet” anlamında tasdik için kullanılır. -21-
h. I/06/102, I/06/87, I/52/13, I/52/18, I/52/20, I/56/09, I/56/42, I/80/65, I/81/35, I/83/48, I/87/10, I/87/119, I/87/14, I/87/16, I/87/49, I/87/60, I/91/62, I/95/109, I/95/15, I/95/23, II/25/39
3. Gayrete getirmek ve teşvik için kullanılır. -16-
h. I/01/05, I/138/18, I/35/23, I/48/01, I/51/77, I/52/101, I/52/32, I/52/34, I/52/40, I/79/25, I/86/51, I/86/52, I/88/30, II/29/37, II/39/22
4. Bir şeyin o anda akla geldiğini veya o anda anlaşıldığını göstermek için kullanılır. -14-
h. I/132/22, I/149/12, I/152/10, I/152/125, I/49/59, I/71/22, I/72/34, I/87/88, I/95/27, I/95/74, I/98/07, II/24/24, II/29/100, II/29/57
5. Soru bildirir. -3-
h. I/95/102, I/96/43, II/01/34
6. Hayret ifade eder.
7. İhtar, ikaz ve tembih bildirir.
há : bk. ha² -1-
h. II/10/09
hā : bk. ha¹ -20-
h. I/14/47, I/19/07, I/19/12, I/28/08, I/28/35, I/40/56, I/52/31, I/55/07, I/56/53, I/83/75, II/02/104, II/09/28, II/28/70, II/29/52, II/36/05, II/37/102, II/37/95
h. I/158/13, I/49/66, I/71/09
bk. ha³ -5-
h. I/04/72, I/117/49, I/19/16,

I/86/24
bk. ha² -5-
h. I/10/16, I/152/51, II/10/59, II/26/51, II/28/58
bk. ha⁴ -5-
h. I/48/07, I/61/43, I/72/07, II/35/28, II/37/55
bk. ha⁶ -2-
h. I/122/80, I/40/40
bk. ha⁵ -2-
h. I/54/63, I/95/63
bk. ha⁷ -2-
h. I/69/70, I/69/93
ḥa : bk. ha¹ -3-
ḥ. I/02/61, I/63/46, II/02/62
hab : bk. hap -3-
h. I/43/03
h.+ ı I/10/78
h.+ ını I/50/06
habar : bk. haber -8-
h.+ ı I/08/123, I/39/51
h.+ ım I/28/46
h.+ ımız I/31/16
h.+ ın I/59/42, I/74/103, II/07/15
h.+ sız I/120/41
habarlaş - : Haberleşmek, karşılıklı haber alıp vermek. -1-
h.- ırdığı I/113/30
haber : Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz. -18-
h. I/05/41, I/113/27
h.+ li II/39/85
haber et- : Haber göndermek, haber vermek.
h. etmezdi I/125/22
haberi olma- : (Bir husus hakkında) Bilgisi olmamak, duymamış, işitmemiş olmak.
h.+ i I/06/134, I/153/107, I/154/26
h.+ im I/109/10, I/94/77
h.+ imiz I/31/16, I/31/17, I/31/18, II/23/32
h.+ in I/15/74, I/157/53, I/94/75
haber ver- : Bir şeyi bildirmek, bir şey hakkında bilgi vermek.
h. velîller II/23/163
h. veriyin I/112/49
haberç : bk. haber -1-
h.+ siz I/80/21
habersiz : Haberi olmadan, haber

vermeden. -1-
h. I/153/76

habire : Aralıksız, durmadan. -1-
h. I/03/49

h̄ic : bk. hiç -1-
h. II/25/107

hacab : bk. acaba -1-
h. II/22/55

hacaba : bk. acaba -1-
h. II/22/52

hace : bk. hoca -1-
h.+ ydi I/71/51

hacı : 1. Hac farızasını yerine getiren, hacca giden kimse -8-
h. I/46/31, II/01/03, II/39/176
h.+ lā I/99/47
h.+ yı II/39/174
h.+ yın I/25/03, II/05/04
h.+ ynan II/39/176
2. Daha çok yaşlı kimseler için kullanılan bir seslenme sözü. -22-
h. I/132/47, I/133/17, I/155/60, I/47/75, I/72/03, I/72/52, I/93/59, II/08/66
h. abam I/72/07
h. ābeḡ I/28/21, I/28/36, I/28/45
h. ābiḡ I/71/77
h. amcaḡ I/93/65
h. baba I/69/58
h.+ dan I/133/09
h. dedeḡ I/25/06
h. dēzemi I/152/69
h. yenge II/13/45

hacı pilavı : Hacca giden insanların genellikle pilav ve çeşitli yemekler vererek düzenledikleri etkinlik.

hacı : bk. haÇc -14-
h. I/139/25
h.+ da I/93/21
h.+ dan I/140/63, I/77/27
h.+ ya I/139/21, I/139/22, I/139/25, I/139/26
h.+ yı I/139/23, II/05/46
h.+ yı II/02/49

ḡacı : bk. hacı² -2-
ḡ. I/07/44
ḡ. anne I/152/102

hacıbaba : Aşağı Ilıca köyünde bulunan türbe. -1-
h. I/69/98

hacī : bk. hacı² -1-
h. ābi I/24/27

hacī : bk. haÇc -1-
h.+ ya II/07/99

hacī : bk. hacı² -1-
h. I/133/04

haci : bk. hacı¹ -1-
h. pilavlāni II/39/80

hācil : bk. acil -1-
h. II/25/101

haÇc : İslām d̄ininde ŧer'an zengin sayılan her müslümanın ömründe bir defa kurban bayramı günlerinde belli usûllere göre Kâbe'yi ziyâret etmesi ŧeklindeki farz ibâdet. -1-
h.+ a I/14/17

haÇı : bk. hacı¹ -1-
h. pilafı II/05/45

had : bk. ad -1-
h.+ ina I/08/10

hadē : bk. hadi -3-
h. I/80/66, II/04/94, II/08/137

hadī : bk. hadi -4-
h. I/152/56, I/152/66, I/152/96, I/69/08

hadam : bk. adam -1-
h. I/65/49

ḡadam : bk. adam -1-
ḡ.+ iḡ I/50/80

hadd : Sınır. -1-
h.+ i hesābı I/11/32

hade : bk. hadi -1-
h. II/08/43

hadek : bk. hadi -1-
h. I/33/89

hādirellez : bk. hıdırellez -1-
h. I/69/103

hadi : Haydi, teşvik, uyarı, ihtar, isteklendirme, kabul, tasdik ve küçümseme sözü olarak kullanılır. -135-
h. I/01/64, I/04/66, I/04/74, I/06/26, I/06/35, I/08/113, I/08/84, I/08/95, I/102/17, I/104/60, I/106/68, I/106/77, I/107/09, I/107/10, I/108/31, I/112/60, I/112/79, I/113/48, I/113/50, I/126/18, I/126/61, I/126/70, I/126/74, I/126/75, I/127/33, I/128/76, I/130/24, I/133/06, I/137/65, I/139/28, I/144/51, I/145/38, I/145/69, I/147/40, I/147/55, I/147/60, I/148/15, I/151/43, I/152/101, I/152/119, I/152/127, I/152/133, I/152/135, I/152/21, I/152/55, I/152/56,

I/153/64, I/153/75, I/155/02, I/155/46, I/155/47, I/157/49, I/158/10, I/161/53, I/161/56, I/161/57, I/17/85, I/17/86, I/25/42, I/28/19, I/28/20, I/31/32, I/31/33, I/33/16, I/35/07, I/38/72, I/39/19, I/40/52, I/43/34, I/44/11, I/51/77, I/52/78, I/52/81, I/61/35, I/66/55, I/69/106, I/69/22, I/74/17, I/75/64, I/79/21, I/80/30, I/80/31, I/80/68, I/81/38, I/86/14, I/86/71, I/87/111, I/87/20, I/87/27, I/87/29, I/91/24, I/91/27, I/91/79, I/95/78, I/96/34, I/96/70, I/96/71, I/98/132, II/01/49, II/04/94, II/05/96, II/07/102, II/07/135, II/09/86, II/11/66, II/13/01, II/18/32, II/19/128, II/24/108, II/25/24, II/27/17, II/29/31, II/32/86, II/38/102, II/39/05, II/39/102, II/39/106, II/39/22, I/43/38, I/35/37, I/59/45

ḥadi : bk. hadi -1-

h. I/139/09

hadin : bk. hadi (Yalnızca ikinci şahıslar için kullanılır.) -1-

h. I/112/54

hādise : Olan, ortaya çıkan, vukū bulan her türlü hal, keyfiyet ve oluş, vak'a, olay.

-2-

h.+ li I/05/45

h.+ yî I/05/36

hadême : Hademe, resmî dâirelerde, bürolarda hizmet eden kimse(ler). -

4-

h. I/121/13

hadême tut- : Bir işte hizmet vermesi amacıyla hademe görevlendirmek.

h. tutardık I/121/14

h. tutulurdu I/121/19

haf : bk. harf -1-

h.+ lene II/32/14

hāfiz : Kur'ân-ı Kerîm'i bütünüyle ezberlemiş olan ve ezberden okuyabilen kimse. -1-

h. I/132/05

hafıza : İdrak edilen, algılanan, öğrenilen şeyleri zihinde tutma ve hatırlama hassası, bellek. -1-

h.+ m I/64/35

hafızâ : bk. hafıza -1-

h.+ nâ II/03/34

hafif : 1. Belli, tabîi veya kabul edilmiş bir ölçüye göre yoğunluğu, miktarı, şiddeti,

etkisi az olan, az miktarda, biraz. -
2-

h. I/111/64, I/156/59

hafifçe : Hafif bir şekilde, belli belirsiz. -
2-

h. I/106/51, II/29/105

hafiften : Hafif bir şekilde, yavaşça, biraz. -1-

h. I/105/13

haFta : Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü. -30-

h. I/08/10, I/10/45, I/102/21, I/125/72, I/125/81, I/13/13, I/134/34, I/145/51, I/154/14, I/154/15, I/157/11, I/157/12, I/157/16, I/22/15, I/22/16, I/25/48, I/32/57, I/41/79, I/70/36, I/76/21, I/82/14, I/83/79, II/07/114, II/07/115

gelecek h. I/84/25

h.+ da I/16/53

h.+ dan I/153/23

hafta öñü : Hafta başı, haftanın ilk günü.

h. öñü I/154/14

hafta sonu : Cumartesi ve pazar günleri.

haFtâ : bk. hafta -3-

h. II/30/18

h.+ da I/14/38

h.+ ya I/72/78

haFtâ : bk. hafta -1-

h. II/23/52

hāFta : bk. hafta -1-

h. sonu I/154/15

haftalık : 1. (Sayı sıfatlarıyla birlikte) ... hafta süren, ... haftayı kapsayan. -
1-

h. I/78/34

2. Haftada bir olan, yapılan, çıkan.

haftalık : bk. haftalık² -1-

h. I/129/32

haftu : bk. hafta -1-

h.+ dır I/39/102

hāftu : bk. hafta -2-

h. + ya I/72/77, I/72/78

haftalık : bk. haftalık¹ -1-

h. II/19/47

hah : Beklenen veya istenen bir şey olduğu zaman "tamam, işte, evet" anlamında memnûniyet ve tasdik bildiren söz. -10-

h. I/104/34, I/104/61, I/109/19,

I/59/29, I/66/03, I/72/18, I/79/26, I/87/75,
I/87/88, II/23/116

haḥ : bk. hah -1-
h. II/05/40

hāh : bk. hah -1-
h. II/03/35

ḥah : bk. hah -1-
ḥ. I/01/44

hak : 1. Hukûkun veya geleneğin bir kimseye tanıdığı şey, hisse, pay. -
5-

h. I/74/96

2. Bir kimseye sarfedilen ve ancak ona lâyük olmakla ödenebilecek büyük emek ve gayret.

h.+ ım I/52/101

hakı işisini ödeme- : Bir işten elde edilen kazanç o işin masrafını kurtarmamak.

h.+ ı işisini ödemiyo II/17/87

hakından gel- : Zor bir işi başarı ile sona erdirmek, başa çıkabilmek.

h.+ ından gelemiyom I/83/45

haksız yere : Hakkı olmadan, gerçeğe dayandırmadan, iftira yoluyla.

h.+ sız yere I/13/41

hak : bk. hak¹ -1-
h. I/66/43

hakgete : bk. hakḲaten -1-
h. I/74/35

hakğında : Hakkında, üzerine, için, husûsunda, dâir, müteallik. -2-

h. I/06/02, I/06/08

hâkim : Yargı yetkisini kullanarak yasaya aykırı davranışları ve anlaşmazlıkları hukûka göre halletmek ve adâleti gerçekleştirmek üzere devlet tarafından tâyin edilen kimse, yargıç -4-

h. II/28/85, II/28/87

h.+ ler II/02/23

h.+ lere I/25/65

hakḳ : bk. hak² -2-

h.+ ını I/37/56, II/02/58

hakḲ : bk. hak² -4-

ğadın h.+ ı I/47/53, I/47/50

ğonşu h.+ ı I/64/20

bk. hak¹

h.+ ını I/132/05

hakḲaten : Hakîkaten, hakîkat bu ki, gerçekten, doğrusu. -3-

h. II/04/86, II/09/04, II/38/60

hakl : bk. akıl -1-

h.+ ı başında I/144/13

haklı : (Sözünde, hal veya işinde) Hak sâhibi olan, hakkı olan. -1-

h.+ sını I/99/71

hakrâbâ : bk. akraba -1-
h. I/48/61

haksızlık : Hakka ve adâlete uygun olmama. -1-

h. I/69/89

hal I : Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum. -10-

h.+ de I/129/30

h.+ ı vahtı I/122/85

h.+ ını I/33/125

h.+ ını I/130/34

h.+ ı I/14/42

h.+ inde I/132/26

kendi h.+ inde I/122/75

h.+ ine I/117/45

h.+ ini I/80/07

hali vaḳtı yerinde : Maddî durumu iyi, rahatça geçinecek vaziyette, zengince.

h.+ ı vaḳtı yerinde I/61/47

hal hatır sor- : Bir kimseye “Nasılsınız?” diyerek ne durumda olduğunu ve yakınlarının hâlini sormak.

hal II : Üstü kapalı pazar yer -1-

h.+ e I/11/45

hal : bk. hal I -6-

h. I/150/57, I/66/39

h.+ de I/150/41, I/28/02, II/19/31

h. hatır sorulurdu I/74/28

hal : bk. hal II -3-

h.+ e II/38/10

h.+ ını II/38/13

h. mal yapıcak II/09/62

hâl : bk. hal I -34-

h.+ e I/11/96, I/15/04

h.+ ı I/06/26, I/134/35, I/160/16,

II/30/40

h.+ ı vaḳitleri I/125/34

dünyâ h.+ ı I/03/42

h.+ ını I/104/18, I/22/02, I/22/03,

I/37/39, II/39/189

h.+ ını I/21/32

h.+ ını I/20/17

kendi h.+ ince I/03/37, I/03/39,

I/03/57

h.+ inde I/01/84, I/01/86,

I/139/35, I/94/39, II/15/25, II/15/52,

II/15/53
 kendi h.+ inde I/150/53, I/150/54
 h.+ inde yapıyoz I/44/13
 kendi h.+ ine I/112/68
 h.+ ini I/132/25, I/52/41
 h.+ inde I/153/118
hāl : bk. hal I -1-
 h.+ imize I/53/67
hāl : bk. hal II -1-
 h.+ e II/36/16
hal : bk. hal I -1-
 h.+ im I/14/42
hāl : bk. hal I -1-
 h.+ i II/30/78
hala : Babanın kız kardeşi. -24-
 h. I/48/60, I/65/31
 h.+ lānıñ I/80/31
 h.+ larınıñ I/80/31
 h.+ m I/34/05, I/35/21, I/35/22,
 I/76/09, I/98/28, I/98/29, II/19/88
 h.+ mıñ I/76/69, II/05/98, II/16/38
 h.+ mlāñ II/06/79
 h.+ sı I/145/01, I/45/24, II/11/36,
 II/12/50
 h.+ sınıñ I/122/27, I/140/27,
 I/48/60
halā : bk. hala -1-
 h.+ lar II/15/104
halā : bk. hala -1-
 h.+ mın I/148/38
halā : bk. hālā -1-
 h. yapıyoz II/19/78
halā : bk. hālā -4-
 h. I/06/115, I/44/67, I/60/56,
 II/06/59
hālā : bk. hālā -1-
 h. I/07/87
hālā : bk. hālā -1-
 h. I/53/76
hālā : Bu zamāna kadar, daha, henüz,
 şimdi bile, hālen. -33-
 h. I/04/43, I/06/38, I/10/111,
 I/10/14, I/10/60, I/106/35, I/110/65,
 I/117/19, I/117/37, I/117/41, I/117/43,
 I/117/46, I/126/05, I/129/55, I/13/27,
 I/149/66, I/150/19, I/150/38, I/158/42,
 I/17/23, I/17/60, I/28/14, I/33/02, I/54/60,
 I/63/18, I/69/80, I/73/18, I/87/102,
 I/98/45, I/98/73
 h. yapalār I/10/58
 h. yaparın I/10/13

h. yapıyōs I/157/79
halā : bk. hālā -2-
 h. I/128/69, I/67/66
hālāhazır : bk. hālīhazır -1-
 h.+ da I/01/98
halal : bk. helal -2-
 h. olsun I/43/35
 h. oļsun II/32/142
halal : bk. helal -1-
 h. olsun I/52/101
hālan : bk. hālen -1-
 h. I/13/27
hālāñ : bk. hālen -1-
 h. I/06/40
halbıķı : -1-
 h. I/06/133
halbuķu : bk. halbuki -1-
 h. I/44/96
halbuķu : bk. halbuki -1-
 h. II/27/31
halbuķı : bk. halbuki -1-
 h. II/28/19
halbuki : Anlam bakımından karşıt olan
 iki cümleyi birbirine bağlar; oysa, oysa ki,
 aksine olarak. -1-
 h. II/22/44
halbukisi : Halbuki. -1-
 h. II/28/19
halbüsem : Halbuki. -1-
 h. I/45/56
halci : Hal(II)de görevli kimse. -2-
 h. II/38/13
 h.+ miz veri II/38/15
haldır huldur : Haldır haldır. hızla ve
 durmadan. -1-
 h. huldur II/07/134
hale : bk. hālā -1-
 h. II/37/71
hāle : bk. hālā -1-
 h. I/49/59
hālen : Şu anda, şimdiki halde, şimdi,
 henüz. -2-
 h. I/39/38, II/23/55
halğ : bk. halk -2-
 h. I/145/98, I/145/99
halı : Yere veya mobilya üzerine serilmek,
 duvara süs olarak gerilmek üzere yün
 veya iplikten dokunmuş kısa tüylü yaygı.
 -14-
 h. I/21/17, I/21/38, I/90/65,
 I/96/10, I/96/13, I/96/19, II/05/38

h.+ lā I/160/26
h.+ lāmı II/05/20
h.+ lar I/14/31, I/27/07
h.+ lar I/21/23
h.+ sını I/89/15
h.+ ya I/94/47
halı : bk. hala -1-
h. II/05/98
halıcı : Halı dokuyan veya halı satan kimse. -1-
h. I/67/77
halıFileks : Yer döşemesini boydan boya kaplayan keçe görünümündeki makine dokuması halı. -1-
h.+ der II/17/01
halī : bk. halı -3-
h. I/27/12, I/67/77, I/96/13
hālīhazır : İçinde bulunulan hal, bugünkü durum. -1-
h. I/56/25
hālīhazırda : Şimdi, şu anda, bugünlerde.
halinnen : Hāliyle, ister istemez.-1-
h. II/04/62
haliyle : bk. hāliyle -1-
h. I/117/54
hāliyle : İster istemez, tabii olarak. -2-
h. I/106/06, I/16/10
hāliylē : bk. hāliyle -1-
h. I/106/30
hāliyle : bk. hāliyle -2-
h. I/122/75, I/46/114
hāliyli : bk. hāliyle -1-
h. II/09/34
halķ : Belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü, ahali. -10-
h. I/131/20, I/131/22, II/17/29, II/17/33, II/17/53, II/34/37, II/34/76, II/34/77
h.+ ı I/138/128
h.+ ınan II/17/31
halķ : bk. halķ -1-
h. I/64/110
hālķ : bk. halķ -2-
h.+ ı I/03/34, II/09/43
halĶ : bk. halķ -1-
h. II/17/32
halķa : Çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember. -1-
h. I/62/09

hallā : bk. allah -1-
h. I/08/14
halled - : Halletmek, çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek. -2-
h.- eş I/121/111
h.- iyim I/116/44
hālsiz : Vücûdunu yeter derecede dinç ve zinde hissetmeyen, mecalsiz, dermansız, tâkatsiz. -2-
hālsiz gal- : Gücü kuvveti azalmak.
h. ğalınca I/16/13
h. ğalıyor I/16/10
hālsiz : bk. halsiz -1-
h. ğalıyon I/63/52
ħalt : bk. alt -1-
ħ.+ ında II/22/53
hālti : (?) -1-
h. II/01/48
ham : (Meyve için) Yenecek kadar olgunlaşmamış.-4-
h. I/132/31, II/32/46
ham h. I/132/31
h. ham I/132/31
hām : bk. ham -1-
h. I/17/65
hamam : Yıkılacak yer. -44-
h. I/01/86, I/122/33, I/122/35, I/122/41, I/122/43, I/122/45, I/20/62, I/32/73, I/69/44, II/14/23
h.+ a I/122/41, I/122/47, I/153/80, I/20/32, I/20/48, I/20/58, I/122/44
h.+ ı I/122/45, I/122/46, I/20/16, I/20/17, I/99/52
ķıs h.+ ı I/154/20
ķıS h.+ ı I/30/35
gelin h.+ ı I/154/17
ġız h.+ ı I/32/72, I/32/73
h.+ ıdı I/20/27
h.+ ımız I/20/23
h.+ ımız I/20/23
h.+ ına I/154/17
h.+ ın I/01/86, I/01/88, I/122/35, I/122/42, I/20/27, I/20/53
h.+ ları I/69/45
hamam gecesi : Düğünlerde gelinle birlikte kadınların hamamda düzenledikleri eğlence.
h. gecesi I/155/76
ħamam : bk. hamam -5-
ħ.+ ı I/20/33
ħ.+ ına I/145/55, I/145/56

- çengiceK h.+ ina I/145/58
çengiceK h.+ ndan I/145/58
- hamamcı** : Hamam işleten kimse. -
2-
- h.+ nıñ II/38/90
h.+ ya I/20/54
- hamān** : bk. aman -1-
h. I/144/20
- hambar** : bk. ambar -9-
h. II/33/37
h.+ a I/74/78, II/37/111
h.+ da I/01/57
h. evinē I/153/32
h.+ ı II/33/37
h.+ ımız II/33/35
h.+ ınça I/74/75
h.+ lānı I/153/30
- hamd** : Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutuf ve ihsânı karşısında yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi.
-1-
- hamdolsun** : Allah'ın nîmetlerine ve lutuflarına minnet ve teşekkürü bildirmek üzere kullanılır, Allah'a şükürler olsun, elhamdülillâh.
h. I/23/71
- hamıl** : bk. hamur -1-
h.+ lar I/109/46
- hamıl** : bk. hamur -1-
h.+ ları I/154/52
- hamır** : bk. hamur -108-
h. I/07/102, I/101/11, I/101/12, I/109/46, I/111/43, I/116/33, I/116/34, I/116/35, I/116/37, I/129/63, I/130/80, I/148/53, I/154/42, I/26/55, I/26/57, I/26/58, I/26/60, I/35/04, I/73/48, I/96/55, I/96/57, II/07/90, II/22/72, II/37/126, II/39/40
- yo_urtlu h. I/132/11
h.+ a I/73/48
h. aŞı I/87/81
h.+ dan I/116/36, I/154/51, I/32/62, I/36/49
h.+ ı I/101/11, I/109/47, I/111/61, I/116/22, I/116/39, I/116/40, I/129/12, I/129/64, I/132/34, I/132/35, I/132/36, I/132/47, I/132/54, I/22/41, I/22/42, I/26/47, I/26/56, I/26/60, I/30/19, I/31/21, I/31/22, I/73/46, I/73/49, I/79/79, I/91/15, II/16/64, II/37/125, II/37/64, II/37/69, II/39/28, II/39/40, II/39/67
- yo_urt h.+ ı I/132/55
h.+ ı bir iki II/15/70
h.+ ı ilāniyle I/106/42
h.+ ı yaparlādı I/73/17
h.+ ım I/97/20
h.+ ımız I/90/12
h.+ ımıza I/157/83
h.+ ımızı II/32/107
h.+ ımız I/157/81
h.+ ina I/09/39
h.+ inan I/116/35
h.+ ını I/116/22, I/116/27, I/121/53, I/121/55, I/129/62, I/152/44, I/91/13, I/98/89
h.+ ın I/07/97, I/111/44, I/116/22, I/116/25, I/116/36, I/116/37, I/116/38
h.+ ı I/116/32, I/22/45, I/71/32
h. işi yaparız I/157/36
h. işi yapıldı I/04/37
h. işi I/96/51
h.+ lā I/22/44
h.+ ları I/22/44
h.+ lısı I/116/12
h. makinesi I/116/19
h. olur II/39/74
h. yapar I/132/50
- hāmır** : bk. hamur -2-
h. I/112/24
h.+ larıñ I/07/96
- hamırs** : bk. hamursuz -1-
h. I/72/80
- hamırsız** : bk. hamursuz-8-
h. I/01/62, I/07/104, I/26/49, I/29/17, I/76/61
h. yapıyola I/76/60
h. yapıyolā I/76/59
- hamır** : bk. hamur -5-
h. I/07/28, I/07/29
h.+ ımıza I/157/82
h. iş13i I/04/37
h.+ u I/04/38
- hamırsız** : bk. hamursuz-1-
h.+ ı I/76/62
- hamile** : bk. hāmile -2-
h. I/126/77
h. olurdūñ I/108/31
- hāmile** : Karnında yavru bulunan (kadın), gebe, iki canlı, yüklü. -7-
h. I/126/77, I/134/32, I/16/05, I/48/43
h.+ ydim I/126/75

hāmīle ğal- (ol-) : Rahminde yavru oluşmak, gebe kalmak.

h. ğaldıñ I/48/42

h. olunca I/126/75

hāmin : bk. āmin -1-

h. I/63/56

hamma : bk. amma -1-

h. I/18/16

hammal : Ücretle yük taşıyan kimse. -1-

h.+ ıñ I/53/68

hamur : Unun su ile yoğrulmasından meydana gelen, sıvı ile katı arası yumuşak madde. -35-

h. I/111/77, I/148/09, I/152/44, I/153/22, I/26/53, I/26/54, I/33/92, I/73/16, I/87/86, I/90/18

h.+ a I/09/38, II/15/81, II/33/65

h. ğopā I/30/24

h.+ ları I/30/21

h.+ u I/116/07, I/22/39, I/71/33, II/33/72, II/35/89

h.+ un II/15/113

h.+ undan II/15/110

h.+ unu I/111/29, I/111/52, II/15/113

hamur aşı : Hamurdan yapılan ve ince ince kesilen ev makarnası.

hamur ilānı : İçinde hamur yoğurulan ve içine hamur konulan leğen.

hamur işi : Hamurdan yapılan börek, tatlı vb. yiyecek(ler).

h. işi I/148/52, I/71/31, I/76/30, II/33/74, II/33/75

h. işleri I/76/31

hamur makinesi : Hamur yoğuran makine.

hamur ol- : Hamur haline gelmek, hamurlaşmak.

hamur yap- : Hamur yoğurmak, unu su ile iyice karıştırıp hamur durumuna getirmek.

h. yapaceksán II/15/119

h. yapıyodu II/15/84

h. yapveriydim I/91/01

hamursuS : bk. hamursuz -1-

h. I/71/25

hamursuz : Mayasız hamurdan yapılan yuvarlak çörek, ekmek. -2-

h. I/76/61

h.+ u I/71/28

han : Şehirlerde, kasabalarda veya yolların geçit yerlerinde yolcuların konaklaması, kendilerinin ve hayvanlarının geceleme için yapılmış binâ. -12-

h. I/156/35

h.+ da I/156/36, I/156/42, II/20/45

h.+ ı II/01/50, II/20/45

ines h.+ ı I/145/56, I/145/57

h.+ ıñ I/156/46

h.+ nāda II/01/50

h.+ nar I/156/38, I/156/39

hān : bk. han -1-

h.+ dı II/01/50

hana : Şaşma bildirir ünlem, doğrusunu söylemek gerekirse, hani, vay. -39-

h. I/101/10, I/102/35, I/102/51, I/152/132, I/159/13, I/159/17, I/159/22, I/159/23, I/159/27, I/159/37, I/159/39, I/16/26, I/54/24, I/70/29, I/70/52, I/74/96, I/76/41, I/76/90, I/76/92, I/76/93, I/79/86, I/88/06, I/88/07, I/88/16, I/92/05, I/93/09, I/93/10, I/93/18, I/93/28, I/94/39, I/94/51, I/94/80, I/97/42, I/97/45, I/98/24, I/98/63, I/98/73

hana : bk. ana -1-

h.+ lāna I/77/34

hānā : bk. hana -4-

h. I/146/18, I/33/110, I/70/63, I/94/06

hāna : bk. hana -1-

h. I/21/87

ḥana : bk. ana -1-

ḥ.+ mgilñ I/08/118

ḥana : bk. hana -1-

ḥ. I/76/55

ḥanā : bk. hana -1-

ḥ. I/21/66

hanca : bk. ancak -1-

h.+ sı I/19/11

hāncá : bk. ancak -1-

h. II/19/154

ḥanca : bk. ancak -1-

ḥ. I/19/11

hane : bk. hāne -12-

h. I/03/05, I/103/15, I/117/54, I/142/03, I/155/64, I/20/05, I/20/06, I/92/05

h.+ sı I/142/07

h.+ ydi I/11/25, I/128/10

h.+ ymişTi I/128/01

hanē : bk. hāne -2-

h. I/73/07, II/35/77
hāne : Ev. -118-
h. I/01/30, I/111/104, I/111/110,
I/133/62, I/142/06, I/147/45, I/149/35,
I/149/36, I/149/59, I/155/62, I/155/64,
I/156/11, I/156/57, I/158/06, I/158/10,
I/158/35, I/158/37, I/158/39, I/158/50,
I/158/55, I/17/76, I/18/43, I/23/48,
I/23/49, I/25/14, I/30/07, I/46/04, I/46/95,
I/52/47, I/56/25, I/56/27, I/56/42, I/61/11,
I/63/13, I/64/113, I/68/32, I/68/57,
I/68/58, I/68/60, I/68/61, I/68/62, I/68/63,
I/69/08, I/69/12, I/72/26, I/75/46, I/75/48,
I/87/44, I/87/45, I/92/05, I/92/17, I/92/18,
I/95/17, I/99/19, II/04/38, II/04/44,
II/09/85, II/10/33, II/10/77, II/13/39,
II/13/40, II/14/09, II/14/12, II/17/76,
II/23/35, II/25/14, II/37/78, II/37/79
h.+ de I/156/28
h.+ den I/108/43, I/158/56,
I/23/47, I/23/69, I/68/17
h.+ deñ I/56/50
h.+ di I/149/10
h.+ lē I/75/56
h.+ ler II/10/57
h.+ lerdekileri II/10/66
h.+ lere I/69/88
h.+ leri I/05/38
h.+ lerini II/10/81
h.+ mişmiş I/133/62
h.+ niñ I/156/13
h.+ niñ et I/03/109
h.+ si I/20/06, I/75/47, II/10/05
h.+ Sini I/158/10
h.+ sine I/155/64
h.+ sini I/56/31
h.+ ydi I/128/10, I/158/06,
I/64/52, I/64/53, I/72/25
h.+ yđi II/14/06
h.+ ye I/69/10
h.+ yǐ II/19/36
h.+ yidik II/21/32
h.+ ymiş I/68/17
h.+ ymişdi I/68/17
h.+ ymişTiK II/07/24
ḫane : bk. hāne -2-
ḫ. I/142/05, I/142/07
ḫāne : bk. hāne -13-
ḫ. I/142/10, I/142/11, I/142/12,
I/142/13, I/142/14, I/98/101, II/06/37,
II/17/18

ḫ.+ mizde I/03/105
ḫ.+ nin I/03/70
ḫ.+ niñ I/03/108
hanē : bk. hani¹ -1-
h. II/32/133
hané : bk. hāne -2-
h. II/06/15, II/32/117
hānē : bk. hāne -1-
h. I/57/42
hānelik : Herhangi bir sayıda evi olan,
evlik. -3-
h. I/86/23, I/86/25, I/86/27
hangī : bk. hangi -23-
h. I/10/94, I/117/26, I/121/120,
I/121/121, I/127/15, I/138/107, I/63/19,
I/86/61, I/93/58, I/93/59, II/03/83
h.+ mıSı I/154/34
h.+ mızı I/67/34
h.+ ndan I/94/62
h.+ nı I/100/13
h.+ sı I/160/08, I/74/99
h.+ sına I/10/91, I/137/56
h.+ sını I/111/48, II/13/61
h.+ sınıñ I/87/22
hangı : Adı geçen hususla, iki veya daha
fazla şeyden neyin veya kimin
kastedildiği öğrenilmek istendiği zaman
kullanılan soru sıfatı. -7-
h. I/139/55, II/03/75, II/03/76
h.+ si I/08/82, II/38/20
hangī : bk. hangi -2-
h. I/74/48, II/02/07
hanı : bk. hani¹ -24-
h. I/10/113, I/10/78, I/109/43,
I/121/62, I/126/07, I/126/22, I/127/49,
I/13/37, I/132/25, I/132/29, I/141/10,
I/28/44, I/31/54, I/42/44, I/48/41, I/48/67,
I/55/29, I/68/39, I/88/42, I/94/34, II/02/78,
II/06/20, II/15/20, II/17/24
bk. hani² -3-
h. I/105/59, I/50/09, II/38/35
bk. hani³ -2-
h. I/44/63, II/03/73
hanı : bk. hāne -1-
h. II/02/26
hānı : bk. hāne -2-
h. II/02/33, II/02/34
hānı : bk. hani¹ -1-
h. II/17/23
ḫanı : bk. hani¹ -2-
ḫ. II/17/29, II/38/39

hanım : 1. Kadın. -45-
h. I/31/67, I/64/41, I/64/84,
I/86/53, II/26/08, II/26/28, II/26/29,
II/28/20, II/28/30
ebi h. II/07/44
h.+ ı I/105/31, I/110/09, I/110/24,
I/121/93, I/122/86, I/46/122, I/67/47,
I/78/39, II/22/63, II/22/64, II/25/43
év h.+ ı I/67/23
h.+ ıla I/64/102
h.+ ım I/48/49
h.+ ın II/15/94
h.+ ınan II/23/20
h.+ ınıñ I/44/32, I/78/50
h.+ ıñ I/120/20, I/122/78,
I/64/102, I/75/72
h.+ ıyım I/132/01
h.+ ıynan I/129/55
h.+ ıyın I/44/02
h.+ lâımızdan I/32/18
h.+ ları I/24/22
h.+ nâını I/44/33
h.+ narı I/48/61, I/51/75
ev h.+ narı I/108/15
h. yapTı II/23/182
2. Eş, karı, zevce.-4-
h. I/44/82
h.+ lar I/51/66
h. mardır ğarıyı şe ğocayı genc
eden ğoca vardır hanımı ğocadan I/132/82
hanım mardır ğarıyı şe ğocayı
genc eden ğoca vardır h.+ ı ğocadan
I/132/83
3. Kadınlar için kullanılan unvan ve
hitap sözü. -10-
h. I/116/44, I/157/19, II/07/146,
II/23/109
semrā, h. I/116/55
h. ğısım I/79/30
h. ğızım I/129/08, I/93/43
h. ğızımız I/157/19
h.+ nar I/74/27
4. Hizmetinde bulunulan kadın. -
1-
h. I/154/68
5. Közleme yoluyla yapılan yemek.
-4-
biber h.+ ı II/19/56, II/19/57
patlıcan h.+ ı II/19/57
PaTlıcan h.+ ı II/19/56
hanım : bk. hanım⁴ -1-

h. I/67/09
hanım : bk. hanım³ -2-
h. I/49/04
ebe h. I/36/12
hanımefendi : Kibar konuşmada saygı
ifâdesi olarak kadın isimlerinden sonra
getirilen veya ismin yerine kullanılan
unvan sözü, kadınlar için kullanılan
hanımdan daha saygılı hitap sözü. -
1-
h. I/33/07
hanımlık : Hanım olma durumu, hanım
gibi davranma. -1-
h. I/79/24
hani : 1. Karşıdakinin daha önceden
bildiği bir şey kendisine hatırlatılmak
istenildiğinde kullanılan bir söz.-357-
h. I/01/42, I/02/14, I/02/66,
I/02/67, I/03/02, I/03/106, I/03/108,
I/03/16, I/03/28, I/03/29, I/03/32, I/03/37,
I/03/70, I/03/72, I/03/80, I/03/89, I/04/26,
I/04/44, I/04/45, I/05/51, I/05/67,
I/06/115, I/06/12, I/06/128, I/06/146,
I/06/19, I/06/45, I/06/76, I/06/85, I/06/93,
I/06/98, I/08/47, I/08/88, I/10/109,
I/103/11, I/103/30, I/109/03, I/109/11,
I/109/15, I/109/20, I/109/28, I/109/32,
I/109/36, I/109/39, I/109/42, I/109/46,
I/109/53, I/11/64, I/110/26, I/111/08,
I/111/114, I/111/25, I/111/53, I/111/64,
I/111/73, I/112/46, I/114/11, I/115/20,
I/115/25, I/115/48, I/117/11, I/118/09,
I/118/15, I/118/18, I/120/16, I/120/23,
I/121/10, I/121/21, I/121/66, I/122/50,
I/123/30, I/124/29, I/124/33, I/125/03,
I/125/10, I/125/17, I/125/37, I/125/39,
I/125/40, I/125/41, I/125/47, I/125/52,
I/125/53, I/125/73, I/125/96, I/125/97,
I/126/02, I/126/11, I/126/21, I/127/10,
I/127/13, I/127/22, I/127/44, I/129/29,
I/129/59, I/130/07, I/130/21, I/130/28,
I/130/31, I/130/43, I/130/49, I/130/70,
I/130/81, I/130/90, I/132/23, I/132/33,
I/132/47, I/133/54, I/137/39, I/137/49,
I/139/61, I/14/03, I/140/31, I/141/03,
I/141/04, I/141/05, I/141/06, I/141/07,
I/141/10, I/141/11, I/141/13, I/141/18,
I/141/19, I/141/23, I/141/25, I/141/27,
I/141/30, I/142/36, I/143/51, I/147/28,
I/148/08, I/15/05, I/151/07, I/153/70,
I/155/74, I/157/13, I/16/10, I/16/13,

I/16/21, I/16/25, I/16/27, I/16/30, I/16/33, I/16/34, I/16/36, I/16/44, I/16/54, I/161/47, I/17/40, I/17/46, I/17/47, I/17/59, I/17/78, I/17/80, I/17/85, I/20/45, I/20/55, I/20/77, I/30/21, I/31/11, I/31/15, I/31/16, I/31/66, I/34/29, I/36/12, I/36/15, I/39/09, I/39/37, I/39/40, I/41/14, I/41/19, I/41/54, I/41/67, I/41/83, I/42/15, I/42/23, I/42/51, I/44/37, I/44/38, I/44/67, I/44/90, I/44/92, I/46/13, I/46/34, I/46/48, I/46/53, I/46/60, I/46/77, I/46/88, I/47/16, I/48/30, I/49/08, I/49/65, I/56/45, I/58/17, I/58/22, I/58/24, I/58/33, I/58/46, I/58/53, I/58/56, I/58/66, I/58/72, I/58/74, I/58/79, I/61/60, I/63/23, I/63/26, I/63/38, I/63/40, I/63/59, I/64/108, I/64/110, I/64/117, I/64/20, I/64/23, I/64/24, I/64/60, I/64/64, I/64/74, I/64/75, I/69/47, I/69/70, I/69/73, I/69/90, I/73/09, I/73/26, I/73/39, I/73/68, I/73/69, I/74/21, I/78/02, I/78/34, I/78/48, I/87/97, I/91/82, I/97/05, II/02/10, II/03/82, II/05/38, II/05/40, II/05/68, II/05/97, II/06/19, II/06/70, II/07/121, II/07/134, II/07/18, II/08/88, II/09/04, II/09/05, II/09/104, II/09/15, II/09/19, II/09/45, II/09/62, II/09/74, II/09/89, II/09/91, II/09/93, II/10/52, II/10/99, II/11/12, II/11/32, II/11/45, II/11/58, II/12/08, II/12/15, II/12/25, II/12/27, II/12/29, II/12/35, II/12/73, II/13/19, II/15/28, II/15/34, II/15/37, II/15/53, II/15/95, II/15/96, II/16/104, II/16/89, II/17/27, II/17/30, II/17/32, II/17/33, II/17/35, II/17/41, II/17/59, II/17/61, II/17/67, II/17/69, II/17/73, II/17/74, II/17/76, II/17/80, II/17/85, II/19/100, II/19/127, II/19/129, II/19/154, II/19/159, II/19/59, II/19/65, II/19/69, II/19/93, II/21/05, II/21/20, II/21/95, II/22/86, II/24/66, II/25/20, II/25/54, II/25/88, II/27/28, II/30/11, II/30/25, II/30/28, II/31/06, II/31/11, II/31/12, II/31/16, II/31/45, II/32/02, II/32/109, II/32/111, II/32/14, II/32/140, II/32/28, II/32/34, II/32/42, II/32/50, II/32/54, II/32/64, II/32/72, II/32/87, II/32/96, II/34/72, II/38/83

2. "Doğrusunu söylemek gerekirse, kaldı ki, üstelik" anlamlarında kullanılan bir söz. -91-

h. I/06/123, I/06/147, I/06/83, I/103/25, I/103/35, I/105/33, I/105/62,

I/109/04, I/109/14, I/111/14, I/111/24, I/111/92, I/113/107, I/115/06, I/115/27, I/120/65, I/125/25, I/14/67, I/140/32, I/144/66, I/147/59, I/161/23, I/161/52, I/17/08, I/17/28, I/17/56, I/17/81, I/18/72, I/20/98, I/36/17, I/36/26, I/36/43, I/36/63, I/40/78, I/44/95, I/46/90, I/46/93, I/46/94, I/49/75, I/50/55, I/52/45, I/53/63, I/58/27, I/58/28, I/60/61, I/60/87, I/63/37, I/63/53, I/63/64, I/64/05, I/66/01, I/71/04, I/73/21, I/91/45, I/92/33, II/02/66, II/02/70, II/06/13, II/15/88, II/15/89, II/16/54, II/16/63, II/17/17, II/19/10, II/19/134, II/19/36, II/22/54, II/31/29, II/31/40, II/31/44, II/32/118, II/32/12, II/32/127, II/32/128, II/32/15, II/32/22, II/32/43, II/32/79, II/32/83, II/32/97, II/33/01, II/33/29, II/35/101, II/35/77, II/38/27, II/39/14

3. Bazen "bari" anlamında kullanılan bir söz. -14-

h. I/103/50, I/109/17, I/148/34, I/17/54, I/23/68, I/40/55, I/46/09, I/46/38, I/60/25, I/63/41, I/97/39, II/31/17, II/32/102

4. "Nerede, ne oldu, nerede kaldı" anlamlarında kullanılan bir söz.

h. I/05/71, I/161/29, I/55/47, I/55/61, I/55/71, I/58/27, I/62/29, I/64/96, I/67/27

hani : bk. hane -5-

h.+ miş II/02/68

h.+ ydi I/57/26, I/57/27, II/02/68

h.+ ye I/128/11

hanı : bk. hani¹ -6-

h. I/03/79, I/05/30, I/20/28, I/25/04, II/05/104, II/08/95

hanī : bk. hani¹ -1-

h. II/25/61

hanī : bk. hani¹ -3-

h. I/03/75, I/08/90, I/142/11

hañi : bk. hani¹ -1-

h. I/141/14

hañi : bk. hani¹ -3-

h. I/09/15, II/08/50, II/10/95

hāni : bk. hani¹ -1-

h. I/146/83

hāñi : bk. hani¹ -1-

h. I/04/35

hāni : bk. hani¹ -1-

h. I/04/72

hāni : bk. hane -12-
h. I/56/27, II/02/28, II/02/30,
II/02/69
h.+ lē II/08/117
h.+ ydi I/46/96, I/49/44, I/61/10
h.+ ye I/96/24
h.+ yin I/52/21
h.+ ymişTi II/07/50
hāni : bk. hani¹ -2-
h. I/105/07, I/109/22
hāni : bk. hani² -1-
h. II/06/07
hāni : bk. hani¹ -4-
h. I/82/34, I/83/34, II/19/116,
II/19/89
hāni : bk. hani¹ -9-
h. I/02/15, I/03/26, I/111/06,
I/14/07, I/63/08, II/11/49, II/12/09,
II/12/28, II/30/84
hāni : bk. hani¹ -1-
h. I/21/59
hāni : bk. hani¹ -27-
h. I/06/43, I/09/54, I/10/74,
I/105/19, I/111/41, I/113/05, I/117/50,
I/125/23, I/144/77, I/17/15, I/20/94,
I/40/04, I/40/56, I/42/49, I/43/33, I/46/46,
I/49/08, I/69/49, I/69/79, II/03/79,
II/13/06, II/14/86, II/17/28, II/17/79,
II/19/37, II/22/21, II/32/53
hāni : bk. hani¹ -1-
h. II/01/56
haniK : bk. hani¹ -1-
h. II/07/97
hançı : bk. hangi -1-
h.+ ңыз I/69/55
hanKi : bk. hangi -1-
h.+ ni II/34/06
hanne - : bk. anla- (?) -1-
h.- ycen I/72/01
hap : Kolayca yutulabilmesi için ufak
yuvarlaklar hâline getirilmiş ilâç. -
21-
h. I/21/83, I/30/40, I/43/02,
I/45/59, I/58/78, I/58/80, I/62/29, I/62/30
h.+ ı I/133/12, I/37/32
h.+ ı yutTu I/99/15
h.+ ım I/107/38, I/30/41
h.+ ını I/147/10, I/37/38, I/58/79
topunu h.+ ını veriyodu I/106/32
h.+ ıñ I/21/84
h.+ ları I/147/09

h. veriyo I/45/59
hâP : bk. hap -1-
h. I/145/57
hâpic : Apış, butların iç tarafı. -1-
hâpic arası : İki budun arası.
h. arasına I/08/92
hâpis : Suçluların kapatıldığı yer,
hapishane. -2-
h. I/57/50
h.+ e I/57/49
hâpsēni : bk. hâpis -1-
h.+ den II/01/07
har : Aşağıdaki deyimlerde geçer. -
3-
har har : Sürekli ve gürültülü
olarak.
har h. I/81/58
h. har I/81/57
har bür harman savur- : Elindekini
avcundakini düşüncesizce, hesapsızca
harcamak.
h. bür harman savurularsa I/14/45
hara - : bk. ara¹-1-
h. I/65/14
hara : bk. harar -1-
h. II/07/49
hārā : Atların yetiştirildiği ve bakımlarının
yapıldığı, hayvanların rahatça hareket
etmelerini sağlayan alanların bulunduğu
tesis, at çiftliği. -2-
h. I/01/78, I/01/79
harab : bk. harap -2-
h. olacak I/14/75, I/67/51
harābe : Harap, yıkılmaya yüz tutmuş
binâ, çok harap ev. -1-
h. I/46/109
haram : Dinin kesin bir delille yasakladığı,
işlenmesi azâbı, inkâr edilmesi küfrü
gerektiren (şey, hareket veya davranış). -
1-
h.+ ı II/39/176
harap : Kötü durumda, yıkık dökük,
yıkılmaya yüz tutmuş, vîran. -5-
h. I/01/99, I/130/34, I/130/89
harap ol- : Harap duruma gelmek,
yıkılmak.
h. olacak I/14/75
harar : Daha çok kıldan dokunmuş büyük
çuval. -6-
h. I/87/122, I/87/123
h. cuvalı I/87/123

h. çuvalları I/87/122
h.+ lānan II/07/45, II/07/48
haraç : bk. harar -1-
h. I/87/123
harb : bk. harp -7-
h.+ innān I/39/76
h.+ i I/67/51
gore h.+ i I/06/63
çanağkale h.+ inde I/24/49
yunan h.+ inde I/24/54
h.+ inden II/09/08
çanağkale h.+ inden I/68/18
harc : Bir iş için harcanan para, masraf. -
1-
h. I/148/13
harç : bk. harÇ -2-
h.+ ımız I/76/80
h.+ ın I/148/14
hārca - : Harcamak, (parayı bir şey satın
almak veya bir şey sağlamak için) elden
çıkarmak, sarfetmek. -1-
h.- sıı II/11/04
harÇ : Kumun çimento veya kireç ile
karıştırılmasından meydana gelen ve
yapılarda taş ve tuğla örgüsünün
yapıştırılmasında, duvarların
sıvanmasında kullanılan, koyu bulamaç
kıvâmındaki madde. -2-
h. evi I/73/68, I/73/69
hareket : Bir şeyin, bir nesnenin
bütününe veya bir kısmının yerini,
konumunu yâhut durumunu değiştirmesi,
kımıldama, kımıldanma. -2-
h. I/35/12, I/67/29
hareketli : Canlı, faal. -1-
h.+ ydi II/04/67
hareketlik : bk. hareketlilik -2-
h. I/155/100, I/155/101
hareketlilik : Hareketli olma durumu. -
1-
h. II/04/68
harf : Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi
meydana getiren işaretlerden her biri. -
8-
h. I/99/04
h.+ leri I/04/05, I/138/06,
I/138/09, I/33/33, I/87/09
h. verse I/42/05
harıl harıl : Önüne geldiği fiilin gösterdiği
işin hiçbir kesintiye uğramadan aralıksız
devam ettiğini gösterir. -2-

h. I/129/18
hariç : bk. hāriç -1-
h. I/46/64
hāriç : ...-nin dışında, ... sayılmamak
üzere. -1-
h. I/130/20
hariket : bk. hareket -1-
h. I/35/64
hāriş : bk. hāriç -2-
h. I/138/68, I/60/05
harma : Eski yapılarda kırılmak üzere olan
çatı ağaçlarının altına vurulacak direğe
başlık olarak konulan parça, destek. -
1-
h. yapılmıştı II/19/144
harman : Tahılın saptan ayrılması için
düven, makine veya hayvanla yapılan
dövme işi ve bu işin yapıldığı zaman. -
78-
h. I/05/32, I/108/14, I/108/19,
I/115/14, I/115/21, I/124/33, I/141/04,
I/38/37, I/56/47, I/70/35, I/72/26, I/73/07,
I/73/10, I/79/01, I/79/23, I/79/96, I/81/31,
I/83/40, I/87/17, I/87/40, I/90/33, II/01/29,
II/08/24
h.+ a I/108/31, I/130/13, I/141/24,
I/150/10, I/87/116, II/22/59
h.+ da I/91/75, II/25/92, II/25/95
h.+ dan I/07/91, I/153/120
h.+ dan I/141/12
h. derman I/159/33
h. edeç I/121/86
h.+ ı I/128/42, I/141/11, I/153/25,
I/74/78
h.+ ımız I/108/14
h.+ ımızı murmanımızı I/115/06
h.+ ın I/74/77, I/74/78, I/74/82,
I/91/80
h.+ narı I/05/32, I/70/07, II/22/58
dü_ün el nen h. yelnen I/155/74
harman savur- : Dövülen tahılı
samanını ayırmak için kürekle rüzgâra
karşı savurmak.
h. savrılır I/38/38
har bür h. savurularsa I/14/45
harman yeri : Üzerine dövülecek
ekin konduğu, dövme işinin yapıldığı,
sıkıştırılmış ve düzleştirilmiş dâire
biçiminde toprak alan.
h. yelleri I/56/47
h. yeri I/81/30

h. yerinde I/05/32, I/128/42,
I/68/37, I/74/61, I/87/19, II/06/32
h. yerine I/155/19, I/18/55,
I/27/30, I/74/61, I/87/18, I/91/29, I/94/15
h. yerinē I/91/71
h. yeri ydi I/87/42
h. yerlēni I/81/29, I/81/30
harman : bk. harman -1-
h. yerleri I/91/81
hārman : bk. harman -3-
h. I/73/11
h.+ a II/06/25
h.+ ı II/22/61
hārman : bk. harman -1-
h. yerine I/155/19
harmancılığ : Harmancılık, harmanlama
işçiliği. -1-
h. I/155/13
harmı_yen : <harman yer+i (?) -1-
h.+ nerde I/126/05
hārmıd : bk. armut -1-
h.+ ı I/08/96
harp : Devletlerin birbirleriyle diplomatik
münâsebetlerini keserek yaptıkları silâhlı
çarpışma, savaş, cenk. -3-
h. I/83/72
h.+ lerde I/24/56
h.+ ten I/03/28
harş : bk. harc -1-
h.+ ları II/09/31
harşlık : Harçlık, ufak tefek masraflar ve
şahsî ihtiyaçlar için harcanacak para. -
2-
h. veren I/126/28
h. veri I/126/28
hasar : Dışarıdan gelen zorlayıcı etkinin
bir şey üzerinde meydana getirdiği
yıpranma, zarar, ziyan. -1-
hasar yap- : Zarar vermek, zarara
uğratmak.
h. yapı I/69/101
hasda : bk. hasta -25-
h. I/12/37, I/13/38, I/131/37,
I/18/72, I/51/04
h. oldu I/107/67
h. oldü I/110/10, I/16/47
h. olduklarında I/41/59
h. oldum I/140/51
h. olmuş I/22/13
h. olunca I/125/03
h. oluyır II/25/36

h. oluyon I/67/71
şeker h.+ sı I/144/52
tansiyon h.+ sıyın I/93/53
h.+ ya I/12/32
h.+ ydı I/20/71
h.+ ydım I/17/21
h.+ yın I/140/49, I/88/01
h.+ ymış I/86/09
h.+ ymışdı I/152/103
hasdâ : bk. hasta -1-
h.+ ymışdı I/152/103
hasdâ : bk. hasta -1-
h. I/20/88
hāsda : bk. hasta -2-
h. II/25/01, II/25/02
hasdalan - : bk. hasTalan- -4-
h.- dık I/93/52
h.- ınca I/116/31
h.- mış I/140/55, I/98/120
hasdalān - : bk. hasTalan- -1-
h.- ca I/98/121
hasdalık : bk. hastalık -10-
h. I/106/34, I/13/38, I/131/36,
I/15/35, I/20/03, I/27/36
h.+ dan I/159/50
h.+ lar I/106/26, I/143/50, I/63/10
hasdalıg : bk. hastalık -4-
h. I/106/25, I/131/57, I/20/47,
I/35/64
hasdalıK : bk. hastalık -8-
h. I/106/25, I/131/32, I/133/33,
I/15/35, I/63/54
h.+ lar I/106/27, I/106/28
hasdalın - : bk. hasTalan- -2-
h.- dıkTan I/131/56
h.- dım I/131/56
hasdalī : <hastalık+ı -4-
h.+ na I/88/21
böbrek h.+ na I/112/07
böbreK h.+ na I/112/18
böbrek h.+ nı I/112/23
hasdané : bk. hasTāne -1-
h.+ lēr I/63/28
hasdane : bk. hasTāne -5-
h.+ ni I/86/62
h.+ sı I/86/63
h.+ sinden I/17/32
h.+ sine I/17/31
h.+ ye I/113/69
hasdāne : bk. hasTāne -3-
h.+ de I/113/74

h.+ siymişdi I/24/54
hasdı : bk. hasta-1-
h. II/18/32
hasdı : bk. hasta-2-
h.+ yın II/25/81
h.+ yıs II/25/78
hased : bk. haseT -1-
h.+ imiS I/144/62
haseT : Başkasında olan bir nîmeti çekememe, kendisine faydası olmadığı halde kıskançlık sebebiyle karşısındakinin sâhip olduğu nîmetten mahrum kalmasını isteme, çekememe, günüleme. -2-
h. I/80/22
h.+ imiz I/144/61
hasger : bk. asker² -1-
h.+ den I/86/67
hasıl : bk. hasır -2-
h. II/29/09
h.+ ları I/145/78
hasıl - : bk. asıl--1-
h.- ı II/07/118
hâsıl : Husûle gelen, olan, meydana çıkan. -1-
hâsıl ol- : Meydana gelmek, ortaya çıkmak, peydâ olmak.
h. olduk I/91/10
hâsıl - : bk. asıl--1-
h.- ı II/07/118
hâsılâ : bk. hâsılı -6-
h. II/09/47, II/09/64, II/09/67, II/09/68, II/09/71, II/09/88
hasılat : Bir işten, bir yerden elde edilen gelir, semere, mahsul. -1-
h.+ ı I/05/32
hasılı : bk. hâsılı -5-
h. I/23/62, I/23/65, I/23/71, I/87/09, I/87/92
hâsılı : Sonuç olarak, sözün kısası, velhâsıl, hulâsa.-14-
h. I/64/108, I/64/61, I/88/29, II/09/102, II/09/20, II/09/44, II/09/45, II/09/51, II/09/53, II/09/69, II/09/81, II/09/82, II/09/94, II/26/11
hâsılı : bk. hâsılı -1-
h. I/64/89
hasılı : bk. hâsılı -1-
h. II/01/21
hâsılı : bk. hâsılı -1-
h. I/08/77
hâsılı : bk. hâsılı -1-

h. I/64/51
hasım : Hısım. -1-
hılımuğa h.+ ıña I/77/30
hasır : Saz ve kurumuş bitki saplarından örülmüş taban örtüsü. -11-
h. I/140/09, I/140/10, I/140/47, I/152/60
h.+ a I/27/27
h.+ ıñ II/01/51
h.+ lar I/140/10
h. masır I/140/09
hasır : bk. hasır -1-
h. I/140/20
hâsılat : bk. hasılat -1-
h. yapâyo II/20/17
hasta : Sağlığı bozuk olan, sıhhati yerinde olmayan kimse. -55-
h. I/109/56, I/134/05, I/144/52, I/153/116, I/155/71, I/45/36, I/45/57, I/45/67, I/48/73, I/86/66
h.+ ları I/155/69, I/49/69
h.+ mıştı I/136/29
h.+ ız I/48/72
h.+ sı I/35/35
şeker h.+ sı I/148/41, I/153/47
h.+ sıyın I/58/78
h.+ ydı I/13/37, I/84/31
h.+ yıkan I/125/03
h.+ yın I/147/05, I/39/19
hasta ol- : Sağlığı bozulmak, bir hastalığa yakalanmak, hastalanmak.
h. musTa oldu I/121/116
h. olannara II/35/72
h. olcañ I/65/17
h. oldu I/35/38, I/45/67, I/49/67, I/83/76
h. oldular I/35/42
h. oldum I/39/02, I/39/06
h. oldümüzu I/58/63
h. oldüğ I/58/75
h. olmazdık I/153/115
h. olmazlarıdı II/08/50
h. olmazlarıdı II/08/60
h. olmuş I/45/68
h. olsañ I/161/41
h. olullâ II/12/81
h. oluğ II/29/07
h. olur I/58/45
h. olursuğ I/153/118
h. oluverincesi I/58/08
h. oluvurdu I/03/76

- h. oluyon I/63/20, II/29/22
h. oldu I/53/78
h. ölmazdıķ II/25/35
h. oļsa I/53/31, I/53/73
h. oļsaņ I/58/48
h. oŗsaņ I/49/61
- hāsta** : bk. hasta-6-
h. I/37/33, II/24/78
h.+ mız II/24/99
h.+ mızı II/24/101
h. oldu I/48/66
h. oluvidi II/24/107
- hāsta** : bk. hasta-1-
h. olunca I/83/48
- hasTalan** - : Sağlığı bozulmak, hasta olmak. -7-
h.- dım I/30/16, I/45/65
h.- ınca I/62/30
h.- ır I/98/109
h.- ıvērđi I/58/06
h.- mazlardı I/48/36
- hastalān** - : bk. hasTalan- -1-
h.- mıŗ I/49/63
- hastalān** - : bk. hasTalan- -1-
h.- dıdı I/58/09
- hasTali** : <hastalıķ+ı -5-
diz h. II/07/93
h.+ na I/01/83
h.+ nan I/136/29
mıde h.+ ndın II/05/93
h.+ ŋ I/37/36
- hastālī** : <hastalıķ+ı -1-
ŗeker3 h.+ nı II/30/24
- hastalıķ** : Canlılarda organların yapılarında ve işleyişlerinde görülen bozukluk, sağlık durumu bozuk olma hāli. -6-
h. I/143/52, I/33/20, I/83/33, I/83/34
h.+ gār I/01/97
h.+ lā I/54/04
- hastalıķ** :bk. hastalıķ -2-
h. I/58/10, II/07/84
- hastalıķlı** : Hastalıķlı, sık sık hastalanan, hastalıktan hiç kurtulmayan, sağlığı bozuk, mariz. -1-
h. I/55/70
- hastana** : bk. hasTāne -1-
h.+ da I/41/64
- hasTane** : bk. hasTāne -7-
h.+ den II/04/88, II/04/89
- h.+ deydım I/91/20
h.+ niņ I/139/16
h.+ sinde I/17/33
sarı h.+ sini II/07/72
- hasTāne** : Hastahāne, hastaların yatırılıp tedāvi edildiği yer. -16-
h. I/41/64, II/07/118
h.+ de I/21/13, II/25/110
h.+ den II/04/89
h.+ ni II/25/110
h.+ niņ II/25/98
esKiŗe_ır h.+ si II/26/27
eskiŗēr do_um h.+ sindi II/07/145
atatürk h.+ sine I/21/85
devlet h.+ sine II/25/98
siķorta h.+ sine I/60/58
esKiŗe_ır h.+ sini II/26/27
siķorta h.+ siniņ I/139/38
onvat h.+ siyenen II/29/15
h.+ ye I/60/57
- hasTāne** : bk. hasTāne -1-
bolaTlı can h.+ sine I/24/03
- hasTani** : bk. hasTāne -2-
h.+ de I/57/49
h.+ di II/07/67
- hastāni** : bk. hasTāne -5-
h.+ dı II/24/77
nımune h.+ sine I/42/18
h.+ ye I/63/17, I/79/99, II/25/101
- hastar** : bk. astar -1-
h. I/08/10
- hastı** : bk. hasta -1-
h. sāyırđ olmadıķTan II/05/100
- hāstı** : bk. hasta -1-
h.+ yıņ II/25/03
- haŗaŗ** : bk. haŗeŗ -9-
h. I/23/37, I/73/12
h.+ ı I/87/52
h.+ ıņ I/87/17, I/87/54
h.+ larıņ I/87/51
h.+ lı I/07/104
h.+ lı yapādıķ II/16/68
h. veridi I/118/08
- haŗaŗ** : bk. haŗeŗ -1-
h.+ ları I/03/91
- hāŗaŗ** : bk. haŗeŗ -2-
h. II/37/102, II/37/97
- haŗaŗlı** : İçinde haŗaŗ bulunan bōrek. -1-
h. I/32/62
- haŗat** : Bir arada bulunan at, eŗek, davar,

- sığır vb. hayvanlar. -4-
 hayvan h. I/154/55, I/154/56,
 I/78/48
 hayvan h.+ dan I/150/09
- haşeş** : Haşhaş, gelincikgillerden, uzun bir sapın ucunda beyaz veya mor tek bir büyük çiçek açan, kapsül biçimindeki meyvesi olgunlaşmadan çizildiğinde akan süttten afyon elde edilen, Asya ve Afrika'nın ılık ve sıcak bölgelerinde pek çok türü bulunan bir yıllık otsu bitki. - 15-
 h. I/03/102, I/03/91, I/03/92, I/153/19, I/71/40, I/71/41, I/73/12, I/87/50, I/94/41
 h.+ i I/73/12
 h.+ lan I/71/41
 h.+ lan yaparız I/71/39
 h.+ li I/145/74
- haşeşla** - : Üzerine haşhaş sürmek veya içine haşhaş katmak. -1-
 h.- rız I/71/34
- haşgaş** : bk. haşeş -9-
 h. I/27/73, I/40/48, I/51/57
 h.+ ı I/27/73, I/51/64
 h.+ lı I/40/44
 h.+ lı bide I/106/46
 h.+ lı yapardıK I/51/49
 h.+ lısı I/116/12
- haşgeş** : bk. haşeş -1-
 h. muşgeş I/51/63
- haşıl haşıl** : bk. haşır haşır -1-
 haşıl h. ğaynıyo I/96/41
- haşıla** - : bk. aşıla- -2-
 h.- dı I/17/63, I/17/64
- haşır haşır** : Bâzı şeylerin sürtünmesinden veya kaynamasından çıkan hıştırdan daha sert sesi anlatır. -2-
 haşır h. I/143/57, II/15/69
 h. haşır I/143/57, II/15/69
- haşır neşir** : Kaynaşma, bir arada olma. - 1-
haşır neşir ol- : Kaynaşmak, bir arada bulunup uğraşmak.
 h. neşir oluyola I/69/15
- haşkaş** : bk. haşeş -1-
 h.+ ı I/26/50
- haşla** - : Kaynar suda pişirmek, kaynar suya batırmak, üstüne kaynar su dökmek. -8-
 h.- dīmızı I/129/64
- h.- dīñ I/111/43
 h.- ndıktan II/34/99
 h.- rıS I/129/64
 h.- rız I/119/55
 h.- rsın I/121/85
 h.- yandan I/121/86
 h.- yıp I/19/03
- haşlā** - : bk. haşla- -2-
 h.- lā II/34/99
 h.- rsın I/60/61
- haşlama** : Haşlanarak pişirilen, bu şekilde pişirilmiş et yemeği. -3-
 h. I/97/45
 et h. II/31/49
 h.+ sı yapılır I/97/45
- haşlama** : bk. haşlama -1-
 h. II/31/49
- haşlı** - : bk. haşla- -5-
 h.- yoduğ II/22/79
 h.- yon II/15/107, II/15/26
 h.- yoS II/35/83
 h.- yosun II/15/25
- hāşlı** - : bk. haşla- -1-
 h.- yörduğ II/22/78
- haşlī** - : bk. haşla- -1-
 h.- yóz II/11/30
- haşlī** - : bk. haşla- -2-
 h.- yoñ II/29/105
 h.- yoz II/22/81
- haşlıma** : bk. haşlama -1-
 h. et I/97/48
- hat** : bk. at -1-
 h. arabasının I/77/08
- haT** : Bir ulaşım aracının tâkip ettiği yol. -1-
 h. II/10/24
- hata** : bk. hatā -1-
 h. I/56/74
- hatā** : Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık. -3-
 h. II/01/36
 h.+ m I/135/57
- hatā yap-** : Yanlış hareket etmek, yanılmak.
 h. yapTı I/69/81
- hataş** : bk. ateş² -4-
 h. I/157/27
 h. düştü_ü yiri yaçar I/03/38
 h.+ ı I/90/14
 h.+ ta I/33/151
- hataşla** - : bk. ateşlê- -2-

h.- dıktan I/90/15
h.- rız II/32/107
hataşlı - : bk. ateşlê- -1-
h.- yom I/90/14
haTdâ : bk. hattâ -4-
h. I/01/38, I/35/55, I/58/91,
II/32/05
haTdâ : bk. hattâ -1-
h. II/24/112
hateş : bk. ateş² -9-
h. I/03/48, II/07/72
h.+ i I/102/27, I/26/07
h.+ in I/102/37
bk. ateş³
h. I/48/37, I/48/38
h.+ i I/48/71, I/48/76
hatıl : Hayvan yemliği. -1-
h.+ ımız I/24/65
hatıla - : bk. hatırla- -1-
h.- yör I/121/33
hatıllâ - : bk. hatırla- -1-
h.- maSıñıs I/52/97
hatıllâ - : bk. hatırla- -1-
h.- rsıñız I/52/92
hatıllâ - : bk. hatırla- -1-
h.- miyom II/17/57
hatın : bk. hatun¹ -1-
h.+ a I/52/32
hatır : Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, itibar. -6-
hal h. I/74/28
h.+ ı II/38/87, II/38/88
h.+ ını II/16/46
h.+ ını II/16/46
hatırını yıķ- : Gönül kırmak,
incitmek
h.+ ını yıķmadım I/134/43
hatır_elli : Hatırşinas, gönül kırmayan,
gönül alan, hatır gözeten. -1-
h. I/14/65
hatıra : 1. Bir yer, kişi veya olayı hatırlatması için alınan, verilen, yaptırılan veya bu maksatla saklanan şey, yâdigâr. -2-
h. I/150/38
2. Yaşanmış şeylerden zihinde kalan her türlü iz, hatırdaki kalan, hâfizada yaşamaya devam eden şey
h.+ ın I/157/19
hatırla - : (Daha önce yaşanmış bir durumu, görülüp duyulmuş veya

öğrenilmiş bir şeyi) Zihinde yeniden canlandırmak, akla getirmek. -9-
h.- dı_ım II/15/39
h.- dim I/157/47
h.- ma I/13/22
h.- mıycam I/157/53
h.- mıyo I/59/76
h.- rın I/107/54, I/64/45
h.- yamâyorun I/107/49
h.- yiveriñce I/98/34
hatırlâ - : bk. hatırla- -1-
h.- sıñız II/38/62
hatırla - : bk. hatırla- -1-
h.- t II/08/121
hatırlat - : Hatırlamasını sağlamak. -2-
h.- abilir II/15/13
h.- ır II/15/14
hatırlê - : bk. hatırla- -1-
h.- yyödum I/152/40
hatırlı - : bk. hatırla- -4-
h.- yımadım I/157/55, I/157/58,
I/157/59
h.- yon I/98/35
hatırlı - : bk. hatırla- -2-
h.- yemeyorun II/16/72
h.- yin II/16/71
hatırlı : bk. hadi -1-
h. II/12/02
hatım : Kur'ân-ı Kerim'i başından sonuna kadar ezberden veya yüzünden okuma. -3-
h. I/114/33
h.+ e I/114/31
hatım yemeği : Kur'ân-ı Kerim'in okunmasının tamamlanması şerefine verilen yemek.
h. yemê I/114/37
hatılla - : bk. atla- -1-
h.- dilla I/125/88
hatta : bk. hattâ -8-
h. I/122/07, I/122/24, I/151/11,
I/151/30, I/58/89, I/99/31, II/24/25,
II/32/24
hattâ : bk. hattâ -3-
h. I/155/88, II/01/14, II/23/135
hattâ : "Bile, dahi, üstelik, bundan başka, hem de" gibi anlamı kuvvetlendirmek için kullanılır. -10-
h. I/01/60, I/122/53, I/129/11,
I/14/04, I/155/95, I/156/32, I/159/18,

I/58/90, I/95/54, II/01/44

hattā : bk. hattā -1-
h. II/03/66

hatta : bk. hattā -2-
h. II/23/143, II/23/152

hāTtā : bk. hattā -1-
h. I/01/31

hāttā : bk. hattā -1-
h. II/01/89

hātTā : bk. hattā -1-
h. yapTık II/19/29

hav : Köpeğin çıkardığı ses. -1-
h. I/33/65

hava : 1. Dünyâyı belli bir yüksekliğe kadar kaplayan, bütün canlıların nefes yoluyla alıp verdikleri, çok miktarda oksijen, azot ve az miktarda asit, su buharı ve başka gazlardan meydana gelmiş renksiz, kokusuz, hafif gaz. -6-
h. I/129/38, I/129/39, I/74/01, I/95/09

2. Bu gaz tabakasının belli bir yer ve zamandaki meteorolojik durumu. -9-

h. I/115/34, II/36/09, II/36/11

h.+ lā II/36/10, II/38/34

h.+ lar I/130/21, II/30/11

h.+ nın II/36/09, II/36/10

3. Bu gaz tabakasının belli bir yerde canlılar üzerindeki etkisine göre olan niteliği. -4-

h. I/126/80, I/140/57

h.+ sı I/32/103

h.+ yı II/38/33

4. Sonuçsuz, anlamsız, boş söz, hal vb.

hava al- : Temiz hava teneffüs etmek, nefes almak.

h. aldım I/95/06

hava parı(sı) : Hava parası: Bir yeri kiralayabilmek için içindeki kiracıya veya mal sâhibine kirâ dışında açıktan verilen para, peştemallık.

h. parı II/25/42

havâ : bk. hava¹ -1-
h.+ ynan I/95/10

havā : bk. hava¹ -9-
h. I/40/64, I/85/30, I/85/60, II/07/86

h. alamıyon I/37/51

bk. hava²

h.+ lar I/65/17, I/65/18

açık h. mühendisi II/38/23

bk. hava⁴ -1-

h.+ ya gidiyo II/36/19

hāvā : bk. hava¹ -2-

h. I/76/76

bk. hava²

h. II/22/48

hāvā : bk. hava² -2-

h. II/30/18

h.+ lā II/30/14

hava : bk. hava² -1-

h.+ lar I/52/88

havā_fişē : <havā_fişek+i -1-
h. I/106/71

havā_fişek : Havai fişek, gece yapılan törenlerde yakılarak havaya uçurulan, renkli ışıklar saçan fişek. -1-
h.+ lerimiz I/106/71

havādar : Havası bol, iyi hava alan (yer, ev...). -1-
h. I/40/15

havalan - : Temiz hava almak, havası değişmek. -1-
h.- inca I/111/57

havalandır - : Bir yerin veya bir şeyin temiz hava almasını sağlamak, kapalı bir yerin havasını değiştirmek, temizlemek. -1-
h.- ıyon I/111/64

havalandırma : Bir yerin havasını değiştirme, temizleme amacıyla bırakılan boşluk. -1-
h. II/19/157

havālanı : Hava alanı, uçakların kalkıp inmesine elverişli olacak şekilde hazırlanmış alan, meydan. -1-
h.+ na II/19/98

havas : 1. Heves, istek, arzu, meyil. -7-

2. Hevesli, istekli.

h.+ mış II/34/59

havas et- : Heveslenmek.

h. etmedi I/94/46

h. etmedim I/95/91

h. etTim I/95/91, I/95/95

h. itmedim I/95/91

hāvās : bk. havas¹ -1-

h. ediyö I/01/29

hāvās : bk. havas¹ -1-

h.+ ına I/01/26

havayi : Ciddî şeyleri umursamayıp keyif ve arzusuna göre hareket eden, etrâfına aldırmayıp kendini kayıt altına sokmayan, bir yerde sebat etmeyip bir meseleden öbürüne atlayıveren (kimse). -1-

h. I/15/40

havıc : bk. avuç -1-

h. avic I/58/77

hāvızlı : Hafızlık, Kur'ân-ı Kerîm'i bütünüyle ezberlemek için alınan eğitim.

-1-

h.+ ح II/26/10

havız : bk. havuz -3-

h. I/20/38

h.+ a II/23/196

h.+ lı I/20/53

havla : bk. helva -2-

h. basılırdı I/26/02

h. basıyoz I/87/81

havlı : bk. havlu -2-

h. II/08/60

h.+ ları II/34/20

havlı : bk. havlu -1-

h. II/32/85

hāvli : bk. havlu -2-

h. verilirdi II/13/33, II/13/34

havlu : Kurulanmak için kullanılan, üzeri havlı, pamuklu kumaş. -2-

h. I/114/21

h. mavlu I/114/08

havlü : bk. havlu -1-

h. II/24/50

havruz : bk. havuz -2-

h.+ u mavruzu I/68/58

yüzme h.+ u yapıla I/68/59

havta : bk. hafta-49-

h. I/101/35, I/102/24, I/102/27, I/153/22, I/155/73, I/155/75, I/155/77, I/157/18, I/157/28, I/157/56, I/159/09, I/31/50, I/39/105, I/63/24, I/63/31, I/74/87, I/74/88, I/76/11, I/76/57, I/76/63, I/76/64, I/76/72, I/87/73, I/90/30, I/91/40, II/08/98, II/25/73

h.+ da I/129/31, I/34/43, I/34/45,

I/90/20, I/94/64, I/94/66, I/94/71

h.+ da etcek I/94/72

h.+ nıñ I/03/77, I/79/98, I/94/68,

I/94/70, II/01/31

havtâ : bk. hafta-2-

h. II/25/75

h.+ ya I/94/64

havtâ : bk. hafta-1-

h. I/91/40

hāvta : bk. hafta-6-

h. I/101/40, I/148/20, I/37/44, I/72/67, II/25/72

h.+ da I/44/38

hāvtı : bk. hafta -2-

h.+ da I/54/16

h.+ ya I/37/46

hāvtili : <haftalık²+ı -1-

h. I/50/04

havulu : bk. havlu -2-

h. I/114/07, I/114/08

havuz : Bahçeleri süslemek, sulamak, içinde yüzmek veya belli maddeleri ıslatmak, boyamak, süzmek gibi maksatlar için kullanılan, etrâfi beton, tuğla, mermer vb. şeylerle çevrilmiş su biriktirme yeri. -2-

h. I/20/38, I/87/87

hay : Başına geldiği kelime veya cümlenin anlamını kuvvetlendirir.-7-

h. I/11/55, I/137/11, I/137/15, I/144/14, I/145/71, I/24/10, I/52/32

hay : bk. ay III -1-

h. II/27/39

hay : bk. hay -1-

h. I/06/128

hây : bk. hay -1-

h. I/145/71

hayâ : <ayağ+ı -2-

h.+ m II/22/06

h.+ ma II/22/07

hayad : bk. hayat I¹ -1-

h. I/143/31

hayad : bk. hayat II -1-

h.+ ı I/133/29

hayal : Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. -3-

h.+ di I/56/55

h.+ iyle I/24/35

hayat I : 1. Geçim şartları, geçim. -27-

h. I/128/12, I/134/26, I/139/29, I/141/21, I/141/29, I/143/50, I/159/44, I/35/04, I/53/67, I/68/29, I/70/69, I/73/07, II/22/61, II/25/37, II/35/23

h.+ ı I/106/01, I/159/43, I/24/57

h.+ ım I/33/84, I/33/90

h.+ ından I/33/126

h.+ lâmız I/159/08

h.+ Tan I/58/23
h.+ Tı I/35/16
2. Doğumdan ölüme kadar geçen süre, yaşanan, yaşanmakta olan veya ileride yaşanacak zaman, ömür. -7-
h. I/03/42, I/106/05, I/107/65
h.+ ım I/33/60
h.+ ĩ geçidik I/64/81
3. Yaşama gücü, yaşama şevki, canlılık. -3-
h. I/66/01, II/22/62
4. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Belli bir yer veya işte geçirilen ömür. -3-
h.+ ı I/38/40
h.+ ımı I/33/102
h.+ iniz I/37/17
5. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bahsedilen şeyle ilgili faaliyetlerin bütünü. -3-
sosyal h.+ a I/97/05
h.+ ından II/38/38
sosyal h.+ ından II/38/38
hayat geçir- (sür-) : Yaşamak, varlığını sürdürmek.
h. geçiriyoz I/159/46
h. sürdü I/11/96
hayat şartları : Hayatta karşılaşılan çeşitli durumlar, olumlu ve olumsuz yaşanan her şey, hayatın getirdikleri.
h. şartları I/141/10
h. şartları I/141/15
hayat II : Eski evlerde bahçeye bakan, üstü kapalı, önü ve bâzan yanları da açık sofa, avlu. -13-
h. I/130/101, I/130/98, I/133/28, I/133/31, I/160/19, I/36/32
arā h. I/160/19
h.+ da I/133/28, I/67/37
h.+ dan I/134/58
h.+ Ta I/104/31
hayāt : bk. hayat I -30-
h. I/58/21, I/58/23, I/58/26, I/58/29, I/60/46
h.+ ı I/104/13, I/104/14, I/104/15, I/70/05, II/08/16, II/21/08, II/21/101, II/24/11
h.+ ımıS I/157/04
h.+ ımız I/104/17, I/104/18, I/139/12, I/159/45, II/21/16, II/22/56, II/33/39

oğul h.+ ımız II/08/88
h.+ ında I/115/33, I/47/11, I/60/91, II/21/12
h.+ ımı I/60/91
h.+ ĩ I/58/20
h.+ ĩ I/76/82
h.+ ta I/58/29
hāyat : bk. hayat I⁵ -1-
h.+ ı I/01/28
hāyāt : bk. hayat I² -1-
h.+ ımızdan II/08/88
ḥayat : bk. hayat I⁵ -1-
köy ḥ.+ ĩ I/24/41
hāyāt : bk. hayat II -1-
h. II/12/01
hayatTa : Hiçbir zaman, asla. -1-
h. I/131/36
hayilla - : bk. hayırla- -2-
h.- lla I/125/91
h.- llardı I/125/83
hayıllı : bk. hayırlı -7-
h. I/104/67, I/104/69, I/145/23, II/22/90
h.+ sını I/104/68
h.+ sını versin I/104/67, I/124/31
hayıllı : bk. hayırlı -1-
h. I/66/01
hayıllı : bk. hayırlı -1-
h. I/114/24
hayımmıK : Hâinlik, hâince davranış. -1-
h. I/69/90
hayır I : “Öyle değil, olmaz, yok, aslâ” anlamlarında olumsuzluk, ret ve inkâr bildirir. -58-
h. I/03/09, I/03/27, I/09/06, I/09/08, I/09/66, I/103/06, I/103/38, I/103/61, I/104/68, I/105/46, I/105/53, I/107/66, I/107/67, I/112/50, I/113/128, I/116/39, I/12/04, I/122/01, I/132/33, I/136/10, I/138/87, I/139/10, I/139/56, I/23/11, I/23/12, I/23/27, I/24/06, I/24/19, I/33/62, I/56/13, I/56/14, I/56/39, I/59/01, I/67/11, I/67/40, I/76/23, I/88/18, I/92/14, I/92/46, II/07/147, II/12/25, II/29/81, II/30/76, II/33/73
hayır II : Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş. -5-
h. I/112/66
hayır ekmēni yap- : Bir kişinin

ölümünden belli bir süre (7 gün veya 40 gün) sonra hayrına yemek dağıtmak.

h. ekmēni yapTılar I/125/33

hayır gel- : İyi ve güzel olmak.

soğumuz h. gelir I/63/44

hayır ola (olsun) : Hayırlı olsun, uğurlu olsun.

h. ola I/93/05

h. oļsun I/52/33

hayır : bk. hayır I -4-

h. I/09/02, I/105/02, I/90/02,

II/37/100

hāyır : bk. hayır I -21-

h. I/03/07, I/03/09, I/03/111,

I/03/27, I/03/45, I/03/59, I/03/65, I/09/47,

I/112/13, I/112/57, I/132/33, I/160/24,

I/49/21, I/67/11, I/67/40, II/12/82,

II/14/61, II/14/76

ḥāyır : bk. hayır I -1-

ḥ. I/41/03

hayırla - : Hayırlı olmasını dilemek. -

1-

h.- dilā II/13/45

hayırlı : Faydalı, makbul, iyi, uğurlu, mübarek. -9-

h. I/112/40, I/122/01, I/122/78,

I/20/98, I/20/99, I/79/73

hayırlı olsun : Yeni bir iş veya yeni alınan bir şey için karşısındakine iyilik dileme sözü.

h. olsun I/33/16

hayırlı : bk. hayırlı -1-

h. I/52/31

hayırlı : bk. hayırlı -1-

h. I/01/72

hayırsız : Kendine ve başkalarına faydası olmayan, iyiliği, hayrı dokunmayan (kimse). -2-

h. I/64/15

hayırlı : bk. hayırlı -2-

h. II/05/81, II/05/82

hayıllı : bk. hayırlı -1-

h. II/05/102

hayıllı : bk. hayırlı -1-

h. I/48/57

hayır : bk. hayır II -1-

h. I/52/37

haykır - : Çok yüksek sesle bağırmak. -

1-

h.- ır I/122/46

haylā : bk. hālā -1-

h. II/02/17

hāyın : bk. aynı -1-

h. I/60/30

ḥaynı : bk. hani¹ -1-

ḥ. I/06/41

hayr : bk. hayır II -3-

h. I/69/66

h.+ ına I/131/23

hayran : Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse. -1-

hayran ol- : Çok beğenmek.

h. olurdu I/137/40

hayva : bk. ayva -1-

h.+ yı I/88/64

hayvan : Hareket edip yer değiştirebilme ve hissetme yeteneği olan canlı yaratık. -166-

h. I/01/83, I/05/15, I/06/33,

I/06/38, I/102/35, I/102/44, I/113/29,

I/120/56, I/121/10, I/133/35, I/137/64,

I/148/14, I/148/46, I/149/27, I/155/46,

I/156/42, I/158/14, I/158/20, I/159/19,

I/16/09, I/16/10, I/16/12, I/33/87, I/35/35,

I/41/89, I/42/14, I/46/67, I/68/30, I/69/16,

I/69/20, I/70/08, I/72/29, I/72/30, I/72/48,

I/78/15, I/81/06, I/81/08, I/81/10, I/81/61,

I/87/113, I/87/81, I/90/76, I/94/06,

I/97/44, I/98/44, I/98/45, I/98/48, I/99/31,

II/02/103, II/09/75, II/10/34, II/10/65,

II/16/21, II/16/23, II/16/86, II/24/102,

II/24/36, II/31/16, II/31/18, II/37/83

küçükbaş h. II/37/72

h.+ a I/73/15, II/14/46

h. bol I/151/13

h.+ dan I/12/01, I/95/118

h.+ ı I/03/111, I/16/08, I/26/08,

I/27/24, I/68/31, I/68/33, I/98/48, II/04/76,

II/09/78, II/30/47

h.+ ımıS II/09/21

h.+ ımız I/03/110, I/102/14,

I/27/24, I/70/55, II/21/09, II/21/10,

II/37/112

h.+ ınan I/129/47

h.+ ını I/26/07

h.+ ınān I/42/12

h.+ ın I/06/21, I/106/12, I/155/46,

I/41/92, I/99/31, I/99/34

h.+ lara II/20/69

h.+ na I/68/40

h.+ nā I/01/85, I/01/92, I/38/44,

I/49/65
 h.+ nāmızı II/21/10
 h.+ nan I/150/17, I/62/32, I/63/63,
 I/74/54, I/74/64, II/20/41, II/24/06
 h.+ nān I/63/12
 h.+ nāna I/35/63
 h.+ nānan I/01/85, I/49/65,
 I/49/68, II/09/26
 h.+ nāni I/156/42, II/20/46
 h.+ nāñ I/98/66, I/98/68
 h.+ nar I/01/83, I/06/21, I/159/19,
 I/62/41, II/31/17
 h.+ nara I/130/15, I/157/85,
 I/35/08, I/41/70, I/74/60, II/25/31
 h.+ nara veriyos I/160/01
 h.+ narda I/96/79
 h.+ nari I/01/89, I/01/90, I/06/41,
 I/117/23, I/158/17, I/35/50, I/69/20,
 II/21/11, II/24/100, II/30/59, II/31/25
 h.+ narımız II/31/06, II/31/32
 h.+ narımız I/01/27
 h.+ narımıznı I/108/13
 h.+ narın I/09/76
 h.+ narından I/115/18
 h.+ narını I/88/26
 h.+ narın I/117/22, I/129/66,
 I/130/96, I/96/45
 h.+ narınkını I/130/43
 h.+ narnan I/115/54
hayvan göş- : Bir işte hayvandan
 faydalanmak, bir hayvana araba
 çektirmek.
 h. göşallardı II/14/46
 h. göşardık I/74/53
hayvan haşat : Türü hayvanlar.
 h. haşat I/154/55, I/154/56,
 I/78/48
 h. haşatdan I/150/09
hayvân : bk. hayvan -1-
 h. II/25/47
hayvân : bk. hayvan -1-
 h. II/10/67
hâyvân : bk. hayvan -3-
 h. I/01/79, II/02/51
 büyükbaş h. II/02/51
hayvan : bk. hayvan -1-
 h.+ na I/03/23
hayvancı : Hayvan yetiştiren ve alıp satan,
 hayvancılıkla uğraşan kimse. -1-
 h.+ lâ II/17/79
hayvancılığ : bk. hayvancılık -1-

h. yapmışlar II/10/48
hayvancılık : Hayvan yetiştirme ve hayvan
 ticâreti yapma işi. -10-
 h. I/33/39, II/04/75, II/09/05,
 II/09/76
 h.+ lan I/68/30
 h.+ lān I/33/109
 h. yapan I/69/27
 h. yaparıS I/139/02
 h. yapıyō I/69/11
 h. yapıyoduğ I/33/108
hayvancılığ : bk. hayvancılık -8-
 h. I/129/36, I/53/84, I/68/54,
 I/86/30, II/09/35, II/24/36, II/30/36
 h. yapıyoduğ II/24/37
hâyvancılığ : bk. hayvancılık -1-
 h. I/57/31
hayvancılı : <hayvancılık+ı -2-
 h.+ nan I/03/63, II/04/69
hayvansal : Hayvanla ilgili, hayvandan
 elde edilen, hayvânî. -1-
hayvansal yâ : Hayvan yağlarından
 elde edilmiş yağ.
 h. yālâ II/21/21
haz : Bir şeyin insana verdiği hoşça giden
 tatlı duygu, zevk. -2-
haz it- : Hazzetmek, hoşlanmak,
 zevk almak.
 h. idiyo I/37/48
haz : bk. az -1-
 h. I/40/22
hazilla - : bk. hazırla- -2-
 h.- llar I/125/85
 h.- rdık I/128/74
hazillâ - : bk. hazırla- -2-
 h.- dı I/58/34
 h.- dık I/07/91
hazillâ - : bk. hazırla- -1-
 h.- llē II/08/48
hazillâ - : bk. hazırla- -1-
 h.- nıkan II/25/59
hazillâ - : bk. hazırla- -2-
 h.- nıyudu II/25/58
 h.- rız II/33/47
hazıllı : <hazırlık+ı -1-
 h. yapıyoduğ I/132/15
hazıllık : bk. hazırlık -2-
 h. yapar I/125/08
 h. yaparlar I/90/50
hazıllıg : bk. hazırlık -1-
 h. olurdu I/125/69

hazilli - : bk. hazırla- -1-
h.- yem II/18/24

hazım : bk. hazîne -2-
h.+ dan I/95/23
h.+ yi I/95/23

hazır : 1. Yapılmış halde satılan, ısmarlama olmayan. -28-
h. I/06/33, I/129/28, I/13/19, I/30/18, I/32/31, I/87/122, I/96/18, II/15/35, II/15/67, II/34/106, II/37/114, II/38/35, II/38/36, II/38/40
h. bez I/35/06
h. béz II/08/49
h. bézler I/14/35
h. çorba I/07/34
h.+ dan I/06/33
h. danteller I/90/71
h. ekmek I/125/60
h. mâğarna I/71/45
h. mamalar veriliyor I/16/44
h. yo_urT II/33/59
h. yünner I/12/10

2. Belli bir işi yapacak veya belli bir işe yarayacak duruma getirilmiş olan (şey). -10-
h. I/13/14, I/44/13, I/49/22, I/97/38, I/97/39, I/98/51, I/98/53, II/39/163
h.+ cecik I/79/91
h.+ ısa I/59/87

3. Emek sarfetmeden erişilen (şey). -7-
h. I/08/58, I/116/49, I/26/70, I/35/65, I/73/22, I/96/47
h.+ a bindi I/155/78

4. Bir işi yapmak için gerekli her türlü şeyini tamamlamış olan. -2-
h. II/22/62
h.+ ın I/01/72

5. Tam sırası, fırsat bu fırsat. -1-
h.+ a bağırdı I/69/72

hâzır : bk. hazır¹ -1-
h. I/152/88

hazır : bk. hazır¹ -1-
h. I/87/122

hazırla - : (Yapılacak işi) Uygun duruma sokmak, istenildiği zaman faydalanılmak üzere hazır etmek, hazır hâle getirmek. -20-
h. I/120/24

h.- dım II/36/07
h.- madıj I/91/63
h.- mışın I/80/53
h.- η I/41/31
h.- r I/76/73
h.- rdı I/155/82
h.- rıS I/32/36
h.- rız I/32/33, I/73/48
h.- rız I/90/46
h.- rlâ I/150/28
h.- rsın I/96/71
h.- yın I/112/57, I/116/56
h.- yıP I/34/16
h.- yivemiş II/20/81
h.- yoduK I/120/63
h.- yyorduK I/130/22

hazırlâ - : bk. hazırla- -1-
h.- lâ II/34/85

hazırlâ - : bk. hazırla- -1-
h.- mam II/34/48

hazırlâ - : bk. hazırla- -1-
h.- mış II/20/81

hazırlâ - : bk. hazırla- -1-
h.- rız II/21/08

hazırla - : bk. hazırla- -1-
h.- r I/155/82

hazırlan - : 1. (Bir şey) Yapılacak işe uygun ve hazır duruma getirilmek, hazır edilmek. -6-
h.- caK II/24/48
h.- câsa I/41/31
h.- ır I/34/15
h.- ıyodu I/78/32

2. Kendini hazırlamak, hazır duruma gelmek.
h.- ılır I/59/24
h.- ırdıK II/07/139

hazırle - : bk. hazırla- -3-
h.- ycen I/123/77
h.- yiveriyom I/87/68
h.- yoz I/93/56

hazırlı - : bk. hazırla- -7-
h.- ycaK II/39/113
h.- yceK I/78/49
h.- yodu I/78/49
h.- yodum II/31/09
h.- yoz I/93/42, II/24/49, II/38/32

hazırlık : Hazır olmak için gerekli şeyleri yapma işi, hazırlanma. -4-
hazırlık yap- : Hazır olmak için gereken şeyleri yapmak.

h. yaparız I/107/43
h. yapıyoruS I/93/11
h. yapıyoz I/77/05
h. yapıyöz I/93/05
hazırlık : bk. hazırlık -1-
kışlık h. II/37/104
hazırlı - : bk. hazırla- -1-
h.- yem I/93/04
hazırlı : <hazırlık+ı -3-
h. I/109/20
kış h. II/32/37
h.+ mız I/97/41
hazırlu - : bk. hazırla- -1-
h.- yundu I/52/36
hazine : bk. hazīne -1-
h.+ sinden II/30/41
hazīne : Toplu halde bulunan altın, gümüş,
mücevher, para vb. maddî değeri yüksek
şeylerin bütünü.-2-
h. I/68/76, II/30/22
haziran : Yılın mayıs ve temmuz ayları
arasındaki 30 gün çeken altıncı ayı, yaz
aylarının ilki. -1-
h. I/87/16
hazırlı - : bk. hazırla- -1-
h.- yóS I/09/38
hazlā - : bk. hazırla- -1-
h. II/21/08
he : 1. Evet. -303-
h. I/10/114, I/10/50, I/10/64,
I/10/76, I/100/06, I/100/27, I/101/27,
I/104/59, I/104/61, I/105/08, I/105/09,
I/109/08, I/109/13, I/109/27, I/109/34,
I/109/56, I/111/20, I/111/07, I/111/70,
I/113/27, I/116/28, I/116/30, I/119/20,
I/119/55, I/121/03, I/121/106, I/121/95,
I/122/63, I/123/30, I/123/41, I/123/43,
I/125/13, I/125/92, I/126/14, I/126/27,
I/126/55, I/126/65, I/126/70, I/127/13,
I/127/23, I/128/32, I/129/48, I/129/50,
I/130/04, I/130/102, I/130/46, I/130/54,
I/130/60, I/130/68, I/130/70, I/130/71,
I/130/74, I/130/76, I/130/79, I/130/84,
I/130/96, I/130/97, I/130/98, I/134/25,
I/137/55, I/138/05, I/138/18, I/138/82,
I/138/83, I/142/59, I/144/19, I/144/27,
I/145/19, I/146/22, I/146/66, I/146/75,
I/147/40, I/148/56, I/149/06, I/149/53,
I/149/55, I/15/02, I/15/60, I/150/04,
I/151/05, I/151/11, I/152/33, I/157/49,
I/158/16, I/159/07, I/159/42, I/16/03,

I/16/52, I/160/04, I/161/58, I/18/14,
I/18/29, I/19/19, I/20/40, I/20/64, I/21/74,
I/23/06, I/23/52, I/24/61, I/29/19,
I/33/106, I/33/28, I/33/92, I/35/48,
I/36/02, I/36/56, I/39/07, I/39/54, I/40/49,
I/41/07, I/42/45, I/42/49, I/42/54, I/42/81,
I/44/03, I/44/81, I/45/44, I/45/64, I/49/14,
I/49/53, I/51/37, I/51/72, I/51/73, I/55/22,
I/56/32, I/56/33, I/58/94, I/59/87, I/63/36,
I/64/49, I/65/25, I/68/26, I/68/47, I/69/53,
I/69/78, I/71/12, I/71/45, I/72/08, I/72/13,
I/72/42, I/72/69, I/72/84, I/73/58, I/74/67,
I/78/03, I/78/10, I/79/20, I/79/37, I/79/44,
I/79/46, I/79/63, I/79/77, I/79/83, I/80/41,
I/81/17, I/81/19, I/81/23, I/81/28, I/81/40,
I/81/53, I/86/15, I/86/32, I/86/33, I/86/36,
I/86/57, I/86/58, I/86/63, I/86/69, I/86/73,
I/87/06, I/87/111, I/87/123, I/87/14,
I/87/29, I/87/53, I/87/58, I/87/61, I/87/66,
I/87/80, I/87/86, I/87/90, I/88/51, I/88/54,
I/89/28, I/91/13, I/91/83, I/91/84, I/92/31,
I/95/124, I/95/16, I/96/31, I/98/105,
I/98/20, I/98/47, I/98/52, I/98/77, I/98/86,
I/98/94, I/99/43, I/99/66, II/01/03,
II/01/04, II/01/09, II/01/35, II/01/61,
II/01/78, II/02/06, II/02/84, II/04/30,
II/04/39, II/05/44, II/05/58, II/06/11,
II/07/07, II/08/38, II/08/77, II/11/43,
II/12/01, II/12/25, II/12/72, II/12/83,
II/13/37, II/13/44, II/14/08, II/15/97,
II/16/04, II/16/26, II/16/86, II/17/08,
II/18/02, II/19/122, II/19/140, II/19/56,
II/19/57, II/21/55, II/21/72, II/21/83,
II/22/12, II/24/20, II/24/61, II/24/86,
II/25/85, II/32/48, II/32/81, II/32/87,
II/33/50, II/34/102, II/34/46, II/35/36,
II/38/108, II/39/08, II/39/14, II/39/148,
II/39/18, II/39/184, II/39/23, II/39/79

h. vurullar I/121/63

2. “Ne? Anlamadım” anlamında
kullanılır.

h. I/42/79, I/44/81, I/67/53,
I/83/29, I/95/79, I/95/80, I/95/81,
I/95/116, II/08/71, II/08/120, II/24/79

hē : bk. he¹ -571-

h. I/02/18, I/02/21, I/02/30,
I/02/59, I/04/01, I/04/07, I/04/21, I/04/23,
I/04/28, I/04/30, I/04/31, I/04/38, I/04/48,
I/04/55, I/04/59, I/04/61, I/04/64, I/04/65,
I/05/65, I/09/43, I/10/104, I/10/108,
I/10/121, I/10/122, I/10/17, I/10/18,

I/10/35, I/10/41, I/10/43, I/10/51, I/10/73,
I/10/83, I/10/89, I/10/90, I/100/10,
I/100/14, I/100/31, I/100/50, I/101/06,
I/101/09, I/101/14, I/101/62, I/102/09,
I/102/57, I/102/77, I/103/40, I/104/02,
I/104/28, I/104/45, I/104/47, I/104/48,
I/104/58, I/105/49, I/106/04, I/106/74,
I/106/80, I/107/02, I/107/19, I/107/36,
I/107/47, I/107/51, I/109/02, I/109/14,
I/109/39, I/109/40, I/109/42, I/109/56,
I/11/91, I/11/94, I/110/01, I/110/11,
I/111/103, I/111/70, I/112/59, I/113/05,
I/113/130, I/113/17, I/113/36, I/113/50,
I/114/32, I/115/31, I/115/50, I/118/15,
I/119/13, I/119/80, I/120/52, I/121/112,
I/121/20, I/121/31, I/121/68, I/121/95,
I/122/15, I/122/26, I/122/65, I/122/66,
I/122/71, I/123/11, I/123/31, I/123/53,
I/124/42, I/124/44, I/125/14, I/126/14,
I/126/16, I/126/23, I/126/48, I/128/51,
I/13/06, I/13/21, I/130/103, I/130/53,
I/130/55, I/130/86, I/130/87, I/130/93,
I/133/53, I/134/07, I/134/55, I/135/01,
I/136/11, I/137/58, I/137/60, I/138/18,
I/138/48, I/138/69, I/140/16, I/144/48,
I/144/57, I/144/82, I/145/07, I/145/10,
I/145/19, I/145/22, I/145/97, I/146/03,
I/146/06, I/146/17, I/146/45, I/146/56,
I/146/78, I/146/85, I/147/08, I/147/11,
I/147/38, I/148/32, I/148/61, I/148/62,
I/148/63, I/15/09, I/15/57, I/15/60,
I/150/53, I/151/10, I/151/17, I/151/24,
I/152/104, I/152/134, I/152/47, I/152/68,
I/152/79, I/153/02, I/153/08, I/155/10,
I/157/20, I/157/21, I/157/22, I/157/23,
I/157/36, I/157/37, I/158/01, I/158/04,
I/158/07, I/158/08, I/158/46, I/158/49,
I/158/50, I/158/57, I/159/04, I/159/21,
I/159/38, I/159/46, I/159/52, I/16/22,
I/160/14, I/161/38, I/18/16, I/18/17,
I/18/54, I/19/29, I/19/30, I/20/09, I/20/10,
I/20/102, I/20/22, I/20/24, I/20/40,
I/20/66, I/20/93, I/21/23, I/21/68, I/21/70,
I/22/04, I/22/05, I/22/12, I/23/08, I/24/26,
I/24/70, I/28/20, I/28/47, I/29/13, I/29/19,
I/30/04, I/30/08, I/30/39, I/30/45, I/31/02,
I/31/09, I/31/10, I/31/29, I/31/46, I/32/83,
I/33/09, I/33/145, I/33/31, I/33/46,
I/33/80, I/35/21, I/35/29, I/35/42, I/36/33,
I/37/06, I/37/27, I/39/100, I/39/101,
I/39/16, I/39/24, I/39/54, I/39/70, I/41/09,

I/41/13, I/41/42, I/41/43, I/41/71, I/41/76,
I/41/77, I/41/88, I/42/32, I/42/33, I/42/36,
I/42/69, I/43/02, I/43/10, I/43/12, I/43/14,
I/43/22, I/43/36, I/43/37, I/44/81, I/44/83,
I/44/87, I/45/01, I/45/20, I/45/53, I/46/49,
I/47/29, I/47/31, I/50/06, I/50/30, I/50/73,
I/51/09, I/51/64, I/51/67, I/53/12, I/53/40,
I/53/54, I/53/56, I/55/10, I/56/03, I/56/06,
I/56/43, I/59/05, I/59/33, I/60/16, I/61/49,
I/62/04, I/65/41, I/66/10, I/66/11, I/67/07,
I/67/35, I/67/75, I/68/07, I/68/13, I/68/21,
I/68/28, I/68/42, I/69/59, I/69/68, I/70/22,
I/70/65, I/70/82, I/71/06, I/71/54, I/71/61,
I/71/63, I/71/68, I/71/81, I/71/82, I/72/05,
I/72/23, I/72/37, I/72/44, I/72/62, I/72/65,
I/72/66, I/72/70, I/72/72, I/72/74, I/72/83,
I/73/37, I/74/62, I/74/66, I/74/86, I/75/14,
I/75/32, I/75/59, I/77/05, I/77/73, I/78/37,
I/79/09, I/79/33, I/79/95, I/80/02, I/80/21,
I/80/39, I/80/40, I/80/57, I/81/07, I/81/10,
I/81/25, I/81/28, I/81/30, I/81/52, I/81/57,
I/84/02, I/84/28, I/85/26, I/85/41, I/85/45,
I/86/13, I/86/17, I/86/18, I/86/23, I/86/24,
I/86/32, I/86/39, I/86/42, I/86/43, I/86/44,
I/86/47, I/86/50, I/86/57, I/86/58, I/86/59,
I/86/64, I/86/73, I/86/74, I/86/78, I/87/02,
I/87/04, I/87/19, I/87/23, I/87/82, I/87/99,
I/88/35, I/88/64, I/88/66, I/88/67, I/89/02,
I/90/47, I/91/49, I/91/52, I/91/64, I/93/57,
I/93/59, I/93/64, I/94/33, I/94/61, I/95/03,
I/95/108, I/95/11, I/95/116, I/95/125,
I/95/29, I/95/79, I/95/86, I/95/89, I/96/27,
I/97/29, I/97/37, I/98/02, I/98/08, I/98/10,
I/98/124, I/98/131, I/98/16, I/98/23,
I/98/25, I/98/27, I/98/35, I/98/46, I/98/60,
I/98/69, I/98/76, I/98/78, I/98/80, I/98/87,
I/98/93, I/98/94, I/98/98, I/99/66, II/01/88,
II/02/56, II/02/76, II/03/34, II/03/83,
II/04/11, II/04/36, II/04/39, II/04/43,
II/04/80, II/04/94, II/05/06, II/05/108,
II/05/13, II/05/21, II/05/25, II/05/30,
II/05/37, II/05/63, II/05/66, II/05/80,
II/05/83, II/05/88, II/05/92, II/06/12,
II/06/29, II/06/46, II/07/109, II/07/121,
II/07/34, II/08/04, II/08/35, II/08/76,
II/10/09, II/11/11, II/11/25, II/13/14,
II/13/29, II/13/48, II/13/49, II/13/54,
II/14/08, II/14/43, II/16/06, II/16/106,
II/16/26, II/16/73, II/16/86, II/17/11,
II/17/39, II/17/82, II/17/89, II/18/19,
II/18/22, II/19/135, II/19/19, II/20/62,

II/21/22, II/21/68, II/21/85, II/22/89,
II/23/189, II/23/190, II/23/203, II/23/34,
II/24/104, II/24/57, II/24/62, II/24/92,
II/24/96, II/25/116, II/25/43, II/25/88,
II/26/05, II/26/19, II/27/19, II/27/22,
II/30/19, II/30/27, II/30/29, II/30/54,
II/30/74, II/32/113, II/32/131, II/32/134,
II/32/136, II/32/78, II/32/96, II/33/51,
II/34/28, II/35/50, II/35/53, II/35/63,
II/35/68, II/35/70, II/37/02, II/37/105,
II/37/47, II/38/22, II/38/74, II/39/161,
II/39/17, II/39/81, I/54/27, I/60/21,
II/37/61, I/62/07

bk. he²

h. I/04/67, I/100/07, I/150/59,
I/158/32, II/34/05

hē : bk. her -2-

h. I/30/29, II/24/106

ḥē : bk. he¹ -3-

ḥ. I/21/11, I/30/54, II/08/43

heb : bk. hep -71-

h. I/02/14, I/04/27, I/06/108,
I/06/117, I/06/16, I/06/39, I/08/127,
I/08/27, I/08/42, I/08/69, I/10/52, I/10/70,
I/10/88, I/107/40, I/110/67, I/137/51,
I/143/37, I/143/70, I/158/37, I/158/47,
I/18/73, I/34/23, I/35/30, I/35/33, I/35/43,
I/36/07, I/36/09, I/36/14, I/36/18, I/36/27,
I/36/28, I/36/30, I/39/101, I/41/46,
I/41/76, I/41/80, I/48/40, I/50/70, I/50/72,
I/58/36, I/59/84, I/65/23, I/67/29, I/68/53,
I/74/71, I/87/113, I/91/40, I/99/15,
I/99/38, II/03/16, II/07/46, II/12/34,
II/12/37, II/12/38, II/12/41, II/14/19,
II/22/58, II/23/39, II/25/10, II/25/18,
II/25/26, II/25/31, II/25/37, II/28/81,
II/29/03, II/33/15

h.+ icēmiS I/134/40

ḥeb : bk. hep -1-

ḥ. II/25/89

hēb : bk. hep -1-

h. II/05/69

hebi : Hepsi. -1-

h. I/58/53

hebcē : bk. hepcē -1-

h. I/13/29

hebe : bk. ebe I -1-

h.+ lē I/61/12

hebesi : bk. hepsi -1-

emmim dayım h.+ nden āldım
payım I/64/98

hebici : bk. hepcē -2-

h.+ ni I/135/58, I/138/24

hebıce : bk. hepcē -1-

h. I/64/86

hebicek : bk. hepceK -1-

h. I/36/14

hebici : bk. hepcē -3-

h. I/138/24

h.+ ni yapan II/32/65

h.+ η I/75/56

hebıci : bk. hepcē -1-

h.+ ni I/138/25

hebisi : bk. hepsi -4-

h. I/119/33, I/21/22, I/52/43

hebısi : bk. hepsi -2-

h. I/18/76

h.+ niη I/99/28

hebsi : bk. hepsi -2-

h. I/10/79, I/42/69

hebzi : bk. hepsi -1-

h. I/155/78

hec : bk. hiç -1-

h. I/88/71

hēc : bk. hiç -1-

h. I/112/45

heÇ : bk. hiç -8-

h. I/107/07, I/107/70, I/137/45,
I/144/80, I/158/55, I/64/63, II/19/15

hēç : bk. hiç -1-

h. I/115/15

ḥeç : bk. hiç -1-

ḥ. I/143/31

ḥēç : bk. hiç -1-

ḥ. I/149/37

hēç : bk. hiç -10-

h. I/123/39, I/135/60, I/143/30,
I/88/04, I/88/05, I/88/07, I/99/20, II/14/84
h. yapan I/26/65, I/27/37

hēçbi : bk. hiçbir -1-

h. II/04/45

hediye : Sevgi veya saygı ifâdesi olarak
karşılıksız verilen şey, armağan. -
17-

h. I/04/28, I/04/29, I/27/16,
I/40/35, I/50/25, I/90/52, I/90/56, I/90/57

h.+ lerini I/90/59

h.+ miz II/38/61

h.+ ninen I/104/50

h.+ si I/67/77

hediye ver- : Hediye etmek, (bir
şeyi) bir bedel almadan bağışlamak.

h. vercem II/38/61
h. verdik I/27/16
h. verilerdi I/90/52
h. veririm I/19/16
h. veriyim I/40/34
heh : bk. hah -9-
h. I/106/74, I/109/16, I/110/18,
I/16/40, I/42/06, I/42/08, I/42/24, I/66/43,
II/33/62
heḥ : bk. he² -1-
h. II/08/135
hēh : bk. hah -1-
h. II/08/49
hēkes : bk. herkes -1-
h.+ in I/126/43
hēkeş : bk. herkes -2-
h. I/126/44
h.+ in I/126/44
hēkez : bk. herkes -1-
h. I/132/35
hekēş : bk. herkes -1-
h. I/145/94
hel : bk. hal I -1-
h.+ lerim I/42/77
helal : bk. helâl -11-
h. I/139/26
h. et I/85/64
h.+ lar olsun I/98/132
h. olsun I/91/62
h. olsün II/33/81
h. oşsun I/37/55, I/85/63
h. oşsun I/49/82, I/60/103
h. olsun I/59/82
h. oşun I/50/84
helâl : bk. helâl -2-
h. et I/60/103
h. olsun I/52/98
helâl : Dînin yasaklamadığı (şey, hareket
ve davranış). -10-
h. I/42/77
helâl et- : (Yaptığı veya verdiği
şeyi) Cân ü gönülden bağışlamak, verdiği
kimsenin hakkı olarak kabul etmek.
h. ediñ I/143/86
h. et I/37/56
helâli hoş olsun : İsteye isteye
verdim, cân ü gönülden bağışladım,
yaptıklarımı helâl ettim, karşılığını
beklemiyorum, gönlüm hoş, helâl olsun.
h.+ ı hoş olsun I/48/50
helâl(lar) olsun : “Yaptıklarımın,

verdiklerimden dolayı bir karşılık
beklemiyorum, isteye isteye yaptım,
isteye isteye verdim” anlamında kullanılır.
h. olsun I/107/20, I/119/83,
I/98/130
h. oşsun I/37/55
helâl : bk. helâl -1-
h. ediñ I/50/85
helâl : bk. helâl -1-
h. I/37/56
helâl : bk. helâl -2-
h. olsun I/119/82, I/119/83
helallaş - : (Bir alış veriş veya ayrış
sırasında, ölüm döşeginde) Karşılıklı
olarak haklarını birbirine bağışlamak,
helâl etmek. -1-
h.- ır I/126/29
helbet : Elbet, elbette, şüphesiz,
muhakkak, mutlaka. -3-
h. I/75/08, I/87/62, I/87/76
hele : 1. Bir kimse veya şey diğer kimse
veya şeylerin içinde ayrıca belirtilmek
istendiği zaman bunu ifade eden
kelimenin başına veya sonuna getirilir,
özellikle, bilhassa, bâhusus, her şeyden
önce. -25-
h. I/03/49, I/04/53, I/04/54,
I/06/98, I/104/23, I/122/02, I/126/52,
I/136/38, I/14/57, I/144/48, I/144/49,
I/46/92, I/47/25, I/55/66, I/60/97, I/61/65,
I/69/14, I/80/29, II/03/75, II/14/01,
II/23/186
2. Belli, belli ki. (?) -1-
h.+ si I/39/96
hele bi : Önce, evvelâ
h. bi I/144/47
hele hele : “Haydi söyle bakalım”
anlamında bir kimseyi söyletmek,
anlatmaya teşvik etmek için kullanılır.
hele h. I/94/47
h. hele I/94/47
hele ki : Üstelik.
h. ki I/96/62
helke : Genellikle bakırdan yapılan,
bakraçtan büyük bir çeşit kova. -4-
h. I/87/70, I/91/40
h.+ lēnen I/134/49
h.+ lerinen I/126/10
helkē : bk. helke -1-
h. I/87/70
helli : bk. elli I -1-

h. I/08/111
helva : Un veya unlu maddelerle şeker ve yağdan yapılan, muhtelif şekil ve çeşitleri olan tatlı. -27-
 h. I/121/119, I/26/03, I/26/13, I/26/14, I/26/15, I/30/46, II/11/11, II/11/12, II/15/31, II/15/32, II/19/65
 h. melvā I/138/69
 h. mēlva I/119/45
 un h.+ mız I/31/04
 h.+ nın I/132/45
 h.+ nıñ I/132/41, I/132/43
 h.+ sı I/151/14
 un h.+ sı I/132/21
 un h.+ sı yaparı I/132/32
 un h.+ sını I/132/21
 h.+ yı I/132/39
helva bas- (yap-) : Gerekli malzemeleri biraraya getirerek helva hazırlamak.
 h. basarıS I/90/84
 h. basılırdı I/125/65
 h. yapan I/132/21
helvā : bk. helva -1-
 h.+ yī I/26/11
helvā : bk. helva -7-
 h. I/104/55, I/138/67, I/75/25, II/15/20, II/15/21, II/15/31
 h. basarlarmış I/76/23
hēlva : bk. helva -3-
 h. I/152/88, II/11/10
 h.+ sından I/125/72
hem : Kullanıldığı cümleye “üstelik, bir de, şu da var ki, zâten” mânâları katarak anlamı kuvvetlendirir. -101-
 h. I/02/36, I/02/46, I/06/43, I/06/44, I/06/51, I/108/29, I/110/56, I/110/57, I/116/50, I/121/109, I/122/59, I/125/46, I/126/68, I/129/39, I/13/24, I/130/30, I/132/05, I/133/65, I/135/44, I/136/30, I/139/19, I/14/63, I/144/70, I/144/79, I/146/49, I/148/47, I/152/120, I/154/58, I/155/22, I/155/23, I/155/33, I/156/62, I/161/20, I/17/52, I/28/44, I/48/25, I/52/51, I/53/58, I/54/65, I/55/62, I/59/22, I/59/24, I/59/64, I/70/22, I/72/13, I/72/53, I/73/15, I/73/18, I/78/37, I/85/59, I/86/37, I/87/125, I/90/18, I/97/10, I/99/73, II/01/83, II/08/43, II/09/45, II/16/62, II/16/95, II/19/151, II/22/79, II/26/43, II/29/76, II/31/04, II/33/18,

II/33/19, II/33/20, II/33/21, II/33/24, II/33/83, II/38/61, II/39/117
hem : bk. hem -3-
 h. I/56/35, I/56/36, I/58/34
heman : bk. heman² -1-
 h. II/20/25
hemen : 1. Derhal, hiç vakit geçirmeden, çabucak. -83-
 h. I/01/100, I/05/39, I/05/58, I/06/104, I/06/67, I/06/72, I/08/39, I/08/50, I/08/51, I/08/99, I/104/07, I/106/17, I/107/27, I/11/71, I/116/52, I/12/46, I/126/13, I/127/43, I/127/44, I/13/14, I/13/17, I/135/42, I/136/15, I/138/86, I/14/34, I/14/71, I/145/07, I/145/33, I/145/37, I/146/70, I/146/82, I/146/83, I/15/63, I/152/95, I/152/97, I/155/85, I/16/07, I/16/11, I/28/52, I/28/55, I/28/56, I/32/55, I/36/76, I/36/78, I/36/80, I/36/81, I/36/84, I/37/15, I/44/79, I/45/26, I/54/50, I/54/51, I/76/25, I/96/42, I/96/46, I/96/60, I/97/40, I/98/47, I/98/48, I/98/51, II/01/36, II/07/127, II/09/43, II/10/105, II/16/30, II/18/09, II/19/76, II/20/80, II/23/48, II/24/107, II/24/108, II/28/88, II/29/08, II/29/41, II/29/93, II/33/74, II/39/100, II/39/107
 h.+ e I/53/38
 h. yapardım I/91/32
 2. Aşağı yukarı, yaklaşık, takriben. -31-
 h. I/102/10, I/122/33, I/126/51, I/126/64, I/136/16, I/158/20, I/158/60, I/40/65, I/49/57, I/58/59, I/68/61, I/70/23, I/75/47, I/95/14, II/09/60, II/09/97, II/09/98, II/39/63
 hemen h. I/155/97, I/38/23, I/46/08, I/73/64, I/78/53, I/99/67
 h. hemen I/155/97, I/38/22, I/46/08, I/73/64, I/78/53, I/99/67
 h. imen I/04/09
 3. Artık. -6-
 h. I/145/42, I/145/43, I/157/81, I/58/75, I/78/36, II/09/85
 4. Ancak, yalnız, sâdece. -2-
 h. I/28/46, II/18/05
hemen : bk. heman¹ -1-
 h. II/37/120
hemēn : bk. heman¹ -1-
 h. I/71/37
hemēn : bk. heman¹ -2-

ħ. I/140/45, I/32/46
 bk. hemen² -1-
 ħ. I/85/51
hemen : bk. hemen¹ -6-
 h. I/58/64, II/05/107, II/08/62,
 II/25/87, II/25/93, II/28/67
 bk. hemen² -3-
 h. I/38/20
 hēmen h. II/01/75
 h. hēmen II/01/75
hēmen : bk. hemen¹ -2-
 ħ. I/41/70
hemme : bk. emme -1-
 h. I/58/76
hemşeri : bk. hemşirē -1-
 h. I/37/15
hemşeri : Hitap sözü olarak kullanılır. -
 1-
 h.+ m I/56/54
hemşirē : Hemşire, diplomalı hastabakıcı
 genç kız veya kadın. -1-
 h. I/36/12
hēmşire : bk. hemşirē -1-
 h.+ miz I/36/12
hendek : Hendek, şehir, hisar, kale, tarla
 vb. yerlere girilmesini önlemek, arâzide,
 yol kenarlarında suların akmasını
 sağlamak için kazılan, iki tarafı yüksek,
 uzunlamasına derin çukur. -1-
 h. I/95/10
heP : Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda
 kalmamak üzere, bütün, her zaman,
 daima. -395-
 h. I/01/100, I/01/37, I/01/55,
 I/02/25, I/03/106, I/03/20, I/03/64,
 I/03/66, I/05/57, I/06/09, I/06/144,
 I/06/146, I/06/33, I/06/58, I/06/63,
 I/07/10, I/08/03, I/08/20, I/08/36, I/10/08,
 I/10/122, I/10/66, I/102/03, I/102/05,
 I/102/29, I/102/70, I/102/84, I/103/14,
 I/103/16, I/103/25, I/108/20, I/108/33,
 I/108/41, I/108/48, I/109/06, I/11/24,
 I/11/60, I/110/41, I/111/40, I/112/39,
 I/113/08, I/113/43, I/113/58, I/113/59,
 I/113/61, I/113/71, I/113/72, I/113/75,
 I/115/09, I/116/06, I/118/08, I/119/78,
 I/121/60, I/121/97, I/124/10, I/124/11,
 I/124/17, I/124/18, I/124/21, I/124/25,
 I/124/26, I/125/40, I/126/09, I/126/44,
 I/126/65, I/129/06, I/129/07, I/130/67,
 I/131/13, I/131/50, I/131/63, I/132/07,

I/132/46, I/133/42, I/134/09, I/134/23,
 I/135/09, I/135/47, I/136/29, I/136/32,
 I/136/33, I/136/37, I/138/28, I/138/82,
 I/139/28, I/139/63, I/14/13, I/140/66,
 I/141/24, I/143/29, I/143/35, I/143/48,
 I/143/63, I/143/82, I/145/60, I/145/72,
 I/145/90, I/146/06, I/148/15, I/148/23,
 I/148/31, I/149/31, I/15/22, I/150/27,
 I/151/06, I/152/04, I/152/107, I/152/112,
 I/152/12, I/152/29, I/152/52, I/152/81,
 I/152/90, I/153/109, I/153/113, I/153/19,
 I/155/49, I/155/51, I/155/68, I/157/35,
 I/157/84, I/158/08, I/158/11, I/159/53,
 I/16/46, I/16/48, I/16/57, I/16/61,
 I/160/30, I/161/19, I/17/27, I/17/41,
 I/17/68, I/17/86, I/18/42, I/18/70, I/21/59,
 I/21/60, I/21/72, I/21/82, I/21/89, I/23/67,
 I/23/72, I/25/05, I/25/63, I/27/38, I/27/67,
 I/29/06, I/30/20, I/30/35, I/32/14, I/32/51,
 I/34/13, I/34/26, I/36/05, I/38/19, I/39/10,
 I/39/39, I/39/53, I/39/55, I/39/88, I/40/69,
 I/41/33, I/41/51, I/44/57, I/45/21,
 I/46/114, I/46/19, I/46/29, I/47/45,
 I/47/63, I/49/47, I/49/57, I/49/58, I/54/08,
 I/54/60, I/55/37, I/55/47, I/55/48, I/55/54,
 I/55/62, I/57/10, I/58/52, I/58/53, I/58/74,
 I/58/88, I/58/97, I/59/27, I/60/37, I/60/93,
 I/61/12, I/61/47, I/61/56, I/63/51,
 I/64/124, I/64/22, I/64/51, I/64/52,
 I/64/53, I/64/54, I/64/55, I/64/65, I/65/17,
 I/65/21, I/65/22, I/65/23, I/65/24, I/65/30,
 I/65/56, I/65/60, I/67/08, I/67/42, I/67/46,
 I/67/71, I/68/43, I/69/08, I/69/13, I/69/33,
 I/69/46, I/70/06, I/70/09, I/70/69, I/72/83,
 I/73/39, I/74/87, I/76/52, I/76/91, I/78/23,
 I/78/24, I/78/45, I/80/28, I/80/53, I/82/09,
 I/82/11, I/83/61, I/83/64, I/83/65, I/83/79,
 I/84/08, I/86/16, I/86/28, I/86/29, I/86/59,
 I/87/121, I/87/122, I/87/42, I/87/76,
 I/88/71, I/90/67, I/92/57, I/94/56, I/94/65,
 I/95/48, I/96/66, I/97/32, I/99/11, I/99/28,
 I/99/37, I/99/57, II/03/76, II/05/37,
 II/05/68, II/06/08, II/07/48, II/08/45,
 II/08/67, II/10/56, II/11/35, II/12/06,
 II/12/33, II/12/36, II/12/78, II/13/31,
 II/13/43, II/14/09, II/15/45, II/16/99,
 II/17/27, II/17/31, II/17/33, II/19/73,
 II/19/83, II/19/85, II/20/08, II/20/12,
 II/20/15, II/20/16, II/20/17, II/21/23,
 II/21/26, II/21/36, II/21/41, II/21/92,
 II/22/28, II/22/47, II/23/147, II/23/16,

II/23/22, II/23/38, II/23/39, II/23/68,
II/23/83, II/23/85, II/24/66, II/25/78,
II/26/15, II/27/27, II/29/10, II/29/90,
II/29/96, II/29/98, II/30/73, II/30/85,
II/34/60, II/34/90, II/34/92, II/35/07,
II/35/10, II/35/16, II/35/38, II/35/45,
II/35/46, II/35/66, II/35/67, II/37/108,
II/37/73, II/38/87, II/39/139, II/39/157,
II/39/168, II/39/188, II/39/89

h. vurdu II/23/208

h. yapallā I/44/64

hepicēmiz : Hepimiz, ben ve benimle berâber olanlar.

hepimiz : Ben ve benimle berâber olanlar.

h. + imiS I/115/28, I/61/67

h. + ĩmiS I/61/69

h.+ imiz I/07/65, I/133/42,
I/155/40, I/20/58, I/58/53, I/85/53, I/91/04

h.+ imiz yapardık I/87/110

h.+ imize I/91/09

h.+ imizi I/61/26

h.+ imizin I/113/53

h.+ imiziñ I/06/146, I/22/22,
I/61/14

hepiniz : Sen ve seninle berâber olanlar.

h.+ iñiz II/39/178

h.+ iñize I/122/80

h.+ iñizi I/64/29, I/15/37

h.+ iñiziñ I/06/26

hēP : bk. heP -8-

h. I/114/16, I/126/27, I/14/26,
I/147/26, II/04/09, II/29/95, II/35/13

h.+ imiz II/07/118

ħep : bk. heP -4-

ħ. I/21/88, I/84/37, II/19/69

ħ. + imiz I/22/29

hēP : bk. hep -2-

h. I/58/61, I/58/97

hepci : bk. hepcē -1-

h. I/45/42

hepce : bk. hepcē -5-

h. I/03/86, I/42/05, I/58/50,
I/60/102, I/60/32

hepcē : Hepsī. -8-

h. I/18/43, I/18/57, I/63/63,
II/08/114

h.+ miz I/18/38, I/18/42

h.+ ni II/08/81, II/08/82

hepcē_e : bk. hepcē -1-

h. II/08/93

hepceg : bk. hepceK -1-

h. I/64/08

hepceK : Hep birlikte, hepsi birden. -
1-

h. I/46/56

hepci : bk. hepcē -1-

h.+ niñ I/18/36

hēPi : bk. hepsi -1-

h. I/26/65

hepci : bk. hepcē -2-

h. II/32/138

hēPici : bk. hepcē -1-

h.+ ni I/135/58

hePicē : bk. hepcē -2-

h. I/20/88, I/84/43

hepĭcē : bk. hepcē -1-

h. II/08/82

hePisi : bk. hepsi -5-

h. I/08/59, I/100/19, I/18/72,
I/99/41

h.+ ni I/88/69

hepĭsi : bk. hepsi -7-

h. I/131/31, I/22/25, I/27/18,
II/05/07, II/29/04

h. bol I/131/31

h.+ ni I/64/83

hepĭzi : bk. hepsi -1-

h. I/147/16

hepsī : bk. hepsi -2-

h. I/157/28, I/158/56

hepsı : bk. hepsi -1-

h. II/17/64

hepsi : (Bahsedilenlerin) Bütünü, tamâmı.
-154-

h. I/01/17, I/01/27, I/01/48,
I/01/73, I/05/52, I/05/56, I/05/61, I/06/34,
I/06/35, I/09/75, I/10/36, I/100/20,
I/102/04, I/102/68, I/103/31, I/105/26,
I/105/54, I/110/14, I/131/51, I/133/34,
I/14/75, I/147/44, I/147/50, I/15/13,
I/152/112, I/152/81, I/153/114, I/153/55,
I/154/55, I/160/12, I/26/35, I/32/101,
I/32/102, I/32/17, I/32/95, I/32/99,
I/34/24, I/51/14, I/55/75, I/56/54, I/56/77,
I/59/51, I/59/84, I/60/34, I/61/14, I/61/31,
I/67/70, I/72/20, I/74/14, I/74/24, I/74/35,
I/74/80, I/82/05, I/85/52, I/88/69, I/92/13,
I/92/44, I/94/64, I/97/16, I/97/17, I/97/33,
I/98/44, I/98/45, I/98/71, II/03/72,
II/04/40, II/04/41, II/04/42, II/04/45,

II/04/46, II/04/80, II/05/36, II/06/08,
II/06/25, II/06/39, II/06/82, II/07/121,
II/07/145, II/19/16, II/20/29, II/20/38,
II/20/39, II/23/24, II/25/77, II/29/67,
II/29/88, II/30/74, II/30/83, II/34/16,
II/34/25, II/34/38

h.+ lene II/29/05

h.+ nden I/140/41, I/143/14,
I/21/26, I/72/51

h.+ nden yapıyüz I/40/11

h.+ ne I/01/73, I/152/23, I/36/81,
I/42/52, I/66/09, I/66/27

h.+ ne viriyorum I/54/55

h.+ ne yapardık I/102/86

h.+ ni I/102/14, I/102/71,
I/103/48, I/105/56, I/123/78, I/131/63,
I/137/52, I/152/24, I/152/50, I/153/72,
I/155/49, I/21/80, I/30/49, I/42/47,
I/61/61, I/64/12, I/65/14, I/67/32, II/06/10,
II/07/64, II/23/04, II/26/15, II/26/42,
II/27/65, II/29/60, II/30/58, II/39/32

h.+ ni verdi I/61/63

h.+ ni yaparıs I/26/62

h.+ ni yaparız I/26/61

h.+ ni yaparsın I/121/84

h.+ ni yapıyödu II/06/10

h.+ ni yapıyoduğ I/21/93

h.+ ni yapıyodum I/106/37

h.+ ni yapıyoS I/32/36

h.+ niğ I/155/65, I/48/54, I/54/56,
I/66/05, I/97/28

emmim dayım h.+ niğ äldım
payım I/64/94

hepsi : bk. hepsi -1-

h. I/06/22

hepsi : bk. hepsi -1-

h. I/69/41

hepsi : bk. hepsi -11-

h. I/01/17, I/31/59, I/36/78,
I/56/54, II/06/09, II/10/62, II/30/84

h.+ nđen I/72/50

h.+ niğ I/06/149, II/31/36

hepsi : bk. hepsi -2-

h. I/150/28, I/85/57

hepsi : bk. hepsi -1-

h.+ niğ I/41/38

her : Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, -nin hepsi, bütün, cümle. -425-

h. I/01/24, I/01/26, I/01/82,
I/02/60, I/03/26, I/03/45, I/03/58, I/03/91,
I/04/32, I/04/48, I/04/57, I/04/65, I/05/38,
I/06/141, I/06/75, I/06/79, I/07/18,
I/07/62, I/07/64, I/08/33, I/09/79,
I/10/106, I/10/120, I/10/78, I/100/24,
I/100/38, I/103/28, I/103/36, I/105/13,
I/105/58, I/105/59, I/105/61, I/106/34,
I/107/56, I/108/32, I/109/07, I/11/37,
I/11/38, I/11/68, I/110/39, I/111/122,
I/111/40, I/111/44, I/111/81, I/111/82,
I/111/89, I/113/93, I/115/39, I/116/13,
I/116/49, I/12/14, I/120/65, I/121/45,
I/122/65, I/123/45, I/124/30, I/126/09,
I/126/40, I/128/29, I/128/35, I/128/41,
I/129/12, I/129/19, I/129/24, I/129/28,
I/13/16, I/13/19, I/13/24, I/13/25, I/13/29,
I/131/37, I/132/08, I/133/27, I/134/05,
I/134/31, I/134/37, I/134/45, I/135/14,
I/135/20, I/135/34, I/135/40, I/139/17,
I/139/54, I/139/55, I/14/37, I/143/38,
I/143/41, I/143/42, I/143/62, I/144/13,
I/146/15, I/146/26, I/146/52, I/146/61,
I/146/64, I/146/65, I/147/21, I/147/22,
I/147/42, I/147/46, I/147/47, I/148/51,
I/149/30, I/15/47, I/150/08, I/150/18,
I/150/33, I/152/69, I/152/73, I/152/74,
I/152/80, I/153/114, I/153/122, I/153/123,
I/153/76, I/154/57, I/155/47, I/156/28,
I/156/32, I/157/06, I/157/26, I/16/34,
I/16/53, I/16/59, I/161/16, I/17/88,
I/17/89, I/19/13, I/19/17, I/20/02, I/20/07,
I/20/28, I/20/61, I/20/75, I/20/84, I/21/65,
I/23/69, I/26/62, I/27/17, I/27/18, I/27/30,
I/27/36, I/27/51, I/28/55, I/30/48, I/31/41,
I/32/28, I/33/102, I/33/135, I/34/04,
I/34/15, I/34/18, I/34/20, I/34/29, I/34/58,
I/35/51, I/35/65, I/36/69, I/36/83, I/37/20,
I/37/49, I/38/21, I/38/39, I/38/41, I/38/48,
I/38/50, I/38/55, I/39/97, I/40/43, I/41/28,
I/41/38, I/41/67, I/41/74, I/41/78, I/41/91,
I/46/40, I/46/89, I/47/13, I/47/21, I/50/27,
I/50/65, I/52/36, I/53/68, I/54/48, I/58/40,
I/58/84, I/58/85, I/59/26, I/59/41, I/59/57,
I/60/53, I/60/58, I/60/98, I/62/18, I/64/11,
I/64/122, I/64/123, I/64/14, I/64/19,
I/64/76, I/65/14, I/65/23, I/65/28, I/65/30,
I/66/50, I/67/01, I/67/48, I/67/50, I/67/63,
I/67/70, I/68/38, I/69/103, I/69/104,
I/71/48, I/73/22, I/74/55, I/74/97, I/76/52,
I/76/77, I/76/78, I/76/81, I/77/03, I/77/05,

I/77/56, I/77/60, I/78/04, I/78/52, I/78/53, I/79/01, I/79/24, I/79/40, I/79/69, I/79/89, I/80/19, I/80/22, I/80/27, I/80/33, I/82/21, I/83/16, I/83/34, I/83/51, I/83/56, I/83/61, I/83/63, I/83/65, I/83/78, I/84/45, I/85/52, I/87/32, I/87/38, I/88/61, I/89/02, I/89/15, I/90/27, I/90/35, I/90/59, I/90/61, I/90/64, I/90/66, I/90/72, I/90/78, I/90/84, I/90/85, I/90/86, I/91/36, I/91/69, I/93/19, I/93/55, I/94/10, I/94/11, I/94/18, I/94/31, I/94/32, I/95/54, I/96/17, I/96/18, I/96/47, I/96/48, I/97/04, I/97/07, I/97/27, I/98/33, I/98/36, I/98/39, I/98/40, I/99/63, II/03/39, II/04/56, II/04/68, II/04/80, II/05/21, II/05/39, II/07/107, II/07/32, II/07/35, II/07/53, II/07/64, II/07/97, II/08/15, II/08/44, II/09/30, II/09/31, II/09/70, II/12/04, II/12/10, II/12/74, II/12/77, II/13/63, II/14/25, II/15/107, II/15/120, II/15/22, II/16/26, II/17/26, II/19/120, II/19/140, II/19/150, II/19/161, II/19/162, II/19/163, II/19/164, II/19/67, II/19/77, II/20/04, II/20/07, II/20/14, II/20/20, II/20/21, II/21/21, II/23/198, II/23/212, II/23/28, II/23/68, II/23/89, II/24/11, II/24/39, II/24/51, II/25/35, II/25/36, II/25/65, II/27/24, II/27/26, II/27/45, II/28/55, II/30/73, II/31/33, II/31/34, II/31/35, II/32/100, II/32/101, II/32/106, II/32/132, II/32/14, II/32/22, II/32/27, II/32/37, II/32/39, II/32/48, II/32/63, II/33/34, II/35/108, II/35/12, II/35/18, II/35/21, II/35/22, II/35/39, II/35/76, II/35/78, II/36/12, II/37/106, II/37/114, II/37/87, II/38/11, II/39/129, II/39/142, II/39/149, II/39/152, II/39/39, II/39/66

her bir : Tek tek, ayrı ayrı.

h. bi I/159/35, I/27/07, I/42/74, I/54/37, II/29/82, II/29/89, II/29/94

h. bir I/121/46, II/20/83

her biri(si) : Teker teker, hepsi.

h. biri I/145/92, I/69/67

h. birı II/05/70

h. birinī II/39/69

h. bisi I/65/14

her neyse : Sözü uzatmaya gerek yok.

h. neyse I/98/115

her türlü : Bahsedilen türlerin hepsini kapsayan.

h. türlü II/38/48

herç : bk. her -10-

h. I/141/11, I/32/30, I/38/67, I/38/68, I/54/33, I/85/36, I/90/67, II/07/34, II/07/35,

II/16/24

hēr : bk. her -18-

h. I/07/39, I/08/30, I/08/62, I/109/22, I/146/15, I/146/19, I/148/27, I/151/07, I/47/21, I/47/41, I/47/61, II/15/120, II/15/90, II/19/149, II/19/161, II/25/108, II/39/42

hēṛ : bk. her -1-

h. II/07/51

her : bk. her -6-

h. I/15/10, I/153/122, I/74/73, I/85/33, II/19/46

h. bir I/15/10

hēr : bk. her -1-

h. I/02/13

herā : bk. heralda -1-

h. II/12/49

heral : bk. heralda -14-

h. I/06/145, I/146/02, I/52/50, I/63/52, I/67/43, I/72/43, I/76/27, I/81/38, I/87/04, II/02/41, II/09/101, II/17/72, II/22/10, II/25/80

heral' : bk. heralda -1-

h. I/75/44

herál : bk. heralda -1-

h. II/01/40

heralda : Herhalde, büyük bir ihtimalle. -39-

h. I/09/04, I/10/73, I/105/17, I/105/18, I/105/63, I/110/06, I/112/77, I/113/75, I/117/05, I/122/09, I/123/26, I/13/04, I/143/57, I/144/16, I/149/42, I/15/82, I/157/47, I/30/22, I/38/31, I/38/58, I/43/14, I/45/36, I/46/86, I/48/66, I/49/44, I/58/83, I/59/38, I/64/113, I/81/11, I/81/18, I/81/36, I/87/55, I/92/28, II/12/50, II/23/144, II/23/158, II/23/24

h. vermemiş I/108/22

heraldā : bk. heralda -1-

h. I/122/10

herālda : bk. heralda -3-

h. I/48/77, I/53/21

h.+ ki I/71/49

heralde : bk. heralda -10-

h. I/07/111, I/125/13, I/127/36, I/147/45, I/80/58, I/87/36, I/98/11, I/98/13, II/23/155, II/38/88

heralde : bk. heralda -4-
h. I/129/03, I/129/57, I/14/03, II/35/70

heralde : bk. heralda -5-
h. I/34/51, I/34/52, I/35/12, I/46/13, II/14/74

heralde : bk. heralda -2-
h. II/27/06, II/31/50

heralde : bk. heralda -1-
h. II/37/27

heraldé : bk. heralda -1-
h. II/10/39

heraldé : bk. heralda -1-
h. II/35/05

heraldı : bk. heralda -1-
h. II/03/40

heraldım : bk. heralda -1-
h. II/06/02

heraldi : bk. heralda -2-
h. II/17/06, II/17/38

here : bk. kere -1-
h. I/37/35

heren : Tencere, kazan. -1-
h.+ e I/90/81

herfene : Herkesin getirdikleri yiyecekleri birleştirerek birlikte yemek. -1-
h. I/75/25

herif : Adam. -30-
h. I/03/39, I/126/77, I/128/22, I/128/27, I/135/27, I/15/31, I/15/69, I/45/55, I/52/49, I/52/82, I/53/71, I/64/17, I/64/21, I/64/33, I/88/31, II/01/21
son ğarı buğ ğarı son herif buğ h. I/125/37
son ğarı buğ ğarı son h. buğ herif I/125/37
h.+ e I/108/49, II/29/26
h.+ i II/05/21
h.+ idi I/135/17, I/88/18
h.+ inen I/15/11
h.+ iğ I/52/15, I/64/26
h.+ lē I/47/82
h.+ ler I/15/80
h.+ lēr I/47/50
h.+ leri I/126/82

herif : bk. herif -2-
h. I/53/35, II/38/39

heriv : bk. herif -2-
h.+ iğ II/17/59, II/17/75

herkeç : bk. herkes -1-
h. I/94/47

herkeç : bk. herkes -1-
h.+ iğ I/58/88

herkek : bk. erkek -1-
h.+ ler I/10/56

herkes : Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar. -96-
h. I/02/52, I/03/23, I/03/32, I/03/33, I/03/35, I/03/37, I/03/56, I/03/60, I/03/80, I/07/102, I/07/34, I/07/38, I/07/45, I/07/82, I/07/89, I/103/37, I/115/26, I/125/64, I/129/28, I/130/50, I/131/23, I/136/38, I/14/25, I/141/19, I/149/58, I/153/35, I/155/79, I/155/80, I/156/43, I/157/42, I/16/29, I/17/75, I/18/50, I/25/11, I/32/25, I/32/45, I/33/40, I/33/41, I/34/41, I/34/45, I/38/10, I/44/95, I/47/52, I/60/53, I/61/13, I/61/68, I/65/54, I/67/09, I/68/35, I/68/56, I/80/22, I/94/72, I/95/34, II/04/69, II/19/112, II/19/12, II/19/120, II/19/15, II/24/33, II/25/63, II/34/35, II/37/115, II/39/160, II/39/89
h.+ de I/59/65
h.+ e I/17/41, I/32/81, I/37/44, I/60/97
h.+ i I/32/90, I/38/68, I/60/31
h.+ in I/32/42, I/32/44, II/19/59, II/19/67, II/26/54
h.+ iğ I/02/17, I/03/38, I/07/30, I/07/46, I/103/40, I/126/39, I/128/41, I/129/23, I/14/25, I/46/63, I/46/65, I/55/63, I/73/64, II/19/66, II/23/129, II/23/51, II/35/108
h.+ iğ I/03/63

hērkes : bk. herkes -3-
h. I/60/32, I/61/67, II/35/41

herkés : bk. herkes -8-
h. I/07/35, I/103/42, I/150/53, I/150/54, II/15/44, II/15/48, II/35/105, II/35/111

hērkes : bk. herkes -1-
h. I/27/58

herkeş : bk. herkes -83-
h. I/03/79, I/08/22, I/08/33, I/10/84, I/10/93, I/11/31, I/126/44, I/126/51, I/13/05, I/137/40, I/14/36, I/145/99, I/148/11, I/30/37, I/30/55, I/38/44, I/39/87, I/44/90, I/45/41, I/45/42, I/55/49, I/55/69, I/56/28, I/58/39, I/58/40, I/61/13, I/63/38, I/64/127, I/64/134, I/64/53, I/76/83, I/77/12, I/83/46, I/88/41, I/94/58, I/96/74, I/96/89, I/97/50, II/05/96,

II/07/25, II/07/76, II/07/84, II/09/48,
II/09/62, II/16/106, II/23/98, II/24/63,
II/24/64, II/27/13, II/29/92
h.+ den I/144/14
h.+ e I/148/23, I/38/51, I/54/31
h.+ i I/147/52, I/75/42
h.+ in II/20/09
h.+ inen I/137/32
h.+ in I/08/28, I/101/18, I/101/19,
I/14/26, I/39/34, I/39/76, I/51/43, I/51/44,
I/51/45, I/56/47, I/74/89, I/79/81, I/86/15,
I/93/07, II/07/37, II/09/66, II/17/36,
II/17/42, II/35/11, II/35/111
h.+ in I/06/25
h.+ in yap Tıñı yapıyóduđ II/14/26
hērkeş : bk. herkes -2-
h. I/148/24, I/30/09
herkeş : bk. herkes -1-
h. I/91/56
herkêş : bk. herkes -17-
h. I/145/54, I/145/78, I/145/79,
I/145/84, I/75/50, I/75/55, I/76/13,
II/02/89, II/23/84, II/39/112, II/39/93,
II/39/94
h.+ in I/03/111, I/76/78
h.+ ler I/91/72
herkez : bk. herkes -49-
h. I/05/39, I/07/31, I/07/36,
I/07/55, I/07/60, I/106/62, I/107/50,
I/125/10, I/125/60, I/128/57, I/131/21,
I/131/22, I/131/33, I/131/38, I/133/38,
I/18/22, I/18/47, I/35/36, I/52/07, I/65/29,
I/67/06, I/67/47, I/68/45, I/68/55, I/80/51
h.+ den I/23/69
h.+ e I/121/119, I/128/56,
I/128/63, I/19/11, I/87/30
h.+ i I/23/68
h.+ in I/132/35
h.+ in I/07/11, I/107/55, I/125/10,
I/131/16, I/131/17, I/132/33, I/143/60,
I/156/46, I/17/06, I/68/31, I/68/56,
I/72/34, I/80/24, I/88/35
h.+ lere verillerdi I/128/19
hērkez :-2-
h. I/68/51, I/72/70
herkez : bk. herkes -1-
h.+ in I/07/18
herkêz : bk. herkes -2-
h. I/155/89, I/155/91
herkij : bk. herkes -1-
h.+ in I/10/83

herkis : bk. herkes -3-
h. I/39/35, I/78/14, II/06/16
herkiş : bk. herkes -5-
h. I/09/55, II/23/41, II/29/90
h.+ in II/02/78
hērkiş : bk. herkes -2-
h. II/05/56, II/05/97
hesab : bk. hesaP² -7-
h. et I/144/17
h.+ ı II/31/12
h.+ ım I/120/10
h.+ ım kitabım I/134/14
bk. hesaP³
h.+ ı II/38/28, II/39/181
bk. hesaP⁴
h.+ a ğatan I/152/38
hesāb : bk. hesaP¹ -6-
h.+ ı I/56/30
diyeniñ h.+ ı I/50/56
bk. hesaP²
h.+ ımızı I/107/61
h. it I/155/09
bk. hesaP³
haddi h.+ ı I/11/32
bk. hesaP⁴
h. it I/74/45
hesaP : 1. Tamlamalarda belirtilen olarak
kullanıldığında “hükümünce, imiş, gibi”
anlamlarına gelir. -5-
h. I/06/21, I/51/72, II/10/53
diyenin h. II/09/76
2. Bilinen veya kabul edilen sayı ve
değerler üzerinde matematik işlemlerin
yapılması işi.
3. Alınan şeylerin veya yapılan
masrafın tutarı.
4. Tahmin, önceden verilen hüküm,
düşünüş.
hesaba kat- : Göz önünde
bulundurmak, yer vermek, dikkate almak.
hasabı kitabı (iyi ol-) : Hesap
işlerinden iyi anlamak, iyi hesap
yapabilmek.
hesap et- : Düşünmek, zihnen ölçüp
biçmek.
hesapsız : Bir plana dayanmayan,
inceden inceye düşünülmemiş, nereye
varacağı hesap edilmemiş.
h.+ sız I/145/19
hesapla - : Saymak, hesâbını yapmak,
hesap etmek. -3-

h. I/112/55
h.- r I/56/62
hesaplā : bk. hesapla- -1-
h. I/56/61
hesaplı : bk. hesapla- -1-
h.- yan I/56/61
hesaplı : bk. hesapla- -1-
h. II/02/39
hésar : bk. hisar -2-
h. I/17/07
hēsKiden : bk. eskiden -1-
h. II/29/90
hesse : bk. hisse-1-
h.+ me I/140/42
heş : bk. hiç -18-
h. I/102/64, I/114/45, I/115/19,
I/115/27, I/115/53, I/115/56, I/119/08,
I/130/17, I/131/30, I/144/35, I/67/34,
I/67/36, I/89/22, I/94/06, II/24/29,
II/27/31
h. birimiz I/131/06
hēs : bk. hiç -12-
h. I/08/26, I/137/05, I/137/47,
I/138/11, I/138/41, I/138/42, I/144/03,
I/27/74, I/91/60, II/39/139
h. bir I/135/56
heşbi : bk. hiçbir -1-
h. I/115/33
hēsbi : bk. hiçbir -1-
h. I/115/07
hēsbi : bk. hiçbir -1-
h. I/123/61
het : bk. et -1-
h.+ in I/74/16
hev : bk. ev -1-
h. yapıldı I/97/04
hēv : bk. ev -1-
h.+ den II/30/81
hevā : bk. hava²-1-
h.+ lā I/94/39
heved : bk. evet -1-
h. I/65/04
heveldé : bk. evelde -1-
h. II/30/55
hevelden : bk. evelden -1-
h. II/30/53
heveli : bk. eveli -1-
h. I/96/61
hevet : bk. evet -2-
h. II/24/80, II/33/50
hevēT : bk. evet-1-

h. I/87/63
hevla : bk. helva -2-
h. I/154/17
h.+ sı I/30/44
hevlā : bk. helva -1-
h.+ nan I/145/61
hēvla : bk. helva -1-
h. I/30/46
hevle : bk. helva -3-
h. I/30/43
h. yapāşın I/30/43
hey : Seslenmek ve bir kimsenin dikkatini
çekmek için kullanılır ve kullanıldığı
cümledeki duyguya kuvvet verir. -
3-
h. I/91/37, I/95/32, I/96/86
hēy : bk. hey -2-
h. I/101/50, I/101/53
heyāl : bk. hayal -2-
h. I/27/12
heyāl : bk. hayal -1-
h.+ imdesin I/25/22
heybe : Yolculukta binek hayvanlarının
eyerine geçirilerek iki yana sarkıtılan veya
omuzda taşınan, kilim, deri, kıl veya
meşinden, içine öteberi koymaya mahsus
iki taraflı torba. -5-
h.+ ler I/45/47
h.+ nen I/05/57
h.+ sine I/120/55, I/120/58
h.+ yē I/154/45
heybē : bk. heybe -1-
h.+ ydi I/67/74
heyet : Bir işi yapmak veya yönetmekle
görevlendirilmiş kimselerden meydana
gelen topluluk, kurul ve bu kuruldan olan.
-1-
h.+ mişTi II/09/40
heyvah : Eyvah, kötü bir haber veya olay
karşısında duyulan üzüntüyü, korku,
panik, pişmanlık, esef, hayıflanma gibi
duyguları ifâde etmek için kullanılır,
yazık. -1-
h. I/03/40
hez : bk. kez -1-
h. I/114/55
hı : 1. Evet. -184-
h. I/03/100, I/04/52, I/09/51,
I/09/58, I/09/70, I/104/69, I/139/17,
I/139/48, I/141/03, I/151/04, I/16/58,
I/160/04, I/20/20, I/20/34, I/27/73,

I/34/62, I/34/63, I/34/68, I/34/69, I/34/70, I/34/71, I/35/03, I/36/57, I/42/44, I/42/53, I/43/06, I/44/03, I/45/46, I/49/15, I/49/17, I/51/32, I/66/32, I/71/09, I/71/78, I/81/15, I/87/124, I/87/30, I/87/48, I/87/72, I/91/02, I/95/02, II/07/69, II/11/41, II/11/43, II/21/09, II/24/80, II/29/16, II/29/79

2. “Ne, anlamadım” anlamında soru sözü olarak kullanılır.

h. I/83/47, I/140/08, II/23/34

hı hı : Onay sözü, evet.

hı h. I/03/96, I/103/03, I/103/55, I/107/69, I/129/69, I/139/04, I/15/75, I/16/01, I/19/18, I/19/27, I/20/04, I/20/13, I/20/17, I/32/08, I/34/62, I/34/64, I/34/67, I/34/69, I/34/71, I/36/31, I/36/53, I/49/38, I/49/60, I/54/42, I/60/79, I/71/62, I/71/65, I/71/76, I/83/31, I/87/48, I/91/24, I/91/34, I/91/47, II/06/76, II/11/14, II/14/40, II/15/17, II/15/19, II/17/49, II/18/21, II/18/28, II/19/03, II/29/64, II/31/23, II/31/31, II/31/32, II/31/39, II/32/04, II/32/05, II/32/119, II/32/121, II/32/140, II/32/29, II/32/54, II/32/64, II/32/69, II/32/72, II/32/94, II/34/53, II/34/83, II/34/95, II/38/10

h. hı I/03/96, I/103/03, I/103/55, I/107/69, I/129/69, I/139/04, I/15/75, I/16/01, I/19/18, I/19/27, I/20/04, I/20/13, I/20/17, I/32/08, I/34/62, I/34/64, I/34/67, I/34/69, I/34/71, I/36/31, I/36/53, I/49/38, I/49/60, I/54/42, I/60/79, I/71/62, I/71/65, I/71/76, I/83/31, I/87/48, I/91/24, I/91/34, I/91/47, II/06/76, II/11/14, II/14/40, II/15/17, II/15/19, II/17/49, II/18/21, II/18/28, II/19/03, II/29/64, II/31/23, II/31/31, II/31/32, II/31/39, II/32/04, II/32/05, II/32/119, II/32/121, II/32/140, II/32/29, II/32/54, II/32/64, II/32/69, II/32/71, II/32/72, II/32/94, II/34/53, II/34/83, II/34/95, II/38/10

h. hı I/20/18

hı : bk. hı¹ -68-

h. I/02/50, I/03/100, I/03/96, I/04/11, I/04/41, I/05/01, I/09/15, I/09/51, I/09/70, I/09/82, I/10/77, I/100/05, I/120/13, I/122/72, I/130/08, I/145/14, I/150/33, I/151/04, I/151/10, I/20/05, I/20/20, I/20/34, I/24/28, I/34/62, I/34/63, I/34/68, I/36/59, I/43/06, I/49/12, I/49/14,

I/53/08, I/53/83, I/59/55, I/60/84, I/64/114, I/66/20, I/71/09, I/71/11, I/71/78, I/87/113, I/90/53, I/90/54, I/90/80, I/91/03, I/98/28, I/98/41, I/99/22, I/99/51, II/06/62, II/11/41, II/11/43, II/13/02, II/15/16, II/15/91, II/16/96, II/17/66, II/23/93, II/29/46, II/29/72, II/29/78, II/31/35, II/32/127, II/34/56, II/36/02, II/37/70

hı h. I/20/18

h. vurmşlar I/08/121

hiç : bk. hiç -1-

h. II/29/36

hidirellez : Her yılın 6 Mayıs gününde kutlanan geleneksel bayram. -2-

h.+ de I/29/14

h.+ den I/127/16

hih : İşte. -9-

h. I/104/63, I/114/36, I/116/24, I/117/07, I/128/04, I/132/14, I/139/07, II/01/41

hih : bk. hih -1-

h. II/08/46

hih : bk. hih -1-

h. I/87/82

hılm : “hasım”a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

h.+ ıa hasımına I/77/30

hıncı : bk. hinci -1-

h. I/08/66

hıristiyan : Hz. İsa'nın dînine bağlı olan (kimse), İsevî, nasrânî. -2-

h. I/14/24

h.+ narla I/14/21

hırka : Hırka, özellikle elbise üstüne giyilen, ceket boyunda, yün veya pamukludan yapılmış, önden açık, kollu giyecek. -1-

h.+ sını I/98/14

hırkı : bk. hırka -1-

h. I/03/61

hırsız : Başkasının malını çalan kimse, uğru. -3-

h. I/127/55, I/136/17, II/05/19

hırsızlık : Başkasına âit olan bir şeyi çalma işi ve bu suretle işlenen suç. -

1-

h. I/69/90

hırsızlı : <hırsızlık+ı -1-

h. mursuzlū I/13/28

hırtıl : Gübre. -1-

h. II/07/83
hıS : (?) -1-
 h.+ ı I/10/26
hısım : Aynı soydan gelen veya evlenme yoluyla aralarında yakınlık bulunanlardan her biri. -10-
 h. I/131/13
 h.+ ını I/138/84
 h.+ ları I/77/59
 h.+ narımızdan I/138/29
hısım akrababa (ğā_ām) : Yakın uzak bütün akrabâlar.
 h. akrabâ I/148/15
 h. akrabânın I/148/31
 h. akrabâsı I/03/43
 h. akrabayı I/148/07
 h. akrababa I/150/29
 h. ġā_ām I/138/94
hısm : bk. hısım -1-
 h.+ ımızı I/131/11
hış : bk. hiç -1-
 h. I/50/19
hızırlı : bk. hazırlık -1-
 h.+ ı II/35/87
hızlı : Çabuk, süratli, serî. -7-
 h. I/145/48, I/156/29, I/41/82, II/15/76
hızlıca : Hızlı bir biçimde.
 h.+ ca I/145/48
hızlı hızlı : Hızlı bir şekilde, çabuk çabuk.
 hızlı h. I/145/47
 h. hızlı I/145/47
hızmat : bk. hizmet -3-
 h. edē I/03/35
 h. ederdim I/88/53
 h.+ ı yapar I/03/36
hızmatçı : Hizmetçi, daha çok çeşitli ev işlerini ve hizmetini gördüğü kişinin bireysel işlerini görmek üzere ücretle tutulan kimse. -3-
 h.+ lar I/11/71
 h.+ lara I/11/83
 h.+ larına I/11/70
hızmet : bk. hizmet -3-
 h. I/93/30
 h.+ e I/80/09
 h.+ ınizi II/33/84
hi : Evet, işte. -8-
 h. I/153/69, I/49/42, I/55/47, I/58/44, I/61/11, I/88/08, II/07/141,

II/39/04
hi : bk. hi² -1-
 h. I/67/62
hi : bk. ki -1-
 h. I/64/06
hi : bk. yameç -1-
 h. II/20/65
hī : bk. hi -3-
 h. I/100/46, I/54/32, II/25/23
hibe : bk. ebe II -1-
 kö h.+ lerine I/58/49
hic : bk. hiç -29-
 h. I/08/108, I/104/23, I/119/02, I/126/26, I/126/27, I/128/60, I/131/37, I/131/55, I/132/46, I/14/13, I/146/43, I/155/15, I/24/06, I/28/58, I/28/59, I/38/60, I/43/15, I/60/90, I/80/58, I/91/64, I/98/22, II/12/40, II/14/84, II/35/107, II/35/97
 h. olmaSsa II/04/83
 h. olmazsa I/28/03
 h. olmasa I/112/57
hic : bk. hiç -1-
 h. I/22/37
hice : Hece, en az bir sesliden, bâzan bir sesliyle birlikte söylenebilen bir veya birkaç sessizden meydana gelen ve kelimeyi oluşturan ses öbeklerinden her biri. -2-
 h. II/32/13
 h.+ yi I/42/05
hiç : Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren ve soru cümlelerinde belirsiz bir zamanı anlatan bir söz. -224-
 h. I/03/59, I/06/143, I/06/98, I/07/22, I/07/31, I/07/87, I/08/08, I/08/102, I/08/125, I/08/32, I/08/68, I/102/65, I/11/22, I/11/23, I/11/50, I/110/21, I/110/41, I/111/62, I/112/65, I/112/67, I/113/125, I/113/138, I/120/02, I/120/03, I/120/10, I/120/44, I/120/46, I/121/36, I/123/27, I/123/77, I/128/08, I/128/51, I/13/02, I/139/27, I/139/30, I/140/18, I/142/59, I/143/02, I/143/23, I/143/29, I/146/04, I/146/85, I/147/13, I/147/14, I/148/02, I/15/77, I/152/124, I/155/15, I/155/62, I/155/64, I/158/07, I/158/55, I/159/41, I/16/38, I/16/44, I/16/45, I/16/49, I/160/22, I/160/24, I/160/25, I/160/26, I/17/69, I/21/85,

I/22/17, I/23/11, I/24/08, I/24/20, I/24/21, I/25/62, I/33/03, I/33/06, I/33/24, I/33/28, I/33/29, I/33/64, I/34/17, I/34/27, I/34/48, I/34/53, I/35/41, I/36/16, I/37/53, I/38/27, I/41/27, I/42/23, I/42/44, I/42/51, I/44/54, I/46/85, I/48/36, I/51/72, I/54/28, I/54/41, I/55/20, I/55/45, I/55/71, I/56/40, I/59/76, I/59/81, I/63/05, I/64/16, I/64/18, I/64/19, I/68/32, I/68/50, I/68/79, I/70/86, I/71/19, I/71/20, I/71/45, I/71/68, I/73/42, I/75/10, I/76/35, I/76/89, I/77/59, I/78/05, I/78/40, I/79/97, I/80/59, I/83/06, I/83/07, I/83/21, I/83/22, I/83/23, I/83/43, I/83/48, I/83/58, I/85/34, I/85/64, I/86/76, I/88/39, I/89/18, I/89/19, I/89/25, I/90/03, I/91/74, I/91/87, I/94/46, I/94/47, I/94/77, I/96/81, I/97/15, I/97/22, I/97/27, I/97/33, I/98/87, II/01/72, II/03/13, II/04/46, II/05/34, II/06/56, II/07/110, II/07/118, II/07/121, II/07/20, II/07/77, II/08/101, II/08/56, II/08/83, II/09/13, II/09/23, II/09/69, II/09/80, II/10/62, II/11/46, II/11/49, II/11/52, II/12/09, II/12/33, II/14/72, II/14/90, II/15/62, II/15/80, II/15/92, II/17/09, II/19/109, II/19/11, II/19/111, II/19/117, II/19/142, II/19/149, II/19/15, II/19/161, II/19/75, II/19/94, II/20/70, II/23/110, II/23/121, II/24/68, II/24/70, II/25/11, II/25/35, II/32/13, II/33/27, II/33/59, II/35/99, II/36/16, II/19/72, I/111/62, I/113/124, I/113/125, II/18/35

hiç olmazsa : En azından, bari.

h. olmaSı II/07/126

h. olmazsa I/96/62

h. olmaz II/08/56

h. olmassa I/41/68

h. olmaSsa I/145/87

h. õmaza II/14/70

hiç : bk. hiç -5-

h. I/01/48, I/08/59, I/64/89,

I/64/90, II/29/28

hiç : bk. hiç -20-

h. I/08/07, I/120/17, I/43/17,

I/52/92, I/55/43, I/83/06, I/83/08, I/85/02,

I/85/16, II/03/45, II/07/20, II/15/92,

II/19/10, II/19/109, II/19/110, II/19/133,

II/19/141, II/19/75, II/36/14

hiç : bk. hiç -9-

h. I/08/129, I/13/02, I/148/02,

I/16/49, I/160/06, I/37/14, I/39/43,

I/65/53, II/08/61

hiç : bk. hiç -2-

h. II/10/31, II/36/14

hiçbi : bk. hiçbir -13-

h. I/113/07, I/33/47, I/41/50,

I/71/70, I/84/14, I/85/61, II/12/80,

II/20/10, II/20/14, II/24/78, II/34/25,

II/34/48

hiçbir : Olumsuz cümlelerde ismin başına getirildiği zaman o cinsten olan şeylerden birinin bile cümlede verilen hükmün dışında kalmadığını, bu hükmün o şeyin bütününe âit olduğunu anlatır. -1-

h. I/106/36

hidroluK : Hidrolik, sıvıların meydana getirdiği basınçla işleyen (makine, âlet...).

-1-

h. I/17/24

hirdan : bk. oradan -1-

h. II/07/125

hiçkaye : Sırasıyla ve etraflıca anlatılan olay. -1-

h. I/99/51

hiki : bk. iki -1-

h. I/133/30

hikmet : Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep. -

2-

h.+ i I/01/90

ne h.+ se I/119/34

hiçkoçul : bk. ilkoçul -1-

h. I/36/11

hile : Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.

-1-

h. I/01/74

hile : bk. hile -1-

h. I/84/14

himci : bk. hinci -1-

h. II/20/15

himdi : bk. hindi I -1-

h. I/90/67

hin - : bk. in⁻⁴ -1-

h. II/25/67

hin : bk. hinci -1-

h. II/22/74

hincē : bk. hinci-1-

h. II/05/77

hincen : <hinci+den -1-

h. kerı I/79/35

hinci : Şimdi, hemen. -304-

h. I/04/32, I/04/37, I/06/05,

I/06/07, I/06/100, I/06/22, I/06/23,
I/06/27, I/06/41, I/06/45, I/06/56, I/06/70,
I/08/32, I/08/42, I/08/58, I/08/67,
I/108/05, I/112/29, I/112/58, I/112/66,
I/123/20, I/123/38, I/123/39, I/124/10,
I/124/16, I/124/37, I/125/10, I/125/12,
I/125/38, I/125/42, I/125/67, I/126/08,
I/127/32, I/127/54, I/138/05, I/138/15,
I/138/16, I/138/27, I/138/89, I/144/50,
I/144/53, I/145/100, I/145/11, I/145/51,
I/145/63, I/145/71, I/145/85, I/145/88,
I/148/06, I/148/18, I/148/43, I/152/10,
I/152/112, I/152/136, I/152/37, I/152/39,
I/152/45, I/152/49, I/152/50, I/152/54,
I/152/65, I/152/75, I/152/90, I/152/93,
I/152/98, I/152/99, I/153/07, I/153/102,
I/153/112, I/153/114, I/153/115, I/153/12,
I/153/120, I/153/121, I/153/125, I/153/13,
I/153/20, I/153/23, I/153/24, I/153/29,
I/153/34, I/153/35, I/153/37, I/153/49,
I/153/51, I/153/53, I/153/62, I/153/65,
I/153/67, I/153/69, I/153/73, I/153/77,
I/153/89, I/153/91, I/154/23, I/154/25,
I/154/46, I/154/48, I/154/60, I/157/76,
I/157/77, I/159/20, I/159/21, I/159/33,
I/159/34, I/159/36, I/159/44, I/159/46,
I/159/47, I/159/49, I/161/17, I/161/18,
I/161/26, I/161/27, I/161/38, I/28/39,
I/28/40, I/28/41, I/28/43, I/29/20, I/38/32,
I/38/51, I/43/22, I/45/12, I/45/26, I/45/35,
I/45/50, I/48/31, I/48/58, I/51/14, I/51/36,
I/51/58, I/51/61, I/51/62, I/51/63, I/51/65,
I/51/66, I/53/72, I/53/78, I/54/27, I/55/61,
I/55/69, I/59/29, I/59/43, I/59/70, I/59/86,
I/60/27, I/60/39, I/62/20, I/67/12, I/67/22,
I/67/34, I/67/35, I/67/64, I/67/70, I/70/76,
I/72/36, I/75/48, I/75/54, I/75/65, I/76/77,
I/77/01, I/77/03, I/77/13, I/77/15, I/77/28,
I/77/42, I/77/61, I/77/62, I/77/68, I/77/76,
I/79/12, I/79/17, I/80/19, I/83/09, I/83/25,
I/83/27, I/83/34, I/83/45, I/83/54, I/83/56,
I/88/37, I/96/62, I/98/07, I/98/103,
I/98/19, I/98/39, I/98/54, I/98/66, I/98/67,
I/98/73, I/99/17, II/03/41, II/05/07,
II/05/09, II/05/42, II/05/43, II/05/46,
II/05/47, II/05/57, II/06/21, II/07/53,
II/08/08, II/08/10, II/08/102, II/08/112,
II/08/114, II/08/121, II/08/41, II/08/98,
II/12/26, II/12/29, II/12/78, II/16/10,
II/16/11, II/16/35, II/16/59, II/16/66,
II/16/81, II/16/87, II/16/92, II/17/63,

II/17/77, II/20/04, II/20/06, II/20/07,
II/20/09, II/20/14, II/20/20, II/21/58,
II/22/35, II/22/61, II/22/74, II/22/80,
II/24/107, II/24/108, II/24/110, II/24/20,
II/24/21, II/24/25, II/24/28, II/24/32,
II/24/62, II/25/04, II/25/104, II/25/108,
II/25/109, II/25/110, II/25/38, II/27/35,
II/27/50, II/27/51, II/29/07, II/29/09,
II/29/12, II/29/21, II/29/50, II/29/86,
II/29/88, II/29/99, II/32/116, II/32/135,
II/32/137, II/32/142, II/32/35, II/32/54,
II/32/61, II/33/12, II/34/66, II/39/109,
II/39/112, II/39/122, II/39/150, II/39/167

hincī h. II/16/106

hinci h. II/32/132

h.+ den I/10/88

h. et I/152/87

h. hinci II/32/132

h. vinci I/59/69

h. yapamam yapamam II/29/84

h. yapıP II/32/62

hincī : bk. hinci -1-

h. I/75/57

hīnci : bk. hinci -3-

h. I/02/51, I/06/147, I/06/52

ḥinci : bk. hinci -4-

ḥ. I/145/57, I/153/02, I/48/39,
I/83/08

hincī : bk. hinci -18-

h. I/08/01, I/145/62, I/153/06,
I/153/123, I/153/29, I/153/31, I/153/70,
I/157/76, I/159/15, I/159/24, I/51/13,
I/55/54, I/67/17, II/16/106, II/17/48,
II/24/107, II/32/105

h. hinci II/16/106

hīncī : bk. hinci -2-

h. I/08/57, II/08/109

hīnci : bk. hinci -3-

h. I/154/67, II/12/02

h. yapmēyoz I/153/23

hincig : bk. hinciK -3-

h. I/08/13, I/126/34, I/29/16

hincik : Şimdi. -25-

h. I/06/146, I/126/35, I/126/37,
I/126/38, I/126/39, I/126/43, I/126/68,
I/126/70, I/126/81, I/145/60, I/29/06,
I/51/18, I/79/01, I/79/02, I/79/19, I/79/24,
I/79/36, I/79/89, I/83/36, I/83/56, I/83/64,
II/21/51

h. yapınca II/20/07

hinciki : Şimdiki. -24-

h. I/02/09, I/04/22, I/06/19,
I/126/80, I/138/12, I/145/16, I/145/39,
I/159/21, I/159/44, I/45/49, I/48/12,
I/48/34, I/53/23, I/55/62, I/83/32, II/20/54,
II/34/65, II/39/14

h.+ lē I/145/32

h.+ lēṅ I/152/80, I/159/12

h.+ ler I/06/129

h.+ lere I/123/62

hınciki : bk. hinciki -1-

h. I/06/55

hincilik : Şimdilik. -1-

h. II/32/17

hincir : bk. incir-1-

h. II/29/48

hinÇi : bk. hinci -1-

h. II/32/50

hinçi : bk. hinci -23-

h. I/08/28, I/08/44, I/112/67,
I/123/21, I/123/22, I/51/18, I/51/62,
I/51/65, I/51/69,

I/51/72, I/51/73, II/05/20,
II/05/92, II/08/125, II/08/128, II/08/48,
II/08/93, II/16/69, II/29/90, II/29/92

h.+ lēde I/08/24

h. yapamıyo II/29/91

h. yapardık I/51/47

hinÇiki : bk. hinciki -5-

h. I/06/55

h.+ lē I/148/06, I/154/06, II/39/57

h.+ nnēriṅ I/02/57

hindī : bk. hindi I -8-

h. I/10/27, I/26/67, I/27/67,
I/43/22, I/49/03, I/88/53, II/07/32,
II/35/92

hindi I : Şimdi. -116-

h. I/02/68, I/04/05, I/04/41,
I/10/24, I/10/41, I/10/45, I/10/53, I/10/54,
I/10/60, I/10/66, I/10/69, I/10/70, I/10/82,
I/10/89, I/10/97, I/102/08, I/102/15,
I/102/25, I/102/28, I/102/29, I/102/33,
I/102/68, I/102/86, I/103/37, I/120/19,
I/121/80, I/123/26, I/124/11, I/124/12,
I/124/17, I/127/35, I/142/16, I/142/27,
I/144/75, I/146/13, I/159/32, I/159/50,
I/26/29, I/26/32, I/26/37, I/26/59, I/26/63,
I/26/64, I/26/70, I/26/73, I/26/76, I/27/38,
I/27/47, I/33/101, I/33/123, I/37/23,
I/37/46, I/43/34, I/44/55, I/44/95, I/47/14,
I/47/31, I/47/39, I/47/41, I/47/53, I/47/56,
I/48/52, I/48/53, I/49/01, I/49/10, I/49/14,

I/49/16, I/49/44, I/49/45, I/49/50, I/52/86,
I/52/95, I/57/23, I/57/25, I/57/28, I/58/57,
I/58/58, I/58/79, I/60/07, I/74/76, I/88/11,
I/88/22, I/88/69, I/89/05, I/89/13, I/89/14,
I/89/25, I/89/26, I/98/126, I/98/33,
I/99/22, II/07/127, II/07/32, II/07/62,
II/07/68, II/07/92, II/08/134, II/09/79,
II/17/33, II/21/45, II/22/42, II/24/113,
II/24/19, II/25/51, II/30/51, II/30/59,
II/34/15, II/35/65

h.+ niṅ II/07/116

hindi II : Tavukgiller familyasından,
Amerika'dan dünyâya yayılmış olan,
parlak esmer renkli, alını, boynu, başı
tüysüz, boyu 1 metreyi bulabilen, ibikli
büyük kümes hayvanı. -10-

h. I/44/75, II/08/84

h.+ dēn I/121/60

h.+ lēṅ I/44/69

h.+ yi I/44/69, I/44/77

h.+ yle I/132/16

hindi eti : Hindi hayvanının rengi
beyaza yakın ve yumuşak, parçalanmış
eti.

h. etinden I/105/38

hindih : bk. hindiki -1-

h. I/58/52

hindiki : Şimdiki. -6-

h. I/10/78, I/10/98, I/58/58,
I/58/75, II/07/116

h.+ lē I/10/79

hindüki : bk. hindiki -1-

h.+ lēden I/10/25

hinki : bk. hindiki -1-

h.+ lē II/20/07

hinne : bk. iḡne -1-

h. minne I/58/44

hinTiki : bk. hindiki -2-

h. II/07/82

h.+ lē II/07/142

hisar : Bir yerin korunması için yapılan
yüksek duvarlı, kuleli, bâzan etrâfi
hendeklerle çevrili küçük kale, kerman. -
1-

h. II/02/04

hisde : bk. hisse-1-

h.+ mize I/39/75

hisde - : bk. iste¹ -1-

h.- llersi I/42/53

hisse : Bölünen bir bütünden bir kimseye
düşen kısım, pay. -1-

h.+ sini II/19/94
hissed - : Hissetmek, sezmek, farketmek.
 -2-
 h.- iyom I/110/26
 h.- iyoz I/110/26
hiş : bk. hiç -186-
 h. I/02/13, I/06/09, I/06/105,
 I/06/110, I/06/113, I/06/131, I/06/142,
 I/06/15, I/06/48, I/06/64, I/06/78, I/08/28,
 I/10/74, I/100/21, I/100/25, I/106/12,
 I/110/51, I/110/68, I/110/69, I/113/128,
 I/113/131, I/113/70, I/116/35, I/119/02,
 I/12/20, I/120/18, I/123/43, I/123/48,
 I/123/63, I/123/74, I/125/23, I/126/31,
 I/126/44, I/131/33, I/133/45, I/134/57,
 I/138/133, I/138/30, I/138/91, I/139/26,
 I/139/27, I/14/51, I/14/57, I/140/48,
 I/145/86, I/146/79, I/147/14, I/15/45,
 I/15/77, I/15/91, I/152/127, I/152/139,
 I/152/34, I/152/38, I/152/47, I/152/49,
 I/152/70, I/152/76, I/152/92, I/154/23,
 I/154/46, I/154/61, I/154/67, I/155/66,
 I/16/07, I/16/45, I/16/48, I/161/02,
 I/161/29, I/21/78, I/21/85, I/24/10,
 I/24/22, I/25/06, I/25/27, I/25/34, I/25/35,
 I/28/50, I/30/11, I/33/11, I/35/18, I/36/13,
 I/36/15, I/36/26, I/37/38, I/38/56, I/39/26,
 I/40/77, I/42/76, I/44/52, I/44/56, I/45/37,
 I/45/43, I/46/129, I/46/132, I/46/16,
 I/47/09, I/47/44, I/47/58, I/48/34, I/48/36,
 I/48/51, I/51/55, I/52/15, I/52/17, I/52/30,
 I/53/75, I/55/54, I/56/39, I/56/66, I/58/77,
 I/59/41, I/63/24, I/63/52, I/64/52, I/65/58,
 I/69/101, I/69/77, I/70/07, I/74/19,
 I/76/48, I/76/57, I/87/108, I/87/46,
 I/88/07, I/88/09, I/89/10, I/91/59, I/91/82,
 I/94/04, I/94/74, I/94/75, I/95/118,
 I/95/122, I/96/83, I/99/56, II/04/81,
 II/06/64, II/07/119, II/07/133, II/08/34,
 II/08/50, II/08/60, II/11/32, II/11/47,
 II/11/52, II/12/09, II/14/17, II/14/88,
 II/14/89, II/15/43, II/15/46, II/18/14,
 II/21/35, II/23/127, II/23/36, II/23/43,
 II/25/100, II/25/24, II/25/97, II/28/39,
 II/28/66, II/28/75, II/30/06, II/32/12,
 II/33/54, II/35/94, II/35/98, II/35/99,
 II/38/72, II/38/80, II/39/130, II/39/169,
 II/39/175, II/39/179
 h. durmadan I/08/47, I/153/112
 h. vermedim I/123/64
hiş : bk. iş -1-

h.+ delē II/27/39
hiş : bk. hiç -1-
 h. II/35/98
hiş : bk. hiç -1-
 h. I/08/66
hiş : bk. hiç -3-
 h. I/47/27, II/12/38, II/17/04
hiş : bk. hiç -7-
 h. I/13/03, I/152/75, I/24/10,
 I/36/16, I/86/54, II/23/30
 h.+ e I/48/39
hişbi : bk. hiçbir -60-
 h. I/06/04, I/06/32, I/07/08,
 I/07/80, I/08/58, I/110/70, I/119/26,
 I/120/45, I/138/12, I/138/13, I/138/54,
 I/14/50, I/146/18, I/146/44, I/147/30,
 I/147/49, I/150/32, I/159/32, I/18/02,
 I/18/75, I/22/20, I/25/59, I/29/12, I/36/16,
 I/39/17, I/39/51, I/44/96, I/45/61, I/45/68,
 I/49/29, I/50/52, I/52/27, I/56/24, I/56/39,
 I/59/30, I/61/64, I/63/07, I/68/01, I/71/27,
 I/74/40, I/75/66, I/78/13, I/82/27, I/82/28,
 I/90/35, I/96/72, I/96/86, I/97/04, I/98/55,
 I/99/40, II/04/66, II/04/79, II/04/82,
 II/08/38, II/08/42, II/08/44, II/23/142,
 II/25/81, II/29/79
hişbi : bk. hiçbir -3-
 h. I/126/53, I/68/03, I/85/37
hişbiri : Hiçbiri, olumsuz cümlelerde
 yerini tuttuğu ismin cinsinden olan
 şeylerden bir tânesinin bile cümlede
 verilen hükmün dışında kalmadığını
 anlatır. -3-
 h. I/11/96, II/13/35
 h.+ niz I/56/44
hişde : bk. işte -3-
 h. I/153/28, I/77/42, I/88/59
hişde : bk. işte -1-
 h. II/22/55
hişde : bk. işte -1-
 h. I/77/09
hişt : “Bana bak” anlamında kaba
 seslenme sözü. -1-
 h. fişt II/39/130
hişTe : bk. işte -2-
 h. I/01/71, I/44/49
hitāb : Sözü veya yazıyı bir kimseye
 yöneltme, tevcih etme. -1-
hitāb id- : (Birine) Söz söylemek,
 söz yöneltmek.
 h. ideller I/132/07

hitit : Karadeniz ötesinden gelerek Anadolu'da Kızılırmak boyuna yerleşen, MÖ 1340'larda Yakınoğu'nun büyük bir kısmına hâkim olan antik Hint-Avrupa halkı. -1-

h.+ ler I/23/11

hiyet : bk. heyet-1-

h.+ i II/25/23

hizmeT : Birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma, görev, iş.-9-

h. I/07/02

h.+ i I/23/53, I/23/54

h.+ lē I/23/53

hizmeT ver- : İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak, hizmet etmek, hizmet görmek.

h. verdi I/46/38

h. vèrenden I/23/64

h. vèrenlerden I/23/64

h. veriyor I/23/53

hizmeTçilik : Hizmetçi olan kimsenin işi.

-1-

h. yaptık I/155/06

ho : bk. o -4-

h. I/43/07

hō h. II/32/56

h.+ ndan I/58/88

h.+ nnar I/143/18

hō : Bir seslenme sözü. -3-

h. I/33/114, I/49/72

ho : bk. o -1-

h.+ nnarı I/58/88

ho : bk. o -1-

h.+ ndan I/60/68

hobi : Bir kimsenin asıl mesleği dışında zevk için severek yaptığı oyalayıcı, dinlendirici iş, uğraşı. -4-

h. olarak yaparsınız II/38/112

h. olarak II/38/111

h. olaraK II/31/25

hoca : 1. Dînî hizmetlerde görevli kimse, din görevlisi, imam. -100-

h. I/08/115, I/104/38, I/114/20, I/114/21, I/114/23, I/118/12, I/123/17, I/125/04, I/125/78, I/125/80, I/137/29, I/158/01, I/16/36, I/17/50, I/26/44, I/26/45, I/38/20, I/38/27, I/38/33, I/57/09, I/57/33, I/57/40, I/59/27, I/64/18, I/82/26, I/83/50, II/21/49

cāfer h. I/68/25

kemal h. I/14/01, I/14/04,

I/14/06, I/14/74

oğan h. I/82/26

h.+ da II/16/41

h.+ dır I/32/16

h.+ lā I/38/32

h.+ lar I/114/07, I/126/27

h.+ ları I/119/01, I/155/69

h.+ m II/05/61, II/05/62

h.+ mız I/30/54, I/32/17, II/05/51,

II/05/53, II/05/57, II/05/60

h.+ mızı II/05/54

h.+ mızıı II/05/53, II/05/54

h.+ sı I/34/44, I/67/74

h.+ sındı II/16/41

müzük h.+ sıynan I/137/31

h.+ sıydı II/05/53

h.+ ydı I/21/79, I/25/62

h.+ yı I/137/29

h.+ yınan I/107/51

2. Bir öğretim kurumunda ders okutan kimse, öğretmen, muallim.

h. I/11/01, I/43/37, I/68/08,

I/90/70

māmut h. I/11/46

h.+ lā I/151/30, I/158/61, I/61/29

h.+ lar I/61/30, I/90/05

h.+ lar I/131/38

h.+ m I/142/11, I/142/19,

I/142/22, I/142/24, I/142/25, I/142/26,

I/142/36, I/142/52, I/142/57, I/69/05,

I/69/79, I/69/81, I/69/87, I/69/96, I/75/75

h.+ ңыз II/37/119

h.+ sı I/56/07, I/60/22

müzük h.+ sı I/137/09

h.+ ya I/74/05

h.+ yın I/44/66

3. Kuran kursu.

h.+ lāda I/08/09

h.+ ya I/08/07

4. Akıl danışılan, bilgili kimse.

h.+ m I/132/07

hoca évi : Köylerde din hizmetinde bulunan görevliler için ayrılmış lojman.

h. évi II/28/36

h. évini II/28/34

hoca nikahı : İmam nikahı, İslâm dîni kurallarına göre kıyılan dînî nikâh.

hocá : bk. hoca²-1-

h.+ yı I/158/62

hocalıK : Hoca olan kimsenin durumu ve mesleği. -1-

h.+ dan I/71/73
hocānım : <hoca+hanım -1-
h. II/07/44
hoce : bk. hoca¹ -1-
h.+ ydi I/71/51
hoci : bk. hoca¹ -5-
h.+ yı II/07/107, II/30/65
ömer_ösmān h.+ yı II/02/21
bk. hoca³
h.+ ya I/114/31, I/74/09
hocu : bk. hoca¹ -7-
h. II/05/54, II/05/57, II/05/60
ömer_üsmān h. II/02/19
h.+ dan II/39/177
h.+ ydu I/55/18
hoça : bk. hoca¹ -2-
h.+ m II/05/64
h. niḲahı ğıyılır II/23/86
hoçā : bk. hoca² -1-
h. I/90/69
hoçu - : bk. oçu- -1-
h.- ydum II/07/20
hoçume : bk. oçuma -1-
h.+ yi I/87/14
hōlan : bk. oğlan -1-
h. evi I/125/58
holluḳ : Bostanları beklemek için yapılan
çardak. -3-
h. I/32/45, I/33/52
h.+ da I/33/52
holluḡ : bk. holluḳ -1-
h.+ un I/32/46
hop : Uyarmak amacıyla kullanılan bir
söz. -2-
h. I/66/55
hōp : bk. hop -1-
h. I/66/55
hopla - : Bulunduğu yerden havaya doğru
sıçramak, zıplamak. -2-
h.- mış I/63/27
h.- nırdı I/04/46
hoplā - : bk. hopla- -2-
h.- dı I/29/12
h.- rdıḲ I/04/45
hoplu - : bk. hopla- -1-
h.- yoduḳ I/09/31
hoppā : Hoppala, “şu olan işe bak, Allah
Allah, bu da nereden çıktı?” anlamında
hayret ve şaşkınlık ifâde eder. -1-
h. I/160/15
hor : “Çok makbûle geçmek, çok işe

yaramak” anlamına gelen Hora geçmek ve
“yedik, harcadık” anlamında Hora
geçirdik deyimlerinde geçer. -6-
hora geç- (geçir-) : Beğenilmek,
hoşa gitmek, makbule geçmek, kendisine
verilen kimsenin işine çok yaramak.
h.+ a geçirmede I/126/73,
I/126/74, II/22/15
h.+ a geşdı I/91/80
h.+ a geşmedi I/119/32
h.+ a geşti I/91/80
hora : bk. ora -2-
h.+ ya II/32/82, II/32/83
horā : bk. ora -1-
h. I/121/78
horaz : bk. horuz -2-
h. II/20/10, II/20/11
horāz : bk. horuz -1-
h. I/132/64
horda : <ora+da-3-
h. I/100/44, I/58/59
hordacı : bk. hurdacı -1-
h.+ lar II/39/20
hōrdacı : bk. hurdacı -1-
h. II/39/19
hordalıḡ : Hurdalık, hurda yığını, hurdanın
atıldığı yer. -4-
h. II/39/135, II/39/17, II/39/20
hōrdalıḲ : bk. hordalıḡ -1-
h. II/39/18
hordı : <ora+da-1-
h. II/32/141
horman : bk. orman -1-
h. çitli II/30/43
hormonnu : Hormonlu, hormonu olan,
hormon verilmiş. -2-
h. II/16/63
horta : Dedikodu. -1-
h.+ lā I/08/11
hortlā : <hortlaḳ+ı : Dirilip geceleri
mezardan çıktığına ve insanlara kötülük
ettiğine inanılan ölü. -1-
h.+ η I/15/75
hortum : Suyu bir yerden bir yere akıtmak
için kullanılan kauçuk, plastik veya bez
gibi maddelerden yapılmış boru. -
1-
h.+ u I/126/69
horul horul : Hor hor diye ses çıkararak,
horlayarak, devamlı ve sürekli olarak
(akmak). -2-

horul h. I/01/93
horuz : Horoz, tavuk cinsinin dışısına göre daha iri ve gösterişli, renkleri parlak, ibiği büyük olan erkeği. -2-
 h.+ dan I/121/59
 h.+ ları I/101/25
hoş : Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif. -28-
 h. I/10/117, I/82/34, II/38/102
 bi h. I/10/118, II/22/34
 bi h. oldu I/159/15, II/22/33
 helâli h. ösuğ I/48/50
hoş geldin(iz) : Gelen bir kimseye söylenen karşılama sözü.
 h. geldin I/25/34
 h. geldi I/33/01
 h. geldiniS I/157/06
 h. geldiniz I/147/01
 h. geldiğ I/07/44, I/12/16, I/24/27, I/99/01
 h. geldiğ I/82/34
 h. geldiğis I/24/27
 h. geldiğis I/12/16
 h. geldiğis II/14/01
 h. geldiğiz I/104/01, I/122/01, I/28/18
 h. geldiğiz II/12/02
 h. geldiğiz II/38/105
hoşuna git- : (Birini, bir şeyi) Beğenmek, hoşlanmak.
 h.+ uma gitti I/132/46
hoş : bk. hoş -2-
 bi h. I/10/119
 h. geldiğ I/155/02
hoşaf : Kayısı, vişne, erik, üzüm vb. meyvelerden birinin kurusunun şekerli suda kaynatılmasıyla elde edilen şerbet kıvâmındaki tatlı yiyecek. -4-
 h. I/87/81, II/32/59
 h. yaparıS II/19/65
 h. yaparlâdı I/33/154
hoşâf : bk. hoşaf -2-
 h. I/119/44, I/29/22
hoşet : bk. poşet -2-
 h. I/73/32, I/73/33
hoşlaş - : 1. Hoş duruma gelmek, bir hoş olmak, tuhaf hissetmek. -4-
 h.- ırdı I/20/61
 h.- ırdı I/20/49
 2. (Bir şey bir kimsenin) Hoşuna gitmek, o şeyi beğenmek, ondan

hazzetmek, hoşlanmak.
 h.- madı I/142/61
hoşmerim : bk. hoşmelim -1-
 h. yapâdı I/33/94
hov : Köpeğin çıkardığı ses. -1-
 h. I/33/66
hoyna - : bk. oyna-¹ -1-
 h.- rken I/87/14
hö : <öyle -13-
 h. II/32/113, II/32/57, II/32/62, II/32/84
 hö h. II/32/111
 h. ho II/32/56
 h. hö II/32/111
hö : <öyle -2-
 h. II/30/73, II/32/60
hökümet : bk. hükümeT-1-
 h. I/136/12
hökül - : bk. dökül-² -1-
 h.- di I/33/06
hökümet : bk. hükümeT-11-
 h. I/53/48, I/99/66, I/99/67, I/99/72
 h.+ dên II/01/20
 h.+ e I/159/36
 h.+ imiz I/159/36, I/88/38
 h.+ imize I/112/74, I/159/36
 h.+ imizi I/88/39
höle : bk. öyle -1-
 h. II/32/93
höle : bk. öyle -1-
 h. I/98/82
höle : bk. öyle -20-
 h. I/132/03, I/144/29, I/43/28, I/49/16, I/50/80, II/25/89, II/32/113, II/32/115, II/32/23, II/32/36, II/32/65, II/32/70, II/32/73, II/32/74, II/32/84, II/32/93, II/32/94
 höle h. II/32/84
 h. höle II/32/84
hölek : Bostan ve bağlara çalı çırpıdan yapılan bekçi kulübesi. -1-
 h. II/16/87
hölelikÇe : bk. ölelikce -1-
 h. II/30/66
hölü : bk. öyle -1-
 h. II/24/90
hölü : bk. öyle -7-
 h. I/43/28, I/44/56, I/79/26, II/07/130, II/16/27, II/24/90, II/30/46
hönden : bk. önden -1-

- h. II/32/11
- hörmed** : bk. hürmet -1-
h. edeğ I/138/95
- hörmet** : bk. hürmet -2-
h. I/64/21
suyu yüzü h.+ ine I/69/100
- hörmetli** : Hürmetli, saygılı. -1-
h.+ lerdî I/20/78
- höşlemelim** : bk. höşmelim -2-
h. I/31/21, I/31/22
- höşmelim** : bk. höşmelim -2-
h.+ î I/44/43
h.+ iz I/44/46
- höşmelim** : Tuzsuz tâze peynir veya kaymak, tereyağı, un ve şekerle yapılan bir tatlı. -4-
h. I/148/62, II/33/72
h. yapâ II/33/83
h. yaparız I/148/56
- höşmellim** : bk. höşmelim -4-
h. I/40/23
h.+ î I/44/42
h.+ in yaparız I/40/26
h. yapıyöz I/40/20
- höşmerim** : bk. höşmelim -3-
h. I/19/29, II/33/64
h. yapardık I/96/52
- höy** : <öyle -1-
h. II/01/29
- höyle** : bk. öyle -1-
h. I/08/118
- hu** : bk. o -16-
h. I/153/54, I/58/83, II/07/09,
II/07/20, II/07/70, II/07/76, II/24/88,
II/27/22, II/27/48
h.+ nı II/16/39, II/32/136
h.+ nu I/43/23
h.+ nuş II/24/88, II/32/26
- hū** : bk. o -2-
h. I/36/36, I/47/49
- hu** : bk. o -1-
h. II/22/55
- hu_ubat** : Hububat, buğday, arpa, mısır vb. tâneli bitkiler, tahıl. -1-
h. II/10/12
- huKuğ** : Hukuk, toplumun yaşayışını düzenleyen, devlet müeyyidesiyle güçlendirilmiş yasa ve kuralların bütünü. -1-
medeni h. I/56/80
- hükümet** : bk. hükümeT -2-
h. II/38/116
h.+ dēn I/01/32
- hullara** : <ora+lara -1-
h. I/38/18
- hura** : bk. ora -1-
h.+ sını I/36/38
- hurda** : <ora+da-1-
h. I/01/70
- hurda** : <ora+da-1-
h. II/33/06
- hurdacı** : Hurda alıp satan kimse. -1-
h.+ nı I/60/102
- hurdan** : <ora+dan -1-
h. I/143/47
- hurdu** : <ora+da-1-
h. II/33/28
- hurı** : bk. ora -3-
h.+ yı II/07/95, II/07/96, II/33/20
- hurma** : Hurma ağacının tatlı, besleyici, etli meyvesi. -2-
cennet h.+ sı I/32/101
tırabzon h.+ sı I/32/101
- hurşun** : kurşun -1-
h. dökeriz I/58/46
- husisî** : bk. husuSi -1-
h. II/23/50
- husuSi** : Özel olarak, özel bir biçimde, özellikle. -1-
h. I/154/59
- hususü** : bk. husuSi -1-
h. I/154/61
- hutu** : bk. kutu -1-
h.+ lāda I/131/40
- huylan** - : Kuşkulanmak, tedirgin olmak. -1-
h.- mış I/117/29
- huysuz** : Geçimsiz, aksi, hırçın. -2-
h.+ du I/77/53
h.+ udu I/115/31
- huzak** : bk. uzak -1-
h. I/144/45
- huzulū** : Huzurlu, gönlü rahat, içi huzur dolu. -1-
h.+ ydum I/154/09
- huzulū** : bk. huzulū -1-
h.+ dum I/152/136
- huzur** : 1. İç rahatlığı, hâlimden memnun olup gönlünde rahatlık duyma, kendini rahat ve memnun hissetme durumu. -18-

h. I/05/52, I/154/07, I/46/130,
I/64/14, I/64/16, I/64/19, I/64/20, I/64/89,
I/64/91, II/25/77

h.+ ları I/17/54

h.+ u I/64/13

h.+ ü I/64/61

h.+ unu I/38/47

h.+ uş I/46/129, I/64/89

2. Cenâbıhakk'ın varlığının her şeyi
kaplayıp başka şeye yer bırakmayacak
şekilde hissedildiği mertebe.

h.+ unda I/69/92

huzuf : bk. huzur¹ -1-

h.+ ları I/152/80

huzür : bk. huzur² -1-

h.+ undā I/69/92

huzursuzluğ : bk. huzursuzluğ -1-

h. II/23/74

huzursuzluğ : Huzursuz olma durumu,
rahatsızlık, tedirginlik. -1-

h. I/64/14

hübre : bk. gübre -1-

h. makinesi I/137/26

hücum : 1. Bir şey üzerine birçok
kimsenin birden üşüşmesi. -1-

2. Üstüne yürüme, saldırma, saldırı,
savlet.

hücum et- : Üşüşmek.

h. etdilër I/01/26

hücum marşı : Düşmana hücum
geçilmesi için askere boru ile verilen
kumanda.

hücum : bk. hücum² -1-

h. marşı I/95/83

hüdüd : Hudud, bir devletin veya belli bir
bölgenin topraklarını diğer komşu
devletlerden veya bölgelerden ayıran
çizgi, sınır. -5-

h.+ a I/138/114, I/138/132

h.+ umuz I/122/42

h.+ umuzda I/122/42

hüdüT : bk. hüdüd -4-

h. I/138/107

h.+ da I/138/111, I/138/112

hükümet : Devletin, ülkeyi içeride ve
dışarıda yönetmesinde yetkili olan
yürütme organı, yönetme, yürütme
kuvveti ve bu kuvveti temsil eden
bakanlar kurulu. -6-

h. I/10/106, I/10/89, I/88/58,
II/06/38, II/32/44

h. yapmışımış I/111/106

hür- : “gir-”e benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. (?) -1-

h. I/144/47

hürmet : Bir şeye veya bir kimseye değer
vermekten ileri gelen ölçülü davranma
hissi, çekinme ile karışık bir sevginin
verdiği dikkat ve itina gösterme duygusu,
saygı. -1-

saygı h. I/05/61

hürriyet : Hür olma durumu, köle ve esir
olmama, yasa ve toplum kuralları dışında
kendinden üstün bir kuvvetin
boyunduruğu altında bulunmama hâli. -
2-

h. I/155/28

hürtös : Fritöz, içine konan yağın
elektrikle kızdırılması sûretiyle patates,
patlıcan, et, balık vb. yiyecekleri kızartan
âlet, elektrikli kızartma tenceresi. -

1-

h. makinesi II/30/84

hüst : bk. üst¹ -1-

h.+ ünde I/74/79

hüviyet : Kimlik. -1-

h. I/64/127

hüyük : Höyük, yassı toprak tepe. -

1-

h. II/23/151

hüz : bk. yüz I -1-

h.+ leri I/159/22

I

ı : bk. o-16-

1. I/61/17, II/39/153

1.+ ndan I/04/49, I/10/03, I/32/13,
II/07/66, II/12/16, II/12/53, II/12/58,
II/30/17, II/37/124, II/37/95

1.+ n dan I/36/52, I/46/34

1.+ nı I/48/44

1.+ nnan II/01/27

ī : bk. ī -2-

1. I/40/19, II/01/75

ī̇ : Konuşma esnasına düşünmek ya da zaman kazanmak için kullanılır.-73-

ī̇. I/05/25, I/05/39, I/109/01,
I/109/39, I/15/41, I/157/08, I/23/68,
I/40/14, I/46/46, I/48/26, I/62/13, I/64/03,
I/66/44, I/66/47, I/66/48, I/66/49, I/66/50,
I/71/26, I/76/70, I/80/60, I/91/65, I/97/36,
I/99/54, II/01/07, II/03/62, II/03/77,
II/04/27, II/10/04, II/10/05, II/10/06,
II/10/08, II/10/11, II/10/17, II/10/19,
II/10/22, II/10/24, II/10/25, II/10/27,
II/10/32, II/10/34, II/10/36, II/10/37,
II/10/40, II/10/45, II/10/55, II/10/57,
II/10/58, II/10/61, II/10/63, II/10/68,
II/10/88, II/10/92, II/13/14, II/16/35,
II/23/11, II/23/132, II/23/145, II/23/149,
II/23/15, II/23/162, II/23/210, II/23/31,
II/29/86, II/32/54, II/37/07, II/37/13,
II/37/81, II/39/25

ı̇aş : bk. ağaç -1-

1.+ ları II/24/86

ı̇ı : bk. ı̇ıh -2-

1. I/10/110, I/10/49

ı̇ıh : “Hayır, değil, yok” anlamlarında olumsuz cevap verme amacıyla kullanılır.
-4-

1. II/27/62, II/29/29, II/29/36,
II/37/108

ı̇ın - : İknamak, nefesini içinde tutarak kendini zorlamak, şiddetli kabızlıkta veya doğum sırasında kaslarını zorlayarak nefesini tutmak.-4-

1.- a I/58/49, I/58/51

ı̇ı̇ : bk. ı̇ıh -2-

1. I/77/64, II/13/65

ı̇brī : <ıbrık+ı : Kulplu, emzikli, karınlı ve ince boyunlu su kabı. -3-

1. I/72/58

ocağ ı. I/72/55

1.+ nı II/39/95

ıccā : <ıscak+ı -1-

1.+ η I/06/136

ıccak : bk. ıscak-2-

1. I/08/39

1.+ lāda I/21/87

ıccaḲ : bk. ıscak -1-

1.+ da I/06/150

ıçcā : <ıscak+ı -5-

1.+ nan I/123/61

1.+ nda I/107/45, I/140/36

1.+ sa I/48/16

1.+ ynan I/138/86

ıçcak : bk. ıscak -11-

1. I/107/41, I/12/12, I/123/34,
I/126/40, I/126/65, I/127/44, I/144/01,
I/48/14, I/48/34

1.+ da I/133/05

1.+ larda I/140/35

ıçcacık : bk. ıscacık -1-

1. I/86/79

ıçcacıḲ : bk. ıscacık -1-

1. I/137/64

ıçcıcık : bk. ıscacık -1-

1. I/58/69

ıçcā : <ıscak+ı -1-

1. I/144/04

ıçcak : bk. ıscak -1-

1.+ dan I/144/43

ıçın : bk. için -1-

1. II/21/94

ıçin : bk. için -1-

ı̇. II/01/10

ıçün : bk. için -1-

ı̇. I/05/22

ı̇ki : bk. iki -1-

ı̇. I/20/56

ı̇kı : bk. iki -1-

ı̇. I/70/38

ı̇le : bk. öyle -1-

ı̇. II/07/64

ılāzım : bk. lāzım -1-

1. I/91/30

ılca : Şifâlı suyu yerden sıcak olarak çıkan tabî hamam, kaplıca, kaynarca. -1-

1. I/69/43

ıld - : ılıtmak, ılık duruma getirmek. -7-

1.- ıP I/100/30

1.- ırsın I/102/37

- 1.- ıyoduĸ II/21/62
1.- ıyoS I/98/49
1.- ıyoz I/98/47
- ılıĸ** : bk. ılık -2-
1. duttu I/35/38
1. ılıĸ I/133/03
- ılık** : Sıcakla soĸuk arası, az sıcak. -
1-
1. I/36/51
ılık dut- : Hasta olmak.
- ılıĸ** : bk. ılık -4-
1. II/15/81, II/26/47, II/39/73
ılıĸ 1. I/133/03
- ılıman** : ılık, ılıkça, ... ılıklıĸında, mûtedil.
-2-
ĸan 1. I/111/77
1.+ ıdı I/20/55
- ılımancacıĸ** : ılıman, ılıkça. -1-
1. I/58/72
- ılışdır** - : ılıştırmak, (suyu) soĸuksa sıcak, sıcaksa soĸuk su katarak ılık duruma getirmek. -1-
1.- ıP II/21/70
- ılı** : <ılık+ı -1-
1.+ nan I/106/17
- ımıl ımıl** : Yavaş yavaş, ağır ağır, hafif hafif. -1-
ımıl 1. I/129/68
- ınce** : bk. ince -1-
1. ince I/109/20
- ırĸ** : İnsan cinsinin belli başı çeşitlerinden her biri, nesil, sülâle, zürriyet. -2-
1. I/23/13, II/13/39
- ırak** : Uzak. -2-
1. I/159/32
1.+ dı I/39/79
- ıraĸım** : bk. raĸam -1-
1.+ narı II/32/15
- ıra_at** : bk. rahat -1-
1.+ sınız I/135/37
- ırahatlâ** : <rahatlık+a -2-
1. I/14/61, I/14/63
- ırahatsız** : bk. rahatsız -1-
1. oluyon I/63/19
- ırahmetlik** : bk. rahmetlik -1-
1. I/153/03
- ıramazan** : bk. ramazan -1-
1. I/74/32
- ırâmetlî** : bk. rahmetli -1-
1.+ n I/91/72
- ırâmetliĸ** : bk. rahmetlik -1-
1. I/115/36
- ırâmetlig** : bk. rahmetlik -1-
1. I/148/02
- ırâmetliĸ** : bk. rahmetlik -18-
1. I/115/33, I/122/73, I/128/74, I/13/04, I/133/64, I/133/65, I/138/102, I/138/99, I/14/48, I/153/33, I/91/44, I/91/59, I/91/66, I/91/74, I/91/76, I/91/79, II/01/06
1.+ in I/50/78
- ıramî** : <römorĸ (bk. romoĸ) -1-
1.+ nan I/58/22
- ırât** : bk. rahat -9-
1. I/126/81, I/67/47, I/67/48
1.+ ı I/113/87
1.+ ım I/112/68, I/113/87, I/113/96
1.+ ımız I/112/74
1.+ ız I/47/31
- ırâtÇa** : Rahatça, rahat bir biçimde. -
1-
1. I/14/59
- ırâtdıĸ** : bk. rahatlık -1-
1.+ dan I/126/81
- ıratlaş** - : Rahatlaşmak, rahat bir duruma gelmek.-1-
1.- ıvêdi I/98/119
- ırâtsıS** : bk. rahatsız -1-
1. I/67/01
- ırâtsiz** : bk. rahatsız -2-
1.+ ın I/67/64, I/67/65
- ırazı** : bk. râzı -1-
1. oĸsun I/88/58
- ırâzı** : bk. râzı -3-
1. gelcêĸ I/135/32
1. oĸsun I/134/65
1. osun I/88/72
- ırbıĸ** : İbrik, kulplu, emzikli, karınlı ve ince boyunlu su kabı. -1-
1. I/136/04
- ırgâlâ** - : Yerinden oynatmak, harekete getirmek, sarsmak, sallamak, ırgamak. -2-
1.- yoruz I/84/11, I/84/12
- ırgat** : Toprak işlerinde ve yapılarda en basit ve ağır işleri yapan işçi, amele, rençber ve bunların yaptığı iş, ırgatlık. -2-
1.+ a I/37/26
- ırgatlı** : bk. ırgâtlık -2-
1.+ a I/135/25, I/47/13
- ırgatlık** : İrgat olma durumu, ağır işlerde

çalışma. -2-
 1. I/07/48, I/130/24
ırgâtlık : bk. ırgatlık -1-
 1. I/115/14
ırgatlık : bk. ırgatlık -1-
 1. I/47/30
ırgatlı : <ırgâtlık+ı -1-
 1.+ mız I/37/21
ırmazan : bk. ramazan -2-
 1. I/159/40
 1.+ dâ I/159/38
ırmızan : bk. ramazan -1-
 1. II/05/39
ırz : Bir kimsenin başkaları tarafından dokunulmaması ve kirletilmemesi gereken nâmusu, iffet, şeref ve haysiyeti. -
 2-
 1. I/69/91
 1.+ ına I/93/29
ırza : bk. rızâ -1-
 1.+ sıynan I/17/40
ırza : bk. râzı -1-
 1. I/108/47
ısbab : Bir kil çeşidi. (?) -1-
 1. kili I/126/63
ıscâ : <ıscak+a -1-
 1. I/153/116
ıscak : Sıcak. -16-
 1. I/153/119, I/36/51, I/69/67,
 I/76/32
 1.+ da I/152/42, I/153/118
 1.+ dan II/05/106, II/16/72,
 II/25/88
 1.+ dı II/05/105
 1.+ dî II/05/105
 1.+ lâ I/153/119, I/153/120
ıscaklık : Sıcaklık. -1-
 1. I/150/30
ıscacık : Sıcacık. -1-
 1. II/19/167
ıscacık : bk. ıscacık -1-
 1. II/19/167
ıscak : bk. ıscak -1-
 1.+ da I/70/08
 1.+ dı II/05/24
ısdar : Kilim, haba, yastık, şalvar, heybe vb. dokunduğu dokuma tezgâhı.-2-
 1. I/21/16, I/21/17
ısdır - : Dişler arasına alıp sıkamak, dişlemek, dişleyerek yemek. -1-
 1.- cak I/33/77

ısı - : bk. ısıt- -1-
 1.- sın II/19/154
ısıd - : bk. ısıt- -20-
 1. I/116/29
 1.- an II/21/75
 1.- ıP II/21/74
 1.- ır I/55/56, I/55/57, II/21/80
 1.- ırdı I/80/41
 1.- ırdık I/107/44, I/123/32,
 I/14/40
 1.- ırdık I/107/41
 1.- ırız I/48/12
 1.- ırsıñ I/100/31
 1.- ıyo II/19/154
 1.- ıyoduğ II/21/62
 1.- ıyöduğ II/21/69
 1.- ıyoS I/70/56, I/98/49
 1.- lan II/21/72
ısıdıcı : Isıtıcı, herhangi bir şeyi ısıtmaya yarayan âlet veya cihaz.-2-
 1. I/116/52
 1.+ lar I/96/41
ısın - : Sıcak duruma gelmek. -14-
 1.- amaz II/19/156
 1.- dım I/24/11
 1.- dıysa I/100/22
 1.- ıñ I/06/43
 1.- ıP I/16/36
 1.- ır II/21/81
 1.- ıyoruz II/33/42
 1.- ıyoS II/21/81
 1.- ıyoz II/19/151, II/21/81
 1.- madan I/127/44, I/94/39
 1.- maz II/19/156
 1.- sın II/19/155
ısırm : Bir kerede ısırılacak miktarda olan. -1-
 1. I/144/65
ısıt - : Sıcak duruma getirmek. -5-
 1.- ır II/21/80
 1.- ırdık I/34/58
 1.- ırın I/44/21
 1.- mıyo II/19/153
ısî : Isı, sıcaklık. -1-
 1. I/121/09
ısla - : Islatmak.-2-
 1.- llâ II/23/195
 1.- r I/12/03
ıslâ - : bk. ısla- -1-
 1.- yon I/32/45
ıslâ : <ıslaK+ı -1-

1.+ nı I/48/22
ıslā - : bk. ısla- -3-
 1.- dık I/49/10
 1.- lādı II/34/93
 1.- n I/60/10
ıslaqlı : <ıslaqlık+ı : Islak olma durumu, nemlilik, yaşlılık. -1-
 1.+ na I/126/62
ıslad - : bk. ıslat- -6-
 1.- abiliseñ I/72/82
 1.- ıñ I/04/59
 1.- ırız I/102/60
 1.- ırsıñ I/97/39, II/39/56
 1.- ıyoñ I/76/32
ıslaK : Üzerine su dökülmüş, sürülmüş, serpilmiş veya suya batırılmış olduğu için yaş durumda olan, nemli, rutübetli. -1-
 1. I/97/13
ıslan - : Islak duruma gelmek. -6-
 1.- ā I/85/30
 1.- ı II/07/145
 1.- ırdıK I/144/36
 1.- maycaK I/48/11
İslan - : bk. ıslan- -1-
 İ.- miş I/60/10
ıslat - : Islanmasına sebep olmak, ıslak duruma getirmek. -13-
 1.- ceñ I/72/82
 1.- dım I/127/46
 1.- ır I/127/45, II/37/65
 1.- ırıs I/71/38
 1.- ırız I/31/08, I/71/38
 1.- ırlādı II/34/95
 1.- ırsıñ II/39/48
 1.- ıyöz I/103/49
 1.- madan I/127/47
 1.- maz I/127/46
ıslı - : bk. ısla- -3-
 1.- yosun I/105/39
 1.- yosuñ I/105/42
 1.- yuru II/22/52
ısmalā - : Ismarlamak, bir şeyin hazırlanmasını, alınmasını veya getirilmesini bir kimseden istemek, sipariş etmek. -1-
 1.- sañ I/45/54
ıspanā : <ıspanak+ı -3-
 1. II/19/145, II/38/40
 1.+ ı II/34/99
ıspanak : Ispanakgiller familyasından,

memleketimizde sonbahar ve kış sebzesi olarak yenen, terkibinde demir, vitaminler ve enzimler bulunan, killi ve kumlu toprakları seven bitki. -2-
 1. II/38/37
ıspanak boranası : Ispanak, yoğurt ve yumurta ile yapılan bir çeşit yemek.
 1. boranası II/34/98
ıspanağ : bk. ıspanak -1-
 1. I/32/20
ıspanaK : bk. ıspanak -1-
 suvan ossuñ 1. ossuñ II/19/142
ıspinā : <ıspanak+ı -1-
 1. II/38/39
ıssız : Kimsenin bulunmadığı, boş, tenhâ (arâzi, yer). -1-
 1. I/89/28
ışı : bk. ışık² -1-
 1.+ ıñ I/64/71
ışık : 1. Aydınlatma aracı. -11-
 1. I/115/46, I/146/18, I/59/61, I/59/62, I/59/74, I/76/84
 1.+ lâ I/157/27, II/01/63
 2. Aydınlık.
 1. I/64/76, I/64/77
 1.+ Tı II/38/39
 3. Elektrik sistemi.
ışık : bk. ışık¹ -4-
 1. I/146/52, I/59/59, I/59/63, I/64/71
ışılama : Işılama, ışılama işi, parlamak. -1-
 1.+ ya I/116/38
ışıladaK : Uzaktaki bir yeri aydınlatmak için kullanılan, kuvvetli bir ışık demeti çıkaran âlet, projektör. -1-
 1. II/39/139
ışı : <ışık¹+ı -2-
 1.+ nı I/45/16
 1.+ sa I/67/52
ışı : <ışık²+ı -6-
 1. I/145/32, II/01/64
 1.+ na I/76/86
 1.+ ylä I/64/71
 <ışık¹+ı
 1.+ ıñ yakıyoñ I/147/53
 1.+ ıñ yakmadan I/147/54
ışşā : <aşağı -1-
 1. yukarā II/10/05
ışşik : bk. ışık³ -3-
 1. I/27/18

1.+ ları I/27/16

1.+ ları I/27/16

ışşı : <ışık³+1 -1-

1.+ nı I/27/13

ızdırap : İztırap, maddî veya mânevî acı, azap, eziyet, zahmet, sıkıntı. -1-

1. I/63/11

ızdırap çek- : Bir şeyin verdiği acının, azabın etkisi altında bulunmak.

ızgara : Mâden veya ağaç çubukların aralıklı olarak yan yana dizilmesinden meydana gelen ve kullanılacağı yere göre çeşitli büyüklükte ve şekilde yapılan kafes veya parmaklık.-1-

1. I/95/21

İ

î : bk. **î** -4-

i. I/17/56, I/108/35, I/129/47, I/138/63

î - : Bugün yalnız idi, imiş, ise, iken şekilleri kullanılan cevher fiili. -10-

birisi i.- di II/09/29

i. - se I/106/28, I/138/66, I/27/33, I/60/42, I/61/03, I/79/58, I/86/39

i. - sen I/124/11

nê i. - si I/41/23

î- : bk. **i** -1-

î. - dı II/01/22

î : bk. **o** -29-

î.+ ndan I/01/13, I/04/35,

I/08/109, I/08/112, I/08/94, I/08/96,

I/40/19, I/40/79, I/49/14, I/64/08, I/64/41,

I/64/64, I/64/72, I/69/93, II/06/23,

II/06/54, II/10/47, II/11/28, II/12/44,

II/12/74, II/30/83, II/37/118, II/37/120,

II/37/49, II/37/76

î.+ nđan I/38/59

î.+ ndan II/06/25

î.+ nnan I/08/123, I/64/126

î : bk. **iyi** -9-

î. I/55/17, I/61/51, II/03/15,

II/17/10

î. ğalpliymiş I/06/69

î. kötü I/23/46

î.+ yim I/55/44

î.+ yin I/44/06

î.+ yiz I/30/03

î : Başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatan bir söz. -15-

î. I/10/15, I/105/23, I/106/16,

I/106/30, I/121/04, I/138/62, I/138/78,

I/23/48, I/67/38, I/69/90, II/04/43,

II/07/108, II/11/20, II/23/200, II/24/70

îbâre : Kalıntı, iz, söz konusu edilen bir nesneye ait herhangi bir söz veya değer. -1-

i.+ si I/56/24

îbâret : Sâdece -den meydana gelmiş, -den oluşmuş, başka bir şey değil, ancak bu. -1-

i. I/28/07

îbe : bk. **ebe**² -1-

köv i.+ sinne II/07/117

îbi : bk. **ebe**¹ -1-

i. II/17/06

ic : bk. **iç** -1-

i.+ ine et I/119/58

icâb : Gerek, lüzum, iktizâ. -1-

i.+ ı II/22/45

ıcar : bk. **ıcar** -2-

i.+ ı verili II/04/59

i.+ man I/96/90

ıcar : Kirâya verme, kirâ. -9-

î. II/17/86

î.+ a veriyollâ I/46/111

î.+ ı I/03/88

î.+ mı veriyorlâ I/158/49

î.+ lı I/39/74

î. verdiK I/136/20

î. verimiyennên II/17/86

î. veriyu II/17/86

î. veriyular II/17/86

ıcarlıK : İcar ile geçinme, tarlasını kiraya verme işi. -1-

i. yaptıK I/155/07

ıcat : Yeni bir şey bulma, ortaya koyma, varlığı bilinmeyen bir şeyi meydana getirme ve bu şekilde meydana getirilmiş şey. -1-

i.+ man I/133/59

ıcat ol- : Yeni bir şey meydana getirilmek.

ıcik bıcıK : Çok az, birkaç tane. -1-

i. bıcıK II/27/65

iç : Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil. -334-

i. II/22/67

i.+ î I/130/61

i. çamaşırı I/97/14

i.+ ē I/72/12

i.+ i I/07/62, I/10/26, I/116/48,

I/28/28, I/32/25, I/39/83, I/40/38,

II/32/101, II/32/102, II/37/97, II/39/19

i.+ iden I/125/75

i.+ idi II/02/05

i.+ im I/120/35, II/16/44, II/16/87

i.+ imden II/22/52

i.+ imizde I/46/85

i.+ indâ I/20/20

i.+ inde I/09/64, I/102/51,

I/103/58, I/104/31, I/107/43, I/11/80,

I/116/04, I/116/12, I/116/34, I/116/35,

I/12/21, I/120/58, I/123/37, I/137/15,

I/138/129, I/144/62, I/155/97, I/157/28,

I/157/39, I/159/20, I/159/34, I/161/29,

I/17/74, I/20/27, I/25/14, I/39/98, I/43/06,
I/48/19, I/48/24, I/50/70, I/53/67, I/61/16,
I/65/34, I/68/42, I/69/12, I/69/57, I/70/21,
I/70/36, I/70/39, I/72/09, I/76/47, I/77/11,
I/79/98, I/81/25, I/83/17, I/83/39, I/87/54,
I/90/62, I/94/68, I/94/70, I/94/80,
I/95/104, I/95/22, I/95/84, I/97/36,
I/98/85, II/06/71, II/09/92, II/11/59,
II/12/19, II/14/99, II/15/113, II/15/70,
II/15/73, II/20/16, II/20/61, II/20/65,
II/20/68, II/20/70, II/21/12, II/21/64,
II/23/15, II/23/84, II/23/92, II/28/71,
II/33/18, II/34/71, II/34/72, II/36/15,
II/39/152

i.+ indē I/101/34, I/130/58,
II/01/31

i.+ inde I/28/16

başınız yarılırsa örtmeğiniz i.+
inde I/152/75

goluğuz girilse yeğinizi i.+ inde
I/152/76

golin girilissā yēniñ i.+ inde başın
yarılıssā örtünüñ içindi I/01/70

i.+ indeki I/105/65, II/29/10

i.+ inden I/137/10, I/14/05,
I/155/37, I/27/15, I/41/11, I/42/19,
I/46/94, I/54/66, I/64/69, I/97/08, II/04/33,
II/25/96, II/26/52

i.+ indēse I/32/77

i.+ indeydi I/134/18

i.+ indeydim I/01/68

i.+ indēyin I/124/06

i.+ indeymişdi I/11/18

i.+ indi I/144/04, I/59/44, I/79/40,
II/01/28, II/02/08, II/05/69, II/18/30,
II/22/04, II/24/66, II/28/92, II/33/77,
II/39/127, II/39/19

i.+ inđi II/38/30

golin girilissā yēniñ içinde başın
yarılıssā örtünüñ i.+ indi I/01/71

i.+ indiydi I/65/34

i.+ ine I/02/32, I/02/33, I/10/17,
I/101/32, I/102/55, I/104/34, I/104/35,
I/105/57, I/106/50, I/111/08, I/111/30,
I/116/07, I/116/20, I/119/48, I/12/18,
I/122/70, I/123/42, I/123/56, I/125/34,
I/125/49, I/127/43, I/128/18, I/128/38,
I/129/65, I/130/39, I/130/80, I/130/81,
I/131/49, I/132/17, I/132/19, I/132/28,
I/133/58, I/143/19, I/148/10, I/148/21,
I/148/58, I/148/59, I/153/74, I/157/10,

I/160/07, I/23/22, I/23/23, I/23/24,
I/27/52, I/27/71, I/28/47, I/31/13, I/32/46,
I/33/140, I/33/151, I/33/154, I/33/46,
I/33/90, I/36/61, I/37/52, I/42/14, I/44/78,
I/45/53, I/49/74, I/57/56, I/60/08,
I/60/105, I/60/107, I/60/12, I/60/13,
I/60/62, I/60/70, I/62/19, I/62/28, I/64/75,
I/68/40, I/68/52, I/70/37, I/70/43, I/70/57,
I/70/58, I/71/17, I/76/33, I/76/34, I/77/07,
I/79/79, I/79/85, I/84/17, I/90/77, I/94/30,
I/95/111, I/96/14, I/96/54, I/97/14,
I/97/16, I/98/77, II/11/61, II/12/17,
II/12/58, II/15/29, II/15/67, II/15/68,
II/15/85, II/18/15, II/21/96, II/23/182,
II/28/73, II/29/56, II/32/113, II/32/115,
II/32/55, II/32/60, II/32/75, II/33/76,
II/34/100, II/35/69, II/35/72, II/39/32,
II/39/52, II/39/55, II/39/76

i.+ inē I/26/12, I/31/06, I/77/11,
II/34/21

i.+ ine atıyo I/38/48

i.+ ine vermedī I/116/09

i.+ ine vermez I/116/09

i.+ ini I/138/84, I/143/18,
I/143/24, I/15/41, I/20/27, I/27/71,
I/34/57, I/34/58, I/44/43, I/77/12, I/49/07,
I/51/47, I/71/40, II/01/23, II/08/126,
II/08/58, II/11/03, II/11/60, II/15/73,
II/16/23, II/16/61, II/16/67, II/16/91,
II/17/39, II/17/40, II/17/50, II/18/25,
II/18/28, II/21/61, II/21/67, II/21/95,
II/33/69, II/33/76, II/33/78, II/37/118,
II/39/30, II/39/33, II/39/39, II/39/42,
II/39/55, II/39/57, II/39/69, II/39/70

i.+ inī II/11/55

i.+ inī I/03/96

i.+ inin I/09/80

i.+ iniñ I/121/83, I/48/17, I/49/03

i.+ iñe I/70/66

iç - : 1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. -
82-

i. I/112/58, I/135/03, I/54/72,
I/86/52, II/08/115, II/13/50, II/28/88

i.- cig I/21/91

i.- ē II/35/51

i.- ēdi II/07/77

i.- ēdik I/64/78

yİR i.- ēdik I/152/20

i.- ēdin I/145/38

i.- ēdiñ II/07/79

i.- el II/05/79

i.- elēdi II/07/77
 yillē i.- ellē II/34/85, II/34/87
 yillēdi i.- elle I/145/61
 i.- ellēdi II/07/78
 yıller i.- ellerdi I/128/29
 i.- em I/52/35
 i.- emiņ II/38/54
 yiyene i.- ene bol I/67/48
 i.- eņ I/54/72, II/23/204
 i.- er I/04/62, I/100/10
 yir i.- er I/10/84
 yir i.- er I/136/26, II/16/108
 i.- erdi I/134/31, II/33/06
 i.- ērdi I/134/34
 i.- ērdik I/36/50, I/47/22
 i.- ērdiK I/47/23
 i.- ērdik I/47/22
 yirdik i.- erdik I/134/28
 i.- ērdim I/07/40
 i.- erdiņ I/100/24
 i.- erin I/43/11
 yiriz i.- eriz I/150/28, II/39/150
 yir i.- erler I/90/27
 i.- ersiņiz I/89/30
 i.- ēsiņiz I/31/71
 i.- eydiņ I/98/136, II/13/49
 i.- ilir I/125/89, I/36/58, I/36/60
 i.- ilirdi I/60/40
 i.- ilirmiş I/86/56
 i.- iliyudu II/35/68
 i.- imiņ II/07/135
 i.- in I/67/38
 i.- iņ I/04/62, I/12/17, I/139/16,
 I/37/57, II/08/114
 yidiriņ i.- iriņ I/06/50
 i.- irdim I/52/42, I/98/119
 i.- irilerdi I/98/98
 i.- irivimişlē II/05/95
 i.- iriyolāmısmı I/98/112
 i.- irmişle II/05/93
 i.- ive I/98/118
 yiniyo i.- iyo II/25/61
 i.- iyoduķ I/20/37
 i.- iyolādi II/35/52, II/35/69
 i.- iyolēr I/42/51
 i.- iyoņ I/20/40, II/23/202
 i.- iyōņ I/96/64
 yiyoz i.- iyoruz I/61/63
 i.- miş I/33/143
 2. (Sigara, esrar, eroin vb. keyif
 verici maddeleri kullanmayı) Alışkanlık

hâline getirmiş olmak. -4-
 i.- iyor I/12/36, I/12/37, I/12/38,
 I/12/44
 3. (Bir şeyi) Su veya sulu bir madde
 ile yutmak, ilaç kullanmak. -3-
 i.- er I/131/34
 i.- iyorun I/58/77, I/58/79
 4. İçki kullanmak. -2-
 i.- erlē II/23/75
 i.- erler I/89/25
 5. (Sigara, puro, nargile, çubuk vb.
 şeylerin dumanını) Nefesle içe çekmek. -
 1-
 sigara i.- iliyo II/26/34
iç : bk. iş -1-
 i.+ ini I/64/36
îç : bk. iç -1-
 i.+ ini II/11/06
ĩç : bk. iç -1-
 i. I/40/38
iç güvəsi : Aynı bir ev açmayıp evlendiği
 kadının âilesiyle oturan dâmat. -1-
 i. II/19/102
içē : <içeri¹ -1-
 i.+ de I/56/36
içcecē : <içeceK+i -1-
 i.+ ŋ II/32/138
içceceK : Su ihtiyâcını gidermek,
 serinlemek veya zevk almak için içilen
 sıvıların ortak adı. -1-
 i. II/32/132
içel : <içeri¹ -1-
 i.+ lerini I/06/76
içeli : bk. içeri¹ -1-
 i. I/52/72
içer : bk. içeri¹ -13-
 i.+ de I/11/71, I/11/84, I/133/07,
 I/139/24, I/155/99, I/27/56, I/56/38
 i.+ dē I/139/24
 i.+ den I/42/19
 i.+ sinde I/139/53
 i.+ sinden I/68/69, I/68/72
 i.+ sine I/98/14
içere : bk. içeri¹ -2-
 i. II/05/65, II/25/104
içeri : 1. İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı. -
 10-
 i. I/11/82, I/110/54, I/139/62,
 I/35/33, I/56/36, I/98/12
 i.+ ye I/153/80, I/153/82
 2. Gönül, yürek. -2-

i.+ m I/145/72
i.+ mde I/137/43
içerî : bk. içeri¹ -1-
i. I/88/56
içeri : bk. içeri -1-
i. II/01/85
içërsi : <içeri¹+si -1-
i.+ ndi II/01/27
için : Sebep veya amaç bildirir; sebebiyle,
-den ötürü, -den dolayı, maksadıyla,
amacıyla, gâyesiyle. -170-
i. I/02/15, I/06/123, I/06/125,
I/06/43, I/06/94, I/07/14, I/08/07, I/09/54,
I/10/26, I/102/76, I/103/36, I/103/58,
I/105/63, I/105/64, I/106/23, I/106/55,
I/108/15, I/109/53, I/110/38, I/111/49,
I/111/63, I/118/10, I/119/18, I/12/17,
I/120/03, I/120/13, I/121/106, I/125/36,
I/125/95, I/128/08, I/129/08, I/129/19,
I/129/44, I/131/27, I/131/28, I/133/07,
I/136/29, I/136/38, I/137/14, I/138/39,
I/139/21, I/139/25, I/139/27, I/14/71,
I/140/32, I/141/06, I/142/45, I/143/14,
I/147/46, I/147/51, I/149/18, I/155/30,
I/155/54, I/155/59, I/155/77, I/157/26,
I/157/31, I/157/85, I/16/35, I/16/59,
I/160/02, I/160/28, I/19/26, I/19/27,
I/23/39, I/23/46, I/23/55, I/23/61, I/26/55,
I/30/21, I/30/46, I/31/70, I/33/145,
I/34/51, I/35/57, I/38/02, I/39/38, I/44/14,
I/50/10, I/53/04, I/53/22, I/53/31, I/53/79,
I/55/03, I/58/11, I/60/109, I/60/61,
I/65/27, I/65/34, I/66/32, I/71/37, I/71/44,
I/73/05, I/78/09, I/78/48, I/81/01, I/81/18,
I/81/55, I/81/57, I/85/29, I/85/55, I/92/03,
I/92/34, I/93/21, I/95/94, I/95/96, I/96/08,
I/96/14, II/02/38, II/02/66, II/02/83,
II/03/81, II/04/62, II/09/23, II/11/05,
II/15/95, II/17/80, II/17/81, II/19/10,
II/19/12, II/19/149, II/19/27, II/19/52,
II/19/53, II/19/84, II/20/15, II/22/42,
II/23/180, II/24/06, II/24/08, II/24/11,
II/24/41, II/24/47, II/26/30, II/26/31,
II/26/32, II/26/33, II/26/40, II/31/17,
II/31/21, II/31/25, II/31/39, II/33/51,
II/34/40, II/34/70, II/34/83, II/39/11,
II/39/130, II/39/33
ne i. I/08/101, I/08/120, I/08/85,
I/35/44
i. vurdular I/08/114
i. yaparıs I/132/39

i. yaparız I/157/61
i. yapıyosunuz I/53/54
için için : Açığa vurmadan, dışarıya
aksettirmeden, belli etmeden. -1-
i. için yanıyordu I/95/55
içinç : bk. için -5-
i. I/139/35, I/19/21, I/30/12,
I/79/53, I/81/41
için : bk. için -2-
i. II/01/13, II/02/04
için : bk. için -2-
i. I/05/02, II/11/05
için : bk. için -3-
i. I/101/52, I/56/41, I/74/101
içir - : İçmesini sağlamak veya içmeye
mecbur etmek. -5-
i.- inç II/23/211
i.- iveridik II/08/55
i.- iydiK I/101/38
i.- mēzdig II/08/55
i.- min II/08/54
içir : bk. için -1-
i. I/128/23
içiri : <içiriK+i -1-
i. I/152/110
içiri : bk. için -1-
i. I/116/45
içiriK : Pekmez, şıra (?) -1-
i. I/152/107
içme : İçmek işi. -3-
yime i. I/83/34
i.+ mizeydi I/106/11
içme suyu : Derecesi yüksek
olmayan içilmeye elverişli su.
i. suyumuz I/142/37
içmek : Bir sıvıyı ağza alıp yutmak işi. -
1-
i. I/85/55
içmi : bk. içe -1-
i.+ ye I/135/10
içün : bk. için -2-
i. I/15/92, I/46/77
içür : bk. için -1-
i. I/15/92
id - : bk. et-¹ -180-
i.- ediK I/26/70, I/31/26
i.- ellēdi I/31/51
i.- em I/17/28
i.- emedi I/101/07, I/121/27
i.- en I/73/58
i.- enner I/87/29

i.- ennere I/93/29
 i.- er I/121/74, I/121/75, I/121/88,
 I/132/08, I/132/24, I/132/42, I/91/31
 i.- èr I/121/74
 i.- erdi I/115/45, I/115/48,
 I/121/117, I/121/12, I/121/16, I/121/27
 i.- erdik I/76/93, I/90/47
 i.- erdiK I/102/44, I/107/52,
 I/115/10, I/115/55, I/153/32
 i.- erdim I/123/67
 i.- erdiniS I/18/32
 i.- erimiş I/20/48
 i.- erin I/107/27, I/28/47
 i.- eriS I/102/55, I/130/70,
 I/26/60, I/27/75, I/31/22
 i.- eriz I/31/12, I/31/19, I/71/33,
 I/79/85, II/32/04
 i.- erler I/26/38, I/76/11
 i.- erlerdi I/98/125
 i.- erleri I/80/42
 i.- erse I/130/82
 i.- ēsiņ I/72/81
 i.- esiye I/100/33
 i.- eyim II/13/61
 i.- incē I/71/73
 i.- irdim I/152/49
 i.- iriņ I/31/13
 i.- irler I/26/42
 i.- irse I/31/17, I/31/45
 i.- iyò I/79/51
 i.- iyoduK I/72/30
 i.- iyollar I/104/38
 i.- iyòm I/90/44
 i.- iyoņ I/111/47
 i.- iyor I/20/28
 i.- iyoruz I/138/56
 tēslim i.- ē II/08/88
 vaz i.- ē I/30/54
 şikāt i.- ecen II/25/111
 sohbet i.- ēdik I/146/49
 sohbet i.- ēdiK I/146/45
 yardım i.- ēdik I/146/71
 dovā i.- ēlē I/30/54
 dovā i.- elek I/28/56
 du_ā i.- ellē I/57/22, I/57/23
 müsādi i.- ellē II/02/25
 du_a i.- ellēdi I/107/52
 yardım i.- ellēdi I/145/48
 hitāb i.- eller I/132/07
 dāvet i.- ellērdi II/03/21
 du_a i.- ellerdi I/144/66

ameliyed i.- em I/17/28
 tavsiyi i.- en I/87/03
 du_ā i.- er I/114/23
 duvā i.- er I/131/22
 mu_ayini i.- er I/41/65
 park i.- er I/156/41
 teslim i.- ēr II/20/83
 teslim i.- ēğ I/74/18
 yas i.- er I/15/78
 banyo i.- erdik I/107/40
 banyo i.- erdiK I/107/44
 idāre i.- erdik I/108/12
 ziyāret i.- erdik I/155/70
 alt üst i.- erin II/25/110
 idāre i.- erin I/43/34
 şikāt i.- erin II/25/113
 du_ā i.- eriz II/28/47, II/28/49
 idāri i.- eriz II/20/82
 ilāvi i.- eriz I/31/21
 teslim i.- eriz I/62/34
 teşekkür i.- eriz I/31/70, II/33/81
 ziyāret i.- eriz II/01/84
 nasīb i.- erse I/54/40
 af i.- ersin I/120/14, I/120/24,
 I/120/27
 ziyāret i.- ersin I/79/66
 af i.- ersiņ I/150/08, I/74/100,
 I/74/13, I/74/16, I/74/38, I/74/50, I/74/53
 ğabul i.- ēse I/08/66
 nasīb i.- ēsi II/01/83
 af i.- ēsiņ II/09/06
 sohbet i.- imiyyoS II/11/53
 haz i.- iyo I/37/48
 sürgün i.- iyò I/93/19
 şikāt i.- iyolā I/146/82
 banyo i.- iyollar I/20/28
 du_ā i.- iyom I/78/52
 dova i.- iyon I/30/17
 yardım i.- iyon II/20/32
 yaslā i.- iyon II/07/110
 ra_atsız i.- iyoņ I/45/16
 idārī i.- iyuz II/02/86
 bk. et² -44-
 i.- eciyseK I/26/48
 i.- ēdiK I/130/12
 i.- em I/148/40
 i.- emen I/21/14
 i.- er I/116/34, I/130/66
 i.- erdig I/102/48, I/108/17
 i.- erdik I/87/92
 i.- erdiK I/102/49, I/20/42, I/30/31

i.- erdim I/27/74, I/94/10
i.- erin I/109/38
i.- eriS I/26/52
i.- eriz I/109/46, I/26/48, I/26/49,
I/26/50, I/26/51, I/26/52, I/26/53, I/26/54,
I/26/59, I/33/53, I/70/46, I/79/56
i.- erlerdi I/102/71, I/102/73,
I/94/65

i.- erseK I/26/49
i.- ersin I/87/60, I/98/66
i.- in I/34/64
i.- iverdi I/10/119
i.- ividi I/10/120
i.- iviTTi I/10/119
i.- iyo I/87/36, I/87/37, I/90/26
i.- iyola I/79/56
i.- iyorduK I/57/55

İd - : bk. et¹ -8-

İ.- e II/08/72
İ.- ediK I/31/33, I/31/34
baş İ.- ēdik II/24/75
İ.- er I/139/60
İ.- irin II/08/89
İ.- iyoruz I/17/40

bk. et²

İ.- iceñ I/86/03

idāre : bk. idāre I -1-

i. ediyorlā I/159/40

idare : bk. idāre I -1-

i.+ leri I/112/69

idāre I : Sâdece gerektiği kadar harcama,
tutumlu davranma, tasarruf, iktisat. -
17-

i.+ mizī I/18/12

idāre et- : Ancak gerektiği kadar
harcamak, israf etmeyip yetişmesini
sağlayacak şekilde tutumlu kullanmak,
geçinmek, yeterli olmak, yetişmek.

i. ederiz II/20/82

i. ediyo I/96/89

i. ediyom I/50/82

i. ediyoS I/61/71

i. étcek II/09/77

i. etçeK II/30/35

i. etmeği II/03/80

i. etTi I/125/45

i. iderdiK I/108/12

i. iderin I/43/34

i. itdim I/43/34

idāre ol- : Geçinmek, idāre edilmek.

i. olurduK I/18/24

i. oluP I/130/47

i. olurdu I/108/12

i. oluyodu I/158/35

i. oluyoruz I/130/45

idāre II : Eskiden gece lambası yerine
kullanılan, hafif ışıklı en küçük boyda gaz
lambası, idāre lambası, idāre kandili. -
8-

i. I/28/32, I/64/68, I/64/71

i.+ leri I/146/36, I/146/39

i.+ mişdi I/146/36

i.+ yi I/155/38

i.+ ynen I/87/88

idareli : İyi idāre etmesini bilen. -1-

i. I/50/48

idari : bk. idare I -1-

i. olcák II/09/62

idāri : bk. idāre I -8-

i. ediyoz I/102/07

i. etcik I/102/10

i. ideriz II/20/82

i. itcek I/52/48

i. itcez I/50/29, I/63/44

i. itsin I/52/52

i.+ yne II/01/15

idārī : bk. idāre I -1-

i. idiyuz II/02/86

idāri : bk. idāre II -1-

i.+ ler I/64/67

īde : İğde, iğdegillerden, nemli
kumsallarda ve kalkerli yerlerde yetişen,
sarı çiçekli, genellikle çalı, bâzan da
ağaççık şeklindeki odunsu bitki ve bu
bitkinin kırmızımsı sarı renkte, ince bir
kabukla kaplı, içi beyaz ve unlu meyvesi.

-3-

ī. I/09/58, I/59/57

ī.+ lēmiz I/59/57

īdi : bk. īde -1-

ī.+ lē II/29/33

idrā : <idrār+ı -1-

i.+ m I/45/61

idrā : bk. idrār -1-

i. torbasından I/54/06

idrār : Sidik. -1-

i. I/45/59

īdrār : bk. idrār -1-

ī.+ ı I/123/45

ifāde : Zihinde tasarlanan bir şeyi söz
veya yazı ile anlatma, söyleme, bildirme.

-1-

ifāde al- : Adliye veya polisçe birini sorguya çekip söylediklerini kaydetmek.

i.+ ı alır I/48/63

iFtar : Oruçlu bir kimsenin orucunu açması, güneşin batma zamânı olan orucun sona erme vakti.-3-

i. II/31/09

i.+ a I/148/66

i.+ ı II/17/26

igi : bk. iki -1-

i.+ miz I/10/39

iğir - : bk. eyir- -3-

i.- ip yapıyoduk I/27/42

i.- iyoduk I/27/42

igrām : bk. ikrām -1-

i. ediyim I/04/63

ıgri : Eğri, doğru ve kırık çizgi biçiminde olmayıp yönünü değiştirerek devam eden, aynı istikāmet üzere gitmeyen, çarpık. -1-

ı. II/07/120

ih : bk. ihi -1-

i. I/84/24

ihale : Devlete veya bir kuruluşa âit olup arttırma veya eksiltmeye çıkarılan bir işi en uygun şartları teklif edene bırakma. -1-

ı.+ yi II/30/41

ihdiyarla - : bk. ihtiyarla- -1-

i.- dım I/16/18

ihepkli : bk. ehepkli -1-

i. I/146/63

ihi : bk. iki -4-

i. I/24/49, I/37/35

i.+ si I/107/35

ihi : İste. -19-

i. I/101/08, I/101/14, I/48/77, I/51/29, I/51/42, I/51/52, I/51/64, I/60/56, I/62/38, I/79/88, II/32/101, II/32/11, II/32/122, II/32/124, II/32/26, II/32/51, II/32/67, II/32/88

ihrāc : Ülkede elde edilen veya yapılan bir malı yurt dışına satma. -2-

ihrāc ol- : Yurt dışına mal veya hizmet satılmak, ihrāc edilmek.

i. olur II/30/20, II/30/21

ihtiyāc : İhtiyaç, gereği duyulan şey. -1-

i.+ ın I/156/39

ıhtiyāc : bk. ihtiyāc -1-

ı.+ ı viriyor II/33/44

ıhtiyaç : bk. ihtiyāc -1-

ı.+ ları II/26/40

ihtiyar : Yaşlı, kocamış. -2-

i.+ ın I/65/51

i.+ ları II/39/90

ihtiyarla - : Yaşı ilerlemek, ihtiyar olmak. -1-

i.- dı II/39/18

ıhtiyaş : bk. ihtiyāc -2-

ı.+ lāna II/26/19

ı.+ larına II/26/19

ik_üş : <iki üç -3-

i. I/58/62, II/24/19, II/24/20

ıke : bk. iki -1-

ı. I/63/50

iki : Birden sonra, üçten önce gelen sayının adı. -881-

i. I/01/13, I/01/57, I/01/66, I/02/02, I/02/29, I/02/55, I/03/13, I/03/22, I/03/71, I/03/77, I/03/83, I/04/25, I/05/04, I/05/65, I/05/68, I/06/104, I/06/124, I/06/14, I/06/27, I/07/102, I/08/87, I/10/107, I/10/59, I/10/99, I/101/35, I/101/62, I/102/11, I/102/30, I/103/62, I/105/40, I/105/41, I/105/53, I/106/45, I/106/58, I/107/25, I/107/58, I/107/69, I/109/13, I/11/33, I/11/56, I/11/60, I/11/76, I/11/84, I/111/107, I/111/11, I/111/114, I/111/120, I/111/55, I/112/31, I/113/05, I/113/09, I/113/103, I/113/104, I/113/105, I/113/110, I/113/111, I/113/112, I/113/113, I/113/114, I/113/125, I/113/132, I/113/23, I/113/88, I/116/41, I/117/12, I/117/13, I/117/18, I/117/41, I/117/42, I/119/18, I/12/35, I/120/16, I/120/33, I/120/34, I/120/48, I/120/49, I/121/116, I/121/72, I/122/21, I/122/46, I/122/65, I/122/81, I/122/87, I/123/43, I/124/05, I/125/20, I/125/21, I/125/22, I/125/27, I/125/29, I/125/30, I/125/63, I/125/67, I/125/68, I/126/50, I/126/75, I/127/09, I/127/10, I/127/19, I/127/29, I/127/33, I/128/58, I/128/71, I/129/07, I/131/48, I/131/53, I/132/23, I/133/09, I/133/31, I/133/39, I/134/11, I/134/12, I/134/31, I/134/57, I/134/60, I/134/61, I/135/46, I/137/05, I/137/16, I/138/20, I/139/06, I/139/12, I/139/31, I/14/56, I/140/22, I/140/26, I/140/28, I/140/40, I/140/45, I/142/08, I/142/13, I/142/14, I/143/04, I/143/40, I/143/41,

I/143/79, I/144/61, I/144/84, I/145/05,
I/145/06, I/145/14, I/145/47, I/145/75,
I/146/25, I/147/53, I/148/08, I/148/09,
I/148/10, I/148/23, I/148/35, I/148/45,
I/148/53, I/148/59, I/149/17, I/149/35,
I/149/49, I/149/50, I/149/61, I/149/66,
I/15/10, I/15/68, I/15/86, I/15/92,
I/150/02, I/150/18, I/150/60, I/151/24,
I/152/106, I/152/108, I/152/11, I/152/115,
I/152/117, I/152/25, I/152/59, I/152/72,
I/152/96, I/153/06, I/153/42, I/153/43,
I/154/13, I/154/39, I/155/08, I/155/09,
I/155/14, I/155/23, I/155/24, I/155/26,
I/155/32, I/155/33, I/155/35, I/155/42,
I/155/47, I/155/63, I/155/65, I/155/66,
I/156/04, I/156/09, I/156/12, I/157/38,
I/158/04, I/158/23, I/158/33, I/159/05,
I/16/33, I/16/50, I/160/14, I/160/20,
I/160/21, I/17/03, I/17/37, I/17/56,
I/17/63, I/17/64, I/17/65, I/18/64, I/19/18,
I/21/08, I/21/31, I/21/41, I/21/74, I/21/75,
I/21/76, I/21/81, I/21/88, I/22/03, I/22/29,
I/22/43, I/23/37, I/24/14, I/24/28, I/24/49,
I/24/50, I/24/65, I/25/08, I/25/31, I/25/37,
I/25/42, I/26/06, I/27/07, I/27/31, I/27/33,
I/27/57, I/27/75, I/29/03, I/30/01, I/30/07,
I/30/08, I/30/18, I/32/43, I/32/61, I/32/83,
I/32/92, I/33/129, I/33/35, I/33/48,
I/33/51, I/33/63, I/33/64, I/35/35, I/35/37,
I/35/39, I/36/21, I/36/24, I/36/29, I/36/30,
I/36/31, I/36/65, I/36/67, I/36/75, I/38/28,
I/38/70, I/39/03, I/39/06, I/39/07, I/39/09,
I/39/14, I/39/42, I/39/74, I/39/76, I/39/81,
I/40/22, I/40/37, I/40/60, I/41/52, I/41/58,
I/41/85, I/42/19, I/42/39, I/42/61, I/42/62,
I/42/80, I/43/10, I/44/05, I/44/08, I/44/11,
I/44/25, I/44/48, I/44/49, I/44/94, I/45/05,
I/45/09, I/45/49, I/45/56, I/46/86, I/46/90,
I/47/03, I/47/16, I/47/44, I/47/58, I/47/82,
I/48/81, I/49/07, I/49/40, I/49/55, I/50/24,
I/50/54, I/50/56, I/50/57, I/50/64, I/50/75,
I/51/18, I/51/74, I/52/20, I/52/26, I/52/29,
I/52/52, I/52/77, I/52/82, I/53/36, I/53/40,
I/54/06, I/54/52, I/55/15, I/55/18, I/55/39,
I/55/40, I/55/59, I/55/75, I/56/41, I/56/50,
I/56/71, I/57/33, I/57/37, I/58/14, I/58/80,
I/60/37, I/60/43, I/61/10, I/61/35, I/61/52,
I/61/57, I/61/58, I/62/15, I/63/16,
I/64/108, I/64/11, I/64/130, I/64/39,
I/64/43, I/64/49, I/65/12, I/65/24, I/65/37,
I/66/11, I/66/22, I/66/28, I/66/53, I/68/16,

I/68/17, I/68/45, I/68/46, I/68/58, I/68/60,
I/69/09, I/69/20, I/69/21, I/69/35, I/69/36,
I/69/41, I/69/42, I/69/68, I/69/70, I/69/85,
I/69/86, I/69/93, I/71/08, I/71/15, I/71/33,
I/71/57, I/71/74, I/72/09, I/73/18, I/73/35,
I/73/42, I/74/94, I/75/11, I/75/12, I/75/18,
I/75/40, I/75/44, I/75/53, I/75/69, I/76/12,
I/76/72, I/76/99, I/77/49, I/77/75, I/78/13,
I/78/33, I/79/60, I/79/99, I/80/40, I/80/64,
I/81/61, I/83/47, I/84/23, I/84/31, I/84/32,
I/84/33, I/85/55, I/85/60, I/86/45, I/86/58,
I/87/122, I/87/47, I/87/69, I/88/37,
I/88/63, I/89/12, I/89/16, I/89/19, I/90/20,
I/90/62, I/90/73, I/91/14, I/91/41, I/92/07,
I/92/17, I/92/18, I/92/27, I/92/38, I/92/39,
I/93/03, I/93/40, I/93/48, I/93/60, I/94/21,
I/94/23, I/94/26, I/94/85, I/94/86, I/95/03,
I/95/108, I/95/15, I/95/22, I/96/26,
I/96/66, I/96/67, I/96/91, I/99/18, I/99/19,
I/99/33, I/99/35, I/99/49, II/01/26,
II/01/30, II/01/45, II/01/53, II/01/69,
II/02/26, II/02/29, II/02/31, II/02/49,
II/02/50, II/02/51, II/02/67, II/02/69,
II/02/83, II/02/95, II/02/97, II/04/10,
II/04/23, II/04/27, II/04/38, II/04/53,
II/05/05, II/05/57, II/06/22, II/06/37,
II/07/102, II/07/109, II/07/13, II/07/149,
II/07/49, II/07/85, II/07/94, II/08/10,
II/08/11, II/08/115, II/08/52, II/08/90,
II/09/02, II/09/09, II/09/11, II/09/12,
II/09/13, II/09/54, II/09/98, II/09/99,
II/10/10, II/10/24, II/10/67, II/10/80,
II/10/93, II/11/08, II/12/22, II/12/23,
II/14/05, II/14/45, II/14/46, II/14/56,
II/14/68, II/14/70, II/15/52, II/15/53,
II/15/83, II/16/102, II/16/107, II/16/14,
II/16/30, II/16/48, II/16/59, II/17/18,
II/17/47, II/17/74, II/19/138, II/19/156,
II/19/160, II/19/19, II/19/41, II/19/43,
II/19/44, II/20/10, II/20/23, II/20/29,
II/20/30, II/20/47, II/20/48, II/20/51,
II/21/47, II/22/02, II/22/53, II/22/83,
II/22/85, II/23/181, II/24/19, II/24/20,
II/24/44, II/24/47, II/25/101, II/25/105,
II/25/111, II/26/31, II/26/42, II/26/52,
II/27/17, II/27/30, II/27/31, II/27/36,
II/27/41, II/28/01, II/28/03, II/28/15,
II/28/21, II/28/28, II/28/63, II/28/81,
II/28/93, II/28/94, II/29/100, II/29/15,
II/29/16, II/29/29, II/29/53, II/29/64,
II/30/76, II/31/16, II/32/103, II/32/18,

II/32/19, II/33/47, II/33/69, II/34/18,
II/34/21, II/34/73, II/35/92, II/35/94,
II/37/01, II/37/59, II/37/75, II/37/79,
II/38/119, II/38/42, II/38/50, II/38/63,
II/38/92, II/38/96, II/39/122, II/39/126,
II/39/132, II/39/146, II/39/175, II/39/48,
II/39/66, II/39/90, II/39/92, II/39/98

ama bir i. I/07/99

bî i. II/01/09

bi i. I/119/24, I/125/07, I/155/23,
I/158/13, I/158/14, I/158/20, I/158/45,
I/27/40, I/36/18, I/46/85, I/53/83, II/09/44,
II/10/77, II/12/23, II/14/11, II/25/14,
II/32/117

bi bir i. I/88/71

bile bir i. I/103/16

bugünnede bir i. II/09/85

didim bir i. I/42/67

gırıyoñ bir i. I/09/35

gomşu bir i. I/34/15

hamırı bir i. II/15/70

işde bir i. I/119/07, I/143/11

işTi bir i. II/04/69

mu bir i. II/39/184

şe bir i. I/69/48

şindi bir i. I/108/32

yat bir i. I/41/80

yoK bir i. II/14/12

i.+ dī II/38/42

i.+ de I/64/03, I/64/73, I/78/32

қанал i.+ de I/60/55

i.+ den I/30/05, I/30/12, I/33/33

i.+ di II/38/43, II/39/104

i.+ dir I/15/56

i.+ lerecek I/148/28

i.+ ydi I/46/43

i.+ ye I/120/34, I/33/30, I/33/31,
I/36/23, I/64/73, I/70/02, I/92/24, I/92/25,
I/99/22, II/38/69, II/38/95, II/39/104

i.+ yè II/39/104

i.+ yi I/27/76

iki bē : Orman vasfını kaybetmiş
hazine arazileri için verilen ad.

i. bē I/93/41

ikimiz : Ben ve benimle olan.

i.+ miS II/05/98, II/13/15

i.+ miz I/136/13, I/141/29,
I/144/77, I/152/32, I/161/49, I/33/117,
I/39/18, I/50/30, I/50/75, I/59/13, II/20/50,
II/20/51, II/23/114

i.+ mizi I/25/51

i.+ miziñ I/107/12

ikisi : O ve onunla olan.

i.+ sī I/113/135

i.+ si I/107/25, I/11/85, I/110/08,
I/110/22, I/113/112, I/113/135, I/113/136,
I/113/138, I/117/02, I/119/78, I/129/07,
I/136/13, I/137/17, I/137/56, I/138/26,
I/138/63, I/143/20, I/146/54, I/15/22,
I/150/26, I/152/10, I/157/03, I/16/06,
I/17/56, I/17/57, I/17/58, I/20/92, I/24/62,
I/30/15, I/32/88, I/33/127, I/33/128,
I/33/129, I/33/137, I/37/29, I/40/06,
I/42/24, I/43/21, I/48/26, I/48/27, I/48/58,
I/48/59, I/48/60, I/48/61, I/50/54, I/51/75,
I/55/67, I/60/66, I/60/76, I/69/36, I/89/18,
I/90/24, I/90/25, I/94/46, II/08/98,
II/12/11, II/13/29, II/19/139, II/19/48,
II/21/41, II/24/77

i.+ Si I/23/69

i.+ sī I/44/32, I/47/10, I/84/30,
II/28/21

bi i.+ si I/158/16

soridān bir i.+ si II/06/62

i.+ sidē I/48/61

i.+ sin II/12/33

i.+ sinden I/124/50, I/40/12

i.+ sine I/138/76, I/53/49, I/95/04

i.+ Sine I/107/20

i.+ sinē I/24/14

i.+ sini I/104/11, I/105/60,
I/11/84, I/125/27, I/137/21, I/51/74,
I/75/69, I/75/70, II/08/32

i.+ sini yapıdık I/152/26

i.+ siniñ I/138/127, I/48/45

ikişer : İki sayısının her birine iki
veya her defasında iki tâne anlamına gelen
üleştirme şekli.

i.+ şē II/27/04, II/27/29

i.+ şer I/114/07, I/48/41, I/48/42,
I/48/44, I/48/54, I/96/25, II/15/52

ikī : bk. iki -7-

i. I/102/58, I/44/19, I/85/04,
II/14/12, II/26/17, II/31/45

i.+ si I/02/29

iki : bk. iki -1-

i. II/29/28

īki : bk. iki -2-

buydu bir ĩ. II/24/72

napcek bir ĩ. I/161/29

ikī : bk. iki -1-

i. II/27/30

- iki_bin_bir** : 2001 yılı -1-
i. II/31/02
- iki_biy** : 2000 yılı -1-
i. II/04/54
- ikicik** : Yalnızca iki tane, iki tanecik. -
1-
i. I/146/79
- ikinci** : İki sayısının sıra sıfatı, sırada yeri birinciden sonra, üçüncüden önce olan. -
26-
i. I/11/92, I/121/50, I/125/28, I/144/26, I/158/30, I/24/29, I/42/34, I/42/35, I/48/66, I/50/22, I/52/80, I/52/81, I/54/23, I/65/40, I/82/20, I/86/64, I/88/14, I/89/02, II/09/08, II/13/27
i.+ ye I/37/36, I/54/25, II/21/38
i.+ yi II/28/07
- ikindî** : bk. ikindi¹ -2-
i.+ ne I/64/133
i.+ nen I/145/61
- ikindi** : Öğle ile akşam arasındaki zaman. -4-
i.+ den yapardık I/118/15
2. İkinci namazı ve ikindi ezanı.
i. okunasıya I/114/57
i. okununca I/114/57
ikindi namazı: Beş vakit namazdan ikindi vaktiyle akşam vakti arasında kılınanı.
i. namazı gıldım I/155/101
- ikindilên** : bk. ikindiyelelin -1-
i. I/114/54
- ikindileyin** : İkinci saatlerinde, ikindi olduğunda, ikindi saati, ikindi vakti. -
3-
i. I/112/73, I/118/13, I/118/16
- ikindinnen** : bk. ikindiyelelin -5-
i. I/32/72, I/32/75, I/32/77, I/32/86
- ikindiyelelin** : bk. ikindiyelelin -1-
i. I/64/133
- ikiS** : bk. ekiz -1-
i. I/129/08
- ikki** : bk. iki -5-
i. I/125/44, I/136/34
- iklim** : Yeryüzünün herhangi bir yerinin hava şartlarına göre uzun yılların ortalamasına dayanan durumu. -1-
i.+ leden I/54/19
- iklimsel** : İklimle bağlı, iklimle ilgili. -
1-
- i. II/38/49
- ikram** : bk. ikrām -3-
i. II/37/12
i. ediyin I/67/72
i.+ ın I/111/83
- ikrām** : Ağırhama, kıymet vererek hürmet etme, misâfirperverlik gösterme. -
3-
ikrām et- : Hürmeten veya gönül hoşluğu için bir şey vermek, sunmak, takdim etmek.
i. edemedim I/42/77
i. ederlermiş I/76/76
i. ediyim I/07/71
- il** : Ülkenin vali yönetimindeki bölümü, vilayet. -2-
i.+ den II/10/80
i.+ lerinen I/138/107
- il** : bk. el I -2-
i.+ imizde I/41/73
i.+ iyle II/02/27
- il** : bk. el II -2-
i.+ lē I/145/47
- il** : bk. yer -1-
i.+ lēne I/48/19
- il** : bk. yıl -1-
i. II/14/21
- il_oca** : (?) -1-
i. I/53/28
- ilā** : bk. ilāhi -2-
i. sōlelerdî I/157/57
i. söyler I/157/12
- ilā** : bk. illa -1-
i. II/38/68
- ilā_j** : bk. ilāhi -1-
i. sōlēlēdi I/29/15
- ilā** : <öyle (?) -1-
i. II/14/33
- ilac** : bk. ilaç -11-
i. I/131/34, I/131/37, I/87/53, II/10/104
ğocağarı i.+ ı II/25/86
i.+ ı yapıyós II/06/21
i.+ ım I/52/28
i.+ ımız II/38/24
i.+ iman I/50/10
i.+ ını I/27/54
i. yapınceg I/98/121
- ilác** : bk. ilaç -1-
i.+ ı I/63/53
- ilāc** : bk. ilaç -2-

- i.+ ımı I/52/28
i.+ ımız I/85/32
- ilâc** : bk. ilaç -2-
i.+ ı I/123/60
i.+ ınan I/123/59
- ilaç** : Bir hastalığı, bir yarayı iyi etmek üzere içilmek, herhangi bir yolla vücûda verilmek veya dışarıdan sürülmek sûretiyle kullanılan maddelere verilen isim, em. -9-
i. I/131/37, I/133/26, I/58/77, I/68/36, I/85/18, I/98/127, II/38/16
- ilaç yap-** : İlaç hazırlamak, ilaç imal etmek.
i. yapmazsañ I/85/32
i. yapmış I/98/115
- ilahi** : Tanrı ile ilgili olan, Tanrı'ya özgü olan, tanrısal, lahuti. -1-
i. tağTir II/38/61
- ilâhi** : Tanrı'yı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım. -2-
i. sūletTiler I/48/80
i. sölēlēdi II/37/36
- ilâhi** : bk. ilâhi -1-
i.+ nen I/157/56
- ilâhî** : bk. ilâhi -1-
i. I/148/17
- ilân** : leğen -1-
hamırı i.+ iyle I/106/42
- ilaş** : bk. ilaç -10-
i. I/45/36, I/79/50, II/07/83
i.+ lar yapardık I/58/73
i.+ ları I/58/44
i.+ ları yapılrı I/58/47, I/58/73
i.+ larımı I/52/30
i.+ lırı I/50/02
i. veriyollar I/42/17
- ilaş** : bk. ilaç -1-
i. I/45/57
- ilaşlı** - : İlaçlamak, (mikrop veya haşerelerden temizlemek için) bir yere ilâc püskürtmek, ilâc sıkmak. -1-
i.- yo I/103/38
- ilâvi** : İlâve, bir şeyin yanına başka bir şey daha koyma, ekleme, katma; eklenme, katılma. -1-
ilâve et- : Katmak, eklemek.
i. ideriz I/31/21
- ilâzım** : bk. lâzım -1-
i. olursa I/26/62
- ilâzım** : bk. lâzım -2-
- i.+ ısa II/29/90
i. olur II/33/50
- ilâzım** : bk. lâzım -1-
i. I/08/14
- ilâzım** : bk. lâzım -1-
i. oluyo II/16/40
- ilçe** : Ülkenin idârî taksîmâtında ilden sonra gelen bir kaymakam yönetimindeki bölüm, kaymakamlık, kazâ. -2-
i.+ mizde II/04/17
sivereg i.+ si I/138/127
- ilçe** : bk. ilçe -2-
i.+ niñ I/56/18
i.+ ye II/10/10
- ile** : 1. İki kelimeyi, iki öbeği birbirine bağlar. -5-
finō i. élele kinto ile élele I/47/60
finō i. élele kintō ile élele I/47/61
finō ile élele kinto i. élele I/47/60
finō ile élele kintō i. élele I/47/61
2. İsimlerin sonuna gelerek berâberlik, refâkat, vâsıta, araç, hal, tarz, ilişki vb. anlamlarda zarflar yapar.
i. I/05/24
- ilēde** : <ileri¹+de -2-
i. I/154/64, II/21/47
<ileri²+de -1-
i. I/64/49
- ilēdi** : <ileri²+de -2-
i. II/38/14
- ilēden** : bk. ileri² -1-
i. II/24/19
- ile_en** : bk. ilēn-1-
i.+ iñ I/02/32
- ilēce** : <ileri²+ce -1-
i.+ si II/12/43
- ilēç** : bk. ilaç -1-
i. II/29/91
- ileçbellik** : bk. leşbēlik -1-
i. I/49/56
- ileçil** : bk. reçel-1-
badılcan i.+ i yapcāsañ I/128/73
- ilehen** : bk. ilēn -4-
i.+ de I/59/48
i.+ ne I/59/49
i.+ nerde I/59/51
i.+ nere I/59/50
- ilelled** - : bk. ilerleT- -1-
i.- irsēñ I/63/55
- illeli** : bk. ileri⁴ -1-
i. I/42/15

ilēn : Leğen, içinde öteberi yıkanan veya çeşitli işlerde kullanılan yayvan kap. - 11-

- i. I/129/31
- i.+ e I/04/50
- i.+ i I/106/67, I/106/68
- i.+ imiz I/106/75
- i.+ in II/15/70
- i.+ ini I/106/68
- i.+ nere I/128/68
- i.+ nerimiz I/106/67
- i.+ nerimizi I/106/68

ilēn : bk. ilēn -1-

- ī.+ in I/70/58

īlen - : bk. ēlen--1-

- ī.- mez II/32/43

ilerde : <ileri²+de -9-

- i. I/01/32, I/01/87, I/40/09, I/87/24, I/98/84

<ileri¹+de

- i. I/149/57, II/31/20, II/31/21, II/33/37

ilerde : <ileri¹+de -1-

- i. II/39/88

ilerde : <ileri¹+de -3-

- i. I/61/04, II/11/65

<ileri²+de

ilerden : <ileri¹+den -1-

- i. II/03/65

ilerden : <ileri²+den -1-

- i. II/03/68

ilerdi : <ileri¹+de -1-

- i. II/17/76

ileri : 1. Bir yerin veya şeyin arka kabul edilen kısmına göre önde bulunan taraf, ön taraf. -9-

- i. II/26/06
- i. gelen II/02/60
- i. gelennēdendi II/13/25
- i. gelenneri I/01/53
- i. geri II/08/89
- i.+ sini I/122/39
- i.+ ye I/06/82, I/58/17
- i.+ yi I/122/13

2. Gelecek zaman. -2-

- i.+ ki I/03/20
- i.+ ye I/06/127

3. Öne doğru. -4-

- i. I/31/43
- i.+ ye I/01/43, I/154/35, II/23/118

4. Benzerlerinden daha seçkin olan, onları geride bırakmış olan, çok gelişmiş. -1-

- i. I/01/25

5. Öte. -2-

- i. I/17/73, II/21/48

6. Fazla. -2-

- i. II/07/103, II/10/70

īleri : bk. ileri² -1-

- ī. II/10/49

ilerle - : 1. Bulunduğu seviyeden daha yüksek, daha ileri bir duruma gelmek, yükselmek, terakkî etmek. -7-

- i.- di II/35/16, II/35/21, II/37/13

- i.- miş II/10/56

- i.- mişler II/10/96

- i.- yo II/35/09

2. (Zaman süreci içinde) Daha ileri bir noktaya gelmek.

- i.- se I/110/23

ilerleri : <ileri⁵+leri -2-

- i. I/03/21

- i.+ ni II/15/41

ilerleT - : (Bulunduğu seviyeden) Daha yüksek, daha ileri bir seviyeye çıkartmak, terakkî etmesine sebep olmak. -1-

- i.- cēn I/53/27

- i.- miş II/10/51

ilerli : <ileri⁶+li -1-

- i. I/125/93

ilerli - : bk. ilerle⁻¹ -1-

- i.- di I/42/24

ilersi : <ileri¹+si -2-

- i. I/161/10

<ileri⁵+si

- i.+ ni I/122/12

ilērsi : <ileri⁵+si -2-

- i. II/17/14

- i.+ ni II/07/123

īleş - : bk. iyileş- -1-

- ī.- miş II/09/19

ileşbellik : bk. leşbēlik -4-

- i. I/124/09, I/130/09

- i. yapıyollar I/17/53

- i. yapıyoz I/93/41

ileşber : bk. leşber -1-

- i.+ in I/93/01

ilet - : Götmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek. -1-

- i.- irdik II/24/94

iletişim : Bir bilginin çeşitli yollarla

başkalarına aktarılması, haberleşme, komünikasyon. -1-

i. I/44/31

ileyîn : bl ilên -1-

i.+ in II/32/85

ilezil : bk. rezil -1-

i. I/124/26

ilgi I : 1. İki şey arasındaki bağ, alâka, râbıta. -5-

i. I/23/39

i.+ si I/112/58, I/112/60, I/124/22

i.+ siymiş I/112/60

2. Dert. -1-

i.+ m I/152/78

ilgi II : Dügünden önce gelinin arkadaşlarının kız evinde toplanarak yaptıkları eğlence. -10-

i. I/59/19

i.+ ye I/119/68

ilgi kur- : İlgi gecesi düzenlemek, düğünden önce gelinin arkadaşları eğlence tertiplemek.

i. kurulurdu I/59/19

ilgi gecesi : Dügünden ve kına gecesinden önce daha çok kadınlar arasında düzenlenen eğlencenin yapıldığı gece.

i. gecemiz I/119/68

i. gecesi I/114/01, I/114/02

i. gècesi I/114/01, I/118/05,

I/118/06

ilgilen - : İlgi göstermek, meşgul olmak, alâka göstermek, alâkalanmak. -9-

i.- dim II/03/10

i.- emiyon II/22/47

i.- en I/149/65, II/20/71

i.- ennerden I/23/64

i.- ir I/03/37

i.- irdi I/41/49, II/20/46

i.- iyo I/110/28

ilgilen - : bk. ilgilen- -1-

i.- emiyoz II/38/99

ilginç : İlgi uyandıran, ilgi ve dikkat çeken, enteresan, alâkabahş. -1-

i. I/68/68

ilgokül : bk. ilkokül -3-

i. I/149/14, II/19/03

i.+ u I/32/07

ilgoKul : bk. ilkokül -1-

i. I/149/02

iliğen : bk. ilên -1-

i. I/130/79

İliK : bk. iyilik -1-

İ. I/107/06

ilimon : bk. limon -2-

i. II/32/64

i. Tuzu I/94/30

ilisdır : bk. ilisTir -1-

i.+ den I/103/56

ilisTir : Süzgeç. -2-

i.+ den II/37/124

i.+ lêmiz I/31/14

ilişî : <ilişik+i : İlgi, münâsebet. -1-

i.+ η I/45/07

ilişKi : İki şey veya kimse arasındaki bağ, karşılıklı bağlantı, alâka. -2-

i.+ ler I/17/81, I/129/57

iliyen : bk. ilên -4-

i. I/33/06

i.+ e I/102/41

i.+ in I/120/58

i.+ nêde II/21/71

iliyên : bk. ilên -1-

i.+ de II/32/03

ilk : (Sıra, zaman ve yer bakımından) En önce olan, en önde gelen, en önce, en başta, birinci olarak. -63-

i. I/07/28, I/10/109, I/105/42, I/112/50, I/128/39, I/131/61, I/142/38, I/144/37, I/155/93, I/157/38, I/30/33, I/34/44, I/39/43, I/39/72, I/42/78, I/46/37, I/46/96, I/53/03, I/53/21, I/54/36, I/68/61, I/68/62, I/69/58, I/69/60, I/73/78, I/88/14, II/06/21, II/07/28, II/09/39, II/10/87, II/15/37, II/15/66, II/15/73, II/15/75, II/16/44, II/16/47, II/16/52, II/23/39, II/25/54, II/30/56, II/31/33, II/34/09, II/34/10, II/39/154

i.+ den I/146/36, I/52/49, II/13/63

i. el I/54/24, I/54/26

i. evelâ I/106/59

i.+ inden I/112/54

i. peşin allah I/06/123

i. peşin I/06/137, I/06/78, I/06/96

i. Peşin I/06/117

i. sevtâ I/157/56

i. yapılan I/28/27

ilkyaz : İlkbahar.

i. yaz II/30/14

ilk : bk. ilk -2-

i. I/126/59, I/126/61

İlk : bk. ilk -1-

ĩ. II/25/53
ilkbār : İlkbahar, 21 Mart'ta başlayıp 22 Haziran'da sona eren kış ile yaz arasındaki mevsim, bahar. -1-
 i.+ ı II/36/11
ilKden : bk. ilkTen -1-
 i. II/35/79
ilkin : İlk önce, başlangıçta, ilk olarak. -33-
 i. I/06/101, I/104/29, I/11/12, I/11/20, I/119/03, I/125/59, I/138/55, I/148/43, I/153/81, I/18/59, I/25/04, I/25/18, I/25/27, I/25/54, I/25/65, I/25/67, I/36/76, I/49/06, I/54/11, I/63/13, I/66/13, I/66/27, I/76/48, I/88/23, I/88/24, I/90/22, II/04/38
 eñ i. I/42/13
 i.+ en I/106/25
 i.+ ginde I/88/31
 i.+ ki I/110/07, I/112/31
 i.+ nerde I/24/20
ilkĭn : bk. ilkin -1-
 i. II/14/14
ilkoğul : bk. ilkoğul -2-
 i. II/06/03
 i. mēzunu II/02/02
ilkoğul : İlköğretim yapan okul, ilkmektep. -61-
 i. I/111/02, I/118/04, I/130/04, I/155/60, I/160/18, I/28/09, I/34/10, I/36/23, I/46/02, I/61/07, I/61/24, I/68/09, I/68/10, I/73/26, I/78/37, I/95/89, I/99/06, II/09/87, II/10/02, II/11/01, II/12/06, II/13/65, II/14/02, II/15/03, II/17/04, II/25/06, II/30/09, II/36/04, II/39/07
 i.+ a I/114/31, I/134/13, I/151/05, I/16/19, I/36/02, I/91/02, II/06/53, II/19/12, II/34/54
 i.+ dā II/23/10
 i.+ dan I/130/03, I/146/03, I/73/11, II/05/03
 i.+ dı II/07/101
 i.+ u I/105/05, I/157/02, I/31/03, I/38/03, I/42/59, I/85/09, II/07/11, II/09/87, II/23/26, II/34/10, II/34/11, II/34/12
 i.+ ü I/108/08
ilkoğul : bk. ilkoğul -3-
 i. I/05/05, I/05/06
ilkoğul : bk. ilkoğul -1-
 i. I/58/05

ilkoğul : bk. ilkoğul -1-
 i. I/73/03
ilkoğul : bk. ilkoğul -3-
 i. I/142/41, I/76/02
 i.+ u II/02/39
ilkoğul : bk. ilkoğul -1-
 i. I/09/02
ilkoğul : bk. ilkoğul -11-
 i. I/121/96, I/149/14, I/151/04, I/154/63, I/68/05, I/92/02, I/97/02
 i.+ a I/114/30, II/32/11
 i.+ u I/31/02
 i.+ umuz I/149/15
ilkoğul : bk. ilkoğul -1-
 i. I/73/06
ilkoğul : bk. ilkoğul -1-
 i. II/35/02
ilkoğul : bk. ilkoğul -1-
 i. I/142/02
ilkoğul : bk. ilkoğul -1-
 i.+ a I/36/02
ilköretim : İlköğretim, öğretimin okuma yazmayı ve en gerekli bilgileri veren ilk kademesi, bu bilgileri öğretme işi, ilk tedrisat. -1-
 i. II/04/35
ilkTen : İlk önce. -1-
 i. I/85/49
illā : bk. illā -1-
 i. I/07/37
illā : Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, ille. -3-
 i. I/115/43
 illā ki: İllā.
 i. ki I/01/69, I/50/49
ille : Ne olursa olsun, muhakkak, mutlaka, illā. -31-
 i. I/06/99, I/10/60, I/10/72, I/109/06, I/119/17, I/119/19, I/123/12, I/137/32, I/138/105, I/15/61, I/15/90, I/31/66, I/37/47, I/38/61, I/38/68, I/41/18, I/42/25, I/42/63, I/42/64, I/62/29, I/64/89, I/78/38, I/78/44, I/78/45, I/79/74, I/79/87, I/90/82, II/22/45
illet : İlet, hastalık. -1-
 i. I/01/97
iltā_ab : İltihap, vücudun, herhangi bir dokusunda mikroplara veya başka zararlılara karşı şişkinlik, kızarıklık, ısı artışı, ağrı ile şekillenen ve ileri safhasında irin toplanması da görülen,

hayâtî özellik taşıyan koruyucu reaksiyonu, yangı. -1-

iltâ'ab al- : İltihaplanmak, iltihaplı duruma gelmek, dokusunda irin oluşmak.
i. aldı ۱ II/25/87

imkân : bk. imkân -3-
i. II/09/23
i.+ ı II/20/54

imkân : Faydalanılabilecek, kullanılabilir uygun şart. -7-
i.+ ı II/09/94
i.+ ım I/125/95
i.+ ımız I/106/56, II/09/70
i.+ ıñ I/41/90, I/46/107

imkânsız : bk. imkânsız -1-
i. I/35/25

imkânsız : İmkansız, gerçekleşmesi mümkün olmayan, kesin biçimde olamayacak olan, olanaksız. -1-
i. I/35/25

imam : Cemâatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse. -13-
i. I/142/43, I/21/79, I/56/64, II/23/159, II/23/160, II/23/161, II/23/91, II/23/92

i.+ a I/142/42, I/142/45
i.+ nardan I/69/86

imam evi : İmamların konaklaması için yapılmış ev.
i. evi I/142/42

imamlık : İmam olma durumu. -1-
i. yapTım I/14/06

iman : Allah'a inanma, dînî inanç. -4-
i. I/88/43, I/93/58
i.+ ı I/147/26, I/147/27

imece : Toplanıp el birliğiyle birine veya birbirine yardım ederek sıra ile herkesin işinin görülmesi şeklindeki ortak çalışma usûlü. -1-
i.+ sinnen II/09/43

imen : bk. hemen -1-
hemen i. I/04/09

imî : <imik+i : Ümük. -1-
i.+ ñi I/59/34

imrallah : Emir Allahtan, baş sağlığı. -1-
i.+ ını II/08/07

imrin - : İmrenmek, başkasında olan bir şeyin kendisinde de olmasını istemek,

onun gibi olmayı arzulamak, özenmek, gıpta etmek. -1-
i.- iyorum I/120/29

imriy - : imrin- -1-
i.- en I/44/91

imtân : İmtihan, bir kimsenin bilgi derecesini anlamak, daha üst seviyede bir öğrenime veya gireceği bir işe ehliyetli olup olmadığını belirlemek için yapılan yoklama, sınav. -1-
i.+ nara I/24/66

imza : bk. imzâ -1-
i.+ yı I/134/15

imzâ : Bir kimsenin bir metinde yazılı olanları kabul ettiğini, gördüğünü veya bir şeyin kendisi tarafından yapıldığını göstermek üzere kendi eliyle ve kendine has bir biçimde yazdığı ismi. -1-
i.+ mî I/161/04

imzâ at- : Bir yere imzâsını yazmak, imzâlamak.

imza : bk. imzâ -1-
i. atıman II/16/40

in - : 1. (Bulunduğu yerden) Aşağıya doğru gelmek. -37-

i. I/95/100, I/95/106, I/95/114
i.- cēz I/17/17

i.- dîmi II/22/25

i.- di I/18/07, I/38/27, I/94/81

i.- diK I/10/97

i.- dim I/134/59, I/33/85, I/33/87

i.- ē I/38/28, II/07/94

i.- em II/38/109

i.- emiyoduğ I/97/12

i.- ēğ I/38/27

i.- erdi I/130/55, I/97/12

i.- erdik I/135/43

i.- erdiñ I/135/44

i.- ince I/08/100, I/142/38, I/17/20

i.- incēn I/134/58

i.- inci II/05/40, II/06/46

i.- iñ I/117/23

i.- ip I/102/90, I/38/34

i.- iveriyoduğ I/38/20

i.- iyodu I/38/33

i.- me I/134/59

i.- niyoduğ II/14/28

i.- seğ I/135/44

2. (Bir yere) Kalmak üzere gelmek, konaklamak. -22-

i.- dîmde II/19/23

i.- di I/149/08, I/149/09
i.- dik I/156/20, II/19/114,
II/19/116, II/19/21, II/37/04, II/37/76,
II/37/79

i.- dikten II/07/18
i.- dilē I/10/103
i.- dim II/37/04
i.- ēdik II/07/33
i.- ēdiķ II/07/41
i.- em II/19/20
i.- ērdik II/07/32
i.- ilceK II/07/40
i.- ilmedi II/07/39
i.- memiślē I/46/25
i.- miş I/133/61

3. (Gelin veya damat) Düğün evine
gelmek.-16-

gēlin i.- dī_i II/11/13
i.- di I/102/25
i.- dikden I/71/21
i.- eḡ I/101/42
i.- ēr II/25/68
i.- ērdi I/06/51, I/94/68, I/94/70
i.- ērdi I/72/73
i.- erken I/151/21
i.- erlērdi I/34/31
i.- ermiş I/76/47
i.- iliyo I/98/18
i.- inci II/25/68
i.- ivirincisi II/23/106
i.- iyoḡ I/98/18

4. (Binilen bir hayvan veya taşıttan
ayrılarak) Yere ayak basmak. -15-

i. II/23/103
i.- cek II/25/71
i.- cēmişin I/44/85
i.- di II/25/66
i.- dilē I/10/102
i.- dim II/23/101
i.- ecēse I/08/22
i.- er inmez I/06/67
i.- erken II/25/65
i.- ince II/25/62
i.- iyo I/153/86
i.- iyoḡ I/161/39
in2er i.- mez I/06/67
i.- mezdi II/25/66
i.- miyyō II/23/102

5. Bulunduğu yerden daha büyük,
daha merkezî bir yere gitmek, varmak. -

5-

i.- dī I/35/11
i.- diK I/24/30
i.- erdim I/24/34
i.- erin I/18/28
i.- iyōz I/18/25

6. (Fiyat için) Düşmek, azalmak. -

2-

i.- di II/10/18
i.- miş I/134/53

7. (Hızı, gücü, değeri, verimi,
miktarı, sayısı vb.) Azalmak, eksilmek,
düşmek. -2-

i.- di I/46/96, II/14/06

8. (Güneş, gün vb.) Batmak, gözden
kaybolmak. -2-

i.- esiye I/103/32

9. (Bulunduğu yerden ayrılmadan)
Aşağıya doğru sarkmak. -1-

i.- ērdi I/61/44

10. Düşmek, yıkılmak. -1-

i.- ivirir I/52/96

in : Yabanî hayvanların kendilerine
barınak edindikleri kovuk, mağara. -
8-

i. I/86/02, I/86/18, II/25/68

i.+ e I/86/03

i.+ i I/86/04

i.+ miş I/86/01

i.+ ner I/86/02

i.+ nerden I/86/18

inaç : bk. inanc -1-

i. I/79/72

inan - : (Bir şeyi) Doğru olarak kabul
etmek, bir şeyin var olduğunu, gerçek
olduğunu kabul etmek. -17-

i. I/122/77, I/134/58, I/80/04,
II/15/92

i.- alaḡ yapacaḡ I/06/116

i.- an II/20/71

i.- ıḡ I/14/73

i.- ır I/122/37

i.- madilā II/20/71

i.- mamış I/06/81

i.- maḡ I/06/112

i.- mayıḡ I/14/73

i.- māyuru I/06/98

i.- maz I/06/105, I/06/129

i.- meyyollā I/152/38

i.- miyan I/06/80

inanc : İnanç, Allah'a, bir dîne veya insan
üstü bir güce inanma, îman. -9-

i.+ ı I/06/116, I/06/149
i.+ ım I/06/123
i.+ ını I/06/131
i.+ ın I/06/116, I/79/55, I/79/58
i.+ ına II/35/69
i.+ ını I/06/137
inans : bk. inanc -1-
bâtil i. I/152/38
inaş : bk. inanc -2-
i. I/79/57, I/79/72
inaşlı : İnançlı, İnanıcı olan, inanç sâhibi, îmanlı. -1-
i.+ ca I/79/51
inaT : Dediğinden vazgeçmeyen, ayak direyen, inatçı. -1-
i.+ dı I/83/12
ince : Kendi cinsinden olanlara göre kalınlığı az olan, taneleri ufak olan, kalın karşıtı. -27-
i. I/02/64, I/109/17, I/121/82, I/31/14, I/40/25, II/17/55
i.+ lēden I/80/37
i.+ lerden I/98/31
i.+ leri I/80/41
i. tarana yaparıS II/37/127
ince ince : Hafif hafif, belli belirsiz.
ince i. I/109/20
ince i. I/109/26, I/126/60, I/127/18, I/132/17, I/54/66, I/60/105, II/22/79
i. ince I/109/26, I/126/60, I/127/18, I/132/17, I/54/66, I/60/105, II/22/79
i. incē I/21/18
incē : bk. ince -3-
ince i. I/21/18
incē i. I/109/13
i. incē I/109/13
incē : bk. ince -1-
inci i. II/32/73
incecig : bk. incēciK -1-
i. I/111/36
incēcik : bk. incēciK -1-
i. II/20/01
incēciK : İncecik, çok ince. -3-
i. I/109/02, I/109/03
i. yapāsın I/40/49
incel - : İnce duruma gelmek. -5-
i.- di I/111/15
i.- en I/111/36
i.- ir I/129/70

i.- iyo I/111/32, I/111/36
inci : bk. ince -5-
i. I/28/42
inci i. I/28/47
i. incē II/32/73
i. inci I/28/47
incī i. II/27/56
inci : bk. şimdi -2-
i. I/152/81, II/25/97
incī : bk. ince -1-
i. inci II/27/56
incī : bk. hinci -1-
i. I/152/80
incīr : bk. incir -1-
i.+ den II/29/99
inciciK : bk. incēciK -1-
i. I/55/05
incil : bk. incir -1-
i.+ leri II/29/05
incili : İncileri olan, incilerden oluşan. -1-
i. I/25/11
incillen - : İncelenmek, (hakkında bir hükme varmak için) bir şeyin özellik ve ayrıntıları üzerinde dikkatle durulmak. -1-
i.- iyo I/62/24
incir : Dutgillerden, asıl yurdu Akdeniz kıyıları olan, geniş ve dilimli yapraklı, sütlü, bâzıları tırmanıcı olan ağaç veya ağaççık ve bu ağacın etli ve tatlı, içinde küçük çekirdekler bulunan meyvesi. -9-
i. I/17/07, I/54/19
deri i. II/29/103
i. ağacı I/17/03
deri i.+ den II/29/104
i.+ imiz bol II/19/162
i.+ lē II/29/33
i. virmez I/54/21
incīr : bk. incir -1-
deri i.+ den yaparız II/29/102
incirlik : İncir bahçesi, incir ağaçları çok olan yer. -1-
i.+ lēmiz II/29/97
indi : bk. şimdi -2-
i. I/88/57, II/35/79
indil - : bk. indir¹ -1-
i.- ilēdi I/77/45
indir - : 1. (Yukarıdan aşağıya doğru) Gelmesini, inmesini sağlamak. -25-

- i. I/109/16, II/07/50
i.- cen II/15/29
i.- di I/77/44
i.- dig I/39/79
i.- emen I/66/12
i.- emeñ I/66/07
i.- en I/100/21
i.- idi I/77/44
i.- idik I/128/73
i.- ilēdi I/77/47
i.- iler I/26/08
i.- in I/132/44, I/152/96
i.- iñ I/21/30
i.- iP I/96/06
i.- ir I/143/64
i.- iydi I/77/46
i.- iydiK I/94/23
i.- iyolar I/106/64
i.- iyoñ I/60/04
i.- iz I/44/44
i.- ve II/19/165
2. (Binilen bir hayvan veya taşıttan) İnmesini sağlamak. -11-
i.- enden I/26/13
i.- ile I/71/19
i.- ilē II/34/84, II/34/86
i.- ilēdi I/08/22, II/34/75
i.- iler I/26/11
i.- ir I/143/66
i.- iveriydi I/153/18
i.- iyola I/76/49
i.- iyor I/143/69
3. (Gelin, damat) Düğün evine getirmek. -4-
i.- iydiK I/101/36, I/87/78
i.- iyola I/98/21
i.- iyoñ II/25/60
4. (Yük için) Boşaltmak. -4-
i.- irdik II/07/14
i.- iyo II/38/13
i.- iyoñ II/15/74
i.- iz II/33/79
5. (Hızını, değerini, verimini, miktârını, sayısını, fiyatını) Azaltmak, eksiltmek, düşürmek. -4-
i.- dilē II/16/59
i.- diler II/10/15, II/10/19
i.- iveridi I/110/46
6. Konaklamak üzere götürmek. -3-
i.- miş I/111/108, I/111/109

- i.- mişler I/111/113
7. (Kalmakta olduğu yerden) Daha merkezî bir yere götürmek. -2-
i.- di I/65/32, I/65/33
8. (Bulunduğu yerden) Biraz daha aşağıya almak, seviyesini düşürmek. -1-
i.- dim I/95/63
- ine** : bk. inek -7-
i.+ ج I/152/127, I/152/131, I/152/56
i.+ چانا II/39/110
i.+ ج vurdu II/26/26
i.+ Jimiz I/148/64
i.+ ج I/103/33
- inē** : <inek+i -18-
i. I/21/88, I/56/50, II/30/47
i.+ ع I/05/46
i.+ len I/71/52
i.+ m II/09/77
i. minē I/133/37
i.+ miz I/102/13, I/109/28, I/131/50, I/24/42, II/21/09, II/24/24
i.+ mizden II/21/22
i.+ ne II/10/95
i.+ niñ I/56/50
i.+ η II/07/61
i.+ ηkini I/98/49
- inē** : bk. inek -1-
i.+ ج I/148/56
- inē** : <inek+i -1-
i.+ η I/155/47
- inēl** : -1-
i.+ yi I/50/03
- inēci** : bk. şimdi -1-
i. II/25/114
- inēciK** : -1-
i. I/60/65
- inēcir** : -3-
i. II/09/28, II/27/08, II/29/94
- inē** : bk. inek -1-
i.+ ع I/07/57
- inē** : İğne, sıvı hâlindeki bir ilâcı vücûda vermek için kullanılan âlet, şırınga, enjektör ve vücûda zerkedilen ilâç. -3-
i. I/43/03, I/50/01
- inē vur-** : Vücûda zerk yoluyla ilâç vermek.
i. vurdu II/26/27
- ineg** : bk. inek -4-

i. I/134/60, II/22/57
i.+ leri I/152/124
i. mineg II/08/16
ineğ : bk. inek -1-
i.+ imiz II/20/12
inek : Sığır türünün dişisi. -93-
i. I/05/49, I/101/06, I/101/10,
I/108/13, I/108/16, I/108/30, I/110/35,
I/126/79, I/128/23, I/128/24, I/143/32,
I/143/46, I/148/64, I/152/127, I/152/17,
I/152/24, I/152/55, I/154/56, I/158/59,
I/21/88, I/21/94, I/24/41, I/24/47, I/24/48,
I/25/24, I/25/25, I/35/04, I/40/16, I/40/75,
I/58/88, I/60/52, I/73/21, I/78/09, I/90/26,
I/91/57, I/94/06, II/02/91, II/08/39,
II/20/01, II/20/05, II/20/32, II/24/26,
II/24/35, II/25/67, II/26/26, II/27/14
i. çanağ yunnağ I/06/34
i. çanağ I/145/16
i.+ den I/143/43, I/152/129,
I/31/12
i.+ den yapıyom I/90/09
i.+ lē I/152/56, I/158/58, II/20/05
i.+ lēden I/70/55
i.+ lēmiz I/103/39, II/32/80
i.+ ler I/07/58, I/129/24, I/21/70,
I/91/57
i.+ lerī I/73/23, II/06/81
i.+ lerden I/70/56
i.+ lere I/07/58, I/126/69
i.+ leri I/143/44, I/24/64, I/41/32,
I/41/71, I/46/66, I/60/53, II/32/36
i.+ leri I/73/24
i.+ lerimden I/102/36
i.+ lerimiS II/33/58
i.+ lerimiz I/01/49, I/65/44
i.+ lerimizi I/110/67
i.+ lerimizi I/90/27, II/33/61
i.+ leriñ I/130/40, I/21/93,
II/25/32, II/32/100, II/32/87
i.+ leriñkini yapmayıS I/130/43
inēk : bk. inek -2-
i. I/104/16, I/91/59
inēk : bk. inek -2-
i. I/152/124, I/90/76
īnek : bk. inek -1-
ī. I/07/57
inekçilig : İnekçilik, inek besleme, inek ve
inek sütünden elde edilen şeyleri satma
işi. -1-
i. I/101/22

inēy : bk. inek -2-
i.+ i I/152/129
ingilizci : İngilizce, İngiliz dilinin
öğretildiği ders. -1-
i. II/38/97
īni : bk. īne -1-
ī.+ ynēn II/08/76
inik : bk. inek -1-
i.+ lerimiz II/33/14
inilē - : bk. inilē- -1-
i.- di II/05/48
iniş : İnmek işi ve tarzı. -1-
i.+ i I/149/55
inişde : bk. enişte -3-
i.+ m I/86/11
i.+ miz I/77/43
i.+ si I/52/60
inmelig : İnmelik, gelinin gelin
arabasından inmesi için verilen hediye. -
1-
i. II/25/71
īnmelig : bk. inmelig -1-
ī. II/25/69
inmem : <bilmem -1-
i. ne I/74/12
innīli : <enniliK+i -1-
i.+ nde I/130/61
inne : bk. īne -7-
i. I/42/17, I/50/04, I/66/02
i.+ sini veriyodu I/106/32
i. vurdular I/21/84
i. vurunmıya I/25/46
i. vururdu I/112/27
īinne : bk. īne -2-
ī.+ ylen I/50/10
ī.+ ynen I/50/10
inni : bk. īne -1-
i. II/26/28
iñsa : bk. insan -1-
i. I/03/96
insan : İki ayaklı, iki elli, akıllı ve konuşma
yeteneği olan memeli canlı ve bu türden
olan canlı, birey, fert. -62-
i. I/03/29, I/101/37, I/102/03,
I/103/16, I/103/26, I/116/35, I/147/46,
I/150/50, I/153/66, I/155/80, I/160/10,
I/17/47, I/17/48, I/38/48, I/45/21, I/46/25,
I/64/20, I/95/43, I/98/24, II/05/98,
II/17/05, II/19/128, II/19/36, II/31/18,
II/39/183
i.+ a II/19/73

i.+ ı I/53/70, II/19/142, II/19/77,
II/34/37

i.+ ımız I/46/97

i.+ ını I/146/53

i.+ ın I/05/62, I/103/33, I/38/47,
II/02/19

i.+ nâ I/157/46, I/38/45, I/46/102,
I/53/30, II/07/17, II/38/35

i.+ nan I/153/65, I/62/37

i.+ nân II/19/121, II/19/131

i.+ nar I/11/27, I/126/41, I/143/51,
I/35/16, I/35/18, I/46/109, I/46/11,
I/95/08, II/23/13

i.+ narda II/22/62

i.+ nardı II/22/62

i.+ narı I/36/26, I/46/50

i.+ narı I/95/11

insan ol- : İnsana yakışır üstün
niteliklere sâhip olmak.

i. olsunna I/149/39

işsan : bk. insan -11-

i. I/03/04, I/03/97, I/120/55,
I/144/49, I/28/17, II/20/83, II/38/46

i.+ ı I/49/58

i.+ nar I/03/19

i.+ narı II/23/80

işsağ : bk. insan -1-

i. I/40/73

ĩnsan : bk. insan -1-

ĩ.+ larlan I/33/101

ĩşsan : bk. insan -2-

ĩ.+ nar I/03/30, I/41/49

insānitli : İnsāniyetli, ahlākı ve huyu üstün
nitelikli olan, ahlākklı, merhametli,
vicdanlı. -1-

i.+ lerdı I/20/77

insannıĶ : İnsanlık, insana yakışır şekilde
davranma, insanca davranış. -2-

i. I/147/18, I/61/10

insan_ölu : İnsan. -2-

i. I/50/27, I/91/09

işsalla : bk. işsallah -3-

i. I/46/61, I/95/15, II/08/77

işsallah : “Eğer Allah isterse, Allah nasip
ederse” anlamında dilek sözü. -4-

i. I/154/10, I/63/44, I/88/59,

I/88/66

işsallağ : bk. işsallah -3-

i. I/24/68, I/24/70

işsāt : İnşaat, yapı, yapı işleri. -6-

i.+ a I/40/52

i.+ ı I/50/64, II/33/82

i.+ ım I/149/60, I/149/61

i.+ ımız II/33/64

intām : bk. imtān -1-

i.+ a I/68/09

internet : Birçok bilgisayar sisteminin
birbirine bağlı olduğu, dünya çapında
yaygın olan ve sürekli büyüyen bir
iletişim ağı. -1-

i.+ imiz II/33/01

intizar : İnkisar, bedduâ. -1-

intizar al- : Beddua almak,
kendisine bedduâ edilmiş olmak, bu
yüzden işleri ters gitmek.

i. alma I/112/52

ijilē - : İnmek, (bir yer) yankılanan gür
ve kuvvetli seslerle dolmak. -3-

i. II/05/48

i.- di II/05/48

işsan : bk. insan -1-

i. I/20/76

işsānetli : bk. insānitli -1-

i. I/20/76

ip : Dokuma malzemesinden yapılan ve
bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta
bükülmüş sicim, iplik. -42-

i. I/08/59, I/09/31, I/128/15,
I/15/52, I/51/28, I/87/100, I/87/112,
I/94/61

i.+ den I/08/53

i.+ e I/08/43, I/08/73

i.+ i I/08/64, I/96/07, II/24/62

i.+ ine I/08/60

i.+ inen I/140/37, II/32/93

i.+ inen I/08/62

i.+ ini I/87/109, I/94/21, I/94/43,
I/96/03, II/24/56

i.+ lē I/08/75

i.+ lēni I/94/36

i.+ ler I/08/76, I/12/10

i.+ lere I/08/76

i.+ leri I/119/46, I/94/27, I/94/34,
I/96/10

i.+ leriñ I/08/75, I/96/08

i.+ leren I/102/73

ip ağacı : Dokuma yapılan ağaç.

i. a_acı I/08/62

i. ācısı I/08/62

ip atla- : (Oyun veya spor amacıyla)
Çevrilmekte olan bir ipin, her çevrilisinde
baş ve ayakları değdirmeden yerinde

sıçramak sûretiyle üzerinden atlamak.
i. atlâlâdın I/29/12
i. atlallarmış I/111/85
i. atlardık I/76/97
îp : bk. ip -1-
i. II/24/60
îp̄ : bk. ip -1-
i. atlardık II/15/58
îpburnu : Yaban gülünün meyvesi,
kuşburnu. -1-
i. I/80/06
îPdāl : bk. iptal -1-
i. etTim I/56/35
îPdāl' : bk. iptal -1-
i. oldu I/69/54
ipek : İpek böceği kozasından elde edilen
ve dokumacılıkta kullanılan çok ince
parlak tel ve bu telden yapılmış.-7-
i. I/71/12, I/76/41, I/98/31,
II/15/40, II/15/42
i.+ den I/41/24, II/15/41
ipek böcē_j : bk. ipek böceği -2-
i. I/85/41, I/85/42
ipek böceği : Ördüğü kozalardan ipek elde
edilen, dut yaprağı ile beslenen, kanatları
pullu bir kelebeğin tırtılı. -1-
i. I/85/16
îpēk : bk. ipek -1-
i. I/41/23
ipekli : İpek ipliğiyle dokunmuş, ipekten
mâmul (kumaş). -6-
i. I/151/29, I/41/25, I/71/12,
II/34/43, II/37/31
i.+ lēdēn II/37/28
ipeklî : bk. ipekli -1-
i. I/153/105
îpiy : bk. epey -1-
i. I/18/03
îplî : <ipliK+i -1-
i.+ ni I/119/56
îpli : bk. ipliK -2-
i.+ _e I/08/43, I/119/54
îpliK : Pamuk, keten, yün, ipek vb.nden
bükülerek yapılan ve dikiş dikmekte
kullanılan ince uzun lif. -4-
i. I/08/63, I/140/68
i.+ lerini I/96/04
i.+ te I/119/46
iptal : Hükümsüz bırakma, bozma,
feshetme. -1-
iptal et- : Kullanıştan kaldırmak,

bozmak, hükümsüz bırakmak.
iptal ol- : İptal edilmek, hükümsüz
bırakılmak.
i. olannā II/09/69
îr : Er, erken. -1-
i. I/39/76
irahat : bk. rahat -1-
i. I/58/29
îrahahat : bk. rahat -1-
i.+ ız I/39/74
irahatlık : bk. rahatlık -1-
i. II/25/78
îrahmetlik : bk. rahmetlik -1-
i. I/03/02
iramazan : bk. ramazan -1-
i.+ da I/28/55
îramazan : bk. ramazan -1-
i.+ dā I/07/37
îrazi : bk. rāzı -1-
i. oļsun I/65/19
irbet : İbret, bir olaydan çıkarılan göz
açıcı, uyarıcı ders. -1-
irbet al- : İbret almak, (olan bir
şeyden) kendi payına bir ders çıkarmak.
i. alacañ I/06/140
ircat : bk. icat -1-
i. oldu I/96/41
irdan : <ora+dan -1-
i. bırdan I/02/61
ireçel : bk. reçel-1-
i. I/71/59
irēlde : <ileri¹+de -1-
i. I/49/11
ireli : bk. ileri¹ -1-
i. II/01/80
irende- : bk. rende-1-
i.- yoñ I/76/33
ireñkli : bk. rekli -1-
i. I/94/35
iresim : bk. resim -4-
i.+ i I/133/57, I/133/58
i.+ imi I/137/31
i.+ ner I/86/14
irēsım : bk. resim -1-
i.+ neri I/67/29
irezil : bk. rezil -3-
i. II/16/39, II/16/43
i. oluyoru I/144/78
irezilli : bk. rezillik -1-
i.+ ydi I/79/25
irezilliK : bk. rezillik -1-

i. çekdim I/126/72
iri : Ölçüleri olağandan daha hacimli olan, kocaman. -9-
i. I/119/49, I/22/11, I/73/47, II/06/18, II/39/68
i.+ lēden II/38/70
i.+ ydi II/32/84
iri iri : Çok büyük, koca koca.
iri i. I/113/40
i. iri I/113/40
iri - : bk. eri- -2-
i.- mez I/60/110
i.- yinceye I/39/70
īri : bk. īgri -1-
ī. II/08/45
iriş - : bk. eriş- -1-
i.- emedilē I/54/71
irk - : Biriktirmek, toplamak. -2-
i.- eriz I/31/20, I/98/77
īrk - : bk. irk- -2-
ī.- erdig I/102/46
ī.- erdiK I/102/45
irkil - : Birirmek, toplanmak. -1-
i.- cek I/141/21
is : Dumanın bir yüzey üzerinde bıraktığı kara leke. -4-
i. I/87/90
i.+ īnen I/146/41
i.+ i I/116/09, I/146/40
isāl : İshal, tabiî olandan daha çok, daha sık ve daha sulu dışkı çıkarma, amel, sürgün. -2-
i.+ den I/48/71
isāl ol- : Amel olmak, bağırsakları bozulmak.
i. oldu I/48/66
īsan : bk. insan -25-
ī. I/146/07, I/161/18, I/31/33, I/36/04, I/47/17, I/49/45, I/96/25, I/96/87, I/97/14, II/03/27, II/05/86, II/21/18, II/38/88
ī.+ a I/86/75, I/87/51
ī.+ ı I/39/53
ī.+ ımız I/100/20
ī.+ ıñ I/95/88
ī.+ nan I/47/59
ī.+ nar I/47/02, I/96/80
ī.+ narğ I/157/31
ī.+ nara I/32/59
ī.+ narı I/150/58, I/95/09
īsanmık : bk. insanmık -1-

ī. I/56/80
isde : bk. işTe -1-
i. II/25/50
isde - : bk. iste⁻¹ -60-
i.- di I/97/46
i.- dīm I/125/76
i.- dīmiz I/90/38
i.- diñ I/108/53
i.- diñi yap I/12/38
i.- di I/79/91
i.- dig I/59/09
i.- diK I/20/90, I/20/91
i.- dikÇe I/79/94
i.- dim I/94/80
i.- llerse I/131/15
i.- men I/104/14
i.- meyyon I/24/06
i.- miş I/122/26, I/122/28
i.- miyo I/104/23
i.- miyollar I/104/23
i.- miyor I/108/50
i.- miyuru I/54/38
i.- r I/127/08, I/127/09, I/16/08, I/20/90, I/56/42, I/76/38, I/79/27, I/97/38, II/15/117, II/39/181
i.- r inanıñ isder inanmayıñ I/14/73
isder inanıñ i.- r inanmayıñ I/14/73
i.- rdi I/113/43
i.- rdin I/125/94
i.- rim I/56/42
i.- rin I/123/12
i.- rse I/117/27, I/118/18, I/156/68, I/73/67
i.- rse I/155/84
i.- rsen I/132/17, I/132/19, I/15/83
i.- rsen I/132/20
isdesen girin i.- rsen girme I/20/52
i.- rseñ I/10/41, I/122/88, I/157/48
i.- rseñ I/135/03
i.- rseñiz I/127/52
i.- rseñiz I/05/71
i.- sek I/90/38
i.- señ girin isdersen girme I/20/52
i.- yorum I/90/04
bk. iste⁻² -49-
i.- dīni I/89/10
i.- di I/28/45
i.- dile I/95/93
i.- dilē I/151/31

i.- medik I/35/34
 i.- meṅ II/39/179
 i.- meyolar I/21/38
 i.- meyollar I/21/37
 i.- miş I/11/20, II/09/41
 i.- miyo I/21/40
 i.- miyolar I/21/43
 i.- nmez I/06/96
 i.- rlēdi I/153/77
 i.- rler I/89/09
 i.- rlerdi I/70/67, I/90/82
 i.- rseK I/90/29
 i.- yin I/06/133
 i.- yyon I/153/66
 bk. iste⁻³ -29-
 i.- dīne I/47/08
 i.- di I/138/51, I/138/52, I/140/27,
 I/52/59, I/91/44
 i.- dik I/113/15, I/113/16,
 I/143/85, I/39/50
 i.- dile I/17/56
 i.- dilē I/47/08
 i.- diler I/113/116, I/113/12,
 I/138/50, I/47/07
 i.- dim I/138/54, I/42/68
 i.- diydi I/91/46
 i.- medik I/39/51
 i.- men I/42/65
 i.- mişlē I/94/78
 i.- miyuru I/42/67
 i.- rdi I/115/45
 i.- şiyōduḡ I/09/25
 i.- yince I/138/64
 i.- yo I/138/63
 i.- yyoruz I/138/51, I/138/57
isdē - : bk. iste⁻¹ -7-
 i. I/28/45, I/39/12, I/39/13,
 I/73/61
 i.- se I/133/14
 i.- seṅ I/152/66
 i.- yin I/67/49
isdē - : bk. iste⁻³ -1-
 i.- yecēz I/113/12
isdemi : bk. isteme -1-
 i.+ ye I/94/78
isdet - : İstetmek, istemek işini başkasına
 yaptırmak, talep ettirmek. -1-
 i.- diriyoṅ I/138/40
isdi - : bk. iste⁻¹ -37-
 i.- meyosaṅ II/20/53
 i.- yceṅ I/06/96

i.- yen I/08/44, I/118/18, I/126/49,
 I/21/96
 i.- yolā I/39/39, I/39/41
 i.- yoṅ I/99/17
 i.- yor II/24/47
 i.- yorum I/35/12
 i.- yorun I/63/09
 i.- yosa I/96/63
 i.- yoseṅ I/79/63
 i.- yoz I/110/27
 bk. iste⁻² -19-
 i.- yen I/42/54, I/59/86, I/67/76
 i.- yolā I/99/32
 i.- yolar I/21/43
 i.- yollar I/21/38, I/21/43
 bk. iste⁻³ -8-
 i.- niyō II/17/45
 i.- ye I/151/23
 i.- yeleg I/91/45
 i.- yō II/17/45
 i.- yoduḡ II/14/81
 i.- yodum I/59/08
 bk. iste⁻⁶ -1-
 i.- yor I/23/39
isdikbal : bk. istikbal -1-
 i. I/56/51
isdimi : bk. isteme -1-
 i.+ ye II/16/78
isdimlaḡ : bk. istimnaḡ -1-
 i. ēdiyo I/86/20
isdēmi : bk. isteme -1-
 i.+ ye I/74/98
isgiden : bk. eskiden -1-
 i. I/57/07
isim : Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek
 tek veya cins cins karşılamaya yarayan
 kelime, ad. -23-
 i. I/05/69, I/06/147, I/110/08,
 I/110/16, I/81/01, II/11/34, II/11/39,
 II/17/17, II/19/53
 i.+ den I/110/03
 i.+ ĩ II/10/09
 i.+ lē II/11/35
 i.+ leri II/11/35, II/19/61
 i.+ leṅ II/19/54
 i.+ lerini II/30/63
 i.+ nerden I/110/13
 i.+ neri II/11/35
isim al- : İsim verilmek, (bir kimse
 veya nesne) bir adla adlandırılmak.
 i. aḡmış I/81/26

i. almışdır I/81/51
isim ver- : İsim koymak, (bir kimse veya nesneyi) bir adla adlandırmak, ad koymak.
i. veremicim I/01/33
is̄iv : (?) -1-
i. zalatalı̄sı II/08/105
is̄ki : bk. eski -1-
i. I/57/06
islen - : İslî duruma gelmek. -1-
i.- iyo I/72/59
isl̄en - : bk. islen- -1-
i.- iyō I/72/59
ism : bk. isim -57-
i.+ ī I/68/64
i.+ i I/05/65, I/05/67, I/05/68, I/110/07, I/122/08, I/122/09, I/122/11, I/122/83, I/142/35, I/147/25, I/155/81, I/156/03, I/24/03, I/31/59, I/61/03, I/81/46, I/95/42, II/09/14, II/14/14, II/30/50, II/31/36
i.+ im I/122/53, I/158/02, I/73/01, I/91/08, II/33/02
i.+ imi I/110/04, I/122/53, I/147/15
i.+ inde I/122/82
i.+ ini I/106/62, I/11/17, I/142/27, I/17/32, I/44/68, I/75/02, I/81/39, II/31/37, II/38/30, II/38/31
i.+ in̄i II/02/04
i.+ in̄id̄i II/02/04
i.+ in̄iz I/05/61
i.+ in̄ I/120/19, I/120/20, I/122/77, I/24/09, I/44/21, I/58/81, I/64/128, I/87/29, I/99/12, II/30/66, II/33/83
i.+ in̄iz I/64/09
is̄san : bk. insan-1-
i.+ nar I/01/26
iste : bk. işTe -1-
i. II/10/14
iste - : 1. (Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek. -48-
i.- d̄i I/17/59, I/47/53, I/76/64
i.- d̄i_i I/05/68
i.- d̄id̄i II/21/84
i.- d̄im I/125/29, II/38/117
i.- d̄imiz I/90/53
i.- d̄in I/85/43
i.- d̄ine I/88/11
i.- d̄ini I/44/96
i.- d̄in̄ I/12/24, I/74/16, I/74/48,

II/32/66
i.- di I/78/50
i.- d̄ikl̄em II/19/58
i.- dim II/13/29
i.- mem I/38/51
i.- meSsej I/111/25
i.- meyenne II/38/40
i.- meylā II/19/36
i.- m̄eyon I/38/64
i.- meyyon I/45/65
i.- mişle I/147/30
i.- miyo I/46/100, I/73/38,
II/24/51
i.- miyolā II/35/97
i.- miyollar I/21/40
i.- miyom II/13/23, II/13/24,
II/38/09
i.- miyor_jdim I/54/36
i.- m̄üyüz II/24/52
i.- ŋ I/61/38
i.- r I/52/37, I/60/25, II/07/122
i.- rse I/92/01
i.- rs̄e II/15/89
i.- rsem I/81/26, I/92/01
i.- rsen I/60/25, II/15/68
i.- rsej I/10/41, I/111/25
2. (Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek. -21-
i. I/06/117
i.- d̄imiz I/23/54, II/38/26
i.- d̄in̄iz I/85/66
i.- di I/28/21, I/54/69, I/55/12
i.- dik I/151/06, I/46/33
i.- dil̄e II/09/43
i.- mem I/03/03, I/33/08
i.- meymom I/33/03
i.- miş I/27/14
i.- mişler I/78/22
i.- miyo I/53/29
i.- r I/53/29, I/54/69
i.- rsiñiS II/39/59
i.- yen II/32/97
i.- yene II/38/64
3. Evlenme dileğinde bulunmak. -
18-
i.- d̄in̄ I/94/77
i.- d̄ıK II/08/21
i.- di I/94/74, I/94/75, II/13/61
i.- dik II/08/20
i.- diK I/01/68, II/15/59

- i.- dilē I/10/39, II/13/60
i.- dilēr I/09/24
i.- diñ II/08/23
i.- medi I/91/44, I/94/74
i.- meSseñ I/147/59
i.- mezdin I/94/75
i.- miyon I/147/59
i.- niyo II/31/42
4. Gelmesini dilemek, görmek
arzusunu bildirmek, aramak, çağırarak. -
1-
i.- medi I/91/06
5. Gerekli kılmak, îcap ettirmek;
gerekli olmak. -1-
i.- di II/09/68
6. Gerekmek, gerekli olmak, lâzım
gelmek.-1-
i.- r I/53/72
- istē** - : bk. iste⁻¹ -1-
i.- sēm II/19/08
- istē** - : <istek+i -1-
i.- ñiz I/04/63
- istē** - : bk. iste⁻¹ -7-
i.- lē II/35/97
i.- rdım I/157/59
i.- se I/66/17, II/32/123, II/32/83
i.- sem II/08/120
bk. iste⁻³ -1-
i.- di II/08/23
- istek** : Bir şeye karşı içten gelen yönelme
duygusu, arzu, rağbet, meyil. -1-
i.+ lerine II/31/44
- isTeklî** : İstekli, bir şeye karşı isteği olan,
arzulu, tâlip. -1-
i.+ dik I/151/09
- isteme** : İstemek işi. -2-
i.+ ye II/34/19
ğız i.+ ye II/35/48
- isti** - : bk. iste⁻¹ -31-
i.- medi II/38/93
i.- Sen II/19/167
i.- señ II/38/15
i.- yō I/01/80
i.- yen I/148/62, II/19/65
i.- yenner I/08/17
i.- yine II/19/64
i.- yo I/139/43
i.- yō II/19/09
i.- yom I/73/28, II/24/45
i.- yoñ II/38/38
i.- yoñūS I/79/36
- i.- yoru I/46/128
i.- yoz II/38/15
bk. iste⁻² -14-
i.- yennere veriyoz II/06/14
i.- yenneri II/31/30
i.- yiP II/09/46
i.- yon I/147/59
i.- yor I/53/23
bk. iste⁻³ -9-
i.- cē I/74/98
i.- cekler I/09/22
i.- yereK II/15/60
i.- yince I/65/59
i.- yincesi I/65/60
i.- yoduğ II/14/81
i.- yolardı I/09/23
bk. iste⁻⁶ -2-
i.- yo II/38/115, II/38/46
- istî** - : bk. iste⁻¹ -3-
i.- yollā I/53/23
i.- yom II/29/21
i.- yon II/29/23
- istikbal** : Gelecek, gelecek zaman, âtî. -
1-
i. virecem I/56/81
- istikrar** : Belli bir noktada karar kılma,
karar ve sebat üzere bulunma. -1-
i. II/04/77
- istime** : bk. isteme -1-
i.+ ye II/31/41
- istimnaK** : İstimlak, binâ, arâzi, tesis vb.ni
bir bedel karşılığı sâhibinden alarak
kamuya mâletme. -1-
i. yaptı II/07/38
- isyan** : Karşı gelme, itâatsizlik etme, baş
kaldırma. -1-
i. I/95/59
- iş** : 1. Bir sonuç elde etmek, herhangi bir
şey ortaya koymak için güç harcayarak
yapılan etkinlik, çalışma. -206-
i. I/07/08, I/07/52, I/103/23,
I/124/08, I/124/15, I/124/16, I/14/41,
I/141/04, I/143/44, I/143/45, I/144/24,
I/144/81, I/15/40, I/157/71, I/159/33,
I/159/34, I/159/44, I/159/46, I/22/17,
I/23/33, I/23/37, I/23/70, I/23/72, I/25/64,
I/32/26, I/32/28, I/35/18, I/45/09, I/53/50,
I/64/43, I/68/51, I/74/71, I/83/09, I/84/45,
I/90/07, I/91/74, I/96/37, I/98/09,
II/02/105, II/07/26, II/10/20, II/16/12,
II/19/130, II/19/135, II/19/146, II/36/16,

II/39/90

i.+ ĩ I/10/07, I/124/09
i.+ ĩ17 I/42/60
i.+ den I/132/08
i.+ di I/23/44
ğara i.+ di I/23/44
i.+ e I/110/34, I/110/36
i.+ i I/103/36, I/121/44, I/125/31,
I/130/83, I/144/13, I/21/64, I/23/37,
I/23/38, I/23/39, I/23/67, I/37/22, I/52/84,
I/55/41, I/60/25, I/62/30, I/64/124,
I/83/59, I/87/26, I/90/40, II/08/102,
II/14/46, II/19/121, II/39/18
i.+ i yapıyor I/17/52
i.+ i yapıyoruz II/22/70
i.+ i yapmıyoruz I/105/28
i.+ im I/90/39, II/28/88
i.+ ime I/03/41
i.+ imiz I/10/84, I/111/105,
I/124/27, I/139/25, I/32/21, I/34/56,
I/34/58, I/90/34, II/20/75, II/21/87,
II/36/14, II/38/56
i.+ imiz I/07/28
i.+ imize yaptık II/12/10
i.+ imizi yapam I/149/45
i.+ imizinen I/108/15
i.+ inden II/39/134
i.+ ine I/145/100, I/17/51
i.+ ini I/17/51, I/44/90, I/44/91,
I/93/01, II/10/84, II/19/126, II/19/131,
II/39/81
i.+ ini yapamıyörüz I/49/12
i.+ ini yapamıyöz I/49/12
i.+ iñ I/91/61, I/96/29
i.+ iñi yapıyolar I/105/33
i.+ iñizi I/161/56, II/22/89
i.+ iynen I/124/22
i.+ lē I/145/23, I/153/120,
I/153/14, I/157/76, I/38/38, I/66/19,
II/35/12, II/35/13, II/35/49
i.+ lē yapardık I/157/75
i.+ lēde I/145/17
i.+ lēni yapıvecek I/85/08
i.+ ler I/06/117, I/130/19, I/143/51
i.+ lēr I/58/27
i.+ lerden I/90/07
i.+ leri I/121/33, I/141/03,
I/145/60, I/21/64, I/50/59, I/90/39, I/94/40
i.+ leri yaptık I/47/21
i.+ lerimi I/90/44
i.+ lerini yapıyolar I/90/31

i.+ leriñiz I/122/01

i. yapa I/15/26
i. yapam I/153/13
i. yapamayon II/19/133
i. yapamıncası I/58/10
i. yapar I/130/30
i. yapardık I/36/47
i. yapardı I/153/125
i. yaparlar I/07/78
i. yapdı I/159/49
i. yapdılar I/90/30
i. yapdıysañ I/112/80, I/112/81
i. yapdı I/159/49
i. yapıcām II/09/34
i. yapılırdı I/07/59
i. yapıveridī II/19/129
i. yapıveridi II/19/130
i. yapıyoruz I/46/58
i. yapman II/25/04
i. yapmış I/35/19
i. yapmışlar II/10/92
i. yapmıyöduğ I/71/65
i. yapsam II/19/134
i. yapTı I/112/77
i. yapTım I/58/11
i. yaptıtTıryıo I/108/56
2. Geçim sağlamak için herhangi
bir alanda yapılan çalışma, meslek. -
106-
i. I/112/40, I/143/37, I/39/33,
I/52/55, I/53/23, I/57/29, I/57/35, I/90/48,
I/92/53, I/92/60, I/92/61, II/10/62,
II/10/70, II/22/45
i.+ ĩ I/40/52, I/52/59, I/52/61
i.+ den I/150/20, I/75/48
i.+ e I/108/55, I/11/31, I/11/34,
I/110/58, I/123/77, I/141/27, I/141/28,
I/150/20, I/161/17, I/50/37, I/52/61,
I/75/57, I/99/37, II/06/40
i.+ è I/40/52
i.+ i I/23/40, I/23/41, I/41/42,
I/44/55, I/49/42, I/52/67, I/57/29, I/64/63,
I/92/55, II/02/96, II/17/73, II/19/99,
II/27/41, II/39/82, II/39/87
i.+ imize I/50/73, I/51/29
i.+ imizi yapardı I/50/51
i.+ ine I/122/60, I/50/51, I/63/64,
I/73/25
i.+ ini I/143/09, I/52/54, I/52/57,
I/52/58, I/61/13, I/64/64
i.+ innen I/52/56

i.+ iñ I/75/58, I/75/59
i.+ iñi I/135/31
i.+ iñiz I/122/79
i.+ lēde I/50/39
i.+ lere I/159/47, I/46/100
i.+ leri I/44/55
i.+ te I/75/58
i.+ Ten II/39/174

3. Herhangi bir yere düzen verici,
günlük yaşayışı sağlayıcı her türlü
çalışma. -68-
i. I/103/22, I/103/34, I/103/36,
I/39/104, I/43/17, I/55/42, I/55/43,
I/71/49, I/73/07, I/73/10, I/73/11, I/83/59,
I/94/05, I/94/12, I/94/15, I/94/45, I/94/65,
I/94/72, I/96/47
i.+ den I/79/90, I/96/38
i.+ diydim I/74/10
i.+ e I/04/07, I/58/32
i.+ i I/07/46, I/23/66, I/32/41,
I/67/59, I/72/24, I/74/41
év i.+ i II/09/45
i.+ i yapardım I/73/22
i.+ im I/74/43
év i.+ imi I/42/24
i.+ imiS I/143/33
i.+ imiz I/150/21, I/157/62,
I/23/71, I/67/59
i.+ imizde I/155/06
i.+ imizi yapardık I/134/50
i.+ inde II/23/47
ev i.+ inde II/19/137
i.+ ine I/07/31, I/07/45
i.+ ini II/19/136
i.+ ini yapardım I/152/19
i.+ ini yapardım I/73/19, I/73/25
i.+ iñi yapameyyosañ I/153/95
i.+ iñizi I/38/65
i.+ le I/71/53
i.+ lē II/39/104
i.+ lēmiz I/57/04
i.+ lēnde II/22/01
i.+ lēni II/22/28
i.+ ler I/78/43, I/78/44
i.+ leri II/17/32, II/27/51
i.+ leñi I/141/16
i.+ ten I/58/06

4. İşlem. -32-
i. II/01/01
i.+ i I/159/34, I/161/40, I/161/51,
I/69/35, I/94/11, II/25/39

i.+ im I/143/68
i.+ imi I/122/62, I/135/59
i.+ imi yapallādın I/137/51
i.+ imi yaparın çatarın II/32/14
i.+ imi yapeyörün II/32/17
i.+ in II/15/90
i.+ iñ I/146/72
i.+ iñiz II/07/136
āşamki i.+ iñizi yarına bırakman
I/147/31
i.+ lē I/113/19
i.+ lēr II/10/100
i.+ leri I/161/50

5. Nakış, örgü, makrome gibi elde
yapılan şey. -15-
i. I/146/45, I/18/39, I/90/69
i.+ i I/07/67, I/36/47
el i.+ i I/96/21
el i.+ i yapādık I/146/45
el i.+ i yaparlar I/07/78
i.+ i yaparlardı I/161/16
i.+ ini I/128/13
i. işlēdi I/18/39
i. yapar I/18/39
i. yaparım I/27/36
i. yaparlar I/03/57
i. yapcaqlā I/161/15

6. Sorun, konu, mesele, maslahat. -
11-
i. I/131/23, I/42/60, I/64/60,
II/38/56
başına bi i. geliveri II/39/14
i.+ i II/17/73
i.+ imiz II/02/84
i.+ in II/02/58, II/15/96
i.+ inden II/04/63
i.+ iñ II/02/59

7. Emek, işçilik, ustalık. -10-
hamır i.+ i I/96/51
hamir i.+ i I/04/37
hamur i.+ i I/148/52, I/71/31,
I/76/30, II/33/74, II/33/75
hamır i.+ i yaparız I/157/36
hamır i.+ i yapıldı I/04/37
hamur i.+ leri I/76/31

8. Sanayi, ticaret, tarım, maliye vb.
alanlara ilişkin ekonomik etkinliklerin
bütünü. -7-
i. II/35/09
i.+ imi II/19/136
i.+ imiz II/19/140

- i.+ inde II/19/137
i.+ inden II/10/74
i.+ ini II/10/51
i.+ lēnde II/19/127
9. Bazı deyimlerde "yarar, çıkar" anlamında kullanılan bir söz. -7-
i.+ e yaramadı I/157/03
i.+ ime gelmez I/110/49
i.+ ine göley geliyo I/78/28
i.+ ini I/96/75
yetmiş i.+ iñ bitmiş I/67/21
i.+ iñi gelise II/17/34
10. Birinden istenen hizmet veya birine verilen görev. -6-
i. II/21/37
i.+ i I/25/16
i.+ im I/18/30, I/80/56
i.+ imiz I/34/13
i. viriyü II/30/38
11. Kamu yararına yapılan işler. -5-
i.+ i I/64/37
devlet su i.+ lēnde I/40/63
devlet su i.+ leri I/40/65, II/09/37, II/09/52
12. Herhangi bir maksatla kurulan düzen. -2-
i.+ i II/19/100
i.+ iñ I/89/08
13. Gizli neden veya maksat. -1-
i. I/01/87
- iş başı** : (Bir iş yerinde) Çalışma saati gelince işe başlama.
i. başı II/34/16
i. başına II/39/102
i. başındıydı I/74/10
- iş birliği** : Amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı, teşrikimesai.
i. billimiS I/10/83
i. billi_j I/10/85
- iş bul-** : Herhangi bir yerde çalışmak amacıyla işe başlamak.
i. bulan II/17/82
i. buldu II/09/56
i. buldulā I/150/20
i. buldusa I/145/17
i. bullādı II/02/74
i. bulmuş II/17/82
i. bulumuyō II/02/74

- i. bulur II/02/75
i.+ ini bulan II/09/81
i. buluyom I/155/103
- iş dut-** : Kendi başına serbest bir iş kurmak, iş sâhibi olmak.
i. duta I/136/26
i. dutaman I/136/26
i. dutan II/09/51
i. dutârmışdı II/25/80
i. dutcāz II/05/03
i.+ imi dutādım I/37/20
i.+ imizi dutādık II/08/38
- iş(ini) gör-** : İş yapmak, çalışmak.
i. görmesini II/19/131
i. görüdüğ I/36/47
i. gördürceğ I/146/72
i. görmüyō I/156/52
i. görüyodu I/156/28, I/156/49
i.+ imi görüyon II/19/135
i.+ imi görüyōn I/109/56
i.+ imi görüyorun II/32/13
i.+ ini görüyüdüm I/94/10
i.+ leri görüldü II/02/38
- iş güç** : Üzerinde çalışılan iş, meslek, zanaat.
i. güç I/101/05
i. güç I/143/34, I/56/20
i.+ i gücü I/61/26, I/86/15
i.+ imiz gücümüz I/25/62
i.+ imiz var gücümüz var I/66/31
i.+ inde gücünde I/65/54
i.+ ini gücünü I/64/124
i.+ len güçlen II/38/100
i.+ leri güçleri II/11/52
- iş yeri** : Bir görevin yapıldığı yer.
i. yeri I/61/66
i. yeri I/99/75
i. yerim II/23/24
i. yerinde I/61/68, I/61/69
- işe gir-** : Göreve, çalışmaya başlamak.
i.+ e girdi II/10/70
i.+ e gir I/53/19, I/53/21
i.+ e girdi I/68/55, I/71/74, II/27/29
i.+ e girdilē II/19/17
i.+ e girdiler I/06/35, I/90/60
i.+ e girdiñ I/99/24
i.+ e girdiydi I/04/71
i.+ e girermiş I/52/62
i.+ e girincesi I/46/05

i.+ e giriyō II/19/98
i.+ e giriyōllē I/46/98
i.+ e girmişTi I/142/59
i.+ i gircez II/06/40
işi düş- : (Orada) Yapılacak bir işi bulunmak.
i. düşüP I/46/32
i.+ imiz düşüyo I/46/40
iş : bk. hiç -1-
i. I/23/39
iş : bk. iç -19-
i. donu I/96/22
i. fasille II/22/67
i. güveline I/126/72, I/68/18
i.+ i II/01/88, II/22/67
i.+ imden II/29/28
i.+ inde I/109/07, I/109/13
i.+ ine I/131/35, I/132/29, I/132/36
i.+ ini I/71/41
i.+ lerinde I/126/81
i.+ li börek yapālādı II/34/91
i.+ li mantı II/39/58
i.+ li mantı II/39/27
i.+ li mantıya II/39/28
i.+ li yaparıS II/35/91
iş - : bk. iç¹ -37-
i. II/35/64
i.- cen I/145/37
i.- cēseñ I/135/03
i.- çen I/45/01
i.- çi II/07/76
i.- dīmiz I/18/73
yidīmizi i.- dīmizi I/52/11
i.- dim I/139/37, I/95/07, II/16/16, II/29/40
i.- diñ I/139/33
i.- diydik I/86/53
i.- diysen I/139/40
i.- erdik vermeSse I/134/29
i.- inci II/35/65
i.- iñ I/04/74
i.- mediñ I/52/99, II/13/49
i.- meyen II/35/53
i.- mēz II/35/51
i.- miş I/63/31
yimiş i.- miş I/11/87
i.- sēm I/86/52
i.- sin I/100/10, II/30/01
i.- sinne I/98/13
i.- sinnē II/08/43

i.- Tiñ II/35/66
bk. iç² -6-
i.- me I/12/35
i.- meyceK I/12/36
bk. iç⁴ -4-
i.- me I/89/24
i.- mişlē I/145/69
bk. iç³ -2-
i.- ip I/52/28
i.- medik I/131/37
ış : bk. iş² -1-
i.+ i I/64/63
ış : bk. iş¹ -6-
i. I/07/51, I/102/67, I/138/11
bk. iş²
i. I/57/29
i.+ i II/10/62
bk. iş³
i.+ ini görüp I/156/40
ış - : bk. iç¹ -1-
i. II/08/43
ışā_at : bk. inşāt -1-
év i.+ ı II/33/04
işallah : bk. inşallah -3-
i. I/123/14, I/88/59
ışallah : bk. inşallah -3-
i. I/139/24, I/88/20, I/88/59
işāret : Bir şeyi, anlatılmak istenen bir mânâyı el, parmak, kaş, göz, baş ile gösterme. -2-
i.+ inen II/23/110
işāret : bk. işāret -1-
i. I/05/48
ışat : bk. inşāt -1-
i. yapıyoz II/33/09
işbi : bk. hiçbir -1-
i. I/35/06
işbîg : bk. hiçbir -1-
i. ğaşıımı I/07/39
işcē : <içeceK+i -1-
i.+ miz I/115/25
işcek : bk. içeceK -2-
i. I/155/48, I/76/22
işci : bk. işçi -20-
i. I/03/91, I/110/54, I/110/64, I/110/66, I/144/59, I/22/19, I/41/34, I/41/54, I/45/09, I/96/66, II/39/89
i. + lē I/46/39
i.+ ler I/16/15
i.+ lerē II/10/53
i.+ leri I/57/46

i.+ niņ I/96/71	I/110/09, I/110/11, I/110/24, I/110/40,
i.+ ydī I/143/06	I/110/44, I/110/45, I/110/64, I/111/04,
i.+ yi I/96/67	I/111/05, I/111/07, I/111/102, I/111/110,
i.+ yneņ II/39/82	I/111/19, I/111/28, I/111/38, I/111/71,
i.+ ynen yapıyolar I/41/55	I/112/51, I/113/06, I/113/100, I/113/102,
işçilī : <işÇiliK+i -1-	I/113/105, I/113/106, I/113/114,
i. I/110/46	I/113/116, I/113/121, I/113/132,
işçilig : bk. işÇiliK -1-	I/113/133, I/113/20, I/113/21, I/113/23,
i. II/39/84	I/113/30, I/113/38, I/113/39, I/113/68,
işÇi : Beden gücüyle gündelikte veya belli	I/113/70, I/113/71, I/113/75, I/113/76,
bir ücretle çalışan kimse, amele.-16-	I/113/84, I/113/90, I/113/99, I/114/06,
i. I/144/09, II/09/64, II/39/162	I/114/21, I/114/23, I/114/36, I/114/37,
i.+ le II/39/85	I/114/40, I/114/47, I/114/49, I/114/51,
i.+ lēden II/09/48	I/114/54, I/114/59, I/115/05, I/115/12,
i.+ lēnen II/39/120	I/115/13, I/115/32, I/115/50, I/115/51,
i.+ ler II/37/34	I/115/58, I/117/24, I/118/06, I/118/10,
i.+ lerī II/39/106	I/118/12, I/118/14, I/118/16, I/118/19,
i.+ leri II/39/119, II/39/96	I/119/03, I/119/06, I/119/12, I/119/15,
i.+ m II/39/81	I/119/22, I/119/26, I/119/34, I/119/36,
i.+ si I/125/31	I/119/38, I/119/44, I/119/45, I/119/50,
i.+ ye II/39/121, II/39/91	I/119/54, I/119/58, I/119/59, I/119/60,
i.+ yi II/19/125	I/119/62, I/119/64, I/12/11, I/12/35,
işÇiliK : İşçi olma durumu. -4-	I/12/41, I/12/43, I/12/44, I/12/48, I/12/49,
i. II/09/37, II/19/123	I/120/18, I/121/43, I/121/68, I/121/83,
i.+ Ten II/09/57, II/09/89	I/122/56, I/123/61, I/124/20, I/124/31,
işdā : bk. işte -1-	I/124/50, I/125/03, I/125/04, I/125/05,
ī. II/14/09	I/125/06, I/125/07, I/125/12, I/125/21,
işde : bk. işTe -871-	I/125/22, I/125/39, I/125/45, I/125/46,
i. I/02/05, I/02/14, I/02/25,	I/125/47, I/125/50, I/125/54, I/125/57,
I/02/59, I/03/24, I/03/93, I/03/95, I/04/18,	I/125/58, I/125/62, I/125/66, I/125/67,
I/04/20, I/04/31, I/04/42, I/04/45, I/04/47,	I/125/69, I/125/74, I/125/77, I/125/82,
I/04/55, I/04/67, I/06/08, I/06/103,	I/125/84, I/125/87, I/125/90, I/126/21,
I/06/125, I/06/13, I/06/135, I/06/136,	I/126/27, I/126/45, I/126/48, I/127/07,
I/06/141, I/06/150, I/06/21, I/06/27,	I/127/10, I/127/11, I/127/14, I/127/17,
I/06/35, I/06/36, I/06/37, I/06/42, I/06/51,	I/127/18, I/127/28, I/127/29, I/127/30,
I/06/57, I/06/79, I/06/81, I/07/61, I/08/07,	I/127/34, I/127/35, I/127/47, I/127/51,
I/08/11, I/08/118, I/08/17, I/08/36,	I/129/24, I/129/34, I/129/38, I/129/43,
I/08/52, I/08/77, I/09/71, I/100/02,	I/13/15, I/13/22, I/130/36, I/130/83,
I/100/05, I/100/14, I/100/18, I/100/29,	I/131/13, I/131/16, I/131/41, I/131/47,
I/100/36, I/101/19, I/102/03, I/102/05,	I/132/06, I/132/18, I/132/50, I/132/51,
I/102/07, I/102/16, I/102/26, I/102/31,	I/132/52, I/133/21, I/133/22, I/133/23,
I/102/50, I/103/05, I/103/20, I/103/24,	I/133/32, I/133/40, I/133/42, I/133/51,
I/103/39, I/103/45, I/103/52, I/103/56,	I/133/60, I/134/11, I/134/20, I/134/25,
I/104/40, I/104/44, I/104/59, I/105/07,	I/135/32, I/136/08, I/136/28, I/136/35,
I/105/23, I/105/30, I/105/35, I/105/42,	I/136/36, I/136/37, I/136/38, I/137/06,
I/105/50, I/105/65, I/106/10, I/106/50,	I/137/19, I/137/24, I/137/29, I/137/42,
I/107/06, I/107/18, I/107/32, I/108/13,	I/138/04, I/138/23, I/138/34, I/138/46,
I/108/17, I/108/19, I/108/22, I/108/24,	I/138/67, I/138/71, I/139/19, I/139/25,
I/108/28, I/108/35, I/108/43, I/108/50,	I/139/27, I/139/29, I/139/52, I/139/60,
I/109/01, I/11/23, I/11/30, I/11/34,	I/139/61, I/14/02, I/14/67, I/140/05,
I/11/90, I/11/95, I/11/96, I/110/08,	I/140/07, I/140/20, I/141/09, I/141/28,

I/141/29, I/143/09, I/143/14, I/143/20, I/143/36, I/143/48, I/143/78, I/143/82, I/143/83, I/144/08, I/144/12, I/144/20, I/144/21, I/144/32, I/144/57, I/144/58, I/144/68, I/145/04, I/145/05, I/145/10, I/145/100, I/145/101, I/145/14, I/145/16, I/145/18, I/145/29, I/145/31, I/145/46, I/145/49, I/145/66, I/145/91, I/145/92, I/145/93, I/145/94, I/146/09, I/146/10, I/146/11, I/146/57, I/146/63, I/146/64, I/146/76, I/146/78, I/146/87, I/147/09, I/147/22, I/147/34, I/148/20, I/148/25, I/148/28, I/148/29, I/148/32, I/148/40, I/148/42, I/148/48, I/148/49, I/148/50, I/148/53, I/148/54, I/148/55, I/148/63, I/149/29, I/149/57, I/15/12, I/15/40, I/150/02, I/150/19, I/150/21, I/150/22, I/150/26, I/151/03, I/151/08, I/151/14, I/151/15, I/151/18, I/151/24, I/151/28, I/151/35, I/152/05, I/152/131, I/152/139, I/152/28, I/152/29, I/152/39, I/152/62, I/152/63, I/152/81, I/152/91, I/153/108, I/153/112, I/153/114, I/153/40, I/153/55, I/153/78, I/153/80, I/154/06, I/154/31, I/154/54, I/154/64, I/155/38, I/155/48, I/155/56, I/155/93, I/156/03, I/156/38, I/157/04, I/157/17, I/157/28, I/157/46, I/157/56, I/157/70, I/157/83, I/158/53, I/159/13, I/159/14, I/159/16, I/159/21, I/159/26, I/159/29, I/159/37, I/159/38, I/159/39, I/159/41, I/159/46, I/159/51, I/159/52, I/159/53, I/16/02, I/16/04, I/16/10, I/16/14, I/16/22, I/16/32, I/16/41, I/16/42, I/16/44, I/16/56, I/160/02, I/160/03, I/160/04, I/160/05, I/160/07, I/160/10, I/160/22, I/161/10, I/161/11, I/161/14, I/161/24, I/161/25, I/161/45, I/161/46, I/17/09, I/17/16, I/17/21, I/17/27, I/17/44, I/17/52, I/17/53, I/17/57, I/17/58, I/17/77, I/18/76, I/18/80, I/20/21, I/20/44, I/21/05, I/21/09, I/21/16, I/21/46, I/21/70, I/21/71, I/21/78, I/21/83, I/22/13, I/22/29, I/22/30, I/22/31, I/22/46, I/23/17, I/23/35, I/23/67, I/23/70, I/24/29, I/26/19, I/26/46, I/26/75, I/26/76, I/29/04, I/29/07, I/29/22, I/30/07, I/30/15, I/30/17, I/30/46, I/31/19, I/31/22, I/31/26, I/31/32, I/31/35, I/31/53, I/31/55, I/31/59, I/31/62, I/31/65, I/31/66, I/34/41, I/34/71, I/35/29, I/35/32, I/35/38, I/36/79, I/36/82, I/39/03, I/39/05, I/39/06, I/39/08, I/39/10, I/39/12, I/39/38, I/39/49, I/39/52, I/39/83, I/39/97, I/41/30, I/41/36, I/41/58, I/42/20, I/42/32, I/42/70, I/42/74, I/43/10, I/43/17, I/43/22, I/43/25, I/43/26, I/44/50, I/45/41, I/47/82, I/50/10, I/50/13, I/50/16, I/50/17, I/50/21, I/50/30, I/50/35, I/50/83, I/51/67, I/51/71, I/52/09, I/52/45, I/52/51, I/55/16, I/56/27, I/56/77, I/57/18, I/57/22, I/57/38, I/57/42, I/57/44, I/57/54, I/58/66, I/59/09, I/59/34, I/59/55, I/59/57, I/59/72, I/59/88, I/59/89, I/61/51, I/62/22, I/62/26, I/62/27, I/62/30, I/62/33, I/62/42, I/63/03, I/63/07, I/63/08, I/63/10, I/63/11, I/63/13, I/63/17, I/63/19, I/63/21, I/63/22, I/63/24, I/63/27, I/63/29, I/63/31, I/63/32, I/63/33, I/63/44, I/63/56, I/63/57, I/63/61, I/65/46, I/67/02, I/67/30, I/67/31, I/67/52, I/67/71, I/67/74, I/67/75, I/68/56, I/68/57, I/68/60, I/69/08, I/69/100, I/69/105, I/69/11, I/69/15, I/69/18, I/69/22, I/69/29, I/69/30, I/69/33, I/69/37, I/69/39, I/69/60, I/69/62, I/69/63, I/69/79, I/69/98, I/69/99, I/70/66, I/70/72, I/71/38, I/71/52, I/72/20, I/72/25, I/72/37, I/72/46, I/72/61, I/72/72, I/72/84, I/73/19, I/73/25, I/73/33, I/73/40, I/73/63, I/74/62, I/75/62, I/76/100, I/76/11, I/76/25, I/76/28, I/76/55, I/76/69, I/77/14, I/77/51, I/77/55, I/78/07, I/78/08, I/78/11, I/78/14, I/78/27, I/78/28, I/78/39, I/78/43, I/78/44, I/79/02, I/79/20, I/79/50, I/79/68, I/79/72, I/79/79, I/79/87, I/79/92, I/79/93, I/79/96, I/79/99, I/80/18, I/80/46, I/80/47, I/81/35, I/81/38, I/81/39, I/81/45, I/81/52, I/81/53, I/81/66, I/86/03, I/86/04, I/86/18, I/86/34, I/86/35, I/86/38, I/87/106, I/87/116, I/87/117, I/87/14, I/87/35, I/87/64, I/88/33, I/88/36, I/88/54, I/88/55, I/88/62, I/88/63, I/89/02, I/89/06, I/89/07, I/89/12, I/89/15, I/89/20, I/89/28, I/90/23, I/90/55, I/91/18, I/91/21, I/91/33, I/91/34, I/91/42, I/91/47, I/91/54, I/91/86, I/92/09, I/92/26, I/92/32, I/92/41, I/92/48, I/92/52, I/93/01, I/93/03, I/93/38, I/93/40, I/93/51, I/93/52, I/93/53, I/93/60, I/93/61, I/93/62, I/93/64, I/94/20, I/94/42, I/95/12, I/95/62, I/96/09, I/96/28, I/96/50, I/96/51, I/97/16, I/97/18, I/97/19, I/97/20, I/98/23, I/98/24, I/98/33, I/98/34, I/98/38, I/98/61, I/98/62, I/98/73, I/98/88, I/99/08, I/99/27, I/99/59, I/99/65, I/99/71, I/99/73, II/01/76, II/02/75, II/03/74, II/04/80, II/06/26, II/06/35, II/06/36, II/07/54,

II/08/134, II/09/08, II/09/12, II/09/41,
II/09/60, II/10/48, II/11/14, II/11/47,
II/12/07, II/12/14, II/12/18, II/12/20,
II/12/23, II/12/31, II/12/60, II/12/65,
II/12/82, II/13/61, II/15/10, II/15/106,
II/15/107, II/15/11, II/15/119, II/15/121,
II/15/123, II/15/29, II/15/36, II/15/56,
II/17/09, II/17/20, II/17/34, II/19/17,
II/22/05, II/22/21, II/22/26, II/22/29,
II/22/34, II/22/48, II/25/108, II/25/115,
II/25/25, II/25/43, II/25/45, II/25/62,
II/25/64, II/25/65, II/25/77, II/25/91,
II/28/69, II/28/86, II/33/05, II/33/13,
II/33/26, II/33/39, II/33/43, II/33/48,
II/33/50, II/39/100, II/39/156, II/39/159,
I/119/07, I/143/11, I/143/53, I/16/46,
I/134/33, I/111/06, I/130/45

işde - : bk. işe- -1-

i.- rdin I/123/34

işdē : bk. işTe -1-

i. I/50/17

işdē : bk. işTe -54-

i. I/02/51, I/10/53, I/103/18,
I/106/50, I/106/52, I/113/10, I/113/31,
I/113/32, I/115/52, I/121/03, I/127/15,
I/127/18, I/127/43, I/136/20, I/136/31,
I/143/17, I/143/20, I/143/78, I/143/80,
I/149/35, I/150/57, I/151/19, I/157/45,
I/157/73, I/158/15, I/161/39, I/161/46,
I/20/14, I/22/28, I/29/12, I/31/18, I/36/37,
I/39/25, I/58/33, I/69/34, I/69/60, I/75/10,
I/80/54, I/81/47, I/94/62, II/01/08,
II/01/44, II/10/27, II/10/61, II/10/92,
II/13/54, II/24/46, II/25/29, II/25/48,
II/28/77, II/32/30, II/33/11, II/33/21,
I/91/67

işde : bk. işTe -3-

i. I/125/24, I/99/14, I/99/35

işdē : bk. işTe -1-

i. I/63/45

işdē : bk. işTe -10-

i. I/114/01, I/145/07, I/152/32,
I/155/23, I/22/16, I/22/23, I/26/21,
I/31/05, I/78/09, II/09/84

işdē : bk. işTe -1-

i. I/06/17

işde : bk. işte -7-

i. I/104/40, I/153/89, I/21/16,
I/29/07, I/59/90, I/77/70, I/93/52

işdı : bk. işTe -1-

i. II/01/15

işdi : bk. işTe -139-

i. I/02/11, I/02/25, I/02/60,
I/03/22, I/08/24, I/10/40, I/102/48,
I/106/51, I/106/62, I/122/87, I/124/21,
I/125/42, I/127/03, I/128/31, I/130/84,
I/134/05, I/143/55, I/146/45, I/15/71,
I/23/45, I/35/47, I/39/34, I/39/44, I/41/10,
I/42/29, I/42/38, I/42/73, I/45/26, I/50/22,
I/50/25, I/50/30, I/50/39, I/50/80, I/52/11,
I/55/11, I/56/03, I/56/50, I/56/59, I/56/61,
I/56/71, I/57/06, I/57/48, I/59/13, I/59/77,
I/59/83, I/63/44, I/67/03, I/67/70, I/70/87,
I/71/63, I/72/65, I/74/62, I/75/03, I/76/32,
I/76/43, I/77/45, I/77/62, I/87/53, I/87/59,
I/88/37, I/88/45, I/90/74, I/93/48, I/93/54,
I/96/83, I/99/64, II/01/16, II/01/18,
II/01/25, II/01/34, II/01/46, II/01/68,
II/02/07, II/02/104, II/02/96, II/04/22,
II/04/29, II/05/68, II/06/43, II/06/58,
II/07/116, II/08/133, II/08/21, II/08/91,
II/09/23, II/10/13, II/10/74, II/11/06,
II/11/08, II/11/17, II/11/19, II/11/26,
II/11/44, II/12/10, II/12/13, II/12/44,
II/12/48, II/12/80, II/14/24, II/15/08,
II/15/114, II/15/123, II/15/20, II/15/28,
II/15/49, II/16/29, II/16/42, II/17/06,
II/17/16, II/17/20, II/17/40, II/17/44,
II/17/55, II/17/83, II/18/05, II/22/11,
II/22/21, II/22/22, II/22/23, II/22/42,
II/22/48, II/22/80, II/22/91, II/25/04,
II/25/101, II/25/13, II/25/55, II/25/92,
II/28/62, II/28/82, II/33/09, II/33/12,
II/33/17, II/33/23, II/33/74, II/39/116,
II/39/167

işdı : bk. işTe -1-

i. II/01/21

işdı : bk. işTe -2-

i. I/143/12, I/79/12

işdı : bk. işTe -15-

i. I/06/50, I/138/78, I/41/12,
I/57/17, I/57/31, I/73/39, II/02/88,
II/06/29, II/06/43, II/12/37, II/12/69,
II/15/75, II/17/38, II/22/65, II/22/86

işe : bk. şey -15-

i. I/120/42, I/146/27, I/146/51,
I/50/64, I/67/55, I/69/67, I/72/09, II/03/69,
II/24/99

i.+ de I/33/153

i.+ den II/32/02

i.+ leri I/70/09

i.+ si I/146/51, I/146/76

i.+ yim I/147/05
işe - : İdrar kesesinde toplanan idrarı dışarı akıtmak, çış etmek, su dökmek. - 3-
i.- di I/123/34
i.- lēdi II/24/102
i.- rdi I/125/22
işē : bk. şey -21-
i. I/150/50, I/155/50, I/28/53, I/33/55, I/39/09, I/72/22, II/03/18, II/32/14, II/32/80
i.+ de I/29/13, I/87/119
i.+ le I/28/58
i.+ lē I/152/137
i.+ li I/60/82
i.+ miş I/69/59
i.+ nen I/149/65
i.+ si I/33/97, I/56/71
i.+ sine II/20/05
i.+ sini I/30/38, II/32/01
İşe : bk. şey -4-
İ. I/39/86, II/32/115, II/32/40
İ.+ si I/150/35
İşē : bk. şey -5-
İ. II/32/113, II/32/91
İ.+ de II/03/19
İ.+ sinde II/21/53
İ.+ sini I/03/17
işê : bk. şey -2-
i. itT̄imiz I/98/127
i.+ miz II/29/79
İşê : bk. şey -8-
İ. I/40/64, II/03/30, II/07/148, II/29/51
İ.+ de I/40/63
İ.+ den II/10/33
İ.+ si II/29/45
işē : bk. şey -2-
i. II/29/60
i.+ si II/32/129
işed - : <şey+et- -2-
i.- eriz I/31/08
i.- ir I/35/33
işēd - : <şey+et- -2-
i.- iyo I/147/53
i.- iyōlar I/86/30
İşed - : <şey+et- -1-
İ.- eyo II/29/100
işēt - : <şey+et- -1-
i.- ceṅ I/79/58
işētmek : <şey+etmek -1-

i. I/146/84
işey : bk. şey -8-
i. I/159/25, I/31/48, I/95/19
i.+ de I/159/09
i.+ e I/50/67, II/26/16
i.+ i I/159/35
i.+ ĩ II/24/62
işey : bk. şey -3-
i. I/146/85, I/69/100, II/38/09
İşey : bk. şey -3-
İ. I/03/51, I/03/52, I/35/06
işey : bk. şey -6-
i. I/98/125, II/29/47
i.+ i I/124/45
i. itmiyince I/98/24
i.+ li I/105/20, I/63/55
İşey : bk. şey -2-
İ.+ i I/60/84, I/60/95
işgembe : bk. işKembe -1-
i. I/97/47
işgi : İçki, ispirtolu içecek, müskirat. - 5-
i. I/153/77, I/153/83, I/87/53
i. mişgi II/23/75
i.+ sini I/89/23
işgici : İçkici, içkiye düşkün, içki müptelâsı kimse, ayyaş. -1-
i. I/70/84
işgili : bk. işkili -1-
i. I/148/27
işgüzar : Kendini göstermeye hevesli olup üstüne vazîfe olmayan şeylere karışan. - 1-
i. I/75/62
işi : bk. işTe -1-
i. I/51/71
işi : bk. şey -4-
i. I/52/33
i.+ leri II/29/90
i.+ sini II/29/101
haḳı i.+ sini ödemiyō II/17/87
işī : bk. şey -1-
i. I/03/12
İşi : bk. şey -6-
İ. II/13/05, II/32/106, II/32/117
İ.+ ĩ II/11/50
İ.+ de II/32/120
işī : bk. şey -6-
i. II/07/18, II/32/11
i. it II/05/101
i.+ si I/48/26

i.+ sinde I/63/38
i.+ sini II/10/37
İşî : bk. şey -2-
İ.+ den I/48/07
İ.+ sini II/24/102
işid - : <şey+et- -1-
i.- iyon II/22/82
işin : bk. için -1-
i. I/41/19
İşin : bk. için -1-
İ. II/09/03
işiri : ötürü (?) -1-
i. I/06/119
işit - : <şey+et- -1-
i.- tî II/16/102
işit - : Haber almak, öğrenmek. -1-
i.- Tik I/99/57
işiy : bk. şey -5-
i. I/98/18
i.+ den II/22/88
i.+ e I/52/65
i.+ i I/52/30
i.+ lerimizi II/04/68
işiy : bk. şey -1-
i.+ si I/17/65
İşiy : bk. şey -1-
İ.+ i I/10/115
işKembe : Geviş getirenlerin ilk ve en büyük mide bölümünden yapılan çorba, işkembe çorbası. -1-
i. II/39/25
işki : bk. işgi -1-
i.+ si I/53/60
işkili : İçkili, içinde içki içilen. -1-
i. I/148/27
işle - : 1. (El emeği, göz nûru ile sanatlı bir şekilde) İnce iş yapmak. -15-
i.- diler I/102/82, I/102/83, I/102/84
i.- dim II/23/185
i.- llēr II/25/65
i.- miyo I/83/55
i.- niyodu II/35/41
i.- rdik I/90/72, I/94/36, I/94/37
i.- rdiK II/11/46
i.- riS I/90/69
i.- rler II/39/161
i.- yyollā II/39/159
2. (Bir şeyi daha elverişli duruma getirmek için) Üzerine emek sarfetmek. -10-

i.- dim I/140/51
i.- llerdi I/135/29, I/135/30
i.- niṛdi I/130/10
i.- rdi I/135/27
i.- rdik I/135/26, I/140/50
i.- rdiK I/124/10
i.- riken I/135/27
i.- yeceK II/26/54
3. Yapmak. -5-
suç i.- dīmiz I/115/10
hatā i.- dik II/01/36
suş i.- diḡ II/23/140, II/23/141
ḡaba_aT i.- mesenḡ vurmaz I/74/23
4. Durağan halden hareketli duruma geçmek, hareket hâlinde olup kendinden beklenen işi yapmak, çalışmak. -1-
i.- rdiK I/115/14
5. (Bir yol üzerinde) Sefer yapmak, gidip gelmek. -1-
i.- llēdi I/121/41
işlē - : bk. işle¹ -11-
iş12 i.- di I/18/39
i.- dik I/77/02, II/07/138
i.- rdig I/94/43, II/11/46
i.- rdik I/36/47, I/77/03, II/11/45
i.- rdiK I/94/28
bk. işle² -2-
i.- rdiK I/115/21
i.- yor I/130/17
işle - : bk. işle¹ -1-
i.- yen II/35/41
işled - : bk. işleT- -4-
i.- emiyeninki II/17/84
i.- en II/17/84
i.- ilceK II/30/40
i.- irlē II/39/160
işleme : 1. İnce ve süslü el işi. -7-
i. I/67/42, I/77/02, II/35/40
i.+ ler yapılrđi I/90/64
i. yaparlardı I/102/82
i. yapıyödük I/71/64
2. İşlemek işi.
i.+ e I/07/70
işlemeli : Üzerine nakış veya oyma yapılmış olan. -10-
i. I/41/25, I/77/21, I/90/58, I/90/68, I/151/26, I/154/66, II/03/41, II/23/171
işleT - : İşlemesini sağlamak, işlemek işini yaptırmak, çalıştırmak. -2-

i.- iyon I/82/06
i.- iyu II/17/84
işleTmē : bk. işletme -1-
i.+ ye II/04/24
işletme : Sermâye yatırılarak kâr etmek amacıyla oluşturulan kurum, kuruluş, müessese, iş yeri. -6-
i. I/46/76
i.+ niñ II/02/63
i.+ niñ II/01/73
orman i.+ si II/30/38
orman i.+ siniñ II/30/19
i.+ yi II/24/45
işletmi : bk. işletme -1-
i.+ niñ II/01/85
işli dışlı : İçli dışlı, senli benli, teklifsiz. -1-
i. I/52/13
işlī - : bk. işle⁻² -1-
i.- yo I/46/119
işlid - : bk. işleT- -1-
i.- emiyennēnki II/17/87
işlimeli : bk. işlemeli -1-
i. II/07/139
işlimi : bk. işleme¹ -1-
i.+ sini II/39/160
işlême : bk. işleme¹ -1-
i.+ sī I/89/15
işmī : bk. içme -1-
yimi i. yapallā II/01/87
işme : bk. içme -7-
i. I/90/46
i.+ si II/28/17
i. sulāmız II/09/70
i. suyu I/141/07, I/142/39, II/21/54
i. suyumuz II/02/85
işmē : bk. içme -1-
yēme i. I/156/43
işmek : bk. içmek -1-
i. I/75/25
işmi : bk. içme -2-
i.+ ye I/141/18, I/98/12
işsiz : Kendini geçindirecek bir işi olmayan (kimse). -2-
i.+ di II/09/72
i.+ lē II/09/56
işsizlik : İşsiz olma, kendisini geçindirecek bir işi olmama, iş bulamama. -5-
i. II/04/61

i.+ den I/92/49, II/02/74
i.+ ten I/92/44, II/09/55
işşallah : bk. inşallah -3-
i. I/104/62, I/104/63, I/98/131
işTe : Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek, dikkati çekmek için ve “sonuç olarak, bu kadar” anlamlarında kullanılır. -645-
i. I/01/100, I/01/51, I/01/98, I/02/15, I/02/43, I/02/61, I/02/71, I/04/04, I/04/08, I/04/15, I/04/19, I/04/26, I/04/35, I/05/33, I/06/11, I/07/53, I/08/02, I/09/05, I/09/19, I/09/22, I/09/24, I/09/32, I/09/76, I/09/77, I/103/18, I/103/59, I/106/74, I/106/81, I/107/12, I/107/59, I/107/62, I/11/47, I/11/91, I/110/34, I/110/42, I/113/113, I/113/17, I/113/65, I/114/10, I/114/17, I/115/41, I/115/57, I/119/12, I/119/26, I/119/28, I/119/38, I/12/31, I/121/11, I/121/112, I/122/12, I/125/86, I/126/12, I/127/09, I/130/28, I/130/89, I/135/59, I/136/32, I/139/12, I/143/32, I/143/49, I/143/72, I/146/06, I/146/07, I/146/53, I/147/53, I/148/55, I/148/62, I/15/53, I/150/34, I/150/46, I/150/50, I/151/39, I/151/42, I/152/10, I/152/125, I/152/66, I/153/121, I/153/124, I/153/17, I/153/40, I/153/61, I/154/14, I/155/05, I/155/10, I/155/12, I/155/40, I/155/57, I/155/92, I/157/04, I/157/08, I/157/13, I/157/14, I/157/20, I/157/77, I/158/13, I/158/26, I/158/34, I/159/19, I/159/50, I/160/13, I/160/27, I/161/05, I/161/21, I/19/06, I/19/08, I/19/10, I/19/12, I/19/24, I/20/09, I/20/30, I/20/90, I/21/22, I/21/32, I/21/83, I/21/86, I/22/35, I/24/59, I/24/63, I/25/16, I/28/52, I/32/05, I/32/06, I/32/54, I/32/55, I/32/66, I/32/70, I/32/74, I/32/85, I/32/95, I/32/96, I/32/98, I/33/100, I/33/50, I/33/93, I/34/09, I/36/60, I/37/30, I/37/40, I/37/42, I/37/46, I/38/17, I/38/22, I/38/46, I/38/53, I/38/57, I/38/64, I/38/67, I/40/36, I/40/42, I/44/41, I/44/92, I/44/96, I/45/03, I/45/19, I/45/29, I/45/31, I/45/35, I/45/45, I/46/101, I/46/102, I/46/103, I/46/105, I/46/109, I/46/115, I/46/118, I/46/119, I/46/122, I/46/123, I/46/130, I/46/132, I/46/133, I/46/19, I/46/22, I/46/23, I/46/24, I/46/25, I/46/26, I/46/27, I/46/29, I/46/30, I/46/32, I/46/33, I/46/34, I/46/35, I/46/36, I/46/44, I/46/50, I/46/54,

I/46/57, I/46/59, I/46/61, I/46/65, I/46/68,
I/46/72, I/46/74, I/46/75, I/46/87, I/46/88,
I/46/89, I/46/98, I/46/99, I/47/53, I/48/21,
I/48/24, I/48/38, I/48/39, I/48/55, I/49/01,
I/49/19, I/49/30, I/49/37, I/49/40, I/49/41,
I/49/58, I/49/60, I/49/78, I/50/07, I/50/12,
I/50/69, I/50/80, I/53/04, I/53/05, I/53/09,
I/53/11, I/53/18, I/53/19, I/53/21, I/53/27,
I/53/35, I/53/36, I/53/42, I/53/44, I/53/47,
I/53/52, I/53/60, I/53/61, I/53/64, I/53/68,
I/53/69, I/53/70, I/53/71, I/53/72, I/54/17,
I/54/30, I/55/01, I/55/07, I/55/10, I/55/19,
I/55/20, I/55/24, I/55/27, I/55/28, I/55/30,
I/55/33, I/55/34, I/55/37, I/55/41, I/55/42,
I/55/45, I/55/51, I/55/52, I/55/53, I/55/58,
I/55/62, I/55/64, I/55/67, I/58/05, I/58/14,
I/58/26, I/58/34, I/58/47, I/58/51, I/58/64,
I/58/66, I/58/70, I/58/84, I/58/96, I/58/98,
I/60/52, I/60/75, I/60/87, I/60/88, I/60/92,
I/60/93, I/61/04, I/61/09, I/61/34, I/61/38,
I/61/52, I/61/53, I/61/58, I/61/64, I/61/69,
I/61/71, I/63/12, I/64/08, I/64/10,
I/64/103, I/64/109, I/64/122, I/64/26,
I/64/27, I/64/31, I/64/35, I/64/38, I/64/42,
I/64/43, I/64/44, I/64/48, I/64/53, I/64/57,
I/64/59, I/64/64, I/64/72, I/64/84, I/64/87,
I/64/88, I/64/91, I/64/97, I/64/99, I/65/18,
I/65/31, I/65/45, I/66/19, I/67/31, I/67/66,
I/68/09, I/68/29, I/68/35, I/68/36, I/68/37,
I/68/45, I/68/51, I/69/30, I/69/87, I/70/15,
I/70/18, I/70/44, I/70/86, I/71/45, I/71/70,
I/74/39, I/74/43, I/74/57, I/74/91, I/74/94,
I/74/96, I/75/15, I/75/24, I/75/25, I/75/33,
I/75/46, I/76/100, I/76/56, I/76/70,
I/77/71, I/77/75, I/77/76, I/78/08, I/78/14,
I/78/17, I/78/19, I/78/21, I/78/22, I/78/25,
I/78/39, I/78/51, I/79/57, I/79/67, I/79/68,
I/79/98, I/80/03, I/81/12, I/81/14, I/81/16,
I/82/08, I/82/31, I/83/10, I/83/30, I/83/38,
I/83/40, I/83/42, I/83/63, I/83/68, I/83/69,
I/83/74, I/84/18, I/84/30, I/84/37, I/84/40,
I/84/42, I/85/11, I/85/22, I/85/25, I/85/28,
I/85/33, I/85/37, I/85/43, I/85/44, I/85/50,
I/85/52, I/85/54, I/85/61, I/86/32, I/86/69,
I/88/18, I/88/23, I/88/28, I/89/21, I/90/62,
I/90/77, I/93/08, I/94/02, I/94/16, I/94/18,
I/96/07, I/96/73, I/97/25, I/98/107,
I/98/123, I/98/21, I/98/22, I/99/16,
I/99/17, I/99/30, I/99/31, I/99/63, II/01/12,
II/02/02, II/03/10, II/03/17, II/03/27,
II/03/64, II/03/66, II/04/35, II/04/44,

II/04/57, II/04/63, II/04/73, II/04/77,
II/04/78, II/04/86, II/04/91, II/06/10,
II/06/22, II/06/48, II/06/53, II/07/34,
II/07/38, II/07/39, II/07/51, II/07/62,
II/08/16, II/09/06, II/09/14, II/09/25,
II/09/35, II/09/38, II/09/42, II/09/73,
II/09/88, II/09/90, II/10/35, II/12/23,
II/12/46, II/12/69, II/13/40, II/14/03,
II/14/38, II/14/84, II/14/96, II/15/08,
II/15/113, II/15/117, II/15/12, II/15/25,
II/15/27, II/17/51, II/18/11, II/18/12,
II/18/22, II/19/04, II/19/100, II/19/116,
II/19/117, II/19/118, II/19/132, II/19/135,
II/19/139, II/19/16, II/19/168, II/19/21,
II/19/23, II/19/27, II/19/29, II/19/30,
II/19/44, II/19/60, II/19/77, II/19/98,
II/20/25, II/20/28, II/20/31, II/20/32,
II/20/51, II/20/52, II/20/55, II/20/56,
II/20/59, II/20/62, II/20/65, II/20/68,
II/20/76, II/20/78, II/20/82, II/23/06,
II/23/09, II/23/10, II/23/103, II/23/107,
II/23/108, II/23/116, II/23/133, II/23/138,
II/23/142, II/23/156, II/23/157, II/23/158,
II/23/16, II/23/163, II/23/165, II/23/174,
II/23/180, II/23/196, II/23/203, II/23/30,
II/23/56, II/23/59, II/23/95, II/24/30,
II/24/73, II/24/74, II/24/79, II/24/82,
II/24/98, II/25/57, II/26/09, II/27/03,
II/27/04, II/27/08, II/27/11, II/28/52,
II/29/27, II/29/43, II/29/73, II/29/74,
II/29/77, II/29/80, II/30/23, II/30/71,
II/30/77, II/31/05, II/31/08, II/31/10,
II/31/11, II/31/13, II/31/14, II/31/22,
II/31/28, II/31/30, II/31/42, II/32/110,
II/32/129, II/32/34, II/32/37, II/33/08,
II/33/10, II/34/22, II/34/23, II/34/46,
II/34/47, II/34/77, II/34/94, II/35/114,
II/35/13, II/35/14, II/35/44, II/35/69,
II/35/81, II/35/87, II/35/90, II/36/04,
II/36/06, II/36/08, II/37/06, II/37/07,
II/37/12, II/37/13, II/37/24, II/37/32,
II/37/35, II/37/46, II/37/54, II/37/59,
II/37/66, II/37/69, II/37/78, II/37/87,
II/37/88, II/38/107, II/38/24, II/38/39,
II/38/52, II/38/74, II/38/91, II/38/98,
II/39/131, I/32/62, II/18/13, I/19/14,
I/19/19, I/60/26

ıştē : bk. ışTe -4-

i. II/21/17, II/31/15, II/31/26,
II/31/49

ışTē : bk. ışTe -39-

i. I/146/45, I/152/06, I/153/10, I/155/24, I/157/12, I/33/24, I/38/21, I/44/50, I/46/17, I/48/03, I/49/34, I/49/56, I/53/10, I/53/27, I/55/36, I/55/49, I/58/09, I/68/43, I/68/54, I/72/39, I/72/76, I/73/13, I/75/60, I/82/11, I/96/03, II/03/04, II/03/08, II/06/23, II/06/80, II/07/55, II/09/03, II/09/69, II/09/82, II/09/88, II/10/65, II/23/202, II/25/58, II/35/55, II/35/72

iştē : bk. işTe -3-

i. II/24/65, II/31/19, II/31/24

iştē : bk. işTe -16-

i. I/153/55, I/38/04, I/54/25, I/54/30, I/54/39, I/55/48, I/78/29, I/78/31, II/03/15, II/03/26, II/07/09, II/09/102, II/09/55, II/09/93, II/09/94, II/35/05

iştē : bk. işTe -6-

i. II/09/21, II/09/28, II/09/83, II/09/97, II/24/38, II/24/50

iştē : bk. işTe -1-

i. II/38/78

ište : bk. işte -5-

ī. I/153/12, I/153/23, I/153/60, I/40/66, II/37/103

işTi : bk. işTe -131-

i. I/02/08, I/02/37, I/02/39, I/02/40, I/04/70, I/103/49, I/113/137, I/117/01, I/142/45, I/143/76, I/28/32, I/38/38, I/44/13, I/44/27, I/44/60, I/45/04, I/46/109, I/46/21, I/46/40, I/46/59, I/48/69, I/53/20, I/53/22, I/53/25, I/53/26, I/53/29, I/53/37, I/53/39, I/53/48, I/53/81, I/53/83, I/53/84, I/53/85, I/54/52, I/55/31, I/55/40, I/55/43, I/55/68, I/55/71, I/58/69, I/58/73, I/60/89, I/64/128, I/67/22, II/02/09, II/02/54, II/02/76, II/04/15, II/04/59, II/04/70, II/04/78, II/04/79, II/06/36, II/06/81, II/06/82, II/07/112, II/07/26, II/07/30, II/07/81, II/07/86, II/07/88, II/07/89, II/07/95, II/08/134, II/08/46, II/08/69, II/08/89, II/10/37, II/10/39, II/10/74, II/15/40, II/18/17, II/21/09, II/21/12, II/21/57, II/21/79, II/23/113, II/23/13, II/23/168, II/23/19, II/23/192, II/23/197, II/23/20, II/23/21, II/23/210, II/23/22, II/23/23, II/23/30, II/23/36, II/23/54, II/23/65, II/23/91, II/24/105, II/24/94, II/27/33, II/29/10, II/29/18, II/30/16, II/30/43, II/30/45, II/30/46, II/30/54, II/31/03, II/31/05,

II/31/09, II/31/37, II/31/41, II/31/43, II/33/12, II/35/105, II/35/17, II/35/28, II/35/31, II/35/36, II/35/39, II/35/40, II/35/47, II/35/48, II/35/75, II/35/82, II/37/52, II/37/56, II/38/10, II/38/46

i. bir iki II/04/69

iştī : bk. işTe -14-

i. I/53/24, II/02/103, II/06/41, II/07/76, II/23/196, II/23/32, II/35/18, II/35/27, II/35/29, II/35/38, II/35/42, II/35/73, II/35/89, II/38/37

it - : bk. et¹ -56-

dēvām i. II/01/02

du_ā i. II/05/101

hesāb i. I/155/09, I/74/45

işī i. II/05/101

idāri i.- cek I/52/48

şē i.- cen I/86/16

idāri i.- cez I/50/29, I/63/44

itāT i.- diK II/08/29

i.- dilē II/22/05

gelin i.- dilē I/30/12

ameliyed i.- dilēr II/22/05

idāre i.- dim I/43/34

şe i.- diñ I/79/51

şey i.- dú II/11/19

i.- er I/154/34

şey i.- me I/115/48

devam i.- medim I/20/72

ğavğa i.- medim II/19/109

havaS i.- medim I/95/91

mîsāde i.- memişlē I/153/88

şe i.- memişle I/72/56

tenezil i.- mez II/01/39

şey i.- mezle I/107/60

şey i.- mezlerdi I/143/35

şē i.- mişle I/79/68

işey i.- miyince I/98/24

ğabıl i.- sin I/148/65, I/148/66

idāri i.- sin I/52/52

mesut i.- sin I/15/73

uzun i.- sin I/79/30

işē i.- Tîmiz I/98/127

devam i.- ti I/155/94

mefāt i.- ti I/40/04

mefaT i.- Ti I/82/06, I/82/08

mefāt i.- Ti II/17/88

şe i.- Ti I/78/08

vifāt i.- ti II/16/54

yardım i.- Ti I/63/64

şey i.- Tik I/99/57

- şey i.- Tik I/91/19
şikât i.- tilē II/28/15
şey i.- Tim I/130/03
takdir i.- tim II/09/47
tēsir i.- Tiydi I/21/84
bk. et² -8-
ne i.- ciņ I/101/19
ne i.- ciņ I/101/22
sāldıK i.- dik I/30/09
şindi i.- dim I/86/79
i.- Ti II/22/35
bōle i.- Ti II/22/37
ne i.- Tiyse I/113/123
bk. et⁵ -1-
olcuK i.- miyo II/10/27
- itāt** : İtaat, emre uyma, söz dinleme. -
1-
i. itdiK II/08/29
- itdir** - : bk. etTir- -1-
ameliyet i.- ecēz I/42/26
- itfāyē** : bk. itfāye -1-
i. II/31/14
- itfāye** : İtfāiye, yangın söndürme teşkilâtı.
-1-
i. II/31/12
- itibar** : Saygı görme, saygı gösterme,
değer verme, kendine değer verilme. -
2-
ī. I/64/21
itibar et-: Saygı göstermek, hürmet
etmek, değer vermek.
itibar gösTer-: Önem ve kıymet
vermek, dikkate almak.
ī. gösTermiyöz I/23/43
- itibarlı** : İtibârı olan, değerli, müteber. -
1-
i. II/23/80
- itikat** : İnanma, kalben tasdik ederek
inanma, inanç, inan. -2-
ī. I/69/97
- itim** : Eğitim, Eğitmek işi, yetiştirme ve
terbiye etme, tâlim ve terbiye. -2-
ī. I/57/35
ī. yapıyordug I/57/54
- itiraz** : Bir fikri, bir karârı kabul
etmeyerek karşı çıkma ve bu tarzda
söylenen söz -2-
ī.+ ımız II/21/37, II/21/38
itiraz et- : Bir fikir veya karârı
kabul etmeyerek karşıtım ileri sürmek.
itirāz : bk. itiraz-1-
- ī. etse I/05/40
itiyac : bk. ihtiyāc -3-
ī.+ ı I/05/16
ī.+ ım I/155/103
ī.+ ımı I/46/39
itiyāc : bk. ihtiyāc -1-
ī.+ ımız II/31/28
itiyaç : bk. ihtiyāc -4-
ī. I/160/28, I/75/31
ī.+ ları I/46/41, I/46/42
itiyal : bk. ihtiyar -1-
i.+ lar I/65/24
itiyal : bk. ihtiyar -3-
ī.+ lā I/10/08
ī.+ lar I/56/29, II/14/09
itiyalla - : bk. ihtiyarla- -1-
ī.- dık I/59/70
itiyar : bk. ihtiyar -3-
ī. I/56/41, II/19/128
ī.+ ı I/65/38
itiyarla - : bk. ihtiyarla- -1-
ī.- dık I/93/52
itiyel : bk. ihtiyar -1-
ī.+ leri I/46/113
itme : bk. etme -1-
Kôç i. I/68/26
itmē : <etme+ye -2-
tamir i. I/158/48
teslim i.+ e I/39/49
itme : bk. etme -1-
ī.+ si I/159/12
itmi : bk. etme -1-
i.+ ye II/22/14
ittir - : bk. etTir- -3-
rahat i.- dik II/08/29
ameliyet i.- diler I/42/04
i.- me I/49/17
iv : bk. ev -3-
i.+ den I/157/56
i.+ e II/14/54
i.+ iniņ I/46/89
iveli : bk. eveli -1-
i. I/04/37
ivelde : bk. evelde -1-
i. II/12/35
iveli : bk. eveli -6-
i. I/04/03, I/04/46, II/07/83,
II/16/62, II/22/57, II/25/19
ivet : bk. evet -7-
i. I/03/23, II/07/03, II/12/04,
II/17/03, II/17/66, II/17/79

- ivit** : bk. evet -1-
i. I/57/06
- īvlen** - : bk. evlen- -1-
ī.- ceK II/29/65
- iy** : bk. iyi -2-
hadi i. I/43/38
hē i. ki I/54/27
- īy** : bk. iyi -1-
ī. ki I/35/26
- iyan** : inan -1-
i. ösun II/22/62
- iyce** : <iyi+ce -1-
i. II/37/64
- īyce** : bk. iyice -2-
ī. I/10/35, I/35/44
- īycene** : İyice. -1-
ī. I/36/51
- īyçi** : bk. iyice -1-
ī. I/36/56
- īyçi** : bk. iyice -1-
ī. I/71/40
- ıye I** : Eye, kaburga kemiği. -1-
i.+ sine I/47/18
- ıye II** : Pamuk, yün gibi şeylerden iplik
eğirmekte kullanılan, ortası şişkince, sivri
olan uçlarından biri çengelli olan ağaç
araç. -1-
i.+ si I/21/20
- ıyē** : bk. ıye I -2-
i.+ si I/47/19
i.+ sine I/47/18
- ıyer** : bk. eğer -4-
i. I/10/115, I/10/15, I/98/109,
II/22/37
- ıyer** : bk. eğer -1-
i. II/05/16
- ıyi** : Beğenilecek, makbûle geçecek
nitelikleri olan, kendisinde bulunması
gerekten vasıfları taşıyan, güzel, hoş. -
348-
i. I/01/42, I/01/69, I/04/17,
I/05/20, I/05/21, I/06/116, I/06/25,
I/08/102, I/08/103, I/09/27, I/100/44,
I/104/02, I/104/17, I/105/61, I/106/01,
I/106/05, I/107/05, I/107/09, I/107/10,
I/107/26, I/109/06, I/109/13, I/109/32,
I/11/89, I/110/16, I/110/17, I/110/43,
I/110/51, I/110/58, I/112/08, I/112/28,
I/112/43, I/112/48, I/112/52, I/112/68,
I/112/74, I/113/48, I/113/49, I/113/50,
I/113/87, I/119/21, I/119/39, I/12/43,
I/121/44, I/122/49, I/122/80, I/122/85,
I/123/59, I/124/18, I/126/34, I/126/35,
I/127/37, I/129/57, I/13/18, I/130/10,
I/130/34, I/130/41, I/131/18, I/131/58,
I/132/38, I/133/40, I/134/62, I/135/39,
I/137/30, I/138/08, I/138/106, I/138/18,
I/138/24, I/138/28, I/14/12, I/14/64,
I/140/23, I/140/26, I/144/31, I/144/56,
I/147/02, I/147/40, I/149/13, I/15/35,
I/15/53, I/15/54, I/150/03, I/155/01,
I/157/22, I/157/54, I/17/34, I/17/35,
I/17/55, I/17/61, I/17/71, I/17/80, I/20/03,
I/20/23, I/21/03, I/21/85, I/23/40, I/23/41,
I/23/71, I/24/58, I/27/33, I/32/31, I/33/16,
I/35/55, I/35/58, I/36/17, I/36/19, I/36/44,
I/36/72, I/37/13, I/39/81, I/40/17, I/41/30,
I/41/49, I/41/57, I/41/94, I/42/39, I/44/21,
I/44/54, I/44/70, I/44/90, I/45/07, I/47/32,
I/47/54, I/47/63, I/47/66, I/48/20, I/48/58,
I/48/59, I/49/70, I/51/66, I/51/67, I/52/04,
I/52/06, I/52/19, I/52/81, I/53/22, I/53/26,
I/53/34, I/53/78, I/54/17, I/55/51, I/56/08,
I/57/49, I/58/23, I/58/39, I/58/40, I/58/59,
I/58/82, I/59/09, I/59/10, I/60/94, I/60/98,
I/63/09, I/63/32, I/64/38, I/67/39, I/70/52,
I/70/68, I/72/07, I/75/10, I/75/16, I/75/32,
I/75/42, I/76/07, I/79/42, I/79/73, I/83/01,
I/83/13, I/85/02, I/86/15, I/90/61, I/93/55,
I/93/57, I/96/29, I/96/75, I/96/76, I/98/91,
II/01/24, II/03/13, II/05/41, II/05/58,
II/07/63, II/07/84, II/08/108, II/08/27,
II/08/95, II/09/56, II/12/08, II/14/66,
II/15/62, II/16/26, II/17/24, II/19/09,
II/19/10, II/19/134, II/19/90, II/19/91,
II/21/23, II/21/24, II/23/28, II/23/33,
II/23/41, II/24/85, II/25/37, II/25/42,
II/25/87, II/29/106, II/29/14, II/30/24,
II/32/64, II/35/17, II/36/10, II/37/14,
II/37/15, II/38/20, II/38/35, II/39/133,
II/39/134
i.+ di I/05/51, I/115/31, I/115/42,
I/115/44, I/115/45, I/115/49, I/134/27,
I/17/05, I/25/10, I/36/11, I/44/29, I/74/15,
I/82/19, II/19/105, II/19/108, II/34/106
i.+ dik II/35/114
i.+ diK I/55/23
i.+ din I/55/20
i.+ dir I/34/52
i. et I/111/97
i. etmiş I/37/02
i.+ le II/13/45

i.+ lē I/17/45
 i.+ lēni I/77/69
 i.+ ler I/113/131, I/122/86,
 I/138/30, I/143/35, I/143/85, I/17/46,
 I/44/92, I/51/18, I/52/81, II/06/60
 i.+ lērdi II/17/23
 i.+ leri I/21/04
 i.+ leridi I/143/34
 i.+ leridin I/143/35
 i.+ lerinen I/15/37
 i.+ lerini I/111/98, I/12/30
 i.+ si I/06/148, I/52/03, II/25/24
 i.+ sini I/108/14
 i.+ siniz I/33/16
 i. yapar I/134/15
 i. yapıyordu II/23/28
 i. yapmadı I/47/54
 i. yapsın I/74/26, I/74/35, I/74/45
 i. yaptı I/45/18
 i.+ yiz I/147/02
 i.+ ydi I/115/08, I/115/12,
 I/125/34, I/125/96, I/125/97, I/129/53,
 I/134/26, I/135/17, I/137/11, I/138/07,
 I/21/76, I/35/16, II/07/28, II/20/57
 i.+ ydi I/05/60
 i.+ ydim I/15/43
 i.+ ydin I/137/12
 i.+ ye I/58/88
 i.+ yin I/133/05, II/05/99
 i.+ yiS I/07/01
 i.+ yiz I/107/06, I/157/04, I/17/60,
 I/39/17
 i.+ yTi I/143/28
iyi galpli : Temiz düşünceli,
 başkalarının iyiliğini isteyen, fesatlık ve
 kötülük düşünmeyen.
 i. galplmiş I/06/73
iyi gel- : Yaramak, fayda vermek.
 i. gelirmiş I/98/120
iyi ki : İlsâbet, çok yerinde oldu.
iyi kötü : Ne çok iyi ne de çok kötü,
 ikisi arası, şöyle böyle.
 i. kötü I/109/56, I/112/70,
 I/119/37, I/133/22, I/23/63, I/64/59,
 II/05/89, II/07/128
iyî : bk. iyi -6-
 i. I/48/21, I/48/58, II/22/32,
 II/32/77
 i.+ sidir II/23/191
 i.+ yiz II/22/42
iyî : bk. iyi -1-

i. II/35/10
fyi : bk. iyi -1-
 î. I/24/10
iyî : bk. iyi -72-
 i. I/06/62, I/06/74, I/113/139,
 I/113/96, I/116/49, I/135/31, I/136/28,
 I/138/28, I/15/68, I/156/29, I/16/23,
 I/17/81, I/27/29, I/36/11, I/44/05, I/44/46,
 I/60/98, I/65/17, I/70/64, I/75/45, I/77/26,
 II/01/19, II/07/62, II/08/27, II/17/24,
 II/23/40, II/25/43
 i.+ di I/01/39, I/128/16, I/147/44,
 I/18/40, I/18/42, I/36/15, I/40/68, I/44/89,
 I/47/39, I/65/55, II/08/88, II/11/51,
 II/22/61, II/29/88, II/37/07
 i.+ diK I/55/37, I/55/41
 i. kötü II/35/11
 i.+ lēdi II/08/33
 i.+ mişdi I/41/48
 i.+ ydi I/104/24, I/107/23,
 I/107/55, I/107/56, I/115/42, I/131/30,
 I/21/76, I/35/64, I/36/17, I/37/18, I/59/64,
 I/64/13
 i.+ ydi I/44/49, II/01/38, II/08/28,
 II/22/63
 i.+ ydig I/119/35
 i.+ ydiK I/119/32
 i.+ ydik I/110/39
 i.+ ydim I/37/20
 i.+ yiz II/05/58
 i.+ yken I/65/18
fyî : bk. iyi -1-
 î. II/01/76
fyi : bk. iyi -12-
 î. I/58/21
 î.+ di I/01/08, I/07/85, I/112/53,
 I/36/45, I/44/31, I/44/32, I/44/34
 î. ki I/35/14
 î. kötü I/74/26
 î.+ miş I/133/07
iyice : Adamakıllı, iyi bir şekilde. -
 5-
 i. I/33/56, I/44/60, I/54/59,
 II/19/25, II/37/63
iyice : bk. iyice -5-
 i. I/36/42, I/49/82, I/94/39,
 II/09/65, II/37/117
iyice : bk. iyice -1-
 î. I/151/15
iyice : bk. iyice -1-
 î. I/84/42

iyice : bk. iyice -1-
i. I/26/12

iyileş - : Hastalığı geçmek, sağlığı yerine gelmek, düzelmek. -3-
i.- di II/07/25
i.- dim I/112/28
i.- ti II/07/18

iyileş - : bk. iyileş- -1-
i.- diKden II/09/20

iyili : <iyiliK²+i-2-
i.+ ni II/09/47
<iyiliK¹+i
i.+ nizi virsin I/91/22

iyilig : bk. iyiliK² -1-
i. I/60/98

iyiliK : 1. Sağlığı yerinde olma durumu. -1-
i. versin I/107/05
2. Maddî bir karşılık beklemeden insânî duygularla yapılan yardım, lutuf ve ihsan.

iyin : bk. iyi -1-
i. I/74/25

iyir - : bk. eyir- -2-
i.- isin I/96/04
i.- iydiK I/94/43

iyir - : bk. eyir- -1-
i.- diK I/08/59

iyirme : bk. eyirme -1-
i.+ sini I/87/112

iyilî : <iyiliK²+i -1-
i.+ ni II/05/56

iyile - : bk. eyle- I -1-
râmet i.- sin I/115/46

iyilen - : bk. ėlen¹ (?) -1-
i.- im II/05/56

iyence : bk. ėlence -1-
i. I/157/26

iyyi : bk. iyi -2-
i.+ di I/152/35
i.+ dik II/07/129

iz : Bir şeyin bir yerde bıraktığı belirti. -5-
i.+ i I/121/47, I/13/35
i.+ inden I/68/70
i.+ inen I/121/47
i. yapmış I/68/73

izā : Kibrit. -2-
izā ġabı : Kibrit kutusu.
i. ġabı II/01/22
i. ġabının II/01/22

izbe : Yiyeceklerin içinde saklandığı bir çeşit dolap. -1-
i.+ de I/132/15

ızdırıp : bk. ızdırıp -1-
i. çeKdik I/50/59

izin : 1. Çalışan veya hizmette bulunan bir kimseye çalıştığı veya hizmetinde bulunduğu kurumca verilen tâtil, haberli olarak işten ayrılma. -14-
i.+ e I/24/63, I/34/08
i.+ i II/27/40
i.+ neri II/27/42
i.+ nerinde I/143/36
2. Bir şeyi yapmak için verilen serbestlik, müsâade, ruhsat, destur.
i. I/48/76, I/48/77, II/19/30
izin al- : Çalıştığı yerden tâtil yapmak için müsâade almak.
i. almış I/25/31
izin ver- : Müsâade etmek.
i. vémemişle I/153/89
i. verise I/76/72
i. vèrmezdi I/121/21

izle - : Bir olaya, bir televizyon programına eğlenmek, görmek, öğrenmek için bakmak, seyretmek, gözle tâkip etmek. -2-
i.- sin I/34/43
i.- yuz II/03/16

izlemi : İzleme, izlemek işi. -2-
i.+ ye I/34/44, I/34/45

izn : bk. izin² -3-
i.+ innen II/20/38
i.+ iylen II/19/03
i.+ iynen II/19/30

J

jandarma : Güvenliği sağlamak ve kamu düzenini korumakla görevli silâhlı askerî inzibat kuvveti, candarma. -8-

j. I/138/129, I/138/130,
I/138/134, I/93/19, II/04/17

j.+ nıı I/138/134

seyyar jandarma: Gezici jandarma.

seyyar j.+ nıı I/138/131

seyar j.+ ydı I/138/111

jandarma : bk. jandarma-1-

j. II/04/17

jandırma : bk. jandarma -2-

j. I/69/72

j.+ nıı I/69/72

K

ķā : bk. ķadar -1-
nek ķ. II/19/97

ķā_āt : bk. ķād -6-
ķ. I/53/23, I/53/72, I/76/71,
I/88/57
ķ.+ tan I/94/58
ķ. yapamın II/25/22

ķā_āt : bk. ķād -2-
ķ. bez II/07/133

ķā_āt : bk. ķād -3-
ķ. fabriķasındı II/08/131
ķ. fabriķasındı II/08/18
ķ. fabriķasındı II/08/132

ķā_d : bk. ķād -1-
ķ.+ ı I/33/05

ķaba : 1. Hafif olduğu halde kalın veya hacmi büyük olan. -2-
ķaba ķ. II/37/73
ķ. ķaba II/37/73
2. Sert, yemesi veya içmesi zor olan.
ķaba et : kuyruk sokumunun iki yanındaki şişkin kısım, kaba.
ķaba güç : Kaba kuvvet, bir işi güç kullanarak yaptırmak için başvuru olan yol, zorbalık.

ķabaca : Kaba bir şekilde. -1-
ķ. II/37/121

ķabak : Kabakgillerden, birçok cinsi bulunan, sürüngen gövdeli bitki. -
1-
ķ.+ ı I/60/108

ķabar - : Ağırılığı artmadan hacmi büyümek, şişmek, şişkin bir durum almak. -2-
ķ.- ır I/116/07
ķ.- ıyo I/90/13

ķābe : Bütün müslümanların kıblesi ve ziyāret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binā, beytullah. -1-
ķ. I/11/84

ķabıĝ : bk. ĝabuķ -1-
ķ. I/151/16

ķabırĝa : Kaburga, göğüs kafesini meydana getiren kemiklerin her biri. -
1-
ķ.+ lār I/39/104

ķabīle : Aynı soydan gelen ve bir başkanın yönetiminde yaşayan göçebe topluluk,

boy. -1-
ķ. II/10/82

ķabir : Mezar. -1-
ķ.+ inen I/45/07

ķaböl : bk. ķabul -1-
ķ. etmemiş¹ I/93/20

ķabr : bk. ķabir -1-
ķ.+ e I/45/07

ķābr : bk. ķabir -1-
ķ.+ ine I/66/45

ķabristan : Mezarlık. -1-
ķ.+ dan I/93/24

ķabul : Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, rāzı olma, muvāfakat etme. -1-
ķabul et- : 1. Yapısı gereęi bir şeyi alabilecek, kendine maledebilecek yetenekte olmak, kabūle elverişli olmak.
ķ. eder I/56/80
2. Allah) Katında makbul saymak, beğenip karşılığını vermek.
ķabul ol- : Kabul edilmek, onaylanmak.
ķabul : bk. ķabul -1-
ķ. etmem¹ II/34/49

ķaç - :1. (Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak. -
2-
ķ.- eyoduķ I/38/20
2. (İzinsiz ayrılması gereken yerden) Gizlice ayrılmak, firar etmek.
ķ.- ar I/64/16
3. (Genç kız veya kadın) Evini terk edip gizlice evlenmek istediği erkeğe gitmek.
4. (Bir şey) Girmemesi gereken veya sakıncalı olan bir yere girmek.

ķaç : Bir şeyin niceliğini sormaya yarayan soru sıfatı, ne kadar, nice. -20-
ķ. I/111/110, I/134/11, I/150/17,
I/155/81, I/72/13, I/72/51, I/75/20,
I/75/22, I/79/09, I/85/34, I/85/51, I/90/01,
I/90/17, I/98/101, II/15/119, II/17/05,
II/19/38, II/38/12
ķ.+ a yapıyomuş I/69/52
ķ.+ tan II/38/13

ķaçak : Yasalara, kurallara uymayarak, gizlice. -1-
ķaçak muçak : İzin almadan, gizlice.
ķ. muçak I/40/80

- kaçak** : bk. kaçak -1-
 . I/138/88
- kaçmıcı** : Kaç soru sıfatının sıra şekli. -1-
 . I/29/07
- kād** : Kâğıt, hamur hâline getirilmiş bitki maddelerindeki çok ince liflerin keçeleştirilmesi sûretiyle îmal edilen, yazı yazmak, kitap basmak, sarmak, kaplamak gibi birçok işte kullanılan ince yaprak. -9-
 .+ ı I/85/06, II/16/103
 nûvus .+ ı I/153/07
 nûvus .+ ı I/99/69
 .+ ım I/128/07
 nûFus .+ ım I/153/05
 ğafa .+ ımı I/88/03
 nûvus .+ ındı II/14/02
 nvus .+ ını I/138/123
- ada** : bk. adar -1-
 . I/46/96
- ada** : bk. adar -1-
 . I/98/68
- adā** : bk. adar -4-
 . I/152/112, I/54/52, I/64/31, II/37/92
- adan** : bk. adar -1-
 . I/125/98
- adān** : bk. adar -1-
 . I/135/44
- adana** : bk. adar -1-
 . I/72/78
- adar** : Bir şeyin, kıyaslandığı diğeri bir şey ölçüsünde, derecesinde veya büyüklüğünde olduğunu anlatır, ölçüde, derecede. -10-
 . I/07/46, I/14/24, I/32/09, I/46/14, I/46/44, II/15/84, II/31/34, II/38/115
 ne . II/14/69
 .+ ı I/05/69
- adār** : bk. adar -1-
 . I/34/50
- adār** : bk. adar -1-
 . I/139/34
- adar** : bk. adar -5-
 . I/07/23, I/103/31, I/113/38, I/16/21, II/38/86
- adaş** : bk. adar -1-
 . II/37/53
- adm** : Erişkin duruma gelmiş dişi insan. -12-
 . I/16/33, I/106/41, I/122/10
 .+ ımıştı I/136/30
 .+ nā I/151/20
 .+ nar I/34/29, I/34/30, I/41/70, I/95/41
 .+ nara I/95/09
 .+ narış I/95/104
- adınnar āvesi** : Kadınlar kahvesi, kadınların buluşup sohbet ettiği yer.
 .+ nar āvesi I/59/84
- adm** : bk. adın -1-
 .+ na I/68/18
- adife** : Bir yüzü kısa, ince, sık tüylerle kaplı, ipek, pamuk veya yünden, parlak yumuşak kumaş. -2-
 . I/151/26
 .+ leri I/154/65
- adife** : bk. adife -4-
 . I/154/65, I/77/21
 .+ lē I/77/21
 .+ leri I/154/66
- afa** : 1. Baş. -2-
 .+ sınış I/74/14
 2. Zekā, akıl
- afası sultan-** : Düşünemez olmak.
 .+ la sulandı I/01/33
- afasına göre** : İsteddiği gibi.
- afa** : -3-
 . II/38/58
 .+ sına görü II/38/92
 .+ sını göre II/38/53
- afıtası** : Kafatası, insanda ve omurgalı hayvanlarda kafanın beyni koruyan kemikten kısmı. -1-
 . II/02/19
- āfi** : Yeten, yetişen, elveren, yeterli, kifāyet eden. -1-
āfi gel- : Yetmek, yetişmek.
 . gelmedi I/148/41
- ah** : Bāzan, bāzı zaman, ğāh. -10-
 . I/119/39, I/159/45, I/159/46, I/98/61, I/98/91
- aşat** : bk. kād -1-
 .+ ları I/88/58
- aşkil** : bk. kākil -1-
 . I/77/18
- aş -** : bk. aş -2-
 .- allardı I/130/52
 .- ış I/07/50
- aş -** : bk. alk⁻⁴ -2-

ķ.- n I/18/62
ķ.- arız I/113/76
bk. ķalkķ⁻² -8-
ķ. I/143/46
ķ.- allardı I/128/29
ķ.- an I/123/20
ķ.- ardık I/91/65
ķ.- inca I/143/32
bk. ķalkķ⁻¹ -14-
ķ. I/132/83, I/133/28
düşē ķ.- a I/123/66
ķ.- dı I/104/22
bk. ķalkķ⁻⁵ -9-
ķ.- ar I/108/49
bk. ķalkķ⁻⁶ -3-
ķ.- ar I/117/39
bk. ķalkķ⁻³ -10-
ķ.- tı I/143/30
ķak - : El ve ayakla itmek, ittirmek, itip dürtmek, vurmak. -4-
ķ.- ardı I/130/52
ķ.- ardık I/17/87
ķ.- ardık I/130/54
ķ.- dık I/135/43
ķak : Kurutulmuş, kurumuş şey. -1-
tomatis ķ.+ ı yapıyoız II/29/60
ķaka : Çocuk dilinde dışkı. -1-
ķ.+ sız I/48/22
ķakıl : Kkl, alna düşen kısa saē demeti, perçem. -1-
ķ. I/77/19
ķakmak : Büyük taş kitesi. -1-
ķ.+ ları I/38/08
ķal - : 1. Olduēu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. -10-
ķ.- annar I/03/72, I/49/70
ķ.- dı II/10/63
ķ.- dık I/94/07
ķ.- dım I/42/22
ķ.- madı II/10/62, II/13/35,
II/15/45
ķ.- mış II/10/39, II/23/154
2. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak. -4-
ķ.- dı I/142/03, I/142/14
ķ.- incıya I/155/102
ķ.- mamış I/06/64
3. Konaklamak, konmak. -4-
ķ.- caē I/151/07
ķ.- dılar I/78/51
ķ.- iyolar II/31/22

ķ.- mışla I/46/25
4. Varlıēını korumak, sürdürmek. -
4-
ķ.- madı II/15/82, II/26/02
ķ.- madım I/108/17
5. (Yardımcı eylem) Olmak,
herhangi bir durumda bulunmak. -
3-
hmile ķ.- dı I/16/05
mejbıra ķ.- ısaē I/58/66
gerek ķ.- mıyo II/38/27
6. . Miras olarak veya başka bir
yolla bir başkasının eline geēmek,
bırakılmak. -2-
ķ.- ma II/23/154, II/23/155
7. Oyalanmak, vakit geēirmek. -
1-
ķ.- ırdı I/59/21
8. (Bir işin olması birine veya bir
şeye) Baēlı olmak. -1-
arzusuna ķ.- mış II/19/66
9. Oturmak, yaşamak.
10. Hayatını sürdürmek, yaşamak
11. Annesi, babası, eşi veya
kendine bakan bir yakınının vefat etmesi
ardından zor şartlarda yaşamaya mecbur
olmak.
12. lmek, şehit olmak, geri
dönmemek.
13. İçinde bulunmak.
14. Artanını almak, payına
aktarmak, payına düşmek.
15. Bir işlem sonucu belli bir
duruma gelmek.
16. Unutulmak, yetişmemek
suretiyle bir yerde bulunmak.
17. Eksik bırakılmak, sylenmemek
veya yapılmamak, unutulmak.
18. Belli bir gerekçeyle dayanarak
isim olarak almak.
19. Kimse yapmadıēı için yapmaya
mecbur bırakılmak.
20. Ezilmek.
21. Bir şeyle kaplanmak, bir şeye
bulanmak.
22. Kök veya gövdeleri sonuna -a (-
e), -ıp (-ip) zarf-fiil eki almış fiillere
gelerek srekliyet bildiren birleşik fiiller
oluşturur.
23. Geriye atılmak, ertelenmek.
24. Belli bir gelire geēirmek

zorunda bulunmak.
 25. Sınıf geçmemek.
 26. Eğleşmek.
 27. Herhangi bir durumu sürdürmek.
 28. İşlemez, yürümez duruma gelmek.
 29. Yapamamak.
 30. Yetinmek.
qalan: Artık.
qāl - : bk. qal⁻³ -3-
 q.- mış II/23/139
 q.- mışlā I/46/20
 bk. qal⁻¹ -4-
 q.- dı I/65/25
 bk. qal⁻⁹ -1-
 q.- iyoru II/25/63
Qal - : bk. qal⁻¹⁰ -3-
 Q.- dı I/22/35
 bk. qal⁻⁴ -2-
 Q.- madı I/152/33, I/26/75
 bk. qal⁻¹ -9-
 Q.- a I/117/54
 Q.- an II/03/65
 Q.- dım I/50/22
 Q.- madı I/71/20
 bk. qal⁻⁵ -5-
 dul Q.- dım I/112/54
 bk. qal⁻³ -4-
 Q.- iyom II/34/29
Qaļ - : bk. qal⁻⁴ -1-
 Q.- maS II/37/117
Qalabalıq : bk. qalabalıq -1-
 Q. II/37/89
Qalabalıq : bk. qalabalıq -1-
 Q. I/91/43
qalabalı : bk. qalabalıq -1-
 q.+ yız I/19/11
qalabalıq : Çok sayıda insanın bir arada bulunmasından meydana gelen topluluk.
 -4-
 q.+ dıq I/152/27
 q.+ lārmışTı II/23/158
 q.+ mış I/103/15
 q.+ tı I/128/02
qalabalıqlaş - : Kalabalık duruma gelmek, sayıca çoğalmak. -1-
 q.- iyodu I/46/114
qalabalı : <qalabalıq+ı -1-
 q.+ dın II/21/25
qalb : bk. qalp³ -1-

q.+ ĩm I/95/35
qalbır : bk. qalbır -2-
 q.+ a II/15/16
qalbūr : bk. qalbır -1-
 q. I/19/23
qaldır - : 1. Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek. -2-
 q.- dı I/16/59
 q.- ıp I/105/51
 2. Toplamak. -1-
 q.- ır I/139/01
 3. Açmak. -1-
 q.- ız II/20/02
 4. Uykudan uyandırmak.
 5. Taşımak, çekmek.
 6. Varlığına son vermek, lağvetmek, feshetmek, hazfetmek.
 7. Bulunduğu yerden almak, alıp başka yere götürmek.
 8. Oturur veya yatar durumdan çıkararak ayakları üzerinde doğrultmak.
Qaldır - : bk. qaldır⁻² -1-
 Q.- iyōduq II/21/36
 bk. qaldır⁻⁴ -1-
 Q.- ız II/37/122
qale : Eskiden düşmana karşı koymak ve güvenliği sağlamak için savunulması gereken önemli noktalara yapılan yüksek, kalın duvarlı, burçlu, mazgallı, sağlam ve kuvvetli yapı, kermen, germen. -1-
 q. II/23/149
Qale : bk. qale -1-
 Q.+ niñ II/23/150
qalem : Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet. -3-
 q. I/111/19, I/111/20, I/61/49
Qali : bk. qāli -2-
 Q. I/152/58, I/33/108
Qāli : bk. qāli -3-
 Q. I/102/84, I/153/69, I/94/42
Qaliba : bk. qaliba -1-
 Q. I/98/14
qalk - : bk. qalk⁻¹ -5-
 q. I/106/68
 ayā q. I/117/34
 q.- dı I/104/22
 bk. qalk⁻² -2-
 q.- ardıq I/120/21
 q.- dım I/119/14
Qalk - : bk. qalk⁻⁴ -1-
 Q.- iyo II/38/12

kalık - : 1. Oturur veya yatar durumdan çıkarak ayakları üzerinde doğrulmak, ayak üstü durmak. -1-
 k.- an I/58/56
 2. Uykudan uyanıp yataktan ayrılmak. -1-
 k.- āñ I/44/52
 3. Yok olmak, son bulmak, artık mevcut olmamak. -1-
 k.- Tı I/02/44
 4. Gitmek üzere harekete geçmek, bulunduğu yeri terketmek, ayrılmak.
 5. Yapmaya girişmek, kalkışmak, yeltenmek, teşebbüs etmek.
 6. Dik bir hal almak, dik durmak.
 7. (Ölü için) Canlanmak, hayata dönmek.
 8. Bulduğu yerden başka yere götürülmek, kaldırılmak, taşınmak.
 9. Bâzı kipleri bir cümlede fiilden önce veya isim-fiil durumunda kullanıldığında işin çok uygun düşmediğini, beklenmediği, umulmadığı halde yapıldığını anlatır.
 10. Oturmakta olduğu yerden ayrılmak.
 11. Fırlayıp uçmaya veya koşmaya başlamak.
 12. (Ölü için) Dînî merâsime yapılmak ve defnedilmek, kaldırılmak.
 13. Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.
 14. Kaldırılmak, hazfedilmek.
 15. Yola çıkmak, hareket etmek.
kalkınma : Kalkınmak işi, eski hâline göre durumunu düzeltip gelişme. -1-
 tarım ve orman k. kōparatifi II/02/47
kalma : Bir kimse veya nesneden, bir zaman veya devirden kalmış olan. -1-
 k. II/23/175
Kalp : bk. galp¹ -1-
 K. Kırızinden I/60/51
kamara : bk. kamera -1-
 k.+ ya I/90/43
Kamare : bk. kamera -1-
 K.+ ye II/39/01
kamarı : bk. kamera -1-
 k.+ ya I/53/52
kamera : Sinema, video ve fotoğraf filmi

çekme makinesi. -6-
 k. I/139/10, I/84/25
 k.+ da I/48/65
 k.+ ya I/48/63, II/37/66
kamere : bk. kamera -1-
 k.+ ye II/33/06
kamıra : bk. kamera -4-
 k.+ ya I/04/73, I/04/75
kamış : Buğdaygillerden, sulak yerlerde yetişen, çeşitli türleri olan, içi boş, yüzü boğumlu bitki. -1-
 k. II/10/48
Kamışlık : bk. kāmışlık -1-
 K.+ mışdık II/10/43
kāmışlık : Kamışlık, üzerinde kamış bitmiş olan, kamışları bol olan (yer). -1-
 k. II/10/47
kamyon : Ağır yük taşımak için yapılmış, çekiş gücü yüksek, dört tekerlekli motorlu araç. -2-
 k.+ unanan II/30/34
 k.+ uñ II/08/87
Kamyoncu : Kamyon sâhibi, kamyonla taşımacılık yapan kimse. -1-
 K. II/38/12
kan : Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı. -3-
 k.+ a I/95/49
 k.+ ı I/121/73
kan ver- : (Başka birine verilmesi için) Kanını aldırarak.
 k.+ ını verüyö II/08/76
kan ılıman : Kan sıcaklığı derecesinde.
kan kanseri : Lösemi hastalığının halk ağzındaki adı.
kan şekeri : Kanda bulunan şeker.
kan tahlili : Kanda bulunun çeşitli değerlerin ölçülmesi.
kan yap- : Kanını çoğaltmak, kan değerlerini yükseltmek.
kana_āt : Az şeyle yetinme, iktisatlı davranma. -1-
 kıt k. I/85/16
kanal I : Deniz, göl, ırmak sularını başka tarafa akıtmak veya bunlardan birini diğerine bağlamak için açılmış, bâzısı ulaşım elverişli su yolu. -2-

mevsimi.

kar topu : Elle sıkılarak top hâline getirilmiş kar.

kağ : bk. kar -1-

ka. + inan I/137/61

kar : Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar. -4-

k. I/85/31

ka. + ımız I/28/56

ka. + ım I/107/61

k. yapmâyodu I/85/31

karâ : bk. kara -1-

ka. + ya I/95/109

kara : Yeryüzünün denizlerin dışında kalan kısmı, toprak. -1-

ka. parçasını I/95/109

Kara : bk. kara -1-

K. I/92/36

karabiber : Ana yurdu Hint yarımadası olan, yürek biçimindeki yaprakları meşin gibi sert, meyvesi üzümü, kısa boylu tırmanıcı ağacın, baharat olarak kullanılan mercimek büyüklüğündeki yuvarlak koyu renkli taneleri, bu tanelerden çıkarılan toz.

-1-

k. I/111/25

Karağol : bk. karağol -1-

K. + lāda I/147/17

karağol : Bir yerin âsâyiş ve huzûrunu sağlamakla görevli polis ve jandarma kuvvetlerinin barındıkları binâ, karakolhâne. -1-

ka. + a I/64/134

karar : 1. Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm. -1-

karar ver- : Bir meseleyi hükme bağlamak, ne yapılması gerektiği hususunda kesin hükme varmak.

ka. verilir I/131/21

2. Ölçü, derece, miktar, tarz.

kararsız : Karar veremeyen, ne yapacağını bir türlü kestiremeyen, mütereddit (kimse). -1-

k. I/53/28

kardeş : bk. kardeş -1-

ka. + larım I/14/71

kardeş : Aynı anne babadan doğmuş veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirine göre durumu. -

11-

ka. I/113/138, II/10/33

ka. + i I/132/08, I/16/03

ka. + lēm I/39/67

ka. + lēmiş II/19/95

ka. + ler I/113/135, I/16/03

ka. + lerdı I/16/05

ka. + lerin I/121/32

Kardeş : bk. kardeş -2-

K. + in I/121/32

K. + Tik I/85/09

kârdeşliğ : bk. gârdeşlik -1-

k. II/10/33

kare : Kenarları birbirine eşit ve iç açıları 90'ar derece olan dört kenarlı geometrik şekil ve bu şekilde olan. -9-

ka. I/111/69

ka. + den I/31/38

ka. + ni I/39/42

ka. + ye I/31/39

kare kare : Kare olacak biçimde.

kare ka. I/111/71

ka. kare I/111/71

ka. kâre II/39/41

ka. kere II/39/41

kâre : bk. kare -1-

kare ka. II/39/41

kareli : Üzerinde kareler bulunan, karelere bölünmüş, damalı. -2-

kareli ka. I/31/27

ka. kareli I/31/27

karı : 1. Bir ekreğin evlenmiş olduğu kadın, eş, zevce -1-

ka. + sı I/125/21

2. (Kaba konuşmada) Kadın.

karı koca : Birbiriyle evli bulunan kadın ve erkek ikilisi.

karış - : 1. (İki veya daha fazla madde) Birbiri içinde dağılmak, birleşmek. -

2-

ka. - mış II/10/59

2. (Bir iş veya olayın) Kendi düşüncesine göre olmasını isteyip el atmak, fikir yürütmek, müdahale etmek.

3. Düzeni, tertibi bozulmak, karmakarışık olmak.

Karışdır - : bk. karışdır -1-

K. - alım I/05/57

karışık : Birbirine geçmiş, birbirinin içine girmiş, karmakarışık. -2-

ka. I/98/20, II/10/04

karıştır - : Karışmasını, bir maddenin başka bir madde içinde dağılmasını

sağlamak. -6-

ķ.- a II/37/118

ķ.- can II/15/29

ķ.- ı I/62/26

ķ.- ıyon II/15/70

ķ.- ıyon I/111/47

Ķarıřtır - : bk. Ķarıřtır- -2-

Ķ.- a Ķarıřtır I/84/07

Ķarıber : Kehribar, süs eşyası yapımında kullanılan, açık sarıdan kıvıla kadar türlü renklerde, yarı saydam, kolay kırılır ve bir yere hızlıca sürüldüğünde hafif cisimleri kendine çeken, fosilleşmiş reçine, ve bu maddeden yapılmış. -1-

Ķ. I/113/40

Ķarn : bk. Ķarın -1-

ķ.+ ınız I/33/13

Ķarne : Karne, ders yılı içinde ve sonunda belirli zamanlarda okul yönetimi tarafından öğrencilere verilen, ders ve devam durumlarını gösterir belge. -

1-

Ķ.+ mi I/154/03

Ķarpuz : bk. Ķarpuz -1-

ķ. II/15/22

Ķarpuz : Kabakgiller familyasından, sürüngen gövdeli bir yıllık bitki ve bu bitkinin çeşitli büyüklükteki iri, yuvarlak veya basık, dış kabuğu kalın ve yeşil renkte, içi kırmızı, etli ve sulu, çok çekirdekli meyvesi. -1-

ķ.+ ları I/139/11

Ķarşı : 1. Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi. -6-

ķ.+ da I/122/23, I/149/23, I/90/10

ķ.+ dan I/122/22

ķ.+ sında I/156/38

ķ.+ ya I/122/25

2. ... yaklaşırken, -e doğru.

Ķarşı : bk. Ķarşı¹ -1-

ķ.+ da I/46/18

Ķarşı : bk. Ķarşı¹ -3-

ķ. I/46/76

ķ.+ da I/46/47

ķ.+ sından gelmeğ I/44/52

Ķarşı : bk. Ķarşı¹ -2-

Ķ.+ da I/151/04

Ķ.+ lāda I/83/72

Ķarşılık : Biri diğerinin karşısına gelecek şekilde. -1-

ķ. I/106/66

Ķarşı : <Ķarşılık+ı : Alınan bir şeye karşı verilen şey, bedel. -1-

ķ.+ nda I/90/59

Ķart : Üzerine çeşitli bilgilerin yazıldığı düğün davetiyesi. -2-

ķ. I/119/60, I/119/67

Ķartun : Karton, kâğıt hamurundan yapılan ve içinde bir veya birkaç lif tabakası bulunan sert, kalınca kâğıt, mukavva. -

2-

ķ.+ nar I/116/26

ķ.+ narığ I/116/26

Ķasaba : Köyle şehir arası yerleşim yeri, küçük şehir. -1-

ķ.+ larda I/89/27

ĶasaP : Koyun, kuzu, sığır, dana gibi eti yenecek dört ayaklı hayvanları kesen veya kesilmiş hayvanları parçalayarak satan kimse ve bunların satıldığı dükkan. -

1-

ķ. II/04/26

Ķasap : bk. ĶasaP -1-

Ķ.+ lar II/04/29

Ķāse : Çini, toprak veya camdan yapılmış çukur çanak. -2-

Ķ. I/07/43

Ķ.+ ye I/07/44

Ķasım : Senenin ekim ve aralık ayları arasındaki 30 gün çeken on birinci ayı, sonbahar aylarının üçüncüsü. -4-

ķ. I/03/104, I/27/02, II/21/78

ķ.+ da I/03/101

Ķasım : bk. Ķasım -3-

Ķ.+ da I/64/43, II/36/09

Ķ.+ ın II/36/10

Ķasī : <Ķasıĳ+ı : Vücüdün karnın altı ile uyluğun üstü arasında kalan kısmı. -

1-

ķ. I/123/33

Ķasnaĳ : Herhangi bir işte kullanılan enli çember. -1-

ķ. I/19/23

Ķaş : bk. Ķaş -19-

ķ. I/03/39, I/03/68, I/152/02, I/152/137, I/153/71, I/46/78, I/75/08, I/77/54, I/79/33, I/79/54, I/86/21, I/87/25, I/93/41, I/95/05, I/96/24, I/99/18, II/39/65, II/39/89

ķ.+ da I/69/38

Ķaş : bk. Ķaş -4-

Ķ. I/59/02, I/94/63

1. **Ḳ.**+ ta I/75/33
Ḳ.+ tan I/24/36
Ḳaş - : bk. Ḳaç- -2-
 Ḳ. I/95/71
 Ḳ.- dıḲ I/74/09
Ḳaşık : Sulu veya tâneli şeyleri yemeye mahsus, ağıza giren kısmı genişçe ve çukurca, saplı sofrâ âleti. -1-
 Ḳ. II/15/112
Ḳaşıntı : Vücûdun herhangi bir yerinde duyulan hafif yanma ve batmaya benzer his. -1-
 Ḳ. maşıntı I/01/97
Ḳaşî : <Ḳaşık+ı -1-
 Ḳ.+ lan I/71/58
Ḳat - : (Bir şeyin içine, üstüne veya yanına miktar veya niteliğini değiştirecek bir şey) Koymak, ilâve etmek, eklemek. -3-
 Ḳ.- aḡ I/111/25
 Ḳ.- iyon II/15/27
 Ḳ.- madan I/139/26
Ḳat : 1. Bir binânın üst üste olan ve döşemelerle birbirinden ayrılan kısımlarından her biri. -4-
 Ḳ. yapcâksan II/15/119
 Ḳ.+ a I/160/20
 Ḳ.+ larî II/33/15
 2. Apartman dâiresi, bir apartmanın başlı başına ve ayrı ayrı kullanılmaya elverişli bağımsız bölümlerinden her biri.
 Ḳ. I/126/13
 3. (Sayı sıfatları ile) Tabakalar veya sıralar hâlinde bulunan şeylerin her bir tabaka veya sırası.
 4. Kez, defa, misil.
Ḳat Ḳat : Katlar hâlinde.
Ḳat : bk. Ḳat¹ -4-
 Ḳ. II/37/27
 Ḳ.+ ımızda II/33/13
 Ḳ.+ lı I/139/57, II/38/82
Ḳât : bk. Ḳâd -2-
 nûFus Ḳ. II/30/04
 nûvus Ḳ.+ larından I/99/68
Ḳatı : 1. Kolaylıkla şekil verilemeyen, kolay işlenemeyen, üzerine parmakla basıldığında çökmeyen. -4-
 Ḳ. I/132/48
 Ḳ.+ dır I/71/59
 Ḳ.+ sı I/131/44
 Ḳ. yaparsın II/37/118

2. Haşin, sert, kırıcı, acı.
Ḳatı yoğurt : Süzme işlemleri uygulanarak sıvı bölümü ayrılmış yoğurt.
Ḳatık : Karın doyurulurken baş yiyecek sayılan ekmeğin yanına katılan herhangi bir yiyecek. -1-
 Ḳ.+ lı II/37/97
Ḳatır : Erkek eşekle kısrağın çiftleşmesinden doğan, eşekten büyük, başı iri ve uzun, yelesi kısa, göğsü dar, karnı geniş, sağrısı ve bacakları cılız, uzun kulaklı, kuvvetli, dayanıklı, ağır işlere, dağlık arâziye uygun melez hayvan. -1-
 Ḳ. I/49/66
Ḳatırak : Katarakt, göz merceğinin saydamlığını kaybetmesi ve beyazlaşması şeklinde beliren göz hastalığı, ak su, ak basma, perde, gışâvet. -1-
 Ḳ. I/119/05
Ḳati : Şüphe ve tereddüte yer bırakmayan, kesin. -1-
 Ḳ. I/69/73
ḲâTib : Kâtip, bir resmî dâirede, bir kurumda veya bir kişinin yanında yazı yazmakla görevli kimse, yazan, yazıcı. -1-
 Ḳ.+ î II/06/51
Ḳatîyetđi : Kat'iyetle, kat'iyen, kesinlikle. -1-
 Ḳ. II/23/110
Ḳatîyyen : Kat'iyen, hiçbir zaman, asla. -1-
 Ḳ. I/01/55
Ḳatla - : (Yufka, kâğıt, kumaş vb. şeyleri) Düzgün bir şekilde birbiri üstünde katlar meydana getirecek şekilde kıvrırmak. -7-
 Ḳ. I/40/54
 Ḳ.- rız I/111/65, I/111/67, I/71/34
 Ḳ.- yınca I/111/69
Ḳatlı : (Sayı sıfatı ile binâ için) Katlı olan. -1-
 Ḳ. II/15/119
Ḳatli am : Hiç kimseyi sağ bırakmadan öldürme, kılıçtan geçirme. -1-
 Ḳ. I/46/19
Ḳâtmer : bk. ğatmer -1-
 Ḳ. II/06/74
Ḳatyen : bk. Ḳatîyyen -1-
 Ḳ. I/108/52

ķavalin : (?) -2-
ķ. II/23/191

ķāvaltı : bk. ģāvaltı -1-
ķ. I/19/28

ķāvaltı yap- : Sabah veya akşam üzeri yenmesi âdet olan hafif yemeği yemek.

ķāve : bk. ģāve² -2-
ķ. II/04/25
ķadınnar ķ.+ si I/59/84

ķavır - : bk. ģavır- -1-
önüm nohut ķ.- ı arķam tınaz savırı II/19/155

ķavırķlı - : bk. ģavırķla- -1-
ķ.- yöS I/40/16

ķavurma : Kendi yağı ile kavrulduktan sonra ileride yemek üzere saklanan et. -2-
ķ. I/40/11
ķ.+ mıs I/40/10

ķavırma : bk. ķavurma -1-
ķ.+ yı yapıyo I/40/14

ķavırmá : bk. ķavurma -1-
ķ.+ yı I/40/16

ķavuş - : 1. (Erişilmek istenen bir şeyi) Elde etmek, yokluğu duyulan şeye erişmek. -1-
ķ.- dı I/78/08

2. Katılmak.

ķaya : Sert ve iri taş kütlesi. -11-
ķ. I/28/15, I/92/39
ķ.+ dan I/139/49
ķ.+ lar I/68/71
ķ.+ larıñ I/68/70
ķ. mezarları II/23/174
ķ. mezarlıklar I/92/34
ķ.+ sı I/139/48
ķ.+ sınıñ I/139/48
ķ.+ yı I/139/51

ķaya : bk. ķaya -2-
ķ. I/28/15
ķ.+ lará I/68/74

ķayb : Kayıp, elden çıkma, yitme, zâyi olma, telef olma. -2-
cân ķ.+ ı II/31/17, II/31/18

ķaybol - : bk. ķaybol- -1-
ķ.- ur I/142/50

ķaybol - : Ortadan kalkıp ne olduğu bilinmez olmak. -1-
ķ.- uyo I/142/52

ķayın : Bir erkeğe göre karısının, bir

kadına göre kocasının erkek kardeşi, kayın birâder. -1-
ķ.+ ım II/13/59

ķayın : bk. ķayın -1-
ķ.+ ı I/24/51

ķayınboba : bk. ģayınboba -2-
ķ. II/14/57
ķ.+ nıñ II/30/65

ķayınpeder : Kaynata, kayın baba. -2-
ķ.+ ım II/19/47, II/31/03

ķayınta : bk. ķaynata -1-
ķ.+ m II/21/30

ķayınvalde : bk. ķayınvâlide -1-
ķ.+ miz II/21/29

ķayınvâlde : bk. ķayınvâlide -1-
ķ.+ m II/21/33

ķayınvalide : bk. ķayınvâlide -1-
ķ.+ m II/19/48

ķayınvâlide : Kaynana. -1-
ķ.+ m II/21/30

ķayısı : Kayısı, iki çenekliler sınıfının gülgiller familyasından, 4 – 6 metre boyunda, dalları dik ve yaygın, çiçekleri pembemsi beyaz renkte, anayurdu Doğu Anadolu olan meyve ağacı ve bu ağacın etli, az sulu, tek çekirdekli, sarı-turuncu renkli, kokulu, bol şeker ve vitaminli, yaş ve kuru olarak yenen meyvesi. -1-
ķ.+ m I/139/63

ķayna - : (Bir kap içindeki sıvı) Sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca fokurdamak. -2-
ķ.- dı II/15/29
ķ.- dıktan II/23/199

ķaynā : <ķaynaķ+ı : (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bir şeyin çıktığı yer, doğuş yeri, menşe. -1-
geçim ķ. I/46/56

ķaynad - : bk. ķaynat- -5-
ķ.- acaz I/42/36
ķ.- aydım I/67/67
ķ.- ırıs II/23/209
ķ.- ırsıñ II/37/117
ķ.- ıyoñ II/23/206

ķaynad - : bk. ķaynat- -1-
ķ.- ırıs II/18/08

ķāynad - : bk. ķaynat- -2-
ķ.- alım II/23/211
ķ.- ıb I/42/51

ķaynana : Kadına göre kocasının, erkeğe

göre karısının annesi, kayınvâlîde. -
7-
k. II/30/64
k.+ m I/104/24, II/13/59, II/24/08
k.+ mla II/19/106
k.+ sı II/06/83
Kaynana : bk. kaynana -1-
K. II/14/57
kaynanâ : bk. kaynana -1-
k.+ nıñ II/30/65
kaynat - : Kaynamasını sağlamak,
kaynamış duruma getirmek. -6-
k.- cam I/42/48
k.- dıkdan I/42/38
k.- ırıs I/139/54
k.- ırsıñ II/23/192
k.- madân I/42/51
k.- tıq II/23/211
kaynata : Bir kadına göre kocasının, bir
erkeğe göre karısının babası, kayın peder,
kayın baba. -5-
k.+ ları II/13/40
k.+ larımıS II/13/17
k.+ m II/13/20, II/13/32
k.+ ma II/13/26
kaynı - : bk. kayna- -1-
k.- yoru II/23/199
kaynıbuba : bk. ğayınboba -1-
k. II/30/64
kaysı : bk. kayısı -1-
k. I/139/63
Qaz - : bk. qaz- -1-
K.- ıyosun I/85/23
qaz - : Toprağı herhangi bir şeyle yarıp
eşerek yerinden çıkarmak. -4-
k.- a I/68/76
k.- dılar I/68/76, I/68/77
qaz : Ördekçiller familyasından, gri ve
beyaz tüylü, bitkiyle beslenen, bâzı türleri
göçebe olan, bâzı türleri ise kümes
hayvanı olarak yetiştirilen, perde ayaklı
büyük kuş cinsi. -1-
k.+ inan I/132/16
Qaza : bk. qazâ I -1-
motosiklet K.+ sında II/38/78
qazâ I : Kimsenin kastı olmadan ortaya
çıkan, zarara veya can kaybına sebep
olabilen hâdise. -1-
k. I/89/28
qazâ geçir - : Can ve mal kaybına
veya zararına neden olan kötü bir olayla

karşılaşmak.
qazâ yap- : Kaza geçirmek.
qazâ II : Eskiden memleketin idârî
taksîmâtında bir kadının hükmü ve idâresi
altında bulunan, daha sonra bir kaymakam
tarafından yönetilen yer, kaymakamlık,
ilçe. -2-
k.+ da I/64/73
k.+ sından II/23/135
qazan : İçinde çok miktarda yemek
pişirilen veya bir şey kaynatılan büyük ve
derin kap. -3-
k. II/21/72, II/23/190
k.+ dan II/37/119
Qazan : bk. qazan -1-
K. II/21/73
qazan : bk. qazan -1-
K. II/21/61
kē : bk. kerî -1-
k. I/25/21
kē : bk. ki -1-
tabi k. I/32/44
Kēbertmi : Gebertme, gebertmek işi. -
1-
K.+ ye I/87/122
kebab : bk. kebaP -8-
k. I/26/02, I/26/10
k.+ ı I/26/08, I/26/09
tas k.+ ı yapıyöm II/39/25
kebaP : Ateşte veya susuz olarak bir kap
içinde pişirilen et yemeği. -3-
k. I/26/07, I/26/08, I/78/23
kebaPlıq : Kebap yapılmaya elverişli,
kebab yapılmak için ayrılmış. -3-
k. II/38/67, II/38/68
k. yapıyoS II/38/52
kebaPlı : <kebaPlıq+ı -1-
k. II/38/70
keçi : bk. keçi -2-
k. I/68/30
k.+ ymiş I/01/89
keçe : Dokuma yoluyla değil yapağıyı
dövmek veya ayakla tepmek sûretiyle
yapılan kaba kumaş ve bu kumaştan
yapılmış. -2-
k. I/12/05, I/27/35
Keçe - : Dokumak. (?) -1-
pala K.- rdiK I/20/61
keçi : Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi
ve pöstekisi için yetiştirilen, çenesinde
sakalı bulunan, bitkilere çok zararlı, evcil

memeli hayvan. -24-
k. I/01/89, I/151/13, I/158/34,
I/158/58, I/158/59, I/33/67, I/33/72,
I/68/33, I/87/48, II/08/90, II/24/35,
II/31/03, II/31/31
K. I/148/46
k.+ lere I/33/71
k.+ lerimiz II/31/03
k.+ leriñ I/87/15
k.+ nin I/33/64
k.+ yi I/158/34, I/33/66, I/33/69
keçi erik : Dağ eriği.
k. erik II/30/27
keçi : bk. keçi -1-
k. erik II/30/30
keçiciK : Küçük keçi. -1-
k. I/08/102
keder : Gönül üzüntüsü, iç darlığı, gam,
tasa -3-
k. I/125/97, I/63/22, II/16/60
kederliK : Keder. -1-
k. I/122/86
keçi : Kedigiller familyasının evcilleşmiş
yegâne türü olan meşhur hayvan. -
7-
k. I/08/88, I/160/15, II/17/68
k.+ ler I/08/104
k.+ lerimiz II/31/35
k.+ si I/08/87
k.+ ye I/08/105
kefenni - : bk. kefinne- -1-
k.- yollar I/104/34
kefil : Bir kimsenin borcunu ödememesi
durumunda ödemeyi veya yapması
gereken şeyi yerine getirmediği takdirde
yapmayı üzerine alan kimse. -4-
k.+ in I/79/43, I/79/48
kefil ol- : Biri borcunu ödemediği
veya üzerine düşeni yapmadığı takdirde o
borcu ödemeyi veya o işi yapmayı üzerine
almak.
k. oldu II/19/27, II/19/28
kefillik : Kefil olma durumu, kefâlet. -
1-
k. II/19/28
kefinne - : Kefenlemek, ölüyü kefene
sarmak, tekfin etmek. -2-
k.- dik I/104/27
k.- diK I/107/21
kēfir : bk. kevgir -1-
k.+ den I/100/14

keFkir : bk. kevgir -1-
k.+ den I/100/28
keh : bk. kah -2-
k. I/98/06
kekig : bk. kekik -1-
k. I/09/36
kekik : Ballıbabagillerden, odunsu saplı,
başak durumunda beyaz, pembe ve
kırmızı çiçekler açan, karşılıklı küçük
yapraklı, çok yıllık, ıtrlı sürüngen bitki ve
bu bitkinin bahar gibi kullanılan çiçeği. -
3-
k. I/60/70, II/15/29, II/23/188
keklig : bk. keklik -2-
k. I/121/42, I/121/47
keklik : Tavukgillerden, eti için avlanan,
tüyleri boz, ayakları ve gagası kırmızı,
güvercin büyüklüğünde kuş. -5-
k. I/121/43, I/121/44, I/121/61
k.+ le I/121/42
k. vururlardı I/121/48
kel : Kellik hastalığa tutulmuş olan,
hastalık, irsiyet, yaşlılık gibi başka
sebeplerle saçları dökülmüş olan, başında
saç bulunmayan. -4-
k. II/07/120
kel etmedi kör etmedi : İyi kötü bir
şekilde yetiştirmek, elinden geleni
yaparak büyütme.
k. etmedi kör etmedi I/125/41
ne çocuklarımı k. etTim ne
çocuklarımı kör etTim I/91/61
kel peynir : Bir peynir çeşidi.
k. peynir I/106/15
Kel - : bk. gel⁻³ -3-
K.- dim I/37/45
bk. gel⁻⁵ -1-
K.- dik I/52/09
bk. gel⁻² -2-
K.- en I/86/52
kelām : Tek kelime veya kelimelerden
meydana gelmiş söz, ifâde. -1-
k.+ ı I/14/16
kele : kelek -1-
k.+ yi I/87/37
kelem : Lahana. -6-
k. I/144/02
k.+ i I/111/09
k.+ iñ I/111/11
kelem dolması : Lahananın içi
doldurularak hazırlanan dolma.

k. dolması I/111/05, I/87/82
kelem turşusu : Lahanadan yapılan turşu.
k. turşusu I/04/65
kelem : bk. kelem -1-
k. dolması I/105/36
kelepçē : Kelepçe, kaçmasını önlemek için suçlu kabul edilen kimsenin bileklerine takılan demir halka. -1-
kelepçē vur- : Ellerini kelepçe ile bağlamak.
k. vurdulā I/64/132
keli : bk. kerī -4-
k. I/26/13, I/26/59, I/27/64
kēli : bk. kerī -1-
k. I/27/64
kelime : Bir veya birkaç heceden meydana gelen anlamlı söz, sözcük. -4-
k. I/113/30
k.+ si I/95/102, I/95/108, I/95/116
kelimē şâdet : Kelimeişahâdet, İslâm dîninin beş temel esâsından birincisi olan, “Şâhitlik ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur ve yine şâhitlik ederim ki Hz. Muhammed O’nun kulu ve elçisidir” anlamındaki “Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh” cümlesi. -1-
k. getiriyô I/155/99
kelle : Ekinin başak kısmı. -1-
k.+ si I/50/60
kelli : “Sonra” edatı gibi, çıkma durumundaki sözlerin ardı sıra geldiğinde birbirine bağladığı iki yargıdan birincisini zorlayıcı bir sebep olarak gösteren bir söz. -5-
k. I/27/76, I/90/16, I/90/22, I/90/65
kemera : bk. kamera -1-
k. çekti I/100/37
kemî : <kemik+i -2-
k. I/121/30
k.+ nden I/78/25
kēmî : <kemik+i -1-
k.+ ne I/121/74
kemig : bk. kemik -1-
k. erimeden I/21/82
kemik : İnsanda ve omurgalı hayvanlarda vücûdun çatısını meydana getiren ve yumuşak kısımlara destek olan beyazımsı sert organların ortak adı. -8-

k. I/97/48
k.+ den I/97/47
k.+ lerim I/39/04
k.+ li I/97/43
kemik erimesi : Düşük kemik kütlesi ve kemik dokusunun yapısında bozulma sonucu kemik kırılğanlığına, yatkınlığa ve kırık riskinde artışa neden olan bir hastalık türü, osteoporoz.
k. erimesi I/88/21, I/93/53
kemikli et : Kemiklerle birlikte pişirilen et yemeği.
k.+ li et yaparladı I/97/44
k.+ li et I/97/44
keminēr - : <kemik+eri--2-
k.- miş I/33/18
kemire : bk. kemre -1-
k. I/121/11
kēmire : bk. kemre -1-
k. I/121/12
kemre : Gübre. -6-
k. I/06/39, I/130/41, I/44/15
k.+ le I/152/15
k.+ ler I/129/67
k.+ leri I/129/67
kenâl : bk. kenar -1-
k.+ larını I/42/43
kenar : Bir şeyin bitiş kısmı, bitiş yeri, uçta kalan kısmı. -26-
k.+ a I/74/27
k.+ da I/06/39, I/06/54
k.+ dağı I/161/14
k.+ dan I/94/57
k.+ ı I/67/76
k.+ na I/05/43, I/05/44, I/105/44, I/105/49, I/116/35, I/161/15
k.+ na veridi I/128/46
k.+ ında I/105/44, I/117/36, II/15/76
k.+ ında I/142/25, II/09/100
k.+ ından I/07/86, I/105/43
k.+ ındı II/38/63
k.+ ını I/14/05
k.+ lādā I/72/31
k.+ lānda II/09/97
k.+ lānı I/01/91
k.+ ları I/130/62
kenar : bk. kenar -1-
k.+ da I/06/53
kende : bk. kendi -1-
k. I/58/62

kendi : bk. kendi -1-
k.+ ları I/87/38
kendi : Kişinin öz varlığı, zâtı. -575-
k. I/01/02, I/01/03, I/01/36,
I/02/16, I/03/32, I/03/33, I/03/39, I/07/34,
I/07/82, I/08/116, I/09/79, I/10/90,
I/100/35, I/102/09, I/102/36, I/102/60,
I/103/42, I/105/11, I/106/18, I/108/15,
I/112/69, I/113/122, I/116/37, I/117/48,
I/120/59, I/121/110, I/121/17, I/122/59,
I/122/62, I/123/50, I/125/36, I/127/55,
I/131/16, I/131/27, I/131/58, I/134/02,
I/134/31, I/135/21, I/135/57, I/139/26,
I/145/43, I/145/45, I/148/58, I/151/16,
I/152/130, I/153/04, I/153/123, I/153/31,
I/154/65, I/155/06, I/156/41, I/156/42,
I/158/40, I/16/29, I/16/46, I/17/15,
I/17/32, I/17/48, I/17/54, I/20/55, I/22/39,
I/23/40, I/32/76, I/33/14, I/33/82, I/34/11,
I/40/39, I/41/87, I/44/80, I/46/35, I/46/81,
I/49/36, I/50/43, I/50/51, I/50/73, I/51/37,
I/51/45, I/51/54, I/55/72, I/55/73, I/55/77,
I/60/53, I/63/38, I/64/111, I/64/17,
I/65/58, I/67/59, I/68/35, I/69/12, I/70/85,
I/75/62, I/75/64, I/77/53, I/77/67, I/77/74,
I/78/27, I/79/98, I/83/13, I/83/52, I/86/66,
I/88/11, I/88/17, I/88/41, I/89/11, I/91/08,
I/91/62, I/93/38, I/93/61, I/95/19, I/98/61,
II/01/16, II/02/27, II/04/68, II/08/115,
II/08/26, II/08/76, II/11/37, II/11/38,
II/12/72, II/15/104, II/16/96, II/19/112,
II/19/135, II/19/20, II/19/34, II/19/66,
II/20/33, II/21/44, II/22/40, II/23/24,
II/23/39, II/23/61, II/23/98, II/24/12,
II/24/39, II/25/82, II/27/41, II/28/41,
II/29/06, II/30/64, II/31/44, II/32/80,
II/34/15, II/34/17, II/38/24, II/38/35,
II/38/92, II/38/97, II/39/91
k.+ ın I/109/12, I/79/63
k.+ lē I/121/17, I/17/56
k.+ lēni I/45/22
k.+ leri I/10/106, I/113/98,
I/119/73, I/121/17, I/126/61, I/158/52,
I/17/58, I/68/79, I/77/66, I/83/55, I/89/22,
II/12/53, II/24/64, II/37/48, II/39/168
k.+ leri yapallar I/119/77
k.+ lerini veriyim II/17/09
k.+ m I/01/57, I/04/03, I/07/43,
I/107/55, I/112/34, I/112/40, I/112/70,
I/113/65, I/113/80, I/122/47, I/122/62,
I/122/86, I/123/75, I/131/52, I/135/59,

I/136/21, I/136/40, I/138/124, I/138/16,
I/139/39, I/140/52, I/143/79, I/152/130,
I/152/32, I/152/45, I/152/63, I/161/03,
I/161/21, I/17/43, I/21/06, I/24/13,
I/28/53, I/35/20, I/38/63, I/42/53, I/45/72,
I/50/22, I/50/75, I/51/34, I/52/02, I/52/21,
I/52/29, I/52/30, I/52/86, I/63/05, I/63/35,
I/71/79, I/73/35, I/73/36, I/82/06, I/86/73,
I/87/100, I/87/83, I/90/15, I/90/21,
I/94/19, I/95/91, I/95/95, II/05/69,
II/13/29, II/16/65, II/20/46, II/24/56,
II/30/46, II/39/119, II/39/120, II/39/91
k.+ m yapādım I/152/82
k.+ m yapamıyorum I/65/51
k.+ m yapıdım I/131/54
k.+ m yapıyom I/35/20, II/37/85
k.+ m yapıyorun I/54/54
k.+ m yapıyöm I/40/30
k.+ mden I/67/59, II/24/57,
II/39/188
k.+ me I/109/26, I/147/05,
I/155/103, I/40/18, I/75/65
kendi k.+ me I/112/47, I/37/40
k.+ mi I/24/35, I/37/35, I/37/37,
I/87/110, II/22/37
k.+ min I/52/46, I/60/39
k.+ miñ I/45/51, I/54/37, I/76/99
k.+ mñ I/53/13
k.+ mis II/08/12, II/12/73
K.+ mis I/62/11
k.+ miS I/03/105, I/03/110,
I/103/44, I/119/60, I/143/84, I/153/19,
I/154/57, I/94/28, II/05/10, II/12/51,
II/12/69, II/24/13, II/29/89
k.+ mis yapıyoduk I/154/56
k.+ miSçi II/21/34
k.+ miz I/01/28, I/01/66, I/08/34,
I/102/06, I/106/13, I/106/14, I/107/44,
I/115/18, I/115/58, I/131/50, I/140/50,
I/143/83, I/153/32, I/154/19, I/155/37,
I/16/34, I/16/35, I/16/37, I/19/05, I/19/19,
I/27/70, I/38/56, I/40/12, I/40/15, I/40/76,
I/42/61, I/49/12, I/52/20, I/59/50, I/62/42,
I/64/110, I/84/30, I/94/17, I/94/24,
I/94/30, I/94/36, I/94/37, I/96/66, I/97/32,
II/07/14, II/07/89, II/08/114, II/11/54,
II/12/71, II/12/72, II/20/13, II/21/36,
II/21/86, II/21/91, II/21/93, II/22/66,
II/24/80, II/27/09, II/29/91, II/32/116,
II/33/30, II/35/87, II/35/89, II/38/10,
II/38/21, II/38/34, II/38/36, II/38/40

k.+ mız I/47/46
k.+ mız yapam I/26/66
k.+ mız yapardık I/115/56,
I/124/18, I/90/69
k.+ mız yaparıs I/139/54
k.+ mız yaparız II/29/10, II/32/95
k.+ mız yaptık I/149/56, I/27/32
k.+ mız yapıyo I/129/20
k.+ mız yapıyoduk I/83/27,
I/85/27, I/94/18, I/98/89
k.+ mız yapıyoduk II/04/68,
II/29/90
k.+ mız yapıyoruS II/24/15
k.+ mız yapıyoS I/103/41
k.+ mız yapıyoz I/98/46, II/24/39,
II/29/95
k.+ mız yapıyoğ I/19/18
k.+ mız yapıp I/01/65
k.+ mız yapıyız II/24/14
k.+ mız yapıyöz I/40/69
k.+ mız yapıyöz I/01/42
k.+ mız yapTık I/149/57
k.+ mızden II/08/104, II/08/119
k.+ mize I/106/11, I/149/62,
I/23/43, I/31/27, I/40/38, II/27/44,
II/32/97
k.+ mizi I/102/10, I/107/62,
I/16/44, II/30/35
K.+ mizi II/07/96
k.+ miziñ I/109/28
k.+ miziñ I/143/15, I/143/71,
I/152/111, I/42/42, II/29/04, II/29/14,
II/29/94, II/29/96, II/29/97
k.+ miziñdi I/152/111
k.+ mnēni I/159/40
k.+ n I/109/06, I/145/30, I/156/42,
I/53/24, I/83/25, I/83/56, I/88/72, II/01/61,
II/24/33, II/24/40
k.+ nde I/136/36
k.+ nden I/151/29, I/156/43,
II/35/39
k.+ ne I/03/60, I/06/25, I/107/56,
I/113/123, I/155/91, I/75/50, I/79/81,
I/88/25, I/96/28, II/19/59, II/23/96,
II/31/25, II/32/102, II/35/27
k.+ ne verdi I/125/41
k.+ ne yapar I/03/57
k.+ ni I/08/123, I/108/48,
I/108/52, I/11/64, I/11/81, I/132/45,
I/138/20, I/156/65, I/40/55, I/71/70,
I/91/22, II/02/97

k.+ ni yaqTı I/125/36
k.+ niñ I/03/111, I/51/44, I/65/54,
II/17/36
k.+ nsin I/139/14
k.+ η I/131/46, I/156/54, I/58/48,
I/67/26, I/67/68, I/79/37, I/79/54, II/07/88
k.+ η yap I/35/04
k.+ η yapabiliñ yapāsañ I/40/32
k.+ η yapādıñ II/07/87
k.+ η yaparsın II/19/125
k.+ ηi I/49/82, I/93/43
k.+ ηiz I/86/54
k.+ ηiz yapmadıñız I/124/34
k.+ ηizi I/144/57
k.+ si I/106/41, I/149/58, I/16/26,
I/50/44, I/63/62, I/78/21, I/93/37, II/17/76,
II/19/100, II/39/49
k.+ si veridi I/134/19
k.+ sine I/115/26, I/123/67
k.+ sini II/09/44
k. yapā II/30/48
k. yapar II/19/120
k.+ ymişti I/136/30
kendi aramızda (aralarında):
Yabancı olmadan, biz bize.
k. aralānda II/23/77
k. aralarında II/15/15
k. aramızda yapādık II/23/82
k. aramızda II/23/82
kendi başına (başına, başımıza) :
Yalnız başına, başkalarının yardımı
olmaksızın.
k. başına I/112/29, I/112/40,
I/113/63, I/113/77, I/126/73, I/138/15,
I/143/12, I/159/07, I/159/41, I/55/30,
I/65/11, I/73/36
k. başımayın I/113/64
k. başımızı II/08/35
k. başına I/107/64, I/107/65,
I/88/65, II/19/102
k. başınaydı I/78/47
kendi halinde (halince) : Kimsenin
işine karışmayan, sessiz, sâkin.
k. hâlince I/03/37, I/03/39, I/03/56
k. halinde I/122/75
k. hâlinde I/150/53, I/150/54
k. hâline I/112/68
**kendi (kendimiz) kendine (kendime,
kendimize) :** Kendi başına, yalnız başına.
k. kendime I/112/47, I/37/40
k. kendimiz II/22/22

k. kendimize I/123/59, I/15/27,
I/93/66
k. kendimizi I/155/04
kendi k.+ miz II/22/22
k.+ miS kendimize I/17/44
kendi k.+ mize I/123/59, I/15/27,
I/93/67
kendimiS k.+ mize I/17/44
kendi k.+ mizi I/155/04
kendi k.+ ne I/106/21, I/106/52,
I/17/29, I/17/34
kendi k.+ ni I/108/50, I/15/70,
I/94/50, I/96/89, II/04/79
k. kendine I/106/20, I/106/52,
I/17/29, I/17/34
k. kendini I/108/50, I/15/70,
I/94/50, I/96/89, II/04/78
kendi : bk. kendi -6-
k. başıma I/06/108
k. başına I/06/75
k.+ m II/11/39
k.+ miz II/11/55
k.+ mız I/143/48
k.+ nize I/06/27
kendi : bk. kendi -4-
k. kenđine I/142/52
k.+ leri I/64/109, II/24/103
k.+ miz yapardık II/37/111
kenđi : bk. kendi -3-
k. I/66/03
k.+ m yaparım II/37/71
k.+ si I/123/65
kenđi : bk. kendi -3-
k.+ leri II/24/101
kenđi k.+ ne I/142/52
k.+ ni I/38/59
kendi : bk. kendi -11-
k. I/54/32, II/05/104, II/06/16,
II/26/39
K. I/54/17
k.+ m I/30/19, II/32/15
k.+ miS II/13/19
k.+ miz I/42/61, I/94/27
k.+ miz yaparız II/21/92
kendi : bk. kendi -1-
k.+ miz II/11/55
kendi : bk. kendi -4-
k. I/138/29, I/153/43, II/38/99
k.+ ğnKi I/109/06
kendi : bk. kendi -1-
k.+ nden II/38/38

kendi : bk. kendi -1-
k. II/15/03
kandi : bk. kendi -5-
k. I/33/75, II/07/85
k. başını I/72/86
k.+ miz II/07/16
k.+ mizi II/07/74
kandı : bk. kendi -1-
k.+ miz yapıyoz II/36/17
kendilimden : bk. kendilinden -1-
k. I/23/61
kendilinden : Kendiliğinden, bir dış etki
ve zorlama olmaksızın, kendi kendine. -
1-
k. II/25/25
kendilinden : bk. kendilinden -1-
k. I/142/50
kendir : Kendir, kendirgiller
familyasından, sap liflerinden halat ve
çuval yapılan bitki, kenevir ve bu bitkiden
yapılmış. -1-
k.+ de I/08/88
kendirik : Deriden veya çadır bezinden
yapılan ve hamur tahtasının altına serilen
yaygı. -1-
k. I/157/39
kenel : bk. kenar -1-
k.+ lēde II/32/42
kener : bk. kenar -5-
k.+ e II/25/70, II/32/119,
II/32/120, II/32/129
sözüm k.+ i I/52/20
kenni : bk. kendi -1-
k.+ mizden yapadık II/08/85
kepāze : Kepazelik. -1-
k.+ ynen I/22/46
kepāzeli : <kepāzelik+i : Kepāze, kötü
nitelikli, değersiz olma durumu. -1-
k.+ di I/96/36
kepāzeli : <kepāzelik+i -1-
k.+ neñ I/22/33
kepçe : 1. Çorba, hoşaf vb. sulu
yiyecekleri karıştırmaya ve dağıtmaya
yarayan uzun saplı, büyük ve derince
kaşık. -10-
k. I/147/31, I/74/95, I/84/29,
I/84/30
k.+ leri I/74/94
k.+ niñ yüzü I/84/28
k.+ sini II/23/198
2. Kum, kömür, tahıl vb. dökme

yüklerin yüklenip boşaltılmasında kullanılan iki veya daha çok çeneli âlet.

k. I/135/07, II/28/12

kepçe : bk. kepçe² -1-

k.+ ler II/23/12

kepÇeci : Kum, kömür, tahıl vb. dökme yüklerin yüklenip boşaltılmasında kullanılan iki veya daha çok çeneli kepçe aletini kullanan kimse. -2-

k. II/30/21

k.+ le II/30/20

kepçi : bk. kepçe² -2-

k. I/99/16, II/23/14

kepe : bk. kepek -2-

k.+ ِe I/49/13

k.+ ِj I/68/42

kepē : <kepek+i-4-

k. I/49/18, I/49/23

k.+ ni mepēni I/155/36

kepek : Ögütülüp elenen tahıl tânelerinden eleğin üstünde kalan kabuk kırıntıları. -3-

k. I/58/67

k.+ leri I/58/68

k.+ siS I/10/26

kepēklen - : Kepeklenmek, kepek peydâ etmek, kepekleri çıkmak. -1-

k.- sin I/49/10

kepekli : İçinde kepek bulunan. -1-

k. I/10/27, I/68/43, I/126/55

k. ekmek I/155/37

k. un II/07/89, II/07/90

k. unumuz II/07/91

kepenek : Kebe denen en kalın keçeden dövülerek yapılmış kolsuz çoban üstlüğü. -1-

k. I/12/04

keperd - : Kepertmek, dibekte tahıl dövmek. -3-

k.- iciK I/87/118

k.- ir I/87/120

kepez : Yüksek tepe, dağ. -3-

k.+ de I/30/53

k.+ e I/29/10

k.+ iñ I/30/38

kepir : Verimsiz killi toprak. -3-

k. II/17/66, II/17/67, II/17/69

ker : bk. kerî -1-

ondan k. I/83/70

kerâmet : Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler

yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal. -1-

k. I/117/29

kerde : Sonra. -1-

ürdan k. I/83/19

kere : Defa, kez, sefer. -47-

k. I/01/47, I/08/21, I/08/70, I/112/82, I/12/34, I/12/36, I/12/43, I/128/71, I/128/72, I/135/23, I/135/32, I/135/33, I/135/40, I/135/52, I/138/119, I/138/120, I/14/19, I/14/51, I/145/40, I/148/35, I/148/37, I/154/13, I/21/08, I/27/57, I/36/10, I/47/44, I/49/73, I/54/05, I/54/25, I/54/26, I/69/06, I/88/38, II/07/94, II/15/70, II/22/21, II/22/22, II/25/02, II/25/109, II/25/110

bi k. I/108/30, I/135/33, I/148/37

ğırk bir k. maşallâ I/96/80

bi k.+ ydi I/128/12

kêre : bk. kere -1-

k. I/04/25

kere : bk. kare -1-

kare k. II/39/41

keresdecî : Keresteci, kereste satan kimse. -1-

k. II/02/62

keresté : Kereste, tomrukların cins ve kalitelerine göre belli ölçülerde boylamasına biçilmesinden elde edilen, marangozluk ve inşaat malzemesi olarak kullanılan odun. -1-

k. II/28/04

kerî : Sonra. -20-

k. I/101/12, I/101/13, I/101/41, I/102/38, I/102/42, I/102/79, I/115/55, I/125/63, I/125/82, I/25/07, I/25/11, I/25/28, I/25/54, I/69/59, I/90/15

K. I/59/46

hincen k. I/79/35

şinci den k. I/79/32

undan k. I/79/86

kêri : bk. kerî -16-

k. I/102/37, I/102/38, I/102/39, I/102/45, I/102/52, I/102/56, I/102/58, I/125/06, I/125/78, I/25/08, I/25/14, I/25/17, I/25/22, I/25/30, I/25/57

urdan k. I/83/21

kêrkit : bk. kirkî -1-

k.+ inen I/08/63

kerme : bk. kemre -2-

- k.+ si I/15/32
k.+ sini I/130/42
kerpic : bk. kerpiÇ² -1-
k.+ inen I/126/76
kerpiÇ : 1. Kerpiçten yapılmış. -2-
k. II/37/07
k. evler II/37/06
2. Tuğla gibi kalıplara dökülerek güneşte kurutulmuş samanlı balçık, çiğ tuğla.
kerri : bk. keri -2-
k. I/90/08, I/90/12
kertik : Bir şeyin üzerinde açılan veya tabii olarak bulunan küçük girinti şeklindeki oyukçuk, çentik. -1-
kertikli kürtüklü : Üstünde kertikler bulunan, girintili çıkıntılı, tırtık tırtık.
k.+ li kürtüklü I/122/38
kes : Harman savrulduktan sonra yerde kalan taşlı ve samanlı buğday. -5-
k. I/74/77, I/74/79
k.+ i I/74/82
kes - : (Bıçak, makas, balta vb. kesici bir aletle) Bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak, yerinden ayırmak. -222-
k. I/40/48, I/79/48
lafını k.- cem I/112/56
k.- ce'miş I/33/15
k.- ceS I/40/18
k.- Çeñ II/39/72
k.- dī I/120/43, I/36/75
asTī asTıķ k.- dī kesdik II/23/166
k.- dīm I/109/24
k.- di I/140/44, I/156/66,
II/05/107
k.- dik I/105/60, I/132/11,
I/132/12, I/132/50, I/132/51, I/36/73,
I/36/75, I/36/76, I/93/08
asTī asTıķ kesdī k.- dik II/23/166
k.- dikten II/15/121
k.- dilē I/25/61
k.- dim I/109/27, I/132/52,
I/132/53, I/54/69
k.- diñ I/19/30
k.- e I/55/02, I/55/04, I/55/05
k.- ē II/08/94
k.- ebilirsiñ I/41/90
k.- ecez I/35/34, II/27/66
k.- ēdi I/06/87, I/07/38, I/126/31,
I/75/36, II/16/23
k.- ēdiğ II/11/59
k.- ēdik II/11/59, II/37/83
k.- ēdim II/28/87, II/39/163
k.- ellē I/28/57
k.- ellēdi I/77/18
k.- eller I/121/87
baha k.- eller I/113/33
k.- ellerdi I/08/03
k.- em I/128/65, I/132/55, I/54/62,
I/54/64, I/93/04
k.- ēm I/128/66
k.- emiyyoñ II/27/36
k.- emez I/132/54
k.- emiyiz I/93/04
k.- en I/126/31, I/148/46
k.- eñ I/04/51, I/06/85, I/127/11
k.- er I/06/84, I/126/32, I/36/52,
I/36/81, I/40/71
k.- ēr I/06/84, I/115/36
k.- erdi I/110/68, I/13/18
k.- ērdik I/75/38
k.- erim I/109/43
k.- erimişdi I/62/37
k.- erin I/109/23, I/109/26,
I/109/40, I/109/44
k.- eris I/36/52, I/36/54, I/36/58
k.- eriS I/03/110, I/35/38, I/71/44,
I/79/57, II/33/47, II/39/41
k.- eriz I/111/67, I/26/54, I/26/55,
I/26/59, I/30/48, I/54/16, I/70/49, I/70/50,
I/70/51, I/70/53, I/70/54, I/70/59, I/71/35,
I/71/45, I/90/76, II/28/48
k.- eriz et bol I/90/76
k.- erle I/69/105
k.- erlē I/31/36
k.- erlēdi I/159/11
k.- erler I/26/07
k.- erlerdi I/97/44
k.- erlermişti II/16/21
k.- erseg I/26/59
k.- ersin I/40/50
k.- eṛsin II/38/74
k.- ersiñ I/100/33, I/102/41
k.- ēseñ I/111/13
k.- ēseñ et II/27/45
k.- ēsiñ I/111/13, I/75/37, II/37/99
k.- eyñ I/54/63
k.- ıcez II/24/85
k.- icig I/03/111
baha k.- ilir I/113/34
k.- ildi I/11/69, I/54/06, II/28/18
k.- ilecēmiş I/12/39

k.- ilen II/30/41
k.- ilidi I/13/18
k.- ilir I/105/64, I/125/87, I/36/78,
I/44/72, I/45/07, I/52/69, II/28/48
k.- ilirdi I/125/69, I/13/17,
I/159/22, II/25/52, II/25/53
K.- ilirdi I/148/46
k.- iliyo I/97/45
k.- iliyordu I/16/30
k.- ilmedi I/55/12
k.- ilmeS I/36/78
k.- ilmezdi I/78/24
k.- ilmiş I/11/69, I/11/82, I/31/41
k.- ince I/111/14, I/115/36
k.- in I/128/65, I/76/72, II/39/181
k.- ip I/103/05, I/79/55, II/21/48
k.- iP I/71/46
k.- ip veriyoz II/31/30
k.- ip yapmış II/33/08
k.- iveriyödu II/08/84
k.- iyim I/125/56
k.- iyo I/69/48
k.- iyö I/96/74
k.- iyom I/132/47, II/23/159
k.- iyon I/111/69
k.- iyoñ I/111/71, I/96/74
k.- iyoruz I/130/36
k.- iyóS II/11/27
k.- iyoZ I/87/80, I/87/81
k.- iyóz II/11/29
k.- iyuruz I/130/46
k.- medik II/38/80
k.- mediK I/54/61
k.- meñ I/06/137
k.- meS I/36/81
k.- mesiñ I/50/28
k.- meSseñ I/111/13
k.- mezdi I/74/27
k.- miden II/39/72
k.- miş I/156/63, I/67/75, II/07/75
k.- mişdim I/132/54
k.- mişle I/28/28
k.- mişlê I/38/13
k.- mişler I/117/43
k.- miyiz II/33/54
k.- Ti II/05/107, II/09/81
k.- tik I/40/76
k.- tiK I/24/32
k.- Tik I/40/76, II/12/36
k.- Tikten II/15/121
k.- tim I/44/69

k.- Tim I/109/26
kês - : bk. kes- -8-
k.- ellê I/04/49
k.- er I/06/73, I/06/94
k.- êrdi II/25/88
k.- êrdik I/09/61
k.- eriS II/33/47
k.- erke I/52/80
k.- ermiş II/25/92
kês - : bk. kes- -2-
k.- iyöz II/11/26, II/11/28
kês - : bk. kes- -1-
k.- Tim I/109/23
kese : bk. kese¹ -1-
k.+ ynen I/128/71
kesdir - : bk. kestir¹ -3-
k.- iller I/119/43
k.- iyo II/02/60
k.- mêden I/21/95
kâsdir - : bk. kestir² -1-
k.- isiñ I/31/13
kesdirme : Kestirme, bir yere en kısa
yoldan varan yol. -1-
k.+ den I/41/62
kese : 1. Yoğurt vb. şeylerin içine
konularak suyunun süzülmesini sağlayan
torba.
-11-
k.+ lere I/70/34
k.+ leri I/152/117
k.+ sinde I/103/07
k.+ ye I/70/40
2. Para, tütün, mühür, saat vb. cepte
taşınan şeyleri koymaya mahsus kumaş,
örgü, deri veya boncuktan ufak torba.
k. I/144/43, I/144/44
3. Bâzı şeylerin içine konduğu
kumaş veya meşin kılıf
k. I/31/24, I/58/69
4. Organizmadaki, iç duvarları
epitel hücreleriyle örtülmüş kapalı
boşluklara verilen isim.
saFra k.+ m I/139/34
saFra k.+ sinden I/44/50
keselê - : Keselemek, keseye koymak. -
1-
k.- diK I/152/116
keser : Ortasında çivi çıkarmaya mahsus
bir delik bulunan, bir tarafı köşeli, bir
tarafı keskin ağızlı bir demir ve bunun
geçirildiği sert tahta bir saptan ibâret

kesme, yontma ve çakma âleti -2-
k. II/23/116
kesi : bk. kese³ -1-
k.+ ye I/58/72
kesici : Kesmek işini yapan, kesen. -
1-
arı k. verðiler I/119/13
kesil - : 1. Sona ermek, bitmek. -2-
yel k.- di I/49/39
2. (Yiyecekler için) İçindeki
maddeler birbirinden ayrılarak bozulmak.
k.- misij II/17/40
3. Akışı durmak.
kesil - : bk. kesil³ -1-
k.- di I/01/31
kesilme : Kesilmek, karâra bağlanmak,
kararlaştırılmak işi. -1-
baha k.+ si I/113/34
kesim I : 1. Kesme işi. -2-
k. motullarımız II/33/47
k. motullarınan II/33/47
2. Hazineye ait herhangi bir gelirin
belli bir bedel karşılığı keseneğe
verilmesi, mukataa. -1-
şê verî k. veri I/76/71
3. Bölüm. -1-
k. II/10/92
kesim II : Biçim. -3-
k. I/106/11, I/106/23, I/106/48
kesin : Şüpheye, tereddüde yer
bırakmayan, kat'î. -3-
k. I/126/23, I/142/16
k.+ miş yaptı I/53/43
kesinlikle : Kesinlikle, Kesin bir şekilde,
kesin olarak, kat'î sûrette, mutlak. -
1-
k. I/42/66
kesiT : Kadar, derece. -1-
k. I/46/13
keskin : İyi kesen, çok kesici. -1-
k. I/55/04
kesme : 1. Kesmek işi. -4-
k. I/69/75, II/10/91
2. Kesilerek şekil verilmiş,
kesilerek yapılmış.
k.+ si I/70/53
k. taranâ I/04/55
kestir - : 1. Kesmek işini başkasına
yaptırmak, kesici bir âletle ikiye veya
parçalara böldürmek veya kökünden
ayırtmak. -2-

k.- ilderdi I/128/20
2. Kesilmesine sebep olmak.
k.- idik I/33/53
keş : Yağı alınmış süttten veya yoğurttan
yapılan peynir. -5-
k. I/102/48, I/33/98, I/33/99
k.+ i I/33/98
k. yaparsın I/33/98
keşfed - : Keşfetmek, (gizli, bilinmeyen
veya tanınmayan bir şeyi) anlamak,
tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp
bilmek. -1-
k.- iyon I/64/29
keşge : bk. keşke -1-
k. I/12/39
keşke : Dilek cümlelerinin başına getirilen
ve "ne olurdu" anlamında özlem veya esef
bildiren temennî sözü, kâşki. -10-
k. I/125/93, I/148/62, I/36/75,
I/47/65, I/52/08, I/69/64, I/88/04,
II/07/122, I/91/19, I/150/47
keşkek : Et ve buğdayın hamur hâline
gelinceye kadar dövülmesi sûretiyle
yapılan meşhur yemek. -8-
k. I/151/11, I/151/15, I/33/153,
I/82/17, I/82/20, I/82/22, I/33/152,
I/33/154
ket : Set, engel. -1-
şindi k. I/20/10
Ket - : bk. get- -1-
K.- mesin I/54/31
ketil : Su ısıtıcı alet (İngilizce kettle
sözünden). -1-
k.+ e I/96/42
kevgir : Kaynayan bir şeyin köpüğünü
almak, yemek kotarmak gibi işlerde
kullanılan uzun saplı, yayvan ve delikli
kepçe. -5-
k. I/42/37
k.+ de I/127/48
k.+ den I/103/56
k.+ e I/119/57
k.+ iñ I/111/33
kēvgir : bk. kevgir -1-
k. I/42/37
keyf : 1. Keyif, sağlık, sıhhat, âfiyet. -
2-
k.+ im II/19/75
2. Arzu, heves, istek.
k.+ ini I/130/30
kez : Defa, kere, sefer. -2-

k. I/117/18, I/34/44
kı : bk. ki -29-
 kı. I/08/104, I/10/05, I/10/74,
 I/100/39, I/106/77, I/11/77, I/138/99,
 I/157/03, I/22/28, I/48/33, I/59/70,
 I/61/41, I/84/35, I/91/11, II/11/49,
 II/19/154, II/20/69, II/23/114, II/23/90
 ne var kı. I/129/26
 tabı kı. I/32/28
 vayāhut kı. I/106/66
 veyahut kı. I/106/63
 veyāhut kı. I/106/63
 kı.+ na I/135/20, I/135/21, I/93/10
 kı.+ nı I/152/126
 diyo kı.+ nı I/05/54
Qı : bk. ki -1-
 Q. I/155/45
kıbıdeg : Bir çocuk oyunu adı. -1-
 kı. I/87/11
kıdār : bk. kadar -1-
 nı kı. II/05/53
kııl - : (Namaz için) Edâ etmek, yerine
 getirmek. -3-
 kı. I/06/94
 namaz kı.- amıyo I/74/41
 namazımızı kı.- arız II/21/05
kııçık : Fasulye, bakla gibi sebzelerin yeşil
 kabuklarının bittiği yerde, arpa, buğday
 gibi tahılların başaklarında bulunan sert,
 ince kıl gibi lif. -1-
 kı.+ sız I/85/59
kıılık : 1. Kıyâfet, elbise.-1-
 2. Görünüş, biçim, sûret, şekil.
kıılık kıyâvet : Üst baş, görünüş,
 giyiniş.
 kı. kıyâvet I/146/22
kıılı : <kıılık²+ı -1-
 kı.+ nda I/117/15
kıımçı : Küçük, ince değnek, ince dal,
 kamçı. -3-
 kı.+ ladan I/127/12
 kı.+ larından I/127/11
 kı.+ sı I/127/13
QımÇı : bk. kıımçı -1-
 Q.+ larından I/127/13
kıına : 1. Kına ağacının kurutulmuş
 yapraklarından elde edilen ve saç, tırnak
 ve elleri turuncu bir renge boyamakta
 kullanılan toz. -18-
 kı. I/59/22
 kı.+ sı I/59/21

kı.+ yı I/118/15, I/59/21
 2. Kına gecesi. -2-
 kı. II/15/38
 kı.+ lada I/09/11
kıına gecesi : Dügünden bir gece
 önce gelin evinde kadınlar arasında
 yapılan eğlence.
 kı. gecelerindē I/09/11
 kı. gecemiz II/10/99
 kı. gecesē II/10/102
 kı. gecesī II/37/33
 kı. gecesi I/118/14, I/118/16,
 I/138/103, II/31/43, II/34/33
 kı. gecesi I/78/30
 kı. gecesini I/67/03
 kı. gicesinde II/15/44
kıına yak- : Kınaı bulamaç yapıp
 boyanacak yere bağlamak, kına ile
 boyamak, kına çalmak.
 kı. yakılı I/41/09
 kı. yakılırdı I/118/16
Qına : bk. kıına¹ -1-
 Q. gecesı II/23/60
Qına : bk. kıına¹ -1-
 Q. II/03/11
kıınacı : Dügünlerde kına yakan kimse. -
 2-
 kı. I/59/21
 kı.+ lar I/59/22
kıınacı : bk. kıınacı -1-
 kı. I/59/21
kıınor : (Marka adından) Bulyon, et veya
 tavuk suyunun kurutulmasıyla elde edilen,
 tabletler halinde satılan özü. -3-
 kı. I/132/29
 kı.+ lar I/132/30
 tavuk kı.+ ları I/132/30
kıır - : 1. Azalmasına sebep olmak,
 haleldar etmek. -1-
 kı.- mışlar I/46/26
 2. Sert bir şeyi üzerine vurarak veya
 bir kuvvet tatbik ederek parçalamak.
 3. Öldürmek.
 4. (Yumurta vb.) Kabuğunu
 parçalamak suretiyle içini pişirmek.
 5. Düşme veya çarpma sonunda
 (vücûdunun bir kemiğini) parçalamak.
 6. İncitmek, gücendirmek, rencide
 etmek.
 7. Sağlam durumdan çıkarıp
 bozmak.

8. (Para için) Çok fazla sahip olmak.

9. Düşürme, çarpma... sonucunda (cam, porselen vb. kırılmaya elverişli şeylerin) parçalara ayrılmasına sebep olmak.

10. Bir şeyin olumsuz etkisiyle zor durumda kalmak.

Ƙır - : bk. Ƙır⁻³ -2-

Ƙ.- ıllannarı II/07/65

bk. Ƙır⁻²

Ƙ.- ıp yapıyorlā I/83/64

Ƙır : Şehir ve kasaba dışındaki işlenmemiş geniş, boş arāzi.-1-

Ƙ.+ a I/126/73

Ƙır : bk. Ƙır -2-

Ƙ. II/30/42

Ƙ.+ a I/103/25

Ƙıral : Bütün yetkileri elinde bulunduran devlet başkanı. -4-

Ƙ. I/139/47, I/139/48

Ƙıral yolu : Eskiden kalma ticaret vb. önemli devlet işleri için yapılmış yol.

Ƙ. yolu I/139/45

Ƙıremşanti : Sütteki yağlı maddelerin makine vāsıtasıyla kaymak hâlinde yoğunlaşmasından elde edilen, pastacılıkta, bâzı tatlı ve yemeklerde kullanılan madde, şekerli krema. -

1-

Ƙ.+ li II/39/61

Ƙırep : Çok bükümlü iplikle dokunmuş ince kumaş ve bu kumaştan yapılmış. -

1-

Ƙ. I/153/105

Ƙırğ : bk. Ƙırğ¹ -2-

Ƙ. II/19/01, II/19/02

Ƙırh sekiz : bk. Ƙırğ seKiz -2-

Ƙ. II/14/59

Ƙırış : Bir kimsenin nişanlısının ölmesi sonucu onun nişanlı olduğu kişinin kardeşiyle evlendirilmesi. (?) -1-

Ƙırış gel- : Ölen ağabeyinin nişanlısıyla evlenmek. (?)

Ƙ. geldi I/95/124

Ƙırız : bk. Ƙriz -1-

ğalP Ƙ.+ ı geçirdim I/91/21

Ƙırızmalı : (?) -1-

Ƙ. I/11/52

Ƙırğ : 1. Otuz dokuzdan sonra, kırk birden önce gelen sayının adı. -37-

Ƙ. I/111/01, I/112/64, I/113/09, I/113/38, I/113/58, I/116/23, I/116/33, I/122/68, I/128/01, I/139/03, I/14/73, I/155/64, I/33/139, I/33/148, I/34/01, I/41/05, I/46/96, I/53/06, I/67/20, I/75/46, I/85/57, I/92/04, I/92/47, I/97/01, II/06/78, II/10/03, II/15/83, II/24/10, II/28/48, II/31/01, II/34/83

Ƙ.+ ıdı I/46/04

2. Doğum, ölüm vb. olayların kırkinci günü.

Ƙırğ bir kere maşallah : Allah korusun, nazar değmesin.

Ƙırğda (Ƙırğ yılda) bi : Çok seyrek olarak, çok uzun zaman içinde bir defa.

Ƙırğ - : (Koyun, keçi gibi tüylü hayvanların) Yününi veya kılını makasla kesmek. -2-

Ƙ.- iyōS II/24/13

Ƙ.- tığ II/24/38

Ƙırğ : bk. Ƙırğ¹ -2-

Ƙ. I/111/01, II/34/54

Ƙırğ : bk. Ƙırğ¹ -4-

Ƙ. I/14/73, I/155/32, II/06/57

Ƙ.+ da bi I/129/26

Ƙırğ : bk. Ƙırğ¹ -1-

Ƙ. II/06/78

Ƙırğ : bk. Ƙırğ¹ -1-

Ƙ. I/53/06

Ƙırğ altı : 1946 yılı -2-

Ƙ.+ da I/64/108

Ƙ.+ dan I/64/122

Ƙırğ beş : 1945 yılı -2-

Ƙ. I/140/12, II/14/02

Ƙırğ bir : 1941 yılı -1-

Ƙ. I/98/02

Ƙırğ dokuz : 1949 yılı -2-

Ƙ. I/139/03, I/139/04

Ƙırğ ĵi : bk. Ƙırğ ĵiKi -1-

Ƙ. I/33/22

Ƙırğ segiz : bk. Ƙırğ seKiz -1-

Ƙ.+ de I/155/09

Ƙırğ seKiz : 1948 yılı -1-

Ƙ.+ de I/155/08

Ƙırğ yedi : 1947 yılı -2-

Ƙ.+ liyim I/120/01

Ƙ.+ liyin I/140/05

Ƙırğ yedi : bk. Ƙırğ yedi-1-

Ƙ. I/140/02

Ƙırğ ĵiKi : 1942 yılı -1-

Ƙ. I/124/05

ķırķıű : 1943 yılı -1-
ķ. I/129/03

ķırķız : Tecavüz (?) -1-
ķ. I/95/76

ķırķızlık : Tecavüz (?) -1-
ķ. I/95/76

ķırma : bk. yarma I (Metinde “kiűiye baęlı kullanım” olarak geęer.) -1-
ķ. I/98/79

ķırmızı : Kan rengi, al renk. -2-
ķ. I/97/36, I/97/37

ķırmızı mercimek ęorbası : Kırmızı mercimek ile yapılan ęorba.

ķırmızı salęa : Domates salęası.

ķırmızı : bk. ķırmızı -1-
ķ. I/27/51

ķırom : Beyaz, ęok sert, kristal yapılı, korozyona karűı ęok dayanıklı, elektrik yardımıyla kaplamada, ęelik alaűımlarında, nikel, bakır, manganez ve diğer metalleri ihtivâ eden alaűımlarda kullanılan, yoğunluğu 7,1, erime derecesi 1600°, atom ağırlığı 52,01, atom numarası 24, sembolü Cr olan metal element. -10-
ķ. I/49/59, I/61/68, I/61/69
ķavaķ ķ.+ da I/46/56
ķ.+ dan I/60/33
ķavaķ ķ.+ dı II/23/11

ķırom mâdeni : Krom elementinin ęıkarıldıęı maden.
ķ. mâdeni I/60/33, I/61/66
ķ. mâdeninden I/60/33
ķ. mâdenine I/60/50

ķırt - : Bir űeyi oymak. -1-
ķ.- ıyın I/23/19

ķıs - : bk. ğız² -1-
ķ.- allardı I/121/22

ķıS : bk. ķız -7-
ķ. I/118/13, I/118/14, I/118/16
ķ. hamamı I/154/20, I/30/35
ķ.+ ım I/58/37
ķ.+ ları II/03/46

ķıs : bk. ķız -1-
ķ.+ ım II/08/49

ķısa : 1. Az bir zaman içinde olan, az süren, az zaman alan. -4-
ķ. II/23/159, II/31/45
ķ.+ dan I/82/10
2. İki ucu arasında az mesâfe olan, boyu uzun olmayan.

ķ. I/71/13,

ķısım : 1. Avuç. -1-
ķ. II/33/69
2. Bir bütünü bir bölümü.

ķısıtlıma : Kısıtlamak iűi, sınırlandırma, tahdit etme -1-
ķ. II/02/66

ķıűkan - : Baűkasının bir üstünlük ve iyilięe sâhip olmasından rahatsız ve huzursuz olmak, kendisine faydası olmasa bile karűısındakinin sâhip olduęu nîmetten mahrum olmasını arzulamak, ęekememek, haset etmek. -3-
ķ.- ıyollar I/55/22
ķ.- ıyor I/55/22
ķ.- ma I/144/70

ķısm : bk. ķısım² -8-
ķ.+ ı I/68/11, I/68/12, I/73/58, I/46/108, I/99/42
bi ķ.+ ı II/23/158
ķ.+ ĩ I/146/84

ķıstır - : Dar bir yere sıkıűtırmak. -1-
ķ.- mıű II/24/86

ķıű : 22 Aralık'ta baűlayıp 21 Mart'ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soęuk mevsimi. -17-
ķ. I/139/57, I/36/44, I/39/104, I/39/57, I/42/40, I/68/57, I/92/06, I/93/55, II/19/146
ęar ķ. II/07/42
ķ.+ a II/33/48, II/37/106
ķ.+ ınan I/137/61
ķ.+ sĳ II/15/21

ķıű hazırlı : Kıű mevsimi gelmeden önce kıűın yemek iin yiyecek vb. hazırlanması.
ķ. hazırlı II/32/37

ķıű ķıű : Kıű vakti gelince, kıűları.
ķıű ķ. I/40/05
ķ. ķıű I/40/05

ķıű : bk. ķıű -4-
ķ. I/15/39, I/73/68, I/93/42, II/21/94

ķıűı : bk. ķiűı -1-
ķ.+ da I/78/15

ķıűım : Kıű mevsiminde, kıű aylarında. -33-
ķ. I/103/49, I/113/65, I/143/17, I/143/19, I/19/03, I/32/21, I/33/42, I/33/43, I/33/50, I/40/16, I/44/72,

I/46/118, I/46/120, I/51/27, I/76/70,
I/76/73, I/76/75, I/76/76, I/78/47, II/06/77,
II/07/41, II/07/50, II/17/77, II/17/80,
II/18/26, II/19/145, II/20/23, II/24/13,
II/31/05, II/36/13, II/37/106, II/19/149

kışın kışın : Kış mevsiminde, her
kış geldiğinde.

Kışın : bk. kışın-6-

Ç. I/113/132, I/158/37, I/77/24,
I/94/43, II/19/159, II/33/40

kışla : Kışın barınılan yer, kışlık yer. -
1-

ç.+ mız I/93/14

kışlık : Kış mevsimine mahsus. -2-

ç. I/103/08, I/98/74

kışlık : bk. kışlık -2-

ç. I/143/17

ç. hazırlık II/37/104

Kışlık : bk. kışlık -1-

Ç. I/54/40

kıt : İhtiyacı karşılamayacak kadar az,
gerektiğinden daha eksik. -1-

kıt kana_āt : İhtiyaçları zorlukla ve
en azından karşılayacak şekilde, yetişir
yetişmez bir halde.

ç. kana_āt I/85/16

kıtı kıtına : İhtiyaca ancak ve
güçlkle yetişecek kadar.

kıvam : Her şeyin kendine göre olan en
uygun derecesi ve zamânı, istenen ölçü,
tav. -2-

kıvama gel- : İstenen kararı bulmak.

ç.+ a gelesiye II/15/28

kıvām : bk. kıvam -2-

ç.+ ı II/15/28, II/15/69

kıvır : bk. ıvır -1-

ç. zıvıra I/51/29

kıyaFed : bk. kıyāfet -1-

ç.+ i I/76/15

kıyāfet : bk. kıyāfet -1-

ç. II/37/22

kıyāfet : Bir yer, meslek veya döneme has
giyiniş tarzı, kılık. -2-

ç. II/15/46

ç.+ î II/15/41

kıyasla - : Karşılaştırmak, mukāyese
etmek. -1-

ç.- meyom II/21/42

kıyavet : bk. kıyāfet -1-

millî ç.+ ler I/41/14

kıyāvet : bk. kıyāfet -1-

kılık ç. I/146/22

Kıyı : Kenar. -1-

Ç.+ ları I/58/82

kıyma : Kıyılmış et. -1-

ç.+ lısı I/111/48

Kıymıklı - : Çok küçük parçalara ayırmak.
-1-

Ç.- yoz I/85/49

kız : Dişi cinsten olan evlât. -58-

ç. I/10/42, I/15/82 I/108/37,
I/151/20, I/34/51, I/42/80, I/53/04,
I/59/20, II/03/05, II/13/54, II/21/30

ç.+ a I/41/09

ç.+ dı II/06/83

ç.+ ı I/09/22, I/119/64, I/53/05,
I/53/15, I/98/29, II/07/101, II/13/57

ç.+ ıdı II/06/82

ç.+ ım I/140/64, I/18/38, I/41/77,
I/46/51, I/91/26, II/19/128

ç.+ ımı II/13/28, II/13/29,
II/37/75, II/37/76

ç.+ ımız II/24/43

ç.+ ımız II/24/44

ç.+ ınan II/07/104

ç.+ ın I/59/21, II/20/30

ç.+ ıydı I/73/13

ç.+ ıydım I/78/04

ç.+ ıyım I/38/24

ç.+ lâ I/53/29, II/19/11

ç.+ lar I/118/06, I/118/07

ç.+ lara I/90/64

ç.+ ları I/71/03, I/78/51

ç.+ larımız II/15/45

ç.+ ları I/15/63

kız al- : Bir âileden gelin almak.

kız başganı (başı) : Eskiden
köylerde kızların kendi aralarında seçtiği,
çeşitli organizasyonlarda liderlik eden kız.

kız çıkar- : Bir evden gelin olarak
ayrılmak.

kız evi : Evlenme sürecinde kız
tarafı.

ç. evinde I/78/30

ç. evinde I/59/19, I/59/22

ç. evine II/34/26, II/34/86

ç. evine I/59/27

ç. evinē I/59/21

kız hamamı : Düğünlerden önce
kızların hamamda yaptıkları eğlence.

kız isteme : Evlenmek için bir kıza
tâlip olmak işi.

kız oşama : Dügünlerde söylenen bir türkü adı.

kız vir- : Bir ailenin kızını bir başka aileye gelin etmek.

ķ. virmiyollā I/53/22

ķ.+ ını verdik II/38/81

Ķız : bk. kız -7-

Ķ. I/119/21, I/83/47

Ķ.+ ı II/38/77

Ķ.+ ım II/37/12, II/37/76

Ķ.+ ımı II/37/77

Ķ.+ ına II/04/57

Ķız - : bk. ğız⁻² -2-

Ķ.- dıķTan II/37/64

Ķ.- mış II/30/77

kız ar - : (Şiddetli ısı veya cereyan etkisiyle) Ateş rengi almak. -1-

ķ.- ı II/15/74

Ķızard - : bk. kızart- -1-

Ķ.- ır II/37/93

Ķızart - : Kızgın yağda veya ateş karşısında pişirmek. -2-

Ķ.- ırsın II/15/30

Ķ.- Tıdıĝ II/37/89

kızdır - : 1. Kızmasını sağlamak, kızmasına yol açmak. -2-

ķ.- dıķTan II/15/122

ķ.- iyosun II/15/122

2. Öfkelenirmek, sinirlendirmek.

ķī : bk. ki -2-

ķ. I/126/26, I/58/24

ķī : bk. ki -1-

ķ. II/37/91

ki : İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir. -202-

k. I/02/13, I/03/106, I/03/23, I/03/41, I/03/44, I/03/59, I/03/81, I/03/82, I/03/90, I/05/47, I/06/134, I/06/75, I/08/82, I/08/97, I/10/63, I/103/16, I/103/34, I/105/31, I/11/70, I/110/17, I/110/28, I/110/47, I/111/88, I/113/119, I/115/25, I/115/56, I/117/11, I/117/13, I/117/22, I/117/29, I/117/30, I/125/53, I/128/22, I/13/33, I/131/45, I/133/37, I/136/09, I/136/10, I/136/11, I/137/63, I/139/39, I/14/69, I/141/14, I/147/14, I/149/41, I/15/45, I/151/07, I/152/127, I/155/16, I/155/46, I/158/21, I/158/23, I/24/14, I/31/17, I/32/02, I/34/36, I/34/48, I/36/05, I/39/10, I/39/51, I/39/69, I/39/79,

I/41/88, I/45/14, I/45/24, I/48/29, I/48/31, I/48/37, I/50/55, I/52/55, I/52/63, I/56/49, I/56/58, I/56/70, I/58/16, I/58/40, I/58/52, I/58/55, I/62/07, I/63/38, I/63/53, I/64/33, I/68/53, I/68/68, I/71/23, I/71/60, I/71/70, I/72/64, I/74/09, I/74/30, I/75/05, I/75/06, I/77/62, I/77/63, I/80/52, I/80/62, I/81/25, I/81/39, I/85/18, I/85/23, I/85/31, I/86/07, I/88/19, I/88/20, I/88/26, I/90/38, I/90/44, I/91/82, I/92/58, I/94/45, I/98/63, I/98/75, I/98/76, II/02/88, II/03/77, II/03/79, II/04/11, II/04/84, II/04/87, II/05/56, II/05/97, II/06/70, II/07/118, II/07/121, II/07/133, II/08/59, II/08/85, II/10/20, II/13/43, II/13/55, II/14/97, II/15/43, II/15/79, II/15/92, II/19/15, II/19/49, II/19/72, II/22/39, II/22/88, II/23/110, II/23/113, II/23/121, II/23/160, II/24/11, II/25/10, II/25/15, II/25/23, II/27/09, II/27/15, II/28/26, II/28/29, II/31/11, II/32/09, II/37/30, II/37/63, II/38/113, II/38/99

K. I/06/138, I/139/38, I/48/65, I/64/85, II/08/83

īy k. I/35/26

īyi k. I/35/14

belli k. I/12/43

demek k. I/06/113, I/06/115, I/06/21, I/06/97, I/10/14, I/81/01, I/81/02, I/81/13, I/96/60

demeK k. I/06/91

demek k. I/06/121

hē iy k. I/54/27

hele k. I/96/62

illā k. I/01/69, I/50/49

mesā k. II/21/14

meselā k. I/106/74, II/21/19, II/21/26

meselā k. II/21/92

mesilā k. II/21/09

nē yazıĶ k. I/07/73

niye k. II/20/60

tabī k. I/01/50, I/07/30, I/129/02, I/60/74, I/60/91

tabi k. I/105/58, I/32/18, II/19/46

yeter k. I/144/70

ki : bk. iki -1-

k. I/39/10

ķī : bk. ki -1-

k. II/07/74

ķī : bk. ki -1-

. II/25/103
kī : bk. ki -18-
 k. I/01/97, I/04/05, I/103/26,
 I/40/43, I/50/47, I/50/58, I/56/78, I/56/81,
 I/71/69, I/76/22, II/01/61, II/15/83,
 II/19/128, II/21/16, II/23/10, II/25/21
 demek k. I/56/56, II/15/80
kibar : Herkese terbiye dāhilinde ve
 nezāketle muāmele eden, ince, nāzik ve
 zarif (kimse). -2-
 k. II/21/100
kibar ol- : Kibar ve nazik
 davranmak.
 k. ol II/21/99
kibarlaş - : Kibarlaşmak, kibar bir durum
 almak. -1-
 k.- amiyöz I/73/30
kibidig : Çocukların hayvan tırnağı dikip,
 taşla vurarak oynadıkları bir çeşit
 kaydırak oyunu. -2-
 k. I/87/12
Kid - : bk. git¹ -2-
 k.- ellē II/23/164
 K.- iyoS I/76/80
 bk. git⁶ -3-
 yidiP K.- iyo I/98/67
Kin : bk. gün -1-
 K.+ dūr II/23/181
kil : Çanak çömlek yapımında kullanılan,
 ıslanınca kolay şekil verilebilen,
 yeşilimtrak, yağlı ve yumuşak toprak. -
 20-
 k. I/126/63, I/14/48, I/14/49,
 I/152/54, I/58/31, I/59/46, I/60/49,
 I/85/24, II/21/59, II/21/60
 k.+ ĩ II/21/63
 k.+ i I/60/49
 ısbab k.+ i I/126/63
 k.+ imiz I/59/46
 k.+ inen I/14/49, I/60/52
 k.+ iynen I/60/52
 k.+ lē I/152/54
 k.+ leri I/59/46
kilē : bk. kile -3-
 k. II/02/81, II/02/82
 k.+ sine I/74/96
kile : Tahılın türüne, kullanıldığı yere ve
 zamāna göre ağırlığı değişen ölçek. -
 24-
 k. I/07/91, I/152/113, I/155/31,
 I/155/35, I/60/43, I/60/44, I/68/44,

I/68/45, I/68/46, I/74/95, I/87/121,
 I/87/122
 k.+ dir I/155/31, I/155/32
 k.+ si I/155/30, II/02/82
 k.+ sini II/02/81
 k.+ ye I/155/33
 k.+ yi I/155/29
kilelik : Herhangi bir kile ağırlığında. -
 3-
 k. I/74/72, I/87/123
kilemetire : bk. kilometre -2-
 k. II/01/70, II/01/71
kilemetire : bk. kilometre -1-
 k. II/35/60
kiler : Erzak ve yiyecekleri saklamaya
 mahsus oda. -1-
 k. II/33/25
kili : bk. kile -4-
 k. II/01/26, II/02/81, II/07/59
kilim : Zemīne veya sedir, divan vb.
 yerlere serilen, çeşitli renklerde motif ve
 çizgilerle süslü, halıdan daha ince, havsız,
 kıl veya yün dokuma. -39-
 k. I/101/32, I/102/73, I/12/03,
 I/12/06, I/140/34, I/140/35, I/140/41,
 I/140/47, I/152/60, I/155/97, I/21/17,
 I/21/18, I/21/32, I/21/34, I/71/16, I/71/19,
 I/76/51, I/87/100, I/87/103, I/87/106,
 I/90/65, I/96/20, I/96/21, II/20/01
 k.+ den I/140/55
 k.+ i I/140/55, I/77/04
 k.+ inen I/76/46
 k.+ ini I/140/63
 k.+ ler I/27/07
 k.+ ner I/41/80
 k.+ ner milimner I/21/33
 k.+ nere I/96/06
 k.+ neri I/102/79, I/71/17,
 I/87/111
 k.+ nerimizi I/129/21
kilisē : bk. kilise -1-
 k.+ yi II/23/172
kilise : Hristiyanların ibādet yeri,
 hristiyan tapınağı -5-
 k. II/23/167, II/23/169, II/23/173
 k.+ niņ II/23/170, II/23/171
kilisi : bk. kilise-3-
 k.+ yi II/23/168, II/23/169
 k.+ yĩ II/23/168
killē - : bk. kille- -1-
 k.- yyoduğ II/21/67

kille - : (Kirli çamaşırları) Kille tokaçlayarak yıkamak. -1-
k. I/59/46
killē - : bk. kille- -1-
k.- dim I/152/54
killi : bk. kirli -2-
k. I/72/59, II/27/23
killik I : Kil çıkarılan, kili bol olan yer. -1-
k. II/21/63
killik II : Kirlik, kadın giysisi, fiştan, gömlek. -2-
k. I/31/68, I/31/69
kilo : Kilogram sözünün kısaltılmış şekli, 1000 gram. -11-
k. I/103/50, I/148/12, I/148/13, I/155/31, I/158/58, I/32/43, I/67/66, I/87/121, II/27/17
k. et I/74/17
kilō : bk. kilo -19-
k. I/02/33, I/144/83, I/144/84, I/21/42, I/45/56, I/74/96, II/06/16, II/08/90, II/21/97,
II/27/10, II/33/69
kilō k. II/06/15
k. kilō II/06/15
k.+ sunu I/42/42, I/42/44
k.+ ynan II/06/17
kilō : bk. kilo -1-
k.+ yla II/31/30
kilō : bk. kilo -2-
kilō k. I/134/36
k. kilō I/134/36
kilolu : Kilosu çok olan, şişman. -1-
k.+ yun I/119/40
kilōlu : bk. kilolu -1-
k. I/152/41
kiloluğ : 1 kilo ağırlığında olan veya 1 kilo alan. -1-
k. I/131/41
kiloluğ : bk. kiloluğ -5-
k. I/48/12, I/71/57, I/74/94, I/74/95
k.+ lānan I/50/77
kilōluğ : bk. kiloluğ -1-
k. I/71/57
kilometire : bk. kilometre -5-
k. I/121/110, I/142/38, I/56/19, I/68/75, I/86/25
kilometire : bk. kilometre -5-

k. I/05/66, I/46/40, I/64/47, I/64/48, II/04/10
kilometre : 1000 metreye eşit uzunluk ölçüsü birimi. -1-
k. I/18/71
kilt : Kirt, sert, katı. -1-
k. I/60/08
kim : Hangi kimse. -110-
k. I/03/39, I/03/72, I/04/72, I/06/91, I/101/06, I/112/47, I/13/08, I/13/10, I/136/17, I/136/39, I/14/06, I/14/13, I/15/06, I/15/59, I/15/62, I/152/88, I/154/36, I/155/106, I/155/60, I/161/19, I/21/59, I/33/121, I/45/55, I/46/72, I/65/39, I/67/67, I/72/06, I/72/28, I/72/80, I/75/74, I/78/48, I/82/13, I/86/14, I/86/54, I/91/11, I/93/27, I/97/06, II/01/77, II/02/07, II/02/78, II/02/98, II/05/12, II/05/69, II/05/97, II/07/29, II/10/102, II/13/33, II/14/75, II/14/77, II/16/57, II/16/82, II/23/107, II/27/27, II/38/103, II/39/113, II/39/130, II/39/183, II/02/78, I/105/31, I/44/60, I/69/27, I/69/51, I/03/59
k.+ idi I/98/84
k.+ de I/09/81, I/15/06
k.+ e I/124/49, I/131/05, I/155/82, I/49/22, I/75/53, I/75/65, I/80/23, II/05/64, II/08/17, II/13/56, II/16/82, II/22/30, I/14/25, I/35/40, I/88/12, I/88/19, I/94/47
k.+ i I/155/81, I/58/48, I/95/123
k.+ idi I/66/44
k.+ im I/50/31
k.+ in I/82/13
k.+ inç I/54/12
k.+ inç I/03/39, I/06/90, I/09/62, I/11/93, I/25/12, II/28/18
k.+ ise I/46/25
k.+ lē I/145/89
k.+ ler II/02/98
k.+ miş II/07/95, II/18/32
k.+ sin I/152/37
k.+ siğ I/06/66, I/87/22, II/28/16
kimi kimsesi : Âilesinden olan kimseler, akrabâ ve yakınları.
k.+ i kimsesi I/18/67
kīm : bk. kim -2-
k. I/10/38, I/95/87
kimī : bk. kimi -1-
k. II/08/18
kimī : bk. kimi -1-
k.+ sı II/11/20

kimi : Bahsedilen kimse veya şeylerden yalnız bir kısmını kastetmek için tekrar edilerek kullanılır. -129-

k. I/06/124, I/100/40, I/106/77, I/117/54, I/145/91, I/155/80, I/155/89, I/158/54, I/38/17, I/52/10, I/64/15, I/64/54, I/73/59, I/73/69, I/75/49, I/85/52, I/86/47, I/90/60, I/91/72, II/07/47, II/08/18

k.+ miz̄ I/72/48, I/72/49

k.+ miz I/72/30, I/72/48

k.+ ni II/07/38

k.+ niñ I/64/15, I/76/98, II/07/38

k. yapıyo I/76/78

k. yaptı I/76/78

kimisi (kimileri) : (İyelik ekinin kalıplaşması ve ek yığılmasıyla) Bâzısı (Bâzıları), kimi.

k.+ leri I/126/29, I/127/45, I/127/46

k.+ sē II/10/69

k.+ sī I/73/68

k.+ Sī II/35/73

k.+ si I/111/58, I/111/72, I/119/73, I/123/23, I/124/41, I/127/45, I/138/86, I/138/87, I/145/31, I/15/13, I/15/14, I/155/89, I/156/22, I/158/54, I/32/67, I/32/91, I/38/47, I/46/88, I/46/99, I/63/27, I/64/100, I/64/15, I/64/54, I/64/55, I/64/59, I/65/22, I/65/23, I/65/54, I/65/55, I/90/73, I/94/51, II/05/33, II/07/142, II/10/60, II/10/61, II/10/69, II/10/94, II/14/09, II/17/69, II/19/16, II/19/66, II/23/07, II/23/102, II/23/103, II/25/78, II/25/79, II/27/31, I/01/29, I/06/138, I/06/98, I/08/67, I/08/68, I/18/33, I/46/21, I/49/42

k.+ Si I/156/22

k.+ sini II/10/54

k.+ siniñ I/06/149

k.+ siniñ I/143/11, I/64/14, I/65/54, I/06/12, I/49/42

kimí : bk. kimi -2-

k.+ sī II/10/95

k.+ si II/10/60

kimī : bk. kimi -2-

k.+ leri I/132/27

k.+ si I/46/96

kimlik : Bir kimsenin kim olduğunu gösteren belge, hüviyet. -1-

k. II/16/41

kimre : bk. kemre -1-

k. mimre yapıyo I/121/10

kimsē : bk. kimse -4-

k.+ lere I/120/51

k.+ ye I/45/48

k.+ yi I/45/46

kimsī : bk. kimse -1-

k. II/16/82

kimse : Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs. -111-

k. I/04/68, I/06/105, I/06/114, I/07/04, I/07/111, I/07/22, I/07/31, I/07/89, I/103/41, I/107/10, I/11/34, I/110/70, I/111/103, I/125/18, I/125/74, I/128/30, I/13/40, I/134/64, I/138/15, I/14/04, I/14/13, I/142/07, I/145/89, I/15/14, I/152/33, I/152/99, I/154/25, I/158/19, I/158/51, I/161/52, I/21/23, I/21/57, I/21/58, I/21/63, I/21/72, I/36/19, I/45/08, I/45/52, I/45/66, I/47/33, I/47/48, I/47/49, I/47/50, I/48/70, I/48/71, I/49/44, I/49/45, I/50/40, I/55/49, I/56/25, I/61/40, I/64/52, I/65/37, I/65/51, I/65/56, I/69/63, I/69/95, I/71/19, I/76/46, I/76/48, I/80/22, I/87/39, I/88/40, I/89/03, I/91/87, I/93/03, I/93/19, I/93/20, I/93/55, I/98/110, I/99/36, I/99/56, II/03/28, II/06/39, II/19/126, II/19/15, II/23/42, II/25/102, I/88/13, I/152/46

k.+ den I/20/98, I/97/33

k.+ lē I/145/88

k.+ lere I/145/13

k.+ m I/113/63, I/113/64, I/113/77, I/18/62

k.+ miz I/119/28

k.+ niñ I/06/134, I/139/26, I/144/67, I/152/48, I/152/49, I/152/91, I/154/26, I/50/23, I/80/20, I/87/39

k.+ si I/142/20, II/25/20

kimi k.+ si I/18/67

k.+ ye I/103/41, I/11/67, I/44/57, I/96/63, II/19/126

k.+ yi I/45/08, I/80/22

k.+ ynen I/69/77

kimsē : bk. kimse -2-

k. I/07/87, I/36/17

kimsi : bk. kimse -29-

k. I/76/87, II/04/81, II/07/53, II/08/42, II/10/62, II/16/82, II/23/114, II/23/127, II/24/68, II/25/100, II/26/08, II/28/22, II/28/35, II/28/85

k.+ ye I/115/42, I/128/53,
I/152/76, I/20/98, I/45/39, I/45/62,
I/52/18, I/72/31, I/95/90

k.+ yē I/76/87

k.+ yi II/16/82, II/23/127, II/23/39

k.+ ylen II/22/47

k̄imsi : bk. kimse -1-

k.+ yi I/49/46

kimyon : Maydanozgillerden, beyaz ve pembe çiçekli yaprakları dar ince şeritler hâlinde, 15 – 20 santim boyunda bir yıllık ıtırılı otsu bitki. -4-

k. I/129/43, I/14/44, I/144/58

k.+ u I/124/23

kina : bk. ki -1-

k. II/29/18

kine : bk. ki -4-

k. I/131/31, I/59/76, I/69/65,

I/97/14

kinē : bk. ki -1-

k. I/139/33

kini : bk. ki -1-

k. I/97/13

Kini : bk. gine -1-

K. II/30/57

kinto : *finō ile ēlele kinto ile ēlele* söyleyişinde geçer. -1-

finō ile ēlele k. ile ēlele I/47/60

kintō : bk. kinto -1-

finō ile ēlele k. ile ēlele I/47/61

kipil kipil : Bir şey yanarken çıkardığı ses.

(?) -2-

gübil kipil k. I/64/70

gübil k. kipil I/64/69

kiprid : bk. kirbid -1-

k.+ ine II/23/04

kipriK : Kirpik, göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri. -1-

k.+ li I/95/104

kiprit : bk. kirbid -1-

k. I/96/47

kir : Vücûdun veya nesnelerin üzerinde oluşan pislik. -4-

k. I/44/37

k.+ imizinen II/23/01

k.+ ini I/152/53

kir pas : Kir.

k.+ ini pasını II/24/38

kira : bk. kirā -2-

k. II/19/33

k.+ da I/158/55

kirā : Bir şeyin, bir mülkün belli bir ücret karşılığında bir süre için başka birine verilmesi, îcar. -4-

k. I/53/33

k.+ da I/127/55, I/158/55

k.+ dan I/64/83

kiracı : Bir şeyi, özellikle bir binâyı kirâ ile tutan kimse. -1-

k.+ yı I/131/59

kirāla - : (Bir şeyi) Kirâ vererek tutmak. -

2-

k.- mıştık II/12/24, II/12/25

kirāli - : bk. kirāla- -3-

k.- ycāj II/39/151

k.- yolā I/09/81

k.- yolar I/09/82

kiraS : bk. kiraz -1-

k. I/149/29

kirās : bk. kiraz -1-

k. I/34/03

kiraz : Gülgillerden, genellikle yapraklanmadan önce çiçek açan, bâzı türlerinin odunu ince marangozlukta kullanılan ve aynı isimdeki meyveyi veren ağaç ve bu ağacın kırmızı renkli, tek çekirdekli, etli ve sulu meyvesi. -4-

k. I/30/30, I/53/83, I/65/48,

I/81/63

kiráz : bk. kiraz -1-

k.+ lēden I/53/83

kiraz : bk. kiraz -1-

k.+ lāda I/53/81

kirbid : Kibrit, bir ucuna, sert bir şeye sürtüldüğü zaman tutuşan bir ecza sürülmüş çöp parçası. -3-

k.+ i I/126/08, I/126/18, I/64/69

kirbit : bk. kirbid -2-

k. I/126/16

K. I/130/66

kirec : bk. kireç -7-

k. I/60/10

k.+ e I/60/108, I/60/109

k.+ i I/60/10

k.+ in I/33/18

k.+ iñ I/60/07

kireç : Kireç taşının bu işe mahsus ocaklarda kavrulmasıyla elde edilen, kalsiyum oksitten ibâret taşimsız beyaz madde. -1-

k.+ li I/95/13

kireçlen - : Kalsiyum tuzları organik dokularda organın görevine engel olacak şekilde birikmek. -1-

k.- miş I/33/18

kiremit : Yağmurun içeriye girmesini önlemek için binâların çatılarına döşenen, kızıl toprak renginde ve aynı büyüklükte parçalar hâlindeki pişmiş balçık. -5-

k. I/152/118, I/33/03, I/81/64

k.+ li I/55/54

kireş : bk. kireç -1-

k. I/67/13

kireşle - : Kireçlemek, içine kireç katmak, kireçli suya batırmak veya üstüne kireç sürmek. -1-

k.- rinirdi I/67/13

kireşleme : Kalsiyum tuzları organik dokularda organın görevine engel olacak şekilde birikmesi durumu. -1-

k.+ ler I/63/48

kirez : bk. kiraz -6-

k. I/158/60, I/30/30, I/57/43

k.+ î I/57/48

k.+ imiz I/100/12

k.+ lē I/158/61

kirezci : Kirazcı, kiraz alıp satan kimse. -1-

k.+ le I/57/42

kirēzci : bk. kirezci -1-

k.+ lē I/57/44

kirezçilik : Kirazcılık, kiraz alıp satma işi. -1-

k. I/46/60

kiriş : Kasları kemik ve eklemlere bağlayan, sedef renkli, sert, sağlam, yoğun lif yapısı gösteren doku. -1-

k.+ inî I/87/113

kiriz : bk. kiraz -4-

k. II/32/49

k. ā_acı II/32/49, II/32/50

kirid : bk. kirkit -4-

k.+ i I/21/31

k.+ inen I/140/37, I/27/10, I/96/09

kirkit : Halı dokunurken düğümleri sıkıştırmaya, atkı tellerini çözümleri arasına iyice oturtmaya yarayan demir tarak. -5-

k. I/08/63, I/87/106, I/96/10,

I/96/11

k.+ ler I/08/73

kirkitle - : Kirkitten geçirmek, kirkit kullanarak dokumak. -2-

k.- rdik I/140/38

k.- rdik I/140/38

kirkitle - : bk. kirkitle- -1-

k.- rdiK I/08/63

kirlen - : Kirli duruma gelmek, kirli olmak. -2-

k.- di I/96/27

k.- ir I/96/37

kirli : Üzerinde veya içinde leke, toz, yağ vb. bulunan, temizliği kirle bozulmuş olan, pis -5-

k. I/123/35, I/123/47, I/25/18,

I/25/20, I/95/09

kirlilik : Kir, kirlilik, kirli olma durumu. -1-

k. I/125/37

kişlik : bk. killik II -1-

k. I/31/69

kirman : Elde yün eğirmeye yarayan araç. -12-

k. I/12/08

K. I/73/73

k.+ da I/94/36, I/94/43

k.+ ı I/21/20, I/21/21, I/73/76

K.+ nā I/21/21

k.+ nan I/27/42, I/27/44, I/73/76

kirpit : bk. kirbid -2-

k. I/130/65

k.+ i I/130/65

kise : (?) -1-

k.+ sinden II/09/26

kişî : bk. kişi -6-

k. I/10/87, I/27/60, II/13/58,

II/17/73, II/23/06

kişî : bk. kişi -1-

k. II/01/77

kişi : İnsan, kimse, şahıs. -160-

k. I/03/22, I/03/54, I/05/23,

I/07/57, I/07/82, I/103/16, I/106/40,

I/110/62, I/112/68, I/114/19, I/114/33,

I/121/45, I/133/63, I/14/24, I/14/38,

I/140/40, I/140/45, I/142/59, I/146/07,

I/146/25, I/15/86, I/151/38, I/151/39,

I/155/84, I/158/23, I/158/24, I/158/48,

I/16/33, I/27/39, I/27/60, I/31/30, I/31/34,

I/31/44, I/36/65, I/36/67, I/39/07, I/39/74,

I/46/121, I/46/20, I/46/72, I/46/78,

I/49/44, I/54/69, I/55/27, I/56/33, I/56/34,

I/57/09, I/59/44, I/65/04, I/65/06, I/65/07,

I/65/37, I/68/49, I/69/06, I/69/68, I/73/51,
I/73/52, I/74/41, I/74/42, I/74/54, I/75/44,
I/86/46, I/87/71, I/92/05, I/92/45, I/93/40,
I/94/23, I/94/26, I/94/63, I/96/09, I/96/12,
I/96/13, II/02/43, II/02/95, II/06/50,
II/08/92, II/10/81, II/14/52, II/15/100,
II/15/52, II/15/53, II/15/55, II/17/70,
II/17/72, II/19/41, II/19/43, II/19/44,
II/19/95, II/23/11, II/27/29, II/27/30,
II/28/38, II/28/81, II/28/82, II/38/86,
II/39/187, I/94/66
k.+ de I/07/102, I/108/42,
I/158/20, I/27/50
k.+ deki II/15/55
k.+ den I/27/15
k.+ di II/30/76
k.+ ler I/01/73, I/33/33, I/90/56,
II/10/83, II/10/84, II/10/94, II/13/61,
II/15/19
asil k.+ lerden II/02/26
āsıl k.+ lerden II/02/28
k.+ leri II/10/89, II/15/56
k.+ leriñ I/01/67
k.+ lerne I/01/31
k.+ niñ I/01/68, II/09/98, II/10/84
k.+ niñmişdi I/156/06
k.+ ydik I/16/42, I/87/111
k.+ ydiK I/55/25
k.+ ye I/156/12, II/21/82, II/39/89,
II/39/90
K.+ ye I/156/12
k.+ yi I/110/63, II/15/55
k.+ yik II/27/04
k.+ yin I/52/22
k.+ yiS II/27/31
k.+ yiz I/93/03, II/14/53
k.+ ynen I/50/47, I/73/50
kişili : <kişilik+i : Herhangi bir kişi için,
herhangi bir kişiye yetecek miktarda olan.
-2-
k.+ se I/94/23
Kit - : bk. git-³ -22-
K.- medim I/121/106, I/145/05,
I/161/02, I/58/05, I/75/63, I/75/64,
I/75/65, II/05/02
K.- ti I/156/22
K.- tik II/07/27
K.- TiK I/146/29
K.- tim I/38/03, I/76/02, II/21/02,
II/21/03, II/34/54
K.- Tim I/136/03, I/145/04,

I/58/05, I/60/17
bk. git-⁶ -47-
K.- Tī I/146/21
K.- ti I/150/50
K.- ti I/155/34
ğodu K.- Ti I/52/50
bk. git-² -58-
K.- me I/144/27
K.- medim I/114/35
K.- miş II/01/10
K.- ti II/16/55
K.- Ti II/01/10
K.- Tik I/54/39
K.- Tiler I/112/45
bk. git-⁹ -51-
K.- ceñ II/07/60
K.- Çeñ I/161/41
K.- mezmiş I/76/45
K.- tim II/01/45
bk. git-⁵ -24-
K.- mezdi I/91/73
K.- tik II/20/58
bk. git-¹ -43-
K.- medim II/14/97
K.- mişdir II/02/69
K.- tī I/146/06, I/156/22
K.- Tī I/153/39
K.- ti I/146/06, I/146/08, II/07/54
K.- tik I/100/03
K.- tillē II/26/08
K.- tim II/30/05
bk. git-⁴ -28-
K.- ÇeS II/01/47, II/01/48
K.- Tim I/104/10, I/122/41
bk. git-¹⁰ -29-
K.- tim I/156/20
bk. git-⁸ -32-
K.- Çek II/05/44
K.- ti II/34/04
K.- Ti II/34/03
kitab : bk. kitab -5-
k.+ ı I/134/20, I/61/46
oğuma k.+ ı I/113/06
hesabım k.+ ım I/134/14
k.+ ımız I/113/06
kitab : Bir araya getirilmiş yazılı veya
basılı yapraklardan meydana gelen bütün.
-6-
k. I/11/19, I/125/94, I/134/13,
I/56/38
k.+ ları I/11/55

k.+ larınan I/10/11
kitep : bk. kitap -1-
k.+ lerin I/10/13
Kitişat : bk. gidişat -1-
K.+ ımıza I/01/36
kitle - : Kilitlemek. -1-
k.- rlermiş I/28/27
kitli : Kilitlenmiş, kilitli. -2-
k. I/06/110, I/06/115
kitli - : bk. kitle- -1-
k.- yoladı II/35/55
kitme : bk. gitme -4-
K. I/146/75, I/155/42
k.+ si II/38/26
k.+ ye I/64/26
KitmeK : bk. gitmek -3-
K. I/54/37, I/78/50, II/39/09
ko - : bk. koy⁻² -3-
k.- nur I/59/26
bk. koy⁻¹ -2-
k.- nmuş II/10/37
k.- nur II/30/65
bk. koy⁻¹⁰ -2-
k.- rlâ II/34/85
bk. koy⁻³ -1-
k.- ruz I/70/59
ko - : bk. koy⁻⁸ -1-
K.- rdu I/121/17
bk. koy⁻⁵ -2-
K.- dum I/136/08
bk. koy⁻⁹ -4-
yanına K.- ma II/07/97
bk. koy⁻¹ -3-
K.- nuyo II/30/66
kō - : bk. koy⁻¹ -1-
k.- rdu II/13/17
koça : Bir kadının evli olduğu erkek, eş,
zevç. -2-
k.+ sı II/13/24
k.+ sını I/55/39
koça : Ölçüleri emsâlden çok daha
büyük olan, büyük, geniş ve iri. -1-
K. I/155/81
koçaman : Çok iri, pek büyük, koca. -
1-
K. I/83/48
koç : Damızlık erkek koyun. -2-
k. II/15/10, II/15/11
koçan : Mısırın taneleri taşıyan, üstü
yapraklarla sarılı, sert, silindir biçimindeki
alt ucu püsküllü meyvesi. -1-

k.+ ınan I/76/60
köçek : Köçek, kadın kılığına girerek
oynayan erkek. -1-
k. I/04/21
kōfer : Kuaför, kadın berberi. -1-
k. mufur II/37/49
koğ - : Koku çıkarmak, (şöyle veya böyle)
bir koku yaymak. -10-
k.- ar I/132/31
k.- ardı I/122/77
k.- ardır I/105/64
k.- maS I/121/69
k.- mayoru I/121/70
k.- maz I/40/79
k.- uvrudu I/13/12
k.- uyó I/01/61, I/01/62
k.- uyödun II/21/65
koğu : Cisimlerden yayılan zerrelere
burun zarındaki sinirlerde meydana
getirdiği duyu. -2-
k.+ su I/53/69
k.+ sündân I/01/63
koğulu - : bk. göğla- -1-
k.- yo I/01/87
kol : 1. İnsanın omuzundan parmak
uçlarına kadar olan organı. -1-
K.+ undan I/12/44
2. Makinelerin, bâzı âlet ve
edevâtın tutup çekmeye veya çevirmeye
yarayan mâdenî yâhut tahta kısmı.
3. Elbisenin bu organı saran kısmı.
koła : Kola bitkisinin yapraklarından
çıkan, kokulu madde, şeker ve karbonatla
hazırlanan çok yaygın içecek. -8-
k. I/07/72, I/109/39, I/111/83,
I/125/99, II/13/01, II/13/35, I/04/62
kolā : bk. koła -1-
k. I/104/55
kolay : Zahmetsizce, sıkıntı çekmeden
yapılan, güçlüğü olmayan (iş). -5-
k. I/141/11, I/141/21, I/46/100,
I/91/16
k.+ dı I/16/59
kolay gelsin : Bir iş yapmakta olana
söylenen, “Yaptığın işte bir zorluğa
uğrama, işin rast gitsin” anlamında iyi
dilek sözü.
kolay : bk. kolay -3-
K. I/125/40, II/36/15, II/36/16
koli : İçinde gönderilecek çeşitli eşyâ
bulunan paket. -4-

. II/38/59, II/38/70, II/38/71
 .+ ni II/38/67
ollesto : bk. ulestere -1-
 . II/19/75
oma : Bir kimsenin iitme, grme,
 anlama ve hareket etme gibi ird
 faliyetlerini hemen hemen tammen
 kaybettii, genellikle hastalık veya
 iddetli darbe yhut sarsıntı sonunda
 meydana gelen derin baygınlık durumu. -
 3-
 .+ da I/45/37
 .+ ya I/28/52
 .+ y I/28/54
ompsta : bk. omposto -1-
 .+ muz II/31/48
ompsto : bk. omposto -1-
 .+ sunu II/23/51
ompile : Komple, her eyi tamam olan,
 eksiksiz, tam takım hlinde. -4-
 . I/131/33, I/131/59, I/131/60,
 I/138/84
ompile : bk. ompile -1-
 . I/131/61
ompostu : bk. omposto -1-
 . yaplrd II/11/13
omposto : ekerli suda kaynatılmı ya
 meyvelerden ibret tatlı, hoaf. -4-
 . II/35/44, II/37/88
 .+ su I/103/20, I/151/14
ompost : bk. omposto -1-
 .+ l II/34/106
ompostu : bk. omposto -4-
 .+ sundan I/125/72
 .+ ya I/07/40
 .+ yo I/07/42
 .+ yu I/07/40
ompusdu : bk. omposto -1-
 . I/67/63
ompustu : bk. omposto -2-
 . I/76/28
 . yapılır I/26/03
omu : Evleri birbirine yakın veya bitiik
 olan kimselerin birbirlerine gre aldıkları
 ad. -7-
 . omuya I/09/57
 .+ lm I/46/117
 .+ muzun I/90/10
 .+ nu I/106/39, I/140/26
 .+ ya I/32/05
omu omuya : Komularla

birlikte.
 omu .+ ya I/09/57
omu h : Komu olmanın
 gerektirdii saygı ve sevgi.
omu : bk. omu -1-
 .+ lar I/91/55
omu : bk. omu -1-
 .+ lar I/91/55
omulu : Komular arasındaki iliki. -
 4-
 . I/09/55, I/41/49
 .+ ları II/23/41
omulu : bk. omulu -1-
 . II/23/40
omulu : bk. omulu -1-
 . I/07/84
omulu : bk. omulu -1-
 . I/09/59
omur : bk. omur -3-
 k. I/06/46
 k. mmur I/06/45
omutan : Askeri bir birliin baı,
 kumandan. -7-
 serdar . I/146/31
 .+  I/25/50, I/25/52, I/75/09
 .+ ma I/25/26
 .+ mı I/25/48
 .+ nna I/05/35
on : <on+ -1-
 .+ d I/20/10
on : <on+ -1-
 ky . I/142/42
on : Byk, gsterili ev. -2-
 .+ dan I/95/114
 .+ larından I/95/100
onla - : Yolculukta bir yerde durup
 geceyi geirmek. -1-
 .- rmıd I/56/20
onlam : Konlama, konlamak ii.
 -1-
 .+ y I/01/82
onlı - : bk. onla- -1-
 .- yo I/01/83
onserve : bk. onserve -1-
 . yapla II/26/32
onserve : Yksek derecede ısı veya
 buharla mikroplardan arındırılmı ve
 ileride kullanılmak zere kavanoz veya
 kutulara konmu (yiyecek) ve bu ekilde
 hazırlanmı yiyecek maddesi. -12-
 . I/154/35, I/42/38, I/83/58,

I/83/60

ķ. + si yaparĪS I/60/24
ķ. yapan yapıyo I/83/58
ķ. yapardıĶ I/60/27
ķ. yaparız I/26/62
ķ. yapáyo II/35/75
ķ. yapıyōS I/32/34
ķ. yapTık I/83/59
ķ. + ye I/103/44

ķonserveliK : Konserve yapmaya uygun, konserve yapmak için ayrılmış yiyecek. -1-

ķ. II/26/30

ķonsēve : bk. ķonserve -1-

ķ. II/22/84

ķoņsu : bk. ķomřu -2-

ķ. I/18/47

ķ. + lar II/31/14

ķoņsú : bk. ķomřu -1-

ķ. + yá I/06/115

ķōņsu : bk. ķomřu -1-

ķ. + ya II/25/04

ķoņsulū : <ķomřuluk+u -1-

ķ. + muz I/36/15

ķontā : <ķontak+ı : Karşı elektrik yüklü iki maddenin birbirine dokunmasını sağlayan anahtar, kontak anahtarı. -1-

elektirik ķ. + ndan II/31/10

ķonturol : Kontrol, bir şeyin usûlüne ve gerçeğe uygun olup olmadığını inceleme, denetleme, denetim, murâkabe. -3-

ķ. + a I/01/52, I/01/53, II/22/34

ķonu : Ele alınan, incelenen, üzerinde konuşulan mesele, olay, fikir veya durum, mevzû. -1-

ķ. + ŋ II/09/72

ķonus - : Düşüncelerini sözle anlatmak. -1-

ķ. - mazlar II/23/126

ķonus - : bk. ķonus- -1-

ķ. - urum II/38/02

ķonveyır : Konveyör, yükü havadan veya yerden taşımaya yarayan ve kapalı devre çalışan alet, taşıyıcı. -1-

ķ. II/23/18

ķonvoy : Birlikte aynı yere giden taşıt araçları veya insan topluluğu, kâfile. -2-

ķ. II/13/09

ķop - : 1. (Hamur) Kabarmak. -3-

ķ. - ar II/37/122

ķ. - du I/09/45

ķ. - sun II/15/71

2. (Organlar için) Vücuttaki yerinden ayrılmak.

3. Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak.

4. Koşmak.

5. Kıyâmet gününde dirilmek, haşrolmak.

6. Yerinden ayrılmak, bağlı bulunduğu yerle bağlantısı kesilmek.

7. (Gürültü veya tehlikeli bir olay) Birdenbire patlak vermek, ortaya çıkmak, birden başlamak.

ķopād - : bk. ķopart- -1-

ķ. - ıla II/30/81

ķoparatif : Kooperatif, üreticilerin, mallarını daha uygun şartlarla pazarlamak için kurdukları ortaklık. -5-

ķ. II/04/22

sulımı ķ. + i II/04/22

süt ķ. + i II/04/22

tarım ğiredi ķ. + i II/04/22

ķ. + leğ II/04/28

ķōparatif : bk. ķoparatif -4-

ķ. + i I/69/18

pancar ķ. + i II/04/21

tarım ğiredi ķ. + ĩ II/04/20

tarım ve orman ķalkınma ķ. + i

II/02/47

ķopart - : Koparmak, kopmasına yol açmak, bağlı bulunduğu yerden ayırmak. -1-

ķ. - Tım I/85/56

ķopdur - : (Hamur) Kopmasını sağlamak, kabartmak, koputmak. -1-

ķ. - uyom I/09/45

ķoperatif : bk. ķoparatif -1-

ķ. başęanıyın II/28/94

ķōpiratif : bk. ķoparatif -2-

ķ. II/02/45, II/02/46

ķopma : Yerinden ayrılarak bağlı bulunduğu yerle bağlantısı kesilmiş. -1-

ķ. I/147/20

ķoput - : (Hamur) Kopmasını sağlamak, kabartmak. -3-

ķ. - tuğTan II/15/70

ķ. - uyodun II/15/81

ķ. - uyon II/15/70

ķordon : Rıhtım, sâhil yolu, kıyı şeridi. -
1-

ķ. I/95/20

ķoridor : Koridor, bir yapıda odaların
arasında bulunan genellikle dar geçit. -
1-

ķ.+ lâra I/94/52

ķork - : Korkuya kapılmak, korku
duymak, ürkmek. -2-

ķ.- ardım I/122/70

ķ.- ulcaķ I/150/56

ķork - : bk. ķork- -1-

ķ.- ardım I/122/70

ķorku : Bir tehlike veya tehlike ihtimâli
karşısında duyulan ürkütücü duygu. -
1-

ķ. I/95/17

ķorlaştır - : Kor durumuna gelmek,
korlaşmasını sağlamak. -1-

ķ.- sıñ II/37/93

ķorü - : bk. ğoru¹ -1-

ķ.- dular I/05/35

ķoruluk : Korumacılık, himaye etme,
gözetme. -1-

ķ. I/93/28

ķoruma : Koruma altına alınmış,
korunmuş yer. -1-

ķ. I/92/40

ķosa : Bir çeşit uzun saplı orak. -1-

ķ.+ ynan I/150/10

ķoş - I : 1. Bir yere hızla, acele ile gitmek.
-3-

ķ.- alġadı I/145/58

ķ.- ardı I/145/99

ķ.- Tum I/136/16

ķoş - II : 1. (Hayvanı) Çekeceği şeye
bağlamak. -2-

at ķ.- an I/23/34

ġeyik ķ.- armışdı II/28/62

2. Bir iş için güçlük çıkarmak.

ķoş - : bk. ķoş- II -1-

öküz ķ.- ârdıķ I/72/44

ķoşul : -1-

ķ.+ larına II/15/21

ķota : Bir ülkede yetiştirilece, ithal
edilecek mallar için getirilen sınırlama. -
1-

ķ.+ yâ vura vura vura vura

II/10/15

ķotâ : bk. ķota -1-

ķ. II/10/15

ķotu : bk. ķota -1-

ķ. II/10/16

ķotú : bk. ķota -1-

ķ. I/21/04

ķova : Her türlü nesneyi ve özellikle
sıvıları taşımaya, bir yerden su çekmeye
yarayan üstünden kulplu kap -1-

ķ.+ ları I/139/36

ķovâlambaç : Kovalambaç, birbirini
kovalamak suretiyle oynanan bir çeşit
çocuk oyunu. -1-

ķ. II/15/57

ķovale - : bk. ğovala- -1-

ķ.- yodu I/38/20

ķoy - : 1. Vermek, ... olarak belirlemek.-
12-

adını ķ.- arsa II/13/33

ķ.- arsañız II/13/18

ķ.- cam II/13/20, II/13/22,
II/13/26

adını ķ.- cam II/13/27

ķ.- caz II/13/19

ķ.- dum II/13/29, II/31/37

ķ.- muşla I/53/05

ķ.- muşlar I/53/03

ķ.- uñ II/13/19

2. (Bir yere) Bırakmak, (bir yere)
yerleştirmek. -6-

ķ. I/139/09, I/139/10

ķ.- alım II/24/50

ķ.- du_unda II/15/120

ķ.- dulâ I/37/14

ķ.- uyom I/40/16

3. Katmak. -3-

ķ.- arıS II/33/70

ķ.- dum I/40/39

ķ.- uyoduķ I/19/07

4. (Bir yiyeceği veya kaynatılması
gereken bir şeyi) Pişmek veya kaynamak
üzere hazırlayıp ateşe oturtmak. -2-

ķ.- uyoz I/23/22

5. Bir iş için ayırmak. -1-

ķ.- dum I/139/25

6. Uygun biçimde hazırlamak, tertip
etmek, düzenlemek. -1-

ķ.- up II/21/36

7. (Yeme, içme vb.) İhtiyacını
karşılama üzere vermek.

8. (Birini) Bir işe yerleştirmek,
tâyin etmek.

9. İzin vermek, serbest bırakmak,

ellememek.
 10. Dökmek, sıvı şeyler için ikram etmek.
 11. Bırakmak, terketmek.
 12. Atmak.
 13. Uyulması gereken kuralları belirlemek, vazetmek.
 14. Yetmek, olanak vermek.
 15. Sermek.
 16. Dağılmak, salmak.
 17. ... duruma getirmek, o hal üzere kalmasına sebep olmak.
 18. Kaydetip yayımlamak.
 19. (Genellikle olumsuz cümlede) Eser bırakmak, kalmasını sağlamak.
 20. Yerleştirmek.
 21. Ekleme.
 22. (Saç, sakal vb.) Uzatmak, bırakmak, bir süre kesmeyerek görünür hâle getirmek.
 23. Yapmak, etmek, olmak anlamlarında yardımcı eylem.
 24. Küfür, hakaret amacıyla kullanılır.
 25. O şekilde kabul etmek, öyle varsaymak.
 26. Gömmek, defnetmek.
 27. İçine işleyecek şekilde tesir etmek, etkilemek, dokunmak.
 28. Başlatmak, yazdırmak, kaydettirmek.
 29. Kapatmak, hapsedmek.
 30. Oturtmak veya yatırmak suretiyle almak.
 31. Bir yerden içeri almak, girmesine izin vermek.
 32. Yemek.
ķoy - : bk. ķoy⁻² -1-
 ķ.- ūyoS I/19/11
ķōy - : bk. ķoy⁻¹ -3-
 ķ.- du II/13/27
 ķ.- duķ II/13/30
 ķ.- muş II/13/20
Ķoy - : bk. ķoy⁻¹ -4-
 Ķ.- dum II/31/37
 Ķ.- muşlar I/53/05
 bk. ķoy⁻³ -1-
 Ķ.- arız I/111/67
 bk. ķoy⁻⁷ -2-
 Ķ.- ar I/138/67
ķoy : bk. ķōy -1-

k.+ dākını II/07/49
ķoyma : Koymak işi. -1-
 ķ. II/13/48
ķoyu : Sıvılık derecesi fazla olan, yoğunluğu sebebiyle güç akan, akışkanlığı az olan, kesif. -1-
 ķ. II/15/28
ķoyun : Geviş getirenlerden, eti, sütü ve yapağısından faydalanılan, boynuzlu, memeli, evcil hayvan. -8-
 ķ. I/139/21, I/58/87, II/31/16
 ķ. a.ılları II/23/153
 ķ.+ nā I/139/21
 ķ.+ narımız II/24/12
 ķ.+ narımızı II/24/12
 ķ.+ umu I/139/26
Ķoyun : bk. ķoyun -1-
 Ķ.+ umuz II/24/34
Ķoza : İçinde, tohum veya kelebek durumuna gelmemiş böcek bulunan yuvarlak mahfaza. -3-
 Ķ.+ ları I/85/20
 Ķ.+ ya I/85/47, I/85/48
ķō : bk. ķōy -211-
 k. I/56/15, II/33/39
 k.+ ū I/06/58, I/142/11
 k.+ e I/07/100, I/125/64,
 I/71/81, II/25/19
 k.+ oη II/02/24
 k.+ oη I/08/19
 k.+ uη II/25/23
 k.+ ū I/03/09, I/05/36, I/06/56,
 I/11/17, I/110/44, I/111/108, I/147/51,
 I/149/34, I/30/19, I/35/30, I/69/56,
 I/69/68, I/71/81, I/86/37, I/89/08, II/02/33,
 II/02/36, II/21/77, II/23/34, II/28/34
 ķurtşeyh k.+ ū I/132/01
 aTlar k.+ ū I/11/12
 bacısar k.+ ū I/05/37
 bilvanis k.+ ū I/142/21, I/142/23
 bozan k.+ ū II/02/40
 çakmak k.+ ū I/15/02
 dereyalak k.+ ū I/28/07
 ģarage ĳikli k.+ ū II/28/23
 ģavıncı k.+ ū I/11/29
 ģayı k.+ ū I/155/92, II/25/19
 sadıkbaĳı k.+ ū I/105/02,
 I/105/03
 seviş k.+ ū I/03/10
 uşbaşı k.+ ū I/110/43
 k.+ ūdür I/95/16

k.+ jüm I/105/02
 k.+ jümde I/105/11
 k.+ jüme I/35/11, I/50/69,
 I/50/72
 k.+ jümüs I/155/64
 k.+ jümüS II/23/36, II/23/62
 k.+ jümüşdü I/11/14
 k.+ jümüz I/110/43, I/111/115,
 I/129/06, I/139/30, I/140/15, I/149/39,
 I/153/39, I/154/68, I/36/04, I/36/11,
 I/72/50, I/73/56, I/86/74, I/92/09
 k.+ jümüzde I/137/07, I/145/88,
 I/154/55, I/72/29, I/92/15, II/23/29
 k.+ jümüzdē I/153/72, I/34/71
 k.+ jümüzden I/05/24, I/75/33,
 I/79/06
 k.+ jümüzden I/75/34
 k.+ jümüzdeydi I/134/18
 k.+ jümüzdü II/23/45
 k.+ jümüze I/75/10, I/75/16,
 I/75/18
 k.+ jümüzü I/108/54, I/139/43,
 I/139/44
 k.+ jümüzün I/05/64, I/07/85,
 I/11/12, I/134/18, I/34/04, I/79/40,
 I/92/33, II/17/24
 k.+ jün I/148/10, I/148/21
 k.+ jünde I/06/68, I/17/10,
 I/17/49, I/17/50, I/36/04, I/39/65, I/41/27
 qaracā_ören k.+ jünde I/111/03
 adaḥisarı k.+ jünde I/41/03
 balsar k.+ jünde I/121/109
 ğaraca_ören k.+ jünde I/121/108
 k.+ jünden II/28/08
 bozdā k.+ jünden I/155/08
 çayKoz k.+ jünden I/142/08
 dinek k.+ jünden I/09/72
 diḥek k.+ jünden II/25/17
 ğarasar k.+ jünden I/17/18
 ğavacıḳ k.+ jünden I/140/03
 ğayabelen k.+ jünden I/73/41
 hamamqarahisar k.+ jünden
 I/116/02
 sadıḳba_ı k.+ jünden I/137/02
 dācı k.+ jündü I/41/96
 k.+ jüne I/137/37
 ğaraca k.+ jüne I/110/66
 ğarasar k.+ jüne I/17/17
 k.+ jünü I/139/46
 cumhuriyet k.+ jünün I/149/55
 seviş k.+ jünün I/03/12

k.+ jün I/05/44, I/05/46,
 I/10/120, I/117/36, I/117/44, I/117/50,
 I/121/97, I/122/11, I/122/15, I/125/49,
 I/126/46, I/133/65, I/137/38, I/142/12,
 I/142/31, I/144/28, I/150/23, I/157/39,
 I/157/84, I/158/23, I/161/43, I/161/46,
 I/17/76, I/23/36, I/28/16, I/34/44, I/35/35,
 I/39/53, I/39/76, I/41/11, I/41/51, I/41/54,
 I/56/30, I/67/74, I/68/12, I/68/64, I/69/12,
 I/69/36, I/69/57, I/69/58, I/69/69, I/73/39,
 I/78/07, I/80/09, I/81/03, I/86/01, I/88/37,
 I/90/62, I/97/08, II/02/18, II/02/19,
 II/02/25, II/10/44, II/10/52, II/11/03,
 II/11/06, II/13/38, II/17/50, II/23/149,
 II/23/73, II/23/84, II/25/09, II/25/17,
 II/25/26, II/25/59, II/39/168, II/39/19,
 II/39/26, II/39/45, II/39/46, II/39/47,
 II/39/87
 k.+ dē I/71/50
 k.+ den II/08/118
 k.+ e I/01/07
 k. hibelerine I/58/49
 k.+ ümüz I/01/25
 k.+ ün I/01/10, I/01/11
kō : bk. köy -229-
 k. I/01/87, I/10/60, I/100/24,
 I/100/37, I/11/05, I/138/67, I/145/66,
 I/147/45, I/149/07, I/149/09, I/149/26,
 I/150/49, I/150/50, I/155/64, I/17/74,
 I/17/76, I/17/77, I/17/78, I/17/83, I/20/14,
 I/34/03, I/56/17, I/57/26, I/57/27, I/59/09,
 I/64/116, I/68/11, I/72/31, I/75/28,
 I/77/25, I/80/08, II/01/82, II/02/26,
 II/02/39, II/02/55, II/06/49, II/09/34,
 II/09/41, II/10/63, II/15/72, II/17/31,
 II/21/101, II/25/20, II/32/76
 güce k. II/25/13
 k.+ e I/157/84, II/25/15
 k.+ jümüz I/47/05
 k.+ jümüzün II/25/17
 k.+ jün I/10/14, II/17/32
 k. çorbası II/12/31
 k. dū_jünü I/148/28
 k.+ de I/07/102, I/07/88, I/09/02,
 I/09/63, I/100/24, I/100/39, I/100/40,
 I/100/42, I/105/12, I/111/113, I/122/87,
 I/126/03, I/126/10, I/126/79, I/129/04,
 I/129/52, I/129/67, I/135/04, I/138/39,
 I/145/89, I/147/43, I/148/21, I/153/38,
 I/155/62, I/17/57, I/17/88, I/25/45,
 I/34/60, I/34/61, I/36/03, I/39/10, I/41/25,

I/41/95, I/47/33, I/55/49, I/57/41, I/67/68,
I/68/31, I/68/50, I/71/23, I/75/57, I/80/08,
I/87/104, I/93/34, I/96/38, II/02/31,
II/05/53, II/10/75, II/12/26, II/22/56,
II/25/08, II/25/27, II/28/35, II/28/66
k.+ dē I/69/08, II/30/55
k.+ dekiler I/15/34
k.+ den I/09/68, I/105/32,
I/137/13, I/138/29, I/139/43, I/153/48,
I/158/05, I/56/67, I/67/47, I/67/57,
I/72/32, II/08/118, II/25/111, II/25/112,
II/25/27
k.+ deḡ II/28/12
tutlu k.+ den I/17/02
k.+ denim II/01/03
k.+ densē I/105/32
k.+ densin II/03/83
k.+ deyiz II/15/59
k.+ diydik I/35/57
k.+ dē I/01/20
k.+ dē_iz II/08/04
k.+ dö I/03/77
k.+ dü I/69/78, I/79/19, II/08/02,
II/08/84, II/21/25, II/21/76, II/25/07,
II/25/11, II/30/10
k.+ düyse II/25/69
k.+ düyüS II/08/04
k.+ le I/69/78
k.+ lede I/158/55
k.+ lemîs I/71/83
k.+ lemîS I/28/05
k.+ lēnden I/75/29
k.+ ler I/57/29, I/74/87, I/78/03
k.+ leḡ I/142/56
k.+ lerde I/10/24, I/15/05, I/15/06,
I/15/13, I/15/60, I/69/06, I/78/34
k.+ lerde yapan I/51/73
k.+ lerdin I/11/05, II/25/61
k.+ lerdî II/17/77
k.+ lere I/09/76, I/69/100, II/28/48
k.+ leri I/30/49, I/93/56
k.+ lerî II/39/129
k.+ lerimizde I/17/82
k.+ leriḡ I/63/26
k.+ lü I/21/92
k.+ müş I/17/75
k.+ müşdü I/17/77
k.+ müz I/11/05, I/122/51,
I/135/16, I/137/11, I/137/12, I/138/51,
I/17/61, I/69/73, I/72/28
k.+ müzü I/69/101

k.+ müzde I/01/26, I/03/29,
I/11/06, I/11/32, I/113/43, I/122/56,
I/126/44, I/129/53, I/13/04, I/14/25,
I/148/30, I/17/61, I/17/69
k.+ müzde II/12/67
k.+ müzde bir tek I/69/69
k.+ müzdî II/05/59
k.+ müzdē II/08/24
k.+ müzdö I/03/28
k.+ müzdü II/01/13, II/05/34,
II/16/84
k.+ müze I/121/111, II/21/17
k.+ müzüḡ II/05/53
k.+ nen I/112/60
k.+ nen yapılır II/17/31
k.+ sünden I/25/10
k.+ süz I/54/35
k. yeri I/28/51, I/63/11, I/63/12
k. yerinde I/06/29, I/101/21,
I/138/11
k. yerindē I/138/09
kõ : bk. köy -1-
k.+ _ümüzüḡ I/131/26
Kõç : bk. göç -1-
K. itme I/68/26
kõfte : İçine soğan, biber, baharat,
maydanoz, ekmeḡ, yumurta vb. konmuş
kıymanın yoḡrulduktan sonra yuvarlak
veya uzun küçük topaklar hâlinde ve
muhtelif şekillerde pişirilmesi sûretiyle
yapılan meşhur yemek. -1-
k. I/76/34
kõFtē : bk. köfte -1-
k. II/39/25
kõFteci : bk. köfteci -1-
k. II/23/203
kõFteci : Köfte satılan veya yenilen yer. -
1-
k.+ lēde II/23/203
kõfti : bk. köfte -1-
sulu k. II/39/56
kõḡ : bk. köy -2-
sekören k.+ ünden II/23/27
k.+ üḡ I/64/51
kõk : Bitkilerin, topraḡın altında kalan ve
topraktaki besî maddelerini emmelerine
yarayan kısmı, cezr. -18-
k. atmış I/25/50
k.+ lerinden I/54/33
k.+ ü I/117/37, I/74/99
k.+ ünneḡ I/127/40

2. Bir şeyin ilk çıktığı, ilk var olduğu nokta, geçmişteki kökeni.
 k. I/158/08
 k.+ ten I/75/03
 k.+ ü I/110/43, I/82/08, I/82/09, I/82/11, I/158/26
 k.+ üm I/158/03
 k.+ ümüS I/134/09
 k.+ ümüz I/21/79
 ekindé k.+ ündé I/45/25
 k.+ ünden II/28/36
köken : Bir şeyin geçmişte dayandığı temel, geçmişteki kökü, menşe. -1-
 k.+ nere II/35/06
kökenni : Asıllı. -2-
 k. II/14/19, II/23/162
kökle - : Kökünü kurutmak, bitirmek. (?) -2-
 k.- dik I/85/42
kökleme : İçindeki pamuk, yün gibi şeylerin oynamaması için iki yüzü dikişlerle tutturulmuş minder, şilte vb. -1-
 k. I/152/60
köklü : Esaslı, kökleşmiş. -1-
köklü ayle : Eskiden beri bilinen ve iyi tanınan âile.
 k. I/68/27
köl : bk. kör I -2-
 k.+ lē I/77/57, I/77/58
köle : Birinin hâkimiyeti altında bulunan ve özgürce hareket edemeyen kimse. -1-
 k. I/52/49
kölelik : Köle olma durumu. -1-
 k. yapcak I/52/48
kölgé : bk. gölgé¹ -1-
 k.+ ye I/06/136
kölge : bk. gölge¹ -7-
 k. I/123/70
 k.+ de I/123/71, I/124/47, I/28/40, I/81/07
 k. yapardık I/123/70
 k.+ nizi kesmesin I/50/28
köli : bk. köylü -2-
 k.+ yin I/54/34
 k.+ yis I/10/39
kölü : bk. köylü -25-
 k. I/03/90, I/10/101, I/100/24, I/126/09, I/126/14, I/148/27, I/161/44, I/161/47, I/23/42, I/58/36, I/77/12,

II/05/34, II/25/115
 isTiklalbağı k. I/142/08
 k.+ lēden II/26/38
 k.+ müs I/27/60
 k.+ sü II/02/56
 k.+ süne I/125/91
 k.+ ye I/125/71
 k.+ yün I/05/37, I/161/58, I/55/10, I/55/11
 k.+ yüs I/52/45
köñü : bk. köylü -1-
 k.+ leden I/161/47
kömbodo : Davul vb. vurmaları aletlere vurulduğunda çıkan ses. -1-
 k. tombodo I/59/67
kömür : bk. kömür -1-
 k. I/06/40
kömür : Yüksek basınç veya yüksek sıcaklık altında bitkilerin yapısının değişmesi sonucu meydana gelen, karbonca çok zengin, siyah, yanıcı, kalorisi yüksek madde. -47-
 k. I/104/16, I/130/35, I/130/37, I/130/45, I/136/10, I/136/11, I/15/34, I/34/57, I/45/66, I/46/76, I/46/78, I/55/57, I/55/58, I/55/59, I/76/74, I/76/75, I/81/04, I/88/59, I/93/09, I/93/10, I/94/14, II/21/80, II/27/37, II/33/42, II/33/43
 k.+ de II/19/55
 k.+ dü II/23/17
 k.+ lēde II/23/17
 k.+ ler I/88/20
 k.+ nen I/66/48
 k.+ ü I/130/47, I/136/12, I/137/64, I/155/38, I/34/58, I/55/58, I/73/19, I/81/04
 k.+ ü vuruyosuñ I/93/09
 k.+ ümüzü viri I/52/25
 k.+ ünde I/125/43
 k.+ ünü I/32/51
 k.+ üñ I/93/09
 k. verirle II/21/82
 k. viri I/52/46
kömürlüg : Kömürlük, kömür konan yer. -1-
 k. I/160/05
köpe : bk. köpek -7-
 k.+ ى II/25/39
 av k.+ ى I/16/13
 av k.+ ى I/16/13
 k.+ ىnden I/16/05
 k.+ ىne I/96/81

k.+ yi I/16/02, I/16/14
köpē : <köpek+i -3-
k. I/120/25
k.+ m I/122/81
k.+ miz I/24/40
köpek : Köpekçiller familyasından, birçok çeşidi bulunan, bekçi olarak ve avcılıkta kullanılan, sâdık, evcil memeli hayvan. -9-
k. I/120/53, I/16/14, I/33/65
k.+ le I/120/60
k.+ lē I/152/101
k.+ ler I/120/27
k.+ lere I/120/24
k.+ lerin I/120/59
köprü : Aralarında doğrudan doğruya geçişi önleyen bir engel bulunan iki yeri birbirine bağlayan veya bir trafik akımının diğerini kesmeden üstten geçmesini sağlayan yapı. -8-
k. I/122/42, II/10/38
k.+ den I/122/43, II/09/97
k.+ sü I/23/50
k.+ sünüş I/11/28
k.+ yü I/69/102
kör I : Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, âmâ.-7-
k. I/77/58, II/07/120
kel etmedi k. etmedi I/125/41
ne çocuklarımı kel etTim ne çocuklarımı k. etTim I/91/61
kör olsun (olasıca): Bedduâ sözü olarak kullanılır.
k. olasıcalar I/133/21
k. olsun I/95/72
kör II : Mezar. -2-
öllüğün k.+ ü I/134/42, I/113/130
kör - : bk. gör¹ -1-
k.- ennen II/39/12
kör : bk. kör I -1-
k.+ dü I/77/58
körebe : Körebe, gözleri bağlı bir ebenin oyundakilerden birini yakalaması esâsına dayanan bir çocuk oyunu. -1-
k. I/09/30
körel - : (İşleyen, çalışan bir şey) Gücünü kaybetmek, gücü azalmak. -1-
k.- di I/01/40
körfez : Kara içine girmiş deniz parçası. -2-
k. I/95/109, I/95/111

körlük : Gerçeği görememe durumu, gâfillik.-3-
k. II/07/131, II/07/132
körü : bk. köruk-2-
k.+ ü II/26/11, II/26/16
körük : Açılıp kapandıkça içindeki havayı üfleme sûretiyle ateşi canlandırmaya yarayan, deri, meşin veya tahtadan âlet -1-
k. II/26/11
kös : Üzerinde çamaşır yıkanan uzun tahta veya taş. -4-
k. II/21/59
k.+ lere I/59/40
k.+ lerimiz I/59/40
k.+ ü II/21/62
kösür : Köş, üzerinde çamaşır yıkanan uzun tahta veya taş. -1-
k.+ e I/59/45
köşe : Bir nesnede en ve boyun kesiştiği sivri yer, iki yerin birleştiği nokta, uç. -5-
k. I/135/39
k.+ de I/64/74, I/64/75
k.+ si I/02/66
k.+ sinde I/64/74
köşi : bk. köşe -1-
k.+ ye I/135/28
köşse : bk. köşe-3-
k. I/152/62
k.+ ye I/152/61
köşşē : bk. köşe-1-
k. I/152/62
kötü : bk. kötü -2-
k. II/01/35
êyi k. II/38/114
kötü : İstenilen nitelikte olmayan, sâhip bulunması gereken vasıfları taşımayan. -72-
k. I/01/03, I/06/01, I/07/51, I/10/66, I/111/87, I/113/131, I/119/39, I/12/47, I/135/45, I/15/24, I/15/25, I/17/29, I/21/72, I/23/13, I/24/58, I/45/07, I/48/74, I/50/38, I/52/03, I/52/13, I/52/14, I/53/31, I/58/10, I/58/35, I/63/48, I/63/59, I/64/38, I/67/02, I/69/84, I/69/85, I/74/25, I/93/29, I/96/84, I/96/88, II/06/85, II/07/01, II/12/09, II/16/98, II/25/01, II/33/01, II/39/09
î k. I/23/46
îyi k. I/74/26

ëyi k. I/93/65
iyî k. II/35/11
iyi k. I/109/56, I/112/70,
I/119/37, I/133/22, I/23/63, I/64/59,
II/05/89, II/07/128
kötü k. I/80/42
k.+ dü I/131/30
k. kötü I/80/42
k.+ lerinen I/15/38
k. mütü I/150/55
k.+ sü I/06/148
k.+ ydü I/130/09, I/58/26,
II/27/16, II/27/18
k.+ ydük I/79/25
k.+ ymüş I/77/73
k.+ ymüştü I/131/30
k.+ yü I/21/66
k.+ yün I/13/04
Kötülü : <kötülük+ü : Kötü olma durumu.
-1-
K.+ nden I/07/51
köv : bk. köy -218-
k. I/01/28, I/01/30, I/01/68,
I/01/75, I/03/34, I/03/78, I/10/07,
I/104/13, I/104/15, I/11/05, I/11/16,
I/11/18, I/11/25, I/125/45, I/128/09,
I/129/05, I/132/06, I/134/40, I/135/11,
I/152/89, I/153/16, I/158/37, I/23/46,
I/23/47, I/26/07, I/28/03, I/28/06, I/30/50,
I/32/38, I/32/39, I/33/102, I/39/96,
I/47/11, I/64/116, I/64/120, I/69/02,
I/69/09, I/69/60, I/69/78, I/70/05, I/72/29,
I/79/80, I/79/84, I/79/88, I/83/07, I/83/72,
I/86/26, I/86/35, I/89/03, I/98/25, II/03/75,
II/03/76, II/06/05, II/07/23, II/07/24,
II/07/49, II/07/50, II/09/45, II/13/55,
II/20/16, II/21/50, II/22/76, II/23/166,
II/25/13, II/25/25, II/25/28, II/26/02,
II/28/35, II/28/42, II/34/101, II/34/106,
II/37/78, II/37/88
ev k. I/146/21
k.+ de I/100/07, I/107/02,
I/161/18, I/28/16, I/42/60, I/74/45,
I/80/50, I/83/09, II/07/46, II/19/101,
II/26/25
k.+ den I/102/16, I/153/55,
I/32/16, I/32/71, I/52/03, I/82/02, II/34/03,
II/38/11
k.+ deniS I/09/26
k.+ denyiz I/33/111
k.+ desin I/85/43

k.+ deyîz I/33/111
k.+ deydî I/72/10
k.+ dê I/108/40, I/61/67, II/28/42
k.+ dü I/01/25, II/07/112, II/26/50
k.+ e I/03/83, I/08/22, I/10/64,
I/108/44, I/113/79, I/125/70, I/149/62,
I/159/31, I/161/28, I/27/08, I/35/12,
I/44/07, I/44/15, I/59/09, I/64/123,
I/70/15, I/73/39, I/99/60, II/19/101,
II/19/143, II/25/08, II/25/25, II/28/33,
II/34/72
k.+ e virin I/54/31
k. êkmē_e II/08/122
k. ibesinne II/07/117
k.+ lēde II/03/15
k.+ lēḡ I/72/51
k.+ ler I/01/75, I/89/28
k.+ lerede I/89/26, I/89/28
k.+ lere I/131/21
k.+ lerindē II/03/76
k.+ leriḡ I/69/06
k. meydanına I/98/25
k. odaları I/153/72
k.+ ü I/138/83, I/15/66, I/64/116,
I/88/47, I/89/04, II/03/75, II/03/76,
II/23/131, II/28/42, II/28/43
kara_ören k.+ ü I/92/03
aḡca_ören k.+ ü II/26/51
başören k.+ ü I/71/72, I/72/32
bekdeḡ k.+ ü I/153/50
çalıcı k.+ ü I/45/35
danni k.+ ü I/28/05
dümrek k.+ ü I/46/27
goḡmat k.+ ü I/01/22
gürle_ḡK k.+ ü II/26/01
kümbet k.+ ü I/92/10
lütfiye k.+ ü I/60/82
mercan k.+ ü I/24/18
osmaniye k.+ ü I/28/05
otluḡ k.+ ü II/30/05
yenidoḡan k.+ ü I/23/47
k.+ ümde II/37/04
k.+ ümüS I/129/38
k.+ ümüz I/83/07, II/26/03
Sekerîyā k.+ ümüz I/49/11
k.+ ümüzün I/32/77, II/09/39
k.+ ümüzünḡ I/46/34, II/09/54,
II/34/82
k.+ ün I/83/17, II/19/79
başören k.+ ünde I/71/72
ḡayı k.+ ünde I/159/07

k.+ ünden II/21/63
başiren k.+ ünden II/07/22
özden k.+ ünden II/17/13
seki k.+ ünden I/46/54
yuğarı_ılıcı k.+ ünden II/03/83
k.+ üne I/153/53
k.+ üñ I/11/19, I/153/74, I/153/76,
I/16/05, I/32/60, I/37/43, I/49/58, I/60/34,
I/69/57, I/69/61, I/84/14, II/03/11,
II/10/37, II/16/65, II/17/05, II/34/71,
II/34/72, II/34/73, II/37/05
ağca_öreni k.+ üñ II/26/53
k.+ ü II/21/50
k. yeri I/104/14
köv : bk. köy -5-
k. I/01/75, I/61/09, II/25/77
k.+ dü I/61/09
k. ebeIsinnen II/08/35
köy : bk. köy -8-
k. I/10/05, II/28/34
k.+ de I/06/141, I/113/137,
I/154/50, I/46/127, II/20/12
k.+ dü I/45/26
köv : bk. köy -1-
k.+ ü II/21/57
kövlü : bk. köylü -1-
k. I/72/80
kövlü : bk. köylü -11-
k. I/32/64, II/26/17, II/34/91
k.+ müzmüşTü I/153/05
k.+ ydü I/113/15
k.+ ye I/32/63
k.+ yü I/32/82, I/95/13, II/03/24
k.+ yüm II/34/28
k.+ yün I/61/07
kövlük :bk. köylük -1-
k.+ leri II/17/14
kövt : bk. köfte -3-
k. I/26/70, I/28/58
köy : bk. köy -17-
k. I/68/32, II/23/166
k.+ ü II/17/15
k.+ de I/104/58, II/30/62
k.+ deki I/104/59
k.+ e I/152/88
k. gönā I/142/45
k. gönānı I/142/42
k. Kōnā I/142/42
k. odası I/99/73
k.+ ü I/06/141, I/53/47
k.+ ümüştü II/32/131

k.+ üñ II/14/09
köylü : bk. köylü -2-
k. I/153/85
sorğun k. I/50/14
köy : Belediye teşkilâtı olmayan, genel karar organları halk tarafından seçilen, halkı daha çok zirâatla uğraşan, kır düzenindeki konutlardan, ahır, ağıl, tarla, çayır vb.nden meydana gelen, câmi, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi malları ortak olan yerleşme birimi ve buranın halkı. -339-
k. I/05/14, I/05/37, I/05/41,
I/101/34, I/103/14, I/103/15, I/108/43,
I/117/04, I/117/51, I/117/53, I/118/11,
I/120/03, I/121/100, I/121/110, I/122/51,
I/125/75, I/129/39, I/133/55, I/133/61,
I/142/28, I/146/05, I/157/69, I/157/72,
I/31/18, I/37/17, I/40/68, I/41/19, I/45/21,
I/47/29, I/49/43, I/49/44, I/53/62, I/55/51,
I/58/20, I/58/47, I/58/58, I/58/61, I/58/74,
I/60/80, I/64/53, I/65/29, I/65/56, I/67/58,
I/69/62, I/72/24, I/76/82, I/78/22, I/79/15,
I/80/09, I/86/17, I/87/37, I/93/62, I/95/16,
I/97/28, I/99/10, I/99/22, I/99/34, I/99/36,
I/99/42, I/99/43, I/99/54, I/99/60, I/99/62,
I/99/63, II/04/85, II/06/37, II/09/43,
II/09/84, II/19/120, II/21/07, II/21/12,
II/21/56, II/21/64, II/23/175, II/24/11,
II/27/26, II/33/07, II/35/87, II/39/183
K. I/108/12
bacısar k.+ ü I/05/33
k.+ de I/05/44, I/05/54, I/111/103,
I/111/109, I/111/93, I/115/03, I/117/52,
I/123/28, I/124/23, I/125/74, I/132/02,
I/132/16, I/147/12, I/156/17, I/24/17,
I/27/17, I/34/16, I/34/20, I/34/60, I/34/69,
I/37/38, I/46/03, I/49/44, I/53/22, I/53/62,
I/53/64, I/64/124, I/71/09, I/71/23,
I/75/38, I/76/83, I/92/61, I/99/06, I/99/21,
I/99/36, II/15/60, II/17/06, II/19/20,
II/24/16, II/27/04, II/27/52, II/35/08
k.+ dē II/30/49
k.+ deki I/92/57
k.+ den I/121/110, I/138/42,
I/143/82, I/144/59, I/144/60, I/46/121,
I/49/67, I/60/91, II/05/18, II/09/85
k.+ dēn I/144/59
k.+ denin I/147/03
k.+ desin I/144/13
k.+ deyin I/93/33

k.+ deyiz I/09/71
k.+ deyiz II/15/59
k.+ deymişdi I/56/22
k.+ dê II/19/10
k.+ dü I/61/10, II/25/06, II/39/183
k.+ e I/05/35, I/05/41, I/05/43,
I/05/45, I/07/88, I/108/32, I/114/16,
I/129/31, I/140/24, I/154/64, I/157/14,
I/161/30, I/17/51, I/25/29, I/44/58,
I/45/26, I/65/17, I/76/06, I/76/15, I/78/01,
I/99/58, II/09/58, II/19/114, II/19/47,
II/19/93
k.+ ē I/76/79
k.+ i II/19/21
k.+ le I/149/66, I/58/53, I/74/93
k.+ lē I/38/42, I/60/46, I/64/49,
II/01/81
k.+ lēde I/49/10
k.+ lēden I/125/75, II/05/35
k.+ lēnde II/19/164
k.+ lēñ I/75/02
k.+ ler I/01/94, II/15/46
k.+ lerde I/09/50, I/125/04,
I/125/74, I/17/81, I/71/22
k.+ lerdən I/60/78
k.+ lere I/03/79, I/16/60, I/16/61,
I/32/14, II/09/26, II/32/128
k.+ leri I/111/122, I/45/34,
I/60/92, I/92/22, I/99/57, II/24/04,
II/26/36
k.+ lerimizde I/17/80
k.+ lerine II/28/04
k.+ leriñ II/23/69
k.+ müşdü I/17/77
k.+ nen I/46/129
k.+ ü I/05/33, I/117/52, I/18/45,
I/28/07, I/38/05, I/44/39, I/44/40, I/56/16,
I/60/85, I/65/08, I/75/02, I/83/70, I/93/12,
I/99/44, I/99/54, I/99/55, I/99/59, II/01/14,
II/04/66, II/05/107, II/05/18, II/05/46,
II/09/89, II/20/63, II/21/54, II/30/56
alanya k.+ ü I/122/64
bacısar k.+ ü I/05/23
deyiş k.+ ü I/99/61
seki_ören k.+ ü I/149/06
sökören k.+ ü I/64/50
tağmağ k.+ ü I/156/08
yeşildepe k.+ ü I/93/49
k.+ ümüS II/09/04
k.+ ümüş I/99/55
k.+ ümüştü I/56/17

k.+ ümüz I/05/59, I/120/04,
I/49/70, I/65/55, II/09/54, II/09/65,
II/31/12, II/37/77
k.+ ümüzde I/34/11
k.+ ümüzdi II/09/67
k.+ ümüzün II/09/49, II/09/79,
II/09/82
k.+ ünde I/41/17
karageyikli k.+ ünde II/13/52
mülk k.+ ünden I/134/08
k.+ ündenim I/34/02
k.+ üne I/56/70
yārı k.+ üne I/22/32
k.+ ünen I/46/52
ğayı k.+ ünnen II/02/27
k.+ ünün I/46/51
k.+ ün I/05/43, I/117/09, I/141/18,
I/16/29, I/30/10, I/46/07, I/46/52, I/46/56,
I/64/49, I/73/65, I/81/68, I/92/08, II/09/66,
II/09/74, II/09/77, II/19/46, II/20/45,
II/27/51, II/27/61, II/34/37, II/39/79
k.+ ũ I/65/08
köy dili : Yöre ağzı.
k. dilinnen I/76/71
köy ebesi : Köylerde doğum
yaptıran kadın.
k. ebeleri I/58/52, I/58/56
k. ebeleriyle I/58/53
k. ebelēni II/30/57
k. ebelēnnen II/30/58
köy ekmeği : Tandır, sac, fırın
vb.nde pişirilen bir pide türü veya somun.
k. ekme_ı yapıyoS I/154/20
k. ekme_ı II/19/76
k. ekme_ı II/15/64
k. ekme_ıni II/19/76
k. ekmeğimiz yapıyoS yapıyoS
II/19/77
köy hayatı : Köyde yaşanan, köy
şartlarını
k. hayatı I/24/41
köy meydana : Genellikle köyün
ortasında bulunan geniş alan.
köy muhdarı : Muhtar.
k. muhdarıydı I/123/75
köy odası : Köylülerin çeşitli
toplantıları yaptıkları, misâfir ağırladıkları
oda.
köy okulu : Köydeki çocukların
gittiği küçük okul.
k. okulu I/121/107

k. oğulunda I/121/107
köy yeri : Kırsal kesim, köy.
k. yeri I/111/88, I/72/64
k. yeri I/73/21
k. yerinde I/07/07, I/101/05,
I/116/45, I/138/88, I/144/08, I/40/42,
I/55/74, II/19/120
k. yerindē I/05/15, I/69/15
k. yerinde I/04/39, II/15/82,
II/39/99
k. yerini I/144/13
k. yiri II/21/100, II/27/02, II/39/34
k. yirinde I/53/37, I/53/64,
II/15/90, II/21/05
k. yirindē I/76/07
köy : bk. köy -9-
k. I/17/51, I/67/51, I/71/82
k.+ de I/155/81
k.+ dü I/11/31
k.+ lerde II/03/27
k.+ lerinden I/142/13
k.+ ü I/05/25
k.+ ü I/26/19
köy : bk. köy -10-
k. I/48/45, I/56/10, I/56/14,
I/58/44, I/58/73, I/75/46, II/09/43
k.+ de I/34/19, I/34/68, I/53/22
köy : bk. köy -7-
k. I/150/48, I/73/21, II/08/16,
II/32/67
k.+ de I/34/25, II/09/103
k.+ den II/23/100
köy : bk. köy -8-
k. I/131/20, I/45/74
k.+ de I/22/21, I/22/41
k.+ den I/138/29
k.+ e I/140/24
k.+ lerde I/21/44
k.+ ü I/122/52
köylü : Köyde yaşayan, köy halkından
olan kimse. -12-
k. I/76/72, I/87/37
üşbaşı k. I/65/04
k.+ ceK I/81/49
k.+ le I/111/15
k.+ lēden I/33/02
k.+ ler I/111/111, I/117/17
k.+ ye I/154/53, I/32/62, I/76/24
k.+ ye veriydik I/90/53
köylük : Köy bulunan, köy kurulmuş olan
(yer) -2-

k.+ Tü II/09/27
közbasdı : Közbastı, ateşte pişirilmiş
kemiksiz et. -1-
k. I/36/73
közle - : (Et, sebze vb.ni) Kömür ateşi
üzerinde pişirmek. -1-
k.- riz II/19/56
közleme : Közde pişirilen (yiyecek). -
2-
k.+ si II/19/57
patlıcan k.+ si II/19/55
közleme : bk. közleme -1-
k. et I/95/07
Ƙriz : Birdenbire gelen ve kısa süren
hastalık nöbeti. -1-
Ƙalp Ƙ.+ inden I/60/51
Ƙrom : bk. kırom -2-
Ƙ.+ a I/46/81
Ƙ.+ dan I/60/34
Ƙu : bk. ki -44-
Ƙ. I/01/24, I/04/76, I/06/134,
I/06/64, I/10/79, I/100/25, I/108/46,
I/126/25, I/137/07, I/138/13, I/138/44,
I/143/42, I/146/77, I/150/33, I/153/117,
I/158/50, I/161/09, I/161/18, I/161/28,
I/161/32, I/17/69, I/18/75, I/23/13,
I/23/34, I/23/57, I/29/06, I/32/02, I/39/51,
I/49/45, I/55/61, I/61/01, I/61/02, I/61/21,
II/03/45, II/09/97, II/20/33, II/20/69,
II/27/35, II/29/26, II/29/31, II/35/05,
II/38/116
Ƙ.+ na I/93/20
Ƙu : bk. ki -1-
Ƙ. I/158/09
Ƙü : bk. ki -2-
Ƙ. I/126/58, I/39/09
Ƙüban : bk. Ƙurban -1-
Ƙ. bayramını II/14/91
Ƙuççük : bk. küçük -1-
Ƙ. küççük II/11/27
Ƙuççüklü : <küçüklük+ü : Çocukluk,
çocukluk çağı. -1-
Ƙ. II/08/134
ƘuçucuƘ : bk. küçücüK -1-
Ƙ. I/14/05
Ƙulā : <ƘulaƘ+ı : Başın iki yanında
bulunan işitme organı. -1-
Ƙ.+ na II/13/31
Ƙulestere : Kolesterol, vücûdun yağ
metabolizmasının esas öğelerinden biri. -
1-

ķ. I/37/37
ķullan - : (Bir Şeyden) Hangi işe yarıyorsa o maksatla yararlanmak. -4-
ķ.- ırdık I/35/07
ķ.- ıyo I/142/44
ķ.- ıyorum I/42/41
ķullān - : bk. ķullan- -1-
ķ.- ırın I/08/66
ķullanım : Kullanma, yararlanma. -1-
ķullanım suyu : İçmek dışında çeşitli amaçlarla kullanılan, çoğunlukla içilmeyen su.
ķ. suyu I/142/39
ķulube : Kulübe, kerpiç, saman, odun vb.nden yapılmış küçük, basit ev. -1-
ķ. I/81/63
ķum : Silisli kütlelerin, bāzı kaya ve māden parçalarının tabiî tesirlerle parçalanıp ufalanması sonucu ortaya çıkan küçük ve sert tānecikler ve bunlardan oluşan kütle -5-
ķ. I/19/09, I/81/36
ķ.+ a I/19/09
ķ.+ lu I/81/35, I/81/36
ķumaŐ : İpek, yün, pamuk vb. malzemedен makine veya tezgāhlarda dokunmuş her türlü dokuma. -1-
ķ.+ ım I/12/26
ķumpustu : bk. ķomposto -1-
ķ. I/07/39
ķun : bk. gün -1-
ķ.+ ķu II/02/25
ķur - : 1. Yapmak, inŐā etmek. -1-
ķ.- ālādi I/29/13
2. Bir araya getirmek. -1-
ilgi ķ.- ulurdu I/59/19
3. Hazırlamak.
4. Hazırlayıp olması için bırakmak.
5. (Parçalardan oluşan bir Şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak.
6. (Bir Şeyi) İŞleyecek duruma getirmek.
7. (Sürekli olacak bir Şeyi) Başlatıp ortaya koymak, oluşturmak, tesis etmek.
ķur - : bk. ķur⁻¹⁻
ķadırā ķ.- uyóller II/10/81
ķuraķlık : Kurak olma, yağmur yağmama durumu. -1-

ķ.+ lā I/01/24
ķuran : bk. ķuran -1-
ķ. I/29/13
ķuran : Kur'an, Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İŐlām dīninin temel kitabı, kelām-ı kadim, Kur'ān-ı Kerim. -3-
ķ. I/16/35
ķ.+ ı I/33/28
ķuran ķursu : Kur'an okumanın ve Kur'an'da geçen sure ve ayetlerin öğretildiği kurs.
ķurān : bk. ķuran -1-
ķ.+ ımı II/37/14
ķurban : 1. Kurban bayramı. -1-
ķ.+ a I/46/64
2. Bir amaç uğruna kendini fedā eden veya fedā edilen kimse.
ķurban bayramı : Zilhicce ayının onunda başlayan ve kurban kesilip dağıtılan dört günlük dīnî bayram.
ķurban ol- : Bir amaç veya kimse için kendini fedā etmek.
ķurban : bk. ķurban¹ -2-
ķ. bayramında I/155/68
bk. ķurban²
ķ. olurum I/67/31
ķurbannık : bk. ğurbannık -2-
ķ. I/91/27, II/31/30
ķurbet : bk. ğurbet -1-
ķ.+ ere I/15/63
ķurdāle : Kurdele, elbiselerde, saçlarda ve çeşitli yerlerde süsleme malzemesi olarak kullanılan kumaş Şerit. -1-
ķ.+ si I/151/32
ķurs : Belli ve sınırlı bir konu üzerinde kısa süreli dersler Şeklinde uygulanan öğretim. -2-
ķ.+ a II/37/14
ķ.+ lāna I/16/35
ķurŐun : Ağır, yumuşak, kolayca dövülebilen, māviye çalan gri (kurŐunî) renkli, boru imāli ve birçok kimyevî birleŐikte kullanılan, yoğunluğu 11,3, erime derecesi 327°, atom ağırlığı 207,21, atom numarası 82, sembolü Pb olan metal element. -1-
ķurŐun dök- : Halk inanıŐına göre nazar, büyü, hastalık vb. Şeyleri önlemesi için, eritilmiŐ kurŐunu bunlardan korunmak istenen kimsenin başından

çevirerek içinde su bulunan bir kaba dökmek.

Ç. dökērdik I/58/45

kürt : bk. kürt -1-

k. taranası I/04/56

Ķurt : Köpekgillerden, gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan. -1-

Ç. I/66/12

Ķurt : Uzun ve yumuşak gövdeli, omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok ilkel ayaklı, sürünerek hareket eden küçük hayvan.-1-

ķ. yapar I/122/75

Ķurtar - : Kurtulmasını sağlamak; bir canlıyı bir tehlikeden, mahvolmaktan, helâk olmaktan uzaklaştırmak, halâs etmek. -2-

ķ. I/95/51

Ķurtuluş : Kurtulmak işi, kurtulma, halâs, necat. -1-

Ķurtuluş savaşı : 1919 – 1922 yılları arasında Anadolu’yu işgal eden devletlere karşı yapılan ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulması ile sonuçlanan savaş, İstiklâl harbi, Millî Mücadele.

ķ. savaşıdan I/35/31

Ķuru : 1. Daha sonra yenmek veya kullanılmak için kurutulmuş. -8-

ķ. I/19/01

ķ.+ sundan I/42/51

2. Nemi, suyu olmayan.

ķ. II/20/02

3. (Çeşme vb. için) Suyu kalmamış, akıcı özelliğini yitirmiş.

Ķuru fasulye : Fasulye bitkisinin kurutulmuş taneleri ve bu tanelerden yapılmış yemek.

ķ. fasilyemiz II/31/48

ķ. fasille II/31/47

ķ. fasülleyi I/127/43

ķ. fasülye II/37/81

Ķuru - : Islaklığı, yaşlığı kaybolarak kuru duruma gelmek. -3-

ķ.- du I/54/67

ķ.- duktan I/54/67

ķ.- r I/19/05

Ķuru : bk. Ķuru¹ -3-

Ç. fasülye I/103/20

duT Ķ.+ su I/19/12

bk. Ķuru³

Ç. I/70/12

Ķurud - : bk. Ķurut- -1-

ķ.- uyoz II/21/94

Ķurul - : 1. (Parçalardan oluşan bir şey) Parçaları birleştirilerek bütün hâle getirilmek. -5-

ķ.- du II/31/20

soba ķ.- uyordu I/16/25

2. Ortaya konulmak, oluşturulmak, tesis edilmek.

3. Rahatça oturmak, yerleşmek.

4. (Yayı ve zembereği gerilerek) İşleyecek duruma getirilmek.

5. Bir araya getirilmek, toplanmak, teşkil edilmek.

Ķuruluş : Kurulma işi. -2-

ķ.+ ları II/23/136

ķ.+ ü I/92/09

Ķurum : Kuruluş, müessese. -2-

ķ.+ lısa II/38/24

tek ķ.+ u II/09/52

Ķuruş : 1 liranın yüzde biri değerindeki Türk para birimi, guruş.-1-

Ç. I/156/49

Ķurut - : Bâzı sebze, meyve, çiçek vb.ni) Güneşte bırakıp kuru duruma gelmesini sağlamak. -3-

ķ.- ursan I/19/05

ķ.- uyoz I/19/03, I/19/25

ĶuruT - : bk. Ķurut- -1-

Ç.- uruz II/37/124

ĶuSu : bk. Ķuzu² -1-

Ç.+ m I/58/11

Ķusur : Eksiklik, noksan. -6-

ķ.+ lu II/07/142

Ķusura bakmamak (kalmamak), (Ķusurunu ba_aşlamak) : Hoş görmek.

ķ.+ a ba_ama I/148/19, I/42/77

ķ.+ a Ķalma I/28/01, I/28/33

ķ.+ unu ba_aşla I/05/71

Ķusur : bk. küsür -2-

ķ. II/09/16

ķ.+ u II/09/101

Ķusur : bk. Ķusur -1-

Ç.+ a ba_ama I/38/120

Ķuşā : <ĶuşaĶ+1-1-

ķ. I/41/29

ĶuşaĶ : Bele bağlanan uzun, enli veya ensiz kumaş. -1-

ķ. I/41/29

ĶuşaĶ : bk. ĶuşaĶ -1-

Ç.+ lā I/153/61

kuşam : “Giyilip kuşanılan şeyler, üst baş” anlamında olup Giyim kuşam deyiminde geçer. -1-

ğeyim k. I/72/63

kuşandır - : Giyinmesini sağlamak. -1-

giyindiri k.- ı II/08/79

kuşat - : Kuşandırmak, giyindirmek. -1-

k.- ırla II/34/37

kutli - : Kutlamak, mutlu, sevindirici bir olaydan duyulan memnûniyeti yazı veya sözle bildirmek, tebrik etmek. -1-

k.- yyóS II/12/84

kutmi : Bir kumaş türü. -1-

kutmi şalvar: Kutmi denilen kumaş türünden yapılmış yöresel bir şalvar.

k. şalvar I/41/23

kutu : Çeşitli malzemeden yapılmış, genellikle kapaklı, taşınabilir kap. -3-

k. I/154/33, I/154/35

k.+ yu I/154/36

kütü : bk. kutu -1-

k. I/02/57

Kutu : bk. kutu -1-

K.+ su I/154/35

kuva : bk. kova -1-

k. I/07/75

KuvaT : bk. kuvvet -1-

Küş K. I/88/39

Kuvvetli : Kuvvetli, maddî güce sâhip olan, kuvveti olan, güçlü. -1-

K.+ dim II/19/132

kuy - : bk. koy-² -5-

k.- arıs I/36/51

k.- arlardı I/77/07

k.- dular II/23/12

k.- uyoz I/46/106

bk. koy-³ -1-

k.- uyóm I/90/08

kuzu : 1. Koyunun yavrusu. -2-

k.+ lâmız I/40/81

k.+ lar I/40/80

2. Yavru.

kü : bk. ki -3-

k. I/32/82, I/65/54, II/22/55

kü : bk. köy -2-

k.+ ü II/02/31

k.+ dê I/48/29

kübre : bk. gübre -3-

k. I/85/31

K.+ miz I/85/32

K. yapmazsan I/85/32

Kübür : bk. gübür -6-

k. II/07/83, II/38/16

feni k. I/85/18

k.+ süS II/08/83

K.+ ü I/33/88

k.+ ümüz II/38/24

kücü : Dokuma tezgâhlarında arış ipliklerini açıp kapayan tarak 2. Heybe dokumakta kullanılan, üzerine teller çakılmış tahta, basit dokuma aygıtı. -3-

k. I/96/07

k. yaparıS I/96/07

küçücüK : bk. küçücüK -1-

k. et I/111/20

küçüle - : Tezgâhta halı, kilim, kumaş vb. dokurken çözgü ipliklerini gücü ağacına bağlamak. -1-

k.- riS I/96/06

küçülü - : bk. küçüle- -1-

k.- yoz I/96/08

küçü : <küçük+ü -7-

k. I/121/92, I/33/80, II/03/34,

II/21/26

k.+ düm I/01/09

k.+ me I/85/11

k.+ ne II/29/11

küçü : <küçük+ü -7-

K.+ dü II/07/105

k.+ düm I/101/08, I/39/27

k.+ ken I/39/27

K.+ mü verdiK I/125/49

k.+ müz I/38/24

KüçüK : bk. küçük -1-

K. I/119/79

KüçüK : bk. küçük -9-

k. I/60/86, II/24/70

K. I/153/54, I/28/42, I/91/28

kuççük k. II/11/27

K. gâş2 I/81/17

k.+ leri I/39/30

K.+ tüm I/76/69

Küçü : bk. küçük -3-

k.+ ü II/29/11, II/37/77

K.+ üz I/110/22

küçücüK : Çok küçük, ufacık. -1-

k. II/09/77

küçüK : bk. küçük -5-

k. I/111/31, I/111/68, I/119/31,
I/33/68

K. II/33/37

küçük : Ölçüleri bakımından aynı cinsteki benzerlerinden daha alçak, daha dar, daha kısa ve daha ufak olan. -6-

k. I/09/69, I/111/14, I/111/18,
I/111/19, I/111/20, I/111/70, I/119/31,
I/140/19, I/33/131, I/33/77, I/33/86,
I/35/23, I/40/14, I/53/37, I/60/77, I/73/18,
I/74/19, I/83/35, I/85/24, I/85/52, II/15/82,
II/15/94, II/29/103, II/30/12, II/30/36,
II/37/76

K. I/110/33, I/113/136, II/09/41,
II/09/83

k.+ de I/73/35

k.+ ken I/09/07

k.+ Ken II/35/104

k.+ kēn I/09/56

k.+ le II/34/15

k.+ lē II/34/14

k.+ lēden II/38/69

k.+ lerden II/38/91

k.+ leri I/121/38

küçük küçük : Küçük parçalardan oluşacak biçimde.

güçük küçük k. I/128/36

küçük k. I/103/52, I/111/15,
I/111/16, I/111/21, I/111/72, I/119/59,
II/29/104, II/37/122, II/37/99

Küçük k. I/71/35

küçük k. I/154/52, I/73/59

k. küçük I/103/52, I/111/14,
I/111/15, I/111/21, I/111/72, I/119/58,
II/29/104, II/37/122, II/37/99

K. küçük I/71/34

güçük k. küçük I/128/36

küçük : bk. küçük -3-

böyük k. I/104/22

k. küçük I/154/52, I/73/58

küçükbaş : Koyun ve keçi cinsi kasaplık hayvanlara verilen ortak ad. -4-

k. I/46/67, I/57/33

k. hayvan II/37/72

k.+ ımız II/24/37

küçük - : Küçük duruma gelmek, daha küçük olmak. -1-

ne büyür ne k.- ür I/117/38

küFecik : Meyve, sebze vb. taşımaya yarayan, ağaç dallarından örülmüş büyük, kaba sepet, küçük küfe. -1-

k.+ lere I/128/74

küflen - : Küflü duruma gelmek, küf tutmak, küf bağlamak. -1-

k.- ir I/103/61

küFür : Sövme sözü, söverken kullanılan çirkin söz. -1-

küfür ed- : Sövmek, küfür sözleri söylemek.

k. ederci I/128/64

küFür küfür : (Rüzgâr için) Hafif hafif ve serin serin. -1-

küFür k. I/139/30

kül : Yanan şeylerden artakalan toz hâlindeki madde. -9-

k.+ e I/146/46, I/146/47

k.+ ümü I/77/40

k.+ ünü II/15/74

k.+ ünü I/116/15

k.+ üñü I/77/36

kül suyu : Küle su karıştırılarak elde edilen ve şifa umulan karışım.

k. suyu II/35/64, II/35/65, II/35/66

külbasdi : Külbastı, ateşte pişirilmiş kemiksiz et. -1-

k. II/28/87

külle - : Üstünü kül ile örtmek. -3-

k.- dim I/36/81, I/36/82

k.- riz I/26/52

külle : Tandırdaki ateşin yanmasını sağlayan hava deliği. -3-

k.+ si I/116/05

k.+ sini I/130/62

k.+ yi I/116/05

küllē - : bk. külle- -3-

k.- dig II/11/62, II/11/63

k.- rdig II/11/63

külleme : Külde pişirilen yiyecek. -1-

k. II/14/33

küllemelig : Külde pişirmek için ayrılmış olan veya bunun için uygun yiyecek. -1-

k. II/29/52

küllü - : bk. külle- -1-

k.- yip II/14/30

küllü - : bk. külle- -1-

k.- yolardı II/14/29

küllük : Kül ve süprüntü atılan yer, çöplük. -5-

k.+ de I/132/64

k.+ lēden I/02/61, I/02/62

k.+ lerde I/51/19
k.+ lere I/02/62
küllüme : bk. külleme -2-
k. II/08/95
küllümi : bk. külleme -1-
k. yapállá II/08/94
kültür : Bir milletin inanç, fikir, sanat, âdet ve geleneklerinin, maddî ve mânevî değerlerinin bütünü, hars. -1-
k. II/23/44
kültürel : Kültürle ilgili. -1-
k. I/92/33
kültürsüzlük : Kültürsüz olma durumu. -1-
k. II/23/168
külüstür : Külüstür, yıpranmış, eskimiş, kalitesinin düşük olduğu görünüşünden anlaşılan (şey). -1-
k.+ ler I/21/59
küm : Patlayan, düşen, bir yere çarpan veya üzerine vurulan bir şeyin çıkardığı kuvvetli, tok ve gürültülü ses. -1-
küm kümbüde : Bir şeyin üzerine vurulmasıyla çıkan gürültülü ses.
k. kümbüde I/126/66
kümbüde : Patlayan, düşen, bir yere çarpan veya üzerine vurulan bir şeyin çıkardığı kuvvetli, tok ve gürültülü ses. -1-
küm k. I/126/66
Küme : bk. güme -1-
K. yapârdık I/81/61
kümes : Tavuk, hindi vb. evcil hayvanların barınması için yapılmış kapalı yer. -2-
k. I/16/11
k.+ i I/16/11
kümês : bk. kümes -1-
k.+ e I/61/55
kümüş : bk. gümüş -1-
k.+ lü I/153/61
Kün : bk. gün¹ -4-
K. I/42/62
k.+ de I/119/69, I/46/40
K.+ de I/55/11
bk. gün⁵ -1-
düün K.+ ü II/23/55
küna : bk. günah -1-
k.+ ğ I/154/49
künge : Toz, çöp, süprüntü, pislik. -1-

tozuñ k.+ niñ I/159/34
künye : Bir kimsenin kim olduğu üzerinde yazılı olan ve eskiden bilhassa askerler tarafından üstlerinde taşınan üçgen şeklindeki kâğıt. -2-
k.+ si II/09/14
küp : İçine su, yağ, pekmez gibi sıvılar ve buğday, un vb. erzak konan, karnı geniş, dibi dar toprak kap. -1-
k.+ lere I/60/41
küPbüdü küPbüdü : Patlayan, düşen, bir yere çarpan veya üzerine vurulan bir şeyin çıkardığı kuvvetli, tok ve gürültülü ses. -3-
küPbüdü küPbüdü k. I/126/42
k. küPbüdü küPbüdü I/126/42
küPbüdü k. küPbüdü I/126/42
küpe : Genellikle kadınların kulak memelerine taktıkları süs. -1-
k.+ ler I/25/11
küpecik : 1. Kulplu, küçük küp. -2-
k. I/19/06, I/96/59
2. Küçükler, gençler.
k. I/96/59
küpecik : bk. küpecik² -1-
k. I/96/58
küpü : bk. küpe -2-
k. II/17/55
k.+ nü II/17/54
kürd : bk. kürt -1-
k.+ üm I/23/26
kürdan : Diş aralarında kalan şeyleri çıkarmak için kullanılan, ucu sivri, tahta, plastik vb.nden yapılmış ufak âlet. -2-
k.+ nâ II/39/32
k.+ nan II/39/32
küre : bk. kürek -4-
k.+ ğ I/73/50, I/73/62
k.+ ye I/76/85
k.+ ynen I/97/23
kürē : <kürek+i -4-
k. I/23/20, I/73/51
k.+ ğe I/10/16, II/37/66
kürek : Kömür, toprak, kum, kar vb. maddeleri bir yerden alıp bir yere atmaya yarayan, uzun bir sapa geçirilmiş mâdenî yayvan bir parçadan ibâret âlet. -9-
k. I/23/23, I/76/85, I/84/27, I/84/30, I/88/54
k.+ le I/157/83

k.+ lēnen I/39/59
k.+ lēṅ I/88/56
k.+ lerne I/88/47
kürt : Bugün çoğunluğu Türkiye, İran, Irak, Sûriye ve Güney Kafkasya'da yaşayan topluluk ve bu topluluktan olan kimse. -28-
k. I/03/11, I/03/14, I/06/144, I/149/35, I/149/36, I/23/25, I/23/26, I/23/27, I/74/100,
I/86/49, I/92/20, II/04/44
k.+ den I/86/41
k.+ dēn I/03/07
k.+ dür I/158/07
k.+ lē I/150/47, I/150/48, I/33/118
k.+ lēden I/124/23, I/57/40
k.+ ler I/06/147, I/86/40
k.+ lerde I/89/07
k.+ lerden I/57/41
k.+ leri I/58/27
k. mürt I/11/23
k.+ Ten I/23/15
kürt taranası : Kürtlerin yaptığı bir tarhana çeşidi.
kürt : bk. kürt -3-
k. I/56/76, I/99/40
k.+ lēden I/46/86
kürtü : <kürtük+ü -1-
k.+ nen I/121/41
kürtçü : Kürtçe, Hint-Avrupa dil öbeğinden olup Kürtler tarafından kullanılan, içinde Türkçe, Farsça, Arapça, Çerkesçe, Gürcüce ve Keldânîce gibi dillerden pekçok kelime bulunan dil. -1-
k.+ yü II/17/91
kürtü : bk. kürtük -1-
k.+ üṅ I/121/41
kürtük : Kuytu yerlere toplanmış kar ya da kum yığını. -1-
k. yapardī I/121/40
kürtük : Üstünde kertikler bulunan, girintili çıkıntılı, tırtık tırtık anlamındaki *kertikli kürtüklü* sözünde geçer. -2-
kertikli k.+ lü I/122/38
kürü - : Küremek, kürekle temizlemek. -5-
k.- llē II/32/43
k.- llerdi I/121/08
k.- r II/32/43
k.- rdük I/55/55

kürü - : bk. kürü- -3-
k.- r I/24/65, I/24/66
k.- yoS I/10/113
küs : Küsmüş, dargın kimse. -3-
k. dargın I/69/105
k. müs I/42/67
k.+ üS I/13/27
küs - : 1. Darılmak, gücenmek, gücenip görüşmez olmak. -8-
k.- dük I/13/35
k.- ecek I/47/56
k.- ēr I/47/43
k.- erin I/111/90
k.- medik II/19/111
k.- mezdi I/47/44
k.- seşiz I/42/67
k.- Tüm I/132/72
2. Yemekler iyi karıştırılmayarak top top olmak. -1-
k.- eṅ I/127/44
Küsel : bk. güzel -1-
K. I/71/57
Küsēl : bk. güzel -1-
K.+ dir I/71/60
küskü : Taş, duvar vb. sert yerleri yarmak, parçalamak için kullanılan, ucu sivri ağır demir çubuk. -1-
k.+ sü I/98/95
küssü : kürsü -1-
k.+ de I/01/53
küsür : Küsur, bir sayıdan sonra kullanıldığında belli olmayan küçük bir miktar bildirir. -1-
k. II/23/11
Küş : bk. güç -1-
K. KuvaT I/88/39
küt : Kötürüm, sakat. -2-
k. I/18/10
k.+ üm I/134/04
küt - : bk. güt- -3-
k.- cek I/33/35
k.- tüm I/33/32
küt : bk. kürt -1-
k.+ lērdin II/02/92
kütled - : Kütletmek, küt diye ses çıkartmak, kütlemesine yol açmak. -1-
k.- irdig I/76/95
Kütmē : <gütme+ye -1-
K. I/155/47
kütük : 1. Kalın odun, kesilmiş ağaç

gövdesi. -3-
k.+ lère I/80/40
k.+ leri I/80/38
2. Resmî bilgilerin kayıtlı olduğu
ana defter.
k.+ lerde I/122/10
kütür kütür : Çok tâze, sert ve gevrek. -
2-
kütür k. I/17/71
k. kütür I/17/71
küv : bk. köy -1-
k.+ e I/125/44
küy : bk. köy -1-
k.+ lerde I/48/78
küy : bk. köy -1-
k. II/02/28
küy : bk. köy -1-
k. I/05/23
Küzel : bk. güzel -1-
K. II/08/66

L

la : Ey, ulan anlamında kabaca seslenme ünlemi. -2-

1. I/64/124, II/28/81

lā : bk. la -1-

1. II/23/211

lā_am : Lağım, pis suların, dışkıların akıp gitmesi için açılmış yer altı yolu, geriz. -1-

1. II/23/14

laf : Bir düşünce anlatan kelime veya kelime dizisi, söz, lakırdı. -24-

1. I/06/89, I/113/131, I/123/37, I/152/70, I/52/53, I/52/73, I/76/91, II/22/49

1.+ ı I/113/118, I/15/89, I/152/70, I/27/76

1.+ ımı I/43/23

1.+ ımız I/120/45

1.+ ıyızı I/120/49

1.+ ĩnı II/14/65

1.+ lā I/10/66

1.+ lāmı I/43/19

1.+ ları I/47/62, I/47/65, I/52/92

1.+ ları I/120/37

1.+ Ta II/23/128

lafını kes- : Biri konuşurken lâfa karışıp sözünü yarım bıraktırmak, sözünü kesmek.

1.+ ıyı kescem I/112/56

lafcı : Çok konuşan, geveze. -1-

1. I/47/62

lağap : bk. lağap -2-

1. I/128/47

1.+ ları I/128/47

lahana : Turpgillerden, pek çok türü olan, kat kat sarılı yapraklardan ibâret güz ve kış sebzesi. -2-

1. I/121/66

beyaz l. sarması I/07/61

lahana : bk. lahana -2-

1. I/106/09

lağap : Lakap, bir kimse veya âileye herhangi bir münâsebetle asıl adından başka sonradan takılan ad, takma ad. -3-

1. II/23/134, II/23/143

1.+ lā II/23/133

lahmâcın : Lahmacun, üzerine kıyma, soğan, biber vb. konularak fırında

pişirilen bir çeşit pide. -1-

1. I/125/11

lākāb : bk. lağap -1-

1.+ ı II/30/23

lâkin : Ama, ancak, fakat. -1-

1. I/99/49

lâle : Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tâne açan kadeh biçimindeki çiçeği. -1-

1.+ lerı I/95/37

lamba : İçindeki petrol vb. maddenin yanması veya tellerin elektrik akımı ile akkor hâle gelmesi sûretiyle ışık veren aydınlatma aracı. -21-

1. I/18/39, I/72/39, I/72/40

1.+ lā I/146/36, I/146/37, I/146/38

1.+ lādan I/146/37

1.+ nı I/06/132

ğaz 1.+ sı I/15/50, I/161/13, II/24/89, II/24/90, II/24/91

ğaz 1.+ sının I/76/84

ğaz 1.+ sī II/25/30

1. yakādık I/161/12

1.+ ynan I/18/38, I/18/39

lambā : bk. lamba -1-

1. I/146/35

lamba : bk. lamba -41-

1. I/07/67, I/115/47, I/15/50,

I/32/04, I/32/05, I/45/49, I/51/27, I/64/67, I/64/68, I/72/38, I/72/39, I/87/88, I/91/71

1.+ la I/72/46, I/72/47

1.+ lādan I/64/74

1.+ lāmız I/59/62

1.+ lānan I/32/03

1.+ lar I/115/46, I/41/75, I/64/67

1.+ ları I/115/48

1.+ larımız II/25/29

1.+ nı I/07/68, I/73/19, I/73/71

1.+ sı I/115/46

el 1.+ sı I/72/47

ğaz 1.+ sı I/07/67, I/32/06, I/34/39

ğaz 1.+ sının I/28/32

ğaz 1.+ sī I/34/39

ğaz 1.+ siyan I/36/46

1. yakıyoduğ I/57/16

1.+ yı I/145/30, I/87/89

lambā : bk. lamba -1-

1. I/80/32

- lāmbā** : bk. lamba -1-
 1. I/34/38
- lāmba** : bk. lamba -1-
 1. II/25/30
- lāmbı** : bk. lamba -5-
 1. + y1 I/57/20
 1. + ynan II/11/19, II/11/20
 1. + ynan yapardı I/57/20
 1. + ynan yapardı I/57/19
- lāmbı** : bk. lamba -1-
 1. II/05/51
- lambiri** : Ahşap, plastik, metal veya taşla yapılan tavan ya da iç duvar kaplaması. -1-
 1. + ydi II/30/74
- lamma** : bk. lamba -1-
 1. gaz l.+ sı I/57/17
- lamma** : bk. lamba -1-
 1. gaz l.+ sı I/87/88
- lanğır lungur** : Kaba bir şekilde. -1-
 1. lungur II/21/99
- lapor** : Rapor, incelenmesi gereken bir husus hakkında o işi inceleyen kimse veya kurul tarafından hazırlanan, gözlem, düşünce ve tespitleri bildiren yazılı açıklama. -1-
 1. rapor dut- : Rapor vermek, bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucu ortaya çıkan hususları, gözlem, tespit ve düşünceleri, bir kimsenin sağlık durumu hakkındaki bilgileri yazı ile bildirmek.
 1. dutTulā II/26/28
- lastik** : Kauçuktan yapılmış olup çekildiğinde uzayan esnek madde. -1-
 1. + len I/32/55
- lāyık** : Uygun, yaraşır, münâsip. -1-
 1. āzına l. I/148/55
- laylân** : bk. naylon -2-
 1. I/20/84, I/20/86
- laylân** : bk. naylon -1-
 1. I/20/84
- laylim** : bk. leylim -1-
 1. I/15/87
- laylon** : bk. naylon -4-
 1. I/157/37, I/20/85, I/20/87
 1. + u I/33/05
- lāylon** : bk. naylon -1-
 1. I/121/03
- lāylon** : bk. naylon -1-
 1. I/70/58
- lāylon** : bk. naylon -1-
 1. I/96/17
- laylun** : bk. naylon -1-
 1. I/121/05
- lāylun** : bk. naylon -1-
 1. II/12/32
- lāzım** : bk. lāzım -2-
 1. I/46/130
- lāzım** : bk. lāzım -2-
 1. I/28/17, I/92/08
- lāzım** : Gerekli, lüzumlu. -22-
 1. I/03/30, I/110/18, I/112/65, I/112/77, I/120/35, I/122/10, I/146/84, I/156/40, I/55/05, I/55/11, I/69/97, I/96/24, I/97/51, II/04/91, II/04/92, II/28/12
 1. + ımış I/55/12
 1. + sa yapıyoz I/34/64
- lāzım ol-** : Gerekmek, gerekli olmak, ihtiyaç duyulmak.
 1. oldu yapıdık I/149/63
 1. oldu yapıTık I/149/62
 1. oldu II/22/25
 1. oldü I/142/44
- le** : Ey, ulan anlamında kabaca seslenme ünlemi. -18-
 1. I/05/71, I/111/101, I/149/51, I/161/42, I/161/43, I/161/44, I/64/134, I/69/38, I/74/56, I/86/24, II/04/87, II/19/52, II/23/172, II/28/15, II/28/53, II/28/84, II/28/85
- lē** : bk. le -14-
 1. I/111/101, I/155/106, I/33/76, I/56/75, I/61/01, II/04/87, II/24/87, II/28/45, II/28/82, II/28/84, II/28/85, II/39/115, II/39/22
- lēblebi** : Eğlencelik olarak yenen kavrulmuş nohut. -1-
 1. I/72/81
- leçber** : bk. leşber -1-
 1. + idi I/143/12
- leK** : bk. renk -1-
 1. renk l. I/08/70
- len** : Ey, ulan anlamında kabaca seslenme ünlemi. -22-
 1. I/128/50, I/128/60, I/128/65, I/137/30, I/138/98, I/139/46, I/14/69, I/144/47, I/144/61, I/25/52, I/67/37, I/69/70, I/69/79, I/69/80, I/75/54, I/95/93, I/99/54, II/23/74, II/28/12, II/28/53

l. veriydiñ I/95/93
lēn : bk. len -1-
l. I/134/54
lēs : Lens, göz merceği. -2-
l. I/42/26, I/42/27
leşbelī : <leşberliK+i -1-
l.+ nen II/09/67
leşbēlik : bk. leşberliK -4-
l. II/09/05, II/09/51
l.+ mişti II/09/04
l. yaptı II/09/20
leşbellig : bk. leşberliK -1-
l. I/154/55
leşbellik : bk. leşberliK -3-
l. I/03/22
l. yapıyolar I/158/14
l. yapıyoz I/150/03
leşber : Rençper, geçimini toprağı ekip biçerek sağlayan kimse, çiftçi. -7-
l. I/100/19
l. altınına I/113/42
l.+ idiK I/52/06
l.+ in I/130/08, I/52/51
l.+ iñ I/130/83
leşberli : bk. leşberliK -1-
l.+ ĵimiz II/09/22
leşberliK : Rençperlik, rençper olma durumu ve rençperin yaptığı iş, ırgatlık, çiftçilik. -1-
l. yapıyoz I/87/116
leşberliK : bk. leşberliK -1-
l. I/150/02
leyēn : Leğen, içinde öteberi yıkanan veya çeşitli işlerde kullanılan yayvan kap. -1-
l. II/15/82
leylek : Leylak, zeytingillerden, on kadar türü, pek çok çeşidi bulunan, doğu asıllı, kokulu, güzel çiçekler açan ağaççığın salkım hâlindeki kokulu, beyaz, pembe, mor renkli çiçeği. -8-
l. I/95/100, I/95/102, I/95/103, I/95/104, I/95/106, I/95/112, I/95/114, I/95/98
leylim : Bir enstrümana sözle edilen eşlik. -1-
l. I/15/87
lēyn : bk. len -1-
l. I/128/49
lezzet : Ağızla duyulan tat, çeşni. -3-

l.+ i I/105/52, I/105/59
l.+ inde I/117/27
lezzetli : Tadı güzel, yenmesi hoş ve zevkli olan. -7-
l. I/105/45, I/105/46, I/105/51, I/129/69, II/16/62, II/34/96
l.+ si I/105/39
li_a : bk. lira -1-
l. II/12/77
lif : Hayvânî ve nebâtî maddelerin iplik gibi ince ve uzun parçası. -1-
l.+ lē I/17/27
lik : Merkezinden çıkan oka at koşulan, bulgur, yarma yapmaya yarayan değirmen. -4-
l. I/18/55, I/87/119, I/87/32
l.+ ler I/87/118
limon : Turunçgillerden, sıcak ülkelerde yetişen ve aynı isimdeki meyveyi veren, kerestesi makbul ağacın sarı renkli, kokulu, kabuğundan sıkma veya damıtma yoluyla esans elde edilen, C vitamini bakımından zengin, suyu ekşi, yumurta biçimindeki meyvesi. -11-
l. I/111/55, I/111/75, I/119/48, I/119/49, I/119/50, I/121/90, I/132/36, I/132/37, II/39/58
limon suyu : Limon meyvesinin sıkılmış suyu.
l. suyu II/39/58
limon duzu : bk. limon tuzu -1-
l. duzu I/119/49
limon tuzu : Sitrik asit denen limon asidinin tuzu. -1-
l. tuzu I/119/50
limōn : bk. limon -2-
l. II/39/75, II/39/76
lira : Yüz kuruştan ibâret Türk para birimi. -28-
l. I/06/88, I/106/63, I/110/47, I/113/38, I/122/68, I/125/67, I/134/52, I/136/19, I/143/62, I/155/103, I/156/48, I/44/75, I/52/69, I/52/70, I/69/16, I/85/57, II/04/72, II/12/77, II/23/02, II/39/123
l.+ sı I/148/30
l.+ ya I/154/59
lirá : bk. lira -1-
l.+ yı I/66/38
lirá : bk. lira -1-
l.+ dan II/04/76
lirā : bk. lira -1-

1. viriyön I/20/29
lifa : bk. lira -1-
 1. I/75/28
lifá : bk. lira -1-
 1. I/159/38
líra : bk. lira -4-
 1. I/06/24, I/06/25, I/06/29,
 II/10/27
liralıK : Lira, lira değerinde. -1-
 1. I/53/27
lire : bk. lira -7-
 1. I/52/29, I/69/16, I/69/19,
 II/01/52, II/39/133
 1. veridiK II/01/52
 1.+ ye I/149/45
liri : bk. lira -10-
 1.+ ya I/122/68, I/143/40, I/143/61
 1.+ yı II/04/71, II/04/72, II/04/76
 1.+ ynan I/52/70
liri : bk. lira -2-
 1.+ ye I/69/17
lisan : (Anlaşma vâsıtası olarak) Dil. -
 1-
 1.+ ndan I/14/17
lisde : bk. liste -2-
 1.+ ye I/155/82
lisdi : bk. liste -1-
 1.+ yi veridi I/155/81
lise : Sekiz yıllık ilk öğretimden sonra üç
 yıllık öğretim yapan ve gençleri
 üniversiteye veya hayâta hazırlayan okul.
 -4-
 1. I/117/03, I/56/05
 1.+ lere I/32/13, II/10/69
lîsê : bk. lise -1-
 1.+ ye I/120/34
lîse : bk. lise -4-
 1. I/53/56
 1.+ m II/09/86
 1.+ yi I/04/70, I/73/26
lîsê : bk. lise -1-
 1. I/149/19
lisê : bk. lise -1-
 1.+ yi II/24/44
lisi : bk. lise -3-
 1.+ ye I/41/44
 1.+ yi I/53/49, II/07/103
lîsi : bk. lise -1-
 1.+ yi II/07/30
lisTe : Kişi, nesne vb. şeylere âit isimlerin
 alt alta yazılmasından meydana gelmiş

cetvel, isimler dizisi. -1-
 1. yapıkdî I/158/38
litîrê : bk. litri -1-
 1. II/10/24
litri : Litre, sıvıların miktârını belirlemek
 için kullanılan 1 desimetreküp hacminde
 ölçü birimi. -2-
 1. II/10/22, II/10/24
liyen : bk. leyên-1-
 1.+ in II/15/67
loğanta : Ticârî maksatla açılmış, para ile
 yemek yenilen yer, büyük ahçı dükkânı. -
 4-
 1. II/04/30, II/27/46
 1.+ dan I/96/48
 1.+ yı II/19/100
loğantâ : bk. loğanta -1-
 1.+ ya II/19/99
loğanti : bk. loğanta -1-
 1. II/04/29
loğum : Dilim dilim tepsiye yerleştirilip
 üzerine haşhaş sürülüp zeytinyağıyla
 yağlandıktan sonra fırında pişirilen
 buğday ekmeği. -3-
 1. I/109/47
 1.+ u I/109/47
loğum : Hafif ağdalaştırılarak pişirilip
 küçük parçalar hâlinde kesilen, şekerli
 nişasta eriyiğinden yapılmış şekerleme,
 latilokum, kesme. -2-
 1. II/17/50
locman : bk. lojman -1-
 1. yapılcı II/07/18
loğusa : Yeni doğum yapmış kadın. -
 1-
 1. I/98/97
lojman : Bir kuruluşun kendi bünyesinde
 çalışanlara az bir ücretle veya ücretsiz
 olarak tahsis ettiği ev. -5-
 1.+ nâ II/09/38
 1.+ narı I/121/100, II/09/48
 1.+ narında I/121/100
longus : Bir çocuk oyunu. -2-
 1. I/76/96
lor : Tâze, yumuşak ve tuzsuz bir çeşit
 peynir. -1-
 1.+ nan II/37/91
lormal : bk. normal -1-
 1. I/126/80
löbeTci : bk. nöbetçi -1-
 1. I/16/33

- löbetçi** : bk. nöbetçi -2-
1. I/16/26
- löküs** : bk. lüküs -2-
1. I/146/38
1.+ lēmiz I/59/62
- löküz** : bk. lüküs -4-
1. I/145/78, I/146/38
1.+ ünen I/145/78, I/145/79
- löp** : Yuvarlak, yumuşak ve irice, lop. -
2-
löp löp : Yumuşak ve yuvarlak.
1. löp I/28/35
- löpür löpür** : Sarkık ve gevşek bir et yığını
hâlinde -2-
löpür 1. I/152/58
1. löpür I/152/57
- lüküs** : Lüks, kuvvetli ışık veren, hava
basıncı bir çeşit petrol lambası. -2-
1.+ ler I/19/07
1.+ ünen II/11/19
- lülë** : Lüle, Halka gibi dürülmüş şey,
kivrım, saç kıvrımı. -1-
1. yapTılar II/37/50
- lüzüm** : bk. lüzum -1-
1. õđdu I/64/05
- lüzum** : Gerekme, lâzım olma, gereklilik,
gerek. -1-
lüzum et- (ol-) : Gerekmek.
1. edip I/131/55
- lüzumsuz** : Varlığına ihtiyaç duyulmayan,
gereksiz. -1-
1. II/23/125

M

ma : bk. var -33-
 m. I/03/73, I/127/29, I/145/86, I/152/39, I/157/03, I/39/14, I/39/15, I/41/58, I/41/59, I/50/31, I/51/03, I/51/39, I/52/46, I/52/78, I/58/97, I/58/98, I/74/43, I/86/67, II/04/71, II/14/23, II/14/64, II/16/101, II/16/40, II/16/85, II/18/04, II/27/14, II/29/04, II/29/64, II/29/65, II/32/46

mā : bk. var -4-
 m. I/112/47, II/05/36, II/14/23
 m.+ dı I/152/12

ma_alle : bk. mahalle -2-
 m.+ mizde I/27/58
 huzur m.+ sindeyiz I/40/05

mā_alle : bk. mahalle -2-
 aşşā m. I/46/04
 m.+ de yapTık II/19/31

ma_aş : Bir kimseye aydan aya ödenen para, ücret, aylık. -4-
 m. I/110/38, I/63/34

ma_aş bāla- : Aylık bağlamak, bir kimseye her ay belli bir para ödemeyi taahhüt etmek.
 m. bālatmış I/24/51

mā_aş : bk. ma_aş -1-
 m.+ ı I/46/75

mābi : bk. mavi -1-
 m. I/153/106

macera : bk. mājera -1-
 m.+ yı II/20/57

mācera : Yaşanan olaylar dizisi, baştan geçen, vukū bulan hal ve olay. -1-
 m.+ ydı II/25/97

mācıl : bk. mācır -2-
 m.+ lā I/10/102
 m.+ lar II/10/42

macır : bk. mācır -1-
 m. I/92/14

mācır : Muhacir, farklı tarihlerde Balkanlardan Türkiye'ye göç etmiş kişilere verilen ad. -40-
 m. I/02/34, I/02/36, I/02/37, I/03/52, I/10/92, I/10/93, I/10/94, I/10/95, I/111/117, I/156/53, I/20/65, I/20/66, I/56/40, I/60/82, I/60/84, I/65/07, I/65/08, I/72/32, I/99/39, II/03/74, II/03/76, II/03/81, II/10/30, II/13/10, II/13/40
 m.+ dı II/13/38

m. dilinnen II/13/09
 m.+ ı I/111/119
 m.+ ın I/02/37
 m.+ lā II/14/45
 m.+ lādan II/10/60
 m.+ lar I/11/23
 m.+ larla II/10/59

mācırılığ : Muhâcirlik, Muhâcir olma durumu. -1-
 m. I/10/95

mācır : bk. mācır -3-
 m. II/10/06, II/14/48

macur : bk. mācır -2-
 m. I/92/21
 m.+ dur I/92/24

mācur : bk. mācır -6-
 m. I/149/37, II/06/52, II/19/104, II/19/86
 m.+ dur I/92/24
 m.+ lar II/06/70

māça : bāça'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
 bāçaya m.+ ya I/161/17

madalya : Savaş kahramanlarına, askerlikte yararlılık gösterenlere mükâfat olarak verilen, üzerine târihî bir olayı belirten yazı, resim, sembol gibi bir alâmet basılmış veya kazılmış olan, genellikle göğse takılan mâdenî nişan. -1-
 m. II/09/18

maddî : bk. maddi -1-
 m. I/125/51

maddi : Mal, para, varlıkla ilgili olan. -3-
 m. I/03/81, I/131/58

maddi durum : Varlık, sahip olunan para, mal ve diğer maddeler.
 m. durumu II/38/35

madem : bk. mādem -1-
 m. II/38/67

mādem : Başına getirildiği cümleyi “değil mi ki, -diği için, -diğine göre” gibi anlamlarla daha sonraki cümleye bağlar. -4-
 m. I/28/20, I/28/45, I/35/32, II/14/78

māden : bk. māden -3-
 m.+ de I/46/70, I/46/99
 m.+ e I/46/39

māden : Kendine has parlaklığa sâhip,

dövülüp haddelenebilen, ince levha ve tel hâline getirilebilen, asitler ve bazlarla birleşebilen demir, altın, bakır gibi elementlerin ortak adı, metal ve bunların çıkarıldıkları ocak. -2-

m. I/53/28, II/17/69

m.+ de I/161/22, I/48/06, I/49/63, I/53/44, I/61/67

marğı m.+ de I/161/21

m.+ den I/49/57, I/53/45, I/55/58, I/63/10

m.+ e II/23/11

m.+ i I/55/58

kırom m.+ i I/60/33, I/61/66

sağarya m.+ i II/17/66

m.+ imiz I/49/57

kırom m.+ inden I/60/34

kırom m.+ ine I/60/50

m.+ nē II/07/129

mâden mü_endiSi : Mâden işleri ile ilgili eğitim almış ve bu alanda çalışan mühendis.

m. mü_endiSi I/44/55

mâden suyu : İçinde erimiş mâdenî maddeler bulunan ve bâzı hastalıklarda tedâvi amacıyla kullanılan kaynak suyu. -1-

m. suyu verin II/39/186

mâden : bk. mâden -2-

m. I/04/08

mâdullü : <mağdurluk+u : Gadre uğramış olma durumu, mağdûriyet. -1-

m.+ nan II/16/58

mâdur : Mağdur, gadre uğramış, haksızlık ve zulüm görmüş, hakkını alamamış. -3-

m. I/64/65, II/21/82

m.+ udu II/16/58

mâfaza : Muhafaza, saklama, olduğu gibi kalmasını sağlama, koruma, koruyup gözetme; korunma. -2-

allah m. I/35/19, I/35/26

mahabbed : bk. muhabbet -1-

m. etTiK I/59/83

mahabbet : bk. muhabbet -1-

m.+ i I/59/83

maḥabbet : bk. muhabbet -1-

m. I/59/85

mahâle : bk. mahalle -1-

m.+ de II/24/28

mahalle : Şehir, kasaba, nâhiye ve büyük

köylerin, çeşitli isimlerle birbirinden ayrılan ve idârî yönden bir muhtarlığa bağlı olan kısımlarından her biri. -10-

m. II/35/19, II/35/20, II/35/21, II/37/78

m.+ de I/27/57

aşşā m.+ de II/35/116

aşşā_ı m.+ den I/48/80

m.+ miḡ I/27/32

m.+ miz I/27/31

m.+ si I/20/05

mahallē : bk. mahalle -1-

m. II/35/112

mahallē : bk. mahalle -1-

yuḡar m.+ de II/38/81

māhalle : bk. mahalle -1-

m. I/65/32

māḥalle : bk. mahalle -1-

m.+ den I/46/121

mahalli : bk. mahalle -1-

m.+ de I/03/74

mahalli : Bir yere âit veya bir yere mahsus olan, yerli, yerel, yöresel. -1-

mahalli seçim : Yerel seçim.

m. seÇimnerden I/142/28

mahFet - : Mahvetmek, yok etmek, ortadan kaldırmak, varlığına son vermek. -2-

m.- miş I/108/20, I/108/26

māhkeme : Dâvâlara bakmak, suçluları cezâlandırmak ve adâleti yerine getirmekle görevli hâkim veya hâkimlerin başkanlığında kurulan heyet -1-

m.+ ye I/48/64

māhkemeye ver- : Dava açmak.

māḥkimé : bk. māhkeme -1-

m.+ yi II/01/59

māhkime : bk. māhkeme -1-

m. II/02/23

māhkimi : bk. māhkeme -1-

m.+ ye I/126/22

māhkème : bk. māhkeme -1-

m.+ ye I/78/44

mahrimat : bk. mahrumiyet -1-

m. bölgesi II/33/43

mahrumiyet : Mahrum olma, mahrumluk, yoksunluk. -1-

m. I/78/03

mahrumiyet bölgesi : Orada yaşayanların ihtiyaçlarını güçlkle

karşıladıkları ya da pek çok ihtiyacını karşılayamadıkları bölge.

mahsur : Mahzur, sakınılacak, çekinilecek şey, sakınca, engel, mâni. -1-
m.+ u I/19/13

mâhsül : Buğday, arpa, tütün, meyve vb. topraktan elde edilen şey, ürün. -1-
m. I/127/28

maht : bk. vakit² -1-
m.+ ımızda I/138/96

maķane : bk. makine -2-
m. I/51/35
süt m.+ si I/51/35

maķani : bk. makine -1-
m.+ ye I/96/40

maķara : Bir yere takılıp üzerindeki oluktan organ, halat vb. bir şey geçirilerek çekilmek sûretiyle yuvası içinde kolayca döndürülebilen, mâdenî bir tekerlek yardımıyla ağır yüklerin kaldırılmasında veya çekilmesinde kullanılan araç, palanga. -1-
m. I/51/35

maķarna : Yumurtalı un veya irmik hamurunun çeşitli şekillerde kesilip kurutulmasıyla elde edilen yiyecek. -9-
m. I/26/57, I/26/58
m.+ m I/132/55
m.+ mızı I/70/49
m.+ nın I/33/100
ev m.+ sı yaparıS I/97/32
m.+ sını I/40/71
m. yaparız I/97/32

maķarņa : bk. maķarna -1-
m.+ mızı I/132/11

maķarņa : bk. maķarna -1-
m. II/22/75

maķârna : bk. maķarna -1-
m. yapıyoduķ II/22/75

maķârņa : bk. maķarna -1-
m. I/09/61

maķarna : bk. maķarna -3-
m. I/71/44, I/71/46

maķas : Ortadan bir pimle çapraz şekilde birleştirilmiş, iç tarafları keskin iki bıçaktan meydana gelen ve saplarındaki yuvalara yerleştirilen el parmaklarının kumandasıyla açılıp kapanarak aralarına konulan kâğıt, bez, kumaş, saç vb. şeyleri kesmeye yarayan âlet. -2-
m. I/63/28
ğırklık m.+ ıynan I/12/01

maķasÇı : Demir yollarında makasları açıp kapamakla görevli kimse. -1-
m. I/67/30

maķat : bk. maket -3-
m. I/133/22
m. yapTı I/133/17

maķbul : Beğenilen, hoş giden, hoş. -2-
m. I/146/51, II/32/27

mākeme : bk. māhkeme -3-
m.+ deydi I/99/33
m.+ ye I/83/12
m.+ ye vèri I/47/57

mākeme : bk. māhkeme -1-
anıyasa m.+ si başğanını I/56/02

mākemi : bk. māhkeme -1-
m.+ ıi II/01/47

maket : Sedir. -2-
m. I/77/02, I/77/04

maķına : bk. makine -1-
m.+ ya I/26/59

maķıme : bk. makine -2-
m. I/26/59
m. mēndisi I/64/36

māķımē : bk. māhkeme -1-
m.+ m II/01/47

mākime : bk. māhkeme -2-
m.+ de I/99/33
m.+ miz II/01/50

mākimi : bk. māhkeme -1-
m.+ yi verem II/39/174

makinē : bk. makine -3-
m. I/18/73
m.+ de I/130/69

makina : bk. makine -8-
m. I/129/23, I/129/24
m.+ da I/129/23, I/129/25
m.+ lâ I/73/08, I/73/09
m.+ ları I/73/09
süt m.+ larında I/129/15

makinalaş - : Her alanda makineden daha çok faydalanmak, üretimde el emeğinden makine kullanımına geçmek. -1-
m.- Tı I/129/24

makine : Elektrik, buhar, su, insan gücü vb. bir enerjiyle çalışan ve belirli bir işi, belirli bir hareketi düzgün, serî ve devamlı yapabilecek, bir enerjiyi bir başka enerjiye

dönüştürebilecek şekilde birleştirilmiş
parçalar ve mekanizmalar bütünü -
90-

m. I/108/16, I/116/24, I/137/26,
I/152/105, I/41/33, I/41/71, I/41/72,
I/47/44, I/60/53, I/74/11, I/74/53, I/74/56,
I/88/53, I/96/23, II/06/27, II/09/05,
II/23/16, II/26/23, II/27/23

m.+ de I/07/97, I/12/22, I/121/65,
I/35/08, I/41/32, I/62/12, I/77/73

m.+ den I/54/50, I/54/51, I/98/91

m.+ dir I/71/69

m.+ lè I/01/21

m.+ lē I/35/65, I/41/36, I/62/11

m.+ lēle I/07/82

m.+ lēn II/06/28

m.+ lēneḡ I/154/58

m.+ ler I/02/44

m.+ lēr II/25/40

m.+ leri I/74/57

süt m.+ leri I/106/14

m.+ lerimiz I/135/09

çamaşır m.+ m II/33/06

bulaşık m.+ miS I/76/82

m.+ miz II/30/82

çamaşır m.+ miz I/76/82

m.+ niḡ I/74/53

çamaşır m.+ ḡ I/59/41

m.+ sēne I/01/21

m.+ si I/130/18, I/41/38, I/83/40

bulaşık m.+ si I/38/40, I/47/44

çamaşır m.+ si I/38/40, I/59/52,

II/27/23, II/30/73

çekme m.+ si I/02/44

dūme m.+ si I/02/44

hamır m.+ si I/116/20

hübre m.+ si I/137/26

hürtös m.+ si II/30/84

süd m.+ si I/35/09

süt m.+ si I/129/13, I/130/84

m.+ sinde I/116/29

çamaşır m.+ sine I/144/35

oraḡ m.+ sinen I/115/21

çamaşır m.+ sini I/144/41

m.+ siniḡ I/30/02

çamaşır m.+ siymiş I/89/13

m.+ ye I/116/32, I/124/10,

I/62/12, I/62/23, II/18/07

m.+ yi I/116/20, I/19/26, II/18/03

m.+ ynen I/124/24, I/130/10,

I/130/70, I/135/26, I/135/27

m.+ ynen yaparız I/129/13

makine mühendizi : Makine işleri
ile ilgili eğitim almış ve bu alanda çalışan
mühendis.

m. mühendizi I/149/67

makine : bk. makine -1-

m. I/126/44

makini : bk. makine -8-

m. II/18/07

ekim m. I/137/25

bulaşığ m.+ si I/35/05

çamaşır m.+ si I/35/05

m.+ yi I/41/72

m.+ ynan I/129/24

m.+ ynen I/108/30, I/143/44

maḡkeme : bk. māhkeme -1-

m.+ ye vēri I/47/58

maḡsi : bk. maḡsi -1-

m.+ nen I/154/70

maḡsi : Maksi etek, uzun etek. -3-

m. I/06/01, I/77/16

m.+ lē I/146/22

māḡsi : bk. maḡsi -1-

m. I/47/47

mal : 1. Bir kimsenin tasarrufu altında
bulunan inek, manda vb. hayvan. -
40-

m. I/24/65, I/33/81, I/46/64,

I/90/40, I/94/06, II/19/97, II/27/14

m.+ a I/46/58

m.+ ım I/131/24, I/33/82

m.+ ım melalım II/07/104

m.+ ımız I/120/14, I/52/48,
I/52/51, I/53/79

m.+ ına I/88/25

m.+ ını I/35/36, II/19/93, II/19/94

m.+ ınıḡ I/96/35

m.+ ıḡ II/01/16

m.+ ıḡa I/96/89

m.+ lānā II/12/04

m.+ lar I/21/67, I/21/70, I/87/124

m.+ lara I/96/32, I/96/92

m.+ lara veriyoz I/79/94

m.+ ları II/24/74

m.+ larımız II/22/57

m.+ larımızı II/21/08

m.+ larıḡ I/100/36

m. yapıdılā II/12/11

2. Bir kimse veya kurumun
mülkiyetinde bulunan, taşınır, taşınmaz
her çeşit değerli ve gerekli şey, mülk, îrat,

varlık, servet. -9-
 m.+ ı I/14/28, II/30/21
 yerli m.+ ım I/135/54
 m.+ ını I/93/28
 m.+ ĩ I/99/37
 m.+ lar I/01/40
 m.+ larından I/16/30
 m.+ sa I/11/76
 3. Ürün. -4-
 m. II/38/116
 m.+ ı II/30/20
 m.+ ımızı II/04/87
 m.+ ĩ II/04/78
mal maşad (maşag, melal) : Büyük
 ve küçük baş hayvanlar.
 m.+ a maşada I/96/92
 m.+ ı maşağı I/05/15
 m.+ ınan maşadınan I/69/28
 m.+ ını maşadını I/86/32
 m.+ lānı melanını I/28/02
 m.+ ları melal II/23/163
mal' : hal'e benzetilerek yapılan tekrar
 ikilemesi. -1-
 hal m. yapıcı II/09/62
māl : bk. mal¹ -4-
 m. II/24/73, II/27/12
 bk. mal²
 asgeri m. II/02/08
malabı : (?) -1-
 m. I/74/64
malaş : talaş'a benzetilerek yapılan tekrar
 ikilemesi. -1-
 talaşı m.+ ı I/62/27
malaz : Hayvanlara yedirilen kuru ot. -
 1-
 m. I/24/65
malcılık : Mal¹ alıp satma, hayvan
 yetiştirme ve hayvan ticareti yapma işi. -
 2-
 m. I/100/18
 m. yapmışlā I/33/110
malcılıK : bk. malcılık -1-
 m. I/100/01
māle : bk. mahalle -1-
 yeği m.+ de I/43/21
mālīK : dālīK'a benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 dālīK m. II/03/62
mālīm : Mālüm, bilinen, belli. -1-
mālīm ō : Bilinmek, içine doğmak.
 m. ōmuş II/05/105

māliye : Devletin bütçesini düzenlemek ve
 mâlî işlerini yürütmekle görevli resmî
 teşkilât, Mâliye Bakanlığı. -1-
 m.+ de II/29/76
māliyet : Bir şeyin mâlolma değeri,
 üretilen bir mal için iş gücü, para vb.
 harcanan değerlerin bütünü. -1-
 m.+ i II/04/73
mallā : bk. vallahi -2-
 m. I/120/51, I/69/08
mallāhi : bk. vallahi -1-
 m. I/144/80
mallāhi : bk. vallahi -1-
 m. I/113/66
malle : bk. mahalle -3-
 m.+ de I/46/119, I/86/61
 ulu_önder m.+ si I/86/62
mālle : bk. mahalle -17-
 m.+ de I/97/24
 m.+ dē I/18/57
 yeği m.+ de I/43/29
 m.+ den I/33/114
 aşşa_ı m.+ m I/56/26
 m.+ mizde I/18/43, I/18/48
 m.+ mizi II/59/83
 m.+ nilen I/56/26
 m.+ ni II/18/35, I/97/24
 m.+ si I/68/20
 alanönü m.+ si I/68/20
 atatürk m.+ si II/04/01, II/04/03
 isTiklāl m.+ si II/04/02
malzeme : Bir iş için gerekli olan
 nesnelere bütünü, gereç. -1-
 m.+ sini I/105/57
malzemi : bk. malzeme -1-
 m.+ yle II/23/171
malzime : bk. malzeme -2-
 m.+ sini I/121/83
 m.+ yi I/121/84
malzime : bk. malzeme -2-
 m.+ yī II/15/27
 m.+ yī II/15/27
malzeme : bk. malzeme -1-
 m. I/23/72
mama : Bebekler için hazırlanan lapa
 kıvamındaki yiyecek. -7-
 m. I/16/44, I/16/45, II/07/147
 m.+ lar veriliyor I/16/44
 m. verdimi I/123/48
 m. verilmiş I/45/39
 m. vermedim I/123/49

māmele : Muāmele, başkasına karşı olan davranış, davranış biçimi, tutum. -

1-

māmele yap- : Davranmak, belli bir tutum almak, davranış sergilemek.

m.+ yi yapılar I/113/93

māna : bk. mānā -1-

m.+ sını II/23/132

mānā : bk. mānā -1-

m.+ ye I/69/85

mānā : Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifāde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlūl, mefhum. -2-

m. I/61/02

m.+ ya I/69/84

mānā : bk. mānā -1-

tam m.+ sının II/39/48

manaF : bk. manav I -2-

m. I/73/55, I/79/09

mañāsiyla : Gereğe göstererek, sayesinde. -1-

m. I/147/22

manav I : Yerli halk, çoğunluğu Batı Anadolu ve Marmara bölgesinde yaşayan bir topluluk. (Ayrıntılı bilgi için bk. 1.5. Manavlar). -139-

m. I/02/36, I/06/141, I/09/08, I/09/67, I/10/92, I/11/22, I/111/116, I/111/117, I/111/118, I/111/119, I/111/120, I/122/52, I/142/09, I/149/34, I/154/11, I/155/41, I/155/42, I/156/53, I/158/07, I/17/74, I/18/79, I/18/80, I/23/09, I/23/10, I/23/25, I/23/27, I/44/40, I/45/23, I/46/84, I/47/17, I/56/38, I/56/40, I/56/70, I/57/08, I/57/10, I/65/07, I/65/08, I/74/100, I/79/09, I/86/35, I/86/36, I/86/37, I/86/39, I/86/40, I/86/49, I/92/12, I/92/15, I/93/12, I/98/10, I/99/39, I/99/41, II/03/71, II/03/72, II/03/73, II/03/75, II/03/76, II/04/40, II/04/42, II/04/51, II/10/04, II/10/05, II/14/10, II/17/08, II/17/10, II/17/11, II/19/85, II/23/131, II/23/145, II/23/147, II/23/34, II/30/08, II/35/05, II/35/06, II/35/07

m.+ a I/56/62

m.+ da II/23/145

m.+ dan I/21/58

m.+ dır I/92/13, I/92/25

m.+ ın I/130/08, II/10/31

m.+ ıñ I/06/148, II/23/132

m.+ ıs II/17/14

m.+ ıS I/111/116

m.+ ız I/09/08, I/111/118, I/111/119, I/157/16, I/157/17, I/44/40, I/71/30

m.+ im II/13/13

m.+ iS II/35/04

m.+ lar II/14/45, II/23/177

m.+ lara I/02/37

m.+ lardan I/122/52

m.+ ları II/03/81

m.+ larıñ II/06/71

m.+ mışır II/03/82

manav dili : Manavların konuştuğu dil, manav ağzı.

m. dilinde I/31/69

manav milleti : Manavlardan oluşan topluluk.

m. milletini II/03/80

manav yemeyi : Manavlara mahsus, Manavlarca yapılan yemek.

m. yemeyi I/78/17

manav II : Dükkanında meyve ve sebze satan kimse. -1-

m.+ ımız I/76/79

manáv : bk. manav I -2-

m. I/71/30

manáv : bk. manav I -5-

m. I/03/06, I/03/14, I/23/10, II/02/32, II/02/34

manāv : bk. manav I -6-

m. I/47/16, I/47/17, I/69/83, II/13/39

mānav : bk. manav I -2-

m. II/02/36, II/14/11

manay : bk. manav I -1-

m. II/14/11

manáy : bk. manav I -1-

m. II/17/07

manáv : bk. manav I -6-

m. I/11/24, I/58/42

m.+ iS I/58/42

m.+ uz I/58/41

manda : Geviş getirenlerden, öküz benzeyen, fakat ondan daha iri, siyah derili, uzun ve seyrek kıllı, memeli hayvan, su sığırtı, cāmus, camız. -1-

m.+ ıñ I/155/47

mandalin : Turunçgillerden, portakala benzeyen ağacın portakaldan küçük, kabuğu kolay soyulan tatlı, lezzetli,

- kokulu meyvesi. -1-
m.+ neḡ I/145/63
- mandara** : bk. mandıra -1-
m. I/21/69
- mandıra** : Koyun, keçi vb. süt veren hayvanların beslendiği, süt ve süt māmulleri elde edilen yer. -1-
m. I/158/59
- mandırā** : bk. mandıra -1-
yeşilçay m.+ sı I/149/46
- mandız** : bk. mândız -1-
m.+ ımız I/34/55
- mândız** : Maltız, içinde kömür yakılmak sûretiyle yemek pişirme, su ısıtma gibi işlerde kullanılan, ızgaralı, ayaklı, taşınabilir ocak. -3-
m. I/34/57, I/34/60
m.+ da I/34/56
- maneylen** : Manayla, bir gerekçe ile, ... sayesinde. -1-
m. I/98/126
- mangal** : Toprak, saç, bakır, pirinç vb.nden yapıp içinde kömür yakılarak veya yanmış ateş konularak oda ısıtma, yemek pişirme gibi işlerde kullanılan, ayaklı ve taşınabilir ısıtma aracı. -4-
m. I/72/57
- mangal yap-** : Mangal üzerinde bir yemek pişirmek.
m. yaparı I/03/107
m. yapıyoduḠ I/72/56
m. yapıyoduḠ I/72/57
- māngal** : bk. mangal -1-
m.+ ı I/72/57
- manısı** : bk. manisa -1-
m.+ ya II/14/49
- manış** - : tanış-'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
tanıştık m.- tıḡ I/42/60
- manıv** : bk. manav I -2-
m. I/102/02
- mani** : bk. māni I -14-
m. I/132/67, I/157/49, I/95/119, II/34/56
m.+ den I/132/69
m.+ lē I/154/47
m.+ lerden I/47/76
m.+ si I/47/66
m. vericiK I/95/118
m.+ yī I/47/67
- m.+ ye I/132/61, I/47/78, I/95/119
m.+ yin I/47/70
- māni I** : Türk halk şiirinde ekseriyetle hecenin yedili ölçüsü ile söylenen ve üçüncüsü serbest, diğerleri kâfiyeli dört mısradan meydana gelen nazım şekli. -5-
m. I/08/108, I/95/122, II/34/57
m. atardıḡ I/153/102, I/153/92
- māni II** : Bir işin yapılmasını önleyen şey, engel. -1-
māni ol- : Engel olmak, engellemek, önlemek.
m. oluyoz I/93/29
- manicī** : bk. manici -1-
m.+ m I/132/57
- manici** : Māni (I) söyleyen. -3-
m. I/132/65, I/47/76
m.+ yin I/47/71
- mantı** : İçine kıyma, mercimek, patates vb. konduktan sonra bohça gibi kapanmış küçük hamur parçalarından yapılan, genellikle yoğurtla yenen yemek -18-
m. I/111/70, I/71/32
işli m. II/39/58
işli m. II/39/27
mērcimekli m. II/39/38
mercimekli m. II/39/58
m.+ mız I/76/30, I/76/36
mērcimekli m.+ mız II/11/25
m.+ nıḡ II/39/35
mercimek m.+ sı II/39/27
zini m.+ sını I/148/53
işli m.+ ya II/39/28
m. yaparı I/71/32
m. yaptım II/19/50
m.+ yı I/71/36, I/76/38
- māntı** : bk. mantı -5-
m. I/31/15
m.+ larımız I/76/35
m.+ mıS II/06/75
m.+ mız II/11/25
m. yaparız II/11/25
- mantı** : bk. mantı -1-
m. I/76/30
- manto** : Elbise üzerine giyilen, kalın kumaştan giyecek. -1-
m. I/08/26
- mantō** : bk. manto -2-
m. I/08/27, I/08/28

mānto : bk. manto -1-
m. I/08/26

manyak : Gülünç ve garip davranışları olan (kimse). -2-
m. I/86/66
m.+ dır I/86/66

manyaK : bk. manyak -1-
m. I/69/55

mān : bk. ben -1-
m.+ ı II/01/39

maᅇgal : bk. maᅇgal -5-
m. I/34/57, II/14/32
m.+ da yapmiyiz I/36/74
m.+ ıᅇ I/34/59
m. yapılır I/36/74

maᅇgāl : bk. maᅇgal -1-
m. I/36/74

maᅇᅇm : yaᅇᅇin'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yaᅇᅇin m. yapmasınnaᅇ I/65/35

mapalı : ᅇapalı'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ᅇapalı m. I/76/68

maPᅇgula : Üzerine su veya süt sürülerek yapılan, ortası delik küçük bir çeᅇit ekmek. -2-
m. I/73/57, I/73/58

mapis : Mahpus, suçluların kapatıldıᅇı yer, hapishane. -1-
m.+ e I/136/06

mar : bk. var -111-
m. I/06/123, I/106/31, I/107/25, I/108/48, I/109/58, I/11/36, I/11/96, I/112/29, I/112/48, I/113/114, I/113/125, I/113/64, I/117/12, I/120/17, I/120/31, I/120/31, I/121/93, I/122/81, I/123/08, I/125/26, I/126/72, I/127/53, I/129/08, I/129/35, I/13/30, I/131/24, I/132/09, I/132/10, I/132/55, I/136/23, I/138/20, I/138/27, I/138/48, I/140/25, I/140/52, I/144/21, I/144/26, I/17/15, I/18/13, I/18/30, I/18/67, I/19/09, I/20/103, I/21/59, I/25/32, I/36/68, I/36/67, I/45/31, I/48/25, I/50/24, I/54/45, I/56/26, I/56/36, I/58/12, I/58/15, I/58/96, I/60/75, I/65/38, I/67/23, I/67/24, I/89/16
m.+ dı I/01/73, I/102/67, I/106/07, I/109/42, I/112/33, I/123/08, I/123/78, I/137/22, I/140/22, I/145/13, I/149/60, I/152/26, I/153/42, I/153/43, I/16/41, I/16/42, I/18/35, I/22/14, I/25/45, I/40/29,

I/87/23, I/91/73
hanım m.+ dır ᅇarıyı ᅇe ᅇocayı genc eden ᅇoca vardır hanımı ᅇocadan I/132/82
m.+ ıdı I/101/07, I/106/07, I/112/33, I/113/40, I/113/88, I/123/05, I/128/19, I/128/46, I/13/26, I/137/16, I/137/39, I/140/28, I/39/28, I/55/75, I/59/12, I/93/36, II/33/19
m.+ ıdı I/113/88, I/137/41

mār : bk. var -1-
m. I/01/12

mār : bk. var -8-
m. I/107/32, I/36/20, I/36/67, II/22/42
m.+ dı I/102/67, I/50/75, I/69/96, II/16/92

mara I : yara'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yara m. I/122/47

mara II : para'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
para m. virmimiᅇ II/25/24

māra : Maᅇara, yer altında, daᅇ yamaçlarında, kayalar arasında çeᅇitli sebeplerle tabiᅇ olarak meydana gelmiᅇ olan, insan ve hayvanlara barınak olabilecek genişlikteki oyuk veya kovuk, in. -7-
m. I/95/25, I/95/26
m.+ lar I/35/46
m.+ lara I/35/46
m.+ sı II/05/15, II/05/16
m.+ ya I/48/09

maraklı : Meraklı, (isim tamlamasının ikinci öᅇesi olarak) bir ᅇeye çok düşkün olan kimse, müptelâ. -1-
m. II/32/80

maraba : araba'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
araba m. I/82/03

maraz : Hastalık, illet. -1-
m. I/132/61

marı : parı'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
parı m. II/03/38

mārı : bk. māra -1-
m. II/05/22

marıbı : arabı'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
arabıların m.+ larıᅇ II/03/78

- mārūl** : bk. marul -1-
m. II/20/20
- marḩa** : Bir ticari malı, herhangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerinden ayırmaya yarayan özel ad ya da işaret. -1-
m. I/141/17
- market** : Çeşitli eşyâ ve bilhassa yiyecek maddeleri satılan, alıcının işini kendisinin gördüğü büyük dükkan. -2-
m. I/143/68
m.+ Ten I/47/42
- mārket** : bk. market -2-
m.+ lēden I/49/76
m.+ lērden I/49/37
- marliy** : Marley, döşeme malzemesi olarak kullanılan, genellikle kare şeklinde plastik yapı malzemesi. -1-
m.+ leri I/94/50
- marş** : Askerî yürüyüşlerde çalınıp söylenmek üzere yürüyüş temposuna uygun olarak bestelenmiş müzik parçası. -1-
hücüm m.+ ı I/95/83
- mart** : Yılın şubat ve nisan ayları arasındaki 31 gün çeken üçüncü ayı, ilkbahar aylarının birincisi. -2-
m. I/32/52, I/62/39
- marul** : Birleşikgillerden, salatası yapılan, çiğ olarak yenebilen, yeşil ve bol yapraklı bitki. -2-
m. II/36/12, II/38/37
- mārul** : bk. marul -1-
m. I/28/52
- masa** : Bir destek veya ayaklar üstüne oturtulan ve üzerinde yemek yemek, yazı yazmak gibi çeşitli işler yapılan, genişçe bir tabladan ibâret mobilya. -7-
m. II/25/64
m.+ da I/75/72
m.+ dan I/119/11
m.+ larımız I/106/58
m.+ ya I/114/49, I/139/10
- masa örtüsü** : Masa üzerine serilen kumaş vb. maddeden yapılan örtü.
- masa ḩur-** : Sofra hazırlamak.
- masâ** : bk. masa -1-
m.+ ya I/110/54
- masal** : Kulaktan kulağa nakledilerek zamânımıza kadar gelen ve olağanüstü macerâlarla, kahramanlıklarla süslenmiş olan hayâlî hikâye. -29-
m. I/08/80, I/145/24, I/155/53, I/155/54, I/155/59, I/59/71, I/59/72, I/59/75, I/95/117, II/11/48, II/11/49, II/11/51, II/12/41, II/15/92, II/15/93
m.+ çiğ I/59/81
m.+ ı I/08/81, I/145/24, I/95/117, II/16/70
m.+ ıñ I/155/58, I/155/59
m.+ lâ I/145/26, I/59/77
- masal sat-** : Masal okumak, masal anlatmak.
m. satışı lâdı I/47/34
m. satıvercem I/59/78
m. satıverin I/47/34
- masâl** : bk. masal -1-
m. I/76/90
- masâl** : bk. masal -1-
m. I/145/25
- mâsal** : bk. masal -4-
m. II/11/48, II/12/38, II/35/97, II/35/98
- mâsâl** : bk. masal -1-
m. II/12/39
- masaraf** : bk. masraf -1-
m. yapı lâdı II/16/25
- masârıf** : bk. masraf -2-
m. I/134/51, I/134/52
- masdım** : (?) -1-
m. I/132/69
- mâsebeci** : Muhasebeci, devlet dâirelerinde yâhut ticârî kuruluş, ortaklık vb. yerlerde hesap ve muhâsebe işlerini yürütmekle görevli kimse, muhâsip, sayman. -1-
m.+ ye II/38/113
- maselâ** : bk. meselâ -1-
m. I/10/119
- ması** : bk. masa -1-
m. örtüsü II/24/51
- mâsım** : Mâsum, suç ve günah işlemesi düşünülemeyecek kadar küçük olan çocuk, sabî. -1-
m. I/48/18
- masır** : hasır'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
hasır m. I/140/09
- mâsıs** : bk. mâsuz -1-
m. II/28/86
- mâsız** : bk. mâsuz -1-
m. I/128/66
- mason** : Masonluğu benimseyen ve

masonluk derneğine üye olan kimse,
farmason. -1-
m. I/14/23

masraf : Sarfedilen, harcanan para, gider,
harcama. -2-
m. I/124/13, I/124/16

masrav : bk. masraf -2-
m.+ ı II/02/39
m.+ ını yapar II/23/04

masrāv : bk. masraf -1-
m. II/02/39

massı : bk. masa -1-
m.+ yı ğuruvemiş II/20/81

maste : ğaste'ye benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
ğasteye m.+ ye I/161/61

masti : ğaste'ye benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
ğasteye m.+ ye I/161/59

māsuz : Mahsus, şaka olsun diye, şakadan,
yalandan. -1-
m. II/39/20

māş : bk. ma_aş -7-
m. I/68/33
m.+ ı I/14/26, I/14/27
m.+ man II/23/06
m.+ ıyla I/61/71
m.+ sız I/14/26

maşad : “mal maşad” ikilemesinde geçer.
-3-
mala m.+ a I/96/92
malınan m.+ man I/69/28
malını m.+ ını I/86/32

maşag : “mal maşag” ikilemesinde geçer.-
1-
malı m.+ ı I/05/15

maşalla : bk. maşallah -12-
m. I/01/24, I/132/07, I/144/31,
I/154/62, I/157/25, I/20/74, I/20/76,
I/28/55, I/39/92, I/48/25, I/91/37, II/12/08

maşallā : bk. maşallah -1-
ĝırķ bir kere m. I/96/80

maşallah : Beĝenme ve övme ile birlikte
nazardan sakındırma sözü olarak “Ne iyi,
ne kadar güzel, Allah nazardan saklasın!”
mânâsında kullanılır. -1-
m. I/133/02

maşallah : bk. maşallah -1-
m. I/33/10

maşandız : Marşandiz, yük treni. -
2-

m.+ la I/74/48
m.+ nan I/74/47

maşınĝa : Fırınlı soba. -3-
m. I/29/18, I/29/19

maşınĝı : bk. maşınĝa -1-
m.+ ya I/29/17

maşıntı : kaşıntı'ya benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
kaşıntı m. I/01/97

maşşalla : bk. maşallah -1-
m. I/15/64

maşşallā : bk. maşallah -1-
m. I/32/14

maşşallı : bk. maşallah -1-
m. II/08/96

mat - : yat-'a benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
yatTık m.- Tık I/150/47

māt : at'a benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
at m. ĝoşarken I/156/26

matī : < matik+i : patik'e benzetilerek
yapılan tekrar ikilemesi. -1-
patī m. I/102/88

matamatiK : bk. matematik -1-
m. I/29/07

matematik : Sayı ve semboller kullanarak
niceliklerin şekillerini, büyüklüklerini,
özelliklerini, aralarındaki ilişki ve
baĝıntuları belirli kurallara uyarak
inceleyen aritmetik, cebir, geometri gibi
ilimlerin öğretildiĝi dersin adı. -1-
m.+ den I/27/06

māvet - : bk. mahFet- -1-
m.- tik I/45/27

mavi : bk. māvi -3-
m. I/126/63, I/94/32, II/37/52

māvi : Denizin, gölün veya bulutsuz
gökyüzünün rengi, yeşil ile mor
arasındaki renk ve bu renkte olan. -
2-
m. I/94/32, II/25/105

mavlu : havlu'ya benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
havlu m. I/114/08

mavruz : havruz'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
havruzu m.+ u I/68/58

maya : Hamur, yoĝurt, peynir, şıra, boza
gibi yiyecek ve içeceklerin mayalanıp
istenilen kıvâma gelmesini sağlayan

bakteri, enzim gibi maddeler, ferment. -
30-
m. I/10/33, I/79/77, I/79/84,
I/90/08, II/15/84
ekşi m. II/15/78
m.+ da I/79/84
m.+ ladan II/15/82
m.+ lar I/10/29
m.+ lı I/154/51, I/71/28
m.+ mı I/97/18
m.+ sı I/106/50, I/116/25, I/79/84
süt m.+ sı II/25/93
m.+ sından I/103/04, II/25/93
m.+ sını I/09/38, I/100/31,
I/106/50, I/73/49, I/98/90
m.+ sını I/09/38
m.+ sinnan I/97/30
m.+ sıS I/40/46
m.+ sız I/71/28
m. tutarıS I/73/46
m.+ yı I/10/29
mayala - : Hamur, süt vb. besin
maddelerinin içine ekşiyerek başka bir
besin maddesine dönüşmesi için maya
karıştırmak. -6-
m.- rıs I/26/47
m.- rız I/129/12, I/31/19, II/35/89
m.- yoz I/98/49, I/98/50
mayalā - : bk. mayala- -1-
m.- r II/22/72
mayalā - : bk. mayala- -1-
m.- dıktan I/44/13
mayalı - : bk. mayala- -3-
m.- yoz I/103/04, I/44/13, I/98/50
mayalı : Daire şeklinde açılan mayalanmış
hamurun, sac veya fırında pişirilmesiyle
elde edilen ekmek. -6-
m. I/130/58, I/130/59, I/130/63,
I/130/64, I/130/67
mayalı - : bk. mayala- -1-
m.- yyoS I/44/12
mayan : bk. mu_ayini -1-
m. etti I/37/35
mayana : bk. mu_ayini -2-
m. I/47/09
m.+ da I/47/09
maydanos : bk. maydunus -2-
m. I/111/25
m.+ u II/37/91
māydmnoz : bk. maydunus -1-
m.+ ları I/54/61

māydmuz : bk. maydunus -1-
m. I/54/29
maydonos : bk. maydunus -2-
m. II/29/08, II/36/13
māydonos : bk. maydunus -1-
m. II/29/56
maydunus : Maydanoz,
maydanozgillerden, parçalı küçük yeşil
yapraklı, lezzet vermesi için çeşitli
yemeklere katılan, 30 – 100 santim
boyunda güzel kokulu otsu bitki. -
3-
m. I/111/48, I/121/83
m.+ u I/121/84
maye : bk. maya -1-
m. I/157/64
māyēnē : bk. mu_ayini -1-
m.+ da II/23/36
māyēne : bk. mu_ayini -1-
m. II/16/103
māyēni : bk. mu_ayini -1-
m.+ yi II/23/36
mayır - : Bir manide geçer. -1-
m.- āma I/47/78
mayıs I : Yılın nisan ve haziran ayları
arasındaki 31 gün çeken beşinci ayı,
ilkbahar aylarının üçüncüsü. -10-
m. I/125/16, I/27/34, I/62/39,
II/22/03
m.+ dā I/27/43
m.+ ı I/127/16, I/27/35, I/27/43,
I/30/47, II/30/14
mayıs II : Yaş sığır pıslığı, taze gübre. -
4-
m. I/104/16, I/121/10
m.+ ları I/104/17, I/130/39
mayış : bk. ma_aş -4-
m. II/09/18
m. alınıyō II/09/17
m. bālanmış II/09/15
m.+ lāmızdā bālandı I/146/19
mayış : bk. ma_aş -1-
m. aldı II/09/18
mayram : bk. bayram -1-
m.+ a I/63/30
mayşallah : bk. maşallah -1-
m. I/48/54
māyTnoz : bk. maydunus -1-
m. I/54/28
mazgal : Eskiden düşmana ok, taş, tüfek,
top vb. atmak veya dışarıyı gözetlemek

için kale, hisar, şato duvarlarında ve burçlarda uzunlamasına açılmış olan dışı dar, içi geniş yarık. -1-

mazgal deliği : Kale duvarlarında uzunlamasına açılmış dışı dar, içi geniş yarık şeklindeki pencere.

m. delikleri I/95/27

mazıt : bk. mazot -2-

m. I/116/46

m.+ ı I/06/64

mazıt : bk. mazot -1-

m. II/10/24

mazlum : Mazlum, yumuşak, uysal, sessiz, sâkin (kimse). -7-

m. I/104/26, I/140/23, I/140/24, I/140/25, I/140/26, II/01/76

m.+ ıdı I/104/25

mazod : bk. mazot -1-

m. II/17/87

mazot : Petrolden elde edilen ve dizel motorlarında yakıt olarak kullanılan akar yakıt, motorin. -1-

m.+ lu I/28/15

mazöt : bk. mazot -1-

m. I/143/62

māzot : bk. mazot -1-

m.+ lu II/23/12

mâzot : bk. mazot -1-

m.+ lu I/28/13

mazut : bk. mazot -6-

m. I/116/46, II/07/73, II/10/22

m.+ u I/116/46

m.+ um I/06/67

me : bk. ben -1-

m. I/10/119

mê : bk. mi -2-

m. I/01/03, II/38/112

me_erşe : Meğerse, oysaki, halbuki, meğer. -1-

m. II/28/13

me_ersem : Meğerse. -1-

m. I/59/80

mecal : Güç, kuvvet, derman, tâkat. -1-

m.+ ım II/16/56

mecbir : bk. mecbur -1-

m. II/01/59

mecbur : Bir şeyi yapmak zorunda olan. -9-

m. I/108/24, I/85/06, I/96/76, I/96/94, II/19/06, II/33/29, II/33/55,

II/34/59

mecbur tut- : Zorlamak, mecbur etmek.

mecbur ğal- : Bir şeyi yapmak zorunda kalmak.

m. ğaldı II/20/54

mecburen : Zoraki, zorlanarak, mecbur olarak. -1-

m. I/92/60

mecbûri : İsteğe bırakılmayan, ister istemez yapılan, kaçınılmaz, zarûrî, zorunlu. -1-

m. I/75/31

mece : gece'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

gece m. I/68/08

meci : Parasız iş gören yardımcı. -3-

m. I/86/73, I/94/38

mēcimeg : bk. mercimek -1-

ğırmızı m. çorbası yapıyular

II/17/41

mēciz : āciz'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

āciz m. I/93/18

meclis : Büyük Millet Meclisi. -2-

m.+ deleğ I/141/26

m.+ Te yapalladı I/64/109

mede : dede'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

dede m. I/150/34

medeni : Medeniyetin sağladığı imkânlardan yararlanan, medeniyetle ilgili, uygar. -1-

medeni huĶuğ : Şahıs, âile, eşyâ, mîras ve borçlarla ilgili hukuk dalı.

m. huĶuğ I/56/80

meder : Güç. -1-

m.+ siS I/125/51

medet : Yardım, imdat, nusret -1-

m. I/63/62

medrêse : Medrese, ders okutulan, İslâm dîninin koyduğu esaslara uygun olarak eğitim öğretim yapılan yer, mektep. -2-

m.+ ler I/56/22, I/56/24

mefâ : bk. vefât -1-

m. eTdi II/29/17

mefat : bk. vefât -6-

m. etti I/40/03

m. etTilē II/13/30

m. etTiydi I/110/16
m. itti I/40/04
m. itTi I/82/06, I/82/08
mefât : bk. vefât -15-
m. edince I/139/20
m. edip I/106/29
m. etdiler II/10/61
m. etmiş I/61/54
m. etmişler II/10/87
m. etti I/110/10, II/03/03
m. etTi I/123/09, I/143/12,
I/143/74, II/29/30, II/29/38
m. etti I/110/43
m. etTilē I/84/36
m. itTi II/17/88
mehtap : Ay ışığı, ay aydınlığı. -1-
m.+ lı I/95/99
mejbır : bk. mecbur -5-
m. I/62/31
m.+ a ıalısar I/58/66
m.+ a ıalırısar I/58/66
m. ıaldı I/116/32, I/62/31
mejbır : bk. mecbur -1-
m. I/07/52
mejbır : bk. mecbur -17-
m. I/105/32, I/111/89, I/111/90,
I/111/95, I/116/45, I/124/24, I/138/120,
I/141/27, I/41/41, I/65/59, II/38/45
m.+ a I/17/31
m. dutcaK I/65/59
m. dutmōladı I/94/03
m. ıaldı I/17/26
m. ıalıyo I/17/20
m. tutacaK I/65/59
mējbır : bk. mecbur -1-
m. I/44/55
mekān : Yer, mahal. -3-
m. II/28/91
m.+ ı I/139/05
cennet m. olsun I/122/72
meKdeb : Mektep, herhangi bir derecede
öğrenim görecek olanların toplu olarak
devam ettikleri öğretim kurumu, okul. -
1-
kırka yatı m.+ ine I/93/35
meker : şeker'e benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
şeker m. I/138/55
meKtub : bk. mektup -4-
m. I/25/23
m.+ u I/25/47, I/25/50, I/25/53

mektup : Başka yerde bulunan bir kimseye
haber ulaştırmak, hal hatır sormak, istek
bildirmek vb. bir maksatla elden yâhut
posta aracılığı ile gönderilen yazılı kâğıt,
nâme. -10-
m. I/06/06, I/15/69, I/25/42,
I/25/44, I/25/45, I/25/48, I/25/52,
I/33/115, I/64/24
mektuPlas - : Karşılıklı olarak gönderilen
mektuplarla haberleşmek, birbirine
mektup yazmak. -1-
m.- dı I/25/43
melāke : Melekler. -1-
m.+ le I/98/103
melal : “mal melal” ikilemesinde geçer. -
1-
malım m.+ ım II/07/104
melāl : “mal melāl” ikilemesinde geçer. -
1-
malları m. II/23/163
melan : “mal melan” ikilemesinde geçer.
-1-
mallānı m.+ ını I/28/02
mele : Mele, dokumacılıkta kullanılan bir
araç. -1-
m.+ yi I/87/107
mele - : (Koyun, kuzu, keçi için) “Mee”
diye ses çıkarmak, bağırarak. -2-
m.- me I/101/54
melemin : Menemen, yumurta, yeşil biber
ve domatesle yapılan bir yemek. -
1-
m. yapardı I/91/77
melinniK : gelinniK'e benzetilerek
yapılan tekrar ikilemesi. -1-
gelinniK m. I/161/32
mellem : Merhem, içinde gerekli etkili
maddeler bulunan, yumuşak ve koyu
kıvamda, yağlı veya yağsız, deri üzerine
sürülerek kullanılan ilâçların ortak adı. -
1-
m. I/45/18
mëllem : bk. mellem -1-
m. II/25/88
melvā : helva'ya benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
helva m. I/138/69
mélva : helva'ya benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
helva m. I/119/45
meme : 1. İnsanların ve memeli

hayvanların dişilerinde bulunan ve süt salgılayarak yavruların emzirilmesine yarayan organ. -6-

m.+ sinden I/98/48

m.+ ylen I/123/48

m.+ ynen I/123/49

2. Vücûdun herhangi bir yerinde meydana gelen ve memeye yâhut meme başına benzeyen çıkıntı, kabarcık.

ğulağ m.+ si II/39/29

ğulağ m.+ si II/39/40

ğulağ m.+ sinden I/129/63

mémē : bk. meme¹ -1-

m. I/109/48

mémekli : emekli'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

emekli m. I/64/62

memeli : Memelik, hayvanların yaralı memelerine, dış etkilerden korumak veya yavruların emmesini önlemek maksadıyla takılan meme mahfazası. -1-

m.+ ج I/133/37

mēmır : bk. mēmur -1-

tapı m.+ ı I/143/80

memleKed : bk. memleket -1-

m. I/122/43

memleKet : Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt. -6-

m. I/60/16, I/61/17, I/68/54

m.+ i I/69/93

m.+ ime I/50/69

m.+ Te I/11/22

memlet : bk. memleket -1-

m.+ imiz I/122/43

memlikeT : bk. memleket -4-

m. II/24/87, II/33/51

m.+ imiz II/33/43

m.+ ine I/03/104

memlikēt : bk. memleket -1-

m. I/79/14

memléket : bk. memleket -1-

m. I/37/53

memmun : bk. memnun -3-

m.+ duğ II/08/88

m.+ us I/01/15

m.+ uz II/08/89

memneket : bk. memleket -1-

m.+ ine I/137/37

memnikát : bk. memleket -1-

m.+ ıñ II/07/42

memñket : bk. memleket -1-

m. II/07/21

memnun : Sevinen, sevinç duyan (kimse), mutlu, mesrur, hoşnut, râzı. -15-

m. I/24/10, I/33/126, I/92/58

m.+ um I/01/32, I/90/39, II/19/108

m.+ ūm II/06/60

m.+ un I/01/31, I/33/126, I/67/60, II/29/79

m.+ us I/76/08

m.+ uz I/157/07

memnun ğal- (ol-) : Sevinmek, hoşnut olmak.

m. ğalırın I/135/52

m. olucuklar I/96/49

memnuniyetle : Memnun olarak, memnun bir halde, seve seve, isteye isteye. -

1-

m. vērdim I/01/65

memul : bk. mēmur -1-

m.+ lar I/01/33

mēmúl : bk. mēmur -2-

m.+ lári II/29/77

m.+ leri II/29/76

memur : bk. mēmur -1-

m.+ u I/93/40

mēmur : Devlet hizmetinde çalışan maaşlı kimse. -12-

m. I/01/12, I/14/07, I/27/14

depō m.+ ıydı II/06/05

m.+ lar I/56/36

m.+ ları II/30/20

depō m.+ u II/06/50

m.+ udu II/08/27, II/08/28

m.+ umuz I/01/37

m.+ uydu II/08/28

depō m.+ uydu II/06/48

mēmur : bk. mēmur -2-

m.+ lā II/09/48

m.+ lādan II/09/49

men : bk. ben -12-

m. I/08/58, I/35/12, I/87/57, II/10/31, II/10/33, II/10/66, II/24/02, II/37/03, II/37/102, II/37/58

meñ : bk. ben -1-

m. II/23/03

mén : bk. ben -1-

m. II/02/59

menámin : Melamin, tabak vb. mutfak eşyası yapımında kullanılan, petrolden elde edilen sert plastik madde. -1-

m. tabaklā II/34/105
mēncimek : bk. mercimek -1-
m.+ lī I/31/15
mendil : 1. Sofra yaygısı, sofraya bezi. -
7-
ekmek m.+ īniḡ I/73/50
m.+ i I/97/21
ekmek m.+ imiz I/73/49
m.+ inen I/103/05
m.+ lere I/103/49, I/103/60
m. veriyoruz I/106/79
2. Bir erkekle bir kadının evlenme
vaadiyle birbiriyle yaptıkları sözleşme ve
bu sözleşme sebebiyle yapılan tören, söz.
-4-
m. almaḲ II/17/49
m.+ i alınıyō II/17/50
m.+ inēn II/08/23
m.+ ini I/74/102
mendil kapmaca : Mendil kullanılarak
oyunanan bir çocuk oyunu. -1-
m. II/15/57
mēndis : bk. mühendis -1-
maḡıne m.+ i I/64/36
menfāt : Menfaat, fayda, yarar, çıkar, kâr.
-1-
m. II/04/83
menfāt : bk. menfāt -1-
m. II/04/84
mēnşur : bk. meşur -1-
m. II/23/53
mēnşur : bk. meşur -1-
m.+ udu II/23/45
mepē : <mepek+i : kepek'e benzetilerek
yapılan tekrar ikilemesi. -1-
kepēni m.+ ni I/155/37
mer - : bk. ver⁻²-3-
m.- di I/25/47
bk. ver⁻³ -2-
ev verdi dam m.- di I/61/63
bk. ver⁻⁴ -1-
m.- dī I/113/13
mera : sera'ya benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
sera m. I/33/38
merak : Bir şeyin özünü, esâsını anlama,
kavrama isteği, öğrenme arzusu. -
1-
merak et- : Anlamaya, kavramaya
çalışmak, öğrenmek, bilmek istemek.
m. ediyo II/31/25

merāk : bk. merak -2-
m. ediyo I/146/31
m. etmiş I/06/67
meraba : Merhaba, "iyi günler, günaydın"
anlamında selâmlaşma sözü. -1-
m. I/104/01
merabalık : Merhabalaşmış olma, tanıdık
olma durumu. -1-
m. II/38/87
mercimē : <mercimek+i-2-
m. I/04/59
mercimeg : bk. mercimek -1-
m. I/04/59
mercime : bk. mercimek -4-
m.+ ḡ II/39/38, II/39/39
m.+ yi II/37/109, II/39/42
mercimē : <mercimek+i-3-
m. I/129/51, I/153/31, II/11/27
mērcime : bk. mercimek -1-
m.+ ḡ I/148/53
mercimeg : bk. mercimek -2-
m. I/41/51, I/98/119
mercimeg : bk. mercimek -1-
m.+ lī I/04/61
mercimek : Baklagillerden, ufak boylu,
beyaz çiçekli ve pek çok türü olan bir
tarım bitkisinin çorbası ve yemeği
yapılan, besin değeri yüksek, yassı ve
yuvarlak tâneli tohumu. -10-
m. I/129/51, I/148/44, I/153/34,
I/71/33, I/97/47, I/98/70, II/11/32
mercimek çorbası : Ana malzemesi
kırmızı, yeşil veya sarı mercimekten
oluşan, soğan, un, tereyağı, et suyu, tuz,
kırmızı veya karabiber ile hazırlanan
çorba.
m. çorbası yapar II/19/66
m. çorbası I/78/22
**mercimek mantısı (mercimekli
mantı)** : İçine mercimek konularak
hazırlanan mantı.
m. mantısı II/39/27
meḡcimeK : bk. mercimek -2-
m.+ lī I/71/37
m.+ lī yaparız I/71/36
mērcimek : bk. mercimek -3-
m.+ lī I/71/32
m.+ lī mantı II/39/38
m.+ lī mantımız II/11/25
mērcimēk : bk. mercimek -1-
m. I/152/83

- mērcimek** : bk. mercimek -1-
m. çorbası I/32/65
- mercimik** : bk. mercimek -3-
m. çorbası II/39/25
m.+ li mantı II/39/58
m.+ li yapardık I/76/37
- merdāne** : Hamur açmaya yarayan ve kenarlarında elle tutulup hareket ettirilecek şekilde gövdeden daha ince sapları bulunan tahta silindir, kısa ve kalın oklava. -1-
m.+ ylen II/15/116
- merdiman** : bk. merdiven -2-
m.+ nardan I/15/46
m.+ nı I/76/49
- merdimān** : bk. merdiven -1-
m.+ a I/76/51
- merdimen** : bk. merdiven -3-
m.+ den I/153/64
m.+ e I/48/70
m.+ neri I/45/30
- mērdimen** : bk. merdiven -2-
m. II/05/40
m.+ i II/05/39
- merdiven** : yüksek bir yere çıkmaya yâhut yüksek bir yerden inmeye yarayan, seyyar veya sâbit pek çok çeşidi olan basamaklar dizisi. -2-
m. I/81/55
m.+ nen I/139/49
- merdiyan** : bk. merdiven -2-
m. I/130/49
m.+ dan I/134/59
- merdiyan** : bk. vardiye -2-
m.+ nan I/121/29, I/121/33
- merđiyan** : bk. vardiye -1-
m.+ inan I/121/29
- mēremet** : bk. merhemet -1-
m.+ e I/05/48
- meresci** : Mirasçı, kendisine mîras kalan kimse, vâris. -1-
m.+ lē I/145/91
- merhemet** : Merhamet, herhangi bir canlının acısını, kederini, mutsuzluğunu yüreğinde hissedip üzüntü duyma ve ona karşı yardım hisleriyle dolma, acıma. -1-
m.+ i I/77/59
- merhemetli** : Merhametli, merhameti bol olan. -1-
m. I/77/59
- merhemetli** : bk. merhemetli -1-
m. I/136/24
- merik** : erik'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
erik m. I/76/28
- merkeb** : bk. merkep -11-
m. I/74/13
m.+ imiz II/24/27
m.+ inen I/141/19, I/48/09, I/48/10, I/61/72, I/87/62, II/07/44, II/07/45, II/09/06
m.+ iğ I/41/91
- mērkeb** : bk. merkep -1-
m.+ inen II/07/59
- merkep** : Eşek. -14-
m. I/41/81, I/66/39, I/66/40, II/24/27, II/34/83, II/34/84, II/34/86
m.+ i II/34/86
m.+ lēlen I/32/42, II/35/10
m.+ lēnen I/41/83, II/09/44, II/24/28
m.+ leri II/34/82
- mērkep** : bk. merkep -1-
m.+ le II/07/43
- merkez** : Belirli bir yerin ortası, orta kabul edilen en önemli yeri. -1-
m.+ imişdi I/56/15
- mērkez** : bk. merkez -1-
m. II/25/08
- mermer** : Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan, perdah ve cilâya elverişli, billûrlaşmış bir çeşit kireç taşı ve bu taştan yapılmış olan. -4-
m. I/122/37, II/02/16
m.+ i I/122/36
- mermer ocā** : Mermer çıkarılan taş ocağı.
m. ocā I/122/31
- mērmer** : bk. mermer -1-
m. II/23/171
- mertlik** : Mert olma durumu, yiğitlik, erlik, cesâret. -1-
m. I/95/29
- mes** : Mest, incik kemiğinin üstüne kadar çıkan, kundura yâhut lastik içine giyilen, abdest alırken üzerine meshedilmesi dînen câiz olan, kısa konçlu, hafif ve yumuşak ayakkabı. -1-
m. I/102/87
- mesa** : bk. meselā -18-
m. I/116/37, I/121/18, I/121/37,

I/141/19, I/141/26, I/147/58, I/68/44,
I/74/33, I/74/95, I/74/98, I/92/15, II/04/86,
II/19/164, II/19/86, II/19/93, II/19/95,
II/35/100

m. et I/105/11

mesā : bk. meselā -17-

m. I/103/35, I/103/47, I/105/59,
I/121/86, I/156/25, I/32/33, I/74/101,
I/75/01, I/97/46, I/97/50, I/97/55, I/99/26,
II/04/84, II/19/09, II/21/07, II/21/36

m. ki II/21/14

mesā : bk. meselā -1-

m. II/19/70

mēsa : bk. meselā -1-

m. II/14/28

mesā **it** : bk. vesait -1-

m.+ ler I/62/34

mesaFe : bk. mesāfe -1-

m.+ si I/95/15

mesāfe : Uzaklık, ara. -1-

m.+ si I/95/14

mēsāFir : bk. misāfir -1-

m. I/137/44

mesal : bk. masal -3-

m. I/157/60

m.+ ı I/87/95

mesalā : bk. meselā -1-

m. I/32/12

mesaş : Mesaj, cep telefonu veya Genel
Ağ aracılığıyla yazı ile verilen, gönderilen
bilgi, ileti. -1-

mesaş çek- : Mesaj atmak, cep
telefonu veya Genel Ağ aracılığıyla ileti
göndermek.

m. çek II/16/105

mesel : bk. masal -7-

m. I/11/51, I/113/86, I/145/27,
II/05/92

m. satışırdık I/08/79

mesela : bk. meselā -2-

m. I/86/43

m. yapıveridik II/19/129

meselā : bk. meselā -147-

m. I/101/63, I/103/37, I/106/76,
I/11/29, I/11/57, I/11/73, I/11/74,
I/110/07, I/110/12, I/110/15, I/110/26,
I/113/43, I/120/65, I/121/65, I/124/25,
I/124/27, I/129/16, I/13/10, I/131/24,
I/141/03, I/141/13, I/146/30, I/146/32,
I/146/72, I/146/79, I/147/52, I/15/86,
I/154/35, I/156/30, I/16/24, I/16/26,

I/16/33, I/16/34, I/16/36, I/32/10, I/32/24,
I/32/34, I/32/42, I/32/47, I/32/49, I/32/58,
I/32/62, I/32/63, I/32/71, I/32/81, I/32/84,
I/32/88, I/41/68, I/46/100, I/46/17,
I/46/95, I/49/48, I/49/49, I/49/76, I/56/22,
I/58/24, I/58/27, I/58/44, I/58/45, I/58/54,
I/58/63, I/61/04, I/64/18, I/64/79, I/68/31,
I/68/32, I/68/33, I/68/40, I/71/54, I/74/21,
I/74/32, I/74/77, I/78/11, I/78/20, I/81/62,
I/86/59, I/86/70, I/90/57, I/92/44, I/96/89,
I/96/91, I/97/38, II/04/14, II/04/88,
II/06/19, II/10/52, II/10/53, II/10/82,
II/11/35, II/14/35, II/15/110, II/19/101,
II/19/106, II/19/108, II/19/109, II/19/11,
II/19/110, II/19/114, II/19/120, II/19/121,
II/19/122, II/19/123, II/19/124, II/19/127,
II/19/130, II/19/142, II/19/143, II/19/144,
II/19/146, II/19/147, II/19/150, II/19/154,
II/19/155, II/19/158, II/19/162, II/19/163,
II/19/46, II/19/55, II/19/57, II/19/62,
II/19/65, II/19/80, II/19/82, II/19/85,
II/19/89, II/19/92, II/23/123, II/30/21,
II/33/74, II/37/114, II/37/29, II/37/55,
II/37/58, II/38/12, II/38/30, II/38/36,
II/38/39, II/38/43

meselā : bk. meselā -10-

m. I/07/67, I/46/112, I/46/115,
I/46/117, I/46/131, I/46/41, I/46/46,
I/46/91, I/46/97

meselā : bk. meselā -1-

m. I/32/16

meselā : Misal olarak, örnek olarak, söz
gelişi. -205-

m. I/01/52, I/02/17, I/02/49,
I/04/27, I/04/36, I/04/57, I/05/22, I/07/48,
I/07/72, I/07/85, I/08/31, I/08/33, I/08/42,
I/09/12, I/09/62, I/09/80, I/10/17, I/10/59,
I/10/69, I/103/16, I/103/23, I/106/03,
I/106/37, I/106/73, I/108/48, I/11/08,
I/110/26, I/110/32, I/111/115, I/113/26,
I/113/27, I/113/29, I/114/33, I/115/06,
I/115/08, I/115/09, I/115/10, I/115/11,
I/115/19, I/115/20, I/115/53, I/120/27,
I/121/112, I/121/23, I/121/60, I/121/68,
I/121/75, I/122/48, I/124/09, I/124/15,
I/124/17, I/124/32, I/124/35, I/124/41,
I/124/43, I/127/07, I/127/08, I/127/11,
I/127/12, I/127/24, I/127/26, I/127/27,
I/127/48, I/127/49, I/129/07, I/13/12,
I/134/52, I/134/64, I/138/42, I/138/66,
I/138/81, I/138/83, I/141/16, I/143/62,

I/143/64, I/143/84, I/146/24, I/146/26,
I/146/47, I/146/49, I/146/59, I/146/66,
I/146/70, I/146/81, I/147/41, I/147/43,
I/147/50, I/147/55, I/148/30, I/15/68,
I/151/27, I/154/33, I/154/42, I/154/55,
I/155/47, I/156/12, I/157/45, I/157/68,
I/16/28, I/20/80, I/23/30, I/29/01, I/36/41,
I/39/40, I/41/27, I/41/29, I/46/10,
I/46/101, I/46/102, I/46/105, I/46/28,
I/46/59, I/46/64, I/47/52, I/49/08, I/49/33,
I/49/52, I/49/55, I/49/65, I/54/12, I/54/33,
I/55/59, I/57/36, I/58/27, I/58/78, I/58/87,
I/64/29, I/64/30, I/65/61, I/68/66, I/69/34,
I/69/73, I/69/74, I/69/85, I/70/67, I/71/16,
I/73/68, I/74/31, I/95/41, I/96/24, I/96/25,
I/97/07, I/97/38, II/02/09, II/02/10,
II/04/85, II/06/44, II/10/57, II/10/69,
II/10/92, II/10/94, II/11/02, II/11/22,
II/11/53, II/11/57, II/12/55, II/15/103,
II/15/104, II/15/111, II/15/118, II/15/122,
II/15/54, II/15/68, II/15/77, II/15/81,
II/18/09, II/19/124, II/21/15, II/21/21,
II/21/52, II/22/57, II/22/66, II/22/70,
II/22/75, II/22/76, II/22/81, II/23/02,
II/23/73, II/23/74, II/23/78, II/25/07,
II/27/45, II/29/78, II/30/12, II/30/33,
II/30/38, II/30/55, II/30/57, II/30/64,
II/31/48, II/33/44, II/33/52
m. ki I/106/74, II/21/19, II/21/26
m.+ sī I/121/109
meselā : bk. meselā -5-
m. II/19/35, II/19/55, II/19/59,
II/19/75, II/19/77
meselā : bk. meselā -2-
m. I/103/27, I/99/25
meselā : bk. meselā -1-
m. II/19/128
meselā : bk. meselā -1-
m. I/07/36
meselā : bk. meselā -1-
m. II/19/70
meselā : bk. meselā -1-
m. ki II/21/92
mēselā : bk. meselā -1-
m. II/19/33
meselā : bk. meselā -8-
m. I/78/04, I/78/30, I/78/41,
II/35/10, II/35/66, II/39/89, II/39/90
meselā : bk. meselā -25-
m. I/115/08, I/115/14, I/115/18,
I/115/24, I/115/25, I/115/27, I/115/28,

I/115/29, I/115/57, I/116/17, I/146/15,
I/151/28, I/157/36, I/56/28, I/78/47,
II/02/68, II/04/68, II/06/28, II/12/75,
II/23/125, II/23/139, II/23/17, II/39/111,
II/39/66
mēsēlā : bk. meselā -1-
m. II/37/49
mēsēlā : bk. meselā -5-
m. I/04/19, I/113/35, I/44/55,
I/62/16, II/12/78
mesele : Çözümüne kavuşturulması, bir
sonuca bağlanması gereken durum, sorun.
-6-
m. I/147/35, I/155/42, I/62/26,
I/64/96, II/14/34
m.+ si II/04/84
mesele : bk. meselā -1-
m. II/14/55
meShē : <mezhep+i : Bir dinde belirli
görüş ve anlayış farklılıklarından doğan
kollardan her biri. -1-
m.+ η I/74/101
mesid : bk. mesuT -1-
m. oluñ I/113/82
mesilā : bk. meselā -1-
m. II/39/98
mesilā : bk. meselā -11-
m. II/02/16, II/02/59, II/02/61,
II/02/68, II/02/80, II/21/60, II/21/69,
II/39/41, II/39/87
m. ki II/21/09
mesilāsı : Meselā. -1-
m. I/137/64
meslē : <mesleK+i -1-
m.+ miS I/28/11
meslē : <mesleK+i -1-
m. II/09/57
mesleK : Bir kimsenin geçimini sağlamak
maksadıyla seçtiği sürekli iş veya iş dalı.
-2-
m. II/34/16
mesleK yūsek : Meslek yüksek
okulu, bir meslek üzerine eğitim verilen
okul.
m. yūse_jdi I/93/60
mesnē : <mesleK+i -1-
m.+ miz I/64/59
mesnek : bk. mesleK -2-
m. I/64/04
m. yapTık I/64/38
mesud : bk. mesuT -2-

m. ëTsin I/113/82
m. oluŒ I/113/81
mesuT : Saâdete ermiŒ, saâdetli, mutlu, bahtlı, bahtiyar. -2-
mesuT it- : Saâdete erdirmek, mutlu kılmak.
m. itsin I/15/73
mesuT ol- : Saâdete ermek, mutlu ve bahtiyar olmak.
m. ol I/15/73
meŒe : bk. meŒe-1-
m. II/21/81
meŒe : Kayıngillerden, ak meŒe, kara ve kızıl meŒe, mantar meŒesi, palamut meŒesi, mazi, yer meŒesi gibi pek çok türü olan, dayanıklı, uzun ömürlü, gösteriŒli orman ağacı. -8-
m. I/40/79, I/75/37, I/76/73, I/76/75, II/21/81, II/30/12, II/33/44
m.+ ler I/76/75
mêŒe : bk. meŒe-2-
m. I/55/57
meŒgöl : MeŒgul, bir Œeyle uğraŒan, bir iŒ yapmakta olan. -1-
m. II/21/11
meŒi : bk. meŒe -2-
m. II/24/31, II/33/41
meŒi : (?) -1-
m. I/74/13
meŒrubât : İçilecek Œeyler, içecekler. -1-
m. veriliyor I/129/60
meŒur : MeŒhur, herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, Œöhretli. -19-
m. I/02/13, I/10/78, I/40/44, I/60/59, I/60/65, I/76/30, I/78/18, II/04/31, II/06/68, II/06/74, II/11/24, II/11/25
m.+ du II/34/100
m.+ dur I/30/57
m.+ u I/36/72
m.+ ümuŒTu I/07/82
meŒur ol- : Ün kazanmak, Œöhret sâhibi olmak.
m. olur I/07/62
meŒür : bk. meŒur -3-
m. II/19/05, II/19/06, II/37/87
mêŒur : bk. meŒur -13-
m. I/07/83, I/148/44, I/148/50, I/152/84, I/157/68, I/31/03, I/76/35, I/76/36, I/84/14, II/04/31, II/06/12,

II/16/35
m.+ du II/23/103
met I : Çelik çomak oyununda kullanılan değnek parçası ve bu oyuna verilen ad. -7-
m. I/07/22, I/154/32, I/154/37, I/157/67, I/51/24
met II : Bir kimse veya bir Œeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ. -1-
met et- : Övmek.
m. etmeyen I/87/110
metire : bk. metre -1-
m. II/03/80
metîre : bk. metre -1-
m. II/28/71
mêtîre : bk. metre -1-
m. II/28/71
metirelik : Metrelik, uzunluğu herhangi bir metre olan. -1-
m. I/95/15
metiri : bk. metre -4-
m. II/03/79
m. yapıverin II/03/79
m.+ ymiŒ II/09/101, II/09/98
metmek : etmek'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
etmek m. yapmışlar I/129/42
metre : Yer meridyen dâiresinin kırk milyonda birine eŒit olduğu kabul edilen ve kısaltması m. olan uzunluk ölçüsü birimi. -3-
m. II/19/156, II/38/50
metri : bk. metre -1-
m. II/02/05
metro : bk. metre -1-
m. I/27/40
metrô : bk. metre -2-
m. I/27/40
mev : ev'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -2-
evden m.+ den I/60/99
ev m. yapıcâ I/150/52
mêv : êv'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
êvlerini m.+ lerini II/23/164
mevkî : bk. mevki -3-
inönü m. I/92/38
m.+ miz I/68/66
gedig_ören m.+ sini II/04/49

mevki : Yer, mahal. -4-
küldüren m.+ sinden I/149/25
m.+ si I/81/68
tuz_ tepesi m.+ si I/92/39
küldüren m.+ sinden I/149/24

mevla : bk. mevlā -1-
m.+ m I/138/25

mevlā : Kâinâtın yegâne sâhibi ve efendisi
durumunda olan Allah. -1-
m. II/01/29

mevlid : Hz. Muhammed'in dünyâya
gelişini ve onun hayâtındaki peygamber
olma, mîrâca çıkma gibi önemli olayları
anlatan manzum eserden, özellikle
Süleyman Çelebi'nin asıl adı "Vesîletü'n-
necât" olan eserinden bâzı bölümlerin
okunmasıyla yapılan dînî tören. -8-
m. I/126/30, I/131/22
m.+ imiz I/104/48, I/119/62
m.+ ini I/104/43

mevlid okut- (yap-) : Mevlithanlara
Süleyman Çelebi'nin Mevlidi'nden
bölümler okutmak sûretiyle dînî tören
yapmak.

m. okudullar I/119/43
m. yaparlā II/39/154
m. yapılırdı I/29/13

mēvlid : bk. mevlid -1-
m. okutÇān II/05/107

mevlit : bk. mevlid -4-
m. I/147/58
m.+ lēde I/38/21
m.+ lerde I/02/13
m.+ lere II/39/79

mevlüd : bk. mevlid -1-
m. okūdülürdü II/03/23

mevlüt : bk. mevlid -1-
m. yimē II/39/118

mevsim : Bir takvim yılının iklim şartları
bakımından farklılıklar gösteren ve
ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diye
adlandırılan dört bölümünden her biri. -
4-

m.+ de I/56/47
m.+ i II/24/32
m.+ inde I/15/39
m.+ ner I/135/45

mēvsim : bk. mevsim -1-
m.+ ine II/15/107

mevşur : bk. meşur -1-
m. olur II/30/27

mevdan : Üzerinde binâ vb. şeyler
bulunmayan düz, açık ve geniş yer,
açıklık, alan, sâha. -18-

m. I/102/27
m.+ da I/159/18, I/27/50, II/27/62
m.+ damış I/33/70
m.+ ına I/98/25
köv m.+ ına I/98/25
m.+ narda II/15/44

mevdan yeri : Geniş ve açıklık alan.
m. yerinde I/125/85
m. yerindeki I/125/82
m. yerinden I/135/47
m. yerindeydi I/135/05
m. yerine II/34/101
m. yerine I/125/78, I/125/79,
I/125/80, I/125/89
m. yeriniç I/125/90

mevdān : bk. mevdan -1-
m.+ da II/07/145

meyva : Bitkilerin, çiçeğin
döllenesinden sonra yumurtalığın
gelişip büyümesiyle meydana gelen ve
tohumları taşıyan kısmı, yemiş. -16-
m. I/139/55, I/46/61, I/65/28,
II/07/36, II/09/22, II/30/31
m.+ dan II/09/31
m.+ lāmız I/32/98
m.+ lar I/11/27, I/65/50, I/65/57
m.+ ları I/139/63
m.+ mız II/19/161
m.+ mız bol I/34/04
m.+ ya II/09/28

meyva suyu : Meyveden elde edilen
su.

mevvá : bk. meyva -1-
m. II/07/36

mēyva : bk. meyva -1-
m.+ lā I/54/37

meyvacılık : Meyve yetiştirme işi. -
1-

m. I/33/40

meyve : bk. meyva -6-
m. I/111/118, I/143/39, II/26/46,
II/29/93
m. suyu I/111/83

mevvé : bk. meyva -1-
m. II/09/94

meyvecilik : bk. meyvacılık -1-
m. I/149/28

mezalíf : bk. mezarlık -1-

m. II/02/16
mezar : Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir. -5-
m. I/92/40, II/02/18
m.+ ı I/08/18
kaya m.+ ları II/23/174
mezar daşı : Ölünün kimliğini, ölüm tarihini belirtmek, gelip geçenden hayır duâ istemek vb. düşüncelerle mezarın baş tarafına dikilen yazılı taş.
m. daşına I/91/08
mezâr : bk. mezar -4-
m. II/03/70
m.+ á I/08/115
m.+ ímí I/122/25
m.+ léñ II/20/70
mezarlı : bk. mezarlık -6-
m.+ ا I/30/59, I/56/59
m.+ ب I/46/52
m.+ یمız I/46/48
m.+ یمıza I/46/50
m.+ ynan I/46/51
mezarlık : Mezarların toplu olarak bulunduğu yer, kabristan. -6-
m. I/122/17, I/122/22
kaya m.+ lar I/92/34
m.+ lárá I/46/115
m.+ ta II/20/57
mezarlık : bk. mezarlık -3-
m. I/56/59, I/61/31
m.+ da I/46/113
mezarlı : <mezarlık+ı -3-
m. II/02/16
m.+ ñ I/117/49, I/55/13
mezaylí : <mezarlık+ı -1-
m.+ ñ II/02/17
mezbur : bk. mecbur -4-
m. I/135/18, I/135/40, I/58/11
m. veriler I/138/64
mezélâ : bk. meselâ -1-
m. II/10/41
mezellí : bk. mezarlık -2-
m.+ ñ I/145/66, I/145/67
mezelli : bk. mezarlık -1-
m.+ ج I/10/105
mezellik : bk. mezarlık -1-
m. I/10/105
mezer : bk. mezar -15-
m. I/122/23, I/122/24, I/153/73,
I/99/15, II/20/65, II/28/63
m.+ e I/08/21, I/79/27

m.+ i I/99/61, II/05/28
m.+ iñ I/70/15, I/70/80, I/99/62,
II/20/67
mezerlí : <mezarlık+ı -3-
m. I/99/60
m.+ ñ I/10/97, I/95/19
mezerliy : bk. mezarlık -1-
m.+ ē I/06/120
mezerlig : bk. mezarlık -1-
m.+ de I/06/107
mezerlik : bk. mezarlık -3-
m. I/122/28
m.+ de I/132/78
m.+ deki I/06/110
mezun : Bir eğitim ve öğretim kurumunu, bir okulu bitirmiş, diploma almış (kimse).
-3-
m.+ u II/30/09
m.+ uyun I/73/03
mezun ol- : Bir eğitim kurumunu bitirmek, diploma almak.
m. oldum I/122/13
mēzun : bk. mezun -9-
m. oldu I/52/67
m. olduTan I/05/14
m.+ u I/151/25, II/35/02
m.+ ú I/61/07
ilköğül m.+ u II/02/02
m.+ uyum I/46/02
m.+ uyun I/113/04
m.+ uyuz I/111/02
mı : Soru ve pekiştirme işlevlerinde kullanılan, sözcükten ayrı yazılan bir ek.
-483-
m. I/02/72, I/03/20, I/04/32,
I/04/66, I/06/129, I/06/36, I/06/86,
I/06/103, I/07/27, I/07/50, I/07/91,
I/08/79, I/09/11, I/09/12, I/10/110,
I/10/116, I/10/27, I/10/42, I/10/73,
I/10/82, I/10/92, I/10/95, I/10/97, I/10/98,
I/100/12, I/100/36, I/100/41, I/101/60,
I/102/38, I/102/42, I/102/81, I/103/61,
I/105/33, I/108/10, I/108/29, I/108/39,
I/110/62, I/111/117, I/111/83, I/112/27,
I/112/58, I/112/62, I/112/64, I/112/77,
I/113/103, I/113/38, I/118/15, I/119/06,
I/119/42, I/119/66, I/119/72, I/120/02,
I/121/122, I/121/13, I/121/44, I/121/46,
I/121/48, I/121/70, I/121/71, I/122/49,
I/122/67, I/122/78, I/123/30, I/123/51,
I/124/19, I/127/05, I/127/55, I/128/04,

I/129/67, I/13/42, I/130/02, I/131/37,
I/132/43, I/133/38, I/134/07, I/134/27,
I/135/33, I/135/43, I/136/19, I/137/03,
I/138/01, I/138/04, I/14/41, I/140/41,
I/143/27, I/144/43, I/144/44, I/144/75,
I/145/29, I/145/37, I/145/67, I/146/14,
I/146/67, I/146/69, I/146/82, I/147/40,
I/147/61, I/148/56, I/149/64, I/15/97,
I/15/99, I/150/29, I/151/35, I/152/123,
I/152/138, I/153/25, I/154/40, I/154/41,
I/155/101, I/155/37, I/155/59, I/155/70,
I/156/38, I/156/48, I/158/05, I/158/32,
I/16/06, I/160/08, I/18/68, I/19/30,
I/20/61, I/20/73, I/21/63, I/21/93, I/23/11,
I/23/27, I/24/36, I/27/72, I/28/21, I/28/54,
I/30/22, I/31/33, I/32/24, I/32/30, I/33/08,
I/33/119, I/33/13, I/33/14, I/33/26,
I/33/28, I/33/46, I/33/47, I/33/53, I/33/55,
I/33/98, I/35/39, I/35/46, I/35/58, I/38/30,
I/39/01, I/39/33, I/39/59, I/40/11, I/42/65,
I/43/38, I/45/26, I/45/31, I/45/34, I/46/77,
I/47/03, I/47/46, I/48/15, I/48/28, I/48/38,
I/48/42, I/48/44, I/48/73, I/49/21, I/49/66,
I/50/11, I/50/39, I/51/10, I/51/32, I/51/68,
I/52/08, I/52/101, I/52/40, I/52/55,
I/52/62, I/53/35, I/53/53, I/56/78, I/57/09,
I/57/33, I/57/41, I/58/37, I/58/55, I/58/81,
I/60/71, I/60/73, I/61/18, I/61/27, I/61/54,
I/63/18, I/63/19, I/63/32, I/63/52, I/64/02,
I/64/125, I/64/55, I/65/22, I/67/27,
I/67/38, I/68/29, I/68/31, I/68/59, I/68/68,
I/69/44, I/69/48, I/70/35, I/73/30,
I/74/100, I/75/01, I/75/08, I/75/51,
I/76/94, I/76/95, I/77/35, I/77/36, I/77/37,
I/78/10, I/78/30, I/78/40, I/79/29, I/79/37,
I/79/38, I/79/62, I/79/64, I/80/01, I/80/17,
I/80/57, I/80/64, I/80/67, I/81/29, I/81/30,
I/81/36, I/83/16, I/83/47, I/83/66, I/83/75,
I/84/25, I/84/45, I/85/06, I/86/37, I/86/41,
I/86/54, I/86/56, I/86/58, I/86/60, I/86/69,
I/86/70, I/87/01, I/87/06, I/87/10,
I/87/101, I/87/124, I/87/51, I/87/84,
I/87/93, I/88/33, I/91/05, I/91/31, I/91/86,
I/92/55, I/93/07, I/93/23, I/93/25, I/93/41,
I/93/55, I/94/41, I/94/60, I/95/05,
I/95/117, I/95/17, I/95/21, I/95/22,
I/95/79, I/95/86, I/96/15, I/98/102,
I/98/65, II/01/34, II/01/38, II/01/75,
II/01/90, II/02/21, II/03/07, II/03/08,
II/03/40, II/03/46, II/03/50, II/03/74,
II/03/75, II/04/82, II/05/14, II/05/74,

II/06/45, II/06/69, II/07/04, II/07/120,
II/07/58, II/07/83, II/09/15, II/09/68,
II/09/93, II/10/35, II/10/56, II/12/18,
II/12/55, II/12/56, II/12/78, II/13/66,
II/14/99, II/15/03, II/15/125, II/15/29,
II/17/05, II/17/71, II/17/73, II/18/17,
II/19/105, II/19/117, II/19/146, II/19/152,
II/20/54, II/21/04, II/21/10, II/21/101,
II/22/53, II/22/61, II/22/63, II/22/76,
II/23/129, II/23/169, II/24/76, II/24/79,
II/24/80, II/24/93, II/25/101, II/26/05,
II/27/31, II/28/17, II/28/26, II/28/32,
II/28/58, II/28/87, II/29/96, II/30/22,
II/30/23, II/30/26, II/30/28, II/31/19,
II/31/44, II/32/80, II/33/67, II/33/69,
II/33/71, II/33/79, II/33/84, II/34/58,
II/35/26, II/35/70, II/36/15, II/37/106,
II/37/127, II/37/49, II/38/27, II/38/56,
II/39/120, II/39/121, II/39/144, II/39/15,
II/39/187, II/39/54, II/39/55, II/39/70,
II/39/73, I/153/66, I/153/67, I/146/12,
I/52/58, I/146/69, I/64/132, I/111/44,
II/20/03, I/69/89, II/31/22, I/158/51
m.+ dı I/145/44, I/33/40, I/48/66,
II/20/04, II/20/06
m.+ dım II/20/49
m.+ dır I/52/53
m. ne I/122/58, I/143/07,
I/146/34, I/161/31, I/78/15
m.+ ı I/147/39
m.+ sın I/132/65, I/132/66,
I/132/68, I/15/72
m.+ sınığ I/132/13
m.+ sıı I/10/95, I/119/83,
I/122/37, I/123/13, I/47/76, I/47/77,
I/52/54, II/38/77
m.+ Sıı I/43/37
m.+ sııız I/23/25, I/93/22,
II/26/15
m.+ ydı I/07/77, I/10/40, I/127/19,
I/127/20, I/127/46, I/143/43, I/159/28,
I/48/33, I/59/55, I/59/68, I/66/35, I/98/31,
II/26/35
m.+ ydı II/15/32
m.+ ydın I/61/35
m.+ yız I/133/13
m.+ ymış I/54/63, I/65/39
m.+ yo I/87/32, I/87/33
mıçır : Tereyağı. (?) -1-
m. I/98/98
mıhakkık : bk. mu_akKaK -1-

m. I/01/70
mıhdarlı : <muhtarlık²+1 -1-
m.+ m I/68/02
mıkdar : bk. muhtar -1-
m.+ ı I/161/26
mıkdâr : bk. muhtar -1-
m. I/86/19
mıkil : akıl'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
akıl m. I/64/32
mıktâ : <muhtar+1 -1-
m. I/86/18
mıktar : bk. muhtar -1-
m. I/149/28
mıl : gıl'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
gıl m. I/52/96
mıl - : çıl'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
çalar m.- arş II/23/87
mımal : şımal'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
şımal m. I/133/51
mına : dana'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -2-
dana m. I/18/08, I/18/11
mıntazam : Muntazam, Yerli yerinde, düzenli, tertipli. -1-
m. II/09/47
mır : gırâ'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
gırâ m.+ â II/30/14
mır : bk. var -1-
m.+ dı I/01/72
mıra : para'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
para m. I/08/23
mıraktör : tıraktör'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
tıraktör m. I/156/26
mıraba : araba'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
araba m. I/47/30
mırık : Suyun dibine çöken ince kum. -2-
m. I/105/64
m.+ ları I/105/65
mırın gırın : Bir işi veya bir isteği açıkça reddetmeyip kaçamaklı sözler söyleme, çeşitli bahâneler ileri sürme, nazlanma. -1-

mırın gırın yap- : Bir işten kurtulmak veya bir isteği yerine getirmemek için bahâneler uydurmak, nazlanmak.

m. gırın yapıyoru I/45/55
mısâfir : bk. misâfir -2-
m. I/52/71
m.+ ın I/52/39

mısıl : bk. mısır I -1-
m.+ ları I/54/14

mısır I : Buğdaygillerden, boyu 2 metreye kadar uzayabilen, kalın gövdeli, geniş şerit yapraklı bir tarım bitkisi ve bu bitkinin, bir koçan üzerinde sıralanmış sarı renkli büyücek ve yassı tâneli ürünü. -17-

m. I/129/48, I/153/19, I/54/10, I/59/56, I/83/79, I/86/32, II/11/42, II/11/43, II/11/54

m.+ ı II/11/56

m.+ ın II/09/75

mısır ekmeği : Mısır unundan hazırlanarak yapılan ekmek.

mısır patlat- : Cin mısırını kalburda ve ateş üzerine tutarak patlamasını sağlamak.

m. patladırđık I/09/58

m. patladırđıK I/09/57

m. patladırđıK I/59/56

m. patladırđıladı II/11/53

mısille : fasille'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

fasille m. I/143/40

mıska : bk. müska -1-

m. I/111/12

mısKa : bk. müska -2-

mısKa m. I/111/15

m. mısKa I/111/15

mış : dış'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

dışa m.+ a I/119/54

mışamba : Muşamba, bir tarafına mum, kauçuk, yağlı boya vb. sürülerek su geçirmeyecek duruma getirilmiş kalın bez ve böyle bir bezden yapılmış. -1-

m. II/07/126

mıvâk : kavağ'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

kavağ m. II/23/153

mıvar : dâvar'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

davar m. II/23/10
mıvıg : taviğ'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
taviğ m. I/35/34
mıvlar : şavlâr'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
şavlârı m.+ ı I/21/66
mıyıl : bayıl'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
bayıl m. I/61/46
mıy : çay'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -2-
çay m. I/139/16
çayî m.+ ı I/91/76
mızâ : ğaza'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ğaza m. I/58/37
mızma : yazma'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yazmamî m.+ mı I/25/03
mi : Soru ve pekiştirme işlevlerinde kullanılan, sözcükten ayrı yazılan bir ek. -657-
m. I/01/13, I/01/64, I/01/72, I/01/95, I/02/19, I/02/57, I/03/104, I/03/91, I/04/13, I/04/24, I/04/34, I/04/62, I/05/48, I/06/114, I/06/30, I/06/37, I/06/49, I/06/74, I/07/08, I/07/111, I/07/112, I/07/12, I/07/50, I/08/09, I/08/128, I/08/50, I/08/51, I/09/04, I/09/14, I/09/39, I/10/11, I/10/118, I/10/14, I/10/27, I/10/37, I/10/53, I/10/66, I/10/87, I/10/94, I/100/28, I/100/29, I/100/37, I/102/35, I/102/42, I/102/52, I/103/01, I/103/33, I/104/03, I/107/69, I/108/07, I/108/21, I/108/31, I/108/39, I/108/42, I/108/43, I/108/48, I/108/50, I/108/52, I/109/07, I/109/21, I/109/47, I/11/03, I/11/71, I/11/72, I/110/24, I/111/110, I/111/117, I/111/119, I/111/120, I/111/122, I/111/87, I/111/93, I/112/14, I/112/21, I/112/43, I/113/11, I/113/138, I/113/23, I/114/36, I/116/44, I/116/54, I/119/06, I/119/42, I/12/27, I/120/08, I/120/42, I/121/105, I/121/118, I/121/123, I/121/27, I/121/51, I/122/03, I/122/34, I/123/15, I/123/73, I/124/19, I/124/28, I/125/32, I/125/44, I/126/16, I/126/32, I/126/52, I/126/74, I/126/75, I/127/19, I/127/21, I/127/31, I/127/38, I/127/55, I/128/33, I/128/34, I/128/42,

I/128/68, I/13/29, I/131/36, I/134/01, I/134/55, I/138/01, I/138/61, I/138/70, I/138/97, I/14/28, I/14/46, I/14/63, I/14/64, I/140/41, I/141/03, I/141/20, I/144/30, I/144/53, I/144/55, I/144/73, I/144/74, I/144/75, I/145/02, I/145/15, I/145/72, I/145/79, I/146/34, I/146/41, I/146/42, I/146/79, I/147/38, I/147/40, I/148/37, I/148/52, I/149/12, I/149/38, I/15/15, I/15/40, I/15/41, I/15/77, I/150/02, I/150/53, I/150/54, I/151/35, I/151/43, I/152/130, I/152/131, I/152/134, I/152/135, I/152/65, I/152/72, I/152/73, I/152/80, I/152/97, I/153/06, I/153/76, I/153/93, I/153/94, I/154/35, I/155/10, I/155/11, I/155/18, I/155/29, I/155/30, I/155/99, I/157/62, I/158/06, I/158/23, I/158/24, I/159/21, I/16/05, I/160/17, I/160/31, I/161/26, I/17/48, I/17/72, I/18/30, I/18/51, I/20/05, I/20/06, I/20/21, I/20/26, I/20/40, I/20/77, I/20/90, I/20/92, I/20/93, I/22/12, I/23/07, I/23/14, I/23/29, I/24/02, I/24/07, I/24/36, I/25/02, I/25/55, I/27/72, I/28/37, I/28/40, I/28/42, I/29/08, I/30/38, I/31/35, I/31/47, I/33/141, I/33/142, I/33/17, I/33/29, I/35/51, I/35/58, I/36/42, I/38/27, I/38/31, I/39/102, I/39/30, I/39/32, I/39/33, I/39/53, I/39/80, I/40/60, I/40/66, I/41/15, I/41/76, I/41/81, I/41/91, I/42/59, I/42/78, I/43/06, I/43/19, I/43/36, I/44/22, I/44/37, I/44/38, I/45/35, I/45/48, I/45/55, I/46/12, I/46/19, I/46/20, I/46/44, I/46/68, I/47/24, I/47/39, I/47/56, I/48/59, I/48/65, I/48/78, I/50/03, I/50/13, I/51/62, I/52/41, I/52/43, I/52/56, I/52/59, I/52/83, I/52/90, I/52/91, I/53/67, I/54/60, I/54/73, I/55/60, I/56/67, I/56/80, I/57/21, I/57/25, I/57/40, I/57/41, I/57/50, I/58/02, I/58/36, I/58/37, I/58/39, I/58/64, I/58/90, I/59/36, I/60/16, I/60/77, I/61/32, I/61/42, I/61/51, I/62/14, I/63/13, I/64/03, I/64/07, I/64/117, I/65/30, I/65/59, I/66/03, I/67/27, I/67/39, I/67/61, I/69/41, I/69/72, I/69/75, I/70/43, I/70/70, I/72/73, I/72/85, I/73/38, I/73/58, I/74/02, I/74/100, I/74/21, I/74/23, I/74/36, I/74/65, I/74/89, I/75/12, I/77/43, I/77/47, I/77/60, I/78/33, I/78/43, I/79/28, I/79/37, I/79/51, I/79/53, I/79/63, I/79/90, I/79/91, I/79/96, I/80/44, I/81/21, I/81/31, I/81/62, I/82/10, I/82/14, I/83/26, I/83/34, I/83/57,

I/84/29, I/84/35, I/85/02, I/85/07, I/85/43,
 I/86/21, I/86/22, I/86/24, I/86/74, I/86/76,
 I/86/78, I/87/04, I/87/16, I/87/36, I/87/53,
 I/87/69, I/87/71, I/88/17, I/88/20, I/88/45,
 I/89/24, I/90/42, I/91/28, I/91/83, I/92/26,
 I/92/31, I/93/44, I/95/123, I/95/40,
 I/95/75, I/95/77, I/95/87, I/96/27, I/97/07,
 I/97/11, I/97/26, I/97/44, I/97/49, I/97/56,
 I/98/06, I/98/13, I/98/134, I/98/31,
 I/98/42, I/98/59, I/99/19, I/99/53, II/01/32,
 II/01/36, II/02/100, II/02/29, II/02/30,
 II/03/52, II/03/80, II/04/63, II/04/88,
 II/04/91, II/05/100, II/05/45, II/05/56,
 II/06/02, II/06/69, II/07/01, II/07/120,
 II/07/121, II/07/133, II/07/147, II/07/58,
 II/08/129, II/08/60, II/08/71, II/08/72,
 II/09/60, II/09/92, II/10/31, II/12/07,
 II/12/20, II/12/30, II/12/56, II/13/39,
 II/13/47, II/13/51, II/13/65, II/14/78,
 II/16/18, II/16/26, II/17/39, II/17/46,
 II/18/09, II/19/134, II/19/41, II/19/51,
 II/19/75, II/20/02, II/20/29, II/20/35,
 II/20/69, II/20/83, II/21/101, II/21/34,
 II/21/37, II/21/45, II/21/84, II/21/85,
 II/21/86, II/22/06, II/22/60, II/23/122,
 II/23/129, II/23/173, II/23/186, II/23/74,
 II/23/76, II/24/108, II/24/86, II/25/103,
 II/25/106, II/25/115, II/26/50, II/27/06,
 II/27/23, II/27/42, II/27/50, II/27/65,
 II/28/15, II/28/65, II/28/78, II/28/87,
 II/29/22, II/29/65, II/30/54, II/30/61,
 II/30/65, II/30/69, II/31/51, II/32/109,
 II/32/78, II/34/06, II/34/50, II/34/56,
 II/35/74, II/36/09, II/36/11, II/37/107,
 II/37/21, II/37/62, II/37/80, II/38/103,
 II/38/22, II/38/23, II/38/24, II/38/26,
 II/38/34, II/38/72, II/39/106, II/39/121,
 II/39/136, II/39/166, II/39/172, II/39/178,
 II/39/187, II/39/22, II/39/72, II/39/73,
 I/44/38, I/22/45, I/05/49, I/138/61,
 I/152/123, II/31/22, I/134/39, I/134/40,
 I/111/65, I/111/66, I/111/45, I/71/39,
 I/111/110, I/10/106, I/10/106, II/34/78,
 II/16/45, I/05/12
 yanniĶ ot bitēr m. I/52/95
 m.+ dē II/26/28
 m.+ di I/65/21, I/81/59, I/98/16,
 II/07/32
 m.+ din I/83/17
 m. ne I/159/05, I/92/07, I/92/47,
 II/28/29

m. nē I/158/10
 m.+ ŋ I/33/98, I/75/63, II/20/59
 m.+ siŋ II/29/43
 m.+ sin I/113/81, I/126/82,
 I/139/14, I/15/67, I/15/72, I/60/72,
 II/19/56, II/24/84
 m.+ siŋiz I/13/05
 m.+ siŋ I/06/01, I/123/13,
 I/161/44, I/21/92, I/35/27, I/35/28,
 I/41/92, I/56/42, I/58/39, I/69/92, I/69/96,
 I/72/15, I/72/22, I/96/43, II/04/33,
 II/05/75, II/22/20
 m.+ siŋiS I/79/15
 m.+ siŋiz I/104/02, I/137/09,
 I/138/32, I/146/73, I/17/66, I/21/90,
 I/36/48, I/36/59, I/40/41, I/59/78, I/79/78
 m.+ siŋiz I/147/02
 m.+ ydī I/30/44, I/74/68, II/06/31
 m.+ ydi I/112/79, I/123/11,
 I/123/34, I/127/30, I/127/44, I/127/47,
 I/140/44, I/143/43, I/143/69, I/20/81,
 I/25/12, I/35/07, I/36/73, I/44/69, I/66/34,
 II/22/35, II/22/41, II/25/66
 m. + ydīg I/07/96
 m.+ ydim I/107/69
 m.+ ydin I/10/05, II/27/18
 m.+ yim I/140/54, II/15/14
 m.+ yin I/130/02, I/138/134,
 I/138/135, I/42/56
 m.+ yo I/79/37
 bili m.+ yo I/30/02
 gidi m.+ yoŋuz I/158/61
 çeki m.+ yosun I/152/01
mī : bk. mi -3-
 m. I/03/36
 m.+ ydi II/02/57
 m.+ ydī II/23/201
mī̄ : bk. mi -4-
 m. I/25/39, I/54/66, II/02/78,
 II/11/12
mī̄ : bk. mi -18-
 m. I/112/27, I/121/26, I/134/06,
 I/139/43, I/27/20, I/31/48, I/33/122,
 I/69/71, I/74/02, I/79/22, I/79/39, I/80/26,
 I/81/29, I/87/15, I/98/92, II/03/49,
 II/03/50, I/154/28
mī̄ : bk. mi -1-
 m. II/07/124
mī̄ : bk. mi -26-
 m. I/08/40, I/10/38, I/128/33,
 I/13/42, I/138/52, I/15/98, I/37/53,

I/39/66, I/47/56, I/54/19, I/60/84, I/69/67,
I/72/16, I/72/28, I/80/07, I/86/21, II/03/51,
II/28/27, II/38/40

m.+ di I/39/31, II/19/75
m.+ dik II/16/79, II/16/80
m.+ diK II/07/141
m.+ miş I/112/44
m.+ ydi I/54/13

mide : bk. mîde -2-
m.+ dēn II/25/79
m.+ m I/96/60

mîde : İnsanlarda ve hayvanlarda karın boşluğunun üst kısmında bulunan ve yenilen yiyecekleri sindirmeye yarayan torba şeklindeki iç organ, kursak. -4-

m.+ mî I/132/49
m.+ sindē II/29/21
m.+ sini II/05/94

mîde hastalî : Mîdede çeşitli sebeplerle görülen hastalık.
m. hastalîndın II/05/93

mideş : ateş'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ateşi m.+ i II/08/56

midî : bk. mîde -1-
m. I/36/70

mihane : bk. miyâne -4-
m. I/132/42
m.+ si I/132/41, I/132/43
m.+ sini I/132/40

miḥane : bk. mihane -1-
m.+ sini I/132/41

mî : bk. mi -1-
m.+ ydu I/44/56

mîḫdar : bk. muhtar -3-
m. I/149/65
m.+ iḡ I/138/26, I/138/27

mîḫTar : bk. muhtar -1-
m.+ ın I/149/43

mîhTallîḡ : bk. muhtarlık¹ -1-
m.+ da I/149/64

mîşKa : bk. müşka -1-
m.+ lı yapıdımız I/111/63

mîTfaḲ : bk. mutfak -2-
m. I/160/15

mikrob : bk. mikrop -1-
m.+ u I/106/23

mikrop : Sâdece mikroskopla görülebilen ve çeşitli hastalıklara sebep olan tek hücreli canlıların ortak adı. -2-

m.+ lu I/154/60

mikrop ḡab- : Mikrop bulaşmak, mikrop taşımak, mikrop bulaşarak hastalanmak.

m. ḡabmîş II/26/28

miKser : Karıştırmaya, çırpıma yarayan âlet. -1-

m.+ inen I/62/22

mîḫser : bk. miKser -1-
m.+ inen I/62/26

mil - : gel-'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
gelen m.- en I/108/11

mîlah : silâh'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
silâh m. I/05/27

mile : Bilye. -2-
m. I/155/50
m. yapadık I/155/51

milet : bk. millet -5-
m. I/01/82, I/01/98, I/64/52,
I/64/65, II/35/75

mîlim : kilim'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
kilimner m.+ ner I/21/33

mîlinniK : gelinniK'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
gelinniK m. I/25/56

millar : bk. milyar -2-
m. I/53/26
m.+ larınan I/144/10

milled : bk. millet -1-
m. II/11/22

millet : Genellikle aynı topraklar üzerinde yaşayan, aynı soydan gelen ve aralarında dil, din, târih, sanat, töre, dünya görüşü ve ülkü birliği bulunan insanlar topluluğu, ulus. -109-

m. I/03/05, I/08/10, I/08/12,
I/08/16, I/09/54, I/108/19, I/108/47,
I/108/50, I/108/53, I/110/58, I/111/120,
I/117/44, I/125/10, I/125/64, I/125/73,
I/125/84, I/128/15, I/131/15, I/131/37,
I/143/37, I/15/59, I/150/44, I/153/37,
I/153/39, I/153/68, I/158/33, I/17/31,
I/17/32, I/17/33, I/27/18, I/27/60, I/32/51,
I/32/74, I/38/44, I/60/33, I/64/103,
I/64/54, I/64/56, I/66/47, I/66/51, I/67/50,
I/67/54, I/68/39, I/69/74, I/72/47, I/75/40,
I/78/08, I/78/33, I/82/18, I/91/71, I/95/80,
I/96/18, I/96/19, I/96/29, I/96/47, I/96/58,

I/96/60, I/96/66, I/96/79, I/96/82, I/96/83,
I/96/93, II/07/52, II/07/53, II/07/60,
II/07/93, II/09/35, II/09/64, II/09/92,
II/10/25, II/20/16, II/21/27, II/23/178,
II/27/48, II/28/35, II/35/09, II/35/10,
II/35/40, II/37/14, II/37/78

m.+ de II/35/23

m.+ e I/02/49, I/114/16, I/114/34,
I/145/86, I/148/28, I/77/30, I/96/60

m.+ ē I/126/32, I/93/18

m.+ i I/145/68, I/147/51, I/159/36,
I/159/37

m.+ imize I/112/75

manav m.+ indi II/03/80

m.+ ini I/14/21

m.+ iñ I/10/52, I/108/55, I/145/60,
I/53/83, I/78/28, I/86/27

m.+ ler I/91/70

m.+ Te I/125/10, I/147/19

m.+ ti I/64/14

millet : bk. millet -1-

m. II/05/43

milleT : bk. millet -16-

m. II/35/106, II/35/108,
II/35/109, II/35/112, II/35/16, II/35/26,
II/35/28, II/35/29, II/35/33, II/35/35,
II/35/39, II/35/49, II/35/66, II/35/78,
II/35/85

milleT : bk. millet -1-

m. II/01/38

milletvekil : bk. milleTvekili -1-

m.+ lēni I/64/110

milleTvekili : Genel bir seçimde halk
tarafından seçilerek Büyük Millet
Meclisi'ne giren millet temsilcisi, mebus.
-3-

m. I/142/18, II/13/26

m.+ ymişmiş I/142/19

millī : Millete âit ve mahsus olan. -
1-

millī kıyâvet : Bir milletin kendine
mahsus giyim-kuşam özelliklerini
aksettiren kıyâfet.

m. kıyâvetler I/41/13

millon : bk. milyon -8-

m. I/134/53, I/143/41, I/53/34,
II/01/52

m.+ u I/134/54

millon : bk. milyon -3-

m. II/10/22

m.+ a I/40/13

m.+ nan II/10/23

milyâllik : Milyarlık, miktârı milyarlar
ölçülen veya milyar değerinde olan. -

1-

m. II/30/82

milyar : 1000 milyona eşit sayı ve bu sayı
kadar olan (nüfus, para vb.). -10-

m. I/32/91, I/53/83, I/89/09,
II/09/100, II/09/101, II/09/68, II/09/99,
II/28/55

m.+ ı II/39/160

milyar : bk. milyar -1-

m. II/28/11

milyâr : bk. milyar -1-

m. I/53/82

milyon : Bin tâne bine eşit sayı ve bu sayı
kadar olan. -1-

m. II/38/114

mimeg : yemeK'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-

yemeK m. I/125/12

mimek : yimek'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-

yimek m. I/104/52

mimre : kimre'ye benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi.-1-

kimre m. yapıyoz I/121/10

minamid : dinamid'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-

dinamidiñ m.+ iñ II/23/16

minâre : Müezzinlerin ezan okuması ve
okunan ezanın çevreden rahatça
duyulabilmesi için câmilerle birlikte
yapılan bir, iki veya üç şerefeli, zarif
yapılı, yüksek kulelerden her biri, menar.
-8-

m.+ de I/38/32

m.+ ler I/95/50

m.+ si I/46/37

m.+ sini I/46/37

m.+ ye I/38/26, I/38/28, I/99/56

minâri : bk. minâre -6-

m.+ niñ II/05/13

m.+ yi II/05/49, II/05/50, II/05/52

m.+ ymişdi II/05/32

m.+ ynen II/05/28

minâsib : bk. minâsiP -1-

m. I/60/88

minâsiP : Münâsib, uygun, yerinde. -
1-

m. I/119/64

- mindē** : bk. minder -1-
m. I/152/60
- minder** : Oturmak, yaslanmak veya yatmak için pamuk, yün, sünger vb. maddelerden biriyle doldurularak dikilen, kullanıldığı yere yâhut içindeki maddeye göre sedir minderi, köşe minderi, yer minderi, ot minder gibi isimler alan şilte, döşek. -6-
m. I/112/61, I/27/27, I/77/02
m.+ i I/77/08
m.+ ini I/145/99
- minder yüzü** : Minder kılıfı.
m. yüzlēmiz I/152/59
- mindēr** : bk. minder -1-
m. I/77/02
- minē** : <minek+i : inek'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
inē m. I/133/37
- mineg** : ineg'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ineg m. II/08/16
- minet** : (?) -1-
m.+ de I/56/15
- mingân** : cingân'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
cingân m. II/05/34
- minibüs** : On-on beş kişilik küçük otobüs, kaptıkaçtı. -3-
m. I/41/93
- minne** : hinne'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
hinne m. I/58/44
- minneT** : Yapılan bir iyiliğin yükü, ağırlığı altında ezilme, iyilik yapana karşı kendini dâima borçlu hissetme. -1-
minneT et- : Borcu ve yükü altında kalacağını bile bile bir kimseden kendisi için iyilikte bulunmasını istemek, boyun eğip yalvarmak.
rica m. etTi I/78/42
- miñir** : siñir'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
siñir m. II/22/06
- mir** : bk. mısır I-1-
m. II/37/12
- miras** : Ölen bir kimseden yakınlarına kalan mal, mülk, para vb. -1-
m. II/19/21
- mirbeT** : şerbet'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
şerbet m. I/125/89
- mirs** : ders'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ders m. yapamadık I/121/26
- mis** : Çok güzel kokulu madde, misk. -4-
mis gibi : Çok iyi, mükemmel.
m. gibi I/11/49, I/31/25, I/76/74, I/78/26
- mîsâde** : bk. müsâde -1-
m. itmemişlê I/153/88
- misâfil** : bk. misâfir -1-
m.+ leri II/23/59
- misafir** : bk. misâfir -6-
m. II/23/181
m.+ e I/76/24
m.+ ine I/148/45
m.+ iS II/05/80
m.+ le I/32/81
m.+ lere I/76/63
- misâfir** : Görüşme, ziyâret vb. amaçlarla birinin evine veya bir yere gelen ve geçici olarak kalan kimse, konuk, mihman. -10-
m. I/72/58
m.+ i I/06/125, I/86/53
m.+ imiz I/153/33, I/36/78
m.+ imizi II/24/82
m.+ ine II/15/34
m.+ ini II/16/23
m.+ lēmiz I/72/12
m.+ lerim I/112/48
- mîsâfir** : bk. misâfir -2-
m.+ iyiS II/05/80
m.+ leri II/20/80
- misafirâne** : Misâfir kabul edip ağırlamak için ayrılmış veya yapılmış yer. -1-
m.+ dedi I/33/129
- misal** : Benzer, gibi, mânend, nazir. -2-
m. I/61/60, II/19/155
- misâvil** : bk. misâfir -4-
m.+ ine I/125/70
m.+ lene I/125/91
m.+ ler I/125/69, I/125/89
- misavir** : bk. misâfir -3-
m. I/93/21
m.+ lēñ I/08/34
m. odası I/160/22
- misâvir** : bk. misâfir -11-
m. I/07/15, I/107/27, I/117/03,

I/135/53, I/28/55, I/75/66
 m.+ lē II/18/30
 m.+ lēne I/125/11
 m.+ lere I/02/15, I/125/09
 m.+ lerimiz I/07/74
misāvīr : bk. misāfir -1-
 m. I/147/43
misāvīr : bk. misāfir -1-
 m. II/01/33
miselā : bk. meselā -1-
 m. II/25/76
misget : bk. misket -1-
 m. I/155/52
misir : bk. mısır I -18-
 m. I/02/48, I/122/74, I/122/77,
 I/123/56, I/76/59, I/96/91, I/98/72,
 I/98/73, II/08/103, II/08/105
 m. ekmē II/01/19
 m.+ i I/122/75
 m.+ imizi I/115/58
 m.+ inen I/76/63
 m.+ in I/96/89
 m.+ lerdan I/76/60
mısır : bk. mısır I -3-
 m. I/83/64
 m.+ í I/83/64
 m. patlat II/37/12
misket : Çocukların oynadığı bir çeşit
 bilye. -6-
 m. I/58/94, I/58/95, II/39/51
 m.+ leri I/155/52, I/58/95
missīr : bk. mısır I -1-
 m. I/87/38
mişgi : işgi'ye benzetilerek yapılan tekrar
 ikilemesi. -1-
 işgi m. II/23/75
mitek : etek'e benzetilerek yapılan tekrar
 ikilemesi. -2-
 etek m. I/161/34, II/37/26
mitiri : fitire'ye benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 fitire m. virillē I/43/33
miy : rey'e benzetilerek yapılan tekrar
 ikilemesi. -1-
 rey m. I/64/133
miyāne : Belirli ölçülerde tereyağı ve un
 karıştırılarak yapılan sos. -1-
 m. I/30/44
miyöm : Kas dokusu uru. -2-
 m. I/54/07
 m. ur I/54/07

mo_abbet : bk. muhabbet -1-
 m. II/23/125
mobilya : Ev, büro vb. yerleri döşemek
 için kullanılan koltuk, masa, sandalye,
 büfe, sehpa, karyola, dolap vb. taşınabilir
 eşyaların genel adı, möble. -1-
 m. I/131/62
moça : bk. moça -1-
 m. I/154/37
moda : İnsanların yeniye olan
 meraklarından, başkalarından farklı olma,
 güzel görünme isteklerinden kaynaklanıp
 hemen her alanda, özellikle giyim
 kuşamda toplum hayatına giren geçici
 yenilik ve değişikliklerden her biri. -
 3-
 m. II/34/40
modası geş- : Günün modasına
 uymaz duruma gelmek, moda olmaktan
 çıkmak, eskimiş olmak.
 m.+ sı geşdi I/14/63, I/14/64
model : Biçim, şekil, tip. -4-
 m.+ i I/146/56, I/146/59
 m.+ leri I/102/75
modern : İçinde bulunulan zamâna,
 yaşanan çağa uygun, yeni, asrî. -
 1-
 m. I/78/14
modērnleş - : Yaşanılan zamâna uymak,
 çağdaşlaşmak, yenileşmek, asrîleşmek,
 modern duruma gelmek. -1-
 m.- Ti II/15/46
modireneş - : bk. modērnleş- -1-
 m.- di I/30/53
modun : odun'a benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -2-
 odun m. I/76/11
 odunu m.+ u I/137/64
mohakgaK : bk. mu_aKkaK -1-
 m. I/69/100
moça : Oyun oynarken yere konulan kutu,
 taş parçası vb. -1-
 m.+ yıldı I/154/35
moqtur : toqtur'a benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 toqtura m.+ a I/48/46
moqu : Kaydırak oyunu. -1-
 m. I/154/32
mol : ol'a benzetilerek yapılan tekrar
 ikilemesi. -1-
 ölümüz m.+ umuz I/126/26

mola : Yürüyüş, yolculuk veya yorucu bir iş sırasında dinlenmek için verilen ara. -1-

ölén m.+ sı II/39/103

molu : bk. mola -1-

m. veridim II/39/102

mōlu : tōlu'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

tōlu m. II/19/25

momō : omō'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

omō m. I/126/62

mor : Kırmızıya çalan menekşe rengi, mâvi ile kırmızının karışmasından meydana gelen renk ve bu renkte olan. -1-

m. I/94/32

morál : Çeşitli güçlükler, tehlikeler karşısında inanç ve ahlâkî değerlere bağlılıktan doğan dayanma gücü, ruh kuvveti, mâneviyat. -1-

morál ver- : Dayanma ve direnme gücünü arttırmak, cesâretlendirmek, mâneviyatını yükseltmek.

m. veriyi I/05/58

morar - : Hastalık, soğuk, berelenme vb. bir sebeple vücûdun herhangi bir yeri mor renk almak. -1-

m.- ı I/48/70

morba : çorba'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

çorba m. II/32/23

morg : Adlî soruşturmayı gerektiren ânî ve şüpheli ölümlerde, cinâyet, kazâ, intihar gibi olaylarda cesedin kimlik tespiti ve ölüm sebebinin araştırılması için muâyene, otopsi vb. işlemler yapılmak üzere konulduğu soğuk hava tertibatlı yer. -2-

m.+ da I/104/31, I/104/33

mōt : ōt'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

ōt m. I/05/34

motól : bk. motor -1-

m.+ lár II/10/49

motól : bk. motor -2-

m.+ lã II/24/25, II/24/26

motor : Herhangi bir enerjiyi mekanik enerjiye dönüştüren makine ve bu makineyle çalışan araç. -7-

m. I/103/37, I/28/15

m.+ lan II/06/22

m.+ larınan II/06/25

m.+ nan I/103/36, II/06/29

motór : bk. motor -3-

m. I/28/13, I/72/27

m.+ lar I/103/31

motosiklet : Motor gücüyle hareket eden iki tekerlekli, bisikletten daha büyük ve ağır taşıt. -1-

m. Kazasında II/38/78

motul : bk. motor -1-

m.+ lēr II/01/27

motul : bk. motor -8-

m.+ lānan II/24/30

m.+ lár II/10/50

case m.+ lár II/10/49

farb m.+ lár II/10/49

kesim m.+ lárımız II/33/47

kesim m.+ larınan II/33/47

m.+ ları II/10/25

m.+ lēr II/01/30

motur : bk. motor -72-

m. I/04/69, I/100/20, I/110/64, I/113/73, I/121/114, I/127/41, I/129/19, I/141/11, I/141/24, I/143/72, I/144/25, I/18/37, I/28/14, I/48/09, I/48/10, I/85/24, I/99/14, II/08/106, II/08/107, II/10/50, II/27/36, II/28/59

m.+ a I/17/24, I/18/33, I/96/34

m.+ ā I/41/82

m. arabası I/96/87

m. arabasına I/25/57

m. arabasını II/06/32

m. arabasıyanan I/25/55

m.+ da I/137/26

m.+ dan I/17/22

m.+ du I/110/68

m. ğazāsı I/17/24

m.+ la II/21/18

m.+ lā I/121/114

m.+ lāna I/04/68

m.+ lānan II/09/61

su m.+ lānan II/09/61

m.+ lar I/129/19, I/129/47, I/25/55

m.+ lār I/126/44

m.+ lara I/130/18

m.+ larınan II/13/07

m.+ lları I/18/33

m.+ nānan I/74/51

m.+ u I/110/60, I/150/15, I/17/25,

I/18/34, I/28/15, I/39/74, I/41/81, I/99/16,

II/08/107, II/09/67, II/28/45
 m.+ umus II/12/11
 m.+ umuz I/100/20, I/144/51
 m.+ unā I/36/38
 m.+ unan I/110/60, I/110/61,
 I/141/05, I/159/31
 m.+ unān II/06/32
 m.+ uñ I/113/74, I/17/26, I/95/88
motur - : bk. otur-'a benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 oturla m. - a I/159/53
motuş : bk. motor -1-
 m.+ ũ I/155/103
mötur : bk. motor -2-
 m.+ a II/34/67
mötur : bk. motor -1-
 m. II/09/05
motorcu : Motorcu, motor kullanan kimse.
 -3-
 m.+ lā I/99/13, I/99/14, I/99/16
moyun I : oyun'a benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 oyuna m.+ a II/15/95
moyun II : ğoyun'a benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 ğoyunnarı m.+ nırı II/02/103
mozalaK : Çam kozası, kozalak.-2-
 m. I/51/22
 m.+ lardan I/51/22
möbeK : böbek'e benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 böbek m. I/02/58
mölle : gölle'ye benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 gölle m. I/128/13
möretmen : öretmen'e benzetilerek
 yapılan tekrar ikilemesi. -1-
 öretmen m. I/122/57
mörme : görme'ye benzetilerek yapılan
 tekrar ikilemesi. -1-
 görme m. II/23/33
mu I : Soru ve pekiştirme işlevlerinde
 kullanılan, sözcükten ayrı yazılan bir ek.
 -261-
 m. I/03/25, I/06/133, I/06/149,
 I/06/77, I/06/86, I/07/46, I/07/72, I/07/94,
 I/07/98, I/08/102, I/08/125, I/08/36,
 I/09/39, I/09/45, I/10/05, I/10/51, I/10/84,
 I/102/42, I/102/46, I/107/05, I/110/47,
 I/110/54, I/110/56, I/111/101, I/111/119,
 I/111/83, I/112/58, I/120/52, I/121/116,

I/126/32, I/126/67, I/127/31, I/131/04,
 I/132/38, I/134/07, I/134/17, I/134/48,
 I/136/17, I/137/08, I/137/27, I/137/62,
 I/138/04, I/138/101, I/14/27, I/14/46,
 I/143/73, I/144/07, I/145/75, I/145/81,
 I/146/02, I/146/15, I/146/83, I/146/84,
 I/147/43, I/148/21, I/148/29, I/152/110,
 I/152/119, I/152/138, I/155/16, I/155/34,
 I/155/46, I/156/48, I/158/62, I/159/04,
 I/161/61, I/20/36, I/21/63, I/25/59,
 I/27/76, I/31/31, I/33/130, I/33/56,
 I/33/58, I/34/13, I/34/49, I/34/58, I/37/09,
 I/39/43, I/40/02, I/40/08, I/41/36, I/41/46,
 I/41/91, I/45/19, I/45/25, I/51/32, I/51/33,
 I/52/49, I/53/68, I/54/67, I/55/73, I/55/77,
 I/56/74, I/56/75, I/57/30, I/59/60, I/61/39,
 I/61/55, I/64/04, I/64/19, I/64/97, I/67/06,
 I/67/30, I/69/06, I/69/47, I/69/80, I/69/90,
 I/69/94, I/70/57, I/71/42, I/71/56, I/72/41,
 I/72/47, I/74/08, I/74/32, I/74/36, I/74/65,
 I/74/94, I/74/95, I/74/96, I/75/58, I/78/45,
 I/79/47, I/79/55, I/79/56, I/79/57, I/80/28,
 I/80/50, I/83/18, I/83/28, I/84/38, I/84/46,
 I/87/30, I/87/54, I/91/30, I/91/39, I/91/56,
 I/93/09, I/94/88, I/95/102, I/95/23,
 I/95/42, I/95/77, I/95/86, I/96/24, I/96/77,
 I/97/09, I/98/120, I/98/122, I/98/126,
 I/98/47, I/98/69, I/98/83, I/99/27, I/99/77,
 II/01/80, II/03/13, II/04/20, II/04/82,
 II/05/96, II/07/42, II/07/73, II/08/64,
 II/10/105, II/10/84, II/11/65, II/11/67,
 II/13/48, II/14/56, II/16/04, II/16/76,
 II/17/06, II/17/30, II/18/17, II/19/150,
 II/19/52, II/20/08, II/20/74, II/21/37,
 II/21/99, II/23/122, II/23/179, II/23/76,
 II/25/52, II/26/17, II/27/04, II/27/11,
 II/28/12, II/30/05, II/30/11, II/30/12,
 II/30/15, II/30/28, II/32/130, II/32/34,
 II/32/56, II/32/74, II/33/82, II/33/83,
 II/34/06, II/34/07, II/34/44, II/34/51,
 II/34/98, II/36/16, II/37/09, II/37/30,
 II/38/34, II/38/42, II/39/44, II/39/53,
 II/39/59, II/39/62, II/39/70, II/39/84
 olmaz olur m. I/20/46
 olmaz olur m. I/01/48
 m. bir iki II/39/184
 m.+ ŋ I/33/126
 m.+ sunuz I/21/09, I/56/03
 m.+ suñ I/157/24, I/63/10,
 II/38/04
 m.+ suñuS I/140/08

m.+ suñuz I/151/43, I/21/92,
I/34/59, II/08/67, II/21/70
m.+ ydu I/111/77, I/127/45,
I/13/31, I/131/47, I/20/57, I/42/40,
I/42/41, I/88/73, II/22/08, II/22/66,
II/24/81
m.+ ydu II/22/83
m.+ yduñuz I/23/34
m.+ ymuş I/87/109
m.+ yo II/13/46
m.+ yum I/16/17
m.+ yun I/137/45, I/137/46,
I/137/52
m.+ yüz I/157/74
mu II : su'ya benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
su m. yapamıyöduK I/46/60
mu : bk. bu -1-
unna m.+ nna II/01/17
unna m.+ nna I/126/13
mü : bk. mu I -9-
m. I/06/116, I/148/11, I/28/40,
I/39/94, I/48/71, I/62/06, I/69/47,
II/23/123
m.+ dü I/43/15
mü : doğu'ya benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
doğudan m.+ dan I/143/48
mu_akaK : bk. mu_akaK -1-
m. I/05/11
mu_akaK : Muhakkak, şüphesiz,
kesinlikle, ne olursa olsun, mutlaka. -
1-
m. I/94/83
mu_abbet : bk. muhabbet -8-
m. II/16/50, II/21/43
m. edellēmiş II/16/108
m. edereledi I/76/92
m. ediyomuşdu I/117/15
m.+ imizi II/38/80
m.+ lē II/37/07
m. yaparsıñ II/37/13
mu_aPbet : bk. muhabbet -1-
m. I/155/89
mu_ayini : Hasta olup olmadığını
anlamak veya hastalığına teşhis koymak
için doktorların bir kimse üzerinde
yaptıkları inceleme, araştırma, sağlık
kontrolü. -1-
mu_ayini id- : Bir kimsenin
hastalığını veya hasta olup olmadığını

anlamak için araştırma yapmak.
m. ider I/41/65
mubareK : bk. mübarek -1-
m. I/26/51
mubāreK : bk. mübarek -2-
m. I/40/62, I/74/32
mucādele : Bir şeyin üstesinden gelmek
için yılmadan, bıkmadan uğraşma,
çalışma, didinme. -1-
mucādele çek- : Bir amaç uğruna
savaşmak, uğraşmak, mucādele etmek,
mucādele vermek.
m. çeKdim I/63/11
mucuğ : çocuğ'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
çocuğ m. I/46/14
muçak : kaçak'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
kaçak m. I/40/80
müçe : bāçe'ye benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
bāçe m. I/03/24
mudernleş- : bk. modernleş- -1-
m.- di II/15/48
mudufi : ğadifi'ye benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
ğadifilē m.+ lē II/39/157
mudun : odun'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
odun m. I/45/65
mufur : kōfer'e benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
kōfer m. II/37/49
muğābele : bk. muğābile -1-
m. I/147/50
muhabbet : Sohbet, yârenlik. -3-
m.+ le I/76/87
m.+ li I/59/64
muhabbet et- (yap-) : Karşılıklı
olarak dostça konuşmak, yârenlik ve
sohbet etmek.
m. ederlermiş I/76/87
mūhabbet : bk. muhabbet -1-
m. II/34/38
muhābet : bk. muhabbet-1-
m.+ ler I/157/30
muhallime : bk. yuvalāmá -1-
m. II/32/54
muhaned : Korkak, alçak, kalles, nāmert
(kimse), muhannes. -1-
m.+ e I/01/41

muhdar : bk. muhtar -7-
m. I/108/52, I/27/16, I/99/18,
II/05/63
m.+ ımız I/129/21
m.+ ıñ I/137/54
köy m.+ ıydı I/123/75
muhdâr : bk. muhtar -1-
m. odası I/99/74
muhdarlık : bk. muhtarlık¹ -1-
m. I/99/74
muhtâ : bk. muhtar -3-
m. II/28/31, II/28/32
muhta : bk. muhtar -1-
m.+ lanan I/56/01
muhtaÇ : Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı
olan, ihtiyaç duyan. -1-
m. II/19/165
muhtaÇ ol- : Bir kimse veya şeye
ihtiyaç duymak.
muhtal : bk. muhtar -1-
m.+ larıñ II/28/79
muhtalık : bk. muhtarlık² -1-
m. yapamaz II/28/16
muhtallıg : bk. muhtarlık² -1-
m. II/01/77
muhtallık : bk. muhtarlık¹ -1-
m. I/56/34
muhtalli : <muhtarlık¹+1-1-
m.+ m I/56/36
muhtar : Bir köy veya mahalle halkı
tarafından o köy yâhut mahallenin
kânunla belirlenmiş idârî işlerini
yürütmek üzere seçilen kimse. -17-
m.+ a I/44/11, I/45/44
m.+ ı I/44/02, II/04/03
m.+ ıkan I/47/45
m.+ ıdı I/44/32
m.+ ımız I/108/55, II/01/75
m.+ ın I/132/01, I/33/42, II/28/01,
II/28/15
m.+ ıñ I/121/93, I/44/02, I/44/03
m. yapTı I/33/59
muhtar odası : Muhtarlık binası,
muhtarın görev yaptığı yer.
muhtar : bk. muhtar -4-
m. I/27/14
m.+ ımız I/27/14
m.+ ıñ I/116/31, I/116/52
muhtarlık : 1. Muhtarın görevini yaptığı
yer. -1-
m.+ lâ II/04/19

2. Muhtar olma durumu, muhtarın
işleri veya görevi.
3. Muhtar tarafından yönetilen
yerleşim birimi.
muhtarlık : bk. muhtarlık¹ -1-
m. I/142/41
muhtarlıg : bk. muhtarlık¹ -2-
m. I/142/34, I/142/44
muhtarlî : <muhtarlık³+1 -1-
m.+ dı I/20/14
muhtüt : Muhit, yöre, semt. -1-
m.+ üñ I/01/39
muhtâbile : Mukâbele, câmi, konak vb.
yerlerde hâfızların cemâate karşı oturup
okuyana şaşırıldığı veya unuttuğu zaman
gerekli hatırlatmayı yapmak sûretiyle
birbirini kontrol ederek ezberden Kur'ân-ı
Kerim okumaları. -1-
m. I/53/10
muhtdal : bk. muhtar -1-
m.+ larıñ I/18/35
muhtdar : bk. muhtar -22-
m. I/157/06, I/18/30, I/69/09,
I/69/12, I/69/37, I/69/39, I/69/50, I/69/71,
I/69/95, I/76/06, I/99/77, II/17/10
m.+ ı I/161/48, I/161/49, I/69/36,
II/18/16, II/18/30
m.+ ın I/158/03, I/158/04, I/18/28
m.+ ıñ I/69/35, I/99/19
muhtdar : bk. muhtar -1-
m. I/24/51
muhtdarlık : bk. muhtarlık² -1-
m. I/74/06
muhtTa : bk. muhtar -1-
m.+ lâla I/28/44
muhtâ : bk. muhtar -1-
m. II/17/32
muhtâl : bk. muhtar -1-
m.+ lâımız II/01/20
muhtTar : bk. muhtar -17-
m. II/17/32, II/18/17
m.+ a I/149/25, I/161/42, I/18/29,
I/95/10, I/95/13
m.+ ı I/161/43, I/161/50, I/161/51,
II/18/30
m.+ ıdı I/52/63
m.+ ıñ I/149/26, I/161/43, I/52/31
m.+ ıyın I/157/23
muhtarlık : bk. muhtarlık² -1-
m.+ tan I/33/04
muhtTır : bk. muhtar -1-

m. II/17/09
muḳtur : toḳTor'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
toḳTor m. I/58/74
muḳul : oḳul'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
oḳul m. I/05/08
mulmanya : almanya'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
almanya m.+ da I/161/47
mulmuş : dolmuş'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
dolmuş m. I/143/75
mum : Bal mumu, erimiş iç yağı, parafin, stearik asit gibi maddelerden daha çok çubuk şeklinde dondurularak yapılan ve ışığından faydalanmak için ortasına yerleştirilmiş bir fitili üst kısmından yakmak sûretiyle kullanılan basit bir aydınlatma aracı, şem'. -4-
m.+ larınan I/106/65, I/106/66
m.+ unan I/106/69
mum dik- : Mum yakmak veya adamak.
m. diyoruz I/106/69
munā : <munak+a : yunak'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yunā m. I/108/37
muncu : āncı'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
āncı m. I/91/20
muḅḅun : yaḅḅın'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yaḅḅın m. I/03/32
mupka : şapka'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
şapkalı m.+ lı I/91/07
mur : zor'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
zor m. I/84/38
muraba : araba'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
araba m. I/112/36
murad : bk. murād -1-
m.+ na geçmiş I/11/88
murād : Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. -3-
murādını ver- : İsteğine kavuşturmak, amacına ulaştırmak.
m.+ ıḅı versin I/123/14

m.+ ıḅı versin I/123/01
m.+ ıḅı versin I/123/80
murān : ḅuran'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ḅurannı m.+ nı I/147/58
murman : harman'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
harmanımızı m.+ ımız I/115/06
muḅş : ḅurs'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ḅursa m.+ a I/144/31
mursuzlū : hırsızlık'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi -1-
hırsızlı m. I/13/28
murt : yurt'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yurt m. I/151/07
murtFā : <mutfaḅ+ı -1-
m.+ m II/33/19
murtFaḅ : bk. mutfaḅ -2-
m. II/33/20
m. yapıyöz II/33/21
murun : torun'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
torun m. I/64/99
müşka : Üçgen biçiminde katlanmış olan şey. -2-
müşka m. II/37/99
m. müşka II/37/99
musTa : hasTa'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
hasTa m. oldu I/121/116
muşḅeş : haşḅeş'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
haşḅeş m. I/51/63
muştulā - : İyi ve muştulu haber getirmek, müjde vermek, müjdelemek. -1-
m.- rdı I/121/24
mut : ot'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ot m. I/126/12
mūtac : bk. muhtaḅ -2-
m. olmadan I/45/63
m. olmadım I/45/48
mūtallıḅ : bk. muhtarlık¹ -1-
m. I/56/37
mūtar : bk. muhtar -11-
m. I/46/36, I/53/46, I/56/52, I/59/55, I/90/36
m.+ dan I/90/38
m.+ ımız I/30/50

- m.+ ını I/45/38
m.+ ı I/45/45, I/46/34
m.+ lan I/150/57
- mutarlık** : bk. muhtarlık¹ -1-
m. I/57/11
- mutdar** : bk. muhtar -5-
m. II/05/63
m.+ a I/47/03, II/25/21
m.+ ı I/136/07, II/25/42
- müteç** : bk. muhtaç -1-
m. I/145/14
- mutfa** : bk. mutfak -1-
m.+ ı I/36/36
- mutfā** : < mutfak+ı -6-
m. I/134/57, II/32/103
m.+ mız II/12/01
m.+ nı II/33/23
m.+ ı II/22/36
- mutfak** : Ev, otel, lokanta gibi yerlerde yemek yapmak için ayrılan ve bu iş için gerekli araç gereçle donatılan bölüm, mutbak, matbah. -7-
m. I/35/23, I/36/36, I/36/40, II/33/04
m.+ da I/34/55
m.+ dan II/12/02
m.+ lar I/64/79
- mutfāk** : bk. mutfak -1-
m. II/30/74
- mutfag** : bk. mutfak -2-
m. II/33/18
m. etTiler I/36/43
- mutfāk** : bk. mutfak -5-
m. II/33/05, II/33/12, II/33/18, I/133/19, II/33/24
- mutlağa** : Ne olursa olsun, her şeye rağmen, her hal ü kârda. -1-
m.+ na I/05/16
- mutliğa** : bk. mutlağa -1-
m. I/42/75
- mutlu I** : Huzurlu, bahtiyar, mesut. -10-
m. I/114/24
ne m. I/135/52
m.+ lā I/17/45
m.+ ydu I/35/16, I/35/17
m.+ ydu I/70/71
m.+ yum I/140/32
m.+ yuz I/42/22
- mutlu ol-** : Sevinmek, sevinçli ve bahtiyar olmak.
- m. olsun I/114/23
m. olsunna I/17/54
- mutlu II** : datlı'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi -2-
datlı m. I/138/69, I/143/57
- mutlū** : bk. mutlu I -2-
m.+ du I/154/09
m. olunca I/154/29
- mutluluk** : Mutlu, huzurlu, mesut ve bahtiyar olma durumu, saâdet. -2-
m. II/34/25
- mutluluK** : bk. mutluluk -1-
m. I/154/31
- mutobis** : otobis'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
otobis m. I/161/39
- muttā** : bk. muhtar -1-
m.+ da I/47/63
- muttaç** : bk. muhtaç -1-
m. I/01/41
- mutTālī** : bk. muhtarlık² -1-
m.+ ı II/28/22
- muttar** : bk. muhtar -14-
m. II/28/31, II/28/33
m.+ ı I/03/78
m.+ ın I/44/65, II/19/40, II/19/41, II/28/94
m.+ ı I/55/06, I/55/07, I/57/11, II/22/63, II/22/64
m.+ ız II/28/12
- muttar** : bk. muhtar -1-
m. II/09/83
- muttarlık** : bk. muhtarlık¹ -1-
m. II/02/45
- mutTarlık** : bk. muhtarlık³ -1-
m. I/142/22
- mutu** : Arkadaş canlısı, dost. -2-
m.+ ydu I/70/70
m.+ ydū I/80/16
- mutur** - : yatır-'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yatırdılar m.- dular I/125/52
- mutvaK** : bk. mutfak -4-
m. I/130/93, I/35/23, II/32/112
- muVā** : dua'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
duvā m. I/126/31
- muval** : çuval'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
çuvalı m.+ ı I/96/18
- muVlu** : avlu'ya benzetilerek yapılan

tekrar ikilemesi. -1-
avlular m.+ lar I/126/15
muḡul : davul'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
davulunan m.+ unan I/51/74
muyġu : sayġı'ya benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
sayġı m. I/64/16
muymak : ġaymak'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
ġaymak m. II/39/34
muyun : ġoyun'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
ġoyunnar m.+ nar I/125/69
muzul - : bozul'a benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
bozuldu m. - u I/51/62
muzur : Muzır, zararlı. -1-
m. I/35/44
mü : Soru ve pekiştirme işlevlerinde
kullanılan, sözcükten ayrı yazılan bir ek.
-64-
m. I/04/17, I/07/69, I/10/50,
I/100/30, I/121/102, I/121/70, I/121/88,
I/126/74, I/128/10, I/137/28, I/138/91,
I/14/70, I/142/38, I/145/71, I/148/57,
I/155/36, I/158/44, I/159/21, I/20/17,
I/23/03, I/23/20, I/23/27, I/25/20, I/38/61,
I/41/46, I/45/41, I/45/44, I/57/34, I/58/36,
I/60/08, I/61/16, I/69/07, I/72/60,
I/74/100, I/85/49, I/85/50, I/86/36,
I/91/05, I/91/52, I/94/85, I/95/116,
I/98/92, II/03/47, II/05/30, II/07/120,
II/07/83, II/18/06, II/22/52, II/28/10,
II/28/54, II/30/14, II/30/70, II/32/75,
II/32/79, II/37/05
m. ne I/92/38
m.+ süñ I/152/37
m.+ süñüz I/23/25
m.+ ydü I/21/83, II/22/46
m.+ ydü I/103/59, I/128/71
mü : bk. mü -1-
m. II/38/15
mü_endis : bk. mühendis -1-
māden m.+ i I/44/55
mü_endis : bk. mühendis -1-
m. I/64/82
mü_endiz : bk. mühendis -1-
m.+ leñ I/56/37
mü_ün : dü_ün'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-

dü_ün m. I/94/70
mü_ün : dü_ün'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
dü_üne m.+ e I/83/22
mübārē : <mübarek+i -1-
m.+ ñ I/79/92
mübarek : Hayırlı, uğurlu, kutlu,
mukaddes. -1-
mübarek olsun : “Hayırlı, uğurlu
olsun” anlamında tebrik veya iyi dilek
sözü olarak kullanılır.
m. olsun I/33/136
müççük : güççük'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
güççük m. I/138/46
müddeT : Bir şeyin, bir olayın başı ile
sonu arasında geçen zaman bölümü, süre.
-4-
müddetce : Müddet içinde, sürece.
m.+ ce I/06/131, I/75/18,
II/23/109
m.+ cē I/06/137
müdüR : Resmî bir kuruluşu yöneten, ticarî
bir müessesede dâire, şûbe vb. bölümlerin
başında bulunan kimse. -8-
m. I/127/54, I/138/19, I/64/05,
I/78/41
m.+ lē II/23/22
m.+ lerîñ II/23/23
özel_idāre m.+ ü I/68/63
m.+ ünen I/42/10
müdüR : bk. müdüR -1-
baş m.+ üñ II/28/05
müdürlü : <müdürlük+ü-2-
müze m. I/149/21, I/149/22
müdürlüy : Müdürlük, müdürün işi ve
makâmı. -1-
m.+ e I/78/21
müfettiş : Bir işin usûlüne göre yapılıp
yapılmadığını yerinde denetleyip sonucu
bir raporla baġlı olduġu kuruma
bildirmekle görevli kimse. -2-
m. I/75/68, I/75/69
müftü : İl ve ilçelerdeki imam, hatip, vâiz,
muezzin gibi din görevlilerinin âmiri
durumunda olan ve dînî hususlarda fetvâ
verme yetkisine sâhip bulunan memur. -
1-
m. I/14/16
mühendis : Mesleġi mühendislik olan
kimse. -1-

m.+ lē II/38/19
mühendis : bk. mühendis -1-
açık havā m.+ i II/38/23
mühendiz : bk. mühendis -2-
makine m.+ i I/149/67
m.+ lēden II/09/49
mūhtaşlī : <muhtaçlık+ı : Bakmaya mecbur olduğu aile bireylerini veya kendisini geçindirmeye yetecek geliri, malı, kazancı olmayanların içinde bulunduğu durum. -1-
m.+ m I/135/60
mühür : Üzerine bir kimse, makam veya kuruluşun ismi kazınmış olan ve basıldığı kâğıt vb. yerde bıraktığı iz imzâ yerine geçen mâden, plastik vb. den yapılmış damga, kaşe. -4-
m. II/16/40
m.+ lēnen II/16/41
m.+ üm II/16/40
mühür bas - : (Yazı, belge, evrak vb.ne) Doğruluğunu tasdik etmek, kabul ve kontrol edildiğini belirtmek amacıyla mühür vurmak, mühürlemek.
m. basarın II/16/40
mük : gök'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
gök m. I/17/65
mülk : 1. Dükkân, ev, arsa vb. taşınmaz mal. -2-
m.+ üne I/75/49
2. Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idâresi altında bulunan toprakların tamâmı ya da bir bölümü, memleket.
mülk âmiri : Bir bölgedeki en yetkili idâri âmir.
m. âmiriyin II/28/59
müllet : bk. millet -1-
m. II/07/47
mümkün : Olması, gerçekleşmesi imkân dâhilinde olan, olabilir, muhtemel. -
1-
m. I/23/32
mümür : kómür'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -2-
kómür m. I/06/45, I/06/46
müñ : yün'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
yüñü m.+ ü I/21/38
mün : dün'e benzetilerek yapılan tekrar

ikilemesi. -1-
düne m.+ e I/121/23
müpür - : süPür-'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
süPürdüK m.- düK I/138/98
mürâcad : Mürâcaat, bir istek için bir kimse veya makâma başvurma, başvuru. -1-
mürâcad êT- : Başvurmak.
m. êTdim I/23/62
müretmen : öğretmen'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
öretmen m. I/137/07
müriş : piriş'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
piriş m. I/125/71
mürkü : türkü'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
türkü m. I/15/89
mürt : kürt'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
kürt m. I/11/23
müs : küs'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
küs m. I/42/67
müsâjit : Elverişli, uygun. -1-
m. olmadın II/15/89
müsâde : İzin. -4-
müsâde et- : İzin vermek, elverişli olmak.
m. edeceK II/23/110
m. etmedîñ II/23/108
m. etmedilē II/34/13
m. etTim II/23/111
müsâdi : bk. müsâde -1-
m. idellē II/02/25
müsâfir : bk. misâfir -1-
m. I/52/33
müslüman : İslâm dininden olan kimse, müslim, Muhammedî. -3-
m. I/06/148
m.+ ı I/06/148
m.+ nar I/14/21
müsür - : ösür-'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
ösürü m.- ü I/58/70
müşTeri : Satın alan kimse, alıcı. -
1-
m. II/04/57
müt : süT'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

süt m. yapaman I/06/32
mütçü : sütçü'ye benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
sütçü m. I/106/13
mütü : kötü'ye benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
kötü m. I/150/55
müv - : sêv-'e benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
sêvüp m.- medik II/12/08
müveÇ : güveÇ'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
güveÇ m. yapar I/121/74
müze : İlim ve sanatın her dalıyla ilgili
kıymetli eserlerin, eski çağlardan kalma
değerli eşyânın saklandığı ve sergilendiği
yer. -2-
m. müdürlü I/149/20, I/149/21
müzük I : Duygu ve düşünceleri seslerle
ifâde sanatı, mûsikî ve bu sanatın
okullarda öğretilmiş dersin adı. -2-
müzük hocası : Müzik dersi veren
kimse, müzik öğretmeni.
m. hocası I/137/09
m. hocasıyanan I/137/31
müzük II : yüzük'e benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-
yüzük m. I/113/21

N

n_āp - : <ne+yap- -4-
n.- can I/83/62

né_āp - : <ne+yap- -3-
n.- dī II/02/61
n.- ıyo II/02/58, II/02/62

né_āp - : <ne+yap- -1-
n.- ıyō II/02/57

n_āra - : <ne+ara- -1-
n.- r I/117/16

n_jyī : <ne+iyi -1-
n. I/144/40

n_ol - : <ne+ol- -2-
n.- du I/83/28
n.- usa II/37/87

n_ōl - : <ne+ol- -1-
n.- ur I/83/12

na : bk. ne I¹ -3-
n. I/08/97, I/143/17, I/55/73
bk. ne I⁶-10-
n. I/101/64, I/101/65, I/101/66,
I/101/67, I/101/68, I/101/69, I/101/70,
I/101/71, I/101/72, I/101/73

ná : bk. ne I¹ -2-
n. I/44/64, II/23/98

na_hap - : <ne+yap- -1-
n.- acādıñızdır II/25/02

nab - : <ne+yap- -8-
n.- caqlar I/138/64
n.- cañ I/109/09, I/47/65
n.- cāñ II/22/48
n.- ıcam I/21/14
n.- ıcañ I/21/30
n.- ıcañız I/21/01
n.- ıcağ I/17/54

nāb - : <ne+yap- -28-
n.- acāñ I/37/53
n.- am I/64/105
n.- añ II/18/30
n.- can II/22/55
n.- cāz II/25/115
n.- ıcaqlar I/138/64
n.- ıcağlā I/07/09
n.- ıcañ I/108/16, I/124/39,
I/124/40, I/144/51, I/44/56, I/48/20,
I/59/31, I/64/44, I/67/26, II/16/103
n.- ıcāñ I/39/71
n.- ıceg I/03/81
n.- ıcek I/03/44
n.- ıceñ I/109/51, I/109/56

n.- ıcıñ I/93/41, II/16/96
n.- ıcīñ II/16/95
n.- ıyın I/114/43
n.- ıcañ I/135/18

nadās : Nadas, tarlayı yabanî ve zararlı otlardan temizlemek için sürüp yeniden ekilmek üzere dinlenmeye bırakma. -1-
nadās et- : Tarlayı sürüp dinlenmeye bırakmak.
n. ediyon II/02/83

nādir : Az bulunur, az görülür, seyrek, ender. -4-
n. I/03/70, I/03/74, I/146/61, II/14/58

nāh : Nah, kaba konuşmada “işte, bak, gör” anlamında kullanılır. -1-
n. I/65/61

nahat : bk. nohut -1-
n. I/33/154

nahiye : bk. nāhiye -1-
n. I/18/25

nāhiye : İdârî taksîmatta ilçelerin bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, bucak. -4-
n.+ de I/18/30
n.+ den I/113/92

nāhud : bk. nohut -1-
n.+ ū I/44/42

nağış : Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme. -2-
n.+ a I/78/54
dikiş n.+ a I/21/44

nām : Ün, şöhret, şan. -4-
n.+ ım II/28/84, II/28/88

nām al- : Şöhret sahibi olmak, tanınmak.
n. aldım II/28/92

namaS : bk. namaz¹ -1-
n.+ dan II/06/30

namaz : 1. İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm’ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet. -30-
n. I/04/26, I/123/78
n.+ a I/112/72, I/38/35
n.+ ı I/63/25
n.+ ımı II/39/124
n.+ ına I/36/80

- Çuma n.+ ına I/155/26
 öle n.+ ına I/125/78
 sabā n.+ ından I/80/54
2. Ezan.
 sabaḥ n.+ ı oḡundu I/145/81
namaza dur- : Namaza başlamak.
 n.+ a durdum I/152/138
 n.+ a durun I/152/137
namaz kııl- : Namaz ibadetini yerine getirmek.
 n. ḡilākan I/39/93
 n. ḡilabilirsen I/145/35
 n. ḡilacam I/06/111
 n. ḡilār I/06/125
 n. ḡilcāz I/112/72
 n. ḡılıyordum I/119/08
 n. ḡılmaSsınız I/14/62
 n. kıılamıyo I/74/41
 ḡılıyon n.+ ı I/64/27
 ikindi n.+ ı ḡıldım I/155/101
 ḡıların n.+ ımı I/112/71
 n.+ ımı ḡılıyom II/29/85
 n.+ ımızı kıılarız II/21/05
 n.+ ımızı ḡılarız I/59/89
 n.+ lānı ḡılmıyollar I/14/60
 n.+ ları ḡılarız I/113/76
namaz kııldır- : Bir cemāate imamlık etmek.
 ōle n. + ımı ḡıldırandan I/125/78
namāz : bk. namaz¹ -1-
 zabaḥ n.+ ına I/115/35
nāmaz : bk. namaz¹ -1-
 n. ḡıldım I/06/104
namazlā : Namazlık, üzerinde namaz kılınan seccāde veya yaygı. -2-
 n. I/12/04, I/157/10
namnı : Biçilmiş ekin, ot demetleri sırası. -3-
 n. I/130/12
 n.+ nıḡ I/135/26
 n. yapar I/135/29
namus : Irz, iffet, hayâ. -1-
 n. I/69/91
nānā : bk. nāne -1-
 n. I/09/36
nāne : Ballıbabagillerden, beyaz, pembe ve morumsu çiçekli, sapsız ve tüylü yapraklı, ıtırılı, hazmı kolaylaştırıcı, spazm kesici, uyarıcı hassaları sebebiyle eczâcılık ve itriyatçılıkta kullanılan otsu bitki. -13-
- n. I/109/29, I/111/25, I/111/47, I/111/48, I/54/32, I/60/70, I/90/78, II/12/59, II/15/29
 n.+ ler I/54/59
 n.+ yi I/120/42, I/54/58, I/54/59
nap - : <ne+yap- -94-
 n. I/35/59
 n.- acaḡ I/58/40
 n.- ādıḡ I/33/45
 n.- alādı II/24/99
 n.- allā II/32/58
 n.- am I/45/29, I/88/42, II/05/91
 n.- ám I/45/02
 n.- an I/45/51
 n.- aḡ I/15/67
 n.- áḡ I/49/61
 n.- ar I/116/41
 n.- caḡ I/33/83, II/05/36
 n.- caḡlā I/84/23
 n.- caḡlar I/47/63
 n.- caḡsınız I/38/65, I/60/93
 n.- cādım I/161/22
 n.- cādıḡıS I/161/26
 n.- caḡ II/39/130
 n.- caḠ I/58/08
 n.- can I/15/82
 n.- cān I/38/60, II/20/51
 n.- cān I/152/99
 n.- caḡ I/103/35, I/155/48, I/46/106, I/51/02, I/59/72, I/77/56, II/05/100, II/07/01, II/24/82, II/39/190
 n.- cáḡ I/45/06, II/05/78, II/05/79, II/07/42
 n.- cāḡ II/24/76
 n.- cāḡız II/37/43
 n.- cāsaḡız yapıḡ I/35/39
 n.- cāsıḡız II/18/16
 n.- caz I/63/55
 n.- cek II/20/29, II/21/100
 n.- cek bir İki I/161/29
 n.- cen II/39/127
 n.- ceḡ I/62/40, I/63/33, II/20/55
 n.- cēḡ I/152/68
 n.- cēḡ II/27/23
 n.- cesiḡiS I/146/13
 n.- cez I/80/52
 n.- cın I/45/61
 n.- cıḡ I/138/72, I/79/95, II/05/70, II/39/108
 n.- cız II/21/76
 n.- Çan I/119/41

n.- Çañ I/115/41, I/50/25, II/05/85
n.- dı I/06/86
n.- eyñ II/39/131
n.- ıcañ I/64/99
n.- ıyın I/08/104
n.- ıyosuñuz I/33/16
n.- ıyoz I/87/88
n.- ıcāñ I/46/102
n.- ıcañ I/64/31
n.- ıcañ yapcaK I/48/55
n.- iyin I/107/17
n.- mā II/20/08
n.- san I/13/38
n.- sın I/144/63, I/52/17, I/62/31
n.- sınnar I/03/90
n.- sıñ I/123/69, I/75/43, I/77/63,
I/90/38
n.- tı I/52/60, I/74/22
n.- tum I/33/87
n.- Tımıñ II/39/127
n.- Tıysı II/07/73
n.- tī II/23/145
nāp - : <ne+yap- -1-
n.- ar I/64/15
nāp - : <ne+yap- -99-
n. I/35/59
n.- ā I/107/05
n.- acaK I/53/28
n.- acañ I/144/30
n.- acaz II/22/91
n.- acıñ II/22/21
n.- ādıK I/152/14
n.- ālā II/12/80
n.- allar I/113/33
n.- allardı I/20/101
n.- am I/06/29, I/133/12, I/155/12,
I/159/52, I/18/12, I/18/21, I/24/69,
I/87/55, I/88/54
n.- ām II/08/21
n.- an I/04/74, I/113/53, I/45/54,
I/45/66, I/88/59
n.- añ I/128/61, I/144/04
n.- ar I/04/66, I/06/72
n.- ār I/116/41
n.- ardıK I/52/25
n.- ardıK I/143/32
n.- arız I/146/42, I/48/28
n.- arlādı I/82/22
n.- arsañ I/115/16
n.- arıñ I/128/61
n.- arıñız I/104/02, I/67/19

n.- āsıñ I/152/66
n.- ayım I/53/19
n.- caK I/138/135, II/15/61
n.- can I/21/39
n.- cañ I/03/85, I/119/82, II/05/68
n.- cek I/146/11
n.- cem I/30/03, I/30/06
n.- ceñ I/148/42, I/41/41, I/62/06,
II/27/37
n.- cıK I/124/31, I/71/53
n.- Çın I/115/51
n.- ecek II/27/53
n.- em I/67/49
n.- ıcañ I/120/09
n.- ılı I/39/71, II/28/81
n.- ıvırdım I/52/99
n.- ıyım I/114/45, I/21/37, I/63/45,
II/29/03
n.- ıyın I/136/27, I/67/45
n.- ıyñ I/67/45
n.- ıyo I/80/56, II/13/45
n.- ıyola I/69/80
n.- ıyollar I/14/63
n.- ıyon I/152/33
n.- ıyoñ I/158/32, II/13/45
n.- ıyoñuz I/127/02
n.- ıyuñ I/155/71
n.- ıcāñ II/24/52
n.- ıcıK I/30/17
n.- in I/52/57
n.- iyim II/16/39
n.- iyin I/18/61, I/18/64, II/16/09
n.- sıñ I/108/52
n.- Tı I/65/63
n.- TıK I/133/28
n.- tum I/125/55
n.- Tıñız I/44/81
n. yap I/11/62, I/11/72
nar I : Nargillerden, yaprakları karşılıklı,
çiçekleri büyük, koyu kırmızı renkte,
küçük ağacın kırmızımtırak sarı sert bir
kabukla örtülü, içinde çok sayıda
kırmızımtırak, sulu taneler bulunduran
yuvarlak yemişi. -6-
n. I/32/100, I/33/41, II/27/08
n. gibi I/148/59
n.+ ımız I/32/99
n.+ ımız II/19/163
nar II : Ateş, od. -1-
nar gibi : Çok güzel kızarmış
(yiyecek).

n. gibi I/148/59
nār : bk. nar I -2-
n. I/55/45, I/85/43
narkoz : İlâçla sağlanan derin uyku hâli. -3-
n.+ dan II/08/73, II/08/74
nará : bk. nere -1-
n. II/16/80
nas_ol : < nasıl+ol- -1-
n.- sa II/27/54
nası : bk. nasıl -163-
n. I/01/92, I/04/35, I/05/26, I/06/11, I/06/38, I/06/48, I/08/37, I/08/68, I/08/81, I/09/22, I/10/10, I/104/54, I/108/23, I/108/28, I/114/26, I/119/06, I/119/39, I/123/27, I/125/39, I/125/47, I/126/24, I/126/68, I/126/70, I/127/03, I/127/07, I/128/42, I/133/29, I/134/02, I/136/08, I/138/133, I/144/10, I/144/51, I/144/73, I/145/24, I/146/42, I/146/43, I/146/76, I/15/45, I/151/19, I/152/06, I/152/127, I/153/91, I/154/44, I/155/34, I/155/58, I/155/59, I/159/28, I/16/24, I/161/20, I/161/41, I/17/39, I/24/67, I/25/16, I/29/16, I/36/25, I/37/39, I/39/69, I/41/53, I/45/09, I/45/10, I/47/07, I/48/03, I/48/57, I/49/27, I/49/48, I/49/77, I/50/51, I/50/55, I/51/15, I/52/59, I/52/76, I/55/62, I/55/63, I/56/12, I/56/81, I/58/95, I/60/74, I/61/03, I/63/18, I/69/04, I/69/06, I/69/08, I/71/07, I/72/62, I/72/63, I/72/85, I/74/01, I/77/46, I/79/22, I/86/56, I/87/63, I/95/80, I/96/03, I/97/15, I/98/15, I/99/75, II/02/100, II/03/33, II/03/48, II/04/40, II/04/83, II/07/104, II/07/105, II/07/123, II/07/124, II/12/56, II/13/03, II/15/06, II/16/14, II/16/15, II/16/71, II/16/74, II/17/34, II/17/41, II/17/59, II/19/141, II/19/143, II/19/154, II/19/97, II/19/98, II/21/33, II/22/11, II/22/30, II/22/36, II/22/39, II/22/41, II/22/55, II/22/85, II/23/112, II/23/151, II/23/156, II/25/01, II/27/40, II/27/41, II/35/09, II/35/29, II/37/63, II/38/107, II/39/154, II/39/176, II/39/60
n.+ sınız I/16/01
n.+ sınız II/12/03
n. yapacāz I/41/53
n. yapādık I/33/52
n. yapardın I/128/32
n. yapardınız I/128/04

n. yaparıS I/127/43
n. yapāsın II/19/122
n. yapıyodun I/128/34
n. yapıyolardı II/15/79
n. yapıyoñuS I/98/77
n. yapıyoñuz I/84/04, I/98/76
n. yapıyosuñuz II/38/106
n. yapıyoñ II/15/109
n. yapıyöz I/34/25
n.+ ydı I/115/05, II/27/16
n.+ ysa II/25/90
nāsıb : bk. nasīb -1-
n.+ ımışdı II/29/96
nasıl : Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz, ne gibi, ne türlü. -13-
n. I/01/48, I/122/37, I/139/34, I/17/42, I/49/77, I/69/90, II/19/152, II/21/13, II/38/83
n.+ dı I/29/01, I/29/05
n.+ Sa I/156/65
n. yapılır I/128/32
nasıl : bk. nasıl -2-
n. I/08/01, I/52/88
nasılsa : Herhangi bir sebeple veya bilinmeyen bir sebeple. -1-
n. I/78/17
nasım : bk. nasıl -2-
n. I/11/51, I/15/70
nasır : En çok el ve ayağın sürekli sürtünmelere uğrayan noktalarında üst derinin kalınlaşması ve sertleşmesiyle oluşmuş deri. -1-
n. I/15/84
nası : bk. nasıl -4-
n. I/40/64, II/14/96, II/22/25
n.+ ydı II/08/22
nası : bk. nasıl -10-
n. I/04/75, I/07/11, I/07/42, I/46/106, I/53/30, I/54/03, I/56/71, II/29/99
n.+ sınız I/07/01
n.+ ydı I/55/35
nası : bk. nasıl -3-
n. I/146/03, II/03/15, II/39/09
nası : bk. nasıl -3-
n. I/06/70, I/72/86, II/07/143
nási : bk. nasıl -1-
n.+ ydı I/37/17
násı : bk. nasıl -4-
n. I/37/19, II/11/34, II/27/26,

- II/37/94
- nâsi** : bk. nasıl -1-
n. I/83/30
- nâsî** : bk. nasıl -1-
n. I/83/20
- nâsî** : bk. nasıl -2-
n.+ sını I/137/29
n.+ sını I/69/49
- nasīb** : bk. nasīb -6-
n. etsin I/114/24, I/88/43
n. oldu II/19/25
n. oluncısı II/08/100
n. öldü I/121/120
- nāsīb** : bk. nasīb -5-
n. I/30/13
n. etsin I/93/58
n.+ imiş I/87/20
n.+ ini I/87/39
n.+ iñiz I/87/27
- nasīb** : Allah'ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht. -19-
n. I/01/100, I/01/99, I/17/72, I/49/22, II/06/54, II/08/100, II/13/61
n.+ ini I/53/43
n.+ iynen I/60/96
- nasīb et-** : (Allah birine bir şeyi) Kader olarak belirlemiş olmak, (birini bir şeye) erişirmek, kısmet etmek.
n. etsin I/01/72
n. iderse I/54/40
n. idēsi II/01/83
- nasīb ol-** : (Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, gerçekleşmek.
n. ola I/116/11
n. olıydı I/148/61
n. olmadı I/149/71
n. olu I/116/05
n. olursa I/34/61
n. olursanız I/17/71
- nasīb** : bk. nasīb -1-
n. etsin I/14/14
- nasip** : bk. nasīb -4-
n. I/143/83, I/53/60, II/19/17
n. olursa I/131/64
- nāsīP** : bk. nasīb -1-
n. I/87/21
- nasīP** : bk. nasīb -6-
n. I/33/83, I/42/68
yā n. I/98/13
- n.+ den I/17/73
n. yapcağ I/33/83
- nāsiyed** : vasiyet -1-
n. etmiş I/122/27
- nasōsa** : bk. nasılsa -1-
n. I/56/76
- naşal** : Dik kafalı, ters, kavgacı (kimse). -1-
n.+ ıdı I/55/38
- naşı** : bk. nasıl -1-
n. II/05/06
- naşi** : bk. nasıl -1-
n. yapıyın I/10/21
- nato** : (?) -1-
n.+ nuñ I/150/60
- naylon** : Bâzı ev ve giyim eşyâsı, balık ağı ipliği, dişli çark ve yatak gibi makine parçaları îmâlinde ve kimya sanâyiinde çeşitli amaçlarla kullanılan poliamitlerin ticârî adı ve bu maddeden yapılmış olan. -4-
n. I/02/32, I/31/14
n.+ narı I/16/31
n.+ uñ I/116/09
- naylonnuK** : Naylonluk, içine gübre konan naylon çuval. -1-
n. I/16/31
- naz** : Bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul etmeyip istemiyormuş gibi davranma. -1-
n.+ inan I/96/90
- nazar** : -3-
n. ereğ I/156/14
n. öldü I/58/47
- nâzar** : Nazar, belli kimselerde bulunduğu inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiği inanılan uğursuzluk, göz. -1-
nâzar dēy- : Göze gelmek, nazara gelmek, nazara uğramak.
n. dēymiş II/35/73
- nâzlı** : Sağlığını, dayanıklılığını çabuk yitiren. -2-
n.+ nıñ I/42/14, I/42/19
- ne** : 1. Hangi şey. -592-
n. I/01/01, I/02/06, I/02/72, I/06/02, I/06/08, I/06/109, I/06/130, I/06/131, I/06/17, I/06/33, I/06/50, I/06/80, I/06/81, I/06/82, I/06/85, I/07/02,

I/07/11, I/07/12, I/07/17, I/07/71,
I/08/108, I/08/46, I/08/83, I/09/11,
I/09/12, I/10/119, I/10/40, I/10/57,
I/10/63, I/10/69, I/10/88, I/100/38,
I/102/18, I/102/64, I/104/10, I/104/29,
I/106/46, I/107/02, I/108/25, I/109/06,
I/109/11, I/109/18, I/109/29, I/109/39,
I/109/47, I/111/04, I/111/101, I/111/117,
I/113/45, I/113/93, I/114/28, I/114/38,
I/114/39, I/115/10, I/115/48, I/115/50,
I/115/55, I/117/27, I/117/29, I/117/30,
I/120/19, I/120/20, I/120/65, I/123/58,
I/123/76, I/124/41, I/125/19, I/125/87,
I/126/41, I/126/66, I/127/38, I/128/05,
I/128/09, I/128/41, I/129/48, I/13/12,
I/131/58, I/133/58, I/135/22, I/135/33,
I/136/10, I/136/31, I/137/13, I/137/61,
I/138/59, I/138/66, I/139/42, I/14/27,
I/14/35, I/143/08, I/144/30, I/145/02,
I/145/27, I/146/01, I/146/03, I/146/10,
I/146/45, I/15/79, I/151/37, I/152/27,
I/155/51, I/155/58, I/155/88, I/156/40,
I/159/06, I/159/21, I/16/15, I/16/29,
I/17/33, I/17/34, I/17/40, I/18/22, I/18/37,
I/19/16, I/20/42, I/21/08, I/22/04, I/22/06,
I/23/15, I/23/30, I/25/43, I/27/17, I/31/26,
I/32/100, I/32/36, I/33/107, I/33/140,
I/33/147, I/33/15, I/34/64, I/35/06,
I/35/36, I/35/51, I/37/36, I/40/60, I/43/22,
I/43/24, I/44/61, I/45/21, I/46/128,
I/46/87, I/47/36, I/48/01, I/50/39, I/50/49,
I/50/83, I/51/09, I/51/52, I/51/54, I/52/74,
I/56/01, I/56/04, I/56/50, I/58/03, I/58/19,
I/58/24, I/58/81, I/58/94, I/63/45, I/65/40,
I/65/55, I/66/40, I/66/45, I/67/62, I/69/10,
I/69/46, I/69/74, I/71/22, I/71/23, I/72/08,
I/72/74, I/74/01, I/74/100, I/74/18,
I/74/96, I/74/99, I/75/01, I/75/24, I/75/25,
I/79/16, I/79/80, I/81/50, I/83/04, I/84/29,
I/84/44, I/85/14, I/85/31, I/87/29, I/87/55,
I/88/09, I/88/10, I/88/69, I/90/29, I/92/37,
I/93/27, I/93/43, I/93/56, I/95/23, I/95/75,
I/95/76, I/96/62, I/98/104, I/98/112,
I/98/115, I/98/34, I/98/64, I/99/01,
I/99/03, I/99/12, I/99/17, I/99/52, II/03/79,
II/04/61, II/04/62, II/07/146, II/07/22,
II/07/39, II/08/66, II/08/75, II/11/26,
II/12/55, II/13/03, II/13/06, II/13/18,
II/15/96, II/16/01, II/16/20, II/16/22,
II/16/31, II/16/68, II/19/51, II/19/53,
II/20/10, II/20/34, II/22/17, II/22/26,

II/23/114, II/23/147, II/23/163, II/23/172,
II/27/62, II/28/23, II/28/67, II/29/103,
II/29/25, II/29/47, II/30/84, II/32/80,
II/34/39, II/34/52, II/35/28, II/36/13,
II/37/127, II/38/61, II/39/144, II/39/175,
II/39/99

bilmem n. I/143/53, I/56/45,
I/57/48, I/64/65, I/99/44, II/04/46

bilmen n. I/128/32, I/87/65

inmem n. I/74/12

mı n. I/122/58, I/143/07,
I/146/34, I/161/31, I/78/15

mi n. I/159/05, I/92/07, I/92/47,
II/28/29

mü n. I/92/38

nēse n. I/155/106

nu n. I/134/53

n. kadar II/14/69

n. arasın I/121/35, I/49/64, I/96/78

n. arasıñ I/64/63

n. areyoñ I/152/40

n. biçim I/108/29, I/54/48, I/83/01

n. bilim I/01/26, I/07/77, I/20/24,

II/19/77

n. bilin I/08/26

n. bilceK I/98/84

n. bilceñ I/82/12, II/05/21

n. bilēceñ I/04/47

n. bilem I/08/24, I/09/54,
I/103/18, I/146/08, I/38/02, I/38/67,
I/55/30, I/60/92, I/61/38, I/69/38, I/71/60,
I/87/56, I/94/03, II/13/58, II/15/93,
II/15/98, II/19/37, II/25/101, II/35/09,
II/35/100, II/35/104, II/35/12, II/35/23,
II/35/49, II/35/72, II/35/74, II/36/13,
II/37/46, II/37/67, II/38/63

n. bilēm I/49/38

n. bilem I/61/04

n. bilem I/84/29

n. bilen I/06/21, I/08/107,
I/113/37, I/114/28, I/133/40, I/143/49,
I/146/63, I/146/64, I/146/66, I/146/85,
I/146/87, I/151/08, I/153/44, I/31/26,
I/52/19, I/79/02, I/84/44, I/98/30

n. bileyim II/37/32

n. bileyim I/53/50

n. bileyin I/100/46, I/12/26,
I/124/49, I/126/03, I/151/37, I/151/42,
I/161/05, I/53/61

n. bileyın I/53/02, I/84/44,
II/32/30

n. bilēyin I/06/60
 n. bilēyin II/03/44
 n. bilim I/138/01, I/40/59,
 II/06/68, II/19/70, II/19/80
 n. bilin I/08/37, I/08/46, I/10/26,
 I/112/20, I/146/26, II/22/54
 n. biliyim I/07/33, I/08/71,
 I/109/32, I/50/05, I/59/69
 n. biliyim II/03/40
 n. biliyim I/07/21
 n. biliyin I/06/103, I/06/15,
 I/08/14, I/100/48, I/109/33, I/112/81,
 I/13/04, I/131/05, I/136/14, I/144/20,
 I/15/81, I/20/93, I/51/09, I/55/45, II/01/25,
 II/06/10, II/12/38, II/22/63, II/25/77
 n. biliyın I/06/129, I/08/36
 n. biliyn I/159/29
 n. bilsinner I/137/57
 n.+ dır I/143/68
 n. de ōsa II/23/39
 n.+ den I/131/46
 n. dēyem II/35/09
 n. deyen I/115/04
 n. deyim I/136/24
 daha n. deyiyn yapmayız I/02/46
 n.+ di II/01/52
 n. disin I/13/32
 n. diyın I/15/82
 n. diycēsem I/15/85
 n. diye I/08/103, I/44/92
 n. diyem I/63/22, I/77/55,
 II/37/112
 n. diyen I/96/85
 n. diyim I/106/03, I/120/25
 n. et I/111/102
 n. ğada I/10/121, I/42/05, I/42/67,
 I/46/12, I/70/43
 n. ğadā I/85/06
 n. ğadaĝ I/32/55
 n. ğadar I/110/23, I/24/09,
 I/76/72, I/87/28
 n. ğadaş I/33/97
 aklıña n. gelişse I/129/49
 aklıñı n. gelisē II/10/13
 n. gezer I/156/44
 n. ğibi I/138/50, I/20/01
 n. hiKmetse I/119/34
 n. için I/08/101, I/08/120, I/08/85,
 I/35/44
 n. itciñ I/101/19
 n. itTiyse I/113/123

n.+ lē I/22/46, I/64/11, I/64/12,
 II/07/131, II/16/103, II/16/97
 n.+ lēni I/66/38
 n.+ ler I/01/45, I/11/26, I/113/85,
 I/113/86, I/12/24, I/134/32, I/14/42,
 I/14/44, I/15/24, I/22/26, I/22/36, I/22/46,
 I/64/10, I/93/23, I/96/84, I/96/85,
 II/23/171, II/23/172
 n.+ leş I/93/24
 n.+ lēr I/101/46
 n.+ lēřinen I/50/27
 n.+ m I/10/119, I/10/63, I/10/64,
 I/12/24
 n. mutlu I/135/52
 n. olursa ōsun I/06/137
 n. olursa ōsun I/115/58
 n.+ s I/117/21
 n.+ si I/113/66, I/88/26, II/17/59
 bilmen n.+ si I/08/12
 neyiñ n.+ si I/74/99
 n.+ sine I/133/06
 n.+ sini I/54/09, I/83/15
 n.+ siñ II/03/82
 n.+ siñiz I/23/25
 n.+ sısiñiz I/05/01
 n. va I/108/30, I/159/35, I/67/49,
 I/74/14, I/77/11, I/82/25, I/87/121,
 I/93/31, II/21/100, II/27/62
 n. vā I/61/74
 n. var kı I/129/26
 n. var I/107/02, I/110/44,
 I/113/70, I/126/80, I/134/26, I/144/61,
 I/144/66, I/16/14, I/17/10, I/40/62
 n. vār I/67/52
 n. vercēseñ I/153/66
 n. verdīse I/120/65, I/67/15
 n. verebilirseñ I/125/72
 n. verecek I/85/32
 n. veridim I/123/67
 bilmem n. verişim II/23/103
 n. veriyim II/37/85
 n. veriyōsun I/106/46
 n. yapacan I/45/41
 n. yapādık I/33/148
 n. yapādım I/152/82
 n. yapallā I/48/26
 n. yapan I/67/62
 n. yaparlardı I/07/77
 n. yapāsıñız II/32/80
 n. yapcā_ıdım I/10/111
 n. yapcan I/83/58

n. yapcaz I/60/26
n. yapıcığ I/102/82, I/96/50
n. yapıvırdı I/107/23
n. yapmış I/122/74
n. yapsın I/50/47
n.+ ydi I/111/101, I/132/73,
II/10/78, II/33/84, II/39/143
n.+ ye II/27/64
n.+ yese I/31/53
n.+ yi I/109/29, I/92/17, II/07/36
n.+ yidi I/48/67
n.+ yine I/139/42
n.+ yinen I/52/52
n.+ yiğ I/117/21
n.+ yiğ nesi I/74/99
n.+ yle II/09/97, II/10/48
n.+ ymiş I/144/48, I/146/86,
I/98/103
n.+ ynen I/41/81, I/43/30, I/87/63
2. Hangi. -41-
n. I/06/115, I/10/101, I/111/121,
I/117/29, I/136/17, I/138/107, I/139/14,
I/145/95, I/15/18, I/153/13, I/159/49,
I/159/52, I/19/30, I/21/50, I/29/01,
I/33/139, I/35/28, I/39/102, I/46/07,
I/47/66, I/51/21, I/61/38, I/64/22, I/64/24,
I/64/26, I/66/39, I/72/24, I/83/43, I/94/83,
I/99/54, II/02/94, II/04/84, II/04/87,
II/08/65, II/12/44, II/16/90, II/31/47
3. Bâzı kelimelerle kullanıldığında
bunlara aşırılık kavramı katar ve
kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma,
memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifâde
eder. -34-
n. I/101/46, I/109/07, I/109/18,
I/110/58, I/111/122, I/120/28, I/122/66,
I/125/82, I/126/78, I/140/59, I/18/41,
I/24/03, I/30/47, I/44/15, I/46/68, I/59/77,
I/59/88, I/64/12, I/65/62, I/67/68, I/78/52,
I/79/22, I/83/13, I/84/45, I/91/43, I/95/12,
I/96/32, I/96/39, II/19/146
4. (Şart kipiyle kullanıldığında) Bir
şey, herhangi bir şey. -31-
n. I/08/04, I/08/33, I/08/41,
I/100/44, I/106/60, I/106/61, I/114/49,
I/115/24, I/118/18, I/12/42, I/122/14,
I/131/15, I/131/59, I/133/14, I/138/58,
I/142/16, I/144/58, I/152/20, I/28/43,
I/39/12, I/49/07, I/51/63, I/71/23, I/74/63,
I/86/71, II/29/36, II/34/52
n. yapabilise II/32/66

dizlerin n.+ yiğ I/106/30
5. Niçin. -16-
n. I/122/03, I/14/71, I/15/73,
I/153/118, I/60/100, I/64/07, I/67/59,
I/88/32, I/91/86, I/94/83, II/03/14,
II/18/02, II/23/168, II/23/195, I/88/40
6. Bâzı kelimelerle kullanıldığında
onların gereksizliğini ve yokluğunu
bildirir. -5-
n. I/144/85, I/64/124, I/64/90,
II/16/03, II/27/08
7. Bâzı cümlelerin sonunda, “Onu
ne ilgilendiriyor, onu alâkadar etmez”
anlamında kullanılır. -4-
n. I/111/24, I/115/56, I/15/75,
I/72/69
8. Şaşkınlık, hiddet vb. mânâlar
ifâde eder. -3-
n. I/10/91, I/138/98, I/54/60
9. Nasıl. -2-
n. I/144/09, I/159/12
10. Kaba konuşmada “efendim,
anlamadım” anlamında kullanılır. -
2-
n. I/80/30
ne ... ne ... : Her ikisi de (değil). -
86-
n. I/07/97, I/108/56, I/119/02,
I/126/58, I/138/11, I/138/12, I/143/59,
I/145/85, I/145/86, I/147/31, I/152/48,
I/152/71, I/154/06, I/154/07, I/158/59,
I/18/65, I/18/66, I/33/116, I/34/05,
I/39/74, I/39/75, I/41/33, I/45/06, I/67/09,
I/69/77, I/69/78, I/74/91, I/77/60, I/82/24,
I/82/26, I/82/27, I/84/14, I/84/15, I/91/03,
I/91/60, II/05/16, II/14/93, II/23/36,
II/23/37, II/25/98, II/38/99
n. â_ala ne bëylē I/01/45
n. azalir ne ço_alır I/117/46
ne seniğkî n. benimki I/152/81
n. â_ala n. bëylē I/01/45
n. büyür ne küçülür I/117/38
n. azalir n. ço_alır I/117/46
n. çocuklarımı kel etTim ne
çocuklarımı kör etTim I/91/60
n. çocuklarımı kel etTim n.
çocuklarımı kör etTim I/91/61
n. geyiliyor n. ediliyor I/09/10
n. eltimle ne gayınvaldemle
II/19/110
n. gâbilyet ne şiy I/06/90

ne eltimle n. ğayınvaldemle
II/19/110

n. gelinnē ne ōlannar II/23/126
n. ğeyiliyor ne ēdiliyor I/09/10
ne büyür n. küçülür I/117/38
ne gelinnē n. ōlannar II/23/126
n. seniġkī ne benimki I/152/81
ne ğabiliyet n. ŧiġ I/06/90

ne II : Falan. -108-

n. I/02/67, I/06/01, I/06/39,
I/06/85, I/104/09, I/106/10, I/107/33,
I/107/47, I/107/50, I/107/51, I/110/62,
I/111/06, I/113/46, I/114/12, I/115/12,
I/115/53, I/12/20, I/12/26, I/123/25,
I/123/26, I/123/42, I/123/71, I/123/78,
I/124/10, I/125/20, I/125/24, I/125/80,
I/125/99, I/126/05, I/127/19, I/129/41,
I/130/06, I/132/23, I/134/15, I/135/09,
I/135/20, I/135/30, I/137/30, I/137/31,
I/14/66, I/140/55, I/143/10, I/144/02,
I/144/03, I/144/33, I/145/47, I/16/12,
I/16/30, I/16/31, I/16/44, I/16/45, I/17/22,
I/17/71, I/18/51, I/20/18, I/20/65, I/20/66,
I/25/03, I/25/05, I/28/18, I/28/44, I/29/20,
I/36/70, I/39/101, I/48/33, I/49/74,
I/49/75, I/52/70, I/86/54, I/87/11, II/12/58,
II/15/36, II/25/64, II/32/40, II/39/01,
II/39/04, II/39/124, II/39/138

n.+ de I/121/79, I/127/15,
I/127/36, I/13/37, I/130/07, I/143/06,
I/143/36, I/26/30

n.+ den I/130/47, I/143/47

n. itciġ I/101/22

n.+ lē I/143/42

n. virmemiŧler II/25/24

n. vuruyor I/130/91

n.+ yī I/111/06

n. yapāġdım I/37/20

n. yapıP II/32/130

n.+ yi I/13/14, I/13/38, I/130/18,
I/130/29, I/14/17, I/20/16, I/20/17

n.+ yin I/143/19

n.+ yinen I/02/68

n.+ yini I/132/46, I/20/75

n.+ yiġ I/20/20

nē : bk. ne I¹ -30-

n. I/07/02, I/121/36, I/122/03,
I/138/01, I/138/45, I/18/04, I/32/27,
I/57/32, I/59/72, I/68/64, I/72/06, I/81/22,
II/04/14, II/16/39, II/19/52, II/23/177,
II/39/172

n.+ de I/56/29, I/56/30

n.+ di I/113/56, I/80/21

n.+ diġ I/08/103

n.+ m I/51/68

n.+ miŧ I/58/90, I/73/31

n.+ se I/155/23, I/48/07

n.+ se ne I/155/106

n.+ ydi I/136/20

n.+ yinen II/04/50

bk. ne I⁶ -40-

n. I/101/64, I/101/65, I/101/66,
I/101/67, I/101/68, I/101/69, I/101/70,
I/101/71, I/101/72, I/101/73

n. vurdular I/101/64

nē : bk. ne I¹ -145-

n. I/06/138, I/07/73, I/08/10,
I/08/33, I/10/57, I/104/12, I/112/24,
I/112/64, I/113/129, I/115/24, I/121/119,
I/121/124, I/121/61, I/129/42, I/145/85,
I/150/37, I/151/34, I/152/125, I/152/41,
I/155/10, I/155/16, I/155/29, I/155/53,
I/161/37, I/161/52, I/28/06, I/29/09,
I/34/55, I/36/79, I/42/21, I/44/21, I/47/29,
I/52/47, I/56/57, I/68/19, I/69/77, I/69/83,
I/71/69, I/72/04, I/72/19, I/72/37, I/72/53,
I/72/63, I/75/26, I/75/65, I/75/66, I/76/39,
I/77/62, I/79/52, I/79/73, I/80/52, I/86/03,
I/86/05, I/88/42, I/89/01, I/95/06, I/95/30,
I/95/65, II/02/78, II/05/97, II/07/143,
II/07/98, II/08/34, II/09/90, II/10/16,
II/10/21, II/16/30, II/16/69, II/17/53,
II/18/23, II/24/50, II/24/83, II/25/103,
II/25/109, II/27/63, II/28/61, II/32/35,
II/39/158, II/39/45, II/39/59

bilmem n. I/150/09, I/68/37,
I/69/91, II/23/135

bize n. I/72/34

mi n. I/158/10

nēse n. I/161/51

n. bilīm II/16/13, II/16/15

n. bilīn I/41/46

n. bilem I/152/133, II/05/95,
II/25/100

n. bilen I/06/57, I/161/03

n. bilēn I/06/59, I/143/52

n. bileyīn I/46/17

n. bilim I/129/12, I/129/57,
II/30/69

n. biliyīn II/22/11, II/25/109

n. diye I/81/14

ēlinden n. gelirse I/114/39

aklıña n. geliyosa I/92/41
 n. ğidā II/02/52
 n. gibi I/38/36, II/02/93, II/39/60
 n. isi I/41/23
 n.+ ler I/113/95, I/22/17, I/79/02,
 I/79/03
 n.+ lerlen I/120/37
 n.+ se nē I/161/51
 n. verdiyse I/120/64
 n. veriñ II/02/80
 n. yapacakTı I/97/06
 n. yapam I/69/49
 n. yaparlar I/06/135
 n. yapcağ I/161/16
 n. yapcāsıñ I/29/09
 n. yapcaz I/21/45
 n. yapceñ I/71/42
 n. yapcesañ I/71/42
 n. yapcēsañ I/71/39
 n. yapıyöllē II/17/69
 n. yazıK ki I/07/73
 n.+ ydi I/140/61, I/145/59,
 I/58/06, I/72/79
 n.+ ye I/131/17
 n.+ yi I/95/41, II/34/48
 n.+ ylen II/15/77
 bk. ne I⁴ -17-
 n. I/138/66, I/150/59, I/161/24,
 I/42/75, I/79/43, I/79/46, I/79/47, I/79/52,
 I/79/58, I/80/10, I/86/39, II/05/31,
 II/09/102, II/09/91, II/20/80, II/24/51,
 II/24/73
 bk. ne I² -15-
 n. I/112/80, I/112/81, I/144/81,
 I/145/24, I/145/27, I/153/05, I/157/15,
 I/161/40, I/161/51, I/75/58, I/83/23,
 I/95/117, II/09/08, II/16/16
 bk. ne I³ -4-
 n. I/01/74, I/145/33, I/145/39,
 I/79/36
 bk. ne I⁶ -2-
 n. I/70/68, I/79/36
 bk. ne I⁵ -2-
 n. I/75/66, II/25/99
 bk. ne I⁹ -2-
 n. II/07/17, II/21/40
 bk. ne ... ne ... -5-
 n. I/74/30, II/08/45, II/25/98,
 II/38/99
nē : bk. ne II -41-
 n. I/07/72, I/08/25, I/104/10,

I/122/85, I/126/40, I/127/17, I/141/29,
 I/146/66, I/160/26, I/21/06, I/23/14,
 I/42/69, I/43/18, I/49/21, I/50/55, I/50/61,
 I/54/37, II/05/73, II/05/78, II/25/10,
 II/25/31, II/32/15, II/32/29, II/32/75,
 II/33/01, II/33/29, II/39/44
 n. I/106/10
 n.+ de I/143/36
 n.+ den I/143/47
 n. yapamān II/22/01
 n.+ ye I/132/05, I/140/34,
 I/143/59
 n.+ yi I/11/88, I/144/41, I/15/43,
 I/48/17
 n.+ ıı I/11/47
 n.+ ıı I/15/47
 n.+ yimiz I/129/38
nē : bk. ne I¹ -6-
 n. I/157/07
 n.+ miş I/08/33, I/10/52
 n.+ nen I/161/21, I/161/23,
 I/161/37
nē : bk. ne II -1-
 n. I/113/20
nebet : bk. nöbet -1-
 n. I/126/51
neci : Ne iş yapıyor? -2-
 n. I/66/54
nēde : bk. nerde¹ -2-
 n. I/59/29, I/59/68
neden : 1. Ne sebepten, niçin? -9-
 n. I/122/38, I/152/77, I/30/11,
 I/30/40, I/67/51, I/81/38
 n.+ i II/23/176
 2. Sebep.
 n.+ inden II/09/55
 n.+ le II/10/71
neden : bk. neden¹ -2-
 n. I/08/102, I/08/90
nedēn : bk. neden¹ -1-
 n. I/43/01
nēden : bk. neden¹ -1-
 n. I/20/93
nēden : bk. neden¹ -8-
 n. I/143/51, I/54/19, I/92/43,
 I/92/44, I/92/49, II/09/42, II/13/49,
 II/39/188
nefes : Akciğerlere hava alıp verme ve bu
 yolla alınıp verilen hava, soluk. -1-
nefes darlığı : Solunum sistemi
 hastalıklarında veya kalp yetmezliklerinde

ortaya çıkan ve nefes alma zorluğu şeklinde görünen rahatsızlık.

n. darlīna I/84/31

nehr : Nehir, akarsu, büyük ırmak. -
2-

n.+ i I/24/42

saḳarya n.+ iniḡ I/142/24

ne_ise : bk. neyse -1-
n. I/148/24

nekkā : < ne+ḳadar -1-
n. ḳā II/19/97

nēllere : < nere+lere -1-
n. I/45/63

nemaz : bk. namaz¹ -1-
n.+ a I/25/32

nemli : Hafif ıslak, hafif yaş, rutûbetli. -
1-

n. I/85/46

nen : bk. neyin -1-
n. I/122/81

nēn : bk. neyin -1-
n. I/107/38

nēna : Nakaratında "ne na" sözlerinin söylendiği bir türkü adı.-2-
n.+ la vurudu I/101/59
n. vurulurdu I/101/59

nene : bk. nine¹ -5-
n.+ m II/09/12, II/09/15, II/09/31
bk. nine²
n. II/20/57
bk. nine⁴
n. I/08/86

nerde : 1. Nerede, hasret, arayış, esef bildiren ve "imkânsız, yok" anlamında kullanılan bir söz. -50-

n. I/109/39, I/126/02, I/126/37, I/126/43, I/138/45, I/143/29, I/145/96, I/15/41, I/15/42, I/152/60, I/161/39, I/21/21, I/21/22, I/33/44, I/39/02, I/48/07, I/58/48, I/59/34, I/59/59, I/59/61, I/59/83, I/61/40, I/61/44, I/66/37, I/67/70, I/82/34, I/87/65, I/95/09, I/98/83, II/34/09

n.+ ydī I/15/07

n.+ ydi I/112/25, I/145/42

2. Hangi yerde?

n. I/145/17, I/145/92, I/30/01, I/52/05, I/52/85, I/58/44, I/63/47, I/69/52, I/83/51, I/92/53, II/07/98, II/16/75, II/27/53

n.+ siḡ I/52/87

nerdē : bk. nerde¹ -4-

n. I/143/31, I/143/40, I/39/93, I/59/33

nerde : bk. nerde² -1-

n. I/04/74

neḡde : bk. nerde² -2-

n. I/56/29, II/29/18

nērdē : bk. nerde¹ -7-

n. I/47/48, I/48/12, I/67/74,

II/16/105, II/21/46

n.+ ydi I/112/11

bk. nerde²

n. I/61/13

nērdē : bk. nerde¹ -1-

n. I/55/19

nēḡde : bk. nerde¹ -1-

n. I/49/62

nērdē : bk. nerde² -10-

n. I/120/12, I/133/59, I/72/03,

I/86/14, I/87/37, I/95/93, II/23/116

n.+ siḡ I/39/19

bk. nerde¹

n. I/48/23, I/152/100

nērdē : bk. nerde¹ -2-

n. I/152/79

bk. nerde²

n. I/72/18

nēḡde : bk. nerde² -1-

n. I/24/57

nērdē : bk. nerde¹ -3-

n. I/07/22, I/137/03, I/49/68

nerden : 1. Nereden, "hangi yerden, hangi taraftan?" anlamlarında kullanılır. -
31-

n. I/08/61, I/10/116, I/139/13, I/139/40, I/145/19, I/156/61, I/61/02, I/64/09, I/93/29, II/04/32, II/17/59, II/19/42, II/22/15, II/22/16, II/24/69

2. "Nasıl, imkanı mı var?"

anlamlarında kullanılır.

n. I/130/35, I/32/15, I/32/19,

I/32/20, I/59/50, I/80/63, I/94/72, I/96/92

3. "Nasıl, hangi yolla?"

anlamlarında kullanılır.

n. I/158/38, II/13/04

4. "Neden, hangi maddeden?"

anlamlarında kullanılır.

n. yapıldını I/71/60

5. "Her nasılsa, bir şekilde"

anlamlarında kullanılır.

n. I/115/29

nerden baḳsan : Bir tahminde

bulunurken “en azından” anlamında kullanılan bir söz.

n. bakış I/92/51

neçden : bk. nerden¹ -5-

n. I/03/15, I/139/33, I/72/65, II/03/83, II/28/30

nērden : bk. nerden¹ -1-

n. I/44/81

nērden : bk. nerden¹ -1-

n. II/23/148

nerden : bk. nerden¹ -4-

n. I/135/54, I/23/31, II/01/87

bk. nerden³

n. I/152/127

nērden : bk. nerden³ -1-

n. II/32/128

nerdeyse : Neredeyse, hemen hemen, az kaldı ki. -2-

n. I/93/47, II/19/162

nerdi : bk. nerde¹ -1-

n. II/10/103

nērdi : bk. nerde¹ -5-

n. II/08/59, II/11/61

n.+ ydi I/58/48

nerdisi : bk. nerdeyse -1-

n. II/08/96

nērdiysi : bk. nerdeyse -1-

n. II/05/16

nere : Hangi yer. -32-

n. I/16/49, I/18/62, I/61/17, I/75/42, I/81/04, II/29/35

n.+ lere I/08/93

n.+ m I/153/113

n.+ me I/15/48

n.+ si I/24/04, II/02/20

n.+ sinde I/145/20

n.+ sinden I/145/21

n.+ sindi II/05/19

n.+ sine I/08/98

n.+ ydi I/129/37

n.+ ye I/08/22, I/116/56, I/126/69, I/128/27, I/146/24, I/74/18, I/80/01, I/88/10, I/94/45, I/94/81, II/32/142

n.+ yi I/156/37, I/37/52

n.+ ynen I/138/107

nerē : bk. nere -4-

n. II/19/99, II/38/25

n.+ di I/139/46

n.+ yse I/69/93

neçē : bk. nere -1-

n.+ yē I/48/45

nerē : bk. nere -3-

n.+ ye I/69/25, I/72/05, I/76/65

nére : bk. nere -8-

n. II/24/87

n.+ de I/06/99

n.+ si II/25/109

n.+ ydi I/15/65

n.+ ye I/06/103, I/45/12, I/48/46

n.+ ye verise I/113/117

nereli : Hangi memleketli, hangi yerli. -12-

n.+ sin I/134/47, I/155/29, I/40/07, I/53/51

n.+ sizin I/111/117, I/16/18

n.+ siñ I/05/37, I/124/19, I/144/54

n.+ siñiz I/127/02, I/23/03, I/23/24

nerelí : bk. nereli -2-

n.+ siñ I/05/36

n.+ siñiz I/06/30

néreli : bk. nereli -2-

n.+ sin I/120/11

n.+ siñis I/79/14

neri : bk. nere -16-

n.+ sinde II/05/21

n.+ ye I/122/73, I/139/24, I/151/06, I/23/30, I/39/37, I/47/24, I/52/58, I/62/29, I/98/110, II/05/64, II/22/15, II/39/02

n.+ yi I/10/04, II/10/26, II/11/21

néri : bk. nere -2-

n.+ ye II/22/16

n.+ yi II/17/69

nerili : bk. nereli -2-

n.+ siñ I/63/47

nérlē : < nere+ler -1-

n.+ de I/79/21

nerlere : < nere+lere -2-

n. I/159/27, II/38/58

neskafe : Granül hâline getirilen kahveye sıcak su veya süt eklenerek hazırlanan içecek, hazır kahve. -1-

n. I/132/55

nese : bk. neyse -1-

n. I/148/12

nēse : bk. neyse -4-

n. I/122/65, I/153/106, I/30/13, I/89/06

nēse : bk. neyse -2-

n. I/155/47, II/05/17

nēse : bk. neyse -1-

n. I/68/44
nesi : bk. nasıl -1-
n.+ ydi I/58/20
nesī : bk. nasıl -1-
n. I/56/12
nesil : Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, kuşak. -9-
n. I/110/12, I/110/27, I/129/34, I/143/41, I/36/14, I/41/77, I/41/84
n.+ e I/110/11
n.+ imiz II/33/23
nesl : bk. nesil -2-
aslıq n.+ iñ I/144/54
n.+ iñiz I/129/67
neşe : Gönülde duyulan ve dışa vuran ferahlık hâli, üzüntüsü olmamaktan ileri gelen ve kendini çeşitli şekillerde belli eden iç ferahlığı, sevinç. -1-
neşe duy- : Mutlu olmak, mamnun olmak, mutluluk duymak.
n. duyarın I/37/23
neşeli : Neşesi hâlinden belli olan, şen, keyifli. -7-
n. I/38/45, I/38/47, I/38/48, II/21/27
n.+ dik II/21/27
n.+ ydik I/36/45
n.+ ydi I/55/71
neşesiz : Keyifsiz, durgun, üzgün. -
2-
n. I/38/46, I/38/47
neşir : “Kaynaşmak, bir arada bulunup uğraşmak” anlamındaki *haşır neşir olmak* deyiminde geçer. -1-
haşır n. oluyola I/69/15
neşrü_nümālî : Neşvünemālî, neşvünemā bulan, gelişip büyüyen. -1-
n.+ ydi I/14/03
net : Açık seçik olan, anlaşılmaz yanı bulunmayan. -1-
n. I/56/01
net - : < ne+et- -2-
n.- ceñ I/101/07, I/161/37
neteginj : bk. niTekim -1-
n. I/05/31
neteKim : bk. niTekim -1-
n. I/05/27
nevresim : İçine yorgan, battâniye vb. konan torba biçiminde çarşaf kılıf. -
1-
n. geçiriyon I/12/20

ney : bk. ne I¹ -6-
n. I/12/37, I/139/10, I/26/62, II/29/90
n.+ idi I/41/86
n.+ idi I/70/84
bk. ne I⁴ -5-
n. I/12/40, I/12/42, I/130/95, I/139/50
n.+ den II/35/74
ney : bk. ne I¹ -2-
n. II/05/106
n. yapvedilē II/05/88
ney : bk. ne I⁴ -1-
n. II/32/127
ney : bk. neyin -1-
n. II/16/05
neye : bk. niye -1-
n. II/03/13
neye : bk. niye -2-
n. II/23/22
neye : bk. niye -5-
n. I/08/117, I/60/93, II/29/18, II/29/19
neye : bk. niye -1-
n. I/64/06
neyi : bk. neyin -2-
n. I/121/21, I/143/30
neyin : Falan. -1-
n. I/121/64
neyle - : < ne+eyle- -2-
n.- siñ I/157/52, I/157/57
neyse : Önemi yok, uzatmaya değmez, olan oldu. -11-
n. I/119/30, I/125/68, I/13/07, I/15/13, I/15/64, I/15/85, I/45/56, I/81/32, I/87/56
her n. I/98/115
neyse : bk. neyse -1-
n. I/119/32
neyse : bk. neyse -1-
n. I/66/11
neyse : bk. neyse -12-
n. I/07/53, I/08/14, I/113/81, I/125/63, I/125/82, I/15/87, I/156/40, I/48/69, I/64/120, I/78/43, I/79/68, I/95/64
neysi : bk. neyse -1-
n. II/10/53
ni : bk. ne I¹ -1-
n. kıdār II/05/53
ni : bk. ni -22-
n. I/08/90, I/10/22, I/122/17,

I/145/03, I/15/74, I/15/82, I/152/100,
I/57/40, I/67/53, I/67/55, I/67/73, I/72/03,
I/74/47, I/95/63, II/02/07, II/02/09,
II/05/39, II/05/74, II/08/68, II/29/12
n.+ ydı I/66/35
ı : bk. mı -20-
ı. I/04/66, I/05/53, I/05/59,
I/06/129, I/109/19, I/114/42, I/144/72,
I/144/80, I/145/43, I/46/112, I/70/74,
I/91/63, II/23/115, II/39/101
ı. vuramıyöler I/05/27
ı.+ ydı I/111/109, I/13/42, I/15/06
ı : bk. ı -2-
ı. I/131/14
ı. yapTılar I/95/126
ı : bk. ı -2-
ı. - dım I/154/04, I/154/07
ı : bk. ı -1-
ı. I/154/05
ı : bk. ne I¹ -11-
ı. I/04/44, I/33/139, I/35/36,
I/97/06, II/07/136, II/34/56
ı. I/122/77
ı. ğadāsa II/39/75
ı.+ ye II/15/36
bk. ne I⁴ -11-
ı. I/130/66, I/14/54, II/03/16,
II/06/54, II/07/01, II/27/66
ı. II/17/42, II/39/35
ı.+ ye I/123/77, I/130/85,
I/143/33
bk. ne I² -1-
ı. I/20/25
bk. ne I⁵ -3-
ı. II/01/62, II/16/78
bk. ne I⁰ -1-
ı. II/07/93
bk. ne ... ne ... -1-
ı. I/74/30
ı : bk. ne II -1-
ı. I/03/59
ı : bk. mı -42-
ı. I/04/02, I/04/51, I/04/62,
I/08/01, I/10/02, I/10/101, I/104/15,
I/116/27, I/118/05, I/121/03, I/121/92,
I/124/02, I/125/61, I/128/07, I/128/53,
I/13/01, I/134/01, I/137/62, I/143/08,
I/145/37, I/147/07, I/152/107, I/153/96,
I/18/13, I/19/14, I/42/01, I/52/54, I/57/24,
I/57/40, I/63/10, I/66/33, I/66/55, I/67/45,
I/69/84, I/74/24, I/84/24, II/35/66,

II/39/110
n.+ sin I/137/10
n.+ sıı I/119/83
n. yapcan I/10/87
ı : bk. mı -1-
ı. II/08/25
ı : bk. mı -1-
ı. I/67/59
ı : bk. ne I¹ -4-
ı. I/58/62
ı.+ di I/47/80
ı.+ mı I/65/39
ı.+ nen I/63/60
ı : bk. mı -3-
ı. I/08/25, I/113/47, I/20/67
ı : bk. mı -2-
ı. I/66/44, II/18/36
ı : bk. mı -22-
ı. I/04/66, I/04/72, I/10/42,
I/114/44, I/116/28, I/119/25, I/126/07,
I/128/25, I/131/40, I/144/62, I/144/64,
I/161/43, I/22/06, I/35/25, I/37/52,
I/49/24, I/49/34, I/49/57, I/79/20, II/08/23,
II/27/53
ı : bk. mı -1-
ı.+ ydı I/04/61
ı : Çok, pek çok, birçok. -1-
ı. I/01/46
ı : Bir şeyin sebebini ve amacını
sormak maksadıyla kullanılan “neden,
hangi sebeple, hangi sebepten ötürü?”
anlamında soru zarfı. -1-
ı. I/153/116
ı : bk. ı -3-
ı. I/08/100, I/146/29, I/146/32
ı - : < ne+et- -1-
ı. - em I/03/84
ı : bk. neden -1-
ı. I/45/16
ı : bk. ı -1-
ı. I/73/34
ı : Bir kadınla bir erkeğin kânun
nazarında karı koca sayılmalarını sağlayan
işlem. -2-
ı : Nikâh için gereken
muâmeleyi yapmak, nikâhlanmak işini
gerçekleştirmek.
ı. ğıyılır I/42/65
ı. ğıyılmaz I/42/63
ı : bk. ı -2-
ı. I/94/87, I/94/88

nīḲah : bk. nikāh -1-
hoḤa n.+ ı ğıyılır II/23/86

nimet : Allah'ın kullarına bağışı olan yiyecek içecek vb., özellikle ekmek. -1-
n.+ lere I/135/40

ninceḡ : bk. incir -1-
n.+ lēden II/29/32

nine : 1. Büyükanne, anneanne veya babaanne. -20-
n. I/145/13, I/149/68
n.+ ler I/150/33
n.+ m I/150/34, I/150/41, I/87/101, I/87/99
n.+ me I/150/38
n.+ miḡ I/150/36
n.+ miz I/90/31
şāziye n.+ ḡ I/39/60

2. Yaşlı kadın.
n. I/30/08, I/30/09
n.+ le I/79/02, I/79/20
n.+ ḡḡ I/30/13
n.+ yi I/08/89

3. Yaşlı kadınlar için kullanılan bir unvan ve seslenme sözü.
ayşe n. I/87/04
şāziye n. I/39/92

4. Anne, üvey anne, analık.

nine : bk. nine² -2-
n.+ yi I/95/123

nine : (?) -1-
n. II/32/63

nira : bk. lira -3-
n. I/64/56, I/64/57

nirā : bk. lira -1-
n.+ ynaḡ I/64/57

nire : bk. nere -2-
n.+ sinden I/86/60
n.+ ye I/10/94

niri : bk. nere -1-
n.+ ye II/27/53

nisan : Yılın, mart ve mayıs ayları arasındaki 30 gün çeken dördüncü ayı, ilkbahar aylarının ikincisi. -1-
n.+ da I/04/71

nīsan : bk. nisan -3-
n. I/62/39
n.+ da I/03/101
n.+ ḡ I/127/15

nīse : bk. neyse -1-
n. I/148/16

nişan : 1. Bir erkekle bir kadının evlenme vaadiyle birbiriyle yaptıkları sözleşme ve bu sözleşme sebebiyle yapılan yüzük takma töreni. -23-
n. I/08/02, I/113/20, I/113/21, I/138/71, I/138/72, I/138/76, I/17/41, II/13/05, II/17/47, II/17/53, II/39/148
n.+ ı I/138/75

2. İşâret, belirti, iz, alâmet.
n. ediyon II/29/106

nişan yap- (ḡo-) : Nişan töreni düzenlemek.
n. ḡodular I/113/19
n. ḡonur I/113/21
n.+ ımızı yaparıS II/39/150
n. yapallardı I/113/117
n. yaparla II/39/147
n. yapıdık I/157/17
n. yapılıyo II/31/43
n. yapılıyö II/17/51
n. yapmıdan II/39/143

nīşan : bk. nişan¹ -1-
n. II/31/43

nişanlan - : Nişanlı duruma gelmek, evlenme kararının belirtisi olarak yüzük takmak.-1-
n.- dı I/145/06

nişanlıḡ : Nişan töreni için kıyafet vb. -1-
n. I/82/30

nişanna - : Nişanlamak, evlilik kararının belirtisi olarak bir kadınla bir erkeğin parmaklarına yüzük takmak. -3-
n.- dık I/74/102
n.- ıllar II/25/68
n.- rdık I/08/03

nişanna : bk. nişannı -1-
n.+ sı I/08/122

nişannan - : bk. nişanlan- -5-
n.- dıḡ I/04/15
n.- ıdī II/39/147
n.- ıncı I/34/07
n.- ıvırdı I/24/25

nīşannı : Nişanlı, nişanlanmış olan kimse ve bunların birbirine göre durumu. -26-
n. I/04/14, I/113/24, I/121/34, I/125/58, I/157/04, I/21/11, I/21/12, I/25/07, I/42/61, I/47/58, I/94/86, II/31/44, II/34/23
n.+ larımız I/25/06

n.+ m I/25/29
n.+ n I/08/127
n.+ ʔ I/113/27
n.+ sı I/08/112, I/08/126, I/08/128
n.+ sına I/06/05
n.+ sını I/138/91
n.+ ya I/25/46
n.+ ydı I/95/125
n.+ ydım II/16/79
nişannı : bk. nişannı -1-
n.+ ydı II/07/106
nişannık : bk. nişanlık -3-
n. I/02/18, I/02/20
n.+ la I/153/58
nişannī : <nişanlık+ı -1-
n.+ mız I/153/59
nişasdı : bk. nişasta -1-
n. II/39/69
nişasta : Mısır, buğday vb. tahıllardan, mercimek, bezelye gibi baklagillerden ve patatesten elde edilen, mensûcat sanâyiinde, apre maddesi îâmâinde, ilâç, kibrit, kola sanâyii gibi çeşitli yerlerde ve besin maddesi olarak kullanılan una benzer madde. -4-
n. I/111/54
n.+ lı I/111/61
n. unu I/111/61
nişasTā : bk. nişasta -2-
n. I/111/51, I/111/64
nişasTı : bk. nişasta -1-
n.+ yla II/15/115
niTekim : Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır. -1-
n. I/122/32
niy : bk. ne I¹ -1-
n.+ nen I/63/61
niy : bk. ne I¹ -1-
n. I/44/68
niye : Bir şeyin sebebini sormak için kullanılır; niçin, neden. -64-
n. I/05/39, I/06/134, I/06/91, I/11/69, I/112/14, I/112/58, I/121/25, I/124/48, I/128/38, I/128/55, I/13/40, I/136/11, I/138/03, I/138/50, I/14/61, I/14/66, I/18/31, I/21/29, I/21/65, I/23/70, I/24/36, I/25/25, I/25/29, I/31/16, I/39/38, I/40/42, I/43/12, I/43/19, I/48/18, I/48/64,

I/52/55, I/52/83, I/56/58, I/56/76, I/59/70, I/66/27, I/66/36, I/67/05, I/69/66, I/72/15, I/73/32, I/79/35, I/81/09, I/86/77, I/87/109, I/87/38, I/95/02, I/95/27, I/95/76, I/95/80, I/96/94, II/14/51, II/22/39, II/25/113, II/28/17, I/140/65, I/53/66, I/74/24, I/65/49, I/31/17
n. ki II/20/60
niye : bk. neyin -2-
n. I/121/42, I/122/47
niyē : bk. niye -4-
n. I/63/32, I/79/31, I/79/37, I/95/04
niye : bk. niye -2-
n. I/128/50, I/14/70
niye : bk. niye -1-
n. I/64/07
niyet : Bir şeyi yapmayı önceden kurma, zihinde tasarlama, yapmayı aklına koyma, yapmaya karar verme. -3-
n.+ imiz II/19/30
n.+ ine I/06/80
n.+ liler I/48/60
niyi : bk. niye -6-
n. I/75/63, II/01/01, II/06/70, II/29/19, II/29/20
niyī : bk. niye -1-
n. I/56/74
niyī : bk. niye -1-
n. I/48/18
niyin : bk. neyin -1-
n. II/39/23
niyse : bk. neyse -1-
n. II/23/196
noқта : Belli bir yer. -1-
n. I/31/45
noқTā : bk. noқта -1-
n.+ ya I/31/45
noқuş : Bir çocuk oyunu. -12-
n. I/31/29, I/31/31, I/31/32, I/31/43, I/31/48
n.+ u I/31/30, I/31/44, I/31/46, I/31/47
no_от : bk. nohuT -1-
n. II/02/53
no_уд : bk. nohuT -3-
n. I/75/40
n.+ a I/75/40
n.+ u II/37/110
no_ут : bk. nohuT -2-
n. II/01/12

- n.+ lādan I/75/41
- noḥḥód** : bk. nohuT -1-
n.+ u I/134/46
- nohód** : bk. nohuT -3-
n. I/123/56, I/152/22
n.+ umuS I/152/111
- nohōd** : bk. nohuT -1-
n. I/101/21
- noḥód** : bk. nohuT -4-
n. I/134/45, I/144/58, I/72/49
n.+ u I/124/23
- nohoT** : bk. nohuT -1-
n. II/30/43
- nohōT** : bk. nohuT -1-
n. I/152/83
- nohud** : bk. nohuT -16-
n. I/102/08, I/153/37, I/30/42,
I/55/43, I/80/58, I/90/33, I/90/83
n.+ u I/124/17, I/129/52, I/41/37
n.+ ū I/105/45, I/153/31
n.+ unu I/105/42, I/128/17
n.+ uḡ I/105/47
n. yaparīz I/90/33
- noḥud** : bk. nohuT -2-
n. I/80/59
n.+ umuzu I/103/44
- nohuT** : Baklagillerden, sarımtırak çiçekli,
50 santim boyunda, yurdumuzda tânesi
için, bâzı ülkelerde ise yem bitkisi olarak
yetiştirilen bir yıllık bitki ve bu bitkinin
yemek veya leblebi yapılan, besleyici
maddesi zengin, bol nişastalı yuvarlak
tânesi. -10-
n. I/103/20, I/105/50, I/129/51,
I/129/52, I/153/34, I/153/36, I/29/22,
I/41/51
önüm n. ḳavırı arḳam tınaz savırı
II/19/155
n.+ dur I/02/14
- nohūt** : bk. nohuT -1-
n. yaparız II/27/45
- noḥutluḡ** : Nohut için kullanılan. -
1-
noḥutluḡ makinesi : Nohut tartmak
için kullanılan makine.
n. makinemiz II/30/82
- nol** - : < ne+ol- -32-
n.- acaḳ II/22/88
n.- acaḡ I/59/86
n.- caḳ I/40/61, II/17/77
n.- caḳdī I/34/08
- n.- cādı I/98/37
n.- caḡ I/146/01, I/58/37
n.- caḲ I/138/23, I/40/35, I/40/36,
I/40/43
n.- caḲ I/60/97
n.- cāsaḡ II/39/141
n.- ceK I/03/04
n.- ceḳ I/03/82
n.- cıḳ I/40/57
n.- cıḡ I/03/42, I/59/82
n.- cıḲ II/05/37
n.- Çek II/08/37
n.- du I/22/15, I/24/35, I/45/50
n.- dūnu II/19/50
n.- duysa I/22/16
n.- ū I/87/53
n.- ūcaḳ I/37/41
n.- ur I/76/47
n.- uyo I/87/53, II/39/141
n.- uyòdu I/91/52
- noḡ** - : < ne+ol- -1-
n.- duysa I/83/23
- nōl** - : < ne+ol- -24-
n.- acaḲ I/44/93
n.- caḳ I/138/11
n.- cāḡ I/58/84
n.- caḲ I/109/58, I/20/82, I/20/83
n.- cāsaḡ II/39/153
n.- ceK I/86/12
n.- ceḡ I/146/30
n.- cıḳ I/34/09, I/34/41, II/16/84
n.- cıḡ II/08/76
n.- du I/133/04, I/149/51, I/88/34,
II/24/79, II/25/43
n.- duysa II/09/16
n.- ucuḲ I/95/102
n.- ur I/41/09, I/52/70
n.- uyo II/04/62
- normal** : bk. normal -5-
n. I/135/46, I/97/46, II/19/62,
II/38/02
n.+ a I/116/19
- normal** : Kurala, alışılmışıya uygun, doğal,
tabii ve bu durumda olan. -7-
n. I/106/01, I/16/14, I/49/26,
I/97/42, II/37/69
n.+ de II/19/140, II/19/60
- normál** : bk. normal -1-
n. II/38/52
- normál** : bk. normal -1-
n. II/37/21

nōrmal : bk. normal -2-
n.+ de I/151/35

normel : bk. normal -1-
n. I/03/82

not : Bir şeyi hatırlamak için yazılan kısa yazı. -2-
not devteri : Hatırlanacak şeyler için not yazılan defter.
n. devteri I/75/72
n. devterini I/75/73

nöbed : bk. nöbeT -1-
n. alırdığ I/47/43

nöbeT : Sıra ile yapılan görev. -1-
nöbeT dut- : (Bir yer veya kimseyi korumak veya gözetlemek amacıyla) Bulunduğu yerden belli bir süre ayrılmamak, nöbetçilik etmek.
n. dutmuş I/95/19

nöbetçi : Nöbet bekleyen, nöbet sırası kendisinde olan kimse. -1-
n. I/121/17

nöbetlig : Nöbet tutulan yer. -1-
n. I/95/24

nōvus : bk. nüFus -2-
n. kâdını I/138/123
n.+ da I/147/12

nu : bk. mu -14-
n. I/138/03, I/146/30, I/161/44, I/30/46, I/33/123, I/44/05, I/48/60, I/62/29, I/66/10, I/73/77, I/87/101, I/87/58, I/95/76
n. ne I/134/53

ņu : bk. mu -1-
ņ. I/21/93

ņū : bk. mu -25-
ņ. I/04/07, I/04/47, I/113/49, I/131/43, I/131/44, I/161/45, I/161/46, I/21/48, I/21/92, I/26/51, I/48/63, I/48/64, I/74/65, I/74/77, I/76/42, I/78/09, I/80/61, I/95/29, II/04/61, II/39/115, II/39/121, II/39/131, II/39/152, II/39/153, II/39/62

nuFus : bk. nüFus -3-
n. II/02/31, II/02/68
n.+ ları II/24/04

núFus : bk. nüFus -2-
n. kâdım I/153/05
n. kât II/30/04

nuFuz : bk. nüFus -1-
n. gâdına I/20/67

numara : 1. Bir şeyin bir dizi teşkil eden benzerleri arasındaki yerini gösteren sayı.

-6-
n. I/146/37
n.+ lānı I/48/68
n.+ lar I/48/68
n.+ ları I/33/33, I/48/68

2. Rakamla ifade edilen çeşitli kullanılışlarda kısaltma yoluyla tamladığı nesne veya kimse yerine kullanılır.
n.+ da II/29/13

nur : Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık. -7-
n. I/148/02
n.+ da I/107/30, I/122/69, I/50/52

nurda yassın : Ölmüş bir kimse için kullanılan hayır duâ sözü.
n.+ da yassın I/52/66
n.+ da yassın I/06/24

nuş : bk. nur -1-
n.+ da I/52/23

nuşadiye : Reşadiye altını, Reşat altını. (?)
-1-
n.+ ler I/131/19

nuvus : bk. nüFus -3-
n. I/56/67
n. sayımı I/56/73
n.+ umuS I/146/05

núvus : bk. nüFus -3-
n. II/09/63
n. kâdı I/153/07
n. cüzdanıma I/153/08

nuvus : bk. nüFus -1-
n.+ unu II/09/77

nü : bk. mü -9-
n. I/117/17, I/134/02, I/50/39, I/94/84, I/96/87, II/02/16, II/39/132
n. yapıyola I/145/85

ņū : bk. mü -7-
ņ. I/137/44, I/49/19, I/64/26, II/08/46, II/32/81, II/32/83, II/39/74

nüfis : bk. nüFus -1-
n. I/61/67

nüFus : Kişi, belli bir bölge, şehir veya memlekette yaşayanların tamâmı. -11-
n. I/142/03, I/23/52, I/99/19, II/04/38, II/04/39
n.+ a I/23/54
n.+ u II/04/38

n.+ ũ II/02/31
n.+ umda I/73/04
n.+ unu I/23/56

nüFus kâğıdı : Bir ülkenin vatandaşlarına devletçe verilen kimlik belgesi, kafa kâğıdı.

nüvus : bk. nüFus -9-
n. I/56/66, I/92/44, II/10/64
n. kâdı I/99/69
n. kâdı II/14/02
n. kâtlarından I/99/68
n.+ umuS I/92/46
n.+ unu I/46/11

nüvüs : bk. nüFus -1-
n.+ a I/92/48

O

o : Tekil üçüncü şahsı ve işâret zamiri olarak yerini tuttuğu en uzaktaki kimse veya şeyi gösterir. -2137-

o. I/01/10, I/03/14, I/03/21, I/04/43, I/04/49, I/04/67, I/05/65, I/06/68, I/07/11, I/07/12, I/07/18, I/07/21, I/07/34, I/07/37, I/07/43, I/07/49, I/07/51, I/07/52, I/07/63, I/07/83, I/07/86, I/08/21, I/08/26, I/08/32, I/08/48, I/08/50, I/08/56, I/08/69, I/08/77, I/09/40, I/10/13, I/10/15, I/10/80, I/100/26, I/101/17, I/101/27, I/101/60, I/101/62, I/103/15, I/103/62, I/104/17, I/105/16, I/105/37, I/105/43, I/105/44, I/105/45, I/105/46, I/105/50, I/105/51, I/105/64, I/106/18, I/106/34, I/106/41, I/106/43, I/106/45, I/106/62, I/106/77, I/107/23, I/107/53, I/108/23, I/108/32, I/108/51, I/108/56, I/109/05, I/109/10, I/109/36, I/109/47, I/11/06, I/11/17, I/11/18, I/11/42, I/11/48, I/11/59, I/11/61, I/11/63, I/11/65, I/11/66, I/11/69, I/11/81, I/11/85, I/11/86, I/11/87, I/110/09, I/110/10, I/110/27, I/110/47, I/110/63, I/110/71, I/111/121, I/111/31, I/111/33, I/111/34, I/111/35, I/111/57, I/111/67, I/111/70, I/111/75, I/111/77, I/111/98, I/113/106, I/113/107, I/113/14, I/113/15, I/113/30, I/113/37, I/113/38, I/113/39, I/113/43, I/113/45, I/113/69, I/114/16, I/114/37, I/115/10, I/115/17, I/115/47, I/115/48, I/115/50, I/115/55, I/116/09, I/116/21, I/116/25, I/116/26, I/116/28, I/116/41, I/116/53, I/117/12, I/117/20, I/117/27, I/117/30, I/117/31, I/117/34, I/117/42, I/117/45, I/117/46, I/119/10, I/119/27, I/119/35, I/119/44, I/119/48, I/119/56, I/119/78, I/119/79, I/12/43, I/120/09, I/120/35, I/120/50, I/120/51, I/121/24, I/121/25, I/121/32, I/121/33, I/121/43, I/121/57, I/121/81, I/121/88, I/121/94, I/122/12, I/122/14, I/122/22, I/122/24, I/122/26, I/122/28, I/122/42, I/122/48, I/122/53, I/122/62, I/122/68, I/122/71, I/122/73, I/122/85, I/123/18, I/123/20, I/123/26, I/124/13, I/124/50, I/125/16, I/125/23, I/125/44, I/125/67, I/125/98, I/126/08, I/126/20, I/126/26, I/126/28, I/126/63, I/127/08, I/127/13, I/127/23, I/127/25, I/127/26, I/127/34,

I/128/46, I/128/54, I/128/55, I/128/59, I/128/71, I/129/19, I/129/68, I/129/70, I/129/71, I/13/07, I/13/08, I/13/18, I/13/19, I/13/35, I/13/38, I/130/05, I/130/41, I/130/48, I/130/50, I/130/56, I/130/71, I/130/72, I/130/75, I/130/83, I/130/92, I/131/13, I/131/15, I/131/21, I/131/30, I/131/31, I/131/32, I/131/39, I/131/50, I/131/55, I/131/60, I/132/04, I/132/07, I/132/08, I/132/09, I/132/25, I/132/38, I/132/43, I/132/45, I/132/48, I/132/51, I/132/52, I/132/53, I/133/07, I/133/10, I/133/51, I/133/59, I/134/12, I/134/23, I/134/26, I/134/29, I/134/58, I/135/17, I/135/35, I/135/44, I/135/49, I/135/53, I/136/15, I/136/20, I/136/28, I/136/29, I/136/31, I/136/33, I/136/34, I/137/35, I/137/49, I/138/10, I/138/102, I/138/118, I/138/125, I/138/13, I/138/34, I/138/35, I/138/39, I/138/44, I/138/58, I/138/65, I/138/68, I/138/71, I/138/87, I/138/90, I/138/91, I/138/96, I/139/12, I/139/33, I/139/34, I/139/39, I/139/49, I/14/02, I/14/15, I/14/27, I/14/30, I/14/40, I/14/55, I/14/58, I/14/71, I/140/09, I/140/10, I/140/24, I/140/28, I/140/35, I/140/46, I/140/48, I/140/53, I/140/56, I/140/70, I/141/23, I/141/27, I/141/28, I/142/07, I/142/18, I/142/22, I/142/37, I/142/38, I/142/43, I/142/60, I/143/28, I/143/77, I/144/19, I/144/60, I/144/61, I/144/64, I/145/97, I/145/99, I/146/44, I/146/60, I/146/75, I/146/86, I/148/41, I/148/50, I/149/12, I/149/14, I/149/56, I/149/65, I/15/05, I/15/07, I/15/17, I/15/19, I/15/36, I/15/40, I/15/41, I/15/57, I/15/69, I/15/89, I/15/90, I/15/92, I/15/94, I/15/95, I/152/105, I/152/14, I/152/54, I/156/17, I/157/32, I/157/69, I/157/70, I/158/32, I/158/41, I/16/04, I/16/20, I/16/24, I/16/28, I/16/31, I/16/43, I/16/57, I/16/58, I/16/60, I/17/07, I/17/25, I/17/28, I/17/33, I/17/69, I/17/71, I/17/83, I/17/88, I/18/05, I/18/08, I/18/19, I/18/22, I/18/26, I/18/29, I/18/31, I/18/70, I/18/80, I/19/04, I/19/08, I/19/22, I/19/23, I/19/26, I/19/29, I/20/20, I/20/39, I/20/43, I/20/44, I/20/45, I/20/48, I/20/51, I/20/53, I/20/55, I/20/99, I/21/07, I/21/22, I/21/67, I/21/68, I/21/74, I/21/77, I/21/84, I/21/96, I/22/24, I/23/16, I/23/17, I/23/51, I/24/52, I/24/57, I/24/62,

I/24/63, I/25/11, I/25/18, I/25/23, I/25/24,
I/25/36, I/25/37, I/25/43, I/25/55, I/25/60,
I/26/12, I/26/19, I/27/05, I/27/16, I/27/21,
I/27/59, I/28/25, I/31/38, I/31/39, I/31/43,
I/32/56, I/33/131, I/33/141, I/33/34,
I/33/41, I/33/52, I/33/53, I/33/67, I/33/72,
I/33/90, I/33/97, I/33/99, I/34/05, I/34/14,
I/34/15, I/34/60, I/35/32, I/35/48, I/36/12,
I/36/55, I/36/56, I/36/57, I/36/63, I/36/77,
I/37/02, I/37/20, I/37/21, I/37/23, I/37/24,
I/37/38, I/37/42, I/37/43, I/37/45, I/37/49,
I/38/14, I/38/44, I/39/25, I/39/46, I/39/56,
I/39/59, I/39/86, I/39/91, I/40/03, I/40/37,
I/40/40, I/40/46, I/40/47, I/40/50, I/40/66,
I/40/70, I/41/23, I/41/24, I/41/48, I/41/57,
I/41/73, I/42/04, I/42/46, I/42/63, I/42/73,
I/43/01, I/45/36, I/45/40, I/45/44, I/45/60,
I/45/62, I/45/67, I/46/101, I/46/107,
I/46/120, I/46/13, I/46/14, I/46/31,
I/46/44, I/46/51, I/46/52, I/46/53, I/46/70,
I/46/72, I/46/96, I/47/25, I/47/70, I/48/09,
I/48/10, I/48/13, I/48/17, I/48/21, I/48/24,
I/48/31, I/48/33, I/48/34, I/48/43, I/48/66,
I/48/68, I/48/69, I/48/77, I/49/09, I/49/10,
I/49/33, I/49/56, I/49/57, I/49/64, I/49/70,
I/50/03, I/50/20, I/50/21, I/50/38, I/50/49,
I/50/54, I/50/73, I/50/74, I/51/03, I/51/22,
I/51/25, I/51/26, I/52/77, I/53/57, I/53/70,
I/53/77, I/53/78, I/53/80, I/54/32, I/54/33,
I/54/53, I/54/72, I/55/38, I/56/45, I/56/55,
I/56/61, I/56/69, I/56/73, I/57/37, I/58/27,
I/58/77, I/58/80, I/58/97, I/59/62, I/59/64,
I/59/68, I/59/80, I/60/04, I/60/06,
I/60/106, I/60/11, I/60/52, I/60/65,
I/60/66, I/60/99, I/61/03, I/61/16, I/61/40,
I/61/42, I/61/66, I/62/15, I/62/18, I/62/24,
I/63/43, I/63/58, I/64/107, I/64/109,
I/64/114, I/64/116, I/64/121, I/64/27,
I/64/31, I/64/34, I/64/39, I/64/41, I/64/42,
I/64/46, I/64/49, I/64/62, I/64/63, I/64/69,
I/64/73, I/64/74, I/64/75, I/64/78, I/64/79,
I/64/80, I/64/88, I/65/27, I/66/29, I/66/33,
I/66/35, I/66/38, I/66/44, I/66/53, I/66/55,
I/67/05, I/67/13, I/67/35, I/67/37, I/67/51,
I/67/57, I/67/58, I/68/62, I/68/63, I/68/64,
I/68/69, I/68/78, I/69/14, I/69/29, I/69/48,
I/69/94, I/70/45, I/73/37, I/74/06, I/74/18,
I/75/23, I/75/24, I/75/26, I/75/31, I/75/63,
I/75/64, I/75/71, I/78/24, I/81/45, I/82/07,
I/82/09, I/82/20, I/83/51, I/83/52, I/83/64,
I/83/74, I/85/07, I/85/13, I/85/31, I/85/35,

I/85/42, I/85/65, I/88/16, I/89/17, I/90/26,
I/90/66, I/90/69, I/91/03, I/91/07, I/92/48,
I/93/03, I/93/18, I/93/35, I/94/03,
I/95/124, I/95/125, I/95/53, I/99/14,
I/99/18, I/99/22, I/99/29, I/99/31, I/99/37,
I/99/38, I/99/48, I/99/59, I/99/61, II/01/09,
II/02/103, II/02/104, II/03/37, II/03/43,
II/05/63, II/06/04, II/06/08, II/06/35,
II/06/57, II/06/67, II/07/18, II/07/42,
II/07/74, II/08/119, II/08/134, II/08/135,
II/09/10, II/09/25, II/09/40, II/10/19,
II/10/25, II/10/33, II/11/22, II/12/32,
II/12/40, II/12/76, II/13/09, II/13/60,
II/13/65, II/14/24, II/15/15, II/15/28,
II/15/52, II/15/55, II/15/82, II/15/84,
II/17/09, II/17/67, II/19/05, II/19/07,
II/19/102, II/19/11, II/19/117, II/19/125,
II/19/129, II/19/133, II/19/155, II/19/156,
II/19/23, II/19/47, II/20/05, II/20/26,
II/20/57, II/21/31, II/21/35, II/23/02,
II/23/06, II/23/104, II/23/113, II/23/123,
II/23/125, II/23/133, II/23/138, II/23/139,
II/23/15, II/23/151, II/23/165, II/23/174,
II/23/184, II/23/185, II/23/191, II/23/202,
II/23/203, II/23/204, II/23/206, II/23/23,
II/23/36, II/23/82, II/24/05, II/26/11,
II/26/39, II/27/46, II/29/103, II/29/13,
II/29/21, II/29/28, II/29/32, II/29/37,
II/29/44, II/29/45, II/29/86, II/30/37,
II/30/67, II/30/77, II/31/17, II/31/34,
II/32/46, II/32/48, II/32/49, II/32/50,
II/32/81, II/32/83, II/33/74, II/34/100,
II/34/13, II/34/95, II/37/122, II/38/115,
II/38/71, II/38/77, II/38/79, II/38/86,
II/39/17, II/39/176, II/39/51

o.+ lur II/37/94

o.+ na I/07/65, I/105/31, I/105/43,
I/105/61, I/106/06, I/108/47, I/108/53,
I/109/42, I/11/59, I/111/19, I/111/23,
I/111/24, I/113/117, I/113/29, I/113/70,
I/114/34, I/115/43, I/119/55, I/123/09,
I/124/24, I/128/54, I/128/64, I/128/70,
I/129/49, I/13/11, I/130/41, I/131/57,
I/132/52, I/132/53, I/138/102, I/139/09,
I/139/43, I/14/61, I/144/60, I/15/56,
I/16/15, I/16/31, I/17/33, I/17/36, I/21/13,
I/21/96, I/24/51, I/36/74, I/41/35, I/44/83,
I/44/91, I/46/04, I/53/80, I/64/69, I/69/53,
I/73/32, II/15/16, II/15/17, II/22/18,
II/22/39, II/23/194, II/37/66, II/37/90,
II/38/50, II/39/185

o.+ nā I/109/39
 o.+ nā I/41/57
 o.+ na verdiK I/17/49
 o.+ na veriyon I/124/17
 o.+ nannan I/15/08
 o.+ nda I/104/30, I/104/31,
 I/109/10, I/116/29, I/116/30, I/122/74,
 I/123/68, I/130/84, I/26/49,
 I/26/54, I/54/68, I/74/06, II/12/68
 o.+ ndā I/128/73
 o.+ nḡā II/29/67
 o.+ nda yapıyoz I/105/41
 o.+ ndan I/03/103, I/03/41,
 I/08/04, I/08/12, I/08/16, I/08/22, I/08/49,
 I/08/86, I/101/41, I/101/74, I/104/38,
 I/104/43, I/105/64, I/106/21, I/106/22,
 I/106/64, I/106/71, I/108/35, I/109/16,
 I/109/17, I/109/40, I/11/59, I/11/77,
 I/11/81, I/11/83, I/110/07, I/110/08,
 I/111/30, I/111/66, I/111/67, I/111/75,
 I/111/82, I/111/83, I/112/54, I/113/07,
 I/113/102, I/113/68, I/114/03, I/114/04,
 I/114/07, I/115/16, I/116/36, I/116/38,
 I/116/40, I/117/26, I/117/52, I/118/11,
 I/118/12, I/118/16, I/118/17, I/119/56,
 I/119/57, I/12/02, I/120/11, I/121/124,
 I/122/07, I/122/28, I/122/58, I/122/60,
 I/122/66, I/123/53, I/124/14, I/125/91,
 I/127/07, I/127/10, I/127/20, I/127/30,
 I/127/41, I/127/42, I/128/62, I/13/16,
 I/130/13, I/130/15, I/131/13, I/131/41,
 I/131/56, I/132/30, I/133/09, I/134/59,
 I/135/15, I/135/16, I/138/22, I/138/40,
 I/138/67, I/138/74, I/138/76, I/138/84,
 I/138/85, I/139/19, I/139/34, I/139/36,
 I/139/37, I/139/50, I/140/47, I/141/22,
 I/142/06, I/144/62, I/146/28, I/15/21,
 I/15/26, I/15/62, I/157/13, I/157/14,
 I/157/43, I/157/80, I/17/05, I/18/13,
 I/18/37, I/18/55, I/18/60, I/18/74, I/19/03,
 I/19/08, I/19/28, I/24/03, I/24/22, I/24/25,
 I/24/31, I/25/07, I/25/08, I/25/11, I/25/14,
 I/25/17, I/25/21, I/25/22, I/25/28, I/25/30,
 I/25/57, I/26/03, I/26/13, I/26/58, I/27/16,
 I/27/63, I/27/64, I/27/76, I/31/44, I/32/35,
 I/32/86, I/33/114, I/33/45, I/33/88,
 I/35/05, I/36/78, I/39/41, I/40/03, I/40/16,
 I/40/50, I/45/47, I/46/10, I/46/26, I/46/93,
 I/49/06, I/49/26, I/49/27, I/49/74, I/49/75,
 I/49/78, I/54/07, I/58/21, I/58/46, I/58/47,
 I/58/51, I/58/57, I/58/67, I/58/69, I/58/87,

I/58/98, I/59/16, I/59/20, I/59/26, I/59/47,
 I/59/85, I/60/101, I/61/21, I/62/23,
 I/64/28, I/64/76, I/69/36, I/69/76, I/71/39,
 I/74/64, I/75/08, I/75/76, I/76/79, I/78/01,
 I/78/04, I/78/08, I/78/22, I/81/12, I/81/15,
 I/81/31, I/81/45, I/81/52, I/82/19, I/85/11,
 I/85/22, I/85/36, I/86/32, I/97/54, I/99/53,
 I/99/58, II/06/23, II/06/26, II/06/31,
 II/06/49, II/07/86, II/08/107, II/09/08,
 II/09/12, II/09/13, II/09/35, II/09/38,
 II/09/50, II/09/57, II/10/29, II/14/15,
 II/15/67, II/15/84, II/19/12, II/19/27,
 II/21/06, II/23/104, II/23/161, II/23/64,
 II/24/76, II/26/22, II/26/28, II/26/32,
 II/29/41, II/31/12, II/31/14, II/38/88,
 II/39/10, II/39/145

o.+ ndan I/157/18

o.+ ndán I/58/62

o.+ ndán I/49/02, II/23/197

o.+ ndân I/114/50, I/121/88,
 I/126/61, I/128/35, I/128/36, I/128/40,
 I/131/39, I/132/25, I/132/41, I/132/43,
 I/133/50, I/16/12, I/17/15, I/17/30,
 I/17/39, I/18/07, I/18/54, I/18/63, I/20/39,
 I/24/30, I/49/09, II/08/64, II/09/74,
 II/09/83, II/29/06

o.+ nḡan I/11/59, I/11/67, I/11/84,
 I/11/92, I/11/95, I/113/105, I/113/13,
 I/113/23, I/113/34, I/113/42, I/114/03,
 I/114/08, I/114/25, I/114/34, I/115/17,
 I/115/22, I/115/37, I/115/44, I/131/63,
 I/25/54, I/32/74, I/36/85, I/44/90, I/58/44,
 I/59/45, I/60/09, I/60/12, II/22/60,
 II/26/02

o.+ nḡan I/38/08

o.+ nḡân I/114/13, I/114/14,
 I/114/15, I/114/18, I/114/22, I/114/56,
 I/114/57, I/128/72, II/29/17

o.+ nḡan I/33/23

o.+ ndan ker I/83/70

o.+ ndan veriyóllā I/49/33

o.+ ndan yapardıx I/36/48

o.+ ndon I/36/73, I/50/27, I/59/23,
 II/23/164, II/29/105, II/29/56, II/29/89

o.+ nḡon II/29/100, II/29/60

o.+ nḡon II/08/119

o.+ ndun I/121/23

o.+ ne II/29/48

o.+ nı I/60/11

o.+ nla II/19/109

o.+ nlā I/83/17, II/19/43

o.+ nlā yapTılā I/33/137
 o.+ nlāda I/33/88
 o.+ nlar I/137/49, I/90/28,
 II/19/88
 o.+ nlar I/33/74
 o.+ nlarla II/38/79
 o.+ nna I/46/42, I/66/03, I/66/30,
 I/71/26, II/11/44, II/37/94
 o.+ nnā I/03/51, I/09/50, I/108/35,
 I/111/84, I/124/48, I/130/89, I/139/60,
 I/145/65, I/31/44, I/31/48, I/38/38,
 I/46/114, I/46/19, I/49/80, I/54/38,
 I/55/50, I/60/56, I/64/108, I/75/33,
 I/76/92, I/85/43, I/85/66, II/17/82,
 II/29/96, II/32/46, II/34/14
 o.+ nnā I/83/71
 o.+ nnāda I/34/56, I/53/82
 o.+ nnadan I/142/20
 o.+ nnādan I/130/89, II/30/85
 o.+ nnādan yapardıK I/07/104
 o.+ nnādaydı I/16/04
 o.+ nnan I/07/53, I/105/24,
 I/105/27, I/106/76, I/107/41, I/120/17,
 I/135/16, I/14/13, I/14/14, I/143/72,
 I/15/59, I/158/35, I/16/08, I/21/78,
 I/24/62, I/39/37, I/42/28, I/45/14, I/46/61,
 I/48/10, I/51/23, II/11/20, II/15/12,
 II/23/192, II/27/11, II/37/04, II/37/95
 o.+ nnān I/32/41, I/54/03, I/63/62,
 I/64/43, II/29/59
 o.+ nnan yapıyoduK II/15/78
 o.+ nnana I/17/52
 o.+ nnāna I/139/19
 o.+ nnanan I/128/15
 o.+ nnānan I/16/12, I/39/34,
 I/49/66, I/58/46, II/09/06
 o.+ nnāñ I/22/10, I/60/100,
 I/99/60
 o.+ nnar I/03/20, I/08/20, I/08/35,
 I/104/17, I/105/33, I/105/64, I/105/65,
 I/106/08, I/107/60, I/11/71, I/110/67,
 I/111/05, I/111/99, I/113/126, I/113/131,
 I/115/52, I/117/41, I/119/32, I/119/33,
 I/12/49, I/123/57, I/123/78, I/128/66,
 I/129/42, I/130/40, I/131/19, I/134/45,
 I/135/21, I/137/34, I/137/50, I/137/51,
 I/137/58, I/138/20, I/138/27, I/138/67,
 I/14/53, I/14/57, I/140/33, I/140/39,
 I/140/69, I/143/30, I/143/48, I/144/75,
 I/15/58, I/17/19, I/17/20, I/18/15, I/19/06,
 I/19/07, I/19/21, I/19/26, I/21/46, I/21/56,

I/34/17, I/34/19, I/36/20, I/37/28, I/37/42,
 I/37/47, I/40/06, I/42/51, I/42/53, I/44/09,
 I/44/16, I/45/42, I/49/41, I/50/61, I/55/19,
 I/60/66, I/67/74, I/68/61, I/68/63, I/85/46,
 I/90/59, I/91/30, I/99/23, II/04/45,
 II/06/72, II/13/20, II/13/29, II/19/40,
 II/23/146, II/23/162, II/23/165, II/23/53
 o.+ nnar I/129/45, I/17/20
 o.+ nnār I/39/75, II/15/53
 o.+ nnar veridi I/134/20, I/140/39
 o.+ nnar yapıyola II/23/18
 o.+ nnara I/07/57, I/105/33,
 I/105/34, I/106/69, I/121/124, I/127/30,
 I/128/64, I/128/74, I/140/29, I/140/33,
 I/140/70, I/15/19, I/49/35, I/54/26,
 I/64/118, I/85/24, II/15/78, II/38/32,
 II/39/188
 o.+ nnardan I/113/43, I/130/91,
 I/143/48, I/18/75, I/32/102, I/40/59,
 I/41/80
 o.+ nnarı I/09/76, I/101/25,
 I/105/62, I/105/65, I/106/10, I/106/15,
 I/106/69, I/11/53, I/11/89, I/110/13,
 I/111/65, I/111/85, I/111/98, I/113/45,
 I/116/13, I/120/43, I/121/86, I/123/30,
 I/123/62, I/124/34, I/125/24, I/128/01,
 I/129/68, I/130/12, I/130/14, I/130/20,
 I/130/54, I/130/69, I/132/12, I/132/15,
 I/134/20, I/137/42, I/137/51, I/138/57,
 I/139/01, I/139/09, I/140/42, I/143/24,
 I/143/25, I/144/22, I/15/42, I/152/16,
 I/18/20, I/22/24, I/34/35, I/34/37, I/34/41,
 I/37/28, I/37/29, I/42/05, I/46/53, I/46/59,
 I/48/39, I/48/47, I/49/09, I/49/66, I/52/36,
 I/54/13, I/54/39, I/58/64, I/59/57, I/59/62,
 I/64/39, I/64/58, I/74/33, I/85/23, I/85/46,
 I/91/75, II/03/09, II/06/38, II/06/71,
 II/07/138, II/11/57, II/13/43, II/13/46,
 II/14/34, II/15/15, II/15/32, II/17/12,
 II/26/15, II/26/35, II/29/90, II/37/70
 o.+ nnarı I/75/44
 o.+ nnarı yapacaK I/42/75
 o.+ nnarı yapādık I/33/93, I/58/47
 o.+ nnarı yapıyoz I/46/58
 o.+ nnarı yapıyolar I/59/18
 o.+ nnarın I/117/45, I/68/65
 o.+ nnarınan I/101/30, I/113/06,
 I/115/54, I/12/09, I/130/83, I/18/48
 o.+ nnarıñ I/11/30, I/113/65,
 I/135/56, I/137/24, I/143/18, I/15/28,
 I/24/57, I/34/05, I/50/18, I/68/64,

II/23/136, II/23/158
 o.+ nnarıñKi I/129/40
 o.+ nnarı I/08/12
 o.+ nnarī I/123/76, I/38/34,
 II/10/80, II/15/114
 o.+ nnarī veriyoru I/106/78
 o.+ nnarla I/105/65
 o.+ nnarnan I/15/73
 o.+ nnāyī I/64/59
 o.+ no II/13/11
 o.+ nTa I/37/45
 o.+ nu I/01/23, I/01/52, I/03/47,
 I/04/57, I/04/58, I/04/61, I/05/18, I/07/19,
 I/08/50, I/08/75, I/10/75, I/10/76,
 I/101/33, I/101/60, I/104/58, I/105/18,
 I/105/22, I/105/24, I/105/25, I/105/26,
 I/105/27, I/105/39, I/105/55, I/105/57,
 I/106/15, I/106/17, I/106/18, I/106/19,
 I/106/22, I/106/43, I/106/78, I/107/48,
 I/107/49, I/108/38, I/109/03, I/109/23,
 I/109/24, I/109/29, I/109/36, I/109/42,
 I/11/48, I/11/53, I/111/09, I/111/12,
 I/111/16, I/111/18, I/111/21, I/111/23,
 I/111/29, I/111/32, I/111/42, I/111/43,
 I/111/44, I/111/47, I/111/56, I/111/62,
 I/111/63, I/111/64, I/111/65, I/111/66,
 I/112/08, I/113/41, I/113/42, I/114/09,
 I/114/45, I/115/31, I/115/34, I/115/36,
 I/115/37, I/116/20, I/117/18, I/119/30,
 I/119/31, I/119/46, I/119/54, I/119/57,
 I/12/20, I/12/28, I/120/23, I/120/53,
 I/120/54, I/120/56, I/120/57, I/120/58,
 I/121/56, I/121/65, I/121/90, I/122/14,
 I/123/32, I/123/34, I/123/45, I/124/15,
 I/124/44, I/125/11, I/125/52, I/127/16,
 I/127/40, I/128/09, I/128/26, I/128/34,
 I/128/35, I/128/37, I/128/38, I/128/67,
 I/129/63, I/129/64, I/129/65, I/13/40,
 I/130/15, I/130/75, I/131/42, I/132/05,
 I/132/30, I/132/40, I/132/42, I/132/43,
 I/132/48, I/133/54, I/134/21, I/138/123,
 I/138/124, I/138/94, I/14/13, I/14/61,
 I/140/44, I/140/68, I/141/09, I/141/18,
 I/142/16, I/144/31, I/144/69, I/144/81,
 I/144/83, I/15/15, I/15/41, I/15/50,
 I/152/61, I/157/42, I/158/01, I/17/65,
 I/17/68, I/18/56, I/18/67, I/18/74, I/19/16,
 I/19/18, I/20/98, I/21/91, I/21/93, I/24/51,
 I/26/36, I/26/38, I/26/50, I/26/53, I/26/56,
 I/26/60, I/26/64, I/27/52, I/27/57, I/27/58,
 I/31/68, I/33/08, I/33/98, I/34/05, I/34/48,

I/34/59, I/34/60, I/34/61, I/36/51, I/36/54,
 I/36/56, I/36/74, I/38/11, I/38/12, I/39/20,
 I/40/21, I/40/24, I/40/48, I/41/09, I/42/12,
 I/43/11, I/44/44, I/45/41, I/45/55, I/46/49,
 I/46/75, I/46/81, I/46/83, I/46/87, I/48/14,
 I/48/30, I/48/53, I/49/28, I/49/29, I/49/49,
 I/50/07, I/50/42, I/50/57, I/52/19, I/52/64,
 I/53/80, I/55/01, I/58/28, I/58/32, I/58/68,
 I/60/05, I/60/106, I/60/109, I/60/41,
 I/60/64, I/60/67, I/61/08, I/61/50, I/64/37,
 I/64/38, I/65/50, I/66/13, I/67/13, I/68/44,
 I/69/84, I/70/26, I/75/06, I/75/11, I/75/37,
 I/75/76, I/76/44, I/76/73, I/76/86, I/83/39,
 I/83/40, I/83/64, I/83/76, I/84/04, I/85/26,
 I/85/31, I/85/47, I/87/53, I/91/49, I/97/39,
 II/05/108, II/07/114, II/09/03, II/11/29,
 II/13/25, II/13/26, II/13/56, II/15/123,
 II/15/66, II/15/72, II/15/79, II/15/80,
 II/16/24, II/16/44, II/19/53, II/20/02,
 II/20/53, II/20/75, II/23/05, II/23/06,
 II/23/125, II/23/182, II/23/183, II/23/189,
 II/23/193, II/23/195, II/23/196, II/23/200,
 II/23/204, II/23/209, II/23/37, II/23/91,
 II/24/99, II/27/56, II/29/15, II/32/35,
 II/34/92, II/34/94, II/37/112, II/37/118,
 II/37/122, II/37/40, II/37/77, II/37/89,
 II/37/92, II/37/96, II/37/99, II/38/24,
 II/38/72, II/39/187, II/39/31, II/39/50,
 II/39/75
 o.+ nū I/04/56, I/115/36, I/15/06,
 I/15/69, I/58/71, I/58/95, I/66/43,
 II/23/206
 o.+ nū I/33/48, I/40/48, I/73/74
 o.+ nu verin I/64/128
 o.+ nu verir I/133/14
 o.+ nu yapamadıK I/46/33
 o.+ nu yapar I/51/54
 o.+ nu yapıyola I/111/60
 o.+ nun I/106/66, I/109/53,
 I/156/34, I/156/58, I/48/13, I/68/64,
 II/15/28, II/15/73, II/19/144, II/19/158,
 II/19/83, II/19/84
 o.+ nuñ I/52/10
 o.+ nūn I/38/66
 o.+ nūn I/33/09
 o.+ nunan I/139/07
 o.+ nunna I/07/23
 o.+ nuñ I/07/20, I/07/67, I/101/08,
 I/101/32, I/105/41, I/105/47, I/105/50,
 I/105/53, I/106/20, I/11/15, I/11/48,
 I/111/08, I/111/29, I/111/34, I/111/67,

I/113/119, I/113/41, I/113/72, I/113/73,
I/113/77, I/121/106, I/121/82, I/122/83,
I/122/85, I/125/31, I/128/08, I/128/71,
I/13/04, I/13/40, I/130/72, I/130/75,
I/131/44, I/132/08, I/132/31, I/132/38,
I/132/39, I/134/43, I/135/06, I/135/28,
I/136/07, I/139/25, I/139/27, I/139/59,
I/140/32, I/140/59, I/140/61, I/140/70,
I/142/19, I/15/51, I/152/30, I/161/35,
I/17/49, I/19/26, I/20/44, I/21/31, I/23/14,
I/23/39, I/24/42, I/30/46, I/31/36, I/40/65,
I/41/92, I/42/43, I/45/38, I/46/68, I/47/22,
I/49/08, I/50/16, I/50/22, I/53/04, I/53/76,
I/54/66, I/55/25, I/55/32, I/58/11, I/58/33,
I/60/22, I/62/08, I/65/40, I/66/47, I/67/68,
I/68/19, I/73/59, II/01/89, II/02/66,
II/06/18, II/07/04, II/10/37, II/11/05,
II/20/01, II/20/15, II/23/15, II/23/180,
II/23/190, II/23/201, II/23/203, II/23/96,
II/26/33, II/29/25, II/37/93, II/38/78,
II/38/79, II/38/85, II/39/53
o.+ nŭŋ I/45/12, I/45/19
o.+ nuŋ úçuru I/21/78
o.+ nuŋ üçün I/23/19
o.+ nuŋķu I/113/73, I/130/41
o.+ nuŋđu I/142/18
o.+ nuŋķi I/41/58
o.+ nuynan I/130/71
o.+ nuynan I/130/91
o.+ ŋa I/21/12, I/41/91, I/45/57,
I/46/33, I/49/11, I/49/34, I/52/71, I/54/62,
I/54/64, I/59/70, I/60/84, I/61/46, II/05/78,
II/27/46, II/34/59, II/34/68
sözüm o.+ ŋa I/49/65
sözüm o.+ ŋā II/23/89
o.+ ŋu I/07/42, I/111/31
o.+ rđan I/146/17, I/146/23,
I/146/57, II/32/56
o. yapanı I/75/76
o. yaptı I/128/23
o. yapTı I/25/41, I/50/65
o.+ yđu I/02/61, I/141/05
o.+ yudu I/39/90
o.+ yudū I/39/90
ó : bk. o -13-
ó. I/63/15, I/78/25
ó.+ ndan II/34/14
ó.+ ndān II/09/49
ó.+ nnā yapmış I/99/52
ó.+ nnar I/149/19
ó.+ nu I/152/31, I/48/38, II/17/09,

II/31/04, II/39/115
ó.+ nū I/62/18
ó.+ nuŋ I/95/90
ó : bk. o -4-
ó. I/23/42, I/25/07, I/62/19,
I/91/05
óř : bk. o -2-
óř.+ ndan I/85/23, I/85/47
ō : bk. o -66-
ō. I/03/50, I/05/09, I/06/93,
I/101/63, I/106/09, I/109/45, I/119/01,
I/121/89, I/137/31, I/139/07, I/139/10,
I/139/17, I/140/67, I/145/08, I/145/25,
I/152/88, I/18/19, I/18/46, I/21/12,
I/23/40, I/33/03, I/34/12, I/36/64, I/39/46,
I/40/14, I/47/39, I/55/28, I/59/66, I/66/44,
I/67/09, I/67/13, I/67/62, I/67/76, I/74/05,
I/75/20, I/75/71, I/87/63, I/87/91, I/91/34,
I/99/61, II/02/12, II/03/13, II/11/12,
II/13/60, II/15/55, II/16/90, II/20/26,
II/23/110, II/23/125, II/23/21, II/23/30
ō.+ dan I/113/10
ō.+ du I/04/42
ō.+ ndan I/54/30
ō.+ nnā I/144/64
ō.+ nnar II/04/20
ō.+ nu I/101/27, I/26/36, I/34/04,
II/15/54
ō.+ nun I/48/13
ō. yaparız I/157/36
ō.+ yđu I/07/07
ō.+ yđu II/23/85
o - : bk. ol¹ -9-
ırāzi o.- sun I/88/72
razı o.- sun I/146/20, I/80/51,
I/88/38
rāzi o.- sun I/155/02
razı o.- suŋ I/52/25, I/66/05
razi o.- sun I/17/29
rāzi o.- sun I/136/22
bk. ol⁵ -1-
o.- sun varsın I/49/79
bk. ol² -1-
o.- suŋ II/39/14
bk. ol²⁶ -8-
o. +sun I/121/57, I/144/02,
I/144/03, I/33/06, II/19/137
o. +suŋ I/121/57
ō - : bk. ol¹ -41-
ō.- duķ II/08/12
ō.- sa II/02/78

̄.- sun I/10/41, I/23/26, I/52/101
 geŒmiŒlerden ̄.- sun II/25/82
 helal ̄.- sun I/59/82
 helal ̄.- sun I/52/98
 helallar ̄.- sun I/98/132
 iyan ̄.- sun II/22/62
 razı ̄.- sun I/44/89, II/06/60,
 II/38/101
 rāzı ̄.- sun I/01/98, I/148/35,
 I/52/38, I/52/66, I/52/98, I/64/105,
 I/78/52, I/87/126, I/98/133
 Œükūr ̄.- sun I/01/12
 Œükürler ̄.- sun I/50/81
 afiyet ̄.- suŒ II/39/77
 helal ̄.- suŒ I/50/84
 razı ̄.- suŒ I/45/34
 sa ̄.- suŒ II/05/70
 say ̄.- suŒ I/54/35
 bk. ol⁻² -22-
 ̄.- maz I/04/40
 gōŒü ̄.- mazsı II/17/48
 ̄.- muŒtu I/42/79
 ̄.- sa I/07/85, I/161/20, I/161/23,
 I/161/55, I/35/14, I/47/43, I/56/61,
 II/35/102, II/35/52
 ̄.- sun II/27/08
 ne olursa ̄.- sun I/115/58
 sālīg ̄.- sun II/22/48
 bk. ol⁻⁴ -21-
 ̄.- cek I/32/95
 ̄.- madıK II/05/84
 hiç ̄.- maza II/14/70
 ̄.- muŒ II/10/96
 mālīm ̄.- muŒ II/05/105
 ne de ̄.- sa II/23/39
 ̄.- sun I/01/43, I/09/83, I/42/63,
 I/42/64, I/44/75, I/74/99
 ne olursa ̄.- sun I/06/137
 olursa ̄.- sun I/06/131
 ̄.- sun vasın II/16/07
 ̄.- suŒ I/07/86, I/144/29, I/28/19,
 II/22/58
 bk. ol⁻¹⁸ -7-
 ̄.- sun I/06/99
 bk. ol⁻⁹ -6-
 ̄.- du I/10/116, II/05/58
 ̄.- duŒ II/11/39
 ̄.- muŒ II/14/21
 bk. ol⁻¹⁹ -2-
 ̄.- sa I/41/74
 bk. ol⁻³ -12-

̄.- dum I/43/01
 rātsiz ̄.- muŒ II/23/160
 ̄.- sa I/138/46
 ̄.- sun I/77/31, I/77/32, I/77/33,
 II/08/41
 helālı hoŒ ̄.- suŒ I/48/50
 bk. ol⁻¹⁰ -24-
 hasta ̄.- suŒ I/49/61
 bk. ol⁻⁵ -37-
 zēlzile ̄.- du II/05/83
 ̄.- muŒ II/05/87
 ̄.- sa I/62/08, II/28/66, II/39/09
 ̄.- sun II/13/27
 olursa ̄.- sun I/50/49
 ̄.- sun varsın II/22/88
 bk. ol⁻⁶ -30-
 ̄.- sun I/93/31, I/124/31
 ̄.- suŒ I/64/90, II/05/108, II/05/77
 bk. ol⁻¹² -2-
 ̄.- sun I/70/73
 bk. ol⁻¹⁷ -1-
 ameyed ̄.- muŒ II/05/95
 bk. ol⁻¹¹ -3-
 ̄.- duK II/08/12
 bk. ol⁻⁷ -23-
 ̄.- masın II/23/195
 ̄.- sa yapamıcaz II/25/114
 bk. ol⁻²⁶ -15-
 ̄. +sun I/39/11, I/58/63,
 I/155/67, II/03/42, II/17/32, II/17/33
 ̄. +suŒ II/21/45, II/22/57,
 II/23/97, II/23/98
 bk. olsun² -6-
 ̄. +sun I/40/07, I/40/08, I/40/80,
 II/37/41
 ̄. +sun vasın I/86/79
 ̄. +suŒ I/50/85
o_ul : 1. OŒul, cinsiyeti erkek olan evlāt.
 -2-
 o.+ suz ̄_ünsüz I/79/70
 2. (İsim tamlamasının ikinci ̄gesi
 olarak) Sülāle isimlerini belirtmek için
 kullanılır, zāde.
 molla ̄mer o.+ ları II/23/133
o_ursaK : OŒursak, çiftleŒmek isteyen
 diŒi sığır, kısır vb. hayvan. -1-
 o. I/152/125
obiyo : ŒaŒma ve korku ünlemi. -1-
 o. I/86/55
obiyū : bk. obiyo -1-
 o. I/86/61

obruk : Çukur, çukur yer, oyuk. -1-
o. I/56/09

obür : bk. öbür -1-
o. II/33/52

óbür : bk. öbür -2-
ó. I/50/30, II/09/08

óbürKü : bk. öbürkü -1-
ó. II/33/33

oca : bk. hoca -1-
cāmi o.+ sı II/07/108

oca : bk. ocağ¹ -4-
o.+ ا I/07/27, II/29/101
o.+ اη I/64/71
o.+ اη I/08/79
bk. ocağ³ -1-
boba o.+ ا II/14/97

ocā : bk. ocağ¹ -7-
o. I/133/65
o.+ ا I/05/58, I/42/36, I/42/47,
I/49/06
o.+ η I/116/48, I/89/08
<ocağ¹+a -7-
o. I/05/54, I/109/03, I/117/26,
I/123/52, I/26/08, I/72/80, I/80/36
<ocağ¹+ı -2-
o. I/116/45, I/135/49
<bk. ocağ²+ı -1-
mermer o. I/122/31

ocağ : bk. ocağ¹ -5-
o. II/18/11, II/35/66
o.+ da I/42/33
saÇ o.+ dā I/04/40
o. ibrī I/72/55

ocağ : 1. (Isınma, pişirme vb. işlerde kullanılmak üzere) Ateş yakılan yer. -19-
o. I/116/43, I/35/32, I/36/73,
II/18/12
o.+ da I/117/32, I/49/06
o.+ dı II/08/44
o.+ dī II/32/105
o.+ la I/80/35
o.+ lā I/99/38, II/35/67
o.+ lāmız II/08/44
o.+ larda I/13/25, I/64/70, I/90/81
o.+ ları II/34/89, II/34/94
o.+ ta I/32/35

2. Mâden veya taş çıkarılan yer. -1-
daş o.+ lānda I/153/124

3. Ev bark, âile.

ocağ ibrī : Ocak üzerine konularak içinde su kaynatılan kulplu, emzikli su kabı.

ocağ : bk. ocağ¹ -17-
o. I/04/40, I/09/51, I/116/47,
I/133/65, I/146/61, I/64/70, II/18/12,
II/33/33, II/33/34, II/35/67
o.+ da I/26/48, I/26/58, I/31/07,
I/72/59
o.+ dan I/132/44
o.+ dı II/18/33
o.+ Ta I/38/71

ocağ : bk. ocağ¹ -1-
o.+ lāmız II/23/190

ocağ : bk. ocağ¹ -1-
o. II/29/87

ōcağ : bk. ocağ¹ -1-
ō. II/37/123

ocağbaşı : Kuzinenin arkasında bulunan, üzerinde yemek pişirilen fırın. -3-
o. I/152/122
o.+ mız I/152/15
o.+ nıη I/152/121

ocağlık : (Isınma, pişirme vb. işlerde kullanılmak üzere) Ateş yakılan yer, ocak. -2-
o.+ lar I/22/24, I/87/90

ocağlık : bk. ocağlık -3-
o. I/72/46
o.+ lāmız I/72/45
o.+ ları I/72/45

oda : 1. Bir binânın, özellikle bir evin mutfak, banyo, giriş ve salon dışındaki çalışma, oturma, yatma vb. işlere yarayan, bir veya daha fazla çıkışı olan bölümlerinden her biri. -46-
o. I/160/20, I/57/13
göz o. II/21/31
göz o. I/77/10
o.+ da I/11/65, I/48/67
o.+ lā I/28/30
o.+ lāmız I/152/13
o.+ lara I/07/76, I/28/30
o.+ lı I/36/32
o.+ mda II/33/29
o.+ mdı II/33/52
yatağ o.+ mdıydı II/33/06
o.+ mız II/33/17
o.+ nıη I/77/11, I/99/74
o.+ sı I/10/83, II/32/103
misavir o.+ sı I/160/22

şârk o.+ sı II/13/42
 yatağ o.+ sı I/160/25
 o.+ sına I/11/72
 o.+ sında I/11/66
 o.+ sını I/142/43, II/39/140
 2. Köylerde bütün köye âit olan misâfir ağırlama ve toplantı yeri.
 o. I/07/76, I/153/72,
 o.+ da I/83/78
 o.+ lâda I/28/29, I/28/30, I/29/19,
 I/57/13, I/75/24
 o.+ lağa I/75/25
 köv o.+ ları I/153/72
 o.+ mız I/57/13, I/72/68
 köy o.+ sı I/99/73
 muhdâr o.+ sı I/99/74
 3. İçinde, tohum veya kelebek durumuna gelmemiş böcek bulunan yuvarlak küçük mahfaza, koza.
 o.+ ya I/85/51
odâ : bk. oda¹ -1-
 o.+ nı II/21/31
odâ : bk. oda¹ -2-
 o. II/33/17
 bk. oda²
 o. I/149/14
odi : bk. oda¹ -2-
 o.+ dı II/33/21
 bk. oda²
 o. yapıldı II/09/43
ödi : bk. oda¹ -1-
 ö.+ dı II/33/34
odi : bk. oda² -1-
 o.+ ye I/07/79
odu : bk. oda² -1-
 o.+ dâ II/28/57
odun : Yakılmak üzere kesilmiş ağaç. -
 113-
 o. I/09/43, I/09/62, I/104/16,
 I/107/42, I/109/10, I/116/45, I/118/10,
 I/121/12, I/129/66, I/130/34, I/130/35,
 I/130/45, I/130/63, I/137/63, I/15/32,
 I/152/93, I/157/21, I/157/22, I/158/44,
 I/16/28, I/16/37, I/45/09, I/47/43, I/50/41,
 I/50/42, I/52/90, I/55/56, I/60/05, I/64/70,
 I/72/69, I/72/70, I/75/28, I/76/74, I/84/43,
 I/93/10, I/94/14, I/96/64, I/98/93, II/11/03,
 II/15/77, II/21/07, II/21/77, II/21/79,
 II/21/83, II/24/28, II/27/36, II/30/12,
 II/30/32, II/33/44
 o.+ a I/109/09, I/151/37, I/82/17,

I/86/76, II/23/57, II/34/82
 o.+ dan I/151/36, I/31/41
 o.+ ları II/34/87
 o. modun I/76/11
 o. mudun I/45/65
 o.+ na I/02/67, I/88/49
 o.+ nâ I/158/44
 o.+ nan I/152/99, I/96/44,
 II/21/07, II/21/08, II/21/84, II/33/41,
 II/33/42, II/33/55
 o.+ nağ II/21/76
 o.+ nâna I/116/47
 o.+ nânağ II/21/81
 o.+ nâñ I/45/11
 o.+ nârâ I/72/42
 o.+ narı I/16/35, I/87/75, II/23/58,
 II/34/84
 o.+ narından I/16/30
 o.+ narı II/96/44
 o.+ u I/144/46, I/151/36, I/16/32,
 I/86/76, I/90/15, I/93/42, II/11/02
 o.+ ü I/152/15, I/75/38
 o.+ u modunu I/137/64
 o.+ um I/109/09
 o.+ umuzu II/07/13, II/07/16
 o.+ unu I/09/62, I/76/73, I/88/36
 o.+ uñ I/130/33, I/130/34, II/27/35
 o. yapıcâz I/93/08
odun emri : Odun kesmek amacıyla belirli günlerde devlet tarafından verilen yasal izin.
 o. emri viriğler II/27/37
 o. emri viriyóllá II/21/78
odün : bk. odun -1-
 o. I/107/42
ödun : bk. odun -1-
 ö. I/136/12
ōdun : bk. odun -4-
 ō. I/121/11
 ō. emri II/21/79
 ō.+ narı I/45/42
 ō.+ u II/11/04
odunnuĶ : Odunluk, odun konan yer. -
 2-
 o. I/160/04, II/32/100
of : bk. oh -2-
 o. II/19/146, II/39/164
ōf : Usanç, sıkıntı, bezginlik, ağrı, ıztırap, şikâyet vb. duyguları anlatmak için kullanılır. -1-
 ō. I/79/26

ofis : İktisâdî ve sînâî bir faâliyetin yürütülebilmesi için devlet tarafından idârî ve mâlî özerkliğe sâhip olmak ve tüzel kişiliği bulunmak üzere kurulmuş kamu kurumu. -1-

o.+ ler I/96/80

oĝi - : bk. oĝu⁻¹ -1-

o.- dum II/06/04

oĝud - : bk. oĝut⁻¹ -1-

o.- u I/122/60

oh : Beĝenme, hayranlık, sevgi, sevinç, rahatlama vb. duyguları anlatır. -11-

o. I/15/53, I/157/24, I/157/25, I/59/52, I/59/88, I/67/04, I/96/32, I/96/41

oh bicik : Sevgi göstermek amacıyla söylenen *biricik* anlamında bir söz.

o. bicik II/39/182

o. biÇik II/39/134, II/39/138

öh : bk. oh -2-

ö. I/152/79, I/22/12

ohö : Bir şeyin çokluğunu, uzaklığını anlatan *daha neler* anlamında ünlem. -6-

o. I/13/24, I/13/31, I/144/07, I/159/20, I/59/56, I/61/25

öhö : bk. ohö -1-

ö. I/49/45

ohşa - : Okşamak, (sevgisini, şefkatini belli etmek için) elini bir şey üzerinde hafif hafif gezdirmek. -1-

o.- yıp I/135/20

ohu - : bk. oĝu⁻¹ -6-

o.- dum I/131/10

o.- madım II/32/12

o.- p II/32/16

o.- yan II/09/83

o.- yaydım I/144/12

ohul : bk. oĝul -5-

o. I/78/37

o.+ lara II/26/12

yüKseg o.+ lara II/10/69

o.+ u II/26/09, II/26/14

ohül : bk. oĝul -1-

o. yapmadıK II/26/10

ohumé : bk. oĝuma -1-

o.+ yĩ II/32/16

oĝ : Yay denilen âletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek. -1-

o. I/95/28

oĝ : bk. oĝ -2-

o. I/95/28

oĝar : bk. yukarı -1-

ö.+ Ta II/07/48

oĝe - : bk. oĝu⁻¹ -1-

o.- yyo II/38/97

oĝı - : bk. oĝu⁻² -1-

o.- yamam I/71/06

oĝı - : bk. oĝu⁻¹ -1-

o.- caK II/24/48

oĝıt - : bk. oĝut⁻¹ -1-

o.- caz I/10/06

oĝlava : Hamur açmakta kullanılan, uzunca ve yuvarlak çekme değnek. -1-

o.+ ynan I/111/71

oĝlaveş : Oklava. -1-

o. II/14/33

oĝlava : bk. oklava -1-

o.+ ynan II/15/117

oĝtü : (?) -1-

o.+ nan I/95/19

oĝu : Küçük armağanlarla yapılan düğün çağrısı. -1-

o. yazıldı I/86/69

oĝu - : 1. Öğrenim görmek, tahsil yapmak. -272-

o.- cam II/19/08, II/19/09

o.- du I/06/35, I/120/06, I/122/57, I/129/06, I/132/04, I/135/59, I/138/20, I/156/22, I/24/26, I/44/57, I/53/57, I/61/22, I/72/18, I/72/19, I/85/09, II/05/51, II/09/56, II/09/73, II/10/69, II/14/80, II/20/31

o.- dü I/68/07

o.- duK I/03/02, I/108/09, I/11/09, I/11/10, I/121/97, I/121/98, I/134/20, I/141/25, I/146/03, I/146/29, I/53/56, I/61/22, I/72/10, I/93/48

o.- duK I/151/05, I/156/18

o.- dula I/150/20, II/07/103, II/10/68

o.- dulā I/151/24, II/07/18,

II/25/10

o.- dular I/120/19, I/53/49,

II/25/11

o.- dum I/108/08, I/11/04,

I/111/03, I/115/02, I/115/03, I/115/04,

I/122/55, I/122/59, I/125/93, I/129/04,

I/130/04, I/130/05, I/132/04, I/133/11,

I/145/04, I/150/04, I/150/05, I/156/15,

I/16/21, I/23/05, I/27/05, I/29/04, I/32/07,
I/39/66, I/41/95, I/41/96, I/42/59, I/44/28,
I/46/03, I/51/05, I/53/07, I/53/55, I/55/09,
I/57/02, I/57/03, I/59/06, I/59/07, I/68/06,
I/76/03, I/78/52, I/87/08, I/93/36, I/95/90,
II/06/06, II/06/49, II/14/61, II/17/04,
II/25/06, II/28/29, II/30/10, II/34/12,
II/37/04

o.- dūm I/121/37
o.- dūnan I/121/36
o.- dunu I/51/10
o.- duŋ I/146/30, I/29/08
o.- duŋuz I/64/108
o.- duydu I/51/07
o.- İla II/28/28
o.- İlā II/28/28
o.- İlārdı II/25/12
o.- madı I/04/70, I/109/53,
I/48/26, I/48/27, I/74/04

o.- madıĸ I/74/05, I/74/09,
II/05/10, II/28/26
o.- madıĸ I/06/07, I/112/06,
I/156/16, I/156/17

o.- madıla II/07/103
o.- madılar I/53/42
o.- madım I/101/03, I/122/12,
I/13/02, I/135/57, I/135/59, I/147/13,
I/147/14, I/39/66, I/43/15, I/51/05,
I/53/56, I/73/19, I/74/03, I/75/14, I/84/23,
I/88/04, II/05/03

o.- madım I/20/72
o.- mamağ I/20/73
o.- mamıS I/130/07
o.- mamış I/121/104, I/121/106,
II/19/15

o.- máyá II/10/68
o.- mayıncá I/119/26
o.- mayıncası II/26/14
o.- mazdıĸ I/43/16
o.- mıyınca I/05/10
o.- musū II/28/06
o.- muş I/05/09, I/11/09, I/120/10,
I/121/106, I/32/08, I/32/10, I/34/47,
II/05/51, II/05/58, II/05/59, II/25/07

o.- muşdur I/34/51, I/34/52
o.- muşlar II/25/08
o.- muŝuŋ I/99/65
o.- muŝuŋuz I/144/57
o.- nmadı II/19/07
o.- nuyodu I/95/90
o.- nuyōdu II/06/08

o.- r I/144/31, I/146/83, I/20/73,
I/33/26, I/43/15, I/44/74

o.- rĸan I/03/84, I/10/96, I/10/98,
II/39/10

o.- rdu I/121/39, I/129/30
o.- rduĸ I/122/63, I/146/32
o.- rdum I/146/29, II/39/10,
II/39/15

o.- su II/28/06
o.- yacaŋ I/144/09
o.- yam II/28/26
o.- yamadıĸ I/130/05, I/130/07,
I/134/14, I/57/03, II/19/03, II/23/10
o.- yamadıĸ I/57/04
o.- yamadım I/112/09, I/152/03,
I/87/08

o.- yamayannarı I/112/16
o.- yamazdım II/19/08
o.- yan I/156/11, I/21/52, II/09/81,
II/23/06, II/23/07

o.- yán I/156/23
o.- yana I/16/49
o.- yanna I/98/04
o.- yannā I/06/98, I/149/48,
I/53/57

o.- yannarıŋ II/08/15
o.- yaydıĸ I/144/08
o.- yaydıım I/125/93
o.- ycaĸ I/44/62
o.- ycam I/78/38, I/78/45
o.- ycaŋ I/138/105
o.- ycāŋ I/121/103
o.- yo I/74/07, II/20/31, II/24/44,
II/38/93, II/38/94, II/38/97

o.- yodu II/19/11
o.- yōduĸ I/93/35
o.- yōdun II/26/10
o.- yola I/32/13
o.- yolar I/07/10
o.- yollar I/129/07
o.- yoŋ I/119/60
o.- yor I/143/12, I/21/53
o.- yoŋlā I/32/14
o.- yup II/34/16
o.- yúp I/58/08
o.- yyo I/46/105
o.- yyō I/90/73
o.- yyoduĸ I/10/100, I/10/104
o.- yyola I/98/08

2. Bir yazıyı meydana getiren harf
ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek

veya seslendirmek. -59-

o. I/14/15, I/20/42
o.- cān I/34/53
o.- du II/13/33
o.- dulā I/122/15, I/29/15
o.- dullārdı II/03/23
o.- dūnu II/08/15
o.- duydu I/11/19
o.- llādı I/28/32
o.- llar I/104/39
o.- madıñ I/121/25
o.- maz I/53/59
o.- mazlardı I/07/80
o.- n II/05/57
o.- nu II/05/57
o.- nū II/05/57
o.- nur I/131/22
o.- r I/06/126, I/25/50, I/34/53,
I/34/54, I/53/59
o.- rdu I/48/68, I/80/28
o.- rduķ I/29/13
o.- rduķ I/29/13
o.- rlardı I/123/18
o.- rsañ I/20/42
o.- rum I/27/07
o.- run I/14/10, I/22/11
o.- rus I/104/39
o.- tÇan II/05/106
o.- yabilirin I/122/62
o.- yabiliyon I/33/28
o.- yamam I/71/04
o.- yamayyon I/138/06
o.- yamiyo I/110/13
o.- yamiyon I/14/10, I/85/06
o.- yamiyorsun I/33/29
o.- ycāmı I/39/93
o.- yo I/104/38
o.- yō I/104/33
o.- yollar I/114/34
o.- yom I/78/53
o.- yoñ I/20/38
o.- yorduk I/16/36
o.- yoz I/147/50
o.- yum I/06/103
o.- yup I/161/04
o.- yyōdum I/138/10

3. Bir yere çağırarak, davet etmek,
okuntu göndermek. -23-

o.- dū I/114/37
o.- duķ I/157/18
o.- duķları I/138/83

o.- dular I/114/38
o.- dular I/114/35
o.- dūñ I/138/80
o.- llardı I/119/69, I/119/70
o.- nmıyan I/155/80
o.- nurdu I/125/64
o.- nuyō I/106/74
o.- nuyodu I/104/46
o.- r I/30/50
o.- rdu I/107/50
o.- rlā I/30/50
o.- rlādı I/32/59
o.- rlar I/138/84
o.- rsa I/155/80
o.- rsā I/155/81
o.- rsuñ I/138/83
o.- yo II/39/155
o.- yor I/119/65
o.- yoS I/104/44

4. (Bir kimseye veya bir kimsenin
arkasından) Duâ etmek, duâ maksadıyla
belli sözleri söyleyerek Allah'tan mağfiret
dilemek. -14-

fatiha o.- duķ I/140/54
mevlüd o.- dülürdu II/03/23
fati_âyı o.- dum I/06/104
fatiha o.- madan I/91/09
fatihā o.- madan I/91/11
ğuran o.- nuyo I/64/17
ğuran o.- rduķ I/53/10
o.- rduñ I/29/14
ğuran o.- rlādı I/29/15
fāti_ā o.- rlar I/06/124
ğuran o.- run I/71/06
mēvlid o.- tÇān II/05/107
ğuran o.- yollar I/114/33
fatihayı o.- yūP I/06/77

5. Müslümanlıkta namaz vakti
geldiğinde genellikle minarenden insanları
yüksek sesle namaza dâvet etmek. -
13-

ezan o.- du II/13/31, II/13/32
ezan o.- nan I/139/49
ezan o.- naraķ II/13/31
ikindi o.- nasıya I/114/57
ezan o.- ndu I/112/72
sabağ namazı o.- ndu I/145/81
o.- nmayıncası I/38/33
ikindi o.- nunca I/114/58
ezen o.- nuyo I/64/17
o.- r ezennē II/05/56

o.- rdu ezanı I/38/32
ezan o.- rdu II/13/34
6. Anlatmak, ortaya dökmek,
yapmak. -1-
bildine o.- yō yapıyo I/146/28
oĶu - : bk. oĶu⁻¹ -12-
o.- du I/03/84, II/08/09
o.- duĶ I/122/61
o.- dum I/156/21, I/34/11,
II/23/26, II/23/27
o.- llar I/119/62
o.- madan II/32/14
o.- rdu I/80/28
o.- rduĝ I/44/31
o.- rum I/71/06
bk. oĶu⁻² -1-
o.- r II/05/60
oĶū - : bk. oĶu⁻¹ -1-
o.- duydu I/11/18
oĶū - : bk. oĶu⁻² -15-
o.- caĶ II/27/41, II/27/54
o.- mazdıĶ II/28/26
o.- p I/84/23
o.- ycān I/135/56
o.- yo I/149/15, I/151/25, I/70/86
o.- yolardı I/72/10
o.- yoŋ I/72/23
o.- yyo I/73/26
bk. oĶu⁻¹ -2-
o.- yon I/70/03
bk. oĶu⁻³ -1-
o.- ŋ I/138/74
oĶu - : bk. oĶu⁻² -2-
o.- rum I/89/02
ōĶu - : bk. oĶu⁻¹ -1-
ō.- rsaŋ I/46/116
bk. oĶu⁻² -1-
ō.- yanı II/05/54
oĶud - : bk. oĶut⁻¹ -15-
o.- amadım I/63/38
o.- amadıysa I/11/34
o.- amamışlar I/137/06
o.- ān I/128/10
o.- e I/66/34
o.- eydi II/39/08
o.- ullar I/20/74
o.- umamış II/05/06
o.- urdu I/16/20, I/68/09
o.- urduĶ I/129/29
o.- uyollar I/104/44
o.- uyoS I/104/44

o.- uyoz I/46/106
bk. oĶut⁻² -1-
mevlid o.- ullar I/119/43
oĶud - : bk. oĶut⁻¹ -3-
o.- amadı I/101/06
o.- en II/39/13
o.- urdu I/138/08
oĶul : Herhangi bir derecede öğrenim
görecek olanların toplu olarak devam
ettikleri öğretim kurumu, mektep ve
öğretimin yapıldığı bina. -287-
o. I/01/94, I/03/67, I/04/03,
I/10/12, I/101/04, I/109/55, I/11/05,
I/11/06, I/120/07, I/13/04, I/130/03,
I/134/16, I/147/14, I/149/13, I/149/16,
I/15/05, I/15/06, I/150/04, I/154/63,
I/156/17, I/158/28, I/158/29, I/161/27,
I/161/28, I/33/24, I/33/31, I/36/05,
I/36/08, I/36/24, I/37/08, I/37/09, I/39/64,
I/41/02, I/43/17, I/44/38, I/46/02, I/46/42,
I/46/45, I/50/20, I/63/06, I/68/05, I/68/07,
I/69/38, I/69/39, I/69/54, I/69/55, I/72/86,
I/74/08, I/78/38, I/78/53, I/79/05, I/83/10,
I/87/24, I/90/03, I/93/35, I/98/07, II/04/35,
II/05/11, II/06/04, II/06/05, II/07/102,
II/07/17, II/07/18, II/07/19, II/08/08,
II/09/42, II/09/55, II/14/02, II/15/03,
II/19/12, II/19/137, II/25/11, II/27/03,
II/27/26, II/27/27, II/27/28, II/28/24,
II/28/28, II/28/77, II/34/06, II/34/07
o.+ a I/01/94, I/04/03, I/08/08,
I/10/103, I/10/11, I/11/57, I/11/60,
I/112/09, I/113/02, I/119/02, I/120/08,
I/121/105, I/121/29, I/123/77, I/125/28,
I/127/05, I/133/48, I/133/49, I/135/56,
I/136/03, I/136/06, I/136/33, I/138/38,
I/146/09, I/146/29, I/146/30, I/146/33,
I/146/34, I/146/79, I/153/09, I/157/02,
I/16/23, I/16/24, I/16/27, I/24/23, I/34/41,
I/36/06, I/36/21, I/39/57, I/39/65, I/69/55,
I/71/03, I/72/46, I/78/40, I/83/06, I/83/07,
I/83/08, I/83/47, I/85/05, I/88/07, I/91/05,
I/94/45, I/98/05, II/19/11, II/34/09,
II/34/10
o.+ ā I/146/32, I/53/55
o.+ ā I/47/05
o.+ da I/02/54, I/10/104, I/120/09,
I/121/32, I/121/34, I/138/43, I/141/06,
I/146/80, I/15/68, I/151/30, I/151/39,
I/24/66, I/27/03, I/48/60, I/66/52, I/74/07,
I/90/06, II/09/50, II/28/29

o.+ dā I/36/23
o.+ a I/147/15
o.+ dan I/112/07, I/112/09,
I/112/12, I/112/13, I/112/18, I/113/04,
I/113/07, I/122/64, I/122/68, I/122/72,
I/158/30, I/16/37, I/16/38, I/22/10,
I/24/25, I/62/03, II/03/04, II/07/115,
II/10/69, II/28/25
o.+ dān I/62/03
o.+ dayken I/16/57
o.+ deyken I/87/47
o.+ dı II/07/17
o.+ du I/66/52, II/07/114
o.+ ı II/09/44
o.+ la I/68/55, II/27/38
o.+ lā I/153/10, II/04/19, II/28/77
o.+ lāda I/61/27, I/61/28
o.+ lāmız I/161/29
o.+ lar I/113/03, I/119/61,
I/125/28, I/126/05, I/55/52, II/02/37,
II/04/19, II/37/34
o.+ laṛā I/109/55
o.+ larda I/112/15, I/26/30
o.+ ları I/119/01, I/130/05,
I/153/11, I/45/34, I/72/25
o. muḳul I/05/08
o.+ u I/10/102, I/101/03, I/120/10,
I/156/23, I/159/03, I/24/63, I/39/67,
I/46/33, I/79/06, II/01/07, II/03/02,
II/05/02, II/07/113, II/08/79, II/08/80,
II/24/44, II/25/09, II/26/11
o.+ ū I/72/19
köy o.+ u I/121/107
o.+ um I/109/53, I/120/03
o.+ umu II/01/05
o.+ umuS I/47/29
o.+ umuz I/149/13, I/153/12,
I/29/05, I/36/05, I/69/54, II/04/35,
II/07/09, II/09/38, II/09/39
o.+ umuz yapıldı II/09/47
o.+ umuzdan I/28/11
öretmen o.+ una I/132/05
o.+ unda I/01/06, I/53/55
köy o.+ unda I/121/107
öretmen o.+ undo II/23/07
o.+ unu II/38/97
ğız öğretmen o.+ unu I/35/56
o.+ uṇ I/120/06, I/121/16,
I/146/28, I/87/13, I/88/08, II/07/115,
II/39/88
oḳul hayatı : Öğrenim görülen

zaman ve öğrenimle ilgili faaliyetler,
öğrenim hayatı.
o. hayātımız II/08/88
oḳul yap- : Okul binası inşaa etmek.
o. yapıldı I/158/33
o. yapıldı I/153/12
o. yapıldılar I/11/06
oḳuldan al- : Öğrenime son vermek.
o.+ dan alındılar II/03/03
oḳulu(a) yazdır- : Öğrenime
görmesi için bir okula kaydetmek.
o.+ u yazdırdım II/07/114
oḳul : bk. oḳul -3-
o.+ a I/88/05
o.+ da I/74/05
o.+ uṇ I/142/43
oḳul : bk. oḳul -1-
o. I/02/03
oḳül : bk. oḳul -2-
o. II/02/36, II/09/73
ōḳul : bk. oḳul -1-
ō. I/03/65
oḳuma : Okumak işi. -18-
o.+ dan I/27/06
o.+ mınsa I/05/17
o.+ sını I/42/05
o.+ ya I/151/09, I/20/71
o.+ yı I/109/53, I/125/94, I/14/14,
I/34/51, I/98/04
oḳuma kitabı : İlkokullarda
öğrencilere okuma yazma öğretilirken
kullanılan kitap, kırâat kitabı.
o. kitabı I/113/06
oḳuma yazma : Okumak ve yazmak
iş, okuyup yazma, bir yazıyı okuyabilme
ve yazabilme yeteneği.
o.+ m yazmam I/18/05, I/90/03
o. yazma I/134/25, I/159/04,
I/21/51, I/90/02, II/20/74
oḳuma : bk. oḳuma -2-
o. yazma I/63/09
oḳumá : bk. oḳuma -1-
o.+ ye II/08/16
oḳumâ : bk. oḳuma -1-
o.+ yâ II/08/16
oḳumak : Öğrenim görmek, tahsil yapmak
iş. -10-
o. I/132/03, I/14/15, I/151/06,
I/151/08, I/58/06, I/74/06, II/19/05,
II/19/06, II/19/08, II/37/13
oḳumağ : bk. oḳumak -3-

o. I/129/08, I/16/35, II/19/09
oğumağ : bk. oğumağ -1-
o. II/38/93
oğumağ : bk. oğumağ -1-
o. I/07/07
oğume : bk. oğuma -3-
o.+ ye I/01/29
o.+ ye I/80/27
o.+ yi I/87/15
oğumu : bk. oğuma -4-
o.+ ya I/11/05, I/130/06, I/68/55
o.+ yı II/08/15
oğumuş : Okumuşluk. -4-
o.+ um I/43/16, I/83/06, I/83/13
o.+ un I/83/13
oğumuş : Öğrenim görmüş, tahsilli kişi. -2-
o.+ Tü I/80/26
o.+ u I/43/18
oğumuşlü : < oğumuşluk+u -7-
o. I/34/52
o.+ m I/112/05, I/112/06,
I/112/46, I/120/02, I/20/70
o.+ ŋ I/144/10
oğumuşluğ : Okumuşluk, okumuş olma durumu, tahsilli olma. -1-
o. I/159/04
oğuncu : Düğüne çağırnak için gönderilen armağan (şeker, mendil, terlik, mum vb. küçük şeyler ve bunların gönderildiği kimseler. -15-
o. I/148/27, I/155/76, I/155/79,
I/155/80, I/155/81, I/155/82, I/155/83
o.+ lar I/114/55, I/41/10, II/25/61
o.+ lara II/03/25
o.+ ları I/114/51
o.+ muz I/157/15
ođunđu : bk. oğuncu -1-
o.+ sunu II/16/25
oğur yazar : Okuma yazma bilen (kimse). -1-
o. II/16/37
oğur yazarlä : <oğur yazarlık+ı -1-
o. + m I/161/02
oğur yazarli : <oğur yazarlık+ı -1-
o. + m II/34/80
oğur yazarlık : Okur yazar olma durumu. -1-
o. II/16/35
oğuş : Okumuşluk. -1-
o.+ um I/83/08

oğut - : 1. Öğrenim görmesini sağlamak, tahsil ettirmek. -59-
o.- amadı I/125/39
o.- cağ I/39/65
o.- cāđ I/39/65
o.- cādık II/24/79
o.- cādım II/24/79
o.- caz II/06/39
o.- cāz II/07/30
o.- cen I/72/25, I/72/35, I/72/36
o.- madı I/122/64, I/58/07
o.- madilā I/130/06, I/84/24,
I/85/05
o.- madılar I/06/07, I/15/08
o.- mamışla I/06/07
o.- mamışlar I/06/05
o.- muşla I/06/07
o.- sun I/125/39
o.- sūŋ II/05/07
o.- Tu I/11/31, I/11/32, I/11/33,
I/135/58, I/138/106, I/64/54
o.- Tü I/72/17
o.- tuğ I/53/58, II/07/103
o.- Tuğ I/63/61, II/05/09
o.- tuğ I/53/49
o.- Tuğ I/44/51, I/44/54
o.- Tuğ I/138/19
o.- tum I/53/59, II/07/101
o.- Tum I/143/06, I/52/50,
I/64/36, I/64/58
o.- Turulardı I/80/28
o.- Tuydu I/138/07
o.- ullağ I/134/61
o.- urdu I/75/70
o.- uyollardı I/123/78
o.- uyordu I/16/36
o.- uyoz I/46/105
2. Okuma işini başkasına yaptırmak, kırâat ettirmek. -1-
o.- uyo II/30/65
oğuT - : bk. ođut¹ -1-
o.- uyödu II/06/11
ođutmá : Okutma, okut¹mak işi. -1-
o.+ yá I/58/51
oğutmak : Okuma işini başkasına yaptırmak, kırâat ettirmek işi. -1-
o. I/126/30
oğutme : bk. ođutmá -1-
o.+ ye I/46/14
ođutmē : bk. ođutmá -1-
o. I/80/27

oğutmi : bk. ođutmá -1-
o.+ ya I/15/69
oğutmi : bk. ođutmá -2-
o.+ yi II/27/29
o.+ yđ II/27/27
óküz : bk. óküz -1-
ó.+ ümüz I/22/43
ol : bk. ol¹ -3-
o.+ um I/120/31, I/144/29, I/88/05
ol - : bk. öl- -1-
burda o.- an I/155/92
ol - : 1. (İsimlerden sonra geldiğinde) ...
hâline gelmek. -759-
o. I/15/73, I/60/104, I/67/26,
I/70/82, I/88/24, II/39/141
sa o. I/113/52, I/123/09, I/123/80,
I/139/17, I/143/27, I/143/86, I/146/86,
I/155/02, I/17/66, I/17/73, I/26/76,
I/33/08, I/37/02, I/37/03, I/37/54, I/49/82,
I/54/08, I/55/31, I/55/76, I/59/14, I/59/82,
I/72/23, I/79/35, I/80/03, I/80/66, I/85/63,
I/86/10, I/91/21, I/91/22, II/33/81,
II/38/101, II/38/103
sā o. I/38/71, I/49/82, I/58/99
sağ o. I/98/132
sağ o. I/98/132
yardımcı o. I/95/14
naşib o.- a I/116/11
berāber o.- abilillerse I/143/36
o.- abilir I/105/53, I/52/97
o.- abilirdik I/122/63
yoğ o.- acağ I/14/74
o.- acāz I/06/140
o. + alağ I/42/51
o.+ alağdar I/73/34
o.- ālađ I/08/122
o.- alı I/30/40
o.- ālı I/46/36
o.- alım I/14/72, I/28/04
o.- amadığ I/144/08
o.- amadım I/144/07
o.- amazdım I/125/96
o.- amazlarsa I/143/37
o.- amıyo I/149/48
o.- an I/46/111, I/61/47, I/67/37,
I/93/39, II/04/83, II/09/30, II/10/94,
II/31/44, II/31/45
đurban o.- an I/88/30, I/88/41,
I/88/45
o.- ana I/74/66, I/74/67, I/74/68
o.- anı I/42/38

o.- annā I/32/18, II/09/36, II/09/69
emekli o.- anna I/76/77
emekli o.- annā I/153/40, I/75/49
iptal o.- annā II/09/69
emekli o.- annādan I/46/101
o.- annar II/09/39
emekli o.- annar II/06/40
o.- annara I/122/47
o.- arağ I/14/04, I/122/58,
I/131/20, I/142/35, I/155/63, I/156/09,
I/156/54, I/23/13, I/33/145, I/50/72,
I/61/43, I/61/67, II/31/49, II/36/13,
II/38/117, II/38/49
o.- arağ I/142/03, II/04/85
doval o.- ārađ II/31/32
hobi o.- arağ II/38/111
o.- arağ veriyoz II/31/30
hobi o.- arağ yaparsınız II/38/112,
II/38/113
o.- arağtan II/19/35, II/19/37,
II/19/38
o.- arağ II/03/05
o.- arağ I/156/68, I/50/70, I/51/71,
II/02/28, II/10/33
o. + arāđ I/75/18
o.- arağ I/122/67, I/142/44,
I/46/55, I/46/89, I/46/90, I/46/92, I/50/16,
I/50/65, I/50/71, II/02/26, II/06/52,
II/13/40, II/23/143, II/23/162
hobi o.- arağ II/31/25
o.- arağTan II/06/74
kör o.- asıcalar I/133/21
o.- asıya I/103/50
o.- aydı I/24/12
emekli o.- āydıđ II/39/172
emekli o.- āyında I/64/05
o.- cağ I/103/07, I/111/66,
I/114/42, I/114/48, II/30/70
o.- cağ I/103/52
o.- cağmış I/83/61
o.- cağmışım I/91/13
o.- cādı II/28/07, II/28/09,
II/28/52
o.- cādıım I/42/21
o.- cağ I/01/100, I/01/99
gelin o.- cağ I/101/40
o.- cağ I/17/12
o.- cāđ I/101/44, II/09/84
o.- cām I/52/92
o.- can I/148/37
o.- cān I/148/37

o.- cāna I/125/62
o.- cānıza I/152/46
o.- cāsa I/125/59
o.- cen I/146/31
o.- dī I/23/51
o.- du I/113/03, I/113/54,
I/125/31, I/125/35, I/125/46, I/133/22,
I/138/19, I/138/90, I/14/54, I/140/48,
I/142/22, I/142/28, I/142/34, I/142/43,
I/146/38, I/146/39, I/150/09, I/150/58,
I/152/129, I/157/38, I/18/37, I/19/15,
I/20/62, I/23/51, I/23/61, I/44/33, I/52/29,
I/52/47, I/60/46, I/64/54, I/73/21, I/75/01,
I/76/06, I/80/65, I/87/85, I/93/37, I/97/17,
I/98/47, I/99/07, I/99/08, I/99/71, II/04/07,
II/07/114, II/20/30, II/20/31, II/22/65,
II/23/144, II/28/06, II/31/34, II/33/51,
II/35/19, II/39/135, II/39/17, II/39/20
o.- dū I/108/15, I/109/53, I/11/05,
I/111/76, I/120/03, I/122/43, I/125/63,
I/136/29, I/147/46, I/149/18, I/152/132,
I/18/37, I/23/55, I/34/51, I/41/19, I/42/03,
I/42/11, I/75/02, I/81/18, II/02/04,
II/02/52, II/02/83, II/25/08, II/28/79
ādet o.- du I/10/64
alt üst o.- du I/95/85
bedel o.- du I/13/26
çamır o.- du I/116/55
düşman o.- du I/95/44
emekli o.- du I/122/83, I/158/40,
I/46/72, I/46/74, I/64/39
emeKli o.- du I/143/06, I/143/82
emekli o.- du I/123/05, I/52/67
felÇ o.- du I/52/16
ğayıb o.- du II/14/27
hasta o.- du I/53/79
kefil o.- du II/19/27, II/19/28
lâzım o.- du I/149/63, I/149/62,
II/22/25
lâzım o.- dū I/142/44
mēzun o.- du I/52/67
nasib o.- du II/19/25
rahmetlī o.- du II/30/68
telef o.- du II/31/16
toz o.- du II/14/27
yara o.- du I/122/48
yardımcı o.- du I/16/42, I/63/41
yazığ o.- du I/03/40
yoğ o.- du I/06/34
zebeb o.- du I/113/16
o.- duğ I/02/23, I/128/02,

I/143/84, I/153/62, I/25/27, I/52/13,
I/77/04, I/77/19, I/77/26, I/77/42
emekli o.- duğ I/61/69
emeklī o.- duğ I/23/59
ğayinnā o.- dūğ I/120/30
ğız o.- dūğ I/120/29
ğurban o.- duğ I/120/43
yoğ o.- duğdan I/14/73
o.- duğlırı II/08/65
temam o.- duğtan I/113/19
o.- du_u I/44/29
o.- duğ I/119/38, I/15/25,
I/154/68
o.- dūğ I/15/09
emeKli o.- duğ I/140/11
emekli o.- dula I/69/14
emeKli o.- dula I/06/36
emekli o.- dulā I/33/128
emekli o.- dulā I/46/57
rahmetlik o.- dulā II/19/48
o.- dular I/119/78
emekli o.- dular I/33/130
o.- dum I/09/07, I/113/85,
I/113/98, I/140/03, I/140/06, I/140/07,
I/152/06, I/154/04, I/25/38, I/27/22,
I/27/27, I/42/21, I/50/21, I/56/52, I/63/36,
I/67/57, I/69/09, I/76/04, I/82/01, I/82/02,
I/88/54, II/28/33, II/37/60, II/39/135
bubanne o.- dum I/120/30
emekli o.- dum I/63/36, I/64/04,
I/68/02
ğayıd o.- dum I/52/26
ğayıt o.- dum I/23/62
gelin o.- dum I/101/09, II/32/08
ğurban o.- dum I/115/41, I/15/71
ğurban o.- dūm I/113/83,
I/133/36, I/144/40, I/88/19
mezun o.- dum I/122/13
ziyan o.- dum I/52/04
o.- dūma I/122/03, I/145/08
o.- dumda I/76/69
o.- dūmu I/14/04, I/27/23
ğurban o.- dumun I/15/23
o.- dūmuz I/120/19
cāhil o.- dūmuz II/33/01
o.- dūmuzdan I/23/43
o.- dūndan I/23/70, II/03/81
o.- dūmı I/64/29
o.- dūnu I/122/15, I/155/29,
I/155/88, I/82/13, II/19/51, II/19/53,
II/25/104, II/25/109

faydası o.- dūnu II/02/100
o.- duḡ I/120/09
emekli o.- duḡ I/99/24, I/99/25
emeKli o.- duḡ I/65/47
o.- duydu II/25/96
o.- eydig I/150/12
o.- imicān II/03/32
nasīb o.- ıydı I/148/61
ḡurban o.- ıyım I/123/72
ḡurban o.- ıyın I/86/52, I/88/09
o.- madī II/28/07
emekli o.- mādan I/71/74
gelin o.- madan I/159/25
o.- madı I/155/87, I/155/92,
I/155/93, II/03/05, II/25/11
nasīb o.- madı I/149/71
rāzı o.- madı I/12/42, I/99/34
rāzı o.- madıḡ I/99/31
o.- madıḲ I/154/61
emekli o.- madıḲ I/61/68
o.- madīndan I/142/42
sahib o.- mamıṣ I/122/44
o.- maS I/55/77, I/90/18
o.- masam I/14/13
emeKli o.- masaḡ I/65/47
o.- masın II/21/98
ayıb o.- masın I/103/30, I/63/40
ayıb o.- maSın II/01/48
o.- maSsa II/23/108
ayıb o.- maSṣā I/47/64
piṣig o.- maSsa I/123/72
o.- māyannā I/153/40
ziyan o.- māycaḲ I/48/22
o.- mayınca I/138/40
ṣayid o.- mayınca I/126/22
o.- mayo I/99/27
o.- māyor I/12/20
o.- maz I/110/47, I/34/49, I/55/73,
II/07/42, II/17/30, II/25/107, II/28/31
ayıb o.- maz I/54/41
geçim o.- maz I/152/74
rāzı o.- maz I/99/27
rāzi o.- maz I/108/53
perişan o.- mazdım II/16/56
o.- mıcaḡ II/03/32
o.- mıyınca I/52/96
o.- muş I/11/17, I/12/25,
I/152/118, I/24/51, I/39/40, I/46/30,
I/56/09, I/67/09, I/88/64, I/99/44, II/10/51,
II/17/16, II/23/156
ādet o.- muş II/24/52

def o.- muş I/08/106
saḡıb o.- muş I/122/44
sahıḡ o.- muş I/122/44
veran o.- muş I/17/75
o.- muşlā II/23/159
emekli o.- muşla I/72/28
o.- muşTu I/142/05
o.- muyò I/69/66
zāmet o.- muyo I/96/33
o.- sa I/105/31, I/116/40, I/132/59,
I/136/39, I/138/12, I/155/80
gelin o.- saḡ I/159/24
o.- sun I/10/41, I/114/23,
I/114/24, I/136/22, I/157/54, I/24/05,
I/43/35, I/69/61, I/69/62, I/78/06, I/96/32
afiyed o.- sun I/23/30
ḡalal o.- sun I/52/101
helal o.- sun I/91/62
helāl o.- sun I/107/20, I/119/83,
I/98/130
helāl o.- sun I/119/82, I/119/83
razı o.- sun I/23/59, I/33/125,
I/33/59, II/38/64, II/38/65, II/38/66
rāzı o.- sun II/09/45
rāzi o.- sun I/134/62, I/136/24,
I/137/56, I/137/59
sa o.- sun I/107/71, I/129/35,
I/131/05, I/23/53, I/64/38, I/78/08,
II/16/59, II/26/29
şüküller o.- sun II/05/58
şükür o.- sun I/136/26
o.- sunna I/150/16
insan o.- sunna I/149/39
sa o.- sunnar I/37/43, I/91/38
sa o.- sunnār I/37/15
o.- suḡ I/106/26
halal o.- suḡ I/43/35
helal o.- sūḡ II/33/81
rāzı o.- suḡ II/19/138
sa o.- suḡ II/31/14
o.- ū I/58/47, II/32/02, II/32/90,
II/39/56
nasīb o.- u I/116/05
yoḡ o.- ucaḡ I/14/20
o.- ucuḡ I/103/07
o.- ucuḲ I/95/102
o.- ullar I/21/62
sa o.- un I/93/53
o.- unca I/113/67, I/125/58,
I/128/59, I/154/68, I/42/21, I/52/92,
I/98/63, II/03/67, II/23/144, II/34/12

emekli o.- unca I/49/60, I/76/05
emekli o.- uncā I/71/73
hāmīle o.- unca I/126/75
zerhoş o.- unca I/145/69
nasib o.- uncısı II/08/100
o.- uncu II/07/143, II/21/78
emekli o.- uncu II/31/03
o.- unÇa I/79/07
o.- ünÇu I/58/17
emekli o.- undu II/09/89
seyir o.- unur I/26/21
o.- unuyodu II/07/29
o.- uñ I/08/51, I/08/52
mesid o.- uñ I/113/82
mesud o.- uñ I/113/81
sa o.- uñ I/129/72, I/161/57,
I/17/13, I/31/70, I/51/76, I/63/32, I/69/82,
I/72/07, I/93/57, II/38/102
sā o.- uñ I/40/04
sa o.- ūñ I/31/70
sağ o.- uñ I/45/33
o.- up I/82/12
o.- uP I/03/03, I/44/61
baş o.- up I/55/34
emeKli o.- uP II/31/24
emeklī o.- up II/31/02
o.- ur I/09/26, I/11/86, I/113/86,
I/114/52, I/116/10, I/116/40, I/116/41,
I/117/39, I/127/14, I/127/19, I/127/22,
I/127/26, I/127/40, I/132/31, I/144/71,
I/147/41, I/147/42, I/15/06, I/17/29,
I/26/18, I/31/13, I/36/19, I/52/49, I/54/68,
I/55/73, I/55/77, I/58/40, I/70/42, I/70/59,
I/94/53, I/94/54, II/17/25, II/38/102
o.- urğ I/111/119, I/54/65, II/15/30
o.- ūr I/36/18
ayıb o.- ur I/14/18, I/15/81,
I/47/83, II/37/38
ayıp o.- ur I/14/05, I/14/16
belli o.- ur I/116/36, I/121/47
bēlli o.- ur I/42/27
ğabil o.- ur I/06/133
günah o.- ur I/14/18
hamır o.- ur II/39/74
ilāzım o.- ur II/33/50
yardımcı o.- ur II/17/30, II/17/33
yardımcı o.- ur II/23/95
yoğ o.- ur I/117/39
zāhmet o.- ur I/54/57
zerhoş o.- ur I/145/76
o.- urğa I/159/28

o.- urdu I/159/11, I/31/50, I/55/36,
I/74/11, I/91/57, II/09/30, II/23/80,
II/23/96, II/34/103, II/34/66
o.- urdu I/130/11
aracı o.- urdu I/113/27
gelin o.- urdu I/102/25
yārdım o.- urdu II/12/79
zerhoş o.- urdu I/145/69
o.- urduğ I/141/29, I/144/08,
I/25/05, I/77/19
gelin o.- urduğ I/101/31
o.- urduğ I/121/102
idāre o.- urduğ I/18/24
o.- urdum I/144/12, II/39/08
emekli o.- urdum II/39/173
o.- urdun I/126/64
o.- urduñ I/108/31
hamile o.- urdūñ I/108/31
o.- urmuş I/01/41
o.- ursa I/03/43, I/127/10
o.- urşa I/111/78
o.- ūrşa I/44/75
ilāzım o.- ursa I/26/62
nasīb o.- ursa I/34/61
nasiP o.- ursa I/131/64
yardımcı o.- ursa II/22/28
o.- ursañ I/130/34
nasīb o.- ursañız I/17/71
Qurban o.- urum I/67/31
yardımcı o.- urum I/147/32
o.- urun I/140/06, I/144/07
o.- urus I/36/71
yardımcı o.- uruS I/129/39
perişan o.- uruz I/108/53
o.- ūsak II/32/99
o.- uvemiş II/24/86
o.- uvurdu II/28/40
o.- uydu I/46/31
o.- uyo I/103/05, I/103/59,
I/105/45, I/105/50, I/110/08, I/111/25,
I/111/26, I/111/70, I/111/77, I/147/34,
I/150/02, I/151/03, I/152/92, I/38/44,
I/87/53, I/90/48, II/10/82, II/20/30,
II/37/34
o.- uyò I/69/68, I/87/90, I/91/42
o.- uyò II/19/104
gelin o.- uyo I/102/26
göç o.- uyo II/04/62
ilāzım o.- uyo II/16/40
yardımcı o.- uyo II/19/137
o.- uyodu II/35/37

düñür o.- uyõdu II/13/56
sıra o.- uyõdu I/38/44
o.- uyola I/69/67
haşır neşir o.- uyola I/69/15
o.- uyollar I/143/37
o.- uyom I/120/02
o.- uyõmuş I/12/28
o.- uyon II/09/03
pişmān o.- uyõñ I/78/46
o.- uyor I/134/33, I/152/75,
II/24/66
o.- uyõr I/12/27
o.- uyorşa I/12/29
o.- uyoru I/60/06
irezil o.- uyoru I/144/78
o.- uyoS II/13/16
o.- uyoZ II/13/15
māni o.- uyoZ I/93/29
sebeb o.- úyõ I/05/17
o.- uyunca I/36/43
o.- uyuz II/08/92
2. Bulunmak, var olmak. -626-
o.- abilir I/06/144
o.- acak I/62/15
o.- acaK I/23/67, I/62/15
o.- acıg I/07/37
o.- an I/121/04, I/150/47,
I/152/70, I/21/64, I/21/65, I/46/64,
I/81/19, I/84/15, II/04/80, II/07/38,
II/09/66, II/16/23, II/22/53, II/23/84,
II/27/56, II/33/25
o.- ān I/139/01, II/38/88
o.- anā I/134/51
abes o.- anı II/38/52
o.- anna I/79/71, II/35/14
o.- annā I/146/78, I/46/113,
II/23/47
o.- annar I/13/18
o.- annara I/117/40
o.- annarı I/42/43
o.- araK I/69/99
o.- aydı I/148/19, I/25/41
o.- áydı II/11/64
o.- áydı I/145/16
o.- aydı yapādık I/31/16
o.- áydı yapādık I/31/16
o.- aydım I/21/06
o.- áydím II/39/10
o.- caK I/97/47, II/33/18
o.- caK I/21/67, I/30/38, II/33/17,
II/33/18

o.- caK I/71/23
o.- cek I/32/15, I/32/19
o.- ciğ I/90/82
o.- cuK II/10/26
o.- Çak I/50/50
o.- du I/06/77, I/14/56, I/28/40,
I/34/13, I/44/56, I/46/101, I/48/80,
I/73/09, I/75/48, I/96/15, I/96/17, I/97/45,
II/04/60, II/09/69, II/13/39, II/39/53
o.- dū I/03/23, I/20/16, I/110/38,
I/116/46, I/127/25, I/127/26, I/129/30,
I/129/44, I/142/54, I/145/75, I/34/14,
I/39/102, I/78/48, II/02/18, II/07/30,
II/07/32, II/07/33, II/07/37, II/07/51,
II/17/73, II/17/80, II/23/174, II/24/99
o.- dū gibi I/23/56, II/33/11
o.- duKca II/22/84
o.- du_u I/44/26
o.- du_unda I/05/67
o.- dū_uñuz I/06/130
o.- dūm I/73/28, II/39/135
o.- dūna I/81/12
o.- dūnu I/09/81, I/109/06,
I/133/59, II/30/22
o.- dūñ I/116/26
o.- eydi I/148/17
o.- ıydı I/145/11, I/161/34
o.- ıyunca I/36/67
o.- ma I/86/41, I/86/69
o.- madan I/03/108
o.- madı I/112/29, I/142/59,
I/27/31, I/35/38, I/46/34, I/61/54, I/83/70,
I/94/04, II/20/71, II/24/93, II/25/101,
II/38/27, II/39/120, II/39/130
o.- madıgı I/33/145
o.- madıyi I/50/66
o.- madī I/157/31, I/90/35,
II/01/13, II/17/73, II/17/80
o.- madında II/19/137
o.- mamış I/88/63
o.- mas I/11/50, II/17/55
o.- maS I/03/46
o.- māS II/23/178
o.- masa I/144/10, I/15/17,
I/66/12, I/69/37, I/90/82, I/99/15
o.- maSa II/22/35
o.- masā I/17/17
o.- māsa I/99/13
o.- masam I/15/17
o.- masaydı I/34/09, I/95/36,
I/95/39

o.- ması I/37/49, II/38/02
o.- masın II/37/97
o.- massa I/42/54
o.- maSsa I/103/33, I/123/69,
I/153/37, I/75/59, I/97/59
gönü o.- maSsa I/18/51
o.- mayanı II/27/24
o.- mayınca I/13/13, I/13/41,
I/133/19, I/85/18, I/88/72
o.- mayıncâ II/27/03
o.- mayınca I/60/90
o.- mayınca yapığ I/133/20
o.- mayıncası I/46/60
o.- mayıncısı I/51/68
o.- mayındeK I/124/31
o.- mayo II/19/75
fursantımız o.- máyo II/35/95
o.- mayodu II/35/53
o.- maz I/03/109, I/110/62,
I/137/08, I/137/62, I/138/59, I/146/14,
I/154/28, I/25/43, I/31/60, I/41/46,
I/41/63, I/48/23, I/53/62, I/59/60, I/61/39,
I/61/55, I/75/51, I/97/09, II/24/106
o.- maz olur mu I/20/46
o.- mazdı I/122/77, I/130/32,
I/36/16, I/48/46, I/94/75
o.- mǎzdı II/03/36
o.- mazsa I/64/89, I/88/71
o.- mēnca I/159/04
o.- mıdan I/59/42
o.- mınca I/50/80
o.- mıyan I/51/45
o.- mıyan yapar I/51/47
o.- mıyannara I/50/83
o.- mıycaK II/09/78
o.- mıyınca I/161/21, I/59/09,
I/65/51, I/73/11
o.- mıyıncâ I/36/05
o.- mıyıncı I/50/55, II/07/26
o.- mıyınca II/09/75
o.- mıyıncâ I/146/44
o.- mīcāk I/62/16
o.- mīnca I/49/29, I/50/80
o.- moyo I/32/25
o.- muş I/108/39
o.- muyo I/111/36, II/38/97
o.- muyò I/26/70
o.- muyò II/06/18
o.- muyodu I/61/73, I/83/37
o.- muyomuşTuK II/24/04
o.- muyor I/132/29

o.- muyüdu II/09/54
o.- muyyoru II/16/63
o.- müyyoru I/53/24
o.- sa I/109/49, I/115/29, I/120/42,
I/150/22, I/152/80, I/161/54, I/27/50,
I/41/30, I/83/08, I/86/52, I/87/102,
I/87/115, I/90/35, I/95/24, I/96/82,
I/98/48, II/19/165, II/39/107
o.- sā I/141/18, I/90/34
o.- sa girek II/17/72
o.- sa yapardım I/40/27
o.- saydı I/122/63, I/48/10,
I/73/33
o.- säydı I/73/70
o.- säydı II/23/173
o.- sun I/125/95, I/127/33, I/31/18
o.- u I/132/16, I/44/78, I/64/19,
II/23/75
o.- ū I/07/64, II/24/106, II/27/45,
II/32/110
o.- ū viriz II/32/97
o.- ucek I/32/51
o.- ucēk I/32/20
o.- udu I/31/34, I/51/59, I/59/62,
II/12/35
o.- ūdu I/59/59
o.- unca I/130/31, I/132/43,
I/160/10, I/48/42, I/53/20, I/83/41,
I/92/05, I/97/07, II/20/77
o.- uncaK I/130/53
o.- uncası II/26/07
o.- uP I/63/59
o.- ur I/01/59, I/03/34, I/07/72,
I/07/73, I/07/94, I/10/18, I/111/98,
I/114/21, I/121/47, I/121/67, I/127/18,
I/129/67, I/130/81, I/131/45, I/132/38,
I/135/12, I/137/25, I/138/79, I/151/26,
I/157/15, I/157/49, I/157/58, I/159/04,
I/26/16, I/26/36, I/26/53, I/26/68, I/28/55,
I/30/49, I/31/14, I/31/24, I/31/39, I/32/21,
I/41/46, I/47/46, I/49/08, I/53/63, I/58/72,
I/59/60, I/66/41, I/70/63, I/72/51, I/73/47,
I/74/74, I/76/62, I/79/71, I/80/38, I/84/30,
I/84/46, I/87/30, I/87/52, I/91/35, I/96/05,
I/97/47, I/98/39, II/07/41, II/17/55,
II/18/11, II/19/128, II/25/69, II/26/46,
II/30/20, II/33/35, II/35/53, II/35/56,
II/35/90, II/37/27, II/37/50, II/37/93,
II/37/94, II/39/161
o.- ur I/31/14, I/32/56, I/63/26,
II/37/101

o.- ūr I/101/38, I/121/67, II/02/43
o.- ūr II/36/16
olmaz o.- ur mu I/20/46
o.- ur yaparsa I/34/68
o.- urdu I/01/37, I/03/70, I/07/64,
I/101/37, I/102/68, I/102/73, I/110/46,
I/110/47, I/111/103, I/113/29, I/123/64,
I/124/29, I/125/64, I/125/81, I/130/56,
I/146/60, I/146/62, I/146/63, I/148/46,
I/15/39, I/15/40, I/151/14, I/151/15,
I/151/18, I/151/41, I/152/114, I/152/44,
I/152/54, I/153/102, I/153/22, I/153/59,
I/153/60, I/153/61, I/157/16, I/157/23,
I/157/75, I/161/33, I/31/30, I/31/36,
I/31/54, I/32/05, I/32/43, I/34/56, I/35/62,
I/41/29, I/41/34, I/49/50, I/50/61, I/51/35,
I/58/70, I/59/46, I/59/57, I/60/49, I/61/28,
I/67/67, I/68/37, I/68/42, I/70/77,
I/74/103, I/74/52, I/74/73, I/74/88,
I/74/92, I/75/69, I/77/08, I/77/17, I/89/15,
I/90/54, I/94/25, I/94/29, I/94/67, I/96/16,
I/98/23, I/98/68, II/03/37, II/07/35,
II/07/90, II/07/91, II/11/13, II/14/98,
II/16/66, II/20/75, II/21/15, II/23/69,
II/23/93, II/30/55, II/34/45, II/34/66,
II/34/74, II/35/54, II/37/111, II/37/112,
II/37/28, II/37/30, II/37/56, II/37/70
o.- urdū I/07/62, I/157/71, I/68/37,
I/76/41
o.- urdu I/111/82, I/121/34,
I/31/39, I/31/54, I/58/32, I/59/40, I/85/16,
II/34/45, II/34/62, II/37/28
o.- ūrdu I/07/39, I/58/44
o.- urduK I/31/27
o.- ūrdūk I/07/57
o.- urdun I/145/31, I/38/38
o.- urmuşTu I/05/66
o.- ursa I/114/49, I/146/72,
I/153/37, I/155/84, I/160/05, I/28/58,
I/48/22, I/97/59, I/98/101, II/16/22,
II/35/43
o.- ursā I/28/58
gōnū o.- ursā I/18/51
gōnlū o.- ursa I/41/65
ne o.- ursa ōsun I/115/58
o.- ursam I/90/21
o.- urşu II/04/57
o.- usa I/123/28, I/42/54
o.- ūsa II/39/183
o.- ūsa II/35/43
o.- usa yaparız I/31/17

gōnū o.- ūsu II/17/47
o.- ūyū I/05/16
o.- ūyē II/01/63
o.- uyo I/102/59, I/103/36,
I/121/79, I/147/33, I/148/49, I/153/37,
I/157/43, I/21/48, I/26/43, I/31/46,
I/32/49, I/38/46, I/38/48, I/46/113,
I/71/56, I/71/57, I/83/13, I/83/42, I/85/20,
I/86/23, I/90/39, I/98/79, II/04/20,
II/19/150, II/20/45, II/30/59, II/38/51
o.- uyō I/74/64, I/79/84, I/90/47
o.- uyō I/30/32, II/15/90, II/19/59
o.- ūyo I/01/24
o.- uyodu I/09/12, I/106/03,
I/106/14, I/110/67, I/120/23, I/34/20,
I/61/39, I/78/13, I/96/26, I/98/54, II/23/79,
II/35/37, II/35/38, II/35/40
o.- uyōdu I/157/69, II/21/69,
II/21/70, II/21/71, II/22/67
o.- uyodu veriyodu I/110/33
o.- uyodu yapıyodu I/83/20
o.- uyōdum I/77/60
o.- uyodun II/19/148
o.- uyōdun II/21/71
o.- uyōmuş II/17/68
o.- uyomuşTuK II/24/05
tek baş o.- uyoñ II/01/62
o.- uyor I/133/17, I/143/67,
I/21/95
o.- uyōrdu I/42/74
o.- uyoru I/106/67, II/01/17,
II/24/106
o.- uyorū I/53/69
o.- uyorudu I/36/36
o.- uyú I/01/24
o.- uyudu II/25/56
o.- uyūnca I/36/67
o.- uyurdu II/22/79
3. (Sıfatlardan sonra geldiğinde) ...
vasfını taşımak. -419-
o. I/01/05
kibar o. II/21/99
hayır o.- a I/93/05
o.- abilir I/105/54
harab o.- acaK I/14/75, I/67/51
zengin o.- acaK I/14/25
o.- acáK I/06/116
o.- acık I/62/27
o.- alaK I/138/88
o.- alaK I/138/88, I/138/89
o.- an I/110/60, I/119/79,

I/136/24, I/38/45, I/38/46, I/68/62,
I/77/53, II/07/54, II/07/55, II/10/62,
II/23/80

o.- anınk1 I/94/54

o.- anınk1 I/94/54

o.- anna II/21/82

o.- annā I/08/80, I/153/104,
I/43/33, II/09/36, II/38/35

o.- annar I/03/82, I/131/18,
I/97/11, II/35/17

o.- annara I/44/36, II/30/63

o.- annarınk1n1 II/10/20

o.- araç I/01/78, I/53/11, II/13/34

tam o.- araç II/17/71

o.- araç I/01/79

o.- caç I/132/38, I/52/19, I/70/04

harap o.- caç I/14/75

o.- cādık I/98/37

o.- caç I/13/29, I/52/19

o.- canı I/146/28

o.- du I/06/116, I/107/05,
I/110/16, I/110/17, I/111/77, I/111/87,
I/116/18, I/119/40, I/122/87, I/127/28,
I/13/31, I/130/10, I/132/38, I/132/46,
I/133/20, I/157/18, I/24/05, I/46/102,
I/57/49, I/75/22, I/98/69, II/01/11,
II/03/07, II/14/95, II/20/16, II/28/14,
II/28/27, II/30/11, II/30/14, II/30/15,
II/32/42, II/39/59, II/39/69

o.- dū I/01/58, I/105/63, I/11/75,
I/120/29, I/14/71, I/150/41, I/157/26,
I/60/109, I/74/91, II/19/53, II/21/87,
II/24/11, II/30/15, II/31/39

bi hoş o.- du I/159/15, II/22/33

zor o.- du I/17/58

o.- duçları II/19/89

mēzun o.- duçTan I/05/14

o.- dū_u I/09/54

o.- duğ I/52/13

o.- duğuna II/34/02

o.- dulā I/126/34

pişman o.- dular I/65/36

o.- dum I/112/28

o.- dūm I/112/46

pişman o.- dum II/07/99

o.- dūmuza II/21/83

o.- duna I/76/37

o.- dūna I/46/40, I/89/28

o.- duyūnu I/53/26

mūtac o.- madan I/45/63

o.- madı II/32/41

mūtac o.- madım I/45/48

o.- madī II/19/10

o.- malı I/138/108

o.- maS I/139/57, I/60/08

eKsig o.- maS I/139/30

o.- masa I/42/53

o.- masın I/11/95, I/111/71,
I/151/17

ziyān o.- masın I/85/61

o.- maSsā II/22/66

o.- mayannā II/35/18

o.- mayınca I/03/85

o.- mayyi I/43/05

o.- maz I/06/149, I/110/56,
I/133/18, I/58/02, I/79/22, I/85/28,
II/03/07, II/03/08, II/24/85

bēlli o.- maz II/33/01

o.- mazdın I/120/44

o.- mıyannar I/131/18

o.- mıyañnara I/44/36

o.- mıycaçlar II/39/114

o.- muş I/08/118, I/145/23,
I/22/01, I/80/02, I/80/03, I/85/02, I/98/121

o.- muyo I/111/37, I/111/77,
I/92/07, II/37/15

o.- müyuru II/30/13

o.- sa I/111/34, I/122/38, I/126/57,
I/20/98, I/20/99, I/83/33, II/18/05

o.- sam I/126/02, II/21/100

o.- sun I/17/55, I/20/82, I/97/39

belli o.- sun I/125/63

hayırlı o.- sun I/33/16

kör o.- sun I/95/72

mutlu o.- sun I/114/23

mübarek o.- sun I/33/136

peK o.- sun I/123/57

tedirgin o.- sun I/95/72

mutlu o.- sunna I/17/54

şen o.- suñ I/79/74

o.- Tuçdan I/58/40

o.- u I/121/52, I/60/67, II/08/120,
II/16/08, II/16/09, II/32/41, II/32/77,
II/32/78, II/33/61

o.- ū I/121/52, II/32/64, II/32/85,
II/33/62, II/37/125

ğolay o.- u II/05/55

o.- ub II/22/37

memnun o.- ucuçlar I/96/49

o.- ucuç I/100/44

o.- udu II/05/37, II/12/29,
II/12/76, II/32/47

o.- üdu I/07/65, I/33/90, II/16/69
o.- uğaldı II/24/88
o.- üllâdî II/08/51
deli o.- ullar I/15/58
o.- ullarmışmış I/121/35
o.- unca I/110/28, I/13/28,
I/151/13, II/20/82, II/27/29, II/37/89
ğayıb o.- unca I/65/46
mutlû o.- unca I/154/29
o.- uncaK I/130/34, I/130/53,
I/15/54
o.- uncası II/18/36
o.- unci II/35/61
o.- unmuyò I/93/55
o.- uñ I/63/48
o.- ur I/06/149, I/105/38, I/105/58,
I/105/62, I/106/73, I/109/13, I/109/14,
I/109/18, I/111/20, I/111/32, I/111/35,
I/111/36, I/111/42, I/111/48, I/111/69,
I/111/78, I/111/84, I/112/07, I/116/10,
I/119/46, I/121/69, I/123/33, I/127/37,
I/129/69, I/137/62, I/139/57, I/148/61,
I/21/07, I/27/71, I/28/40, I/28/41, I/28/42,
I/30/46, I/30/50, I/41/30, I/48/20, I/52/06,
I/54/66, I/55/04, I/60/08, I/60/108,
I/60/109, I/60/67, I/60/71, I/63/09,
I/73/62, I/98/49, II/03/77, II/08/45,
II/15/14, II/23/201, II/23/203, II/24/49,
II/30/01, II/30/31, II/33/12, II/33/40,
II/33/48, II/33/50, II/33/61, II/33/75,
II/37/73, II/38/20, II/39/09, II/39/31,
II/39/55
o.- ur I/139/55, II/32/84
o.- ür I/03/45, II/33/40, II/33/58
meşur o.- ur I/07/62
mevşur o.- ur II/30/27
o.- ur bol II/30/31
o.- uraK II/30/36
o.- urdu I/102/20, I/102/35,
I/102/75, I/111/100, I/111/99, I/121/40,
I/123/59, I/128/30, I/130/54, I/146/60,
I/150/47, I/151/39, I/151/41, I/157/27,
I/159/29, I/40/74, I/41/57, I/74/55,
I/91/42, I/91/43, I/94/26, II/16/62,
II/23/212, II/24/67, II/34/96, II/37/16,
II/37/31
o.- urdû I/107/24, I/130/53,
I/159/24, II/23/28
o.- ürdu II/08/45
ağır o.- urdu I/102/72
uygun o.- urdu I/159/22

o.- urdun I/24/44
hayran o.- urdun I/137/40
o.- urmuş I/120/11, I/122/50,
I/129/43, I/76/29
o.- urmuşmuş I/111/86
o.- ursa I/106/17
o.- urşa I/111/68
o.- ursa verin I/42/53
o.- uruz I/36/19
o.- ūsa I/54/20
o.- uvedile I/70/70
o.- uyo I/09/17, I/10/91, I/100/22,
I/105/45, I/105/46, I/105/51, I/111/14,
I/111/33, I/111/36, I/111/50, I/111/57,
I/111/70, I/111/74, I/142/36, I/21/04,
I/23/53, I/38/47, I/38/48, I/44/70,
I/60/106, I/70/52, I/97/38, I/98/58,
I/98/69, II/07/142, II/17/80, II/19/149,
II/19/72, II/29/107
o.- uyò I/97/37
o.- uyò I/111/20, I/111/37,
I/121/77, I/159/26, I/44/71, II/06/19,
II/19/54, II/19/55, II/19/61, II/29/104
o.- uyodu I/146/61, I/21/43,
I/97/12, II/25/42
o.- uyòdu I/97/13
o.- uyòdu II/06/06, II/09/27
o.- uyor I/105/61, II/33/49
o.- uyorğan I/128/73
şifalı o.- uyormuş I/122/48
4. Gerçekleşmek, tahakkuk etmek.
-408-
o.- acaK I/82/20
o.- acaK I/53/50
o.- ácaK I/07/32
o.- amaS I/14/24
o.- an II/21/18
o.- araK I/118/09
doval o.- áraK II/21/06
o.- araK I/113/115
o.- asıyı I/47/60
o.- aydı I/01/36
o.- âyo II/37/48
o.- caK I/09/62, I/18/37, I/74/03,
I/83/20, I/83/30, II/37/36
o.- caKmışmış I/91/12
o.- caKsa II/09/91
o.- cağ I/36/79
o.- caK I/37/39, I/53/50, I/58/03
o.- cáK I/98/15
o.- casa I/152/20

o.- cāsâ II/09/102
o.- ceK I/75/26
o.- cēse I/94/64
o.- cıķ I/40/60
o.- du I/01/17, I/02/20, I/03/25,
I/05/08, I/07/86, I/101/59, I/113/32,
I/125/23, I/125/49, I/126/14, I/128/72,
I/129/14, I/129/29, I/135/22, I/138/76,
I/14/12, I/140/27, I/140/28, I/148/21,
I/148/33, I/15/90, I/150/09, I/150/57,
I/158/29, I/17/14, I/18/57, I/32/24,
I/41/67, I/46/90, I/47/61, I/51/16, I/53/11,
I/76/18, I/76/19, I/76/20, I/78/21, I/78/23,
I/83/21, I/83/22, I/98/11, I/99/29, II/09/90,
II/14/20, II/17/30, II/19/12, II/19/150,
II/32/130
o.- dū I/05/70, I/110/54, I/113/43,
I/148/33, I/23/46, I/38/02, I/53/52, I/85/29
toplantı o.- du II/28/10
yayın o.- du I/138/118
o.- duķ I/02/21, I/113/17
gelin bir o.- duķ I/77/24
o.- duķdan I/36/65
o.- duķtan I/113/19
o.- dūdu I/126/06
o.- duğ I/35/51
o.- dular I/67/30
o.- dum I/17/22, I/17/36
o.- dun I/91/39
o.- dūnu I/150/37
o.- dūñı II/08/67
o.- duydu I/91/47, I/91/48
o.- ıcığ II/10/21
o.- ma I/08/69
o.- madı I/03/26, I/03/27,
I/120/45, I/120/50, I/130/07, I/149/42,
I/150/59, I/42/23, I/43/38, I/94/87,
I/94/88, II/17/61, II/19/110
Tā o.- madı II/19/150
o.- madım I/17/36
o.- madydı I/133/16
o.- mamış I/153/04
o.- mas I/39/87
o.- masa I/144/04, I/17/54
o.- maSsa II/33/29
Tā o.- maSsa II/18/07
o.- mayınca I/17/51, I/62/24
o.- mayıvırıyor I/25/28
o.- māyo I/32/95
o.- mayyo I/38/49
o.- maz II/28/66

o.- máz I/08/72
hiÇ o.- máz II/08/56
o.- mazdı I/145/87, I/42/75,
I/94/64, I/94/73
hic o.- mazsa I/28/03
o.- mısa I/152/72
o.- mıycaķ II/09/74
o.- muş I/11/88, I/150/35, I/66/15,
I/78/42, II/32/136, II/38/88
çatışma o.- muş I/138/112
o.- muyo I/147/58, I/39/91
o.- muyōdu I/69/72
o.- muyordu I/16/34
o.- muyudu I/52/24
o.- sa I/91/12, I/92/55, II/19/110
o.- sun I/110/32, I/118/08,
II/04/84, II/34/31
o.- u I/10/47, I/43/28, I/58/38,
I/69/08, II/04/57, II/12/22, II/25/52,
II/28/88, II/32/123
o.- ū I/08/125, II/17/47, II/23/60,
II/27/11, II/32/97
o.- urmuş I/76/21
o.- ucaķTı II/16/49
o.- ucū I/102/50
o.- udu I/145/53, I/43/28, II/12/23
o.- udū II/12/74
o.- ūdu I/32/60, I/82/16, II/35/32
o.- ullalsa I/17/40
o.- unca I/32/25, I/42/16
o.- ūnca I/36/42
o.- ūncā I/36/41
o.- uncaK I/23/52
o.- uncı II/31/42
o.- uP I/03/90, I/44/91, II/10/102
o.- ur I/01/89, I/03/25, I/100/37,
I/101/63, I/114/01, I/114/02, I/114/04,
I/114/05, I/127/27, I/131/12, I/138/71,
I/138/74, I/144/29, I/148/21, I/148/25,
I/148/26, I/148/30, I/148/32, I/155/16,
I/26/22, I/32/68, I/32/69, I/32/70, I/32/72,
I/32/74, I/33/58, I/36/57, I/41/09, I/41/12,
I/41/13, I/48/03, I/52/37, I/54/16, I/60/13,
I/73/50, I/94/88, I/98/20, II/07/43,
II/10/99, II/11/07, II/17/28, II/30/02,
II/31/41
o.- ur I/138/77, I/32/85, I/59/18,
I/69/87, II/37/33
o.- ūr I/07/12
o.- ūr I/06/117, II/17/47
o.ımaz o.- ur mu I/01/48

o.- urdi II/06/66
o.- urdu I/08/24, I/10/40, I/102/25,
I/102/27, I/103/18, I/103/19, I/106/07,
I/118/06, I/118/10, I/118/13, I/118/14,
I/118/17, I/119/73, I/135/45, I/137/11,
I/138/75, I/145/51, I/154/17, I/157/46,
I/157/70, I/159/09, I/159/10, I/159/14,
I/159/17, I/159/18, I/29/16, I/39/87,
I/61/32, I/77/14, I/87/92, I/94/71, I/94/73,
II/06/66, II/11/07, II/11/08, II/34/36,
II/37/53
o.- urdū I/04/18, I/145/53,
I/157/37, I/72/85, II/28/29
o.- uṛdu I/125/70, I/125/76,
I/125/84, I/130/17, I/145/51, I/145/53,
I/145/54, I/30/33, I/97/51
o.- ūrdu II/11/08
o.- ūṛdu I/07/11
hazıllıg o.- urdu I/125/69
o.- urmuşdu I/18/70
o.- ursa I/07/61, I/104/49, I/13/12,
I/155/15, I/155/16, I/46/61, II/31/41
o.- ursā I/80/10
o.- uṛṣa II/34/32
o.- ursa ossun I/93/27
o.- ursa ōsun I/06/131
ne o.- ursa ōsun I/06/137
o.- urumuş I/76/13, I/76/14,
I/76/28
o.- usa II/32/129
o.- ūsa I/36/26
o.- ussa I/74/99
o.- uyo I/102/26, I/106/72,
I/106/80, I/114/37, I/125/76, I/146/55,
I/147/57, I/147/58, I/147/60, I/150/54,
I/159/16, I/17/41, I/17/42, I/30/22,
I/32/81, I/32/93, I/72/62, I/73/49, I/76/13,
I/90/63, I/94/71, II/02/23, II/03/29,
II/04/58, II/12/44, II/17/53, II/31/42,
II/31/43, II/31/45
o.- uyò I/91/41
o.- uyò I/69/04
o.- uyodu I/146/12, I/32/79,
I/78/30, I/88/10, I/98/17, I/98/19, II/13/07,
II/13/08, II/15/07, II/15/08, II/15/09
o.- uyodū I/78/31
o.- uyodū II/25/57
o.- uyòdu I/72/85
o.- uyòdu I/09/19, I/71/07,
II/13/07
o.- uyomuşdu II/16/107, II/16/108

o.- uyoy I/98/18
o.- uyor I/106/79, I/106/80,
I/125/74, I/125/75, I/138/103, I/17/41,
I/25/28
o.- uyòr I/142/51, I/142/52
o.- uyoru II/32/130
o.- uyudu II/25/54
o.- uyudū II/25/55
5. Meydana gelmek, vukū bulmak.
-251-
o. I/20/101
o.- å I/08/64
o.- abilir I/106/54, II/25/34
o.- açak I/123/27, I/27/18
o.- acādı I/12/40
o.- açag I/06/38, I/64/31
o.- açag I/07/11
o.- açak I/08/68
o.- arak II/30/37
o.- aydı I/12/39
o.- cā I/10/88
o.- cağ I/151/19, II/21/33
o.- cādı II/39/09
o.- cağ II/22/85
o.- cāg I/91/86
o.- caK I/110/16, I/152/68,
I/161/52, II/14/77
o.- can II/22/30
o.- canı II/07/98
o.- cāsa I/44/61
o.- ce_ı I/86/12
o.- cek I/80/52, I/99/77
o.- ceK II/08/96
o.- cēmiş I/72/04
o.- cuğ I/95/76
o.- du I/08/65, I/09/27, I/107/02,
I/110/66, I/113/44, I/121/115, I/126/19,
I/126/32, I/128/18, I/14/76, I/145/21,
I/146/76, I/147/43, I/150/44, I/155/89,
I/17/05, I/23/37, I/24/67, I/27/55, I/30/27,
I/49/55, I/69/47, I/96/41, I/98/07, I/99/63,
II/13/28, II/19/04, II/19/25, II/20/08,
II/22/21, II/23/156, II/23/76, II/38/34
o.- dū I/116/28, I/126/19,
I/130/92, I/23/38, I/27/17, I/93/23,
I/98/76, I/99/53, II/02/15
debrem o.- du I/155/87
o.- duğTan II/13/62
o.- dūdu II/19/25
o.- dūnu I/06/90, I/155/58,
I/155/59

o.- duysa I/24/20
o.- madı I/12/38, I/123/15,
I/123/16, I/126/11, I/130/89, I/155/91,
I/24/20, I/24/21, I/27/56, I/69/71, I/91/45,
II/19/134
o.- madī I/91/45
o.- mamış I/122/76, I/13/37,
I/80/58
o.- masa I/96/92
o.- masın I/17/54
hic o.- maSsa II/04/83
hiç o.- maSsı II/07/126
o.- mayo II/19/135
o.- máyo II/35/23, II/35/24
o.- mǎyo I/85/51
o.- mayor I/108/34
o.- maz I/109/11, I/21/91, I/56/63
o.- mazdı I/25/67
hiç o.- mazsa I/96/62
o.- mēyo II/21/98
o.- mōdu I/94/77
o.- muş I/117/05, I/117/06,
I/124/51, II/07/74
o.- muşdu I/06/63
o.- muşdur I/99/46
o.- müyor I/49/51
o.- sa I/108/49, I/79/29
o.- sǎ I/95/05
o.- sun I/155/105, I/157/54,
II/04/83, II/15/96, II/34/51
o.- sūñ I/157/49
aşğ o.- suñ I/67/26
o.- u I/04/58, I/40/20
o.- ū I/07/46
o.- ucaK I/109/11
o.- ucū I/90/44
o.- unca I/06/63, I/125/13, I/85/05
o.- únca I/64/32
o.- uncaK I/11/81, I/23/37
o.- unda I/11/83
o.- ur I/06/39, I/109/18, I/12/42,
I/119/50, I/123/14, I/123/22, I/132/45,
I/21/92, I/21/97, I/55/50, I/55/62, I/55/72,
I/56/74, I/56/75, I/69/100, I/69/101,
I/69/47, I/82/31, I/98/130, II/18/08,
II/18/15, II/19/134, II/19/73, II/22/55,
II/35/46
o.- ūr I/114/01
o.- ur I/06/86, I/18/24
o.- urdu I/06/20, I/113/28,
I/115/24, I/123/69, I/49/51, I/49/54,

I/49/56, I/64/109, I/82/23, I/96/30,
II/03/18, II/03/26, II/03/29, II/03/31,
II/03/33, II/03/38, II/15/06, II/16/14
o.- ūrdu I/06/50
o.- ursa I/155/105, I/32/55,
I/93/23
o.- urşā I/69/71
o.- ursa ōsun I/50/49
o.- ursa yapıyoS I/32/36
o.- uSa I/145/88
o.- ūsa I/05/71
o.- uverīydi II/29/33
o.- uyo I/09/11, I/10/32, I/102/88,
I/102/89, I/35/64, I/38/39, I/83/63,
I/85/47, I/89/28, II/07/74, II/21/98
o.- uyò I/106/44
o.- uyō I/04/53, I/04/54, II/05/85
o.- ūyo I/148/06
o.- uyodu I/01/23, I/96/26,
II/15/85
o.- uyom II/22/30
o.- uyor I/10/36, I/106/47,
I/126/20, I/143/51, I/17/06, I/17/07,
I/23/37, I/56/63
ğazā o.- uyor II/01/21
o.- uyoru I/106/71, I/59/53,
I/89/28
o.- uyosa II/19/98
6. (Bir şeye) Sâhip olmak. -
145-
o.- amadık I/145/49
o.- amadılā II/34/17
o.- an I/03/62, I/03/63, I/110/60,
I/39/73, I/82/14, I/82/15, I/83/11, I/96/15,
II/09/57, II/21/74, II/30/33, II/39/110
o.- ān I/39/74
o.- ana I/134/51, II/30/43
o.- anda I/145/96
o.- anıñ I/102/13
o.- anna I/68/31
o.- annā II/09/78, II/30/34,
II/30/47, II/30/48, II/35/77
o.- aydı II/20/55
o.- cāk I/53/73
o.- du I/113/09, I/113/101,
I/113/109, I/113/111, I/113/17, I/113/68,
I/126/34, I/152/07, I/22/35, I/24/14,
I/24/62, I/40/09, I/43/34, I/53/68, I/63/04,
I/65/61, I/79/47, I/79/55, I/88/42, II/10/70,
II/17/30, II/32/09, II/38/42, II/39/116
o.- dū I/113/09, I/120/05,

I/146/21, I/53/79, II/06/57
o.- duĸ I/119/28, I/53/77, II/20/56
o.- dula II/07/48
o.- dulā I/39/15
o.- dum I/46/07
o.- madan II/27/54
o.- madı I/113/110, I/52/84,
II/24/93, II/28/51
o.- madıĸlar I/06/94
o.- madıĸlar I/06/95
o.- mamıŖ I/11/77, I/53/02,
I/77/50, II/15/95
o.- maS II/17/29
o.- mäsä I/66/06
o.- masıñ I/70/74
o.- maSsa I/130/34, I/134/64
o.- mayan I/82/15
o.- mayannā II/19/81, II/30/34
o.- mayıncası II/19/103
o.- maz I/06/149
o.- mıyan I/39/73, II/09/57
o.- mıyanda I/145/96
o.- mıyanıñ I/68/32
o.- mıyannara I/96/75
o.- muŖ I/25/51, I/50/57, I/70/85
o.- muŖla I/46/26
o.- sun I/137/30
o.- ū I/10/05
o.- ub II/30/43
o.- udu I/155/46
o.- uncu II/31/06
o.- ur I/129/11, I/131/16, I/132/24,
I/152/60, I/157/65, I/157/66, I/58/30,
I/66/11, II/17/29
o.- ūr I/157/21
o.- urdu I/106/02, I/120/25,
I/120/46, I/121/99, I/129/16, I/153/103,
I/153/107, I/154/51, I/157/56, I/41/89,
I/48/36, II/07/61, II/08/114
o.- urĸdu I/154/46, I/155/47
o.- ursa I/123/71
o.- ursā I/130/34
o.- usa I/121/32
o.- uvesin I/93/31
o.- uyo I/46/103, I/70/74,
II/19/151, II/30/35
o.- uyō II/02/82
o.- úyō I/05/15
o.- uyudu I/07/20
7. Yapılmak. -149-
o.- abilir I/60/64

o.- ácaĸ I/64/115
o.- anını I/102/61
o.- caĸ I/83/24
o.- cıĸ I/79/87
o.- du I/152/109, I/16/58, I/27/08,
I/64/123, I/71/78, I/79/56, I/99/77,
II/07/17
o.- dū I/10/26, I/103/36, I/103/58
o.- dūn I/10/27
o.- mas I/36/17, I/79/87
o.- mayo I/90/23
o.- mayor I/12/10
o.- māyor I/12/03, I/12/07
o.- maz I/105/41, I/109/24,
I/12/18, I/53/34, II/07/126, II/39/84
o.- mazdı I/07/38
o.- muŖ I/46/19
o.- muyo I/146/68, I/28/16,
I/98/73
o.- muyō I/98/67
o.- muyo yapmıyōS I/98/128
o.- u I/152/107, I/39/76, I/51/46,
II/17/31, II/17/34, II/32/48, II/32/95,
II/39/84
o.- ū I/03/107, II/23/197, II/32/91
o.- udu I/30/32
o.- ūdu I/04/75, I/07/39, I/10/28
o.- ūdun I/10/47
o.- unca II/20/19
o.- ur I/08/73, I/103/20, I/105/39,
I/111/79, I/12/02, I/12/05, I/121/65,
I/121/68, I/147/23, I/148/43, I/18/75,
I/26/01, I/26/14, I/26/22, I/26/46, I/28/42,
I/32/65, I/32/67, I/34/68, I/36/66, I/36/69,
I/36/84, I/79/80, I/98/92, II/17/34,
II/17/35, II/17/40, II/31/47, II/31/48,
II/31/49, II/35/42, II/35/45, II/35/87
o.- urĸ I/11/40
o.- ūr II/23/195, II/35/77
o.- ur yapmıyoz I/98/86
o.- urdu I/12/03, I/12/05, I/152/87,
I/152/88, I/157/30, I/29/14, I/34/31,
I/34/58, I/41/54, I/87/81, I/96/66, II/11/09,
II/11/10, II/34/90
o.- urdū I/34/31
o.- ūrĸdu I/151/17
o.- urdu yapālādi I/83/24
o.- ursa I/98/61
o.- uyo I/103/21, I/146/68,
I/148/51, I/152/87, I/30/39, I/71/29,
I/73/57, I/84/18, I/85/40, I/98/61, II/35/43

o.- uyò I/12/07, I/87/53, I/96/42
o.- uyò I/105/37
o.- uyodu I/103/20, I/34/40,
II/15/84
o.- uyòdun I/10/51
o.- uyomuş I/76/23, I/80/50
o.- uyor I/131/51, I/23/37
o.- uyordu I/12/07
8. Geniş zamânın ve şimdiki
zamânın tekil üçüncü şahsı “-dir”
anlamında kullanılır ve bildirme ifâde
eder. -136-
o.- iyî I/05/49
o.- mas I/36/72
o.- măyo I/83/01
o.- mazsa I/85/51
o.- u I/66/03, II/26/45, II/29/41
o.- ü I/04/61, I/34/60, II/32/22
o.- üdu I/07/15
o.- üdun I/10/25
o.- ur I/01/03, I/06/127, I/10/19,
I/100/37, I/101/28, I/103/49, I/103/57,
I/108/09, I/111/22, I/119/29, I/119/59,
I/120/02, I/120/55, I/121/05, I/122/26,
I/122/27, I/139/57, I/140/53, I/26/43,
I/27/72, I/27/78, I/30/57, I/36/61, I/37/13,
I/39/63, I/40/26, I/40/46, I/40/51, I/40/56,
I/40/71, I/47/02, I/49/28, I/56/31, I/60/11,
I/66/24, I/71/35, I/71/57, I/76/36, I/79/80,
I/79/82, I/84/46, I/86/19, I/87/28, I/87/29,
I/87/96, I/90/43, I/90/44, I/90/61, I/90/76,
I/92/53, II/06/12, II/06/15, II/07/42,
II/19/162, II/24/13, II/24/15, II/26/45,
II/30/43, II/36/15
o.- urğ I/08/102, I/44/73, I/85/52
o.- ūr I/84/46
gelinnēñ yüzü yırtıK o.- ur I/76/52
o.- ur yaparız I/76/38
o.- urdu I/07/28, I/121/09,
I/138/73, I/26/37, I/34/30, I/39/57,
I/59/28, I/59/29, I/59/64
o.- urdū I/35/22
o.- urmuştı I/39/57
o.- uyo I/105/19, I/105/53,
I/120/56, I/34/72, I/66/14, I/69/19,
I/70/47, I/78/03, I/80/30, I/81/05, I/81/37,
I/82/30, I/85/52, I/87/28, I/90/61, I/90/80,
I/94/65, I/98/28, II/31/44
o.- uyó I/40/80
o.- uyó I/109/19, I/19/15
o.- uyó I/09/82, I/42/39, II/01/61,

II/04/50
o.- uyodu I/35/21
o.- uyolar I/105/20
o.- uyon I/99/07
o.- uyor I/110/24, I/120/56,
I/17/44, I/47/53, I/67/66
zor o.- uyor I/65/16
o.- uyoru I/60/29
o.- uyudu I/05/12
9. (Zaman bildiren kelimelerle)
Geçmek, tamamlanmak. -86-
o.- annar I/68/07
o.- du I/07/94, I/09/04, I/10/84,
I/107/31, I/109/52, I/113/51, I/113/54,
I/124/05, I/126/67, I/126/68, I/143/76,
I/17/05, I/17/37, I/17/64, I/25/38, I/37/14,
I/43/32, I/45/06, I/46/08, I/53/20, I/53/36,
I/53/77, I/54/45, I/57/52, I/59/36, I/59/38,
I/60/51, I/78/36, I/83/65, I/84/31, I/87/46,
I/91/20, I/93/51, II/01/11, II/14/20,
II/19/117, II/19/118, II/19/133, II/19/22,
II/28/21, II/39/23
o.- dū I/139/23
o.- duğ I/111/111, I/17/60,
I/44/49, I/76/05
o.- duK I/16/50
o.- dum I/144/50, I/17/60, I/37/45,
I/41/05, I/43/10, I/59/03, I/60/35, I/65/03
o.- duğ I/79/54, II/23/115
o.- madan I/125/33
o.- madı I/113/109, I/125/33,
II/39/170
o.- madıydı I/110/42
o.- madı II/28/51
o.- muş I/112/64, I/41/05,
II/19/23, II/39/174
o.- muştur I/59/38
o.- unca I/58/84
o.- uncağ I/08/17
o.- ur I/03/90, I/140/44, II/16/04
o.- urdu I/17/85, I/30/32, I/94/65
o.- uyo II/13/51
o.- uyó I/79/10, I/93/51
o.- uyó I/04/08
10. (Hastalık bildiren kelimelerle)
Yakalanmak, tutulmak, müptelâ olmak. -
65-
o.- anı I/20/47
hasta o.- annara II/35/73
o.- cāmış I/48/47
o.- cāna II/25/83

hasTa o.- çağ I/65/17
o.- çeğ I/98/112
o.- du I/148/41, I/150/24, I/22/15,
I/51/04, I/63/18
felÇ o.- du I/119/36
hasda o.- du I/107/67
hasda o.- dü I/110/10, I/16/47
hasTa musTa o.- du I/121/116
hasta o.- du I/45/68, I/49/67,
I/83/76
hasTa o.- du I/35/38
hāsta o.- du I/48/66
isāl o.- du I/48/66
hasda o.- duğlarında I/41/59
hasTa o.- dular I/35/42
o.- dum I/144/49, I/148/41
hasda o.- dum I/140/52
hasTa o.- dum I/39/02, I/39/06
hasta o.- dūmuzı I/58/63
hasta o.- dūñ I/58/75
o.- ıyın II/25/83
hasTa o.- mazdıñ I/153/115
hasTa o.- mázlarídı II/08/50
hasTa o.- mázlarídı II/08/60
hasda o.- muş I/22/13
hasta o.- muş I/45/68
hasTa o.- sañ I/161/41
o.- suysam I/63/18
amel o.- ullā II/12/80
hasTa o.- ullā II/12/81
o.- uncā I/62/20
hasda o.- unca I/125/03
ḥāsta o.- unca I/83/48
hasta o.- uñ II/29/07
o.- ur II/28/67
hasta o.- ur I/58/45
o.- urdu I/24/46, I/58/70
o.- urđu I/20/36
hasTa o.- ursuñ I/153/118
o.- urumuş I/133/11
felc o.- usuñ I/91/23
hasta o.- uverincesi I/58/08
hāsta o.- uvidi II/24/107
hasta o.- uvurdu I/03/76
hasda o.- uyır II/25/36
o.- uyo I/01/89
hasTa o.- uyon I/63/20, II/29/22
ırahatsız o.- uyon I/63/19
hasda o.- uyoñ I/67/71
o.- uyōrun I/58/78

11. İsim-fiillerden sonra anlamı

kuvvetlendirmek, değişik bir ifāde
sağlamak için bir üslūp özellięi olarak
kullanılır. -54-

o.- asıca I/05/33
o.- du I/112/45, I/17/43, I/41/71,
I/75/58, II/10/105
o.- dū I/127/22
o.- duğ I/61/64, II/20/37
o.- dū_ıñ II/01/14
o.- dulā II/06/63
o.- dum I/119/08, II/39/86
o.- madı II/16/78
o.- maS I/08/127
o.- maz I/117/30, I/49/55
o.- muşlā I/153/88
o.- sa I/92/45
o.- sam II/34/30
o.- sanız I/83/65
geçmiş o.- sun I/107/08, I/107/09
o.- u I/137/62, I/59/60, I/61/39,
II/07/42, II/16/76, II/30/05
o.- ū I/34/49, I/67/30
o.- unca I/138/68
o.- ur I/110/56, I/110/62, I/131/04,
I/137/27, I/137/45, I/137/46, I/137/52,
I/144/07, I/157/73, I/16/17, I/41/46,
I/97/09
o.- ur I/137/08, I/40/02
o.- urdu I/143/40
satıcığ o.- ursuñ I/96/33
o.- urun I/142/16, I/46/83
o.- uydu I/100/23
o.- uyollār I/35/19
o.- uyoğ I/53/74
o.- úyōsūñ I/05/16

12. (Zaman bildiren kelimelerle)

Gelip çatmak, yaklaşmak. -52-
o.- du I/07/56, I/10/84, I/143/73,
I/145/75, I/148/11, I/148/29, I/27/07,
I/42/40, I/42/41, I/51/32, I/61/55, I/74/32,
I/78/45, I/80/28, I/80/33, I/91/30, I/91/56,
I/95/02, II/23/179, II/39/184
o.- dū II/31/17
o.- du_ı II/15/21
o.- madı I/40/04
o.- madı II/31/17
o.- muşdur I/99/49
o.- ūcağ I/53/40
o.- unca I/113/76
o.- ur I/148/15, I/80/67, II/33/81
āşam o.- ur I/128/22

o.- urmuş I/21/15
o.- uve_İNça II/29/17
o.- uyo I/113/54, I/155/10,
I/27/34, I/27/35, I/32/83, I/37/31, I/38/58,
II/27/18
o.- uyò I/158/02, I/99/68
o.- uyò I/37/11
o.- uyòdu I/09/20
o.- uyòm II/06/02
o.- uyor I/108/07
o.- uyoru I/52/27
o.- uyorù I/37/12
13. Doğmak, dünyaya gelmek. -
43-
o.- acağ I/138/22
o.- acaK I/48/38
o.- acāsa I/48/39
o.- annar I/110/26, I/110/27
o.- cāğ II/07/120
o.- cāsa I/48/38
o.- cıK I/79/75
o.- du I/112/38, I/138/22,
I/138/23, I/63/30, I/79/44, I/79/57,
II/20/78
o.- dular I/112/38
o.- madı I/79/38, I/79/50
o.- masın II/14/70
o.- mayı I/79/37
o.- mayo I/79/51
o.- maz I/79/39
o.- muş I/11/78, I/15/64
o.- suñ II/14/70
o.- u II/05/75
o.- ū II/28/50
o.- unca I/53/04
o.- ur I/108/32
o.- urdu I/48/38, II/16/102
o.- uveri I/79/54
o.- uyo I/85/41
o.- uyodu I/85/42, II/08/37
14. Yetişmek, üretilmek. -35-
o.- du I/88/34
o.- dū II/07/82
o.- madı I/80/59
o.- mayan II/19/161
o.- māzdı II/07/58
o.- mō I/100/42
o.- muyo I/100/42, II/19/164,
II/29/93
o.- ū II/32/40
o.- ur I/32/100, I/32/101, I/32/102,

I/32/99, I/40/43, II/19/161, II/19/163
o.- urdu I/73/12
o.- urdu I/33/41
o.- uyo I/100/43, I/32/102,
I/85/21, II/19/163, II/20/21
o.- uyò II/29/103
o.- ūyo I/32/101
o.- ūyò II/19/164
o.- uyodu I/83/39, I/83/41
o.- uyoru I/84/40
15. Uygun düşmek, yerinde olmak.
-34-
o.- du I/126/70, I/161/61, I/28/08,
I/59/29, I/72/07, I/87/30, II/11/65,
II/11/66, II/13/01, II/33/83
o.- madı I/110/52
o.- mas I/109/23
hic o.- masa I/112/57
o.- masSa I/20/102
o.- maSsa I/142/17
hiç o.- massa I/41/68
hiÇ o.- maSsa I/145/87
o.- mayo I/90/82
o.- mayodu I/90/82
o.- māyor I/12/37, I/24/08
o.- maz I/07/111, I/108/53,
I/14/37, I/45/54, I/62/07
o.- meyceK I/28/03
o.- meyıcığ I/100/45
o.- muyor I/131/58
o.- ur I/110/54, I/146/84, I/147/29,
II/23/122, II/23/123
16. Olgunlaşmak, kemâle ermek. -
33-
o.- asıya I/81/62
o.- cek I/32/53
o.- dī II/01/31
o.- du I/100/45, I/69/30, I/88/65,
II/07/85, II/22/83, II/31/33
o.- dū I/127/34, I/127/35
o.- duğ đan I/106/10
o.- madı I/133/27, I/133/30,
I/54/19, I/69/30
o.- mazmış II/31/35
o.- muyomuş II/31/34
o.- u II/26/44
o.- uncū I/133/30
o.- ur I/127/36, I/67/68, I/88/66
o.- ursa II/22/82
o.- uşsa I/134/53
o.- uyo II/20/20, II/20/21

o.- uyor I/139/63, I/17/70
o.- uyoru I/65/28
17. Māruz kalmak, (bir şey)
edilmek. -29-
o.- amıyodum I/139/35
amelıyet o.- cādık II/22/17
süned o.- cıg II/08/98
amelet o.- du I/132/54
amelıyet o.- du I/107/08, I/51/03,
I/63/27
sünnet o.- du I/98/108
tırış o.- du Tan II/23/90
o.- dum I/133/08, I/91/20,
II/19/132
amaliyaT o.- dum I/148/42
ameleT o.- dum I/67/01
amēlit o.- dum I/33/11
amelıyet o.- dum I/133/36,
I/54/05, II/22/07, II/22/19, II/25/109
amelıyet o.- düm I/42/40
o.- madık II/08/73
āmelit o.- muş II/05/93
o.- unca II/19/134
amelıyet o.- uқан I/24/09
amelıyet o.- unca I/42/09
amelıyet o.- urşañ II/22/31
amelıyet o.- uyoñ I/106/32
18. Yaşamak, hayat sürmek,
bulunmak. -24-
o.- an II/32/125
o.- ana I/97/58
o.- annar II/10/92
o.- cağ I/92/45
o.- dū I/138/39, I/53/22
o.- dum I/45/06
o.- dūmuz I/116/45, I/119/18
o.- madılar I/35/41, I/35/42
o.- masam I/63/20
o.- muş I/92/45
o.- muşlā II/19/88
o.- muyo I/79/74
o.- sam I/63/20
o.- san II/19/54
o.- u II/32/125
o.- urşā I/06/99
o.- urşān I/45/07
o.- urum I/40/62, I/40/63
o.- usa II/27/49
19. Herhangi bir durumda
bulunmak. -16-
o.- an I/42/19

o.- cağsınız I/52/76
o.- dū I/120/39, I/139/35,
I/157/26, I/92/03, I/92/34, II/10/92
o.- duyūnu I/01/63
o.- madīn II/15/89
o.- sun I/88/65
o.- ur I/07/98, II/39/29
o.- uğ I/11/49
o.- uyorū I/03/53
o.- uyoruz I/93/29
20. Etmek, edilmek. -15-
idari o.- cāk II/09/62
iPdāl o.- du I/69/54
ircat o.- du I/96/41
şiKayed o.- dū I/69/69
baş o.- maz I/63/43, I/63/58
baş o.- mās I/52/95
şikayet o.- mazdī I/69/69
idāre o.- uP I/130/47
ihrāc o.- ur II/30/20, II/30/21
idāre o.- urdu I/108/13
idāre o.- uyodu I/158/35
idāre o.- uyoruz I/130/45
21. Hazır duruma gelmek. -
13-
o.- asiya I/84/41
o.- du I/102/46, I/116/38, I/28/20
o.- dū I/116/36, I/116/37
o.- duğdan I/101/12
o.- dūnu I/36/25
o.- ur I/33/98, I/62/27
o.- uğdu I/33/99
o.- uyo II/23/206
o.- uyu I/40/23
22. Dilek-temenni ifade eden
sözlerden sonra kullanılır. -5-
o.- sun I/113/49, I/113/50,
I/122/01
cennet mekân o.- sun I/122/72
23. Bulanmak, etrafı bir şeyle
kaplanmak, dolmak. -5-
o.- dū I/116/37, I/150/08
o.- sun I/148/02
o.- uğ II/39/53
o.- uyo I/147/46
24. Bir yere mensup olmak. -
4-
o.- an I/110/13, II/27/56
o.- madık I/76/67
o.- mıyınca I/79/87
25. (İyelik eki almış bazı

kelimelerle) Dokunmak. -4-
o.- cū I/98/127
o.- uyo I/98/126
o.- uyomuş I/98/126
26. Cümlede aynı değerde iki kelime arasında bağlama vazifesi görür. -5-
o.- sun II/19/137
kadın olsun erkeğ o.- sun I/16/33
adama olsun göyuna o.- sun I/105/19
kadın o.- sun erkeğ olsun I/16/33
adama o.- sūn göyuna olsun I/105/19
27. Dolmak, tamamlanmak. -2-
o.- muyo I/74/45
o.- uyo I/74/45
28. Mahrum kalmak, elinden kaçırmak, yitirmek. -1-
o.- dum I/54/07
29. Yaratılmak. -1-
o.- duğ I/91/10
30. Yokken bulunur hâle gelmek.
olmaz : İmkânsız, gerçekleşemez, gayrimümkün. -17-
o.- maS I/103/61, I/111/36, I/24/20, I/43/36, II/08/101, II/39/182, II/39/183
o.- maSsa I/111/36, I/17/40, II/31/42
o.- maz I/155/68, II/08/101, II/19/167, II/39/01
o.+ mazdı I/159/23, II/20/55
olsun : 1. Bile, dahi. -1-
o.- sun I/125/43
o.- suñ I/126/28
2. “Peki, kabul” anlamında cevap sözü.
ol - : bk. ol⁴ -1-
o.- duyú I/63/61
ol - : bk. ol⁴ -8-
o.- cağ II/14/96
o.- du I/02/24, I/83/23
o.- dū II/16/15
o.- mağ I/83/12
o.- maz olur mu I/01/48
o.- sun I/129/46
o.- sun vasın II/39/170
bk. ol⁵ -3-
o.- mīncası I/03/32

o.- muş I/08/83
o.- suñ I/06/146
bk. ol⁶ -4-
o.- madı I/40/09
o.- sun I/53/66, II/39/117
o.- ur I/03/47
bk. ol² -13-
o.- du II/19/127
o.- maz II/34/72
o.- sa I/06/29, I/152/54, I/44/64, I/83/13, I/96/38, II/33/48, II/36/11
o.- sâ I/76/41
o.- sa yaparım I/40/57
o.- sun I/92/34, II/39/183
bk. ol¹ -25-
o.- du I/149/05
emekli o.- du I/46/70
emekli o.- duğ I/85/54
o.- muş I/85/57
emekli o.- muş I/46/122
zayı o.- muş II/09/10
o.- sâ II/38/39
o.- sun II/38/61
afiyet o.- sun II/39/36, II/39/45
canıñ sa o.- sun I/66/18
halal o.- sun II/32/142
helal o.- sun I/37/55, I/85/63
ırazı o.- sun I/88/58
ırâzı o.- sun I/134/65
râzı o.- sun I/120/50, I/88/38, I/96/88
razi o.- sun I/107/30
razı o.- sun I/14/12
râzi o.- sun I/137/55
şükürler o.- sun I/61/72
şükürler o.- sun I/14/51
bk. ol¹⁷ -1-
amelîyet o.- dūm I/43/04
bk. ol¹² -1-
o.- sa I/83/49
bk. ol³ -4-
datlı o.- sun I/101/68, I/101/73
ğutlu o.- sun I/101/72
ğutlü o.- sun I/101/67
bk. ol¹¹ -1-
o.- duğ II/18/35
bk. ol¹³ -1-
o.- du II/30/51
bk. ol¹⁸ -1-
o.- sağ II/30/62
bk. ol⁹ -2-

o.- dū II/37/59
 o.- muş II/37/60
 bk. olmaz -1-
 o.- maSsa I/01/43
 bk. olsun² -1-
 o.- sun I/07/89
öl - : bk. öl- -2-
 ó.- düler I/03/20
 ó.- úrsē I/69/07
öl - : bk. ol⁻¹ -2-
 sa ò. II/30/50
 ò.- an II/09/07
 bk. ol⁻²¹ -1-
 ò.- maz I/62/14
 bk. ol⁻³ -1-
 ò.- ur I/62/17
öl : bk. o_ül¹ -286-
 ò.+ u I/03/76, I/05/47, I/100/12,
 I/108/09, I/11/56, I/11/78, I/112/31,
 I/113/58, I/113/71, I/113/72, I/113/73,
 I/113/76, I/119/24, I/119/34, I/120/37,
 I/120/39, I/120/40, I/122/26, I/122/27,
 I/125/20, I/125/26, I/125/27, I/128/58,
 I/134/61, I/138/49, I/15/60, I/153/84,
 I/156/58, I/17/45, I/33/113, I/33/129,
 I/41/44, I/48/39, I/50/57, I/52/12, I/52/58,
 I/52/82, I/53/13, I/53/36, I/53/77, I/56/29,
 I/58/98, I/64/14, I/64/39, I/65/61, I/68/26,
 I/68/55, I/69/35, I/73/13, I/76/09, I/88/15,
 I/88/22, I/92/32, II/05/104, II/06/82,
 II/08/133, II/16/45, II/19/103, II/20/48,
 II/23/159, II/23/161, II/28/09, II/28/45,
 II/28/46, II/38/90
 ò.+ ū I/33/112
 ò.+ um I/01/05, I/01/14, I/02/28,
 I/05/29, I/05/47, I/06/14, I/10/115,
 I/102/67, I/107/25, I/107/32, I/108/48,
 I/11/01, I/11/36, I/11/46, I/113/09,
 I/113/10, I/113/111, I/113/113, I/113/114,
 I/113/136, I/113/53, I/113/58, I/113/61,
 I/122/81, I/123/03, I/123/04, I/131/57,
 I/134/07, I/136/23, I/137/30, I/138/20,
 I/138/48, I/139/24, I/14/69, I/144/20,
 I/144/24, I/146/86, I/147/05, I/149/61,
 I/15/10, I/15/67, I/151/24, I/151/25,
 I/152/49, I/153/50, I/157/04, I/158/27,
 I/158/32, I/158/36, I/158/39, I/158/41,
 I/158/43, I/161/02, I/161/60, I/161/61,
 I/17/38, I/18/31, I/18/67, I/27/29, I/28/46,
 I/30/03, I/36/75, I/39/14, I/40/14, I/40/65,
 I/41/44, I/41/59, I/43/20, I/46/74, I/46/81,

I/48/25, I/48/66, I/48/74, I/52/49, I/52/53,
 I/52/78, I/53/13, I/53/19, I/53/66, I/56/55,
 I/58/50, I/58/51, I/58/96, I/60/37, I/60/38,
 I/60/75, I/60/77, I/64/22, I/64/24, I/64/83,
 I/64/88, I/65/12, I/65/13, I/65/16, I/67/24,
 I/73/35, I/74/102, I/74/56, I/75/54,
 I/80/03, I/80/04, I/80/09, I/80/18, I/80/20,
 I/80/22, I/80/35, I/80/45, I/80/54, I/84/33,
 I/86/08, I/86/43, I/86/67, I/88/27, I/88/40,
 I/89/16, I/90/73, II/05/105, II/06/56,
 II/14/64, II/16/101, II/16/27, II/16/33,
 II/22/17, II/22/40, II/22/54, II/26/21,
 II/26/22, II/28/53, II/28/82, II/29/66,
 II/29/75, II/32/09, II/32/19, II/32/20,
 II/37/76, II/37/77
 ò.+ uma I/152/49, I/25/14, I/25/15
 ò.+ umâ II/13/27
 ò.+ uminan I/47/16
 ò.+ umnân I/73/35
 ò.+ umu I/108/55, I/113/135,
 I/152/26, I/152/28, II/06/59
 ò.+ umunan I/107/74
 ò.+ umuñ I/11/18, I/144/21,
 I/153/54, I/153/55, I/36/21, I/58/50,
 I/58/98, II/23/23, II/28/51
 ò.+ umuz I/01/42, I/102/30,
 I/126/24, I/17/12, I/60/88, I/86/67,
 II/20/29, II/24/44, II/38/92
 ò.+ umuz molumuz I/126/26
 ò.+ un II/28/06
 ò.+ una I/119/31, I/145/46,
 I/145/47, I/25/19, I/45/24, I/52/13,
 I/76/09, I/76/69, I/86/68, II/04/57
 ò.+ una verivirdi I/120/39
 ò.+ undan I/06/119, I/132/81,
 II/16/83
 ò.+ unnan I/148/38
 ò.+ unu I/11/62, I/72/17, II/02/96,
 II/20/50, II/23/158, II/23/160
 ò.+ unuñ I/107/64, I/136/37,
 I/15/15, I/55/49, I/78/20, I/92/32
 ò.+ unuzu II/23/161
 ò.+ uñ I/11/72, I/20/98, I/46/103,
 I/52/74
 ò.+ usuñ I/87/22
 ò.+ uydu I/154/05, I/47/07
 ò.+ uyına I/25/29
 ò.+ uynan I/06/121, II/28/52
 ò.+ uyudu I/25/10
öl - : bk. ol⁻⁴ -26-
 ò.- dı I/58/37

ō.- do II/10/35
ō.- du I/06/109, I/152/06,
I/155/16, I/34/06, I/42/60, I/44/83,
I/53/54, I/77/24, II/13/04, II/13/05,
II/32/119, II/33/82
şehid ō.- du II/12/48
ō.- duĭ II/12/41
ġıŝı bir ō.- duĭ I/77/24
ō.- madı I/03/25
ō.- māsđı II/08/56
ō.- mazđı I/34/09, II/07/83
zayı ō.- muş II/09/34
ō.- muyodu I/34/25
ō.- muyōdu II/07/82
ō.- ur I/08/13
ō.- urdu I/08/15
bk. ol⁻¹ -24-
sa ō. I/113/10, II/25/116
ō.- caz II/06/40
ō.- du I/07/55, I/36/24, I/48/70,
I/52/48, I/64/36, II/07/144, II/08/18,
II/09/51, II/10/36, II/10/62, II/23/143
ayıP ō.- du II/23/181
emekli ō.- du I/53/75
nasib ō.- du I/121/120
sebeb ō.- du I/48/77
ġayıb ō.- du yapTım II/14/04
vasıta ō.- muş I/06/93
ō.- sun II/03/53
şükr ō.- sun I/01/14
şükürler ō.- sun I/50/81
ayıb ō.- ur I/47/83
bk. ol⁻⁹ -24-
ō.- du I/34/12, I/42/24, I/44/48,
I/45/28, I/45/38, I/46/36, I/50/22, I/53/39,
I/55/14, I/55/15, I/65/11, II/09/52,
II/26/26, II/27/05, II/29/28, II/31/05
ō.- duĭ I/54/35
ō.- dum I/10/02, II/25/33
ō.- madı I/47/20
ō.- mınca I/42/65
ō.- muş II/25/34
ō.- muşdir II/25/34
bk. ol⁻³ -20-
ō. I/58/40
ō.- caz II/29/13
ō.- du I/46/102, I/46/107,
I/46/108, I/46/109, I/58/82, I/86/57,
II/07/121, II/13/39, II/32/41, II/32/42
uyġun ō.- du II/09/50
üstün ō.- du II/07/107

ō.- dula II/07/121
pişman ō.- dular I/65/33
ō.- madı I/54/17, II/07/84
ō.- muş I/54/48
bk. ol⁻² -14-
ō.- du I/46/12, I/59/54, II/05/66,
II/09/54, II/09/69
ō.- dū I/65/34, II/08/137
yid ō.- du II/24/88
ō.- masıġ I/08/117
ō.- maz I/67/30
ō.- mīncā II/09/93
ō.- muş II/09/33
ō.- sa II/07/116
ō.- uyo II/15/18
bk. ol⁻¹³ -14-
ō.- acağ II/27/53
ō.- du I/152/08, I/152/09,
I/152/10, I/55/65, I/77/50, II/05/76,
II/07/109, II/24/77, II/30/12
ō.- du_u II/05/101
ō.- duġ I/63/02
bk. ol⁻⁵ -10-
ō.- cağ I/10/89
ō.- du I/09/27, I/10/40, II/05/83,
II/09/73
debrem ō.- du I/150/43, I/155/86
tā ō.- maSsa I/60/69
ō.- muş II/05/87
yaġın ō.- muş II/17/58
bk. ol⁻⁶ -8-
ō.- du II/05/76, II/12/10, II/16/84,
II/16/85
ō.- madan I/48/39
ō.- madı II/05/76
ō.- masaydı I/136/23
ō.- mıyannara I/45/72
bk. ol⁻¹⁰ -8-
ō.- du I/153/47, II/07/84
dil fēlci ō.- du II/05/55
felc ō.- du I/08/84
fēlç ō.- du II/05/53
ġanser ō.- du II/29/21
hastı sāyrı ō.- madığTan II/05/100
hasta ō.- mazdığ II/25/36
bk. ol⁻²⁵ -6-
ō.- du I/58/81
nazar ō.- du I/58/47
faydası ō.- madı I/38/66
bk. ol⁻¹ -5-
ō.- dum I/25/23

bk. ol-¹⁷ -5-
 süned ò.- çık II/08/99
 ò.- dum I/43/10, II/22/19, II/22/20
 ameliyet ò.- dum II/25/03
 bk. ol-³⁰ -4-
 ò.- du II/07/24, II/07/25, II/09/85
 bk. ol-¹⁶ -3-
 ò.- madı II/32/45
 ò.- mamış II/29/104
 ò.- muşu II/30/25
 bk. ol-⁷ -2-
 ò.- du II/09/38
 bk. ol-¹² -2-
 ò.- du I/43/37, I/52/08
 bk. ol-¹⁵ -1-
 ò.- mıyyò I/42/49
 bk. ol-¹⁸ -1-
 ò.- dum I/45/06
 bk. ol-²⁰ -1-
 baş ò.- du I/55/44
 bk. ol-²⁴ -1-
 ò.- du I/65/04
 bk. ol-²³ -1-
 ò.- du I/65/22
 bk. ol-¹¹ -1-
 ò.- dum I/152/50
 bk. olmaz -2-
 ò.+ maS II/24/85
 ò.+ maz I/09/24
òġ - : bk. ol-¹ -20-
 ò.- du I/64/52
 emekli ò.- du I/64/102
 êmekli ò.- du I/60/31
 êmeKli ò.- du I/46/57
 ğayıb ò.- du II/07/40
 lüzüm ò.- du I/64/05
 emekli ò.- du II/12/12
 gelin ò.- dum II/06/34
 ò.- sa I/73/21, I/94/06, II/21/11
 ò.- sun I/53/35, II/03/59, II/28/91
 helal ò.- sun I/49/82, I/60/103
 helâl ò.- sun I/37/55
 ırızı ò.- sun I/65/19
 rāzı ò.- sun I/52/38
 bk. ol-⁴ -18-
 ò.- du I/04/15, I/04/17, I/42/68,
 I/44/50, II/02/67, II/10/36, II/13/05,
 II/30/70
 ò.- dū II/22/11
 ò.- sa I/45/68, II/24/73, II/25/109
 ò.- sun I/52/42, I/52/70

hayır ò.- sun I/52/33
 ò.- sun varsın I/48/21
 ò.- suġ II/07/64
 ò.- suġ vasııı I/45/73
 bk. ol-² -13-
 ò.- du I/46/108, I/48/71
 ò.- madan II/25/52
 ò.- mazsa I/46/129
 ò.- sa I/06/24, I/06/25, I/40/28,
 I/51/12, I/63/09, I/95/23, II/27/48
 ò.- sa yaparıı I/40/28
 ò.- sun I/54/24
 bk. ol-³ -8-
 ò.- çağ II/29/14
 ò.- du II/05/68
 ò.- masın I/44/90
 ò.- maycaĶ I/48/35
 ò.- sun I/65/27
 al' ò.- sun II/03/52, II/03/58
 bk. ol-⁶ -6-
 ò.- du I/86/08
 ò.- sa I/63/50, I/63/51, I/66/04,
 I/75/63
 ò.- suġ vermem I/53/66
 bk. ol-⁹ -4-
 ò.- du I/47/45, I/49/40, I/63/29,
 II/06/78
 bk. ol-¹⁷ -4-
 ò.- cam II/22/03
 ò.- dum II/22/02, II/22/03,
 II/22/04
 bk. ol-¹⁰ -3-
 hasta ò.- sa I/53/31, I/53/73
 hasta ò.- saıı I/58/48
 bk. ol-¹¹ -3-
 ò.- du I/62/21, I/62/22
 ò.- muş I/45/68
 bk. ol-¹⁸ -2-
 ò.- sa I/53/65
 ò.- sun I/53/35
 bk. ol-⁵ -1-
 ò.- sun II/33/06
 bk. ol-²³ -1-
 ò.- du I/10/106
òlā : bk. òlaĶ -2-
 o.+ yġ I/33/71, I/33/74
 <òlaĶ+ı -2-
 o. I/128/48, I/128/65
òla : bk. òlaĶ -2-
 ò.+ yı I/33/69
 ò.+ yġ I/33/68

- ōla** : bk. ōlan -1-
 ̄. I/134/07
- ōlā** : bk. ōlaḡ -3-
 ̄. I/128/49, I/128/66
- ōlaḡ** : Oḡlak, keçi yavrusu. -6-
 ̄. I/128/48, I/128/65, I/157/68,
 I/33/32
 ̄. yapcaz I/51/22
 ̄. yaptı I/33/73
- ōlaḠ** : bk. ōlaḡ -2-
 ̄. I/128/48, I/128/49
- olan** : bk. ōlan -15-
 o. I/120/42, I/40/13, I/88/26,
 I/92/60, I/93/41, I/95/04
 o. évine II/25/60
 o. évinē I/76/47
 o.+ ın II/19/81
 o.+ ıñ I/51/44
 o.+ nā I/76/49
 o.+ nar I/138/27, I/88/11
 o.+ nardan I/93/26
 o.+ narıñ I/11/30
- olān** : bk. ōlan -1-
 o. II/08/53
- ōlan** : bk. ōlan -1-
 ̄. I/45/09
- ōlan** : Oḡlan, erkek çocuk. -445-
 ̄. I/100/20, I/100/26, I/107/05,
 I/107/37, I/107/58, I/11/65, I/11/77,
 I/11/78, I/111/100, I/112/38, I/119/22,
 I/119/33, I/119/34, I/119/36, I/119/80,
 I/120/16, I/120/32, I/120/33, I/121/94,
 I/123/08, I/125/21, I/125/29, I/125/30,
 I/125/38, I/125/81, I/126/07, I/132/69,
 I/132/70, I/132/72, I/136/41, I/137/17,
 I/137/18, I/137/23, I/138/111, I/138/119,
 I/138/22, I/138/23, I/138/39, I/138/63,
 I/143/04, I/143/79, I/144/23, I/146/06,
 I/148/13, I/148/22, I/148/31, I/149/20,
 I/149/24, I/149/43, I/15/09, I/15/68,
 I/150/26, I/151/23, I/151/36, I/152/11,
 I/153/54, I/154/20, I/154/23, I/157/43,
 I/158/50, I/159/41, I/160/29, I/21/41,
 I/21/83, I/22/25, I/23/69, I/24/50, I/32/92,
 I/33/127, I/33/68, I/33/86, I/36/41,
 I/39/105, I/39/29, I/40/17, I/41/18,
 I/42/80, I/43/21, I/43/22, I/43/26, I/44/54,
 I/45/26, I/46/132, I/48/37, I/48/38,
 I/48/54, I/49/31, I/50/29, I/50/30, I/50/32,
 I/52/10, I/52/52, I/52/65, I/52/67, I/52/75,
 I/52/86, I/53/14, I/53/17, I/53/26, I/53/27,
 I/53/30, I/53/59, I/53/62, I/53/66, I/53/71,
 I/55/18, I/55/31, I/57/37, I/58/13, I/59/12,
 I/59/21, I/59/23, I/59/24, I/64/112,
 I/64/35, I/64/42, I/64/57, I/65/31, I/65/61,
 I/66/03, I/66/14, I/66/22, I/66/27, I/66/28,
 I/67/24, I/67/27, I/67/70, I/69/11, I/69/36,
 I/69/39, I/70/82, I/72/16, I/72/58, I/74/99,
 I/76/99, I/78/21, I/83/18, I/83/74, I/86/09,
 I/86/49, I/86/66, I/88/22, I/88/25, I/88/27,
 I/88/28, I/88/45, I/88/59, I/90/25, I/90/26,
 I/93/39, I/98/20, I/99/14, II/01/89,
 II/02/96, II/05/107, II/05/84, II/06/57,
 II/07/105, II/07/115, II/07/120, II/08/92,
 II/12/74, II/14/65, II/14/67, II/14/70,
 II/16/43, II/16/53, II/16/95, II/20/30,
 II/20/53, II/20/78, II/22/17, II/22/54,
 II/23/158, II/24/20, II/25/39, II/25/76,
 II/26/23, II/27/31, II/27/59, II/28/04,
 II/28/06, II/28/09, II/28/10, II/28/13,
 II/28/21, II/28/41, II/28/52, II/28/53,
 II/28/92, II/28/95, II/29/14, II/29/18,
 II/29/19, II/29/20, II/29/26, II/32/18,
 II/32/19, II/34/16, II/35/92, II/37/51,
 II/37/59, II/38/115, II/39/149
 ̄.+ a I/05/49, I/114/12, I/114/15,
 I/119/31, I/126/75, I/138/56, I/25/23,
 I/25/25, I/45/17, I/45/18, I/52/68, I/53/19,
 I/66/02, I/88/25, II/16/79
 ̄.+ da I/137/18, II/14/65, II/14/66
 ̄.+ dan I/132/09, I/66/01, I/79/74
 ̄.+ dı II/08/133, II/14/69
 ̄.+ dıḡ I/145/14, II/28/02
 ̄.+ ı I/02/27, I/125/39, I/152/30,
 I/158/41, I/39/99, I/42/31, I/45/27,
 I/46/79, I/52/21, I/52/50, I/53/37, I/59/08,
 I/70/86, I/76/04, I/76/05, II/02/97,
 II/05/104, II/07/101, II/07/103, II/07/109,
 II/07/113, II/07/144, II/16/102, II/28/04,
 II/28/07, II/28/51, II/28/93
 ̄.+ ıdı I/39/29, I/55/66, I/64/40,
 II/12/48, II/12/49
 ̄.+ ıdık I/61/59
 ̄.+ ın I/33/74
 ̄.+ ıñ I/04/10, I/11/65, I/11/68,
 I/120/32, I/131/56, I/137/19, I/137/47,
 I/143/05, I/143/79, I/149/26, I/15/64,
 I/158/44, I/16/50, I/25/24, I/33/136,
 I/37/42, I/42/31, I/43/22, I/45/06, I/46/64,
 I/58/16, I/69/35, I/88/28, I/88/29,
 II/08/133, II/12/52, II/20/31, II/22/43,
 II/23/210, II/29/30, II/30/67

̄.+ ıS II/28/39
 ̄.+ ıñ II/05/76
 ̄.+ la I/33/77
 ̄.+ lāmız II/20/33
 ̄.+ ları I/83/10, II/20/36
 ̄.+ na I/138/63, I/66/05
 ̄.+ nā I/138/19, I/145/41,
 I/145/68, I/145/74, I/145/92, I/158/52,
 I/159/06, I/26/17, I/37/30, I/58/94,
 I/64/88, II/08/78, II/08/96, II/16/107,
 II/23/189, II/32/98
 ̄.+ nādan I/159/41
 ̄.+ nām I/145/18, I/153/45
 ̄.+ nāmız I/159/39, I/72/12,
 II/08/19, II/21/46
 ̄.+ nāmızıñ II/08/03
 ̄.+ nan I/107/74, I/154/26,
 I/36/41, I/47/56, I/47/57, I/66/01, I/66/02,
 II/17/48
 ̄.+ nāñ I/60/76
 ̄.+ nāna II/27/51
 ̄.+ nānan I/145/63
 ̄.+ nāñ II/08/130
 ̄.+ nar I/111/50, I/12/48,
 I/121/34, I/138/51, I/26/19, I/55/18,
 I/66/22, I/80/17, II/16/104, II/23/126
 ̄.+ nar I/145/55
 ̄.+ nār II/08/68
 ̄.+ nar yapar I/26/20
 ̄.+ nara I/15/97, I/26/18
 ̄.+ nara verisiñ I/145/64
 ̄.+ nardan I/65/31
 ̄.+ narı I/06/07, I/119/22, I/20/99,
 I/39/14, I/51/17, I/63/61, I/73/36, I/80/31,
 II/12/33
 ̄.+ narım I/107/37, I/113/112,
 I/138/30, I/27/29
 ̄.+ narımıñ I/113/112
 ̄.+ narıñ I/113/112, I/138/76,
 II/17/80
 ̄.+ sā II/17/44
 ̄.+ yaparlar I/26/16
 ̄.+ yapTım I/10/77
ōlan evi : Evlenmelerde erkeğin
 āilesi, erkek tarafı.
 ̄. evi I/32/69
 ̄. evi veriyo I/32/89
 ̄. evi I/08/35, I/147/59, I/31/51,
 I/32/92, I/77/25, II/34/26, II/39/154
 ̄. evi I/04/25, I/113/35, II/17/44,
 II/25/56

̄. evinde I/145/73, I/32/86,
 I/78/31, I/97/52
 ̄. evindē I/145/53
 ̄. evinde I/114/55, II/15/06,
 II/15/08, II/25/57, II/25/58
 ̄. evindē II/25/54
 ̄. evinden I/145/77, I/153/64
 ̄. evine I/145/76, I/153/64,
 I/26/25, I/89/10, I/90/49, II/34/86
 ̄. evine I/113/42, I/114/55,
 I/125/65, I/157/10, II/23/87, II/25/56,
 II/34/20
 ̄. evinē I/125/62
 ̄. evinin II/34/75
 ̄. eviniñ I/125/73, I/125/77,
 I/138/94, II/23/64
ōlan ġardeş : Bir kimsenin erkek
 kardeşi.
 ̄. ġardaşım I/18/13, I/52/54,
 I/58/15
 ̄. ġardaşımıñ I/47/01
 ̄. ġardaşları I/39/28
 ̄. ġārdeşim I/73/72
 ̄. ġārdeşimiñ I/73/72
ōlan ġınası : Dūġünlerde önce
 damatlara kına yakılarak gerçekleştirilen
 eğlence.
 ̄. ġınası I/30/36
ōlan ġiyimi : Dūġünlerden önce
 damadın ġyidirilmesi töreni.
 ̄. ġiyimi I/125/69
ōlān : bk. ̄lan -1-
 ̄.+ nā II/08/47
olanā : < olanak+ı : İmkān. -1-
 o. I/92/60
olay : bk. ̄lak -1-
 o. I/33/74
olay : Olan, ortaya çıkan, meydana gelen
 her türlü hal ve keyfiyet, vak'a, hādise. -
 1-
 o. I/126/07
oldur - : Olmasını sağlamak, meydana
 getirmek, vücut vermek, gerçekleştirmek.
 -5-
 o.- dum I/128/61
 o.- udu I/128/47, I/128/48
 o.- uP I/17/65
ole : bk. öyle -1-
 o.+ ydi I/96/65
ōlē : bk. öyle -1-
 ̄. I/08/10

olgunnaş - : Olgunlaşmak, gelişmek, kıvâmını bulmak. -1-
o.-ıyor I/17/70

ölm : bk. olan -1-
ö.+ nâ II/08/133

olâ : < ora+lar -2-
o. II/32/100, II/32/101

olâda : < ora+larda -1-
o. II/20/26

olâda : < ora+larda -2-
o. I/49/50, I/53/82

olâni : < ora+ları -1-
o. I/48/17

olâda : < ora+larda -1-
o. I/40/71

olôn : bk. orlon-1-
o. I/73/77

ollu : Olluk, suyun aktığı yer. -1-
o.+ a II/23/14

olma : Olmak işi. -4-
o. I/125/29
o.+ sı I/110/18, I/92/07
o.+ ya I/85/37

olmağ : ... Hâline gelmek işi. -1-
o. II/38/09

olmı : bk. olma -4-
o.+ ya I/28/30, I/39/92
amilêd o.+ yı II/08/73
o.+ yınan I/46/129

olü : < oluğ+u -1-
o.+ muz I/139/53

oluğ : Bir şeyin akmasına yarayan üst tarafı açık boru. -7-
o.+ da I/126/55
o.+ lar I/11/45, I/126/46, I/126/50
o.+ larda I/11/47
o.+ larımız I/11/45
o.+ ların I/11/45

olük : bk. oluğ -1-
o.+ ları I/11/47

om : bk. on -5-
o. I/37/14, I/37/31, I/49/31, II/01/28, II/31/15

omo : (Marka adından) Çamaşır deterjanı. -2-
o. II/21/60, II/21/67

omō : bk. omo -1-
o. momō I/126/62

omuz : Vücutta boynun iki yanında kalan, kolların gövdeye bağlandığı kısım. -3-

o.+ dan I/17/27
o.+ larına I/104/35

omuzlarına birer adam otur- : Çok güçlü, iri yarı ve sağlıklı olduğunu anlatmak için kullanılan bir deyim.
o.+ larına birer adam oturdu I/137/41

omzuna vur- : Yüklenmek.

ömuz : bk. omuz -1-
ö.+ dan I/17/22

omz : bk. omuz -3-
o.+ umüza vurdu I/51/33
o.+ umuzunan I/150/13
o.+ unda I/41/85

on : Dokuzdan sonra gelen sayının adı. -435-
o. I/01/10, I/01/46, I/04/15, I/04/16, I/05/14, I/08/19, I/10/81, I/101/08, I/103/48, I/103/54, I/103/58, I/104/26, I/104/27, I/105/03, I/106/05, I/106/25, I/107/11, I/107/31, I/107/36, I/108/34, I/110/49, I/110/50, I/111/104, I/111/65, I/113/103, I/113/104, I/113/105, I/113/40, I/113/84, I/113/98, I/116/51, I/117/38, I/117/54, I/120/06, I/120/07, I/120/09, I/121/109, I/121/45, I/121/47, I/121/73, I/122/02, I/122/65, I/122/70, I/127/10, I/127/15, I/127/16, I/128/24, I/129/54, I/13/26, I/13/29, I/13/30, I/131/18, I/131/41, I/132/51, I/132/52, I/132/53, I/137/48, I/138/47, I/14/18, I/14/19, I/14/38, I/140/06, I/140/22, I/140/23, I/143/08, I/143/61, I/143/62, I/144/52, I/145/05, I/145/06, I/145/47, I/145/75, I/146/37, I/147/07, I/148/08, I/148/12, I/148/30, I/148/37, I/148/46, I/149/50, I/149/71, I/151/02, I/152/06, I/152/124, I/152/129, I/152/17, I/152/24, I/152/55, I/152/56, I/152/67, I/152/96, I/153/41, I/153/42, I/153/43, I/154/04, I/154/35, I/155/08, I/155/09, I/155/18, I/155/63, I/156/10, I/156/13, I/156/24, I/157/76, I/158/29, I/158/30, I/158/31, I/158/55, I/16/39, I/16/40, I/17/15, I/17/16, I/18/80, I/21/75, I/21/76, I/22/14, I/22/29, I/22/34, I/23/08, I/23/36, I/23/58, I/24/62, I/25/04, I/25/37, I/27/02, I/27/43, I/27/75, I/27/76, I/30/01, I/30/14, I/30/27, I/30/28, I/30/47, I/31/53, I/35/41, I/36/12, I/36/37, I/37/26, I/37/45, I/39/100, I/39/16, I/39/44, I/40/02, I/41/68, I/41/79,

I/42/24, I/42/62, I/42/65, I/43/34, I/46/04,
I/46/36, I/46/40, I/46/43, I/46/72, I/49/55,
I/50/03, I/50/19, I/50/20, I/50/21, I/50/39,
I/50/77, I/52/16, I/52/46, I/52/93, I/53/44,
I/54/50, I/54/52, I/55/15, I/56/19, I/56/25,
I/56/50, I/56/65, I/57/09, I/59/03, I/59/37,
I/63/07, I/63/13, I/63/16, I/63/36,
I/64/108, I/64/11, I/64/113, I/64/116,
I/64/120, I/64/51, I/64/73, I/64/87,
I/64/99, I/68/02, I/68/31, I/68/33, I/68/57,
I/68/58, I/69/53, I/69/54, I/69/85, I/69/86,
I/73/18, I/74/10, I/74/41, I/74/95, I/76/03,
I/76/05, I/76/69, I/78/32, I/79/32, I/79/34,
I/80/13, I/82/07, I/84/31, I/86/21, I/86/46,
I/87/122, I/87/123, I/87/58, I/87/71,
I/88/15, I/88/16, I/88/49, I/88/62, I/90/17,
I/90/20, I/91/04, I/91/87, I/92/05, I/92/07,
I/92/50, I/93/50, I/94/07, I/94/08, I/94/11,
I/94/63, I/94/66, I/94/68, I/94/70, I/94/85,
I/94/86, I/94/87, I/98/101, I/99/14,
I/99/53, I/99/67, II/01/28, II/01/31,
II/01/44, II/02/26, II/02/29, II/02/70,
II/02/81, II/02/82, II/02/85, II/02/89,
II/02/92, II/03/03, II/04/76, II/05/75,
II/05/90, II/06/16, II/06/34, II/06/35,
II/07/59, II/08/104, II/08/25, II/08/92,
II/09/23, II/09/29, II/09/40, II/10/23,
II/10/33, II/11/30, II/12/63, II/12/64,
II/12/77, II/13/28, II/14/05, II/14/20,
II/14/49, II/14/50, II/14/52, II/14/54,
II/14/69, II/15/115, II/15/117, II/15/58,
II/16/102, II/16/33, II/16/96, II/19/159,
II/19/160, II/19/23, II/19/47, II/22/19,
II/22/76, II/22/77, II/23/20, II/23/21,
II/25/111, II/25/73, II/25/75, II/25/82,
II/26/26, II/27/18, II/28/20, II/28/71,
II/29/28, II/29/29, II/29/31, II/30/70,
II/31/05, II/31/15, II/32/07, II/32/09,
II/33/44, II/34/66, II/34/73, II/34/84,
II/34/86, II/35/113, II/36/02, II/37/60,
II/38/114, II/38/42, II/38/43, II/39/102,
II/39/103, II/39/104, II/39/115, II/39/124,
II/39/128, II/39/133, II/39/174, II/39/69,
II/39/80, II/39/92

o.+ a I/122/60, II/06/24, II/06/30

o.+ ā I/148/13, II/10/24

o.+ ar I/06/88, II/10/15

o.+ dı II/21/39

o.+ u II/02/82, II/39/102

o.+ unda I/127/15, I/27/43

o.+ unu II/39/70

oñ : bk. on -2-

o. II/23/06

ón : bk. on -4-

ò. I/22/30, I/79/98

ōn : bk. on -21-

ō. I/10/81, I/151/38, I/152/129,
I/152/96, I/154/07, I/28/48, I/39/100,
I/44/84, I/50/22, I/53/30, II/05/56,
II/05/75, II/07/59, II/09/85, II/12/68,
II/15/114, II/32/08, II/33/82, II/39/82

oncā_az : Oncağız, o kadar. -1-

o. I/60/69

onucū : bk. onuncū -1-

o. II/01/90

onuncū : Onuncu, on sayısının sıra sıfatı,
sırada dokuzuncudan sonra gelen. -

3-

o. II/01/29, II/01/89

oñar - : 1. Bozulmuş, eskimiş olan bir şeyi
düzeltip işler veya kullanılabilir duruma
sokmak, işe yarar duruma getirmek, tamir
etmek. -3-

o.- an I/57/40

o.- mayınca I/116/52

2. Düzeltmek, uygun duruma
getirmek.

oP - : bk. öp- -1-

o.- miden II/01/37

ora : O yer. -109-

o. I/111/112, I/111/113,
I/111/117, I/130/93, I/130/96, I/133/16,
I/17/75, I/21/73, I/23/48, I/23/49, I/23/50,
I/24/70, I/36/08, I/40/07, I/49/59, I/95/24,
I/99/33, II/23/156

o.+ da I/124/47

o.+ dan I/61/69

o.+ lāda I/46/29, I/46/48, I/46/50

o.+ lādan I/03/09

o.+ lar I/03/93, I/135/12,
I/138/125, I/46/30

o.+ lara I/135/51, I/139/17,
I/46/133, I/46/29, I/61/13, I/81/11

o.+ larda I/03/94, I/108/38,
I/15/57, I/21/21, I/61/48, I/67/29

o.+ lardan I/105/18, I/123/31,
I/25/59

o.+ ları I/139/18

o.+ hıymış I/108/02

o.+ nın I/32/103, I/83/50

o.+ nınkınıñ II/06/65

o.+ nıñ I/138/128, I/140/16,

I/146/76, I/23/56, I/46/53, II/10/09,
II/23/77

o.+ nıñkı I/17/84

o.+ nıñkına I/130/101

o.+ nıñkını I/64/50

o.+ sı I/130/96, I/146/76,
I/156/67, I/46/48, I/60/16, I/69/62,
II/04/11, II/06/47

o.+ sından I/96/06

o.+ sı I/122/50, II/14/16

o.+ Sını I/07/81

o.+ ya I/106/40, I/114/18,
I/122/66, I/124/32, I/135/49, I/135/55,
I/38/14, I/39/43, I/39/44, I/45/01, I/64/61,
I/78/05, I/81/11, I/83/73, I/86/75, I/99/30,
I/99/32, II/19/103

o.+ yā I/13/05, I/99/29, I/99/77

o.+ yı I/108/20, I/108/22,
I/111/109, I/122/26, I/18/45, I/24/69,
I/46/49, II/01/88, II/23/151

oralı : O yerli, orada doğup
büyümüş.

o. I/60/85

ora : bk. orağ² -2-

o.+ ا I/87/18

bk. orağ¹

o.+ ا I/150/09

orá : bk. ora -9-

o.+ yá I/05/25, I/158/23, I/39/67,
I/61/75, I/64/120, I/64/128, II/35/59

o.+ yí I/05/66, I/64/114

orà : bk. ora -6-

o.+ ya I/15/27, I/32/69, I/38/12,
I/53/28, I/99/32

o.+ yı II/09/98

orā : bk. orağ² -7-

o. I/123/29

o. dirmī I/159/35

o.+ lan I/98/72

o.+ nan I/01/18, II/07/58, II/24/96

o.+ nan yapardık I/124/11

orā : <ora+ya -1-

o. I/75/05

orā : bk. ora -1-

o. I/142/26

orǎ : bk. ora -1-

o.+ yı II/19/21

oṛa : bk. ora -1-

o. I/142/42

óra : bk. ora -1-

ó. I/142/28

orağ : 1. Ekin. -13-

o. I/01/19, I/01/21, I/07/48,
I/150/13, I/153/14, I/79/01, I/79/23,
I/87/04, I/87/18, I/87/57

2. Bir sapın ucuna geçirilmiş yarım
çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin
bir bıçaktan ibâret ekin biçme âleti,
tırpanın küçüğü.

o.+ ları I/155/18, I/157/71

orağ makinesi : Ekin biçme
makinesi.

o. makinesinen I/115/21

orağ : bk. orağ² -1-

o. dırmık I/159/33

orağ : bk. orağ² -1-

el o.+ ı I/96/31

orağ : bk. orağ² -3-

o. I/01/19

o.+ lar I/01/19

o.+ ı II/21/16

orda : Orada, sözü edilen yerde, işaret
edilen görece olarak uzak yerde. -
182-

o. I/05/45, I/07/16, I/08/18,
I/105/13, I/106/48, I/109/02, I/109/31,
I/11/17, I/11/29, I/11/78, I/11/86,
I/111/106, I/111/109, I/111/91, I/113/117,
I/113/30, I/113/69, I/114/03, I/114/06,
I/116/26, I/117/47, I/117/48, I/120/05,
I/122/65, I/123/05, I/124/46, I/124/47,
I/128/13, I/129/11, I/129/21, I/129/22,
I/130/94, I/131/62, I/132/10, I/132/27,
I/132/45, I/132/53, I/135/53, I/136/07,
I/136/35, I/137/23, I/137/28, I/138/123,
I/138/136, I/138/85, I/139/36, I/139/48,
I/14/41, I/14/48, I/140/08, I/140/15,
I/140/56, I/147/20, I/147/22, I/147/33,
I/147/37, I/149/15, I/149/44, I/156/57,
I/158/10, I/158/45, I/16/02, I/16/36,
I/16/51, I/17/19, I/18/08, I/18/11, I/19/10,
I/20/35, I/20/37, I/20/44, I/20/45, I/20/54,
I/21/70, I/21/74, I/24/42, I/24/43, I/24/62,
I/26/23, I/32/70, I/33/68, I/33/70, I/33/74,
I/33/77, I/33/78, I/34/18, I/34/20, I/34/44,
I/36/25, I/39/52, I/39/53, I/39/81, I/40/64,
I/40/66, I/41/79, I/41/81, I/41/84, I/41/91,
I/42/17, I/46/132, I/46/52, I/46/78,
I/46/97, I/48/13, I/48/63, I/49/03, I/49/42,
I/49/58, I/50/68, I/52/71, I/53/45, I/53/56,
I/53/79, I/54/09, I/54/57, I/56/73, I/59/26,
I/60/48, I/60/50, I/60/51, I/60/77, I/60/86,

I/62/24, I/64/101, I/64/102, I/64/132, I/64/135, I/64/80, I/66/36, I/67/55, I/67/58, I/68/68, I/69/67, I/69/75, I/86/11, I/86/77, I/97/23, II/06/48, II/07/105, II/07/71, II/10/56, II/19/113, II/19/19, II/19/81, II/19/83, II/19/87, II/19/88, II/19/95, II/19/97, II/19/98, II/20/59, II/23/135, II/23/153, II/23/174, II/23/190, II/23/67, II/23/87, II/27/22, II/29/78, II/32/115, II/32/86, II/33/26, II/34/105, II/35/107, II/35/112, II/35/86, II/37/73

o.+ kı I/64/75, I/87/64

o.+ Ku I/158/44

o.+ lâ I/37/02

o.+ lâdı I/39/54

o.+ yım I/40/05

o.+ ymışTı I/83/69

ordâ : bk. orda -4-

o. II/07/17, II/23/167, II/28/45

o.+ ymışdı II/04/49

ordâ : bk. orda -8-

o. I/158/22, I/42/18, I/46/19

o.+ kan I/20/48

o.+ dı I/39/55

o.+ ken I/20/33

o.+ kı I/11/70

o.+ mışdı I/11/13

ordâ : bk. orda -2-

o. II/09/97, II/19/17

orða : bk. orda -3-

o. I/130/95, I/20/36, I/85/31

örda : bk. orda -1-

ö. I/14/39

örda : bk. orda -27-

ö. I/11/91, I/139/48, I/15/26, I/158/38, I/39/47, I/39/80, I/47/10, I/49/11, I/49/37, I/59/21, I/68/66, I/68/75, I/86/64, II/06/05, II/06/48, II/06/53, II/20/68, II/23/149, II/23/162, II/23/170, II/23/23, II/23/39, II/29/24, II/29/59, II/32/24, II/35/21

ordan : Oradan, o yerden, sözü edilen yerden. -98-

o. I/05/23, I/105/04, I/105/17, I/107/67, I/108/02, I/11/13, I/11/77, I/11/87, I/115/36, I/116/08, I/117/35, I/122/23, I/122/28, I/122/74, I/126/50, I/128/39, I/128/68, I/13/21, I/132/35, I/132/36, I/133/61, I/134/49, I/136/14, I/138/68, I/139/36, I/139/37, I/140/15, I/142/38, I/143/65, I/144/46, I/146/20,

I/147/20, I/158/24, I/158/60, I/16/54, I/16/56, I/16/58, I/17/12, I/17/19, I/17/32, I/18/71, I/19/08, I/23/15, I/24/56, I/26/74, I/33/54, I/39/42, I/40/70, I/42/46, I/46/122, I/46/20, I/46/21, I/46/39, I/46/57, I/48/08, I/48/09, I/49/18, I/49/35, I/49/58, I/49/60, I/49/73, I/54/72, I/60/34, I/61/16, I/61/74, I/64/49, I/64/61, I/68/71, I/68/72, I/81/40, I/83/66, I/89/08, I/99/24, I/99/63, I/99/72, II/15/11, II/20/62, II/20/63, II/22/47, II/23/05, II/23/59, II/32/114, II/37/75

o. veririz I/130/103

ordan burdan : "Belli bir sıra gözetmeksizin, karışık olarak" anlamında kullanılan bir söz.

o. bırdan II/09/89

o. burdan I/143/82

ordañ : bk. ordan -1-

o. I/17/18

ordân : bk. ordan -1-

o. II/23/186

ördan : bk. ordan -1-

ö. II/12/12

ördan : bk. ordan -1-

ö. II/38/16

ordē : bk. orda -1-

o. I/03/48

ordı : bk. orda -8-

o. II/06/61, II/06/62, II/19/21, II/19/22, II/23/15, II/33/36, II/33/37

ördı : bk. orda -1-

ö. II/06/04

ordu : Bir devletin silâhlı kuvvetlerinin bütünü, askerler topluluğu. -4-

o. I/117/08

o.+ ynan I/117/08, I/117/11

o.+ yu I/117/28

ordu : bk. orda -1-

o. yaparın II/33/53

ördu : bk. orda -1-

ö. II/18/04

ore : bk. ora -1-

o.+ ye I/72/33

orğan : İnsan, hayvan ve bitki gövdesinde belirli hayâtî bir vazîfe gören ve sınırları kesin olarak tespit edilmiş olan kısım, uzuv. -2-

o.+ narını I/95/88

organiK : Doğal yolla yapılan. -3-

o. I/18/73, I/18/76, II/24/11

ori : bk. ora -64-
o.+ ya I/108/05, I/108/26, I/11/93,
I/110/61, I/122/27, I/122/49, I/129/07,
I/129/22, I/129/56, I/130/95, I/130/99,
I/133/39, I/133/61, I/134/22, I/135/49,
I/138/133, I/138/135, I/139/47, I/143/15,
I/143/24, I/144/23, I/15/61, I/15/69,
I/16/15, I/16/59, I/17/20, I/17/77, I/17/78,
I/18/45, I/18/47, I/20/38, I/21/71, I/23/48,
I/41/85, I/42/13, I/46/05, I/46/76, I/48/64,
I/49/41, I/49/68, I/56/29, I/59/39,
I/64/119, I/64/128, I/68/61, I/86/58,
I/95/24, I/99/25, I/99/55, II/03/79,
II/12/03
o.+ yá I/50/61, I/50/62
o.+ yı I/108/26, I/122/28,
I/151/05, I/36/42, II/09/101, II/12/22
o.+ yî I/46/21
ori : bk. ora -3-
o.+ ye I/124/45, I/128/13, I/17/25
ori : bk. ora -1-
o.+ yı II/03/69
orlâ : < ora+lar -1-
o. I/75/22
orlâ : < ora+lar -1-
o. I/160/09
orlâda : < ora+larda -2-
o. I/33/118, I/75/37
orlâdan : < ora+lardan -1-
o. I/32/54
orlal : < ora+lar -1-
o.+ la I/37/22
orlan : < ora+ilen -1-
o. I/68/09
orlar : < ora+lar -3-
o. I/123/31, I/23/49, I/23/51
orlara : < ora+lara -3-
o. I/32/14, I/59/39, II/19/157
orlâra : < ora+lara -1-
o. II/20/70
orlarda : < ora+larda -4-
o. I/156/34, I/24/35, I/24/41,
I/24/47
orlâda : < ora+larda -1-
o. I/59/39
orlardı : < ora+larda -1-
o. I/23/51
orları : < ora+ları -1-
o. II/36/06
orlarımızı : < ora+larımızın -1-
o. I/24/33

orların : < ora+ların-2-
o. I/24/33
orlon : Orlon, akrilikten elde edilen lif
veya iplik. -1-
o.+ nâdan I/94/52
orman : Ağaçlarla kaplı geniş alan, büyük
koru. -42-
o. I/28/28, I/46/30, I/65/34,
I/93/15, II/01/79, II/02/56, II/02/66,
II/21/77
tarım ve o. kalkınma kôparatifi
II/02/47
o.+ a I/158/34, I/93/15, I/94/51
o.+ da I/95/06, II/28/03, II/32/139,
II/32/32
o.+ dan I/76/73, I/94/51, II/30/19,
II/33/08, II/33/44
o.+ dâ II/02/54
o.+ dı II/02/64
o.+ ı II/02/55
o.+ ımız I/75/27
o.+ ınkı II/30/80
o.+ ın I/65/34, I/68/69, I/68/72
o.+ ında II/32/138
o.+ nan II/02/55
o.+ nârda II/23/177
orman deposu : Ormanlarda ağaç,
tomruk, kereste, yakacak ve sair
mahsullerin korunduğu depo.
o. depôsü II/06/46, II/30/19
o. depôsuydu II/06/47, II/06/49
orman fidanlık : Orman ürünlerinin
yetiştirildiği tesis.
o. fidanlık I/156/33
orman işletmesi : Ormanla ilgili
işleri yürüten kamu kurumu.
o. işletmesi II/30/38
o. işletmesinin II/30/19
orman : bk. orman -15-
ö. I/46/111, II/09/80
ö.+ a II/28/02
ö.+ dâ II/31/27
ö.+ dan II/21/77, II/30/37
ö.+ dı II/01/86
ö.+ dı II/01/86
ö.+ ı I/46/26, II/02/64, II/09/68,
II/30/38
ö.+ ımızdı I/46/19
ö.+ ımız II/09/80
ö.+ ınkı II/32/44
ormancı : Ormana âit işlere bakan kimse,

orman memuru, orman bekçisi. -13-
o. I/75/34, I/76/71, I/76/72,
II/08/28, II/28/04, II/28/06, II/28/94
o.+ lâ II/06/50, II/21/78
o.+ lâni I/75/32
o.+ ydı II/08/28

ormannıg : Ormanlık, ormanı bol olan,
orman hâlini almış olan (yer). -1-
o. II/02/04

ort_okul : bk. orta_okul -1-
o.+ dan II/07/28

ört_okul : bk. orta_okul -1-
ō.+ u II/07/30

orta : 1. İki uçtan veya bütün noktalardan
aynı uzaklıkta olan yer. -11-

o.+ da I/02/66
o.+ larını I/88/51
o.+ larını I/88/51
o.+ sı I/92/39
o.+ sına I/106/70, I/73/63
o.+ sındaki I/94/54
o.+ sını I/73/54, I/73/59, I/98/41
o.+ ya I/121/58

2. Herkesin görebileceği yer. -

9-
o. I/145/30, I/145/78, I/152/34,
I/152/60, I/157/27, II/12/62

o.+ da I/11/87, I/159/48, I/18/38

3. Başlangıçla sondan veya etraftaki
yerlerden aynı uzaklıkta kabul edilen yer.
-8-

o.+ lâda I/75/23
o.+ sı I/78/07
o.+ sında I/126/46, I/47/62,
I/68/59

o.+ sındaki II/21/56
o.+ sından I/122/20
o.+ sını II/18/19

4. (İsim tamlamasının ikinci ögesi
olarak) Ara, iç. -8-

o. I/67/76
o.+ daki I/105/48
o.+ sı I/27/78
o.+ sına I/105/43, I/105/47
o.+ sında I/105/51
o.+ ya I/105/42, II/19/156

5. Bir nesnenin eşit olarak ikiye
ayrılabilirdiği kısmı. -5-

o. II/32/94
o.+ dan I/133/58
o.+ larına I/143/22

o.+ Sınan II/11/59

o.+ sından I/143/21

6. Kendi türünden şeylerin arasında
yer alan. -5-

o. I/17/75, I/17/77, I/17/78,
I/36/32

o.+ da gâliyomuşdu I/17/78

7. Ne çok fazla ne çok az olan, ifrat
ve tefrit arasında, mütedil. -2-

o. yaşlar II/10/63

o. yaşlılar II/15/47

8. Orta okul. -1-

o. I/36/23

9. Merkez. -1-

o. II/25/08

10. Belirli bir zamanın başlangıcı
ile bitimi arasında olan zaman. -1-

o.+ da I/07/20

ortada kal - : Yersiz ve sahipsiz
kalmak, barınacak yer bulamamak.

ortá : bk. orta³ -1-

o.+ yá I/154/39

ortá : bk. orta⁴ -1-

o.+ ya I/129/65

bk. ortada kal- -1-

o.+ da gâlır I/13/33

ōrta : bk. orta⁸ -1-

ō.+ yı I/53/49

bk. orta⁵ -1-

ō.+ sından I/60/25

bk. orta³ -1-

ō.+ sı II/05/16

ortak : Birden çok kimse veya şeyi
ilgilendiren, onlara has olan, onların
katılmasıyla meydana gelen, müşterek. -
3-

o. I/16/30, I/73/65, I/90/25

ortakçılıK : Ortakçı olma durumu,
geçimini başkalarının mallarına bakarak
onların gelirine ortak olmak sûretiyle
sağlama. -1-

o. yaptık I/155/07

ortá_asya : Asya kıtasının okyanuslardan
uzakta iç bölümleri için kullanılan coğrafi
terim, Türklerin ata yurdu. -1-

o.+ dan I/01/77

orta_okul : Öğrencileri genel eğitim
yoluyla bir yandan hayata, bir yandan da
liseye hazırlayan, genellikle üç yıllık
ortaöğretim okulu. -8-

o. I/120/34, I/149/19, I/32/12,

- II/19/10
o.+ a I/32/12, I/36/23
o.+ da II/19/11
o.+ umuz I/36/11
- ortā_okuł** : bk. orta_okuł -5-
o. II/09/50, II/09/84, II/09/86
o.+ du II/09/82
o.+ u II/09/82
- ortā_okuł** : bk. orta_okuł -1-
o. II/04/35
- ōrta_okuł** : bk. orta_okuł -1-
ō.+ undan I/35/57
- ōrtā_okuł** : bk. orta_okuł -1-
ō. II/09/86
- ortalā** : < ortalıq+a -1-
o. I/08/23
- ortalama** : İki değer arasında olan, çok
ileride veya çok geride olmayan. -
1-
o.+ sı I/92/48
- ortalıq** : Bulunulan yer, çevre, etraf. -
3-
o. I/111/87, I/116/55
o.+ da I/124/39
- ortalıq** : bk. ortalıq -1-
o. I/143/37
- ortalı** : < ortalıq+ı -1-
o. I/69/81
- ortanca** : Üç kardeşten yaş bakımından
ortada olan, yaşı büyük kardeşten daha
küçük, küçükten daha büyük olan. -
2-
o. I/35/23, I/60/86
- ōrtanca** : bk. ortanca -2-
ō. I/18/14, I/64/40
- ortancı** : bk. ortanca -1-
o. I/89/17
- ortē** : < orta⁸+ya -1-
o. I/02/02
- ortı** : bk. orta¹ -1-
o.+ ya I/17/63
bk. orta⁸ -2-
o.+ ya I/41/44
o.+ yı I/35/54
bk. orta² -1-
o.+ ya I/118/12
bk. orta⁶ -1-
o.+ dağı II/08/97
- ortokuł** : bk. orta_okuł -2-
o. I/05/10
- ortōkuł** : bk. orta_okuł -1-
o.+ umuz II/02/37
- orto_okuł** : bk. orta_okuł -1-
o.+ u II/02/38
- ortolumū** : bk. ortalama -1-
o. II/02/43
- ortopedē** : bk. ortopedi -1-
o. I/104/10
- ortopedi** : Vücûdun hareket sistemindeki
(kemik, eklem, kas, sinir vb.) hastalıkları,
doğuştan ve sonradan olan şekil
bozukluklarını, kırık ve çıkıkları tedâvi
eden cerrâhî kolu ve hastahânelerde bu
çeşit hastalıkları tedâvi eden bölüm. -
1-
o. II/22/30
- ortū_okuł** : bk. orta_okuł -1-
o. I/73/11
- ōrtulumō** : bk. ortalama -1-
ō. II/02/52
- oru** : bk. ora -5-
o. II/09/58
o.+ ya I/128/70
o.+ yu II/02/105, II/04/94,
II/23/156
- oruç** : 1. İslâm dîninin beş şartından biri
olan, imsaktan güneş batıncaya kadar
yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durma
şeklindeki ibâdet. -3-
2. Oruç ibâdetini yerine getiren,
oruç tutan, hâlihazırda oruç tutmakta olan,
oruçlu.
o.+ işey I/76/38
- oruç tut-** : Oruç ibâdetini yerine
getirmek.
o. tutan I/74/42
o. tutarken I/81/43
- oruş** : bk. oruç¹ -8-
o. tutan I/154/48, I/154/49
o. tutardım I/13/24
bk. oruç²
o. I/151/43, I/157/24
o.+ suñuz II/39/178, II/39/36
- oruşluq** : Oruçluk, Ramazan ayı. -
1-
o.+ da I/26/52
- os -** : bk. ol¹ -11-
o.- sun I/104/69, I/111/88,
I/112/66, I/112/67
razı o.- sun I/23/64, II/19/82,
II/38/26
râzı o.- sun II/30/50

razi o.- sun I/17/14, I/17/67
bk. ol⁻² -1-
o.- sa I/91/71
bk. ol⁻⁴ -14-
o.- sun II/19/166
olursa o.- sun I/93/27
bk. ol⁻⁵ -16-
o.- sun I/112/57, I/112/69
bl ol⁻²⁶ -2-
suvan o.- suņ ispanaḲ ossuņ
II/19/141
suvan ossuņ ispanaḲ o. II/19/142
oş - : bk. ol⁻¹ -2-
rāzı o.- sun I/52/22
sa o.- suņ I/53/75
ōs - : bk. olsun⁻² -1-
ō.- sun I/87/23
osan - : Usanmak, (bir kimse veya şeyden)
sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu
istememez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.
-1-
o.- dım I/22/40
ōşbeş : Hoşbeş, öteden beriden konuşma,
şundan bundan sohbet etme. -1-
ō. beş II/16/50
ōşama : Okşama, okşamak işi. -1-
ğız ō. I/101/60
oşdā : bk. işte -1-
o. I/73/37
ot : Bir iki mevsim veya bir yıl, pek azı da
daha fazla yaşadıktan sonra kuruyan,
toprak üstündeki kısımları odunlaşmayıp
yumuşak kalan küçük bitkilerin ortak adı.
-33-
o. I/121/50, I/127/18, I/140/19,
I/140/20, I/144/37, I/49/08, I/50/37,
I/68/37, I/98/114, I/98/117, II/06/21,
II/16/93, II/20/42
o.+ a I/113/29, II/27/67
yannıḲ o. bitēr mi I/52/95
o.+ dan II/32/133
o.+ lardan I/144/03
o.+ ları II/19/129
o. mut I/126/12
o.+ u I/126/13, I/98/119, II/16/90
o.+ una I/121/65, I/45/52
o.+ uņ II/09/75
ot şepidi : İçine çeşitli otlar
konularak hazırlanan, sacda pişirilen
ekmek.
o. şepidi II/32/134

ot yağı : Sıvı yağ.
o. yā II/33/78
ot çöp : İşe yaramaz şeyler.
ot - : bk. otur⁻¹ -40-
o.- caz I/134/02, II/36/15
o.- cez I/79/25
o.- ÇeS I/63/45
o.- dūm I/44/05, I/64/27
o.- dūn II/19/154
o.- Tu I/07/35
o.- tuḲ II/25/98
o.- TuḲ II/34/44
o.- Tū_ū I/38/62
o.- Tum I/152/132, I/88/73
o.- Tūm I/117/34, I/117/35,
I/44/06
o.- Tūmuz I/89/29
o.- Tuņ I/87/54
ot - : bk. otur⁻² -16-
o.- ceg II/02/97
o.- duḲ II/19/24, II/19/31,
II/19/32, II/19/33
o.- duḡ II/19/24
o.- dulā I/10/105
o.- dūm II/16/98
o.- duņus I/52/75
o.- sa I/86/75
o.- Tu I/127/54
ot - : bk. otur⁻³ -2-
o.- caz I/52/101
o.- TuḲ I/94/84
bk. otur⁻⁴ -5-
o.- duḲ I/152/30
o.- Tuḡ I/152/29
o.- Tum II/28/93
oT - : bk. otur⁻¹¹ -22-
o.- muş I/75/12, II/05/11, II/05/25
bk. otur⁻⁶ -18-
o.- muş II/05/18
oḡ - : bk. otur⁻¹ -1-
o.- suņ I/67/78
ót - : bk. ört- -1-
ó.- erlerdi I/04/29
ōt : bk. ot -4-
ō. II/10/48, II/25/40
ō. çöp I/02/67
ō. mōt I/05/34
ōT - : bk. otur⁻¹ -4-
ō.- dum II/25/108
bk. otur⁻²
ō.- muş II/05/32, II/05/33

bk. otur-³
 ̄.- Tun II/27/52
oTa : bk. oda¹ -1-
 o.+ mız II/33/17
oTā : Oto, otomobil sözünün kısaltılmış
 şekli. -1-
oTā tāmircisi : Otomobil
 arızalarının tamiri veya bakımı ile uğraşan
 kimse.
 o. tāmircisiymişti I/53/44
otur - : bk. otur-¹ -2-
 o.- ıydıñ II/23/118
 o.- ıyım I/67/39
otlākiyi : Otlakiye, hayvan otlatılan yer,
 otluk alan. -1-
 o. II/09/80
otlamā : < otlama+ya: Hayvan, dolaşarak
 yerdeki ot, çimen, yaprak vb.ni yemek,
 yayılmak, otlamak işi. -1-
 o. II/20/58
otlanma : Otluk duruma gelme, otlanmak
 durumu. -1-
 o.+ ya I/127/18
otlandır - : Otlak doldurmak, ot koymak. -
 1-
 o.- ıyom I/90/14
otlat - : (Hayvan veya sürüyü) Ot yemesi
 için otluk yerlere götürmek, ot yemesini
 sağlamak, otlamaya bırakmak. -3-
 o.- ırқан II/20/59
 o.- ırken II/20/57
 o.- iyi I/81/07
ōtlat - : bk. otlat- -1-
 ̄.- araktan II/31/27
otlatmā : <otlatma+ya: Otlatma, otlatmak
 işi. -1-
 o. II/20/58
otēbis : bk. otobüs -1-
 o.+ e I/160/31
otobīs : bk. otobüs -1-
 o.+ e I/18/25
otobis : bk. otobüs -1-
 o. mutobis I/161/39
otobos : bk. otobüs -2-
 o. II/28/78
 o.+ ā II/07/22
otobūs : Karada yolcu taşıyan motorlu
 büyük taşıt. -3-
 o. I/161/38, I/20/11, II/25/97
ótóbüs : bk. otobüs -1-
 ó.+ ler I/16/57

otobüsÇülük : Otobüs işletmeciliği. -
 1-
 o. yaptık I/28/12
otomatik : Mekanik yollarla hareket
 ettirilen veya kendi kendini yöneten (alet).
 -1-
 o. I/97/17
otomatikleş - : Otomatik duruma gelmek.
 -1-
 o.- di I/97/07
otoPis : bk. otobüs -1-
 o.+ lere I/154/17
otTur - : bk. oturt- -1-
 o.- lā II/34/37
otu - : bk. otur-¹-18-
 o. I/08/116, I/102/18, I/126/03,
 I/30/30, I/33/07, I/42/56, I/79/25, I/79/27,
 II/16/27, II/17/01, II/17/02, II/25/01,
 II/39/21
 o.- mayō I/79/26
 o.- muşum I/152/133
 o.- η I/79/25
 o.- saḠ I/159/45
otu - : bk. otur-¹¹ -4-
 o.- muş I/28/25
 bk. otur-¹-1-
 o. I/79/26
 bk. otur-²-1-
 o.- sun I/93/22
 bk. otur-⁵-1-
 o. I/148/04
 bk. otur-⁶-3-
 o.- muş II/17/19, II/17/20
otū - : bk. otur-¹-1-
 o.- sañ II/25/102
otū - : bk. otur-¹-3-
 o. I/33/07, I/75/06, II/23/68
 bk. otur-²-2-
 o.- duḡ II/19/22
 o.- duḡ II/19/21
otuma : bk. oturma² -1-
 o. I/75/23
otumā : < oturma¹+ya -1-
 o. I/146/40
otumaḠcı : Misafir. -1-
 o. I/145/30
otumi : bk. oturma¹ -2-
 o.+ ye I/70/73, I/75/55
otur - : 1. Vücûdun belden yukarı kısmı
 dik duracak ve vücut ağırlığı kaba etler
 üzerine binecek şekilde bir yere

yerleşmek. -132-
o. I/104/07, I/106/57, I/112/61,
I/114/42, I/12/16, I/125/55, I/128/05,
I/140/04, I/33/06, I/38/61, I/67/38
o.- a motura I/159/53
o.- abiliñ I/79/28
o.- abilisez I/79/25
o.- am I/52/35
o.- amadım I/33/12
o.- amadıñ I/79/29
o.- amazdı I/74/55
o.- amazdı I/74/55
o.- ameyyoz I/159/45
o.- amıñ I/92/01
o.- amıyoñ I/100/25
o.- an II/19/155, II/34/11
o.- annār I/38/35
o.- cek I/81/55
o.- dū I/12/23
o.- duķ I/125/98
o.- duğ I/136/13
o.- duķ I/136/13
o.- dum I/119/15
o.- dūm I/50/08
o.- dūmuz I/11/90, I/11/93,
I/11/94, I/143/52, I/15/29
o.- duñ I/60/100
o.- mazzsāñ I/38/62
o.- u I/145/77, I/15/16, I/161/15,
I/26/25, I/30/55, I/56/37, I/74/54, II/25/66
o.- ū I/161/15
o.- ucun I/87/05
o.- udu I/138/91, I/145/80, I/64/70
omuzlarıma birer adam o.- udu
I/137/42
o.- uduķ I/126/57, I/137/64,
II/11/19, II/21/47
o.- uduğ II/11/19, II/11/20
o.- uduķ I/126/57, I/14/39,
I/15/51, I/18/42, II/39/96, II/39/98
o.- udun I/145/30
o.- ulā I/120/47, I/145/78, I/47/10
o.- ulādı II/35/54
o.- ular I/124/40
o.- ulu I/152/127
o.- ulur II/23/120
o.- um I/33/07, II/16/28
o.- un I/136/26, I/15/46
o.- unca I/143/53
o.- uñ I/06/01, I/116/55, I/12/16,
I/122/01, I/122/02, I/122/03, I/122/04,

I/161/14, II/17/01
o.- up I/52/22
o.- urdum I/07/68
o.- urlārđı I/07/68
o.- urun I/143/27
o.- uruz I/130/73, I/130/94,
I/130/95
o.- uS I/100/25
o.- usañ I/38/62
o.- usuñuz II/25/99
o.- uvesinner I/86/15
o.- uvidiK II/07/122
o.- uvururduķ I/126/60
o.- uydu II/21/47
o.- uyduķ I/55/29
o.- uyduğ I/29/11
o.- uyduķ I/87/58
o.- uyo I/152/40, I/152/41,
II/20/67, II/20/68
o.- uyò I/96/09, I/96/61
o.- uyòduķ II/21/48
o.- uyòdum II/29/39
o.- uyollā II/21/46
o.- uyollar I/38/35
o.- uyom II/39/136
o.- uyon II/29/85
o.- uyoz I/159/46, II/19/158
o.- uyun I/06/01, I/27/05, I/27/06
o.- uz I/59/87, I/77/70, II/20/01,
II/20/02
2. (Bir yerde) Devamlı olarak
kalmak, ikāmet etmek. -59-
o.- am I/133/19
o.- an I/86/75, II/09/48
o.- annar II/17/83
o.- dum I/71/77
o.- dūmuz I/160/09
o.- u I/06/85, I/132/10, I/53/78,
II/33/26
o.- uķa I/86/51
o.- ulla I/64/42
o.- ulur I/36/31
o.- un I/45/31
o.- uñ I/127/55
o.- uP I/46/120, I/46/70
o.- urun I/11/36
o.- usuñuz I/127/38
o.- uvedilē II/29/66
o.- uydum I/48/67
o.- uyo I/142/43, I/147/47,
I/149/67, I/53/79, II/17/76, II/33/24,

II/38/82

- o.- uyò I/75/49, I/86/68
- o.- uyò I/02/69
- o.- uyoduğ I/02/70
- o.- uyòduđ I/86/07
- o.- uyòduđ II/06/04
- o.- uyodum II/33/19
- o.- uyolar I/90/74
- o.- uyolardı I/121/100
- o.- uyom I/11/35, II/07/66,

II/37/72

- o.- uyomuşTu I/07/108
- o.- uyon II/29/13
- o.- uyonuS I/145/20
- o.- uyön I/86/61
- o.- uyönus I/86/61
- o.- uyor I/132/11
- o.- uyörsuñuz II/29/65
- o.- uyoru I/06/107
- o.- uyorun I/06/68
- o.- uyoS I/111/106
- o.- uyosuñuz I/120/12
- o.- uyoz I/133/22, I/160/07,

I/49/31, II/20/12

- o.- uyu II/02/34, II/17/83
- o.- uyular II/17/81
- o.- uz I/15/95

3. Sohbet etmek maksadıyle birinin evinde toplanmak. -32-

- o. I/112/48
- o.- ā I/75/24
- o.- acā I/04/63
- o.- duĶ I/135/01
- o.- udu I/152/35
- o.- uduğ II/11/53
- o.- uduĶ II/11/50
- o.- ulādı I/28/30
- o.- ular I/112/72, I/59/85
- o.- ulaş I/112/81
- o.- ūlar I/07/78
- o.- ulārdı I/08/78
- o.- ūlādı II/08/64
- o.- ullar I/112/73
- o.- uP I/135/52
- o.- urdu I/152/35
- o.- urduĶ I/09/57
- o.- urlar I/59/85
- o.- urmuş I/135/01
- o.- uruz I/113/76
- o.- usañ I/152/74
- o.- usun I/75/24

- o.- usuñ II/37/13
- o.- uveriz I/83/78
- o.- uvurdum I/135/02
- o.- uyduğ II/25/30
- o.- uyò I/155/89
- o.- uyoduğ I/34/40
- o.- uyoruz I/59/86
- o.- uyudum I/155/88
- o.- uz I/113/71

4. (Bir yerde biriyle birlikte veya yalnız başına) Yaşamak. -19-

- o.- acañ I/49/46
- o.- dum I/107/22, I/112/63
- o.- ū I/50/30
- o.- un I/50/30
- o.- urdu I/73/14
- o.- uyò I/152/31
- o.- uyödum I/72/60
- o.- uyoler II/10/83
- o.- uyom I/50/31
- o.- uyon I/43/21
- o.- uyòn I/152/32
- o.- uyordum I/106/04
- o.- uyorudu I/36/40, I/36/41
- o.- uyos I/42/29
- o.- uyoS II/29/25
- o.- uyòs I/152/32
- o.- uyóz I/50/30

5. Durmak, beklemek. -10-

- o.- a I/144/27
- o.- uқан I/128/21
- o.- udu I/128/15
- o.- uduğ I/148/05
- o.- ullaşdı I/128/13
- o.- uS I/115/16
- o.- usañ I/135/39
- o.- uz I/115/15

6. (Yerine) Yerleşmek. -4-

- o.- an I/69/60
- o.- muşlar II/23/180, II/25/14
- o.- muşlar II/23/165

7. Bir işi yapmaya başlamak, o işe girişmek. -3-

- o.- u I/152/113
- o.- uduğ I/152/119
- o.- uz I/26/51

8. Hiçbir iş yapmadan durmak, boş oturmak. -3-

- o.- duĶ I/79/20
- o.- ıyoz I/43/30
- o.- ūdu I/18/39

9. (Bir mevkiye) Geçmek, orada yer almak. -1-
o.- ur I/01/53

10. (Bir sıvının tortusu) Dibe çökmek, dipte toplanmak, teressüp etmek. -1-
o.- ur I/21/96

11. İşgal etmek, ordusuyla konaklamak. -1-
o.- muş I/11/15

oTur - : bk. otur⁻⁴ -1-
o.- uduğ II/14/54

otür - : bk. otur⁻¹ -2-
o.- a I/38/55

ötür - : bk. otur⁻² -1-
ö.- uyoduğ II/30/75

oturaK : Oturulacak şey veya yer. -
1-
o.+ dan I/17/27

oturd - : bk. oturt⁻¹ -1-
o.- uyorlä I/159/20

oturma : 1. Kısa süre için konukluğa gitme. -3-
o.+ ya I/91/48
o. yapādık II/37/08

2. Oturmak işi.
o. I/130/94

oturmá : bk. oturma¹ -1-
o.+ yá II/11/20

oturmu : bk. oturma¹ -2-
o.+ ya I/143/30, II/11/21

oturmu : bk. oturma¹ -1-
o.+ yu II/11/23

oturt - : Oturmasına izin vermek, oturmasını sağlamak veya oturmaya zorlamak, yerleştirmek. -2-
o.- du II/28/13
o.- tu I/45/17

otuS : bk. otuz -18-
o. I/03/70, I/112/64, I/128/10, I/142/03, I/155/31, I/157/06, I/158/18, I/23/07, I/23/09, I/23/49, I/35/41, I/46/04, I/52/16, I/79/33, II/02/41, II/04/54, II/10/05

otuS_alti : bk. otuz_alti -1-
o.+ da I/28/10

otuTdur - : bk. otuttur⁻² -2-
o.- uñ I/64/75
o.- uz I/70/58

otuttur - : Oturtmak. -13-
o.- mazlardı I/110/53

o.- sáz I/01/35
o.- u I/123/29
o.- uduğ I/64/77
o.- ula I/126/65
o.- uladı I/71/17
o.- um II/23/129
o.- uñ I/67/04
o.- uS II/32/113
o.- uyoñ I/96/10
o.- uyorus I/10/16
o.- uz I/12/44, II/32/113

otuz : Yirmi dokuzdan sonra, otuz birden önce gelen sayının adı. -66-

o. I/106/53, I/106/54, I/106/63, I/108/42, I/108/51, I/111/110, I/128/01, I/128/10, I/14/06, I/142/07, I/143/40, I/144/20, I/146/05, I/146/80, I/152/44, I/153/22, I/18/71, I/24/60, I/24/64, I/27/08, I/33/60, I/43/27, I/54/57, I/56/27, I/56/30, I/64/82, I/65/44, I/65/45, I/68/32, I/69/16, I/69/17, I/69/32, I/69/33, I/69/53, I/70/43, I/70/57, I/86/71, I/87/121, I/88/17, I/92/49, II/02/41, II/04/76, II/05/51, II/05/52, II/05/55, II/07/110, II/09/101, II/09/41, II/09/55, II/10/19, II/10/64, II/11/39, II/28/48, II/29/13, II/29/19, II/34/83, II/37/78

o.+ a I/46/04, I/57/33

o.+ u I/30/47

o. yıllık I/92/29

otuz : 1930 yılı -3-

o. I/59/03

o.+ lāda I/09/71

otuz_alti : 1936 yılı -1-

o. I/75/13

otuz beş : 1935 yılı -1-

o.+ dē I/28/10

otuz dört : 1934 yılı -1-

o. I/14/02

otuz_jiki : 1932 yılı -1-

o.+ liyiz I/150/02

otuz seKiz : 1938 yılı -7-

o. I/11/03, I/152/02, I/42/56

o.+ de I/64/106, I/95/63

o.+ inde I/27/02

o.+ li I/21/15

otuz_üç : 1933 yılı -1-

o. II/20/72

otuz_üç : bk. otuz_üç -2-

o. II/20/51, II/20/72

otuz yedi : bk. otuz yedi -1-

o. I/155/09
otuz yedi : 1937 yılı -1-
o.+ liyin I/144/17
ötüz : bk. otuz -3-
o. I/56/32, II/12/66, II/12/67
otübüs : bk. otobüs -3-
o. I/69/40, I/69/42
ótür - : bk. otur⁻¹ -1-
ó. II/12/03
ova : Çevresindeki yüksek ve ârızalı topraklara göre çukurda kalan geniş ve düz arâzi. -2-
o. I/75/28, I/99/62
ove : bk. ova -1-
o.+ ye I/75/28
ovu : bk. ova -1-
o.+ ydu II/09/27
oy - : (Sivri uçlu, sert veya keskin bir cisimle) Yontmak, kazmak veya delmek sûretiyle bir şey üzerinde çukur oluşturmak. -12-
o.- an I/34/65
o.- arşın II/38/74
o.- âsiñ II/18/24, II/18/27
o.- dun I/143/25
o.- muşlar I/08/73, I/139/51
o.- ub II/12/62
o.- ulmuş I/68/70
o.- uyoduğ II/12/63
o.- uyoz I/34/65
o.- üyoz I/34/62
oy - : bk. ol⁻⁴ -1-
o.- sun I/55/37
oy : Bir toplantıya katılanların bir meseleyle ilgili ihtimallerden biri husûsundaki tercihini bildirmesi, rey. -5-
o. I/56/76, II/28/31, II/28/33
o.+ nan II/28/33
oy gullanma : (Bir seçimde) Tercihini bildirmek işi, oy verme.
o. gullanma II/23/78
oy : bk. oya -1-
o. I/87/72
oı : bk. oy -1-
o. I/36/22
öy - : bk. oy- -2-
o. II/22/81
o.- dum I/40/39
oya : İpek ibrişim, iplik vb. malzemeden tığ, iğne, mekik ve firkete ile yapılan,

yemeni, baş örtüsü, mendil kenarlarına vb. yerlere dikilen, bir nevi ince örgüden süs. -4-
o. I/90/71
o.+ lar I/90/66
o.+ lı II/07/130
o.+ sī I/89/15
oyala - : Karşısındakine vakit kaybettirmek. -2-
o.- mīcın I/86/15
oyalan - : 1. Kendi kendini meşgul etmek, avunmak. -3-
o.- ırsam II/29/27
o.- madīm II/29/27
2. (Bir yerde) Meşgul olup kalmak, vakit geçirmek, zaman harcamak.
o.- ma I/86/14
oyanan - : bk. oyalan⁻¹ -1-
o.- ırsām yaparsam II/29/27
oye : bk. oya -2-
o. yaparlar I/03/57, I/03/61
óyle : bk. öyle -2-
ó. I/04/51, I/146/68
óyle : bk. öyle -1-
ó. I/32/54
öyle : bk. öyle -1-
o. II/15/14
oyna - : 1. Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak. -59-
o.- lādı II/35/28
o.- llā I/151/34
o.- llādı I/07/17, I/51/25
o.- llardı I/07/22, I/51/20, I/51/25, II/14/38
o.- llārdı I/51/20, I/51/24, I/58/94
o.- mazlārdı I/51/20
o.- míyo I/07/22
o.- nır I/154/38
o.- nırdı I/04/45, I/74/38, II/35/104, II/35/106, II/35/25, II/35/28
o.- nırdı II/35/27
o.- nıyodu I/91/53, II/35/29
o.- r I/87/92
o.- rdı I/63/25
o.- rdık I/08/47, I/11/90, I/11/93, I/155/48, I/155/49, I/74/38, I/76/92, I/76/95, I/76/96, I/79/18, II/15/57
o.- rdıg I/79/17
o.- rdıK I/11/93, I/74/40, I/76/97, I/87/12

o.- rdıñ I/91/54
o.- rdık I/76/93
şaP o.- rız I/51/25
o.- rlā I/157/67
o.- rlādı I/153/62, I/153/68,
I/153/69, I/157/67
o.- rlardı I/80/17, I/80/18
o.- rsa I/155/48
o.- rsā I/123/68
o.- yān I/29/12
2. (Düğün, nişan vb. törenlerde
eğlenmek amacıyla) Bir müzik eşliğinde
genellikle birlikte veya karşılıklı olarak
müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri
yapmak, raksetmek. -59-
o.- dıkTan I/106/65
o.- dıyolā I/76/57
o.- dī I/152/103
o.- dīdik I/10/48
o.- ladı II/34/22
o.- llā II/34/86
o.- llā I/10/60
o.- llā II/23/64
o.- llādı I/77/26
o.- llādı II/23/68
o.- llaldı I/07/16
o.- llar I/04/20, I/113/21, I/114/13,
I/114/14, I/114/57, I/114/59, I/114/61,
I/131/14, I/67/04
o.- llardı I/02/08, I/07/16
o.- maz I/119/72
o.- mazdı I/02/07, I/02/08,
I/151/20
o.- mazdıK I/159/18
o.- mıyan I/145/80
o.- mıyolar II/15/44
o.- nılrđı II/03/22
o.- nır I/148/28, I/32/75
o.- ŋ I/138/75
o.- r I/119/72, I/119/73, I/125/84
o.- r I/25/13
o.- rdı I/02/08, I/02/16, I/119/72,
I/87/74
o.- rdı I/77/26
o.- rdık I/15/87, I/59/67, II/12/69
o.- rdık I/59/67
o.- rdıK I/15/88
o.- rdım I/25/12
o.- rdın I/10/57
o.- rdın I/10/56
o.- rla I/101/45

o.- rlā II/34/27
o.- rllā II/34/38
o.- rlardı I/02/06
o.- rlardı I/08/12
o.- rlarımış I/76/16
3. Elinde evirip çevirmek, orasını
burasını ellemek. -2-
o.- rken I/16/09
o.- şır I/16/12
4. (Eşyâ için) Bulunduğu yerden
ayrılmadan oynar, hareket eder duruma
gelmek, sâbitliğini kaybetmek. -1-
o.- madan I/25/49
5. (Bir film) Sinema veya
televizyonda gösterilmek, (bir piyes)
sahneye konulmak. -1-
o.- dilādı I/145/100
6. Bir oyuna katılmak.
oynā - : bk. oyna⁻¹ -1-
o.- llar I/51/22
oynā - : bk. oyna⁻² -1-
o.- rlar I/138/85
oynā - : bk. oyna⁻¹ -39-
o. II/08/64
o.- dı I/09/29
o.- dık I/02/54, I/07/22, I/09/29,
I/151/38, I/154/31, II/12/65, II/15/50,
II/15/57
o.- dıg I/02/53, I/02/60, I/04/44,
I/04/45, I/08/52, II/12/61
o.- dıK I/02/54, I/151/36, I/151/37
o.- nīdī I/04/45
o.- rdık I/09/29, I/154/32, I/58/86,
I/58/90, I/58/93
o.- rdıg I/06/18, I/10/10, I/157/68,
I/58/87, I/58/93, II/15/51
o.- rdıK I/51/23, I/58/86, I/58/92
o.- rđıK I/06/17
o.- yoz II/20/59
bk. oyna⁻² -25-
o. I/30/34, II/39/149
o.- dı I/04/22, I/145/80, I/151/21,
I/30/35, I/77/26, I/82/19, II/23/67,
II/39/108
o.- dık II/12/71, II/12/72, II/12/74
o.- dıg I/59/68
o.- dıK II/12/69, II/12/70,
II/39/108
o.- lā I/30/37
o.- lādı I/30/35, II/34/20, II/34/21,
II/34/34

- o.- r II/11/06
o.- rdı I/151/21
oyna - : bk. oyna⁻² -2-
o.- dıKları I/06/54
o.- nırdı II/15/11
oyná - : bk. oyna⁻² -1-
o.- lláđı II/11/04
oynad - : bk. oynat⁻¹ -4-
o.- illā II/23/104
o.- illārdı I/04/21
o.- ırla I/26/40
o.- ırlar I/26/21
oynama : Oynamak işi. -1-
o. I/04/23
oynamā : < oynama+ya -1-
o. I/155/48
oynamak : 1. Eğlenmek, oyalanmak
maksadıyla bir şeyle meşgul olmak işi. -
1-
o.+ lar I/65/57
2. Bir mûsikî parçasına uyarak
âhenkli hareketler yapmak, raksetmek işi.
oynamak : bk. oynamak² -1-
o. I/159/18
oynama : bk. oynama -1-
o.+ ye I/153/63
oynaş - : Birbiriyle oynamak. -1-
o.- iyoduK I/91/52
oynaşmak : Oynaşmak, birbiriyle
oynamak işi. -1-
o. I/16/08
oynat - : 1. Raksettirmek. -1-
2. Aklını yitirmek, çıldırmak.
ğafayı o.- mış I/24/53
oynē - : bk. oyna⁻¹ -2-
o.- yiviriyo I/150/32
o.- yoz I/87/10
bk. oyna⁻² -1-
o.- ycıK I/87/77
oynē - : bk. oyna⁻¹ -3-
o.- yoduK II/12/65
o.- yoz I/87/11
bk. oyna⁻² -2-
o.- yo I/87/95
o.- yolā I/153/87
oynı - : bk. oyna⁻² -3-
o.- mazdı I/77/29
o.- yan I/145/80
o.- yanna I/154/22
bk. oyna⁻¹ -3-
o.- yamaSsıñ I/155/45
o.- yan II/14/93, II/35/107
oynı - : bk. oyna⁻¹ -2-
o.- ya I/06/22
oynı - : bk. oyna⁻¹ -2-
o.- yōduK I/09/31
oynımağ : bk. oynamak² -1-
o. I/77/29
oynıtma : Oynatmak¹ işi. -1-
o. I/04/20
oynu - : bk. oyna⁻¹ -10-
o.- la I/150/32
o.- llardı II/14/92
o.- yam I/10/10
o.- yo I/155/89
o.- yodu I/69/34
o.- yoduK I/31/26
o.- yoduK I/74/39
o.- yōduK I/08/46
o.- yodūñ I/91/53
o.- yoldı II/14/41
bk. oyna⁻² -3-
o.- yō I/77/28
o.- yōdu I/09/19
o.- yorla I/106/64
bk. oyna⁻⁶ -5-
o.- yo I/64/18
o.- yoSa I/64/18
oynú - : bk. oyna⁻¹ -1-
o.- yódúk I/07/24
oynū - : bk. oyna⁻² -1-
o.- yo I/77/28
oynu - : bk. oyna⁻² -1-
o.- yoldı II/14/29
oyu : bk. oyun¹ -1-
o. I/150/32
oyuk : Oyulmuş, içi boş ve çukur olan. -
5-
o. I/34/66, I/34/70, I/34/71
o.+ dur I/79/45
öyuk : bk. oyuk -1-
o.+ dur I/79/46
oyuK : bk. oyuk -1-
o. I/34/72
oyuld - : Oymak. -1-
o.- uyoZ I/143/18
oyulğa - : Oyulgamak, seyrek seyrek,
gelişigüzel dikmek. -2-
o. +ñ I/21/31
oyulğı - : bk. oyulğa- -2-
o.- ya I/102/73
oyun : 1. Bir menfaat olmadan hoşça vakit

geçirmek için yapılan, çeşidine göre belli kurallara bağlanmış, mahârete dayalı eğlence. -23-

o. I/10/10, I/150/32, I/155/48, I/155/89, I/31/29, I/31/35, I/87/10, I/91/30
o.+ a moyuna II/15/95
o.+ nardın II/14/39
o.+ u I/151/34, I/155/45, I/31/46, I/31/48, I/51/21

o.+ ũ I/08/46
sokaḲ o.+ u yapādı II/35/105
o. yapādıḲ I/31/28
o. yapādıḡ I/31/35
o. yapallārsa I/58/95
o. yaparken I/151/30

2. Bir mûsikî parçasının âhengine ayak uydurularak yapılan vücut hareketlerinin bütünü. -11-

o. I/02/16, I/101/45, I/29/12, I/32/72, I/32/75
o.+ a I/59/68, II/34/34, II/34/35
o.+ na I/59/69
o.+ nar I/09/12
arap o.+ u I/146/64

3. Herkes tarafından seyredilen hüner gösterisi. -9-

o. II/11/17
o. çıkarıldır I/102/28
o. çıkarıveridik I/154/30
o. çıkartTıryodu II/35/27
o.+ lar I/26/16
o.+ nā yapállármıştı II/11/16
o.+ umuz II/11/16
o. yaparlarmış I/76/16
o. yapıldı II/12/22

4. Kumar. -3-

o. I/64/18
o.+ a I/50/32

oyūn : bk. oyun¹ -1-
o. I/07/18

ōyun : bk. oyun³ -1-
ō. çıkarıyolardı II/14/38

oyuncā : < oyuncaḲ+ı -2-
o.+ mız I/02/57, I/02/61

oyūncak : bk. oyuncaḲ -2-
o.+ lāmızı I/02/55
o.+ larımızı I/02/54

oyuncaḡ : bk. oyuncaḲ -1-
o. II/20/59

ōyūncak : bk. oyuncaḲ -1-
ō.+ larımız I/02/57

oyuncaḲ : Çocukların oynayıp eğlenmelerine ve oyalanmalarına yarayan çeşitli nesnelere ve bu maksatla yapılmış âlet, bebek vb. şeyler. -2-

o. I/123/67, II/35/26

oyunḲū : Oyuncu, bir oyunda oynayan kimse. -1-

o. I/10/59

Ö

ö : bk. öyle -1-
ö. II/32/118

ȫ : bk. ev -1-
ȫ.+ de I/134/32

ö̇ : bk. öksüz -1-
ö̇. ğalmıŝıS II/05/06

ö̈ : bk. ön -1-
ö̈.+ ne I/54/69

ö̉ - : bk. öl- -1-
ö̉.- müş II/05/95

ö̊ : bk. öyle -5-
ö̊. II/05/37, II/05/79, II/32/118,
II/32/130, II/32/135

ö̋ : bk. ö̋ün -2-
ö̋. I/37/26, II/16/26

ö̌ : bk. ö̌üt- -3-
ö̌.- ür II/07/90
ö̌.- ürdüg I/51/13
ö̌.- ürdüğ II/07/88

ö̍ : bk. ö̍üt- -1-
ö̍.- üb I/155/36

ö̎ : Öğün, (daha çok yemek için) defa,
kez, kere. -6-
ö̎. I/34/16, I/44/30, I/72/75,
II/11/61
ö̎.+ de I/123/45
ö̎.ulsuz ö̎.+ süz I/79/70

ö̏ : bk. ofis -1-
ö̏. I/03/100

ö̐ - : Öğütmek, tâne hâlindeki
maddeleri bir araçla ezerek un durumuna
getirmek. -1-
ö̐.- Tük I/155/36

ö̑ : Diğer, öteki. -25-
ö̑. I/03/10, I/07/96, I/101/34,
I/105/02, I/117/10, I/130/97, I/142/33,
I/156/38, I/16/55, I/31/38, I/31/43,
I/40/16, I/56/72, I/92/11, I/97/24, I/97/27,
I/97/28, II/02/11, II/09/58, II/37/31
ö̑.+ lēni I/16/06
ö̑.+ lere II/23/146
ö̑.+ leri II/23/161
ö̑.+ lerin II/19/42

ö̒ : Ölümünden sonra
gidilecek olan âlem, âhîret.
ö̒. dünyadı I/154/10

ö̓ : bk. öbür -1-
ö̓. I/10/30

ö̔ : Öbürü, diğeri, öteki. -3-

ö. I/40/67, I/97/37, II/39/57

öbürü : Diğeri, öteki. -8-
ö. I/07/19, I/131/24, I/131/25,
I/18/66, I/31/47, I/73/53
ö̑.+ ne II/13/56

ȫd - : bk. ȫüt- -1-
ȫ.- üllēdeg I/01/23

ȫde - : 1. Bir şeyin karşılığını alacaklı
olana vermek, tediye etmek. -9-
ȫ.- dik I/85/54
ȫ.- dikden I/52/71
ȫ.- meden I/52/76
ȫ.- medi I/06/29
ȫ.- mişler I/111/111
ȫ.- η II/23/05
ȫ.- r I/108/50
ȫ.- sıñ I/108/52
2. Kendisine yapılan bir şeyin
karşılığını vermek.
hakı işisini ȫ.- miyō II/17/87

ȫde - : bk. ȫde¹-2-
ȫ.- di I/52/71
ȫ.- yîp II/38/28

ȫdem : Hücreler arasında biriken aşırı
sıvının deri altı dokularında meydana
getirdiği şişkinlik. -1-
ȫ. yaparımış I/45/60

ȫdemeli : Taksitli, taksite bağlanmış bir
şekilde, belli zaman ve belli miktarlarda
ödenmek suretiyle. -2-
ȫ. I/108/47, I/108/49

ȫdi - : bk. ȫde¹-1-
ȫ.- ycēn I/46/75

ȫdü - : bk. öldür⁴ -1-
ȫ.- señ II/14/63

ȫdüç : Ödünç, geri verilmek veya alınmak
şartıyla verilen veya alınan. -1-
ȫ. II/24/94

ȫdüş : bk. ödüş -1-
ȫ. I/94/38

ȫf : bk. örf -1-
ȫ. I/41/17

ȫgüz : bk. öküz-2-
ȫ.+ e II/28/44
ȫ.+ nen II/28/43

ȫğlen : 1. Öğle, öğle vakti, öğleyin. -
1-
ȫ. II/39/111
2. Öğle namazı.

ȫğütle - : Öğüt vermek, nasihat etmek. -
1-

ö.- r I/111/102
Öksüz : bk. öksüz -1-
 ö. I/50/16
öksüz : Annesi veya hem annesi hem babası ölmüş çocuk. -4-
 ö. I/137/19
 ö.+ ümüştü I/48/50, I/48/51
öksüz gal- : Annesi veya annesi babası ölmüş olmak.
 ö. galdı I/137/14
öksüzlü : <öksüzlük+ü -1-
 ö. I/50/22
öksüzlük : Öksüz olma, annesi babası bulunmama durumu. -1-
 ö.+ de I/61/48
öküz : Çift sürmek, araba çekmek gibi hizmetlerde kullanılan enenmiş erkek sığır. -76-
 ö. I/153/108, I/39/33, I/55/01, I/68/40, I/74/62, I/74/65, I/87/03, I/87/45, I/87/57, I/87/58, I/87/61, I/87/63, II/07/45, II/07/48, II/21/14, II/28/70, II/28/71, II/28/74, II/28/75
 ö.+ le I/85/22
 ö.+ lē I/55/01, I/85/13
 ö.+ lēmiz I/72/44
 ö.+ len I/150/08
 ö.+ lēne I/56/46
 ö.+ lēnen I/87/19, II/09/07, II/21/15, II/22/57, II/22/59, II/24/30
 ö.+ lere I/22/45, II/07/61
 ö.+ leriñ I/87/10
 ö.+ lernen I/103/30
 ö.+ nen I/68/36, I/74/50
 ö.+ nēn I/153/125
 ö.+ ü II/28/74
 ö.+ ümüz I/27/23, II/21/15
 ö.+ ünen I/70/06, II/01/25, II/01/26, II/09/06
 ö.+ ünen yapıyoduğ II/24/27
 ö.+ ünü I/146/69
 ö.+ üñ I/155/47, I/27/25, I/42/04, I/42/12
 ö.+ üynen I/11/42
 ö.+ ü II/28/73
öküz arabası : Öküz veya öküzler tarafından çekilen yük arabası.
 ö. arabalānan I/146/70, II/09/06
 ö. arabası goşuyoduğ I/155/96
 ö. arabası I/121/113
 ö. arabasına I/156/32, I/157/08

ö. arabasınā I/76/45
 ö. arabasındān I/76/50
 ö. arabasını I/87/02
 ö. arabasınan I/76/45, I/96/36
 ö. arabasī I/87/02
 ö. arabası II/03/78
öküz қоş- : Herhangi bir işi öküze yaptırmak.
 ö. goşādıñ II/24/25, II/24/26
 ö. goşarıdıñ I/64/117
 ö. goşmüyorumuz II/24/25
 ö. goşulurdu I/23/36
 ö. Қоşardıқ I/72/44
 ö.+ leri goşallādı I/59/14
öküz : bk. öküz -1-
 ö. I/68/29
öküz : bk. öküz -1-
 ö.+ lere goşulurdu I/157/74
öl - : Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek. -299-
 ö. I/140/59, I/79/27
 ğıÇıñı çeке çeке ö. I/140/58
 ö.- ü II/24/105
 ö.- ceK I/136/31, I/136/32, I/15/21, I/20/97
 ö.- cēmişlēdi II/07/71
 ö.- cez I/133/42, I/91/86
 ö.- dū I/03/41, I/113/58, I/113/63, I/125/28, I/158/25, I/20/88, I/27/02, II/08/07
 ö.- dūnde I/52/07, I/63/12
 ö.- dūnü I/20/90, I/20/91, I/95/126
 ö.- dü I/01/71, I/03/87, I/100/26, I/102/03, I/107/12, I/107/13, I/107/65, I/107/66, I/109/50, I/11/81, I/110/42, I/110/62, I/110/65, I/112/31, I/113/112, I/113/53, I/113/57, I/113/58, I/113/60, I/113/62, I/113/67, I/113/69, I/113/71, I/113/72, I/113/74, I/113/75, I/115/38, I/115/39, I/119/29, I/119/33, I/119/35, I/119/36, I/119/37, I/122/25, I/125/15, I/125/17, I/132/09, I/133/38, I/133/45, I/133/48, I/136/40, I/137/15, I/137/16, I/137/17, I/137/18, I/138/117, I/138/118, I/139/06, I/140/59, I/140/64, I/143/33, I/143/77, I/144/66, I/145/90, I/15/19, I/15/20, I/150/22, I/154/08, I/155/93, I/158/25, I/18/65, I/21/74, I/21/75, I/22/14, I/22/27, I/22/28, I/22/35, I/24/60, I/50/54, I/55/18, I/55/25, I/60/51, I/64/106, I/65/45, I/69/07, I/83/15,

I/84/35, I/88/16, I/88/17, I/88/22, I/89/18,
I/89/21, I/91/87, I/95/125, I/96/69,
II/14/99, II/16/101, II/16/45, II/16/46,
II/19/118, II/19/19, II/24/20, II/25/10,
II/26/29, II/28/20, II/29/16, II/34/04,
II/38/77

ö.- düK I/116/55

ö.- dükden I/06/35

ö.- düle I/22/16

ö.- düle I/55/75, II/19/48, II/28/81

ö.- düler I/110/42, I/119/33,

I/119/34, I/137/17, I/35/41, I/65/56

ö.- düm I/43/08, I/83/60, II/28/20,
II/28/91

ö.- dün I/126/73

ö.- düTtürür I/11/84

ö.- ecen I/47/28, I/64/08

ö.- eceñ I/64/06

ö.- eli I/113/51, I/45/06, I/50/22,
I/55/14, I/63/29, I/65/11, II/19/117,
II/28/20, II/28/21

ö.- em I/125/17

ö.- emesin I/13/39

ö.- en I/128/11, I/155/87,
I/155/93, I/46/12, I/55/48, II/07/109,
II/27/30, II/28/75, II/28/76

ö.- enden I/137/43, II/29/24

ö.- enden sona I/152/121

ö.- enin I/112/80

ö.- eniñ I/112/80

ö.- ennē II/24/106

ö.- ennen I/147/34

ö.- ennēñ I/10/70, II/11/36

ö.- enner I/113/72

ö.- enner I/125/03, II/07/70

ö.- esiyi II/08/32

ö.- meden I/143/78, I/39/31,
I/91/78

ö.- meden yapıyor I/21/14

ö.- medi I/57/47, II/28/42

ö.- men II/28/66

ö.- mes II/28/67

ö.- meS II/28/67, II/28/72

ö.- meSsem I/79/48

ö.- meyen II/27/30

ö.- meyince I/93/55

ö.- meyyoru I/06/71, I/06/72

ö.- mez II/28/42

ö.- mezđim II/28/20

ö.- mise II/28/20

ö.- miyince I/79/27

ö.- müş I/08/125, I/11/15,
I/112/78, I/113/75, I/125/04, I/140/22,
I/149/69, I/149/70, I/155/106, I/155/60,
I/46/25, I/55/26, I/88/15, I/88/32, I/91/07,
II/09/14, II/20/47, II/20/48, II/24/20,
II/38/90

ö.- müşdü I/39/27

ö.- müşlē II/24/18

ö.- müşler I/140/70

ö.- müyo II/28/75

ö.- müyöru II/28/71

ö.- müyü II/28/91

ö.- Tü I/39/25, I/39/27

ö.- üceg I/05/41

ö.- üceK I/11/66, I/15/20, I/15/21

ö.- ücez I/133/38

ö.- üllēdi II/16/102

ö.- üncá_a I/48/49

ö.- ünçe I/125/52, I/149/62,
I/22/09, I/22/14, I/46/25, I/64/107,
I/64/41, I/65/46, I/88/24, II/13/32

ö.- ünçek I/11/85

ö.- ünci I/39/23

ö.- üncü II/16/45

ö.- üncüyü II/26/12

ö.- ünÇe II/06/63

ö.- ünmedi I/125/17

ö.- ünmeýo I/79/27

ö.- ünmeýö I/93/55

ö.- üñ I/39/13

ö.- üp I/46/94

ö.- ür I/11/86, I/55/62, I/74/13

ö.- ürdü I/47/19, II/16/102

ö.- ürdüK I/126/70

ö.- ürse I/74/13

ö.- ürsem I/52/78

ö.- ürsüñ I/91/23

ö.- ürüm I/04/76

ö.- ürün I/86/53

ö.- üsem I/79/48

ö.- üvedi I/148/34

ö.- üvêrinci I/64/88

ö.- üvürdü I/119/38, I/137/21,
I/25/43

ö.- üvürünce I/133/46

ö.- üyo II/28/71, II/28/75

ö.- üyola I/153/116

ö.- üyom I/65/53

ö.- üyomuşTu II/23/178

ö.- üyor I/16/13

ö.- üyö I/05/45

ö.- üyün I/15/13
 ö.- üyö I/96/47
öldü fiyata : Çok ucuz, değerinin çok altında bir fiyatla, yok pahasına.
öl - : bk. öl- -133-
 ö.- dü I/09/55, I/22/13
 ö.- dü I/03/29, I/10/108, I/10/109, I/10/76, I/107/11, I/107/12, I/107/58, I/109/50, I/112/33, I/112/37, I/113/10, I/113/114, I/113/51, I/113/52, I/113/57, I/115/37, I/125/27, I/125/30, I/133/47, I/133/49, I/137/14, I/137/16, I/137/19, I/137/20, I/145/91, I/152/08, I/152/09, I/152/10, I/152/11, I/152/33, I/18/13, I/21/36, I/22/16, I/44/47, I/45/06, I/47/20, I/47/41, I/48/74, I/50/22, I/50/24, I/50/27, I/50/56, I/50/58, I/52/06, I/55/14, I/55/26, I/55/27, I/55/64, I/55/66, I/55/68, I/55/75, I/58/14, I/59/13, I/60/50, I/63/03, I/63/29, I/63/31, I/66/16, I/74/91, I/75/57, I/86/64, I/95/63, II/03/03, II/05/104, II/07/109, II/07/111, II/08/05, II/08/07, II/12/49, II/13/28, II/14/09, II/14/98, II/16/101, II/16/43, II/16/58, II/16/84, II/16/93, II/16/95, II/17/75, II/17/88, II/25/79, II/25/82, II/26/08, II/28/90, II/29/19, II/29/20, II/31/05, II/32/20
 ö.- dü verdî I/125/30
 ö.- düler I/35/43, I/55/19, I/58/36, I/58/37, II/10/61
 ö.- düm I/43/08
 ö.- enden I/147/34
 ö.- mez II/28/65
 ö.- müş I/08/83, I/121/105, I/149/69, I/46/20, I/49/63, I/61/53, I/67/22, II/05/05, II/05/27, II/05/91, II/05/92, II/05/93, II/05/95, II/08/09, II/08/10, II/29/64
 ö.- müşdü II/05/92
 ö.- ü II/29/19
 ö.- ü_jü II/15/95
 ö.+ dü fiyata I/154/59
öl - : bk. öl- -2-
 ö.- dü II/01/09, II/26/28
öl - : bk. öl- -10-
 ö.- dü I/55/67, I/86/11, II/05/55, II/11/36, II/16/95
 ö.- dükten II/06/82
 ö.- müş I/08/86, II/05/93
 ö.- müşdü II/11/37
öl - : bk. öl- -2-

ö.- müş I/113/121
ölç - : Bir niceliğin miktarını kendine mahsus bir ölçü ile belirlemek, tâyin etmek. -2-
 ö.- üyo I/132/23
 ö.- üyosun I/111/71
ölç - : bk. ölç- -1-
 ö.- er I/134/34
ölç - : bk. ölç- -1-
 ö.- erdi I/134/33
ölçē : bk. ölçek -1-
 ö.+ ج I/155/32
ölçek : Bir şeyi ölçmek için birim kabul edilen ölçü. -1-
 ö. I/111/52
ölçü : bk. ölçü -1-
 ö. II/22/53
ölçü : bk. ölçü -2-
 ö.+ lü II/39/65
 ö.+ sü II/15/110
ölçü : Ölçmek işi, bir şeyi kendi cinsinden birim olarak alınmış bir miktâra nispetle değerlendirme, derece, miktar. -3-
 ö. I/38/14
 ö.+ sü I/155/32
 ö.+ yü II/22/54
ölçül - : Bir niceliğin miktârı kendine mahsus bir ölçü ile belirlenmek. -1-
 ö.- cekmiş II/09/91
öldür - : 1. Bir canlının hayâtına son vermek, ölümüne sebep olmak. -18-
 ö.- ceK I/21/85
 ö.- ceKlēmīşti I/28/26
 ö.- dü II/23/161
 ö.- eli II/01/11
 ö.- medīni I/125/17
 ö.- medi I/125/18
 ö.- meṅ II/28/40
 ö.- müş II/03/66, II/23/159
 ö.- müşlē II/23/158
 ö.- ücen I/11/72
 ö.- ülē I/33/118
 ö.- üyor I/16/09
 ö.- üyuru I/21/08
 2. (Soğan ve bâzı sebzeler için) Yağda hafifçe çevirmek veya tuzla ovmak sûretiyle sertliğini gidermek.
 ö.- üller I/119/47
 3. Ölümüne şahit olmak, biri öldüğünde halen sağ olmak.
 ö.- düK II/10/104

4. Zorlamak.
ö. I/45/11
Öldür - : bk. öldür¹ -3-
ö.- ü II/25/92
ö.- dü I/113/61, II/01/08
öldürme : Öldürmek işi. -1-
ö.+ ye I/28/02
öldürmi : bk. öldürme -1-
ö.+ ye I/11/81
öle : bk. öyle -216-
ö. I/04/45, I/05/27, I/08/36,
I/09/18, I/09/29, I/101/74, I/103/11,
I/105/08, I/106/11, I/106/15, I/106/25,
I/106/26, I/106/38, I/11/24, I/11/60,
I/11/67, I/11/79, I/11/81, I/11/89, I/11/93,
I/11/95, I/110/21, I/111/100, I/111/102,
I/111/103, I/111/104, I/111/21, I/111/25,
I/111/61, I/111/73, I/112/78, I/114/12,
I/116/40, I/117/09, I/117/20, I/117/21,
I/119/67, I/119/81, I/12/49, I/120/25,
I/120/42, I/121/68, I/121/76, I/121/81,
I/122/30, I/122/39, I/123/41, I/123/43,
I/123/54, I/125/16, I/126/14, I/126/16,
I/126/21, I/126/29, I/126/48, I/126/58,
I/128/57, I/129/05, I/129/17, I/129/20,
I/13/39, I/130/22, I/132/18, I/132/20,
I/132/22, I/133/02, I/136/33, I/14/03,
I/14/41, I/140/41, I/140/64, I/141/20,
I/143/11, I/143/82, I/146/15, I/146/21,
I/146/40, I/146/46, I/146/49, I/147/60,
I/15/08, I/15/19, I/15/21, I/15/29, I/15/30,
I/15/42, I/15/48, I/15/53, I/15/62, I/15/63,
I/15/70, I/15/81, I/15/88, I/15/89, I/15/94,
I/15/98, I/150/08, I/153/40, I/16/08,
I/16/43, I/17/23, I/17/47, I/17/53, I/17/57,
I/17/61, I/17/80, I/17/81, I/17/82, I/18/24,
I/20/24, I/20/26, I/20/42, I/20/43, I/20/48,
I/20/53, I/20/72, I/20/77, I/20/92, I/20/94,
I/21/60, I/21/69, I/22/28, I/22/31, I/23/41,
I/24/09, I/24/36, I/24/59, I/24/66, I/25/05,
I/25/28, I/25/56, I/28/42, I/32/78, I/32/81,
I/32/87, I/33/100, I/33/20, I/37/53,
I/42/14, I/46/106, I/46/65, I/56/63,
I/58/35, I/60/84, I/61/32, I/70/68, I/71/13,
I/71/21, I/72/72, I/73/27, I/76/69, I/76/97,
I/77/07, I/77/19, I/77/42, I/78/54, I/79/51,
I/81/59, I/89/12, I/94/68, I/94/71, I/95/05,
I/97/42, II/03/64, II/08/67, II/17/34,
II/19/118, II/19/12, II/19/139, II/19/159,
II/19/168, II/19/44, II/23/145, II/23/192,
II/23/20, II/23/33, II/23/75, II/23/92,

II/35/39, II/35/55, II/35/68, II/35/76,
II/35/77, II/35/78, II/39/58
öle ö. I/112/28
ö.+ di I/146/24, I/147/17, I/149/49
ö. verilir II/35/44
ö. yapılırdı I/71/15
ö. yapılyödu I/78/27
ö. yapıyoS I/111/62
ö.+ ydi I/81/44
ö.+ ydi I/131/50, I/20/79
ö.+ ydi I/04/47
ö.+ yidi I/25/18, I/25/27, I/25/54,
I/25/56, I/25/57, I/25/67
ö.+ ymişTi I/24/57
öle : bk. öyle -14-
ö. I/108/37, I/126/37, I/132/37,
I/147/51, I/76/66, II/23/126, II/23/128,
II/23/145, II/23/75, II/23/78, II/35/85
ö.+ di I/13/09
öle : bk. öyle -1-
ö. I/92/56
öle : bk. öle -1-
ö. namazına I/125/78
öle : bk. öyle -5-
ö. II/14/24, II/31/25
ö.+ di I/78/33
ö.+ ydi I/77/75, II/06/45
öle : bk. öle -2-
ö.+ den I/121/32
ö.+ ye I/121/29
öle : bk. öyle -1-
ö.+ ydi II/39/158
öle : bk. öyle -1278-
ö. I/01/67, I/01/75, I/02/14,
I/02/35, I/02/41, I/02/57, I/02/60, I/02/61,
I/03/02, I/03/106, I/03/107, I/03/22,
I/03/26, I/03/28, I/03/29, I/03/32, I/03/51,
I/03/52, I/03/53, I/03/57, I/03/59, I/03/61,
I/03/72, I/03/78, I/03/80, I/03/90, I/03/97,
I/04/05, I/04/14, I/04/22, I/04/42, I/04/58,
I/05/62, I/05/65, I/06/114, I/06/119,
I/06/12, I/06/122, I/06/130, I/06/138,
I/06/147, I/06/150, I/06/17, I/06/21,
I/06/30, I/06/32, I/06/48, I/06/52, I/06/61,
I/06/67, I/06/79, I/06/85, I/06/86, I/06/88,
I/06/90, I/06/93, I/06/99, I/07/112,
I/07/54, I/07/87, I/07/88, I/07/91,
I/08/102, I/08/116, I/08/122, I/08/125,
I/08/129, I/08/13, I/08/55, I/08/64,
I/08/72, I/08/88, I/09/17, I/09/19, I/09/30,
I/09/31, I/09/60, I/10/05, I/10/121,

I/10/37, I/10/41, I/10/79, I/10/90, I/10/93,
I/10/94, I/100/34, I/101/10, I/101/43,
I/102/49, I/102/73, I/103/05, I/103/16,
I/103/20, I/103/25, I/103/26, I/103/35,
I/103/39, I/103/49, I/103/54, I/103/60,
I/104/03, I/104/20, I/104/25, I/104/51,
I/104/57, I/104/58, I/105/13, I/105/21,
I/105/24, I/105/28, I/105/29, I/105/41,
I/105/58, I/106/03, I/106/04, I/106/07,
I/106/10, I/106/30, I/106/32, I/106/35,
I/106/44, I/106/47, I/107/21, I/108/20,
I/108/26, I/109/32, I/109/33, I/109/34,
I/109/49, I/109/51, I/109/58, I/110/11,
I/110/18, I/110/20, I/110/25, I/110/26,
I/110/28, I/110/29, I/110/41, I/110/57,
I/110/66, I/111/08, I/111/09, I/111/68,
I/111/87, I/112/63, I/112/70, I/113/114,
I/113/122, I/113/133, I/113/137, I/113/28,
I/113/36, I/113/65, I/113/71, I/113/84,
I/113/95, I/113/99, I/114/36, I/115/02,
I/115/05, I/115/08, I/115/13, I/115/20,
I/115/23, I/115/25, I/115/30, I/115/41,
I/115/42, I/115/44, I/115/50, I/115/51,
I/115/52, I/116/28, I/116/46, I/117/05,
I/118/09, I/118/10, I/118/12, I/118/19,
I/119/06, I/119/21, I/119/22, I/119/34,
I/119/37, I/119/59, I/119/62, I/119/75,
I/119/81, I/121/115, I/121/17, I/121/21,
I/121/23, I/121/26, I/121/35, I/121/37,
I/121/49, I/121/74, I/121/89, I/121/91,
I/122/38, I/122/51, I/122/76, I/123/35,
I/124/12, I/124/20, I/124/29, I/124/35,
I/124/50, I/125/12, I/125/13, I/125/49,
I/125/68, I/125/75, I/126/20, I/126/21,
I/126/38, I/126/39, I/126/43, I/127/27,
I/127/52, I/128/30, I/128/45, I/129/14,
I/129/16, I/129/19, I/129/23, I/129/34,
I/13/27, I/130/17, I/130/32, I/130/50,
I/130/56, I/130/83, I/131/28, I/131/31,
I/131/34, I/132/19, I/132/24, I/132/37,
I/132/45, I/133/02, I/133/08, I/133/18,
I/134/01, I/134/53, I/134/55, I/135/01,
I/135/11, I/135/19, I/135/20, I/135/53,
I/136/06, I/137/07, I/137/33, I/137/34,
I/138/100, I/138/62, I/138/66, I/138/77,
I/139/61, I/141/11, I/142/51, I/143/22,
I/143/24, I/143/35, I/143/70, I/144/12,
I/144/20, I/144/32, I/144/44, I/144/55,
I/145/07, I/145/10, I/145/101, I/145/16,
I/145/29, I/145/49, I/145/65, I/145/86,
I/145/92, I/146/01, I/146/10, I/146/12,

I/146/16, I/146/22, I/146/26, I/146/34,
I/146/41, I/146/43, I/146/49, I/146/50,
I/146/55, I/146/57, I/146/58, I/146/59,
I/146/64, I/146/69, I/146/71, I/146/72,
I/146/73, I/146/81, I/146/84, I/147/28,
I/147/34, I/147/37, I/147/55, I/148/03,
I/148/45, I/148/61, I/148/63, I/15/09,
I/15/26, I/150/28, I/150/33, I/150/53,
I/150/54, I/150/59, I/151/18, I/151/26,
I/151/27, I/151/32, I/151/42, I/151/43,
I/152/136, I/152/28, I/152/49, I/152/70,
I/152/72, I/152/73, I/152/81, I/152/86,
I/152/99, I/153/07, I/153/119, I/153/33,
I/153/34, I/153/38, I/153/45, I/153/60,
I/153/62, I/153/69, I/153/71, I/153/73,
I/153/89, I/154/25, I/155/34, I/155/42,
I/155/67, I/156/44, I/157/09, I/157/70,
I/157/75, I/157/77, I/157/81, I/158/24,
I/158/25, I/158/37, I/159/27, I/159/38,
I/159/41, I/159/47, I/160/25, I/161/05,
I/161/10, I/161/11, I/161/23, I/161/26,
I/161/29, I/161/32, I/161/34, I/161/39,
I/17/78, I/18/23, I/18/51, I/18/73, I/18/76,
I/19/03, I/20/15, I/20/40, I/20/61, I/20/89,
I/21/70, I/22/12, I/22/23, I/23/52, I/26/41,
I/26/59, I/26/60, I/26/76, I/27/22, I/27/40,
I/27/59, I/27/61, I/28/54, I/28/57, I/28/59,
I/29/10, I/29/17, I/30/17, I/30/22, I/30/31,
I/30/36, I/30/39, I/31/09, I/31/11, I/31/32,
I/31/35, I/31/50, I/31/54, I/32/05, I/32/12,
I/32/20, I/32/30, I/32/44, I/32/73, I/32/94,
I/32/95, I/33/106, I/33/155, I/33/48,
I/33/58, I/33/88, I/34/09, I/34/23, I/34/25,
I/34/27, I/34/69, I/34/70, I/34/71, I/35/09,
I/35/13, I/35/25, I/35/61, I/36/16, I/36/17,
I/36/30, I/36/41, I/36/42, I/36/58, I/37/12,
I/37/23, I/37/44, I/37/51, I/38/03, I/38/51,
I/39/34, I/39/40, I/39/78, I/39/97, I/40/04,
I/40/34, I/40/35, I/40/51, I/40/74, I/40/77,
I/40/78, I/41/13, I/41/14, I/41/20, I/41/23,
I/41/27, I/41/38, I/41/41, I/41/58, I/41/88,
I/42/06, I/42/08, I/42/16, I/42/22, I/42/23,
I/42/28, I/42/32, I/42/38, I/42/50, I/42/54,
I/42/62, I/42/81, I/43/14, I/43/27, I/43/28,
I/43/36, I/43/37, I/44/27, I/44/53, I/44/66,
I/45/19, I/46/06, I/46/102, I/46/103,
I/46/109, I/46/112, I/46/115, I/46/116,
I/46/118, I/46/119, I/46/130, I/46/134,
I/46/22, I/46/24, I/46/30, I/46/32, I/46/35,
I/46/41, I/46/48, I/46/53, I/46/54, I/46/55,
I/46/61, I/46/83, I/46/88, I/46/90, I/47/08,

I/47/60, I/47/61, I/47/75, I/48/01, I/48/16,
I/48/20, I/48/21, I/48/69, I/48/72, I/49/14,
I/49/27, I/49/54, I/49/67, I/50/08, I/50/69,
I/51/09, I/51/12, I/51/16, I/51/46, I/51/47,
I/51/55, I/51/61, I/51/63, I/52/08, I/52/09,
I/52/24, I/52/55, I/52/60, I/52/76, I/52/92,
I/53/33, I/53/38, I/53/39, I/53/47, I/53/49,
I/53/50, I/53/67, I/53/68, I/53/69, I/53/70,
I/53/71, I/53/75, I/54/16, I/54/71, I/55/20,
I/55/22, I/55/23, I/55/28, I/55/29, I/55/33,
I/55/34, I/55/36, I/55/42, I/55/43, I/55/45,
I/55/52, I/55/53, I/55/60, I/55/68, I/55/69,
I/55/71, I/55/74, I/56/74, I/56/75, I/57/40,
I/57/49, I/58/10, I/58/14, I/58/19, I/58/37,
I/58/38, I/58/39, I/58/53, I/58/55, I/58/59,
I/58/72, I/58/73, I/58/74, I/58/75, I/58/91,
I/59/83, I/60/108, I/60/16, I/60/48,
I/60/63, I/60/75, I/61/03, I/61/04, I/61/36,
I/61/45, I/61/73, I/62/24, I/62/30, I/63/08,
I/63/10, I/63/33, I/63/44, I/63/57, I/64/16,
I/64/78, I/64/81, I/64/92, I/65/07, I/65/23,
I/65/59, I/65/60, I/66/03, I/66/20, I/66/37,
I/66/43, I/67/35, I/67/39, I/67/52, I/68/14,
I/68/39, I/68/47, I/68/54, I/68/68, I/68/79,
I/69/47, I/70/46, I/70/63, I/70/68, I/70/70,
I/71/03, I/71/04, I/71/05, I/71/24, I/71/29,
I/71/42, I/71/45, I/71/47, I/71/53, I/71/63,
I/71/67, I/71/68, I/71/71, I/71/82, I/72/28,
I/72/37, I/72/46, I/72/48, I/72/58, I/72/76,
I/72/84, I/72/85, I/73/13, I/73/25, I/73/26,
I/73/29, I/73/33, I/73/39, I/73/58, I/73/60,
I/74/102, I/74/25, I/74/28, I/74/31,
I/74/56, I/76/100, I/76/17, I/76/18,
I/76/28, I/76/35, I/76/42, I/76/55, I/76/68,
I/76/83, I/76/91, I/76/95, I/76/97, I/77/13,
I/77/14, I/77/34, I/77/46, I/77/55, I/77/60,
I/77/67, I/77/68, I/78/02, I/78/11, I/78/12,
I/78/16, I/78/18, I/78/23, I/79/02, I/79/03,
I/79/50, I/79/56, I/79/72, I/79/87, I/79/96,
I/80/34, I/80/39, I/80/42, I/80/46, I/80/53,
I/80/56, I/80/58, I/81/09, I/81/19, I/81/20,
I/81/26, I/81/32, I/81/39, I/81/49, I/82/08,
I/82/13, I/82/22, I/82/29, I/82/31, I/83/56,
I/83/64, I/84/37, I/85/05, I/85/22, I/85/37,
I/85/60, I/86/30, I/86/44, I/87/04, I/88/06,
I/88/11, I/88/12, I/88/41, I/91/05, I/91/59,
I/91/81, I/92/17, I/92/31, I/92/36, I/92/47,
I/93/27, I/93/55, I/93/64, I/94/18, I/94/71,
I/94/73, I/96/26, I/96/35, I/96/67, I/96/68,
I/96/73, I/96/78, I/96/92, I/97/13, I/97/14,
I/97/57, I/98/127, I/98/19, I/98/41,

I/98/42, I/98/54, I/99/41, I/99/63, I/99/70,
II/01/22, II/02/10, II/02/79, II/03/10,
II/03/47, II/03/64, II/04/06, II/04/28,
II/04/58, II/04/73, II/06/17, II/06/23,
II/09/07, II/09/72, II/10/102, II/10/39,
II/10/76, II/10/77, II/10/96, II/12/08,
II/12/09, II/12/13, II/12/15, II/12/18,
II/12/19, II/12/23, II/12/24, II/12/28,
II/12/41, II/12/60, II/12/69, II/12/79,
II/13/07, II/13/08, II/13/30, II/13/56,
II/13/57, II/14/09, II/14/22, II/14/41,
II/15/08, II/15/104, II/15/106, II/15/108,
II/15/11, II/15/113, II/15/117, II/15/22,
II/15/29, II/15/30, II/15/35, II/15/37,
II/15/39, II/15/40, II/15/42, II/15/43,
II/15/44, II/15/45, II/15/46, II/15/47,
II/15/49, II/15/51, II/15/56, II/15/57,
II/15/58, II/15/68, II/15/71, II/15/73,
II/15/75, II/15/76, II/15/77, II/16/09,
II/16/105, II/16/18, II/16/71, II/16/86,
II/17/06, II/17/25, II/17/27, II/17/30,
II/17/56, II/17/58, II/17/63, II/18/08,
II/18/27, II/18/31, II/19/04, II/19/110,
II/19/116, II/19/117, II/19/123, II/19/125,
II/19/126, II/19/130, II/19/138, II/19/168,
II/19/32, II/19/43, II/20/11, II/20/76,
II/21/06, II/21/47, II/21/53, II/21/60,
II/21/62, II/21/73, II/21/94, II/21/95,
II/21/96, II/22/21, II/22/39, II/22/42,
II/22/48, II/22/58, II/22/70, II/22/78,
II/22/80, II/22/82, II/22/85, II/23/07,
II/23/117, II/23/123, II/23/125, II/23/127,
II/23/154, II/23/16, II/23/185, II/23/205,
II/23/209, II/23/211, II/23/25, II/23/38,
II/23/54, II/23/55, II/23/65, II/23/72,
II/23/81, II/23/90, II/24/88, II/24/94,
II/25/04, II/25/09, II/25/103, II/25/108,
II/25/115, II/25/16, II/25/18, II/25/19,
II/25/20, II/25/25, II/25/28, II/25/47,
II/25/52, II/25/62, II/25/76, II/25/77,
II/25/86, II/25/90, II/25/94, II/26/13,
II/27/13, II/27/26, II/27/33, II/27/41,
II/27/43, II/27/45, II/27/46, II/27/49,
II/28/64, II/29/26, II/29/93, II/30/61,
II/31/06, II/31/16, II/31/25, II/31/28,
II/31/37, II/31/43, II/32/04, II/32/104,
II/32/105, II/32/111, II/32/115, II/32/127,
II/32/128, II/32/134, II/32/137, II/32/14,
II/32/15, II/32/67, II/32/76, II/32/94,
II/32/99, II/33/13, II/33/15, II/33/21,
II/33/41, II/33/66, II/34/106, II/34/13,

II/34/60, II/34/88, II/35/101, II/35/104,
II/35/105, II/35/106, II/35/29, II/35/34,
II/35/35, II/35/46, II/35/47, II/35/54,
II/35/64, II/35/70, II/35/74, II/35/80,
II/35/83, II/35/85, II/35/95, II/35/97,
II/35/99, II/37/102, II/37/114, II/37/118,
II/37/32, II/37/52, II/37/54, II/37/59,
II/37/63, II/37/67, II/38/113, II/38/46,
II/39/10, II/39/115, II/39/40
    ōle ō. I/110/22, I/113/134,
I/113/75, I/119/64, I/125/45, I/138/46,
I/145/84, I/159/13, I/161/32, I/64/81,
I/85/50, II/24/33, II/24/98
    ō. ōle veremeyiz I/138/60
    ō. ōle I/110/22, I/113/133,
I/113/75, I/119/64, I/125/45, I/138/46,
I/145/84, I/159/13, I/161/32, I/64/81,
I/85/50, II/24/33, II/24/98
    ō. bōle I/08/24
    ō.+ di I/101/31, I/107/23,
I/146/43, I/146/51, I/146/72, I/32/29,
I/90/47, II/34/104
    ō.+ dik II/21/48
    ō.+ diK I/04/17
    ō.+ dir I/127/03, I/34/71
    ō.+ lēmiş I/30/60
    ō.+ miş I/08/94, I/30/13
    ō.+ mişimiş I/86/51
    ō. öle I/112/28
    ō.+ sine I/35/15, I/35/62
    ō.+ sini I/65/55
    ōle ō. veremeyiz I/138/60
    ō. verilēdi I/153/67
    ō. veriyoduğ I/153/44
    ō. vermeyiz I/67/07
    ō. viridiğ II/12/36
    ō. yapādi II/12/37
    ō. yapādiK I/152/62, I/30/39
    ō. yapallādi II/23/197
    ō. yapallādi I/146/63
    ō. yapan yapıyo II/20/82
    ō. yapardığ I/51/36, II/25/48,
II/37/102
    ō. yapardığ I/33/57
    ō. yapardığ I/70/19
    ō. yapardığ I/114/27
    ō. yapardıK I/115/57
    ō. yaparıS yapallā I/03/55
    ō. yaparıS yaparız II/23/207
    ō. yaparıS I/111/08, I/48/08
    ō. yaparız I/51/43

    ō. yaparlāmiş II/37/126
    ō. yaparlar I/26/19, I/76/27
    ō. yaparlardı I/98/41
    ō. yapdılar I/157/76
    ō. yapdım II/12/33, II/12/37
    ō. yapınca I/08/76
    ō. yapıyoduğ II/15/81
    ō. yapıyoruz I/84/13
    ō. yapıyoruz I/40/42, I/84/29
    ō. yapıyurun II/22/81
    ō. yapıyólíā I/53/84
    ō. yapıyöllē I/53/84
    ō. yapıyöz I/40/19
    ō. yapmayız et veridik et II/37/82
    ō. yaptık I/110/37
    ō.+ ydi I/01/08, I/02/17, I/02/24,
I/02/25, I/02/27, I/02/62, I/04/14, I/04/23,
I/07/08, I/07/21, I/104/25, I/105/05,
I/110/23, I/110/31, I/110/33, I/110/34,
I/110/48, I/113/116, I/113/118, I/113/36,
I/113/94, I/115/12, I/115/19, I/115/22,
I/115/49, I/121/34, I/123/66, I/123/68,
I/123/71, I/124/16, I/125/09, I/128/02,
I/136/28, I/138/90, I/138/93, I/138/96,
I/144/39, I/151/22, I/18/70, I/20/06,
I/20/15, I/34/16, I/34/20, I/35/29, I/41/65,
I/41/92, I/51/59, I/53/57, I/64/71, I/68/38,
I/68/53, I/68/54, I/70/79, I/71/53, I/73/10,
I/77/04, I/77/05, I/80/18, I/85/25, I/85/33,
I/88/19, I/96/17, I/96/29, I/97/10, II/13/08,
II/13/19, II/13/35, II/13/56, II/13/62,
II/13/64, II/15/56, II/15/86
    ō.+ ydi I/04/30, I/32/06, I/37/21
    ō.+ ydiK I/107/27, I/138/95
    ō.+ ydiK I/04/64
    ō.+ ydim I/137/42
    ō.+ ydin I/126/30, I/126/66
    ō.+ yidi I/25/06
    ō.+ yin I/107/21, I/107/36
    ō.+ yiS I/13/27
    ō.+ yken I/96/47
    ō.+ ymiş I/88/13
    ō.+ ymişdi I/128/02
    ō.+ ymişimiş I/105/09, I/108/23
    ō.+ ymişTi I/32/10
ōlē : bk. öyle -1-
    ō. II/12/42
ōlē : bk. öyle -18-
    ō. I/105/62, I/46/127, I/80/35
    ō.+ di I/153/44, I/153/58,
I/159/15, I/75/70, I/77/20, I/80/43,

I/96/25, II/16/29, II/20/02, II/21/52
 ̄.+ dik I/153/125, I/159/47
 ̄.+ miş I/76/48
 ̄.+ mişdi I/136/35
 ̄.+ mişti I/32/12
Öle : Öğle, Güneşin gökyüzünde en yüksek noktada bulunduğu, günün sabahla ikinci arasındaki vakti, gün ortası. -
 3-
 ̄.+ den II/37/19
 ̄.+ ye I/152/20
Öle namazı : Beş vakit namazdan öğle vakti ile ikinci vakti arasında kılınanı.
 ̄. namazını gıldırandan I/125/78
ölê : bk. öyle -3-
 ̄. I/67/43
 ̄. ö. I/157/28
 ̄. ö. I/157/28
Ölê : bk. öyle -7-
 ̄. I/08/77, I/119/44, I/55/21,
 II/01/49, II/10/91, II/31/49, II/31/51
öle : bk. öyle -1-
 ̄. I/23/46
ölece : bk. ölece -2-
 ̄. I/106/79, I/46/101
Ölece : Öylece, o biçimde, tam öyle, öylelikle. -5-
 ̄. I/157/65, I/58/56, I/65/39,
 II/23/181
 ̄.+ ne I/97/24
Ölêçe : bk. ölece -1-
 ̄. I/52/22
Ölelê : bk. ölenneyin -1-
 ̄. I/18/23
Öleleyiñ : bk. ölenneyin -1-
 ̄. I/18/24
Ölelğce : bk. ölelikle -1-
 ̄. I/06/72
ÖleliK : bk. ölelikle -1-
 ̄. I/15/26
ölelikce : bk. ölelikle -1-
 ̄. I/112/18
ölelikÇe : bk. ölelikle -2-
 ̄. I/135/23, I/21/61
Ölelikçe : bk. ölelikle -3-
 ̄. I/106/71, I/64/85, II/31/11
Ölelikde : bk. ölelikle -2-
 ̄. I/101/08, I/90/85
Ölelikdê : bk. ölelikle -1-
 ̄. I/90/39

Öleliklé : bk. ölelikle -1-
 ̄. II/21/90
Ölelikle : Öylelikle, bu biçimde, en sonunda. -11-
 ̄. I/09/27, I/42/60, I/46/21,
 I/46/26, I/46/27, I/47/09, I/60/89, I/90/74,
 II/19/103, II/21/98, II/32/12
Öleliklê : bk. ölelikle -1-
 ̄. II/10/59
Ölelikle : bk. ölelikle -1-
 ̄. II/10/63
Ölelikli : bk. ölelikle -1-
 ̄. II/21/62
Öleliknen : bk. ölelikle -2-
 ̄. I/145/49, I/145/66
Ölelinen : bk. ölelikle -2-
 ̄. I/101/20, I/99/29
ölen : bk. öğlen¹ -1-
 ̄.+ neri I/52/36
Ölen : bk. öğlen¹ -13-
 ̄. I/33/139, I/72/02, II/03/23,
 II/16/49
 ̄.+ e I/153/70, II/37/20, II/37/53,
 II/37/54
 ̄. sonuna II/25/114
 ̄. yemê I/121/29
 ̄. yemêne I/121/101
 ̄. yemeyine II/39/105
 bk. öğlen²
 ̄.+ i ğılālā I/30/54
Ölên : bk. öğlen¹ -1-
 ̄. molası II/39/103
Ölenci : Öğlenci, öğleden sonra ders gören öğrenci. -1-
 ̄. II/07/114
ölenen : bk. ölenneyin -1-
 ̄. I/32/76
Ölennên : bk. ölenneyin -1-
 ̄. I/40/29
ölenen : bk. ölenneyin -1-
 ̄. I/07/47
Ölennen : bk. ölenneyin -2-
 ̄. I/114/16, I/32/86
Ölennên : bk. ölenneyin -2-
 ̄. I/114/13, II/19/159
Ölenneyin : Öğlenleyin, öğle vakti. -
 3-
 ̄. I/02/10, I/07/55, I/118/11
ölenni : bk. ölenneyin -1-
 ̄. II/16/29
Ölennin : bk. ölenneyin -2-

̄. I/32/76
 ̄. verilir I/32/78
̄lesine : Öylesine, o biçimde. -3-
 ̄. I/51/12, I/55/20, II/19/126
̄leş - : bk. üleş--1-
 ̄.- iliyó I/01/40
̄letici : Öğretici, bir işin nasıl yapılması gerektiğini öğreten kimse. -1-
 ̄. I/01/50
̄li : bk. öyle -1-
 ̄. II/39/146
̄lí : bk. öyle -1-
 ̄.+ ydî II/23/128
̄li : bk. öğle -2-
 ̄.+ ye I/02/04, II/39/83
̄li : bk. öyle -14-
 ̄. I/115/58, I/42/41, II/06/17,
 II/19/37, II/20/82, II/22/44, II/39/12
 ̄.+ ydi I/10/06, I/151/28, I/46/13,
 I/97/45
 ̄.+ ydi yapıyoduk II/25/51
 ̄.+ yse I/112/48
̄lüğ : Öllük, ölü, ölmüş, cansız. -
 4-
̄llüğüň körü : Bıktırıcı, usandırıcı
 durum karşısında kullanılan bir azarlama
 sözü.
 ̄.+ üň qarı ğannı_ıň arısı
 I/113/125
 ̄.+ üň qarı ğarmıyıň arısı
 I/113/130
 ̄.+ üň körü I/134/42
 ̄.+ üň körü I/113/130
̄lmek : Hayâtı sona ermek, yaşamaz
 olmak, can vermek, vefat etmek durumu.
 -2-
 ̄. I/52/31, I/79/36
̄lo : bk. öyle -1-
 ̄. I/53/60
̄lö : bk. öyle -1-
 ̄.+ sünê I/03/75
̄lô : bk. öyle -13-
 ̄. I/121/19, I/58/07, I/61/56,
 I/64/08, II/10/52, II/10/58, II/10/91,
 II/11/23, II/16/23, II/16/51
 ̄. ̄lö vurup II/10/91
 ̄lô ̄. vurup II/10/91
̄lş - : bk. ölç- -2-
 ̄.- mem I/132/23, I/132/46
̄lşdür - : Ölçtürmek, ölçmek işini
 başkasına yaptırmak. -1-

̄.- üyüm I/143/58
̄lşmek : Bir niceliğin miktârını kendine
 mahsus bir ölçü ile belirlemek, tâyin
 etmek işi. -1-
 ̄. I/155/30
̄lü : Hayâtı sona ermiş bulunan, artık
 yaşamayan. -7-
 ̄. I/06/64, I/06/70, I/06/71,
 I/140/56
 ̄.+ leri I/06/92, I/38/31
 ̄.+ sü I/22/19
̄lü : bk. öyle -8-
 ̄. I/06/113, II/08/101, II/17/33,
 II/31/32, II/39/146, II/39/150
 ̄lü ̄. II/39/92
 ̄. ̄lü II/39/92
̄lũ : bk. öyle -1-
 ̄.+ ydü I/58/34
̄lũ : bk. ölü -1-
 ̄. I/140/56
̄lũ : bk. ölü -1-
 ̄.+ lere I/06/92
̄lũ : bk. öyle -2-
 ̄. II/06/26
 ̄.+ müştü II/07/23
̄lü : bk. öyle -103-
 ̄. I/02/25, I/06/58, I/10/53,
 I/126/30, I/40/53, I/58/36, II/02/22,
 II/02/35, II/03/26, II/03/29, II/03/38,
 II/04/13, II/04/29, II/04/34, II/04/46,
 II/04/63, II/04/69, II/07/118, II/07/14,
 II/07/66, II/07/89, II/08/51, II/08/62,
 II/08/63, II/08/65, II/08/79, II/08/85,
 II/08/87, II/10/19, II/10/25, II/10/84,
 II/11/14, II/11/19, II/11/21, II/11/44,
 II/11/47, II/11/62, II/15/28, II/17/61,
 II/18/08, II/18/13, II/18/33, II/20/84,
 II/21/16, II/21/42, II/22/91, II/23/165,
 II/24/103, II/24/112, II/24/67, II/24/74,
 II/24/86, II/30/07, II/31/28, II/31/30,
 II/32/03, II/33/01, II/33/26, II/33/61,
 II/33/62, II/35/20, II/38/07, II/38/09,
 II/39/10, II/39/66, II/39/67
 ̄lü ̄. II/05/36, II/07/88, II/10/55,
 II/10/71, II/10/95, II/24/82
 ̄. ̄lü II/05/36, II/07/88, II/10/55,
 II/10/71, II/10/95, II/24/82
 ̄. verilêrdi II/01/23
 ̄. yaparım II/21/05
 ̄. yapılırdı I/04/36
 ̄. yapmıyoz II/37/113

ö.+ ydū I/42/73
ö.+ ydü I/10/04, I/42/74, I/51/13,
I/51/26, I/52/95, I/58/53, I/58/54, I/58/73,
I/59/59, I/74/103, II/07/51, II/07/52
ö.+ ydük I/91/35, II/25/43
ö.+ yken I/35/26
ö.+ yüm II/23/128
Ölü : bk. öle -3-
ö.+ ye I/06/108, I/07/46, I/07/47
Ölû : bk. öyle -2-
ölû ö. II/30/57
ö. ölû II/30/57
Ölücü : bk. ölece -1-
ö. I/58/67
ölüm : Bir canlıda hayâtî fonksiyonların
tam ve kesin bir şekilde sona ermesi
durumu, mevt, irtihal, vefat. -10-
ö. I/109/51, I/113/53, I/64/60,
I/79/25, I/95/38, I/95/84, II/09/10
ö.+ ü I/125/48
ö.+ ünü vermesin I/125/47
ö. zulüm I/03/90
öme : Nokta. -3-
ö. I/31/44
ö.+ ye I/31/47
ömr : bk. ömür -11-
ö.+ ü I/143/77
ö.+ ümde I/33/64
ö.+ ümüz I/143/16, I/148/41,
I/150/18, I/159/52, I/32/37
ö.+ ümüzü I/15/18
ö.+ ünü I/89/21
ö.+ üpüzde I/85/65
ö.+ üpüzü I/79/30
Ömr : bk. ömür -2-
ö.+ ü I/59/13
ö.+ ümüs II/05/68
ömül : bk. ömür -3-
ö.+ lü II/05/102, II/05/81, II/05/82
ömür : Yaşama veya var olma süresi, bir
şeyin yaşadığı müddet, hayat. -32-
ö. I/112/38, I/122/80, I/123/05,
I/123/08, I/124/21, I/93/58, II/05/70,
II/07/63, II/07/64, II/07/68, II/29/64
ö. dedi_İNde I/60/54
ö.+ lēmizi versin I/79/14
ö.+ lēni I/48/54, II/20/39
ö.+ ler I/01/72, I/109/50, I/151/24
ö.+ ler virsin II/22/90
ö.+ lerini I/136/41
ö. versin I/104/66, I/104/68,

I/123/09, I/137/56, I/66/38
ö. versin I/144/39, I/144/40,
I/66/07, I/66/09, I/66/14, I/66/27
Ömür : bk. ömür -1-
ö. I/44/48
ön : Arka, sağ ve soldan başka dördüncü
yön, görünen ileri taraf. -16-
ö.+ de I/42/79, II/20/63
ö.+ nen II/14/46
ö.+ nēni II/21/48
ö.+ ü I/28/06
ö.+ ünde I/02/26
ö.+ ündē I/106/67
ö.+ üne I/114/06, I/132/35,
I/145/98, I/145/99, I/149/20, I/155/70,
I/77/46
ö.+ ūnde I/41/29
ön arabası : Eşek, öküz vb. bir
hayvan tarafından çekilen araba.
**önüm nohut kavırma arçam tınaz
savırma** : Kışın soğuklarda yakılan ateşin
insanın bir yanını ısıtırken diğer yanının
soğukta kalmasını anlatan bir söz.
ö.+ üm nohut kavırma arçam tınaz
savırma II/19/155
Ön : bk. ön -1-
ö.+ de I/51/45
Önce : bk. önce -3-
ö. II/21/04, II/21/05
ö.+ lerī I/103/22
önce : İçinde bulunulan veya bahsedilen
ânın gerisinde kalan bir zamanda, evvel.
-44-
ö. I/105/42, I/12/03, I/140/10,
I/142/47, I/146/80, I/16/38, I/21/42,
I/23/36, I/24/30, I/31/44, I/31/45,
I/33/139, I/33/148, I/38/11, I/44/90,
I/60/02, I/60/60, I/60/62, II/04/05,
II/06/21, II/09/10, II/10/29, II/15/106,
II/15/37, II/15/73, II/15/83, II/31/05,
II/31/07, II/34/67
ö.+ lēden I/32/22, II/31/34
ö.+ lerden I/103/15, I/103/41
ö.+ leri I/103/20, I/32/79
ö.+ si I/32/73, I/97/58, II/10/35
ö.+ sini I/142/40
öncē : bk. önce -4-
ö. I/21/52, II/03/12, II/15/66,
II/30/18
önceden : Başlarken, başlangıçta, daha
önce, eskiden, evvelce. -12-

ö. I/117/53, I/118/07, I/136/31, I/136/35, I/19/07, I/31/08, I/32/42, II/13/05, II/34/21, II/34/24, II/34/88
önceden : bk. önceden -1-
ö. I/60/47
Önceden : bk. önceden -1-
ö. II/06/41
Öncedēn : bk. önceden -1-
ö. II/06/20
önceki : Daha önce olan, daha evvel meydana gelen, evvelki. -3-
ö. I/24/56, II/15/04, II/34/22
Öncelikli : Öncelikle, öne alınarak, daha önce olarak. -1-
ö. II/21/05
önci : bk. önce -1-
ö. II/39/48
önciden : bk. önceden -3-
ö. I/142/23, II/06/05, II/06/08
öncü : bk. önce -6-
ö. II/11/17, II/17/71, II/32/85
ö.+ den II/19/69
ö.+ leri yapıyoduk I/103/45
öncüden : bk. önceden -3-
ö. II/03/17, II/06/80, II/24/35
öncüT : bk. ödüç -1-
ö. yapardı I/96/66
önÇe : bk. önce -1-
ö. I/39/31
önÇeden : bk. önceden -1-
ö. II/06/48
önÇeki : bk. önceki -1-
ö. I/80/07
önden : Eskiden, evvelden. -3-
ö. I/109/02, I/83/37, I/83/55
öndüÇ : bk. ödüç -1-
ö. I/130/44
Öndüç : bk. ödüç -1-
ö. I/70/66
öndüş : bk. ödüç -2-
ö. I/47/40
ö. yapardıK I/134/47
Öne : bk. öyle -6-
ö. I/102/42, I/102/78, I/102/79, I/102/88, I/102/89, I/87/86
önem : Bir şeyin dikkate değer olma, üzerinde durulacak hal ve değerde olma durumu, ehemmiyet. -1-
önem verme- : Değer vermemek, önemli sayıp üstünde durmamak.
ö. vemiylōmıŝ I/98/99

önemli : Önemi olan, ehemmiyetli, mühim. -3-
ö. I/105/59, II/24/99
ö.+ ydi I/07/14
önemli : bk. önemli -1-
ö. I/23/54
önemni : bk. önemli -1-
ö. I/135/19
önkü : Önceki. -1-
ö. I/112/80
önnek : bk. örnek -1-
ö.+ lerimiz I/27/48
önnük : Önlük, özellikle ilkokul öğrencilerinin okula giderken giydikleri üstlük. -1-
ö.+ lēŋ I/44/37
öŋ : bk. ön -69-
ö. arabasınan II/07/47
ö.+ eceK I/26/41
hafta ö.+ ü I/154/14
ö.+ ümde I/33/67
ö.+ üme II/16/75
ö.+ ümü II/16/82, II/39/91
ö.+ ümüz I/14/46
ö.+ ümüzde I/41/40
ö.+ ümüze I/155/65, I/24/40
ö.+ ünde I/02/27, I/102/09, I/102/10, I/114/48, I/114/60, I/125/50, I/125/52, I/131/32, I/138/130, I/155/90, I/161/45, I/17/62, I/46/66, I/67/04, I/94/67, I/97/23, II/23/102, II/23/64, II/23/67, II/29/40, II/35/107
ö.+ ünden I/20/81, I/20/83, II/28/70
ö.+ ün den II/28/75
ö.+ üneydiK I/107/06
ö.+ ündi II/07/115
ö.+ üne I/02/28, I/102/23, I/107/01, I/109/17, I/11/60, I/11/63, I/120/62, I/123/65, I/140/68, I/15/51, I/26/41, I/34/69, I/39/49, I/54/65, I/73/44, I/80/36, I/80/40, I/91/78, I/94/67, II/23/51, II/23/58, II/23/64, II/38/13
ö.+ üne yaptım I/73/67
ö.+ üne yapTı I/103/42
ö.+ ünü I/27/25, I/74/27, I/74/53
ö.+ ũŋde I/145/70
öŋ : bk. en -1-
ö. I/39/30
öŋ : bk. önce -6-
ö. I/25/41, I/144/14, I/69/75,

II/32/131, II/32/132
önce : bk. önce -11-
 ö. I/12/09, I/135/49, I/158/03,
 I/158/51, I/24/41, I/41/09, I/73/08,
 I/73/46, I/73/48, I/92/11, II/34/19
önce : bk. önce -1-
 ö. I/101/11
önceden : bk. önceden -21-
 ö. I/07/81, I/07/83, I/07/91,
 I/15/75, I/15/85, I/18/20, I/20/85, I/20/94,
 I/73/74, I/92/35, II/34/102, II/34/104,
 II/34/105, II/34/106, II/34/19, II/34/27,
 II/34/57, II/34/88, II/34/93, II/34/96
önceden : bk. önceden -1-
 ö. I/07/77
önceden : bk. önceden -4-
 ö. I/142/31, I/38/17, I/38/32,
 I/38/43
önceki : bk. önceki -1-
 ö. II/39/111
öncü : bk. önce -3-
 ö. I/24/57, II/04/70
 ö.+ den II/39/80
öncüden : bk. önceden -1-
 ö. II/21/40
öncüden : bk. önceden -1-
 ö. II/02/59
önde : Eskiden, evvelden, önceden. -
 6-
 ö. I/08/21, I/46/68, I/64/62,
 I/64/63, I/85/58
 ö.+ kinde I/97/28
öndé : bk. önde -1-
 ö. I/52/89
öndē : bk. önde -1-
 ö. I/114/18
öñde : bk. önde -1-
 ö. I/42/79
öñden : bk. önden -23-
 ö. I/116/32, I/125/09, I/125/60,
 I/125/71, I/138/56, I/138/62, I/14/56,
 I/39/95, I/143/80, I/157/08, I/157/45,
 I/55/25, I/55/45, I/61/57, I/80/65, II/08/94,
 II/20/76, II/24/19, II/24/25, II/24/26,
 II/24/27, II/24/30, II/24/99
öñden : bk. önden -1-
 ö. II/07/24
öñden : bk. önden -1-
 ö. I/55/37
öñden : bk. önden -3-
 ö. I/10/62, I/99/06, I/109/55

öñki : bk. önkü -1-
 ö. I/46/127
öñkü : bk. önkü -6-
 ö. I/24/39, I/125/72, I/125/81,
 I/157/21, I/158/03, II/32/77
öp - : Sevgi ve saygısını göstermek üzere
 dudaklarını bir şeye değdirmek. -13-
 ö.- düm I/107/10
 ö.- ēdiK I/155/65
 ö.- ēlēdi II/34/58
 ö.- ellēdin I/126/37
 ö.- eller II/25/74
 ö.- eñ I/138/95
 ö.- er I/123/19, I/126/28
 ö.- erdi I/125/83
 ö.- erdiK I/107/53
 ö.- ersin I/79/66
 ö.- ēyin I/123/01
 ö.- ülürdü I/110/29
öp - : bk. öp- -1-
 ö.- mez II/25/73
öpme : Öpmek işi. -1-
 el ö. II/25/72
öpmē : <öpme+ye -1-
 el ö. II/19/49
ör - : İplik, yün, saz vb. şeyleri elde, şiş
 veya tığ yardımı ile birbiri arasından
 geçirmek sûretiyle kumaş, giyecek veya
 kullanılacak eşyâ hâline getirmek. -
 44-
 ö. I/159/47
 ö.- cen I/73/77
 ö.- e I/52/95
 ö.- ēdi I/73/78
 ö.- ēdig II/11/45
 ö.- ēdik I/71/65
 ö.- ellerdī I/128/15
 ö.- erdi I/52/93
 ö.- ērdi I/73/71
 ö.- ērdi I/64/71
 ö.- ērdig I/51/28
 ö.- erdik I/87/70
 ö.- erdiK I/15/52, I/15/53, I/87/72
 ö.- eḡdik I/08/53
 ö.- ērdik I/71/64
 ö.- ērdiK I/90/71
 ö.- ēḡdiK I/102/86, I/126/59
 ö.- eris I/10/16
 ö.- eriz I/39/102
 ö.- erler I/03/58, I/59/85, II/25/64
 ö.- eḡler I/03/58

ö.- eḡler I/03/58
 ö.- erse I/71/70
 ö.- ēyo I/39/102
 ö.- müyorun I/08/58
 ö.- ülür I/10/19
 ö.- ülürdü I/15/52
 ö.- üyoduḡ I/07/13
 ö.- üyöduḠ I/96/21
 ö.- üyön I/102/85, I/102/86
 ö.- üyorduk I/12/09
 ö.- üyoz I/12/08
ör - : bk. ör- -1-
 ö.- düle I/79/68
ördeg : Ördek, perde ayaklılardan, evcil ve yabânî cinsleri bulunan, kazdan küçük, paytak yürüyüşlü su kuşu. -3-
 ö. etidir I/105/39
 ö. etinden I/105/38
ördür - : Örmek işini başkasına yaptırmak. -1-
 ö.- müş I/01/93
ördür - : bk. ördür- -1-
 ö.- üyo I/01/91
öred - : bk. öret- -1-
 ö.- irdi I/51/53
ören - : bk. ören-¹ -1-
 ö.- dim I/14/12
ören : Harâbe, vîrâne. -17-
 ö. I/17/75, I/61/02, I/61/03, I/61/05, I/92/03, II/03/61, II/03/64
 ö.- miş I/92/35
 ö.+ nē I/99/51, I/99/60
 ö.+ nēden I/99/71
 ö.+ nēḡ I/99/60
ören - : 1. Öğrenmek, eğitim yoluyla belli bir konu üzerinde bilgi kazanmak, taallüm etmek, tederrüs etmek. -17-
 ö.- di I/74/06
 ö.- diḡ I/68/09
 ö.- dik I/147/16
 ö.- dim I/109/33, I/33/27, II/07/114, II/37/14
 ö.- diysi I/15/70
 ö.- ememişim I/161/03
 ö.- irim I/90/04
 ö.- iyorun I/109/31
 ö.- meden I/21/52
 ö.- meg I/05/71, I/90/04
 ö.- miş I/58/62
 ö.- mişimiş I/15/70
 ö.- mişinizdir I/05/21

2. Bir şeyi yapma husûsunda alışkanlık kazanmak, yetenek sâhibi olacak duruma gelmek. -16-
 ö.- dik I/21/26
 ö.- dikten I/90/15, II/19/99
 ö.- diler I/119/78
 ö.- dim I/62/05
 ö.- dim yapardım I/91/18
 ö.- eyoru I/62/06
 ö.- irdiḡ I/128/75
 ö.- irdim I/91/18
 ö.- iyollar I/104/33
 ö.- medi I/94/47
 ö.- medilē I/94/46
 ö.- mez yapman I/62/06
 ö.- miş II/06/72
 3. Bir husus hakkında bilgi sâhibi olmak, bilgi edinmek. -7-
 ö. II/27/63
 ö.- cem I/83/15
 ö.- cēm I/155/10
 ö.- di II/25/108
 ö.- ip I/77/56
 ö.- iyoru I/48/39
 ö.- sen I/83/14
 4. Anlamak, bilmek, idrak etmek. -4-
 ö.- di II/19/145
 ö.- dikTen I/94/59
 ö.- diler II/06/14
 ö.- dim I/82/13
 5. Elde etmek, fayda sağlamak. -3-
 ö.- dim I/112/65
 ö.- ir I/02/72
 ö.- medim I/112/65
örenci : Öğrenci, bir öğretim kurumunda öğrenim gören kimse, talebe. -7-
 ö. I/146/05, I/146/80, II/02/41, II/04/37
 ö.+ lē II/28/78
örenim : Öğrenim, bilgi kazanmak, bir meslek, sanat veya iş için gerekli alışkanlık ve tecrübeyi elde etmek amacıyla planlı şekilde yapılan öğrenme işi, tahsil. -2-
 yüksek ö. I/56/21, I/56/24
örenme : Öğrenme, öğrenmek işi. -2-
 ö. I/123/79
 ö.+ ُe I/44/83

Örenmi : bk. öğrenme -1-
ö.+ ye I/14/12

örennik : bk. örennik -2-
ö. I/92/03, II/03/63

Örennik : Örenlik, ören hâline gelmiş yer,
harâbelik, vîrânelik. -5-
ö. I/149/23

ö.+ ler I/149/22, I/149/23

Öret - : Öğretmek, bir şeyi yapmak
hususunda alışkanlık kazandırmak,
yetenek sâhibi etmek, tâlim etmek. -
10-

ö. I/109/29

ö.- ir I/90/06

ö.- miyyollâ I/35/58

ö.- ti II/07/107

ö.- Ti I/14/12, I/90/70, II/14/45

ö.- tik I/155/05

ö.- TiK I/27/38

ö.- Tiydi I/14/11

Öretim : Öğretim, belli bir seviyede bilgi
vermek, bir kimseyi belli konularda
yetiştirmek veya bir mesleğe hazırlamak
amacıyla yapılan öğretme işi, tedaris,
tedrîsat.-2-

ö. I/35/57

eyitim ö. I/35/55

öretmen : bk. öğretmen -3-

ö.+ e I/02/55

ö.+ nemiS I/146/81

ö.+ ner I/05/12

Öretmen : Öğretmen, ilim, sanat veya
teknik dallarında bildiğini öğretmeyi
meslek edinmiş kimse, muallim,
muallime. -127-

ö. I/02/56, I/03/03, I/10/102,

I/11/19, I/112/16, I/120/04, I/120/09,
I/121/102, I/121/103, I/121/17, I/121/21,
I/127/54, I/128/03, I/134/16, I/134/19,
I/136/06, I/138/98, I/149/13, I/158/33,
I/16/20, I/16/22, I/161/29, I/29/05,
I/34/42, I/34/45, I/35/59, I/39/64, I/44/15,
I/44/33, I/44/74, I/48/25, I/60/73, I/61/34,
I/64/101, I/64/102, I/64/54, I/75/62,
I/75/63, I/75/68, I/75/69, I/75/70, I/91/06,
I/93/37, I/99/08, I/99/09, I/99/48, II/02/38,
II/06/09, II/08/80, II/09/42, II/09/46,
II/20/30, II/20/73, II/38/105, II/39/08,
II/39/12

sêfa ö. II/39/12

baş ö. I/78/41

ö.+ de I/16/21, I/93/48

ö.+ den I/112/13, I/112/14,
I/138/106

ö.+ dir I/32/16

ö.+ e I/120/08, I/121/24, I/121/31,
I/149/12, I/149/13, I/34/43, I/44/30,
I/74/06

ö.+ i I/120/08, I/146/82, II/09/43

ö.+ idi I/121/108, I/136/07,
I/87/24

ö.+ im I/121/24, I/75/62, I/75/64

ö.+ imis I/34/42

ö.+ imişTi I/25/65

ö.+ imiz I/121/99, I/149/17,
I/16/21, I/32/17, I/36/12, I/44/73, I/72/10

ö.+ iñ I/138/104, I/149/22,
I/44/17, I/44/32, I/75/72

ö. müretmen I/137/07

ö.+ miş I/128/03

ö. möretmen I/122/57

ö.+ ne I/151/31

ö.+ nē I/121/22, I/146/08,
I/146/12, I/43/18, I/61/30

ö.+ neden I/61/32

ö.+ nēmiz I/146/85, I/44/29

ö.+ nen I/42/10, I/99/47

ö.+ nēnki I/48/61

ö.+ ner I/93/48

ö.+ nerde I/115/04

ö.+ neri I/112/20, I/146/83

ö.+ neriñ I/135/55

ö. virmedilē II/27/28

Öretmēn : bk. öğretmen -1-

ö. I/61/26

Öretmen : bk. öğretmen -1-

ö.+ ne I/146/08

Öretmen_öğulu : Öğretmenlik mesleğini
yapacak kimseleri yetiştiren,
öğrencilerini bu mesleğe hazırlayan okul.

-3-

ö. oğuluna I/132/05

ö. oğulundo II/23/07

ğız ö. oğulunu I/35/56

Öretmen_öğulu : bk. öğretmen_öğulu -
1-

ö.+ na I/52/82

Öretmin : bk. öğretmen -1-

ö.+ nē I/42/10

Öretmēn : bk. öğretmen -2-

ö. I/05/07, I/44/29

Öretmennik : Öğretmenlik, öğretmen olan

- kimsenin mesleği. -2-
 ö.+ nik yapāka I/44/76
 ö.+ nik yaptı I/44/74
- Örf** : Örf, yasalarla belirlenmediği halde halkın kendiliğinden uyduğu âdet, gelenek. -2-
 ö. I/29/01
 ö.+ ünü I/151/02
- Örgü** : Tığ veya şişle örülmekte olan veya örülerek yapılmış olan şey -4-
 ö. I/159/47, II/37/51
- Örgücü** : Örgü örüp satan kimse.-2-
 ö. I/139/19
 ö. sevgi I/139/18
- Örgücülük** : Örgücünün yaptığı iş. -1-
 ö. yapardım I/139/18
- Öritmēn** : bk. Öretmen -1-
 ö. II/08/80
- Örme** : Örülerek yapılmış. -1-
 ö. I/71/65
- Örne** : bk. örnek -1-
 ö.+ ğine I/27/48
- Örnē** : <örnek+i -1-
 ö.+ ni I/27/10
- Örnēk** : Yapılacak bir şeyin kendisine benzetilmek istendiği şey, model. -3-
 ö.+ lerinen yaptık I/27/47
 ö.+ li I/27/39, I/27/40
- Örs** : Örs, kullanıldığı işe göre çeşitli boy ve şekillerde olan, üzerinde mâden dövmeye mahsus çelik yüzeyli demir âlet. -1-
 ö.+ ü II/26/16
- ört -** : 1. Korumak, gizlemek veya görünmez duruma getirmek için üstüne bir şey koymak, örtülü duruma getirmek. -28-
 al ö.- ědik I/101/26
 başörtü ö.- ědik II/34/68
 ö.- ědim I/152/97
 ö.- eĝomuş I/128/26
 peçe ö.- ellēdi I/77/27
 ö.- eĝ I/116/38, I/127/10
 ö.- er I/128/26
 ö.- eris I/79/85
 al ö.- erlē I/71/15
 ö.- erlēdi I/157/09
 al yeşil ö.- erlēdi I/157/46
 ö.- erler II/37/57
- ö.- erlermiş I/76/46
 alı ö.- erlermiş I/76/47
 ö.- ersin I/132/44
 ö.- lerdı I/71/14
 ö.- lerlerdi I/71/14
 ö.- müş I/117/25
 ö.- Tüm I/128/28
 ö.- üdür I/26/33
 al emir ö.- üdür I/26/33
 al ö.- üdür I/26/34
 emir ö.- üdür I/26/34
 ö.- ünüyoğlar II/37/31
 ö.- üvürdüyüm I/67/43
 al1 ö.- üyolardı I/09/17
2. Kapatmak -6-
 ö. II/28/37
 ö.- em I/160/15
 ö.- eĝşin II/37/121
 ö.- Tüler I/20/52
 ö.- üldü II/20/16
- Ört -** : bk. ört¹ -9-
 ö.- eĝorduĝ I/10/35
 ö.- eĝörduĝ I/10/31
 ö.- eĝ I/116/25, I/152/96, I/67/04
 ö.- eriS I/73/48
 ö.- eriz I/03/54
 ö.- ünür I/10/60
 bk. ört² -1-
 ö.- mediĝ I/35/50
- Örtme** : bk. örtme -1-
 ö. I/77/15
- örtme** : Baş örtüsü. -13-
 ö. I/154/67, I/47/48, I/76/44, I/77/14, II/19/143, II/35/39
 ö.+ leri I/154/68
 ö.+ li I/145/58
 ö.+ nen I/146/23
 başınız yarılırsa ö.+ ğiziĝ içinde I/152/75
 ö.+ sini II/19/13
 ö.+ yi I/146/24, I/31/64
- örtmeli** - : Örtmelemek, örtme ile örtünmek. -1-
 ö.- yoz I/31/65
- örtmeĝ** : bk. Öretmen -1-
 ö. I/29/03
- örtü** : Örtmeye yarayan şey. -7-
 baş ö. II/34/68
 baş ö.+ lü I/146/24
 ö.+ sü I/77/02
 baş ö.+ süceK I/146/23

ö.+ ydü I/130/52, I/18/59, I/18/60
örtü : bk. örtü -2-
 ö. I/18/60
 ö.+ ydü I/18/59
Örtü : bk. örtü -6-
 ö. I/03/54, I/70/79, I/71/14
 ö.+ nüñ I/157/65
 gölün ğırılıssā yēñiñ içinde başın
 yarılıssā ö.+ nüñ içindi I/01/71
 ması ö.+ sū II/24/51
örtük : Örtülmüş, örtülü. -1-
 ö. II/25/100
Örtülü : Örtülü, örtülmüş, bir şeyle
 kaplanmış, kapatılmış. -2-
 ö. I/59/43, I/59/44
örtün - : (Kadın) Erkekten kaçmak için
 başını ve yüzünü örtmek. -3-
 ö.- dü II/19/13
 ö.- ürdük I/154/67
 ö.- ürlermiş I/76/44
örü : Saç örgüsü. -1-
 ö. I/52/93
örülü : Örülüş. -1-
 ö. I/34/69
örüzgar : bk. rüzgar -3-
 ö. I/124/35, I/74/69
Ösá : bk. össen -1-
 ö. I/04/62
Öse : bk. össen -2-
 ö. I/135/55, I/52/01
össe : bk. össen -2-
 ö. I/149/38, I/159/03
össen : Herhalde, sanırım, belki.-9-
 ö. I/69/49, I/69/51, I/69/81,
 I/72/14, I/91/52, I/98/102, I/98/109,
 II/18/17, II/20/72
Ösür - : Öksürmek, akciğerlerdeki havayı
 birdenbire ve gürültülü bir sesle dışarı
 vermek. -1-
 ö.- ü müsürü I/58/69
Ösürük : Öksürük, solunum organlarının
 kasılması ve zorlanmasıyla ciğerlerdeki
 havanın gürültülü bir şekilde ağızdan
 dışarı atılması. -1-
 ö. I/21/85
Ösüz : bk. öksüz-9-
 ö. I/149/70, I/52/76, I/64/92,
 II/05/07, II/16/36
 ö. ğaldık I/119/28
 ö. ğaldıĝ II/05/02
 ö. ğalmış I/121/105

ö.+ üdüK I/101/04
Ösüzlük : bk. öksüzlük -1-
 ö. II/16/36
öt : bk. öte -2-
 ö. yan I/33/02
 ö. yannā I/81/03
öt - : 1. (Herhangi bir nesne) Ses
 çıkarmak. -8-
 ö.- ēdi I/121/117
 ö.- er I/143/57, I/87/115
 ö.- erdi I/140/38
 2. (Kuş ve böcek) Değişik tonlarda
 nağmeli sesler çıkarmak.
 ö.- ē II/20/10
 ö.- üyo II/20/11
 3. Boş boş konuşup durmak,
 gevezelik etmek.
 ö.- üyö I/76/54
 4. Diklenmek, dayılanmak.
 ö.- cük II/28/39
öte : bk. öte -2-
 ö. I/136/13, I/161/15
öt' : bk. öte -3-
 ö. yandan I/83/01, I/83/03
 ö. yanna I/83/03
öte : Daha uzaktaki yer, iki uzaklıktan
 daha uzak olanı. -22-
 ö. I/10/93, I/133/20, I/147/28,
 I/152/110, I/21/81, I/30/32, I/36/17,
 I/46/62, I/64/113, I/74/93, I/77/20,
 I/81/31, I/87/25, I/96/69
 ö. anna I/124/04
 ö.+ de I/27/51, I/91/85
 ö.+ mizi I/91/85
 ö.+ si II/19/156
 ö.+ sini II/09/65
 ö.+ Sini berisini I/114/02
ötē : bk. öte -3-
 ö. I/46/81, I/65/56, I/87/43
ötē : bk. öte -1-
 ö. I/91/06
ötē : bk. öte -1-
 ö. I/55/13
öteberi : Küçük ve önemsiz, ikinci
 derecedeki nesne veya eşyâ, çeşitli ufak
 tefek şeyler. -5-
 ö. I/114/09, I/123/65, I/140/63,
 I/89/13, II/19/129
ötegi : bk. öteki -3-
 ö. I/119/79, I/152/109, II/07/67
ötekē : bk. öteki -1-

ö. I/11/14
öteki : bk. öteki -1-
 ö. I/67/36
öteki : Bahsedilen veya benzeyen iki nesne yahut kimseden önem veya yer bakımından uzakta olanı, başka, diğer, öbürü. -39-
 ö. I/08/52, I/10/18, I/100/30, I/113/113, I/119/21, I/122/85, I/130/77, I/137/47, I/138/26, I/161/28, I/18/64, I/24/51, I/49/27, I/63/42, I/77/73, I/93/25, I/98/38, II/04/57
 ö.+ lē I/64/41, I/83/77
 ö.+ lēden II/07/63
 ö.+ leṅ II/39/190
 ö.+ ler I/08/21, I/123/05, I/137/49, I/138/27, I/15/28, I/93/63
 ö.+ lēr II/10/08
 ö.+ lērden I/41/26
 ö.+ leri I/96/27
 ö.+ nde I/116/30
 ö.+ ne I/30/27
 ö.+ ni II/38/52
 ö.+ ninki I/94/35
 ö.+ niṅ I/93/28
 ö.+ si I/65/38
 ö. yapma I/99/29
ötéki : bk. öteki -1-
 ö. I/103/57
öteki : bk. öteki -1-
 ö. I/113/137
öti : bk. öte -6-
 ö. I/153/109, I/93/15, I/93/17, II/07/72, II/20/25, II/39/09
ötökü : bk. öteki -1-
 ö. I/101/39
ötü : bk. öte -3-
 ö. I/70/04, I/99/21, II/05/33
ötübeti : bk. öteberi -1-
 ö. II/07/36
ötübötü : bk. öteberi -1-
 ö. II/07/35
ötükü : bk. öteki -2-
 ö. I/145/09
 ö.+ lēṅ I/77/59
ötürü : -den dolayı, -in yüzünden, -in sebebiyle. -2-
 ö. I/42/64, I/77/59
öv - : Üstüne sürmek, yaymak. -2-
 ö.- eşiṅ I/30/24
övey : bk. üvey -2-

ö. ana I/30/12
 ö. annē II/15/95
öyle : bk. öyle -1-
 ö. I/33/119
öyle : bk. öyle -2-
 ö. I/32/98, II/24/94
övi : bk. üvey -1-
 ö. ana I/55/77
övün : bk. öün -1-
 ö. verilerdī I/72/77
övüs : : bk. ofis-4-
 ö. I/03/96, I/03/99
öyle : Ona benzer, onun gibi, o kadar, o derece, o biçimde. -30-
 ö. I/02/67, I/03/18, I/27/11, I/123/58, I/32/45, I/123/20, I/123/22, I/123/42, I/123/52, I/145/43, I/24/41, I/26/22, I/27/78, I/32/90, I/32/98, I/34/72, I/38/49, I/48/49, I/50/39, I/84/04, II/19/100, II/22/88, II/31/38
 ö.+ ydi I/123/46, I/123/57, I/123/78, I/85/15, II/21/47, II/34/104, II/34/105
öylē : bk. öyle -1-
 ö.+ di II/34/35
öyle : bk. öyle -1-
 ö. II/31/45
öyle : bk. öle -1-
 ö.+ ye I/120/63
öyle : bk. öyle -3-
 ö. I/34/08, II/22/28, II/31/31
öyle : bk. öyle -6-
 ö. I/08/52, I/32/41, I/32/47, I/32/60, I/32/94, I/36/23
öylē : bk. öyle -1-
 ö. I/49/47
öylē : bk. öyle -1-
 ö. II/31/49
öyleliklē : bk. ölelikle -1-
 ö. II/19/27
öyne : bk. öyle -5-
 ö. I/102/87, I/87/109, I/87/36, I/87/81
 ö.+ dir I/87/34
öynük : bk. önnük -2-
 ö. II/07/12, II/07/13
öyü : bk. üvey -2-
 ö. I/55/73
öyün : bk. oyun² -1-
 ö. I/26/40
öz I : İçine yabancı bir unsur karışmamış

olan, arı, saf, hâlis. -1-
 āz ğaldırıldıĶ ama ö. ğaldırıldıĶ
 I/115/18
öz II : 1. Bir kimsenin kendi mânevî
 varlığı, zâtı, kendisi. -2-
 ğız çocū ö. çocū I/66/09, I/66/15
 2. Bir şeyin en kıvamlı kısmı -
 1-
 ö.+ ünü I/74/93
öz III : 1. Sulak, verimli yer. -6-
 ö. I/20/15, I/20/20
 ö.+ lere I/135/30
 ö.+ leri I/135/13, I/95/120
 ö.+ ümüzü I/135/15
 2. Dere, çay. -1-
 ö.+ den II/28/73
öz : Düz ve toprak damlı evlerde, damın
 üzerinde oturduğu kalın ağaç. -1-
 ö.+ lene I/121/05
öze - : Yoğurt, pekmez vb. koyu şeyleri
 suyla inceltmek, sulandırmak. -2-
 ö.- η I/21/91
 ö.- riz I/109/28
özē - : bk. öze- -1-
 ö.- ndan I/121/55
Öze - : bk. öze- -1-
 ö.- rsin I/121/55
özel : Yalnız bir kişiye, bir şeye has olan,
 ona mahsus bulunan, husûsî. -9-
 ö. I/07/69, I/142/45, I/148/52,
 II/11/16, II/35/45, II/38/22, II/38/24,
 II/38/32, II/38/35
özel_ıdāre : İllerde kamu hizmetlerini
 yürüten, ayrı gelir ve görevleri olan
 mahallî kuruluş. -1-
 ö. müdürü I/68/63
özelli : <özelliğ+i : Bir şeyin diğer
 şeylerden ayrılmasını sağlayan ve ona has
 olan niteliği, husûsiyet. -2-
 ö. I/19/26, I/19/27
özelleşdir - : Özelleştirmek, bir kamu
 kurumunu yasanın öngördüğü işlemleri
 yaparak satış yoluyla özel teşebbüse
 devretmek. -1-
 ö.- diler I/20/33
özelleşme : Özelleşmek işi. -1-
 ö.+ yi II/09/65
özelti : Sel sularının aktığı yerde yaptığı
 yarıklar, çukur. -1-
 ö. I/56/06
özen - : Beğendiği bir şey veya kimseye

sâhip olma, onun gibi yapma veya ona
 benzeme arzusu duymak, o yolda gayret
 sarfetmek. -1-
 ö.- en I/68/51
özenc : İstek, imrenme. -1-
 ö.+ imiz II/33/13
özgür : Davranış ve düşüncelerinde
 herhangi bir kısıtlamaya ve şarta bağlı
 olmayan, serbest. -2-
 ö.+ dük I/78/02
 ö.+ düm I/78/04
özle - : Şiddetle arzu etmek, elde etmeyi,
 yemeyi istemek. -1-
 ö.- dimiz I/07/100
özleş - : Öz durumuna veya özlü bir
 duruma gelmek. -2-
 ö.- iyodu II/15/85
 ö.- medi I/62/14
özleşdir - : bk. özleşTir--1-
 ö.- idik I/62/13
özleşTir - : Öz durumuna getirmek, özlü
 durum kazandırmak, arılaştırmak. -
 1-
 ö.- idik I/62/14
özlü : Özü olan, öz kısmı fazla olan. -
 1-
 ö. I/87/14
özürlü : bk. özürlü -2-
 ö. I/06/121, I/06/122
özü - : bk. öze- -1-
 ö.- yoğ I/09/35
özür : Yanlış, hatâlı bir davranışın elde
 olmadan veya mecbur kaldığı için
 yapıldığını bildirmek ve hoş görülmesini
 istemek üzere öne sürülen sebep, mâzeret.
 -1-
özür dile- : Bir hatâ veya
 kusûrundan dolayı affedilmesini istemek.
 ö. dilerim I/69/67
özürlü : Bir sakatlığı olan, engelli. -
 1-
 ö. I/06/121

P

pacı : bk. paçı -1-
p. çorbası yaparsın I/97/46

paça : 1. Düğünlerden bir gün sonra yapılan bir eğlence merasimi. -9-
p. I/72/76, I/76/55
p.+ sı I/72/75, I/76/65
2. Pantolon, şalvar, don, çakşır gibi belden aşağı giyeceklerin, giyilirken ayağın geçmesi için açık bırakılan aşağı kısmı. -1-
yağa p. gidiyom I/01/31
paça pilavı : Düğünlerden bir gün sonra verilen pilavlı yemek.
p. pilavı I/72/74, I/72/75, I/72/76
p. Pilavı I/72/74
paçayı yırt- : Zor bir durumdan veya tehlikeden kurtulmak -2-
p.+ yı yırttı II/20/37, II/20/38

paçá : bk. paça¹ -2-
p. pilavı I/72/74
p. yapardı I/72/73

Pāça : bk. bahçe -1-
P.+ lamızdan II/07/85

paçı : Paça, koyun, sığır, keçi gibi kasaplık hayvanların kesilmiş ayağı. -1-
p. I/97/47

Padılcan : bk. patlıcan -1-
P.+ lâ I/32/50

padik : bk. patıK -1-
p. I/102/86

padişah : bk. pādişah -4-
p. I/117/16, I/117/21, I/117/34, I/155/56

pādişah : Büyük hükümdar. -1-
p. I/117/28

pağbağ : bk. kabağ -1-
p. I/60/108

Pahalı : Fiyatı yüksek olan. -1-
P.+ ydı I/87/49

pağ : Temiz. -1-
ağ p. I/63/49

paket : Bir veya bir çok şeyin kâğıda sarılıp bağlanmasından meydana gelen, elle taşınabilir nesne. -3-
p. II/38/30
p.+ lēden I/127/50
p.+ Te I/26/64

paKetlen - : Paket şekline getirilmek. -

1-
p.- iyömuş II/17/74

paKetlet - : Paketleme işini yaptırmak, paket şekline getirtmek, paket edip sardırmak.. -1-
p.- Tiriyöruz I/106/76

pağla - : Temizlemek. -7-
p.- dım II/29/09
p.- llardı I/121/18
p.- ndı I/140/47
p.- nırdı I/121/18
p.- rdı I/73/74
p.- rız II/32/35
... **pağlar** : Lâyığı ...dir, ancak ... hakkında gelir, ancak ... halleder.
hasdalık p.- r I/13/38

pağlı : Temiz, paklanmış. -1-
p. II/08/51

pağlı - : bk. pağla- -2-
p.- ycāma II/22/41
p.- ycān II/22/39

pağlıK : Pak olma durumu, temizlik, saflık, iffet. -1-
p. I/24/11

pağmaya : (Marka adından) Hamurun mayalanıp istenilen kıvâma gelmesini sağlayan bakteri, enzim gibi maddeler, ferment. -1-
p. II/15/82

pağmıya : bk. pağmaya -1-
p. I/97/30

pağpen : (Marka adından) Plastikten yapılmış kapı ve pencerede kullanılan PVC profili. -1-
p.+ di II/30/74

pala : İnce uzun kesilmiş bez parçalarından dokunmuş veya örülmüş taban yaygısı, kaba ve âdî kilim. -17-
p. I/08/54, I/08/59, I/12/06, I/14/40, I/20/60, I/27/27, I/96/14, I/96/18, I/96/20
p. KeçerdiK I/20/61
p.+ lara I/126/54
p.+ larda I/70/26
p.+ mıS I/129/21
p.+ nı I/124/38, I/98/52
p.+ ya I/98/52
p.+ yı I/08/60

Pöle : bk. böyle -3-
p. II/22/83

P. I/70/18
 P.+ di I/70/09
pālī : Fiyatı yüksek olan. -4-
 p. I/21/24, II/04/75, II/04/88, II/09/93
pamık : Ebegümeçigillerden, koza durumundaki meyvesi üç dört veya beş dilim hâlinde açılan, büyümesi sırasında bol su isteyen, otsu veya odunsu tropikal bitki ve bu bitkinin tohumlarının etrâfını kaplayan, yatak ve yastık doldurmakta, eğirilip iplik hâline getirildikten sonra dokuma sanâyiinde ve çeşitli işlerde kullanılan yumuşak, ince beyaz teller. - 11-
 p. I/21/03, I/48/24, I/79/40, I/79/66, I/83/36, I/83/42, I/85/15, I/85/16, I/85/35
 p. yapıyoduğ I/83/38
pāmık : bk. pamık -1-
 p. I/37/05
pamık : bk. pamık -2-
 p. I/21/02, I/21/03
pamük : bk. pamık -2-
 p. I/85/21
 p.+ Ta I/85/13
pancā : bk. pancar -1-
 p.+ dan I/75/39
pancar : Ispanakgillerden, şeker pancarı, sebzelik pancar, yem pancarı gibi cinsleri bulunan, zengin vitaminli, iki yıllık otsu bitki ve bu bitkinin şeker elde edilen etli kökü. -45-
 p. I/03/22, I/125/45, I/129/19, I/129/53, I/134/44, I/140/48, I/142/56, I/145/38, I/145/39, I/150/14, I/153/28, I/52/80, I/68/34, I/69/25, I/71/47, I/73/12, I/73/70, I/74/18, I/74/19, I/75/39, I/79/23, I/86/31, I/96/68, I/96/69, I/96/70, II/10/14, II/14/13
 P. I/73/14, I/94/41
 p.+ ā II/10/18
 p.+ a I/145/47, I/47/13, I/91/46
 p.+ da I/65/55, I/67/28
 p.+ dan I/68/35
 p.+ dır I/92/41
 p.+ ı II/10/14
 p.+ ımız I/103/25
 p.+ ına I/10/86
 p.+ lar I/96/72
pancar kōparatifi : Pancar ekim

sahalarında faaliyet gösteren kooperatif.
 p. kōparatifi II/04/21
pancar bekmezi : Pancarın kazanda şeker ile kaynatılması sonucu elde edilen pekmez.
 p. bekmezini I/71/62
pancar : bk. pancar -2-
 p. I/145/38, I/47/11
pancār : bk. pancar -2-
 p. I/03/22
 p. yapādık II/08/86
pāncār : bk. pancar -1-
 p. I/144/58
pāncār : bk. pancar -1-
 p. II/10/14
pancır : bk. pancar -1-
 p. I/03/102
pançā : bk. pancar -1-
 p. I/159/27
pançal : bk. pancar -1-
 p.+ lafı I/152/106
panÇar : bk. pancar -8-
 p. I/149/28, I/152/105, I/152/110, I/152/23
 p.+ a I/86/73
 p.+ dan I/152/104
 p.+ ından yapıyoduğ II/25/47
 p. yapıdı I/14/42
panğī : bk. banka -1-
 p.+ da II/20/30
pano : 1. Ağaç duvar kaplamalarına veya tavanlara süs işin konulan resim. -
 2-
 p. II/25/64
 2. Hafif malzemeden yapılan ve iki yüzü kontrplakla kaplanan levha.
 p.+ lara I/98/82
pansiyon : Oda oda veya bütünüyle birkaç gün yâhut belli bir zaman için kirâya verilen, eşyâlı, istenildiğinde yemek de yenilebilen ev. -1-
 p.+ narā I/46/105
pantāze : Fantezi, lüks, çeşitlilik. -
 1-
 p. I/125/71
pāntol : bk. pantolon -1-
 p. II/24/58
pantolon : Belden ayak bileklerine kadar inen ve bacaklara geçirilmek sûretiyle giyilen giyecek.-2-
 p. I/61/43

p.+ u II/18/31
park : Halkın gezme ve hava alma ihtiyacını karşılamak üzere düzenlenmiş çiçekli ve ağaçlık geniş alan. -2-
p. II/04/24
park et- : Bir taşıtı belli bir süre kalmak üzere bir yere bırakmak.
p. ider I/156/41
park : bk. park -2-
p.+ a II/35/106
p.+ lara II/35/26
para I : Alış verişte ödeme aracı olarak kullanılmak üzere devlet tarafından basılıp tedavüle çıkarılan, üzerinde îtibârî değeri yazılı kâğıt veya mâden. -171-
p. I/05/39, I/06/88, I/08/24, I/106/61, I/106/63, I/111/95, I/113/39, I/114/14, I/114/15, I/114/37, I/114/38, I/114/60, I/115/27, I/115/28, I/115/29, I/116/46, I/121/19, I/123/26, I/123/57, I/125/67, I/131/58, I/138/79, I/138/82, I/144/10, I/145/49, I/146/12, I/146/72, I/153/66, I/156/43, I/156/44, I/156/47, I/156/48, I/156/49, I/156/51, I/156/52, I/156/64, I/161/21, I/161/23, I/161/37, I/161/39, I/25/31, I/25/36, I/25/39, I/31/54, I/33/36, I/46/87, I/51/16, I/52/07, I/52/08, I/52/23, I/52/30, I/63/64, I/64/05, I/64/55, I/64/56, I/69/02, I/69/03, I/74/39, I/85/34, I/86/76, I/95/04, I/96/81, I/96/94, II/04/71, II/12/76, II/12/78, II/23/106, II/25/41, II/25/61, II/34/21, II/38/118, II/38/64
p.+ lar I/41/22, II/25/62
p.+ larâ I/64/55
p.+ ları II/39/189
p. mara virmimiş II/25/24
p.+ mı I/136/08, I/52/30, I/53/33
p. mıra I/08/23
p.+ mız I/31/54
p.+ mız pulumuz I/115/24
p.+ mızınan I/121/14
p.+ n II/19/125
p.+ nınan I/104/50
p.+ η I/146/68, I/146/71, I/161/25
p.+ sı I/122/68, I/134/51, I/14/26, I/25/36, I/52/59, II/04/80, II/09/100, II/09/101, II/23/04, II/23/05, II/29/14, II/38/16, II/39/163
ekmek p.+ sı I/112/78, I/18/21
yol p.+ sı I/134/65

p.+ sına I/74/18
p.+ sını I/118/09, I/139/26, I/140/42, II/04/93, II/38/14
p.+ sınınan I/69/15, I/96/90, II/19/144
p.+ sıynan I/113/37, I/113/38, I/20/28, I/20/56, I/52/68
p.+ sız I/41/56
p. veridi I/113/35
p. verilerdi I/123/25
p. veriller I/113/33
p. veriyolâ I/159/38
p. virdi I/52/23
p. yapâdıq II/12/75
p.+ ya I/115/17, I/156/51
p.+ yı I/125/68, I/136/09, I/136/14, I/136/16, I/136/18, I/22/20, I/25/40, I/52/08, I/64/55
p.+ yı I/156/50
p.+ yınan I/44/86
p.+ yına II/32/97
p.+ ylan vermem II/38/60
p.+ yna I/139/26
p.+ ynan I/124/16, I/144/64
p.+ ynan vericik I/96/94
para dök- : Çok para harcamak.
p. dökülē I/150/25
para gır- : Çok para kazanmak, para kesmek.
p. gırıyoru I/67/54
para pul : Para ve para edebilecek şey.
p. pul vermeden I/156/54
p.+ sı pulu I/134/51
para yap- : Satıldığında iyi para getirmek, para etmek.
p. yaparşa I/32/50
p. yapsın II/25/70
paraya boğ- : Çok para vermek.
p.+ ya bōdu I/75/42
parâ : bk. para I-6-
p. II/26/03
p. yatıyo II/09/92
p.+ yı I/74/39
p.+ yla I/80/24
p.+ ylan I/80/23
p.+ ynan I/65/52
parâ : bk. para I-2-
p. I/156/51
p.+ na I/62/23
paşâ : bk. para I-1-

p. I/14/30
para II : Az, azıcık, bir parça. -21-
p. I/14/30, I/45/65, I/51/05, I/51/28, I/51/62, I/52/46, I/52/51, I/52/79, I/52/89, I/54/13, I/67/12, I/74/38, II/22/01, II/22/22, II/22/23, II/22/42, II/32/57
parā : bk. para II -1-
p. I/159/12
paralı : 1. Para karşılığında yapılan veya sağlanan. -2-
p. I/35/59
2. Parası olan, varlıklı, servet sâhibi.
p. II/16/36
paralığ : Paralık, belli bir miktarda para değerinde olan. -1-
p. I/35/18
parça : Bir bütünden ayrılmış kısım. -19-
p. I/26/71, II/38/10, II/38/117, II/38/40
p.+ sı I/125/94
p.+ sını I/61/49
kara p.+ sını I/95/110
parça arabası : Üreticiden tarım ürünlerini alıp hale götüren araç.
p. arabası II/38/12
parça parça : Parçalar hâlinde, bölüm bölüm, bölük bölük, küçük küçük.
parça p. I/103/52, II/32/70, II/32/73
parÇa p. I/103/60
parça parça p. I/26/72
p. parça parça I/26/72
p. parça I/103/52, II/32/70, II/32/73
p. parÇa I/103/60
parça p. parça I/26/72
paçça : bk. parça -2-
p. I/85/54, I/85/55
parçala - : Parçalara ayırmak, parça parça etmek, bölmek. -4-
p. I/60/25
p.- nmış I/17/27
p.- rlardı I/118/10
p.- rsın I/96/57
parçalâ - : bk. parçala- -1-
p.- yoz I/85/49
parçalı - : bk. parçala- -2-
p.- yola I/76/62
p.- yosun I/85/51

parçalı - : bk. parçala- -1-
p.- yosun II/18/15
Pardağ : bk. bardağ -1-
P. I/135/03
parı : bk. para I -19-
p. I/95/24, I/96/93, II/01/49, II/02/63, II/04/62, II/07/58, II/09/90, II/11/03, II/38/27
hava p. II/25/42
p.+ lānı II/07/39
p.+ lardağ II/03/38
p.+ ları II/39/190
p. marı II/03/38
p.+ yla I/41/56
p.+ ynan I/27/08, I/55/60
p.+ ynağ I/65/53
p.+ ynandı II/27/16
pari : bk. para I -1-
p. bul II/39/179
parī : bk. para I -1-
p. II/39/130
parī : bk. para I -1-
p. I/89/06
parmā : <barmak+I -2-
p.+ m I/33/19
P.+ m I/33/19
parnağ : <barmak+ı -1-
p.+ lā, ı I/08/64
parsel : İmar yasasına göre üzerine tek binâ yapılmak üzere ayrılıp sınırı belirlenmiş arâzi parçalarından her biri. -5-
p. II/09/100, II/09/101, II/09/68
p. başı II/09/92
pār̄ti : bk. parti -1-
p. başkanı II/28/40
parti : Bir ülkenin yönetimini üzerine almak veya yönlendirmek amacıyla kurulmuş, aynı düşünce ve görüşteki kimselerin meydana getirdiği siyâsî topluluk, fırka. -5-
p. I/141/27, II/07/66, II/07/68
p.+ ye I/01/34
pas : Kirlilik, kir. -2-
p.+ ımızınan II/23/01
kirini p.+ ını II/24/38
pasa : Ekmek pazısı konulan, uzun, göz göz tahta tabla. -1-
p. I/30/21
pasā : bk. pasa -1-
p. I/30/20

pasta : Hamuruna çeşitli maddeler katılarak türlü biçimlerde yapılan şerbetsiz tatlı. -2-

p. yapıyoS II/12/83

p. yapıyöz II/12/84

pāsTa : bk. pasta -1-

p.+ dır I/29/09

pašTāne : Pasta satılan veya içinde oturularak pasta yenen dükkân. -2-

p.+ den II/04/89

p.+ sinden II/04/89

pastı : bk. pasta -1-

p. II/08/43

pasu : posa -1-

p.+ sunu II/23/194

paşa : Osmanlı Devleti'nde mirlivâ (tuğgeneral)lara ve daha yüksek rütbedeki askerlerle yüksek rütbeli sivil memurlara verilen resmî unvan. -5-

p. I/01/78, I/01/87, I/95/65

ğarâ kâzım P. I/95/64

timuçin p.+ nıñ I/117/07

paşā : bk. paşa -3-

p. I/01/80, I/117/11, I/69/68

paşalık : Paşalar gibi olma durumu, kolaylık ve rahatlık. -1-

p. I/87/66

patadaK : Beklenmedik bir zamanda, birdenbire, ânî olarak. -1-

p. I/138/55

Patates : Patlıcangillerden, yeşil kısımlarında, filizlerinde ve yeşilimsi yumrularında solanin denen zehirli bir alkaloid bulunduğu için bu kısımları yenmeye elverişli olmayan bitki ve bu bitkinin toprak altında oluşan, yem bitkisi ve çeşitli yemekleri yapılan bir sebze olarak kullanılan, nişasta ve C vitamini bakımından zengin yumruları. -2-

P.+ li I/32/66

p.+ li yapālā II/34/91

patates kızartması: Patatesin ince ince doğranarak kızartılmasıyla hazırlanan yiyecek.

patates yemeği : İçine patates doğranarak hazırlanan sulu yemek.

patatis : bk. Patates -2-

p. I/10/28

p. yimē I/120/64

pate : bk. Patates -6-

p. I/102/08, I/79/23, I/98/90

p.+ sini I/101/12

p. vurār I/98/124

p. vurarlā I/98/124

patē : bk. Patates -2-

p. I/98/122, I/98/125

PaTedis : bk. Patates -5-

p. I/152/22, I/71/47, II/25/50

p.+ ī I/41/87

P. yimē yapardıK I/08/41

patēs : bk. Patates -1-

p. yēmēdir I/83/24

pātes : bk. Patates -1-

p. ğızartmā II/30/84

Pātesis : bk. Patates -1-

P. II/10/13

paTetiS : bk. Patates -1-

p. I/152/83

patetiZ : bk. Patates -1-

p. I/96/81

patetes : bk. Patates -4-

p. I/92/41, II/37/81, II/37/88

p.+ iydi I/13/15

patetez : bk. Patates -2-

p. I/103/37

p.+ dir I/103/25

patetis : bk. Patates -39-

p. I/08/33, I/152/111, I/29/22,

I/71/63, I/80/12, I/90/08, I/90/34, I/90/36,

I/98/123, I/98/124, II/11/56, II/11/62,

II/11/63, II/16/68, II/22/67, II/22/69,

II/30/36, II/37/102

p.+ ī I/105/56, I/98/91

p.+ e I/96/82

p.+ i I/146/47, II/22/68, II/37/91

p.+ imi I/97/19

p.+ imizi II/08/82, II/08/86,

II/37/110

p.+ ini I/73/69

p.+ le I/71/37

p.+ lē I/146/46

p.+ le yaparız I/71/36

p.+ lēñ I/145/63

p.+ ler I/96/85, I/96/86

p.+ leri I/145/65

p.+ lerimizi II/11/55

p.+ li I/71/37

p. yemēyi I/96/51

patetiş : bk. Patates -1-

p. I/88/67

patetiS : bk. Patates -1-

p. I/88/68

patetiz : bk. Patates -7-
 p. I/73/47, II/23/54, II/32/67
 p.+ i I/29/16
 p.+ lî I/76/37
 p.+ li I/76/36
 p.+ li yapardıK I/51/49

patır pıtır : Gürültülü sesler çıkararak. -
 1-
 p. pıtır II/23/113

patışka : bk. patışka -1-
 p. I/77/02

patışğı : bk. patışka -1-
 p.+ dan II/07/140

pati : <patiK+i -1-
 p. matî I/102/88

patik : bk. patiK -1-
 p. II/24/50

patiK : Sıcak tutması için ayağa giyilen
 yün vb.nden yapılmış giyecek. -4-
 p. I/03/58, I/03/61, II/25/64
 p. yaparlardı I/90/66

patış : bk. Patates -2-
 p. II/07/82

patışka : Pamuktan dokunmuş ince,
 düzgün bez. -1-
 p. I/48/07

paTişā : bk. pādīshāh -1-
 p. I/11/15

patitiS : bk. Patates -3-
 p. II/21/92, II/35/43

patişis : bk. Patates -1-
 p. yimē_e II/16/61

patitiz : bk. Patates -1-
 p. II/32/40

patla - : 1. İçten gelen bir basınç etkisiyle
 bir şeyin içindeki nesne büyük bir gürültü
 çıkararak dışarıya fırlamak, dışarıya doğru
 dağılmak, infilâk etmek. -9-
 p.- dı I/115/32, I/115/33, I/17/03,
 I/39/86, I/39/94, I/59/55
 p.- r II/23/14
 2. (Bitkiler için) Baş verip ortaya
 çıkmak, yeşermek.
 p.- dı I/17/03
 p.- dılar I/17/04

patlad - : bk. patlat- -5-
 p.- ır I/115/37
 mısır p.- ırdıK I/09/58
 mısır p.- ırdıK I/09/57
 mısır p.- ırdıK I/59/56
 mısır p.- ılladı II/11/54

patlama : Beklenmedik şekilde gelişme,
 birdenbire yayılma, gelişim gösterme. -
 1-
 p. yapTı I/23/47

patlat - : Patlamak işine sebep olmak,
 patlamasına yol açmak. -2-
 mısır p. II/37/12
 p.- ırımışdı II/25/90

patlı - : bk. patla¹ -3-
 p.- yan I/135/07
 p.- yoru I/59/53
 p.- yorū I/59/53

patlıcan : Patlıcangiller familyasından,
 kalın saplı, uzunca yapraklı, mor ve beyaz
 çiçekli, bir yıllık otsu bitki ve bu bitkinin
 besin değeri az olmakla birlikte sebze
 olarak çok yenen ve sevilen, lezzetli, mor
 renkli, uzunca veya toparlak meyvesi. -
 26-
 p. I/11/37, I/121/67, I/143/14,
 I/19/01, I/32/33, I/54/15, II/12/56,
 II/18/24, II/18/27, II/19/160, II/19/55,
 II/35/14, II/37/88, II/38/106
 p.+ ı I/105/56, II/18/26, II/22/81
 p.+ ıñ II/38/31
 p.+ na II/18/27
 p.+ narı I/60/08, I/60/12

patlıcan hanımı : Patlıcan
 közlemesi.
 p. hanımı II/19/57

patlıcan közlemesi : Patlıcanın
 kabuğuyla birlikte ateş üzerinde
 pişirilmesiyle elde edilen yiyecek.
 p. közlemesi II/19/55

patlıcan yemeği : Patlıcanla
 hazırlanan sulu yemek.
 p. yemē II/35/43
 p. yeme_e II/37/86
 p. yemeyi yapalla II/35/43

patlıcân : bk. patlıcan -1-
 p. I/54/10

PaTlıcan : bk. patlıcan -1-
 P. hanımı II/19/56

patoz : Harman dövme makinesi. -
 7-
 p. I/157/71
 p.+ da I/41/37, II/25/92
 p.+ lār I/41/37
 p.+ uñ II/25/96
 p. yapılyodu I/103/23
 p. yapıyoduK II/25/96

- patöz** : bk. patoz -1-
p. yapılyō I/157/77
- patron** : Bir ticâret ve sanâyi kuruluşunun sâhibi durumunda olan kimse, iş veren. -1-
p.+ uş II/04/59
- PaTuz** : bk. patoz -1-
P. yapa I/21/55
- pay** : Bir bütünden bir kimseye düşen kısım, hisse. -3-
emmim dayım hebesinden âldım
p.+ ım I/64/98
emmim dayım hepsiniñ âldım p.+ ım I/64/95
p. vericig I/96/74
- paydôs** : Paydos, daha sonra devam etmek üzere işi, çalışmayı bırakma, ara verme. -1-
yimek p.+ u II/39/105
- payıtât** : Patika. (?) -1-
p. yol I/46/53
- payla** - : Hatâsını söyleyerek çıkışmak, azarlamak. -1-
p.- maycız I/107/29
- paylaş** - : Bölüşmek, pay etmek. -6-
p.- ıldı I/01/40
p.- ıñ I/19/12
p.- ırım I/48/52
p.- ırın I/48/53
p.- ırız I/125/06
p.- ırlardı I/118/10
- paytın** : Payton, dört tekerlekli, körüklü, karşılıklı oturma yerleri olan atlı binek arabası. -1-
p. arabasıydı II/01/57
- pazā** : bk. pazar¹ -2-
p. II/12/44, II/23/86
- pazar** : 1. Cumartesi ile pazartesi arasındaki gün. -59-
p. I/02/04, I/02/09, I/02/10, I/04/19, I/09/20, I/101/36, I/101/41, I/114/59, I/118/17, I/147/46, I/153/78, I/32/67, I/32/70, I/32/75, I/32/78, I/32/85, I/32/88, I/36/22, I/41/12, I/41/14, I/49/31, I/59/23, I/71/08, I/76/20, I/76/23, I/78/29, I/94/68, I/94/69, I/97/51, I/97/53, I/97/55, II/11/08, II/11/15, II/12/21, II/15/07, II/15/38, II/16/29, II/16/48, II/16/49, II/23/56, II/23/93, II/25/101, II/25/56, II/35/33, II/37/20, II/37/52, II/39/155, II/39/156
- P. I/145/51, II/35/32
p.+ a I/02/04, I/41/08, I/97/55, II/23/56
p.+ ıdı II/25/97
P.+ ına II/34/32
2. Satıcıların belirli günlerde mallarını satmak için sergiledikleri belirli geçici yer. -5-
p. I/07/25
p.+ a I/07/24, I/07/25
P.+ a II/36/16
p.+ ı II/03/46
3. Alışveriş. -5-
pazār : bk. pazar¹ -1-
p. II/10/99
bk. pazar² -1-
p.+ ā I/156/29
- pazār** : bk. pazar¹ -2-
p. I/02/10, II/12/79
- pāzar** : bk. pazar² -1-
p.+ ā II/03/49
- Pazarıcı** : Haftanın belli günlerinde kurulan pazarlarda mal satan kimse. -1-
P.+ sı II/38/53
- pazartesi** : Pazarla salı arasındaki günün adı, haftanın ikinci günü. -4-
p. I/131/62, I/32/79, II/12/21
P. II/35/32
- Pazārtesi** : bk. pazartesi -1-
P. I/145/51
- pāzārtesi** : bk. pazartesi -1-
p. II/12/22
- pazı** : Bir ekmeçlik veya bir yufkalık hamur topağı, beze. -15-
p. I/03/47, I/03/48, I/09/46, I/10/34, I/111/29, I/111/30, I/148/53, II/15/120, II/15/85
p.+ nıñ I/10/30
p. yapādım II/16/88
p. yaparıS I/03/54
p. yapıyöz II/15/71
- pazılā** - : Pazı haline getirmek, hamuru topak yapmak. -1-
p.- dıñ II/16/65
- Pazlama** : bk. bazlama -2-
P. I/09/39
P. yapıdığ I/02/64
- peçe** : Kadınların sokakta yüzlerini gizlemek için örttükleri yüz örtüsü. -2-
p. I/77/27

p.+ lēden I/77/27
peder : Baba. -1-
p. I/149/62
peg : bk. peK¹ -17-
p. I/07/26, I/115/31, I/115/49,
I/119/21, I/129/05, I/137/11, I/137/12,
I/159/22, I/27/03, I/36/42, I/52/81,
II/05/99, II/16/39, II/25/04, II/37/15
Peh : bk. peK¹ -1-
P. II/05/47
pehmez : bk. pekmez -1-
p. I/131/44
peK : 1. Çok, fazla, ziyâde. -194-
p. I/01/64, I/02/27, I/03/61,
I/03/94, I/05/70, I/07/14, I/07/90,
I/08/113, I/08/119, I/08/19, I/08/84,
I/08/93, I/08/97, I/10/25, I/10/78, I/10/86,
I/100/21, I/105/06, I/105/15, I/105/21,
I/105/28, I/105/29, I/105/62, I/105/63,
I/107/71, I/108/22, I/110/03, I/110/04,
I/113/108, I/113/95, I/116/39, I/117/10,
I/119/32, I/119/33, I/12/24, I/121/115,
I/123/73, I/125/13, I/125/18, I/125/73,
I/126/14, I/126/71, I/126/72, I/126/78,
I/126/80, I/129/51, I/129/57, I/130/53,
I/131/55, I/132/03, I/132/29, I/133/54,
I/137/11, I/138/88, I/140/26, I/140/57,
I/144/54, I/146/34, I/146/36, I/146/39,
I/146/61, I/148/19, I/149/44, I/151/05,
I/151/19, I/154/24, I/155/68, I/157/35,
I/16/60, I/160/29, I/20/57, I/21/51,
I/23/43, I/25/13, I/25/29, I/25/64, I/30/47,
I/33/141, I/34/34, I/34/37, I/36/25,
I/37/02, I/38/50, I/39/35, I/39/92, I/42/05,
I/45/47, I/46/07, I/47/51, I/48/15, I/48/56,
I/49/17, I/51/15, I/52/88, I/54/68, I/58/03,
I/58/16, I/60/100, I/60/104, I/60/106,
I/68/27, I/71/03, I/71/04, I/71/30, I/71/50,
I/71/65, I/73/37, I/73/39, I/75/30, I/75/40,
I/77/52, I/78/16, I/78/55, I/81/10, I/83/59,
I/83/61, I/83/76, I/83/78, I/85/19, I/88/29,
I/88/63, I/91/30, I/91/37, I/91/59, I/91/80,
I/91/81, I/91/84, I/98/06, I/98/105,
I/98/97, I/98/99, II/01/86, II/02/29,
II/02/56, II/02/65, II/05/41, II/05/60,
II/06/66, II/06/84, II/06/85, II/09/93,
II/11/24, II/12/40, II/15/01, II/15/17,
II/15/93, II/15/95, II/15/97, II/16/100,
II/16/102, II/16/80, II/16/85, II/16/97,
II/17/06, II/19/146, II/20/08, II/23/148,
II/24/28, II/24/99, II/29/92, II/30/36,

II/30/45, II/30/56, II/32/127, II/32/29,
II/32/47, II/33/64, II/34/58, II/34/59,
II/38/81, II/39/04, II/39/05, II/39/109,
II/39/134, II/39/164
P. I/08/24, I/107/68, I/34/53,
I/34/68, I/60/55, I/91/54
p. vermiş I/108/21
p. yapardı I/04/65
p. yapardı I/04/65
2. Sağlam, kavî, sert. -2-
p. I/123/33
p. olsun I/123/57
péK : bk. pek¹ -3-
p. I/54/71, I/85/19, II/16/62
pekét : bk. paket -1-
p.+ lere II/32/62
pekmeS : bk. pekmez -4-
p. II/23/198, II/23/201
P.+ i II/23/212
dut P.+ ipe II/23/211
pekmez : Üzüm, dut vb. meyvelerin
koyuca bir kıvâma gelinceye kadar
kaynatılmasından elde edilen tatlı sıvı. -
19-
p. I/131/43, I/18/75, I/19/06,
I/19/14, I/60/06, I/71/47, II/23/190
P. I/60/06
p.+ î II/23/189
p.+ e I/60/08
P.+ e II/23/192
P.+ i I/33/57
dut p.+ i II/23/211
dut p.+ i yaparız II/23/209
p.+ imiz I/18/75
dut P.+ inî I/84/11
p.+ leş II/37/98
P.+ nen II/34/96
pekmez yap- : Kaynatma yoluyla
üzümden pekmez yapmak.
p. yapardıK II/37/98
pēlifan : Pehlivan, güreş yapan kimse,
güreşçi.-1-
p.+ nâ I/153/68
pelit : Meşe ağacı ve meyvesi, palamut. -
1-
p. I/40/79
peltelen - : Pelte kıvamında olmak. -
1-
p.- irmişdi I/133/07
pembe : Açık al renk, açık kırmızı gülün
rengi, kırmızıya biraz beyaz

karıştırılmasıyla elde edilen renk. -
2-
p. I/94/32
p.+ li I/151/29
pembileş - : Pembeleşmek, pembe bir renk almak. -1-
p.- di II/39/73
Pen : bk. ben -11-
P. I/152/57, I/52/36, II/25/104, II/32/07
p.+ i I/119/15
P.+ i I/101/04, II/23/37
P.+ im I/152/06, I/17/62, I/24/22, I/24/23
pençere : Pencere, binâ duvarlarında, taşıtların belli yerlerinde, hava ve ışığın içeriye girmesi ve içeridekilerin dışarıyı görmesi için bırakılan açıklık. -4-
p. I/133/18
p.+ den I/11/70, I/95/98
p.+ niş I/12/47
pençire : bk. pençere -2-
p. I/133/20
p.+ leri I/126/05
pençere : bk. pençere -1-
p.+ den I/121/27
pēnir : bk. peynir -3-
p. I/90/08, I/90/09
p.+ imizi II/21/22
pēnir : bk. peynir -1-
p.+ i I/70/57
penselin : Penisilin, mantarlardan elde edilen ve enfeksiyon hastalıklarının çoğunda kullanılan, etkisi kuvvetli bir antibiyotik. -1-
p. I/154/60
perde : Bir yerin dışarıdan görünmesini önlemek, ışığı engellemek veya iki yeri birbirinden ayırmak için gerilen kumaş, naylon vb. -1-
p.+ yi I/25/33
perişan : Dağınık, düzensiz, karmakarışık. -4-
p. I/119/06, I/42/77
perişan ol- : Düzeni bozulmak, acınacak duruma gelmek.
p. olmazdım II/16/56
p. oluruz I/108/53
perişān : bk. perişan -1-
p. I/06/76
pēriz : Perhiz, beslenme düzeninde

sağlığın gerektirdiği kısıtlamayı yapma, bazı yiyecekleri hiç yememe veya belli miktarlarda yeme, diyet, rejim. -2-
p. I/112/23
pēriz tut- : Perhiz yapmak, kısıtlamalı bir beslenme düzeni tâkip etmek.
p. tutTum I/112/27
pēriz : bk. pēriz -2-
p.+ lerimde I/112/24
p.+ lerimi I/112/23
perşembe : Çarşamba ile cuma arasındaki günün adı, haftanın beşinci günü. -
21-
p. I/02/10, I/101/35, I/101/42, I/125/63, I/41/07, I/41/08, I/41/09, I/72/72, I/72/73, I/76/18, I/76/19, I/94/68, I/94/69, II/23/46, II/25/55, II/34/32, II/37/33
p.+ den I/41/07, II/21/88
P.+ den I/90/47
p.+ ye I/90/46
perşembē : bk. perşembe -1-
p. II/21/89
perşembe : bk. perşembe -3-
p. I/10/47, I/82/15, II/03/19
pērşembe : bk. perşembe -2-
p. I/02/09, I/123/08
perşembi : bk. perşembe -3-
p. II/15/06, II/15/08
p.+ den I/76/11
perşembi : bk. perşembe -2-
p. II/23/55, II/23/57
pērşembi : bk. perşembe -1-
p. II/23/55
pēşembi : bk. perşembe -1-
p.+ ye I/98/16
Pesbē : bk. besbē -1-
P. I/58/82
pesdil : bk. pesTil -2-
p.+ dir I/100/15
p. yaparın I/100/08
PesTil : İnce, yufka görünüşünde kurutulmuş meyve ezmesi. -1-
P. yapmayız I/84/19
Peş : bk. beş -1-
üş P. II/01/17
peş : Arka, art. -4-
p.+ ine I/07/103, I/11/65
P.+ ini I/24/68
peş : (?) -1-

p. I/47/36
peşdemal : Peştamal, hamamda vücûdun belden aşağısını örtecek şekilde bele sarılan bez. -1-
p. I/76/44
peşembe : bk. perşembe-3-
p. I/98/18, I/98/21, II/37/19
pēşembe : bk. perşembe-5-
p. I/10/46, I/154/16, I/32/59, I/32/60, I/32/63
peşembi : bk. perşembe -1-
p.+ ye I/98/16
peşete : Peçete, yemek yerken sofraya örtüsünün veya elbisenin kirlenmesini önlemek ve ağız silmek için kullanılan, bu iş için hazırlanmış bez veya kâğıt. -1-
p. I/40/51
peşin : Önceden, daha önce. -5-
ilk p. I/06/137, I/06/78, I/06/96
ilk P. I/06/117
ilk p. allah I/06/123
peT : Pet şişe. -1-
p.+ e I/40/37
peT şişi : Pet şişe, naylondan yapılmış içecek kabı. -1-
p. şişiyi I/40/37
peteg : Petek, arıların kendi salgıladıkları bal mumu denen madde ile yumurtalarını bırakmak için yaptıkları ve içini balla doldurdukları, altı köşeli yuvacıklar topluluğuna verilen isim. -2-
peteg peteg : Petek şeklinde.
peteg p. I/116/10
p. peteg I/116/10
petrol : Bâzı arâzilerde yer altında kayaların içindeki oyuklarda birikmiş, çeşitli hidrokarbonların karışımından ibâret, sarımsı yeşil veya siyah renkli, koyu yağ kıvâmında madde. -1-
p.+ üğ II/38/63
Pey : bk. bey¹ -1-
P.+ lēmiz yapıyo I/44/59
Peygamber : Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilmiş kimse, Tanrı elçisi, nebî, resul. -7-
p. I/69/85
P. I/14/62
p.+ e I/14/72
allāğ emri p.+ iğ ğavli II/14/81, II/17/45

allāğ emrinden p.+ iğ ğavliyen I/138/57
allāğ emriyden p.+ iğ ğavliyen I/113/12
Peygamber efendimiz : Hz. Muhammed.
peygammer : bk. Peygamber -1-
p. efendimizin I/69/91
péynil : bk. peynir -2-
p.+ lerimiz II/33/61
p.+ li yapardıK I/51/50
peynîr : bk. peynir -1-
p. I/100/31
peynir : Sütün, bu işe mahsus bir maya ile mayalanıp katılaştırılması sûretiyle elde edilen ve birçok çeşidi bulunan meşhur yiyecek. -50-
p. I/100/23, I/100/30, I/100/36, I/102/36, I/102/48, I/103/43, I/111/45, I/129/12, I/143/43, I/25/26, I/28/53, I/73/47, I/91/60, I/98/47, I/98/55, II/37/100, II/37/101, II/37/96, II/39/35, II/39/36, II/39/99
kel p. I/106/15
p.+ î I/103/04
p.+ â I/154/59
p.+ den I/33/94, II/21/22
p.+ dir I/143/68
p.+ ē I/106/16
p.+ i I/33/95
p.+ ĩ I/70/55
tulum p.+ i I/102/49
p.+ imiz II/37/112
p.+ imizi II/30/47, II/30/48
p.+ in I/33/88
p.+ ini yapıyoğ I/53/69
p.+ iğ I/102/37, I/102/50
p.+ ler I/19/17
p.+ leri I/19/18
p.+ lerimizi I/19/10
p.+ li I/71/39
p.+ li yaparım I/111/49
p.+ siz yaparsıñ II/37/96
p. yapadıK I/152/21
p. yaparım I/100/08
p. yaparız I/130/69
p. yapāsıñ II/37/90
p. yapılırdı I/40/73
p. yapTım I/33/87
peynir : bk. peynir -1-
p. I/28/50

pēynir : bk. peynir -1-
p.+ i I/70/59

péynir : bk. peynir -5-
p. I/128/14, I/130/85, II/08/91,
II/28/05
p.+ den I/148/56

péyniř : bk. peynir -1-
p. yapıp I/51/50

pıçakla - : Bıçaklamak, bıçakla yaralamak,
öldürmek. -3-
p.- dılā I/57/46
p.- tTı I/57/45
p.- tTı I/57/45

pılı pırtı : Eski püskü eşyâ. -1-
p. pırtıyı I/20/33

pınar : Yerden kaynarak çıkan su,
kaynarca. -2-
p. I/05/67, I/05/68

pındır : Üstünde ekmek pişirilen küçük
sac. -1-
ğaya p.+ lā II/37/70

pınık : (?) -1-
p. pınık I/121/102

pınık : (?) -1-
pınık p. I/121/102

Pıra - : bk. bırak⁴ -1-
P.- ırdım I/152/79

PıraK - : bk. bırak³ -1-
P.- dım I/01/59

pırasa : Zambakgiller familyasından,
soğanı çok uzun ve gömleklî, idrar
söktürücü ve öksürüğü önleyici hassalara
sâhip, kış sebzesi olarak yaygın, çok yıllık
bitki. -2-
p. I/106/09, I/93/64

pırasā : bk. pırasa -1-
p. I/100/16

PıraTig : Pratik, kolaylıkla uygulanabilen
veya kullanılabilen, tatbik kâbiliyeti olan,
yapılmaya, kullanılmaya elverişli,
kullanışlı. -1-
P. I/97/38

pırtez : Protez, eksik, hasta, ârızalı bir
organın yerine takılan, genellikle onun
görevinin tamâmını veya bir kısmını
yapan, aynı görünüşe sâhip sun'î organ.
-1-
p. II/22/11

pırtı : Eski püskü, ufak tefek eşyâ. -
6-
p. I/138/80, I/138/81, I/20/35,

I/20/49
p.+ ları I/98/19
pılı p.+ yı I/20/33

pıs : bk. pis -1-
p. I/98/115

Pi : bk. bir³ -7-
p. II/25/73
P. I/01/32, I/01/34, I/48/28,
I/71/80, I/98/90, II/01/16
bk. bir¹ -8-
p. I/37/11, I/37/12, I/52/20,
II/08/90
P. I/04/08, I/42/62, I/58/39,
I/92/05
bk. bir⁸ -1-
P. I/152/96
bk. bir⁹ -1-
P. II/01/09

Pi dā : bk. bir daha -1-
P. dā I/21/20

Pi de : bk. bir de -1-
P. de I/48/53

Pi yandan : bk. bir yandan -
1-
P. yandan II/19/154

Pi_ki : bk. bi_ki -3-
P. II/07/24, II/07/55, II/32/140

piç - : bk. biç- -4-
P.- ilirdi I/157/71
p.- iliyödü I/01/19
P.- iyo I/103/24
p.- iyoS II/02/54

pide : İnce ve yassı bir çeşit ekmek. -
4-
p. I/88/50, I/88/51
P. II/15/64
p. yapiliyo II/15/35

pırasa : bk. pırasa -2-
p.+ lar I/121/66
p.+ yı I/121/68

piknē : <piknik+e -1-
p. I/14/60

pikniğ : bk. piknik -1-
p.+ e I/135/12

piknik : Yemekli kır gezmesi. -1-
piknik yeri : Piknik alanı, piknik
yapılan yer.
p. yeri I/40/64

pılaF : bk. pilav -24-
p. I/02/11, I/02/13, I/07/37,
I/08/31, I/49/23, I/49/74, II/23/45,

II/23/46

ētli p. II/23/49
ētli p. I/02/11
p.+ dan I/07/42
p. dökeller II/23/48
p. dökülülē II/23/49
p. dökülür II/23/57
p. döküya II/05/46
bulğur p.+ ı I/07/49
haÇı p.+ ı II/05/45
p.+ ımı II/23/51
p.+ ıñ II/23/52
p.+ lar II/25/60
P.+ lar II/25/59
p. verilirdi II/23/45
p. viriler I/51/71
p. yemeyi II/23/45

pilāf : bk. pilav -5-

p. I/157/15, II/15/20, II/15/36
p.+ lar II/25/58
p. yapıyöz I/157/43

pılan : Plan, bir eserde uygulanan genel düzen. -1-

p.+ ı I/38/08

pilannama : Planlama, yurt kalkınmasında hükümet tarafından ulaşılabacak hedefleri ve uygulanması gereken hususları önceden gösteren ekonomik ve sosyal programın hazırlanması işi. -1-

p. I/56/73

pilasdiK : Plastik, ısı ve basınç etkisiyle biçim verilen, organik veya sentetik olarak yapılan madde. -1-

p. I/152/92

pilatin : Platin, kolayca dövülüp haddelenebilen, havanın etkisiyle bozulmayan, kimyâda katalizör olarak faydalanılan, ısıya, elektriğe dayanıklı, buji ve dişçi âletlerinin yapımında ve kuyumculukta kullanılan, atom ağırlığı 195,23, atom numarası 78, yoğunluğu 21,4, erime derecesi 1755°C, sembolü Pt olan metal element. -4-

p. I/104/06, I/104/07, I/21/81, II/20/27

pilav : Pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek. -81-

p. I/104/55, I/105/45, I/105/49, I/105/50, I/121/119, I/148/22, I/148/24, I/152/88, I/19/29, I/25/67, I/78/23, I/78/24, I/87/56, I/87/67, I/97/46, II/17/34,

II/19/73, II/19/74, II/31/47, II/31/48, II/37/86, II/37/88

ētli p. II/23/49
p.+ dan I/105/46, I/105/52
p. et I/97/42
p.+ ı I/07/40, I/09/63, I/105/43, I/105/50, I/148/49, I/67/16
ana p.+ ı I/148/22
bulğur p.+ ı I/07/37, I/09/64, I/26/01, I/87/68, II/19/70

bulğur p.+ ı II/19/72, II/37/80
paça p.+ ı I/72/74, I/72/75, I/72/76
paça P.+ ı I/72/74
paçá p.+ ı I/72/74
piriç p.+ ı II/19/69
pirinç p.+ ı I/118/18
bulğur p.+ ı yapālamış II/19/71
bulğur p.+ ı yaparlarmış I/76/27
p.+ ımız I/32/65, I/78/18, II/19/67
pirinç p.+ ımız II/19/68
p.+ ımızı II/27/44

p.+ ın I/148/23
p.+ ımı I/49/14, I/49/24
p.+ ıñ I/78/26
P.+ ıñı I/49/20
piriş p.+ ı I/76/27
etli p.+ ımıS II/31/49
p.+ lā II/11/05
p.+ lām I/152/92
haci p.+ lāmı II/39/80
p.+ lara I/90/83
p.+ ları I/152/91, I/78/27
p. veridi I/72/74
p. verilēdi II/11/13, II/11/15
p. yapālādi I/83/24
p. yaparıS I/90/75, II/19/63
p. yaparız I/90/83
p. yapāsıñ I/30/42
p. yapıdılā I/30/55
p. yapılıyon II/19/73
p. yapıyōm II/39/25

pilāv : bk. pilav -12-

p. I/09/32, I/148/45, I/148/48, I/148/50, I/78/22, I/87/65, II/11/09, II/12/30, II/25/50, II/34/90, II/35/44

pılav : bk. pilav -2-

p. et I/119/44
bulğur P. yapar I/18/74

pılay : bk. pilav -3-

p. I/02/05, I/02/11, I/103/19

pılav : bk. pilav -1-

bulgur p.+ ı I/60/44
pile : bk. kile -1-
p. II/06/17
pilim : bk. filim¹ -1-
p. çekdi II/22/31
pilöt : Pilot, bir hava taşıtını kullanan ve yöneten kimse. -1-
p. II/08/97
pin - : bk. bin⁻² -1-
p.- ēr I/01/52
pīnar : Yaprakları dikenli bir çeşit meşe, pırnal. -3-
p. I/72/70, I/81/01, I/81/02
pindih : (?) -1-
p. I/57/21
pindik : (?) -1-
p. I/57/21
Pindir - : bk. bindir- -2-
P.- ilē II/16/15
P.- iydiK I/101/33
pir : bk. bir¹ -2-
P. I/136/03
p.+ eḡ I/51/18
pirinç : bk. piriñç -1-
p. II/15/24
Pirbiri : bk. birbiri -1-
P.+ mizē I/134/47
piric : bk. piriñç-2-
p. I/121/82, I/55/43
piriç : bk. piriñç-5-
p. I/07/37, I/83/40, II/11/14
p. pilavı II/19/69
pirim : Prim, Sosyal Sigortalar Kurumu'na bağlı iş yerlerinde işçi ve iş verenin ücretin belli bir yüzdesi nispetinde bu kuruma ödediği para. -2-
p. I/85/54
pirim yap- : Değeri artmak.
p. yapıyōdu II/04/75
pirinc : bk. piriñç -14-
p. I/09/36, I/32/84, I/32/89, I/55/46, I/60/70, II/17/41
p.+ i I/105/39, I/105/49, I/152/86, II/15/26
p.+ ilen I/60/63
p.+ inen I/111/23
p.+ iñen I/121/65
p.+ iñ II/12/58
pirinç : Buğdaygillerden, sıcak bölgelerde kökleri bol su içinde kalarak yetişen bir yıllık bitkinin pilâv, çorba ve çeşitli

yemeklerde yaygın olarak kullanılan, ezilerek un hâline getirilen, nişasta ve vitamin bakımından zengin tânesi. -11-
p. I/02/42, I/152/113, I/32/63, I/55/46, I/83/38, II/12/57, II/15/25, II/26/37
p.+ ini II/15/25
pirinç pilavı : Pirinç ile yapılan pilav.
p. pilavı I/118/18
pirinç : bk. piriñç -1-
p. pilavımız II/19/67
piriñş : bk. piriñç -2-
p. I/60/63
p.+ ten II/26/37
piriş : bk. piriñç-8-
p. I/111/24, I/40/19, I/40/20, I/87/68
p.+ den I/105/37
p.+ lēm I/152/92
p. müriş I/125/71
p. pilavı I/76/27
pirket : Briket, çimento, kum ve curufun karıştırılıp sıkıştırılması sonunda elde edilen, özellikle gecekodu vb. eğreti inşaatlarda kullanılan, büyücek tuğlaya benzer inşaat malzemesi. -2-
p. I/111/107
p.+ Ten yapmış I/111/110
Pirlik : bk. birlik³ -1-
P. beraberlĪK I/143/29
pis : Üzerinde leke, toz veya kir bulunan, kirle kaplı olan, temiz olmayan, kirli. -5-
p. I/77/69, I/98/113, I/98/115
P. II/18/29
p.+ idim I/07/39
Pis : bk. biz -2-
P. II/08/07
P.+ im I/101/22
pisirgeÇ : bk. bişirgeç -2-
p. II/37/94
pisli : <pislik+i -1-
p. I/35/43
pisle - : -3-
p.- r I/123/45, I/14/32
p.- rlē II/20/05
pisli : bk. pislik -4-
p.+ ى I/35/40, I/53/69
p.+ ىñ I/53/67, II/23/182

pisli_ēç : Bisliğēç, saçta yufka ekmeği çevirmeye yarayan tahta aygıt. -1-

p. I/44/18

pislig : bk. pislik -1-

p. I/133/17

pisliK : Pis olma durumu, pis olan şeyin hâli, kir. -1-

p. I/53/68

pissik : bk. pislik -1-

p.+ leri I/77/68

pist : Kedi kovma sözü. -1-

bist p. I/100/34

pistan : bk. fistan -5-

p. I/61/42, I/61/43, I/61/44

p.+ ı I/61/43

piş - : 1. (Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamlığı giderek yenilebilir duruma gelmek.-26-

p.- e II/37/118

p.- ē I/148/23

p.- ēdi I/151/14

p.- ēkēn I/01/60

P.- enden II/39/33

p.- er I/127/38, I/27/77, I/36/52, II/11/05, II/37/117

P.- er I/49/27

p.- ēr I/127/38

P.- ēr I/145/74

p.- erdi yapıldı I/146/46

p.- esiye I/73/63

p.- ince I/148/54

P.- inci I/60/13

p.- iyo I/105/50

p.- iyö I/97/23, I/97/40

p.- iyodu I/105/11, I/78/24

p.- meS II/18/29

p.- Ti I/07/96

P.- Ti I/40/39

P.- tikTen II/37/120

2. (Vücûdun kasık, koltuk altı gibi yerleri) Sürtünme, ter ve sıcaktan kızarmak, pişik oluşmak. -2-

P.- ēdi II/07/143

p.- mesin I/98/107

Piş - : bk. biç- -1-

P.- dik I/150/13

pişi - : bk. pişir- -1-

p.- dim II/12/35

pişig : Pişik, özellikle çocuklarda kasık, koltuk altı vb. yerlerde sürtünme, ter ve sıcaktan meydana gelen kızarıklık. -

1-

p. olmaSsa I/123/72

Pişir - : Isıda tutarak yenecek duruma getirmek. -121-

P. I/49/24, I/49/26

p.- idim I/33/89

p.- iz I/71/33

P.- cēk I/85/08

p.- cēm I/22/10

p.- cēn II/33/30

p.- cez I/10/31

p.- dīmizden I/105/34, I/105/35

p.- dik II/30/77

P.- dik I/01/62

p.- dikten I/146/48

p.- dim I/88/35, II/39/80

P.- dim I/88/37

p.- diydik II/30/71

p.- em I/132/56

p.- emedim I/133/37

p.- ir II/08/128

p.- i I/03/55

P.- i I/08/59, I/125/16, I/51/46

p.- icēnden II/15/83

p.- idig I/04/42, I/07/30

p.- idik I/02/48, I/13/25, I/146/48, I/146/49, I/51/50, II/19/83

P.- idik I/146/50, II/12/33

p.- idiK I/58/89, II/16/64, II/39/111

p.- idim II/16/65, II/16/66,

II/39/118, II/39/119

p.- ike I/49/23

p.- iken II/39/56

p.- ilēdi I/32/58, I/33/151, I/33/152

p.- ilērdi I/08/31

p.- ilērdiñ II/01/48

P.- ilerimişdi II/32/134

P.- ilir I/78/23

p.- ilirdi I/118/11

P.- ilirdi I/151/18

P.- ilirTi I/04/38

p.- illerdi I/128/16

p.- imeyyon II/16/67

p.- in I/04/60

P.- in II/18/27

p.- ip I/96/48

p.- ir I/07/29, II/19/65, II/35/89

p.- irdiK II/03/18

p.- irsin II/37/117

p.- iS I/148/09, I/148/22
P.- iseñ I/49/27, II/18/33
p.- isiñ I/71/43, I/79/57
p.- iveri I/70/50
p.- iverim II/39/115
p.- ivësem I/36/61
p.- iviriyodum II/30/76
p.- iydiK I/96/46
p.- iydiñ I/96/46
p.- iyö II/19/81
p.- iyoduK I/120/64
P.- iyöduK I/44/16
p.- iyodum I/44/81
p.- iyölar I/78/27
p.- iyom I/90/16
p.- iyoñ I/91/15
p.- iyoruz I/105/58
p.- iyoS II/19/84
p.- iyosun I/105/39
p.- iyosuñ I/105/43, I/105/45
p.- iyoZ II/15/90, II/19/80,
II/21/86, II/21/91, II/34/88
P.- iyoZ I/49/24
p.- iyöz I/07/101
p.- iyöz II/33/31
p.- iyöz I/09/40
p.- iz I/116/16, I/148/10, I/28/36,
I/40/60, II/21/85, II/31/47, II/33/31,
II/35/88, II/37/70
P.- iz II/32/67
P.- lē I/145/75
p.- meden II/22/79
P.- meg I/06/43
p.- mek I/155/77
P.- miş I/54/48
p.- miyolar I/129/26
pişir - : bk. pişir- -1-
p.- idig I/22/24
pişird - : Pişirmek. -2-
p.- irdim II/39/119
p.- irin II/39/79
pişirmi : Pişirme, pişirmek işi. -3-
p.+ ye I/129/30, I/129/31
P.+ ye II/15/75
pişirtmi : Pişirmek işi. -1-
p.+ yi II/39/120
pişman : Yaptığına üzülmüş hayıflanmış,
esef eden, nâdim. -7-
p.+ ım I/85/04
p.+ yım I/85/06
pişman ol- : Yaptığı şeyin yanlış

sonuç verdiğini görerek üzülmek,
yaptığına hayıflanmak, esef etmek.
p. oldular I/65/36
p. oldum II/07/99
p. öldular I/65/33
pişmān : bk. pişman -2-
p.+ ım I/135/57
p. oluyōñ I/78/46
pişmāne : Pişmaniye, tel tel ayrılan bir
helva çeşidi. -2-
p. I/36/66
pişmāne çek- : Pişmaniye yapmak.
p. çekerdik I/36/48
pişmāniyi : bk. pişmāne -1-
p. I/36/64
pişmiş : Pişirilme işine tâbi tutulmuş, çiğ
olmayan. -2-
p. et I/127/48, I/127/49
pişr - : bk. pişir--1-
p.- i I/07/58
Pit - : bk. bit- I¹ -11-
P.- ēdi II/07/86
P.- ti II/21/85, II/21/86
P.- Ti II/07/102
P.- tikTen II/02/105
bk. bit- I²
P.- medi I/81/24, I/81/26
P.- mezlerse vurulan I/151/41
P.- Ti I/153/113, I/157/76
bk. bit- I³
P.- Ti II/39/136
Pitir - : bk. bitir- -6-
P.- ĩdiK I/152/24
P.- di II/07/102
P.- dik II/07/17
P.- dim I/76/03, II/07/10, II/07/11
Pitirt - : Bitirtmek, bitirme işini yaptırmak.
-1-
P.- dim II/39/116
piyāde : Yaya savaşılan asker sınıfından
olan asker. -1-
p.+ dik I/147/17
Piz : bk. biz -1-
P. I/98/67
pocet : bk. poşet -2-
p.+ inen I/13/14
p.+ lere I/08/44
poçu : Başa sarılan, çevresi saçaklı, ipek
örtü. -2-
P. I/90/65
p.+ lar I/90/58

polis : bk. polis -3-
p. I/67/28, I/67/31, I/67/37
polis : Kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlamakla görevli teşkilâta bulunan kimse, kolluk görevlisi. -3-
p. I/15/15, I/32/18
p.+ dım I/56/52
politikacı : Politika ile uğraşan kimse, siyasetçi, siyâsî. -2-
p. II/03/32
polüs : bk. polis-1-
p. I/15/67
porasa : bk. pırasa -3-
p. sarmasıyan I/121/66
p.+ yı I/121/85
p.+ ynan I/121/65
porıgram : Program, radyo ve televizyonda sunulan, haber, müzik, eğlence gibi kendi başına bir bütün oluşturan yayınlardan her biri. -1-
gezelim gözelim p.+ ları II/03/16
poropuğanda : Propaganda, bir fikir veya harekete taraftar kazandırmak, düşünce, kanâat ve değer hükümlerini değiştirmek, davranış tarzlarını istenen yönde etkilemek amacıyla söz, yazı vb. yollarla yapılan çalışma. -2-
p. I/64/132
p. yapTi I/64/134
orselen : Kaliteli ince kil çamurundan yapılıp üzeri sırlanmış kap kacak, biblo cinsinden yarı saydam eşyâ, fağfur, çini. -1-
p. I/132/33
portakal : Turunçgiller familyasından, Akdeniz çevresinde sıcak bölgelerde yetişen, düz kenarlı yaprakları sert ve dayanıklı, çiçekleri güzel kokulu ağacın üstü pütürlü, güzel kokulu, kırmızıya çalan sarı renkli, içi beyaz bir kabukla kaplı olan, şeker ve C vitaminince zengin, küçük çekirdekli, sulu, mayhoşça, toparlak veya oval meyvesi. -1-
p. I/102/24
posta : 1. Belirli zamanlarda yapılan sefer ve bu seferi yapan taşıt. -2-
p.+ nı I/138/128
p.+ yı I/138/126
2. Kez, defa, sefer. -1-
p. I/91/09
posta posta : Kısım kısım, bölük

bölük.
posTane : Postaya verilen mektup, paket vb.nin teslim alındığı, ayırım ve dağıtımların yapıldığı posta teşkilâtı binâsı. -1-
p. I/93/39
poşed : bk. poşet -6-
p.+ e I/100/17, I/40/38, I/54/46, II/37/64
p.+ inen I/116/47
p.+ iñ II/18/28
poşet : Kâğıt veya plastikten küçük torba. -17-
p. I/116/45, I/127/30, I/45/74, I/49/20, I/60/02, I/73/31, I/73/32, II/38/67, II/38/75
poşet p. I/129/33
p.+ e I/54/41
p.+ iñiz I/49/21
p.+ lere I/144/68, I/26/73
p.+ leri I/116/47
p.+ leriñ II/21/96
p. poşet I/129/33
poyrâz : Kuzeydoğu yönünden esen rüzgâr. -2-
p. I/74/69, I/96/72
Pöle : bk. böyle -1-
P. böyle böyle I/128/36
pörpüle - : Közlemek, (et, sebze vb.ni) kömür ateşi üzerinde pişirmek. (?) -1-
p.- dik I/32/35
pösteki : Koyun veya keçi postu. -2-
p.+ den II/07/126
pravo : Bravo, âferin, yaşa anlamında takdir sözü. -1-
p. I/95/07
Pu : bk. bu -3-
P. I/35/38, II/24/07
P.+ nnānan I/70/09
pu_an : Bir sınavda sorulara verilen değer in sayı olarak ifâdesi. -2-
pu_an al- : Genellikle test biçimindeki sınavda herhangi bir puan elde etmek.
p. aldı II/28/09, II/28/52
Puçuk : bk. buçuk -1-
P.+ Tâ I/147/53
pul : 1. İşlemelerde kullanılan parlak, ortası delik, küçük, çok ince mâden,

jelatin veya sedeften levhacık. -9-
 p. II/12/29
 p.+ lānan II/12/16
 p.+ larılan I/71/11
 p.+ ulan I/98/35, I/98/36
 2. Eskiden kullanılan küçük mâdenî
 para, kuruşun küsûrâtından biri.
 p. I/156/64
 parası p.+ u I/134/51
 paramız p.+ umuz I/115/24
 para p. vermeden I/156/54
pullu : Üzerine pul işlenmiş, pulu olan,
 süslü. -5-
 P. II/12/29, II/39/139
 allı p. I/26/39
 āllı p. I/09/15
 telli p. II/39/157
pullū : bk. pullu-1-
 p.+ I/153/105
pulluğ : Çift sürmekte kullanılan ağır
 sapan. -1-
 p. I/150/18
pulluğ : bk. pulluğ -1-
 p. I/17/24
punus : Gavur. (?) -4-
 p. I/99/64, I/99/65
Puralı : bk. buralı -1-
 P. I/134/09
Purı : bk. bura -1-
 P.+ ya I/112/44
purı : bk. bura -1-
 p.+ yá I/52/12
purut : Topraktan yapılmış çanak, çömlek
 vb. kaplar. -3-
 p. I/152/93
 p.+ Tur I/152/95
pusula : Üzerine kısa bir yazı, bir not veya
 hesap yazılmış küçük kâğıt. -3-
 rey p.+ lānı I/64/126
 p. veriyollā I/64/127
 p.+ yı I/64/135
pū : Bir şeyin çokluğu veya zorluğu
 durumunda kullanılan ünlem. -1-
 p. I/68/53
Pük : bk. bük¹ -1-
 P.+ lēden II/18/29
pürüz : -2-
 p. I/28/08
püs : “Süs püs” ikilemesinde geçer. -
 2-
 süsümüz yōdu p.+ ümüz yōdu

I/159/28
 süs yōdu p. yōdu I/159/27
Püs_sürü : bk. bi_sürü -1-
 P. I/161/22
püsküt : Bisküvi, hamurdan yapılan ve
 piştikten sonra kurutularak gevrek duruma
 getirilen tatlı veya tuzlu ufak yiyecek. -
 1-
 p. II/37/12
püsküllü : Püsküllü olan, ucunda püskül
 bulunan. -1-
 p. I/27/13
püslē - : “Süsleyip püslemek”
 ikilemesinde geçer. -1-
 süslēp p.- P I/159/20
Pütüm : bk. bütün¹ -2-
 P. II/07/10, II/35/85

R

ra_ at : bk. rahat -14-
 r. I/10/79, I/150/15, I/150/16,
 I/92/51, I/96/62, II/24/40
 r.+ a erdi I/79/02
 r.+ ı I/96/75
 r.+ ımıS I/01/42
 r.+ ın I/43/10
 r.+ Tım I/152/77

râ_ at : bk. rahat -1-
 r.+ ları I/122/85

ra_ atla - : bk. rahatla- -1-
 r.- dık I/10/80

ra_ atlı : bk. rahatlık -1-
 r.+ _a I/14/45

ra_ atlık : bk. rahatlık -1-
 r. I/73/21

ra_ atlıkla : Rahatlıkla, rahat bir biçimde,
 sıkıntı çekmeden. -1-
 r. II/21/58

ra_ atsıSlan - : bk. rahatsızlân- -1-
 r.- dı II/23/210

ra_ atsız : bk. rahatsız¹ -6-
 r. I/38/51
 r.+ ıdı I/115/37
 r.+ mışTı I/18/06
 bk. rahatsız²
 r. edici II/23/76
 r. olmasın I/11/95
 r. idiyon I/45/16

ra_ atsız : bk. rahatsız¹ -1-
 r. II/09/02

rabb : Bütün mahlûkâtı yetiştiren, kayıran,
 besleyen, terbiye eden Cenâbıhak, Allah,
 Tanrı ve Allah'a seslenme sözü.-18-
 yâ r.+ î II/05/71
 r.+ ım I/133/14
 yâ r.+ i I/66/53, I/69/98, I/88/39,
 II/38/57, II/38/97, II/38/98
 r.+ ım I/15/23, I/28/34
 ya r.+ ım I/69/99, I/88/59,
 II/38/87
 yâ r.+ ım I/155/100, I/72/17,
 I/77/62, II/16/35, II/38/18

râbb : bk. rabb -1-
 r.+ i I/95/51

radō : bk. radyo -1-
 r. I/138/12

radyo : Bir merkezden Herzt dalgaları
 hâlinde yayılan sesleri alarak yeniden sese

çeviren âlet. -1-
 r.+ lâda I/34/40

râdyo : bk. radyo -1-
 r. I/34/40

rahad : bk. rahat -1-
 r. II/08/57

rahat : Üzüntüsüz ve sıkıntısız olma
 durumu, huzur. -17-
 r. I/110/50, I/46/128, I/78/14,
 I/92/06, I/92/29, I/92/51, I/96/65, I/96/73,
 I/96/78, I/96/95, II/21/21, II/24/49,
 II/25/38, II/29/78

rahat et- : İçinde bulunduğu durum
 kendisine sıkıntı vermemek, o durumdan
 memnun olmak, rahatlık duymak.
 r. etTik I/78/09
 r. itTirdik II/08/29

rahata er- : Rahatlığa kavuşmak,
 sıkıntılı durumdan kurtulmak.

rahât : bk. rahat -2-
 r. I/71/53, II/25/42

rahat : bk. rahat -2-
 r.+ a I/111/105
 r.+ Ça I/110/55

râhat : bk. rahat -4-
 r. I/47/14, I/58/35, I/96/78
 r.+ Tım I/152/136

rahat : bk. rahat -1-
 r. I/92/29

rahatla - : Sıkıntı, ızdırıp ve huzursuzluk
 veren bir durum ortadan kalkıp rahata
 kavuşmak, sükûnete ermek. -1-
 r.- ycâdık I/143/53

rahatlı : bk. rahatlık -1-
 r.+ _a I/14/46

rahatlık : Rahat olma durumu, üzüntüsü ve
 sıkıntısı olmama. -1-
 r. II/25/41

rahatsız : 1. Sağlığı yerinde olmayan
 (kimse), hasta. -1-
 r.+ ın II/25/04
 2. Tedirgin ve sıkıntılı olan, rahat
 olmayan, huzursuz.
rahatsız et- : Huzûrunu kaçırmak,
 rahatını bozmak.
rahatsız ol- : Keyfi kaçmak, rahatı
 bozulmak.

rahatısız : bk. rahatsız¹ -2-
 r.+ dı I/139/34

rahatsızlân - : Rahatsızlanmak,
 hastalanmak, sağlığı bozulmak. -2-

r.- dım II/22/13, II/22/14
rahatsızlı : Rahatsızlık, rahatsız olma durumu, hastalık. -1-
r.+ َیْج II/30/26
rahmed : bk. rahmet -1-
r. eylesin I/23/60
rahmet : Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi. -1-
rahmet eyle- : (Allah) Merhamet ve rahmetini göstermek.
r. eylesin II/19/48
rahmetli : Ölmüş bir kimseden bahsedilirken isminin başına veya sonuna getirilerek "Allah'ın rahmetine kavuşmuş olan" anlamında kullanılır; merhum, merhume. -4-
r. I/07/108, I/139/35, I/49/67, II/13/59
rahmetli : bk. rahmetli -1-
r. oldu II/30/68
rahmetli : bk. rahmetli -1-
r. I/52/63
rahmetlik : bk. rahmetlik -2-
r. I/44/32, I/44/33
rahmetlik : Rahmetli, merhum. -7-
r. I/08/116, I/123/76, I/149/61, I/48/15, I/77/57, II/20/45
r. oldulā II/19/48
rahmetlik : bk. rahmetlik -1-
r.+ gil I/142/06
rahmetlik : bk. rahmetlik -1-
r. I/141/23
rahmetlik : bk. rahmetlik -1-
r. I/64/62
rakı : Üzüm, erik, elma, hurma vb. şekeri bol meyvelerin mayalanmasından elde edilen, alkole anason karıştırılarak yapılan, kuvvetli sarhoşluk verici sert içki. -1-
r.+ ları II/34/85
rakım : Bir yerin deniz seviyesinden yüksekliği ve bunu gösteren rakam, yükselti. -1-
r. II/38/50
ramazan : Ay takviminin dokuzuncu ayı, üç ayların sonuncusu, oruç tutulan ay. -19-
r. I/147/48, I/71/54, I/97/31, II/17/27
r.+ da I/155/67, I/34/18, I/81/43,

I/91/37, II/19/118
r.+ dı II/11/30, II/31/08
r.+ na I/29/16
r.+ nā I/154/44
r.+ nāda I/38/21, II/17/26
ramazan bayramı : Ramazan ayı bittikten sonra üç gün boyunca kutlanan bayram, şeker bayramı.
r. bayramı I/147/41, I/155/67
r. bayramında I/155/68
ramazān : bk. ramazan -1-
r. I/34/18
ramāzan : bk. ramazan -1-
r. bayramına I/57/38
rāmazan : bk. ramazan -4-
r. I/50/46, I/50/61, I/50/76
r. bayramıyan I/63/23
rāmazān : bk. ramazan -1-
r.+ da II/11/25
ramazannık : Ramazaniyelik, Ramazan sofrasında yenmek üzere önceden hazırlanan yiyecekler. -2-
r. I/103/10
r. yaparız I/103/10
rāmen : Rağmen, bir şeyin olması lâzım gelenin aksine geliştiğini, o şeyin gerektirdiği hâlin aksine davranıldığını ifade eder. -e karşı, -e karşın. -2-
r. I/35/16, II/09/22
ramet : bk. rahmet -1-
r. eylesin I/88/16
rāmet : bk. rahmet -6-
r. II/19/104
r. eylesin II/08/33
r. eylesin II/08/28, II/19/90
r. eyleşin I/63/04
r. iyylesin I/115/46
rāmetli : bk. rahmetli -1-
r.+ nen II/28/30
rāmetli : bk. rahmetli -3-
r. I/151/09, I/81/65
r.+ yne I/18/11
rāmetlig : bk. rahmetlik -1-
r. I/150/34
rāmetlik : bk. rahmetlik -17-
r. I/06/84, I/108/26, I/111/16, I/115/49, I/145/28, I/18/07, I/18/19, I/64/101, I/64/84, I/73/72, I/80/47, I/91/45, I/91/46, I/91/72, I/91/76, II/10/45
r.+ lē II/09/41
rampa : 1. Bir arazinin, bir kara yolunun,

bir demir yolu hattının yatay doğrultuya göre yokuş olan bölümü. -1-

r.+ yı I/156/59

2. Araçlara eşya vb. yüklemek veya boşaltmak için yapılan, ambarın önünde bulunan set.

rāmpa : bk. rampa² -1-

r.+ sını yapıyo II/30/39

randevü : Randevu, belli bir saatte ve yerde yapılması kararlaştırılan buluşma. -1-

randevü al- : Bir kimseden belli bir saatte ve yerde buluşma sözü almak.

r. alıyöz II/25/111

randıman : Verim. -1-

randıman al- : Verimini görmek, verimli şekilde kullanmak, (bir şeyden) ürün elde etmek veya faydalanmak.

r. alamadık I/75/41

rāndıman : bk. randıman -1-

r. virmedi I/54/18

rap : bk. rabb -1-

yā r. I/154/48

rāpor : İncelenmesi gereken bir husus hakkında o işi inceleyen kimse veya kurul tarafından hazırlanan, gözlem, düşünce ve tespitleri bildiren yazılı açıklama. -1-

rāpor ver- : Bir konuda yapılan inceleme ve araştırma sonucu ortaya çıkan veya daha önceden bilinen hususları, gözlem, tespit ve düşünceleri bildirmek.

r. verebildik II/30/69

ras : Rast, doğru, düz, eğri olmayan, müstakim. -3-

ras getirsin : Tanrı, uygun getirmek, başarılı kılmak.

r. gessin II/22/89

r. getsin I/161/56

rasgele : Rastgele, gelişigüzel. -1-

r. II/38/51

rasülallah : “Allah’ın elçisi” Hz. Muhammed ve ona yönelik seslenme sözü. -1-

yā r.+ ām II/05/71

rāt : bk. rahat -11-

r. I/141/30, I/43/05

r. etmiş I/24/52

r.+ ı I/124/18

r.+ ım I/145/40

r.+ ımız I/133/40, I/76/07,

II/08/108, II/08/95

r.+ ız I/112/74, I/140/09

rātsiz : bk. rahatsız² -1-

r. ömuş II/23/160

razı : bk. rāzı -17-

r. olsun I/23/59, I/33/125, I/33/59,

II/38/64, II/38/65, II/38/66

r. olsun I/23/64, II/19/82, II/38/26

r. olsun I/146/20, I/80/51, I/88/38

r. olsun I/52/25, I/66/05

r. olsun I/44/89, II/06/60, II/38/101

rāzı : Kabul eden, uygun bulup benimseyen, hoşnut olan, rızâ gösteren. -26-

r.+ sı I/10/71

rāzı gel- : Rāzı olmak, kabul etmek, uygun bulmak.

r. gelmedi I/108/53

r. gelmeyör I/135/32

rāzı ol- : 1. Kabul etmek, uygun bulmak, istemek.

r. olmadı I/12/42, I/99/34

r. olmadık I/99/31

r. olmaz I/99/27

2. Hoşnut ve memnun olmak.

r. olsun II/09/45

r. olsun II/19/138

r. olsun I/120/50, I/88/38, I/96/88

r. olsun I/52/38

r. olsun II/30/50

r. olsun I/52/22

r. olsun I/155/02

r. olsun I/01/98, I/148/35, I/52/38,

I/52/66, I/52/98, I/64/105, I/78/52, I/87/126, I/98/133

razi : bk. rāzı -4-

r. olsun I/107/30

r. olsun I/17/13, I/17/66

r. olsun I/17/29

razı : bk. rāzı -1-

r. olsun I/14/12

rāzı : bk. rāzı -7-

r. olmaz I/108/53

r. olsun I/134/62, I/136/24,

I/137/56, I/137/59

r. olsun I/137/55

r. olsun I/136/22

razı : bk. rāzı -1-

r. olsun I/45/33

re_ısi_cumur : Reiscumhur, cumhurbaşkanı. -3-

r. I/66/44
r.+ udu I/66/35, I/66/54
rebb : bk. rabb -2-
yā r.+ im I/138/31, I/139/23
reçel : Meyvelerin şekerle kaynatılması
süretiyle yapılan ve özellikle kahvaltılarda
yenen tatlı yiyecek. -2-
r. I/148/63, I/100/22
redfyo : bk. radyo -1-
r. I/145/96
redyo : bk. radyo -3-
r. I/145/95, I/145/96
r.+ yu I/145/96
rekli : bk. renkli-1-
r. I/101/25
remok : bk. romok -1-
r.+ larınan II/33/45
rende - : Rende ile ufalamak. -1-
r.- dim I/97/19
rendeli - : bk. rende- -1-
r.- yon I/91/15
rendile - : bk. rende- -1-
r.- rsin II/39/35
reng : bk. renk -3-
r.+ i I/27/51, II/33/78
r.+ ini II/39/73
rengane : Rengârenk, çeşit çeşit renkli,
renk renk. -1-
r. I/98/40
renk : Cisimler tarafından aksettirilen
ışığın gözde yaptığı etki sonucu meydana
gelen duyum. -3-
r. I/08/63, I/98/41
renk lek : Renk renk, çeşit çeşit,
rengârenk.
renk : bk. renk -2-
r. leK I/08/70
r.+ lerini I/94/62
renkli : Beyaz veya siyah olmayan, beyaz
ve siyah dışında bir rengi olan. -1-
r. I/94/61
rePb : bk. rabb -1-
yā r.+ m I/36/83
resim : Fotoğraf. -6-
r.+ i I/86/13
r.+ lē II/08/45
r.+ lēni I/44/67
r.+ lerde I/124/33
resim çek- : Bir şeyin veya
kimsenin görüntüsünü fotoğraf
makinesiyle kâğıda geçirmek, fotoğrafını

çekmek.
r. çekeller I/114/09
r. çekilēr I/47/10
resm : bk. resim-4-
r.+ i II/08/132
r.+ ini I/149/66, I/91/07
r.+ ini II/05/71
resmi : Devletin olan, devlete ait, devletle
ilgili, sivil olmayan. -1-
r. I/68/79
restore : Aslına göre onarılmış. -2-
restore et- : Bir eseri aslına uygun
biçimde onarmak, tâmir etmek.
r. edellēken I/38/08
r. ettiler I/38/17
rey : Oy. -13-
r. I/64/117, I/64/120, I/64/125,
I/64/126, I/64/127, I/64/131, I/64/134
r.+ inen II/28/17, II/28/18
r.+ ini I/64/129
r. miy I/64/133
rey pusulası : Seçimlerde kullanılan,
üzerinde partilerin veya adayların
sembolleri ve oy işareti bulunan resmî
belge.
r. pusulalanı I/64/126
rey : bk. yer -1-
r.+ e I/113/95
rezil : Alçak, âdî, aşağılık, soysuz,
hayâsız. -1-
r. I/126/79
rezilli : < rezilliK+i -1-
r.+ mizi II/38/07
rezilliK : Çok utanılacak veya sıkıntılı
durum. -2-
r.+ ler I/126/67
rezilliK çek- : Sıkıntı yaşamak.
r. çekdim I/126/71
rihat : bk. rahat -2-
r.+ ız I/59/52
r.+ ları I/152/80
rivzik : Bir üzüm cinsinin adı. -1-
r. I/33/106
rızā : Hoşnut ve memnun olma durumu,
hoşnutluk, memnunluk. -5-
r.+ sı I/05/02, I/06/123, I/06/125,
I/06/94
r.+ sını I/06/104
rızık : Allah tarafından herkese takdir
edilen nîmet, yenip içilecek şeyler. -
1-

r. I/56/53
rızık : bk. rızık -1-
r. I/56/56
riqat : Rekat, namazda kıyam, rükû ve iki defa secdeden meydana gelen bölüm. -1-
r. I/06/125
rikât : bk. riqat -1-
r. I/06/104
rica : Dilek, istek. -2-
rica (minnet) et- : Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek.
r. ediyon I/67/41
r. minneT etTi I/78/42
roqa : Turpgillerden, 20 ile 40 santim boyunda, üzeri mor damarlı, beyaza çalan çiçekleri saplarının ucunda salkım durumunda bulunan, yaprakları salata olarak yenen, çok kokulu bir veya iki yıllık bitki. -4-
r. II/19/142, II/20/21, II/20/25
r.+ yı II/19/145
roqâ : bk. roqa -1-
r. II/20/19
roqo : bk. roqa -3-
r. I/32/20, II/36/12
r.+ ları I/32/46
roqu : bk. roqa -1-
r. yapıyóllâ II/18/35
robot : Mutfak robotu, yiyecekleri parçalamak için kullanılan küçük, elektrikli mutfak aleti. -1-
r.+ Tan I/103/55
romalılâ : Romalılar, Roma İmparatorluğu ve orada yaşayan halk. -2-
r.+ II/23/155
r.+ dan II/23/155
romatizme : Romatizma, kaslarda ve eklemlerde sızı ve ağrı şeklinde kendini gösteren hastalıkların genel adı. -4-
r. I/33/18, I/33/19, I/33/20, I/52/79
romatizmē : bk. ramatizme -1-
r. I/33/11
romatizmi : bk. ramatizme -1-
r.+ yâ I/20/18
romok : Römork, motorlu bir taşıtın arkasına bağlanarak çekilen, hayvan ve yük, nâdiren insan taşımaya yarayan taşıt. -1-
r. II/33/45

romuk : bk. romok -1-
r. II/33/46
röpörtaj : Bir radyo veya televizyon muhâbiri tarafından hazırlanan, kişilerle konuşmaya, araştırma ve soruşturma. -1-
röpörtaj yap- : Aydınlanması istenen bir konuda bir kimseye sorular sorarak bilgi almak ve fikrini öğrenmek.
r. yapıyosuñuz I/121/120
rum : Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim. -5-
r. I/99/64
r.+ la I/99/53
r.+ lâñ I/99/61
r.+ muş I/99/52
rutubetli : Rutûbeti hissedilen, nemi fazlaca olan. -1-
r. I/63/55
rütbe : Ordu hizmetinde bulunanların sâhip olduğu derece. -1-
r.+ si I/95/64
rüya : bk. rüyâ -1-
r. I/95/66
rüyâ : Uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü, görülen hayaller dizisi, düş -2-
r.+ mdaşın I/25/22
rüyâ gör- : Uykusunda bir hayaller dizisi görmek.
r. gördüm I/24/35
rüzgâr : Yer değiştiren hava, bu havanın hissedilen etkisi, yel. -4-
r. I/141/10, I/141/13, I/141/14, II/23/179
rüzgârlı : (Yer için) Rüzgâr alan. -2-
r.+ lı I/89/29

S

sa : bk. sen -16-

s.+ ٤ I/04/52, I/11/52, I/112/49,
I/116/25, I/119/83, I/125/25, I/125/47,
I/125/55, I/145/65, I/40/34, I/52/99,
I/56/56, I/62/24, I/75/27, I/87/115, I/87/16

sa : bk. sağ I¹ -3-

s.+ ٤ I/64/51
s.+ ٤ sola I/122/66
s.+ ٤ ٤ I/35/48

sā : bk. sağ I¹ -1-

s.+ da I/122/84

sa : bk. sağ II -68-

s. I/06/130, I/60/104, I/70/82,
II/16/56

s. öl II/30/50

s. öl I/113/10, II/25/116

s. ol I/113/52, I/123/09, I/123/80,
I/139/17, I/143/27, I/143/86, I/146/86,
I/155/02, I/17/66, I/17/73, I/26/76,
I/33/08, I/37/02, I/37/03, I/37/54, I/49/82,
I/54/08, I/55/31, I/55/76, I/59/14, I/59/82,
I/72/23, I/79/35, I/80/03, I/80/66, I/85/63,
I/86/10, I/91/21, I/91/22, II/33/81,
II/38/101, II/38/103

s. olsun I/107/71, I/129/35,
I/131/05, I/23/53, I/64/38, I/78/08,
II/16/59, II/26/29

s. olsunnar I/37/43, I/91/38

s. olsunnâr I/37/15

s. olsun II/31/14

s. olun I/93/53

s. oluñ I/129/72, I/161/57, I/17/13,
I/31/70, I/51/76, I/63/32, I/69/82, I/72/07,
I/93/57, II/38/102

s. olūñ I/31/70

canıñ s. oļsun I/66/18

s. oşsun I/53/75

s. ösun II/05/70

sā : bk. sağ II -7-

s. I/64/101

s.+ ٤ I/06/84

s.+ dı II/13/32

s. ol I/38/71, I/49/82, I/58/99

s. oluñ I/40/04

sa - : bk. sağ- -33-

s.- ٤ I/104/16

s.- ٤ II/08/39

s.- ٤ dım I/152/130, I/152/17

s.- ٤ alır I/129/25

s.- ٤ ar I/07/58, I/41/71, I/58/87,
I/58/88

s.- ٤ ar I/152/21

s.- ٤ ardı I/73/25

s.- ٤ ardık I/129/24

s.- ٤ ardık I/70/08

s.- ٤ ardık I/115/15, I/124/14,
I/18/24, I/91/57

s.- ٤ ardım I/141/25, I/51/34

s.- ٤ ardı I/157/69

s.- ٤ arım I/152/17

s.- ٤ arız I/31/12, I/70/56, I/73/24

s.- ٤ arşın I/41/32

s.- ٤ ılı I/152/127

s.- ٤ ılır I/129/24

s.- ٤ ılırdı I/40/72, I/40/73

s.- ٤ ıp I/108/30, I/70/55

s.- ٤ yoz I/70/56

sā - : bk. sağ- -4-

s.- ٤ ar I/60/53

s.- ٤ ardı I/60/53

s.- ٤ ılıyodu I/78/12

s.- ٤ ıyodu I/78/13

sā - : bk. sağ- -26-

s. I/108/30, I/111/105, I/152/127,
I/152/131, I/35/04

s.- ٤ I/41/71

s.- ٤ añ I/108/16

s.- ٤ arız I/108/16

s.- ٤ arşın I/31/12

s.- ٤ ıyöduñ II/08/16

s.- ٤ ıyuz II/31/28

s.- cañ I/152/25, I/152/56

s.- cāsıñ II/08/39

s.- dık I/148/56, I/35/08

s.- dıkdan I/106/16

s.- dım I/33/87

s.- dıñ I/98/48

s.- madım I/152/124

s.- mazdım I/73/22

s.- mıyoz II/31/28

s.- rdı I/18/23

s.- yoz I/90/27

sā : <sen+a -1-

s. I/50/84

sa_āb : bk. sahib -1-

s.+ ı I/119/27

sa_ād : bk. sa_āt -3-

s. I/131/36, I/38/70, II/15/83

sa_ād : bk. sa_āt -1-

s. II/25/111

- sa_am** : bk. sahan -1-
s.+ ı I/105/52
- sa_an** : bk. sahan -4-
s.+ ı I/105/41
S.+ ı I/105/41
S.+ ıı I/105/45
s.+ narı I/105/40
- sa_at** : Gece ile gündüzden meydana gelen bir günün yirmi dörtte birine eşit olan altmış dakikalık zaman birimi, bu eşit birimlerden her biri. -45-
s. I/05/60, I/07/47, I/07/53, I/110/56, I/110/57, I/116/22, I/116/51, I/121/72, I/122/60, I/138/129, I/139/27, I/145/75, I/147/53, I/155/102, I/155/26, I/155/27, I/41/85, I/60/50, I/64/119, I/72/51, I/73/48, I/78/32, I/90/11, I/90/17, II/01/75, II/02/86, II/29/100
s.+ de I/41/69, I/90/17
s.+ i I/154/46, I/20/89, I/72/52
s.+ lē II/01/55
s.+ ler II/01/72
s.+ lı I/41/86
s.+ Te I/90/17, II/16/49
s.+ tı II/02/87
s.+ ti II/01/71
- sa_at'** : bk. sa_at -2-
s. II/39/106, II/39/108
- sa_aṭ** : bk. sa_at -1-
s.+ i II/01/54
- sā_at** : bk. sa_at -3-
s. II/06/24
s.+ i II/01/71, II/02/85
- sa_atlık** : Saatlik, belli bir saat süresince yapılan veya olan. -2-
s. I/05/53, I/41/47
- sa_ıl** - : Sağılmak, sağma işine konu olmak. -1-
sağım s.- irdī I/06/34
- sa_ım** : bk. sağım -1-
s.+ ı I/110/32
- sā_ımcı** : Sağımçı, süt sağım işlemini gerçekleştiren kişi. -3-
s. I/78/11, I/78/12, I/78/13
- sa_ır** : Sağır, kulağı duymayan, işitme duyusundan mahrum olan (kimse). -2-
s. ayşa I/52/94
s. ayşiyi I/52/94
- sa_ıb** : bk. sahib -7-
s.+ ı I/72/68
s.+ i I/145/49, I/146/21, I/149/46, I/153/04, I/72/74
- sā_ıb** : bk. sahib -6-
s.+ i I/35/21, I/39/15, I/46/07, I/53/77, II/10/70, II/34/17
- sab** : bk. sap¹ -1-
s.+ a I/91/78
- saba** : bk. sabah -6-
s.+ a I/60/03, I/64/76
s.+ aceg I/79/86
s.+ ı I/118/07
s.+ ları II/39/89
s.+ ycek II/07/51
- Sabā** : bk. sabah -28-
s. I/153/71, I/155/17, I/155/20, I/155/23, I/156/35, I/33/55, I/70/45, I/95/82, II/01/59, II/16/16, II/35/109, II/38/43
S. I/02/33
s.+ a II/23/179
s.+ caK I/96/39
s.+ dağ I/101/44, II/01/66, II/01/72
s.+ dağ II/01/59
S.+ dağ I/128/71
s. ezaninde II/20/11
s. karşı I/101/45
s.+ na I/96/59
s. namazından I/80/54
s.+ ndı II/01/47
s.+ ı I/96/70
s.+ sı II/34/36
s.+ yceK II/07/54
- Saba_an** : bk. sabahın -1-
S. I/41/87
- sabah** : Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri ve bu vakitte. -35-
s. I/07/27, I/07/28, I/103/48, I/103/60, I/118/06, I/156/31, I/19/28, I/40/67, I/41/31, I/44/84, I/69/13, I/95/97, II/06/24, II/19/159, II/19/168, II/19/76, II/37/121, II/37/122, II/37/48, II/39/111, II/39/98
S. I/39/18
s.+ an II/16/15
S.+ āna I/26/43
s.+ dan I/102/57, I/103/32, I/39/17
s.+ ları I/33/139, II/03/20
s.+ Tan I/120/21, I/155/17, II/23/86
- sabah ezanı** : Sabah namazının

kılınma vaktinin başladığını bildiren ezan.
s. ezâninde II/20/10
s. ezeni II/21/05
sabah ğavaltısı : Sabah vakti yenilen yemek.
s. ğavaltısından II/39/98
sabah namazı : Beş vakit namazın ilki olan ve tan yerinin ağarmasından güneşin doğuşuna kadar olan zaman içinde kılınan namaz.
sabaha karşı : Sabaha yakın, sabah olurken.
sabaḥ : bk. sabah -7-
s. I/77/39, II/06/30, II/31/27
s. ezanında I/103/29
s. ezeninde I/98/81
s.+ ları I/05/29
s. namazı okundu I/145/81
sabāḥ : bk. sabah -1-
s. II/38/45
sabahm : Sabahleyin, sabah vakti. -
2-
s. I/10/84, I/72/70
sabaḥıḡ : bk. sabahın -1-
s. II/39/124
sabahleyin : Günün başlangıcı, günün ilk saatleri, sabah, sabah vakti, horoz vakti, sabah vaktinde. -2-
s. I/97/39, I/97/53
sabālin : bk. sabahleyin -2-
s. I/82/29
sabāle : bk. sabahleyin -1-
s. II/21/04
sabalen : bk. sabahleyin -1-
s. II/24/111
sabālen : bk. sabahleyin -17-
s. I/145/35, I/149/31, I/152/56, I/153/79, I/159/30, I/37/19, I/39/49, I/39/59, I/60/41, I/69/18, I/70/45, I/72/75, I/77/65, I/91/32, II/21/04, II/27/66
sabaleyn : bk. sabahleyin -1-
s. I/100/33
sabāleyin : bk. sabahleyin -1-
s. I/79/90
sabāleyin : bk. sabahleyin -1-
s. II/39/84
sabāleyn : bk. sabahleyin -1-
s. I/153/21
sabāli : bk. sabahleyin -1-
s. II/03/20
sabālin : bk. sabahleyin -8-

s. I/148/56, I/152/118, I/152/125, I/152/14, I/60/40, I/60/44, I/70/56, I/97/55
sābālin : bk. sabahleyin -1-
s. II/07/77
sabāliyin : bk. sabahleyin -1-
s. I/79/84
sabalén : bk. sabahleyin -1-
s. I/77/65
sabālén : bk. sabahleyin -2-
s. I/145/52
sabāléyn : bk. sabahleyin -1-
s. I/78/31
sabāléyın : bk. sabahleyin -1-
s. II/39/101
saban : Daha çok bir çift öküze çektirilen demir uçlu çift sürme âleti. -2-
s. II/05/29
s.+ ımız I/46/28
saban : bk. sabahın -1-
s. II/08/79
sabān : bk. sabahın -2-
s. II/24/108, II/29/08
sabānan : bk. sabahleyin -6-
s. I/131/34, I/18/27, I/26/28, I/87/86
S. I/116/50, I/26/40
sabbā : <sabah+a -1-
s.+ dağ II/01/73
sabeḥ : bk. sabah -1-
s. I/77/35
sabıllıġ : Sabırlık, sabır. -1-
s. veriyorü II/01/68
sabın : bk. sabun -4-
ġalıp s. I/126/63
s.+ nâ II/10/105
s.+ nı I/59/48
sabın : bk. sabun -1-
s. I/58/31
sabınna - : Sabunlamak, yıkamak için üzerine sabun sürmek, sabunla yıkamak. -2-
s. I/59/46
s.- r I/59/47
sabır : Katlanılması zor olan haksızlık, sıkıntı, acı, hastalık, yoksulluk, felâket vb. durumlar karşısında umutsuzluġa kapılmayıp şikâyet etmeden, sızlanmadan dayanma, tahammül gösterme. -5-
s. II/10/26
ecir s. II/05/81
s. vërsin I/58/38

sābit : Yerinde duran, yer değiştirmeyen, durağan. -1-

s. I/56/17

sabun : Yağlı maddelerden ve alkalilerden yapılan, kirli, yağlı şeyleri temizlemekte ve her türlü yıkama işinde kullanılan temizlik maddesi. -2-

s. I/14/49, II/21/60

sac : Yassı demir çelik ürününden yapılmış olup üzerinde yufka, ekmek, gözleme vb. hamur işleri veya et yemekleri pişirilen hafif tümsek levha. -24-

s. I/69/103, II/21/84

s.+ a II/32/105, II/32/107

s.+ ı I/05/54, I/05/58, I/130/58, I/130/62, I/19/21, I/26/52, I/34/63, I/34/66, I/44/86

sorğun s.+ ı I/40/59

sorğun s.+ ı I/44/86

yir s.+ ı II/33/31

s.+ ı et I/19/21

s.+ ımız I/116/29, I/40/58

s.+ ınan II/33/33

s.+ ı I/130/75, II/16/91

sacica : < sacicaK+ı -1-

s.+ ı II/18/12

sacicaK : Sacayak, ateş üzerine konacak tencere, tava vb. kapların üstüne oturtulduğu, çember veya üçgen biçimindeki üç ayaklı demir âlet. -3-

s. II/18/11

s.+ lāmız II/18/11

saç - : (Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrâfa serpmek, dökmek. -7-

s.- ādıK I/70/09

s.- allā II/23/105

s.- allar I/114/09

s.- allardın I/10/51

s.- ārdıK I/70/18

s.- ıyō I/111/72

s.- ıyoz I/111/64

saÇ : bk. sac -18-

s. I/04/38, I/10/15, I/44/18, I/70/51, II/32/109

s.+ da I/04/42, II/15/72

s. et I/19/20

s.+ ı I/130/65

yuKa s.+ ı I/130/75, I/130/77

bazlama s.+ ımız I/116/29

s.+ ı I/130/78

toprak s.+ larında II/37/71

s. ocağda I/04/40

saç : Başı kaplayan kıllar. -9-

s. I/61/41

s.+ ım I/25/58, I/25/61

s.+ ıma II/37/50

s.+ ımı I/25/61, II/37/50

s.+ ı I/06/42

saç baş : Saçların bütünü, baş kısmı.

s.+ ımı başını II/37/46, II/37/49

saçala - : Saçmak, serpmek. -1-

s.- rız I/27/75

saçık : “Açık saçık” söyleyişinde geçer. (Göreneğe, ahlak anlayışına göre yeterince edepli veya örtülü olmayan, fazla serbest ve pervasız.) -1-

açık s. I/115/09

saÇıl - : Ortalığa dağıtılmak, etrâfa dökülmek. -2-

s.- ı II/05/82

s.- ıp I/155/15

saçım : “Ekim saçım” ikilemesinde geçer. Saçmak işi. -1-

ekim s. I/146/16

saçī : <saçık+ı -1-

açımız s.+ mız I/115/09

sad - : bk. sat- -1-

s.- ıcaK I/133/41

sād : bk. sa_at -1-

s.+ ımız II/01/55

sādacá : bk. sadece -1-

s. II/19/11

sade : bk. sâde¹ -3-

s. I/03/108, I/12/25, I/46/80

sadē : bk. sâde¹ -1-

s. II/23/90

sādē : bk. sâde¹ -1-

s. II/10/73

sâde : 1. Yalnız, yalnızca, sâdece. -12-

s. I/111/23, I/111/33, I/119/70, I/150/48, I/16/46, I/160/16, I/71/62, I/87/110, I/92/10, I/97/04, II/13/07, II/22/71

2. Süsü olmayan, üzerinde süsleme bulunmayan, yalın. -1-

s. I/94/34

3. İçine bir şey katılmamış -

1-

s. yapıyor I/132/27

4. Tereyağı (?) -1-
s. I/98/98
sāde yağ : Sıvı yağ. (Daha çok ayçiçek yağı için kullanılır.) -5-
s. yā I/01/55
s. yā I/51/36
s. yağınan I/49/27
s. yānan I/01/55, I/01/56
sadē : bk. sādē¹ -1-
s. I/97/30
sadecē : bk. sadece -1-
s. I/146/16
sadece : Yalnız, yalnızca, sâde. -7-
s. I/103/10, I/103/38, I/103/39, II/19/34, II/19/35, II/19/37
sādece : bk. sadece -4-
s. I/02/47, I/105/33, I/81/47, II/23/94
sadeç : bk. zaten -1-
s. I/121/69
sādiç : bk. sādīç -6-
s. I/125/81
s.+ ı I/114/07, I/31/52
s.+ ından II/15/10
s.+ ıynan II/15/09, II/15/10
sādiç : Sağdıç, düğünde güveye ve geline kılavuzluk eden kimse. -8-
s. I/114/21, II/15/10, II/23/96, II/34/74, II/34/76
s.+ a II/34/74
s.+ ı II/23/93
s.+ lā II/23/94
sādiş : bk. sādīç -1-
s. I/31/52
sadī : bk. sādē¹ -1-
s. II/10/66
sādi : bk. sādē¹ -2-
s. II/09/80, II/11/32
Sadice : bk. sadece -1-
S. I/125/66
sādice : bk. sadece -1-
s. II/11/13
sadici : bk. sadece -1-
s. II/39/11
saF : bk. sap¹ -2-
s. I/132/74
s.+ ları I/55/04
saFra kesesi : Karaciğerden salgılanan safranın on iki parmak bağırsağına doğru aktığı yolun üzerinde, bir kısım safranın depolanması ve gerektiğinde on iki

parmak bağırsağına gönderilmesi işini yapan armutsu kese, öd kesesi. -2-
s. kesem I/139/34
s. kesesinden I/44/49
sağ : bk. sağ II -1-
s. ol I/98/132
sağatlaş - : Sakatlaşmak, sakat hâle gelmek. -1-
s.- dı I/62/21
sağız : bk. sağız -1-
sarı çam s.+ ı II/25/88
sağ - : Memeyi parmak uçlarıyla sıkarak içindeki sütü akıtmak. -19-
s. I/143/33, I/143/46
s.- ar I/131/52, I/143/32, I/24/64, I/24/66
s.- arđı I/110/35
s.- dık I/143/43
s.- dım I/152/131
s.- ılıçık I/103/34
s.- ılır II/20/32
s.- ılırdı I/60/52, I/60/53
s.- ıp veriveriviriyollar I/143/44
s.- ıyın I/152/132
s.- ıyor I/24/64
s.- ıyoz I/103/04
sağ : bk. sen -1-
s.+ a II/32/25
sağ I : 1. Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan ve bu tarafta bulunan. -4-
s. I/17/23, I/20/94
s. dağımisa salımdasın sol dalımdasa solumdasin I/20/96
s.+ ığdayın I/20/95
2. Siyâset, ekonomi ve düşünce bakımından gelenekçi ve muhâfazakâr olan (görüş, kimse...). -5-
sağ sol (dāvāsı) : Gelenekçi ve muhâfazakâr olanlarla sosyalizm taraftarı olanların arasındaki siyasi çekişme.
s. sol davası I/138/115, I/138/123
s. sol dāvāsı I/138/116
s. sol dāvāsında I/138/125
s. soldan I/141/27
sağ II : Yaşamakta olan, hayatta bulunan (kimse), diri, canlı. -8-
s. II/19/47, II/19/48, II/32/99
s.+ ıkçağ I/96/69
s.+ ıdı I/64/84
s.+ lā II/19/49

sağ ol (olun) : Çok yaşa, teşekkür ederim.

s. ol I/98/132

s. oluñ I/45/33

sağım : Sağmak işi. -1-

s. sa_ılrđı I/06/34

sağlık : Vücûdun fizik ve psikolojik bakımlardan bütün fonksiyonlarının yerinde bulunması durumu, hasta halde olmama, sıhhat, esenlik. -1-

s. I/112/39

sağa : Saha, alan. -1-

s. I/64/47

sahab : bk. sahib -2-

s.+ ı I/90/48, II/07/48

Sahab : bk. sahib -1-

S.+ ı I/143/37

sahabı : bk. sahib -1-

s.+ sı II/39/95

sahan : Düğünlerde gelinin başına geçirildikten sonra üzeri süslenen bakır ya da çinko kap. -2-

s. I/70/78

s.+ ıñ I/70/78

sahat : bk. sa_ıt -1-

s.+ e I/98/103

sahat : bk. sa_ıt -1-

s.+ lik II/05/106

sahát : bk. sa_ıt -1-

s. II/05/26

sahát : bk. sa_ıt -1-

s. II/39/103

sağat : bk. sa_ıt -2-

s. I/72/01, I/72/13

sahı : Sâhi, gerçek, gerçekten, gerçek olarak. -1-

s. I/142/60

sahıb : bk. sahib -1-

s. olmuş I/122/44

sahıl : Sahil, karanın deniz, göl, ırmak boyunca uzanan bölümü, kıyı, yaka, yalı. -1-

s. olmuş I/122/44

sahın : Sakın, olacağından korkulan, şüphelenilen bir şey karşısında söylenir. -1-

s. II/30/72

sahib : Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik. -4-

s.+ i I/33/82, II/10/62, II/20/56

sahib ol- : Elinde bulundurmak, mâliki olmak.

s. olmamış I/122/44

sahib : bk. sahib -7-

s.+ i I/118/07, I/122/63, I/99/28, II/39/106, II/39/94

s.+ ine I/118/19

sāhib : bk. sahib -1-

s.+ i I/46/26

sağur : Ramazan ayında geceleyin oruca başlama zamânı olan imsakten, yâni tan yerinin ağarmasından önceki zaman. -2-

s.+ da I/147/50, I/147/52

sāhur : bk. sağur -1-

s.+ da I/47/43

sāka : bk. sarğa -1-

s. II/12/14

sağad : bk. sağat -1-

s. II/08/45

sağal : Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü. -3-

s.+ ına I/58/56

s.+ ları I/115/39, I/115/40

sağallı : Sakalı olan, sakal bırakmış olan (kimse). -1-

ağ s. II/20/62

sağamiT : Sakâmet, yanlışlık, bozukluk, sakatlık. -1-

s.+ ini I/15/28

sağat : Vücûdunda bir eksikliği veya bir organında ârızası bulunan (canlı), engelli, özürlü, alil. -9-

s. I/136/05, I/136/32, I/48/47, I/52/17, I/55/68, I/64/65, II/05/26, II/28/67

s.+ lara I/96/75

sağat : bk. sağat -1-

s.+ mışdı I/18/06

sāğat : bk. sağat -1-

s. I/67/01

sağatlı : Sakatlığı olan, sakat. -1-

s. II/08/42

sağın - : (Yapmaktan veya vermekten) Kaçınmak, kıyamamak, esirgemek. -1-

s.- ırın I/98/103

sağız : Sağız ağacının ve bâzı ağaçların kabuklarından sızan, çiğnendiği zaman yumuşayan, sarımtırak beyaz renkli, hoş kokulu reçine. -6-

s. I/87/26
s.+ ı I/98/39
çam s.+ ı II/25/87
s.+ ından I/98/40
s.+ ını I/98/39
saKız : bk. saKız -1-
s. I/87/52
sāki : bk. sanki -1-
s. I/79/08
sākin : Yerinde duran, hareketsiz, durgun.
-1-
s.+ iken I/95/103
saKla - : 1. (Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. -3-
s.- dım I/22/41
s.- dıñ I/22/42
s.- rıādı II/07/76
2. (Bir şeyi) Sonra değerlendirmek, kullanmak, vermek maksadıyla ayırmak, kaldırıp muhâfaza etmek.
3. Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek sûretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.
saKlā - : bk. saKla¹ -1-
s.- dı I/07/19
saKlamba : bk. saKlambaç -1-
s. II/12/61
saKlambac : bk. saKlambaç -3-
s. I/07/17, I/07/22, I/91/53
saKlambaç : Ebe seçilen çocuğun, gözleri kapalı iken çeşitli yerlere saklanan arkadaşlarını belli bir süre içinde bulması esâsına dayanan bir çocuk oyunu. -
2-
s. I/76/93, II/15/57
saKlambâç : bk. saKlambaç -1-
s. I/09/29
saKlambıc : bk. saKlambaç -1-
s. II/12/65
saKlan - : (Başkasının görmemesi için) Gizlenmek. -2-
s.- caK I/14/22
s.- ırdı I/11/93
saKle - : bk. saKla² -1-
s.- yoz II/21/94
saKlı : Gizlenmiş olan, gizli. -8-
s. I/113/28, I/133/39, I/146/26,
I/18/08
saKlı s. I/61/34

s.+ ca I/110/20
s. saKlı I/61/34
s.+ sı I/52/74
saKlı - : bk. saKla³ -2-
s.- mayen I/87/09
bk. saKla²
s.- yom I/151/33
sāKlı - : bk. saKla² -1-
s.- yodun II/15/86
saKlıdan : Saklı saklı, kimseye göstermeden, kimseye belli etmeksizin, gizli olarak, gizlice. -4-
s. I/113/29, I/138/90
saKlıdan s. I/113/25
s. saKlıdan I/113/25
saKlı - : bk. saKla¹ -1-
s.- yólá I/05/34
sal - : 1. Koymak, bırakmak, atmak. -
21-
s.- allar I/119/48
s.- añ I/04/60
s.- ārdı II/11/60
s.- arıS I/130/78
s.- arız I/79/79
s.- ārsın I/121/56
s.- āyörler I/03/52
s.- āz I/116/07
s.- dım I/88/36
s.- dıñ I/106/45
s.- ıver I/27/76
s.- ıyom I/90/14
s.- ıyosuñ I/105/49, I/105/50
s.- ıyoz I/106/43, I/106/52
s.- mazdım I/07/40
s.- mazlardı I/121/102
s.- mazlardı I/121/102
2. Koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak. -13-
s. I/16/07, I/16/10
s.- ādım I/152/18
s.- ı salıvedik I/100/46
s.- ı salıvedin I/100/46
s.- mılıyo I/46/63
salı s.- ıvedik I/100/46
salı s.- ıvedin I/100/46
s.- madı I/13/06
s.- mayıvıdiler I/22/09
s.- sa I/08/128
s.- san I/16/11
s.- sañ II/09/75
3. Göndermek, yollamak. -8-

s.- arları I/90/48
s.- dı I/48/77
s.- dılar I/95/47
s.- mır I/32/87
s.- ryodum I/69/10
s.- madı I/120/09, I/120/14
s.- mayız I/123/12
4. Sallamak. -1-
s.- mca I/42/12
sal : bk. sağ -1-
sağ dalımisa s.+ ımdasın sol
dalımdasa solumdasın I/20/96
saļ - : bk. sal³ -1-
s.- dıkTan II/34/34
sāl - : bk. sal³ -1-
s.- dıK itdik I/30/09
bk. sal² -1-
s.- dık II/09/78
sāla - : Sağlamak, elde etmesine vesile
olmak, kazandırmak. -2-
s.- mışlar II/10/95
gazanş s.- yımıyo II/04/78
sālam : Sağlam, sakatlığı ve hastalığı
olmayan, sağlıklı, sıhhatli. -10-
s. I/102/90, I/13/37, I/131/33,
I/144/45, II/17/89
s.+ dık II/25/35
s.+ ıdı I/58/76
s.+ ıdıK II/07/92
s.+ ıdım I/136/15
salama : bk. salamura -1-
s. I/106/23
salamır : bk. salamura -1-
s.+ mı I/100/38
salamur : bk. salamura -1-
s.+ unu I/154/61
salamura : Uzun süre bozulmadan
saklamak amacıyla içine et, balık, peynir
vb. yiyeceklerin konulduğu tuzlu su ve
yiyecekleri bu suya koyma işi ve bu
şekilde saklanan yiyecek. -1-
s. I/102/41
salata I : Çiğ ot ve sebzelere patates ve
havuçla limon veya sirke, tuz, zeytin yağı,
soğan vb. lezzet verici maddeler
karıştırılmak sûretiyle yapılan ve
yemeklerle birlikte yenen yiyecek. -
4-
s. I/80/12
s.+ sī I/69/30
s. sulaTa I/69/29

s. turşusü I/04/64
salata II : Salatalık, hıyar. -3-
s. I/157/16, I/51/72
s. yaparıS I/90/85
salatā : bk. salata I -2-
s. II/15/20, II/15/21
salāta : bk. salata I -2-
s. I/78/22, I/97/42
salatalık : Hıyar. -3-
s. I/101/21, I/102/63, II/38/109
salatalıK : bk. salatalık -2-
s. I/103/08
S. II/08/103
salati : bk. salata I -1-
s.+ ya I/132/14
salça : Kış aylarında domates olmadığı
zaman yemek pişerken içine konan, tuzla
terbiye edilmiş domates veya biber
ezmesi. -35-
s. I/111/21, I/119/47, I/119/51,
I/119/52, I/132/27, I/84/04, I/84/45
s.+ lı I/102/61, I/132/28, I/76/34,
I/79/82
s.+ mızda I/84/14
s.+ mızı I/40/68
s.+ nı yaptın I/83/60
s.+ nı II/27/10
biber s.+ sı I/119/58, I/54/48,
II/18/15
tomat s.+ sı II/18/08
tomatis s.+ sı I/119/58
domates s.+ sı yaparıS I/60/24
s.+ sına II/32/55
s.+ sını I/121/82, I/127/48,
I/60/62, II/39/54
s.+ sını yapáyo II/35/75
s. yaparın I/100/08
s. yaparıS I/32/36
s. yapıyon II/22/83
s. yapıyoruz I/54/39, I/84/41
s.+ yı II/34/101
ğırmızı s.+ ynan II/34/103
salça büberi : Salça hazırlamak
amacıyla yetiştirilen biber.
s. büberi I/103/53
sālça : bk. salça -1-
s. I/45/03
sālça : bk. salça -1-
s.+ sına II/12/58
saldır - I : (Bir kimse veya şeyin üzerine)
Zarar vermek maksadıyla atılmak, hücum

- etmek. -1-
s.- miyolar I/105/21
- saldır - II** : Salmasını sağlamak, salmasına yol açmak. -1-
s.- içdim I/87/56
- sāle -** : bk. sāla- -1-
s.- yoz II/21/93
- sālē -** : bk. sāla- -1-
s.- yoz II/21/91
- salğaraya** : Boş yere, boşuna. -2-
s. I/138/131, I/138/134
- salğarıya** : bk. salğaraya-2-
s. I/138/133, I/138/135
- salğı I** : Havaneli, tokmak, döveç. -
1-
s. I/19/22
- salğı II** : Salınmış, serbest bırakılmış olma durumu. -1-
s.+ daydı II/31/17
- salı** : Pazartesi ile çarşamba arasındaki günün adı, haftanın üçüncü günü. -
9-
s. I/106/74, I/125/59, I/145/54, I/82/15, II/11/02, II/34/31
- salī** : bk. salı -2-
s. I/125/59
- sālī** : bk. sağlık -4-
s.+ ıa I/30/03
s.+ ıı II/33/10, II/33/11
s.+ ııı I/64/89
- sālī -** : bk. sāla- -7-
s.- ycıK I/92/56
s.- yo I/95/102, I/95/108, I/95/116
s.- yōdu II/09/30
ğazanÇ s.- yoduK I/23/45
s.- yoS I/23/63
- sālī** : bk. sağlık -4-
s.+ mıza I/63/37
s.+ ndı II/06/63
s.+ nı I/117/30
s.+ ıızı I/85/65
- sālī -** : bk. sāla- -1-
s.- yoz II/30/37
- sālīg** : bk. sağlık -1-
s. ösun II/22/48
- sālīg_oca** : Sağlık ocağı, kasaba ve köylerde hastalara bakan resmî sağlık kuruluşu. -3-
s. I/20/07
s.+ na I/50/01
s.+ nı II/04/90
- sālīK** : bk. sağlık -2-
s. I/53/31, I/60/46
- sālīk** : bk. sağlık -6-
s. I/146/15, I/60/45, I/64/89, II/21/19, II/21/21
s.+ ça II/21/24
- sālīk_oca** : bk. sālīg_oca -1-
s. I/36/09
- sālīklī** : Sağlıklı, sağlığı yerinde olan, sıhhatli.-15-
s. I/02/43, I/79/91, II/07/121, II/21/23, II/21/65
s.+ ydı I/115/57, I/55/69, I/58/54
s.+ ydı II/07/91
s.+ yın I/133/02, I/133/05, I/133/08
s.+ ysañ I/41/69, I/41/70
- sālīklī** : bk. sālīklī -1-
s.+ ymıştı II/21/20
- salın** : bk. salon -1-
s. II/27/48
- salınğış** : Salıncak. -1-
s. I/111/85
- salın** - : Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve edâ ile yürümek. -
1-
s. I/101/50
- salıtalık** : bk. salatalık -1-
s. II/39/100
- salı** : bk. salı -5-
s. I/72/66, I/72/67, I/72/71, I/72/72
- salla -** : Bir şeyi hep aynı doğrultuda düzenli şekilde hareket ettirmek. -
8-
s.- dı durdu I/155/95
s.- dıñ I/95/21
s.- rdık I/155/17
s.- rdık I/14/41
s.- rıs I/03/49
s.- rlârdı I/70/79
s.- rmişTı I/155/99
s.- yıp II/38/52
- sallā -** : bk. salla- -1-
s.- rdık I/48/32
- sallā -** : bk. salla- -1-
s.- dık II/08/56
- sallan -** : 1. (Bir kimse) Yerinde dengeli şekilde duramayıp ileri geri, sağa sola hareket etmek. -5-
s.- ı II/12/68

s.- ıdık II/12/69
 2. (Salıncak, hamak, salıncaklı koltuk vb.nde) Kendini sallamak.
 s.- ırdık I/79/18
 s.- ırladı I/29/13
 3. (Deprem, çarpma, fırtına vb. sebeplerle) Kuvvetli şekilde sarsılmak.
 s.- dı I/155/94
sallanğac : Salıncak. -1-
 s.+ a I/47/15
sallantı : Sallanmak işi, sallanış, deprem.
 -2-
 s. I/150/44, I/155/89
sallı - : bk. salla- -2-
 s.- yoduğ I/110/34
 s.- yom yapıyom I/83/46
salma : Genellikle köylerde işlerin görülmesi için ihtiyar heyetinin kararıyla her evden toplanması gereken para. -1-
 s. I/69/10
salon : 1. Gösteri, toplantı, kutlama vb. faaliyetler için hazırlanmış geniş yer. -24-
 s. I/41/18, I/59/29, I/59/35, I/65/58, II/12/19, II/12/38, II/12/43, II/39/155
 s.+ a I/41/18, I/59/29, II/12/44, II/34/36
 s.+ da I/10/45, I/125/76, II/12/78
 s.+ dâ II/12/26
 s.+ da yapılyò I/78/20
 s.+ da yapılyor I/59/29
 s.+ da yapıveriyo I/78/28
 s.+ dı II/29/31
 s.+ dı yaptık II/12/42
 s.+ nâda I/30/39
 s.+ umuz I/106/57
 2. Bir evin misâfir kabul edilen en büyük ve en güzel döşenmiş odası. -9-
 s. I/36/32, II/33/17, II/33/18, II/33/20
 s.+ a I/36/33
 s.+ u II/32/103
 s.+ umu II/33/04
 s.+ umuz II/33/17
 s.+ uş II/33/18
salõn : bk. salon¹ -1-
 s. I/41/13
sâlon : bk. salon¹ -1-

s.+ nâ I/146/61
salun : bk. salon¹ -13-
 s. I/06/52, I/51/73
 s.+ a I/59/33, II/39/112, II/39/114
 s.+ da I/51/73
 s.+ dan II/27/48
 s.+ nâda II/27/48
 s.+ nara I/125/73
 s.+ u II/39/155
 dü_ün s.+ umuz I/106/57, I/106/58
 dü_ün s.+ umuza I/106/58
 bk. salon² -1-
 s.+ du II/39/137
sâma : Sağma, sağmak işi. -1-
 s.+ ya I/128/24
sâmali : Sağmalı, sütü sağılan (hayvan). -1-
 s.+ sı I/69/23
samalık : bk. samannık -1-
 s.+ ları II/34/60
saman : Tahılların tâneleri alındıktan sonra kalan sapları. -44-
 s. I/02/67, I/04/40, I/115/07, I/121/06, I/124/35, I/132/75, I/154/51, I/155/22, I/157/74, I/55/03, I/74/66, I/74/67, I/74/68, I/74/74, I/87/123, I/96/32, II/07/45, II/07/49, II/07/61, II/15/77
 s.+ ı I/141/13, I/141/15, I/155/22, I/155/23, I/41/37, I/68/38
 s.+ ımı I/130/14, I/74/67
 s.+ innan II/24/31
 s.+ ıñ I/121/06
 s.+ na I/90/14
 s.+ na yapıyom I/90/15
 s.+ nan I/02/67, I/03/52, I/90/14, I/90/15, I/96/45
 s.+ nânı I/130/99
 s.+ narı I/130/15, I/87/124
 s. yapar I/55/02, I/55/05
Saman : bk. zaman -3-
 S. I/143/28
 S.+ nâ II/19/05
 S.+ nâda II/39/145
samân : bk. saman -1-
 s. I/70/51
Samân : bk. zaman -1-
 S.+ ı I/23/33
sâmân : Servet, zenginlik. -1-
 serveTi s.+ ımızıñ I/14/72

- samannı** : bk. samannık -2-
s.+ ُa I/87/124
s.+ ڨ II/32/46
- samannī** : <samannık+ı -1-
s.+ mız II/33/38
- samannıg** : bk. samannık -1-
s. I/130/96
- samannık** : Samanlık, köy evlerinde, çiftliklerde saman koymaya mahsus yer.
-2-
s. I/130/102, II/34/27
- samannık** : bk. samannık -3-
s. I/08/106, I/130/99, II/33/36
- Sāmet** : bk. zāhmet -1-
S. çekmişle I/156/62
- sāmı** : bk. sāma -1-
s.+ ya I/73/23
- samıt** : Samut, susmuş, suskun. -1-
s. II/23/112
- samimi** : Gönülden gelen, riyâsız, hakîkî, hâlis, içten (davranış, duygu, söz vb.). -1-
s. I/24/10
- samimîyetlik** : Samîmîyetlik, samîmî olma durumu, samîmîlik, samîmîyet. -1-
s. I/146/53
- sāmsağ** : bk. sarımsak -1-
s.+ ınan II/32/60
- samsak** : bk. sarımsak -1-
s. I/33/90
- sāmsak** : bk. sarımsak -3-
s. I/84/18, II/32/60
- samsaklı** : bk. sarımsaklı -5-
s. I/148/55
s. yo ُurdunan II/32/75
s. yo ُurt II/39/44
s. yo ُurT II/39/36, II/39/44
- san -** : Şöyle veya böyle olabilecek bir şeyin zihninde kurduğu gibi olduğuna inanmak, öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek. -8-
s.- ceğ I/03/03
s.- dı I/64/55
s.- dık I/52/19
s.- dım II/04/90
s.- ırdı I/48/13
s.- ırın I/52/09
s.- ıyo I/41/84
s.- ıllā II/05/92
- san** : bk. sen (<sen+a) -40-
s.+ a I/100/38, I/106/76, I/112/61, I/128/01, I/128/03, I/128/09, I/132/34, I/132/67, I/132/72, I/136/10, I/139/47, I/14/70, I/145/86, I/148/18, I/156/61, I/22/20, I/40/27, I/40/35, I/40/37, I/40/61, I/40/81, I/52/50, I/56/44, I/65/61, I/65/62, I/90/56, II/05/67, II/15/121, II/19/143, II/19/58, II/19/124, II/34/78
s.+ ā I/157/24
s.+ ā I/95/01, II/10/93
s.+ ı II/01/39, II/28/60
s.+ ıg II/05/50
- sağ** : bk. sen (<sen+a) -1-
s.+ a I/120/04
- sân** : bk. sen (<sen+a) -1-
s.+ a I/139/62
- sân** : bk. sen -1-
s. I/83/56
- sân -** : bk. san- -1-
s.- dık II/05/67
- sāna** : bk. sonra -1-
s. I/58/88
- sāna** : bk. sonra -2-
s. I/154/36, I/64/08
- sanat** : Zanaat, insanların maddî ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan ve el emeğine dayanan iş. -1-
ël s.+ ı I/46/82
- sanat_okulu** : Sanat dalları eğitimine ağırlık veren okul. -1-
s.+ na I/150/20
- sanāt_okulu** : bk. sanat_okulu -1-
s.+ nda I/52/50
- sanatçı** : Sinema, tiyatro, müzik vb. sanat eserlerini oynayan, yorumlayan, uygulayan kimse. -1-
s.+ lādī II/15/18
- sanāyi** : 1. Otomobil vd. araçların bakım ve onarımlarının yapıldığı yer. -5-
s.+ de I/48/26, II/08/130, II/08/18
2. Çeşitli sanāyi kollarının bir araya gelip oluşturduğu iş alanı organize sanayi.
s.+ ye I/149/32, I/149/33
- sancā** : <sancağ+a -1-
s. I/152/78
- sancağ** : bk. sancağ -2-
s. II/08/56, II/12/67
- sancağ** : Salıncak. -11-
s. I/123/71, I/29/13, I/41/42, I/41/43, I/63/26, I/79/18, I/80/15, I/80/16,

I/80/18, I/83/45, II/12/66
sancağ : bk. sancağ -3-
s. I/130/25, I/63/26, I/91/29
sancı : Organlarda batar veya saplanır gibi hissedilen şiddetli ağrı. -9-
s. I/98/117, I/98/120
ārısı s. I/79/99
ārısı s.+ sı I/12/43
s.+ sını I/20/50
s.+ ya I/98/120
s.+ yı II/25/87
sancı çek- : Bir şeyin ıztırâbını hissetmek, acısını duymak.
s. çekmeK I/58/55
s. çekTiriyörün I/58/60
sancı - : Şiddetle batar veya saplanır gibi ağrılamak, sancı vermek. -1-
s.- dı I/52/79
sāncı : bk. sancı-2-
s.+ ız I/52/72
s.+ ya I/98/120
sancılaş - : Sancıya tutulmak, sancılanmak. -2-
s.- inca I/98/113
s.- iyor I/20/89
sancılı : Sancısı olan, sancısı tutmuş olarak. -1-
s. I/20/91
sancı : bk. sancı-1-
s. I/08/18
sancileş - : bk. sancılaş-1-
s.- miş I/98/114
sançı : bk. sancı-1-
s.+ m I/25/32
sandalle : bk. sandalye -2-
s. II/39/21
s.+ niş I/15/51
sandalye : Kol koyacak yerleri olmayan arkalı oturma eşyası, iskemle. -5-
s.+ de I/64/28
s.+ nin II/15/84
s.+ niş II/34/37
s.+ ye I/45/17
s.+ yi I/70/03
sandalye : bk. sandalye -1-
s. I/134/03
sandalyi : bk. sandalye -1-
s.+ yi I/155/106
sandalyi : bk. sandalye -1-
s.+ den II/01/33

sandele : bk. sandalye -1-
s.+ lerimiz I/106/59
sandı : bk. sandık² -5-
s.+ ı I/64/127, I/77/09
s.+ ın I/64/128
s.+ ın I/64/116
bk. sandık¹
s.+ ı I/77/09
s.+ ya I/33/43
sandık : 1. İçine saklanması istenen şeyler konan, dört köşe büyük bir kutu şeklindeki kapaklı ev eşyası. -13-
s. I/11/73, I/11/75, I/64/114, I/64/115, I/64/123, I/77/08, I/89/15
s.+ da I/77/08
s.+ dağı I/11/76
s.+ la I/74/52
s.+ lāñ II/35/54
s.+ lara yapıyorla I/32/46
s.+ Ta I/08/11
2. Seçimlerde oyların içine atıldığı bir çeşit kasa.
s. I/64/114, I/64/115, I/64/123
sandı : <sandık¹+1 -1-
s.+ mda I/151/30
sangılaş - : bk. sancılaş-1-
s.- dım I/133/12
sangi : bk. sanki -1-
s. I/155/90
sanı : (Sana marka adından) Margarin. -2-
s. yā II/39/72
sankı : bk. sanki -2-
s. I/14/22, II/07/149
sanki : Anlatılan şeyin gerçekte var olmadığını, fakat öyle sanıldığını gösterir, sözüm ona, sözde, güya. -5-
s. I/143/52, I/85/17, I/91/10, I/98/37, II/22/52
sánki : bk. sanki -1-
s. I/08/61
santrafiş : Santrifüj, sulama yapmak amacıyla kullanılan elektrikli motor. -1-
s.+ leğ I/129/18
santral : Su, ısı, rüzgâr, nükleer enerji vb. enerjiler kullanılarak buhar, elektrik üretilen tesis, elektrik santrali. -1-
s. I/46/77
santim : Herhangi bir birimin, özellikle metrenin yüzde biri. -5-

s. I/42/14, I/42/19, I/68/70
sañ : bk. sen (<sen+a) -85-
s.+ a I/04/51, I/06/100, I/06/118,
I/08/50, I/108/56, I/112/60, I/119/10,
I/121/25, I/128/55, I/130/44, I/131/06,
I/134/54, I/134/55, I/138/68, I/139/16,
I/15/88, I/152/27, I/153/104, I/153/107,
I/153/82, I/20/54, I/40/32, I/41/57,
I/44/48, I/45/75, I/48/57, I/52/33, I/52/56,
I/52/83, I/56/12, I/58/19, I/58/80, I/64/23,
I/66/18, I/67/41, I/69/74, I/69/84, I/72/65,
I/76/17, I/76/65, I/76/71, I/76/85, I/77/37,
I/77/64, I/79/43, I/85/32, I/92/57, I/94/82,
I/95/22, I/95/73, I/96/67, I/96/85, I/96/94,
II/03/46, II/13/55, II/17/48, II/25/74,
II/27/59, II/29/36, II/29/96, II/33/81,
II/33/83, II/39/109, II/39/187
s.+ á I/54/58
s.+ à I/58/38, I/99/51, II/39/18
s.+ ā I/101/48, II/03/49, II/03/50
s.+ ı II/01/30, II/01/32, II/01/33,
II/01/34, II/01/38, II/02/52, II/02/67,
II/05/03, II/19/46, II/39/138, II/39/187,
II/39/190
s.+ ĩ II/01/84
sâñ : bk. sen (<sen+a) -1-
s.+ a I/63/38
sap : 1. Biçilmiş fakat dövülmemiş ekin.
-35-
s. I/108/14, I/121/117, I/128/61,
I/131/48, I/141/09, I/150/13, I/155/19,
I/155/20, I/155/24, I/68/52, I/68/53,
I/70/09, I/79/23, I/91/72, I/94/15, II/01/26,
II/01/29, II/08/24, II/21/15
s.+ a I/69/50, I/91/72, I/94/14
s.+ ı I/132/75, I/146/70, I/56/49,
I/74/54, I/87/60
s.+ inan I/141/09
s.+ ını I/74/67
s.+ ınıñ I/55/02
s.+ lar I/74/79
s.+ ları I/05/32
s.+ ları I/87/59
s.+ Tan I/128/47
2. Bitkilerde yaprak, çiçek ve
meyveyi dala bağlayan ince kısım. -
1-
s.+ lı II/32/35
sap - : Gitmekte olduğu yolu veya yönü
değiştirip başka yola veya yöne dönmek,
yolunu, yönünü değiştirmek. -1-

s.- cıK I/79/64
saPlıcan : Saplıcan, akciğer yangısı,
zatürree. -1-
s. I/22/15
saplıcān : bk. saPlıcan -1-
s. I/58/44
sar - : 1. Bir şeyi birine, bir yük hayvanına
veya araca yüklemek. -22-
s.- a I/154/24
s.- ādı I/50/42
s.- allā II/30/21
s.- ar I/01/22, I/32/44, I/62/41
s.- ārdı I/61/36, II/07/60
s.- ardık I/94/22
s.- ārdık I/47/15, I/74/61
yük s.- ardıñ atlara I/32/44
s.- arlā II/34/84
s.- arlā II/20/41
s.- ārlādı I/61/31
s.- dı I/115/34
s.- dık I/79/23
s.- dımız II/26/43
s.- ılırdı II/26/41
s.- ıp I/75/28
s.- ıp I/130/18
s.- ıyo I/96/34
2. Bir şeyi üzerine başka bir şey
dolayarak onunla kaplamak, sargı, örtü
vb. şeylerin içine almak, örtmek. -
19-
s.- ādık II/08/60
s.- ādım I/152/78
s.- añ I/48/21
s.- ār I/47/15
s.- ārdı I/48/33
s.- ardık I/123/36, I/123/37
s.- ardık I/14/33, I/14/40
s.- ārdık I/58/32
s.- ārdıñ I/58/67
s.- arız I/70/37
s.- arlarmıştı I/136/31
s.- dım I/33/86
s.- ıyın I/23/18, II/08/123
s.- ıyoduğ II/07/125
s.- mazdık I/123/47
3. (Dolma, sarma vb. için) Daha
önceden hazırlanmış iç malzemesini
yaprak, biber gibi yiyeceklerin içine
koyup pişirmek üzere hazırlamak. -
12-
s.- ā I/121/89

s.- ar I/111/21
s.- ar I/121/68
s.- arıS I/111/12
s.- arız I/111/08, I/111/09, I/60/65
s.- arlar I/13/13
s.- āsın I/121/68, I/121/89
s.- ıyoŋ I/13/13
s.- ıyoS I/19/04
4. (Bir şeyi) Döndürerek diğer bir şeyin üzerine veya etrâfına dolamak. - 6-
s.- allârdı I/41/21
s.- allarmış I/126/37
s.- aŋ I/21/20
s.- dılardı I/98/124
s.- ıyolârdı I/09/18
s.- ıyolârdın I/09/18
5. (Yara, kırık vb.ni) Tedâvi için sargı ile bağlamak. -4-
s.- ârdı II/25/91
s.- ardıĝ II/25/87
s.- arız II/25/89
6. Kaplamak, istîlâ etmek. - 2-
s.- ā I/127/13, I/127/24
7. (Bir yeri ele geçirmek amacıyla) Kuşatmak, muhâsara altına almak. - 1-
s.- sa I/08/111
8. Bir şeyi başka bir şeyin içine koyarak boru hâlinde dürmek. -1-
s.- arlar I/26/09
sâr - : bk. sar⁻⁵ -1-
s.- dıydı I/91/50
sâr - : bk. sar⁻¹ -1-
göçü s.- dıK II/07/102
bk. sar⁻⁵ -1-
s.- dı II/25/94
sara : Beyin elektrik faâliyetinde meydana gelen anormal elektrik boşalmalarına bağlı olarak ortaya çıkan, kısa süreli ve tam şuur kaybıyla berâber titreme, kasılma, ağzdan köpük gelmesi şeklinde görülen bayılma nöbetleri, epilepsi. -1-
s. asTalî I/50/09
sarar - : Rengi sarı olmak, sarıya dönüşmek. -3-
s.- dı II/33/79
s.- ı II/33/79
s.- ıyınıc I/29/106
Sararlı : bk. zararlı -1-

S. I/48/64
sarĝın : Candan, içten, samîmî. -2-
s. I/17/83
s.+ dık I/129/54
sarĝınnıK : Sargınlık, candanlık, içtenlik, samîmîlik, birbirini koruyup kollama. - 2-
s. I/129/55, I/129/56
sarı : Altın rengi, kükürt rengi ve bu renkte olan. -14-
s. I/15/41, I/33/64, I/66/38, I/94/32, II/01/20
s.+ lî I/151/05
s.+ sından II/15/114
s.+ sını I/148/59
s.+ yî II/10/85
sarı altın : Altın.
s. altın I/136/22
sarı çam : Çamgillerden, genellikle Akdeniz Bölgesi'nde yetişen bodur, iğne yapraklı bir tür çam.
s. çam sağızı II/25/88
sarı hastanesi : Mısır'da bir hastane.
(?)
s. hastanesini II/07/72
sarı yağ : Sıvı yağ, havanın normal sıcaklığında sıvı durumunda bulunan her türlü yağ.
s. yağ I/121/75
s. yağda I/121/75
sarı : bk. sarı -1-
s. I/27/51
sarı ğara : Bir dokuma modelinin adı. - 2-
s. I/08/61
sarı lira : Osmanlılar Dönemi'nde kullanılmış, 7 gram ağırlığında altın sikke.
-2-
s. I/113/40
s.+ m I/113/40
sarı lirâ : bk. sarı lira -3-
s. I/66/42
s.+ ydı I/66/37, I/66/42
sarı lira : bk. sarı lira -1-
s. I/25/09
sarı lirâ : bk. sarı lira -2-
s. I/66/42
s.+ ydı I/66/42
sarıl - : Kollarını dolamak, kucaklamak, sarmak. -8-
s.- dılâ I/33/64

s.- ılladı I/77/30, I/77/34
s.- ır I/69/105
s.- ırdı I/125/23
s.- ırladı II/34/57
s.- ıyladı I/145/69
sarımsak : Zambakgiller familyasından, toprak altında bir soğanı olan, gövdesi uzun, yassı ve sivri uçlu yapraklarla sarılmış, keskin kokulu, iştah açma, damar genişletme, mikrop öldürme, tansiyon ayarlama vb. pek çok tıbbî hassaya sâhip, 30 – 100 santim yüksekliğinde otsu bitki ve bu bitkinin, diş denen ufak parçalardan meydana gelen ve ezilerek veya tâne tâne yenen soğan kısmı. -3-
s. I/112/25, I/153/117, I/76/35
sarımsak : bk. sarımsak -1-
s. I/28/47
sarımsaklı : İçine sarmısak konmuş olan, içinde sarmısak bulunan. -1-
s. I/76/38
sark - : (Asılı veya bağlı olduğu yerden) Aşağıya doğru sallanmak. -1-
s.- ardı I/49/50
sarka : Üstü sırma işlemeli, kadife ya da çuhadan yapılan kollu, kolsuz kadın ceketi. -17-
s. I/09/16, I/148/25, I/26/38, I/41/24, I/76/41, I/76/43, I/76/55, I/76/56, I/77/16, I/77/17, I/77/18
telli s. I/161/31
s.+ lar I/76/43
s.+ ları I/154/66
s.+ sını I/76/55
sarka : bk. sarka -1-
s.+ ları I/154/65
sarma : Hazırlanan harcı asma yaprağı, lahana vb. ile sarmak sûretiyle yapılan yemek. -16-
s. I/111/27, I/111/79, I/129/59, I/19/04, I/90/79, II/15/108
s.+ m I/36/67
s.+ mıs I/40/10
yaprak s.+ mız I/60/60
s.+ sı I/111/19
beyaz lahana s.+ sı I/07/62
yaprak s.+ sı I/60/65
yaprak s.+ sı I/111/05
porasa s.+ sıyan I/121/66
sarmâ : bk. sarma -1-
s. II/15/108

sârma : bk. sarma -9-
s. I/04/32, I/04/34, II/12/30, II/23/53
s.+ mız I/60/59
s.+ mızî II/27/45
yaprak s.+ sı yapıyoduğ II/25/50
yaprak s.+ sı I/44/42, II/23/53
sârmâ : bk. sarma -1-
s. II/15/106
sarmı : bk. sarma -1-
s. yaparladı I/33/155
sarmısâ : <sarımsak+ı -1-
s.+ nı II/29/08
sârmısak : bk. sarımsak -1-
s. II/29/11
saş : bk. sac -27-
s. I/09/52, I/130/76, I/36/77, I/44/70, I/70/51
s.+ da I/02/65, I/09/40, I/09/46, I/09/47, I/09/49, I/22/24, I/26/52, I/26/53, I/36/77, I/40/11, I/40/13, I/40/58
toprak s.+ da II/15/73
s.+ da yapıyôm I/40/58
s.+ lâ I/04/39, II/32/109, II/32/110
s.+ lâda II/33/31
s.+ lar I/26/53
s.+ larda yapıyoz II/37/70
s.+ ları II/32/110
s.+ larımızda II/33/31
saş : bk. saş -7-
s.+ dı II/37/52
s.+ lâm I/52/95
s.+ lâmıza I/154/13
s.+ lânı I/159/12
s.+ lar I/52/93
s.+ ları I/126/59
s.+ larımdan I/25/34
saş - : bk. saş -4-
s.- câz I/130/23
s.- dîğ I/111/73
s.- ıyom I/120/47
s.- mıyoğ I/111/73
saşğı : Saçğı, çoğunlukla tandırda yakılan iri saman ve gübre karışımı. -1-
s. I/02/67
saşgi : bk. saşğı -1-
s.+ ynen I/02/67
saşma : Saçma, av fişeklerinin içine konan çeşitli boylardaki yuvarlak küçük kurşun tânelerinden her biri. -1-
s. I/147/33

saşmalığ : Saşmalık, yersiz, tutarsız, değersiz söz veya davranış, tuhafılık. -

1-

s. I/56/73

sat : bk. sa_at -2-

s. I/33/12

sa't - : bk. saT⁻¹ -1-

s.- ardı I/33/42

saT - : 1. (Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek, bir malın ticaretini yapmak. -113-

s.- ā I/44/86

s.- ā yapıyoz I/84/15

s.- abilcēni II/38/53

s.- acaK I/46/65

s.- ādı I/51/36

s.- ādıñ I/75/29

s.- ālar I/127/42

s.- allā II/26/39

s.- am II/27/65

s.- an I/145/91, I/156/44, I/46/107, I/96/34, II/04/56

s.- anı I/51/36

s.- ar I/62/35

s.- aş I/111/119

s.- ardı I/14/49, I/39/88, I/68/33

s.- ardıK I/106/15, I/143/43, I/155/38

s.- ardım II/39/163

s.- arıs I/130/85

s.- arız I/139/01

s.- ārla I/79/71

s.- arşıñ I/74/75, I/80/13

s.- āsa I/156/44, II/38/14

s.- ayoru I/62/42

s.- ayöller I/03/97

s.- cāk II/38/14

s.- cāsañ I/74/75

s.- caz I/53/21

s.- cek I/156/44

s.- ceñ II/27/66

s.- Çan I/156/40

s.- dı I/01/09

s.- dık I/52/20

s.- ı I/54/33

s.- ıcıklar I/87/49

s.- ıcığ olursuñ I/96/33

s.- ivedim I/79/49

s.- iveri I/79/71

s.- ıvırınca I/52/52

s.- ıyo I/96/34, II/38/19

s.- ıyö I/96/35

s.- ıyö II/04/57

s.- ıyolar I/21/70

s.- ıyolaşdı I/11/41

s.- ıyollādı II/21/64

s.- ıyollar I/18/22

s.- ıyollardı I/11/43

s.- ıyoñ I/68/52

s.- ıyordug I/143/73

s.- ıyuru II/01/18

s.- ıyoz I/84/41, II/31/30

s.- ıyöz I/69/03

s.- ıyöllā II/01/16

s.- ıp I/139/26

s.- iyöllē II/01/17

s.- madıK II/27/10

s.- madım I/139/25

s.- madımızı I/84/41

s.- mayıs I/62/42

s.- máyız II/27/09

s.- mış I/158/43, I/67/22

s.- mıyanı I/51/37

s.- mıyo I/46/109

s.- mıyoduK I/106/13

s.- mıyorus II/31/29

s.- sañ I/161/52

s.- señ I/80/13

s.- sını II/25/70

s.- tı II/09/77

s.- Tı I/142/19, I/142/20, I/145/91, I/149/29, I/21/41, I/46/108, I/79/98, I/93/41, II/29/15

s.- Tık I/01/61, I/03/83, I/102/14, I/63/65, I/81/15, I/83/68, II/27/12

s.- Tıkları II/32/97

s.- Tıñ I/21/89

s.- TıK I/21/89, I/53/27

s.- Tım I/140/29, I/79/44, I/85/57, II/28/07

s.- Tımız I/143/40, I/84/40, II/32/97

s.- Tıñ II/04/75

2. Birbirine anlatmak.

mesel s.- işirdık I/08/79

masal s.- ıvercem I/59/78

masal s.- ıveriñ I/47/34

sāt - : bk. saT⁻¹ -1-

s.- mazlardı I/18/22

sāT : bk. sa_at -5-

s. I/85/20, II/21/39, II/23/71, II/24/101

sāt' : bk. sa_uat -3-
s. II/39/48, II/39/67, II/39/68

sāt - : bk. saT⁻¹ -1-
s.- mazlā II/19/34

sāte : bk. zaten -1-
s. II/22/32

satēn : bk. zaten-22-
s. I/06/09, I/07/07, I/147/25,
I/71/50, I/76/09, I/76/50, I/76/69, I/76/80,
I/76/90, I/80/48, II/08/24, II/08/59,
II/39/146, II/39/176, II/39/85
S. I/32/89, I/70/42, I/83/74,
II/21/99, II/22/33, II/23/177, II/39/51

sateṇ : bk. zaten-1-
s. I/76/68

sāten : bk. zaten-23-
s. I/05/60, I/10/39, I/10/57,
I/10/64, I/10/97, I/149/26, I/149/61,
I/155/46, I/41/92, I/48/21, I/54/31,
I/70/65, I/87/43, I/94/59, I/94/60, I/94/79,
II/08/75, II/35/60
S. I/07/75, I/10/104, I/129/34,
I/136/36, II/20/55

satıcı : Alıcıya mal satan kimse. -3-
s. I/08/122, II/21/89
s.+ lar I/96/24

satıcıī : bk. satıcı -1-
s. I/139/19

satıcılık : Küçük ölçüde mal alıp satma işi.
-1-
s. yapardım I/139/19

satıl - : Bir bedel karşılığında başkasına
devredilmek. -22-
s. I/79/38, I/79/53
s.- an I/27/47, II/21/72
s.- annan I/27/47
s.- caḡ I/161/52
s.- dīyi II/02/65
s.- ır I/98/61, II/06/17
s.- ırdı I/118/09, I/131/40
s.- ırsāḡ I/79/39
s.- ıyo I/26/58, II/29/104
s.- ıyō I/69/17
s.- ıyō II/04/59
s.- maz II/27/09
s.- mazdı I/41/88
s.- miş I/100/36, II/04/72, II/08/85
s.- mıyōdu I/98/63

satılıḡ : bk. satılık -1-
s. II/02/78

satılık : Satılmasına karar verilen, satışa

çıkarılan. -2-
s. I/90/51, I/90/52

satılıḲ : bk. satılık -1-
s. II/27/10

satım : Satmak işi, satış. -1-
s.+ ı II/02/55

satın : Parasını ödeyerek alınmış, bedelini
ödeyip sâhip olunmuş. -64-
s. I/03/60, I/10/29, I/10/36,
I/115/53, I/115/56, I/132/29, I/22/01,
I/27/54, I/47/42, I/67/71, I/83/27,
II/08/114, II/08/85, II/11/12, II/15/31,
II/15/32, II/20/12, II/24/14, II/29/88,
II/38/57
s.+ a I/153/114

satın al- : Parasını ödeyerek bir şeyi
almak, bedelini ödeyip o şeye sâhip
olmak, mübâyaa etmek.
s. alâyoruS II/32/117
s. alcām II/38/58
s. aldı I/156/20, I/75/49
s. aldık I/131/47
s. aldıḲ II/24/57
s. aldım I/78/15
s. aldırıldıḲ I/131/46
s. aldırın II/08/104
s. aldıydık I/81/15
s. alınır I/71/61
s. alıp I/97/33
s. alırız I/90/85
s. alıyo I/153/29, I/153/35,
II/30/34, II/35/41
s. alıyō I/26/65
s. alıyoduḲ I/131/45, II/24/61
s. alıyoḡ II/15/89
s. alıyoruS I/130/91
s. alıyoz I/10/22, I/153/31
s. alıyoz I/102/34, I/130/90,
I/26/63, II/20/12, II/29/70, II/30/46,
II/35/88, II/37/106, II/37/108, II/37/113
s. alıyōz I/07/100
s. alma I/83/55, I/94/16
s. almaya I/96/02
s.+ narı I/10/32

sâtın : bk. satın -2-
s. I/152/112

sâtin : bk. zaten -1-
s. II/11/10

satınḡ : bk. satın -2-
s. alınır I/130/89
s. alıyoS II/23/197

- satından** : (?) -1-
s. I/08/111
- satır** : Et parçalamakta, kemik kırmakta kullanılan ağır, keskin ve geniş ağızlı bir tür bıçak. -3-
s. I/25/42
s.+ inan I/08/90, I/08/91
- satıraç** : bk. satraç -1-
s. I/31/59
- satış** - : Birbirine anlatmak. -1-
masal s.- ıllâdı I/47/34
- satış** : Satmak işi, satma, satım. -3-
s. II/09/23
s.+ ı II/09/62
- satış yap-** : Satılmak.
s. yapılyodu II/09/63
- Sati** : bk. zaten -7-
s. I/28/52, I/28/57, I/89/29,
II/08/91, II/23/190
S. I/28/43, II/07/102
- sāTi** : bk. zaten -6-
s. I/11/06, I/22/02, II/20/09
S. I/121/47, I/38/59, I/45/62
- Sātin** : bk. zaten-1-
S. I/121/04
- satış** : bk. satış -2-
s.+ i II/02/56
s. yapıyollā II/02/55
- satlık** : bk. satılık -1-
s. I/106/11
- satlık** : bk. satılık -1-
s. I/18/22
- sātlık** : bk. sa_atlık -1-
s. II/24/103
- satma** : Satmak işi. -1-
s.+ ya II/19/144
- satmā** : bk. satma -3-
s.+ ya I/09/76, I/09/77
s.+ yā I/03/57
- satmā** : bk. satma -1-
s. II/20/42
- satmāk** : Satmak, (bir şeyi) bir bedel karşılığında başkasına devretmek, bir malın ticaretini yapmak işi. -1-
s. II/26/32
- satmı** : bk. satma -4-
s.+ ya I/133/41, I/144/82
s.+ yı II/09/26
- satıraç** : Başörtüsü. -2-
s. I/31/56
- satıraç** : bk. satraç -1-
s. I/31/59
- satıraç** : bk. satraç -2-
s. I/31/56, I/31/60
- sav** - : bk. sağ- -2-
s. I/35/04
s.- ardık I/120/23
- sav** - : 1. Göndermek, uğurlamak. -
2-
s.- ılmış I/17/75
2. Geçirmek, atlatmak.
s.- ardık II/11/61
- sav** : bk. sağ II -3-
s. I/140/59, I/140/60
- say** : bk. sağ II -1-
s. ösuğ I/54/35
- savaş** : Devletler arasında cereyan eden silâhli çarpışma, cenk, harp, muhârebe. -
13-
s. I/147/33, I/80/50, I/80/54,
I/87/98
s.+ a I/147/32
s.+ da I/80/47
s.+ dan I/35/30
s.+ ı I/147/32
kurtuluş s.+ ından I/35/31
çanağKale s.+ ının II/09/09
s.+ tan I/01/80, I/01/82
- savâş** : bk. savaş -1-
s. I/99/53
- savat** : Gümüş üstüne özel bir biçimde kurşunla işlenen kara nakış. -1-
s.+ lı I/153/60
- savcı** : Kamu yararını gözetmek ve kânunların adâlet ölçüleri içinde uygulanmasını sağlamak maksadıyla devlet adına kovuşturma yapmaya, dâvâ açmaya yetkili olan ve mahkemelerde tespit ettiği suç delillerini ortaya koyarak suçluların hak ettikleri cezâlara çarptırılmasını sağlayan kimse. -1-
s. II/28/87
- savcı** : bk. savcı-1-
s. II/28/85
- savır** - : bk. savur- -21-
s.- a I/124/34
s.- dıñ I/74/77
önüm nohut kavırması arçam tınaz s.-
ı II/19/155
s.- ıkan II/23/198, II/23/199
s.- ıdık I/155/22, I/74/80
s.- ıdık I/130/15

s.- ıdıK I/124/33
s.- ıdıġ II/06/28
s.- ılā I/127/42
s.- ıı I/67/18
s.- ıp I/58/29
s.- ırdık I/130/14
s.- ısıı I/74/70
s.- ıydık I/70/28
s.- ıydık I/39/77
s.- ĩ I/51/59
s.- ĩyoz II/06/26
s.- ĩr I/91/71
savır - : bk. savur- -3-
s.- caK I/141/14
s.- iyoduK I/70/20
s.- uyoS II/06/28
savışdır - : Savuşturmak, yanından uzaklaştırmak, gndermek. -2-
s.- amıyız I/91/36
s.- ıvrıyollā I/108/31
savıyı : Savayı, sırmalı ipek kumaş. -
1-
s. enteriler I/26/29
savlaşdır - : Savuşturmak, yanından uzaklaştırmak, gndermek. -1-
s.- ılar I/26/10
savr - : bk. savur- -1-
harman s.- ılır I/38/38
savra : Safra, safra kesesi. -1-
s. I/43/04
sāvrı : bk. savra -1-
s.+ dan I/43/04
savur - : bk. savur- -1-
s.- ulārdı I/68/38
savur - : Atmak sūretiyle çevreye samak, teye beriye yayılacak řekilde daėıtmak. -9-
s.- caK I/141/10
s.- cāS I/49/14
s.- dūmuS I/155/22
s.- ıydıK I/87/41
s.- uduK I/126/54
s.- ulādı I/141/14
har būr harman s.- ularsa I/14/45
s.- ıllar I/14/68
s.- ırlādı I/157/75
savur : bk. sağur -1-
s.+ a I/91/65
savurmā : <savurma+ya : Savurmak işi. -
1-
s. I/155/21

say - : 1. Aynı cinsten olan şeylerin, 1 sayısından başlayarak her biri iin bir sayı eklemek sūretiyle ka tāne olduğunu belirlemek, sayısını bulmak, tādāt etmek. -16-
s. I/10/75, I/56/68, I/72/66
s.- amamış I/56/68
s.- aman I/56/79
s.- an I/75/22
s.- aı I/56/78
s.- arlādı I/151/37
s.- āsaı II/07/36
s.- dım I/69/10
s.- dıydım I/15/21
s.- ılmıyo I/46/14
s.- ıyollar I/46/12
s.- iym II/10/105
s.- mıyom II/10/66
s.- sam I/46/95
2. (Bir kimseye) Deėer verip ona gre ll ve saygılı davranmak, saygıda kusur etmemek, hūrmet etmek. -13-
s.- ādıK I/148/06
s.- ardı I/104/21
s.- ārdıK II/13/25
s.- dık I/01/73
s.- dī I/155/84
s.- ılırdı II/23/76
s.- ıp I/117/17
s.- ırdık I/134/41
s.- ırdım I/134/41
s.- ıyollar I/17/55
3. Arka arkaya hakaretleri sıralamak. -2-
sūver s.- ardı I/128/53
svmeden s.- madan I/128/59
sāy - : bk. sağ- -1-
s. I/152/133
sayı I : Kadın giysisi. -2-
s. I/26/40
s.+ ı I/26/41
sayı II : Yayla ve kırlarda hayvanlar için yapılan üstü samanla örtülü yer. -1-
s.+ yı I/33/88
sayaca : bk. sayacak -1-
s.+ ı I/23/21
sayacak : Sacayak, zerine tencere, tava vb. konan ateş üstüne oturtulan  ayaklı demir alet, sac ayağı. -1-
s. I/23/22
sayacaK : bk. sayacak -1-

s. I/23/21
sāye : Yardım etmek, destek olmak suretiyle kayırma, koruyup gözetme, himaye.-2-
s.+ nizde I/50/28
s.+ sine I/110/40
sayğı : Bir şeye, bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, hürmet.-25-
s. I/120/51, I/126/36, I/155/69, I/44/90, I/74/19, I/74/28, II/21/33, II/21/43, II/21/44, II/34/24
s. hürmet I/05/61
s.+ mız II/21/32, II/21/35, II/21/37
s. muyğu I/64/16
s. sevgi I/01/66, I/104/22, I/120/51, I/20/81, I/55/71, I/64/20, II/16/47
s.+ sı I/140/30
sayğı duy- : Bir kimseyi takdir edip sayğıya değer bulmak.
sāyğı : bk. sayğı -6-
s. I/152/37, I/44/52, I/44/95, II/21/26
s. duyalıadı II/23/41
s.+ mız II/21/26
sayğı : bk. sayğı -1-
s. I/44/52
sayğılı : Sayğı gösteren, sayğısı olan, terbiyeli, edepli, hürmetkâr. -2-
s. I/137/39, II/23/74
sāyğısızlık : Sayğısızca davranış. -1-
s. yapmazdıK I/148/05
sayı : 1. Sayılabilen şeylerin veya ölçme, tartma sonucunda ortaya çıkan birimlerin kaç tâne olduğunu bildiren bir, on, on beş vb. sözlerden her biri, adet. -7-
s. II/02/52
s.+ mız I/107/61
s.+ sı II/04/38, II/09/87, II/10/65
s.+ sını II/04/53
2. Bir spor karşılaşmasında taraflardan her birinin başarı derecesini gösteren nicelik, skor. -1-
s. I/07/20
sayı : bk. saye -1-
s.+ sında II/09/89

sayıl - : Sayma işine konu olmak, addedilmek. -7-
s.- an II/01/10
s.- ır I/111/28, I/134/26, I/143/06, I/71/03, I/86/40
s.- ırıs I/38/22
sayılı : Kaç tâne olduğu sayılarak belirlenmiş, sayılmış. -1-
s. I/134/33
sayım : Saymak işi, tâdat. -2-
s.+ ı I/134/64
nuvus s.+ ı I/56/73
sāyīb : bk. sahib -1-
s.+ i II/08/113
sayma : Saymak işi. -1-
s.+ yna I/13/32
sāyrı : Hasta. -1-
hastı s. ölmadıK Tan II/05/100
saz : Halk mûsikîmizde bağlama, cura vb. telli çalgılara verilen ortak isim. -5-
s. I/95/91, I/95/92, I/95/93, I/95/94
sāz : bk. saz -1-
s.+ ları II/13/06
sāzıcı : Saz çalan kimse, çalgıcı. -1-
s.+ sı I/34/29
sazlık : Sazlarla kaplı olan yer. -1-
s. I/18/19
sazlık : <sazlık+ i- -1-
s.+ dı I/18/20
se : bk. sen -1-
s.+ _enki I/119/12
se : S, 1928 harf inkılâbından sonra kullanılmaya başlanan Latin asıllı Türk alfabesinin “yirmi ikinci harfi. -1-
s. I/117/37
sē - : bk. sev- -1-
s.- miyō I/65/59
sebeb : Bir şeyin olmasına yol açan şey, durum yâhut kimse, neden, bâis, âmil. -5-
s.+ i I/56/44, II/03/82, II/04/61
sebeb ol- : Bir şeyin olmasına veya yapılmasına yol açmak, olmasını, yapılmasını gerektirmek, neden olmak.
s. olúyō I/05/17
s. öldü I/48/77
sebeP : bk. sebeb -1-
s.+ den I/07/86
sebbe : Kök, sap, yaprak ve çiçeklerinden çeşitli yemekler yapılan veya çiğ olarak

yenen yeşil bitki ve otlara verilen ortak ad, zerzevat. -12-

s. I/23/38, I/33/108, I/85/38

S. I/85/16

s.+ lerden I/129/49

s.+ leri I/07/63

s.+ lerimiz I/07/64

s.+ li II/17/35

s. yaparağ I/09/78

s. yapıyoz II/35/14

S.+ yi I/85/36

sebze : bk. sebze -1-

s. I/23/39

sebze : bk. sebze -1-

s. I/129/45

sēbze : bk. sebze -1-

s.+ miz I/07/63

sēbze : bk. sebze -2-

s. I/23/37

s. yapmayınan I/09/79

secde : Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücûdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma. -1-

s.+ ye I/64/28

seç - : (Bir şeyi veya kimseyi) Benzerleri içinde en iyisi veya en elverişlisi kabul edip ayırmak, intihap etmek. -5-

s.- ēdik II/23/82

ağlan ğarayı s.- erin I/122/62

s.- ivesin II/38/75

s.- iyórladı II/23/78

s.- sin I/64/110

seÇcāde : Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık. -1-

s. I/102/83

seçim : Bir ülkede başkan, cumhurbaşkanı, milletvekili vb. devlet adamlarını yâhut mahallî idârecileri önceden belirlenmiş adaylar arasından seçmek için yapılan iş ve işlemlerin bütünü, intihap. -9-

s. I/64/115, I/64/119, I/64/123,

II/28/29

s.+ de I/56/33

s.+ im I/64/109

s.+ lē I/64/12

mahalli s.+ nerden I/142/28

s. yapıdılā I/64/112

seçiş : Seçme işi. -1-

s.+ in II/08/26

seçmen : Seçimde oy verme hakkına sâhip olan kimse. -1-

s.+ i I/46/13

sedye : Hasta veya yaralı taşımaya yarayan, baş ve ayak uçlarında ikişer kolu bulunan, üzeri muşamba veya kumaş kaplı, bir kişilik yatak şeklinde araç. -1-

s.+ ye I/37/15

sefâ : Eskiden gelinlerin giydikleri kadifeden bir çeşit gelinlik. (?) -1-

Tuvağ s.+ sī II/34/39

seFe : bk. sefer -1-

s. I/122/49

seFē : bk. sefer -5-

s. I/155/14, I/31/48, I/54/37, I/54/52, II/22/06

sefer : Kez, defa, kere. -24-

s. I/09/24, I/111/44, I/14/18, I/149/62, I/152/59, I/20/80, I/40/37,

I/48/64, I/69/48, I/79/43, I/79/46, I/79/52, II/06/23, II/09/87, II/21/38, II/22/03,

II/22/04, II/24/36, II/35/72, II/39/140

s.+ se I/79/59

seFerğ : bk. sefer-3-

s. I/147/30, I/64/84, II/28/54

sefēr : bk. sefer -1-

s. I/79/59

seFērğ : bk. sefer-1-

s. II/28/10

SeFilliK : Sefil olma durumu, zorluk, meşakkat. -2-

s. I/156/63

SeFilliK çek- : Zorluk ve yokluk içinde bulunmak.

S. çekdi I/70/64

segiz : bk. seKiz -17-

s. I/04/15, I/04/16, I/05/14, I/106/25, I/14/18, I/146/34, I/151/02,

I/152/17, I/155/63, I/158/29, I/158/31, I/87/28, I/87/29, II/01/42, II/11/30

s.+ e I/103/32

segizen : bk. seksen I -10-

s. I/158/05, I/158/32, I/158/35, I/159/01, I/62/36, I/63/35, II/01/42,

II/16/03

s.+ e I/134/12
segizen : bk. seksen II -1-
s.+ de II/11/19
segizen : bk. seksen I -8-
s. I/134/55, I/138/03, I/138/04,
I/158/29, I/43/14, I/87/07, I/93/33
segizinci : bk. sekizinci -1-
s. II/01/28
segseg : bk. seksek -1-
s. I/06/18
segSen : bk. seksen I -2-
s. I/69/19
segzen : bk. seksen II -1-
s.+ de I/107/49
sek - : Tek ayak üzerinde zıplamak,
sıçrayarak ilerlemek. -2-
s.- e I/76/96
s.- ě I/76/96
sekiS : bk. seKiz -31-
s. I/07/05, I/104/27, I/112/35,
I/112/37, I/112/63, I/12/36, I/139/22,
I/140/12, I/144/09, I/146/02, I/149/01,
I/149/21, I/154/59, I/17/60, I/23/02,
I/23/07, I/23/09, I/24/15, I/25/09, I/35/52,
I/39/14, I/48/53, I/48/54, I/69/04, I/69/74,
I/72/26, I/96/02, I/99/36, II/15/83
s.+ inde II/29/30
sekiS : bk. seKiz -1-
s. I/08/06
sekis : bk. seKiz -1-
s. II/28/93
sekiSen : bk. seksen I -2-
s. II/20/27
sekiSen : bk. seksen I -3-
s. I/25/64, II/07/23, II/21/54
seKiz : Yediden sonra, dokuzdan önce
gelen sayının adı. -73-
s. I/102/36, I/104/26, I/105/03,
I/110/34, I/111/02, I/113/09, I/113/103,
I/113/104, I/113/105, I/113/48, I/113/84,
I/113/98, I/117/54, I/131/18, I/131/41,
I/133/45, I/133/46, I/140/22, I/143/08,
I/144/52, I/154/08, I/21/88, I/22/10,
I/22/13, I/22/14, I/22/16, I/23/07, I/23/58,
I/24/16, I/25/09, I/25/14, I/30/27, I/33/23,
I/36/01, I/37/26, I/39/16, I/40/73, I/42/65,
I/44/48, I/46/44, I/50/77, I/52/15, I/52/93,
I/53/34, I/68/23, I/69/97, I/83/05, I/85/34,
I/90/02, I/91/87, II/01/04, II/02/31,
II/02/92, II/04/25, II/04/38, II/04/39,
II/05/106, II/06/02, II/08/30, II/09/29,

II/15/51, II/23/20, II/24/10, II/26/26,
II/32/06, II/37/50
s.+ de I/110/56, II/32/09
s.+ den I/122/60
s.+ imde I/18/81
sekiz : bk. seKiz -1-
s.+ i II/29/29
sekizen : bk. seksen I -2-
s. I/37/08, I/87/87
SeKizen : bk. seksen I -2-
S. II/24/02
s.+ den II/24/03
sekizinci : Sekiz sayısının sıra sıfatı;
sırada yeri yedinciden sonra,
dokuzuncudan önce olan. -1-
s. I/76/100
seksán_dörT : bk. seksen dört -1-
s.+ de II/14/07
seksek : Seke seke oynanan bir çocuk
oyunu. -3-
s. I/151/34, I/151/35, I/91/54
seksék : bk. seksek -1-
s. I/31/29
sekSen I : Yetmiş dokuzdan sonra, seksen
birden önce gelen sayının adı. -59-
s. I/03/18, I/113/02, I/113/13,
I/122/54, I/123/03, I/136/02, I/137/05,
I/139/12, I/139/58, I/142/04, I/144/58,
I/147/11, I/150/02, I/156/14, I/22/02,
I/22/08, I/23/52, I/25/19, I/25/61, I/32/91,
I/32/92, I/37/08, I/46/12, I/56/23, I/61/20,
I/64/03, I/68/49, I/68/50, I/69/18, I/69/22,
I/69/77, I/72/09, I/74/03, I/93/02,
I/98/134, I/99/05, II/01/11, II/15/119,
II/16/03, II/16/04, II/20/06, II/20/72,
II/21/57, II/28/01, II/28/09, II/28/16,
II/34/01
s.+ de I/64/64
s.+ dir II/20/72
s.+ e I/134/11
seksen II : 1980 yılı -3-
s. I/69/09
s.+ de I/150/55
s.+ i II/21/55
seksēn : bk. seksen I -2-
s. I/46/13, I/89/01
seksen : bk. seksen I -3-
s. I/38/58
seksen : bk. seksen I -1-
s. II/02/68
seksēn : bk. seksen I -1-

s. II/02/33
seksen bir : 1981 yılı -1-
s.+ de II/14/95
seksen beş : 1985 yılı -1-
s. II/21/55
seksen dört : 1984 yılı -1-
s. II/21/55
sekzen : bk. seksen I -7-
s. I/37/08, I/39/61, I/45/05,
I/47/03, I/98/42, II/01/04, II/25/79
seKzen : bk. seksen II -1-
s.+ de I/150/54
sēkzen : bk. seksen I -1-
s. I/39/22
sel : Sürekli yağmur, karların süratle erimesi, akarsuların taşması vb. sebeplerle meydana gelen ve önüne geleni alıp götürerek şiddette akan su, su taşkını, taşkın. -13-
s. I/03/25, I/11/13, I/11/16,
I/11/17, I/150/59, I/150/60, II/17/61
suyuş s.+ in yapāsan II/32/138
sel bas- (gel-) : (Bir yer) Sel suları ile dolmak.
s. basannā II/06/38
s. basdı I/03/26
s. geldi I/150/55, II/06/37
s. gelmiyö I/150/58
selā : Cuma ezânından önce, ramazanlarda sahurdan sonra ve pek çok yerde bir kimsenin ölümünü haber vermek üzere minârelerde belli bir usûle göre tekrarlanarak okunan, Hz. Muhammed'e övgü ve duâ mâhiyetindeki salâvât-ı şerîfe. -8-
s.+ yı I/07/88
selā ver- (veril-) : Minârede salâ okumak.
s. verildi II/16/50
s. verilincē I/125/02
s. verilir I/125/04, I/144/19
s. veriliş I/125/04
s. verilsin I/07/87
s. veriyo I/64/18
selam : Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezâket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için "selâmün aleyküm, merhaba, hayırlı işler" gibi sözlerden birini söyleme yâhut aynı dileği taşıyan bir işaret veya harekette bulunma. -2-

s. I/80/66, I/87/126
selam ver- : Birini selâmlamak.
selām : bk. selam -2-
s. vemez I/69/95
s. vēmiden II/01/37
selām : bk. selam -1-
s.+ ı I/44/85
selāmet : Tehlikeden uzak olma, güvenlik.
-1-
s. I/64/85
selāmī_aleyküm : bk. selamun_aleyküm
-1-
s. I/06/113
selamū_alēküm : bk. selamun_aleyküm
-1-
s. II/38/64
selamun_aleyküm : "Selâm üzerinize olsun" anlamında kullanılan selâm sözü.
-1-
s. II/38/100
selāmıg : bk. selānik -1-
s. II/37/30
selānik : Atkı, hırka vb.nde kullanılan bir tür örgü biçimi ve bu biçimde örülmüş. -1-
s. II/37/30
selāvat : "Allahım, (Efendimiz) Hz. Muhammed'e ve (Efendimiz) Hz. Muhammed'in soyundan gelenlere salât eyle, onların şeref ve kadrini yücelt" anlamına gelen "Allāhümme salli alā (seyyidinâ) Muhammedin ve alâ âli (seyyidinâ) Muhammed" cümlesi veya aynı anlama gelebilen duâlardan her biri.
-1-
s.+ lan I/138/95
selbās : bk. serbesT -1-
s. I/03/96
selbes : bk. serbesT -5-
s. I/03/96, I/123/38, I/48/34,
II/02/24
s. edillerdi I/121/21
sēlbes : bk. serbesT -1-
s. II/05/101
sele : Yayvan sepet. -1-
s.+ lē II/20/41
sellekdör : Selektör, hububat vb.ni yabancı maddelerinden temizlemeye, öğütülmüşlerini büyüklüklerine göre ayırmaya yarayan cihaz. -1-
s. I/30/02

selp - : bk. serp--1-

s.- illē II/23/197

sēman : Seğmen, mahallî kıyafetlerle bayram vb. törenlere katılan, düğünlerde köyden köye gelin almaya giden atlı, silâhlı, davullu, zurnalı alaylardaki gençlerden her biri. -5-

s. I/101/36, I/153/75, I/153/86

s.+ a I/101/37

s.+ ımız I/101/37

sēman çiz- : Düğün, bayram vb. törenlerde seğmenler mahallî oyun oynamak.

Sēmen : bk. sēman -1-

S. I/21/03

semer : Yük bağlamak veya üzerine binebilmek için merkep, katır vb. hayvanların sırtına konan, ağaç iskeletli bir çeşit kaba eyer. -1-

s.+ inē II/24/102

semizle - : Semiz duruma gelmek, semizleşmek.. -1-

s.- riz II/32/35

semt : Birkaç mahalleyi içine alan bölüm, bölge. -2-

s.+ idi I/96/84

s.+ lere I/110/61

sen : Tekil ikinci şahsı gösterir. -553-

s. I/03/03, I/03/72, I/04/47, I/04/61, I/05/18, I/05/39, I/05/52, I/06/129, I/06/147, I/06/47, I/06/66, I/06/70, I/07/103, I/07/44, I/07/58, I/08/101, I/08/116, I/08/50, I/08/51, I/08/52, I/08/85, I/10/95, I/100/49, I/101/50, I/102/17, I/105/33, I/107/24, I/109/19, I/109/29, I/109/31, I/109/48, I/11/59, I/110/55, I/111/04, I/111/122, I/112/23, I/112/45, I/112/48, I/112/60, I/112/83, I/113/28, I/113/81, I/114/42, I/115/10, I/115/48, I/115/55, I/119/25, I/119/83, I/120/08, I/120/09, I/120/10, I/120/11, I/121/116, I/122/04, I/123/80, I/124/19, I/126/06, I/126/17, I/126/38, I/126/52, I/126/70, I/128/04, I/128/06, I/128/41, I/128/52, I/128/61, I/129/14, I/131/41, I/133/56, I/135/26, I/137/10, I/137/29, I/138/123, I/138/131, I/138/83, I/139/23, I/139/33, I/139/39, I/139/41, I/14/27, I/14/68, I/140/04, I/144/21, I/144/30, I/144/54, I/144/73, I/145/03, I/145/31, I/145/34, I/145/65, I/147/39,

I/147/58, I/147/61, I/148/03, I/148/07, I/15/42, I/15/75, I/15/88, I/152/128, I/152/133, I/152/37, I/152/47, I/152/67, I/152/68, I/152/69, I/152/70, I/152/72, I/152/94, I/153/105, I/153/110, I/153/113, I/153/82, I/155/29, I/157/22, I/157/25, I/157/47, I/157/48, I/157/49, I/157/53, I/158/41, I/161/43, I/161/49, I/161/52, I/161/53, I/20/29, I/20/44, I/20/54, I/20/73, I/20/79, I/20/80, I/20/89, I/21/92, I/22/11, I/22/37, I/22/42, I/23/20, I/23/41, I/25/16, I/25/52, I/26/42, I/26/76, I/27/76, I/28/22, I/28/43, I/29/08, I/30/30, I/33/07, I/33/09, I/33/10, I/35/27, I/35/28, I/35/44, I/36/61, I/37/56, I/38/61, I/38/62, I/38/72, I/39/94, I/40/07, I/41/35, I/41/57, I/42/56, I/42/77, I/43/18, I/43/35, I/44/11, I/44/57, I/44/64, I/44/65, I/45/05, I/45/16, I/45/43, I/47/62, I/47/75, I/48/57, I/49/23, I/49/29, I/49/48, I/49/82, I/52/01, I/52/53, I/52/56, I/52/94, I/53/25, I/53/51, I/54/08, I/54/22, I/54/59, I/54/73, I/55/41, I/56/57, I/56/75, I/58/16, I/58/18, I/58/24, I/58/39, I/58/40, I/58/99, I/60/100, I/60/103, I/60/104, I/60/71, I/61/11, I/61/42, I/62/29, I/63/09, I/63/47, I/64/06, I/64/07, I/64/22, I/64/24, I/65/17, I/65/48, I/66/30, I/66/45, I/66/46, I/66/52, I/66/55, I/69/04, I/69/05, I/69/88, I/69/90, I/69/95, I/69/99, I/70/67, I/72/06, I/72/13, I/72/22, I/72/41, I/72/43, I/72/66, I/72/76, I/73/24, I/74/23, I/74/24, I/74/65, I/76/42, I/76/62, I/77/57, I/82/12, I/83/18, I/83/48, I/83/61, I/85/58, I/85/63, I/86/03, I/86/04, I/86/14, I/86/17, I/86/54, I/87/01, I/87/107, I/87/22, I/87/71, I/88/41, I/90/42, I/90/57, I/91/30, I/92/54, I/94/75, I/94/81, I/95/05, I/95/06, I/95/123, I/95/81, I/96/43, I/98/122, I/98/75, I/98/83, I/99/01, I/99/17, I/99/23, I/99/24, I/99/26, I/99/27, I/99/71, II/01/36, II/02/80, II/03/32, II/03/33, II/03/34, II/03/46, II/03/82, II/04/61, II/04/94, II/05/108, II/05/75, II/06/70, II/07/147, II/08/23, II/13/01, II/13/50, II/14/76, II/16/28, II/16/87, II/17/09, II/17/39, II/18/02, II/19/122, II/19/124, II/19/49, II/19/56, II/20/52, II/20/53, II/20/74, II/23/05, II/23/140, II/23/167, II/23/168, II/23/78, II/23/83, II/25/102, II/25/113, II/25/83, II/26/05, II/27/32, II/27/34, II/27/46, II/27/50, II/28/16, II/28/17,

II/28/66, II/28/67, II/28/82, II/28/90,
II/29/07, II/29/12, II/29/33, II/29/38,
II/29/94, II/29/95, II/31/50, II/33/07,
II/33/81, II/33/82, II/34/48, II/38/103,
II/38/49, II/38/58, II/38/76, II/38/81,
II/39/100, II/39/14, II/39/143, II/39/166,
II/39/172, II/39/174, II/39/181, II/39/190,
II/39/21

S. I/134/47

s.+ ĩ I/152/69, I/74/102, I/94/75

s.+ á I/43/01

s.+ ĩñ I/72/86

s.+ de I/05/39, I/10/95, I/33/123,
I/37/37, I/59/64

s.+ den I/153/83, I/18/08, I/20/82,
I/24/59, I/52/38, I/52/98, I/54/36, I/61/50,
I/70/67, II/13/56, II/33/80

s.+ ðen II/03/32

s.+ e I/156/37, I/25/35, II/34/78

s.+ ē II/24/79

s.+ i I/01/34, I/01/35, I/06/136,
I/06/150, I/08/127, I/107/10, I/11/66,
I/112/48, I/117/17, I/123/01, I/128/03,
I/134/48, I/137/29, I/145/46, I/147/53,
I/15/22, I/152/37, I/152/70, I/153/110,
I/25/22, I/33/119, I/37/38, I/42/25,
I/44/58, I/48/63, I/52/61, I/53/47, I/58/78,
I/60/74, I/62/29, I/64/30, I/67/55, I/69/75,
I/79/42, I/83/11, I/95/101, I/95/107,
I/95/115, I/98/113, II/19/102, II/19/154,
II/23/140, II/23/141, II/30/28, II/39/131

s.+ in I/14/07

s.+ iñ I/132/63, II/13/46

s.+ ñ I/157/49, I/38/60

s.+ inki I/94/66

s.+ inki I/146/67, I/32/95

s.+ inkine II/13/22

s.+ iñ I/101/52, I/105/33,
I/109/55, I/109/58, I/11/58, I/11/76,
I/112/56, I/112/76, I/115/16, I/116/26,
I/116/49, I/121/30, I/123/13, I/124/27,
I/132/34, I/134/55, I/137/19, I/137/20,
I/137/30, I/137/50, I/137/58, I/14/28,
I/140/64, I/144/54, I/146/69, I/152/38,
I/157/54, I/157/77, I/161/44, I/18/63,
I/27/73, I/47/46, I/47/47, I/47/84, I/48/75,
I/52/75, I/58/36, I/58/84, I/63/53, I/64/90,
I/66/18, I/66/36, I/69/70, I/70/73, I/70/74,
I/72/06, I/73/27, I/74/101, I/74/34,
I/74/96, I/75/58, I/79/72, I/80/21, I/86/05,
I/86/65, I/93/43, I/94/67, I/98/62, I/99/13,

II/02/20, II/05/36, II/05/74, II/09/71,
II/13/26, II/23/100, II/25/105, II/25/99,
II/28/06, II/28/18, II/28/30, II/29/02,
II/29/33

s.+ iñki I/152/81

s.+ iñki I/119/10

s.+ iñkini II/04/93

s.+ iynen I/18/16

s.+ ne I/03/45

s.+ nen I/147/09, I/15/43, II/01/83

s.+ ni I/146/06

sén : bk. sen -4-

s. II/29/43

s.+ i I/42/20, I/52/49, II/02/59

señ : bk. sen -3-

s. II/03/16

s.+ añ I/61/49

s.+ inki I/44/22

sēn : bk. sen -5-

s. I/114/33, I/114/42, I/77/25,
II/05/100

s.+ de I/47/76

sēñ : bk. sen -2-

s. I/152/37

s.+ iñ I/44/21

sence : Sana göre, sana kalırsa. -1-

s. I/28/29

sene : Yıl, sâl. -431-

s. I/01/57, I/01/71, I/02/45,
I/03/91, I/04/11, I/04/14, I/04/15, I/05/14,
I/10/100, I/10/116, I/10/81, I/102/65,
I/103/62, I/104/26, I/104/27, I/106/05,
I/107/11, I/107/31, I/108/35, I/110/10,
I/110/42, I/111/111, I/112/35, I/112/37,
I/112/63, I/112/64, I/113/102, I/113/103,
I/113/106, I/113/108, I/113/109,
I/113/110, I/113/23, I/113/51, I/113/54,
I/113/68, I/113/99, I/115/38, I/115/39,
I/115/41, I/117/38, I/118/02, I/119/26,
I/12/14, I/120/34, I/122/58, I/123/43,
I/123/44, I/124/05, I/125/01, I/125/28,
I/125/31, I/125/92, I/126/67, I/126/68,
I/129/54, I/131/56, I/132/53, I/133/07,
I/133/12, I/133/27, I/134/11, I/135/41,
I/137/36, I/137/48, I/138/34, I/138/63,
I/138/85, I/138/86, I/139/23, I/14/06,
I/14/65, I/140/35, I/140/44, I/144/09,
I/144/50, I/145/12, I/147/16, I/147/22,
I/147/26, I/148/08, I/149/12, I/149/28,
I/149/49, I/149/50, I/149/59, I/149/69,
I/150/45, I/153/06, I/153/07, I/154/05,

I/155/36, I/156/24, I/157/76, I/158/28,
I/16/50, I/160/23, I/17/37, I/17/60,
I/17/64, I/19/15, I/21/75, I/21/76, I/21/81,
I/21/82, I/22/09, I/23/08, I/23/36, I/24/29,
I/24/30, I/24/33, I/24/34, I/24/35, I/24/60,
I/24/62, I/25/07, I/25/38, I/27/34, I/27/35,
I/28/48, I/30/48, I/31/25, I/32/49,
I/33/139, I/33/148, I/33/60, I/33/86,
I/34/11, I/35/10, I/35/13, I/35/38, I/35/53,
I/36/14, I/37/11, I/37/12, I/37/31, I/38/56,
I/39/91, I/40/02, I/40/16, I/40/17, I/40/75,
I/40/76, I/41/04, I/41/05, I/42/15, I/42/16,
I/43/32, I/45/09, I/45/28, I/46/09,
I/46/123, I/46/43, I/47/20, I/47/45,
I/47/58, I/49/40, I/50/11, I/50/22, I/50/43,
I/50/53, I/50/54, I/53/20, I/54/17, I/54/18,
I/54/19, I/54/21, I/54/24, I/54/35, I/55/14,
I/55/15, I/55/33, I/55/66, I/57/44, I/57/45,
I/57/52, I/59/02, I/59/36, I/59/38, I/60/38,
I/60/51, I/63/03, I/63/07, I/63/29, I/63/36,
I/63/50, I/64/108, I/64/87, I/65/03,
I/65/11, I/65/15, I/65/47, I/66/49, I/68/02,
I/69/104, I/69/93, I/69/94, I/69/95,
I/72/18, I/75/08, I/75/12, I/75/18, I/75/40,
I/76/05, I/77/54, I/78/13, I/78/52, I/79/33,
I/79/40, I/79/54, I/79/69, I/82/07, I/83/44,
I/84/21, I/84/31, I/86/21, I/87/103,
I/87/25, I/88/33, I/93/36, I/93/46, I/93/48,
I/93/51, I/94/02, I/94/04, I/94/86, I/95/75,
I/95/86, I/99/68, II/01/11, II/04/72,
II/07/65, II/08/69, II/09/44, II/09/55,
II/09/84, II/13/28, II/14/50, II/19/111,
II/19/114, II/19/133, II/19/18, II/19/19,
II/19/22, II/19/24, II/20/74, II/22/02,
II/22/03, II/22/83, II/23/118, II/23/208,
II/23/212, II/23/50, II/24/44, II/25/33,
II/25/34, II/25/82, II/26/26, II/28/04,
II/28/08, II/28/20, II/28/29, II/28/51,
II/29/01, II/29/28, II/29/30, II/29/31,
II/31/05, II/31/35, II/32/42, II/34/12,
II/34/23, II/37/04, II/37/14, II/37/60,
II/38/92, II/38/95, II/39/128, II/39/174

S. I/03/26

evel s. I/17/03, I/17/05

geçen s. I/16/03, I/17/05

s.+ de I/117/38, I/140/34,
I/140/43, I/39/86, I/64/122, I/64/46,
I/64/48, I/66/29, I/69/93, II/15/91

s.+ den I/113/109, I/113/110,
I/113/111, I/113/68, I/125/35, I/156/09,
I/23/58, I/82/07, I/86/65, II/07/110,

II/34/12

s.+ di I/149/50

s.+ dir I/07/99, I/09/04, I/106/25,
I/107/36, I/12/36, I/134/05, I/14/50,
I/140/49, I/144/71, I/146/09, I/147/07,
I/17/28, I/24/60, I/28/48, I/36/37, I/37/20,
I/38/53, I/38/58, I/41/05, I/45/29, I/45/59,
I/46/117, I/49/36, I/49/51, I/49/55,
I/55/39, I/55/40, I/69/39, I/69/41, I/75/40,
I/79/33, I/83/15, I/83/63, I/88/37, I/93/60,
I/99/33, II/19/82, II/19/96, II/22/69,
II/28/01, II/28/15, II/35/16, II/35/20

s.+ lēde I/75/33, II/24/107

s.+ lēdir I/03/66

s.+ ler I/79/10

s.+ lēr boyu I/88/34

s.+ lerce I/120/60

s.+ lerde I/68/25

s.+ lērden bēri I/17/07

s.+ lerdir I/03/96

s.+ leri I/109/53

s.+ niğ I/05/10, I/110/50

s.+ nız I/14/73

s.+ si I/40/04

s.+ sinden I/140/04

s.+ yī I/59/37

s. yapTım yapTım I/85/45

s.+ ye I/79/93, II/10/40

s.+ yi I/05/13

s.+ yī I/05/13

senē : bk. sene -3-

s. II/19/31

s.+ den II/21/79

senē : bk. sene -1-

s.+ dir II/39/122

senē : bk. sene -11-

s. I/05/09, I/10/81, I/138/05,
I/138/85, I/24/30, I/24/35, I/69/103,
I/69/40, I/72/46, I/84/32, II/21/79

seņe : bk. sene -2-

s. I/04/08, I/113/105

sēne : bk. sene -2-

s. II/27/18

s.+ yi II/27/36

sēne : bk. sene -51-

s. I/03/25, I/108/47, I/125/37,
I/125/45, I/133/50, I/143/76, I/155/08,
I/155/10, I/22/27, I/33/85, I/38/11,
I/42/24, I/42/39, I/42/61, I/43/10, I/44/48,
I/45/06, I/46/36, I/46/37, I/52/16, I/53/36,
I/53/39, I/53/40, I/87/46, II/03/12,

II/05/76, II/06/22, II/06/78, II/08/90,
II/14/05, II/14/20, II/23/17, II/28/20,
II/28/21, II/28/93, II/31/33, II/31/45,
II/35/113

s.+ den I/125/40, I/125/42,
I/125/46, II/27/36

s.+ dir I/142/43, I/42/28, II/06/78

s.+ ye I/125/40

sênē : bk. sene -4-

s. I/33/85, II/10/18, II/10/19,
II/11/39

sené : bk. sene -5-

s. II/09/16

s.+ de II/31/22

s.+ dir II/09/54

s.+ ydi I/153/10

s.+ yi II/07/86

senelig : bk. senelik -3-

s. I/21/84, II/22/17, II/22/20

senelik : Üzerinden ... sene geçmiş olan,
yıllık. -19-

s. I/107/69, I/142/26, I/147/26,
I/147/27, I/147/35, I/156/04, I/157/06,
I/160/23, I/160/26, I/64/35, II/04/08,
II/04/12, II/24/44, II/24/45, II/24/47,
II/24/48

Sengin : bk. zengin¹ -1-

S.+ idi I/25/08

Senginne - : Zenginlemek, zenginleşmek.
-1-

S.- di I/126/44

Senginneş - : bk. zenginleş- -1-

S.- dikci II/01/39

seni : bk. sene -30-

s. II/01/07, II/01/09, II/05/52,
II/07/13, II/08/10, II/08/11, II/10/74,
II/19/24, II/20/73, II/24/07, II/33/59,
II/39/115, II/39/80, II/39/82, II/39/92

s.+ den II/07/85

s.+ di II/24/04

s.+ dir II/28/94, II/39/117,
II/39/122, II/39/126

s.+ ydi I/05/06, I/87/47

s.+ ye I/122/87, I/144/49, I/16/22,
I/54/33, II/07/85

s.+ yi II/01/10, II/25/03

senī : bk. sene -1-

s.+ dir yapādım I/30/18

senī : bk. sene -1-

s.+ lercé II/30/08

sēni : bk. sene -8-

s. II/02/70, II/05/51, II/05/52,
II/05/55, II/05/58

s.+ di II/02/83

s.+ yne I/46/37

señ : bk. sen -3-

s. I/58/39

s.+ a I/41/35, II/29/03

sēp - : bk. serp- -1-

s.- ēsiñ II/39/52

sepelē - : (Su için) Serpmek. -1-

s.- dik I/33/100

sepet : Kamış, saz, ince söğüt dalları,
hurma lifleri vb.nden örülerek yapılan,
yiycek veya eşyâ taşımaya mahsus,
muhtelif şekillerde, kulplu veya kulpsuz
kap. -1-

s.+ Te I/08/11

sepilē - : bk. sepelē- -1-

s.- lēdi I/33/151

ser - : 1. (Bir şeyi başka bir şeyin) Etkisi
altında kalacak şekilde yaymak, asmak. -
32-

s.- dik I/111/65

s.- dim I/39/80, I/39/82

s.- edik I/18/55

s.- ediK I/18/54

s.- ēdik I/102/76, I/33/48

s.- ēdiK II/08/50

s.- emiyò I/97/14

s.- er I/07/93

s.- eriz I/39/83, I/71/38

s.- erdiK I/08/43, I/126/54

s.- ērdiK I/70/28, I/87/32

s.- eriS I/49/07, I/70/26, II/33/66

s.- eriz I/102/57, I/36/56, I/70/37,
I/70/46, II/33/70

s.- eyoruñ II/32/71

s.- iyo II/29/42

s.- iyoruz I/19/02

s.- iyosun I/85/21

s.- iyoz I/19/25

s.- mek I/102/76

s.- mişlē I/28/25

2. Göstermek amacıyla yaymak,
teşhir etmek. -22-

s.- diñ I/79/20

çeniz s.- ēlēdi II/34/26

s.- ellē I/114/50

s.- ellēdi I/77/11

çiyiz s.- erdik II/23/67

çenizi s.- erlē II/37/27

s.- erlēdi I/77/13
 çejiz s.- erlēdi I/77/09
 s.- ildi II/34/31
 çejiz s.- ili II/37/33
 s.- ilir I/82/31
 çejiz s.- ilir I/32/84
 çeyiz s.- ilir I/32/84
 s.- ilirdi II/34/31
 çeniz s.- ilirdi I/145/52
 çejiz s.- ilirdi I/82/17, II/34/33
 çeyiz s.- ilirdi I/154/16
 çiyiz s.- ilirdi II/23/67
 çejiz s.- iliyō I/32/89
 çejiz s.- iliyodu II/37/19
 çeyiz s.- ilmiye II/17/64
 3. Açarak yaymak. -14-
 s.- ārdım I/41/77
 s.- ēdiK I/107/26, I/107/29
 s.- erdi I/121/05
 s.- erdiK I/123/32, I/123/36
 s.- erdiñ I/41/80
 s.- eriS I/116/26
 s.- eriz I/03/48
 s.- erlerdi I/121/03
 s.- iyin I/124/32
 s.- iyolardı I/97/21
 s.- iyosun II/15/71
 s.- iyoZ I/12/13
sēr - : bk. ser⁻¹ -1-
 s.- dim I/28/39
sér - : bk. ser⁻¹ -2-
 s.- eriz I/03/54
 bk. ser⁻³ -1-
 s.- erdiK I/14/33
sera : Sebze ve meyvelerin yetiştirildiği ve hava şartlarına karşı korunduğu cam ve naylonla kaplı yer, limonluk, ser. -15-
 s. II/19/149, II/19/152
 s.+ da yapıyoz II/19/150
 s.+ la II/19/146
 s.+ lā I/32/24, I/32/25, II/19/145,
 II/20/19
 s.+ lān I/83/59
 s.+ lağ II/19/148
 s. mera I/33/38
 s.+ ya II/19/151
 s.+ yı II/19/153, II/19/154
serā : bk. sera -10-
 s. II/35/15
 s.+ da I/57/50, II/19/157, II/36/11

s.+ lāda II/35/14
 s.+ nıñ II/38/33
 s.+ sı II/35/14
 s.+ ya II/36/11
 s. yapıyoz II/38/32
serbesT : Herhangi bir kısıtlamaya, şarta ve zorlamaya bağlı olmadan davranabilen, istediği gibi karar verip istediği gibi hareket edebilen. -1-
 s. I/44/95
serbeş : bk. serbesT -1-
 s. I/138/90
sergi : Serilen, yayılan şey, yaygı, halı, kilim, örtü vb. -1-
 s. I/143/26
seri : Hızlı, çabuk, sür'atli. -1-
 s. I/125/11
serim : Serum, vücûdun su ihtiyacı yanında besleyici maddeleri de sağlayan ve damar yoluyla vücûda verilen sıvı. -1-
 s. I/104/09
serin : Soğuşa yakın, soğukça (hava). -3-
 s. I/139/30
 s.+ ceciK I/144/04
 s.+ dir II/23/179
serinne - : Serinlemek, (hava için) sıcaklığı azalmak, serin bir durum almak, hafifçe soğumak. -1-
 s.- rse II/22/48
serinnet - : Serinletmek, serin duruma getirmek, serinlik vermek. -1-
 s.- Tiriz I/129/64
serit - : bk. seyred- -1-
 s.- cen I/38/70
sermāye : Bir gelir elde etmeye imkân sağlayan bütün araçlara verilen ad, üretim araçlarının bütünü. -1-
 s.+ η II/38/118
sermē : <serme+ye : Sermek işi.-1-
 s. I/32/82
sermek : Göstermek amacıyla yaymak, teşhir etmek işi.-3-
 s. I/102/76, I/82/24
sermiden : (?) -1-
 s. I/58/28
serp - : Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak. -1-
 s.- erler I/26/41
serseri : Belli bir işi ve yeri olmayan,

- başıboş (kimse), hayta. -1-
s. II/28/31
- sert** : 1. Bağışlaması, hoşgörüsü olmayan, katı, ters. -7-
s.+ idi I/128/61, I/48/48
2. Hiddetli biçimde, yüksek sesle.
s. II/22/22, II/22/23
3. Çizilmesi, kırılması, buruşması, kesilmesi veya çiğnenmesi güç olan, pek, katı, yumuşak karşıtı.
s. I/139/57
4. Soğuk ve şiddetli.
s. II/30/11
5. İncitici, kırıcı.
s. I/05/71
6. Keskin, ani ve şiddetli bir biçimde.
- sert** : bk. sert⁴ -2-
s. I/130/33, I/45/10
bk. sert⁶
s. I/45/10
- sért** : bk. sert⁶ -1-
s. II/01/21
- sertÇe** : Sert bir biçimde. -1-
s. I/129/63
- serveT** : Varlık, zenginlik, mal mülk. -1-
s.+ i sāmānımız I/14/71
- servis** : 1. Herhangi bir kuruluşun ulaşım işlerinde kullanılan taşıma aracı. -12-
s. I/69/39, I/69/41, II/29/76
s. arabalāmız II/29/13, II/29/84
s.+ i II/29/76
s.+ inen I/69/39, I/69/40
s.+ ĩnen I/53/48
s.+ te II/29/75, II/29/76
s. virdi I/53/48
2. Sofrada hizmet etmekle görevli kimsenin yaptığı iş ve bu işin yapılma biçimi, sofrada hizmeti. -2-
s.+ ĩ II/17/29
s. yapañ I/44/79
- servis** : bk. servis² -2-
s. I/156/23
s.+ le I/156/23
- ses** : Kulağın duyabildiği titreşim, seda, ün. -23-
s. I/05/43, I/81/57, I/81/58, II/02/60, II/20/59, II/20/60, II/31/09
s.+ i I/06/121, I/11/69, I/33/78
- s.+ im I/152/71
s.+ imi II/37/09
s.+ ini I/11/68, II/02/60, II/35/50
s.+ iñ I/15/74
s.+ iñi alıyo II/08/66
s.+ lēni I/59/31
s.+ ten II/13/06, II/20/63, II/20/64
- sēs** : bk. ses -3-
s. II/05/49
s. yapādi II/05/47
s. yapmıyō II/05/47
- seslen** - : Bir şey söylemek için sesini çıkarmak veya cevap vermek. -2-
s.- emedim I/72/58
s.- mezdik I/77/61
- sesli** : Ses çıkararak. -2-
sesli s. I/26/24
s. sesli I/26/24
- seş** - : bk. seç- -2-
s.- diler I/53/46
s.- miş I/25/14
- seşmen** : bk. seçmen -3-
s. I/46/16, I/56/33
s.+ i I/46/15
- set I** : Toprağın kaymasını veya suyun akmasını önlemek için yapılan kalın duvar, seki. -3-
s.+ in II/20/61
s.+ indi II/28/63
s.+ li I/81/55
- set II** : 1. Altın, gümüş vb. takımı. -2-
s. II/17/54
s.+ ti II/17/55
2. Kıyafet takımı. -1-
s. I/151/26
- sev** - : Sevgi ve bağlılık duymak, çok hoşlanmak, gönül vermek. -115-
s.- di I/155/84, II/31/25
gözünü s.- dīmi I/79/66
s.- dīne II/23/98, II/38/92
s.- dīyinin I/95/34
s.- di_jim I/64/82
s.- diK I/01/73
s.- dilē I/160/29, II/08/20
s.- dim I/93/30
gözünü s.- dim I/79/50, I/79/70
gözünü s.- dimiñ I/79/39, I/79/58
s.- ēdiK I/148/05
s.- ellē II/23/122
s.- eller I/140/30, I/140/31

s.- ellerdi I/137/38
s.- ellerdin I/137/34
s.- em I/110/22, I/95/101,
I/95/107, I/95/115
s.- emeSsin I/110/23
s.- emezdiK I/44/94
s.- emezsiņ II/23/120
s.- en I/52/56, I/96/58, II/09/29,
II/23/81
s.- ennē I/155/98
s.- ennere II/31/31
s.- eņ I/24/07
s.- er I/111/18, I/111/45, I/111/50,
I/119/16, I/119/20, I/132/48, I/132/49,
I/32/39, I/52/56, I/83/76, I/86/53
s.- eŗ I/32/39
s.- erdi I/21/77
s.- ērdi II/23/41
s.- erdim II/19/131
s.- erim I/111/16, I/119/16,
I/137/52, I/67/60
s.- erin I/119/17, I/119/18,
I/119/20, I/137/29, I/137/45, I/137/46,
I/137/51, I/137/52, I/138/24, I/138/25,
I/14/64, I/52/37, I/53/12, I/67/32
s.- eriz I/06/100
s.- erle I/83/78
s.- erlē I/112/42
s.- erler I/140/32
s.- erlermişTi I/06/126
s.- ermiş I/91/12
s.- ermişdi I/110/20
s.- ersen I/111/48
s.- ērsen I/49/26
s.- ērsen I/28/46
s.- iceņ I/120/08
s.- iliyor I/110/17
s.- ilmēz I/52/57
s.- ivedi II/20/55
s.- iyo I/110/22, I/133/01, I/44/96,
II/31/25
s.- iyolla I/17/55
s.- iyom I/159/43, I/96/62
s.- iyon I/67/36
s.- iyor I/133/01
s.- iyoz I/38/22
s.- iyuz I/38/19
s.- medim II/23/121
s.- men I/24/10, II/18/15
s.- mēyom I/24/14
s.- meyon I/152/99

s.- mez I/137/45, I/137/46,
I/137/52
s.- mezseņ I/49/26
s.- miyo I/111/58
s.- miyon I/67/34, I/67/36
s.- miyor I/65/59
s.- miyuru II/22/45
s.- miyoz I/97/33
s.- sin I/110/27
sēv - : bk. sev- -2-
s.- dik I/154/05
s.- miş I/39/45
sēv - : bk. sev- -3-
s.- iyin I/157/24
s.- medi I/142/60
s.- meseydim I/47/74
sēv - : bk. sōv- -1-
s.- ūp mūvmedik II/12/08
sevaP : Hayırlı bir davranış karşısında
Tanrı tarafından verileceğine inanılan
ödül. -1-
s. I/06/85
sevdır - : Sevmesini sağlamak, sevmesine
izin vermek. -1-
s.- iz II/23/123
sevdır - : bk. sevdır- -1-
s.- mezlē II/23/121
sever : bk. sefer-11-
s. I/07/93, I/125/88, I/127/19,
I/156/20, I/65/16, II/01/45, II/01/69,
II/17/47, II/22/29
s.+ de II/17/48
sever : bk. sefer-3-
s. I/97/47, II/06/19, II/17/48
sevgi : İnsanı bir şeye veya bir kimseye
karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye
yönelten duygu.-11-
s. I/110/25, I/120/51, I/152/37,
II/34/24
sayğı s. I/01/66, I/104/22,
I/120/51, I/20/81, I/55/71, I/64/20,
II/16/47
sevgili : 1. Sevilen ve âşık olunan kimse,
yavuklu, dost, yâr, canan. -7-
s.+ m I/25/49, I/95/112, I/95/98
s.+ ŋ I/11/58
2. Sevgi ve bağlılık duyulan,
kendisine sevgi beslenen kimse.
s. I/06/72, I/06/79, I/06/96
sevi : Aşk. -1-
s.+ si I/25/41

- sévi** : bk. sevi -1-
s.+ sine II/05/19
- séví** : bk. sevi -1-
s.+ si II/05/19
- sevin** - : Sevinç duymak, mutlu olmak. -
3-
s.- dik I/110/48
s.- irin I/37/23
s.- iyo II/37/36
- sévinc** : Sevinç, İçte duyulan hoşnutluğun dışı vuran belirtisi, sevinme hâli, neşe, coşku. -1-
s.+ ine I/25/51
- seviş** - : Birbirini sevmek. -1-
s.- incesi II/16/74
- seviye** : Düzey, bir yüzeyin veya bir noktanın yüksekliğindeki yatay sınır. -
1-
s.+ si I/122/39
- seviyi** : bk. seviye -1-
deniz s.+ si II/38/50
- sevtā** : Siftah, ilk kez. -2-
s. I/72/82
ilK s. I/157/56
- sévtē** : bk. sevtā -1-
s.+ si I/27/16
- seyar** : bk. seyyar -1-
s. jandarmaydı I/138/111
- seyir** : 1. Eğlenmek için bakma, hoşlanarak bakma, temaşa. -4-
s. I/26/21, II/35/55
2. Bir şeyi zevk alarak gözle izleme, bakma.
s.+ e I/93/25
- seyir çıkattır-** : Eğlendirmek, eğlendirme amacıyla etkinlikte bulunmak.
s. çıkattıranı I/87/93
- seyirci** : İzlemek, eğlenmek için bakan kimse, izleyici. -1-
s.+ ler I/26/19
- seyman** : bk. sēman -3-
s. cizilirdi I/102/21, I/102/27
s.+ nan I/102/24
- seyran** : Gezme, gezinme. -1-
bayram s. I/03/90
- séyrecik** : Seyrecik, çok seyrek, çok aralıklı. -2-
s. I/85/51, I/85/52
- seyred** - : Seyretmek, eğlenmek, görmek, öğrenmek vb. için bakmak, izlemek. -
1-
s.- ir I/146/31
- seyreK** : Çok bulunmayan, az rastlanan, nadir. -1-
s. I/26/65
- seyretmekçe** : (?) -1-
s. I/134/13
- seytin** : bk. zeytin -1-
s.+ nen I/154/17
- seytinyā** : bk. zeytinyā -1-
s. I/109/13
- seyTinyā** : bk. zeytinyā -1-
s.+ nı I/109/16
- seyyar** : Belli bir yeri olmayan, gezici, gezgin. -1-
seyyar jandarma : Sabit olmayan, gezici jandarma.
s. jandarmanın I/138/130
- seyyāt** : Seyahat, yolculuk. -2-
s.+ a I/64/104
- sezeryan** : Karın ve döl yatağının kesilerek bebeğin alınmasına dayanan doğum yöntemi. -1-
s.+ nan II/30/51
- sezon** : Belirli bir süre, çiftçiler için ekip biçme dönemi. -1-
sezon soğu : Belli bir sürenin sonu, ekip biçme işlerinin bittiği dönem.
s. soğu I/03/104
- sı** - : Sıgmak, bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek. -
4-
s.- amadıKca I/50/74
s.- amıyoz II/14/53, II/14/54
s.- ardıK I/55/29
- sī** - : bk. sı- -1-
s.- dık I/50/21
- sı** : bk. su -1-
s.+ yın I/58/64
- sı_aşlı** - : Sığışlamak, el içi ile bir şeyi düzler gibi yapmak, okşamak, sevmek, sıvazlamak. -1-
s.- yıviriS II/08/54
- sı_ıl** : bk. sığır -2-
s.+ lara I/55/01
s.+ ların I/10/113
- sı_m** - : Sığınmak, korunmak amacıyla bir yere veya birine başvurmak, başkalarının yardım ve korunmasına ihtiyaç duymak. -1-
s.- man II/16/07
- sı_ında** : (?) -1-

s. I/56/24
sıır : bk. sığır -4-
s. I/01/46, I/01/52, I/122/20,
I/124/09, I/124/14, I/128/15, I/131/35,
I/14/42, I/158/18, I/23/45, I/30/48,
I/33/116, I/33/39, I/46/58, I/46/63,
I/63/60, I/63/61, I/70/62, I/98/68, II/05/17,
II/07/52, II/10/54
s.+ a I/130/16, I/46/66
s.+ dan I/23/62
s.+ ı I/03/62, I/124/14, I/65/54,
I/99/58
s.+ ımız I/120/14
s.+ inan II/07/53
s.+ nı I/05/46
s.+ ın I/130/20, I/155/47, II/27/35,
II/38/42
s.+ lāmıS II/38/44
s.+ lan II/38/44
s.+ ları I/18/20
s.+ lârı I/152/18
s. sîpa II/32/11
sıır : bk. sığır -1-
s. I/70/63
sıır : bk. sığır -1-
s.+ ımıS II/03/08
sıcacığ : bk. sıcacık -1-
s. I/32/25
sıcacık : Yeter derecede ve hoş a giden bir
sıcaklığı olan. -2-
s. I/116/51, I/85/46
sıcacık : bk. sıcacık -1-
s. I/48/21
sıcağ : bk. sıcak¹ -4-
s. I/132/38
bk. sıcak²
s. I/111/77
bk. sıcak³
s. I/111/34
sıcak : 1. Isısı yüksek olan, çok ısınmış. -
12-
s. I/23/19, II/15/67, II/15/69,
II/34/99, II/39/73, II/39/74
2. Yakmayacak derecede ısı olan,
yakmayacak kadar ısı veren, soğuk karşıtı.
s. I/111/10, I/111/11, I/121/55
s.+ da I/111/77
3. Havadaki yüksek ısı.
s. II/11/66, II/14/78
sıcak : bk. sıcak² -1-
s.+ a I/44/47

sıcağ : bk. sıcak³ -4-
s. I/60/61, II/24/13, II/24/15
s.+ da I/81/07
bk. sıcak¹
s. I/60/61
sıcağlı : <sıcaklık+ı : Sıcak olan şeyin
durumu, etkisi veya sıcak olan şeyin
niteliği, hararet. -1-
s.+ nı I/116/17
sıcacık : bk. sıcacık -1-
s. I/76/75
sıç - : Dışkıyı vücuttan dışarı atmak. -
1-
s.- acām I/08/106
sıçan : Sıçangillerden, fareden iri, zararlı
birçok türü bulunan kemirgen, memeli
hayvan. -4-
s. I/130/81, I/79/43, I/79/52
s.+ nar I/08/104
sıçancığ : Sıçancık, küçük ve sevimli
sıçan. -1-
s. I/08/105
sıçırā - : Sıçramak, bir uyarı veya heyecan
sebebiyle ürkerek birdenbire olduğu yerde
doğrulur gibi sarsılmak. -1-
s.- rdı I/58/45
sıdır - : Sıgdırmak, yanında barındırmak.
-1-
s.- abildi I/50/21
sıfır : 1. Olmayan, bulunmayan. -7-
s. I/69/02, I/69/13
s.+ dan I/131/59
s.+ dı I/41/90
2. Kendi başına değeri olmayan,
ondalık sayı sisteminde sağına geldiği
rakamı on kere büyüten işaret (0).
s. I/69/04, I/69/74, I/69/97
sıfırlan - : Sıfırlanmak, sıfırlama işi
yapılmak, yokmuş gibi olmak. -2-
s.+ ıvrıyo I/50/05, I/50/06
sıfra : bk. sofrā -3-
s. I/80/53
s.+ da I/145/32
s.+ yı I/145/41
sığ : bk. sık¹ -1-
s. I/144/03
sığara : bk. sigāra -2-
s. I/53/60
s.+ sı I/53/60
sıgıca : bk. sıkıca -1-
s. II/08/41

sıġır : bk. sıġır -1-
s. I/98/44

sıġır : Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı. -2-
s. II/09/21, II/27/45

sihat : Sihat, saġlık, esenlik. -2-
s. I/64/89
s. versin I/112/39

sihat : bk. sıhat -1-
s. versin I/107/06

sıhıya : bk. sıhiye -1-
s.+ lar I/48/67

sıhiye : Sıhiye, saġlık işleriyle uğraşan resmi daire ve memurlar. -2-
s. I/48/72
ğara s. I/48/72

sık : 1. Benzerleri veya parçaları arasında çok az aralık bulunan, seyrek karşıtı. -5-
s. I/09/54
2. Çok bulunan, çok rastlanan.
s. I/59/64
3. Kısa zaman aralıklarıyla, az aralıklarla.
s. II/32/75

sık sık : Az aralıklarla, arası çok geçmeden, sık olarak, sıkça.
sık s. I/107/34
s. sık I/107/34

sık : bk. sık³ -1-
s. I/18/41

sık - : 1. Bir şeyin suyunu, yağını, sıvı kısmını basınçla çıkarıp akıtmak. -14-
s.- ālā II/34/99
s.- aḡ II/32/64
s.- aḡ I/60/13
s.- arım I/111/55
s.- arın II/39/76
s.- arıS I/111/75
s.- ıyorus I/132/37

2. Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak.
s.- ādı II/16/81
s.- ādım II/16/88
s.- ardı I/125/83
s.- arları I/25/57
s.- tım I/98/118

3. Silahla ateş etmek.
s.- dı dabancıyan II/01/09

sık - : bk. sık¹ -1-
s.- allā I/119/50

sıkdır - : Sıkırtmak, sıkma işini uygulamak, çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak, sıkmak.-1-
s.- ıdık I/123/40

sıkı : 1. İyice sıkıştırılmış, doldurulmuş, tıkmaz, gevşek olmayan. -12-
2. Zorlu, güçlü ve etkili. -2-
s. I/61/27
s.+ yı I/117/42
3. İlkelerine çok baġlı, hoşgörüsü olmayan, katı. -2-
s.+ ydı I/104/24
s.+ ydı I/104/25
4. Dikkatli, titiz ve göz yummadan uygulanan. -1-
s. I/75/30
5. Güçlü ve çabuk, hızlı. -1-
s. I/128/05
6. Zorlayıcı durum, zorluk.

sıkı sıkı : İyice, iyice sıkarak, sıkıca.
sıkı s. I/123/36, I/123/37, I/47/48, I/48/19, I/98/106
s. sıkı I/123/36, I/123/37, I/47/48, I/48/19, I/98/106

sıkıysa : Kendine güveniyorsa, yüreклиyse.

sıkı : <sıkı⁶+ i- -1-
s.+ sa I/152/72

sıkıca I : Sıkı bir biçimde. -1-
s. I/123/38

sıkıca II : Tarhana, bulgur vd. malzemelerle hazırlanan, içine soğan, yumurta ve çeşitli baharatlar katılan köfte benzeri salçalı bir çeşit yemek, tarhana dolması. -1-
s.+ mız I/76/31

sıkıca : bk. sıkıca I -1-
s. I/123/40

sıkıcacık : Sıkıca, çok sıkı. -1-
s. I/120/52

sıkıcağ : bk. sıkıca I -1-
s. I/48/34

sıkıl - : 1. Can sıkıntısı duymak.-3-
canım s.- ıyö I/37/50
s.- ıyorum I/35/12
2. Sıkıntıya düşmek.
s.- ma I/48/33

sıkıntı : İşsizlik, tekdüzelik, bezginlik vb. sebeplerden doğan ruhsal yorgunluk, cefa, eziyet. -4-

s.+ lar I/63/57

s.+ mız II/29/79

sıkıntı çek- : Zorluk veya yoksulluk içinde yaşamak.

çekdim s. I/63/17

s. çekiyoz I/69/15

sıkıntılı : bk. sıkıntı -1-

s. I/57/05

sıkıntılı : Sıkıntı veren, çileli, kasvetli, meşakkatli. -1-

s. I/23/70

sıkış - : Zor bir durumda kalmak. -2-

s.- dīḡ I/95/22

s.- ıyoḡ II/38/38

sıkışdır - : bk. sıkıştır² -1-

s.- masaḡ I/146/83

sıkışdırma : Sıkıştırma, sıkıştırmak işi. -1-

s. I/88/06

sıkışık : Sıkışmış bir durumda olan. -1-

s. I/35/33

sıkışık : bk. sıkışık -1-

s. II/38/41

sıkıştır - : 1. Ansızın, gizlice ve karşısındakinin isteyip istemediğine bakmadan bir şeyi vermek, tutuşturmak.-

2-

s.- ıcaḡtḡ I/07/70

2. Zorlamak.

s.- ıladı I/110/53

sıkıştır - : bk. sıkıştır² -1-

s.- ırlardı I/61/29

sıkıla - : Çok ağlamak, göz yaşları dökmek, sızlamak. -1-

s.- rız I/125/06

sıklı - : bk. sıkıla- -1-

s.- ncāsa I/125/05

sıkrā : Sıkra, cimri. -1-

s. I/144/71

sıma : Sima, yüz. -3-

s. I/64/29

s.+ da I/64/29

s.+ dan I/64/30

sınav : Öğrencilerin veya bir işe girmek isteyenlerin bilgi derecesini anlamak için yapılan yoklama, imtihan, test. -2-

s.+ lara I/36/23, I/36/24

sınıf : 1. Öğrencilerin yıllık öğrenime göre ayrıldıkları bölümlerden her biri. -43-

s. I/01/07, I/113/04, I/122/55, I/41/02 s.+ a I/11/04, I/16/19, I/16/20, I/72/10, I/78/43, I/93/47

s.+ aÇaK I/24/17

s.+ da I/154/04

s.+ dan I/14/09, I/16/38, I/29/07, I/78/37, I/89/02, II/08/14

s.+ dı II/06/09, II/08/11

s.+ dıydı II/06/09

s.+ dıydım I/10/99

s.+ ı II/07/10, II/07/102, II/07/12, II/08/08

s.+ ıdı I/93/45

s.+ ıḡ II/08/15

s.+ ı I/93/47

s.+ lara I/44/74

s.+ ları I/32/11

s.+ tan II/34/16

s.+ Tan I/122/13, I/24/23

2. Derslik.

s.+ daydı II/06/09

s.+ ı I/16/27

3. Sınıfta bulunan öğrenciler.

s. I/75/73

sınıfta ğal- : Okulda bir üst sınıfa geçememek.

s.+ ta ğaldı I/24/24

s.+ Tı ğaldı I/24/25

sınır : Bir şeyin nicelik bakımından inebileceği veya çıkabileceği en alt ve en üst sınır, limit. -2-

s.+ da I/58/83, I/58/84

sınıv : bk. sınıf¹ -1-

s.+ ı I/01/08

sıpa : Eşek yavrusu. -1-

sı_ır s. II/32/12

sıpır sıpır : Sıpır sıpır, birbiri ardınca, sürekli olarak (titremek, dökülmek, düşmek). -1-

sıpır s. I/40/45

sıporcu : Sporcu, spor yapan, sporla uğraşan kimse. -1-

s.+ ydu I/69/34

sıra I : 1. Birbiri ardınca veya yan yana düz ve doğru bir şekilde dizilmiş kimselerin veya şeylerin tamâmı, dizi, saf. -28-

s. I/08/19, I/101/37, I/133/30,
I/74/88, II/25/112
arķam s. I/33/79
sıra sıra s. I/150/39
s.+ da I/155/87
s.+ lān II/35/111, II/35/112
s.+ ŋ II/22/20
s. oluyōdu I/38/44
s.+ sı I/12/40, I/12/41, I/74/89
s.+ sına I/149/48
s. sıra sıra I/150/39
sıra s. sıra I/150/39
s. virdiņiz II/22/20
s.+ yā I/38/43
s.+ ya girēdiK I/154/53
s.+ ynan I/127/09
s.+ yla I/07/102
s.+ ynan I/121/17, I/121/18
2. Bir Şeye ayrılan, uygun gōrōlen
veya rastlayan zaman. -9-
s.+ larda I/106/26
ara s. I/150/54, I/31/68, I/64/103,
II/19/108, II/19/109
arada s.+ da I/155/94, I/75/67,
I/75/68
3. Düzgün ve düzenli bir Şekilde
sıralanmış, dizilmiş kimse veya Şeylerin
durumu. -4-
s. I/74/45
s.+ sına II/15/118
s.+ sından II/15/119
4. Sınıf, dershāne vb. yerlerde
kullanılan ve ön tarafında kitap koymaya,
yazı yazmaya elverişli bir yeri bulunan
kanepelikteki mobilya.
sıra II : Kimyon. -2-
s. I/58/21, I/58/25
sırā : bk. sıra I¹ -2-
s. I/65/37
ara s. I/39/89
sıralā - : Sıralamak, art arda dizmek,
sıraya koymak, sıra hāline getirmek. -
1-
s.- İlā I/155/76
sıralan - : Sıraya konulmak. -1-
s.- nırdı I/145/57
sıran sıran : Sıram sıram, dizi dizi, sıra
sıra, boy boy. -1-
s. sıran söğütler birbirine ūtler
I/111/99
sırf : Yalnız, ancak, sādece. -2-

s. I/60/63, II/21/79
sırfa : bk. sofrā -1-
s.+ da I/101/70
sırı : bk. sıra I¹ -3-
s.+ ya I/08/19, I/126/28
s.+ ynan II/07/137
bk. sıra I²-1-
s.+ lāndı II/21/57
bk. sıra I³-1-
s.+ dı II/11/65
bk. sıra I⁴-1-
s.+ yı I/27/05
sırı : bk. sıra II -1-
s.+ ya I/58/33
sırī - : Sırmak, yorgan, Şilte vb.ni iri ve
aralıklı dikmek. -1-
s.- yoņ I/12/19
sırık : Değnekten daha uzun ve kalın ağaç.
-1-
s.+ lar I/121/42
sırıkla - : Sırıkla vurarak kabartmak,
sırıkla çırpılmak. -1-
s.- yacaņ I/12/14
sırım : Bazı işlerde sicim yerine
kullanılan, ince ve uzun, esnek deri
parçası. -1-
s. I/36/76
sırma : Haddeden geçirilmiş, altın yaldızlı
veya yaldızsız ince gümüş tel. -2-
s. II/37/52
s.+ ynan II/39/159
sırma : Sırması olan, sırma ile işlenmiş
veya süslenmiş. -4-
s.+ lı I/151/28, II/03/41, II/39/158
sırmalı : bk. sırmalı -1-
s. II/39/157
sırmı : bk. sırma -1-
s. II/39/157
sırs - : Sallamak, sarsmak. -1-
s.-ınca I/17/25
sırt : 1. İnsanlarda göğsün arkasına isābet
eden ve ense kökü ile bel arasında
bulunan kısım. -47-
s. II/20/43
s.+ ıma I/50/41
s.+ ıma vurudum I/152/42
s.+ ımda I/27/20, I/27/22
s.+ ımınan I/52/77
s.+ ımıSda I/52/17
s.+ ımıza I/144/46, I/47/15,
I/50/43, I/61/31, I/61/36, II/20/43

s.+ ımıza veridi I/139/36
s.+ ımızı II/20/42
s.+ ımızınan I/16/31
s.+ ımızlan II/20/43
s.+ ına I/05/43, I/05/44, I/126/65,
I/58/67, I/58/68, I/58/69, I/59/79, I/59/80,
I/74/73, I/77/44, I/77/47, II/08/54
s.+ ına vuru I/60/47
s.+ ında I/117/44, I/41/84, I/77/44,
I/77/45, I/91/50
s.+ ındaki I/91/79
s.+ ımı I/11/94, I/58/72, II/07/60
s.+ ını I/58/72
s.+ ına I/130/24
s.+ ına vuruP I/152/43
s.+ ınan I/96/34
s.+ ıyınan I/49/69
2. (İnsan için) Üst, üzeri, arka.
s.+ ına I/26/38
s.+ ında I/43/31

sırtlan - : (Bir şeyi veya bir kimseyi)
Sırtına almak, sırtlamak, yüklenmek. -
1-

s.- ır I/81/44

sıt - : bk. saT⁻¹ -3-

s.- ardı I/39/90

s.- ardı I/39/89

s.- ārdı I/39/89

sıtdart : Standart, kabul edilen geçerli
kurallara uyan, her zaman başvurulacak,
esas alınacak olan (tek tip). -2-

s. II/10/03

s.+ Ta I/117/47

sıtayır : (Steyr marka adından) Bir tür
tabanca. -1-

s. dabancı II/28/38

sıtma : Sulak yerlerde ve bataklıklarda
yaşayan sivrisineklerin ısırmasıyla insana
bulaşan, değişik aralıklarla tekrarlanan
ateş nöbetleriyle kendini gösteren, dalak,
karaciğer büyümesinin yanı sıra
kansızlığa sebep olan, tedâvi edilmezse
ölüme yol açabilen mikrobik hastalık. -
4-

s. I/37/32, II/23/177

s.+ dan II/23/178

sıtok : Stok, kullanılmak veya satılmak
üzere bir yerde toplanmış, depolanmış
mal, eşyâ, ham madde, yedek parça; istif.
-1-

sıtok yap- : bir şeyi bir yere çok

miktarda yığmak, biriktirmek, istif etmek,
stok etmek.

s. yapmış I/122/74

sıva - : (Duvar vb. bir yerin yüzeyini) Sıva
ile kaplamak, örtmek. -4-

s.- dık I/46/37, II/23/169,
II/23/172

s.- rdı I/18/53

sıva : Rutûbetten korumak ve daha düzgün
görünmelerini sağlamak için binâların iç
ve dış duvarlarına sürülen, su, alçı, kireç,
kum, çimento vb. maddelerin karışımı ile
hazırlanan harç.

-1-

s. II/19/124

sıvâ - : bk. sıva--2-

s. I/18/53

s.- dık I/18/59

sıvı : Su gibi bulunduğu kabın şeklini
alma ve akıcı olma özelliğine sâhip,
akışkan (madde). -7-

s. I/116/40

sıvı yağ : Havanın normal
sıcaklığında sıvı durumunda bulunan her
türlü yağ.

s. ya I/01/55

s. yâ II/33/78

s. yağ II/15/110, II/15/122

sıvı - : bk. sıva- -3-

s.- cam I/33/124

s.- llar II/02/76

s.- ycı I/63/51

sıvır - : 1. (Bir şey) Kendisine hızla ve
şiddetle sürtünen, dokunup geçen başka
bir şeyin üzerindeki deri, kabuk, zar vb.ni
soymak veya hafifçe yırtmak. -5-

s.- dılar I/42/26

s.- ıp I/77/36, I/77/40

s.- ısı I/87/52

2. Yemek artığı bırakmamak için
tabak ve tencereyi ekmekle iyice silmek.

s. I/87/54

sıvırğı : Harmanda sap toplamaya yarayan
bir çeşit araç. -1-

s.+ ynan I/130/54

sıvırğa : bk. sıvırğı -1-

s. I/88/54

sız - : (Sıvı için çatlak, çizik, gözenek,
yara vb. bir yerden) Azar azar süzülüp
çıkma. -1-

s.- ar I/135/13

sızlā - : Sızlamak, hafiften ve derinden ağrımak, sancımak. -1-

s.- dı II/35/63

sızlı - : bk. sızlā- -1-

s.- yödu I/97/10

sızma : Sızarak gelen, azar azar süzülüp çıkan. -1-

s. I/135/08

sidi : <sidik+i (bk. sīydi) -1-

s.+ ni I/14/34

sifil : Sivil, resmî elbise giymeyen kamu görevlisi. -3-

s. I/68/78

S. I/68/79

sigara : Sigara fabrikalarında kısa, uzun, filitreli, filitresiz olarak özel kâğıtlara sarılıp paketlenen veya elle sarılan, bir ucundan yakılarak dumanı ağızdan içe çekilmek sûretiyle içilen kıyılmış tütün. -1-

sigara iç- : Bir ucundan yakılan sigaranın dumanını ağıza alınan diğer ucundan emerek içe çektikten sonra ağız ve burun yoluyla dışarıya bırakmak ve bu hareketi sigara bitinceye kadar tekrarlamak.

s. içiliyo II/26/34

sigorta : İleride doğabilecek muhtemel bir riskin sebep olacağı zararın belirli bir ücret karşılığında teminat altına alınması ve bu husus için yapılan iki taraflı sözleşme. -3-

s. II/38/114

s.+ m II/39/117

s.+ yı II/38/113

sigorta emeklisi : Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan emekli olmuş kimse.

sigorta hastanesi : Sosyal Güvenlik Kurumu'na bağlı hastane.

sigortalı : Sosyal sigorta kapsamına alınmış (kimse veya iş). -1-

s. II/06/39

sigortu : bk. sigorta -1-

s.+ yı II/12/13

sikerta : bk. sigorta -1-

s. II/32/141

sikiz : bk. sekiz -1-

s. I/42/02

şikā_aT : bk. şikāyet -1-

s. edēdiK I/02/55

şikorta : bk. sigorta -4-

s. I/53/24, I/53/72, I/64/63

s.+ sı I/53/73

şikortā : bk. sigorta -1-

s. I/64/63

şikorta : bk. sigorta -1-

s.+ yı I/145/18

siKorta : bk. sigorta -4-

s. emeklisi I/158/16

s. hastānesine I/60/57

s. hasTānesiniñ I/139/38

s.+ sı II/39/177

şikortalı : bk. sigortalı -3-

s. I/53/19, I/53/21, I/53/23

siKortu : bk. sigorta -1-

s. II/39/175

sil - : 1. (Islak veya kuru bez vb. ile) Sürterek bir şeyin üzerindeki tozu, kiri almak, temizlemek. -7-

s.- ēr I/101/13

s.- erin I/152/19

s.- ērsiñ II/13/34

s.- iP I/87/89

s.- iyō I/106/42

s.- miyoñ I/100/50

2. (Kelime, yazı, çizgi, iz vb.) Yok etmek, iptal etmek.

s.- meden I/20/69

silā : <silah+ı -4-

s.+ nan II/28/65, II/28/76

s.+ nañ II/28/72

s.+ nan vurullar I/121/63

silah : Düşmanı öldürmek, imhâ etmek veya kendini savunmak maksadıyla kullanılan her türlü âlet. -3-

s. I/33/67, I/95/28

silah at- : (Tabanca, tüfek vb. için) Tetiğini çekip ateşlemek.

silah zoru ile : Zorla, cebren.

silāh : bk. silah -1-

s. atarlādı I/153/75

silāh : bk. silah -2-

s. milāh I/05/27

s. zoru ile I/05/24

silāş : Silaj, biçilmiş, belirli boyutlara getirilmiş, bir süre pörsütülmüş ve yeterli düzeyde kuru madde içeren yeşil yemlerin, silo içerisine sıkıştırılarak yerleştirilip hava alması engellenecek biçimde üzeri kapatıldıktan sonra doğal laktik asit bakterileri veya yapay olarak asitlerle fermantasyona uğratılmasıyla

elde edilen konserve yem. -2-
s. I/86/32, I/96/89

silgî : bk. silgi -1-
s. I/35/62

silgi : Kalem, daktilo vb. ile yazılmış, çizilmiş şeyleri silmek için kullanılan kauçuklu madde, lastik. -2-
s.+ miz II/07/11
s. yapâdık II/07/12

silin - : Ortadan kalkmak, yok olmak. -
1-
s.- iniyo I/69/08

silik - : (Üzerindekileri düşürmek için bir şeyi) Sallamak, sarımsak, silkelemek, çırpma. -4-
s.- dik I/139/08
s.- dim I/42/34
s.- iviller I/39/75
s.- ivirdim I/140/55

silkil - : Tane tane dökülmek. (?) -
1-
silkim silkim s.- irdi I/152/98

silkim silkim : Tane tane. (?) -1-
silkim s. silkilirdi I/152/98

silKinti : (Bir hayvanın) Üzerinde bulunanlar, yün vb. -1-
deveniñ s.+ Sî eşşē yük olurmuş
I/01/41

sim : Gümüş veya gümüş gibi parlayan, gümüş gibi beyaz ve parlak olan küçük tanecikler. -4-
s.+ li I/02/23
s.+ niydi I/02/23
s.+ ni I/153/58, I/154/66

simiT : Halka şekline getirilen beyaz un hamurunun fırında çıtır hâle gelinceye kadar pişirilmesiyle elde edilen çoğunlukla susamlı yiyecek. -1-
s.+ den I/67/49

simitçi : Simit yapan veya satan kimse -
2-
s. I/53/35, I/54/72

simsiyah : Çok siyah, tamâmen siyah. -
1-
s. I/54/66

sin : bk. sen -1-
s.+ iñki I/41/58

sinçele - : Dikkat etmek. -1-
s.- mezdi I/48/15

sine : bk. sini -1-
s.+ niñ II/08/126

sinek : Çift kanatlılardan, karasinek, sivrisinek vb. pek çok çeşidi olan uçucu böceklerin ortak adı. -2-
s. I/83/41
s.+ ler I/133/21

sineklik : Sineklerin içeri girmesini önlemek için kapılara ve pencerelere takılan ahşap veya plastik, ince tel geçirilmiş doğrama. -1-
s. yapTı I/133/21

sinema : Bir hareket sâniyede 24 kısma ayrılarak resimlendikten sonra bu resimlerin oluş sırası ile ve aynı hızla gözün önünden geçirilmesi hâlinde bakanın hareketi kesintisizmiş gibi görmesine dayanan göz aldanmasından faydalanılarak hareketleri, olayları sanki tekrar oluyormuşçasına perdede gösterme, canlandırma. -2-
s. I/145/98

Sini : Bakır, pirinç vb. mâdenden büyük yuvarlak tepsi. -11-
S.+ lēde II/34/94
s.+ ler I/59/25
S.+ lerī I/82/21
S.+ niñ I/111/65, I/70/58, I/96/55
s.+ si I/114/21
S.+ si I/114/21
s.+ ye I/71/27
S.+ ye I/114/08, I/33/151

sinsile : Silsile, atalardan yaşayan torunlara kadar zincirleme uzayan soy kütüğü, şecere. -1-
s.+ den I/69/87

siñē : <sinek+i -1-
s.+ ñ I/52/03

siñeK : bk. sinek -2-
s. I/52/03, I/52/04

siñir : Duyulardan ve hareketlerden gelen uyarıları organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bunların oluşturduğu demet. -1-
s. miñir II/22/06

sipor : Spor, güç, hız, çeviklik, dayanıklılık vb. yanında cesâret, fedâkarlık, dürüstlük gibi nitelikler de kazandırmak sûretiyle beden ve ruh sağlığını geliştiren, kurallara bağlı ferdi hareketlerle ikili, takımlar veya topluluk hâlinde yapılan beden hareketlerinin ve yarışmaların tamâmıç -2-

s. I/95/91
sipor toPu : Çeşitli sporlarda kullanılan top.
s. toPu I/120/56
sîpül - : bk. süpür- -1-
s.- ceK II/23/181
sırke : bk. sirke -1-
s. II/15/112
sirke : Bâzı çorbalara, yemeklere, salatalara ekşilik vermesi için konulan, halk arasında ateş düşürmesi ve ferahlatması için vücûda sürülen ekşimiş üzüm suyu. -17-
s. I/11/39, I/11/40, I/130/90, I/94/30, II/15/111, II/23/195, II/23/197, II/23/198
s. bağlarımız I/130/89
s.+ len II/35/82
s.+ ler I/130/88
s.+ si II/23/195
s.+ yi I/130/91
s.+ yinen I/11/39
sirki : bk. sirke -1-
s.+ ye I/18/74
siS : bk. siz -10-
s. I/10/102, I/122/33, I/151/01, I/17/89, I/40/04, II/05/04, II/13/45, II/13/67
s.+ i II/02/97
sit : Târih öncesinden günümüze kadar gelen ve eski çağlara, eski uygarlıklara âit kültür değerlerini temsil eden eser veya kalıntı. -8-
sit_alanı : Sit eserlerini üzerinde bulunduran veya asırlık ağaçların, kayaların vb. tabii anıt niteliğindeki şeylerin koruma altına alındığı yer.
s. I/139/44, I/46/47, I/92/40, II/04/14, II/04/15, II/04/48
sitem : Bir kimseye herhangi bir davranışından dolayı üzüldüğünü, kırıldığını, alındığını öfkelenmeden belirtme, dostça çıkışma. -1-
sitem yap- : (Bir kimseye) Dostça çıkışmak, kırıldığını, üzüldüğünü belirtmek, sitem etmek, sitem eylemek.
s. yapıyoz I/23/57
siter : Ster, odun için kullanılan ve sembolü St olan 1 metreküplük hacim ölçüsü birimi. -2-
s. II/33/44

sıvan : bk. soğan -1-
s. I/111/24
sivrisineK : Çift kanatlılardan, daha çok sulak, bataklık yerlerde üreyip çoğalan ve bir kısmı sıtma mikrobu aşıl原因an uçucu, dişisi sokucu ve kan emici böcek. -4-
s. I/05/65, I/110/43, II/23/177, II/23/178
siy : Köşe. -1-
s.+ de I/02/26
siy - : İşemek, idrarını yapmak. -4-
s.- er I/123/45
s.- erdi I/68/40
s.- ěrdi I/68/40
s.- erlě II/20/05
siyah : En koyu renk, kömür rengi, kara ve bu renkte olan. -17-
s. I/03/92, I/154/67, I/154/68, I/31/62, I/31/68, I/33/106, I/81/20, I/94/54, I/95/49, I/95/54
s.+ dı I/94/35
s.+ lı I/153/60
siyah beyaz televizyon : Siyah, beyaz ve bu iki rengin çeşitli tonlarından başka renk kullanılmadan hazırlanan, renkli olmayan televizyon.
s. beyaz televizyon I/34/42
s. běyaz I/34/44
siyah ğabaK : Kabağu bal kabağına göre daha koyu renkli olan bal kabağı cinsi, kara kabağ.
s. ğabaK II/11/58
siyah : bk. siyah -1-
s. I/28/40
SiyĀrět : bk. ziyĀret -1-
S.+ e I/01/54
siyasi : SiyĀset adamı, siyĀsetçi, politikacı. -1-
s.+ lerdı I/56/74
sĳydi : Sidik, běbrekler vĀsitasıyla kandan süzülerek idrar yollarından vücudun dışına atılan açık sarı renkli sıvı, idrar. -1-
s.+ ĳini I/48/22
siz : Çoğul ikinci sahsı gösterir. -264-
s. I/05/01, I/05/20, I/05/21, I/05/54, I/05/58, I/06/01, I/06/110, I/06/138, I/06/86, I/06/92, I/07/112, I/104/60, I/104/61, I/104/63, I/108/46, I/110/12, I/111/116, I/116/55, I/117/14,

I/117/19, I/117/22, I/117/49, I/121/118,
I/121/120, I/122/01, I/122/03, I/125/19,
I/126/15, I/126/17, I/126/82, I/127/02,
I/127/17, I/127/38, I/129/72, I/132/13,
I/135/37, I/137/14, I/138/62, I/139/13,
I/139/42, I/139/43, I/140/08, I/143/86,
I/145/19, I/146/13, I/146/73, I/147/02,
I/152/134, I/152/47, I/152/81, I/155/18,
I/16/01, I/16/18, I/161/54, I/161/57,
I/161/58, I/17/88, I/20/25, I/21/09,
I/21/90, I/23/24, I/23/25, I/26/76, I/31/70,
I/33/01, I/33/02, I/33/15, I/33/16, I/34/59,
I/37/55, I/37/56, I/40/40, I/42/77, I/42/78,
I/44/02, I/44/12, I/44/81, I/48/78, I/48/81,
I/50/85, I/51/76, I/52/39, I/52/75, I/52/76,
I/52/90, I/52/91, I/52/97, I/56/01, I/56/30,
I/56/44, I/56/79, I/56/80, I/64/114,
I/64/118, I/64/132, I/64/135, I/67/13,
I/67/15, I/67/19, I/67/45, I/69/38, I/69/82,
I/69/86, I/72/33, I/73/71, I/79/14, I/79/78,
I/86/60, I/91/68, I/92/01, I/94/81, I/94/83,
I/98/34, II/01/01, II/01/40, II/03/13,
II/03/74, II/03/75, II/04/32, II/04/70,
II/04/85, II/06/45, II/16/18, II/18/09,
II/18/16, II/18/17, II/18/18, II/18/19,
II/22/20, II/26/15, II/26/50, II/32/143,
II/34/107, II/34/64, II/38/47, II/39/12,
II/39/145, II/39/180, II/39/61
s.+ den I/109/09, I/15/49,
I/156/68, I/28/46, I/42/79, I/52/38,
I/52/94, I/87/125, I/88/72
s.+ e I/04/63, I/06/88, I/104/61,
I/104/65, I/106/76, I/108/47, I/109/50,
I/116/56, I/120/25, I/123/09, I/14/14,
I/145/02, I/147/32, I/15/31, I/15/49,
I/156/58, I/161/36, I/22/38, I/33/01,
I/49/20, I/52/73, I/59/78, I/64/24, I/66/09,
I/66/53, I/67/71, I/87/20, I/87/21, I/87/30,
I/91/10, I/93/23, II/12/85, II/16/96,
II/23/181, II/25/106, II/25/22, II/37/120
s.+ ē I/07/71
s.+ i I/06/80, I/161/34, I/161/41,
I/20/96, I/54/63, I/85/64, II/08/14,
II/38/109, II/38/47, II/38/59, II/38/61
s.+ inen I/07/85
s.+ inki I/69/62
s.+ iñ I/01/01, I/06/80, I/06/87,
I/108/04, I/108/20, I/108/46, I/113/52,
I/113/80, I/129/67, I/131/38, I/138/56,
I/147/38, I/153/117, I/158/12, I/19/04,
I/23/17, I/26/64, I/31/16, I/34/69, I/36/21,

I/42/67, I/50/28, I/52/72, I/56/01, I/61/17,
I/64/09, I/72/85, I/79/36, I/87/27, I/98/94,
II/07/66, II/09/25, II/13/60, II/23/160,
II/25/112, II/25/21, II/26/50, II/28/23
s.+ inçkiler I/11/71, I/17/41
s.+ le I/80/65
s.+ lēden I/44/90
s.+ len II/38/02
s.+ ler I/07/01, I/15/29, II/22/88
s.+ lerde I/124/40
s.+ leṛden I/23/63
s.+ lere I/123/05, I/123/08,
I/50/28, II/29/64
s.+ leri I/109/45, I/23/68
s.+ leriñ II/24/14
siz : bk. siz -2-
s. II/29/65
s.+ e I/73/73
sız : bk. siz -1-
s. I/21/92
s̄iz : bk. siz -2-
s. I/06/133, I/06/30
ṡiz - : bk. siz -1-
s.- er I/100/32
so : bk. sonra -3-
s. I/48/13, I/49/06
S. I/48/13
sō : bk. sonra -13-
s. I/24/25, I/49/74, I/49/75,
I/65/18, II/03/21, II/10/46, II/22/46,
II/22/59, II/24/109, II/30/17, II/30/56,
II/30/65, II/31/24
sō - : bk. soḡu- -2-
s.- yuncası I/44/78
sō - : bk. sor- I -1-
s.- duḠ II/28/33
so_an : bk. soḡan -5-
s. I/103/54, I/111/07, I/111/19,
I/111/21, I/65/55
sō_an : bk. soḡan -1-
s. I/49/25
so_u - : bk. soḡu- -12-
s.- du I/150/51
s.- duḡdan I/36/53, I/36/57
s.- mamış I/48/17
s.- r I/132/38, I/36/55
s.- sun I/109/17, I/23/29
s.- yana I/70/41
s.- yoru I/36/57
s.- yunca I/100/14
so_ū : <soḡuḵ¹+ i- -3-

s.+ du I/140/58
s.+ dun I/140/57
<soğuk¹+u
s.+ nda I/96/70
so_ũ - : bk. soğu- -1-
s. I/111/43
sō_u - : bk. soğu- -1-
s.- muş I/05/16
so_ũd - : bk. so_ũt- -5-
s.- ursun I/102/38
s.- uruz I/48/14, I/70/44
s.- uyoduş I/106/19
s.- uyoz I/70/57
so_ũğ : bk. soğuk¹ -11-
s. I/126/57, I/137/62, I/36/63,
I/57/53, II/17/80, II/30/14, II/33/40,
II/33/50
bk. soğuk³
s. I/74/91
bk. soğuk⁴
s. I/66/03
so_ũğ : bk. soğuk¹ -1-
s. I/96/72
so_ũğ : bk. soğuk¹ -1-
s. II/30/15
so_ũk : bk. soğuk¹ -19-
s. I/102/87, I/140/57, II/29/86
s.+ larda I/96/69
s.+ ta I/121/56
s.+ Ta I/85/29
s. vurdu II/23/209
s. yapcak I/85/60
bk. soğuk²
s. I/04/74, I/111/76, I/111/107
bk. soğuk³
s. I/20/57, I/58/31, I/64/78,
I/102/18, I/111/33, I/123/60, II/26/47
bk. soğuk⁴
s. I/66/14
so_ũk : bk. soğuk¹ -14-
s. I/126/65, I/143/25,
s.+ da I/126/57, I/135/50
bk. soğuk²
s. I/74/92
bk. soğuk³
s. I/20/55, I/20/56, I/36/63,
I/111/32, I/119/48, I/119/56, I/130/90
s.+ da I/107/45
so_ũma : Soğuma, soğumak işi veya
durumu. -1-
s.+ sī I/36/63

so_ũt - : Soğutmak, soğumasını
sağlamak, ısı derecesini düşürmek. -
2-
s.- tuğTan I/106/19
s.- Tuğtan I/102/38
so_ũtmı : Soğutma, soğutmak işi veya
durumu. -1-
s.+ ya I/106/18
soba : İçinde odun, kömür, gaz vb. yakılan
ve pek çok çeşidi bulunan, borulu veya
borusuz ısıtma aracı. -20-
s. I/09/57, I/29/18, I/76/85
S. I/143/81
s.+ dā II/22/36
s.+ dan I/143/81
S.+ lā II/19/150
S.+ lāş II/21/70
s.+ mız I/34/55, II/33/49
S.+ nın II/19/155, II/19/158
s.+ nış II/11/55
S.+ nış II/11/57
s.+ ya I/138/97
soba kūr- : Isınmak amacıyla evin
bir yerine sobayı hazırlayarak
yerleştirmek.
s. kuruluyordu I/16/25
S. ğuruyoz II/19/150
sobā : bk. soba -1-
s.+ yı I/121/13
sobbet : bk. sohbet -2-
dīnī s.+ lē I/28/33
s.+ ten II/23/126
sobı : bk. soba -1-
s.+ yı I/65/15
soda : İçinde sodyum bikarbonat ve diğer
tuzlar bulunan, hazmı kolaylaştıran,
susuzluğu gideren bâzı içkilerle berâber
içilen, köpürücü su. -1-
s.+ lı I/71/26
sörme : Sürme, süs amacıyla kirpik
diplerine sürülen siyah toz. -1-
s.+ lidir I/95/121
sofra : Üzerine yiyecekler, içecekler,
tabak, kaşık, çatal vb. konularak çevresine
oturulup yemek yenilecek şekilde
düzenlenmiş masa, sini, yaygı vb. -
19-
s. I/07/32, I/111/81, I/19/24,
I/19/25, I/34/15, I/34/17, I/34/18, I/34/20
s.+ dan I/111/82
s.+ lā I/34/14

s.+ ları I/01/54, II/21/36
s.+ mız I/152/34
s.+ yı I/111/89, I/34/16
sofra_ altı : Sofra bezi.
s.+ na I/98/82
sofra bezi : Yemek sinisi vb. altına serilen yaygı.
s. bezi I/132/44
sofra ğur- : Sofra takımları ve yiyecekler koyarak sofrayı hazırlamak.
s. ğurallâdı I/154/19
s. ğuruyom I/105/35
sofrâ : bk. sofra -2-
s.+ _altı I/98/82
s.+ ya I/07/35
sofrâ : bk. sofra -3-
s. I/91/36
s.+ dâ II/03/55, II/03/56
sofrı : bk. sofra -1-
s.+ ya I/132/18
soğan : Zambakgillerden, kat kat kabuktan ibâret yumrusu ve şerit şeklindeki uzun yeşil yaprakları yemeklerde, salatalarda kullanılan, keskin kokulu ve acı otsu bitki.
-1-
s. I/119/47
soğu - : Yavaş yavaş veya süratle ısını, sıcaklığını kaybetmek, soğuk duruma gelmek.-2-
s.- r II/39/74
soğuk : 1. Hava sıcaklığının üşütecek kadar az veya düşük olması durumu. -1-
s. I/32/24
2. Isısı düşük, harâreti az olan.
3. Sıcaklık derecesi üşütecek kadar az olan, insanı üşüten.
4. İçten ve gönülden olmayan, samîmiyetsiz.
sohbet : İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe. -6-
s. II/16/50
s.+ i I/146/52
sohbet et- (yap-) : Karşılıklı olarak dostça, arkadaşça konuşmak, söyleşmek, hasbihal etmek.
s. edimiyyoñ II/11/52
s. idēdik I/146/49
s. idēdiK I/146/45
s. idimiyyoS II/11/53

sohbet : bk. sohbet -1-
s. II/37/13
söhbet : bk. sohbet -1-
s. ediyoz II/38/02
söhbet : bk. sohbet -1-
s. II/21/28
sohbetli : Sohbeti çok olan, çok sohbet edilen, neşe ve dostluk içinde. -1-
s.+ ydi II/11/51
soķ - : 1. (İçine veya arasına) Girmesini sağlamak. -11-
s.- ârdık I/47/43
s.- arın I/109/47, I/109/48
s.- âsın I/32/46
s.- duydum I/88/65
s.- madı I/91/59
s.- u soķ luvururun I/109/40
soķ lu s.- uvururun I/109/40
s.- uyosun I/129/14
s.- uyosuñ I/07/42
s.- uyoz II/21/98
2. (Bir şey veya kimsenin bir yere) Girmesini sağlamak, içeriye almak. -10-
s.- arlardı I/134/63
s.- du I/108/55
s.- madı I/108/55
s.- madılar I/158/34
s.- mazdın I/120/48
s.- mazla I/69/94, I/69/95
s.- mazlâ I/69/94
s.- mazlâdı II/23/75
s.- up II/23/75
3. (İğne, bıçak vb. kesici, delici bir şey) Batırmak, saplamak. -2-
s.- allar I/56/49
s.- arın I/120/49
sōķ - : bk. soķ⁻¹ -1-
s.- ma I/02/71
soK - : bk. soķ⁻¹ -1-
s.- ecen I/63/51
soĶ - : bk. soķ⁻² -1-
s.- mazdığ I/01/55
bk. soķ⁻¹ -5-
s.- ar I/02/71, I/02/72
elimizi ğoynumuza s.- dūķ I/27/26
eliñ boynuña s.- up I/100/24
soķā : <soķak¹+1 -9-
s. I/130/55, II/18/20
s.+ ŋ II/18/19
<soķak²+1

s. I/80/34,
s.+ ِا I/35/49
<soğak³+1
s. I/76/86, I/87/91, I/145/29,
I/146/41
soğak : 1. Yerleşim yerlerinde ev ve
dükkânlar arasında uzanan, caddeye
nispetle daha dar ve kısa yol. -13-
s.+ lāda I/61/29
s.+ lar I/111/114
s.+ lara I/135/05
s.+ ları I/60/102
s.+ tı II/18/17
2. Ev dışındaki yer, dışarı. -13-
s.+ lāda I/61/56
s.+ larda I/52/57
s.+ Ta II/35/105
s.+ Tan I/125/94, I/61/48
3. Misafirlik, gezmek, oturmak ve
sohbet etmek için gidilen yer.
s.+ k̄āda I/32/05
s.+ lara I/31/55
soğak : bk. soğak² -1-
s.+ Ta II/35/104
soğak : bk. soğak¹ -2-
s.+ ı II/18/22
soğak : bk. soğak² -1-
s. oyunu yapādı II/35/105
soğme : Sokma, sokmak işi. -1-
s.+ yē I/158/34
soğkul - : Yanaşmak, yaklaşmak. -6-
s.- amıyoḡ I/80/20
s.- masın I/05/30
s.- mıyoruz I/51/55
s.- ū II/17/29
s.- updurun I/45/63
s.- urduḡ I/80/19
sol : Kalbin bulunduğu tarafta olan ve bu
tarafata bulunan yön. -12-
s. I/152/133, I/156/59, I/20/95,
II/01/02
s.+ a I/64/51
sa_ a s.+ a I/122/67
s.+ da I/122/84
sağ daḡımısa salımdasın s.
dalımdasa solumdasın I/20/96
s.+ u I/81/37
sağ daḡımısa salımdasın sol
dalımdasa s.+ umdasın I/20/96
s.+ uḡdayın I/20/95
2. Siyâsette ekonomi ve düşüncede

gelenekçiliği, muhâfazakârlığı reddeden
ve sosyalizm taraftarı olan (görüş, kimse,
parti vb.). -5-
sağ s.+ dan I/141/27
sağ s. davası I/138/115, I/138/123
sağ s. dāvası I/138/116
sağ s. dāvāsında I/138/125
sol - : 1. Diriliğini, tâzeliğini, tarâvetini
yitirmek, pörsümek. -2-
s.- masaydı I/95/37
2. Rengi uçmak, rengi atmak,
parlaklığını kaybetmek.
s.- masın I/94/30
sollaş - : Sollaşmak, soğumak, arası açılıp
uzaklaşmak. -1-
s.- dı I/150/30
solmaz : Solmayan, dış şartlarda rengi
değişmeyen (boya, kumaş vb.). -1-
s.+ lanı I/152/59
soluk : Ağız ve burundan akciğerlere hava
alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava,
nefes. -1-
s. I/10/112
soluğ : bk. soluk -1-
bi s. I/79/23
söm : bk. sonra -1-
s. II/29/06
somun : Yuvarlak ve ortası kabarık
ekmek. -9-
s. I/03/50, I/03/52, I/07/104,
I/09/50, I/51/40, I/51/42, I/88/50
s. ekmeg II/35/90
s. ekmek I/103/11
son : İçinde bulunulan vakte en yakın
geçmiş zaman yâhut bu zamanda yapılmış
veya meydana gelmiş olan. -22-
s. I/142/28, I/55/65, I/56/33,
I/64/91, I/91/09, I/92/50, I/94/42, II/01/23,
II/09/52
s.+ ku I/112/43
s.+ kulā I/48/45
s.+ kunun I/112/79
s.+ kuynan I/112/64
s. sōna I/107/52
s.+ u I/53/64, I/61/05
hāFta s.+ u I/154/15
s.+ um I/112/53
s.+ una I/54/25
s.+ unda I/110/08
son(a) er- : Bitmek, tükenmek.
s. erer II/10/99

son ğarı buğ ğarı soğ herif buğ herif
: Sonradan (ikinci ve daha sonra)
evlenilen kadın ve erkeklerin sıkıntılar
yaşadığını anlatan bir atasözü.

son ğullanmı tarihi : Bir ürünün
tüketilebileceğini gösteren en son tarih.

s. ğullanmı tarihi II/39/17

sōn : bk. sonra -1-

s. II/08/94

sōğ : bk. son -1-

s.+ ğunu II/11/37

sona : bk. sonra -419-

s. I/06/35, I/06/65, I/08/03,
I/08/109, I/08/22, I/08/69, I/08/74,
I/09/13, I/09/35, I/09/39, I/10/03, I/10/51,
I/10/64, I/10/88, I/100/04, I/100/15,
I/100/28, I/100/32, I/101/74, I/102/24,
I/102/40, I/102/55, I/103/50, I/103/55,
I/103/59, I/104/27, I/104/38, I/104/41,
I/104/43, I/106/10, I/106/18, I/106/19,
I/106/21, I/106/22, I/106/41, I/106/64,
I/106/65, I/106/71, I/107/44, I/108/14,
I/108/28, I/109/16, I/109/17, I/109/55,
I/11/31, I/11/67, I/11/78, I/11/81, I/11/83,
I/11/84, I/110/07, I/110/08, I/110/13,
I/110/42, I/110/44, I/111/30, I/111/66,
I/111/67, I/111/75, I/111/82, I/111/83,
I/112/09, I/112/17, I/112/27, I/112/37,
I/113/07, I/113/102, I/113/105, I/113/106,
I/113/19, I/113/42, I/113/68, I/114/03,
I/114/04, I/114/07, I/114/09, I/114/13,
I/114/14, I/114/15, I/114/18, I/114/22,
I/114/23, I/114/25, I/114/34, I/114/50,
I/114/54, I/114/56, I/114/57, I/115/16,
I/115/17, I/115/22, I/115/37, I/115/39,
I/115/44, I/116/25, I/116/36, I/116/38,
I/117/26, I/117/38, I/117/52, I/118/11,
I/118/12, I/119/50, I/119/56, I/119/57,
I/12/01, I/12/02, I/120/41, I/121/23,
I/121/55, I/121/73, I/121/86, I/121/88,
I/121/90, I/122/28, I/122/49, I/122/60,
I/122/66, I/123/18, I/123/56, I/125/35,
I/125/42, I/125/68, I/125/76, I/125/89,
I/125/92, I/127/07, I/127/08, I/127/10,
I/127/15, I/127/20, I/127/42, I/127/48,
I/128/35, I/128/62, I/128/72, I/13/16,
I/131/13, I/131/39, I/131/56, I/131/63,
I/132/25, I/132/82, I/133/50, I/138/22,
I/138/40, I/138/67, I/138/74, I/138/76,
I/138/85, I/139/34, I/14/11, I/140/67,
I/145/49, I/145/77, I/146/23, I/146/28,

I/146/37, I/146/48, I/146/57, I/147/53,
I/148/10, I/148/14, I/148/24, I/148/53,
I/148/58, I/149/62, I/15/21, I/15/26,
I/15/56, I/15/62, I/150/39, I/150/46,
I/152/09, I/152/115, I/152/116, I/152/119,
I/152/134, I/152/22, I/152/26, I/152/31,
I/152/53, I/152/58, I/152/59, I/152/83,
I/152/88, I/152/97, I/155/06, I/155/19,
I/155/49, I/155/95, I/156/16, I/157/40,
I/157/42, I/157/58, I/158/28, I/16/12,
I/161/10, I/17/15, I/17/39, I/17/51,
I/18/37, I/18/54, I/19/03, I/20/39, I/21/36,
I/23/44, I/24/03, I/24/22, I/24/31, I/26/08,
I/26/09, I/26/69, I/28/37, I/28/39, I/31/06,
I/31/52, I/33/27, I/33/55, I/36/51, I/36/65,
I/36/85, I/38/08, I/40/47, I/41/36, I/42/36,
I/42/38, I/46/123, I/58/46, I/58/47,
I/58/57, I/58/67, I/59/20, I/59/45, I/59/48,
I/59/85, I/64/41, I/64/76, I/68/09, I/68/40,
I/69/106, I/69/22, I/69/35, I/69/89,
I/70/26, I/70/31, I/70/36, I/70/41, I/70/56,
I/70/59, I/71/13, I/71/21, I/71/73, I/71/74,
I/72/34, I/72/42, I/72/45, I/72/46, I/72/70,
I/72/77, I/72/80, I/72/81, I/72/83, I/73/75,
I/73/76, I/74/101, I/74/60, I/74/70,
I/74/79, I/74/81, I/75/76, I/76/57, I/76/63,
I/77/54, I/78/22, I/78/32, I/78/53, I/80/29,
I/80/31, I/80/35, I/81/09, I/81/12, I/81/15,
I/81/21, I/81/55, I/81/67, I/82/02, I/82/07,
I/82/13, I/84/06, I/84/07, I/84/12, I/85/36,
I/86/32, I/86/65, I/87/120, I/87/16,
I/87/17, I/87/18, I/87/31, I/87/44, I/87/59,
I/87/72, I/87/73, I/88/25, I/88/33, I/90/78,
I/93/48, I/94/04, I/94/22, I/94/28, I/94/37,
I/94/42, I/94/44, I/95/18, I/95/28, I/95/80,
I/95/93, I/96/04, I/96/06, I/96/09, I/96/28,
I/96/55, I/96/56, I/96/57, I/96/63, I/97/52,
I/97/54, I/98/119, I/98/51, I/98/53,
I/98/58, I/98/59, I/98/60, I/98/61, I/98/83,
I/98/98, I/99/26, I/99/58, I/99/76, II/04/95,
II/07/115, II/07/17, II/07/48, II/09/12,
II/09/17, II/09/31, II/09/37, II/09/49,
II/09/50, II/10/19, II/12/58, II/15/111,
II/15/71, II/19/114, II/19/97, II/19/99,
II/21/10, II/23/02, II/23/116, II/23/143,
II/23/200, II/24/74, II/32/63, II/32/67,
II/33/70, II/34/23, II/34/34, II/34/42,
II/34/76, II/35/114, II/35/33, II/37/04,
II/37/64, II/37/66, II/37/76, II/39/10,
II/39/143, II/39/36, II/39/41, II/39/51,
II/39/67

S. I/124/14, I/48/24
ölenden s. I/152/121
sōna s. I/121/114
s.+ cāzım I/145/59
s.+ cım I/87/84
s.+ cıma I/127/30, I/127/47,
I/144/62, I/146/17
s.+ kile I/108/35
s.+ m I/96/05
sona : bk. sonra -1-
s. II/39/71
sonâ : bk. sonra -7-
s. I/40/22, I/69/104, I/71/39,
II/06/22, II/06/23, II/06/25
sonã : bk. sonra -1-
s. I/32/13
sonã : bk. sonra -24-
s. I/111/43, I/114/03, I/127/41,
I/134/59, I/148/45, I/150/57, I/155/20,
I/18/55, I/33/12, I/33/54, I/58/40, I/59/23,
I/69/36, I/69/71, I/76/63, I/81/08, I/81/31,
I/94/28, I/99/53, II/15/72, II/23/86,
II/34/64, II/34/73
s.+ cım I/87/13
sonã : bk. sonra -8-
s. I/126/61, I/128/36, I/128/40,
I/13/35, I/132/43, I/17/30, I/18/07, I/46/26
sonã : bk. sonra -6-
s. I/40/48, I/74/64, I/80/55,
I/81/44, I/95/81, II/19/29
sona : bk. sonra -1-
s. I/81/16
sonã : bk. sonra -1-
s. II/07/13
sonã : bk. sonra -2-
s. I/58/98, II/39/102
sónã : bk. sonra -1-
s. I/58/62
sónã : bk. sonra -2-
s. I/22/27
s. yaparsın II/37/95
sōna : bk. sonra -410-
s. I/01/13, I/01/27, I/01/66,
I/01/80, I/01/82, I/01/88, I/01/97, I/01/98,
I/03/41, I/04/15, I/04/32, I/04/34, I/04/35,
I/04/38, I/04/45, I/04/49, I/05/49,
I/06/139, I/06/61, I/07/53, I/07/93,
I/08/04, I/08/112, I/08/119, I/08/12,
I/08/123, I/08/13, I/08/16, I/08/24,
I/08/39, I/08/49, I/08/50, I/08/83, I/08/85,
I/08/86, I/08/88, I/08/89, I/08/92, I/08/94,

I/08/96, I/08/98, I/08/99, I/09/24, I/09/25,
I/09/40, I/09/46, I/10/104, I/106/16,
I/106/50, I/106/52, I/106/59, I/106/60,
I/106/64, I/109/40, I/11/06, I/11/18,
I/11/20, I/11/21, I/11/92, I/11/95,
I/110/10, I/111/55, I/112/35, I/112/37,
I/112/60, I/113/03, I/113/10, I/113/102,
I/113/103, I/113/109, I/113/110,
I/113/111, I/113/13, I/113/19, I/113/23,
I/113/24, I/116/41, I/118/13, I/121/110,
I/121/114, I/122/19, I/122/58, I/122/66,
I/122/72, I/122/77, I/123/07, I/123/53,
I/124/36, I/125/26, I/125/30, I/125/32,
I/125/38, I/125/46, I/125/66, I/127/11,
I/130/13, I/130/15, I/131/56, I/138/34,
I/138/63, I/138/71, I/138/72, I/138/77,
I/138/86, I/140/23, I/140/47, I/145/12,
I/145/59, I/145/84, I/146/36, I/146/37,
I/147/30, I/147/34, I/148/09, I/148/16,
I/148/20, I/148/29, I/149/52, I/149/58,
I/149/59, I/152/25, I/152/28, I/152/85,
I/152/94, I/153/06, I/153/07, I/153/107,
I/153/11, I/153/19, I/153/63, I/153/75,
I/155/04, I/155/91, I/156/22, I/156/27,
I/157/14, I/157/43, I/157/55, I/157/64,
I/157/69, I/157/80, I/158/04, I/158/35,
I/158/59, I/158/60, I/159/10, I/18/20,
I/18/64, I/19/08, I/19/09, I/21/20, I/22/34,
I/24/34, I/24/62, I/26/03, I/27/47, I/28/30,
I/28/36, I/29/14, I/29/19, I/30/13, I/30/24,
I/30/35, I/30/36, I/31/08, I/31/20, I/31/21,
I/32/74, I/32/86, I/33/151, I/33/48,
I/33/88, I/34/44, I/34/45, I/34/56, I/35/05,
I/35/10, I/35/24, I/35/39, I/35/40, I/35/55,
I/36/52, I/36/53, I/36/55, I/36/57, I/36/58,
I/36/65, I/36/70, I/36/73, I/36/79, I/38/59,
I/39/35, I/40/50, I/40/79, I/41/32, I/42/15,
I/42/16, I/42/19, I/42/20, I/42/24, I/42/30,
I/44/44, I/44/61, I/44/73, I/44/90, I/45/34,
I/45/47, I/47/17, I/48/30, I/48/43, I/48/71,
I/49/02, I/49/09, I/49/14, I/49/27, I/51/07,
I/52/48, I/52/57, I/52/71, I/54/16, I/54/24,
I/54/30, I/54/67, I/56/21, I/56/76, I/57/46,
I/58/21, I/58/44, I/58/51, I/58/69, I/58/87,
I/59/16, I/60/03, I/60/09, I/60/68, I/60/69,
I/62/10, I/62/19, I/62/23, I/62/33, I/62/39,
I/63/06, I/63/31, I/64/100, I/64/126,
I/64/28, I/64/64, I/64/72, I/66/11, I/66/13,
I/67/63, I/68/39, I/68/54, I/69/16, I/69/76,
I/69/93, I/70/26, I/70/30, I/70/35, I/70/38,
I/70/44, I/70/50, I/70/53, I/70/79, I/70/82,

I/72/35, I/72/41, I/72/44, I/72/45, I/72/69,
I/72/71, I/72/78, I/74/26, I/74/31, I/74/51,
I/77/29, I/80/30, I/80/54, I/80/67, I/84/13,
I/86/65, I/86/66, I/87/16, I/87/30, I/87/45,
I/87/60, I/91/75, I/94/51, I/94/55, I/98/78,
II/05/100, II/07/13, II/07/16, II/07/18,
II/07/39, II/07/66, II/08/11, II/09/08,
II/09/103, II/09/13, II/09/20, II/09/25,
II/09/36, II/09/38, II/09/41, II/09/56,
II/09/57, II/09/91, II/10/70, II/12/30,
II/12/74, II/13/05, II/13/28, II/13/32,
II/13/38, II/13/62, II/13/64, II/15/116,
II/15/13, II/15/70, II/15/74, II/16/84,
II/17/19, II/21/86, II/22/15, II/22/59,
II/22/60, II/22/70, II/22/71, II/23/155,
II/23/160, II/23/166, II/23/50, II/23/64,
II/23/71, II/24/76, II/25/33, II/25/60,
II/25/63, II/25/68, II/25/73, II/25/75,
II/25/96, II/26/02, II/26/22, II/26/28,
II/27/40, II/27/53, II/29/100, II/29/24,
II/31/14, II/32/55, II/32/56, II/32/57,
II/32/98, II/33/71, II/33/73, II/33/78,
II/34/14, II/34/15, II/34/99, II/35/105,
II/35/33, II/37/118, II/37/120, II/37/49,
II/37/54, II/39/145, II/39/33, II/39/49
son s. I/107/52
sōna s. I/128/62, I/151/27,
I/34/41
s.+ cāzım I/30/29, I/145/37,
I/145/79, I/157/13
s.+ cıma I/31/08, I/31/30, I/31/51,
I/59/85
s.+ cīma I/48/72, I/60/100
s.+ da I/44/45
s.+ dan I/131/15
s.+ sı I/57/48
s.+ sını II/09/90
s. sona I/121/114
s. sōna I/128/62, I/151/27, I/34/41
s. yapılan I/35/31
s. yapılmış I/35/31
sōnâ : bk. sonra -1-
s. I/08/14
sōnâ : bk. sonra -13-
s. I/08/98, I/24/30, I/40/16,
I/44/60, I/54/14, I/54/15, I/54/65, II/07/24,
II/09/84, II/15/25, II/26/24, II/35/80
sōnâ : bk. sonra -10-
s. I/138/54, I/153/06, I/157/14,
I/38/21, I/40/03, I/40/11, I/72/72, I/94/59,
II/15/38, II/32/89

sōnâ : bk. sonra -3-
s. I/40/22, II/09/74, II/23/204
sōnâ : bk. sonra -1-
s. I/63/03
sōñâ : bk. sonra -1-
s. I/63/31
sōnağı : bk. sōnraki -1-
s.+ ndan I/61/58
sonadan : bk. sonradan -2-
s. I/146/76, II/34/23
sōnadan : bk. sonradan -36-
s. I/01/08, I/02/69, I/04/23,
I/11/23, I/113/03, I/121/115, I/130/06,
I/143/71, I/143/81, I/150/42, I/153/10,
I/153/12, I/153/59, I/156/11, I/16/58,
I/160/30, I/160/31, I/18/58, I/32/06,
I/42/10, I/46/94, I/59/80, I/60/31, I/64/64,
I/64/87, I/69/59, I/76/40, I/78/46, I/98/59,
II/13/62, II/25/12, II/25/13, II/25/17
s. yapıldı I/16/57
s. yaptık I/160/09, I/160/16
sōnadân : bk. sonradan -1-
s. I/01/09
sōnâdan : bk. sonradan -3-
s. I/128/14, I/54/28
s. yapıldı I/02/69
sōnaki : bk. sōnraki -1-
s. I/53/57
sonâm : bk. sonra -1-
s. II/29/60
sonı : bk. sonra -17-
s. I/05/66, II/02/86, II/05/45,
II/06/31, II/06/54, II/06/58, II/12/16,
II/12/53, II/12/58, II/15/122, II/23/87,
II/39/103, II/39/153, II/39/53, II/39/64,
II/39/68, II/39/72
sōnı : bk. sonra -22-
s. I/01/93, I/04/15, I/44/77,
I/44/78, II/05/52, II/05/63, II/05/89,
II/06/30, II/06/37, II/06/55, II/06/82,
II/08/12, II/08/60, II/09/47, II/12/44,
II/15/118, II/15/121, II/21/08, II/21/11,
II/23/104, II/23/91
s.+ ya I/121/32
sonı : bk. sonra -7-
s. I/02/70, I/05/14, I/152/126,
I/40/19, II/07/120, II/15/115, II/15/121
sonı : bk. sonra -2-
s. II/39/155, II/39/70
sōñı : bk. sonra -1-
s. II/14/15

- sōnıdan** : bk. sonradan -4-
s. I/05/06, I/05/12, I/93/16
- sonna** : bk. sonra -11-
s. I/11/59, I/121/56, I/85/23, I/85/29, II/04/91, II/25/33, II/37/118, II/37/120
s.+ sına I/85/11
- sonnā** : bk. sonra -2-
s. II/19/12, II/19/133
- sonņa** : bk. sonra -4-
s. I/22/15, I/33/49, II/19/51
- sonnadan** : bk. sonradan-2-
s. I/05/08, I/55/26
- sono** : bk. sonra -4-
s. II/23/111, II/23/164, II/29/100
s. yapcāmız II/29/89
- sonō** : bk. sonra -1-
s. II/29/56
- sonocum** : bk. sonracım -1-
s. II/29/57
- sonom** : bk. sonra -2-
s. II/29/105, II/29/83
- sōnom** : bk. sonra -2-
s. II/29/06, II/29/17
- sonra** : İçinde bulunulan veya bahsedilen ânin daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare, ...-nın ardından, ... arkasından.
-44-
s. I/10/105, I/10/12, I/113/31, I/117/52, I/142/28, I/142/53, I/147/27, I/152/89, I/27/44, I/28/35, I/32/35, I/59/27, I/68/08, I/68/21, I/73/18, I/78/01, I/78/05, I/78/08, I/78/11, I/78/50, I/78/54, I/82/08, I/83/15, I/85/20, I/85/47, I/90/12, I/90/13, I/91/15, I/91/58, I/92/25, II/10/29, II/15/106, II/15/120, II/15/26, II/23/144, II/37/124, II/37/20, II/38/80, II/38/88
s.+ ki I/157/29
- sonrá** : bk. sonra -1-
s. II/15/121
- sonrā** : bk. sonra -2-
s. II/10/28, II/15/75
- sonņa** : bk. sonra -7-
s. I/14/73, I/95/109, II/04/85, II/23/10, II/34/12, II/34/75
s. yapıldı I/142/47
- soņra** : bk. sonra -10-
s. I/118/16, I/118/17, I/81/26, I/96/04, II/23/136, II/23/152, II/23/161
soņra s. II/19/144
s.+ dan II/19/29
- s. soņra II/19/144
- soņrā** : bk. sonra -1-
s. I/82/03
- sōnra** : bk. sonra -1-
s. I/81/34
- sōnra** : bk. sonra -1-
s. II/15/123
- sōņra** : bk. sonra -1-
s. II/33/65
- sonradan** : Sonra, daha sonra, bilâhare. -3-
s. I/13/34, I/78/50
- sonradan** : bk. sonradan -1-
s. I/128/02
- sōņraki** : Sonraki, daha sonra olan, daha sonra meydana gelen. -1-
bi s. II/38/49
- sonrı** : bk. sonra-1-
s. II/26/37
- soņrı** : bk. sonra-1-
s. II/26/36
- sonrıdan** : bk. sonradan -1-
s. II/06/05
- sonrī** : bk. sonra-1-
s. II/15/74
- sonu** : bk. sonra -19-
s. I/03/103, I/10/103, I/44/61, I/73/75, II/01/16, II/02/105, II/08/119, II/08/69, II/10/21, II/11/28, II/25/73, II/39/115, II/39/123, II/39/124, II/39/33, II/39/89, II/39/98
- sonū** : bk. sonra -1-
s. II/29/78
- sonū** : bk. sonra -2-
s. II/08/64, II/39/125
- sōnu** : bk. sonra -23-
s. I/34/56, I/54/32, II/02/90, II/05/87, II/06/26, II/07/86, II/08/30, II/11/29, II/12/12, II/15/118, II/15/119, II/15/12, II/15/40, II/15/54, II/16/55, II/18/03, II/18/32, II/39/117, II/39/40
sōnu s. II/21/16
s. sōnu II/21/16
s. sōnū II/21/17
- sōnu** : bk. sonra -2-
s. II/08/119, II/39/76
- sōnū** : bk. sonra -1-
s. II/18/05
- sōnū** : bk. sonra -1-
sōnu s. II/21/17
- sonunda** : En son zamanda, nihayetinde.-

- 1-
s. I/07/20
soğ : bk. son -39-
s. I/121/19, I/138/23, I/43/09,
I/88/31, II/04/93, II/09/15, II/09/17,
II/22/05, II/22/14, II/34/71
s.+ a erē II/23/56
s.+ dan II/20/76
s. ğarı buğ ğarı soğ herif buğ herif
I/125/36
soğ ğarı buğ ğarı s. herif buğ herif
I/125/37
s.+ larını II/30/14
s.+ u I/10/76, I/45/45, I/52/89,
II/39/138
sezon s.+ u I/03/104
s.+ umuz I/63/44
s.+ umuzu I/119/40, I/74/35
s.+ una I/88/15
ölen s.+ una II/25/114
s.+ unda I/06/140, II/03/77,
II/22/16
s.+ uında I/05/21, I/58/77
s.+ undan I/01/17, II/10/55
s.+ uından II/10/35
s.+ unu I/42/48, I/74/25
s.+ uğu I/112/52
sōğadan : bk. sonradan -1-
s. II/20/77
soğra : bk. sonra -1-
s. I/142/25
soğra : bk. sonra -1-
s. I/142/40
soğradan : bk. sonradan -2-
s. I/142/19, I/142/20
soğrı : bk. sonra-1-
s. II/07/143
soğu : bk. sonra -2-
soğu s. I/12/32
s. soğu I/12/32
soğunda : bk. sonunda -2-
s. I/138/62, II/05/63
sopa : 1. Değneğin kalını, kalınca değnek.
-22-
s. I/07/23, I/153/106, I/155/46,
I/31/42, I/95/78
s.+ lā I/31/30
s.+ lādan I/31/36
s.+ yı I/31/43, I/31/45
s.+ yı vurdū I/31/42
s.+ yı vurulardı I/112/19
s.+ ynan I/01/21
2. Dayak, kötek.
s. I/20/102, I/22/45
s.+ sından I/61/60
sopa at- (çek-) : Dövmek, dayak
atmak.
s. atmā ıdı I/61/26
s. atTı I/22/42, I/22/43
s. çekellerdi I/22/36
sopa ye- : Dayak yemek, dövülmek.
s. yemedik II/15/61
s. yidim I/61/49
sopā : bk. sopa² -1-
s. I/20/102
soPalamaK : Sopa ile vurmak, dövmek işi.
-1-
s. I/61/27
soPbet : bk. sohbet -2-
s. édellēdi II/23/68
s. yapıyo I/155/89
sor - I : Soru yönelterek bilgi istemek, sual
etmek. -145-
s. I/112/41, I/125/19, I/134/10,
I/138/115, I/138/18, I/146/30, I/157/77,
I/77/55, I/98/64, I/99/19, I/99/20, II/04/43,
II/10/101, II/17/09, II/25/43, II/39/14
S. I/20/89
s.- ā I/10/51, I/37/18, I/60/87
s.- abiliriz I/117/40
s.- abilirsiniz I/156/68
s.- acağ I/138/45
s.- acağ I/02/72, I/08/01
s.- acaңыз I/06/08
s.- acēğ II/27/62
s.- alım I/142/17
s.- allā II/30/63
s.- allar I/67/34
s.- am I/134/48, I/52/32, I/98/42
s.- an I/155/72, I/91/05, I/94/04,
I/94/07
s.- ağ yapmıyor I/67/05
s.- ar I/14/45, I/20/23
s.- arın II/34/78
s.- arısāğ I/157/72
s.- arlā I/10/95
s.- arsanız I/56/01
s.- arsağ I/06/47, I/110/55
s.- arseğ I/98/75
s.- arsınız I/117/40
s.- arsınız I/06/49, I/87/30
s.- āsanız I/56/04

s.- caḡ I/107/06, I/128/03
 s.- caḡ I/155/10
 s.- cāḡ II/21/101
 s.- cāḡız II/09/104, II/37/127
 s.- ceḡ I/72/53, I/87/01, I/87/02
 s.- cēḡ I/72/37
 s.- cēsaḡ I/98/42
 s.- cēseḡ I/72/54
 s.- du I/56/78, I/83/51
 s.- dulā I/48/81
 s.- dum I/56/64, I/56/65, I/56/68,
 I/56/78, I/74/44
 s.- dun II/16/81
 s.- dūnuz I/56/02
 s.- dūḡa I/124/27
 s.- duḡuz I/23/25
 s.- ıçıkla I/95/01
 s.- iyillē II/08/22
 s.- ma I/145/09, I/20/88
 s.- madilā II/14/85
 s.- madılar I/10/42
 s.- madım I/52/40
 s.- madī I/138/45
 s.- maSsa I/110/18
 s.- mayınca I/98/75
 s.- mazlar I/110/19
 s.- mazlardıḡ II/14/72
 s.- miyyoz II/10/81
 s.- muş I/133/59
 s.- muşdur I/138/44
 s.- muşla I/87/35
 s.- muyo I/09/14
 s.- salā I/161/53
 s.- salar I/161/49
 s.- san I/14/06
 s.- saḡ I/136/39, I/67/48
 s.- sāḡā II/23/99
 s.- saḡız I/161/36
 s.- ucaḡ II/21/101
 s.- ulmāzdı II/13/18
 s.- uludu I/64/21
 s.- ulur II/28/58, II/28/61
 s.- ulurdu I/74/100, I/74/28
 s.- un I/151/01, I/56/79
 s.- uḡ I/125/19, I/161/54,
 I/161/58, II/04/82, II/37/67, II/39/05,
 II/39/22
 s.- usa I/128/09
 s.- uyo I/107/01, I/157/19,
 I/72/35, I/84/04, II/39/157
 s.- uyō I/157/19, I/64/31

s.- úyo I/09/11
 s.- uyola I/70/04
 s.- uyolā I/29/02, I/72/63, I/75/58,
 I/75/67
 s.- uyon I/148/07
 s.- uyōḡ I/72/08
 s.- uyor II/03/34
 s.- uyorlā II/38/106
 s.- uyosaḡ I/157/30
 s.- uyosaḡız I/151/11
 s.- uyosuḡuS II/18/09
 s.- úyū II/02/23
 s.- uyum I/58/19
sor - II : Emmek, emerek içine çekmek. -
 1-
 s.- ardı I/123/54
sor : bk. zor¹ -5-
 s. I/14/36
 S. I/109/45, I/109/46, I/51/15
 S.+ du I/141/21
soḡ - : bk. sor- I -1-
 s.- ma I/35/01
sōr - : bk. sor- I -2-
 s.- du I/112/58
 s.- muş II/23/29
sora : bk. sonra -21-
 s. I/103/04, I/152/09, I/152/55,
 I/18/74, I/60/12, I/65/11, I/65/12, I/65/28,
 I/65/30, I/65/33, I/65/36, I/65/40, I/65/58,
 I/68/34, I/73/62, I/81/52, I/82/24, I/82/28,
 I/90/09, II/29/76
sorā : bk. sonra -1-
 s. I/65/16
sorā : bk. sonra -4-
 s. I/139/19, I/73/50, I/90/49,
 I/90/76
sōra : bk. sonra -22-
 s. I/139/37, I/139/53, I/156/59,
 I/41/67, I/59/26, I/59/84, I/61/21, I/68/22,
 I/73/48, I/90/55, II/03/22, II/06/42,
 II/06/56, II/10/46, II/10/47, II/21/06,
 II/24/20
 s.+ dan I/07/40, I/07/43
 s.+ Sını II/06/36
 s.+ sī I/82/19
sōra : bk. sonra -5-
 s. II/29/41, II/30/83, II/31/12
 sōra s. II/12/73
 s. sōra II/12/73
sōrā : bk. sonra -2-
 s. I/139/50, I/68/18

- sora** : bk. sonra -1-
s. I/68/15
- sōradan** : bk. sonradan -3-
s. I/07/83, I/139/20, I/73/12
- sorġu** : Sorma işi, sorgulama. -2-
s. I/75/67
s.+ muz I/157/28
- soridān** : bk. sonradan -1-
s. bir iKisi II/06/61
- sōrī** : bk. sonra -1-
s. II/15/25
- sorma** : Sormak (I) işi. -2-
s.+ sı ayıb II/04/32
s.+ ynan I/136/32
- sormaġ** : bk. sormak -1-
s. I/47/64
- sormak** : Soru yönelterek bilgi istemek işi.
-1-
s. I/10/40
- soru** : Bilgi edinmek, açıklama istemek
vb. düşüncelerle bir kimseye yöneltilen ve
cevâbı beklenen söz veya yazı, sual. -
5-
s. I/06/49, I/107/01, I/107/06,
II/21/101
s.+ ya verin I/56/02
- soru** : bk. sonra -1-
s. II/08/11
- sōru** : bk. sonra -4-
s. II/08/10, II/10/27, II/24/71
s. vurmuş I/39/99
- sōrū** : bk. sonra -1-
s. II/21/35
- sorud** - : Sorutmak, ayakta durmak,
dikilmek, beklemek. -1-
s.- urduġ I/77/27
- sorumunuz** : (?) -1-
s. I/50/44
- sorun** : Çözülmesi, çözüme
kavuşturulması istenen durum, problem,
mesele. -7-
s. I/17/37, I/17/41, II/09/71,
II/10/75
s.+ u I/56/76
s.+ um I/112/29, II/22/42
- sorūn** : bk. sorun -1-
s.+ u II/09/67
- soruşdur** - : bk. soruştur -1-
s.- muş I/12/42
- soruştur** - : Bir konuyu ilgililere sorular
sormak sûretiyle araştırmak, tahkik etmek.
-1-
s.- muş II/23/29
- sos** : Domates, baharat, sarmısak, süt, un,
yağ vb. ile yapılan ve bâzı yemeklerin
üzerine dökülen terbiye. -4-
s. I/148/55, II/39/44
s.+ lādan II/39/58
- soslu** : İçinde veya üzerinde sos bulunan,
sos katılmış. -1-
s. II/35/83
- sosyal** : Toplumla, cemiyetle ilgili,
içtimâî, toplumsal. -2-
sosyal hayat : İnsanın toplum
içindeki yaşama biçimi, sosyal yaşam.
s. hayata I/97/05
s. hayatından II/38/38
- sosyal** : bk. sosyal -1-
s. I/01/28
- sosyeTe** : Bir cemiyette kendilerine has
bir yaşama biçimini benimsemiş olan
varlıklı kimseler topluluğu. -1-
s. I/155/35
- sosyeteleş** - : Sosyeteleşmek, sosyete
haline gelmek, sosyetenin özelliklerini
taşımaya başlamak. -1-
s.- dik I/130/38
- soti** : Sote, ufak ufak doğrandıktan sonra
yağda hafifçe kavrulmuş yiyecek. -
1-
tavuk s. yapıyöm II/39/24
- sovan** : bk. soğan -45-
s. I/03/102, I/03/103, I/105/42,
I/105/47, I/119/47, I/119/58, I/144/78,
I/152/111, I/32/20, I/32/53, I/76/33,
I/90/77, I/91/14, I/98/78, II/07/82,
II/10/13, II/11/32, II/16/68, II/19/141,
II/19/151, II/19/27, II/21/92, II/29/57,
II/32/55
s.+ ı I/105/46, I/111/46, I/119/47,
I/32/45, I/33/116, II/36/08
s.+ inan II/12/57
s.+ ımı I/119/57, I/121/84, I/60/62,
I/73/69
s.+ ī I/105/45, II/16/61
s.+ lā I/32/51
s.+ larā II/19/158
s.+ ları I/32/47
s.+ nan I/111/47, I/119/52
s.+ nāġ I/32/52
s.+ nardān I/105/47
s.+ nı I/28/48

- sovān** : bk. soğan -1-
s.+ ı II/39/38
- sovān** : bk. soğan -4-
s. I/144/58, I/60/62, II/11/32,
II/20/20
- sôvra** : bk. sofrā-1-
s. ğumadan I/91/35
- sôyrı** : bk. sofrā -1-
s.+ ya II/23/120
- sovu -** : bk. soğu- -3-
s.- du I/33/56
s.- yuncu II/07/86
s.- yuvidi II/30/18
- sovuğ** : bk. soğuğ¹ -3-
s. II/19/150, II/36/15
s.+ ta II/19/154
- soyuğ** : bk. soğuğ² -1-
s. II/13/37
- soy -** : 1. (Başkasına âit para, mücevher vb. şeyleri) Çalmak, gaspetmek.-11-
s.- an I/138/128, I/86/50
s.- dula I/86/48
s.- dulā I/86/47
s.- dular I/86/51
s.- muşlar I/138/126, I/138/129
soyğun s.- muşlar I/138/127
s.- ulmuş I/136/16
s.- up I/86/47
s.- uyor I/138/128
2. (Üzerinde bulunan kabuk, deri, zar vb.ni) Kesmek veya tutup çekmek, sıyırmak sûretiyle çıkarmak. -9-
s.- ādı I/152/105
s.- arıS II/18/25
s.- āsıñ II/18/26
s.- madım I/143/23
s.- uluyo II/29/105
s.- üyo II/30/39
s.- uyoz II/19/151, II/19/158
- soy a_acı** : Soy ağacı, bir sülaleye mensup kimselerin tamamını, büyük atadan başlayarak yaşayış sıralarına göre gösteren dallı budaklı ağaç şeklindeki soy kütüğü, çizelge, şecere, silsilename. -1-
s.+ ı II/23/134
- soyadi** : Çocuklara babadan, evli hanımlara kocadan geçen ve özel isimle birlikte kullanılan âile adı, soyismi. -21-
s. I/113/56
- s.+ m I/13/01, I/145/03, I/49/04, I/66/25, I/73/01, I/73/02, I/79/04, I/87/06, II/15/03, II/15/04, II/26/04, II/33/02, II/34/01
- s.+ mı I/103/01, I/73/05, I/88/08
s.+ mız I/11/20
s.+ mı I/145/02
- soyaT** : bk. soyadı -1-
s.+ dan I/60/76
- soyğun** : Yol kesmek, silâhla tehdit etmek sûretiyle yapılan soyma, gasp. -1-
soyğun soy- : Soymak¹, gasp etmek.
s. soymuşlar I/138/127
- soyisim** : Soyadı. -1-
s. II/23/144
- soyismi** : bk. soyisim -1-
s.+ ni II/02/22
- soyla -** : bk. söyle⁴ -1-
s.- mış I/140/68
- soyü -** : bk. soğu- -1-
s.- yunca I/85/60
- soyun -** : Üzerindeki elbise ve giyeceklerin bir kısmını veya tamamını çıkarmak. -7-
s.- duydum I/21/66
s.- ur I/153/82, I/61/73, II/39/140, II/39/141
s.- urduK I/126/56
- sö_üd** : bk. söğüt -1-
s.+ ü I/93/07
- sö_ütT** : bk. söğüt -3-
s. I/81/48
s.+ e I/81/48
s.+ lerimiS I/93/07
- söbü** : Çarpık, eğri, çıkıntılı. -1-
s. II/07/120
- söğüt** : Söğütgiller familyasından, daha çok su kenarlarında yetişen, pek çok çeşidi olan, uzun ve acı yapraklı, kabuğu kolay soyulur ağaç. -1-
sıran sıran s.+ ler birbirine ütler I/111/99
- sök -** : 1. (Bir şeyi) Bulunduğu, sıkıca yerleştiği yerden çekip ayırmak, çıkarmak. -8-
s.- eñ I/116/23
s.- er I/87/76
s.- Tülē II/30/81
s.- ülüyor I/16/15
s.- üyo I/103/38

s.- üyosa I/69/79
 2. (Dikilmiş veya örülmüş bir şeyin) Dikişini veya örgüsünü ayırmak.
 s. I/87/109
 3. (Çocuk veya okuma yazması olmayan bir kimse) Okuyabilmek.
 s.- emedim I/42/05
sökmi : Sökme, sökmek¹ işi. -1-
 s.+ ye I/96/70
sökül - : Sökmek işine konu olmak, yerinden çekilip çıkarılmak. -1-
 s.- dü I/69/79
söküm : Sökme işi. -1-
 s.+ neri I/96/68
söle - : bk. söyle¹ -18-
 s.- dīmize I/14/59
 s.- dim I/15/76
 s.- ller I/136/39
 s.- llerdi I/11/53
 s.- me I/21/55, I/21/56
 s.- mek I/14/18
 s.- miş I/140/25
 s.- miyordum I/21/78
 efendime s.- n I/64/45, I/64/55
 s.- rdi I/11/53
 s.- sem I/15/24
 s.- yecēm I/15/89
 s.- yim I/120/04
 efendime s.- yīn I/64/131, I/64/92
 s.- yon I/15/89
 bk. söyle⁷ -2-
 s.- se I/13/32, I/13/33
 bk. söyle⁶ -9-
 s.- dī I/152/70
 s.- men I/14/67
 bk. söyle⁴ -13-
 s. I/15/64, I/15/75
 s.- diler I/122/15
 s.- tmiş I/140/68
 bk. söyle³ -6-
 s.- llēdi I/64/97
 türkü s.- r I/15/81
 s.- rdi I/111/100
 s.- rdim I/15/80
 türkü s.- ye I/153/87
 s.- yiveridi I/148/18
 bk. söyle² -7-
 s. I/20/54
sölē - : bk. söyle¹ -1-
 efendime s.- ŋ I/64/51
sölē - : bk. söyle³ -3-

türkü s.- diK II/12/69
 türkü s.- r I/15/78
 s.- yin I/15/80
söle - : bk. söyle³ -26-
 s. I/47/67, I/47/68, I/47/70,
 I/47/76
 ilā s.- lerdī I/157/57
 s.- llerdi I/02/05
 s.- mem II/37/37
 s.- meyem II/37/37
 s.- niliyodu II/03/47
 ilāhī s.- nir I/148/17
 manilē s.- rdī I/154/47
 s.- rdi II/23/98
 s.- rdik I/153/90
 s.- rin I/112/60
 s.- ye I/153/110, I/153/111,
 I/153/83
 türkü s.- ye I/153/109, I/153/111,
 I/153/79, I/153/82, I/153/83, I/153/87
 s.- yen I/153/91
 bk. söyle¹ -37-
 s. I/115/11, II/16/29
 s.- dī I/145/26
 s.- di II/16/76
 s.- dim I/43/20, II/15/112,
 II/22/32
 s.- lēdi I/157/48
 s.- me I/144/35
 s.- meK I/157/59
 s.- mez II/16/76
 s.- miyen I/157/48
 efendime s.- n I/64/36, I/64/50
 s.- r I/10/116
 s.- rdi I/145/29
 s.- rdik II/11/63
 s.- rdin I/10/72
 s.- rin I/06/120
 s.- rler I/06/65, II/10/103
 s.- sem I/113/86, I/22/43
 s.- sinner I/61/65
 s.- siŋ II/16/21
 s.- yemedi I/113/57
 efendime s.- yēn I/64/121
 s.- yim I/06/05
 s.- yīm II/15/94
 s.- yin I/06/109, I/56/21
 selam s.- yiŋ I/80/66
 s.- yiveriyim I/06/100
 s.- yollar I/113/33
 bk. söyle⁴ -28-

s. I/138/02
s.- di I/06/91, I/138/99, I/56/08
s.- diler I/60/57
s.- mäsana I/06/91
s.- miyon I/156/14
s.- r I/138/99
s.- sem I/52/14, I/52/15
s.- Tdiren I/06/91
s.- ye I/60/58, I/60/59
s.- yem I/103/01
bk. söyle⁶ -14-
s. I/152/70, I/153/100, II/23/114,
II/23/115, II/25/65
s.- dim II/23/129
s.- medik II/12/09
s.- mezdi II/23/108
s.- rdin I/08/85
yalan s.- rse I/61/32
yalan s.- rsem I/61/51
s.- tme I/52/44
s.- ycem I/158/32
bk. söyle⁷ -1-
s.- llerdin I/111/102
bk. söyle² -1-
s.- rse I/155/82
söle - : bk. söyle¹ -2-
efendime s.- yın I/64/106
bk. söyle⁶ -1-
s.- medi I/113/131
söle - : bk. söyle³ -9-
s.- di I/148/19, I/64/98, II/12/73
türkü s.- di II/12/74
türkü s.- dik II/12/68
şarkı s.- lē I/29/12
ilā_j s.- lēdi I/29/15
ilāhi s.- lēdi II/37/36
bk. söyle² -1-
s.- di I/152/20
bk. söyle¹ -1-
efendime s.- η I/155/50
söleme : Söyleme, söylemek işi.-3-
s.+ si I/103/29, I/14/05, I/14/16
söleme : bk. söyleme -2-
s.+ si I/58/31, I/58/49
sölemek : bk. söylemek -1-
s. I/14/18
sölemeK : bk. söylemek-1-
s. I/157/59
sölen - : Söylenmek, şikâyet etmek,
sızlanmak. -2-
s.- dilē II/05/52

s.- iyom I/73/37
söleri : Söylenti, pek çok kimse
tarafından söylenen, ağızdan ağıza
dolaşan, doğruluğu şüpheli haber, rivâyet.
-1-
s. I/11/12
söleş - : Söleşmek, karşılıklı konuşmak,
sohbet etmek. -2-
s.- di I/25/43
s.- iyor I/25/28
sölet - : bk. sölet- -1-
s.- miş I/140/68
sölet - : Söyletmek, söylemek işini
başkasına yaptırmak. -2-
s.- diren I/06/91
s.- me I/52/44
söli - : bk. söyle⁶ -3-
s.- yeyin I/18/04
bk. söyle³ -2-
s.- yemen I/148/18
şarkı s.- yemen I/148/19
söli - : bk. söyle⁴ -4-
s.- yemen I/52/15
bk. söyle¹ -7-
s.- cen I/52/41
s.- yem I/101/60
s.- yen I/158/01
bk. söyle³ -2-
s.- ye I/76/58, I/76/59
bk. söyle⁶ -3-
s.- medim I/113/131
sölü - : bk. söyle⁶ -2-
s.- yom I/120/37
s.- yon I/24/10
sölü - : bk. söyle⁸ -1-
s.- düm II/28/55
sölü - : bk. söyle¹ -6-
s.- yom I/76/17
s.- yorun I/56/71
s.- yün I/01/09
bk. söyle³ -1-
s.- yün I/47/66
bk. söyle⁶ -2-
s.- yüp dur21uñ I/65/62
bk. söyle⁸ -3-
s.- düm II/28/11
sömür - : bk. sömür- -1-
s.- üyorlā II/02/64
sömür - : Hükümü, idâresi veya etkisi altına
alıp haksız ve sürekli çıkar sağlamak,
istismar etmek. -1-

s.- üyorlā II/02/59
sömürücülük : Sömürücülük, sömürücü olma durumu, istismarcılık. -1-
s. II/02/64
sön - : 1. Tükenmek, yok olmak. -
3-
s.- dü I/99/38
ocāṅ s.- dü I/89/08
2. Söndürmek.
s.- den I/116/17
sön - : bk. sön⁻¹ -1-
s.- dü I/65/46
söndür - : (Işığı, ateşi) Kapatmak, örtmek, artık yanmaz ve parlamaz duruma getirmek. -6-
s.- dük I/126/10
s.- dülē I/126/18
s.- düler I/126/13, II/31/15
s.- dülēṅ I/126/14
s.- üyeṅ I/21/95
söndür - : bk. söndür⁻¹ -1-
s.- ülēdi I/64/74
söv - : Irza, nâmûsa dokunan, ayıp, çirkin ve haysiyet kırıcı birtakım kalıplaşmış sözler söylemek, küfretmek. -8-
s.- düm II/28/11
s.- erdi I/128/56, I/128/60
s.- erin II/28/85
s.- müş I/128/49
s.- üyō II/28/37
sövüp say- : Birbiri ardınca söverek, küfürler ederek yermek.
s.- meden saymadan I/128/59
söv - : bk. söv⁻¹ -1-
s.- düm II/28/13
sövdür - : Sövmesine sebep olmak. -
1-
s.- ülē II/28/86
sövme : Sövmek işi. -1-
s.+ ye I/128/50
sövündür - : Söndürmek. -3-
s.- dü I/27/60, I/27/61
s.- düler I/27/59
söyle - : 1. (Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek. -8-
s.- dikin I/157/47
s.- diklerim II/19/58
s.- mek II/19/58
s.- ṅ I/04/33
s.- rdi I/08/116
s.- saṅa I/04/75

efendime s.- yen I/64/11
s.- yiveri I/145/29
2. Bir şeyin yapılmasını sözle istemek, ismarlamak. -2-
s.- mezdi I/134/39, I/134/40
3. (Türkü, şarkı vb.) Okumak. -
2-
s.- nilirdi II/03/47
ilā s.- r I/157/12
4. Haber vermek, bildirmek. -
1-
s.- yyorū I/06/91
5. ... olarak bilmek, öyle tanımak. -1-
s.- nir I/59/85
6. Konuşmak. -1-
s.- miş I/46/83
7. Uyarmak, ikaz etmek.
8. (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak.
söyle - : bk. söyle⁻¹ -2-
s.- yorun I/06/84
bk. söyle⁻³ -1-
māni s.- lēdi II/34/57
söylemek : (Bir fikir veya husûsu) İleriye sürmek, ortaya koymak işi. -1-
s. II/19/58
söyli - : bk. söyle⁻¹ -1-
s.- yom II/10/66
söylü - : bk. söyle⁻⁶ -1-
yalan s.- yor I/144/67
bk. söyle⁻⁴ -1-
s.- yorlā II/38/20
söylü - : bk. söyle⁻⁴ -1-
s.- yoru I/60/58
söz : 1. Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. -26-
s.+ leri I/64/94
s.+ üm I/66/39, II/20/05
s.+ ünḡden I/148/04
s.+ üne I/76/90
s.+ üṅü I/153/100
2. İki kişi arasında yapılan evlenme vaadi ve bunun için aileler arasında düzenlenen törene verilen isim. -14-
s. I/131/12, II/17/47, II/17/49
s.+ ü I/08/02
s.+ ü I/74/102, I/94/83, II/17/48
s.+ ünü I/08/02
s. verilir I/131/13

s. yapceK I/94/82
s. yapıdılā I/94/85
s. yapılır I/157/17
3. Bir işi yapacağını veya yapmayacağını kesin olarak bildirme, vaat, taahhüt. -4-
s.+ ü I/69/90
4. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia. -1-
s.+ ümüz I/120/45
söz al- : (Birine) Herhangi bir konuda söz verdirmek.
s. alır I/69/90
(birine) söz düşme- : Mevkii ve durumu gereği başkaları dururken söz söylemesi yakışmamak, lâf düşmemek -1-
s. düşmezdi II/13/18
söz etmē : Söz ekmeği, söz törenlerinden sonra verilen ekmek.
s. etmē I/138/68
s. etmēnden I/138/68
söz ver- : Kesin vaatte bulunmak.
s. vermen I/119/11
sözü dutul- : Birinin söylediklerini aynen yapmak, sözünden çıkmamak.
s.+ ü dutuldū I/120/13
sözü geç- : Hatırı sayılır, sözü dinlenir, istediğini yaptırır olmak.
s.+ ü geçen II/23/80
sözüm (burdan) dışarı (keneri, yabana) : Konuşması esnâsında ayıp, çirkin veya kaba bir söz kullanacak bir kimse tarafından, “Bu söz size değil, sakın üzerinize alınmayın” anlamında söylenir.
s.+ üm burdan dışarı I/22/43, I/70/29
s.+ üm keneri I/52/20
s.+ üm Tışarı II/34/65
s.+ üm yabana I/141/19, I/143/51, I/144/46, I/63/61, I/87/62, I/91/57
sözüm ona : Sanki ,güya, sözde.
s.+ üm oña I/49/65
s.+ üm oñā II/23/89
s.+ üm una II/07/61, II/24/27, II/30/45
sözüne bak- : Bir kimsenin söylediği şeyleri yerine getirmek.
s.+ üne bak I/77/64
s.+ üne bakçañ I/77/49
s.+ üne bakılıyodu I/94/77

söz : bk. söz³ -1-
s. vèdi I/42/72
söz geçime : bk. söz geçimi -1-
s. I/18/50
söz geçimi : Örnek olarak, söz gelimi, söz gelişi, meselâ. -4-
s. I/18/11, I/18/16, I/18/18, I/18/35
söz gesimi : bk. söz geçimi -1-
s. I/18/29
sözlü : Konuşma şeklinde olan veya yapılan, şifâhî. -1-
s. II/13/63
su : Yağmur şeklinde bulutlardan yağın, yer altında bulunan, yer üstünde deniz, göl, ırmak vb.ni meydana getiren, hidrojen ve oksijenden meydana gelmiş rengi, kokusu ve tatı olmayan şeffaf sıvı madde ve bu maddeden oluşan. -536-
s. I/01/22, I/01/81, I/01/87, I/03/107, I/03/23, I/06/101, I/101/12, I/109/41, I/109/42, I/109/43, I/111/30, I/116/51, I/117/44, I/117/45, I/117/46, I/121/57, I/122/42, I/122/48, I/126/10, I/126/58, I/126/69, I/128/21, I/128/23, I/128/52, I/129/18, I/129/20, I/132/23, I/132/38, I/132/58, I/135/04, I/139/36, I/141/03, I/141/07, I/141/08, I/141/18, I/141/20, I/141/21, I/141/23, I/142/30, I/142/36, I/142/37, I/142/52, I/144/15, I/144/24, I/145/59, I/145/60, I/152/62, I/153/93, I/153/98, I/20/21, I/20/32, I/20/34, I/25/59, I/27/61, I/33/06, I/33/55, I/38/44, I/39/58, I/39/94, I/40/23, I/41/74, I/45/15, I/46/60, I/50/76, I/50/77, I/52/85, I/58/72, I/58/82, I/59/52, I/60/11, I/63/31, I/64/78, I/64/80, I/68/59, I/69/26, I/70/15, I/72/11, I/73/20, I/73/55, I/73/59, I/76/34, I/78/08, I/79/78, I/81/41, I/81/43, I/81/57, I/84/01, I/85/23, I/86/24, I/89/25, I/90/35, I/90/37, I/91/46, I/95/10, I/95/11, I/95/12, I/95/27, I/96/38, I/96/41, I/96/42, I/96/83, I/96/91, I/97/06, I/97/07, I/98/102, I/98/104, II/01/13, II/02/84, II/02/87, II/05/93, II/05/95, II/07/17, II/09/69, II/09/94, II/10/43, II/10/46, II/15/113, II/15/118, II/21/57, II/21/58, II/21/72, II/23/196, II/23/22, II/26/46, II/26/47, II/26/49, II/26/51, II/27/18, II/27/23, II/28/12, II/28/71, II/28/73, II/35/111, II/37/69, II/39/33, II/39/54

s.+ da I/01/87, I/119/55, I/121/61,
I/121/85, I/121/88, I/121/90, I/129/64,
I/143/19, I/60/61, I/74/81, I/87/121,
II/18/01, II/18/14, II/27/22, II/34/99
s.+ dā I/129/64
s.+ dan I/101/45, I/95/13
s.+ dī I/03/107
devlet s. işlende I/40/63
devlet s. işleri I/40/65, II/09/37,
II/09/52
s.+ lā I/35/14, I/59/53, I/95/74,
I/97/08, II/28/74
s.+ lāmız I/01/31, I/73/20,
II/01/14
işme s.+ lāmız II/09/70
s.+ lanı I/158/15
s.+ lānı II/02/86
tomatis s.+ lānı II/29/49
s.+ lar I/01/16, I/129/44, I/135/47,
I/20/51, I/73/20, I/96/38
s.+ lar I/20/35
s.+ lār II/28/73
s.+ lardı II/03/63
s.+ ları I/01/81, I/129/19,
I/152/122, I/95/109, I/95/111
yeraltı s.+ ları I/129/18
s.+ larımıS I/135/09
s.+ larınan I/27/59
s.+ larından I/121/60, I/16/46
s.+ larınan I/16/45
s.+ ları I/95/109
s.+ ları I/132/33
s.+ lu I/95/07, II/02/83, II/30/44
s. mu yapamıyoduK I/46/60
s.+ nan II/39/33
s. oldū I/20/16
s.+ su II/01/56
s. vereceKler I/66/21
s. verisek I/98/103
s. veriyoru II/23/21
s. verse I/136/25
s. vurdı I/96/88
s.+ ya I/05/28, I/101/45, I/11/81,
I/111/10, I/111/11, I/111/32, I/111/34,
I/111/43, I/119/56, I/121/55, I/121/56,
I/127/44, I/127/47, I/135/01, I/138/93,
I/140/50, I/18/40, I/18/41, I/20/51,
I/33/53, I/48/74, I/60/10, I/72/77, I/72/79,
I/72/82, I/72/83, I/74/81, I/76/58, I/78/05,
I/78/08, I/87/63, I/90/37, II/16/75,
II/16/81, II/21/56, II/35/108

s. yaparıS I/111/75
s. yapTık I/50/76
s.+ ydu I/81/11
s.+ yına II/01/15
taşımā s.+ yına II/21/69
s.+ yla I/105/25, I/132/30
s.+ ylan I/121/90, II/15/26
s.+ ynan I/08/39, I/107/42,
I/76/32, II/15/67
s.+ yu I/01/59, I/01/88, I/100/46,
I/102/38, I/105/44, I/107/44, I/109/03,
I/117/46, I/119/57, I/121/52, I/121/57,
I/122/35, I/122/42, I/122/45, I/123/51,
I/123/52, I/124/38, I/127/43, I/127/44,
I/127/47, I/128/17, I/128/55, I/132/31,
I/132/32, I/132/38, I/134/48, I/134/49,
I/135/47, I/139/33, I/139/35, I/139/37,
I/139/39, I/139/40, I/141/16, I/141/18,
I/142/30, I/19/10, I/20/32, I/20/40,
I/30/45, I/33/45, I/33/53, I/35/05, I/38/13,
I/47/23, I/59/52, I/60/01, I/62/19, I/64/78,
I/70/14, I/70/75, I/72/56, I/79/79, I/81/11,
I/81/41, I/81/43, I/81/44, I/90/36, I/95/07,
I/95/66, I/96/84, I/98/102, II/08/106,
II/10/46, II/21/61, II/23/203, II/23/21,
II/26/46, II/37/99, II/39/29, II/39/33
kullanım s.+ yu I/142/39
işme s.+ yu I/141/07, I/142/39,
II/21/54
kül s.+ yu II/35/64, II/35/65,
II/35/66
limon s.+ yu II/39/58
meyve s.+ yu I/111/83
taYuK s.+ yu I/127/49
yer_altı s.+ yu I/142/57
māden s.+ yu verin II/39/186
s.+ yu yüzü hōrmetine I/69/99
s.+ yulu II/32/39
s.+ yum II/36/19
s.+ yumu I/128/54, I/52/99
s.+ yumuŞTuK II/10/45
s.+ yumuz I/01/100, I/112/01,
I/117/47, I/129/17, I/129/18, I/135/11,
I/139/32, I/144/15, I/23/71, I/38/39,
I/70/10, I/70/15, I/70/75, I/75/39, I/78/02,
I/78/05, I/90/34, I/90/35, II/01/14,
II/09/70
s.+ yumuz I/142/38
içme s.+ yumuz I/142/37
işme s.+ yumuz II/02/85
s.+ yumuz bol II/26/03

s.+ yumuzü II/07/16
s.+ yumuzu yapan I/01/101
s.+ yun I/142/54, I/33/46, I/83/39
s.+ yuna I/04/59, I/11/48,
I/132/27, I/132/36, I/44/79, I/60/04,
I/60/07, II/15/113, II/32/59, II/39/94
s.+ yunan I/10/28, I/121/54,
I/132/17, I/132/22, I/139/29, I/144/28,
I/36/51, I/58/32, I/68/47, I/74/92, II/12/59,
II/15/81, II/21/61
s.+ yūnan I/121/61, II/15/69
s.+ yūnan I/105/43
tavik s.+ yunan I/36/58
tavik s.+ yunan yaparı I/36/54
s.+ yundan I/123/54, I/91/14,
I/96/52, I/97/48
s.+ yunna I/148/58
domatis s.+ yunnan II/35/83
s.+ yunu I/09/36, I/09/38,
I/102/37, I/106/21, I/107/41, I/109/18,
I/116/20, I/117/44, I/119/56, I/148/54,
I/148/57, I/19/08, I/19/09, I/19/10,
I/20/19, I/20/37, I/38/45, I/41/91, I/44/77,
I/44/79, I/44/80, I/47/22, I/49/75, I/54/16,
I/54/53, I/72/84, I/84/18, I/96/53, II/17/40,
II/18/06, II/23/201, II/32/24, II/32/59,
II/38/46, II/39/31, II/39/49, II/39/54,
II/39/73
s.+ yunū I/47/21, II/02/89,
II/39/54
s.+ yunū I/106/19
s.+ yūnu I/132/23
s.+ yuñ I/105/49, I/111/30,
I/142/54, I/27/52, I/39/98, I/41/74,
I/50/79, I/58/64, I/60/12, I/68/41, I/68/47,
II/26/48, II/35/69, II/35/72
s.+ yūñ I/116/49
s.+ yuñ seliñ yapāsan II/32/138
s.+ yusuñ I/105/49
s.+ yūymuş I/126/40
s.+ yuynan I/25/60
su bardā : Su bardağı, su içmeye
yarayan bardak.
s. bardānnan I/05/56
su boyu : Akarsu kıyısı.
s. boyu II/09/80
su böreği : Fırına verilmeden önce
yufkası suda haşlandığı için bu ismi alan
bir börek çeşidi.
s. bōrē I/105/10, I/116/12
s. bōrēmiz I/129/61

s. bōrē I/129/68
s. bōre_ī I/111/41
s. bōre_ī yaparıS I/111/41
s. bōre_ī I/111/26
s. bōre_ine I/111/28
s. bōrēni I/129/62
su değirmeni : Su gücünden
yararlanılarak çalıştırılan değirmen.
s. de_irmeni I/07/95, I/07/98
s. dirmēniydi I/74/86
su dökme : Küçük abdest bozmak,
işemek işi.
s. dōkmē I/155/13
su moturu : Tarla sulamak için
kullanılan, suyu bulunduğu yerden çekip
tarlaya aktaran cihaz.
s. moturlānan II/09/61
sú : bk. su -2-
s. I/73/55
s.+ yú I/06/103
sū : bk. su -10-
s. I/01/87, I/01/91, I/104/55,
I/35/32, I/62/18, I/69/67, I/91/15, II/09/96,
II/10/46,
II/39/33
subay : Silâhlı kuvvetlerin üst sınıfını
meydana getiren ve asteğmenden
mareşale kadar çeşitli rütbelerde
kumandan mevkiinde bulunan askerlerden
her biri, zâbit. -6-
s. I/126/08, I/93/39, I/99/55,
I/99/59
s.+ iñ I/11/32
suc : bk. suç -1-
s.+ u I/115/48
sucuğ : bk. suçuk -1-
s. I/28/58
sucuk : Baharatla terbiye edilmiş
kıymanın inek veya koyun bağırsakları
içine doldurulup kurutulması ile elde
edilen yiyecek. -2-
s. I/13/17
sucuk gibi : Su ile iyice ıslanmış,
sırılsıklam olmuş.
s. gibi I/39/97
suç : Bir kimse veya topluluğun isteyerek
ve bilerek yaptığı, kanun, töre ve ahlâka
aykırı davranış, kabahat. -4-
s.+ u I/69/96, I/135/56
suç ét- (işle-) : Suç olan bir
davranışı yapmak.

s. édērdiK I/115/46
s. işledimiz I/115/10
Sufrá : bk. sofrá-1-
S.+ ye I/55/29
sufri : bk. sofrá -1-
s.+ ya I/14/39
suKak : bk. sokak³ -1-
s. II/08/62
sula - : (Bağ, bahçe, ağaç, çiçek vb.ne) Su vermek. -18-
s.- dılar I/144/28
s.- dım I/88/47, I/88/64
s.- dıñ I/144/80
s.- madılar I/144/28
s.- mıyıvırdılar I/144/29
s.- r II/10/24
s.- rdıK I/150/14
s.- rıS II/06/19, II/06/23
s.- rız I/135/14, I/135/16, II/06/19
s.- yıvereydiñiz I/88/71
s.- yın I/144/29
s.- yoS I/102/12
sulá - : bk. sula--1-
s.- İládi II/08/111
sulá - : bk. sula--3-
s.- cáz II/36/07
s.- ycán II/09/97
s.- yoz I/133/35
sulá - : bk. sula--2-
s.- lā I/127/35
s.- rdı I/110/68
suļa - : bk. sula--1-
s.- dılar I/91/25
sulaKlı : Sulu. -1-
s. I/01/62
sulama : Sulamak işi. -4-
s. I/23/37, I/23/72
s.+ nıñ I/96/93
sulama kooperatifi : Çiftçiler arasında tarımsal sulama işlerini yürütmek amacıyla köy, belde ve ilçe merkezi gibi kırsal alan özelliğini taşıyan yerleşim birimlerinde kurulan kooperatif.
sulamaK : Su vermek işi. -1-
s. I/129/19
sulamı : bk. sulama -2-
s.+ ya I/103/28, I/144/25
sulami : bk. sulama -1-
s.+ ye I/87/62
sulan - : 1. Sulamak işi yapılmak, su verilmek. -7-

s.- ır II/06/23
s.- ırdı II/08/111
s.- ıyōdu II/09/61
2. (Hayvan için) Su içmek, su verilmek.
s.- ırdı I/108/13
s.- ıyōdu I/38/45
3. Suyu çoğalıp yoğunluğu azalmak.
s.- mayınca I/144/84
4. İşlevini yerine getiremez hâle gelmek.
s.- dı I/01/34
sulaTa : bk. salata II -1-
salata s. I/69/29
sule - : bk. sula--1-
s.- yo I/149/22
sulē - : bk. sula--1-
s.- yon I/85/20
sulı - : bk. sula- -5-
s.- cāñ II/10/23
s.- ycañ II/10/23
s.- ycaz I/150/14
s.- yıp I/54/30
sulımı : bk. sulama -1-
s. kıparatifi II/04/22
sulu : Suyu olan, suyu bol. -14-
s. I/20/16, I/49/27, I/92/42,
II/09/59, II/09/60, II/09/61, II/09/80,
II/09/96
s.+ su I/41/87
sulu köfti : Küçük köftelerle hazırlanan bir çeşit sulu yemek.
s. köfti II/39/56
sulu tarım : Sulamaya dayalı tarım.
s. tarım I/69/24
sulu yāni : Bol soğanla pişirilen sulu et yemeği.
s. yāni I/26/09, I/26/10
sulu - : bk. sula--7-
s.- ycañ II/10/22
s.- yımañ II/10/23
s.- yoS II/08/107
s.- yosun I/85/24
s.- yoz I/100/48, I/23/38, II/36/04
sululuK : Sulu, yılışık, sırnaşık olma durumu.
-1-
s. II/23/127
sumā : <sumak+a -1-
s. II/23/187

sumak : Antep fıstığıgillerden, sıcak bölgelerde yetişen, kabuğu hekimlikte, yaprakları dericilikte kullanılan bir ağaç ve bu ağacın, ekşilik vermek için dövülerek yemeklere katılan mercimeğe benzeyen meyvesi. -1-

s. II/23/187

sunā : <sunak+a: Ağaçtan yapılmış su kabı, maşrapa. -1-

s. II/15/67

sundurma : Yağmurdan, güneşten korunmak için kapı üstüne veya duvar önüne yapılan saçak, üstü örtülü, önü açık yer. -1-

s. I/33/138

sunğu : Armağan, vergi.-2-

s. I/148/29

sunğu gecesi : Düğünlerden önce yapılan düğün sahibi için armağanların toplandığı gece.

s. gecesi I/155/75

sunta : Ağaç talaşını, yongasını pres altında sıkıştırmak sûretiyle elde edilen sun'î tahta. -1-

s. I/52/85

suntı : bk. sunta -1-

s. II/26/23

sunğu : bk. sunğu -1-

s.+ su I/159/17

suret : Biçim, yol, tarz. -1-

şati s.+ le I/69/73

sus - : Konuşmaya ara vermek, konuşmayı kesmek veya sözünü bitirmek. -6-

s. II/07/63, II/07/127, II/25/106

s.- muş II/23/160

sús : bk. süs -2-

s. I/54/65

s. yapış I/54/68

sūs - : bk. sus- -1-

s. II/34/80

susa - : Su içme ihtiyacı duymak, su içeceği gelmek. -1-

s.- dım I/06/103

susa : bk. şöse -2-

s. I/61/74

s. yolundan I/87/43

susam : Anayurdu Hindistan ile güney adaları olan, meyvesi kapsül şeklinde, beyaz veya alacalı beyaz çiçekli otsu bitkinin simit vb.nde kullanılan, yağı çıkarılan ve öğütülerek tahin elde edilen,

darı büyüklüğündeki esmer veya sarımtırak tohumu. -3-

s. I/85/26, II/37/102, II/37/97

susuz : Suyu, su içmeye ihtiyacı olan, susamış. -6-

s. I/135/23, I/152/51, I/98/103, I/98/104

aş s. I/50/52

susuzluğ : Susuzluk, susuz olma, susuz kalma durumu. -1-

s.+ dan II/02/84

suş : bk. suç -2-

s. işlediğ II/23/140, II/23/141

suşlu - : Suçlamak, bir kimsenin suç işlediğini, suçlu olduğunu ileri sürmek, ona suç yüklemek, itham etmek. -1-

s.- yollâ I/146/83

suvan : bk. soğan -20-

s. I/121/83, I/134/44, I/144/74, I/144/75, I/16/15, I/98/95, II/19/129, II/30/36

s.+ ı I/134/44, I/144/79, II/19/145

s.+ ını I/127/48

s. ossuğ ispanağ ossuğ II/19/141

s. veriyin I/144/74

sūvān : bk. soğan -1-

s. I/112/25

suvra : bk. sofras-2-

s. I/120/62

s. gurulurdu I/13/11

suvi - : bk. sıva--1-

s.- yacağ I/124/45

sü : bk. su -2-

s.+ yunan II/22/77

s.+ yünen II/22/73

sübür - : bk. süpür- -1-

s.- üdü I/128/30

sübürme : Süpürme, süpürmek işi. -1-

s.+ ye I/44/70

süd : bk. süt -37-

s. I/102/34

s.+ ü I/106/16, I/18/21, I/21/91

s.+ e I/91/59

s. makinesi I/35/09

s.+ ü I/100/31, I/102/37, I/130/84, I/152/17, I/154/58, I/31/12, I/31/19, II/22/72, II/32/36

s.+ ü bol I/53/69

s.+ ü veriyoz I/69/18

s.+ ülēni I/35/08

s.+ ümle I/16/46
s.+ ümüzü I/16/47
s.+ ünden I/90/27
s.+ üne I/21/94
s.+ ünen I/10/28, II/22/73,
II/33/65
s.+ ünü I/130/85, II/33/68
s.+ ünün II/33/76, II/33/77
s.+ ün I/106/17, I/44/43, II/33/69
s.+ ünü I/41/32
s.+ ünü I/41/32
s.+ üynen I/48/41
sülâle : Soy sop. -7-
s. I/45/25, I/65/05, I/68/14,
I/86/06
s.+ leri I/23/14
s.+ niñ I/86/06
s.+ si I/23/14
sülâlê : bk. sülâle -1-
s. I/65/05
sûlet - : bk. söllet- -1-
ilâhi s.- Tiler I/48/80
sülük : Sülükgillerden, tatlı sularda
yaşayan ve bâzı hastalıklarda kan emmesi
için insan vücûduna yapıştırılan, yaklaşık
15 santim uzunluğunda halkalı bir solucan
türü. -1-
s.+ ler I/140/51
sündür - : Bir şeyi çekerek uzatmak,
esnetmek. -2-
s.- ü I/21/19, I/21/20
süned : bk. sünnet -6-
s.+ imiz I/119/61
s.+ ine I/88/28, I/88/29
s. olcığ II/08/98
s. ölçük II/08/99
sünet : bk. sünnet -4-
s. dü_ünü yapcağ II/08/134
s.+ leri II/39/80
s.+ Te I/119/65
s. yaptım I/152/26
süngē : Ucunda ıslak bez bulunan,
fırındaki kızgın külleri süpürmeye
yarayan sırk. -1-
s. yapılır I/157/82
sünnet : Erkek çocukların erkeklik
organları ucundaki deriyi çepeçevre kesip
çıkarma işi, hitan. -1-
sünnet düğünü : Erkek çocukların
sünnet edilmesi dolayısıyla yapılan
eğlenceli tören, hitan cemiyeti.

sünnet ol- : Sünnet etmek işine
konu olmak, sünnet edilmek.
s. oldu I/98/108
süngü : <süngük+ü: Kemik, vücut. -
1-
kendi süngünü kendi daşı- :
Kimseye muhtaç olmamak, kendi işlerini
kendisi görebilmek.
kendi s.+ nü kendi daşıdı I/79/98
süngü : Tüfek namlusunun ucuna takılan
küçük kılıç biçiminde delici silah. -
2-
s. I/95/78
s.+ müzü I/95/46
süpür - : (Bir yer veya şeyin) Üzerindeki
toz, toprak ve çörcöp gibi şeyleri süpürge
ile temizlemek. -17-
s.- ü I/27/71
s.- ün I/152/19
s.- dük I/88/48
s.- düK müpürdüK I/138/98
s.- dükTen II/37/64
s.- düm I/33/88
s.- müyoñ I/100/50
s.- ü I/152/18
s.- üdük I/74/78
s.- üdüm I/152/42
s.- ürdü I/121/17
s.- üydük I/121/19, I/70/13
s.- üyodum I/88/55
s.- üyödum I/88/56
s.- üyoS I/98/96
s.- üyoz I/44/70
süpürge : Süpürme işinde kullanılan ve
çalı, hasır, tavan, sokak veya elektrik
süpürgesi gibi pek çok çeşidi olan âlet,
süpürme aracı. -5-
s. I/129/23, I/152/93, I/152/94,
I/19/06
süpürmek : (Bir yer veya şeyin)
Üzerindeki toz, toprak ve çörcöp gibi
şeyleri süpürge ile temizlemek işi. -
2-
s. I/104/17, I/152/41
sür - I : 1. (Ekilebilir duruma getirmek için
toprağı) Pulluk veya sabanla işlemek. -
55-
s. II/22/59
s.- cez I/94/15
s.- dük I/150/13, I/150/17, I/37/23
s.- edik I/155/19, I/39/77, I/70/18,

II/21/15
s.- ēdiK II/06/20
s.- ellēdi I/121/118, I/39/33
s.- ellerdi I/108/14
s.- ellermiş I/14/53
s.- er I/83/40
s.- ērdik I/157/74
s.- erdik I/130/13, I/74/52,
I/74/62, I/87/19
s.- erdiK I/115/14, I/87/40
s.- ērdik I/150/11, I/39/77,
II/06/27
s.- ērdiK I/115/21, II/01/26
s.- ērdik II/01/29
s.- ērdiK I/155/22
s.- eriz I/56/47
s.- erle I/127/41
s.- ersin I/74/67
s.- müşler II/10/56
s.- üb I/68/36
s.- ülür I/127/07
s.- ülürdü I/157/72
s.- ülürdü I/128/42, I/38/37,
I/41/36, I/74/80, II/09/07, II/22/58
s.- üyo I/83/40
s.- üyö I/93/65
s.- üyoduK I/70/20
s.- üyoduK I/81/31
s.- üyolādi I/85/14
s.- üyoŋ I/74/65
s.- üyuru II/01/30
s.- üyöz I/87/117
2. (Bir şeyi bir yüzey üzerine)
Tabaka hâlinde yaymak, sıvamak. -
9-
s. I/40/48, I/71/58, II/19/167
s.- cēsen I/40/48
s.- eriS I/73/55
s.- erle I/98/34
s.- ērsiŋ I/96/55
s.- üverilēdi II/34/61
s.- üyosuŋ I/111/44
3. Yönetip yürütmek, kullanıp
gitmesini sağlamak, sevketmek. -6-
s.- en I/144/53
s.- enimiz I/139/59
s.- ennē I/99/16
s.- er I/139/60
s.- üyo I/83/53
4. (Birine veya bir yöne doğru)
İtmek, uzatmak. -6-

s.- eller I/23/20
s.- ēŋ I/51/50
s.- erdik I/51/49
s.- eriz I/51/43
s.- üveriyoruS I/129/66
s.- üyolamış I/28/27
5. Önüne katıp götürmek veya
getirmek. -3-
s.- üP I/95/69
s.- ürdüK I/91/57
s.- ürdüK I/91/58
6. (Bir tuvalet malzemesini)
Süslenmek maksadıyla yüzüne veya
vücûdunun bir yerine serpmek veya
yaymak. -2-
s. I/67/06
s.- cēŋe I/67/06
7. (Cezâ olarak) Ülkesinden veya
yerinden başka bir ülkeye veya yere
göndermek, nefyetmek. -2-
s.- dilē II/05/54
s.- düler I/10/105
sür - II : 1. Devam etmek. -28-
s.- üyuru I/15/18
s.- dü I/35/24
hayat s.- dü I/11/96
s.- ē I/59/60
s.- ēdi I/32/57
s.- er I/36/63, I/57/50, I/57/51,
I/86/21
s.- erdi I/101/35, I/157/16
s.- ērdi I/06/50, I/101/35,
I/157/56, I/71/08
s.- erdin I/10/46
s.- ermiş I/76/12
s.- medi I/63/07
s.- meyeceK I/14/75
s.- müyosa I/72/67
s.- üP II/22/82
s.- üyo I/07/87, I/10/60
s.- üyodu I/155/73
s.- üyömuş I/76/11
s.- üyudu II/25/51
2. ... kadar zaman almak. -1-
s.- üyödu I/103/32
süŋ - : bk. sür- I³ -1-
s.- ēŋ I/30/52
sürdür - : Devam ettirmek. -5-
s.- dük I/154/08
s.- üP I/90/74
s.- üP I/23/13

s.- üyöru I/06/44
s.- üyörüm I/06/40
süre : Bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman bölümü, müddet. -4-
s. I/03/101, II/31/44
s.+ li II/30/17, II/31/45
süreklî : Uzun zaman devam eden, çok süren, aralıksız, kesintisiz, devamlı. -6-
s. I/103/11, I/34/53, II/35/81, II/38/25, II/38/41
s.+ si I/03/109
sürgü : 1. Harman yaparken otları temizlemek için çalılardan yapılan ve hayvan koşularak çekilen bir çeşit süpürge. -4-
s. I/70/29
s.+ de I/70/29
s.+ ye I/70/28
2. Kapının kapanması için arkasına yatay olarak yerleştirilen demir veya ağaç kol, trkaz, sürme.
s.+ yü I/28/26
sürgün : Cezâ olarak oturduğu yerin dışında bir yere gönderilerek ve orada oturmaya mecbur edilme. -1-
sürgün et- : Sürgüne göndermek, nefyetmek.
s. idiyô I/93/19
sürme : Sürme, Süs amacıyla kirpik diplerine sürülen siyah toz. -1-
s. I/67/06
sürme : Sürmek işi. -1-
s.+ ye I/141/24
sürmek : (Ekilebilir duruma getirmek için toprağı) Pulluk veya sabanla işlemek işi. -1-
s.+ lē I/79/01
sürmü : Sürme, sürgün edilmiş, sürülmüş. -1-
s.+ ymiş II/25/17
sürt - : Bir şeyi başka bir şeyin üzerine bastırıp hiç kaldırmadan öne arkaya, sağa sola veya herhangi bir yöne doğru hareket ettirmek. -6-
s.- e I/98/83, I/98/86
s.- eñ I/04/58
s.- erdi I/74/11
s.- eriS I/98/91
sürtün - : Bir şey diğer bir şeye) Geçerken değmek. -1-

s.- üb II/22/36
sürü : 1. Evcil hayvanlar ve özellikle koyun, keçi topluluğu. -15-
s. I/33/67, I/51/31, I/68/32, I/69/20, I/69/21, I/99/35, I/99/36
s.+ müz I/51/31
s.+ nün I/33/82
2. Kalabalık, küme, yığın, çok.
bi s. I/35/26
s.+ ynen I/01/49
3. Bir arada yaşayan, büyük gruplar, kümeler hâlinde gezip dolaşan hayvan topluluklarından her biri.
s.+ sü I/95/94
sürü - : (Bir şeyi) Yere sürtünür vaziyette iterek veya çekerek götürmek, sürüklemek. -2-
s.- dü I/135/56
s.- yyo II/07/93
sürü : bk. sürü² -1-
s. II/30/07
sürükle - : (Akarsu, rüzgâr vb. için) Önüne katıp götürmek. -2-
s.- dī I/150/56
s.- di I/150/56
sürüm : Tarladan bir seferde çıkan ürün. -2-
s. II/39/97, II/39/98
sürüp - : bk. sürün¹ -1-
s.- dük I/96/37
sürün - : 1. Sefâlet içinde yaşamak, yoksulluk içinde hayat sürmek. -3-
s.- meden I/52/31
s.- sün I/95/72
s.- üyôm I/93/38
2. Karnı üzerinde yerde sürüklenir gibi ilerlemek. -1-
s.- ürmüştü I/136/30
süs - : (Bir darbe etkisiyle) Düşmek. (?) -1-
s.- düm I/21/80
süs : Süsleyen veya süslenmekte kullanılan şey, bezek, ziynet. -4-
s.+ e I/159/28
s. yapım I/27/07
süs püs : (Küçümseyici anlamda) Süs.
s.+ ümüz yödu püsümüz yödu I/159/28
s. yödu püs yödu I/159/27
süsle - : Birtakım düzenlemeler, süsler ve

zarâfet kazandırıcı maddî – mânevî unsurlar ilâvesiyle (bir şeyi veya kimseyi) daha güzel duruma getirmek, bezemek, tezyin etmek. -9-

s.- dilē II/12/17, II/12/22

s.- nir I/125/86, I/59/25

s.- nürdi I/41/20

s.- rlēdi I/157/09

s.- yip II/34/36

süsleyip püsle- : Hemen farkedilecek, göze çarpacak şekilde süslemek.

süslē - : bk. süsle- -3-

s.- p püslēP I/159/20

s.- rdik I/157/09

s.- siğ I/32/63

süslü : Süsü olan, süslenmiş, bezenmiş, donanmış. -3-

s. I/101/28, I/27/14, II/12/15

süt : Doğumdan sonra belli bir süre yavrularını besleyebilmeleri için kadınların ve memeli dişi hayvanların memelerindeki bezler tarafından salgılanan besin değeri yüksek, tatlımsı, özel kokulu, mâvî veya sarıya çalan beyaz renkli sıvı. -73-

s. I/02/33, I/100/23, I/100/29, I/102/56, I/108/16, I/111/53, I/112/26, I/129/12, I/129/14, I/143/32, I/143/42, I/143/46, I/151/42, I/154/56, I/158/58, I/31/12, I/44/43, I/51/36, I/73/59, I/78/15, I/79/78, I/79/82, I/96/46, II/09/78, II/15/113, II/32/36, II/32/79, II/33/77, II/39/64, II/39/66

s.+ den II/32/79

s.+ dür I/143/68

s.+ le II/37/117

s.+ len II/35/79, II/35/80

s.+ ler I/100/22, II/33/55

s.+ leri I/51/35, II/33/58, II/33/61

s.+ lerimiz II/33/57, II/33/61

s.+ lerini I/157/69

s.+ lerini I/21/70

s.+ lü I/19/29

s. müT yapaman I/06/32

s.+ nen I/01/59

s.+ ten II/09/63

s.+ ü I/124/14, I/143/42

ana s.+ ü II/07/146

s.+ ün I/33/97

s.+ ünen II/25/94

s.+ ünü I/35/09, I/56/62

s. viriyoz I/69/02

süt çorbası (sütlü çorba) : Süt, tuz, et suyu ve unun birlikte çırılmasıyla hazırlanan çorba.

s. çorba I/151/17

süt kıparatifi : Süt alım satımı için köy, belde ve ilçe merkezi gibi kırsal alan özelliğini taşıyan yerleşim birimlerinde kurulan kooperatif.

s. kıparatifi II/04/21

süt makinesi : Süt sağmak için kullanılan, hayvanların memelerinden sütü sağıp çıkaran makine.

s. maşanesi I/51/35

s. makinalarında I/129/15

s. makineleri I/106/14

s. makinesi I/129/13, I/130/84

süt mayası : İçine süt karıştırılarak elde edilen ekmek mayası.

s. mayası II/25/93

süt : bk. süt -1-

s. II/25/28

sütçü : bk. sütçü -1-

s. mütçü I/106/13

sütçü : Süt satan kimse. -7-

s. I/143/44, I/69/18

s.+ lē I/154/57, I/154/58

s.+ lēmiz I/154/56

s.+ ye I/143/44, I/152/17

sütlü : İçine süt katılmış, sütle karıştırılmış olan, sütle yapılan. -2-

s. çorba yapılrđı I/151/12

s. çorbalardan

süv - : bk. söv- -4-

s.- er sayardı I/128/53

s.- erdi I/128/44, I/128/54

süveter : Gömlek veya bluz üstüne giyilen kolsuz kazak. -1-

s. I/12/10

süz - : Bir sıvıyı içindeki tortudan, katı maddelerden ayırıp tasfiye etmek için süzgeçten veya süzgeç görevi yapabilecek bez, kumaş vb. bir şeyden geçirmek. -37-

s.- ceK I/103/47

s.- ceksij II/23/200

s.- dü I/103/59, I/148/57

s.- dükden I/106/19

s.- düm I/109/02, I/109/04

s.- ē I/100/32

s.- ecen I/49/24
s.- ědi I/152/116, I/152/117
s.- elle I/119/46
s.- elleş I/119/56
s.- en II/32/59
s.- eņ I/11/49
s.- er I/102/39, I/87/121, II/23/192
s.- eş I/04/49
s.- ěr I/70/42
s.- erdi I/106/21
s.- erdik I/141/20
s.- erdiK I/128/71
s.- eriz I/02/32, I/127/48,
I/148/56, I/49/06, II/32/59
s.- ěrsiņ I/98/48
s.- ěsiņ I/152/109, II/39/49
s.- ěcük I/103/07
s.- ěveriņ I/49/74
s.- ěvircen I/60/69
s.- ěyoz I/103/04
s.- ěyuz I/152/85
s.- ěyüdüg II/25/47
süzdür - : Süzmek, süzmek işini yaptırmak. -8-
s.- dükTen II/22/71
s.- enđen I/84/13
s.- ělě I/157/63
s.- ěp I/103/05
s.- ěrüz I/26/69
s.- ěz I/04/49, I/70/40
süzđür - : bk. süzdür- -1-
s.- ěyoruz I/84/12
süze : bk. süzek -2-
s.+ ěine I/103/05
s.+ ye I/31/13
süzě : <süzek+i -3-
s.+ nden II/32/35
s.+ nen I/70/58
s.+ ni I/109/02
süzgeç : Süzek, süzgeç. -1-
s. I/19/24
süzeg : bk. süzek -3-
s. I/31/14
s.+ den I/154/59
s.+ lěnen I/154/61
süzek : Süzme aracı, süzgeç. -3-
s. I/100/32
s.+ lěmiz I/31/14
s.+ lere I/70/58
süzekle - : Süzekle süzmek. -1-
s.- riz I/148/57

süzgeç : Süzgeç, sıvıları süzmekte kullanılan araç. -2-
s.+ den II/32/34
s.+ Ten I/60/69
süzě : <süzek+i -1-
s.+ nde II/32/03
süzme : Süzülerek elde edilmiş, süzgeçten geçirilmiş. -4-
süzme yoğurt : Bir torbaya konulup suyunu süzdürmek sūretiyle elde edilen yoğurt, torba yoğurdu.
s. yoğurt I/103/07
s. yoğurt I/103/07
s. yoğurtda II/17/38
s. yoğurtdan I/152/83
süzmen : Torba. -1-
s.+ e I/70/40
süzmeñ : bk. süzmen -1-
s.+ de I/70/42
süzül - : Yeni gelin ayakta durmak. -
1-
s.- ür I/10/47

Ş

şā_ır : Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse. -1-

ş. I/91/12

şā_ıtlik : Şahitlik, şâhit olma durumu, tanıklık, şahâdet. -2-

ş. I/155/01

şā_ıtlik yap - : Tanıklık etmek, şahit olarak bir nikah töreninde bulunmak. ş. yapveriyo II/08/70

şādiye : bk. nuşādiye (?) -2-

ş. I/25/09

şahı - : Şakımak, şenlenmek, şen şakrak olmak. -1-

ş.- rdıK I/59/69

şahıs : Kimse, kişi. -1-

ş.+ lardan I/142/07

şahmarān : bk. şahmeran -1-

ş. II/23/184

şahmeran : İnsan başlı, insan gibi konuşan, zebercetten bir taht üzerinde oturan efsânevî masal kahramanı yılan, yılanların şâhı, şâh-ı mâran. -5-

ş. II/23/183, II/23/184, II/23/185

şahs : bk. şahıs -1-

ş.+ ıı I/92/31

şahsen : Bizzat, kendi (kendim, kendin ...). -1-

ş. II/19/74

şaka : Karşısındakini kırmadan güldürmek, eğlendirmek, neşelendirmek, şaşırtmak amacıyla ciddîye alınmayacak şekilde söylenen söz veya yapılan hareket, latîfe. -3-

ş. yüküne I/64/21

şaka yap - : Karşısındakini güldürmek, eğlendirmek, neşelendirmek veya şaşırtmak amacıyla ciddî olmayan bir söz söylemek veya bir davranışta bulunmak.

ş.+ lâ yapādı I/154/29

ş. yapTıydım I/15/19

şakı : bk. şaka -1-

ş.+ yı I/155/98

şakır şakır : Bu sesi çıkaracak şekilde kuru, çitir çitir. -1-

şakır ş. II/37/126

şakla : Ufak karpuz veya kavun. -4-

ş. II/29/10, II/29/11

ş.+ dan II/29/07, II/29/09

şal - : bk. çal⁻² (?) -1-

ş.- ardıg I/131/41

şalvā : bk. şalvar -2-

ş. I/04/31, II/08/13

şalvā : bk. şalvar -2-

ş. I/31/61

şalval : bk. şalvar -1-

ş.+ larından II/23/83

şalval : bk. şalvar -1-

ş.+ ları I/154/69

şalvar : Bir uçkurla büzülerek bele bağlanan çok bol ve geniş üst donu. -22-

ş. I/04/31, I/157/45, I/157/46, I/157/54, I/161/33, I/161/34, I/76/41, I/77/13, I/77/14, II/15/47, II/15/48, II/35/34, II/35/36, II/39/139

ş.+ ı II/39/163

ş.+ ını II/19/12

ş.+ ıı II/37/56

ş.+ lâı I/76/43

ş.+ nan I/77/15

şalvār : bk. şalvar -1-

ş. II/24/58

şalvār : bk. şalvar -3-

ş. II/35/37, II/35/38

şalvar : bk. şalvar -12-

ş. I/09/11, I/09/16, I/41/22,

I/41/23, I/71/12, I/71/13, II/37/23

kutmi ş. I/41/23

gutmi ş. I/41/23

ş.+ ı I/151/31

ş.+ ıı I/09/17

şalvar : bk. şalvar -1-

ş. I/70/76

şam şum : (?) -1-

ş. şum II/14/86

şamar : Elin iç kısmı ile yapılan vuruş, sille, tokat. -1-

ş.+ ını yimedim II/12/09

şamdallı : Bindallı'ya benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

ş. II/39/144

şan : İyi bir nitelikte tanınmış olma durumu, ün, şöhret, itibar. -1-

şan ver - : Ünü her yere yayılmak, herkes tarafından bilinir duruma gelmek.

ş. vermiş I/95/45

şangada şıngada : Kırılan veya çarpan cam, mâden vb.nin çıkardığı sesi anlatır, şangır şungur. -1-

ş. şingada I/154/06
şans : Şans, baht, tâlih. -2-
ş. I/149/68
ş.+ tan II/09/74
şāns : bk. şans -1-
ş.+ ı II/09/54
şāns : bk. şans -2-
ş.+ ı II/07/107
ş.+ ıñ II/08/26
şanslı : Şanslı, şansı açık olan, tâlihli. -
2-
ş. I/149/71
ş.+ yız II/19/164
şantiye : İnşaat için lüzumlu araç gereç ve malzemenin bulundurulduğu, hazırlandığı yer. -1-
ş. şeflî_jı yaptım II/23/17
şap : Sopalarla oynanan bir çocuk oyunu. -4-
ş. I/51/25
ş. oynarız I/51/25
şāp - : <şey+ yap- -1-
ş.- tıķ I/32/35
şapğı : bk. şapka -1-
ş.+ lı II/27/13
şapka : Sokağa çıkarken giyilen fōtr, kasket, keçe, hasır. -1-
ş.+ lı mupkalı I/91/07
şapKa : bk. şapka -1-
ş.+ lı I/15/17
şarab : Meyve sularının ve özellikle üzüm suyunun belli usûllerde mayalandırılmasından elde edilen alkollü içki. -1-
ş. I/145/69
şarapana : Üzüm çiğnenen tekne, üzümün çiğnendiği yer. -2-
ş. I/139/50, I/139/52
şaraphana : bk. şarapana -1-
ş. I/128/70
şarıl şarıl : Kuvvetle ve gür olarak akan suyun sesini anlatır, şarıltı çıkararak, şarıldayarak. -1-
şarıl ş. I/01/30
şārk : Doğu. -1-
şārk odası : Doğu kültürüne ait eşyaların sergilendiği oda.
ş. odası II/13/42
şarkı : Tonlama değişiklikleriyle çeşitli duygular uyandıran uyumlu, ezgili insan sesleri dizisi, mûsikî parçası. -1-

ş. I/148/19
şārkı : bk. şarkı -1-
ş. I/29/12
şarkıcı : Şarkı söylemeyi meslek edinmiş olan kimse. -1-
ş.+ yın I/95/91
şarpa : Eşarp. -2-
ş. I/14/65
ş.+ yı I/14/66
şarT : 1. Bağlı bulunulan dış durum, vaziyet, hal. -8-
ş.+ ı II/36/10
ş.+ lar I/56/43
ş.+ larda I/23/45
ş.+ lardı I/35/63
ş.+ ları II/36/11
hayat ş.+ ları I/141/10
2. Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul.
ş.+ lar I/16/24
ş.+ ları I/16/24
şarT damarı : Şah damarı, kalbin pompaladığı temiz kanı aorttan alıp vücudun baş kısmına taşıyan; boynun iki tarafındaki atar damarlardan her biri. -1-
ş. I/12/39
şart : bk. şart¹ -2-
ş.+ ları II/36/09
hayat ş.+ ları I/141/15
şas - : (Beklenmeyen bir olay, bir hal, bir söz vb. karşısında) Ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşırarak, hayret etmek, şaşırarak. -3-
ş.- ar II/38/116
ş.- ardım I/88/69
ş.- ıyorun I/14/63
şaşgın : bk. şaşkın -1-
ş. ediyö I/28/53
şasır - : Şaşkın duruma düşmek, şaşmak, hayret etmek. -5-
ş.- ıP I/66/07
ş.- ıyorsunuzdur II/34/02
ş.- ıyum I/01/13
ş.- mış I/06/66, I/06/73
şaşKın : Ne yapacağını şaşırarak (kimse). -1-
ş. II/30/61
şavlar : bk. şalvar -5-

ş. I/87/72, II/03/37
ş.+ lar II/03/40
ş.+ ları I/21/46
şavlar : bk. şalvar -1-
ş. yaptım II/24/57
şavlār : bk. şalvar -2-
ş. II/24/72
ş. yaptık II/24/71
şavlar : bk. şalvar -3-
ş. II/03/37
ş.+ ı mıvları I/21/66
ş.+ lar II/03/42
şayid : Şahit, bir şeyin olduğu yerde hazır
bulunup olanları gören kimse. -1-
şayid ol- : Bir olayı görmüş olmak.
ş. olmayınca I/126/22
şe : bk. şey -137-
ş. I/03/09, I/03/31, I/103/53,
I/107/52, I/109/16, I/109/25, I/111/36,
I/111/47, I/115/10, I/115/46, I/117/02,
I/119/67, I/132/30, I/14/39, I/146/15,
I/146/19, I/146/52, I/146/57, I/147/34,
I/152/138, I/153/59, I/156/51, I/156/65,
I/157/31, I/158/23, I/158/46, I/159/12,
I/17/27, I/17/40, I/27/13, I/31/19, I/31/23,
I/31/26, I/31/28, I/31/33, I/31/34, I/31/50,
I/33/15, I/33/57, I/39/80, I/41/83, I/41/93,
I/43/14, I/46/04, I/46/61, I/56/21, I/60/54,
I/61/29, I/68/21, I/68/27, I/70/50, I/70/76,
I/71/20, I/71/33, I/71/48, I/71/73, I/72/01,
I/72/12, I/72/30, I/72/72, I/72/81, I/73/35,
I/73/58, I/74/78, I/76/11, I/76/70, I/77/03,
I/77/63, I/80/07, I/80/11, I/85/38, I/86/70,
I/87/29, I/87/32, I/88/26, I/90/35, I/90/44,
I/91/18, I/95/118, I/95/19, I/98/66,
II/03/38, II/12/39, II/19/66, II/21/98,
II/31/33
ş. bir iki I/69/47
ş.+ dīm I/152/136
ş.+ de I/08/62, I/23/47, I/31/21,
I/69/53, I/72/60
ş.+ den I/03/10
ş.+ di I/146/25, I/146/81
ş. et II/13/01
ş. etTik I/75/38
ş. ettim I/63/15
hanım_mardır ğarıyı ş. ğocayı
genc eden ğoca vardır hanımı ğocadan
I/132/82
ş. itdiñ I/79/51
ş. itmemişle I/72/56

ş. itTi I/78/08
ş.+ le I/146/22
ş.+ lē I/160/12, II/37/102
ş.+ leden I/56/49
ş.+ ler I/56/43, I/69/30
ş.+ leri II/35/39
ş.+ li I/146/58
ş.+ miz I/76/97, II/03/10
ş.+ si I/100/37, I/72/34, II/08/91
ş.+ sine I/100/36
ş.+ sinē II/18/05
ş.+ sini yapardı I/150/23
ş. yapa yapa I/16/08
ş. yapadık I/155/26
ş. yapādık I/146/48, I/155/51
ş. yapallardı I/119/67
ş. yapamıyosuñ II/04/14
ş. yapar I/16/12
ş. yapar I/83/78
ş. yaparlā II/19/64
ş. yapılırdı I/125/63
ş. yapıyolar I/83/01
ş. yapıyor I/16/10
ş. yapıyorum I/110/41
ş. yapmasın II/19/166
ş. yapmayo I/38/54
ş. yapTı II/38/58
şē : bk. şey -1-
ş.+ den I/33/45
şē : bk. şey -274-
ş. I/01/23, I/03/95, I/04/65,
I/101/21, I/106/72, I/107/07, I/121/61,
I/124/09, I/142/35, I/142/51, I/146/26,
I/146/50, I/146/65, I/146/82, I/151/22,
I/151/26, I/152/121, I/152/38, I/152/43,
I/152/49, I/152/64, I/153/07, I/153/114,
I/153/32, I/155/10, I/155/65, I/159/06,
I/159/32, I/159/47, I/160/13, I/19/22,
I/27/34, I/31/22, I/33/123, I/33/13,
I/33/141, I/33/83, I/38/39, I/38/41,
I/38/48, I/64/19, I/65/40, I/66/32, I/66/46,
I/68/26, I/69/09, I/69/29, I/69/55, I/70/37,
I/72/01, I/73/41, I/74/47, I/75/47, I/77/15,
I/80/30, I/82/27, I/82/28, I/83/05, I/83/10,
I/83/34, I/83/35, I/83/63, I/84/45, I/85/17,
I/85/33, I/85/52, I/85/61, I/85/62, I/86/07,
I/86/30, I/86/40, I/90/59, I/91/17, I/91/54,
I/96/48, II/04/83, II/07/32, II/08/89,
II/09/18, II/12/62, II/16/26, II/19/116,
II/19/125, II/19/140, II/19/142, II/19/161,
II/19/164, II/19/165, II/19/167, II/19/25,

II/19/33, II/19/34, II/19/46, II/19/52,
 II/19/73, II/19/85, II/20/08, II/20/10,
 II/20/15, II/20/20, II/20/21, II/20/25,
 II/21/76, II/23/80, II/26/23, II/32/54,
 II/34/25, II/34/55, II/37/127, II/37/91,
 II/38/109, II/38/113, II/38/118, II/38/23,
 II/38/58, II/38/98
 ş.+ cik II/20/14
 ş.+ de I/09/65, I/38/38, I/64/109,
 II/19/17, II/26/22
 ş.+ dekiner I/68/24
 ş.+ den I/158/41, I/31/21, I/31/45,
 I/95/18, II/19/24, II/38/108, II/38/67
 ş.+ di I/154/44
 ş.+ dik I/78/02
 ş.+ dim II/19/131
 ş.+ lîdi II/13/05
 ş.+ le I/03/59, I/158/16, I/161/39,
 I/43/37, I/71/71, I/72/53
 ş.+ lē I/153/79, I/160/27, I/160/29,
 I/74/43, I/85/66, II/09/35, II/19/164,
 II/35/101
 ş.+ le yaparlādı I/33/155
 ş.+ lē yapıyo I/149/58
 ş.+ lede I/38/22
 ş.+ lēden II/32/37
 ş.+ lemiz II/19/157
 ş.+ len II/35/18
 ş.+ ler I/03/28, I/157/29, I/43/01,
 I/43/05, I/43/35, I/43/36, I/44/34, I/56/09,
 I/71/01, I/83/56, I/83/61, II/15/42,
 II/15/68, II/37/102
 ş.+ leş yapādı II/09/31
 ş.+ lerde II/19/55
 ş.+ lerden II/37/28
 ş.+ lere I/83/29
 ş.+ leri I/146/59, I/152/97,
 I/39/104, I/39/40, I/64/35, I/72/07,
 I/82/21, II/13/06, II/14/66, II/19/61,
 II/21/92
 ş.+ lerini I/39/41
 ş.+ li I/153/60, I/31/43, I/81/54,
 II/32/61
 ş.+ lik I/03/29
 ş.+ m I/38/71
 ş.+ miS I/90/61, II/29/04
 ş.+ miş I/68/27
 ş.+ miz I/148/63, I/32/98,
 II/19/163, II/19/77, II/20/14, II/37/114,
 II/38/23
 ş.+ mizde I/05/08

ş.+ mizi I/139/54, I/76/81,
 II/19/150, II/37/23
 ş.+ ni I/90/78
 ş.+ niş I/02/32, II/32/64
 ş.+ se I/156/60
 ş.+ si I/139/55, I/150/38, I/151/16,
 I/151/31, I/152/80, I/31/21, I/31/46,
 I/38/08, I/39/86, I/39/92, I/71/21, I/79/65,
 I/83/36, I/83/51, I/87/98, I/95/15, II/09/76,
 II/12/75, II/27/60, II/32/103, II/32/22,
 II/35/17
 ş.+ sinde I/03/35
 ş.+ sindē I/03/09
 ş.+ sine I/153/70, I/38/47, I/38/57,
 I/73/68, II/10/61, II/32/101, II/32/63,
 II/32/85, II/35/05
 ş.+ sini I/09/79, I/152/48,
 I/152/50, I/53/58, I/70/30, I/77/48,
 II/12/27, II/21/35, II/32/35, II/39/142
 ş. verceg I/152/112
 ş. verilirdi II/15/22
 ş. yapādı II/34/77
 ş. yapan I/82/27
 ş. yaparıS II/37/64
 ş. yaparız II/27/45, II/36/12
 ş. yapcım II/38/72
 ş. yapıyolādı II/35/55
 ş. yapmadım II/19/10
 ş. yapmazlādı I/83/26
 ş. yapTı II/22/31
 ş. yaptılar I/38/17
 ş. yaptım II/19/135
şê : bk. şey -112-
 ş. I/04/56, I/07/37, I/100/36,
 I/101/07, I/111/108, I/121/16, I/127/13,
 I/14/40, I/140/70, I/141/09, I/153/04,
 I/154/34, I/155/11, I/157/13, I/17/28,
 I/31/51, I/39/40, I/40/23, I/45/55, I/68/65,
 I/69/97, I/70/04, I/75/23, I/76/93, I/76/96,
 I/77/21, I/80/37, I/80/55, I/90/16, I/90/48,
 I/90/50, I/91/15, I/92/24, I/93/55, I/98/95,
 I/99/50, II/06/41, II/07/113, II/07/68,
 II/12/16, II/14/22, II/17/35, II/23/156,
 II/23/210, II/27/10, II/29/103, II/29/14,
 II/32/67, II/39/65
 ş. bol I/76/77
 ş.+ de I/145/65, I/48/25, I/49/09,
 I/74/13, I/76/60, I/79/89, I/99/07, II/38/70
 bi ş. de_ıl I/151/44
 ş.+ den I/03/08, I/03/97, I/40/64,
 I/46/14, I/79/42, II/23/154, II/29/07

ş.+ dēn I/160/23
 ş.+ di I/152/108
 ş. etmedim I/160/26
 ş. etTiydim I/127/28
 ş.+ gilin I/140/71
 ş. itcen I/86/16
 ş. itmişle I/79/68
 ş.+ lē II/08/63
 ş.+ lēni II/29/05
 ş.+ lennen I/05/50
 ş.+ ler I/34/12, I/74/40, I/94/30
 ş.+ lerde I/69/76
 ş.+ lerdeñ I/86/02
 ş.+ leri I/74/94, II/23/163
 ş.+ lerinden I/16/29
 ş.+ li I/153/60, I/157/18, II/29/96
 ş.+ si II/04/13, II/23/16, II/23/170,
 II/23/173, II/29/41
 ş.+ sine I/76/85
 ş.+ sini yapādı II/35/76
 ş.+ sıñız I/05/70
 ş.+ sıyđı II/23/73
 ş. veri kesim veri I/76/71
 ş. yapallādı II/23/41
 ş. yapan I/127/20
 ş. yapar I/16/15, II/23/13
 ş. yaparsıñ II/23/192
 ş. yaptık II/23/10
 ş. yapıñ I/127/17
 ş. yapıyor I/125/11
 ş. yapmadı I/151/07
 ş. yapmam I/38/51
 ş. yapTık II/23/212
 ş. yapTım II/23/145
 şē : bk. şey -13-
 ş. I/03/45, I/05/66, I/153/122,
 I/78/22, I/90/78, II/12/09, II/23/121
 ş.+ de I/96/05
 ş.+ ler I/96/80
 ş.+ miS II/29/94
 ş.+ sinde I/106/41
 ş.+ sini II/07/140
 ş. yapardıK I/153/91
 şē_ādetnāme : Şahādetnāme, diploma. -
 1-
 ş.+ sini II/20/73
 şē_ap - : <şey+ yap- -1-
 ş.- arka I/33/95
 şe_er : bk. şehir -14-
 ş. I/46/128, I/46/129, I/67/26,
 I/67/42

ş.+ de I/45/21, I/45/22, II/16/06
 ş.+ deler I/06/14
 ş.+ e I/45/22
 ş.+ i I/67/26
 ş. yeri I/138/59, I/66/32
 ş. yerinde I/14/59
 şe_ēr : bk. şehir -2-
 ş.+ de I/04/11, II/07/65
 şe_er : bk. şehir -5-
 ş.+ de I/06/10, I/42/30, I/53/35
 ş.+ den II/01/49
 ş.+ e I/03/82
 şe_erli : bk. şehirli -1-
 ş.+ yiz I/67/25
 şe_ıl : bk. şehir-4-
 ş.+ lēde II/03/42, II/26/24
 ş.+ lērde I/61/13
 ş.+ leriñkini II/03/29
 şe_ır : bk. şehir-83-
 ş. I/38/40, I/60/46, I/60/90,
 I/76/82, II/35/61
 ş.+ dī II/06/08
 ş.+ de I/02/29, I/03/83, I/111/104,
 I/158/12, I/161/19, I/45/66, I/46/95,
 I/63/33, I/68/56, I/71/75, I/78/17, I/78/38,
 I/78/53, I/86/48, I/92/44, II/07/103,
 II/08/129, II/08/131, II/08/17, II/17/73
 ş.+ dekiler I/15/34
 ş.+ den I/131/45, I/131/46,
 I/23/32, I/57/43, I/68/45, I/78/15
 ş.+ deydī I/71/77
 ş.+ di II/17/01, II/17/75
 ş.+ diler II/17/77, II/17/79
 ş.+ e I/01/29, I/108/33, I/149/18,
 I/149/19, I/149/31, I/149/32, I/149/40,
 I/15/59, I/156/28, I/156/36, I/161/37,
 I/45/66, I/45/68, I/46/75, I/54/34, I/68/57,
 I/71/74, I/71/76, I/73/39, I/78/37, I/78/47,
 I/92/59, II/22/46
 ş.+ ē II/21/25
 ş.+ i II/06/39, II/07/26, II/08/03,
 II/17/73, II/30/05, II/32/129, II/39/173
 ş.+ imiş I/68/67
 ş.+ lere II/15/45, II/15/48
 ş. yeri I/111/88
 ş. yerinde I/104/13, I/104/57,
 I/108/48, I/142/60
 ş. yerini I/104/14
 ş. yerini I/104/14
 ş. yerlērinde II/15/64
 şe_ır : bk. şehir-2-

ş.+ de II/17/71
ş.+ dekiler I/36/18
şé_ür : bk. şehir-9-
ş. I/76/81
ş.+ de I/76/55, I/76/68
ş.+ den I/76/77
ş.+ e I/76/04, I/76/19, I/76/67,
I/76/68
ş.+ ē I/76/06
şé_ürleş - : Şehirlileşmek, şehirli
durumuna gelmek, kentlileşmek. -
2-
ş.- mişiniz I/33/02
ş.- mişiniz I/33/01
şé_üt : bk. şehit -4-
ş. I/79/68
ş. düşmüş II/09/09
ş.+ Tî I/75/11
ş.+ Ti I/79/68
şebeke : Ağ gibi yayılmış hat veya
yolların bütünü.-1-
ş. I/142/39
şebit : bk. şepit -1-
ş. II/32/133
şed - : <şey+ et--2-
ş.- ellē I/61/30
ş.- iyō I/46/105
şēd - : <şey+ et--4-
ş.- emedi I/53/20
ş.- emiyon I/64/27
ş.- ilir II/31/41
ş.- inç I/36/85
şéd - : <şey+ et--2-
ş.- iyo II/35/26
ş.- iyó II/13/21
şēd - : <şey+ et--1-
ş.- ersiñiS II/13/43
şēF : Yöneten, yöneticiliğin yetki ve
sorumluluğu olan bir kademesinde
bulunan kimse. -7-
ş. I/50/65, I/50/70, I/85/09,
II/01/58
bölge ş.+ î II/06/51
ş.+ e II/01/58
şēFĶat : Koruma, acıma ve esirgeme
duygusu ile karışık olan sevgi. -1-
ş. I/14/71
şēflī : <şeflik+i: Şef olma durumu. -
1-
şantiye ş.+ ĵ yaptım II/23/17
şeftali : Gülgillerden, sıcak ve mûtedil

iklimlerde bahçelerde yetişen meyve
ağacının sulu, güzel kokulu, lezzetli, A
vitamini bakımından zengin çok makbul
meyvesi. -2-
ş.+ miz II/19/162
ş.+ miz I/32/102
şēFtāli : bk. şeftali -1-
ş. I/139/63
şefteli : bk. şeftali -1-
ş. I/100/12
şēher : bk. şehir-24-
ş. II/05/43
ş.+ de I/03/82, I/10/45, I/148/19,
I/153/46, I/153/47, I/159/06, I/30/15,
I/75/56, I/75/57, I/79/34, I/86/10, I/88/22,
II/05/43
ş.+ den I/153/118, I/153/40,
I/153/46, II/05/56, II/05/57
ş.+ di II/05/38, II/05/42
ş.+ dī II/05/42
ş.+ e I/153/46
ş.+ lēde I/75/57
şēher : bk. şehir-2-
ş.+ de I/95/08
ş.+ dele I/72/16
şēher : bk. şeker³ -1-
ş. II/19/74
şēherli : Şehirli, şehir halkından olan
(kimse), kentli. -1-
ş. I/99/23
şēhid : bk. şehit -3-
ş. I/06/63, I/06/79
ş. öldü II/12/48
şēhir : İnsanların toplu olarak yaşadığı
yerleşim yerlerinden, idârî ve mülkî
bakımdan köy ve kasabadan sonra en
büyük olanı; halkının büyük kısmı ticâret,
sanâyi ve idâre işleriyle uğraşan, tarım
alanı olmayan kalabalık yerleşim merkezi,
kent. -22-
ş. II/23/152
ş.+ de I/35/11, I/58/97, II/22/43,
II/27/31, II/27/49
ş.+ deki II/27/49
ş.+ den I/16/45, II/20/43
ş.+ di II/27/48
ş.+ diydi II/06/83
ş.+ e I/101/17, I/35/11, I/39/11,
I/41/66, I/55/47, II/20/42, II/27/29,
II/27/31
ş.+ ē I/78/04

ş.+ i I/01/64, II/20/41
şehir yeri : Şehir.
şehir : bk. şehir -1-
 ş.+ de I/60/90
şehit : Allah yolunda, din uğrunda ve vatan, millet, kutsal bir amaç ve görev için savaşırken ölen kimse. -1-
 ş.+ ler I/06/71
şehit düş- (ol-) : İmânı, vatani ve kutsal bir amacı uğrunda savaşırken ölmek.
şehit : bk. şehit -1-
 ş. I/06/62
şehir : bk. şehir -2-
 kendili ş.+ i II/04/12, II/04/49
şehir : bk. şehir -2-
 kendili ş.+ i II/04/48, II/04/49
şeker : bk. şeker² -1-
 ş. I/75/24
şeker : bk. şeker² -3-
 ş. I/33/08, II/23/106
 ş.+ miz I/33/143
şeker : bk. şeker¹ -1-
 ş.+ lē I/146/50
şeker : 1. Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, çoğunlukla beyaz billûrlar hâlinde, suda kolayca eriyen, ağızda tatlı bir lezzet bırakan, birleşiminde karbon oksijen ve hidrojen bulunan maddelere verilen ortak isim. -36-
 ş. I/100/11, I/111/52, I/111/54, I/21/96, I/33/145, I/40/25, I/40/26, I/42/48, I/42/49, I/96/58, II/07/77, II/34/22, II/34/93, II/34/96, II/39/75
 ş.+ de II/11/60
 ş.+ den I/36/64
 ş.+ i I/30/45, I/68/45, I/82/34, I/86/54
 ş.+ imizi I/134/36
 ş.+ ini I/132/45, I/36/64, II/39/95
 ş.+ leri II/29/100
 ş.+ li II/37/98
 ş.+ lisini I/96/58
 ş.+ siS I/86/55
 ş.+ siz II/33/75
 ş. yaparıS I/111/74
 ş. yapıyoS II/37/98
 ş. yapıyoS II/37/98
 2. Şekerle hazırlanmış akide, lokum, karemela vb. yiyeceklere verilen

ortak ad. -24-
 ş. I/111/93, I/111/94, I/111/96, I/129/60, I/13/09, I/131/43, I/138/55, I/148/63, I/155/66, I/16/01, I/63/46, I/67/21, I/91/29, I/99/74
 ş.+ i I/138/59
 ş.+ inen I/67/73
 ş.+ inî I/91/37
 ş.+ ini şerbeTişi I/138/58
 ş.+ ler I/111/84
 ş. meker I/138/55
 ş. Tut32uyolar I/105/07
 ş. veridi I/156/50
 ş. veriler I/114/34
 ş. veriyoz veren I/111/95
 3. Şeker hastalığı. -14-
 ş. I/143/54, I/37/37, I/58/83, I/88/21, I/91/20, I/91/21
 ş.+ a II/32/27
 ş.+ den I/143/55
 ş.+ e II/32/29, II/32/52
 ş. hasdası I/144/52
 ş. hastâlını II/30/24
 ş. hasTası I/148/41, I/153/46
 4. Şeker hastalığından ileri gelen kan ve idrardaki yüksek şeker miktarı. -8-
 ş. I/143/53, I/28/53, I/58/84
 ş.+ i I/58/83
 şan ş.+ i I/28/54
 ş.+ im I/28/53
 ş.+ imi I/143/58
 ş.+ iñ I/58/84
 5. Sevimli, tatlı. -2-
 ş. II/39/113, II/39/138
 6. Şeker fabrikası. -2-
 ş.+ de I/144/24
 ş.+ den II/20/34
şeker : bk. şeker¹ -1-
 ş. I/33/95
 bk. şeker² -1-
 ş.+ lerden veriydi I/156/51
 bk. şeker⁶ -1-
 ş.+ den II/20/33
şeker : bk. şeker³ -5-
 ş. I/148/41, I/58/83, II/25/03
 ş.+ den I/58/82
 bk. şeker¹
 ş. I/148/60
şeker : bk. şeker² -1-
 ş. I/138/66

şeker : bk. şeker² -2-
 ş. II/08/71

şekër : bk. şeker² -1-
 ş. I/10/51

şekerle - : Şeker koymak. -1-
 ş.- diKTen II/29/100

şekërleş - : Şekerleşmek, suyu şekerinden ayrılarak billûrlaşmak, şekerlenmek. -1-
 ş.- irdi I/33/49

şekerlî - : bk. şekerle- -1-
 ş.- yom II/29/100

şekil : Biçim, tarz, çeşit.-28-
 ş. I/23/12, I/46/107, I/58/70, I/82/22, II/04/12, II/04/84, II/30/49
 şeKil ş. I/111/14
 ş.+ de I/01/29, I/111/67, I/111/76, I/117/37, I/121/87, I/74/48, I/97/46, II/38/34
 ş.+ dē I/106/66
 ş.+ de I/05/11
 bi ş.+ de I/106/79
 ş.+ de yapıyoz I/106/81
 ş.+ dedir I/117/41
 ş.+ diydi I/42/73
 ş.+ i alı I/60/09
 ş.+ li I/58/47, I/58/89
 ş. şeKil I/111/14
 ş. yapar I/111/67

şekîl : bk. şekil -1-
 ş.+ i II/09/59

şekil : bk. şekil -1-
 ş. II/04/58

şekl : bk. şekil -11-
 ş.+ inde I/111/12, I/111/66, I/117/37
 ş.+ indē II/24/07
 ş.+ indē I/76/34, I/81/55
 ş.+ inde I/04/56
 ş.+ inde yaparlar I/26/20
 ş.+ inde yapıyoñ I/76/34
 ş.+ ini I/28/23

şekl : bk. şekil -2-
 ş.+ i I/90/11
 ş.+ inî I/90/10

şelâlē : bk. şelâle -1-
 ş. II/26/47

şelale : bk. şelâle -1-
 ş. I/81/53

şelâle : Bir nehrin yüksek bir yerden gürültü ile dökülmesinden meydana gelen

büyük çağlayan. -6-
 ş. I/81/53, I/81/56, I/81/58, I/81/59

şelik : bk. şeylik -1-
 ş.+ ler I/159/26

şelvar : bk. şalvar -2-
 ş. I/101/29, I/101/30

şelvar : bk. şalvar -1-
 ş. I/101/29

şemşi : (?) -1-
 ş. I/56/14

şen : Hâlinde ve davranışlarında yaşamaktan aldığı zevkin canlılığı görülen, neşesi durumundan belli olan, hayat dolu, canlı ve güler yüzlü, neşeli -2-
 ş.+ idi I/79/19
 ş. olsun I/79/74

şenliKli : Neşeli, kalabalık ve eğlenceli. -1-
 ş.+ ydi II/27/34

şenni : <şenniK+ i- -1-
 ş.+ di I/79/17

şenniK : Şenlik, toplu olarak yapılan eğlence, kutlama, donanma. -11-
 ş. I/115/08, I/154/26, I/154/29, I/59/23
 ş.+ li I/59/29
 ş. yapallar I/113/20
 ş. yapar I/07/16
 ş. yaparağ I/59/25
 ş. yapardığ I/08/12
 ş. yapılyudu II/25/59
 ş. yapıyudu II/25/56

şennikleş - : Şenlikleşmek, şenlikli hâle gelmek.-1-
 ş.- ir I/36/70

şennikli : bk. şenliKli -1-
 ş.+ ydî I/36/45

şep - : <şey+ yap-ar -1-
 ş.- ā I/33/95

şepid : bk. şepit -1-
 ot ş.+ i II/32/134

şepit : Hamurdan çok ince açılarak içine ot vb. konulan, sacda pişirilen bir çeşit çörek. -1-
 ş.+ iynen II/16/93

şēr : bk. şehir -127-
 ş.+ á I/10/61
 ş.+ de I/100/40, I/102/29, I/108/36, I/109/05, I/109/25, I/112/39,

I/113/63, I/128/20, I/128/35, I/134/60,
I/134/61, I/140/48, I/145/92, I/158/36,
I/158/42, I/161/40, I/17/57, I/17/58,
I/21/60, I/37/47, I/37/48, I/37/52, I/43/21,
I/43/22, I/43/29, I/44/20, I/58/50, I/67/46,
I/67/49, I/67/52, I/67/55, I/69/37, I/71/74,
I/72/03, I/72/20, I/72/28, I/72/49, I/88/61,
I/89/16, I/94/28, II/07/29, II/19/18,
II/32/120

ş.+ dē I/146/20

ş.+ deki II/16/85

ş.+ deKi I/147/47

ş.+ deler I/21/60, I/89/16

ş.+ den I/108/36, I/115/34,

I/135/21, I/140/39, I/146/11, I/146/79,
I/21/72, I/67/45, I/67/48, I/69/66, I/72/26,
I/75/48, I/86/59, I/90/71, I/99/30, I/99/32,
II/19/93

ş.+ di II/28/35

ş.+ e I/100/20, I/108/36, I/108/44,

I/115/27, I/115/28, I/115/34, I/135/22,
I/140/42, I/145/55, I/146/06, I/15/59,
I/152/32, I/153/121, I/153/124, I/153/39,
I/153/48, I/158/37, I/158/51, I/18/27,
I/30/32, I/33/42, I/43/09, I/45/22, I/49/40,
I/58/54, I/66/06, I/67/45, I/69/37, I/72/04,
I/82/25, I/99/37, II/01/47, II/14/97,
II/19/113, II/19/40, II/19/44, II/19/97

ş.+ i II/02/37, II/07/112, II/20/29,

II/38/25

ş.+ imi yapıyon I/18/16

ş.+ iñ I/37/52, I/60/91, II/20/45

ş.+ lerde I/79/80

ş.+ lerden I/119/71, I/71/23,

I/82/03

ş.+ lere I/82/03, I/95/52

ş. yeri I/72/64

şer : zor'a benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-

zor ş. I/102/07

şerampoluğ : Şarampol, kara yollarında
yolun iki tarafında bulunan ve genellikle
derin bir hendekle biten yamaçlardan her
biri. -1-

ş.+ ta I/33/63

şerbet : Meyve özü, su ve şekerle yapılan
tatlı içecek. -17-

ş. I/111/76, I/33/141, II/39/74,

II/39/75

ş.+ de II/34/95

ş.+ i I/26/12, I/26/13

ş.+ inen I/26/13

ş.+ ini I/111/74, I/132/43,
I/132/44, II/15/123, II/39/74

şekerini ş.+ iñi I/138/58

ş.+ li I/111/42

ş.+ lisi I/111/42

ş. mirbeT I/125/88

şērbet : bk. şerbet -1-

ş.+ ini yapıyosun II/15/123

şerbeTle - : Üzerine şerbet dökmek. -
1-

ş.- rsen I/111/42

şēriye : Şehriye, makarna hamurundan
çeşitli şekillerde kesilmiş çorbalık
malzeme. -2-

ş. I/87/117

şēriye çorbası : İçine şehriye
katılarak hazırlanan çorba.

ş. çorbası I/07/33

şet - : <şey+ et- -10-

ş.- incesi I/46/104

ş.- medi I/17/51

ş.- mez I/69/35

ş.- miş I/146/76

ş.- miyom II/15/17

ş.- miyoñ I/79/95

ş.- miyyo II/11/50

ş.- Ti II/39/73

ş.- TiK I/17/44

ş.- Timine II/29/48

şēt - : <şey+ et- -7-

ş.- meS II/39/76

ş.- miş I/35/32, I/58/90

ş.- miyo I/85/34

ş.- se I/30/59

ş.- Ti II/35/49

ş.- tim I/38/06

şēt - : <şey+ et- -1-

ş.- medi II/31/17

şēt - : <şey+ et- -5-

ş.- medim II/29/50, II/29/58

ş.- meyyö II/29/74

ş.- miyöllē II/29/78

ş.- ti II/08/60

şētme : <şey+ etme -1-

ş.+ si I/60/61

şettirmi : <şey+ ettirme -1-

ş.+ ye I/73/75

şey : Belli bir nesne, oluş veya düşüncüyü
belirtmeyen, anlamı kendinden önceki ve
sonraki kelimelerle ortaya çıkan; söz,

olay, iş, durum, husus, madde, eşyâ vb.
yerine kullanılan belirsiz kelime. -
443-

ş. I/07/19, I/08/46, I/100/02,
I/100/10, I/100/48, I/102/17, I/102/78,
I/103/05, I/104/29, I/104/58, I/105/19,
I/106/75, I/106/78, I/107/01, I/107/02,
I/107/05, I/107/27, I/108/32, I/108/49,
I/109/07, I/109/15, I/109/25, I/109/53,
I/110/28, I/110/66, I/115/08, I/115/12,
I/115/33, I/115/37, I/115/45, I/115/47,
I/115/48, I/115/55, I/116/13, I/116/21,
I/116/33, I/117/06, I/117/32, I/118/09,
I/118/13, I/118/15, I/119/22, I/119/71,
I/122/75, I/125/05, I/126/46, I/127/21,
I/127/22, I/127/26, I/127/49, I/129/24,
I/130/64, I/132/08, I/132/36, I/132/42,
I/133/27, I/135/06, I/139/09, I/139/41,
I/14/18, I/14/27, I/141/03, I/142/26,
I/143/08, I/144/13, I/144/31, I/144/68,
I/144/75, I/144/80, I/146/12, I/146/17,
I/146/61, I/147/30, I/147/31, I/150/32,
I/152/112, I/152/139, I/154/61, I/155/99,
I/156/44, I/156/45, I/158/17, I/16/07,
I/16/13, I/16/25, I/16/27, I/16/34,
I/160/25, I/18/70, I/19/06, I/23/12,
I/23/13, I/25/55, I/26/38, I/26/44, I/26/60,
I/26/62, I/26/70, I/27/10, I/27/17, I/27/71,
I/28/20, I/28/60, I/31/17, I/31/31, I/31/41,
I/33/47, I/33/64, I/40/43, I/43/05, I/43/13,
I/43/36, I/43/38, I/56/48, I/56/63, I/56/75,
I/59/34, I/59/75, I/64/101, I/64/107,
I/64/116, I/64/14, I/64/18, I/64/72,
I/64/73, I/64/79, I/64/90, I/67/50, I/67/70,
I/68/08, I/68/20, I/68/64, I/69/41, I/71/06,
I/72/63, I/73/30, I/75/71, I/79/53, I/80/22,
I/87/113, I/87/38, I/88/62, I/89/13,
I/90/67, I/91/20, I/91/45, I/91/85, I/92/47,
I/92/57, I/93/23, I/93/29, I/93/59, I/95/30,
I/95/57, I/95/61, I/96/42, I/96/72, I/98/07,
I/98/100, I/98/113, I/98/115, I/98/32,
I/98/54, I/98/75, I/98/79, I/99/29, I/99/40,
I/99/41, I/99/56, I/99/62, II/04/14,
II/04/46, II/07/146, II/13/57, II/13/63,
II/15/45, II/15/65, II/16/89, II/16/90,
II/24/11, II/24/78, II/27/34, II/32/04,
II/34/36, II/34/48, II/37/93, II/37/95,
II/38/80, II/39/01, II/39/175, II/39/182

ş.+ ıdi I/101/04

ş.+ ıdik I/101/04

ş. bol I/67/48

ş.+ de I/05/09, I/105/61, I/117/24,
I/127/54, I/129/37, I/31/06, I/31/30,
I/59/36, I/67/64, I/69/50, I/72/17, I/72/18,
I/93/58, II/39/32

ş.+ de I/26/30

ş.+ deKi I/19/04

ş.+ den I/139/49, I/143/47,
I/31/45, I/31/57, I/31/58, I/64/11, I/64/68,
I/64/69, I/68/15, I/69/65, I/83/52, I/98/96,
I/99/41, II/37/116

ş.+ den yana I/27/06

ş.+ di I/130/31, I/78/01, I/91/81,
II/19/22, II/21/18

ş.+ e I/110/50, I/151/41, I/153/63,
I/157/41, I/16/15, I/160/29, I/26/73,
I/31/09, I/33/15, I/33/46, I/38/68,
I/64/104, I/64/129, I/64/72, I/68/12,
I/68/48, I/83/16, I/83/57, I/85/25, II/04/51,
II/19/164, II/32/08, II/32/70

ş.+ e II/15/26

ş.+ eñ I/07/64

ş. etmeycen I/25/40

ş.+ i I/05/57, I/110/55, I/113/121,
I/115/54, I/117/54, I/119/48, I/127/21,
I/127/45, I/130/65, I/138/126, I/152/69,
I/153/114, I/18/42, I/18/71, I/19/17,
I/26/69, I/27/15, I/27/30, I/27/52, I/38/68,
I/41/38, I/64/31, I/64/47, I/64/64, I/64/77,
I/68/58, I/70/45, I/70/70, I/77/56, I/77/60,
I/80/16, I/83/78, I/89/02, I/90/27, I/90/35,
I/94/18, I/99/15, II/10/44, II/17/68,
II/24/39, II/37/26, II/38/84

ş.+ ĩ I/28/32, II/32/100, II/37/106

ş.+ i yapan I/109/22

ş.+ idi I/03/31, I/113/120,
I/115/31, I/137/18, I/146/65, I/64/107,
I/75/70

ş.+ iken I/25/57

ş.+ ile I/64/71

ş.+ im II/32/17

hiç bir ş.+ im I/106/36

ş.+ imden I/27/12

ş.+ imi I/43/13, I/78/09

ş.+ imiS II/13/30

ş.+ imiz I/104/48, I/104/57,
I/128/69, I/135/13, I/139/49, I/31/49,
II/09/59

ş.+ ĩmiz II/39/10

ş.+ imizi I/110/39, II/09/65

ş.+ in I/18/71, I/83/50

ş.+ inde I/125/77, I/143/56

ş.+ inden I/68/53
 ş.+ indense I/74/101
 ş.+ ine I/35/46, II/37/123
 ş.+ inen I/136/31, I/27/61, I/62/22
 ş.+ ini I/104/34, I/115/07,
 I/115/54, I/122/15, I/132/25, I/68/09
 ş.+ ininen I/104/50
 ş.+ inş I/105/59, I/11/80, I/116/49,
 I/41/38, II/21/101
 ş.+ isi I/137/64
 ş. itdú II/11/19
 ş. itme I/115/48
 ş. itTik I/99/57
 ş.+ iynen I/108/51
 ş.+ le I/68/09, I/79/01, I/79/24,
 I/98/124
 ş.+ lē I/143/29, I/150/35,
 I/153/105, I/39/88, I/39/97, II/04/37,
 II/09/63, II/15/22, II/38/51
 ş.+ lēdē II/09/90
 ş.+ lēdē I/131/40
 ş.+ lēden I/31/36
 ş.+ lēdi II/09/07
 ş.+ lēmiz I/31/24, II/38/41
 ş.+ lēne II/32/106
 ş.+ lēni I/127/35, I/93/04
 ş.+ ler I/102/09, I/110/33,
 I/110/37, I/131/28, I/143/26, I/90/61,
 I/91/12, I/93/64, I/95/01, II/04/20
 ş.+ ler yapallardı I/118/12
 ş.+ ler yapıyör I/16/12
 ş.+ lerede I/122/09
 ş.+ lere I/130/63, I/85/14
 ş.+ lerē I/132/33
 ş.+ leri I/103/49, I/129/18,
 I/130/65, I/143/68, I/146/65, I/19/08,
 I/26/39, I/64/11, I/64/32, I/71/05, II/24/54,
 II/37/59
 ş.+ leridi I/115/05
 ş.+ lerine I/102/83
 ş.+ lerinen I/115/21
 ş.+ lerlen I/71/10
 ş.+ miş I/68/27
 ş.+ nen I/117/28
 ş.+ ni II/19/120
 ş.+ s̄inen I/62/09
 ş.+ si I/89/15
 ş.+ sin I/138/123
 ş.+ sini I/102/53, I/16/09
 ş.+ siz I/75/62
 ş. virirler II/25/65

ş. yapallādı I/146/64
 ş. yapardı I/73/77
 ş. yaparıS I/67/63
 ş. yaparla II/39/09
 ş. yaparlardı I/102/78
 ş. yapellēdi I/77/18
 ş. yapıldı I/27/17
 ş. yapımaz I/93/23
 ş. yapınca I/16/12
 ş. yapıyo II/19/98
 ş. yapıyoş I/96/53
 ş. yapmaz II/39/127
 ş. yapmazlar I/98/35
 ş. yapmı_ola I/69/68
 ş. yapmıyo I/69/14
 ş. yapTılar I/110/16
şey : bk. şey -14-
 ş. I/32/31, I/32/45, I/68/69,
 II/03/39, II/14/19
 ş. bol I/32/28
 ş.+ de I/64/03, I/64/23
 ş.+ dē II/13/37
 ş.+ di I/07/18
 ş.+ i I/08/23
 ş.+ ĩmiz II/24/92
 ş.+ lē II/35/40
 ş.+ si II/09/13
şey : bk. şey -1-
 ş. II/35/35
şey : bk. şey -29-
 ş. I/01/26, I/100/30, I/111/76,
 I/115/19, I/138/55, I/139/01, I/156/58,
 I/160/31, I/27/13, I/28/57, I/33/102,
 I/39/39, I/59/25, I/64/09, I/64/63, I/69/73,
 I/72/63, II/11/61, II/19/14, II/19/50,
 II/35/09, II/37/94
 ş.+ den I/124/23
 ş.+ e II/20/04, II/32/93
 ş. etTile I/83/41
 ş.+ i II/07/107, II/20/07
 ş. yapallardı II/14/39
şey : bk. şey -5-
 ş. II/09/06, II/32/84
 ş.+ ci II/31/06
 ş.+ lerede II/37/40
 ş.+ si II/32/48
şey : bk. şey -508-
 ş. I/03/21, I/03/58, I/03/96,
 I/04/65, I/05/52, I/05/62, I/05/64, I/05/71,
 I/07/49, I/07/62, I/07/80, I/07/83, I/07/90,
 I/100/18, I/100/21, I/100/27, I/100/33,

I/102/50, I/103/36, I/103/50, I/104/38,
I/105/13, I/105/15, I/105/23, I/105/29,
I/105/36, I/106/07, I/107/51, I/11/20,
I/11/70, I/11/84, I/111/100, I/111/118,
I/113/138, I/114/03, I/114/04, I/116/29,
I/121/04, I/121/09, I/121/10, I/121/114,
I/121/117, I/121/12, I/121/14, I/121/16,
I/121/27, I/121/57, I/121/70, I/121/73,
I/121/74, I/121/75, I/121/88, I/122/31,
I/122/38, I/122/51, I/122/72, I/122/76,
I/123/67, I/124/12, I/124/23, I/124/47,
I/125/25, I/127/14, I/127/19, I/127/26,
I/128/29, I/129/12, I/129/28, I/129/29,
I/130/53, I/130/70, I/130/82, I/132/24,
I/132/55, I/135/05, I/135/20, I/135/21,
I/137/25, I/137/31, I/137/44, I/137/47,
I/138/55, I/138/74, I/138/84, I/139/50,
I/139/60, I/141/11, I/143/37, I/143/41,
I/143/43, I/143/62, I/144/79, I/144/81,
I/145/27, I/145/98, I/146/26, I/147/47,
I/149/20, I/149/28, I/149/30, I/151/07,
I/151/26, I/155/100, I/155/68, I/155/91,
I/156/34, I/18/57, I/20/02, I/20/18,
I/21/38, I/27/56, I/27/75, I/31/14, I/31/53,
I/34/04, I/35/46, I/35/59, I/36/65, I/40/19,
I/40/50, I/41/24, I/44/41, I/44/43, I/44/50,
I/44/67, I/44/83, I/46/14, I/46/77, I/47/41,
I/48/15, I/48/48, I/48/49, I/48/64, I/49/17,
I/49/58, I/51/62, I/54/37, I/54/63, I/55/02,
I/55/70, I/56/74, I/58/70, I/58/89, I/60/28,
I/64/28, I/64/30, I/65/32, I/68/76, I/71/54,
I/71/70, I/76/17, I/78/06, I/78/11, I/78/16,
I/79/42, I/80/29, I/85/36, I/86/33, I/88/46,
I/90/67, I/90/75, I/90/83, I/90/84, I/90/85,
I/92/18, I/92/40, I/93/65, I/95/03, I/96/08,
I/96/18, I/96/30, I/96/41, I/96/47, I/96/86,
I/97/07, I/98/108, I/98/118, I/98/123,
I/98/47, I/98/53, I/98/61, I/98/82, I/98/85,
I/98/99, II/04/09, II/04/15, II/04/28,
II/04/29, II/04/34, II/04/46, II/04/69,
II/08/96, II/10/74, II/13/39, II/13/41,
II/13/42, II/13/48, II/13/58, II/13/61,
II/13/64, II/13/66, II/15/10, II/15/13,
II/15/37, II/15/85, II/17/55, II/22/41,
II/23/107, II/23/108, II/23/114, II/23/123,
II/23/145, II/23/152, II/23/162, II/23/196,
II/23/202, II/23/21, II/23/28, II/23/31,
II/27/10, II/29/47, II/34/66, II/35/100,
II/35/106, II/35/108, II/35/109, II/35/12,
II/35/17, II/35/70, II/39/110, II/39/146,
II/39/154, II/39/76, II/39/85

ş.+ ĩ I/105/45, II/11/49
ş.+ ĩñ et I/105/49
ş.+ de I/100/27, I/106/44,
I/113/08, I/113/136, I/113/33, I/114/11,
I/121/70, I/122/10, I/122/57, I/124/29,
I/135/26, I/138/103, I/138/20, I/142/11,
I/142/21, I/151/34, I/18/08, I/18/30,
I/21/13, I/86/62, I/90/81, I/95/64, I/98/80,
II/39/42
ş.+ de yaparlar I/105/54
ş.+ den I/08/02, I/08/73, I/100/10,
I/100/38, I/105/23, I/107/66, I/121/02,
I/127/15, I/138/109, I/138/51, I/138/93,
I/23/10, I/31/57, I/90/70, I/93/24, II/16/55,
II/23/174, II/32/52
ş.+ deyişmiş I/44/73
ş.+ di I/138/94, I/46/54
ş.+ e I/01/88, I/03/45, I/07/40,
I/104/10, I/106/38, I/113/78, I/117/50,
I/121/70, I/122/84, I/139/46, I/144/22,
I/145/62, I/151/36, I/153/64, I/17/32,
I/21/65, I/27/21, I/31/20, I/31/24, I/38/50,
I/46/13, I/46/14, I/49/71, I/54/46, I/58/75,
I/60/49, I/60/99, I/64/122, I/75/66,
I/76/85, I/80/10, I/86/50, I/98/95, II/01/58,
II/03/25, II/18/25, II/22/30, II/23/117,
II/23/23, II/23/90
ş.+ ē I/08/14, I/115/32, I/121/34,
I/121/48, I/132/53, I/145/56, I/90/44,
II/13/47, II/29/51
ş.+ ědi I/64/112
ş.+ erdī I/08/85
ş. et I/144/83
ş. etiyosun II/15/121
ş. etmedi I/115/38
ş. etmemişlē II/08/10
ş. etmezler I/113/138
ş. etmiyoz I/105/63
ş. etti I/123/73
ş. etTi I/115/38
ş. ettik I/58/75
ş.+ i I/08/74, I/100/34, I/102/50,
I/11/93, I/113/67, I/121/26, I/121/52,
I/121/55, I/121/68, I/122/36, I/124/46,
I/125/46, I/126/53, I/128/24, I/132/51,
I/133/66, I/134/45, I/137/25, I/141/15,
I/145/28, I/154/57, I/157/72, I/18/42,
I/38/48, I/86/27, I/90/66, I/90/86, II/12/12,
II/23/204, II/29/89, II/32/16, II/38/49,
II/38/72
ş.+ ĩ I/141/12, I/146/64

ş.+ i yapıyoz I/19/13
 ş.+ idi I/124/32, I/18/07, I/18/58,
 I/66/48
 ş.+ im I/121/94, I/78/53
 ş.+ imi I/78/52
 ş.+ imiş I/99/13
 ş.+ imiz I/106/38, I/36/59, I/93/40
 ş.+ ĩmiz I/17/82
 ş.+ imizî I/18/11
 ş.+ imize I/12/10
 ş.+ imizi I/90/72
 ş.+ in I/145/90
 ş.+ inde II/38/83
 ş.+ inden verirdiK I/123/54
 ş.+ ine I/105/56, I/125/34, I/58/40,
 I/75/73
 ş.+ inen I/140/60, I/79/96
 ş.+ ĩnen II/07/53
 ş.+ ini I/121/26, I/121/70, I/17/33,
 I/49/18, I/87/51, II/38/96
 ş.+ ini yapā II/35/78
 ş.+ inki I/140/60
 ş.+ inne I/03/33
 ş.+ iñ I/105/44, I/121/76,
 I/138/127, I/79/89, I/86/06, I/86/70,
 II/23/135, II/35/22
 ş.+ iñdi II/23/39
 ş.+ isi I/27/40
 ş. itmezle I/107/60
 ş. itmezlerdi I/143/35
 ş. itTik I/91/19
 ş. itTim I/130/03
 ş.+ le II/39/157
 ş.+ lē I/121/13, I/141/27
 ş.+ lēde II/23/202
 ş.+ lēmiS I/76/92
 ş.+ lēne I/121/46, II/32/15
 ş.+ lēnen I/121/03, I/29/10
 ş.+ lēni I/56/18
 ş.+ lēñ I/44/37
 ş.+ ler I/11/18, I/11/23, I/113/94,
 I/130/52, I/138/112, I/17/81, I/90/86
 ş.+ ler veriyim I/139/62
 ş.+ lerde I/138/73
 ş.+ lere I/11/48, I/121/27, I/56/57,
 I/70/46
 ş.+ leri I/121/13, I/130/14,
 I/130/38, I/151/28, II/13/21, II/15/43
 ş.+ lerim I/90/23
 ş.+ lerimden I/102/36
 ş.+ lerini II/23/135

ş.+ lerlen II/31/26
 ş.+ li I/90/69
 ş.+ ne II/06/28
 ş.+ nē II/12/04
 ş.+ nen I/123/61
 ş.+ neri I/123/29
 ş.+ sidi II/23/77
 ş.+ se II/18/27
 ş.+ si I/111/82, I/124/21, I/17/78,
 I/87/37, I/98/39, II/22/27, II/23/196
 ş.+ sini I/17/48
 ş. yapabildim I/18/66
 ş. yapabilene I/30/46
 ş. yapallādı I/151/36
 ş. yapallardı I/121/05
 ş. yapām I/18/63
 ş. yapamayız I/119/10
 ş. yapan II/35/64
 ş. yapardık I/18/08
 ş. yapardık I/130/39
 ş. yapdılar I/18/58
 ş. yapılıyo I/151/16, I/90/64
 ş. yapıylar I/46/77
 ş. yapıyoñ I/100/24
 ş. yapıyordunuz I/123/30
 ş. yapmadılar I/138/126
 ş. yapmış I/21/83
 ş. yapmışlar I/93/18
 ş. yaptıktan II/04/85
 ş. yaptım I/40/17
 ş.+ ye II/32/27
şey : bk. şey -6-
 ş. II/39/142
 ş.+ de II/32/74, II/35/34
 ş.+ den II/13/65
 ş. et I/44/24
 ş.+ lē yapıyolādı II/35/74
şēy : bk. şey -12-
 ş. I/11/11, I/121/19, I/140/12,
 I/145/54, I/145/86, I/90/66, I/90/76,
 II/23/12, II/39/64
 ş.+ i I/121/40
 ş.+ leri II/31/25
 ş. yapılyodu I/105/11
şeyd - : <şey+ et- -1-
 ş.- irdi II/13/66
şeyit : bk. şehit -2-
 ş. II/09/13
 ş. düştü II/09/14
şeylik : Herhangi bir nesne. (Özellikle
 +İlk eki ile biten nesnelere konuşma anında

konusucunun aklına gelmediğinde kullanılır). -2-

ş. I/127/22, I/127/29

şeytan : 1. Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan âsî varlık, iblis. -10-

ş. I/145/100, I/156/38, II/34/81, II/39/62, II/39/63

ş.+ a I/140/20

ş.+ nâ I/145/100

2. Çok zeki ve kurnaz kimse.

ş. II/34/80

ş.+ ın II/34/80

ş.+ yumdır II/34/80

şi : bk. şu -1-

ş.+ nmar I/32/50

şıdı şıdı : Utanması olmadan, rahat bir şekilde. -1-

şıdı ş. I/76/52

şih : Şeyh. -9-

ş. ُمسا II/28/42, II/28/43, II/28/44

ş. musa buba II/28/69

ş. musa II/28/62, II/28/65, II/28/69

şıkla - : Şık diye ses çıkarmak. -2-

ş.- maz I/59/69, I/59/70

şıklâ - : bk. şıkla- -1-

ş.- dı I/59/70

şımal : bk. şimal -1-

ş. mımal I/133/51

şımar - : Gördüğü fazla ilgiden, verilen yüzden veya kavuştuğu imkânlardan cesâret alarak etrâfa aldırmandan aklına estiği gibi aşırı ve taşkın davranışlarda bulunur duruma gelmek, haddini aşmak. -1-

ş.- mazdı I/145/32

şıncı : bk. şinci -1-

ş. II/01/69

şındı : bk. şindi -1-

ş.+ ysē II/14/57

şıPdantı : Pekmez tortusu. -3-

ş. II/23/204, II/23/205, II/23/206

şıra : Henüz mayalanmamış, şarap haline gelmemiş üzüm suyu. -11-

ş. I/152/106, I/152/107, II/23/202, II/23/203, II/23/204, II/23/206

ş. ver II/23/202, II/23/203

ş.+ yı I/152/109

şırdan : bk. şurdan -1-

ş. I/37/07

şırı : bk. şıra -1-

ş.+ yı I/152/110

şırıl şırıl : Akan suyun çıkardığı, şakırtıdan daha ince sesi anlatır. -1-

şırıl ş. I/126/50

şıy : bk. şey -1-

ş.+ ü I/60/101

şi : bk. şey -123-

ş. I/06/84, I/06/85, I/06/86, I/07/08, I/09/45, I/10/41, I/10/42, I/10/79, I/100/11, I/100/22, I/113/04, I/120/26, I/121/108, I/121/111, I/125/88, I/127/40, I/14/24, I/145/75, I/146/34, I/15/84, I/157/35, I/157/37, I/157/38, I/158/60, I/160/02, I/161/45, I/28/11, I/31/12, I/31/13, I/31/19, I/31/45, I/32/50, I/35/38, I/35/42, I/36/69, I/40/76, I/42/10, I/42/42, I/46/22, I/46/38, I/46/60, I/46/80, I/49/79, I/59/15, I/61/40, I/64/20, I/66/23, I/67/10, I/69/31, I/72/11, I/78/38, I/79/51, I/79/85, I/80/42, I/80/43, I/88/64, I/98/29, I/98/50, II/02/18, II/02/62, II/03/77, II/04/82, II/07/01, II/07/28, II/07/35, II/08/70, II/09/104, II/09/90, II/10/49, II/14/02, II/16/10, II/21/21, II/22/80, II/24/107, II/25/55, II/27/60, II/28/59, II/28/66, II/30/41, II/30/73, II/34/78, II/37/56, II/39/61, II/39/69

ş.+ ِj I/10/14

ş.+ deḡ I/17/18

bi ş. di_ıl I/154/71

ş.+ le I/09/15

ş.+ lē I/146/78, I/157/58, II/02/08

ş.+ lēndēn II/01/16

ş.+ ler I/11/05, I/135/34, I/146/18, I/60/101, II/14/98, II/25/22

ş.+ ler yapıyolâdı II/14/29

ş.+ leri I/128/41

ş.+ lerinden I/101/26

ş.+ miz bol I/134/37

ş.+ mizi II/29/82

ş.+ niḡ I/157/38

ş.+ si II/25/17

ş.+ sini I/128/35

ş. yapā I/09/78

ş. yapacaz II/22/88

ş. yapam I/52/32

ş. yaparlā I/127/41

ş. yaptı I/116/18, I/152/122
 ş. yaptık I/139/20, I/36/79
 ş. yapıdılā I/150/57
 ş. yapılcáĶ I/46/77
 ş. yapımas II/17/32
 ş. yapmañ II/14/92
 ş. yapmıyó I/73/61
 ş. yapTı I/119/25
 ş. yapTık I/74/51
şī : bk. şey -155-
 ş. I/02/56, I/04/25, I/04/26,
 I/04/56, I/06/46, I/06/93, I/08/51,
 I/10/113, I/10/26, I/11/38, I/126/16,
 I/157/22, I/18/32, I/28/47, I/36/83,
 I/45/25, I/46/25, I/46/48, I/46/62, I/46/88,
 I/46/92, I/47/08, I/49/26, I/52/43, I/59/78,
 I/63/59, I/65/60, I/67/47, I/79/85, I/90/65,
 II/02/15, II/02/22, II/02/35, II/07/95,
 II/08/103, II/08/69, II/10/08, II/10/35,
 II/10/78, II/12/69, II/14/77, II/17/45,
 II/17/63, II/21/47, II/22/07, II/23/212,
 II/25/29, II/32/132
 ş.+ ı I/01/55, I/04/49
 ş.+ de I/01/75, I/02/17, I/46/131,
 I/49/02, I/51/66, II/16/41, II/25/95
 ş.+ den I/157/06, I/52/29, I/58/92,
 II/02/07
 ş.+ di I/46/51, II/08/28
 ş.+ le I/06/61, I/161/04, I/58/73,
 I/63/11, II/12/15
 ş.+ lē I/04/63, II/08/75
 ş.+ le yapıyolardı II/14/29
 ş.+ lēden I/46/85
 ş.+ lēnden I/58/46
 ş.+ ler I/01/03, I/01/32, I/01/34,
 I/04/74, I/06/19, I/10/28, I/157/59,
 I/20/100, I/60/99, II/02/22, II/03/32,
 II/22/26, II/25/115
 ş.+ ler yapıyon II/22/86
 ş.+ ler yapōr II/22/52
 ş.+ lerden I/58/46, I/94/52
 ş.+ leri I/01/53, I/150/56
 ş.+ lerini II/03/33
 ş.+ leriynen I/58/74
 ş.+ li I/102/73, I/58/76
 ş.+ mi I/52/30
 ş.+ miS II/02/36, II/08/125
 ş.+ miSi I/76/79
 ş.+ miz I/06/31, I/146/19,
 I/157/37, I/157/65, I/17/61, I/17/80,
 I/46/83

ş.+ mizi II/22/80
 ş.+ mizē I/85/35
 ş.+ nen I/50/27, I/74/47
 ş.+ nēn II/02/27
 ş.+ si I/02/50, I/10/113, I/113/66,
 I/35/21, I/46/34, I/49/29, I/63/24, I/63/26,
 I/67/38, I/71/27, II/05/15, II/07/121,
 II/08/41, II/10/25, II/23/85, II/25/23
 ş.+ sinde I/01/08, I/157/49,
 I/157/50, I/63/07, II/08/19
 ş.+ sinden II/30/84
 ş.+ sine I/36/38, II/25/32,
 II/29/106
 ş.+ sinē I/157/40
 ş.+ sinen I/52/68
 ş.+ sini I/35/50, I/46/89, II/09/30,
 II/22/72, II/23/13, II/39/149, II/39/39
 ş.+ siz I/06/141
 ş. veremezsem II/38/64
 ş. virēn I/48/75
 ş. yapamayıs I/48/28
 ş. yaparĶan I/52/96
 ş. yapardık I/59/57
 ş. yapılır I/04/48
 ş. yapılırdı II/07/35
şī_ır : Duygu ve heyecanları, güzellikleri,
 seslerin uyumundan ve âhenginden
 faydalanarak etkili bir şekilde anlatma
 sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebî
 eser. -1-
 ş. I/95/40
şī_ır : bk. şehir -4-
 ş.+ de II/08/19
 ş.+ din II/08/35
 ş.+ ē II/08/03
 ş.+ i II/08/34
şī_ır : bk. şehir -1-
 ş.+ de II/08/03
şid - : <şey+ et- -4-
 ş.- ebatırĶa I/157/81
 ş.- eriS II/39/42
 ş.- eřsiñ II/39/54
 ş.- iyoduğ II/22/60
şīd - : <şey+ et- -11-
 ş.- ēler I/60/99
 ş.- emin II/25/22
 ş.- erdi II/16/17
 ş.- erdik I/51/59
 ş.- ib II/22/74
 ş.- imiyo II/02/65
 ş.- ince II/25/92

ş.- inci II/11/44
 ş.- irin II/08/126
 ş.- irSî II/08/80
 ş.- iyin II/08/78
şide : (?) -1-
 ş.+ lerden I/10/96
şifâ : Hastalıktan kurtulma, iyi olma, eski sağlığına tekrar kavuşma, devâ, onma. -6-
 ş. I/20/48
 ş.+ sı I/69/46, I/69/48
 ş.+ sını I/20/25
şifâ bul- : Eski sağlığına tekrar kavuşmak, iyi olmak, onmak.
 ş. bulurlardı I/01/96
 ş. buluyolla I/20/24
şifâlı : Şifâ veren, iyileştirici hassalar taşıyan. -4-
 ş. I/01/91, I/20/17, I/69/46
 ş. oluyormuş I/122/48
şig : bk. şey -1-
 ş. II/05/84
şiger : bk. şeker¹ -1-
 ş. I/39/89
şikâat : bk. şikâyet -7-
 ş. etTi I/75/76
 ş. etTiydim I/14/70
 ş. idecen II/25/111
 ş. iderin II/25/113
 ş. idîyolâ I/146/82
 ş.+ imiz II/08/84
 ş. ittîlê II/28/15
şikâyet : Durumundan memnun olmayıp yakınma veya başına gelen bir deritten sızlanma. -2-
 ş. I/90/42
şikâyet et- : Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnûniyetsizliğini ifâde etmek, şikayetini söz veya yazı ile bir kimseye veya bir makâma bildirmek.
 ş. etTig II/05/66
şikâyet : bk. şikâyet -1-
 ş. olmazdî I/69/69
şikâyed : bk. şikâyet -1-
 ş. oldû I/69/69
şiker : bk. şeker² -1-
 ş. II/34/76
şilik : bk. şeylik -1-
 ş. I/92/38
şim : bk. şimdi -1-

ş. II/23/03
şimal : Taze sürgün. -5-
 ş. I/133/30
 ş.+ ı I/133/25
 ş.+ i I/133/29
 ş.+ lara I/133/24
 ş.+ larımız I/133/25
şimci : bk. şimci -4-
 ş. I/134/51, I/134/53, I/156/58, I/59/41
şimci : bk. şimci -1-
 ş. II/10/60
şimci : Şimdi. -9-
 ş. I/150/22, I/31/50, I/53/66, II/07/51, II/10/68, II/10/80, II/11/49, II/27/46
şimci : bk. şimci -2-
 ş. II/10/85, II/10/92
şimci : bk. şimci -1-
 ş. II/10/12
şimci : bk. şimci -2-
 ş. II/10/61, II/10/91
şimciki : Şimdiki. -2-
 ş. I/76/25, II/08/67
şimdê : bk. şimdi -1-
 ş. I/32/54
şimdi : bk. şimdi -40-
 ş. I/104/25, I/105/07, I/139/20, I/150/09, I/150/11, I/150/30, I/155/79, I/28/29, I/32/100, I/36/13, I/36/14, I/36/37, I/36/40, I/39/73, I/39/91, I/41/13, I/41/75, I/56/25, I/73/08, I/73/13, I/76/43, I/90/72, I/90/83, I/91/41, I/99/11, I/99/12, II/02/48, II/07/145, II/09/50, II/09/51, II/09/68, II/09/96, II/15/35, II/19/23, II/20/14, II/23/12, II/23/16, II/23/19, II/35/11, II/37/106
şimdi : İçinde bulunduğumuz zamanda, şu anda. -326-
 ş. I/01/24, I/01/27, I/01/57, I/01/84, I/01/98, I/07/12, I/07/47, I/07/83, I/07/95, I/09/54, I/101/31, I/103/15, I/103/20, I/103/21, I/103/24, I/103/30, I/103/36, I/103/37, I/103/42, I/103/44, I/103/45, I/104/18, I/104/20, I/104/21, I/104/22, I/104/30, I/104/31, I/104/32, I/105/14, I/106/31, I/107/11, I/108/03, I/108/43, I/110/29, I/111/87, I/112/40, I/113/43, I/114/35, I/118/03, I/119/03, I/120/51, I/125/09, I/125/73, I/128/03, I/129/59, I/129/60, I/131/20, I/131/33,

I/131/37, I/132/12, I/139/08, I/139/31,
I/139/56, I/146/31, I/149/05, I/149/07,
I/149/10, I/149/41, I/149/45, I/149/48,
I/149/67, I/150/11, I/150/15, I/150/18,
I/150/22, I/150/29, I/150/31, I/150/52,
I/150/53, I/151/07, I/151/16, I/151/23,
I/155/101, I/155/102, I/155/15, I/155/16,
I/155/27, I/155/28, I/155/49, I/155/59,
I/155/61, I/155/78, I/155/79, I/155/83,
I/156/23, I/156/33, I/156/58, I/16/50,
I/16/55, I/16/60, I/27/06, I/27/29, I/27/33,
I/27/49, I/28/14, I/28/33, I/30/07, I/30/32,
I/31/12, I/31/46, I/31/62, I/31/63, I/31/64,
I/31/67, I/32/101, I/32/12, I/32/14,
I/32/15, I/32/16, I/32/17, I/32/23, I/32/25,
I/32/26, I/32/30, I/32/41, I/32/42, I/32/44,
I/32/47, I/32/52, I/32/53, I/32/58, I/32/60,
I/32/65, I/32/71, I/32/79, I/32/81, I/32/83,
I/32/84, I/32/88, I/32/91, I/32/94,
I/33/122, I/33/66, I/34/24, I/36/17,
I/36/28, I/36/30, I/36/33, I/36/70, I/36/73,
I/39/74, I/39/78, I/39/93, I/40/26, I/40/55,
I/40/66, I/41/18, I/41/20, I/41/30, I/41/37,
I/41/49, I/41/50, I/41/52, I/41/54, I/41/70,
I/41/77, I/41/81, I/42/08, I/42/27, I/46/12,
I/46/42, I/47/47, I/54/37, I/56/15, I/56/24,
I/56/57, I/56/79, I/58/81, I/61/27, I/61/33,
I/61/62, I/61/65, I/64/03, I/64/21, I/65/21,
I/68/49, I/69/50, I/71/67, I/73/21, I/76/25,
I/76/41, I/76/51, I/76/54, I/76/64, I/76/65,
I/76/87, I/78/13, I/78/41, I/78/52, I/80/13,
I/80/29, I/82/19, I/82/24, I/85/06, I/85/36,
I/85/53, I/86/01, I/86/29, I/86/31, I/86/42,
I/86/43, I/90/45, I/90/60, I/90/64, I/90/67,
I/90/70, I/90/74, I/90/81, I/90/83, I/91/11,
I/92/43, I/92/46, I/92/54, I/92/56, I/92/57,
I/93/03, I/93/06, I/93/08, I/93/09, I/93/10,
I/93/15, I/93/16, I/93/23, I/96/72, I/96/84,
I/99/13, I/99/27, I/99/32, I/99/35, I/99/43,
I/99/60, I/99/66, II/02/58, II/04/39,
II/04/46, II/04/68, II/06/77, II/07/50,
II/09/101, II/09/27, II/10/41, II/11/35,
II/13/15, II/13/21, II/13/30, II/13/35,
II/13/56, II/13/63, II/14/06, II/14/40,
II/14/55, II/14/86, II/14/92, II/15/03,
II/15/48, II/15/94, II/18/14, II/19/122,
II/19/123, II/19/125, II/19/132, II/19/14,
II/19/145, II/19/148, II/19/48, II/19/72,
II/19/83, II/19/92, II/20/06, II/20/14,
II/20/19, II/20/30, II/20/37, II/20/74,
II/21/28, II/21/44, II/23/107, II/23/123,

II/23/124, II/23/18, II/23/197, II/23/42,
II/23/71, II/28/27, II/34/104, II/34/94,
II/35/12, II/35/67, II/35/70, II/37/07,
II/37/113, II/37/114, II/37/13, II/37/14,
II/37/23, II/37/34, II/37/88, II/37/98,
II/38/108, II/38/113, II/39/71

ş.+ den I/09/58

şimdi : bk. şimdi -3-

ş. II/14/04

ş.+ den II/09/103, II/09/84

şimdi : bk. şimdi -1-

ş. I/92/06

şimdik : bk. şimdik -1-

ş. I/36/75

şimdik : Şimdi. -8-

ş. I/36/35, I/97/15, I/97/22,

I/97/50, I/97/56, II/15/46, II/34/25,
II/34/88

şimdi : bk. şimdik -1-

ş. II/34/88

şimdiki : İçinde bulunulan zamanda olan
veya yapılan, bu zamandaki, bu andaki. -
15-

ş. I/33/102, I/56/25, I/73/25,

I/78/27, I/97/07, II/06/67, II/08/67,
II/23/150, II/34/24

ş.+ ler I/132/23

ş.+ ler yapsa II/20/54

ş.+ nden I/111/80, I/41/48

ş.+ ne I/35/15

ş.+ nne I/90/61

şimdiki : bk. şimdiki -1-

ş. I/09/32

şimdiki : bk. şimdiki -1-

ş.+ lē II/08/65

şimdilik : Şimdiki halde, şimdiki durum
gereği olarak, bu an için. -1-

ş. II/31/23

şimşek : Buluttan buluta veya buluttan
yere elektrik boşalması sırasında meydana
gelen ışık olayı, gökyüzünde kırık bir
çizgi şeklinde görülen ve çok ânî gelip
geçen parıltı. -1-

şimşek çak- : Gökyüzünde şimşegin
ışığı görünmek.

ş. çakdı I/107/72

şimTi : bk. şimdi -1-

ş. II/02/37

şimtiki : bk. şimdiki -1-

ş. II/15/18

şimTiki : bk. şimdiki -3-

ş. II/07/142, II/09/36
 ş.+ ler II/24/51
şincī : bk. şinci -9-
 ş. I/111/86, I/157/27, I/157/54,
 I/38/39, I/59/29, I/65/22, I/66/12, II/08/34,
 II/34/36
şincī : bk. şinci -2-
 ş. II/01/43, II/11/46
şinci : bk. şinci -1-
 ş. II/10/27
şinci : bk. şinci -1-
 ş. II/01/29
şincilig : Şimdilik. -1-
 ş. II/01/24
şinci : Şimdi. -87-
 ş. I/106/26, I/111/92, I/112/42,
 I/112/65, I/112/79, I/114/27, I/114/44,
 I/114/56, I/115/07, I/115/09, I/115/11,
 I/115/15, I/115/19, I/115/22, I/115/25,
 I/115/26, I/115/28, I/115/53, I/125/71,
 I/13/18, I/133/15, I/140/51, I/147/56,
 I/147/57, I/152/40, I/157/37, I/157/38,
 I/157/44, I/157/63, I/157/73, I/27/09,
 I/38/54, I/53/29, I/55/03, I/55/19, I/55/20,
 I/55/30, I/55/44, I/55/47, I/55/57, I/55/63,
 I/55/70, I/55/71, I/59/33, I/59/52, I/59/61,
 I/59/68, I/66/55, I/69/34, I/72/65, I/82/29,
 I/82/30, I/83/27, II/01/27, II/05/35,
 II/08/17, II/11/46, II/12/83, II/16/39,
 II/16/62, II/17/21, II/17/43, II/21/18,
 II/21/19, II/21/33, II/21/42, II/21/52,
 II/21/74, II/25/41, II/25/77, II/26/42,
 II/27/23, II/33/07, II/33/19, II/33/84,
 II/34/16, II/34/40, II/34/41
 şinci ş. II/10/98
 ş.+ ÷en keri I/79/32
 ş.+ lē II/05/07
 ş.+ lēniñ I/146/56
 ş. şinci II/10/98
 ş. yapamıyon II/29/81
şincī : bk. şinci -4-
 ş. II/01/39, II/10/36, II/11/51,
 II/11/65
şincī : bk. şinci -1-
 ş. II/10/35
şinci : bk. şinci -4-
 ş. II/01/55, II/10/102, II/10/56,
 II/11/22
şincī : bk. şinci -1-
 ş. II/02/21
şincik : bk. şinci -2-

ş. I/02/60, II/26/43
şinciki : Şimdiki. -4-
 ş. I/02/60, I/53/35
 ş.+ nden I/115/12
 ş.+ ne I/115/06
şinÇi : bk. şinci -1-
 ş. I/59/71
şinçikī : bk. şinciki -1-
 ş. II/01/21
şindi : bk. şindi -102-
 ş. I/02/42, I/02/50, I/03/101,
 I/05/51, I/09/14, I/09/81, I/106/03,
 I/110/58, I/111/106, I/111/93, I/113/131,
 I/113/96, I/116/34, I/116/44, I/119/61,
 I/122/22, I/125/76, I/129/23, I/13/09,
 I/13/11, I/130/89, I/130/90, I/130/95,
 I/132/22, I/134/31, I/14/35, I/141/11,
 I/143/74, I/146/19, I/146/21, I/146/26,
 I/146/50, I/147/45, I/15/85, I/150/16,
 I/150/53, I/155/51, I/155/69, I/155/72,
 I/20/15, I/20/33, I/20/79, I/21/02, I/33/97,
 I/34/22, I/38/38, I/39/41, I/41/07, I/42/16,
 I/44/34, I/44/73, I/46/03, I/46/39, I/46/43,
 I/46/63, I/46/99, I/47/32, I/49/54, I/58/22,
 I/62/42, I/63/38, I/65/37, I/69/50, I/69/97,
 I/70/70, I/72/26, I/74/32, I/74/48, I/81/29,
 I/90/47, I/90/79, I/91/74, I/93/38,
 I/95/102, I/95/64, I/95/96, I/96/14,
 I/96/29, II/01/38, II/03/39, II/06/21,
 II/06/28, II/08/67, II/09/54, II/09/60,
 II/09/66, II/13/06, II/15/24, II/21/20,
 II/22/26, II/25/35, II/25/36, II/26/37,
 II/26/49, II/35/101, II/35/26, II/35/29,
 II/35/42, II/35/85, II/37/35, II/38/63
şindi : bk. şindi -3-
 ş. I/01/84, II/01/70, II/10/75
şindi : Şimdi. -810-
 ş. I/01/30, I/02/42, I/02/43,
 I/02/45, I/02/46, I/02/51, I/03/32, I/03/45,
 I/03/59, I/03/60, I/03/70, I/04/07, I/05/55,
 I/05/61, I/07/10, I/07/111, I/07/22,
 I/07/65, I/07/97, I/09/55, I/09/62, I/09/81,
 I/10/06, I/10/105, I/10/26, I/10/32,
 I/10/36, I/10/78, I/100/15, I/100/22,
 I/101/10, I/102/12, I/103/14, I/103/58,
 I/104/17, I/104/29, I/104/47, I/106/28,
 I/106/30, I/106/33, I/106/34, I/106/36,
 I/106/38, I/106/74, I/107/27, I/107/56,
 I/108/23, I/108/30, I/108/32, I/108/40,
 I/108/46, I/11/11, I/11/29, I/11/55,
 I/11/96, I/110/11, I/110/23, I/110/25,

I/110/51, I/110/52, I/110/56, I/111/103,
I/111/15, I/111/63, I/112/39, I/113/107,
I/113/117, I/113/123, I/113/136, I/113/49,
I/113/63, I/113/78, I/113/87, I/113/96,
I/115/28, I/116/04, I/116/14, I/116/18,
I/116/43, I/116/44, I/116/46, I/117/29,
I/119/08, I/119/60, I/119/65, I/119/72,
I/119/75, I/12/03, I/12/05, I/12/07,
I/12/09, I/12/10, I/12/25, I/12/37,
I/120/30, I/120/33, I/120/36, I/120/47,
I/121/35, I/121/36, I/121/38, I/121/43,
I/121/44, I/122/14, I/122/21, I/122/28,
I/122/29, I/122/31, I/122/32, I/122/47,
I/122/61, I/122/81, I/122/85, I/124/11,
I/125/71, I/128/01, I/128/14, I/128/30,
I/129/06, I/129/13, I/129/14, I/129/18,
I/129/24, I/129/25, I/129/26, I/129/28,
I/129/29, I/129/32, I/129/33, I/129/34,
I/129/43, I/129/47, I/129/66, I/13/08,
I/13/09, I/13/13, I/13/14, I/13/16, I/13/17,
I/13/19, I/13/22, I/13/35, I/13/37,
I/130/10, I/130/17, I/130/18, I/130/22,
I/130/25, I/130/26, I/130/38, I/130/39,
I/130/43, I/130/44, I/130/56, I/130/88,
I/131/19, I/131/31, I/131/52, I/132/82,
I/134/36, I/134/37, I/134/50, I/134/51,
I/134/55, I/135/05, I/135/07, I/135/30,
I/135/38, I/135/45, I/135/57, I/136/13,
I/137/14, I/137/23, I/137/59, I/138/112,
I/138/113, I/138/121, I/139/47, I/14/31,
I/14/45, I/14/59, I/140/09, I/140/10,
I/140/29, I/140/31, I/140/32, I/140/59,
I/141/11, I/141/21, I/141/30, I/142/05,
I/142/07, I/142/21, I/142/45, I/143/06,
I/143/30, I/143/38, I/143/40, I/143/43,
I/143/46, I/143/52, I/143/56, I/143/57,
I/144/24, I/144/39, I/146/09, I/146/18,
I/146/22, I/146/23, I/146/26, I/146/27,
I/146/30, I/146/33, I/146/41, I/146/47,
I/146/52, I/146/59, I/146/61, I/146/64,
I/146/68, I/146/71, I/146/72, I/146/77,
I/146/79, I/146/81, I/147/18, I/147/44,
I/147/57, I/147/61, I/149/50, I/149/71,
I/15/06, I/15/28, I/15/33, I/15/34, I/15/35,
I/15/40, I/15/59, I/15/60, I/15/61, I/15/63,
I/15/92, I/150/08, I/150/14, I/150/16,
I/150/49, I/150/51, I/150/58, I/154/33,
I/154/38, I/154/54, I/154/56, I/154/57,
I/154/58, I/155/105, I/155/16, I/155/34,
I/155/51, I/155/52, I/155/53, I/155/67,
I/155/70, I/155/71, I/155/83, I/156/04,

I/156/05, I/156/51, I/156/63, I/157/41,
I/158/10, I/158/52, I/158/62, I/16/07,
I/16/10, I/16/44, I/16/56, I/160/07,
I/17/30, I/17/35, I/17/67, I/17/79, I/18/72,
I/18/75, I/19/25, I/19/28, I/19/30, I/20/02,
I/20/03, I/20/06, I/20/100, I/20/27,
I/20/32, I/20/48, I/20/50, I/20/51, I/20/55,
I/20/57, I/20/61, I/20/81, I/20/83, I/20/85,
I/20/88, I/20/93, I/21/17, I/21/18, I/21/23,
I/21/25, I/21/27, I/21/32, I/21/33, I/21/34,
I/21/35, I/21/37, I/21/39, I/21/43, I/21/52,
I/21/56, I/21/58, I/21/59, I/21/72, I/21/84,
I/21/88, I/22/43, I/23/11, I/23/12, I/23/31,
I/23/35, I/23/36, I/23/42, I/23/46, I/23/47,
I/23/49, I/23/51, I/23/52, I/23/56, I/23/57,
I/23/62, I/23/67, I/23/70, I/23/71, I/24/07,
I/24/61, I/25/27, I/25/30, I/25/38, I/25/40,
I/28/22, I/28/23, I/28/31, I/30/10, I/30/27,
I/30/32, I/30/38, I/30/51, I/30/53, I/32/23,
I/32/30, I/32/49, I/32/52, I/34/12, I/34/13,
I/34/15, I/34/17, I/34/19, I/34/25, I/34/32,
I/34/57, I/35/14, I/35/25, I/35/26, I/35/54,
I/35/61, I/35/64, I/36/08, I/36/61, I/36/62,
I/38/55, I/39/35, I/39/59, I/39/60, I/40/13,
I/41/38, I/41/66, I/41/70, I/41/74, I/41/84,
I/41/92, I/42/21, I/42/33, I/42/35, I/42/45,
I/42/46, I/42/53, I/44/11, I/44/26, I/44/37,
I/44/50, I/44/53, I/44/54, I/44/56,
I/46/100, I/46/104, I/46/11, I/46/112,
I/46/117, I/46/127, I/46/15, I/46/32,
I/46/49, I/46/61, I/46/64, I/46/67, I/46/69,
I/46/70, I/46/82, I/46/95, I/46/97, I/47/31,
I/47/41, I/47/43, I/47/60, I/47/61, I/48/63,
I/49/10, I/49/13, I/49/17, I/49/70, I/49/71,
I/50/08, I/50/45, I/50/47, I/50/48, I/52/22,
I/52/25, I/52/40, I/56/43, I/56/52, I/56/57,
I/58/26, I/58/28, I/58/43, I/58/48, I/58/54,
I/59/18, I/59/76, I/59/83, I/60/26, I/60/31,
I/60/42, I/60/46, I/60/53, I/60/84, I/60/87,
I/60/97, I/61/10, I/61/63, I/61/72, I/62/24,
I/63/05, I/63/13, I/64/101, I/64/112,
I/64/13, I/64/30, I/64/33, I/64/34, I/64/40,
I/64/42, I/64/45, I/64/61, I/64/65, I/64/70,
I/64/74, I/64/76, I/64/94, I/65/56, I/66/31,
I/68/43, I/68/52, I/68/68, I/68/69, I/68/75,
I/69/05, I/69/06, I/69/08, I/69/10, I/69/27,
I/69/35, I/69/41, I/69/55, I/69/72, I/69/74,
I/69/78, I/69/81, I/69/83, I/69/84, I/69/85,
I/69/88, I/69/90, I/69/96, I/70/07, I/70/21,
I/70/33, I/70/35, I/70/63, I/70/64, I/70/68,
I/70/71, I/70/72, I/70/73, I/70/81, I/70/82,

I/70/86, I/71/26, I/71/48, I/71/53, I/71/56,
I/71/57, I/71/67, I/72/26, I/72/41, I/72/66,
I/73/17, I/73/20, I/73/30, I/74/14, I/74/17,
I/74/20, I/74/23, I/74/25, I/74/29, I/74/34,
I/74/40, I/74/41, I/74/55, I/74/56, I/74/70,
I/74/71, I/74/91, I/74/97, I/75/22, I/75/39,
I/75/41, I/75/48, I/75/50, I/78/14, I/78/20,
I/78/28, I/78/36, I/80/09, I/80/10, I/80/11,
I/80/19, I/80/20, I/80/24, I/80/54, I/80/65,
I/81/54, I/81/58, I/81/59, I/85/32, I/86/09,
I/86/14, I/87/08, I/87/09, I/87/121,
I/87/15, I/87/20, I/87/24, I/87/50, I/87/65,
I/87/80, I/87/83, I/87/97, I/90/08, I/90/48,
I/90/61, I/91/28, I/93/16, I/93/36, I/94/38,
I/94/47, I/94/71, I/95/11, I/95/118,
I/95/119, I/95/125, I/95/20, I/95/23,
I/95/25, I/95/27, I/95/62, I/95/76, I/96/17,
I/96/19, I/96/32, I/96/34, I/96/39, I/96/46,
I/96/59, I/96/61, I/96/67, I/96/73, I/96/77,
I/96/78, I/96/79, I/96/82, I/96/91, I/97/19,
I/97/53, I/98/07, I/98/37, I/99/21, I/99/23,
I/99/47, I/99/50, I/99/74, II/01/19,
II/01/71, II/02/15, II/02/33, II/02/50,
II/03/26, II/03/42, II/03/80, II/04/75,
II/04/80, II/06/07, II/06/18, II/06/38,
II/06/63, II/08/115, II/08/70, II/09/58,
II/10/104, II/12/19, II/12/20, II/12/28,
II/12/37, II/12/41, II/12/62, II/12/70,
II/12/78, II/12/83, II/13/09, II/14/27,
II/14/29, II/14/31, II/14/32, II/14/46,
II/14/53, II/14/54, II/14/97, II/15/100,
II/15/110, II/15/33, II/15/44, II/15/45,
II/15/46, II/15/47, II/15/78, II/15/82,
II/15/86, II/16/105, II/18/01, II/18/02,
II/18/13, II/18/16, II/18/35, II/19/126,
II/22/68, II/23/169, II/23/173, II/23/187,
II/23/20, II/23/21, II/24/49, II/24/58,
II/25/38, II/25/40, II/25/46, II/25/76,
II/28/52, II/28/61, II/28/66, II/28/67,
II/28/73, II/28/74, II/28/77, II/35/09,
II/35/102, II/35/106, II/35/107, II/35/108,
II/35/109, II/35/19, II/35/21, II/35/22,
II/35/26, II/35/34, II/35/35, II/35/41,
II/35/43, II/35/49, II/35/64, II/35/67,
II/35/88, II/35/98, II/37/35, II/37/48,
II/37/64, II/37/71, II/38/07, II/38/55

ş. bir iki I/108/32

ş. bol I/131/32

ş.+ ğı I/46/128

ş. itdim I/86/79

ş. ket I/20/10

ş.+ kiniğ I/35/57

ş.+ lē I/75/32

ş.+ lēñki I/146/81

ş.+ ler I/132/29

ş. vurup I/20/81

ş. yapamıyoruS I/21/33

ş. yapannar II/37/105

ş. yapıyo I/64/66

ş. yapıyöz II/12/84

ş. yapmayoruz I/130/42

ş.+ yē I/15/89

ş.+ yi I/09/14, I/96/61, II/39/173

şindī : bk. şindi -1-

ş. I/32/59

şinđi : bk. şindi -1-

ş. I/100/31

şinđī : bk. şindi -2-

ş. I/157/28, II/28/35

şindi : bk. şindi -3-

ş. I/01/76, I/25/17, II/12/44

şīndi : bk. şindi -2-

ş. I/47/35, I/47/49

şindikālīK : bk. şindilik -3-

ş. I/17/37, I/17/45

şindikālīK : bk. şindilik -1-

ş. I/17/80

şindig : bk. şindi -6-

ş. I/07/55, I/20/53, I/41/66,

I/70/09, I/80/22, II/03/61

şindik : bk. şindi -18-

ş. I/143/33, I/144/31, I/18/16,

I/18/22, I/18/24, I/18/29, I/18/30, I/18/36,

I/18/40, I/18/41, I/18/43, I/18/57, I/18/73,

I/20/99, I/70/68, I/70/75, I/70/80, I/97/45

şindiki : bk. şindiki -2-

ş. I/71/20, I/73/01

şindiki : Şimdiki. -59-

ş. I/07/63, I/09/74, I/106/33,

I/120/28, I/120/42, I/124/17, I/124/21,

I/13/15, I/14/44, I/143/35, I/143/41,

I/149/50, I/15/30, I/154/27, I/18/50,

I/35/19, I/41/33, I/41/64, I/41/74, I/58/21,

I/58/23, I/58/29, I/58/35, I/61/26, I/63/28,

I/70/19, I/71/69, I/73/20, I/74/72, I/87/65,

I/94/06, I/94/65, I/94/77, II/06/73,

II/12/25, II/13/05, II/13/06, II/13/54,

II/16/89, II/25/37

ş.+ lē I/35/25, I/61/74, I/75/32

ş.+ ler I/107/30, I/108/35, I/25/54,

II/06/67

ş.+ leri I/35/18

ş.+ nî I/49/73
ş.+ nden I/146/51, I/35/16,
I/35/64, II/13/03
ş.+ ne I/145/40, I/146/65
ş.+ niñ I/146/84, I/28/01
şindilik : Şimdilik. -1-
ş. I/149/36
şini : bk. şimdi -1-
ş. II/12/18
şiniK : Ağırılığı kullanıldığı yere göre
değişen bir hububat ölçęi. -6-
ş. I/66/37, I/66/41, I/66/42
şinTi : bk. şindi -1-
ş. I/143/29
şinTiki : bk. şindiki -1-
ş. II/21/38
şip şip : Düşen su damlasının çıkardığı
ses. -4-
şip şip damla- : (Su ve sıvılar) Şıp
sesi çıkararak damla damla akmak.
şip ş. falan damlıyo II/23/205
ş. şip falan damlıyo II/23/205
şipleg : Sacda pişirilen mayasız ekmek. -
1-
ş. I/22/24
şirden : Geviş getiren hayvanlarda,
çiğnenmiş besinin bir kez daha mide
sularıyla sindirildiği, dört bölümlü
midenin dördüncü bölümü. -11-
ş. I/128/20, I/128/32, I/128/33,
I/128/40
ş.+ i I/128/20, I/128/25, I/128/32,
I/128/34, I/128/37
şirin : Hoşa gidecek niteliklere sâhip,
sevimli, iç açıcı. -1-
ş. II/22/44
şirket : Bir iş için birden fazla kimsenin
meydana getirdiği ticârî ortaklık. -
6-
ş. II/02/56
ş.+ inen I/24/30
ş.+ lē II/02/57, II/30/21
ş.+ lēde I/64/05
ş.+ leri II/10/71
şış - : Gerilip kabarmak, şişkin bir durum
almak. -11-
ş.- di I/79/99
ş.- dim I/112/18
ş.- ē I/33/20
ş.- eyoru I/43/06
ş.- ince II/25/89

ş.- ip I/45/60
ş.- iyo I/152/41
ş.- iyor I/12/37
ş.- iyoru I/112/12
ş.- Ti I/20/91
şış : (Vücutta) Şışmış olan yer. -1-
ş. II/22/29
şış : bk. şış -1-
ş. II/22/29
şışe : İçine su ve her türlü sıvı madde
konan, camdan çeşitli biçim ve
büyüklükte, boyu enine göre çok daha
uzun, ağız kısmı dar kap. -13-
ş. I/145/69, I/153/83
ş.+ lēne I/42/38, II/22/85
ş.+ lēñ II/23/186
ş.+ lere I/42/36, I/60/27, I/67/67
ş.+ leşe I/109/36
ş.+ lerime I/109/23
ş.+ m I/109/42
ş.+ si I/109/39
ş.+ yē I/109/42
şışı : bk. şışe -5-
ş.+ niñ I/87/61
ş.+ ye I/109/38, I/109/39
ş.+ yi II/18/08
pet ş.+ yi I/40/37
şışt : “Bana bak” anlamında kaba
seslenme ve uyarma sözü. -1-
ş. I/16/14
şit - : <şey+ et- -7-
ş.- ceg II/10/102
ş.- dī I/42/63
ş.- me II/07/64
ş.- mişiniz II/22/88
ş.- miyoru II/22/45
ş.- tī II/22/33
ş.- tik I/157/62
şit - : <şey+ et- -5-
ş.- ceñ I/79/49
ş.- medi II/01/07
ş.- mişlerdī I/42/79
ş.- Ti II/22/14
ş.- Tik II/08/29
şiy : bk. şey -321-
ş. I/01/24, I/01/26, I/02/09,
I/02/24, I/02/25, I/04/18, I/06/04, I/06/05,
I/06/101, I/06/112, I/06/12, I/06/120,
I/06/13, I/06/24, I/06/44, I/06/54, I/06/68,
I/06/79, I/06/82, I/06/92, I/06/96, I/06/98,
I/08/58, I/09/46, I/102/44, I/102/55,

I/106/04, I/108/25, I/108/31, I/109/11,
I/11/24, I/110/70, I/112/26, I/112/65,
I/113/26, I/115/07, I/119/26, I/122/63,
I/123/25, I/123/61, I/125/17, I/126/30,
I/126/70, I/128/02, I/129/45, I/129/72,
I/13/19, I/13/33, I/13/37, I/133/03,
I/136/36, I/138/05, I/138/12, I/138/13,
I/138/56, I/14/04, I/14/15, I/14/31,
I/14/35, I/14/54, I/141/30, I/143/38,
I/143/41, I/144/53, I/146/43, I/146/55,
I/148/40, I/15/27, I/15/93, I/15/97,
I/150/11, I/157/20, I/157/67, I/157/77,
I/161/33, I/161/52, I/17/37, I/17/61,
I/17/63, I/18/75, I/20/28, I/20/48, I/20/57,
I/20/84, I/21/37, I/21/52, I/22/37, I/23/06,
I/23/55, I/25/59, I/26/42, I/31/15, I/35/65,
I/36/06, I/36/07, I/36/26, I/36/46, I/36/51,
I/36/71, I/39/93, I/41/50, I/41/76, I/42/77,
I/44/96, I/47/48, I/52/27, I/55/17, I/55/42,
I/56/39, I/58/09, I/58/57, I/58/67, I/60/23,
I/63/29, I/64/14, I/65/28, I/66/54, I/67/11,
I/67/72, I/69/71, I/71/71, I/74/40, I/74/70,
I/77/05, I/78/13, I/79/28, I/91/16, I/91/31,
I/93/04, I/97/55, I/98/20, II/03/72,
II/03/73, II/04/79, II/04/80, II/06/85,
II/08/38, II/08/47, II/08/58, II/08/70,
II/08/72, II/10/42, II/10/78, II/10/91,
II/11/46, II/14/20, II/14/69, II/15/120,
II/16/101, II/16/37, II/16/40, II/17/23,
II/22/21, II/22/52, II/22/87, II/23/148,
II/23/76, II/25/35, II/25/42, II/25/62,
II/33/16, II/37/97, II/39/183
ş.+ î I/49/79, I/58/68
ş. bol I/107/56, I/59/41
ş.+ dî II/11/25
ş.+ de I/17/49, I/18/45, I/23/73
ş.+ dē I/04/07, I/95/03
ş.+ deki II/04/83
ş.+ den I/13/42, I/14/07, I/14/48,
I/20/58, I/20/75, I/20/76, I/98/91, II/03/65
ş.+ di I/18/10, II/08/18
ş.+ e I/02/02, I/04/52, I/04/68,
I/115/12, I/13/29, I/131/48, I/14/33,
I/156/22, I/157/40, I/17/51, I/23/59,
I/23/60, I/36/50, I/36/80, I/41/44, I/46/05,
I/95/11, I/98/52, I/98/53, II/23/133
ş.+ ē II/02/72
ş.+ e veriyin I/23/19
ş. ede I/06/22
ş. etmezdik I/115/25
ş. etmiş I/06/122

ş. etmişler II/14/25
ş. etmiyen I/06/80
ş. etsin I/101/47
ş. etTi I/119/01
ş. etTiK I/30/30
ş. ettikleri I/06/54
ş.+ i I/06/49, I/10/78, I/103/28,
I/11/18, I/11/53, I/12/31, I/126/40,
I/144/70, I/20/86, I/20/89, I/41/82,
I/47/61, I/49/18, I/50/78, I/58/52, I/58/72,
I/58/74, I/58/82, I/60/58, I/63/07, II/07/68,
II/08/136, II/08/15, II/08/44, II/08/59,
II/11/58, II/25/108, II/25/36
ş.+ î I/08/89
ş.+ i yaptımız II/07/34
ş.+ idi I/48/48
ş.+ idig I/126/26
ş.+ im I/06/32, I/42/23, I/58/98,
I/74/43
ş.+ imi I/08/105, I/20/88
ş.+ imiz I/36/16
ş.+ imizi yapardık I/18/09
ş.+ inde I/02/66, I/06/95
ş.+ ine I/06/131
ş.+ inen I/06/139, II/16/12
ş.+ ini I/06/100, I/06/21, I/11/64,
I/20/49, I/49/03, I/58/73
ş.+ ini veriyöllâr I/49/34
ş.+ iñ I/14/47, I/15/64, I/41/92,
II/17/30
ş.+ iñe I/58/56, II/23/196
ş.+ lē II/09/69
ş.+ lēne I/06/38
ş.+ ler I/106/03, I/112/56, I/13/16,
I/138/66, I/138/79, I/19/25, II/04/83,
II/15/57
ş.+ leri I/06/129, I/06/47
ş.+ nen I/14/47
ş.+ si I/42/74, II/39/152
ş.+ siz I/138/54
ş. verdi I/144/73
ş. veridi I/58/56
ş. verir I/11/63
ş. veriyo I/14/28
ş. vircen II/25/68
ş. yapallârdın II/25/65
ş. yapamadı I/125/53
ş. yapamadım II/22/83
ş. yapamañ I/125/53
ş. yapamayyoru I/138/53
ş. yapar I/126/29

ş. yapardı II/08/70
 ş. yaparıS I/11/37
 ş. yapcaz I/18/12
 ş. yapcāz I/51/21
 ş. yaptı I/18/10
 ş. yaptım II/22/39
 ş. yapmadım I/125/55, I/125/98
 ş. yapmayorus I/21/33
 ş. yapmazdı I/121/04
 ş. yapmāzdı II/23/94
 ş. yapmazla I/126/31
 ş. yaptık I/46/36
şiy : bk. şey -4-
 ş. I/34/30, II/09/05, II/24/51
 ş.+ i I/04/57
şiy : bk. şey -3-
 ş.+ á I/20/52
 ş.+ ē I/01/78
 ş.+ inde I/06/108
şiy : bk. şey -2-
 ş.+ de I/08/09
 ş.+ si I/01/85
şiy : bk. şey -22-
 ş. I/01/28, I/01/91, I/04/67,
 I/06/148, I/15/26, I/42/80, I/48/55,
 I/58/10, I/77/05,
 II/01/13, II/01/22, II/08/101,
 II/15/107
 ş.+ de I/46/74
 ş.+ den I/46/121
 ş.+ dı II/11/42
 ş.+ i I/06/78, II/08/87
 ş.+ nín II/01/22
 ş. yapmazlā II/12/80
 ş. yapmışlar I/46/26
şiy : bk. şey -10-
 ş. I/01/54, I/04/62, I/46/72
 ne ğabiliyet ne ş. I/06/90
 ş.+ den I/01/20, II/08/100
 ş.+ leri I/06/76
 ş.+ li I/04/26, I/06/107, I/06/118
şiytan : bk. şeytan¹ -1-
 ş. II/07/15
şo : bk. şu -5-
 ş. I/120/37, I/15/94, I/61/51,
 II/08/62
şo : bk. şu -1-
 ş. I/27/57
şo : bk. şu -6-
 ş. I/104/29, I/11/14, I/15/13
 ş.+ nu I/08/04, I/08/11

ş.+ nuş I/45/53
şoforluğ : Şoförlük, Şoför olan kimsenin
 mesleği. -1-
 ş. I/64/04
şoför : Motorlu kara taşıtı kullanan kimse.
 -1-
 ş. I/50/71
şok : bk. çok -1-
 ş. II/29/79
şöle : bk. şöyle -1-
 ş. I/25/65
şöle : bk. şöyle -3-
 ş. I/01/43
şöle : bk. şöyle -1-
 ş. II/22/35
şönkü : bk. çünkü -1-
 ş. I/06/136
şoPben : Şofben, gaz veya elektrikle
 çalışarak banyolara sıcak su sağlayan âlet.
 -2-
 ş.+ i II/21/74, II/21/75
şora : bk. şura -1-
 ş.+ ya I/67/04
şöra : bk. şura -1-
 ş.+ ya I/111/98
şorda : bk. şurda -2-
 ş. I/86/67, II/35/60
şordā : bk. şurda -1-
 ş. I/158/20
şörda : bk. şurda -2-
 ş. I/158/60
şörda : bk. şurda -3-
 ş. I/11/91, I/22/03, II/32/123
şordan : bk. şurdan -1-
 ş. II/05/61
şórdan : bk. şurdan -1-
 ş. bórdan I/158/54
şordō : bk. şurda -1-
 ş. II/02/12
şörı : bk. şura -3-
 ş.+ ya I/114/06, I/114/19
 ş.+ ye I/17/24
şoyle : bk. şöyle -2-
 ş. II/22/08
 ş.+ yib II/22/07
şö : bk. şöyle -3-
 ş. II/05/49, II/32/57
şō : bk. şöyle -8-
 ş. II/05/49, II/05/55, II/11/26,
 II/11/27, II/17/02, II/39/41
 şō ş. II/16/90

ş. şö II/16/90
şöfor : bk. şoför -1-
ş. I/69/55
şöfor : bk. şoför -1-
ş.+ üdü I/39/48
şölä : bk. şöyle -1-
ş. I/58/90
şöle : bk. şöyle -103-
ş. I/03/48, I/109/03, I/11/12,
I/110/61, I/111/13, I/111/14, I/111/15,
I/111/21, I/111/71, I/111/76, I/117/24,
I/119/58, I/122/04, I/127/12, I/127/28,
I/127/32, I/130/59, I/134/34, I/135/27,
I/14/34, I/146/74, I/15/45, I/15/51,
I/152/59, I/152/70, I/18/10, I/20/38,
I/21/19, I/21/80, I/21/94, I/22/17, I/23/21,
I/23/22, I/24/03, I/31/31, I/31/39, I/31/41,
I/32/91, I/38/10, I/41/21, I/41/22, I/44/23,
I/44/35, I/44/45, I/44/58, I/48/12, I/54/67,
I/55/36, I/56/44, I/69/28, I/69/46, I/70/50,
I/70/52, I/71/27, I/71/34, I/71/56, I/71/71,
I/74/55, I/76/34, I/88/69, I/91/09, I/91/12,
I/91/14, I/91/60, I/92/40, I/98/72, II/03/62,
II/03/63, II/09/97, II/13/24, II/17/01,
II/23/145, II/25/27, II/39/31
ş. I/109/36
şöle ş. I/111/17, I/111/29,
I/111/66, I/127/09, I/20/47, I/32/55,
II/03/62, II/37/125, II/39/69
ş.+ dir I/91/28
ş. etTi I/14/69
ş. şöle yapalladı I/154/45
ş. şöle I/111/17, I/111/29,
I/111/66, I/127/09, I/20/47, I/32/54,
II/03/62, II/37/125, II/39/69
şöle ş. yapalladı I/154/45
şölē : bk. şöyle -7-
ş. I/105/55, I/109/40, I/127/08,
I/127/11, I/38/17, I/71/34, II/37/94
şöle : bk. şöyle -145-
ş. I/02/19, I/02/21, I/02/22,
I/02/66, I/03/54, I/03/61, I/05/48, I/06/02,
I/06/26, I/06/95, I/08/19, I/08/28, I/08/48,
I/08/64, I/10/27, I/10/49, I/106/20,
I/106/23, I/106/51, I/106/57, I/106/78,
I/119/01, I/119/49, I/119/53, I/119/57,
I/122/02, I/127/08, I/127/09, I/130/79,
I/133/03, I/137/26, I/138/100, I/139/09,
I/143/21, I/143/22, I/143/57, I/150/38,
I/150/39, I/151/12, I/151/41, I/161/53,
I/28/37, I/30/21, I/31/30, I/31/36, I/31/39,

I/31/42, I/32/45, I/34/69, I/40/48, I/40/51,
I/41/21, I/41/28, I/44/79, I/46/108,
I/48/47, I/49/15, I/49/16, I/49/18, I/51/58,
I/54/13, I/54/33, I/54/65, I/55/04, I/58/68,
I/59/15, I/59/24, I/64/19, I/64/69, I/65/53,
I/66/41, I/67/66, I/67/67, I/67/75, I/69/73,
I/69/74, I/70/03, I/70/27, I/70/37, I/71/16,
I/71/54, I/71/56, I/73/61, I/77/17, I/77/18,
I/77/22, I/78/06, I/79/62, I/80/05, I/80/37,
I/81/19, I/81/25, I/86/13, I/88/08, I/91/15,
I/91/70, I/96/05, I/96/30, I/99/77, II/06/66,
II/09/98, II/15/17, II/15/94, II/20/61,
II/21/73, II/22/01, II/23/149, II/25/105,
II/25/106, II/26/45, II/27/25, II/29/52,
II/37/70, II/37/90, II/37/99, II/38/74,
II/38/91

şöle ş. I/03/54, I/103/52,
I/148/53, I/49/53, I/70/47, II/15/115

ş. bi I/05/66

ş.+ di I/75/56

ş. şöle I/03/53, I/103/52, I/148/53,
I/49/53, I/70/47, II/15/115

ş. yap I/154/60, I/44/58

ş. yapıñ I/01/51

ş.+ ydi I/59/19

şölē : bk. şöyle -2-

ş. I/80/37, II/08/64

şölē : bk. şöyle -1-

ş. II/11/27

şölē : bk. şöyle -2-

ş. I/06/112

şölö ş. I/02/66

şölē : bk. şöyle -1-

ş. I/44/37

şölē : bk. şöyle -1-

ş. II/39/68

şölen : Belli bir amaçla düzenlenen
eğlence. -2-

ş. II/16/45

ş. yapmadım II/16/46

şölö : bk. şöyle -1-

ş. I/09/10

şölö : bk. şöyle -2-

ş. I/02/64

ş. şölē I/02/66

şölö : bk. şöyle -1-

ş. II/10/98

şölü : bk. şöyle -2-

ş. II/02/80, II/23/198

şölü : bk. şöyle -2-

ş. I/03/51, II/38/33

şöli : bk. şöyle -14-

ş. I/02/34, I/06/95, II/02/11,
II/03/17, II/04/77, II/05/38, II/07/66,
II/08/62, II/09/60, II/38/91, II/39/21

şöli ş. II/11/59

şöli ş. II/11/29

ş. şöli II/11/59

şöli : bk. şöyle -3-

ş. II/10/43, II/11/26

ş. şöli II/11/29

şömini : Şömine, oda ve salonlarda tuğla veya taştan yapılmış, duvar içinde bacası bulunan, önü açık, genellikle süslü odun ocağı. -1-

ş. II/30/74

şöne : bk. şöyle -1-

ş. I/102/46

şöse : Şöse, daha çok taş kırıkları üzerine döşendikten sonra silindir geçirilmek suretiyle yapılan trafiğe elverişli yol, bir nevi stabilize yol. -1-

ş.+ niş I/99/51

şöyle : Şuna benzer, şunun gibi, şu şekilde. -1-

ş. II/24/74

şu : Çok uzakta olmayan kimse veya şeyi işaret yoluyla belirtir. -469-

ş. I/01/10, I/01/19, I/01/22,
I/01/38, I/01/57, I/01/99, I/02/45, I/02/64,
I/02/65, I/03/09, I/03/73, I/04/72, I/05/33,
I/05/47, I/06/46, I/06/49, I/06/70, I/06/99,
I/07/23, I/07/40, I/08/55, I/10/27, I/10/30,
I/100/35, I/100/45, I/101/39, I/102/23,
I/103/26, I/104/64, I/104/66, I/106/26,
I/106/66, I/108/46, I/109/03, I/11/15,
I/11/70, I/11/91, I/110/32, I/110/60,
I/111/103, I/113/33, I/116/08, I/117/02,
I/117/22, I/117/31, I/119/53, I/12/05,
I/120/05, I/120/38, I/121/10, I/121/87,
I/122/23, I/122/24, I/123/31, I/124/03,
I/124/27, I/124/38, I/124/40, I/124/43,
I/126/05, I/126/08, I/126/15, I/126/16,
I/126/46, I/126/51, I/126/79, I/127/11,
I/127/13, I/128/48, I/128/65, I/129/11,
I/130/75, I/131/21, I/131/38, I/132/08,
I/132/76, I/134/30, I/134/62, I/137/41,
I/138/83, I/139/09, I/139/11, I/139/63,
I/14/05, I/14/44, I/14/46, I/14/61, I/14/63,
I/143/61, I/143/84, I/144/26, I/144/55,
I/145/28, I/146/02, I/149/04, I/149/43,
I/149/57, I/15/55, I/15/92, I/151/04,

I/151/05, I/151/12, I/152/112, I/152/115,
I/152/31, I/152/41, I/152/42, I/152/61,
I/153/117, I/153/118, I/153/28, I/153/83,
I/153/91, I/154/53, I/155/105, I/155/13,
I/156/53, I/158/23, I/158/43, I/16/03,
I/16/54, I/160/08, I/161/41, I/17/23,
I/17/26, I/17/33, I/18/19, I/18/45, I/19/06,
I/20/20, I/20/80, I/21/81, I/22/03, I/23/18,
I/23/47, I/25/46, I/27/07, I/27/08, I/27/32,
I/28/04, I/31/36, I/31/39, I/31/41, I/32/55,
I/33/19, I/35/23, I/35/46, I/35/60, I/37/20,
I/37/41, I/38/12, I/40/73, I/41/28, I/41/78,
I/41/80, I/41/88, I/42/45, I/42/77, I/42/80,
I/44/15, I/45/19, I/46/127, I/46/18,
I/46/47, I/46/76, I/47/15, I/47/56, I/48/01,
I/48/46, I/48/67, I/48/69, I/49/39, I/49/50,
I/49/52, I/50/29, I/50/64, I/50/76, I/52/93,
I/52/94, I/52/96, I/53/23, I/53/67, I/53/77,
I/54/61, I/54/70, I/55/11, I/55/30, I/55/59,
I/56/35, I/56/37, I/56/46, I/56/47, I/56/59,
I/56/68, I/58/47, I/58/59, I/58/82, I/59/65,
I/60/33, I/60/47, I/61/16, I/61/30, I/61/36,
I/61/49, I/61/56, I/61/65, I/63/53, I/64/17,
I/64/48, I/64/50, I/64/74, I/65/39, I/65/40,
I/65/45, I/65/55, I/67/24, I/67/27, I/67/38,
I/67/60, I/67/66, I/68/37, I/68/60, I/68/61,
I/69/101, I/69/102, I/69/11, I/69/29,
I/69/34, I/69/38, I/69/51, I/69/55, I/69/60,
I/69/74, I/69/78, I/70/03, I/70/06, I/70/20,
I/70/74, I/72/30, I/72/31, I/72/49, I/73/40,
I/74/76, I/75/09, I/77/02, I/77/47, I/78/01,
I/81/19, I/83/14, I/83/22, I/83/59, I/86/25,
I/87/43, I/88/62, I/88/65, I/88/68, I/89/08,
I/89/17, I/90/10, I/92/23, I/92/25, I/92/43,
I/93/06, I/93/14, I/94/55, I/94/56,
I/95/120, I/95/121, I/95/122, I/95/25,
I/95/36, I/96/82, I/96/86, I/97/19,
I/98/101, I/98/13, I/98/42, I/98/68,
I/98/80, I/98/84, I/99/54, I/99/77, II/01/14,
II/01/70, II/01/76, II/02/10, II/02/40,
II/04/10, II/05/15, II/05/46, II/07/49,
II/07/94, II/08/132, II/08/133, II/08/134,
II/08/135, II/08/136, II/08/98, II/08/99,
II/09/60, II/09/71, II/10/21, II/10/72,
II/11/28, II/11/55, II/11/65, II/13/36,
II/13/66, II/14/28, II/15/83, II/16/47,
II/16/88, II/20/22, II/20/25, II/21/54,
II/23/142, II/23/152, II/23/176, II/23/186,
II/25/04, II/25/07, II/25/102, II/25/11,
II/25/26, II/25/43, II/25/92, II/27/18,
II/28/28, II/28/67, II/29/02, II/29/103,

II/29/44, II/29/45, II/29/46, II/29/96,
 II/30/45, II/30/64, II/30/66, II/30/71,
 II/31/19, II/31/21, II/32/33, II/32/45,
 II/33/78, II/34/10, II/35/115, II/37/119,
 II/38/02, II/38/69, II/38/72, II/39/13,
 II/39/32, II/39/41, II/39/87
 ş.+ dur I/71/69, I/92/35
 ş.+ dur budur II/02/08
 ş.+ lāda I/77/70
 ş.+ na I/139/10, I/33/07, I/67/48,
 I/77/55, I/77/69, I/86/13
 ş.+ nā I/83/12
 ş.+ nda yapallār I/10/43
 ş.+ nı II/08/99
 ş.+ nna I/05/61
 ş.+ nnā I/06/133, I/149/57,
 I/54/10, II/08/133, II/08/47, II/08/98,
 II/18/32, II/18/33, II/33/36
 ş.+ nnādan II/29/32, II/38/69,
 II/38/73
 ş.+ nnan II/08/98
 ş.+ nnān I/64/29, II/29/25
 ş.+ nnānan I/100/30
 ş.+ nnāñ II/08/98
 ş.+ nnar I/100/16, I/131/62,
 I/21/08, I/88/66, I/93/63, I/93/64
 ş.+ nnara I/112/41, I/46/100,
 I/98/64
 ş.+ nnarı I/100/23, I/117/20,
 I/12/30, I/144/39, I/54/57, I/93/04,
 II/38/56, II/38/74
 ş.+ nu I/06/17, I/06/83, I/08/04,
 I/08/11, I/117/13, I/119/75, I/127/33,
 I/144/50, I/155/56, I/155/57, I/20/91,
 I/49/73, I/69/100, I/83/60, I/87/109,
 I/90/35, I/91/63, II/23/74, II/38/50,
 II/39/13, II/39/46
 ş.+ nu verem I/76/66
 ş.+ nu yap I/119/14, II/21/37
 ş.+ nu yapallardı II/14/38
 ş.+ nu yapām I/58/45
 ş.+ nu yapıñ I/51/53
 ş.+ nu yapıyoz I/153/23
 ş.+ nuñ I/155/76, I/25/33,
 I/64/129
 ş.+ nuñkunū I/39/74
 ş.+ ŋa I/54/61, I/94/55
 ş.+ ydu II/24/71
şū : bk. şu -23-
 ş. I/10/15, I/101/47, I/132/35,
 I/135/13, I/27/21, I/32/34, I/38/08,

I/51/39, I/56/35, I/69/102, I/69/50,
 I/70/29, I/70/84, I/92/37, I/94/26,
 II/23/166, II/25/25, II/30/42, II/32/123,
 II/32/47, II/38/68, II/38/72
 ş.+ da I/56/25
şu_ān : Şimdi, içinde bulunulan an. -
 14-
 ş. I/125/95, I/15/92, I/33/125,
 I/92/08, II/17/70, II/29/33
 ş. da I/32/100, I/92/04, I/92/07,
 I/92/15
 ş.+ dı II/04/39, II/38/36
 ş. dī II/38/43
 ş.+ narda I/78/36
şu_ān : bk. şu_ān -1-
 ş. I/15/92
şubat : Senenin ocak ve mart ayları
 arasındaki 28, dört yılda bir 29 gün çeken
 ikinci ayı, kış aylarının üçüncüsü. -
 1-
 ş. I/32/52
şuFor : bk. şoför -1-
 ş.+ udu I/64/38
şúğur : bk. şükür -1-
 ş. II/05/58
şúkr̄et - : Şükretmek, eriştiği nîmetin,
 gördüğü iyiliğin değerini bilip
 memnûniyet duymak, minnettar olmak,
 teşekkür etmek. -1-
 ş.- meSseñ I/01/03
şuk̄retme : Şükretme, şükretmek işi. -
 3-
 ş.+ yi I/01/43, I/01/44
 ş.+ yī I/01/24
şúkr̄etme : bk. şuk̄retme -1-
 ş.+ sinī I/01/02
şuk̄úr : bk. şükür -2-
 ş. I/01/47, I/135/23
şuk̄úr : bk. şükür -1-
 ş. I/06/24
şúk̄ül : bk. şükür -1-
 ş.+ ler olsun II/05/58
şuk̄ür : bk. şükür -1-
 ş. I/01/66
şúk̄ür : bk. şükür -34-
 ş. I/01/41, I/03/26, I/06/29,
 I/07/01, I/145/40, I/39/35, I/42/23,
 I/42/30, I/44/51, I/44/57, I/44/63, I/44/88,
 I/63/37, I/63/45, I/66/17, II/01/69,
 II/05/58, II/08/101, II/08/107, II/08/108,
 II/08/42, II/08/61, II/08/72, II/08/83,

II/08/88, II/08/93, II/08/95, II/15/61,
II/15/62, II/17/21, II/22/07, II/38/97,
II/39/133

şullâ : <şura+lar -1-
ş. I/152/62

şullâda : <şura+larda -1-
ş. II/30/25

şullâmızı : <şura+larımızı -1-
ş. II/05/08

şullânda : <şura+larında-1-
ş. I/154/67

şullâr : <şura+lar -1-
ş.+ da I/61/56

şullâr : <şura+lar -1-
ş.+ da I/48/68

şullâr : <şura+lar -1-
ş. II/05/38

şullâra : <şura+lara-1-
ş. I/42/43

şulları : <şura+lari -1-
ş. II/03/66

şuncacık : Şunca, şu kadar. -1-
ş. I/98/125

şünkü : bk. çünkü -2-
ş. I/06/120, I/06/81

şūr : Şuur, insanın kendini bilmesi ve
içinde yaşadığı zamandan ve mekândan
haberdar olabilmesi melekesi, bilinç. -
2-

ş.+ u I/15/77

ş.+ um I/15/77

şura : (Biraz uzakta olan) Şu yer. -
30-

ş. I/124/27, I/154/64, I/160/05,
I/17/74, I/52/31, I/56/59, I/64/70, I/65/19,
I/81/20, I/91/19

ş.+ lânan vuruvurur I/21/32

ş.+ lar I/124/28

ş.+ lara I/02/22

ş.+ larda I/106/24, I/36/37

ş.+ ları I/116/43

ş.+ mıza I/144/35

ş.+ nıñ II/27/21

ş.+ sı I/161/10, I/38/05, I/65/06

ş.+ sına I/59/15

ş.+ sında I/151/32

ş.+ ya I/01/35, I/133/06, I/54/41

ş.+ yâ I/33/07

ş.+ yı I/124/32, I/56/64

şurâ : bk. şura -1-

ş.+ yâ II/23/101

şurâ : bk. şura -3-

ş.+ ya I/53/28, I/54/63

ş.+ yâ I/83/14

şurcı : bk. şurda-1-

ş. I/87/47

şurda : Şurada, şu yerde. -109-

ş. I/01/100, I/04/07, I/05/23,
I/102/09, I/107/39, I/108/36, I/108/48,
I/109/40, I/11/06, I/11/27, I/11/74,
I/111/107, I/111/115, I/115/32, I/12/16,
I/122/64, I/125/94, I/126/41, I/126/46,
I/126/49, I/126/51, I/126/64, I/128/20,
I/128/55, I/129/11, I/13/05, I/132/08,
I/133/40, I/135/04, I/136/16, I/139/48,
I/139/53, I/143/26, I/143/84, I/144/25,
I/148/04, I/15/80, I/151/05, I/152/14,
I/152/52, I/153/117, I/155/08, I/155/87,
I/17/74, I/23/48, I/28/05, I/28/22, I/35/23,
I/40/61, I/41/93, I/49/17, I/49/57, I/49/79,
I/51/55, I/60/50, I/61/16, I/61/65, I/61/66,
I/63/25, I/64/04, I/64/113, I/64/16,
I/67/70, I/68/46, I/69/11, I/69/18, I/69/44,
I/69/53, I/69/98, I/70/15, I/71/72, I/72/11,
I/72/32, I/73/65, I/74/21, I/74/86, I/75/52,
I/79/62, I/80/15, I/81/40, I/85/25,
I/87/104, I/89/17, I/92/10, I/92/50,
I/93/14, I/93/49, I/95/25, I/95/26, I/96/87,
II/03/63, II/08/109, II/09/75, II/10/65,
II/14/85, II/19/82, II/22/49, II/23/189,
II/27/13, II/29/24, II/29/39, II/29/94,
II/33/82

ş. I/02/17

şurdâ : bk. şurda -1-

ş. II/23/101

şurdâ : bk. şurda -1-

ş. II/35/115

şurdâ : bk. şurda -5-

ş. I/126/46, I/150/14, I/35/21,
I/75/02, II/10/38

şurda : bk. şurda -1-

ş. I/16/04

şurdâ : bk. şurda -1-

ş. II/06/45

şurdağı : Şuradaki, şu yerde bulunan, şu
yerdeki. -4-

ş. I/150/59, I/155/92, II/22/12,
II/34/10

şurdağı : bk. şurdağı -1-

ş. I/06/70

şurdan : Şuradan, şu yerden. -22-

ş. I/06/101, I/139/62, I/153/65,

I/153/73, I/20/80, I/37/07, I/37/12,
I/38/19, I/38/29, I/39/95, I/41/61, I/55/05,
I/55/07, I/61/35, I/69/74, I/80/05, II/10/43,
II/10/44, II/17/66, II/29/34, II/38/67,
II/39/184

şurda : bk. şurda -1-
ş. I/142/51

şurda : bk. şurda -1-
ş. I/66/36

şurda : bk. şurda-11-
ş. I/05/44, II/03/66, II/06/04,
II/14/23, II/17/58, II/17/65, II/17/75,
II/23/190, II/31/20, II/37/03

şurda : bk. şurda-1-
ş. I/128/13

şurda : bk. şurda -1-
ş. II/29/07

şurda : bk. şurda-4-
ş. II/04/09, II/06/03, II/06/46,
II/06/47

şurda : bk. şurda -9-
ş. I/64/34, I/91/47, II/02/04,
II/02/70, II/17/77, II/17/90, II/28/69,
II/39/171, II/39/88

şurda : bk. şurda -1-
ş. II/08/102

şurdaKi : bk. şurdağı -1-
ş. II/08/125

şura : bk. şura -1-
ş.+ ye I/28/06

şura : bk. şura -38-
ş.+ ya I/01/33, I/06/01, I/104/06,
I/112/60, I/113/27, I/114/05, I/124/40,
I/126/03, I/128/05, I/131/52, I/15/51,
I/152/61, I/153/68, I/155/106, I/29/03,
I/37/39, I/42/56, I/49/17, I/56/59, I/56/65,
I/64/70, I/93/22, I/96/92, I/97/19, I/98/60,
II/17/02, II/25/01

ş.+ yâ I/04/73

ş.+ yacağ I/140/50

ş.+ yı I/102/18, I/133/19, I/36/38,
I/49/15, I/54/71, II/16/105, II/17/19,
II/29/40, II/39/123

şura : bk. şura -4-
ş.+ ye I/153/116, I/153/119,
I/161/42

ş.+ yē I/80/57

şurlada : <şura+larda -1-
ş. I/161/34

şurlar : <şura+lar -1-
ş. I/93/17

şurlara : <şura+lara -3-
ş. I/161/14, I/72/49, II/37/28

şuru : bk. şura -2-
ş.+ ya II/08/56, II/39/137

şurup : Kaynatılıp koyu hâle getirilmiş
şerbet. -1-
ş.+ lâ I/103/20

şuval : bk. çuval -1-
ş.+ lara I/07/94

şûbe : Şûbe, askerlik şûbesi. -1-
ş.+ den I/138/120

şükür : bk. şükür -1-
ş. olsun I/01/14

şükür : bk. şükür -3-
ş. II/01/21, II/01/29
ş. olsun I/01/12

şükür : Verdiği nîmetler için Allah'a karşı
duyulan minneti dile getirme. -100-

ş. I/112/29, I/112/49, I/112/53,
I/112/68, I/112/74, I/112/81, I/112/82,
I/12/35, I/12/43, I/120/45, I/120/50,
I/125/96, I/13/20, I/133/12, I/133/40,
I/135/24, I/135/32, I/135/33, I/135/40,
I/135/53, I/140/51, I/143/85, I/144/39,
I/145/19, I/145/41, I/146/19, I/148/38,
I/148/39, I/15/93, I/15/96, I/154/07,
I/155/100, I/155/28, I/157/04, I/157/06,
I/17/35, I/17/46, I/27/29, I/27/33, I/27/34,
I/30/03, I/30/41, I/32/99, I/33/125,
I/35/14, I/42/69, I/50/11, I/50/52, I/50/82,
I/55/44, I/58/80, I/61/69, I/64/103,
I/64/105, I/64/12, I/64/27, I/64/32,
I/64/35, I/64/66, I/64/90, I/67/42, I/67/51,
I/74/15, I/79/13, I/82/35, I/85/53, I/89/22,
I/91/22, I/93/66, I/98/07, II/07/121,
II/09/73, II/13/30, II/19/136, II/19/163,
II/20/38, II/20/56, II/21/23, II/21/42,
II/32/138, II/32/17, II/32/18, II/38/18,
II/38/98

ş.+ ler I/112/69

ş.+ ün I/30/16

şükür et- : bk. şükret-
ş. ediyon I/18/17

şükür (şükürler) olsun : Bir nîmet
karşısında minnettarlığı ifade etmek için
kullanılır.

ş.+ ler olsun I/14/51, I/61/72

ş.+ ler olsun I/50/81

ş.+ ler olsun I/50/81

ş. olsun I/136/26

şükür : bk. şükür -1-

ş. I/148/39
şükür : bk. şükür -1-
ş. I/30/16
şüle : bk. şöyle -1-
ş. I/120/48
şünkü : bk. çünkü -1-
ş. II/30/81
şüngü : bk. çünkü -1-
ş. I/63/51
şüngü : bk. çünkü -3-
ş. I/147/27, I/147/46, II/29/13
şünkü : bk. çünkü -1-
ş. I/06/109
şünkü : bk. çünkü -3-
ş. II/09/23, II/09/51, II/17/10
şünkü : bk. çünkü -1-
ş. I/158/57

T

ta : Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yahut zamânı anlatırken söze abartma katar. -88-

t. I/03/20, I/06/111, I/06/59, I/06/66, I/08/27, I/10/62, I/10/97, I/106/39, I/117/46, I/117/50, I/117/51, I/117/53, I/119/71, I/120/09, I/122/17, I/122/22, I/122/52, I/126/37, I/130/49, I/131/53, I/135/12, I/135/13, I/138/132, I/139/31, I/145/68, I/15/13, I/15/15, I/152/102, I/152/134, I/152/24, I/153/91, I/156/54, I/158/24, I/159/07, I/159/32, I/160/23, I/18/71, I/20/18, I/22/42, I/23/10, I/23/14, I/24/55, I/24/56, I/27/21, I/35/57, I/37/07, I/37/12, I/37/21, I/41/08, I/44/58, I/44/84, I/46/27, I/46/48, I/46/51, I/50/77, I/52/59, I/64/47, I/70/20, I/79/40, I/81/10, I/81/11, I/81/43, I/86/51, I/87/73, II/03/68, II/05/105, II/05/11, II/05/87, II/08/100, II/08/118, II/11/02, II/11/07, II/14/49, II/14/87, II/19/104, II/23/155, II/24/24, II/24/53, II/27/13, II/28/63, II/28/83, II/28/89

T. II/08/133

ta : bk. tane¹ -1-

t. I/36/77

ta : bk. daha I -17-

t. I/06/21, I/10/14, I/10/21, I/141/13, I/146/84, I/34/34, I/42/42, I/47/24, II/05/75, II/07/36, II/28/75, II/37/40, II/39/132, II/39/59

T. II/18/28

bi T. II/12/57, II/39/143

Ta : bk. da -26-

t. I/115/44, I/117/06, I/122/21, I/133/05, I/139/43, I/146/31, I/156/55, I/33/56, I/39/43, I/42/42, I/43/17, I/46/23, I/50/66, I/60/82, I/77/72, I/90/72, II/05/91, II/23/129, II/33/76

T. I/02/37, I/151/05, I/155/106, I/17/69, I/64/118, I/77/55, II/23/40

tā : bk. da -54-

t. I/03/101, I/03/60, I/08/26, I/14/47, I/147/21, I/15/66, I/33/86, I/36/23, I/39/15, I/39/79, I/44/21, I/44/70, I/46/17, I/47/76, I/48/21, I/49/39, I/50/01, I/53/76, I/53/83, I/55/20, I/58/16, I/58/59, I/60/26, I/60/28, I/60/29, I/60/40, I/61/40, I/64/21, I/64/67, I/69/85, I/73/40, I/74/05,

I/76/64, I/79/54, I/80/07, I/84/43, I/94/42, I/98/58, II/01/87, II/03/65, II/03/72, II/11/37

T. I/145/49, I/33/100, I/33/131, I/33/64, I/46/72, I/74/15, I/93/14

t. ölmaSsa I/60/69

t. yapcaKdım I/65/49

Tā : bk. dağ -1-

T.+ İandā II/09/90

tā : bk. daha I -120-

t. I/121/70, I/146/27, I/146/29, I/146/37, I/146/38, I/146/50, I/146/51, I/146/52, I/146/53, I/146/59, I/146/60, I/146/87, I/151/20, I/151/25, I/159/06, I/21/47, I/32/26, I/40/51, I/44/34, I/58/19, I/58/79, I/64/123, I/69/38, I/82/01, I/83/65, I/85/41, II/02/10, II/03/12, II/03/15, II/03/17, II/03/31, II/03/32, II/03/33, II/03/35, II/07/04, II/07/107, II/07/23, II/08/111, II/08/57, II/09/103, II/09/55, II/09/85, II/10/58, II/10/92, II/11/16, II/13/66, II/15/40, II/16/106, II/17/71, II/20/25, II/20/40, II/21/21, II/21/24, II/21/39, II/23/115, II/23/142, II/23/19, II/25/112, II/27/16, II/27/18, II/28/80, II/28/91, II/29/15, II/29/58, II/35/116, II/35/12, II/35/57, II/37/07, II/38/81, II/38/92, II/39/111, II/39/23, II/39/45, II/39/71, II/39/80

T. I/145/60, I/85/65, II/04/82, II/07/110, II/19/40, II/28/79, II/34/65

bi t. I/147/10, I/37/35, I/39/27, I/54/62, I/55/26, II/07/39, II/08/114, II/08/99, II/23/137, II/37/113, II/37/92

bi T. I/161/36, I/161/54, I/161/58, II/05/102, II/20/73, II/23/75, II/37/92

t. bī I/146/27, I/146/65

t. bi I/58/26, I/58/58, I/60/108, I/60/109, II/07/06

T. olmadı II/19/150

T. olmaSsa II/18/07

T. yapıyon yapılyo I/85/39

tā : bk. ta -31-

t. I/160/26, I/46/27, I/59/43, I/83/63, II/05/20, II/05/87, II/07/12, II/10/44, II/11/16, II/13/45, II/16/28, II/20/24, II/21/101, II/23/36, II/24/88, II/24/99, II/26/06, II/26/12, II/26/49, II/27/10, II/27/51, II/28/20, II/29/33, II/29/34, II/32/133, II/34/69, II/34/70, II/34/71, II/34/72, II/34/77

- tā** : bk. da -1-
t. I/81/26
- ta_a** : bk. ta -1-
t. I/64/22
- ta_am** : bk. tamam -1-
t. II/19/16
- ta_ana** : bk. tarhana -1-
t. II/29/37
- tabā** : <tabağ+a -2-
t. I/33/140, I/60/07
- tabā** : <tabağ+ı -4-
t. çanā I/131/27, II/22/51
t.+ na I/132/33
t.+ nı II/23/129
- tabağ** : İçine yiyecek konan yayvan kap. -16-
t. I/02/49, I/08/33, I/117/24,
I/139/29, I/148/11
t.+ lā II/34/105
menāmin t.+ lā II/34/106
t.+ lānan I/76/76
t.+ lara I/125/67, I/44/45,
II/34/100, II/34/102
t.+ ları I/154/22, II/23/51
- tabağ** : bk. tabağ -2-
t. I/139/42
t.+ lānan I/105/10
- tabağ** : bk. tabağ -1-
t. I/60/44
- taban** : 1. Tarlanın düz ve verimli kesimi.
(*Tarla taban* ikilemesinde geçer.) -4-
talā t. I/52/20
talā t. II/14/48
tarla t. I/06/27, I/46/26
2. Bir şeyin yere dayanan bölümü
veya üzerine oturtulduğu nesne, kâide.
- tāban** : bk. taban¹ -1-
t. I/139/31
- tabe** : bk. tabi -1-
t. I/53/43
- tabē** : bk. tabi -2-
t. II/08/26, II/32/72
- tabē** : bk. tabi -1-
t. I/09/61
- tabıdı tungudu** : Gürültülü patırtılı bir
şekilde. (?) -1-
t. I/146/62
- tabi** : Doğal, olağan, tabiî olarak, doğal
olarak, elbette. -434-
t. I/01/14, I/01/36, I/01/75,
I/02/31, I/02/40, I/02/43, I/02/45, I/03/25,
I/03/44, I/03/81, I/03/91, I/04/12, I/04/22,
I/05/32, I/06/78, I/07/07, I/07/50, I/07/66,
I/07/75, I/09/60, I/09/74, I/09/76, I/10/07,
I/100/05, I/103/09, I/103/13, I/103/15,
I/103/22, I/103/32, I/103/57, I/103/61,
I/105/25, I/105/34, I/105/40, I/106/09,
I/106/45, I/106/55, I/107/20, I/107/22,
I/108/05, I/108/08, I/108/10, I/108/24,
I/11/25, I/110/59, I/110/62, I/111/02,
I/111/09, I/111/14, I/111/15, I/111/17,
I/111/20, I/111/22, I/111/24, I/111/26,
I/111/32, I/111/34, I/111/35, I/111/42,
I/111/45, I/111/48, I/111/52, I/111/57,
I/111/69, I/111/70, I/111/75, I/111/77,
I/111/95, I/112/10, I/115/13, I/115/23,
I/115/24, I/115/26, I/116/09, I/117/16,
I/117/28, I/119/51, I/119/70, I/119/78,
I/12/12, I/120/55, I/120/62, I/121/06,
I/121/07, I/121/08, I/121/107, I/121/20,
I/121/78, I/121/99, I/124/44, I/126/23,
I/127/50, I/129/25, I/13/19, I/131/02,
I/131/27, I/131/60, I/134/27, I/135/37,
I/137/57, I/137/62, I/138/02, I/138/52,
I/138/54, I/138/70, I/138/71, I/138/99,
I/139/55, I/14/11, I/141/14, I/143/45,
I/144/73, I/145/06, I/145/95, I/145/97,
I/146/05, I/146/27, I/146/38, I/146/55,
I/146/59, I/148/62, I/149/16, I/149/27,
I/149/28, I/149/32, I/149/63, I/15/22,
I/15/95, I/152/45, I/153/114, I/155/18,
I/155/32, I/155/41, I/156/12, I/156/15,
I/156/27, I/156/41, I/156/46, I/158/41,
I/16/10, I/16/24, I/16/42, I/16/47,
I/161/51, I/17/30, I/17/72, I/17/89,
I/18/80, I/20/46, I/24/48, I/26/58, I/27/66,
I/31/04, I/31/06, I/31/07, I/31/12, I/31/15,
I/31/67, I/32/03, I/32/103, I/32/11,
I/32/22, I/32/23, I/32/26, I/32/52, I/32/88,
I/33/36, I/33/41, I/34/29, I/34/34, I/35/48,
I/37/21, I/39/56, I/40/09, I/40/78, I/41/42,
I/41/48, I/41/55, I/41/57, I/41/73, I/44/57,
I/44/89, I/46/100, I/46/104, I/46/11,
I/46/114, I/46/128, I/46/48, I/46/53,
I/46/95, I/47/14, I/49/51, I/52/05, I/53/12,
I/53/57, I/53/66, I/55/23, I/55/35, I/57/25,
I/57/36, I/58/05, I/58/41, I/59/05, I/59/38,
I/59/60, I/59/61, I/59/74, I/60/18, I/64/41,
I/64/45, I/65/60, I/68/40, I/69/05, I/71/05,
I/71/14, I/71/20, I/71/28, I/71/36, I/71/49,
I/71/59, I/71/64, I/71/66, I/71/83, I/71/84,

I/73/08, I/73/09, I/73/74, I/75/04, I/75/17,
I/75/36, I/75/50, I/76/07, I/76/100,
I/76/13, I/76/19, I/76/20, I/76/24, I/76/30,
I/76/52, I/76/67, I/76/74, I/76/87, I/76/89,
I/76/98, I/78/48, I/78/49, I/80/04, I/80/07,
I/80/08, I/80/23, I/80/25, I/81/34, I/81/51,
I/84/01, I/85/04, I/85/12, I/85/14, I/85/29,
I/85/30, I/87/53, I/90/61, I/92/06, I/92/11,
I/92/12, I/92/13, I/92/16, I/92/18, I/92/20,
I/92/26, I/92/42, I/92/43, I/92/51, I/92/53,
I/93/14, I/95/95, I/96/93, I/96/94, I/97/02,
I/97/05, I/97/06, I/98/128, I/98/129,
I/98/13, I/98/16, I/98/36, I/98/58, I/98/65,
I/98/69, I/98/79, I/99/09, I/99/50, II/04/16,
II/04/19, II/04/30, II/04/39, II/04/53,
II/04/54, II/04/55, II/04/61, II/04/64,
II/04/85, II/07/04, II/07/140, II/07/31,
II/07/42, II/08/30, II/12/43, II/15/60,
II/17/21, II/17/44, II/17/49, II/17/86,
II/18/34, II/19/03, II/19/121, II/21/101,
II/21/47, II/21/91, II/21/98, II/22/88,
II/23/102, II/23/122, II/23/124, II/23/125,
II/23/14, II/23/156, II/23/175, II/23/19,
II/23/193, II/23/195, II/23/206, II/23/38,
II/23/41, II/23/44, II/23/52, II/23/69,
II/24/107, II/24/19, II/24/95, II/25/37,
II/27/33, II/27/47, II/29/106, II/29/87,
II/29/88, II/29/98, II/32/22, II/33/25,
II/34/07, II/34/93, II/35/06, II/35/09,
II/35/10, II/35/102, II/35/12, II/35/40,
II/35/54, II/35/93, II/37/07, II/37/101,
II/37/125, II/37/22, II/37/27, II/37/29,
II/37/32, II/37/84, II/38/38, II/39/02,
II/39/101, II/39/65, II/39/79, II/39/83,
II/39/84, II/39/90

T. I/109/16, I/110/48, II/06/11

tabī t. I/59/08

tabi t. I/103/27, I/105/04,

I/110/18, I/138/77, II/29/89

Tabi T. II/29/04

tabi tabi t. I/59/58

t. kē I/32/44

t. ki I/105/58, I/32/18, II/19/46

t. tabī II/06/61, II/29/67, II/29/92

t. tabi tabi I/59/58

t. tabi I/103/27, I/105/04,

I/110/18, I/138/77, II/29/89

T. Tabi II/29/04

t. tābi I/138/53

tabi t. tabi I/59/58

t. yapıyoz I/105/38

t. yapmadıñ I/46/111

tabī : bk. tabi -1-

t. kı I/32/28

tabī : bk. tabi -2-

t. I/05/03, I/32/17

tabi : bk. tabi -14-

t. I/10/114, I/129/15, I/134/45,
I/23/58, I/55/72, I/71/55, I/75/07, I/92/16,
I/93/22

T. I/108/10

tabi t. I/138/83

t. tabi I/138/83

tābi : bk. tabi -2-

t. I/61/43, II/36/15

tābi : bk. tabi -1-

t. I/11/25

tabī : bk. tabi -174-

t. I/01/09, I/01/97, I/03/20,
I/03/72, I/06/148, I/06/63, I/07/03,
I/07/31, I/07/69, I/09/56, I/104/26,
I/104/27, I/104/36, I/104/53, I/104/65,
I/106/07, I/106/43, I/106/59, I/107/47,
I/107/48, I/107/54, I/107/69, I/108/29,
I/108/41, I/11/41, I/110/17, I/110/30,
I/110/31, I/110/50, I/110/62, I/110/68,
I/111/48, I/113/05, I/113/14, I/115/57,
I/116/17, I/116/50, I/116/52, I/121/25,
I/123/46, I/125/49, I/131/49, I/135/19,
I/135/30, I/136/23, I/137/34, I/138/43,
I/14/15, I/143/67, I/143/72, I/144/03,
I/145/08, I/146/55, I/149/49, I/156/32,
I/157/71, I/157/73, I/18/27, I/18/29,
I/18/31, I/34/17, I/34/49, I/34/51, I/37/53,
I/38/42, I/39/94, I/41/42, I/41/48, I/41/69,
I/41/82, I/43/30, I/44/07, I/44/87, I/46/66,
I/46/70, I/47/54, I/47/83, I/49/22, I/49/80,
I/57/34, I/58/62, I/59/11, I/59/32, I/59/66,
I/59/67, I/59/83, I/60/29, I/60/32, I/60/48,
I/60/78, I/60/95, I/61/74, I/62/13,
I/64/107, I/67/28, I/71/55, I/73/07,
I/74/87, I/76/31, I/81/01, I/82/09, I/87/20,
I/90/73, II/01/07, II/01/18, II/01/71,
II/02/17, II/02/31, II/03/07, II/05/01,
II/05/67, II/06/07, II/06/26, II/06/64,
II/06/65, II/06/67, II/07/24, II/07/29,
II/07/44, II/07/57, II/07/69, II/07/91,
II/08/20, II/08/36, II/08/51, II/09/17,
II/09/32, II/09/64, II/10/85, II/16/47,
II/17/22, II/17/52, II/17/55, II/22/26,
II/22/89, II/23/07, II/23/118, II/23/16,
II/23/80, II/23/89, II/25/52, II/27/28,

II/27/55, II/28/87, II/29/87, II/35/11,
II/35/51, II/39/71
tabī t. I/112/19, I/144/02, I/59/32,
II/07/79, II/08/36, II/29/68
tabi t. II/06/61, II/29/67, II/29/92
t. ki I/01/50, I/07/30, I/129/02,
I/60/74, I/60/91
t. tabī I/112/19, I/144/02, I/59/32,
II/07/79, II/08/36, II/29/68
t. tabi I/59/08
t. veriliyō II/23/65
t. vermese I/133/13
t. yaparız II/27/47
tābi : bk. tabi -63-
t. I/04/52, I/08/126, I/103/53,
I/104/50, I/106/44, I/107/23, I/111/84,
I/111/86, I/115/25, I/117/14, I/117/54,
I/12/13, I/12/16, I/127/53, I/134/46,
I/138/22, I/138/59, I/145/40, I/15/03,
I/15/06, I/15/12, I/15/40, I/157/79,
I/159/44, I/20/02, I/20/08, I/20/22,
I/24/33, I/24/48, I/26/16, I/26/37, I/53/77,
I/55/71, I/55/77, I/68/79, I/70/53, I/70/60,
I/70/72, I/74/65, I/86/58, I/88/34, I/89/03,
I/89/06, I/89/22, I/90/11, I/90/60, I/90/67,
I/90/69, I/92/35, I/94/48, I/94/60, I/97/34,
I/98/36, II/07/34, II/10/104
T. I/15/35
tabi t. I/138/53
tābi t. I/138/60
t. tābi I/138/60
t. vuru I/138/135
tabī : bk. tabi -3-
t. I/75/07, II/09/63, II/35/25
Tābi : bk. tabi -6-
t. I/123/11, I/123/13, I/137/45,
I/138/56, II/13/42
T. I/08/53
tābi : bk. tabi -4-
t. I/23/31, I/88/17, I/90/04,
I/90/40
tābi : bk. tabi -1-
t. I/08/123
tabi_j : bk. tabi -1-
t. I/32/69
tabiloT : Tabldot, seçmesiz yemek ve bu
yemeklerin bulunduğu birkaç gözden oluşan
kap. -1-
t.+ lara II/34/105
taburcu : Hastahânedен çıkması
kararlaştırılmış hasta. -1-

taburcu yap- : Taburcu etmek,
(bakıma gerek kalmadığı için) hastayı
hastahânedен çıkarmak.
t. yapıyo II/22/33
tāc : bk. taç² -1-
başımızın t.+ ıdır I/115/26
taç : 1. Gelin başına takılan taşlarla süslü
başlık. -2-
t. I/02/24
T. I/02/25
2. Soyluluk, iktidar, güç veya
hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen,
değerli taşlarla süslü başlık.
tad : bk. tat¹ -4-
t.+ ı I/111/36, I/117/27, II/06/18
bk. tat²
t.+ ı damāndaydı I/128/41
tāget : Tâkat, bir şeyi yapabilmek için
gerekten güç, kuvvet, derman. -1-
t.+ i I/61/60
taḡ : bk. taḡ¹ -3-
t. I/56/48
taḡ - : bk. taḡ⁻¹ -2-
t.- allādi II/23/104
t.- allar I/131/14
Taha : bk. daha I -2-
T. I/52/14
T. yap I/49/29
taharna : bk. tarhana -8-
t. I/157/61, I/157/63, I/79/15,
I/79/81, I/98/86
t.+ mızı II/30/48
t.+ sı I/79/15
t. yapıyoz I/98/74
taḡarna : bk. tarhana -4-
t.+ sı I/79/80
göce t.+ sı I/79/82
un t.+ sı yapıyolā I/79/81
taharnı : bk. tarhana -1-
t.+ yı I/70/33
taḡı : bk. taḡı -1-
t. II/23/104
tahıl : İnsan ve hayvan besini olarak
kullanılan buğday, arpa, yulaf, mısır,
çavdar vb. tâneli bitkilerin ortak adı,
hubûbat. -2-
t. I/142/55
t.+ ımızı II/30/33
taḡıl - : Takılmak, sataşmak. -1-
t.- ı I/64/23
tahmīnen : Yaklaşık olarak, aşağı yukarı,

takrîben. -1-
t. I/68/23

tahminen : bk. tahmînen-1-
t. I/68/23

tahminen : bk. tahmînen-1-
t. II/02/42

tahminen : bk. tahmînen-1-
t. II/04/36

tahsil : İlim öğrenmek için okuma,
öğrenim. -1-
t. I/75/34

tahta : 1. Kalınca ve uzun biçilmiş düz
ağaç parçası. -6-
t. II/12/67
t.+ lar I/25/49
t.+ nın II/12/68
2. Ağaçtan yapılmış.
t. I/129/16, I/41/36, II/12/35

tahta : bk. tahta¹ -2-
t.+ lar I/138/98
t.+ sı I/19/20

tâhta : bk. tahta¹ -2-
t. II/22/24
bk. tahta²
t. I/71/56

tâhta : bk. tahta² -1-
t.+ dan II/13/47

tağ : 1. Tahta vb.ne vurulunca çıkan tok
ses. -5-
2. Aniden, ani bir şekilde, tak diye.
t. II/02/89

tağ tağ : Tak sesi çıkararak.
t. tağ vuruydu I/48/68
tağ t. vuruydu I/48/68

tağ - : 1. (Takı için) Armağan etmek. -
8-
T. I/106/61
T.- ardık II/34/46
t.- arsan I/106/60
t.- ırdı I/90/56
t.- tı I/106/63
2. (Giyilecek veya kullanılacak
şeyleri) Kendi üzerine yerleştirmek,
takınmak, kuşanmak.
T.- adık II/34/46
t.- ar I/114/22
3. Geçirmek, koymak, yerleştirmek.
t.- ıvrın I/116/18

tâğ tuğ : Sert bir şeye vurulurken çıkan
kaba sesi anlatır. -1-
t. tuğ I/150/35

tağdir : 1. Ezelde Cenâb-ı Hakk'ın
olmasını dilediği şeyler, her şey hakkında
vermiş olduğu ezeli karar, alın yazısı,
kader. -5-
allâh t.+ i I/112/51
t. tecelle I/88/42
t. tecellê I/88/33
2. Beğenme, güzel bulduğunu,
beğendiğini belirtme.
tağdir et- : Beğenmek, onaylamak.
t. eder I/01/74
t. ittim II/09/47

tağdirame : bk. tağdirnâme -1-
t. II/28/14

tağdirnâme : Bir işin beğenildiğini
göstermek üzere verilen yazılı belge,
başarı belgesi, takdir. -1-
t. II/28/11

tağdirê : bk. tağdir¹ -1-
t.+ sı II/10/61

tağı : Geline veya güveye hediye edilen
yüzük, saat, altın küpe, bilezik vb. değerli
şey. -4-
t. I/106/64, I/118/13
T. II/17/51
t.+ ya I/106/60

tağıl tuğul : İyi kötü, şöyle böyle, yarım
yamalak idâre edecek kadar, kör topal. -
1-
t. tuğul I/50/28

tağılı : Takılmış. -2-
t. I/139/24

tağım : 1. Birbirine uygun olan ve bir
bütün teşkil eden pantolon, ceket veya
etek ceket şeklinde (giyecek). -3-
t. I/146/58
2. Birbirini tamamlayan şeylerin
bütünü.
t. II/11/09, II/11/14

tağım - : 1. Kendine takmak. -2-
t.- madım I/49/42
2. Takılmak, konmak, geçirilmek,
yerleştirilmek.
t.- mış II/05/13

tağır tağır : 1. Kaba bir takırtı çıkararak. -
6-
tağır t. I/153/109, I/153/65,
I/153/74, I/153/75
2. Kupkuru, çok kuru.
tağır t. I/103/62

tağır tağır : bk. tağır tağır¹ -2-

taķır t. I/153/111, I/153/112
tākib : bk. tākip -4-
 bk. tākip et-¹
 t. ēderdiK II/01/65
 t. ēdērdim II/01/64
 bk. tākip et-²
 t. ēdelle I/121/49
 bk. tākip et-³
 t. ediyor I/110/12
takindirik : İŖe yaramaz. (?) -1-
 t.+ ler I/21/62
tākip : (YetiŖmek, yakalamak, bulmak için) Birinin veya bir Ŗeyin arkasından gitme, arkasına dūŖme, izleme. -2-
 t. I/01/53
tākip et- : 1. YetiŖmek, yakalamak veya bulmak amacıyla birinin arkasından gitmek, izlemek.
 t. ederdin I/61/34
 2. Bir Ŗeyi izlemek.
 3. İzinden gitmek, uymak.
Takķa : bk. daķıķa -2-
 T.+ sı I/20/89, I/20/90
taķķa I : Takke, yarım bir yuvarlak Ŗeklinde ince kumaŖtan yapılmıŖ baŖlık, takye. -1-
 t.+ mız II/34/45
taķķa II : “Tarla takķa” ikilemesinde geçer. -1-
 tallan t.+ n I/141/28
taķķı : bk. taķķa II -1-
 tallıya t.+ ya I/115/20
taķlat - : (Özellikle kapıya) Hafifçe vurmak, tıkladmak. -1-
 t.- tım I/45/15
takriben : YaklaŖık olarak, aŖađı yukarı, tahmīnen. -1-
 t. I/68/70
taķsi : Otomobil. -16-
 t. I/143/60, I/143/61, I/18/37, I/48/26, I/55/63, I/83/52, II/05/64
 t.+ ler I/103/31, I/137/53, II/13/08
 t.+ nin II/05/65
 t.+ si I/137/54
 t.+ ynen I/101/31, I/76/45, II/08/109
taķsı : bk. taķsi -1-
 t.+ ye I/48/27
taķsid : Taksit, bir borcun belli zaman ve belli miktarlarda ödenecek olan kısımlarından her biri. -1-

t.+ inen I/111/111
taķTir : bk. taķdir¹ -1-
 ilahi t. II/38/61
Tal : bk. dal -2-
 T. II/23/57
tāla : bk. tarla -1-
 t.+ yı II/24/96
talad - : Talatmak, ürün kaldırıldıktan sonra dökülen tanelerden ertesı yıl yeniden ürün almak, talazlamak. -
 2-
 t.- ırız I/26/68, I/26/69
talāŖ : Tahta veya mâdenî Ŗeylerin rende, eğe ve testere ile iŖlenmesi sırasında çıkan kırıntılara verilen isim. -1-
 t.+ ı malaŖı I/62/27
talba : Zilsiz tef. -2-
 t. I/15/85, I/15/86
talēbe - : bk. talebe -1-
 t.- ye I/121/111
talebe : Öğrenci. -15-
 t. I/11/07, I/121/23, I/158/29, I/61/33, I/69/43, II/02/37
 t.+ ler I/121/16, I/121/19
 t.+ m I/14/16
 t.+ si II/38/105
 t.+ siyin II/09/39
 t.+ ydi I/121/36
 t.+ yi I/121/110
talebe yurdu : Talebelerin barınma ve yemek ihtiyaçlarını karŖılamak üzere devlet veya özel Ŗahıs ve kuruluşlar tarafından yapılmıŖ binâ, öğrenci yurdu.
 t. yurdu II/02/46
talebi : bk. talebe -1-
 t.+ lē II/06/08
talibe : bk. talebe -1-
 t.+ lē I/121/11
tālil : Tahlil, birleŖik bir maddenin birleŖimindeki yalın cisimlerin niteliğini veya niceliğini anlamak için yapılan iŖ, analiz. -1-
 ğan t.+ i II/25/114
tālim : AlıŖtırma. -1-
tālim et- : Hep aynı Ŗeyi yapmak.
 t. ediyo I/95/112
talla : bk. tarla -12-
 t. I/110/46, I/37/22
 t.+ da I/115/15, I/115/16, I/144/34
 t.+ dan I/119/74
 t.+ lā I/58/22

t.+ lara I/37/21
t.+ ları II/25/17
t.+ n taḳḳan I/141/28
t.+ ya I/37/26
tal̄la : bk. tarla -2-
t.+ lāḡ I/10/88
t.+ ları I/10/88
tal̄lá : bk. tarla -1-
t. I/37/22
tal̄la : bk. tarla -1-
t.+ rına II/23/165
tal̄lá : bk. tarla -30-
t. I/52/52, II/25/24, II/25/28
t.+ da I/155/15, I/155/27, I/35/07,
II/08/16
t.+ dan I/155/24, I/49/08, I/49/32,
I/49/48
t.+ lāda I/47/15
t.+ lādaḡ I/47/22
t.+ lāmız I/46/29, I/49/33
t.+ lāmızdan I/49/36
t.+ lar II/25/26, II/25/27
t.+ lārda I/47/75
t.+ ları II/25/26
t.+ larımızdan II/33/41
t.+ mıS II/12/11
t.+ mız II/08/103
t.+ nıḡ I/49/34
t.+ sına I/145/38, I/47/11
t. taban I/52/20
t.+ ya I/146/66, I/37/50
tal̄lá : bk. tarla -2-
t. II/10/42
t. yaptım II/28/03
tal̄lá : bk. tarla -2-
t.+ lara II/32/136
t. taban II/14/48
tal̄lá : bk. tarla -1-
t.+ ları II/24/30
tal̄lalıḳ : bk. tarlılıḳ -1-
t.+ lāda II/32/33
tal̄lı : bk. tarla -11-
t.+ dan I/41/86
t.+ lādān II/05/52
t.+ lāna II/39/172
t.+ lar I/56/18, II/04/59
t.+ ya I/115/13, I/119/53,
I/136/04, I/41/79, II/38/109
t.+ ya taḳḳıya I/115/20
tal̄lı : bk. tarla -2-
t.+ dan II/08/82

t.+ yá II/08/39
tal̄lı : bk. tarla -4-
t.+ lānan II/21/12
t.+ lar II/10/75
t.+ lara II/10/74
t.+ lārda II/25/38
tal̄lı : bk. tarla -3-
t. II/08/102
t.+ ya II/08/17
t.+ ya II/27/64
tal̄lı : bk. tarla -1-
t.+ lāda II/24/95
tam : 1. Daha önce veya daha sonra deḡil
bahsedilen işin oluşu sırasında, ânında. -
17-
t. I/03/103, I/102/50, I/11/86,
I/123/49, I/135/04, I/150/44, I/42/04,
I/44/16, I/64/36, I/64/82, I/64/91, I/74/68,
II/03/03, II/07/22, II/19/26, II/29/30
2. Tamam, bütün.-11-
t. I/35/41, I/41/62, I/64/52,
I/96/71, I/98/101, I/98/103, II/01/70,
II/02/52, II/17/71
t. mānāsınnan II/39/48
t. olarak II/17/71
3. Gerekli her şeyi kendisinde
bulunduran, eksigi olmayan. -10-
t. I/07/32, I/56/39, I/92/48,
II/03/03
t. bi I/56/40
t.+ ca I/06/28
t. da_ire I/111/107, I/142/43
t. da_iri II/39/151
t. tekmi I/147/50
4. Zaman ve yer bildiren
kelimelerle anlamı kesinleştirir ve
güçlendirir. -9-
t. I/01/71, I/135/31, I/135/55,
I/139/04, I/25/32, I/93/51, II/29/14,
II/38/83
t. zamānında I/144/28
5. Olması gereken bütün nitelikleri
taşıyan.-1-
t. I/49/46
tamam : 1. Olan veya söylenen bir şeyin
olumlu bulunduğunu ifāde eder: Evet,
peki, olur, kabul. -42-
t. I/104/60, I/112/06, I/112/47,
I/112/59, I/117/21, I/128/04, I/138/52,
I/139/40, I/139/41, I/155/37, I/160/20,
I/24/06, I/40/41, I/40/42, I/40/47, I/81/29,

I/87/04, I/87/10, I/87/119, I/87/124,
I/87/21, I/98/36, I/98/94, I/99/73, II/03/60,
II/04/43, II/08/122, II/13/26, II/15/110,
II/16/77, II/18/18, II/18/20, II/18/32,
II/23/111, II/34/31, II/39/04, II/39/16,
II/39/180, II/39/181

T. II/08/14

2. Bitmiş, tamamlanmış. -28-

t. I/03/40, I/118/17, I/131/14,
I/131/39, I/145/83, I/159/16, I/18/81,
I/23/71, I/30/53, I/32/79, I/32/87, I/47/23,
I/74/43, I/81/68, I/89/08, I/96/42, II/08/54,
II/23/74, II/29/85, II/38/56, II/39/146,
II/39/150, II/39/152, II/39/153, II/39/17,
II/39/25

3. Tam olarak, eksiksiz. -3-

t. I/128/72, I/155/16, I/64/52

4. Yeter, kâfi. -2-

t. I/54/22, I/56/67

5. “İşi bitmiş, tutulacak tarafı kalmamış, artık herhangi bir değer ifade etmez duruma gelmiş” anlamlarında kullanılır. -2-

t. I/99/15

6. Zaman ve yer bildiren kelimelerle anlamı kesinleştirir, tam. -1-

t. I/40/66

7. Olması gerektiği gibi, doğru.

tamám : bk. tamam¹ -1-

t. II/01/41

tamām : bk. tamam⁴ -2-

t. II/14/65, II/14/66

támam : bk. tamam² -3-

t. I/61/45, I/67/09, I/67/10

bk. tamam¹ -2-

támam t. I/64/97

t. támam I/64/97

támam : bk. tamam¹ -3-

t. I/02/59, I/44/36, I/72/07

bk. tamam² -4-

t. II/01/01, II/08/89, II/38/42,

II/39/18

tāmām : bk. tamam² -1-

t. I/10/27

tamamen : bk. tamāmen -1-

t. II/35/37

tamāmen : Tam olarak, bütünüyle. -

2-

t. I/36/77, I/36/78

tamamlı - : Tamamlamak, bitirmek. -

1-

t.- madım I/75/61

tamir : Eskimiş veya bozulmuş bir şeyi yenileme veya kullanılır duruma getirme, onarma. -1-

tamir itme : Onarma, düzeltme işi.

t. itmē I/158/48

tāmīrāne : Tāmīrhāne, genellikle teknik araçların onarıldığı yer, tāmīr atölyesi. -1-

t. I/53/45

tāmirci : İşçi bozuk, kırık, yırtık vb. şeyleri tāmīr etmek olan kimse.-2-

t.+ si I/72/19

oTā t.+ siymişti I/53/44

tamirle - : Tamir etmek, onarmak. -

1-

t.- yem II/19/24

tan : bk. tane¹ -3-

t. I/45/31, II/19/40, II/19/43

tançul tuçul : bk. tañıl tuñul -1-

t. tuçul II/07/55

tana : bk. dana -7-

t. II/25/67, II/25/74, II/27/64,
II/27/65

t.+ ları II/32/87

t.+ mız II/27/64

t. virdik II/25/72

Tana : bk. tane¹ -1-

T. I/75/22

taná : bk. dana -1-

t. torba II/32/11

taná : bk. dana -1-

t.+ sını II/10/95

táná : bk. dana -1-

t. I/108/13

tāna : bk. tane¹ -4-

t. I/112/11, I/68/32

tāna : bk. tarhana -1-

un t. yapmeyiz I/70/34

tāná : bk. tane¹ -1-

t. I/61/64

tāná : bk. tane¹ -1-

t. II/14/69

tānana : bk. tarhana -1-

t.+ nıñ II/29/56

tandır : İçine saman ve keçi kılı karıştırılmış topraktan yapılan ve yere kazılan bir çukur içine yerleştirilen ufak fırın. -20-

t. I/02/63, I/07/101, I/07/102,

I/130/63, I/34/70, I/73/17
t.+ a I/08/87, I/116/25
t.+ da I/04/40, I/116/30
t.+ dı I/87/35
t.+ ı I/116/04, I/87/36
t.+ ımız I/34/62
t.+ ıñ I/14/37
t.+ larımız I/129/11
tandır evi : İçinde ekmek yapılan tandırı bulunan mutfak.
t. evi I/116/43, I/130/60
t. evinde I/130/68
tāndır : bk. tandır -6-
t. I/02/67, I/04/40, I/09/50, I/34/63
t.+ dı I/04/40
t.+ ım I/09/42
tandırılığ : bk. tandırılığ -1-
t. I/21/73
tandırılığ : Tandırın yanında bulunan yufka yapma yeri, tandır evi. -2-
t. I/130/59, I/130/60
tandır : bk. tandır -1-
t.+ da I/08/87
tane : 1. Başlı başına bir varlık teşkil eden şeylerin her biri için kullanılan sayı birimi, adet. -37-
t. I/03/46, I/03/51, I/110/09, I/111/28, I/116/28, I/117/25, I/120/23, I/120/46, I/127/53, I/141/18, I/23/21, I/30/48, I/41/64, I/44/94, I/61/35, I/80/13, I/85/51, I/92/27, I/92/44, II/02/49, II/04/30, II/19/38, II/19/39, II/34/83, II/34/86, II/38/29, II/38/71
T. I/07/38, I/117/13, I/42/28, II/04/23, II/05/07, II/34/73
t.+ si I/143/06, I/92/28, I/92/49
2. Bâzı bitkilerin yenilebilir tohumlarından veya küçük küçük meyveciklerden oluşan bâzı meyvelerin bu küçük meyveciklerinden her biri.
3. Yalnız, bir başına.
tane tane : Teker teker.
tanē : bk. tane¹ -1-
t. II/02/92
Tāne : bk. tane¹ -1-
T. II/26/52
Tāne : bk. tane¹ -146-
t. I/03/12, I/03/14, I/03/47, I/03/51, I/04/09, I/09/35, I/102/11, I/111/08, I/111/19, I/112/07, I/112/29,

I/116/28, I/116/48, I/119/07, I/119/17, I/119/24, I/122/81, I/127/09, I/127/10, I/136/37, I/139/21, I/139/29, I/139/31, I/140/22, I/142/08, I/143/04, I/146/50, I/149/17, I/149/21, I/149/71, I/15/72, I/151/24, I/155/14, I/156/13, I/156/55, I/16/21, I/16/22, I/16/41, I/160/20, I/160/21, I/17/03, I/17/38, I/17/65, I/23/37, I/27/08, I/27/31, I/32/56, I/35/39, I/36/75, I/39/14, I/39/16, I/39/99, I/40/18, I/40/32, I/40/60, I/41/34, I/41/63, I/42/69, I/44/23, I/46/63, I/46/64, I/46/65, I/46/85, I/46/86, I/46/90, I/48/54, I/50/24, I/50/42, I/50/54, I/50/57, I/53/30, I/54/06, I/54/44, I/55/66, I/55/75, I/56/42, I/58/94, I/58/96, I/61/47, I/62/18, I/65/12, I/65/37, I/68/18, I/68/33, I/68/58, I/73/42, I/74/95, I/76/13, I/76/33, I/92/39, I/96/92, II/04/22, II/04/25, II/04/26, II/04/27, II/04/35, II/09/42, II/13/41, II/14/56, II/14/57, II/15/111, II/15/114, II/15/115, II/15/117, II/15/51, II/20/76, II/21/97, II/25/104, II/29/15, II/29/64, II/31/15, II/31/16, II/31/19, II/31/21, II/31/36, II/32/111, II/34/83
T. I/01/69, I/50/51, II/08/47, II/20/29, II/28/39, II/32/106
t.+ di I/35/41
bi t.+ dir I/32/40
t.+ sî II/08/131
t.+ si I/117/41, I/149/17, I/16/06, II/08/130, II/29/64
t.+ Si I/04/10
t.+ sine I/85/11
t.+ yi I/53/30
bk. tane³ -1-
t. I/15/91
tānē : bk. tane¹ -1-
t. II/14/91
tanğıl tunğul : Tangır tungur, genellikle boş şeylerin yuvarlanırken çıkardığı kaba ve gürültülü sesi anlatır; kaba ve gürültülü bir ses çıkararak. -1-
t. tunğul II/07/26
tanı - : 1. Daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak, bilmek. -27-
t.- maz I/108/10
t.- mazyıñ II/38/76
t.- mıyoñ I/74/31, II/23/39
t.- ıñ II/02/21
t.- r II/23/24, II/38/77

t.- rıdı I/150/49
t.- rsıñ II/38/84
t.- yām I/49/82
t.- yamıyosuñ I/150/49
t.- ycan I/108/10
t.- yo I/38/68
t.- yodu I/71/83
t.- yoduğ I/09/26
t.- yomuşdu I/78/41
t.- yoñ II/26/17
t.- yyorum I/42/06

2. Boyun eğmek, yargısına uymak, saymak, saygı duymak.
t.- mazlā II/01/33
t.- mıyór II/01/38
t.- mıyöllē II/01/34
t.- ycığlā II/01/34
t.- ycağ II/01/38

3. Bir şeyin yapılması, bitirilmesi, tekrarlanması için belli bir süre veya şans vermek.
t.- dı I/47/54
t.- dılā I/47/50

tanı : bk. dana -2-
t. II/32/87
t.+ ları II/32/86

tāni : bk. tane -1-
t. II/02/50

tanıdı : bk. tanıdık -4-
t.- I/155/84
t.+ ُ I/05/24
t.- m I/64/30
t.- nı II/24/33

tanıdık : Tanışılıp konuşulan (kimse), bildik, ahbap. -3-
t. I/121/34, I/15/57, II/38/26

tanış - : (Daha önce birbirini tanımayan kimseler) Birbirlerinin kim olduklarını öğrenmek. -4-
t.- ıñ I/44/85
t.- tığ manıştığ I/42/60
t.- tıñız II/16/74, II/16/75

tanıt - : Kim ve ne olduğunu anlatmak, hakkında bilgi vermek. -3-
t. I/49/82
t.- ırsın I/139/18
t.- miş I/08/123

tanıtım : Tanıtma. -1-
t. I/139/43

tani : bk. tane¹ -7-
t. I/03/70, I/41/91, II/01/77,

II/02/09, II/02/44, II/08/122, II/26/15

tāni : bk. tane¹ -13-
t. I/50/41, II/02/13, II/04/27, II/04/28, II/28/63, II/30/58, II/39/69, II/39/81
T. II/05/06, II/08/48, II/39/81
t.+ ydi I/63/15
t.+ yis I/50/24

tanker : Su, yakıt vb. sıvıları depolamaya yarayan araç, tank. -1-
t. I/141/22

tansiyon : bk. tansiyon -1-
t. II/29/78

tansiyon : Atardamar içindeki kanın damar çeperine yaptığı basınç. -9-
t. I/143/53, I/143/54, I/148/41, I/37/38, II/19/75
t.+ dan I/143/55
t.+ umu I/143/58
t.+ umuşTu II/25/80

tansiyon hasdası : Tansiyonu normal değerlerden daha yüksek ya da alçak durumda olan kişi.
t. hasdasının I/93/52

tānsiyōn : bk. tansiyon -1-
t.+ dan I/58/14

tansiyōn : bk. tansiyon -1-
t. I/01/58

tansiyun : bk. tansiyon -3-
t. I/133/12
t.+ u I/133/11
t.+ umdan I/133/11

tantr : bk. tandır -1-
t. II/32/109

tantiri : (?) -1-
t. II/32/02

tañ : Çarpma sonucu oluşan yansıma söz. -1-
t. I/95/21

tap - : Tanrı olarak tanımak, kulluk etmek. -2-
t.- ılırdı I/110/29
t.- mışıñız I/06/92

tapan : bk. taban¹ -1-
tarlıya t.+ a I/98/70

tapı : bk. tapu¹ -3-
t. II/09/67
bk. tapu²
t.+ da I/143/80
t. mēmırı I/143/80

taPla : Tabla, üstünde yemek de yenilen

yuvarlak hamur tahtası. -1-
t.+ nı II/29/62
taplan - : bk. toplan- -1-
t.- ı II/28/47
taprak : bk. toprak -1-
t. I/81/20
tapu : 1. Bir gayrimenkul üzerindeki
mülkiyet hakkını gösteren resmî belge. -
2-
t. II/09/93
t. verceklermiş I/10/90
2. Tapu dairesi.
Tara - : Tarakla tellerini birbirinden
ayırarak, karışıklığını gidermek.-1-
T.- dî II/37/50
taraf : 1. Ön, arka, sağ, sol, üst ve alt
yanlardan her biri, cihet, yön. -176-
t. I/122/21, I/150/61, I/151/40,
I/156/53, I/156/59, I/160/16, I/160/30,
I/20/61, I/72/31, II/04/14
t.+ a I/03/12, I/10/103, I/101/34,
I/11/43, I/111/121, I/136/17, I/36/41,
I/39/102, I/40/64, I/79/64, II/32/61
t.+ ā I/70/84
t.+ da I/153/50, I/160/05, II/32/61
t.+ dağı I/97/28
t.+ dan I/117/45, I/150/61,
I/153/76, I/36/81
t.+ dan I/92/11
t.+ dı II/05/17
t.+ dıydı I/35/28
t.+ ı I/131/55, I/24/66, II/04/10,
II/04/55, II/28/55, II/31/20, II/38/63
t.+ ıdı I/96/84
t.+ ımız I/17/82
t.+ ına I/31/48, II/39/87
T.+ ına II/12/77
t.+ ında I/03/48, I/105/02, I/46/22,
I/79/43, II/15/75,
t.+ ındakı I/14/05
t.+ ından I/09/69, I/152/133,
I/33/113
t.+ ındı II/05/49
t.+ ındıydı I/70/84
t.+ ını II/33/67
t.+ ınan II/10/88
t.+ ın I/97/27
t.+ lā II/35/20
t.+ lā yapādık II/32/61
t.+ lağ I/97/26
t.+ ları I/96/70

t.+ ta I/139/14, I/147/28, I/151/38,
I/151/39, I/156/59, I/55/13, I/96/83,
I/97/27, I/97/28, II/05/16, II/37/31
t.+ Ta I/03/11, I/11/42, I/156/39,
I/50/30, I/79/64
t.+ takı I/36/36, I/46/50
t.+ takıların I/97/26
t.+ tan I/126/26, I/160/14, II/29/18
t.+ Tan I/130/97, I/16/55, I/16/60
t.+ tayı I/38/08
t.+ tı I/36/31, II/31/19
t.+ Tı I/03/12
t.+ Tî II/05/15
t. vurudu I/151/40
2. Yöre, yer, bölge.
t. I/64/76, I/96/17, I/121/45,
I/150/08, I/150/18, I/150/33
t.+ da I/68/38
t.+ ı I/71/80, I/93/17, I/110/61,
I/145/89
t.+ ına I/96/90, II/10/44
t.+ ında I/67/17, I/79/10, I/93/16,
I/110/71, I/158/22, II/23/157, II/29/103
t.+ ından I/68/13, I/71/82, I/79/06,
I/92/09, I/93/13 I/153/85
t.+ ındanım I/71/79
t.+ ını II/10/46
t.+ lāda II/32/42
t.+ lāna I/67/56
t.+ larından II/10/88
t.+ ta I/64/76, I/74/97
t.+ Ta I/67/17
t.+ tı II/10/52
3. Düğünde evlenen kişilerden her
birinin yakını olan kişi veya kişiler.
t.+ ı I/98/20, I/98/21, I/103/18,
I/148/13, I/148/22, I/154/20, I/154/23
t.+ ına I/118/13, I/118/14,
I/148/22, I/148/31
t.+ ında I/59/25, I/118/16
t.+ ındā I/59/23
t.+ ından I/59/22
t.+ ındî II/35/54
t.+ ınğınā I/32/92
t.+ ını I/32/92
t.+ ta II/37/51
t.+ tan II/37/51
4. (İyelik ve diğer çekim ekleriyle
kullanıldığında) Bahsedilen kimse veya
varlığı belirtir.
t.+ ı I/74/99

t.+ ina I/151/22
t.+ ından I/122/49, II/02/98,
II/04/05, II/04/50, II/21/82
t.+ ıñızdan I/42/68
5. Bir kimsenin anne veya
babasının soyundan gelenlerin hepsi.
t.+ ından I/42/66, I/97/59
t.+ larımız I/68/28
6. Bir şeyin belli bir kısmı.
t.+ ı I/36/77
t.+ ım I/58/91
t.+ ıñ I/58/92
7. Bakım, durum, yön.
t.+ ī II/09/82
taráf : bk. taraf¹ -1-
t.+ dā I/51/39
táraf : bk. taraf² -1-
t. II/35/21
tarana : bk. tarhana -48-
t. I/04/51, I/04/58, I/102/54,
I/103/57, I/109/27, I/26/68, I/45/62,
I/87/117, I/87/20, I/87/85, II/37/109
t. çorbası yapmış I/117/24
t. çorbası I/07/28, I/07/33, I/79/89,
I/96/50
t. çõrbasī I/152/83
t. dolmasī I/76/32
t.+ lā I/04/54
t.+ lar I/04/52
t.+ mısı I/97/32
t.+ mız I/02/41
t.+ mızı I/97/34
göce t.+ mızı I/97/35
un t.+ mızı I/97/34
t.+ sı I/02/34, I/04/56
kúrt t.+ sı I/04/56
un t.+ sı I/103/53
un t.+ sı yaparız I/103/51
t.+ sını yaparız I/103/51
ince t. yaparız II/37/127
t. yaparız I/103/46
t. yaparız I/26/67
t. yapcam I/103/46
t. yapmeyiz I/70/47
t.+ yı I/102/55, I/87/20, I/87/84,
I/87/86, I/98/76, II/35/76, II/35/79,
II/37/109
t.+ yı yapardık II/37/109
t.+ yī I/02/32, I/76/32
taranā : bk. tarhana -2-
t. I/103/43

kesme t. I/04/55
tarāna : bk. tarhana -1-
t.+ yı I/04/49
tarav : bk. taraf¹ -17-
t. I/13/24
t.+ a I/117/10, I/117/41, I/54/71
t.+ ı I/03/26, I/115/39, I/117/10,
I/31/41, I/93/19, II/01/02
t.+ ina I/03/49
bk. taraf²
t.+ ında I/44/22
bk. taraf³
t.+ ında I/59/23
bk. taraf⁴
t.+ ından I/95/66, II/32/44
tarāv : bk. taraf² -1-
t.+ ina I/120/35
tarhana : İçine domates, biber, kokulu
otlar, soğan, süt veya yoğurt konmuş
hamurun kurutulup ufalanması ile elde
edilen çorba malzemesi ve bununla
yapılan çorba. -3-
t. I/101/10
t. yaparız I/32/36
t.+ yı yapıyoS I/98/76
tarhana çorbası : İçine domates,
biber, kokulu otlar, soğan, süt veya yoğurt
konmuş hamurun kurutulup ufalanması ile
elde edilen çorba.
tarhana dolması : Bulgur ve tarhana
kullanılarak yumurta, un, soğan, baharat
gibi malzemelerle yoğurularak hazırlanan
köfte şeklindeki yiyecek.
tarhāna : bk. tarhana -1-
t.+ yı II/37/120
tarhānā : bk. tarhana -1-
t.+ yı I/79/76
tārhanā : bk. tarhana -1-
t. I/04/48
tarım : Bitki yetiştirmek için toprak
üzerinde yapılan çalışmaların bütünü,
zirâat. -10-
t. I/141/09, I/142/55, I/149/27
sulu t. I/69/24
tarım ālāti : Tarım aleti, ekip biçme
işlerinde kullanılan farklı özelliklerdeki
araçlar.
t. ālātından II/09/05
tarım güredi kōparatifi : Çiftçilerin
ürünlerini daha kolay pazarlamak ve
tüketiciye ulaştırmak için kurdukları

ortaklık.
 t. ğredi kıparatifi II/04/22
 t. ğredi kıparatifi II/04/20
 t. ğredi II/04/20
 t. ve orman kıalkınma kıparatifi
 II/02/47
tarımcılıK : Tarım işleriyle uğraşma,
 ziraatçılık. -1-
 t. I/86/31
tari : <tarih¹+i -1-
 t.+ nde I/133/59
tari_ı : bk. tarihi -1-
 t. II/02/14
tari_j : bk. tarihi -2-
 t. I/05/19, I/46/46
tāri_ıeser : bk. tarihı_ıeser -1-
 t. I/149/20
tāri_j_ıeser : bk. tarihı_ıeser -1-
 t. II/14/22
tāri_ıÇı : bk. tarihı_ı -1-
 t. II/02/22
tariF : bk. tārif -3-
 t. edeyim I/156/37, I/156/58
 t. etmişler I/140/25
tarıf : bk. tārif -1-
 t.+ i I/157/34
tāriF : Bir şey veya kavramı, ne olduğunu
 ve ne olmadığını gösterecek şekilde temel
 unsurlarını, özelliklerini belirterek
 eksiksiz olarak tanıtmaya, tanımlama. -
 6-
 t.+ i I/04/34, I/148/48, I/87/46,
 I/98/14
tāriF et- : Tārifini yapmak, ne ve
 nasıl olduğunu anlatmak, tanımlamak.
 t. etsem I/40/64
 t. etTiñiz I/98/13
tarih : 1. Bir olayın meydana geldiği gün
 ve yıl. -10-
 t.+ di II/09/10
 t.+ e II/02/18
 t.+ i I/149/54
 son ğullanmı t.+ i II/39/17
 2. Bir olayın meydana geldiği gün
 ve yılın rakamla yazılmış şekli.
 t.+ ini I/147/25
 t.+ lerini I/11/19
 3. Bir şeyin oluş zamânı.
 t. I/75/18
 t.+ ini I/122/16
 4. Toplumların, milletlerin başından

geçen olayları zaman ve yer göstererek
 anlatan, bunların sebep ve sonuçlarını,
 birbirleriyle olan ilişki ve bağlantılarını
 inceleyen ilim.
 t.+ i I/122/05
 5. Geçmişte yaşanmış olaylar dizisi.
 canını t.+ im I/95/87
tarih : bk. tarih³ -1-
 t.+ i I/117/50
tārih : bk. tarih¹ -6-
 t.+ i I/147/36, II/09/11
 t.+ ti II/02/06
 bk. tarih³
 t.+ i I/01/77,
 t.+ ini I/68/67, I/99/48
tarihı_ı : Tārîhî konular üzerinde araştırma
 yapan ve bunları yazan kimse. -1-
 t. II/02/23
tārih_ıÇı : bk. tarihı_ı -1-
 t.+ ler I/149/64
tarihi : (Mîmârî eserler için) Geçmiş
 asırlardan bu güne ulaşmış olan. -
 2-
 t. I/92/33, II/02/06
tarihı : bk. tarihi -1-
 t. II/04/46
tārihi : bk. tarihi -1-
 t.+ i II/23/169
tarihı_ıeser : Uzun zaman önce meydana
 getirilmiş ve tarihî değeri olan eser. -
 1-
 t.+ imiz I/139/51
tarihi_ıeser : bk. tarihı_ıeser -1-
 t. I/160/07
tārihi_ıeser : bk. tarihı_ıeser -1-
 t. II/05/11
tārihi_ıiser : bk. tarihı_ıeser -1-
 t. II/05/21
tārına : bk. tarhana -1-
 t.+ mıza II/21/23
tarla : Tarıma elverişli, belirli ve sınırlı
 toprak parçası. -85-
 t. I/07/86, I/134/65, I/153/105,
 I/20/14, I/68/35, I/80/13, I/81/22, I/81/36,
 I/81/47, I/81/49, I/81/51, I/85/13, I/85/23,
 I/91/75, I/95/10, II/11/54, II/19/127,
 II/19/136, II/19/137, II/19/140
 t.+ da I/129/42, I/134/44,
 I/136/34, I/14/43, I/155/102, I/16/15,
 I/74/41, I/85/05, I/85/54, I/87/58, I/95/10,
 I/98/118

t.+ dan I/130/46, I/153/91,
I/23/45, II/37/110
t.+ la I/81/22
t.+ lā I/32/42, II/20/16
t.+ lāda I/153/91
t.+ lāmız II/19/20
t.+ lar I/41/54
t.+ lara I/144/57, I/93/65
t.+ lardan I/130/36
t.+ ları I/06/11
t.+ larında I/68/64, I/68/65
t.+ larının I/41/51
t.+ mız I/102/06, I/11/29,
I/148/40, I/150/21, I/46/27
t.+ mıznan I/153/32
t.+ nıñ I/153/18, I/74/56
t.+ sı I/139/01, I/153/35, II/09/66
dā t.+ sı II/09/66
t.+ sına I/130/25
t.+ sında I/07/88
t.+ sından II/39/134
t.+ ya I/153/91, II/10/22,
II/19/148, II/19/160, II/19/49, II/20/15,
II/38/05
t.+ yā II/38/21
t. yapıcēmiz II/19/20
t. yaptıK II/19/19
t.+ yı I/135/29, I/83/42, I/85/22,
I/96/91, II/20/77
tarla taban : Tarla ve benzeri.
t. taban I/06/27, I/46/26
tarlā : bk. tarla -7-
t.+ da II/35/13
t.+ dı II/35/16
t.+ lāna II/09/92
t.+ lar I/07/59
t.+ ya II/35/10, II/35/109
t.+ yı II/10/55
tarlā : bk. tarla -2-
t. I/100/18, I/81/34
tarlā : bk. tarla -2-
t. II/10/56
t.+ dan II/20/84
tarla : bk. tarla -3-
t.+ da I/98/116
t.+ lara I/130/23
t.+ ları I/130/21
tārla : bk. tarla -2-
t.+ da I/70/08
t.+ mız I/81/14
tārla : bk. tarla -1-

dā t.+ sı II/09/67
tārłā : bk. tarla -1-
t.+ da II/20/15
tarlı : bk. tarla -25-
t. II/19/34, II/38/27, II/39/105,
II/39/94, II/39/95
t.+ dan I/07/59, I/23/62, I/94/15,
II/39/98
t.+ dı II/39/96
t.+ ları II/21/11, II/26/37
t.+ ya I/110/34, I/131/48, I/14/43,
I/141/24, I/144/75, I/155/101, I/90/31,
I/94/14
t.+ yā I/80/11
t.+ ya tapana I/98/69
t.+ yı I/157/73, I/50/60
t.+ ylān I/71/52
tarlı : bk. tarla -1-
t.+ ları II/21/10
tarlı : bk. tarla -2-
t.+ lara II/10/48
t.+ ları II/02/79
tarlılık : Tarlılık, ekilip biçilen arazi, tarla.
-1-
t.+ Tı II/09/28
tarna : bk. tarhana -4-
t. I/28/35, I/28/41
t. yapardık I/153/27
t. yapmıyoz II/22/70
tārna : bk. tarhana -10-
t. I/101/20
t. çorbası yapdıydım I/28/21
t. çorbası I/33/147, I/33/90
t.+ dan I/28/45
t.+ mız I/31/18, I/85/27
t.+ sını I/152/48
t. yaparıS I/70/40
t. yapıyoduğ II/22/70
tārna : bk. tarhana -1-
t.+ ları II/37/115
tārna : bk. tarhana -4-
t. II/29/49, II/29/52, II/29/57,
II/29/58
tārni : bk. tarhana -3-
t.+ yı I/70/40, I/70/45, I/70/46
tārni : bk. tarhana -1-
t.+ ynañ II/29/42
tārtili : Tartılmış. -2-
t. I/42/44
tas : İçine su, sulu şeyler ve çeşitli
maddeler konan, mādenden, ayaksız,

derince, yayvan kap -13-
t. I/06/105, I/105/43, I/105/47,
I/105/48, I/96/86
t.+ dan I/105/48
t.+ ı I/105/47, I/105/51, I/121/58
t.+ inan II/21/70
t.+ ı I/105/44
t.+ lara I/132/33
tas kebabi : Üzerine tas kapatılarak
pişirilen pirinçli bir tür kuşbaşı et yemeği.
t. kebabi II/39/25
tasa : Üzüntü, kaygı. -6-
t. I/45/58, I/45/62, I/51/10
acı t. I/137/42
t.+ lar I/35/27
t.+ mız I/63/33
tasarlı - : Tasarlamak, yapılacak şeyi
zihinde hazırlamak, zihinde planlamak. -
1-
t.- yöle I/05/26
tāsfiye : bk. tavsiye -1-
t. II/13/57
tası : bk. tasa -1-
t. II/39/152
tāsıl : bk. tahsil -1-
t.+ im I/158/32
tāsilli : Tahsilli, öğrenim görmüş, okumuş.
-1-
t. I/68/26
tāsiyon : bk. tansiyon -1-
t. II/24/107
taş : Yeryüzünün sertleşmiş ve katlaşmış
tabakalarında bulunan, içindeki mâden,
tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve
değişik birleşimdeki çok sert cisim. -
32-
t. I/103/59, I/103/62, I/120/27,
I/120/58, I/149/21, I/38/16, I/55/04,
I/98/93, II/10/38, II/15/51, II/37/116
T. I/151/41, II/09/100
T.+ da I/152/65
t.+ ı I/149/25
t.+ lar I/68/70, II/23/150,
II/23/169, II/23/171
t.+ lar I/19/26
t.+ ları I/38/14, I/38/16, I/50/09,
II/15/53, II/15/54, II/23/151
t.+ larını II/23/171
t.+ ları I/38/14
taş fırın : İçinde odun yakılmak
suretiyle ekmek pişirilen, yüksek ateşe

dayanıklı tuğlalardan yapılmış ve pişirme
süresi modern fırınlardan daha uzun olan
fırın, kara fırın
t. fırın I/98/93
taş ocağı : Yapı işlerinde
kullanılacak taşların çıkarıldığı yer.
tāş : bk. taş -1-
t. I/120/52
taşı - : (Bir şeyi bir yerden başka bir yere)
Götürmek. -9-
T.- dı I/85/56
t.- dık II/31/13
t.- dı I/41/84
T.- dılā II/09/44
t.- nırdı I/73/20
t.- nıyodu I/103/23
t.- rdık I/38/39
t.- rdın I/32/43
t.- yōdun I/38/45
taşma : 1. Taşımak işi, nakliye. -2-
t.+ ya II/31/13
2. Taşınmış.
t. II/10/11
taşmā : bk. taşma² -1-
t. suynā II/21/68
taşmā : bk. taşma¹ -1-
t. I/36/06
taşmāk : Taşımak, (bir şeyi bir yerden
başka bir yere) götürmek işi. -1-
t. I/41/90
taşmalı : Taşmalı eğitim, ilköğretim
öğrencilerini buldukları köy vb. yerden
okulun bulunduğu daha büyük merkezlere
araçlarla götürüp getirme şeklinde yapılan
eğitim. -4-
t. I/149/13, II/04/37, II/09/84
taşın - : Başka bir yere gitmek, göçmek. -
3-
T.- dılā II/19/40
t.- iyī I/05/37
t.- mışlar I/38/25
taşınmı : Taşınma, taşınmak işi. -1-
t.+ ya I/149/54
taşıt : Taşıma aracı, nakil vâsıtası. -
1-
t. I/41/62
taşlık : Taşı çok olan (yer). -1-
t. I/92/36
taşlık : bk. taşlık -1-
t. I/92/03
tat : 1. Bâzı cisimlerin tatma organında

bıraktığı tatlı, ekşi, acı, kekre vb. duyum.

-1-

t. II/23/146

2. Tatlılık.

tadı damağında (kal-, ol-): (Yenen veya çok zevk alınan bir şeyin) Tadını unutamamak.

tāta : bk. tahta¹ -18-

t. I/70/37, II/22/24

t.+ dan I/157/74

t.+ lāda II/25/88

t.+ ları I/106/43, II/20/02

t.+ larıynan I/106/43

t.+ lı I/77/07, II/11/65

t.+ nın II/20/05

t.+ nıñ I/56/48, I/70/37, II/20/02

t.+ sı I/19/25

t.+ sıydı I/19/25

t.+ ynan I/112/15, I/126/43

bk. tahta²

t. I/47/15,

tatal : bk. tatar -1-

t.+ lā I/65/21

tatar : Tataristan, Kırım, Kuzey Kafkasya ve Sibiry'a'da yaşayan Türk soyundan halk ve bu halktan olan kimse. -23-

t. I/150/14, I/65/10, I/65/21, I/68/18, I/74/100, I/92/20, II/03/76, II/04/41, II/13/12, II/13/38, II/13/40, II/13/65, II/13/66, II/17/11

t.+ dır I/158/07

t.+ ım I/65/09

t.+ ın I/65/09

t.+ la I/68/21

t.+ lardan I/68/21, I/86/59

t.+ nan II/13/38

tataş : bk. tatar -2-

t. II/13/66

t.+ dı I/91/17

tatār : bk. tatar -1-

t. I/65/10

tateşlan - : bk. ateşlen- 2 -1-

t.- ır I/98/110

tāti : bk. tahta¹ -2-

t.+ dan I/08/64

t.+ ya I/99/48

taTil : bk. tātīl¹ -3-

t. II/37/34

t.+ e I/90/60, II/37/35

tātīl : 1. Kānūna göre çalışmaya ara verilen süre. -5-

t. I/147/46, I/36/20

t.+ de I/149/17

t.+ lerde I/90/47

2. Dinlenmek ve eğlenmek maksadıyla çalışılmadan geçirilen süre.

t.+ e I/16/51

tatlı : 1. Şekerle veya şekerli şeylerle yapılan yiyecek. -18-

t. I/129/58, I/131/36, I/40/25, I/71/58, I/97/43, II/11/09, II/31/49, II/33/74

āda t.+ sı I/71/54, I/71/60

üzüm t.+ sını I/131/43, I/131/44

t. veriller I/119/45

t. yapardı I/11/43

t. yapıyoduğ I/71/63

2. İçilebilir ve yenebilir lezzette olan, acı olmayan. -8-

t. I/131/43, I/142/37, I/146/50, I/95/11

t. börek I/129/59

t. börek II/34/90

t. böreyi II/37/101

3. Şeker tadında olan, içinde şeker bulunan, tadı hoş olan, ağza hoş gelen. -2-

t. I/143/54

t.+ dır I/84/02

4. İnsanın üzerinde iyi etki bırakan, hoş giden, ferahlık veren, rahatlatan, yumuşak. -1-

t. I/46/130

5. Cana yakın, yumuşak, sevimli. -1-

t. I/15/01

tatlıla - : Tatlanmasını sağlamak, tatlı duruma getirmek. -1-

t.- rsıñ II/37/96

tava : Yiyecekleri kızartmak, yağ kızdırmak işlerinde kullanılan saplı yayvan kap. -10-

t. I/76/85

t.+ da I/148/58, I/40/49

t.+ da yap I/40/56

t.+ lar II/23/50

yanmaz t.+ lar I/40/24

t.+ lara I/33/55

t.+ sı I/19/29

t.+ sī I/19/29

t.+ ya I/44/44

tavā : bk. tava -1-

t.+ yı II/18/01
tavan : Bir binânın, bir odanın, kapalı bir yerin üst kısmını oluşturan düz bir yüzey şeklindeki kısım. -3-
t.+ a I/124/41
t.+ ı I/18/58
t.+ narī I/18/58
tavı : bk. tavuk -2-
t.+ ٲ I/41/89
t.+ ymızı I/01/28
tavı : bk. tava -1-
t.+ yı II/39/34
tavık : bk. tavuk -12-
t. I/41/90, II/20/14, II/31/16
t. etiynen I/36/53, I/36/58
t.+ lara I/07/58
t.+ lardan II/31/16
t.+ ları I/35/33
t.+ ları I/35/50
t. suyunan yaparı I/36/54
t. suyunan I/36/58
t. yapmış II/20/10
taviğ : bk. tavuk -1-
t. miviğ I/35/34
tavī : <tavuk+u -2-
t.+ mı II/08/89
t.+ nı I/35/35
tavık : bk. tavuk -1-
t. I/61/55
taviğ : bk. tavuk -1-
t. I/153/83
tavsiye : Bir şeyin yapılıp yapılmamasını öğütme, o hususta yol gösterme. -2-
t.+ m I/51/13
t.+ ynen I/60/87
tavsiye et- : Önermek.
tavsiyi : bk. tavsiye -1-
t. iden I/87/03
tavsiyon : bk. tansiyon -3-
t. I/58/78, I/58/79
t.+ a I/58/79
tavū : <tavuk+u -4-
t. I/16/09
zirāt t. II/08/66
t.+ ٲ I/06/32
t.+ muzdan II/21/22
tavug : bk. tavuk -3-
t. I/13/16, I/13/17
t. etinden I/105/38
tavuk : Sülüngillerden, dünyânın her

tarafında yetiştirilen, eti ve yumurtası için üretilen, kanatları kısa ve küt, evcil kümes hayvanı. -26-
t. I/101/24, I/121/57, I/132/29, I/16/10, I/16/12, I/32/66
t.+ dan I/121/59
t.+ lā I/145/74
t.+ la yapıyorus I/132/16
t.+ lar I/19/29, I/19/30
t.+ lara I/16/07
t.+ ları I/145/74, I/16/08
t.+ lârımız I/100/09
t.+ ları I/22/03
t.+ lu I/148/22, I/148/24
t. vurdum I/157/78
t. yapıyoduk II/08/84
tavuk ciğası : Tavuk tüyü.
t. ciğalarından I/26/35
tavuk culuk : Tavuk ve tavuğa benzer kümes hayvanları.
t. culuk I/101/20
tavuk eti : Tavuğun insanlar tarafından yenilebilen bölümleri, beyaz et.
tavuk kınoru : (Marka adından) Yapay tavuk suyu.
t. kınorları I/132/30
tavuk suyu : Tavuğun içinde haşlandığı, çorba ve yemeklerde kullanılan lezzetli kabul edilen su.
tavuk sote : Ufak ufak doğrandıktan sonra yağda hafifçe kavrulmuş tavuk eti.
t. soti yapıyöm II/39/24
tayuk : bk. tavuk -1-
t. suyu I/127/49
tavuk : bk. tavuk -4-
t. I/121/53, I/22/01, I/22/02, I/60/74
tavukculuğ : Tavukçuluk, tavuk yetiştirme ve satma işi. -1-
t. I/101/10
tavuz güşü : Tavus, sülüngiller familyasından, tiz sesli, erkeğinin kuyruğu çok uzun, süslü, parlak ve güzel renkli çok büyük kuş. -1-
t. güşü I/12/24
tāy : bk. ta -1-
t. II/08/134
tayala - : Harmanda ikinci kez ayalama işlemi yapmak. (?) -1-
t.- llādı I/64/110
taym : bk. tāyin¹ -2-

t.+ i çıkđı I/68/77
tayır tayır : Orağın ekine sürtünce çıkarmış olduğu ses. -1-
t. tayır II/07/58
tâyin : 1. Bir göreve yerleştirme, atama. -3-
t.+ i II/06/54
2. Belli etme, ayırarak belirleme, belirli duruma getirme.
tâyin et- : Belirlemek.
t. ediğ I/108/47
tâyini çık- : Bir yere tâyinine âit karar tasdik edilmiş olmak.
t.+ i çıkātTırncı II/30/57
Taze : bk. tâze -5-
t. I/13/11, I/85/59, II/20/13
T. I/04/57
T. fasulyeyi I/85/57
tazē : bk. tâze -1-
t.+ di II/20/14
tâze : İlk ve yeni durumunu koruyan, bayatlamamış, bozulmamış olan. -16-
t. I/109/27, I/109/28, I/109/35, I/121/69, I/154/59, I/85/59
tâze t. I/109/37
t.+ den yaparıS I/109/37
t.+ dir I/100/37
t.+ si I/132/49
t.+ sini I/100/38, I/127/31, I/154/61
t. tâze I/109/37
tâze fasulye : Fasulye bitkisinin taze ve turfanda olanı.
t. faSilleyi I/08/42
t. fasulye I/60/24
tazeciK : Çok tâze bir şekilde, taptâze. -1-
t. I/13/12
te : bk. da -7-
t. I/30/30, I/34/45, II/16/104
T. I/153/55, I/58/64, II/21/48, II/34/36
tē : bk. da -1-
t. I/52/88
te : bk. ta -3-
t. I/139/32, II/14/79, II/25/23
Tē : bk. ta -5-
t. I/144/45, I/160/13, II/16/03
T. I/33/15, I/75/09
tebi : bk. tabi -1-

t. I/48/53
tebi : bk. tabi -1-
t. I/149/37
tecâvcüz : Tecâvüz, nâmûsa saldırma. -1-
tecâvcüz etmi : Tecâvüz etmek, namusa sataşmak işi.
t. etmiye I/24/52
tecellē : bk. tecelle -1-
tağdir t. I/88/33
tecelle : Tecellî, kader, tâlih. -1-
t. I/88/42
tecih : Ne olduğu bilinmeyen (kimse). (?)
-1-
t. edemen I/122/50
tecribeli : Tecrûbeli, yaptığı işte tecrûbe kazanmış, birçok olayla karşılaşmış ve bunlardan ders alıp olgunlaşmış, görmüş geçirmiş, deneyimli. -1-
t. II/08/36
tedirgin : Rahatı ve huzûru kaçmış. -1-
tedirgin ol- : Rahatı, huzûru kaçmak, huzursuzluk duymak.
t. olsun I/95/72
tedirginniK : Tedirginlik, tedirgin olma durumu, huzursuzluk. -1-
t. II/09/92
tef : Parmakla vurulmak sûretiyle çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrâfına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan ibâret mûsikî âleti, dâire. -5-
t. I/15/86, II/15/16, II/34/21
t.+ i I/101/63
tēf : bk. tef -1-
t. II/15/16
tefe : Dokuma tezgâhında tarağı tutan ağaç veya metal parça. -1-
t.+ yi I/87/102
teFeci : Yüksek fâizle ödünç para veren kimse, murâbahacı. -1-
t. II/04/78
TeFeg : bk. tefeK -1-
uFağ T. I/158/46
tefeK : *Ufak tefek* söyleyişinde geçer. -5-
ufağ t. I/85/53
ufağ t. I/71/71
ufağ t. I/119/80, I/119/81
tefter : bk. defter -1-

t. I/35/60
teg :bk. tek¹ -5-
t. I/149/57
bi t. I/152/124, II/28/43
teK t. I/111/60
Tégne : bk. teKne -1-
T.+ lède II/12/35
tehne : 1. Tenhâ, ıssız, içinde az insan bulunan (yer). -4-
t.+ ce I/36/19
t.+ de I/36/69
t.+ yîdi II/23/38
2. Yoğun olmayan, uygun (zaman).
t. II/33/80
tek : 1. Bir, biricik, yegâne, eşi olmayan. -65-
t. I/06/106, I/07/106, I/07/36, I/122/68, I/126/02, I/27/23, I/35/61, I/40/51, I/46/92, I/54/59, I/94/02, II/04/43, II/13/36, II/25/03, II/39/121
bi t. I/113/40, I/14/27, I/94/67, II/02/48
bir t. I/69/69
t.+ iz I/106/07
2. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Aynı işi gören nesnelere her biri.
t.+ i I/40/51, I/58/39
t.+ ini I/27/26
tek baş (başına) : Yalnız olarak, kendi başına, yalnız.
t. baş oluyor II/01/61
t. başına I/82/05
t. başına II/33/37
tek tek : Birer birer, bir bir.
tek t. I/03/51, I/111/64, I/111/65, I/23/23, I/54/14, I/97/21, I/97/22, II/10/57, II/32/33, II/38/32
t. teK I/03/51
t. teg I/111/60
t. tek I/111/64, I/111/65, I/23/23, I/54/14, I/97/21, I/97/22, II/10/57, II/32/33, II/38/32
t. tek yapâsan I/40/50
tek t. yapâsan I/40/50
tek tük : Az, seyrek.
t. tük I/39/91
t. tük I/61/47, II/32/117
ték : bk. tek¹ -1-
t. I/64/123
tek tekerli : Tarım işlerinde kullanılan bir

tekeri bulunan motorlu araç. -1-
t. I/74/51
teKabül : Karşılık olma, karşılama, yerini tutma. -1-
t. ediyo I/92/48
teKad : Tâkat, bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman. -1-
t.+ ım I/15/44
tekbir : İslâm dininde Allah'ın büyüklüğünü belirtmek için söylenen "Allâhu ekber" sözü. -3-
tekbir al- : Tekbir okumak.
t. ala ala I/123/18
t. ala I/125/80
tekelê : <tekerlek+i -1-
t.+ ni I/27/25
tekelleme : Tekerleme, bir dilin özelliklerinden olan, hoş, şartıcı, basma kalıp söyleyiş. -2-
t. I/47/37
t.+ yi I/47/35
teker : Tekerlek. -4-
t. I/68/73
t.+ i I/155/99
t.+ leriñ I/68/73
t.+ li I/153/16
teker : bk. teker -1-
t. I/71/27
tekerlek : Bir mil etrafında dönen ve taşıtların yol almasını sağlayan kalın bir çember şeklindeki parça. -1-
t.+ li I/121/116
tekerli : <tekerlek+i -1-
t.+ de I/68/71
tekir : kedi adı -1-
t. II/31/36
tekká : bk. tekKe -1-
t.+ niñ II/16/96
tekKe : Bir tarıkata mensup dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği şekilde yaşadıkları yer, dergâh. -15-
t. I/114/06, I/147/22, I/95/20, II/28/42, II/28/45, II/28/46
t.+ niñ I/114/06, I/147/22
t.+ si I/147/24
memed efendi t.+ si I/147/24
t.+ yi I/122/30, I/147/34, II/28/47, II/28/48
tekke : bk. tekKe -1-
t. I/122/29

tekki : bk. tekKe -1-
t.+ ye I/79/62

teklî - : Teklemek, sık fideleri seyrekleştirmek. -1-
t.- cez I/145/38

teklif : Bir hususta yapılması veya yapılmaması düşünülen şeyler hakkında başkalarına görüş sunma, öneride bulunma. -1-
teklif et- : (Bir kimseye bir şeyin olması veya bir şeyi yapması için) Öneride bulunmak.
t. etTi I/125/24

tekmil : Bütün, eksiksiz. -1-
tam t. I/147/50
t.+ ye I/70/42

teKne : Türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap. -14-
t. I/07/103, I/148/09, I/153/21, II/12/32
t.+ de I/153/22, I/30/23
t.+ lē I/30/22, II/12/35
t.+ lēde I/102/47
t.+ niñ I/70/36, I/70/39
T.+ niñ I/79/85
t.+ ye II/37/121
t.+ yi I/153/22

teknē : bk. teKne -2-
t.+ den II/37/65

tekné : bk. teKne -2-
t. I/73/16

tekni : bk. teKne -1-
t.+ ye I/103/47

tekni : bk. teKne -1-
t. II/08/115

teKrā : bk. tekrar -1-
t. II/07/77

tekrar : Aynı olay, iş yâhut eylemin yeniden bir veya daha çok defa meydana gelişi, yine, yeniden, bir daha. -32-
t. I/118/17, I/122/07, I/132/29, I/142/53, I/142/61, I/148/38, I/152/59, I/156/20, I/158/18, I/33/72, I/40/50, I/55/26, I/58/32, I/70/28, I/70/29, I/70/31, I/70/40, I/73/63, I/74/64, I/74/67, I/74/68, I/74/80, I/79/57, I/79/62, I/82/04, I/95/126, II/23/192, II/23/200, II/34/04
T. I/152/09

tekrāğ : bk. tekrar -2-
t. I/142/50, I/32/74

tekrār : bk. tekrar -1-
t. I/71/34

tekrār : bk. tekrar -1-
t. I/75/76

tekrarda : bk. tekrardan -1-
t. I/40/48

tekrardan : Tekrar. -4-
t. I/152/116, I/152/137, I/152/53, I/82/21

tel : 1. Çeşitli mâdenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne. -11-
t. I/55/05, I/55/06, I/55/11
t.+ e II/18/25
t.+ i II/18/25, II/30/71
çamaşır t.+ ini I/97/16
t.+ iñ I/97/17
t.+ lē II/30/81
t.+ lere I/97/15

2. Gelinlerin başına takılan uzun, ince, parlak beyaz nesne. -6-
t.+ ini I/148/25
t.+ leri I/70/78
t.+ li I/161/34, II/39/139
t.+ li pullu II/39/157
t.+ li sarğa I/161/31

3. Ev, bahçe vb. etrafına sınırı belirlemek ve içerideki alanı çeşitli dış etkilerden korumak amacıyla çekilen korunak, çit. -3-
t. çevirdilē II/01/85
t. çevirmezken I/122/19
t.+ i çevirdiK I/122/20

4. Böyle bir nesneden kafes şeklinde örülmüş levha. -2-
t. I/28/42
t.+ lēden I/28/42

telaş : Belli bir sebepten meydana gelen heyecanla karışık acele. -1-
t. I/66/36

telāşa : bk. telāşe -1-
t.+ sı I/28/38

telāşe : bk. telāşe -2-
t.+ ñe I/79/95
t.+ si I/79/92

telāşe : Telāş. -3-
t.+ leri I/112/82
t.+ miz I/03/85, I/130/32

telef : Yok etme, mahvetme, öldürme. -1-
1-

- telef ol-** : Mahvolmak, ölmek.
t. oldu II/31/16
- telefon** : Alıcı vericiler aracılığıyla uzaktan konuşmayı sağlayan âlet. -26-
t. I/113/26, I/154/46, I/33/135, I/35/15, I/47/31, II/16/106
t.+ lâ II/34/25
t.+ nâ II/16/105, II/16/107, II/34/24
t.+ nan I/102/32
t.+ suz I/76/88
t.+ u I/52/87
t.+ umu I/139/23
t.+ umuz I/70/75
- telefon aç- (et-)** : (Konuşmak üzere) Birini telefonla aramak.
t. açālā I/33/136
t. āçālā I/33/135
t. açıveri II/20/80
t. açıve I/84/04
t. açTı I/83/79, II/38/44
t. eder I/116/54
t. êderdi I/113/69
t. et I/91/83
t. etmēnce I/80/20
t. etTiydi I/39/100
- telefun** : bk. telefon -1-
t. çalıyoru I/65/29
- televizon** : bk. televizyon -1-
t.+ u çıkarmāzsañız II/03/44
- televiz** : bk. televizyon -1-
t.+ lēde I/79/89
- televize** : bk. televizyon -1-
t.+ de I/79/17
- televizon** : bk. televizyon -14-
t. I/145/95, I/38/70, I/59/65, I/59/75
t.+ a I/48/65, I/53/53, II/39/04
t.+ a cıKıcām II/03/14
t.+ da I/10/43, I/111/58
t.+ dı II/28/89
t.+ ı II/28/90
t.+ u I/38/70
t.+ uñ I/59/88
- televizōn** : bk. televizyon -1-
t.+ u II/03/15
- televizyon** : Hareketli veya sâbit resimlerin kalıcı olmayan görüntülerinin elektromanyetik dalgalar yoluyla renkli veya beyaz olarak yayını. -8-
t.+ a verisiñiz II/37/41, II/37/42
t.+ da I/84/25, II/34/78
t.+ nâda I/49/53
t.+ nar I/41/50
t.+ u I/76/87
t.+ umuz I/76/81
- televizyon** : bk. televizyon -1-
t. I/76/86
- televizyōn** : bk. televizyon -1-
t.+ a I/78/10
- televizzon** : bk. televizyon -14-
t. I/34/44, II/11/50
siyah beyaz t. I/34/42
t.+ dān II/11/49
t.+ nâ I/09/54, I/59/61, I/59/72
t.+ nâda I/08/108, I/146/59
t.+ narı II/28/56, II/28/82, II/28/89
t.+ u I/34/44, I/41/50
- televizzōn** : bk. televizyon -1-
t. I/59/60
- televon** : bk. telefon -3-
t. I/45/10
t. edellē I/37/44
t. ettilē I/45/13
- televun** : bk. telefon -1-
t. II/22/19
- televuzon** : bk. televizyon -1-
t.+ da I/26/30
- televúzon** : bk. televizyon -1-
t.+ nâ I/08/47
- televuzun** : bk. televizyon -1-
t. I/138/12
- televüzon** : bk. televizyon -10-
t. I/24/39
t.+ a I/114/46, I/121/122, I/25/03
t.+ da I/21/46, II/25/108
t.+ nâ I/75/54, I/75/55
t.+ narđa I/111/51
- televüzōn** : bk. televizyon -1-
t. I/75/54
- televüzun** : bk. televizyon -3-
t.+ da I/26/42
t.+ narda I/26/39
- televüzyon** : bk. televizyon -2-
t. I/91/54
t.+ da I/98/94
- televüzyon** : bk. televizyon -1-
t. I/47/31
- televüzzon** : bk. televizyon -2-
t. II/11/52
t.+ uñ I/10/17

teléfón : bk. telefon -5-
t. ederin I/143/64, I/143/65,
I/143/66
t. ediyon I/143/69
t. etceñ I/80/55
telğıraf : Kararlaştırılmış işâretlerin elektrik yoluyla bir merkezden diğer bir merkeze gönderilmesi sûretiyle yazılı haber ve belgelerin iletilmesini sağlayan haberleşme sistemi. -2-
telğıraf çek- : Telgrafla haber göndermek.
t. çekdik I/138/120
t. çekiyoruz I/138/119
telifon : bk. telefon -4-
t. etTi I/112/43
t. geldi I/112/42, I/112/43
t.+ u I/112/46
tēlikeli : Tehlikeli, Bir tehlike doğurabilecek durumda olan, korkulu. -1-
t. I/12/42
telime : Teleme, kestirilmiş süt. -1-
t.+ si I/129/14
telivon : bk. telefon -1-
t.+ u II/01/40
telli : Teli olan, telle süslenmiş. -4-
t. I/161/34, II/39/139
t. pullu II/39/157
t. sarğa I/161/31
tellik : bk. terlik-2-
t. I/03/61, I/47/47
telōzon : bk. televizyon -1-
t.+ umu II/29/80
telsiz : Telsiz telefon, telsiz telgraf. -1-
t.+ ine II/16/105
temam : bk. tamam¹ -6-
t. I/04/71, I/116/08, I/116/38,
I/124/22, I/137/15, I/138/70
bk. tamam⁷ -1-
t. I/113/13
bk. tamam² -1-
t. olduktan I/113/19
temāmen : bk. tamāmen -1-
t. I/24/54
tembelli : Tembellik, tembel olma durumu. -1-
t.+ ye I/152/55
tembī : bk. tembih -1-
t. ettin I/45/55

tembih : Bir şeyin yapılıp yapılmamasını, şöyle veya böyle yapılmasını söyleme ve bunu üzerinde durarak hatırlatma. -1-
tembih et- : Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını söylemek, sıkı sıkıya ısmarlamak.
t. etmişin I/69/50
temek : Ahırdaki gübreyi dışarı atmak için kullanılan kapaklı veya kapaksız delik, pencere. -1-
t. I/10/114
temel : Bir binânın üzerine oturduğu toprak altında kalan duvarları. -3-
t.+ ler I/149/54, I/149/56, II/04/14
temelli : 1. Kalıcı, dâimî, geçici olmayan, sürekli. -7-
t. I/158/10, I/16/61, I/18/44,
I/46/120, I/46/121, I/72/27
2. Büsbütün, tamâmen.
t. I/38/53
temenni : bk. temelli¹ -1-
t. I/18/44
temeşir : Tebeşir, çizdiği yerde iz bırakan beyaz veya açık renkli, gevrek, kolay parçalanan, içinde biraz kil bulunan kireçten ibâret maddeden yapılan, kara tahta, duvar vb. yerlere yazı yazmakta kullanılan ufak çubuk. -1-
t. I/61/50
temez : bk. temiz -1-
t. II/29/42
temin : bk. demin -1-
t. I/47/65
teminç : bk. demin -1-
t.+ den I/86/53
temiS : bk. temiz -5-
t. I/123/46, I/95/06, I/95/09
t.+ cecik I/87/56
t.+ çe II/32/137
temiSceciK : Temizce, tertemiz. -1-
t. I/123/47
temisÇe : bk. temizÇe -1-
t. I/31/24
temisÇeciK : bk. temiSceciK -1-
t. I/123/46
temiz : Kirli, lekeli, pis ve bulaşık olmayan, pâk. -15-
t. I/102/38, I/102/57, I/148/56,
I/26/72, I/49/16, I/49/17, I/60/12, I/74/81,
I/76/76, II/05/60, II/33/12

t.+ ce I/49/73, II/23/200
t.+ di I/91/59
tēmiz : bk. temiz -1-
t. I/129/21
tēmiz : bk. temiz -6-
t. I/44/36, I/44/38, II/08/40
tēmiz T. I/109/07
t. Tēmiz I/109/07
temizÇe : Temizce, temiz bir biçimde. -1-
t. I/83/03
temizle - : Temiz duruma getirmek, kirlerden, zararlı maddelerden arıtmak. -12-
t.- diK I/10/104
t.- nsin I/44/76
t.- ŋ I/10/102, I/44/77
t.- r I/124/22, I/128/38
t.- rdik I/128/37
t.- riz I/60/24, II/32/35
t.- ycen I/99/26, I/99/28
t.- yiverirİS I/06/76
temizlê - : bk. temizle- -1-
t.- yyon II/18/13
tēmizle - : bk. temizle- -1-
t.- ninÇe I/122/49
temizlen - : Temizlemek işi yapılmak, temiz duruma getirilmek. -1-
t.- iyo I/49/19
temizletdir - : Temizletmek, temizlemek işini başkasına yaptırmak. -1-
t.- iyōn II/33/05
temizli - : bk. temizle- -3-
t.- cēme II/22/41
t.- yorduk I/16/27
t.- yosun I/85/21
temizlî : <temizlik+i -3-
t.+ mi II/22/01
t.+ ŋi I/35/20
t.+ ŋi yapıyosun I/105/07
temizlig : bk. temizlik -1-
t. II/33/11
temizlik : Temizleme, temiz duruma getirme işi. -1-
t. I/53/67
temizliKci : Temizlik işini yapan kimse. -2-
t. I/16/26, I/16/28
temizlime : Temizleme, temizlemek işi. -1-
t. yapıyuru II/22/51

temmuS : Temmuz, yılın hazîran ile ağustos ayları arasındaki otuz gün çeken yedinci ayı, yaz aylarının ikincisi. -2-
t. II/30/16
t.+ uŋ I/54/24
temsil : 1. Söz gelişi, meselâ. -8-
t. I/101/30, I/88/14, I/88/70, II/01/57, II/02/81, II/02/96
2. Radyoda oynanmak üzere yazılmış eser, piyes.
t.+ ler I/34/40
têmsil : bk. temsil¹ -1-
t. II/02/61
tencere : İçinde yemek pişirilen kapaklı mâdenî kap. -4-
t.+ de I/105/41
t.+ niŋ II/11/59
t.+ ye I/96/53
t.+ yi II/34/104
tencerê : bk. tencere -1-
t.+ len II/37/116
tencêre : bk. tencere -1-
t.+ de II/32/75
têncere : bk. tencere -1-
t.+ ye I/44/77
tenceri : bk. tencere -2-
t.+ de I/42/34
t.+ ye I/36/50
tencire : bk. tencere -6-
t. I/100/23, I/150/39
t.+ de I/04/36, I/28/39
t.+ mde I/42/48
t.+ yle I/90/81
tencirê : bk. tencere -1-
t.+ deKini I/100/30
tenciri : bk. tencere -3-
t.+ lerinen II/33/55
t.+ mi I/42/47
t.+ ye I/148/57
tenciye : bk. tencere -1-
t. I/98/50
tenÇiri : bk. tencere -1-
t.+ de I/98/90
tene : bk. tane¹ -17-
t. I/04/09, I/14/69, I/108/36, I/131/18, I/140/28, I/158/61, I/39/29, I/56/50, I/66/44, II/14/90, II/37/50
T. I/134/49, I/77/76, II/05/84
t.+ cûK I/02/29
t.+ si I/56/67

T.+ si I/22/35
tenē : bk. tane¹ -2-
 t. I/119/17, I/39/100
tenegi : bk. teneke -1-
 t.+ Si I/155/32
teneke : Yumuşak çelikten yapılma, üzeri kalay kaplı ince saç ve bu maddeden yapılmış olan. -21-
 t. I/145/88, I/25/26, I/54/52, I/68/46, II/32/106
 t.+ ğinen I/110/39
 t.+ den I/64/68
 t.+ lēn I/50/77
 t.+ lēnde I/48/12
 t.+ lēnen I/153/69
 t.+ ler I/131/41
 t.+ lere I/67/69, I/70/60
 t.+ leri veridi I/141/23
 t.+ lerinen I/21/24
 t.+ ye I/102/42
 t.+ yi I/145/30
 t.+ ynen I/50/64, I/50/76
tenekē : bk. teneke -2-
 t. I/02/57, I/02/59
tenēke : bk. teneke -1-
 t.+ de I/71/54
tenekeme : Terekeme, çoğunlukla Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayan bir halk. -3-
 t. II/23/146, II/23/147
teneki : bk. teneke -1-
 t. II/28/05
tēñeki : bk. teneke -1-
 t.+ den II/21/71
tenevüs : Teneffüs, okullarda ders arasında dinlenme zamânı. -1-
 t.+ den I/75/73
tenevüz : bk. tenevüs -1-
 t.+ e I/75/73
tenezil : Tenezzül, gönül alçaklığı, kibirsizlik. -1-
tenezil it- : (Kendi seviye ve haysiyetine aykırı düşen bir şeyi) Kabul etmek, (alçaltıcı bir duruma) râzı olmak.
 t. itmez II/01/39
tenike : bk. teneke -2-
 t. I/151/12
 t.+ yle I/151/12
teniki : bk. teneke -1-
 t.+ lēnen I/152/43
tepe : 1. Etrâfındaki arâziden daha yüksek

olan, genellikle yüksekliği birkaç yüz metreyi geçmeyen yeryüzü biçimi, küçük dağ. -8-
 t. I/60/15, II/23/152
 t.+ dîmişTi II/23/152
 t.+ den I/117/10
 t.+ nin I/68/62
 t.+ niñ I/68/60
 2. İnsan veya hayvanın başının üst kısmı, iki kulak arasındaki bölümü.
 t.+ si aşmadan I/149/52
 3. Bir şeyin en yüksek kısmı, en üstteki bölümü, uç kısmı.
 t.+ sine I/05/26
 4. Yukarı, üst.
tepē : bk. tepe¹ -1-
 t. I/92/40
tepelik : Tepelerle kaplı olan, tepeleri çok olan (yer). -1-
 t. I/41/21
tepi : ebe'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
 ebiye t.+ ye I/110/29
Tepo : bk. depo -1-
 T. I/142/39
tepse : bk. tepsi -4-
 t.+ niñ II/33/66, II/33/70, II/33/71
tepsi : İçinde börek, tatlı ve bâzı yemekler pişirilen, derinliği az, kenarlı düz kap. -30-
 t. II/37/95, II/39/53, II/39/74
 t.+ de I/88/44
 t.+ di II/33/71
 t.+ ler I/59/25
 t.+ lerde I/90/13
 t.+ lerden I/90/13
 t.+ lere I/100/11, I/100/15, I/100/28, I/100/33, I/51/49, I/90/12
 t.+ niñ II/39/43
 t.+ ñ II/39/75
 t. yapcağsan II/39/65
 t.+ ye I/111/31, I/31/06, II/15/122, II/39/66, II/39/70, II/39/71
 t.+ yē II/39/43, II/39/52
 t.+ yi I/148/60, II/33/70, II/33/79, II/39/31, II/39/43
tepsi : bk. hepsi -1-
 t.+ ni I/42/27
tēpsi : bk. tepsi -1-
 t.+ yi II/15/118
ter : Deriden sızan, kendine has kokulu,

yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı. -1-
t.+ ini I/58/72

terāvi : Ramazanda yatsı namazından sonra kılınan yirmi rekâtlık namaz. -1-
t.+ mize I/38/21

terayā : bk. tereyağı -1-
t.+ nan I/132/20

terbiye : İstenilen şekilde yetişmesini sağlamak için bir kimseye gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitime işi sonunda elde edilen ve kişinin davranışlarında, diğer insanlarla olan ilişkilerinde görülen ölçülü ve ince davranış biçimi. -1-
t. I/120/50

terbiyesiz : Terbiyesi olmayan, toplum kurallarına aykırı davranan. -1-
t. I/47/53

tere : Turpgillerden, yapraklarından salata yapılan ve çeşitli türleri bulunan baharlı bitki. -4-
t. I/32/20, II/19/142, II/36/12
t.+ yi II/19/145

Tere : bk. dere -1-
T.+ lere I/01/101

terefi : bk. terāvi -1-
t.+ de I/74/44

tereya : bk. tereyağı -1-
t.+ nnan II/39/53

tereyā : bk. tereyağı -8-
t. I/132/48, I/41/88, I/98/98
t.+ ۲۱ I/01/59
t.+ da I/132/17
t.+ nı I/131/35, I/60/70

tereyağı : Sütten elde edilen tâze yağ. -4-
t. I/102/48, I/96/57
t.+ nı I/96/55
t.+ nı I/96/52

terg : bk. terK -1-
t. ediyêler I/05/36

teriyā : bk. tereyağı -5-
t. II/33/72, II/39/34
t.+ ۲۱ I/01/59
t.+ larımız II/33/62
t.+ nı II/39/34

terK : Birakma. -5-
beşden t. I/156/16

terK et- : (Bir yer veya kimseyi) Bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

t. ediyelar I/05/66
t. et I/05/36
t. etTik I/101/03
t. etTim I/101/03

terlik : Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisi. -1-
t. II/25/64

tērmik : Isı ile ilgili. -1-
t. II/23/21

ters : 1. Bir şeyin yüz kabul edilen tarafının aksi, içe gelen tarafı. -4-
t.+ leyi I/138/101
t.+ leyî I/138/100
2. Aşağıda olması gereken kısım yukarıda, yukarıda olması gereken kısmı aşağıda olacak şekilde.
t. I/73/53
3. Hoşlanmama, beğenmeme, anlaşamama durumu.
t.+ iS I/12/44
4. (İnsan için) Huysuz, aksi.

ters : bk. ters² -1-
t. I/106/19

tērs : bk. ters⁴ -1-
t. I/48/20

tertemis : bk. tertemiz -5-
t. I/01/86, I/11/49, I/128/39, I/69/106, II/08/126

tertemiz : Çok temiz, tamâmıyla temiz, pak. -6-
t. I/128/30, I/44/37, I/62/27, I/68/40, I/68/41, II/07/134

tērtemiz : bk. tertemiz -3-
t. I/102/44, I/54/51, II/07/134

tertib : bk. tērtiP¹ -1-
t.+ ü II/32/114

tērtiP : 1. Çeşitli unsurlardan bir bütün meydana getirme ve bu şekilde meydana gelen bütün. -1-
2. Sıra, düzen.
tērtiP düzen : Bir işin sıraya ve düzene konulmuş hâli.
t. düzen II/32/117

tertipli : Düzenli, derli toplu. -1-
t. II/20/07

tertiplî : bk. tertipli -1-
t. II/29/43

terzi : Elbise biçip diken ve bunu meslek edinen kimse. -2-

t.+ den I/78/54
t.+ ye I/78/54
tērzi : bk. terzi -1-
t. II/04/28
tesādüF : Rastlama sonucu olarak. -
1-
t. II/16/45
tesbi : bk. tesbik -1-
t.+ ynē I/06/133
tesbi : bk. tepsi -5-
t. I/111/29, I/111/40
t.+ leri I/116/56
t.+ lerimiz I/116/16
t.+ ye yapmıyoz I/111/63
tesbik : Tespih, Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 tâneden meydana gelen dizi. -2-
t. I/06/132
t.+ leri I/06/134
tēsir : Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki. -2-
tēsir et- : (Bir şey diğer bir şey üzerine) Etki yapmak, etkilemek.
t. etmiyoz I/45/60
t. itTiydi I/21/84
teslim : Bir şey veya birini bir makam veya kimseye verme, götürüp verme. -
8-
teslim al- : Teslim edilen bir şeyi almak.
t. al II/38/44
t. alırdı II/23/85
teslim et- : (Bir şeyi) Verilmesi gereken yere vermek, bırakmak.
t. edip I/61/17
t. etmeye I/123/19
t. idēr II/20/83
t. idēğ I/74/18
t. ideriz I/62/34
t. itmē_e I/39/49
tēslim : bk. teslim -1-
t. idē II/08/88
tespi : bk. tepsi -6-
t. ekmē I/116/12
t. yapıyóz II/11/30
t.+ niğ II/16/91
t.+ ye I/111/44, I/129/65

t.+ yi I/111/44
tespī : bk. tepsi -1-
t.+ lere I/106/21
tēstek : bk. desteK -1-
t. II/38/115
teş : Büyükçe bakır leğen. -2-
t.+ lárınan I/25/67
t.+ lerde I/11/49
teşekkür : Yapılan bir harekete karşı memnûniyetini gösterme, minnetini bildirme. -4-
teşekkür ederim (ederiz) : Verilen bir şey veya yapılan bir hareket karşısında memnûniyet ve minnet bildiren klişe söyleyiş.
t. éderim I/16/62
t. ederiS II/29/107
t. ideriz I/31/70, II/33/81
teşekkür : bk. teşekkür -1-
t. éderim I/143/27
teşkilât : Düzenleme, tertip etmeyle ilgili işler, organizasyon. -3-
t.+ ı II/09/50
t.+ ından II/09/73
t. yapârdık I/58/88
tevek : bk. tefeK -2-
uFağ t. I/41/92
uFağ t. II/04/69
tey : bk. ta -1-
t. II/14/14
teyip : Teyp, Manyetik bir bant üstüne sesleri kaydeden ve istenince dinlenmesini sağlayan cihaz. -3-
t. II/12/73
t.+ lē II/37/48
t.+ leğ II/37/48
teySe : bk. teyze¹ -1-
t.+ mdi II/06/83
teyze : 1. Bir kimseye göre annesinin kız kardeşi. -10-
t.+ lēm I/141/26
t.+ min I/09/70
t.+ miğ I/49/33, I/49/35
t.+ miz I/119/29
t.+ ni I/42/59
t.+ sigile I/38/31
t.+ yiğ I/18/67
2. Anne yaşındaki kadınlar için kullanılan seslenme sözü. -4-
t. I/139/33, I/139/38
sevgi t. I/139/39

t.+ cim I/137/31
t.+ cīm II/29/01
zēynep t.+ ʔe I/42/78
tēyze : bk. teyze¹ -4-
t.+ lēm I/59/12
t.+ si I/44/17
t.+ siniḡ II/23/97
bk. teyze²
t. I/37/37
tez : Çabuk, hemen. -5-
t. I/127/46, I/127/50, I/127/51,
I/42/63, I/45/43
tez - : gez-'e benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
gezdim t.- dim I/122/41
tēzdin : Tezden, hemen, çabuk, tez elden,
tez. -1-
t. I/08/39
teze : bk. tāze -4-
t. I/79/96
t.+ ce I/79/95, I/79/96
t.+ sine II/32/90
tēze : bk. teyze² -2-
t. II/25/101, II/25/106
tezeK : Bâzı yerlerde yakıt olarak
kullanılan kurutulmuş sığır tersi. -
10-
t. I/10/113, I/106/40, I/121/10,
I/129/66, I/130/39, I/137/64
t.+ leri I/06/46
t.+ lerini yapardık I/96/45
t. yapardık I/96/45
tēzek : bk. tezeK -1-
t. II/15/77
tezgâ : < tezgâh+ı -1-
t.+ m I/87/105
tezgâh : Dokumacıların halı, bez vb.
dokudukları âlet. -2-
t.+ a I/87/111
t.+ da I/87/100
tezgâh : bk. tezgâh -1-
t.+ a I/87/101
Tı : bk. da -1-
T. II/07/25
tık : Hemen, anında, tık diye. -2-
t. II/28/18, II/28/60
tıK tıg : Arka arkaya sert bir yere küçük
bir nesne ile vurulduğu zaman çıkan sesin
çıkması. -1-
t. tıg I/138/102
Tıkanıklı : <tıkanıklık+ı Tıkanık olma

durumu, iyi işleyememe. -1-
damar Tıkanıklı: Atardamar veya
toplardamar kanının pıhtılaşması veya yağ
parçacıklarının oluşması sonucunda
meydana gelen tıkanma, emboli.
damar T. II/29/22
tıkıdadak : Sert bir yere küçük bir nesne ile
vurulduğu zaman çıkan tık sesi. -1-
t. I/33/78
tıkır tıkır : Sert ve kuru, takır takır. -
2-
tıkır t. I/27/77
t. tıkır I/27/77
tıkırda - : Tıkır tıkır ses çıkarmak, tıkırtı
çıkarmak. -2-
t. I/27/78
t.- r I/27/77
tıkırtı : Bir yere çarpan bir şeyin çıkardığı
hafif ve ince ses, tıkırdama sesi. -1-
t.+ sı II/18/16
tıklât - : (Özellikle kapıya) Hafifçe
vurmak. -1-
t.- dı II/25/99
tınam : bk. tamam² -1-
t. I/10/03
tınaz : Yığın. -5-
t. I/130/13, I/155/21, I/70/09,
I/91/70
önüm nohut kavırır arkam t. savırır
II/19/155
tingır : Sahan, tencere vb. mâdenî şeylerin
düşünce çıkardığı ses. -2-
tingır t. I/59/15
tingır t. tıngır I/59/15
tıp : Tıp Fakültesi. -5-
t.+ a I/42/25
t.+ ta I/42/25, I/45/68, I/67/23,
I/95/03
tır : Genellikle uluslararası kara yolu
taşımacılığında kullanılan, dingil sayısı
fazla olan uzun kamyon. -1-
t.+ ıḡ I/14/66
tırabzon hurması : Abanozgillerden, ana
yurdu Çin ve Japonya olan, yurdumuzda
daha çok Karadeniz bölgesinde yetişen,
boyu 15 metreyi bulabilen ağacın turuncu
renkli, etli ve sulu, ham iken kekre,
olgunlaşınca tatlı olan portakal
büyüklüğündeki meyvesi. -1-
t. I/32/101
tırafık : Trafik, kara, deniz ve hava ulaşım

taşıtlarının kendilerine ayrılan yollar üzerindeki gidiş gelişi, seyrüsefer. -
2-

trafik gāzāsı : Trafikte gerçekleşen, maddi hasar, yaralanma veya ölümlle sonuçlanan kaza.

t. gāzāsı I/52/51

t. gāzasından I/132/08

trağdör : bk. trağTör -2-

t. I/56/45

t.+ üm II/02/80

trağtör : bk. trağTör -1-

t.+ nān I/150/16

trağtö : bk. trağTör -1-

t.+ lēnen II/21/78

trağTör : Traktör, tekerlekleri arāzi ve sürülmüş tarla gibi yumuşak zeminde hareket edebilen, genellikle çift sürmede kullanılan, arkasına römork takılarak kamyon vazîfesi gören motorlu taşıt. -
19-

t. I/150/08, I/23/72, I/41/67, I/41/68, I/41/83, I/49/46, I/50/73, I/62/18, I/68/50, II/10/47

t.+ le II/02/102

t.+ lēnen II/21/19

t.+ lerinen II/30/33

t. mırağtör I/156/26

t.+ úmuz I/150/21

t.+ ümüz I/93/40

t.+ üñ II/02/102

trağtür : bk. trağTör -1-

t. I/41/66

tramvay : Tramvay, iki ray üzerinde hareket eden, elektrik enerjisini raylarla direkler arasına gerilmiş teller vâsıtasıyla alan şehir içi yolcu taşıtı. -1-

t. I/60/58

traş : Saç veya sakalı kesme işi, yülüme. -2-

traş et- : (Birinini) Saç, sakal, bıyık veya saçlarını kesmek.

t. edellē II/23/91

traş ol- : Erkek saçını, sakalını kesmek veya berberde kestirmek.

t. olduğTan II/23/90

travik : bk. trafik -1-

t. gāzāsınan I/125/15

trfan : bk. tırpan -1-

t.+ nan I/135/30

tırfan : bk. tırpan -1-

t.+ nan I/135/29

tırm : bk. torun -1-

t.+ ım I/48/54

tırmā : <tırmık+a -1-

t. I/58/20

tırmık : Kabartılmış toprağın taşını, keseğini ayıklamak için kullanılan, seyrek dişli bir tarak biçimindeki tarım âleti. -
1-

t.+ lan I/155/14

tırnāz : bk. tırnaz -1-

t. yapārdığ I/39/77

tırpan : Ekin ve ot biçmekte kullanılan, uzunca bir sapın üzerine tutturulmuş, hafifçe kıvrık uzun çelik bıçak, büyük orak. -15-

t. I/112/76, I/112/78, I/41/39, I/47/30

el t.+ ıla I/73/08

t.+ la I/73/08

t.+ nan I/103/22, I/112/77, I/150/13, I/153/14, I/41/34, I/74/57

t.+ nān I/41/32, I/41/35

t.+ nār I/87/59

tırpan çal- : Tırpanlamak.

tırpán : bk. tırpan -1-

t. I/01/19

tırpanna - : Tırpanlamak, tırpanla biçmek. -2-

t.- dılar II/10/20

tırpaT : bk. tırpan -1-

t.+ lan I/155/14

Tışar : bk. dışarı -5-

T.+ da I/61/11

T.+ dan II/27/55, II/38/113

Tışarı : bk. dışarı -5-

T. I/155/91, I/72/78, II/33/19

sözüm T. II/34/65

T.+ ya I/153/118

tütüpür : Hiçbir şeysiz, eli boş, dımdızlak. -1-

t. I/52/20

ti - : bk. de- -2-

t.- miş II/25/23

Ti : bk. da -2-

t. II/38/09

T. II/33/19

tī : bk. ta -1-

t. I/48/52

ticāret : Kazanç elde etmek için yapılan mal ve ürün alım satımı, alış veriş. -

1-
t.+ i I/149/30
ticarî : bk. ticârî -1-
t. II/09/62
ticârî : Ticâretle ilgili, ticârete âit. -
1-
t. I/149/30
tiftik : 1. Tiftik keçisinin ince uzun,
yumuşak ve parlak yünü -2-
t.+ Ten I/51/28
2. Tiftik keçisi, Ankara keçisi.
t. I/68/30
tik : bk. tek¹ -1-
bi t. II/12/36
Tik - : bk. dik- I -1-
T.- ilirdî I/146/58
Tik - : bk. dik- II¹ -6-
T.- ecez II/36/08
T.- ědin I/32/20
T.- ti I/33/40
T.- tik I/53/83
bk. dik- II² -1-
T.- erlerdi I/74/39
Tikdir - : bk. diKdir- -3-
T.- di I/76/40
T.- dik I/77/76
T.- iydik I/77/75
tiken : bk. diken -3-
t. I/08/98
t.+ ner I/08/101
tikencik : Dikencik, küçük diken. -
1-
t. I/08/101
tiki : Küçük doğranmış, kuşbaşı et
kavurması. -1-
t. I/03/108
tikil - : bk. dikil- -1-
t.- inmezdi I/146/25
Tikilî : bk. dikili -2-
T. II/02/55, II/02/65
Tilki : Köpekgillerden, sivri burunlu, uzun
ve çok tüylü kuyruğu ve postu kürk olarak
kullanılan, kümeslere zarar veren,
sansardan büyük, çok kurnaz, yabanî,
memeli hayvan. -1-
T.+ lē I/33/80
tımışka : Kendirden yapılan ince sicim. (?)
-1-
t. I/33/03
timin : bk. demin -1-
t. I/35/50

tingır : bk. tıngır -1-
t. tıngır tıngır I/59/15
tiP : 1. Aynı cinsten olan varlıkların veya
nesnelerin temel niteliklerini kendinde
topladığı için o cinsin temsilcisi
durumunda olan örnek. -4-
t. I/91/07
t.+ e I/23/51
t.+ ini I/42/49
2. Görünüş, şekil.
t.+ i I/23/41
tirektör : bk. tırağTör -1-
t. I/108/41
tiren : Tren, bir veya birkaç lokomotif
tarafından çekilen vagonlar dizisi,
şimendifer. -20-
t. I/110/63, I/66/51, I/72/33,
I/85/09, II/01/58
t.+ den I/10/101, I/95/62
t.+ e II/01/52
t.+ i I/110/68, I/110/69, I/67/28,
II/01/46, II/01/57
t.+ inç II/01/63
t.+ nen I/74/47
t.+ ner I/66/48
t.+ neri I/67/28
t. yolun II/01/65
t. yolunü II/01/64
tirillon : Trilyon, milyon kere milyon ve
bu değerdeki para. -1-
t.+ narınan I/144/10
tısın - : Tiksinmek, (bir şeyi, özellikle bir
yiyeceği) iğrenç, kötü ve çirkin bularak
yemekten veya dokunmaktan kaçınmak,
iğrenmek. -1-
t.- irim I/52/94
Tişle - : Dişlemek, dişlerini geçirip
ısırmak. -1-
T.- dilē I/33/66
titire - : Titirmek, (birinden, bir şey veya
bir halden) korkmak, korkuya kapılmak.
-3-
t.- r I/137/28, I/137/29
titiz : Çok dikkatli davranan, en ince
ayrıntılara dikkat eden (kimse). -6-
t. I/120/07
t.+ di I/120/44, I/91/62
t.+ idî I/25/65
t.+ idi I/135/17
titreme : Bütün vücûdun veya bir organın
irâde dışı olarak şiddetle sarsılması. -

1-
t. I/50/09
tiv̄tī : <tiftik¹+i -1-
t.+ ni I/87/15
tivtig : bk. tiftik¹ -1-
t. I/87/49
tivtiK : bk. tiftik¹ -2-
t. I/87/15, I/87/48
tiv̄tik : bk. tiftik¹ -1-
t. I/87/49
t̄ivtik : bk. tiftik¹ -1-
t. I/87/50
tiyip : bk. teyip -2-
t.+ lē II/23/61
t.+ lēnen II/23/61
Tize : bk. teyze¹ -1-
T.+ mnen II/36/19
t̄ize : bk. teyze² -1-
t.+ ṅnē I/42/59
tizek : bk. tezek -1-
t. I/152/15
tōm : bk. toḥum -1-
t.+ unu I/54/29
to_um : bk. toḥum -8-
t. I/54/61, I/54/66, I/54/68
t.+ u I/49/34
t.+ unu I/49/34, I/54/12
tō_um : bk. toḥum -3-
t. II/38/19
t.+ ları II/38/19, II/38/20
tobaK : bk. tabaK -1-
t. I/119/48
toġ : bk. toK -1-
t. I/133/38
tōġa : bk. toyġa -3-
t. çorbası I/29/21, I/30/57, I/30/58
toġat : bk. toKat I -1-
t. vurmaz II/23/127
toḥum : Bitkilerde dōllenme sonunda
çiçekten sonra oluşan ve topraġa
gömülünce kendisinden yeni bir bitki
üreyen tâne. -2-
t.+ u I/49/08
t.+ unu I/96/35
tōhum : bk. toḥum -1-
t.+ dan I/54/29
toK : Yemek yeme isteġi ve ihtiyâcı
duymayan, yemek yemiş olan (kimse). -
1-
toK tut- : (Yiyecekler için) Uzun
süre açlık hissi duyurmama özelliġi

olmak.
t. tutar I/40/56
toKa : 1. Kayış, kemer vb.nin iki ucunu
baġlamaya ve belli bir genişlikte sâbit
tutmaya yarayan, türlü biçimlerde
yapılmış halka. -3-
t.+ lı I/41/29
t.+ sı I/41/29
2. Kadınların saçlarını tutturmak
veya süslenmek için kullandıkları bir süs
eşyâsı.
t.+ ları I/77/20
toKac : Çamaşır yıkamakta kullanılan,
tahtadan yapılmış yassı tokmak. -5-
t.+ ılan I/14/47
t.+ inan I/126/43, I/14/47, I/14/52
t.+ maṅ I/129/22
toKac : bk. toKac -3-
t.+ ı I/126/42, I/141/17
t.+ inan I/141/17
toKad : bk. toKat I -4-
t. atTı I/74/21
t.+ ı I/138/100, I/74/24
t.+ ı yimedim I/138/101
toKad : bk. toKat II -1-
t.+ ı I/153/35
toKaş : bk. toKac -2-
t. I/141/17
t.+ larımız I/129/16
toKâş : bk. toKac -1-
t.+ lâmız I/28/35
toKaşla - : Tokaçlamak, (çamaşır) tokaçla
dövmek. -2-
t.- rdık I/129/17
t.- rdıKdı I/126/43
toKaşlâ - : bk. toKaşla- -2-
t.- dıK I/107/41, I/107/42
toKâşle - : bk. toKaşla- -1-
t.- yyōduK II/21/62
toKaşlı - : bk. toKaşla- -1-
t.- yoz II/24/38
toKat I : El açıkken vurulan sille, şamar. -
5-
toKat vur- (at-) : (Birine) El içiyle
vurmak.
t. vurdu I/138/100, I/74/22
t. vurmam I/140/32
t. vurudu II/01/36
t. vuruvē I/74/24
toKat II : Hayvan aġılı. -1-
t.+ lıda I/15/31

- toĶat** : bk. toĶat II -1-
t.+ Ta I/15/31
- ToĶdor** : bk. doĶtor -2-
t.+ a I/147/08
T.+ a I/33/18
- toĶdör** : bk. doĶtor -1-
t.+ lā I/160/29
- ToĶdur** : bk. doĶtor -15-
t. I/123/58, I/37/36, I/47/19,
II/05/66, II/05/67, II/05/78
T. I/37/35, II/05/67, II/20/30
t.+ a I/112/36, I/45/18
T.+ a I/37/35, I/58/75
t.+ lā I/47/19
t.+ ları I/43/02
- toĶlu** : Bir yaşına girmiş kuzu. -4-
t. I/105/61, I/131/24
t.+ nuĶ I/105/61
t.+ ysa I/125/87
- toĶlü** : <tokluk+u: Tok olma durumu. -
1-
bo_ az t.+ na I/85/17
- toĶmā** : <toĶmak+ı -3-
t. I/87/114
t.+ nan I/49/09, I/49/10
- toĶmak** : Ağaçtan yapılmış iri çekiç. -
2-
t.+ lā I/152/114
t.+ lāmız I/70/27
- toĶTor** : bk. doĶtor -4-
t. I/83/76
t.+ a I/83/13
t.+ ları I/83/77
t. muĶtur I/58/74
- toĶTör** : bk. doĶtor -1-
t. I/95/03
- toĶtur** : bk. doĶtor -3-
t.+ a I/45/13, I/45/59
t.+ a moĶtura I/48/46
- toĶu** : bk. toĶa² -1-
t.+ ları II/08/57
- ToĶuz** : bk. doĶuz -1-
T. II/19/23
- Tolaş -** : bk. dolaş¹ -1-
T.- ırlā II/34/73
- tolu** : bk. dolu II -1-
t. I/69/101
- tōlu** : bk. dolu II -1-
t. mōlu II/19/24
- tōm** : bk. toĶum -3-
t. II/38/16
- t.+ u II/38/26, II/38/29
- tomat** : bk. domates -1-
t. salçası II/18/08
- tomates** : bk. domates -3-
t. I/84/17
T. II/35/14
t.+ lēmize I/32/49
- tomatēs** : bk. domates -1-
t. I/105/56
- Tomatēs** : -2-
T. I/84/40
T.+ i I/84/39
- Tomatis** : bk. domates -21-
t. I/102/63, I/106/10, I/134/53,
I/44/66, II/07/85, II/29/51, II/39/100
T. I/133/33, I/32/50, II/20/41
t. ĶaĶı yapıyoz II/29/60
t.+ e II/29/50
t.+ i I/45/74
t.+ imiz I/129/38, II/07/84,
II/08/85
t.+ imizi II/29/83
T.+ iĶ I/84/40
t. salçası I/119/58
t. sulāni II/29/49
t.+ ten II/29/47
- tomātis** : bk. domates -1-
t. I/04/57
- tomatiz** : bk. domates -6-
t. I/45/70, I/79/79
t.+ i II/18/06
t.+ lī I/49/25
t.+ lē I/100/46
- tomatiz** : bk. domates -1-
t. II/27/11
- tombaĶcı** : Tombalakça, kısa boylu,
şişman, tıknaz ve tıkız. -1-
t. I/08/48
- tombodo** : Sert bir şeye vurunca çıkan ses,
davul sesi. -1-
kömbodo t. I/59/67
- ton** : 1000 kilogramlık aĶırlık ölçüsü
birimi. -7-
t. I/30/48, I/55/59, I/74/17,
I/74/19
t.+ u II/10/15, II/10/16
- tonnuĶ** : Tonluk, belli bir ton aĶırlığında
olan. -1-
t. II/26/44
- tonnuĶ** : bk. tonnuĶ -1-
t. II/26/43

top I : 1. Boyutları kullanıldığı spor dalına göre değişen, genellikle kauçuktan bir küre şeklindeki oyun âleti. -17-

t. I/10/10, I/69/34, I/76/97, I/80/17, I/87/10, I/87/11, II/35/27

t.+ ā II/15/54

t.+ lan II/15/54

t.+ lān II/15/56

t.+ larī II/15/55

t.+ nan II/15/55

t.+ nan vuruduğ I/151/39

siPor t.+ u I/120/56

t.+ u vuruduğ I/151/38

t.+ ūlan II/15/55

gār t.+ unu II/16/81

2. Köpeklerin yemesi için hazırlanan yuvarlak yiyecek. -14-

t. I/105/23, I/105/24, I/120/24, I/120/52, I/120/56, I/120/59

t. gibi I/105/27

t.+ lar I/120/55

t.+ ları I/120/55

t. tutardık I/120/54

t.+ u I/120/52, I/120/63

t.+ unu I/120/59

3. Yuvarlak biçimde olan, toparlak.

-4-

top t. I/62/17, II/15/72

t. top I/62/17, II/15/72

4. Gülle veya şarapnel atan ateşli silâh. -2-

t.+ ları I/95/82

t.+ umuzu I/95/46

5. Düzenli bir yığın hâline getirilmiş demet. -2-

t. I/96/24

t.+ unan I/96/24

top II : hap'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

t.+ unu hapını veriyodu I/106/32

tōp : bk. top I¹ -1-

t. I/87/10

topak : Yufka açmak üzere avuç içinde yuvarlanmış hamur parçası ve bu şekilde hazırlanmış herhangi bir şey. -11-

t. I/60/10, I/102/59, I/32/55

topak topak : Top biçiminde olarak, yuvarlak yuvarlak, top top.

topak t. I/62/17, I/70/39, I/70/46

t. topak I/62/17, I/70/39, I/70/46

topağ : bk. topak -1-

t. I/97/39

topaklaş - : Topak hâline gelmek, topaklanmak. -1-

t.-ıyor I/21/03

topal : Bacak ve ayaklarındaki bir ârıza sebebiyle düzgün yürüyemeyen, bir o yana, bir bu yana eğilerek yürüyen (insan veya hayvan). -2-

topāl t. I/24/47

t.+ ın I/134/04

topāl : bk. topal -1-

t. topal I/24/47

topalla - : Aksak aksak yürümek, aksamak. -2-

t.-ya I/67/03

topallağ : Toparлак, top biçimde olan, küre gibi, eni boyu bir olan. -1-

t. I/12/20

toparla - : Bir araya getirmek, toplu duruma sokmak, toplamak. -4-

t.-dı I/17/30, I/17/34

t.-ğ I/17/30

t.-yamadı I/38/59

topaş : 1. Topaç, çevresine ip sarılıp birden bırakılarak veya kamçı ile vurularak döndürülen koni biçiminde ucu sivri oyuncak. -2-

t. I/02/57

2. Tencerede pişirilerek kendi yağıyla kızartıldıktan sonra kış için saklanan et.

t. I/90/77

topaş : bk. topaş² -7-

t. I/90/76, I/90/80, I/90/82

t.+ı I/90/82

t.+lar I/90/79

t. yapardı I/90/77

t. yaparız I/90/79

topaycık : Toparlacık, topluca, şişman ve kısa boylu. -1-

t. I/86/13

topla - : 1. Devşirmek, dermek. -46-

t. I/11/64, I/65/19

t.-dı I/19/07

t.-dık I/130/23, I/91/75

t.-dıla I/144/34

t.-dılā I/35/36

t.-dılā I/35/35

t.-dım I/133/06, I/42/44, I/54/25,

I/85/61

t.-līā I/45/67

- t.- miş I/88/70
t.- miştık I/42/52
t.- na I/54/52
t.- nañ II/30/20
t.- niyodu I/103/23, I/74/59
t.- niyuru I/127/32
t.- ñ I/57/48
t.- r I/106/11, I/88/57
t.- rdık I/130/12, I/91/75
t.- rdığ I/155/14
t.- rın I/45/53, I/54/50
t.- rıS II/32/28
t.- rız II/32/91
t.- ri I/61/55
t.- rmiş I/91/79
t.- rsın I/60/61
t.- tmişla I/144/82
t.- tmişlā I/144/83
t.- yamayorun I/15/91
t.- yan I/127/33
t.- ycıydık I/85/60
t.- yı I/24/59
t.- yıp I/100/51, I/133/26
t.- yivürün I/40/36
t.- yon I/119/53
t.- yorduğ I/143/72
2. Biriktirmek. -11-
t.- llādı I/111/96
t.- llar I/91/34, II/14/34
t.- llardı II/14/34
t.- nan I/138/82
t.- nıdı II/12/78
t.- nır I/138/82
t.- nır I/121/19
t.- rdı I/91/29
t.- rdığ I/155/51, II/14/92
3. (Birçok kimse veya şeyi) Bir araya getirmek. -8-
t.- llar I/113/20
t.- nıdı I/08/10
t.- nır II/35/85
t.- r I/01/21, I/122/83
t.- rdı I/122/60
t.- rdık I/18/57
t.- san II/26/42
4. Derleyip kaldırmak, devşirip kaldırmak. -3-
t.- llā I/145/74
t.- miş I/88/26
t.- r I/123/33
5. (Bir yeri) İçindeki şeyleri yerli

- yerine koyup düzene sokmak, dağmıklıktan kurtarmak. -2-
t.- rdık I/41/39
t.- yō I/106/42
6. Sayıları birbirine ekleyip toplamını bulmak, cemetmek. -1-
t.- dım II/28/35
7. İyi hāle gelmek, durumunu düzeltmek. -1-
t.- dık I/15/26
8. Önüne katmak, beraberinde alıp götürmek. -1-
t.- dı I/150/58
9. Yoğunlaştırmak, teksif etmek.
toplā - : bk. topla¹ -1-
t.- yām I/83/62
- toplā** - : bk. topla² -1-
t.- llādı II/11/03
- toplā** - : bk. topla³ -5-
t.- dık I/02/59
t.- dığ I/02/54
t.- dım II/39/89
t.- r I/50/62
t.- rdık I/58/25
bk. topla¹ -9-
t. I/06/39, II/08/106, II/33/58
t.- Ėan II/29/02
t.- dı I/91/28
t.- dık II/14/35
t.- dım I/54/18
t.- rdık I/61/48
bk. topla⁴ -1-
t.- dın I/145/36
- toplā** - : bk. topla³ -1-
t.- dım II/39/87
- toplām** : Bir toplama işleminde elde edilen sonuç, yekūn. -1-
t. I/92/08
- toplama** : Toplamak işi. -1-
t.+ ya I/111/97
- toplāma** : bk. toplama -1-
t.+ ya I/111/102
- toplāmı** : bk. toplama -1-
t.+ ya I/50/60
- toplān** - : 1. (Birçok kimse veya şey) Bir araya gelmek. -61-
t.- alım I/28/03
t.- amıñ I/99/77
t.- dı I/64/120
t.- dık I/07/60, II/12/66
t.- dığ II/12/67

t.- dılā II/05/43
toplan7ı t.- ı II/05/18
t.- ı topnan7ı II/05/18
t.- ıdı I/08/12, I/08/16
t.- ıdı yaparlādı I/150/52
t.- ıdıĝ I/07/30
t.- ıdıK I/07/36
t.- ıllādı II/23/68
t.- ıp I/150/53
t.- ıP II/14/27
t.- ır I/07/16, I/07/89, I/104/39,
I/118/06, I/118/07, I/148/15, I/59/20,
I/59/27, II/16/108, II/17/27, II/23/64
t.- ır I/150/28, II/16/104
t.- ırdı I/123/18, I/153/69,
I/157/31, I/72/80, I/94/64
t.- ırdı II/39/87, II/39/88
t.- ırdık II/37/08
t.- ırdık I/18/38
t.- ırdık I/09/58
t.- ırıs I/150/27
t.- ırıs I/150/27
t.- ırlā I/69/88
t.- ırlar II/23/161
t.- ıyo I/28/03, I/99/76, II/17/53
t.- ıyolā I/28/06
t.- ıyollā I/59/33
t.- ı I/147/44
t.- ıdıK I/58/92
t.- ıdıĝ II/12/69
t.- ırdık I/58/87
t.- ırdık I/09/61
t.- ıyalar I/05/58
t.- maz I/80/26
t.- mışla I/150/38, I/150/39
t.- mışlā II/05/36

2. Kendine çeki düzen vermek -

2- t.- ıyōduK II/21/34

toplañ - : bk. toplan⁻¹ -1-

t.- ıp II/27/66

toplān - : bk. toplan⁻¹ -1-

t.- da II/12/70

toplāñ - : bk. toplan⁻¹ -1-

t.- ıldı I/08/17

toplanma : Toplanmak işi. -1-

toplanma yeri : Toplanıp bir araya
gelen yer.

t. yeri I/57/12

toplantı : Bir meclisin, derneğin vb. bir yıl
içindeki birleşimlerinin her biri. -3-

t. I/147/23, I/69/87

t.+ larıda I/56/70

2. Toplanma, bir araya getirilme. -

1-

t. I/106/13

3. Birden çok kimsenin belli
amaçlarla bir araya gelmesi, içtima. -

1-

t. oldu II/28/10

toplantı : bk. toplantı³ -1-

t. I/99/77

toplaş - : Bir araya gelmek, toplanmak. -
19-

t.- dı I/24/63

t.- dık I/131/61

t.- dılār I/126/14

t.- ılır I/32/74

t.- ılırdı I/101/43

t.- ıllar I/126/27

t.- ır I/131/13, II/34/37, II/34/91

t.- ırdı I/107/52, II/34/76

t.- ırdık I/08/79, I/10/84, I/74/38

t.- ırlardı I/157/32

t.- ırlarmış I/76/11

t.- ıyodu I/46/114

t.- ıyola I/76/57

t.- ıyoruz I/131/25

toplāş - : bk. toplaş- -1-

t.- ıllā II/08/93

topte - : bk. topla⁻¹ -1-

t.- yūvürüm I/40/61

bk. topla⁻⁹ -1-

t.- yyo II/39/51

toplē - : bk. topla⁻¹ -1-

t.- yorūz I/84/06

topleş - : bk. toplaş- -3-

t.- di I/77/25

t.- ırlardı I/102/28

t.- tik II/38/87

toplı - : bk. topla⁻³ -10-

t.- y I/05/46

bk. topla⁻¹ -9-

t.- yamıyoñ I/57/48

t.- yannā II/04/60

t.- yannar I/143/42

t.- ycez I/80/06

t.- ycıñ I/96/42

bk. topla⁻² -3-

t.- cız II/04/93

t.- yan I/58/96, II/14/93

bk. topla⁻⁵ -4-

t.- yamadım II/22/28
toplî - : bk. toplâ⁻¹ -2-
t.- ycağ I/54/25
t.- ycaS I/49/16
toplulaştırma : Toplulaştırma, topluca satın alma, kamulaştırma, istimlak etme.
-1-
t. II/10/74
topluma : bk. toplama -1-
t.+ ya I/57/43
toplime : bk. toplama -1-
t.+ ye II/10/75
topluyım : Toplama, toplamak işinin gerçekleştiği her bir sefer. -1-
t.+ da I/54/18
toplu - : bk. toplâ⁻³ -17-
t.- yordu I/11/43
bk. toplâ⁻¹ -16-
t.- yō II/04/60
t.- yoduğ I/74/59
t.- yodûğ II/25/46
t.- yolar I/105/23
t.- yolla I/20/20
t.- yon I/83/43
t.- yoruz I/106/40
t.- yoS I/40/32
t.- yosun I/85/20, I/85/30
t.- yoz I/103/38
t.- yuruz I/42/43
t.- yyom II/23/188
bk. toplâ⁻² -1-
t.- yolâdı II/14/30
bk. toplâ⁻⁴ -3-
t.- yoduğ II/22/60
t.- yollârdı II/22/59
toplu : 1. Bir bütün halinde olan, bir arada yapılan -2-
t. I/28/02, I/64/124
2. Vücutça etine dolgun, şişmanca -1-
t. II/08/51
topluluk : Aynı yerde toplanmış olan insan kalabalığı. -3-
t. I/76/13, II/04/67
t.+ la I/106/41
topluluğ : bk. topluluk -1-
t. II/17/25
toplum : Ortak yasalara uyarak bir arada yaşayan insan topluluğu, cemiyet. -
5-
t. I/69/96

t.+ a I/69/94, I/69/95
t.+ da I/147/42
t.+ dan I/07/87
toplumu : bk. toplama -2-
t. zâmanı II/08/109
t. zımanı II/08/106
topra : bk. toprak -7-
t.+ ُa II/17/70, II/25/20
t.+ ُا I/60/03, I/62/16, I/62/17, I/74/77
t.+ yîğ II/36/15
toprâ : <toprak+ı -31-
t. I/33/53, I/48/10, I/48/16, I/48/22, I/50/60, I/60/02, I/79/52, I/79/59, II/16/34, II/23/190
T. I/48/23
t.+ ُa II/29/19
t.+ ُağ I/48/19, I/48/24
t.+ dı I/51/24, II/05/68, II/05/69
t.+ mız I/11/29, I/72/31, II/09/59, II/09/60
t.+ n II/20/61, II/20/68
t.+ nan I/123/44, I/60/03
t.+ nı I/123/34, I/123/35, I/79/44, I/79/46
t.+ ı I/123/34, I/62/19
toprak : Yer kabuğunun, üzerini kaplayan çürümüş organik maddelerden ve kütle kırıntılarından oluşan canlıların yaşamasına elverişli kısmı ve bu kısımdan ayrılmış parça. -63-
t. I/123/30, I/123/46, I/128/70, I/130/14, I/130/76, I/133/28, I/135/43, I/142/50, I/142/54, I/33/04, I/33/05, I/50/79, I/60/41, I/62/15, I/62/16, I/62/24, I/63/48, I/63/49, I/63/54, I/64/79, I/79/41, I/79/42, I/79/45, I/79/46, I/79/72, I/85/31, I/87/92, II/05/69, II/09/96, II/09/99, II/17/66, II/17/67, II/23/200, II/23/206, II/23/209, II/25/28, II/38/32
toz t. I/133/19
t. bezi I/123/33
t. çalıyorduğ I/11/48
t.+ dan I/91/10
t.+ dı I/152/118, I/74/80
t.+ ğarı II/25/18
t.+ lâ II/16/98
t.+ larda I/144/55
t.+ lardan I/62/16
t.+ ları I/62/25
t.+ larına I/121/04

t.+ lı II/23/201, II/23/204
t. saşda II/15/73
t.+ Ta II/20/67
t.+ tan I/51/24, II/09/81
t. virceklerimişdi II/25/19
t. vircez II/25/21
t. yapTım II/28/93
toprāk : bk. toprağ -2-
üş gün yatağ dördü gün t.
I/104/65
t.+ dan I/64/79
toprağ : bk. toprağ -2-
t. II/37/70
t. saÇlarınđa II/37/71
topraK : bk. toprağ -11-
t. I/11/48, I/123/31, I/133/29,
I/133/31, I/149/66, I/48/23, I/55/55,
I/79/52
t.+ dan yapādık I/155/52
t.+ la I/123/30
t.+ lar I/147/21
topraklı - : Topraklamak, üzerini toprakla
örtmek. -1-
t.- yozdu II/25/47
toptan : Toplu olarak, bütünüyle. -
1-
t. I/58/48
toptancı : Toptan satış yapan tüccar. -
1-
t.+ larā II/06/15
torğ : Çim ekmeye yarayan bir araç. (?) -
1-
t.+ nan II/38/31
torba : bk. torba I -1-
idrā t.+ sından I/54/06
torba I : Kıl, bez, iplik vb.nden dokunmuş
veya kâğıt, naylon vb.i şeylerden
yapılmış, çeşitli boyda, ağzı büzülebilen,
küçük bir çuval biçiminde kullanım
eşyâsı. -13-
t. I/155/65, I/27/15, I/67/10
t.+ da II/22/71
t.+ dan I/147/29
t.+ lar I/45/47
t.+ mızı I/51/33
t. verilēdi I/155/65
t.+ ya I/33/71
t.+ yā II/21/97
t.+ ynan I/131/37
torba II : taná'ya benzetilerek yapılan
tekrar ikilemesi. -1-

taná t. II/32/11
torbala - : (Nesneleri) Torbalar içine
koymak, torbalara yerleştirmek. -1-
t.- ncağlar I/17/68
torbu : bk. torba I -4-
t.+ lara I/17/70
t.+ yı I/27/15, II/01/48
t.+ ynan I/131/34
torpā : bk. toprağ -4-
t.+ ları I/14/36
t.+ na I/14/33
t.+ nān I/14/32
t.+ ŋ I/14/34
torpağ : bk. toprağ -2-
t. I/136/22
t.+ ta I/14/33
torpaK : bk. toprağ -1-
t. I/14/37
torun : Bir kimsenin çocuğunun çocuğu. -
129-
t. I/113/70, I/113/78, I/12/42,
I/129/07, I/134/07, I/149/71, I/16/50,
I/17/13, I/17/14, I/17/16, I/17/65, I/35/24,
I/35/35, I/37/41, I/51/74, I/53/77, I/67/31,
I/70/82, I/93/59, II/08/100, II/08/134,
II/12/42, II/12/53, II/13/15, II/13/16,
II/14/65, II/14/66, II/14/90, II/23/210,
II/28/07, II/35/94
t.+ la I/33/137
t.+ lar II/20/37
t.+ ları II/20/36
t. murun I/64/99
t.+ nā I/149/71, I/33/136, I/37/42,
I/39/15, I/55/52, II/08/47, II/08/91,
II/08/92, II/12/11, II/12/42, II/23/127,
II/32/98
t.+ nam I/158/53
t.+ nām I/148/06, II/29/75
t.+ nāmdan II/29/79
T.+ nāmıza II/12/84
t.+ nar I/100/21, I/112/79,
I/123/39, I/131/06, I/137/46, I/16/49,
I/51/18, I/64/92, I/67/31
t.+ nar II/20/38
t.+ nara I/54/56, II/20/36
t.+ narı I/137/19
t.+ narım I/129/08, I/132/09,
I/36/20
t.+ narımda I/123/63
t.+ narımız I/12/49
t.+ narıŋ I/123/62, I/51/75

t.+ narî I/51/17, I/51/18
t.+ nerim I/139/08
t.+ u I/09/70, I/124/30, I/159/41,
I/16/04, I/33/137, I/77/77, I/78/39
t.+ um I/04/71, I/104/03, I/104/04,
I/119/79, I/132/09, I/137/14, I/20/11,
I/24/14, I/37/45, I/39/15, I/39/16, I/48/53,
I/54/44, I/54/45, I/58/98, I/76/100,
I/84/33, II/08/48, II/08/92, II/08/99,
II/21/49, II/29/65, II/30/51, II/32/18,
II/36/03
t.+ umda I/158/53
t.+ umu I/79/44
t.+ umuñ I/119/80, I/159/42,
I/24/12, I/36/21, I/99/13, II/08/99
t.+ umuS I/02/29
t.+ umuz I/12/40, I/133/23
t.+ umuzun I/133/52
t.+ unu I/159/42
t.+ uñ I/70/81, I/70/86, I/88/28
torún : bk. torun -2-
t.+ a I/35/13
t.+ üm I/144/21
torün : bk. torun -1-
t. I/35/26
tórun : bk. torun -1-
t.+ u I/110/15
toS : bk. toz¹ -1-
t. I/04/58
tosun : Sağlam yapılı, yiğit, haşarı,
kabadayı delikanlı. -1-
tosun gibi : Gürbüz, sıhhatli (çocuk
veya genç).
t. gibi II/39/169
toyğa : Toyga çorbası. -4-
t. I/09/33, II/15/23
toyğa çorbası : Süzme yoğutla
yapılan üstüne tereyağı ve nane dökülerek
yenen bir çeşit çorba.
t. çorbası I/148/43
t. çorbası I/148/45
toyğî : bk. toyğa -1-
t. II/15/22
toygo : bk. toyğa -2-
t. I/40/19
t. çorbamız I/40/19
toz : 1. Bir maddenin un hâline gelmiş çok
ince şekli, un hâlinde olan. -14-
t. I/04/53, I/04/56, I/27/52,
I/94/29, I/94/31
T. I/04/55, I/04/56

t.+ u I/21/08
t.+ unu II/22/38
ğabartma t.+ unu I/111/59
2. Çok hafif ve küçük parçalara
bölünmüş çok ince toprak.
t. toprak I/133/19
t.+ uñ küngenin I/159/33
toz ol- : Ortadan kaybolmak, yok
olmak.
t. oldu II/14/27
toz - : Gezmek, dolaşmak. -1-
t.- ar I/91/63
töz : bk. toz² -1-
t. I/63/49
töbe : bk. tövbe -4-
t. I/106/34, I/15/08, I/52/87
t. etTirilē I/69/92
töbe : bk. tövbe -5-
t. I/134/30, I/154/48, I/72/34
t. eder I/69/92
t.+ lē I/154/48
tökezed - : Tökezlemek, yürürken ayağı
bir yere çarpıp sendelemek, düşecek gibi
olmak. -1-
t.- iyor II/22/35
töre : Bir toplulukta yerleşmiş olan
âdetlerin, görenek ve geleneklerin,
ortaklaşa davranış biçimlerinin, kuralların
bütünü. -3-
t. I/97/05, I/97/42, I/98/22
tören : Önem verilen bir olay, kişi veya
değer için düzenlenen programlı toplantı,
merâsim. -2-
t.+ i I/59/14
t.+ ini I/131/61
törü : bk. töre -1-
t.+ yü I/47/13
törük : bk. Türk -1-
t. II/02/35
tövbe : İşlediği bir hatâdan, suç veya
günahtan pişmanlık duyup bir daha
yapmamaya karar verme. -1-
t. I/79/31
tövbe et- : İşlediği bir hatâyı, suç
veya günâhı bir daha yapmamaya karar
vermek, söz vermek.
tövbē : bk. tövbe -1-
t. I/79/31
tü : bk. tü² -1-
t. II/39/166
tuh : bk. tü¹ -2-

t. I/01/65, I/79/37
tuḥum : bk. toḥum -3-
t.+ u I/130/19
t.+ umuzu I/130/19, I/130/20
tüket - : bk. tüket- -1-
t.- tik I/63/58
tūla : Tuğla, kalıplara dökülüp güneşte kurutulduktan sonra özel ocaklarda pişirilen ve duvar örmekte kullanılan kerpiç. -9-
t. I/121/09, I/124/43, I/17/86, I/30/01, I/30/59
t.+ dan yapısı I/03/47
t.+ lar II/15/73
t.+ lı I/121/05
t.+ sı I/121/04
tulu : bk. tuluḡ -1-
t.+ ُا I/98/62
tuluḡ : Bütün olarak çıkarılan ve tulum gibi kap olarak kullanılan koyun, keçi ve sığır derisi, tulum. -1-
t. I/98/56
tuluḡ : bk. tuluḡ -1-
t.+ u I/98/57
tuluḡ : bk. tuluḡ -2-
t. I/98/54, I/98/57
tulum : 1. Genellikle uyurken korunmak ve ısınmak amacıyla içine girilen, insanın bedenini saran kılıf. -4-
uyḡu t.+ u I/57/55
uyḡu T.+ u I/57/55
uyḡu t.+ unuḡ I/57/56
2. Bütün olarak yüzülmüş hayvan ve özellikle sığır derisinin ayak ve başa gelen kısımları dikilerek yapılan, içine saklanacak su, pekmez, yağ vb. sıvılarla peynir vb. maddeler konan torba biçiminde deri kap.
tulum peyniri : Tulum içine sıkıca basılmış olan bir çeşit makbul peynir.
t. peyniri I/102/49
tūngul - : bk. tūngül- -1-
t.- uveḡ I/10/112
tupla - : bk. topla¹ -1-
t.- rdi I/01/20
Tur - : bk. dur- -3-
T.- uḡan I/52/61
T.- uyō II/08/57
bēyi t.- uyo I/153/53
tūr : bk. tür -1-
t. II/21/92

tūr - : bk. dur- -1-
t.- sa I/45/61
turizim : -1-
t.+ e II/23/173
turlü : bk. türlü -2-
turlü t. I/01/11
t. turlü I/01/11
túrlü : bk. türlü -1-
t. II/39/142
türp : Turpgiller familyasından, salkım durumundaki çiçekleri beyaz, sarı veya mor renkte, yaprakları karşılıklı, meyvesi acımsı ve etli, kökleri yenen bitki. -1-
t. I/100/16
turpan : bk. tırpan -2-
t.+ nan I/124/10, I/124/11
turşa : bk. turşu -1-
t.+ ḡı ḡur lādıḡ II/07/87
turşu : Lahana, hıyar, biber, pancar vb. sebzelerin tuzlu su veya sirkede bırakılarak özel bir kıvâma gelmesi sonucu elde edilen ekşi yiyecek. -24-
t. I/102/63, I/103/43, I/130/86, I/67/61, I/71/63
duzlu t. II/35/82
t.+ lāmızı I/32/36
t.+ su I/11/40
kelem t.+ su I/04/65
salata t.+ sū I/04/64
t.+ suz I/130/91
t. verilirdi II/15/21
t.+ yu II/35/83
turşu ḡur- (yap-) : Turşu olacak şeyleri hazırlayıp tuzlu su veya sirkeye bastırmak.
t. ḡurarız I/26/62
t. ḡurcām II/29/48
t. ḡuruyoduḡ II/25/45
t. ḡuruyun I/144/84
t. ḡurmák II/26/31
t.+ larımızı yaparız I/11/38
t.+ su yaparız I/11/39
t. yapacām I/54/40
t. yapılır II/35/77
t. yapıyöz I/04/64
turşü : bk. turşu -1-
t. I/04/48
turşu : bk. turşu -1-
t. I/84/18

- türşu** : bk. turşu -2-
t. I/71/47
t. yaparıS I/60/25
- Turum** : bk. durum -1-
T.+ u I/131/18
- tūs** : bk. tuz -1-
t. II/15/68
- tut** - : 1. Hizmetine almak veya kiralamak.
-16-
t.- allā I/155/77
t.- ardık I/121/14
hademe t.- ardık I/121/14
t.- āsıñ I/155/76
T.- muş I/142/20
T.- Tu I/148/35, I/148/38
T.- Tulā II/38/96
hademe t.- ulurdu I/121/19
t.- ulurdu I/78/11
t.- uluyodu I/78/12, II/35/56
t.- uluyordu I/16/28, I/16/33
T.- uyoç I/46/63
davulcu t.- uyoç I/147/51
2. Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak. -11-
t.- allā II/24/103
t.- allārıdı II/24/101
t.- aman I/122/07
t.- ar I/26/41
t.- ār I/73/50
top t.- ardık I/120/54
T.- arım I/19/17
ğuşaK T.- arlarıdı I/26/38
el_ ele t.- uşTuğ II/20/61
t.- uyöla I/79/90
3. İş görebilmek. -6-
t. I/33/10
t.- ān I/75/34
T.- ān I/75/34
t.- ar I/50/12
t.- āğ I/33/09
t.- mayo I/33/101
4. (Oruç için) Gerekli şartları yerine getirmek suretiyle tamamlamak ya da tamamlamaya niyetlenmek. -5-
oruç t.- an I/74/42
oruş t.- an I/154/48, I/154/49
oruş t.- ardım I/13/24
oruç t.- arken I/81/43
5. Desteklemek, birinden yana çıkmak.-4-
t.- amıñ II/28/32
- t.- ar I/53/78
t.- maz I/53/78
6. “Yapmak, etmek” anlamında yardımcı eylem olarak kullanılır. -5-
mejbur t.- açak I/65/59
t.- acaK I/65/60
yas t.- caK II/34/60
t.- Tula I/22/21
pēriz t.- Tum I/112/27
7. Ele geçirmek, yakalamak. -3-
T.- alādı II/34/74
t.- tu I/33/69
8. Bir işe herhangi bir anlayışla girişmek. -2-
t. I/58/06
t.- ulcağ I/44/90
9. Herhangi bir durumda bulundurmak. -2-
T.- suğ II/39/64
t.- uyodu II/21/65
10. Sunmak. -2-
t.- arlādı I/157/55
şeker T.- uyolar I/105/08
11. Yaklaştırmak. -1-
t.- cāz I/49/17
12. Denetimi ve yetkisi altına almak. -1-
t.- allā II/08/111
13. Kapatmak, sarmak. -1-
maya t.- arıS I/73/46
14. ... Durumda kalmasını sağlamak, ... halde bulundurmak. -1-
toğ t.- ar I/40/56
15. Mayalanmak, istenen kıvama gelmek.-1-
yört t.- madı I/33/98
16. Daha önceden belirlenmiş sınırın üstünde olmak. -1-
yaş t.- mıyınca I/94/87
17. (Örtü, perde vb. kelimelerle) Görünmesine engel olmak, saklamak, setretmek.
18. Avlamak.
19. (Kar, kırağı, kaymak, buz ile) Görünür bir şekil almak, üzerinde bir tabaka teşkil etmek.
20. Beklenen, istenilen sonucu vermek.

21. (Yer bildiren kelimelerle) Tâkip etmek, izlemek.

22. (Daha çok olumsuz anlamıyla) yerini al(ma)mak, o kadar iyi ol(ma)mak.

23. Musallat olmak.

24. Doldurmak, istilâ etmek, duyulacak veya görülecek şekilde etrâfi kaplamak.

25. İş yapmak, iş sahibi olmak.

26. Edinmek.

27. Karşısına getirmek, yaklaştırıp göstermek.

28. Kirâlamak.

29. (Bir yeri) Bir maksatla ayırmak veya ayırtmak, kendine tahsis etmek, ettirmek.

30. Çekmek, kaydetmek.

31. Gereğini yapmak, gereğini yerine getirmek.

32. Hazırlamak.

33. Bir cümle içinde fiilin bâzı kipleri asıl cümlenin fiilinden önce geldiğinde işin çok uygun düşmediğini, umulmadığı halde yapıldığını anlatır.

34. Sâbit kalmasını sağlamak.

35. (Aklındaki, hafızasındaki) Yerini korumak, bellemek.

36. Birbirini tutmak suretiyle oynamak.

37. Ederi olmak.

38. Tanzim etmek, düzenlemek.

-den tut- : -den başla (başlayın) da...

Tut : bk. dut -2-

T. I/85/40, I/85/41

tutgunluk : Tutkunluk, birbirine bağlı, tutgun olma durumu, meftûniyet. -

1-

t. II/17/25

tutmaç : Dört köşe kesilmiş küçük hamur parçalarından yapılan yoğurtlu çorba. -

1-

t. yapmayız II/37/82

tutmaş : bk. tutmaç -1-

t. I/132/12

Tuttur - : 1. Takmak, ilişirmek, dikmek. -1-

T.- uyduK I/60/27

2. Başlayıp devam ettirmek. -

1-

T.- a I/70/03

3. Bağlantı kurmak. -1-

t.- dulâ I/99/72

4. (Yoğurt vb.) Mayası tutacak şekilde istenen kıvama gelmek. -1-

t.- dum II/37/116

5. Kıyaslanan bir şeyle aynı özellikleri gösterebilmek.

6. (Tencere vb. dibi için) Yanmak.

7. Tutmak işini başkasına yaptırmak, tutmasını sağlamak.

tutúklú - : Tutuklamak, bir kimseyi kânun yoluyla hürriyetini kısıtlayarak bir yere kapatmak, tevkif etmek. -1-

t.- yólá II/23/141

tutúklü - : bk. tutúklú- -1-

t.- p II/23/141

tutul - : 1. (Hastalık bildiren kelimelerle) Yakalanmak, müptelâ olmak. -4-

t.- du I/84/32

T.- muşun I/112/07

zâtürêye t.- ü II/24/106

zâtüreye t.- uyoru II/24/106

2. (Vücûdu veya bir organı) İşleyemez duruma gelmek.

Tutuş - : Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak. -1-

T.- muş II/30/78

tutuştur - : Yanmasını, tutuşmasını sağlamak, alevlendirmek. -2-

t.- um I/116/47

tutuşturma : Tutuşturmak işi. -1-

t.+ yı I/116/45

TuTuşturmi : bk. tutuşturma -1-

T.+ ye I/72/42

Tuvağ : bk. duvağ² -2-

T. II/34/36, II/34/46

bk. duvağ¹ -1-

T. sefâsî II/34/38

tuvalet : Ayakyolu, helâ. -3-

t.+ e I/136/14

t.+ ine I/38/57

t.+ in I/45/16

tuvâlet : bk. tuvalet -1-

t.+ e I/136/14

Tuz : Suda eriyen, kokusuz, dili yakan bir tada sâhip, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billûrsu madde. -11-

t. II/22/71, II/22/85, II/33/75,

II/35/50

T. II/25/91, II/33/76

- ilimon T.+ u I/94/30
limon t.+ u I/119/50
t.+ unu II/22/71, II/22/72
T.+ unu I/84/18
- tuzlama** : 1. Tuzlamak işi. -2-
T.+ yî I/98/107
2. Tuzlanarak hazırlanmış.
t. I/19/04
- tuzlu** : Tuzu olan. -5-
t. I/142/30, I/142/37
t. böreyi II/37/101
t.+ ya II/37/101
- tü** : 1. Tüh, "Vah vah" anlamında
pişmanlık bildiren bir seslenme sözü. -
1-
t. I/27/74
2. "Yazıklar olsun" anlamında
kullanılan bir seslenme sözü.
- Tü_ün** : bk. düğün -1-
T.+ nē II/16/14
- tüb** : bk. tüp -4-
t.+ ü I/115/36, I/115/37, I/127/53
t.+ üğ I/115/36
- tüfe** : bk. tüfek -2-
t.+ ُej I/05/40
t.+ nen I/121/64
- tüfeg** : bk. tüfek -1-
t. atcın I/95/118
- tüfeğ** : Uzun namlulu, taşınabilir ateşli
silâh. -1-
t. I/147/33
tüfek at- : Tüfekte ateş etmek.
- Tükkan** : bk. dükkân -1-
T.+ ı I/53/45
- tüken** - : Bitmek, hiç kalmamak.-7-
t.- di I/47/39, I/63/62
t.- iyo I/63/33
t.- iyomuş I/147/31
t.- mes I/15/24
t.- meyeceK I/64/55
t.- méyor I/144/24
- tüket** - : Kullanarak bitirmek, hepsini
harcamak, sonuna gelmek. -2-
t.- tik I/64/55
t.- Tik I/124/21
- tükür** - : Ağzadaki tükürüğü, balgamı veya
yutulmak istenmeyen bir şeyi dışarı
atmak. -4-
t.- düm I/133/03, I/133/04
- tükürü** : <tükürük+ü: Tükürük bezlerinden
ağıza akan ve yutmayı kolaylaştıran salgı.
- 1-
t. II/34/61
- tüler** - : Kumaş tüylenmek, tiftiklenmek.-
2-
t.- idi I/98/32
- tüllü** : bk. türlü -2-
t. II/04/58, II/12/74
- tüllü** : bk. türlü -1-
t. I/36/25
- tülü** : Tül, Pamuk, ipek veya naylon
ipliklerden yapılmış, çok ince gözenekli,
hafif ve saydam dokumadan yapılmış
perde. -2-
t.+ leri I/08/55
t.+ yū I/08/55
- tülü** : Zengin. -2-
t. II/39/189
- tüm** : Bütün, hep. -1-
t. II/28/04
- Tün** : bk. düğün-1-
T.+ e II/37/21
- tünel** : Bir yandan bir yana geçişi
sağlamak için yer altından açılan üstü
kapalı yol. -2-
t. II/04/14
t.+ ler II/04/14
- tüngül** - : Hendekten ya da yüksekten
atlamak, yukarıya doğru sıçramak. -
2-
t.- cēdim I/10/117
t.- üve I/10/115
- tüp** : İçine akışkan maddeler konan, ağız
özel tıpalı silindir biçiminde kap. -
10-
t. I/115/32, I/115/33, II/35/67
t.+ de I/115/32
t.+ leri II/21/07
t.+ ü I/115/35, I/21/95, I/62/28
t.+ üğ II/30/01
- tür** : Çeşit. -7-
t. I/106/26, II/09/31, II/21/60
t.+ dü II/09/22
t.+ leri II/21/36
t.+ ü I/106/25
t.+ ünü II/21/08
- türbe** : Genellikle içinde büyük bir kimse
gömülü olduğu, ziyâretgâh hâline getirilen
mezar, ziyâret edilen mezar. -13-
t. I/46/47, I/46/55, I/79/45,
I/79/60
t.+ lere I/79/38

t.+ li I/99/48
t.+ miz I/69/98, I/92/30
t.+ niş I/79/42, I/79/45, I/79/64
t.+ si I/92/30
türbē : bk. türbe-2-
t. I/79/45, I/79/60
tūrbe : bk. türbe-1-
t.+ miz I/46/46
türbi : bk. türbe -4-
t.+ ye I/117/49, I/79/48, I/79/63
türe - : Üremek, çoğalmak. -1-
t.- miş II/05/36
türk : Ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçe'nin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu millettten olan kimse.
-7-
t. I/95/45, I/95/46
t.+ ler I/95/23
t.+ lere I/111/120
oğuz t.+ leriniñ I/11/15
selçuklu t.+ leriniñ I/11/15
t.+ ü II/17/91
türkçe : Ural – Altay dil âilesinin Altay dilleri dalına, yapı bakımından eklemeli diller grubuna giren, Türkiye'de ve Türkler'in hâkim olduğu ülkelerde kullanılan dil, Türk dili.-2-
t. I/119/02
t.+ η I/73/27
türkÇē : bk. türkçe -1-
t. I/29/07
türkmen : -4-
t. I/73/58, I/86/38, I/86/39
türkü : Halk mûsikîsinin, güftesi halk şiiri olan ve halk ezgileriyle bestelenmiş çok yaygın bir formu. -28-
t. I/08/110, I/08/129, I/15/78, I/15/81, I/29/12, I/76/58
t. mürkü I/15/89
ana t.+ sū I/157/53
t.+ sü I/08/120, I/11/88
t.+ yü I/101/46
türkü çağır- (söyle-) : Ezgisiyle bir türküyü seslendirmek.
t. çarıları I/20/84, I/20/85
t. çıırıldık I/79/18
t. çağırılı I/101/45
t. sölēdi II/12/74
t. sölēdik II/12/68
t. söyleye I/153/109, I/153/111,

I/153/79, I/153/82, I/153/83, I/153/87
t. sölēdiK II/12/68
t. söyleye I/153/87
türlü : Çeşit, cins. -17-
t. I/03/90, I/08/30, I/08/62, I/100/25, I/106/34, I/113/93, I/25/67, I/32/65, I/62/15, II/07/36, II/38/39
biş bir t. I/152/137
t.+ ye I/47/17
türlü türlü : Çeşit çeşit.
türlü t. I/112/25, I/26/35
t. türlü I/112/25, I/26/35
türlü : bk. türlü -1-
her t. II/38/48
Tüş - : bk. düş¹-1-
T.- tü II/28/73
tüt - : 1. Duman veya buhar çıkarmak. -5-
t.- ecēz I/61/15
t.- üyor I/138/98
2. Kendini varlığı ile kuvvetle hissettirmek.
burnuma t.- üyörü II/16/67
burnumuza t.- üyörü II/16/69
3. Herhangi bir olay sonucu acı çekmek.
t.- Tüm I/03/41
tüttür - : Tütmesine yol açmak, tütmesini sağlamak. -1-
t.- cez I/61/15
tütün : Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan otsu bitkinin kıyılıp kurutulduktan sonra sigara veya puro şeklinde içilen yaprağı. -3-
t. II/26/34, II/26/35
tüttüt - : Tüttürmek, duman çıkartmak. -1-
t.- Çez II/14/97
tüv - : Gizlice kaçmak. -2-
t.- em I/138/132
tüvē : bk. tüfek -1-
t.+ e I/39/98
tüy : İnsanlarda ve hayvanlarda deri üzerinde bulunan çok ince kıl. -4-
t.+ lerinden I/101/25
t.+ ünden I/87/11
tüyleri ürper- : Dehşet içinde kalmak, büyük bir korku duymak.
t.+ leri ürpermiş I/95/62
tüy : bk. tüy -1-
t.+ sü I/25/24

t̄y : bk. t̄y -1-
t.+ s̄ü I/25/25

t̄ylü : T̄ylü, t̄yü olan. -1-
t. I/25/25

U

u : bk. o   -3287-

u. I/01/07, I/01/08, I/01/69,
 I/01/71, I/01/84, I/01/86, I/02/02, I/02/07,
 I/02/11, I/02/12, I/02/19, I/02/25, I/02/34,
 I/02/38, I/02/42, I/02/46, I/02/50, I/02/58,
 I/02/68, I/02/72, I/03/12, I/03/30, I/04/10,
 I/04/21, I/04/23, I/04/58, I/05/05, I/05/07,
 I/05/08, I/05/10, I/05/11, I/05/12, I/05/16,
 I/05/17, I/05/35, I/05/42, I/05/44, I/05/54,
 I/05/69, I/06/102, I/06/110, I/06/112,
 I/06/118, I/06/119, I/06/120, I/06/128,
 I/06/130, I/06/133, I/06/138, I/06/146,
 I/06/25, I/06/69, I/06/73, I/06/81, I/06/87,
 I/06/96, I/07/28, I/07/40, I/07/42, I/07/47,
 I/07/50, I/07/87, I/08/116, I/08/119,
 I/08/16, I/08/51, I/08/62, I/08/72, I/08/73,
 I/08/84, I/08/98, I/09/15, I/10/06,
 I/10/100, I/10/117, I/10/14, I/10/28,
 I/10/30, I/10/40, I/10/43, I/10/45, I/10/52,
 I/10/54, I/10/63, I/10/68, I/10/70, I/10/71,
 I/10/76, I/10/79, I/10/89, I/10/97,
 I/100/15, I/100/20, I/100/30, I/100/32,
 I/100/37, I/100/43, I/100/44, I/102/17,
 I/102/22, I/102/27, I/102/38, I/102/39,
 I/102/42, I/102/45, I/102/46, I/102/60,
 I/103/38, I/103/44, I/103/49, I/103/57,
 I/103/62, I/104/31, I/105/05, I/105/12,
 I/105/16, I/105/23, I/105/48, I/106/11,
 I/106/36, I/106/46, I/107/09, I/107/11,
 I/107/53, I/107/66, I/108/23, I/108/37,
 I/108/40, I/108/52, I/108/54, I/108/55,
 I/109/08, I/109/25, I/109/43, I/109/53,
 I/11/47, I/11/58, I/110/09, I/110/17,
 I/110/24, I/110/40, I/110/48, I/110/49,
 I/110/55, I/110/62, I/110/65, I/111/38,
 I/111/48, I/111/49, I/111/52, I/111/53,
 I/111/56, I/111/57, I/111/68, I/111/81,
 I/112/23, I/112/26, I/112/27, I/112/36,
 I/113/102, I/113/103, I/113/104,
 I/113/105, I/113/121, I/113/122,
 I/113/123, I/113/21, I/113/27, I/113/30,
 I/113/70, I/113/73, I/114/16, I/114/22,
 I/114/26, I/114/51, I/115/24, I/115/38,
 I/116/46, I/116/53, I/117/08, I/117/09,
 I/117/13, I/117/22, I/117/26, I/117/27,
 I/117/28, I/117/39, I/117/43, I/117/44,
 I/117/45, I/117/51, I/119/20, I/119/24,
 I/119/50, I/119/59, I/119/79, I/12/04,
 I/12/20, I/12/36, I/12/47, I/120/38,

I/121/108, I/121/11, I/121/110, I/121/23,
 I/121/44, I/121/46, I/121/52, I/121/56,
 I/121/71, I/121/95, I/121/99, I/122/17,
 I/122/22, I/122/26, I/122/57, I/122/59,
 I/122/63, I/122/84, I/124/45, I/125/06,
 I/125/35, I/125/43, I/125/44, I/125/49,
 I/125/50, I/125/51, I/125/63, I/125/66,
 I/125/68, I/125/69, I/125/82, I/125/83,
 I/125/90, I/125/96, I/126/08, I/126/18,
 I/126/25, I/126/27, I/126/53, I/126/64,
 I/127/21, I/127/22, I/127/34, I/128/12,
 I/128/18, I/128/21, I/128/37, I/128/39,
 I/128/44, I/128/45, I/128/65, I/128/73,
 I/129/50, I/129/70, I/13/15, I/13/19,
 I/13/26, I/13/34, I/130/103, I/131/23,
 I/132/08, I/132/09, I/132/22, I/132/45,
 I/132/48, I/132/49, I/132/51, I/132/54,
 I/133/06, I/133/36, I/133/43, I/133/46,
 I/133/47, I/134/15, I/134/23, I/135/21,
 I/135/50, I/136/18, I/136/20, I/136/33,
 I/136/36, I/137/16, I/137/21, I/137/22,
 I/137/38, I/138/101, I/138/116, I/138/118,
 I/138/122, I/138/17, I/138/23, I/138/35,
 I/139/49, I/139/51, I/14/05, I/14/29,
 I/14/32, I/14/33, I/14/34, I/14/36, I/14/75,
 I/140/35, I/140/42, I/140/63, I/142/12,
 I/142/22, I/142/35, I/143/78, I/144/23,
 I/144/31, I/144/40, I/144/64, I/145/01,
 I/145/23, I/145/27, I/145/29, I/145/39,
 I/145/59, I/145/80, I/145/81, I/146/04,
 I/146/05, I/146/34, I/146/36, I/146/38,
 I/146/39, I/146/41, I/146/43, I/146/51,
 I/146/52, I/146/53, I/146/55, I/146/57,
 I/146/58, I/146/60, I/146/65, I/146/72,
 I/146/87, I/147/14, I/147/28, I/147/33,
 I/147/45, I/148/04, I/148/05, I/148/14,
 I/148/23, I/148/27, I/148/31, I/148/44,
 I/148/54, I/148/61, I/149/25, I/149/29,
 I/149/60, I/15/42, I/15/49, I/15/97,
 I/150/23, I/150/34, I/150/45, I/150/46,
 I/150/55, I/150/61, I/151/05, I/151/15,
 I/151/16, I/151/18, I/151/38, I/151/39,
 I/151/40, I/151/41, I/152/08, I/152/103,
 I/152/107, I/152/110, I/152/124,
 I/152/126, I/152/129, I/152/16, I/152/23,
 I/152/34, I/152/35, I/152/36, I/152/38,
 I/153/111, I/153/112, I/153/37, I/153/44,
 I/153/45, I/153/49, I/153/50, I/153/51,
 I/153/55, I/153/68, I/153/71, I/153/79,
 I/153/81, I/153/91, I/153/97, I/154/36,
 I/154/38, I/154/54, I/155/20, I/155/27,

I/155/34, I/155/35, I/155/36, I/155/37,
I/155/52, I/155/80, I/155/82, I/155/96,
I/155/99, I/156/10, I/156/26, I/156/28,
I/156/46, I/156/47, I/156/61, I/156/68,
I/157/04, I/157/06, I/157/40, I/157/44,
I/157/62, I/157/64, I/157/65, I/157/66,
I/157/72, I/157/76, I/157/83, I/158/01,
I/158/23, I/158/26, I/159/24, I/159/32,
I/159/43, I/159/52, I/16/10, I/16/25,
I/160/27, I/161/30, I/161/45, I/161/47,
I/161/49, I/161/54, I/161/58, I/17/08,
I/17/09, I/17/52, I/18/45, I/18/48, I/19/09,
I/20/07, I/20/36, I/21/51, I/21/94, I/21/95,
I/22/14, I/22/21, I/22/24, I/22/32, I/23/44,
I/23/47, I/23/60, I/24/11, I/24/52, I/24/64,
I/25/40, I/25/41, I/25/44, I/26/36, I/26/39,
I/27/32, I/27/39, I/27/53, I/28/01, I/28/08,
I/28/15, I/28/44, I/28/56, I/29/08, I/29/14,
I/29/17, I/29/22, I/30/05, I/30/06, I/30/34,
I/30/48, I/31/10, I/31/13, I/31/31, I/31/40,
I/31/42, I/31/45, I/31/53, I/31/54, I/32/12,
I/32/20, I/32/53, I/32/59, I/32/79, I/32/87,
I/32/89, I/32/92, I/33/101, I/33/134,
I/33/137, I/33/153, I/33/54, I/33/55,
I/33/56, I/33/78, I/33/99, I/34/21, I/34/53,
I/35/01, I/35/16, I/35/17, I/35/18, I/35/31,
I/35/32, I/35/38, I/35/49, I/35/57, I/35/59,
I/36/24, I/36/26, I/36/73, I/39/22, I/39/27,
I/39/58, I/39/66, I/39/86, I/39/87, I/39/96,
I/40/23, I/40/71, I/41/22, I/41/23, I/41/26,
I/41/35, I/41/73, I/41/76, I/41/89, I/42/15,
I/42/27, I/42/60, I/44/14, I/44/31, I/44/65,
I/44/66, I/46/09, I/46/123, I/46/15,
I/46/58, I/46/75, I/47/23, I/47/46, I/47/51,
I/47/53, I/48/39, I/48/48, I/48/50, I/48/77,
I/49/53, I/50/10, I/50/26, I/50/42, I/50/47,
I/50/49, I/50/57, I/50/74, I/51/34, I/51/39,
I/51/62, I/51/70, I/52/08, I/52/13, I/52/24,
I/52/49, I/52/60, I/52/66, I/52/97, I/53/33,
I/53/44, I/54/19, I/54/21, I/54/26, I/54/53,
I/54/59, I/54/65, I/54/67, I/55/26, I/55/31,
I/55/38, I/55/66, I/55/77, I/56/03, I/56/14,
I/56/15, I/56/19, I/56/22, I/56/23, I/56/35,
I/56/48, I/56/49, I/56/60, I/56/61, I/56/69,
I/57/16, I/57/18, I/57/23, I/57/42, I/57/53,
I/58/16, I/58/26, I/58/31, I/58/47, I/58/70,
I/58/79, I/58/89, I/59/21, I/59/33, I/59/50,
I/59/58, I/59/61, I/59/62, I/59/66, I/59/69,
I/59/74, I/59/75, I/60/03, I/60/108,
I/60/109, I/60/25, I/60/82, I/61/26,
I/61/56, I/61/59, I/61/61, I/61/72, I/62/17,

I/62/26, I/62/27, I/62/34, I/63/14, I/63/19,
I/63/28, I/63/29, I/63/35, I/63/42, I/63/56,
I/64/101, I/64/13, I/64/130, I/64/35,
I/64/48, I/64/61, I/64/71, I/64/75, I/64/76,
I/64/82, I/65/31, I/65/57, I/65/63, I/66/01,
I/66/05, I/66/12, I/66/29, I/66/34, I/66/42,
I/66/48, I/67/17, I/67/18, I/67/27, I/67/31,
I/67/69, I/67/75, I/67/77, I/68/13, I/68/24,
I/68/33, I/68/36, I/68/51, I/68/65, I/68/73,
I/69/21, I/69/31, I/69/37, I/69/53, I/69/61,
I/69/71, I/69/80, I/69/88, I/69/90, I/69/94,
I/70/12, I/70/16, I/70/35, I/70/38, I/70/47,
I/70/52, I/70/59, I/71/22, I/71/28, I/71/59,
I/71/61, I/71/66, I/71/77, I/71/80, I/71/82,
I/72/32, I/72/52, I/72/58, I/72/68, I/72/71,
I/72/72, I/72/81, I/72/82, I/73/17, I/73/34,
I/73/47, I/73/57, I/74/04, I/74/09,
I/74/101, I/74/103, I/74/15, I/74/23,
I/74/31, I/74/43, I/74/52, I/74/60, I/74/68,
I/74/71, I/74/77, I/74/78, I/74/79, I/74/86,
I/74/89, I/74/91, I/74/94, I/74/95, I/75/04,
I/75/28, I/75/29, I/75/30, I/75/34, I/75/56,
I/75/63, I/76/09, I/76/35, I/76/42, I/76/47,
I/76/57, I/77/04, I/77/50, I/78/06, I/78/15,
I/78/25, I/78/26, I/78/40, I/78/49, I/78/55,
I/79/07, I/79/11, I/79/18, I/79/25, I/79/44,
I/79/50, I/79/68, I/79/83, I/79/86, I/80/58,
I/80/60, I/81/02, I/81/03, I/81/04, I/81/22,
I/81/23, I/81/28, I/81/57, I/81/59, I/81/67,
I/82/07, I/82/08, I/82/22, I/83/03, I/83/17,
I/83/50, I/83/62, I/83/75, I/85/06, I/85/15,
I/85/21, I/85/33, I/85/56, I/86/12, I/86/24,
I/86/49, I/86/67, I/87/10, I/87/107,
I/87/108, I/87/111, I/87/119, I/87/22,
I/87/68, I/87/77, I/87/97, I/88/20, I/88/39,
I/88/60, I/88/66, I/89/02, I/90/16, I/90/19,
I/90/26, I/90/39, I/90/58, I/90/80, I/90/82,
I/91/61, I/91/81, I/92/06, I/92/16, I/92/58,
I/92/60, I/93/36, I/93/45, I/93/46, I/93/47,
I/93/54, I/94/06, I/94/38, I/94/44, I/94/74,
I/95/18, I/95/23, I/95/28, I/95/41, I/95/62,
I/95/76, I/95/79, I/95/92, I/95/94, I/96/29,
I/96/42, I/96/68, I/96/69, I/96/70, I/96/81,
I/96/83, I/96/84, I/96/85, I/96/88, I/96/90,
I/96/94, I/97/04, I/97/25, I/97/28, I/97/54,
I/97/55, I/97/57, I/98/06, I/98/09,
I/98/102, I/98/103, I/98/108, I/98/113,
I/98/124, I/98/128, I/98/134, I/98/135,
I/98/23, I/98/26, I/98/28, I/98/29, I/98/33,
I/98/36, I/98/48, I/98/58, I/98/59, I/98/63,
I/98/66, I/98/73, I/98/91, I/98/92, I/99/68,

II/01/44, II/01/54, II/01/56, II/01/63,
 II/01/73, II/02/10, II/02/11, II/02/16,
 II/02/96, II/03/34, II/03/35, II/03/40,
 II/03/42, II/03/63, II/03/65, II/03/81,
 II/04/12, II/04/30, II/04/58, II/05/16,
 II/05/17, II/05/25, II/05/28, II/05/55,
 II/05/65, II/05/95, II/06/06, II/06/07,
 II/06/24, II/06/26, II/06/31, II/06/36,
 II/06/51, II/06/67, II/06/84, II/07/107,
 II/07/109, II/07/114, II/07/127, II/07/128,
 II/07/130, II/07/139, II/07/14, II/07/16,
 II/07/17, II/07/30, II/07/33, II/07/37,
 II/07/95, II/07/97, II/07/99, II/08/07,
 II/08/100, II/08/111, II/08/131, II/08/132,
 II/08/134, II/08/26, II/08/49, II/08/76,
 II/08/83, II/08/93, II/08/96, II/08/97,
 II/08/98, II/09/12, II/09/13, II/09/16,
 II/09/17, II/09/22, II/09/33, II/09/38,
 II/09/40, II/09/45, II/09/47, II/09/54,
 II/09/55, II/09/64, II/09/65, II/09/71,
 II/09/90, II/09/97, II/10/16, II/10/39,
 II/10/45, II/10/63, II/10/71, II/10/75,
 II/10/82, II/10/87, II/10/93, II/10/96,
 II/11/39, II/12/19, II/12/27, II/12/34,
 II/12/42, II/12/50, II/12/51, II/12/73,
 II/12/77, II/12/78, II/12/82, II/13/22,
 II/13/27, II/13/33, II/14/23, II/14/75,
 II/14/77, II/14/92, II/14/99, II/15/118,
 II/15/27, II/15/55, II/15/73, II/15/85,
 II/16/03, II/16/26, II/16/43, II/16/84,
 II/16/91, II/17/15, II/17/17, II/17/41,
 II/17/76, II/17/77, II/17/87, II/17/90,
 II/18/19, II/18/20, II/18/23, II/19/16,
 II/19/164, II/19/23, II/19/25, II/19/40,
 II/20/04, II/20/05, II/20/08, II/20/25,
 II/20/64, II/20/83, II/21/26, II/21/56,
 II/21/60, II/21/70, II/22/17, II/22/20,
 II/22/22, II/22/30, II/22/36, II/22/64,
 II/22/68, II/22/72, II/22/77, II/23/06,
 II/23/07, II/23/10, II/23/103, II/23/113,
 II/23/14, II/23/142, II/23/16, II/23/17,
 II/23/173, II/23/175, II/23/177, II/23/192,
 II/23/195, II/23/199, II/23/204, II/23/23,
 II/23/35, II/23/67, II/23/72, II/23/73,
 II/23/75, II/23/77, II/23/85, II/23/93,
 II/24/18, II/24/46, II/24/55, II/24/62,
 II/24/86, II/25/103, II/25/20, II/25/58,
 II/25/73, II/25/81, II/25/87, II/25/88,
 II/25/90, II/25/92, II/25/95, II/26/11,
 II/27/16, II/28/29, II/28/37, II/28/40,
 II/29/101, II/29/104, II/29/106, II/29/30,
 II/29/32, II/29/38, II/29/46, II/29/50,
 II/29/51, II/29/76, II/30/02, II/30/16,
 II/30/25, II/30/43, II/30/55, II/30/56,
 II/30/83, II/31/10, II/31/44, II/32/129,
 II/32/132, II/32/21, II/32/26, II/32/35,
 II/32/42, II/32/49, II/32/51, II/32/53,
 II/32/55, II/32/58, II/32/60, II/32/61,
 II/32/62, II/32/70, II/32/73, II/32/74,
 II/32/75, II/32/79, II/33/33, II/33/40,
 II/33/59, II/33/70, II/33/75, II/33/79,
 II/34/05, II/34/10, II/34/27, II/34/40,
 II/34/49, II/34/50, II/34/70, II/35/111,
 II/35/22, II/35/51, II/35/72, II/37/117,
 II/37/118, II/37/120, II/37/121, II/37/122,
 II/37/28, II/37/95, II/38/105, II/38/20,
 II/38/26, II/38/60, II/38/71, II/38/72,
 II/38/88, II/39/106, II/39/12, II/39/123,
 II/39/138, II/39/14, II/39/16, II/39/33,
 II/39/37, II/39/45, II/39/55, II/39/58,
 II/39/61, II/39/77
 u.+ İfâdi I/145/33
 u.+ İlara I/128/57
 u.+ na I/02/23, I/04/56, I/05/58,
 I/06/111, I/06/122, I/06/138, I/08/110,
 I/08/23, I/10/114, I/102/24, I/109/48,
 I/111/13, I/118/19, I/125/33, I/128/53,
 I/128/55, I/13/32, I/130/82, I/132/48,
 I/132/49, I/132/50, I/14/58, I/14/63,
 I/145/01, I/145/100, I/145/81, I/151/39,
 I/157/40, I/157/72, I/157/83, I/17/37,
 I/20/89, I/28/21, I/31/10, I/31/24, I/31/28,
 I/47/15, I/47/33, I/48/48, I/52/71, I/56/80,
 I/56/81, I/69/95, I/72/69, I/73/57, I/76/85,
 I/78/41, I/78/52, I/79/33, I/81/20, I/81/58,
 I/83/78, I/88/14, I/90/32, I/91/34, I/97/21,
 II/02/28, II/03/69, II/05/25, II/08/104,
 II/12/63, II/12/82, II/15/65, II/20/43,
 II/20/44, II/22/31, II/22/76, II/23/206,
 II/24/62, II/25/100, II/25/72, II/27/67,
 II/32/04, II/32/56, II/35/36, II/35/91,
 II/37/47, II/37/97, II/39/148
 u.+ nâ I/08/110, I/126/54,
 I/132/50, I/44/30
 sözümler u.+ na II/07/61, II/24/27,
 II/30/45
 u.+ na verdiK I/127/55
 u.+ na vurardıK I/08/49
 u.+ nan II/33/78
 u.+ ncâz II/09/99
 u.+ nda I/100/33, I/107/11,
 I/111/07, I/111/90, I/152/114, I/152/16,

I/153/10, I/31/15, I/33/152, I/51/60,
II/32/47, I/51/35
u.+ ndā I/48/19
u.+ ndakı I/65/19
u.+ ndan I/01/101, I/01/27,
I/01/88, I/01/93, I/01/97, I/02/20, I/02/70,
I/03/95, I/04/15, I/04/32, I/04/34, I/04/38,
I/05/49, I/07/93, I/08/03, I/08/22, I/08/39,
I/08/69, I/08/73, I/08/88, I/08/89, I/08/92,
I/08/98, I/08/99, I/09/13, I/09/35, I/09/39,
I/09/46, I/10/34, I/10/51, I/10/64,
I/100/04, I/100/14, I/100/28, I/100/32,
I/102/24, I/102/37, I/102/38, I/102/39,
I/102/40, I/102/42, I/102/45, I/102/52,
I/102/55, I/102/56, I/102/58, I/103/04,
I/103/50, I/103/54, I/103/59, I/105/49,
I/108/13, I/110/42, I/111/48, I/111/55,
I/112/01, I/112/09, I/112/17, I/112/22,
I/112/27, I/112/36, I/112/38, I/113/106,
I/117/53, I/12/01, I/122/18, I/123/18,
I/124/36, I/126/21, I/127/47, I/127/48,
I/13/35, I/133/42, I/136/20, I/14/43,
I/145/12, I/145/37, I/145/49, I/145/59,
I/145/77, I/145/79, I/145/83, I/146/37,
I/146/48, I/146/80, I/147/30, I/148/09,
I/148/10, I/148/14, I/148/16, I/148/20,
I/148/24, I/148/29, I/148/45, I/148/53,
I/148/58, I/149/59, I/149/62, I/15/56,
I/150/46, I/151/17, I/152/09, I/152/115,
I/152/119, I/152/134, I/152/22, I/152/26,
I/152/28, I/152/31, I/152/53, I/152/58,
I/152/59, I/152/75, I/152/85, I/152/87,
I/152/97, I/153/104, I/153/106, I/153/111,
I/153/17, I/153/19, I/153/20, I/153/27,
I/153/28, I/153/47, I/153/49, I/153/75,
I/153/77, I/153/81, I/153/83, I/155/04,
I/155/06, I/155/19, I/155/49, I/155/65,
I/155/91, I/155/95, I/156/16, I/156/63,
I/157/42, I/157/50, I/157/55, I/157/57,
I/157/69, I/158/35, I/159/10, I/161/10,
I/26/08, I/26/09, I/26/69, I/28/35, I/28/36,
I/28/37, I/28/38, I/30/13, I/30/24, I/30/28,
I/30/35, I/30/36, I/31/06, I/31/08, I/31/15,
I/31/20, I/31/30, I/31/51, I/31/52,
I/33/144, I/33/150, I/33/151, I/33/48,
I/33/49, I/33/54, I/33/55, I/33/92, I/35/10,
I/35/39, I/35/40, I/36/58, I/39/99, I/40/10,
I/40/22, I/40/48, I/41/36, I/41/67, I/42/35,
I/46/08, I/46/123, I/47/17, I/51/07,
I/52/48, I/54/16, I/57/46, I/58/70, I/60/69,
I/62/39, I/63/03, I/63/17, I/63/18, I/63/19,

I/63/31, I/65/11, I/65/12, I/65/18, I/65/28,
I/65/30, I/65/40, I/65/58, I/67/63, I/68/09,
I/68/15, I/68/34, I/68/39, I/68/40, I/68/54,
I/69/104, I/69/106, I/69/12, I/69/16,
I/69/22, I/69/34, I/69/71, I/70/26, I/70/30,
I/70/35, I/70/36, I/70/38, I/70/41, I/70/44,
I/70/50, I/70/56, I/70/59, I/70/79, I/71/73,
I/72/35, I/72/41, I/72/45, I/72/46, I/72/53,
I/72/69, I/72/70, I/72/71, I/72/72, I/72/77,
I/72/78, I/72/80, I/72/81, I/73/49, I/73/50,
I/73/62, I/73/74, I/73/75, I/73/76, I/74/02,
I/74/101, I/74/14, I/74/66, I/74/70,
I/74/79, I/74/81, I/76/63, I/77/05, I/77/17,
I/77/54, I/78/11, I/78/32, I/78/53, I/78/54,
I/80/29, I/80/35, I/80/55, I/81/11, I/81/16,
I/81/21, I/81/34, I/81/44, I/81/51, I/81/52,
I/81/55, I/81/59, I/81/67, I/82/02, I/82/28,
I/83/11, I/84/06, I/84/12, I/86/03,
I/87/120, I/87/13, I/87/16, I/87/17,
I/87/18, I/87/59, I/87/72, I/88/25, I/88/33,
I/90/09, I/90/49, I/90/65, I/92/04, I/93/41,
I/93/48, I/94/04, I/94/28, I/94/37, I/94/42,
I/94/44, I/94/55, I/94/62, I/95/18, I/95/28,
I/95/80, I/95/81, I/95/93, I/96/04, I/96/06,
I/96/08, I/96/16, I/96/28, I/96/55, I/96/56,
I/96/57, I/96/63, I/98/104, I/98/119,
I/98/49, I/98/51, I/98/53, I/98/58, I/98/60,
I/98/61, I/98/78, I/98/83, I/98/86, I/98/98,
II/02/39, II/02/86, II/04/95, II/05/43,
II/05/45, II/05/52, II/05/63, II/06/36,
II/06/42, II/06/58, II/07/115, II/07/120,
II/07/13, II/07/16, II/07/17, II/07/24,
II/07/48, II/08/12, II/09/15, II/09/25,
II/09/31, II/09/37, II/09/41, II/09/56,
II/10/46, II/12/30, II/12/58, II/15/115,
II/15/116, II/15/118, II/15/121, II/15/18,
II/15/25, II/15/26, II/15/72, II/15/74,
II/15/75, II/16/84, II/16/92, II/18/03,
II/18/05, II/18/14, II/19/133, II/19/167,
II/21/08, II/21/10, II/21/35, II/21/86,
II/22/59, II/22/70, II/23/166, II/23/195,
II/23/86, II/23/87, II/23/91, II/24/109,
II/24/17, II/24/18, II/24/71, II/24/74,
II/25/33, II/25/60, II/26/24, II/27/08,
II/28/85, II/32/24, II/32/57, II/33/71,
II/33/73, II/34/73, II/34/75, II/35/105,
II/35/114, II/35/80, II/37/117, II/37/20,
II/37/54, II/37/66, II/38/72, II/39/102,
II/39/120, II/39/142, II/39/153, II/39/155,
II/39/30, II/39/36, II/39/39, II/39/41,
II/39/53, II/39/64, II/39/67, II/39/70,

II/39/72, II/39/76, II/39/89, II/39/98
 u.+ ndaṇ II/21/89
 u.+ ndān II/09/64
 u.+ ndān I/152/83, I/153/50,
 I/65/28, I/72/34, I/72/42, I/72/81, I/76/93,
 II/32/25
 u.+ ndān I/08/14, I/08/74,
 I/121/73, I/17/21, II/02/89, II/08/69
 u.+ ndan I/104/57, I/113/24,
 I/123/56, I/150/39, I/150/57, I/156/22,
 I/156/27, I/157/63, I/17/08, I/36/51,
 I/36/70, I/62/10, I/62/19, I/69/89, I/72/83,
 I/74/60, I/76/62, I/87/73, I/92/25, I/96/05,
 II/08/60, II/15/111, II/23/116, II/26/36,
 II/27/40, II/32/63
 u.+ ndān I/45/34
 u.+ ndan I/90/76
 u.+ ndan kerī I/79/86
 u.+ ndan yapıyos I/103/54
 u.+ ndandır I/98/109
 u.+ ndon II/08/94, II/23/111
 u.+ ndōn II/29/83
 u.+ ndu II/33/16
 u.+ ndun II/15/24
 u.+ ne II/29/102
 u.+ nı I/60/25
 u.+ ni I/109/04
 u.+ nlā I/33/106, I/33/110, I/85/16
 u.+ nları II/34/75
 u.+ nna I/03/20, I/03/59, I/109/39,
 I/121/43, I/128/69, I/156/62, I/158/09,
 I/25/44, I/28/35, I/35/47, I/46/42, I/46/74,
 I/52/36, I/68/07, I/68/17, I/68/21, I/68/22,
 I/68/27, I/70/64, I/71/12, I/71/83, I/72/27,
 I/72/40, I/79/21, I/79/80, I/79/81, I/80/31,
 I/80/41, I/81/68, I/82/10, I/89/22,
 I/98/105, I/98/62, II/07/04, II/07/74,
 II/09/69, II/10/23, II/14/11, II/19/49,
 II/25/11, II/25/93, II/27/34, II/32/84,
 II/34/85, II/38/72, II/39/108
 u.+ nnā I/02/06, I/03/50, I/06/11,
 I/06/139, I/10/121, I/10/98, I/107/10,
 I/107/24, I/11/46, I/121/09, I/139/08,
 I/145/56, I/145/60, I/145/99, I/146/46,
 I/146/78, I/148/13, I/148/48, I/149/38,
 I/150/37, I/150/40, I/151/14, I/151/29,
 I/152/31, I/152/32, I/152/45, I/153/102,
 I/153/112, I/153/117, I/153/48, I/153/51,
 I/153/52, I/153/53, I/153/55, I/153/68,
 I/153/69, I/153/78, I/155/76, I/155/77,
 I/155/78, I/156/53, I/157/16, I/157/21,

I/157/48, I/157/84, I/158/15, I/158/44,
 I/159/06, I/161/30, I/161/36, I/161/50,
 I/28/18, I/28/49, I/29/06, I/29/07, I/30/53,
 I/31/10, I/31/52, I/37/43, I/39/52, I/42/80,
 I/42/81, I/43/20, I/43/31, I/44/62, I/47/31,
 I/52/39, I/53/15, I/56/24, I/57/54, I/61/22,
 I/65/32, I/65/37, I/73/14, I/73/16, I/73/22,
 I/73/24, I/73/36, I/77/03, I/77/42, I/87/01,
 I/87/24, I/88/47, I/94/48, I/94/51,
 I/95/118, I/97/29, II/02/21, II/02/95,
 II/03/34, II/05/14, II/05/54, II/07/132,
 II/07/95, II/08/113, II/08/117, II/08/32,
 II/08/46, II/08/59, II/08/99, II/10/88,
 II/10/97, II/11/60, II/11/61, II/12/11,
 II/12/29, II/12/74, II/12/83, II/13/37,
 II/16/41, II/16/66, II/16/69, II/18/08,
 II/18/32, II/20/06, II/20/07, II/20/64,
 II/21/47, II/24/113, II/24/70, II/25/62,
 II/27/10, II/29/78, II/30/55, II/30/79,
 II/32/124, II/32/128, II/32/136, II/32/50,
 II/32/77, II/33/09, II/34/76, II/34/87,
 II/34/88, II/34/90, II/35/101, II/35/102,
 II/35/116, II/35/37, II/38/20, II/38/33,
 II/39/112, II/39/159, II/39/189, II/39/31
 u.+ nnada I/56/61, I/56/76
 u.+ nnāda II/12/35
 u.+ nnādan I/06/11, I/146/40,
 I/29/22, I/31/23, I/31/35, I/56/13, I/77/22,
 II/10/10, II/10/50, II/30/45, II/30/56
 u.+ nnādan veridi I/37/32
 u.+ nnan I/01/60, I/02/20, I/02/21,
 I/02/23, I/06/65, I/08/104, I/10/32,
 I/100/27, I/102/12, I/121/68, I/122/76,
 I/124/37, I/129/55, I/152/116, I/152/55,
 I/157/42, I/159/38, I/26/70, I/31/28,
 I/36/65, I/40/19, I/41/36, I/51/28, I/52/23,
 I/52/51, I/62/27, I/65/20, I/68/34, I/68/42,
 I/68/43, I/68/51, I/69/15, I/70/41, I/74/52,
 I/75/38, I/77/04, I/78/40, I/79/84, I/83/59,
 I/87/16, I/87/30, I/87/31, I/87/44, I/87/45,
 I/87/60, I/87/73, I/87/74, I/87/84, I/90/54,
 I/90/78, I/91/15, I/96/31, II/01/27,
 II/11/61, II/22/15, II/25/30, II/25/31,
 II/25/68, II/27/03, II/27/37, II/32/22,
 II/37/04, II/38/98
 u.+ nnān I/02/33, I/145/26,
 I/147/20, I/148/06, I/39/39, I/65/16,
 I/68/30, I/72/42
 u.+ nnan bunnan II/01/18
 u.+ nnan munnan II/01/17
 u.+ nnan yapārđıK I/51/50

u.+ nnāṅ yapıyorlar I/06/12
 u.+ nnan yapıyoz I/132/18
 u.+ nnan yaptık I/02/20
 u.+ nnāna I/43/34, I/50/82,
 I/74/80
 u.+ nnanan I/14/12
 u.+ nnānan I/121/11, I/126/63,
 I/130/47, I/63/11, I/70/06, I/70/07,
 I/70/28, I/88/58, I/94/16,
 I/94/30, I/94/44, II/08/30,
 II/08/31, II/21/93, II/29/52, II/29/57
 u.+ nnānan yaparıs I/132/16
 u.+ nnāṅ I/10/118, I/153/17,
 I/155/32, I/161/45, I/44/86, I/70/61,
 I/72/04, I/73/15, I/73/22, I/75/09, I/78/51,
 I/80/36, I/94/57, I/94/84, I/99/28
 u.+ nnar I/01/35, I/01/92, I/02/15,
 I/03/20, I/03/53, I/06/115, I/06/117,
 I/06/16, I/10/118, I/10/120, I/10/44,
 I/10/74, I/10/90, I/10/96, I/102/25,
 I/103/21, I/105/19, I/108/51, I/11/23,
 I/110/31, I/112/44, I/113/97, I/117/03,
 I/119/16, I/119/19, I/12/10, I/124/47,
 I/125/29, I/125/83, I/129/51, I/130/45,
 I/130/86, I/130/88, I/133/47, I/136/15,
 I/137/03, I/137/47, I/140/31, I/140/32,
 I/141/26, I/143/63, I/144/62, I/15/21,
 I/151/14, I/153/42, I/156/56, I/156/57,
 I/157/60, I/17/47, I/17/58, I/22/44,
 I/26/18, I/26/28, I/27/38, I/34/16, I/34/32,
 I/35/50, I/37/42, I/41/30, I/42/81, I/46/92,
 I/48/57, I/50/57, I/52/47, I/53/46, I/54/27,
 I/55/75, I/67/17, I/67/66, I/68/62, I/71/45,
 I/74/100, I/74/35, I/74/90, I/78/03,
 I/78/34, I/86/41, I/87/112, I/87/61,
 I/88/36, I/88/67, I/89/18, I/89/22, I/89/25,
 I/90/22, I/90/27, I/90/28, I/90/31, I/90/59,
 I/90/74, I/90/79, I/90/82, I/92/15, I/92/19,
 I/93/18, I/94/40, I/95/118, I/96/10,
 I/96/27, I/97/25, II/02/18, II/03/77,
 II/06/74, II/07/132, II/10/52, II/10/73,
 II/10/83, II/11/17, II/12/12, II/13/28,
 II/13/32, II/13/40, II/14/04, II/14/31,
 II/14/32, II/14/45, II/14/92, II/19/48,
 II/23/157, II/23/162, II/23/19, II/25/14,
 II/28/86, II/33/22, II/33/56, II/38/46
 u.+ nnar I/06/14, I/88/10, I/90/68,
 II/14/27, II/14/29
 u.+ nnār I/71/57, I/71/63
 u.+ nnār I/26/43
 u.+ nnār I/150/11

u.+ nnar munnar I/126/13
 u.+ nnar yaptı I/10/106
 u.+ nnar yapTı I/65/48
 u.+ nnara I/02/19, I/02/24,
 I/06/86, I/07/29, I/103/39, I/109/43,
 I/111/26, I/111/95, I/133/25, I/134/24,
 I/143/63, I/145/26, I/145/65, I/146/84,
 I/153/107, I/153/51, I/154/30, I/154/47,
 I/155/21, I/17/58, I/31/53, I/31/62,
 I/56/65, I/59/12, I/62/26, I/65/34, I/68/48,
 I/74/52, I/78/48, I/78/49, I/86/49, I/88/53,
 I/90/41, I/93/04, I/94/11, I/96/20, I/96/43,
 II/03/16, II/10/94, II/12/84, II/20/31,
 II/32/90, II/32/91
 u.+ nnarā I/155/21
 u.+ nnarā II/10/86
 u.+ nnarā II/30/64
 u.+ nnara veriydim I/88/52
 u.+ nnarāṅ I/81/46
 u.+ nnarda I/144/81, I/40/24,
 I/51/64
 u.+ nnarḡa I/126/47, I/56/63
 u.+ nnardan I/112/17, I/128/59,
 I/161/31, I/36/59, I/42/44, I/69/86,
 I/70/77, I/76/42, I/80/13, II/03/40,
 II/24/51, II/25/50, II/30/47
 u.+ nnarḡan I/115/56
 u.+ nnarḡan I/87/14
 u.+ nnārḡan I/06/143
 u.+ nnardan yapādıḡ I/81/64
 u.+ nnarı I/02/61, I/04/47, I/06/01,
 I/06/39, I/06/40, I/08/94, I/09/11, I/10/22,
 I/10/26, I/100/22, I/102/08, I/106/42,
 I/11/60, I/111/100, I/120/65, I/121/68,
 I/125/41, I/126/53, I/128/39, I/129/43,
 I/130/10, I/130/21, I/130/44, I/132/14,
 I/139/28, I/143/17, I/143/73, I/144/21,
 I/146/49, I/152/116, I/152/52, I/152/58,
 I/153/37, I/153/43, I/153/62, I/153/67,
 I/153/69, I/153/77, I/154/53, I/154/66,
 I/155/35, I/155/51, I/156/40, I/16/11,
 I/16/50, I/161/13, I/26/31, I/28/58,
 I/29/02, I/31/62, I/31/63, I/35/34, I/35/44,
 I/37/18, I/37/33, I/38/16, I/44/87, I/47/82,
 I/56/63, I/57/31, I/57/55, I/63/04, I/63/57,
 I/64/95, I/65/28, I/65/32, I/65/33, I/69/25,
 I/69/86, I/71/27, I/71/65, I/72/48, I/74/63,
 I/77/69, I/78/25, I/80/38, I/80/40, I/81/48,
 I/82/12, I/85/21, I/85/27, I/87/38, I/87/63,
 I/88/57, I/90/29, I/93/08, I/94/21, I/94/41,
 I/94/44, I/94/79, I/96/22, I/96/28, II/03/34,

II/03/36, II/03/42, II/03/77, II/08/05,
II/08/29, II/09/13, II/09/63, II/10/13,
II/10/81, II/10/89, II/11/17, II/11/51,
II/11/56, II/11/58, II/11/59, II/12/36,
II/13/47, II/15/115, II/15/122, II/15/93,
II/16/21, II/16/29, II/16/93, II/17/62,
II/20/46, II/20/78, II/21/10, II/22/52,
II/23/10, II/23/72, II/24/53, II/24/67,
II/27/60, II/32/32, II/33/56, II/34/22,
II/34/71, II/34/92, II/37/28, II/38/19,
II/38/45, II/39/113, II/39/188, II/39/190,
II/39/35, II/39/37, II/39/50, II/39/51,
II/39/65, II/39/67

u.+ nnarı I/100/22, II/39/68

u.+ nnarı I/47/75

u.+ nnarı yap I/65/20

u.+ nnarı yapādi I/152/17

u.+ nnarı yapālā I/75/25

u.+ nnarı yaparım II/33/81

u.+ nnarı yaparın I/123/79

u.+ nnarı yaparız I/90/83, I/90/84

u.+ nnarı yaparlardı I/90/70

u.+ nnarı yapsılā II/39/113

u.+ nnarı yapTı I/55/40

u.+ nnarın I/25/18

u.+ nnarınan I/09/78, I/112/27,

I/124/09, I/130/32, I/36/60, I/50/30,

I/93/64, II/33/47, II/33/48

u.+ nnarınān I/62/41

u.+ nnarınan I/09/78

u.+ nnarıñ I/06/96, I/08/123,

I/102/75, I/11/60, I/11/78, I/113/127,

I/119/31, I/121/60, I/130/97, I/137/43,

I/140/30, I/140/42, I/144/79, I/15/13,

I/52/68, I/65/50, I/67/27, I/67/70, I/74/94,

I/92/21, I/92/22, I/96/93, II/10/53,

II/10/87, II/24/30, II/24/71

u.+ nnarıñkı I/130/27, I/130/28,

I/130/31

u.+ nnarıñkılar I/96/11

u.+ nnarī I/143/19, II/05/15,

II/10/85, II/39/89

u.+ nnarī I/121/83, I/157/36,

I/88/31, II/16/90

u.+ nnarīna II/30/59

u.+ nnarīna I/06/27

u.+ nnarīnan I/06/19, II/24/31

u.+ nnarla I/150/14, I/96/46

u.+ nnarınan I/101/21, I/11/78,

I/119/07, I/91/63

u.+ nnarınan I/130/45

u.+ nnē II/02/53

u.+ nu I/02/06, I/02/49, I/04/36,

I/04/50, I/04/51, I/04/58, I/06/109,

I/06/119, I/06/122, I/06/134, I/06/135,

I/06/140, I/06/145, I/06/42, I/06/89,

I/06/93, I/06/97, I/07/70, I/07/78,

I/08/114, I/08/115, I/08/14, I/08/27,

I/08/63, I/09/17, I/09/35, I/10/100,

I/10/16, I/10/26, I/10/31, I/10/51, I/10/72,

I/100/34, I/100/35, I/102/41, I/102/44,

I/102/45, I/102/46, I/102/61, I/102/62,

I/102/72, I/102/73, I/103/37, I/103/53,

I/103/54, I/104/67, I/105/41, I/105/45,

I/106/19, I/106/41, I/109/17, I/11/72,

I/11/77, I/110/10, I/111/10, I/111/13,

I/111/50, I/111/53, I/111/55, I/111/58,

I/114/26, I/114/58, I/121/117, I/121/54,

I/121/55, I/121/64, I/121/91, I/122/25,

I/122/59, I/126/11, I/126/60, I/128/48,

I/129/62, I/129/64, I/130/66, I/130/73,

I/131/41, I/132/12, I/132/14, I/132/25,

I/132/27, I/132/42, I/138/122, I/14/53,

I/14/63, I/14/64, I/140/67, I/144/37,

I/144/73, I/145/80, I/145/81, I/146/31,

I/146/47, I/146/48, I/148/13, I/148/18,

I/148/57, I/148/58, I/148/59, I/148/61,

I/149/64, I/150/39, I/151/12, I/151/16,

I/151/36, I/152/105, I/152/110, I/152/116,

I/152/120, I/152/26, I/152/55, I/152/86,

I/153/78, I/154/33, I/155/22, I/155/24,

I/155/51, I/156/44, I/156/45, I/17/12,

I/17/48, I/21/93, I/21/95, I/22/38, I/26/19,

I/27/25, I/28/35, I/28/36, I/29/03, I/30/41,

I/31/05, I/31/07, I/31/09, I/31/12, I/31/13,

I/31/19, I/31/20, I/31/21, I/31/22, I/31/33,

I/32/62, I/33/28, I/41/21, I/44/27, I/50/78,

I/51/31, I/51/51, I/52/23, I/52/85, I/54/59,

I/56/07, I/56/21, I/56/22, I/56/23, I/58/31,

I/58/71, I/58/72, I/60/68, I/62/17, I/63/37,

I/65/20, I/66/31, I/67/18, I/67/38, I/67/75,

I/68/39, I/68/42, I/68/53, I/68/78, I/69/48,

I/69/81, I/69/89, I/69/94, I/70/28, I/70/30,

I/70/38, I/70/41, I/70/42, I/70/44, I/70/50,

I/70/56, I/70/82, I/70/85, I/71/34, I/71/61,

I/72/01, I/72/57, I/72/83, I/73/34, I/73/58,

I/74/07, I/74/66, I/74/78, I/74/80, I/74/82,

I/75/72, I/76/34, I/76/47, I/78/41, I/79/49,

I/79/67, I/79/90, I/81/32, I/83/32, I/83/62,

I/84/13, I/85/49, I/86/24, I/87/17, I/87/38,

I/87/75, I/87/96, I/88/12, I/88/19, I/90/70,

I/94/23, I/94/58, I/94/60, I/95/15, I/95/25,

I/96/04, I/96/19, I/96/54, I/96/55, I/98/02,
I/98/03, I/98/110, I/98/116, I/98/48,
I/98/58, I/98/62, I/98/65, I/98/79, I/98/80,
I/98/83, I/98/88, I/98/90, II/02/96,
II/04/84, II/05/108, II/05/22, II/07/106,
II/07/110, II/07/92, II/08/07, II/08/77,
II/09/43, II/09/87, II/10/98, II/11/43,
II/11/51, II/12/41, II/13/11, II/13/30,
II/13/33, II/13/34, II/13/42, II/13/58,
II/14/76, II/15/71, II/15/80, II/15/81,
II/15/84, II/16/16, II/16/43, II/16/68,
II/16/88, II/17/41, II/17/69, II/18/11,
II/18/26, II/19/103, II/19/165, II/20/37,
II/20/40, II/20/41, II/20/42, II/20/46,
II/20/49, II/22/73, II/22/77, II/22/79,
II/23/172, II/23/192, II/23/74, II/23/84,
II/23/93, II/25/46, II/25/65, II/25/68,
II/27/12, II/28/08, II/30/67, II/32/23,
II/33/06, II/33/70, II/33/72, II/34/100,
II/34/40, II/34/99, II/35/28, II/35/51,
II/37/117, II/37/119, II/37/122, II/37/123,
II/37/30, II/37/57, II/37/98, II/38/34,
II/38/39, II/38/41, II/39/145, II/39/15,
II/39/16, II/39/20, II/39/43, II/39/52,
II/39/56, II/39/57, II/39/61, II/39/63

u.+ nũ I/06/28, I/08/43, I/113/28,
I/39/06, I/70/49

u.+ nũ I/09/37, I/121/53, I/152/49,
I/152/94, I/152/96, I/21/95, I/31/12,
I/42/19, I/59/79, I/71/35, I/76/33, I/76/60,
I/76/76, I/96/48, I/96/53, II/15/25,
II/15/26, II/15/80, II/32/22

u.+ nu ver I/67/77

u.+ nu veril̃er I/51/72

u.+ nu veriyom II/02/82

u.+ nu veriyũn II/02/81

u.+ nu vireyõller I/51/73

u.+ nu vurdum II/28/56

u.+ nu yap̃dık I/81/65

u.+ nu yap̃l̃adı II/34/103,
II/34/96

u.+ nu yapan I/150/52

u.+ nu yap̃rdık I/51/28

u.+ nu yaparız I/111/66, I/73/24

u.+ nu yapayõll̃er I/51/63

u.+ nu yapıyoduğ I/83/38

u.+ nũ yapıyoduğ I/71/24

u.+ nu yapıyoz I/98/87, I/98/88,
II/15/74

u.+ nu yapmadım I/111/62

u.+ nu yapmış I/98/121

u.+ nun I/107/32, I/125/27,
I/125/51, I/148/57, I/148/59, I/149/46,
I/33/116, I/83/18, II/15/119, II/15/27,
II/15/69, II/15/75, II/15/85, II/19/94

u.+ nunan I/31/21

u.+ nunnan I/121/11

u.+ nuğ I/02/69, I/03/17, I/04/60,
I/05/08, I/07/69, I/08/114, I/08/120,
I/08/48, I/09/42, I/09/62, I/10/17,
I/102/52, I/104/29, I/105/45, I/105/52,
I/112/53, I/113/120, I/113/136, I/113/79,
I/114/21, I/121/52, I/121/54, I/121/58,
I/121/70, I/121/72, I/121/73, I/121/75,
I/121/77, I/127/54, I/128/21, I/130/72,
I/130/73, I/132/05, I/133/23, I/139/08,
I/14/64, I/144/64, I/144/70, I/145/01,
I/146/48, I/148/62, I/152/26, I/152/89,
I/156/38, I/158/44, I/158/45, I/159/42,
I/161/50, I/17/12, I/23/55, I/27/39,
I/31/32, I/35/21, I/39/38, I/44/74, I/44/78,
I/46/32, I/46/68, I/46/89, I/50/10, I/52/63,
I/56/62, I/56/71, I/57/04, I/57/56, I/60/96,
I/61/60, I/62/08, I/65/05, I/65/06, I/65/27,
I/65/36, I/66/23, I/66/32, I/67/31, I/70/37,
I/72/77, I/74/92, I/78/09, I/78/39, I/78/42,
I/79/41, I/81/01, I/81/41, I/81/55, I/82/09,
I/82/11, I/82/24, I/86/34, I/86/63, I/87/50,
I/88/07, I/88/15, I/88/28, I/88/32, I/93/11,
I/93/21, I/93/25, I/94/56, I/94/60, I/94/85,
I/96/53, I/97/25, I/97/45, I/98/60, I/98/89,
II/01/71, II/03/81, II/05/49, II/07/107,
II/08/132, II/08/38, II/08/91, II/08/97,
II/09/10, II/11/36, II/11/37, II/13/14,
II/13/28, II/14/57, II/16/33, II/16/37,
II/21/26, II/22/42, II/24/08, II/24/47,
II/24/66, II/27/14, II/30/12, II/32/60,
II/35/79, II/37/27, II/39/52

u.+ nũđ II/02/08

u.+ nuğ dışında I/149/44, I/35/62

u.+ nuğ vurdudđ I/31/31

u.+ nuğ yapdını I/126/22

u.+ nuğku I/55/14

u.+ nuğudu I/65/45

u.+ nuyna I/121/117

u.+ ęa I/06/67, I/102/40, I/121/45,
I/121/53, I/153/88, I/155/31, I/159/44,
I/29/21, I/30/29, I/30/45, I/39/18, I/45/36,
I/45/44, I/52/81, I/52/83, I/60/105,
I/62/36, I/66/16, I/68/43, I/79/59, I/79/66,
I/87/121, I/88/22, I/91/50, I/91/68,
I/91/80, I/94/22, I/94/35, I/94/37, I/94/38,

I/95/103, I/95/35, I/95/78, I/98/57,
I/98/92, II/02/29
u.+ ḡā I/95/31
u.+ ḡu I/28/23, I/31/63, I/56/61,
I/79/67, I/88/15
u.+ ḡū I/05/41
u.+ rđan I/102/79, I/152/126,
I/152/94, I/82/24, I/82/33, I/83/38,
I/94/37, I/98/59, II/32/67, II/32/89,
II/32/98
u. verilir I/26/14
u. yapTı I/113/124
u.+ ydu I/74/96
u - : bk. uv-¹ -1-
u.- ıulur I/02/35
ũ : bk. o -3-
ũ.+ ndan I/33/138
ũ.+ ḡndan II/25/75
ũ.+ ḡnādan I/32/51
ū : bk. o -74-
ū. I/04/59, I/06/127, I/08/121,
I/08/89, I/09/50, I/10/50, I/10/64, I/10/96,
I/100/06, I/105/44, I/106/20, I/114/21,
I/114/60, I/117/02, I/121/16, I/121/44,
I/122/38, I/126/20, I/126/21, I/127/22,
I/145/90, I/146/01, I/151/26, I/154/34,
I/155/51, I/157/40, I/18/19, I/28/50,
I/29/13, I/31/11, I/31/68, I/35/01, I/35/18,
I/35/26, I/36/73, I/39/58, I/41/25, I/41/26,
I/55/01, I/55/24, I/56/43, I/56/49, I/58/57,
I/70/50, I/79/01, I/79/68, I/81/67,
I/87/111, I/87/87, I/89/09, I/89/26,
I/92/28, I/92/37, I/94/69, I/99/62, II/01/85,
II/02/17, II/08/134, II/08/97, II/09/20,
II/09/72, II/10/104, II/10/35, II/14/57,
II/14/77, II/15/53, II/17/65, II/32/14,
II/32/22, II/32/27, II/39/54
ū. et I/128/19
ū. yapamıyo I/146/70
u_urla - : Uğurlamak, birini iyi dileklerle
yolcu etmek, teşyî etmek. -4-
u.- madık I/126/27
u.- rdık I/126/24
u.- rdıK I/107/50
u.- saK I/126/25
u_urlā - : bk. u_urla- -1-
u.- dıK I/107/53
uc : 1. Uç, bir nesnenin baş veya son
noktası.-10-
u.+ u I/144/70, II/05/16, II/05/17
u.+ una I/113/41

u.+ unda I/07/23, I/41/22, I/72/17
u.+ unnan I/98/118
2. Kök, sülâle.
u.+ umuz I/155/41, I/155/42
uc_ucuna : Ancak yetišecek kadar.
-2-
u. I/23/46
ucā : <ocaK I+a -1-
u. I/128/21
ucā : bk. ocaK I -2-
u.+ ıa II/32/106
u.+ mızo II/21/06
ucaKlı : bk. ocaKlık -1-
u.+ nıK II/32/113
ucaKlı : bk. ocaKlık -3-
u. II/32/113
u.+ na II/32/113
ucaKı : bk. ocaK I -1-
u.+ da II/32/36
ucaKı : bk. ocaK I -2-
u. II/33/31
u.+ larımızda II/33/32
úcrā : Úcra, çok kenarda ve uçta bulunan,
uzakta, ıssız ve tenhā. -1-
ú. II/30/56
ucuS : bk. ucuz -1-
u. II/04/75
ucuz : Fiyatı dıšık olan, pahası yüksek
olmayan. -5-
u. I/120/29, II/04/88
u.+ a I/85/35
u.+ du I/110/58
uğ : bk. üğ -1-
u.+ a I/42/09
uę - : 1. (Kuš, böcek gibi kanatlı
hayvanlar) Havada yol almak, havada
gitmek. -4-
u.- amazdı I/121/42
u.- ar I/117/16
2. Kendini büyük görmek,
büyüklenmek, kibirlenmek.
u.- uyolā I/69/65, I/69/66
3. Gitmek, göğ etmek.
4. Çok sevinmek, kabına
sığamayacak kadar sevinę duymak.
úę : bk. üğ -2-
ú. I/01/06
ú.+ ünden I/64/48
uęā : <uçaK+a -1-
u. I/24/34
uçaK : Havanın kanatları altına yaptığı

basınç yardımıyla yol alan motorlu hava taşıtı, tayyâre. -2-
u. I/72/19
u.+ da I/06/64

uçag : bk. uçak -1-
u. I/41/67

uçÇuğ : açÇığ'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
açÇığ u. I/111/89

úçu : bk. için -1-
oğumadım ú. I/20/72

uçun : bk. için -12-
u. I/11/05, I/11/13, I/11/16, I/11/75, I/120/19, I/120/39, I/42/03, I/42/11, I/42/40,
I/88/07, II/28/49, II/30/12

uçún : bk. için -1-
u. I/75/24

úçun : bk. için -1-
ú. I/44/26

úçún : bk. için -4-
ú. I/03/17, II/21/26, II/32/101, II/32/53

úçún : bk. için -1-
ú. II/32/92

úçuru : bk. için -1-
onuğ ú. I/21/78

uÇuz : bk. ucuz -2-
u.+ udu I/143/38, I/143/39

uçün : bk. için -6-
u. I/57/04, I/65/05, I/65/06, I/75/26, I/93/11, II/25/08

úçün : bk. için -1-
ú. I/01/80

úda : <ora+da -1-
ú. I/10/35

udun : bk. odun -2-
u. I/155/38, II/29/87

ufā : <ufağ+ i- -8-
u.+ dı I/138/35, I/37/28
u.+ dıK II/28/27
u.+ dım I/135/27, I/66/49
u.+ mışdı I/136/33
u.+ mışdım II/01/06
<ufağ+a
u. I/132/35

ufacık : 1. Çok ufak, çok küçük, küçücük, minicik. -3-
u. I/61/09
ufacık u. I/85/46
u. ufacık I/85/46

2. Ekmek kırıntısı.

ufācık : bk. ufacık¹ -1-
u.+ lādan I/33/14

ufacī : <ufacık²+ı -3-
ekmeK u.+ nnan yaparız I/71/40
ekmek u. yaparız I/71/41
ekmeK u. yaparız I/71/42

ufağ : bk. ufağ -24-
u. I/03/51, I/155/43, I/21/07, II/06/18
ufağ u. I/02/34, I/28/36, I/44/13, I/96/57
u. defē_e I/10/91
u.+ lādan I/28/42
u. TeFeg I/158/46
u. tefeK I/71/71
u. ufağ I/02/34, I/28/36, I/44/13, I/96/57
u. ufaK I/116/27, I/116/36, I/121/35, I/132/20, I/154/52, I/90/80, II/39/68, II/39/69

uFah : bk. ufağ -3-
u. II/32/123
u.+ ları II/19/58
u.+ tım II/01/10

ufak : Boyutları gerekenden veya olağandan küçük. -15-
u. I/127/50, I/146/72, I/156/50, II/19/46, II/19/50, II/39/68
u.+ lara II/20/77
u.+ lı I/85/52

ufak tefek : Boyutları benzerlerinden epey küçük olan.
u. tefek I/85/53
u. tevek I/41/92, II/04/69

ufağ ufağ : Küçük parçalar hâlinde.
ufağ u. I/103/60, II/39/41
u. ufağ I/103/60, II/39/41

ufaK : bk. ufağ -38-
u. I/105/47, I/105/55, I/117/24, I/122/73, I/129/63, I/130/48, I/146/36, I/152/67, I/155/87, I/28/32, I/58/30, I/64/68, I/68/32, I/68/38, I/69/20, I/70/47, II/15/114, II/16/43, II/39/126
ufağ u. I/116/27, I/116/36, I/121/35, I/132/20, I/154/52, I/90/80, II/39/68, II/39/69
ufaK u. II/32/23
u.+ ca I/141/22
u.+ dım I/145/08
u.+ lānı I/145/63

- u. tefeK I/119/80, I/119/81
u. ufaK II/32/23
- ũfağ** : bk. ufağ -1-
ũ. I/85/46
- ufağlı** : <ufağlık+ı: Çocukluk. -1-
u.+ mda I/122/18
- ufağlı** : <ufağlık+ı -2-
u.+ mdı II/26/36
u.+ mızda I/72/67
- ufala** - : Ufağ parçalara ayırmak, bölüp parçalamak. -6-
u. I/97/38
u.- mıyız I/102/58, I/102/59
u.- η I/54/67
u.- rız I/71/40
u.- ıla I/28/38
- ufālā** - : bk. ufala- -1-
u.- dık I/33/99
- ufalama** : Ufalamak işi. -1-
u. II/37/123
- ufalı** - : bk. ufala- -2-
u.- yannar I/102/59
u.- yıvıdı I/54/66
- ufilā** - : bk. ufala- -1-
u.- sıñ II/39/30
- ufuK** : Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi görüldüğü yer. -1-
u.+ dan I/95/58
- uğraş** - : Bir şeyi kendine iş edinip üzerinde çalışmak, meşgul olmak. -1-
u.- ıdı I/33/109
- uh** : Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre maddî veya mânevî bir acıyı, ağrı, ızdırap, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık vb. duyguları ifâde eder. -3-
u. I/145/72, II/33/62
ah u. I/133/02
- ũkul** : bk. okul -1-
ũ.+ u II/01/06
- ul** - : bk. ol²¹ -1-
u.- uvurdu I/25/21
bk. ol⁸ -3-
u.- ur I/87/61
bk. ol⁴ -2-
u.- ur II/23/52
bk. ol⁷ -4-
u.- ur II/23/195
bk. ol³ -1-
- u.- arağ I/41/89
- ũl** : bk. o_ũl¹ -2-
ũ.+ unu I/128/10
ũ.+ uynan I/06/119
- ula** : Kaba sesleniş (genellikle erkek çocuklar için). -1-
u. II/28/37
- ũlā** : bk. ula -2-
ũ. I/128/63
- ulāda** : <ora+larda -1-
u. II/24/86
- ũlan** : bk. olan -4-
ũ. I/45/13, I/45/22
ũ. evi I/26/23
ũ.+ ı II/07/113
- ulaş** - : Belli bir yere varmak, belli bir kimse veya şeye erişmek, vâsıl olmak. -2-
u.- madan II/31/14
u.- mağ I/05/22
- ulaşım** : İki yer arasında gidiş geliş. -3-
u. I/157/31, I/35/15, I/41/70
- ule** : bk. ula -4-
u. II/28/30, II/28/31, II/28/45, II/28/84
- ulē** : bk. ula -2-
u. II/10/97
u.+ di II/16/56
- ulen** : Kaba sesleniş (genellikle erkek çocuklar için). -2-
u. I/14/70, II/03/79
- ulā** : <ora+lar -2-
u. I/47/24, II/32/110
- ulāda** : <ora+larda -3-
u. II/05/94, II/05/96, II/20/26
- ulāda** : <ora+larda -1-
u. I/152/62
- ulāda** : <ora+larda -4-
u. I/37/51, I/52/59, I/53/33, II/05/17
- ullādan** : <ora+lardan -1-
u. I/57/43
- ullādan** : <ora+lardan -1-
u. II/10/77
- ulādan** : <ora+lardan -4-
u. I/40/32, II/21/90, II/26/23, II/32/114
- ulādı** : <ora+larda -1-
u. II/10/71
- ulādı** : <ora+larda -3-

u. II/01/84, II/05/24
u.+ ymıstı I/46/29
ullādi : <ora+larda -1-
u. II/02/75
ullār : <ora+lar -1-
u. II/05/41
ullār : <ora+lar -2-
u.+ á I/46/101
u.+ a yapādıđ I/152/108
ullār : <ora+lar -1-
u.+ da I/47/16
ullara : <ora+lara -1-
u. II/22/46
ullāra : <ora+lara -3-
u. I/152/119, I/46/105, II/03/64
ullardan : <ora+lardan -1-
u. II/25/18
ullardı : <ora+larda -1-
u. II/22/43
ulları : <ora+ları -1-
u. I/38/17
ulları : <ora+ları -1-
u. II/32/109
ulları : <ora+ları -1-
u. II/32/123
úllēdi : <ora+larda -1-
ú. II/01/82
ulu : 1. Maddē yapısı bakımından büyük.
-2-
u. I/95/32
2. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce.
u. I/132/76
ulu - : Unlamak. (?) -1-
u.- yoduğ II/22/77
uluboydan : Yüksek perdeden. -1-
u. I/26/24
úmid : bk. ümüd -1-
ú. eder I/64/96
umr : Umur, aldırış etme, önem verme. -1-
umrunda (olmamak, değil) : (Bir kimse bir şeyi) İş edinmemek, onunla hiç ilgilenmemek, aldırmmamak, ilgi göstermemek.
u.+ unda di_ıl I/64/19
umud : bk. umut -1-
u.+ um I/63/50
umut : Bir şeyin gerçekleşmesi ihtimâlinin verdiği ferahlatıcı duygu, ummaktan doğan ferahlık, ümit. -3-

u. I/146/43, I/146/44
umut et- : Ummak, beklemek.
u. edeğ I/06/130
úmut : bk. ümüd -1-
ú. II/09/93
un : Tahıl veya bâzı gıdâ maddelerinin öğütülmesinden elde edilen toz hâlindeki besin. -108-
u. I/04/50, I/05/56, I/07/98, I/10/31, I/109/29, I/111/38, I/111/64, I/125/64, I/125/66, I/126/54, I/126/55, I/132/23, I/144/66, I/148/11, I/148/58, I/152/85, I/153/25, I/153/29, I/153/30, I/157/64, I/30/44, I/40/23, I/60/66, I/68/43, I/74/92, I/76/33, I/87/122, I/87/84, I/97/36, II/15/86, II/16/89, II/17/39, II/22/71, II/29/05, II/29/57, II/30/34, II/32/56, II/33/69, II/37/113, II/39/50, II/39/53
kepekli u. II/07/89, II/07/90
u.+ á I/05/55
u.+ dan yapılıyo I/97/35
u.+ lu I/87/80
u.+ nan II/15/80
u.+ u I/02/33, I/09/34, I/120/27, I/26/12, I/26/56, I/36/50, II/07/90, II/15/24, II/22/78
u.+ ü II/15/67
arpa u.+ u I/120/27
ārpa u.+ u II/25/91
nişasTa u.+ u I/111/61
u.+ ulan I/98/80
u.+ umu I/97/19
kepekli u.+ umuz II/07/91
u.+ umuzu I/07/91, II/15/67, II/37/111
u.+ una I/79/85, II/33/77, II/39/63
u.+ unan I/44/44, II/15/69
u.+ undan II/15/85
arpa u.+ undan I/120/57
u.+ unu I/116/20, I/73/68, II/15/66, II/39/62
u.+ ũnu II/37/118
u.+ uğ II/33/79
u.+ uğu II/07/88
u. ver I/22/38
u. verirdi I/118/07
u. yapārdı I/68/48
u. yapardığ I/115/55
u. yapılırdı I/151/17
u. yapılıyo I/105/24, I/105/27

u. yapıyollar I/120/26
un çorbası : Un ve suyun karıştırılarak pişirilmesinden sonra süt ve yumurta sarısıyla terbiye edilmesi yoluyla yapılan çorba.

u. çorbası I/07/28, I/07/33

un eleği : Un elenen elek.

u. elenen I/14/37

un helvası : Yağ içinde kavru lan una şeker şerbeti veya pekmez katılarak yapılan bir helva türü.

u. helvamız I/31/04

u. helvası yaparıs I/132/32

u. helvası I/132/21

u. helvasını I/132/21

un tarhanası : Buğday unu kullanılarak elde edilen tarhana.

u. taħarnası yapıyolā I/79/80

u. tāna yapmeyiz I/70/34

u. taranamızı I/97/34

u. taranası yaparız I/103/51

u. taranası I/103/53

ün : bk. un -3-

ū. I/05/54, II/15/112, II/15/24

unar - : bk. oħar¹ -1-

u.- dıla I/46/118

unca : Onca, o kadar, çok. -1-

u. I/35/40

unnuĝ : Unluk, un konan, un depolanan yer. -1-

u. I/130/16

unud - : bk. unut- -19-

u.- ũāldım I/114/28

u.- uĝaldıĶ I/138/08

u.- uĝaldım I/11/19, I/11/54, I/11/55, I/11/88, I/113/129, I/140/18, I/17/32, I/20/88

u.- uĝalmazdıĶ I/138/12

u.- ulur I/111/101

u.- ur I/64/34

u.- urun I/39/93

u.- uyo I/157/46

u.- uyon I/152/138

u.- uyön I/152/138

unüd - : bk. unut- -1-

u.- uĝaldım I/04/05

unut - : (Bildiĝi, öğrendiĝi bir şey) Aklında kalmamak, irâdesi dışında hatırandan çıkmak. -48-

u.- duĶ I/08/36

u.- dum II/03/12

u.- ma I/14/20, I/95/41, I/95/42

u.- madı I/10/111, I/10/116

u.- madım II/07/110

u.- mam I/91/64

u.- man I/64/35

u.- muşum I/08/82, II/37/18, II/37/59

u.- muşün I/72/52

u.- Tu I/59/77, II/17/91

u.- tuĶ I/155/49

u.- TuĶ I/03/29, I/157/03, I/157/22, I/99/49

u.- TuĶlāna I/23/57

u.- TuĶ I/07/84, I/114/58, II/11/48

u.- tum I/10/112, I/11/88

u.- Tum I/07/71, I/10/117, I/10/63, I/11/89, I/112/21, I/122/07, I/137/43, I/138/10, I/34/36, I/34/37, I/99/46, I/99/48, II/09/20

u.- uldu I/59/77

u.- ulmuş I/59/77

u.- uluyor I/23/57

u.- ursam II/15/02

u.- uyoĝ I/98/24

unutdur - : Unutmasına, unutulmasına sebep olmak veya unutmasını, unutulmasını sağlamak. -1-

u.- mu II/08/121

unutĝannı : bk. unutĝannıĶ -1-

u.+ ĵım II/15/02

unutĝannıĶ : Unutkanlık, unutkan olma durumu. -1-

u. II/12/39

uħar - : bk. oħar² -1-

u.- ayın II/07/14

uħatĶa : Doğru, uygun, güzelce. -1-

u. I/06/02

upucuz : Çok ucuz. -1-

u. I/154/58

upuzun : Çok uzun. -1-

u. I/127/25

ur : Canlı organizmanın herhangi bir yerinde, aynı cins hücrelerin anormal bir şekilde çoĝalması sonucu meydana gelen hastalıklı kitle veya yumru. -1-

miyöm u. I/54/07

ura : bk. ora -93-

u. I/10/115, I/108/13, I/11/28, I/111/105, I/130/97, I/140/15, I/142/22, I/144/30, I/160/10, I/20/07, I/46/47,

I/46/78, I/52/88, I/68/67, I/72/32, I/81/03,
I/81/21, I/81/54, I/99/35, II/23/173,
II/23/68, II/32/05

u.+ da I/06/95, I/127/41, I/27/14,
I/78/39, I/91/48, I/130/65

u.+ dan I/06/119

u.+ deyken I/78/11

u.+ lāda I/46/98

u.+ lān I/46/88

u.+ lar I/02/70, I/111/108,
I/135/12

u.+ lara I/130/25, I/62/39,
I/64/126

u.+ larda I/129/56, I/130/25

u.+ lardan I/135/14

u.+ ları I/128/29

u.+ lı II/27/59

u.+ nın I/83/51

u.+ nıñ I/142/37, I/70/14, II/09/53

u.+ sı I/130/93, I/160/02, I/46/21,
I/46/47, I/65/18, I/65/33, I/66/31, I/68/68,

I/81/22, I/83/01, I/92/24, II/03/62,
II/06/49, II/09/59, II/10/78, II/23/173,

II/23/38, II/30/43, II/37/77

u.+ sına I/69/61, I/81/23

u.+ sını I/10/106, I/140/18,
I/36/42, II/06/56

u.+ sī I/68/74, I/81/53, II/02/09

u.+ ya I/83/51, I/83/69, II/26/51,
II/27/59, II/32/85

u.+ yā II/03/70

u.+ yā I/38/09

u.+ yı I/06/74, I/126/18, I/133/56,
I/156/20, I/68/76, I/79/43

u.+ yı yaptık I/111/106

u.+ ynan I/140/08

urá : bk. ora -17-

u.+ sí II/38/70

u.+ ya II/27/32

u.+ yá I/04/10, I/07/102, I/46/79,
I/60/83, I/60/84, I/61/28, I/61/31,

I/64/129, II/05/27, II/23/92, II/38/103,
II/38/107

u.+ yı II/23/98, II/27/67

urà : bk. ora -6-

u. I/133/29

u.+ ya I/38/20, I/46/103, II/23/12

u.+ yı II/07/09, II/24/110

urā : bk. ora -1-

u. I/109/25

ufa : bk. ora -1-

u. I/153/12

ūra - : 1. Uğramak, bir yere kısa bir süre
kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre
kalmak.-7-

ū.- dıysañız I/142/49

ū.- madan I/68/72

ū.- madımız I/155/66

ū.- rşañız II/32/05

ū.- rsınız I/83/67

ū.- rsıñız I/56/16

2. (Kötü bir durum) Başına gelmek,
(hoş olmayan bir şeye) dūçar olmak,
mâruz kalmak.

ū.- mazdı I/131/36

ūra : Uğra, un. -1-

ū.+ sını I/73/69

uraş - : bk. uğraş- -1-

u.- iyóm I/01/32

ūraş - : bk. uğraş- -44-

ū.- annar I/23/65

ū.- dık I/19/28

ū.- dıla I/150/25

ū.- dılar II/10/75

ū.- dım I/144/68

ū.- ıñ I/124/09, I/124/40, I/64/24

ū.- ıP durun I/63/11

ū.- ıpduruz II/12/04

ū.- ır I/34/53, I/56/77, II/26/20

ū.- ır duruz I/56/77

ū.- ırқан I/33/89

ū.- ırdı I/73/77

ū.- ırdık I/10/86, I/108/15,
I/35/61, I/37/22, I/39/77

ū.- ırdık I/126/62

ū.- ırdım I/139/20

ū.- ırım I/139/27

ū.- ırız I/101/21

ū.- ıyo I/17/52

ū.- ıyō I/88/41

ū.- ıyō II/04/78

ū.- ıyōdu II/07/53

ū.- ıyolar II/15/49

ū.- ıyolıā I/46/61

ū.- ıyom I/56/81

ū.- ıyon I/56/81, II/15/108

ū.- ıyorum I/139/27

ū.- ıyoS I/150/19, I/150/20

ū.- ıyosun I/85/34

ū.- ıyoz I/63/45, I/88/42, II/21/12

ū.- ıyöz I/79/12

ū.- ī I/10/06

ū.- mışlā II/09/41
ūraş : Uğraş, insanın üzerinde uğraştığı iş,
 meşgale, meşgüliyet. -1-
 ū. I/35/09
ūrāş - : bk. uğraş- -1-
 ū.- dım I/91/62
ūrāşma : Uğraşma, uğraşmak işi. -
 1-
 ū.+ sını I/52/37
urba : Giyecek, elbise. -7-
 u. I/113/22, I/113/23, I/77/17,
 I/77/18, II/37/25
urbı : bk. urba -1-
 u.+ ynan I/77/23
urda : <ora+da -221-
 u. I/01/80, I/01/94, I/03/12,
 I/04/08, I/05/45, I/05/59, I/09/49,
 I/10/105, I/10/25, I/100/06, I/102/28,
 I/107/40, I/11/36, I/110/44, I/113/110,
 I/117/15, I/120/55, I/121/109, I/122/14,
 I/122/34, I/122/79, I/123/04, I/125/65,
 I/125/90, I/126/45, I/126/46, I/126/73,
 I/126/74, I/128/21, I/129/29, I/130/04,
 I/130/103, I/130/30, I/133/23, I/133/65,
 I/138/112, I/138/113, I/138/122,
 I/138/127, I/138/130, I/138/132, I/139/07,
 I/139/50, I/139/51, I/140/24, I/140/25,
 I/143/26, I/144/22, I/144/25, I/144/33,
 I/145/60, I/145/99, I/148/10, I/149/26,
 I/15/67, I/15/78, I/150/28, I/150/32,
 I/152/16, I/153/55, I/153/68, I/153/76,
 I/153/80, I/153/81, I/153/87, I/154/17,
 I/155/14, I/155/43, I/156/35, I/156/38,
 I/156/40, I/157/60, I/157/63, I/158/52,
 I/160/10, I/160/13, I/160/14, I/160/27,
 I/161/19, I/161/35, I/17/59, I/23/06,
 I/23/50, I/30/01, I/30/02, I/31/44, I/32/75,
 I/33/150, I/33/48, I/35/10, I/39/49,
 I/39/68, I/41/64, I/44/67, I/44/74, I/44/78,
 I/46/32, I/46/52, I/49/17, I/51/02, I/51/39,
 I/51/70, I/52/100, I/52/60, I/52/61,
 I/52/67, I/52/68, I/52/85, I/52/90, I/53/10,
 I/53/57, I/55/32, I/56/20, I/57/24, I/63/21,
 I/63/27, I/63/46, I/63/50, I/64/120,
 I/65/37, I/66/49, I/67/08, I/68/78, I/69/41,
 I/69/62, I/70/12, I/70/13, I/70/22, I/70/38,
 I/71/38, I/71/51, I/71/73, I/71/74, I/71/75,
 I/72/21, I/74/08, I/74/32, I/74/80, I/75/20,
 I/77/58, I/78/05, I/78/40, I/79/65, I/80/48,
 I/81/04, I/81/10, I/81/14, I/81/22, I/81/37,
 I/81/38, I/81/61, I/81/64, I/81/65, I/83/10,

I/83/11, I/86/27, I/86/62, I/87/26, I/91/34,
 I/91/40, I/91/77, I/92/55, I/93/07, I/93/60,
 I/95/24, I/95/27, I/95/81, I/97/02, I/97/29,
 I/97/55, I/98/67, I/98/83, I/99/28, II/01/81,
 II/07/65, II/08/125, II/08/80, II/09/49,
 II/09/52, II/12/65, II/16/101, II/16/45,
 II/17/17, II/17/74, II/17/88, II/19/87,
 II/20/67, II/22/17, II/22/33, II/23/03,
 II/23/10, II/23/91, II/24/104, II/25/111,
 II/25/94, II/26/53, II/27/08, II/28/46,
 II/28/47, II/28/48, II/28/49, II/28/57,
 II/30/19, II/30/38, II/35/87, II/37/78,
 II/39/101, II/39/177
 u.+ larımıştı I/46/18
 u. yapardıK I/126/56
 u. yapardıK I/126/64
 u. yapıdı I/51/70
 u. yapıyolar I/97/25
 u.+ ydı I/29/04
urdá : <ora+da -1-
 u. I/01/60
urdá : <ora+da -3-
 u. I/23/08, I/94/84, II/10/83
urdā : <ora+da -15-
 u. I/121/48, I/144/33, I/22/42,
 I/52/67, I/59/25, I/69/105, I/75/20,
 I/75/21, I/97/28, II/38/15
 u.+ ydı I/02/46
urdā : <ora+da -4-
 u. I/126/51, I/15/16, II/05/26,
 II/38/71
urda : <ora+da -1-
 u. I/01/22
ūrda : <ora+da -2-
 ū. I/74/86, II/27/08
urdaKı : <ora+daki -4-
 u. I/65/28
 u.+ lar I/117/17
 u.+ nda I/109/11
 u.+ nı I/27/30
urdaKi : <ora+daki -3-
 u. I/02/63, I/31/47
 u.+ nne II/36/19
urdan : <ora+dan -130-
 u. I/04/68, I/05/65, I/05/67,
 I/05/69, I/06/121, I/06/28, I/08/89,
 I/10/115, I/107/38, I/110/40, I/111/32,
 I/113/68, I/121/50, I/121/51, I/122/83,
 I/126/47, I/126/49, I/128/75, I/130/103,
 I/130/55, I/143/66, I/144/19, I/153/17,
 I/153/64, I/153/81, I/153/82, I/153/85,

I/153/86, I/153/87, I/153/97, I/155/39,
 I/155/92, I/157/80, I/161/55, I/22/19,
 I/28/34, I/30/30, I/30/59, I/35/11, I/38/44,
 I/38/45, I/39/44, I/39/45, I/46/41, I/46/71,
 I/52/61, I/52/67, I/56/19, I/56/72,
 I/60/100, I/64/119, I/65/34, I/65/56,
 I/68/02, I/68/20, I/68/25, I/72/33, I/74/69,
 I/75/27, I/75/28, I/76/59, I/78/50, I/79/41,
 I/79/44, I/79/46, I/79/51, I/79/61, I/79/62,
 I/81/26, I/81/36, I/81/37, I/81/43, I/81/44,
 I/83/15, I/83/59, I/83/69, I/83/73, I/92/10,
 I/93/36, I/93/50, I/94/22, I/95/26, I/95/77,
 I/96/64, I/97/56, I/98/25, II/02/04,
 II/04/81, II/05/24, II/07/47, II/07/49,
 II/09/53, II/10/09, II/10/39, II/10/44,
 II/16/79, II/16/94, II/17/50, II/18/20,
 II/19/104, II/25/15, II/25/19, II/25/22,
 II/26/49, II/26/51, II/28/16, II/29/17,
 II/30/20, II/30/21, II/30/40, II/30/59,
 II/30/72, II/30/77, II/32/55, II/32/86,
 II/32/88, II/38/103, II/38/15, II/38/25,
 II/38/27, II/38/28, II/39/89
 u. burdan II/13/39
 u. gelme II/10/32
 u.+ im II/10/31
 u. kēri I/83/21
urda : <ora+dan -3-
 u. I/142/12, I/74/102, I/79/65
urdān : <ora+dan -2-
 u. II/10/41, II/22/18
ūrdan : <ora+dan -1-
 ũ. kerde I/83/19
ūrdan : <ora+dan -1-
 ũ. I/06/28
urdu : <ora+da -4-
 u. I/70/84, II/07/104, II/17/81,
 II/28/48
urdī : <ora+da -3-
 u. I/03/35, II/01/10, II/02/88
urdu : <ora+da -33-
 u. I/109/05, I/71/78, II/01/87,
 II/02/09, II/02/17, II/02/37, II/05/23,
 II/05/24, II/05/29, II/05/40, II/05/41,
 II/05/44, II/05/84, II/05/89, II/05/93,
 II/05/95, II/08/125, II/09/14, II/10/69,
 II/16/98, II/17/38, II/33/26, II/33/28,
 II/33/53, II/38/23, II/39/145, II/39/161,
 II/39/185, II/39/97
urdū : <ora+da -1-
 u. II/01/51
ūreş - : bk. uğraş- -8-

ū.- caz I/94/18
 ũ.- cen I/69/28
 ũ.- dık I/94/16
 ũ.- ırdık I/155/25, I/70/09, I/94/44
 ũ.- iyodū I/71/53
 ũ.- iyolā I/68/43

urġan : Pamuk, keten, kenevir, jüt vb. bitki
 elyâfindan yapılan ince halat. -1-

u.+ ı I/95/21

urı : bk. ora -120-

u. I/71/75

u.+ lar I/02/70

u.+ ya I/04/08, I/06/131, I/06/66,

I/06/92, I/08/22, I/08/91, I/10/12,
 I/102/09, I/107/52, I/112/08, I/112/11,
 I/112/16, I/113/28, I/113/95, I/114/20,
 I/121/49, I/122/18, I/122/25, I/125/35,
 I/126/48, I/126/52, I/126/74, I/128/18,
 I/128/26, I/129/37, I/130/100, I/130/61,
 I/130/66, I/138/111, I/138/113, I/138/116,
 I/138/131, I/143/27, I/143/64, I/145/57,
 I/145/68, I/145/83, I/146/78, I/150/15,
 I/150/28, I/152/15, I/153/85, I/157/40,
 I/161/36, I/18/46, I/31/20, I/37/39,
 I/39/65, I/42/31, I/43/12, I/43/20, I/49/67,
 I/51/23, I/52/66, I/56/16, I/56/29, I/56/30,
 I/56/72, I/58/89, I/64/125, I/65/32,
 I/69/104, I/70/20, I/71/75, I/75/05,
 I/77/11, I/78/46, I/79/42, I/79/68, I/79/69,
 I/81/09, I/81/18, I/81/61, I/88/10, I/92/38,
 I/92/59, I/94/84, I/95/19, I/95/26, I/95/96,
 I/97/12, I/99/24, I/99/34, II/08/127,
 II/17/76, II/22/37, II/39/16

u.+ yā I/46/75

u.+ yā I/01/85, I/126/58, I/157/85

u.+ ya verdi I/125/27

u.+ ya yaptık I/42/31

u.+ yı I/155/14, I/68/76, I/81/13,

I/87/05, II/02/102, II/02/25, II/04/91,
 II/07/32, II/09/51, II/09/52, II/16/94,
 II/17/68, II/28/47, II/28/48, II/28/87,
 II/29/22, II/39/118

ūrı : bk. ora -2-

ū.+ ya I/65/21, I/65/48

ūrış - : bk. uğraş- -1-

ū.- maz I/66/04

uri : bk. ora -13-

u.+ ye I/122/31, I/124/42,

I/124/43, I/152/109, I/153/111, I/153/52,
 I/153/85, I/153/88, I/161/13, I/23/61,
 I/81/12, I/87/26, I/87/71

- urî** : bk. ora -3-
u.+ yâ I/74/93
u.+ ye I/05/41
u.+ yē I/153/51
- urla** : <ora+lar -2-
u. I/81/33, I/81/47
- urlā** : <ora+lar -3-
u. I/81/05, II/09/26, II/09/30
- ūr̄la -** : bk. u_ urla- -1-
ū.- nırdı I/123/20
- urlāda** : <ora+larda -4-
u. I/150/46, I/153/124, I/153/88,
II/09/98
- urlādā** : <ora+larda -1-
u. II/37/126
- ur̄lāda** : <ora+larda -2-
u. II/20/24
- urlādı** : <ora+larda -1-
u. II/07/31
- ūr̄lami** : Uğurlama, uğurlamak işi. -
1-
ū.+ ye I/123/17
- urlar** : <ora+lar -1-
u. I/81/49
- urlara** : <ora+lara -8-
u. I/153/72, I/159/31, I/159/32,
I/28/49, I/46/05, I/81/07, I/81/10, I/96/88
- urlarda** : <ora+larda -4-
u. I/81/06, I/92/34
u. yapıldı I/06/52
u.+ ydı I/81/66
- urlardā** : <ora+larda -1-
u. I/81/63
- urlārda** : <ora+larda -1-
u. I/91/76
- urlardan** : <ora+lardan -1-
u. I/97/08
- urları** : <ora+ları -4-
u. I/26/18, II/07/40, II/09/66,
II/09/67
- urman** : bk. orman -1-
u. II/02/47
- uru** : bk. ora -6-
u. II/02/09, II/33/29
u.+ ya II/22/25
u.+ yu II/08/07, II/08/126
- usandır** - : Usanmasına sebep olmak,
bıkkınlık vermek, bıktırmak, bezdirmek.
-1-
u.- mıyalım I/65/26
- usda** : bk. usTa -1-
u.+ sı I/50/71
- usel** : bk. usul II-1-
görücü u.+ i II/15/60
- uslū** : Başkalarını rahatsız edecek
davranışlarda bulunmayan, söz dinleyen,
edepli, terbiyeli. -1-
akıllı u. II/10/102
- usTa** : Bir zanaatı gerektiği gibi öğrenmiş
olup kendi başına yapabilen kimse. -
7-
u. I/133/20, I/50/66, I/50/71,
I/50/72
u.+ lā I/56/64
u.+ sı II/23/138
u.+ ya I/56/78
- üstinkörü** : İtinâ göstermeden, gelişigüzel,
baştan savma, alelâde. -1-
ú. I/01/100
- usul I** : Yavaş. -4-
usul usul : Yavaş yavaş.
usul u. I/25/48, II/08/109
u. usul I/25/48, II/08/109
- usul II** : Biçim, tarz, yöntem. -2-
görücü u.+ iynen II/12/08
görücü u.+ üylen I/138/40
- usul'** : bk. usul II -1-
u. I/155/79
- usül** : bk. usul II -5-
görücü u.+ iylen II/12/08
görücü u.+ ü II/15/59
görücü u.+ üyle II/31/41
görüsü u.+ üyle II/13/04
görücü u.+ üylü II/31/38
- usulca** : Yavaşça, belli etmeden. -3-
u. I/128/21
usulca u. I/15/75
u. usulca I/15/75
- uş** : bk. uç¹ -2-
u.+ lānı II/32/35
u.+ larında I/144/29
- uş -** : bk. uç³ -1-
u.- dula II/14/49
bk. uç⁴ -1-
u.+ dum II/05/76
- uşā** : <uşak+ı -6-
u. I/39/65, I/39/69, I/58/08
u.+ nan I/52/10
u.+ nı I/52/56, II/12/65
- uşağ** : bk. uşak -2-
u. II/27/29
u.+ la II/28/23

uṣāğ : bk. uṣāḳ -2-
u. II/27/53
u.+ ıyız II/05/98

uṣāğ : bk. uṣāḳ -1-
u. II/27/41

uṣāḳ : Çocuk, evlat. -14-
u. II/07/128, II/27/34
u.+ ḳā II/27/12
u.+ ḳar II/27/66
u.+ Ḳar II/27/48
u.+ Ḳarı II/27/14
u.+ lā II/23/134
u.+ lāmızı II/32/98
u.+ lāḳ II/32/123
u.+ lar I/52/46
u.+ ları I/39/62, I/48/61, I/52/62

uṣāḲ : bk. uṣāḳ -3-
u. I/52/57, II/27/53
u.+ larıyıs II/29/25

ūṣuḲ : (?) -1-
ū. II/27/13

utan - : (Saygı, edep, çekinme vb. duyguların etkisiyle) Ölçülü hareket etmek, bir şeyi yapmaktan kaçınmak, çekinmek, hayâ etmek. -3-
u.- dım II/07/147, II/07/148
u.- ır II/08/12

uv - : 1. Ovmak, Elini bir şeyin üzerinde bastıra bastıra gezdirmek, sıkıp ezmek. -5-
u.- arım II/18/04
u.- arlardı I/98/125
2. (Bir yer veya şeyi temizleyici bir madde ile) Sıkı sıkı sürterek temizlemek.
u.- ādım I/152/53, I/152/58

ūv - : bk. uv² -2-
ū. I/152/58
bk. uv¹
ū.- en I/72/53

uvā : <ufaḳ+ i -1-
u.+ dı I/63/42

uvala - : bk. ufala- -2-
u.- dıḳ I/152/120
u.- nmış I/76/59

uvalā - : bk. ufala- -2-
u. I/152/120
u.- dıḳ I/152/120

uvaS : Üvez, gülgiller familyasından, çeşitli türleri bulunan orta boylu bir ağaç.
-1-
u. II/32/26

uy - : 1. Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.-4-
u.- du II/15/45
u.- dum II/13/11
2. (Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.
u.- mas I/10/118

uy - : bk. oy- -1-
u.- uyon II/22/81

uy : *Ay, vay, aman* anlamlarına gelen bir seslenme sözü. -1-
u. II/07/62

ūy : bk. uy -1-
ū. I/55/35

uyalan - : bk. oyalan² -1-
u.- ıyon II/29/77

uyan - : 1. Uyku durumundan çıkmak. -3-
u.- ıyo I/146/28
2. Durgunluk hâlinde sınırlı hareket hâline geçmek, yeniden canlanmak.
u.- dı I/141/11
3. Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.
u.- dım II/39/165

uyanī : <uyanık+ i -1-
u.+ mışTı I/24/51

uyanık : Etrâfında olup bitenlerden haberdar olup ona göre dikkatli davranan, gâfil olmayan (kimse, nesne...)-2-
u. I/11/31, I/11/33

uyanık : bk. uyanık -1-
u.+ dım II/39/164

uyanmak : Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak işi. -1-
u. II/39/165

uyarma : Uyandırmak işi, uyandırma. -1-
u.+ sı I/147/51

uyarmá : bk. uyarma -1-
u.+ ya I/31/52

uydur - : 1. Aslı olmayan bir şeyi îcat edip söylemek, kafasından düzmek. -9-

u. I/157/22, I/157/25
 2. Aldatmak, dolandırmak, bir işi kılıfına göre yaparak haksız kazanç sağlamak.
 u.- du I/75/76
 u.- dum I/75/76
 u.- uyō II/05/22
 3. Uymasını sağlamak, uygun düşürmek, ayarlayıp denk getirmek.
 u.- usun I/94/62
 4. Bağlı kalarak uymasını sağlamak, tabi kılmak.
 u.- masın I/140/21
uydurma : Uydurmak işi. -1-
 ayak u.+ ya II/15/48
uygula - : (Bir fikir, düşünce veya ilkeyi) Gereğini yerine getirerek iş durumuna geçirmek, tatbik etmek. -3-
 u. I/56/72
 u.- dı I/05/13
 u.- nçı I/05/14
uygun : Yakışır, yaraşır, uyar, mutâbık. -4-
 u. I/01/36, I/159/22, II/09/50, II/38/20
uyku : Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyâdan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu. -6-
 u. I/61/75
 u.+ muz I/155/27, I/59/89
uyku tulumu : İçine girilerek uyunan tulum biçiminde yatak.
 u. tulumu I/57/55
 u. Tulumu I/57/55
 u. tulumunuş I/57/56
uykú : bk. uyku -1-
 u.+ ŋ II/01/68
uyna - : bk. oyna² -1-
 u.- İlâ II/16/17
uyu - : 1. Uyku hâlinde olmak. -18-
 u.- dünu I/38/60
 u.- madım I/25/54, I/38/52, I/45/49
 u.- mıdan II/01/73
 u.- muyo I/38/54, I/38/60, I/38/62
 u.- r durudu I/110/32
 u.- rdu I/145/31
 u.- tmáyo I/38/52
 u.- tmuyo I/38/60

u.- yağalıyoS I/154/47
 u.- yağalmışın I/135/28
 u.- yağalmışın I/135/26
 u.- yen I/73/73
 u.- yo I/38/62
 2. Gerçeklerin ve çevresinde olanların farkında olmamak, gaflet içinde olup bitenden habersiz bulunmak.
 u.- mişen II/39/165
uyú - : bk. uyu¹ -1-
 u.- İlâdı II/08/57
uyü - : bk. uyu¹ -2-
 u.- ŋ I/109/48
 u.- sa I/38/60
uyuklu - : Uyuklamak, oturduğu yerde hafif hafif uyumak, aralıklı olarak uyuyup uyanmak. -3-
 u.- yu II/01/67
uyus : bk. uyuz¹ -1-
 u. hasTalına I/01/83
uyuş - : (Vücûdun herhangi bir yerinde) Kan dolaşımının bozulması veya sinir tahrîşi gibi sebeplerle hareket etme ve duyma yeteneği geçici bir süre için azalmak, uyuşuk duruma gelmek. -1-
 u.- uyo I/33/12
uyut - : Uyumasını sağlamak. -2-
 u.- mazlâdı I/153/71
 u.- Turduş I/49/03
uyuz : 1. Örümcekgillerden, çıplak gözle görülemeyen bir böceğin meydana getirdiği kaşıntılı, bulaşıcı deri hastalığı. -2-
 u. I/01/89
 2. Bu hastalığa tutulmuş olan.
 u.+ ları I/01/90
uzâ - : Uzamak, uzun duruma gelmek, uzunluğu artmak. -1-
 u. I/127/25
uzad - : bk. uzat² -6-
 u.- a I/59/30, I/59/34
 u.- ırdı I/77/48
 u.- iyollardı I/20/45
uzak : bk. uzak⁵ -5-
 u. I/06/107, I/07/59, I/41/43, II/29/13
uzak : Arada çok mesâfe bulunan, uzun sürede gidilebilen, irak. -15-
 u. I/122/03, I/140/66, I/144/45, I/27/50, I/35/56, I/44/20, I/98/110,

II/05/106, II/09/70, II/31/12
u.+ da I/97/58
u.+ dağlar I/97/56
u.+ mıştık II/24/06
u.+ ta I/15/66, I/33/54
uzak : bk. uzak -1-
u. I/15/13, I/57/52, I/57/53,
I/72/49, I/98/110, II/09/81
u.+ da I/05/66, I/15/15
u.+ dan I/110/10, I/20/24
u.+ dı I/97/12
uzak : bk. uzak -1-
u. II/33/43
uzaklaş - : (Bir yer, kimse veya şeyden)
Uzağa gitmek. -2-
u. I/11/63, I/11/72
uzan - : 1. Vücûdunu yatar duruma
getirmek, upuzun yatmak. -2-
u.- ıvrırlardı I/124/29
2. İleriye doğru devam etmek,
uzayıp gitmek, uzamak.
u.- ur II/02/11
uzat - :1. Uzunlamasına koymak, dikmek,
germek. -1-
u.- Tım I/143/22
2. Baş, kolları veya bacakları bir
yere yöneltmek.
uzu - : bk. uzâ- -1-
u.- mâz II/16/08
uzun : 1. İki ucu arasında kendi ölçülerine
göre fazla mesâfe olan. -30-
u. I/10/62, I/106/78, I/153/106,
I/159/13, I/41/24, I/95/104, II/11/28,
II/15/42, II/29/51, II/37/57
uzun u. I/130/12, I/130/59,
I/143/19, I/41/26, II/16/90, II/26/45,
II/32/84, II/32/85
u.+ ca I/106/20
u.+ u I/10/63, I/10/65
u. uzun I/130/12, I/130/59,
I/143/19, I/41/26, II/16/90, II/26/45,
II/32/84, II/32/85
2. Başlangıcı ile bitişi arasında fazla
zaman bulunan, çok süren, çok zaman
alan. -15-
u. I/03/101, I/104/66, I/104/68,
I/144/40, I/28/51, I/93/58, II/07/63,
II/07/64, II/07/68, II/22/90, II/23/156,
II/31/44
uzun u. I/99/51
u. itsin I/79/30

u. uzun I/99/51
3. Uzun süre devam edecek şekilde,
uzun müddet, uzun uzun. -2-
u. I/106/27, I/106/28
4. (İnsan için) Boylu, boyu fazla
olan. -1-
u. boylu I/156/44
uzun_üşşeg : Biri en önde ayakta duran,
diğerleri eğilmiş olarak başını ötekinin
bacakları arasına sokmuş bulunan birkaç
kişinin üzerinden atlayıp eğilmiş
olanlardan birinin sırtına merkebe biner
gibi oturmak sûretiyle oynanan oyun. -
1-
u. II/14/38
uzunnü : <uzunluk+u -1-
u. II/05/28
uzunnuğ : Uzunluk, bir yer veya nesnenin
bir ucundan öbür ucuna kadar olan
mesâfe, boy. -1-
u.+ u I/27/40

Ü

ü : bk. o -1-
ü. I/61/59

ü_ü - : bk. ö_üt- -1-
ü.- üldü I/41/37

ü_üt - : bk. öğüt- -1-
ü.- r I/06/46

ü_üt - : bk. ö_üt- -1-
ü.- üyoz II/15/67

übür : bk. öbür -3-
ü. I/03/12, II/38/98
ü.+ ümüz I/121/18

ücret : Bir hizmet ve emek karşılığında
ödenen para veya mal. -4-
ü.+ inen I/53/34
ü.+ ini I/27/23
asgeri ü.+ le I/92/55
ü. verilēdi I/31/53

üç : İkiyden sonra, dörtten önce gelen
sayının adı. -277-
ü. I/05/13, I/06/118, I/101/37,
I/103/21, I/106/23, I/106/28, I/109/01,
I/111/111, I/112/03, I/113/09, I/117/32,
I/120/16, I/120/22, I/120/46, I/121/92,
I/122/58, I/122/87, I/128/11, I/134/54,
I/134/61, I/135/46, I/136/19, I/137/15,
I/138/36, I/139/03, I/139/04, I/139/31,
I/14/08, I/142/11, I/142/12, I/142/28,
I/143/08, I/147/35, I/149/36, I/150/26,
I/155/23, I/158/37, I/158/39, I/158/43,
I/158/56, I/159/37, I/159/38, I/16/16,
I/16/50, I/22/13, I/22/27, I/22/29, I/27/29,
I/27/40, I/27/60, I/28/09, I/29/03, I/31/01,
I/32/43, I/32/83, I/33/126, I/33/51,
I/34/16, I/35/21, I/36/21, I/37/13, I/38/70,
I/41/02, I/42/80, I/44/30, I/44/65, I/44/67,
I/48/66, I/49/36, I/49/43, I/52/26, I/52/27,
I/55/08, I/55/09, I/55/11, I/55/39, I/57/01,
I/57/52, I/57/53, I/60/75, I/61/52, I/61/53,
I/62/35, I/62/36, I/64/02, I/64/35, I/64/40,
I/64/57, I/66/31, I/68/17, I/68/30, I/68/61,
I/68/62, I/68/63, I/71/02, I/72/16, I/72/21,
I/73/14, I/73/16, I/73/35, I/75/69, I/77/54,
I/77/57, I/77/58, I/81/61, I/85/04, I/85/11,
I/85/20, I/85/23, I/86/12, I/86/25, I/86/45,
I/86/58, I/87/46, I/92/04, I/92/06, I/92/17,
I/92/18, I/92/47, I/93/13, I/93/51, I/94/08,
I/94/11, I/94/85, I/94/87, I/99/07, II/02/33,
II/02/51, II/03/01, II/04/04, II/04/43,
II/04/56, II/05/05, II/06/37, II/09/03,

II/09/101, II/09/23, II/09/98, II/10/01,
II/10/08, II/10/93, II/12/16, II/13/39,
II/14/44, II/14/45, II/15/02, II/15/27,
II/16/102, II/16/107, II/16/108, II/16/59,
II/19/111, II/19/117, II/19/118, II/19/132,
II/19/18, II/19/23, II/19/28, II/19/95,
II/20/23, II/20/73, II/20/74, II/21/01,
II/23/02, II/25/109, II/25/110, II/25/79,
II/28/10, II/28/11, II/29/29, II/31/45,
II/32/102, II/32/19, II/32/20, II/33/17,
II/38/119, II/39/06, II/39/135, II/39/92
ü.+ e I/01/06, I/11/08, I/11/09,
I/113/02, I/120/34, I/145/04, I/147/53,
I/152/03, I/155/04, I/155/60, I/34/47,
I/34/50, I/34/51, I/39/63, I/39/66, I/42/03,
I/51/07, I/57/01, I/57/03, I/58/05, I/61/21,
I/61/22, I/72/10, I/87/08, I/95/89, I/98/06,
II/25/11, II/25/12
ü.+ e basTım I/80/64
ü.+ ecēdi I/100/04
ü.+ eceK I/91/02
ü.+ ecik I/93/35
ü.+ er I/138/100, I/46/65
ü.+ i I/60/78
ü.+ ü I/101/08, I/102/82, I/120/32,
I/137/23, I/150/26, I/158/43, I/158/53,
I/23/69, I/37/30, I/92/49, I/99/27, II/03/02,
II/03/03, II/05/41, II/08/116, II/19/95,
II/26/24, II/29/05, II/32/120
ü.+ üdü I/87/09
ü.+ üdü I/99/07
ü.+ üdün I/113/03
ü.+ ümüz I/101/08, I/121/37,
I/121/38
ü.+ ümüze I/77/57, I/77/58
ü.+ ümüzünki I/107/12
ü.+ ünde I/113/08
ü.+ ünü I/117/33, I/148/03,
I/75/69, II/08/118, II/15/25
ü.+ ünün I/48/42, I/48/44
ü.+ ū I/72/21
üç beş : Az bir miktar, az sayıda,
birkaç
ü. beş I/85/54
üç gün yatağ dördü gün toprak :
“Ölmeden önce Allah çok fazla
yatırmasın” anlamında bir dua sözü.
üç : bk. üç -3-
ü. I/89/12, II/28/79, II/28/81
üçün : bk. için -2-
ü. I/03/23, II/32/100

üçün : bk. için -19-
 ü. I/01/44, I/01/58, I/05/08, I/112/46, I/120/05, I/122/43, I/13/04, I/135/06, I/136/07, I/139/08, I/139/59, I/61/48, I/65/36, I/74/91, I/74/92, I/75/10, I/90/26, I/90/35
 onuñ ü. I/23/19
üçüncü : Üç sayısının sıra sıfatı, sıradaki yeri ikinciden sonra, dördüncüden önce olan. -23-
 ü. I/113/04, I/122/13, I/122/55, I/144/26, I/24/23, I/24/29, I/24/30, I/65/40, I/72/10, I/93/47, II/08/08, II/08/11, II/08/14, II/25/58, II/27/17, II/29/15, II/30/70
 ü.+ de I/64/84
 ü.+ dö II/22/05
 ü.+ yü I/135/18, II/13/28
üçünÇü : bk. üçüncü -1-
 ü. I/78/37
üü - : bk. ö_üt- -13-
 ü.- ecez I/56/46
 ü.- üb I/94/17
 ü.- ük I/66/43
 ü.- üllēdi I/154/53
 ü.- ürdü I/10/25, I/68/48, I/74/89
 ü.- ürdük I/74/84
 ü.- ürdük I/68/44
 ü.- ürlērdi I/68/42
 ü.- üyo I/70/22
 ü.- üyoduğ I/70/21
 ü.- üyoñ I/79/91
üğü - : bk. ö_üt- -1-
 ü.- ür II/37/111
üğüT - : bk. ö_üt- -3-
 ü.- Tüler I/122/76
 ü.- üp I/49/71, II/30/33
üj : bk. üç -1-
 ü. I/111/93
ükü : bk. iki -1-
 ü. I/70/47
üle : bk. öyle -3-
 ü. I/17/81, I/45/49
 ü.+ ydi I/04/19
üle : bk. öyle -11-
 ü. I/04/57, I/12/45, I/121/05, I/121/62, I/131/55, I/45/53, I/51/72
 ü.+ di I/04/27
 ü. veriyoz I/85/49
 ü.+ ydi I/04/29
ülē : bk. öyle -1-

ü.+ di I/04/31
üleniyin : bk. öleneyin -1-
 ü. I/41/87
üleş - : Paylaşmak, bölüşmek. -7-
 ü.- diğ I/21/74
 ü.- diler I/27/24
 ü.- em I/144/78
 ü.- in I/19/16
 ü.- irdi I/125/68
 ü.- irlerdi I/91/34
 ü.- mişle II/19/95
üleşdir - : Üleştirmek, paylara, hisselere bölmek, paylaştırmak, bölüştürmek, dağıtmak. -1-
 ü.- dim I/22/44
ülke : Memleket, diyar, el. -1-
 ü.+ mize I/95/47
ülü : bk. öyle -1-
 ü. II/22/45
ümmeT I : Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk. -1-
 ü. I/14/72
ümmeT II : 10 – 15 santimlik bir değneği ucuna bir çomakla vurarak en uzak mesâfeye gönderme esâsına dayanan ve sayıları değneğin gittiği mesâfeye göre hesaplanan bir çocuk oyunu, çelik çomak, met. -1-
 ü. I/80/18
ümüd : Ümit, arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut. -2-
 ü.+ ü II/09/74, II/09/81
ümüd et- : İçinde gerçekleşmesini istediği şeyin olacağına dâir bir duygu taşımak, bir şeyin olmasını beklemek, ummak.
ün : Ses. (?) -1-
 ü.+ e I/22/03
ün : bk. ön -1-
 ü.+ nēnde II/32/78
üniversîte : bk. ünüvesTe -1-
 ü.+ yđ II/24/44
üniverste : bk. ünüvesTe -2-
 ü. II/07/10, II/07/11
ünne - : Ünlemek, yüksek sesle bağırarak, yüksek sesle çağırarak, seslenmek. -17-

- ü. I/126/11
 ü.- dîmi I/39/94
 ü.- dim I/60/97
 ü.- medi I/91/06
 ü.- miş I/25/52
 ü.- ı II/25/66
 ü.- r I/128/55
 ü.- rdi I/91/40
 ü.- rdim I/74/33
 ü.- rim I/45/54
 ü.- rimiş II/05/102
 ü.- riz I/148/07
 ü.- rlēdi I/153/72, I/157/39
 ü.- rsin I/74/34
 ü.- yip dur21u I/39/17
- ünnē** - : bk. ünne- -4-
 ü. I/126/11, I/39/19
 ü.- dî I/22/03
 ü.- dim II/39/107
- ünni** - : bk. ünne- -1-
 ü.- yon II/39/184
- ünnü** : Ünlü, meşhur, ün salmış, namlı. -2-
 ü. I/148/51
- ünnü** - : bk. ünne- -1-
 ü.- yō II/37/119
- ünüsün** : insülin-2-
 ü. I/28/54
- ünüversite** : bk. ünüvesTe -3-
 ü. I/129/07, I/60/22
 ü.+ de I/93/59
- ünüversite** : bk. ünüvesTe -1-
 ü.+ ye I/156/22
- ünüversite** : bk. ünüvesTe -3-
 ü. I/149/48, I/151/25
 ü.+ den I/44/82
- ünüvesede** : bk. ünüvesTe -1-
 ü.+ ymiş I/107/04
- ünüvesTe** : Üniversite, yüksek seviyede eğitim, öğretim ve ilmi araştırma yapan ve fakülte, enstitü, yüksek okul vb. kuruluşlardan meydana gelen öğretim kurumu. -9-
 ü. I/129/07, I/129/08
 ü.+ de I/11/01, I/11/02
 ü.+ den I/11/45, I/147/07, I/99/24
 ü.+ lēnden I/23/65
 ü.+ niş II/22/17
- ünüveste** : bk. ünüvesTe-6-
 ü. I/121/121, II/02/99
 ü.+ de I/44/66
- ü.+ den I/44/83, II/02/99
- ünüvesti** : bk. ünüvesTe-1-
 ü.+ den II/02/99
- üre** - : 1. Artmak, çoğalmak. -2-
 ü.- miş I/158/24
 ü.- yyo I/87/44
 2. (Canlılar için) Doğup sayıca çoğalmak.
- ürē** - : bk. üre-¹ -2-
 ü.- yo I/87/45
 bk. üre-²
 ü. II/05/36
- üred** - : bk. üret-³ -4-
 ü.- irdik I/10/29
 ü.- irdiK II/32/116
 ü.- iriz I/98/90
 bk. üret-¹
 ü.- irdiK I/115/58
- üren** - : bk. ören-³ -1-
 ü.- dim I/48/30
- üret** - : 1. (Aynı türden olan hayvan veya bitkileri) Yetiştirip çoğaltmak. -6-
 ü.- iyo I/01/83
 ü.- iyomuş I/01/79
 ü.- iyomuştı I/01/79
 ü.- iyuz yapıyöz I/01/28
 2. Oluşturmak, meydana koymak.
 ü.- irdi I/155/56
 3. Çoğaltmak, miktarını arttırmak.
 ü.- iyoduğ II/15/81
- üret** - : bk. üret-³ -1-
 ü.- iyoduğ II/15/80
- üretim** : İhtiyaçlara yeterli ölçüde cevap vermek amacıyla mal ve hizmetlerin miktar, fayda ve verimini artırma faaliyeti. -1-
 ü.+ i II/23/18
- ürk** - : Korkup birden sıçramak. -2-
 ü.- ellēdi I/145/71
 ü.- tü II/20/62
- ürper** - : 1. Üşüme, korku, endişe, ürkme vb. sebepler yüzünden vücuttaki tüyler dikilip deri nokta nokta kabarmak. -2-
 tüyleri ü.- miş I/95/62
 2. Korku, kaygı ve kuşku veren bir şeyden, hoşla gitmeyen ürkütücü bir ihtimalden dolayı endişe duymak, korkuya kapılmak, korkmak.
 ü.- miş I/117/21
- ürperik** : Ürpermiş, derisi kabarmış. -

- 1-
 ü. I/69/47
ürsüm : bk.ürsüm -1-
 ü. I/132/03
ürü - : bk.yürü--1-
 ü.- yerek I/41/90
ürü : bk. ora -1-
 ü.+ yü II/17/19
ürüme : Üreme, üremiş olan. -1-
 ü. I/68/17
ürün : Tabiatan elde edilen faydalı şey,
 mahsul.-3-
 ü. I/108/17
 ü.+ nerini I/106/12
 ü.+ ünü I/56/50
ürüsüm : Töre, gelenek. -2-
 ü. I/106/31
ürüzgar : bk.rüzgar -1-
 ü. I/130/14
ürüya : bk.rüyā -3-
 ü. gördüydüm II/07/111
 ü.+ mda II/07/111
 ü.+ mdı II/07/109
ürya : bk.rüyā -2-
 ü.+ mdā I/80/50
 ü.+ sını II/05/103
üs : bk.üst¹ -3-
 ü. I/69/59, II/08/97
 ü.+ lēni I/54/51
 bk.üst⁶ -2-
 ü. I/31/34, II/20/67
 bk.üst⁸ -2-
 ü. I/160/20, II/33/15
 bk.üst¹³ -1-
 ü. üsTünde II/39/104
üsd : bk.üst² -82-
 ü.+ ü I/26/33, I/59/44
 ü.+ ünū II/39/72
 ü.+ ünde I/107/47, I/116/12,
 I/130/63, I/38/71, I/95/21
 ü.+ üne I/100/11, I/100/49,
 I/102/78, I/103/47, I/105/44, I/105/48,
 I/106/20, I/106/52, I/109/15, I/11/63,
 I/111/44, I/111/64, I/111/65, I/116/26,
 I/116/27, I/12/19, I/12/20, I/121/90,
 I/123/32, I/123/70, I/127/45, I/128/26,
 I/130/58, I/130/62, I/132/44, I/132/48,
 I/14/40, I/148/55, I/154/22, I/26/72,
 I/27/75, I/70/39, I/73/50, I/73/55, I/76/35,
 I/76/38, I/96/55, I/96/57, II/33/72
 ü.+ ünē I/106/43, II/33/72
 ü.+ üne geçirmiş I/20/69
 ü.+ ünü I/116/17, I/116/23,
 I/116/25, I/116/38, I/132/45, I/152/97,
 I/20/52, I/70/36, I/73/48, I/79/85, II/39/49
 ü.+ ünün I/102/46
 ü.+ ünün I/102/47
 bk.üst¹ -135-
 ü.+ ü I/109/04, I/27/77, I/72/50,
 II/18/12, II/18/13
 ü.+ ünde I/11/94, I/121/101,
 I/130/72, I/130/75, I/98/52, II/21/84
 ü.+ ündē I/126/56
 ü.+ ünçe I/14/34, I/14/37
 ü.+ ünçen I/128/71
 ü.+ ündü yaparız II/18/12
 ü.+ üne I/102/39, I/106/69,
 I/114/21, I/116/45, I/121/117, I/130/73,
 I/130/78, I/135/43, I/137/26, I/62/08,
 I/70/78, I/76/94, I/87/42, I/98/82, II/35/81
 ü.+ ünē I/101/32
 damdan düşsem ayāmın ü.+ üne
 düşerdim I/137/41
 ü.+ üni I/15/51
 ü.+ ünü I/121/06, I/26/20, I/77/08
 ü.+ ünün I/124/36
 bk.üst⁴ -14-
 ü.+ ü I/76/43, I/76/50
 ü.+ ümüzün I/15/25
 ü.+ ünde I/70/77
 ü.+ üne I/102/88, I/76/40, I/76/43,
 I/76/46, I/95/97
 ü.+ ünü I/76/46
 bk.üst⁶ -92-
 ü.+ ümüze I/69/60
 ü.+ ünde I/117/49, I/69/103
 bk.üst³ -89-
 ü.+ ü I/116/18
 ü.+ ünde I/94/21
 ü.+ üne I/116/10, I/116/19,
 I/116/42
 ü.+ ünü I/116/18
 ü.+ üynen I/116/07
 bk.üst⁰ -15-
 ü.+ üne I/95/14
 bk.üst⁵ -4-
 ü.+ ümüzün başımızın I/126/61
 ü.+ ündekini I/96/40
 bk.üst¹⁴ -2-
 ü.+ üne I/125/37
 sucu ü.+ üne alırdı I/115/48
 bk.üst⁸ -94-

ü.+ ünden I/139/44
ü.+ ünü yaptı I/133/20
üsd_üste : bk. üst_üste -1-
ü. I/111/61
üsdelîk : Üstelik, ayrıca, hem de, bir de,
bu yetmiyormuş gibi, dahası. -1-
ü. I/75/53
üsdünnük : Üstünlük, üstün olma durumu.
-1-
ü.+ le I/17/56
üsKü :eski'ye benzetilerek yapılan tekrar
ikilemesi. -1-
esgiyi ü.+ yü I/124/39
üslen - : Bir yeri üs olarak seçip oraya
yerleşmek. -1-
ü.- miş I/46/21
üslü : -2-
altlı ü. I/36/29
ātlı ü. I/36/32
üst : 1. Bir şeyin yukarıya, göğe doğru
bakan yüzü, yüzeyi, alt karşıtı. -57-
ü. I/77/32
ü.+ ü I/74/66
ü.+ ine I/10/13
alt ü. oldu I/95/85
ü.+ ü II/15/84, II/24/90
ü.+ ünü I/44/45
ü.+ ünde I/07/104, I/153/65,
I/34/64, I/36/74, I/52/24, I/70/11, I/76/94,
I/97/17, II/01/51
ü.+ ündeki I/153/66
ü.+ ündekilē II/32/46
ü.+ ündü I/34/67, II/11/57
ü.+ üne I/04/46, I/06/132,
I/102/77, I/111/33, I/116/07, I/123/34,
I/145/30, I/148/14, I/152/117, I/19/25,
I/23/21, I/36/77, I/45/10, I/45/11, I/49/23,
I/54/49, I/59/47, I/60/11, I/70/37, I/70/58,
I/71/16, I/81/64, I/85/21, II/12/62,
II/12/63, II/12/68, II/21/47, II/35/54
can baş ü.+ ünedi I/145/17
ü.+ ünü I/67/43, II/16/91, II/21/59
ü.+ ünüç I/08/74
ü.+ ünü II/12/17
ü.+ üye II/18/25
ü.+ ü II/24/90
2. Bir şeyin yukarısında bulunan
boşluk veya yer. -55-
ü.+ lēnde I/17/87
ü.+ lēni I/127/10
ü.+ ünde II/21/69, II/21/70,

II/21/72, II/29/62, II/33/67, II/33/71,
II/37/93
ü.+ ündē II/33/53
ü.+ ünçe II/21/73
ü.+ ündü II/30/01, II/39/44
ü.+ üne I/04/60, I/05/34, I/10/35,
I/148/22, I/148/23, I/148/55, I/148/60,
I/151/18, I/152/97, I/157/10, I/157/44,
I/157/65, I/33/100, I/40/25, I/40/40,
I/44/45, I/44/46, I/48/13, I/60/70, I/71/42,
I/73/59, I/78/26, II/15/121, II/15/27,
II/15/30, II/15/86, II/32/60, II/32/64,
II/33/66, II/33/68, II/33/71, II/34/101,
II/34/103
ü.+ ünü I/03/54, II/15/71,
II/16/89, II/32/24, II/33/66, II/38/71,
II/39/35, II/39/76
3. Bir şeyin aşağı sayılan yerine
göre yukarı tarafı. -17-
ü. I/151/29
alt ü. iderin II/25/110
ü.+ lēnde I/79/18
altlı ü.+ lü I/76/43
ü.+ ü I/33/04, II/30/74
ü.+ ünde I/69/102
ü.+ ündedi I/149/04
ü.+ ündeki I/68/62
ü.+ üne I/130/79, I/152/116,
I/152/117, I/56/62, II/32/107, II/33/05
ü.+ ünü I/40/26
ü.+ ũ I/33/05
4. Vücut, gövde, beden. -15-
ü.+ ü II/34/44, II/35/37
ü.+ üme I/63/21
ü.+ ümüze I/50/38
ü.+ ümüzü II/16/98
ü.+ ünde I/04/31, II/34/45
ü.+ ünden I/77/71
ü.+ üne I/76/43, I/77/18, II/35/36,
II/37/56, II/37/57
ü.+ ünē I/41/24
5. Vücûda giyilmiş olan elbise,
giyecek, üst baş. -10-
ü. I/76/44
ü.+ lēlen başlālan I/82/28
ü.+ ü I/161/33
ü.+ ü başa II/37/25
ü.+ üm I/67/40
ü.+ üne II/37/31
ü.+ ünü I/153/81, I/153/82,
II/37/30

ü.+ ünüç I/151/31
6. Bulunulan yere göre daha ileride,
daha ötede, seviye bakımından daha
yukarıda olan veya daha yukarıda olduğu
kabul edilen. -7-

ü.+ Ten I/61/74
ü.+ ü II/27/21
ü.+ ünde I/41/79, I/60/80
ü.+ ünden II/10/44, II/27/61
ü.+ üğdeki I/45/01

7. Hemen sonrası, takriben,
arkasından. -3-

ü.+ ümüze git33cek I/46/20
ü.+ ünde II/19/158
ü.+ üne I/07/83

8. (Aynı hizâda olmayan şeyler
içinde) Yukarıda bulunan. -4-

ü.+ ü I/28/26
ü.+ ünde II/20/01, II/20/02,
II/21/75

9. Bir şeyin dışı bakan yüzü, dış
yüzü. -2-

ü.+ ündü II/28/45
ü.+ ünü I/54/48

10. (Deniz, cadde, yol vb.
kelimelerle) Bir yerin çok yakınında olan
ve ona bakan yer. -1-

ü.+ üğde II/32/05

11. (Makam, rütbe, derece vb.
kelimelerle) Daha ileri derecede olan,
daha üstün olan. -1-

ü. II/08/87

12. (Sayılarla birlikte) Daha fazla.
-1-

ü.+ ünde II/09/101

13. Çok, fazla. -1-

üs ü.+ ünde II/39/104

üstünden gel- : Üstesinden gelmek,
başa çıkmak. -1-

ü.+ ünden gelirdim I/39/39

üst : bk. üst-² -1-

ü.+ üne I/29/16

üsT_üjde : bk. üst_üste -1-

ü. I/155/91

üst_üste : Birbiri üstüne konulmuş,
birbirinin üstünde. -3-

ü. I/151/41, II/15/115, II/15/52

üstün I : Benzerlerine göre daha yüksek
derece ve seviyede bulunan, nitelik
bakımından onların üstünde olan. -

1-

üstün ol- : Bir kimseden veya bir
şeyden daha yüksek, daha değerli
nitelikleri olmak.

ü. öldü II/07/107

üstün II : Arap ve Osmanlı alfabesinde,
üstüne konduğu sessiz harfi kısa a veya e
sesiyle berâber okutan ve (◌-) şeklinde
gösterilen hareke, fetha. -1-

ü.+ süz I/80/28

üsüm : bk. üzüm -1-

ü.+ ü II/29/35

üş : bk. üç -397-

ü. I/01/95, I/02/45, I/03/08,
I/03/22, I/03/51, I/03/74, I/03/77, I/05/06,
I/05/10, I/05/13, I/05/45, I/05/55, I/05/58,
I/05/60, I/05/66, I/06/50, I/07/38, I/08/21,
I/09/04, I/10/87, I/101/16, I/101/35,
I/101/37, I/101/40, I/102/29, I/102/58,
I/102/67, I/109/05, I/111/63, I/111/96,
I/110/65, I/111/11, I/111/28, I/111/40,
I/111/55, I/111/93, I/111/94, I/113/106,
I/113/109, I/113/99, I/114/33, I/116/48,
I/119/19, I/119/24, I/119/28, I/119/29,
I/12/34, I/120/23, I/120/31, I/125/61,
I/125/88, I/126/25, I/126/26, I/126/72,
I/127/33, I/127/53, I/128/71, I/130/61,
I/131/36, I/132/09, I/132/10, I/133/30,
I/133/66, I/134/49, I/134/61, I/137/13,
I/137/21, I/137/23, I/138/05, I/138/102,
I/138/119, I/138/120, I/138/34, I/138/36,
I/14/56, I/140/49, I/142/08, I/143/41,
I/144/61, I/144/77, I/145/93, I/148/04,
I/148/38, I/148/45, I/148/53, I/149/49,
I/149/52, I/149/70, I/152/79, I/153/06,
I/153/49, I/153/51, I/155/26, I/155/35,
I/156/36, I/158/36, I/158/39, I/158/53,
I/159/09, I/159/17, I/16/03, I/16/21,
I/16/22, I/16/33, I/161/25, I/17/37,
I/17/45, I/20/102, I/20/22, I/20/56,
I/20/68, I/20/91, I/21/31, I/21/41, I/22/01,
I/22/35, I/23/68, I/23/69, I/24/54, I/24/57,
I/24/62, I/27/34, I/27/35, I/30/08, I/30/32,
I/31/19, I/31/26, I/35/13, I/35/25, I/36/65,
I/38/11, I/38/28, I/38/53, I/38/56, I/38/58,
I/39/07, I/39/14, I/39/76, I/40/49, I/43/07,
I/43/29, I/44/26, I/45/05, I/45/14, I/45/56,
I/46/88, I/47/17, I/47/44, I/47/82, I/49/55,
I/50/24, I/50/42, I/50/44, I/50/81, I/52/10,
I/54/26, I/54/33, I/54/57, I/55/25, I/56/71,
I/56/81, I/58/13, I/58/62, I/58/86, I/58/89,
I/58/94, I/58/96, I/59/44, I/59/53, I/60/43,

I/63/63, I/64/46, I/64/48, I/64/49, I/65/04, I/65/06, I/65/07, I/65/37, I/66/44, I/67/23, I/67/52, I/67/66, I/68/18, I/68/75, I/69/06, I/69/68, I/69/70, I/70/38, I/70/47, I/71/04, I/72/21, I/72/27, I/73/23, I/73/42, I/73/50, I/74/08, I/74/52, I/75/44, I/76/12, I/76/13, I/76/14, I/76/72, I/76/75, I/76/98, I/78/07, I/78/15, I/78/51, I/79/43, I/79/46, I/79/52, I/79/59, I/79/60, I/80/40, I/82/07, I/85/60, I/87/69, I/90/25, I/90/45, I/90/48, I/90/55, I/90/73, I/92/44, I/92/46, I/92/47, I/92/48, I/93/39, I/94/23, I/94/26, I/99/26, I/99/33, I/99/36, I/99/37, II/01/53, II/02/43, II/02/67, II/02/77, II/02/81, II/02/95, II/02/97, II/04/22, II/04/27, II/04/30, II/05/39, II/05/43, II/05/49, II/05/57, II/06/82, II/06/83, II/07/60, II/09/02, II/09/12, II/09/40, II/09/42, II/09/44, II/09/78, II/09/98, II/10/53, II/11/08, II/11/39, II/12/23, II/12/54, II/14/44, II/14/46, II/14/67, II/15/07, II/16/100, II/16/101, II/16/92, II/17/28, II/17/70, II/17/73, II/18/11, II/20/29, II/21/78, II/22/03, II/22/04, II/22/21, II/22/22, II/22/29, II/22/83, II/22/85, II/23/176, II/23/178, II/23/29, II/23/35, II/24/04, II/24/110, II/25/39, II/25/51, II/25/52, II/26/17, II/27/41, II/27/53, II/28/20, II/28/54, II/28/55, II/28/82, II/29/04, II/29/64, II/33/45, II/35/113, II/35/72, II/37/14, II/37/29, II/37/79, II/38/42, II/38/82, II/39/117, II/39/132, II/39/140, II/39/90

ü. beş veriyon I/111/95

ü. beş I/01/15, I/01/42, I/106/40, I/31/29, I/31/34, I/36/13, I/39/36, I/39/87, I/56/33, I/58/25, I/58/92, I/58/95, I/61/69, I/61/70, I/69/28, I/69/29, I/69/48, II/10/82, II/23/117, II/35/15

ü.+ de I/122/71, I/21/52, I/64/03, I/64/119, I/87/87, I/93/51

ü.+ dē I/91/03

ü.+ den I/100/03, I/101/02, I/101/04, I/113/02, I/113/04, I/113/08, I/127/05, I/58/07, I/75/60, I/91/04, II/14/70, II/28/24, II/28/25

ü.+ dü birini verin II/02/81

ü. gün yatağ dördü gün toprak I/104/64

ü.+ lerecek I/148/29

ü. Peş II/01/17

ü.+ ten I/153/10

ü.+ Ten I/71/04

ü.+ tü biri II/26/39

ü.+ ü I/147/53, I/158/36

ü.+ üñ I/72/09

ü.+ üñüze I/54/69

ü.+ ü I/38/58

üñ : bk. üç -3-

ü. I/10/77, I/137/13, I/63/62

üşen - : Bir işi yapmak husûsunda isteksizlik duymak, gevşek davranmak, o işi yapmak kendisine zor gelmek. - 3-

ü.- meñ I/79/51

ü.- meSseñ I/79/69

ü.- meyiñ I/79/60

üşgen : Üçgen, üç kenarlı, üç açılı kapalı şekil. -2-

ü. I/111/66, I/111/70

üşü - : Soğğun etkisini duymak, soğuktan etkilenmek. -5-

ü.- dü I/22/16

ü.- r I/22/06, II/30/12

ü.- rdek I/126/66

ü.- ycek I/143/25

üşü - : bk. üñü- -1-

ü.- müş I/22/13

üşüme : Zatürre. -2-

ü.+ den I/95/125, II/35/74

üşüt - : Üşümekten dolayı vücûdunda rahatsızlık duymak, soğuk almak. - 1-

ü.- miyceñ I/63/55

üt - : bk. ö_üt- -2-

ü.- ülmüş II/37/116

ü.- üyolā I/105/27

ütile - : bk. öğütile- -1-

sıran sıran söğütler birbirine ü.- r I/111/100

ütüle - : Buruşuk bir şeyin üzerinden kızgın ütü geçirerek kırışıklıklarını gidermek. -1-

ü.- r I/90/72

ütünme : Hata etmek, yanılmak işi. (?) - 1-

yanma ü. I/47/08

üv - : Övmek, türkü söylemek. -6-

ü.- eller I/114/11

ü.- er I/114/10

ü.- üyollar I/114/11, I/114/12

ü.- üyor I/114/12

üver - : Göğermek, vurma ya da çarpma sonunda vücudun herhangi bir yeri morarmak, çürümek. -3-

ü.- i I/21/61

ü.- in I/21/60

üvey : Aralarında kan bağı bulunmayıp sonradan kânun yoluyla bağ kurulmuş olan veya tek taraflı kan bağıyla birbirine bağlı bulunan. -2-

ü. I/08/86

ü.+ iñki I/140/60

üvüd - : bk. ö_üt- -2-

ü.- ürüs I/79/77

ü.- ürüz I/79/77

üvüt - : bk. ö_üt- -1-

ü.- mēyolā I/153/25

üvyü : bk. üvey -1-

ü. āne I/55/74

üyle : bk. öyle -2-

ü. I/04/58, I/21/94

üyüd - : bk. ö_üt- -1-

ü.- ürdüK I/115/53

üyüt - : bk. ö_üt- -3-

ü.- üyolar II/15/91

ü.- üyoz II/15/91

ü.- üyöz II/15/91

üz : bk. üst¹ -1-

ü. I/03/48

üz - : Üzüntü vermek, canını sıkıkmak. -1-

ü.- en I/14/27

üz : bk. yüz -2-

ü. I/53/34, I/68/23

üze : bk. üzeri I¹ -1-

ü. yukara II/03/69

üzē : bk. üzeri I⁵ -1-

ağşam ü. I/103/47

üzeri I : 1. Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi, üst tarafı. -13-

ü.+ nde I/09/52, I/34/58, II/20/65

ü.+ ndē II/14/41

ü.+ nçe I/41/92

ü.+ ndeki I/68/60

ü.+ ne I/111/33, I/117/25, I/131/36, I/155/96, I/31/42, II/34/37, II/39/159

2. Fazla. -3-

ü.+ nde II/09/36

ü.+ ne I/149/59

3. Vücûda giyilmiş olan elbise, giyecek, üst baş. -3-

ü.+ m I/157/54

ü.+ ne I/157/53

4. Vücut, gövde, beden. -2-

ü.+ ne I/09/16, I/09/17

5. Öğle, ikinci ve akşam kelimeleriyle sözü edilen zamânı bildirir.

-1-

ağşam ü. I/103/47

6. Sonrasında, ardından, ... ek olarak. -1-

ü.+ ne I/68/19

7. ... etkisi ve bakımı altında. -1-

1-

ü.+ nde I/131/57

üzeri II : Üzere, gibi, olduğu yolda, olduğu biçimde. -1-

ü. II/21/32

üzlerine : 1. Hakkında, dâir, üstüne. -3-

ü. I/07/69, I/157/35

ü.+ ydi I/93/60

2. -den sonra. -1-

ü. II/13/57

üzül - : Üzüntü duymak, canı sıkılmak, müteessir olmak. -18-

ü.- düK II/07/74

ü.- düK II/07/71

ü.- düm I/133/43

ü.- düğ II/22/40

ü.- düydüm I/133/41

ü.- e I/45/27, I/83/16

ü.- üb durma II/05/108

ü.- ünçe I/133/42

ü.- ürüm I/38/50, II/38/64

ü.- üyon I/37/40

ü.- üyoz II/07/71, II/07/73,

II/07/74

üzül - : bk. üzül- -1-

ü.- mi II/05/80

üzülmi : Üzülme, üzülme işi. -1-

ü.+ ye I/143/59

üzüm : Asma adı verilen ağaççığın salkım durumunda ufak tâneli, çekirdekli, ince kabuklu, sulu, etli, glikoz ve vitamin bakımından zengin, yetiştiği yere göre pek çok çeşidi bulunan, tâzesi ve kurusu yenen meyvesi. -65-

ü. I/105/12, I/111/41, I/110/43,

I/128/70, I/139/41, I/139/42, I/139/51,

I/139/55, I/25/18, I/25/20, I/32/101,

I/33/106, I/33/41, I/65/57, I/67/64,

I/72/81, I/85/43, II/09/28, II/15/22,
II/25/50, II/26/31, II/29/34, II/29/71,
II/32/46

guru ü. I/33/104, I/33/105,
I/33/144

ü.+ den I/85/26

ü.+ den yaparıS I/60/22

ü.+ lēn I/33/104

ü.+ ler I/65/57

ğurū ü.+ nen I/33/142

ü.+ nerde I/17/65

ü.+ nere II/25/46

ü.+ neri I/09/76

ü.+ ü I/128/69, I/139/52, I/139/53,
I/139/55, I/25/20, I/33/52, I/60/02,
I/67/69, II/25/46, II/35/77

amasya ü.+ ü I/33/107

çavuş ü.+ ü I/33/106

guru ü.+ ü I/33/145

ğuş ü.+ ü I/111/24

ü.+ ümüz II/19/162

ü.+ ümüz I/11/40

ü.+ ümüzü I/139/54

ü.+ ünen II/07/77

dene ü.+ ünen II/07/78

guru ü.+ ünen II/07/78

ü.+ ünü I/33/42

ü.+ üñ I/60/01

üzüm bağı : Üzüm kütükleri dikili
olan ve üzüm yetiştirilen yer.

ü. ba_amız II/25/45

ü. bağından I/60/22

ü. bālārī I/09/76

üzüm bekmezi : Üzümün önce
çiğnenerek, ezilerek şıra durumuna
getirilmesi sonra kazanda şeker ve üzüm
topağı ile kaynatılması sonucu elde edilen
pekmez.

ü. bekmezi I/153/28

üzüm tatlısı : Üzüm pekmezinin
daha katı hâli.

ü. tatlısını I/131/43, I/131/44

üzüm : bk. üzüm -1-

ü. II/07/35

üzün - : bk. üzül- -2-

ü.- ürün I/109/58

ü.- üyörün I/109/57

üzüntü : Acıklı, hoş gitmeyen veya
olması istenmeyen bir şeyin insanda
bıraktığı can sıkıcı duygu, rûhî tedirginlik,
teessür. -3-

ü. I/125/06, II/29/21

ü.+ m I/152/78

üzüntülü : Üzüntüsü olan, üzülmüş,
müteessir. -1-

ü.+ yün I/123/73

V

va : bk. var -772-

v. I/01/15, I/01/42, I/01/75,
 I/02/25, I/02/28, I/02/34, I/02/58, I/02/66,
 I/02/72, I/03/09, I/03/13, I/03/70, I/03/74,
 I/03/91, I/03/93, I/04/13, I/04/66, I/05/25,
 I/06/100, I/06/14, I/08/117, I/08/69,
 I/08/74, I/09/43, I/09/52, I/10/09,
 I/10/110, I/10/117, I/10/15, I/10/16,
 I/10/24, I/10/29, I/10/42, I/10/75, I/10/78,
 I/10/82, I/10/95, I/10/97, I/100/01,
 I/100/07, I/100/09, I/100/12, I/100/13,
 I/100/20, I/100/27, I/100/39, I/100/42,
 I/101/18, I/101/62, I/102/06, I/102/09,
 I/102/11, I/102/13, I/102/30, I/107/07,
 I/109/29, I/109/54, I/11/28, I/121/114,
 I/122/08, I/126/58, I/127/41, I/131/21,
 I/132/51, I/133/24, I/133/25, I/134/11,
 I/134/39, I/139/15, I/139/45, I/145/85,
 I/145/93, I/146/19, I/146/79, I/147/21,
 I/147/28, I/147/33, I/147/37, I/147/38,
 I/148/09, I/148/22, I/148/30, I/148/31,
 I/148/36, I/148/39, I/148/57, I/148/63,
 I/148/64, I/149/17, I/149/30, I/149/36,
 I/149/61, I/149/64, I/149/65, I/149/71,
 I/150/21, I/150/28, I/150/32, I/151/30,
 I/151/31, I/152/05, I/152/11, I/152/124,
 I/152/13, I/152/137, I/152/15, I/152/80,
 I/153/123, I/153/14, I/153/35, I/153/49,
 I/153/52, I/153/54, I/154/07, I/154/55,
 I/155/28, I/155/59, I/156/23, I/156/61,
 I/156/67, I/157/41, I/158/06, I/158/08,
 I/158/10, I/158/12, I/158/13, I/158/18,
 I/158/20, I/158/36, I/158/50, I/158/60,
 I/159/21, I/159/37, I/160/10, I/160/13,
 I/160/14, I/160/20, I/160/21, I/160/25,
 I/161/10, I/161/11, I/161/29, I/161/30,
 I/161/34, I/161/36, I/161/40, I/161/51,
 I/17/07, I/17/38, I/18/07, I/18/68, I/23/21,
 I/23/53, I/27/64, I/28/01, I/28/04, I/28/05,
 I/28/08, I/28/21, I/28/23, I/28/46, I/28/53,
 I/29/17, I/30/01, I/30/08, I/30/22, I/30/41,
 I/30/54, I/31/31, I/31/44, I/32/100,
 I/32/95, I/33/27, I/33/33, I/36/21, I/36/34,
 I/37/42, I/37/45, I/38/24, I/38/71, I/39/14,
 I/39/60, I/39/85, I/40/17, I/40/58, I/41/38,
 I/41/44, I/41/61, I/41/93, I/42/80, I/43/07,
 I/43/26, I/44/74, I/45/67, I/46/27, I/46/47,
 I/46/53, I/46/64, I/46/71, I/47/16, I/47/17,
 I/47/83, I/48/54, I/49/08, I/49/11, I/49/33,

I/49/42, I/49/43, I/49/57, I/51/02, I/51/14,
 I/51/18, I/51/39, I/51/41, I/51/44, I/51/45,
 I/51/60, I/51/68, I/51/73, I/52/41, I/52/55,
 I/52/73, I/52/82, I/52/83, I/53/13, I/55/02,
 I/55/04, I/55/57, I/55/58, I/56/71, I/56/74,
 I/57/09, I/57/13, I/57/37, I/57/41, I/58/83,
 I/58/98, I/59/43, I/59/72, I/60/80, I/60/88,
 I/61/11, I/61/14, I/61/74, I/62/06, I/62/08,
 I/62/24, I/62/34, I/62/39, I/63/08, I/63/10,
 I/63/13, I/64/90, I/66/23, I/67/58, I/68/10,
 I/68/57, I/68/75, I/69/06, I/69/102,
 I/69/103, I/69/12, I/69/18, I/69/20,
 I/69/23, I/69/31, I/69/33, I/69/36, I/69/38,
 I/69/44, I/69/62, I/69/64, I/69/68, I/69/87,
 I/69/98, I/70/12, I/70/16, I/70/51, I/70/68,
 I/71/48, I/72/21, I/72/26, I/72/57, I/72/68,
 I/73/64, I/73/65, I/74/07, I/74/08, I/74/15,
 I/74/18, I/74/43, I/74/71, I/74/95, I/75/27,
 I/75/44, I/75/51, I/75/54, I/75/72,
 I/76/100, I/76/66, I/76/94, I/76/95,
 I/77/03, I/79/11, I/79/36, I/79/40, I/79/48,
 I/79/60, I/79/62, I/79/65, I/79/81, I/79/84,
 I/79/92, I/80/11, I/80/56, I/80/57, I/80/64,
 I/81/03, I/81/04, I/81/10, I/81/22, I/81/34,
 I/81/45, I/83/01, I/83/17, I/83/40, I/83/77,
 I/84/33, I/84/45, I/86/15, I/86/27, I/86/41,
 I/86/42, I/86/44, I/86/46, I/86/48, I/86/63,
 I/86/68, I/86/69, I/87/110, I/87/119,
 I/87/63, I/87/75, I/88/04, I/88/21, I/88/61,
 I/88/65, I/88/69, I/88/70, I/90/24, I/90/25,
 I/90/31, I/90/39, I/92/30, I/92/40, I/92/55,
 I/93/39, I/93/40, I/93/50, I/93/53, I/94/32,
 I/95/10, I/95/118, I/95/14, I/95/15,
 I/95/27, I/95/40, I/95/76, I/95/79, I/96/02,
 I/96/81, I/97/14, I/97/15, I/97/27, I/97/28,
 I/97/29, I/98/105, I/98/33, I/98/34,
 I/98/44, I/99/14, I/99/16, I/99/26, I/99/28,
 I/99/51, I/99/70, I/99/73, II/01/22,
 II/01/24, II/01/47, II/01/63, II/01/76,
 II/01/80, II/01/81, II/01/85, II/01/86,
 II/01/89, II/02/103, II/02/36, II/02/44,
 II/02/46, II/02/62, II/02/63, II/02/80,
 II/02/88, II/04/19, II/04/29, II/04/30,
 II/04/35, II/04/37, II/04/44, II/04/64,
 II/04/65, II/04/77, II/04/82, II/05/09,
 II/05/13, II/05/14, II/05/15, II/05/16,
 II/05/20, II/05/23, II/05/26, II/05/28,
 II/05/36, II/05/40, II/05/43, II/05/46,
 II/05/48, II/05/70, II/05/74, II/07/01,
 II/07/06, II/07/121, II/07/136, II/07/49,
 II/07/65, II/07/97, II/08/103, II/08/106,

II/08/115, II/08/120, II/08/125, II/08/132,
II/08/45, II/08/47, II/08/48, II/08/92,
II/08/99, II/09/101, II/09/42, II/09/76,
II/09/77, II/09/85, II/09/86, II/09/98,
II/11/38, II/11/58, II/12/11, II/12/12,
II/12/39, II/12/50, II/12/51, II/12/53,
II/14/100, II/14/65, II/14/66, II/14/86,
II/14/90, II/14/93, II/15/110, II/16/05,
II/16/57, II/17/05, II/17/68, II/17/71,
II/17/73, II/17/77, II/17/90, II/18/07,
II/18/11, II/18/15, II/18/16, II/18/17,
II/18/27, II/18/30, II/19/123, II/19/161,
II/19/20, II/19/30, II/19/74, II/21/101,
II/21/16, II/21/50, II/21/75, II/21/76,
II/22/17, II/22/53, II/23/142, II/23/187,
II/23/188, II/23/190, II/23/21, II/23/61,
II/24/102, II/24/19, II/25/03, II/25/105,
II/25/110, II/25/26, II/25/98, II/25/99,
II/26/17, II/26/22, II/26/43, II/26/53,
II/27/14, II/27/31, II/27/64, II/27/65,
II/28/09, II/28/17, II/28/18, II/28/21,
II/28/43, II/28/46, II/28/52, II/28/59,
II/28/63, II/28/69, II/28/71, II/28/84,
II/28/88, II/28/94, II/29/13, II/29/97,
II/30/17, II/30/22, II/30/26, II/30/27,
II/30/42, II/30/44, II/30/49, II/32/103,
II/32/113, II/32/114, II/32/117, II/32/123,
II/32/125, II/32/136, II/32/138, II/32/139,
II/32/140, II/32/18, II/32/19, II/32/20,
II/32/24, II/32/32, II/32/33, II/32/36,
II/32/39, II/32/46, II/32/80, II/33/17,
II/33/25, II/33/28, II/33/33, II/33/37,
II/33/38, II/35/11, II/35/94, II/37/79,
II/39/144, II/39/147, II/39/189, II/39/190,
II/39/27, II/39/32, II/39/46

ne v. I/108/30, I/159/35, I/67/49,
I/74/14, I/77/11, I/82/25, I/87/121,
I/93/31, II/21/100, II/27/62

v.+ dı I/146/80, I/28/42, I/87/90,
I/98/105, I/98/36, II/14/69, II/15/99

v.+ dım II/07/112

v.+ dır I/100/42, I/101/19,
I/101/27, I/153/50, I/155/32, I/28/35,
I/30/25, I/30/26, I/31/19, I/31/23, I/31/37,
I/31/42, I/68/73, I/70/20, I/70/22, I/70/50,
I/75/05, I/75/60, I/79/42, I/79/45, I/79/60,
I/79/64, I/86/23, I/86/58, I/90/06, I/92/23,
I/92/24, I/92/29, I/94/31, I/94/32, I/94/56,
I/99/61, II/02/42, II/32/78

v.+ dī I/33/106, I/33/107, I/98/116

v.+ dīr I/31/04, I/31/05

v.+ dur I/47/76

v.+ sa I/86/71

v.+ sıñ I/79/37

v. yapallā II/35/71

v. yapıdım yapıdım I/98/45

v. yapılıyo II/29/14

va - : bk. var⁻¹ -7-

v.- dıñ I/33/75, II/01/46

v.- dıK I/74/48

v.- dım I/126/73

v.- dıñ I/79/64

v.- mıñ II/05/104

v.- ŋ I/79/69

bk. var⁻² -7-

v.- dı I/10/109

v.- dıñ I/39/50, II/08/27

v.- dım I/101/09

v.- man I/94/82

v.- mıyola I/96/77

bk. var⁻³ -4-

v.- dım I/10/116, II/22/19

v.- mayo I/103/41

v.- sañğ I/149/25

bk. var⁻⁴ -8-

v.- ma I/99/68

bk. varsın -9-

v.- sın I/150/16, I/87/56

olsun v.- sın II/34/51

oļsun v.- sın II/39/170

ōsun v.- sın I/86/79, II/16/07

v.- sıñ II/02/105, II/08/66

ōļsunğ v.- sıñ I/45/74

vā : bk. var -1-

v. II/29/22

vā : bk. var -4-

v. I/43/06, II/01/62, II/04/22

v.+ dır I/87/14

vā : bk. var -4-

v. I/32/18, I/32/30, I/32/42

v.+ dı I/33/107

vā : bk. var -289-

v. I/01/58, I/02/29, I/03/62,

I/03/63, I/04/40, I/04/52, I/04/68, I/06/45,

I/06/46, I/06/62, I/06/94, I/07/88, I/08/62,

I/09/41, I/09/49, I/09/65, I/10/118,

I/10/40, I/10/78, I/100/12, I/108/51,

I/119/22, I/128/69, I/146/18, I/146/19,

I/147/22, I/149/14, I/150/18, I/150/21,

I/152/11, I/157/27, I/161/10, I/21/72,

I/28/05, I/29/19, I/32/100, I/32/17,

I/32/22, I/32/42, I/33/124, I/33/150,

I/33/54, I/33/68, I/33/74, I/33/96, I/33/97,
I/35/35, I/39/38, I/44/67, I/46/95, I/47/17,
I/49/33, I/50/29, I/51/03, I/51/13, I/51/14,
I/51/17, I/53/47, I/55/06, I/57/34, I/58/28,
I/61/15, I/61/31, I/61/62, I/64/113,
I/64/133, I/64/23, I/64/24, I/69/21,
I/69/36, I/69/64, I/70/73, I/70/75, I/72/21,
I/72/32, I/72/68, I/75/07, I/75/08, I/75/09,
I/75/54, I/80/30, I/81/36, I/82/10, I/82/24,
I/82/25, I/82/26, I/82/27, I/83/34, I/83/61,
I/85/32, I/86/13, I/86/26, I/88/68, I/94/25,
I/94/32, I/96/83, II/01/80, II/01/86,
II/02/11, II/02/19, II/02/49, II/04/22,
II/05/22, II/05/28, II/05/44, II/08/93,
II/13/40, II/15/02, II/18/17, II/18/31,
II/19/163, II/19/35, II/19/36, II/19/37,
II/19/38, II/19/40, II/19/43, II/19/75,
II/19/78, II/20/41, II/20/54, II/20/58,
II/20/67, II/21/101, II/21/76, II/23/172,
II/26/21, II/26/32, II/26/52, II/27/36,
II/28/45, II/28/46, II/28/86, II/29/03,
II/29/101, II/29/52, II/29/74, II/30/25,
II/30/52, II/30/76, II/32/05, II/32/103,
II/32/18, II/32/87, II/33/13, II/33/35,
II/33/47, II/33/53, II/34/25, II/34/72,
II/35/92, II/36/03, II/37/127, II/37/48,
II/37/75, II/37/76, II/38/19, II/38/23,
II/38/48, II/38/70, II/38/88, II/38/92

ne v. I/61/74

v.+ dı I/01/07, I/01/49, I/01/94,
I/02/57, I/04/03, I/107/40, I/11/05,
I/119/31, I/145/01, I/145/11, I/145/29,
I/145/67, I/145/87, I/147/45, I/152/11,
I/152/12, I/152/28, I/152/45, I/154/44,
I/156/25, I/158/29, I/158/33, I/158/42,
I/158/59, I/33/116, I/33/139, I/33/77,
I/34/56, I/39/48, I/51/74, I/54/71, I/56/33,
I/72/63, I/83/36, I/85/13, I/85/24, II/05/03,
II/07/100, II/07/144, II/07/20, II/07/36,
II/08/07, II/08/44, II/11/20, II/12/40,
II/12/73, II/19/126, II/19/21, II/19/40,
II/20/09, II/20/12, II/20/14, II/20/29,
II/34/07, II/34/105, II/34/13, II/34/16,
II/34/24, II/34/25, II/34/40, II/34/64,
II/34/70, II/34/88, II/35/110, II/35/116,
II/35/20, II/35/22, II/35/26, II/35/58,
II/35/92, II/37/29

v.+ dı şavrebegiliş I/77/22

v.+ dın I/126/12, I/61/21

v.+ dır I/86/46, II/02/91, II/02/92,
II/18/17, II/19/157, II/19/82

v.+ dī I/158/61

v.+ mış I/01/22, I/158/22, I/83/72

v.+ mıştı I/32/73, I/33/114,
I/83/69, II/19/140, II/19/141, II/19/70,
II/20/48

v.+ mıştı I/32/10

v.+ sa I/04/63, I/29/09, I/85/66,
II/39/35

vā - : bk. var⁻³ -4-

v.- dık II/28/32

v.- dım II/28/11, II/28/87

v.- madīm I/43/08

bk. var⁻² -2-

v.- mazlağdı I/33/121, I/33/122

bk. var⁻¹ -2-

v.- dıla II/29/41

v.- dım I/154/64

vā : bk. var -5-

v. I/121/94, I/74/41, I/75/43,
I/97/24

vā : bk. var -3-

v. I/75/43, II/32/05, II/32/137

va_ıt : bk. vakit¹ -2-

v. I/159/24

v.+ a I/159/52

va_ızlık : Vâizin yaptığı iş. -1-

v. I/14/06

vacı : bk. bacı² -5-

v.+ m I/86/29, I/86/39, I/86/60,
I/86/69, I/86/74

vâdeli : Süresi sınırlandırılmış, belirlenmiş
olan, vâdelere bölünmüş. -1-

v. verdi I/149/60

vadi : bk. vâdi -1-

v.+ si I/56/06

vâdi : İki dağ arasında uzanan arâzi. -
2-

v.+ lēden I/56/19

v.+ si I/56/05

vağon : Demir yolu üzerinde bir lokomotif
tarafından çekilen yolcu ve yük arabası. -
1-

v.+ nā II/23/14

vah : Acıma, yakınma, esef bildirir; yazık.
-3-

v. I/52/98, II/29/35

vaht : bk. vakit⁶ -1-

halı v.+ ı I/122/85

bk. vakit¹ -1-

v.+ ında I/126/37

vaht : bk. vakit¹ -3-

v.+ ı I/82/14, I/82/15
vah̄t : bk. vakit¹-1-
v.+ ım I/03/63
vāht : bk. vakit⁵-1-
v.+ ıñ I/58/64
vāht : bk. vakit¹-1-
v.+ ım I/67/14
bk. vakit²-1-
v.+ ında I/84/24
vaḫd : bk. vakit¹ -1-
v.+ imiz I/100/26
vaḫıd : bk. vakit¹ -2-
v.+ ımı geçiryom I/37/50
v.+ ımız geçēdi I/146/40
bk. vakit²-1-
v.+ a I/113/100
vakid : bk. vakit¹ -2-
v.+ e I/102/51
v.+ imiz I/102/66
vaḫıf : Birçok kişi tarafından kurulan ve toplum yararına çalışmayı ilke edinen kuruluş. -4-
v. I/68/64, I/68/65
v.+ a I/68/65
vaḫıt : bk. vakit¹ -25-
v. I/124/47, I/15/18, I/15/54,
I/15/92, I/153/62, I/31/42, I/31/43,
I/61/36, I/98/102, II/24/99
v.+ a I/159/52
v. geçirdik I/27/61, II/24/29,
II/24/94, II/24/98
v. geçirdiysem I/52/16
v. geçiremiyon I/37/50
v.+ la II/21/88
v.+ lā II/21/87
v.+ lar I/15/62
v.+ lar geçirdik I/15/30
v.+ lar geçirdiK I/15/70
v.+ lar geçirdiK I/15/88
v.+ tan I/83/43
bk. vakit²-8-
v. I/15/42, I/37/20, I/63/35,
I/98/73
v.+ kı I/58/26, I/98/73
v.+ la I/98/06
v.+ larınan I/15/42
bk. vakit⁵-2-
v. I/14/72, I/79/29
bk. vakit⁴-1-
v. I/14/60
vaḫıt : bk. vakit¹ -1-

v.+ ımız I/15/72
bk. vakit⁶-1-
hāli v.+ ları I/125/34
vaḫıt : bk. vakit² -1-
v. I/15/07
bk. vakit¹-1-
v. I/15/19
yaḫıt : bk. vakit² -1-
ḡ. I/15/05
vakit : 1. Zaman. -7-
v. I/102/60, I/154/10, I/31/37
v. geçirdim I/154/09
v. geçirilēdi I/28/32
v. geçiryus I/101/20
v.+ le I/70/45
2. Devir. -4-
v. I/152/103, I/75/29, I/99/31
v.+ ler I/75/63
3. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bir işin olageldiği, yapılageldiği saat, gün veya mevsim. -1-
gece v. I/91/50
4. Günün namaz için ayrılan her bir bölümü.
5. Belirlenmiş zaman, belirli zaman.
6. Maddî imkân.
vākit : bk. vakit¹ -1-
v. I/136/10
vaḫıtlıci : Vakitlice, erken, zamânında. -1-
v.+ ci II/39/84
vaḫt : bk. vakit¹-4-
v.+ ımız I/61/64
v.+ iñiz I/40/57, II/38/108,
II/38/109
bk. vakit²-2-
v.+ a II/28/15
v.+ ımız I/15/48
bk. vakit⁵-1-
v.+ ında I/52/53
bk. vakit⁶-1-
hali v.+ ı yerinde I/61/47
vala : bk. vallā -1-
v. II/14/18
valā : bk. vallā -11-
v. I/03/106, I/03/36, I/03/42,
I/08/02, I/08/35, I/43/16, I/46/87, II/14/17,
II/14/26, II/14/88, II/14/89
vāla : bk. vallā -1-
v. I/03/24

vālā : bk. vallā -1-
v. I/41/59

vāla : bk. vallā -1-
v. I/46/78

vālā : bk. vallā -1-
v. I/01/02

vāla : bk. vallā -1-
v. II/29/66

valaha : bk. vallaha -1-
v. I/123/36

vali : bk. vāli -4-
v.+ den II/28/14
v.+ niḡ I/24/67
v.+ yi II/28/19

vāli : Bir ilde devleti temsil eden en büyük
mülkî âmir. -6-
v. II/28/13, II/28/14, II/28/15,
II/28/16
v.+ den II/28/11
v.+ yi II/28/11

valla : bk. vallā -81-
v. I/03/04, I/05/55, I/100/25,
I/100/44, I/100/47, I/100/48, I/105/06,
I/105/19, I/109/12, I/109/37, I/11/24,
I/110/03, I/110/32, I/110/46, I/110/64,
I/111/04, I/111/23, I/112/20, I/112/21,
I/115/49, I/117/07, I/12/28, I/120/24,
I/121/98, I/125/53, I/125/55, I/125/57,
I/126/66, I/126/71, I/128/65, I/13/10,
I/133/32, I/138/106, I/140/55, I/144/04,
I/151/19, I/156/09, I/161/59, I/20/05,
I/23/23, I/27/12, I/33/04, I/40/67, I/43/25,
I/46/11, I/56/01, I/56/54, I/56/65, I/56/78,
I/59/71, I/67/02, I/67/73, I/70/02, I/70/05,
I/70/47, I/88/09, I/88/64, I/89/01, I/89/11,
I/91/56, I/91/78, I/92/28, I/94/82, I/95/11,
I/95/12, I/95/95, I/96/47, I/97/18, I/97/41,
II/07/141, II/21/54, II/22/60, II/39/08,
II/39/142, II/39/168, II/39/174, II/39/176,
II/39/179, II/39/182

vallā : Vallâhi. -211-
v. I/01/64, I/02/36, I/02/62,
I/03/105, I/03/13, I/03/15, I/03/38,
I/03/68, I/03/73, I/03/79, I/03/86, I/03/87,
I/03/88, I/03/89, I/05/59, I/08/113,
I/08/34, I/08/36, I/105/17, I/105/55,
I/107/03, I/107/06, I/108/37, I/109/35,
I/109/52, I/110/20, I/113/36, I/113/59,
I/113/61, I/113/75, I/113/86, I/114/01,
I/115/12, I/115/26, I/115/28, I/115/30,
I/115/51, I/119/74, I/121/81, I/124/26,

I/124/49, I/125/09, I/125/23, I/125/52,
I/125/73, I/126/11, I/126/34, I/126/78,
I/127/51, I/128/25, I/128/27, I/13/02,
I/13/30, I/13/40, I/134/21, I/134/57,
I/137/43, I/137/45, I/138/11, I/138/14,
I/138/24, I/140/18, I/140/36, I/140/50,
I/143/04, I/144/16, I/144/61, I/144/66,
I/149/10, I/149/29, I/149/41, I/149/43,
I/150/22, I/150/23, I/151/08, I/156/08,
I/156/31, I/156/47, I/158/09, I/158/17,
I/158/21, I/161/60, I/18/03, I/19/13,
I/20/75, I/20/78, I/20/87, I/20/93, I/20/97,
I/20/99, I/21/10, I/21/24, I/21/39, I/21/76,
I/22/05, I/22/09, I/24/68, I/27/20, I/27/74,
I/33/60, I/34/35, I/34/48, I/35/49, I/35/50,
I/36/04, I/36/06, I/36/10, I/36/22, I/36/26,
I/36/44, I/36/46, I/36/68, I/36/71, I/39/17,
I/39/26, I/39/97, I/40/57, I/40/59, I/41/15,
I/41/30, I/46/07, I/46/107, I/47/07,
I/48/20, I/48/40, I/48/47, I/48/52, I/51/14,
I/52/92, I/52/94, I/53/31, I/53/75, I/56/32,
I/56/62, I/56/66, I/57/18, I/57/32, I/59/64,
I/65/14, I/65/53, I/66/34, I/67/01, I/67/14,
I/67/22, I/67/33, I/67/39, I/67/42, I/67/47,
I/67/48, I/67/54, I/67/64, I/67/77, I/69/04,
I/69/20, I/70/68, I/86/28, I/88/29, I/88/32,
I/88/73, I/91/19, I/91/58, I/95/109,
I/95/117, I/95/15, I/96/03, I/96/36,
I/96/73, I/99/45, II/02/22, II/03/13,
II/04/36, II/06/33, II/07/15, II/07/70,
II/07/92, II/07/95, II/08/81, II/12/38,
II/14/14, II/14/16, II/14/52, II/14/84,
II/14/96, II/22/09, II/22/56, II/22/65,
II/25/113, II/25/35, II/25/79, II/28/18,
II/28/34, II/28/37, II/28/38, II/28/42,
II/28/50, II/28/55, II/28/68, II/28/72,
II/30/13, II/32/131, II/39/10, II/39/127,
II/39/133, II/39/134, II/39/137, II/39/138,
II/39/14, II/39/175, II/39/37

v. vurun II/28/58

vallā billā : Vallâhi ve billâhi,
yemin sözü.

v. billā I/109/36

valla : bk. vallā -8-
v. I/103/04, I/109/12, I/111/82,
I/121/100, I/121/98, I/126/31, I/135/39,
I/63/10

vallā : bk. vallā -3-
v. I/69/09, I/69/14, I/69/15

valla : bk. vallā -2-
v. I/03/07, I/46/56

vallā : bk. vallā -2-
v. I/03/30, I/08/38

valla : bk. vallā -6-
v. I/03/22, I/107/50, I/107/59,
I/108/40, I/110/17, I/52/36

vāllā : bk. vallā -33-
v. I/03/19, I/03/62, I/03/98,
I/08/31, I/107/12, I/107/16, I/107/31,
I/107/45, I/107/48, I/107/58, I/107/60,
I/107/63, I/107/71, I/107/72, I/109/35,
I/121/28, I/126/79, I/134/29, I/144/70,
I/18/61, I/21/85, I/59/36, I/96/79,
II/23/132, II/28/39, II/28/41, II/28/58,
II/28/60, II/28/83, II/28/88, II/28/89

vāllā : bk. vallā -1-
v. I/21/76

ṽalla : bk. vallā -1-
ṽ. I/25/19

ṽalla : bk. vallā -1-
ṽ. I/64/26

ṽallā : bk. vallā -1-
ṽ. I/58/16

ṽallā : bk. vallā -1-
ṽ. II/32/09

ṽāllā : bk. vallā -2-
ṽ. I/144/44, I/144/49

vallā_i : bk. vallāhi -2-
v. I/48/24, II/28/14

vallah : Vallāhi. -8-
v. I/114/45, I/132/80, I/137/11,
I/144/57, I/144/60, I/144/66, I/20/100,
I/52/86

vallah : bk. vallah -1-
v. II/39/04

vallaha : Vallāhi. -10-
v. I/144/42, I/161/60, I/27/18,
I/47/20, I/51/12, I/52/43, I/59/67, I/96/95,
II/16/89, II/39/173

vallahi : bk. vallāhi -7-
v. I/105/28, I/108/38, I/109/50,
I/120/28, I/122/06, I/128/49, I/27/27

vallahī : bk. vallāhi -9-
v. I/107/01, I/110/51, I/12/26,
I/120/53, I/134/10, I/137/32, I/21/63,
I/95/07, I/95/12

vallahī : bk. vallāhi -1-
v. I/143/60

vallahī : “Allah’a and olsun ki, Allah
hakkı için” anlamında yemin sözü. -
20-
v. I/03/61, I/109/45, I/112/62,

I/122/37, I/122/76, I/124/08, I/125/19,
I/128/62, I/133/54, I/136/08, I/137/40,
I/140/43, I/144/63, I/21/87, I/43/27,
I/59/68, I/66/07, I/66/10, I/66/17, I/66/36

vallāhi : bk. vallāhi -3-
v. I/113/107, I/144/11, I/52/55

vāllāhi : bk. vallāhi -2-
v. I/107/13, I/107/27

vame : Varma, varmak, erişmek, ulaşmak
işi. -1-
v.+ ye II/38/100

vana : Su, hava, gaz vb.nin akışını,
debisini kontrol etmeye yarayan ve bir
vida vâsıtasıyla açılıp kapatılan sürgülü iri
musluk, bir cins valf. -1-
v.+ ya I/39/96

var : Kâinatta veya düşüncede bulunan,
mevcut olan (şey). -1615-
v. I/01/22, I/01/27, I/01/66,
I/01/75, I/01/76, I/01/78, I/01/87, I/02/45,
I/03/103, I/03/111, I/03/70, I/05/23,
I/05/40, I/05/53, I/06/102, I/06/112,
I/06/13, I/06/144, I/06/145, I/06/146,
I/06/148, I/06/23, I/06/45, I/06/46,
I/07/102, I/07/46, I/07/51, I/07/77,
I/08/04, I/08/11, I/08/12, I/08/18, I/08/93,
I/08/97, I/09/42, I/09/44, I/09/50, I/10/26,
I/10/86, I/100/12, I/100/39, I/103/39,
I/103/40, I/104/29, I/104/32, I/104/48,
I/105/08, I/105/16, I/105/17, I/105/40,
I/105/52, I/106/20, I/106/34, I/106/36,
I/106/40, I/106/48, I/106/57, I/106/58,
I/106/59, I/106/67, I/106/71, I/107/07,
I/107/39, I/108/12, I/108/39, I/108/46,
I/109/02, I/109/04, I/109/05, I/109/09,
I/109/10, I/109/15, I/109/25, I/109/28,
I/109/57, I/11/07, I/11/13, I/11/29,
I/11/30, I/11/32, I/11/55, I/11/74, I/11/85,
I/11/93, I/110/15, I/110/49, I/110/50,
I/110/61, I/111/02, I/111/107, I/111/119,
I/111/120, I/111/26, I/111/62, I/111/79,
I/111/93, I/112/58, I/112/74, I/112/79,
I/112/82, I/113/132, I/113/33, I/113/51,
I/113/70, I/113/76, I/113/77, I/114/06,
I/114/32, I/114/41, I/116/05, I/116/08,
I/116/15, I/116/16, I/116/26, I/116/48,
I/117/04, I/117/23, I/117/29, I/117/36,
I/117/48, I/119/19, I/119/21, I/119/34,
I/119/61, I/119/62, I/119/68, I/119/71,
I/12/06, I/12/08, I/12/21, I/12/48, I/12/49,
I/120/31, I/120/33, I/121/110, I/121/13,

I/121/66, I/121/78, I/121/80, I/122/17,
I/122/23, I/122/33, I/122/34, I/122/42,
I/122/66, I/122/74, I/122/81, I/123/05,
I/123/31, I/123/52, I/123/62, I/124/09,
I/124/43, I/124/46, I/125/11, I/125/51,
I/126/05, I/126/33, I/126/40, I/126/41,
I/126/46, I/126/49, I/126/50, I/126/79,
I/128/58, I/128/69, I/129/07, I/129/11,
I/129/17, I/129/23, I/129/37, I/129/47,
I/129/56, I/129/61, I/129/67, I/13/12,
I/13/13, I/130/102, I/131/08, I/131/27,
I/131/28, I/131/37, I/131/57, I/132/30,
I/133/23, I/133/25, I/133/26, I/133/27,
I/133/32, I/133/33, I/133/34, I/133/56,
I/134/10, I/134/11, I/134/35, I/134/37,
I/134/61, I/134/62, I/135/09, I/135/11,
I/135/13, I/135/15, I/135/33, I/135/56,
I/136/16, I/137/53, I/137/54, I/138/11,
I/138/112, I/138/116, I/138/12, I/138/121,
I/138/123, I/138/127, I/138/49, I/139/31,
I/139/32, I/139/41, I/139/48, I/139/49,
I/139/50, I/139/51, I/139/52, I/139/53,
I/139/59, I/139/61, I/139/63, I/14/16,
I/14/17, I/14/22, I/14/26, I/14/27, I/14/28,
I/14/41, I/14/42, I/14/73, I/140/26,
I/140/30, I/140/61, I/142/08, I/142/11,
I/142/13, I/142/14, I/142/21, I/142/25,
I/142/41, I/142/46, I/142/49, I/143/54,
I/143/60, I/143/84, I/144/16, I/144/21,
I/144/33, I/144/34, I/144/36, I/144/52,
I/144/81, I/144/85, I/149/13, I/149/16,
I/149/22, I/149/23, I/149/27, I/149/31,
I/149/46, I/149/57, I/15/10, I/15/60,
I/15/66, I/15/80, I/151/11, I/151/31,
I/151/32, I/151/33, I/154/50, I/154/56,
I/155/13, I/155/32, I/155/92, I/156/19,
I/156/24, I/156/33, I/156/38, I/156/43,
I/156/52, I/156/55, I/156/56, I/156/57,
I/156/58, I/156/60, I/156/67, I/156/68,
I/158/14, I/158/17, I/158/31, I/158/36,
I/158/39, I/158/40, I/158/45, I/158/56,
I/16/03, I/16/04, I/16/15, I/16/36, I/16/43,
I/16/50, I/16/60, I/17/03, I/17/09, I/17/10,
I/17/11, I/17/15, I/17/16, I/17/24, I/17/45,
I/17/52, I/17/62, I/17/68, I/17/74, I/18/03,
I/18/19, I/18/24, I/18/34, I/18/43, I/18/45,
I/18/48, I/18/63, I/18/68, I/18/71, I/19/12,
I/19/13, I/20/16, I/20/17, I/20/20, I/20/38,
I/20/43, I/20/56, I/20/58, I/20/59, I/20/61,
I/21/06, I/21/11, I/21/12, I/21/20, I/21/30,
I/21/31, I/21/62, I/21/63, I/21/68, I/21/70,
I/21/71, I/21/72, I/21/88, I/23/04, I/23/11,
I/23/37, I/23/47, I/23/48, I/23/49, I/23/50,
I/23/52, I/23/69, I/23/71, I/24/07, I/24/09,
I/24/61, I/24/62, I/24/65, I/25/24, I/25/31,
I/25/41, I/26/29, I/26/59, I/27/09, I/27/12,
I/27/29, I/27/36, I/27/38, I/27/39, I/27/40,
I/27/49, I/27/50, I/30/07, I/32/17, I/32/18,
I/32/99, I/33/133, I/33/40, I/34/03,
I/34/04, I/34/64, I/34/66, I/34/68, I/34/70,
I/35/27, I/35/53, I/36/34, I/36/59, I/36/67,
I/37/02, I/38/40, I/38/41, I/38/52, I/38/55,
I/39/85, I/40/05, I/40/24, I/40/31, I/40/64,
I/40/65, I/41/19, I/41/22, I/41/74, I/41/75,
I/41/76, I/41/78, I/41/79, I/41/80, I/41/81,
I/41/91, I/42/29, I/42/42, I/42/43, I/42/46,
I/42/69, I/44/85, I/44/92, I/45/26, I/45/34,
I/45/35, I/45/57, I/45/60, I/46/04, I/46/09,
I/46/108, I/46/111, I/46/127, I/46/14,
I/46/15, I/46/29, I/46/31, I/46/35, I/46/48,
I/46/52, I/46/65, I/46/66, I/46/68, I/46/69,
I/46/71, I/46/72, I/46/82, I/46/85, I/46/92,
I/48/42, I/48/53, I/48/68, I/48/73, I/49/44,
I/53/04, I/53/14, I/53/17, I/53/27, I/53/62,
I/53/81, I/53/82, I/54/62, I/56/09, I/56/19,
I/56/27, I/56/50, I/56/74, I/57/11, I/57/32,
I/57/34, I/59/41, I/60/02, I/60/22, I/60/37,
I/60/42, I/60/71, I/60/86, I/61/04, I/61/63,
I/61/66, I/62/17, I/62/26, I/63/08,
I/64/117, I/64/124, I/64/19, I/64/34,
I/64/42, I/64/94, I/65/12, I/65/18, I/65/37,
I/65/54, I/66/05, I/66/21, I/66/22, I/66/26,
I/66/28, I/66/44, I/66/49, I/67/09, I/67/18,
I/67/52, I/67/53, I/67/55, I/67/68, I/67/70,
I/67/73, I/67/76, I/68/02, I/68/49, I/68/58,
I/68/64, I/68/65, I/68/66, I/69/19, I/69/21,
I/69/24, I/69/33, I/69/56, I/71/05, I/71/65,
I/71/67, I/71/72, I/73/18, I/73/34, I/73/42,
I/73/45, I/73/64, I/74/06, I/74/15, I/74/80,
I/75/08, I/75/50, I/76/31, I/76/43, I/76/78,
I/78/03, I/81/21, I/81/46, I/81/64, I/86/54,
I/86/62, I/89/08, I/90/26, I/90/32, I/91/21,
I/92/10, I/92/11, I/92/15, I/92/26, I/92/30,
I/92/35, I/92/37, I/92/38, I/92/42, I/92/43,
I/92/44, I/93/21, I/93/28, I/95/26, I/95/50,
I/95/79, I/97/25, II/02/10, II/02/31,
II/02/33, II/02/36, II/02/37, II/02/46,
II/02/48, II/02/50, II/02/51, II/02/90,
II/03/16, II/03/41, II/04/02, II/04/14,
II/04/16, II/04/17, II/04/18, II/04/19,
II/04/20, II/04/21, II/04/22, II/04/23,
II/04/24, II/04/25, II/04/27, II/04/28,

II/04/29, II/04/37, II/04/39, II/04/43,
II/04/52, II/04/53, II/06/62, II/06/74,
II/06/75, II/09/32, II/09/66, II/09/74,
II/10/09, II/10/10, II/10/52, II/10/65,
II/10/75, II/10/77, II/11/58, II/11/65,
II/13/25, II/13/37, II/13/40, II/13/41,
II/13/47, II/13/57, II/14/11, II/14/25,
II/14/65, II/14/67, II/14/78, II/15/69,
II/15/72, II/16/89, II/17/08, II/17/65,
II/17/69, II/19/38, II/19/39, II/19/80,
II/23/06, II/23/149, II/23/150, II/23/169,
II/23/174, II/23/196, II/24/104, II/24/12,
II/24/37, II/24/43, II/24/44, II/24/51,
II/25/09, II/25/35, II/26/30, II/26/32,
II/26/38, II/27/24, II/28/77, II/29/71,
II/30/27, II/30/29, II/31/03, II/31/09,
II/31/19, II/31/21, II/31/26, II/31/36,
II/32/18, II/33/25, II/33/35, II/37/03,
II/37/34, II/38/70, II/38/77, II/38/80,
II/38/83, II/39/85
görkünü ecele faydası v. I/91/86
işimiz var gücümüz v. I/66/31
ne v. I/107/02, I/110/44,
I/113/70, I/126/80, I/134/26, I/144/61,
I/144/66, I/16/14, I/17/10, I/40/62
v.+ kan I/81/61
ne v. kı I/129/26
v.+ dı I/01/50, I/01/51, I/01/52,
I/02/24, I/02/28, I/02/42, I/02/45, I/02/65,
I/04/31, I/05/07, I/05/61, I/05/65,
I/07/102, I/07/67, I/07/95, I/08/27,
I/08/72, I/10/23, I/100/05, I/100/19,
I/101/17, I/102/12, I/102/13, I/105/13,
I/106/02, I/106/03, I/106/05, I/107/52,
I/107/56, I/107/64, I/108/42, I/108/55,
I/11/04, I/11/06, I/11/07, I/11/19, I/11/26,
I/11/45, I/11/53, I/11/88, I/110/09,
I/110/14, I/111/16, I/112/08, I/112/11,
I/115/32, I/120/06, I/120/14, I/120/15,
I/120/22, I/121/100, I/121/108, I/122/65,
I/125/18, I/125/20, I/125/21, I/125/26,
I/125/27, I/125/73, I/128/07, I/128/20,
I/128/24, I/128/43, I/129/18, I/13/26,
I/131/50, I/132/73, I/133/65, I/133/66,
I/134/16, I/135/51, I/137/18, I/138/41,
I/140/64, I/141/18, I/145/25, I/145/26,
I/145/29, I/145/60, I/145/67, I/145/79,
I/145/82, I/145/96, I/146/04, I/146/05,
I/146/14, I/149/20, I/149/21, I/15/07,
I/150/14, I/150/30, I/150/56, I/150/60,
I/151/29, I/152/114, I/152/132, I/152/29,

I/152/37, I/152/52, I/153/119, I/153/12,
I/153/15, I/153/28, I/153/58, I/153/72,
I/153/77, I/153/89, I/154/09, I/154/26,
I/154/28, I/154/31, I/154/34, I/155/14,
I/155/27, I/155/67, I/155/87, I/156/11,
I/156/26, I/156/27, I/156/34, I/156/38,
I/156/39, I/158/33, I/158/34, I/158/40,
I/158/57, I/158/58, I/159/35, I/16/21,
I/16/31, I/161/01, I/161/05, I/17/49,
I/17/65, I/18/11, I/18/32, I/18/33, I/18/35,
I/18/59, I/20/02, I/20/32, I/20/45, I/20/75,
I/21/46, I/21/88, I/22/43, I/22/44, I/24/42,
I/24/43, I/25/64, I/29/05, I/29/06, I/29/07,
I/31/49, I/31/62, I/33/34, I/34/39, I/35/55,
I/36/47, I/37/21, I/39/91, I/41/21, I/41/49,
I/41/88, I/41/89, I/42/09, I/46/11, I/46/39,
I/46/41, I/46/51, I/47/15, I/47/22, I/50/54,
I/51/06, I/51/26, I/51/27, I/51/31, I/52/51,
I/52/58, I/52/59, I/52/62, I/52/63, I/52/64,
I/55/67, I/56/47, I/57/03, I/57/04, I/58/68,
I/59/39, I/61/60, I/64/118, I/64/39,
I/64/59, I/65/44, I/68/31, I/68/33, I/68/47,
I/68/48, I/69/39, I/69/73, I/69/76, I/70/27,
I/70/28, I/71/74, I/72/55, I/73/08, I/73/09,
I/73/77, I/74/10, I/74/16, I/74/20, I/74/28,
I/74/53, I/74/57, I/74/94, I/74/97, I/77/03,
I/77/07, I/77/50, I/77/74, I/78/05, I/78/06,
I/78/09, I/78/39, I/78/40, I/80/29, I/81/60,
I/81/61, I/81/63, I/83/17, I/90/73, I/91/04,
I/91/24, I/91/50, I/91/77, I/94/05, I/94/06,
I/94/20, I/94/21, I/94/81, I/95/20, I/95/25,
I/95/28, I/95/89, I/95/92, I/97/08, I/97/11,
I/98/44, II/02/68, II/04/38, II/04/46,
II/04/80, II/05/63, II/06/05, II/06/37,
II/06/41, II/07/118, II/07/119, II/07/31,
II/07/36, II/07/37, II/07/50, II/09/29,
II/13/23, II/14/53, II/14/57, II/15/12,
II/15/18, II/15/19, II/15/42, II/15/99,
II/16/42, II/16/47, II/16/94, II/19/43,
II/20/79, II/20/80, II/22/57, II/23/10,
II/23/11, II/24/28, II/24/54, II/25/07,
II/25/108, II/25/31, II/29/15, II/30/82,
II/35/21, II/35/56, II/38/85, II/39/12,
II/39/81, II/39/82
v.+ dı I/109/46
v.+ dı vur vur I/141/17
v.+ dım I/52/13, II/14/54
v.+ dın I/10/107, I/10/85,
I/126/05, I/126/07, I/126/36, I/126/41,
I/126/46, I/126/47, I/126/50, I/126/51,
II/14/76

v.+ dır I/06/26, I/131/27, I/136/03,
I/146/87, I/152/54, I/20/67, I/23/17,
I/26/48, I/27/21, I/92/20, II/03/32

hanım mardır ğarıyı şe göcayı
genc eden göca v.+ dır hanımı göcadan
I/132/83

v.+ dı II/06/47

v.+ dı I/24/42

v.+ dı I/113/123, I/139/19,
I/153/72, I/33/25, I/41/33, I/41/49,
I/46/41, I/73/07, I/74/10, I/74/87, II/16/42

v.+ dı I/11/07

işimiz v. gücümüz var I/66/31

v.+ ı I/49/21

v.+ ıkan I/53/67, II/27/34

v.+ ıdı I/06/110, I/06/34, I/07/106,
I/07/19, I/07/76, I/07/77, I/08/28,
I/101/05, I/103/42, I/104/32, I/104/42,
I/106/01, I/107/62, I/108/11, I/108/14,
I/108/42, I/112/15, I/112/25, I/112/32,
I/113/06, I/113/40, I/113/44, I/113/66,
I/113/85, I/115/46, I/116/55, I/119/30,
I/12/08, I/121/114, I/121/116, I/123/76,
I/124/07, I/128/12, I/128/29, I/128/55,
I/13/07, I/13/08, I/130/04, I/130/05,
I/130/89, I/131/19, I/133/35, I/133/40,
I/133/58, I/134/35, I/134/49, I/134/64,
I/134/65, I/135/42, I/135/48, I/135/51,
I/137/08, I/137/21, I/137/35, I/137/59,
I/137/60, I/138/103, I/138/105, I/138/115,
I/138/42, I/140/56, I/143/26, I/143/71,
I/144/36, I/15/06, I/15/69, I/150/34,
I/150/49, I/154/37, I/18/05, I/18/06,
I/18/19, I/18/23, I/18/36, I/18/52, I/18/55,
I/18/56, I/20/31, I/21/46, I/24/41, I/24/42,
I/25/08, I/25/11, I/25/19, I/25/55, I/27/11,
I/27/14, I/27/24, I/27/28, I/27/32, I/27/46,
I/27/47, I/27/60, I/35/14, I/35/24, I/36/11,
I/36/12, I/36/14, I/36/35, I/36/78, I/37/09,
I/37/22, I/39/100, I/39/28, I/39/33,
I/39/34, I/39/52, I/39/54, I/39/65, I/40/28,
I/41/29, I/44/17, I/44/48, I/44/54, I/44/73,
I/44/95, I/48/15, I/49/56, I/52/19, I/52/52,
I/55/25, I/55/28, I/55/36, I/55/38, I/55/71,
I/58/33, I/60/100, I/63/13, I/63/39,
I/64/101, I/64/20, I/64/21, I/64/36,
I/64/67, I/64/69, I/65/30, I/66/33, I/66/36,
I/66/41, I/75/34, I/75/68, I/86/45, I/87/25,
I/88/15, I/88/62, I/89/05, I/89/24, I/93/07,
I/93/15, I/93/47, I/99/09, I/99/10, I/99/19,
I/99/36, I/99/39, I/99/46, II/05/09,

II/17/21, II/21/14, II/21/26, II/21/37,
II/21/43, II/22/18, II/23/89, II/25/29,
II/25/30, II/27/12, II/27/19, II/27/34,
II/28/26, II/30/83, II/30/85, II/33/33,
II/33/34, I/43/26

v.+ ıdı I/67/38

v.+ ıdın I/112/31, I/13/18,
I/131/42, I/137/60, II/21/30, II/21/31,
II/29/84

v.+ ıdın I/08/62

v.+ ıdı II/21/43

v.+ ıdı I/113/06, I/119/24,
I/128/13, I/133/57, I/18/35, I/39/54,
I/42/66, I/70/14

v.+ ım I/119/04, I/135/54, I/66/17,
II/10/103

v.+ ımış I/08/86, I/11/85,
I/128/48, I/133/11, I/138/130, I/142/17,
I/144/69, I/23/14, I/24/54, I/54/64,
I/58/90, I/87/26, I/93/14, I/95/65, II/05/19,
II/23/136, II/23/177, II/32/36

v.+ ımışdı I/34/47, I/56/22,
II/28/43

v.+ ımışdık II/10/51

v.+ ımışımış I/108/05

v.+ ımışTı I/09/77, II/23/167,
II/23/177

v.+ ımışTık II/10/93

v.+ ımışTık II/30/23

v.+ ımıştın I/119/24

v.+ ın I/18/03, I/54/02, I/65/38,
II/28/22

v.+ ısa I/07/45, I/07/67, I/08/04,
I/08/10, I/08/33, I/123/52, I/131/15,
I/143/16, I/144/58, I/15/73, I/157/19,
I/159/52, I/39/12, I/52/31, I/61/67,
I/67/63, I/69/17, I/75/58, I/96/25, II/27/35

v.+ ısa I/59/65

v.+ ız I/145/93, I/28/57, II/23/114

v.+ ıdı I/01/19, I/02/54, I/02/63,
I/03/66, I/03/84, I/05/08, I/07/30, I/07/74,
I/146/05, I/28/16, I/36/13, I/57/05,
II/15/100, II/24/104, II/24/60, II/24/99

v.+ ım II/10/33

v.+ ımış I/08/87, I/153/85,
I/48/71, I/56/74, I/56/78

v.+ ımışdı II/25/07, II/25/19

v.+ ımıştı I/48/75

v.+ ımışTı I/09/77

v.+ ısa I/07/29, I/08/41, I/09/49,
I/150/59, I/153/26, I/51/63, I/71/23,

I/74/63, II/21/09, II/21/10
v.+ ke II/37/113
v.+ mış I/08/109, I/08/112,
I/08/114, I/08/82, I/08/83, I/08/94,
I/11/56, I/11/57, I/11/58, I/117/09,
I/142/06, I/153/108, I/155/56, I/155/57,
I/20/69, I/52/12, I/56/77, I/68/16, I/76/42,
I/81/01, I/81/02, I/81/13, I/81/24, I/81/25,
I/81/26, I/86/02, I/87/26, I/92/04, I/95/17,
II/07/107, II/17/15, II/32/86, II/39/165
v.+ mışdı I/110/14, I/117/32,
I/117/53, I/117/54, I/156/13, I/34/47,
I/56/24, I/68/17, II/17/16, II/17/17,
II/28/44
v.+ mışdı I/150/35, II/10/43
v.+ mıştı I/46/28, II/10/38,
II/23/149, II/23/153, II/24/64
v.+ mışTı I/01/87, I/117/51,
I/160/27
v.+ mış I/05/42, I/05/46
v.+ mişmiş I/80/49
v.+ sa I/05/61, I/07/57, I/10/71,
I/109/10, I/109/17, I/131/59, I/139/55,
I/146/68, I/146/71, I/152/22, I/155/35,
I/155/82, I/156/39, I/161/24, I/161/25,
I/161/39, I/22/21, I/28/43, I/41/87,
I/41/88, I/45/22, I/49/07, I/52/85,
I/69/105, I/79/55, I/88/26, I/95/108,
II/09/87, II/19/125, II/23/164, II/24/51,
II/39/106
v.+ sa verem I/100/44
v.+ sı II/04/83
v.+ sın I/13/02
v.+ Tın I/10/11
v. verivir I/23/73
v. yapannar yapār yapar I/67/18
v. yapıyoz I/133/34
v. yo_un I/122/70
var - : 1. (Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl
olmak. -72-
v.- a I/08/74
v.- abilirsiñ I/41/66
v.- acağ I/41/83, I/64/127
v.- acañ I/113/28
v.- ĩsek I/59/87
v.- asıya I/91/76
v.- can I/52/40
v.- dı II/03/46
v.- dık I/131/60, I/138/121,
I/41/63, I/64/120
v.- dılardı I/83/44

v.- dım I/122/37, I/138/109,
I/138/131, I/138/134, I/25/06, I/57/53
v.- dıydım I/06/112
v.- dı II/03/49
v.- dımda virivirdile I/45/27
v.- ı I/06/82, I/123/20, I/153/80,
I/16/11, I/41/68, II/18/20, II/24/109,
II/24/110, II/38/80
v.- ıdım I/152/57
v.- ıdıñız II/18/19
v.- ıdı I/72/83
v.- ın I/64/128
v.- ınca I/08/96, I/161/36,
I/161/54, I/161/58, I/40/32, I/45/70,
I/78/46
v.- ıncak I/08/03
v.- ıncı I/05/26, II/01/33
v.- ıncıya II/25/112
v.- ıP II/35/11
v.- ısın I/96/71
v.- ıverdi I/27/61
v.- ıverdi I/27/60
v.- ıydı I/94/67
v.- ıyo II/20/70
v.- ıyola I/153/87
v.- ıyolā I/153/86
v.- ıyöllā I/146/82
v.- ıyon I/37/39, I/96/85
v.- ıyoñ I/20/38, I/96/64, II/01/71
v.- ıyoz I/148/16
v.- ız II/01/75
v.- ıdıK I/152/117
v.- ıyoñ II/01/60
v.- madan I/03/12, I/05/26,
I/41/66
v.- mazdım I/113/98
v.- mışla I/06/66
v.- mıyoru I/21/86
v.- sın I/91/80
2. (Kadın) Biriyle evlenmek. -
35-
v.- acañ vereceñ vericeK
I/113/118
v.- alı I/140/19
v.- amıyyöduñ I/47/08
v.- cañ I/11/59, I/113/118
v.- dı I/125/35, I/125/36, I/125/38,
I/125/42
v.- dıla I/17/56, I/17/57
v.- dilā I/01/67
v.- dım I/112/50, I/140/19, I/76/09

v.- dīm I/136/40
v.- ıdın I/113/117
v.- ırın I/25/30
v.- ıydık I/88/19
v.- ıydıK I/88/12
v.- ıyın I/25/25
v.- ıyo I/151/23, I/88/11, I/96/77
v.- ıyō I/88/11
ğociya v.- ıyodu I/96/77
v.- ıyoduK I/88/14
v.- ıyollar I/17/55
v.- ma I/25/24
v.- madı I/125/24
v.- man I/25/20, I/25/25, I/25/26
v.- mayım I/25/30
3. Gitmek. -35-
v.- amıyo I/70/72
v.- ana I/138/69
v.- annā I/114/37
v.- canız I/83/66
v.- ceḡ I/80/55
v.- dık vermediler I/138/62
v.- dım I/52/71
v.- ı I/11/85, I/125/90
v.- ıceḡ I/80/55
v.- ıdık I/146/68
v.- ılmāyō I/80/10
v.- ılmıyo I/80/20
v.- ır I/11/79
v.- ısaḡ I/143/55
v.- ıveridi I/150/52
v.- ıyın II/29/39
v.- ıyoḡ II/01/58
v.- ıyoz I/17/40, I/92/57
v.- ısaḡ I/62/29
v.- ısaḡ I/39/37
v.- mış I/08/103, I/08/123
v.- mışlar I/08/104, I/08/105
v.- sala I/128/22
v.- sam I/137/56
v.- saḡ I/53/63
v.- saḡız I/126/69
v.- seḡ I/80/23
v.- sın I/91/78
v.- yoduḡ I/80/09, I/80/10
4. (Belli bir duruma, zamana veya sayıya) Ulaşmak, erişmek, vâsıl olmak. -2-

v.- acāz I/64/02
v.- ıyon I/04/02
varsın : Başına geldiği cümlelere

“bırak, o da öyle olsun, isterse” gibi anlamlar katar. -6-

v.- sın I/15/76
ōlsun v.- sın I/48/21
osun v.- sın I/49/79
ōsun v.- sın II/22/88
v.- sinnā I/54/71
v.- sın I/48/20

vaḡ : bk. var -62-
v. I/07/97, I/08/64, I/105/41, I/109/39, I/11/12, I/11/32, I/119/17, I/119/69, I/120/05, I/133/33, I/142/56, I/143/14, I/158/56, I/17/12, I/17/23, I/23/65, I/27/68, I/33/129, I/33/27, I/33/65, I/45/26, I/56/60, I/64/50, I/65/18, I/75/39, I/78/48, I/86/63, I/95/20, II/04/19, II/04/26, II/09/02, II/10/79, II/19/40, II/19/41, II/37/23

v.+ dı I/07/102, I/11/06, I/11/40, I/119/35, I/131/50, I/141/07, I/145/45, I/145/56, I/145/67, I/152/25, I/25/55, I/52/49, I/62/41, I/74/97, I/97/44, I/97/48, II/02/31, II/19/11, II/39/143
v.+ dın I/126/39, I/141/27
v.+ dın I/126/40
v.+ dır I/126/39
v.+ lardı I/142/14
v.+ sa II/38/109
v. yok I/56/25

vaḡ - : bk. var¹ -1-
v.- dıysaḡız I/11/13

vār : bk. var -43-
v. I/01/26, I/03/111, I/04/39, I/05/44, I/05/59, I/06/95, I/07/06, I/07/101, I/09/50, I/139/33, I/149/14, I/149/27, I/15/99, I/150/07, I/158/53, I/39/85, I/41/81, I/56/53, II/02/05, II/02/10, II/02/11, II/02/45, II/02/46, II/02/48, II/02/62, II/02/64, II/02/66, II/02/78, II/02/84, II/02/95, II/06/46, II/10/06, II/10/08, II/10/12, II/10/64, II/15/28, II/23/107
v.+ dı I/07/67, II/30/77

vār : bk. var -1-
v. II/02/04

vār : bk. var -200-
v. I/01/91, I/06/107, I/06/119, I/06/12, I/07/97, I/09/66, I/106/43, I/107/07, I/133/26, I/133/27, I/137/54, I/139/49, I/17/50, I/34/62, I/35/53, I/36/34, I/36/59, I/36/67, I/37/41, I/39/42,

I/39/74, I/39/79, I/40/19, I/40/27, I/40/79,
I/46/111, I/46/117, I/46/118, I/46/119,
I/46/127, I/46/71, I/46/90, I/48/14,
I/48/73, I/49/21, I/55/28, I/58/24, I/64/99,
I/67/50, I/67/66, I/68/61, I/71/05, I/76/30,
I/76/31, I/76/81, I/90/40, II/02/12,
II/02/13, II/02/50, II/06/40, II/06/61,
II/06/68, II/06/75, II/10/76, II/10/77,
II/12/78, II/23/07, II/23/107, II/23/118,
II/23/151, II/23/191, II/26/03, II/26/51,
II/29/104, II/30/28, II/31/35, II/33/14,
II/33/25, II/33/49

ne v. I/67/52

v.+ dı I/01/48, I/01/49, I/01/73,
I/01/95, I/02/45, I/02/64, I/04/20, I/05/10,
I/05/52, I/05/61, I/07/23, I/08/64, I/09/15,
I/09/58, I/125/18, I/145/95, I/152/105,
I/152/44, I/153/10, I/16/20, I/34/05,
I/34/28, I/34/34, I/34/35, I/34/55, I/35/57,
I/36/34, I/38/09, I/38/10, I/38/11, I/41/27,
I/41/28, I/51/48, I/51/57, I/52/62, I/53/64,
I/58/84, I/58/94, I/61/28, I/61/42, I/67/13,
I/68/32, I/68/41, I/70/29, I/70/65, I/71/67,
I/72/20, I/72/43, I/72/45, I/72/56, I/73/26,
I/74/87, I/81/14, I/81/54, I/86/06, I/94/21,
II/03/08, II/04/68, II/05/49, II/05/84,
II/06/04, II/06/37, II/06/50, II/06/73,
II/07/124, II/07/131, II/07/58, II/07/83,
II/08/29, II/08/82, II/09/21, II/11/45,
II/12/52, II/13/24, II/13/32, II/13/43,
II/14/44, II/14/57, II/15/100, II/16/33,
II/16/86, II/23/03, II/23/69, II/23/70,
II/24/90, II/25/06, II/25/30, II/26/15,
II/29/24, I/01/69, II/05/47

v.+ dı yapādıK I/02/64

v.+ dım I/76/69

v.+ dın I/61/47, II/24/36

v.+ dır I/06/26

v.+ dı I/72/47, I/72/48

v.+ dı II/12/73

v.+ dı II/03/08

v.+ dı II/06/50

v.+ ıdı I/58/62

v.+ ımışTın I/09/75

v.+ ısa I/61/47

v.+ ıdı II/15/99

v.+ ımış II/05/29

v.+ ısa I/71/22

v.+ mış I/38/53, II/23/31

v.+ mışdı II/25/19

v.+ mışımış I/08/124

v.+ mıştı II/06/81, II/09/32

v.+ sa I/05/53, II/05/53

v.+ sı II/02/96

vār - : bk. var⁻³ -2-

v.- dım I/04/04

bk. var⁻² -4-

v.- dım I/112/38

v.- madı I/125/26

bk. var⁻¹ -5-

v.- dık II/25/103

bk. varsın -1-

oysun v.- sın I/55/37

vār : bk. var -18-

v. I/100/12, I/109/07, I/126/58,
I/152/13, II/02/12, II/30/28, II/37/105

v.+ dı I/157/45, I/157/68, I/32/29,
I/60/83, II/07/09, II/12/67, II/15/79,
II/23/107

v.+ dın II/24/36

v.+ dır I/73/37

v.+ sa II/34/84

vār : bk. var -1-

v. I/07/69

vār : bk. var -4-

ṽ. I/121/93, I/64/14

ṽ.+ ıdın II/27/18

ṽ.+ ısa II/27/40

varaj : bk. baraj -1-

v. II/09/24

vardiyeli : Bir iş yerinde her bir grubun
nöbetleşe şekilde çalışması, nöbetli. -
1-

v. II/38/96

varıdan : (?) -1-

v. I/39/97

varil : Çoğunlukla sıvı koymaya mahsus,
silindir biçiminde, ekseriya altı üstü kapalı
fiçı. -1-

v. I/62/26

varlıg : bk. varlık -1-

v. I/145/16

varlık : Zenginlik, servet, mal mülk. -
2-

v. I/107/56, I/79/03

varlık : bk. varlık -1-

v. I/20/02

varlı : <varlık+1-3-

v.+ mız I/134/35

v.+ nan I/107/59

v.+ ndan I/115/52

varsayım : Olayları açıklayabilmek için

ispatlanmamış olduğu halde benimsenen, gerçek gibi kabul edilen ilke, deneyle tamâmen doğrulanmadığı halde doğrulanacağı ümit edilen teorik düşünce, kuram, faraziye, hipotez. -1-

v.+ dan II/23/140

vasır vasır : (Vücudun bir yeri için) Şiddetli bir biçimde kabarak. -1-

vasır v. ğabardı II/01/69

vasîr : bk. vasır -1-

v. vasır ğabardı II/01/69

vasîta : 1. İki şey arasında bağ durumunda olan, onları birleştiren, maksada erişmeyi sağlayan şey. -1-

v.+ sını II/10/59

2. Taşıt, araç.

vasîta et- : Bir işin gerçekleşmesini sağlamak için başka bir işi, kimseyi veya nesneyi aracı yapmak.

vasîta ol- : Bir işin gerçekleşmesini sağlamak için araya girmek, aracılık etmek.

vasîtasıyla : Aracılığı ile, yoluyle.

vasîta : bk. vasîta¹ -5-

v. étmiş I/06/97

v. étmiş I/06/139

v. õlmuş I/06/93

v.+ sıyla I/73/43

bk. vasîta²

v.+ lar I/103/30

vāsîti : bk. vasîta² -1-

v. II/01/69

vasîti : bk. vasîta² -1-

v. II/01/61

vāş : bk. baş³ -1-

v.+ indâ I/07/68

vaşı : Topraktan yapılmış, ağzı geniş çanak, leğen, mangal. (?) -1-

ağız v. I/106/45

vatan : Bir milletin üzerinde yaşadığı, hâkim olduğu toprak, yurt. -2-

v. I/95/80

v.+ dı I/95/53

vatandaş : Bir vatanda yaşayanlardan her biri, yurttaş. -4-

v. I/64/124, II/04/63

v.+ ımız I/149/38

v.+ ın II/02/58

vatandaş : bk. vatandaş -1-

v.+ lar II/10/47

vatandaş : bk. vatandaş -2-

v. II/02/65

v.+ ı II/02/65

vāy : bk. var -1-

v.+ dı I/86/13

vay : Şaşkınlık, kızgınlık, şikâyet, esef, telâş, acı, sevgi vb. çeşitli duygularda anlamı kuvvetlendirir. -58-

v. I/100/50, I/109/45, I/114/43,

I/114/45, I/121/81, I/125/34, I/133/41,

I/14/68, I/144/09, I/145/101, I/145/33,

I/145/44, I/145/87, I/15/35, I/15/36,

I/15/40, I/150/13, I/155/55, I/30/31,

I/45/15, I/61/49, I/65/17, I/67/37, I/72/86,

I/83/75, I/83/76, II/07/131, II/25/102

vay v. I/15/36

v. vay I/15/36

vāy : bk. vay -5-

v. I/152/69, I/30/38, II/28/14

vāyā : bk. veya -1-

v. II/01/75

vayāhūt : bk. veyahut -1-

v. kı I/106/66

vayavut : bk. veyahut -2-

v. I/155/84, I/74/98

vaylık : bk. varlık -1-

v.+ lā I/39/87

vaz : Vaaz, ibâdet yerlerinde yetkili ve görevli bir kimse tarafından yapılan dîni konuşma. -1-

vaz it- : Dîni öğütte bulunmak, vaaz vermek.

v. idē I/30/54

vazgeç - : (Yapmakta olduğu bir şeyi) Artık yapmaz olmak. -1-

v.- ildi I/75/39

vāzgeç - : bk. vazgeç- -1-

v. I/101/54

vāzgeş - : bk. vazgeç- -2-

v.- di I/35/56

v.- Tim I/44/84

vazife : bk. vazîfe -1-

v.+ m I/155/102

vazîfe : Bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş, görev, ödev. -1-

v.+ ın I/79/73

vazifeli : Kendisine bir görev verilmiş, bir işle görevlendirilmiş kimse. -1-

v. I/14/19

vāzifi : bk. vazîfe -1-

v.+ ın I/01/01

vāzive : bk. vazîfe -1-

v.+ si II/23/85
vaziyet : Durum, hal. -7-
v. I/130/74, I/74/25, I/79/68
v.+ e I/50/58
v.+ imizde I/159/15
v.+ Te I/01/38, I/93/26
ve - : bk. ver⁻¹ -4-
v. I/01/63, I/145/59, II/39/187
bk. ver⁻⁴ -13-
v.- ceK I/145/46
v.- di I/30/14
v.- dik I/153/45, I/153/48, I/70/86
v.- diK I/70/82
v.- dilē I/33/119
v.- diler I/88/18
v.- dim I/153/44
v.- mezdi I/158/51
v.- miş I/33/120
v.- mişlē II/19/103
v.- miyolā I/75/59
bk. ver⁻⁵ -28-
v.- di I/88/65, I/96/91
v.- diysi II/16/20
v.- mēyo I/85/43
v.- s̄in I/79/73
v.- sin I/122/78, I/145/23, I/50/28,
I/72/87, I/79/73, I/88/39, I/93/58,
II/05/102, II/05/108, II/05/81, II/07/68,
II/07/70, II/07/75, II/20/39
berekat v.- sin I/32/48
beriket v.- sin I/88/68, II/16/60
v.- siņ II/05/108, II/05/81,
II/05/82, II/07/64
berikāt v.- siņ II/39/133
bk. ver⁻¹² -5-
v.- dik I/38/66
bk. ver⁻⁶ -10-
v.- di I/159/37
v.- dile I/64/56, I/64/57
v.- dilē II/07/39
v.- miyoS I/96/02
bk. ver⁻²² -10-
v.- mişle I/69/61
bk. ver⁻² -12-
v. II/38/102, II/38/58
v.- ceņ II/38/46
v.- dim I/88/36, I/88/37
v.- medi I/95/77
v.- medig I/98/104
selam v.- mez I/69/95
v.- ŋ II/07/146

v.- riz I/148/54
v.- sin I/152/59
bk. ver⁻¹¹ -4-
v.- dile I/70/16
bk. ver⁻³ -10-
v. II/39/188
v.- dī I/148/31
v.- diņ I/74/25
v.- men I/79/70
v.- mēn I/79/58
v.- mezle I/80/11
v.- miş I/150/39
bk. ver⁻⁹ -14-
zarā v.- memişlē I/75/17
zeval v.- mesin II/16/58
zeval v.- mesin I/159/36
zārar v.- meyo I/99/58
bk. ver⁻⁷ -19-
v.- dilē II/19/22
v.- diler II/14/48
v.- diydi I/153/52
v.- llēdi I/77/10
v.- mezlē II/19/33, II/19/34
bk. ver⁻¹⁵ -2-
v.- di I/78/44
bk. ver⁻¹⁴ -9-
boş v. I/155/105, I/81/27,
I/95/124, II/07/68, II/37/38, II/39/181,
II/39/182
bōş v. I/81/13
önem v.- miyolāmış I/98/99
bk. ver⁻²⁷ -1-
v.- mişle I/83/50
bk. ver⁻³¹ -2-
v.- di I/93/35
v.- dim II/07/107
bk. ver⁻²⁹ -1-
v.- medi I/95/119
bk. ver⁻¹⁶ -1-
v. II/39/13
bk. ver⁻¹⁸ -3-
v.- ceņ II/39/71
v.- riz II/39/73
ve : İki kelime, cümle ve öbeği birbirine
bağlar, ile. -27-
v. I/11/33, I/11/62, I/11/64,
I/11/78, I/117/37, I/117/43, I/132/35,
I/14/15, I/145/59, I/29/01, I/35/12,
I/35/43, I/41/17, I/54/31, I/69/100,
I/75/28, I/78/53, I/92/33, II/13/36,
II/16/47, II/19/166, II/23/164, II/23/18

v.+ dim I/36/82
tarım v. orman kalkınma
ķōparatifi II/02/47
v. yapılyodu I/35/01
vē - : bk. ver⁻¹⁴ -1-
boş v. I/33/118
bk. ver⁻⁴ -2-
v. I/33/124
v.- men I/147/59
bk. ver⁻² -3-
v.- ceḡ I/147/29
selam v.- miden II/01/37
v.- sem I/56/12
bk. ver⁻²³ -2-
v.- dilēdi I/65/35
v.- dilerdi I/65/34
bk. ver⁻¹ -1-
v. I/145/60
bk. ver⁻²⁷ -1-
v.- miyosunuz II/09/42
bk. ver⁻⁵ -1-
v.- diyse II/29/26
bk. ver⁻¹⁰ -1-
v.- cez II/36/16
vē - : bk. ver⁻⁸ -20-
sōz v.- di I/42/72
izin v.- memişle I/153/89
bk. ver⁻² -18-
v. I/70/67
v.- dī I/145/86
v.- me I/95/78
bk. ver⁻⁹ -11-
zarā v.- memiş I/75/18
v.- mesin II/05/71
zarar v.- miecek II/09/59
bk. ver⁻⁵ -2-
v.- mēn I/79/66
v.- sin I/151/24
bk. ver⁻¹⁵ -8-
v.- cēz I/83/12
bk. ver⁻⁶ -6-
v.- dik II/09/100
v.- meSsin I/86/76
bk. ver⁻¹ -15-
v.- di II/39/187
v.- medik I/98/102
v.- mezmiş I/98/103
v.- riz I/131/22
bk. ver⁻⁴ -3-
v.- ceK I/145/47
vē : bk. ve -1-

v. I/96/17
vefāt : Ölüm, ölme. -1-
vefāt et- : Ölmek.
v. etTi II/06/57
vekil : Kefil. -1-
v.+ in I/79/43
vel - : bk. ver⁻⁸ -1-
haber v.- iler II/23/163
velasılı : Velhâsıl, sonuç olarak, sözün
kısası, kısacası. -1-
v. I/91/73
vemek : Vermek, etmek, bırakmak,
bağışlamak işi. -1-
v. II/38/38
ven : bk. ben -2-
v.+ i I/86/66
v.+ im I/65/43
ver - : 1. İkrâm etmek. -113-
v. II/23/202, II/23/203
v.- cēse II/23/52
v.- diler I/89/23
v.- diyse I/117/27
v.- ebilirseḡ I/125/72
v.- ecek I/105/31
v.- eceKler I/66/21
v.- i I/125/91, I/32/88
v.- iceK I/104/54
v.- idi I/125/71, I/72/74
v.- idig I/44/30
v.- idim II/39/185
v.- ile I/72/69
v.- ilēdi II/11/13, II/11/15,
II/15/20, II/34/34, II/39/111, II/39/112
v.- iler I/114/16, I/114/34,
I/114/51, I/114/55, I/119/44, I/125/58
v.- ilēr I/51/72
v.- ilerdī I/72/77
v.- ilerdī II/14/34
v.- ilērdī II/11/15
v.- ilerdī yapılırdı II/15/34
v.- ilermiş I/76/24
v.- ilir I/114/54, I/125/90, I/26/14,
I/26/15, I/32/70, I/32/74, I/32/78, I/32/85,
I/32/86, I/41/08, II/35/44
v.- ilirdī II/15/34
v.- ilirdī I/118/17, I/125/70,
I/154/44, II/03/25, II/15/21, II/15/22,
II/23/45
v.- ilirdī I/13/07
v.- iliyō II/23/65
v.- iliyodu II/16/26

v.- iliyödü II/35/49
v.- iliyomuşdu I/129/59
v.- iliyor I/129/60
v.- illēdi II/03/20
v.- iller I/119/45
v.- illerdi I/128/19
v.- illērdi II/03/24
v.- ilmez II/16/24
v.- ilmiyö I/105/09
v.- ilmiyodu I/71/22
v.- in I/37/57, II/39/186
v.- ir I/125/91, II/17/36
v.- irdim yapardı I/37/27
v.- iriS II/31/46
v.- iS I/148/27
v.- ise I/134/28
v.- isek I/98/103
v.- isiñ I/32/63, I/72/68
v.- iydim I/88/52
v.- iyin I/04/62
v.- iyin I/04/62
v.- iyo I/32/89, I/34/15, II/23/52
v.- iyola I/145/41
v.- iyolā I/145/41, I/83/28
v.- iyolar I/104/43, I/104/58
v.- iyolardı I/80/24
v.- iyollar I/104/41, I/104/43,
I/138/71
v.- iyoruz I/106/60
v.- iyorüz I/106/55
v.- iyosa I/32/88
v.- iyösün I/106/47
v.- iyosuñ I/106/46
v.- iyoz I/105/30, I/105/31,
I/105/35
v.- iz I/148/27, I/157/14
v.- meSse I/134/29
v.- miyoruS I/129/58
2. (Bir şeyi bir kimseye) İletmek,
eriştirmek. -92-
v. I/144/77
v.- ceğ I/152/112
v.- ceñ I/111/95
v.- cēseñiz viriñ I/35/40
v.- dīmi I/123/48
v.- di I/125/41, I/136/04
v.- dik I/16/46
v.- em I/100/44, II/38/101,
II/38/102
v.- en I/111/95
v.- enner I/123/64

v.- i I/111/95, I/123/26, I/27/65,
I/73/51
v.- idi I/118/08, I/134/19,
I/134/20, I/135/18, I/139/36, I/141/23,
I/155/81, I/156/50, I/37/32, I/77/48
v.- idik I/123/54, II/37/83
v.- idim I/123/67
v.- ilcek I/110/33
v.- ilēdi I/155/65
v.- ilerdi I/123/25, I/140/43
v.- ilērdi II/01/23
v.- ilermiş I/45/39
v.- ilirdi II/13/33, II/13/34
v.- iliyor I/16/44
v.- in I/64/128
v.- iñ I/138/95, I/35/37
v.- iñ vērdirler I/35/37
v.- irdi I/07/43, I/07/44, I/118/08
v.- irdiK I/123/54
zaman v.- irdiK I/16/47
v.- iriz I/130/103, I/91/33
v.- ise I/134/33
v.- isiñ I/145/64, I/145/65, I/72/82
v.- iveriyorun I/49/71
v.- ivir I/23/73
v.- iydi I/156/51
v.- iyim I/139/62, II/17/09,
II/37/85
v.- iyin I/144/33, I/144/74, I/23/19
v.- iyo I/72/60
v.- iyoduñ I/110/34
v.- iyola I/17/55
v.- iyollā I/64/128
v.- iyoñ I/111/95
v.- iyoru I/106/78
v.- iyoruz I/106/79
v.- iyos I/160/01
v.- iyosuñ I/106/20
v.- iyoz I/111/95, I/79/94, I/85/49,
I/85/50
v.- iyölle II/01/12
v.- medim I/123/49, I/123/64,
I/123/65
v.- meyiz I/138/58, I/67/07
v.- mez I/144/53
v.- miş I/136/38
v.- miyöz I/40/78
v.- se I/136/25
3. (Bir şeyi karşılık beklemeden
birine) Bırakmak, bağışlamak. -80-
v. I/14/65

v.- ĩ II/38/68
v.- ceK II/23/112
hediye v.- cem II/38/61
v.- cen I/79/53
v.- ceñ I/14/25
v.- cēñ I/153/67
v.- cēseñ I/153/66
v.- dī I/135/40
v.- dīse I/120/65, I/67/15
v.- di I/144/73, I/61/63
hizmet v.- di I/46/38
ev v.- di dam2 merdi I/61/63
v.- dig I/42/50
hediye v.- dik I/27/16
v.- diñ I/22/45
v.- diyse I/120/64
v.- ecek II/23/112
bāşış v.- ecek II/23/111
zekat v.- eceK I/14/24
v.- ecen_e I/08/66
v.- emezsem II/38/64
v.- en I/126/28, I/144/72
v.- i I/126/28, I/40/09, I/79/38,
I/79/39, I/79/48, I/88/59
v.- icig I/96/74
bāşış v.- idik I/154/47
v.- ilēdi I/153/67
v.- ilerdi I/90/56
hediye v.- ilerdi I/90/52
v.- im I/40/37
v.- in I/114/39, I/42/53
v.- ir I/05/49, I/11/63
v.- irdi I/91/81
v.- irdig I/91/68
v.- irdik I/91/67
v.- irdiK I/91/66, I/91/67, I/91/69
v.- irim I/08/67
v.- irīm I/40/35
v.- ĩrim II/23/103
hediye v.- irim I/19/16
v.- işiz I/40/43
v.- irle II/21/82
v.- isin I/90/58
v.- iydik I/90/53
v.- iyim I/40/32
hediye v.- iyim I/40/34
v.- iyo I/14/28, II/39/190
v.- iyò I/79/58
v.- İyoduğ I/80/11
hizmet v.- iyor I/23/53
fitre v.- iyorlā I/159/39

v.- iyoru II/16/59
bāşış v.- iyöllē II/23/102
v.- mez I/135/39
v.- sin I/123/01, I/123/14,
I/144/72
v.- siñ I/123/80, I/144/40
4. Biriyle evlendirmek. -52-
v.- dī I/125/30
v.- di I/01/68, I/09/25, I/125/27,
I/125/30, I/133/47, I/140/27, I/59/08,
I/88/17
v.- dik II/38/81
v.- diK I/125/49, I/128/58, I/17/49
v.- diler I/138/63, I/46/132
v.- dim I/128/58, I/140/29
v.- eceg I/138/68
v.- eceñ I/113/118
v.- emeyiz I/138/60
v.- en I/53/62, I/83/70
v.- iceK I/113/118
v.- iler I/138/64
v.- ilerdi I/17/59
v.- ilirdi II/13/63
v.- ise I/113/117, I/88/12, I/88/14,
I/88/19
v.- ivedi I/145/05, I/145/46
v.- ivirdi I/120/39
v.- ivirmiş I/120/42
v.- iyim I/65/61
v.- iyo I/92/55
v.- iyoduğ I/153/44
v.- iyolā I/75/58
v.- iyoñ I/21/64
v.- iyoS I/17/47, I/46/124
v.- mediler I/138/62
v.- medim I/18/67
v.- mediñiz I/126/17
v.- mediydiK I/46/133
v.- mem I/53/66
v.- men I/11/62
v.- mez I/138/61
v.- miyciK I/138/61
5. Kazandırmak, ... sahibi yapmak.
-36-
v.- i I/66/18, II/05/101, II/05/77,
II/05/81, II/05/82
v.- iP I/112/70
v.- irse II/19/30
v.- iyo I/96/83
v.- iyorū II/01/68
v.- mezdi I/144/60

v.- mişimiş I/144/45
v.- mişti I/95/45
v.- sin I/104/66, I/104/67,
I/104/68, I/107/05, I/107/06, I/112/39,
I/112/40, I/119/84, I/123/10, I/124/31,
I/137/56, I/61/70, I/66/39, I/79/14
v.- siñ I/66/07, I/66/09, I/66/14,
I/66/27

6. Ödemek, tediye etmek.-32-

v.- i II/02/81, II/38/15, II/39/123
v.- idi I/113/35, II/39/125
v.- idiK II/01/51, II/01/52
v.- idim I/156/50, II/39/163
v.- ilēdi I/31/53
v.- ilerdi I/113/35
v.- iller I/113/33
v.- in II/02/81
v.- iñ II/02/80, II/23/05
v.- iseñ I/146/73
v.- isēñ I/146/68
v.- isēñ yapceñ I/146/71
v.- iydiñ I/95/93, I/95/94
v.- iyō I/159/37
v.- iyoduK I/146/12
v.- iyolā I/159/38
v.- iyóllā I/64/05
v.- iyóllā I/49/33
v.- iyóllār I/49/34, I/49/35
v.- iyom II/02/82
v.- iyoz I/106/45
v.- iyudu II/10/54
v.- iyūn II/02/81
v.- meden I/156/54

7. (Kendisine âit bir şeyi başka birine veya bir yere) Bırakmak, onun istifâdesine sunmak. -20-

v. I/117/31, I/117/33, I/117/35,
I/22/38

v.- ciK II/02/78
v.- dīm I/22/39
v.- diK I/127/55, I/136/20
v.- dim I/22/38
icarı v.- ili II/04/59
v.- imiyennēn II/17/86
v.- in I/117/43
îcara v.- iyollā I/46/111
v.- iyorlā I/158/49
v.- iyu II/17/86
v.- iyular II/17/86
v.- medi I/108/54
v.- mişle I/46/30

v.- mişler I/156/03

v.- sen I/139/58

8. (Karşıdakine iletmek istenen fikir, haber, emir, öğüt vb. bir şeyi) Bildirmek. -20-

cevap v. I/112/46

cevap v.- cen I/98/76

râpor v.- ebildik II/30/69

v.- i I/56/66

selâ v.- ildi II/16/50

selâ v.- ilincē I/125/02

selâ v.- ilir I/125/04, I/144/19

selâ v.- iliñ I/125/04

söz v.- ilir I/131/13

selâ v.- ilsin I/07/87

v.- in I/56/02

cevap v.- in I/56/81

izin v.- ise I/76/72

haber v.- iyin I/112/49

selâ v.- iyo I/64/18

v.- iyollādi I/01/51

cevab v.- medi I/06/113

söz v.- men I/119/11

9. Mâruz bırakmak. -19-

cezâ v.- i I/121/25

v.- idi I/128/46, I/128/47,
I/128/51, I/128/59, I/128/60

v.- idiğ I/128/52

cezâ v.- ilerdi II/26/35

zarar v.- irse I/93/23

v.- me I/14/29

zarar v.- medi I/126/14

v.- memiş I/108/22

v.- mesin I/14/32, I/14/58

v.- miş I/108/21

zarar v.- mişler I/05/33

zarar v.- miyēlar I/05/37

10. Satmak. -18-

v. I/67/77

v.- di I/149/60

v.- em I/76/66

v.- emiyoz I/69/17

v.- iceñ II/27/66

v.- icik I/96/94

v.- idi I/140/39

v.- iveriviriyollar I/143/44

v.- iviriz I/62/42

v.- iyoz I/69/18, II/04/76,
II/06/14, II/31/30

v.- mem II/38/60

v.- miyiz II/06/15

11. Sağlamak, hizmetine sunmak. -
- 11- v.- ĩ kesim I/76/71
v.- di I/64/123
v.- dik I/142/42
v.- dimiz I/142/45
v.- ecek I/85/32
v.- emem II/28/12
v.- i I/76/71
v.- iyo I/129/21
v.- iyolā I/72/41
v.- iyoru II/23/21
12. Yaşatmak. -10-
v.- ecek I/133/13
v.- ir I/133/14
v.- mese I/133/13
v.- mesin I/125/47, I/125/53
v.- mesiş I/136/41, I/136/42
v.- sin I/136/41
13. Tedavi veya fonksiyon kaybını giderme amacıyla bir hastanın kullanması için ilaç, gözlük, diş vb. yazmak, kullanmasını tavsiye etmek. -9-
v.- cez I/42/20
v.- di I/143/54, I/119/12
v.- diler I/119/13
v.- idi I/58/56
v.- iyo I/45/59
v.- iyodu I/106/32
v.- iyollār I/42/18
14. (Daha çok olumsuzluk bildiren kelimelerle) Yükleme, hamletmek. -7-
boş v. I/13/22, I/13/32, I/13/40, I/13/41, I/18/51, I/90/42, II/37/37
15. Gereğini, gereğinin yapılması işini bir yere havâle etmek. -6-
v.- em II/39/174
v.- irdi II/19/125
v.- işdim II/19/124
v.- işdin II/19/124
v.- iyoñ I/124/17
16. Bakıma muhtaç birinin ihtiyaçlarının karşılanması üzere sorumluluğunu bir kişi ya da kuruma devretmek. -5-
evlāTlıK v.- di I/22/33
evlatlık v.- diklerini I/140/69
v.- diğ I/140/65
v.- emen II/39/13
v.- mişler I/16/06
17. Teslim etmek. -3-
v.- ceklerimiş I/10/90
cannarı v.- emesin I/13/39
v.- in II/20/73
18. Koymak, sürmek. -3-
v.- ilir II/39/72
19. Bir kaydı yayınlanmak üzere bir yayın kuruluşuna iletmek. -3-
v.- isiñiz II/37/41, II/37/42
v.- meyceñiS I/121/123
20. (Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsl etmek. -2-
morāl v.- iyi I/05/58
zeval v.- mesiş I/01/15
21. Yaymak, çıkarmak, neşretmek. -2-
v.- medī I/116/09
v.- mez I/116/09
22. (Ad, soyadı, unvan, lakap, sıfat vb. kelimelerle) Koymak, izâfe etmek. -2-
v.- emicim I/01/33
v.- ince I/69/61
23. Dahilinde bulunan birini veya bir şeyi göndermek, başka bir yere ulaştırmak. -2-
v.- dilē I/65/33
göç v.- miyo I/149/39
24. Göstermek. -2-
v.- mesin I/112/39
v.- se I/42/05
25. Bir süre düşünmek suretiyle bir sonuca ulaşmak. -2-
v.- i I/56/67
ğarar v.- iyó I/01/82
26. Enjekte edilerek vücuda sokulmak. -2-
ğan v.- iliyo I/93/54
қанını v.- üyó II/08/76
27. Çalışması, bir iş yapması için birini bir yere göndermek, atamak. -1-
bekār v.- dim I/22/32
28. (Ara, mola vb. sözcüklerle) Dinlenmek, daha iyi verim alabilmek vb. amaçlarla tekrar başlamak üzere bir süreliğine yaptığı faaliyeti sonlandırmak. -1-
molu v.- idim II/39/102
v.- iyom I/90/13, I/90/16
29. Söylemek, okumak. -1-

- v.- iciK I/95/118
30. Ayrıntılarıyla anlatmak. -
- 1-
v.- ceK I/98/14
31. Bilgi edinmesi için göndermek.
32. Belirlemek, tespit etmek.
33. Meydana getirmek, hâsıl etmek, ortaya çıkarmak.
- ver̄** - : bk. ver⁻¹⁴ -1-
boş v. I/05/18
bk. ver⁻²² -2-
v.- cez I/28/06
bk. ver⁻⁵ -1-
v.- sin I/37/44
bk. ver⁻⁴ -2-
v.- medîñiz I/126/16
bk. ver⁻¹³ -1-
v.- iyollâ I/147/10
bk. ver⁻¹⁹ -3-
v.- ceñiz II/37/40
- vēr** - : bk. ver⁻³ -2-
bıraz v.- dig I/42/52
memnuniyetle v.- dim I/01/65
bk. ver⁻² -2-
verliñ v.- diler I/35/37
bk. ver⁻⁵ -2-
bereket v.- sin I/61/70
sabır v.- sin I/58/38
bk. ver⁻¹ -1-
yimek v.- cin II/05/107
bk. ver⁻¹¹ -1-
çadır v.- diler II/31/23
- vēr̄** - : bk. ver⁻⁶ -1-
v.- mişlê I/46/87
- vēr̄** - : bk. ver⁻³ -6-
hediye v.- di I/27/16
bk. ver⁻¹³ -5-
v.- di I/112/24
v.- dik I/38/66
bk. ver⁻⁴ -3-
v.- di I/119/32
v.- diK I/112/34
bk. ver⁻³¹ -1-
v.- dilê I/121/29
- vēr** - : bk. ver⁻⁵ -1-
v.- sün I/104/68
- vēr** - : bk. ver⁻³ -43-
v.- ceK I/08/67
v.- dim II/25/74
v.- i I/131/23
v.- irler I/114/08
- v.- iyo I/46/88
v.- iyodu I/88/59
v.- iyor I/131/25
v.- iyör I/131/24, I/131/25
v.- iyorlar I/06/45
v.- iyorum I/131/24
v.- iyoruz I/131/25
v.- iyun II/39/188
v.- meyiz I/91/69
bk. ver⁻¹¹ -22-
v.- diler I/135/05
hizmet v.- enden I/23/64
hizmet v.- ennerden I/23/64
bk. ver⁻¹ -55-
v.- diydi I/112/26
v.- iler I/26/09
v.- ilir I/26/03, I/26/04
v.- ir I/104/52, I/104/53
v.- iz II/12/23
v.- mezdi I/134/29
bk. ver⁻¹³ -24-
v.- di I/112/23
v.- diK I/38/66
bk. ver⁻¹⁵ -27-
v.- emedilê I/126/22
maḳkemeye v.- i I/47/58
mâkemeye v.- i I/47/57
bk. ver⁻⁴ -15-
v. I/119/32
v.- diler I/113/18, I/138/46
v.- ên I/128/11
v.- iler I/138/52
v.- iyoñuz I/88/32
v.- mezdim I/53/65
v.- miyñcesi I/58/17
bk. ver⁻⁸ -64-
v.- emen II/02/52
cevap v.- in I/56/01, I/56/04
izin v.- mezdi I/121/21
bk. ver⁻¹⁰ -16-
v.- men I/67/77
bk. ver⁻⁵ -6-
v.- sin I/112/38, I/122/80, I/91/85
bk. ver⁻⁹ -46-
v.- mesin I/115/42
zaval v.- mesin I/112/75
v.- mesin I/115/42
bk. ver⁻¹⁹ -17-
v.- cēñizi I/114/46
bk. ver⁻² -60-
v. I/115/47

- v.- ilirdin I/123/24
v.- iyolā I/153/20
v.- mezdi I/128/63
bk. ver⁻³¹ -1-
v.- diklerini I/121/33
bk. ver⁻²⁵ -19-
qarar v.- ilir I/131/21
bk. ver⁻²⁹ -18-
v.- sem I/132/67
veram : Verilen şey, verilmiş. -1-
allāḡ v.+ ı I/124/49
veran : Viran, yıkık, yıkılmış, harap. -9-
v. I/158/48, I/61/03, I/61/05,
I/75/22, I/99/26, II/03/67
v.+ a I/99/27
veran et- : Yıkmak, mahvetmek.
v. ediyo I/95/99
veran ol- : Viran duruma gelmek,
haraplaşmak.
v. olmuş I/17/75
veran : bk. veran -1-
v. I/75/22
verán : bk. veran -1-
v. I/158/47
verāne : Virāne, yıkılmış, harap olmuş
eski yapı. -2-
v.+ de I/11/35
v.+ ler I/11/30
vere : Sürekli, durmadan, habire. -1-
v. I/76/77
verem : Vücutta herhangi bir organa,
özellikle de akciğerlere yerleşen Koch
basilinin yol açtığı bulaşıcı, ateşli hastalık,
tüberküloz. -2-
vereme ġar- : Verem hastalığına
yakalanmak, verem olmak.
v.+ e ġarar I/11/64
v.+ e ġardı I/11/66
veresi : Veraset, mîrasta hak sâhibi olma,
vâris olma, mîrasçı olma. -1-
v. I/99/26
vergi : Kamu giderlerini karşılamak üzere
yasalara uygun olarak halktan alınan para.
-1-
v.+ si I/134/65
verim : Çalıştırılan, işletilen, bakılan bir
şeyin verdiği sonuç veya bu sonucun
niceliği, mahsul, randıman. -3-
v. I/96/81
v.+ e I/96/86
v.+ i I/85/43
verim : Verme, verilmiş olan, veram. -1-
v.+ i I/64/34
vêrim : bk. verim -1-
v. I/56/08
verimli : Verimi iyi ve bol olan,
mahsuldar, verimkâr. -1-
v. I/85/36
vêrme : Verme, vermek işi. -1-
v.+ ye I/45/37
vermeg : bk. vermek -1-
v. I/02/15
vermek : İkrâm etmek işi. -1-
v. I/67/09
vermi : bk. vêrme -2-
v.+ ye I/67/38
v.+ yê I/41/10
vêrmi : bk. vêrme -1-
v.+ ye I/130/16
vesā_ġid : bk. vesā_ġit -3-
v.+ i I/143/75
v.+ imiz I/143/71
v.+ inen I/62/34
vesa_ġit : bk. vesā_ġit -3-
v. I/41/61, I/41/81, II/08/87
vesā_ġit : Vâsita, araç. -9-
v. I/125/60, I/135/22, I/143/76,
I/156/29, I/35/63, I/41/61, I/41/66,
I/50/55, I/64/117
veş : bk. beş -1-
v. I/143/58
veya : Cümlede bildirilen husûsun sayılan
birden fazla şey için aynı zamanda söz
konusu olduğu durumlarda bunların
arasına getirilir, ya da. -9-
v. I/103/20, I/131/35, I/68/68,
I/83/56, I/85/36, I/93/27, I/97/10, I/97/39,
II/37/124
veyā : bk. veya -3-
v. I/103/55, I/155/47, I/46/13
veyā_ġut : bk. veyahut -1-
v. I/122/10
veyāhud : bk. veyahut -1-
v. I/01/18
veyahut : Yâhut, veya. -1-
v. I/32/76
veyahut : bk. veyahut -2-
v. I/114/49
v. kı I/106/63

- veyāhūt** : bk. veyahut -1-
v. kı I/106/63
- veyāt** : bk. veyahut -3-
v. I/111/71, I/74/99, II/23/109
- veyavūt** : bk. veyahut -1-
v. II/39/48
- veyāvūt** : bk. veyahut -1-
v. II/01/37
- veyay** : bk. veya -1-
v. I/60/63
- vezir** : Askerî ve idârî yetkisi olan en yüksek rütbedeki devlet memuru, vezirlik rütbesine sâhip kimse. -1-
v. I/69/68
- vezîr** : bk. vezir -1-
v.+ i I/155/56
- vır -** : bk. ver⁻³ -15-
v.- di I/15/54, I/15/55
v.- ıldı I/52/07
v.- ılıp durcağ I/52/09
v.- ıvırdiler I/52/07
v.- mesin I/52/84
bk. ver⁻⁴ -3-
v.- dımiz I/15/63
v.- sıñ I/48/57
bk. ver⁻¹³ -4-
v.- iyin I/63/53
bk. ver⁻³² -7-
v.- ebilirmin II/22/54
v.- emeSsem II/22/55
v.- emezsem II/22/53
- vızır vızır** : Hiç ara vermeden, sürekli ve çabuk bir şekilde. -1-
vızır v. I/153/121
- vi -** : bk. ver⁻³ -10-
v.- cek II/39/188
v.- cim II/39/188
v.- mezlē I/43/34
bk. ver⁻⁴ -4-
v.- medi I/45/26
bk. ver⁻² -15-
v.- mem II/07/146
v.- riz I/54/16
bk. ver⁻⁵ -3-
v.- sıñ II/07/63, II/07/65
v.- sıñne II/05/71
bk. ver⁻¹ -13-
v. II/39/186
v.- dīg II/12/34
v.- se II/39/187
bk. ver⁻²⁷ -7-
v.- cem II/39/89, II/39/90
v.- cēm II/39/90
- vī -** : bk. ver⁻² -1-
v.- mediñ II/07/147
- vidon** : bk. bidon -5-
v.+ a I/102/42
v.+ nara I/130/70
v.+ u I/130/86, I/19/16
- vifāt** : bk. vefāt -1-
v. itti II/16/54
- vijdān** : Vicdan, insanda iyiyi kötüyü ayırt eden, iyilikten huzur, kötülükten azap duymasına yol açan, davranışları hakkında âdil bir yargıya iten duygu. -1-
v.+ ı I/124/31
- vil -** : bk. ver⁻² -1-
v.- en I/43/36
- vılan** : bk. filān -1-
v. I/153/89
- vilāyāt** : Vilayet, bir vâli yönetimindeki en önemli idârî bölüm, il. -1-
v.+ á II/04/66
- vimeK** : bk. vermek -1-
v.+ den I/54/42
- vin -** : bk. bin⁻⁶ -1-
v.- di I/143/53
- vinci** : hinci'ye benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
hinci v. I/59/69
- vinş** : Vinç, ağır yükleri kaldırmaya, yüklemeye, boşaltmaya yarayan, bir krank kolu ve bunu hareket ettiren dişli sisteminden ibâret, motorlu veya motorsuz âlet. -1-
v.+ ler II/23/150
- vir -** : bk. ver⁻⁶ -31-
guruş v.- iyo I/39/36
lirā v.- iyön I/20/29
para mara v.- mimiş II/25/24
bk. ver⁻⁷ -23-
toprak v.- ceklerimişdi II/25/20
toprak v.- cez II/25/21
yer v.- ilir I/20/78
yir v.- iyöduğ II/21/35
iḥtiyācı v.- iyor II/33/44
v.- memişler II/25/25
bk. ver⁻³ -21-
şiy v.- cen II/25/68
para v.- di I/52/23
tana v.- dik II/25/72

ğoyun v.- dim II/25/74
kömür v.- i I/52/46
kömürümüzü v.- i I/52/25
fitire v.- ilē I/43/33
I/52/47 getirir virilēşe v.- iler virmezlerse
I/52/47 getirir v.- ilēşe viriler virmezlerse
fitire mitiri v.- illē I/43/33
köve v.- in I/54/31
şey v.- irlar II/25/65
ğoyun v.- iy II/25/67
ğoyun v.- iyin II/25/67
ğızlā v.- iyo II/25/72
göre v.- iyolar I/23/54
dana v.- iyollā II/25/70
düve v.- iyollā II/25/69
hepsine v.- iyorun I/54/56
biz v.- iz II/25/71
I/52/47 getirir virilēşe viriler v.- mezlerse
bk. ver⁻² -21-
yāni v.- emen I/43/36
yorgan v.- ilērdi I/50/38
vercēseñiz v.- iñ I/35/40
bk. ver⁻⁵ -9-
yire v.- ī I/60/95
ğızdan v.- ceg I/79/75
istiğbal v.- ecem I/56/81
bēreketini v.- i I/60/97
iş v.- iyū II/30/38
rāndıman v.- medi I/54/18
bereket v.- sin I/39/36
iyilēñizi v.- sin I/91/22
ömürler v.- sin II/22/90
bk. ver⁻⁹ -4-
ğamçıya v.- idi I/128/43
getiridi v.- idi I/128/43
dert v.- mesin I/45/40
zuval v.- mesin I/39/36
bk. ver⁻⁴ -17-
diye v.- dim I/53/65
diye v.- diydiler I/53/45
diyē v.- en I/53/63
niye v.- eyım I/53/67
varlđımda v.- ivirdile I/45/27
ğız v.- iyoru I/60/88
ğoyun yapıyoS v.- mezler I/53/19
kız v.- miyollā I/53/22
bk. ver⁻⁸ -18-
bilgiler v.- iğoruz II/33/01

odun emri v.- ırler II/27/37
cevaP v.- iydi I/48/20
odun emri v.- iyollā II/21/78
bk. ver⁻¹³ -28-
fitil v.- di I/48/76
şī v.- ēn I/48/75
bk. ver⁻¹ -14-
unu v.- eyöller I/51/73
ōle v.- idig II/12/36
fasille v.- iler I/51/71
pılaf v.- iler I/51/71
yimeK v.- ilir II/03/21
başlıg ekmē v.- ilirdi II/03/19
cāmide v.- ilirdi II/03/20
yimeK v.- ilirdi II/03/25
ekmek v.- mezler I/113/94
ekmek v.- mezlerdi I/113/95
bk. ver⁻¹¹ -26-
servis v.- di I/53/48
bk. ver⁻³³ -34-
incir v.- mez I/54/21
yimiş v.- mez I/54/21
bk. ver⁻¹⁰ -25-
süt v.- iyoz I/69/02
olū v.- iz II/32/97
bk. ver⁻³² -36-
gün v.- dilē II/22/17
sıra v.- diñiz II/22/20
bk. ver⁻²⁷ -32-
ōretmen v.- medilē II/27/28
viğ - : bk. ver⁻⁹ -1-
v.- mesin I/50/23
vir - : bk. ver⁻⁵ -6-
v.- mesin I/63/22
v.- mesin I/45/48
v.- sin I/15/37
v.- sin I/48/54
v.- siğ I/50/83
bk. ver⁻³ -1-
v.- emez I/63/38
virim : bk. verim -1-
v.+ ni II/32/96
virimsiz : Verimsiz, beklenen sonucu vermeyen, semeresiz. -1-
v. I/23/44
virme : bk. vērme -1-
v.+ ye I/45/57
vitamin : Birçok besinde değışik miktarlarda bulunan, vücudun gereğince çalışması için lüzumlu olan, eksiklikleri bazı hastalıklara yol açan, çeşitli organik

maddelerin ortak adı. -3-
 bē v.+ ī I/50/05
 v.+ i I/49/75
 bē v.+ i I/50/06
vitaminsiz : Yeteri kadar vitamin almamış olan. -1-
 v. I/50/05
vitrin : İçine görülmesi istenen şeylerin bulunduğu camlı dolap. -1-
 v.+ i I/160/23
vīy : bk. vay -1-
 v. I/109/34
voş : bk. boş -6-
 v. I/104/49
votur - : bk. otur³ -1-
 v.- uz I/113/76
vōle : bk. böyle -2-
 vōle v. I/127/14
 v. vōle I/127/14
yömür : bk. ömür -1-
 y. I/50/28
vū : bk. bu -1-
 v. I/86/58
vudur - : bk. vudur³ -1-
 v.- uruz II/33/41
zur - : 1. (Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak. -31-
 v. I/141/17, I/59/40, I/59/45,
 II/26/10
 v.- abilse I/154/41
 v.- amadı I/154/41
 v.- amaz I/62/22
 v.- ardıK I/08/49
 v.- dū I/31/42, I/31/43
 v.- dūmuz I/51/60
 v.- duḡ I/31/31
 v.- u I/154/41
 v.- udu I/151/40
 v.- uduK I/151/39, I/154/33
 v.- uduK I/151/38
 v.- ulādı I/151/37
 v.- ūlādı I/151/37
 v.- ulan I/151/41
 v.- ulārdı I/51/25
 v.- uluncā I/151/40
 v.- uḡ I/144/53
 v.- ur I/11/85
 v.- usun I/87/107, I/87/114
 çatdaK v.- uyduḡ I/154/40
 v.- uyoḡ I/96/10

20- 2. Darbe indirmek, dövme. -
 v.- du I/138/101, I/64/131, I/74/22
 toḡat v.- du I/138/100
 v.- duḡ I/74/24
 toḡat v.- madım I/140/33
 v.- maz I/74/23
 toḡat v.- maz II/23/127
 v.- muş I/39/100, I/39/99
 v.- udu I/44/36
 toḡat v.- udu II/01/36
 yumruK v.- ular I/126/66
 v.- ulārdı I/112/19
 v.- ulardı I/121/101
 v.- up I/20/81
 v.- ur I/14/69
 toḡat v.- uvē I/74/24
 v.- uydu I/02/56
 3. (Birini silāhla) Öldürmek veya yaralamak. -13-
 v. II/28/66
 v.- amiyöler I/05/27
 v.- du I/50/26
 v.- dular I/08/114
 v.- dum II/28/56
 v.- muşlar I/08/114, I/08/121
 v.- u I/138/135
 v.- uldu I/39/24
 v.- ulmuş I/138/119, II/09/19
 v.- un II/28/58
 v.- up II/10/91
 4. Pişirmek üzere ateşe koymak. -8-
 v.- acaksınız I/127/52
 v.- ār I/98/124
 v.- arlā I/98/124
 v.- dular I/101/65
 v.- dum I/157/78
 v.- urduK I/123/55
 v.- urduK I/143/30
 5. Koymak, yerleştirmek, örtmek. -7-
 v.- u I/60/47
 sırtıma v.- udum I/152/42
 v.- uduḡ I/130/24
 başına v.- ular I/26/36
 cıġa v.- ulurdu I/26/33
 duvaK v.- ulurdu I/26/29
 sırtına v.- uP I/152/43
 6. Avlamak. -7-
 v. II/05/25

v.- ullah I/121/63
v.- up I/121/79
v.- urlardı I/121/48
v.- uyollā I/121/78
7. Uygulamak, basmak, zerk etmek,
yapmak. -4-
ine v.- du II/26/27
inne v.- dular I/21/84
inne v.- unmiya I/25/46
inne v.- urdu I/112/28
8. (Soğuk, dolu, kırağı vb.)
Bitkilere ve ürüne zarar vermek. -
4-
v.- du II/23/208
so_uk v.- du II/23/209
ğırā v.- usa I/83/61
v.- uyorur I/130/91
9. (Belli bir yerde) Tesirini
hissettirmek, oraya kadar aksetmek. -
4-
v.- du I/144/50
v.- mazsa I/63/47
v.- muş I/91/21
v.- usa I/63/48
10. Düşürmek, indirmek amacıyla
müdahale etmek. -4-
v.- a II/10/15
11. (Bıçak, balta, neşter, makas vb.
âletlerle) Kesmek, yarmak. -3-
v.- dum I/143/22, II/28/41,
II/28/42
12. (Bir yere) Ufak ufak darbeler
indirmek, tıklatmak. -3-
v.- uvurur I/21/32
v.- uydu I/48/68, I/48/69
13. (Türkü) Söylemek. -2-
nēnala v.- udu I/101/59
nēna v.- ulurdu I/101/59
14. Ateşe atmak. -2-
zobaya v.- ulā II/34/87
v.- uyosuğ I/93/10
15. Belli bir amaçla bir kabın içine
bırakmak. -2-
v.- uduK I/135/48, I/135/49
16. Takmak. -2-
v.- duğ I/51/33
kelepçē v.- dulā I/64/132
17. (Vurmalı sazları) Çalmak. -
1-
v.- uduğ II/12/69
18. (Koç, sığır, at vb.) Tepmek veya

süsmek. -1-
v.- du II/26/26
19. Yaklaşmak, ... miktarı
yakalamak. -1-
v.- abilir I/56/32
20. (Su vb.)Basmak, gitmesine izin
vermek veya ulaşmasını sağlamak. -
1-
v.- dulā I/68/59
21. (Kına vb.) Yakmak. -1-
ğına v.- ulurdu I/94/69
vur - : bk. vur⁻²⁰ -1-
su v.- dı I/96/88
vurda : bk. burda -1-
v. I/65/39
vurdur - : 1. Vurmasını sağlamak,
yaptırmak. -2-
v.- uyun I/50/04
2. (Yazı için) Harflerin birbiri
arasındaki ilişkiyi kurarak okuyabilmek.
v.- amamışın I/87/09
3. Odun atmak.
vurmā : <vurmi+ya -1-
v. I/154/36
vurmi : Vurma, vurmak işi. -1-
v.+ ya I/74/39
vurTur - : bk. vurdur⁻² -1-
v.- amāyon I/33/33
vücut : İnsan veya hayvan gövdesi, beden.
-4-
v. I/38/66
v.+ a I/155/104
v.+ Ta I/69/47
vücutlu : İri yapılı, cüsseli. -1-
v. I/66/12

Y

ya : 1. Çekimli fiillerden sonra gelerek anlamı güçlendirir. -202-

y. I/02/48, I/03/12, I/05/41, I/06/30, I/10/88, I/10/97, I/100/35, I/100/45, I/102/27, I/105/23, I/105/24, I/105/44, I/105/48, I/105/63, I/108/49, I/109/44, I/11/55, I/110/28, I/113/124, I/114/11, I/114/12, I/116/18, I/116/22, I/118/15, I/12/18, I/12/39, I/120/05, I/121/124, I/121/42, I/121/82, I/122/07, I/122/42, I/123/30, I/128/38, I/13/38, I/130/100, I/130/41, I/132/16, I/132/45, I/136/07, I/136/11, I/137/26, I/137/47, I/137/52, I/137/57, I/138/103, I/138/113, I/139/11, I/14/03, I/14/46, I/14/58, I/140/20, I/144/37, I/144/83, I/147/19, I/147/27, I/148/19, I/150/47, I/152/43, I/153/22, I/155/96, I/158/34, I/16/23, I/16/32, I/16/38, I/16/44, I/16/47, I/16/56, I/160/13, I/161/15, I/161/41, I/20/46, I/20/50, I/21/02, I/21/47, I/24/42, I/25/35, I/26/30, I/26/31, I/26/42, I/26/58, I/26/63, I/32/89, I/33/12, I/33/136, I/33/143, I/33/35, I/36/30, I/36/74, I/37/49, I/39/54, I/40/57, I/41/19, I/43/20, I/49/17, I/51/16, I/52/29, I/55/65, I/56/71, I/58/11, I/59/34, I/60/106, I/60/108, I/60/109, I/61/28, I/63/49, I/64/104, I/64/125, I/64/127, I/64/128, I/64/61, I/65/34, I/65/43, I/67/34, I/67/36, I/67/38, I/69/35, I/69/47, I/69/50, I/70/63, I/71/46, I/72/02, I/72/27, I/72/83, I/74/04, I/74/57, I/74/64, I/74/77, I/74/79, I/77/14, I/77/17, I/77/21, I/77/51, I/79/10, I/79/17, I/79/84, I/79/89, I/80/20, I/81/07, I/81/13, I/81/27, I/83/22, I/83/45, I/83/56, I/83/62, I/83/74, I/86/24, I/87/80, I/88/62, I/91/68, I/91/84, I/91/69, I/96/10, I/97/44, I/98/111, I/98/65, I/99/25, I/99/36, II/02/49, II/02/91, II/08/57, II/09/10, II/09/15, II/09/17, II/09/34, II/10/52, II/10/61, II/10/85, II/10/93, II/12/15, II/14/20, II/14/32, II/14/86, II/15/18, II/15/93, II/19/56, II/20/40, II/22/26, II/23/202, II/25/65, II/28/85, II/29/38, II/30/42, II/30/44, II/30/71, II/30/81, II/32/23, II/34/36, II/35/22, II/35/34, II/35/38, II/35/52, II/35/60, II/35/66, II/35/75, II/37/38, II/37/54, II/38/112, II/38/113, II/38/68

2. Hani, işte. -140-

y. I/02/45, I/03/09, I/03/10, I/04/13, I/04/20, I/05/44, I/06/119, I/06/27, I/06/33, I/06/46, I/104/45, I/104/46, I/109/28, I/109/46, I/11/61, I/11/81, I/11/85, I/111/31, I/111/32, I/111/43, I/112/44, I/12/10, I/121/10, I/121/66, I/122/33, I/122/42, I/123/31, I/124/43, I/126/79, I/129/19, I/132/30, I/133/58, I/134/16, I/134/22, I/134/49, I/134/53, I/137/08, I/138/112, I/138/113, I/14/33, I/140/59, I/140/61, I/141/05, I/143/76, I/150/07, I/152/43, I/152/66, I/155/13, I/157/31, I/157/41, I/158/53, I/159/41, I/16/11, I/16/43, I/18/45, I/19/12, I/20/58, I/21/47, I/23/41, I/28/01, I/28/53, I/29/17, I/35/42, I/36/47, I/37/22, I/39/38, I/39/42, I/40/05, I/40/24, I/41/78, I/41/80, I/42/09, I/42/46, I/48/21, I/48/68, I/49/22, I/49/54, I/51/07, I/55/17, I/55/68, I/56/60, I/58/98, I/60/05, I/60/10, I/60/77, I/62/26, I/64/90, I/66/49, I/67/70, I/71/65, I/72/55, I/76/43, I/78/03, I/79/11, I/81/03, I/81/19, I/81/45, I/81/46, I/82/10, I/83/01, I/86/41, I/86/63, I/87/75, I/92/10, I/95/15, I/95/20, II/02/10, II/03/15, II/03/41, II/03/66, II/03/68, II/04/37, II/05/48, II/07/97, II/08/107, II/10/53, II/13/36, II/14/90, II/15/43, II/16/74, II/16/79, II/16/89, II/21/50, II/23/103, II/26/51, II/29/101, II/29/43, II/29/52, II/30/30, II/34/72, II/35/15, II/35/22, II/35/45, II/35/65, II/35/94, II/38/65, II/39/189, II/39/32

3. “Evet” anlamında kullanılır. -

91-

y. I/06/07, I/06/08, I/06/108, I/06/124, I/06/135, I/06/141, I/06/47, I/06/67, I/06/90, I/06/93, I/08/78, I/10/15, I/10/69, I/100/05, I/104/29, I/107/58, I/108/05, I/110/38, I/118/18, I/120/13, I/122/10, I/122/71, I/123/26, I/123/79, I/134/32, I/138/16, I/138/46, I/144/81, I/145/33, I/145/39, I/145/40, I/154/70, I/16/02, I/161/51, I/17/57, I/19/15, I/24/66, I/24/70, I/28/17, I/28/28, I/31/15, I/31/49, I/33/109, I/41/61, I/45/36, I/47/32, I/49/69, I/55/77, I/56/54, I/60/57, I/66/32, I/69/96, I/70/29, I/70/62, I/74/66, I/77/59, I/77/62, I/77/69, I/81/20, I/83/45, I/84/01, I/87/07, I/87/124, I/87/50,

I/87/61, I/87/82, I/87/90, I/92/06, I/92/19, I/92/26, I/92/30, I/92/43, I/92/46, I/93/60, I/95/14, I/95/15, I/96/73, I/98/54, I/98/85, II/04/54, II/04/56, II/05/10, II/05/103, II/05/56, II/06/08, II/07/57, II/07/72, II/08/27, II/35/31

4. Bir olayı hatırlatmak amacıyla kullanılır. -21-

y. I/08/119, I/09/15, I/114/21, I/117/19, I/119/72, I/126/07, I/127/22, I/128/33, I/129/22, I/130/38, I/152/91, I/17/05, I/25/36, I/60/100, I/64/109, I/64/121, I/86/53, I/98/79, II/19/155, II/32/34

5. “O yüzden, ...-dığı için” anlamlarında kullanılır. -18-

y. I/09/82, I/110/22, I/12/48, I/128/75, I/129/39, I/19/28, I/44/63, I/49/37, I/67/64, I/93/07, II/23/109, II/23/139, II/23/162, II/23/173, II/23/32, II/30/11, II/30/12, II/38/63

6. Cevap durumundaki cümlelerin sonunda “fakat, ancak” anlamında kullanılır. -14-

y. I/01/40, I/07/28, I/102/70, I/120/40, I/137/34, I/150/46, I/23/41, I/98/06, I/98/109, I/98/122, I/99/46, II/24/21, II/34/29

7. Tasdik bildirir, peki. -5-

y. I/03/11, I/03/72, I/16/43, I/21/29, I/55/10

8. Şaşkınlık ve hayret bildirir. -4-

y. I/23/56, I/33/69, I/72/34

9. Emir cümlelerinin sonunda hükmün onaylandığını bildirir. -3-

y. I/64/115, I/86/04, II/23/168

10. Soru cümlelerinin başında anlamı güçlendirir. -3-

y. I/03/04, I/16/24, I/41/83

11. –e eki almış dilek-şart kipinden sonra gelerek anlamı daha da kuvvetlendirir.

ya ... ya (da, veya, yâhut) : İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar. -61-

y. I/03/70, I/07/19, I/07/28, I/07/37, I/07/47, I/101/41, I/101/42, I/106/32, I/11/31, I/11/32, I/11/68, I/111/47, I/111/48, I/115/11, I/117/23, I/117/38, I/121/25, I/121/26, I/134/03,

I/29/22, I/47/56, I/47/57, I/58/67, I/58/68, I/60/70, I/73/59, I/75/44, I/91/23, I/98/111, II/05/51, II/22/73, II/22/81, II/24/108, II/28/79, II/28/81

y. da I/117/39, I/126/30, I/41/68, I/49/38

y. dı II/11/60

ya : -63-

y. I/01/76, I/04/39, I/06/06, I/09/73, I/10/113, I/102/66, I/107/60, I/111/64, I/113/107, I/113/26, I/117/11, I/118/04, I/121/81, I/121/86, I/122/22, I/128/41, I/134/03, I/145/100, I/151/16, I/152/123, I/156/33, I/157/50, I/17/85, I/18/07, I/24/43, I/33/73, I/33/82, I/55/48, I/55/52, I/56/62, I/64/136, I/67/76, I/72/43, I/76/49, I/81/34, I/84/42, I/86/24, I/88/47, I/95/77, I/96/78, I/99/21, II/01/40, II/02/42, II/05/45, II/09/100, II/19/102, II/19/93, II/20/37, II/23/01, II/24/46, II/24/66, II/26/03, II/26/34, II/28/69, II/28/78, II/35/07, II/35/49, II/37/34, II/37/40, II/38/54, II/38/55, II/38/66

y. veriyolardı I/80/23

ya : bk. yâ I -3-

y. rabbim I/69/99, I/88/59, II/38/87

ya : bk. yâ II -55-

y. I/102/22, I/102/23, I/110/55, I/111/53, I/116/17, I/122/80, I/123/41, I/132/29, I/137/44, I/138/44, I/141/17, I/156/63, I/158/43, I/159/26, I/28/33, I/39/69, I/43/05, I/44/94, I/48/71, I/49/18, I/52/04, I/54/58, I/64/09, I/69/25, I/72/76, I/78/44, I/79/50, I/79/51, I/81/36, I/81/57, I/87/64, I/87/66, I/88/09, I/88/31, I/92/37, I/92/40, I/92/53, I/92/54, I/92/56, I/92/60, I/93/07, I/93/23, I/95/78, I/99/50, II/03/74, II/14/55, II/23/149, II/23/44, II/24/76, II/27/02, II/35/29, II/35/45, II/35/65, II/35/73

ya : bk. yağ¹ -19-

y.+ اى I/132/42

y.+ اى I/68/45, II/16/61

sıvı y.+ اى I/01/55

y.+ اىnda II/16/07

y.+ اىndan I/86/34

y.+ اىنى I/04/36, I/60/62, II/15/30,

II/32/58

y.+ اى I/77/48

bk. yağ²

y. I/70/39, II/35/72
y.+ ٱ I/01/59, I/154/57
y.+ ٱmızı II/30/48
y.+ ٱmızı II/30/47
y.+ ٱmı I/70/39
bk. yağ³
yürēniñ y.+ ٱ yok II/08/10
ya - : bk. yağ¹ -3-
y.- ٱardı I/55/55
y.- ٱarmışdı I/17/85, I/17/86
yá : bk. ya¹ -1-
y. I/04/56
bk. ya⁴ -1-
y. I/40/55
bk. ya² -4-
y. II/09/45, II/10/17, II/10/78,
II/35/69
yá : bk. yağ¹ -1-
y.+ li II/02/83
yá : bk. ya² -4-
y. I/04/08, I/91/48, II/05/46,
II/18/20
yā I : Ey. -2-
y. I/152/128, I/95/51
yā nasīp : Bakalım ne nasip olur,
Allah ne kismet eder. -1-
y. nasīp I/98/13
yā rab – yā rabbi : Ey Allahım, ey
Rabbim, ey Tanrım anlamında olan bu
söz, Allah'tan yardım isteme, şaşkınlık,
korku vb durumlarda ve Allah'a sığınma
ifadesi olarak kullanılır. -16-
y. rabbi II/05/71
y. rabbi I/66/53, I/69/98, I/88/39,
II/38/57, II/38/97, II/38/98
y. rabbim I/155/100, I/72/17,
I/77/62, II/16/35, II/38/18
y. rap I/154/48
y.+ rePbim I/36/83
y. rebim I/138/31, I/139/23
yā rasūlallah : Ey Rasulallah, ey
Peygamber anlamında olan bu söz,
Allah'tan yardım isteme, şaşkınlık, korku
vb durumlarda ve Allah'a ve
peygamberine sığınma ifadesi olarak
kullanılır. -1-
y. rasūlallahām II/05/71
yā II : Yâhu, bir şeye dikkati çekmek için
“bana bak, hey baksana” anlamında
kullanılır. -134-
y. I/05/05, I/06/131, I/06/47,

I/06/97, I/08/125, I/09/13, I/09/24,
I/10/20, I/100/02, I/108/28, I/110/70,
I/111/81, I/117/17, I/12/47, I/120/40,
I/121/72, I/122/59, I/127/31, I/128/57,
I/13/29, I/133/42, I/133/45, I/133/60,
I/137/13, I/137/27, I/137/28, I/137/38,
I/137/51, I/138/35, I/140/30, I/144/21,
I/144/32, I/144/43, I/144/62, I/144/63,
I/145/17, I/145/38, I/145/89, I/153/22,
I/155/100, I/157/81, I/21/10, I/21/54,
I/21/64, I/22/18, I/35/20, I/39/09, I/39/38,
I/39/57, I/43/32, I/49/01, I/51/70, I/52/10,
I/55/25, I/56/74, I/58/19, I/59/80,
I/64/110, I/64/124, I/64/132, I/64/31,
I/64/78, I/64/99, I/65/55, I/66/08, I/66/31,
I/67/55, I/69/02, I/69/20, I/69/26, I/69/35,
I/69/39, I/69/63, I/74/01, I/74/19, I/74/33,
I/74/56, I/77/42, I/81/39, I/83/65, I/86/03,
I/86/37, I/87/93, I/92/19, I/92/29, I/92/38,
I/92/53, I/95/87, I/96/15, I/97/50, II/02/92,
II/03/75, II/04/09, II/04/67, II/04/90,
II/05/100, II/05/70, II/06/06, II/10/20,
II/10/41, II/14/50, II/14/51, II/14/67,
II/14/75, II/14/76, II/14/78, II/14/90,
II/14/99, II/15/94, II/15/96, II/16/03,
II/16/04, II/16/100, II/16/103, II/16/35,
II/16/51, II/17/57, II/23/112, II/23/173,
II/28/13, II/28/18, II/28/62, II/28/65,
II/30/58, II/35/06, II/35/61, II/38/108
y. veridi I/77/47
y. yapceg I/69/27
yā : bk. ya¹ -91-
y. I/02/59, I/02/62, I/03/95,
I/04/08, I/04/46, I/06/37, I/06/81, I/06/82,
I/08/59, I/09/17, I/09/30, I/107/08,
I/107/36, I/107/46, I/107/51, I/107/52,
I/107/53, I/11/54, I/114/46, I/114/58,
I/123/09, I/123/42, I/127/55, I/133/23,
I/137/17, I/137/22, I/137/30, I/14/13,
I/14/14, I/14/46, I/14/68, I/140/44,
I/145/30, I/145/32, I/145/87, I/155/105,
I/157/38, I/157/61, I/16/07, I/20/82,
I/21/89, I/23/12, I/23/20, I/26/39, I/26/75,
I/35/38, I/37/13, I/39/38, I/41/83, I/47/02,
I/47/20, I/47/51, I/48/47, I/49/77, I/49/81,
I/51/12, I/51/48, I/55/29, I/55/57, I/55/65,
I/56/58, I/57/27, I/59/75, I/60/46, I/61/56,
I/69/50, I/69/51, I/69/80, I/69/88, I/71/20,
I/72/84, I/74/14, I/74/17, I/74/35, I/74/73,
I/88/37, I/89/29, I/95/09, I/95/124,
II/01/63, II/05/79, II/13/63, II/14/37,

II/14/81, II/15/40, II/24/52, II/25/112,
II/28/28, II/28/29, II/35/33

bk. ya ... ya (da, veya, yâhut) -

1-

y. I/03/04

bk. ya² -59-

y. I/06/147, I/06/41, I/102/16,
I/107/59, I/111/38, I/113/103, I/113/31,
I/113/89, I/121/43, I/122/70, I/123/71,
I/137/29, I/144/25, I/145/96, I/147/15,
I/149/11, I/149/35, I/149/64, I/156/51,
I/159/50, I/161/01, I/161/20, I/18/36,
I/21/05, I/23/10, I/23/15, I/24/16, I/25/54,
I/39/104, I/56/72, I/56/74, I/64/81,
I/74/12, I/83/77, I/87/115, I/92/17,
I/94/13, I/98/65, I/99/16, II/02/54,
II/05/07, II/05/38, II/06/75, II/12/28,
II/14/09, II/14/25, II/14/66, II/16/71,
II/18/32, II/23/145, II/28/23, II/28/24,
II/28/86, II/28/88, II/34/28, II/35/27,
II/35/42, II/35/47

bk. ya³ -46-

y. I/06/150, I/103/45, I/107/54,
I/11/41, I/121/23, I/123/26, I/127/53,
I/128/75, I/134/32, I/137/34, I/144/03,
I/144/30, I/145/16, I/145/18, I/145/33,
I/145/39, I/155/49, I/155/73, I/24/59,
I/47/01, I/51/17, I/51/66, I/59/53, I/61/49,
I/66/36, I/79/30, I/80/04, I/80/07, I/80/43,
I/87/108, I/87/54, I/87/60, I/87/77,
I/89/29, I/92/53, I/95/15, I/95/27, I/99/11,
I/99/12, II/14/40, II/23/118, II/23/30,
II/28/19, II/35/38

bk. ya⁶ -3-

y. I/06/148, I/79/01, I/81/32

bk. ya⁵ -2-

y. I/157/69, I/52/45

bk. ya⁹ -2-

y. I/56/73, II/03/14

bk. ya¹¹ -1-

y. I/06/136

bk. ya⁴ -1-

y. I/92/36

bk. ya¹⁰ -1-

y. II/23/169

yā : bk. yağ¹ -45-

y. I/109/13, I/111/44, I/121/75,
I/28/48, I/29/16, I/33/151, I/71/26,
I/71/41, I/82/17, I/82/18, I/98/34, II/12/57,
II/15/110, II/15/121, II/15/30, II/16/67,
II/32/58

curu y. I/109/13

cüru y. II/39/34, II/39/65

ot y. II/33/78

sāde y. I/01/55, I/51/36

sanı y. II/39/72

sıvı y. II/33/78

hayvansal y.+ lâ II/21/21

y.+ lar II/22/41

y.+ ları I/153/69

y.+ lı II/22/41

y.+ nan II/34/101

sāde y.+ nan I/01/55, I/01/56

bk. yağ²

y. I/39/90, II/19/167

y. ğuyusu I/01/59

y.+ ımı I/08/105

y.+ ımıza II/21/22

y.+ lı II/33/61

y.+ nan I/01/59

y. yapar I/51/35

y. yaparın I/100/08

y. yaparlâdı I/157/69

y. yapılırdı I/40/73

yā

-49-

y. I/107/12, I/107/38, I/107/59,
I/110/63, I/113/122, I/116/53, I/120/59,
I/123/22, I/123/39, I/137/20, I/137/34,
I/144/19, I/145/49, I/147/44, I/155/55,
I/155/99, I/156/45, I/20/84, I/21/82,
I/22/06, I/24/08, I/24/67, I/47/24, I/51/11,
I/55/37, I/55/70, I/55/73, I/59/31, I/64/44,
I/66/52, I/69/33, I/69/55, I/86/06, I/86/26,
I/95/07, I/95/74, II/06/65, II/10/101,
II/14/26, II/14/42, II/14/69, II/14/71,
II/14/76, II/23/167, II/23/202, II/28/12,
II/28/57, II/28/77

y. ğabāna II/32/70

yā - : bk. yağ⁻¹ -15-

y.- dı I/03/26, I/135/41, I/135/42,
I/32/24, II/19/146, II/32/42

y.- dıktan I/44/72

y.- dında I/121/07

y.- dı II/19/147

y.- madı I/135/41

y.- madı ından II/29/92

y.- sa I/139/57, II/19/149

ya' : bk. yo -1-

y. II/07/84

yā_aşlı : Yağışlı, yağış içeren. -1-

y. II/30/15

ya_üt : bk. yahut -1-

y. I/48/09
yab - : bk yap⁻² -3-
y. - dıĝ II/12/41
y. - meyo I/152/99
bk yap⁻⁴ -1-
y. - dıK II/23/02
yaba : Harman savurmaya, kuru ot ve samanları toplamaya yarayan, çatal biçiminde tahta kürek. -5-
y. + lānan I/68/38
y. + larınan I/130/15, I/74/69
y. + yna I/124/34
y. + ynan I/124/33
yaban : 1. Tanınmayan, bilinmeyen, yabancı (yer). -21-
y. I/113/79, I/62/35, I/62/36, I/78/03
y. + a I/120/18, I/62/35
sözüm y. + a I/141/19, I/143/52, I/144/46, I/63/61, I/87/62, I/91/57
y. + da I/37/30
y. + dalar I/137/52
y. + dan I/79/71
2. Yerli halktan olmayan, yabancı kimse.
y. + a I/15/63
y. + a veriyon I/21/64
y. + dan I/137/13, I/137/38, II/04/58, II/05/33
yabancı : Tanınmayan, bilinmeyen (kimse veya şey). -26-
y. I/06/142, I/06/143, I/138/30, I/150/49, I/158/07, I/158/09, I/158/52, I/46/85, I/46/90, I/46/92, II/02/16, II/19/35, II/19/36, II/19/37, II/19/38, II/19/43, II/22/47, II/23/38, II/27/57
y. + lā I/158/08
y. + ya I/10/94, I/158/51
y. + yā II/19/33
y. + ydı I/110/67
y. + yı II/19/33
y. + yım II/17/12
yabāncı : bk. yabancı -4-
y. I/113/92, II/05/34
y. + mız II/05/33
yabancı : bk. yabancı -1-
y. II/02/17
yabancī : bk. yabancı -1-
y. I/158/54
yabancılı : Yabancı. -1-
y. I/107/03

yabānī : (Bitki için) Özel bir bakım görmeden kendi kendine yetişen. -1-
y. II/30/30
yabe : bk. yaba -1-
y. + yinen I/68/39
yabı : bk. yaba -1-
y. + ynan II/06/28
yādan : Makineleri, kapı ve pencerelerin iyi işlemeyen menteşelerini yağlamak için kullanılan, ufak depo gibi bir kısmı ve ince uzun bir borusu olan yağ kabı, yağdanlık. -2-
y. + da I/82/18
ā_ aç y. + ında I/82/18
yadırĝa - : Yabancılık duyup tedirgin olmak, alışmamak, ısınmamak. -1-
y. - nıyor I/110/25
yadırĝı - : bk. yadırĝa- -1-
y. - yom I/110/04
yādurmaĝ : Yağdırmak, yağmasını sağlamak veya yağmasına neden olmak. -1-
yāmır y. II/28/49
yaĝ : bk. yaĝ¹ -2-
y. + ı I/98/65
bk. yaĝ²
y. + ı yapallardı I/18/22
yaĝ : 1. Zeytin, ay çiçeĝi, mısır, susam, pamuk çekirdeĝi, haşhaş tohumu gibi bitki meyvelerinden veya çekirdeklerinden elde edilen ve genellikle besin olarak kullanılan, yüksek enerji veren madde. -56-
y. I/111/51, I/111/55, I/129/65, I/132/43, I/82/22, II/15/111, II/39/152, II/39/30, II/39/66
sana y. II/15/122
sarı y. I/121/75
sıvı y. II/15/110, II/15/122
y. + a I/91/65
y. + da I/121/75
sarı y. + da I/121/75
y. + ı I/132/39, I/26/12, I/26/49, I/27/75
y. + ınan I/119/47, I/130/84, I/49/26, I/49/27
y. + ını I/105/42, I/105/57, I/127/48, I/130/85, I/131/25, II/04/79, II/39/53

sarı y.+ ıñ I/15/41
y.+ ıyna I/44/80
y. veridi I/118/08

2. Hayvansal ürünlerden elde edilen ve genellikle besin olarak kullanılan, yüksek enerji veren madde.
y. I/98/66
y.+ ı I/102/48, I/102/53, I/96/53, I/98/64, I/98/65
y.+ ı yaparīS I/129/13
y.+ ımī I/106/14
y.+ ımızı II/20/13
y.+ ımızı yapādık II/20/13
y.+ ıñ I/103/58
y.+ ımı I/102/47, I/106/14, I/130/85, I/96/53, I/98/60, I/98/65
y.+ ımī I/44/43
y.+ ınnan I/102/46
y. yapallardı I/18/22

3. Yenilen besinlerin fazlasından, gıdâsız kaldığı zaman kullanılmak üzere kalp, mîde, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kılları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı.
yağı ġarar- : Yüreği kararmak, içine sıkıntı ve karamsarlık çökmek.
y.+ ım ġararırdı I/144/60

yağ - : 1. (Yağmur, kar ve dolu) Gökten yere düşmek. -1-
y.- ādın II/29/87
y.- ardı I/115/34
y.- dı I/121/44
y.- dīnin I/130/21
y.- ıcı II/22/60
y.- ınca I/44/72
y.- mayor I/130/56, I/130/57

2. Çok miktarda, arka arkaya gelmek.
y.- ardı I/130/48

yağ - : bk. yağ¹ -1-
y.- ıyuru II/32/41

yāğ : bk. yağ¹ -1-
y. II/15/110

yağlı : 1. İçine yağ katılarak hazırlanan bir çeşit mayasız çörek. -3-
y. I/26/49
y.+ yı I/26/49

2. İçinde veya üzerinde yağ bulunan.

y. I/26/53

3. Yağlanmış, yağlanarak kullanılmaya veya bir işi yapmaya hazır duruma getirilmiş.
yah - : bk. yağ- I² -1-
y. I/88/56

yāh : bk. ya³ -1-
y. I/64/105

yağ - : bk. yağ- II¹ -1-
ğına y.- arқан II/03/46

yağála - : bk. yağála- -1-
y.- dılā II/26/35

yağâT : bk. yahut -1-
y. I/74/75

yahid : bk. yahut -1-
y. I/127/45

yağın : bk. yakın -1-
y.+ da II/19/54

yahit : bk. yahut -2-
y. II/37/91, II/37/97

yahni : Bol soğanla pişirilen et yemeği. -1-
y. II/19/64

yahöt : bk. yahut -1-
y. I/101/44

yāhu : Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılır. -1-
y. I/86/03

yahudi : Hz. Mûsâ'nın dînine mensup kimse, Mûsevî. -7-
y. I/14/21, I/14/22, I/14/73, I/14/74
y.+ ler I/14/23

yahut : Veya. -2-
y. I/48/46, I/69/17

yağut : bk. yahut -1-
y. I/74/41

yağ : bk. yok -1-
y. II/29/44

yağ - I : 1. Işık veya ısı vermesini sağlamak. -72-
y. I/45/16, I/77/67
y.- acān I/53/28
y.- adı I/45/49
y.- ādı II/24/91
y.- ādı I/32/06, I/64/67, II/24/89, II/24/90, II/34/89
lamba y.- ādı I/161/12
y.- ādın II/24/91
y.- ālādı I/72/46, II/34/94

y.- amīyon I/37/21
y.- ar I/121/13
y.- arđı I/91/71
y.- ārdı I/121/13
y.- ardık I/15/50, I/161/13,
I/18/38, I/18/39
y.- arđık I/22/24
y.- ārdık I/77/66
y.- arđıĝ I/15/50
y.- arđıK I/59/62
y.- ārdıK I/09/57
y.- arın II/33/52
y.- arıs I/03/48, I/36/73
y.- arıS II/08/129, II/33/54
y.- arız I/27/71, I/87/36
y.- arīs I/157/82
y.- arsin II/37/63
y.- arsin I/80/34
y.- ārsin I/80/33
y.- ayörler I/03/52
y.- dı I/145/13
y.- dık I/88/48
y.- dım I/88/30, I/88/34, I/88/35
y.- dımız I/116/04
y.- ıcın I/96/65
y.- ıcın I/96/43
y.- ılıyodü I/146/61
y.- ıP I/16/36
y.- ıyodu II/35/66
y.- ıyoduK I/34/39, I/72/47,
I/72/48, I/80/32
İlamba y.- ıyoduK I/57/17
y.- ıyolārmış I/72/40
y.- ıyom I/67/44
ışīnı y.- ıyon I/147/54
y.- ıyorduk I/16/27, I/16/34
y.- ıyorus II/33/53
y.- ıyos II/08/115
y.- ıyoS II/30/14
y.- ıyoz I/72/38, II/30/15
y.- ıyöz I/72/39
y.- ıyöz I/72/39
ışīnı y.- madan I/147/54
y.- mıyon I/67/43
2. Yanmasını sağlamak,
tutuşturmak. -38-
y. I/95/22
y.- acān I/116/46
y.- ādım I/152/57
y.- aņ I/116/15
y.- ardık I/129/16

y.- ārdık I/58/89
y.- ardım I/88/57, I/88/58
y.- ardın I/126/66
y.- arım I/116/47
y.- arıs II/08/95
y.- arıS I/116/14
y.- arız I/116/07, I/116/14,
I/130/58, I/130/62
y.- arlar I/26/08
y.- arlardı I/102/28, I/87/74
y.- arlardı I/87/75
y.- arlārdı I/157/27
y.- arlarıdı I/87/76
y.- arlarımış I/76/15
y.- arlarmış I/98/25
y.- dıla I/98/123
y.- dım I/116/50, I/36/76, I/36/81
y.- ıcān I/130/35
y.- ılır II/21/08
y.- ıverem I/77/69
y.- ıyos I/90/14
y.- ıyoS I/90/14
y.- ıyoz II/15/73, II/21/76,
II/30/13
y.- mış I/27/56
3. (Benzin, gaz, odun, kömür vb.
yakıt ve yakacakları) Tüketmek. -
34-
y.- ādı I/146/41, II/11/21
y.- ādıK II/27/16
y.- ālādı II/34/87
y.- ardık I/15/32
y.- ārdık I/64/70, II/27/17
y.- arđıK I/130/44, I/87/90
y.- arım I/06/39
y.- arın I/45/66
y.- arıs I/76/74
y.- arıS I/06/42, II/21/80
y.- ārıs I/76/73
y.- arız I/06/40, I/06/47, I/129/68,
I/130/63, II/33/44
y.- arlarımış I/76/85
y.- arlarmış I/76/84
y.- ıyö I/87/94
y.- ıyoduK I/81/04
y.- ıyor I/15/34
y.- ıyoduĝ I/16/28
y.- ıyoruz I/06/46, I/130/37
y.- ıyos I/76/75
y.- māyıs I/76/74
y.- mayoruz I/130/38

4. Ateşe vermek, ateşle yok etmek.
 -12-
 y.- ar I/05/38
 y.- ıyolâ II/07/71
 y.- İyîn I/101/52, I/101/53
 y.- İyólá I/05/32
 y.- İyóler I/05/33
 y.- maz I/05/33
 y.- mış I/35/30
 y.- mışla I/24/55
 y.- mışlar I/117/42, II/23/164
 y.- mīş I/35/30

5. Fazla ısıya mâruz bırakarak kömürleşmesine, kavrulmasına sebep olmak. -3-
 y.- ar I/51/47
 y.- arīm II/16/08
 y.- ıyodu I/74/93

6. Isı veya ateş etkisine mâruz bırakıp hasar görmesine, yanmasına sebep olmak. -2-
 y.- dı I/115/37
 y.- mış I/48/18

7. Yanıyormuş gibi ısıracı sert bir etki yapmak. -1-
 y.- arımış II/25/91

8. Çok fazla ıztırıp vermek. -
 1-
 hataş düştü_ü yiri y.- ar I/03/38

9. Büyük zarara uğratmak, geleceğini kötü şekilde etkilemek, felâkete sürüklemek. -1-
 kendini y.- Tı I/125/36

10. Yok etmek, mahvetmek. -
 2-
 y.- dıla yıkdıla I/108/27
 y.- mış yıkmış I/108/20

yağ - II : 1. (Yakı, kına vb. için) Uygulamak. -57-
 ğına y.- âdı I/145/81
 y.- âlâdı I/83/31
 ğınayı y.- âlâdı I/82/23
 ğına y.- allâ II/23/59
 ğına y.- allâdı I/154/13
 y.- allar I/114/10
 y.- allâr I/114/10
 ğına y.- allar I/114/10, I/114/12, I/114/13
 ğına y.- allardı I/34/32
 ğına y.- aņ I/67/04
 ğına y.- arķan I/114/12

ğınâ y.- ardı I/157/12
 ğına y.- ârdıĶ I/101/36
 ğına y.- arlar I/125/84, I/26/23, I/26/26
 ğına y.- arlar I/90/46
 y.- arlardı I/67/09
 ğına y.- arlardı I/08/16, I/98/17
 ğınayı y.- arlardı II/37/46
 ğına y.- asııı I/101/74
 ğına y.- câsa II/23/59
 ğını y.- ılcaĶ II/39/145
 ğına y.- ılċı I/09/13
 ğına y.- ıldı I/76/19
 Ķına y.- ılı I/41/09
 ğına y.- ılır I/125/85, I/148/20, I/41/09
 Ķına y.- ılırdı I/118/16
 ğına y.- ılırdı I/76/18, I/154/13, I/91/40, I/94/69
 ğını y.- ılırdı II/03/21, II/03/22
 y.- ılırdı I/154/14
 y.- ılıyödu II/06/43
 ğına y.- ılıyödu II/06/42
 y.- ılı I/154/14
 ğına y.- ılmaz I/114/02
 y.- ılsa I/118/15
 y.- ınırdı I/08/17
 ğına y.- ıyolâdı yapıyolâdı I/83/30
 y.- ıyolar I/34/32
 ğına y.- ıyor I/67/06
 ğınayı y.- ıyoruz I/106/70
 y.- mıyor I/67/06

2. Süslemek. -2-
 y.- arlâdı I/159/11
 y.- ılırdı I/159/23

yağ - : bk. yağ- I² -2-
 y.- ardın I/121/14
 y.- arıS II/21/07

yağ - : bk. yağ- I² -1-
 y. I/77/65

yağ - : bk. yağ- I² -1-
 y.- dıĶ I/88/48

yağ - : bk. yağ- II¹ -1-
 ğına y.- ardıĶ I/101/36

yağ : bk. yok -2-
 y. I/61/45, II/02/35

yağ : 1. Semt, yer, taraf. -9-
 y. I/153/122
 y.+ da I/152/28
 y.+ dan I/06/31, I/99/63
 y.+ lara I/154/69

y.+ mıs I/153/122, I/153/123
2. Giyeceklerin boynun etrafına gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü biçimdeki parça.
y.+ ları I/151/32
y.+ sına I/44/37
yağa paça git- : hiçbir itirazı dinlemeden, zorla -1-
y. paça gidiyom I/01/31
yağá : bk. yağa¹ -1-
y.+ ye I/159/35
yağá : bk. yağa¹ -1-
y.+ ya I/76/52
yağaboyu : Bir kıyı boyunca, etraftaki her yer. -1-
y. I/148/27
yağala - : (Kaçan birini veya bir hayvanı) Tutmak, ele geçirmek, derdest etmek. -3-
y.- dıkları I/61/30
y.- dī I/61/36
y.- rdı I/61/34
yağalā - : bk. yağala- -1-
y. I/75/30
yağalama : Yakalamak işi. -2-
y. I/75/30
y.+ yā II/15/54
yağalı : Yakalık, ilköğretim öğrencilerinin önlüklerinin üzerine taktıkları yaka. -1-
y.+ nı II/08/80
yağar top : İki grup hâline oynanan, bir grubun diğerini topla vurmaya çalıştığı, diğer grubun ise vurulmamaya çalıştığı bir çocuk oyunu. -1-
y. II/15/50
yağcağ : Yakacak, ısınmak amacıyla kullanılan her çeşit madde. -1-
y. I/73/63
yağcı : < yağcağ+ı -1-
y.+ mızı I/93/56
yağı : bk. yağa¹ -2-
y. I/74/93
y.+ yı II/39/42
yağılama : bk. yağalama -1-
y.+ yā II/15/56
yağılı - : bk. yağala- -1-
y.- yamaz II/28/85
yağın : 1. Arada az mesâfe bulunan, uzak karşıtı. -38-
y. I/10/115, I/10/12, I/10/24,

I/107/35, I/11/75, I/110/60, I/111/122, I/120/12, I/125/75, I/138/108, I/139/15, I/142/26, I/143/75, I/144/55, I/20/20, I/46/40, I/49/11, I/49/57, I/60/49, I/60/50, I/63/46, I/71/81, I/71/82, I/71/83, I/74/32, I/78/38, I/99/70, II/08/109, II/20/82, II/23/39, II/30/45, II/31/39, II/35/61
y.+ da II/34/09
y.+ ıdı I/134/18
y.+ ıdın I/47/05
y.+ ımışTı I/44/68
y.+ ız I/10/121
2. Aralarında sıkı ilişki ve hısımlık bağı bulunan kimse. -12-
y. aqrāba I/125/81
y. aqrabalar II/15/104
y. aqrābaları I/125/07, I/125/89
y. aqrābalarımız I/125/16
y. aqrābaya I/66/16
y.+ nāndan II/23/96
y.+ narı I/119/64, I/125/08
y.+ narı veri I/123/26
y.+ narın I/125/83
y.+ narına II/15/34
3. Arada az zaman bulunan, zaman bakımından uzak olmayan. -8-
y. I/01/25, I/121/90, I/14/72, I/155/98, I/75/33, I/95/82, II/32/87, II/33/82
4. Bulunulan yere göre beride olan yer, uzak olmayan yer. -7-
y. I/97/11
y.+ da I/01/22, I/27/50
y.+ ımızda I/61/66
y.+ narda I/144/55, I/68/47
y.+ nardan I/125/75
5. (Sayılarla kullanıldığında) -i bulan, -e erişmesine az bir şey kalmış olan. -2-
y. I/122/87, II/02/51
6. Az zaman önce. -1-
y. I/33/114
yağın - : Yakınmak, (kına, yakı vb.) vücudun herhangi bir yerine sürmek, koymak. -1-
ğınayı y.- ırladı I/82/28
yağın : bk. yağın¹ -1-
y. I/78/04
yağında : 1. Yakın bir yerde. -3-
y. I/01/22, I/27/50, II/34/09
2. Çok geçmeden.

yaKında : bk. yakında² -1-
y. I/154/69

yaKınnı : <yakınlık+a: Yakın olma durumu. -1-
y.+ nna I/03/37

yaKış : Devlet tarafından köylülere yakacak ihtiyacını karşılamaları için verilen odun vb. temin hakkı. -1-
y. veriyolā I/72/41

yaKış - : (Söz, davranış vb.) Uygun olmak, yerinde ve iyi karşılanacak tarzda olmak. -2-
y.- ā gelegaldı II/20/10
y.- an I/119/64

yaKışaklı : Yakışıklı, (erkek için) güzel, gösterişli, alımlı. -3-
y. I/126/71, I/33/122
y.+ yın I/33/122

yaKışaklı : <yakışaklı+ i- -1-
y.+ dī I/33/122

yaKışağ : Yakışık, uygunluk yakışma, yaraşma. -2-
y.+ ı I/101/66, I/101/71

yaKışdır - : Yakıştırmak, (bir şeyin bir kimse tarafından) yapılabileceğini kabul etmek, uygun görmek, lâyük görmek. -1-
y.- ilādı I/125/81

yaKışi : <yakışağ+ı -2-
y. II/03/57, II/03/58

yaKıt : Isı sağlamak amacıyla yakılan sıvı veya katı madde, yakacak. -1-
y. I/16/28

yaKın : bk. yakın¹ -1-
y. I/24/70

yaKlaş - : Arada az bir aralık kalacak biçimde ilerlemek, aradaki uzaklığı azaltmak veya büsbütün ortadan kaldırmak için ileri gitmek. -1-
y.- ıyo II/25/112

yaKlaş - : bk. yaklaş -1-
y.- dı I/149/11

yaKma : Yakmak (I) işi. -3-
y.+ sı I/65/15
y.+ ya I/16/25
y.+ yı I/116/45

yaKmı : Yakma, yakmak (II) işi. -1-
gına y.+ ya II/25/54

yaLa - : Bir şeyin üzerinden dilini sürüp geçirmek. -8-
y. I/79/44, I/79/46, I/79/59,

I/79/60
y.- nırdı I/110/29
y.- r I/02/71

yaLa - : Yağlamak, yağ sürmek. -7-
y.- dı I/44/11
y.- llādı I/121/117
y.- rız II/33/63, II/33/66, II/33/70, II/39/43
y.- rsı I/71/43

yaLā - : bk. yāla- -2-
y. II/33/62, II/33/83

yaLabıg : bk. yalabıK² -2-
yalabıg y. I/145/17
y. yalabıg I/145/17

yaLabıK : 1. Güzel, yakışıklı, sevimli. -1-
y. I/60/67
2. İkiyüzlü, kaypak.

yaLabud - : Yalabıtmak, parlatmak, cilalamak. -1-
y.- uyuduğ II/22/73

yaLan : 1. Aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz -19-
y. I/01/74, I/08/102, I/101/59, I/142/16, I/158/32, I/33/119, I/61/45, I/61/65, I/67/35, I/67/47, I/87/96, I/87/97, II/16/78, II/28/51
y.+ ımı I/144/66
y. sölerse I/61/32
y. sölersem I/61/51
y. söylemiş I/46/82
y. söylüyor I/144/67
2. Asılsız, uydurma, gerçek tarafı olmayan. -4-
dünyā y. I/01/45
y. dünyā II/28/90
y. dünyāda I/44/92
y.+ sın II/07/127

yaLe - : bk. yāla- -1-
y.- yceğ I/79/59

yaLi : bk. yağlı¹ -4-
y. II/16/68
y.+ sını II/16/66, II/16/67
y. verirdiK I/91/67
bk. yağlı² -1-
y. I/07/41

yaLi - : bk. yāla- -4-
y.- yalım I/44/09
y.- yo I/120/64
y.- yon II/15/118

y.- yosun I/111/44
yālī - : bk. yāla- -1-
y.- yām I/44/24
yālī : bk. yağlı³ -1-
y. I/153/68
yālīk : Mendil, kız isteme merasimi. -
2-
y. II/34/20
yālī yüzlü : Bir çeşit çörek. -2-
y. yapardı I/91/66
y. yapardı I/91/66
yalım : bk. yarım -1-
y. yamalak I/98/07
yalın : Çıplak, üryan. -2-
yalın ayak : 1. Malsız mülksüz,
maddi imkanı olmayan.
y. ayak I/61/41
2. Ayakları çıplak.
y. ıyağ I/24/44
3. Çıplak ayakla.
yaım : bk. yalın -2-
bk. yalın ayak³
y. äyağ I/144/36, I/144/39
yalıms : bk. yalnız² -1-
y. I/97/59
yalımız : bk. yalnız² -3-
y. I/10/18, I/83/15, I/85/56
yalıms : bk. yalnız² -2-
y. II/04/38, II/30/28
yalınız : bk. yalnız¹ -26-
y. I/101/46, I/102/03, I/113/78,
I/147/39, I/15/78, I/15/91, I/38/63,
I/72/20, I/72/60
y. başına I/11/68
y. ğaldı I/93/37
y. ğaldık I/72/19
y. ğaldıK II/26/25
y. ğaldım I/138/124
y. ğaldım I/63/05, I/64/41
y. ğaldı I/75/18
y. ğaldım I/15/79
y. ğalırım I/123/06
y.+ ıdı I/123/75, I/123/77
y.+ ım I/11/34
y.+ ın I/138/16, I/143/78, II/26/08
bk. yalnız² -52-
y. I/01/98, I/06/123, I/06/45,
I/06/88, I/10/49, I/108/47, I/112/21,
I/116/23, I/122/14, I/122/18, I/122/50,
I/122/51, I/122/84, I/123/69, I/133/02,
I/134/23, I/134/62, I/137/49, I/152/51,

I/156/21, I/158/43, I/27/34, I/27/36,
I/45/59, I/52/86, I/58/40, I/58/82, I/61/09,
I/64/28, I/70/18, I/70/75, I/74/15, I/74/98,
I/75/01, I/75/10, I/78/05, I/87/53, I/91/70,
I/93/16, I/93/24, I/95/12, I/99/48, I/99/58,
II/05/80, II/08/104, II/10/29, II/16/102,
II/25/16, II/33/11, II/33/23, II/39/181
bk. yalnız³ -3-
y. I/133/55, I/146/30, I/93/40
yalınız : bk. yalnız² -3-
y. I/08/13, I/155/100, I/23/38
yalınız : bk. yalnız² -3-
y. I/06/65, II/09/05, II/28/40
yalınız : bk. yalnız² -1-
y. I/23/09
yallā : bk. yallah -1-
y. II/34/08
yallah : Haydi, kalk, kalk git. -3-
y. I/153/64, I/153/75, I/39/45
yallah : bk. yallah -1-
y. I/96/68
yalınız : 1. Yanında başka biri
bulunmayan, başkası ile birlikte olmayan
(kimse). -1-
y. I/107/31
2. Ancak.-3-
y. I/139/44, I/31/67, I/66/32
3. Sadece.
yalınız başına : Tek başına, sâdece
kendisi, tek olarak.
yalınız kal- : Yanında kimse
olmamak, tek başına bulunmak.
yälınız : bk. yalnız² -1-
y. II/31/04
yalıms : bk. yalnız² -1-
y. I/110/71
yalınız : bk. yalnız² -7-
y. I/110/37, I/117/41, I/129/13,
I/138/126, I/158/54, I/66/29, I/66/35
yalınız : bk. yalnız² -1-
y. II/32/43
yama - : Yama koyarak onarmak,
yamalamak. -1-
y.- rdım I/124/39
yamá - : bk. yama- -1-
y.- ycan I/124/39
yāma : Zor kullanarak karşısına çıkan
şeyleri alıp kaçma, çapul, talan. -1-
öyne y. yok I/87/81
yamalak : Yarım yamalak söyleyişinde
geçer. -1-

yalım y. I/98/07
yamalı : Delik veya eski yerine yama vurulmuş, yama ile onarılmış. -2-
y. I/32/30
yaman : Gücü, etkisi, becerikliliği, ustalığı vb. alışılmışın üstünde olan, usta. -1-
y.+ dı I/150/23
yameç : Yamaç, bir dağ veya tepenin düzlüğe doğru inen yanı. -1-
y.+ te II/20/65
yameş : bk. yameç -1-
y. II/20/65
yamı : bk. yāni -1-
y. II/14/51
yamık : Yamuk, bir tarafa doğru eğik olan. -2-
y. I/48/35
yāmır : Yağmur, atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar hâlinde düşen su. -17-
y. I/116/54, I/116/55, II/19/146, II/19/147, II/22/60, II/28/49, II/29/92, II/30/15
y.+ da I/85/30
y.+ ı II/29/87
yāmır du_ası : Kurak zamanlarda yağmur yağması için toplu olarak açık havada yapılan duâ.
y. du_ası II/28/49
y. duvāsı I/79/56
y. duvasına I/79/40
y. duvāsına I/79/69
y. duvāsı I/30/51
yāmır : bk. yāmır -2-
y. II/19/147
y. duvası I/131/27
yāmıl : bk. yāmır -1-
y.+ lā II/01/90
yāmur : bk. yāmır -5-
y. I/32/24
y. dō_ası yaparlā I/69/105
y. du_alarımız II/17/31
y. du_āsına I/30/48
y. duvāsı I/131/21
yan : Bir yerin ön veya arka kabul edilen kısmına göre sağ yâhut solda olan tarafı, bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf, yön, cihet, civar. -420-
y. I/93/15, II/24/77

öt y. I/33/02
y.+ a I/05/68, I/108/23, I/117/41, I/122/33, I/134/23, I/155/57, I/45/68, II/01/23
y.+ ā I/95/52
şeyden y.+ a I/27/06
y.+ da I/06/145, I/10/101, I/10/56, I/10/93, I/111/107, I/120/05, I/122/71, I/124/43, I/133/20, I/152/107, I/153/28, I/153/54, I/161/15, I/21/67, I/21/68, I/24/65, I/30/52, I/31/34, I/34/26, I/44/53, I/60/82, I/64/113, I/67/58, I/68/61, I/70/04, I/70/20, I/74/74, I/79/06, I/79/11, I/81/24, I/83/03, I/86/63, I/93/18, I/99/21
y.+ dā I/122/71
y.+ dağı I/93/17
y.+ daki I/78/01
y.+ dan I/02/38, I/05/22, I/10/97, I/102/22, I/102/23, I/122/17, I/124/35, I/150/35, I/158/01, I/158/26, I/20/25, I/33/65, I/67/57, I/68/13, I/75/30, II/01/36, II/26/05
bi y.+ dan I/130/22, I/130/23, I/155/21, I/155/22, I/54/72, I/55/55, I/75/23, I/87/19, I/96/40, II/19/14
öt' y.+ dan I/83/01, I/83/03
Pi y.+ dan II/19/154
y.+ danım I/71/80
y. gelir I/15/46
y. gözle bağan I/95/73
y.+ ı I/81/34, I/81/51, I/97/24, I/99/15, II/01/24, II/01/53, II/05/29, II/07/72, II/08/41, II/08/42, II/16/08, II/18/19, II/20/67, II/33/71
y.+ ım I/38/55
y.+ ıma I/112/60, I/126/03, I/128/05, I/128/06, I/47/37, I/56/75, I/85/56, II/12/16
y.+ ımda I/06/110, I/06/115, I/104/26, I/112/31, I/113/137, I/113/63, I/120/32, I/120/36, I/122/69, I/15/14, I/18/65, I/33/67, I/43/26, I/48/49, I/63/42, II/14/90, II/22/51
y.+ ımdağı I/64/40
y.+ ımdı II/33/28
y.+ ımdı II/23/110
y.+ ımı I/45/10
y.+ ımızda I/119/18, I/120/05, I/148/34, I/63/46, II/12/11
y.+ ımızdağı II/08/133
y.+ ımızdı II/07/100

y.+ ina I/101/33, I/107/01,
I/107/32, I/107/34, I/107/35, I/107/64,
I/11/82, I/113/65, I/120/46, I/120/48,
I/121/76, I/123/20, I/123/29, I/123/67,
I/125/86, I/129/59, I/137/24, I/138/134,
I/146/25, I/157/49, I/161/15, I/161/54,
I/161/58, I/25/33, I/25/34, I/26/03,
I/39/95, I/45/09, I/49/80, I/55/32, I/55/49,
I/57/20, I/60/100, I/63/20, I/65/15,
I/65/26, I/71/51, I/74/56, I/76/07, II/15/21,
II/19/65, II/22/43, II/33/62, II/34/80
y.+ inā I/02/11
y.+ ında I/07/39, I/10/97,
I/101/16, I/101/41, I/110/20, I/110/23,
I/111/87, I/113/122, I/113/77, I/113/79,
I/119/17, I/119/38, I/123/12, I/125/81,
I/127/54, I/13/41, I/130/29, I/130/30,
I/133/23, I/133/52, I/137/20, I/139/48,
I/140/56, I/145/56, I/149/14, I/150/30,
I/150/31, I/158/04, I/24/42, I/25/34,
I/32/45, I/33/145, I/33/74, I/37/02,
I/38/62, I/38/69, I/42/42, I/44/32, I/45/06,
I/45/32, I/45/63, I/48/04, I/55/13, I/58/33,
I/64/43, I/72/22, I/72/68, I/73/65, I/78/50,
I/78/51, I/81/52, I/83/16, I/83/19, I/88/23,
I/95/19, I/95/64, I/95/77, I/98/40, II/06/58,
II/19/115, II/19/117, II/20/25, II/21/47,
II/23/121, II/23/93, II/23/94, II/29/21,
II/34/66, II/34/74, II/35/113, II/39/88
yime de y.+ ında yat I/152/98
y.+ ında I/93/10, II/08/97
y.+ ından I/145/66, I/145/67,
I/70/15, I/74/20
y.+ ından I/45/44
y.+ ındayım I/33/73
y.+ ında I/98/36
y.+ ındı II/02/12, II/05/76,
II/06/79, II/23/23
y.+ ını II/29/38, II/39/151,
II/39/166
y.+ ıñı II/11/50
y.+ ıña I/144/19, I/87/05
y.+ ıñda I/63/46, II/13/36
y.+ ıñıza I/05/30, I/161/54,
I/161/55
y.+ ı II/01/73
y.+ ı I/81/33
y.+ ına I/44/65, I/45/64, I/68/38,
I/68/39, II/07/97
y.+ ında I/24/41, I/50/16, I/50/17,
I/50/18, I/50/20, I/50/21

y.+ ında I/06/51, I/11/28, I/70/15
y.+ ından I/44/84
y.+ ıñdaydı I/107/64
y.+ ıñde I/87/14
y.+ ındı II/23/52
y.+ na I/04/72, I/08/76, I/122/04,
I/124/35, I/126/26, I/127/08, I/127/09,
I/133/30, I/133/31, I/136/14, I/141/15,
I/144/19, I/147/40, I/152/110, I/153/109,
I/158/23, I/16/61, I/23/16, I/31/34,
I/33/66, I/33/67, I/35/48, I/39/45, I/45/36,
I/47/56, I/49/17, I/50/63, I/50/74, I/50/76,
I/52/87, I/55/65, I/66/16, I/68/14, I/69/59,
I/69/86, I/71/75, I/79/64, I/81/26, I/81/28,
I/87/77, I/98/60, II/22/49, II/22/50,
II/23/113, II/28/23, II/32/137, II/35/16,
II/39/09
y.+ nā II/09/91
y.+ ına I/18/26
öt' y.+ na I/83/03
öt y.+ nā I/81/03
y.+ nāda II/32/51
y.+ nāmız I/20/49
y.+ nāna I/161/42
y.+ nānda I/94/20, II/30/07
y.+ nāndan II/34/74
y.+ narı I/154/66, II/32/62
y.+ narımız I/20/49, I/20/61
y.+ narına I/123/07, I/94/80
y.+ narınā I/135/02
y.+ narında I/36/41
y.+ narı I/81/35
y.+ nı I/100/43, I/138/125,
I/152/106, I/18/19, I/21/15, I/21/68,
I/21/74, I/23/58, I/50/75, I/65/56, I/70/52,
I/74/74, I/75/27, I/77/20, I/81/26, I/87/43,
II/19/156, II/24/100, II/24/101, II/24/103,
II/37/95
geri y.+ nı I/158/11
y.+ nımız I/17/82
y.+ nın II/29/49
y.+ nını I/140/46, I/21/74
y.+ nınıñ I/158/56
y.+ nını I/50/74
y. yatmış I/25/50
yan - I : 1. Tutuşmak, alev almak. -
27-
y.- ā I/138/97
y.- acağ I/138/97
y.- ādı II/35/67
y.- ar I/03/48, I/64/71, I/95/58

farıl farıl y.- ar I/80/41
y.- ārdı I/51/70, I/64/70
y.- ārdı I/64/71
y.- cāk I/84/43
y.- dı I/116/17, I/95/84
y.- dıktan I/106/41
y.- dī I/95/56, I/95/60
y.- ıyo I/106/51, II/15/75,
II/15/76, II/33/52, II/35/67
y.- iyò I/93/10
y.- iyodu I/80/35
y.- iyomuş I/117/33
y.- maz I/93/10
2. Isı ve ışık yayarak yok olmak,
kül hâline gelmek. -20-
y.- an II/31/10, II/31/21
y.- ar I/126/18
y.- dı I/126/07, I/126/08, I/126/13,
I/126/15, I/27/57, II/07/73, II/17/60,
II/31/16
y.- dī I/24/55, I/24/56
y.- madı I/27/58
y.- mayannar II/31/19
y.- mış II/17/58
3. Çok ızdırap çekmek, büyük bir
acı içinde olmak, çok üzülme. -8-
y.- ar II/38/117
y.- ār I/03/39
y.- arım I/03/40
cızadağ y.- dı I/25/53
y.- dım I/03/41
y.- dıñ I/13/42
y.- sam I/03/39
4. (Fazla ısı sebebiyle) Vücûdun bir
yeri kızarmak ve yara olmak. -6-
y.- dı I/115/38, I/115/39, I/45/19
y.- dım I/45/08
y.- madı I/115/39, I/115/40
5. Bir yerinde yanığa benzer,
acıtıcı, yakıcı bir his duymak. -4-
y.- dı II/17/59
y.- iyom I/86/59
y.- iyörüz I/144/04
y.- masın I/111/34
6. Çok güçlü ve derin bir aşkla
sevmek, aşk ateşine düşmek. -4-
y.- an I/95/57, I/95/61
için için y.- iyordu I/95/55
y.- mışlar I/113/16
7. (Fazla ısıya mâruz kalmaktan
dolayı) Hasar görmek, kömürleşmek,

kavrulmak. -3-
y.- ağalır I/38/71
y.- ıp I/07/97
y.- maz I/40/56
8. Perişan olmak, çâresiz kalmak,
büyük zarar görmek. -2-
y.- dı I/95/48
y.- dıñ I/89/09
9. Enerji tüketmek. -1-
y.- ar I/127/52
10. (Isı veya ışık veren şeyler)
Çalışır, ısı ve ışık verir duruma gelmek
10. -2-
y.- ar I/64/75
yan - II : Çocuk oyunlarında “hatâ edip
oyun dışı kalmak. -2-
y.- ārdı I/154/36
y.- iyodu I/07/19
yağ : bk. yan -5-
y.+ ina I/134/23
y.+ ından I/70/80
y.+ ında II/16/38
y.+ ındā II/16/38
y.+ nı I/46/81
yân : bk. yan -1-
y.+ na I/33/113
yān : bk. yan -7-
y.+ da I/58/91, I/70/85, II/05/17
y.+ daydı I/107/11
y.+ deydi I/70/27
y.+ dıydı I/30/12
y.+ nı I/70/52
yān - : bk. yan⁴-4-
y.- dı I/115/40, I/58/92
y.- dım I/45/09
y.- mıştı I/58/91
bk. yan⁷-5-
y.- dı I/51/70
bk. yan¹-9-
y.- dı I/115/32, II/30/83, II/31/16
y.- Tı II/30/72
yāğ : bk. yan -1-
y.+ ındı II/16/37
yan yana : Birbirinin yanında, birlikte. -
9-
y. I/05/68, I/107/07, I/111/114,
I/128/43, I/145/63, I/153/110, II/14/44,
II/14/45, II/29/15
yanak : Yüzün kulak, göz, şakak, burun ve
çene arasında kalan iki yan tarafından her
biri. -2-

y. I/77/70
y.+ larından I/95/115
yanışTır - : Yanaşmasını sağlamak. -
1-
y.- ı I/74/61
yanaz : İnatçı, ters, huysuz, aksi, hırçın. -
1-
y. I/13/28
yané : bk. yāni -8-
y. I/11/19, I/140/30, II/02/64,
II/04/37, II/10/88, II/10/89, II/10/92,
II/21/71
yanē : bk. yāni -1-
y. II/21/98
yānē : bk. yāni -9-
y. I/01/17, I/07/60, I/121/108,
I/157/37, II/01/17, II/14/78, II/15/47,
II/21/63, II/30/72
yanğın : Bir şeyin yanmasından ileri gelen
ve etrâfa yayılıp zarara yol açan büyük
ateş. -6-
y. I/115/42, I/126/06, I/126/14,
I/27/55, II/31/11, II/31/12
yānğın : bk. yanğın -1-
y. II/31/09
yanğınnlıklı : Yangınlıklı, birbirine bağlı,
düşkün, candan seven. -1-
y.+ lar I/113/138
yanğın : bk. yanğın -1-
y. I/27/56
yanı : bk. yāni -15-
y. I/46/78, I/56/12, I/56/38,
I/68/14, I/86/30, I/91/44, I/92/31, I/92/51,
I/92/52, I/92/59, I/95/67, I/99/61, II/04/21
yanı : bk. yāni -7-
y. II/15/56, II/15/57, II/15/58,
II/21/71, II/23/155, II/26/45
yāni : bk. yāni -17-
y. I/116/40, I/16/05, I/16/09,
I/35/15, I/35/22, I/56/25, I/68/14, I/68/19,
I/68/26, I/86/25, I/92/10, I/92/15, I/92/29,
I/92/35, I/97/10
yanı başı : Hemen yanı, çok yakını. -
1-
y.+ na I/40/39
yanı sıra : Yanında, berâberinde, birlikte.
-1-
y. I/14/12
yanıg : Yanık, yanmış. -1-
y. II/16/09
yanış - : Derdini paylaşmak, dertleşmek.

-1-
y.- ırın I/48/53
yani : bk. yāni -344-
y. I/01/75, I/03/18, I/03/21,
I/03/30, I/03/31, I/05/11, I/05/51, I/05/58,
I/05/61, I/07/25, I/07/90, I/09/10,
I/103/25, I/105/09, I/105/52, I/106/28,
I/106/46, I/106/79, I/106/81, I/109/11,
I/109/36, I/109/44, I/110/23, I/110/33,
I/110/36, I/110/41, I/111/120, I/111/90,
I/113/128, I/116/13, I/117/27, I/117/49,
I/117/52, I/117/53, I/120/51, I/120/54,
I/121/12, I/121/74, I/123/30, I/125/13,
I/125/62, I/129/06, I/129/22, I/129/45,
I/129/51, I/129/52, I/129/65, I/131/45,
I/132/19, I/132/20, I/132/31, I/133/64,
I/138/105, I/138/61, I/141/03, I/141/07,
I/141/08, I/141/11, I/141/14, I/141/15,
I/141/20, I/141/21, I/141/22, I/141/25,
I/142/33, I/142/52, I/142/59, I/146/51,
I/147/12, I/147/17, I/147/25, I/147/29,
I/147/30, I/147/34, I/147/36, I/147/38,
I/147/47, I/147/50, I/147/51, I/147/54,
I/149/12, I/149/36, I/149/39, I/150/09,
I/150/25, I/150/46, I/150/48, I/150/56,
I/151/20, I/154/31, I/154/48, I/155/07,
I/155/103, I/155/13, I/155/25, I/155/26,
I/155/27, I/155/41, I/155/53, I/155/59,
I/155/61, I/155/69, I/155/71, I/155/77,
I/155/81, I/155/83, I/156/09, I/156/11,
I/156/12, I/156/22, I/156/35, I/156/41,
I/156/47, I/156/63, I/156/64, I/157/26,
I/157/29, I/157/32, I/16/13, I/16/59,
I/161/52, I/17/46, I/20/47, I/23/12,
I/23/51, I/23/53, I/23/58, I/28/23, I/31/38,
I/31/41, I/32/72, I/32/80, I/33/118,
I/33/144, I/33/66, I/34/18, I/41/25,
I/41/47, I/41/52, I/41/83, I/46/04, I/46/05,
I/46/127, I/46/94, I/49/23, I/53/61,
I/56/02, I/56/08, I/56/18, I/56/23, I/56/32,
I/56/43, I/56/53, I/56/56, I/59/15, I/59/20,
I/61/02, I/61/05, I/61/34, I/61/52, I/63/16,
I/64/61, I/64/80, I/68/16, I/68/54, I/68/73,
I/69/104, I/69/12, I/69/23, I/69/29,
I/69/78, I/71/71, I/74/48, I/74/81, I/75/11,
I/75/17, I/75/30, I/75/44, I/76/63, I/76/67,
I/76/73, I/78/27, I/78/36, I/81/22, I/86/21,
I/86/25, I/92/04, I/92/06, I/92/07, I/92/09,
I/92/12, I/92/17, I/92/19, I/92/22, I/92/26,
I/92/36, I/92/39, I/92/41, I/92/49, I/92/50,
I/92/53, I/92/58, I/92/60, I/93/10, I/93/13,

I/93/14, I/93/21, I/93/26, I/93/27, I/93/28, I/95/26, I/96/48, I/96/85, I/97/58, I/99/19, I/99/33, I/99/43, I/99/57, I/99/58, I/99/59, I/99/62, I/99/67, I/99/72, II/01/10, II/01/25, II/01/66, II/01/79, II/02/05, II/02/100, II/02/26, II/02/51, II/02/57, II/02/65, II/03/64, II/03/74, II/04/12, II/04/14, II/04/15, II/04/86, II/06/16, II/06/74, II/06/78, II/06/84, II/07/112, II/07/119, II/09/66, II/10/14, II/10/20, II/10/21, II/10/23, II/10/25, II/10/33, II/10/39, II/10/63, II/10/71, II/10/76, II/10/80, II/10/82, II/10/84, II/10/96, II/11/21, II/14/31, II/15/37, II/15/80, II/15/84, II/16/26, II/19/08, II/19/103, II/19/118, II/19/12, II/19/126, II/19/133, II/19/147, II/19/22, II/19/31, II/19/58, II/21/48, II/21/94, II/22/42, II/23/126, II/23/140, II/23/147, II/23/148, II/24/07, II/24/33, II/24/62, II/26/19, II/26/40, II/28/75, II/28/95, II/30/03, II/30/07, II/30/28, II/30/31, II/30/34, II/30/35, II/30/74, II/30/84, II/35/03, II/35/101, II/35/108, II/35/112, II/35/45, II/35/46, II/35/55, II/35/57, II/35/61, II/35/76, II/35/78, II/35/83, II/35/89, II/38/115, II/38/116, II/38/49, II/38/50, II/38/72, II/38/85, II/38/86, II/39/189, II/39/75, II/39/76

y. vuruluncā I/151/40

yānī : bk. yāni -8-

y. I/142/54, I/50/59, I/61/64, II/02/03, II/02/59, II/05/85, II/10/46, II/35/104

yānī : bk. yāni -3-

y. I/41/18, II/06/16, II/23/190

yānī : bk. yāni -1-

y. I/142/42

yāni : Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce “Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki, sözün kısası, senin anlayacağın” anlamlarında kullanılır. - 544-

y. I/01/47, I/01/54, I/01/65, I/01/70, I/02/20, I/02/51, I/04/30, I/05/17, I/05/24, I/05/30, I/05/45, I/05/49, I/05/62, I/07/43, I/07/90, I/09/11, I/09/65, I/09/79, I/10/117, I/10/120, I/10/60, I/10/88, I/103/14, I/103/29, I/105/14, I/105/20, I/105/22, I/105/29, I/105/35, I/105/50, I/105/60, I/106/01, I/106/03, I/106/04,

I/106/05, I/106/07, I/106/08, I/106/09, I/106/11, I/106/15, I/106/23, I/106/24, I/106/25, I/106/26, I/106/27, I/106/29, I/106/31, I/106/33, I/106/34, I/106/36, I/106/38, I/106/44, I/106/45, I/106/47, I/106/54, I/106/56, I/106/63, I/106/71, I/106/72, I/106/77, I/106/79, I/106/80, I/110/16, I/110/18, I/110/24, I/110/25, I/110/26, I/110/37, I/110/48, I/110/67, I/111/09, I/111/27, I/111/37, I/111/39, I/111/90, I/112/01, I/112/68, I/112/81, I/113/23, I/113/79, I/117/03, I/117/05, I/117/21, I/117/43, I/118/09, I/118/19, I/120/10, I/120/36, I/120/40, I/121/33, I/121/79, I/122/05, I/122/21, I/122/72, I/122/81, I/125/12, I/125/14, I/125/16, I/125/31, I/125/36, I/125/38, I/125/39, I/125/71, I/125/72, I/127/31, I/129/20, I/131/64, I/137/39, I/138/108, I/138/132, I/138/135, I/138/21, I/138/30, I/138/79, I/138/81, I/138/92, I/139/17, I/139/28, I/139/36, I/139/51, I/140/56, I/140/70, I/141/21, I/141/23, I/141/29, I/143/31, I/146/17, I/146/57, I/146/65, I/146/73, I/147/07, I/147/14, I/147/16, I/147/17, I/147/21, I/147/23, I/147/24, I/147/32, I/147/34, I/147/36, I/147/37, I/147/38, I/147/44, I/147/47, I/147/48, I/147/52, I/147/55, I/147/57, I/147/58, I/147/60, I/149/51, I/149/55, I/150/21, I/150/24, I/151/01, I/151/02, I/151/32, I/154/50, I/155/44, I/155/53, I/155/63, I/155/95, I/156/08, I/156/09, I/156/17, I/156/25, I/156/26, I/156/29, I/156/32, I/156/54, I/156/68, I/157/07, I/157/16, I/157/18, I/157/27, I/157/39, I/157/40, I/157/46, I/157/58, I/157/62, I/157/64, I/157/66, I/157/69, I/157/72, I/157/76, I/157/83, I/157/84, I/16/08, I/16/11, I/16/22, I/16/60, I/20/01, I/20/12, I/24/20, I/28/29, I/29/18, I/30/20, I/32/64, I/34/16, I/34/20, I/34/31, I/34/54, I/34/58, I/34/60, I/35/07, I/35/09, I/35/24, I/35/31, I/35/43, I/35/44, I/35/56, I/35/59, I/35/63, I/36/25, I/37/16, I/38/18, I/41/14, I/41/18, I/41/20, I/41/34, I/41/38, I/41/48, I/41/57, I/41/65, I/41/78, I/41/81, I/41/89, I/41/90, I/44/76, I/46/05, I/46/09, I/46/101, I/46/13, I/46/14, I/46/24, I/46/25, I/46/28, I/46/51, I/46/54, I/46/55, I/46/62, I/46/76, I/46/95, I/46/96, I/49/03, I/49/12, I/49/28, I/49/35, I/49/38,

I/49/39, I/49/41, I/49/44, I/49/47, I/49/65,
I/50/45, I/53/28, I/53/38, I/53/56, I/53/59,
I/53/68, I/53/76, I/53/78, I/56/06, I/56/08,
I/56/25, I/56/29, I/56/30, I/56/32, I/56/36,
I/56/41, I/56/43, I/56/49, I/56/56, I/56/57,
I/56/63, I/56/64, I/59/24, I/59/29, I/60/35,
I/61/37, I/61/61, I/61/68, I/64/26, I/68/06,
I/68/27, I/68/30, I/68/45, I/68/57, I/69/03,
I/69/08, I/69/23, I/69/48, I/69/72, I/69/76,
I/71/03, I/71/05, I/71/27, I/71/48, I/71/59,
I/71/66, I/71/67, I/71/80, I/71/81, I/71/82,
I/71/83, I/73/02, I/73/21, I/73/28, I/73/50,
I/73/53, I/75/17, I/75/24, I/76/14, I/76/34,
I/76/42, I/76/61, I/76/82, I/78/01, I/78/14,
I/78/23, I/78/54, I/81/23, I/87/123,
I/89/19, I/91/60, I/92/11, I/92/19, I/92/33,
I/92/60, I/93/18, I/93/20, I/93/27,
I/95/123, I/95/41, I/96/08, I/96/15,
I/96/44, I/96/48, I/96/84, I/98/77, I/99/07,
I/99/08, I/99/14, I/99/15, I/99/22, I/99/27,
I/99/29, I/99/31, I/99/32, I/99/35, I/99/37,
I/99/38, I/99/46, I/99/48, I/99/49, I/99/57,
I/99/63, I/99/71, II/01/07, II/01/75,
II/02/08, II/02/64, II/02/66, II/03/73,
II/04/06, II/04/45, II/04/58, II/04/68,
II/04/77, II/04/82, II/06/09, II/06/17,
II/06/37, II/06/39, II/06/66, II/06/73,
II/06/82, II/06/84, II/09/10, II/09/16,
II/09/19, II/09/30, II/09/40, II/09/47,
II/09/54, II/09/55, II/09/61, II/09/69,
II/09/73, II/09/77, II/09/99, II/10/25,
II/10/50, II/11/38, II/11/61, II/13/03,
II/13/05, II/13/08, II/13/11, II/13/18,
II/13/19, II/13/28, II/13/47, II/13/57,
II/13/62, II/14/90, II/15/07, II/15/100,
II/15/107, II/15/120, II/15/13, II/15/16,
II/15/18, II/15/19, II/15/29, II/15/30,
II/15/32, II/15/35, II/15/43, II/15/45,
II/15/48, II/15/59, II/15/60, II/15/72,
II/15/76, II/15/78, II/15/80, II/15/81,
II/15/83, II/15/85, II/15/86, II/15/88,
II/15/89, II/15/96, II/15/97, II/16/46,
II/16/51, II/17/31, II/17/74, II/19/09,
II/21/06, II/21/10, II/21/101, II/21/28,
II/21/32, II/21/34, II/21/41, II/21/43,
II/21/53, II/21/65, II/21/81, II/21/85,
II/21/95, II/22/35, II/22/63, II/22/69,
II/23/127, II/23/135, II/23/50, II/24/27,
II/24/32, II/24/40, II/25/04, II/25/16,
II/25/27, II/25/28, II/25/36, II/25/41,
II/25/72, II/25/78, II/26/32, II/26/42,

II/26/49, II/27/18, II/28/19, II/33/34,
II/34/104, II/34/105, II/34/106, II/35/05,
II/35/09, II/35/107, II/35/109, II/35/17,
II/35/44, II/35/54, II/35/61, II/35/73,
II/35/85, II/35/88, II/35/95, II/37/122,
II/37/25, II/38/07, II/38/09, II/38/14,
II/38/97

y. viremen I/43/36

y. yaparız I/157/62, I/90/86

y. yaparsağ I/106/34

yāni : bk. yahni -2-

sulu y. I/26/09, I/26/10

yānī : bk. yāni -10-

y. I/02/23, I/05/52, I/05/60,
I/147/25, I/24/35, I/44/28, II/06/28,
II/06/72, II/38/41

yāni : bk. yāni -15-

y. I/33/143, II/19/100, II/19/104,
II/19/108, II/19/111, II/19/116, II/19/130,
II/19/131, II/19/134, II/19/53, II/19/54,
II/19/58, II/19/83, II/19/88, II/19/90

yānī : bk. yāni -27-

y. I/03/31, I/03/74, I/05/01,
I/109/13, I/109/30, I/129/30, I/150/19,
I/157/75, I/31/46, I/50/43, I/50/59,
I/50/60, I/50/62, I/56/41, I/95/62, I/95/81,
II/02/55, II/02/60, II/02/83, II/10/99,
II/19/34, II/22/45, II/28/71, II/28/80,
II/30/75, II/39/110, II/39/56

yānī : bk. yāni -12-

y. I/05/13, I/10/45, I/106/53,
I/140/35, I/140/38, I/156/27, I/157/44,
I/157/80, I/157/86, I/41/26, I/50/48,
I/56/60

yānķı : Bir sesin bir yere çarpıp geri
dönerek tekrar duyulması ve bu şekilde
duyulan ses, aksisedâ. -1-

y. yapmıyyo II/05/49

yanma : Hata etmek, yanılmak işi. -
1-

y. ütünme I/47/08

yanmaz : Isı etkisiyle üzerindeki veya
içindeki maddenin yanmasına karşı
dayanıklı. -1-

y. tavalar I/40/24

yannıĶ : bk. yanğ -1-

y. ot bitër mi I/52/95

yannış : 1. Doğru olmayan, hatâlı. -
3-

y. I/138/125, II/23/128, II/26/28

2. Aslına uygun olmayacak şekilde,

hatâlı olarak.

y. II/23/128

3. Hak ve hukûka riâyet etmeyen, olması gerektiği şekilde ve dürüstçe olmayan.

y. I/138/125

yannız : bk. yalnız² -1-

y. II/02/84

yannız : bk. yalnız² -1-

y. II/01/86

yansı - : (Bir olay bir yerde) Etkisini göstermek, (oraya) ulaşmak, intikal etmek, aksetmek. -1-

y.- yor I/23/59

yansıd - : Yansıtmak, aktarmak, göstermek, aksettirmek. -1-

y.- amadı I/24/67

yansıma : Ses taklidi (kelime), yansımalı, onomatope. -1-

y. I/95/102

yansımalı : Yansıma, onomatope. -3-

y. I/95/102, I/95/108, I/95/116

yañ : bk. yan -2-

yañ y.+ a I/04/46

y. yaña I/04/46

yañ - : bk. yan³-1-

y.- ar I/95/35

yañgın : bk. yağıın -3-

y. mañgın yapmasınar I/65/35

y. muñgın I/03/32

y. olmuş II/17/58

yañgın : bk. yağıın -1-

y.+ lâ II/01/90

yañız : bk. yalnız² -1-

y. II/17/90

yap - : 1. Hazırlamak. -825-

y. I/119/14, I/35/04, I/40/54,

I/40/56, I/49/29, I/52/41, I/96/59, II/19/49

y.- ā I/152/46, II/19/83, II/30/48,

II/33/83, II/35/78

y.- āğan II/07/90

y.- abilene I/30/47

y.- a'bilij I/40/32

y.- abilise II/32/66

y.- acağ I/44/60

y.- acağ I/60/68

y.- acām I/54/40

y.- acan I/45/03, I/67/16

y.- acān I/08/37

y.- aceksán II/15/119

y.- acıysağ I/26/48

y.- adı I/152/16

y.- ādı I/04/65, I/07/34, II/35/76,

II/37/115

y.- ādığ I/07/103, I/09/61, I/152/113, I/154/52, I/29/22, I/31/16, I/33/148, I/33/43, I/33/52, I/33/92, I/33/94, I/44/25, I/44/26, I/44/27, I/65/58, II/08/81, II/12/31, II/16/68, II/32/61

y.- ādığ I/02/64, I/152/44

y.- ādığ I/02/64

y.- ādım I/152/82, I/152/83, I/30/19, I/30/26, II/16/88

y.- ādım I/152/98

y.- ālā I/75/25, II/34/91

y.- alādı I/82/32

y.- ālādı I/33/104, I/33/152, I/82/33, I/83/24, II/34/103, II/34/104, II/34/90, II/34/92, II/34/94, II/34/96

işli börek y.- ālādı II/34/92

y.- ālādı I/33/148, I/33/149

y.- ālamış II/19/71

y.- ālamıştı II/19/71, II/19/72

y.- alım I/05/57, II/33/80

y.- alla II/35/44

y.- allā I/03/37, I/03/56

y.- allā II/32/23

y.- allā II/16/20, II/23/48, II/26/33

y.- āllā II/32/55

y.- āllā II/08/94

y.- allādı I/121/53

y.- allādı I/154/21

y.- allar II/15/31

y.- allār I/40/21

y.- allār II/23/48

y.- allārdı II/03/38

y.- āllārdı II/11/13

y.- allārđı II/24/55

y.- am I/26/66, I/63/31, I/67/38

y.- amadığ I/83/59

y.- amadım II/22/83

y.- ameycāsıñız I/152/47

y.- amıyo I/129/28

y.- amıyon I/10/19

y.- amıyōn I/10/21

y.- amıyon I/37/40

y.- an I/26/65, I/41/38, I/83/58,

II/32/65

y.- annā I/153/24

y.- annar I/67/19

y.- annar II/37/105

y.- annarı II/30/76
y.- aņ I/04/60, I/116/48, I/121/86,
I/132/21, I/60/63
y.- ar I/03/57, I/08/32, I/101/19,
I/121/74, I/124/15, I/124/22, I/132/13,
I/132/50, I/18/74, I/36/50, I/48/05,
I/51/47, I/67/19, I/73/57, I/73/58, I/89/11,
II/06/70, II/19/66, II/19/67
y.- arı I/121/82, I/83/78, II/39/95
y.- ār I/67/19
y.- ardā I/154/21
y.- ardı I/04/65, I/11/44, I/128/74,
I/150/23, I/37/27, I/39/89, I/91/66, I/98/56
y.- ārdı I/04/65
y.- ardık I/08/41, I/102/43,
I/11/44, I/115/56, I/129/11, I/129/15,
I/13/10, I/14/38, I/153/21, I/153/27,
I/21/90, I/36/49, I/51/48, I/76/37, I/96/45,
I/96/52, I/25/48, II/37/103, II/37/108,
II/37/109
y.- arđık I/33/57, II/37/89
y.- ārdık I/50/38, I/58/26, I/90/77
y.- ārdık I/33/94
ekmeg y.- ardık I/10/10
y.- ardıK I/07/104, I/115/57,
I/13/16, I/130/90, I/14/38, I/153/27,
I/21/18, I/26/67, I/60/27, I/90/72
y.- arđıK II/37/98
y.- ārdıK I/51/49, I/51/50
y.- ardım I/40/27, I/73/15, I/73/22,
I/91/32
y.- ārdım I/37/20, I/37/26
y.- ardın I/128/32
y.- ardın I/96/59
y.- ardı I/91/66, I/91/77
y.- arım I/111/49, I/116/43,
I/132/46, I/40/57, II/33/82, II/37/71,
II/37/72, II/37/87
y.- arın I/10/13, I/10/14, I/100/08,
I/148/47, I/52/36, I/54/41, II/33/53
y.- arıs I/03/107, I/132/32,
I/132/39, I/36/54, I/36/68, I/40/26, I/40/28
y.- arıS I/03/54, I/03/55, I/101/18,
I/102/54, I/103/11, I/109/37, I/11/37,
I/11/38, I/111/06, I/111/08, I/111/40,
I/111/41, I/111/74, I/111/75, I/116/06,
I/116/12, I/127/43, I/129/12, I/129/63,
I/130/64, I/132/13, I/132/17, I/157/80,
I/26/62, I/31/15, I/32/36, I/36/58, I/40/56,
I/48/05, I/51/41, I/60/22, I/60/23, I/60/25,
I/70/33, I/70/40, I/90/75, I/90/76, I/90/85,

I/97/31, I/97/32, II/19/63, II/19/65,
II/32/02, II/32/03, II/32/106, II/35/91,
II/37/127, II/37/68, II/39/60, II/39/61
y.- ārıS I/04/42
y.- arız I/02/31, I/07/99, I/08/38,
I/101/14, I/103/10, I/103/46, I/103/51,
I/11/38, I/11/39, I/111/45, I/111/66,
I/129/13, I/130/69, I/148/56, I/157/36,
I/157/37, I/157/61, I/157/62, I/26/61,
I/26/62, I/31/10, I/31/11, I/31/17, I/31/22,
I/39/05, I/40/43, I/40/45, I/51/43, I/62/38,
I/71/32, I/71/36, I/71/40, I/71/41, I/71/42,
I/73/51, I/76/38, I/79/82, I/84/08, I/86/15,
I/90/77, I/90/79, I/90/83, I/90/84, I/90/85,
I/90/86, I/91/27, I/97/31, I/97/32, I/97/33,
I/97/35, II/11/25, II/18/12, II/18/26,
II/23/209, II/27/44, II/27/45, II/27/46,
II/27/47, II/29/102, II/32/34, II/32/96,
II/33/63, II/35/90, II/37/68
y.- arız I/71/36
y.- arız I/116/05
y.- ārız II/19/158
y.- arım I/132/21
y.- arıs I/71/37
y.- arıS I/101/11, I/129/13,
I/26/67, I/60/24, I/79/78
y.- arız I/31/15, I/71/29, I/71/38,
I/84/37, I/91/27
y.- arlā II/19/64
y.- arlādı I/157/70, I/33/154,
I/33/155, I/73/17
y.- arıladı I/97/44
y.- arlāmış II/37/126
y.- arlar I/02/14, I/09/34, I/105/54,
I/76/27
y.- arlār I/157/62
y.- arlardı I/08/30
y.- arlarımış I/76/22
y.- arlarmış I/76/12, I/76/22,
I/76/27
y.- arsaņ I/111/33, I/129/59
y.- arsāņ I/109/35
y.- arsaņ II/38/75
y.- arsın I/121/81, I/33/98, I/40/53
y.- arsın I/97/40, I/97/46, I/97/47,
II/37/118, II/37/12
y.- arsın II/37/95, II/37/97
y.- āsaņ I/40/33, I/40/51
y.- āsın I/32/62, I/40/49
y.- āsın I/152/87, I/30/43,
II/18/25, II/32/66, II/37/90, II/37/96

y.- āsıñız II/32/81
 y.- áyo II/35/75, II/35/76
 y.- ayolar I/90/79
 y.- ayörü I/51/56
 y.- caqsan II/39/66
 y.- cáqsan II/15/119
 y.- cam I/103/46, I/67/15
 y.- cāmız II/18/13
 y.- can I/111/65, I/83/58, II/18/15
 y.- cān I/94/12
 y.- cān I/111/66
 y.- cāsañ I/128/73, I/60/62
 y.- cāsāñ I/128/73
 y.- cāsıñ I/29/09, II/18/29
 y.- caz I/60/26
 y.- cāz I/130/87
 y.- ceñ I/71/39, I/71/43
 y.- cesañ I/71/42
 y.- cēsañ I/71/39
 y.- dı I/101/16, I/91/68
 y.- dıķ I/132/51, I/30/29
 y.- dıķdī I/158/38
 y.- dıķları I/89/14
 y.- dı_ı II/29/43
 y.- dığ I/51/70
 y.- dılā I/30/56
 y.- dım I/101/15, I/101/16,
 I/109/41, I/109/42, I/116/51, I/152/89,
 I/152/90, I/19/14, I/28/46, I/40/69,
 I/94/13, II/03/09, II/22/36, II/22/85,
 II/29/96
 y.- dım I/19/14
 y.- dırılādı I/152/90
 y.- dıydıķ I/51/69
 y.- dıydım I/28/21
 y.- dī I/19/17, I/91/67
 y.- dīdığ I/39/03
 y.- dīmız I/111/63, I/51/41,
 I/62/40
 y.- dīmızdan I/111/39
 y.- dīmızı I/04/35
 y.- dīn II/15/116
 y.- dīñ I/116/49, I/40/45
 y.- ellārdı II/11/12
 y.- em II/12/85, II/38/47
 y.- eyöllē II/32/52, II/32/57
 y.- ıbilirsēm II/15/88
 y.- ıcaķ I/19/19
 y.- ıcığmı I/89/11
 y.- ıcın I/100/22, I/96/65
 y.- ıcın I/102/82

y.- ıldıydı I/51/69
 y.- ılıcıķ I/103/34
 y.- ılıdı I/146/46
 y.- ılıdī I/146/46
 y.- ılır I/04/48, I/05/55, I/118/08,
 I/118/19, I/128/32, I/26/03, I/26/09,
 I/36/63, I/36/74, I/62/10, I/97/45, I/97/46,
 II/35/43, II/35/77
 y.- ılırdı I/04/36, I/118/07,
 I/151/13, I/151/17, I/26/66, I/33/148,
 I/40/73, II/03/18, II/15/34, II/23/54
 y.- ılırdın I/04/32
 y.- ılıyo I/105/24, I/129/59,
 I/151/16, I/97/35, I/97/36, II/23/52
 y.- ılıyōdu II/23/46
 y.- ılıyon II/19/73
 y.- ılıdī I/04/37
 y.- ılmaz I/62/14
 y.- ılmıyō II/19/72
 y.- ınca I/22/39
 y.- ıncı II/18/29
 y.- ıp I/102/61, I/45/62, I/56/46,
 I/71/46, I/90/09
 y.- ıP II/32/62
 y.- ıve I/86/14
 y.- ıvırdı I/107/24
 y.- ıvırın I/52/42
 y.- ıyım I/132/47
 y.- ıyın I/52/41
 y.- ıyo I/30/20, I/40/14, I/40/15,
 I/44/60, I/83/58
 y.- ıyō I/100/35
 y.- ıyodu II/15/84
 y.- ıyōdu I/37/25
 y.- ıyoduķ I/102/64, I/132/15,
 I/83/27, I/84/20, I/85/27, I/94/18, I/98/89,
 II/15/78, II/15/81, II/25/48, II/25/50,
 II/25/51, II/39/123
 y.- ıyōduķ I/103/45
 y.- ıyōduķ II/21/35
 y.- ıyoduğ II/22/67, II/22/71
 y.- ıyoduķ I/120/61, I/72/57
 y.- ıyodūķ I/72/57
 y.- ıyōdum I/152/90
 y.- ıyodun I/128/34
 y.- ıyoduñuz I/29/02
 y.- ıyola I/111/60, I/76/60,
 II/37/82
 y.- ıyolā I/76/59, I/79/81, II/17/37
 y.- ıyolādı II/35/74
 y.- ıyolar I/20/45

y.- iyolar I/105/54
y.- iyolardı II/15/79
y.- iyollar I/129/27
y.- iyom I/90/15, I/90/18,
II/15/87, II/15/88, II/15/89, II/37/73,
II/37/85
y.- iyóm I/40/58
y.- iyöm II/39/24, II/39/25
y.- iyon I/30/29, II/22/83,
II/22/86, II/29/99
y.- iyoŋ I/76/34
y.- iyöŋ I/79/96, I/96/64
y.- iyoŋuS I/98/77
y.- iyoŋuz I/84/04, I/98/77
y.- iyor I/132/28
y.- iyorlā I/83/64
y.- iyoru I/106/77
y.- iyorun I/54/54, I/54/56
y.- iyorus I/132/16
y.- iyoruz I/105/55, I/116/30,
I/130/67, I/19/02, I/54/39, I/84/07,
I/84/10, I/84/13, I/84/41
y.- iyos I/103/54
y.- iyoS I/102/61, I/103/41,
I/111/39, I/111/62, I/143/20, I/154/20,
I/32/36, I/32/37, I/74/83, I/90/79, I/97/31,
I/98/76, II/15/106, II/19/78, II/37/98
y.- iyós II/29/73
y.- iyös I/157/79
y.- iyös I/32/34
y.- iyosun I/111/56, II/15/123
y.- iyosuŋuz II/38/107
y.- iyoz I/102/62, I/105/38,
I/105/41, I/132/18, I/153/23, I/19/13,
I/40/42, I/44/13, I/44/14, I/84/16, I/84/30,
I/97/30, I/97/31, I/98/74, I/98/88,
II/15/106, II/15/109, II/15/74, II/19/78,
II/22/68, II/29/98, II/37/70, II/37/98
y.- iyoz I/19/18
y.- iyöz I/100/35, I/157/44,
I/70/33
y.- iyös I/40/57
y.- iyuduĝ II/22/80
y.- iyuduĶ II/22/74
y.- iyulā II/17/41
y.- iyular II/17/41
y.- iyurun II/22/81
y.- iyurus I/130/67
y.- iliyo II/15/35
y.- ĩp I/51/50
y.- iyĭm I/40/81

y.- iyin I/10/21, I/119/15, I/36/84
y.- iyĭn I/22/38
y.- iyoduĶ II/22/75
y.- iyöduĶ I/09/33
y.- iyölar I/09/50
y.- iyoS II/22/81
y.- iyös I/40/12
y.- iyoS II/12/83
y.- iyós I/09/37
y.- iyoz II/22/75
y.- iyöz I/40/69, II/11/30
y.- iyoz I/04/41
y.- iyöz I/04/64, I/09/65
y.- iyöz I/09/65
y.- iyöz I/40/20
y.- iyöllā II/23/47
y.- iyöm I/40/31
y.- iyös I/40/12
y.- iyöz I/40/19, II/12/84, II/15/71
y.- iyüz I/40/11
y.- madan I/54/42
y.- mādān II/39/97
y.- madı II/25/86
y.- madıĶ I/130/87, I/33/51,
I/98/87
y.- madım I/102/64, I/111/62
y.- madĭmız I/51/41
y.- maS I/132/49
y.- māS I/152/46
y.- mayam I/31/17
y.- mayıS I/130/43
y.- mayız I/84/19, II/37/82,
II/37/83
y.- mayorun I/107/72, I/109/37
y.- mazdıĶ I/07/104
y.- mazlā I/03/51
y.- mazlar I/03/57
y.- meyiz I/70/34, I/70/48,
I/70/52, II/39/76
y.- mēyoz I/153/24
y.- miş I/107/72, I/117/24,
I/19/18, I/33/143
y.- mişlar I/129/42
y.- miyiz I/51/40
y.- miyolar I/90/70
y.- miyon I/102/61
y.- miyösuŋ II/06/70
y.- miyoz I/111/63, I/98/87,
II/22/70, II/37/105
y.- miyöz I/103/45
y.- miyiz I/36/74

y.- miyoduğ I/04/37
y.- miyöz I/40/70
y.- tı I/26/60
y.- tı I/33/51, I/36/76, I/44/82
y.- Tı I/83/59
y.- tıklāmız I/60/26
y.- tıktan I/90/16
y.- Tı_{ın} I/40/54
y.- Tılar I/125/33
y.- tım II/19/51, II/37/109,
II/37/85, II/37/86
y.- Tım I/22/40, I/40/38, I/44/58,
I/91/31
y.- tın I/83/60
y.- Tı II/20/81
y.- tım II/19/50
y.- ve I/28/43
y.- vedi I/87/83
y.- verey_{in} I/28/45
y.- veriydim I/91/01
y.- veryolardı I/83/03
2. Ortaya koymak, gerçekleştirmek,
meydana getirmek. -379-
y. I/11/62, I/11/72, I/152/135,
I/154/60, I/158/41, I/44/58, I/65/20,
II/21/37
y.- a I/21/55
yapa y.- a I/16/08
y.- a yapa I/16/08
y.- abilceK I/152/123
y.- abildim I/18/66
y.- abilir I/42/56
y.- acağTı I/97/06
ne y.- acan I/45/41
y.- acan I/06/116, I/06/99, I/42/76
y.- acaz II/22/88
y.- acāz I/41/53
y.- ādı I/152/17, II/12/37, II/16/32
y.- adı I/155/26, I/155/51
y.- ādı I/146/48, I/152/108,
I/155/51, I/31/28, I/33/93, I/58/47,
I/58/90, I/59/57, II/12/37
y.- ādı I/31/35
y.- ādıK I/152/62, I/31/29
y.- ādım I/152/20
y.- ağodum I/36/80
y.- allā I/44/64, II/35/71
y.- allādi I/151/36, I/64/109
y.- allādi II/23/197
y.- allādi I/146/64, I/154/45,
II/23/41

y.- allādi I/146/63
y.- allar I/119/77, II/14/46
y.- allardı I/118/12, I/119/67,
I/121/05, I/44/35, II/14/38, II/14/39
y.- allardın II/25/65
y.- am I/52/32, I/69/49
y.- ām I/148/40, I/58/45
y.- amadı I/125/53, I/146/69
y.- amadı I/03/84
y.- amadıK I/46/33
y.- amadım I/65/51
y.- amadı I/146/67
y.- amam I/67/65, II/29/84
y.- aman I/125/53
y.- amaycan I/15/82
y.- amayız I/119/10
y.- amayıS I/48/29
y.- amáyıS II/08/128
y.- amayom I/108/17
y.- amayyoru I/138/53
y.- amaz II/20/37
y.- ameyyoru II/32/16
y.- amıycaK I/152/123
y.- amıynca I/152/50
y.- amıyo I/146/70, II/29/91
y.- amıyom I/129/34
y.- amıyon II/29/81
y.- amıyorum I/65/49, I/65/52
y.- amıyösuğ II/04/15
y.- amıyuz II/08/112
y.- an I/14/23, I/67/62, I/82/27,
II/20/82, II/35/64
ğaza y.- andan I/112/34
y.- anı I/75/76
y.- aň I/109/22, I/127/20
y.- ar I/129/35, I/16/12, I/16/15,
I/48/13, I/51/54, II/23/13
y.- ar I/83/78, II/19/120
y.- arğan I/52/96
y.- ardı I/121/16, I/73/77, I/96/66
y.- ārdı II/08/70
y.- ārdı I/62/04
y.- ardı I/08/78, I/102/86,
I/123/70, I/124/18, I/126/56, I/130/44,
I/18/08, I/18/09, I/59/57, I/74/82, I/74/83
y.- arđı I/130/39, I/130/44
y.- ārdı I/70/19
y.- ardı I/114/27
y.- arđı I/06/18
y.- ardıK I/130/39, I/134/47,
I/153/91

y.- arđıK I/22/24
görüşme y.- arđıK I/113/25
y.- ardım I/102/33, I/91/18
y.- arđınız I/128/04
y.- arım I/91/19, II/21/06, II/38/73
y.- arın I/123/79, I/45/58, I/60/21
y.- arıS I/100/41, I/48/08, I/67/63,
II/20/03, II/20/04, II/23/208, II/37/64
y.- arız I/06/19, I/73/24, II/23/208,
II/29/10, II/33/56, II/36/13
y.- arken I/151/30, I/62/08
y.- arla II/39/09
y.- arlā I/127/41
y.- arlar I/06/135
y.- arlardı I/98/41
y.- arlardı I/07/77
y.- arlarmış I/76/16
y.- arsam II/29/27
y.- arsın II/23/192
y.- arşınız II/38/112, II/38/113
y.- āsan II/32/138
y.- āseñ I/01/43
y.- ayöllēr I/51/63
y.- caĸ I/33/83, II/38/111
y.- caĸsañ II/38/118
y.- cā_ıdım I/10/112
y.- caK I/48/55
y.- caKdım I/65/49
y.- cām I/10/77
y.- cāmısıñız II/18/09
y.- can I/10/87
y.- caz I/18/12, I/21/46
y.- ceg I/69/27
y.- cek I/69/27
y.- ceñ I/146/71
y.- cım II/38/73
y.- dı I/116/18, I/128/23,
I/152/122, I/18/10, I/52/40
ġaza y.- dı I/112/31
y.- dıĸ I/139/20, I/36/79,
II/23/124
y.- dıĸlāmızı I/159/50
y.- dılā I/64/112
y.- dılar I/157/76
y.- dım II/12/33, II/12/37, II/22/39
y.- dīn I/31/37
y.- ellēdi I/77/19
y.- eyörün II/32/15
y.- ıcaĸ I/104/18
y.- ıcaK I/15/97
y.- ıcnı I/96/50

y.- ıldı I/27/17
y.- ılırdı I/125/63, I/130/43,
I/71/15, II/07/35, II/23/29
y.- ılıyo I/90/64, II/29/14
y.- ılıyodu I/105/11, II/19/148
y.- ılıyödu I/78/27
y.- ılmıyodu I/71/23
y.- ımas II/17/32
y.- ımaz I/93/23
y.- ımıyan II/09/32
y.- ınca I/08/76, I/123/58, I/16/13,
II/20/07
y.- ını I/127/17, I/35/40, I/51/53,
I/93/57
y.- ıvıram I/21/41
y.- ıydım I/91/19
y.- ıyo I/103/37, I/129/20,
I/146/28, I/64/66, II/19/98, II/20/82,
II/30/39
y.- ıyö I/142/54, I/69/51
ġazā y.- ıyö I/86/12
y.- ıyodu I/83/21
y.- ıyoduĸ I/154/57, I/94/18
y.- ıyöduĸ II/04/68, II/07/81,
II/21/38
y.- ıyoduĸ I/21/94
y.- ıyoduñ I/152/135, I/71/24
y.- ıyolā I/83/02, II/34/79
y.- ıyolar I/83/01, I/97/25
ġazā y.- ıyölar I/86/11
y.- ıyolardı II/14/29
y.- ıyom I/83/46
y.- ıyomuşuz I/64/111
y.- ıyon II/19/149
y.- ıyoñ I/100/24, I/96/53,
II/38/16
y.- ıyön I/96/09
y.- ıyor I/125/12, I/130/18,
I/16/10
y.- ıyör I/16/12
y.- ıyordunuz I/123/30
y.- ıyorum I/110/41
y.- ıyorus I/21/39
y.- ıyorus I/42/37
y.- ıyoS II/24/52
y.- ıyosuñuz I/53/54
y.- ıyoz I/102/34, I/133/32,
I/133/34, I/79/88, II/19/149, II/19/150,
II/24/52, II/36/17, II/38/12
y.- ıyöz I/79/88
sitem y.- ıyoz I/23/57

y.- iyuru II/22/51
y.- iyódúk II/14/26
y.- iyolādı II/14/29
y.- iyollá I/10/60
y.- iyöllē II/17/69
y.- madı I/151/07, I/52/40
y.- madılar I/138/126
y.- madım I/123/63, I/125/55,
I/125/98, II/19/10
y.- madıñ I/46/112
y.- madıñız I/124/34
y.- mam I/38/51
zarar y.- mamışla I/05/22
y.- man I/62/06
y.- mañ II/14/92
y.- masın II/19/166
y.- mayo I/38/54
y.- máyoduK II/35/63
y.- mayoruS I/130/46
y.- mayoruz I/130/42
y.- maz II/18/35, II/39/128
y.- mazdı I/121/05
y.- mǎzdı II/23/94
y.- mǎzdıK I/51/66
y.- mazdıñ II/27/34
y.- mazlā II/12/80
y.- mazlādı I/83/26
y.- mazlar I/98/35
y.- mēyos I/154/58
y.- mı_ola I/69/68
y.- mış I/122/75, I/21/84
zarar y.- mış bir de I/05/46
y.- mışla I/28/28
y.- mışlā I/08/110
y.- mışlar I/46/26, I/93/18
y.- mıyō I/73/61
y.- mıyolar I/59/19
y.- mıyor I/67/06
y.- mıyoz I/46/84
zarar y.- mış I/05/50
zararlar y.- mış I/05/50
y.- mışlar I/08/129
zarar y.- miyür I/05/35
y.- ör II/22/52
y.- sa I/10/87, II/20/54
y.- sılā II/39/113
ne y.- sın I/50/47
y.- sıñ I/54/68
y.- Tı I/119/25, I/122/69, I/48/52,
I/55/40, I/65/48, I/99/22, II/22/31,
II/38/58

do_um y.- Tı I/16/05
ğazā y.- tı I/113/73
patlama y.- Tı I/23/47
y.- tıK I/46/36
y.- TıK I/74/51, II/07/134,
II/07/138, II/19/29, II/19/31, II/23/212
y.- tıKtan II/04/85
y.- Tılar I/110/16
y.- tım I/40/18, II/14/05
y.- Tım I/10/77, II/14/05,
II/23/146
y.- tıñ I/48/18
şaka y.- Tıydım I/15/19
y.- tımız II/07/34
y.- Tıñı II/14/26
3. Yapı olarak kurmak, binâ ve inşâ
etmek. -185-
y. II/23/168
y.- ākan II/05/14
y.- ādıK I/81/64, I/81/65
y.- ādığ I/126/76
y.- ādın I/06/21
y.- alı I/111/111
y.- allā I/39/104
y.- allārdı I/51/23
y.- am I/18/63, II/19/26, II/33/09
y.- ām I/18/63
y.- an I/01/101, I/150/52
y.- ar II/31/22
y.- ardıK I/22/24
y.- ārdıK I/81/61
y.- ardığ I/02/60
y.- ārdığ I/02/59
y.- ardı I/121/40
y.- arıdıK I/81/63
y.- arıs I/130/61
y.- arıS I/96/07
y.- arlādı I/150/52
y.- arsañ I/34/68
y.- caK I/47/46
y.- caz II/28/36
y.- cāz I/51/21
y.- dı I/10/106, I/111/110,
I/133/20, I/149/58, I/149/59, I/153/53,
I/18/47, I/91/77, II/05/90
y.- dıK I/02/69, I/111/106,
I/126/75, I/149/57, I/149/63, I/27/32,
I/42/29, I/42/30, I/42/31, I/76/06, I/97/20,
I/97/22
y.- dığ I/133/20, I/150/45
y.- dıla I/153/52, I/68/59

y.- dılā I/150/57, I/158/33, I/51/58
y.- dılādı I/153/12
y.- dılar I/10/107, I/11/06, I/18/44,
I/18/58, I/51/58, I/68/61, II/03/70
y.- dılār II/10/75
y.- dım I/27/30, I/73/67
y.- dıñ I/99/24, I/99/25
y.- dırımşdım I/131/55
y.- dıydı I/10/106
y.- dī I/149/57, I/153/52, I/75/49
y.- dīmız I/30/01
y.- dıydıK I/150/44
y.- ıcā I/150/52
y.- ıcık II/31/23
y.- ıcın I/85/24
y.- ıcız I/95/15, I/95/16
y.- ılan I/28/23, I/28/27, I/35/31,
I/99/28
y.- ılcağ II/31/22
y.- ılcağmış II/09/24
y.- ılcağK I/46/77
y.- ıldı I/10/103, I/100/05,
I/142/39, I/142/47, I/142/48, I/153/68,
I/16/58, I/17/83, I/27/33, I/93/07, I/97/04,
II/09/35, II/09/43, II/09/47, II/20/16,
II/21/58
y.- ıldī I/10/105
y.- ılı II/33/37
y.- ılıncı II/07/18
y.- ılır II/31/22
y.- ılırkan II/09/38
y.- ılī II/33/08
y.- ılmış I/146/78, I/35/31
y.- ıñ I/46/33
y.- ırıS I/03/47
y.- ıverıñ II/03/79
y.- ıylar I/46/77
y.- ıyo I/149/58, I/76/78
y.- ıyoduğ I/41/43
y.- ıyola I/76/78, I/86/18
y.- ıyolar I/86/29
y.- ıyon I/85/19
y.- ıyoz I/34/64, II/33/09
y.- ıyın II/08/127
y.- ma I/99/29
y.- madıK I/160/25, II/26/10
y.- mağ I/46/77
y.- mış I/111/110, I/95/19,
I/99/52, II/05/12, II/33/08, II/33/09
y.- mışdıK I/142/42
y.- mışdıK I/142/45

y.- mışımış I/111/107
y.- mışla II/23/172
y.- mışlar I/139/51, II/23/176
y.- miyeydi I/150/47
y.- tı I/76/78, II/05/13, II/07/47
y.- Tı I/103/42, I/133/17,
I/133/21, I/149/56, I/150/47, I/46/37,
I/50/65, I/99/30, I/99/32, II/04/24,
II/05/15, II/07/47
y.- tıK I/160/09, I/160/16, II/31/34
y.- TıK I/149/57, I/149/62,
I/50/76, II/35/115
y.- TıKlānıñ II/23/175
y.- TıK I/02/71
y.- tılar I/56/65
y.- tum I/50/65
y.- Tım I/126/76, I/50/64
ne dam ğaldıtTırı ne ev y.- tıtTırı
I/108/56
y.- Tıysı II/05/12
y.- vediK I/159/42
y.- vedilē II/05/88, II/05/89
4. Düzenlemek, tertip etmek. -
117-
y.- a I/145/70
y.- ādı I/154/29, II/34/77
y.- ādıK I/154/15, II/23/82
y.- ādığ II/12/72
y.- ādıK I/30/40
y.- ālādı I/82/23, II/34/77
y.- alla II/39/153
y.- allā I/10/44
y.- allā I/10/45
y.- allā II/16/18
y.- allādı II/16/15
y.- allādı I/154/28
y.- allar I/02/51, I/119/43
y.- allar I/10/43
y.- allar I/10/58
şennik y.- allar I/113/21
nişan y.- alları I/113/117
y.- alları I/113/117
y.- am I/53/81
y.- an I/10/54, I/51/72, I/51/73
y.- ar I/07/16, I/32/67, I/32/68,
I/98/21, II/37/47
y.- ar I/126/29, I/126/30
şennik y.- arak I/59/25
y.- arđı I/59/21
y.- ardıK I/118/15, I/72/84
y.- ārdıK I/58/88, I/72/73

y.- ārdıķ I/154/16
şenniK y.- arđıĝ I/08/12
y.- ārdıĶ I/02/48
y.- arıS I/111/41, II/39/150
y.- arız I/101/42, I/71/09, II/37/61
y.- arıs I/02/47
y.- arlā II/34/23, II/39/154
nişan y.- arla II/39/147
y.- arġādı I/82/24
y.- arlar I/71/10
y.- arlardı I/102/21, I/59/20,
I/98/24
y.- arlardı I/157/33
y.- arlarmış I/76/55
y.- arşın II/39/156
y.- āsañ I/46/116
y.- caĶ II/08/134
y.- cāS II/05/44
y.- cāz I/97/55
söz y.- ceK I/94/82
sözü y.- ceKlāmış I/94/83
y.- dı I/153/84
y.- dıĶ I/131/62, I/140/27, I/42/31
nişan y.- dıĶ I/157/17
söz y.- dılā I/94/85
y.- dılar I/113/101
y.- ıcıĶ II/03/28
y.- ılır I/148/29, I/157/17, II/17/31
du_āsı y.- ılır I/59/27
y.- ılırdı I/118/06, I/154/16,
I/29/13, I/59/21, I/59/22
y.- ılıyō I/78/20
nişan y.- ılıyo II/31/43
nişan y.- ılıyō II/17/51
y.- ılıyor I/59/30
şennik y.- ılıyudu II/25/59
y.- ılı II/15/10
y.- ılıdı I/06/52
y.- ıP II/32/130
y.- ıveriyo I/78/28
y.- ıyodu I/34/23
y.- ıyola I/145/85
y.- ıyolā I/145/85, I/154/27
y.- ıyoz I/106/65
şennik y.- ıyudu II/25/56
y.- iyim II/16/46
y.- iyodu I/34/24
ēlence y.- iyōdúĶ II/14/27
y.- iyōller I/10/44
y.- iyöz I/34/25
şölen y.- madım II/16/46

y.- mayız I/02/47
y.- meyyola I/153/70
nişan y.- mıdan II/39/143
y.- sinnar II/23/48
y.- tıĶ II/12/42
y.- TıĶ I/131/61, II/39/148
fasıl y.- tılar II/16/50
nişan y.- Tılar I/95/126
y.- Tım II/28/08
5. (İsimlerden sonra geldiğinde o
ismin ifāde ettiĝi işi) İşlemek,
gerçekleştirmek. -94-
y.- abilir I/69/96
geçim y.- ácaĶ II/27/41
basĝın y.- acaĶlar II/23/163
y.- ādı II/35/105
şakalā y.- ādı I/154/29
y.- ādıĶ II/37/08
y.- allā II/01/87
yarış y.- allā I/145/64
ziyāret y.- allā II/01/87
y.- allardı II/14/40
y.- állārimışdı II/11/18
y.- állārmıştı II/11/16
y.- allārsa I/58/95
y.- amıcaz II/25/114
servis y.- añ I/44/79
duya y.- ar I/26/45
hazıllıĶ y.- ar I/125/08
y.- ardıĶ I/107/46, I/141/10
y.- arđıĶ I/141/05
y.- arđıĶ I/126/64
y.- ārdıĶ I/115/14, I/115/21
do_ā y.- arđıĶ I/57/23
y.- arız I/51/39
hazırlıĶ y.- arız I/107/43
y.- arlā I/69/105
duvā y.- arlādı II/34/76
y.- arlāmıştı II/19/144
hazıllıĶ y.- arlar I/90/50
y.- armışdı II/11/17
y.- arşın II/37/13
y.- arşınız I/64/132
y.- āsın II/19/122
yardım y.- āsın II/19/122
y.- ceg I/153/88
istimnaĶ y.- dı II/07/38
y.- dıĶ I/79/06
dediĝodu y.- dıĶ I/69/78
ĝaba_at y.- dıĶ I/74/21
y.- dılā II/12/22

ğavğa y.- dılā I/57/46
 ğazā y.- dım I/137/25
 sünet y.- dım I/152/27
 y.- dıñ I/69/89
 y.- ıcağ II/09/62
 desTek y.- ıcık I/92/56
 banyo y.- ıçıñ I/96/63
 y.- ılır I/131/23
 y.- ılıyodu I/103/23
 satış y.- ılıyodu II/09/63
 y.- ıyō I/18/48
 çekim y.- ıyo I/157/53
 soPbet y.- ıyo I/155/89
 taburcu y.- ıyo II/22/33
 y.- ıyoduğ II/25/97
 y.- ıyola II/23/18
 y.- ıyolādı II/35/55
 y.- ıyōller II/25/115
 y.- ıyoñ II/22/86, II/37/13,
 II/37/14
 banyoñu y.- ıyoñ I/96/63
 ğazı y.- ıyor I/108/44
 itim y.- ıyordug I/57/54
 y.- ıyuru I/45/55
 hazırlık y.- ıyuruS I/93/11
 y.- ıyoS I/106/43
 röpörtaj y.- ıyosuñuz I/121/120
 y.- ıyoz II/38/33
 hazırlık y.- ıyoz I/77/05
 hazırlık y.- ıyöz I/93/05
 satış y.- ıyollā II/02/56
 ğumanda y.- mamış I/93/20
 eñud y.- mamızdaki II/04/83
 y.- mayanlā I/33/39
 y.- mayanlar I/33/39
 sāyğısızlık y.- mazdıK I/148/05
 y.- mazla I/126/31
 y.- mışdı I/149/67
 cināyēt y.- mışlā I/158/22
 çekim y.- mışlādı I/42/80
 çekim y.- mışlārđı I/42/81
 y.- mıycıña I/69/91, I/69/92
 bu_uz y.- tı I/45/17, I/45/18
 ğazā y.- Tı II/29/20
 hatā y.- Tı I/69/81
 y.- TıK I/28/44
 ğaFaltı y.- tımdı II/29/39
 y.- Tıñ II/39/101
 poropuğanda y.- Tı I/64/134
 şā_ıtlık y.- veriyo II/08/70
 6. Bir işle uğraşmak, meşgul olmak.

-93-
 y.- adık I/45/50
 y.- ādık I/146/45
 y.- allā I/48/27
 y.- allādı I/161/15
 y.- allardı I/129/45
 baTına y.- amaS II/19/128
 y.- an I/27/37
 y.- ar I/18/39
 y.- ardı I/27/46, I/57/20, I/90/65
 y.- ārdı I/57/20
 y.- ārdı I/57/19
 y.- ardık I/14/43, I/153/15,
 I/155/17, I/27/45, I/27/49, I/90/69
 y.- ārdık I/155/18
 y.- ārdık I/39/77, I/51/29
 y.- ardıK I/08/53, I/08/54, I/90/71
 y.- ārdıK I/51/29, I/90/71
 y.- ardım I/27/11
 y.- ārdım I/73/22
 y.- arım I/27/36
 y.- arız I/90/72
 y.- arlar I/03/57, I/03/61, I/07/78
 y.- arlardı I/102/82, I/161/16,
 I/90/66, I/90/70
 y.- arlārdı I/73/16
 y.- arlardı I/90/65
 y.- arlarmıştı I/08/54
 y.- arsa I/03/60
 y.- arsañ I/106/35
 y.- cağ I/161/17
 y.- cağlā I/161/15
 y.- cēsıñıS II/20/03
 y.- dı I/18/69, I/27/18
 y.- dık I/27/47
 y.- dilā I/01/30
 y.- dık I/35/07
 y.- dım I/27/07
 y.- ılırdı I/90/65
 y.- ılıyō I/157/77
 baTınamızı y.- ıveñ II/19/128
 y.- ıyoduğ I/27/43, I/74/60,
 I/96/12, II/24/27
 y.- ıyōdük I/71/64
 y.- ıyodum I/106/37
 y.- ıyola I/153/116
 y.- ıyolāmıştı II/24/65
 badana y.- ıyolarımış II/13/44
 y.- ıyom I/35/21
 y.- ıyorlar I/06/12
 y.- ıyoruz I/107/61

y.- ıyoz I/46/59
badımı y.- ıyoz II/30/17
y.- iyó I/05/12
y.- iyóduđ I/07/13, I/07/14
y.- iyóz II/06/22
y.- maSsañ I/106/36
y.- mayan I/18/39
y.- mışdı I/67/75
y.- mıycaqlā I/161/15
y.- mıyo I/69/14
y.- mıyom I/106/36
y.- sıñ I/03/59
y.- Tı II/23/182
y.- tığ I/110/37
y.- Tılā I/33/137
bādanā y.- Tılā I/33/137
y.- tum I/07/13
y.- Tım II/23/183
7. Üretmek, îmal etmek. -89-
y.- ādıđ I/155/52, I/51/37,
II/07/12, II/07/139, II/20/13
y.- ādıĶ I/152/21
y.- āduđ II/24/59
y.- allādı I/51/24
y.- allardı I/18/22, I/18/23
y.- aman I/06/32
y.- amıyorus I/21/33
y.- amıyoS I/21/19
y.- ar I/51/35
y.- arağ I/09/78
y.- ardığ I/51/36, I/58/73, I/74/14,
I/77/75, I/87/110
y.- ardıĶ I/87/13
y.- arımıştı II/23/138
y.- arıS I/100/09, I/12/11,
I/139/54
y.- āris I/21/13
y.- arız I/21/02
y.- arığ I/90/33
y.- arlardı I/102/78
y.- arlarıdı II/24/55
y.- arsin I/121/84
y.- ıcekla I/18/22
y.- ıldını I/131/46, I/71/60
y.- ılı I/03/61
y.- ılır I/62/05
y.- ılırdı I/58/48, I/58/73
y.- ılıyo I/105/27, I/85/40
y.- ılmış I/64/68
y.- ıyo II/24/63
y.- ıyoduğ I/83/38

y.- ıyóduđ I/71/64
y.- ıyolāımıştıĶ II/24/59
y.- ıyom I/90/09
y.- ıyomuş I/69/52
y.- ıyon I/85/39
y.- ıyoñ I/53/70
y.- ıyor I/21/14
y.- ıyuru I/21/44
y.- ıyorus II/24/15, II/24/42
y.- ıyoS II/24/12
y.- ıyoz I/12/11, I/87/11, II/24/39,
II/29/61, II/29/95
y.- ıyöz II/24/13
y.- ıp I/01/65
y.- iyiz II/24/14
y.- iyöz I/01/28, I/01/42
y.- mayınan I/09/79
y.- māyon I/21/37
y.- mayorus I/21/33
y.- mazdığ I/33/108
y.- mış I/154/24
y.- mışlar I/08/64, I/08/73
y.- mıyoS I/21/22
y.- mıyoz II/37/113
y.- mıyöz I/71/61, I/71/62
y.- mō I/94/47, I/94/48
y.- mōla I/94/47
y.- tığ II/24/71
y.- tum II/24/56, II/24/57
y.- Tım I/33/87, I/85/45, II/07/130
8. Yerine getirmek, îfā etmek. -
83-
y.- a I/15/26
y.- ādım I/152/19
y.- allādın I/137/51
y.- am I/149/45, I/153/13
y.- amadığ I/121/26
y.- amān II/22/01
y.- amayon II/19/133
y.- ameyyosañ I/153/95
y.- amıncası I/58/10
y.- amıyörüz I/49/12
y.- amiyöz I/49/12
y.- an I/53/38
y.- āñ I/44/52
y.- ar I/03/36, I/130/30, I/23/40
y.- ardı I/134/46, I/50/51
y.- ardığ I/124/11, I/134/40,
I/134/41, I/134/50, I/157/75, I/36/47
y.- ārdıđ I/153/125
y.- ārdım I/73/19, I/73/25

y.- arın çatarın II/32/14
 y.- arız I/125/05
 y.- arlā II/34/24
 y.- arlar I/07/78
 y.- arşın II/19/126
 y.- cakla I/144/81
 y.- cāmız II/29/90
 y.- dı I/159/49
 y.- dık II/12/10
 y.- dılar I/90/30
 y.- dıysaŋ I/112/80, I/112/81
 y.- dī I/159/49
 y.- eyörün II/32/17
 y.- ıcām II/09/34
 y.- ılcağ I/44/91
 y.- ılırdı I/07/60
 y.- ılmayo II/19/135
 y.- iman II/33/84
 y.- incıya I/02/56
 y.- ıŋ I/01/51
 y.- ıp I/56/60
 y.- ıvecek I/85/08
 y.- ıveridī II/19/129
 y.- ıveridi II/19/130
 y.- ıveridik II/19/129
 y.- ıyo I/105/28, I/105/29
 y.- ıyōdu II/06/10
 y.- ıyōduĸ II/29/90
 y.- ıyoduĸ I/106/14
 y.- ıyolar I/105/34, I/41/55,
 I/90/31
 y.- ıyon II/19/136
 y.- ıyor I/17/52
 y.- ıyosun I/105/07
 y.- ıyoz II/22/70
 y.- ıyōller II/10/84
 y.- madı I/145/18
 y.- man II/25/04
 y.- máveŋ I/38/65
 y.- mış I/35/19
 y.- mışlar II/10/92
 y.- mıyōduĸ I/71/65
 y.- mıyoz I/105/28
 y.- sam II/19/135
 y.- Tı I/112/77
 y.- tıĸ I/47/21
 y.- tım II/19/135
 y.- Tım I/58/11
 y.- tıtTırıyo I/108/56
 9. (Meslek isimlerinden sonra
 geldiğinde o mesleği) İcrâ etmek. -

66-
 y.- ā I/09/78
 y.- āķa I/44/76
 y.- āķan II/39/119
 y.- ādı I/152/89, I/33/35
 y.- ādım I/158/60
 y.- allā I/39/103
 y.- allādı I/141/08
 y.- allar I/17/50
 y.- amayoz I/102/15
 y.- amaz II/28/16
 y.- amıyōduĸ I/46/60
 y.- an I/69/28
 y.- ar I/129/36
 y.- araĸ I/09/78
 y.- ārdı I/70/63
 y.- ardım I/139/18, I/139/19
 y.- ardıŋ I/60/31
 y.- arıS I/139/02
 y.- arTım I/24/43
 y.- dı I/121/109, I/145/12, I/35/11,
 I/50/44, I/74/06
 y.- dık I/155/06
 y.- dıĸ I/155/05
 y.- dım I/134/54, I/144/09,
 II/02/59
 y.- dī I/121/109
 y.- ıP II/32/129
 y.- ıyo I/149/28
 y.- ıyō I/69/11
 y.- ıyoduĸ I/33/109, II/24/37
 y.- ıyolar I/158/14
 y.- ıyollar I/17/53
 y.- ıyoz I/150/03, I/46/58,
 I/87/116, I/93/41
 y.- ıyo I/02/38
 y.- ıyō II/02/75
 y.- ıyóllā I/53/84
 y.- ıyöllē I/53/85
 y.- mayoz I/102/13
 y.- mışlā I/33/110
 y.- mışlar II/10/49
 y.- tı I/138/122, I/44/74, I/50/53,
 II/09/20
 y.- tıĸ I/155/06, I/28/12
 y.- Tıĸ I/102/14, I/28/12, I/64/38
 y.- tıĸ I/155/07
 y.- tıĸ I/155/07
 y.- tım II/23/17
 y.- Tım I/14/06, I/158/04, II/39/80
 10. ... duruma (durumuna)

getirmek. -46-
y.- ā II/26/46
y.- ādıķ II/06/21, II/12/76
y.- ām I/133/19
y.- an II/28/92
y.- anı II/25/113
y.- ar I/111/67, I/135/29, I/55/02,
I/55/05

y.- ardı I/120/49
y.- ārdı I/68/48
y.- ardıķ I/11/94
y.- ardığ I/115/55
y.- ardıķ I/150/10
y.- ārdıķ I/02/65
y.- arıS I/102/59
y.- arız I/102/59, I/71/34, II/20/41
y.- arla I/71/10
y.- arlar II/37/57
y.- ārsın I/32/55
y.- arşın II/39/31
y.- dıķ I/133/16
y.- dılā II/12/14
y.- ıcaz I/93/08
y.- ılır I/157/83
y.- ıyo II/29/37, II/33/24
y.- ıyollar I/120/26
y.- ıyoS II/38/52
y.- ıyoZ II/38/91
y.- ıyöz II/33/22
y.- ıyodu II/21/67
y.- ıyosun II/15/114
y.- maz II/26/47
y.- mışlar II/10/56
y.- mıyoZ I/04/53
y.- sın I/74/26, I/74/35, I/74/45
y.- tıķ I/02/20
y.- Tılar II/37/50
y.- Tımız I/81/45

11. Bir yere/yeri ekmek veya
dikmek. -33-

y.- ādı II/09/31
y.- ādıķ II/08/85, II/08/86
y.- ādıñ II/07/88
y.- am II/19/20
y.- ar I/102/90
y.- ardıķ II/37/111
y.- arız II/21/92, II/27/03, II/32/38
y.- dıķ I/133/29
y.- dım II/28/03
y.- ılıyodu II/09/22
y.- ılıyödu II/07/82

y.- ıyöduķ II/09/99
y.- ıyólā II/18/36
y.- ıyoñ II/38/37
y.- ıyoñla I/32/46
y.- ıyoS II/21/93
y.- ıyoZ I/103/10, II/30/46,
II/35/14, II/38/48

y.- ıcaķ II/09/94
y.- ıcēmiz II/19/20
y.- ıyo I/32/45
y.- ıyödüg II/25/45
y.- ıyoZ II/22/69
y.- ıyöller I/53/84
y.- tıķ II/19/19
y.- Tıķ II/27/10
y.- Tım I/143/13, II/28/93
12. Bakmak, yetiştirmek. -21-
y.- am II/32/12
y.- an I/154/55, I/154/56
y.- ardıķ I/131/51
y.- ardıķ I/87/13
y.- caz I/51/22, I/51/23
y.- dıķ II/23/10
y.- dıķ I/63/40
y.- dılā II/12/11
y.- dım I/98/45
y.- ıyoduķ II/08/84
y.- ıyöduķ II/08/84, II/24/35
y.- ıyon I/98/45
y.- ıyoS virmezler I/53/18
y.- ıyoZ I/98/46
y.- mış II/20/10
y.- Tıķ I/141/29

13. (Ne, neler, çok şey vb.
kelimelerle) Zarar vermek, kötülük etmek.

-20-
y.- allardı I/113/90
eziyet y.- allardı I/113/90
y.- dı I/113/123, I/113/124
y.- dılā I/64/125
y.- dılar I/113/91
eziyet y.- dılar I/113/89, I/113/92
māmeleyi y.- dılar I/113/93
y.- dīnı I/69/101
y.- ıcaķlar I/113/93
zarar y.- ıyo I/51/67
y.- madılar I/113/91
y.- madım I/113/124, I/113/125
zarar y.- mamış I/75/10
zarar y.- mıyo I/150/61
y.- Tı I/113/124

14. Davranmak, hareket etmek. -
- 15- y. I/12/38
y.- ar I/134/15
y.- ardı I/13/34
y.- cāna I/13/34
y.- dīnı I/126/22
y.- ıyoz II/21/39
y.- ıyōz II/21/39
y.- ma II/28/13, II/29/06, II/39/02
y.- madı I/47/54
y.- tı I/45/18
y.- tıķ I/61/38
y.- tıĶ I/61/38
15. Vermek, katmak. -13-
y.- caņ I/111/45
y.- dıydı I/98/122
y.- inceg I/98/121
y.- ıyoņ I/111/47
y.- ıyōs II/06/21
y.- madıķ I/98/122
y.- mazsan I/85/32
y.- mazsaņ I/85/32
y.- mış I/98/115, I/98/121
y.- miyōS I/98/128
y.- Tım I/98/116
16. Meydana getirmek. -12-
y.- ar I/11/73, I/116/36, I/122/75,
I/95/103
y.- caķ I/85/61
y.- inca I/81/58
y.- ıyoz I/121/10
y.- masıņ I/05/43
y.- mış I/68/74
sıtoķ y.- mış I/122/74
y.- miyō I/93/54
17. Doğurmak. -11-
do_um y.- arıS I/48/04
y.- madıņ I/79/37
y.- mayoņ I/79/38
y.- tı I/33/73
do_um y.- tıķ II/08/35
do_um y.- TıĶ II/30/58
y.- Tım I/63/17, II/30/58
do_um y.- Tım II/30/58
y.- Tıņ II/07/146
18. Olmasına sebep olmak, yol açmak. -10-
y.- ādı II/05/47
masaraf y.- allādı II/16/25
y.- arımış I/133/12, I/45/60
- y.- dı I/14/42
y.- ıyo I/93/54
y.- masınnaş I/65/35
y.- miyō II/05/48
y.- miyyo II/05/49
y.- Tım II/05/47
19. (+lik ekiyle türetilmiş bâzı soyut isimlerden sonra geldiğinde) ... gereğince hareket etmek, ... gibi davranmak, -ce hareket etmek. -9-
y.- ardı I/18/50
y.- caķ I/52/48
y.- dım I/140/29
y.- dıņ I/77/41
y.- ılıdı I/18/50
ğoņşuluĶ y.- ıyoz I/18/49
y.- madım I/77/37
y.- tım I/85/12
y.- Tım I/58/15
20. Kazandırmak, eder olmak. -
8-
para y.- arsa I/32/50
hāslat y.- āyo II/20/17
pirim y.- ıyōdu II/04/75
y.- māyodu I/85/31
y.- miyō I/69/02, I/69/03
y.- sın II/25/70
21. Kılığına girmek. -7-
y.- ar I/26/20
y.- arlar I/26/16, I/26/19, I/26/20
y.- ılır I/26/16
22. Birine vermek veya bir yerde kullanmak amacıyla biriktirmek, değerli yatırıma dönüştürmek. -7-
y.- arlādı I/153/61
y.- arlardı I/153/61
y.- arsıņ I/89/16
y.- ıcıķlarıņı I/89/15
y.- ılırdı I/113/44
y.- ıyoduĶ I/89/07
y.- ıyoz I/106/81
23. Yerine getirmek, uygulamak. -
5-
y.- arla I/69/104
y.- dıņız I/98/100
y.- inca I/159/24
y.- tı I/53/43, I/53/44
24. Aracı olup evlendirmek. -
5-
y.- am I/53/10
y.- dıķ I/152/25, I/152/26

- y.- ılısı I/158/52
y.- Tı I/25/41
25. Onarmak, tâmir etmek. -
- 4-
y.- amin II/25/22
y.- dı I/01/98
y.- iyoru I/59/55
y.- tılar I/38/17
26. Başarmak, becermek. -3-
y.- amayorum I/112/47
y.- an II/09/29
y.- ılıyodu I/35/01
27. Bir işin gerçekleşmesine vesile olmak, aracılık etmek, sayesinde gerçekleşmek. -3-
y.- iyö I/69/12
y.- Tı I/33/59
28. (Bir kimseye) Bir meslek kazandırmak. -2-
y.- Tım II/28/04, II/28/94
29. Edinmek, sâhip olmak. -
- 2-
yatırım y.- an II/04/66
yatırım y.- cıK II/02/94
30. Yakmak, uygulamak. -2-
y.- dımıdı I/49/30
y.- iyolâdı I/83/30
31. Atmak. -2-
y.- aņ I/121/83
y.- arlarmış I/95/77
32. Katetmek, gitmek. -1-
y.- iyon I/18/16
33. Karşılama, ödemek. -1-
y.- ar II/23/04
yâp - : bk yap⁻² -2-
y.- ârıS I/06/44
bk yap⁻²¹ -3-
y.- maK I/26/17
bk yap⁻³ -1-
y.- âken II/02/18
bk yap⁻⁴ -1-
duvaK y.- âdıK II/12/21
bk yap⁻¹ -1-
y.- arız II/32/04
bk yap⁻¹¹ -2-
y.- arız II/32/52
yâp - : bk yap⁻⁵ -2-
y.- dıK I/47/01
bk yap⁻¹ -1-
y. I/67/63
bk yap⁻⁹ -1-
- y.- ardım I/139/19
bk yap⁻¹⁸ -1-
y.- sıņ II/23/74
yapâ : Yapağı, kırılmış koyun yünü. -
5-
y. I/77/71
y.+ dan I/77/76
y.+ yı I/73/74, I/94/28
yapdır - : bk. yaptır⁻¹ -41-
y.- anna I/147/47
y.- cām I/34/61
y.- dı I/133/49, I/25/66, I/52/68,
I/78/07, II/33/23
y.- dıK I/64/86
y.- dıK I/15/27, I/15/28
y.- dıla I/126/05
y.- dılar I/01/98, I/20/27
y.- dıydıK I/125/20
y.- dī I/25/66
y.- dī yapı I/01/98
y.- dīm I/108/49
y.- eceK I/46/61
y.- ısaK II/33/12
y.- ıyın I/108/47
y.- ıyom II/33/20
y.- ıyon II/33/05
y.- ıyoru II/33/23
y.- ıyorum II/33/04
y.- ıyoz II/33/10
y.- ıyöz II/33/12
y.- mış I/136/37, I/147/34
y.- mışdım I/131/53, I/131/54
bk. yaptır⁻² -10-
y.- acān I/45/31
y.- dım I/45/30, I/45/65
y.- ıb I/49/11
y.- ın I/45/51
y.- iyodu I/64/37
y.- iyoduK I/21/43
bk. yaptır⁻⁴ -45-
banyo y.- ıdıK II/08/60
banyo y.- ıdıK II/08/58
banye y.- ıydım I/48/56
bk. yaptır⁻⁵ -46-
y.- iyōruz I/58/28
bk. yaptır⁻⁷ -2-
y.- cāmısuņız II/18/09
y.- ıyor I/125/11
bk. yaptır⁻⁸ -42-
y.- mıyam I/145/14
bk. yaptır⁻³ -3-

y.- amadım II/22/49
yapı : 1. İskân veya çeşitli maksatlarla kurulan her türlü mîmarlık eseri, binâ. -9-
y. I/56/11, I/86/28, II/04/13
y.+ mız I/28/23
y. yapılan I/28/27
2. Bir şeyin düzenleniş şekli, biçim.
y.+ sı I/92/33
yapıldak : Yayağ yapıldak söyleyişinde geçer. -1-
yayağ y. I/01/16
yapım : Yapmak işi, inşaat, îmal. -1-
y.+ ından II/09/38
yapış - :1. (Bir şey bir yere) Ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak. -7-
y.- dı I/12/14
y.- dına I/63/54
y.- ır I/116/37
y.- maması I/44/14
y.- miş I/63/54
2. Sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.
y.- a I/37/39
yapışdır - : Yapıştırmak, yapışmasını sağlamak. -5-
y.- ıb II/11/29
y.- ıldarı I/98/37, I/98/40
y.- iyola I/98/94
y.- iyolardı I/98/39
yapı : bk. yapı¹ -1-
y. II/02/18
yaplağ : bk. yaprak -2-
y.+ lar I/109/04
y.+ larını I/109/04
yaPma : Yapmak işi. -16-
y. I/130/61, I/150/53, I/26/47, I/63/50, II/11/11
y.+ ıa I/145/07, II/14/13, II/15/107
y.+ da I/35/18
y.+ sı I/112/77
y.+ ya I/83/60, II/09/35, II/19/124
y.+ yı I/22/17, I/22/36
yapmá : bk. yapma -1-
y.+ yı II/37/62
yapmā : <yapma+ya -4-
y. I/23/33, I/32/66, II/19/29, II/38/39
yapmağ : bk. yapmağ² -2-

y. I/46/77
bk. yapmağ³
y. I/143/14
yapmağ : 1. Hazırlamak işi. -3-
y. I/104/16, I/104/17
2. Yapı olarak kurmak, binâ ve inşâ etmek işi.
y. II/19/26
3. Düzenlemek, tertip etmek işi.
4. (İsimlerden sonra geldiğinde o ismin ifâde ettiği işi) İşlemek, gerçekleştirmek işi.
5. ... duruma (durumuna) getirmek işi.
yapmağ : bk. yapmağ⁴ -1-
y.+ dan I/35/20
yâpmağ : bk. yapmağ⁵ -1-
y. I/26/17
yapme : bk. yapma -1-
y.+ ı I/46/62
yapmı : bk. yapma -7-
y.+ ya I/124/15, I/124/16, I/50/02, II/16/12, II/22/15
y.+ yı II/07/33, II/24/41
yapra : bk. yaprak -1-
y.+ ı I/60/61
yaprā : <yaprak+ı -11-
y. I/109/38, I/111/08, I/111/19, I/144/02, I/61/50
y.+ ıa verim I/40/37
y.+ ım I/40/29
y.+ ndan I/85/40
y.+ mı I/85/47
y.+ ı I/111/19
yaprak : Bitkilerin solunum, özümleme, terleme vb. olaylara yarayan, genellikle klorofilli, şekli bulunduğu bitkiye göre değişen yeşil uzantısı. -16-
y. I/121/67, I/121/86, I/133/06, I/19/01
y.+ dan I/91/10
ba y.+ ından II/25/50
y.+ lāndan I/85/41
y.+ lar I/19/04
y.+ larını I/111/11, I/19/02
y. yapağ I/121/86
yaprak sarması : Hazırlanan harcı asma yaprağı ile sarmak sûretiyle yapılan yemek, sarma.
y. sarmamız I/60/60
y. sarması I/60/65

y. sārmasī I/44/42, II/23/53
yaprağ : bk. yaprağ -2-
y. sārması yapıyoduğ II/25/50
y. sarması I/111/05
yaprağ : bk. yaprağ -3-
y. I/121/67, I/40/27, I/40/28
yapTır - : 1. Yapı olarak kurdurmak, inşâ ettirmek. -11-
y.- am II/19/25
y.- dı I/136/36
y.- dığ I/83/71, I/83/74
y.- dım I/50/74, I/50/75, I/56/64, I/73/44
y.- ıvırdı I/136/36
y.- man II/08/128
y.- mış I/122/11
2. Bir işi birinin yapmasını sağlamak. -5-
y.- dım I/64/58
y.- ıdım I/45/09
y. - mağ I/83/09
y.- sağ I/65/52, I/65/53
3. Onartmak, tâmir ettirmek. -
2-
y.- dığ I/22/01
y.- dığ yapTı I/46/37
4. Yapmasına yardımcı olmak, yapmasını sağlamak. -2-
y.- dı II/30/56
doğum y.- ırdı II/30/55
5. Ortaya konmasını, meydana getirilmesini sağlamak. -1-
y.- ıyom II/38/113
6. Sebep olmak. -1-
düşük y.- ı I/95/09
7. Hazırlanmasını sağlamak.
8. Bırakmak, ... duruma düşürmek.
yar - : Ortadan ayırmak, bölmek. -
7-
y.- ādığ II/11/59
y.- arız II/32/27
y.- arlā II/34/87
y.- dī II/32/26
y.- ıcın I/96/64
y.- mış I/68/74, I/72/58
yar : bk. yār I -1-
y.+ i I/132/77
yār : bk. yer -1-
y. II/29/37
yār I : Sevgili. -2-
y.+ i I/94/82

y.+ ini II/39/152
yār II : Dik ve derin uçurum, yer yarığı. -1-
mercan y.+ i I/23/48
yara : Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban. -4-
y. I/74/11, II/25/91
y. mara I/122/47
yara ol- : Vücutta kesik, yarık veya çıban meydana gelmek.
y. oldu I/122/48
yara - : 1. Yarar sağlamak, faydalı olmak, kendisinden faydalanılmak. -2-
işe y.- madı I/157/03
2. Sağlığa uygun gelmek.
y.- maz II/10/105
yarā : bk. yara -1-
y.+ m I/119/40
yarā : bk. yara -1-
y. II/05/39
yaradan : Her şeyi yaratan, Allah, Tanrı. -1-
y.+ a I/44/88
yaradılış : Bir kimsede doğuştan gelen bedenî ve rûhî özelliklerin bütünü, bir kimsenin bu özellikleri bakımından durumu, huy, mizaç. -1-
y.+ ina I/38/47
yarala - : (Silâh, bıçak vb. bir araçla veya vurmak sûretiyle) Yara açmak. -1-
y.- mış I/57/47
yaralan - : Yaralamak işi yapılmak, bir yerinde yara açılmak. -2-
y.- dı I/57/47
y.- ı I/57/49
yaralı : Yaralanmış olan, yarası olan (kimse). -1-
y. I/05/42
yaralı - : bk. yarala- -2-
y.- yalar I/05/40
y.- yi I/05/40
yaramazlığ : bk. yaramazlık -3-
y. I/61/38, I/61/39
y. edenğ I/14/68
yaramazlık : Yaramaz olan kimseye yakışır davranış, haşarılık. -1-
y. I/61/38
yarar : Fayda, kâr. -5-
y. II/02/65, II/04/84, II/04/87
y. görülsün II/04/86

y.+ ı görölcek II/04/87
yararlan - : Yararlanmak, bir şeyden kendine yarar sağlamak, faydalanmak. -1-
y.- ımyō II/02/66
yararlı : Yarar sağlayan, faydalı.-1-
y. II/10/92
yarat - : 1. (Allah) Yoktan var etmek, halletmek. -2-
y.- ıyodu II/35/39
2. (Daha önce olmayan bir şeyi) Ortaya koymak, yapmak, ibdâ etmek.
y.- mış I/25/51
yarayışlı : Yararlı, faydalı, makbul. -1-
y. I/79/90
yardım : Elindeki imkânları ve gücünü ihtiyâcı olan biri için kullanma. -31-
y. I/120/23, I/139/43, II/19/123, II/20/36
y.+ a I/146/68, I/153/101, I/153/96, II/24/97
y.+ ını II/02/74
y.+ ıynan I/143/84
y.+ i I/06/117
y.+ sız I/28/16
yardım et- (yap-) : Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak.
y. edellē I/44/64
y. edellerdi I/18/53
y. ederdi I/09/63
y. edērdik I/09/60
y. edilmes I/41/56
y. ediyō I/96/75, II/20/35
y. ediyoduğ I/85/14
y. ediyor I/125/43
y. ediyoz II/20/36
y. etÇek I/22/39
y. etmiye I/136/05
y. etTi I/08/72, I/95/74
y. etTik etTik I/125/40
y. etTim I/134/24
y. idiyon II/20/32
y. itTi I/63/64
y. yapāsın II/19/122
yardım : bk. yardım -2-
y. idēdik I/146/71
y. idellēdi I/145/48
yārdım : bk. yardım -3-
y. II/25/62

y. etTi II/06/38
y. olurdu II/12/79
yardımcı : 1. Yardım eden kimse. -11-
y.+ sı I/95/66
2. Yardım etmekle görevli kimse, muâvin.
yardımcı ol- : Yardım etmek.
y. ol I/95/14
y. oldu I/16/42, I/63/41
y. olur II/17/30, II/17/33
y. olursa II/22/28
y. olurum I/147/32
y. oluruS I/129/39
y. oluyo II/19/136, II/19/137
yardımcı : bk. yardımcı²-1-
başğın y.+ sıyın I/64/130
yardımçı : bk. yardımcı¹ -2-
y. olur II/23/94, II/23/95
yardımlaş - : Karşılıklı yardımda bulunmak, birbirine yardım etmek. -1-
y.+ ır I/03/43
yardımlaşme : Yardımlaşma, yardımlaşmak işi, birbirine yardım etme. -1-
y. I/80/25
yardımnaş - : bk. yardımlaş- -3-
y.- a I/41/52
y.- ırdık I/09/61
yardımnaşma : bk. yardımlaşme -3-
y. I/41/35, I/41/48, I/41/58
yardır - : Yarma işini yaptırmak. -1-
y.- lādı I/33/154
yāren : bk. yāren -1-
y.+ neri I/101/44
yāren : Arkadaş, dost. -3-
y.+ de I/90/82
y.+ imiz I/90/81
y.+ iği II/39/153
yarı : 1. Bir bütünü iki eşit parçasından her biri.-30-
y.+ dan I/46/05
y.+ mız I/79/11
y.+ sı I/119/16, I/152/65, I/155/33, I/39/91, I/54/06, I/54/38, I/99/30, II/17/05
gēce y.+ sı I/126/18
y.+ sını I/42/27, I/66/43, I/74/16, II/29/42

y.+ sınıj II/09/66
y.+ sī II/29/42
y.+ ya I/140/46
y.+ yı I/95/63

2. Önüne geldiği kelimenin anlattığı durumun bütünüyle değil bir parçası kadar olduğunu ifâde eder, tam olmayan, kısmen.
y. I/51/05, I/71/03, II/20/75

3. Bir şeyin yarımı kadar olan, yarım olan.
y. I/79/65

yarı : bk. yara -2-
y. II/28/67
y.+ yı II/25/92

yāri : bk. yavru -6-
y.+ m I/39/04, I/39/08, I/39/12, I/71/31, II/05/98, II/12/03

yarıl - : 1. Üzerinde yarık veya yara açılmak. -6-
y.- ı I/20/102
y.- ır I/20/102, I/70/38
başınız y.- ırsa örtmeziğin içinde I/152/75
ğolin ğırılıssā yēniğ içinde başın y.- issā örtünün içinde I/01/70

2. Ortadan ayrılmak, yarıklar oluşturmak.
y.- ır I/70/38
y.- ırdı I/102/46

yarım : Bir bütünün ayrıldığı iki eşit parçadan her biri, bir bütünün yarısı. -18-
y. I/07/53, I/07/54, I/07/55, I/106/17, I/115/44, I/131/48, I/139/27, I/144/84, I/155/102, I/33/06, I/33/12, I/54/53, II/01/75, II/08/94, II/09/102
yarım y. I/148/13
y. yarım I/148/13

yarım canrı : Sağlığı tam olarak yerinde olmayan, ölmek üzere olan.
y. canrıyın I/39/69

yarım yamalak : Baştan savma bir biçimde, üstünkörü, eksik.
yārıma : bk. yarma² -1-
y. II/29/26

yarın : İçinde bulunulan günden sonra gelen gün. -29-
y. I/10/31, I/101/39, I/102/26, I/11/79, I/114/41, I/119/61, I/126/52, I/130/44, I/135/33, I/143/57, I/144/82,

I/150/50, I/155/75, I/52/08, I/56/16, I/80/56, I/87/89, II/05/45, II/23/71, II/28/35, II/39/87

2. Sonraki günde veya günlerde, gelecek zamanda.
y. I/06/140, I/45/66, I/48/63, I/56/73, I/158/36
aşamki işiizi y.+ a bırakman I/147/31

yārın : bk. yarın¹ -3-
y. I/20/71
böyün y. II/37/53
bk. yarın²
y. I/64/06

yarış - : Koşmak, koşturmak. -7-
y.- dık I/153/38
y.- dıla II/29/41
y.- ırğan I/45/46
y.- ırdık I/153/17
y.- ıvermen I/58/52
y.- tık II/20/63
y.- tım I/45/48

yarış : Birbirinden üstün olmak için, birbirini geçmek için uğraşma, rekâbet. -1-
y. yapallā I/145/64

yarışmā : Koşmak, yarışmak işi. -1-
y. I/154/36

yari : bk. yarı¹ -1-
y.+ yı I/35/41

yārı : bk. yavru -1-
y.+ m II/05/19

yarma : 1. Buğday, arpa, mısır, bezelye vb. nin iri çekilmiş, dövmesi. -2-
y. I/98/80

2. Kolay yarılan gürgen türünden bir ağaç. -2-
y. I/99/61
y.+ nıj I/99/61

3. İri, büyük. -1-
y. I/95/104

yāru : bk. yavru -1-
y.+ m I/39/11

yas - : bk. yat³ -4-
nurda y.- sını I/52/66
nurda y.- sını I/06/24

yas : Ölüm veya çok büyük bir felâketten duyulan acı ve bu acıyı belirtmek üzere yapılan şeyler, mâtem. -7-
yas et- (tut-) : Bir acıyı, büyük bir üzüntüyü bâzı davranışlarla belli etmek.

- y. edellēdi I/77/30
y. ēderdim I/144/38
y. etTiler I/22/21
y. ider I/15/78
y.+ lā idiyon II/07/110
y. tutcaḡ II/34/59
- yaS** : bk. yaz -2-
y. I/40/62, I/98/57
- yaS -** : bk. yaz- II -1-
y. I/86/46
- yáS** : bk. yas -1-
y. I/83/22
- yasag̃** : bk. yasaḡ -1-
y. etTi I/131/38
- yasag̃** : bk. yasaḡ -1-
y. etTi I/131/38
- yasaḡ** : Yapılması istenmeyen, yapılmasına izin verilmemiş olan. -3-
y. I/121/103, I/131/39
- yasaḡ et-** : Yapılmamasını istemek, yapılmaması için engel koymak, yasaklamak, menetmek.
- yasaḡ** : bk. yasaḡ -6-
y. I/11/61, I/12/32, I/131/38, I/131/39
- yasaḡla** - : Bir şeyin yapılmamasını buyurmak, yasaḡ etmek. -2-
y.- dıla I/83/41
y.- dılā I/73/12
- yasdıḡ** : bk. yasTıḡ -5-
y. I/12/11, I/134/03, I/134/04, I/77/03
y.+ larıḡı I/12/15
- yasdıḡ** : bk. yasTıḡ -2-
y. I/12/02, I/90/71
- yasdıḡ** : bk. yasTıḡ -1-
y. I/77/70
- yasdı** : <yasTıḡ+ı -1-
y. I/77/70
- yaSıḡ** : bk. yazıḡ -2-
y. I/08/121, I/146/11
- yaSıḡ** : bk. yazıḡ -1-
y. II/02/60
- yaslāc** : Üstünde hamur açılan, yemek yenilen tahta. -2-
y. I/45/19
y.+ ı I/130/71
- yaslāc** : bk. yaslāc -1-
y. I/19/20
- yaslāş** : bk. yaslāc -2-
y. I/125/61
- yaslı_aç** : bk. yaslāc -1-
y. I/130/78
- yaslı_āc** : bk. yaslāc -1-
y. I/44/17
- yassak** : bk. yasaḡ -1-
y. I/75/29
- yassaḲ** : bk. yasaḡ -1-
y. I/96/44
- yassaḲ** : bk. yasaḡ -1-
y. I/40/80
- yassāş** : bk. yaslāc -1-
y.+ da II/22/78
- yassı** : Basık ve yayvan. -1-
y. I/08/49
- yassı** : bk. yatsı -1-
y.+ ya I/121/26
- yassıla** - : Yassı duruma getirmek, yassı şekil vermek. -2-
y.- rız I/130/78
y.- yōz I/106/52
- yassıld** - : Yassılmak, yassı duruma getirmek. -1-
y.- ırız I/62/09
- yaSsı** : bk. yassı -1-
y. yapārđıḲ I/02/65
- yaSTıḡ** : Baş altına koymak veya dayanmak için kullanılan, içi pamuk, yün, ot, kuş tüyü vb. ile doldurulmuş, torba şeklinde, dört köşe, uzun veya yuvarlak küçük minde. -2-
y. I/134/03, I/21/05
- yāsTıḡ** : bk. yasTıḡ -1-
y.+ a I/77/72
- yaSTıḲ** : bk. yasTıḡ -1-
y. I/154/25
- yaş I** : Doḡuştan itibâren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman. -396-
y. I/06/03, I/10/80, I/102/91, I/104/18, I/11/08, I/11/09, I/110/49, I/113/104, I/117/39, I/122/54, I/123/03, I/125/22, I/130/06, I/131/08, I/131/52, I/133/09, I/133/10, I/134/11, I/134/12, I/138/36, I/142/02, I/144/48, I/146/02, I/27/01, I/30/14, I/39/94, I/45/48, I/48/42, I/48/44, I/48/45, I/53/44, I/64/01, I/75/60, I/80/64, I/88/17, I/92/02, I/95/02, II/09/36, II/09/45, II/17/03, II/25/05, II/28/01
y.+ cek I/61/52
y.+ da I/91/09
y.+ dı I/34/53

y.+ ı I/110/23, I/130/24, I/156/14,
I/78/42, II/07/04
y.+ ım I/01/04, I/04/02, I/36/01,
I/42/64, I/46/07, I/78/42, I/80/64, I/88/03,
II/14/59, II/39/04
y.+ ıma I/04/02, I/06/83, I/113/13,
I/144/47, I/20/80, I/37/10, I/45/05,
I/46/10, I/50/11, I/69/77, I/78/36
y.+ ımda I/01/10, I/101/09,
I/103/16, I/105/04, I/110/34, I/112/53,
I/112/62, I/113/103, I/113/105, I/113/98,
I/118/02, I/122/70, I/129/03, I/131/08,
I/140/06, I/140/07, I/145/05, I/145/06,
I/145/47, I/146/34, I/151/02, I/152/06,
I/152/07, I/154/04, I/154/07, I/16/39,
I/16/40, I/18/03, I/22/10, I/25/37, I/35/20,
I/42/04, I/50/15, I/50/19, I/50/21, I/59/03,
I/65/02, I/65/03, I/78/42, I/79/09, I/91/11,
I/94/08, I/94/85, I/94/87, I/97/03, II/03/03,
II/09/03, II/09/40, II/19/18, II/20/49,
II/32/07, II/32/08, II/37/60
y.+ ımdâ I/152/67, I/153/41,
I/153/42, I/155/08
y.+ ımdâkan I/155/09
y.+ ımdâkan I/85/12
y.+ ımdâdı I/120/07
y.+ ımdadım I/39/44
y.+ ımdādım I/39/41
y.+ ımdan I/153/02, I/33/27,
I/64/11, I/73/18
y.+ ımdaykan I/133/45
y.+ ımdaydım I/09/05, I/110/65,
I/138/47
y.+ ımdayım I/114/28, I/132/02,
I/139/03, I/139/04, I/32/01, I/46/02,
I/83/05, I/83/06, II/34/01, II/34/18
y.+ ımdayım I/113/48, I/114/28,
I/128/07, I/128/08, I/138/35, I/14/74,
I/140/02, I/24/16, I/25/38, I/76/02,
II/20/06
y.+ ımdâyîñ I/55/11
y.+ ımdı I/128/31, I/16/39,
I/43/27, I/50/20, I/76/04, II/06/34,
II/09/40
y.+ ımdıyka I/49/63
y.+ ımdıykan I/49/55
y.+ ımdıydım I/133/46, I/52/06,
I/94/11, I/94/85
y.+ ımdıyım I/160/18, I/61/06,
I/61/09, I/90/01, I/90/02, I/93/02
y.+ ımdıyım I/121/92, I/145/04,

I/153/02, I/154/01, I/42/02, I/61/23,
I/73/06, I/93/46, I/95/06, II/29/54,
II/39/135
y.+ ımdıkan I/42/16
y.+ ımdıydım I/76/69
y.+ ımdıyın I/153/09
y.+ ıımı I/13/02, I/20/67, I/20/70,
I/42/63, I/58/07, I/88/03, I/98/02, I/98/42
y.+ ımız II/09/88
y.+ ımızda I/154/07, I/155/63,
I/50/42
y.+ ımızda I/04/15, I/25/05
y.+ ımızda I/113/84
y.+ ımızdan II/19/70
y.+ ımızdı I/04/16, I/53/57,
II/07/92
y.+ ımızdıydı I/158/30
y.+ ına I/06/70, I/10/116, I/74/07,
I/79/37
y.+ ında I/108/40, I/110/53,
I/113/09, I/113/103, I/113/106, I/113/114,
I/113/58, I/113/62, I/117/40, I/119/04,
I/119/24, I/120/07, I/122/65, I/125/15,
I/133/10, I/138/47, I/139/12, I/140/22,
I/140/23, I/143/07, I/143/08, I/143/09,
I/146/33, I/153/43, I/154/08, I/158/31,
I/20/68, I/22/13, I/22/14, I/22/27, I/22/32,
I/22/34, I/24/59, I/39/10, I/50/23, I/50/24,
I/52/15, I/56/23, I/59/37, I/64/82, I/65/38,
I/65/44, I/68/06, I/72/14, I/74/10, I/78/40,
I/78/43, I/79/32, I/79/33, I/88/15, I/88/16,
I/91/87, I/94/08, II/16/45, II/19/23,
II/20/27, II/24/02, II/28/16, II/36/01,
II/36/03
y.+ ındâ I/143/77, II/09/12,
II/09/42
y.+ ındâ I/39/10, I/74/11
y.+ ında I/152/124, I/158/25
y.+ ındağı I/146/33, I/50/41,
II/39/168
y.+ ındadı II/19/23
y.+ ındağ II/25/79
y.+ ındaki I/03/18
y.+ ından II/22/46
y.+ ındasın I/120/09, I/128/08
y.+ ındasıñ I/72/13
y.+ ındaydı I/125/20, I/125/21,
I/125/27, I/125/29, I/22/18
y.+ ındaydım I/22/30
y.+ ındaydıñ I/95/05
y.+ ındaydı I/22/18

y.+ indayım II/19/02, II/24/10
y.+ indayın I/22/02, I/31/01,
I/56/44, II/24/02
y.+ indaymışTı I/09/05
y.+ ındı I/89/21, I/91/07, II/05/05,
II/05/06, II/06/35, II/06/53, II/07/111,
II/07/94, II/16/103, II/16/34, II/25/10,
II/29/19
y.+ ındıyқан I/42/71
y.+ ındıydı I/63/16, II/06/58
y.+ ındıydım II/06/53
y.+ ındıyım I/41/95
y.+ ındıyın I/55/09, I/73/03,
I/93/44, II/01/42
y.+ ındıyım II/21/02
y.+ ındı I/65/45
y.+ ındıydı II/03/06
y.+ ını II/08/52, II/24/07,
II/39/122
y.+ ını II/08/52
y.+ ın I/134/55, I/58/84
y.+ ına I/144/47
y.+ ındasın I/153/07
y.+ ı I/157/01
y.+ ımdıydım II/08/25
y.+ ımdıyın II/16/03
y.+ lāda I/146/05
y.+ lānda II/01/45
y.+ lāndaḥılā II/19/71
y.+ lāndı II/05/05
orta y.+ lar II/10/63
y.+ ları II/09/34
y.+ larımda II/09/24
y.+ larımız I/78/44
y.+ ların II/24/08
y.+ larını II/24/04
y.+ larını II/24/06
y.+ ların II/09/39
y.+ Ta II/15/94
y.+ tan I/83/14
yaş aylı : Belli bir yaşı geçen
insanlara devlet tarafından bağlanan maaş.
y. aylı I/112/58, I/112/70
y. aylına I/75/45
yaş gurubu : Belli yaşta olanların
bir araya gelerek oluşturdukları grup.
y. gurupları I/149/15
yaş günü : Bir kimsenin doğduğu
günün yıl dönümü.
y. günnēne II/12/84
y. günnēni II/12/82

y. günü yapallar I/02/51
y. günü yaparis I/02/47
y. günü I/02/47, I/02/50, I/02/51
yaş(ı) tut- : Bir işi yapabilmek için
yaşı daha önceden belirlenmiş sınırın
üstünde olmak, yaşı yetmek.
y. tutmıyınca I/94/87
yaş II : 1. Nemli, ıslak, kuru karşıtı. -
3-
y. I/160/28, II/33/48
y.+ ıdı I/39/91
2. kendi suyunu, canlılığını
yitirmemiş, kurumamış, kurutulmamış,
taze -1-
y.+ ını II/21/95
yâş : bk. yaş I -1-
ana y.+ im II/14/01
yâş : bk. yaş I -1-
y. I/150/02
yâş : bk. yaş I -3-
y. I/93/33, II/23/08, II/37/59
yâş : bk. yaş II¹ -1-
y. II/33/48
yaşa - : 1. Hayâtını devam ettirmek, ömür
sürmek.-18-
y.- dı II/08/27
y.- dık I/61/36
y.- dıKca I/50/27
y.- dı_ıñız I/06/136
y.- dımız I/61/71
y.- mış I/117/07, I/117/43
y.- mıyoz I/76/82
y.- ncaK I/135/31
y.- r I/135/37
y.- rdım II/28/91
y.- rsınız I/135/38
y.- yodu I/106/27, I/106/28
y.- yyollar I/15/33
y.- yyon I/15/33
2. Sağ olmak, hayatta bulunmak. -
14-
y. I/152/66, I/79/27
y.- dı I/115/41, I/15/13
y.- dıñız I/61/17
y.- mamış I/08/125
y.- mayo I/79/51
y.- rsa I/12/42
y.- sın I/12/42, I/53/02, I/53/05
y.- yamaS I/15/18
y.- yıp I/152/67
3. Görüp geçirmek, başından

geçmek. -6-
y.- dıĭ I/122/81, I/64/136, I/79/03
y.- dığ I/122/77
y.- mıŖ I/33/102
4. Hayâtını belli bir yerde devam ettirmek, bir yerde bulunmak, oturmak. -4-
y.- dım I/113/09
y.- mıŖ I/95/20, II/23/177
y.- rsağ I/63/56
5. Biriyle birlikte oturup aynı hayâtı paylaşmak. -3-
y.- dıĭ II/08/30
y.- dığ I/64/87
y.- yan II/32/123
6. HoŖ vakit geçirmek. -2-
y.- madığ I/64/61
y.- yo I/79/02
7. Geçinmek.
8. Bir durumu baŖından geiyormuŖ gibi hissetmek, duymak.
yaŖa! : Takdir ifâde eder, bravo. -2-
y. I/155/02, I/69/04
yaŖá - : bk. yaŖa⁻¹ -1-
y.- ŋ I/79/31
yaŖá - : bk. yaŖa⁻² -1-
y.- madı I/88/16
yaŖá - : bk. yaŖa⁻⁴ -1-
y.- yorun I/107/32
bk. yaŖa⁻² -2-
y.- sığ I/152/66
yáŖa - : bk. yaŖa⁻² -1-
y.- r I/64/85
yaŖam : Hayat, ömür. -2-
y. I/79/26, II/23/25
yáŖam : bk. yaŖam -1-
y. II/23/20
yaŖama : YaŖamak, hoŖ vakit geçirmek iŖi. -1-
y. I/79/36
yaŖamak : Hayâtını devam ettirmek iŖi. -1-
y. I/85/53
yaŖamek : bk. yaŖamak -1-
y. I/79/24
yaŖantu : 1. YaŖayıŖ tarzı, yaŖayıŖ biçimi. -3-
y. I/01/29, I/97/05
2. Hayâtın yaŖanılan bir bölümü.
y.+ lar I/61/71

yaŖat - : YaŖamasını sağlamak, hayatta olmasına imkân vermek. -2-
y.- an I/95/10, I/95/12
yaŖe - : bk. yaŖa⁻¹ -4-
y.- ycen I/79/12
y.- ycēĖ I/79/35
y.- yoS I/79/14
y.- yyoS II/12/13
bk. yaŖa⁻⁷ -1-
y.- yip I/93/52
yaŖē - : bk. yaŖa⁻² -1-
y.- yo I/30/10
bk. yaŖa⁻⁴ -1-
y.- yoS I/153/41
bk. yaŖa⁻¹ -2-
y.- cez I/159/52
yaŖı - : bk. yaŖa⁻² -19-
y.- cağ I/63/56
y.- yaman I/15/17
y.- ycaz I/50/11
y.- yola I/15/17
y.- yuz I/50/10
bk. yaŖa⁻¹ -14-
y.- yamazdığ I/135/21
y.- yana I/135/31
y.- ycāmız I/64/91
y.- yurum I/42/28
bk. yaŖa⁻⁸ -4-
y.- yön I/50/23
bk. yaŖa⁻⁴ -9-
y.- yo I/100/40, I/72/86
y.- yor II/24/21
bk. yaŖa⁻⁹ -3-
y.- yamadım II/15/97
y.- yamamıŖ II/15/96
y.- yan I/95/79
yaŖı - : bk. yaŖa⁻⁴ -1-
y.- yodu II/06/50
yaŖıd : bk. yaŖıt -1-
y.+ ıS I/129/71
yaŖılılı : <yaŖılılıĖ+ı : YaŖlı olma durumu, ihtiyarlık. -1-
y.+ m I/154/10
yaŖıt : Aynı yaŖta olan kimselerden her biri. -5-
y. I/120/05
y.+ lām II/19/16
y.+ ları I/101/44
y.+ larım I/124/25
y.+ yız II/20/50
yaŖı - : bk. yaŖa⁻⁴ -2-

y.- yè I/05/45
y.- yoruz I/56/69
bk. yaşa⁻¹ -4-
y.- yip I/10/37
y.- yoz I/79/26
bk. yaşa⁻⁵ -2-
y.- yöz II/14/52, II/14/53
yaşı - : bk. yaşa⁻⁴ -1-
y.- yoruz I/42/70
yaşlan - : Yaşı ilerlemek. -13-
y.- dımızdan I/01/33
y.- dı I/93/55
y.- dıĭ I/139/59, I/26/63, II/08/17
y.- dıĭ I/137/42
y.- dığ II/27/20
y.- dığ yapamıyuz II/08/112
y.- dım I/01/58, I/122/14, I/21/37
y.- inca I/104/23
y.- iyó II/08/96
yāşlan - : bk. yaşlan- -1-
y.- dılar II/10/60
yāşlan - : bk. yaşlan- -1-
y.- dıĭ II/08/95
yaşlandır - : Yaşlanmasına sebep olmak, ihtiyarlatmak. -1-
y.- dı I/54/05
yaşlı : Yaşı ilerlemiş (kimse). -82-
y. I/100/39, I/103/16, I/11/58, I/11/60, I/11/65, I/11/86, I/110/28, I/122/03, I/122/15, I/125/80, I/150/37, I/150/41, I/153/118, I/27/68, I/39/39, I/39/41, I/48/73, I/55/47, I/64/65, I/69/08, I/69/70, I/90/31, I/93/03, II/07/04, II/08/36, II/10/89, II/13/34, II/17/77, II/18/36, II/21/82, II/25/79, II/28/81
y.+ la II/35/102
y.+ lā I/161/19, I/29/14, I/44/60, I/55/70, I/64/97, II/01/36, II/03/17, II/07/06, II/07/26, II/09/103, II/09/82, II/26/03
y.+ lāmız I/48/31
y.+ lāñ II/01/35
y.+ lar I/01/38, I/03/18, I/06/09, I/06/10, I/102/03, I/125/79, I/21/62, I/59/84
y.+ lār II/06/40
orta y.+ lar II/15/47
y.+ lar yaparsa I/03/60
y.+ lara I/117/40, I/142/16
y.+ lārdan I/03/20
y.+ ları I/07/80, I/39/12, I/46/94,

II/10/104
y.+ larımız I/20/86, II/33/23
y.+ lārımızdan I/03/16
y.+ larımızñ II/24/09
y.+ larıñ I/03/18, I/03/72, I/60/36,
II/09/47
y.+ mīz II/09/88
y.+ sı I/30/10
y.+ ya I/134/63, I/64/21
y.+ yın I/33/23
y.+ yıS I/03/29
yaşlı aylığı : Belli bir yaşı geçmiş kimselere devlet tarafından bağlanan maaş.
yaşlı : bk. yaşlı -6-
y. I/08/72, I/145/01, I/27/68, I/55/70, II/35/102
y.+ dı I/77/43
yaşlı : bk. yaşlı -1-
y.+ lā I/07/77
yaşlı : bk. yaşlı -1-
y. II/07/55
yaşlı : bk. yaşlı -1-
y. aylım I/159/37
yāşlı : bk. yaşlı -5-
y. I/64/21, II/10/103, II/30/58, II/32/117
y.+ lara I/64/06
yaşlılık : bk. yaşlılık -2-
y. I/14/27
y. aylı I/144/65
yaşlılık : Yaşlı olma durumu, ihtiyarlık. -2-
y. I/50/07, II/08/96
yaşlılık aylığı : Yaşlı aylığı.
yaşlılık : bk. yaşlılık -3-
y. I/03/04, I/93/56, II/26/07
yaşlı : <yaşlılık+ı -1-
y. I/24/07
yaşlılık : bk. yaşlılık -1-
y.+ Tan I/44/61
yaşlı : bk. yaşlı -1-
y.+ yiz I/39/10
yaşlı : bk. yaşlı -1-
y.+ ymiş I/87/04
yāşlı : bk. yaşlı -1-
y.+ yi II/10/103
yaşmak : Yazma, başörtüsü. -1-
y.+ lar I/90/58
yat - : 1. Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek. -52-

yime de yanında y. I/152/98
y.- acák I/74/87
y.- ādı I/77/68
y.- ām I/12/45
y.- ameyyoz I/159/45
y.- ardı I/77/66
y.- ārdı I/77/65, I/77/67
y.- ārdıg I/07/50
y.- dık II/05/90
y.- dı_ıı I/41/44
y.- ıllardı I/57/14
y.- inca I/125/03
y.- ıı I/06/48
y.- ıP I/159/53
y.- ıp dur21ma I/119/75
y.- ır I/124/29, I/25/33
y.- ırdı I/123/68, I/14/34, I/14/41,
I/57/14
y.- ırdık I/57/56
y.- ırdıg I/57/56
y.- ırdık I/14/32
y.- ırız I/130/94, II/33/26
y.- ırsa I/123/68
y.- ırsaı I/07/52
y.- ıvırdım I/133/06
y.- ıyodu I/34/41
y.- ıyoduğ I/150/44
y.- ıyom I/38/69
y.- ıyon II/38/42
y.- ıyorus I/140/11
y.- ıyos I/159/53
y.- ıyoz I/159/46
y.- máyız II/06/30
y.- mazdım II/01/68
y.- mışızdır I/155/98
y.- sa I/121/73
y.- saK I/159/45
y.- Tıız II/01/67
y.- Tı I/25/30
y.- Tık I/07/50, I/155/97
y.- Tık matTık I/150/47
y.- Tım I/119/14, I/135/28,
I/24/33
2. Hastalanıp yatağa düşmek,
yataкта kalmak. -24-
y.- alı I/45/38
y.- dım I/42/17
y.- ıdım I/63/30
y.- ır I/119/40
y.- ırdı I/115/37
y.- ırımış I/45/68

y.- ırın I/39/03
y.- ırma I/104/64
y.- ırmasın I/104/61
y.- ıyodu II/18/32
y.- ıyon I/39/19, I/95/03
y.- madı I/40/03, I/79/98, I/79/99
y.- sa I/155/71
y.- tı I/40/03, I/84/32
y.- Tı I/112/35, I/144/52, I/79/99
y.- Tı_ın I/58/55
y.- Tım I/104/09
3. Mezarda gömülü olmak. -
24-
y. I/66/46
y.- am I/66/45
y.- ām I/66/52
y.- an I/06/119, I/06/122
y.- annarı I/46/113
y.- āyem I/66/46
y.- dı I/148/02
y.- ır I/52/53
y.- ısın I/122/69
y.- ıyo II/28/45
y.- ıyō II/28/46
y.- ıyuru I/06/106, I/06/139
y.- ır II/16/53
y.- masın I/50/52, I/52/23
y.- mış I/69/99
y.- sın I/107/30, I/50/52, I/52/23,
I/52/24
y.- Tı I/44/32
y.- Tılā II/16/100
4. Geceyi geçirmek için bir yerde
kalmak.-19-
y.- a I/66/40
y.- an I/74/88
y.- ar I/156/33
y.- ārdık I/81/65
y. bir iki I/41/80
y.- ıp I/136/34
y.- ır I/136/35
y.- ırdık II/01/50, II/01/51
y.- ırdıg I/41/78
y.- ırız I/41/79
y.- ırsıı I/41/81
y.- ıyōn I/156/42
y.- Tık I/140/56
y.- Tım I/61/56
5. Boylu boyunca uzanmak. -
13-
y. I/58/57

y.- ādı I/76/94
y.- annar I/121/77
y.- ardı I/76/95
y.- ārdık I/76/93
y.- ırdı I/123/44
y.- ırıyoz I/19/09
y.- ıyo I/65/39
y.- iyó I/01/90
y.- iyodu I/110/34
y.- ıyor I/14/66
y.- Tı I/98/116
y.- Tı_ıı I/58/60
6. İş yapmamak, dinlenmek, çalışmamak, tembellik etmek, keyfine bakmak. -5-
y.- ādıı II/39/172
y.- ıpdurun I/52/22
y.- iyó I/96/78
y.- ıyuru II/39/168
y.- ıyurun I/08/59
7. Para bir hesaba geçmek, aktarılmak. -4-
y.- amıyom I/155/104, I/155/105
pará y.- ıyo II/09/92
y.- iyó I/155/104
8. (Kar için) Erimeden uzun süre yerde kalmak. -3-
y.- ırdı I/39/71, I/39/72
y.- ırdı I/39/71
9. Hapishanede gün geçirmek, mahpus kalmak. -2-
y.- tı II/19/28
y.- tı II/01/07
10. Aynı yatağı paylaşmak. -
2-
y. I/56/75
y.- ırız I/15/96
11. Yatay veya yataya yakın duruma gelmek, bir tarafa doğru eğilmek. -1-
yan y.- mış I/25/50
12. (Belli bir işleme tâbi tutulmak için) Bir şeyin içinde bir müddet beklemek, bekletilmek. -1-
y.- ıdırık II/08/60
13. Pusuda beklemek. -1-
y.- iyölâmişti I/33/63
yata : bk. yatağ -1-
y.+ ıa I/34/41
yatâ : <yatağ+ı -7-
y. I/77/08

y.+ mı I/145/42
y.+ mış I/21/03
y.+ mı I/77/66
y.+ nıı I/64/47
y.+ ı I/59/16
y.+ ni I/107/29
yatağ : bk. yatağ -3-
y. I/41/80
y.+ lara düşürmesin I/88/43
yatağ_odası : Bir evin yatmaya ayrılmış olan odası -3-
y. odamdıydı II/33/06
y. odası I/71/69, I/160/25
yatağ : Uyumak veya dinlenmek için üzerine veya içine yatılan şey, karyola, kerevet, sedir, şilte, döşek vb. -13-
y. I/124/32, I/77/04, I/77/75
üş gün y. dördü gün toprak I/104/64
y.+ lâ I/154/23
y.+ lâı I/107/26
y.+ lar II/16/89
y.+ ları I/21/09, I/21/10
y.+ larımıS I/12/12
y.+ ta I/77/66
yataklara düş- : Hastalanıp yatmak, yataktan kalkamayacak duruma gelmek.
yatağ yap- : Bir yatağı yatmaya hazır duruma getirmek.
y. yapardıık I/50/37
y. yapıyoz I/12/11
yatāk : bk. yatağ -1-
y. I/89/12
yataK : bk. yatağ -3-
y. I/145/42
y.+ da I/125/03
y.+ dan I/39/20
yatalā : <yatalağ+ i- -1-
y.+ dın I/112/32
yatalağ : (Hastalık veya sakatlık sebebiyle) Yataktan kalkamayan, hayâtını yatakta geçiren (kimse).-1-
y. I/112/32
yatalaK : bk. yatalağ -1-
y. I/112/35
yatgın : (Bir işte) Ustalaşmış, becerikli, eğilimli, meyyal. -1-
eli y. II/30/55
yatı : bk. yatılı -1-
kırka y. meKdebine I/93/35
yatıl - : Yatmak işi yapılmak, yatırılmak.

-1-
y.- mıyo I/53/24
yatılı : Geceleri kalınıp yatılan yer. -
3-
y. I/50/37
y.+ lara I/46/105
y.+ yı I/35/55
yatır : Doğaüstü gücü bulunduğu ve insanlara yardım ettiğine inanılan kimsenin mezarı, evliyâ. -20-
y. I/06/110, I/117/04, I/160/13, I/160/14, I/46/48, I/46/55, II/05/26
y.+ dan I/06/130
y.+ ı I/117/47
y.+ ımıS I/92/32
y.+ ımız I/46/46
y.+ ladan I/06/138
y.+ lānı I/30/38
y.+ lar I/46/52
y.+ lara I/06/124
y.+ lardan I/06/96
y.+ larımız I/06/100
y.+ larımıS I/06/62
y.+ larınıza I/06/87
yatır - : 1. Birinin yatmasını sağlamak, yatmasına sebep olmak. -15-
y.- aman I/134/60
y.- dım I/119/75
y.- ı yatır I/veridik I/145/33
y.- ıdık I/123/34, II/08/53
y.- ıgorduK II/24/76
y.- ılıyi I/81/07
y.- ıñ I/44/53, II/24/77
yatırı y.- ıveridik I/145/33
y.- ıyoñ I/48/23, I/81/07
y.- man I/48/16
y.- mış I/48/16
2. (Ödenmesi gereken bir parayı) İlgili kuruluşa teslim etmek. -10-
y.- amıyon I/53/25
y.- amıyyon I/53/24
y.- dık I/53/75, II/09/102, II/09/90
y.- dılar muturdular I/125/52
y.- dım I/63/36
y.- ıyo I/53/25
y.- masa I/63/45
3. (Bir yiyeceği korumak, lezzetlendirmek veya bir şeyi belli bir işleme tâbi tutmak amacıyla) Bir sıvı yâhut başka bir madde ile bir süre bekletmek. -9-

y.- dın I/121/70, I/121/71
y.- dıñ I/60/08
y.- ıdıK I/152/117
y.- ısıñ I/102/41, I/102/42
y.- ıyorduK I/106/23
y.- ız I/98/80
y.- sın I/91/65
4. Uyutmak. -4-
y.- dım I/152/78
y.- ıveridiñ I/145/31
y.- ıvırıyın I/124/33
y.- ıyolā I/145/42
5. Hasta edip yatağa düşürmek, yatakta bırakmak. -3-
y.- masın I/128/31, I/79/30
6. Hasta birini hastanede tedavi olmak üzere konaklatmak. -1-
y.- dılar I/113/69
yatırım : Parayı gelir getirici, taşınır veya taşınmaz bir mal veya yere bağlama. -
4-
y. II/09/68
y.+ ı I/23/55
yatırım yap- : Gelir sağlamak için bir iş veya yere para yatırmak.
y. yapan II/04/66
y. yapıcıK II/02/94
yatma : 1. Uyumak veya dinlenmek için yatağa girmek işi. -3-
y. I/130/94
y.+ ya I/44/53
2. Çalışmamak, tembellik etmek işi.
y.+ yınan II/39/84
yatma : bk. yatma¹ -1-
y.+ ya I/130/95
yatmak : Hareketsiz kalmak durumu. -
1-
y.+ dan I/35/64
yatmışlı : <yatmışlık+ı: Yatmış olma durumu. -1-
y.+ m II/25/110
yatsı : Güneşin batışından bir iki saat sonraki vakit. -1-
y.+ nıñ I/30/15
yav : bk. yā II -32-
y. I/117/29, I/117/30, I/133/18, I/134/54, I/138/103, I/138/115, I/138/117, I/138/128, I/140/62, I/155/56, I/157/35, I/157/54, I/158/13, I/23/44, I/28/02, I/33/03, I/33/118, I/57/30, I/69/13, I/69/38, I/69/65, I/69/66, I/92/14, I/92/17,

I/99/45, II/01/62, II/14/30, II/28/23,
II/28/24, II/28/26, II/28/27

yāv : bk. yā II -12-

y. I/115/05, I/138/134, I/14/28,
I/149/20, I/69/55, I/74/18, I/75/06,
I/95/13, II/04/70, II/14/33, II/14/38,
II/14/63

yavan : 1. Yağı az, katıksız. -11-

y. I/86/70, I/87/66, I/87/67

y.+ mı II/16/66

y.+ nīna I/28/50

y. yapālādı II/34/92

2. Tatsız, zevksiz, anlamsız.

y. I/110/38, I/110/39, I/110/41,
I/52/89

yavaş : Hızı gerekenden az olan, hızlı
olmayan. -8-

yavaş yavaş : Ağır ağır, git gide.

yavaş y. I/147/06, I/22/06,
II/08/105, II/08/109

y. yavaş I/147/06, I/22/06,
II/08/105, II/08/108

yavaşlaT - : Yavaşlamasına sebep olmak
veya yavaşlamasını sağlamak, hızını
kesmek. -1-

y.- dīdı I/62/30

yavit : bk. yahut -2-

y. I/08/31, I/153/34

yavri : bk. yavru -91-

y.+ lām I/58/50

y.+ ları II/20/01

y.+ larım II/14/02

y.+ m I/06/04, I/06/101, I/06/103,
I/06/12, I/06/122, I/06/128, I/06/13,
I/06/131, I/06/132, I/06/135, I/06/24,
I/06/26, I/06/47, I/06/48, I/06/55, I/06/57,
I/06/60, I/06/63, I/06/74, I/06/75, I/06/78,
I/06/82, I/09/81, I/123/55, I/132/56,
I/14/58, I/143/02, I/143/50, I/148/42,
I/154/12, I/22/01, I/33/01, I/36/69,
I/39/33, I/39/36, I/39/50, I/45/07, I/45/16,
I/45/40, I/45/54, I/45/58, I/45/76,
I/46/106, I/47/60, I/47/63, I/48/62,
I/52/22, I/52/34, I/52/38, I/52/43, I/52/44,
I/52/47, I/52/72, I/52/74, I/52/98, I/59/14,
I/60/21, I/60/90, I/71/51, I/77/55, I/79/17,
I/79/21, I/79/30, I/79/32, I/79/54, I/82/12,
I/83/75, I/85/25, I/85/37, I/87/14, I/87/19,
I/87/27, II/05/10, II/05/66, II/05/77,
II/05/81, II/05/99, II/07/128, II/12/24,
II/12/83, II/16/106, II/22/87, II/39/182,

II/39/79, II/39/86

y.+ m yapıyın I/52/41

yāvri : bk. yavru -17-

y.+ m I/01/66, I/39/10, I/39/60,
I/45/45, I/47/50, I/47/55, I/60/71, I/60/74,
I/60/75, I/60/90, II/05/33, II/05/57,
II/05/59, II/05/68, II/05/79, II/05/82,
II/12/60

yavri : bk. yavru -23-

y.+ m I/06/02, I/06/05, I/06/06,
I/06/09, I/06/104, I/06/112, I/06/15,
I/06/150, I/06/16, I/06/71, I/126/72,
I/14/68, I/148/65, I/47/46, I/47/54,
I/47/62, I/52/98, I/65/55, I/67/26, I/67/70,
II/28/19, II/39/109, II/39/165

yāvri : bk. yavru -1-

y.+ m I/60/96

yavri : bk. yavru -21-

y.+ m I/01/44, I/06/114, I/06/118,
I/06/123, I/06/126, I/06/36, I/06/40,
I/161/54, I/37/40, I/40/31, I/40/35,
I/40/62, I/58/11, I/60/54, I/61/42, I/61/55,
II/05/78, II/07/61, II/10/27, II/29/12,
II/29/79

yavri : bk. yavru -1-

y.+ m I/126/83

yāvri : bk. yavru -6-

y.+ m I/06/149, I/06/37, I/40/19,
I/40/54, I/61/08, II/05/101

yavri : bk. yavru -1-

y.+ η I/101/56

yavru : Küçük yaşta olan, evlat, çocuk. -
313-

y. I/23/51, I/64/106

y.+ larım I/15/49, I/15/53

yavrum : Kendinden küçük olanlar
için kullanılan sevgi ve seslenme sözü.

y.+ m I/01/23, I/03/64, I/03/72,
I/03/79, I/06/08, I/06/10, I/06/108,
I/06/109, I/06/116, I/06/117, I/06/120,
I/06/123, I/06/124, I/06/129, I/06/130,
I/06/135, I/06/136, I/06/140, I/06/144,
I/06/147, I/06/20, I/06/22, I/06/29,
I/06/32, I/06/58, I/06/77, I/06/83, I/06/89,
I/06/90, I/06/96, I/06/97, I/10/37,
I/102/64, I/102/71, I/103/13, I/103/22,
I/103/27, I/103/35, I/103/45, I/106/57,
I/108/46, I/11/56, I/11/89, I/112/39,
I/112/66, I/112/73, I/113/107, I/113/59,
I/113/87, I/113/96, I/120/35, I/123/10,
I/123/16, I/123/58, I/126/40, I/126/66,

I/127/01, I/127/39, I/129/54, I/129/72,
I/13/22, I/134/51, I/136/21, I/139/03,
I/139/04, I/139/10, I/139/17, I/139/61,
I/14/13, I/14/16, I/14/23, I/14/29, I/14/36,
I/14/42, I/14/44, I/14/52, I/14/58, I/14/63,
I/14/66, I/14/67, I/143/26, I/143/83,
I/143/86, I/145/03, I/145/28, I/145/44,
I/148/02, I/148/05, I/148/06, I/148/09,
I/148/16, I/148/20, I/148/25, I/148/26,
I/148/27, I/148/29, I/148/31, I/148/32,
I/148/39, I/148/41, I/148/49, I/148/51,
I/148/55, I/148/56, I/148/62, I/148/64,
I/15/09, I/15/48, I/15/55, I/15/67, I/15/89,
I/154/02, I/154/06, I/154/07, I/154/09,
I/154/10, I/154/23, I/154/27, I/154/29,
I/154/48, I/154/70, I/156/01, I/157/17,
I/157/20, I/157/24, I/161/05, I/161/56,
I/161/57, I/161/61, I/20/84, I/21/11,
I/21/17, I/21/19, I/21/24, I/21/42, I/21/50,
I/21/56, I/21/59, I/21/64, I/21/70, I/21/73,
I/21/79, I/22/06, I/22/26, I/22/46, I/28/18,
I/28/19, I/28/51, I/35/29, I/35/34, I/37/55,
I/39/26, I/39/35, I/39/58, I/42/16, I/42/68,
I/42/74, I/47/02, I/47/07, I/47/11, I/47/21,
I/47/65, I/47/82, I/50/27, I/50/47, I/51/10,
I/51/14, I/51/26, I/51/33, I/51/36, I/51/55,
I/51/62, I/51/66, I/51/77, I/52/02, I/52/04,
I/52/14, I/52/17, I/52/31, I/52/70, I/52/87,
I/52/89, I/58/19, I/58/39, I/58/49, I/58/76,
I/58/85, I/59/10, I/59/52, I/59/61, I/59/71,
I/59/82, I/59/86, I/60/40, I/60/92, I/61/01,
I/61/34, I/62/07, I/63/44, I/67/22, I/67/25,
I/67/40, I/67/45, I/67/48, I/69/106,
I/72/07, I/72/23, I/72/86, I/77/05, I/77/51,
I/77/62, I/78/16, I/78/17, I/79/06, I/79/13,
I/79/26, I/79/70, I/79/74, I/79/88, I/79/96,
I/80/29, I/80/43, I/83/76, I/87/05, I/87/07,
I/87/108, I/87/111, I/87/124, I/87/19,
I/87/27, I/87/28, I/87/29, I/87/37, I/87/47,
I/87/50, I/87/60, I/87/61, I/87/65, I/87/77,
I/87/82, I/87/90, I/87/95, I/88/30, I/88/70,
I/91/04, I/91/06, I/91/15, I/91/16, I/91/20,
I/91/21, I/91/25, I/91/36, I/91/43, I/91/54,
I/94/04, I/96/50, I/96/73, I/96/95, II/12/07,
II/14/10, II/14/55, II/14/59, II/14/60,
II/14/88, II/14/89, II/16/103, II/16/56,
II/16/74, II/16/97, II/18/08, II/25/80,
II/25/83, II/25/99, II/28/61, II/29/02,
II/29/07, II/29/107, II/29/16, II/29/35,
II/29/46, II/29/71, II/29/73, II/29/74,
II/29/82, II/29/95, II/33/07, II/33/15,

II/34/09, II/39/113, II/39/134, II/39/138,
II/39/151, II/39/178, II/39/21
y.+ m verişiz I/40/43
y.+ m vermedim vermedim
vermedim verenner I/123/63
y.+ m vurdūmuz I/51/59
y.+ m yapmıycıņa I/69/91
y.+ ma I/15/27
y.+ mu I/14/70
yavrū : bk. yavru -2-
y.+ m I/85/53, II/34/48
yavrū : bk. yavru -4-
y.+ m I/06/138, I/06/52, I/21/80,
I/39/02
yāvru : bk. yavru -2-
y.+ m I/127/03, I/58/100
yavrula - : (Hayvan) Doğurmak. -1-
y.- dı I/33/68
yavrulā - : bk. yavrula- -1-
y.- caķ I/33/67
yavut : bk. yahut -9-
y. I/102/34, I/11/34, I/126/37,
I/126/69, I/145/64, I/157/43, I/23/54,
I/94/63, II/23/96
yāvut : bk. yahut -1-
y. I/02/49
yay : bk. yā II -4-
y. I/04/76, I/33/06, II/29/03,
II/35/82
yāy : bk. yā II -5-
y. I/23/16, I/64/07, II/10/78,
II/23/117, II/35/08
yāy : bk. yā II -1-
y. II/10/102
yayrı : bk. yavru -6-
y.+ m I/39/37, I/79/29, I/82/27,
I/82/31, I/83/04, II/05/02
yāyrı : bk. yavru -4-
y.+ m I/120/36, I/60/98, II/16/72,
II/22/48
yayrı : bk. yavru -1-
y.+ m II/07/01
yāyrı : bk. yavru -1-
y.+ m II/05/09
yāyri : bk. yavru -1-
y.+ m II/05/12
yayru : bk. yavru -3-
y.+ m I/127/07, I/15/05, I/89/07
yayrū : bk. yavru -2-
y.+ m I/40/60, I/85/63
yāyru : bk. yavru -4-

y.+ m I/39/15, I/42/73, I/85/61,
II/12/54

yāyrū : bk. yavru -1-

y.+ m I/60/103

yay : Pamuk atmada kullanılan, eğri
biçimde esnek bir araç. -2-

y.+ a I/87/114

y.+ ma I/87/112

yay - : 1. Bir şeyi açıp sermek. -20-

y.- ādıķ I/102/75, I/102/76,
II/08/58

y.- allādı I/145/78, I/152/61

y.- allē II/05/38

y.- arız I/98/82, II/08/126

y.- arlādı I/157/39

y.- dıñ I/145/43

y.- ıyo I/94/51, I/96/19

y.- iyollā I/154/26

y.- mōla I/94/49

y.- mōlā I/94/49

y.- mōlāmiş I/94/50

y.- yolā I/145/42

2. (Sürü, koyun vb.ni) Otlāğa
çıkarpı otlatmak, dağınık halde otlamaya
bırakmak.

y.- ıyor I/121/77

3. Dağınık ve düzensiz bir biçimde
saçmak, dağıtmak.

y.- arız I/129/65

yāy : bk. yađ¹ -1-

y. II/34/103

yāy : bk. yađ¹ -1-

y. I/85/26

yaya : Yürüyerek giden kimse. -1-

y.+ yken I/110/69

yayaķ : Bir şeye binmeden, yürümek
sûretiyle, binitsiz, yayan. -11-

y. I/39/67, I/49/65, I/49/67,

II/01/45, II/01/53, II/01/69, II/01/71

yayaķ y. I/05/60

y. yayaķ I/05/60

yayaķ yapıldak : Yalın ayak yürür
halde, yayan ve yalın ayak.

y. yapıldak I/01/16

y. yobuldaķ I/113/95

yayaķ : bk. yayaķ -4-

y. I/05/53, I/05/59, I/157/31,

I/157/32

yayan : Bir şeye binmeden, yürümek
sûretiyle. -6-

y. I/18/71, I/18/72, I/87/66,

II/01/56, II/14/42

yayān : bk. yayan -1-

y. II/14/42

yāyan : bk. yayan -1-

y. I/87/66

yaydır - : Konuşurken ağzını yaymak. -
2-

y.- a I/10/118

y.- ile I/10/118

yayđı : Yere veya herhangi bir nesne
üzerine yayılan, serilen şey. -2-

y. I/33/03, I/98/81

yayık : Yoğurt ya da süttten yağ çıkarmaya
yarayan araç. -1-

y.+ da II/20/13

yayıl - : Koyun, inek vb. otlamak. -
2-

y.- caķ I/99/35

y.- cek I/99/31

yayılı : Yayılmış, serilmiş. -1-

y. I/87/104

yayım : Duyurulan şey, duyuru, haber. -
1-

y. oldu I/138/118

yayınmı : Yaymak işi, serme. -1-

y.+ ya I/96/19

yaylē : bk. yayla -1-

y.+ ye I/46/18

yayla : Dağlık, yüksek bölgelerde, kışın
hayat şartları güc olduğu için boş
bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan,
hayvan otlatma veya dinlenme yeri. -
37-

y. I/120/04, I/81/66, I/86/23,

II/15/23, II/37/03

y.+ da I/12/30, I/24/39, I/81/66,

II/37/72

y.+ dan I/142/37

y.+ dıyķan I/46/19

y.+ la I/17/50

y.+ lā I/81/66

y.+ lar I/86/23

y.+ lara I/157/51, I/157/57

y.+ mız I/18/06, I/18/07, I/18/11,

I/18/45

y.+ mızdı I/11/28

y.+ sı I/11/28, I/140/17, I/23/49

ķaPıķāya y.+ sı II/37/03

aşşākePen y.+ sı I/142/28

elaķ y.+ sı I/23/50

y.+ sında I/93/18

y.+ sından I/93/17
y.+ sıymıştı I/46/23
y.+ ya I/33/86, I/83/79, II/37/74
yayla çorbası : Yoğurt, un, yumurta sarısı, yağ vb. maddelerle pişirilen çorba.
y. çorbası II/25/49, II/37/81
y. çorbası I/60/65
yayla - : Yazın yaylaya çıkmak, yaylada oturmak. -2-
y.- sı I/157/51
y.- sıı I/157/57
yaylā : bk. yayla -1-
y. I/01/82
yāyla : bk. yayla -1-
y. çorbası II/15/23
yāylā : bk. yayla -2-
y. II/06/81
yaylı : bk. yayla-5-
y. çorbası II/17/37
y.+ ya I/18/43, I/87/45, I/87/48
y.+ yı I/39/103
yāylı : bk. yayla-7-
y. II/05/17, II/07/34
y.+ da II/05/25
y.+ dı II/05/23, II/05/25
y.+ ydı II/06/05, II/06/37
yāylı : bk. yayla-1-
y.+ dı II/05/22
yaylım : 1. Yaylak, otlak. -2-
y.+ a I/46/63
2. Yayılma, dağılma işi.
y.+ ına I/31/05
yayvan : Eni boyundan ve derinliğinden çok olan, basık ve geniş. -2-
y. I/105/40, I/105/53
yaz – I : 1. (Hamur vb.) Açmak. -48-
y. I/40/48, I/40/53
y.- ā I/03/54, II/16/67
y.- acāḡ I/109/24
y.- ādım II/16/88, II/16/90
y.- aḡıS II/12/18
y.- ālādı II/34/91, II/34/94
y.- ar I/27/75
y.- arқан I/125/64
y.- ārdıK I/09/63
y.- arın I/109/25
y.- arıS I/130/73, II/39/70
y.- arız I/03/48, I/130/71,
I/130/72, I/26/50, I/26/57, I/39/08,
I/51/43, II/32/115, II/39/40
y.- arsın I/40/48, I/40/53

y.- dı I/91/27
y.- dık II/39/70
y.- dık I/39/06
y.- dīmız I/130/72
y.- dīn II/15/116
y.- dīnı I/44/58
y.- ıb II/22/78
y.- ılandan I/125/63
y.- ılırdı I/125/60, I/125/61,
I/125/62, I/82/33, I/82/34
y.- ıP I/26/73
y.- ıyöm I/40/50
y.- iyöz II/11/26
2. Yaymak, sermek. -1-
y.- acaK I/27/27
yaz – II : 1. (Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, yazıya geçirip yazı ile anlatmak. -56-
y. I/43/37, I/81/30, I/86/03,
I/95/116
y.- acaK I/06/05, I/06/06
y.- amadīḡ I/61/50
y.- amaḡ I/95/109
y.- amıyom I/88/08
y.- aḡ verīḡ II/23/05
y.- ar I/122/64, I/60/85, II/23/03
y.- ardı I/155/81, I/25/42
y.- ardım I/61/51
besTe y.- arım I/95/95
y.- arsız I/56/04
y.- arsız I/22/04
y.- ayōḡ I/43/24
y.- ayyon II/27/06
y.- caK II/09/46
y.- cān I/25/42
y.- caḡ II/28/61
y.- cāḡ II/28/67
y.- caz I/35/61
y.- cıḡ II/04/62
y.- dı I/122/53
y.- dık II/27/63
y.- dılar I/122/15
y.- dım II/38/71
besTe y.- dım I/95/96
y.- dıḡız I/81/29
y.- dıydı I/99/48
y.- ıb II/02/100
y.- ıcıḡ I/95/108
y.- ıldı I/81/29
y.- ılmıḡ I/81/30

y.- ıP II/37/43
y.- ıve I/86/39
y.- ıvır I/25/45
y.- ıvırır I/56/30
y.- ıyo I/99/75, II/38/12
y.- ıyolā I/50/02
y.- ıyolar I/50/02
y.- ıyōmuşdu II/17/17
y.- ıyon I/147/15
y.- ıma I/43/36
y.- ımadım I/25/44
y.- ımam I/25/44
y.- ımağ I/43/01
y.- ısağ I/95/108, II/37/11

2. (Yüzü, bilhassa gelin yüzünü)
Süslemek. -7-
y.- ıarla I/71/10
y.- ıarladı I/159/10, I/159/11
y.- ıarlar I/98/35
y.- ııırdı I/159/22
y.- ııırdıK I/159/13

3. (Allah) Kader olarak belirlemek.
-7-
y.- ıarsa I/46/125
y.- ıdı I/39/50
y.- ımāzsa I/46/125
y.- ımış I/113/16, I/119/82
y.- ısın I/104/69, II/22/91

4. Bildirmek, haber vermek. -
1-
oğu y.- ıldı I/86/70
yaz : 21 Haziran'da başlayıp 23 Eylül'de sona eren, ilkbaharla sonbahar arasındaki yılın en sıcak mevsimi. -38-
y. I/124/14, I/126/79, I/131/41, I/143/36, I/40/63, I/68/57, I/74/61, I/94/40, I/96/44, II/07/32, II/15/21, II/20/02, II/22/65, II/25/39
ilk y. II/30/14
yaz y. I/133/39, I/137/24, I/141/06, I/40/05, I/46/118
y.+ a I/53/21, I/87/15, II/37/112
y.+ dan I/102/51, II/22/70
y.+ ı I/81/61, I/94/40
y.+ ın I/140/36
y.+ ınna I/140/44
y.+ ları I/16/51, I/35/12
y. yaz I/133/39, I/137/24, I/141/06, I/40/05, I/46/118
yaz boyu : Yaz mevsimi süresince.
yaz günü : Yaz sıcaklığında, yaz

mevsiminde.
y. günü I/148/51
y. günündē II/21/75
yāz - : bk. yaz- I¹ -7-
y. I/44/57
y.- dı I/39/08
yuğa y.- dığ I/39/05
y.- dım II/12/34
y.- dīm I/39/07
y.- ıp I/91/15
yāz - : bk. yaz- II¹ -1-
y. I/43/35
yāz : bk. yaz -7-
y. I/62/38, I/96/29, II/24/32
y. boyu II/33/54
y. günneri II/14/34
y. günü II/21/11
yazāne : Yazıhane, danışma ve yazı işlerinin yürütüldüğü iş yeri, büro. -
1-
y.+ sini I/64/36
yazar : Yazabilen, yazmayı öğrenmiş. -
1-
oğur y. II/16/37
yazarlā : <yazarlık+ı -1-
oğur y.+ m I/161/02
yazarlī : <yazarlık+ı -1-
oğur y.+ m II/34/80
yazarlık : Yazar olma, yazabilme durumu.
-1-
oğur y. II/16/35
yazdır - : 1. Bir kimsenin bir yere kaydını yaptırmak. -16-
y.- áyor II/27/56
y.- dı I/24/69
y.- dım II/04/93
oğulu y.- dım II/07/114
y.- ılır I/78/40
y.- ılıyo II/24/04
y.- ıveriyolārmişTıK II/24/05
y.- ıyolāmıştık II/24/07
y.- ıyolāmıştık II/24/08
y.- mış I/38/03
2. Yazmak işini başkasına yaptırmak, yazılmasını sağlamak.
y.- dı I/91/11
y.- dım I/91/08, I/91/10
y.- ılar I/138/80
y.- ıyuru I/106/62
y.- man I/43/13
yazdırmi : Yazdırma, yazdırmak,

yazmasını sağlamak işi. -1-
y.+ ye I/43/02
yazı : 1. Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi. -14-
y. I/64/129
eski y. I/33/28, I/38/11
yeni y. I/33/28
y. ciziyi II/32/15
y.+ ları I/22/11
y.+ yı I/122/62, I/27/07
esgi y.+ yı I/14/09, I/14/10,
I/80/28
eski y.+ yı I/33/27
yeni y.+ yı I/14/09, I/14/10
2. Kader, yazgı, alın yazısı. -
8-
y. I/60/74, I/60/75, I/88/33
y.+ lar I/104/69, II/22/91
y.+ sı I/112/51
arın y.+ şı I/58/41
yāzı : bk. yazı² -1-
y. I/60/87
yazı : bk. yazı¹ -2-
eski y. I/08/07
yeni y.+ ya I/08/07
bk. yazı² -1-
y.+ sı I/46/125
yazıg : bk. yazık -5-
y. I/30/02, I/30/59, I/39/25,
I/98/104
y. oldu I/03/40
yazık : Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü, kınamayı ifade eder. -10-
y. I/11/63, I/119/24, I/124/29,
I/28/56, I/39/45, I/48/34, I/62/31, I/80/59,
I/96/76, II/39/22
yazık ol- : Boş yere zarar verilmek, boş gitmek.
yazık : bk. yazık -8-
y. I/06/76, I/07/93, I/12/47,
I/135/17, I/47/44, I/48/18, I/48/75
nè y. ki I/07/73
yazıl - : Bir yere kaydı yapılmak, kaydedilmek. -6-
y. I/149/61
y.- dış I/24/30
y.- diğ I/24/29
y.- dım I/139/22
y.- madık I/149/60
y.- mışdı I/125/51

yazılı : Yazılmış olan. -8-
y. I/64/128, I/64/129, I/91/08,
II/02/17, II/23/169
y.+ dır I/99/69
yazın : Yaz mevsiminde, yaz aylarında. -
73-
y. I/111/104, I/113/132, I/113/65,
I/122/59, I/123/06, I/133/22, I/133/51,
I/139/30, I/141/26, I/144/37, I/145/98,
I/158/10, I/158/36, I/158/45, I/159/47,
I/18/44, I/30/29, I/32/21, I/32/49, I/39/72,
I/44/64, I/46/120, I/53/79, I/55/32,
I/55/40, I/55/50, I/55/51, I/56/20, I/56/28,
I/56/30, I/56/32, I/64/42, I/68/56, I/69/29,
I/71/01, I/81/61, I/86/23, I/86/74, I/92/06,
I/94/41, I/94/65, I/94/72, I/96/46, I/97/38,
II/07/41, II/07/50, II/17/78, II/19/145,
II/19/149, II/19/159, II/20/03, II/20/04,
II/20/20, II/20/21, II/22/43, II/25/89,
II/27/25, II/29/47, II/29/68, II/29/77,
II/30/74, II/31/05, II/32/75, II/32/81,
II/32/91, II/37/72
yazın y. I/11/35, II/06/77
y.+ kı I/62/40
y. yazın I/11/35, II/06/77
yazın : bk. yazın -1-
y. II/32/50
yazını : bk. yazılı -1-
y. I/64/129
yazlı : <yazlık+ı: -1-
y.+ mıza II/32/115
yazlıgı : Yazlıkçı, yaz mevsimini geçirmek üzere yazlık bir yere yerleşen kimse. -2-
y. I/158/09
y.+ lar I/111/104
yazlık : Yazın oturlan yer. -1-
y. II/09/89
yazma I : 1. Yazı yazmak işi. -10-
y. I/42/05
oğuma y. I/134/25, I/159/04,
I/21/51, I/90/02, II/20/74
oğuma y. I/63/09
oğumam y.+ m I/18/05, I/90/03
2. Süsleme işi. -1-
y.+ sı I/159/12
yazma II : Üzerine kalıp veya fırça ile desen yapılmış bezden başörtüsü. -
18-
y. I/04/29, I/10/59, I/114/38,
I/114/49, I/153/105, I/77/14, I/90/66,

II/35/39

y.+ lā I/153/105
y.+ lar I/90/59
y.+ ları I/25/32, II/34/20
y.+ m I/43/31
y.+ mı I/23/03
y.+ mī II/07/14
y.+ mī mızmamı I/25/02
y.+ sı I/89/15
y. yapılı I/03/61

yāzma : bk. yazma II -1-
y.+ ları I/70/78

yāzmā : bk. yazma II -1-
y.+ dır I/71/71

yāzmā : bk. yazma II -1-
y. I/77/13

yazmaK : Yazıya aktarmak işi. -1-
y. I/53/54

yazmı : bk. yazma II -3-
y.+ ya I/25/18, I/25/20

ye : bk. ya¹ -2-
y. I/02/70, I/07/43

ye : bk. yer -1-
y. I/10/106

ye - : 1. Ağızda çiğneyerek yutmak. -
10-

y. I/71/59, II/37/12
y.- dig I/07/66
y.- dik I/40/76
y.- miyoruz I/105/60
y.- rdim I/07/40
y.- rken I/105/51
y.- rken II/38/62
y.- rsiņ I/111/42
y.- sin I/139/42

2. Yenecek bir şeyle karnını
doyurmak. -5-

y. I/114/39
y.- dik I/33/78
y.- nir I/97/52
y.- nirdi I/118/11
y.- rdi I/120/54

3. Hoşa gitmeyecek bir duruma
uğramak, mâruz kalmak, dūçar olmak. -
1-

sopa y.- medik II/15/61

4. Sofra kurup beraberce karın
doyurmak, aynı evde beraber yaşamak
veya vakit geçirmek. -1-

y.- dik II/19/114

5. Isırmak.

6. Harcamak, tüketmek, bitirmek.

7. Yapmak, etmek, işlemek.

8. Kendisine yasaklanan ve hakkı
olmayan bir şeyi almak, kabul etmek.

yē : bk. yer -3-

y. I/02/60

y.+ de II/25/43

y.+ den II/14/18

yē - : bk. ye¹ -1-

y.- rdig I/07/49

ye : bk. ya² -1-

y. I/10/08

yē - : bk. ye¹ -6-

y.- meyoz I/102/65

y.- miyoz I/102/64, I/102/65

y.- riz I/31/25

y.- yemiyöz I/102/66

bk. ye² -1-

y.- yeyörüs I/51/56

yêçir - : bk. geçir³ -1-

y.- di I/52/51

yedi : 1. Altıdan sonra, sekizden önce
gelen sayının adı. -128-

y. I/102/36, I/103/32, I/104/51,
I/110/34, I/110/48, I/110/53, I/111/01,
I/112/53, I/113/02, I/113/13, I/115/38,
I/115/40, I/117/01, I/119/26, I/122/72,
I/125/19, I/125/27, I/133/46, I/133/62,
I/133/63, I/138/11, I/138/13, I/138/23,
I/138/47, I/140/06, I/140/34, I/142/06,
I/144/06, I/145/15, I/146/33, I/146/34,
I/152/113, I/158/29, I/17/01, I/17/60,
I/17/75, I/17/76, I/17/77, I/20/06, I/21/53,
I/21/88, I/22/13, I/22/16, I/22/25, I/24/59,
I/25/64, I/26/05, I/27/08, I/27/24, I/30/29,
I/39/14, I/40/73, I/42/03, I/42/16, I/44/84,
I/45/40, I/46/103, I/47/26, I/50/22,
I/52/06, I/53/06, I/55/66, I/60/15, I/63/36,
I/65/38, I/69/40, I/69/95, I/70/01, I/72/14,
I/76/100, I/77/50, I/77/51, I/79/05,
I/79/59, I/85/01, I/85/12, I/86/23, I/86/25,
I/86/27, I/88/15, I/88/16, I/91/87, I/92/07,
I/92/47, I/93/44, I/93/46, I/93/50, I/96/12,
II/02/13, II/02/29, II/02/30, II/04/38,
II/06/02, II/06/34, II/06/35, II/07/111,
II/07/128, II/07/129, II/08/92, II/11/29,
II/13/39, II/14/65, II/14/66, II/14/90,
II/16/101, II/19/113, II/19/114, II/19/18,
II/26/41, II/26/43, II/32/07, II/34/46

y.+ de I/110/57

y.+ dē I/159/30

y.+ si I/27/35
y.+ ye I/110/48
y.+ yiz I/56/65
2. Cenazenin yedinci günü. -
4-
y.+ sindē I/104/42
y.+ sini I/104/39
yedī : bk. yedi¹ -1-
y. I/22/09
yedī : bk. yedi¹ -1-
y. I/86/46
yēdi : bk. yedi¹ -24-
y. I/121/02, I/131/01, I/133/10,
I/145/12, I/152/06, I/152/124, I/152/67,
I/158/02, I/41/95, I/53/06, I/69/94,
II/02/13, II/02/59, II/25/33, II/28/01,
II/28/09, II/28/52, II/33/03
y.+ de I/131/54, I/131/55,
I/141/02, I/24/28
y.+ liyin I/144/20
yedir - : Yemesini sağlamak, yemesine
sebepe olmak. -2-
y.- i I/101/38
y.- ilēdi I/57/14
yeKmē : <ekmek I+i -1-
y.+ η I/47/39
yeKmek : bk. ekmek I -1-
y. I/29/10
yeKmēk : bk. ekmek I -1-
y. II/12/34
yel : bk. yer -16-
y.+ e I/94/21
y.+ lēde II/29/42
y.+ lēden I/121/78, I/73/40,
II/02/18
y.+ ler II/03/64, II/03/65
y.+ lerde I/51/20, II/03/75
y.+ lerde I/119/22
y.+ lerdē I/135/07, I/135/44
y.+ lere I/42/63, II/03/63
harman y.+ leri I/56/47
y.+ leri yapcaḡ I/47/46
yel : Havanın yer deḡiştirme sonucunda
meydana gelen esinti, rüzgâr. -3-
y.+ e I/49/73
dü_ün ēlenen harman y.+ nen
I/155/74
yel kesil- : Rüzgar etkisini
kaybetmek, dinmek.
y. kesildi I/49/39
yel - : bk. gel¹ -1-

y.- ēn II/08/116
yelek : Ceket altına giyilen kolsuz ve kısa
giysi. -1-
y. I/73/78
yellen - : Havalanmak. -1-
y.- di I/28/37
yelleṣ - : bk. yerleş¹ -2-
y.- mişlē I/147/22
y.- mişler II/10/42
yelleṣ - : bk. yerleş¹ -1-
y.- miş II/23/133
yelleṣdir - : bk. yerleştir¹ -2-
y.- diler I/42/27
y.- idik I/106/22
yelleṣdirmi : Yerleştirme, yerleştirmek işi.
-1-
y.+ ye I/144/22
yelleṣme : bk. yerleşme -1-
y. I/46/20
yelli : bk. yerli -11-
y. I/158/08, I/53/15, I/56/40,
II/05/38
y.+ leri I/65/22
y.+ sinden I/158/11
y.+ siyim I/68/01
y.+ siyin I/144/18, I/147/03
y.+ siyiS II/05/37
yēlli : bk. yerli -1-
y.+ si II/25/18
yelti : (?) -1-
y. I/58/80
yem : Hayvan yiyeceḡi. -6-
y. I/130/17, I/147/29, I/40/78,
I/69/16
y.+ ini II/38/46
yemē : bk. yemek -1-
patetis y.+ yi I/96/51
yeme : bk. yemek -26-
y.+ e II/23/71
pathıcan y.+ e II/37/86
ēv y.+ e yaparlar I/02/14
y.+ eni I/02/13
y.+ i I/28/44, I/50/48
y.+ i yapıyodunuz I/29/01
y.+ ini I/96/71
y.+ ini yapardım I/73/22
y.+ iḡ yapılcık I/103/34
y.+ yi II/35/45, II/37/88
y.+ ye I/87/71, I/87/73
y.+ yi I/153/63, I/78/48, I/96/48,
I/97/42, II/31/09, II/35/43

patlıcan y.+ yi yapalla II/35/44
y.+ yi yaparım II/37/87
fasille y.+ yi yaparıs I/90/75
fasille y.+ yi yaparız I/90/84
ét y.+ yi yapılırdı II/23/54
y.+ yimizi I/93/61
yemē : <yemek+i -36-
y. I/105/31, I/107/27, I/114/56,
I/138/70, I/160/29, I/28/19, I/28/20,
I/60/65, I/69/106, II/17/29
akşam y. II/38/43
ōlen y. I/121/29
el y. II/23/52
hatim y. I/114/37
patlıcan y. II/35/43
y.+ m I/36/67
y.+ miS II/11/24
y.+ miz I/02/11, I/02/12, II/24/93
y.+ mizi I/106/60, I/130/95
y.+ mizi yaparıs I/48/05
y.+ ni I/22/10, I/89/23, I/96/40
y.+ ni yaparsın I/97/40
y.+ ŋ I/117/27, II/16/23
y. verilir I/125/90
y. yapan I/116/48
y. yapar I/124/15, I/124/21
ğabağ y. yaparız II/18/26
y. yapırdı I/116/49
yemē : bk. yemek -2-
el y.+ ıe II/23/45
el y.+ ıe yapıyöllá II/23/47
yēme : bk. yemek -1-
pilaf y.+ yi II/23/45
yēme : bk. yemek -8-
y. I/120/61
y.+ ını I/78/33
y.+ ye I/151/42
y.+ yi II/35/95
manav y.+ yi I/78/17
y.+ yimiS II/23/43
ōlen y.+ yine II/39/105
y.+ yiğne I/96/41
yēme : bk. yeme -1-
y. işmē I/156/43
yēmē : <yemek+i -8-
y. I/113/98, I/117/27
patēs y.+ dir I/83/24
y.+ miz I/07/61, II/06/68
akşam y.+ ne I/121/102
ōlen y.+ ne I/121/101
y.+ ni veridig I/44/30

yēmē : bk. yemek -2-
y.+ ıe I/44/41, I/44/42
yēmeıe : bk. yemek -1-
fasille y. II/16/61
yemeg : bk. yemek -2-
y. I/117/27
y. yapallā I/03/37
yēmeg : bk. yemek -1-
y. I/04/34
yemeğ : bk. yemek -1-
y.+ i yapılırdı I/33/148
yemek : Yenmek için pişirilip hazırlanmış
yiyecek, aş. -105-
y. I/07/56, I/07/58, I/102/67,
I/105/10, I/105/11, I/105/12, I/111/04,
I/112/25, I/112/26, I/114/35, I/114/39,
I/114/50, I/114/57, I/115/43, I/118/11,
I/121/118, I/13/08, I/13/25, I/131/12,
I/138/67, I/138/74, I/138/84, I/148/50,
I/154/22, I/157/35, I/16/45, I/34/57,
I/36/85, I/51/71, I/57/13, I/71/21, I/71/31,
I/78/49, I/80/53, I/85/07, I/91/36, I/91/46,
I/96/46, I/96/48, I/97/52, I/98/14, I/99/18,
II/11/09, II/15/33, II/23/119, II/23/120,
II/23/47, II/23/51, II/23/65, II/35/86
y.+ le I/69/106
y.+ lē I/157/15, II/11/05
y.+ lēden I/41/89
y.+ ler I/13/11, I/131/22, I/154/48,
I/78/32
y.+ lēr II/06/43
y.+ leğden I/13/15, I/97/42
y.+ leri I/111/28, I/98/13,
II/15/36, II/34/85
y.+ leri yapardık I/13/10
y.+ lerimiz I/76/31, I/91/35
y.+ lerimiz et I/103/19
y.+ lerimizi I/31/04
y.+ li I/103/19
y. mimeg I/125/12
yemek dök- (ver-) : Misâfirleri
yemeğe dâvet etmek.
y. dökeller I/114/34
y. döküyolardı I/114/32
y. veri I/125/91
y. vericeK I/104/54
y. veridi I/125/71
y. veridig I/44/30
y. veriler I/114/16, I/114/51,
I/114/55, I/125/58
y. verilērdi II/11/15

- y. verilmiş I/76/24
y. verilir I/114/54
y. verilirdi I/118/17, I/125/70
y. verilirdi I/13/07
y. veriliyodu II/16/26
y. verilmiyö I/105/09
yemek yap- : Yemek hazırlamak,
yemeği hazır hâle getirmek.
y.+ ler yaparız I/91/26
y.+ lër yapılırdın I/04/32
y. yapar I/08/32, I/48/05
y. yapârdık I/58/26
y. yaparım I/116/43
y. yaparıS I/116/12
y. yapcân I/94/12
y. yaptım I/94/13
y. yapıyin I/36/84
yémek : bk. yemek -26-
y. I/04/25, I/04/28, I/108/20,
I/131/14, I/148/48, I/32/67, I/37/41,
I/58/34, I/76/23, I/83/24, I/84/46, II/35/42,
II/35/85
y.+ dëlēdī II/35/95
y. dökdüle I/77/25
y.+ lē II/16/62
y.+ lēmiz I/44/41
y.+ leri I/118/10
y.+ lerimiz I/02/05
y. verilerdi yapılırdı II/15/34
y. verilmiyodu I/71/22
y. verir I/125/91
y. veririS II/31/46
y. yapalā II/16/20
y. yapcam I/67/15
y. yapıyoduK I/120/61
yémek : bk. yemek -1-
y. II/35/42
yemekâne : Yemekhane, toplu olarak
yemek yenen yer. -1-
y.+ de veriyolā I/83/27
yemekliK : Yemek yapmakta kullanılan,
yemek için ayrılan. -1-
y. II/38/68
yemen : Ayakkabı. -1-
y. I/08/118
yemeni : Kalıpla basılıp elle boyanan,
kadınların başlarına bağladıkları tülbent.
-1-
y.+ ye I/98/118
yemin : Allah'ı veya mukaddes bir varlığı
şâhit tutarak verilen söz, ant. -3-
y.+ i I/69/94
y.+ nen I/06/120, II/16/89
yeminni : Yeminli, bir hususta yemin
etmiş (kimse). -2-
y. II/02/21, II/02/23
yemiş : İncir. -6-
y. I/33/43
y.+ i I/33/45
y.+ imiz I/32/100
y.+ in I/33/77
y.+ leri I/33/43
y. yapâdik I/33/43
yemle - : Hayvana yem vermek. -2-
y.- r I/24/66
y.- ye I/85/47
yemme : bk. emme -1-
y. I/51/60
yemme : bk. emme -1-
y. I/49/09
yemyeşil : Çok yeşil, her yanı yeşil. -
1-
y. I/142/36
yen - : Yemek yenme işi yapılmak. -
1-
y.- en I/60/95
yen : bk. yiye¹ -2-
y.+ im I/150/29, II/28/68
yēn : bk. yiye¹ -1-
y.+ im I/66/19
yēn : (?) -1-
y. II/16/87
yēn : Yen, giysi kolu. -1-
ğolın ğırılıssā y.+ ĩñ içinde başın
yarılıssā örtünün içinde I/01/70
yene : bk. yine -2-
y. II/35/87
y. yaptım II/37/109
yēne : bk. yine -1-
y. II/37/107
yenge : 1. Kardeş, dayı veya amca karısı.
-33-
y. I/148/10, I/150/22, I/157/38
y.+ le I/71/17
y.+ lē I/157/43
y.+ leri I/101/33
y.+ m I/120/03, I/120/14,
I/120/21, I/120/25, I/120/26, I/120/35,
I/120/36, I/120/56, I/120/58, I/120/64,
I/152/132, I/55/75
y.+ ni II/14/82
y.+ η I/150/22

2. Kadınlar için kullanılan seslenme sözü.

kıymet y. II/19/38, II/19/39
canan y. II/19/38, II/19/42
gülşevim y. II/19/43
hacı y. II/13/46
ḥesnā y.+ m I/80/44
meyrem y.+ m I/08/84
emine y.+ niḡ II/13/65
hava y.+ ḡ I/107/08
nazife y.+ ylen I/98/95

yengē : bk. yenge¹ -3-
y. I/55/74, II/34/56

bk. yenge²
emine y. II/13/65

yeṅge : bk. yenge¹ -1-
y. I/44/23

yēnge : bk. yenge¹ -1-
y. I/125/86

yēnge : bk. yenge¹ -4-
y. I/102/79

y.+ lē I/157/55
y.+ leri I/157/43
y.+ m I/120/27

yeṅge : bk. yenge¹ -4-
y. II/23/41, II/37/51

y.+ ler II/37/50

bk. yenge²
ḡaşē y. II/38/101

yeni : 1. Az zaman önce. -23-
y. I/116/54, I/119/14, I/33/65,
I/38/16, I/40/03, I/44/47, I/53/39, I/53/75,
I/53/83, I/60/77, I/83/02, I/83/75, II/04/24,
II/10/85, II/24/05, II/24/07, II/24/34,
II/24/36, II/31/07, II/35/93, II/39/23

y. yapıldı I/68/61

2. Hiç kullanılmamış olan, eski karşıtı. -3-

y. I/56/11, II/10/84
y.+ sini II/37/24

3. Sonradan ortaya çıkan, sonradan var olan, üzerinden çok zaman geçmemiş olan. -3-

y. I/38/11, I/110/12, II/37/22

4. Genç, yeni nesil. -1-
y.+ le I/141/14

5. Tekrar.

6. Daha önce var olmamış, söylenmemiş, düşünülmemiş, değişik, orijinal.

7. (Aynı cinsten olan şeyler için)

Öncekinden sonra olan, sonra gelen.

8. Bir işte kısa bir süre bulunduğu için tecrübe kazanmamış olan, acemi, tecrübesiz kimse.

yeni yazı : Latin harfleri. -3-

y. yazı I/33/28

y. yazıyı I/14/09

yeni yeni : Yeni olarak, ancak şimdi. -3-

yēni y. II/35/19

yeni y. I/17/28

y. yeni I/17/28

yenî : bk. yeni⁶ -1-

y. II/11/39

yenî : bk. yeni¹ -1-

y. I/37/44

yeṅi : bk. yeni³ -2-

y. I/92/28, I/92/33

yēni : Yeḡni, hafif. -1-

y. I/97/12

yēni : bk. yeni yeni -1-

y. yeni II/35/19

yēni : bk. yeni³ -1-

y. I/15/84

bk. yeni² -1-

y. II/05/68

yeni yetme : Yeni yetişmekte olan, üzerinde gençliğin heyecanı ve delişmenliği hâkim olan (genç). -1-

y.+ lē I/10/70

yeniden : Tekrar, yeni baştan, bir daha, gene. -4-

y. I/10/31, I/17/04, I/38/17,
II/28/08

yeniden : bk. yeniden -1-

y. II/09/72

yenil - : Yenilgiye uğramak, mağlûp olmak. -2-

y.- irdi I/154/34, I/154/41

yeniġ - : bk. yenil- -1-

y.- dik I/95/44

yen yana : bk. yan yana -1-

y. I/47/10

yeṅ : bk. yen -1-

ḡoluṅuz ḡırılsa y.+ iṅiziṅ içinde
I/152/76

yeṅge : bk. yenge¹ -5-

y. I/39/39, I/84/04, II/38/101

y.+ m II/06/84

yeṅi : bk. yeni¹ -39-

y. I/04/69, I/08/09, I/10/96,

I/122/56, I/130/87, I/133/45, I/139/16,
I/146/05, I/146/22, I/146/78, I/155/88,
I/17/63, I/33/131, I/36/05, I/46/36,
I/52/75, I/70/81, I/73/18, I/73/44, I/77/21,
I/87/43, I/88/33, I/90/30, I/93/48, I/94/46,
I/99/67, II/25/28, II/28/95, II/39/132,
II/39/169, II/39/170

y. yapılmış I/30/01
y. yapılan I/99/28
y. yapıldı I/100/05, I/17/83
y. yapıyolar I/86/29
y. yaptık II/31/34

bk. yeni² -13-

y. I/10/27, I/11/06, I/127/28,
I/25/60, I/28/45, I/36/23, I/86/18, I/86/28,
I/86/29

y.+ ce I/85/17
y.+ ce yapıldı I/150/45
y.+ si I/124/08
y.+ sini I/124/40

bk. yeni³ -2-

y. II/21/53
y.+ ce I/32/16

bk. yeni²1 -3-

y. I/42/47
y. ğatTan I/51/59, I/59/47

bk. yeni⁷ -2-

y. maledede I/43/21
y. mallede I/43/29

bk. yeni yazı -1-

y. yazıya I/08/07

yeñi : bk. yeni¹ -1-

y. yaptı I/26/60

yeñi : bk. yeni¹ -3-

y. I/15/60, I/51/03, II/05/20

bk. yeni³ -2-

y.+ yi I/15/78
y.+ ymişin I/79/54

bk. yeni² -2-

y. I/146/19
y.+ ler I/15/84

bk. yeni⁸ -1-

y. I/73/10

yeñi : bk. yeni¹ -1-

y. II/05/57

yeñi yetme : bk. yeni yetme -2-

y. I/130/49
y.+ lē I/75/57

yeñice : Daha şimdi, henüz, yakın
zamanda. -1-

y. I/69/30

yeñiden : bk. yeniden -7-

y. I/100/11, I/135/06, I/152/110,
I/152/58, I/63/50, I/63/51, I/10/90

yeñilen - : Eskisinin yerine yenisi konmak,
yeni hâle gelmek. -1-

y.- di I/147/47

yeP : bk. hep -1-

y. I/36/05

yeğp : bk. hep -1-

y. I/150/19

yer : Bir nesne veya kimsenin kapladığı
yâhut kaplayabileceği boşluk, bulunduğu
mahal, mevki, mekan, zemin. -430-

y. I/06/141, I/108/20, I/108/47,
I/112/15, I/122/39, I/126/53, I/128/70,
I/13/33, I/133/31, I/133/56, I/139/57,
I/143/75, I/145/49, I/148/02, I/149/07,
I/15/65, I/150/18, I/151/07, I/153/52,
I/155/66, I/156/20, I/157/26, I/158/15,
I/16/35, I/20/53, I/35/51, I/41/52, I/57/53,
I/65/30, I/65/31, I/68/66, I/68/75, I/73/49,
I/85/23, I/92/03, I/95/54, I/95/65, I/96/83,
I/97/13, I/97/14, II/01/30, II/03/65,
II/03/78, II/04/48, II/05/106, II/05/21,
II/05/40, II/07/40, II/07/51, II/09/28,
II/09/98, II/10/23, II/10/24, II/19/34,
II/19/97, II/23/198, II/33/72, II/39/126

ara y. I/160/19

çevrili y. I/133/56

dödün yer deyi de doydün y.
I/56/61

y. alması I/47/22

y. âlması I/47/21

y. âltı I/49/58

y.+ de I/05/53, I/06/118, I/11/90,
I/11/93, I/11/94, I/111/81, I/122/33,
I/122/79, I/127/23, I/127/25, I/127/26,
I/136/40, I/151/20, I/152/60, I/152/86,
I/158/01, I/18/53, I/20/44, I/27/57,
I/30/48, I/34/23, I/34/62, I/34/66, I/35/23,
I/35/64, I/41/74, I/44/05, I/44/06, I/50/08,
I/50/52, I/58/55, I/61/30, I/63/55, I/64/27,
I/70/41, I/73/53, I/79/65, I/80/04, I/83/65,
I/83/69, I/85/46, I/89/27, I/90/85, I/90/86,
I/92/38, I/93/13, I/98/34, I/99/28, II/04/86,
II/14/25, II/16/85, II/16/92, II/19/83,
II/22/27, II/23/174, II/24/46, II/37/09,
II/37/39

y.+ dē II/22/44

y.+ de yapıyolar I/20/45

y.+ de yapıyoS I/90/79

y.+ de yapıyodu I/34/24
y. de işikli II/04/09
y.+ den I/06/75, I/09/68, I/117/34,
I/117/35, I/12/23, I/129/20, I/142/53,
I/147/21, I/148/27, I/15/29, I/152/34,
I/155/08, I/20/29, I/28/03, I/28/06,
I/41/11, I/58/60, I/62/15, I/81/43, I/96/94,
II/05/20, II/22/04, II/25/08
y.+ den veri II/05/101
dödün y. deyi de doydün yer
I/56/60
y.+ di I/44/08, II/07/37
y.+ e I/02/39, I/06/02, I/08/86,
I/10/16, I/116/26, I/12/13, I/122/03,
I/123/36, I/124/43, I/143/62, I/144/53,
I/145/30, I/157/27, I/18/02, I/18/38,
I/21/60, I/21/61, I/28/03, I/31/24, I/31/65,
I/31/66, I/39/102, I/41/11, I/44/33,
I/47/53, I/49/16, I/49/17, I/52/93, I/63/63,
I/64/85, I/65/23, I/65/27, I/68/01, I/68/03,
I/68/59, I/80/19, I/85/64, I/95/109,
I/97/21, II/07/32, II/10/82, II/14/96,
II/15/71, II/16/100, II/17/79, II/20/06,
II/22/13, II/22/25, II/23/89, II/37/40,
II/39/90
y.+ è I/74/89
y.+ ë I/17/26
y.+ ē I/01/82
haksız y.+ e I/13/41
dödün yere baqmıcan doydün y.+
e baqmıcan I/145/23
dödün y.+ e baqmıcan doydün
yere baqmıcan I/145/22
y.+ e verilerdi I/17/59
y.+ e vuruş I/144/53
y. elması I/88/67
y. elmāsı I/88/66
y. göy I/96/15
y.+ i I/108/52, I/108/54,
I/111/122, I/116/16, I/117/35, I/117/49,
I/129/37, I/139/17, I/139/61, I/156/34,
I/17/20, I/20/43, I/34/65, I/37/49, I/38/52,
I/57/12, I/64/86, I/67/76, I/74/87, I/74/91,
I/94/60, I/95/08, I/95/113, I/99/31,
II/01/10, II/02/06, II/02/63, II/07/33,
II/07/34, II/07/37, II/07/94, II/07/97,
II/08/137, II/09/99, II/12/67, II/16/75,
II/22/41, II/24/103, II/24/81, II/32/14,
II/32/16, II/39/129, II/39/92
harman y.+ i I/81/30
iş y.+ i I/61/66

kō y.+ i I/28/51, I/63/11, I/63/12
köv y.+ i I/104/14
köy y.+ i I/111/88, I/72/64
piknik y.+ i I/40/64
şer y.+ i I/138/59, I/66/32
şir y.+ i I/111/88
şer y.+ i I/72/64
yataş y.+ i I/81/15, I/81/16
yerleşim y.+ i I/92/34
y.+ ilere I/125/95
y.+ im I/134/05, I/15/47, I/150/03,
I/158/40, I/21/65, I/67/01
dişnenme y.+ im I/129/36
doşum y.+ im I/149/06
iş y.+ im II/23/24
y.+ imde I/15/93
y.+ imdi I/15/77
y.+ imiS II/20/26
y.+ imiş I/92/36
y.+ imişTi II/03/63
y.+ imişti II/03/67
y.+ imişTiK II/03/62
y.+ imiz I/102/09, I/11/30,
I/135/13, I/139/50
y.+ in I/148/51
y.+ inde I/06/20, I/15/77, I/15/93,
I/15/94, I/64/32, I/95/11
hali vaqtı y.+ inde I/61/47
harman y.+ inde I/05/32, I/128/42,
I/68/37, I/74/61, I/87/19, II/06/32
iş y.+ inde I/61/68, I/61/69
kō y.+ inde I/06/29, I/101/21,
I/138/11
kō y.+ indē I/138/09
köy y.+ inde I/07/07, I/101/05,
I/116/45, I/138/88, I/144/08, I/40/42,
I/55/74, II/19/120
köy y.+ indē I/05/15, I/69/15
şer y.+ inde I/14/59
şir y.+ inde I/104/13, I/104/57,
I/108/48, I/142/60
yıkama y.+ inde I/155/25
y.+ inden I/100/45, II/28/36
meydan y.+ inden I/135/47
meydan y.+ indeydi I/135/05
y.+ ine I/104/35, I/106/22,
I/12/13, I/18/31, I/37/53, I/66/43, I/67/39,
I/98/39, II/19/95
harman y.+ ine I/155/19
harman y.+ ine I/155/19, I/18/55,
I/27/30, I/74/61, I/87/18, I/91/29, I/94/15

harman y.+ inē I/91/71
meydan y.+ ine II/34/101
yerleşim y.+ ine I/149/09
y.+ ine göre I/96/37
y.+ ini II/19/93, II/19/94, II/24/58
ş_e_ır y.+ ini I/104/14
köy y.+ ini I/144/13
y.+ inkilēr II/25/07
y.+ iņ I/117/26, I/27/40, I/63/64,
I/75/01, II/08/107, II/23/13, II/23/16,
II/39/16
do_um y.+ iņ II/02/20
harman y.+ iydi I/87/42
y.+ iye I/113/07, I/113/100,
I/40/16
y.+ le I/81/45, I/81/54
y.+ lē II/07/30, II/07/36, II/09/30,
II/38/09
y.+ lēde I/75/11
y.+ lēden I/96/88
y.+ lēn II/07/38
harman y.+ lēni I/81/29, I/81/30
y.+ lēni I/157/72
y.+ ler I/23/55
y.+ lerde I/101/18, I/113/25,
I/136/30, I/90/84
y.+ lere I/01/81, I/158/46, I/31/66,
I/97/21, II/06/54
y.+ leri I/05/15, I/126/09, I/17/25,
I/20/16, I/23/34, I/23/35, I/93/41,
II/38/100
harman y.+ leri I/91/81
y.+ lerimiz I/62/39
y.+ lērımız I/46/28
y.+ lerimizi yapam II/19/20
ş_e_ır y.+ lērinde II/15/64
y.+ miş I/68/68
y. vermezdi I/144/60
y. virilir I/20/78
y. yapıdı I/75/49
y. yapıldı I/10/103
y. yapıldı I/10/104
y. yapmışlar I/139/51
yer : bk. yer -7-
y. I/108/04, II/07/52
y.+ de I/17/07
y.+ den I/85/32, II/07/04
y.+ e I/150/27
yēr : bk. yer -9-
y. II/07/57, II/23/68
y.+ de I/06/102, I/06/106, I/34/66,

I/49/16
y.+ den II/05/57
y.+ di II/05/73
yēr : bk. yer -45-
y. I/130/50, I/130/97, I/147/46,
I/46/128, I/79/43, I/79/45
y.+ de I/142/55, I/143/52,
I/151/21, I/38/62, I/52/23, I/63/17,
I/97/04, II/34/84, II/39/135
y.+ e I/102/05, I/113/30, I/130/54,
I/47/62, I/76/64
y.+ ē I/106/15
y.+ e vermişler I/16/06
y.+ i I/41/44, I/54/33, II/31/42
iş y.+ i I/99/76
köy y.+ i I/73/21
y.+ im II/25/81
köy y.+ inde I/04/39, II/15/82,
II/39/99
meydan y.+ inde I/125/85
meydan y.+ indeki I/125/83
y.+ inden II/32/94
y.+ ine I/38/14, II/12/62
meydan y.+ ine I/125/78,
I/125/79, I/125/80, I/125/89
y.+ ini I/17/46
ş_e_ır y.+ ini I/104/14
meydan y.+ ini I/125/90
y.+ le I/142/54
y.+ leri I/157/69
yēr : bk. yer -1-
yerleşim y.+ i yapıyola I/86/18
yer_ıltı : Yer in toprağın altında kalan
bölümü. -5-
y.+ nda I/46/100, I/95/23
y.+ ndan II/23/21
yer_ıltı suyu (suları) : Birtakım
etkenlerle ve yer çekiminin de etkisiyle
yer altına inerek orada biriken sular.
y. suyu I/142/57
y. suları I/129/18
yerğapan : Çıban. (?) -1-
y. I/24/45
yerindir - : Üzmek, koparmak. (?) -
1-
y.- is I/62/17
yerine : Bir şey veya kimsenin yerini
tutmak üzere, başkasının adına. -12-
y. I/06/40, I/08/51, I/107/18,
I/147/10, I/15/13, I/154/60, I/22/38,
I/51/58, I/65/50, I/75/62, I/94/60, I/95/07

yerinē : bk. yerine -1-
y. I/26/14

yérine : bk. yerine -1-
y. I/72/81

yeriş - : 1. Yetişmek, büyümek. -6-
y.- diğ I/91/58
y.- diK I/01/36
y.- en I/102/05
2. Olgunlaşmak.
y.- ir I/129/53
3. Yeter olmak, yetmek, kifâyet etmek.
y.- medi I/90/85
4. Vakit bulup yapabilmek
y.- emiyo I/90/39

yerişdir - : (Hayvanı) Yetiştirmek, bakıp büyütmek. -1-
y.- iyöduğ I/131/50

yeritTir - : Yerittirmek, yetiştirmek, eğitip belli bir seviyeye gelmesini sağlamak. -1-
y.- mişiğ I/01/74

yerleş - : 1. Bir yerde oturmaya, yaşamaya başlamak. -13-
y.- di I/149/09, I/61/14
y.- dik I/86/08
y.- diler I/18/45
y.- imiřlē I/83/73
y.- iyō II/19/97
y.- iyoru II/22/46
y.- mişle I/83/72, I/86/19
y.- miřlē I/46/25
y.- mişler I/110/44
y.- Tim I/123/11
2. Yer bulup oturmak.
y.- eyin I/15/45

yérleř - : bk. yerleş⁻¹ -2-
y.- dile I/46/05
y.- en I/46/101

yerleşdir - : bk. yerleştir⁻² -4-
y.- di II/02/26, II/02/28
y.- di II/02/27
y.- dile I/06/37

yérleřdir - : bk. yerleştir⁻² -1-
y.- miş II/02/28

yerleşim : Yerleşme, iskân. -6-
y. I/68/60, II/02/26
y.+ dir I/92/34
y.+ i II/02/25

yerleşim yeri : İl, ilçe, köy gibi halkın bir arada yaşadığı yerler, yerleşim

alanı, yerleşim merkezi, meskûn mahal.
y. yeri yapıyola I/86/18
y. yeri I/92/33

yerleşim : bk. yerleşim -1-
y. yerine I/149/09

yerleşme : Yerleşme, yerleşmek işi. -1-
1-
y. II/04/07

yerleşmeK : Bir yerde oturmaya, yaşamaya başlamak işi. -1-
y. I/01/80

yerleştir - : 1. Yerleşmesini sağlamak, âit olduğu yere oturtmak, yerine koymak. -1-
1-
y.- dile I/38/15
2. (Bir yerde) Sürekli oturmasını sağlamak, iskân etmek.

yerli : Bulunduğu ülke veya bölgede doğup büyüyen, ataları da oralı olan (kimse). -17-
y. I/09/08, I/149/34, I/56/38, I/69/83, II/02/36, II/13/65
y.+ lere II/23/145
y.+ si I/102/02, I/142/07, I/23/10, II/17/13
y.+ siyiz I/108/03
y.+ ye II/23/147
y.+ yē II/35/06
y.+ yiz I/149/04

yerli malı : Belli bir bölgede yetiştirilen veya üretilen sebze, meyve veya malların hepsi.
y. malım I/135/54

yerli : bk. yerli -1-
y.+ lere II/23/146

yerli : bk. yerli -2-
y. II/04/42
y.+ siydim I/137/38

yērlı : bk. yerli -1-
y.+ si I/06/144

yertesı : bk. ertesı -1-
y. I/06/51

yēsgiden : bk. eskiden -1-
y. II/22/65

yegiden : bk. eskiden -1-
y. II/22/56

yesKiden : bk. eskiden -1-
y. II/24/25

yeş : (?) -1-
y. I/47/36

yeşil : arı ile mavinin karışmasından

ortaya çıkan, bitki yapraklarının çoğunda görülen renk. -25-

y. I/144/03, I/153/105, I/19/05, I/25/56, I/26/39, I/27/51, I/32/53, I/71/33, I/91/10, I/94/32, II/12/14, II/18/32, II/20/25, II/22/66, II/26/45

al y. I/157/46, II/03/46

yeşil y.+ idi I/02/23

y.+ in II/09/75

y.+ leri I/132/15

y.+ li I/151/29

allı y.+ li I/153/119, II/12/17

y. yeşilidi I/02/23

yeşil : bk. yeşil -3-

y. I/153/106, I/26/35, II/30/35

yeşil : bk. yeşil -3-

āl y. II/03/49, II/03/50

al y. II/03/52

yeşil : bk. yeşil -1-

al y. II/03/58

yeşillik : bk. yeşillik -1-

y. I/129/38

yeşillik : Marul, maydanoz, tere, roka vb. çiğ yenen, salata malzemesi olan sebzelerin genel adı, yeşil ot. -2-

y. I/129/48, II/36/13

yet - I : 1. Yetiyecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek. -51-

y.- e II/01/14

y.- ē I/152/34, I/33/16, II/07/61

y.- ēdi II/07/62

y.- elle II/01/14

y.- er I/33/04, II/38/65

y.- erdi I/115/07

y.- ērdi II/23/07

y.- erse I/131/18

y.- ēse II/15/36

y.- iyo I/06/29, I/76/75, I/82/25, II/20/33, II/38/15

y.- iyó I/06/30, II/12/34

y.- iyodu I/155/34, II/25/42

y.- iyor I/06/29

y.- iyordu I/152/34

gücün y.- iyosa II/17/53

y.- miceK II/07/61

y.- medi I/50/78, I/75/26, I/96/17

y.- meyo I/102/07, II/20/33

y.- méyo II/37/89

y.- meyyo II/20/33

y.- mez I/156/45, I/46/34

y.- mezdi I/96/16

y.- mezse I/84/43

y.- miyo I/110/35, I/155/104,

II/01/15

y.- miyō I/155/104, II/16/57

y.- miyör I/134/52

y.- miyuru II/25/41

y.- Tī I/102/85, I/155/24

y.- ūni II/17/36

y.- Ti I/63/58

y.- Tiği I/85/14

2. Kâfi sebep olmak, bir husus için yeterli olmak. -6-

y.- er I/07/50, I/17/86

y.- eriñ I/17/85

canıma y.- iyu I/35/43

canımıza y.- Ti I/35/39

y.- Tilē I/35/35

yeter : 1. Yetişir, elverir, kifâyet eder. -7-

y. I/61/17, I/117/31, I/117/34, I/117/43

2. Gereken kadar, ihtiyacı karşılayacak kadar olan, kâfi

y. I/13/31

yeter ki : Şu şartla ki. -3-

y.- er ki vermesin I/125/53

y.- er ki I/31/17

y. ki I/144/70

yeteri gâdar : Yetecek, kâfi gelecek ölçüde.

y. gâdar II/15/26

yet - II : Ulaşmak, erişmek, vâsil olmak. -2-

y.- ip I/131/52

y.- meSse I/130/24

yet - : bk. et¹ -1-

y.- Tilēdi I/36/38

yēt - : bk. yit- -1-

y.- Ti II/05/68

yēt - : bk. yet² -4-

y.- e II/39/134

y.- ē II/05/81, II/39/134, II/39/135

yeterli : Yetecek derecede olan. -1-

y. II/15/26

yêtgin : (Kız için) Yetişkin, evlenecek yaşa gelmiş. -1-

y. I/46/127

yeTī : bk. yedi¹ -1-

y. I/133/62

yetim : Babası ölmüş (çocuk). -2-

y.+ e I/140/26
y.+ leri I/140/28
yetin - : Yeterli bularak daha çoğunu istememek, iktifâ etmek. -1-
y.- iyodu II/35/18
yetir - : İdâre edip yetiştirmek, denk getirmek. -3-
y.- em I/124/18
y.- emiyor I/134/53
y.- i I/144/69
yetiş - : 1. İş görebilecek yaşa gelmek, büyümek. -35-
y.- dî II/09/72
y.- di II/05/90
y.- en I/146/06, I/156/23, I/41/77, I/41/84
y.- ėn I/146/06
y.- enne I/94/46, II/21/25
y.- enner I/36/05
y.- ince I/50/72, I/51/08
y.- ip I/73/18
y.- Tik II/34/12
y.- tim I/119/03
2. Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.
y.- ceclĕ I/160/31
y.- cen I/110/68
y.- ceñ II/01/59
y.- esiye II/30/79
y.- iminci II/01/46
y.- imediK II/01/46
3. (Bitki için) Gelişip büyüme, olmak.
y.- cek II/20/25
y.- irdî I/65/57
y.- irdi I/65/57
y.- iyo II/20/23
y.- miş I/85/60
4. (Yapılacak bir iş için) Tam zamânında gelmek, vaktinde bulunmak.
y.- en I/145/80
y.- irdi I/145/80
y.- miyen I/145/80
5. (Vaktinde) Hazır olmak, bitmek, tamamlanmak.
y.- miyıcığ I/87/67
y.- miyo yapamadıñ I/146/67
6. Yeter olmak, yetmek, kifâyet etmek.
y.- mez I/106/56
y.- miyo I/50/05

7. Bir devirde yaşamış olmak, bir kimse veya zamânı görmüş olmak.
y.- tik I/28/29
8. Vakit bulup yapabilmek.
y.- Ti I/50/51
yetiş - : bk. yetiş¹ -4-
y.- en I/156/11
y.- ip I/73/10
bk. yetiş⁶
y.- miyü II/02/84
bk. yetiş²
y.- ti II/30/80
yetiştir - : bk. yetiştir¹ -3-
y.- idiK I/65/58
y.- İdik II/11/55
y.- isĕ I/41/88
yetişdir - : bk. yetiştir¹ -1-
y.- İdik II/11/55
yetişgin : bk. yetişkin² -1-
y. I/53/18
yetişkin : 1. Evlilik çağına gelmiş (genç kız). -1-
y. II/34/12
2. Yetişmiş, olgunlaşmış, büyümüş (kimse).
yetişmek : (Yapılacak bir iş için) Tam zamânında gelmek, vaktinde bulunmak işi. -1-
y. II/36/18
yetiştî - : bk. yetiştir² -1-
y.- dik I/155/05
yetiştir - : 1. (Bitki, hayvan vb.) Bakıp büyütmek. -24-
y.- ĩ yapıyolâmişti II/24/64
y.- cen I/65/29, II/04/77
y.- dî II/04/78
y.- iyödu II/35/16
y.- iyömuşTu I/09/79
y.- iyos II/38/10
y.- iyoS I/84/40
y.- iyoz I/33/65, I/84/40, II/24/14, II/24/39, II/24/80, II/29/70, II/38/21, II/38/34, II/38/36, II/38/37
y.- iyoz yapıyoS II/21/93
y.- iyöllârımıştık II/10/34
2. Eğitip belli bir seviyeye gelmesini sağlamak.
y.- dim I/14/16
y.- dim I/140/33
3. Yeter duruma getirmek.
y.- cem I/73/71

y.- emeyiS I/106/56
yetkili : Herhangi bir iş için kendisine yetki verilmiş olan (kimse). -1-
y. II/38/19
yetmiş I : Altmış dokuzdan sonra, yetmiş birden önce gelen sayının adı. -119-
y. I/03/05, I/04/02, I/10/02, I/100/02, I/101/61, I/101/62, I/104/05, I/11/03, I/111/120, I/112/03, I/113/48, I/117/01, I/12/27, I/12/28, I/124/06, I/129/03, I/131/51, I/131/54, I/131/55, I/132/02, I/133/10, I/134/55, I/134/56, I/138/33, I/138/35, I/138/37, I/14/08, I/14/74, I/141/02, I/143/03, I/144/16, I/145/04, I/145/40, I/147/45, I/153/02, I/153/07, I/153/09, I/158/02, I/158/25, I/158/37, I/158/39, I/158/56, I/21/15, I/21/16, I/25/38, I/27/01, I/28/09, I/29/03, I/33/15, I/33/22, I/33/23, I/39/02, I/42/55, I/42/57, I/43/14, I/46/09, I/46/12, I/46/63, I/46/95, I/50/11, I/55/08, I/55/09, I/55/11, I/57/01, I/61/06, I/61/09, I/61/23, I/62/36, I/64/35, I/64/64, I/67/20, I/68/04, I/68/06, I/69/22, I/70/56, I/72/25, I/78/36, I/79/04, I/80/61, I/80/64, I/84/23, I/85/01, I/88/04, I/91/02, I/93/44, I/93/46, I/99/17, I/99/19, II/01/11, II/01/70, II/08/01, II/10/18, II/15/119, II/17/05, II/19/70, II/22/46, II/25/10, II/26/09, II/28/33, II/28/52, II/29/53, II/34/18
y.+ den I/161/08
y.+ e I/06/03, II/23/09
y.+ i I/134/10
y.+ imden I/153/08
y. işi bitmiş I/67/21
yetmiş II : 1970 yılı -7-
y. I/149/12
y.+ de I/149/09, I/149/54
y.+ den I/149/08
y.+ lere I/149/12
y.+ Te II/29/16
yetmiş : bk. yetmiş I -1-
y. I/43/14
yétmiş : bk. yetmiş I -6-
y. I/01/04, I/155/03, I/20/67, I/51/01, I/51/04
yetmiş : bk. yetmiş I -1-
y. I/08/06
yētmiş : bk. yetmiş I -2-
y. I/29/03, I/30/05
yetmiş dört : bk. yetmiş dörtT -1-

d.+ Te I/149/63
yetmiş beş : 1975 yılı -1-
y.+ te I/69/09
yetmiş bir : 1971 yılı -2-
y. I/33/130, I/33/132
yetmiş dört : bk. yetmiş dörtT -1-
y. I/149/08
yetmiş dörtT : 1974 yılı -2-
y.+ de I/149/09
y.+ Te I/149/54
yetmiş üç : 1973 yılı -3-
y.+ de II/10/86, II/10/89
y.+ den II/10/89
yetmiş üç : bk. yetmiş üç -1-
y.+ de I/63/29
yetmiş üç : bk. yetmiş üç -1-
y.+ de II/14/07
yetmiş yedi : 1977 yılı -1-
y.+ de I/131/53
yevmiye : Bir günlük çalışma karşılığı olan ücret. -2-
y. I/110/46, I/110/58
yêvmiye : bk. yevmiye -1-
y. I/110/36
yeyen : bk. yiyen² -1-
y.+ imiñ I/87/37
yezil - : Yenilmek, yenilir olmak. (?) -1-
y.- ememesiñ I/30/41
yı - : bk. yığ- -9-
y.- ğadım I/152/16, I/152/79
y.- ğar I/141/13
y.- ğardıñ I/70/09
y.- ğarız I/06/39
y.- ğarsıñ I/74/69
y.- ğarsıñ I/74/68
y.- ğılırdı I/152/120
y.- ğımırdı I/74/78
yı : bk. ya² -1-
y. II/02/67
yı - : bk. yığ- -6-
y.- dıqlāmızı I/155/21
y.- dılar I/96/92
y.- dım I/33/88, II/12/35
y.- mışlar II/10/48
y.- yon II/15/116
yııl - : Yığılmak, yığmak işi yapılmak, bir yere küme hâlinde konulmak. -1-
y.- ırdı I/74/78
yıın : bk. yığın -1-

y. I/158/44
yığa - : bk. yıka- -1-
y.- rız I/62/25
yığ - : Tepeleme bir yığın hâline gelecek
şekilde üst üste koymak. -5-
y.- ardık I/130/13
y.- ılırdı I/135/43
y.- ıyolar I/96/33
y.- ıyoğdu I/11/47
y.- ıyoS II/30/33
yığılı : Yığılmış durumda olan. -1-
y. I/94/49
yığın : Yığılmış şeylerden meydana gelen
tepecik, küme. -3-
y.+ ı I/130/14
yığın yığın : Yığınlar hâlinde, pek
çok.
yığın y. I/91/32
y. yığın I/91/32
yık - : 1. Kurulu bir şeyi parçalayarak
dağıtmak, bozmak, tahrip etmek. -
59-
y. II/23/168
y.- aň II/23/168, II/23/173
y.- dı I/150/59
y.- dık I/138/97, II/13/43
y.- dıK II/13/43
yağdıla y.- dıla I/108/27
y.- dım II/28/34
y.- dıñ I/108/52
y.- ılan I/11/30, I/46/108, I/95/53
y.- ılcağ II/28/36
y.- ıldı I/02/68, I/153/12, I/158/47,
I/59/43, I/68/61, I/68/76, II/04/47,
II/19/24, II/19/83, II/29/23
y.- ıldı I/99/26, II/04/45, II/19/84
y.- ılunca I/78/51
y.- ılırdı I/151/38
y.- ılıyö I/161/28
y.- ılıyuru I/36/27, I/36/28
y.- ılmı I/17/75, II/04/13
y.- ılsın I/46/109
y.- ıyın I/108/46
y.- madıK I/160/06
yağmış y.- mı I/108/20
y.- mışlâ II/23/170
y.- mışlar II/23/171, II/23/174
y.- tılâ I/38/16
2. Yük indirmek. -11-
y. I/68/53
y.- alîâ II/23/58

y.- allâr I/52/85
y.- ardık I/74/61
y.- arlardı I/08/18
y.- ılıyörü I/58/22
y.- ıvırıyın I/115/35
y.- ıyola I/150/12
y.- ılırımış I/52/85
3. Yıkımına yol açmak, mahvına
sebeb olmak. -13-
y.- ılır I/133/13
ğalbini y.- madım I/144/68
hatırını y.- madım I/134/43
yık - : bk. yıka- -1-
y.- ödu I/94/17
yık - : bk. yıka¹ -1-
y.- dım II/28/34
yıka - : (Bir şeyi) Su veya başka bir sıvı
ile temizlemek. -71-
y. I/01/100, I/97/10
y.- dık I/87/121
y.- dım I/33/88
y.- dın I/145/37
y.- dımızı I/129/10
y.- llardı I/115/54, I/68/39
y.- llarmış I/14/52
y.- mazlâ I/153/80
y.- n I/126/52
y.- ndı I/122/49, I/94/49
y.- ndı I/94/50
y.- nıcák I/07/92
y.- nırdı I/74/81, II/35/112
y.- nıyo I/96/40
y.- nıyodu I/141/17
y.- nıyödu I/104/29
y.- nmış I/77/73
y.- nmışkana I/94/50
y.- ñ I/08/70
y.- r I/07/92, I/123/35, I/41/72
y.- rkan I/97/09
y.- rdı I/133/65
y.- rdık I/126/48, I/126/51,
I/126/54, I/129/22, I/14/49, I/152/64,
I/153/25, I/153/26, I/20/60, I/74/76,
I/87/31
y.- rdık I/126/53, I/129/22
y.- rdıK I/126/64, I/73/23
y.- rdım I/94/10
y.- rım I/108/16
y.- rın I/126/52
y.- rıs II/08/89
y.- rız I/121/73, I/60/48, I/77/71,

II/20/02
 y.- rlâdı I/153/78
 y.- rlârdı I/68/41
 y.- rsın I/121/64, I/87/120,
 I/87/121
 y.- saķ I/152/54
 y.- saņ I/96/39
 y.- sın I/139/29
 y.- yamazlâdın I/126/41
 y.- yan I/96/37
 y.- yıp I/96/27
 y.- yıP I/45/04
 y.- yıvrır I/119/21
 y.- yoz I/100/14
yıķa - : bk. yıķa- -2-
 y.- yō II/19/99
 y.- yodu I/38/10
yıķā - : bk. yıķa- -1-
 y.- yon I/32/46
yıķā - : bk. yıķa- -18-
 y. I/35/06, II/08/50, II/37/49
 y.- ķan I/97/11
 y.- dı II/35/111
 y.- dıķ I/107/45, I/41/73, I/60/52,
 II/27/22
 ğınayı y.- dıķ I/145/83
 y.- dıķ I/152/65
 y.- dım I/152/63, I/41/77
 y.- şdı II/35/112
 y.- rdıķ I/115/55, I/77/75
 y.- rdıĝ I/07/93
 y.- rdıķ I/44/30
yıķa - : bk. yıķa- -16-
 y. I/60/12
 y.- dıķ II/24/38
 y.- dıķtan I/44/77
 y.- dım I/54/47
 y.- mışın II/22/25
 y.- n I/49/74
 y.- nır I/12/01
 y.- r I/124/15, I/54/49
 y.- rdıķ I/39/78, I/60/48
 y.- rın I/54/51
 y.- rız I/49/06
 y.- rsın I/98/65
yıķā - : bk. yıķa- -1-
 y.- yoņ I/12/21
yıķad - : Yıkamak, yıkamak işini
 yaptırmak. -1-
 y.- ırdıķ I/126/47
yıķama : Yıkamak işi. -4-

y.+ ıa I/38/20
 y.+ sı I/74/76
 y.+ yı I/22/36
yıķama yeri : Bir şeyin yıkanması
 için ayrılmış alan.
 y. yerinde I/155/25
yıķamā : bk. yıķama -2-
 y. I/145/36, I/145/82
yıķama : bk. yıķama -2-
 y.+ sı I/60/11
 y.+ ya I/49/75
yıķame : bk. yıķama -1-
 y.+ ye I/74/82
yıķamı : bk. yıķama -1-
 y.+ ya I/01/85
yıķan - : Kendi kendini yıkamak, banyo
 yapmak. -5-
 y.- ırdı I/73/74
 y.- ırdıķ I/107/46, I/135/50
 y.- ıdı II/35/110
 y.- mışlar I/136/35
yıķān - : bk. yıķan- -1-
 y.- ır I/152/63
yıķan - : bk. yıķan- -1-
 y.- dıņ I/69/48
yıķanme : Yıkanma, yıkanmak işi. -
 2-
 y.+ ye I/01/94, I/01/96
yıķatdır - : bk. yıķatTır- -1-
 y.- ıyō I/01/89
yıķatTır - : Yıkamak. -1-
 y.- dım I/21/09
yıķe - : bk. yıķa- -3-
 y.- yyōduķ II/21/62
 y.- yollā I/152/65
 y.- yyon I/148/49
yıķē - : bk. yıķa- -3-
 y.- cen I/72/13
 y.- yoduķ II/21/74
 y.- yolāmış I/153/80
yıķe - : bk. yıķa- -4-
 y.- yyoduķ II/21/71
 y.- yyōduķ II/21/59, II/21/62
yıķı - : bk. yıķa--19-
 y.- yamazsın I/96/38
 y.- yannarımız I/104/32
 y.- yıp II/08/49
 y.- yo I/01/89
 y.- yō I/104/33
 y.- yoduķ II/21/36
 y.- yolar I/104/33

y.- yollar I/104/30, I/104/31,
I/104/33
y.- yollardı I/104/31
y.- yon I/97/16
y.- yōS II/24/13
y.- yoz I/93/62, I/97/15, II/24/38
yıkı - : bk. yıka- -4-
y.- yamadın I/58/32
y.- yan I/45/70
y.- yıversen I/49/23
y.- yoñ I/79/91
yıkı - : bk. yıka- -2-
y.- yōduñ II/08/49, II/08/50
yıkı - : bk. yıka--2-
y.- yon I/152/94
y.- yoz I/87/117
yıkık : Yıkılmış, harap. -3-
y. I/46/108, I/99/25
y.+ la I/99/28
yıkılmı : Yıkılma, (kurulu bir şey)
parçalanıp dağılmak, yıkılmak işi. -
1-
y.+ yá I/02/70
yıkın - : bk. yıkan- -1-
y.- ırdım I/152/63
yıkıntı : Yıkılan bir şeyden artakalanlar,
enkaz. -1-
y.+ lı II/03/65
yıkıntılıK : Yıkıntı. -1-
y. II/03/67
yıki - : bk. yıka--1-
y.- yyom II/12/57
yıl : Dünyânın güneş çevresinde tam bir
devir yapması için geçen zaman ve bu
zaman kadar olan, sene.-52-
y. I/10/88, I/102/65, I/108/06,
I/144/14, I/146/79, I/15/19, I/15/20,
I/39/91, I/42/30, I/45/63, I/45/65, I/55/33,
I/67/44, I/83/21, I/83/58, I/83/60, I/83/63,
I/84/22, I/91/37, I/96/91, I/99/49, II/04/05,
II/19/23, II/29/104, II/29/93, II/32/41,
II/32/42, II/32/47, II/38/115
y.+ da I/66/28, I/92/50
ğırk y.+ da bi I/125/74
y.+ ıdı I/149/12
y.+ ında I/68/50
y.+ ından II/04/55
y.+ ındı II/31/02
y.+ la I/79/22
y.+ lā I/79/21
y.+ lāda II/09/15, II/09/17,

II/09/33, II/09/35, II/09/71
y.+ lādı II/09/25, II/21/55
y.+ lāmıS I/79/24
y.+ lāmız I/79/19
y.+ lāmızda I/79/01
y.+ lar II/31/05
yıl - : (Gördüğü şeyler ve başına gelenler
karşısında) Gözü korkmak, eski cesâreti
kalmamak, ürkeklik gelmek. -2-
y.- dım II/39/134
y.- mış I/35/32
yılan : Omurgalı hayvanlardan, bacakları
olmayan, üzeri pullarla kaplı, çatal dilli,
büyük bir kısmı zehirli olan, uzun
sürüngen hayvan. -1-
y. II/14/25
yılân : bk. yılan -1-
y. I/18/60
yılbaşı : Ocak ayının birinci günü, yılın ilk
günü. -1-
y.+ ndan I/21/15
yıldız : Bir nokta etrâfında tabanları bitişik
olarak sıralanmış üçgenlerden ibâret şekil.
-1-
y. II/05/13
yıllıg : bk. yıllık -1-
aylıg y. I/39/34
yıllık : Belli bir yıl kadar olan, üzerinden
belli bir yıl geçmiş olan. -1-
otuz y. I/92/29
yımurta : bk. yumurta -19-
y. I/09/35, I/102/55, I/106/43,
I/148/59, I/15/41, I/152/85, I/28/18,
I/29/09, I/29/10, I/70/43, I/76/32, II/22/76
y.+ lı II/22/75
y.+ mızı II/21/22
y.+ nın I/148/59
y.+ nıñ I/60/67
y.+ sı I/41/90
y.+ sını I/70/51
yımurta : bk. yumurta -1-
y.+ sı I/01/28
yımurtalık : Yumurtalık, canlılarda dişî
üreme hücrelerinin içinde bulunduğu
organ. -1-
y.+ lar I/54/07
yımurta : bk. yumurta -2-
y. I/39/89
y.+ yı II/22/75
yımışa - : bk. yımışā- -1-
y.- dı I/33/47

- yımışağ** : bk. yumuşak -1-
y. I/60/109
- yımışak** : bk. yumuşak -1-
y. II/21/65
- yımışaK** : bk. yumuşak -1-
y. II/26/45
- yımtı** : bk. yumurta -1-
y.+ yı II/22/77
- yımıřā** - : Yumuşamak, yumuşak duruma gelmek.-2-
y. II/18/02
- yımıřā** : <yumuşaklık+ı -1-
y.+ ndı II/39/29
- yımışaklı** : <yumuşaklık+ı: Yumuşak olma durumu, yumuşaklık derecesi. -1-
y.+ ndı II/39/40
- yımışacıK** : bk. yumuşacıK -1-
y. II/39/29
- yırı** : (?) -1-
y. I/54/32
- yırt** - : 1. (Kâğıt, kumaş vb.ni) Elle iki tarafından tutarak parçalara ayırmak. -3-
y.- ağ I/88/58
2. Zor bir durumdan veya tehlikeden kurtulmak -2-
paçayı y.- tı II/20/37, II/20/38
- yırtıK** : Utanması olmayan, utanmaz. -1-
yüzü y. I/76/53
- yırtıK** : bk. yırtıK -1-
gelinnēđ yüzü y. olur I/76/52
- yırtıl** - : (Kâğıt, kumaş, kese vb. şeyler) İki veya daha fazla parçaya ayrılmak. -1-
y.- ıvırdı I/144/43
- yi** - : bk. ye¹ -320-
y. I/04/54, I/04/55, I/111/90, I/116/29, I/131/49, I/139/28, I/139/41, I/27/78, I/28/50, I/28/51, I/28/59, I/35/23, I/44/09, I/44/46, I/49/78, I/71/58, I/87/38, II/08/120, II/19/167, II/22/53, II/29/32
y.- cē I/50/63
y.- ceg I/05/48
y.- cem I/15/41
y.- cēmiz I/132/37
y.- cen II/39/99
y.- cēni II/24/30
y.- ceğ I/152/100, II/39/100
y.- cēđ I/79/44
- y.- cēđ I/152/50
y.- ceS I/154/19
y.- cez I/154/18, I/154/19
y.- cēz I/154/17
y.- dī I/105/64
y.- dīm II/19/74
y.- dīmiz I/121/66, I/18/73, I/55/29
y.- dīmizi iřdīmizi I/52/11
y.- dīđ I/19/04
y.- dīđi I/67/59
y.- dīđiSle I/26/64
y.- di I/69/26
tarlıya ek1dim suvan bitirdi y.- di suvan I/144/75
y.- di_đ I/10/53, I/36/69
y.- dig II/01/20
y.- diğiğ I/62/27
y.- dik I/54/22, II/01/20, II/19/69
y.- diK I/122/76
y.- diklēm I/28/52
y.- dikten I/121/90
y.- diler I/35/41, I/35/44
y.- dim I/95/07, II/19/75, II/19/76
y.- diğ I/08/102
y.- diğiz II/08/71
y.- lle I/120/47
y.- llē iç1ellē II/34/85, II/34/86
y.- llēdi II/08/81, II/08/82, II/08/83, II/11/03
y.- llēdi iç1elle I/145/61
y.- ller I/114/03, I/120/27, I/132/20
y.- llēr I/109/36
y.- ller iç1ellerdi I/128/29
y.- llerdi I/128/13, I/128/14, I/128/15, I/128/41, I/91/34
y.- llērdi II/16/91
y.- llermişdi I/18/74, I/18/75
y.- me de yanında yat2 I/152/98
y.- medī I/111/49
y.- mediler I/87/55
y.- mediniz I/86/77
y.- mēdiniz I/87/39
y.- men I/54/41
y.- meS I/87/40
y.- meyēdi I/08/101, I/08/105
y.- mēyorun I/43/11
y.- mez I/111/49, I/28/57
y.- mēz I/16/08
y.- mēzdi I/28/57

y.- mezdik I/115/56
 y.- mezdik I/07/92
 y.- mezdik I/111/91
 y.- mezle I/109/36
 y.- mezle I/28/60
 y.- mezler I/105/59, I/109/27,
 I/109/35, I/109/37, I/111/24
 y.- miş I/08/97, I/122/75,
 I/33/144, I/33/70, I/44/75
 y.- miş işmiş I/11/87
 y.- mişle I/88/70
 y.- mişle I/33/79
 y.- miyen I/111/26
 y.- miyiz I/54/31
 y.- miyolar I/96/82
 y.- miyoz I/103/45
 yayan da yürümüyöz yavan da y.-
 miyoz I/87/66
 yayan da yürümüyöz yavan da y.-
 miyöz I/87/67
 y.- mōğuz I/87/39
 y.- n I/45/71, I/87/37
 y.- ni II/32/04
 y.- n̄ir yapı I/29/42
 y.- ndi I/36/77, I/36/78, I/36/81
 y.- neyörü II/32/75
 y.- ni II/32/24, II/32/59, II/32/60
 y.- nidi II/12/32
 y.- nir I/132/18, I/15/40, I/15/41,
 I/49/78, II/24/86
 y.- niğ I/04/54
 y.- nirdi I/131/47, I/41/88,
 I/71/48, II/16/62
 y.- niyo II/25/60
 y.- niyō I/10/14, I/76/35
 y.- niyo içliyo II/25/61
 y.- niyodu I/98/63
 y.- niyōdu I/131/50
 y.- niyor I/121/74
 y.- niyosa II/39/100
 dövülmedig göcenig aşu y.- nmeS
 I/47/55
 y.- nmesi I/71/37
 y.- nmeyeni I/79/94
 y.- nmiyō yapmıyöz I/103/45
 y.- ŋ I/04/74, I/111/42, I/28/50,
 I/33/58, I/67/16, I/67/73, I/79/15, I/87/39
 y.- r I/148/24, I/152/50, I/17/65,
 I/35/36, I/40/81, II/08/116, II/27/09,
 II/27/10
 y.- riçler I/136/26, II/16/108

y.- riçlerler I/90/27
 y.- rdi I/123/54
 y.- rdi I/128/37, I/134/64,
 I/152/101
 y.- rdig I/126/55, I/68/45,
 II/11/06, II/11/56, II/11/61, II/16/68,
 II/37/112
 y.- rdik I/08/44, I/115/56,
 I/145/61, I/146/49, I/153/22, I/153/23,
 I/154/18, I/155/37, I/33/43, I/33/50,
 I/59/57, II/11/57, II/11/60, II/20/13
 y.- rdiK I/146/49, I/21/89,
 II/07/86
 y.- rdik içlerdik I/134/28
 y.- rdim I/152/48, I/154/60
 y.- rdim I/152/48
 y.- rdiğiz I/33/141
 y.- rim I/132/49
 y.- rin I/133/02, I/45/72,
 II/08/105, II/16/09
 y.- ris II/08/89
 y.- riS I/132/28, II/28/48
 y.- riz I/148/61, I/19/05, I/31/25,
 II/27/09, II/33/62
 y.- riz içleriz I/150/28, II/39/150
 y.- rken I/33/70
 y.- rle I/03/106, I/75/26
 y.- rler I/28/58
 y.- rlerdi II/14/34
 y.- rsen I/111/41
 y.- rsin I/121/76, I/121/91
 y.- rsiğ I/95/06
 y.- rsiğiS I/17/71
 y.- rsiğiz II/29/07
 y.- sek I/96/82
 y.- seğ I/36/61, I/44/72
 y.- seğiz I/116/11
 y.- sin I/139/29, I/22/44
 y.- siğ I/28/50, I/44/10, I/44/24,
 II/19/166
 y.- siğner I/144/30
 y.- yceksin I/111/90
 y.- ycēğ I/41/91
 y.- ye I/67/71
 y.- yebilirseğ I/152/100
 y.- yecēm I/08/105
 y.- yelim I/05/57
 y.- yem I/128/65
 y.- yemiyoS I/49/37
 y.- yemedik I/105/60
 dadından y.- yemeğ I/49/76

y.- yemeyon I/143/55
 y.- yemeyōn II/19/76
 y.- yemiyiz I/103/11
 y.- yemiyom II/19/74
 y.- yemīyoŋ I/87/51
 y.- yemiyoruz I/109/04
 y.- yemiyoz I/143/56
 y.- yen I/111/25, I/98/62, II/18/28
 y.- yene içlene bol I/67/48
 y.- yenim I/65/19
 y.- yennē II/06/19, II/16/92
 y.- yēydiŋ I/148/62
 y.- yiciK I/102/65
 y.- yiciŋ I/15/42
 y.- yiler I/109/28
 y.- yimedim II/33/59
 y.- yiŋ I/04/53, I/04/61
 y.- yivereydiŋiz I/86/78
 y.- yiverisiŋiz I/28/59
 y.- yiydiŋ I/91/19
 y.- yo I/105/65, I/133/01
 y.- yoduŋ I/106/15, I/33/96,
 I/85/26, I/85/27
 y.- yolar I/13/09
 y.- yolardı II/14/30
 y.- yollar I/109/38
 y.- yon I/45/62
 y.- yoŋ I/63/37
 y.- yoruz I/54/31
 y.- yoS I/79/96
 hazır y.- yoS I/26/70
 y.- yoz I/105/62, I/120/27
 hazır y.- yoz I/30/18
 y.- yöz I/40/16
 bk. ye⁻² -134-
 y. I/07/56, I/137/30
 y.- cēŋ II/16/99
 y.- ceK I/145/33, I/149/29,
 I/149/30
 y.- dī I/126/82
 y.- dī_ iŋ I/01/44
 y.- dīŋ öŋünde yimedīŋ arkaŋda
 I/131/32
 y.- dīŋiz I/108/20
 y.- di I/78/33
 y.- dik I/01/66, I/10/26, I/131/36,
 I/28/44
 y.- diK I/152/126
 y.- dikden I/106/60
 y.- dilē II/35/95
 y.- dim II/16/16

y.- dimi I/83/46
 y.- diŋ I/138/70, I/43/06, I/52/54
 y.- diŋiS I/121/119
 y.- diŋiz I/114/36, I/121/118
 y.- dīriŋ içliriŋ I/06/50
 y.- diydiK I/49/28
 y.- llēdi I/60/42
 y.- ller I/114/17, I/114/57,
 I/131/12, II/25/74
 y.- ller I/33/147
 yidiŋ öŋünde y.- medīŋ arkaŋda
 I/131/32
 y.- medig I/125/17
 y.- meycēn I/112/25
 y.- meyiveriyos II/38/17
 y.- mezdik I/115/53
 y.- miyenden II/39/182
 y.- nir I/131/13, I/131/14, I/57/23
 y.- nirdi I/34/19, I/57/24, II/16/25,
 II/23/120
 y.- niyodu II/23/119
 y.- niyudu II/25/57
 y.- ŋ I/28/20, I/36/85
 y.- r I/114/50, I/87/65, II/21/08,
 II/35/87
 y.- rdī I/01/37
 y.- rdīk I/147/42
 y.- rdi I/125/66, I/145/79,
 I/154/22, I/155/83, I/73/22, I/96/59
 y.- rdig I/07/31, I/29/11
 y.- rdik I/96/58, II/24/94
 y.- rdiK I/64/81, II/39/107
 y.- rdik I/147/44
 y.- rdiniz I/33/139
 y.- rdiŋ II/23/119
 y.- rin I/08/59, I/43/06, I/90/20
 y.- ris I/52/53
 y.- riS I/157/78
 y.- riz I/129/35, I/15/96, I/157/79,
 I/59/87, I/59/88
 y.- rlē II/35/86
 y.- rlēdi I/04/29, I/29/20
 y.- rler I/138/84
 y.- rsiŋ I/69/106
 y.- siŋnē I/28/19
 y.- ycē I/120/59
 y.- yebiliyor I/105/32
 y.- yecēmiz I/64/82
 y.- yem I/124/47
 y.- yēmiŋ I/128/22
 y.- yen I/96/61

y.- yenden I/153/63, II/39/183
 y.- yicik I/87/124
 y.- yiņ I/23/29
 y.- yip I/120/62, I/140/11,
 I/155/84, II/33/57, II/39/107
 y.- yiP I/08/58, II/39/107
 y.- yiverem I/28/43
 y.- yo I/105/25, I/105/26
 y.- yodu I/120/61
 y.- yola I/105/27
 y.- yollar I/14/60
 y.- yom I/90/18
 y.- yoņ I/161/24
 y.- yör I/129/28
 y.- yoS II/38/44
 y.- yoz I/50/12, II/38/43
 bk. ye⁻⁴ -3-
 y.- dīne I/135/52
 y.- rdiK I/18/42
 y.- riz I/130/95
 bk. ye⁻⁵ -14-
 y.- di I/140/51
 y.- yor I/20/43
 bk. ye⁻³ -10-
 y.- dik I/61/25
 y.- dim I/112/21
 sopa y.- dim I/61/49
 zopa y.- dim I/47/51, I/75/73
 şamarını y.- medim II/12/09
 toqadı y.- medim I/138/101
 y.- yip I/117/42
 bk. ye⁻⁶ -2-
 y.- dik I/63/65
 y.- yip I/96/78
 bk. ye⁻⁷ -3-
 boğunı y.- ceņ II/39/127
 y.- mez I/120/42
 nāneyi y.- r I/120/42
 bk. ye⁻⁸ -2-
 haqKını y.- di I/132/05
 y.- yosuņuz II/39/176
yī - : bk. ye⁻¹ -61-
 y.- ceg I/144/63, I/51/13
 y.- cek I/146/16, I/43/36, I/56/50,
 II/23/208
 y.- ceK I/56/50, I/60/36
 y.- cēmiz I/126/53
 y.- cen I/49/80
 y.- ceņ I/19/04, I/49/81, I/79/49
 y.- cez I/56/46
 y.- cēz I/143/16

y.- ŋ I/04/53
 y.- r I/07/36
 y.- r içlēdik I/152/20
 y.- r içler I/10/84
 y.- rdi I/51/37
 y.- rdik I/51/35
 y.- seņ II/29/36
 y.- yceK I/60/54
 y.- yōdu II/08/85
 y.- yoduņ I/111/90, I/49/49,
 I/74/16
 y.- yon I/152/51
 y.- yoņ I/138/68
 y.- yorum I/42/41
 y.- yoruz II/33/74
 hazır3 y.- yoruz I/06/33
 y.- yosuņ II/08/66
 y.- yoz I/143/17, I/153/23,
 I/69/30, I/79/93
 y.- yoz içliyoruz I/61/63
 y.- yō I/40/15
 y.- yöz I/01/28
 bk. ye⁻² -20-
 y.- ceg I/51/12
 y.- cek II/20/43, II/31/34
 y.- ceK II/32/96
 y.- cemiz II/27/02
 y.- ceņ II/27/10
 y.- ceS II/05/45
 y.- ciz I/87/21
 y.- ÇiS II/05/45
 y.- dilē II/35/95
 y.- yo I/120/56
 y.- yoduK II/07/51, II/07/54
 y.- yoS II/11/30
 y.- yoz II/38/17
 y.- yō I/40/80
 bk. ye⁻⁴ -21-
 y.- yoS I/44/08
 bk. ye⁻⁵ -4-
 y.- yor I/20/43
 y.- yoņ I/20/44
 bk. ye⁻⁶ -2-
 y.- yon I/43/22
 y.- yoz I/01/14
yī - : bk. ye⁻¹ -1-
 y.- rdig II/11/56
yi_en : bk. yiyen¹ -3-
 y.+ im I/156/18, II/14/70
 bk. yiyen²
 y.+ nē I/150/32

- yī_cen** : bk. yiye² -3-
y.+ imiñ I/46/70
y.+ iñ I/46/131
y.+ nē I/46/71
- yī_çit** : Yiğit, delikanlı, genç adam. -
1-
y.+ ler I/01/46
- yice** : bk. yiyeceK -1-
y.+ çin I/41/86
- yicē** : <yiyeceK+i -4-
y.+ miz I/135/33, II/33/35
y.+ ni I/68/35, I/73/68
- yīcē** : <yiyeceK+i -2-
y.+ miz I/115/25
y.+ ni I/11/64
- yīcek** : bk. yiyeceK -3-
y. I/71/55, I/76/22, II/32/133
- yiceK** : bk. yiyeceK -2-
y. I/155/47, I/71/49
- yid -** : bk. yit- -1-
y.- iP Kidiyo I/98/67
- yid** : bk. yedi¹ -1-
y. öldü II/24/88
- yide** : bk. yidek -1-
y.+ yne II/21/72
- yidē** : <yidek+i -2-
y.+ miz II/21/70, II/21/71
- yidek** : Küçük kazan. -4-
y. II/21/69, II/21/70
y.+ lē II/21/71
- yidi** : bk. yedi¹ -2-
y. II/02/28, II/06/53
- yidir -** : bk. yedir- -21-
y. II/07/50
y.- dim I/60/97
y.- icēdik II/24/74
y.- idī I/115/43
y.- idi II/16/23
y.- idig I/22/25
y.- ilē II/16/24, II/16/25, II/39/183
y.- iler I/138/68
y.- illerdi I/123/25
y.- irim II/33/83
y.- işim II/33/83
y.- isin I/79/57
y.- iyola I/79/56
y.- iyoruz I/106/59
y.- iyurlā II/02/63
y.- iz II/33/64
y.- medik I/16/46
y.- mişin I/80/53
- yigiliK** : Yekincilik, ıkmama, bir şeyi güç
harcıyarak, zorlayarak yapma. (?) -
1-
y. I/87/31
- yigilik** : bk. yigiliK -1-
y. I/87/31
- yīka -** : bk. yıka- -4-
y.- dıkdan I/70/31
y.- rdıq I/70/25, I/70/31
y.- rdıK I/70/11
- yikē -** : bk. yıka- -1-
y.- cen I/70/68
- yīke -** : bk. yıka- -1-
y.- çcen I/70/67
- yīki -** : bk. yıka--2-
y.- yo I/70/22
y.- yoduk I/70/21
- yil** : bk. yer -8-
y.+ lēn II/27/26
y.+ lēne I/48/20
y.+ lērde I/01/23
y.+ lere I/46/106, I/48/65
y.+ leri I/38/18
y.+ lerimiz II/33/25
- yil** : bk. yıl -1-
y. I/102/64
- yıl** : bk. yıl -1-
y.+ ēde I/64/04
- yıl** : bk. yıl -2-
y.+ lāda II/09/40, II/09/81
- yıldız** : bk. yıldız -1-
y.+ ı II/05/12
- yilīk** : bk. yelek -1-
y. I/03/61
- yim** : bk. yirmi -2-
y. I/42/71, II/01/50
- yim** : bk. yem -1-
y.+ ine II/32/101
- yīm** : bk. yirmi -1-
y. I/142/10
- yime** : bk. yemek -9-
y.+ çeni I/41/31
y.+ ç I/03/109
y.+ ç yapāşın II/32/66
y.+ çimizi II/27/44
y.+ ye I/100/25, I/32/64
y.+ yi I/152/82
y.+ yini yapardım I/73/15
- yime** : Yeme, yemek işi. -9-
y. I/90/46
y.+ mize I/106/11

y.+ si II/28/17
y.+ sini I/32/38, I/32/39, I/97/33
y.+ ye I/08/96, I/115/45
yime içme : Beslenme, gıdâ alma.
y. içme I/83/33
yimé : bk. yemek -1-
y.+ ye I/98/53
yimē : <yemek+i -40-
y. I/128/22, I/152/84, I/154/61,
I/37/25, I/74/34, I/98/51, II/03/20,
II/22/36, II/31/47, II/39/119, II/39/81
badılcan y. I/120/65
dü_ün y. II/39/118
mevlüt y. II/39/118
patatis y. I/120/65
y.+ mi I/37/20, II/33/53
y.+ miz I/119/62, I/148/52,
I/59/87, II/19/151, II/19/159, II/30/75
y.+ mizi II/39/107
y.+ mizi yaparız II/27/46
y.+ ne I/30/55, I/74/33
y.+ nen I/104/42
y.+ ni I/107/23, I/120/61,
I/152/91, I/155/84, II/20/81, II/39/79,
II/39/95
y.+ ni yapTı II/20/81
y.+ ŋ I/36/69
PaTedis y. yapardıċ I/08/41
yimē : <yeme+i -1-
y. I/133/01
yimē : bk. yemek -2-
y.+ _e II/14/32
y.+ _eŋ II/22/38
yimē : bk. yeme-1-
y.+ sini II/39/107
yimē_e : bk. yemek -1-
patış y. II/16/61
yimeg : bk. yemek -8-
y. I/06/43, I/120/63, I/32/69,
II/22/38, II/32/53, II/32/92, II/39/120
y. yapdım II/22/36
yimek : bk. yemek -124-
y. I/04/24, I/04/25, I/08/30,
I/104/40, I/104/42, I/107/33, I/113/98,
I/120/24, I/120/63, I/123/25, I/123/76,
I/126/39, I/136/25, I/137/30, I/147/10,
I/147/30, I/147/42, I/147/43, I/147/44,
I/148/26, I/148/47, I/155/76, I/155/77,
I/155/82, I/16/46, I/32/65, I/37/26,
I/41/10, I/41/31, I/57/23, I/59/88, I/64/79,
I/64/81, I/74/34, I/85/55, II/03/18,

II/05/45, II/19/51, II/19/54, II/19/61,
II/21/35, II/25/74, II/38/43, II/39/120,
II/39/185, II/39/45, II/39/59, II/39/80,
II/39/81
y. bol II/05/08
y.+ den I/100/25
y. dökeller I/114/16
y. döküvüdü I/104/57
y.+ lē I/148/51, I/57/24, II/19/54,
II/32/77
y.+ lēden II/39/59
y.+ lēmiz II/19/62
y.+ lēni I/152/91, I/152/99
y.+ lēŋ II/18/15
y.+ ler I/148/52, I/64/79, II/25/57
y.+ lerī II/39/27, II/39/47
y.+ leŋden II/39/27
y.+ lere I/119/51, I/130/85
y.+ leri I/03/106, I/128/33,
I/33/139, I/64/79, II/19/61, II/21/36,
II/32/67, II/32/76, II/39/46, II/39/47
y.+ leri yapdım II/03/09
y.+ lerimiz II/19/61, II/19/62
y.+ lerimizi II/39/94
y.+ lerin I/123/54
y.+ li I/159/17
y. mimek I/104/51
y.+ nen II/39/182
y. paydōsu II/39/105
y.+ Ten II/03/21
y. vērcin II/05/107
y. verilēdi II/34/34, II/39/111
y. veriler I/119/43
y. verilir I/32/70, I/32/74, I/32/85,
I/32/86, I/41/08
y. verilir di II/03/24
y. verillēdi II/03/20
y. verillērdi II/03/24
y. verir II/17/36
y. veriS I/148/27
y. verisiŋ I/32/63
y. veriz I/148/27, I/157/14
y. virilir II/03/21
y. virilirdi II/03/25
y. yapadı I/152/16
y. yapādıċ I/29/21
y. yapamīyon I/37/40
y. yaparlā II/19/64
y. yapdım I/152/89
y. yapıyoduċ II/39/123
y. yapıyoS II/15/106

y. yaptım II/19/50
yimekci : Yemekçi, toplu yemek yenen yerlerde yemek yapan kimse. -2-
y.+ miz II/17/29
y.+ si I/03/45
yimeni : bk. yemeni -1-
y.+ ylen I/98/119
yimi : bk. yime -6-
y. işmî yapallâ II/01/87
y.+ ye I/121/90, I/143/59, I/36/74, II/23/71
y.+ yi II/39/118
yimi : bk. yirmi -1-
y. II/01/51
yîmi : bk. yirmi -1-
y. II/02/85
yimiş : bk. yemiş -2-
y. I/54/22
y. virmez I/54/21
yine : Yeniden, bir daha, tekrar, gene. -27-
y. I/07/60, I/07/88, I/10/36, I/103/35, I/103/36, I/119/11, I/128/50, I/138/58, I/147/45, I/152/56, I/21/85, I/23/68, I/32/85, I/40/62, I/51/33, I/52/27, I/69/42, I/72/59, I/74/67, I/79/49, I/89/26, I/89/28, I/92/06, II/19/114, II/19/135, II/19/148, II/24/36
yinē : bk. yine -1-
y. I/72/74
yinē : bk. yine -1-
y. II/24/37
yinge : bk. yenge² -1-
y. I/59/37
yini : bk. yine -5-
y. II/02/77, II/07/128, II/07/133, II/07/143, II/27/08
yinji : bk. yeni¹ -1-
y. I/39/92
bk. yeni⁶ -1-
y. II/11/35
bk. yeni² -2-
y.+ sini II/33/09
y.+ sini yapam II/33/09
yinji : bk. yine -1-
y. II/25/58
yiniden : bk. yeniden -1-
y. I/79/95
yir : bk. yer -45-
y. I/60/47, II/10/22, II/27/26, II/27/47, II/30/56

y.+ î I/53/62
y.+ de I/145/78, II/26/48, II/32/39
y.+ dē I/50/65
y.+ den I/54/13, II/27/56
y.+ dēn II/27/56
y.+ e I/03/80, I/121/49, I/129/50, I/145/75, I/28/59, I/41/43, I/41/67, II/22/13
y.+ e virî I/60/95
y.+ i I/23/49, I/35/07, I/39/73, I/99/35
köy y.+ i II/21/100, II/27/02, II/39/34
hataş düştü_ü y.+ i yaçar I/03/38
y.+ imiz I/53/68
köy y.+ inde I/53/37, I/53/64, II/15/90, II/21/05
köy y.+ indē I/76/07
y.+ ine II/32/88
y.+ iñ I/45/07
y.+ lēneceK II/27/52
y.+ lerdeki I/62/16
y. sacı II/33/31
y. viriyöduğ II/21/35
y. yapallâ I/39/104
yir : bk. yer -1-
y.+ imde II/33/19
yirm : bk. yirmi -1-
y. II/07/96
yirmi : On dokuzdan sonra, yirmi birden önce gelen sayının adı. -157-
y. I/08/20, I/08/71, I/103/15, I/103/50, I/106/63, I/108/35, I/108/38, I/108/39, I/108/47, I/108/51, I/110/10, I/111/66, I/112/53, I/113/103, I/113/105, I/113/54, I/118/02, I/121/110, I/125/15, I/125/31, I/125/35, I/125/37, I/125/42, I/125/45, I/125/46, I/127/16, I/127/17, I/131/41, I/133/25, I/133/50, I/14/65, I/14/66, I/140/34, I/143/08, I/143/76, I/144/09, I/144/50, I/144/70, I/145/11, I/145/12, I/148/08, I/148/30, I/148/64, I/149/32, I/149/59, I/155/18, I/155/31, I/155/35, I/156/10, I/158/58, I/159/05, I/160/23, I/160/26, I/24/60, I/27/35, I/29/05, I/33/85, I/33/86, I/34/11, I/40/13, I/41/34, I/42/30, I/44/48, I/45/06, I/45/28, I/46/04, I/50/23, I/50/24, I/52/15, I/53/36, I/55/25, I/55/27, I/59/37, I/59/38, I/60/51, I/65/02, I/65/11, I/68/58, I/68/70, I/69/39, I/70/43, I/71/76, I/72/14, I/74/07, I/86/71,

I/87/123, I/87/71, I/88/49, I/88/62,
I/91/07, I/91/08, I/92/45, I/97/03, I/99/14,
I/99/36, I/99/67, II/01/26, II/01/45,
II/02/41, II/02/85, II/02/86, II/02/87,
II/02/88, II/02/89, II/03/12, II/06/16,
II/09/16, II/10/18, II/10/22, II/10/23,
II/15/100, II/16/45, II/16/49, II/19/111,
II/19/18, II/25/03, II/27/05, II/28/01,
II/28/08, II/28/15, II/28/51, II/28/70,
II/28/94, II/29/16, II/29/29, II/29/30,
II/30/80, II/33/44, II/35/20, II/37/50,
II/37/78, II/38/50

y.+ de I/53/42

y.+ dēn I/52/26

y.+ mde I/53/42

y.+ ye I/149/10, I/52/27, I/99/68,

II/14/06

y.+ yi I/35/24

yirmí : bk. yirmi -2-

y. II/02/87, II/10/11

yirmĩ : bk. yirmi -8-

y. I/142/07, I/156/11, II/08/90,

II/10/18, II/10/19, II/23/17, II/30/51,

II/35/20

yiḡmi : bk. yirmi -14-

y. I/113/54, I/113/57, I/113/62,

I/126/67, I/126/68, I/143/40, I/37/31,

I/56/72, I/57/33, I/59/38, I/63/03, I/69/53

yiḡmĩ : bk. yirmi -4-

y. I/107/22, I/108/42, I/50/23

yĩrmi : bk. yirmi -6-

y. I/27/24, I/49/40, I/53/36,

I/64/57, I/65/03

yiḡmĩ : bk. yirmi -3-

y. I/57/09, I/64/56, I/64/57

yirmişer : Yirmi sayısının her birine yirmi

veya her defasında yirmi tâne anlamına

gelen üleştirme şekli. -1-

y. II/10/16

yirmişer : bk. yirmişer -1-

y. I/148/12

yit - : bk. yet⁻¹ -12-

gücü y.- en II/27/22

y.- ennerimiz II/33/22

y.- er I/03/61

y.- erse I/48/05, II/17/42

y.- iyoru I/35/40

y.- medi I/45/47

gücün y.- mēyyo II/27/35

y.- mez I/60/37, I/62/21

y.- mezse I/48/05

yit - : bk. yet⁻² -1-

y.- er II/32/20

yit - : Kaybolmak, zâyi olmak. -4-

y.- medim I/75/62

y.- mez II/33/56

y.- Tĩ I/145/57

y.- Ti I/48/74

yiter : bk. yeter¹ -1-

y. I/03/61

yiteḡ : bk. yeter¹ -1-

y. II/32/20

yitir - : bk. yetir- -1-

y.- emedimiz II/21/87

yitir - : (Bâzı niteliklerini) Kaybetmek, bu

niteliklerin yok olması durumu ile

karşılaşmak. -1-

y.- miş I/92/16

yitiş - : bk. yetiş⁻⁴ -4-

y.- emediñiz II/25/112

bk. yetiş⁻⁸

y.- emeyollā I/39/37

bk. yetiş⁻²

y.- ir II/32/45

bk. yetiş⁻³

y.- Ti I/54/37

yitmiş : bk. yetmiş -1-

y. II/09/36

yiyce : <yiyceK+i -2-

y.+ nden I/130/20

y.+ η II/32/138

yiyē : <yiyceK+i -1-

y.+ miz I/106/03

yiyceK : Yenecek şey, azık. -1-

y. I/07/90

yiyen : 1. Halk arasında genç erkekler için

kullanılan bir seslenme sözü. -4-

y. I/99/45, I/99/67, I/99/74

2. Bir kimsenin kardeşinin çocuğu.

y. I/04/67

yiyen : bk. yiyen¹ -1-

y.+ im I/129/44

yiyen : bk. yiyen² -1-

y.+ neri II/27/14

yiygi : Genellikle kış için hazırlanan,

biriktirilen yiyecek ve hayvan yemi. -

2-

y.+ η I/96/36

y.+ sini I/96/35

yiygili : <yiygilik+i -1-

y.+ mizi I/70/20

yiygilik : Yiygi olarak hazırlanmış, kışlık

- yiyecek ve hayvan yemi. -1-
y.+ leri I/87/121
- yiyecek** : bk. yiyecek -1-
y. II/09/30
- yiyecekK** : bk. yiyecek -1-
y. II/32/132
- yiyciK** : bk. yiyecek -1-
y. I/96/32
- yiym** : Yeme işi, yemek, yiyecek. -
2-
y. I/115/27, I/135/38
- yiyminti** : Tarladan kaldırılan üründen genellikle kış için ayrılan, biriktirilen yiyecek ve hayvan yemi, yiygi. -5-
y.+ si I/74/83
y.+ sini I/11/43
y.+ sişi II/01/17
y. yapardık I/74/82
- yiyminti** : bk. yiyminti -1-
y.+ sini II/01/16
- yiymiti** : bk. yiyminti -1-
y.+ ni II/01/16
- yo** : Hayır. -91-
y. I/06/16, I/08/116, I/08/126, I/10/07, I/10/65, I/104/41, I/109/52, I/109/54, I/145/15, I/147/14, I/149/37, I/152/99, I/155/55, I/161/59, I/161/60, I/20/55, I/20/59, I/20/60, I/20/65, I/23/28, I/32/41, I/33/02, I/33/08, I/33/121, I/33/29, I/33/47, I/37/08, I/39/04, I/39/84, I/40/06, I/40/61, I/44/63, I/45/30, I/45/37, I/46/06, I/51/65, I/53/08, I/55/37, I/59/55, I/66/30, I/69/53, I/69/54, I/72/02, I/75/52, I/77/22, I/83/25, I/83/26, I/83/27, I/83/68, I/86/40, I/90/03, I/91/69, I/98/13, I/99/40, II/01/63, II/01/67, II/02/70, II/07/10, II/07/126, II/07/27, II/07/77, II/08/06, II/08/36, II/08/38, II/08/54, II/08/67, II/11/47, II/13/12, II/14/74, II/14/80, II/14/84, II/14/90, II/16/24, II/16/78, II/21/87, II/24/69, II/24/70, II/27/51, II/29/35, II/32/04, II/39/143, II/39/97
- yo** : bk. yok -88-
y.+ kuğan I/75/66
y.+ udu I/104/16, I/108/11, I/112/11, I/112/36, I/113/46, I/113/66, I/113/67, I/124/28, I/125/42, I/125/61, I/39/35, I/39/58, I/39/64, I/39/88, I/41/74, I/41/76, I/44/25, I/44/55, I/47/08, I/47/58, I/50/38, I/50/71, I/58/74, I/59/50, I/59/61, I/59/62, I/59/63, I/59/64, I/59/66, I/61/21, I/63/12, I/63/24, I/66/39, I/71/70, I/79/06, I/87/79, I/88/06, I/94/07, I/94/14, I/94/16, I/94/17, I/96/30, II/01/44, II/08/59, II/17/23
y.+ udu I/39/64, I/39/88, I/47/31, I/47/32, I/63/15, I/66/37
y.+ udum I/88/62, I/88/63
y.+ udun I/126/24, I/126/26, I/27/59, I/61/21
y.+ umuş I/56/56
var y.+ un I/122/70
y.+ du I/109/10, I/75/55, I/91/05
- yö** : bk. yo -2-
y. I/156/66, I/26/30
- yö** : bk. yok -1-
y.+ udun II/21/25
- yö** : bk. yo -164-
y. I/01/24, I/02/16, I/04/75, I/06/111, I/06/41, I/08/09, I/08/116, I/101/15, I/109/52, I/109/54, I/111/89, I/125/59, I/125/98, I/138/16, I/145/28, I/149/37, I/149/40, I/149/44, I/152/131, I/152/88, I/152/99, I/153/116, I/155/08, I/159/49, I/161/59, I/161/60, I/18/22, I/18/73, I/20/41, I/20/55, I/24/24, I/31/35, I/31/40, I/33/02, I/33/14, I/33/24, I/33/29, I/33/47, I/33/92, I/39/23, I/39/30, I/39/31, I/39/84, I/40/46, I/43/29, I/45/03, I/45/72, I/46/83, I/47/04, I/47/56, I/49/15, I/51/65, I/52/35, I/53/16, I/55/14, I/55/59, I/57/02, I/57/07, I/57/41, I/59/55, I/60/106, I/60/107, I/60/36, I/60/83, I/62/29, I/66/02, I/66/30, I/67/27, I/67/34, I/69/32, I/69/46, I/70/24, I/71/32, I/71/66, I/72/01, I/72/02, I/72/33, I/74/48, I/75/03, I/77/22, I/79/93, I/81/53, I/83/09, I/84/15, I/88/44, I/91/85, I/99/39, I/99/40, I/99/41, II/01/35, II/01/67, II/02/35, II/02/70, II/05/67, II/05/91, II/06/11, II/06/72, II/07/130, II/07/41, II/07/78, II/08/03, II/08/54, II/08/63, II/10/03, II/10/32, II/10/91, II/14/74, II/14/80, II/14/90, II/16/10, II/16/78, II/16/80, II/19/152, II/20/03, II/21/41, II/21/81, II/22/60, II/22/87, II/25/84, II/27/60, II/27/61, II/29/35, II/32/66, II/37/36, II/37/38, II/37/69
- yö** : bk. yok -132-
y.+ kan I/47/82, I/50/74
y.+ kuğan II/10/87
y.+ udu I/30/06, I/88/06
y.+ udu I/71/49

y.+  udun I/66/34
y.+ du I/01/16, I/01/17, I/02/02,
I/02/21, I/02/58, I/02/60, I/03/49, I/08/26,
I/08/46, I/104/41, I/104/42, I/104/46,
I/106/13, I/106/25, I/107/11, I/11/42,
I/112/26, I/113/108, I/113/44, I/115/08,
I/115/09, I/119/23, I/121/37, I/125/44,
I/128/14, I/13/16, I/130/52, I/134/16,
I/134/28, I/134/29, I/134/36, I/134/41,
I/135/22, I/135/47, I/135/50, I/137/07,
I/138/13, I/138/44, I/138/87, I/138/91,
I/138/94, I/140/35, I/140/56, I/140/58,
I/143/42, I/143/48, I/15/05, I/15/35,
I/15/50, I/157/22, I/20/14, I/20/34,
I/20/35, I/20/50, I/24/39, I/25/56, I/25/62,
I/36/46, I/42/09, I/43/18, I/43/28, I/44/96,
I/45/49, I/47/30, I/48/10, I/49/68, I/50/71,
I/51/12, I/51/27, I/52/59, I/52/67, I/57/02,
I/57/16, I/60/31, I/60/40, I/66/34, I/66/35,
I/68/50, I/69/76, I/70/06, I/70/10, I/71/11,
I/71/55, I/87/105, I/87/79, I/91/04,
I/91/54, I/98/06, I/98/99, II/01/47,
II/01/55, II/01/57, II/07/12, II/07/17,
II/07/19, II/07/20, II/07/21, II/08/38,
II/08/64, II/08/87, II/16/106, II/16/18,
II/16/87, II/16/89, II/16/94, II/28/73
y.+ d  I/13/04, I/91/05
s s y du p s y.+ du I/159/27
süsümüz y du püsümüz y.+ du
I/159/28
s s y.+ du p s y du I/159/27
süsümüz y.+ du püsümüz y du
I/159/28
y.+ dun I/10/79, I/126/10,
I/126/39, I/43/18
y.+ ken I/143/70
y.+ muş I/01/88, I/112/60,
I/13/28, I/22/37
y.+ muşdu I/144/65
y.+ muşd  II/32/133
y.+ muşT  II/25/20
y.+ muşumuş I/130/29
y.+ sa I/59/88
yo' : bk. yo -2-
y. I/51/44, II/08/56
yo_ord : bk. yo_urt -2-
y.+ u I/05/47, I/05/48
yo_un : Yoğun, nitelikçe y kl ,  ok, sıkı,
ara vermeden. -2-
y. II/38/42
yo_un bakım : Ağır hastaların

tedavisi i in uygulanan  zel bakım.
y. bakımında I/144/52
yo_ur - : Yoğurmak, katı veya toz
durumundaki bir maddeyi herhangi bir
sıvı ile karıştırarak hamur durumuna
getirmek. -6-
y.- duğ II/32/56
y.- u II/33/78
y.- uduğ II/08/114
y.-  ll  II/08/115
y.- uğ I/04/38
y.- uz II/33/78
y _ur - : bk. yo_ur -1-
y.- uruz I/04/50
yo_urd : bk. yo_urt -39-
y. I/128/26, II/15/27, II/39/67
y.+ a I/157/63, I/91/59
y.+ u I/02/32, I/04/49, I/05/49,
I/102/53, I/102/55, I/132/48, I/152/85,
I/26/69, I/70/34, I/87/84, I/87/85, I/98/57,
I/98/59, I/98/77, II/17/39
y.+ umu I/08/105
y.+ umuz II/37/112
y.+ umuza II/21/23
y.+ umuzu I/70/38
y.+ un I/132/49
y.+ unan I/09/34, I/40/19, I/60/66
samsaklı y.+ unan II/32/75
y.+ unu I/109/28, I/35/09, I/87/82,
II/22/71, II/22/72
y.+ uğ I/47/40, I/91/14, I/98/77
y.+ uğa I/79/95
yo_urd : bk. yo_urt -2-
y.+ u I/70/35
y.+ umuS I/70/42
yo_urt : Yoğurt, maya katılarak
koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir s t
 r n . -80-
y. I/02/32, I/07/75, I/102/46,
I/103/54, I/103/58, I/105/12, I/111/51,
I/111/56, I/112/26, I/128/28, I/132/55,
I/143/43, I/143/46, I/148/55, I/148/65,
I/154/56, I/157/63, I/21/91, I/31/19,
I/39/89, I/47/40, I/71/26, I/71/42, I/73/60,
I/76/38, I/79/77, I/79/79, I/91/14, I/91/60,
I/98/61, II/09/78, II/15/24, II/22/71,
II/29/57, II/39/110, II/39/65
đatı y. I/79/77
hazır y. II/33/59
samsaklı y. II/39/36, II/39/44,
II/39/45

süzme y. I/103/07
süzme y.+ da II/17/38
süzme y.+ dan I/152/84
y.+ dur I/143/68
y.+ la II/37/120
y.+ lan I/103/58
y.+ lara I/102/45
y.+ larımızı I/102/43
y.+ lu I/132/49, I/132/50
y.+ lu hamır I/132/11
y.+ lusunu I/132/48
y.+ nan II/15/24
y.+ tan II/21/22
y.+ Tan I/132/12, I/31/19
y.+ Tan yaparsān I/109/35
y. yapādık I/51/37
y. yaparın I/100/08
y. yaparlādı I/157/70
y. yapıyo I/97/35
yo_urt çorbası : Yoğurt, nane,
pirinç ve yağ karışımıyla hazırlanan bir
çorba türü.
y. çobası I/152/85
y. çorbası yapādım I/152/83
y. çorbası yapar II/19/66
y. çorbası yaparıS II/19/63
y. çorbası yaparlarmış I/76/27
y. çorbası yaparsın I/97/46
y. çorbası yapıyolā II/17/37
y. çorbası I/30/56, I/30/57,
I/30/58, I/71/22, I/82/33, II/12/31,
II/17/37
y. çorbası I/29/21
yo_urt : bk. yo_urt -2-
y.+ larda I/109/28
y.+ lu çorbamız I/31/04
yo_urt : bk. yo_urt -1-
y.+ lan II/35/80
yo_ut : bk. yo_urt -1-
y. çorbası yaparlar I/09/33
yobuldağ : *yayağ yobuldağ* ikilemesinde
geçer. -1-
yayağ y. I/113/95
yoğ : -46-
y. I/02/17, I/04/68, I/06/43,
I/07/31, I/07/49, I/109/23, I/11/59,
I/126/25, I/127/34, I/130/56, I/134/25,
I/138/35, I/140/10, I/144/63, I/145/91,
I/147/05, I/156/43, I/159/23, I/39/35,
I/41/27, I/47/33, I/47/61, I/51/61, I/56/75,
I/57/47, II/08/32, II/08/62, II/08/91,

II/11/64, II/12/19, II/12/28, II/12/29,
II/14/22, II/15/43, II/16/71, II/17/46,
II/17/89, II/19/140, II/23/123, II/25/78
y.+ du I/07/25, II/14/87
y.+ um I/135/54
yoğ : bk. yok -25-
y.+ udu I/37/08, I/37/09, I/37/34,
I/46/37, I/55/35, I/55/54, I/55/63, I/60/45,
I/64/20, I/64/62, I/64/68, I/64/72, I/64/73,
II/21/57, II/24/99, II/27/18, II/27/19
y.+ udum I/48/15
y.+ udun II/27/18
y.+ üdun II/26/12
y.+ umuş II/03/81
yōğ : bk. yok -1-
y.+ üdu I/48/39
yoh : bk. yok -3-
y. II/26/18, II/27/43, II/32/104
yohurT : bk. yo_urt -1-
y. II/39/100
yoK : bk. yok -175-
y. I/02/17, I/04/63, I/05/54,
I/06/143, I/06/32, I/06/34, I/06/43,
I/07/101, I/07/73, I/08/113, I/08/43,
I/101/17, I/103/36, I/105/20, I/105/21,
I/110/03, I/111/108, I/113/26, I/113/77,
I/114/27, I/12/22, I/12/43, I/121/09,
I/124/21, I/124/22, I/126/21, I/126/30,
I/127/35, I/138/105, I/14/13, I/140/10,
I/142/45, I/143/63, I/146/71, I/147/30,
I/148/63, I/148/64, I/149/37, I/15/14,
I/150/52, I/150/53, I/152/124, I/152/38,
I/153/37, I/153/78, I/154/26, I/154/48,
I/154/50, I/155/47, I/155/48, I/157/35,
I/158/26, I/158/32, I/159/12, I/159/44,
I/159/46, I/161/29, I/17/69, I/17/79,
I/17/82, I/19/27, I/22/02, I/24/44, I/26/44,
I/30/36, I/34/62, I/36/16, I/46/33, I/47/08,
I/47/41, I/49/41, I/50/43, I/51/72, I/51/73,
I/52/48, I/55/63, I/56/24, I/56/45, I/57/07,
I/57/10, I/57/11, I/57/12, I/57/15, I/59/73,
I/60/23, I/61/65, I/63/13, I/64/14, I/64/17,
I/65/52, I/67/10, I/69/11, I/73/13, I/74/17,
I/74/29, I/80/24, I/81/42, I/86/28,
I/87/103, I/87/115, I/87/46, I/88/38,
I/90/03, I/91/03, I/93/22, I/93/31, II/01/13,
II/01/67, II/04/15, II/04/28, II/04/91,
II/05/34, II/05/96, II/07/105, II/07/128,
II/07/68, II/08/77, II/11/38, II/14/11,
II/14/22, II/15/44, II/23/123, II/23/78,
II/26/08, II/26/40, II/28/24, II/30/28,

II/32/67, II/33/01, II/33/12, II/33/30,
II/35/103, II/35/71, II/37/88, II/39/189
y. bir iki II/14/12
y.+ du I/13/20, I/131/33, I/145/96,
I/156/44, I/43/18, I/60/45, I/63/06
y.+ dū I/07/55
y.+ dū I/152/63, I/161/38, II/06/27
y.+ dur I/139/27
y.+ sa I/161/25
y.+ Sa I/156/60
y.+ Tu I/07/90, I/161/23, I/38/39
y.+ Tū I/07/14
yöK : bk. yoğ -1-
y. I/74/40
yök : bk. yoğ -3-
y. I/03/65, I/09/49, II/33/16
yōK : bk. yoğ -10-
y. I/106/11, I/152/61, I/63/09,
I/96/74, I/98/31, II/14/79, II/33/39
y.+ du II/08/49, II/12/83
y.+ Tu II/06/04
yoğ : Bulunmayan, mevcut olmayan şey,
nesne veya kimse. -1249-
y. I/01/101, I/01/70, I/01/74,
I/02/20, I/02/25, I/02/29, I/02/63, I/03/07,
I/03/09, I/03/23, I/03/28, I/03/29, I/03/59,
I/03/65, I/03/71, I/03/74, I/04/44, I/05/09,
I/06/04, I/06/08, I/06/132, I/06/134,
I/06/142, I/06/143, I/06/147, I/06/70,
I/07/105, I/07/106, I/07/24, I/07/28,
I/07/32, I/07/51, I/07/84, I/07/95, I/07/96,
I/08/109, I/08/123, I/08/57, I/09/41,
I/09/44, I/09/47, I/09/48, I/10/110,
I/10/111, I/10/24, I/10/26, I/10/49,
I/10/54, I/10/96, I/100/21, I/100/23,
I/101/18, I/101/19, I/102/04, I/102/12,
I/102/29, I/102/33, I/103/12, I/103/16,
I/103/24, I/103/25, I/103/26, I/103/41,
I/103/42, I/104/49, I/104/52, I/105/06,
I/105/13, I/105/15, I/105/31, I/106/04,
I/106/36, I/106/38, I/106/39, I/106/48,
I/106/56, I/108/25, I/108/28, I/108/36,
I/108/37, I/108/45, I/109/12, I/109/41,
I/109/50, I/109/55, I/11/22, I/11/23,
I/11/24, I/11/32, I/11/96, I/110/02,
I/110/05, I/110/43, I/110/70, I/111/03,
I/111/103, I/111/38, I/111/92, I/111/94,
I/112/05, I/112/06, I/112/31, I/112/46,
I/112/58, I/112/66, I/112/68, I/112/82,
I/113/45, I/113/64, I/113/96, I/115/20,
I/116/54, I/117/35, I/119/28, I/120/02,

I/120/03, I/120/30, I/120/51, I/120/52,
I/121/69, I/122/21, I/122/66, I/122/67,
I/122/73, I/123/21, I/123/22, I/123/26,
I/123/73, I/123/74, I/124/30, I/125/25,
I/125/60, I/126/20, I/126/29, I/126/30,
I/126/38, I/126/44, I/126/79, I/126/81,
I/13/39, I/130/104, I/130/39, I/130/40,
I/130/69, I/131/33, I/134/11, I/135/38,
I/135/56, I/135/60, I/136/18, I/136/21,
I/136/24, I/136/36, I/136/38, I/137/49,
I/138/05, I/138/133, I/138/15, I/138/49,
I/138/92, I/139/43, I/139/59, I/14/26,
I/14/35, I/14/46, I/14/49, I/140/25,
I/141/18, I/141/20, I/141/24, I/142/33,
I/142/45, I/142/47, I/142/48, I/142/49,
I/142/56, I/143/31, I/143/47, I/143/56,
I/143/75, I/143/76, I/144/15, I/144/53,
I/145/36, I/146/19, I/146/59, I/146/61,
I/146/62, I/146/72, I/146/80, I/147/09,
I/147/49, I/148/40, I/148/52, I/149/20,
I/149/30, I/149/37, I/149/39, I/149/44,
I/149/68, I/15/40, I/15/44, I/15/74,
I/150/11, I/151/07, I/152/04, I/152/112,
I/152/23, I/152/43, I/152/64, I/152/80,
I/153/113, I/153/114, I/153/115,
I/153/120, I/153/125, I/153/34, I/153/35,
I/153/36, I/153/37, I/153/39, I/153/68,
I/153/69, I/153/89, I/154/23, I/154/46,
I/154/49, I/155/59, I/155/61, I/155/71,
I/155/72, I/155/83, I/156/64, I/156/66,
I/157/35, I/157/53, I/158/05, I/158/07,
I/158/08, I/158/12, I/158/15, I/158/17,
I/158/27, I/158/46, I/158/50, I/158/51,
I/158/55, I/159/04, I/159/34, I/159/40,
I/159/41, I/159/44, I/160/12, I/160/24,
I/160/28, I/161/02, I/161/17, I/161/18,
I/161/27, I/161/28, I/161/37, I/161/47,
I/161/51, I/161/52, I/161/53, I/161/55,
I/17/06, I/17/30, I/17/34, I/17/37, I/17/61,
I/17/69, I/17/80, I/17/81, I/18/05, I/18/40,
I/18/43, I/18/67, I/18/75, I/18/77, I/19/13,
I/19/19, I/19/26, I/20/15, I/20/65, I/20/70,
I/20/81, I/21/32, I/21/34, I/21/39, I/21/57,
I/21/58, I/21/63, I/22/03, I/22/04, I/23/56,
I/24/21, I/25/59, I/26/65, I/27/26, I/27/28,
I/27/37, I/28/11, I/28/18, I/28/46, I/29/06,
I/32/02, I/32/03, I/32/04, I/32/15, I/32/23,
I/32/41, I/32/73, I/32/78, I/32/80, I/32/81,
I/32/82, I/32/95, I/32/98, I/33/03,
I/33/119, I/33/120, I/33/146, I/33/147,
I/33/38, I/33/62, I/33/67, I/33/76, I/33/79,

I/33/83, I/34/15, I/34/60, I/34/61, I/34/68,
I/35/05, I/35/06, I/35/58, I/35/63, I/35/65,
I/36/05, I/36/40, I/36/70, I/37/37, I/38/61,
I/39/09, I/39/10, I/39/51, I/39/60, I/39/93,
I/40/08, I/40/25, I/40/26, I/40/33, I/40/35,
I/41/20, I/41/25, I/41/30, I/41/50, I/41/51,
I/41/52, I/41/53, I/41/62, I/41/64, I/41/66,
I/41/80, I/42/18, I/43/20, I/43/31, I/43/32,
I/44/37, I/44/54, I/44/57, I/45/19, I/45/25,
I/45/38, I/45/61, I/45/66, I/46/121,
I/46/34, I/46/39, I/46/42, I/46/46, I/46/55,
I/46/68, I/46/81, I/46/82, I/46/83, I/46/85,
I/46/90, I/46/92, I/47/31, I/47/39, I/48/07,
I/48/47, I/48/50, I/48/56, I/48/70, I/48/71,
I/49/29, I/49/42, I/49/45, I/49/47, I/49/75,
I/50/02, I/50/14, I/50/17, I/50/63, I/51/10,
I/51/44, I/51/61, I/51/69, I/52/08, I/52/27,
I/52/74, I/52/75, I/52/82, I/53/17, I/53/19,
I/53/33, I/53/60, I/53/63, I/53/64, I/53/70,
I/53/73, I/54/54, I/55/03, I/55/19, I/55/37,
I/55/45, I/55/61, I/56/13, I/56/25, I/56/36,
I/56/39, I/56/40, I/56/45, I/56/51, I/56/53,
I/56/61, I/57/25, I/57/40, I/57/41, I/57/50,
I/59/65, I/59/76, I/59/81, I/59/86, I/59/87,
I/60/37, I/60/80, I/61/45, I/61/46, I/61/68,
I/62/28, I/63/19, I/63/20, I/63/39, I/63/62,
I/63/65, I/64/06, I/64/14, I/64/16, I/64/19,
I/64/26, I/64/65, I/64/71, I/64/77, I/64/78,
I/64/79, I/65/08, I/65/19, I/65/53, I/65/54,
I/66/01, I/66/33, I/67/14, I/67/47, I/68/28,
I/68/33, I/68/36, I/68/37, I/69/08, I/69/13,
I/69/14, I/69/21, I/69/24, I/69/25, I/69/27,
I/69/31, I/69/32, I/69/33, I/69/35, I/69/43,
I/69/54, I/69/56, I/69/63, I/69/88, I/69/97,
I/70/15, I/70/55, I/71/27, I/71/67, I/72/03,
I/72/32, I/72/52, I/72/54, I/73/38, I/73/39,
I/73/42, I/74/01, I/74/07, I/74/12, I/74/15,
I/74/18, I/74/19, I/74/29, I/74/34, I/74/42,
I/74/70, I/74/71, I/75/23, I/75/37, I/75/39,
I/75/54, I/75/56, I/75/69, I/76/17, I/76/22,
I/76/64, I/76/75, I/76/77, I/76/86, I/76/87,
I/76/89, I/77/13, I/77/15, I/77/59, I/77/68,
I/79/18, I/79/93, I/80/09, I/80/13, I/80/14,
I/80/19, I/80/23, I/80/25, I/80/29, I/80/32,
I/80/55, I/83/06, I/83/45, I/84/09, I/84/14,
I/85/53, I/85/61, I/86/15, I/86/17, I/86/22,
I/86/30, I/86/40, I/87/115, I/87/81,
I/87/98, I/88/39, I/89/07, I/89/10, I/90/02,
I/90/05, I/90/34, I/90/35, I/91/16, I/91/44,
I/91/51, I/91/68, I/91/83, I/91/85, I/92/18,
I/92/20, I/92/21, I/92/23, I/92/32, I/92/33,

I/92/37, I/92/40, I/92/60, I/92/61, I/93/03,
I/93/06, I/93/25, I/93/55, I/94/58, I/94/70,
I/94/77, I/95/116, I/95/13, I/95/28,
I/95/90, I/96/23, I/96/63, I/96/73, I/96/77,
I/97/04, I/97/24, I/97/26, I/97/27, I/97/28,
I/97/56, I/98/118, I/98/127, I/98/20,
I/98/54, I/98/55, I/98/85, I/99/16, I/99/17,
I/99/20, I/99/33, I/99/40, I/99/63, I/99/66,
I/99/76, II/01/49, II/01/56, II/01/58,
II/01/61, II/02/15, II/02/22, II/02/35,
II/02/36, II/02/87, II/03/40, II/03/41,
II/03/42, II/03/45, II/03/72, II/04/13,
II/04/17, II/04/21, II/04/23, II/04/29,
II/04/34, II/04/40, II/04/41, II/04/42,
II/04/43, II/04/45, II/04/46, II/04/58,
II/04/66, II/04/69, II/04/79, II/04/80,
II/04/81, II/04/82, II/05/33, II/05/98,
II/05/99, II/06/07, II/07/108, II/07/11,
II/07/15, II/08/130, II/08/70, II/08/84,
II/09/102, II/09/13, II/09/67, II/09/70,
II/09/75, II/09/80, II/09/93, II/09/94,
II/09/96, II/09/97, II/10/47, II/10/72,
II/10/73, II/10/74, II/10/75, II/10/91,
II/11/10, II/11/11, II/11/16, II/11/24,
II/11/31, II/11/46, II/11/47, II/12/06,
II/12/24, II/12/25, II/12/26, II/12/28,
II/12/37, II/12/38, II/12/70, II/12/78,
II/13/47, II/14/11, II/14/63, II/14/91,
II/14/99, II/15/46, II/15/47, II/15/88,
II/15/90, II/15/91, II/16/30, II/16/58,
II/17/01, II/17/05, II/17/07, II/17/11,
II/17/22, II/17/25, II/17/61, II/17/62,
II/17/63, II/17/77, II/17/78, II/17/81,
II/17/85, II/18/17, II/18/36, II/19/106,
II/19/107, II/19/112, II/19/113, II/19/123,
II/19/125, II/19/15, II/19/153, II/19/161,
II/19/32, II/19/33, II/19/36, II/19/41,
II/19/79, II/19/92, II/19/97, II/20/10,
II/20/14, II/20/67, II/21/19, II/21/21,
II/21/66, II/21/80, II/22/07, II/23/111,
II/23/114, II/23/127, II/23/141, II/23/148,
II/23/169, II/23/212, II/23/32, II/23/33,
II/24/107, II/24/22, II/24/68, II/24/81,
II/25/09, II/25/100, II/25/28, II/25/46,
II/25/71, II/25/78, II/25/85, II/26/11,
II/26/54, II/27/03, II/27/04, II/27/10,
II/27/12, II/27/24, II/27/43, II/27/47,
II/27/48, II/27/52, II/28/17, II/28/22,
II/28/35, II/28/36, II/28/39, II/28/51,
II/28/59, II/28/66, II/28/72, II/28/75,
II/28/76, II/28/77, II/29/80, II/29/86,

II/31/15, II/31/16, II/31/18, II/31/36,
II/32/104, II/32/105, II/32/108, II/32/141,
II/32/47, II/32/96, II/33/11, II/33/30,
II/34/25, II/34/51, II/34/80, II/34/81,
II/35/03, II/35/100, II/35/106, II/35/107,
II/35/41, II/35/45, II/35/47, II/35/56,
II/35/64, II/35/89, II/35/94, II/37/105,
II/37/22, II/37/98, II/38/04, II/38/08,
II/38/110, II/38/111, II/38/14, II/38/51,
II/38/55, II/38/67, II/38/72, II/39/146,
II/39/152, II/39/59
eser y. I/18/76
vağ y. I/56/25
yürëniñ ya_ı y. II/08/10
yüzüne bakan y. I/60/42
y.+ kâ I/156/26
y.+ kan I/149/69, II/34/25,
II/39/86
y.+ kân II/19/146
çok çocuk y. çocuk I/138/17
çok çocūñ y. çocūñ I/138/16
y.+ du I/106/24, I/106/26,
I/106/31, I/106/34, I/109/54, I/125/43,
I/13/25, I/135/20, I/141/04, I/141/07,
I/142/48, I/145/45, I/145/95, I/146/15,
I/146/17, I/146/18, I/146/22, I/146/34,
I/151/06, I/152/78, I/153/124, I/155/35,
I/156/17, I/156/25, I/158/28, I/161/20,
I/161/23, I/17/78, I/35/15, I/41/61,
I/59/75, I/63/34, I/68/05, I/68/07, I/68/36,
I/69/72, I/71/13, I/71/21, I/71/67, I/71/68,
I/71/71, I/72/44, I/73/26, I/77/05, I/77/16,
I/77/22, I/78/02, I/78/05, I/78/37, I/78/38,
I/79/07, I/80/35, I/80/43, I/97/06, II/09/23,
II/11/16, II/11/50, II/24/78, II/25/88
y.+ dū I/11/27, I/129/19, I/146/18,
I/157/71, I/71/11, I/72/63, I/73/08, I/73/19
y.+ dum I/19/18
y.+ dur I/100/26, I/31/57, I/92/14,
I/93/24, I/93/27, I/97/42, II/15/43
y. edecekler I/14/21
y. etmezdik I/123/41
y.+ muş I/139/50, I/33/143,
I/72/39, I/76/27, I/76/84
y.+ muşdu I/117/44, I/125/10
y.+ muşduñ II/10/43
y.+ muştı I/117/51, I/136/29,
II/19/102
y.+ muşTu I/146/43, II/09/06
y.+ muşTuğ II/10/47
y.+ muşuzdu I/83/72

y. olacak I/14/74
y. oldu I/06/34
y. olduğdan I/14/73
y. olacak I/14/20
y. olur I/117/39
y.+ sā I/153/26
y.+ tı I/05/07
y.+ tu I/147/14, I/152/139,
I/155/60, I/156/27, I/161/32, I/32/03,
I/32/59, I/33/110, I/33/141, I/33/142,
I/61/48, I/61/61, I/68/53, I/71/45, I/73/20,
I/74/53, I/97/13, II/09/62, II/15/15,
II/21/37, II/34/07, II/34/08, II/34/09,
II/34/106, II/34/96, II/38/86
y.+ Tu I/01/95, I/33/109, I/38/17,
I/50/46, I/59/75, I/61/45, I/71/70, I/74/53,
I/83/10, I/83/11, I/83/33, I/83/34, I/83/35,
I/84/21, I/85/06, I/85/16, I/85/18, I/85/24,
I/85/31, II/06/82, II/13/08, II/19/14,
II/23/38, II/34/24, II/34/93, II/35/111,
II/35/15, II/35/35, II/37/21, II/37/49,
II/38/88, II/39/11
y.+ tu yapıyöduñ II/21/38
y.+ tun I/126/58, I/37/53
y.+ udu I/59/61
y. veriyoS I/46/123
y. yaparız I/86/15
y. yapıyom II/15/86
y. yapmadıK I/160/25
y. yapmıyom I/106/36
yök : bk. yok -23-
y. I/100/20, I/103/36, I/122/29,
I/123/04, I/138/12, I/143/44, I/152/24,
I/153/125, I/153/40, I/158/09, I/158/12,
I/159/47, I/161/35, I/161/50, I/21/25,
I/27/69, I/74/19, I/78/16, I/79/05, I/80/13
y.+ du I/71/70
yök : bk. yok -70-
y. I/02/13, I/09/41, I/10/110,
I/109/50, I/110/70, I/113/51, I/122/66,
I/126/63, I/129/23, I/14/59, I/143/54,
I/146/09, I/146/26, I/152/43, I/153/102,
I/153/14, I/153/29, I/18/62, I/20/65,
I/27/27, I/29/16, I/30/08, I/34/32, I/35/05,
I/43/16, I/43/31, I/46/60, I/46/83, I/50/17,
I/50/59, I/52/82, I/55/22, I/56/61, I/57/29,
I/59/87, I/60/80, I/61/56, I/63/57, I/66/33,
I/68/42, I/68/79, I/72/52, I/74/12, I/74/19,
I/74/42, I/75/47, I/79/05, I/79/97, I/81/64,
I/91/86, I/94/58, II/02/35, II/03/72,
II/05/37, II/13/30, II/16/05, II/16/57,

II/21/28, II/23/127, II/23/128, II/23/153,
II/23/185, II/23/208, II/25/85, II/28/17,
II/33/27

y.+ du I/63/61

yoḳā : bk. yuḳarı -3-

y.+ da I/158/08

y.+ lādī I/03/74

yoḳāl : bk. yuḳarı -1-

y.+ lā I/145/89

yoḳar : bk. yuḳarı -12-

y.+ da I/135/12, I/135/51, I/14/31,
I/18/54, I/45/67, I/64/50, I/79/40, II/28/44

y.+ daḳī I/17/07

y.+ dan I/112/61

y.+ dāydı I/54/26

y.+ larda I/123/31

yoḳār : bk. yuḳarı -2-

y.+ da I/101/18

y.+ dı II/05/39

yoḳār : bk. yuḳarı -2-

y.+ da I/31/30, I/54/63

yōḳar : bk. yuḳarı -6-

y.+ da I/161/35, I/81/60

y.+ dan I/94/80

y.+ daydı I/81/19

y.+ lara I/126/13

y.+ ları I/160/31

yoḳarı : bk. yuḳarı -8-

y. I/64/47, I/75/36, I/88/72,

II/05/40

y.+ ya I/130/50, I/152/122,

I/96/05, II/23/104

yoḳarı : bk. yuḳarı -2-

y. I/99/57

aşşā y. I/122/54

yoḳarī : bk. yuḳarı -1-

aşşā y. I/149/10

yoḳarī : bk. yuḳarı -1-

y. II/07/39

yoḳlı - : Yoklamak, arayıp hatırını
sormak, gidip ziyâret etmek. -2-

y.- yam I/64/104, I/64/105

yoḳlü : <yoḳluḳ+i -5-

y. I/107/59, I/137/39

y.+ duḳ I/102/92

y.+ nan I/107/59

y.+ ndan I/115/52

yoḳluḳ : Bulunmama durumu, fakirlik,
yoksulluk. -17-

y. I/107/56, I/122/66, I/126/39,
I/126/40, I/27/22, I/27/29, I/61/42,

I/74/09, I/74/16, I/79/03, I/79/12, II/05/09,
II/10/94, II/16/93, II/24/64

yoḳluḳ çek- : Yoksulluk içinde
bulunmak

y. çekdim I/27/33

yoḳluḳ : bk. yoḳluḳ -4-

y. I/20/02, I/64/90, I/71/53,

II/05/03

yoḳsa : 1. “Aksi takdirde” anlamında
kullanılan bir söz. -3-

y. I/155/85, I/161/40, II/19/125

2. Sayılan ihtimallerin dışında bir
ihtimali bildirmek için kullanılan bir söz.

-3-

y. I/07/112, I/33/119, II/21/84

3. Endişe, merak, umut gibi
duyguları güçlü biçimde anlatmak için
“acaba” anlamında kullanılan bir söz. -

2-

y. I/78/09, II/14/100

yoḳsu : bk. yoḳsa² -1-

y. II/39/106

yoḳsuzlu : bk. yoḳsuzluḳ -1-

y.+ ُa ver I/14/65

yoḳsuzluḳ : Yoksuz olma durumu,
bulunmama, yoksulluk. -3-

y. I/135/38, I/55/36, II/17/21

yoḳsuzluḳ : bk. yoḳsuzluḳ -2-

y. II/07/19

y. çekmediK II/07/132

yol : 1. Bir yerden bir yere gitmek
amacıyla içinden veya üzerinden geçilen
yer. -96-

y. I/12/48, I/16/53, I/16/54,

I/16/55, I/16/57, I/17/73, I/39/59, I/41/47,

I/41/61, I/41/63, I/61/72, I/61/74, I/79/62,

I/79/63, I/81/03, I/81/34, II/01/02,

II/03/76, II/09/23, II/10/43, II/10/44,

II/18/20, II/18/21, II/18/23, II/19/133,

II/34/08, II/34/72, II/38/63

bi y. II/24/88

payıtát y. I/46/53

y.+ a I/107/51, I/12/47, I/122/34,

I/16/53, I/25/50

y.+ ā I/81/03

y. boyū II/01/63

y.+ da I/11/57, I/156/33, I/58/26,

I/70/22, II/01/02, II/03/79

ğarı y.+ dan II/01/44

ğarı y.+ dān II/01/46

y.+ lā I/145/67, II/01/43, II/01/44,

II/35/61

y.+ lānı I/47/45
giriş y.+ lānız II/34/72
y.+ lar I/111/114
ğara y.+ lardı I/01/16
y.+ ları I/153/86, I/153/89
y.+ ların I/67/56
y.+ u I/146/41, I/150/60, I/55/06,

I/79/64, II/35/61

ķıral y.+ u I/139/45
y.+ u getTim II/39/131
y.+ umuz I/146/19
tiren y.+ un II/01/65
y.+ una I/01/86
giriş y.+ una II/34/73
y.+ una baķdım I/113/99
y.+ unda I/11/84, I/44/22
y.+ undan II/09/26
susa y.+ unđan I/87/43
y.+ unu I/47/79
tiren y.+ unũ II/01/64
y.+ unuğ I/81/37, II/01/64
y.+ uğ I/117/36, I/60/57, I/69/103,

I/81/35, I/95/14, II/32/05

y.+ uğa II/01/68
y. veriyo I/129/21
y. yapıdılar II/10/74
y. yaptı II/07/47

2. Defa, kez, kere. -3-

y. I/45/68, I/94/23, I/94/41

3. Amaç, maksat, uğur. -2-

y.+ da I/01/72
y.+ uğ I/132/76

4. Yolculuk. -1-

y.+ da II/14/79

yol parası : Yolculuk sırasında harcanmak için ayrılmış para.

y. parası I/134/65

yol - : Kuvvetle çekip koparmak, yerinden çıkarmak. -40-

y.- a I/21/55

y.- ā II/16/88

y.- ādıķ II/07/58

y.- allarmış I/14/53

y.- ağ I/44/77

y.- ar I/45/39

y.- ardıķ I/134/47, I/153/18,

I/96/31, I/96/32

y.- arđıķ I/14/44

y.- ārdıķ I/58/25, I/98/72

y.- ardığ I/41/52

y.- ardıķ I/87/05

y.- ārdıķ I/47/31

y.- arın I/45/52

y.- arıS I/90/33, II/06/24, II/06/31

y.- arız I/146/67, II/06/31

y.- arlardı I/96/30

y.- arlārdı I/68/37

y.- can I/41/53

y.- duķ I/85/56

y.- una I/41/54

y.- uncaķ II/39/113

y.- unurdũ I/18/70, I/98/72

y.- unurmuş I/129/42

y.- unuyõdu I/98/72

y.- unúyõdũ I/01/18

y.- unuyoru I/127/40

y.- uyon I/83/42

yol : bk. yol¹ -1-

y. II/34/07

yõl : bk. yol¹ -4-

y. I/41/62, I/43/32, II/01/78

y. yolaķ II/07/24

yolaķ : Keçi yolu, patika. -3-

yolaķ y. I/76/42

y. yapTı II/07/47

y. yolaķ I/76/42

yolaķ : bk. yolaķ -3-

yõl y. II/07/24

yolaķ y. II/24/66

y. yolaķ II/24/66

yolcu : Yolculuk eden kimse. -2-

y.+ dan I/115/44

y.+ yu I/115/44

yoldur - : Yolmak işini başkasına yaptırmak, yolmasını sağlamak. -3-

y.- dum I/144/58

y.- uyollar I/124/24

yolla - : Göndermek. -62-

y. I/64/25

y.- dı I/136/04, I/138/45, I/78/54

y.- dıķ I/24/63, I/42/60, I/79/34,

I/90/30

y.- dığdan I/90/29

y.- dilā I/33/30, I/64/134

y.- dılar I/04/04

y.- dım I/109/26, I/53/59, I/95/92,

II/39/121

y.- dığ I/15/06

y.- llā I/10/12, II/23/88

y.- ma I/152/128

y.- madı I/123/77, I/148/03,

I/33/24, I/35/55, I/35/56, I/83/07, I/83/08,
I/83/09, I/83/12, I/88/07
y.- madıla I/94/12
y.- madılā I/94/03, I/94/06
y.- madılar I/107/62
y.- mamışla I/161/02, I/94/18
y.- mamışlādır I/159/03
y.- man I/83/11
y.- masam I/90/20
y.- maTı I/39/24
y.- mayıvedilē I/94/04
y.- mazlādı I/47/49, II/20/76
y.- mış I/117/12, I/117/18
y.- mışlar I/117/14
y.- rdı I/115/43
y.- rdık I/128/40
y.- rdıK et I/128/40
y.- rım I/90/21, I/90/23
y.- rın I/148/03
y.- rıñ I/08/127
y.- rız I/90/27
y.- rlar I/90/28, I/90/29
y.- rsam I/90/20
y.- rsıñ I/89/16
y.- sıñ I/136/12
y.- yıvırıyollar I/126/82
y.- yoS I/90/26
yollā - : bk. yolla- -4-
y.- dı I/33/93
y.- dık II/08/79, II/08/80
y.- dım II/39/90
yolle - : bk. yolla- -1-
y.- yon II/20/32
yollı - : bk. yolla- -5-
y.- madılā II/07/29
y.- yacān I/64/24, I/64/25
y.- yınca I/54/39
y.- yıydı II/39/10
yolli - : bk. yolla- -1-
y.- yoru II/39/168
yollu - : bk. yolla- -3-
y.- madı II/39/09
y.- yolar I/102/62
y.- yor I/144/31
yolma : Yolmak işi. -10-
y. I/100/19, I/14/53, I/140/35,
I/18/70, I/47/30
y.+ lā I/94/40
y.+ sı I/146/68
y.+ ya I/129/44
y.+ yı I/146/67

yolmá : bk. yolma -2-
y.+ ya I/58/21
y.+ yá I/58/21
yolmā : bk. yolma -1-
y.+ ya I/96/29
yolmā : bk. yolma -1-
y. I/129/42
yōlma : bk. yolma -1-
y.+ sınna II/06/30
yolmacı : Yolma işini yapması için tutulan
tarım işçisi. -6-
y. I/115/16, I/115/17, I/124/17,
I/124/23
y.+ lar I/115/22, I/115/23
yolme : bk. yolma -2-
y.+ ye I/153/103, I/153/104
yolmeci : bk. yolmacı -2-
y.+ miz I/153/103
y.+ si I/153/108
yolmı : bk. yolma -7-
y.+ ya I/123/29, I/134/46, I/14/52,
I/140/09, I/140/47, I/140/48
yonan : bk. yunan -12-
y. I/05/35, I/08/111, I/08/128,
I/108/18, I/28/24, I/75/07, I/75/08,
I/75/09, I/75/12, II/03/66
y.+ da I/75/07
y.+ nan I/08/121
yonān : bk. yunan -1-
y. I/75/09
yōnan : bk. yunan -2-
y. I/99/54
y.+ dan I/68/21
yōnannı : Yunanlı, Yunanistan halkından
veya bu halkın soyundan olan kimse. -
2-
y. I/150/40
y.+ la I/150/40
yonca : Baklagiller familyasından, hayvan
yemi olarak yetiştirilen, yaprakları üç
dilimli, kazık köklü, başak durumundaki
çiçekleri kırmızı, mor ve menekşe
renginde, bir çok türü bulunan çok yaygın
bitki. -3-
y. I/86/32, II/20/42
y.+ ñ II/09/75
yoncı : bk. yonca -2-
y. I/03/24, II/20/42
yōncı : bk. yonca -1-
y.+ dır II/10/14
yont - : Bir şeye istenilen biçimi vermek

için dış bölümünü keskin bir araçla
 biçmek, kesmek. -1-
 y.- Tular I/38/15
yoŋga : Kesilen, yontulan veya rendelenen
 bir şeyden çıkan parça, kamga. -4-
 y. I/87/05, I/96/42, I/96/64
 y.+ ynan I/96/43
yoŋur - : bk. yuŋur- -5-
 y.- an I/51/47
 y.- andan I/116/25
 y.- dūŋ I/116/34
 y.- uduŋ I/116/32
 y.- uz II/35/80
yoŋurđ - : Yoğurmak. -1-
 y.- ur I/116/23
yoŋutdur - : Yoğrulmasını sağlamak. -
 2-
 y.- uruS I/116/22
 y.- uruz I/116/31
yor - : Yorgun duruma getirmek,
 yorgunluk vermek. -3-
 y.- ar I/56/63
 y.- ma I/91/24
 y.- uyoru I/122/03
yōr - : bk. yo_ur- -1-
 y.- uz I/129/62
yōrd : bk. yo_urt -2-
 y.+ u II/37/115
 y.+ umuzu II/20/13
yorĝan : Yatarken örtünülen, içi pamuk,
 yün vb. ile doldurularak dikilmiş örtü. -
 30-
 y. I/12/02, I/12/11, I/12/17,
 I/18/69, I/21/04, I/21/11, I/21/12, I/41/80,
 I/77/72, I/77/75, I/89/12
 y.+ ı I/12/18, I/15/25, I/77/08
 y.+ ım I/27/28
 y.+ ımış I/21/02
 y.+ inan I/50/38
 y.+ ımı I/107/29, I/77/66
 y.+ ıŋ I/59/16
 y.+ nā I/154/24
 y.+ narı I/12/15
 y. virilēđdi I/50/38
 y. yapardık I/77/75
 y. yapıyoz II/24/38
 y. yapıyöz II/24/13
 y. yapmış I/154/24
yorĝan : bk. yorĝan -1-
 y. yapıyoS II/24/12
yorgan : bk. yorĝan -1-

y. I/76/40
yōrĝan : bk. yorĝan -1-
 y. I/77/04
yorĝancı : Yorgan diken, yastık, yorgan,
 şilte vb. satan kimse. -1-
 y.+ lar I/12/20
yorĝun : Gösterdiği çabadan ve
 hareketlilikten dolayı gücü azalmış olan,
 sarfettiği çabanın etkisini üzerinde
 hissedilen, yorulmuş. -1-
 y. I/07/75
yorĝunnuĝ : Yorgunluk, yorgun olma,
 uzun ve sürekli sayılabilecek bir
 çalışmadan sonra vücutta hissedilen güç
 azalması durumu. -1-
 y. durĝunnuĝ I/156/64
yōrt : bk. yo_urt -5-
 y. I/33/94, I/33/96
 y. çorbası II/37/81
 y. tutmadı I/33/98
 y. yapārđık I/33/94
yorucu : Yorgunluĝa sebep olan,
 yorgunluk veren. -1-
 y. II/29/37
yorūcu : bk. yorucu -1-
 y. II/29/36
yorul - : Sarfettiği çaba sonucu yorgunluk
 duymak, yorgun duruma gelmek. -
 6-
 y.- muşum I/39/03
 y.- muşun I/39/06
 y.- uŋ ĝırılıŋ I/06/48, I/06/49
 y.- uyollār I/35/19
 y.- uyom I/122/03
yōrul - : bk. yorul- -1-
 y.- duĝ I/135/28
yorü - : bk. yürü-¹ -1-
 y.- cek I/22/03
yosa : bk. yoĝsa³ -4-
 y. I/147/38, I/20/21, I/48/65
 bk. yoĝsa¹
 y. I/135/07
yōsa : bk. yoĝsa³ -14-
 y. I/144/80, I/145/03, I/52/43,
 I/52/91, I/53/53, , I/84/25, II/33/84,
 II/37/09
 bk. yoĝsa¹
 y. I/01/43, I/63/64, I/95/05
 bk. yoĝsa²
 y. I/64/31, I/92/47, II/19/61
yōsu : bk. yoĝsa² -1-

y. II/38/24
yōsū : bk. yoksa³ -1-
y. II/39/44
yōsun : Yosun, çoğu sularda, ağaç veya taşların üzerinde yetişen tallı bitkilerin ilkel yapıdaki örneklerine verilen genel ad. -1-
y.+ narı I/105/65
yōmiye : bk. yevmiye -1-
y. verisēñ yapceñ I/146/71
yōmiye : bk. yevmiye -2-
y.+ ñi verisēñ I/146/72
y. verisēñ I/146/68
yön : 1. Bakım, taraf. -9-
y.+ ū II/02/58
bi y.+ den I/99/71
eķinimig y.+ den II/02/74
y.+ neri I/06/44
y.+ ü I/06/25
y.+ ünden I/117/09
y.+ üyle II/04/68
2. İzlenen yol, istikāmet.
y. I/17/28
y.+ ünden I/115/43
yönen - : Gönenmek, mutlu ve rahat bir hayat yaşamak. -1-
y.- dilē II/20/38
yönet - : (Bir topluluğun) Usûlüne uygun şekilde çalışmasını sağlamak, idāre etmek. -2-
y.- irdi II/23/70, II/23/72
yönnen - : bk. yönen- -1-
y.- dilē II/20/39
yöñcü : bk. önce -1-
y. II/21/25
yör : bk. yer -1-
kōy y.+ ünde I/48/45
yöre : Bir bölgenin belli bir yeri içine alan sınırlı bölümü, dolay, havâli. -3-
y. I/97/04, II/23/44
y.+ sine II/19/59
yörē : bk. yöre -1-
y.+ de I/17/09
yöresel : Bir yöreye has olan, yerel, mahallî. -2-
y. I/111/27, I/92/53
yöri - : bk. yürü¹ -2-
y.- yemeñ II/08/75
y.- yemezdim I/24/47
yörü - : bk. yürü¹ -31-
y. I/131/49

y.- mez I/66/04
y.- müyor I/67/02
y.- p duruyon I/147/06
y.- rdük II/07/13
y.- rken I/133/45
y.- rkēn II/08/42, II/08/75
y.- rken II/08/77
y.- se I/79/41
y.- yēleg II/01/60, II/01/61
y.- yeliK II/01/60
y.- yemiyon I/37/39
y.- yemedim I/33/11
y.- yemen I/128/08
y.- yemeyorün I/134/05
y.- yemiyo I/134/57
y.- yemiyoz I/134/56
y.- yolā II/34/65
y.- yoz II/08/75
y.- yü II/08/73, II/20/42
y.- yülek II/07/11, II/07/22
y.- yümüz II/07/93
y.- yyor I/12/35
bk. yürü³
y.- dü II/16/76, II/16/83
yörüd - : Yürütmek, bir aracı yönlendirerek hareket ettirmek. -1-
y.- ereK I/140/37
yörüğ : bk. yürük -1-
y.+ ū I/111/120
yörüük : Anadolu'da hayvancılıkla geçinen konar göçer halk. -23-
y. I/155/41, I/155/42, I/21/57, I/23/09, I/23/11, I/23/13, I/23/15, I/23/16, I/23/28, I/79/08, I/79/09, II/23/147
y.+ dür I/92/26
y.+ lē I/23/12
y.+ lēden I/155/41
y.+ lēnki I/31/10
y.+ ler I/92/26
y.+ leriñ I/67/49
yörüüklük : Yörüük olma durumu. -1-
y. I/23/14
yörüüt - : Yürütmek, gerektiği gibi ilerletmek, devam ettirmek -1-
y.- emedik I/53/46
yövmiye : bk. yevmiye -2-
y. II/19/123, II/39/121
yövmiyi : bk. yevmiye -2-
y. II/39/121
y.+ lēni II/39/164
yöyle : bk. öyle -1-

y.+ ydI I/06/40
yöyük : höyük -1-
y. I/147/37
yöz : bk. yüz I -1-
y. II/27/12
yu - : Yıkamak. -39-
y.- can II/18/33
y.- dum I/109/02, II/29/09
y.- dūmuz II/27/25
y.- mıycañ I/67/59
y.- nduqtan I/122/49
y.- nuP I/59/42
y.- nur I/122/49
y.- nurduñ I/59/51
y.- r I/124/22, I/47/44
y.- rñan I/20/49
y.- rdu II/27/22
y.- rduñ I/20/33, I/20/60, I/35/06,
I/59/41, I/59/49, I/70/10, I/70/13
y.- rduğ I/59/45
y.- rduñ I/102/45, I/144/39,
I/59/40, I/59/49
y.- rdūñ I/126/55
çamaşır y.- rduñ I/14/46
y.- rdum I/152/62
y.- rdun I/25/60
y.- run I/144/71
y.- ruz I/26/69, I/27/44, I/27/63,
I/77/71
y.- yaman I/136/26
y.- yamaz I/126/41
y.- yo I/35/65
y.- yō I/35/65
y.- yuncañ I/21/06
yu : bk. yo -1-
y. II/08/06
yú - : bk. yu- -1-
y.- cen II/27/26
yū - : bk. yu- -6-
y.- cam I/52/94
y.- nurdu I/59/50
y.- rduñ I/47/42, I/77/74
y.- ruz I/62/11
y.- yon II/29/59
yu_ur - : bk. yo_ur- -12-
y.- dum I/152/45
y.- u II/22/78
y.- ulā II/32/56
y.- ur I/07/29
y.- urdu I/07/103
y.- urduğ I/07/29

y.- uruz I/129/63
y.- usun I/71/27
y.- uyuduñ II/22/72
y.- uz I/71/33, I/98/80, II/32/63
yu_ürd : bk. yo_urt -1-
y.+ u II/34/99
yu_urt : bk. yo_urt -2-
y. II/15/112
y.+ la II/37/121
yū_urt : bk. yo_urt -1-
y. II/15/112
yud - : bk. yut- -19-
y. I/52/30, I/52/31
y.- a I/52/15
y.- ā I/52/15
y.- acen I/62/30
y.- amazñ I/07/42
y.- ārdı II/25/85
y.- arın I/58/80
y.- arıS I/132/37
y.- arız I/98/111
y.- arsin I/121/54
y.- āTı II/25/84
y.- eciñ I/07/42
y.- ulū I/121/59
y.- ulur I/121/60
y.- uluğ I/121/59
y.- uyola I/79/53
y.- uyon I/37/38
y.- uyorüdüm I/58/78
yudum : Lokma, bir defada yutulacak
kadar (ekmek). -1-
y. ekmeK I/28/37
yuFğa : İnce açılmış hamurdan yapılan sac
ekmeği.-1-
y.+ ları II/37/91
yuFğa sacı : Üzerinde yufka
pişirilen sac.
yuFğa böreği : Yufkaların üst üste
konulup aralarına çeşitli malzemeler
konularak hazırlanan bir çeşit börek.
yūFğa : bk. yuFğa -1-
y.+ dan II/37/89
yufğa : bk. yuFğa -2-
y. yapıdımızdan yapıyoS I/111/39
y. yapılırdı I/118/07
yug : bk. yok -3-
y. I/02/44, I/06/78, II/12/28
yugur - : bk. yo_ur- -1-
y.- uz II/32/107
yuk : bk. yok -22-

y. I/03/07, I/03/67, I/07/32,
I/07/67, I/07/84, I/10/110, II/02/47,
II/02/84, II/02/87, II/05/07, II/05/34,
II/08/42, II/08/91, II/11/14, II/12/26,
II/17/08, II/17/27, II/17/56, II/17/63

yuĶ : bk. yok -2-

y. II/05/35, II/17/63

yúk : bk. yük -1-

y. I/01/41

yūĶ : bk. yok -2-

y. II/05/07, II/17/08

yuĶa : bk. yuĶa -61-

y. I/09/63, I/116/39, I/116/40,
I/125/60, I/125/61, I/125/63, I/125/64,
I/130/67, I/130/71, I/130/72, I/130/74,
I/130/80, I/148/22, I/148/23, I/157/43,
I/19/21, I/21/43, I/31/11, I/39/06, I/71/41,
I/71/42, II/12/18, II/12/34, II/37/95

y. bōrē yaparīz I/71/37

y. bōrē_ı yaparlarımıŝ I/76/22

y. bōrē_ıı I/154/21

y. bōrēni I/31/05

y.+ dan II/37/68

y.+ lādan I/154/21

y.+ lān I/157/44

y.+ ları yapardā I/154/21

y.+ lı II/12/18

y.+ nın I/33/151

y. saçı I/130/75

y. saĶı I/130/75, I/130/77

y.+ sı yaparıS I/97/31

y.+ sı yaparız I/97/31

y.+ ya I/26/09

y. yapādık I/09/61

y. yapālādī I/33/148

y. yapardık I/14/38

y. yaparıS I/129/12

y. yaparız I/157/37, I/39/05

y. yaparīs I/71/37

y. yaparīz I/71/29

y. yaparlarmış I/76/12, I/76/21

y. yapıdīdīg I/39/03

y. yapılır I/05/54, I/26/08

y. yapıp I/71/46

y. yāzđıđ I/39/05

y.+ yı I/130/80, I/130/81, I/31/08,

I/71/38

yuĶa : bk. yuĶarı -1-

y.+ dā I/116/08

yuĶā : bk. yuĶa -4-

y. I/26/50, I/26/51, I/26/52

y.+ yī I/71/38

yuĶā : bk. yuĶa -1-

y. I/157/37

yuĶā : bk. yuĶarı -1-

y.+ dı II/01/81

yuĶa : bk. yuĶarı -1-

y.+ da I/79/39

yūĶa : bk. yuĶa -1-

y. I/125/62

yuĶacı : Yufkacı, yufka yapan kimse. -

2-

y.+ lar I/125/68

y.+ lara I/125/67

yuĶal : bk. yuĶarı -2-

y.+ lāda II/32/38

y.+ lārā I/45/31

yuĶar : bk. yuĶarı -14-

y. I/33/114, II/38/83

y.+ Ķı I/81/05

y.+ da I/21/71, I/67/66, I/79/40,
II/26/48

y.+ daĶı I/100/06, I/15/94

y.+ daĶılā I/139/08

y.+ dan I/10/97, I/28/26

y.+ dıydī II/06/37

y.+ dıydī II/07/09

y. mahaĶāde II/38/81

yuĶar : bk. yuĶarı -1-

y.+ da I/117/23

yuĶār : bk. yuĶarı -3-

y.+ da II/13/46

y.+ dan I/38/29

y.+ sı II/09/88

yuĶar : bk. yuĶarı -1-

ūze y.+ a II/03/69

yuĶara : bk. yuĶarı -1-

aŝā y. II/10/33

yuĶarā : bk. yuĶarı -1-

aŝŝā y. II/10/40

yuĶarā : bk. yuĶarı -1-

iŝŝā y. II/10/05

yuĶarı : Bir ŝeyin ūst bōlümü, ūstte
bulunan. -23-

y. I/111/109, I/122/19, I/142/37,

I/44/65, I/45/30, II/20/06, II/38/119

aŝā y. I/142/19

aŝŝā y. I/30/25, I/60/32, I/68/23,

I/68/24, II/04/51, II/04/55, II/19/161,

II/38/49

y.+ da I/139/32

y.+ lā I/35/33

y.+ sı I/90/37
y.+ sī I/139/45
y.+ ya I/150/57, I/156/52, I/45/44
yuḳarī : bk. yuḳarı -1-
y.+ dan I/149/08
yuḳarī : bk. yuḳarı -1-
aşşa y. I/56/17
yuḳarī : bk. yuḳarı -1-
y.+ ya I/142/38
yuḳarı : bk. yuḳarı -1-
aşşā y. I/156/09
yuḳı : bk. yuḳı -2-
y.+ yı I/103/11, I/26/50
yulaf : Buğdaygillerden, en çok hayvan yemi olarak yetiştirilen otsu bitki. -1-
y. I/129/52
yuma : Yumak işi, yıkama. -1-
y.+ ya I/20/35
yumā : bk. yumaḳ I -1-
y.+ ynan I/106/42
<yumaḳ I+a -3-
y. I/116/25, I/116/27, I/116/41
<yumaḳ I+ı -1-
y.+ nı I/132/51
yumaḡ : bk. yumaḳ I -1-
y. I/03/54
yumaḳ I : Top gibi sarılmış yuvarlak hamur. -5-
y. I/116/27, I/132/50, I/137/25
y.+ larını I/111/56
y. yaparız I/71/34
yumaḳ II : Yıkamak işi. -1-
çamaşır y. I/14/46
yumaḲ : bk. yumaḳ I -3-
y. I/132/52, I/132/53
yumaḳla - : Yumak durumuna getirmek. -2-
y.- yoS I/106/42
y.- yoz I/106/51
yumı : bk. yuma -1-
y.+ ya I/70/67
yumurtı : bk. yumurta -1-
y.+ ynan II/17/39
yumru : Yuvarlak, şişkin şey. -1-
y. I/85/20
yumruk : Elin, parmakları yumulmuş ve sıkılmış hâli. -1-
y. I/74/10
yumruk vur- : Elini yumruk yaparak karşısındakini vurmak.

yumruk : bk. yumruk -1-
y. vurular I/126/66
yumrukla - : (Bir şeye) Yumrukla vurmak. -2-
y.- r I/102/53
y.- rsıḡ I/102/52
yumrukla - : bk. yumrukla -1-
y.- dıḡ I/102/47
yumu : bk. yuma -1-
y.+ ya I/47/43
yumulu : Yumulmuş, kapanmış, kısılmış. -2-
y. I/144/71
yumur - : bk. yuḡur- -4-
y.- suḡ I/102/53
y.- uduḡ I/154/43
y.- ulādı I/33/92
y.- ulurdu I/154/51
yumurta : Kümes hayvanları ve özellikle tavuk tarafından yumurtlanan, beslenmede çok önemli bir yeri olan, protein ve lipit bakımından çok zengin, üstü beyaz, kırılğan bir kabukla kaplı, beyzî biçimde bir besin maddesi. -16-
y. I/103/54, I/111/29, I/87/84, II/15/111, II/15/112, II/15/114, II/15/25
y.+ lı I/111/45
y.+ lı yaparım I/111/49
y.+ lıyı I/111/45
y.+ sını I/103/48
y.+ sinnan I/103/59
y. yaparıs I/100/09
y.+ yı I/111/46
y.+ ynan I/129/62
yumurtā : bk. yumurta -2-
y. I/111/56, II/15/24
yumurtı : bk. yumurta -2-
y. II/15/112
y.+ ynan I/26/56
yumurtı : bk. yumurta -1-
y.+ dan I/28/51
yumurtlı - : Yumurtlamak, (yumurtlayıcı hayvanlar) yumurta vermek, yumurta doğurmak. -1-
y.- yan I/60/74
yumurtu : bk. yumurta -3-
y. II/39/49, II/39/51, II/39/64
yumuşacıḡ : bk. yumuşacıḡ -1-
y. I/44/44
yumuşacık : Çok yumuşak. -2-
y. I/44/21, II/37/73

- yumuşacıK** : bk. yumuşacık -1-
y. I/27/78
- yumuşaq** : bk. yumuşaq -1-
y. I/111/98
- yumuşak** : Üzerine dokunulduğunda çöken, çukurlaşan, kolay şekil verilebilen, eski biçimini kaybeden. -1-
y. II/21/66
- yumüşak** : bk. yumuşak -1-
y. II/39/64
- yumuşakK** : bk. yumuşak-4-
y. I/138/57, I/139/56, I/139/57, I/27/77
- yunā** : <yunaq+1 -2-
y.+ mız I/144/36
y. munā I/108/37
- yunak** : Kirli giysi, çamaşır yıkanan yer. -4-
y. I/126/41, I/87/117, I/87/31
y.+ da I/35/06
- yunaK** : bk. yunaq -1-
y. II/27/21
- yunaklık** : Çamaşır yıkanan yer, çamaşırılık. -2-
y.+ lā I/59/43
y.+ lāmız I/59/43
- yunaklıkK** : bk. yunaklık -2-
y. I/59/39, I/59/43
- yunan** : Yunanistan'da yaşayan veya Yunanistan halkından olan kimse, Yunanistanlı. -20-
y. I/05/20, I/05/30, I/05/38, I/05/42, I/05/46, I/05/48, I/05/49, I/05/50, I/108/19, I/24/53, I/28/25, I/99/54
y.+ dan I/05/29, I/147/35
y. harbinde I/24/53
y.+ in I/05/18, I/05/33
y.+ nan I/08/122
- yunatcı** : bk. unatÇa -1-
y. I/35/50
- yunnağ** : bk. yunaq -1-
ineK çanağ y. I/06/34
- yunur** - : bk. yuğur- -2-
y.- uduK I/01/60
y.- uyon II/15/69
- yuğur** - : Yoğurmak. -63-
y. I/35/04
y.- andan II/39/50
y.- cam I/97/20
y.- duktan I/90/12
y.- dūm I/73/17
- y.- dūmuzdan I/10/34
y.- duydum I/22/39
y.- madan I/10/21
y.- u I/10/28, I/70/36, I/70/37, I/87/86
y.- uқан II/07/90
y.- uduK I/01/59, I/10/32
y.- uduğ II/16/64
y.- um I/73/48
y.- un II/39/65
y.- uq II/37/69
y.- urlā I/157/64
y.- uruS I/129/12, I/157/80
y.- uruz I/111/29, I/130/80, I/26/56
y.- us I/10/28, I/79/84
y.- uS I/101/12, I/70/36, II/39/40
y.- usun II/39/29, II/39/67
y.- usuğ I/30/23, I/40/46, II/37/120, II/37/121, II/37/63, II/39/28, II/39/50
y.- uydum I/30/19, I/73/16
y.- uyom I/90/09, I/90/11
y.- uyön I/91/13
y.- uyoğ I/106/50, I/111/52, I/111/55, I/111/56, I/120/53, I/76/33, I/87/85, I/87/86
y.- uyoz I/09/39
y.- uz I/101/11, I/101/12, I/148/09, I/73/46, I/98/92, II/37/69
- yuğūr** - : bk. yuğur- -1-
y.- duK I/01/59
- yuğurma** : Yuğurmak işi. -2-
y. I/90/10
- yūr** - : bk. yo_ur- -2-
y.- ulur I/62/25
y.- uyoz II/21/86
- yurd** : bk. yurt² -9-
y.+ u I/133/43, I/133/44
y.+ una I/133/43, I/133/49
bk. yurt¹
y.+ a I/15/06
talebe y.+ u II/02/46
bk. yurt³
y.+ u I/99/25
- yurt** : 1. Öğrencilerin öğrenimleri sırasında yatıp kalktıkları, barındıkları yer. -3-
y. I/15/07
y.+ lāda I/141/06
y. murt I/151/07

2. Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

3. Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı ev.

yurt bilgisi : Yurttaşlık bilgisi, ilköğretim okullarında yurttaşlıkla ilgili bilgilerin verildiği ders. -1-

y. I/113/06

yurt dışı : Yurt sınırları dışında olan yer, yabancı ülke. -1-

y.+ nda I/54/38

yut - : Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek, yemek. -9-

y. I/37/33, I/79/47

y.- allar I/121/58

y.- ceñ I/79/49

y.- duñ I/62/29

y.- madım I/62/29

y.- mazdım I/07/43

hapı y.- Tu I/99/15

y.- up durceñ I/147/10

yutTur - : Yutmasını sağlamak. -1-

y.- uduğ I/58/70

yuva : 1. Bir âilenin oturduğu ev, âile ocağı. -7-

y. I/64/83

y.+ lar I/64/91

y.+ larında I/42/29

2. Hayvanların ve özellikle kuşların yavrulamak, yumurtlamak, yavrularını büyütme için yaptığı barınak.

y.+ da I/45/29

ğuş y.+ lāna I/80/01

yuva ğur - : Evlenmek.

y. ğuracaĶ II/27/54

y.+ lar ğurmaĶ I/114/24

yuvā - : bk. yuvala- -1-

y.- rdıĶ I/17/87

yuvā : <yuvaĶ+i -2-

y.+ nan I/121/04, I/121/06

yuvaĶ : Loğ taşı, toprak damı düzlemek ve pekiştirmekte kullanılan taş silindir. -2-

y. I/121/04, I/121/05

yuvaĶ : bk. yuvaĶ -1-

y. I/17/87

yuvala - : Yuvarlamak. -1-

y.- lardı I/121/07

yuvalaklık : Bulgur ufağı ya da pirinç, ince çekilmiş kıyma ile yoğrulduktan sonra küçük küçük yuvarlanıp haşlanarak

yapılan yuvalak adındaki yemek için ayrılmış. -1-

y. I/26/64

yuvalla - : bk. yuvarla- -2-

y.- rdı I/121/04, I/121/05

yuvallā - : bk. yuvarla- -4-

y. II/39/52

y.- sın II/39/52

yuvallā - : bk. yuvarla- -1-

y.- rıS II/32/63

yuvallağ : bk. yuvarlağ -1-

y. II/39/59

yuvallağ : bk. yuvarlağ -2-

y. II/39/58

y.+ ları II/39/55

yuvallağ : bk. yuvarlağ -1-

y. II/32/111

yuvallaĶ : bk. yuvarlağ -1-

y. II/39/55

yuvallāma : Bulgurun içine un, salça, soğan vb. katılarak yoğrulan, küçük ve yuvarlak parçalar halinde pişirilen ve üzerinde yağ, yoğrut dökülerek servis edilen bir yemek. -1-

y. II/32/62

yuvallāmā : bk. yuvallāma -1-

y. II/32/55

yuvallāmā : bk. yuvallāma -1-

y. yapeyöllē II/32/57

yuvallēme : bk. yuvallāma -1-

y.+ ye II/32/55

yuvallēma : bk. yuvallāma -1-

y. II/32/22

yuvarla - : Bir şeyi yerden kaldırmadan kendi etrafında döndürerek yürütmek. -2-

y.- ŋ I/04/50

yuvarlağ : Top, küre çember veya tekerlek biçiminde olan. -4-

y. II/15/14, II/39/46, II/39/47

yuvarlağ : bk. yuvarlağ -1-

y. II/15/16

yuvarlağ : bk. yuvarlağ -1-

y. II/15/115

yuvarlaĶ : bk. yuvarlağ -1-

y. I/31/36

yuvarlan - : Kendi üzerinde döne döne hareket etmek. -1-

y.- ıyo I/98/116

yuz : az'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -2-

āz y. I/134/21, I/134/22
yü - : bk. yu- -1-
 y.- rdüK I/20/61
yū : höyük -3-
 y. I/147/37, I/147/38
 y.+ ye I/147/37
yū - : bk. yu- -1-
 y.- yon II/29/99
yüç : bk. üç -1-
 y. I/153/10
yük I : 1. Bir insan, hayvan veya taşıtın taşıdığı şeylerin bütünü -17-
 y. I/15/06, I/32/42, I/32/43, I/45/58, I/45/62, II/07/45, II/20/41, II/32/100
 y.+ ü I/44/57, I/63/31, I/97/12
 y.+ ümü I/45/58, I/45/62
 y.+ ümüzü I/144/78
 y.+ üjü I/45/58
 y. yaparız II/20/41
 2. Amaç, maksat, niyet.
 şaka y.+ üne I/64/22
yük II : gök'e benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-
 gökünü y.+ ünü I/88/46
yüklen - : Yükleme işi yapılmak veya yükleme işine konu olmak. -1-
 y.- ir II/06/32
yüklü : bk. yüklük -1-
 y.+ ün II/13/46
yüklük : Evlerde yatak, yorgan gibi şeyleri koymaya yarayan yer veya büyük dolap, yük, yük odası. -1-
 y. II/13/47
yüklüme : Yükleme, yüklemek işi. -
 1-
 y.+ sini yapıyo II/30/39
yükseg : bk. yüksek² -2-
 y. I/56/47
 bk. yüksek³
 y. oğullara II/10/69
yüksek : 1. Tabanı ile en üst noktası arasındaki mesâfe kendi cinsinden olan şeylere göre fazla olan. -6-
 y. I/81/57, II/02/11, II/08/12
 2. Belli bir yere göre daha yukarıda bulunan.
 y. II/30/11
 3. Derece, rütbe ve mevki bakımından üstün.
 4. Normal kabul edilen seviyenin

üstünde olan.
yüksek öğrenim : Üniversite, akademi ve yüksek okullarda verilen bilgileri öğrenme işi, yüksek tahsil.
 y. öğrenim I/56/21, I/56/24
yüksel - : 1. Normal kabul edilen seviyenin üstüne çıkmak, artmak. -
 6-
 y.- di I/52/29
 y.- iyo II/29/79
 y.- iyö I/156/52
 2. Derece, rütbe ve mevki artmak.
 y.- cek I/78/21
 y.- in I/85/65
yükseld - : Yükseltmek, yükseğe çıkarmak, yukarı kaldırmak, yüksek duruma getirmek. -1-
 y.- iriz yapılır I/62/10
yümsek : bk. yüksek¹ -2-
 y. I/76/49, II/22/13
yümüşek : bk. yüksek¹ -1-
 y. I/45/14
yün : Koyun, keçi, deve vb. hayvanların vücudunu örten, dokuma sanâyiinde, yatak, yastık ve yorgan yapmaktaki kullanılan tüylere verilen isim. -14-
 y. I/07/18, I/12/12, I/71/65, I/73/71, I/94/27
 y.+ den I/27/41
 y.+ nē I/27/44
 y.+ ner I/12/10, II/24/13
 y.+ neri I/12/31, I/21/06
 y.+ ü I/27/53
 y. yaptı I/18/69
yünseg : bk. yüksek³ -1-
 y. I/130/05
yün : bk. yün -11-
 y. I/20/60, I/87/112
 y.+ ü müñü I/21/38
 y.+ den I/73/73
 y.+ den yapāduğ II/24/59
 y.+ ü I/21/07, I/73/74
 y.+ ünden I/08/54, I/73/77
 y.+ ünü I/140/39
yürē : <yürek+i: İnsanın bütün duygularının kaynağı ve mânevî varlığının merkezi, gönül. -4-
yüreği sızla- (yan-) : İnsanın bütün duygularının kaynağı ve mânevî varlığının merkezi, gönül:
 y.+ m cızadağ yandı I/25/53

y.+ miz sızlıyodu I/97/09
y.+ ɳ yanar II/38/117
yüreğinin yağı yok : Çok üzülmüş.
y.+ niɳ ya_ı yok II/08/10
yüreKden : Yürekten, temiz duygularla,
saygı ile, içten, içtenlikle, kalpten. -
1-
y. I/79/51
yüri - : bk. yürü⁻¹ -2-
y.- ye I/41/47
yürü - : 1. Adım atarak ilerlemek, gitmek.
-24-
y. I/66/41
y.- cēne I/119/11
y.- ken II/22/35
y.- mez I/66/41
y.- müyöz I/87/66
y.- müyöz I/87/67
y.- p I/20/80
y.- r I/110/61
y.- rdüg I/41/61
y.- rdük I/110/60
y.- sün I/145/48
y.- ye I/139/58, I/41/47, I/41/63,
I/41/65
y.- yemēyom II/19/133
y.- yereg II/06/06
y.- yerek I/103/29, I/41/68
y.- yi I/41/46
y.- yü I/41/63
2. Gereği gibi yapılmak veya
ilerlemek.
y.- rdü II/23/28
3. İlerlemek, devam etmek.
yürü - : bk. yürü⁻¹ -1-
y.- ceK I/66/41
yüs : bk. yüz I -9-
y. I/108/43, I/156/09, I/92/04,
I/92/07, II/02/33, II/02/68, II/02/69
yüse : bk. yüksek³ -1-
mesleK y.+ ııdi I/93/60
yüseK : bk. yüksek² -1-
y. II/33/51
yüssek : bk. yüksek⁴ -1-
y. I/58/14
yüst : bk. üst² -1-
y.+ üne II/32/58
yüsü : <yüzüK+ü -1-
y.+ nü II/17/54
yüsük : bk. yüzüK -2-
y. II/17/53, II/17/55

yüz I : Doksan dokuzdan sonra, yüz
birden önce gelen sayının adı. -147-
y. I/06/24, I/06/29, I/11/25,
I/110/47, I/12/34, I/12/43, I/120/22,
I/127/55, I/128/08, I/134/52, I/134/54,
I/136/19, I/139/31, I/143/40, I/147/35,
I/149/10, I/149/58, I/149/59, I/154/59,
I/155/103, I/156/04, I/158/37, I/158/39,
I/158/56, I/159/38, I/20/06, I/21/87,
I/23/46, I/23/48, I/23/52, I/25/14, I/25/37,
I/27/08, I/27/60, I/29/05, I/32/43, I/33/15,
I/33/35, I/46/68, I/49/43, I/52/29, I/52/69,
I/52/70, I/57/26, I/57/27, I/57/33, I/57/34,
I/58/80, I/61/11, I/63/40, I/68/31, I/69/16,
I/69/17, I/75/46, I/75/47, I/86/58, I/86/75,
I/87/121, I/87/46, I/87/47, I/92/05,
I/92/06, I/92/28, I/92/29, I/92/47, I/92/51,
I/95/15, I/96/69, I/99/10, I/99/49, II/01/30,
II/02/42, II/02/51, II/02/69, II/04/12,
II/04/36, II/04/38, II/04/54, II/04/71,
II/04/72, II/07/44, II/07/50, II/09/101,
II/09/98, II/10/17, II/10/18, II/10/22,
II/10/23, II/10/27, II/10/40, II/10/65,
II/10/67, II/14/21, II/23/02, II/25/109,
II/25/110, II/28/03, II/28/38, II/28/79,
II/28/80, II/28/93, II/38/114, II/38/119,
II/38/50, II/39/123, II/39/125
y.+ den I/75/48
y.+ dür I/92/06
y.+ e I/143/58, I/143/59, I/64/02,
II/39/160
y.+ lerci II/02/05
y.+ lerce I/92/48
y.+ ü I/143/59, I/61/10, II/02/51
yüz beşlig : Ölçüsü bakımından yüz
beş miligram değerinde olan ilaç.
y. I/58/79
yüzlük : Ölçüsü bakımından yüz
miligram değerinde olan ilaç.
y. I/58/78
yüz II : 1. Başın, üzerinde alın, kaş, göz,
burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön
kısmı, surat, çehre. -44-
gülër y. I/50/85
y.+ lēni I/159/10
y.+ leri II/08/51
y.+ únú II/13/34
y.+ ü I/07/97, I/159/12, I/25/24,
I/26/34, I/40/66, I/76/51, I/76/54, I/76/68,
II/12/16
y.+ üm I/138/100, I/76/68, I/94/81

y.+ ümüzü I/38/20
y.+ ümü I/138/101
y.+ ünde I/25/24, I/25/25
y.+ üne I/09/17, I/101/26,
I/157/46
y.+ ünü I/01/67, I/01/68, I/38/10,
I/71/10, I/76/50, I/98/35, I/98/36, II/08/71
y.+ üñ I/08/112, I/08/127, I/20/36
y.+ üñe I/20/39, I/58/57, I/70/79
2. Ön taraf, ön cephe. -5-
y.+ den II/05/33
y.+ leri I/86/78
y.+ lü I/116/42
y.+ ü I/12/29
kepçenin y.+ ü I/84/28
3. Elde edilememiş makbul olduğu
düşünülen kişi, durum, nesne vb. için
kullanılır. -5-
y.+ ü I/33/24, I/52/83, I/52/84
y.+ üne başkan yok I/60/42
y.+ ünü I/96/68
4. Yüzey, satıh. -3-
y. II/10/46
y.+ deki II/10/46
y.+ ü II/37/94
5. Kumaşın dışa gelmek üzere
dokunmuş düzgün ve gösterişli tarafı. -
1-
minder y.+ lēmiz I/152/60
yüzü suyu hürmetine : “Birinin veya
bir şeyin hatırına veya varlığına değer
verildiği için” anlamında kullanılan bir
söz.
suyu y.+ ü hürmetine I/69/99
yüzü yırtık : Utanması, çekinmesi
olmayan.
y.+ ü yırtık I/76/53
gelinnēñ y.+ ü yırtıK olur I/76/52
yüzü dayanma- : Utanmak, utancına
“hayır, olmaz” diyememek.
y.+ üm dayanmaz II/08/128
yüz - : (Derisini) Soymak, (derisini)
çıkarmak. -6-
y.- düm II/28/05
y.- dün I/121/70
derisini y.- erdiK I/74/14
y.- ersin I/121/64
y.- üldü I/36/76
y.- üldü I/83/01
yüz : bk. yüz I -4-
y. II/04/38, II/04/39, II/04/72

yüz : bk. yüz I -1-
y. II/10/63
yüzbaşı : Orduda rütbesi üsteğmenle
binbaşı arasında olan subay. -1-
y. I/11/32
yüzde : Herhangi bir sayı ile
kullanıldığında yüze bölünen bir şeyin o
kadarlık parçasını belirten bir söz. -
1-
y. doğuzanı I/149/58
yüzden : Nedeniyle, sebebiyle, -den ötürü.
-10-
y. I/108/56, I/156/46, I/39/66,
I/46/101, I/78/49, II/19/133, II/19/156,
II/19/164, II/31/17
yüzdēn : bk. yüzdēn -1-
y. I/63/15
yüzgā : bk. rüzgar -1-
y.+ dan I/49/13
yüzgar : bk. rüzgar -1-
y.+ ıñ I/49/18
yüzme : 1. Suda yüzmek sūretiyle yapılan
spor. -1-
2. Yüzmek, kol, bacak vb. organları
hareket ettirerek suda ilerlemek işi.
yüzme havuzu : Spor, sağlık ve
eğlence amacıyla yapılmış, belirli
derinlikleri bulunan, suyla dolu olan yer.
y. havruzu yapıdıla I/68/59
yüzmi : bk. yüzme² -1-
y.+ ye I/48/74
yüz numara : Ayakyolu, helâ, abdesthâne.
-1-
y. yapcaz II/28/36
yüzügabaK : Yüzükapak, yüzü yere
gelmek üzere, yüzükoyun. -1-
y. II/08/53
yüzügapaK : bk. yüzü_gabaK -1-
y. II/22/08
yüzük : Parmağa takılan, genellikle altın,
gümüş vb. mâdenî halka. -2-
y. I/131/13
y. müzüK I/113/21
yüzüm : bk. üzüm -1-
y.+ ü I/67/69
yüzünden : (Olumsuz sebep bildirmek
üzere) Sebebiyle, -den ötürü. -5-
y. I/141/28, I/47/52, I/55/42,
I/96/93
yüzündēn : bk. yüzünden -1-
y. II/19/28

Z

- zāb** : bk. sahib -1-
z.+ ı I/18/55
- zaba** : <sabah+ı -1-
z.+ na I/13/10
- zabā** : <sabah+a-5-
z. II/22/73
z.+ daÇ I/45/11, I/45/17
<sabah+ı
z.+ na I/67/52
bk. sabah
z. I/52/42
- zaba_an** : bk. sabahın -1-
z. I/02/34
- zabah** : bk. sabah -22-
z. I/08/17, I/14/52, I/25/30,
I/25/32, I/51/32, I/54/47, I/58/32, I/62/29
ayşam z. I/124/14
z.+ a I/26/27
z.+ da I/36/78
z.+ dan I/120/61, I/123/20,
I/131/47, I/143/32, I/143/46, I/88/60
z. ezānı I/131/48
z. fıltıSı I/135/01
z.+ ı I/26/28
z.+ lara I/25/53
z.+ ları I/14/14
- zabaḥ** : bk. sabah -2-
z.+ dan I/102/57
z. namāzına I/115/35
- zabāh** : bk. sabah -1-
z. I/91/30
- zabaḥan** : bk. sabahın -1-
z. I/134/27
- zabālīn** : bk. sabahleyin -1-
z. II/28/36
- zabalayı** : bk. sabahleyin -1-
z. I/11/49
- zabālen** : bk. sabahleyin -1-
z. I/141/20
- zabāleyin** : bk. sabahleyin -1-
z. I/114/13
- zabālīn** : bk. sabahleyin -1-
z. I/59/18
- zabāliyin** : bk. sabahleyin -1-
z. I/44/21
- zabān** : bk. sabahın -2-
z. I/51/32, II/22/73
- zabānan** : bk. sabahleyin -1-
z. I/128/29
- zabānaḥ** : bk. sabahleyin -1-
z. I/25/30
- zabāḥ** : bk. sabahın -1-
z. I/63/25
- zaden** : bk. zaten -2-
z. I/103/44, I/147/14
- zāden** : bk. zaten -1-
z. I/32/90
- zafer** : Savaşta kazanılan gālibiyet. -
1-
çanakÇale z.+ iniḡ II/09/11
- zaḡon** : Kural, yol, yöntem. -1-
z. I/69/76
- zaḡun** : bk. zaḡon -1-
z. I/69/73
- zāhmet** : Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk. -
1-
zāhmet çek- : Sıkıntıya uğramak,
güçlülükle karşılaşmak.
zāhmet ol- : Başkası için yaptığı bir
şeyden sıkıntı ve yorgunluk duymak.
z. olur I/54/57
- zahmetli** : Zahmet veren, sıkıntılı, güç,
zor, yorucu. -5-
z. I/67/18, II/12/32, II/24/40
z.+ ydi I/49/71
z.+ ymiş I/49/70
- zalata** : bk. salata I -1-
z. II/35/44
- zalatalıḡ** : bk. salatalıḡ -3-
z. I/133/34
z.+ lar I/96/85
z.+ ları I/35/44
- zalatalıÇ** : bk. salatalıḡ -1-
z. I/144/33
- zalātatalıÇ** : bk. salatalıḡ -2-
z. II/26/31, II/26/32
- zalatalī** : bk. salatalıḡ -1-
isiv z.+ sı II/08/105
- zama** : bk. zaman -1-
z. I/39/56
- zaman** : Olmuş ve olacak hâdiselerin
birbiri ardınca cereyan edişinin
düşüncemizde meydana getirdiḡi başı ve
sonu belli olmayan soyut kavram, vakit. -
398-
z. I/02/19, I/03/20, I/07/18,
I/07/34, I/07/43, I/07/49, I/08/32, I/09/13,
I/10/06, I/102/50, I/105/05, I/105/12,
I/106/30, I/106/36, I/106/45, I/106/46,
I/108/23, I/108/28, I/11/87, I/110/47,

I/110/63, I/110/65, I/111/34, I/111/73,
I/111/76, I/112/26, I/112/36, I/113/06,
I/113/39, I/113/41, I/113/43, I/113/45,
I/115/11, I/115/17, I/116/04, I/116/05,
I/116/11, I/116/17, I/116/19, I/116/20,
I/116/24, I/116/28, I/116/35, I/116/37,
I/116/38, I/116/49, I/117/08, I/117/42,
I/117/44, I/121/19, I/121/32, I/121/99,
I/122/57, I/124/13, I/125/28, I/125/43,
I/125/44, I/125/50, I/13/19, I/130/05,
I/130/14, I/130/72, I/130/81, I/130/92,
I/131/13, I/131/15, I/131/30, I/132/37,
I/132/38, I/136/15, I/136/20, I/136/29,
I/138/10, I/138/115, I/138/116, I/138/125,
I/138/13, I/138/35, I/138/39, I/138/44,
I/138/58, I/138/65, I/138/90, I/138/91,
I/138/96, I/140/48, I/141/27, I/141/28,
I/142/44, I/143/64, I/143/65, I/143/66,
I/146/43, I/146/44, I/146/51, I/146/52,
I/146/58, I/146/72, I/147/28, I/147/45,
I/148/04, I/149/56, I/149/60, I/15/55,
I/150/52, I/150/55, I/153/05, I/153/44,
I/153/45, I/154/54, I/155/52, I/155/96,
I/156/10, I/156/17, I/156/26, I/156/47,
I/156/65, I/158/23, I/158/26, I/16/20,
I/16/24, I/16/27, I/16/28, I/16/34, I/16/47,
I/16/58, I/16/59, I/18/05, I/19/04, I/19/30,
I/21/50, I/23/17, I/23/38, I/23/39, I/25/11,
I/25/18, I/25/37, I/25/55, I/26/36, I/27/16,
I/27/59, I/28/17, I/31/17, I/31/55, I/31/56,
I/32/49, I/33/41, I/35/48, I/35/57, I/39/25,
I/40/45, I/40/55, I/40/62, I/41/23, I/41/48,
I/44/14, I/44/33, I/44/66, I/46/08, I/46/30,
I/47/53, I/49/56, I/49/64, I/54/59, I/55/23,
I/55/77, I/58/66, I/58/75, I/60/07, I/60/08,
I/60/13, I/61/17, I/61/40, I/61/72,
I/64/107, I/64/21, I/64/22, I/64/26,
I/64/27, I/64/73, I/64/91, I/65/27, I/66/34,
I/66/44, I/67/05, I/68/33, I/68/51, I/68/63,
I/68/65, I/68/69, I/69/14, I/69/80, I/69/94,
I/70/09, I/70/52, I/72/85, I/74/103,
I/74/15, I/74/16, I/74/31, I/74/52, I/74/71,
I/74/86, I/74/95, I/77/04, I/81/59, I/85/06,
I/85/13, I/85/15, I/85/33, I/87/10,
I/87/107, I/87/108, I/87/97, I/93/46,
I/93/47, I/94/03, I/94/42, I/97/38, I/98/59,
II/03/04, II/13/22, II/15/21, II/15/89,
II/16/29, II/19/154, II/19/74, II/20/04,
II/20/08, II/22/05, II/22/14, II/22/55,
II/24/106, II/25/87, II/27/25, II/32/137,
II/34/40, II/34/70, II/35/63, II/38/27,

II/38/60, II/38/71, II/38/72, II/39/14,
II/39/37
z.+ kı I/128/12
z.+ kılā I/146/60
z.+ a I/113/107, I/117/40,
I/143/09, I/144/26, I/74/25, I/85/29,
II/26/11
z.+ ā I/85/30
z.+ da I/113/21, I/120/29,
I/120/30, I/65/29, I/65/57, II/33/82
z.+ dan I/117/46, I/16/25, I/39/86
z.+ dı I/74/71, II/33/80
z.+ ı I/03/30, I/07/48, I/102/52,
I/13/36, I/44/72, I/85/60, II/20/35
z.+ imdan I/13/07
z.+ imdı I/93/45
z.+ imız I/141/05
z.+ imızda I/100/04, I/110/48,
I/121/37, I/131/34, I/157/09, I/157/68,
I/157/75, I/16/57, I/32/94, I/76/16,
I/76/17, II/19/06, II/19/127, II/34/07
z.+ imızdā I/150/07
z.+ imızdī I/72/10
z.+ ında I/108/18, I/117/07,
I/131/30, I/18/70, I/42/12, I/75/08,
I/83/73, I/95/29, II/29/34
z.+ ından II/17/82
z.+ ındı yapTık I/102/14
z.+ ını I/76/64
z.+ ın I/05/07, I/05/42, I/113/38,
I/122/68, I/146/51, I/146/52, I/146/53,
I/146/60, I/146/65, I/25/36
z.+ ınkılān I/146/55
z.+ ĩ I/74/31
z.+ Kı I/138/87
z.+ lā I/85/07, II/19/11
z.+ na I/158/32, I/79/07, I/79/83,
I/93/45, II/39/147
z.+ nā I/121/43, I/130/48,
I/146/34, I/151/05, I/155/13, I/31/54,
I/32/59, I/33/141, I/38/07, I/53/57,
I/75/23, I/75/30, II/19/07, II/19/148,
II/19/89, II/34/13
z.+ nā II/19/25
z.+ nāda I/157/32
z.+ nan I/86/20, II/22/13, II/22/14
z.+ nar I/08/119, I/08/56,
I/102/50, I/111/81, I/117/43, I/125/67,
I/138/13, I/143/28, I/146/57, I/50/38,
I/56/45, I/78/25, I/89/02, I/91/03, II/07/12,
II/26/43

z.+ nār I/155/13
z.+ nār II/03/35
z.+ narda I/113/84, I/117/51,
I/122/73, I/129/41, I/131/31, I/50/66
z.+ nar̄da I/122/63
z.+ narı I/72/76
z.+ narı̄ I/12/31, I/64/13
zaman bulama- : İşinin çokluğu
sebebiyle bir işi yapma imkânı olmamak,
vakit bulamamak.
z. bulamıyoz I/23/33
zamanın behrinde : Zamanında, bir
zamanlar.
z.+ ıñ beħrinde I/05/05
z.+ ıñ bēħrinde I/95/18
z.+ ıñ bērinde I/95/28
z.+ ıñ deħinde II/12/76
zamañ : bk. zaman -9-
z. I/116/37, I/120/59, I/126/34,
I/131/35, I/142/18, I/64/121, II/26/45
z.+ ında I/117/06
z.+ lan I/03/81
zamān : bk. zaman -51-
z. I/39/58, I/66/35
z.+ a I/01/65, I/05/10
z.+ da I/37/09
z.+ ı I/108/19, I/64/126
boş z.+ ım I/78/55
z.+ ımda I/73/12
z.+ ımız II/11/45, II/11/64
z.+ ımızda I/02/21, I/07/08,
I/07/25, I/122/56, I/149/47, I/154/27,
I/20/101, I/24/20, I/34/34, I/70/60,
I/73/09, I/73/26
z.+ ımızdı I/37/09, II/21/14
z.+ ına I/51/52
z.+ ında I/06/05, I/07/61,
I/108/04, I/108/34, I/122/74, I/131/30,
I/144/28, I/15/70, I/158/23, I/40/74,
I/44/65, I/68/68, I/69/60, I/70/61, I/75/08,
I/75/09, I/76/21, II/03/68, II/26/41
z.+ ından I/23/11
z.+ ını I/01/02
z.+ ıñ I/31/53
z.+ ıydı I/44/66
z.+ ımda II/14/06
z.+ ımış I/05/32
zāman : bk. zaman -77-
z. I/01/84, I/02/58, I/04/23,
I/05/16, I/06/54, I/07/100, I/07/11,
I/07/16, I/07/20, I/07/37, I/07/52, I/07/63,

I/102/17, I/102/27, I/124/13, I/131/32,
I/131/50, I/14/02, I/14/30, I/14/39,
I/145/97, I/156/62, I/158/30, I/16/31,
I/16/43, I/17/71, I/25/43, I/29/08, I/34/14,
I/44/30, I/44/31, I/48/10, I/51/41, I/52/97,
I/54/20, I/59/50, I/60/04, I/60/10, I/61/42,
I/64/109, I/64/130, I/64/82, I/64/91,
I/66/55, I/69/70, I/69/71, I/69/88, I/75/34,
I/78/52, I/91/05, I/95/22, II/02/56,
II/02/65, II/06/67, II/12/19, II/13/09,
II/13/33, II/23/10, II/27/16, II/31/34,
II/32/111, II/32/14, II/32/97, II/38/77
z.+ a I/48/43, I/61/16, II/01/31
z.+ ı I/95/16
toplumu z.+ ı II/08/109
z.+ ımızda I/02/03
z.+ ıñ I/113/37
z.+ nā I/05/20, II/35/22
z.+ nār I/146/04
zāmañ : bk. zaman -1-
z. II/15/98
zāmān : bk. zaman -2-
z. II/08/62
z.+ ımızda I/07/90
zāman : bk. zaman -1-
z.+ ındı II/26/09
zāman : bk. zaman -2-
z. I/05/17, I/32/53
zāman : bk. zaman -1-
z. I/32/89
zamat : bk. zaman -18-
z. I/148/44, I/18/22, I/33/34,
I/42/04, I/42/12, I/46/07, I/59/64, I/59/66,
I/59/68, I/59/69, I/61/26, I/93/35, II/27/46
z.+ kı I/59/58
z.+ la I/147/14
z.+ lā II/17/73
z.+ ları̄ II/29/106
zāmet : bk. zāhmet -1-
z. olmuyo I/96/33
zāmetli : bk. zahmetli -1-
z.+ ymişti I/49/69
zamn : bk. zaman -1-
z.+ ındı II/21/14
zamk : Bâzı ağaçların kabuklarından
sızdıktan sonra renksiz veya sarımtırak
renkte katı bir madde hâlini alan camısı
yapıştırıcı madde. -1-
z. I/98/40
zanāt : Zanaat, insanların maddî
ihtiyaçlarını karşılamak üzere yapılan, el

ustalığı, hüner ve tecrübe gerektiren iş. -
1-

z.+ ıñız I/144/55

zanğıdı zınğıdıķ : Şiddetle sarsılarak,
şiddetle sarsarak, zingır zingır. -1-

z. zınğıdıķ I/154/67

zanned - : Zannetmek, sanmak. -2-

z.- ěrdi I/03/03

z.- ěsem II/09/19

zapded - : 1. Zaptetmek, bir arada tutmak.
-1-

z.- ebiliğ I/35/25

2. Tutmak, ayakta durabilmek.

zar - : bk. sar-² -1-

z.- arız I/48/19

zar : Vücûdun çeşitli yerlerindeki ince
deri. -1-

z.+ inā I/63/54

zarā : bk. zarar -3-

z.+ sız ziyansız I/126/32

z. vēmemiş I/75/18

z. vememişlē I/75/17

zarar : Bir kimse veya şeyin sebep olduğu
kayıp, kötü sonuç, ziyan. -20-

z. I/05/50, I/75/10

z.+ ı II/38/97

z.+ ım I/64/23, I/64/24

z.+ ını I/107/61

z.+ ıñ I/96/63

z.+ lar I/05/50

zarar et- : (Bir alış verişte) Elde
etmesi gerekeni elde edemeyip zararlı
çıkmaq.

z. eder I/12/36, I/144/50

zarar ver- (yap-) : Bir şey veya
kimse) Kötü tesir edip birinin veya bir
şeyin kayba uğramasına sebep olmak.

z. vēmicek II/09/59

z. verirse I/93/23

z. vermedi I/126/14

z. vermişler I/05/33

z. vermiyelar I/05/37

z. yapıyo I/51/67

z. yapmamışla I/05/22

z. yapmış bir de I/05/46

z. yapmiyür I/05/35

zarar ziyan : Her türlü zarar.

z. ziyan II/04/84

zarār : bk. zarar -1-

z. yapmiyo I/150/61

zārār : bk. zarar -1-

z. vemeyo I/99/58

zararlı : Zararı dokunan, zarar veren,
muzır. -1-

z. I/138/01

zarārsız : Zararı dokunmayan. -1-

z. I/49/18

zaTe : bk. zaten -1-

z. I/150/24

zāte : bk. zaten -2-

z. I/60/58, II/17/12

zaten : Esâsen, aslında. -45-

z. I/03/22, I/03/77, I/05/07,

I/105/48, I/120/02, I/122/62, I/138/40,

I/138/61, I/14/22, I/147/05, I/147/15,

I/147/20, I/155/16, I/156/05, I/31/48,

I/32/46, I/39/43, I/56/36, I/68/27, I/68/36,

I/68/78, I/69/28, I/71/21, I/75/46, I/75/69,

I/79/64, I/84/01, I/92/22, I/92/31, I/96/35,

I/98/18, I/98/90, I/99/06, II/09/94,

II/10/42, II/10/60, II/10/61, II/14/90,

II/14/96, II/17/85, II/23/201, II/34/51,

II/35/97, II/37/112

zateñ : bk. zaten -3-

z. I/108/51, I/98/126, II/17/32

zāten : bk. zaten -33-

z. I/02/39, I/102/29, I/105/40,

I/114/46, I/138/40, I/156/05, I/156/45,

I/159/23, I/16/39, I/19/04, I/19/16,

I/28/12, I/32/82, I/48/02, I/48/45, I/56/40,

I/56/63, I/58/05, I/62/05, I/64/104,

I/65/05, I/68/32, I/68/76, I/70/83, I/71/23,

I/94/73, II/10/16, II/22/38, II/22/43,

II/23/150, II/31/34, II/31/39, II/38/25

zāteñ : bk. zaten -2-

z. I/20/08, I/85/62

zātēn : bk. zaten -1-

z. I/116/15

zāten : bk. zaten -1-

z. II/38/29

zati : bk. zati -3-

z. I/104/58, I/53/47, II/17/48

zati : Zaten. -19-

z. I/03/77, I/104/41, I/107/25,

I/111/27, I/111/36, I/133/02, I/158/50,

I/28/36, I/53/19, I/57/29, I/64/56, I/67/25,

II/10/15, II/17/05, II/17/64, II/17/87,

II/17/88, II/24/71, II/33/54

zati : bk. zati -1-

z. I/140/66

zāti : bk. zati -17-

z. I/104/23, I/106/07, I/108/51,

I/140/08, I/152/47, I/17/89, I/21/64,
I/36/16, I/36/80, I/39/69, I/45/22, I/49/70,
I/54/14, I/67/33, I/77/11, II/03/28

zâtin : bk. zaten -1-

z. II/14/56

zatted - : bk. zapped-² -2-

z.- emiyon I/37/35, I/37/37

zâtüre : Zâtürre, ateş ve öksürükle kendini gösteren tehlikeli bir akciğer iltihâbı. -1-

z.+ ye tutuluyoru II/24/106

zâtüre : bk. zâtüre -1-

z. I/22/15

zâtürê : bk. zâtüre -1-

z.+ ye tutulü II/24/106

zâtüri : bk. zâtüre -1-

z.+ den I/95/125

zaval : bk. zeval -1-

z. vèrmesin I/112/75

zavallı : Zor şartlar altında bulunup bu şartları değiştirmeye gücü yetmeyen, acınacak durumda olan (kimse), çâresiz, bîçâre. -1-

z. I/113/94

zayıf : 1. Yeterli maddî ve fizikî gücü olmayan, güçsüz, fakir. -5-

z. I/72/29

z.+ ıdı I/122/63

2. Okullarda ortamın altında olan ders notu.

z.+ tı II/19/08

3. Sâhip olması gereken nitelikleri taşımayan, yeterince iyi olmayan.

z. I/73/27

zayıp : ayıp'a benzetilerek yapılan tekrar ikilemesi. -1-

ayıp z. I/69/76

zayı : Kayıp, yok olmuş, elden çıkmış (şey). -2-

zayı ol- : Ölmek.

z. oļmuş II/09/10

z. õlmuş II/09/34

ze : 1928 harf inkılâbından sonra kullanılmaya başlanan Latin asıllı Türk alfabesinin "ze" diye adlandırılan yirmi dokuzuncu harfi. -1-

ādan z.+ ُe I/131/59

zebeb : bk. sebep -1-

z. oldu I/113/16

zeheb : bk. sebep -1-

z.+ î I/57/48

zebeblen - : bk. zebeblên- -3-

z.- iyõdu II/09/32

z.- iyõduķ II/09/64

z.- sin I/144/61

zebeblên - : Sebeplenmek, (menfaat verici bir şeyden) ufak da olsa bir pay almak, dolayısıyla yararlanmak, faydalanmak. -5-

z.- di II/09/37, II/09/39, II/09/49,

II/09/57

zēbeblên - : bk. zebeblên- -1-

z.- di II/09/53

zebep : bk. sebep -1-

z. I/47/07

zebil : Bakımsız, perişan, yoksulluk içinde. -1-

z.+ imiştı I/24/58

zebillî : <zebillik+i -3-

z.+ di I/24/41, I/70/68

z.+ nnen I/115/52

zebillik : Yoksulluk, perişanlık. -1-

z.+ ler I/135/34

zebze : bk. sebze -12-

z. I/04/56, I/143/39, II/35/44

z.+ lē II/16/62

z.+ lēmiS I/32/99

z.+ mizi I/115/58

z.+ mizi yaparız II/27/03

z. yapıyoz II/38/48

z.+ yi I/33/108, II/09/29

z.+ yî II/26/46, II/26/47

zebze : bk. sebze -4-

z. II/09/26, II/09/27, II/09/30

z.+ yi II/21/92

zēbze : bk. sebze -2-

z. I/04/57, II/09/94

zebzece : Sebzece, sebze satan kimse, manav, zerzevatçı. -2-

z. I/52/91

zebzi : bk. sebze -1-

z. II/09/22

zēbzi : bk. sebze -1-

z.+ den II/09/63

zedeb : (?) -1-

z. veriyõlle II/01/12

zeķā : İnsandaki düşünme, gerçekleri algılama, akıl yürütme, yargılayıp sonuç çıkarma yeteneği, anlama gücü, zihin keskinliği, anlak. -1-

z.+ lı I/120/11

z.+ m I/125/97

- zekā** : bk. zekā -2-
z.+ m I/125/96
- zekālı** : Zekası iyi olan, akıllı, zeki. -
1-
z. I/120/11
- zekāt** : İslām dīninin beş şartından biri olarak, sâhip olunan ve belli bir miktârı aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması gereken kırkta biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi. -2-
z.+ m I/14/25
- zekāt ver-** : Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birlik payını sadaka olarak dağıtmak.
z. verecek I/14/24
- zēletli** : bk. lezzetli -1-
z. I/40/39
- zellet** : bk. lezzet -1-
z.+ i I/49/75
- zelletli** : bk. lezzetli -5-
z. I/111/32, I/111/33, I/121/52, I/121/77, I/49/38
- zēlzile** : Zelzele, yer sarsıntısı, deprem. -
1-
z. ödu II/05/83
- zeman** : bk. zaman -1-
z. I/155/25
- zemān** : bk. zaman -1-
z.+ ımızda I/149/49
- zena_at** : bk. zanāt -3-
z.+ mı yaptı I/27/18
z.+ i yaparım I/27/36
z.+ lar I/27/07
- zengin** : 1. Malı ve parası çok olan, varlıklı.-18-
z. I/122/65, I/126/45, I/43/33, I/70/70, II/39/189
z.+ dı I/120/15
z.+ dir I/86/75
z.+ i I/153/29
z.+ idi I/25/66
z.+ imiş I/140/69, I/93/13
z.+ ini II/16/48
z.+ nē I/154/42, I/154/52
z.+ neri I/25/19
z.+ nerin I/18/34
z. olacak I/14/25
2. Yararlı veya kendisinden beklenen, istenilen nitelikleri çok olan.
z. I/46/52
- zeḡgin** : bk. zengin¹ -1-
- z. I/96/16
- zenginneş** - : Zenginleşmek, zengin duruma gelmek. -1-
z.- dikcī II/01/39
- zenginneşdir** - : Zenginleştirmek, zengin duruma getirmek, zenginleşmesini sağlamak. -1-
z.- di I/159/36
- zenginng** : bk. zenginnik -1-
z. I/145/11
- zenginnik** : Zenginlik, zengin olma durumu. -1-
z. dingünnük I/112/68
- zengişneş** - : bk. zenginneş- -1-
z.- di I/159/37
- zēnzili** : bk. zēlzile -1-
z.+ di II/05/83
- zerdali** : bk. zerdāli -1-
z. I/33/40
- zerdāli** : Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli kayısı ağacının sarı, etli, tatlı, çekirdeği acı meyvesi. -2-
z. I/155/50, I/67/63
- zerdeli** : bk. zerdāli -2-
z.+ leri I/100/16, I/128/75
- zere** : Boş yere değil, bir sebebi olmalı, tevekkeli değil. -4-
z. I/10/42, I/144/82, I/15/74, I/15/75
- zerem** : Zere. -3-
z. I/128/26, I/138/108, I/144/76
- zerhoş** : Sarhoş, alkollü bir içki veya keyif verici bir madde etkisiyle az veya çok kendini bilmez, kendine hâkim olamaz duruma gelmiş (kimse). -3-
zerhoş ol- : Alkollü içki veya uyuşturucu maddeler etkisiyle) Sarhoş duruma gelmek.
z. olunca I/145/69
z. olur I/145/76
z. olurdu I/145/69
- zerhoş** : bk. zerhoş -1-
z. I/86/11
- zeval** : Yok olma, yok edilme, ortadan kalkma.-2-
zeval verme- : Yok etmemek, sona erdirmemek.
z. vemesin II/16/58
z. vermesin I/01/15
- zeval** : bk. zeval -1-
z. vemesin I/159/36

- zever** : bk. sefer -1-
z. I/121/33
- zêvĶ** : Zevk, hoşla giden bir Şeyden duyulan beğenme duygusu. -2-
zêvĶ al- : Hoşlanmak, beğenmek.
z. alırım yapmadan I/54/42
z. alırım I/54/42
- zeybek** : Batı Anadolu efelerine verilen isim. -1-
z.+ lêĶ I/64/60
- zeybêk** : bk. zeybek -1-
z.+ lê II/12/15
- zeytin** : Zeytingillerden, Akdeniz ÷lkelerinde yetişen, uzun ömürlü, yaprakları küçük ve gümüş rengindeki ağacın yüksek besin değeri olan, önce yeşil iken sonra karararak tek çekirdekli, yağlı meyvesi. -8-
z. I/28/53, I/29/20, I/32/100, II/39/99
z.+ den I/28/51, I/87/55
z.+ i I/145/61
z.+ nen I/154/19
- zeytinyā** : Zeytinyağı, zeytin tanelerinin sıkılması ile elde edilen bitkisel yağ. -2-
z.+ nan I/40/29, I/40/30
- zêytinyā_a** : bk. zeytinyā -1-
z. II/08/55
- zeytinyālĳ** : Zeytin yağı ile pişmiş (yemek). -2-
z. I/111/22
z.+ sı I/111/22
- zĳ** : Hızla giden bir Şeyin çıkardığı ses. -1-
z. I/12/46
- zıFra** : bk. sofrā -1-
z.+ lara I/119/51
- zımad** : bk. zaman -1-
z. I/59/61
- zıman** : bk. zaman -56-
z. I/01/08, I/02/02, I/02/07, I/05/12, I/10/28, I/10/79, I/122/59, I/134/26, I/135/21, I/136/28, I/24/11, I/28/08, I/28/24, I/29/17, I/35/16, I/37/21, I/41/76, I/56/22, I/56/69, I/57/18, I/59/75, I/60/98, I/66/48, I/74/09, II/03/37, II/06/04, II/06/07, II/06/08, II/08/49, II/09/55, II/10/16, II/10/17, II/18/19, II/23/103, II/23/133, II/23/138, II/23/142, II/23/165, II/23/17, II/23/173, II/23/177, II/24/05, II/25/73, II/25/81, II/33/79
z.+ ĳı I/59/33
z.+ a I/01/25
z.+ dan I/39/86
toplumu z.+ ı II/08/106
z.+ nā II/01/44
z.+ nar I/09/15, I/56/55, I/57/16, I/59/74
z.+ nār I/05/08
z.+ narī II/10/93
- zımaĶ** : bk. zaman -4-
z. I/07/47, I/28/01, II/11/39, II/14/24
- zıman** : bk. zaman -1-
z. I/29/14
- zıman** : bk. zaman -1-
z. II/23/77
- zımat** : bk. zaman -2-
z. I/59/61, I/59/62
- zınĳ** : Bir aletin çalışırken çıkardığı ses. -3-
zınĳ zınĳ z. I/140/38
z. zınĳ zınĳ I/140/38
zınĳ z. zınĳ I/140/38
- zır** : Büsbütün, tamamıyla, tümenden. -5-
z. I/10/81, I/134/04, I/138/132, I/60/23, I/63/65
- zıra** : Kimyon. -2-
z. I/134/45
z.+ yı I/134/46
- zırāt** : bk. zira_at -2-
z.+ ımıS I/129/50
z.+ ımız I/129/51
- zırtaş** - : Zırtlaşmak, birbirine ters davranmak. -1-
z.- ıyordu I/21/78
- zıt** : Nitelikleri, özellikleri ve durumları birbirine aykırı olan (şey), bir şeyin aksi, tersi, karşıt. -1-
z. I/16/07
- zıvr** : ĳıvrır zıvrır ikelemesinde geçer. -1-
ĳıvrır z.+ a yapardıĳ I/51/29
- zi_in** : Zihin, anlayış, kavrayış, akıl. -1-
zi_in aĳıĳlı : Anlama, kavrama gücü.
z. aĳıĳlı I/79/73
- zile** : bk. zili -1-
z. I/102/72

zili : Dokunması güç, motifleri bol kilimi andıran tek parçalı bir dokuma. -3-

z. I/94/34, I/94/35

z.+ ye I/94/33

zilif : Zülûf, yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi. -2-

z. I/159/11

z.+ lē I/159/22

zilli : Zili olan, zil takılmış. -1-

z. I/101/48

zīn : bk. zi_īn -1-

z.+ i I/17/84

zincir : 1. Altın veya gümüşten yapılmış takı. -4-

z. II/17/56

z.+ lēne I/41/22

z.+ leri I/41/22

2. Birbirine geçmiş mâdenî halkalardan meydana gelen bağ.

z.+ li II/23/18

zindan : İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı, karanlık yer. -1-

z.+ nara I/08/113

zinē : <Sini+ye -1-

z. I/148/54

zīngin : bk. zengin -1-

z.+ imiş II/05/31

zini : bk. Sini -26-

z. I/114/20, I/36/66, I/59/26

zini z. II/34/91

z.+ de I/132/34

z.+ lēlen II/34/102

z.+ lēnen II/34/102, II/34/92

z.+ ler I/59/25

z.+ lere I/132/27, I/132/35, I/36/52

z. mantısını I/148/53

z.+ niḡ I/111/64

z.+ ye I/121/54, I/121/55, I/121/56, I/132/37, I/36/56, I/36/65, I/70/59

z.+ yi I/70/58

z.+ ynen II/08/126, II/08/127

z. zini II/34/91

zira : bk. lira -1-

yüz z. veridi II/39/125

zira_at : Bitki yetiştirmek amacıyla toprak üzerinde yapılan çalışmaların bütünü, çiftçilik, tarım. -1-

z. II/10/73

zira_at tavuğu (civcivi) : Doğal

ortamında yetişmeyen tavuk veya civciv.

zirāt : bk. zira_at -3-

z. I/129/50

z. civcileri II/08/65

z. tavū II/08/66

ziyan : Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar. -6-

z. I/35/61

zarar z. II/04/84

z.+ ı II/32/96

zarāsız z.+ sız I/126/33

ziyan ol- : Bir işe yaramayıp heder olmak.

z. oldum I/52/04

z. olmāycaḠ I/48/22

ziyān : bk. ziyan -1-

z. olmasın I/85/61

ziyanlı : Ziyanlı, zararlı. -1-

z. I/138/01

ziyaret : bk. ziyāret -2-

z. edip I/46/113

z. etTim I/122/36

ziyāret : Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme. -17-

z.+ e I/66/51

z.+ i II/01/86

z.+ inde I/06/134

z.+ iḡi I/06/116

ziyāret et- (yap-) : (Belli bir yer veya kimseyi) Görmeye gitmek.

z. edecēn I/06/69

z. edeḡ I/06/139

z. ederle I/69/104

z. edib I/06/78

z. ediḡ I/06/124, I/06/74

z. edip I/46/115

z. et I/06/85

z. etmiş I/06/74

z. iderdik I/155/70

z. ideriz II/01/84

z. idersin I/79/66

z. yapallā II/01/87

ziyāvet : Ziyâfet, misâfir dâvet edip özenli biçimde ağırlama, yedirip içirme, şölen. -1-

ziyāvet çek- : (Konukları) Yemek vererek ağırlamak.

z. çekilir I/131/22

ziytinya_ı : bk. zeytinyā -1-

z. I/48/12

zoba : bk. soba -29-

z. I/67/44, I/80/35
z.+ bımıza I/51/50
z. gururlardı I/80/42
z.+ lāmızıñ II/21/69
z.+ lar I/100/44
z.+ lara I/51/48
z.+ ları I/80/42
z.+ m II/33/52
z.+ mız I/26/48, I/51/48
z.+ nıñ I/107/47, I/45/09, I/48/13,
II/21/73, II/33/67, II/33/68, II/33/71
ekmeK z.+ sı I/26/49
z.+ sını I/77/65, I/77/66, I/77/67
z.+ ya vurulā II/34/87
z.+ yı I/138/97, I/138/99,
II/19/156, II/33/72
zobı : bk. soba -3-
z. II/21/72
z.+ yı I/37/20
z.+ ynan yaparız II/33/55
zobu : bk. soba -4-
z. II/17/80
z. gurdum II/33/32
govalı z.+ lār II/21/81
z.+ ya I/152/61
zollu - : Zorlamak, çalışmasına,
işlemesine engel olmak, işlevlerini yerine
getirtmemek. -1-
z.- yo I/63/52
zollúq : bk. zorluq -1-
z. çekmediK II/08/44
zopa : bk. sopa² -2-
z. yidim I/47/51, I/75/73
zope : bk. sopa² -1-
z.+ ye I/75/71
zor : 1. Sıkıntı çekilerek yapılan, güçlüğü
olan, güç yapılan.. -82-
z. I/108/29, I/113/83, I/125/48,
I/129/05, I/134/17, I/135/36, I/141/23,
I/143/75, I/17/30, I/17/57, I/17/58,
I/20/89, I/20/90, I/23/44, I/23/45, I/24/44,
I/34/49, I/35/16, I/35/63, I/45/08, I/45/46,
I/45/50, I/55/30, I/55/77, I/58/58, I/61/46,
I/74/26, I/74/46, I/85/53, II/01/18,
II/09/03, II/10/21, II/10/25, II/21/18,
II/27/51, II/36/15
ar z. II/09/13
z.+ du I/141/04, I/141/07,
I/141/08, I/141/10, I/141/15, I/141/18,
I/15/24, I/153/20, I/84/37, II/20/40,
II/35/12

z.+ dur I/34/49
z. mur I/84/38
z.+ muş I/112/53, II/29/26
z.+ muşdu I/51/14
z. oldu I/17/58
z. şer I/102/07
z.+ udu I/107/59, I/113/05,
I/130/24, I/130/27, I/130/28, I/135/25,
I/135/30, I/141/09, I/15/24, I/51/11,
I/70/61, I/70/64, I/94/13, I/94/14, I/96/65
z.+ umuşTu I/09/74
2. Güç bir şekilde, zahmet çekerek,
güçlülükle. -41-
z. I/108/48, I/108/50, I/110/56,
I/111/108, I/121/116, I/138/114,
I/138/116, I/138/124, I/147/15, I/23/46,
I/35/62, I/37/39, I/49/68, I/53/75, I/55/29,
I/56/41, I/56/71, I/63/43, I/74/42, I/74/45,
I/79/22, I/85/28, I/90/37, I/96/36, I/96/84,
I/96/87, II/03/07, II/03/08, II/06/06,
II/14/53, II/14/93, II/26/42
z. çekdim I/141/22
z. gelī II/23/122
z. geliyo I/31/64, I/37/48
z. gelmiyodu I/35/18
z. oluyor I/65/16
z.+ unan I/12/45
3. Mecbûriyet, zorunluluk. -
1-
z.+ a goşcaqlar I/94/07
4. Kuvvet, güç, baskı. -1-
silāh z.+ u I/05/24
zoruna gel- : Üşenmek, yapmak
istememek. -1-
z.+ larına geliyö I/96/48
zör : bk. zor¹ -9-
z. I/44/60, I/52/77, I/55/49,
I/55/77, I/62/28, II/10/21
z.+ du I/07/52, I/70/61, I/71/49
bk. zor² -2-
z. I/54/30, II/08/75
zoral - : Zor duruma gelmek, zorlaşmak,
güçleşmek. -2-
z.- dı I/143/50
zorla : 1. İstemeye istemeye, isteksiz
olarak, zoraki. -1-
z. I/33/119
2. Güçlük çekerek, zor şartlar
altında.
3. Zor kullanarak, cebren.
zorlan - : Bir işi yapmak için büyük bir

güç kullanmak, güçlük ve sıkıntı çekmek,
kolayca yapamamak. -1-

z.- dık I/141/29

zorlaş - : Zorlaşmak, zor duruma gelmek,
güçleşmek. -1-

z.- ıyo II/35/13

zorlma : Zorlama, zorlamak işi.-1-

z. II/26/12

zorlū : <zorluk+u -1-

ğonuşma z.+ m II/09/02

zorluğ : Zor olma durumu, güçlük. -
4-

z. I/32/41

zorluğ çek- : Sıkıntı çekmek,
zorluklarla karşılaşmış olmak.

z. çekdik I/70/65

z.+ lā çektim II/26/14

zorna : bk. zorla³ -1-

z. I/58/49

zornan : bk. zorla² -2-

z. I/10/06

bk. zorla³

z. I/67/53

zornağ : bk. zorla¹ -1-

z. I/67/55

zorunan : bk. zorla² -1-

z. yapıyorun I/21/39

zorunda : Mecbur, yapılması gerekli bir
şeyden kaçınılması mümkün olmayan. -
5-

z. I/92/60

z.+ sın I/105/33, I/85/53

z.+ yız I/06/65

zorunda ğal- : (Bir şeyi) Yapmaya
mecbur olmak.

z. ğaldı I/125/32

zorundā : bk. zorunda -1-

z.+ yıS II/36/18

zorunnu : Zorunlu, yapılması gerekli olan,
kaçınılması mümkün olmayan, mecbûrî.

-2-

z. I/23/61

zorunnu ğıl- : Mecbur etmek.

z. ğıldı I/23/60

zulum : Zulüm, eziyet, cevr, cefâ. -
2-

z. I/52/78

ölüm z. I/03/90

zuman : bk. zaman -11-

z. I/128/59, I/32/92, I/33/90,

I/33/97, I/33/99, II/19/47, II/26/11

z.+ lā I/33/101

z.+ nā II/01/56, II/35/111

z.+ nari II/10/45

zumân : bk. zaman -1-

z. I/01/07

zūman : bk. zaman -3-

z.+ la I/32/59

z.+ nā I/32/12, I/32/20

zumın : bk. zaman -1-

z.+ nā II/01/56

zumon : bk. zaman -1-

z.+ nā II/01/54

zur : bk. zor¹ -1-

z. I/38/60

zurna : Özellikle davul ve dümbelekle
çalınan, keskin sesli, kamıştan yapılma
üflelemeli saz. -8-

z. I/42/73, I/42/74

z.+ lī I/41/13

z. yapırdık I/11/94

z.+ yınan I/90/51

z.+ ynan I/125/79, II/34/87

zurnâ : bk. zurna -1-

z. II/13/07

zurnacı : Zurna çalan kimse. -1-

z.+ sın I/42/75

zurnu : bk. zurna -1-

davıl z. II/16/18

zuval : bk. zeval -1-

z. virmesiğ I/39/36

zümrü : Bir tür kuş. (?) -1-

z. I/95/33

ŞAHİS ADLARI

- abbaS** : -2-
a. I/33/13, I/33/14
- ali** : -1-
a. I/17/65
- abbaS** : -1-
a. I/33/115
- abdilla** : -1-
a. I/152/104
- abdulla** : -4-
a. I/147/11, I/147/12, I/98/12, II/38/77
- abdullā** : -1-
a. II/38/78
- abidin** : -3-
a. I/142/18, I/142/23
a. bey I/142/17
- ādem** : -2-
ā. I/66/23, II/14/73
- adnan** : -1-
a. I/78/06
- adnan mēndires** : -1-
a. II/13/21
- āḥmed** : -1-
ā.+ iḥ I/91/47
- al_ osman** : -1-
a. ağagiliḥ I/81/05
- alī** : -1-
a. I/110/06
- aleksān** : -1-
a.+ giliḥ I/161/45
- aleynā** : -1-
a. I/36/25
- ali** : -9-
a. I/10/67, I/110/13, I/140/67, I/140/68, II/14/72, II/38/79
a.+ den I/33/115
arap a.+ lē II/38/77
- ali rıza** : -1-
a. dayıḥ I/145/15
- aliksān** : -1-
a. yapTıḥ II/39/148
- alime** : -2-
a. I/59/37, II/14/58
- alimē** : -1-
a. I/144/80
- alisman** : -1-
a.+ giliḥ I/140/61
- āmed** : -5-
ā. ā1 I/72/79
- a. ağā II/39/13
a. ağaya I/74/22
a.+ iḥ I/53/46, I/65/60
- āmeT** : -10-
ā. I/10/67, I/110/06, I/110/14, I/147/55, I/74/33, II/11/34, II/16/92, II/23/161, II/23/78
ā.+ te I/155/06
- ārif** : -4-
ā. I/72/04, I/72/05, II/14/73, II/38/80
- ārif** : -1-
ā. ā1 I/01/39
- āsıman** : -1-
ā. II/16/33
- asıya** : -4-
a. I/144/15, I/144/22, I/144/32
a.+ m I/144/30
- aSime** : -1-
a. I/154/01
- āsuman** : -1-
ā. I/36/01
- aşē** : -1-
a. yēḅge II/38/101
- āşa** : -3-
ā. I/115/47, I/152/94
ā. yapā I/152/46
- āşe** : -1-
ā. I/115/47
- āydın** : -2-
ā. II/07/97
ā.+ iḥ II/07/96
- ayhan** : -1-
a. ābiniḥ I/107/01
- āylin** : -4-
ā. II/12/51, II/13/30
ā.+ e II/12/51, II/13/32
- āynur** : -2-
ā. I/04/65
- aysel** : -1-
a. abaḅ I/39/38
- aysun** : -3-
a. I/107/08
a.+ um I/107/09
- ayşe** : -2-
a. I/127/21
a. ğadın fasillesi I/127/21
- āyşe** : -1-
ā.+ niḥ I/44/84
- ayşē** : -1-
a. I/24/12

ayşa : -7-
a. I/21/01, I/54/01, I/87/06, I/87/07, I/87/40
sa_ır a. I/52/94
a. deyzen I/87/124
ayşa : -1-
a. II/30/01
āyşa : -2-
ā. I/10/68
ā. anım I/59/03
ayşe : -14-
a. I/111/01, I/116/01, I/126/53, I/160/17, I/31/01, I/55/08, I/56/75, I/79/03, I/98/01, II/30/02, I/22/07
a. nine I/87/04
a.+ niñ I/07/103
āyşe : -1-
ā.+ gili II/23/71
ayşenur : -3-
a. I/24/12, I/24/15, I/24/62
ayşi : -1-
sa_ır a.+ yi I/52/94
ayten : -2-
a. I/78/35, I/86/45
aytén : -1-
a. II/08/01
azime : -2-
a. II/36/01, II/37/01
bahatTin : -1-
b. I/10/75
bāhire : -1-
b. I/29/02
bahri : -1-
b.+ nin I/05/01
banı : -1-
b.+ yı I/83/18
basrı : -1-
b. I/149/65
batuhan : -1-
b.+ a I/41/44
bayram : -1-
b. I/129/37
bedi_a : -1-
b. I/45/68
bediriye : -1-
b. II/34/44
bedriye : -1-
b. I/100/23
begdeş : -1-
b.+ e II/25/23
behiyê : -1-
b. II/32/06
bekir : -2-
b. amceçe I/80/52
b.+ e II/25/23
besde : -1-
b. I/134/08
beTdaş : -2-
b. I/57/21, I/57/22
béyhan : -1-
b. I/01/04
beyzā : -1-
b. I/110/13
bileÇciK : -1-
b. I/08/93
bilge : -2-
b. I/144/22, I/144/32
biliÇci : <piliçcik+i -1-
b. I/08/100
biliÇcik : -2-
b. I/08/95, I/08/97
bilişcik : -1-
b. I/08/94
binnaz : -1-
b. deze I/145/28
birnur : -1-
b. I/148/01
bülenT : -2-
b. I/95/03, I/95/05
cāfer : -2-
c. I/68/26
c. hoca I/68/25
camgoz : -2-
c. II/24/83
c.+ dū II/24/83
canan : -2-
c. yenge II/19/38, II/19/42
cānsi : -1-
c. II/11/39
cānsu : -1-
c. II/11/40
celál : -1-
c. I/157/23
celál : -2-
c. I/64/107, II/13/22
celál : -1-
c. II/13/23
cemānetin : -1-
c. ağam I/39/31
cemile : -4-
c. I/104/04, I/137/01, I/33/20
c. abla I/33/06

cenneT :	-1-	e.+ m II/39/167
	c. I/25/15	e.+ niḡ II/39/166
cevā :	-1-	émine : -5-
	c.+ lāḡ I/75/20	è. I/88/02, I/88/03, II/34/10,
cumāziyè :	-1-	II/35/01
	c. II/31/01	emne : -1-
cévriye :	-1-	e. I/33/133
	c. I/121/01	emrah : -1-
çaḡır :	-1-	e. I/60/100
	ç. ebe II/05/72	engin : -1-
çīdem :	-1-	e.+ i I/83/18
	ç. I/83/75	érdal : -4-
çālar :	-1-	è. I/136/16
	ç. I/73/27	è.+ a I/136/16
çavar :	-1-	è.+ ı I/136/17
	ç.+ ıḡ I/86/07	érdāl : -1-
çenteḡe :	Bir aile lakabı. -1-	è. I/136/16
	ç.+ lēḡ I/75/21	erḡan : -1-
çetin :	-1-	e. I/98/42
	ç. I/68/04	erḡān : -1-
dāvıt :	-1-	e. I/98/42
	d. I/122/83	erduvan : -2-
davud :	-1-	e. I/122/78
	d.+ unan I/39/105	erduvān : -1-
davut :	-1-	e.+ ım I/05/62
	d. I/39/98	ergun : -2-
derya :	-1-	e.+ cāzım I/110/09
	d. I/110/07	e.+ um I/110/09
do_an :	-1-	erol : -2-
	d. abıḡı I/80/62	e. I/39/95
do_ān :	-2-	e.+ giliḡ I/86/42
	d.+ ınḡı I/30/47	erol : -1-
dobay :	Bir aile lakabı. -1-	è. I/39/95
	d.+ larıḡ I/135/27	ērturul : -2-
dursen :	-1-	ē. II/13/27
	d. I/76/01	ē. ḡāziniḡ II/13/27
dursun :	-5-	esmā : -2-
	d. I/73/01, I/83/04, I/83/05,	e. II/07/08
II/24/01		etem : -1-
	d.+ uḡ I/15/31	e. ābi II/13/59
dūriye :	-1-	eyüb : -1-
	d. I/09/01	e. ā_a II/10/51
eliF :	-1-	eyüp : -1-
	e. aba I/145/29	e. I/117/01
emin :	-1-	fadime : -9-
	e. II/38/77	f. I/107/07, I/44/50, I/70/01,
emine :	-4-	I/84/22, I/98/26, I/98/38
	e. I/138/02, I/157/01	f. abanıḡ I/113/116, I/113/84
	e. yengē II/13/65	f.+ ye I/112/17
	e. yengeniḡ II/13/65	fadime : -1-
emīne :	-2-	f. I/44/09

- fātī** : -1-
f. I/80/22
- fāti** : -1-
f. I/87/66
- fātih** : -1-
f. I/99/13
- faTime** : -1-
f. I/44/80
- fatma** : -28-
f. I/113/01, I/115/01, I/136/01, I/14/08, I/143/01, I/15/82, I/159/01, I/17/01, I/24/12, I/39/21, I/39/55, I/45/69, I/49/04, I/51/01, I/56/75, I/66/11, II/23/83, II/34/18
f. abā I/72/79
f. abam I/08/87
f. abla II/13/66
f. ablaya II/13/66
f.+ gile II/23/71
f.+ nıñ I/07/103
f.+ yı I/08/86
- fatmá** : -2-
f. II/34/10
- fatmâ** : -1-
f.+ nıñ I/72/05
- fatmā** : -2-
f. I/113/01, I/152/101
- fatmacı** : <fatmacıķ+ı -1-
f.+ ıñ I/08/87
- fatmacī** : <fatmacıķ+ı -1-
f.+ nan I/08/83
- faTmacık** : -1-
f. I/08/82
- faTmanur** : -2-
f. I/24/13, I/24/15
- fatmı** : -2-
f.+ yna I/152/47
f.+ ynan I/152/47
- fatuş** : -1-
f. I/66/11
- ferahgül** : -1-
f. II/06/68
- ferât** : -1-
f. I/46/71
- feride** : -1-
f. I/110/08
- fevkiye** : -1-
f. I/140/12
- Feyyez** : -1-
F. I/39/54
- filiS** : -3-
f. II/13/36, II/13/37, II/13/49
- filiz** : -4-
f. II/13/35
f.+ iñ II/13/32
f.+ ler II/13/40
f.+ leriñ II/13/12
- furķan** : -1-
f. II/21/49
- ğadır** : -1-
ğ. I/119/22
- ğadir** : -7-
ğ. I/74/02, I/81/39
ğ. ağa I/74/44
ğ. ağalâ I/145/26
ğ. ağanınķılâ I/145/90
ğ.+ gil I/67/66
ğ.+ iñ I/81/38
- ğālib** : -1-
ğ.+ iñ I/110/09
- ğālip** : -1-
ğ. II/12/11
- ğaymaķ** : -1-
g. I/24/11
- ğaymaķ** : -6-
ğ. I/24/01, I/24/02, I/24/03, I/24/05, I/24/08
g. ğomuşlar I/24/06
- gencáy** : -1-
g. II/12/53
- ğızıldak** : Bir aile lakabı-1-
g.+ larıñ I/126/07
- ğöbek** : Bir aile lakabı. -1-
g.+ leriñ I/67/24
- ğöķan** : -1-
g. I/65/60
- ğöķan** : -1-
g. I/65/62
- ğönül** : -6-
g. I/10/76, I/10/87, I/10/92, I/10/110
g.+ e I/44/75
- gülây** : -1-
g. I/105/01
- güldāne** : -2-
g. I/101/01, I/42/01
- gülfēr** : -1-
g. II/16/33
- gülhan** : -2-
g. I/110/05, II/24/09
- gülisan** : -2-
g. I/136/31, I/136/32

- gülistan** : -1-
g. I/136/34
- gülizar** : -1-
g. I/113/47
- güllü** : -1-
g. I/15/21
- gülnaS** : -1-
g. I/110/05
- gülnaz** : -2-
g. I/110/02, I/144/05
- gülseren** : -2-
g. I/106/47, I/106/70
- gülserēn** : -1-
g. I/106/67
- gülsüm** : -2-
g. I/132/47, I/30/04
- gülşen** : -4-
g. I/108/01, II/16/32, II/39/01, II/39/05
- gülşen** : -1-
g. gelīn I/39/19
- gülşevim** : -1-
g. yenge II/19/43
- gülten** : -3-
g. I/87/06, I/87/07
g. deyzem I/87/40
- gülten** : -2-
g. I/103/01, I/26/04
- gülümser** : -1-
g. I/107/07
- günnāz** : -1-
g. I/144/47
- gürbüz** : -2-
g. I/111/101, I/111/121
- gürcan** : -2-
g. I/45/14
g.+ ıñ II/23/210
- güröl** : -1-
g. I/45/16
- güşüm** : -1-
g. I/40/01
- güssün** : -4-
g. I/30/04
g.+ dür I/30/04
- güşen** : -2-
ğ. I/39/01
- güven** : -2-
g. I/67/36
g.+ i I/67/35
- hağan** : -1-
h. II/01/01
- hağKı** : -1-
h. I/131/01
- habeş** : -1-
h.+ in I/112/17
- hacı kāmīl** : -1-
h. I/93/32
- hacı_ēl** : -1-
h.+ lēñ I/75/21
- hacı ğara** : -1-
h.+ nıñ I/75/21
- hacı_musa** : -1-
h. dedem I/93/21
- hadime** : -1-
h. I/159/01
- hāğan** : -1-
h. I/46/72
- hakimē** : -1-
h. I/152/128
- hakimi** : -1-
h.+ ydi I/152/128
- hal_ibrām** : -1-
h. ā1 I/92/27
- halīme** : -1-
h.+ ynen I/112/16
- halil** : -1-
h. aġa II/39/172
- halil** : -1-
h. I/42/80
- halīl** : -1-
h.+ e I/66/55
- halime** : -2-
h. I/77/69
h.+ lēñ I/75/20
- halīT** : -3-
h. II/16/92, II/26/17
- haluġ** : -1-
h. I/24/36
- hamdi** : -1-
h. I/69/52
- hamdi** : -1-
h.+ ye I/69/50
- hamza_ācı** : -3-
h. I/68/25, I/68/26
- hanım** : -1-
h. I/10/69
- haniFe** : -3-
h. I/110/06, I/131/07, I/30/59
- hanife** : -1-
h. abamnan I/109/21
- hanım** : -2-
h. I/10/68

- h.+ ini_ I/10/68
- h̄arun** : -1-
h. II/17/08
- hasībe** : -2-
h. I/101/61, I/72/08
- hasan** : -23-
h. I/10/76, I/121/108, I/142/59, I/82/10, II/01/89, II/14/72, II/14/77, II/14/78, II/39/186, II/39/187
bağKāl h. II/23/03, II/23/30
gāveci h. I/82/10
h. ābē I/145/59
h. aḡalā I/145/25
h. dayıñ I/22/18
h.+ dī II/14/78
h.+ ı II/39/186, II/39/187
h.+ mıştı II/14/77
āřık h.+ nā I/82/09
- hasān** : -1-
h. I/10/67
- hāsan** : -1-
h. I/10/75
- ḡasan** : -1-
h. II/39/187
- hasan hūseyin** : -1-
h. I/138/36
- hasibe** : -1-
h. I/101/61
- hāřim** : -2-
h. I/56/02, I/56/03
- hatice** : -4-
h. I/152/01, I/47/26, I/90/01, II/11/40
- haticē** : -1-
h. I/24/12
- hatice** : -4-
h. I/46/01, II/19/01
h. abam I/91/77
- haticē** : -1-
h. I/86/13
- hava** : -6-
h. I/03/01, I/47/02, I/66/20
h. yengeñ I/107/07
- hāva** : -1-
h. I/91/80
- havızağlılā** : Bir aile lakabı -1-
h. II/38/76
- havuzaklılar** : Bir aile lakabı -1-
h.+ ı II/38/77
- hazıvağlılar** : Bir aile lakabı -1-
h.+ ı II/38/76
- hāvvanur** : -1-
h. II/11/40
- hāva** : -2-
h. I/37/04
- hayāti** : -1-
h. I/10/75
- hayriye** : -1-
h. II/39/175
- haziran** : -1-
h. I/132/01
- ḡesnā** : -1-
h. yengem I/80/44
- hıdır** : -3-
h. dede I/112/79
h. dedeminen I/112/80
h.+ ıdı I/112/80
- ḡılmi** : -2-
h. I/147/12
- hikmet** : -1-
h. II/38/80
- hilmi** : -2-
h. ābi I/39/101
h.+ nin I/39/95
- horuÇcuğ** : -2-
h. I/08/96, I/08/99
- horuÇcūğ** : -1-
h. I/08/100
- horuÇcuğ** : -2-
h. I/08/100, I/08/99
- horuTcuğ** : -3-
h. I/08/94, I/08/95
- huriye** : -2-
h. I/98/133, I/98/134
- hurütcü** : -1-
h.+ nan I/08/93
- hūlya** : -1-
h. I/110/07
- hūlyā** : -2-
h. I/65/30, I/65/42
- hürmet** : -1-
h. I/04/01
- hürmet** : -1-
h. I/04/01
- ḡüsün** : -1-
h. II/24/22
- hüsēn** : -1-
h. emmi I/95/25
- hūseyin** : -4-
h. I/150/01, I/60/76, I/95/01, II/24/22
- hūseyin** : -1-

- h. I/150/01
- hüsnü** : -1-
h.+ nüñ I/140/65
- hüsün** : -2-
h. I/10/67, II/24/22
- hüşüyün** : -1-
h. II/24/23
- ıramazan** : -3-
ı. I/88/20
ı.+ ım I/88/52, I/88/57
- ıbiK** : Bir şahıs lakabı. -1-
ı. dedeniñ I/117/47
- ıbil** : -1-
ı.+ leriñ I/92/38
- ıbirāhim** : -1-
ı.+ me II/12/52
- ıbra_ım** : -1-
ı. I/30/37
- ıbrā_ım** : -3-
ı. I/30/30, I/65/40, I/75/13
- ıbrāhim** : -1-
ı. I/41/94
- ıbrā_ım** : -1-
ı. I/30/58
- ıbrāhim** : -1-
ı. II/12/53
- ıbrām** : -1-
ı. ağañ II/39/184
- ıdris** : -1-
ı. I/10/11
- ıklıme** : -1-
ı. II/06/01
- ılknuş** : -1-
ı. I/08/05
- ımam_ıo_ıulları** : Bir aile lakabı. -1-
ı. I/68/25
- ımam_ıölları** : Bir aile lakabı. -1-
ı. I/68/26
- ımine** : -7-
ı. I/123/02, I/133/08, I/144/80, I/145/91, I/35/50, I/35/51, I/71/01
- ıminē** : -3-
ı. I/35/31, I/35/32, I/35/45
- ımmān** : -2-
ı. I/140/57, I/15/21
- ırbām** : -1-
ı. I/113/49
- ısa** : -2-
ı. II/16/33
ı.+ yā I/45/25
- ısmā_ıl** : -1-
ı. dayın I/145/15
- ısmayıl** : -1-
ı. ābin I/83/17
- ısmı** : -1-
ı. I/15/98
- ısmınur** : -1-
ı. II/05/103
- ıkadiriye** : -1-
k. II/13/60
- ıkāmıl** : -1-
k.+ ler I/50/77
- ıkāmıl** : -1-
k. I/46/72
- ıkazım** : -1-
k.+ ıñ I/144/81
- ıkāzım** : -2-
k.+ ı II/05/14
ğarā k. Paşa I/95/64
- ıkemat** : -12-
k. I/14/74, I/150/41
k. hoca I/14/01, I/14/04, I/14/06
k. paşa II/13/22
k.+ ı I/150/36, I/150/41
k.+ ıñ I/150/37
k.+ ıñız I/150/36, I/150/37
- ıkerem** : -1-
k. I/83/60
- ıkerim** : -2-
k. emmi I/59/76
k.+ nen I/145/93
- ıkeşim** : -1-
k. I/59/78
- ıKerime** : -4-
k. I/132/10, I/150/36
- ıkerimi** : -1-
k.+ ydi I/150/36
- ıkezban** : -6-
k. I/27/39, I/128/05, I/27/01, II/19/38, II/19/42
k.+ narıñ I/87/35
- ıkezban** : -2-
k. I/128/05, I/96/01
- ıkezim** : -1-
k. I/86/24
- ıkıymet** : -2-
k. yenge II/19/38, II/19/39
- ıkibar** : -1-
k. I/86/45
- ıkörülu** : -2-
k. I/95/28

k. belinde I/95/81
küllü : Bir aile lakabı. -1-
 k.+ lēṅ I/75/21
ladiFe : -1-
 l. I/128/27
ladive : -2-
 l. I/128/20, I/128/25
ladivi : -1-
 l.+ ye I/128/27
lèvent : -1-
 l. II/08/97
loḲman : -1-
 l. II/08/132
lókman : -1-
 l. I/46/71
mahamber : -1-
 m. I/52/32
mahammer : -2-
 m. I/52/32, I/52/33
māmet : -1-
 m. dede I/133/53
māmud : -1-
 m. I/11/02
māmuT : -3-
 m. I/11/46, II/07/144
 m. hoca I/11/46
manék : Bir aile lakabı. -1-
 m.+ larde I/128/46
mārem : -1-
 m. I/66/23
medīne : -1-
 m. I/127/04
mehmed_emin : -2-
 m. II/04/02, II/23/08
mehmeT : -1-
 m. I/121/91
melā : -2-
 m.+ m I/87/23
meli_a : -1-
 m. I/08/06
melike : -1-
 m. I/130/01
meltem : -1-
 m. I/83/77
memed : -6-
 m. I/133/52, I/99/03, I/99/04
 m. efendi tekkesi I/147/24
 m. efendi I/147/25
 m.+ inen I/15/98
mēmed : -7-
 m. I/10/67, I/64/01, II/11/34
 m. ā_a II/10/51
 m. ağa I/74/22
 m. ağaç I/30/38
 m.+ in I/110/15
memed_ali : -2-
 m. I/87/03
 m.+ ye I/87/126
mēmed_ali : -2-
 m. II/29/41
 m.+ ye I/30/59
meméd_ali : -1-
 m. II/04/93
memed_emin : -1-
 m. I/145/92
mēmēd_emin : -1-
 m.+ giliṅ II/30/25
memet : -4-
 m. I/138/119, II/14/69, II/23/161,
 II/38/54
mēmēt : -9-
 m. I/138/117, I/147/55, I/149/01,
 I/158/01, I/66/24, II/13/27
 m.+ te I/155/06
meral : -1-
 m. I/132/53
meryem : -2-
 m. I/62/01, II/29/53
metin : -1-
 m. ābiṅi I/80/61
mevlānā : -1-
 m. I/72/18
mevlīT : -1-
 m. II/01/03
mēvlīT : -2-
 m. II/01/03, II/10/01
mevlüt : -1-
 m. II/01/04
méyrám : -1-
 m. I/54/61
meyrem : -1-
 m. yengem I/08/84
mēyrem : -1-
 m. anim I/65/38
méyşüre : -1-
 m. I/44/03
mırat : -1-
 m. I/18/64
mısdıvā : -1-
 m. II/39/166
mıstafa : -3-
 m. I/05/03, II/22/39

- m. dayı I/33/76
- mige** : -1-
m. I/47/33
- mîmar sinan** : -1-
m. II/13/21
- mîstafa** : -5-
m. I/33/117, I/33/31, I/33/75
- mintâ** : -2-
m. II/13/63
m.+ nıj II/13/14
- mîstive** : -1-
m.+ si II/39/167
- mêmet** : -1-
m.+ giliş I/140/67
- molla** : 1. Şahıslar için kullanılan bir lakap. -5-
m. ağa II/19/82
m. ömer o_ulları II/23/133
m. ömer II/23/133
m. ömerin II/23/136
2. Bir aile lakabı.
m.+ lar I/65/41
- muğaddis** : -1-
m. II/08/43
- mu_ammed** : -1-
m. I/04/69
- mu_ammî** : -1-
m. I/04/69
- muhammer** : -1-
m. II/30/67
- muhammêT** : -1-
m. I/04/68
- muğadder** : -3-
m. I/23/01, I/23/02
- murat** : -4-
m. I/40/66, I/46/71, I/69/03, I/69/48
- musa** : -10-
m. II/39/21
şih m. II/28/42, II/28/43, II/28/44, II/28/62, II/28/65, II/28/69
şih m. buba II/28/69
- musdâFa** : -1-
m. I/142/01
- musTafa** : -11-
m. I/14/01, I/14/04, I/28/07, I/28/09, II/23/143, II/23/144, II/39/79
m. dayı I/80/47
m. dayıj I/80/58
m. dedej I/80/30
- muzafFeş** : -1-
- m. I/37/10
- mübeccel** : -1-
m. I/80/60
- münise** : -1-
m. I/161/07
- münever** : -1-
m. I/15/15
- münevver** : -1-
m. II/09/01
- münise** : -1-
m. I/161/07
- mürvet** : -1-
m.+ lē II/13/44
- müziyen** : -1-
m. I/153/01
- nâ_ıl** : -3-
n. I/65/40, I/65/41
- nâcide** : -1-
n. I/126/67
- nâciyê** : -1-
n. I/107/14
- nâciye** : -2-
n. I/100/01, I/140/01
- nâfiye** : -1-
n. I/58/01
- nâşide** : -1-
n. I/128/43
- nâzi** : -1-
n.+ miş I/08/109
- nâzi** : -3-
n.+ j I/08/110
n.+ jıj I/08/112, I/08/116
- nazife** : -2-
n. I/60/14
n. yengeylen I/98/95
- nazifê** : -1-
n. I/126/01
- nâzig** : -2-
n. I/08/110, I/08/126
- nâziK** : -5-
n. I/08/111, I/08/112, I/08/114, I/08/128
- nâzik** : -1-
n. I/08/125
- nazlı** : -1-
n. I/18/76
- nêcib** : -1-
n. II/12/47
- necâti** : -1-
n. I/61/05
- necâti** : -1-

n. abi I/136/33
nēcmi : -1-
 n. I/80/63
nedim : -2-
 n. II/12/48
neFise : -1-
 n. II/11/40
nesli_an : -1-
 n. abanın I/148/30
nevzaT : -1-
 n. II/26/04
nicāti : -1-
 n. II/12/47
niġār : -1-
 n.+ gilde I/09/49
nihaĺ : -2-
 n. II/12/05, II/12/47
nihaT : -1-
 n. II/12/47
nimet : -1-
 n. I/85/01
nizāmetTin : -1-
 n. I/10/75
nōman : -1-
 n. I/60/76
nūr : -1-
 n. I/39/09
nurā : -1-
 n. I/39/09
nuray : -1-
 n. I/67/75
nurġan : -1-
 n.+ nan I/140/61
nuritTin : -1-
 n. I/138/102
nursel : -2-
 n. I/154/62
nurşen : -1-
 n. II/16/33
núrşen : -1-
 n.+ inġki I/140/60
nurten : -1-
 n.+ e I/126/11
oġan : -1-
 o. hoca I/82/26
onur : -1-
 o. I/93/59
osman : -4-
 o. I/108/42, I/122/53
 o.+ inġ I/23/13
 o. vermemiş I/108/21
ösman : -1-
 ö. I/122/53
osman nūri : -1-
 o.+ yi II/05/104
ömer : -5-
 ö. II/22/18
 molla ö. II/23/133
 molla ö.+ in II/23/136
 molla ö. o_ulları II/23/133
ömēr : -1-
 ö. I/61/19
ömer_ösmán : -1-
 ö. hocıyı II/02/20
ömer_usman : -2-
 ö. II/02/22
 ö. hocu II/02/19
pāgize : -1-
 p. I/94/01
pembe : -1-
 p. I/113/56
pempe : -4-
 p. I/113/56, I/128/55
peri_ān : -1-
 p. II/34/48
perihan : -1-
 p. II/34/53
Pilge : -1-
 P. I/144/32
périhan : -1-
 p. I/41/01
ramazan : -4-
 r. I/139/28, I/88/23, I/92/01
 r.+ ı I/138/122
refig : -1-
 r. I/110/66
rūkiyè : -1-
 r. I/02/01
sabrī : -1-
 s. II/16/92
sabri : -1-
 s. I/110/15
sādet : -2-
 s. I/93/43, I/93/59
sadıġ : -1-
 s. dedeminen I/112/80
sādıġ : -1-
 s. I/156/14
sādıĶ : -1-
 s. I/156/07
sadı : <sādıġ+ı -1-
 s.+ dı I/112/80

- saletTin** : -1-
 s. I/86/70
sālī : -1-
 s. I/10/70
Sali_a :-1-
 S. I/138/32
sālī_a :-1-
 s. II/16/02
satīme :-1-
 s. I/67/19
sébā_at : -1-
 s. II/13/50
sebahat : -1-
 s. II/13/51
sebattin : -1-
 s. I/52/60
sedaT : -1-
 s.+ iņ I/136/06
Sekiye :-1-
 S. II/32/85
selāmi :-1-
 s. I/116/54
selmā : -1-
 s.+ ydı I/116/44
selver : -6-
 s. I/97/07, I/97/11, I/97/26,
 I/97/44, I/97/49, I/97/56
semā : -1-
 s. II/17/03
semra : -2-
 s. I/86/70, I/86/76
semrā : -8-
 s. I/116/44, I/120/20, I/120/28,
 I/44/22, I/58/81, I/86/05, I/86/07
 s. hanım2 I/116/55
serdar : -1-
 s. kōmutan I/146/31
serkan : -1-
 s. I/52/69
serpil : -1-
 s. I/35/02
seval : -1-
 s. II/38/81
sevgi : -4-
 s. I/109/01, I/139/02
 örgücü _ I/139/18
 s. teyzel I/139/39
sevil : -1-
 s.+ giliņ I/161/44
sevim : -2-
 s. II/23/25, II/23/26
seydi_ibra_ım : -1-
 s.+ iņ I/117/05
seydi_ibrā_ım : -2-
 s. I/117/04
 s.+ den I/117/04
seyhan : -1-
 s. I/97/01
seyhan : -1-
 s. I/97/01
sezā_i :-2-
 s. I/62/20, I/62/21
sezāyi : -3-
 s.+ nin I/87/22
 s.+ niņ I/80/59
sēfa : -2-
 s. II/39/12
 s. öretmen II/39/12
sēfā : -2-
 s. II/39/11
 s. veremen II/39/13
sezer : -1-
 s.+ iņ I/15/64
sıdıka : -3-
 s. I/75/59, I/91/72
 s. abam I/91/86
sıfTı : -1-
 s.+ _ıņ I/135/27
sinan : -1-
 s. II/13/20
sinep hanım : -1-
 s. I/10/70
Siyneb : -2-
 s. I/10/68, I/10/69
solmaz : -1-
 s. I/52/34
sultan : -3-
 s. I/15/01, I/18/01, I/50/13
sunā : -1-
 s. I/06/02
sülēman : -1-
 s. I/33/76
süleyman : -2-
 s. I/61/23, II/31/47
süleymān : -1-
 s. II/31/46
sülēyman : -1-
 s. II/28/24
sülümān : -1-
 s. I/42/55
sülēyman : -1-
 s. I/155/03

süreyya : -1-
s. I/52/63
şaban : -2-
ş.+ a II/13/60
ş.+ gillēn I/83/22
şavrebe : -1-
vādī ş.+ giliñ I/77/22
şāzimeṇT : -1-
ş. I/07/05
şāziye : -2-
ş. nine I/39/92
ş. nineṇ I/39/60
şenay : -1-
ş. II/21/01
şēngül : -1-
ş. II/25/05
şerife : -1-
ş. I/120/01
şeymā : -1-
ş. II/30/50
şōret : -1-
ş.+ in I/148/30
şukriye : -1-
ş. II/22/09
şükren : -1-
ş. I/146/02
şükriye : -1-
ş. I/15/21
şükrü : -1-
ş.+ den I/39/81
tayır : -13-
t. I/08/113, I/11/56, I/11/61,
I/11/65, I/11/71, I/11/82, I/11/83
t.+ ı I/11/73
t.+ man I/11/52, I/11/56
t.+ ıñ I/11/80
tayır : -1-
t. ābī I/11/58
tayyip : -4-
t. II/38/86
t.+ bīñ II/38/85
t.+ i II/38/87
t.+ Te II/38/88
tevFig : -1-
t. aḡa I/145/59
tevFiK : -1-
t. amcam II/23/144
timuçin : -1-
t. paşanıñ I/117/07
tūba : -1-
t. I/80/17
tunahan : -1-
t. II/12/53
tuncāy : -1-
t. II/13/26
u_ur : -1-
u. I/74/36
uğur : -1-
u. I/74/32
ummahan : -1-
u.+ ıñ I/152/103
ummān : -2-
u. I/80/60, I/87/36
umur : -2-
u. aḡam I/39/32
u. aḡamınan I/39/30
ülkü : -2-
ü. I/114/29, I/152/102
ülviye : -1-
ü.+ den I/47/40
ülviyē : -1-
ü. I/128/55
üseyin : -1-
ü. I/137/08
vahide : -1-
v. I/60/18
ve_ıs : -1-
v. dayınıñ I/75/20
vekdeş : -1-
v.+ ıñ I/86/46
velī : -1-
v. I/10/67
veli : -1-
v. I/110/14
véysel : -1-
v. I/52/65
yaķıb : -2-
y. I/122/82
yaķıb : -2-
y. I/87/54, I/87/55
yadıḡar : -1-
y. II/20/71
yāmur : -1-
y. II/12/51
yāren : -2-
y. II/12/50, II/12/51
yaşā : -1-
y. II/16/65
yaşar : -7-
y. I/129/70, I/161/42, I/33/123,
I/33/125, I/33/143, I/52/63, II/16/26
yaşār : -1-

y. II/16/27
yáşár : -1-
y. I/161/41
yaşire : -4-
y. I/53/01, I/53/02, I/53/05
yāşire : -1-
y. I/53/01
yıldız : -3-
y. I/04/52, I/04/74
y.+ ın I/148/30
yunus : -6-
y. I/92/31, I/92/32
y. dedeniñ I/92/30
y.+ du I/92/31
y.+ lā II/02/62
yusuf : -1-
y.+ uñ I/69/51
yusufcuğ : -1-
y. I/08/88
yusufcū : -1-
y.+ ŋ I/08/83
yüşuFÇuK : -1-
y. I/08/83
za_ide : -2-
z. I/86/45
z.+ ynen I/86/45
zehrā : -1-
z. I/73/04
zeki : -1-
z. II/14/73
zekiye : -7-
z. I/43/24, I/43/25, I/48/03,
II/32/80, II/32/83
z.+ niñ II/32/78
zēkiye : -1-
z. II/33/02
zeliha : -2-
z. I/11/01, I/110/09
zeliḥa : -1-
z. I/13/39
zeyneb : -2-
z. abañ I/95/124
z. abayı I/95/123
zeynep : -5-
z. I/141/01, I/145/93, I/84/03,
II/03/01, II/36/18
zéynep : -1-
z. teyzeñe I/42/78
ziynēb : -2-
z. I/10/68, I/10/69
ziyneP : -1-

z. II/16/33
zīnep hanım : -1-
z. I/10/69
zīynep : -1-
z. II/05/01
zohre : -9-
z. I/11/52, I/11/57, I/11/58,
I/11/66, I/11/79
z.+ de I/11/78
z.+ niñ I/11/80
z.+ yi I/11/61, I/11/79
zohrē : -1-
z. I/11/56
zōḥre : -1-
z. I/73/04
zuhāl : -1-
z.+ giliñ I/139/46
zuhāl : -1-
z. I/132/55

SOYADLARI

acar	-1-		
	a.	II/03/01	
aKıay	-1-		
	a.	I/131/01	
aKıgaya	-1-		
	a.	I/93/32	
akgön	-1-		
	a.	I/29/02	
aKıyaya	-1-		
	a.	I/96/01	
aKıdemir	-1-		
	a.	I/27/01	
aKıpınar	-1-		
	a.	I/07/05	
aKıpınar	-1-		
	a.	I/07/05	
aKıyüz	-1-		
	a.	II/22/09	
ālıntaş	-1-		
	a.	II/12/05	
ār	-1-		
	a.	II/25/05	
ānmı	-1-		
	a.+ ya	I/47/33	
arat	-3-		
	a.	I/161/07	
aslan	-1-		
	a.	I/64/01	
aslañ	-1-		
	ı.	I/45/69	
aşık	-2-		
	a.	II/30/02, II/30/03	
atkı	-1-		
	a.	I/78/35	
ataKı	-2-		
	a.	I/80/65	
	a.+ dı	I/80/65	
atālay	-1-		
	a.	I/52/63	
atatürk	-2-		
	a.	I/64/106, I/64/107	
atatürk	-13-		
	a.	I/119/01, I/14/03, I/95/62, II/03/78	
	a.+ e	I/66/46	
	a.+ lü	I/113/42	
	a.+ müş	I/150/41	
	a.+ üdü	I/66/44, I/66/45	
	a.+ ün	I/27/02	
ateş	-1-		a.+ üñ I/66/50, I/95/63, I/95/81
	a.	II/29/53	
atlas	-2-		
	a.	I/11/01, I/11/02	
avcı_ölu	-1-		
	a.	I/120/01	
avdan	-1-		
	a.	I/46/01	
ay	-3-		
	a.	II/07/08, II/37/01	
ayan	-3-		
	a.	I/99/03, I/99/04	
aydın	-1-		
	a.	I/147/13	
ayhaner	-2-		
	a.	I/113/01	
azak	-4-		
	a.	II/13/50, II/13/51	
bahar	-1-		
	b.	I/20/12	
bal	-1-		
	b.	I/41/94	
baļ	-1-		
	b.	I/41/01	
balaban	-1-		
	b.	II/19/01	
başkal	-1-		
	b.	I/94/01	
başdoğın	-2-		
	b.	II/39/01, II/39/05	
bayar	-1-		
	b.	I/64/107	
bayār	-1-		
	b.	II/13/22	
becik	-1-		
	b.	II/07/144	
belber	-1-		
	b.	I/20/63	
bilgen	-1-		
	b.	I/144/05	
bilir	-2-		
	b.	I/03/01, II/39/79	
bobalıKı	-1-		
	b.	I/26/04	
bodur	-3-		
	b.	I/28/07, I/28/09, I/52/34	
bolu	-1-		
	b.+ ydu	II/23/144	
bolulu	-1-		
	b.+ ydu	II/23/143	

bozkaya	-2-		
	b. I/68/04		
bozkurt	-1-		
	b. I/15/01		
celep	-1-		
	c. I/103/02		
ceylan	-3-		
	c. I/16/16, I/54/01, II/06/01		
civ�k	-2-		
	c. I/43/24, I/43/25		
�akır	-4-		
	�. I/60/14, I/60/76, I/60/77		
�algın	-1-		
	�. I/133/08		
�avdar	-1-		
	�. I/90/01		
�elig	-1-		
	�. II/28/24		
�elik	-4-		
	�. I/112/03, I/115/01, I/61/23,		
	I/76/01		
�ınar	-1-		
	�. I/39/01		
�ifci	-1-		
	�. I/73/02		
�ift�i	-1-		
	�. I/69/04		
�ıbu�	-1-		
	�. I/139/02		
�elig�z	-1-		
	�. I/02/01		
darak	: Bir aile lakabı. -1-		
	d.+ l�n I/161/45		
daşgın	-1-		
	d. I/95/01		
demir	-4-		
	d. I/114/29, I/132/01, I/67/20		
	d.+ idi I/119/03		
demirci	-2-		
	d. II/26/04		
deren	-1-		
	d. I/85/01		
d�ru	-2-		
	d. I/80/65		
dovan	-1-		
	d. I/66/25		
durmuş	: -1-		
	d. I/39/96		
d�zarat	-1-		
	d. I/156/14		
�el	-1-		
	�. I/63/01		
�el	-1-		
	�. I/63/01		
en�ok	-1-		
	e. II/34/01		
er�al	-1-		
	e. II/04/02		
er�an	-1-		
	e. II/10/01		
erbay	-1-		
	e.+ ı I/137/08		
ercan	-1-		
	e. I/20/12		
erdo�an	-1-		
	e. I/75/42		
erdovan	-1-		
	e.+ dan I/01/31		
�eren	-1-		
	�. I/35/02		
erik	-2-		
	e. I/30/04		
erol	-1-		
	e. I/61/06		
�erol	-1-		
	�. I/51/01		
ertaş	-1-		
	e. I/129/70		
ert�r�l	-1-		
	e. I/107/14		
�rvek	-1-		
	�. I/61/20		
eşme	-1-		
	e. I/47/26		
fidan	-2-		
	f. I/13/01		
�alender	-1-		
	�. I/06/03		
�ara�olu	-1-		
	�. I/37/04		
�arag�o�	-1-		
	�. I/60/18		
�aya	-1-		
	g. I/138/33		
gelici	-1-		
	g. II/31/01		
�ılış	-1-		
	g. I/56/03		
�ızıl�ay�	-1-		
	g. I/23/02		
g�k�e	-3-		
	g. I/136/01, II/01/03, II/01/04		

gökÇe -1-	g. II/01/89	karahöyük -1-	ķ. I/121/91
gökdelen -1-	g. I/141/01		ķ. I/148/01
görgün -1-	g. I/119/03	kaya -4-	ķ. I/138/117, I/138/119, I/138/37, I/47/02
ğurt -1-	ğ. I/74/03	ķayhan -1-	ķ. I/154/01
gülcan -1-	g. I/105/01	ķaymaz -1-	ķ. I/33/21
gündömuş -1-	g. I/111/01	kenār -1-	k. II/05/01
günđüz -1-	g. II/35/01	keskin -2-	k. I/125/01, I/66/23
güneş -3-	g. I/21/01, I/53/01, II/09/01	kêtçalan -1-	k. II/08/01
güngör -3-	g. II/23/08, II/23/144, II/23/26	ķılıcaslan -1-	ķ. I/116/01
günéy -1-	g. II/22/18	ķılıç -2-	ķ. I/108/01, I/56/02
gürsoy -1-	g. II/26/18	ķışlak -1-	ķ. I/50/14
güveç -1-	g. II/36/01	ķızıl -1-	ķ. I/130/01
iléri : -1-	i. I/73/01	kirāzcı -1-	k. I/160/17
iyigün : -1-	i. I/18/77	ķoca -1-	ķ. II/15/04
ilkin -1-	i. II/20/71	ķoç -1-	ķ. I/109/01
inönü -1-	i. I/66/54	ķonuk -1-	ķ. I/73/04
inönü -2-	i. I/64/107, I/66/54	köse -1-	k.+ lerden I/149/65
ipey : <ipek -1-	i.+ i II/38/77	köse_ölu -1-	k. I/70/01
ipek -2-	i. II/38/78, II/38/79	ķula -2-	ķ. I/154/62
ķalyoncu -1-	ķ. I/83/05	ķurt -1-	ķ. I/91/01
ķapdan -1-	ķ. I/17/01	ķurt -1-	ķ. I/117/01
ķaplan -1-	ķ. I/144/16	manğaltepe : -1-	m. I/39/21, I/39/61
ķara_öglu -1-	ķ. I/142/01	manğätepe -1-	m. I/39/21
ķara_ölu -1-	ķ. I/37/04	mataracı -1-	m. II/13/26
ķarabayır -1-	ķ. I/113/47	menderes -1-	m. I/78/06
ķaradeniz -1-		mendires -7-	

m.	I/64/121, I/64/123, I/64/62, II/10/45	s.	I/40/66
m.+ den	II/01/23, II/01/24	sarı	-3-
oğÇu	-1-	s.	I/75/13, I/75/59, I/89/01
o.	I/01/05	sarı_ölu	-1-
oflaz	-1-	s.	I/31/02
o.	I/153/01	seler	-1-
öngel	-1-	s.	I/143/01
ö.	I/09/01	selver	-1-
ös	-1-	s.	I/100/01
ö.	I/123/02	sevim	-1-
özkal	-1-	s.	I/84/22
ö.	II/16/02	silmeS	-1-
özkan	-1-	s.	I/22/07
ö.	II/33/02	silmez	-1-
özkan :	-1-	s.- di	I/11/21
ö.	I/01/63	sivash_ölu	-1-
özal	-3-	s.	I/124/01
ö.	I/23/60	sölemeS	-1-
ö.+ ıñ	I/120/20, I/63/35	s.	I/79/04
özben	-1-	sölemez-2-	-1-
ö.	I/80/65	s.	I/79/04
özcan	-2-	sultan	-1-
ö.	I/110/02, I/58/01	s.	I/20/63
özcañ	-1-	şahan	-1-
ö.	II/32/06	ş.	ā_ilesi II/17/20
özdemir-	1-	şahan	-1-
ö.	I/25/01	ş.	II/17/03
özdemir-	1-	şen	-2-
ö.	I/04/01	ş.	I/42/01
özdemir-	1-	şen	-1-
ö.	I/121/01	ş.	I/42/55
özenguş-	1-	şışman	-1-
ö.	I/133/52	ş.	I/152/01
özer	-2-	taş	-1-
ö.	I/150/01, I/55/08	t.	II/15/04
özeğ	-1-	tepe	-1-
ö.	I/150/01	t.	I/101/01
özgün	-1-	tınaz	-1-
ö.	I/49/04	t.	I/145/03
özgür	-1-	topal	-1-
ö.	I/65/01	t.	I/92/01
öztürk	-1-	tunca	-1-
ö.	I/72/08	t.	I/71/02
pék	-2-	tunÇa	-1-
p.	I/88/03	t.	I/71/02
potölu	-1-	tural	-1-
p.	I/142/18	t.	I/126/01
sakçı	-1-	turan	-1-
s.	I/40/01	t.	I/104/04
sakÇı :	-1-	türeyen	-2-
		t.	I/98/27

t.+ e I/98/27
türiyen -2-
t. I/98/26
türkyılmaS -1-
t. I/08/06
uğurhan-2-
u. I/14/01, I/14/08
ulucan -1-
u. I/127/04
ūrhan -1-
ū. I/14/04
uysal -2-
u. I/97/01
üçpınar -1-
ü. II/24/09
üinal -1-
ü. I/18/01
üner -2-
ü. I/157/01, I/157/23
ünnüce -3-
ü. I/98/01, I/98/133, I/98/135
üstünda -1-
ü. I/36/01
üstündağ -1-
ü. I/36/25
üşPınar -1-
ü. II/24/01
yalçm -3-
y. I/113/56, I/146/02, I/24/03
yālçm -1-
y. I/113/56
yaman -7-
y. I/122/53, I/122/54, I/122/83,
I/122/84, I/137/01, I/140/01
y.+ ımış I/137/04
yanık -1-
y. I/62/01
yayla -1-
y. I/158/02
yeşilçay -1-
y. I/149/01
yıldırım -2-
y. I/05/03, I/155/03
yıldıS -1-
y. II/21/01
yıldız -3-
y. I/140/12, II/34/18, II/34/53
yüksel -1-
y. I/101/61
zihni -1-
z. II/23/143

YER VE KURUM ADLARI

ā_ açisar : -1- ā. II/02/03	
acibaşı : -1- a. I/142/29	
acibaşı : -2- a. I/142/33 a.+ ydi I/142/31	
acibey : -1- a.+ e I/22/33	
aciyaylası : -1- a.+ nda I/121/94	
aciyaylaSı : -5- a. I/142/30, I/142/32, I/142/33	
adahisar : -1- a. I/41/26	
adahisarı : -1- a. kö_ünde I/41/03	
adalarya : Bir şirket adı. -1- a. I/46/76	
adana : -1- a. II/37/126	
adılārya : bk adalarya -2- a. I/46/76 a.+ da I/46/74	
adıyamannı : -1- a. I/142/26	
adulārya : bk adalarya -1- a. II/23/21	
afyon : -11- a. I/153/48, I/87/52, I/92/52 a.+ da I/92/50 a.+ dan I/03/97, I/153/48, I/73/42, I/99/41 a.+ u I/73/41, I/87/17 a.+ uñ I/73/40	
afyōn : -1- a. I/87/49	
ağāchisār : -1- a. II/02/32	
āğrı : -1- ā.+ dan I/02/30	
ahırōzü : -1- a. I/36/03	
ahurkō : -1- a.+ nden I/35/03	
ahurkō : -1- a. I/35/03	
aķca_ōren : -3- a.+ i kövünj II/26/53	
	a.+ iñ II/26/54 a. kövü II/26/51
aķcā_ōren : -2- a.+ den II/26/53 a.+ e II/26/50	
aķçağāya : -1- a.+ ya I/69/42	
aķdarmes : Bir çiftlik adı. -1- a. I/70/20	
aķdeniz : -1- a. I/23/16	
aķdeniz : -1- a.+ de I/66/17	
aķğayalık : -3- a. I/81/02, I/81/03	
akin : -2- a. I/86/03 a.+ de I/86/07	
āķköprü : -1- ā. II/10/37	
aķköprü : -1- a. II/10/37	
āķköprü : -1- ā. II/10/39	
aķlar : Atlas adlı köyün eski adı. - 3- a. I/11/14, I/11/17	
aķ parti : Bir parti adı. -5- a.+ ye II/28/10, II/28/53, II/28/54 a.+ yi II/28/53	
aķsaray : -2- a.+ a I/138/109 a.+ da I/138/110	
aķşer : -1- a.+ e I/122/84	
aķtepe : -1- a. I/46/47	
alabuñar : -1- a.+ dan II/08/118	
alanōñü : -2- a. I/68/19 a. māllesi I/68/19	
alanya : -2- a. I/122/65 a. köyü I/122/64	
ālarkāya : -1- ā. I/139/32	
alça bilok : Bir şirket adı. -1- a. I/52/67	
alça biloķ : bk alça bilok -1- a.+ dan I/52/67	

- alman** -1-
a.+ narınan II/26/23
- almanya** : Bir ülke adı. -8-
a.+ da I/139/06, I/22/19, I/37/30,
I/54/43
a.+ dākı I/54/56
a.+ dıydı I/148/03
a. mulmanyada I/161/47
- almanya** : bk. almanya -1-
a.+ da II/29/16
- ālmanya** : bk. almanya -1-
ā.+ dan I/38/30
- ālmenya** : bk. almanya -1-
ā.+ da II/29/17
- alpağit** -1-
a.+ a I/146/09
- alpağut** -3-
a.+ ta II/19/02
a.+ Tan II/19/139, II/19/42
- alpat** -2-
a.+ Ta I/147/26
a.+ Tan I/147/26
- alpı** : bk. alpu -17-
a.+ da II/07/29, II/30/33
a.+ dan I/65/10, II/01/46, II/01/53,
II/01/56
a.+ niñ I/65/22, II/17/14
a.+ ya II/08/87
a.+ yı I/65/34, I/65/35, II/01/46,
II/01/52
a.+ yı verdilē I/65/33
- ālpı** -5-
ā. I/57/44, I/65/21
ā.+ dan I/57/43, I/57/44
- ālpı** : bk. alpu -3-
ā.+ da II/15/91, II/16/05
- alpımız** -1-
a. I/99/54
- alpı** : bk. alpu -1-
a.+ dan II/30/79
- ālpı** : bk. alpu -1-
ā.+ da II/32/120
- alpu** -1-
a.+ da II/04/17
- alpunuS**-4-
a. I/75/02, I/99/50, I/99/55,
I/99/64
- alpunuz**-3-
a. I/99/50, I/99/68
a.+ muş I/99/59
- ālpunuz**-1-
ā. I/99/64
- amarıka**: Bir ülke adı. -1-
a.+ ya I/07/109
- amasya** : -1-
a. üzümü I/33/107
- ameyika** : bk. amarıka -1-
a.+ yā I/07/109
- anķara** -40-
a. I/09/69, I/16/54, I/16/55,
I/61/13, I/64/53, I/68/12, II/10/45,
II/23/157
a.+ da I/12/40, I/125/38, I/141/26,
I/149/47, I/46/131, I/55/32, I/55/33,
I/67/29, II/23/24,
II/26/38
a.+ daķılā I/64/103
a.+ dan I/117/51, I/122/32,
I/122/36, I/20/18
a.+ dān I/139/45
a.+ daydı I/25/27
a.+ dayıS I/64/85
a.+ dı II/08/07
a.+ dıydı I/50/53, I/50/54
a.+ niñ II/38/53
a.+ ya I/05/20, I/05/24, I/05/25,
I/09/03, I/55/39, I/55/40, II/38/116
a.+ yā I/05/22, I/05/25, I/05/31
- anķara** -1-
a.+ da II/03/79
- anķara** -6-
a. I/16/60
a.+ da I/23/69, II/08/05
a.+ dan I/66/47
a.+ ya II/38/10, II/38/11
- anķarā** -1-
a.+ ya I/25/31
- anķarı** -2-
a.+ dı II/30/07
a.+ ya I/66/51
- ānķarı** -1-
ā.+ yı II/25/114
- anķırı** -1-
a.+ ya I/42/18
- anadol_üniversisi** -1-
a. I/44/22
- anadolu**-3-
a. I/95/48
a. bölümünü I/24/26
a.+ da I/11/02
- anadolu_üniversite** -1-
a.+ den I/33/128

- anadolu_ünivestesi** -1-
a.+ ymiş I/107/04
- anadolu_üniversitesi** -2-
a. I/60/57
a.+ ne I/36/22
- anadolu_üniversiTi** -1-
a.+ nde II/38/104
- anadolu_üniversiTisi** -1-
a.+ nde II/38/93
- anadolu_ünivesTe** -1-
a.+ si I/121/122
- anadolu_ürüversite** -1-
a.+ sinde I/36/24
- angara** -8-
a. I/95/64
a.+ da I/107/65, I/18/14, I/21/84,
I/48/25
a.+ dan I/95/65, II/26/38
a.+ ya I/21/83
- angara** -1-
a.+ dı II/26/25
- anayasa** : Bir devletin şeklini, kânun yapma, yürütme ve yargılama kuvvetlerinin nasıl kullanılacağını, yurttaşların hak ve hürriyetlerini gösteren ve düzenleyen temel kânun. -1-
anayasa mākemesi başkanı : Anayasa Mahkemesine başkanlık eden kimse.
a. mākemesi başkanını I/56/02
- anKara** -4-
a.+ da I/03/78, I/37/44, I/64/100
a.+ ya II/26/42
- antalya** -2-
a.+ nın II/38/49
a.+ ya I/126/77
- antalyı** -1-
a.+ ya I/126/71
- arabören** : -3-
a.+ de I/73/57, I/95/76
a. yapar I/73/57
- arap** : -3-
a. ʿali_ʿlê II/38/77
a.+ lar I/47/17
a. oyunu I/146/64
- arapça** : Bir dil adı. -3-
a. I/14/17, I/14/19
a.+ yı I/14/17
- arapÇa** : bk arapça -1-
a. I/80/27
- arayik** : -1-
a.+ den I/24/55
- arçeliK** : Bir şirket adı. -2-
a.+ de II/12/10
a.+ Ti II/38/95
- arçelik** : bk arçelik -1-
ā.+ Teki II/29/06
- ārı** : bk. Ağrı II -4-
ā.+ dan I/46/86, II/10/78
ā.+ nın II/10/09, II/10/78
- ārılı** : Ağrı ilinden olan. -3-
ā. I/149/36
- ārılı** : bk. ārılı -1-
ā.+ lara I/56/64
- armıtlıdere** : -2-
a. I/81/24, I/81/25
- artvinni** -1-
a. I/48/59
- ārıvinni** -1-
ā. I/48/59
- asalıK** : Bir kale adı. -1-
a. galesi II/02/12
- asallıK** : bk. asalıK -1-
a. gulesindı II/01/89
- aslandōmuş** : -3-
a. I/133/56
a.+ damış I/133/61
a.+ daymış I/133/56
- aşşā gōkçe** -1-
a. I/147/32
- aşşā_ılıca** -3-
a. I/69/59, I/69/62
- aşşā_ılıce** -2-
a.+ ye I/81/27
- aşşā_ılıca** -1-
a.+ dan I/81/15
- aşşā sü_üt** -1-
a. I/93/16
- aşşākePen** -1-
a. yaylası I/142/28
- atatürk** -4-
a. hasTānesine I/21/85
a. māllesi II/04/01, II/04/03
- atalan tekke** -1-
a. I/147/24
- aTlar** : -2-
a. I/11/14
a. kö_ü I/11/12
- atlas** : -5-
a. I/11/13, I/11/17
a.+ da I/23/06
- atlaz** : -1-

a.+ mış I/11/15
avlamış : -1-
a. I/153/123
aydın : -1-
a.+ dā I/52/84
ayvalı : -5-
a. I/17/49
a.+ ya I/13/05, I/13/34, I/13/35
a.+ yı I/13/05
ayvalık : -1-
a.+ da I/93/40
azeri -1-
a.+ lere II/23/146

B

abadāt : -1-
b. I/66/40
abıl : -1-
b. I/122/64
acı güreş : -1-
b. I/46/22
acı güreşi : -1-
b.+ ne I/46/22
acısar : -3-
b. kö_ü I/05/37
b. köyü I/05/33
b. köyü I/05/23
bādemlik : -1-
b. I/16/56
ba_özü : -1-
b. I/41/43
bālā : bk. bağlar semti -2-
b.+ da II/29/65, II/29/66
balasar -3-
b. I/139/46
b.+ a I/139/46
bālatlı :bk. polatlı -1-
b.+ dan I/18/08
b. I/145/87
balihisar -1-
b.+ a I/142/49
balisar -1-
b.+ da I/142/49
balikeSır -3-
b. I/15/66
b.+ iñ I/15/66
balikesir -1-
b.+ de I/15/15
balsar : -1-

b. kö_ünde I/121/109
başı : -1-
b. I/142/33
başiren : -1-
b. kövünden II/07/21
başören : -6-
b. II/03/64, II/03/67
b. kövü I/71/72, I/72/32
b. kövünde I/71/72
başüren : -1-
b. II/07/23
batTalgazi :Battalgazi İlköğretim
Okulu'ndan eksiltme. -1-
b.+ ye I/69/38
bātiyar : -1-
b.+ dan I/46/91
baytiyār : -1-
b. I/64/115
bekdeş : -1-
b. kövü I/153/50
bēlçıka : -2-
b.+ da II/12/50
bēlçıka : bk. bēlçıka -1-
b.+ da II/12/53
belçıkı : bk. bēlçıka -4-
b.+ dı II/28/89
b.+ yı II/28/83, II/28/89
bēlikār : -1-
b.+ da II/28/59
beļkise : -1-
b. II/07/48
bēlpunar : -1-
b.+ dan I/07/107
beşikderesi : -1-
b. I/81/53
beşikTeresi : -1-
b. I/81/53
beykışla : -1-
b. I/89/03
beybazar : -4-
b.+ a I/64/49
b.+ da I/64/23, I/64/42
b.+ daqılā I/64/103
beybazār : -1-
b.+ dı I/64/100
beybazarı : -1-
b.+ n I/37/35
beybazarı : -1-
b. I/44/55
beylikova : -2-
b. I/03/80

- b.+ y1 II/16/39
beylikovâ : -3-
 b. II/10/35, II/10/36
 b.+ da II/10/35
beylikovâ : -1-
 b.+ y1 II/10/11
beyliga_r : -1-
 b.+ dı II/10/35
beyligova : -1-
 b. II/04/81
beyligöva : -1-
 b.+ ya I/04/68
beyligovı : -1-
 b.+ y1 II/04/81
beyliguva : -1-
 b.+ da II/14/61
beyliKova : -1-
 b.+ yã I/38/25
beyPazar : -1-
 b. I/64/53
beyyayla : -1-
 b.+ y1 II/37/03
bëyköy : -2-
 b. I/64/113
 b.+ de II/23/169
bëyköyü : -2-
 b. II/23/149
 b.+ ne I/64/114
bëyligova : -5-
 b. I/06/31, I/06/57
 b.+ da II/14/87
 b.+ nı I/06/68
 b.+ ya I/06/56
bılgaristan : bk bulgaristan -1-
 b. II/10/88
bileci : -1-
 b.+ _i I/28/04
bileciK : -1-
 b.+ de I/93/60
biłeciK : -1-
 b.+ Te I/93/59
bilvanis : -4-
 b. I/142/24
 b. çitTi I/142/21
 b. kö_ü I/142/21, I/142/23
bolatlı : -8-
 b. can hasTānesine I/24/02
 b.+ da I/12/22, I/12/48, I/133/36
 b.+ dan I/18/46
 b.+ ya I/133/47, I/134/42, I/24/69
bolu : Bolu ili. -4-
 b. II/01/86
 b. ğız öğretmen okulunu I/35/55
 b.+ ya II/23/134, II/23/140
bolü : bolu ili -1-
 b.+ da II/23/139
bosdannar : -1-
 b. çitli I/142/21
boşnâ :< boşnaç+ı -1-
 b.+ n I/156/61
boşnaç : Bosna'nın müslüman ahâlisine verilen isim, Bosnalı. -6-
 b. I/156/55, I/156/57
 b.+ lāda I/66/23
 b.+ larda II/28/40
boşnağ : bk. boşnaç -1-
 b. I/156/68
boşnaK : bk. boşnaç -2-
 b. II/10/06
 b.+ lar I/60/83
bozan : -9-
 b. II/01/90, II/04/06, II/04/07, II/04/50
 b. beldesi II/04/01
 b. belediyesi II/04/16
 b.+ da II/04/34, II/30/33
 b. kö_ü II/02/40
bozān : -2-
 b.+ da II/15/91
 b.+ dan II/05/52
bozdā : -1-
 b. kö_ünden I/155/08
bozhan : -3-
 b.+ mışdı II/04/05, II/04/06, II/04/50
bozüyüK : -1-
 b. I/30/49
bözüy : -1-
 b.+ e I/52/65
bozüyüK : -1-
 b.+ de I/30/15
bozüy : -1-
 b.+ e I/52/62
bozyük : -1-
 b.+ den II/20/34
bucā :< bucaç+a(ı) -2-
 b. I/81/33
 b.+ nı II/39/42
bucaç : Yukarı Ilıca köyünde bulunan bir yer adı. -5-
 b. I/81/29, I/81/31, I/81/32, I/81/33

bucāk : bk. bucaġ -1-
b. I/81/31

bucāĶ : bk. bucaġ -1-
b. I/81/34

bulġar : -2-
b.+ lar I/74/35, I/74/36

bulġaristan : bk bulġaristan -2-
b.+ a II/06/64
b.+ dan II/14/47

bulġaristan : Bir ũlke adı. -9-
b. II/10/07, II/19/86
b.+ a II/19/87
b.+ da II/19/87
b.+ dan I/02/38, II/06/35, II/06/52,
II/10/41
b.+ dān II/06/52

bulġuluĶ : -1-
b. ħayıru I/117/23

burdur : -1-
b. I/23/16

bursa : -13-
b. I/132/10, I/132/11, I/44/22,
I/54/43, I/64/54, I/92/53, II/02/09,
II/29/103
b.+ da I/64/101, II/22/16
b.+ dan II/22/19
b.+ ya I/99/40

bursı : -1-
b.+ ya I/64/101

bursi : -3-
b.+ ye I/72/04, I/72/05
b.+ ye I/72/06

bursu : bk. bursa -7-
b.+ dan II/01/87, II/39/159,
II/39/162
b.+ du II/39/161
b.+ ya II/28/05
b.+ yu II/05/44

buzluca : -1-
b.+ dan I/142/25

bũyũkyayla : -1-
b. I/92/24

C

can : Polatlı ilçesinde bir hastane adı. -
1-
bolaTlı c. ħasTānesine I/24/02

cevizli : -1-
c. I/89/08

ceylanpınar : -2-

c.+ a I/138/113
c.+ da I/138/111

ceylanPınar : -2-
c.+ a I/138/131
c.+ ı I/138/132

ciddi : Cidde -2-
c.+ ye I/24/31, I/24/34

cumhuriyet : -2-
c. I/149/07
c. kö_ünũn I/149/55

cumhuriyet : -1-
c.+ inġ I/149/11

cumhũriyet : -2-
c. I/149/03, I/149/05

Ç

çakmā : <çakmak+a -1-
ç. I/140/29

çakmak : -1-
ç. kö_ü I/15/02

çālan : -1-
ç. I/73/58

çalca : -3-
ç. I/81/08, I/81/09
ç.+ dan I/102/23

çalca : -1-
ç.+ dan I/81/09

çalca : -1-
ç. I/81/08

çalcı : -1-
ç. kövü I/45/34

çalçı : -2-
ç. I/38/05

çalġarā -1-
ç. I/153/122

çalġayā -2-
ç.+ dan II/31/13, II/31/39

çambayırı : -1-
ç.+ ndan I/150/40

çanaġġale : (Şehir adından) Bir savaş adı.
-2-
ç. harbinde I/24/49
ç. harbinden I/68/18

çanaġġalē : -1-
ç.+ de II/09/14

çanaġġaleli : -1-
ç.+ ymiş I/138/118

çanaġġale : bk çanaġġale -2-
ç. savařınıġ II/09/09
ç. zaferiniġ II/09/11

çardak : -1-
ç. I/45/34
çardaklı : -2-
ç. I/39/55
ç.+ lā I/39/55
çatcı : -1-
ç.+ ى II/01/86
çatÇığ : -3-
ç. II/01/85, II/01/88
çatçıK : -1-
ç.+ dı II/01/85
çaticık : -1-
ç. II/01/88
çavlim : -2-
ç.+ dan I/03/10, I/03/12
çayKoz : -1-
ç. kö_ünden I/142/08
çayKozlu : -1-
ç. I/142/11
çiftelē : -1-
ç.+ den I/158/54
çifteler : -3-
ç. I/142/13
ç.+ de I/89/27
ç.+ in I/142/08
çiftimar : -1-
ç. I/05/67
çorlu : -1-
ç.+ da I/04/10
çukur_ayvalı : -1-
ç.+ mışTı I/03/16
çukurcı : -1-
ç.+ ya I/95/92
çukurhiser : -1-
ç. I/150/06
çukurtepe : -1-
ç. I/93/14
çuKurtepesi : -1-
ç. I/93/16

D

dācı : -1-
d. kö_ündü I/41/96
danni : -3-
d. I/28/04
d. kövü I/28/05
daribükü : -6-
d. I/81/40, I/81/45, I/81/50,
I/81/51, I/81/52
daribükü : -1-

d. I/81/52
demokrat : Demokrat Parti'den eksiltme.
-2-
d.+ ı I/64/121
denizli : -1-
d.+ de I/144/31
dereyalak : -1-
d. kö_ü I/28/06
deyiş : -1-
d. köyü I/99/61
deyişören : -2-
d. I/99/62, I/99/70
dinē : <dinek+e -1-
d.+ ے I/46/132
diñē : -3-
d. I/108/22
d.+ ے I/46/131, I/46/132
dineK : -2-
d.+ den I/09/71
d. kö_ünden I/09/72
diñeK : -7-
d. II/25/14
d.+ de I/113/09
d.+ den I/03/14, I/03/15
d.+ dēn II/13/39
d. kö_ünden II/25/17
d.+ tēn II/25/14
diyarbakır : -2-
d. I/138/124
d.+ ı I/138/127
do_angaya : -1-
d. I/75/01
do_anşēr : -1-
d.+ ine I/50/68
do_onōlu : -1-
d.+ nuñku I/10/119
do_ubayezit : -1-
d. II/02/93
do_ubeyazıt : -4-
d.+ dan I/86/47, II/10/79
d.+ ı II/10/09
doğuz_ölül_ünivesitesi : -1-
d.+ niñ I/56/07
doğubeyazıt : -1-
d. II/04/44
domya : -2-
d. II/16/11
d.+ da II/16/10
dōra : -1-
d. I/18/45
dōray : -2-

d. I/06/58, II/10/44
dörün : -1-
d.+ dan I/153/74
döver : Afyon'un ilçesi -2-
d.+ den I/153/48, I/153/49
dudaş : -1-
d. II/17/16
dulğadiro_ulları : Bir beylik adı. -
1-
d. I/68/24
dulğadiro_ulları : bk dulğadiro_ulları -
1-
d. I/68/13
dumlıca : -1-
d. I/05/59
dutlu : -4-
d. I/81/12, I/81/13, I/81/14
d.+ ymuş I/81/14
dümreK : -6-
d. I/44/39
d.+ den I/124/04
d. kövü I/46/27
d.+ te I/46/27
dümreKli : -3-
d.+ yin I/114/30, I/44/07
d.+ yiS I/44/10
düpler : -3-
d. I/133/63, I/133/64

E

edirne : -1-
e.+ de I/93/39
ège : Türkiye'nin batısında Ege denizi
çevresindeki bölgenin adı. -1-
ég. I/23/16
elağ : -1-
e. yaylası I/23/50
eláğ : -1-
e. I/18/70
elazī : -1-
e. I/138/124
emirda_ı -3-
e.+ ndan I/68/11, I/68/12, I/68/15
emirdā : -5-
e. I/40/71, I/68/25
e.+ dakileriyle I/68/22
e.+ ndan I/68/24
e.+ nıñ I/68/22
emirda_ı : -1-
e.+ na I/124/46

emirdālı : -3-
e. I/150/50, I/40/70
e.+ lā I/150/48
ērekle : -4-
ē. I/81/04, I/81/05, I/81/06
ēreklē : -1-
ē. I/81/05
ērekler : -2-
ē.+ den I/81/08
ē.+ i I/81/08
erēli : -1-
e.+ diydi I/50/65
ērenköy : -1-
ēr.+ e I/30/26
ermenē : -1-
e. II/26/50
erten : -1-
e.+ de I/07/108
ertürülgazi : -1-
e.+ de I/11/35
esentepe : -1-
e.+ deydım I/71/77
esentēpe : -2-
e.+ de I/71/75, I/71/77
esgişe_illi : -1-
e. I/65/23
esgişe_ır : -1-
e.+ e I/68/71
esgişēr : -2-
e.+ den II/28/51
e.+ iñ I/86/60
esKi sovça : -1-
e. I/79/11
esKibāla : -1-
e. I/60/58
eskişē_ır : -2-
e. I/76/80
e.+ e I/76/05
eskişēr : bk. eskişehir -1-
e. II/02/20
eskişe_ır : -32-
e. I/111/27, I/139/15, I/156/37,
I/30/49, I/64/53, I/92/52, II/04/65
e.+ de I/113/137, I/65/13, I/76/36,
I/92/49, II/26/24, II/35/93
e.+ de II/26/39
e.+ dedik I/149/60
e.+ den I/38/31, I/68/19, II/23/141
e.+ di I/23/04, II/26/25, II/29/93
e.+ e I/129/56, I/143/81, I/27/69,
I/46/98, II/06/77, II/23/140

- e. hastānesi II/26/27
e. hastānesini II/26/27
e.+ i II/02/71, II/03/17
e.+ in I/03/09
- eskişē_jir** : -1-
e.+ e II/03/12
- ēskişē_jir** : -2-
ēs.+ dī II/02/96
ēs.+ di I/04/10
- eskişē_jirli** : -1-
e. I/139/14
- eskişehir** : -9-
e. I/16/49, I/32/54, I/44/39
e. çevrēsī II/06/15
e.+ de I/16/50
e.+ den I/16/03
e.+ e I/46/05
e.+ i I/16/49
e.+ in I/16/56
- eskişehir** : -2-
e.+ de I/107/25, II/34/29
- ēskişehir** : -1-
ē. I/03/80
- esKişēli** : -1-
e. I/65/23
- eskişer** : -2-
e.+ den I/156/36
e.+ iye I/17/11
- esKişēr** : -116-
e. I/128/58, I/23/65, II/07/96,
II/07/97
e.+ de I/01/67, I/01/95, I/03/77,
I/08/109, I/102/30, I/107/25, I/107/36,
I/112/44, I/113/62, I/113/64, I/113/69,
I/113/70, I/120/32, I/122/81, I/122/82,
I/127/38, I/137/09, I/137/23, I/137/50,
I/143/05, I/143/81, I/147/36, I/147/37,
I/149/60, I/149/67, I/15/14, I/153/84,
I/156/18, I/156/21, I/156/31, I/158/37,
I/158/39, I/17/12, I/18/14, I/18/15,
I/18/67, I/23/20, I/23/69, I/24/67, I/37/29,
I/37/46, I/45/26, I/48/25, I/53/15, I/56/29,
I/56/58, I/56/70, I/58/50, I/60/37, I/60/76,
I/63/20, I/64/100, I/69/36, I/69/79,
I/86/51, II/12/10, II/12/42, II/22/18,
II/28/21, II/29/65
e.+ dēdi I/01/12
e.+ dēki I/113/113
e.+ delē I/158/54
e.+ deler I/137/22
e.+ deleridi I/137/22
- e.+ den I/01/61, I/03/11, I/20/58,
I/32/76, I/46/89, I/86/70, II/02/61
e.+ deydi I/113/113
e.+ deydilerdin I/137/48
e.+ deyin I/11/35
e.+ di I/01/38, II/17/68
e.+ din II/12/40
e.+ diyiz I/40/05
e. do_um hastānesindi II/07/145
e.+ e I/01/25, I/01/34, I/128/58,
I/129/36, I/137/31, I/156/23, I/17/90,
I/31/66, I/32/76, I/36/07, I/36/27, I/53/15,
I/60/39, I/65/22, I/73/75, II/07/102,
II/17/78, II/24/111, II/24/113, II/24/114,
II/25/94, II/28/22
e.+ i II/39/129
e.+ ĩ II/10/69
e.+ in I/145/21
e.+ in I/01/85, I/03/77, I/120/35,
I/137/10, I/69/45, II/04/33
- eskişēr** : -1-
e.+ den II/28/08
- ēskişēr** : -2-
ēs.+ de I/113/114, I/49/31
- eskişērli** : -3-
e. I/60/72, I/72/22
e.+ sin II/34/49
- eskiş_jir** : -3-
e.+ deyim II/06/78
e.+ di II/06/76, II/06/79
- esnaf sarayı** : -1-
e.+ mı II/39/144
- esParĶ** : -1-
e.+ da II/39/116
- essişēr** : -2-
e.+ e II/19/113, II/19/92
- essişeyir** : -1-
e.+ de II/19/19
- eşkişē_jir** : -7-
e. I/121/122, I/121/124
e.+ de I/119/22, I/121/93
e.+ deki I/139/41
e.+ e I/104/12
e.+ in I/139/38
- eşKişē_jirli** : -1-
e. I/139/15
- eşkişēllī** : -1-
e. I/35/27
- eşkişēr** : -32-
e. II/01/70, II/24/108
e.+ de I/124/46, I/126/33,

I/138/28, I/139/57, I/35/28, I/55/31,
I/55/33, I/66/22
e.+ dele I/66/28
e.+ delē I/33/127
e.+ deler I/06/15
e.+ den II/16/18, II/27/57,
II/27/58, II/27/59
e.+ di II/01/56
e.+ e I/104/08, I/142/61, I/42/17,
I/55/33, I/55/63, I/57/34, I/66/06, II/01/45,
II/01/60, II/07/112, II/24/109, II/34/08
e.+ i II/01/69
ēškišēr : -2-
ē.+ de I/37/29
ē.+ deki I/66/30
ēškišē_jir : -1-
ē.+ de I/39/12
eškišērli : -1-
e. II/27/57
eşşēr : -1-
e.+ e I/58/51
etemesut : Etimesgut, Ankara ilçesi -
1-
e.+ Ta I/149/47
eti : -2-
e.+ de I/40/14, I/40/63
etibanķ : Bir banka adı. -1-
e. I/86/20
ēmeg : -1-
ē. II/02/72
ērzincan : -1-
ēr. I/50/26

F

fethiye : -1-
f. I/92/23
fırınıķ : -1-
f. ğalesi II/02/12
fişneli : -1-
f.+ e I/156/20
fişnelik : -1-
f.+ Ten I/156/20

G

ğadiriñdere : -3-
ğ. I/81/38, I/81/39, I/81/40
ğadiriñdère : -3-
ğ. I/81/37, I/81/39
ğ.+ dir I/81/37

ğalabā : <Kalabak+a -1-
ğ. I/81/34
ğalabaķ : -1-
ğ. I/81/37
ğalebaşı : -2-
ğ. I/44/67
ğ.+ na I/44/66
ğallön : -1-
ğ. II/02/11
ğapğaya -2-
ğ.+ da I/83/50
ğ.+ dan I/83/50
ğarā_ören : -1-
ğ.+ de I/92/31
ğarabazar : -1-
ğ. I/69/18
ğarabınar : -2-
ğ. I/81/12
ğarabo_az : -1-
ğ. I/110/61
ğarabu_az : -1-
ğ. I/110/71
ğaraca : -1-
ğ. kö_üne I/110/66
ğaracā_ören : -1-
ğ. I/142/12
ğaraca_ören : -2-
ğ. I/111/104
ğ. kö_ünde I/121/108
ğaracabey : -1-
ğ.+ den I/32/53
ğaracağaya : -2-
ğ. I/124/01
ğ.+ nıñ I/124/13
ğaracağayā : -1-
ğ. I/67/58
ğaracı_āmet : -1-
ğ. I/99/43
ğarage_ikli : -1-
ğ. kö_ü II/28/23
ğaragekli : -1-
ğ. II/25/18
ğarageyik : -2-
ğ. II/28/64, II/28/65
ğarageyikli : -1-
ğ. I/60/85
ğaragēyik : -2-
ğ. II/28/64, II/28/65
ğaragēyikli : -1-
ğ. II/28/61
ğaralanmı : -1-

ğ. I/69/51
ġarapınár : -1-
 ğ. I/81/09
ġarasar : -2-
 ğ. kö_ünden I/17/17
 ğ. kö_üne I/17/17
ġarayer : -1-
 ğ.+ dir I/81/20
ġarāyer : -1-
 ğ. I/81/20
ġarca_ören : -1-
 ğ.+ indin II/07/46
ġaracı_örēn -1-
 ğ. II/01/82
ġarqım -5-
 ğ. I/72/32
 ğ.+ a I/117/08
 ğ.+ dan I/72/33
 ğ.+ ıñ I/117/10
 ğ.+ nan I/117/09
ġarqımın -2-
 ğ.+ nar I/117/11
 ğ.+ narı I/117/10
ġarrön : Bir kale adı. -1-
 ğ. ġalisi II/02/11
ġarüren : bk ġarrön -1-
 ğ. ġalisi II/02/10
ġavacıq : -1-
 ğ. kö_ünden I/140/03
ġavıncı : -3-
 ğ. I/11/27
 ğ.+ da I/11/30
 ğ. kö_ü I/11/29
ġavıncı : -1-
 ğ. I/23/50
ġavuncu : -1-
 ğ. I/22/41
ġayabelen : -1-
 ğ. kö_ünden I/73/41
ġayakent : -1-
 ğ. I/120/05
ġayanın_üsdü : -4-
 ğ. I/81/21, I/81/22, I/81/23
 ğ.+ nü I/81/21
ġayanın_üsTü : -1-
 ğ. I/81/23
ġayı : -14-
 ğ. I/159/06, I/161/09, II/14/19,
 II/25/22
 ğ.+ dan II/14/18
 ğ.+ dañ II/07/14

ğ. kö_ü I/155/92, II/25/19
 ğ. kövünde I/159/07
 ğ. köyünnen II/02/27
 ğ.+ nıñ I/27/13
 ğ.+ ya I/147/37
 ğ.+ yı I/28/17
ġayılı : -1-
 ğ. I/27/58
ġaymaz : -3-
 ğ. fasillesi I/127/22, I/127/34,
 I/127/37
ġaymāz : -1-
 ğ. II/28/03
ġayseli : -1-
 ğ.+ ler I/120/11
ġayseri : -1-
 ğ.+ ye I/120/12
ġayserili : -7-
 ğ. I/20/72
 ğ.+ ler I/20/73, I/20/74
 ğ.+ sin I/120/11
 ğ.+ sıñ I/20/73
 ğ.+ xın I/120/02
 ğ.+ yiz I/20/72
gecek -2-
 g. I/17/09, I/25/10
ġeçek : -1-
 g. I/22/32
gecekli -1-
 g.+ yin I/18/01
ġedīn_ören : -1-
 g.+ indimişdi II/04/09
ġedig_ören : -1-
 g. mevkīsini II/04/49
ġedig_öreni : -1-
 g. II/04/10
ġedik_öreni : -1-
 g. II/04/11
ġemiş : -4-
 g. I/86/26
ġemliK : -2-
 g.+ de I/132/10, I/132/11
ġemni : -1-
 g. ġaşı I/46/28
ġermeno_ulları : bk ġermiyano_ulları -
 1-
 g.+ nnan I/68/62
ġermiyano_ulları : Bir beylik adı. -
 2-
 g. I/68/16
 g.+ nnıñ I/68/22

- germiyano_ulları** : bk germiyano_ulları-
1-
g.+ nın I/68/63
- gırqa** : -1-
ğ. I/71/80
- gırıKğale** : -1-
ğ.+ yi I/50/67
- gırıKğali** : -1-
ğ.+ ye I/50/68
- gızıböklü** : -1-
ğ.+ nün I/52/62
- gızılberüklü** : -1-
ğ.+ lēr II/25/07
- gızılborüklü** : -2-
ğ. II/25/18
ğ.+ de II/25/12
- gızılcbelen** : -1-
ğ. I/48/09
- gızılıc_ören** : -2-
ğ. I/03/13
ğ.+ ĩ II/39/129
- gızılıcören** : -2-
ğ. I/03/11
ğ.+ den I/03/11
- gızılıcören** : -1-
ğ. I/161/10
- gızılıcâ_ören** : -1-
ğ. I/06/58
- gızılinnēr** : -1-
ğ. I/156/06
- görçü** : -3-
ğ. I/03/93
ğ.+ dan II/25/15, II/25/16
- görçüculü** : -2-
ğ.+ ların II/25/18, II/25/26
- gore** : (Ülke adından) Bir savaş adı. -
1-
ğ. harbı I/06/63
- goşmat** : -2-
ğ. I/05/23
ğ. kövü I/01/22
- goyun_alı** : -1-
ğ. I/46/18
- goyuna_ılı** : -1-
ğ.+ nda II/29/55
- goyunā_ılı** : -1-
ğ. I/64/116
- goyunālı** : -1-
ğ.+ nda I/64/133
- gozācı** : -2-
ğ.+ nda I/140/61
- ğ.+ ndan I/140/62
- gozācını** : -1-
ğ.+ ymış I/140/62
- gozlu** : -1-
ğ.+ nuñ I/60/86
- gözlu** : -1-
ğ. I/34/02
- gözölulu** : -2-
ğ. I/60/80, I/60/81
- göççe_ayva** : -1-
g.+ nuñkı I/10/117
- gökbāçe** : -1-
g. I/92/26
- gökce** : bk. gökçe -1-
g. I/81/42
- gökceğuyulu** : -1-
g. I/26/06
- gökcü_ayva** : -1-
g. I/03/15
- gökçe** : -2-
g. I/81/40, I/81/41
- gökçekısıK** : -1-
g. I/156/67
- gökçiğayı** : bk gökçükāya -1-
g. baracı II/09/25
- gökçükāya** : Bir baraj adı. -1-
g. barajından II/10/32
- gökçüKāya** : bk gökçükāya -1-
g. baracını II/10/31
- gökçü_ayva** : -2-
g. I/03/17
g.+ da I/03/93
- gökmeydan** : -1-
g.+ da I/127/53
- gölcü** : -1-
g.+ e I/123/07
- gölcüK** : -1-
g.+ de I/123/04
- gönüK** : -1-
g.+ de II/26/22
- gözeler** -2-
g. I/45/20, I/60/86
- gözeler** : -2-
g. I/56/15, I/56/16
- gözelerli** : -1-
g. I/60/81
- ğumludere** : -1-
ğ. I/81/36
- ğumluderē** : -1-
ğ. I/81/37
- ğumluderē** : -1-

ğ. I/81/34
ğuzören : -5-
 ğ. I/18/80
 ğ.+ de I/140/16
 ğ.+ den I/18/78
 ğ.+ denim I/18/77
 ğ.+ e I/18/71
ğuzü_ören : -1-
 ğ.+ de I/140/16
güce : -2-
 g. II/25/15
 g. kö II/25/13
gücē : -1-
 g. I/03/93
gülçēr : -1-
 g. I/124/46
gümüşkonak : -3-
 g. I/20/09
 g.+ da I/17/18
gümüşkonag : -1-
 g. I/20/09
gümüşket : -1-
 g. I/20/09
gündüzlēr : -1-
 g. I/161/10
günyüzü : -7-
 g.+ nden I/140/23, I/17/18
 g.+ ne I/18/25, I/23/49, I/25/46
 g.+ nü I/140/08
 g.+ nüñ I/140/03
güreş : -5-
 g. I/46/16, I/46/17, I/46/21,
 II/23/152
 g.+ in II/23/149
gürēş : -1-
 g. I/64/116
gürle_ık : -1-
 g. kövü II/26/01
gürleyī : -2-
 g.+ ŋ II/26/19, II/26/53
güvemci : -1-
 g.+ de I/135/27

H

halibā_ı : -1-
 h.+ na I/05/26
halibā : -1-
 h. I/05/25
halk parti : bk halk partisi -1-
 h.+ li II/28/53

halk partisi : Bir parti adı. -1-
 h. II/28/09
halk partisi : bk halk partisi -1-
 h. I/64/120
hamamkaraşisar : -1-
 h. kö_ünden I/116/02
hamamkarasar : -1-
 h. I/122/33
hamamgarasar : -1-
 h.+ ī II/28/03
hamamyolu : -1-
 h.+ na I/145/62
hamzakövü : -1-
 h. I/159/31
han : -1-
 h.+ da I/27/64
hantalya : bk. antalya -1-
 h.+ da I/112/43
harhar : Bir şelale adı. -2-
 h. I/81/56, I/81/57
harhargaya : Bir şelale adı. -2-
 h. I/81/56, I/81/58
harhargaya : bk harhargaya -1-
 h. I/81/59
hatuncuğ : -3-
 h. I/122/09, I/122/11
hatuncuğ : -2-
 h. I/122/09, I/122/10
hava_ıkmal : Bir şirket adı. -2-
 h.+ de I/129/35
 h.+ den II/20/34
haymana : -1-
 h. I/68/12
haymanā : -1-
 h.+ ya I/11/42
hema : Bir market adı. -2-
 h. I/143/81
 h.+ da I/143/80
hindisTan : Bir ülke adı. -1-
 h. cevizi II/39/77
holanta : -1-
 h.+ dan I/17/18
hortulu : -1-
 h. I/134/16
hörtu : -1-
 h. I/66/40
huzur : -1-
 h. ma_allesindeyiz I/40/05

I

- ılıca** : -2-
1. I/69/61
1. verince I/69/61
- ılıcayı kebir** : -1-
1. I/69/59
- ısdanbul** : -2-
1.+ a I/27/68
- ıstambul** : -2-
1.+ a I/65/22
1.+ da I/65/13
- ıstambul** : -4-
1.+ da I/58/50, I/87/26
1.+ dalar I/87/24
1.+ dan II/20/03
- ıstanbıl** : -1-
1.+ a I/66/50
- ıstanbul** : -3-
1.+ a I/52/59, I/66/47
1.+ da I/74/46
- İ**
- ıbıkseydi** : -1-
i. I/117/04
- ıç_ıanadolu** : Türkiye’de bir bölge adı. -
1-
i. I/44/41
- ıdemir** : -2-
ı. I/99/42, I/99/43
- ıkipınar** : -2-
i. I/05/65, I/05/69
- ıKiPınar** : -1-
i. I/05/67
- ıkizafer** : -1-
i.+ in I/60/80
- ıkizaferli** : -1-
i.+ yin I/60/15
- ıller bankası** : -1-
i.+ nı I/72/22
- ımikler** : -3-
i. I/06/56, I/06/59, I/06/68
- ınes** : Bir han adı. -2-
i. hanı I/145/56, I/145/57
- ınesar** : -1-
i. belediyesi I/153/122
- ınönü** : -1-
i. I/66/35
- ınönü** : -4-
i. I/92/38
i.+ di II/39/161
i.+ dü II/39/161
- i. mevkî I/92/38
- ıran** : Bir ülke adı. -3-
ı. I/14/75
- ısdanbul** : -1-
i.+ dan I/56/55
- ıskişehir** : -1-
i. II/06/15
- ısparta** : -1-
ı. I/23/16
- ısra_ıl** : Bir ülke adı. -2-
i. I/14/20
i.+ i I/14/21
- ıstambul** : -2-
i.+ da I/72/19, II/26/39
- ısTambul** : -9-
i. I/03/80, I/64/54
i.+ a I/03/87
i.+ da I/78/21, II/26/08, II/26/37,
II/32/120
i.+ dı II/26/24
i.+ u I/03/88
- ıstambul** : -1-
ı.+ a I/03/75
- ıstambul** : -1-
ı.+ dan I/07/74
- ıstambul** : -1-
i.+ a II/26/42
- ıstanbul** : -6-
i. I/61/13
i.+ a I/56/53
i.+ da I/102/30, I/56/29, I/56/52
i.+ dan I/56/51
- ısTıklal** : -1-
i. mällesi II/04/02
- ıstıklal_ıba_ı** : -1-
i. I/108/04
- ısTıklal_ıba_ı** : -2-
i. I/142/09
i. kölü I/142/08
- ısu_ı** : Bir otomobil marka adı. -1-
ı.+ lā II/26/43
- ıtalyan** : İtalyan halkından olan veya bu halkın soyundan gelen kimse. -1-
i. II/09/37
- ıyidemir** : -1-
i. I/99/43
- ızmır** : -13-
i. I/56/07, I/95/111, I/95/96
i.+ de I/102/30, I/33/134, I/52/84,
I/65/13, I/95/96
i.+ diyin I/52/87

i.+ e I/03/98, I/95/95
i.+ iñ I/95/113

K

kadıncuğ : -1-
k. I/122/09
kaPıKaya : -1-
k. yaylası II/37/03
kara_ören : -1-
k. kövü I/92/03
karaçay : -1-
k. çerkeSi I/07/106
karacä_ören : -1-
k. kö_ünde I/111/03
karageyikli : -1-
k. köyünde II/13/52
kars : -2-
k. II/10/08
k.+ dan I/23/14
kārs : kars ili -1-
k.+ a II/23/145
karşiyaka : -2-
k. I/122/17
k.+ da I/122/17
kava : <Kavak+a -2-
k.+ a I/46/43, I/46/45
kavā : <Kavak+a -1-
k.+ a I/46/133
Kavağ : -1-
K. I/127/13
Kavāk : -1-
K. I/64/116
kavağ : -7-
k. kıromda I/46/56
k. kıromdı II/23/11
k.+ dan I/46/91
k. mivāk II/23/153
k.+ Ta I/46/45
k.+ tan I/46/133
k.+ Tın I/60/33
kaymaz : -1-
k.+ da I/04/08
kaymazlı : -1-
k.+ yız I/127/01
kayseri : -1-
k.+ ye I/111/122
Kayserili : -1-

K.+ ler I/20/76
kendili : -4-
k. şehri II/04/11, II/04/49
k. şehri II/04/48, II/04/49
kepeni : -1-
k.+ ydim I/128/28
kepenni : -2-
k.+ ye I/128/28
kepeni : -1-
k.+ ler I/142/56
kesgin : -1-
k.+ e I/159/31
keskin : -1-
k.+ deler I/60/76
kımık : -1-
k. I/129/01
kırka : -1-
k. yatı meKdebine I/93/35
kırkı : bk. kırka -1-
k.+ ya I/107/53
kırşe_ır : -2-
k.+ den I/86/48
kızılbürtlü : -1-
k.+ leri II/25/26
kilise beleş : -1-
k. II/23/167
kirazlı : -1-
k. I/81/60
kirāzlı : -1-
k. I/81/59
koçaşlı : -1-
k.+ yın I/130/08
konya : -5-
k. II/10/80, II/24/45, II/24/46
k.+ da I/12/41
k.+ dan I/95/62
konyá : -1-
k.+ dá I/72/18
konyá : -1-
k.+ dān I/03/97
konyalı : -2-
k. II/14/11
kordon boyu : -1-
k.+ na I/95/112
koştaş : Bir şirket adı. -1-
k.+ daymışımış I/127/54
koyun_alı : -1-
k. I/46/21
koyuna_ılı : -3-
k. II/23/153
k.+ ndağı II/23/165

ķ.+ nıñ II/23/167
ķoyuna_ľi : -1-
ķ. II/23/152
ķoyunalı : -2-
ķ. II/23/157
ķ.+ nıñ I/64/113
ķöľün : Köln Şehri. -1-
ķ.+ de II/29/17
ķömur_öcaķları : -1-
ķ. I/81/03
ķöŕg : -1-
ķ.+ ü II/26/06
ķötäya : -2-
ķ. I/79/08
ķ.+ da I/147/36
ķötäyalı : -1-
ķ.+ ľä I/77/21
ķumludere : -1-
ķ. I/81/35
ķurťŕŕh : -1-
ķ. ķö_ü I/132/01
ķurtuluŕ : -1-
ķ.+ da I/129/37
ķöldüren : -1-
ķ. I/149/25
ķöldüren : -3-
ķ. I/149/25
ķ. mevkisinden I/149/25
ķ. mevkisinden I/149/24
ķümbet : -4-
ķ. I/92/09, I/92/25
ķ.+ de I/92/34
ķ. ķövü I/92/10
ķüpeliler : Bir ŕirket adı. -1-
ķ.+ de I/122/82
ķütahya : -4-
ķ.+ da I/17/11
ķ.+ dan I/03/97, I/09/81, I/09/82
ķütahya: -1-
ķ.+ ya I/17/12
ķütähya : -4-
ķ.+ da I/09/81
ķ.+ dan I/31/58, I/31/60
ķütaya : -1-
ķ.+ da I/137/16
ķütäya : -5-
ķ. I/79/06, I/79/10, I/93/13
ķ.+ dan I/68/16, II/19/42

L

ľaçınlı : -1-
ľ.+ ľä II/30/47
ľatünci : Latince, bu dille olan, bu dille yazılan. -1-
ľ. II/02/17
ľütfiye : -4-
ľ. I/60/83, I/60/84
ľ. ķövü I/60/82
ľütfiyi : -1-
ľ. I/60/84

M

mäden : -1-
m. I/64/115
mahmudiye : -1-
m.+ de I/89/27
malatya : -1-
m.+ nıñ I/50/67
malatyalı : -2-
m. I/149/17
malatyı : -2-
m.+ ya I/50/67
mālic : -13-
m.+ a I/40/52, I/41/68, I/52/03, I/53/45, II/01/73, II/14/87
m.+ ı II/01/78, II/24/110, II/24/111, II/24/113
m.+ ıñ I/52/03, II/28/08
mālıç : -1-
m.+ dan II/28/40
mālıŕ : -11-
m. II/07/04, II/07/46, II/28/60
m.+ da I/53/78, I/57/45, II/14/86
m.+ dan I/126/63, I/46/80
m.+ dı II/14/74
m.+ tan I/45/55
m.+ Tan II/07/46
mālic : -1-
m.+ a I/43/09
māmıdiya : -1-
m.+ da I/88/21
māmıŕsarı : -3-
m. I/45/35
m.+ nda I/45/36
m.+ nıñ I/45/38
māmıŕsarlı : -1-
m. I/45/41
māmıdiyi : -1-
m.+ de I/122/57

manisa : -1-
 m.+ da I/52/84
maraş : -3-
 m. I/68/13
 m.+ da I/68/14
marğı : Bir maden şirketi adı. -2-
 m. I/161/10
 m. mādende I/161/21
medini : Medine -2-
 m.+ ye I/24/30, I/24/34
medyamarket : Bir şirket adı. -1-
 m.+ Te II/39/116
mekki : Mekke -2-
 m.+ ye I/24/31, I/24/34
melemen : -2-
 m. I/75/01
 m.+ di I/75/02
meleşik : Meşelik (göçüşme) -1-
 m.+ dēydi I/71/77
mercan : -2-
 m. kövü I/24/18
 m. yāri I/23/48
merÇan : -1-
 m. I/24/18
mersin : -3-
 m.+ de I/122/84, II/26/22
 m.+ e I/139/08
mete_a : Maden Teknik Arama. -
 2-
 m.+ da I/64/04
 m.+ dan I/64/39
meylik_ahar : -1-
 m. I/122/74
mezarcı : -1-
 m. I/28/05
mısır : Bir ülke adı. -1-
 m.+ dı II/07/70
mi_alıcı : -1-
 m.+ yā II/32/31
mi_alıç : -1-
 m.+ ıı II/21/63
mi_alıççı : -2-
 m.+ a I/49/64
 m.+ ıı I/34/02
mi_alıççık : -2-
 m. I/35/03, I/46/40
mi_alıcı : -2-
 m.+ a I/49/62, II/23/35
mi_alıçık : -3-
 m. II/21/89
 m.+ tan I/46/42, I/49/66

mi_alıçıklı : -1-
 m. I/60/86
mi_alıçık : -1-
 m. gazāsının II/28/59
mi_alıçı : -1-
 m.+ ıı I/09/71
mihalğāzi : -1-
 m.+ ye I/32/13
mihalğazili : -1-
 m. II/19/27
mihalıcık : -1-
 m. II/13/53
mihalıçCı : -1-
 m.+ ā I/46/133
mihālıçCıK : -1-
 m. I/44/39
mihalıççıKlı : -1-
 m.+ yın I/52/02
mihalıçı : -2-
 m.+ a I/35/10, I/35/63
mihalıçık : -1-
 m.+ da I/59/01
mihalışşık : -1-
 m.+ dan I/14/48
mihalıçık : -1-
 m.+ Tan II/30/79
mināre deresi : -3-
 m. I/68/66, I/68/67, I/68/74
mudunu : -1-
 m. II/26/22
musa_özü : -1-
 m. I/156/06
musa_özü : -1-
 m. I/156/67
mülk : -1-
 m. köyünden I/134/08

N

nallı_an : -3-
 n.+ a II/24/113
 n.+ ı II/24/111, II/24/112
nallıhan : -5-
 n. I/09/69, II/21/89, II/24/108
 n.+ a I/43/09
 n.+ ı II/24/109
narlı : -1-
 n. I/55/45
narlı : -1-
 n. I/64/115

nevşē_illi : -1-
n.+ sin I/145/22
nevşe_ır : -3-
n. I/138/107, I/35/27, I/61/19
nevşe_ırlı : -2-
n. I/61/18
n.+ sin I/53/51
nevşehır : -1-
n. I/35/27
nevşehır : -1-
n. I/111/121
nevşēr : -1-
n. I/40/08
nevşērlı : -1-
n. I/124/19
nevşevir : -2-
n. II/24/45, II/24/46
nīde : Niğde. -2-
n. I/61/18
nīdi : bk. nīde -2-
n.+ den II/08/100
ñumune : Bir hastane adı. -1-
ñ. hastānisine I/42/18

O

obruğ : -3-
o. I/56/09, I/56/14
odunbazarı : -7-
o. I/86/60
o. evleri I/149/66
o.+ nda I/06/106, I/86/60
o.+ ndaına I/06/109
o.+ ndaı I/06/102
o.+ nı I/06/99
odunpazarı : -6-
o. I/153/84, I/156/19, I/68/19
o.+ na I/153/86, II/19/97
o.+ nda I/156/19
oğuz : Türkiye Türkleri'nin, Âzerî,
Türkmen ve Gagavuzlar'ın aslını teşkil
eden ve XI. yüzyılda Hârezm bölgesinde
yaşayıp daha sonra batıya göç eden büyük
Türk boyu ve bu boydan olan kimse. -
1-
o. türklerinin I/11/15
ōKcu : -1-
ō. I/06/58
oķcu : -1-
o.+ ya I/04/52

onvat : Bir hastane adı. -1-
o. hastānesiynen II/29/14
orbuķ : -2-
o. I/39/65
o.+ da I/60/88
ōrdu : Ordu ili. -3-
ō.+ dan II/23/132
ō.+ nu I/23/135
orğānizē : Organize sanayi bölgesi. -
1-
o.+ ye I/149/33
ōrğānizē : organize sanayi bölgesi -
1-
ō.+ yē I/149/34
orhangāzi : -1-
o.+ de I/54/43
osmanğāzi : -1-
o.+ ye I/17/31
osmanğāzi_üniversitesi : -1-
o. I/48/78
osmanğāzi_ünivesTe : -1-
o. I/156/19
osmanğāzi_ünivēste : -1-
o.+ si II/02/99
osmaniye : -2-
o. I/28/04
o. kövü I/28/05
osmanlı : -2-
o. II/02/27
o.+ nı I/02/26
osmannı : -7-
o. I/152/70, I/68/68, II/23/154,
II/23/156, II/39/144
otluķ : -1-
o. kövü II/30/04
oTluğ : -2-
o. II/01/81
oTunpazarı : -1-
o.+ nda II/19/107
oyneş : -4-
o. I/93/17
o.+ ē I/93/17

Ö

ömerköv : -1-
ö. I/57/06
örenciğ : -4-
ö.+ e I/83/50, I/83/66, I/83/67,
I/83/70
örencik : -4-

ö.+ de I/83/37
ö.+ den I/83/70
ö.+ Te I/83/10
ö.+ Teydi I/83/67
örez : -1-
ö.+ den I/153/74
özden : -4-
ö.+ de II/06/49
ö.+ di II/06/53
ö. kövünden II/17/13
ö.+ ne II/06/47
özdēn : -1-
ö. I/139/31
özdeng : -1-
ö.+ e II/06/06
özdeng : -1-
ö.+ di II/06/04
özden : -1-
ö.+ den II/06/45

P

pamuk : Bir kedi adı. -1-
p. II/31/37
paşabahçe : Bir şirket adı. -1-
p. I/60/77
pınarburu : -1-
p. I/81/02
polatlı -17-
p. I/16/54, I/16/55, I/16/60,
I/46/22, II/10/45
p.+ da I/111/118, I/117/42,
I/141/02, I/143/80, I/95/64
P.+ da I/125/50
p.+ dan I/117/50, I/20/12
p.+ dı II/09/19
p.+ nın I/18/71
p.+ ya I/11/42, I/142/61
polatlılı : -1-
p.+ yın I/23/26
polatlı : -1-
p. I/64/53
pomağ : -1-
p. II/19/90
porsuğ : -2-
p. I/01/84
potölu : Bir çiftlik adı. -1-
p. çitli I/142/23

R

reşādiye : Bir cami adı. -1-
r. Çāmisi I/156/38

S

sadıkbağ : -1-
s. köünden I/137/02
sadıkbağı : -2-
s. köü I/105/02, I/105/03
sağarı : -17-
s. I/11/28, I/11/74, I/14/05,
I/18/07, I/18/45, I/24/42, I/66/14
s. boyunda I/23/48
s.+ dan I/18/07, II/09/61
s.+ nın I/24/41
s.+ ya I/11/73, I/11/75
sağarılı : -1-
s. II/30/46
sağarya : -12-
s. I/95/68, I/95/69, I/95/71,
I/95/73
s. barajı I/56/19
s. caddesine I/86/11
s.+ da I/85/25
s. mādēni II/17/66
s.+ ya I/95/65, I/95/66
sağarya : -1-
s. nehrinin I/142/24
sanTıgözü : -1-
s. I/71/80
saracık : -2-
s. I/86/25, I/86/27
saracıK : -3-
s. I/86/26, I/86/27
s.+ da I/86/23
sararımamhaTib : -1-
s.+ ini I/24/26
sarāy : -1-
s. I/64/115
sáráy : -1-
s. I/58/04
sárayköyü : -1-
s. I/58/04
sarayören : -3-
s. I/99/66, I/99/70, I/99/71
sarâyören : -1-
s. I/75/02
sarecık : -1-
s. I/86/26

- sarıbayır** : -1-
s. I/93/14
- sarıcağaya** : -1-
s.+ ya I/83/47
- sarıcağaya** : -2-
s. II/35/61
s.+ da II/35/58
- sarıcağaya** : -1-
s.+ nın I/83/77
- sarıcıķaya** : -1-
s.+ da II/38/19
- sarıcığaya** : -2-
s.+ yı II/18/21
- sarıcığaya** : -2-
s.+ da II/35/93
s.+ dalā II/07/108
- sarıcıķaya** : -3-
s.+ da yapıyola II/37/82
s.+ dan II/37/114, II/37/116
- sarıcıķayı** : -1-
s.+ dan II/38/25
- sarıcıķayı** : -1-
s.+ dīn II/30/47
- sarıgamış** : -5-
s. I/57/52, I/57/53, II/10/08
s.+ a I/57/53
s.+ da I/57/51
- sarıgavā** : -1-
s.+ nan I/117/36
- sarıgavak** : -3-
s. I/117/51, I/117/52
- sarıgavaklı** : -1-
s.+ yın I/124/03
- sarıgavaķ** : -1-
s.+ dan I/124/02
- sarığaya** : -1-
s.+ yı II/18/21
- sarığayalı** : -1-
s. I/82/09
- sarıhan** : -1-
s.+ da I/91/50
- sarıķaya** : -1-
s.+ yá II/18/03
- sarıyar** : Bir baraj adı. -6-
s. baracı II/24/103, II/24/99
s. baracınā II/24/100
s. baracını I/50/65, II/24/100
s.+ i II/24/103
- sarıyár** : bk sarıyar -3-
s. I/09/68
s. baracı I/64/46
- s.+ da I/09/03
- sarıyár** : bk sarıyar -1-
s.+ dan I/64/49
- sarıyer** : bk sarıyar -3-
s. baracı I/39/43
s. barajı I/39/42
- sasā** : -1-
s. II/01/82
- saTıķbā** : -1-
s.+ na I/108/22
- savaštepe** : -1-
s. I/15/67
- sazak** : -1-
s. I/47/05
- sazağ** : -1-
s.+ da I/47/04
- sazaķ** : -1-
s. I/47/17
- Sekeriyā** : -1-
S. kövümüz I/49/11
- seki** : -8-
s. I/46/51, I/61/03
s.+ den I/46/91, I/53/08
s. kövünden I/46/54
s.+ niñ I/53/55
s.+ yē I/46/133
- seki_ören** : -5-
s. I/149/05, I/61/04
s.+ di I/149/05
s.+ iñ I/149/55
s. köyü I/149/06
- seki_ören** : -5-
s. I/149/63
s.+ de I/149/03
s.+ den II/23/27, II/23/33
- sekören** : -3-
s. II/23/35
s.+ e I/41/16
s. köğünden II/23/27
- sēkōrēn** : -1-
s. I/64/115
- selçuklu** : -2-
s. I/95/16
s. türklerinin I/11/15
- sepetçi** : -2-
s. I/161/10
s.+ ye II/39/128
- sētğazi** : bk. seyitğazi -1-
s.+ da I/89/27
- setğazi** : -1-
s.+ de I/90/74

- setgāzi** : -2-
s. I/87/47
s.+ de I/90/24
- seviş** : -2-
s. kö_ü I/03/10
s. kö_ünün I/03/12
- seydigazi** : -2-
s.+ dan I/87/44
s.+ nı I/96/69
- seydigazi** : -1-
s. I/70/84
- seyitgāzi** : -3-
s. I/32/14, I/71/79
s.+ de I/93/38
- sēyitgazi** : -1-
s. I/96/90
- sı_ırcı** : -1-
s.+ _a I/142/25
- sınnı bâbı** : -1-
s.+ yı II/05/23
- si_irt** : -1-
s.+ de II/12/48
- silbā** : -3-
s.+ nı I/108/20
s.+ nı I/108/38
s. vermedi I/108/54
- silbā_ı** : -1-
s. I/108/23
- silibān** : -1-
s. I/17/50
- siPsin** : -2-
s. I/99/42, I/99/43
- sırısar** : -1-
s.+ da I/15/14
- sitanbul** : bk. istanbul -1-
s.+ dan I/60/77
- sivereg** : -1-
s. ilçesi I/138/127
- sivereK** : -1-
s.+ de I/138/126
- sivrisallı** : -1-
s. I/48/62
- sivrihisar** : -1-
s. I/139/15
- sivrili** : -1-
s. ğalisi II/02/12
- sivrisā** : -1-
s.+ da I/139/18
- sivrisar** : -49-
s. I/110/01, I/111/06, I/67/17,
I/67/56
- s.+ a I/06/56, I/123/19, I/124/03,
I/139/59, I/143/58, I/143/66, I/143/75,
I/16/48, I/16/59, I/23/47, I/66/40
- s.+ da I/105/17, I/106/16,
I/107/35, I/107/74, I/110/09, I/112/08,
I/112/11, I/113/113, I/113/114, I/113/64,
I/124/19, I/124/46, I/129/29, I/129/30,
I/133/23, I/134/16, I/138/19, I/139/15,
I/15/56
- s.+ dā I/138/28
- s.+ dalar I/143/05
- s.+ dan I/129/32, I/130/47,
I/133/39, I/143/47, I/21/79
- s.+ ı I/104/08, I/16/48
- s.+ ı I/105/36, I/129/61,
I/133/55, I/14/05, I/67/58, II/28/04
- sivrisar** : -1-
s.+ ı I/105/02
- sivrisār** : -1-
s. I/32/14
- sivrisarlı** : -1-
s. I/45/23
- sivrisārılı** : -1-
s. II/19/43
- sivrisārılı** : -1-
s.+ yđı I/44/16
- somağ** : Yukarı Ilca köyünde bir mevki
adı. -1-
s. I/81/67
- somāk** : bk. somağ -1-
s. I/81/67
- sorgun** : -1-
s. sacı I/44/86
- sorğun** : -9-
s. I/03/47
s.+ da II/21/50
s.+ dan I/03/16, I/03/19, I/03/47
s. köylü I/50/14
s.+ nāda II/32/109
s.+ nādın II/32/109
s. sacı I/40/59
- sörğun** : -1-
s. I/81/46
- sorğunnu** : -1-
s.+ yun I/62/02
- sö_üdü_ü** : -1-
s.+ ne I/159/31
- sö_ütçig** : -1-
s.+ den II/06/46
- sökören** : -1-
s. köyü I/64/50

su işleri : Devlet su işleri. -1-
s.+ nde I/95/04
suluğareş : -1-
s.+ dan I/153/74
suriye : -1-
s.+ den I/138/112
suriyeli : -1-
s. I/108/23
süleymāniye : -1-
s. I/07/110
sünnü bobu : -6-
s. II/05/23, II/05/25, II/05/26
s.+ ymuş II/05/27
s.+ yu II/05/28
sünTiken : Bir dağ adı. -1-
s. dālarının etendēyiS II/30/11
süPüren : -1-
s.+ den I/145/45

Ş

şuhut : -2-
ş.+ u I/73/41

T

tağğalı :-1-
t. II/02/72
tağğalı :-1-
t. II/02/72
tağmak : -1-
t. I/156/04
tağmağ : -1-
t. köyü I/156/08
tağmağ : -3-
t. I/156/01, I/156/02
tam ğıda : ETİ şirketine bağlı bir
fabrikanın adı. -1-
t.+ da I/40/14
Tanışman : -1-
T.+ ĩ II/39/129
tatarcığlı : -2-
t.+ yım I/63/02
tatlıdil : Bir köfteci dükkanının adı. -
1-
t.+ de II/23/203
tatvan : -2-
t.+ dan II/10/78, II/10/79
tavşanlı : -1-
t.+ da I/143/05
tavşannı : -1-

t.+ da I/143/80
tek : Türkiye Elektrik Kurumu. -3-
t. kurum II/09/52
t.+ den II/09/53
t.+ i II/09/64
tekiciler : -1-
t. I/158/22
tepebaşı : -1-
t.+ nın I/86/63
tereti_jKi : Bir televizyon kanalı adı. -
1-
t.+ de II/03/15
tırakya : -1-
t. II/10/88
toki : Toplu Konut İdaresi Başkanlığı. -
1-
t.+ dēymiş I/44/73
tokiye : bk. toki -1-
t. I/145/89
toKyo : bk. toki -3-
t. I/145/21
t.+ dan I/145/21
torbalı : -1-
t.+ da I/33/134
toti : bk. toki -2-
t. evlēndi II/29/12
t. evlēnde II/29/14
tunceli :-1-
t.+ ne I/138/121
tutlu : -1-
t. köden I/17/02
tuz tepesi : -2-
t. I/92/37
t. mevkisi I/92/39
türkiye : -6-
t.+ de I/138/115, I/56/69
t.+ nın I/95/88
t.+ ye II/19/89
t.+ yi I/14/22, I/92/26
türkiye : Bir gazete adı. -1-
t. ğaStesinde I/60/38
türkiye : -1-
t.+ de I/08/112
türkiyi :-2-
t.+ ye I/144/07, I/144/11
türkmen : Bir dağ adı. -1-
t. dālānda I/75/36
Tüzköy : -1-
T.+ lēne I/83/67
Tüzköyü : -2-
T.+ nden I/83/74

T.+ ne I/83/44
Tüzkiyü : -1-
T.+ ne I/83/48

U

ulu_önder : -2-
u. I/86/62
u. mallesi I/86/62
uluçayır : -1-
u. I/156/67
ulus : Ankara'nın bir ilçesi. -1-
u.+ uş II/03/79
urfa : -8-
u. I/138/124, II/04/44, II/10/80
u.+ da I/138/111
u.+ dan I/138/109, I/138/110,
II/10/79
u.+ nın I/138/127
urfâ : -1-
u.+ dan II/04/44
urfi : -1-
u.+ ya I/138/130
uşbaşı : -1-
u. kö_ü I/110/43
uyuShâmam : -1-
u. I/01/76
uyuShamamı : -1-
u. I/01/83
uzunköPrü : -1-
u. I/147/17

Ü

ümüt sâlık : Bir hastane adı. -1-
ü.+ da II/22/18
üşbaşı : -3-
ü. I/65/05
ü. köylü I/65/04
ü.+ yı I/65/06
üşsarey : -1-
ü.+ de I/87/119

Y

yaKağayı : -1-
y. I/161/09
yakakayı : -1-
y. I/161/09

yalak_Kırn : -1-
y. II/30/42
yalımgaya : -1-
y. II/26/51
yalımgayı : -1-
y.+ dan II/26/05
yalımğaya : -4-
y. II/16/10, II/16/11, II/32/31
yalımğayâ : -1-
y. II/32/31
yalingıran : -1-
y. depösunu II/30/40
yalımlı : -1-
y. II/14/13
yalımnı : -5-
y. I/34/71, II/14/15
y.+ ya II/14/15
y.+ yâ II/14/24
yapıldâ : -3-
y. I/95/11
y.+ ı II/95/119, I/95/121
yapıldığ : -2-
y.+ ın I/95/120, I/95/122
yapıldığ : -2-
y. I/102/01
yapıldığ : -1-
y. I/92/34
yapıldıK : -1-
y. I/92/25
yarbasan : -1-
y. I/92/25
yârı : -1-
y. köyüne I/22/31
yâslan : -1-
y. I/60/84
yâslandı : -1-
y. I/60/82
yâslannı : -1-
y. I/60/82
yatağ yeri : -2-
y. yeri I/81/15, I/81/16
yaylıbaşı : -1-
y.+ nda I/50/26
yazılı : -1-
y.+ ya I/27/21
yazır : -1-
y. II/28/03
yedilē : -1-
y.+ de II/29/66
yenicē : -1-
y. barajından II/09/79

yenidoğan : -1-
y. kövü I/23/47
yeniýürd : -1-
y.+ á I/03/67
yeniýürT : -1-
y. I/03/80
yeñi sovça : -1-
y. I/79/11
yeñibazar : -2-
y. I/158/22
y.+ da I/158/22
yeñidoğan : -1-
y.+ da I/140/13
yeñişehir : -1-
y. I/32/54
yeşil burşa : -1-
y. II/14/14
yeşilçay : Bir mandıra şirketinin adı. -
1-
y. mandırası I/149/46
yeşildepe : -1-
y. köyü I/93/49
yeşilkö : -1-
y.+ de I/121/95
yeşilköy : -2-
y. I/142/35
y.+ de I/121/95
yeşiltepe : -1-
y.+ de I/153/84
yılanı : -1-
y.+ dan II/14/15
yıldıztepe : -1-
y.+ de I/86/13
yimpaş : -1-
y.+ ıñ I/127/54
yirmi_ıltı : Bir televizyon kanalı adı. -
1-
ğanal y.+ ya I/91/82
yoğarı_ılıca : -1-
y. I/69/61
yönis_émre : -2-
y. I/06/127
y.+ deki I/06/127
yönusemre : -2-
y. I/66/49
y.+ deydiK I/66/47
yoğat : -3-
y. I/111/117, II/05/35
y.+ ı I/138/108
yoğatlı : -2-
y. I/87/23, I/87/24

yoğarı_ılıcı : -1-
y. kövündēn II/03/83
yumağlıcı : -1-
y. II/01/82
yünus_émre : -1-
y.+ de I/93/39
yunusemre : -2-
y. I/02/45
y.+ den I/35/48
yunusemri : -1-
y.+ ye I/35/47
yunusémre : -3-
y. I/41/03
y.+ niñ I/41/03, I/41/79

Z

zeykölü : -1-
z.+ yün I/144/06
zonguldā : -1-
z.+ ıa II/26/42
zonguldağ : -1-
z. I/50/65

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Manavlar, uzun zamandır yerleşik hayatı benimsemiş, daha çok Anadolu'nun kuzeybatısında yaşayan, kendilerini “yerli” olarak tanıtan bir Oğuz topluluğudur. Eskişehir ilinde yaşayan yerleşik toplulukların en büyüğünü de Manavlar oluşturmaktadır. Eskişehir ilinde Manavların nüfusun çoğunluğunu oluşturdukları 191 kırsal yerleşim yerinden ses ve görüntü kayıt cihazları yardımıyla derlenen 200 metin çevriyazı işaretleri kullanılarak yazıya aktarılmış; elde edilen metinlerin ses bilgisi incelemesi yapılmış; bu metinlerde geçen bütün sözcüklerin eşadlılık, çok adlılık, çok anlamlılık vb. anlambilimsel ölçütler de göz önünde bulundurularak tanımları verilmiş; bağlamsal sözlüğü ile birlikte alfabetik ve gramatikal dizin oluşturulmuştur.

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında EİMA'da tespit edilebilen, bu ağızı tasvir edici genel özellikler şunlardır:

1. EİMA iki alt ağız bölgesine ayrılmıştır. I. alt ağız bölgesinde; son seste /A/ ve /I/ sesleri yaygın olarak korunuyorken, II. alt ağız bölgesinde; son seste /A/>/I/, /I/>/A/ değişimleri görülür.

/A/>/I/: sulımı<<sulama (II/04/22), gønşuyı<<koşuya (II/24/97), doğuzdı<dokuzda (II/23/02), işinci<<içince (II/35/65) vd.

/I/>/A/: suya<suyu (II/21/56), çaya<çayı (II/29/39), başa<başı (II/37/25), geline<gelini (II/34/74) vd.

2. EİMA'da ölçünlü ünlülerin yanında /ä/, /á/, /â/, /ã/, /ê/, /í/, /î/, /ï/, /ó/, /ò/, /õ/, /ú/ ölçün dışı ünlüleri de görülür. Bunlardan /ä/ (1197), /á/ (642), /î/ (640), /ò/ (510) ve /ú/ (280) sık görülürken, /ó/ (193), /õ/ (188), /î/ (168), /ã/ (149), /ê/ (132) /ï/ (60) ve /ä/ (49) daha seyrek görülür. Bu ünlüler dışında, EİMA'da kısmen ölçünlü sayılabilecek ancak yaygınlığı diğer lehçe ve ağızlara göre değişkenlik gösteren /è/ ünlüsü (4542) de görülür.

3. EİMA'da ölçünlü ünsüzlerin yanında /b/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /k/, /k/, /k/, /k/, /k/, /l/, /n/, /p/, /r/, /r/, /s/, /ş/, /t/, /t/, /v/, /v/ ölçün dışı ünsüzleri de görülür. Bunlardan /T/ (3533), /K/ (2905), /K/ (2005), /I/ (1671), /S/ (1605) ve /P/ (871) sık

görülürken, /Ç/ (412), /F/ (273), /b/ (156), /k/ (124), /h/ (86), /v/ (51), /ğ/ (47), /r/ (12), /g/ (9), /k/ (9), /n/ (8), /f/ (8), /t/ (8), /d/ (4), ve /ʔ/ (34) daha seyrek görülür. Bu ünsüzler dışında, EİMA'da kısmen ölçünlü sayılabilecek ancak yaygınlığı diğer lehçe ve ağzılara göre değişkenlik gösteren /η/ ünsüzü (8005) de görülür.

4. ÖTT'de bulunmayan birincil uzun ünlü örnekleri EİMA'da görülür. Bununla birlikte erime, büzülme, derilme, ünlü kaynaşması ve ünsüz düşmesi gibi ses olaylarına bağlı olarak ortaya çıkan ikincil uzun ünlüler yaygın şekilde kullanılmaktadır.

āz (I/03/23), ōn (I/10/81), yōk (I/02/13), dōn (I/47/56) vd.

yūsek<<yüksek (II/33/51), tōm<<tohum (II/38/16), bildī<<bildiği (II/07/06), menfāt<<menfa'at (II/04/83) vd.

5. EİMA'da bazı alıntı sözcüklerde ÖTT'de olduğu gibi birincil uzun ünlüler kaybolarak normal süreli söylendiği örnekler görülürken bazı örneklerde ÖTT'de korunan birincil uzun ünlüler normal süreli ünlüye dönmüştür.

selam (I/80/66), rahat (II/29/78), beyaz (II/37/125) vd.

şikāyet<şikāyet (I/69/69), fatiha<fātiha (I/91/09), razı<rāzı (II/19/82) vd.

6. EİMA'da /η/ sesi kök, taban ve eklerde büyük ölçüde korunmuştur. Ayrıca “n” sesi bazı sözcüklerde ve biçimbirimlerde “η” sesine örneksendir. Eylem çekimlerinde adıl kökenli ikinci tekil ve çoğul kişi eklerinde bulunan “n” sesinin iyelik kökenli biçimbirimlerde bulunan “η” sesine örneksendiği örnekler sıkça görülür.

eη (I/03/70), gördüη (I/61/16), öηümü (II/39/91) vd.

nasısıηız (I/07/01), nerilisıη (I/63/47), ıslaTırsıη (II/39/48) vd.

7. EİMA'da damak uyumu ilerleyici benzeşme yoluyla, gerileyici benzeşme yoluyla olmak, iki yönlü benzeşme yoluyla ve iki yönden benzeşme yoluyla ileri durumdadır. ÖTT'de damak uyumunu bozduğu görülen +{ki}, +{leyin}, +{(I⁴)yor} ve +{(y)ile} biçimbirimlerinin EİMA'da damak uyumuna giren örnekleri görülür. EİMA'da i- ana yardımcı eylemi, -(y)i-ver- yardımcı eylemi ve “ki” bağlacı/pekiştireci kendinden önce gelen sözcükteki ünlülerin etkisiyle yaygın olarak damak uyumuna girmektedir.

kirez<kiraz (I/158/60), patışka<patıska (I/77/02), barabar<<beraber (I/90/54), tansiyon<tansiyon (II/29/78) vd.

8. EİMA'da dudak uyumu ilerleyici benzeşme yoluyla Türkçe ve alıntı sözcüklerin kök ve tabanlarında ve biçimbirimlerde ÖTT'ye göre ileri durumdadır. Bu uyumun iki yönlü benzeşme yoluyla bir örneğine rastlanmışken gerileyici benzeşme yoluyla örneğine rastlanmamıştır.

çamır<çamur (I/139/35), doğdur<<doktor (I/63/09) vd.

9. EİMA'da kök ve tabanlarda Türkçe ve alıntı sözcüklerde dudak uyumsuzluğu örnekleri bulunmaktadır. Biçimbirimlerde ETT'de uyum dışı olup ÖTT'de dudak uyumuna girdiği görölen bazı biçimbirimlerin EİMA'da da ETT'deki gibi uyuma girmeyen örnekleri vardır. I. alt ağız grubu metinlerinde de kısmen görölmekle birlikte II. alt ağız grubunu oluşturan karakteristik özellik olan son sesteki daralmalar sonucunda dudak uyumunun bozulduğu görölr.

ğabuĶ<kabuk (II/24/87), olur mı (I/110/62), odı<oda (II/09/43) vd.

10. EİMA'da kök ve tabanlar ile kimi biçimbirimlerde ön, iç ve son seste daralma ileri durumdadır. Daraltıcı ünsüzler (/c/, /ç/, /n/, /s/, /ř/, /y/) komşuluğuunda daralma başta olmak üzere vurgusuz orta hece ünlüsünün daralması, sözcük sonunda vurgusuzluk sebebiyle daralma, ünlü benzeşmesi nedeniyle daralma ve kişiye bağlı daralma EİMA'da karşılaşılan daralmanın sebepleridir.

biçerdüver<<biçerdöver (I/74/53), ğardış<<karındaş (I/80/58), dediyi<dede (II/22/43) vd.

11. Sözcük kök ve tabanlarının son sesi ile yönelme ve bulunma biçimbirimleri başta olmak üzere biçimbirimlerin son sesinde gerçekleşen daralmalar II. alt ağız bölgesi için karakteristiktir.

özdendi<özdende (II/06/53), yabancıyı<yabancıya (II/19/33) vd.

12. EİMA'da Türkçe ve alıntı sözcüklerde ön sıradan art sıraya geçme ve art sıradan ön sıraya geçme şeklinde gerçekleşen sıra değiştirme örnekleri bulunmaktadır.

öyün<<oyun (I/26/40), Kış_ıçın<<için (II/21/94) vd.

13. EİMA'da Türkçe ve alıntı sözcüklerde ünsüz uyumsuzluğu ileri durumdadır. Alıntı sözcüklerin kaynak dildeki uyum dışı biçimlerinin EİMA'da korunduğu örnekler de görülür.

hatdā<hattā (I/35/55), işgici<<içkici (I/70/84) vd.

14. EİMA'da ön seste ve iç seste ünlü türemesi görülmektedir. Türeyen ünlüler genellikle düz-dar ünlülerdir ve sözcükle bir bağları yoktur. Ön seste /l/, /r/, ve /ş/ ünsüzleriyle başlayan alıntı sözcüklerde /ı/-, /i/-, /ö/-, /ü/- ünlüleri türüyorken iç seste alıntı sözcüklerde /a/-, /e/-, /ı/-, /i/-, /u/-, /ü/- ünlüleri, sınırlı sayıda Türkçe sözcükte ise /ı/-, /i/-, /u/-, /ü/- ünlüleri türemiştir.

işey<şey (I/31/48), ürüzgâr<<rüzgâr (I/130/14), ilâzım<lâzım (II/33/50) vd.

kilometire<kilometre (I/142/38), cümeleye<<cumle (I/145/23), eğişitidiyodu<<ekşit- (II/15/84) vd.

15. EİMA'da iç seste ve son seste ünlü düşmesi görülmekte olup ön seste bir düşme örneği tespit edilmiştir. İç seste Türkçe ve alıntı sözcüklerde vurgusuz orta hece konumundaki ünlüler; son seste Türkçe sözcüklerde vurgusuzluk sebebiyle, Türkçe ve alıntı sözcüklerde sözcüğün son sesindeki ünlüye benzeyen bir ünlü ile başlayan sözcüğe ulanması sonucu ve seyrek olarak belirtme durum eki almış ünlü ile biten sözcüklerde son sesteki dar ünlüler yerine sıfır biçimbirim (Ø) kullanılması sonucu ünlüler düşer. İç ve son seste düştüğü tespit edilen ünlüler genellikle düz-dar ünlülerdir.

sıcağ<ısıcak (II/11/66), iyce<iyice (II/37/64), dışar<dışarı (I/36/40), çarşafın<çarşafını (I/33/48) vd.

16. EİMA'da çok sayıda geçişme örneği bulunmaktadır.

netceğ<<ne edeceğ (I/161/37), ortōğuldan<<orta okul (II/07/28), havālanına<<hava alanı (II/19/98), ik_üş<<iki üç (II/24/20) vd.

17. EİMA'da ön seste, iç seste ve son seste tamamlanmış (art zamanlı, ETT'de olmuş bitmiş) ve eş zamanlı, EİMA'da devam etmekte olan ötümlüleşme ve yarı ötümlüleşme ileri durumdadır; ÖTT'de ötümlüleşip EİMA'da ötümsüz biçimin korunduğu örnekler de mevcutken ÖTT'de ötümsüz kalan bazı ünsüzlerin EİMA'da ötümlüleştigi görülmektedir.

güvercin (I/132/59), nice<<neçe (I/01/46) vd.

cıplağ<<çıplak (I/43/28), kücüüg<<küçücük (I/111/20), çeg_eline<çek (I/132/71) vd.

18. EİMA'da ön seste, iç seste ve son seste tamamlanmış (art zamanlı, ETT'de olmuş bitmiş) ve eş zamanlı, EİMA'da devam etmekte olan ötümsüzleşme ve yarı ötümsüzleşme ileri durumdadır; ÖTT'de ötümsüzleşip EİMA'da ötümlü biçimin korunduğu örnekler de mevcutken ÖTT'de ötümlü kalan bazı ünsüzlerin EİMA'da ötümsüzleştiği görülmektedir.

pek<bek (I/01/64), gebereceK<<keper- (I/64/08), iStiSen<<izde- "iste-" (II/19/167) vd.

tefter<defter (I/35/60), tenÇiride<<tencere (I/98/90), temmus<<temmüz (II/30/16) vd.

19. EİMA'da /b/, /ç/, /h/, /ğ/, /k/, /k/, /m/, /t/, /v/, /y/, /z/ ünsüz düşmesi örnekleri görülür.

ep<hep (I/21/56), apceñ<yap- (I/71/42), assubay<astsubay (I/119/22), ğı<<kız (I/158/50) vd.

20. EİMA'da ilk hecede çok sayıda örnekte; iç ve son seste sınırlı sayıda örnekte erime olayı gerçekleşmiştir.

yuğa<yufka (I/09/63), dūme<<düğme (I/11/91), anātarı<<anahtar (II/28/45) vd.

21. EİMA'da çok sayıda sözcükte yutulmaya rastlanır.

mēremet<<merhamet (I/05/48), ānatma<<anlat- (I/109/45), radō<<radio (I/138/12) vd.

22. EİMA'da büyük çoğunluğu alıntı sözcüklerde olmak üzere sınırlı sayıda Türkçe sözcükte, ikiz ünsüzlerden birinin kaybolması yoluyla "ünsüz tekleşmesi" örneği görülür.

sıhıyalar<<sıhhiye (I/48/67), ğüvetli<< kuvvetli (I/72/50), millet<millet (II/35/75) vd.

23. EİMA’da ön seste /g/, /ğ/, /h/, /v/, /y/; iç seste /c/, /h/, /n/, /r/, /t/, /v/, /y/; son seste /n/, /v/, /y/ ünsüzlerinin türediği “ünsüz türemesi” örnekleri görülür.

haz<az (I/40/22), oturuz<otur- (I/113/76), yēsgiden<<eskiden (II/22/65) vd.
tecāvcüz<<tecāvuz (I/24/52), hāneyidik “hāne idik” (II/21/32),
murtfaḲ<<mutfaḲ (II/33/20) vd.

iyin<iyi (I/74/25), veyay<<veyā (I/60/63), dahāy<<daha (I/41/37) vd.

24. EİMA’da kök ve tabanlarda, ekleşme yoluyla ve ulama yoluyla görülen ilerleyici, gerileyici ve uzak benzeşme olayları görülürken -mv- > -mm-, -ŋl- / -nl- > -nn- / -ŋn-, ilerleyici tam benzeşmesi, -rl- > -ll- / -lḷ-, -zs- > -ss- gerileyici tam benzeşmesi ve -l-n/ > -n-n/ uzak benzeşmesi ileri durumdadır.

inancım_ mar<<inancım var (I/06/123), billikde<<birlikte (I/55/14),
zornan<<zor ilen (I/67/53) vd.

25. EİMA’da, yuvarlak ünlüler komşuluğundaki ünsüzlerle dudak ünsüzleri yanında bulunan ünsüzlerin boğumlanma noktaları bakımından dudak ünsüzüne dönüşmesi sonucu görülen dudaksıllaşma ileri durumdadır.

yümüşek<<yüksek (I/45/14), ğavum<<ğavun (I/01/61), sovan<soğan
(II/32/55) vd.

26. EİMA’da damaksıllaşma ve dip damaksıllaşma sınırlı sayıda sözcükte görülürken ön damaksıllaşma, art damaksıllaşma örnekleri daha yaygındır. Yine sınırlı sayıda örnekte gırtlak sesi olmayan bir sesin gırtlak patlayıcısına dönüştüğü görülmektedir.

sivrīsalī<<sivrihisarlı (I/48/62), līra<lira (I/75/28) vd.

ğavurlar (I/24/52), ḳāmil<ḳāmil (I/46/72) vd.

27. EİMA’da Türkçe ve alıntı sözcüklerde ön seste, iç seste ve son seste çok sayıda örnekte sızıcılaşma ve akıcılaşma yoluyla süreklileşme görülmektedir. Ön seste /b/>/b/, iç seste /b/>/b/, /ç/>/ş/, /k/, /ḳ/>/ğ/, /ḳ/>/h/, son seste /ç/>/ş/, /ḳ/>/ğ/, /ḳ/>/h~h/ sızıcılaşma örnekleri ve iç seste /ğ/>/y/, /k~ḳ/>(/g~ğ/>/ğ)/>/y/ akıcılaşma örnekleri en yaygın olanlarıdır.

boş<boş (I/100/05), oḡul<oḡul (I/78/37), duvaḡ_ açılır<duvaḳ açılır (I/26/46)
vd.

merdi<ver- (I/25/47), eylence<eğlence (I/26/21), göy<gök (I/96/15) vd.

28. EİMA'da ön seste ve iç seste çok sayıda süreksizleşme örneği varken son seste sınırlı sayıda örnek bulunmaktadır.

cenatör<<jeneratör (I/64/73), sobbetlê<sohbet (I/28/33), tesbik<<tespih (I/06/132) vd.

29. EİMA'da -/b/->-/bb/-, -/ç/->-/çç/-, -/d/->-/dd/-, -/h/->-/hh/-, -/k/->-/kk/-, -/ğ/->-/ğğ/-, -/k/->-/kk/-, -/l/->-/ll/-, -/r/->-/rr/-, -/n/->-/nn/-, -/r/->-/rr/-, -/p/->-/pp/-, -/t/->-/tt/-, -/y/->-/yy/- ünsüz ikizleşmesi örneklerine rastlanır.

çabbığ<<çabuğ (I/10/102), noh̄h̄odu<<noh̄ud (I/134/46), nek_ka<<ne+kad̄ar (II/19/97) vd.

30. Kaynaklarda “yakıştırma” ve “analoji” olarak da geçen örneksene olayının EİMA'da /ŋ/ ünsüzüne örneksene, +{sIz}+ yokluk ekine örneksene, ön damak ünsüzlerine örneksene ve sözcüksel örneksene örnekleri bulunur.

kimsiŋ<kimsin (II/28/16), yoğsuzlu_ā<<yoğsulluğ (I/14/65), varim<varım (II/10/31), hemşeri<<hemşire (I/37/15) vd.

31. Çeşitli örneklerde yakın göçüşme (ünsüz-ünsüz ve ünlü-ünsüz göçüşmeleri) ve uzak göçüşme (ünsüz-ünsüz, ünlü-ünlü ve ünlü-ünsüz göçüşmeleri) olayına rastlanmaktadır.

talba<<tabla (I/15/86), irbām<<ibrāhim (I/113/49), üryāmdā<<ru'yā (I/80/50) vd.

öndüÇ<<ödüñç (I/130/44), zelletli<<lezzetli (I/49/38), saletTin<<selahattin (I/86/70) vd.

32. Bir sözcükte bulunan bir sesin sözcük içindeki konumunun başka bir sesle karşılıklı olmayacak şekilde değişmesi olan yer değiştirme olayı, EİMA'da şarpa<eşarp ve hallā<<allah örneklerinde görülür.

33. EİMA'da çok sayıda örnekte sürekli ünsüzlerin (ya da sürekli olmayıp süreklileşmiş ünsüzlerin) yarı ünlü olarak adlandırılan /y/ ünsüzüne değiştiği yarı ünlüleşme olayı görülür.

yeP<<hep (I/36/05), deyişmedi<değişmedi (I/75/01), şeyit<<şehîd (II/09/14), göy<gök (I/96/15) vd.

34. EİMA'da Türkçe ve alıntı sözcüklerde, r~l, r~k~n, n~l, m~n, d~c, ş~h çoklu kullanım (alternans) örnekleri görülür.

beri (I/57/07) ~ beli (I/39/86), kadar (II/14/69) ~ gadağ (I/132/40) ~ kadan (I/125/98) ~ gadara (I/114/16) ~ gadana (I/72/59), naylon (I/02/32) ~ laylân (I/20/84) vd.

35. EİMA'da /f/, /ğ/, /h/, /k/, /l/, /n/, /ŋ/, /r/, /v/, /y/ seslerinin kaybolması sonucu büzülme ve derilme olayları sıklıkla görülmektedir.

dēl<<değil (I/85/23), gezmē<<gezmeye (I/147/40) vd.

36. EİMA'da adıl kaynaklı birinci tekil kişi çekiminde $-(I^4)n\}$ biçimbiriminin yaygın şekilde kullanıldığı görülür.

varın (I/65/38), severin (I/67/32), bilmen (II/39/126) vd.

37. EİMA'da adıl kaynaklı ikinci tekil kişi çekiminde $-(I^4)\eta\}$, ikinci çokluk kişi çekiminde $-(I^4)\eta(I^4)z\}$ biçimbiriminin yaygın şekilde kullanıldığı görülür.

söyleŋ (I/04/33), özlüyöŋ (I/09/35), öleceŋ (I/64/06), görceŋiz (I/79/35) vd.

38. EİMA'da “i-” yardımcı eyleminin görülen geçmiş zaman üçüncü tekil kişi çekiminde $-\{DI^4n\}$ biçimbiriminin de kullanıldığı örnekler görülür.

vardın (I/112/31), yoğudun (II/27/18) vd.

39. EİMA'da “i-” yardımcı eyleminin öğrenilen geçmiş zaman üçüncü kişi çekimlerinde $-\{mI^4\eta I^4\}$ ve eskicil $-\{mI^4\eta I^4K\}$ biçimbirimi kullanılmaktadır.

varımışTı (I/09/77), varımışTık (II/10/93), bulurlarmışTı (I/01/96), yapıyolāmıştıK (II/24/59) vd.

40. EİMA'da yaygın olarak $-\{yorur\}$, $-\{yoru\}$, $-\{yörü\}$, $-\{yor\}$, $-\{yo\}$ şimdiki zaman biçimbirimleri kullanılmaktadır.

dīyoru (I/06/69), diyörüm (I/35/14), oğuyor (I/143/12), aciyo (II/08/77) vd.

41. EİMA'da, yeni sözcük, yeni anlam, anlık oluşum, kişiye bağlı kullanım, sözlüğün yetersizliği vb. etkenlerle genel amaçlı sözlüklerde (TS ve MBTS) ve ağız sözlüklerinde (TTAS) rastlayamadığımız çok sayıda sözcük ve anlam bulunmaktadır.

alan I : Alıcı, bir şeyi satın almaya istekli ve tâlip olan kimse, müşteri. -3-

yüz II : 3. Elde edilememiş makbul olduğu düşünülen kişi, durum, nesne vb. için kullanılır. -5-

Karahan (2011: 150-151), Anadolu ağızları için yaptığı sınıflandırmada Eskişehir ağızlarını Batı Grubu ağızlarının I. grubunda gösterir ve bu gruptaki ağızların özelliklerini şöyle sıralar:

“1. “ä” ünlüsü bu grubun karakteristik sesidir.

2. c, ç, ş, y” ünsüzlerinin sebep olduğu kalınlık-incelik uyumsuzluğu bir tarafa bırakılırsa, bu ağızlarda ünlü uyumları kuvvetlidir.

3. Dudak ünsüzleri yanında bulunan ilk hece dışındaki ünlüler düzdür.

4. Ünlü yuvarlaklaşması yoktur.

5. Geniş orta hece ünlüsü sık sık düşer.

6. “o” zamiri genellikle dar ünlüdür.

7. ħ ve g ünsüzleri bu ağızlarda duyulmaz.

8. “y, l” ünsüzlerinin düşmesi, belirli bazı kelimelerde hece kaynaşmasına sebep olmuştur.

9. “r” düşmesi ve r’li hecelerde hece düşmesi hadisesi yaygındır.

10. Zamir kökenli teklik 1. şahıs ve bildirme ekleri genellikle “-ın/-in”, çokluk 1. şahıs eki de “-ız/--iz”dir.

11. Bu grupta “-yorur/-yuru (-yörü)/ -yor/, -yo” şimdiki zaman ekleri kullanılır.

12. Teklik 1. şahıs emir eki “-ayın/-eyin”, bu ağızlarda aynen veya büzülmüş olarak korunur.

13. Bu ağızlarda aslı ünlü uzunluklarını koruyan kelimelerin sayısı diğer ağızlara göre daha fazladır. Bazı kelimelerin başında h türemesi b->m- değişmesi, ş->s- değişmesi, f->h- değişmesi, b->v- değişmesi, ğ>v değişmesi gibi değişmeler dikkat çekicidir.”

EİMA, Karahan’ın belirttiği özelliklerden;

- ✓ Ünlü yuvarlaklaşması örneklerinin yer alması,
- ✓ ħ ve g ünsüzlerinin bulunması,
- ✓ Dudak ünsüzleri yanında bulunan ilk hece dışındaki ünlülerin düz ünlüler dışındaki ünlüler de olabilmesi,
- ✓ ş->s- ve f->h- değişmelerinin yalnızca iki örnekte görülmesi

bakımından farklılık gösterir. Bunların dışındaki özellikler EİMA için de geçerlidir.

